Uripé Para Wali

Santa Demetrius saka Rostov (Tuptalo)

Uripé Para Wali ing basa Rusia, disusun manut Cheti-Minei saka St Demetrius saka Rostov

* * *

Isiné:

Pambuka ***33***

Januari ***47***

1 Januari **47**
Penderitaan Santo Bonifasius Sang Martir 47
Uripé Santo Bonifasius sing welas asih, Uskup Ferentium 52
Uripé Santo Gregorius, Uskup Agung Omirus 54
Peringatan para Martir Suci Elijah, Probus lan Aris 69
Peringatan para Martir Suci Polyevktus lan Timotius 69

2 Januari **69**
Martiiré Santo Ignatius sing nggawa Gusti Allah 69
Peringatan Santa Filogion, Uskup Antiokia 77
Uripé Santo Daniel, Uskup Agung Serbia 77

3 Januari **83**
Penderitaan Sang Martir Suci Juliana Sang Perawan lan kanca-kancané 83
Uripé Santo Petrus, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia 89
Peringatan Martir Suci Themistocles 94

4 Januari **94**
Kematiran para Martir Agung Suci Anastasia Pembebas saka Perbudakan, Chrysogonus, gurune, Theodota, lan liyane sing nandhang sangsara bareng dheweke 94

5 Januari **104**
Uripé Bapa Suci Niphon, Uskup Siprus 104
Penderitaan Sepuluh Martir Suci saka Kreta 117
Peringatan Santo Paulus, Uskup Neocaesarea 119

6 Januari **120**
Urip lan Kemartiran Sang Martir Suci Eugenia 120
Peringatan Sang Suci Nikolaus, Sang Rahib 133

7 Januari **135**
Kelahiran Gusti Allah lan Juruslamet kita, Yesus Kristus 135
Khotbah kanggo Kelahiran Kristus 143
Crita Pangibadah Para Majus 150

8 Januari **155**
Narasi babagan Pelarian Perawan Maria sing Paling Suci karo Bayi Yesus menyang Mesir 155
Uripé Raja Daud sing Lurus 158
Peringatan Santo Yusuf, tunangan Sang Perawan Maria sing Maha Suci 169
Peringatan Santo Euthymius, Martir Suci lan Uskup Sardis 170
Peringatan marang Evarest sing Kinurmatan 171
Peringatan Kangso Suci Konstantinus saka Sinad 172

9 Januari **173**
Penderitaan Santo Stefanus, Martir Kapisan lan Diaken Agung 173
Urip lan Kasangsaran Sang Martir lan Pengakuan Suci sing Kinurmatan Theodore lan adhine, Theophanes sing Kinurmatan , miturut cathetan 178
Peringatan Santo Teodorus, Uskup Agung Konstantinopel 188

10 Januari **188**
Penderitaan rong puluh ewu martir sing kobong ing Nikomedia 189

11 Januari **198**
Peringatan patbelas ewu bocah cilik sing dipatèni déning Herodes ing Betlehem 198
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Marcellus, Abas saka 'Biara Tanpa Turu' 201
Uripé Sang Marcellus sing Kinurmatan, Sang Mark sing Urip ing Gua, lan Teofilus sing Nangis 209
Peringatan Sang Thaddeus sing Mulya, Pangakun Iman 213

12 Januari **214**
Penderitaan Sang Martir Suci Anisia, Perawan 214
Peringatan Sang Martir Suci Phileter 218
Dina Rayané Sang Zoticus sing Kinurmatan, Pangreksa Anak Yatim 220
Peringatan Sang Wibawa Theodora saka Kaisarea 221
Peringatan Sang Wibawa Theodora saka Konstantinopel 222

13 Januari **223**
Uripé Ibu Kita Melania wong Roma sing kinurmatan 223

14 Januari **231**
Sabda bab Sunaté Kristus 231
Uripé bapa kita sing suci Basil Agung, Uskup Agung Kaisarea 234
Peringatan Santo Basilius Martir saka Ankyra 258

15 Januari **258**
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Seraphim saka Sarov 259
Uripé Bapa Suci Sylvester, Paus Roma 291
Peringatan Pendeta-Martiir Suci Theogenes, Uskup Paros 301

16 Januari **301**
Penderitaan Santo Gordius Sang Martir 302
Peringatan Nabi Suci Maleakhi 305

17 Januari **306**
Rayaké Pitung Dasawarsa Rasul Suci 306
Uripé Santo Eustatius, Uskup Agung Serbia 317
Perayaan Pangeling-eling Kang Maha Suci Martir Sing Kinurmatan Zosima lan Martir Athanasius 321

18 Januari **321**
Martiiré Para Kudus Theopemptus lan Theona 321
Peringatan Sang Mulya Syncletica 324
Uripé Apollinaria sing Kinurmatan 325
Perayaan Kenangan Nabi Mikha 331
Peringatan Kang Kinurmatan Gregorius saka Kreta 332
Peringatan Sang Mulya Fostirios 333
Dina Rayané Sang Mina sing Kinurmatan 334

19 Januari **334**
Pembaptisan Gusti 334
Tembungé St. Yohanes Krisostomus bab Epifani Gusti 336
Sabda bab Epifani Gusti 338

20 Januari **345**
Rayane Santo Yohanes, Pembawa Kabar lan Pembaptis Gusti 345
Crita babagan Tangan Beneré Santo Yohanes Pembaptis, sing mbaptis Gusti 346

21 Januari..... 349
Urip lan Kasangsaran Para Martir Suci Julian lan Vasilissa lan liyané sing bareng karo wong-wong mau..... 349
Peringatan Sang Gregorius Suci saka Gua.....358
Peringatan Domnika sing Mulya.....361
Perayaan Pangeling-eling Kangjeng George Hozevit.....362
Peringatan Santo Carterius, Martir Suci.....364
Peringatan marang Sang Elijah Sang Pertapa.....365
Peringatan para Martir Suci Theophilus lan Helladius.....366
Peringatan Kangso Emilian, Pangakuan Iman..... 366

22 Januari..... 366
Kematiran Syahid Polyeuctus.....367
Peringatan Santo Filipus, Metropolitan Moskow.....370
Peringatan Sang Eustratius sing Kinurmatan..... 374
Perangané Nabi Suci Samea.....375
Perayaan Santo Petrus, Uskup Sebaste..... 376

23 Januari..... 376
Uripé Bapa Suci kita Gregorius, Uskup Nyssa.....376
Peringatan Santo Dometianus, Uskup Melitene..... 379
Uripé Sang Marcian sing Kinurmatan..... 380
Peringatan Sang Paulus Suci saka Komel..... 383

24 Januari..... 385
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Teodosius Agung.....385
Peringatan Sang Theodosius sing Mulya saka Antiochia..... 397
Peranganing Pangurmatan Kanggo Sang Michael saka Klopsk..... 398

25 Januari..... 400
Kematiran Syahid Santa Tatiana.....400
Uripé Santo Sava, Uskup Agung Serbia.....402
Penderitaan Sang Martir Suci Petrus Avesalomit.....422
Peringatan Sang Martir Suci Mertius.....424

26 Januari..... 424
Martiiré Para Kudus Hermylus lan Stratonicus..... 424
Uripé Santo Yakobus, Uskup Nisibis..... 428
Uripé Bapa Irinarkh sing kinurmatan, pertapa saka Biara Borisoglebsky ing Rostov, sing dumunung ing muara kali.....431

27 Januari..... 447
Penganiayaan kapisan marang para bapa suci ing Sinai lan Raifah.....447
Penindasan Kapindho marang Para Bapa Sing Kinurmatan ing Sinai lan Raifah.....455
Uripé Santa Nina, Sing Setinga karo Para Rasul, Penerang Iberia..... 459
Peringatan marang Santo Stefanus sing kinurmatan..... 475

28 Januari..... 475
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Paul saka Thebes.....475
Uripé Sang Mulya Yohanes, Panginep ing Semak Belukar.....479
Peringatan Sang Martir Suci Pansophia.....486

29 Januari..... 486
Pangurmatan marang ranté sucié Santo Petrus Rasul.....486
Penderitaan para martir suci Speusippus, Eleusippus lan Melusippus, eyangé Leonilla, lan liyané sing bareng..... 488
Peringatan Sang Martir Suci Danakt, Panembah.....493

30 Januari..... 493
Uripé Bapa Agung kita sing kinurmatan, Antonius Agung..... 493

31 Januari..... 512
Uripé bapa kita sing suci Athanasius, Uskup Agung Alexandria.....512

Februari.....*529*

1 Februari.....**529**
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Macarius saka Mesir.....529
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Macarius saka Alexandria.....549
Peringatan Sang Martir Suci Euphrasia.....557
Peringatan Santo Arsenius, Uskup Agung Kerkyra.....558

2 Februari.....**558**
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Euthymius Agung.....558
Peringatan para Martir Suci Vass, Eusebius, Eutychius lan Basilides.....576
Peringatan para Martir Suci Inna, Pinna, lan Rimma.....576

3 Februari.....**576**
Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Maksimus si Pengakuan Iman.....576
Penderitaan Sang Martir Suci Neophytus.....596
Urip lan Kasangsaran Sang Martir Suci Agnia Sang Perawan.....600
Peringatan para Martir Suci Valerianus, Candidus, Eugenius lan Aquila.....605

4 Februari.....**606**
Uripé Santo Timotius Rasul.....606
Urip lan Kemartiran Sang Suci Anastasios sing Kinurmatan saka Persia.....609
Peringatan para martir suci Manuel, George, Peter, Leontius, Sion, Gabriel, John, Leontius, Parod lan liyané, cacahé 377, sing nandhang sangsara bareng karo wong-wong mau.....619

5 Februari.....**620**
Urip lan Kasangsarané Santo Klemens, Uskup Ankyra, Martir Suci Agathangelus, lan liyané sing bareng karo dhèwèké.....620
Uripé Santo Paulinus sing welas asih, Uskup Nolan.....636
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Gennadius saka Kostroma.....639
Peringatan Sang Mulya Maussima saka Sirin.....645
Peringatan marang Salaman sing Mulya, wong meneng.....646
Peringatan Konsili Ekumenis Kaping Enem.....646

6 Februari.....**647**
Uripé Ibu Kita Xenia sing kinurmatan, ing donya dikenal minangka Eusebia.....647
Peringatan para Martir Suci Babila saka Sisilia lan murid-muridé Timotius lan Agapius.....654
Perayaan Pangeling-eling Kanggo Sang Wiku Macedonia.....655

7 Februari.....**655**
Uripé Bapa Suci kita Gregorius Teologos, Patriark Konstantinopel.....655
Pèngetan para Martir Suci Felicita lan pitung putrané.....668
Peringatan marang Poplius sing kinurmatan.....668
Peringatan Sang Mulya Mara, Sang Penyanyi.....669

8 Februari.....**669**
Uripé Sang Venerabel Xenophon lan Maria lan putrané Yohanes lan Arcadius.....669
Peringatan Simeon Sing Mulya ingkang Sepuh.....680
Peringatan para Martir Suci Ananias Sang Pendeta, Petrus Sang Penjaga, lan pitu prajurit sing bareng karo dheweke.....681
Dina Rayané Santo Yusuf saka Tesalonika.....681

9 Februari.....**682**
Pamindahan Relik Bapa Suci kita Yohanes Krisostomus.....682

10 Februari.....**685**
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Ephrem wong Siria.....685
Uripé Santo Efrem saka Gua, Uskup Pereyaslav.....691
Peringatan Bapa Sing Kinurmatan Ephrem saka Novotorzhsk.....693
Peringatan Sang Paladius sing Mulya, Sang Rahib.....693

11 Februari.....**694**
Pindahan relik Sang Martir Suci Ignatius, Pembawa Gusti.....694

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Lawrence, Rahib Gua..... 694
Peringatan para Martir Suci Silvanus Uskup, Lukas Diaken, lan Mokias Pembaca.....696
Peringatan para martir suci Romanus, James, Philotheus, Hyperichius, Avivus, Julian lan Parigorius..... 696

12 Februari..... 696
Rayaké Telung Guru Ekumenis Agung: Basil Agung, Gregorius Teolog lan Yohanes Krisostomus.....696
Peringatan Martir Suci Teofilus Anyar..... 698
Peringatan para martir suci Hippolytus, Kensorin, Savinus, gadis Chrisia lan rong puluh martir liyane..... 699
Peringatan marang Zinon sing Kinurmatan.....699

13 Februari..... 700
Penderitaan Para Kudus Panyipta Mucjizat lan Panggawé Tanpa Upah Sira lan Yohanes, lan Panggawé Kudus Martir Athanasia
lan telung putriné, Theoktista, Theodota lan Eudoxia.....700
Uripé Santo Nikita, Uskup Novgorod..... 703
Peringatan para martir suci Victorinus, Victor, Nicophorus, Claudius, Diodorus, Serapion lan Papias.....706
Peringatan Pahlawan Suci Tryphena..... 706

14 Februari..... 706
Penderitaan Sang Martir Suci Trifon.....706
Peringatan Sang Mulya Vendimian, Rahib saka Bithynia.....713
Peringatan para Martir Suci Perpetua lan, bebarengan karo dhèwèké, para mudha suci Satyrus, Revocatus, Saturninus,
Secundus lan Santa Felicitas, garwané..... 713

15 Februari..... 714
Rayakane Pambawane Gusti..... 714

16 Februari..... 719
Perayaan Santo Simeon Penerima Gusti.....719
Peringatan Santo Blasius Martir..... 720
Perayaan para Martir Suci Adrian lan Evbul.....721
Uripé Santo Roman, Pangeran Setya lan Pangripta Mupangat saka Uglich..... 721
Perayaan Santo Azaria Ramalan.....723
Penderitaan Para Martir Suci Papias, Diodorus lan Claudian.....723

17 Februari..... 724
Perayaan Bapa kita sing kinurmatan Isidore saka Pilusiot.....724
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Nicholas, Pangakun Iman, Abas Studion.....727
Peringatan Kangjeng Cyril, Pangripta Mucizah saka Novoezersk.....733
Peringatan Santo Avraam, imam-martir suci lan Uskup Arvil..... 735
Minangka pangeling-eling marang sawijining pertapa sing wedi marang Gusti.....735

18 Februari..... 737
Penderitaan Santa Agata, Sang Martir.....737
Penderitaan Sang Martir Suci Theodulia.....742
Uripé Bapa Suci kita Theodosius, Uskup Agung Chernihiv.....745

19 Februari..... 753
Penderitaan Sang Martir Suci Fausta Sang Perawan, bebarengan karo Evilasia lan Maximus.....753
Penderitaan Sang Martir Suci Dorothea, bebarengan karo Christina, Callista, lan Theophila.....757
Peringatan Sang Martir Suci Julian..... 763
Perayaan Pangeling-eling Santo Vukol, Uskup Smirna..... 764
Peringatan para martir suci Marta lan Maria lan adhine, martir suci Licarius sing isih enom.....764

20 Februari..... 765
Uripé bapak kita sing suci Parthenius, uskup Lampsacus..... 765
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Lukas saka Éfeso.....772
Peringatan 1.003 martir suci sing kasangsaran ing Nikomedia.....784

21 Februari..... 785
Penderitaan Santo Teodorus Stratelates, Martir Agung.....785

Peringatan Nabi Suci Zakharia, Panuntun Ular....792

22 Februari....796
Penderitaan Santo Nikiforos Sang Martir....796
Peringatan para Martir Suci Marcellus, Uskup Sisilia, lan Philagrius, Uskup Siprus....799

23 Februari....799
Martiiré Santa Charalampius, Uskup Magnesia, lan bebarengan karo martir Porphyrius lan Vaptos, sarta telung martir wadon.
....799
Uripé Sang Mulya Prochorus, Pangripta Mucizah saka Gua....807
Peringatan para Kudus Ennafa, Valentina lan Pavla....811

24 Februari....811
Urip lan Martiré Santo Blasius, Uskup Sebaste, lan liyané sing nandhang sangsara bareng karo dhèwèké....811
Peringatan Santa Teodora, Ratu....817
Peringatan Sang Demetrius sing Kinurmatan saka Prilutsk, Pangripta Mucjizat saka Vologda....817
Peringatan Pangeran Vsevolod sing suci lan setya, sing dijenengi Gabriel nalika baptisé sing suci....819

25 Februari....821
Uripé bapak kita sing suci Meletius, Uskup Agung Antiokia....821
Uripé bapa kita sing suci Alexius, Metropolitan Moskow lan kabèh Rusia, Pangripta Mrekah....826
Uripé Sang Maria sing kinurmatan, sing urip minangka priya kanthi jeneng Marina, lan bapakné, Sang Eugene sing kinurmatan
....830
Peringatan Santo Antonius, Patriark Konstantinopel....833

26 Februari....834
Uripé Bapa Martinian sing kinurmatan, lan pangeling-eling para wanita suci Zoe lan Photinia....834
Peringatan Sang Simeon sing Mulya, Pemberi Mirra, Raja Serbia....844
Peringatan Santo Eulogius, Uskup Agung Alexandria....844

27 Februari....845
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Auxentius....845
Uripé Sang Mulya Isaac, Rahib Gua....848
Peringatan Maron sing Kinurmatan....851
Perayaan Pangeling-eling Santo Abraham, Uskup Kariya....851
Pindahan relik Pangeran Suci lan Adil Michael Vsevolodovich saka Chernigov lan boyaré Theodore....852

28 Februari....852
Urip lan Kemartiran Santo Onesimus Sang Rasul, salah siji saka Pitung Dasawarsa....852
Peringatan Sang Eusebius Sang Rahib....855

Maret....856

1 Maret....856
Penderitaan Rolas Martir Suci, Pamphilus Sang Pendeta lan kanca-kancané....856
Peringatan Santo Maruf, Uskup, lan para martir suci sing nandhang sangsara ing Martiopol....859

2 Maret....860
Kematiran Syafaat Santo Teodorus Tyron, Martir Agung....860
Peringatan Santa Mariamna....864
Panemuan Relik Sang Martir Suci Mina Kallikelas....865

3 Maret....865
Perayaan Bapa Suci kita Leo, Paus Roma....865
Peringatan bapa kita sing suci Flavian, Pangakui Iman, Patriark Konstantinopel....869
Peringatan Santo Agapitus Sang Pangakuan, Uskup Synada....873

4 Maret....874
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Dositheus, muridé Dorotheus Sing Kinurmatan....875
Peringatan Para Rasul Suci Arkhipus, Filemon, lan Apfia....881
Peringatan Sang Ravula sing Mulya....883

Peringatan para Venerabel Evgeny lan Makarios, para Pengakuan Iman..... 883

5 Maret..... 884
Uripé Bapa Suci Leo, Uskup Catania..... 885
Kematian Syahid St. Sadok, Sang Hieromartir, Uskup Persia, lan 128 Syahid sing bareng karo dhèwèké..... 886
Peringatan Santo Agathon, Paus ing Roma..... 888

6 Maret..... 888
Perayaan pangeling-eling bapak kita sing kinurmatan, Timotius, pertapa saka Symbolae..... 889
Peringatan Santo Yohanes, Uskup Amastris..... 889
Uripé Bapa Suci Eustathius, Uskup Antiokia..... 890

7 Maret..... 902
Penderitaan St. Mauritius Sang Martir, putrané Photinus, lan 70 prajurit sing bareng..... 902
Peringatan Sang Falassius sing kinurmatan, pertapa saka Suriah..... 907
Peringatan Sang Varadat, pertapa Siria..... 908
Peringatan Sang Athanasius, Sang Pengakuan Iman..... 908

8 Maret..... 909
Urip lan Kemartiran St. Polikarpus, Uskup Smirna..... 909
Perayaan Kenangan Sing Mulya Yohanes, Antiochus, Antoninus lan Musa..... 916
Perayaan Pangeling-eling marang Para Suci Zevin, Polychronius, Musa, lan Damian..... 916

9 Maret..... 917
Panemuan kapisan lan kapindho sirah mulya saka Yohanes Pembaptis, Pengantar Sang Gusti..... 917
Peringatan Sang Mulya Erasmus saka Gua..... 922

10 Maret..... 923
Uripé bapak kita sing suci Tarasius, Uskup Agung Konstantinopel..... 924

11 Maret..... 932
Uripé bapa kita sing suci Porphyrius, Uskup Gaza..... 932

12 Maret..... 944
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Procopius Decapolita, Sang Pangakuan..... 944
Peringatan Sang Mulya Falaleus..... 945
Uripé Sang Titus sing Kinurmatan, Pendeta Gua..... 946

13 Maret..... 948
Urip lan Kasangsarané Santo Proterius, Sang Hieromartir Suci lan Patriark Aleksandria..... 948
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Basil si Pangakuan..... 951
Peringatan Sang Martir Suci Nestor, Uskup Magidia..... 951
Peringatan para Wanita Mulia Marina lan Kira..... 951

14 Maret..... 952
Perayaan Pangeling-eling Bapa Kita Sing Kinurmatan Cassian saka Roma..... 952
Peringatan marang Sang Mulya Yohanes, sing dikenal minangka Varsanophius..... 953
Peringatan Santa Theoktist, Martir lan Abas Pelikit..... 954

14 Maret..... 954
Urip lan Kemartiran Sang Martir Suci sing Kinurmatan Eudokia..... 954
Pangorbanan para martir suci Nestor lan Trivimius..... 973
Kematiran Syahidah Santa Antonina..... 974
Dina Rayané Venerabel Domnina..... 974

15 Maret..... 974
Kematiran sang pandita-martir suci Theodotus, Uskup Cyrene..... 974
Pèngetan Sang Martir Suci Euphalia..... 978
Uripé Bapa Suci Arsenius, Uskup Tver..... 979

16 Maret..... 986
Martiiré para martir suci Eutropius, Cleonicus lan Basiliscus..... 986

17 Maret.....993
Uripé bapak kita sing kinurmatan Gerasimus, sing manggon ing pinggir Kali Yordan.....993
Penderitaan Para Martir Suci Paulus lan adhine Juliana, sarta kanca-kancane.....997
Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Yakobus si Puwasa.....1007

18 Maret.....1013
Urip lan Kemartiran Santo Konon saka Isauria.....1013
Peringatan Sang Martir Suci Konon, sing dijuluki Tukang Kebon.....1019
Peringatan Sang Isichius sing Taat Puasa.....1019
Dina Rayané Sang Mulya Markus sing Puasa.....1021
Peringatan Martir Suci Eulogius.....1021

19 Maret.....1022
Kematian syahid biksu suci Conon lan putrané Conon, sing nandhang sangsara ing Ikonium.....1022
Penderitaan 42 Wali Martir.....1026
Peringatan Sang Mulya Arcadius (lan para martir Julian lan Eubulus).....1035

20 Maret.....1036
Kematian para hieromartir suci Ephrem, Basil, Eugene, Elpidius, Agathodorus, Epherius, lan Capito, sing ngladeni dadi uskup ing Cherson ing pirang-pirang wektu.....1036
Peringatan Sang Emilian sing Kinurmatan.....1039
Peringatan Sang Paulus Pangakuan.....1040
Crita Sang Pertapa sing Gusti Paring Pangertos Babagan Nasib Wong-wong sing Nampa Sada.....1040

21 Maret.....1041
Penderitaan Santo Theodoret, Imam-Martir Suci saka Antiokia.....1041
Peringatan Sang Mulya Theophylact, Pangakun Iman, Uskup Nicomedia.....1044

22 Maret.....1045
Penderitaan Patang Puluh Martir Suci ing Sebaste, Armenia.....1045
Penderitaan Sang Martir Suci Urpasian.....1052
Dina Rayané Santo Caesarius.....1053

23 Maret.....1054
Penderitaan Sang Martir Suci Codratus lan kanca-kancané.....1054
Penderitaan Sang Martir Suci Codratus saka Nikomedia, bebarengan karo Sang Martir Suci Satorinus lan Rufinus lan liyané 1058
Peringatan ibu kita sing kinurmatan Anastasia, sing dijenengi maneh Anastasius si eunuk.....1067

24 Maret.....1069
Peringatan bapak kita ing antarané para wali, Sophronius sing Wicaksana, Patriark Yerusalem.....1069
Penderitaan Sang Hieromartir Pionios, Pendeta Smyrna, lan kanca-kancané.....1075
Peringatan bapa suci kita Euthymius, Uskup Agung Novgorod.....1082

25 Maret.....1085
Uripé bapak kita sing suci Theophanes Sang Pengakuan Iman.....1085
Uripé Bapa Suci Gregorius Dialogus, Paus Roma.....1094
Peringatan nabi Pinhas sing saleh.....1099

26 Maret.....1100
Pindhahé Relik Suci Nikiforos, Patriark Konstantinopel.....1100
Perayaan Santo Aleksander Sang Martir.....1102

27 Maret.....1103
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Benediktus.....1103
Peringatan Santo Euschymon Pengakuan Iman.....1115

28 Maret.....1115
Perayaan para Martir Suci Agapius, Puplius, Timolaus, Romilus, Alexander, Alexander, Dionysius lan Dionysius.....1115
Peringatan Sang Martir Suci Nicander.....1116
Peringatan Santo Alexander, imam lan martir.....1117

29 Maret....1118
Peringatan Santo Aristobulus Sang Rasul....1118
Peringatan Sang Martir Suci Savin....1119
Martiiré Para Martir Suci Trofim lan Fal....1120
Peringatan Santo Martir Paus....1122

30 Maret....1122
Uripé Sang Alexius sing Kinurmatan, sawijining manungsa Gusti....1122
Penderitaan Sang Martir Suci Marinus....1130
Uripé Bapa Macarius Kolyazino sing kinurmatan....1130

31 Maret....1139
Peringatan bapa kita Siril, Uskup Agung Yerusalem, sing kalebu ing antarane para wali....1139
Uripé Bapa Anin sing Kinurmatan, Pangripta Mucjizat....1142
Peringatan para Martir Suci Trofim lan Evkarpios....1147

April....1148

1 April....1148
Penderitaan Para Martir Suci Chrysanthus lan Darius....1148
Dina Rayané Santo Pancharius Sang Martir....1157

2 April....1159
Penderitaan para bapa kita sing kinurmatan, Yohanes, Sergius, lan Patricius; Peringatan....1159
Penderitaan Sang Martir Suci Photina....1163
Kematiran Para Martir Suci Alexandra lan Claudia....1166
Peringatan Santo Nikita Pengakuan Iman....1167

3 April....1167
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Yakobus, uskup lan pangakun iman....1167
Peringatan bapa kita sing suci Cyril, Uskup Catania....1167
Peringatan Bapa kita Thomas, Patriark Konstantinopel....1168

4 April....1169
Penderitaan Santo Basilius, Martir Suci, Pendeta saka Ankyra....1169
Peringatan Sang Martir Suci Drosida....1174

5 April....1176
Urip lan Kemartiran Santo Nikon, Imam-Martir....1176
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Nikon, Abas Gua-gua....1182
Pèngetan para Martir Suci Filitus lan Lydia....1185

6 April....1186
Peringatan bapak kita sing suci Artemon, Uskup Seleukia....1186
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Yakobus Pengakuan Iman....1186
Eling-eling babagan mujijat sing kelakon ing Kiev-Pechersk Lavra....1188

7 April....1189
Khotbah babagan Kabar Kabungahan Sang Ibu Allah Paling Suci....1189

8 April....1196
Rayane Santo Gabriel, Malaikat Agung....1196
Penderitaan Santo Irenaeus, Martir Suci lan Uskup Sirmium....1201
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Malchus....1203
Peringatan 26 Martir Gotik....1207
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Basil Anyar....1208

9 April....1235
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Yohanes Sing Mirsani Cetha, pertapa lan penyendiri saka Mesir....1235
Peringatan Santa Matrona, Martir saka Tesalonika....1244
Peringatan para Martir Suci Manuel lan Theodosius....1245

10 April..... 1245
Urip lan Kemartiran Bapa Eustratius saka Gua sing Kinurmatan..... 1245
Pèngetan para Martir Suci Yona lan Barakhia..... 1247
Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Hilarion Anyar..... 1248
Peringatan bapa kita sing kinurmatan, Stefanus Pengakuan Iman..... 1248
Crita Taxiotes Sang Pejuang..... 1249

11 April..... 1250
Penderitaan bapa kita sing kinurmatan, Markus, Uskup Arefusius..... 1251
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Yohanes Sang Rahib..... 1253
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Eustathius Sang Pengakuan Iman, Uskup Bithynia..... 1254

12 April..... 1255
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan, Yohanes Klimakus..... 1255
Peringatan Santo Joad Sang Nabi..... 1262
Crita bab biksu sing ora nate ngukum sapa wae..... 1262

13 April..... 1263
Peringatan Santo Hipatius, Martir lan Pangripta Mucjizat, Uskup Gangra..... 1263
Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Hypatius, ing Rufina..... 1265
Peringatan Sang Apollonius sing kinurmatan..... 1266
Peringatan para Martir Suci Avda lan Benjamin..... 1266
Dormisi Bapa Suci Jonah, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia..... 1267
Uripé Santo Yusuf sing Adil, sing Endah..... 1272

14 April..... 1290
Uripé Ibu Kita Sing Kinurmatan Maria saka Mesir..... 1290
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Euthymius saka Suzdal..... 1300

15 April..... 1304
Penderitaan Para Martir Suci Amphian lan Edesius..... 1304
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Titus, Pangripta Mucjizat..... 1306
Peringatan Santo Polikarpus Sang Martir, sing ngalami sangsara ing Alexandria nalika pamaréntahan Kaisar Maksimianus 1306

16 April..... 1306
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Nikita, Pangakuan Iman..... 1306

17 April..... 1315
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Yusuf, pangripta himne lan pangripta kanon..... 1315
Penderitaan Sang Martir Suci Fervufa..... 1321
Peringatan Sang Zosima sing Kinurmatan..... 1324

18 April..... 1325
Penderitaan Para Martir Suci Agathopod lan Theodulus..... 1325
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Mark saka Athena..... 1331
Pèngetan Sang Publius sing Kinurmatan..... 1338
Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Plato, Pangakuan Iman..... 1338
Peringatan Sang Wibawa Theodora saka Tesalonika..... 1341

19 April..... 1342
Uripé Bapa kita Eutychius, Uskup Agung Konstantinopel, kaya sing kacathet ing Uripé Para Wali..... 1342
Peringatan marang Platonida sing kinurmatan..... 1349

20 April..... 1349
Peringatan Bapa kita sing kinurmatan George si Pengakuan Iman, Metropolitan Mytilene..... 1349
Martiiré Santa Calliopius..... 1351

21 April..... 1354
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Niphon, Uskup Novgorod..... 1354
Peringatan bapa kita Celestine, Paus Roma, ing antaraning para wali..... 1357
Penderitaan Sang Martir Suci Pavsilip..... 1358

Peringatan para Rasul Suci Herodion, Agabus, Rufus, Asyncritus, Phlegon lan Hermas..... 1358

22 April..... 1359
Kematiran Syekh Eupsychius..... 1359
Penderitaan Santo Vadim, Martir sing Kinurmatan lan Arkhimandrit..... 1361

23 April..... 1362
Kematiran sang martir suci Terentius lan kanca-kancané..... 1362

24 April..... 1366
Kematiran Syekh Antipas, Uskup Pergamon..... 1366
Peringatan para Martir Suci Prokessus lan Martinianus..... 1368

25 April..... 1369
Uripé Ibu Kita Sing Kinurmatan Athanasia..... 1369
Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Isaac saka Suriah..... 1375
Peringatan Santo Zinon, Martir Suci lan Uskup Verona..... 1376
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Basil Sang Pengakuan, Uskup Paros..... 1377
Peringatan Sang Mulya Anfusa..... 1377

26 April..... 1378
Penderitaan Sang Hieromartir Artemon..... 1378
Peringatan Sang Martir Suci Thomais..... 1383
Kematiran Sang Martir Criscent..... 1385

27 April..... 1386
Kematiran sangkêl bapak kita sing suci Martin, Pangakôn, Paus Roma..... 1386
Penderitaan Para Martir Suci Lithuania: Antonius, Yohanes lan Eustatius..... 1391
Penderitaan Sang Martir Suci Ardalion..... 1394
Martiiré Sèwu Martir Suci lan Azat..... 1394

28 April..... 1395
Penderitaan Santo Savva saka Gothia..... 1395
Peringatan Para Rasul Suci Aristarkus, Pudens, lan Trophimus..... 1398
Perayaan para Martir Suci Vasilissa lan Anastasia..... 1399

29 April..... 1399
Kematiran para martir suci Agapia, Chionia lan Irina..... 1399
Kematiran Santa Irina..... 1404

30 April..... 1405
Martiiré Santo Simeon, Uskup Persia..... 1405
Uripé Bapa Akakios, Uskup Melitene, ing antarané para Wali..... 1408
Kematiran Syafaat Santo Adrianus..... 1411
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Zosima, Abas Solovetsky..... 1411
Peringatan Bapa Agapitus, Paus Roma, ing antaraning para wali..... 1422

Mugi..... 1423

1 Mei..... 1423
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Yohanes, murid St. Gregorius Decapolita..... 1423
Peringatan para martir suci Victor, Zoticus, Zeno, Akinindus, lan Severian..... 1424
Martiiré Santo Yohanes Anyar..... 1424
Peringatan bapak kita sing suci Cosmas, Pangakuan Iman, Uskup Kalsedonia, lan Auxentius sing kinurmatan..... 1427

2 Mei..... 1428
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Yohanes si Penambang Lawas..... 1428
Peringatan para Martir Suci Kristoforus, Teona lan Antoninus..... 1428
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, George si Pangakuan, Uskup Antiokia ing Pisidia..... 1429
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Trifon, Patriark Konstantinopel..... 1429
Rit Venerabel Nikiforos..... 1431

3 Mei.....1431
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Anastasius, abbot Gunung Sinai.....1431
Dina Rayané Santo Anastasius Sang Sinait, Patriark Antiokia.....1433
Peringatan Santo Gregorius, Patriark Antiokia.....1435
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Theodore Trichina.....1436

4 Mei.....1436
Martiiré Imam Martir Januarius.....1436
Penderitaan Santo Teodorus Sang Martir.....1438
Peringatan para Martir Suci Isakios, Apollos lan Kodratos.....1441

5 Mei.....1441
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Theodore Sikeot, Uskup Anastasiopolis.....1441
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Vitalius, Rahib.....1458

6 Mei.....1461
Penderitaan Santo Yurji, Martir Agung lan Pemenang.....1461

7 Mei.....1481
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Thomas si Bodho kanggo Kristus.....1481
Peringatan Sang Martir Suci Savvas Stratilates lan pitung puluh prajurit sing bareng karo piyambakipun.....1482
Peringatan ibu kita sing kinurmatan, Elizabeth sing Nglakoni Mujijat.....1483
Martiiré Para Martir Suci Pasikrat lan Valentine.....1484
Kematian Para Martir Santo Eusebius, Neon, Leontius, Longinus lan kanca-kancané.....1485

8 Mei.....1485
Urip lan Kasangsarané Santo Markus Sang Rasul lan Penginjil.....1485
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Silvestr saka Obnorsk.....1492

9 Mei.....1494
Martiiré Santo Basilius, Uskup Amasya.....1494
Uripé Bapa kita Stefanus, Uskup Perm, ing antarané Para Kudus.....1499
Peringatan Sang Suci Sing Adil Glafira.....1508

10 Mei.....1508
Peringatan Santo Simeon Sang Rasul lan Martir Suci, seduluré Gusti.....1508
Uripé Bapa Suci Stefanus, Uskup Vladimir-Volyn.....1509

11 Mei.....1511
Peringatan para Kudus Jason lan Sosipater, Rasul, lan Santa Kerkira, Perawan lan Martir.....1511
Penderitaan Para Martir Suci Maksimus, Dada lan Quintilianus.....1513
Peringatan bapak kita sing suci Cyril, Uskup Turov.....1515

12 Mei.....1516
Peringatan sangang martir suci sing kasiksa ing Cyzicus.....1516
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Memnon, Pangripta Mucjizat.....1518

13 Mei.....1519
Peringatan Santo Yakobus, putrané Zebedéus, Rasul.....1519
Peringatan Bapa kita Donatus, Uskup, ing antarané para wali.....1521

14 Mei.....1524
Urip lan Kasangsarané Nabi Suci Yeremia.....1524
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Paphnutius saka Borovsk.....1542
Martiiré Santa Vata.....1557

15 Mei.....1557
Kematiran Para Martir Esper lan Zoe.....1557
Penderitaan lan Mujizat Para Martir Suci Boris lan Gleb, Pangeran saka Rusia.....1561

16 Mei.....1580

Penderitaan Para Martir Suci Timotius lan Maura..... 1580
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Teodosius, Abas Gua-gua.....1587
Peringatan bapa kita sing kinurmatan, Petrus sing Nglakoni Mujijat.....1609

17 Mei.....1610
Penderitaan Sang Martir Suci, Perawan Pelagia..... 1610
Penderitaan Sang Martir Suci Silvanus, Uskup Kesia lan patang puluh martir sing bareng karo dhèwèké.....1617
Martiirane Santo Alvian, Uskup , lan muridipun..... 1618
Martiiré Santo Erasmus.....1618

18 Mei.....1619
Martiiré Santa Irina, Martir Agung..... 1619

19 Mei.....1630
Uripé Santo Ayub, sing Bener lan Sing Luwih Luwes Nandhang Sangsi.....1630
Penderitaan Santa Barbara Sang Pejuang lan kanca-kancané..... 1636
Peringatan Santa Barbara, biyèn perampok..... 1638

20 Mei.....1639
Penderitaan Santo Akakios Sang Martir..... 1640
Peringatan pratandha Salib Mulya lan maringi uripé Gusti kang muncul ing langit..... 1647

21 Mei.....1649
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Arsenius Agung..... 1649
Peringatan Santo Yohanes Rasul lan Penginjil, Teolog..... 1663

22 Mei.....1664
Uripé Nabi Yesaya.....1664
Penderitaan Santo Kristoforus Sang Martir..... 1673
Legenda Pangalihan Relik Santo Nikolaus, Uskup Agung Myra.....1674

23 Mei.....1676
Perayaan Santo Simon Sang Semangat, Rasul.....1676
Uripé Isidora si Bodho kanggo Kristus..... 1677
Peringatan Kangsolekah Taísia..... 1679
Uripé Sang Simon sing Kinurmatan, Uskup Vladimir lan Suzdal.....1681
Penderitaan Santo Isikios Sang Martir.....1683
Penderitaan para martir suci Alfias, Philadelphus, Cyprian lan liyane sing nandhang sangsara bareng karo dheweke..... 1684

24 Mei.....1685
Martiiré Santo Mokius, hieromartir.....1685
Urip lan pakaryan para bapa kita sing kinurmatan, Methodius lan Constantine, sing dikenal ing urip monastik minangka Cyril, guru bangsa Slavia..... 1689

25 Mei.....1718
Uripé bapa suci Herman, Uskup Agung Konstantinopel..... 1718
Peringatan bapa suci kita Savin, Uskup Siprus..... 1722
Peringatan bapak kita sing suci Poluvius, Uskup Rinokir..... 1722
Uripé Bapa Suci Epiphanius, Uskup Agung Siprus..... 1723

26 Mei.....1746
Penderitaan Martir Suci Glyceria lan, bebarengan karo dheweke, Laodicea, penjaga panjara.....1746
Penderitaan Santo Alexander Sang Martir.....1753
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Pavsikakios, Uskup Synada..... 1764
Peringatan Santo Yurji Pengakuan.....1765

27 Mei.....1765
Penderitaan Santo Isidore Sang Martir.....1765
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Serapion Sang Sindonit.....1768
Penderitaan Santo Maksimus Sang Martir.....1771

28 Mei.....1771
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Pachomius Agung..... 1772
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Euphrosynus, Panjaluk Mucizah saka Pskov.....1794
Peringatan Bapa Kita Sing Mulya Achillius, Uskup Larissa..... 1796

29 Mei.....1796
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Teodorus sing disucèkaké, muridé Pachomius..... 1797
Peringatan Sang Perawan Maria sing Kabungahan..... 1803

30 Mei.....1805
Peringatan Santo Andronikus Rasul lan Junia, kancane.....1805
Peringatan Martir Suci Solokhon..... 1805

31 Mei.....1806
Penderitaan Sang Martir Suci Theodotus lan pitu dara sing bareng karo dhèwèké: Faïna, Claudia, Matrona, Tekusa, Julia,
Alexandra lan Euphrasia.....1806
Kematiran para martir suci Petrus, Dionysius, Andreas, Saul, Christina, Heraclius, Paulinus lan Venedimus.....1819
Penderitaan Para Martir Suci Simeon, Isaac, lan Vakhtiis.....1822

Juni..... 1822

1 Juni.....1822
Martiiré imam-martir suci Patrick lan telung presbiter sing bareng karo dhèwèké: Akakios, Menander lan Polienus..... 1822
Penderitaan Santo Kaluf si Mesir, Sang Martir.....1826
Pangaso Pangeran John saka Uglich sing sholeh, sing dikenal ing urip biara minangka Ignatius, Pangripta Mucjizat saka Vologda
.....1826
Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Yohanes, Uskup Gotha..... 1827

2 Juni.....1828
Penderitaan Sang Martir Suci Falaleus..... 1828
Penderitaan Sang Martir Suci saka Askalon..... 1831
Panemuan lan Pangalihan Relik Suci Alexius, Metropolitan Kabeh Rusia lan Panjuru Kaajaiban.....1834

3 Juni.....1836
Uripé St Konstantin, Raja lan Padanané Para Rasul, lan ibuné sing suci Helena.....1836
Peringatan Sang Pangeran Suci lan Setya Konstantinus lan putrané: Mikaél lan Teodorus, para mujijat saka Murom..... 1852

4 Juni.....1854
Penderitaan Sang Martir Suci Vasilisk.....1854

5 Juni.....1861
Peringatan bapa kita sing kinurmatan, Michael Pengakuan.....1862
Penderitaan Sang Martir Suci Sing Kinurmatan Mikael sing Nganggo Jubah Ireng.....1863
Uripé Sang Euphrosyne sing Kinurmatan, Pangarsa Wanita Biara Polotsk.....1864

6 Juni.....1870
Bapa Kita Sing Kinurmatan Simeon saka Gunung Ajaib..... 1870
Penderitaan Sang Martir Suci Meletius Stratilates lan 1.318 prajurit sing bareng karo dhèwèké.....1884
Kematian Syahid Sang Martir Serapion, bebarengan karo Callinicus, Theodore lan Faustus.....1885
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Nikita si Stylite, Pangripta Mucjizat saka Pereyaslav.....1885

7 Juni.....1888
Peringatan Santo Ferapontus, martir suci lan Uskup Siprus..... 1888

8 Juni.....1890
Penderitaan Santo Yohanes Sang Anyar..... 1890
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Yohanes Psikiat..... 1892
Peringatan Santo Karpus, salah siji saka Pitulas Rasul.....1893
Peringatan Santo Alfeus Sang Rasul..... 1894

9 Juni.....1894

Penderitaan Para Martir Suci Theodora lan Didymus..... 1894
Peringatan Sang Martir Rohani Suci Ferapontus.....1897
Pamindahan Relik Suci sing Kinurmatan saka Para Kudus Siprianus, Fotius, lan Yona, Para Panyembuh Ajaib saka Kyiv lan Kabèh Rusia.....1898
Peringatan Bapa kita sing kinurmatan Ferapont, Pangripta Mucjizat saka Belozero.....1899

10 Juni.....1900
Penderitaan Sang Martir Suci Elikonida.....1900
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Nikita, Uskup Chalcedon.....1904
Peringatan Santo Ignatius, Uskup Rostov..... 1905
Peringatan Sang Martir Suci Helladius.....1906

11 Juni.....1906
Peringatan Kudus Martir Theodosia..... 1906
Kematiran Sang Martir Suci Teodosius..... 1907
Peringatan Santo Yohanes si Bodho kanggo Kristus, Pangripta Mucjizat saka Ustyug.....1911

12 Juni.....1913
Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Isaac, Pengakuan Iman..... 1913

13 Juni.....1916
Penderitaan Santo Hermias Sang Martir..... 1916
Penderitaan sang martir suci Filosof.....1919

14 Juni.....1919
Urip lan Kematiran Santo Yustinus Sang Filosof.....1919
Kematiran Martir Santo Yustinus Martir lan kanca-kancané..... 1926
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Agapitus saka Gua, Tabib Tanpa Upah..... 1928
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Dionysius, abbot Glushitsa, mujijat anyar..... 1931

15 Juni.....1933
Uripé Bapa Nikiforos, Pangakuan Iman Patriark Konstantinopel, ing antarané Para Kudus..... 1933
Penderitaan Santo Yohanes Anyar, Martir Agung.....1942

16 Juni.....1947
Peringatan para Martir Suci Lucillian lan kanca-kancané papat pemuda Claudius, Hypatius, Paul lan Dionysius, lan Perawan Suci Paula..... 1947
Urip lan Kemartiran Santo Lucianus, Imam-Martir.....1949

17 Juni.....1956
Peringatan bapa suci kita Mitrophan, Patriark Konstantinopel..... 1956
Penderitaan Sang Martir Suci Concordius.....1958
Penderitaan Para Martir Suci Frontasius, Severinus, Severianus, lan Silanus.....1960
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Zosima, Uskup Babilonia.....1961

18 Juni.....1964
Peringatan Santo Doroteus, martir suci lan Uskup Tirus..... 1964
Pangantening Bapa kita sing kinurmatan Anuvius, Pangakun lan Rahib saka Mesir.....1965
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Teodorus Sang Rahib..... 1967
Crita Babagan Patié Sang Konstantin sing Kaberkahan, Metropolitan Kyiv.....1967
Penderitaan Para Martir Suci: Marcian, Nicander, Hyperchius, Apollonius, Leonidas, Arius, Gorgias, Selinius, Irineus lan Pamvon 1969

19 Juni.....1969
Uripé Bapa Vissarion sing Kinurmatan.....1970
Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Hilarion Anyar..... 1972
Penderitaan Para Martir Suci sing Terhormat Archelaia, Thecla, lan Susanna..... 1975

20 Juni.....1978
Penderitaan St. Markell, Hieromartir Suci lan Paus Roma, lan kanca-kancané..... 1978
Peringatan para Martir Suci Cyriaca, Calleria lan Maria..... 1987

Peringatan Santo Marcellinus Sang Martir..... 1987

21 Juni.....1989
Uripé Bapa Suci kita Ephrem, Patriark Antiokia..... 1989
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Zosima.....1991
Pindahan Relik Sang Martir Agung Suci Theodore Stratelates.....1993

22 Juni.....1994
Uripé Bapa Suci Kiril, Uskup Agung Aleksandria.....1994
Peringatan Sang Mulya Alexander, Abas Kush..... 2006

23 Juni.....2007
Uripé Bapa Suci Vassian, Uskup Lodium..... 2007
Peringatan Sang Theophanes sing kinurmatan..... 2014
Perayaan Santo Timotius Sang Hieromartir, Uskup Prusia..... 2014
Penderitaan Para Martir Suci Alexander lan Antonina..... 2015

24 Juni.....2019
Urip lan Kasangsaran Santo Bartolomeus Rasul.....2019
Urip lan Kasangsarané Santo Barnabas Sang Rasul..... 2023

25 Juni.....2032
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Onuphrius Agung.....2032
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Pèter saka Gunung Athos.....2044

26 Juni.....2052
Penderitaan Sang Martir Suci Aquilina..... 2052
Uripé bapak kita sing suci Tryphilius, Uskup Leukousia.....2057

27 Juni.....2059
Urip lan Mujijat Nabi Elisha.....2059
Uripé bapa kita sing suci Methodius, Patriark Konstantinopel..... 2071

28 Juni.....2077
Peringatan Nabi Amos sing Suci..... 2077
Penderitaan Sang Martir Suci Dula.....2079
Peringatan Sang Mulya Dula, Sing Nandhang Kasangsaran.....2085
Penderitaan Para Martir Suci Vita, Modesta, lan Criscentia.....2089
Uripé Sang Berkah Jerom..... 2098

29 Juni.....2110
Uripé bapak suci Tikhon sing mujijat, uskup Amaphunt.....2110
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Tikhon, Pangripta Mucizah saka Lukhov..... 2111

30 Juni.....2112
Penderitaan Para Martir Suci Manuel, Savel, lan Ismail..... 2112

Juli..... 2117

1 Juli.....2117
Penderitaan Para Martir Suci Leontius, Hypatius lan Theodulus..... 2117

2 Juli.....2123
Perayaan Santo Yudas Penginjil, sedulur dagingé Gusti..... 2123
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Paissius Agung.....2126
Penderitaan Santo Zosima, Pahlawan Martir.....2144
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Yohanes Sang Rahib.....2147

3 Juli.....2148
Uripé Bapa kita Levkius, Pangakun Iman, sing kalebu ing antawis para wali.....2148
Peringatan Santo Metodius, Hieromartir, Uskup Patara..... 2155
Peringatan para Martir Suci Aristocles, Dimitrian lan Athanasius.....2156

Pindahan Relik Para Martir Suci Inna, Pinna lan Rimma.....2156

4 Juli.....2157

Perayaan Kenangan Panggure Martir Suci Julian saka Tarsus.....2157
Uripé Sang Mulya Julius Sang Presbiter lan Julian Sang Diakon.....2158

5 Juli.....2161

Urip lan Kemartiran St. Eusebius, Uskup Samosata.....2161
Peringatan para martir suci Zinon lan Zina..... 2166

6 Juli.....2167

Perayaan Santa Agrippina Sang Martir..... 2167
Crita Panitenané Teofilus..... 2167
Rayaké Ikon Mujijat Sang Ibu Gusti Allah saka Vladimir.....2175

7 Juli.....2176

Sinaksarium kanggo Kelahiran Santo Yohanes Pembaptis lan Pendahulu Gusti.....2177
Tembungé St. Yohanes Krisostomus babagan Kelahirané St. Yohanes, Nabi, Pembuka dalan lan Pembaptis Gusti.....2179

8 Juli.....2183

Urip lan Kasangsaran Sang Martir Suci Fevronia.....2183
Peringatan Sang Pangeran Peter lan Putri Fevronia sing suci lan setya, ing monastikisme David lan Euphrosyne, para mujijat saka Murom.....2198

9 Juli.....2199

Panemuan ikon mujijat Sang Ibune Gusti Allah sing paling suci, sing dikenal minangka Ikon Tikhvin.....2200
Babagan ikon mujijat Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, ingkang dikenal minangka 'Odigitria'..... 2214
Bab Ikon Mujijat Sang Ibu Allah Paling Suci saka Lydus, utawa Roma.....2215
Peringatan Bapa Kita sing Kinurmatan David saka Tesalonika.....2219

10 Juli.....2220

Uripé bapak kita sing kinurmatan Sampson sing dermawan..... 2220
Peringatan Santo Severus..... 2226

11 Juli.....2227

Pindahan relik suci para martir suci Cyrus lan John.....2227
Peringatan Sang Paulus sing Mulya..... 2231

12 Juli.....2231

Urip, Karya lan Kasangsarané Rasul Agung Petrus sing Suci, Mulya lan Pinunjul..... 2232
Urip, Karya, lan Kesyahidané Rasul Agung Paulus sing Suci, Mulya, lan Pinunjul..... 2242

13 Juli.....2257

Rayane Rolas Rasul Suci, Mulya, lan Pantes Dipuji: Yakobus Putrané Zebedé (30 April), Yohanes (26 September), Filipus (14 November), Bartolomeus (11 Juni), Thomas (6 Oktober), Matius (16 November), Yakobus putra Alfeus (9 Oktober), Yudas (Tadewus) (19 Juni), Simon Sang Zealot (10 Mei) lan Matias (9 Agustus)..... 2257

14 Juli.....2257

Penderitaan Para Martir Suci Kosmas lan Damian..... 2257
Peranganing bapak kita sing kinurmatan, Petrus..... 2260
Martiiré Santa Potitus..... 2261

15 Juli.....2269

Legenda Pangletakan Jubah Suci Perawan Maria sing Paling Suci ing Gréja Blachernae..... 2269
Peringatan bapak kita sing suci Juvenal, Patriark Yerusalem.....2272

16 Juli.....2274

Penderitaan Sang Martir Suci Hyacinth..... 2274
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Alexander, pangadeg Biara Sleepless.....2278
Penderitaan Para Martir Suci Mokias lan Markus..... 2288

17 Juli.....2288

Perayaan bapak kita sing suci, Andrew, Uskup Agung Kreta..... 2288
Uripé Sang Suci lan Welas Martha.....2290
Penderitaan Para Martir Suci Theodotus lan Theodotia.....2295
Penderitaan Santo Teodorus, Uskup Sirene, Martir Suci.....2295
Panemuan Relik Bapa Kita sing Kinurmatan Euthymius, Pangripta Mucjizat saka Suzdal.....2296

18 Juli.....2297
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Athanasius saka Gunung Athos.....2297

19 Juli.....2312
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Sisoes Agung.....2313
Penderitaan Sang Martir Suci Lucia Perawan, bebarengan karo Rixa lan liyané..... 2315
Penderitaan Sang Martir Suci Coint.....2316
Penderitaan para martir suci Marina, Martha, Avdifax, Avvakum, Kirik, Valentine presbiter, Asterius lan akèh liyané..... 2316

20 Juli.....2322
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Thomas Malein..... 2322
Kematiran Para Martir Suci Peregrinus, Lucianus, Pompeius, Isichius, Papias, Satorninus lan Germanus..... 2323
Urip lan Kesyahidan Para Martir Suci, Epictetus Presbiter sing Kinurmatan lan Astion Sang Biarawan..... 2324
Penderitaan Sang Martir Suci Cyriaca.....2333

21 Juli.....2334
Penderitaan Sang Martir Agung Suci Prokopius.....2334
Rayaké Sang Perawan Maria sing Paling Suci minangka pangurmatan marang penampakan Ikoné Kazan.....2346

22 Juli.....2347
Perayaan Santo Pankratius, Imam Martir sing Suci lan Uskup Tauromenium.....2347
Urip lan Kemartiran Para Bapa Sing Kinurmatan Patermufius lan Koprius, lan bebarengan karo Alexander, wong awam.....2349
Peringatan Sang Patermufius sing kinurmatan..... 2353
Peringatan Venérabel Koprius.....2356
Uripé Bapa Suci Theodore, Uskup Edessa.....2357

23 Juli.....2378
Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Antonius saka Gua.....2379
Penderitaan Sang Martir Suci Apollonius.....2390
Penderitaan para martir suci Vianor lan Siluan.....2390
Penderitaan Patang Puluh Lima Martir Suci sing nandhang sangsara ing Nicopolis, Armenia..... 2391
Narasi Pangalihan Jubah Suci Gusti kita Yesus Kristus saka Persia menyang Kutha Kakaisaran Moskow.....2396

24 Juli.....2399
Peringatan mujijat Santa Eufimia ingkang pantes dipuji, Martir Agung..... 2399
Pangantening Putri Olga sing Kabegjan, sing dibaptis dadi Helena.....2406
Peringatan Martir Suci Kindai.....2416

25 Juli.....2417
Pangorbanan para martir suci Proklus lan Hilarion..... 2417
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Michael Malein..... 2420
Penderitaan Sang Martir Suci Golindukha..... 2421

26 Juli.....2424
Rayemé Santo Gabriel Sang Malaikat Agung..... 2424
Peringatan marang Stephen Agung sing Suci.....2426
Rayane Santo Serapion..... 2426
Uripé Bapa Suci Julian..... 2426
Martiiré Santa Marcianus.....2432

27 Juli.....2432
Peringatan Santo Akwila Sang Rasul.....2432
Peringatan Sang Elias sing Mulya..... 2434
Peringatan Santo Justus Sang Martir.....2436

28 Juli **2437**
Kematiran Para Syahid Cyriacus lan Julitta 2437

29 Juli **2439**
Penderitaan Imam-Martir Suci Athenogenes lan sepuluh muridé 2439
Penderitaan Sang Martir Suci Julia 2442
Penderitaan Santo Antiochus Sang Martir 2445
Martiiré Santo Paulus Martir lan bebarengan karo dhèwèké para Martir Suci Alevtina lan Chionia 2446

30 Juli **2446**
Martiiré Santa Pahlawan Agung Marina 2446

31 Juli **2452**
Penderitaan Santo Emilianus Sang Martir 2452
Uripé Bapa Pamva sing Kinurmatan 2455
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan, Yohanes Sing Sabar Nandang Sangsara 2458
Penderitaan Santo Yacinthus Sang Martir 2461

Agustus ***2461***

1 Agustus **2461**
Uripé Ibu Kita Macrina sing Kinurmatan 2461
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Dia 2468

2 Agustus **2471**
Urip lan Mujijaté Nabi Suci Elia 2471
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Abraham saka Chukhlom, Pangripta Mucjizat saka Galich 2483

3 Agustus **2484**
Uripé Nabi Suci Yehezkiel 2484
Uripé para bapa kita sing kinurmatan Simeon, wong bodho suci demi Kristus, lan Yohanes, kancané ing kasangsaran 2489

4 Agustus **2513**
Uripé Santa Maria Magdalena, Pembawa Minyak Mur lan Sing Setinga karo Para Rasul 2513

5 Agustus **2531**
Kematian martir Santo Apollinaris, imam martir 2531
Peringatan para Martir Suci Trophimus lan Theophilus 2540

6 Agustus **2540**
Penderitaan Sang Martir Suci Christina 2540
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Polycarp, Archimandrite saka Gua 2544

7 Agustus **2547**
Uripé Perawan Suci Eupraxia 2547
Uripé Santa Olympias, Diakones 2563

8 Agustus **2566**
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Musa saka Hongaria 2566
Peringatan Martir Suci Hermolaus 2571
Penderitaan Sang Martir Suci Paraskeva 2571

9 Agustus **2572**
Penderitaan Sang Martir Agung Suci Panteleimon 2572
Peringatan Ibu Pangulu Anfisa 2583

10 Agustus **2583**
Para Rasul Suci (saka pitung puluh) Prokhorus, Nikanor, Timon lan Parmen 2583
Perayaan Santo Eustatius Sang Martir 2585
Perayaan Pahlawan Suci Akakios 2585
Martiiré Santo Yulianus 2586

11 Agustus.....2588
Penderitaan Sang Martir Suci, Perawan Seraphima.....2588
Penderitaan Santo Callinicus Sang Martir.....2592

12 Agustus.....2595
Para Rasul Suci Silas, Siluan, Crispus lan liyane sing bebarengan.....2595
Penderitaan Santo Valentinus, Martir Suci.....2596
Penderitaan Santo Polikronius Sang Martir.....2599
Perayaan Santo Yohanes Pejuang.....2603

13 Agustus.....2603
Santa Eudokimus sing Lurus.....2604
Peringatan Martir Suci Julitta.....2606

14 Agustus.....2606
Panemuan Salib Suci kang Mulia lan Maringi Uripé Gusti.....2607
Penderitaan para martir Prajanjian Lawas: imam Eleazar, pitung sedulur Maccabea, ibuné Solomonia, lan liyané sing bareng karo wong-wong mau.....2609
Penderitaan Para Martir Suci Leontinus, Attus, Alexander, Kindius, Minsifeus, Cyriacus, Mineus (Mineon), Catunus lan Eucleius 2616

15 Agustus.....2616
Pindahan reliké Santo Stefanus, Martir Sepisan lan Diaken Agung.....2617
Pangantening Santo Basilius sing Begja, sing Adil lan Mujijat saka Moskow.....2622

16 Agustus.....2623
Para Bapa Kita Sing Kinurmatan Isaac, Dalmat lan Faustus.....2623
Uripé Sang Kosmas sing mulya, eunuk pertapa.....2624

17 Agustus.....2626
Pitu Para Pamuda Suci saka Éfeso.....2626

18 Agustus.....2633
Urip lan Kemartiran Santo Pontius.....2634
Peringatan Sang Martir Suci Eusignius.....2642
Peringatan Sang Martir Suci Favius, Paus Roma.....2642

19 Agustus.....2644
Synaxarion , babagan Pangowahan Wujudé Gusti.....2644
Khotbah kanggo Perayaan Pangowahan Rupa Gusti.....2645

20 Agustus.....2651
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Pimen Sing Akèh Sangsara.....2651
Pangantening Sang Bapa Ora, Rahib.....2655
Peringatan Sang Martir Suci Sing Kinurmatan Dometius.....2657
Penderitaan Para Martir Suci Marina lan Asterius.....2658

21 Agustus.....2659
Rayakane Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci minangka pangurmatan marang panjawabané ikonipun ingkang kinurmatan lan mujijat, ingkang dikenal minangka Tolgskaya.....2659
Peringatan bapak kita sing suci Miron, Pangripta Mucjizat, Uskup Kreta.....2662
Peringatan bapa kita sing suci Emilian, Pangakuan, Uskup Kizich.....2662

22 Agustus.....2663
Martiiré Santo Matias Sang Rasul.....2663
Penderitaan Santo Antonius Sang Martir.....2667
Peringatan para martir suci Julian, Marcian lan liyane sing nandhang sangsara bareng kanggo ikon-ikon.....2667

23 Agustus.....2668
Penderitaan para martir suci Laurensus, Dekan Agung, Paus Sisxtus, lan liyane sing bebarengan.....2668

24 Agustus.....2675
Uripé para bapa kita sing kinurmatan Theodore lan Basil, biksu saka Kiev-Pechersk Lavra.....2675
Penderitaan Sang Martir Suci Susanna, Perawan, lan para martir liyane sing bareng karo dheweke.....2682
Peringatan Santa Eupla, Diakon, Martir.....2689

25 Agustus.....2691
Para Martir Suci Photius lan Anicetus.....2691
Peringatan Santo Alexander, Martir Suci lan Uskup Comana.....2693

26 Agustus.....2695
Santa Hippolytus Sang Martir.....2695

27 Agustus.....2697
Nalika ngadegaké Gréja Pangandhaping Sang Putri Agung Sang Putri Suci Ibu Gusti Allah ing Kiev-Pechersk Lavra.....2697
Pindahan Relik Bapa Kita Sing Kinurmatan Theodosius, Abas Gua.....2707
Peringatan Nabi Suci Mikha.....2712

28 Agustus.....2715
Pangantening Sang Putri Kita Sing Paling Suci, Ibune Gusti Allah lan Perawan Langgeng Maria.....2716

29 Agustus.....2731
Pindahan saka Edessa menyang Konstantinopel saka Ikoné Gusti Yesus Kristus sing ora bosok.....2732
Potongan saka Bapa John saka Damaskus babagan pangurmatan marang ikon-ikon suci.....2736
Peringatan Santo Diomedes Sang Martir.....2737
Ing dina sing padha, peringatan marang Sang Mulya Cherimon.....2738

30 Agustus.....2738
Kematiran Santo Patroklus.....2738
Uripé Bapa Alipius saka Gua sing Kinurmatan.....2742
Penderitaan Para Martir Suci Straton, Filipus, Eutikhianus, lan Siprianus.....2747
Peranganing Pahlawan Suci Miron.....2748

31 Agustus.....2748
Martiiré imam-martir suci Emilian lan kanca-kancané.....2749
Peringatan para Martir Suci Flora lan Laurus.....2752
Peringatan para Martir Suci Hermas, Serapion lan Polyenus.....2754

September.....2754

1 September.....2754
Penderitaan Santo Andreas Stratilates.....2755
Rayak ing pakurmatan Ikon ' ' Sang Ibu Gusti saka Don.....2759
Penderitaan Para Martir Suci Timotius, Agapius, lan Thekla.....2760

2 September.....2760
Uripé Nabi Samuel.....2760
Para Martir Suci Severus lan Memnon sang Centurion, lan bebarengan karo telung puluh pitu martir.....2771

3 September.....2772
Uripé Santo Tadeus, salah siji saka Pitulas Rasul.....2772
Peringatan Martir Suci Vassa lan anak-anake: Theognis, Agapias, lan Pista.....2776

4 September.....2777
Penderitaan Sang Martir Suci Eulalia.....2777
Rayak ing pakurmatané Ikon Georgia saka Ibuné Gusti.....2780
Peringatan para martir suci: Agathonica, Zoticus, Theoprepia, Akininda, Severianus lan liyane.....2782
Ing dina sing padha, pangeling-eling marang Anfusa sing Mulya, Sang Hieromartir Athanasius Uskup, lan loro abdi Anfusa sing suci: Charisimus lan Neophytus.....2783

5 September.....2783
Martiiré Santo Irenaeus, Uskup Lyon.....2783

Peringatan Santo Callinicus, Patriark Konstantinopel....2789
Peringatan Sang Martir Suci Luppus....2791
Peringatan Kangso Eutychius lan Florentius....2791

6 September....2793
Penderitaan Sang Martir Sira....2794
Peringatan Sang Martir Suci Eutychius....2803
Peringatan Martir Suci Tatian....2804

7 September....2805
Santa Titus Sang Rasul....2805
Pindahan Relik Suci sing Kinurmatan saka Santo Bartolomeus, Rasul....2808
Peringatan para pangakuan suci Kristus, sing nandhang sangsara ing tangan para Arian ing Edessa....2809
Peringatan Santo Mina, Patriark Konstantinopel....2812

8 September....2812
Penderitaan Para Martir Suci Adrian lan Natalia....2813
Rayak ing pakurmatan Patemon Ikon Vladimir Sang Ibu Gusti....2824

9 September....2826
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Pimen Agung....2826
Peringatan Sang Martir Mulya Kuksha lan Pimen si Puas....2835
Peringatan Santo Liberius Sang Pengakuan Iman, Paus Roma....2836
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Osias Sang Pangakun, Uskup Korduba....2836
Perayaan Pangeling-eling marang Pimen sing Mulya (saka Palestina)....2837

10 September....2837
Uripé Bapak Kita Sing Kinurmatan Moses Murin....2837
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Savva saka Krypets, sing nindakake mujijat saka Pskov....2843
Peringatan Santa Anna sing Bener....2844

11 September....2845
Rayane Pangpenggalan Sirahé Santo Yohanes Sang Nabi, Panbuka lan Pembaptis Gusti....2845
Homili Santo Yohanes Krisostomus kanggo dina Pangpenggalan Santo Yohanes Pembaptis, Penginjil Sang Juruslamet....2848

12 September....2852
Para Kudus Aleksander, Yohanes, lan Paulus, Patriark Konstantinopel....2852
Uripé Sang Pangeran Suci lan Lurus Alexander Nevsky....2858
Peringatan bapa kita sing kinurmatan, Alexander saka Svir....2879
Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan, Kristoforus....2882
Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Fantin....2884

13 September....2884
Urip lan Kesyahidan Sang Martir Suci Siprianus, Uskup Kartago....2884
Peringatan Santo Gennadius, Patriark Konstantinopel....2898
Rasane Sabuk Suci Sang Theotokos Agung....2899

14 September....2900
Sabda ing dina kapisan saka indiksi, utawa Taun Anyar....2900
Uripé Bapa Simeon Stylite sing Kinurmatan lan Ngemban Gusti....2907
Peringatan nabi Yosua sing saleh....2920
Peringatan Katedral Indung Allah Paling Suci ing Biara Miasin....2920
Peringatan 40 dara puasa lan Ammun, gurune....2921
Peringatan para Martir Suci Callista lan sedulure, Evod lan Hermogenes....2922

15 September....2922
Urip lan Kasangsarané Santo Mamant Sang Martir....2922
Uripé Santo Yohanes Pembathang, Patriark Konstantinopel....2928
Peringatan 3.618 martir sing nandhang sangsara ing Nikomedia....2930

16 September....2930

Urip lan Martiré Santo Anphimus, Uskup Nicomedia, lan akèh wong bebarengan karo dhèwèké..... 2930
Ing dina sing padha, pangorbanan sang martir suci Vasilisa..... 2937
Ing dina sing padha, pangeling-eling imam martir suci Aristion..... 2938

17 September..... 2938
Martiiré Santa Bavila, hieromartir, bebarengan karo telung mudha..... 2938
Uripé Santo Musa sing Ndeleng Gusti..... 2943
Perayaan para Martir Suci Theodore, Mian, Julian lan Kion..... 2957
Peringatan Santo Bavila saka Nikomedia lan 84 bocah sing bareng karo dheweke..... 2957
Peringatan Santa Martir Hermiona..... 2958

18 September..... 2959
Uripé Nabi Zakaria..... 2959
Peringatan para martir suci Urvan, Teodorus lan Medimnus, lan akèh kanca-kancané..... 2962
Peringatan Sang Martir Suci Obadiah..... 2963
Perayaan para Martir Suci Fifael lan Fivae..... 2963
Martiiré Sang Pangeran Gleb..... 2963
Pesta Santo Petrus Rasul, ing Athira..... 2964
Peringatan para Martir Suci Juvenal lan Maksimus..... 2964

19 September..... 2964
Peringatan mujijaté Santo Mikael Sang Juru Utusan ing Chonae..... 2965
Penderitaan Santo Romil Sang Martir..... 2974
Kematiran Syahid Eudoxius..... 2974
Peringatan Sang Martir Suci Cyril, Uskup Gortyna..... 2977
Uripé Sang David sing Kinurmatan..... 2978
Peringatan para Martir Suci Cyriacus, Faustus lan Aviv..... 2979

20 September..... 2980
Kematiran Syekh Sozont..... 2980
Peringatan Para Rasul Suci Evod lan Onesiforus..... 2981
Peringatan Sang Martir Suci Eupsychius..... 2982
Uripé Bapa Suci kita Yohanes, Uskup Agung Novgorod..... 2982

21 September..... 2988
Khotbah babagan Kelahiran Ibuné Gusti Allah..... 2988

22 September..... 2992
Uripé Para Suci lan Wali Pembawa Gusti Allah, Joachim lan Anna..... 2992
Penderitaan Sang Martir Suci Severian..... 2996
Peringatan Sang Nikita sing Begja, wali rahasiaé Gusti, kang dideleng déning diakon Sozont..... 2999
Peringatan Konsili Ekumenis Katelu Suci ing Efesus..... 3002
Peringatan Sang Mulya Yosef saka Volokolamsk..... 3002
Peringatan Sang Mulya Theophanes, wong sing puasa lan pangakun iman..... 3003

23 September..... 3004
Urip lan Kasangsaran Para Martir Suci Minodora, Mitrodora lan Nymphodora..... 3004
Uripé Santa Pulcheria, Ratu..... 3010
Peranganing Telung Wanita Suci sing ditemokake ing gunung ara-ara..... 3015
Peringatan Sang Martir Suci Varipsav..... 3017
Perayaan Para Rasul Suci Apellius, Lukas, lan Klemens..... 3017

24 September..... 3017
Urip lan Karya Ibuné Kita Sing Mulya Theodora, sing urip kaya priya..... 3018
Peringatan Sang Wibawani Euphrosyne..... 3029
Peringatan Martir Suci II..... 3031
Perangan para Martir Suci Diodorus lan Didymus..... 3031

25 September..... 3032
Urip lan Kemartiran Sang Hieromartir Autonomus..... 3032

Peringatan Sang Martir Suci Cornutus, Uskup Nicomedia..... 3034
Dina Rayané Santo Yulianus Sang Martir..... 3035

26 September..... 3036
Khutbah babagan Rekonstruksi Gereja Makam Suci ing Yerusalem..... 3036
Uripé Martir Suci Kornelius, Sènturion..... 3038
Peringatan para Martir Suci Gordianus, Macrobius, Elia, Zoticus, Lucianus lan Valerianus..... 3043
Peringatan Sang Petrus sing Mulya ing Atrae..... 3044
Peringatan para Martir Suci Selevkos, Stratonikos, Kronidos, Leontios lan Serapion..... 3044

27 September..... 3044
Rayane Pangluhuré Salib Suci kang Mulia lan Maringi Uripé Gusti..... 3044
Peringatan Martir Suci Papias..... 3049

28 September..... 3049
Penderitaan Sang Martir Suci Nikita..... 3049
Peringatan Santo Filoteus, imam lan tukang mujijat..... 3052
Peringatan Santo Porfirius Sang Martir..... 3052
Perayaan para Martir Suci Maximus, Askliaida lan Theodotus..... 3053

29 September..... 3053
Kematiran Martir Agung Euphemia sing Pantes Dipuji..... 3053
Peringatan Santa Sebastiana Sang Martir..... 3059
Dina Rayané Santa Melitina Sang Martir..... 3059
Dina Rayané Martir Suci Ludmila..... 3059
Perayaan Santa Siprianus, Metropolitan Kyiv..... 3060
Peringatan marang Sang Wigati Doroteus, Sang Rahib..... 3061

30 September..... 3062
Penderitaan Para Martir Suci Iman, Pengharapan, lan Katresnan, lan ibune Sofiah..... 3062
Peringatan Martir Suci Agathoclia..... 3069
Peringatan Santa Martir Theodota..... 3069

Oktober..... 3070

1 Oktober..... 3070
Bapa Kita Sing Kinurmatan Eumenius, Uskup Gortyna..... 3070
Peringatan Martir Suci Ariadne..... 3072

2 Oktober..... 3072
Penderitaan Para Martir Suci Trophimus, Savvatius lan Dorimedon..... 3072
Penderitaan Santo Zosima Sang Rahib, Sang Martir Suci..... 3077
Peringatan Sang Pangeran Suci lan Lurus Theodore, Pangripta Mrekah saka Smolensk lan Yaroslavl, lan putrané David lan Constantine..... 3078

3 Oktober..... 3081
Urip lan Kematiran Santa Eustatius Plakidas, Panggure Martir Agung, garwané lan anak-anaké..... 3081
Penderitaan para martir suci Michael, Pangeran Chernigov, lan boyar Theodore, sing nandhang sangsara ing tangané Batu sing jahat..... 3092

4 Oktober..... 3098
Santa Kodratus Sang Rasul..... 3098
Peringatan para Martir Suci Hypatius lan Andrew..... 3099
Peringatan para Martir Suci Eusebius lan Priska..... 3100
Peringatan para Uskup Suci Isakios lan Meletios..... 3101
Uripé Santo Demetrius, Metropolitan Rostov, Pambangun Kaajaiban..... 3101

5 Oktober..... 3116
Penderitaan Santo Fokas, Martir Suci lan Uskup Sinope..... 3116
Urip lan Kasangsaran Sang Martir Suci Fokas, sing dikenal minangka 'Panuntun Kebon'..... 3117
Uripé Nabi Yona..... 3119

Perangané Sang Jonah Sang Pendeta sing Kinurmatan..... 3124
Uripé Santo Petrus, biyèn juru pungut pajeg..... 3125

6 Oktober..... 3128
Sabda babagan Pangandhaping Nabi Mulya lan Kamulyan, Panuntun lan Pembaptis Gusti, Yohanes..... 3128
Peringatan para Martir Suci Andreas, Yohanes, Petrus, lan Antoninus..... 3130
Dina Rayané Santa Iraida Sang Martir..... 3131
Uripé Sang Mulya Polyxenia..... 3131

7 Oktober..... 3133
Urip lan Kemartiran Santa Tékla, Martir Kapisan lan Setingané Para Rasul..... 3133
Pèngetan Sang Koprius sing Kinurmatan..... 3140
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Nicander saka Pskov..... 3141

8 Oktober..... 3151
Uripé Ibu Kita Sing Kinurmatan Euphrosyne..... 3151
Urip lan Mujijat Bapa Sergius sing Kinurmatan lan Ngemban Gusti, Pangripta Ajaib saka Radonezh..... 3158
Uripé Sang Mulya Euphrosyne saka Suzdal..... 3186
Peringatan Sang Martir Mulya Paphnutius..... 3187

9 Oktober..... 3187
Uripé Santo Yohanes Sang Rasul lan Penginjil, Sang Teolog..... 3187

10 Oktober..... 3201
Urip lan Kasangsarané Santo Callistratus, Sang Martir..... 3201
Uripé Bapa kita sing kinurmatan Savvatiy saka Solovki, Pangripta Mrekah..... 3206
Perayaan Para Rasul Suci Markus, Aristarkus lan Zenas..... 3211
Peringatan Sang Martir Suci Epicharia..... 3211
Peringatan marang Sang Mulya Ignatius..... 3211

11 Oktober..... 3212
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Chariton, Pangakun Iman..... 3212
Peringatan Nabi Suci Barukh..... 3218
Peringatan para martir suci Alexander, Alpheus, Zosima, Mark, Nikon, Neon lan Iliodorus..... 3218
Uripé Santo Wenceslaus, Pangeran Bohemia..... 3218

12 Oktober..... 3221
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Cyriacus..... 3221
Perayaan para Martir Suci Dada, Gavedday lan Kazdoi..... 3228
Peringatan Sang Theophanes ingkang Kinurmatan..... 3231

13 Oktober..... 3232
Urip lan Martiré Santo Gregorius, Uskup Armenia Agung, lan telung puluh pitu dara sing bareng karo dhèwèké..... 3232
Uripé bapak kita sing kinurmatan, Gregorius, abbas biara ing Kali Pelshma, Mujijat saka Vologda..... 3239
Peringatan Santo Mikael, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia, Pangripta Mùjijat..... 3240

14 Oktober..... 3242
Khotbah babagan Perlindhungan Sang Ibu Allah sing Paling Suci..... 3242
Kematiran Syekh Ananias Sang Rasul..... 3247
Perayaan Pangeling-eling Kanggo Sang Romawi Sang Melodis..... 3249
Uripé Sang Savva sing Kinurmatan saka Vishersk..... 3252
Peringatan Martir Suci Domnin..... 3257
Peringatan Kangsoleh Michael saka Zovi lan kanca-kancané sing nandhang sangsara bebarengan..... 3258

15 Oktober..... 3258
Urip lan Kemartiran Santo Siprianus, Imam Martir, lan Santo Justina, Martir..... 3258
Uripé Santo Andreas, wong bodho kanggo Kristus..... 3266

16 Oktober..... 3278
Urip lan Martiré Santo Dionysius Areopagita, Imam-Martir Suci..... 3278
Crita Babagan Santo Dionysius sing nyakup Santo Carpus lan Loro Wong Dosa..... 3282

Peringatan Sang John saka Hozeva, Uskup Kaisarea..... 3283
Peringatan Sang Isichius Chorevite sing Kaberkahan..... 3285

17 Oktober..... 3285
Uripé Para Kudus Gury, Uskup Agung Kazan, lan Varsonofy, Uskup Tver..... 3285
Peringatan Santo Hierotheos, Martir Suci lan Uskup Athena..... 3289
Uripé Bapa Ammon sing Kinurmatan..... 3290
Uripé Bapa Paul sing Sederhana sing Kinurmatan..... 3292
Peringatan para martir suci Gaius, Faustus, Eusebius, lan Herimon..... 3296
Peringatan Martir Suci Davikt lan putriné Kallisthenia..... 3296
Peringatan Sang Martir Suci Petrus, Pendeta saka Capetolium..... 3296

18 Oktober..... 3297
Penderitaan Sang Martir Suci Charitina..... 3297
Uripé Sang Damian sing Kinurmatan saka Gua..... 3299
Uripé Sang Jeremiah sing Kinurmatan saka Gua..... 3301
Uripé Sang Mulya Matius saka Gua..... 3301
Peringatan Sang Martir Suci Mamelkha..... 3302
Rayaké Para Hierarki Suci ing Moskow: Petrus, Aleksius, Yona, lan Filipus..... 3303
Uripé Santo Dionysius, Uskup Aleksandria..... 3304

19 Oktober..... 3311
Urip lan Kasangsarané Santo Tomas Sang Rasul..... 3311

20 Oktober..... 3320
Penderitaan Para Martir Suci Sergius lan Bacchus..... 3320
Peringatan para Martir Suci Julianus lan Caesarius..... 3325
Dina Rayané Santo Polychronius Sang Martir..... 3326
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Sergius saka Nurom, Pangripta Mucjizat saka Vologda lan Obnora..... 3326

21 Oktober..... 3334
Uripé Ibuné Kita Sing Kinurmatan Pelagia..... 3334
Uripé Sang Thais sing Kinurmatan..... 3341
Perayaan Santa Pelagia Sang Perawan..... 3343

22 Oktober..... 3343
Uripé Santo Yakobus Rasul, putrané Alfeus..... 3343
Uripé Para Suci Andronikus lan Athanasius..... 3344
Uripé Santo Abraham sing Bener..... 3349
Peringatan Sang Petrus sing Kinurmatan..... 3358
Dina Rayané Santa Poplia..... 3359

23 Oktober..... 3359
Penderitaan Para Martir Suci Eulampius lan Eulampia..... 3359
Uripé Sang Theophilus sing Kinurmatan..... 3362
Martiiré Santa Theoktinos..... 3364
Peringatan Sang Venerabel Vassian..... 3365

24 Oktober..... 3366
Uripé Santo Filipus Rasul..... 3366
Uripé Sang Theophanes sing Kinurmatan, Pangakun Iman lan Panulis Kanon..... 3367
Peringatan para Martir Suci Zinaida lan Philonilla..... 3368
Peringatan mujijat sing dilakoni déning ikoné Gusti Yesus Kristus..... 3368
Peringatan Konsili Ekumenis Kapitu..... 3370

25 Oktober..... 3374
Penderitaan Para Martir Suci Tarach, Probus, lan Andronicus..... 3374
Kosmas saka Maium, pangripta kanon..... 3384
Uripé Santo Martinus sing welas asih, Uskup Tours..... 3385
Peringatan Santa Domnika, Sang Martir..... 3396

Pesta kanggo mengeti pangalihan relik Malta..... 3396

26 Oktober..... 3401
Perayaan para Martir Suci Karpus, Papilus, Agatodorus, lan Agatonika.....3401
Peringatan Santo Florentius Sang Martir.....3408
Dina Rayané Sang Mulya Nikita, Pangakun Iman..... 3408
Peringatan Santo Benjamin Diaken, Martir.....3409

27 Oktober..... 3410
Pangandharte para martir suci Nazarius, Gervasius, Protasius lan Celsus..... 3410
Uripé Sang Paraskeva sing Kinurmatan.....3415
Uripé Sang Nicholas Svyatosha sing Kinurmatan..... 3418
Peringatan Santo Silvanus, Martir Suci..... 3422

28 Oktober..... 3423
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Euthymius Anyar..... 3423
Urip lan Martiré Sang Martir Mulya Lucian, Pendeta Antiochia..... 3429
Peringatan para Martir Suci Sarvil lan Vevae..... 3432
Dina Rayané Santo Savin, Uskup Catania.....3433
Uripé Santo Yohanes, Uskup Suzdal..... 3433

29 Oktober..... 3443
Urip lan Kasangsarané Santo Longinus, Sersan Romawi, Martir Suci.....3443

30 Oktober..... 3446
Penderitaan Santo Andreas saka Kreta, Martir Suci.....3446
Peringatan Nabi Suci Hosea..... 3449
Martiiré Para Kudus Kosmas lan Damian, sing ora nampa upah.....3450
Peringatan Santo Lazarus sing Adil, sing wis patang dina seda.....3451

31 Oktober..... 3452
Uripé Santo Lukas, Rasul lan Penginjil..... 3452
Uripé Julian sing Kinurmatan.....3457

Nopémber..... 3459

1 November.....3459
Peringatan Nabi Suci Yoel..... 3459
Kematiran sang martir suci Uar lan pitung guru Kristen sing bareng karo dheweke, lan pangeling-eling marang Cleopatra sing berkah lan putrane Yohanes..... 3461
Peringatan bapa kita sing kinurmatan Yohanes saka Rylsk.....3467

2 November.....3469
Santa Artemius Sang Martir..... 3469
Peringatan Artemius sing Saleh, Pangripta Mucjizat saka Verkol 3476

3 November.....3480
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Hilarion Agung.....3480
Peringatan Santo Hilarion saka Meglin.....3493
Peringatan para Martir Suci Dasius, Gaius lan Zoticus..... 3494

4 November.....3494
Peringatan St. Avercius, Sing Setinga karo Para Rasul, Uskup Hierapolis.....3495
Peringatan para Martir Suci: Uskup Aleksander, Prajurit Heraklius, lan papat wanita: Anna, Elizabeth, Theodota, lan Glyceria 3501
Peringatan Kangjeng Theodoret lan Paulus saka Rostov , pangadeg Biara Boris lan Gleb.....3502

5 November.....3506
Urip lan Kasangsarané Santo Yakobus Sang Rasul, sedulur dagingé Gusti.....3506
Peringatan Santo Yakobus saka Borovitsky.....3509
Peringatan Santo Ignatius, Patriark Konstantinopel.....3511

6 November.....3512
Penderitaan Sang Martir Suci Arefa.....3512
Uripé Sang Arefa sing Kinurmatan saka Gua-gua.....3526

7 November.....3527
Penderitaan Para Martir Suci Marcian lan Martyrius.....3527
Peringatan Santo Anastasios Sang Martir.....3528

8 November.....3529
Penderitaan lan Mujijat Sang Martir Agung Demetrius sing Suci lan Mulya.....3529

9 November.....3537
Penderitaan Santo Nestor Sang Martir.....3537
Uripé Sang Nestor sing Kinurmatan, Pangarang Kronik.....3538
Peringatan para Martir Suci Capetolina lan Erotiida.....3540

10 November.....3540
Martiiré Santa Paraskeva, Martiir Agung.....3540
Peringatan Santo Siryakius, Hieromartir Suci lan Patriark Yerusalem.....3543
Perangan para Martir Suci Terentius lan Neonilla.....3544

11 November.....3544
Perayaan Santa Anastasia, Pangguré Agung saka Roma.....3544
Uripé Avraam Sang Rahib lan Maria sing Begja.....3549
Uripé Bapa Avraam ingkang Kinurmatan saking Rostov.....3558

12 November.....3562
Kematian martir Santo Zinovius, Uskup Aegea, lan adhine Zinovia.....3562
Peringatan Martir Suci Eutropia.....3564
Peringatan Para Rasul Suci Tertius, Markus, Yustus, lan Artema.....3564
Peringatan Santo Marcianus, Uskup Sirakuza.....3565

13 November.....3565
Peringatan Sang Martir Suci Epimachus.....3565
Peringatan para Rasul Suci Stachys, Amilius, Urvan, Narcissus, Apellius, lan Aristobulus.....3566
Uripé Sang Mulya Spiridon lan Nikodemus.....3567

14 November.....3568
Urip lan Mujijat Para Kudus Kosmas lan Damian, sing ora mbutuhake upah lan panyembuh mujijat.....3568
Peringatan para Martir Suci Caesarius lan Dasius.....3571
Penderitaan martir suci Erminingeld, Pangeran bangsa Goth.....3571
Peringatan para Martir Suci Kyriena lan Juliana.....3572
Perayaan para Martir Suci Yohanes lan Yakobus.....3572

15 November.....3573
Penderitaan Para Martir Suci Akindin, Pigasius lan Anempodistus.....3573
Peringatan Marcius sing Mulya.....3580

16 November.....3581
Penderitaan Para Martir Suci Akepsimus, Uskup, Yosef, Presbiter, lan Aifal, Diakon.....3581
Peresmian Gréja Santo Yurji Sang Martir Agung ing Lydda.....3590
Peringatan Sang Mulya Akexim.....3591
Peringatan para Martir Suci Atticus, Agapia, Eudoxia, Kateria, Istukaria, Paktovia lan Nikopolion.....3591

17 November.....3592
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Yohanes Agung.....3592
Penderitaan Para Martir Suci Nikander, Uskup, lan Hermes, Presbiter.....3603
Pangantening Simon sing Begja saka Yuryevets.....3604

18 November.....3605
Urip lan Kemartiran Para Martir Suci sing Kinurmatan Galaktion lan Epistima.....3606

Uripé Santo Yona, Uskup Agung Novgorod....3613
Peringatan Para Rasul Suci Patros, Ermas, Linus, Gaius, lan Filologus.... 3620
Peringatan Santo Gregorius, Uskup Aleksandria....3620

19 November....3621
Uripé Santo Paulus Pengakuan, Uskup Agung Konstantinopel....3621
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Barlaam, Panjaluk Mucizat saka Novgorod....3626
Uripé Santo Herman, Uskup Agung Kazan....3627
Peringatan Santo Lukas....3631

20 November....3632
Martiiré Santa Hieron lan kanca-kancané....3632
Peringatan para Martir Suci Melasippus, Cassinia lan Antoninus....3636
Peringatan para Martir Suci Avkt, Taurion lan Thessalonica....3636
Perayaan Pangurmatan Lazarus....3637

21 November....3638
Rayane Santo Mikael Sang Malaikat Agung lan pasukan swarga liya sing ora duwe badan....3638

22 November....3642
Urip lan Karya Ibuné sing Kinurmatan Matrona....3642
Uripé Sang Mulya Theoktista....3652
Uripé Sang Mulya Yohanes Kolov....3655
Peringatan para Martir Suci Onisiphorus lan Porphyrius....3658
Peringatan Sang Mulia Eustolia lan Sosipatra....3659
Peringatan Santo Antonius Martir....3660
Peringatan Santo Alexander, Martir saka Thessaloniki....3660

23 November....3660
Martiiré Santa Orestes....3660
Kematiran Syahid Sang Martir Milij....3664
Peringatan para Rasul Suci Olympus, Rhodion, Sosipater, Erastus lan Quartus....3665

24 November....3666
Penderitaan Santo Mina, Martir Agung....3666
Penderitaan Para Martir Suci Victor lan Stephanida....3673
Kematiran santo Vincent....3676
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Theodore Sang Studite....3679
Uripé Santo Stefanus saka Dečani, Raja Serbia....3696
Peringatan Kangsoleh Maximus, wong bodho suci kanggo Gusti Kristus, saka Moskow....3705

25 November....3706
Uripé Yohanes sing Welas Asih, Patriark Aleksandria....3706
Peringatan Bapa Sing Mulya Nilus, wong sing puasa....3719
Peringatan Nabi Suci Ahijah....3720
Uripé Sang Yohanes sing Berkah lan Berbulu, Pangripta Mucjizat saka Rostov....3721

26 November....3722
Uripé Bapa Suci kita Yohanes Krisostomus, Patriark Konstantinopel....3722
Peringatan para Martir Suci Antoninus, Nikoforus, Germanus, lan Manes....3754

27 November....3755
Uripé Santo Filipus Rasul....3755
Uripé Santo Gregorius Palamas, Uskup Agung Tesalonika....3761
Uripé Sang Mulya Filipus saka Irap....3769
Peringatan Kaisar Justinian sing saleh lan Maharani Theodora....3774

28 November....3775
Penderitaan Para Martir Suci Gurius, Samon, lan Aviv....3775
Peringatan para Martir Suci Elpidias, Marcellus, lan Eustochius....3785

Peringatan Santo Demetrius, Sang Martir..... 3786

29 November.....3786
Urip lan Kemartiran Santo Matius Sang Rasul lan Penginjil..... 3787

30 November.....3791
Uripé bapak kita sing suci, Gregorius Pengrajapati, Uskup Neocaesarea..... 3791
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Nikon, Abas Radonezh..... 3802
Peringatan Sang Lazarus Panulisé sing Kinurmatan..... 3809

Desember.....3810

1 Desember.....3810
Penderitaan Santo Plato Sang Martir..... 3810
Penderitaan Para Martir Suci Romanus lan Para Mudha Varul..... 3815
Peringatan para Martir Suci Zakheus lan Alfeus..... 3817

2 Desember.....3817
Uripé Nabi Obaja..... 3817
Uripé Sang Barlaam sing kinurmatan lan Joasaph, Pangeran India, lan bapaké, Raja Avenir..... 3819
Penderitaan Sang Martir Suci Barlaam..... 3838
Uripé Sang Mulya Barlaam saka Gua..... 3845
Peringatan Sang Martir Suci Aza lan 150 prajurit sing bareng karo dhèwèké..... 3847
Perayaan Pahlawan Suci Iliodor..... 3847

3 Desember.....3848
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan, Gregorius saka Dekapolis..... 3849
Uripé Santo Proklus, Patriark Konstantinopel..... 3853
Penderitaan Para Martir Suci Eustathius, Fespesius lan Anatolius..... 3856
Peringatan Santo Dasius Sang Martir..... 3861
Peringatan para Martir Suci Nirsas lan Joseph..... 3861
Peringatan para martir suci Yohanes, Saverius, Ishak, Hipatius lan liyane..... 3862

4 Desember.....3864
Rayane mlebu ing candhi Sang Ibune Gusti Allah sing paling suci lan Perawan Maria sing langgeng..... 3864

5 Desember.....3870
Penderitaan Sang Martir Suci Kikilia lan bebarengan karo dhèwèké para Martir Suci Valerian, Tivurtia lan Maximus..... 3870
Peringatan para Rasul Suci Filemon, Arkhipus, lan Apfia..... 3876
Peringatan Michael sing Lurus, Pejuang..... 3876
Peringatan Santo Prokopius Sang Martir..... 3878
Peringatan Sang Martir Suci Menignus..... 3878
Dina Rayané Sang Agavva sing Kinurmatan..... 3879

6 Desember.....3879
Uripé bapak kita sing suci Amphilochius, Uskup Iconium..... 3880
Uripé bapa kita sing suci, Gregorius, Uskup Akragantia..... 3882
Peringatan Sang Martir Sisinnius..... 3899
Perayaan Pahlawan Suci Theodore..... 3900

7 Desember.....3900
Urip lan Martiré Santa Katarina, Sang Martir Agung..... 3900
Penderitaan Sang Martir Agung Suci Merkurius..... 3913
Peringatan Martir Suci Merkurius saka Smolensk..... 3919
Peringatan Sang Simon sing Kinurmatan saka Soigino..... 3921
Peringatan Kangso Suci Mastridia..... 3922

8 Desember.....3923
Urip lan Kemartiran Santo Klemens, Paus Roma..... 3923
Urip lan Martiré Santo Petrus Hieromartir, Uskup Agung Alexandria..... 3931
Peringatan marang Petrus sing Wicara Setitike..... 3934

9 Desember.....3934
Uripé Bapa Alipius Stylite sing Kinurmatan.....3935
Peringatan Sang James Sang Rahib.....3939
Peringatan konsèkrasi Gréja Santo Yohanes Pembaptis Agung ing Kyiv.....3940

10 Desember.....3941
Penderitaan Santo Yakobus si Persia.....3941
Peringatan Sang Romawi sing Mulya.....3947
Peringatan Santo Yakobus, Uskup Rostov.....3948
Peringatan Santo Palladius, Uskup Helenopolis.....3949

11 Desember.....3950
Martiiré Santo Stefanus Anyar.....3950
Uripé Bapa Suci Theodore, Uskup Agung Rostov.....3972
Peringatan Martir Suci Irinarch.....3976
Peringatan para Martir Suci, bebarengan karo Santo Stefanus Anyar, kanggo ikon-ikon suci saka wong-wong sing nandhang sangsara.....3976

12 Desember.....3977
Peringatan bapak kita sing kinurmatan Akakios saka Sinai.....3977
Peringatan Sang Martir Suci Paramon.....3978
Peringatan Martir Suci Philumenus.....3978

13 Desember.....3978
Kajayaan lan Kasangsaran Santo Andreas, Rasul Kapisan.....3979
Peringatan Santo Frumentius, Uskup Agung India.....3988

14 Desember.....3990
Perayaan Pangeling-eling Kanggo Santo Naum Sang Nabi.....3991
Uripé Sang Suci lan Lurus Filaret sing Welas Asih.....3992

15 Desember.....4006
Peringatan Nabi Suci Habakuk.....4006
Penderitaan Sang Martir Suci Myropia.....4009
Uripé Sang Athanasius saka Gua.....4010
Uripé Santo Stefanus, Raja Serbia.....4011
Peringatan Sang Juru Sembah John, Heraclemon, Andrew lan Theophilus.....4013

16 Desember.....4013
Peringatan Nabi Suci Zefanya.....4013
Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Yohanes sing Meneng.....4015
Pangasoé Sang Savva sing Kinurmatan saka Storozhev.....4024

17 Desember.....4027
Urip lan Kemartiran Santa Barbara, Sang Martir Agung.....4027
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Yohanes saka Damaskus.....4039
Peringatan Sang Mulya Yohanes saka Polivots.....4050

18 Desember.....4051
Urip lan Karya Bapa Kita Sing Kinurmatan Savva Sing Disucèkaké.....4051
Peringatan Sang Rahib Karion sing kinurmatan lan putrané Zacharias.....4079

19 Desember.....4081
Uripé Santo Nikolaus Panyipta Mucjizat, Uskup Agung Myra.....4081

20 Desember.....4101
Uripé bapa kita sing suci Ambroise, Uskup Milan.....4101
Uripé Sang Nilus sing Kinurmatan saka Stolobensk, Pangripta Mucjizat saka Novgorod.....4113
Peringatan Santo Athenodorus Sang Martir.....4115
Perayaan Pangeling-eling Kanggo Paul sing Kinurmatan, wong sing tobat.....4116

21 Desember....4117
Uripé Bapa Patapios sing Kinurmatan.... 4117
Peringatan Para Rasul Suci Sosthenes, Apolos, Kefas, Tikhikus, Epafroditus, lan Kaisar....4119
Peringatan para martir suci sing nandhang sangsara ing tangan para Arian ing Afrika.... 4120

22 Desember....4121
Konsepsi Santa Anne, Ibune Gusti, nalika piyambakipun ngandhut Perawan Maria sing Kaberkahan....4121
Peringatan Santa Anna Ramalan, ibu nabi Samuel....4122
Perayaan Pangeling-eling marang Stephen Anyar, Pencerah Sing Mulya.... 4124
Peringatan Sang Sophronius sing Kinurmatan, Uskup Agung Siprus....4125

23 Desember....4125
Penderitaan Para Martir Suci Mina, Hermogenes, lan Evgraphus.... 4125
Peringatan Santo Gemellus....4137
Perayaan Pangeling-eling Kang Kinurmatan Thomas Defurkin....4138

24 Desember....4140
Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Daniel Sang Stylite....4141
Uripé Sang Mulya Nikon ingkang Garang, saking Gua....4155
Peringatan para Martir Suci Akepsia lan Aifala.... 4157
Perayaan Pahlawan Suci Mirax....4158
Peringatan Sang Lukes sing Kinurmatan, Stylite Anyar....4159

25 Desember....4160
Uripé Bapa Suci Spyridon saka Trimythous....4160
Peringatan Santo Alexander, Martir Suci lan Uskup Yerusalem....4171
Peringatan Panggure Martir Razumnik....4171

26 Desember....4172
Penderitaan Para Martir Suci Eustratius, Eugenius, Auxentius, Mardarius lan Orestes....4172
Kematiran Santa Luccia....4187
Peringatan Sang Arsenius sing Kinurmatan saka Latrus.... 4191

27 Desember....4191
Penderitaan Para Martir Suci Firs, Leucius, Callinicus, Philemon, Apollonius lan liyane sing bebarengan.... 4191

28 Desember....4204
Pangorbanan Sang Hieromartir Eleutherius lan ibuné Amphia.... 4204
Uripé Santo Stefanus Pengakuan Iman, Uskup Agung Surozh....4208
Peringatan marang Paulus sing kinurmatan saka Latrus.... 4212
Peringatan Santo Eleutherius saka Kuvikularia.... 4213
Peringatan Sang Parda, Rahib Sing Kinurmatan....4214

29 Desember....4214
Perayaan Kenangan Nabi Hagai....4214
Uripé Ratu Theophania sing Kaberkahan....4215
Peringatan Sang Martir Suci Marinus.... 4218

30 Desember....4219
Uripé Sang Prorok Daniel lan Telung Para Enom Suci sing bareng karo dhèwèké: Ananias, Azarias lan Misael.... 4219
Peringatan Daniel sing Mulya, Pengakuan Iman.... 4233

31 Desember....4233
Urip lan Kemartiran Santo Sebastian lan kanca-kancané.... 4233
Peringatan Santo Modestus, Uskup Agung Yerusalem....4247
Perayaan Santo Florus, Uskup Amia....4248
Peringatan Sang Michael Syncellus sing kinurmatan....4248

Pambuka

Minei-Chet'i saka Santo Demetrius saka Rostov wis suwe dadi lan tetep dadi bacaan favorit kanggo umat Ortodoks Rusia. Ditulis ing basa Slavia, Minei-Chet'i disebarake kanthi akeh ing abad kaping 17 lan 19. Iku terus dicetak nganti saiki, lan panjaluké ora ana pratandha bakal suda. Nanging, ing taun-taun pungkasan iki, bareng karo panjaluk kuwi, Pabrik Cetak Sinodal Moskow wiwit nampa panyuwunan supaya Minei-Cheti diterbitaké ing basa Rusia. Jumlah panjalukan kaya ngono saya mundhak saben taun, sing dadi pratandha cetha babagan kabutuhan mendesak kanggo publikasi kaya ngono. Kanggo nyukupi kabutuhan iki, Direktur Percetakan Sinodal Moskow, S. D. Voit, njupuk tugas nerbitake Menaia-Chet'i ing terjemahan basa Rusia. Petisi panjenengané kanggo iki, sawisé nampa simpati sing padhang lan dhukungan sing semangat saka Pak K. P. Pobedonostsev, Jaksa Agung Sinode Suci, lan kanca kerjane P. I. Ostroumov, kasil, lan ing Mei 1900 Sinode Suci maringi ijin marang Pabrik Cetak Sinodal Moskow kanggo nerbitake edisi kapisan Menaia-Chetikh ing basa Rusia.

Kanggo ngasilake edisi sing jembar iki, sawijining Komisi diadegake ing Percetakan Sinodal Moskow, kang dumadi saka akèh tokoh agama lan laypun, umume nduwèni gelar teologi luwih dhuwur education[1] . Komisi iki dipimpin dening Gusti Inggil Parthenius, Uskup Mozhaisk, sing miturut kaputusan Sinode Suci uga diparingi tugas nyensor edisi anyar Menaion-Chetii. Miturut rencana sing wis digarap, edisi iki adhedhasar teks Menaion-Chetii saka Santo Demetrius. Saliyane, ing kahanan nalika *Miney* mung nyebutake pangeling-eling wali, informasi babagan dheweke dijupuk saka *Prolog*. Teks urip para wali disertai macem-macem cathetan panjelasan. Edisi iki uga bakal nyakup riwayat para wali sing diurmati sacara lokal saka Rusia, Slavia Kidul, lan Georgia. Bab para wali Rusia, Komisi kudu nyusun maneh akèh riwayat mau, kanthi njupuk saka naskah-naskah sing disimpen ing pirang-pirang perpustakaan lan biara ing saindenging negara kita.

Amarga nyusun hagiografi anyar mbutuhake riset dawa lan korespondensi karo pirang-pirang lembaga, lan supaya ora nundha penerbitan karya sing wis suwe dinanti iki, wis diputusake kanggo nyetak hagiografi para wali Rusia nalika rampung ing edisi kapisah, sing sabanjure bakal disusun dadi jilid pelengkap khusus kanggo jilid-jilid patang wulan, dene, kanggo saiki, jilid-jilid wulanan sing bakal teka bakal ngemot hagiografi lengkap lan sing disingkat sing ana ing 'Mineya-Chet'ye' karya Dimitry saka Rostov. Ing milih lan nyunting bahan hagiografi kanggo kompilasi riwayat para wali Rusia, Komisi ngetutake pedoman saka Profesor V. O. Klyuchevsky saka Akademi Teologi Moskow lan Universitas Moskow.

Uga melu ing penerbitan iki M. I. Sokolov, sawijining profesor ing Universitas sing padha, sing wis njupuk tugas nyusun riwayat para wali Rusia—sing saka Rostov lan Yaroslavl—lan sawetara wali Slavia. Pakaryan redaksional kanggo penerbitan Minei-Chetiye wis dipasrahake marang A. S. Orlov, asisten manajer pabrik percetakan, lan A. N. Solovyov, tukang priksa naskah ing pabrik percetakan.

'Urip lan pujian para wali padha karo padhange lintang: amarga kaya lintang-lintang sing teguh ing panggonane ing langit, padha madhangi donya sakabehe ing sangisore langit, mangkono uga padha katon dening wong India, ora kasembunyi saka wong Skitia, padha madhangi bumi, sumunar ing segara, lan nuntun kapal-kapal layar; lan sanadyan kita ora ngerti jenengé, amarga akèh banget, kita tetep gumun marang kabecikané sing sumunar. Mangkono uga padhange para wali: sanadyan relikine dikandhut ing jeroning kuburan, kakuwatané ing donya ora winates déning watesing bumi; kita gumun marang uripé lan kagèt marang kamulyan sing diparingaké Gusti marang wong-wong sing wis nyenengaké Panjenengané.'

Simeon Metaphrastes

* * *

[1] Komisi dumadi saka anggota ing ngisor iki: Pendeta Agung P. A. Smirnov; lan para pendeta ing ngisor iki: I. V. Arsenyev, N. V. Arsenyev, M. I. Belyachev, H. M. Milovsky, S. D. Mure-tov, A. A. Polozov, A. M. Pyatikrestovsky, P. I. Pyatnitsky, I. R. Solovyov, S. V. Strakhov, I. I. Fudel – Para Bapak: S. K. Bogoyavlensky, M. O. Verzhbolovich, V. P. Dorofeev, A. V. Zverev, A. D. Italinsky, N. I. Kedrov, Pogozhev E. N., Pogorelov V. A., Rozanov H. P., Struzhentsov M. I., Trush K. A., Ushakov D. N. – Para Bapak: Kasatkin S. V., Molchanov S. I., Pokrovsky A. A., Sakharov S. N., Sergievsky H. F., Sobolev A. M., Stavrovsky S. I., Troitsky N. I. (wolu sing pungkasan melu ing karya redaksi).

Elinga para guru sing wis mratelakake sabda Gusti marang kowe, lan, nalika nimbang cara pangundurané, tiru imané.

Ibrani 13:7

Crita lan cathetan babagan urip lan tumindak para asketis lan pengakuan suci, sing wis nyenengake Gusti lumantar maneka kabecikan kasucian, wis ana ing Gréja Kristen wiwit wiwitan. Dhasar kanggo cathetan-cathetan iki diadegaké déning Santo Lukas Penginjil, sing ing Kitab Karya Para Rasul nerangaké babagan prestasi lan sangsara para murid utama Sang Juruwilaha lan para pengikuté liyané. Sethithik luwih awal, Rasul Suci Paulus, ing salah siji Suraté, ngandika marang wong Kristen supaya ngéling-éling marang pandhuan rohani, sing wis maringi kasaksian imané marang Kristus lumantar urip lan martiré. Manut tuladha narator sing diilhami déning Gusti Allah lan netepi dhawuh saka rasul paling utama, umat Kristen tansah kanthi tliti ngreksa cathetan babagan urip lan pakaryané para wali.

Rekaman lan cathetan paling awal nyritakaké para martir suci. Kematiran martir nduwèni peran sing wigati banget ing panyebaran lan pambentukan agama Kristen. Keteguhan lan tekad sing ora goyah saka para martir, sing wani ngadhepi pati kanggo iman, nduweni pengaruh jero banget marang ati para wong kafir nganti asring para penyiksa dhewe, nalika nyekseni kelembutan para korban, padha mlebu agama Kristen. Mangkono, getih para martir Kristen iku, miturut tembung Tertullian, dadi wiji kanggo wong Kristen anyar.

Kanthi nyathet kanthi tepat dina seda para martir suci, umat Kristen padha nglumpuk ing dina-dina kuwi kanggo ngrayakake pangeling-elingé. 'Tandha dina-dina,' tulis Santo Siprianus saka Kartago marang para rohaniwané, 'nalika para pangakuan Kristus seda, supaya kita bisa ngrayakake pangeling-elingé bebarengan karo para martir.' Kanggo tujuan iki, Gereja Kristen nduwèni juru tulis khusus sing nyathet kabèh sing kelakon marang wong Kristen ing panjara lan pangadilan. Juru tulis kaya ngono, kaya sing wis kondhang, diangkat déning Santo Klimeas ing pirang-pirang distrik Roma nalika panganiayaan pisanan marang wong Kristen. Sanadyan pamaréntah pagan ngancam para juru tulis mau kanthi paukuman pati, cathetan-cathetan mau tetep dilakoni tanpa kendhat sajrone kabèh periode panganiayaan umat Kristen[2] . Cathetan-cathetan iki, sing kadhangkala bisa nemokaké informasi rinci bab pitakon saka para hakim-panyiksa lan wangsulan para martir, dikenal minangka Akta Para Martir. Antarane akta-akta kuwi ana kasus pengadilan sakabehe sing disusun nalika persidangan para martir. Iki minangka salinan cathetan resmi pengadilan sing dituku dening wong Kristen saka wong pagan kanthi biaya gedhe.

Ulang taun pati para martir ora mung dirayakake ing gréja-gréja panggonané para martir mau, nanging uga ing gréja-gréja liya, amarga umat Kristen ing saben gréja bakal ngandhani gréja-gréja liya bab para martir sing wis nandhang sangsara ing antarané wong-wong mau. Mula, Gréja Smyrna, ing ngendi Santo Polikarpus ngalami pati martir, ngirim pesen kaya mangkéné marang Gréja Filadelfia lan nyuwun supaya pesen iki diterusaké marang gréja-gréja liya. Cathetan babagan sangsara para martir suci diurmati banget. Cathetan-cathetan mau diwaca ing pasamuwan gréja langsung sawisé Kitab Suci. Kaya sing bisa disimpulake saka Akta Kemartiran Santo Ignatius sing Dijuluké Pembawa Gusti, adat iki wis ana wiwit abad kaping loro. Hagiografi kuna babagan martir Eustratius

---

[2] Wis suwe dianggep manawa ana sepuluh panganiayaan marang wong Kristen, sing dilakoni déning para kaisar ing ngisor iki: Nero (54–68), Domitian (81–96), Trajan (98–117), Marcus Aurelius (161–180), Septimius Severus (193–211), Maximinus (235–238), Decius (249–261), Valerian (253–259), Aurelian (270–276) lan Diocletian (284–305). Ing kasunyatan, ana kurang saka sepuluh kasus panganiayaan umum sing nyebar amba, dene ana luwih akèh kasus panganiayaan sing kapisah-pisah lan sporadis. Kabèh wong Kristen kuna nyalahaké panyiksa mau marang kejahatané setan, sing perang nglawan Gréja Kristen lan nyoba, liwat panyiksaan wong Kristen—minangka salah siji cara sing paling efektif—ngendhegaké panyebarane. Pandangan iki diungkapaké déning Eusebius saka Kaisarea ing *History*-é. Miturut negara Romawi, saka panemune ana akèh alesan kanggo nganiaya umat Kristen. Umat Kristen dianggep nglanggar kamulyaning Kaisar, amarga ora gelem ngajèni patung-patung kaisar kanthi sesajen arak lan kemenyan; padha dianggep murtad saka dewa-dewa negara lan penganut agama sing dilarang déning hukum. Wong-wong pagan nganggep panyembuhan mujijat minangka tumindak sihir sing dilarang miturut hukum. Agama Kristen makili panolakan sakabehe marang tatanan pagan: agama, nagara, cara urip, kabiasaan, lan urip sosial lan kulawarga. Para kaisar lan panguwasa nganggep wong Kristen minangka konspirator lan pemberontak sing ngrusak dhasar nagara lan masyarakat; para imam nggugah permusuhan marang wong Kristen, amarga wong Kristen ngurangi kapercayan marang para dewa nagara; wong-wong sing nduwé pendhidhikan, sing ngajeni ilmu lan seni, ndeleng Kristen minangka takhayul biadab lan mbebayani; wong-wong awam sing ora sekolah, sing kanthi wuta nyembah arca lan melu pesta-pesta pagan, nganggep wong Kristen ora nduwé Gusti lan kanthi semangat mbantu nindakake paukuman lan ngetrapake hukum pagan marang wong-wong mau.

uga nemtokake wektu kanggo maca cathetan sangsara para wali – yaiku ing Matins sawisé nyanyian mazmur. Lan ing taun 418, Konsili Kartago netepake paugeran manawa ing dina raya para martir, cathetan sangsara para martir mau kudu diwaca ing gréja.

Nalika panganiayaan marang umat Kristen mandheg lan Gréja Kristus njupuk posisi dominan ing jero nagara, ana wong-wong sing welas asih lan wicaksana ing jeroné sing nyetel tugas kanggo nyusun kabèh cathetan lan kisah bab para martir. Sing pisanan saka para penyusun iki yaiku *Eusebius saka Pamphylia*, Uskup Caesarea[3] . Dheweke pisanan nyusun riwayat para martir Palestina sing wis nandhang sangsara ing sangisoré Kaisar Diocletianus. Banjur, miturut tradhisi, dhèwèké nyuwun marang Konstantinus Agung supaya akta martir dijupuk saka kabèh cathetan pengadilan Kakaisaran Yunani-Romawi. Kanthi prentah kaisar, kabèh cathetan mau dikirimaké marang Eusebius, lan adhedhasar akta-akta iki dhèwèké nyusun 'Kumpulan Martir Kuna'. Kumpulan iki ngemot cathetan babagan martir, uskup, pengakuan iman, wanita suci lan prawan saka kabèh keuskupan. Miturut sawatara wong, kumpulan iku dumadi saka rong puluh buku; miturut liyane, dumadi saka nem belas buku. Nanging ing awal abad kapitu, kumpulan Eusebius wis dadi langka banget nganti ora ana salinané sing bisa ditemokaké ing Gréja Aleksandria utawa ing Gréja Roma. Mula saka iku ora nggumunake manawa karya Eusebius ora lestari kabeh, lan mung bagean tartamtu sing bisa ditemokake ing tulisan pangarang liyane. Kamungkinan gedhe, buku Eusebius disebarake lan dilengkapi dening kolektor lan penyusun hagiografi sabanjure sawise diterbitake, nganti ora suwe buku iku kelangan wujud asline lan jeneng penyusun pisanane. Saliyane, amarga angel lan larangé nyalin kabèh karya Eusebius, karya mau dipérang dadi bagéan-bagéan, sing banjur ditemokaké ing tulisan-tulisan sabanjuré saka manéka nagara.

Saliyane Eusebius, Santo Marufa, Uskup Mesopotamia, uga misuwur amarga gaweyané nyusun riwayat para wali. Dhèwèké nerangaké sangsara para martir sing dianiaya ing Persia kanthi akurasi sajarah. 'Bab para martir sing sangsara, paukuman, lan pati sing wis tak critakaké,' kandha Santo *Marufa*, 'aku dadi saksi mata kanggo sawatara, amarga padha nandhang sangsara ing jamané dhéwé.' Babagan sajarah para martir sing luwih awal, aku nulis adhedhasar cathetan para uskup tuwa lan para presbiter sing jujur lan bisa dipercaya, sing dheweke dhewe dadi saksi mata tumindak para martir sing kelakon ing jamané.

Sawisé nyebar lan ngadegaké Gréja Panjenengané lumantar getih para martir, sing maringi kasaksian marang kabeneran imané lumantar keteguhan ati lan sangsara tanpa cacah[4] , Gusti kita Yesus Kristus uga nunjukaké dalan-dalan liya kanggo kaslametan lan kamulyan para pangikuté. Sawisé panganiayaan sengit sing nggeguyub nanging ora ngrusak Garéja Kristus, Gusti maringi katentreman lan katentreman batin, lan ing wektu kuwi nampilaké wong-wong suci anyar ing sajroning Garéja. Para askét agung sumunar ing antarané umat Kristen, sawatara dadi misuwur amarga piwulang lan panginjilan Sabda Gusti, liyané amarga kasucianing uripé lan mulang wong liya bab kabecikan, ana uga amarga puasane lan pangurmatan sukarela marang daging lan hawa napsu, lan liyané manèh amarga manéka pakaryan lan gaweyan. Kaya sangsara para martir Kristen sing diterangake kanthi rinci banget, makarya para asket anyar iki uga ora dilalekake. Muncul seri anyar cathetan gerejawi bab para suci Gusti . Kita nemokake cathetan iki, saliyane saka sawetara karya sajarah gerejawi, ing macem-macem kumpulan sing luwih utawa kurang ringkes, kaya Paterika, Synaxaria lan sapiturute[5] .

Sawetara Paterika Yunani, sing sacara kolektif dikenal minangka πατερικα, γερονιτικα, μοναχικα βιβλια, disusun sajrone abad kaping 15 lan 16. Sing paling misuwur saka iki yaiku:

---

[3] *Eusebius* (268–340), sing suwé njabat uskup ing Caesarea ing Palestina lan melu akèh prastawa gedhé ing jamane, dikenal minangka bapak sajarah gréja lan, luwih umum, minangka teolog, sing tulisane diurmati banget ing Gréja Kristen. Dheweke misuwur amarga kawruh sing jembar, sawijining sipat sing akèh dipengaruhi déning kancané, Pamphilus, sawijining presbiter ing Gréja Kaisarea. Pasedulurané raket lan tulus banget nganti, minangka pangeling marang kancané, Eusebius nambahaké jenengé Pamphilus ing jenengé dhéwé lan banjur dikenal minangka Eusebius Pamphilus.

[4] Ing basa Yunani, martir dijenengi μάρτυς, sing tegesé *'saksi'* (kanggo kabeneran), mulané cathetan martir diarani *martirologi*.

[5] *'Paterikon'* (πατερικόν – artiné βιβλίον) ing basa Rusia tegesé *'buku* para Bapa', yaiku buku babagan para Bapa utawa sing nyakup para Bapa. Iki jeneng sing diwènèhaké marang kumpulan sing isiné cathetan cekak babagan para askètis utawa piwulang moralé. – *Sinaksarium* (saka basa Yunani συνάγω – 'nglumpukaké, nggabungaké') iku sawijining kumpulan sing dimaksudaké kanggo diwaca ing pasamuwan gréja Kristen, kang ngemot cathetan cekak babagan pakaryan para wali lan sangsara para martir, uga biografi lengkap, sing mengko dikenal minangka 'prologs'.

1) *Limonar Agung* saka Mesir[6] , sing ora lestari nganti saiki, lan saka kono Skete Paterikon lan Paterikon Alfabetis (ucapan para sepuh suci) asalé;

2) *Lausaic*, sing nyritakaké urip para askét Mesir, sing digambaraké ing abad kaping lima déning saksi mata Uskup Palladius kanggo Lausa, panguwasa Kapadokia;

3) *Sajarah para pecinta Gusti*, yaiku para asket Siria, disusun déning Teodoret saka Kirus († 457);

4) *Wicara (utawa Dialog)*, kang ngemot cathetan babagan urip lan mujijat para asket Italia, ditulis watara taun 593 déning Santo Gregorius Agung, sing dijenengi 'Dialogis' amarga karya iki, lan diterjemahaké saka basa Latin menyang basa Yunani satus nem puluh lima taun sawisé;

5) *Padang Rumput Rohani*, kang ngemot pangandika, mujijat, lan pakaryan para bapa kinurmatan saka Palestina, Mesir, lan Siria, disusun déning biksu John Moschus (w. 622).

Kabeh karya sing kasebut ing ndhuwur – cathetan pangorbanan, kumpulan informasi babagan asketis lan liya-liyane – dadi dhasar kanggo kalender saben wulan, sinaksaria, lan *'Menaion-Chet'i'*, yaiku bacaan saben wulan babagan urip lan tumindak para wali.

Sing ing ngisor iki dikenal saka kalender wulanan lan sinaksaria Yunani:

1) *Menologion* sing disusun miturut dhawuhe Kaisar Basil (ing abad kaping 10–11);

2) *Synaxarioné Petrus*, sing luwih tuwa ing susunane tinimbang Kalender Sasi Basil (manuskrip paling tuwa asalé saka taun 1249);

3) *Synaxarion Claromontane* saka abad kaping 11–12, sing strukturé padha karo Synaxarioné Peter.

Saliyane, ana loro jinis synaxaria bait, sing dijenengi kaya ngono amarga ngemot loro utawa telung bait minangka pangurmatan marang para wali sadurunge saben cathetan. Synaxaria bait iki disusun ing abad kaping 12–13 adhedhasar versi tanpa bait sing wis kasebut mau.

Miturut Theodore the Studite, ing pungkasan abad kaping 8, wis ana rolas buku 'Menaion-Chetiy' ing Gréja Kristen. Isiné manéka warna. Saliyane urip para wali, wiwit kalebu tembung-tembung saka Bapa-Bapa Gréja sing paling misuwur kanggo pesta-pesta ageng. Sawetara cathetan pangorbanan utawa dongeng kuna babagan para asketis diwiwiti diolah dadi pujian. Saliyane, sawetara hagiografi kuna diwiwiti ditulis maneh nganggo gaya anyar sing luwih anggun lan éndah.

Ing genre sing kaping pungkasan iki, *Simeon Metaphrastes* sing misuwur ngluwihi kabeh wong liya kanthi karyane. Dheweke ditugasake dening Kaisar Konstantinus[7] kanggo nglumpukake, sak bisa, kabeh hagiografi kuna lan nyusun miturut wulan lan tanggal. Kanthi semangat gedhé kanggo kamulyaning para askét suci, Simeon ora mung nglumpukaké cathetan uripé, nanging uga mbenakaké akèh, nyilikaké sawatara, lan sing paling penting, ngganti basa kuna sing kaku lan kerep samar nganggo gaya sing cetha lan alus saka jamané dhéwé[8] . Sawetara wong ngira yèn cacah hagiografi sing direvisi déning Simeon watara limang atus. Saliyane, dhèwèké nyipta satus rong puluh loro biografi saka wiwitan. Metaphrastus nambahaké ing hagiografi para wali tembung pujian lan piwulang kanggo pesta Sang Gusti, Ibuné Gusti, lan sawatara wali, sing dipilih saka karya para Bapa Agung lan guru Gréja.

Ing Gréja Kristen wiwitan lan Gréja Rusia, adat maca riwayat para wali nalika Liturgi Ilahi ditindakake kanthi ketat. Biasane diwaca ing Matins, sawisé ode kaping enem saka kanon, sawisé kondak lan ikos, sing riwayat cekak gaya prolog iku mirip banget[9] . Mula saka iku, ana terjemahan Slavia saka Prolog ing Gréja Rusia wiwit wiwitan banget. Wiwitané dikenal minangka synaxarion; sakwisé mlebu pisanan – πρόλογος, yaiku 'praface' – banjur diarani *Prolog*.

Ana telung jinis Prolog Slavia.

---

[6] *Limonar* – saka tembung Yunani λειμών – padang suket, panggonan panggembalaan.

[7] Kaisar Konstantin VII mrentah wiwit taun 912 nganti 959 lan misuwur amarga katresnané marang karya-karya ilmiah. Ing mangsa pamaréntahané, ing taun 957, Putri Agung Olga dibaptis ing Konstantinopel.

[8] Amarga iku, Simeon dijenengi Metaphrastes, sing tegesé 'narator' utawa 'paraphraser'. Simeon lair ing Konstantinopel, nampa pendhidhikan sekuler lan teologi tingkat luhur, dadi sekretaris kaisar, nindakake misi diplomatik penting, lan dadi Logotet Agung Gréja Konstantinopel, sawijining patrician lan magister ing kakaisaran. Ing Gréja Yunani, Simeon Metaphrastes diétung kalebu para wali.

[9] *Kondak* nyritakaké kanthi ringkes, ing wangun narasi, ciri-ciri utama urip sang wali; *ikos*, adhedhasar ciri-ciri mau, muji sang wali, miwiti saben ciri kanthi seruan: 'Sugeng'. Riwayat paling tuwa para wali Rusia iku, ing strukturé, saktenané kondak lan ikos sing diperluas.

Sing kapisan adhedhasar kalender wulanan Yunani Kaisar Basil, sing dilengkapi ing separo kapindho abad kaping 11 déning biksu Studite Ilias (cathetan saka Synaxarion St. Petrus) lan Konstantinus, Metropolitan Mokisia (pangandikane jembar enem puluh lima).

Jenis kapindho prolog disusun déning wong Slavia adhedhasar prolog pisanan lan Menaia-Chetiya kuna.

Sing katelu yaiku *versi tembang*, sing diterjemahaké ing abad kaping 14 saka wangun paling awal saka Prolog tembang Yunani *[10] *.

Terjemahan Slavia saka Menaia-Chet'i uga kudu dianggep asalé saka abad-abad awal sastra Slavia. Nanging, ora kabèh rolas buku Menaia-Chet'i sing slamet saka jaman kuwi: saka abad kaping 11, mung ana siji buku Maret sing slamet ing manuskrip Slavia Kidul, déné saka abad kaping 12, ana cuplikan saka buku Mei sing slamet[11] . Nanging, adhedhasar manuskrip abad kaping 15 (ora ana sing saka abad kaping 13 utawa 14), sing niru manuskrip kuna banget, lumrah dianggep manawa ing abad kaping 10–11 wong Slavia wis nduwé terjemahan lengkap saka Menaion-Chetii kanggo kabèh rolas wulan. Terjemahan Slavia digawe saka Menaia Yunani, sing mung ngalami revisi cilik dening Metaphrastus.

Paterika muncul wiwit awal ing terjemahan Slavia. Ing manuskrip Slavia, jeneng 'Skit Paterikon' biasane digunakake tanpa mbedakake kanggo paterika sing komposisine béda-béda, sanajan Limonar ing umume kasus diarani 'Sinai Paterikon' utawa 'Taman Kembang'. Manuskrip Paterika Sinai lan Skete ing basa Rusia asalé saka abad kaping 12–13 lan wis dikenal déning akèh panulis abad kaping 13. Wiwit abad kaping 16, Paterika disimpen ing akèh salinan lan digunakaké sacara wiyar.

Paterikon pisanan sing diterbitake ing Rusia – *The Spiritual Meadow* – muncul ing taun 1628. *The Discourses of Saint Gregory the Dialogist* diterjemahake ing taun 1671 dening Simeon saka Polotsk.

Ing jaman kuna, *panegirika* (βιβλία πανηγυρικά) diterjemahake saka basa Yunani menyang basa Slavia. Iki dipérang dadi loro jinis.

Sing kapisan – *Menaion* – manut urutan Menaion Sasi; kanthi rinci, entri-entriné disusun miturut pesta saben wulan lan tanggal sajrone taun, diwiwiti ing September. Jinis iki ngemot kidung kanggo ngurmati pesta Sang Gusti lan Ibuné Gusti Allah, uripé para wali, lan cathetan babagan asal-usulé pesta lan perayaan gréja.

Jinis kapindho saka Kitab Paskah – *Triodion* – ngemot cathetan sing disusun miturut urutan Triodion Prapaskah lan Paskah, yaiku saben minggu, wiwit Minggu Sang Pemungut Cukai lan Farisi nganti Minggu Kabeh Wali. Mayoritas cathetan ing jinis iki dumadi saka khotbah sing nyritakaké wigati saben minggu, lan sawatara tembung pujian.

Kalender Festal Miney, sing diterjemahaké ing Bulgaria, tekan Rus' wiwit awal banget, amarga ana salinan basa Rusia sing asalé saka abad kaping 12. Sajarah owah-owahan ing Kalender Festal Miney ing Rus' bisa diringkes kaya ing ngisor iki:

1) nyuda jumlah hagiografi Yunani,

2) tambahan cathetan basa Rusia,

3) gabungan karo Triodion.

Ing abad kaping 18, adhedhasar Buku Festal Miney kuna, disusun buku anyar sing sawenehing bagean adhedhasar prolog sing dicithak lan Injil.

Triodion uga diterjemahake ing Bulgaria. Owah-owahan ing jinis kalender liturgi iki ing Rusia kalebu:

1) kalebu tembung-tembungé Cyril, Uskup Turov (abad kaping 12), lan

---

[10] Manuskrip paling tuwa saka jinis pisanan yaiku kaya ing ngisor iki: 1) *Manuskrip Lobkovsky* (ing perpustakaan Biara Edinoverie Moskow), sing ngemot separo taun September; ditanggalake taun 1262; 2) *manuskrip Santa Sofia* (ing perpustakaan Akademi Teologi St Petersburg), ditulis sadurunge taun 1250, sing uga nyakup separo taun ing wulan September; 3) *manuskrip Tipografi* (ing perpustakaan Rumah Cetak Sinodal Moskow), asalé saka abad kaping 13–14, sing ngemot legenda lan peringatan saka 24 Maret nganti 25 Agustus. Kumpulan paling gedhé (luwih saka 30 manuskrip) prolog perkamen Slavia disimpen ing perpustakaan sing padha ing Rumah Cetak Sinodal Moskow. Salinan paling tuwa saka jinis kapindho yaiku *edisi cetak* abad kaping 14; salinan paling tuwa saka Prolog sajak yaiku *saka Serbia sing asalé* taun 1370 (ing perpustakaan Biara Moskow Iman Sing Padha). Prolog sing dicithak iki disusun saka telu versi sing kasebut mau. Edisi kapisan diterbitake ing taun 1641 – nyakup separo kapisan wulan September; Prolog iki diterbitake kanthi lengkap pisanan ing taun 1642–1643. Iki ngalami pirang-pirang koreksi lan tambahan sajrone proses pencetakan.

[11] Menaion abad kaping 11 – sing nyakup wulan Maret – ditemokake ing Biara Supraśl cedhak kutha Białystok ing Grodno Governorate lan mula asring diarani 'Manuskrip Supraśl'; Menaion abad kaping 12 – sing nyakup wulan Mei – disimpen ing perpustakaan Katedral Dormisi Moskow.

2) kalebu ing abad kaping 15 tembung-tembungé Gregory Tsamblak (manuskrip paling tuwa ing perpustakaan Pak Uvarov, tanggal 1473–1477[12]).

Ing wektu sing padha, nalika Gréja Rusia saya ngrembaka, cacahing hagiografi para wali Rusia uga saya tambah. Para penyusun pisanan karya kaya ngono yaiku: Jacob the Black-Robed (the Monk) (1074–1088), sing dianggep nyusun riwayat Santo Boris lan Gleb, lan Nestor sing Mulya, sing nulis loro cathetan – siji babagan Santo Boris lan Gleb, lan sijiné babagan Theodosius saka Gua sing Mulya.

Ing abad kaping 15, muncul sastra *'Paterikon saka Gua*', sing disusun kanggo nyonto paterikon Yunani[13] . Iki ngemot kumpulan crita cekak kebak kaajaiban babagan para asket ing Biara Gua lan babagan biara kasebut. Paterikon iki adhedhasar crita-crita Simon, Uskup Vladimir[14] , lan Polycarp, sawijining biksu saka Biara Gua Kiev.

Patbelas crita Simon ditulis ing wangun layang marang Polycarp. Sanga crita nyritakaké uripé para sing bisa nindakake mujijat ing Gua, lan lima crita nerangaké mujijat sing mèlu nalika pambangunan gréja utama ing Gua.

Polycarp nambahaké kumpulan crita Simon, adhedhasar cathetan Simon dhéwé, kanthi nulis sewelas narasi, uga ing wangun layang marang Archimandrite Akindin saka Gua.

Bagéan utama Paterikon iki banjur ditambahaké, bebarengan karo sawatara artikel lan karya mengko saka jaman biyèn: Uripé Sang Theodosius sing Mulya, sing dipasang ing wiwitan Paterikon lan ditulis déning Nestor; lan carita-carita 'sing nerangaké kenapa Biara Gua dijenengi kaya ngono' lan bab para biksu pisanan ing Gua, sing dijupuk saka Kronik Utama lan ing Paterikon diatributake marang Nestor sing padha, nanging disusun dening novis lan murid Sang Theodosius sing kinurmatan, kamungkinan Sylvester, sing mengko dadi abbot ing Biara St. Michael ing Kyiv. Akèh manuskrip Paterikon Gua sing teka nganti saiki mbuktèkaké yèn iku dadi buku favorit para leluhur kita[15] .

Urip para wali Rusia wiwitane utamane ana ing wangun cathetan, utawa 'memorial', babagan wali. Iki crita-crita sing garing lan ringkes, mung kadang-kadang urip amarga omongan sawijining tokoh utawa kutipan saka Kitab Suci. Nanging kanthi tambahé hagiografi Yunani sing diterjemahaké lan, utamané, ing sangisoré pangaribawa orasi gerejawi—kaya pujian lan khotbah kanggo pesta para wali—wiwit abad kaping 15, uripé para wali Rusia njupuk wangun anyar.

Karya pisanan kaya ngono yaiku riwayaté Santo Petrus Metropolitan, sing ditulis déning Santo Siprianus. 'Puji pantes kanggo wong sing bener,' kandha panganggit ing pangantar riwayat kuwi, 'lan aku, katarik déning katresnan marang gembala, kepéngin nyuguhaké pangurmatan cilik marang sang wali.' Ndeleng hagiografi sang wali minangka pujian, Cyprian nemokake hagiografi sadurunge babagan Santo Petrus kakehan prasaja lan garing, ora cocog kanggo tujuan kaya ngono. Mula saka iku, dhèwèké nulis hagiografi anyar sing luwih rinci lan éndah, banjur ditutup kanthi pujian resmi marang sang wali.

---

[12] Triodion diterbitake ing taun 1647 ('Buku sing dikenal minangka Sobornik'). Ing taun 1700, edisi iki direvisi adhedhasar teks Yunani lan Slavia.

[13] Padang Rohani, Lavsaik, Paterikon Alfabetis, lan liya-liyane. Naskah paling tuwa saka Paterikon Gua Kiev asalé saka taun 1406; naskah iki disalin kanggo Arsenius, Uskup Tver, lan saiki disimpen ing Perpustakaan Umum Kakaisaran.

[14] *Saint Simon*, sawijining biksu saka Kiev-Pechersk Lavra lan abbot ing Biara Nativity ing Vladimir, dadi Uskup Vladimir lan Suzdal ing taun 1215 lan seda ing taun 1226. Reliké dumunung ing Gua Kiev; dina perayaané tanggal 10 Mei.

[15] Sajrone anané sing wis atusan taun, Paterikon Kiev-Pechersk ngalami pirang-pirang revisi sing ditindakake déning tokoh-tokoh sing ana gandhèngané karo Lavra Pechersk. Sing paling wigati yaiku: 1) ing taun 1460, cathetané ditambah lan diatur miturut dhawuh Cassian, sawijining rohaniawan lan mengko dadi abbot Biara Pechersk; 2) antara taun 1847 lan 1866, Paterikon iki direvisi lan dilengkapi cathetan kronik miturut dhawuh Archimandrit Joseph Trizna saka Kyiv-Pechersk Lavra; 3) ing taun 1661, kanthi restu Innokenty Gizel, Archimandrit saka Lavra sing padha, Paterikon iki dicithak; versi Paterikon iki dumadi saka serangkaian hagiografi sing sampurna babagan para asket Pechersk; mula saka iku, surat-surat lan narasi saka Paterikon kuna dipérang dadi bagean-bagean sing ngemot informasi babagan asket tartamtu, lan saling nglengkapi; 4) Nanging, sadurunge edisi Rusia taun 1661, Kiev Paterikon wis diterbitake ing wangun ringkes ing basa Polandia dening Sylvester Kossov, Uskup Mstislavl, Oshan lan Mogilev, ing taun 1635, miturut panyuwunané Metropolitan Peter Mohyla, kanthi tujuan kanggo mbantah panulis Latin-Polandia sing mbantah kasucian para askétis Gua lan ngaku yèn Kyiv wis padhang dening iman Kristen liwat Paus, tinimbang liwat Patriark Wétan.

Arah anyar iki ing babagan riwayat para wali Rusia luwih dikuatake lan dikembangake dening biksu Epiphanius[16] . Ing riwayat Stephen saka Perm lan Sergius saka Radonezh sing disusun, piranti retorika digunakake kanthi akèh lan maringi ruang sing amba kanggo 'kefasihan', utawa seni retorika.

Nanging, tokoh sing paling misuwur ing kompilasi riwayat para wali Rusia yaiku Pachomius Logothete[17] . Ing jagad gerejawi Rusia ing jamané, dhèwèké dianggep minangka wakil kawruh ilmiah, ngluwihi kabèh wong liya ing babagan akal lan kabijaksanaan. Akibate, Pangeran Agung, Metropolitan, Uskup Novgorod, lan abbas Biara Trinitas-Sergius padha nyuwun marang Pachomius supaya nulis babagan salah siji wali. Ing karyane, Pachomius netepake wangun sastra standar hagiografi, sing sabanjure akèh ditiru déning para 'hagiografer' Rusia.

Era anyar ing sajarah hagiografi Rusia ditandhani dening karya Metropolitan Makarii[18] . Jamané, sacara umum, sugih karo riwayat anyar para wali Rusia. Kelimpahan iki diterangaké déning kanonisasi akèh wali ing Konsili taun 1547 lan 1549. Sawisé Konsili kapisan, para uskup diocésan nyusun riwayat, kanon, lan mujijat para pangripta mujijat agung anyar, lan sawisé dioténtikasi ing Konsili taun 1549, padha netepaké yèn pesta akèh wali anyar sing kabuka saka Rusia kudu dirayakaké manut riwayat lan kanon mau. Nanging pakaryan utama Macarius yaiku *Great Menaion-Chetii*.

Nalika isih dadi Uskup Agung Novgorod, Makarius njupuk tugas nyusun kabèh literatur rohani jamané utawa, miturut tembungé dhéwé, 'kabèh buku sing ana ajiné sing kapanggih ing tanah Rusia'. Macarius dhéwé nyritakaké bab pakaryan iki kaya mangkéné: 'Aku nulis buku-buku suci lan agung iki ing Veliky Novgorod, nalika aku dadi Uskup Agung ing kana, lan aku nulis, nglumpukaké, lan nyusun mau ing panggonan siji sajrone rolas taun[19] , kanthi sumber daya sing cukup lan akèh juru tulis sing béda-béda, ora ngirit dhuwit utawa pakurmatan apa waé; nanging sing paling utama, aku nindakake pakaryan mbenakaké paribasan manca lan kuna, nerjemahaké menyang basa Rusia, lan sakwates Gusti maringi pangerten, kita bisa mbeneraké mau, dene sing liyane isih durung dibenerake nganti saiki, lan kita tinggalake kanggo sapa waé sing, kanthi pitulunganing Gusti, bisa mbenerake sawisé kita.' Ing Moskow, Makarii nambahaké koleksiné kanthi akèh karya sing durung kalebu ing kompilasi asliné ing Novgorod.

Isiné 'Minei-Chet' Makarii manéka warna. Ing saben tanggal ana loro prolog[20] , kang ngemot informasi cekak babagan urip utawa pangorbanan sang wali, babagan pesta dina iku, lan manéka artikel cekak kang ngédifikasi lan ora ana gandhèngané langsung karo pesta dina iku; disusul dening riwayat rinci para wali, cathetan babagan panemuan relik—sing sadurunge wis ana ing pirang-pirang koleksi utawa minangka teks kapisah—lan tembung pujian lan kasucian, sing kalebu ing koleksi khusus sing dikenal minangka 'solemnities'. Kajaba iku, Makaryevsky Miney ngemot karya sastra rohani liya sing dikenal ing wektu kuwi, bagéan ageng saka Kitab Suci, akèh karya para Bapa Suci, uga para hierark lan panulis rohani Slavia lan Rusia, hagiografi (kalebu sing saka Kiev-Pechersk Lavra) lan karya-karya sing padha[21] . Sakabèhé, iki minangka ensiklopedia komprehensif babagan kawruh spiritual Rusia ing jaman kuwi.

---

[16] *Epifanius sing Wicaksana*, sawijining muridé Sergius sing Kinurmatan, urip ing pungkasan abad kaping 14 lan wiwitan abad kaping 15; dhèwèké nglampahi wektu ing Konstantinopel, Gunung Athos, lan Yerusalem; dhèwèké séda ing taun 1420 minangka hieromonk lan bapak rohani ing Lavra Trinitas-Sergius.

[17] *Pachomius*, wong Serbia lairé lan biksu saka Gunung Athos, teka ing Moskow watara taun 1440. Dhèwèké nglampahi rong puluh taun ing Lavra Trinitas, ing kono dhèwèké nyusun hagiografi lan nyalin buku. Uskup Agung Jonah saka Novgorod ngutus dhèwèké kanggo nyusun hagiografi para wali Novgorod.

[18] *Macarius* (1482–1564) – Metropolitan saka kabèh Rusia, murid saka Paphnutius sing kinurmatan saka Borovsk; ing taun 1526, nalika dadi archimandrite ing Biara Mozhaisk-Luzhetsky, dhèwèké diangkat dadi Uskup Agung Novgorod, lan ing taun 1542 dhèwèké diangkat dadi Metropolitan Moskow. Dheweke nampa sih saka Ivan si Jahat lan ngajeni saka kabeh kanca sejamané, ora preduli saka faksi politik sing digandhengake. Macarius nduwèni panggonan wigati ing sajarah Gereja lan sastra Rusia. Kedadéan paling wigati sajrone jabatane dadi Metropolitan Moskow yaiku: 1) Konsili gerejawi taun 1547 lan 1549, 2) Dewan Stoglav taun 1551, lan 3) pambukaan mesin cetak pisanan ing Moskow taun 1563. Kanggo nglumpukaké hagiografi kuna lan nyusun sing anyar bab para wali Rusia, Makarius nglumpukaké akèh sarjana ing sacedhaké, ing antarané dhèwèké ora mung dadi pamimpin lan panyunting, nanging uga dadi kontributor sing semangat.

[19] Yaiku taun 1529–1541. Tembung-tembung Macarius sing dikutip ing kene ditemokake ing sing diarani Kronik, sing ditambahi ing Mineya. Saka Kronik sing padha, cetha manawa salah siji uskup sing kadhaptar ing Mineya dilebokake ing Katedral Dormisi ing taun 1552 lan manawa karya kasebut kamungkinan rampung watara wektu kuwi. Mula diyakini manawa kompilasi Mineya terus lumaku paling ora rong puluh taun.

[20] Jenis kapindho prolog, sing disusun déning wong Slavia, ana ing wangun bait.

Ing taun 1600, ing Biara Chudov ing Moskow, kompilasi Cheti-Minei ing telulas jilid rampung, 'amarga wulan November dipérang dadi loro'. Saiki mung sewelas jilid sing isih ana. Isiné ditemtokaké kaya ing ngisor iki ing pambuka saben wulan: 'Lan ing kono kacathet pambacaan pasamuan lan khotbah nubuat, sangsara lan pujian para Rasul, uripé kabèh wali, sangsara para martir suci lan martir suci wadon, urip lan pakaryané para Bapa sing kinurmatan lan nggawa Gusti, sangsara lan pakaryané para ibu suci sing kinurmatan, lan para mujijat anyar, uga Paterikon saka Gua Kiev lan buku-buku liyane..." Ing antarané sing pungkasan kuwi, yaiku Paterikon Sinai lan Wacana Roma saka Paus Gregorius Agung. Cheti-Minei Metropolitan Makarii saka Chudov béda karo sing digawé Makaryevsky amarga ora ana prolog lan luwih sithik nyilih saka kalender upacara resmi; ana uga entri anyar sing ora kalebu ing koleksi Makaryevsky.

Satus taun sawisé Menaia-é Makarii, antawis taun 1627 lan 1632, Chetii Menaia disusun déning biksu German Tulupov saka Biara Trinity-Sergius. Iki meh kabèh mung ngemot riwayat lan legenda para wali Rusia.

Ing watara wektu sing padha, John Milyutin, imam ing Gréja Kelahiran Kristus ing Sergiev Posad, lagi nyusun Minei dhéwé. Beberengan karo telung anaké, dhèwèké ngentèkaké wolung taun (1646–1654) kanggo nyalin riwayat para wali. 'Aku nulis,' ujare ing pratélan, 'saka Minei-Cheti biarawan', yaiku saka Minei Lavra Trinitas, sing disusun déning German Tulupov. Sawetara tambahan digawe adhedhasar Prolog sing dicithak taun 1642–1643. Ioann Milyutin ora mung nyusun cathetan kasebut, nanging uga ngowahi. Mineya-e ngemot akèh cathetan lan riwayat para wali Rusia sing ora ditemokake ing Mineya Makaryevsky. Katrain ing ngisor iki kalebu ing cathetan pungkasan saben wulan: 'Ambaning langit ora bisa ditliti, ambané lan dawane bumi ora bisa diukur, jeroning segara ora bisa diukur, lan mujijat para wali ora kaétung lan ngluwihi pangerten'[22] .

Nalika ing Rus' Lor monumen sastra kuna—kalebu hagiografi para wali—tetep utuh, Gréja Rus' Kidul, amarga invasi Tartar lan karusakan sing ditindakake déning wong Polandia lan Lituania, kelangan akèh buku rohani sing larang regane, kalebu kisah urip para wali. Mula saka iku, wong-wong sing ngupaya maca kanggo kaslametan jiwa mung bisa ngandelake martirologi Kulon sing wis diterjemahake menyang basa Polandia lan akèh sing ora cocog karo semangat Ortodoksi. Kanthi kepengin ngrampungake kesulitan sing nglarani ati kuwi, Metropolitan Petrus Mohyla saka Kyiv ([23]) banget prihatin marang penerbitan riwayat para wali ing basa Slavia. Kanggo tujuan iki, piyambakipun ngrancang nerjemahaké manèh biografi- ing basa Yunani lan sampun ngasilaké salinan uripé Simeon Metaphrastes saka Gunung Athos. Nanging, seda prematuré Primate Kyiv sing misuwur nyegah piyambakipun ngrampungaké karya sing sampun dirancang.

Sawisé seda, Archimandrit Innokenty Gizel saka Kiev-Pechersk Lavra[24] njupuk alih penerbitan riwayat para wali kanthi semangat gedhé. Saliyane bahan kanggo karya iki sing wis disiapake dening Petro Mohyla, Innokenty nyuwun marang Patriark Moskow, Joakim, Menaion Agung-Chetii saka Macarius, telung wulan kapisan sing dikirim marang dheweke. Nanging, amarga kahanan perang ing jaman kuwi sing ndadekake ora mungkin nerusake kegiatan ilmiah kanthi tentrem, Innokenty ora kasil ngrampungake pakaryan agung iki.

Penerusé, Archimandrite Varlaam[25] , sing saktenané nyengkuyung penerbitan riwayat para wali, ngupaya kabèh upaya kanggo ngwujudaké iku. Nanging dhèwèké ora mutusaké nindakake tugas iki dhéwé, nanging wiwit

---

[21] Antarane salinan Menaia Makarii sing wis dikenal, sing paling wigati yaiku: 1) *Salinan Tsar*, sing diparingake Makarii marang Tsar Ivan si Jelek lan mbok menawa biyen disimpen ing kamar tsar, saiki disimpen ing Perpustakaan Sinodal Moskow. 2) *Salinan Uspensky*, sing diparingake Makarii marang Katedral Dormisi, uga disimpen ing kana; 3) *Salinan Sofiysky*, sing diparingake Makarii marang Katedral Santa Sofia ing Novgorod taun 1541, disimpen ing perpustakaan Akademi Teologi St. Petersburg. Saka manuskrip-manuskrip iki, mung siji sing sakabehe lengkap – yaiku salinan Uspensky. Menaioné Tsar kélangan Maret lan April, déné Menaioné St Sophia mung ngemot pitung wulan (September–November, Februari, Mei–Juli). Menaioné Makarii saiki lagi diterbitaké déning Komisi Arkeografi ing sangisoré Kementerian Pendidikan Umum.

[22] Mineas Chudov lan Milyutin disimpen ing Perpustakaan Sinodal Moskow, dene Mineas Tulupov ana ing perpustakaan Lavra Trinity-Sergius.

[23] *Petro Mohyla* (1596–1647), putrané Pangeran Moldavia lan Wallachia, kapilih dadi Archimandrite ing Kiev-Pechersk Lavra taun 1627 lan diangkat dadi metropolitan taun 1633.

[24] *Innocent Gisel*, wong asal Prusia, pindhah menyang Kyiv nalika isih enom, mbalik kapercayan dadi Ortodoks, lan mengko dadi rektor Sekolah Kyiv; wiwit taun 1656 nganti seda, dhèwèké ngladèni dadi archimandrite Lavra Kyiv-Pechersk.

[25] *Barlaam saka Yasyn*, murid ing Sekolah Kyiv lan mengko dadi rektor lan abbot ing Lavra Kyiv, iku wong sing pinunjul. Ing taun 1690, dhèwèké diangkat dadi Metropolitan Kyiv.

nggoleki wong sing luwih mumpuni lan ora keganggu karo prakara liya. Pilihane tiba marang Dimitri (lair Daniel Tupalo), sawijining biksu saka Biara Krupitsky ing Baturyn, lan iki dadi titik balik ing sajarah hagiografi Rusia.

Minangka murid sing pinunjul, rajin banget, lan andhap asor ing Sekolah Kyiv, Dimitri kapaksa ninggalake sekolah sadurunge ngrampungake pendhidhikan amarga kahanan militer wektu kuwi. Ing yuswa enom, dhèwèké njupuk sumpah biarawan. Amarga wis ninggalake sekolah luwih awal, dhèwèké tetep njaga hubungan raket karo raos agama wong-wong lan nduwèni pangerten jero babagan kabutuhan rohani wong-wong mau. Kanthi kecenderungan marang kesunyian lan watak kontemplatif, ditambah katresnan sing gedhe marang upaya ilmiah, Dimitri nemokake wektu luang sing cukup ing biara kanggo ngrampungake pendhidhikan sing wis diwiwiti ing sekolah kanthi mandhiri lan ngembangake bakate sing luar biasa. Nalika Archimandrite Varlaam nyedhaki dhèwèké karo usulané, Dimitri wis dadi pangkotbah kondhang ing Rus Kulon, digoleki para uskup lan biara sing padha rebutan kanggo ngrungokaké tembung-tembungé sing tulus.

Dimitri miwiti tugase sing dipasrahaké marang dhèwèké, kaya biasané dhèwèké miwiti saben pakaryan wigati, kanthi semangat tanpa pamrih lan kurang percaya marang kabisané dhéwé. 'Wong sing rajin wiwit wiwitan,' tulis Archimandrite Varlaam babagan dheweke, 'sanajan sawisé suwé nglakoni panguripan prasaja kanthi andhap asor, nyandhak pangarep-arep marang pitulungané Gusti Allah lan marang pandonga Sang Ibu Gusti Allah sing Paling Suci lan kabèh para wali, dhèwèké miwiti ngrampungaké tugas sing dipasrahaké marang dhèwèké.' Saka cathetan Dimitri dhéwé, cetha yèn dhèwèké kadhangkala lungguh ing pakaryané nganti Matins, terus-terusan sanajan nalika turu, ing panglihatan sing nggumunaké[26] .

Wali Dimitri miwiti pakaryan agungé ing taun 1684. Ing taun 1685, Metropolis Kyiv, sing nganti wektu kuwi isih tundhuk marang Patriark Konstantinopel, pungkasane dipasrahaké ing sangisoré wewenangé Patriark Moskow. Sing pungkasan mau langsung nuntut supaya kabèh kaputusan hierarkis utama lan pakaryan ilmiah ing Metropolis Kyiv mung dilakokaké kanthi restu dhèwèké. Mula, nalika kuartal sabanjure saka Makariyevsky Menaion (sing nyakup wulan Desember, Januari, lan Februari) dibutuhake kanggo Santo Demetrius, Archimandrite Barlaam, nalika nyuwun marang Patriark supaya ngirim buku-buku kasebut, janji bakal nyerahake hagiografi anyar babagan para wali marang Patriark kanggo diparingi berkah lan ditinjau. Nanging ora suwe, Patriark nuntut supaya Menaia mau dibalekake. Nalika ngirim buku-buku sing dijaluk mau menyang Moskow liwat utusan khusus, Santo Demetrius ngirim layang ing ngisor iki marang Patriark (1688):

'Ing ngarsane Paduka ingkang Suci, bapa lan gembala agung kita, kula, domba ing kandhang Paduka—sanadyan ingkang paling cilik lan paling boten dipun kenal saking sedaya— kanthi tulisan tangan sing ala iki (awit aku ora bisa nulis dhéwé), aku teka lan nyuwun ing sangisore sikil suci Panjenengan, supaya aku dianggep pantes déning Gembala Agung paling suci supaya dikenal lan dipanggil miturut jeneng... Panjenengan ing Kasuciané... kersa nyerat babagan buku-buku kasebut.... Buku-buku iki nganti saiki tak simpen ing tanganku sing ora pantes ing Biara Baturyn lan wis tak pelajari kanthi teliti. Amarga aku entuk akèh manfaat saka buku-buku mau lan nemokake manawa urip para wali cocog karo atiku kados ingkang kacantum ing ngriku, sapunika kula aturaken dhumateng Paduka Sang Kinasih kanthi raos syukur saha kula wartosi bilih, ing patuh suci ingkang kaparingaken dhumateng kula dening Gréja Ruslan Cilik, kanthi pitulunganing Gusti, miturut sagunging kadosan kula ingkang ringkih, kula sampun nyalin saking karya-karya agungipun Sang Macarius ingkang Makbul, Metropolit Moskow lan Ruslan Sajeroning Praja, lan saka sejarawan Kristen liyane, *aku wis nyerat riwayat para wali sajrone enem wulan*, diwiwiti ing dina kapisan September lan rampung ing dina pungkasan Februari, manut marang kitab-kitab suci ageng mau ing sakabehe sajarah, dongeng, lan pakaryan para wali, ing upaya asetik lan sangsara. Lan urip para wali sing wis ditulis mau, umume diceritakaké marang kita déning sawatara priya mulya, lan utamané ing Lavra Suci Gua. Saiki, minangka wangsulan marang sih lan kepinginan akèh wong, kula kepéngin *nerbitaké ing wangun cetak* kanggo kabecikan rohani umat Kristen; kanggo kuwi, kula utamané kasengkuyung déning tulisan-tulisan asring saka Archimandrite paling kinurmatan saka Gua. *Kanggo pakaryan iki*, sing miturut kapitadosanku ora pantes dipunpundhut déning Gréja Allah, *kula nyuwun berkah* archpastoral *panjenengan* ingkang paling luhur. Mugi kula, kanthi pituduh, piwulang, lan pitulungan saka berkah archpastoral panjenengan, saged nindakake tugas ing ngarep kula kanthi sae, kanthi nyajikake tulisan-tulisan enem wulan punika marang pertimbangan Gréja lan nerbitake, sing, nalika kanthi pitulunganing Gusti lan berkah archpastoral Panjenengan wis rampung lan

[26] Delengen uripé Santo Demetrius tanggal 21 September ing buku iki.

diterbitake, banjur (yen Gusti kersa lan kita isih urip) kita bakal nerusake bab-bab liyane lan bakal sowan ing ngarsane Paduka Kang Suci kanggo nyuwun berkah buku-buku suci liyane'. Nanging, ora ana wangsulan marang layang iki. Banjur, ing taun candhake, 1689, Kiev Lavra nerbitake cetakan kapisan saka Menaion-Chetii lan ngrampungake ing taun sing padha, kanthi nanggung biaya lan tanggung jawab dhewe. Kosok baline karo janjine, Archimandrite Varlaam ora ngirim manuskrip sing wis disiapake kanggo diterbitake marang Patriark, nanging nyimpen panyemakan pungkasan kanggo dhèwèké dhéwé lan déwan para sesepuh. Patriark langsung ngirim layang pangéling, ing ngendi piyambakipun nyatakaké rasa ora seneng amarga buku kasebut wis dicithak tanpa mriksa lan restu piyambakipun, nunjukaké sawatara kaluputan ing publikasi, lan mréntahaké supaya kaca-kaca sing ngemot kaluputan diganti karo sing wis dibeneraké, lan ora ana jilid 'Minei-Cheti' manèh sing dicithak tanpa idin piyambakipun. Nanging, celaan-celaan mau mung ditujokake marang para penerbit.

Bab pangripta Menaia, ing pungkasan taun sing padha, 1689, piyambakipun nampi berkah Patriark kanthi langsung supados nerusaké pakaryanipun. Lan ing taun candhakipun, 1690, Varlaam, ingkang saiki dados Metropolitan Kyiv, nggawa berkah lan surat pangalembana dhumateng Dimitri saking Patriark anyar Adrian ingkang asalipun saking Moskow. Ing balesan panuwuné, Santo Dimitri nyuwun marang Patriark supaya ngirim maneh Makariyevsky Miney kanggo wulan Desember, Januari, lan Februari. 'Yen Panjenengan Paduka ingkang mulya kersa, ' panjenengané nulis, 'supaya selaras karo urip para wali sing kita tulis, panjenengan kersa maringi dhawuh supaya buku-buku suci sing padha kanggo telung wulan kasebut dikirim marang kula sing ora pantes ing wektu sing tepat; kula bakal nyoba, kanthi pitulunganing Gusti, *sinau buku-buku mau awan lan bengi*, njupuk akèh manfaat saka buku-buku mau, lan nerbitaké kanthi cetak kanggo kabecikan donya.'

Sawisé nampa buku-buku sing dijaluk, Santo Demetrius banjur nyiapaké triwulan kapindho Menaion (Desember, Januari, lan Februari) kanggo diterbitaké lan, ing tanggal 9 Mei 1692, nyerahaké kanthi pribadi marang pabrik cetak Kiev-Pechersk Lavra. Nanging, buku kasebut ora diterbitake nganti Februari 1695. Sebab tundha iki kamungkinan amarga panyemakan sing teliti saka buku-buku kasebut déning Metropolitan Varlaam. Saliyane, pangompilatoré dhéwé, sawisé nampa 'buku-buku Bollanda' saka Danzig, kepéngin mbandhingaké teks sing wis disiapaké kanggo dicithak karo buku-buku mau lan nyuntingé luwih teliti. Ing pratélan ing pérangan kaping papat saka Cheti-Minei, Santo Demetrius mbeneraké sawatara bagéan sing diraguhi lan kasalahan sing ditemokaké ing édisi kapisan.

Buku-buku kasebut dikirim menyang Moskow marang Patriark, marang piyambakipun Sang Demetrius nulis, saliyane liya, manawa piyambakipun nyerahake buku kasebut minangka pratandha panuwun amarga sih-rahmaté sing ageng saka gembala agung, sing kersa maringi panguwasan marang pangripta sing 'ora pantes' kanthi berkah tulisan, supaya piyambakipun bisa ngupaya nepaki tugas sing dipasrahaké marang piyambakipun, nyambut gawe kanthi sakabehe kemampuan ing nyerat riwayat para wali lan 'nyerahake apa sing wis tak tulis marang pangadilan gerejawi, lan luwih pantes marang uskup agung sing wicaksana saka Gusti Allah, Keagungané Metropolitan Varlaam saka Kyiv'. 'Bab berkah pastor utama panjenengan,' terus ditulis Santo Demetrius, 'kula sampun nyuwun idin nyakup ing buku anyar menika ugi, supados langkung endah lan kapercayan ingkang tanpa sangsi dhumateng pakaryan suci lan kaelokan ingkang kaemot ing ngripun, kados ingkang kacathet dening Santo Simeon Metaphrastes lan para sejarawan sanèsipun.' Saint Demetrius uga nyuwun berkah kaya ngono marang Patriark kanggo bagean katelu saka buku iki, supaya Metropolitan Varlaam saka Kyiv bisa 'maca kanthi wicaksana apa sing aku, wong dosa, wis, kanthi pitulunganing Gusti lan kanthi berkah gembala agung panjenengan, kados panjenenganipun sampun maos kalih buku triwulanan kapisan; lan mugi Panjenenganipun ingkang Suci kersa nyerat kaparingaken dhumateng Panjenenganipun ingkang Mulya kanthi piyambak babagan prakawis punika. Babagan sing ana ing ngarepku, lan Menaia Agung-Chet'i saka Macarius sing berkah, Metropolitan Moskow lan Kabèh Rusia, sing kapanggih ing gréja katedral Paduka Sang Suci, kanggo telung wulan—Maret, April, Mei – kula nyuwun kanthi andhap asor dhumateng Paduka Sang Suci supados kersa ngutus punika dhateng kula sawatara wektu, kados ingkang sampun dipun utus ing wulan-wulan kapengker, supados wonten kesepakatan babagan riwayat para wali ingkang kaserat.

Sawisé kuwi, Santo Demetrius nampa layang persetujuan anyar saka Patriark Adrian, sing nulis: Kita ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané maringi pitulungan ing ngrampungaké pakaryan *enem wulan sing isih ketinggalan*, kanthi cara apa waé panjenengan, minangka putraning Gréja, makarya kanthi pitulungané, supaya pakaryan iki, sing nyenengaké Gusti lan migunani tumrap Gréja, bisa kasil rampung; amarga iku kita

paring berkah bola-bali. Sampeyan, minangka putra Gréja lan wong Kristen ing wewengkon kita, kanggo kabecikan bebarengan lan miturut panyuwunan kita, ngupaya… kanggo kamulyan langgeng lan pangeling langgeng marang wong-wong sing sepisanan ngrancang pakaryan iki; amarga kita kepéngin supaya, kanthi waras, tentrem lan makmur… supaya kowe bisa nglampahi dina-dinamu kanthi sampurna lan dianggep pantes ngadeg ing ngarsane Gusti ing swarga ing antaraning pasamuwan suci sing ditetepake dening Gusti'. Kanthi kabungahan lan semangat, Dimitri miwiti nyiapake kuartal katelu saka Minei-Cheti kanggo diterbitake, sing dicithak ing taun 1700. Kuartal pungkasan rampung nalika piyambakipun wonten ing Rostov, ing tengah-tengah pakaryan agung archpastoralipun, lan diterbitake ing September 1705.

*Minei-Chet'i*é Santo Demetrius ngemot, saliyané saka riwayat para wali, synaxaria kanggo riyaya Sang Gusti lan Indhungé Gusti, kanggo riyaya sing nandhani pangalihan relik, uga tembung-tembung pangajaran, sing isiné dijupuk saka sajarah riyaya; Tembung-tembung iki diatributake marang salah siji Bapa Gereja kuna utawa marang Santo Demetrius dhéwé. Kaya sing katon saka loro dhaptar 'guru, juru tulis, sejarawan, lan narator' sing dipasang ing ngarep kuartal kapisan lan kapindho saka Menaion, Santo Demetrius njupuk saka akèh lan manéka sumber. Dhaptar-dhaptar iki ngemot rangkaian dawa para Bapa lan guru Gréja sing paling pinunjul, sing tulisané wis nganti tekan kita ing basa Yunani utawa Latin, uga para sejarawan gerejawi kuna lan akèh wong kontemporer lan saksi mata marang prastawa sing diterangaké. Saliyane, Santo Demetrius uga nunjukake sumber-sumber sing digunakake sanajan ing sajroning hagiografi kasebut. Saka referensi tartamtu iki, jeneng Simeon Metaphrastes katon paling kerep.

Bab urip para wali Rusia lan Slavia, Santo Demetrius njupuk saka 'Menaion-Chet'i'-é Makarii, 'Prologues', 'Paterikon of the Caves', lan macem-macem kumpulan saka Kiev-Pechersk Lavra lan biara-biara Rusia liyane. Saliyane karya-karya sing kasebut ing ndhuwur, Santo Demetrius uga nduwèni *Lives of the Saints* karangan Suriya[27] lan *Acts of the Saints* sing diterbitaké déning Bollandists[28] . Karya kapisan iki wigati amarga ngemot riwayat-riwayat sing dikenal kanthi jeneng Metaphrastus, dene karya kapindho, sing muncul luwih suwe sawisé sing kapisan, ngemot teks Yunani asli saka cathetan para wali.

Nalika nyusun *Minei-Chetii*, Santo Demetrius asring nerjemahake narasi asli sacara harfiah menyang basa Slavia utawa mbenerake basa Slavia kuna, kanthi tujuan supaya luwih gampang dingerteni tanpa ngowahi isine. Nanging umume, piyambakipun kudu nyusun cathetan saka maneka sumber. Ing kahanan kaya ngono, nalika nglumpukaké manéka bahan dadi siji kabèh, Santo Demetrius bakal nambahaké apa sing kurang ing siji sumber nganggo bahan saka sumber liya, utawa ngowahi wangun teks asli—umpamane, ngowahi pujian utawa pidato panguburan dadi cathetan sajarah sing prasaja—utawa nyebutaké kesaksian sejarawan liya kanggo ndhukung narasi, utawa mung nyebutké. Asring banget, Santo Demetrius nyepetake teks asli. Pangecilan iki kalebu mbusak pangantar lan kesimpulan, lan kadhangkala rincian tartamtu ing katrangan babagan kedadeyan lan kahanan ing uripe santo. Nyadari pangecilan iki perlu, Demetrius nyritakake bab iki ing pangantar perangan kaping papat saka Menaion-Chet'i:

Kabeh sing ditulis ing buku iki, kaya uga ing buku kapisan, ditulis kanthi ringkes; lan kaya saka kali-kali gedhe sing nglimputi sajarah, saka cathetan gréja sing akèh, buku iki dijupuk nganggo prau cilik. Amarga yen ana wong sing kepengin nyathet kabèh pakaryan, crita, lan mujijat para wali ing siji narasi sing ora putus, wektu sak uripé ora bakal cukup kanggo kuwi, kaya sing uga dialami para panulis gerejawi kuna. Luwih maneh, amarga ringkihé manungsa, kabèh wis ditulis ing kéné kanthi ringkes, supaya uripé saben santo bisa diwaca tanpa kesel ing élingan. Amarga yèn wong-wong sing wis ringkih kuwi ora gelem ngajèni utawa ngrungokaké sanajan

---

[27] *Laurentius Surius*, sawijining biksu saka Cologne, pisanan nerbitake karyané, *Vitae Senetorum Orientis et Occidentis*, ing antarané taun 1569 lan 1575. Ing taun 1618, edisi kaping papat wis diterbitake.

[28] *Para Bollandist* iku para biksu sarjana ing Antwerp sing nyinaoni lan nerbitake riwayat para wali, sawijining proyek sing diwiwiti taun 1643 déning John Bolland. Publikasi para Bollandist (Acta Sanctorum) ngemot cathetan babagan kabèh wali saka Gréja Wétan lan Kulon. Umumé, para Bollandist nerbitaké sumber asli lan kuna sing nyritakaké urip lan pakaryané para wali. Wiwitané, padha nyakup cathetan basa Yunani mung ing terjemahan Latin, nanging sakwisé padha miwiti nyakup teks Yunani asli. Publikasi saka akta-akta kasebut biasane diwiwiti dhisik karo panaliten kritis sing jembar babagan asal-usul perayaan kanggo ngurmati sang wali, tanggal urip lan seda, lan tanggal pangalihan relikine. Kaya sing katon saka cathetan pinggir ing salinan Prolog sing kagungané Santo Demetrius, sing disimpen ing perpustakaan Akademi Teologi Moskow, dhèwèké migunakaké enem jilid pisanan saka édisi Bollandists (sing nyakup wulan Januari nganti Mei).

sawetara tembung cekak, mesthi waé bakal luwih gampang kesel yèn kudu maca bacaan sing dawa. Satemene, uripe akèh wong suci ing Kitab Wacan Agung lan ing kitab-kitab manuskrip liyane—sing ditulis nganggo tembung kang akèh—iku dawa banget nganti meh ora mungkin maca siji wae sajrone rong utawa telung dina, sanajan maca kanthi tekun. Mulane, ing buku iki wis diringkes, sing nyritakake siji tumindak para wali, kanthi ngilangi tembung-tembung sing ora perlu lan bagéan sing dawa."

Sanajan Sang Wali lagi sibuk karo jilid pungkasan Menaion-Chetii, Archimandrite Joasaph Krokowski saka Kiev-Pechersk Lavra nyuwun dhèwèké supaya nindakake tugas anyar. Sang Wali piyambak nulis ing ngisor iki marang kancané, Theologus[29] , babagan prakara iki. 'Kula aturipun, Panjenengan,' kathah Bapa Archimandrite ing Gua ingkang boten pantes dhumateng kula, 'menawi piyambakipun karsa kula *wiwiti nyunting malih jilid* telung wulan *kapisan—ny*akup September, Oktober, lan *November—kangge cetakan kaping kalih, supados langkung sampurna tinimbang sadurunge*, kanthi tambahan riwayat para wali ingkang sampun seda.'

Minangka wangsulan marang panyuwunan iki, sang wali terus nganti seda ngopeni lan nyempurnakake karyané, kalebu nindakake sawatara panyesuaian. Panyesuaian kasebut banjur dilebokake ing edhisi kapindho Minei-Chetii, sing diwiwiti digarap déning Kiev Lavra setaun sawisé seda sang wali. Kwartal kapisan dicithak ing taun 1711, lan kapindho ing taun 1714 – loro-lorone ing sangisoré Archimandrit Athanasius Mislavsky; kwartal katelu diterbitaké ing taun 1716 ing sangisoré Archimandrit Ioannikios Senyutovich. Bab kuartal kaping papat, nalika isih dicetak, kobong amarga geni sing ngancurake omah cetak lan perpustakaan Kyiv ing taun 1718.

Sajeroning rong atus taun, wong-wong sing bisa maca saka maneka lapisan masyarakat ing Rus' padha maca Chetii-Minei saka Santo Demetrius saka Rostov kanthi khusyuk, dene wong-wong sing ora bisa maca padha ngrungokake, nemokake ing kono sumber pangajaran moral lan kawruh babagan sajarah gréja sing ora ana enteke, lan ngucapake jeneng pangripta kanthi pangurmatan.

Ing taun 1741, Kyiv-Pechersk Lavra niyat nerusaké nyetak *Chetii-Minei* saka Saint Dimitri saka Rostov. Sedhela sadurunge kuwi, Lavra wis nampa prentah saka Sinode Suci sing mrentahake 'aja nerbitake karya anyar apa wae, kejaba edisi keagamaan sadurunge; lan sanajan buku-buku keagamaan lawas kuwi kudu dipadhakake karo buku-buku keagamaan sing padha sing nduwèni cap Rusia Gedhe sadurunge dicithak, supaya ora ana ketidakcocokan utawa variasi dialèk tartamtu ing kono; lan manawa ora ana buku liya apa wae, apa edisi lawas utawa anyar, sing kena dicetak tanpa ngandhani dhisik Kolej Spiritual lan njaluk idin, supaya ora ana perlawanan marang Gréja Wétan utawa perselisihan karo tradisi Rusia Agung sing muncul ing buku-buku kuwi'.

Sawisé prentah iki, Archimandrite Timofey Shcherbatsky saka Kiev-Pechersk Lavra nyuwun marang Sinode Suci supaya Lavra diparingi idin nerbitaké edisi katelu Menaion. Idin diparingi, nanging kanthi syarat manawa 'buku-buku sing ngemot riwayat para bapa suci iki, sadurunge dicithak, kudu dipriksa kanthi teliti dening archimandrite bebarengan karo para sarjana liyane lan wong-wong sing paham banget marang Kitab Suci lan sajarah gerejawi, kanthi pangawasan paling ketat; lan yen ana sing ditemokake ing kono sing bertentangan karo Kitab Suci, Peraturan Rohani lan dekrit, utawa yen ana sing ditemokake ora bisa dipercaya lan ora dikonfirmasi dening para guru gereja lan sejarawan iman, nanging malah banget diraguhi, mula iki kudu dicathet ing pungkasan urip santo sing dimaksud, utawa, yen bisa, dibenerake. Bab prosodi lan dialèk, kabèh kudu cocog karo buku-buku Rusia Agung tanpa kecualian.' Sawisé nampa prentah iki, sang arkimandrita mangsuli yèn dhèwèké ora nduwé cukup wong trampil sing bisa dipercaya kanggo nindakake tugas iki, uga ora nduwé kabèh kitab kuna sing kudu digunakaké kanggo mriksa riwayat para wali, amarga perpustakaan biara wis kobong kabèh ing taun 1718. Sinode Agung maringi dhawuh marang arkhimandrit supaya nyusun lan ngirim katalog buku-buku kasebut, kanthi pangertosan manawa buku-buku mau bakal ditemokake ing Moskow, ing Perpustakaan Sinodal utawa ing perpustakaan Balai Cetak. Nanging, katalog kasebut ora tau disusun.

Ing wektu sing padha, Sinode Suci lan Dewan Urusan Luar Negeri nampa panyuwunan saka Metropolitan Montenegro supaya nerbitake 'Minei-Chetiye' kanthi luwih cepet. 'Amarga,' tulis Metropolitan, 'bangsa Serbia, Bulgaria, Dalmatia, lan Kroasia padha kepengin banget entuk buku-buku kaya ngono, nanging ora ana panggonan kanggo entuk.' Kanggo nepaki pangarep-arep iki, Sinode Suci mutusaké nerbitaké Menaia-Chetiya dhéwé lan nyerahaké panyusunané marang Archimandrite Joasaph Mitkevich, rektor Seminari Teologi Novgorod, sing wektu kuwi manggon ing St. Petersburg (sabanjure dadi Uskup Belograd) lan Hierodekran Nikodemus

[29] Pemeriksa naskah ing Kantor Percetakan ing Moskow.

Puchenkov, rektor Seminari Alexander Nevsky. Kanggo mbantu, saliyane saka macem-macem karya pendidikan lan sajarah, padha diparingi 'Anotasi Prolog' saka Hieromonk Stephen Pribylovich[30] , cuplikan sing dikirim saka Kiev Lavra, lan komentar Metropolitan Arsenius saka Rostov[31] , sing ing wektu sing padha uga diutus kanggo nulis riwayat Saint Demetrius.

Joasaph lan Nicodemus miwiti nindakake tugas sing dipasrahaké marang wong-wong mau tanggal 6 November 1755 lan ngrampungaké pakaryané ing Oktober taun sabanjuré, 1756. Revisi-revisiné kalebu ngganti tembung-tembung Little Russian nganggo tembung-tembung Slavonic-Russian, ngganti basa prasaja nganggo gaya sing luwih luhur, lan mbusak sakabehé sawatara ungkapan malah uga bagean-bagean sakabèhé. Saliyane pangowahan kasebut, dianggep perlu kanggo nggawe koreksi marang *Minei-Chet'i* 'miturut tata basa Rusia Agung – cocog karo sifat dialek Slavia, ngganti urutan tembung lan panutup tembung'. Tugas iki dipasrahake kabeh marang para proofreader ing pabrik percetakan. Ing tanggal 31 Desember 1756, percetakan diwiwiti ing pabrik percetakan Moskow, lan ing taun 1759 edisi Sinodal *Minei-Chet'ikh* diterbitake, sing nganti saiki terus dicetak maneh tanpa owah-owahan.

Miturut dhawuh saka Sinode Paling Suci, Joasaph lan Nicodemus nyusun pratutura khusus kanggo edisi anyar 'Minei-Chet'i', sing uga isih dicetak nganti saiki. Ing pratutura iki, saliyané bab-bab liya, pitakon saka para maos wis diantisipasi: 'Apa diijini sapa waé ngowahi apa waé sawisé Santo Demetrius, sawijining priya sing misuwur amarga kawicaksanan lan kawruh gedhé, kasucianing uripé, lan pungkasané, ketidakrusakan lan mujijat-mujijaté?' Minangka wangsulan marang pitakon iki, diterangaké kanthi rinci 'kanggo apa Menaia-Chet'i mau diowahi déning Sinode Paling Suci'. Nggandhengaké karo karya-karya Eusebius saka Kaisarea, Symeon Metaphrastes lan Metropolitan Macarius, para pangripta pangantar nyatakake: 'Lan Santo Demetrius Kristus, kanthi andhap asor, ngakoni kelalaian lan kasalahan sing ditindakake ing jilid kapisan, lan sawisé ndandani dhéwé, panjenenganipun nyerahake kalepatan-kalepatan liya ingkang saged kapanggih ing buku-buku panjenenganipun dhumateng Gréja supados dipunpriksa lan dipunbetulake, amargi mangertos bilih kabeneran sajarah saged gantos déning bukti ingkang langkung ajeg."

Para wong Kristen wiwitan ndeleng tujuane utama maca urip para wali iku minangka ajining moral lan pangedhapan. Kanggo ngadhepi kabèh ancaman lan godaan saka para panganiaya nalika panganiayaan siji utawa liyane, wong Kristen nguwatake lan ngedifikasi awake dhewe kanthi tuladha luhur babagan kasabaran, pangabdian, lan katresnan marang Gusti Allah sing ditemokake ing crita-crita para martir. Sawise panganiayaan rampung, para Kristen uga nyawisake awake dhewe kanthi semangat gedhe kanggo maca riwayat para wali – kanggo nglindhungi awake dhewe saka godaan donya. Manfaat rohani lan moral saka riwayat kuna para wali diterangake kanthi cetha ing tembung-tembung ing ngisor iki: Yen Gréja Allah ora weruh paedah ing kéné, mesthi ora bakal nampa: amarga ora digawé saka goroh licik utawa gaya basa kosong, nanging tembung-tembungé pancèn tulus lan andhap asor, bisa mecah manah lan melembutaké jiwa; amarga iku manis lan pancèn migunani tumrap wong-wong sing tenan-tenan kepéngin kaslametan.

Kahanan iki kedadeyan ing Gréja wiwitan, lan uga kedadeyan ing kéné. Salah siji panulis hagiografi Rusia Kuna nyritakaké apa sing digoleki pamaca Rusia ing cathetan-cathetan iki. 'Uripé para wali,' ujare, 'nglebokaké rasa wedi marang Gusti Allah ing atiné, ngusir kecerobohan, nuntun marang ninggalaké kabecikan lan nampa kabecikan: awit sapa waé sing nyumurupi uripé para wali bakal nyadari tumindaké dhéwé lan mutusaké ninggalaké pikiran ala; awit uripé para wali iku padhang lan pencerahan kanggo atiné kita.' Ing sawijining kumpulan kuna Rusia, kita nemokake pangajab pandonga kaya ngene: 'Paringana kawruh sing durung dingerteni lan sing kasembunyi saka kawicaksanan Panjenengan, amarga aku pracaya marang Panjenengan, ya Gusti, supaya Panjenengan maringi padhang marang pikiranku lan atiku kanthi padhange kawicaksanan Panjenengan, ora mung kanggo ngajeni apa sing wis kacathet, nanging uga kanggo ngleksanani, supaya *aku* ora *maca* piwulang lan *uripe para wali* mung kanggo kapentinganku dhewe, nanging kanggo pambaruan, pencerahan, lan kaslametan jiwaku, lan kanggo lelampahanku menyang gesang langgeng." Santa Demetrius nyathet yèn ing jamané akèh wong, sawisé tangi turu, nganggep dadi kawajiban, sajroning pandonga , kanggo nyuwun marang Gusti lan ndedonga

[30] Guru ing Akademi Kiev, banjur ing Akademi Moskow, lan pungkasané dadi hieromonk ing Lavra Alexander Nevsky.
[31] *Arseny Matseevich* (1697–1772) ngatur Keuskupan Rostov wiwit taun 1742 nganti 1765.

marang wali sing dina iku, nalika bebarengan nyoba éling marang prastawa utama ing uripé wali kuwi, sanadyan mung saka cuplikan cekak saka prolog[32] .

Sejatine, wong-wong sing ngupaya piwulang lan panguwat spiritual bakal tansah nemokake ing gesangé para wali panguripan kang akéh kanggo nyukupi pangarep-arepé. Macem-macem pratandha kakuwatané Gusti—ing kawani tanpa wedi lan kasabaran kang ora bisa dikalahaké saka para martir, lan ing pratandha lan kaajaiban kang kelakon marang lan lumantar saka wong-wong mau—iku maringi piwulang. Kakuwatan keyakinan sing padha ngajarke uga katon nalika doktrin iman diterangake dening para pembela. Ing wangsulan para martir nalika diadili, krungu swara urip saka wong-wong sing ngakoni kabeneran iman, kanthi kapercayan sampurna marang ajining ilahi, lan kanthi kesiapan nyegel pangakuané nganggo getihé dhéwé.

Para pangakune iman ora akèh ngomong kanggo mbela kabeneran sing diyakini, lan omongane prasaja; nanging wangsulane tulus lan teges, nganti mung penyiksa sing atiné paling atos sing ora bisa ndeleng kabeneran sing sumebar liwat dhèwèké.Kaya ing tulisan-tulisan para Bapa lan guru Gréja, ing gesangé para wali lan ing cathetan pangorbanan martir, bisa ditemokaké pangukuhan lan panjelasan manéka kabeneran dogmatik lan pambantahan ajaran palsu. Ing gesangé para hierark suci lan askétis sing mbela Ortodoksi marang para bidah lan nandhang sangsara amarga kasetyané marang piwulang Gréja, uga katon panyajian sing cetha babagan dogma-dogma sing digayuh, lan pangéling marang kaluputan sing bertentangan karo dogma-dogma mau. Ing babagan iki, urip lan sangsara para pembela pangibadah ikon iku banget maringi piwulang.

Ing gesangé para wali, asring kapanggih pitutur kanggo ngrampungaké manéka rintangan sing diadhepi wong Kristen ing urip. Mulané, para ahli tapa brata tansah duwé tuladha sing cocog saka gesangé para wali kanggo saben kahanan istiméwa ing urip. Ayo padha eling manawa sanajan Gusti piyambak, nalika mènèhi jawaban marang pitakoné wong Farisi apa manungsa oleh nyopot pari ing dina Sabat yèn lagi luwe, padha nunjukaké tuladhaé Dawud. Saka kéné katon manawa manungsa bisa nuntun dhiri nganggo tuladha para wong suci saben ana sangsi apa tumindak tartamtu diidini utawa ora diidini miturut paugeran sing durung cetha kasebut ing hukum.

Sacara umum, gesange para wali iku dadi gudang bandha kang sugih sing bisa dijupuk saben wong apa wae kang dibutuhake kanggo makmur ing gesang rohani.

'Kitab-kitab uripé para wali,' kaya sing kacathet ing pangantar Miney-Chetiy, 'dikasihaké marang panjenengan, para maos sing taat, kanggo kabecikan atimu; sing dibutuhaké saiki mung semangat lan kersa maca, lan nalika panjenengan maca, panjenengan ora bakal bisa ora gumun lan ngajèni kabijaksanaan lan agungé Gusti Allah.' Amarga kowe bakal weruh sepira manéka warna dalan sing wis digawé déning Gusti marang manungsa, sing nuntun marang kamulyané. Wong saka saben pangkat lan kalungguhan bakal nemokaké tuladha sing cukup kanggo dhéwé ing buku-buku iki: panguwasa paling dhuwur bakal nemokaké wong-wong sing diurapi déning Gusti kaya dhéwé, sing mréntah karajané kanthi welas asih lan kabeneran, mbéla Gréja Kristus lan ndadékaké tuwuh; para pangon ing Gréja Kristus – para Bapa Gréja Agung lan para wali, sing ngopeni kanthi becik lan ngupaya iman, lan saiki bungah bebarengan karo Pangon Agung; wong-wong sing milih urip nyendiri – para asket, wong-wong sing seneng ndedonga, para martir sukarela lan liyane sing, lumantar kasangsaran, nggayuh Karajan Swarga lan saiki bungah ing kabungahané; komandan lan prajurit – para panglima sing, nalika ngladeni raja-raja donya, uga ngladeni Sang Raja Surgawi, lan, sawise ngalahake mungsuh jasmani, uga ngalahake mungsuh rohani, lan saiki bungah bebarengan karo Kristus, Pangripta perjuangane; hakim lan panguwasa sipil – wong-wong sing tresna marang kaadilan lan bangga nuduhake welas asih ing pangadilan, ora nampa suap utawa pilih kasih, nanging ngadili anak yatim lan wong mlarat kanthi padha; pedagang – dudu rentenir utawa wong sing ngupaya bathi sing ora sah, nanging wong-wong sing wis tuku Karajan Swarga liwat pangasilan sing bener; wong-wong biasa – wong-wong sing, kaya dheweke, urip kanthi kasucian jiwa, gaweyan sing bener lan kabecikan Kristen, lan wis tekan panggonan sing akèh wong, sanajan kanthi kabèh kamulyan lan kaendahané, ora bisa nggayuh. Sing isih ana mung saben wong kudu ngetutaké tuladhané lan mlaku ing dalan sing wis ditemtokaké.

---

[32] Kahanan iki, sakliyane, nyurung Santo Demetrius miwiti karya anyar sing dijudhul **Urip Para Martir sing Ringkes**. Ing pangantaré, dhèwèké nulis: 'Sawise nyusun riwayat para wali saka maneka sumber dadi papat buku sing nyakup periode telung wulan kanthi ringkes, kita mutusake nyusun versi sing luwih cekak maneh, disusun miturut kalender wulan, ing jilid cilik iki lan menehi jeneng, miturut adat kuna, *Martyrology*.' Amarga sebab sing ora dingerteni, karya iki ditinggalake wiwit wiwitan.

Januari

1 Januari

19 Desember (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Bonifasius Sang Martir

Diperangeti tanggal 19 Desember

Ana sawijining wanita ing Roma sing jenenge Aglaida; bapakne, Akakios, tau dadi gubernur kutha. Amarga isih enom lan ayu, nduwèni tanah ageng sing diwarisi saka wong tuwané, lan urip bébas tanpa bojo sah, dhèwèké, kapincut déning napsu dagingé sing ringkih, nglampahi dina-dinané ing zinah lan dosa. Dheweke duwé abdi setya sing ngatur omah lan tanahé; abdi kuwi enom lan ganteng. Asmané Vonifatius, lan Aglaida urip bareng karo dhèwèké ing hubungan sing ora sah, nyukupi hawa napsu dagingé. Lan ora ana isiné ngomong bab iki, amarga crita sing bakal nyusul nyritakaké pangowahan uripé sing kabegjan lan kaéndahané; amarga nalika para wali dipuji, dosa-dosa biyéné ora disembunyikaké, supaya katon yèn ora kabèh wis kabegjan lan bener wiwit enom, nanging kaya wong liya, padha nduwé badan sing bisa rusak; nanging lumantar tobat sing sejati, owahan dadi luwih becik ing batine lan kabecikan ageng, padha dadi misuwur amarga kasuciane. Kedadéan iki dicritakaké ing Uripé Para Wali supaya kita, uga minangka wong dosa, aja nganti nyerah, nanging enggal tumindak mbeneraké tanpa tundha, amarga mangertèni yèn kanthi pitulunganing Gusti lan sanadyan wis dosa, isih bisa dadi suci, asal kita dhéwé kepéngin lan ngupaya. Lan pancen, sepira nggumunake crita sing maringi tentrem ing manah iku, ing ngendi kita krungu yèn wong dosa, sing katoné ora nduwé pangarep-arep kaslametan, malah dadi wong suci lan malah dadi martir kanggo Kristus, kaya Santa Bonifasius, sing nalika uripé duraka tau ngabdi marang dosa, nanging sakbanjuré dadi pangakun iman, seorang asketis gagah berani lan penderita mulya kanggo Kristus. Nalika uripé duraka, Bonifasius dadi budak dosa; nanging dhèwèké nduwèni sawatara kabecikan sing pantes dipuji: dhèwèké welas asih marang wong mlarat, tresna marang para lelungan, lan tanggap marang kabèh sing nandhang sangsara; marang sawatara wong dhèwèké maringi sedekah kanthi loman, marang liyané dhèwèké maringi panglipur kanthi katresnan, lan marang liyané manèh dhèwèké maringi pitulungan kanthi welas asih. Kanthi kepinginan sing kiyat kanggo mbeneraké dhiri, Bonifasi asring ndedonga marang Gusti supaya nylametaké dhèwèké saka tipuané setan lan mbantu dhèwèké supaya bisa nguwasani hawa naphsu lan napsuné dhéwé. Lan Gusti ora nampik abdi-Nya, uga ora ngidini dhèwèké klelep luwih jero ing rereged dosa, nanging kersa ngatur kahanan supaya pakaryan-pakaryan sing ora suci iku kabasuh déning getihé dhéwé; lan lumantar tumindak iki, nyawané dadi kaya jubah ungu kraton lan diparingi mahkota martir. Iki kelakon kaya mangkéné.

Ing wektu kuwi ana panganiayaan abot marang wong Kristen; pepeteng nyembah berhala nutupi sakabehing Wétan, lan akèh wong pracaya disiksa lan dipatèni amarga Kristus. Pikiran sing nylametake lan kepinginan sing kuwat, ora bisa ditolak, kanggo nduwèni relik martir ing omahé, teka marang Lady Boniface Aglaida. Amarga ora ana abdi sing luwih setya utawa luwih rajin tinimbang Boniface, dhèwèké ngundang Boniface, mbukak kepinginané marang dhèwèké, lan kandha sacara pribadi:

'Kowe dhéwé ngerti, sedulur ing Kristus, sepira kita keno najis amarga dosa-dosa kita, ora peduli bab urip sawise mati lan kaslametan kita; kepiye carane kita bakal ngadhepi Pangadilan kang Nggegirisi saka Gusti Allah, ing ngendi kita bakal dihukum nampa sangsara abot miturut pakaryan kita? Nanging aku krungu saka wong sing takwa yèn sapa waé nduwèni relik para martir Kristus lan ngajèni, dhèwèké bakal nampa pitulungan tumuju kaslametan, lan dosa ora bakal nambah ing omahé, nganti dhèwèké bisa nggayuh kabungahan langgeng sing para martir suci dianggep pantes. Saiki, miturut wong-wong, akèh sing nindakake kaelokan kanggo Kristus, lan kanthi nyerahake awaké dhéwé marang sangsara, padha nampa mahkota martir. Tulung aku: saiki wayahe wis teka kanggo mbuktèkaké apa kowe pancèn tresna marang aku. Aja kasep menyang tanah-tanah ing ngendi

panganiayaan marang wong Kristen lagi ngamuk, lan upayakna , supaya kowe bisa nggawa relik salah siji martir suci marang aku, supaya aku bisa ngreksa kanthi hormat ing omahku, mbangun gréja kang dipersembahake kanggo martir kuwi, lan tansah nduwé dhèwèké dadi pangreksa, pelindung, lan perantara sing ajeg ing ngarsané Gusti Allah.

Sawisé ngrungokaké Aglaida, Bonifasius kanthi seneng manut usulané lan ngandharaké yèn dhèwèké wis siyap tenan kanggo miwiti lelampahan. Gadisé maringi dhèwèké akèh emas, amarga ora mungkin éntuk awak para martir tanpa kado lan emas: para penyiksa sing ora pracaya, nalika weruh katresnan lan semangat gedhé wong Kristen marang relik, ora gelem maringi gratis, nanging adol kanthi rega larang, saéngga padha éntuk bathi akèh. Onuphrius njupuk pirang-pirang emas saka kekasihé—sebagian kanggo mbayar relik martir, lan sebagian kanggo mènèhi sedekah marang wong mlarat—lan dhèwèké uga nyiapaké manéka dupa, kain linen, lan kabèh sing dibutuhaké kanggo mbungkus badan para martir sing kinurmatan. Kanthi nggawa akèh budhak, asistèn, lan jaran, dhèwèké miwiti lelampahané. Nalika dhèwèké arep ninggal omah, dhèwèké kandha marang kekasihé karo ngguyu:

'Lan apa sing bakal kelakon, mbakyu, yen aku ora nemu awak martir, nanging awakku dhéwé, sing disiksa demi Kristus, digawa marang sampeyan—apa sampeyan bakal nampa kanthi pakurmatan?'

Aglaida, kanthi ngguyu, nyebut dhèwèké wong mabuk lan wong dosa lan, nalika nyalahké dhèwèké, kandha:

'Saiki dudu wektu kanggo guyonan, sedulurku, nanging kanggo pangurmatan. Kowe kudu ngati-ati banget marang kabèh tumindak ala lan ejekan sajrone lelampahanmu: tugas suci kudu dilakoni kanthi ajining diri lan tata krama, lan ing lelampahan iki kowe kudu tetep andhap asor lan ngendhalèni dhiri; élinga yèn kowe bakal ngladèni relik suci, sing kita ora pantes ora mung kanggo nyentuh, nanging uga mung kanggo ndelok. Lakona kanthi tentrem; mugi Gusti Allah, sing nitis dadi abdi lan nyawisake getihé kanggo kita, ngapura dosa-dosa kita lan ngutus Malaikaté marang kowe, nuntun kowe ing dalan sing becik lan aman.

Bonifasius nggatekake piwulang saka kekasihé ing manah lan miwiti lelampahané, mikir ing atiné apa sing bakal kudu diraba nganggo tangané sing najis lan kebak dosa. Bonifasi wiwit sedhih amarga dosa-dosané ing jaman kepungkur lan mutusaké kanggo nglakoni puasa: ora mangan daging, ora ngombe anggur, nanging ndedonga kanthi tulus lan kerep, supaya dhèwèké bisa nggayuh ajrih marang Gusti Allah. Saiki, ajrih iku bapaké kewigaten, lan kewigaten iku ibuné tentreming ati, saka kono metu wiwitan lan oyot pangapuran. Mangkono, Bonifasi nandur oyot pangapuran ing sajroning dhèwèké; diwiwiti saka ajrih marang Gusti, mriksa dhiri, lan pandonga tanpa kendhat, dhèwèké ngrembakaaké ing sajroning dhèwèké kepéngin urip sampurna.

Nalika Bonifasius tekan Asia Cilik lan mlebu kutha Tarsus sing misuwur ing Kilikia[33] , panganiayaan sengit marang umat Kristen lagi lumaku ing kono ing sangisoré Kaisar Diocletian lan kaisar sekutuné Maximian, lan para pracaya padha ngalami sangsara abot. Dheweke ninggalake para abdi dalem ing losmen, banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha ngaso, déné dhèwèké dhéwé, tanpa ngaso, langsung lunga nyekseni sangsara para martir sing wis tau krungu sadurungé. Sawisé tekan panggonan panyiksaan, Bonifasius weruh akèh wong padha kumpul kanggo nyekseni panyiksaan sing ditujokaké marang para Kristen. Kabeh mau dituduh mung amarga siji kaluputan: iman Kristen lan urip sing saleh; nanging sangsara sing diparingake marang wong-wong mau maneka warna lan ora padha: siji digantung sirah mudhun, nalika geni kobong ing lemah ing ngisore, siji maneh diiket ing wangun salib ing papat tiang; siji ana sing awaké dipotong dadi loro nganggo gergaji; sawetara digores nganggo piranti landhep déning para penyiksa; siji ana sing mripaté dicungkil; sijiné anggota awaké dipotong-potong; siji diserep ing kayu pancang lan, sawisé diangkat saka lemah, kayu pancang kuwi dipancang ing lemah nganti tekan gulué; Ana liyane sing balungé dipecah; ana liyane sing tangan lan sikilé dipotong, banjur dhèwèké ngglundhung ing lemah kaya bal; nanging ing saben pasuryan katon kabungahan rohani, amarga sanadyan padha nandhang sangsara sing ora bisa ditanggung manungsa, padha dikuatké déning sih-rahmaté Gusti Allah. Bonifasius sing pinaringan berkah nyumurupi kabèh mau kanthi tliti, kadhang gumun marang keteguhan para martir sing wani, kadhang kepéngin nampa mahkota sing padha kanggo dhèwèké dhéwé; banjur, kebak semangat ilahi lan ngadeg

[33] Cilicia – sawijining provinsi Romawi ing sisih kidul-wétan Asia Minor. – Tarsus – sawijining kutha gedhé lan padhet ing provinsi iki, dumunung ing pérangan kidul, ing dataran subur sacedhaké kali Cydnus, sing mili menyang Segara Tengah Laut ora adoh saka kutha – nganti saiki isih dadi pusat dagang sing cukup wigati.

ing tengah panggonan kuwi, dhèwèké miwiti nyawiji karo kabèh sing wis nyatakaké dhèwèké minangka martir—wis ana watara rong puluh wong—lan kanthi swara banter supaya kabèh krungu, dhèwèké kandha:

'Agung Gusti Allah wong Kristen! Agung Panjenengané, awit Panjenengané nulungi para abdi lan maringi kekuwatan marang wong-wong mau ing sangsara gedhé kaya mangkéné!'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké manèh miwiti ngelus-ngelus para martir lan nyium sikilé kanthi katresnan; lan tumrap sing ora nduwé sikil, dhèwèké nyekel awaké sing liyané, nempelaké ing dhadhané lan nyebut-nyebut ' '—sing kabegjan—amarga wis kanthi wani nahan sangsara sing cendhak, padha bakal langsung nampa pangaso langgeng, panglipur lan kabungahan tanpa wates; ing wektu sing padha, Bonifasius ndedonga kanggo awake dhewe, supaya dheweke uga bisa dadi kanca para martir ing pakaryan kaya ngono lan dadi bagéan saka mahkota sing padha ditampa saka Panyipta Pakaryan – Kristus. Kabèh wong padha nginceng marang dhèwèké, utamané hakim sing wis nyiksa para martir suci. Nalika ndeleng ing ngarepé, ing wong sing jenengé Bonifasius, ana wong asing lan ora dikenal, dhèwèké takon: sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé? Lan langsung dhèwèké mréntah supaya dhèwèké dicekel lan digawa ngarepé, dhèwèké takon:

'Sapa kowe?'

'Aku wong Kristen!' wangsul sang wali.

Nanging hakim mau kepengin ngerti jenengé lan saka ngendi asalé. Minangka wangsulan, sang wali kandha:

'Asma kawit lan sing paling tak tresnani yaiku Kristen; aku teka saka Roma, lan yen panjenengan kersa mangertosi asma sing diparingi wong tuwaku, jenengku Bonifasius.'

'Nah, Bonifasius,' pangandikane hakim, 'sembahna dewa-dewa kita sadurunge aku nyabik-nyabik daging lan balungmu, lan nyawisake sesajen. Banjur kowe bakal oleh akèh berkah, kowe bakal nyenengake dewa-dewa, kowe bakal luput saka sangsara sing ngancem kowe, lan kowe bakal nampa akèh peparing saka kita.'

Minangka wangsulan marang iki, Vonifatius ngendika:

'Aku ora pantes mangsuli tembungmu, nanging aku bakal ngomong maneh apa sing wis takulang pirang-pirang kaping: Aku iki wong Kristen, lan mung iku sing bakal kowe krungu saka aku; lan yen kowe ora gelem krungu iki, ya tindakna apa sing kowe kersakake marang aku!'

Sawisé Bonifasius ngucapaké tembung-tembung mau, hakim langsung mréntahaké supaya dhèwèké dilucuti, digantung sirah mudhun lan dicambuk kanthi kasar. Lan sang wali dicambuk nganti abot banget nganti potongan daging gedhé-gedhé tiba saka awaké, nganti balungé katon. Nanging dhèwèké, kaya ora ngrasakaké lara lan ora nggatekaké tatu sing ditampa, mung ngarahaké pandangane marang para martir suci, ndeleng ing sangsara mau minangka tuladha kanggo dhèwèké lan ngrasakaké panglipur amarga dhèwèké dianggep pantes nandhang sangsara kanggo Kristus bareng karo wong-wong mau. Banjur penyiksa mréntahaké supaya sangsara dhèwèké rada diringkes lan, nyoba manèh ngyakinaké dhèwèké nganggo tembung, kandha:

'Bonifasius, supaya wiwitan sangsara iki dadi pangeling kanggo kowe babagan dalan sing kudu dipilih: saiki kowe wis ngrasakake sangsara sing ora bisa ditahan; eling, heh wong sengsara, lan aturake kurbanmu, utawa kowe bakal langsung ngalami sangsara sing luwih gedhe lan luwih nyeri.'

Wong suci mau mangsuli:

'Kok kowe mréntahaké aku nindakake sing ora pantes, kowe wong edan! Aku malah ora tahan krungu bab déwa-déwamu, nanging kowe mréntahaké aku nyembah marang déwa-déwa kuwi!'

Banjur hakim kuwi, kanthi nesu gedhe, mrentahake supaya jarum landhep disuntikake ing sangisore kukune tangan lan sikile, nanging sang wali, ngangkat pandeleng lan pikirane menyang swarga, nahan iku kanthi meneng. Banjur hakim nyipta siksaan anyar: dhèwèké mréntahaké timah supaya dilelehaké lan dituangaké menyang cangkemé sang wali. Nalika timah kuwi lagi dilelehaké, sang wali ngangkat tangane marang langit lan ndedonga:

'Ya Gusti Allah, Yesus Kristus, sing wis maringi kekuwatan marang aku ing sangsara sing wis tak alami, rawuhna saiki lan ringkesna sangsara iki. Panjenenganipun ingkang dados panglipur kula piyambak: paringa pratandha ingkang cetha bilih Panjenengan nyepeng kula ngungkuli Setan lan hakim ingkang ora adil menika: amargi Panjenengan, kados ingkang Panjenengan piyambak mangertos, kula nandhang sangsara.

Sawisé munjuk pandonga iki, Bonifasi mbalèk marang para martir suci kanthi nyuwun supaya lumantar pandonga, padha mbantu dhèwèké ngetokaké sangsara sing nggegirisi iki. Para penyiksa, nyedhak dhèwèké,

mbukak cangkemé nganggo piranti wesi lan ngeguyur timbal leleh menyang tenggorokane, nanging ora nglarani sang wali. Wong-wong sing ana ing panggonan panyiksaan, nalika weruh kekejeman kaya ngono, padha gemeter lan wiwit padha njerit:

'Agung Gusti Allah wong Kristen! Agung Sang Prabu – Kristus! Kita kabèh pracaya marang Panjenengan, ya Gusti!'

Kanthi muni kaya ngono, kabèh padha nyerbu candhi pagané sing ana ing sacedhaké, kepéngin ngrusakaké, nalika padha ngumpat marang hakim kanthi banter lan mbuwang watu marang dhèwèké, kepéngin matèni. Hakim mau, munggah saka kursi pangadilan, mlayu isin menyang omahé, déné Bonifasius mréntah supaya dhèwèké dijaga.

Esuké, nalika geger wis surut lan prahara rakyat wis reda, hakim mau muncul manèh ing kursi pangadilan lan, sawisé ngundang Bonifasius, ngina jenengé Kristus lan ngolok-olok cara Kristus disalib. Wong suci iku, ora bisa nahan caci maki marang Gustine, piyambakipun ngucapake akèh tembung sing banget nggawe nesu hakim, kanthi mbalèkaké cacian marang dewa-dewa sing ora nduwé nyawa lan ngecam kabuta lan kabodhoan wong-wong sing nyembah marang dewa-dewa mau; lan kanthi nindakake kuwi piyambakipun malah luwih nesuaké hakim, sing langsung mréntahaké supaya kuali aspal dipanasaké lan martir suci dibuwang menyang kuali kuwi. Nanging Gusti ora ninggalake abdi-Nya: dumadakan ana malaikat mudhun saka swarga lan nyawurake banyu marang sang wali ing kuali; lan nalika aspal dibuwang, geni kang nggegirisi murub ing sakupenge, kang nglelehake akèh wong kafir sing ora pracaya sing padha ngadeg cedhak kono. Nanging sang wali metu tanpa tatu, ora ngrasakake cilaka apa-apa saka aspal utawa geni. Banjur sang penyiksa, nalika weruh kuwasa Kristus, kebak rasa wedi menawa dhèwèké uga bakal nandhang sangsara, banjur mréntah supaya Bonifasius langsung dipenggal sirah. Para prajurit nyekel sang martir lan nggawa dhèwèké menyang panggonan paukuman. Nanging sang wali, sawisé nyuwun wektu sakedhik kanggo ndedonga, ngadhep menyang wetan lan ndedonga:

'Gusti, Gusti Allah! Paringana aku rahmat Panjenengan lan dadosna aku pitulungan, supaya mungsuh, amarga dosaku—sing tak lakoni kanthi bodho—ora bisa ngalangi dalanku menyang swarga, nanging tampanana nyawaku kanthi tentrem lan cacahna aku ing antarané para martir suci sing nyawisake getih kanggo Panjenengan lan njaga iman nganti pungkasan; lan nylametaké kawanan sing wis dituku nganggo Getih Panjenengan sing mulya—umat Panjenengan, ya Sang Kristus, sing tak tresnani—saka kabèh kejahatan lan kesesatan pagan, awit Panjenengan pinaringan berkah lan gesang langgeng!

Sawisé ndedonga kaya ngono, Bonifasius nundhukaké sirahé ing sangisoring pedhang lan dipenggal sirahé; getih mili saka lukané bebarengan karo susu. Wong-wong sing ora precaya, nalika weruh mujijat iki, langsung padha mbalik marang Kristus—jumlahe watara 550 wong—lan, ninggalaké arca-arca sing keji, padha gabung karo wong-wong sing precaya. Mangkono patié Santo Bonifasius, sing nalika budhal saka omahé, wis marang garwané kanthi guyu apa sing saktenané kabuktèkaké lan kasampurnakaké: '[34] '.

Ing wektu sing padha, kanca-kancané Bonifasius lan abdi Aglaida sing teka bareng dhèwèké kanggo nggoleki relik, padha lungguh ing losmen, ora ngerti apa-apa sing wis kelakon, lan padha ngentèni Bonifasius. Ndeleng yèn dhèwèké durung bali nganti sonten, padha kaget; lan nalika dhèwèké ora muncul sakwengi nganti esuk, padha wiwit ngadili lan ngomong ala marang dhèwèké (kaya sing padha critakaké dhéwé mengko), nganggep yèn dhèwèké wis mabuk ing endi waé lan ngentèkaké wektu karo para pelacur:

"Wah," ujare padha ngguyu, "mangkéné carané Bonifasius kita nggoleki relik suci!"

Nanging amarga dhèwèké ora bali ing wengi sabanjuré utawa ing dina katelu, wong-wong mau wiwit bingung lan nggoleki dhèwèké, mlaku-mlaku ing saindenging kutha lan takon-takon bab dhèwèké. Kanthi kebetulan, utawa luwih tepaté amarga pangayomaning Gusti, padha ketemu karo wong sing seduluré komentator[35] , lan padha takon apa dhèwèké wis weruh wong tartamtu, sawijining musafir, sing teka ing kéné. Dhèwèké mangsuli yèn wingi ana wong manca sing wis nandhang sangsara kanggo Kristus ing panggonan panyiksaan, banjur dijatuhi paukuman pati lan dipenggal sirah nganggo pedhang.

"Aku ora ngerti," ujare, "apa kuwi wong sing kok goleki? Critakna, piye rupane?"

---

[34] St. Bonifasius, sang martir, nandhang sangsara lan seda tanggal 19 Desember 290.

[35] Babagan kantor lan tugas commentarii, delengen kaca 987, cathetan 1.

Padha nerangake rupa Bonifasius—yèn dhèwèké cilik awaké lan nduwèni rambute abang—lan uga nyebutaké ciri-ciri liya ing pasuryané. Banjur wong kuwi kandha marang wong-wong mau:

'Mesthi iki wong sing kok goleki!'

Nanging padha ora pracaya marang dheweke, kandha:

'Kowe ora ngerti wong sing digoleki kita.'

Lan nalika padha rembugan, padha kelingan wataké Vonifatius biyèn, padha ngina lan kandha:

'Mesthi wong mabuk lan wong sing seneng pesta ora bakal nandhang sangsara kanggo Kristus?!'

Nanging seduluré komentator kuwi tetep ajeg.

'Saka njaba, wong kaya sing kowe gambarke pancen disiksa ing pangadilan wingi lan wingi sore,' ujare, 'nanging apa sing nyegah kowe? Mlayu lan delengen awaké dhéwé ing panggonan sing dipenggal.'

Padha mangkat ngoyak wong iku lan tekan panggonan martir, ing kana ana prajurit sing dijaga supaya awak para martir ora dicolong wong Kristen. Wong sing mimpin dalan nunjuk marang martir sing wis dipenggal sirahé sing lagi nggleleng ing kana lan kandha:

'Apa iki dudu wong sing kok goleki?'

Nalika padha weruh awak martir mau, padha langsung miwiti ngenali kancané; lan nalika sirahé, sing kapisah, dipasangaké manèh ing dhadhané, padha yakin yèn kuwi pancèn Bonifasius, lan padha gumun banget; ing wektu sing padha, padha krasa isin, amarga biyèn padha wis mikir lan ngomong ala bab dhèwèké, lan padha wedi marang , amarga bisa kena paukuman amarga wis ngukum sang wali lan ngolok-oloki uripe, tanpa ngerti pikiran ing atine utawa niyat becike.

Nalika padha ndelok rai sang wali lan kebak kaget, ujug-ujug padha weruh Bonifasi alon-alon mbukak mripat lan ndelok marang wong-wong mau kanthi welas asih, kaya kanca-kancané; lambéné mesem, rai sumringah, kaya arep nuduhaké yèn dhèwèké ngapura kabèh kaluputané marang dhèwèké.

Padha kaget lan bungah banget, banjur nangis karo luh anget, kandha:

'Abdi Kristus, nyawisna dosa-dosa kami, awit kami wis ngrampungake urip Panjenengan kanthi ora adil lan kanthi gegabah ngina Panjenengan!'

Banjur padha maringi 500 koin emas marang wong-wong jahat mau lan njupuk badan lan sirahé Santo Bonifasius; sawisé diolesi minyak wangi, banjur dibungkus nganggo kain kafan sing resik lan dilebokaké ing relikwi, banjur padha mangkat bali, nggawa badan martir mau marang sang putri. Nalika padha nyedhak Roma, malaikaté Gusti Allah muncul marang Aglaida ing sawijining impen lan kandha:

'Siapna nampani sing biyen dadi abdi sampeyan nanging saiki wis dadi sedulur lan kanca pelayanan kita; tampi sing biyen dadi budhak sampeyan nanging saiki bakal dadi tuan sampeyan, lan ajeni dheweke kanthi pangurmatan, amarga dheweke pangreksa nyawa sampeyan lan pelindung gesang sampeyan.'

Nalika tangi, atine kebak rasa ngajrih; langsung ngajak sawetara rohaniawan pinunjul, dheweke metu kanggo nyambut martir suci Bonifasius, sing biyen wis dheweke kirim minangka budhak, lan nalika bali dheweke nampani kanthi pangajeng-ajeng, kanthi luh, minangka tuwane. Lan dhèwèké kelingan ramalan sing diucapaké sang wali nalika miwiti lelampahané, lan matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis ngatur supaya Santo Bonifasius, kanggo dosané dhèwèké lan dosané sang wali, dadi kurban sing nyenengaké Gusti Allah. Ing tanahé, sing dumunung 50 stadia saka Roma[36] , Aglaida mbangun gréja éndah kanggo ngajèni martir suci Bonifasius, lan nyimpen relik suci panjenengané ing jeroné, sawisé akèh mujijat kawit ana lumantar perantara martir mau: wong lara mari kanthi manéka cara, setan-setan diusir saka awaké dhéwé, lan akèh wong sing ndedonga ing kuburan sang wali panjaluké dikabulaké.

Mengko, Aglaida sing kabegjan mau, sawisé mènèhi kabèh kagungané marang wong mlarat lan butuh, nilar donya; lan sawisé urip 18 taun manèh kanthi tobat sing jero, dhèwèké séda tentrem lan kapanggih manèh karo martir suci Bonifasius, dikubur ing sacedhak kuburané[37] .

---

[36] Stadion iku satunggaling unit dawa sing padha karo 88 fathom; mula, 50 stadion kurang saka 9 verst. Sirahé St Boniface sabanjuré katon ing Konstantinopel ing taun 1200 déning peziarah Rusia Anthony. Ing ndhuwur gréja St Boniface ing Roma, sing dibangun déning Aglaida kanggo dhèwèké, banjur dibangun gréja sing luwih amba sing didedikasikaké kanggo St Alexius, wongé Gusti; relik-relik kasebut dipindhahaké saka gréja ngisor menyang gréja anyar ing ndhuwur, ing krisma gréja mau sirah-sirah sing kinurmatan saiki disimpen kapisah.

Mangkono, pasangan wali iki, sawisé kanthi mujijat ngowahi uripé sadurungé, nemu pungkasan sing pinaringan berkah: siji, sawisé ngumbah dosané nganggo getihé, dianggep pantes nampa mahkota martir, déné sijiné, lumantar luh lan urip prasaja, ngresiki awaké saka rereged daging; lan loro-lorone ditemokake bener lan tanpa cela ing ngarsane Gusti Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kamulyan langgeng. Amin.

Uripé Santo Bonifasius sing welas asih, Uskup Ferentium

Dipepering ing tanggal 19 Desember

Santa Bonifasius[38] iku wong asli saka wewengkon Tuscan[39] , ing Italia. Wiwit cilik dhèwèké wis misuwur amarga katresnané marang wong mlarat; saben ndeleng ana wong telanjang, dhèwèké langsung nyopot sandhangané dhéwé lan ngagemaké sandhangan mau marang wong telanjang kuwi, mulané kadhangkala dhèwèké mulih tanpa tunik, kadhangkala tanpa jubah[40] , lan ibuné, sing dhéwé janda mlarat, asring nesu marang dhèwèké lan kandha:

'Kowe nindakake iki sia-sia, ngagem busana wong mlarat nalika kowe dhéwé uga mlarat.'

Sawijining dina dhèwèké mlebu ing lumbungé, ing ngendi roti wis disimpen sak taun, lan nemokaké kosong: Bonifasius, anaké, wis diam-diam maringi kabèh marang wong mlarat, lan ibuné wiwit nangis, nggebuk pasuryané lan muni:

"Aduh aku! Ing endi aku bakal golek pangan sak taun, lan kepiye aku bakal nyukupi awakku lan keluargaku?"

Bonifasi teka marang ibune lan miwiti nglipur; nanging sanadyan ibune wis nangis kenceng, dheweke ora bisa nenangake ibune mung nganggo tembung. Dheweke banjur nyuwun marang ibune supaya metu sithik saka lumbung. Sawise ibune metu, Bonifasi nutup lawang lumbung, banjur sujud ing lemah lan ndedonga marang Gusti – lan sakwise kuwi lumbung mau langsung kebak gandum. Bonifasius, sawisé matur nuwun marang Gusti, nyaur ibuné; nalika ibuné weruh lumbungé kebak pari, atiné tentrem lan muji Gusti. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké ora nyegah anaké maringi sabisane marang wong mlarat, amarga dhèwèké weruh iman sing gedhé banget ing anaké, sing malah ora dadi luwih mlarat senajan maringi sedekah lan nampa apa waé sing dijaluké marang Gusti Allah. Ibuné Bonifasius nyimpen pitik ing omahé, sing biyasané dicolong rubah, saéngga nyebabaké rugi marang janda mlarat kuwi. Sawijining dina, Bonifasius enom sing lagi ngadeg ing lawangé ndeleng rubah teka kaya biyasa, nyekel manuk banjur mlayu menyang pagunungan. Amarga sedhih ndeleng ibuné kasangsaran, dhèwèké mlayu menyang gréja, tiba ing lemah lan ing pandonga ngeluh marang Gusti bab rubah mau, kandha:

'Gusti, apa pancen kersa Panjenengan supados kula boten saged urip saking gaé ibun kula? Nanging ing ngriki, rubah rawuh lan nyolong pangan kita!'

Sawisé ndedonga, Bonifasi bali menyang omah lan weruh rubah sing padha sing wis mlebu pekarangané, nggawa manuk sing dicolong ing cangkemé; rubah kuwi ngeculaké manuk kuwi isih urip ing ngarep Bonifasi, banjur langsung mati. Mangkono Gusti krungu marang wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané sanajan ing bab cilik, amarga Panjenengané nduwèni pangayoman ageng tumrap kita, supaya, sanajan nampa sithik saka Panjenengané, kita bisa ngarep-arep nampa luwih akèh manèh.

Kang Salèh Bonifasius sabanjuré diangkat dadi uskup kutha Ferentium[41] , lan akèh mujijatipun diceritakaké déning presbiter Gavdennius, sing dadi abdi sang wali lan nyekseni kanthi mripat dhéwé kabèh sing ditindakake. Keuskupan Ferentium mlarat banget, sing dadi pangreksa kasetyan atiné wong-wong sing taat; uskup

---

[37] Miturut Akta Roma para Martir Suci lan Synaxarion Yunani déning biksu Gunung Athos Nicodemus, Aglaida, sawisé tumindaké, malah diparingi karunia nindakake mujijat lan ngusir setan; dhèwèké kalebu ing golongan para wali, lan dina rayané dirayakaké bebarengan karo Martir Suci Boniface.

[38] Santa Bonifasius sing welas asih urip ing abad kaping enem.

[39] Tuscia – uga dikenal minangka Etruria – iku sawijining wewengkon kuna ing Italia tengah, dumunung ing antarané Segara Tirrhenia lan Pagunungan Apennine, ing lor Roma.

[40] Chiton iku jeneng Yunani kanggo sandhangan jero (tunik); ing antarané wong-wong Wétan, 'svita' utawa 'svitka' ateges sandhangan njaba sing prasaja lan kasar.

[41] Ferentium – sawijining kutha ing Etruria kuna, ing Italia, saiki mung reruntuhan Ferento.

ora duwe tanah gereja kanggo nyukupi kabutuhane, kejaba saka asil kebon anggur sing kagungan gereja. Nalika ana badai udan es sing parah ngancurake kabeh tanduran anggur sing lagi ngasilake woh, nganti mung sawetara iketan anggur sing isih ana ing sawetara tanduran. Sang Bonifasius sing Mulya, nalika mlebu kebon anggur, weruh yen kabeh wis rusak lan wiwit matur nuwun marang Gusti Allah amarga, ing kamlaratané, saiki dhèwèké ngalami kamlaratan sing luwih abot. Nalika wayahe anggur mateng, Bonifasius, kaya biasane, ngangkat penjaga lan mrentahake supaya sisa tanduran anggur dijaga kanthi tliti. Sawijining dina dhèwèké mènèhi dhawuh marang presbiter Constantius, putuné, supaya ngumbah kabèh wadhah anggur ing omahé uskup lan, kaya adat, nglapisi nganggo damar. Krungu kabar iki, presbiter kaget banget amarga sanajan ora ana anggur, dhèwèké malah mènèhi dhawuh supaya wadhah anggur disiapaké. Amarga ora wani takon kenapa wadhah-wadhah kuwi kudu disiapaké, dhèwèké manut dhawuh lan nindakake kabèh miturut kabiasaan. Onuphrius, sawisé mlebu kebon anggur lan nglumpukaké sawetara gugus anggur, nggawa menyang alat peres anggur[42] lan maréntahaké kabèh wong metu saka ruangan, déné dhèwèké tetep ana karo siji bocah cilik, sing diparingi dhawuh supaya mecèk kabèh gugus anggur sing sithik kuwi ing alat peres anggur. Nalika anggur wiwit mili sethithik-sethithik saka penekang anggur, sang wali nglumpukaké ing wadhah banjur nyawuraké sethithik-sethithik menyang kabèh kendi sing wis disiapaké kanggo mberkahi, mbagi anggur supaya saben wadhah mung rada teles. Kanthi cara iki, Bonifasius mberkahi kabèh wadhah, nyaur presbiter lan maringi dhawuh supaya nyaur wong mlarat, supaya, miturut adat, padha teka lan njupuk sawetoro anggur anyar sing ana ing wadhah-wadhah mau. Banjur anggur ing alat peres anggur wiwit tambah akèh, nganti kabèh wadhah sing digawa wong mlarat padha kebak. Sang wali, nalika weruh yèn anggur wis cukup kanggo kabèh sing teka, dhèwèké mréntahaké bocah iku metu saka panggonan peres anggur, nyegel gudang anggur, banjur mlebu gréja. Telung dina sawisé, Bonifasius nyaur presbiter Constantius lan sawisé ndedonga, mbukak lawang gudang anggur; ing kono dhèwèké weruh kabèh wadhah lan kendi, sing diisi anggur setitik-setitik kanggo diberkahi, padha mili karo anggur berbuih, nganti mili nganti mili ing pinggir-pinggire; malah lemahé kebak anggur, lan yèn uskup telat mlebu ing gudang mung sethithik, kabèh lemah mesthi kebak anggur sing mili. Nalika presbiter ndeleng kahanan iki banjur gumun banget, sang wali nglarang dhèwèké supaya ora crita marang sapa waé, amarga wedi lan nyingkiri kamulyan manungsa sing sia-sia. Ing wektu liya, nalika dina raya martir suci Proklus dirayakake, sawijining bangsawan saka kutha sing padha, sing jenenge Fortunatus, nyuwun marang Santo Bonifasius, sawisé upacara kanggo martir suci kasebut rampung, supaya rawuh ing omahé lan maringi berkah; sang wali ora nolak panjaluké, amarga Fortunatus nyuwun kanthi iman lan katresnan sing sejati. Bonifasius, sawisé nindakake Liturgi Ilahi, lunga menyang omahé Fortunatus kanggo dhahar. Sadurungé piyambakipun, miturut adat, ngucapaké pambuka dhahar, salah siji badut ngadeg ing lawang karo monyet lan miwiti main cembalang[43] . Sang wali, krungu swara cembalang, nesu lan kandha:

'Aduh, wong jahat iki wis mati, pancen mati! Aku teka kanggo dhahar lan durung sempat mbukak cangkemu kanggo puji-pujian marang Gusti kaya biasane, nanging dhèwèké wis ngganggu aku, teka karo monyet lan main cembalang!'

Panjenengané nambahaké:

'Maju, wenehana dhèwèké panganan lan omben-omben, nanging élinga yèn dhèwèké wis mati.'

Wong ala kuwi, sawisé njupuk roti lan anggur, arep lunga liwat gapura, nanging ujug-ujug ana watu gedhé tiba saka mburi lan nabrak sirahé; badut kuwi ambruk ing lemah lan setengah mati digawa mulih déning wong-wong, lan esuké, persis kaya sing wis diandharaké wong suci, dhèwèké séda. Mangkono kowe kudu ngajeni lan ngurmati para abdi suci Gusti, amarga padha kuwi candhi Gusti lan Gusti manggon ing sajroning atiné. Nalika wong suci nesu, Gusti sing manggon ing sajroning atiné uga nesu, lan banjur wong suci kuwi bisa ngukum wong sing wis nglarani atiné mung nganggo siji tembung. Ing wektu liyane, presbiter sing padha, Constantius, putune sang wali, adol jarané kanthi rega rong puluh koin emas; sawisé nyimpen koin-koin mau ing peti[44] , dhèwèké nerusaké urusané. Tanpa disangka-sangka, akèh pengemis teka marang uskup lan terus-terusan ngganggu, njaluk tulung kanthi cara apa waé. Wong suci kuwi, amarga ora duwe apa-apa kanggo diwenehake, atine sedhih amarga

[42] Tochilo – sawijining lubang ing ngendi anggur mateng dipencet kanggo nggawe anggur saka jusé; anggur mau dipencet nganggo piranti khusus utawa mung nganggo sikil.

[43] Cymbal – sawijining piranti perkusi kuna sing dumadi saka cakram logam, ing tengahé dipasang tali utawa kawat kanggo diiket ing tangan tengen. Cymbal iku dipukul marang cymbal liyane sing dianggo ing tangan kiwa, sing ngasilake swara.

[44] Kotak iku kothak cilik.

ora kepengin ngusir para pengemis tanpa pitulungan; nanging kelingan dhuwit sing ditampa Constantius saka jualan jarané, dhèwèké mlebu kamar panggonané peti kasebut, lan sawisé mberkahi peti mau amarga rasa salah, mbukak peti, njupuk koin emas lan maringi marang wong mlarat. Nalika presbiter bali lan weruh peti kasebut wis kabuka, lan ora ana dhuwit ing kono, dhèwèké nesu banget, nggawe geger gedhé lan miwiti muni nesu:

'Aku ora bakal bisa manggon ing kene!'

Krungu swarane, kabeh wong ing omah uskup padha nglumpuk; uskupé dhéwé teka lan miwiti nglipur, ngomong alus marang dhèwèké. Nanging dhèwèké mangsuli marang sang wali kanthi nesu:

Kabeh wong ing kene uripé apik, nanging aku piyambak ora duwe panggonan lan ora bisa urip tentrem; wenehana aku dhuwitku lan aku bakal lunga.

Uskup mau menyang Gréja Indungé Gusti Allah Paling Suci, ngagem phelonioné[45] , banjur ngangkat tangan lan ngadhepake mripaté marang langit, ndedonga supaya Gusti Allah ngutus saka endi waé dhuwit emas sing jumlahé padha karo sing wis dijupuk saka presbiter mau, supaya dhèwèké bisa mbalèkaké marang presbiter mau lan nyenengaké nesuné. Nalika ndedonga, sang wali ngalihake pandangane marang awake dhewe lan weruh rong puluh koin emas sing ujug-ujug muncul ing salib dada; koin-koin mau ana ing antaraning tangané sing diangkat lan sumunar kaya anyar waé digawe lan dijupuk saka geni. Sawisé matur nuwun marang Gusti, uskup kuwi metu saka gréja lan mbuwang dhuwit mau ing sandhangan presbiter sing nesu, karo kandha:

'Mangkene, jupuk dhuwit sing kok sedhihake, lan kabari kowe manawa sawise aku mati, amarga kikirmu, kowe ora bakal dadi uskup ing gréja iki!'

Sejatine, pancen kados makaten ingkang kelampahan: presbiter punika sampun nyimpen arta kanthi tujuan supados saged ngamanake jabatan uskup, nanging sabda ingkang kawedal saking tiyang Gusti boten nate sia-sia, lan Constantius ngakhiri gesange wonten ing jabatan presbiter.

Nalika semana, ana loro priya saka Gothia sing lagi lelungan menyang kutha Ravenna[46] , lan minangka musafir, padha ditampa kanthi anget dening Santo Bonifasius ing omah uskup. Nalika padha arep lunga, Bonifasius nalika ngancani, dheweke nyedhiyakake anggur ing kendi kayu lan maringi marang wong-wong mau kanggo lelungan minangka pratandha berkah. Wadah iku cilik, mula anggur mau mung cukup kanggo siji dhahar. Padha njupuk lan lunga, lan nalika wayahe teka, padha ngombe anggur saka wadah iku; nanging anggur ing wadah ora suda sethithik, lan wadah tansah kebak. Sawisé nginep pirang-pirang dina ing Ravenna, para lelungan mau bali lan teka manèh marang sang wali, matur nuwun kanggo berkahé, lan nggawa piranti kang isiné anggur mau, nglaporaké yèn sajrone kabèh lelungané ora ngombe anggur liya ing endi waé; nanging anggur ing piranti mau isih durung entèk.

Uga aja nganti kita lali nyebutaké apa sing diceritakaké salah siji rohaniawan ing nagara kuwi, wong sing jujur.

'Nalika semana,' kandha rohaniawan mau, 'Santa Bonifasius mlebu kebon angguré lan weruh akèh ulat nganti kabèh kebon kuwi katutupi, lan kabèh godhong meh layu. Lan sang wali kandha marang ulat-ulat mau: 'Aku nguwatiraké kowe ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, lunga saka kéné, lan aja wani mangan suket iki manèh.' Lan langsung, nalika tembungé abdi Gusti, kabèh ulat-ulat mau lunga saka kebon anggur, nganti ora ana siji waé sing ketinggalan.

Mugi Gusti Allah, ingkang ngluhurake para wali lan nyukupi pangarep-arepipun ingkang ajrih dhumateng Panjenenganipun, piyambakipun dipun luhurake lumantar para wali salami-laminipun. Amin.

Uripé Santo Gregorius, Uskup Agung Omirus.

Dipeperingati tanggal 19 Desember

---

[45] Phelonion iku salah siji busana imam, yaiku jubah. Ing jaman kuna, phelonion dienggo nalika ibadah déning para imam lan uskup. Saiki mung para presbiter sing nganggo.

[46] Ravenna – sawijining kutha sing duwé pelabuhan ing Segara Adriatik, dumunung ing pesisir lor-wétan Semenanjung Apennine. Kaisar Agustus nguwatké kutha iki kanthi jembar, lan dianggep minangka benteng Italia. Para kaisar Kakaisaran Romawi Kulon, wiwit saka Honorius, padha manggon ing kéné. Ravenna isih ana nganti saiki lan dadi kutha utama sing makmur ing wewengkon Italia sing jenenge padha.

Santo Gregorius sepisanan makarya ing kutha Mediolanum, ing ngendi, miturut pilihaning Gusti, piyambakipun sumunar ing kaki lampu pangabdian gréja ing pangkat diakon; salajengipun, kutha-kutha lan désa-désa sanès nduwé piyambakipun minangka pangkotbah asma Kristus lan pangilang pamuji marang arca. Gregorius iku putrané wong tuwa sing taat, Agapius lan Theodota; dhèwèké dibesarké ing kasucèan lan ajrih marang Gusti Allah lan, wiwit enom kebak sih-rahmaté Gusti Allah, dhèwèké dadi tukang mujijat lan panyembuh. Gusti Allah nyawisaké dhèwèké kanggo ngladèni ing jabatan uskup, kang wis diparingaké marang dhèwèké lumantar panglihatan lan lumantar pangertosan para bapa suci. Nalika Gregorius teka ing Milan kanggo sowan marang sawijining rahib, rahib mau prédhiksi kabèh masa depané; amarga dhèwèké wong sing nduwèni pangawikan, lan wis prédhiksi tekané Gregorius sanadyan dhèwèké isih ana 30 panggung[47] adoh saka kono, prakara iki wis diandharaké rahib mau marang abdi dalané. Ana uga sawijining biksu sepuh[48] sing wis mundur saka donya kanggo Gusti Allah lan manggon ing pagunungan. Gregorius, sawisé krungu bab biksu sepuh mau, banjur lunga marani. Nalika dhèwèké nyedhak pagunungan panggonane biksu sepuh kuwi, dhèwèké weruh tiang geni ing udara lan amarga wedi banget, dhèwèké tiba ing lemah. Banjur, sawisé nglumpukaké kawani, dhèwèké tangi lan mlaku ndelok apa sing dadi visi geni kuwi. Saka adoh katon kaya geni, nanging nalika dhèwèké nyedhak, dhèwèké weruh sawijining pertapa sing teka marang dhèwèké, sing nalika nyedhak nyium dhèwèké lan nyebut "Gregory", sanadyan durung tau ketemu sadurungé. Gregorius manggon karo sesepuh agung iki rong dina lan diparingi panglihatan sing nggumunake. Ing tengah wengi, dhèwèké weruh wong saleh iki ngulur tangané kanggo ndedonga, munggah saka lemah lan ngadeg ing udara. Gregorius gumun marang panglihatan iki, déné ing esuk sesepuh mau, sawisé nyaur dhèwèké marang dhèwèké, kandha kanthi swara alus lan tentrem:

'Maju, kancaku lan sedulurku! Lan rungokna apa sing bakal tak kandhakake; amarga kowe teka marang aku kanggo sinau kabèh sing wis diwahyukake marang aku babagan kowe. Kowe bakal weruh Roma, ndedonga ing gréja para martir suci Bonifasius lan Aglaida, lan saka kono kowe kudu numpak kapal menyang Alexandria, banjur menyang Etiopia kanggo mratelakaké sabda kabeneran, lan saka kono kowe kudu numpak kapal menyang Alexandria, banjur teka ing kutha Omirit Nagran[49] , sing wis ditaklukaké déning raja Omirit Dunaan lan butuh pambabaran piwulang apostolik; ing kana, sawisé nindakake pakaryan agung lan mulya, kowe bakal seda lan mlebu ing panggonané wong-wong sing bener. Nanging kowe bakal ngalami akèh kasangsaran ing tangané wong Yahudi sing mbrontak ing Omirite, lan kowe bakal ngowahi akèh saka wong-wong mau marang Gusti Allah, kanthi Panjenengané dadi Penolong sing welas asih, sing bakal nuntun lan mulang kowe. Ing kono uga kowe bakal diangkat dadi uskup agung déning Patriark Aleksandria.

Nalika krungu iki, Gregorius sing pinaringan berkah wiwit kandha yèn dhèwèké ora pantes karo apa sing dipratélakaké déning sang sepuh mau, lan dhèwèké kepéngin tetep karo sang pertapa sakedhap manèh. Banjur, wong sing nduwèni pangawikan ngandhani Gregorius bab wahyu sing wis dideleng déning Gregorius dhéwé. Dheweke wis weruh Para Rasul Agung, Petrus lan Paulus, masang omophorion[50] ing pundhaké Gregorius, sing maringi pratandha sih rahmat episkopat sing bakal ditampa Gregorius. Gregorius sing pinaringan berkah kaget banget marang pangawikané sing nggumunake saka sang tuwa, sing malah ora ndhelikake apa sing wis dideleng déwéké sacara pribadi, lan dhèwèké kandha:

---

[47] 'Poplis' iku satunggaling unit jarak, sing padha karo 690 fathom. Telung puluh 'poplis' padha karo jarak watara 41 verst.

[48] Skhimnik iku biksu sing wis nampa skema. Skhima iku tembung Yunani (sxiya) sing artiné 'gambar', 'bentuk' utawa 'pangkat'. Skhima nuduhaké tahap paling dhuwur ing monastisisme, sing gegandhèngan karo sumpah anyar lan paling ketat saka nyingkiri hawa napsu lan ngabdi marang Kristus; iki minangka pamisahan sing paling sampurna saka donya, kanthi kepinginan sing luwih gedhé kanggo nyawiji karo Kristus (Fil 1:2).

[49] Omirit iku wong-wong sing manggon ing Arabia kidul, cedhak Teluk Arab. Ing abad-abad awal agama Kristen, Arabia dipanggoni sewelas suku béda, sing mung loro—Omirit lan Sabéa—ngakoni iman Kristen. Suku-suku liyane, amarga kerep sesambungan karo wong Yahudi, akèh sing netepi hukum Yahudi. Wong Omirit diowahi dadi Kristen déning Teofilus saka India, uskup kapindho ing kutha krajan Étiopia, Axum. – Nagran utawa Anagran – sawijining kutha ageng lan padhet ing pesisir Teluk Arab, sing para wargané, tanpa kecualian, padha ngakoni iman Kristen.

[50] Omophorion – (basa Yunani kanggo 'sing nggawa ing pundhak') salah siji saka pitu busana uskup, dipasang ing pundhak lan ngglantung ing ngarep lan mburi, lan nggawa patang salib. Ing makna simbolis, omophorion makili wedhus sing kesasar, yaiku manungsa; sawisé ditemokaké, Gusti ngusung wedhus mau ing pundhaké lan nyawiji karo wedhusé dhéwé, yaiku para Malaikat. Liwat salib-salib mau, uskup nunjukaké tekadé kanggo ngetutaké Kasangsarané Kristus: kaya Panjenengané nggawa salibé ing pundhaké lan disalib, mangkono uga uskup nggawa salibé Kristus ing pundhaké dhéwé, ora ngindhari sangsara; amarga salib iku pratandha sangsara.

'Mulyakna Gusti Allah, sing makarya kanthi cara iki lumantar wong-wong sing tresna marang Panjenengané; mugi kersaning Gusti kelakon!'

Rong dina sawisé kuwi, sang tuwa pamitan karo dhèwèké kanthi mesra, lan Gregory mangkat, nangis kangen pisah saka wong sing wus takwa kuwi, kobong karo katresnan marang dhèwèké lan tansah kelingan dhèwèké. Saka kono, Gregorius pisan-pisan lunga menyang Kartago[51] lan manggon ing kana suwé, mratélakaké Sabda Gusti lan marasaké kabèh jinis lara. Banjur, miturut dhawuh Gusti, piyambakipun mangkat menyang Roma lan ndedonga ing gréja martir suci Bonifasius lan Aglaida. Nalika piyambakipun rawuh ing kuburané Rasul Suci Petrus lan ambruk ing lemah kanthi nangis, piyambakipun nduwé panglihatan: ing ngarepé piyambakipun weruh gapura swarga kabuka lan cahya sing luar biasa sumunar. Lan wong weruh, Santo Petrus Sang Rasul, nyekel kunci ing tangan tengene, metu saka gapura swarga, nyedhaki dheweke kanthi kamulyan ageng lan pasuryan sumunar, banjur kandha, karo pandelengan padhang:

Aku teka ing kéné, anakku Gregorius, amarga sih rahmaté Gusti; nanging sadurungé iki, bebarengan karo para rasul liyané, aku ana ing Nagran, kutha Omirit, ngadeg ing sacedhaké wong-wong sing nandhang sangsara amarga Gusti kita Yesus Kristus ing tangané wong Yahudi saka Dunaan, lan nguwatké saben wong mau ing kasetyan. Kanthi pitulunganing Gusti, kabèh padha nolak kersané wong Yahudi sing ora manut hukum kuwi, padha tetep teguh ing kesalehan, nandhang sangsara kanggo kabeneran, lan saiki wis ana ing swarga bebarengan karo para bapa sing wis diparingi kamulyan langgeng. Aku teka ing kéné kanggo ngunjungi kutha iki, déné sedulurku Paulus, juara gréja-gréja, pisah karo aku ing Yerusalem lan nerusaké menyang Persia. Kanggo kowe, anakku, nalika kowe mlaku ing dalan sing becik iki, usaha supaya nyenengake Gusti, tansah sinau paugeranipun, ngerti yèn urip lan kaendahan donya iki lumaku kaya impen lan bayangan; kowe bakal pinaringan berkah yèn, kaya nalika kowe miwiti, kowe ngrampungake lelampahanmu, mlaku miturut kersaning Gusti, lan kowe bakal nuntun akèh wong marang ajrih marang Gusti. Pangkuan kraton ing swarga wis disiapake Gusti piyambak kanggo kowe, lan kowe bakal nampa ganjaranmu bebarengan karo kita.

Sawisé ngendika mangkono, rasul iku mangkat, lan panglihatan mau rampung. Gregorius, sawisé waras, manèh ambruk ing lemah, nyebut awaké dhéwé sengsara lan wong dosa. Sawisé pandonga dawa, dhèwèké mulih lan ing wengi kuwi, ing sawijining impen, ndeleng rasul suci Paulus maringi dhèwèké wadhah lenga: iki pratandha sih rahmat imam lan uskup sing wis ditakdiraké kanggo dhèwèké. Gregorius, sawisé nampa lenga iku saka tangan rasul ing impené, langsung tangi, bungah, lan nyanyi: *'Tembung-tembung becik mili saka atiku'* (Mazmur 44:2, 8), amarga Gusti wis ngoles aku nganggo lenga kabungahan.

Banjur dhèwèké ninggalaké Roma lan mangkat menyang Alexandria, tansah ngarahaké atiné marang Gusti Allah, saya sampurna ing kabecikan lan kapenuhan kabijaksanaan lan pangerten ilahi, uga kaparingi peparing agung saka Gusti Allah. Ing wektu kuwi, nalika para raja saleh mrentah—Justin[52] ing Yunani, lan Elezwoy ing Étiopia—Dunaan, sing mrentah ing tanah Omirit, miwiti panganiayaan marang wong Kristen lan nyoba mbusak malah jenengé Kristus saka kratoné. Kanthi licik, dhèwèké nyekel kutha mulya Nagran, ing ngendi ana para pracaya marang Kristus, lan matèni akèh banget wong Kristen: sawatara dibakar ing tiang, liyané dipatèni nganggo pedhang, lan dhèwèké matèni pangeran saleh Arefu bebarengan karo warga paling pinunjul. Nalika krungu bab iki, para raja saleh Justin lan Elezvoy ngrasakake sedhih banget amarga getih wong Kristen sing ora salah wis ditumpahkan; Justin nulis surat marang Elezvoy[53] , ngajak dheweke perang nglawan Dunaan sing jahat, kanggo mbales getih sing ora salah sing wis ditumpahkan. Raja Elezvoy sing pantes dipuji, kebak semangat, nglumpukaké kabèh pasukané lan perang nglawan Raja Dunaan sing jahat[54] . Ing perang gedhé iki, Elezvoy kanthi pitulungan Gusti Allah nggebug resimen-resimené Dunaan lan ngrataaké kabèh pasukané, déné dhèwèké lan

---

[51] Karthago – koloni Fenisia paling kuna lan misuwur ing Afrika Lor, sing nggayuh puncak kakuwasané ing sajarah kuna lan dirusak ing taun 146 SM – ing reruntuhan Kartago kuna, nalika pamaréntahan para maharaja Romawi wiwitan, muncul Kartago anyar sing mekar kanthi kamulyan ageng suwéné wektu sing dawa banget. Ing Kartago, kultus pagan Greko-Romawi maju banget, lan minangka akibat langsung, takhayul lan sihir lestari suwé, lan sing diarani 'seni magis' mekar.

[52] Justin I, kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 518 nganti 527.

[53] Kaisar Bizantium banget kasengsem marang nasib para warga kutha Nagran, amarga kutha iki, sawisé ditaklukaké ing taun 25 Masehi déning jenderal Romawi Aelius Gallus, ana ing sangisoré naungan para kaisar Romawi.

[54] Raja Étiopia nganggep dadi tugase kanggo mbela Omirites Kristen amarga padha nampa agama Kristen saka Étiopia lan, kamungkinan gedhé, ana ing sangisoré yurisdiksi gerejawi Metropolis Axum.

seduluré padha mati amarga pedhang. Sawisé nguwasani kratoné Dunan, Elezvoy kanthi semangat ngresiki saka kesalahan Yahudi lan pagan, nyebarake kamulyaning asma Gusti kita Yesus Kristus ing saindenging kraton. Akeh wong Yahudi lan wong pagan sing manggon ing Omirit kepengin dibaptis, nanging padha ora duwe uskup, imam, diakon, utawa satunggaling rohaniawan, amarga sakabehe hierarki gerejawi wis dibasmi dening Dunaan. Banjur Elezvoy sing kabegjan nyuwun pitulungan marang Patriark Aleksandria. Sawisé nyritakaké kanthi rinci carané Gusti Allah mbantu mbalèkaké agama Kristen ing tanah Omirith, sang raja nyuwun marang Patriark supaya milih wong sing wicaksana, luhung budi lan paham Kitab Suci, banjur diangkat dadi uskup lan dikirim menyang wilayah Omirith karo kabèh kabutuhan kanggo gréja. Nalika layang iki tekan Alexandria, Patriark, bebarengan karo kabèh wong Kristen, padha bungah amarga pitulungané Gusti sing diparingaké saka dhuwur marang wong Kristen nglawan wong-wong sing ora takwa, lan banjur padha teliti nggoleki wong sing pantes supaya sawisé diangkat dadi uskup, bisa langsung dikirim menyang Elezvu tanpa tundha. Akeh priya digawa ing ngarsane patriark, nanging ora ana siji-sijia sing katon pantes miturut panemune kanggo jabatan uskup. Banjur, ing wayah wengi, patriark ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, nyuwun supaya Gusti piyambak milih lan nunjukake marang dheweke priya sing pantes kanggo pangabdian kaya ngono. Nalika piyambakipun ndedonga, Rasul Suci Markus rawuh marang Patriark ing sawijining pangliyan, dhawuh dhumateng piyambakipun supados nggoleki diaken Gregorius, ingkang nembe rawuh ing Alexandria lan manggen kaliyan sawijining Leontius, supados ngangkat piyambakipun dados uskup lan ngutus dhumateng Eleusis, awit pancen kanggé tujuan punika Gusti Allah nggawa Gregorius mriki. Esuké, patriark langsung ngutus wong kanggo nggoleki omahé Leontius; sawisé ketemu, dhèwèké ngundang Gregorius sing manggon ing kana, lan takon sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Banjur patriark, sawisé nyritakaké pangandikane marang dhèwèké lan nerangaké kabutuhan gréja, wiwit ngajak dhèwèké supaya nampa jabatan uskup. Nanging Gregorius, kelingan marang tembungé rahib sing ing Mediolanum wis prédhiksi yèn dhèwèké bakal nampa jabatan uskup agung lumantar panguripan saka Patriark Alexandria, nganti kélangan lan ngendika:

'Kadosa kersaning Gusti: tindakna kersa Panjenengan, Ingkang Mulya, miturut dhawuh Gusti.'

Patriark langsung ngangkat Gregorius dadi presbiter lan banjur ngukuhaké dhèwèké dadi uskup agung. Ing wektu kuwi, dumadi mujijat sing nggumunake: sajrone ibadah lan pangurapan, pasuryan Gregorius malih sumunar kaya geni, sumunar kanthi sih rahmaté Roh Suci, déné saka sandhangané metu asap murni sing wangi lan ambuné kang legi nggenepi saindenging gréja. Iki lumaku saklawasé upacara; mripat kabèh wong katuju marang Santo Gregorius, lan kabèh gumun marang mujijat kaya ngono. Para utusan saka Elezvo uga nyekseni iki, padha gumun, lan sawisé kuwi padha nglaporaké kabèh sing wis dideleng marang tsar. Sawisé diangkat dadi imam lan sawijining pacelathon rohani karo patriark, Santo Gregorius dikirim lelungan bareng utusan Elezwo, diiringi para rohaniawan sing cocog karo pangkaté lan kabèh sing dibutuhaké kanggo ngadegaké gréja. Ora suwé padha tekan Étiopia, lan sabanjuré ing tanah Omirit. Raja Elezvoy banget bungah karo rawuhe Gregorius, malah luwih bungah maneh nalika ngerti yèn Gregorius wis kapilih déning wahyu ilahi lan yèn sih rahmaté Roh Suci wis kawujud kanthi mujijat marang dhèwèké nalika pangconsagrationé[55] . Dhèwèké nampani Gregorius kanthi pakurmatan agung, nyambut kanthi anget, lan maringi kabèh wewengkon mau kanggo panggunaané. Nalika piyambakipun lelungan bareng Gregory ngliwati kutha-kutha ing wewengkon Omirite, raja mbangun gréja anyar, ngias kuburan para martir suci sing gugur kanggo Kristus déning Dunaan sing jahat, lan nuntun wong-wong sing durung pracaya supaya dibaptis. Ing kutha Nagran, Elezvo ngangkat putrané martir Arefa dadi pangeran lan mbangun gréja agung kanggo ngurmati Kebangkitan Kristus, gréja kapindho kanggo ngurmati Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, lan gréja katelu ing jeneng martir suci Arefa lan kanca-kancané sing nandhang sangsara bareng, ora adoh saka omahé martir suci sing biyèn manggon. Akeh gréja uga dibangun ing kutha-kutha liya, sing déning Gregorius dhéwé disucèkaké lan diparingi presbiter lan diaken, diparingi tanggung jawab kanggo ngopeni wedhusé Kristus. Raja Suci Elezwo tetep ing tanah Omirit meh 36 wulan sawisé seda Dunaan, lan sawisé ngatur kabèh kanthi tertib, piyambakipun kepéngin bali menyang pangastané ing tanah Étiopia. Sawisé nglumpukaké kabèh bangsawan, pangeran, boyar, lan para penasihat bebarengan karo Santo Gregorius, dhèwèké miwiti rembugan karo wong-wong mau bab sapa sing pantes—sing taat, wicaksana, alus, lan ajiné marang Gusti—sing bakal dipilih lan diurabi dadi raja Karajan Omirit. Kabèh penasihat mangsuli marang raja:

[55] Ordinasine – pangalembana jabatan utawa pangkat suci.

'Sapa waé sing kowe kenal, lan sapa waé sing Gusti paring pratandha marang kowe, tunjukna; amarga kita ora ana sing padha karo kowe ing kawicaksanan utawa pantes nampa mahkota kraton.'

Banjur raja, ngadhepake uskup agung, ngendika:

'Iki dadi tanggung jawab panjenengan, bapak ingkang kinurmatan lan guru kita! Ing ngarsane panjenengan kene ana kabèh pangeran, bangsawan, prajurit, ingkang luhur lan ingkang andhap; panggilana sapa waé ingkang panjenengan kersakaké lan, ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, tetepaké dhèwèké dadi pangrèknan karajan; déné kita kabèh ingkang saking Étiopia, menawa Gusti kersa, kita badhé wangsul dhumateng griya.'

Uskup Agung suci mangsuli:

'Panjenengan sampun mirsani punika kanthi cetha, Sang Prabu ingkang setya: kados manah panjenengan wonten ing tanganing Gusti, mekaten ugi tembung panjenengan kaparingaken dening Gusti. Tansah leres, ing saben prakawis, rumiyin rembugan kaliyan Rama ingkang wonten ing swarga, lan nindakaken kados dhawuh Panjenenganipun.'

Sawisé ngendika mangkono, sing pinaringan berkah iku munggah saka panggenané, mlaku sithik adoh saka wong-wong mau, banjur ngadhep mangidul wetan, sujud ing dhengkul. Nggunggungaké paningal lan pikirané marang swarga lan ngunggungaké tangané, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk lan suwé supaya Gusti Allah, sing ngerti urip lan pikiran saben wong, paring pratandha marang wong-wong mau babagan wong sing pantes kanggo kraton. Nalika uskup agung lagi ndedonga, dumadakan ana kakuwatan Gusti sing ora katon ngangkat wong sing jenenge Avraam menyang udara lan nyelehake ing ngarepe Raja Elezvo. Kabeh wong padha njerit kaget suwene:

'Gusti, mugi paring welas asih!'

Nanging uskup agung kandha:

'Delengen, iki wong sing panjenengan jaluk diurabi dadi raja; tinggalna ing kene dadi raja. Kita bakal sejiwa karo dhèwèké, lan Gusti Allah bakal nulungi kita ing kabèh bab.'

Lan ana kabungahan ageng ing antarané kabéh wong amarga pangayomaning Gusti iki. Sawisé kuwi, Raja Elezvoy nggawa Avraam, wong sing kawahyèkaké déning Gusti, digawa menyang Gréja Trinitas Agung, sing dumunung ing kutha karajan Afara, diparingi busana ungu karajan[56] lan dipasangi mahkota ing sirahé[57] , banjur Santo Gregorius nglakoni pangurapan marang dhèwèké lan Kurban Tanpa Darah dipersembahaké kanggo para raja lan kabèh wong, lan loro-loroné raja nampa Misteri Ilahi saka tangan uskup agung. Ing pungkasaning perayaan, kabèh sing rawuh padha muni:

'Mugi Elezvu, Raja Étiopia, sugeng langgeng! Lan mugi Avramius, Raja Omirit sing tresna marang Kristus, sugeng langgeng!'

Lan maneh padha mbaleni bebarengan:

'Mugi Elezvu lan Avramy, para raja sing saleh lan tresna marang Gusti, sugeng langgeng!'

Lan padha nyanyèkaké kidung 'Many Years' kaping telu. Banjur kabèh padha njerit:

'Mugi Gusti Gregorius, uskup agung kita ingkang paling suci, pambimbing lan guru, pinaringan gesang tentrem, waras, lan umur dawa; lan mugi para prajurit Kristen sedaya saha para pitulun pinaringan umur dawa!'

Sawisé kuwi, nalika mlebu kamar kraton, kabèh padha bungah lan ngadani jamuan, matur nuwun marang Gusti Allah, Juruwilahané, lan marang para raja sing saleh.

Elezwoy tetep ing tanah Omirit salawase telung puluh dina maneh, mulang lan nuntun raja anyar babagan kasucian lan carane ngatur lan mréntah karajan kanthi adil, lan supaya manut marang Keagungané Uskup Agung Gregorius, bapak rohani panjenengané, ing kabèh bab. Sawisé milih 15.000 priya gagah saka tentara Étiopia, Elezvoy ninggalaké wong-wong mau karo raja anyar kanggo mbantu lan mbela kraton, banjur bali menyang Étiopia. Sawisé sawatara wektu, sawisé ninggalaké kraton donyané, dhèwèké mundur menyang ara-ara gersang, ing ngendi, sacedhak sawijining biara, dhèwèké nyumput ing sel peteng lan ora metu nganti seda, nampa panganan liwat jendhela saka para biksu sing manggon ing kana; lan sawisé suwé urip kanthi kasunyian minangka wong askétis, dhèwèké lunga menyang Kraton Swarga[58] . Raja sing mulya lan sugih kuwi maringi tuladha kerendahan

---

[56] Porphyry – busana wungu sing larang regane, biasane dadi sandhangan upacara njaba para raja.

[57] Diadem iku iketan sirah sing dienggo raja-raja kuna – mahkota kraton.

[58] Pati Sang Elezwo sing Begja, Raja Étiopia, kedadeyan watara taun 553–555. Dina rayané dirayakaké déning Gréja tanggal 24 Oktober.

ati lan kasarupan kanthi sukarela marang kabeh wong! Sawisé seda, para biksu nyritakaké kedadeyan ing ngisor iki. Ana sedulur enom, sing dikirim saka biara kanggo ngurusi pakaryan, kerep mampir ing warung tuak, ing kana nalika seneng-seneng ngombe anggur, dhèwèké kecemplung ing dosa napsu daging sing ora murni. Mula, sawijining dina, sawisé nindakake dosa kaya biyasané lan bali liwat ara-ara gersang menyang biara, dhèwèké nemokaké panggonan sing ora bisa dilintasi, ing kono ana ula gedhé nyerang dhèwèké arep nyerang. Sang biksu langsung mlayu, ngindhari saka sisih siji menyang sisih liyané kanggo uwal saka ula, nanging ula kuwi cepet nyusul dhèwèké. Nalika biksu pungkasane kepepet nganti ora ana papan liya kanggo mlayu, ula kuwi nyerang arep nguntal dheweke; nanging biksu kuwi, kelingan marang Raja Elezvo sing pinaringan berkah, banjur ngadhep ula lan kandha:

'Marga pandonga Sang Elezvoe sing sholeh lan paling suci – mundur saka aku.'

Ular kuwi, kaya isin karo jeneng suci Elezvoe, mandheg lan, miturut dhawuh Gusti sawise diparingi swara manungsa, kandha marang biksu:

'Kepiye aku bisa ngapura kowe, nalika Malaikaté Gusti Allah wis muncul marang aku lan mréntahaké aku supaya nyantap kowe amarga kowe najis lan kebak dosa, awit kowe, sing wis ngucapaké sumpah kanggo ngabdi marang Gusti kanthi suci, malah ngrusak awakmu nganggo dosa lan kanthi mangkono nyurung Roh Suci supaya nesu?'

Biksu kuwi, krungu ula ngomong nganggo swara manungsa lan ngecam tumindaké, meneng bae, gemeter lan nyuwun marang ula kanthi sumpah supaya ngapura dhèwèké. Ula kandha marang dhèwèké:

'Kok kowe nyuwun welas marang aku? Sepisanan sumpahna marang aku yèn kowe ora bakal manut maneh marang napsu dagingmu, banjur aku bakal lunga.'

Biksu mau banjur sumpah, kandha:

'Aku sumpah marang Gusti Allah, kang manggon ing swarga, lan marang pandonga Sang Prabu Elezvo ingkang saleh, manawa aku ora bakal manèh nglanggar marang Gustiku, ingkang saiki wis tak langgar amarga najisaning hawa napsu.'

Baru wae biksu ngucapake tembung-tembung mau, ujug-ujug ana geni tiba saka swarga lan nglelehake ula ing ngarepe. Kanthi wedi lan gemeteran, biksu mau bali menyang biara, lan ora nindakake dosa maneh, nanging ngakhiri uripe kanthi tobat sing murni.

Sajeroning pamaréntahan Raja Avram sing taat, Uskup Agung Gregorius, sawisé ngangkat para uskup—wong sing pinunjul lan fasih—ing pirang-pirang kutha, maringi pitutur marang raja supaya mréntahaké wong Yahudi lan wong pagan sing manggon ing karajané supaya dibaptis, utawa yèn ora, dipatèni. Sawisé prentah raja iki diwenehaké, akèh Yahudi lan wong pagan, bebarengan karo garwa lan anak-anaké, padha nampa baptisan suci amarga wedi pati. Banjur para sepuh lan wong-wong sing paling paham Torèt ing antarané wong Yahudi, sawisé padha kumpul saka kabèh kutha, nganakake rapat rahasia kanggo rembugan apa sing kudu ditindakake, lan padha mikir bebarengan:

'Yen kita ora dibaptis, miturut prentah raja, kita, garwa lan anak-anak kita bakal dipatèni.'

Sawetara wong padha kandha:

'Supaya ora mati sadurunge wektune, ayo padha manut kersaning raja, nanging sacara rahasia tetep teguh iman kita.'

Nanging liyane nyaranake supaya padha ora munafik, nanging kanthi terang-terangan netepi hukum Yahudine, supaya sawise lolos saka tangan manungsa (kaya sing padha kandha), ora tiba ing tangan Pembalas – Gusti Allah – lan luwih parah maneh, padha binasa. Sawetara padha mbantah:

– Kita weruh yèn Gusti Allah kita ora nuntut kita nindakake pakaryan iki, amarga Panjenengané wis nyerahaké Raja kita sing taat, Dunaan, lan kabèh balané marang tangané Elezvoy, lan kita ora ngerti apa sing kudu kita lakoni.

Liyané kandha:

'Yen kita kepengin njaga hukum kita lan tetep slamet, ayo padha mlayu sacara rahasia, siji-siji, saka tanah iki, saben njupuk apa sing dadi haké, supaya kita ora ngrusak awak lan nyawa kita.'

Liyané nentang:

'Yen kita nyoba mlayu, wong Kristen bakal weruh kita lan matèni kita.'

Lan kabèh padha bingung apa sing kudu ditindakake. Nanging ana ing antarané wong-wong mau sawijining guru Kitab Suci sing paling wicaksana, jenengé Ervan, sing ngerti kabèh Kitab Perjanjian Lawas lan pinter banget; dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

"Kowe kabeh padha ngomong sia-sia, lan apa sing kok usulake ora bisa ditindakake; nanging yen kowe kabeh gelem ngrungokake aku, ayo padha bebarengan menyang raja lan Uskup Agung Gregorius lan njaluk supaya dheweke kanthi sukarela nunjuk guru-guru apa wae sing dikarepake kanggo saingan karo kita ing babagan iman lan Hukum. Yen padha ngalahaké kita, kita bakal kanthi rela dadi wong Kristen; nanging yen kabuktèn yèn dhèwèké salah, dhèwèké dhéwé bakal weruh yèn dhèwèké kanthi ora adil meksa kita mbalèkaké agamaku. Ayo padha uji lan weruhana kapercayané kaya apa. Yen iku bener, kita bakal pracaya yèn Sang Mesias wis rawuh, sanadyan kita durung ngerti. Nanging yèn imané kabuktèn palsu, bakal cetha marang kita yèn kita mati kanggo Gusti Allah, lan kita bakal nampa pati kanthi semangat.

Sawisé Ervan ngucapaké tembung-tembung mau, kabèh padha ketakutan lan kandha:

'Kita bisa weruh kowe mbantu wong Kristen; apa kowe ora ngerti yèn iman kita iku bener? Kepiye bisa kita ninggalake?'

Ervan mangsuli:

Aku ora tau ngucap siji tembung goroh marang kowe kabeh, sedulur, nanging ngertia iki: kanthi cara apa wae, kowe kabeh bakal kapaksa dibaptis. Yen kowe ora manut marang aku, aku ora bakal salah ing ngarepé saben wong; amarga sanajan kowe ora nguji imané liwat debat, kowe isih kudu nampa tanpa nguji lan nindakake apa sing diprentahake; nanging yen kowe ora nampa imané, wong-wong kuwi bakal matèni kowe."

Krungu kuwi, kabèh padha manut pitutur Ervan lan sawisé nyusun petisi, padha ngirim marang raja. Raja, sawisé maca petisi kuwi, nesu banget lan wis siyap matèni kabèh, nanging dhèwèké nahan dhiri, amarga ora péngin tumindak tanpa rembugan dhisik karo Gregorius, marang sapa petisi kuwi diwènèhaké. Sing Kasucèkaké, sawisé maca petisi kuwi, ngendika:

'Wong Yahudi iku ngomong becik lan wicaksana nalika padha kandha yèn luwih becik pracaya kanthi sukarela saka manah, tinimbang kanthi paksa. Aja patiaké, ya Sang Prabu; ayo padha rembug dhisik karo kita, lan sawisé kuwi, tindakna miturut karsa panjenengan.'

Raja sarujuk karo pitutur sang wali, lan wong Yahudi diparingi patang puluh dina kanggo nyiapake debat, supaya padha bisa milih guru apa wae sing dikarepake lan teka ing debat tanpa wedi. Nalika wektu wis tekan, akèh wong Yahudi padha nglumpuk, karo akèh rabbi sing paling wicaksana[59] , sing paham banget marang Torèt lan wis siyap kanggo debat. Debat babagan iman dianakake ing kutha krajan Afar, ing ngarsane raja karo kabèh dewané, uskup agung karo kabèh rohaniawan gereja, lan kumpulan ageng umat Kristen sing teka kanggo ngrungokaké debat. Wong Yahudi uga rawuh, digandheng karo para juru tulis, sarjana, lan guru. Wong Yahudi ngajokaké Uskup Ervan minangka juru wicara utama, sawijining priya sing paham Tuntutan lan kitab-kitab nabi lan trampil ing filsafat. Nalika ana isyarat, kabeh meneng, diskusi lan debat antarané Uskup Agung lan Ervan diwiwiti[60] .

Inti saka debat iku kaya ing ngisor iki:

Sawisé meneng dawa, nalika kabèh padha siyap ngrungokaké paguneman, Sang Uskup Agung Gregorius sing suci banjur miwiti ngandika marang guru Yahudi sing wicaksana, Ervan, lan marang kabèh pasamuwan kaya ing ngisor iki:

'Saiki bengi wis kliwat lan Srengéngé Kabeneran wis munggah, kenapa kowe padha mbantah, nentang Padhangé lan ora gelem pracaya marang Panjenengané?'

Ervan ngendika:

'Yen Srengéngé Kabeneran wis sumunar, lan kita nolak padhange, kaya sing kowe kandha, nalika pracaya marang Gusti Allah sing sejati, mula kowe malah luwih nolak padhange kabeneran, ngremehake Hukum Ilahi sing diparingake Gusti Allah marang kita.'

Uskup Agung mangsuli:

'Kita saka wong-wong pagan, nanging marang sapa kita kagungan – minangka makhluk lan ciptaan?'

---

[59] Rabi iku guru Yahudi.

[60] Babagan debat-debat iki, kaya sing ditulis dening Santo Demetrius, ana buku kapisah ing Menaion-Chet'i saka Macarius sing durung kalebu, amarga akèh pidato, pitakon lan jawaban sing diajokaké, lan sacara umum, akèh banget jumlahé teks kasebut.

Ervan mangsuli:

– Cetha, kita iku pakaryané Gusti Allah. Uskup Agung ngendika:

'Yen kita, kaya kowe, iku ciptaané Gusti, apa kaunggulan sing luwih gedhé sing wis kowe entuk tinimbang kita?'

Yervan mbantah:

– Kaunggulan sing kita duwé tinimbang wong Mesir.

'Apik kowe nyebutaké wong Mesir,' wangsulé uskup agung, 'mula tunjukna kaunggulanmu marang wong-wong mau!'

Ervan kandha:

Apa kowe durung maca babagan mujijat ageng ing tanah Mesir, ing Segara Abang, lan ing ara-ara samun, sing ditindakake Gusti Allah lumantar Musa sawisé eksodus bangsa Israel: kepiye Gusti Allah nglelebake wong Mesir lan nylametake bangsa Israel?

Uskup agung mangsuli:

'Ora ana bedane babar pisan antarane kowe lan wong Mesir, amarga Gusti Allahé nyelebakké wong-wong mau ing segara, déné Panjenengané ngrusak kowe ing daratan amarga kejahatanmu.' Sawise nyabrang Segara Abang kaya ing daratan garing, kowe padha klelep ing pinggir, pungkasané uripmu ing sangsara ing ara-ara samun; amarga saka luwih saka enem atus ewu wong, mung loro—Kaleb lan Yosua—sing dianggep pantes ndeleng Tanah Dijanjekake[61] . Mangkono, Gusti Allah ngurmati kowe luwih saka wong Mesir kaya piye?

Ervan takon:

'Sapa sing Gusti Allah ngutus manna ing ara-ara samun?' Uskup Agung kandha:

'Miturut panjenengan, endi sing luwih apik: daging sing panjenengan pangan ing Mesir, utawa manna sing diparingake ing ara-ara samun?'

Ervan mangsuli:

'Cetha, manna iku luwih becik.'

Uskup Agung mbantah:

– Napa, banjur, kowe ndelok bali kanthi kangen marang daging babi ing kuali, bawang putih, bawang bombay lan kabèh panganan Mesir (Bilangan 11:5), nalika kowe malah sengit marang manna?

Sawisé kuwi, wiwit ana debat babagan Trinitas Suci.

Ervan kandha:

Kepiye carane wong Kristen ngakoni telung Gusti: Rama, Putra, lan Roh Suci, nalika Gusti Allah ngendika ing Sinai: *"Rungokna, he Israel: Gusti Allah kita, Gusti iku siji; lan ora ana Gusti liya kejaba Panjenengané"* (Ulangan 6:4)? Apa mula wong Kristen tumindak nglawan hukum kanthi nyembah ora siji Gusti, nanging telu?

Uskup Agung, minangka wangsulan, nyatakake manawa kita nyembah marang siji Gusti Allah, Pangripta kabèh, ing telung Pribadi piyambak—Bapa, Putra, lan Roh Suci—nanging ing siji Keilahian, lan dhèwèké nyebut tembung-tembungé Daud minangka bukti. *'Kanthi sabda Gusti langit digawé, lan kanthi ambegané tutuké kabèh tentara langit'* (Mazmur 32:6). Maknané pangandika iki, miturut Gregory, kaya mangkéné: Gusti iku Gusti Rama, Sabda Panjenengané iku Gusti Putra, lan Roh saka lambéné iku Gusti Roh Suci: mangkono telung Pribadi Ilahi katon, déné Keilahian mung siji, amarga Putra lan Roh iku sejati siji, langgeng bebarengan, hakikaté siji, lan padha lungguh ing pangarsaning Rama. St. Gregorius uga nyebutake tulisan-tulisan Prajanjian Lawas, ramalan lan prakiraan marang wong Yahudi babagan penyaliban lan pati Gusti, kaya ta: *'lan nyawamu bakal digantung ing timbangan ing ngarep mripatmu'* (Ulangan 28:66): 'Panjenengané bakal teka lan nyelehaké wit beracun ing panganané' (Yeremia 11:19), – lan bab yèn praué Nuh iku pratandha sadurungé salib, bab kebon Sikhem, ing ngendi anak wedhus diganti nalika pangorbanan Ishak (Kejadian 22:13), saka tongkat Yusuf, pucuké kang dipundukaké Yakub (Kejadian 47:31), saka berkah wujud salib Yakub marang anak-anak Yusuf (Kejadian 48:13–15), saka tongkat Musa, kang mecah segara (Kaluwihan 14:11–29), Musa ngangkat tangane kanggo njamin kamenangan nglawan wong Amalek (Kaluwihan 17:8–14), ula perunggu sing digantung ing ara-ara samun (Bilangan 21:4–9), wit sing nglegakake banyu pait ing Marah (Kaluwihan 15:22–26), lan akèh ramalan misterius liyane sing kapanggih ing Hukum. Lan perdebatan terus lumaku nganti sonten, , saben pihak padha mbantah

[61] Bil. 14:24, 30; Bil. 26:65; Bil. 32:1; Ul. 1:36.

kanthi semangat lan ngajokake keberatan marang siji lan sijine; nanging uskup agung menang ing kabèh diskusi, amarga Roh Suci ngandika lumantar panjenengané, kaya sing katulis ing Kitab Suci: *'Amarga dudu kowe sing ngomong, nanging Roh Bapamu sing ngandika lumantar kowe'* (Matéus 10:20). Nalika sonten teka lan rembugan durung rampung, raja munggah saka kursine, uga uskup agung, lan para rawuh bubar, nundha rembugan nganti esuk. Nanging wong-wong Yahudi ngubengi Ervan, padha bungah, padha nyawiji lan nyium dhèwèké, muji dhèwèké amarga wis cukup kuwat mbantah wong Kristen. Kanggo kuwi, Ervan kandha marang wong-wong mau:

"Ndonga supaya Gusti sing sejati paring pitulungan marang kita, amarga kowe kabeh bisa weruh dhéwé sepira liciké uskup agung iku, lan sepira angelé ngalahaké dhèwèké."

Nanging, wong-wong mau nyemangati dhèwèké supaya ngomong marang sang raja tanpa wedi lan kanthi wani. Ing esuk, pasamuwan padha kumpul manèh, lan nalika sang raja lan uskup agung muncul, lan wong Yahudi teka karo Ervan, debat diwiwiti manèh; nanging ora ing dina kuwi, ora ing dina katelu, ora ing dina kaping papat, malah ora ing dina kaping lima debat mau rampung. Sajrone dina-dina kuwi, raja rawuh ing debat bebarengan karo kabèh anggota sinclite, ngrungokaké para pambicara kanthi seneng lan bungah amarga kawicaksanan lan pangerten sing diparingaké Gusti marang uskup agungé sing paling suci. Satemene, akèh sing bisa dirungokaké lan akèh sing kudu dielingi, amarga akèh pangandika nabi sing ditafsiraké lan akèh ayat Kitab Suci sing misterius sing diterangaké. Ing rembugan babagan Inkarnasi Yesus Kristus lan Sang Putri Maria sing Maha Suci, uskup agung ngutip tembung nabi Yesaya: *'Wontena, sawijining prawan bakal ngandhut lan nglairake Putra'* (Yesaya 7:14). Minangka wangsulan marang sanggahan Ervan sing kandha manawa Maria mung nglairaké manungsa biasa, lan dudu Gusti Allah, sang uskup agung mangsuli nganggo tembung iki: *'Lan wong-wong bakal nyebut jenengé Immanuel, kang tegesé "Gusti Allah ana ing antarané kita"*' (Matéus 1:23).

Ervan kandha:

– Kepiye bisa rahim wanita ngemot kamulyan agunging Ketuhanan?

Uskup agung mangsuli:

– Kaya panggonané Abraham sing ngemot Gusti ing sangisoring wit ek Mamre nalika Panjenengané rawuh dhahar karo Abraham (Kejadian 18).

Ervan mbantah:

'Kepiye banjur geni Keberdian ora nglelepake awak wanita?'

Uskup Agung mangsuli:

'Kaya geni ora nglelepake semak ing Gunung Sinai (Kaluwihan 3:2–4), mangkono uga Keilahian ora nglarani kandhunge dara: Dara iku nglairake, lan tetep dadi Dara.'

Yervan mbantah:

'Lahir saka Perawan iku mung ilusi, ora nyata, amarga ora mungkin rahim ora rusak nalika nglairaké, lan wis cetha marang saben wong yèn iki ora bener.'

Uskup Agung mangsuli:

'Nalika Habakuk mlebu ing liang singa bareng Daniel, nalika lawang liang iku dikunci lan disegel nganggo segel, critakna, kepiye dheweke bisa mlebu lan metu tanpa mbukak lawang utawa mecah segel?' (Dan. 14:30–40.)

Ing pungkasan debat, ing dina katelu, Ervan nyoba mlayu, nanging wong Yahudi nahan dheweke kenceng, kandha:

Yen kowe lunga saka kita, kita kabeh bakal binasa. Tetep luwih suwe, terus mbantah kanthi macem-macem cara—mesthi Gusti Allah ora bakal ninggalake kita. Sanajan kita kalah ing debat iki, kita isih duwe cara liya kanggo nolak sing ora bisa ngalahake kita.'

Nalika sajrone debat, Ervan miwiti nyalahake wong Kristen amarga nyembah ikon, nyebut ikon-ikon mau 'berhala' lan wong-wong sing sujud marang kuwi 'panyembah berhala' lan 'mungsuh paugerané Gusti', lan kandha yèn Gusti wis paring dhawuh supaya ora ana patung utawa gambar apa waé sing digawe[62] , pangarsaning uskup agung banjur takon marang dhèwèké:

'Nalika Banjir Gedhe teka ing jamané Nuh, piyé dhèwèké bisa slamet?'

Ervan mangsuli:

'Kanthi prau kayu.'

[62] Pitutur kapindho saka Sepuluh Pitutur.

Uskup agung mbantah:

'Apa Gusti bisa nylametaké Nuh saka Banjir tanpa prau, utawa ora bisa? Kowe piye?'

Yervan mangsuli:

'Aku kira Panjenengané bisa, amarga wis kacarita yèn karo Gusti kabèh bisa kelakon.'

Uskup Agung mbantah:

Lan yen Gusti bisa, kenapa prau kasebut perlu kanggo nylametake wong sing bener? Apa saka iki ora ateges yen Nuh kudune matur nuwun marang prau kasebut kanggo keslametané, tinimbang marang Gusti?

Ervan mangsuli:

'Ora – pantes muji Gusti, dudu marang ciptaan sing ora urip.'

Uskup Agung ngendika:

'Nanging kowe pracaya yèn Gusti Allah nyawisaké kaslametan Nuh lumantar ciptaan sing ora urip—bahtera. Kanthi cara sing padha, Gusti Allah paring sih lumantar ikon-ikon sing katon iki, amarga sanadyan padha ora urip, nanging tetep dimaksudaké kanggo kaslametan kita.' Nalika kita ndeleng ikon-ikon mau, pikiran kita diangkat marang model asliné lan kita kabakar semangat marang Gusti: amarga kita ora nggambar berhala, nanging Gusti Yesus Kristus ing manungsané, lan ora ing Keilahiané, kang ora bisa digambarke. Lan kaya Nuh matur nuwun marang Gusti Allah amarga kaslametané ing prau kayu kanthi ngedegaké mezbah, mangkono uga kita matur nuwun marang Kristus Allah kanthi nglukis gambaré, supaya lumantar pangrasan jasmani marang Panjenengané kita bisa dibebasaké saka banjir pikiran. Kita, kaya-kaya, ngakoni manungsané lumantar prau liyané, kang lumantar iku Panjenengané nggawa dosa-dosa kita lan, sawisé ngudapaké kita kanthi Keilahiané, ngangkat kita menyang swarga. Kita nggambar nganggo cat marang Panjenengané sing wis katon kanthi mripat jasmani, nggambaraké citra paling murni saka manungsané; lan, ing sangisoring wujud jasmani iki, kita nyembah marang Kedewataané lan, ing Panjenengané, ngajèni Rama lan Roh Suci kanthi pangurmatan sing pantes.

Ervan, nanging terus ngina ikon-ikon suci, kandha:

'Aku gumun marang dongeng Kristenmu, sing ngaku yèn Gusti ngutus rahmaté marang ikon-ikon sing dicet ing témbok lan papan, sing ora tau mlaku utawa ngomong.'

Uskup Agung, minangka wangsulan, takon:

'Critakna marang aku, Ervan, kenapa Gusti maringi sih rahmaté marang patung Elia[63] , sing ora diparingaké marang Elisha, lan kenapa Gusti luwih milih patung sing ora urip tinimbang nabi sing urip, amarga nabi kuwi ora bisa nyabrang Kali Yordan dhéwé, nanging misahaké banyu nganggo tongkaté lan nyabrang ing lemah garing, lan apa waé mujijat sing ora bisa ditindakake Elisha, patung sing ora urip kuwi bisa nindakake (2 Raja 2:13–15). Napa kuwi ora marang Musa, sing nindakake mujijat ing tanah Mesir, nanging marang tongkote sing Gusti paringi kakuwatan mujijat, lan lumantar kuwi ngowahi banyu dadi getih, mecah segara, lan nindakake akèh mujijat liya sing nggumunake lan mulya? Luwih saka kuwi, Tabernakel[64] , Tabut Perjanjian[65] , kendi emas[66] kang ngemot manna[67] , loyang lan tongkaté Harun, mezbah, cerobong dupa lan kandel pitu cabang—apa ora kabèh iku nduwèni rahmaté Gusti, sanadyan ora ana urip, digawe saka bahan sing katon lan bisa diraba déning tangan manungsa? Nanging kabèh mau kaanggelam déning kamulyané Gusti, kapenuhan lan kaubengi méga, lan ora bisa diakses sapa waé kajaba para imam lan suku Lewi; ora ana sing bisa nyentuh mau, amarga mau ilahi lan suci. Yen mangkono kahanané ing Prajanjian Lawas, kenapa kita kudu kaget marang sih rahmat sing diparingaké marang ikon-ikon suci ing Prajanjian Anyar?

Ervan mbantah maneh:

---

[63] Milo – kulit wedhus; – busana njaba, jubah, jas udan.

[64] Tabernakel – suci alit sing bisa digawa-gawa déning wong Yahudi, dibangun nalika padha ngumbara ing ara-ara gersang, miturut dhawuh lan piwulangé Gusti, lan tetep ana karo wong-wong mau nganti Salomo mbangun candhi agung ing Yerusalem.

[65] Petrik Perjanjian – peti sing digawé déning Musa; Perjanjian iku barang paling suci tumrap bangsa Yahudi. Iku digawe saka kayu cedar lan dilapisi, ing njero lan njaba, nganggo emas paling murni. Ing njero ana loyang (lembar watu) sing ing ndhuwure ditulis Sepuluh Prentah, wadhah emas sing isine manna, sing dadi panganane wong Yahudi nalika ngumbara ing ara-ara samun, lan tongkaté Harun sing mekrok.

[66] Stamna iku wadhah kang wujude kaya kendi

[67] Manna – panganan mujijat sing Gusti Allah kirim saka swarga marang bangsa Israel nalika lelampahan patang puluh taun ing ara-ara samun.

'Kanggo katulis ing Mazmur: *"Nanging berhala-berhalané pérak lan emas, gaweané tangan manungsa"* (Mazmur 113:12): mula ikonmu iku berhala, amarga digawe déning tangan manungsa.'

Uskup Agung mangsuli:

– Aku ora nduwé keberatan marang pandangan yèn berhalaé wong-wong pagan sing ora ngerti Gusti iku, sejatine, mung berhala, amarga dipadhakaké karo wong-wong sing uripé kebak kebejatan tanpa Gusti: dukun, tukang sihir, pembunuh, pezina, lan kabèh mau padha nemu pati sengsara amarga urip kaya ngono; kanggo ngelingi wong-wong mau, sawatara wong nggawe arca sing diarani ' ', lan generasi sabanjure, sing diapusi lan dibutaké déning Setan, banjur nggawé arca mau dadi déwa lan nyembahé. Kowe uga nindakake sing padha, nyembah berhala, ngorbanake putra-putri marang berhala, ngucurake getih sing ora salah—getih putra-putri kowe, sing kowe kurbanake marang berhala-berhala Kanaan, sing sejatine berhala. Nanging saiki nalika kita nglukis gambar para wali Allah, kuwi dudu berhala, nanging ikon sing kinurmatan. Kita nglukis pasuryan wong-wong sing wis ngerti Allah, pracaya marang Panjenengané, nyenengake Panjenengané lumantar kabeneran, dadi wong sing jujur, suci lan dikasihi Allah, lan nindakake akèh mujijat lumantar sih-rahmaté Allah. Padha mbangkitaké wong mati, marasaké wong lara, wong wuta, wong lumpuh lan wong kang kaku; padha ngresiki wong kusta lan ngusir setan; pangliwatané pinunjul, lan élingané langgeng lan mulya: *'Mati para wong suci iku larang regané ing paningalé Gusti! Elingané ora bakal goyah; wong sing bener bakal dieling-eling salawas-lawase'* (Mazmur 115:6, 111:6).

Nalika Ervan manèh ngucapaké tembung blasphemous, ngakoni yèn ikon ora béda karo arca, uskup agung kandha:

'Busana panjenengan, Ervan, lan Tabernakel—kabeh digawe saka wol lan linen—nanging apa padha duwe kakuatan sing padha? Tongkat panjenengan lan tongkaté Harun, sing tetep kaku, apa padha duwe pakurmatan sing padha? Guci—sing panjenengan duwé ing omah—lan stamn (wadah) sing ngemot manna—apa padha padha? Pethi sing kowe gunakake kanggo nyimpen kabutuhan awak, lan Tabut Perjanjian – apa padha duwe kamulyan sing padha? Api lan lenga sing kowe nyalakake ing omahmu kanggo cahya – apa kowe bakal mbandhingake karo kaki lilin emas pitu cabang? Omah sing kowe tinggali, lan candhi sing dibangun dening Salomo – apa kowe bakal nyamekake siji karo sijine? Ora ana tandhingané; nanging kowé ngajèni kabèh mau luwih banget, amarga kadhangkala sih rahmat Ilahi manggon ing kono. Mangkono uga, pahamilah yèn siji iku arupa berhala—gambaran wong jahat sing dibuwang menyang neraka—lan sijiné iku ikon abdi suci Gusti Allah, sing saka kono sih rahmat Ilahi Gusti Allah mili marang kita lumantar pandonga wong sing digambar ing kono.

Ervan uga ngomong bab Malaikat, kandha yèn padha ora duwé badan, kaya sing katulis: *'Panjenengané nggawe malaikat-malaikaté dadi roh'* (Mazmur 103:4), lan sanadyan mangkono, wong Kristen tanpa isin nggambaraké malaikat mau ing ikon, maringi wujud badan marang roh-roh sing ora duwé badan. Marang iki, uskup agung mangsuli:

'Kowe ora ngerti apa sing kok omong, amarga saka kowe dhewe kita sinau nggambar malaikat.'

Ervan mbantah:

'Kita ora tau nindakake bab kaya ngono.'

Uskup Agung takon:

'Apa kowe wis sinau kabèh Kitab Perjanjian Lawas nanging ora sinau bab iki?'

Ervan mangsuli:

'Aku sumpah marang Gusti manawa aku ora ngerti kapan wae ana gambar malaikat sing tau digambar utawa disembah ing antarané kita!'

Kanggo iki Uskup Agung mangsuli:

"Sejatine, kowe wis ngangkat iki: nalika Salomo mbangun candhi kanggo Gusti, apa dhèwèké ora masang kerub kamulyan ing ndhuwur Ruang Suci Paling Suci, sing nutupi mezbah? Lan apa dhèwèké ora uga nyelehaké kerubim ing ndhuwur lawang kapisan lan kapindho ing Panggonan Suci? Satemene, ing Tabernakel sing diadegaké Musa – apa ora ana gambar kerubim ing ndhuwur Tabut Perjanjian, lan apa ora ana pasuryan kerubim sing disulam ing tirai? Lan apa kabèh gambar malaikat kuwi ora sampeyan ajèni, bebarengan karo Tabernakel lan Bait Suci? Yen kowe wis ngajeni makhluk gaib kanthi nggambarke, kenapa kowe nyalahake kita amarga nggambarke lan ngajeni pasuryan para wali sing nyenengake Gusti nalika isih ing daging?

Iki lan akèh manèh sing padha diomongaké ing dina kaping papat rembugan; nanging nalika sonten teka, lan sang raja lan sang uskup agung munggah saka kursiné, pasamuwan bubar, padha ngarep-arep rembugan bakal rampung esuk lan bakal bisa nyekseni kamenangan pemenang. Para Yahudi padha bungah marang Ervan amarga dhèwèké wis mangsuli kanthi becik lan ngetokaké pitakon marang uskup agung, lan kanthi nyemangati dhèwèké padha kandha:

'Kowe wis nindakake kanthi becik; aja wedi, nanging ajeg teguh, amarga kita weruh yèn Gusti Allah ana ing sisihmu. Aja nganti atimu wedi, awit cetha yèn sang raja ngrungokaké kowe loro kanthi seneng.'

Ervan, nanging mangsuli marang wong-wong mau:

'Sedulur, miturut panemuku, wong iku adoh luwih unggul tinimbang aku ing akal lan kecerdasan basa, lan aku ora bisa ngalahake dheweke; kowe kabeh wis krungu piyambak carane dheweke mbantah lan nggawe isin kabeh argumentasiku, nganti dadi ora ana regane.'

Esuk banget esuké, nalika para ahli Yahudi sing paling wicaksana teka maneh marang Ervan, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

Sedulur, aku bakal ngandhani kabeneran: aku bakal kalah déning uskup agung, amarga bengi wingi, ing sawijining pangliyan, aku weruh Musa lan Yesus, sing wis dadi bahan perdebatan kita. Aku weruh padha kaya-kaya padha ngadeg ing atap sawijining papan suci lan padha rembugan, lan aku weruh Musa nyembah marang Yesus lan nyekel tangane ketok ing dhadhane, kaya-kaya diiket, lan ngadeg kanthi ngajeni marang Yesus, kaya ngajeni marang Gusti Allahé. Aku kaget banget, lan nalika cangkemku mbukak, aku kandha:

'Pangeran Musa, apa sing panjenengan tindakake iku bener?'

Nanging piyambakipun, mbalik marang kula, mandhegaken kula, ngendika:

'Mandheg! Aku ora dosa nyembah Gustiku, amarga aku ora kaya kowe lan aku ngakoni Sang Pencipta lan Gustiku. Napa kowe ngganggu uskup agung sing bener kanthi nentang kabeneran? Ing dina sing bakal teka kowe bakal dikalahake dening dheweke lan bakal nyembah, kaya aku, marang Gusti Yesus Kristus.'

'Iki sing tak deleng, sedulur, nanging aku ora ngerti tegese; sanadyan mangkono, aku bakal terus nentang uskup agung, negesake paugeran kita nganti Gusti Allah piyambak ngatur kahanan manut karsa-Nya.'

Akeh wong, nalika krungu iki, kebak sangsi lan bingung. Nalika dina iku teka lan pasamuan diadani, raja rawuh karo para penasihaté, uskup agung karo para rohaniwané, lan akèh wong padha kumpul; Ervan uga rawuh karo para guru hukum sing mbantu dhèwèké, lan perdebatan diwiwiti manèh, kaya ing jaman biyèn. Ana sawijining notaris pinter,[68] , abdi uskup agung sing digawa saka Alexandria, amarga dhèwèké juru nulis cengkok, rawuh ing kono lan nyathet kabèh pidato sing diwènèhaké déning uskup agung lan Ervan. Kanthi pitulungan Roh Suci, sing ngandika liwat lambéné uskup agung, pihak mungsuh kalah, déné pihak kita, sing ana ing Gusti, menang. Uskup agung menang ing saben debat, dene Ervan saya ringkih, uga para juru tulis Yahudi sing mbantu dheweke; nanging kejahatan atine wis ndhelikake dheweke, kupinge tuli, lan mripate kenceng marang bebener. Lan perlu tembungé sang wali diiringi déning kakuwatan iman lan mujijat sing bakal mbukak wong-wong sing kebak kebencian lan nggawe kaprecayané isin—sing pancèn kelakon kaya mangkéné.

Nalika Ervan pungkasane dikalahake ing debat, dhèwèké njerit:

'Ngapa kita mbuang wektu kanggo debat dawa! Aku bakal ngrampungake perselisihan iki. Yen Panjenengan kepengin, Uskup Agung, supaya aku pracaya marang Yesus, manawa Panjenengané Gusti Allah sejati, tunjukna Panjenengané marang aku kanthi urip, supaya aku bisa ndeleng Panjenengané lan ngomong karo Panjenengané; banjur aku bakal ngakoni manawa kowe wong Kristen wis menang lan ngalahake kita.'

Sawisé Yervan ngendika kaya ngono, pasamuwan wong Yahudi padha muni:

'Kula nyuwun marang panjenengan, guru, aja nganti kesasar, supaya panjenengan ora dadi wong Kristen; luwih wani lan ajeg ing bebener, awit panjenengan mangertos menawa ora ana sing luwih bener tinimbang Gusti Allah siji-sijine para leluhur kita.'

Ervan kandha marang wong-wong mau kanthi nesu:

'Apa omong kosong sing kok omong? Rungokna, yen Panjenengané wis mbuktekake marang aku yèn Gusti sing dipratandha para nabi iku ana, apa maneh sing arep kok enteni?'

---

[68] Notari – sawijining juru tulis; istilah iki nyebutaké loro-loroné sekretaris kaisaran, sing nyathet notulen rapat nagara paling wigati, lan sekretaris para patriark.

Uskup Agung, weruh yèn dhèwèké ngandika kanthi tulus lan ora muji-muji, ngendika marang dhèwèké:

'Ervan, kowe ngetokake godaan gedhe, lan panyuwunmu ngluwihi kuwasa kita, amarga kowe nyuwun ora marang manungsa nanging marang Gusti Allah; nanging, supaya kowe lan wong-wong sing bareng kowe pracaya, lan supaya manah para wong pracaya saya kuwat, Gusti Allah kuwasa banget kanggo nglakoni iki. Coba kandhaa marang aku sepisan lan saklawasé, kepiye kowe kepéngin aku mbuktekake marang kowe?'

Ervan mangsuli:

'Nyuwun marang Gustimu, menawa Panjenengané ana ing swarga kaya sing kok kandhakake, supaya mudhun mrana lan ngetokake dhiri marang aku, supaya aku bisa rembugan karo Panjenengané; lan aku sumpah marang Gusti yèn aku bakal langsung pracaya marang Panjenengané lan dibaptis.'

Sawisé Ervan ngomong kaya ngono, kabèh wong Yahudi padha muni banter:

'Satemene, Uskup Agung, buktèkna marang kita kanthi tumindak kasunyatan tembungmu; tunjukna Kristusmu marang kita, supaya, yèn ora ana jawaban, kita bisa pracaya marang Panjenengané kanthi ngajèni.'

Lan, karo muni rame-rame, kabèh padha nyurung Santo Gregorius, nuntut supaya dhèwèké nuduhaké Kristus kanthi nyata, yèn Panjenengané isih urip sawisé disalib lan seda. Banjur wong-wong Yahudi padha wiwit ngomong antarané dhéwé:

'Yen uskup agung nuduhake Kristusé marang kita, apa sing kudu kita lakoni? Celaka kita; tanpa kersa kita bakal dadi wong Kristen.'

Nanging ana liyane sing kandha:

'Yen dhèwèké nampilaké Kristus marang kita, kenapa kita ora pracaya marang Panjenengané?'

Ana uga sing kandha:

'Kepiye bisa nuduhake Panjenengané sing, kaya manungsa sing dipatèni, wis seda, lan wis pirang-pirang taun liwat wiwit dina seda Panjenengané? Ing endi, mula, awak lan roh Panjenengané bakal ditemokaké, nalika kabèh balung lan urat ing kuburan wis suwé remuk dadi bledug?'

Uskup Agung, sawisé merenung bab wigatine prakara iki lan weruh kekerasan panjaluké wong-wong mau, nyerahké awaké dhéwé kanthi sakabèhé marang Gusti lan mikir yèn dhèwèké ora nyuwun marang Gusti Kristus supaya maringi panjaluk mau, pihak mungsuh bakal menang ageng, Para Yahudi bakal metu minangka pemenang, dene para Kristen katon kalah, lan mungsuh kita bakal ngolok-olok lan ngina para Kristen. Lan kanthi pangarep-arep piyambakipun ngendika marang pasamuwan Yahudi:

Yen Kristus kersa, aku bakal bisa nuduhake Panjenengané marang kowe. Nanging kowe wis ngerti tenan yèn aku nuduhake Panjenengané marang kowe lan kowe ora gelem pracaya marang Panjenengané, pedhang bakal langsung mbasmi kowe kabèh; nanging yèn amarga aku ora pantes, aku ora bisa nuduhake Gustiku marang kowe, mula lakoni apa sing kowe karepake.

Krungu iki, wong Yahudi padha sedhih lan seneng: sedhih amarga padha wedi yèn dhèwèké nampilaké Kristus marang wong-wong mau, padha bakal kapaksa pracaya marang Panjenengané sanajan ora kersa; seneng, nanging, amarga pangarep-arep yèn dhèwèké ora bakal nampilaké Kristus marang wong-wong mau, supaya padha tetep bébas njaga iman dhéwé. Nanging tembungé Uskup Agung Ervan lan para guru paling wicaksana saka Hukum sing ana bareng panjenengané nyenengake; padha kandha marang siji lan sijiné:

'Ora mungkin manawa sawijining wong, sing dipatèni déning para leluhur kita, sing wis mati lan disegel ing kuburan, lan jasaté dicolong déning para muridé, isih bisa urip sawisé 500 taun.'

Santa Gregorius, ngerti tembungé Gusti sing kaserat ing Injil*: 'Yen kowe nduwé iman sak gedhéé wiji mustard lan kandha marang gunung iki, "Pindhah saka kéné menyang kana," mesthi bakal pindhah; lan ora ana sing mokal kanggo kowe'* (Matius 17:20), lan éling marang pangandikane Gusti mau, kanthi pracaya kang teguh marang Gusti lan ngandel marang Panjenengané, piyambakipun tangi saka kursi lan mlaku sithik adoh – menyang panggonan kang luwih pantes kanggo ndedonga. Tsar, bebarengan karo kabèh wong, gumun lan kagèt marang kawani gedhé ing ngarsané Gusti lan marang pracayaé Uskup Agung, sing wani nindakake pakaryan kang nggegirisi kuwi, lan padha ngentèni kanthi wedi kanggo ndeleng apa sing bakal kelakon. Sang Wali, sawisé pindhah sithik adoh saka kumpulan, nggawe pratandha salib lan miwiti ndedonga. Kanthi andhap asor nyandhak dengkul lan ngadhepake sakabehe manah marang swarga, piyambakipun ndedonga dawa lan banter supados sedaya ingkang wonten ing ngriku saged mireng, ngeling-eling sedaya misteri Inkarnasi Sabda Gusti lan sakabehe gesangipun Kristus ing antawisipun manungsa, wiwit lairipun ngantos sangsara karsa piyambak, Salib, seda,

wungunipun ing dinten kaping telu, lan munggahipun dhumateng swarga. Lan pungkasane, piyambakipun ngendika:

'Paringana wahyu, ya Gusti, marang wong-wong iki sing atiné wis atos lan kabut dening awon niyat; paringana wahyu amarga Asmamu sing Suci, lan mugi padha nyawang kanthi mripaté dhéwé manungsa Panjenengan ingkang maringi gesang, ingkang Panjenengan sandhengi kanggé kita, lan ingkang Panjenengan anggeni munggah dhateng swarga, supados, sawisé mirsani Panjenengan, padha pitados dhumateng Panjenengan, Gusti Allah ingkang sejati, lan dhumateng Panjenengan ingkang ngutus Panjenengan—Bapa lan Roh Suci.

Nalika piyambakipun sampun ngakhiri pandonga, lan sedaya tiyang padha nenjo piyambakipun kanthi saksama, dumadakan ana gempa bumi lan swara guntur nggegirisi krungu saking wetan, ngantos bumi kagoyang, lan sedaya tiyang padha ambruk ing lemah amarga ajrih. Sawisé padha pulih saka rasa wedi, padha alon-alon tangi lan ngangkat pandangane menyang wetan, padha weruh yèn langit kabuka lan ana méga padhang kang kebak geni lan sinar srengéngé, mudhun saka langit menyang bumi. Ing tengah méga katon sawijining Pria, sing paling ayu saka kabèh putraning manungsa, Gusti kita Yesus Kristus, pasuryané sumunar ngluwihi pangripta lan sandhangané sumunar kaya kilat. Kanthi gerak kang nggumunake, nginjak ing mega, Panjenengané nyedhak ing bumi lan ngadeg ing dhuwur mega ing ngarepé uskup agung, narik pandelengan lan manah kabèh wong marang Panjenengané amarga kaendahané kang ora ana tandhingané, kang ora bisa digambarke nganggo tembung. Amarga wedi marang kamulyané Panjenengané, kang ora bisa ditatapi, kaya para murid biyèn ing Gunung Tabor, mangkono kabèh padha sujud nyembah ing lemah—raja karo para bangsawané, lan kabèh wong, enom lan tuwa padha; déné wong Yahudi, katajut déning geger gedhé, padha mlayu-mlayu mrana-mréné, nyoba mlayu, amarga padhangé cahya Ilahi wis nglelehaké awaké, lan kamulyané Gusti, sing ora bisa didelok, wis nggawe atiné kebak wedi gedhé. Nanging padha ora bisa mlayu utawa obah saka panggonané, amarga ana kakuatan sing ora katon nyekel awaké. Uskup Agung, sing dikuatké saka dhuwur, muni banter marang Ervan:

'Ervan, delengen Panjenengané sing wis kowe krungu akèh ing crita-crita; pandangana lan pracaya yèn Panjenengané sing Suci, Gusti siji, Yesus Kristus, iku kanggo kamulyané Gusti Allah Rama, amin.'

Nanging Ervan kaku lan ora bisa mangsuli. Lan swara Gusti krungu:

'Liwat pandonga uskup, Panjenengané sing disalibaké déning para leluhurmu marasaké kowe.'

Krungu swara iki, padha gemeter luwih kenceng lan padha ambruk ing lemah, kebak rasa wedi. Lan kaya Saulus biyen, ing dalan menyang Damaskus, nalika padhang saka swarga ngubengi dheweke lan swara saka dhuwur krungu, lan dheweke tiba ing lemah lan sanadyan mripate mbukak ora weruh apa-apa (Kisah Para Rasul 9:3–8), mangkono uga padha kabut mripat; sanadyan mripate mbukak ora weruh apa-apa, kajaba sedhih lan nangis kanthi getir. Sawisé kedadéyan iki, ana swara ilahi krungu ing ngarsané Gusti, lan méga padhang sing ana ing sangisoring sikilé Gusti ndhelikaké Panjenengané saka pandelengan kabèh; méga kuwi saya kandel ing sakupengé nalika Panjenengané munggah luwih dhuwur, nganti kamulyan ilahi sirna mlebu swarga lan kabèh sing wis katon dadi ndhelik. Raja lan kabèh wong Kristen kanthi wani padha njerit suwé, ngetutaké Gusti:

'Gusti, mugi paring welas asih!'

Uskup Agung sing saleh, nalika semana, nglempit pasuryané ing lemah, ndedonga marang Gusti kanggo rakyat kanthi luh ing mripaté. Sawisé kuwi, kabèh sing padha kumpul ing déwan—Tsar karo para penasihaté lan rakyat—wiwit ngajèni Uskup Agung Gregorius kanthi hormat lan pangurmatan sing istimewa, gumun marang kasuciané lan kakuwatan pandongané. Nanging wong Yahudi padha takon siji lan sijiné:

– 'Sedulur, apa kowe weruh apa-apa?'

Lan saben wong mangsuli:

'Aku ora weruh apa-apa.'

Lan padha padha njerit marang Ervan:

'Gusti, kita kudu apa?'

Yervan mangsuli:

Apa kowe siji-sijine sing wuta nalika ndeleng Gusti Kristiani, utawa wong-wong Kristiani uga ngalami nasib sing padha?

Krungu kuwi, wong-wong Kristen kandha:

'Kanthi sih-rahmaté Kristus, kita weruh cetha, lan mripat kita saiki luwih waras tinimbang biyèn; kowe siji-sijiné sing wuta amarga ora pracaya. *"Ya Allah sing mbales, ya Gusti, Allah sing mbales, paringana pratandha*

marang kowe" (Mazmur 93:1); Panjenengané wis njupuk panglihatanmu, amarga kowe sing ora pantes wis weruh Panjenengané.'

Banjur Ervan, bebarengan karo kabèh wong Yahudi, miwiti nyuwun marang uskup agung kanthi luh supaya marasaké mripaté sing wuta lan maringi baptisan suci. Uskup agung takon marang wong-wong mau: apa kowé tenan pracaya marang Gusti Yesus Kristus? Lan kabèh padha nyatakake yèn padha pracaya kanthi yakin. Sakwise kuwi, uskup agung bebarengan karo para uskup lan presbiter sing ana bareng dheweke maringi piwulang lan nerusake maringi sakramèn baptisan. Nalika wong-wong Yahudi mlebu ing panggonan baptisan[69] , sawijining lapisan langsung tiba saka mripaté, lan kabèh padha weruh nganggo mripat jasmani lan rohani, 'awit manawa *manungsa mangertèni ing sajroning atiné, lan ngakoni ing lambéné marang Gusti Yesus Kristus, supaya oleh kaslametan'* (Roma 10:10), lan kabèh dibaptis ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci, diwiwiti saka Ervan, kang déning sang raja dhéwé dadi bapak baptisé ing panggenan baptisan lan diparingi jeneng 'Lev' nalika baptisan suci; sang raja nampa dhèwèké mlebu ing sinclité, ndadèkaké dhèwèké dadi patrician[70] , minangka wong wicaksana lan pantes dihormati. Ervan nyesel banget marang kesalahane ing wiwitan lan kebak rasa ngeri lan gumun, tansah kelingan ing pikirane penampilané Gusti.

"Kepiye bisa," ujare, "Gusti Yesus Kristus isih urip—Panjenengané sing déning para leluhur kita disalib lan dikubur, lan sing kita kira wis seda?"

Lan karo luh ing mripaté dhèwèké njerit:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Gusti kang urip! Apuraen aku amarga wis dosa amarga kawruhku sing sithik.'

Bab Uskup Agung Ervan sing suci, dhèwèké ngajèni dhèwèké kaya malaikaté Gusti lan ora péngin pisah saka dhèwèké. Mangkono tanah Omirit padhang dening pepadhang iman suci: ing kabèh kutha lan désa, ora mung wong Yahudi nanging uga wong pagan dibaptis. Lan ana kabungahan ageng ing saindenging tanah; bebarengan karo manungsa, malaékat padha bungah amarga pangowahan lan tobaté jiwa-jiwa, lan Gusti Allah, sing kepéngin kaslametan kabèh manungsa, dipuji.

Sawisé kuwi, Santo Gregorius Agung maringi pitutur marang raja supaya ngundhangaké yèn wong Yahudi aja padha manggon bebarengan, nanging padha manggon ing antarané wong Kristen, supaya ora bisa nganakake kumpul-kumpul utawa rapat rahasia. Raja banjur ngundhangaké prentah kaya ing ngisor iki:

'Aja ana wong Yahudi sing maringi putrine dadi garwane wong Yahudi, nanging wong Yahudi iku kudu njupuk wong Kristen dadi menantune; lan anak lanang wong Yahudi aja njupuk manten saka putri-putri Yahudi, nanging kudu golek manten saka wong Kristen; lan yen ana sing wani nglanggar paugeran iki, dheweke bakal dipatèni nganggo pedhang.'

Uskup Agung nindakake iki supaya wong Yahudi, sawise nyampur karo wong Kristen, sajrone sawetara taun bakal lali sakabehe marang iman lan adat kuna ing Prajanjian Lawas. Ing endi-endi ana meneng; andhap asor lan kasucian sumunar ing saben penjuru. Raja lan uskup agung padha makarya kanthi tekun ing ngarsane Gusti, nganakake sembayang bengi-bengi kanggo muji Kristus Gusti, ngopeni kaslametan nyawa manungsa lan mréntah karajan kanthi welas asih lan kaadilan. Raja Avraam sing saleh, sawisé manggon ing tanah Omirit suwéné 30 taun, seda sawisé diparingi kabar bab dina seda déning Santo Gregorius, lan dikubur kanthi pakurmatan ing kutha Afara. Ora suwe sawisé seda raja, Bapa kita sing suci, Gregorius, sawisé ngembala umaté, nguwataké iman ing dhasar para rasul lan nabi, lan nindakake akèh pratandha lan kaajaiban kanggo kamulyaning Gusti Allah, ngakhiri uripé tanggal 19 Desember lan dikubur kanthi pakurmatan ing kutha sing padha, ing kripta gréja agung[71] . Kabèh tiyang ing wewengkon Omirite padha nangis kangen marang piyambakipun, utamané para Yahudi sing wis dibaptis, awit piyambakipun punika bapa ingkang saé lan welas asih, ingkang dipun remeni déning tiyang kathah lan dipun tampi déning Gusti Allah, ing ngarsané Gusti Allah punika Sang Gregorius saiki ngadeg kados para hierark suci sanèsipun, muji Bapa, Putra, lan Roh Suci, salami-laminipun. Amén.

---

[69] Kandil baptisan – wadhah sing digunakake ing sakramèn baptisan.

[70] Tegesé, dhèwèké diétang kalebu kelas paling dhuwur, sing cocog karo kelas bangsawan kita.

[71] St. Gregorius seda watara taun 552.

Peringatan para Martir Suci Elijah, Probus lan Aris

Dipepering ing tanggal 19 Desember

[72]Para Kudus Elijah, Prov lan Aris iku wong asli saka Mesir. Padha ngakoni iman Kristen lan, amarga semangat kanggo kamulyaning Gusti Allah, padha sowan marang wong-wong sing nandhang sangsara amarga Kristus sing dipenjara ing sel, nglipur nalika padha nandhang sangsara lan marasake tatu-tatune. Sawijining dina, para wali lelungan menyang wewengkon Kilikia[73] lan nalika mlebu kutha Askalon[74] langsung ditahan ing gapura kutha déning prajurit pagan sing galak, sing nyangka yèn wong-wong mau mata-mata lan digawa ngadhepi Pangeran Firmilian. Nalika diinterogasi ing ngarepé pangeran, para wali mau ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan amarga kuwi padha disiksa kanthi kejem. Santa Aris dadi sing pisanan ngalami pirang-pirang panyiksaan lan dihukum kobong ing tiang. Banjur Santa Prov disiksa lan dipenggal nganggo pedhang. Pungkasané, sawisé ngalami sangsara sing abot, Santa Elijah uga dipenggal nganggo pedhang.

Peringatan para Martir Suci Polyevktus lan Timotius

Dipepering ing tanggal 19 Desember

Martir Suci Polyeuctus iku wong asli saka Caesarea[75] , ing ngendi dhèwèké mènèhi warta Injil kanthi sukses gedhé, ngowahi akèh wong sing ora pracaya saka nyembah berhala marang iman Kristen sing suci. Amarga mènèhi warta Injil, dhèwèké ditangkep lan dipenjara. Sawisé diwanti-wanti supaya mbalèkaké Kristus, awaké kabèh disobek-sobek nganggo cakar wesi; banjur rahangé dipecah lan dhèwèké dibuwang menyang tungku geni kang panas banget.

Ing wektu sing padha, ing Mauritania[76] , diaken Timotius kanthi sukses mratelakake iman Kristus. Amarga iku, dhèwèké ngalami akèh sangsara sing abot. Dheweke dibuwang menyang panjara, disiksa dening luwe lan ngelane, lan sawise dibebasake saka panjara sawise pangajab sing ora ana gunane supaya nyembah arca-arca, dheweke munggah kanthi pandonga menyang unggun geni sing kobong sing wis disiapake kanggo dheweke lan nyerahake nyawane marang Gusti Allah. Pusaka jasade dikubur kanthi pakurmatan dening para wong pracaya ing wewengkon Mauritania[77] .

2 Januari

20 Desember (Gaya Lawas)

Martiiré Santo Ignatius sing nggawa Gusti Allah.

Diringati tanggal 20 Desember

Nalika Trajan munggah ing tahta Romawi[78] , uskup Gréja Antiokia yaiku Santo Ignatius, sing dikenal minangka 'Pembawa Gusti' saka jeneng lan tumindak, sing wis nggantèkaké Santo Evod, penerusé Rasul Petrus. Ibu kutha Siria sing megah iku kutha paling gedhé sawisé Roma ing Kakaisaran Romawi lan nduwèni populasi watara 200.000 jiwa. Kutha iki dadi papan pelayanan panginjilan Para Rasul Petrus lan Paulus, lan sawisé seda, uga kena pangaribawa pelayanan Santo Yohanes Rasul ing Asia Cilik. Saiki, Antiokia iku kutha cilik mlarat Antakya ing Turki Asia, dumunung watara 10 versts saka segara. – Santo Petrus Sang Rasul mimpin Gréja

[72] Kabeh martir iki nandhang sangsara ing taun 308.
[73] Kilikia – sawijining wewengkon pesisir kidul-wétan Asia Cilik.
[74] Ashkelon – kutha kuna bangsa Filistin ing Palestina, ing Segara Tengah.
[75] Iki, mesthi wae, nyebutake Caesarea ing Cappadocia, ing sisih wétan Asia Minor.
[76] Mauretania – sawijining provinsi pesisir Romawi ing Afrika Lor.
[77] Para martir suci Poliyektus lan Timotius diakon ngalami kasangsaran ing wiwitan abad kaping 4.
[78] Kaisar Trajan mrentah wiwit taun 98 nganti 117.

Antiokia wiwit taun 47 Masehi nganti 67 Masehi; penerusé, Santo Evod Sang Rasul, nganti taun 68 Masehi; lan Santo Ignatius Sang Pembawa Allah wiwit taun 68 Masehi nganti 107 Masehi. Katrangan babagan Sang Ignatius Gusti-pembawa iki manawa nalika dhèwèké isih bayi[79] , nalika Gusti Yesus Kristus manggon ing bumi ing antarané wong-wong lan mulang babagan Karajané Gusti, wong tuwané Ignatius tau ngadeg ing antarané wong akèh, ngrungokaké sabda Gusti sing metu saka lambéné Sang Juruwilaha, karo anaké ana ing sisihé. Ndelok wong loro mau, Gusti nyaur bocah lanang Ignatius marang Panjenengané, nempataké ing antarané wong-wong, ngrangkep, lan ngangkat ing pangkuané, banjur ngendika:

'Yen kowe ora mbalik lan dadi kaya bocah cilik, kowe ora bakal mlebu Karajaning Swarga; lan sapa waé sing nampani siji bocah kaya ngéné ing jenengku, iku nampani Aku' (Matéus 18:3, 5; Markus 9:37; Lukas 9:48).

Mangkono Santo Ignatius banjur diarani 'Pembawa Gusti', amarga dhèwèké digendong ing pangkuané Gusti sing Wujud Manungsa, lan amarga dhèwèké nggawa Gusti ing atiné lan ing lambéné[80] , dadi wadah kaya Santo Paulus Rasul, wadah sing kapilih kanggo nggawa asmané Gusti ing ngarepé bangsa-bangsa lan para raja. Wiwitane piyambakipun dados murid Santo Yohanes Teolog[81] , bebarengan kaliyan Santo Polikarpus, Uskup Smirna[82] . Banjur, miturut pitutur kabèh rasul suci, piyambakipun diangkat dados uskup ing Antiochia, ing pundi asma Kristen sampun muncul langkung rumiyin tinimbang ing panggonan sanès[83] . Sawisé njabat pimpinan Gréja, piyambakipun boten kendhat ngupaya nyebaraké kesalehan, kanthi ngetokaké semangat rasuli ing saben bab. Hierark suci iki netepake praktik ing Gréja kanggo nyanyi kidung ilahi nganggo loro paduan swara, kaya paduan swara malaékat; amarga sawisé nampa wahyu ilahi, dhèwèké weruh carané paduan swara malaékat nyanyi silih gantèni: nalika siji nyanyi, sijiné meneng; nalika sijiné nyanyi, sing sepisanan ngrungokaké; lan nalika siji rampung kidung, sing siji bakal miwiti; kanthi cara iki, paduan swara malaikat ngluhurake Tritunggal Agung, kaya-kaya nyalurake kidung saka siji marang sijiné. Sawisé nampa wahyu iki, Santo Ignatius netepaké tatanan kidung suci iki dhisik ing gréjaé ing Antiokia, lan saka kono upacara éndah iki diadopsi ing kabèh gréja[84] . Uskup sing nggawa Gusti iki dadi pangatur upacara gréja sing becik, pelayan sakramen Kristus sing sampurna[85] , lan mengko dadi martir, dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan, kaya sing bakal dicritakaké ing ngisor iki. Ing perang abot nglawan wong Skitia[86] , Kaisar Trajan menang. Percaya yèn dhèwèké kasil ngalahaké mungsuhé kanthi pitulungan déwa-déwa pagan, Trajan kepéngin matur nuwun kanthi kurban-kurban ageng, supaya ing tembe déwa-déwa mau tetep njamin kasil perangé lan pamaréntahané. Banjur wiwit ana panganiayaan abot marang umat Kristen. Kaisar mangertèni yèn wong Kristen ora mung nolak nyembah marang déwa-dewa pagan, nanging uga ngina marang déwa-dewa mau kanthi mbukak kabohongané; mula dhèwèké mréntahaké supaya

---

[79] Ora ana informasi sing cetha bab panggonan lan wektu lairé St. Ignatius utawa panguripan awalé. Dhèwèké asalé saka Siria; jeneng Siria, Nurono, tegesé 'kebak geni', kaya jeneng Ignatius, sing dianggep asalé saka tembung Latin ignis – geni.

[80] Gelar 'God-bearer' (Θεοφόρος), sing diwènèhaké wong liya marang St Ignatius lan sing piyambakipun gunakaké ing epistel-epistelipun, miturut panjelasan piyambak, tegesé wong sing 'nduwèni Kristus ing atiné'. Legenda manawa Yesus Kristus nampani Santo Ignatius ing pangkuan Panjenengané pisanan muncul ing tulisané Simeon Metaphrastes, saka kono banjur kalebu ing Chetii Mineié Santo Demetrius. Liwat legenda iki, julukané Santo Ignatius, Θεόφορος, tegesé 'sing nggawa Gusti', diganti dadi Θεοφόρος, tegesé 'digawa déning Gusti'.

[81] Saint Gregory the Dialogist nyerat babagan Saint Ignatius manawa dhèwèké uga murid saka Rasul Petrus, déné liyané kandha yèn dhèwèké murid saka Rasul Paulus. 'Saint John Chrysostom nyritakaké para rasul loro mau ing tembung-tembungé lan ing bab sing ora bisa diungkapaké.' (Delengen homili kaping 42 babagan Saint Ignatius).

[82] Ditahbisake dadi Uskup Smyrna dening Rasul Suci Yohanes, Santo Polikarpus iku kanca raket Santo Ignatius lan padha prihatin marang gréja-gréja Gusti; sawisé seda, dhèwèké tetep dadi 'pamimpin kabèh Asia'. Dina raya Santo Polikarpus dirayakaké tanggal 23 Februari

[83] Ing Kisah Para Rasul 11, diceritakaké bab Rasul Barnabas ing Antiokia: *'Sak suwéné setaun padha kumpul ing gréja lan mulang akèh wong, lan para muridé ing Antiokia pisanané disebut Kristen*'.

[84] Iki disekseni dening sejarawan gereja Socrates. Iki diarani kidungan antifon, sing isih digunakake nganti saiki ing ibadah gereja lan dumadi saka mazmur Prajanjian Lawas utawa potongan-potongan sing misuwur saka kana, dipentasake kanthi silih genti dening loro paduan swara, saben ayat.

[85] Sajrone pelayanané sing suwéné patang puluh taun, Santo Ignatius iku, miturut tembungé Santo Yohanes Krisostomus, dadi tuladha kabecikan. Sajrone panganiayaan ing jaman Domitian (95–96 Masehi), miturut tulisan para muridé, 'panjenengané nglawan kahanan kuwi kanthi pangopenan pandonga lan puasa, piwulang sing ora kendhat, lan semangat sing murub, supaya ora ana sing atiné ringkih utawa durung pengalaman sing kabawa arus'... Sajrone kasangsaran-kasangsaran mau lan sawisé kuwi, 'imamé Gusti padhangaké jiwa saben wong lumantar panjelasan Kitab Suci'.

[86] Iki dumadi ing taun 106.

wong Kristen sing ora manut dhawuhé dipatèni ing endi-endi. Nalika kaisar mau mangkat manèh ing kampanye nglawan wong Armenia lan Partia, dhèwèké tekan Antiokia, lan ing kono Santo Ignatius sing dijuluki Pembawa Gusti dipoyoki ing ngajengé kanthi tuduhan yèn dhèwèké ngajèni Kristus—sing wis dihukum pati déning Pilatus lan disalib ing kayu salib—minangka Gusti, lan netepaké paugeran babagan njaga kasucian prawan, nyingkiri kasugihan, lan kabèh sing nyenengaké ing urip[87] . Nalika krungu iki, Trajan nyaur sang wali lan, ing ngarsané kabèh anggota déwané, kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe, sing diarani Pembawa Gusti, sing mbangkang prentah kita lan ngrusak sakabehing Antiochia, nuntun wong-wong mau manut tapak-langkah Kristusmu?'

Ignatius sing suci mangsuli:

'Inggih, kula.'

Kaisar takon:

'Apa tegese gelarmu "God-bearer"?'

Wong suci mangsuli:

'Wong sing nggawa Kristus Gusti ing sajroning atiné iku sing diarani God-bearer.'

– Dadi, – takon Tsar, – kowe nggawa Kristusmu ing jeroning awakmu?

Wong suci mangsuli:

– Mesthi, amarga wis katulis: 'Aku bakal manggon *ing wong-wong mau lan mlaku ing antarané wong-wong mau'* (2 Kor. 6:16). Sang raja kandha:

'Dadi, miturut panjenengan, apa sababé kita ora tansah nggawa dewa-dewa kita ing pangeling-eling lan nduwèni mau minangka pitulungan nglawan mungsuh kita?'

Wong sing nggawa Gusti Allah mangsuli:

Aku sedhih kowe nyebut arca-arca kuwi 'déwa', amarga mung ana siji Allah sejati, sing nyipta swarga, bumi, lan segara, lan kabèh sing ana ing kono; mung ana siji Gusti, Yesus Kristus, Putra tunggalé Allah, lan kratoné ora bakal ana entéké. Yen kowe wis ngerti Panjenengané, wah Sang Prabu, jubah ungu, makutha lan tahta panjenengan bakal luwih kuwasa maneh.

'Ignatius!' pangandikane raja. 'Mandhegna omongmu lan rungokna tembungku: yen kowe kepengin nyenengake aku lan kalebu kanca-kancaku, ayo kurban bareng karo kita marang para dewa, lan kowe bakal langsung dadi imam agung kita saka dewa agung Dia[88] , lan bakal diarani bapa sinclite.'

Wong suci mangsuli:

'Apa paedahé aku dadi imam agung Dia, nalika aku iki uskupé Kristus, marang Panjenengané aku tansah nyuwun puji lan ngupaya nyawisaké awakku kabèh dadi kurban, supaya aku bisa nggawa ing sajroning awakku kawangun pati sukarela Panjenengané?'

Raja kandha:

'Kanggo sapa kowe kepengin nyawisake awakmu dadi kurban? Kanggo Panjenengané sing dipaku ing kayu salib déning Pontius Pilatus?'

Wong suci mangsuli:

'Mugi aku dadi kurban tumrap Panjenengané sing nyambetake dosa marang salib, ngremuk setan, pangeran dosa, lan ngalahake kabèh kakuwasané lumantar salib.'

Raja kandha:

'Kayane aku, Ignatius, kowe kurang waras lan kurang wicaksana: kowe ora bakal gampang kapikat dening tulisan-tulisan Kristen yen kowe pancen mangerteni sepira gedhene kauntungan manut kersaning raja lan nyembah dewa-dewa bebarengan karo wong liya.'

Sing nggawa Gusti Allah, saya teges manèh, ngendika:

'Apa kowe nyerahake aku marang kéwan galak supaya dipangan, utawa nyalibake aku, utawa matèni aku nganggo pedhang utawa geni, aku ora bakal nate nyawisake kurban marang setan.' Aku ora wedi pati, uga ora

---

[87] Wiwit saka titik iki, cathetan nyritakaké pangorbanan Santo Ignatius. Informasi rinci babagan iki wis kaestokaké ing cathetan martiré sing ditulis déning saksi mata – kanca-kanca sing mèlu dhèwèké saka Antiohia menyang Roma. Biasané diyakini yèn sing nyerat iku diakon Philo lan Agathonides, sing kasebut déning Santo Ignatius ing surat-suraté marang umat Smyrna lan umat Philadelphia.

[88] Zeus, uga dikenal minangka Zeus lan Jupiter, iku dewa pagan utama wong Yunani lan Romawi.

ngupaya berkah sing sementara; aku mung ngupaya sing langgeng, lan aku ngupaya kanthi sakabehe mung kanggo teka marang Kristus Gustiku, sing kersa mati kanggo aku."

Ing wektu kuwi, wong-wong sing rawuh ing sinode, sing kepengin mbukak yèn Ignatius iku salah, kandha:

'Kowe kandha yèn Gustimu wis mati; kepiye wong mati bisa nulungi sapa waé, luwih-luwih wong sing mati kanthi pati isin? Déné déwa-déwa kita saktenané langgeng lan dianggep mangkono.'

Sing nggawa Gusti mangsuli:

'Gusti lan Allah kula, Yesus Kristus, nglairaké awak manungsa kanggo kita lan, kanggo kaslametan kita, kanthi kersa nampa panyaliban, pati, lan panguburan; banjur Panjenengané tangi manèh ing dina katelu, panjenenganipun ngruntagaken lan ngalahaken kuwasa mungsuh, munggah dhateng swarga, saking ingkang panjenenganipun rawuh, kanggé mbalekaken kita saking kajatuhan kita lan nuntun kita wangsul dhateng swarga ingkang saking ingkang kita sampun dipunusir, lan paring kita berkah ingkang langkung ageng tinimbang ingkang sampun kita gadhahi sadurunge. Nanging ora ana siji wae déwa sing kok sembah sing nindakake bab kaya ngono; amarga padha wong ala lan ora manut paugeran sing wis nindakake akèh karusakan, padha ninggalaké wong bodho mung karo gagasan sepele bab keilahiané. Nalika tabir kabohongan banjur kabuka, dadi cetha apa sejatine lan sepira isiné pungkasané.

Sawisé Santo Ignatius ngendika kaya ngono, raja lan para anggota sinclite, amarga padha wedi yèn dhèwèké bakal nambah isin marang déwa-déwané, mréntahaké supaya dhèwèké digawa menyang panjara. Raja dhéwé ora turu sakwengi, mikir paukuman apa sing bakal digunakaké kanggo matèni Ignatius, lan mutusaké yèn dhèwèké bakal diparingi paukuman dipangan kéwan galak, amarga dianggep paukuman sing paling kejem. Esuké dhèwèké ngumumaké kabar iki marang déwan; kabèh sarujuk, nanging padha maringi pitutur supaya Ignatius aja diserahaké marang kéwan galak ing Antiochia, supaya dhèwèké ora dimulyakaké ing antarané warga liyané kanthi ngalami pati martir amarga pracaya, lan supaya wong liya, sing ndelok dhèwèké, ora saya kuwat iman Kristené. Mula saka iku padha nyaranake supaya dhèwèké diglandhang nganggo ranté menyang Roma lan dibuwang marang kéwan galak ing kana; amarga ing kana, amarga kesel amarga lelungan adoh, paukumané bakal luwih nyiksa, lan ora ana wong Roma sing bakal ngenali sapa dhèwèké; padha bakal mikir yèn salah siji wong jahat wis mati, lan ora bakal ana sing kelingan marang dhèwèké. Pitutur iki nyenengake atiné kaisar, banjur dhèwèké maringi paukuman pati marang Ignatius, mréntahaké supaya dhèwèké dibuwang marang kéwan galak ing Roma nalika pesta, ing ngarsané kabèh wong. Mangkono sang wali diukum déning wong-wong sing ora takwa, kaya-kaya dadi isiné para malaikat lan manungsa (1 Kor. 4:9).

Ignatius sing nggawa Gusti, nalika krungu paukuman sing diwènèhaké marang dhèwèké, kandha:

'Aku matur nuwun, ya Gusti, amarga Panjenengan karsa nganggep aku pantes dadi saksi katresnan sampurna marang Panjenengan lan kersa ngiket aku nganggo rantai wesi, kados Panjenengan ngiket Rasul Panjenengan, Paulus.'

Panjenengané kanthi kabungahan nampa belenggu mau, kaya-kaya iku kalung mutiara sing éndah—hiasan sing larang regané sing dikarepake supaya bisa tangi manèh ing gesang sing bakal teka[89] . Raja mangkat perang karo pasukane, dene Martir Ilahi sing diiket ing rante abot diserahake marang sepuluh prajurit sing kejem lan tanpa welas asih lan dikirim menyang Roma. Nalika ninggalake Antiokia, piyambakipun ndedonga kanthi khusyuk kanggo Gréja lan nyerahake kawanané marang Gusti Allah . Kabeh wong pracaya padha nangis lan meratapi kanthi sedhih banget, dene wong-wong liya sing kaiket marang dheweke dening katresnan kang murub, padha mangkat lelungan kanggo ngetutake dheweke. Ing Seleukia, ing pinggir pelabuhan, ora adoh saka Antiohia, Santo Ignatius numpak kapal karo para prajurit, kang bakal nglayar ngubengi pesisir Asia Cilik[90] , lan sawisé lelampahan dawa lan mbebayani tekan ing Smirna. Ing kono Ignatius ketemu lan nyapa Santo Polikarpos, rasul ilahi, Uskup Smirna, kanca muridé, lan nampa panglipur ing pacelathon sing kebak kasucian karo dhèwèké, bungah ing belenggu lan bangga marang ranténé. Amarga apa sing luwih dadi hiasan kanggo dhèwèké kajaba belenggu iki, sing ngiket dhèwèké kanggo Gustiné? Dhèwèké uga ketemu karo para uskup, presbiter, lan diaken liyané, sing padha teka saka gréja-gréja lan kutha-kutha ing Asia, kepéngin ndelok dhèwèké lan ngrungokaké tembung ilahi

[89] Delengen Epistel Santo Ignatius marang wong Efesus.

[90] Iki diterangake amarga para sing dihukum ora dikirim nganggo kapal khusus sing wis ditemtokake, nanging nganggo kapal sing kebeneran kasedhiya, lan sing, miturut kabutuhan pelayaran, mandheg ing panggonan siji utawa liyane.

saka lambéné. Ngiyataké umat Kristen ing imané lumantar tembung lan tuladha, ngélingaké supaya luwih waspada marang ajaran sesat sing wektu kuwi muncul lan nyebar, lan tetep nyekel tradisi apostolik, Santo Ignatius nyuwun marang Polycarp lan saktenané kabèh Gréja supaya ndedonga kanggo dhèwèké, supaya dhèwèké enggal dadi panganan kéwan galak lan bisa ngadhep ing ngarsané Gusti, marang Panjenengané sing atiné ngidam. Ndeleng yèn padha sedhih lan ora kepéngin yèn dhèwèké mati utawa pisah saka wong-wong mau, Ignatius wedi yèn para pracaya ing Roma uga bakal kuciwa, ora tahan ndeleng dhèwèké diserahaké marang kéwan galak, lan bakal nyedhiyakake alangan ing dalané; malah bisa ngangkat tangan marang wong-wong sing diutus nyerahaké dhèwèké marang kéwan galak, kanthi mangkono nutup lawang mbukak tumrap martir lan pati sing dikarepake. Mulane dhèwèké mutusaké ngirim panyuwunan marang wong-wong mau supaya padha ndedonga kanggo dhèwèké, supaya dalan sangsara dhèwèké ora dipendhek, nanging supaya dhèwèké malah disobek-sobek déning kéwan galak lan bisa lumaku menyang Gusti kang dikasihi.

Dheweke nulis kaya ing ngisor iki:

– Ignatius, sing nggawa Gusti Allah ing Gréja, kinurmatan déning kamulyaning Bapa Maha Luhur lan Putrané siji-sijiné, Yesus Kristus, sing dikasihi lan padhangaké déning kersané Panjenengané sing ing paningalé kabèh sing wis kasampurnakaké lumantar katresnané Yesus Kristus iku nyenengaké, Gusti kita, – marang Gréja sing mimpin ing kutha krajan provinsi Romawi, sing saleh, mulya, kabegjan, pantes dipuji, kinurmatan, suci lan unggul ing katresnan, sing nggawa asmané Kristus, sing dijenengi miturut Rama, marang para umat ingkang kula panggihaken salam ing asmanipun Yesus Kristus, Putraning Rama, – marang para umat ingkang sami manunggal ing badan lan roh ing saben dhawuh Panjenenganipun, ingkang sampurna nampi kabèh sih-rahmating Gusti, sampurna resik saking kabèh nodha ingkang asring[91] , lan kepéngin remen sanget ing Yesus Kristus, Gusti kita. – Lumantar pandonga marang Gusti, aku wis nampa apa sing suwé tak pandangaké: nyawang pasuryanmu sing pantes ing ngarsané Gusti. Aku diiket demi Kristus, muga-muga aku bisa nyium kowe, yèn kersané Gusti maringi aku pantes tekan pungkasan. Wiwitan sing apik wis ana: apa aku, kanthi sih-rahmaté Gusti, bakal bisa nepaki panggilané tanpa alangan? Amarga aku wedi katresnanmu bisa ngrusak aku, amarga kowe gampang nindakake apa sing kowe karepake, déné aku angel nggayuh Gusti yèn kowe welas marang aku. Aku ngarep kowe aja nyenengake manungsa, nanging Gusti, kaya saiki kowe nyenengake Panjenengané. Amarga aku ora bakal entuk kesempatan sing luwih becik kanggo tekan Gusti maneh, lan kowe uga ora bakal misuwur amarga tumindak sing luwih apik yen kowe meneng bae. Yen kowe meneng bab aku, aku bakal dadi kagungané Gusti; nanging yen kowe nuduhaké katresnan marang dagingku, aku bakal kudu mlebu arena maneh[92] . Aja nindakake apa-apa maneh kanggo aku kajaba njamin supaya aku disembelih marang Gusti saiki mezbahé wis siap; banjur, kanthi katresnan, mbentuk paduan swara lan nyanyi kidung puji marang Rama ing Kristus Yesus, manawa Gusti wis nganggep Uskup Siria pantes diarani saka Wétan menyang Kulon. Iku nggumunake banget kanggo aku ninggalake donya menyang Gusti, supaya aku bisa sumunar ing Panjenengané. Sampeyan ora tau ngiri marang sapa wae, lan wis mulang wong liya supaya nindakake sing padha. Aku kepengin sampeyan negesake kanthi tumindak apa sing sampeyan ajarake ing piwulang sampeyan[93] . Mung nyuwun marang Gusti Allah supaya aku diparingi kekuwatan batin lan lahir, supaya aku ora mung bisa ngomong, nanging uga kepengin; supaya aku ora mung dianggep Kristen, nanging pancen dadi Kristen sejati. Yen aku pancen mbuktekake awake dhewe minangka wong Kristen sejati, mula aku pantes nyebut awake dhewe kaya ngono, lan mung wektu kuwi aku bisa setya sejati nalika donya ora ndeleng aku maneh. Ora ana sing katon kang langgeng: *'sing katon iku sementara, nanging sing ora katon iku langgeng'* (2 Kor. 4:18). Gusti Allah kita, Yesus Kristus, luwih kamulyan nalika Panjenengané ana ing sisihé Rama. Kekristenan ora dumunung ing kapercayan meneng bae, nanging ing agungé pakaryané wong, utamané nalika donya sengit marang kuwi. Aku nulis marang para gréja lan ngandhani kabèh yèn aku kanthi rela mati kanggo Gusti, kajaba kowé padha nyegah aku. Aku nyuwun marang kowe: aja paring aku katresnan sing ora pas wektune. Ayo aku dadi panganané kéwan galak, lan lumantar kuwi aku bisa tekan Gusti Allah. Aku iki gandumé Gusti Allah: ayo untu kéwan galak nggilap aku, supaya aku bisa dadi roti murni kanggo Kristus. Luwih becik maneh, lulusahe kewan-kewan iki, supaya padha dadi peti mati kanggo aku lan ora ana sing ketinggalan saka

[91] Yaiku ajaran palsu

[92] Yaiku, sajrone urip iki.

[93] St Ignatius ing kéné nyariosaké kamulyané mati kanggo Kristus.

awakku, supaya sawise mati aku ora dadi beban sapa-sapa. Banjur aku bakal sejati dadi muridé Kristus, nalika awakku uga ora katon maneh déning donya. Ndongakna aku marang Kristus, supaya lumantar piranti-piranti iki aku bisa dadi kurban kanggo Gusti Allah. Aku ora maringi dhawuh kaya Petrus lan Paulus. Padha rasul, nanging aku wong kang wis dihukum; padha merdika, nanging aku isih budhak. Nanging yèn aku nandhang sangsara, aku bakal dibebasake déning Gusti Yesus lan tangi manèh ing Panjenengané minangka wong merdika. Saiki, nalika aku isih ing belenggu, aku mulang kowe supaya aja kepéngin apa-apa sing donya utawa sia-sia. Ing lelampahan saka Siria menyang Roma, lumantar daratan lan segara, bengi lan awan, aku wis gelut karo kéwan galak, diiket karo sepuluh macan tutul—yaiku pasukan prajurit sing merga diparingi pangurmatan malah saya galak[94] . Mlebu caci maki mau aku sinau luwih akèh, nanging aku ora nganggo iku minangka alesan (1 Kor. 4:9). Oh, muga-muga aku ora diparingi pangapura saka kéwan galak sing wis disiapake kanggo aku! Aku ndedonga supaya padha nyerang aku kanthi rasa luwe sing nggrantes. Aku bakal nggodha supaya padha mangan aku langsung, tinimbang, kaya sing ditindakake marang sawenehing wong, padha wedi lan ora nyentuh aku. Lan yen padha ora gelem nindakake kanthi sukarela, aku bakal meksa. Apura aku; aku ngerti apa sing paling apik kanggo aku. Aku iki isih anyar dadi murid. Ora ana apa-apa, sing katon utawa sing ora katon, sing bisa ngalangi aku teka marang Gusti Yesus Kristus. Ayo geni lan salib, gerombolan kéwan galak, dipatah-patah, disuwir-suwir, balungku diremuk, anggota awakku dipotong, awakku kabèh dipatah-patah, lan sangsara abot saka setan padha teka marang aku—asal aku bisa nggayuh Kristus. Kesenengan donya iki lan kraton jaman iki ora bakal ana gunané kanggo aku. Luwih becik aku mati kanggo Yesus Kristus tinimbang mrentah sak donya iki: *'Apa gunané manungsa yèn éntuk sak donya, nanging kelangan nyawané?'* (Matéus 16:26). Aku ngupaya Panjenengané sing seda kanggo kita; aku ngarep-arep Panjenengané sing tangi manèh kanggo kita. Aku nduwèni niat sing becik: apuraen aku, sedulur! Aja ngalangi aku urip; aja kepéngin aku mati. Aku kepéngin kagungané Gusti; aja nyerahké aku marang donya. Monggo aku lunga menyang pepadhang sing suci: sapisan tekan kana, aku bakal dadi manungsa Gusti. Monggo aku dadi paniru sangsara Gustiku. Sapa waé sing nduwèni Panjenengané ing sajroning atiné, monggo mangertèni apa sing tak kepéngini, lan welasani aku, awit weruh apa sing dadi pikaryanku. Pangeran donya iki kepéngin ngapusi aku lan ngrusak karsa atiku sing ngarah marang Gusti. Aja ana siji wae saka kowe-kowe sing ana ing kana sing nulungi dheweke. Nanging, dadi kagungane aku—tegesé, kagungane Gusti Allah. Aja kaya wong-wong sing nyebut-nyebut Yesus Kristus nanging tresna marang donya. Aja nganti ana rasa iri ing antaramu. Lan sanajan aku dhéwé njaluk bab liya marang kowe, aja manut marang aku: pracayaa luwih marang apa sing tak tulis saiki. Aku nulis marang kowe nalika isih urip, kobong karo kepinginan mati. Katresnanku wis disalib, lan ora ana geni ing atiku sing tresna marang donya materi, nanging banyu urip[95] sing nyuaraké ing jeroning atiku, ngundang saka jero: 'Mlaku marang Rama'. Aku ora nemu legané ing panganan sing bakal bosok, uga ora ing kesenengan urip iki. Aku kepéngin rotié Gusti, roti swarga, roti urip, yaiku dagingé Yesus Kristus, Putrané Gusti, sing lair ing jaman pungkasan iki saka wiji Daud lan Abraham. Lan aku uga kepéngin ombén-ombéné Gusti – getihé, sing iku katresnan langgeng lan urip langgeng. Aku ora kepéngin manèh urip manungsa. Lan iki bakal kelakon yèn kowé uga kepéngin. Mula aku nyuwun marang kowé supaya kepéngin iki, supaya kowé uga éntuk sih. Aku nulis surat cekak iki marang kowé. Percayaa marang aku, lan marang Yesus Kristus—sing lambéné ora nate ngucapaké goroh, lumantar Panjenengané Rama pancèn wis ngandika—Panjenengané bakal mbuktekaké marang kowé yèn aku ngucapaké kabeneran. Dedonga kanggo aku supaya aku bisa kasil. Aku nulis iki marang kowe ora manut daging, nanging manut pikirané Gusti Allah. Yen aku nandhang sangsara, tegese kowe wis tresna marang aku; nanging yen aku ora dianggep pantes, tegese kowe wis sengit marang aku. Elinga Greja Siria ing pandonga-pandonganmu: saiki Gusti Allah dadi panggembalane ing panggonku. Mung Yesus Kristus sing bakal mimpin greja iku, bebarengan karo katresnanmu. Bab aku, aku isin diarani salah siji anggotane, amarga aku ora pantes, dadi sing paling cilik lan sing diasingake. Nanging yen aku tekan Gusti Allah, kanthi sih-rahmaté aku bakal dadi ana regane. – Rohku ngucapaké salam marang kowe, uga katresnané gréja-gréja sing nampani aku ing jenengé Yesus Kristus, ora mung minangka wong liwat waé[96] . Malah gréja-gréja sing ana ing njaba rute lelampahan donyaku padha metu kanggo nyambut aku ing kutha. Aku nulis iki marang kowe saka Smyrna lumantar para

[94] Referensi marang hadiah-hadiah sing diwènèhaké wong Kristen marang para pangreksa Ignatius kanggo ngalembutaké kekerasané.
[95] Banyu urip, yaiku Roh Suci, sing maringi inspirasi lan nguwatake ing kasangsaran martir. Delengen Yohanes 4:10; Yohanes 7:3.
[96] Iku tegesé, kanthi katresnan kaya Ignatius iku uskupé dhéwé.

Efesia sing paling pinaringan berkah. Bareng karo aku, ana uga Crocus – jeneng sing tak tresnani. Bab wong-wong sing, kanggo kamulyaning Gusti, lunga luwih dhisik saka Siria menyang Roma, aku kira kowe wis padha kenal: kandha marang wong-wong mau yèn aku ana ing sacedhaké. Kabeh mau pantes marang Gusti lan marang kowe: kowe kudu nglipur lan nyengkuyung wong-wong mau kanthi saben cara. – Aku nulis layang iki marang kowe sangang dina sadurunge Kalends September[97] , yaiku tanggal 28 Agustus[98] . Tetep ajeg nganti pungkasan ing kasabarané Yesus Kristus. Amin.

Ignatius ngirim pesen iki karo sawetara wong Kristen saka Efesus sing nyertai dheweke, lan sing mangkat menyang Roma liwat rute paling cendhak[99] . Sawise sawetara wektu, sang wali dhewe ninggalake Smyrna, disertai para prajurit, lan tekan Troas. Ing kana dheweke nampa kabar kabungahan yen panganiayaan wis surut ing Antiochia lan tentrem wis dibalekake marang gréja. Nalika éling marang gréja piatu ing saben pandonga, dhèwèké nyuwun marang kabèh wong pracaya supaya padha ndedonga kanggo gréja mau: saya gedhé kabungahané amarga tentremé gréja mau, saya tentrem atiné nalika ngadhepi pati. Ing kahanan pikiran kaya ngono, dhèwèké nulis surat marang umat Filadelfia (ing Kilikia) lan umat Smirna, ngajak para Kristen supaya melu aktif ing acara-acara kabungahan ing Gréja Antiokia; lan utamané, dhèwèké nulis marang Santo Polikarpus, Uskup Smirna, nyuwun supaya dhèwèké ngirim salah siji anggota rohani menyang Antiokia kanggo nglipur gréja ing kana, lan maringi dhèwèké wewenang kanggo nulis marang gréja-gréja liyané supaya padha nindakake uga[100] . Saka Troas, Santo Ignatius numpak kapal maneh menyang Neapolis (ing Makedonia), mlaku kaki ngliwati Philippopolis lan Makedonia, ngunjungi gréja-gréja ing dalan, mulang ing kono, maringi piwulang lan nyemangati sedulur-sedulur sing ringkih, lan uga ngajak kabèh wong supaya urip kanthi gumbira lan waspada. Sawisé liwat Epirus, Santo Ignatius munggah kapal manèh ing Epidamnus lan layar menyang Italia ngliwati Segara Adriatik lan Tirrenia. Nalika piyambakipun mirsani Puteoli (kutha ing Campania) saking katah, piyambakipun kepéngin mandhap ing kono, supados saged dumugi Roma lumantar dalan ingkang sami kados ingkang sampun dipun lampahi dening Rasul Paulus nalika misi ingkang sarupa. Nanging angin kenceng nyegah kapal tekan pantai, lan Santo Ignatius tekan ing pelabuhan Portus, ora adoh saka Roma, mung sajrone sedina. Para prajurit padha kesusu menyang Roma kanggo nyekseni pertunjukan sing wis meh rampung[101] . Ing wektu sing padha, kabar wis sumebar babagan rawuhe Uskup Antiokia, lan umat Kristen sing padha kumpul padha metu nyambut rawuhe, kebak kabungahan lan sedhih sing jero. Sawetara wong ngarep-arep bisa mbujuk wong-wong supaya ora nyekseni tontonan getih matine wong sing bener. Nanging Ignatius, amarga katresnan marang wong-wong mau, nyuwun supaya ora nindakake kuwi; lan, sujud bebarengan karo sedulur-sedulur sing ana, piyambakipun ndedonga marang Putraning Allah kanggo gréja-gréja, supaya panganiayaan rampung, lan supaya katresnan bebarengan antarané sedulur-sedulur – para pracaya – tetep lestari. Sang Ignatius banjur digawa menyang Roma lan diserahake marang eparkh kutha miturut prentah kaisar. Nalika eparkh mau weruh Ignatius sing nggawa Gusti Allah lan maca layang kaisar, dhèwèké langsung mrentah supaya kéwan-kéwan disiapake. Dina pagelaran iku teka, lan sang wali digawa

---

97 Iki perhitungan miturut kalender Romawi.

98 Ing taun 107

99 Ana loro rute saka Smyrna menyang Roma – siji lumantar segara liwat Kapuloan lan Laut Tengah, sijiné lumantar daratan liwat Makedonia. Ignatius digawa lumantar rute sing kapindho, déné umat Kristen saka Efesus bisa waé numpak kapal lan ngirim layang-layangé Ignatius menyang Roma sadurungé dhèwèké teka. Nanging sanajan lumantar darat, mesthi wae wong-wong mau wis tekan Roma luwih dhisik tinimbang Ignatius, sing boboté abot amarga tuwa lan sempat suwe ing Smyrna. Saka Smyrna, Santo Ignatius ngirim telung layang marang umat ing Efesus, Magnesia (kutha Magnesia cedhak Kali Meander ing Ionia) lan Tralles (ing Asia), sing wis ngirim uskup, presbiter lan diakoné menyang Smyrna kanggo nyapa tawanan suci. Ing layang-layang iki, Santo Ignatius matur nuwun marang gréja amarga katresnan sing wis diparingaké marang dhèwèké, ngélingaké umat supaya njaga kesatuan roh lan manut marang uskup lan presbiter, lan ngélingaké supaya waspada marang guru palsu – wong-wong sing ng-Yahudikaké wong Kristen, sing nganggep Kristen mung minangka tambahan kanggo Yudaisme, lan para Doketis, sing nolak kasunyatan babagan lairé Juruslamet, sangsara lan wunguné lan ora ngakoni apa-apa sing manungsa ing Panjenengané.

100 Mula, pitung suraté Santo Ignatius isih ana. Surat-surat mau asliné ditulis nganggo basa Yunani, banjur diterjemahaké menyang basa Siria, Armenia, sabanjuré menyang basa Slavia, lan saiki menyang basa Rusia. Isiné surat-surat iki umume pangajab marang umat Kristen supaya njaga kesatuan batin lan njaba Gréja; mulané, Santo Ignatius pantes diarani guru kesatuan, kaya déné dhèwèké nganggep dhèwèké minangka wong sing ditakdiraké kanggo kesatuan (ing Surat marang umat Filadelfia). Saliyane, akèh saka surat-surat mau ditujokaké marang bidah-bidah ing jamané.

101 Pertunjukan lan dolanan iki diarani 'Saturnalia', sing kelanjutan lan penutupé yaiku 'Sigillaria'; lumaku pitung dina, diwiwiti tanggal 17 Desember, kanggo mengeti jaman emas sing, miturut penganut pagan Roma, wis ana nalika pamaréntahan déwa Saturnus.

menyang panggonan paukumané; kabèh warga kutha padha kumpul kanggo pagelaran iki, amarga kabar wis sumebar ngendi-endi yèn Uskup Siria bakal dibuwang marang kéwan galak. Sawisé ditempataké ing arena, sang wali ngadhep wong-wong kanthi rai sumunar, bangga marang semangat wani lan bungah amarga nampa pati kanggo Kristus, banjur muni banter:

'Wong-wong Roma, sing padha nyekseni kabungahan sing tak alami saiki! Kowe padha ngerti yèn aku ora diukum amarga tumindak ala apa waé, lan aku uga ora dihukum pati amarga tumindak tanpa hukum, nanging amarga Gusti Allahku siji, sing katresnané nglimputi aku lan sing tak tuju kanthi tekad. Aku iki gandumé Panjenengané, lan aku bakal digiling déning untu kéwan galak, supaya aku dadi roti murni kanggo Panjenengané.

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, singa-singa langsung diserang marang dhèwèké. Padha nyerang sakaligus, nyabik-nyabik sang wali lan mangan dhèwèké, mung ninggalaké balung kang atos. Lan pangajab sang wali supaya kéwan-kéwan mau dadi peti mayité kasembadan, lan Gusti nglilani kedadéyan iki miturut pangajab sang wali. Dheweke bisa menengake singa-singa ing ngarepe, kaya sing ditindakake marang nabi Daniel ing liang lan marang Santa Tèkla nalika martir, kanggo kamulyaning Asma Suci; nanging Dheweke ora nindakake kuwi, milih nepaki kepinginan lan panyuwunan abdi tinimbang ngluhurake kakuwataning Dheweke sing Maha Kuwasa. Mangkono patié Santo Ignatius sing nggawa Gusti, mangkono uga kabungahané, mangkono uga katresnané marang Gusti.

Sawisé tontonan kuwi rampung, para wong pracaya ing Roma—sing marang wong-wong mau sang wali wis nulis saka Smyrna—lan sawatara saka wong-wong sing teka bareng karo dhèwèké padha nglumpukaké balung-balung martir sing isih ana; lan, kanthi nangis tanpa kendhat kanggo dhèwèké, padha ngubur balung-balung mau kanthi pakurmatan ing panggonan khusus ing njaba kutha ing tanggal 20 Desember taun 107[102] .

'Kita, sawise nyekseni iki karo mripat kita dhewe,' mangkono crita para kronikwan babagan martiré Santo Ignatius, 'nglampahi sak bengi ing omah karo nangis, sujud lan ndedonga, nyuwun marang Gusti supaya maringi panglipur marang kita babagan apa sing wis kelakon.' Sawisé iku kita padha turu sedhela, sawatara saka kita weruh Santo Ignatius dumadakan muncul lan nyawiji karo kita; liyané weruh dhèwèké ndedonga kanggo kita; déné liyané manèh weruh dhèwèké kebak kringet, kaya sawisé gawe abot, lan ngadeg ing ngarepé Gusti. Kanggo bungah amarga weruh kahanan iki lan sawisé nerangaké pangandharing ngimpi mau, kita padha nyanyi puji-pujian marang Gusti Allah, Panyipta kabecikan kabèh; kita ngajèni wong suci mau lan nyathet dina lan taun seda panjenengané, supaya nalika padha kumpul ing dina pangorbanané, kita bisa rukun karo wong askétis lan martir Kristus sing gagah berani iki.

Nalika Kaisar Trajan krungu babagan seda Santo Ignatius, babagan kabecikan lan kabungahané sing wani, lan carané dhèwèké lunga menyang pati kanggo Gusti Kristus tanpa wedi lan kanthi kabungahan, Kaisar Trajan ngrasakaké sedhih marang dhèwèké. Amarga uga krungu yèn wong Kristen iku wong sing apik lan alus, sing urip kanthi ngendhaleni dhiri, tresna marang kasucian, nyingkiri kabèh tumindak ala, uripé tanpa cela lan ora nentang kratoné, nanging mung ora nyembah akèh déwa, ngurmati Kristus siji waé, Trajan ora mrentahake supaya padha digoleki kanggo dihukum pati, nanging ngidini supaya padha urip tentrem. Sawisé kuwi, relik suci Santo Ignatius sing nggawa Gusti kanthi hormat dipindhahaké menyang Antiokia[103] kanggo pangayoman kutha, kanggo marasaké wong lara, lan kanggo kabungahan kabèh kawanané pangon iki, kanggo kamulyané Gusti, siji ing Tritunggal, sing dipuji déning kabèh salawas-lawase. Amin.

---

[102] Ing Chetii-Minei saka Santo Demetrius saka Rostov, uripé Santo Ignatius nyakup cathetan ing ngisor iki: 'Ana uga sing nyritakaké babagan Santo Ignatius sing dijuluki Pembawa Gusti. Nalika dhèwèké digawa supaya dipangan kéwan galak lan tanpa kendhat ngucapaké jenengé Yesus Kristus ing lambéné, wong-wong jahat padha takon marang dhèwèké kenapa dhèwèké terus-terusan ngulang jeneng kuwi.' Wong suci mau mangsuli yèn jenengé Yesus Kristus wis kacathet ing atiné lan dhèwèké ngakoni nganggo lambéné marang Sang sing tansah digawa ing atiné. Nalika wong suci mau dipangan kéwan galak, miturut kersané Gusti, atiné tetep utuh ana ing antarané balung-balungé, ora kena rérangan déning kéwan-kéwan mau. Nalika padha nemokake iku, wong-wong kang ora precaya padha kelingan marang pangandikane Santo Ignatius lan padha motong atine dadi loro, kepengin mriksa apa sing diandikakake iku pancen bener. Lan padha nemokake, ing loro sisih njero ati sing wis kapotong, ana tulisan nganggo aksara emas: 'Yesus Kristus'. Mangkono, Santo Ignatius iku sawijining 'Sing Ngusung Gusti' loro-lorone ing jeneng lan ing kasunyatan, tansah ngusung Kristus Gusti ing sajroning atine, kanthi pikiran sing eling marang Gusti sing katingal cetha kaya ditulis nganggo pena awi.

[103] Pamindahan reliké Santo Ignatius dirayakaké tanggal 29 Januari

Kontakion, Nada 3:

Dina kang padhang maringi kabar marang kabèh bab pakaryanmu kang mulya tumrap Panjenengané sing lair ing palungan: amarga kangen kepéngin bungah marang Panjenengané amarga katresnan, kowe ngupaya supaya dipangan kéwan galak. Mula saka iku kowe dijenengi Pembawa Sang Gusti, Ignatius kang wicaksana.

Peringatan Santa Filogion, Uskup Antiokia

Peringatan tanggal 20 Desember

Wiwit isih cilik, Sang Philogion sing kabegjan sinau Kitab Suci kanthi semangat lan, kanthi pitulunganing Gusti, dadi paham sakabehe; njupuk piwulang suci minangka pedomaning gesang, piyambakipun sumunar kanthi kasucianing gesangipun. Philogion nduwé garwa lan putri, lan minangka pengacara, asring rawuh ing pangadilan: ing kono piyambakipun tansah mbela wong-wong sing ditindhes, maringi pitulungan lan ngadeg nglawan wong-wong sing nindhes janda lan anak yatim, wong mlarat lan wong mlarat banget. Lan piyambakipun sumunar lumantar gesangé sing luhur. Sawisé bojone seda, dhèwèké diangkat dadi uskup ing katedral[104] . Ing wektu kuwi, ana geger gedhé ing Gréja Kristen: sanadyan panganiayaan marang wong Kristen déning wong pagan wis rampung[105] , malah badai sing luwih dahsyat nyerang Gréja, yaiku wiwité gangguan bidah. Philogion, minangka uskup lan panggembala sing becik, tetep teguh ngreksa kawanané lan, lumantar kawicaksanané, nundha gangguan-gangguan mau kanthi nganalisa lan mbantah sofistika sesat. Amarga iku, dhèwèké dipuji déning Santo Yohanes Krisostomus[106] , sing uga nyritakaké uripé kanthi luwih rinci. Mangkono, sawisé nglakoni urip sing saleh lan kaya malaékat lan ngopeni kumpulan rohani sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi cara sing nyenengaké Gusti Allah, Santo Filogion kanthi tentrem lunga menyang panggonan kamulyan Bapa ing Swarga[107] .

Uripé Santo Daniel, Uskup Agung Serbia

Dipepering ing tanggal 20 Desember

Uskup Agung Serbia sing suci Daniel urip nalika pamaréntahan raja-raja Serbia Stefan Uroš II Milutin[108] , Stefan Uroš III saka Dečani lan Stefan Dušan, ing jaman paling mulya saka Serbia kuna. Dheweke asalé saka kulawarga bangsawan panguwasa lan putrané wong tuwa sugih[109] , sing nduwéni kulawarga gedhé, akèh putra lan putri, nanging kabèh mau wis seda nalika Daniel isih cilik. Nalika isih cilik, Daniel nyuwun marang wong tuwané supaya ngirim dhèwèké marang guru kanggo sinau maca lan nulis, nanging amarga sedhih amarga anak-anaké liyané wis seda, bapak lan ibuné ora gelem pisah karo anaké. Nanging, bocah iku tetep ngajokaké panjaluké: dhèwèké ngyakinaké seduluré supaya mbantu lan, tanpa kabaré wong tuwané, lunga bareng karo seduluré menyang guru. Guru mau ngerti sapa sing digawa marang dhèwèké lan banjur miwiti mulang kanthi tliti. Bocah iku nuduhaké kaprigelan lan ketekunan sing luar biasa, nganti dhèwèké cepet ngluwihi kanca-kancané lan kanca sakelas ing sekolah lan dhèwèké dhéwé bisa mulang wong liya.

Wiwitane, wong tuwane banget sedhih, nanging nalika padha ngerti ing endi panggonane putrane lan kepiye prestasine, padha bisa nrima kahanan kasebut lan nyerahake kabeh marang karsa Gusti.

---

[104] Sawisé bojone seda, Philogion dipaksa dijupuk saka panggonan sidang déning wong-wong lan, minangka pangajèn marang kabenerané, diangkat dadi uskup ing taun 318.

[105] Penganiayaan pungkasan marang iman Kristen kelakon ing jaman Kaisar Maximian lan Galerius (305–311) lan Kaisar Licinius (307–324). Ing wektu kuwi, Philogion, amarga katresnané marang kabeneran lan kaadilan, kanthi sukses mbela iman Kristen lan umat Kristen sing dianiaya, mbuktekake yèn dhèwèké iku sawijining pangakun iman. Nanging nalika iman sing dianiaya menang nglawan paganisme wiwit jaman Konstantinus si Bandhing karo Para Rasul, tipu daya anyar saka mungsuh Gréja Kristus, yaiku setan, nyebabake bidah Arian. Nanging Philogion, sing kapilih déning rakyat dadi uskup lan wis nampa pendhidhikan sing apik wiwit isih enom, kanthi semangat ngecam spekulasi bidah palsu.

[106] St. Yohanes Krisostomus maringi pujian kanggo Philogion ing taun 386.

[107] Dheweke seda kanthi tentrem watara taun 323.

[108] Milutin mrentah saka taun 1262 nganti 1320.

[109] Taun lan panggonan lairé Daniel, uga jeneng donyané, ora dingerteni.

Ing wektu sing padha, pemuda iku wiwit ngrembaka kepinginan marang kasucian, kabersihan, puasa, jaga wengi, lan pandonga—kawicaksanan sing mbedakake wong sing kuwat—lan dhèwèké katarik marang urip tapa brata. Dheweke ngupaya ketemu karo para biksu, maringi pakurmatan sing pantes, lan rembugan babagan urip biksuan, nganti ora suwe muncul kepinginan dadi biksu dhéwé, lan dheweke ndedonga marang Gusti supaya paring pangkat biksuan. Sanajan nalika semana, sawisé krungu akèh bab mujijat ing Kutha Suci Yerusalem lan Gunung Suci Athos, dhèwèké kebak kepinginan sing kobong kanggo ngunjungi panggonan-panggonan suci mau. Nanging wektu kanggo kuwi durung teka.

Nalika Daniel wis diwasa, Raja Serbia Stefan Uroš Milutin, sawisé krungu bab sipaté sing luhur, ngundang dhèwèké menyang kraton, remen marang dhèwèké lan nglebokaké dhèwèké ing lingkaran jero. Sanadyan lair saka kulawarga bangsawan lan cedhak karo sang raja, Daniel ora dadi sombong; sanajan ing kraton dheweke tetep andhap asor lan ora nate ninggalake pikiran babagan urip biksu.

Raja Milutin sing taat kerep nindakake ziarah ing saindenging karajan, ngunjungi gréja lan biara, ngurmati relik suci lan maringi sedekah kanthi murah ati. Ing salah siji lelampahan kaya ngono, Daniel kalebu ing rombongan raja. Nalika mandheg ing Biara Tritunggal Suci ing Sopočani[110] , Daniel—sing tansah seneng rembugan karo para biksu—ketemu salah siji biksu sing pas banget karo kepinginané. Dhèwèké nemokaké ing biksu iki penasihat lan pambantu sing apik, sing sarujuk mbantu priya bangsawan enom mau njupuk sumpah monastik.

Nalika Raja Milutin lan rombongane wis rampung nglakoni ziarah menyang Sopoč, lan kabeh wis padha istirahat sawise gaweyan, pemuda saleh iku, kanthi pitulungan biksu sing wis kasebut mau, nyelundup metu saka biara ing wengi. Pituduh anyaré nuntun dhèwèké menyang Biara Conchul Saint Nicholas ing Kali Ibri; ing kana, ing sangisoré abas biara kuwi, Nicodemus—sing dhéwé pelarian saka kraton—dhèwèké dicukur rambute dadi biksu lan diparingi jeneng Daniel.

Amarga suwé kepéngin urip biksu, Daniel, sawisé dianggep pantes nampa urip kuwi, miwiti nepati sumpah-sumpah biksuné kanthi semangat gedhé; nalika rawuh ing ibadah gréja kanthi tekun bareng karo liyané lan nindakaké kabèh pakaryan biksu sajroning dina, Daniel nglampahi wengi-wéné piyambakan kanggo jaga, merenung marang Gusti, lan pandonga sing ora kendhat. Donga, luh pangapuran lan tobat, puasa lan pakaryan asetik liyane kanthi cepet ndadekake dheweke dadi tuladha kanggo para biksu liyane. Kondhanging pakaryané sumebar ngluwihi tembok biara. Ora suwe dhèwèké narik kawigatèn Uskup Agung Serbia wektu kuwi, Eustathius II[111] , sing kepéngin ngajak Daniel menyang sisihé, amarga dhèwèké butuh rohaniawan sing padhang pikiran lan taat. Eustathius ngundang Daniel luwih saka sapisan, nanging amarga wis kebiasaan urip biara sing suwé dadi kepénginané, rahib pinunjul kuwi ora gelem ninggal panggonan ing ngendi dhèwèké wis ngucapaké sumpah; mula, uskup agung kapeksa nyuwun tulung marang Raja Milutin, supaya sang raja dhéwé mréntahaké rahib mau supaya rawuh ing ngarsané uskup agung.

Amarga ditampa kanthi becik dening Eustathius, Daniel ora suwe diangkat dadi hieromonk dening dhèwèké lan ditahan déning uskup agung ing kratoné, sing dumunung ing biara Žiče[112] .

Nalika ngladeni uskup agung, Daniel nerusake urip asketis, ora tau nglanggar sumpah monastik kanthi cara apa wae. Ing wektu sing padha, Daniel nindakake macem-macem tugas sing diparingake déning uskup agung lan ngladeni babagan administrasi Gréja. Daniel misuwur amarga pasuryané sing ayu lan swarané sing éndah, lan nduwèni 'karunia saka Gusti kanggo ngomong kanthi wicaksana lan masuk akal ing ngarepé para raja', kaya sing diterangake déning nabi Yesaya.

Daniel wis suwe kepengin ndeleng Gunung Athos sing suci. Sejatine, panguwasa Serbia sing sepisanan, Santo Stefan Nemanja—bapaké uskup agung Serbia sing sepisanan, Santo Sava—ndirèkaké Biara Hilandar Serbia ing Gunung Athos, ing ngendi Stefan dhéwé, kanthi jeneng biara Simeon Nemanja, manggon dadi biksu, kaya anaké, Santo Sava. Maka, Biara Hilandar ing Gunung Athos dadi papan suci paling ajiné kanggo wong Serbia nganti saiki. Raja Milutin mbalèkaké manèh biara kuwi; ing panggonane pondhok pertapa kuna sing

---

[110] Sapoca lan kutha Sapocani dumunung ing sumber Kali Raska, telung jam lelungan saka Novi Pazar ing Serbia Kuna; saiki, sing isih ana saka Biara Troitsky, sawijining kadipaten dinasti Nemanjić, mung reruntuhan.

[111] Eustathius II dadi Uskup Agung Serbia wiwit taun 1286 nganti 1304.

[112] Biara Žiča (Žiča, Židča), sing isih ana nganti saiki, dumunung ing pinggir tengen Kali Ibar, ora adoh saka panggonane mili menyang Morava Serbia, ing wates Karajan Serbia saiki.

prasaja, dhèwèké mbangun biara megah sing ora adoh saka pesisir. Miturut panyuwunan abbot wektu kuwi, Kyriakos, Milutin mbangun 'pirg', utawa menara benteng, pas ing pinggir segara, karo gréja kang dipersembahaké marang Sang Juruwilujeng, kanggo nglindhungi biara saka pembajak segara.

Abbot Kyriakos sing kasebut mau ora suwe seda. Uskup Agung Eustathius lan Raja Milutin, sing padha kuwatir babagan pamilihan penerus sing pantes, nglumpukakake sinode kanggo rembugan, sing kanthi mufakat milih hieromonk Daniel. Mula saka iku Daniel, sing suwé kepéngin ndeleng Gunung Athos sing suci, langsung diangkat dadi abbot Biara Hilandar, sing wis misuwur ing jaman kuwi lan nduwéni wigati khusus tumrap wong Serbia.

Wektu nalika Gusti kersa ngangkat Daniel dadi abbot ing Biara Hilandar iku mangsa kang angel lan nyoba, ora mung kanggo Gunung Suci Athos nanging uga kanggo Kabèh Karajan Yunani. Ing wektu kuwi, wong Turki Usmaniyah wis maju nyerang Konstantinopel; ora mung nyerang saka Asia, nanging uga nyoba nyebrang segara lan nyerbu Éropah. Para kaisar Yunani nindakake saben upaya kanggo nglindhungi wong Kristen saka wong kafir. Saliyane pasukane dhéwé, padha ngupaya banget golek pitulungan saka njaba. Mangkono, Raja Serbia Milutin mbantu Kaisar Yunani Andronikos Agung nglawan wong Turki ing Asia. Mengko, Tsar Yunani kapaksa nggunakake pasukan bayaran, yaiku para Katalan saka Spanyol. Pasukan bayaran iki, sing asalé saka manéka bangsa, ora netepi prajanji; ora suwé padha gawé aliansi karo wong Turki, lan saka kancané lan pangreksané kraton Kristen Ortodoks, kanthi cepet padha dadi mungsuh sing galak. Padha ngrampok, ngrusak, lan ngobong omah-omah ing saindenging Semenanjung Balkan. Para bajak laut, utamané wong Venesia, nyerang sembarangan ing pesisir segara Yunani. Ora ana mungsuh ing daratan—wong Katalan—utawa ing segara—umume wong Venesia—sing ninggalaké , lan Gunung Athos sing suci ing tentrem. Kabar angin sing dilebih-lebihake babagan sugihing biara-biara ing Athos narik para perampok sing ora nresnani warga lan ora mbedakake pangkat utawa umur, nyekel wong dadi tawanan, mateni, lan ngrebut bandha.

Malah Biara Hilandar Serbia ing Gunung Athos uga ora luput saka serangan para perampok iki, sing sanadyan Kristen, padha wong Latin.

Ing wektu kang angel kaya ngono, Santo Daniel diangkat dadi abbot ing Hilandar.

Raja Milutin lan Uskup Agung Eustathius ngutus Daniel karo peparing mewah kanggo Biara Hilandar Suci. Amarga suwé kepéngin nyawiji ing urip biara ing Gunung Athos, Santo Daniel kanthi bungah miwiti nepaki pangarep-arep sing wis suwé diimpikaké. Dheweke nyawisake atine sakabehe kanggo asketisme monastik, kanthi teguh ngungkuli kabeh godaan sing dilontarke mungsuh, setan, kanthi maneka cara ing dalan kaslametan. Tuladha sang abbot lan piwulangé sing fasih marakake lan nyebarake kesalehan, kesatuan pikiran, katertiban, lan katresnan bebarengan ing biara.

Nanging saliyane saka prestasi spiritualé, Abas Daniel uga kudu melu pertarungan fisik kanggo mbela biara saka para perampok sing wis nyerang lan ngrusak kabèh Gunung Suci. Akeh biksu lan warga lokal biasa, kalebu wanita lan bocah-bocah, padha mlayu menyang Biara Hilandar sing kokoh lan teratur, golek pangayoman lan panguripan ing kana.

Kabèh pasokan biara diwènèhaké kanggo nyukupi kabutuhan wong-wong sing nandhang sangsara, nanging pungkasané kabèh mau uga entèk. Keluwen nyebar ing endi-endi. Wong-wong lan malah kéwan ternak ing tanah sing rusak padha mati keluwen. Ing ngadhepi bencana sing ora bisa ditahan iki, malah para biksu ing Biara Hilandar padha nyebar golek papan aman, nanging padha uga digawa dadi budhak déning mungsuh utawa mati keluwen. Mung abbot Daniel, sing tekadé teguh, ora nyerah. Sajrone telung setengah taun dhèwèké tetep tahan ing biara sing dikubati. Bola-bali mungsuh nyedhak lawang biara, nyerang tembok, nanging padha mundur tanpa asil, lan padha sumpah bakal bali. Daniel mbela biara tanpa kendhat, bebarengan karo wong-wong sing isih ana ing kana, lan kanthi pandonga terus-terusan marang Gusti Allah.

Amarga bebaya sing ngancam banget, sang abbot sing welas asih lan nduwé pandhangan adoh, sawisé nampa janji lan sandera saka wong-wong sing ngungsi ing biara yèn bakal mbela, mutusaké nylametaké bandha lan uwal saka bebaya kanthi ngungsi sementara marang patrone, Raja Serbia Milutin.

Sawisé maringi dhuwit emas sing akèh marang wong-wong sing tetep ana ing biara, Daniel, bebarengan karo sawatara anggota komunitas biara, njupuk wadah suci lan permata—malah kéwan ternak biara—lan budhal menyang Serbia liwat tanah-tanah sing dikuduki lan dirusak déning mungsuh. Kanthi sih rahmaté Gusti, ing antarané manéka rupa bebaya, dhèwèké bisa tekan kanthi slamet menyang kutha krajan Serbia wektu kuwi, yaiku

kutha Skopje. Raja Milutin kanthi bungah nampani Abas Daniel lan ngajak dhèwèké supaya tetep manggon bareng nganti bebaya kuwi sirna. Nanging Daniel, sawisé nyerahaké bandha lan ternak biara marang Milutin kanggo dijaga, banjur bali, siap nampa apa waé, kalebu mati syahid.

Ing lelampahan bali, dhèwèké manèh ngadhepi manéka bebaya saka para perampok lan mungsuh. Ing sawijining wektu, sawijining panguwasa lokal nyerang dhèwèké kanthi niyat nyekel lan ngrampok, nanging para wong sing mèlu Daniel kasil ngalahaké para penyerang, ngiket mungsuh mau, nggawa bebarengan, lan mung ngeculaké sawisé metu saka wates wilayah panguwasa kuwi.

Sawisé bali menyang Biara Hilandar, Abas Daniel sepisanan njupuk langkah kanggo nglindhungi lan njaga biara ing mangsa ngarep saka mungsuh-mungsuh sing terus nimbulaké karusakan ing Gunung Athos lan ing tanah sakupenge. Sawisé maringi dhuwit marang sawatara wong sing bisa dipercaya, dhèwèké ngutus wong-wong mau menyang pelabuhan kanggo tuku roti lan nyewa prajurit sing nggawa senjata kanggo mbela biara. Sawisé ngamanaké pertahanan biara, Daniel dhéwé mundur menyang Biara Rusik ing Gunung Athos kanggo ketemu karo bapak rohani kanggo pitutur rohani, uga kanggo kaamanané dhéwé, amarga mungsuh padha nggoleki kasempatan kanggo nyekel abbot Hilandar. Loro pengkhianat saka Biara Hilandar lunga menyang Rusik kanthi niyat ngapusi abbote lan nyerahake dhèwèké marang mungsuh. Nanging Daniel sing nduwèni pandhangan adoh lan peka bisa mbusak senjatane, sanadyan mungsuh-mungsuh mau, sawisé ngurung Rusik, nyoba ngobong biara iku lan nyekel Daniel. Nanging Gusti nylametaké Daniel saka bebaya iki: mungsuh-mungsuh padha perang antarané dhéwé lan kanthi ora dikira mundur saka biara.

Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis nylametaké dhèwèké saka bebaya sing arep teka, Daniel bebarengan karo anak rohani lan kanca-kancané mangkat menyang pesisir menyang biara Athonite Xiropotamou, sing uga wis diadegaké lan disedhiyakaké déning Santo Sava, Uskup Agung Serbia. Ing kéné, Daniel nglebetaké dhiri lan wong tuwané ing sinodikon kanggo pangeling-eling lan, sawisé nglampahi sawetara dina ing pandonga, bali menyang biarané, Hilandar.

Ing wektu sing padha, mungsuh saka njaba, sing wis nyebabake bala lan karusakan parah luwih saka telung taun, alon-alon wiwit mundur saka Gunung Athos, lan katentreman alon-alon bali maneh ing kana. Tsar Yunani Andronikos lan Raja Serbia Milutin nulungi ngalahake lan nyebarake mungsuh-mungsuh mau.

Sawisé katentreman lan tentrem bali ana ing Gunung Athos, Daniel, sing wis tanpa kendhat lan semangat banget mbela lan ngreksa situs suci Serbia, mutusaké, kanggo urip asketis sing meneng lan nyendhiri, nyerahaké jabatan abbot ing Hilandar marang muridé Nicodemus, banjur mundur menyang biara Athonite ing Karyes. Ana ing kana selé Santa Sava, kang ditujokaké kanggo urip meneng lan nyendhiri manut paugeran Santa Sava, sing déning piyambaké nalika dadi biksu ing kana, nindakaké pandonga, jaga bengi, sujud, lan nyanyèkaké mazmur. Sawisé manggon ing sel iki, Daniel nyawisaké awaké dhéwé sakabèhé kanggo tapa brata rohani, kang misuwuré nyebar ing saindenging Gunung Athos, nganti akèh wong wiwit teka marang dhèwèké golek panglipur lan pituduh rohani.

Nalika Daniel lagi nglakoni tapa brata ing biara Karyes, perang meletus ing tanah kelairané Serbia: adhine Raja Milutin, Dragugin, mbrontak marang dhèwèké, nyoba kanthi pitulungané Raja Hongaria kanggo nyopot Uroš Milutin saka tahta Serbia kanggo kapentingan anaké dhéwé, Urošica. Milutin nemokake dhèwèké ana ing bebaya gedhé. Amarga wedi ana invasi mungsuh, dhèwèké nglumpukaké bandha ing Biara Banja, nanging ora ana wong sing bisa dipercaya kanggo njaga bandha mau. Ing wektu kuwi, sawisé uskup seda, kursi uskup ing Banja kosong. Mula Raja Milutin ngelingake Daniel sing energik, mantan abbot Hilandar, lan ngutus utusan siji-sijine marang dhèwèké ing Karyes, ngajak dhèwèké menyang kratoné. Amarga setya marang praktik asetik piyambakan, Daniel nolak suwé, nanging panyuwunan raja sing terus-terusan meksa dhèwèké sarujuk, mula dhèwèké rawuh ing ngarsané Raja Milutin. Raja nerangake kahanan kang darurat lan, kanthi nyerahake bandha sing diklumpukake ing Biara Bansko, nyuwun marang Daniel supaya nglindhungi bandha mau lan nawakake dhèwèké jabatan uskup Bansko. Daniel pancen ora kepéngin ninggalaké urip nyendhiri ing gunung suci, nanging Raja Milutin pungkasane ngyakinaké dhèwèké supaya nampa usulan mau, kanthi janji bakal ngidini dhèwèké bali menyang gunung suci sawisé perang kasebut rampung kanthi sukses.

Nalika Raja Milutin wis kasil ngatasi kahanan angel sing muncul saka pemberontakan sing dipimpin adhine Dragugin, Daniel manèh nyuwun bali menyang gunung suci, lan sanadyan raja ngedherek banget supaya piyambakipun tetep ing Serbia, piyambakipun tetep mundur malih menyang Hilandar sing dipun tresnani, ing

ngendi, sawisé manggon ing pirg utawi menara ingkang kasebut mau, piyambakipun malih nyawiji manèh ing gesang asketik. Kaya biyasane, nanging luwih-luwih saiki, dhèwèké nyawisake wektu kanggo maca lan sinau Kitab Suci.

Sang Wali Daniel wis suwe kepengin banget ngunjungi Kutha Suci Yerusalem lan ngurmati panggonan-panggonan suci Kristen. Lan saiki piyambakipun yakin menawa pungkasanipun wayahe sampurna kanggo ngleksanani rencananipun. Piyambakipun wiwit nyiapake lelampahanipun menyang Yerusalem.

Nalika Sang Prabu Serbia Milutin krungu bab iki, panjenengané krasa sedhih banget: panjenengané ora kepéngin Daniel ninggalaké dhèwèké saklawasé; dhèwèké butuh Daniel minangka wong sing bisa dipercaya, lan sing bisa maringi pitutur sing bijaksana uga pitulungan ing manéka warna. Raja banjur ngajak Daniel supaya nundha rencanane lan tinimbang lelungan menyang Yerusalem, bali menyang Serbia, ing ngendi ana macem-macem tugas lan pakurmatan sing ngenteni. Daniel manut karo panyuwunan raja. Keuskupan Bansko dibubarake lan diowahi dadi biara, nalika Daniel diijini manggon bareng karo Uskup Agung Serbia Sava III, sing nyedhiyakake sel kanggo dheweke ing omahé minangka penerus mbesuk: kanggo Milutin, nalika ngajak Daniel bali menyang Serbia, wis janji marang dheweke jabatan keuskupan agung Serbia ing mangsa ngarep ing Saint Sava.

Sava III seda ora suwe sawisé kuwi. Nanging, amarga alesan sing ora dingerteni, dudu Daniel sing kapilih nerusaké dhèwèké, nanging muridé, abas Hilandar, Nicodemus; Daniel, sakwisé kuwi, diangkat dadi Uskup Kholm[113] .

Ing tanggal 20 Oktober 1320, Raja Serbia sing taat, Stefan Uroš II Milutin, séda; piyambakipun mrentah Serbia salami telung puluh taun, ngrembakaké wates-watesé lan nggawa kamulyan ageng tumrap nagari. Daniel diwenehi kabar babagan lara raja lan rawuh nalika seda lan panguburané, sing dianakake ing upacara pangeling-eling Milutin ing Biara St. Stephen ing Banja, ing ngendi Daniel biyèn tau dadi uskup.

Putrané Milutin, Santo Stefan Uroš III saka Dečani[114] , munggah ing tahta Serbia.

Sawisé pangukuhané, dhèwèké langsung ngundang Uskup Daniel lan nglebokaké dhèwèké ing lingkaran jero; wiwit isih enom, dhèwèké wis tresna lan ngajèni dhèwèké minangka panutan sing wicaksana sajroning pirang-pirang taun dhèwèké ngladèni bapaké, lan utamané minangka pitulung lan pangayoman nalika wektu kasangsaran gedhé.

Merga perantaraan lan advokasi Daniel, Stefan saka Dečani bisa dibebasake saka tawanan ing Konstantinopel lan pungkasané rukun maneh karo bapaké.

Mula Daniel dadi pangajar tetep, penasihat, lan asistèn raja Serbia. Ing wiwitan pamaréntahan Stefan saka Dečani, muncul akèh kasulitan ing jero nagara lan saka mancanagara. Raja anyar kudu mbela awake dhewe saka mungsuh jero negeri—para pesaing sing wis nglawan, yaiku sepupuné Vladislav, putrané Raja Dragutin, lan adhine kandung saka bapaké, Constantine. Dheweke uga kudu nglindhungi awake dhewe lan Serbia saka mungsuh njaba. Tsar Bulgaria, Michael, wis ngusir bojone, Neda, adhine Stefan saka Dečani, lan lagi ngupaya pendekatan lan aliansi karo wong Yunani nglawan wong Serbia. Stefan saka Dečani kudu mbela awake dhewe nganggo kekuwatan senjata uga ngupaya persetujuan tentrem lan negosiasi. Ing wektu kuwi, ora ana sing luwih pantes kanggo rembugan kaya ngono kajaba Uskup Daniel, sing duwé akèh pengalaman donya lan kecerdasan basa sing luar biasa, lan sing paling utama, duwé bakat kanggo ngomong ing ngarepé para raja. Mula, miturut panyuwunan lan pandhuan Raja Stefan saka Dečani, Daniel kasil nindakake misi diplomatik marang Tsar Bulgaria Michael lan Tsar Konstantinopel, Andronikos enom.

Nalika nindakake macem-macem tugas kanggo sang panguwasa, Daniel ora bisa lali marang Gunung Suci Athos sing dikasihi lan, saben ana kesempatan, isih lunga menyang kana; nanging dhèwèké ora bisa suwé manggon ing kana manèh. Mangkono, sawisé ngrampungaké misi diplomatik mau, dhèwèké arep manèh menyang Athos, nanging sedaé Uskup Agung Serbia Nicodemus tanggal 13 Mei 1323 meksa dhèwèké bali menyang Serbia. Dewan para rohaniawan lan bangsawan sing diundang déning raja kanthi mufakat ngumumaké Daniel dadi 'Uskup Agung kabèh tanah Serbia lan Pomerania' tanggal 14 September taun sing padha. Umuré wektu kuwi 50 taun.

---

[113] Keuskupan Kholm utawa Zaholm dumunung ing Herzegovina saiki.

[114] 6 Januari 1321; delengen riwayat St. Stephen saka Dečani ing tanggal 11 November.

Sawisé munggah ing tahta keuskupan agung, Daniel nyawisaké kabèh atiné kanggo kabecikan Gréja lan tanah airé sing dikasihi. Kaping pisan lan paling utama, mesthi waé dhèwèké ngarahaké perhatiané marang panyempurnaan Gréja, loro-loroné saka njero lan njaba. Minangka wong sing padhang pikiran, dhèwèké ngupaya ngunggahaké tingkat pendhidhikan para rohaniawan kanthi nyengkuyung sinau Kitab Suci, ngadegaké sekolah, lan nyebarake buku.

Ing ibadah ilahi lan urip para rohaniawan, piyambakipun nggatekake ngenalake ritual sing ketat, tertib, lan kaagungan. Piyambakipun ngupaya banget supaya gréja-gréja nduwèni buku-buku sing dibutuhake; akèh buku anyar sing diparingake kanggo panggunaan gréjawi sing sadurungé durung diduwèni déning wong Serbia.

Sajrone uripé sing dawa, Uskup Agung Daniel nglumpukaké pengalaman jembar ing babagan pambangunan lan administrasi. Sawisé njabat ing pangkat paling dhuwur ing administrasi Gréja Serbia, dhèwèké nggunakake kawruh lan pengalamané sing jembar kanggo nglakoni tugase. Kanthi dhukungan saka raja Serbia, dhèwèké nduwèni kabèh kasempatan, digerakké déning semangat kang kobong, kanggo nindakake panyempurnaan njaba gréja-gréja Serbia: dhèwèké ngedegaké gréja anyar sing megah, ndandani lan mbangun manèh gréja lawas, ngias njero lan njaba, nyedhiyakké perabotan gréja, busana suci lan buku, lan ngias nganggo ikon lan lukisan témbok. Kanggo mbangun lan ngias gréja-gréja mau, dhèwèké nyedhiyakake bahan-bahan sing dibutuhaké—lan asring larang regané—saka jero Serbia lan saka njaba watesé, kanthi nyewa para tukang lan uga pesen barang-barangé; contoné, lonceng kanggo gréja-gréja mau dipesen saka pesisir Adriatik.

Dheweke nyawisake akeh upaya lan perhatian kanggo pambangunan lan hiasan greja ing loro biara katedral keuskupan agung, ing Žiče lan Peć. Ing salah sijine panggonan kasebut, minangka pratandha panuwun amarga wis luput saka bebaya sing diadhepi sajrone lelungané sing akèh lan manéka warna ing saindenging Serbia lan sakliyane, dhèwèké mbangun gréja megah kanggo ngajèni Ibuné Gusti, sing dikenal minangka Odigitria saka Konstantinopel, kanthi loro kapel sisih – siji kanggo Yohanes Pembaptis lan sijiné kanggo Santo Arsenius, Uskup Agung Serbia – lan, pas jejere, ana gréja cilik kanggo Santo Nikolaus Panyipta Mucjizat. Sawisé dihias kanthi megah ing njero lan njaba, lan diparingi kabèh kabutuhan, dhèwèké mréntahaké yèn ibadah ing gréja iki kudu dipimpin déning biksu Yunani manut buku liturgi Yunani, yaiku , lan manut upacara ing biara-biara Yunani. Ing panggonan liya, sacedhake gréja-gréja lawas Para Rasul Suci lan Santo Demetrius, lan Gréja Ibuné Gusti sing wis dibangun, dhèwèké nambahaké pawon umum, sing modhèlé saka gréja-gréja Yunani, dibangun saka bahan-bahan mewah lan dihias kanthi manéka hiasan ing njero lan njaba, lan ing sacedhaké, ana pirg, utawa menara benteng, kanthi gréja ing pucuké kang dipersembahaké marang Santo Daniel Sang Stylite.

Ing pirang-pirang panggonan ing Serbia, kayata ing benteng Magliče, ing kutha Elice, Lizice lan liya-liyané, Uskup Agung Daniel mbangun anyar utawa ndandani akèh gréja, biara lan bangunan liya sing kagungané Gréja.

Saliyane pambangunan gréja lan bangunan liya, Daniel njamin yèn ing endi waé ana biara lan gréja, kebon sayur, kebon woh-wohan, kebon anggur, lan sacara umum lahan tani diadegaké lan dirumat kanggo nyukupi kabutuhan manéka lembaga gréja.

Masa pamaréntahan Uskup Agung Daniel iku jaman emas kamakmuran internal lan eksternal kanggo Gréja Serbia; akèh monumèn sajarah saka jaman kuwi isih lestari nganti saiki.

Ing jamané Stefan saka Dečani, Daniel dadi penasihat sing ajeg lan utama. Nalika perang meletus antarané Serbia lan Bulgaria, lan nalika Stefan saka Dečani mangkat perang bebarengan karo putrané Stefan Dušan, Daniel ditinggal dadi pangreksa kulawarga kraton lan panguwasa utama nagara. Raja ngirim kabar saka medan perang marang Uskup Agung Daniel, lan uskup agung ngatur pandonga kanggo kamenangan; lan nalika ing Pertempuran Velbuga wong Serbia menang telak nglawan wong Bulgaria, Daniel mréntahaké supaya ana ibadah syukur dianakaké ing saindenging tanah Serbia. Raja Stefan saka Dečani, minangka pratandha panuwun marang Gusti Allah amarga kamenangan sing diparingi, mutusaké nggunakake harta karun sing dadi rampasan perang sawisé kekalahan wong Bulgaria kanggo mbangun monumen kanggo dhèwèké: Gréja Agung Paningkatané Gusti ing Dečani. Uskup Agung Daniel nduwèni peran sing paling aktif ing milih lokasi lan mbangun gréja sing larang regané lan éndah sacara artistik iki; dhèwèké ora mung dadi pangadeg lan pambangun biara, nanging uga panyumbang dana: dhèwèké migunakaké dana pribadiné kanggo mbangun salah siji pérangan gréja minangka pangeling-eling kanggo dhèwèké dhéwé[115] .

Ora suwe sawisé pesta kanggo ngrayakaké kamenangan nglawan mungsuh, Uskup Agung Daniel kudu ngadhepi kahanan angel amarga prahara sipil ing Serbia, ing ngendi Raja Stefan sing taat saka Dečani ditakdiraké mati syahid ing tangan para pembunuh sing tumindak kanthi kawruh anaké, Stefan Dušan[115] .

Stefan Dušan, sawisé dadi panguwasa tunggal Serbia, nggedhekaké wates nagara kanthi kekuwatan senjata lan nggawa kamulyan anyar marang Serbia lan Gréja Serbia. Dhèwèké njupuk gelar Tsar wong Serbia lan Yunani sawisé ngrebut sawatara wilayah Yunani, lan ngunggahaké Uskup Agung Serbia dadi pangkat Patriark Serbia. Iki kelakon ing taun 1346, nanging Uskup Agung Daniel ora urip nganti nyekseni kedadeyan iki: piyambakipun séda kanthi tentrem tanggal 20 Desember 1337.

Uskup Agung Daniel sing suci kondhang ora mung minangka askétis sing taat, pamimpin gréja lan nagara, nanging uga minangka sarjana lan panulis sing padhang pikiran. Muridé, sing nulis hagiografiné, nyekseni kawruh Daniel sing ngluwihi umume, katresnané marang maca lan maringi pencerahan marang wong liya, lan upayane kanggo nyengkuyung panyebaran buku ing Serbia—ora mung liwat salinan anyar saka karya sing wis ana, nanging uga liwat nyusun lan nerjemahaké karya anyar. Daniel dhéwé makarya tanpa kendhat sajrone uripé ing loro-loroné pakaryan iki. Minangka panulis, piyambakipun ninggalaké karya ageng lan ajiné *The Lives of the Kings and Archbishops of Serbia*. Daniel tresna sanget marang tanah kelairané lan njamin manawa prestasi lan pakaryan para raja lan uskup agung biyèn—akèh ingkang sampun kanonisasi dados wali—mboten badhé kasupen[116] . Liwat tuladha lan upayane, Daniel nyumbang gedhe kanggo pangembangan sastra Serbia ing jamane, utamane ing Biara Hilandar, sing dadi papan sing dikasihi lan suwé wis dadi pusat pencerahan spiritual Serbia.

3 Januari

21 Desember (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Juliana Sang Perawan lan kanca-kancané

Diperangeti tanggal 21 Desember

Sajrone pamaréntahan para kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti—Diocletian ing Wétan lan Maximian ing Kulon—pemujaan berhala ngrembaka ing kutha Bizantium Nicomedia[117] . Ing wektu kuwi, ana wong sugih lan bangsawan jenengé Africanus manggon ing kana, sing banget setya marang pemujaan berhala; dhèwèké nduwé putri jenengé Juliana. Nalika Juliana wiwit diwasa lan mekrok ing kaendahan, sarta ing wektu sing padha nuduhake kapinteran lan watak becik, salah siji pejabat kraton sing jenenge Eleusius, nglawan para calon bojo liyane, wis nyawisake dhiri dadi tunangane; nanging pungkasaning mantenan ditundha nganti dhèwèké tekan umur diwasa. Ing wektu sing padha, Juliana, sawisé krungu kabar Injil babagan Kristus, wiwit pracaya marang Panjenengané lan dadi wong Kristen sacara rahasia. Nalika ndeleng langit, bumi, segara, lan geni, dhèwèké nggoleki Sing Ncipta kabèh mau, lan lumantar ciptaan dhèwèké sinau ngenali Sang Pencipta, kaya sing diandharaké Rasul Suci Paulus: 'Sipat-sipaté sing ora katon, yaiku kakuwatané sing langgeng lan sipat déwatané, wis cetha katon wiwit donya diciptakaké lumantar kabèh sing wis ana' (Roma 1:20). Lan dheweke merenung ing atine: 'Mung ana siji Gusti Allah sejati, sing kuduné kita sembah!' Arca-arca sing ora urip kuwi dudu dewa, nanging panggonané setan.' Wiwit wektu kuwi, dhèwèké nyawisaké awaké kanthi temenan kanggo ndedonga lan maca Kitab Suci, sinau Hukumé Gusti awan lan bengi – kanthi ndhelik saka bapaké, sing, minangka wong pagan sing fanatik, kanca setan lan mungsuh wong Kristen. Bab ibune Juliana, sanadyan dheweke uga pagane, dheweke ora nolak iman Kristen uga. Nanging, dheweke ora maringi perhatian khusus marang salah siji iman – dheweke

---

[115] Delengen urip sing padha.

[116] Karya iki déning Daniel, sing kadhangkala diarani Genealogi utawa Kronik Karajan, wis dicithak karo tambahan-tambahan sabanjuré, kalebu riwayat Daniel sing ditulis déning salah siji muridé, diterbitaké déning Danicic ing édisi sing kasebut ing cathetan kaca 1016.

[117] Bab Nicomedia, delengen kaca 954, cathetan 7.

ora ngabdi marang arca-arca kanthi semangat lan uga ora ngajeni Kristus, mula dheweke ora peduli iman apa sing dianut putrine. Mangkono, nalika ibuné ora peduli, Juliana sing pinaringan berkah gampang ndhelikaké imané marang Kristus saka bapaké lan nyawisaké dhiri kanggo pandonga lan maca Kitab Suci. Kanthi atiné kebak katresnan marang Gusti Allah lan teguh ing kesalehan, dhèwèké mikiraké carané mbatalaké pertunangané lan nyingkiri nikah karo wong kang ora takwa, njaga kesucian prawané saka wong sing nyembah arca, lan njaga awaké murni saka abdi setan.

Mula, nalika wektu mantenan wis cedhak, Juliana ngutus pesen marang tunangane, Eleusius, kandha:

'Aja nyiapake mantenan kanthi sia-sia; ngerti iki: aku ora bakal sarujuk nikah karo kowe kajaba kowe dadi gubernur provinsi iki.'

Mangkono tumindak sang wali, yakin manawa Eleusius ora bakal bisa nggayuh jabatan iku, lan kanthi cara iki dhèwèké ngarep-arep bisa nyingkiri nikah karo dhèwèké. Nanging Eleusius, kesengsem marang katresnané marang dhèwèké, wiwit ngupaya jabatan eparch kanthi tekun banget – kadhang liwat panyuwunan tulus, kadhang liwat peparing mewah, lan kadhang liwat wong-wong sing duwé pangaribawa – nyuwun marang raja supaya maringi pakurmatan jabatan kuwi. Lan sawisé suwe, sawisé mbuwang akèh bandha, dhèwèké kasil nggayuh pangajabé, sanadyan kanthi angel, kanthi pitulungan setan; amarga setan, sing kepéngin ngalang-alangi niyat becik sang putri suci, nulungi Eleusius. Sawisé dadi gubernur, dhèwèké langsung ngutus kabar marang tunanganné, kandha:

'Bungahna, Juliana, amarga kowe duwé aku minangka tunanganmu, priya sing kinurmatan kanthi kamulyan, amarga aku wis dadi gubernur! Mula, siyapna awakmu kanggo mantenan.'

Juliana, nalika weruh yèn dhèwèké ora bisa uwal saka jebakan Eleusius nganggo alesan palsu, kanthi tebuka mbabaraké apa sing suwé disimpen ing atiné, lan mangsuli marang dhèwèké liwat para utusan kaya mangkéné:

– Apik tenan kowe wis diangkat dadi uskup wilayah; nanging yen kowe ora nyembah Gustiku lan ora ngabdi marang Gusti Yesus Kristus sing tak abdi, mula goleka calon garwa liyane kanggo awakmu; kowe ora ditrima deningku, amarga aku ora kepengin nduwé garwa sing ora padha pracaya kaya aku.

Krungu iki, Eleusius kaget karo owah-owahan sing ana ing tunangane lan dadi nesu banget. Dhèwèké ngundang bapaké, Africanus, banjur miwiti takon marang dhèwèké:

'Ngapa putrimu malah nolak dewa-dewa kita, lan ngremehake aku?'

Ing wektu sing padha, Eleusius nyritakaké marang Africanus kabèh tembung sing diucapaké déning tunangane, miturut sing diwartakaké para utusan.

Krungu kuwi, Africanus gumun lan kaget karo kahanan sing ora disangka-sangka kuwi, lan nesune marang Juliana ora kalah karo nesune eparch, amarga dhèwèké dhéwé iku wong sing taat nyembah dewa-dewa jahat. Sawisé bali menyang omah, dhèwèké miwiti takon marang anaké kanthi alus lan kaya bapak:

'Ceritakna marang aku, anakku sing tak tresnani lan cahyaning mripatku, kenapa kowe nolak nikah lan ora gelem nampa panawarané eparch?'

Juliana, sing ora kepengin krungu bab kuwi, mangsuli:

'Mandheg, Bapa! Amarga aku sumpah kanthi pangarep-arepku—Gusti Yesus Kristus—menawa Eleusius ora bakal nikahi aku kajaba dhèwèké dhisik nampa imanku; awit apa jinis mantenan menawa padha nyawiji ing badan nanging pisah ing roh, lan padha dadi mungsuh siji lan sijiné?'

Banjur bapak Julia, amarga nesu banget, muni:

'Apa kowe edan, wong sengsara, utawa kowe seneng nandhang sangsara?'

'Aku tresna marang sangsara demi Kristus,' wangsul putri suci.

'Aku sumpah marang dewa-dewa agung—Apollo lan Artemis[118] ,' ujare Africanus, 'menawa aku bakal maringi awakmu marang kéwan galak lan asu supaya dipangan.'

Wong suci mau mangsuli:

---

[118] Apollo – salah siji dewa pagan sing paling diurmati déning wong Yunani lan Romawi kuna, dianggep minangka dewa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga babagan tatanan umum, pangreksa hukum lan dewa ramalan. Artemis – uga dikenal minangka Diana – iku dewi pagan sing kondhang ing kalangan wong Yunani; dheweke nglambangake rembulan lan dianggep minangka pelindung alas lan mburu. Pemujaan marang dewi iki dilakoni kanthi kemewahan lan pesta megah.

'Napa kowe isih nundha! Ayo asu teka, ayo kéwan teka, lan supaya aku—yen bisa—ngalami pati pirang-pirang tinimbang siji, amarga aku bakal bungah mati kaping pirang-pirang kanggo Kristus lan nampa ganjarané saben wektu.'

Banjur bapaké, sing kepéngin ngyakinaké dhèwèké kanthi licik supaya manut karo kersané, nyimpen nesuné lan wiwit ngomong alus marang dhèwèké, nyuwun lan ngélingaké supaya dhèwèké aja mbangkang. Nanging dhèwèké, kebak pangarep-arep sing becik, mbantah lan kandha tanpa wedi:

"Apa kowe uga kaya déwa-déwa budegmu, amarga kowe nduwé kuping nanging ora krungu? Apa aku ora wis kandha marang kowe kanthi sumpah yèn aku ora bakal bisa guyub karo Eleusius kajaba dhèwèké gelem luwih dhisik nyembah Kristusku?"

Krungu kuwi, bapakne ngunci dheweke ing kamare. Banjur dheweke ngetokake maneh lan kanthi tembung alus lan welas asih lan luh ing mripate, miwiti ngyakinke sang wali supaya ngajeni para dewa lan tresna marang Eleusius. Nanging sang putri sing gagah berani muni maneh:

'Aku ora bakal nyembah marang dewa-dewa, aku ora bakal nyembah arca-arca, aku ora bakal tresna marang Eleusius sing ora nduwé Gusti! Aku nyembah Kristus piyambak, aku ngajeni Kristus, aku tresna marang Kristus!'

Banjur bapakne, amarga nesu, nyekel Juliana lan wiwit nggebuki dheweke tanpa welas asih: nglemesake dheweke menyang lemah, narik rambute lan nginjak-injak – ora kaya wong tuwa, nanging kaya penyiksa, ora nuduhake welas asih wong tuwa sak cilikipun lan, ing nesune sing nggegirisi lan ambek sing ora kendhat, lali katresnan alamiah marang putrine. Lan dhèwèké nggebugi Juliana nganti dhèwèké dhéwé kesel, nganti cah ayu sing suci kuwi meh ora urip. Sawisé kuwi, dhèwèké ngirim Juliana marang tunangane—epark Eleusius—supaya dhèwèké bisa nindakake apa waé marang Juliana manut kersané. Dheweke, amarga ditolak dening putri mau, kebak nesu gedhe marang dheweke: ngambegan geni lan nggrentheng untu marang dheweke, dheweke nganggep iku isin gedhe amarga putri mau ngremehake dheweke lan nolak katresnané. Mula saka iku, dheweke bungah banget amarga putri mau wis diserahake ing tangane lan dheweke entuk kuwasa marang dheweke. Mula saka iku dhèwèké mutusaké ngadili dhèwèké ing pangadilan umum (awit dhèwèké kuwi gubernur), kanthi alesan ora ngajèni déwa-déwa, nanging sejatiné kanggo mbales dendam amarga dhèwèké ngremehké dhèwèké. Sawisé lungguh ing kursi hakim, dhèwèké mréntahaké supaya Anak Domba Kristus digawa maju kanggo dipriksa.

Nalika dara suci Juliana muncul ing ngarepé tunangane, Eleusius, lan sumunar kaya esuk kanthi kaendahan rai, kabèh padha ngadhep marang dhèwèké, gumun marang kaéndahané. Eleusius, sakwisé é dhèwèké ndelok Juliana, langsung lulut atiné, lan nesuné malih dadi katresnan. Wiwitane dhèwèké ora wani ngucapaké siji tembung kasar marang dhèwèké, nanging wiwit ngomong kanthi tentrem lan alus, amarga kepéngin nduwèni sang ayu. Dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Percayaa marang aku, cah ayu sing paling endah, yèn kowe milih aku dadi bojomu, kowe bakal dibebasaké saka kabèh sangsara abot sing ngentèni kowe, sanajan kowe ora gelem nyembah para déwa. Aku ora bakal meksa kowe – cukup sarujuk nikah karo aku.'

Kanggo iki, Pengantené Kristus mangsuli:

'Ora ana tembung, ora ana sangsara, malah pati dhéwé ora bakal meksa aku nikah karo kowe nganti kowe dadi wong Kristen lan nampa baptisan suci.'

'Lan aku bakal nindakake kuwi, kekasihku,' wangsul Eleusius, 'yen ora amarga aku wedi marang murka raja: amarga nalika raja krungu bab iki, dheweke ora mung bakal mbusak aku saka jabatan dhuwur iki, nanging uga nyopot nyawaku.'

Wong suci iku kandha:

Yen kowe wedi banget marang rajamu—pamrentah fana sing mung nduweni kuwasa marang badan lan ora marang nyawa—kepriye aku ora wedi marang Sang Raja Langgeng, sing nduweni kuwasa marang kabeh raja lan mrentahake saben ambegan urip lan nyawa, lan kepriye aku bisa mlebu ing ikatan manten karo mungsuhe?! Yen salah siji abdi dalemmu dadi kanca karo mungsuhmu, apa kowe bakal seneng, utawa kowe ora bakal nesu marang abdi dalemmu kuwi? Mula, aja ngapusi awakmu dhéwé, aja ngomong kosong mung kanggo nyoba ngyakinké aku. Yen kowe kersa, mbalikna dhiri marang Gustiku; yen ora, pateni aku, buwang aku menyang geni, lebokake tatu ing awakku, buwang aku marang kéwan galak lan sangsangana aku nganggo sangsara apa waé sing kowe kersakaké, nanging aku ora bakal manut marang kowe, amarga kowe mbenci aku; persatuan karo kowe

kanggo aku ora beda karo paseduluran karo setan, lan nikah karo kowe kaya peti mati ambune busuk sing diadegake ing ngarep mripatku.

Krungu iki, Eleusius kebak nesu lan pasuryané owah, amarga katresnan sing ora suci kuwi nalika diremehake lan dibenci. Dhèwèké mréntah supaya Juliana ditelanjangi lan digelari ing wangun salib, diiket nganggo tali ing tangan lan sikilé, banjur dipukul kasar nganggo urat garing lan tongkat. Lan sang wali dipukul dening enem prajurit – suwé banget nganti para penyiksa dhéwé kesel. Sanadyan pancèn awaké ringkih, dhèwèké tahan sangsara mau kanthi tabah.

Sawisé mréntahaké para prajurit supaya mandheg nyekel, epark kandha marang Juliana:

'Iki, Juliana, mung wiwitan saka sangsaramu; kang luwih gedhé tanpa bandhingan bakal ngenteni kowe yèn kowe ora ngluhuraké kurban marang Artemis Agung.'

Nanging sang martir, luwih milih nahan sangsara tinimbang ngrungokake Eleusis, sing isih ngarep-arep bisa mbujuk dheweke supaya manut kersane, mangsuli:

'Oh, pancen kowe edan lan sembrono! Napa kowe durung nyiksa aku? Apa sing kok enteni? Aku luwih siap nahan sangsara tinimbang kowe sing nyiksa aku.'

Banjur sang wali digantung nganggo rambute lan ditinggal kaya ngono suwene pirang-pirang jam, nganti kulit sirahé nglupas saka awaké, pasuryané bengkak, lan alisné keseret munggah. Nanging Eleusis, sing isih nduwé pangarep-arep amarga tresna marang sang wali, alus ngajak sang wali supaya nylametaké awaké dhéwé. Nalika tembung alus lan panyuwuné ora ana gunané, dhèwèké tambah nesu lan mréntahaké supaya sisih awaké dibakar nganggo wesi panas abang lan bagéan awaké liyané disulut geni; banjur sawisé ngiket tangane lan nembus pahané nganggo wesi landhep, dhèwèké mbuwang dhèwèké, meh ora urip, menyang penjara.

Nalika ana ing penjara, Santa Juliana nggleleng ing lemah lan njerit marang Gusti:

'Ya Gusti Allah, Sang Maha Kuwasa, sing ora bisa dikalahake ing kakuwatan lan agung ing pakaryan! Mbusakna sedhih iki saka aku lan nylametna aku saka sangsara sing wis nyerang aku, kaya Kowe wis nylametake Daniel saka singa, lan Thekla saka geni lan kewan galak!' Bapak lan ibuku wis ninggalake aku—nanging Panjenengan, Gusti, aja nganti mbalèk saka aku; nanging kaya Panjenengan biyèn ngreksa bangsa Israel nalika padha nyabrang segara lan nglelebake mungsuh-mungsuhé, mangkono uga reksanen aku saiki. Bab Eleusis, sing mungsuh aku, lan Sétan sing nyoba ngalangi kaslametané aku, remukna wong-wong mau, ya Sang Raja sing ora bisa dikalahaké!

Nalika Juliana lagi ndedonga marang Gusti kaya ngono, lan pandongane isih ana ing lambene, mungsuh sing ora katon—setan—ngowahi awake dhewe dadi kaya malaikat padhang, katon ing ngarepe lan kandha:

'Delengen, Juliana, kowe saiki lagi nandhang sangsara abot, nanging Eleusius wis nyiapake sangsara sing luwih abot lan pancen ora bisa ditahan. Nalika kowe digawa metu saka penjara, langsung sembahyang marang para dewa, amarga kowe ora bakal bisa nahan kencengé sangsara kuwi.'

Wong suci kuwi takon:

'Sapa kowe?'

Setan mangsuli:

Aku iki Malaikat, lan amarga Gusti Allah ngopeni kowe banget, Panjenengané ngutus aku marang kowe, amarga Panjenengané kepéngin kowe manut marang panguwasa supaya awakmu ora rusak amarga akèh sangsara. Gusti iku welas asih lan bakal ngapura kowe bab iki merga ringkihé dagingmu sing kasiksa.'

Krungu kuwi, sang martir kaget lan bingung, amarga dheweke weruh yen sing muncul iku, saka rupané malaikat, nanging saka tembungé mungsuh. Mula, kanthi nglegos saka jeroning atiné, karo luh ing mripaté, dheweke kandha:

'Gusti Allah, Panyipta jagad raya, sing dipuji déning pasukan swarga lan sing digetuni déning akèh setan! Aja ngremehake aku, sing nandhang sangsara kanggo Panjenengan, supaya mungsuhku ora tau nyampur legi karo pait lan nawakake marang aku. Critakna marang aku, sapa sing ngucapake tembung kaya ngono marang aku? Sapa sing nyebut awake dhewe abdi Panjenengan?

Mangkono sang wali muni, lan sakjane panjenengané krungu, amarga ana swara muni saka swarga:

'Tenang atimu, Juliana! Aku ana ing sisihmu! Bab wong sing teka marang kowe, tindakna sak kersamu: Aku maringi kowe wewenang lan kakuwatan ngluwihi dheweke' – lan goleki dhewe sapa dheweke lan sebabe teka marang kowe.

Sawisé kuwi, mujijat ing ngisor iki kelakon: langsung belenggu mau longgar lan wesi ing pahané tiba, banjur sang wali tangi saka lemah, waras lan kuwat badané, déné setan, sing kacekel déning kuwasa Gusti, ngadeg kono ora bisa mlayu, kabèk déning belenggu sing ora katon. Martir suci nyekel dheweke kaya tawanan sing ora bisa dibebasake, lan kaya lagi nanyani ing pangadilan, miwiti takon sapa dheweke, saka ngendi asalé, lan sapa sing ngutus. Setan, sanadyan kebak goroh, kapaksa déning kuwasa nyiksaé Pangripta lan miwiti—sanadyan nglawan kersané—ngomong kabeneran.

"Aku," ujare, "aku Iblis, salah siji pangeran pepeteng paling utama, dikirim bapakku Setan kanggo nggodha lan ngapusi kowe; amarga kita wis nandhang sangsara gedhe saka pandongamu, kasucianmu minangka dara, lan keteguhan atimu sing wani." Aku iku sing biyen maringi pitutur marang Hawa ing Swarga supaya nglanggar dhawuhe Gusti, sing nyebabake ambruké. Aku nyurung Kain mateni adhine, Abel. Aku mulang Nebukadnezar ngedegake arca emas ing dataran Dura. Aku nggodha wong Yahudi supaya nyembah arca-arca. Aku nggawe Salomo sing wicaksana dadi edan kanthi nyulutake hasrat gedhe marang wanita. Aku nyurung Herodes mateni bayi-bayi, lan Yudas ngianati Guru lan ngantungake awake dhewe. Aku nyurung wong Yahudi supaya mènèk watu marang Stefanus nganti mati; aku nyurung Nero supaya nyalibaké Petrus kanthi sirah mudhun lan motong sirah Paulus nganggo pedhang.

Krungu iki, Santa Juliana nindakake mujijat anyar, amarga dheweke ngiket setan nganggo tali liyane lan maringi tatu marang setan (saliyane tatu gaib sing wis diiketake Gusti marang setan), sawise ngiket, dheweke banjur nggebugi setan mau. Lan sing nggumunake yaiku sang santa bisa ngiket roh sing ora jasmani lan ora materi nganggo tali materi lan nggebugi! Amarga kakuwatané Gusti Allah, sing nahan dheweke kenceng nganggo ikatan sing ora maringi dalan uwal lan ngukum dheweke—sanajan ora katon, nanging kanthi lara nyata—nyerahake dheweke marang panguwasa pangantené sing dikasihi. Lan setan kuwi nahan lara ing tangan sang gadis kaya-kaya saka tangané Gusti Allah dhéwé; amarga, bebarengan karo cambukan jasmani, setan kuwi uga nampa tatu gaib—tatu sing sejatine ndadèkaké abdi setan nandhang sangsara.

"Aduh aku," ujare, "apa sing kudu tak lakoni saiki, lan kepiye carane aku bisa lolos?! Aku wis ngapusi akèh wong lan nggawa cilaka marang wong-wong mau, nanging saiki aku dhéwé sing diapusi lan tiba ing cilaka. Aku wis nglarani akèh wong, nanging saiki aku diiket déning tangan para gadis lan tatu déning tangané. Aku wis nggawe akèh wong dadi budakku, nanging saiki aku dhéwé dadi tawanan lan budak. Ya bapakku—Setan! Napa kowe ngutus aku mrana? Apa kowe ora ngerti yèn ora ana sing luwih kuwat tinimbang kasucian lan ora ana sing luwih kuwasa tinimbang pandonga para martir?

Mangkono Santa Juliana nyiksa setan sakwengi, lan esuké gubernur mrentahaké yèn dhèwèké isih urip, supaya digawa metu saka penjara. Nalika dheweke mlaku, sang wali nyeret setan ing mburine lan mbuwang dheweke menyang tumpukan lendhut sing ditemoni ing dalan. Banjur dheweke muncul ing ngarepe Eleusius, sumunar karo kaendahan biyen lan kaendahan rai, lan waras ing badan, kaya ora tau nandhang sangsara. Kanthi gumun, penyiksa kuwi kandha marang dheweke:

'Critakna marang aku, Juliana, kapan lan kepiye kowe sinau ilmu sihir kaya ngono? Lan kanthi seni apa kowe mari kanthi cepet saka tatu-tatumu, nganti ora ana bekas siji wae sing katinggal ing awakmu?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku ora ngerti apa-apa babagan ilmu sihir, nanging aku wis mari amarga kuwasa Gusti Allah sing ora bisa diungkapake lan maha kuwasa, sing wis nggawe isin ora mung kowe, nanging uga bapakmu—Setan—lan wis nggawe aku luwih kuwat tinimbang kowe loro. Kowe lan tuanmu—setan—padha ngglundhung ing sikilku, amarga aku wis ngiket pangéranmu sing kok sembah, lan wis nggawe sangsaramu kaya ora tau ana. Mangkono Kristusku wis ngrusak kakuwatanmu ing kéné, déné ing kana Panjenengané wis nyedhiyakake kanggo kowe, bapakmu lan para abdi-abdimurung geni langgeng lan Tartarus kang medeni, pepeteng murup lan panggonan kang kebak cacing kang ora ana enteke, kang bakal kowe tampi ora suwe manèh.

Banjur sang penyiksa, sawisé krungu saka lambéné sang wali bab geni langgeng, langsung mréntahaké supaya disiapaké geni gedhé sakwentar; tungku geni mau diuripaké nganti kobong ngédab-édabi, lan sang wali diuncalaké menyang kono. Dheweke, nanging, ngadeg tanpa cilaka ing tengah geni sing kobong, ndedonga marang Gusti lan ngucurake luh saka mripate – lan dumadakan luh cilik mau dadi kaya loro mata air gedhe lan mateni kabèh geni.

Kabèh wong Nicomedia padha gumun banget marang mujijat iki, lan watara limang atus priya lan satus telung puluh wanita banjur pracaya marang Kristus. Kabèh mau, kaya nganggo swara siji, padha njerit:

Ana mung siji Gusti Allah, kang disembah dening martir Juliana, lan kita pracaya marang Panjenengané, sarta nyingkiri sesembahan arca-arca pagan. 'Kita iki wong Kristen! Muga-muga pedhang tiba marang kita, muga-muga geni tiba marang kita, muga-muga pati sing paling nggegirisi tiba marang kita—kita siap mati bebarengan karo Juliana kanggo Gusti Allah sejati siji!'

Nalika padha njerit kaya ngono supaya kabèh krungu, gubernur langsung mrentahaké supaya prajurit bersenjata digawa mlebu lan, sawisé misahaké kabèh wong pracaya saka kerumunan sing padha kumpul kanggo nonton tontonan, mrentahaké supaya padha dipenggal sirah nganggo pedhang, sing banjur dilakokaké. Lan kabèh mau kanthi bungah nyundhul sirahé ing sangisoring pedhang lan mati kanggo Kristus, nampa baptisan nganggo getihé dhéwé. Sawisé kuwi, sang penyiksa sing kebak nesu tanpa kendali mrentah supaya sang wali digundhul lan dibuwang menyang kuali sing lagi nggodhok suwé banget, kaya-kaya dhèwèké panganan. Nanging kuali iki, kaya-kaya, dadi adus anget kanggo sang wali sawisé kabeh sangsara, amarga ora nyilani awaké sethithik waé, nanging mung ngumbah awaké kaya ing baptisan, amarga Malaikaté Gusti mudhun marang dhèwèké lan njaga supaya ora cilaka. Nanging geni saka tungku kuwi nyembur marang wong-wong sing ana ing sacedhake lan nindakake kaya sing tau kelakon karo tungku Babilonia – geni kuwi ngobong sapa wae sing kena. Sawise kuwi, kuali kuwi pecah, lan sang martir metu saka kono tanpa cilaka. Wong-wong padha nglumpuk ing sacedhake dheweke kanthi gumun, kaya dheweke menara sing dhuwur, amarga sang wali pancen dadi luwih dhuwur tinimbang wong liya.

Ndeleng kabèh kuwi, sang penyiksa bingung apa sing kudu ditindakake maneh, amarga kabèh siksaane wis gagal nggayuh tujuane. Krasa yèn dhèwèké diolok-olok lan isin déning sang prawan, dhèwèké banjur nyabuti rambute, nggaruk-nggaruk rai, ngoyak-ngoyak sandhangane lan, amarga nesu banget, ngucapaké akèh tembung kasar lan ngina marang déwané – yèn sanadyan wis ngladèni déwané, dhèwèké ora bisa ngalahaké mung siji prawan. Banjur dhèwèké marèkaké sang martir suci Juliana dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Bab Setan, sing wis diiket dening sang wali ing penjara, dhèwèké muncul manèh lan, ngadeg saka adoh (awit dhèwèké isih wedi marang sang martir suci lan kelingan pukulan-pukulan sing wis diwènèhaké marang dhèwèké), ing wujud sing katon—kaya wong lanang—bungah amarga dhèwèké dihukum pati lan ngajak para prajurit supaya cepet nyekel lan matèni dhèwèké. Nalika gadis suci iku maringi pandelengan kang landhep marang dheweke, dheweke langsung gemeter lan muni:

"Aduh, cilaka aku! Gadis tanpa welas iki kepengin nyekel aku maneh nganggo tangane dhéwé!"

Lan sawisé ngucapaké kuwi banter supaya kabèh krungu, setan iku sirna.

Para prajurit nyekel sang martir lan nggawa dhèwèké menyang panggonan paukuman, lan sang suci mlaku kanthi kabungahan, kaya arep menyang manten, kesusu menyang kamar panganten. Sawisé ndedonga, dhèwèké nyundhul sirahé sing suci ing sangisoring pedhang lan dipenggal. Mangkono dhèwèké nyawiji karo Panganten Kakungé sing Kinurmatan – Kristus Gusti, kang kanggo Panjenengané dhèwèké nandhang sangsara kanthi kabungahan[119] .

Ana sawijining wanita Romawi sing jenenge Sophia, sing nalika semana ana ing Nicomedia kanggo urusané dhéwé lan arep bali menyang Roma, nggawa bebarengan jasad martir Kristus, Juliana. Sawisé nggawa menyang omahé, dhèwèké banjur mbangun gréja megah sing pantes kanggo martir kaya ngono, didedikasikaké kanggo Juliana, lan kanthi hormat nyimpen relik suci ing jerone.

Bab Eleusius, dhèwèké ora suwé nampa paukumané Gusti: nalika dhèwèké nglayar nyabrang segara, ana badai gedhé, kapalé karam, lan kabèh wong ing kapal kuwi klelep. Eleusis dhéwé, nanging – kanthi apes gedhé lan sangsara – slamet saka klelep lan kaplontar ing sawijining pulo, ing kana dhèwèké disuwir-suwir déning asu.

Mangkono wong jahat iku mati ing isin, nampa paukuman sing pantes amarga tumindaké – amarga mateni Juliana, cah wadon suci sing ora salah.

Mangkono martiré pangantené Kristus, Juliana, lan pati sing nyiksa.

Dheweke wis dipinang karo Eleusius ing taun kaping sanga uripe, lan ing taun kaping wolulas uripe dheweke nyawiji karo Panganten Abadi lumantar getihe dhewe, sawise nyawisake nyawane kanggo

[119] Santa Juliana, sawijining dara, bebarengan karo 500 priya lan 130 wong liya, ngalami martir ing taun 304.

Panjenengané; lan saiki dheweke bungah ing kraton swarga bebarengan karo Kristus Gusti, dimulyakake dening saben makhluk salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Hai dara, sing disucèkaké déning kabecikan kasucian, lan saiki diparingi mahkota martir, paringna panyembuhan marang sing butuh lan lara, lan panyelamatan marang sing nyedhaki relikwimu: amarga Kristus maringi sih rahmat ilahi lan urip langgeng.

Uripé Santo Petrus, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia

Dipepering ing tanggal 21 Desember

Santa Petrus, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia, lair ing tanah Volhynia[120] , saka wong tuwa Kristen sing taat[121] . Nalika isih ana ing kandungan ibuné, ing esuk dina Minggu tartamtu, ibuné nduwé pangliyan: katon kaya dhèwèké nyekel anak wedhus ing pangkuan, saka tanduké thukul wit kang akèh godhong lan nggawa woh-wohan lan kembang; ing antarané cabang-cabangé ana akèh lilin – padhang lan maringi ambu wangi.

Sawisé tangi, ibuné bingung karo panglihatan sing éndah iki, nanging sawisé kuwi Gusti nggenepi panglihatan mau kanthi maringi anugrah marang putrané.

Nalika umur pitung taun, Santo Petrus dikirim sinau Kitab Suci, nanging ing wiwitan dhèwèké ora sinau kanthi becik, nganti nyusahaké atiné wong tuwané. Nanging iki kabèh supaya dhèwèké nampa kawicaksanan saka Gusti tinimbang saka manungsa. Lan pancèn, Santo Petrus nampa kanthi cara kaya ngono.

Sawijining dina dhèwèké weruh ing ngimpi yèn ana wong sing nganggo busana imam teka marang dhèwèké lan kandha:

'Anakku, mbukak cangkemu!'

Nalika Petrus nindakake kuwi, tamu mau nyentuh ilatné nganggo tangan tengené lan sawisé mberkahi, ngisi tenggorokane karo rasa legi.

Sawisé tangi, bocah iku ora weruh sapa-sapa, nanging ngrasa ing atiné ana rasa legi lan kabungahan.

Wiwit wektu kuwi, Santo Petrus wiwit cepet mangertèni apa sing diwulangaké marang dhèwèké; ora suwé dhèwèké wis sinau kabèh Kitab Suci lan ngluwihi kabèh kanca-kancané ing babagan kawruh.

Nalika Petrus yuswa rolas taun, dhèwèké lunga menyang sawijining biara ing sacedhak panggonané lair lan ditampa dadi bagéan saka persaudaraan; ing kono dhèwèké nindakake tugase minangka biksu, nggawa banyu lan kayu bakar menyang pawon, ngumbah jubah gersang para sedulur, lan ora tau nyimpang saka paugerané ing mangsa adhem utawa mangsa panas. Dheweke tansah dadi sing sepisanan teka ing ibadah gereja lan sing paling pungkasan lunga; dheweke ngadeg ing gereja kanthi ngajeni, ngrungokake Kitab Suci kanthi tliti, ora tau nyandhak tembok – dheweke tansah manut marang gurune lan kanthi rela ngladeni sedulur-sedulure kanthi andhap asor lan meneng. Miturut prentah abbot, dhèwèké diangkat dadi diakon, lan , sawisé kuwi dadi presbiter. Dhèwèké sinau nglukis ikon suci[122] , lan nalika nglukis, dhèwèké misahaké dhiri saka urusan donya kanthi sakabèhé pikiran lan pangrasan; kebak pangrasan babagan Gusti, dhèwèké kanthi semangat ngupaya urip sing luhur.

Sawisé manggon suwé ing biara kuwi, kanthi berkah saka abbot, Santo Petrus mundur menyang panggonan sepi lan ngedegaké panggonan pertapa dhéwé ing pinggir Kali Rate[123] . Ing kono dhèwèké mbangun

---

[120] Volhynia – pérangan kidul-kulon Rusia.

[121] Wong tuwané Santo Petrus iku wong sing duwé kahanan ekonomi cukup lan kalebu golongan boyar utawa pedagang, mulané Santo Petrus banjur bisa mbangun biara nganggo biaya dhéwé.

[122] Miturut hagiografi kuna, St. Petrus nguwasani seni lukis ikon nganti dadi 'pelukis ikon sing nggumunake'. Loro ikon Ibune Gusti sing digambar dening dheweke, sing saiki isih disimpen ing Katedral Agung Dormisi ing Moskow, dadi bukti bab iki: Dormisi Ibune Gusti lan siji maneh sing dijenengi miturut jenenge, sing biasane dikenal minangka Ikon Petrovskaya.

[123] Panggonan iki dumunung ing sisih lor Lviv, kutha krajan Principality of Halych-Volhynia; Kali Rata mili ngliwati wilayah sing saiki dadi Galicia Wétan Austria lan nyawiji karo Kali Bug Kulon sisih ndhuwur ing pinggir kiwa. – Biara Santo Petrus, sing dibangun kanggo

gréja kang dipersembahaké marang Juruslamet kita Yesus Kristus, lan ora suwé akèh sedulur padha kumpul kanggo mèlu.

Wong suci iku loman lan alus atiné, lan nganggep dhéwé sing paling cilik saka kabèh; dhèwèké mulang kabèh kanthi andhap asor lan tansah maringi sedekah kanthi rajin, ora nate nolak pengemis utawa lelungan tanpa maringi pitulungan, nganti kabar babagan uripé sing luhur tekan ing pangeran. Mula saka iku, dhèwèké diajeni kabèh, lan kabèh wong manut marang piwulangé.

[124]Ing wektu iku, Metropolitan Maksimus saka Konstantinopel teka ing Rus', mulang wong-wong babagan piwulang ilahi. Sawisé teka marang dhèwèké karo seduluré kanggo nampa berkah, Santo Petrus nyerahaké marang dhèwèké sawijining ikon Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing digawé déning dhèwèké dhéwé. Bapa Suci mberkahi dhèwèké lan sedulur-seduluré lan, sawisé nampa ikon suci kuwi, nyimpené kanthi pangurmatan sing paling luhur.

Ora suwe sawisé kuwi – nalika Santo Maksimus séda – ana wong sing jenengé Gerontius[125] wani nyekel jabatan uskup kanthi cara ora sah, njupuk busana uskup, ruang suci, lan tongkat gembala, uga ikon sing digambar lan diparingaké Petrus marang Santo Maksimus, banjur mangkat menyang Konstantinopel kanthi pangajab dadi Metropolitan Rus'.

Banjur pangeran Volhynia[126] miwiti ngajak Petrus sing berkah – kadhangkala nyuwun langsung marang dhèwèké, kadhangkala mbujuk liwat para boyar – supaya lunga menyang Konstantinopel kanggo diangkat dadi Uskup Agung ing Kursi Metropolis Kyiv, amarga ora ana sing ngrasakaké simpati marang Gerontius amarga kethokane, kanthi cara sing wis kesusu ngrebut jabatan suci tanpa musyawarah utawa pamilihan: 'Dheweke *ora mlebu liwat lawang, nanging munggah liwat cara liya'* (Yohanes 10:1).

Nanging, Petrus sing Kabungahan suwé nolak lan ora gelem, nanging pungkasane, sawisé dipunpanggihake déning pangeran, para boyar, lan déwan para uskup, piyambakipun mangkat; lan pangeran ngirim layang babagan piyambakipun marang Paduka Sang Patriark lan kabèh déwanipun, nyatakaké kepénginipun ndeleng Petrus ing tahta uskup.

Nalika Gerontius miwiti pelayaran menyang Konstantinopel, pelayarané ora nguntungaké kanggo dhèwèké: ana badai gedhé, angin lan ombak padha ngalawan, saéngga dhèwèké kelangan akèh wektu ing lelampahan. Nanging kanggo Petrus sing kabegjan, ana angin sepoi-sepoi lan nguntungaké ing segara sing padha, lan dhèwèké nyebrang segara kaya ing ngimpi.

Ing wektu sing padha, Gerontius nduwé panglihatan ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci sing wis kasebut mau, sing kandha marang dhèwèké:

'Sakpodo, he wong tuwa, kowe nyambut gawe, amarga kowe ora bakal nggayuh jabatan uskup sing kok goleki. Nanging sing nglukis Aku—Petrus, abbas saka Ratsk—peladen Putraku lan Gustiku, lan peladen Kula—bakal diangkat dadi pangurusi gereja lan bakal ngembala umaté kanthi bener, umat kang Putraku—Kristus Gusti—wis netesake getihé, kang Aku tampi saka Panjenengané, lan sawise urip kanthi nyenengake Gusti, nalika tuwa bakal mangkat kanthi kabungahan marang Gusti Pangeraning kabèh.

Gerontius tangi kanthi wedi lan nyritakaké marang kabèh wong bab panglihatan iku.

Akhire, Santo Petrus tekan Konstantinopel; nalika semana, Athanasius dadi Patriark Konstantinopel – sawijining priya sing nggumunake sing ngias Kursi Ekumenis nganggo kabecikané[127] . Nalika Petrus rawuh ing ngarsané Patriark, gréja kebak ambu wangi; padhang saka dhuwur, Patriark mangertèni yèn ambu wangi kuwi amarga rawuhé Petrus, lan maringi berkah kanthi kabungahan. Banjur, sawisé mangertèni alesan rawuhé, Patriark

---

ngurmati Sang Juruwilujeng (Pangowahan Wujud), saiki wis ora ana; ing panggonané saiki ana sawijining désa, kanthi gréja paroki sing uga didedikasikaké kanggo Sang Juruwilujeng.

[124] St. Maksimus, asalé saka Yunani, mimpin Gréja Rusia wiwit taun 1283 nganti 1304.

[125] Salah siji saka para abbot Vladimir.

[126] Iki mesthi nyebutake Yuri Lvovich, Pangeran Galicia-Volhynia, sing tambah nesu marang sikap kasar Gerontius amarga ing Volhynia wong-wong sing ora puas karo pindhahé kursi metropolit saka Kyiv menyang Vladimir sing adoh padha kepéngin metropolit manggon ing kidul; Pangeran Yuri, utamané, kepéngin kursi metropolit ana ing Halych. Pangeran Yuri iku tokoh sing kuwasa, mréntahaké kabèh Galicia; dhèwèké malah dijulukaké 'Tsar saka Rus'.

[127] Athanasius II – Patriark Konstantinopel saka taun 1303 nganti 1311.

nglumpukaké sinode para uskup suci, lan padha nindakaké pamariksaan lumrah babagan prakara kuwi. Petrus dianggep pantes njabat uskup, amarga wis ditakdirake kanggo jabatan iku sadurunge lair.

Mangkono, nalika ngrayakake Liturgi Ilahi, Patriark nglantikake Petrus sing nggumunake iki dadi uskup[128] ; ing wektu kuwi, pasuryané wongé Gusti iki sumunar banget nalika panglantikan nganti kabèh padha gumun lan kandha:

'Satemene, wong iki teka marang kita miturut dhawuh Gusti,' lan kabèh kebak kabungahan rohani.

Sawisé sawetara dina, Gerontius teka ing Konstantinopel lan (sanajan ora miturut kersané) nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké. Patriark, sawisé njupuk saka dhèwèké busana uskup, ikon sing mulya, tongkat gembala, lan piranti gréja, kabèh mau diserahaké marang gembala sejati – Petrus.

Sawisé kuwi, Sang Kinasih Patriark, sawisé paring piwulang marang Petrus sing suci lan pinaringan berkah kanthi rinci sajrone pirang-pirang dina, banjur maringi berkah marang dhèwèké lan nglampahi dhèwèké saka Konstantinopel kanthi pakurmatan.

Kang Putih Petrus, sawisé rawuh ing katedral metropolitane, maringi katentreman lan berkah marang kabèh wong lan kanthi tekun mulangake kawanan sing dipasrahaké marang piyambakipun déning Gusti Allah, lelungan saka siji panggonan menyang panggonan liya[129] .

Nanging mungsuh sing licik ora tahan lan nyusun rencana ala marang Santo Petrus, nyuntikake gagasan marang sawetara wong supaya ora ngakoni dhèwèké minangka wali. Nanging, akèh saka wong-wong mau banjur tobat, nampa wali mau lan, sawisé nyerah marang dhèwèké, nampa pangapura saka dhèwèké.

Sawisé sawatara wektu, mungsuh licik nyulut rasa iri marang Santo Petrus ing Andriyus, Uskup Tver[130] , sing ora bisa nahan cangkemé, banjur nyebar kabar bohong bab wong sing saleh mau lan sawisé nulis akèh tembung palsu lan ngina, dikirimaké marang Paduka Patriark Athanasius. Patriark kaget lan nganggep iki ora bisa dipercaya; sanadyan mangkono, piyambakipun ngutus salah satunggaling rohaniawan gréja menyang tanah Rusia, lan banjur dianakake pasamuan ing kutha Pereyaslavl[131] . Ing pasamuan kuwi ana Uskup Simeon saka Rostov, Sang Mulya Prochorus, abas saka Gua Kiev, para pangeran, boyar, imam, biksu, lan akèh wong liya. Nalika Uskup Andrew saka Tver diundang menyang pasamuan, wiwit ditindakake panyelidikan babagan prakara kuwi, lan nalika saksi palsu padha nyatakake marang Peter, kahanan dadi kacau gedhe. Sing nyulutke kejahatan iku ora tetep ndhelik, nanging kabuka ing ngarepe kabeh wong. Niat ala lan fitnahé Andriyawis kabukak, lan si tukang fitnah sing licik iku isin lan direndhahaké ing ngarepé kabèh wong. Nanging, Santo Pèter ora nglarani dhèwèké, malah ngapura lan sawisé maringi piwulang sing cukup marang kabèh wong, piyambakipun mbubaraké pasamuan kanthi tentrem. Piyambakipun nyawisaké dhiri kanggo pakaryan, ngembangaké bakat sing diparingi kaping satus lan dadi bapak tumrap para yatim piatu.

Ing wektu kuwi, ana sawijining bidah sing jenenge Seyt[132] , sing nyebar ajaran sing bertentangan karo Gréja Kristus lan iman Ortodoks; Sang Suci saka Gusti Allah ngucilaké dhèwèké, lan bidah jahat kuwi ora suwe banjur nemoni pati kasar.

---

[128] St. Petrus diangkat dadi Metropolitan kabèh Rus' ing taun 1308, telung taun sawisé seda Metropolitan Maksimus.

[129] Taun sabanjure sawisé konsèkrasiné, Santo Petrus Metropolitan pindhah menyang Vladimir, ing ngendi Kursi Metropolitan Kabeh Rusia biyèn wis diadegaké. Banjur piyambakipun miwiti mriksa diosek-diosek: mula piyambakipun ngunjungi Novgorod, Bryansk, lan kutha-kutha lan wewengkon liya.

[130] Uskup Andrew saka Tver asalé saka Keluarga Pangeran Agung Lituania. Dhèwèké nduwèni ambisi kanggo nguwasani kursi metropolitan. Keagungan asal-usulé lan rasa ora puas saka sawatara wong marang metropolitan sing dipilih déning sisih kidul ndadèkaké impéné kanggo nggayuh jabatan paling dhuwur. Sabanjure, sawisé dipecat saka jabatané, dhèwèké séda ing taun 1323 ing Biara Ibuné Gusti, sing biyèn wis dhèwèké dadi pangadeg, ing Kali Shosha (anak kali sisih tengené Volga).

[131] Dewan iku diadakaké ing taun 1310 utawa awal 1311 ing Pereyaslavl-Zalessky – saiki sawijining kutha kecamatan ing Provinsi Vladimir.

[132] Miturut kronik, istilah 'Seita' tansah digunakake kanggo nyebut para guru Islam, sing nalika semana Khan Uzbek sumebar kanthi semangat ing antarané wong Tatar; nanging, penetapan minangka bidah lan pengucilan saka Gereja sing diucapake déning St. Petrus marang Seita kasebut nuduhake yèn dhèwèké iku wong Kristen sing kanthi parah nyimpangake ajaran Kristen; jeneng 'Seit', nanging, diwenehake marang dheweke amarga kagum marang sawetara prinsip Islam. Miturut sawetara cathetan, Seyt iku protopresbiter Novgorod sing kesengsem karo semangat urip sensual wong Muslim lan mènèhi ajaran nglawan selibat monastik kanthi semangat nganti akèh biksu ninggalaké urip monastik lan nikah. Pangungkapan Seyt kelakon nalika sang wali nginspeksi diosek.

Sawisé kuwi, abdi Gusti Petrus teka ing kutha Moskow sing mulya, sing wektu kuwi dipimpin déning Pangeran Agung sing saleh, John Daniilovich[133] , sawijining priya kang kinurmatan kabèh kabecikan, welas asih marang wong mlarat lan para rohaniawan, sing tresna marang gréja lan setya marang kitab-kitab suci. Wong Suci iku banget remen marang dheweke lan wiwit luwih akèh ngentekake wektu ing kutha kuwi tinimbang ing panggonan liya[134] . Dheweke maringi pitutur marang pangeran sing taat supaya mbangun gréja watu ing Moskow sing didedikasikake kanggo Pangasoing Sang Ibu Suci Allah, Ibu Gusti lan Perawan Maria sing tansah suci, kanthi pangandika kaya mangkéné:

'Yen kowe manut pituturku, anakku, lan mbangun gréja kanggo Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, mula kowe dhéwé bakal dimulyakaké ngluwihi kabèh pangeran liya, lan kuthamu bakal dimulyakaké: wong-wong suci bakal manggon ing kono, lan kutha iku bakal nglawan mungsuh-mungsuhé, lan Gusti Allah bakal dimulyakaké ing kono, lan balung-balungku bakal kapendem ing kéné.'

Sawisé ngetutaké pitutur sang wali, pangeran mau miwiti ngawasi pambangunan gréja[135] . Sawisé dhasar gréja dipasang, gawéan pambangunan lumaku saben dina, lan sang wali dhéwé njamin yèn proyek kuwi maju tanpa kendhat.

Sedhela sadurunge Sang Petrus sing suci seda, Pangeran Ioann Daniilovich ngimpi kaya ngene. Dhèwèké weruh gunung dhuwur sing pucuké katutupan salju, lan ujug-ujug salju kuwi lumer lan sirna. Nalika pangeran nyritakaké impen nggumunaké iki marang sang suci, sang suci kandha:

'Gunung sing dhuwur iku kowe, ya Pangeran, lan salju iku aku, sing andhap asor, sing bakal enggal ninggalake urip iki menyang urip langgeng.'

Kanthi wis weruh liwat wahyu ilahi yèn dhèwèké bakal seda ora suwé manèh, wong suci saka Gusti Allah kuwi mbangun kuburé dhéwé nganggo tangané dhéwé ing sacedhaké altar ing gréja Sang Ibuné Gusti Allah Sing Paling Suci, sing wektu kuwi isih dibangun. Lan nalika kubur kuwi wis rampung, dhèwèké manèh nampa wahyu saka Gusti Allah babagan seda dhèwèké. Kanthi kebak kabungahan, sang wali menyang gréja lan nindakake Liturgi Ilahi, ndedonga kanggo kabèh tsar lan pangeran Ortodoks, kanggo putrané sacara rohani – Pangeran John sing saleh – lan kanggo kabèh umat Kristen saleh ing tanah Rusia; banjur dhèwèké mènèhi pangeling-eling kanggo para almarhum lan nampa Komuni Suci. Sawisé bali saka gréja, dhèwèké nglumpukaké kabèh rohaniwan lan sawisé maringi piwulang lumrah, dhèwèké nglilani padha lunga. Ing wektu kuwi, dhèwèké maringi akèh sedekah marang wong mlarat lan mbutuh, marang gréja-gréja, biara-biara, lan rohaniwan. Ing wektu sing padha, awaké saya ringkih. Nalika dina sedaé teka, sang wali ngundang Kapten Velyaminov, sing wektu kuwi mréntah kutha (amarga pangeran dhéwé ora ana ing kutha wektu kuwi), lan kandha marang dhèwèké:

'Delengen, anakku, aku arep ninggalake donya iki; marang putraku sing tak tresnani, Pangeran John, lan keturunane, aku paring warisan rahmat, tentrem, lan berkahing Gusti Allah salawas-lawase.'

Banjur, sawisé ngatur prakara liyane, Santo Petrus maringi dhèwèké sak kantong dhuwit kanggo ngrampungaké pambangunan gréja. Sawisé pamitan karo kabèh wong, dhèwèké miwiti nyanyi Ibadah Sore (Vespers), lan nalika pandonga isih ana ing lambéné lan dhèwèké ngangkat tangan marang Gusti, nyawané lunga marang Gusti[136] .

Pangeran, krungu babagan seda sang wali, ngebut kanthi sedhih bebarengan karo kabèh boyar menyang kutha; kabèh wong padha nangis lan meratapi seda panjenengané. Sawisé nyelehaké badané sing kinurmatan ing atas bier, padha ngusung panjenengané, manut adat, menyang gréja[137] .

---

[133] Iki mesthi nyebutake Pangeran Agung John I Daniilovich Kalita saka Moskow, putu saka St Alexander Nevsky lan St Daniel, pangadeg Karajan Moskow; dhèwèké mrentah saka taun 1328 nganti 1340; Dheweke dijuluki Kalita amarga, misuwur amarga katresnané marang wong mlarat, tansah nggawa kalita (tas) isi dhuwit kanggo diwenehaké marang wong-wong mau.

[134] Santa Petrus, sing padhang dening sih, wis ndeleng masa depan agung Moskow; sanadyan nalika semana kutha iku isih jarang penduduké, dhèwèké weruh yèn Moskow bakal nglumpukaké wilayah-wilayah Rusia sing pecah lan rusak ing sangisoré sayapé, lan mutusaké manggon ing Moskow salawas-lawase lan dikubur ing kono, tinimbang ing Vladimir. Mangkono, pusat keuskupan dipindhahaké saka Vladimir menyang Moskow, sing ndadékaké Moskow luwih unggul lan ngedegaké dhasar sing kukuh kanggo katentreman (ing tengahing prahara internal para pangeran appanage wektu kuwi) lan kanggo kamulyaning Rusia.

[135] Ya iku Katedral Panggenengan; sakwisé, nalika pamaréntahan Pangeran Agung Ivan III Vasilyevich, katedral sing saiki ana dibangun ing panggonan katedral asli lan diresmikaké ing taun 1470.

[136] Metropolitan Petrus seda tanggal 21 Desember 1326.

Ing wektu kuwi, ana sawijining wong sing kapenuhan rasa ora pracaya, mlebu ing antarane wong Ortodoks menyang jasad sang wali lan wiwit ngina ing pikirane, pitakon:

'Sapa iki wong mati sing dipapagake déning pangeran dhéwé lan akèh wong, lan kenapa dhèwèké diparingi pakurmatan kaya ngono?'

Baru wae dheweke mikir kaya ngono, langsung weruh sang wali lungguh ing usungané, maringi berkah marang wong-wong ing loro-lorone saklawasé nganti digawa menyang kuburan. Banjur wong kuwi dadi pracaya marang kasucian abdi Gusti Allah lan nyritakaké marang wong-wong apa sing wis dideleng. Sawisé nggawa relik suci Petrus mlebu gréja, relik mau disimpen ing makam watu sing wis disiapaké déning dhèwèké, lan nganti saiki isih ana ing kono, nindakake manéka mujijat kanggo sapa waé sing teka kanthi iman. Ana sawijining priya enom sing wiwit lair duwé tangan kang lémes lan ora bisa obah sakabèhé, nganti dhèwèké ora bisa ngangkat tangané menyang lambéné. Dhèwèké teka ing makam sang wali iki, ndedonga karo nangis, lan sakwisé kuwi tangané langsung dadi kuwat lan waras. Sang wali uga marasaké wong sing kena cacat lan mbalèkaké pangrungu marang wong budeg. Lan marang wong sing wis wuta pirang-pirang taun, nalika teka lan ndedonga, matané dumadakan kabuka. Akeh berkah liya terus mili kanthi mujijat nganti saiki marang sapa waé sing teka kanthi iman ing makam mulyaé Santo Petrus – minangka pakurmatan lan kamulyan marang Gusti Allah, sing dimulyakaké ing Tritunggal salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

O tanah sing biyen tandus, saiki padha bungah: amarga Kristus wis nyingkapake lentera ing jeronmu, sumunar padhang ing donya lan marasake lara lan ringkih kita. Amarga Panjenengané, padha sumringah lan bungah kanthi wani: amarga Sang Wali iku sing nindakake pepadhanging Maha Luhur iki.

Troparion liyane, nada 8:

Sugeng, ya kutha Moskow sing paling pinunjul, amarga ing jeronmu ana Uskup Petrus kaya esuk srengéngé, sing madhangi saindenging Rusia kanthi mujijat-mujijate: amarga piyambakipun marasaké lara lan ngusir sakedah kaya pepeteng saka wong-wong sing nyuwun pitulungan marang piyambakipun: Sugeng, ya hierarké Gusti Allah Maha Luhur, sing lumantar panjenengan nggarap pepadhang iki kanggo wedhus panjenengan.

Kontakion, Nada 8:

Marang sing kapilih lan mujijat kang nggumunake ing tanah kita, kita padha kesusu dina iki kanthi katresnan marang panjenengan, nyusun kidung kanggo sing nggawa Gusti: amarga panjenengan nduweni kawani ing ngarsane Gusti, nylametake kita saka maneka sangsara, supaya kita bisa padha njerit marang panjenengan: Sugeng, kekuwatan kutha kita.

---

[137] Relik suci Metropolitan Petrus disimpen ing Gréja Dormisi, sing wis diwiwiti nanging durung rampung déning piyambakipun; gréja kasebut rampung lan diresmikaké ing taun sabanjuré, yaiku taun 1327. Nalika invasi Tokhtamysh, wong Tartar ngrampok kuburané Metropolitan Petrus, ngarep-arep nemokake bandha ing kono; ing wektu sing padha, Katedral Pangantuk ngalami kobongan sing nggegirisi. Ing taun 1471, nalika Katedral Dormisi lawas dirubuhake lan pambangunan anyar diwiwiti, Sinode Suci sing wis diadakake mutusake kanggo mindhah relik sang wali. Peti jenazahé ditemokake wis rusak amarga kobongan, nanging relik sang wali iki, sawijining manungsa Gusti, tetep utuh lan ora rusak. Pindahan reliké dilakoni, lan kanggo mengeti iki, dina raya kanggo pindahan kasebut ditetepake tanggal 24 Agustus. Relikhi Hierarkh Pisanan Moskow wis disimpen ing panggonan mbukak, nanging sawisé invasi wong Polandia sing nyolong relikwari pérak sing larang regané, relikhi mau dipasang ing panggonan rahasia lan tetep ana ing kono nganti taun 1812. Ing taun iku, Napoleon mbukak kuburan sang wali, mesthiné kanthi niyat sing padha karo Tokhtamysh. Sawisé pasukan Prancis mundur saka Moskow, Uskup Agung Augustine saka Moskow kanthi resmi mbukak relik suci Metropolitan Petrus sing ora rusak; relik kasebut digawa ing prosesi ngubengi Katedral Dormisi nalika konsèkrasi tanggal 30 Agustus 1813. Loro khotbah saka Santo Petrus, ing wangun surat edaran, isih ana nganti saiki.

Peringatan Martir Suci Themistocles

Peringatan tanggal 21 Desember

Santa Themistocles urip nalika pamaréntahan Decius lan dadi panggembala ing kutha Myra ing Licia[138] . Ing wektu kuwi, gubernur provinsi lokal, Asclepius, miturut dhawuh raja, miwiti panganiayaan marang umat Kristen lan, saliyané kuwi, nggoleki Santa Dioscorides[139] , sing ndhelik lan mlayu menyang pagunungan. Pasukan sing dikirim menyang kanggo nggoleki Dioscorides ketemu karo Themistocles sing lagi ngopeni wedhus, banjur padha takon babagan Dioscorides, nanging dheweke ora mbukak panggonané sing mlayu, kandha:

'Ora ana sapa-sapa ing kene!'

Nanging dhèwèké mbuktekaké awake dhéwé kanthi ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan ngakoni Kristus ing ngarepé wong-wong mau; Themistocles banjur digawa marang Asclepius, panguwasa wilayah kuwi. Pangeran banjur mrentah supaya dhèwèké dicambuk – lan sang wali dipukul ing weteng nganti pecah; banjur digantung ing wit. Sawisé diturunaké saka wit, sang martir diseret ing atas gridiron kang landhep duriné, nganti kabèh awaké koyak lan pecah-pecah. Mangkono dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti[140] .

4 Januari

22 Desember (Gaya Lawas)

Kematiran para Martir Agung Suci Anastasia Pembebas saka Perbudakan, Chrysogonus, gurune, Theodota, lan liyane sing nandhang sangsara bareng dheweke

Dirilis ing tanggal 22 Desember

Santa Anastasia lair ing kutha Romawi sing misuwur. Dheweke misuwur amarga kaluhurané, kaendahan atiné lan awaké, watak apik lan alus. Bapaké, jenengé Pretextatus, iku sawijining senator lan nganut agama pagan Yunani. Ibuné, jenengé Fausta, pracaya marang Kristus. Nalika isih bocah wadon, Anastasia diserahake dening ibune marang pangayoman sawijining priya sing pantes, kondhang amarga kawruh lan luwih-luwih amarga kasuciane. Asmane Chrysogonus. Dheweke wong Kristen, paham tenan marang piwulang ilahi saka Kristus, lan mengko dadi martir. Saka priya suci iki, Anastasia sinau ora mung maca lan nulis; dhèwèké uga sinau ngenal Panjenengané sing dadi wiwitané kabèh sing katon lan ora katon, tujuan kabèh pangarep-arep sing suci ing manah, Gusti Allah sejati siji, Pangripta lan Panggenepi kabèh prakara. Lan dhèwèké wiwit maca buku-buku Kristen kanthi tekun, sinau Torèté Gusti siang lan bengi, lan nguwatké manahé ing katresnan marang Gusti Allah.

Nalika Anastasia wis ngrampungake sinau karo Chrysogonus, dheweke dipuji bebarengan minangka cah wadon sing wicaksana lan ayu.

Ing wektu sing padha, ibu sing bejo saka Anastasia, Fausta, séda. Nanging bapaké, nglawan kersané, nglamar dhèwèké marang wong sing aran Pompilius, sing uga asalé saka keturunan senator lan nganut agama Hellenic; lan Anastasia digawa menyang omahé tunangané—sing setya marang sing ora setya, wedhusé Kristus marang srigala. Nanging Gusti Allah, marang Panjenengané dhèwèké ngluhuraké tangisé, lan ing ngarsané dhèwèké ndedonga awan lan bengi, ngreksa dhèwèké. Sang wali ora kelangan kasuciané, lan bojone sing ora suci ora ngrusak awaké sing resik. Anastasia pura-pura nandhang lara ginekologi kronis lan ora bisa mari, lan ngakoni yèn dhèwèké ora bisa nepaki kawajiban bojo marang bojone. Kadhangkala, bojone nyoba kanthi paksa lan tarik-

[138] Lycia – sawijining wewengkon pesisir kidul Asia Minor – dadi pérangan saka Prefektur Pamphylia. Kaisar Theodosius misahake saka Pamphylia, kanthi Myra dadi kutha krajané. Sawisé taun 395, Lycia dadi provinsi Kakaisaran Bizantium; wiwit abad kaping 6, wewengkon iki wis ana ing sangisoré pamaréntahan Muslim.

[139] Dina raya Santo Dioscorides uga tanggal 21 Desember.

[140] St Themistocles seda ing taun 251.

menarik kanggo nyukupi napsune, nanging Anastasia, kanthi pitulungan Malaikat Penjagane sing ora katon, bisa uwal saka cengkeramane – mula dheweke tetep dadi prawan suci.

Asring, sawisé mbusak sandhangan mewah lan perhiasan larang regané lan kanthi rahasia nganggo sandhangan kumel pengemis, Anastasia lunga saka omah tanpa ana sing ngerti kejaba siji abdi wadon sing tansah ngancani dhèwèké. Karo abdi wadon iki, Anastasia ngunjungi kabèh sel penjara, nyuap para penjaga nganggo emas supaya bisa mlebu, ngunjungi wong-wong sing nandhang sangsara demi Kristus, lan ngladèni kanthi pangurmatan lan semangat sak apik-apike. Dheweke ngumbah tangan lan sikilé para tahanan, nyisir rambute sing kusut lan kebak rereged, ngusap getihé, ngiket tatu nganggo kain resik, lan maringi saben wong panganan lan omben-omben. Sawisé nglayani kanthi cukup, dheweke banjur bali menyang omah.

Kegiatan-kegiatan kuwi asring mbutuhake dheweke metu saka omah, lan iki ora luput saka perhatian bojone. Dheweke ngerti yen Anastasia ngunjungi para tahanan lan tambah nesu marang dheweke, luwih-luwih amarga dheweke wis kesel karo sang wali amarga ora gelem urip bebojoan karo dheweke, lan wis nyiksa dheweke banget amarga iku. Babagan kegiyatan Anastasia, dhèwèké ngerti saka bocah wadon budhak sing mèlu dhèwèké; wong wadon sing ngianat kuwi nyritakaké kabèh marang dhèwèké.

Sawisé nggebuk Anastasia kanthi kejem, bojone sing ora nduwé katentreman iku ngurung sang wali ing kamar kapisah, dipasangi penjaga supaya dhèwèké ora bisa metu saka kamar. Lan roh sang wali sedhih amarga para tawanan Kristus, amarga dhèwèké ora bisa sowan, nglayani, utawa nyukupi kabutuhané. Atiné Anastasia luwih nyeri kanggo guruné sing suci, Chrysogonus, sing ora bisa dideleng.

Wis rong taun, Santo Chrysogonus nglakoni akèh sangsara nalika ana ing panjara. Nalika isih bébas, Anastasia kerep sowan marang dhèwèké. Nanging saiki, amarga dhèwèké dipenjara lan diawasi ketat, dhèwèké ora bisa sowan marang guruné.

Bojone Anastasia wiwit nindhes dheweke utamane sawisé seda bapaké garwané sing saleh, Pretexstat; kabèh harta banda Pretexstat diwarisaké marang Anastasia minangka anak wadon siji-sijiné, amarga dhèwèké ora nduwé anak liya utawa sedulur. Mula saka iku Pomplius, nguntungake pati mertua lan didorong kebencian amarga Anastasia ora gelem nyerah marang napsu dagingé, ngrancang matèni dhèwèké supaya dhèwèké bisa waris kabèh bandha lan urip karo bojo liya kanthi ngentèkaké bandha wong liya. Nganggep sang wali iku tawanan lan budhak, dhèwèké nyiksa lan nglarani dhèwèké saben dina. Iki kawartos saka layang sing ditulis dening dheweke kanthi rahasia marang Chrysogonus lan dikirim liwat sawijining wong tuwa wadon. Iki layange: 'Kanggo Chrysogonus, pangakune Kristus sing suci, saka Anastasia. Bapakku panyembah berhala; nanging ibuku, Fausta, tansah urip murni lan taat dadi wong Kristen. Lan dhèwèké ngopeni aku dadi wong Kristen wiwit isih cilik. Sawisé dhèwèké seda, aku nampa sangkèling beban abot saka omah-omah karo wong pagan. Nanging, amarga sih-rahmaté Gusti marang aku, aku kasil nyingkiri ambené kanthi pura-pura lara, lan saiki, awan lan bengi, aku nyekel sikilé Gusti Yesus Kristus. Garwaku, nanging, mbuwang warisanku karo para penyembah berhala sing ora pantes lan hina, ngagungake kasugihanku kaya-kaya iku kagungane dhewe; dene aku, minangka tukang sihir lan mungsuh iman pagan-e, dikurung kanthi sangsara nganti aku ora duwe pilihan kajaba nyerahake rohku marang Gusti lan ambruk mati. Mesthi wae, aku kuduné bungah amarga sawise nandhang sangsara kanggo Gusti, aku bakal mati kanthi ngakoni Panjenengané; nanging aku sedhih banget ndeleng kabèh bandha-bandhaku, sing wis tak janjèkaké marang Gusti, diborosaké déning tangané wong-wong jahat lan sing mbangkang marang Gusti. Mula aku nyuwun marang kowe, manungsa Allah, supaya ndedonga kanthi temen marang Gusti Kristus, supaya Panjenengané kersa nylametaké nyawaning bojoku, yèn Panjenengané mangertos yèn dhèwèké bakal pracaya ing sawijining dina; utawa, yèn dhèwèké terus tetep ing katebak, supaya Panjenengané kersa dhawuhaké dhèwèké lunga saka ingkang gesang lan maringi dalan marang wong-wong sing ngajèni Gusti Allah. Luwih becik mati tinimbang nolak ngakoni Putraning Allah lan ngalangi wong-wong sing ngakoni Panjenengané. Aku ngajak Kristus dadi saksi yèn aku dibebasaké, aku bakal nyawisaké uripku kanggo ngladèni para wali lan bakal ngopeni wong-wong mau kanthi tekun, kaya sing wis tak lakoni... Pamit, manungsa Allah, lan welasi aku.' Minangka wangsulan marang layang iki, Santa Anastasia nampi wangsulan ing ngandhap iki: 'Chrysogonus marang Anastasia. Kanggo kowe, sing kasangsaran amarga prahara lan geger donya iki, Kristus, sing mlaku ing banyu, bakal enggal rawuh, lan kanthi siji tembung Panjenengané bakal nenangaké angin fitnah mungsuh sing munggah nglawan kowe. Nalika ana ing tengahing segara kang prahara, sabar nunggu Kristus, kang bakal rawuh marang kowe, lan terusakna tansah nganggo tembungé nabi: *'Napa kowe sedhih, he nyawaku, lan napa kowe keganggu? Pasrahna pangarep-arepmu*

marang Gusti, awit aku isih bakal muji Panjenengané, Juruslametku lan Gustiku' (Mazmur 41:6). Ngarepna ganjaran kaping pindho saka Gusti. Amarga warisanmu ing donya bakal dibalèkaké marang kowe, lan sing ing swarga bakal diparingaké marang kowe: Gusti kadhangkala ngidini kajahatan kelakon lan nundha berkahé supaya kita ora dadi krasa aman lan lengah. Aja kélangan semangat nalika kowe weruh cilaka tumeka marang wong-wong sing urip takwa. Gusti ora nampik kowe, nanging lagi nguji kowe. Wigatosi uga yèn pangayoman sing diwènèhaké déning manungsa ora langgeng, miturut sabda Kitab Suci: *'Kutuk wong sing ngandelaké manungsa, lan bejo wong sing ngandelaké Gusti'* (Yer. 17:5, 7). Tetep nglindhungi awakmu kanthi teguh lan gumbira saka kabeh dosa, lan goleka panglipur saka Gusti Allah siji, kanthi netepi dhawuhe sing suci. Wektu tentrem bakal enggal bali marang kowe. Kaya dina padhang sumunar sawisé pepeteng bengi, lan kaya mangsa semi anget mèlu sawisé mangsa adhem kang atos, mangkono uga dina-dina emas lan cerah bakal teka marang kowe; lan banjur kowe bakal maringi panglipur sakedhap marang kabèh sing nandhang sangsara amarga asmané Kristus, déné kowe dhéwé mesthi bakal pinaringan kabungahan langgeng… 'Kasilasmarana ing Gusti, lan dongakna aku.'

Ora suwe Anastasia bakal nampa isin pati liyane saka tangan bojone sing kejem lan ala, lan dheweke nulis layang liyane marang Santo Chrysogonus. Iki sing kacathet ing kono: 'Kanggo Chrysogonus, Pangakune Kristus, saka Anastasia. Elinga aku lan dongakake aku, supaya Gusti, kang amarga Panjenenganipun aku nandhang sangsara iki—sing bakal dicritakake dening wong tuwa sing dikirim marang sampeyan—maringi nyawaku.'

Wong suci mau mangsuli marang dheweke: 'Chrysogonus marang Anastasia. Cahya tansah diwiwiti dening pepeteng, lan kaséhatan asring bali sawisé lara, lan urip dijanjèkaké marang kita sawisé pati. Pungkasan sing padha ngenteni saben wong, apa sing begja utawa sing nandhang sangsara, supaya kuciwa ora nyekel wong sing sedhih, lan supaya ing kabungahan manungsa ora kapancing sombong. Mung ana siji segara sing dadi pelayaran prau cilik urip kita, lan kanthi siji Nahkoda nyawa kita nglayar. Ana sing duwé prau luwih kiyat sing bisa nembus badai tanpa rusak, déné liyané duwé prau ringkih sing bisa waé klelep sanajan ing banyu tentrem. Wektu karusakan wis cedhak tumrap wong-wong sing ora mikir arep tekan pelabuhan panyelamatan. Nanging kowe, abdi Kristus sing suci, nyekel kanthi sakabehe pikiranmu marang Salib Kristus lan siyapna awakmu kanggo pakaryan Gusti; lan nalika kowe ngabdi marang Kristus kanthi karsa bebasmu, kowe bakal menang mulya saka sangsaramu menyang gesang bejo karo Kristus."

Ing layang iki, Santo Krisogonos ngandharake ramalan babagan karusakan sing bakal teka tumrap bojone sing kejem, Pompilius. Lan pancen, ora suwe dheweke dikirim menyang Persia dadi duta kanggo raja Persia. Nalika miwiti lelampahan, dheweke kudu nglayar nyabrang segara. Kapal sing digunakake nalika lelungan kuwi karam amarga badai sing dumadakan. Mangkono wong sengsara kuwi mati. Santa Anastasia, amarga wis njaga kasuciané, bisa uwal saka jaring pemburu kaya manuk. Saliyane kabebasané, dhèwèké uga nampa kabèh warisan sing ditinggalaké wong tuwané. Mula saka iku, saiki tanpa ana alangan saka sapa waé, dhèwèké miwiti ngunjungi wong-wong sing dipenjara ing sel. Dhèwèké ngladèni para wong sing nandhang sangsara suci Kristus ora mung nganggo bandha. Saliyane kuwi, dhèwèké maringi panglipur lan, nganggo tembung-tembung wicaksana, maringi inspirasi supaya padha sabar lan wani ngadhepi pati tanpa wedi kanggo Kristus.

Ing wektu kuwi, Kaisar Diocletian ana ing Aquileia[141] lan ngarahake kabèh upayane supaya ora ana siji waé wong Kristen sing bisa lolos saka cengkeramane kanthi rahasia. Dheweke diparingi kabar saka Roma yèn panjara wis kebak akèh wong Kristen, sing sanadyan nampa manéka siksaan ora gelem mbalèk marang Kristus, lan kabèh mau dikuatké déning guru Kristen Chrysogonus, sing dipatuhi lan dituruti kabèh pituturé. Raja mrentahake supaya kabèh wong Kristen disiksa lan dipatèni, lan supaya Chrysogonus dikirim marang dhèwèké. Dhèwèké mikir yèn yèn dhèwèké bisa ngalahaké keteguhan Chrysogonus, dhèwèké bakal gampang nguasani wong Kristen liyané uga.

Nalika Chrysogonus digawa ing ngarsané raja kanggo diadili, Anastasia ngetutaké guruné saka adoh.

Nalika ndeleng wong suci, sang raja miwiti ngomong karo dhèwèké, kanthi alus ngajak dhèwèké mbelakangi Kristus.

---

[141] Aquileia iku sawijining kutha ing Italia lor, sing diadegaké minangka koloni Romawi. Kutha iki dumunung ing Kali Natisone, ora adoh saka Segara Adriatik. Sawisé diadegaké, Aquileia dadi pusat dagang gedhé, sing dadi jalur dalan militer menyang lor lan menyang tanah-tanah ing wétan sakubengé Segara Adriatik. Ing jaman kakaisaran, kutha iki dadi lawang mlebu Italia, mula pasukan militer kerep ditempatkan ing kana. Sabanjure, kutha iki dirusak sakabehe dening wong barbar sing kejem – yaiku bangsa Hun – lan sawetara wong sing manggon ing kana mlayu menyang laguna Kali Po, ing kana padha melu ngedegake Venesia.

'Tampa pituturku sing becik, Chrysogonus,' pangandikane panguwasa sing ora nduwé pranatan, 'melu iman kita, tindakna apa sing nyenengake para déwa, lan pilih sing nyenengake tinimbang sing nyedhihaké, lan sing migunani tinimbang sing ora ana gunané. 'Ngertia, ora mung kowe bakal dibebasake saka sangsara lan entuk kamardikan sing kowe kepengin banget, nanging luwih saka kuwi, kowe bakal dadi panguwasa kutha agung Roma.'

Wong suci mangsuli:

Aku wis mangertèni siji Gusti Allah, lan Panjenengané luwih kinurmatan tinimbang kabèh pepadhang lan luwih kepéngin tinimbang kabèh kamardikan. Panjenengané luwih kinurmatan tinimbang kabèh urip, luwih migunani tinimbang kabèh bandha. Ing Panjenengané piyambak aku pracaya kanthi atiku, ngakoni kanthi lambéku, ngajèni kanthi nyawaku, lan ing ngarepé kabèh wong aku sujud ing dhengkulku marang Panjenengané. Bab ngajeni para dewa panjenengan sing akèh, ing ngendi setan manggon, aku ora bakal nindakake kuwi; aku nganggep kuwi padha kaya Socrates[142] , sing kandha bab kuwi: 'Wong kudu ing saben cara adoh saka kuwi, amarga kuwi nggodha manungsa lan misuwur minangka pambinasar jiwa.' Bab peparing lan pakurmatan sing panjenengan paringake marang aku, aku ora ngira luwih saka impen utawa pepeteng.

Raja ora tahan maneh krungu tembung wani saka Chrysogonus, banjur dhèwèké mréntahaké prajurit nyekel dhèwèké, nggawa menyang panggonan sepi, lan motong sirahé. Awak sang wali kasebut dibuwang ing pesisir segara[143] , ora adoh saka panggonané sawijining presbiter sing aran Zoilus, wong sing uripé suci, lan telung dara—sedulur ing badan lan roh—Agapia, Chionia, lan Irina. Presbiter iki, lumantar wahyu saka Gusti, ngerti bab awaké Saint Chrysogonus; dhèwèké njupuk awaké mau, bebarengan karo sirah sing wis dipotong, nyimpen ing relikwi, lan ndhelikaké ing omahé dhéwé ing[144] . Sawisé telung puluh dina kliwat, Saint Chrysogonus muncul marang dhèwèké ing sawijining pangliyan lan kandha:

'Ngertia, sajrone sangang dina ngarep, telung dara Kristus sing manggon cedhak kowe bakal disiksa. Nanging kowe kudu ngandhani abdi Gusti Anastasia supaya ngopeni wong-wong mau, nyemangati supaya padha wani nganti diparingi mahkota martir. Kowe uga kudu nduwé pangarep-arep sing becik yèn bakal ngundhuh woh-wohan manis saka pakaryanmu. Ora suwé manèh kowe uga bakal dibebasaké saka urip donya iki lan digawa marang Kristus bebarengan karo wong-wong sing wis nandhang sangsara kanggo Panjenengané.

Santa Anastasia nampi wahyu sing padha. Mula, kaparingan inspirasi dening Roh Gusti, piyambakipun tindak dhumateng griyanipun sawijining presbiter ingkang durung nate dipun tepang, lajeng nyuwun dhumateng piyambakipun:

'Ing endi para dara sing kesaksian martiré diwenehake marang dhèwèké ing pangliyan?'

Banjur, sawisé ngerti ing endi padha manggon, dhèwèké menyang kana lan nginep semalam bareng karo wong-wong mau, ngandhani bab katresnan marang Gusti Allah lan kaslametan jiwa. Lan kanthi tembung-tembungé dhèwèké ngélingaké supaya padha tetep mantep mbela Kristus, Pangantené, nganti tetes getih. Ing omahé presbiter Zoilus, dhèwèké weruh relik martir suci Kristus, Chrysogonus, guru kang dikasihi, lan nangis nggleleng karo luh anget, nyuwun pangayoman marang pandonga guru mau. Banjur dhèwèké bali menyang Aquileia.

Ora suwe sawisé kuwi, ramalan Santo Chrysogonus marang presbiter Zoilus kawujud. Sawisé sangang dina, presbiter iki séda lan pinuju marang Gusti, déné para dara suci Agapia, Chionia, lan Irina ditangkep lan digawa ngadhep Kaisar Diocletian kanggo dipriksa. Dheweke ngajak kanthi dawa supaya padha ngorbanaké

---

[142] Socrates iku sawijining bijaksana lan filsuf Yunani kuna sing manggon ing Athena ing abad kaping 5 lan wiwitan abad kaping 4 SM. Dheweke misuwur amarga pandangan donya sing luhur banget sing adoh ngluwihi kanca-kancane. Kajaba iku, dhèwèké ora pracaya marang akèh déwa pagan lan dadi monoteis, yaiku pracaya yèn mung ana siji Gusti. Amarga iku, Socrates dituduh ora taat marang agama lan, amarga iku uga amarga dituduh ngrusak para mudha (sing ora adil), dihukum pati kanthi diracun. Ing Mei 399 SM, Socrates ngombe secangkir hemlock lan seda, dikelilingi para murid lan pangagumé. Saka para murid filsuf iki, Plato sing paling misuwur; kaya gurune, dhèwèké uga monoteis.

[143] Iki, mesthi wae, nyebut Segara Adriatik, sing dadi teluk saka Segara Tengah lan dumunung ing antarané Italia lan Semenanjung Balkan.

[144] Sabanjure, sirah suci St. Chrysogonus dipindhahake menyang Roma, ing kana, wiwit jaman paus Symmachus (498–514), ana gréja kang didedikasikake kanggo martir mau lan sirahé disimpen ing kana. Nanging, awak sang wali ana ing Venesia.

marang arca-arca, gantian nganggo muji-muji lan ancaman, nanging ora kasil ngyakinaké lan pungkasané padha dipenjara.

Santa Anastasia, nalika sowan marang para tahanan kaya biasané, rawuh marang para dara suci mau lan maringi panglipur, nancepake kapercayan marang pitulungané Kristus sing ora kendhat lan pangarep-arep kamenangan mulya nglawan mungsuhé Gusti.

Ing wektu sing padha, raja kudu lelungan menyang Makedonia kanggo urusan nagara[145] , mula para dara suci diserahake marang penyiksa Dulkicius, sing nyiksa lan nglarani wong-wong mau, banjur diserahake supaya disiksa dening sawijining bangsawan, Sisinnius[146] . Sing pungkasan iki mbuwang Santa Agapia lan Santa Chionia menyang geni. Ing kono padha nyerahake nyawane marang Gusti Allah, ninggalake awaké utuh lan ora cilaka ing geni. Bab Santa Irina, salah siji prajurit Sisinnius nglarani dheweke nganggo panah saka busur sing kuat, sawisé kuwi santa iku seda. Santa Anastasia njupuk awaké sing suci, dibungkus nganggo kain kafan putih sing wangi, lan kanthi ngajèni disimpen ing panggonan sing wis dipilih, saéngga nyuda sangsara.

Sawisé kuwi, Anastasia miwiti lelungan saka kutha siji menyang kutha liyané lan saka nagara siji menyang nagara liyané; ing endi waé dhèwèké lunga, dhèwèké ngladèni wong Kristen sing dadi tawanan, nyedhiyakake panganan lan omben-omben, sandhangan lan kabèh kabutuhan saka dhuwité dhéwé, lan maringi perawatan medis marang sing lara. Dheweke dadi sumber panglipur kanggo kabèh wong sing nandhang sangsara abot lan kesel badan, lan dheweke nggunakake bandha pribadine kanggo tuku bebasan saka ikatan sing suwé lan abot. Mula saka iku Anastasia dijenengi 'Pembebas saka Ikatan', amarga liwat perawatan rahasia dheweke wis mbebasake akèh wong saka ikatané. Kanggo sawenehing wong, dhèwèké nggawa panglipur; liyané, kanthi ngopeni nganggo tangané dhéwé, dhèwèké nyembuhaké tatu-tatu sing ora bisa mari; lan liyané manèh, sing meh mati, dhèwèké uripaké manèh liwat pangopènané, maringi kasehatan lan kekuwatan kanggo sangsara anyar sing bakal ngentèni.

Karep banget mbantu wong lara lan sing apes, dheweke sinau ilmu kedhokteran lan nambani wong sing tatu dhewekan. Dheweke ora nate nolak nggendong ing pangkuan wong-wong sing ora bisa migunakaké tangan utawa sikilé, sing wis patah utawa koyak amarga Kristus – lan dheweke dhéwé maringi panganan, maringi omben-omben, ngresiki nanah, lan mbungkus keropé. Lan kabungahan lan kasenengané siji-sijiné dumunung ing ngabdi marang Kristus piyambak liwat wong-wong sing nandhang sangsara amarga ngakoni jenengé Kristus sing paling manis. Dheweke nyawisake kabeh kekuwatane kanggo iki, ngupaya kanthi saben cara, lan kanthi nyambut gawe ing pakaryan iki kanthi sakabehe atine, dheweke ngungkuli kelemahan alamiah, mbedakake awake dhewe kanthi loman lan kawani, katresnan marang Gusti Allah lan marang sesama, lan pangreksane marang para martir suci, sing tansah cedhak karo Gusti Allah lan sing diomongake dheweke, bebarengan karo Daud: *'Sepira ajiné pikiran Panjenengan tumrap kula, ya Gusti'* (Mazmur 138:17).

Nalika ing Makedonia, nalika nindakake pakaryan sapopoe, Santa Anastasia Panebas nemoni sawijining janda enom banget sing jenenge Theodotia, sing asalé saka wewengkon Bithynia, saka kutha Nikosia[147] . Sawisé bojone seda, dhèwèké ditinggal telung putra sing isih bayi lan manggon ing Makedonia, nglampahi dina-dina janda kanthi semangat ngakoni iman Kristen lan nindakake pakaryan kabecikan. Santa Anastasia kerep manggon bareng karo janda iki; dhèwèké tresna marang dhèwèké minangka abdi Kristus sing setya lan nemokake panglipur ing pacelathon manis karo dhèwèké bab katresnan paling manis marang Gusti Allah, kang kanggo iku akèh wali wis nyawisake nyawane. Wektu lumaku, kabukten yèn Theodota iku wong Kristen, mula janda salehah iku ditangkep lan digawa ngadhepi raja kanggo dipriksa.

Nalika dheweke ngadeg ing pangadilan sing ora takwa kuwi, salah siji pangiring raja sing jenenge Leukadios kapincut karo kaendahane, amarga dheweke ayu lan sumunar. Dheweke nyuwun marang raja supaya ora mateni Theodota, nanging maringi dheweke marang dheweke supaya bisa nikahi dheweke. Raja sarujuk, ngarep-arep yèn bojone bakal luwih gampang ngowahi imané dadi nyembah berhala.

---

[145] Makedonia iku jeneng sing diwènèhaké marang nagara sing dumunung ing lor Hellas (Yunani), antarané Segara Adriatik lan Kapuloan. Saiki, wewengkon iki kalebu loro provinsi sing dadi pérangan Turki Éropah: siji ing wétan, nganggo jeneng kuna Makedonia, lan sijiné ing kulon, dikenal minangka Albania.

[146] Istilah 'komites' ateges para pangiring (entourage) saka pejabat paling dhuwur ing provinsi, lan mengko kanggo para pangiring para kaisar.

[147] Nikea iku sawijining kutha sing dumunung ora adoh saka Bitinia.

Leukadios nggawa Theodota lan anak-anake menyang omahé, lan nyoba kabèh cara—nyuwun, ngemis, nggodha, lan ngancem—kanggo meksa dhèwèké mbalèk saka iman marang Kristus lan dadi garwané. Theodota mangsuli marang dhèwèké:

Yen kowe ngupaya nggawe aku dadi garimu amarga kowe ngidam bandha lan tanahku, aku bakal kanthi rela maringi kabeh mau; nanging ayo aku tetep ngabdi marang Kristus, supaya tinimbang kabeh bandha iki aku mung waris Kristus piyambak. Nanging yèn kowé kepéngin aku amarga katarik marang kaéndahanku lan mikir bisa mbalèkaké aku saka Kristus, mangka élinga yèn kowé nyoba bab sing mokal. Amarga luwih gampang kowé ngowahi kaéndahanku dadi awon lan uripku dadi pati tinimbang mecahaké pikiranku saka Kristus lan meksa aku sarujuk nikah karo kowé.

Ing wektu kuwi, Leucadius kudu ngancani raja sing arep mangkat lelungan. Mula dhèwèké mangkat, ninggalaké Theodota ing omahé, lan ora bali suwéné suwe. Theodota, sing krasa rada lega, ngladeni para tahanan bebarengan karo Santa Anastasia, marasaké wong lara, ngubur wong mati, lan nguwatké wong urip kanggo tumindak gedhé. Lan mangkono kabar mau diparingaké manèh marang Diocletian yèn panjara ing kutha-kutha wis kebak wong Kristen, lan ora ana papan manèh kanggo nampung tahanan liyané. Banjur panganiaya sing jahat iku mrentah supaya kabèh tahanan dipatèni nganggo manéka cara paukuman, supaya sel-sel tahanan, sawisé kosong, isa nampung wong Kristen liyané. Siji wengi disisihaké kanggo kuwi, sajroning wengi kuwi akèh para martir dipanggil menyang Dina sing ora nate luntur – Kristus Gusti. Ana sing mati amarga pedhang, ana sing klelep, ana sing kobong ing tungku geni, lan ana uga sing katelan urip-urip dening jero bumi: parit lan bolongan jero kebak wong banjur ditutup nganggo lemah lan watu.

Esuké, Anastasia sing tresna marang Kristus lan pinaringan berkah, kaya biasané, teka ing salah siji penjara lan, nalika ora nemokaké para martir sing mulya ana ing kono, ngisi udara karo tangisan lan isakan sing nyedhihaké. Nalika para prajurit sing kebeneran ana ing kono takon marang dhèwèké kenapa nangis banget, dhèwèké mangsuli:

Aku nggoleki abdi-abdi Gustiku sing wingi ana ing penjara iki, nanging saiki aku ora ngerti ing endi padha ana.

Para prajurit, nyadari yèn dhèwèké wong Kristen, langsung nyekel lan nggawa dhèwèké marang gubernur provinsi Illyria, Florus[148] . Nalika sang wali digawa ngadhep gubernur, dhèwèké takon:

'Apa kowe wong Kristen?'

Santa Anastasia mangsuli:

'Sejatine, aku iki wong Kristen. Sing kok anggep keji iku larang regane tumrap aku. Lan jeneng wong Kristen, sing kok anggep isin, iku mulya lan kamulyan tumrap aku.'

Banjur gubernur wiwit takon marang Anastasia bab asal-usulé lan, nalika ngerti yèn dhèwèké asalé saka kulawarga Romawi sing pinunjul, dhèwèké kaget lan takon:

'Apa sing nyurung kowe ninggalake Roma, tanah airmu sing mulya, lan teka ing kene?'

Wong suci mau mangsuli:

'Ora ana liya kajaba swara Gustiku sing nelokake aku marang Panjenengané. Ngerteni swara kuwi, aku ninggalaké tanah kelairanku lan kanca-kancaku, nggawa Salib Kristusku, lan mangkat kanthi gumbira lan seneng kanggo ngetutaké Kristus.'

Gubernur mangsuli:

'Ing endi Kristus sing kok akoni iku?' Anastasia mangsuli:

Ora ana panggonan sing ora ana Kristus. Panjenengané ana ing swarga, ing segara, lan ing bumi; Panjenengané manggon ing saben wong sing nyebut Panjenengané lan wedi marang Panjenengané, padhangaké pikirane lan tansah ana karo wong-wong mau.'

Igemon takon:

---

[148] Illyria dumunung ing pesisir wétan Segara Adriatik, diwatesi ing lor-kulon déning Kali Sava lan ing kidul-wétan déning Kali Drina. Saiki, wewengkon iki kalebu Dalmatia lan Bosnia lan Herzegovina, uga pérangan cilik Albania. Illyria dumunung cedhak Makedonia, saéngga Santa Anastasia, nalika nindakake pakaryan amal marang para tahanan ing penjara Makedonia, uga bisa mlebu ing wewengkon Illyria, mulané dhèwèké digawa ngadhepi gubernur Illyria.

'Dadi, ing endi wong-wong sing wedi marang Kristusmu sing kok omongake kuwi? Critakna marang kita, supaya kita bisa ngenali.'

Wong suci mangsuli:

'Nganti saiki padha ana ing donya iki, urip ing daging; nanging saiki, sawise ninggalake donya iki, padha ana ing swarga lan ndeleng kita saka dhuwur. Kabungahan iki diparingi marang wong-wong mau lumantar pati, sing ditampa kanggo Kristus. Lan aku kepengin ana ing antarané wong-wong mau lan ngetutake dalan sing padha kaya sing wis ditempuh.'

Gubernur ora bisa nindakake apa-apa marang wanita Romawi mulya kuwi nganti sang kaisar kabari bab dheweke. Mula, sawise nerangake kabeh babagan Anastasia, dheweke ngirimake iku ing sawijining laporan khusus marang Diocletian. Diocletian wis kenal karo wong tuwa Anastasia lan bojone, uga karo Anastasia dhewe. Nalika weruh yèn dhèwèké mbuwang waragad sing diwarisaké saka wong tuwané kanggo wong Kristen mlarat, dhèwèké mréntah supaya sang wali digawa ngadhep dhèwèké; lan sawisé ndelok dhèwèké, dhèwèké wiwit takon babagan bandha dhèwèké, amarga dhèwèké luwih tresna marang bandha tinimbang déwa-déwa dhéwé.

'Dumèndi bandha sing ditinggalaké bapakmu?' Wali iku mangsuli kanthi wani:

'Yen aku isih duwe bandha lan harta sing isih tak duwèni, sing bisa tak gunakaké kanggo ngladèni para abdi Kristusku, aku ora bakal nyerahaké awakku marang tangané wong-wong sing ngupaya getihé wong Kristen. Nanging saiki aku wis ngentekake kabèh bandha, sing wis tak pasrahaké dadi kurban kanggo Kristus, lan aku ora nduwé apa-apa manèh kejaba awakku; mulané, aku kepéngin nyawisaké uga iku minangka peparing kanggo Gustiku.

Ndeleng sang wali ngandika kanthi bébas, lan nyadari gedhéné kawanié, sang raja banjur nyerah ora ana pangarep-arep manèh bisa ngalahaké dhèwèké nganggo tembung utawa njupuk apa-apa saka bandha dhèwèké, sing kabaré wis entèk kabèh. Dheweke wedi nerusake pacelathon karo dheweke, supaya dheweke ora nggawe dheweke isin karo tembung-tembung wiciké, banjur dhèwèké mrentah supaya dheweke digawa menyang gubernur provinsi, kandha:

'Ora pantes Kangjeng ngandika karo wong edan.'

Gubernur provinsi kanthi alus takon marang Santa Anastasia:

'Ngapa kowe nolak nyembah marang dewa-dewa, kaya bapakmu? Ngapa kowe wis ninggalaké dewa-dewa mau lan nyembah Kristus? Mesthi kowe ora kenal marang Panjenengané: Panjenengané lair ing antarané wong Yahudi lan dipatèni déning wong-wong mau minangka penjahat.'

Anastasia mangsuli:

Aku uga nduwé déwa lan dewi ing omahku—sing digawe saka emas, pérak, lan perunggu. Aku weruh yèn padha mung ngadeg kélangan teges, dadi papan manuk lungguh lan omahé laba-laba lan lalat. Mula saka kuwi, aku mbuwang déwa lan dewi mau menyang geni, supaya padha bébas saka isiné sing ditindakake manuk, laba-laba, lan lalat. Lan saka geni padha metu ing wujud koin emas, perak, lan tembaga. Kanthi dhuwit kuwi aku maringi mangan marang wong-wong sing luwe, ngagem sandhangan marang wong-wong sing telanjang, mbantu wong-wong sing lara, lan nyukupi kabutuhan wong-wong sing mbutuhake. Lan mula, saka dewa-dewa sing mung ngadeg tanpa gawe lan ora ana gunane, aku nggawa manfaat kanggo akèh wong.

Krungu tembung-tembung kuwi, gubernur provinsi muni kanthi nesu:

'Aku malah ora kepengin krungu bab tumindakmu sing ora takwa.' Banjur sang wali mangsuli kanthi mesem:

Aku gumun karo alesanmu, hakim. Kepiye kowe bisa nyebut tumindakku iki ora ana gandhengane karo Gusti? Yen arca-arca tanpa nyawa kuwi nduwé sanadyan siji rasa utawa kakuwatan apa waé, apa sing nyegahé supaya ora mbebasaké awaké dhéwé saka tangan sing ngrusak, utawa mbales dendam marang sing ngrusak, utawa paling ora, njerit lan nyuwun tulung marang panjenengan? Nanging kuwi malah ora ngerti yèn dhéwé ana; kuwi ora ngerti apa sing ditindakké marang kuwi."

Nginterupsi pangandikane sang wali, hakim kandha:

'Raja kita sing ilahi wis maringi dhawuh marang kowe—ngeculaké kabèh omongan sing ora perlu—supaya nindakake salah siji saka loro bab: gelem ngorbanaké marang para déwa, utawa mati kanthi nggegirisi.'

Wong suci mau mangsuli manawa mati kanggo Kristus ora ateges binasa, nanging mlebu ing gesang langgeng.

Sawisé rembugan dawa, nalika wong suci kuwi tetep ora gelem, gubernur provinsi nglaporaké kabar iki marang kaisar. Diocletian, kanthi nesu gedhé, wiwit mikir apa sing kudu ditindakake marang Santa Anastasia. Salah siji pangiring kraton nyaranake marang kaisar supaya nyerahake dheweke marang Ulpian, imam ing Kuil Capitol[149] , supaya dheweke bisa ngyakinke dheweke mbaleni kapercayan marang Kristus, utawa meksa nganggo panyiksaan, utawa, yen dheweke tetep ora gelem, dipatèni; lan yen ana harta sing isih ana sawisé matine, bakal digawa menyang Capitolium. Raja seneng karo saran iki, banjur nyerahake Santa Anastasia marang Ulpian, imam agung kabeh dewa.

Ulpian kanthi hormat nggawa dheweke menyang omahé, kanthi pangarep-arep bisa ngrebut atiné nganggo pujian tinimbang ancaman. Sawisé akèh bujukan alus, dhèwèké nawakaké pilihan antarané barang-barang sing kontras, nggambaraké kabèh kamulyan donya lan saben piranti panyiksa sing bisa dibayangaké, disusun jejeg bareng: ing sisih siji, watu permata; ing sisih liyané, piso-piso landhep loro sisih; Ing kéné ana dipan emas sing dihiasi sisipan kristal mulia; ing kono ana ranjang wesi abang panas kebak arang geni; ing kéné ana kalung[150] , anting-anting, lan maneka hiasan emas lan mutiara; ing kono ana borgol, ranté, lan ikatan wesi. Ana cermin padhang lan kabèh jinis busana wanita, déné ana sisir wesi lan tombak kang dirancang kanggo nyobek daging. Ing siji sisih ana jubah mewah; ing sisih liyané ana pecahan kaca lan serbuk kayu, kang biyasané digosokaké menyang tatu para martir.

Napa wong sing licik lan cerdik iki tumindak kaya ngono? Napa dhèwèké nyelehaké, ing ngarsané barang-barang mewah, piranti panyiksa lan panyerem; ing ngarsané sing maringi kabungahan, sing nimbulaké kuciwa; lan ing ngarsané sing maringi tentrem, barang-barang medeni? Supaya dhèwèké bisa nggodha Pengantené Kristus nganggo sing sepisanan utawa medeni dhèwèké nganggo sing kapindho. Nanging dhèwèké ora nggatekaké kabèh kuwi: dhèwèké ora kepéngin apa-apa sing marakaké kenyamanan; dhèwèké ora wedi lan ora kepéngin mlayu saka barang-barang sing marakaké sedhih lan putus asa; lan dhèwèké ndelok piranti panyiksa kanthi luwih semangat tinimbang sandhangan awéwé. Mangkono, kaya sing diomongaké nabi marang wong sing dikutuk: *'Wong sing jahat wis ngapusi dhèwèké dhéwé'* (Mazmur 36:12)—lan imam sing licik, tanpa disadari, nyusun kabèh mau dadi aib lan isiné dhéwé; amarga Anastasia banjur nampilaké kawani lan katresnan marang Kristus sing luwih gedhé, saéngga kabèh sia-sia saka rencana licik imam pagan lan kesia-siaan tipuané kabuka. Nalika dhèwèké kandha marang sang wali:

'Pilih apa waé sing kowe karepake saka loro-loroné.'

Dheweke, nalika ndeleng barang-barang mewah lan harta karun sing larang regane sing diselehake ing ngarepe, kandha:

'Kabèh iki, he setan, kagunganmu lan kagungané wong-wong sing nyembah kowe, sing bakal bebarengan karo kowe ing karusakan langgeng.'

Banjur, nalika ndeleng ranté lan piranti panyiksa, Santa Anastasia ngumumaké:

'Kapungkur dening barang-barang iki, aku bakal dadi luwih ayu lan nyenengake kanggo Calon Bojoku sing tak idam-idamake – Kristus. Iki tak pilih, lan kuwi tak tolak; iki tak tresnani demi Gustiku sing tak tresnani, lan kuwi tak sengiti.'

Banjur imam, ngapura dheweke lan ora ilang pangarep-arep yen dheweke bakal ganti pikiran, menehi dheweke telung dina kanggo merenung. Nanging martir kuwi, kanthi sedhih, kandha:

'Ngapa isih nundha? Ngapa kowe ora gelem nyiksa aku saiki? Kowe ora bakal krungu apa-apa maneh saka aku kejaba sing tak kandhakake saiki: Aku ora bakal nyembah marang dewa-dewa kowe, lan aku uga ora bakal manut kersaning kowe utawa rajamu; nanging aku bakal nyawisake kurban puji marang Sang Raja kang langgeng, Gustiku siji-sijine kang langgeng, kang amarga Panjenenganipun aku nyawisake nyawaku. Bab panyiksa kang

---

[149] Capitoline – benteng pusat Roma, dumunung ing Bukit Kapitol, ing ngendi lembaga pamaréntahan paling dhuwur ing kakaisaran padha kumpul. Ing kéné ana Candi Jupiter Capitolinus, sing dianggep minangka papan suci utama Roma lan ing ngendi Sénat asring nganakake sidang babagan agama lan prakara nagara. Candi iki dirusak kaping pindho, lan saben wektu dibangun maneh kanthi megah. Kapungkas dipugar dening Kaisar Domitian (ing taun 62 utawa 70 Masehi). Imam Agung ing Candi Jupiter Capitolinus ing Roma pagan nampa pakurmatan ageng lan nduwèni panggonan wigati banget ing nagara.

[150] Monista iku hiasan gulu sing dumadi saka rantai utawa tali kang digandheng karo koin-koin kaya kalung. Conto menarik saka monista bisa ditemokake ing Ravenna (Italia), ing Gréja Santo Vitalis, ing mosaik sing nggambaraké Maharani Theodora sing diiringi para wanita; kabèh wanita mau nganggo monista, ana sing luwih rumit tinimbang liyané lan dumadi saka pirang-pirang baris hiasan.

kowe ancemake marang aku, aku ngremehake, amarga aku ora ngarep-arep apa-apa kajaba Kristus piyambak, ing Panjenenganipun ana gesang langgeng.

Imam padha takon marang dheweke:

'Apa kowe uga milih pati kaya pati Kristus?'

Para martir, sawisé krungu bab pati Kristus, kebak kabungahan lan kandha:

'Amin, amin! Muga-muga kados makaten kanggé kula, Kristus, Sang Panjenenganing kula!'

Imam takon:

'Apa tegese tembung "Amin"?'

Wong suci mau mangsuli:

'Sampeyan ora pantes mangertèni utawa ngucapaké tembung "[151] ". Ora ana wong wicaksana sing ngucuraké murri sing larang regané menyang wadhah sing bosok.'

Banjur Ulpian mrentahake supaya Santa Anastasia digawa telung dina marang sawetara wanita sing wis tau dadi tanggane lan kancane, supaya padha bisa ngyakinake dheweke bali marang dewa-dewa karuhune. Apa wae ora ditindakake dening para wanita licik lan tanpa agama iku! Pitutur apa, tembung alus lan nyenengake apa sing ora dibisikake marang Anastasia, ngelingake dheweke marang kaendahan lan kaemanise donya! Nanging sang wali iku kaya wong tuli, sing ora krungu, lan kaya wong bisu, sing ora mbukak lambe. Sajrone telung dina iku dhèwèké ora mangan apa-apa, malah ora ngombe, nanging terus-terusan njerit ing atiné marang Calon Bojoné, Kristus. Sawisé telung dina, imam agung Ulpian, nalika weruh yèn Santa Anastasia tetep teguh ing pangakuan imané, kaya tiang kang ora goyah lan gunung kang ora obah, banjur ngukum dhèwèké supaya disiksa. Nanging dhisik, wong sengsara iki, kesengsem marang kaendahané, nyoba ngotori merpati murni Kristus nganggo kekotorané dhéwé. Nanging, nalika wong duraka iki nyoba nyentuh dhèwèké, ujug-ujug dhèwèké kabut mripaté; lara nggegirisi nyekel sirahé, lan kaya wong edan, dhèwèké muni banter lan njerit marang déwané, nyuwun tulung. Dheweke mrentah supaya digawa menyang candhi pagan, ngarep-arep pitulungan saka dewa-dewa sing disembah, nanging tinimbang pitulungan, dheweke nampa cilaka gedhe, lan tinimbang urip – pati; amarga dheweke ngetokake nyawa sing ala lan lunga melu dewa-dewa – ing neraka. Kabar babagan mujijat iki nyebar ing endi-endi, nalika martir suci Anastasia tetep ora cilaka. Sawisé ninggal panggonan kuwi, dhèwèké menyang adhine rohani sing wis kasebut, Theodota, sing isih manggon ing omahé gubernur kutha, Leucadius, lan nyritakaké kanthi rinci kabèh kang wis dialami, uga bab mujijat sing ditindakaké Gusti Allah lumantar dhèwèké, minangka pratandha welas asihé marang dhèwèké. Ora suwe sawisé kuwi, Leucadius bali saka Bithynia. Dhèwèké mbalèk manèh marang kabiasaan lawasé lan, kaya biyèn, nyoba kanthi gantian nganggo muji-muji lan ancaman kanggo meksa Theodota nindakake loro tumindak ala – nyembah déwa-déwa sing ora suci lan nikah karo dhèwèké sing isin lan njijiki kanggo dhèwèké. Pungkasané, sawisé ngentèkaké kabèh upayane lan nyadari yèn dhèwèké ora bakal bisa nggayuh apa-apa salawase Anastasia isih ana ing kono, wong kejem kuwi banjur katajup déning nesu sing luwih gedhé: Dheweke ngiket Anastasia lan ngadili, dene Theodota karo anak-anake dikirim menyang Bithynia ing kahanan diiket marang amphipate Nikita[152] , sawisé ngandhani kabèh bab Theodota ing layang.

Nalika Theodota sing pinaringan berkah digawa ing ngarepe prokonsul iki, prokonsul mau wiwit ngancem dheweke bakal disiksa nalika interogasi. Krungu kuwi, putra sulung Theodota, bocah lanang enom jenenge Evod, kandha marang prokonsul:

'Kita, ya hakim, ora wedi marang sangsara sing ngrusak awak nanging maringi kalanggengan marang jiwa. Nanging kita wedi marang Gusti Allah, sing bisa ngrusak jiwa lan awak ing Gehenna geni.'

Krungu tembung-tembung kuwi, hakim banjur mrentahake supaya bocah iku dicambuk nganti getih metu, pas ing ngarep ibuné. Ibune, nyekseni kahanan iki, bungah banget lan maringi kekuwatan marang putrane nganggo tembung-tembung ilahi, ngajak supaya sabar nampa sakabehe sangsara kanthi tabah. Sawise siksaan iki, Theodota diserahake marang wong tanpa isin jenenge Girtak, supaya dheweke bisa ngotori dheweke. Nanging durung sempat dhèwèké nyedhak abdi awéwé sucié Gusti lan nyoba nyentuhé, dhèwèké weruh priya enom

[151] Amen iku tembung Ibrani sing artiné: pancèn, temenan, muga-muga kedadéyan. Tembung iki kerep kapanggih ing kitab suci Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, lan ing sawijining kasempatan malah dianggo marang Putraning Allah piyambak, sing minangka kabeneran langgeng (Wahyu 3:14). Wiwit jaman biyen, tembung 'Amen' uga wis digunakake ing ibadah Kristen.

[152] Anphipates iku gelar panguwasa wilayah paling dhuwur, ing sangisoré panguwasané ana pirang-pirang provinsi, saben duwé panguwasa dhéwé sing diarani hegemon.

padhang sumunar ngadeg ing sacedhaké; priya enom kuwi, karo pandelengan ngancem, nggebuk raié kanthi kenceng nganti getih ngglundhung. Amphipatus kanthi cetha nyekseni mujijat iki, nanging tinimbang ngakoni Gusti sing ngreksa kasucian wong suci, dhèwèké malah tambah nesu lan nyalahké iku marang sihir. Dheweke mrentahake supaya tungku dipanasake sak panas-panehe lan supaya ibu lan telung anaké dibuwang menyang kono. Lan Santa Theodota, bebarengan karo woh-wohan berkah saka kandhunge, dadi kurban sing nyenengake Gusti Allah: dheweke seda ing geni[153] .

Ing wektu kuwi, Santa Anastasia diiket ing belenggu déning gubernur Illyria.

Wong iki rakus, lan nalika krungu yèn Anastasia nduwèni bandha akèh, dhèwèké mréntahaké supaya Anastasia digawa marang dhèwèké kanthi rahasia lan kandha marang dhèwèké:

Aku ngerti yèn kowé sugih lan nduwé akèh dhuwit lan harta banda. Nanging kowé tetep manut marang iman Kristen, sing kowé dhéwé ora ndhelikaké. Mula, penuhi dhawuhe Kristusmu, sing maréntah kowé supaya ngremehké kabèh kasugihan lan dadi mlarat. Srahna bandhamu marang aku lan gawé aku dadi ahli warismu. Kanthi mangkono, kowe bakal entuk kapentingan kaping pindho: kowe bakal nepati dhawuhe Kristus lan, sawise mardika saka tangan kita, kowe bakal bisa ngabdi marang Gustimu tanpa wedi utawa alangan.

Anastasia sing paling wicaksana mangsuli kanthi wicaksana:

'Ing Injil ana pangandikane Gustiku: *"Adolna bandhamu lan wenehana marang wong mlarat, lan kowe bakal duwe harta ing swarga"* (Matéus 19:21). Sapa sing bakal bodho nganti maringi kowe, wong sugih, apa sing kagungané wong mlarat? Sapa sing bakal kurang wicaksana nganti maringi kowe—sing keserap ing kemewahan lan urip ing kesenengan lan kepuasan dhiri—panganané wong mlarat? Yen aku weruh kowe luwe lan ngelak, telanjang lan lara, lan dibuwang ing penjara, mula aku bakal nindakake kanggo kowe, kaya sing pantes, kabèh sing wis diprentahaké Kristus marang kita: aku bakal maringi pangan, maringi omben-omben, ngagem sandhangan, ngunjungi, ngladèni, lan mbantu kowe, nyedhiyakake kabèh sing kowe butuhake (Matt. 26:34–45).

Gubernur nesu banget krungu tembung-tembung kuwi lan, ing nesune, dhèwèké mréntah supaya sang wali dikurung ing penjara peteng lan diwanti suwéné telung puluh dina. Nanging dhèwèké dikuatké déning pangarep-arepé—Kristus Gusti: Panjenengané dadi panganan manis lan panglipur ing sedhihé. Saben bengi martir suci Theodota rawuh marang dheweke, ngisi atine karo kabungahan lan nguwatake dheweke. Anastasia rembugan dawa karo wong sing pinaringan berkah iku, takon akèh pitakon. Antara liya-liyane, dheweke takon marang dheweke:

'Kepiye kowe bisa teka marang aku sawisé seda?'

Theodota nerangake marang dheweke manawa nyawa para martir diparingi sih rahmat khusus dening Gusti Allah, supaya sanajan wis ninggal donya iki, padha bisa teka marang sapa wae sing dikarepake, ngobrol karo wong-wong mau lan maringi panglipur.

Sawisé telung puluh dina kliwat, gubernur, nalika weruh yèn Anastasia ora ringkih amarga luwe lan isih waras lan sumunar, banjur nesu marang para pangawal, curiga yèn padha nyuplai dhaharan marang dhèwèké. Pungkasané, dhèwèké mréntahaké supaya Anastasia dilebokaké ing penjara sing luwih aman, lawangé disegel nganggo segèl dhéwé, lan sawisé masang prajurit sing paling bisa dipercaya, Santa Anastasia diwutahaké nganti luwe lan ngelak salawisé telung puluh dina manèh. Lan sajroning wektu kuwi, sang martir suci mung urip awan lan bengi mung nganggo eluhé dhéwé lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah. Ing pungkasan telung puluh dina iku, gubernur ngetokake Anastasia saka penjara lan nalika weruh yèn pasuryané ora owah, banjur marèngi paukuman pati bebarengan karo wong-wong liya sing dihukum pati amarga macem-macem kaluputan. Diputusake yèn kabèh mau bakal dilelebake ing segara.

Antarane wong-wong sing dihukum ana sawijining wong saleh jenenge Eutychian, sing wis dirampas kabèh kagungané amarga Kristus; dhèwèké uga dijatuhi hukuman pati sing padha. Mula saka iku, kabèh mau diparingi munggah ing sawijining prau lan digawa menyang segara. Sawisé tekan banyu jero, para prajurit nembus pirang-pirang bolongan ing prau, déné dhèwèké dhéwé pindhah menyang prau cilik sing wis disiapaké khusus lan dayung menyang pinggir pantai. Lan pas kapal kuwi meh tenggelam, wong-wong ing kapal dumadakan weruh martir suci Theodota, sing ngatur layar lan nuntun kapal menyang pesisir, sing ora suwe kapal kuwi tekan kono.

[153] Panggonan sangsara lan martiré Santa Theodota lan putrané ana ing kutha Nicaea, ing Bithynia.

Kabeh wong sing dihukum, nalika weruh awake dhewe slamet saka k , padha gumun lan banjur nyuwun marang loro wong Kristen, Eutychian lan Anastasia, supaya mulangake iman Kristen marang dheweke.

Sawise tekan pesisir kanthi slamet, padha nampa piwulang iman saka Eutychian lan Anastasia lan dibaptis. Ana satus rong puluh jiwa sakabehe sing wis slamet saka klelep lan banjur pracaya marang Kristus.

Gubernur, sawisé ngerti bab iki, langsung nesu lan maringi prentah supaya nyekel wong-wong mau lan nyiksa nganti mati nganggo manéka cara; déné martir Anastasia, dhèwèké mrentah supaya dipentang ing antarané papat tiang lan dibakar. Mangkono Panyelamet sing kabegjan saka perbudakan ngrampungake pakaryan martir – piyambakipun dibebasake saka ikatan daging lan mulih menyang kabebasan swarga sing diarep-arep[154] . Awakipun sing mulya, ora rusak amarga geni, dipun tampi saking garwané igemon déning sawijining wanita saleh aran Apollinaria, sing ngubur kanthi pakurmatan ing kebon angguré. Ing sawisé panganiayaan marang Gréja rampung, dhèwèké ngedegaké gréja ing dhuwuré kuburan martir mau.

Sawisé pirang-pirang taun, relik suci Santa Anastasia dadi misuwur. Banjur, kanthi pakurmatan ageng, relik-relik mau dipindhahaké menyang kutha karajan Konstantinopel, kanggo pangayoman lan panyelamatan kutha, minangka kamulyan Kristus Gusti kita, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci, ing sawijining Ketuhanan. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Wong-wong sing, ing tengahing cobaan lan sedhih, padha mlayu menyang gréja panjenengan, nampa karunia sing berkah saka sih rahmat ilahi sing manggon ing panjenengan, Anastasia: awit panjenengan tansah maringi panyembuhan marang donya.

5 Januari

23 Desember (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Suci Niphon, Uskup Siprus

Diperangeti tanggal 23 Desember

Sing Mulya Niphon iku wong asli saka wewengkon Paflagonia, saka kutha Plagion[155] , lan dadi putrané wong pinunjul sing arané Agapitus. Nalika isih enom, dhèwèké diserahaké marang gubernur Savvatius, sing dikirim saka Konstantinopel menyang Paflagonia déning Kaisar Konstantinus Agung. Gubernur banjur ngutus bocah iku, bebarengan karo kepala pangurusé[156] , menyang Konstantinopel supaya dididik déning garwané. Ing kono, bocah iku miwiti sinau ing sangisoré presbiter Petrus, sing manggon ing omahé gubernur, lan dhèwèké sinau kanthi tekun lan kasil, amarga dhèwèké duwé bakat ing sinau. Wiwit isih cilik, Niphon wis apikan, alus, andhap asor, lan seneng menyang gréja. Nanging nalika dhèwèké wis mlebu yuswa remaja, dhèwèké alon-alon wiwit kesasar amarga kanca-kanca ala: para mudha, yèn ora dibesarké kanthi ajiné marang Gusti Allah, gampang kapengaruh déning conto ala. Lan kaya déné ing antarané wong diwasa, wong sing becik gampang kesasar déning wong sing jahat, kaya sing kacarita: 'Kowe bakal kesasar *déning wong sing mbrontak'* (Mazmur 17:27), iki luwih kerep kelakon ing antarané para enom, sing sacara alamiah luwih condhong marang ala tinimbang marang becik, kaya sing katulis: *'Pikiran manungsa iku ala wiwit enom'* (Kejadian 8:21). Mula, Niphon sing isih enom wiwit urip santai lan males, mangan tanpa wates lan seneng ngombe; dhèwèké sinau omongan kosong lan tembung kasar saka para mudha sing sesat; dhèwèké wiwit nonton pagelaran skomorokhs, banjur nindakake pakaryan ala,

---

[154] Iki kelakon watara taun 304 Masehi, tanggal 22 Desember.

[155] Ing pérangan lor Asia Minor.

[156] Proto-vestiarian – salah siji jabatan ing kraton kaisar ing Konstantinopel. Proto-vestiarian nduwèni pangawasan sakabèhé marang sandhangan kaisar.

ngentèkaké saben bengi karo kanca-kancané ing tumindak ora patut, ngotori awaké dhéwé karo dosa-dosa najis, lan saliyane kuwi, dhèwèké wiwit nyolong, rebutan lan gelut karo sapa waé, lan dhèwèké dadi godaan tumrap para mudha liyané, amarga ora mung dhèwèké dhéwé nindakake kabèh jinis tumindak ala, nanging uga nuntun akèh wong liya menyang kahanan sing padha. Kanca akrabé Nifont, sing jenengé Vasily, tansah kandha marang dhèwèké:

'Celaka kowe, Nifont! Awakmu isih urip, nanging rohmu wis mati, lan mung bayangmu wae sing mlaku ing antarané wong-wong.'

Nanging Nifont ora nggatekake tembung-tembung kuwi utawa malah nangis lan meratapi dosané; sanadyan mangkono, nalika isih nerusake kabiasaan ala, dhèwèké klelep ing pakaryan ala kaya ing segara, lan amarga wis putus asa tenan marang keslametané, dhèwèké kandha:

Aku wis kesasar lan ora bisa bali marang tobat—mula paling ora aku bakal nikmati kesenengan donya iki.'

Lan setan wis ngerasaké atiné Nifont nganti dhèwèké ora bisa manèh ndedonga: kaya ana watu sing tansah nutupi atiné. Lan wanita sing manggon bareng Nifont, nalika weruh uripé sing rusak, kandha kanthi ati abot:

"Aduh aku! Napa bala iki teka marang aku?"

Lan kaping pirang-pirang dhèwèké wis maringi piwulang, padha rebutan, ngomel, lan nggebuki Nifont, nanging dhèwèké tetep ora gelem mbeneri awaké dhéwé. Crita iki dicritakaké kanggo nuduhaké sepira agungé sih-rahmaté Gusti Allah, sing nglantaraké wong sing luhur budi saka wong sing ora pantes lan ngowahi wong sing dosa dadi wong sing bener – lan ora ana dosa sing ngluwihi katresnané Gusti Allah marang manungsa. Mugi iki dadi tuladha kanggo kita para wong dosa, supaya kita, sing kebak akèh kaluputan, ora putus asa, nanging bisa dibenerake lumantar tobat, kaya Nifont. Amarga dhèwèké, kaya-kaya, iku wadhah dosa, nanging sakbanjuré, lumantar tobat sing sejati, dadi wadhah Roh Suci, kaya sing bakal kita sinau saka crita sabanjuré.

Niphon nduwé kanca jenengé Nikodemus. Ing sawijining dina, Niphon teka marang dhèwèké; Nikodemus ndelok dhèwèké lan kaget banget, nganti nggumun ndelok pasuryané. Niphon takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ndelok aku kaya aku iki wong liya?'

Nicodemus mangsuli

Percayaa aku, sedulur, aku durung nate weruh kowe kaya ngene sadurunge: rai kowe pucet kaya wong Ethiopia.

Krungu tembung-tembung kuwi, pemuda iku wedi banget, lan ing wektu sing padha krasa isin; nutupi pasuryané nganggo tangané, dhèwèké mlaku adoh kanthi sedhih. Ing dalan, dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

– Celaka aku, wong dosa! Yen ing donya iki atiku lan awakku padha ireng, kepiye kahananku mengko ing pangadilan Gusti? Kepiye aku bakal muncul ing ngarsane Gusti? Celaka aku, manungsa sengsara! Ing endi kowe saiki, nyawaku? Celaka aku! Apa sing kudu tak lakoni? Apa aku isih bisa tobat? Apa ana wong sing bisa nuntun aku tobat lan ngandhani apa aku isih bisa slamet? Kepiye carane aku bakal ngomong marang Gusti, 'Gusti, welas asih marang aku!' – nalika aku wis nindakake akeh banget tumindak ala ing ngarsane?

Lan Niphon ngendika maneh akèh marang dhèwèké saliyané iki; pungkasané, dhèwèké mulih kanthi sedhih lan kesel, karo pikiran-pikiran sing bertentangan padha rebutan ing sajroning atiné. Pikiran becik kandha marang dheweke, 'Ndonga marang Gusti bengi iki: Panjenengané bakal nambani kowe miturut kersané.' Nanging pikiran ala mbantah kuwi, kandha, 'Yen kowe tangi ndonga, kowe bakal gila, kowe bakal dadi wong bodho suci, lan kabèh wong bakal ngguyu marang kowe.'

Setan nyuntikake rasa wedi ing pikirane lan ngganggu atine banget. Nanging dheweke, sawise nglumpukake sithik kekuwatan, kandha marang awake dhewe:

'Nalika aku urip ing pesta-pesta, ora ana cilaka sing tau nyerang aku; mesthi saiki, nalika aku kepengin ndedonga marang Gusti, ora bakal ana cilaka sing nyerang aku? Kaangkeni laknat kowe, setan sing najis lan licik, sing nyemplungake pikiran-pikiran iki ing atiku!'

Ing wengi iku, Niphon tangi saka ambené lan miwiti nangis, nggebuk dhadha, kandha:

'Piyé ta suci lan luhuré uripku ing taun-taun kepungkur; nanging saiki aku mati, tatu abot amarga dosaku. Nanging, *"Ya Gusti Allahku, marang Panjenengan aku nyuwun pangayoman; nylametaké aku, supaya setan ora nyekel nyawaku kaya singa, nyabik-nyabik nalika ora ana sing bisa nylametaké aku"* (Mazmur 7:3).'

Nalika piyambakipun ngadeg ndedonga, nyawang ing wetan, pepeteng kandel dumadakan nglimputi piyambakipun, nyedhak lan nyemplungaké piyambakipun ing kelemahan, lara, lan wediné tanpa wates. Kanthi ajrih, Nifont nglempèk ing ambené, nangis lan merintih amarga dosané. Esuk-esuk dhèwèké lunga menyang gréja; nalika ngangkat pandangane, dhèwèké ndelok ikon Sang Perawan Maria sing Paling Suci, Ibuné Gusti Allah, lan muni banter:

'Gusti, welasana aku, ya Pengantara wong Kristen, ya sing Kabungahan lan Suci! Tulung aku lumantar welas asih Panjenengan ingkang ageng, awit Panjenengan punika pangarep-arep lan pangayomanipun tiyang-tiyang ingkang tobat.'

Nalika krungu tembung-tembung mau, gambar Sang Putri Allah mesem, lan pasuryané sumringah. Nifont gumun ndeleng mujijat iki; atiné bungah lan sumringah, banjur kandha:

'O jeroné katresnané Gusti marang manungsa! Ageng sanget sih-rahmat Panjenengan, dhuh Pangeran, ingkang Panjenengan paringaké dhumateng ingkang sampun dosa ing ngarsan Panjenengan! Amargi kagem piyambakipun, Panjenengan sampun paring Ibu Panjenengan ingkang Maha Suci, supados piyambakipun saged nyuwun pangapuran ing ngarsan kamulyan Panjenengan!'

Sawisé pandonga dawa, sawisé nyium ikon Sang Putri Maha Suci kanthi katresnan, dhèwèké metu, kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Delengen, jiwa sengsara, kepiye Gusti tresna marang kita, nanging kita dhewe mlayu saka Panjenengané: delengen, Panjenengané wis maringi Ibu Paling Suci minangka perantara kita, nanging kita malah nolak Pitulung iki.'

Sawisé kuwi, setan katon marang dhèwèké ing ngimpi, wujude bocah lanang enom sing biyèn tau dadi kancané ing kabecikan ala; dhèwèké ngadeg kélangan semangat, kaya-kaya lagi sedhih banget; Niphon ndelok dhèwèké lan kandha:

'Kok kowe sedhih banget?'

Setan mangsuli:

'Saiki wis telung dina kowe lunga menyang kancamu Nikodemus lan mbalik saka iman: iki sing nglarani atiku, lan aku ora tahan kowe wis nolak aku.'

Banjur Niphon kandha:

'Ngapa kowe sedhih banget?'

Nanging setan banjur mbalik lan ora mangsuli. Sakwise kuwi Niphon tangi; dhèwèké nyadari yèn setan sedhih amarga tobaté. Dhèwèké enggal tangi, menyang gréja lan ngarahaké pikiran lan mripaté marang ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, ndedonga nganti weruh Sang Ibuné mesem manèh lan ngrasakaké manisé Gusti ing atiné.

Sawijining dina, nalika Niphon mlaku menyang gréja kanggo ndedonga, dhèwèké weruh wong lanang sing tumindak ora pantes ing dalan lan nyalahké wong mau ing atiné. Sawisé mlebu omahé Gusti lan, kaya biasané, ndelok ikon, dhèwèké dumadakan weruh Indungé Gusti sing Paling Suci nganggo rai nesu lan galak, mbalèk adoh saka dhèwèké. Nifont kaget banget lan, kanthi nundhukake pandangane, kandha marang awake dhewe:

'Celaka aku iki wong dosa! Aku mung duwe siji kabungahan—gambarmu sing paling suci, ya Gusti Putri; saiki malah iku ngadhep adoh saka aku, lan kanggo apa, aku ora ngerti!'

Banjur, nalika merenung ing sajroning atiné, dhèwèké kèlingan yèn dhèwèké wis ngukum wong sing dosa mau, lan mangertèni yèn mulané Sang Ibuné Gusti Allah ngadhep adoh saka dhèwèké. Kanthi nangis banter, dhèwèké kandha:

'Ya Gusti, nyawisani aku, wong dosa: amarga aku wis nyalahgunakake kaluhuran lan panguwasa Panjenengan lan ngukum tangganku sadurunge paugeran Panjenengan; nanging welasi aku, ya Pangeran, amarga nyawaku percaya marang Panjenengan – wiwit saiki aku ora bakal maneh ngukum sedulurku.'

Niphon ngandika dawa kanthi isih nangis, lan nalika ndeleng maneh marang ikon, piyambakipun weruh yèn ikon kuwi mesem kados biyèn; lan wiwit wektu kuwi piyambakipun tansah ngati-ati sanget supaya ora ngadili wong liya. Tansah kaya ngono, saben dhèwèké dosa kanthi cara apa waé, gambar Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci bakal ngadhep adoh, lan saka iku Nifont oleh piwulang lan mbeneraké dhèwèké.

Pisan, nalika Niphon lagi narik banyu saka sumur nganggo ember, setan nyundhul dheweke, lan dheweke keslincet loro sikilé banjur tiba ing sumur; nalika tiba, dheweke nyekel ember lan njerit:

'Ya Gusti Putri, tulung aku!'

Lan sakwise kuwi, dhèwèké nemokaké awaké dhéwé wis ngadeg tanpa cilaka ing salah siji balok kayu ing ndhuwur sumur. Wiwit wektu kuwi, amarga nyadari yèn Ibuné Gusti Allah nglindhungi dhèwèké, Niphon tansah nyebut-nyebut Asmané. Sawisé kuwi, dhèwèké lara – wiwit paskahé Kristus nganti tengah Prapanca – lan sajrone lara kuwi dhèwèké ora ngucapaké apa-apa kejaba:

'Kamulyan marang Gustiku, kamulyan marang penolongku, Perawan Maria sing Paling Suci.'

Ing dina Senin sadurunge Rebo Tengah Prapaskah, dhèwèké ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Gusti Allah, Tuhanku, paringana aku bisa nampa Misteri Suci Panjenengan ing Tengah Prapaskah, awit atiku banget kepengin dipunuripi dening Anggamu.'

Banjur piyambakipun tilem, lan piyambakipun nduwé panglihatan: loro wanita sing padhang banget mlaku liwat ambené kaya para Pembawa Mirra – siji, nganggo jubah ungu kraton, nyekel ranting zaitun; sijiné, sing padha karo dhèwèké, mèlu mèlu mburi, nggawa wadhah cilik sing isiné relik suci lan ranting sing dicelup ing lenga suci; nalika padha nyedhak amben, padha mandheg. Lan wanita sing nganggo jubah ungu kraton kandha marang sing siji:

[157]'Delengen, Anastasia, apa sing nandhang sangsara pemuda iki?' Anastasia mangsuli marang sang ratu:

'Gusti Putri, dhèwèké nandhang sangsara amarga ilatè sing ora kendhat; nalika isih waras, lambéné ora tau meneng ngomong, lan saiki Gusti Allah ngukum dhèwèké supaya ora kena paukuman bebarengan karo donya kabèh; amarga Gusti Allah nresnani dhèwèké banget lan ngukum dhèwèké; lan kowé, Gusti Putri, yèn kersa, welasana dhèwèké lan tulungana.'

Ratu, nganggo busana ungu kraton, mangsuli:

– Aku bakal welas asih marang dheweke; mung iringna dheweke menyang panggonan sing arep kita tuju. Anastasia nyekel tangane lan nuntun dheweke menyang Gréja Para Rasul Suci. Banjur Ratu, nganggo busana ungu kraton, kandha marang dheweke:

'Jupuk sawetawis lenga saka lampu sing murub ing altar lan olesna saka sirah nganti sikil.'

Mula dheweke ngolesi lenga lan kandha:

'Delengen, Nona, aku wis netepi dhawuh Panjenengan.'

Wadon ing busana ungu kraton mesem lan kandha:

'Iki pratandha welas asih sing kita teka ngupaya.'

Lan dhèwèké maringi marang Niphon cabang zaitun sing dicekel ing tangané, kandha:

'Delengen lan mangertèni yèn cabang iki saka sih-rahmaté Gusti; Aku maringi marang kowé amarga kamurahané Gusti sing paling loman saiki wis diucuraké marang kowé, lan saiki kowé kudu perang nglawan setan-setan lan ngalahaké mau gampang kaya ngalahaké awi utawa jerami.'

Niphon nyemba ing sikilé lan, sawisé tangi, nyadari yèn wahyu iki minangka berkah saka Sang Putri Allah ingkang Maha Suci; dhèwèké langsung mari lan tangi saka ambené. Ing dina Selasa dhèwèké mangan sawatara panganan kanggo nguwatké awaké, lan ing dina Pasasean Tengah dhèwèké teka ing gréja lan kanthi kabungahan ageng nampa Misteri Ilahi. Mangkono, kanthi pitulunganing Gusti, Niphon sing pinaringan berkah ninggalaké urip dosané sing biyèn, mundur saka donya lan dadi biksu. Dhèwèké nyawisaké awaké kanggo tapa brata lan makarya kanthi rajin, ngendhalèni daging lan nguwataké roh, nglampahi dina-dinané kanthi luh lan tobat sing ketat. Dheweke ngati-ati banget njaga cangkemé saka omongan kosong, luwih-luwih saka tembung kasar lan fitnah, lan nggawe aturan kanggo nyekel awaké dhéwé kanthi keras patang puluh kaping ing pasuryan yèn dheweke tau, amarga kecerobohan, ngucapaké tembung mesum utawa kasar. Nanging kadhangkala, dheweke bakal nyelehake watu ing cangkemé lan nyimpen ing kono suwé, kandha marang awaké dhéwé:

'Luwih becik kowe, wong tanpa hukum, mangan watu tinimbang ngucapake tembung ala.'

Asring, sawise nyendhiri awake dhewe ing gubuge lan telanjang, dheweke nggebugi kabeh awake nganggo apa wae sing ana kanthi kenceng banget nganti kadhang kala ana potongan daging sing tiba saka lukane. Mangkono dheweke perang kanthi gigih nglawan mungsuh sing ora katon, nanging mungsuhe uga nindakake

[157] Iki mesthi nyebutake martir suci Anastasia, Pembebas saka Perbudakan, sing dina rayane dirayakake tanggal 22 Desember

perang sengit marang dheweke, maringi kabeh jinis ala lan nyoba ngalahake kawani sing ora bisa dikalahake. Nalika dhèwèké ndedonga, setan mau asring muncul marang dhèwèké – kadhangkala wujudé manuk mabur ing ngarepé, kadhangkala asu ireng nyerang dhèwèké – kanggo medeni lan ngganggu pandongaané, nanging dhèwèké ngusir setan mau nganggo pratandha salib. Nalika dhèwèké krasa luwe, setan mau bakal nggawa manéka jinis panganan iwak lan daging uga panganan sing énak, nanging wong sing kasucèkaké mau banjur kandha:

– Panganan ora bakal nggawa kita luwih cedhak marang Gusti[158] , – panganana panganmu dhéwé, setan, utawa wènèhana marang wong-wong sing nganggep wetengé dadi déwané.

Saben sang wali lagi berjaga, setan mesthi marakake ngantuk lan turu jero marang dhèwèké, nanging wong sing pinaringan berkah kuwi, nalika ngrasakaké kuwi, njupuk tongkat lan nggebuk awaké dhéwé kanthi nyeri, kandha:

'Aku wis maringi kowe panganan lan omben-omben, nanging kowe isih kepengin turu: iki, aku bakal nenangake kowe nganggo tongkat iki.'

Yen dhèwèké tau ngrasakaké napsu daging, dhèwèké ora gelem nyanthak roti sanajan sak suapan sajrone seminggu, nganti keluwen lan ngelak nganti napsu daging kuwi mati ing sajroning dhèwèké; lan nalika dhèwèké kaserang ngelak banget, dhèwèké bakal ngisi banyu ing mangkok, nyelehaké ing ngarepé, lan nalika ndelok banyu kuwi, dhèwèké kandha:

'Endi legane banyu iki!'

Banjur, njupuk banyu sethithik ing cangkemé, dhèwèké ngrasakaké nganggo ilat lan ngucuraké ing lemah. Setan ora tahan marang kasabarané wong sing pinaringan berkah kuwi lan muni banter:

'Kowe wis ngalahaké aku, Niphon!'

Nanging Santo Nifont, ngetokake yèn kamenangane nglawan setan mau amarga kuwasa lan pitulungané Gusti, dudu amarga kabisan lan pangendalian dhèwèké dhéwé, banjur mangsuli marang dhèwèké:

'Dudu aku sing ngalahaké kowe, nanging kakuwatan Gusti Allah kita, sing ngreksa para abdi-Nya.'

Gusti Allah ngidini cobaan teka marang Niphon supaya, kaya emas sing diuji ing tungku, dhèwèké bisa mbuktekaké yèn pantes nampa sih-rahmaté Gusti; lan cobaan kuwi wujudé karusakan pikirané, sing lumantar godhané setan, lumaku patang taun. Sawijining dina, Nifont lagi ndedonga wiwit sore nganti esuk nalika dumadakan krungu swara nggegirisi sing nglirwaké saka tengen menyang kiwa. Wong suci kuwi wedi banget lan gumun apa swara kuwi; ujug-ujug setan muncul kanthi auman banter lan nesu gedhe, banjur nyurung rasa wedi ing atiné nganti pikirane dadi kabur. Sawisé pikirane waras, dhèwèké kepéngin ndedonga lan nggawe pratandha salib, nanging setan langsung nyerang dhèwèké, kandha:

'Batalna pandongamu, banjur aku ora bakal perang karo kowe!'

Nanging wong sing kasucèkaké kuwi mangsuli:

'Aku ora bakal tau manut marang kowe, roh najis: yen Gusti Allah wis paring dhawuh supaya kowe ngrusak aku, aku nampa iki kanthi syukur; nanging yen ora, enggal, kanthi pitulungan Gusti Allah, aku bakal ngalahake kowe!'

Kanggo iki setan kandha:

'Kowe salah, Niphon; ora ana Gusti, amarga ngendi panggonane?' Mangkono setan terus-terusan ngomong marang dheweke, ngrusak lan nggelapake pikirane. Nanging sang wali mangsuli marang dheweke:

'Kowe ngomong, he setan, kaya wong edan, amarga *"wong bodho kandha ing atiné, 'Ora ana Gusti'"* (Mazmur 13:1).

Dheweke kepengin ndedonga, nanging ora bisa: dheweke ngucapake tembung-tembung mau, nanging pikirane ora manut marang dheweke. Sang wali sedhih banget, pikirane mendhung; wiwit wektu kuwi dheweke kelangan akal lan nandhang sangsara, lan saben dheweke rada waras maneh, setan mau bola-bali, tanpa kendhat, kandha marang dheweke: 'Ora ana Gusti' – nanging sang wali mangsuli:

'Sanajan aku nindakake zinah, sanajan aku matèni, sanajan aku nindakake dosa liya apa waé, aku ora bakal mbalik saka Kristusku.'

Nanging Setan ngendika maneh marang dhèwèké:

---

[158] Cf. 1 Kor. 8:8.

'Apa sing kok omong: apa Kristus iku ana? Ora ana Kristus: mung aku siji sing mrentah kabeh lan nguwasani sakabehe; sapa sing ngandhani kowe yen ana Gusti utawa Kristus?'

'Kowe ora bakal ngapusi aku, he kuwasa peteng!' wangsul sang wali. 'Pisah saka aku, mungsuh kabèh kabeneran!'

Nanging Setan ora mundur lan terus berjuang karo dhèwèké, nggelapake pikirane lan meksa dhèwèké ngucap, 'Ora ana Gusti.' Mangkono, patang taun suwéné, sang wali bergelut karo setan lan meksa dhiri kanggo ndedonga. Ing sawijining dina, nalika ndedonga, amarga wiwit ragu apa Gusti ana, dhèwèké ndelok ikon Sang Juruwilujeng lan, kanthi ambegan jero saka jeroning atiné, ngulurkake tangané marang ikon mau, kandha:

'Ya Allah, Gustiku, kok Panjenengan ninggalake aku?[159] Paringana aku kawruh manawa Panjenengan iku Allah lan ora ana liyane kajaba Panjenengan, supaya aku ora nyerah marang pitutur mungsuh.'

Kanthi tembung-tembung iki, dhèwèké weruh yèn Wajahé Kristus ing ikon padhang kaya srengéngé, lan ing wektu sing padha dhèwèké ngrasakaké ambu sing ora bisa diterangaké. Kanthi wedi banget, dhèwèké tiba ing lemah, kandha:

'Ampunana aku, Gusti, amarga aku wis nguji Panjenengan kanthi mangu-mangu marang Panjenengan, Gustiku; saiki aku pracaya yèn Panjenengan iku siji-sijiné Gusti lan Pangripta kabèh tumitah.'

Nglempèk ing lemah, dhèwèké muter sirah lan ndelok gambar Sang Juruwilujeng, lan weruh mujijat: gambaré Gusti nggerakaké mripat lan alis, kaya wong urip. Niphon kandha:

'Sugeng Gusti Allah kawicaksanan, lan sugeng asmané kang mulya, saiki lan salawas-lawase, amèn!'

Wiwit wektu kuwi, sih rahmaté Gusti mudhun marang Niphon, amarga patang taun ujiané saiki wis rampung; sawisé kuwi, pasuryané tansah sumringah lan sumunar, nganti sawatara wong padha gumun lan kandha:

'Apa tegese iki? Amarga pirang-pirang taun dheweke mlaku-mlaku muram, lan saiki dheweke bungah lan ceria?'

Nanging sang wali mau nuduhaké kawani nglawan setan; ngguyoni, dhèwèké kandha:

'Endi wong-wong sing ngaku manawa Gusti ora ana?' Lan dhèwèké ngalahaké wong-wong mau lumantar pandonga sing ajeg. Nalika éling marang dosa-dosané ing jaman biyèn, dhèwèké kandha marang dhiri dhéwé:

'Ayo, Nifont sing dosa, ayo padha menyang gréja lan ngakoni dosa-dosané marang Gusti; ing kono Rama sing loman wis ngentèni kita.'

Lan dhèwèké lunga menyang gréja. Nalika nyedhak lawang gréja, Nifont ngunggahaké tangane lan kanthi swara ngeluhe sing abot, dhèwèké muni:

'Panjenenganipun, Gusti Yesus Kristus, Allah kawulo, ingkang sampun seda ing jiwa lan pikiran. Panjenenganipun ingkang ngina lan wong dosa, ingkang kotor ing jiwa lan badan, lan aja mbalekaken pasuryan Panjenengan; aja ngendika, ya Gusti: 'Aku ora ngerti sapa kowe,' nanging rungokna swara pangajabku lan nylametna aku, amarga Panjenengan ora kepengin pati wong dosa, lan aku ora bakal mundur saka Panjenengan nganti Panjenengan ngrungokake aku lan maringi pangapura kanggo dosaku.

Nalika piyambakipun ndedonga, dumadakan kaping krungu swara banter saking swarga, lan sang wali, kebak kabungahan, nyawang pasuryan sawijining priya sumunar ing mega; lan piyambakipun saged mirsani tanganipun kang kapentang, ingkang dipun anggo ngempit ingkang pinaringan berkah, kados bapa anak sing mubadzir nate nindakake (Lukas 15:20), lan nyium piyambakipun ing gulu, sambi ngendika:

'Kowe wis nindakake sing bener teka ing kene, anakku sing sedhih! Aku wis ngrasakake lara lan nangis banget kanggo kowe; kepiye atiku kobong karo pangarep-arep, kepingin weruh kapan kowe bakal bali marang Aku, apa ing wayah sore utawa esuk; saiki Aku bungah, saiki Aku seneng, amarga kowe wis bali marang Aku kanthi sakabehe atimu.'

Niphon banjur nyritakaké iki marang muridé, kanthi nangis kenceng nalika nindakake kuwi. Sawisé kuwi, nalika dhèwèké manèh ndedonga, Malaikaté Gusti Allah katon karo piala kang kebak mur, kang dituangaké ing sirahé, lan panggonan kuwi kebak ambu wangi; mangkono uga, nalika dhèwèké nggebuk awaké dhéwé, nglarani awaké dhéwé, Malaikat kuwi mudhun lan nyuwèk kemenyan ing sakupengé, nyebar ambu wangi ing saindenging panggonan.

[159] Ungkapan saka Mazmur 21:1.

Mripat rohani Niphon sing berkah iku padhang banget nganti dhèwèké ngerti rahasia atiné manungsa; dhèwèké rembugan kanthi mbukak karo malaikat kaya kanca, lan kanthi cetha ndeleng setan. Sawijining dina, nalika piyambakipun saking Gréja Santa Anastasia badhe wangsul dhumateng gubugipun, piyambakipun ningali malaékat ing wujud priya enom kados pundi-pundi nangis ing gapura griya pelacur, lajeng piyambakipun pitaken sababipun. Malaékat wangsul:

Aku wis dikirim Gusti Allah kanggo ngawasi sawijining priya sing saiki turu ing omah iki karo sawijining pelacur lan kanthi kejem nglarani aku; aku ora bisa tahan nyekseni kejahatan sing ditindakake—kepriye aku ora nangis nalika weruh gambaré Gusti Allah kaseret menyang pepeteng?'

Sing Mulya ngendika marang dhèwèké:

'Napa kowe ora ngukum dheweke, supaya dheweke bisa bali saka dosa?'

"Kula botên saged," wangsul Malaikat, "nyedhak dhumateng piyambakipun, awit wiwit piyambakipun wiwit dosa, piyambakipun sampun dados budak setan, lan kula botên gadhah kuwasa dhumateng piyambakipun: awit Gusti Allah nyipta manungsa kanthi karsa bébas lan paring dalan sempit lan dalan amba, supados piyambakipun saged milih lan lumampah ingkang dipun pilih."

Banjur Santo Niphon ngendika marang muridé:

'Ora ana sing luwih nggegirisi tinimbang dosa zinah; nanging, yen wong sing zinah tobat, Gusti bakal nampa dheweke luwih cepet tinimbang pelanggar hukum liyane, amarga dosa iki asalé saka kodraté dhéwé, liwat godhongan setan, lan hawa napsu iki diusir kanthi pandonga sing tekun, puasa sing ketat, lan maneka werna pangubatan daging.'

Wong suci mau uga bisa ndeleng carane setan mlaku ing antarané wong-wong lan nggodha, nyuntikaké rasa nyalahké, fitnah, perselisihan, lan manéka sedhih. Pisanan piyambakipun mirsani satunggaling priya ingkang makarya, lan wastena, ana setan teka marang piyambakipun lan wiwit bisik ing kupingipun; ora adoh saking kono ana priya sanès ingkang makarya, lan setan teka lan bisik ing kupingipun ugi; lajeng, sawisé ninggalaké pakaryan, padha wiwit rebutan. Nanging ingkang kasucèkaké menika tangi lan ngendika:

'Wah, godaan setan! Kowe nyebarake permusuhan ing antarané manungsa!'

Sawijining dina, setan kesombongan nyerang dhèwèké lan kandha:

'Sampeyan saiki bakal miwiti nindakake mujijat, lan jenengmu bakal dimulyakake ing saindenging bumi, amarga sampeyan wis nyenengake Gusti.'

Nanging Sang Agung ngendika marang setan kuwi:

'Tunggu, lan aku bakal nindakake pratandha kanggo kowe.'

Lan, nalika nemokake watu ing ngarepe, dhèwèké kandha:

Aku kandha marang kowe, watu, obah saka kene lan pindhah menyang panggonan liya.'

Nanging watu iku tetep ora obah. Banjur sang wali kandha marang setan:

'Iki ganjaranmu, setan!'

Lan dhèwèké ngidèk ing pasuryané, banjur ndedonga, lan setan langsung sirna. Ing wektu liyané, Niphon weruh sawijining pandhita gréja karo setan mlaku ing mburiné, nyuntikaké pikiran ala lan ngina marang Gusti ing atiné; wong iki, nalika ngrasa tipuané setan, asring mbalèk lan ngidèk marang setan. Sang Sing Kasucèkake ngendika marang roh jahat:

'Mandheg, setan, saka ngganggu abdi-abdi Gusti! Apa gunané kowe yèn nyawa iki sirna?'

Setane mangsuli:

'Kita ora entuk apa-apa saka iki, nanging kita nduwé dhawuh saka raja lan para pangeran sing mréntahaké kita supaya perang nglawan manungsa. Yen para pangeran ngerti yèn kita ora perang nglawan manungsa, padha bakal nggebugi kita tanpa welas asih.'

Kaping pisan maneh sing kasucèk ndeleng sawijining biksu mlaku lan ngumandhang pandonga, nalika geni murub metu saka cangkemé lan nganti tekan swarga; mlaku bareng karo dhèwèké ana Malaikaté, nyekel tombak geni ing tangané, kang digunakaké kanggo ngusir setan-setan saka biksu kuwi. Ing wayah bengi sadurunge Paskah Kebangkitan Kristus, ing Saptu Suci, Niphon ngadeg ing gréja karo umat lan ndeleng Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci karo para Rasul lan akèh para wali; Panjenengané wis mlebu ing gréja lan ndelok wong-wong sing ana kanthi katresnan ibuné. Yen Panjenengané weruh ana sing padha kuwatir babagan kaslametané, Panjenengané banget bungah; nanging nalika ndelok wong-wong sing lalai, Panjenengané nggeleng

sirah lan nangis; sanadyan mangkono, kanthi ngulur tangan, Panjenengané ndedonga marang Gusti Allah kanggo kabèh mau, supaya kabèh bisa éntuk kaslametan. Ndeleng kahanan iki, Sang Rama Suci krasa bungah banget nganti ora bisa diungkapaké tembung, amarga Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci ora ninggalaké wong Kristen, nanging tansah nulungi; lan kanggo piyambakipun, Panjenengané dadi pitulung lan pangreksa.

Sawijining dina, nalika Niphon lagi turu, setan dumadakan muncul karo senjata ing tangan, banjur nyerang dhèwèké arep matèni; nanging amarga kakuwasané Gusti Allah, dhèwèké ora bisa nglarani sang wali lan mlayu sambil nggrenthèk untu lan kandha:

'Ya Maria! Kowe tansah ngusir aku saka wong iki sing kejem banget marang aku!'

Romo sing mulya nduwé karunia kanggo mulang lan nglipur wong-wong sing nandhang sangsara nganggo tembung-tembungé. Ana sedulur siji sing teka marang sang wali kanthi sedhih lan takon:

'Apa sing kudu tak lakoni, Rama?' Setan-setan jahat banget ngganggu aku: apa aku lagi mangan, ngombe, utawa ngadeg ndedonga, padha nyuntikake ing atiku kadhang bidah, kadhang kecap-kecap kasar marang Gustiku Yesus Kristus lan Ibune sing Maha Suci, lan marang ikon-ikon suci; aku wedi yen sawijining dina geni bakal mudhun saka swarga lan ngobong aku urip-uripan."

Wong suci mau mangsuli:

'Manut pituturku, sedulur. Nalika segara lagi gedhe, segara kuwi nggugah ombak lan nabrak watu; nanging ombak mau banjur bali maneh menyang segara. Mangkono uga pikiran ala sing dikirim setan ngganggu nyawa manungsa; lan yen wong manut pitutur setan lan ngetutake, dheweke bakal binasa, kaya akèh wong sing wis binasa amarga nyerah marang setan. Nanging yen ana wong sing ing perjuangan nglawan pikiran ala ora nyerah, malah nambah kawani lan nglawan pikiran-pikiran kuwi kanthi ngremehake setan, mula kejemé setan bakal mbalik marang dhèwèké, déné wong kuwi bakal nampa ganjaran saka Gusti Allah. Lan kowe, anakku, sabar; lawan setan kanthi pandonga lan puasa, lan dhèwèké bakal enggal mlayu saka kowe. Ati-ati marang fitnah lan nesu, amarga kuwi luwih nyebabaké kecap ala tinimbang apa waé.

Sawisé maringi piwulang marang adhine kaya ngono, dhèwèké ngetokaké dhèwèké kanthi tentrem. Uga, Bapa Romo ora kapisah saka karunia marasaké lara. Ana sawijining wanita sing teka marang dhèwèké, nandhang lara untu, lan nyuwun marang sang wali supaya marasaké dhèwèké. Dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Kita iki wong sing dosa lan sengsara, lan kita ora bisa marasaké kowe kajaba Gusti Allah piyambak paring welas asih marang kowe.'

Lan kanthi tembung-tembung mau, Niphon mlebu gréja, ndedonga, lan njupuk lenga saka lampu ing ngarepé ikon Sang Putri Allah ingkang Paling Suci, ngolesi pasuryané wong lara mau ing sakabehing bengkéké – lan sakwisé kuwi lara mau langsung sirna; sawisé waras, wong wadon mau lunga, muji Gusti Allah. Dheweke uga nyembuhake wanita liyane, sing biyen tau nggawa panganan kanggo dheweke, nalika wanita iku lara lan wis meh mati; dheweke nyembuhake liwat pandonga, lan wanita iku mari. Kanthi mripat batine sing bisa ndeleng, dhèwèké bisa mirsani nyawa manungsa nalika ninggalaké badan. Sawijining dina, nalika dhèwèké lagi ndedonga ing Gréja Santa Anastasia, dhèwèké ngangkat pandangane menyang langit lan weruh langit kabuka, akèh malaékat, ana sing mudhun menyang bumi, déné liyané munggah, nggawa nyawa manungsa menyang swarga. Lan wong iku weruh loro malaikat munggah, nggawa sawijining nyawa. Lan nalika padha nyedhak pos para panagih pajeg, para panagih pajeg sing kesurupan setan padha metu lan kandha nesu:

'Iku nyawa kita; kok wani nggawa liwat kita?'

Para malaikat mangsuli:

'Apa tandha sing kowe duwé ing kono sing ndadekake kowe nganggep iku duwéké kowe?'

Para setan mangsuli:

'Dheweke ngrusak awake dhewe nganggo dosa nganti seda, ora mung dosa alamiah, nanging uga dosa sing ora alamiah; saliyane, dheweke ngukum tanggane, lan seda tanpa tobat. Apa sing kowe omongake bab kuwi?'

'Kita ora pracaya marang kowe,' wangsul Malaikat, 'uga marang bapakmu, Setan, nganti kita rembugan dhisik karo Malaikat Penjaga nyawa iki.'

Nalika ditakoni, dhèwèké kandha:

'Bener yèn nyawa iki wis akèh dosa, nanging nalika dhèwèké lara, dhèwèké wiwit nangis lan ngakoni dosané marang Gusti; lan yèn Gusti wis ngapura dhèwèké, Gusti ngerti sebabe: Gusti nduwèni kuwasa. Mulyakna paugeran adilé Gusti!'

Banjur Malaikat, sawisé nggawe setan isin, mlebu gapura swarga karo nyawa iku.

Banjur sing kabegjan iku weruh yèn para Malaikat nggawa nyawa liyané, déné para setan padha mlayu metu arep nyambut, karo padha njerit:

'Apa sing kok lakoni, nggawa nyawa tanpa ngenali, kaya ta, umpama, kowe nggawa iki—rakus, dendam, lan maling!'

Para Malaikat mangsuli:

'Kita ngerti tenan manawa, sanadyan dheweke nindakake kabeh iku, dheweke nangis lan meratapi, ngakoni dosane lan maringi sedekah; amarga iku, Gusti Allah wis ngapura dheweke.'

Para setan, nanging, banjur padha kandha:

'Yen malah nyawa iki pantes nampa sih-rahmaté Gusti, ya ayo padha njupuk kabèh wong dosa saka saindenging donya! Ngapa isih kudu repot-repot makarya!'

Para Malaikat mangsuli:

'Kabeh wong dosa sing ngakoni kaluputane kanthi andhap asor lan luh bakal nampa pangapura lumantar sih-rahmaté Gusti, nanging sing mati tanpa tobat bakal diadili déning Gusti.'

Sawisé nggawe roh-roh jahat isin, para Malaikat banjur mlaku liwat. Sang wali uga weruh nyawa sawijining wong sing tresna marang Gusti digawa munggah—wong sing suci lan welas asih sing tresna marang kabèh wong; para setan, nalika weruh dhèwèké saka adoh, padha nggrenthèk untu, déné para Malaikaté Gusti metu saka gapura swarga kanggo nyambut dhèwèké lan nampani nyawa kuwi kanthi cara kaya ngono.

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita, amarga Panjenengan boten ninggalake piyambakipun ing tangan mungsuh, nanging nylametake piyambakipun saking jeroning neraka.'

Sawisé sawatara wektu, sang Niphon sing pinaringan berkah ndeleng para setan nyeret sawijining nyawa menyang neraka. Kuwi nyawané sawijining abdi sing wis keluwen lan dipukul déning tuwané; amarga ora kuwat nahan sangsara kuwi, lan godhané setan, dhèwèké njupuk tali lan ngantung dhéwé. Malaikat pangreksané, ing wektu sing padha, mlaku sawatara adoh ing mburiné, nangis kanthi sedhih, déné para setan padha bungah. Malaikat sing nangis kuwi diprentahaké Gusti Allah supaya menyang kutha Roma lan ngreksa bayi anyar sing lagi dibaptis ing kono pas wektu kuwi. Sang Reverend uga weruh nyawa liyané digawa mabur ing awang-awang déning para malaikat, nalika klompok setan padha metu kanggo nyambut; durung tekan stasiun kaping papat ing lelampahan jiwa nalika para setan nyekel jiwa kuwi saka tangan para malaikat suci lan mbuwang menyang jurang kanthi ngremehake. Kuwi jiwa sawijining rohaniwan saka Gréja Santo Eleutherius; rohaniwan iki tansah nyurung murka Gusti lumantar zinah, sihir, lan maling, lan dhèwèké mati dumadakan tanpa tobat, sing ndadèkaké para setan bungah.

Romo Agung mbangun gréja ing Konstantinopel kang dipersembahaké marang Indhunging Gusti Allah ingkang Paling Suci; piyambakipun manggon ing kono lan ngowahi akèh wong kang durung pracaya dadi pracaya marang agama Kristen. Setan ora tahan amarga Niphon wis nylametaké akèh wong saka godhongan setan, mula dhèwèké teka marang sang wali bebarengan karo sewu setan; padha nyerang sang wali ing wayah wengi lan nyoba nyiksa piyambakipun; Omahé kabèh kebak setan. Nanging dhèwèké ngélarang setan-setan mau nganggo kuwasa Salib lan, kanthi pitulungan Gusti Allah lan malaikat suci, nyekel siji-siji, nggebuk saben siji sewu kaping nganti padha sumpah ora bakal nyedhak papan sing jeneng Niphon diucapaké.

Nalika sawijining dina piyambakipun rembugan kaliyan para sedulur babagan paedah tumrap jiwa, Niphon kelingan kados ing ngandhap punika.

'Ana,' pangandikane, 'ing kutha iki, sawijining budhak sing kagungané wong bangsawan jenengé Basil, tukang jahit, wataké ala, cangkeme kasar, ora manut lan tukang guyon; kabèh wektu dienggo dolanan lan nindakake dosa daging sing najis karo wong selingkuh, lan ora nggatekake piwulangé tuwané. Nanging, kanthi pangayomaning Gusti sing welas asih, dhèwèké kaslametaké kaya mangkéné: kanthi idiné Gusti, minangka paukuman tumrap dosa-dosa manungsa, paceklik gedhé nyerang tanah iki, lan para tuan wiwit ngusir para budak amarga kekurangan pangan; tuané Vasily uga ngusir dhèwèké. Basil lunga lan ing dina kapisan dheweke adol sandhangane kanggo tuku panganan; sawisé kuwi, dheweke wiwit mlaku-mlaku telanjang lan nyuwun-nyuwun, nanging wektu kuwi mangsa adhem, lan dheweke kedinginan nganti gemeteran. Akhire, amarga kesel, dheweke ngglethak ing dalan; sawisé sawetara wektu, driji sikilé wiwit bosok, banjur sikilé dhéwé uga bosok. Vasily nahan kabèh mau, nganggep iku paukuman tumrap dosané, lan ora ngomong apa-apa kejaba: 'Mulyakna Gusti Allah ing

kabèh iki!' Mangkono dhèwèké nggleleng ana ing dalan rong sasi, tanpa pangayoman, nangis lan merintih amarga dosané. Kanthi kebetulan, ana wong Kristen sing taat jenenge Nikifor lagi mlaku ing dalan kuwi. Nalika weruh Vasily sing nandhang sangsara, dhèwèké mréntahké para abdi supaya nggawa dhèwèké menyang omahé, ing kana dhèwèké maringi panglipur kanthi tresna, nyiapaké amben nganggo tangané dhéwé, lan maringi dhèwèké mangan. Rong minggu sawisé kuwi, ing dina Setu, Vasily sing lagi lara wiwit ngomong:

'Aku bungah banget karo rawuhmu, malaikat suci; istirahat dhisik sethithik, banjur ayo padha lunga.'

Nanging padha mangsuli:

'Ora, ayo cepet, amarga Gusti Allah lagi nelpon kowe.'

'Saba sedhela,' wangsulane Basil, 'nganti aku mbayar utangku. Aku nyilih sepuluh koin tembaga saka kancaku lan durung mbalekake; aja nganti setan nyegahku ing udara merga iki.'

Lan para Malaikat ngenteni nganti Basil nglumpukake sepuluh koin tembaga lan ngirimake marang wong sing dadi utange; banjur dheweke nyerahake nyawane marang Gusti.

"Kowe weruh, anak-anakku," ngrampungaké Nifont, "mangkono dalané Gusti, lan kepiyé, manut kersané Panjenengané, Panjenengané nylametaké wong sing dosa."

Ing sawijining dina, sing kasucèkaké rawuh karo muridé kanggo ndedonga ing gréja sing jejere istana-istana sing diarani Palaces of Aponius, ing ngendi sang wali lagi nindakake Liturgi Ilahi; banjur mripat rohani sang wali kabuka, lan dhèwèké weruh geni mudhun saka swarga lan nutupi altar lan uskup; Nalika kidungan 'Suci, Suci, Suci' dinyanyikake, ana papat malaikat kang muncul lan mèlu nyanyi bareng para paduan swara. Lan nalika Epistel diwaca, dhèwèké weruh Santo Paulus sang Rasul lagi nyawang wong sing maca saka mburine; lan nalika padha miwiti maca Injil, tembung-tembung mau munggah menyang swarga kaya lentera. Nalika panyembahan sesajen, tabir gréja kabuka lan langit kabukak, banjur krasa ambu wangi kang éndah; banjur malaékat wiwit mudhun, nyanyi: 'Mulyakna Kristus Gusti!' Padha nggawa sawijining priya enom sing ayu, diselehake ing diskos[160] , lan padha ngubengi pangastane lan ngladeni peparing suci, nalika loro Serapim lan loro Kerubim mabur ing ndhuwure sirahé, nutupi dheweke nganggo swiwi. Nalika wayahe konsakrasi peparing lan perayaan sakramen kang nggumun teka, salah siji malaikat kang paling padhang maju, njupuk piso, lan nyembelih pemuda mau; dhèwèké ngaliraké getih mau menyang kalice suci lan, sawisé nyelehaké pemuda mau ing diskus, bali kanthi ngajèni menyang panggonané. Banjur wiwit ditampa Misteri Ilahi, lan sing berkah iku weruh yèn sawatara wong sing nampa Komuni pasuryané padhang kaya srengéngé, déné liyané peteng lan muram kaya pasuryané wong Étiopia. Para Malaikat sing ngadeg ing kana padha nyawang saben wong sing nyedhaki, banjur masang mahkota marang sing pantes nampa Komuni, dene mbalik badan marang sing ora pantes lan ngetokake rasa muak marang wong-wong mau. Ing pungkasaning upacara suci, piyambakipun mirsani yèn para mudha mau dumadakan waras sakabèhé – ing pangkuan para Malaékat – lan munggah menyang swarga. Sang Rèverènd piyambak sawisé kuwi nyritakaké dhèwèké marang muridé, kang nyathet iku kanggo kabecikan akèh wong.

Nalika sang wali mlaku menyang Gréja Sang Putri Allah Kang Paling Suci, sing déwéké dhéwé wis mbangun, dhèwèké weruh wong Étiopia mlaku ing dalan, katon banget sedhih; kuwi sawijining pangeran setan, lan setan-setan liyané padha ngetutaké. Nalika padha nyedhak lan krungu kidungan gréja, setan-setan cilik wiwit nyalahké pangerané, kandha:

'Delengen carane jenengé Yesus dimulyakaké déning wong-wong sing biyèn kita kuwasani – dadi, ngendi kakuwatan kita? Wis dikalahaké, lan kraton kita wis rusak.' Mangkono para setan ngina marang rajané, nanging dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Aja sedhih, aja putus asa; aku bakal enggal njamin supaya wong Kristen ninggalaké Gusti Yesus lan malah ngluhuraké kita.'

---

[160] Diskos (basa Yunani kanggo 'piring' utawa 'wadah') iku piring sing digunakaké kanggo nyelehaké Anak Domba, yaiku potongan prosphora sing sajrone Liturgi, lumantar panguwuh Roh Suci, diowahi dadi Badan sejati Kristus. Sajrone Proskomedia, nalika Anak Domba dijupuk saka prosphora lan dilebokake ing diskos, kelairan Gusti dieling-eling, lan diskos nyimbolake palungan ing ngendi bayi Yesus diletakake. Amarga iku, diskos kadhangkala digambarake karo bayi Allah-manungsa sing nglempeng ing palungan. Nanging ing wektu sing padha, sajrone Proskomedia, nalika Anak Domba dipotong ing diskos lan kurban-kurban dipindhah saka altar menyang tahta, kasangsarané Gusti ing salib, pati Panjenengané lan panguburané dieling-eling, lan diskos nyimbolaké Golgota lan kuburé Sang Juruwilujeng.

Padha mlaku sawetara adoh banjur ketemu telung puluh wong lanang; pangérané setan nyedhak salah sijiné lan bisik ing kupingé – lan pikirané dadi kabur; dhèwèké wiwit ngucapaké tembung-tembung kotor, ngguyu lan nyanyi lagu-lagu ora isin. Banjur padha ketemu sawijining musisi sing mlaku karo mainaké pirantiné. Gusti sing Kasucèkaké ndeleng carané sawijining wong Étiopia ngiket kabèh mau nganggo tali siji lan nyeret mau kabèh mèlu musisi, lan kabèh padha mèlu nari; akèh wong padha mèlu, banjur padha lumaku – nari lan nyanyi lagu-lagu mesum: amarga setan-setan mau nyeret mau kabèh, wis nyekel atiné. Ana sawijining wong sugih sing nyawang saka omahé, maringi koin tembaga marang musisi supaya padha nari ing ngarepé. Nalika musisi nyelipaké koin mau ing kanthongé, para setan njupuk koin kuwi lan ngirimaké menyang neraka marang bapaké, Sétan, kanthi kandha:

'Mangga bungah, bapak kita! Iki Alazion, pangeran kita, sing wis ngutus kurban marang kowe sing digawa mungsuh kita—wong Kristen—sing wis menehi koin tembaga kanggo pagelaran.'

Nalika nampa iku, Setan bungah lan kandha:

'Tumindakna sing paling apik, anak-anakku, supaya kurban kita tambah akeh, lan ngalahake wong Kristen.'

Lan banjur dhèwèké mbalèkaké koin mau menyang kanthongé musisi. Nanging Niphon sing pinaringan berkah, nalika ndeleng iki nganggo mripat rohani, kandha kanthi sedhih:

'Celaka marang wong-wong sing nyembah setan liwat dolanan!'

Lan piyambakipun ngélingaké para pamireng supados ngati-ati marang dolanan ala lan ora tertib, awit punika asalé saking setan. Sawisé pandonga, sang wali ana ing kahanan ékstasi rohani lan ndeleng sawijining lapangan amba sing dawa lan ambané padha, ing ngendi ana akèh wong Étiopia sing dipérang dadi resimen-resimen; ana telung atus nem puluh lima resimen kabèh – cocog karo cacahing dosa abot. Siji wong Ethiopia, sing paling peteng saka kabeh, lagi ngetung para prajurit lan nyusun resimen kaya arep perang, lan dhèwèké kandha:

'Delengen aku lan aja wedi apa-apa: kekuatanku bakal ana karo kowe!'

Sawetara setan nggawa akèh jinis senjata lan nyebarake marang para resimen. Banjur setan maringi saben resimen kakuwatan sihir lan mantera, lan ngutus mau nyebar ing saindenging bumi nglawan Gréja Kristus. Nalika sang Niphon sing suci nyekseni kahanan iki, dhèwèké dumadakan krungu swara:

'Puter, Niphon, menyang wetan lan delengen.'

Dheweke muter lan weruh sawijining lapangan, resik lan éndah katon, lan ing kono ana akèh wong sing ora kaétung—luwih akèh tinimbang wong Étiopia—ratusan ewu prajurit nganggo jubah putih, kabèh nggawa senjata kaya arep perang. Banjur ana sawijining priya muncul, luwih padhang tinimbang srengéngé, lan kandha:

'Mangkono dhawuhe Gusti Sang Tentara: tindakna ing saindenging bumi, tulungna wong Kristen lan jaga nyawané.'

Ndeleng kahanan iki, Rama Suci muji Gusti Allah, sing nulungi Gréja-Nya.

Romo Niphon saiki wis nyedhak tuwa. Wektu wis teka kanggo panjenengané nampa jabatan uskup, sing wis dipratélakaké marang panjenengané déning Gusti Allah ing panglihatan ing ngisor iki. Panjenengané ndeleng sawijining lapangan kebak akèh wedhus, nanging ora ana panggembala. Sing pinaringan berkah iku mikir:

'Mesthi wedhus-wedhus iki, tanpa panggembala, ora wedi marang srigala?' Sakwise kuwi, ana wong sing katon suci, kaya Rasul Paulus, muncul lan kandha:

'Ngapa kowe mung ngadeg kaku, ndelok wedhusé raja? Ngapa kowe ora ngopeni?'

Niphon sing pinaringan berkah mangsuli:

'Kepiye aku bisa ngopeni wedhusé raja? Aku ora biasa karo tugas iki lan aku ringkih banget.'

Lan priya sing wis muncul kandha:

'Raja wis maringi dhawuh supaya kowe ngopeni wedhus mau sedhela; sawisé kowe ngaso, kowe bakal nampa ganjaran ageng.'

Lan karo tembung-tembung mau, dhèwèké maringi dhèwèké tongkat, nyerahaké wedhus lan pageré, banjur lunga. Sawisé tangi, sing kasucèk mikir: 'Apa tegese iki?' – banjur nyadari yèn wong sing muncul mau yaiku Rasul Suci Paulus, wedhus-wedhus mau wong, lan kandhangé yaiku Gréja; dhèwèké banget wedi, menawa dhèwèké bakal diangkat dadi uskup ing kutha kraton[161] . Lan Niphon kandha marang dhèwèké dhéwé: 'Apa aku

[161] Yaiku ing Konstantinopel.

ora nyuwun marang Gusti supaya aku ora mimpin sapa-sapa?' Lan saiki Panjenengané kersa maringi aku wewenang! Aku bakal nindakake kaya nabi Yunus (Yunus 2), banjur mlayu saka kene!' Kanthi nggawa muridé, dhèwèké ninggalaké selé lan munggah kapal. Kanthi angin alus, kapal kuwi cepet tekan Alexandria, ing kono Patriark Aleksander[162] wektu kuwi mimpin Gréja sawisé Petrus, sing wis nandhang sangsara kanggo Kristus nalika jaman Diocletianus. Ing dina sing padha, para warga kutha Constance saka pulo Siprus teka lan nyuwun marang Patriark Aleksander supaya ngangkat uskup kanggo dheweke, sapa wae sing dianggep pantes, amarga panggembalane, wong sing jenenge Kristoforus—wong suci lan kinurmatan—wis seda. Patriark kandha marang dheweke:

'Sabanjure sithik, nganti Gusti Allah paring weruh marang aku wong kaya ngono.'

Lan ing wengi iku uga, Patriark ndeleng Rasul Suci Paulus, sing takon marang dhèwèké:

'Sapa sing bakal panjenengan tunjuk dadi uskup kutha Constance?'

Patriark mangsuli:

'Aku ora ngerti: sapa waé sing dipilih Gusti.'

Wahyu iku kandha:

'Gusti bakal nuduhaké marang kowe calon sing pantes; mung ana ing gréja sesuk karo kabèh rohaniawan lan delengen sapa waé sing mlebu: lan sapa waé sing kowe deleng padha karo aku ing kabèh bab, marang wong iku kowe bakal nyerahaké kawanan.'

Esuké, Patriark lungguh ing gréja, nyawang sapa waé sing mlebu sing mirip karo tamu mau. Niphon, nanging ora ngerti apa-apa bab iki, lunga menyang gréja lan kandha marang muridé ing dalan:

Aku krasa campuran sedhih lan kabungahan ing atiku: aku kepengin weruh apa ana sing bakal kelakon marang kita!

Lan karo tembung-tembung kuwi, dhèwèké mlebu gréja. Sawisé ndelok dhèwèké, patriark kandha marang arkideakoné:

'Delengen, Athanasius, apa pasuryané wong iki ora mirip karo gambaré Santo Paulus Rasul?'

'Inggih, Rama,' wangsul sang padri agung, 'pancen makaten, lan piyambakipun pantes dados pangembala Gréja Kristus: kula mirsani malaékaté Gusti lumampah sarta rembugan kaliyan piyambakipun; salajengipun, ana mahkota permata ing sirahipun.'

Banjur Patriark ngelirik sang wali, nyapa dhèwèké, lan padha lungguh. Archdeacon kandha marang Niphon kanthi mesem:

'Napa Panjenengan mlayu, Rama? Saiki Panjenengan wis teka ing kéné tanpa kersa.'

Nalika wong sing pinaringan berkah iku nyadari apa sing bakal kelakon marang dhèwèké, dhèwèké kandha karo ambegan lega:

'Celaka aku! Aku wong dosa lan ora pantes nampa wewenang kaya ngono!'

Patriark mangsuli:

'Oh, muga-muga aku pancen ora pantes kaya ngono!'

Lan kanthi tembung-tembung iku piyambakipun tangi, banjur miwiti Liturgi Ilahi, lan ngangkat Sang Mulya Niphon dadi clerik; salajengipun, sajrone sawetara dina, piyambakipun ngangkat piyambakipun dadi diakon lan presbiter; lan sawisé kuwi piyambakipun munggahaké piyambakipun dadi pangkat uskup, kang ndadékaké kabungahan umum tumrap kabèh wong amarga sang pangon sing dikirim déning Gusti Allah. Sawisé diangkat dadi uskup, Niphon tetep ana ing Alexandria telung dina, rembugan karo para wong suci sing ana ing kono. Sawisé kuwi, Patriark ngutus Niphon menyang keuskupané, kanthi diiringi arkidiakoné lan para wong suci liyané minangka pratandha pakurmatan. Padha tekan ing kutha Constance ing Siprus tanggal 4 September; sawisé para utusan nyerahaké kawanané marang dhèwèké, padha bali menyang Alexandria, memuji Gusti Allah. Wong suci saka Gusti, Niphon, miwiti ngopeni wedhusé Kristus kanthi tekun lan nggatekake kaslametan para wong pracaya. Panjenengané dadi bapak tumrap para yatim piatu lan janda, dhokter sing marasaké wong lara tanpa mbayar, lan welas asih marang wong lara; saliyané iku, panjenengané nindakake pirang-pirang mujijat, kang akèh banget kanggo dicritakaké kabèh, lan amarga iku panjenengané banget ditresnani lan diurmati déning kabèh wong. Nalika piyambakipun ngopeni wedhusé tanpa kendhat, piyambakipun naté ndeleng sawijining wong

[162] Santa Alexander dadi Patriarkh Alexandria wiwit taun 312 nganti 326; dina rayané dirayakaké tanggal 29 Mei.

Etiopia jangkung, nyandhak tongkat, mlaku menyang kutha kaya wong sedhih, lan kerep mandheg ing dalan. Sang wali mangertosi yèn iku setan lan langsung njerit marang dhèwèké.

Aku kandha marang kowe, he wong sengsara, kenapa lan kepiye kowe wani teka ing kene?

Wong Ethiopia kuwi mandeng marang dheweke kanthi nesu, kaya arep dipangan, lan kandha:

Aku krungu yèn kowé ana ing kéné, lan aku teka kanggo ngremuk kowé lan wedhusmu.

Nanging sang wali kandha marang dheweke:

'Heh, wong sengsara! Kowé dhéwé wis remuk, nanging isih péngin ngremuk aku? Aku weruh carané sawijining askétis perang nglawan kowé, lan telung puluh setanmu padha kesel nalika nglawan dhèwèké; sapa sing ora bakal ngguyu marang kelemahanmu!'

'Aja kaget karo iki,' ujare setan, 'yen aku isih duwe kekuwatan biyen, ora bakal angel kanggo nggebug kowe, nanging wiwit Yesus disalib, aku pancen ringkih.'

Wong suci mangsuli:

'Lan saiki, yen aku ndedonga marang Kristusku, apa sing bakal kelakon marang kowe, kowe sing ora isin?'

'Aku ngerti,' wangsul setan, 'kowe pancen bisa akèh bab, nanging aja nglarani aku; aku bakal ninggal kutha iki lan ora bakal nyedhak maneh.'

Ndeleng kahanan iki, sang wali matur nuwun marang Gusti Allah amarga Panjenengané wis nglindhungi piyambakipun lan ngreksa umaté saka setan sing jahat.

Sawisé mimpin Gréja Kristus sawatara wektu, Santo Niphon wis nyedhak wektu seda, sing wis dhèwèké ramal telung dina sadurungé. Banjur Athanasius Agung teka marang dhèwèké; dhèwèké biyèn dadi diaken agung, lan sakwisé seda Alexander, dhèwèké njupuk pucuk pimpinan Gréja Alexandria[163] . Panjenengané wis diwenehi pratandha déning Gusti yèn Niphon bakal seda ora suwe manèh, mula dhèwèké teka bareng kabèh rohaniawané kanggo pamitan pungkasan marang wong sucié Gusti. Nalika Niphon weruh Athanasius, dhèwèké takon:

'Ngapa Panjenengan kersa susah-payah, Bapa sing pinituah, rawuh marang aku, wong sing kebak dosa iki?'

'Aku wis krungu,' wangsulane Athanasius, 'menawa sesuk panjenengan badhe mangkat menyang Yerusalem swarga, lan aku teka kene kanggo ngomong kaliyan panjenengan. Aku nyuwun, nalika panjenengan ngadeg ing ngarsane Gusti Allah, elinga aku ing kono, supaya aku uga saged nampi sih saka Gusti.'

'Lan panjenengan uga, Bapa,' pangandikane sang wali, 'nalika panjenengan ngadani Liturgi Ilahi, elinga marang kasangsaran kula.'

Ing wengi iku uga, Santo Niphon ndedonga suwe kanggo dhèwèké lan kanggo umaté. Lan Malaikaté Gusti katon marang dhèwèké, nggawa panglipur lan kabar yèn pangaso langgeng wis disiapaké kanggo dhèwèké. Nalika kidungan esuk, dhèwèké wiwit ngrasakaké sangsara abot amarga lara jasmani, mula dhèwèké kandha marang muridé:

'Anakku, pasangna aku tikar ing lemah.'

Lan nalika murid mau wis nindakake dhawuhe, Niphon nglempèk ing ateuh amben iku, lara abot. Nalika srengéngé sumunar, Athanasius Agung teka marang piyambakipun lan lenggah ing sacedhaké, pitakon:

'Bapa, apa ana paedahé manungsa nalika lara, utawa ora?'

Wong suci mau mangsuli:

'Kaya emas sing nalika disucèkaké nganggo geni mbuwang kotorané, mangkono uga manungsa lumantar lara nyucèkaké dhiri saka dosané.'

Banjur, sawisé meneng sedhela, dhèwèké nangis; banjur mesem, pasuryané sumunar, lan dhèwèké kandha:

'Sugeng rawuh, Malaikat Suci!'

Sawisé sawatara wektu, dhèwèké kandha:

'Sugeng, para martir suci!' Lan pasuryané sumunar luwih padhang. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké nambahaké:

---

[163] Santo Athanasius Agung dadi Patriark Alexandria wiwit taun 326; santo agung iki dadi pembela semangat Ortodoksi nglawan para bidah Arian. Santo Athanasius ninggalaké akèh tulisan, sing dadi tugu langgeng tumrap ketidakrusakan Ortodoksi ngadhepi sapa waé mungsuh. Panjenengané séda ing taun 373. Dina perayaané dirayakaké déning Gréja tanggal 18 Januari.

'Mugi sih rahmat kagem panjenengan, para nabi sing pinaringan berkah!'

Banjur mripat rohanié Santo Athanasius kabuka, lan piyambakipun mirsani yèn sing kasucèkaké iku disapa déning kabèh tingkatan para wali, siji-siji. Banjur Niphon kandha kanthi kabungahan:

'Sugeng rawuh, para imam, para bapa sing kinurmatan lan kabèh para wali!' – banjur meneng. Ora suwe sawisé kuwi, dhèwèké kandha kanthi sumringah:

'Sugeng, hekang sing kabungahan, cahyaning kawicaksanan, pitulung lan kekuwatanku; kula muji Panjenengan, hekang Luhung, amargi kula kelingan sih lan rahmat Panjenengan!'

Sawisé kuwi dhèwèké meneng, lan pasuryané sumunar kaya srengéngé, nganti kabèh sing ana ing kono kebak rasa ngajri. Kéwrat ambu wangi karasa, lan ora suwé muni swara saka swarga, ngundang dhèwèké menyang pangaso kang langgeng. Mangkono dhèwèké nyerahaké nyawa sing mulya lan suci mau ing tangané Gusti Allah ing tanggal 23 Desember. Ana tangisan lan ratapan pedhes ing saindenging kutha, lan Santo Niphon dikubur kanthi pakurmatan ing Gréja Agung Para Rasul Suci, ngluhuraké Panjenengané sing welas asih marang wong dosa, nggumunaké ing antarané para wali, Rama, Putra, lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Penderitaan Sepuluh Martir Suci saka Kreta

Dipepering ing tanggal 23 Desember

Decius, kaisar Romawi, ngangkat Decius—sing jenenge padha—dadi gubernur pulo Kreta[164] ; Decius iki padha karo kaisare ing kekejeman, panyiksaan, lan panganiayaan marang wong Kristen. Sawisé tekan ing pulo Kreta, Decius langsung mréntahaké supaya kabèh wong sing pracaya marang Kristus digoleki lan digawa ngadhep dhèwèké kanggo disiksa. Mula padha wiwit nggawa ngadhep dhèwèké wong-wong Kristen sing teguh imané lan, sawisé akèh disiksa lan kasangsaran, banjur dipatèni kanthi manéka cara. Ing wektu kuwi, sepuluh priya sing paling mulya dicekel lan digawa ngadhep penyiksa. Wong-wong mau asale saka kutha-kutha béda ing Kreta: saka kutha Gorgis[165] – Theodulus, Saturninus, Euphorus, Gelasius lan Eunicius; saka Chios – Zoticus; saka Epine – Pompeius lan Agathopus; saka Kidonia – Basilides; saka Heraclea – Evarestus[166] ; nanging kabèh padha ngupaya kabungahan langit kang langgeng. Padha ngadhepi panyiksa – lan tembung-tembung wani apa waé sing padha diucapaké, kawani apa waé sing padha dituduhaké, sangsara apa waé sing padha ditampa, lan kasangsaran apa waé sing padha diatasi kanthi sabar! Padha dipukul, disiksa, diseret ing lemah, dilempari watu, diejek lan diludahi; mangkono, sajrone telung puluh dina, padha nahan kabèh wujud panganiayaan. Sidang wis dijadwalaké tanggal 28 Desember, lan nalika gubernur lungguh ing panggonané, para martir sing kebak kawani lan keteguhan digawa ing ngarsané kanggo paukuman pungkasan. Gubernur mau, ing amukan nesu, kepengin ngrusak para martir suci nganggo tangané sing kejem, déné para martir wis siyap nahan nganti ambegan pungkasan. Gubernur pembunuh kuwi ndelok para martir kanthi nesu lan kandha:

'Kowe iki wong edan apa, amarga ora kawicaksanan lan ora wektu sing wis mulang kowe apa sing becik?'

Banjur, kaya wis gawe padha wedi karo nesune, dhèwèké nambahaké:

'Tawaran kurban; yèn ora, aku ora bakal ngomong manèh karo kowé, lan kowé bakal ngerti kaya apa Decius, sing kowé ora gelem taati!'

Kanggo iki para martir mangsuli:

'Hegemon! Wis suwe kita wis nuduhake marang kowe, loro-lorone tembung lan tumindak, manawa kita ora bakal nyembah marang dewa-dewa, lan uga ora bakal manut marang prentahmu.'

Gubernur, nyegah omongane, kandha:

---

[164] Pulo Kreta (uga dikenal minangka Candia) dumunung ing sisih wétan Segara Tengah. Amarga amba lan suburé, biyèn pulo iki dikenal minangka 'ratu pulo-pulo' ing Segara Tengah. Kristen wiwit ana ing kene wiwit jaman Para Rasul; dhasaré dipasang déning para saksi mata panurunan Roh Suci marang Para Rasul, amarga wong Kreta padha rawuh ing acara kuwi (Kisah Para Rasul 2:11). Sabanjuré diadegaké lan disebaraké ing kéné déning Rasul Paulus

[165] Gortyna, utawa Gortyn – ing jaman kuna sawijining kutha wigati ing pulo Kreta, dumunung ing Kali Lefea (saiki Ieropotamos). Reruntuhan kutha kuna iki isih lestari nganti saiki.

[166] Kios, Epineus, Kidonia lan Heraclea iku kutha-kutha ing pulo Kreta.

'Dadi kowe ora mikir bab siksaan sing bakal ngenteni kowe, heh wong-wong sing ora pracaya marang Gusti?'

'Kita ora wedi sangsara sakpisan,' wangsul para wali, 'malah kita matur nuwun sanget marang kowe amarga wis nyedhiyakake kanggo kita jamuan rohani kaya ngene—yaiku sangsara demi Kristus—lan wis maringi marang kita.'

Gubernur kandha:

'Ora bakal kaya ngono: kowe bakal ngerti kakuwatané déwa-déwa agung sing kowe caci maki tanpa isin, tanpa rasa isin ing ngarep akèh wong wicaksana sing ana ing kéné, sing ngajèni déwa paling utama, Dia, uga Hera, Rhea lan liyane[167] ; saiki kowe bakal ngalami sangsara kaya ngono nganti ora mung kawani kowe sing bakal sirna, nanging uga wong liya kaya kowe—para pemberontak, yen pancen ana—bakal ketakutan.

Kanggo iki, para priya sing atiné tegar mangsuli maneh:

'Aja ngomong marang kita, Hegemon, bab Diya lan ibuné Rhea! Iki dudu kabar anyar kanggo kita: kita wis ngerti, saka krungu marang para bapak, bab asal-usulé, uripé lan wataké. Dheweke pancen ora kendali lan ala banget nganti nglakoni zinah ora mung karo wanita nanging uga karo priya; lumantar sihir lan tipuan gaib dheweke ngowahi wujud sejatine lan nganggo wujud liya, kabeh mau mung kanggo zinah sing luwih gedhe, lan tansah ngotori awake dhewe karo tumindak memalukan. Sawetara wong, katutupan hawa napsu sing padha, niru kabejatane – amarga apa sing luwih gampang ditiru tinimbang sing ala? – padha ngumumaké dhèwèké dadi déwa, mbangun candhi, lan miwiti nyembelih kurban marang dhèwèké, supaya apa sing dikarepaké déwéké katon nyenengaké déwa, lan supaya zinah lan urip pesta-pesta ora mung ora dianggep mbebayani marang Gusti, nanging, aduh! malah dianggep nyenengaké Panjenengané.

Mangkono pangandikane para wali Allah, nalika gubernur kebak nesu, nyadari yèn wali-wali kuwi pancèn bener; kerumunan dadi luwih edan, nyerbu para martir, lan mesthiné bakal nyabuti awaké nganggo tangané dhéwé yèn Decius ora menengaké geger lan swara rame ing antarané wong-wong mau nganggo swarané lan ayunan tangané. Sawisé meneng manèh, dhèwèké wiwit mikir paukuman pati sing kejem apa sing bakal digawé kanggo para martir. Lan langsung, miturut dhawuh gubernur, para penyiksa nyekel para wali supaya disiksa, banjur wiwit nglakoni manéka siksaan—kabèh padha kejem lan nyiksa banget. Salah sijine digantung lan daginge disobek nganggo cakar wesi: urat-uraté dicabut, lan potongan awaké tiba ing lemah. Liyané dipukul nganggo watu lan pancang landhep ing sisih pinggang nganti tekan balungé; ana uga sing kena pukulan abot nganggo timbal nganti sendiné remuk lan balungé pecah-pecah. Saben wong disiksa kanthi cara sing béda-béda. Nanging malah nyeri kuping mung krungu bab panyiksaan sing kejem kaya ngono; kaya déné wong welas asih ora tahan nyekseni sangsara iki, mangkono uga nyeri ati krungu crita rinci babagan kuwi. Nanging para martir nahan sangsara kaya ngono kanthi tentrem banget—utawa, luwih pas, nahan kuwi kanthi kabungahan—lan marang wong-wong sing padha ngubengi, katon yèn padha ora pati ngrasakaké sangsara amarga lara, nanging luwih kaya nyesel amarga sangsara sing dialami durung cukup lan kepéngin sangsara sing luwih abot manèh. Kabeh wong padha nglumpuk ndelok kaya barang anyar lan nggumunake – loro-lorone, sing pracaya lan sing ora pracaya; para sing pracaya, sing nyimpen iman ing sajroning ati, padha kesusu nggumun marang kawani para sing nandhang sangsara lan kanthi mangkono nguwatake imané dhéwé, déné sing ora pracaya padha nyoba ngolok-olok ketabahan para wali lan, nalika ndeleng panyiksaan sing nggegirisi, padha seneng karo sangsarané. Ora mung ora nuduhaké welas asih sethithik waé, nanging malah nyurung gubernur lan para penyiksa supaya tumindak luwih kejem maneh. Kanthi dipacu déning wong-wong mau, gubernur banjur maringi dhawuh, lan para penyiksa nglakoni dhawuh kuwi, déné juru seru muni:

'Nyawisna awakmu, manut marang panguwasa, lan kurbanana marang para dewa.'

Nanging ing tengah sangsara sing kejem kuwi, para martir ngluwihi kabèh wong ing kawani lan kasabarané: wong-wong, juru kabar, para penyiksa, gubernur dhéwé, lan luwih saka kabèh, pangerané—Setan lan kabèh kakuwasané. Kabèh para martir, kaya padha serentak, padha njerit:

'Kita iki wong Kristen, kurbané Kristus, mati kanggo Kristus; sanadyan kudu mati sepuluh ewu kaping, kita bakal mati kanthi rela!'

---

[167] Kanggo Dye utawa Zeus, Hera lan Rhea, delengen cathetan 1 ing kaca 989.

Nalika para martir suci ora nggatekake kabèh panyiksa, Decius, abdi Setan sing semangat, amarga putus asa ora bisa ngyakinake utawa meksa supaya padha nyembah, banjur maringi paukuman pati marang para martir. Para wali suci digawa dipenggal sirah nganggo pedhang ing panggonan sing ora adoh saka kutha, sing diarani Alonion déning warga tanah iku. Ing dalan menyang kana, para martir nampilake bab anyar lan luar biasa: sajrone kasangsaran padha manunggal ing tujuwan lan pikiran, nanging ing pungkasan padha wiwit rembugan mung bab sapa sing pantes dadi sing pisanan ngadhepi pedhang lan nampa mahkota. Nanging perselisihan iki rampungake dening Theodulus – salah siji saka para martir suci iki – – ngendika yèn sing sepisanan antarané wong-wong mau yaiku sing, sawisé kabèh kanca liyané, nyerahaké sirahé marang pedhang: yèn, nalika ndelok pangubaran lan pati kabèh kanca-kancané sadurungé dhèwèké, dhèwèké ora wedi sakcil, ora ngrasakaké sedhih, lan ora nganti ngganti pasuryané, mula dhèwèké bakal bener-bener mbuktèkaké yèn dhèwèké iku ahli tapa lan pemenang sing paling mulya. Kabeh sarujuk karo tembungé Theodulus. Kaping pisan, padha nyanyi kidung bebarengan marang Gusti Allah:

– *'Pinunjul Gusti, kang ora nyerahake kita dadi mangsa ing untu-untune! Jiwa kita uwal, kaya manuk, saka jerat para pemburu manuk'* (Mazmur 123:6–7). Banjur, sawise tekan panggonan kang wis ditemtokake, saben wong padha ngucapake pandonga ing ngisor iki:

– 'Ampunana, ya Gusti, para kawulan Panjenengan, lan tampi getih kita kang mili kanggo awak kita, kanggo sedulur lan kanca-kanca kita, lan kanggo tanah air kita sakabehe; mugi padha kaslametake saka pepetenging kabodhoan lan, kanthi mripat kang padhang, nyumurupi iman Kristen, lan mangertos Panjenengan, Cahya Sejati, Sang Raja Langgeng!'

Sawisé pandonga mau, sirahé sing suci lan menang dipotong siji-siji, déné rohé kanthi kabungahan munggah marang Kristus Allah. Sawisé dipenggal sirahé, nalika para penyiksa wis lunga, sawatara wong Kristen sing isih ana ing panggonan kuwi nglumpukaké badan suci para martir lan ngubur kanthi pakurmatan[168] .

Nalika panganiayaan rampung lan kesalehan sumunar maneh, Paulus sing berkah, Uskup Gortyna, teka ing Konstantinopel lan nyuwun idin kanggo mindhahake jasad para wali saka Alonia – ing ngendi padha dikubur sawisé dipenggal nganggo pedhang – menyang Gortyna. Bali menyang Kreta lan tekan panggonan Alonia karo akèh wong Kristen, sawatara sing wis rawuh nalika martir para wali, lan sawisé mbusak lemah sing nutupi, dhèwèké nemokaké awaké para wali kaya isih teles, sing dijaga déning kersané Gusti Allah – ora rusak lan utuh – banjur mindhahaké kanthi pakurmatan, kanggo pangayoman kutha lan pitulungan kabèh ing wektu mbutuhake. Lumantar pandonga-pandonga mau, mugi kita uga dianggep pantes nampa bagéan saka berkah swarga sing wis disiapake kanggo wong-wong mau, lumantar sih lan katresnané Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingi pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Esuk sumunar lumantar sangsara mulya para martir, maringi pratandha marang kita bab Sang sing lair ing palungan, sing lair saka Perawan tanpa bapa.

Peringatan Santo Paulus, Uskup Neocaesarea

Dipepering ing tanggal 23 Desember

Bapa kita sing suci Paulus, nalika ngladeni dadi Uskup Neocaesarea[169] , dadi misuwur amarga kabecikane nganti jenenge sing kaékan tekan ing kuping Licinius[170] , sing mrentah ing Nicomedia wektu kuwi. Licinius,

[168] Iki ana ing tengah abad kaping loro.

[169] Theodoret sing pinaringan berkah nyebut Paulus minangka uskup Neocaesarea – sawijining benteng sing dumunung ing pinggir Kali Efrat.

[170] Licinius mrentah saka taun 307 nganti 324 ing separo wétan Kakaisaran Romawi, wiwitane minangka panguwasa bebarengan karo Kaisar Galerius, lan sakbanjuré mandhiri. Nalika Konstantinus Agung dadi kaisar ing kulon, Licinius – sawijining pagan – wiwitane nambani umat Kristen meh kanthi becik, nanging nalika Konstantinus kanthi tegas nyatakake yèn dhèwèké pelindung agama Kristen,

sawisé miwiti panganiayaan kejem marang wong Kristen, ngundang Paulus supaya rawuh ing ngarsane. Lan nalika para utusan nggawa sang wali ing ngarsané kraton kaisar, dhèwèké dhisik nyoba medeni sang wali nganggo ancaman lan nglarani dhèwèké kanthi ora diparingi mangan, banjur padha nggebuki dhèwèké. Sang wali nahan kabèh mau kanthi tabah, lan kabèh wong gumun marang kasabarané. Sawisé kuwi, dhèwèké diparingi siksaan manèh: tukang besi nganggo penjepit masang cincin wesi abang panas sing nyembur percikan geni ing telapak tangan sang wali; sang wali nutupi cincin mau nganggo tangan siji manèh, lan sawisé loro tangané diiket nganggo borgol wesi, dhèwèké nahan nganti wesi kuwi adhem. Akibate, otot-otot ing tangan sang wali nyusut lan kebas, saéngga drijiné ora bisa manèh ditekuk utawa direntangaké. Sang bapa kinurmatan banjur diiket lan digawa menyang pinggir Kali Efrat, ing kana dhèwèké dipenjara.

Nalika Kaisar Konstantinus Agung, sawisé ninggalaké Roma, pungkasané munggah ing tahta ing Wétan lan, ing sawijining piwarta sing diterbitaké nalika semana, ngandharaké pangajabé supaya kabèh rakyaté dadi wong Kristen, banjur kabèh sing tau diasingaké lan dipenjara amarga asmané Kristus diparingi kamardikan, lan saben-saben padha mulih menyang tanah airé. Ing wektu kuwi, bapa kita sing suci Paulus, sawisé uga dibebasake, munggah ing kursi keuskupan lan sumunar kanthi kasucian, kaya biyèn nalika dhèwèké isih dadi pertapa, rawuh bareng karo 318 bapa-bapa suci liyané ing Konsili Ekumenis Kapisan sing dianakake ing Nikea[171] , Santa Paulus ana ing antarané wong-wong sing nggawa tatu ing awaké[172] Gusti Yesus: saka para Bapa sing rawuh ing Konsili, ana sing kelangan tangan, ana sing kelangan kuping, ana sing kelangan irung, ana sing kelangan mripat, utawa nandhang tatu badan liyané; ana sing nampa pukulan, balung patah lan sendi koyak demi Kristus, dene liyane nandhang kobong lan dikuliti anggotane. Antarane ana Paulus sing kabegjan, sawijining martir sing luhur iman marang Kristus, amarga dhèwèké uga nggawa bekas pukulan tongkat, lan tangan sucié sing wis kobong dadi layu lan ora bisa digunakaké manèh. Konsili iki diadakaké nglawan bidat ala Arius, sing banjur dikutuk déning paukuman ilahi. Sawisé konsili, para Bapa Gereja diparingaké marang Tsar. Tsar Constantine sing kabegjan banjur nyekel tangané Paul sing kabegjan, lan sawisé nyium lan nempelaké ing mripat lan bagéan awaké liyané, ngumumaké:

'Ageng sanget kabungahan kita nampani panjenenganipun ingkang sampun sanget nandhang sangsara kanggé Kristus Gusti kita, lan nyumet tangan ingkang kobong menika, ingkang saiki sampun kaku.'

Bapa Paulus sing Makutha banjur wangsul menyang kutha panjenengané, ing korsi uskup, lan sawisé pirang-pirang taun ngopeni wedhusé, kanthi tentrem pamit marang Gusti.

6 Januari

24 Desember (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Sang Martir Suci Eugenia.

Disinggung ing tanggal 24 Desember

Ing taun kapitu pamaréntahan Kaisar Romawi Commodus, sing munggah tahta sawisé bapaké Marcus Aurelius[173] , ana sawijining bangsawan pinunjul aran Philip diangkat dadi gubernur kabèh Mesir. Sawisé nampa pangangkatan iki, Philip pindhah karo garwané Claudia lan anak-anaké saka Roma menyang Alexandria. Dheweke nduwé loro putra, Avitus lan Sergius, lan siji putri, Eugenia, ayu ing rupa lan suci ing jiwa; uripé dhèwèké sing bakal dicritakaké ing carita iki.

Licinius dadi panganiaya sing galak marang Gréja Kristus, amarga curiga yèn Constantine arep njupuk kendali uga ing Wétan, lan para wargané sing Kristen padha simpati marang Constantine lan kepéngin nyerah marang dhèwèké.

[171] Ing taun 325,

[172] Manut tuladha saka Rasul Paulus, sing ing Suratane marang wong Galatia 6:17 kandha, 'Amarga aku nggawa ing badan iki tandha-tandha saka Gusti Yesus'.

[173] Marcus Aurelius, raja Romawi, mrentah saka taun 161 nganti 180. Commodus, putrané, mrentah saka taun 180 nganti 192.

Philip mréntahaké Mesir manut undang-undang Romawi lan kabiasaan karuhuné. Dhèwèké sengit banget marang dukun lan ahli sihir lan nganiaya wong-wong mau kanthi kabèh cara sing bisa ditindakaké. Dheweke uga ora seneng marang wong Yahudi, nganti ora tahan krungu jeneng Yahudi. Dheweke banget welas asih marang wong Kristen lan sanadyan wis ngusir saka Alexandria kanthi prentah raja, dheweke tetep ngidini wong Kristen manggon tentrem lan nyembah Gusti Allah ing pinggiran kutha kuwi. Philip ngajeni wong Kristen amarga kasucian uripe lan kawicaksanané. Dheweke dhéwé seneng marang filsafat Yunani, lan uga mulang putriné Eugenia babagan filsafat mau, kanthi pangajab supaya dhèwèké nduwèni kawruh filsafat sing jembar. Saliyane kuwi, Filipus mulang Eugenia supaya bisa lancar lan fasih nganggo basa Latin lan Yunani. Kanthi pikiran sing cetha lan rajin, Eugenia gampang unggul ing sinau. Apa waé sing tau dirungokaké utawa diwaca, tansah dielingi kanthi kiyat, disimpen ing atiné kaya wis diukir ing lempeng tembaga. Dhèwèké uga ayu rai lan langsing awaké, nanging luwih becik lan luwih éndah manèh yaiku kasucian pikirane lan kasucian dhiriné minangka dara. Amarga iku, salah siji pejabat Romawi sing paling pinunjul, Aquilinus, kepengin nglamar dheweke kanggo anak lanangé, Aquilius. Nanging nalika wong tuwané takon apa dheweke gelem nikah karo priya bangsawan enom iku, Eugenia mangsuli:

'Wong kudu milih bojo sing paling apik saka segi cara uripe, dudu saka keturunané, amarga wong kudu urip karo dhèwèké, dudu karo keluargané.'

Para priya bangsawan lan sugih uga kepengin tunangan karo dheweke, nanging dheweke nolak kabeh kanthi alesan yen cara uripe ora cocog karo dheweke, padahal sejatine dheweke nyingkiri nikah amarga tresna marang kasucian darawane, amarga kepinginan lan perhatian siji-sijine yaiku tetep dadi dara.

Mangkono prau sing ayu lan suci iki wis disiapake kanggo nampa sih rahmat Ilahi, lan ora suwe iman sejati ngetutake tumindak becike, lan Eugenia, sing resik ing ati, njupuk banyu saka mata air kesalehan sing murni. Kedadeyan sabanjure nandhani wiwitané dhèwèké bali marang Gusti Allah. Kanthi kebetulan, utawa luwih tepaté amarga pangayomaning Gusti, dhèwèké kabeneran maca Epistel Santo Paulus Sang Rasul. Maca kanthi teliti lan mangerteni maknane, Eugenia ngerti anane Gusti Allah sejati siji sing nyipta jagad raya; lan langsung pikirane padhang, amarga wis suwe resik lan siyap nampa Roh Suci. Ing atine dheweke wis yakin marang Kristus, nanging ora wani ngakoni Panjenengane kanthi terang-terangan, amarga wedi marang nesune wong tuwane.

Nalika miturut prentah raja wong Kristen diusir saka Alexandria—sing piwulangé banget dikarepake Eugenia kanggo dirungokake—dhèwèké nyuwun idin marang wong tuwané kanggo ngunjungi salah siji lahané sing paling cedhak, kanthi alesan arep ngaso ing panggonan sepi ing désa, nanging sejatine supaya dhèwèké bisa nepaki karsa atiné. Amarga ora ngerti niyat Eugenia, wong tuwane maringi idin supaya dheweke lunga menyang tanahé. Nalika dheweke liwat ing ngarep sawijining biara sing dumunung ing salah siji pemukiman Kristen nganggo kereta kuda, digandheng karo eunukh lan abdi, Eugenia krungu para biksu padha nyanyi saka mburi tembok: *'Kabèh déwa para pagan iku setan, nanging Gusti sing nyipta swarga'* (Mazmur 95:5). Krungu tembung-tembung kuwi lan isin karo kaluputan bapaké, dhèwèké ngeluh saka jeroning atiné lan kandha marang loro eunuké, siji aran Protos lan sijiné Hyacinth:

Kowe wis sinau babagan ilmu-ilmu bareng aku kanthi jero; bebarengan kita wis mangertèni piwulang para filsuf: Socrates, Aristoteles, lan Plato, kaluputan-kaluputan sing misuwur saka para Stoa lan pandangan Epicurus[174] , lan uga kita wis maca lan sinau karya-karya para sofis lan pujangga liyane. Kowe mesthi ngerti yèn kabèh kuwi mung dongèng, ora ana bukti kajaba, mbok menawa, sawijining kesan kabeneran sing ngapusi akèh wong. Luwih saka kuwi, kita ora ndhelik babagan carane wong Yunani ngagungake kawicaksanané: sawatara saka wong-wong mau ngupaya banget mbuktekake manawa Gusti Allah ora ana, déné liyané pracaya ana akèh déwa, nganggep sawatara luwih agung lan liyané luwih cilik. Nanging wong Kristen ngalahaké kabèh mau mung nganggo siji ukara, kandha: *'Kabèh déwa bangsa kafir* iku *setan'* (Mazmur 95:5), amarga pracaya marang déwa-é kafir kuwi pancèn edan lan nuntun marang karusakan. Nanging piwulang Kristen: *'Gusti Allah nyipta langit'* (Mazmur 95:5), kanthi tebuka ngakoni Gusti Allah siji lan maringi kawruh babagan Gusti kita sing padha. Rasul Paulus mulang manut bab iki; aku maca tulisané sing mbuktekaké anané Gusti Allah siji mau wingi lan wingi kepungkur. Lan aku pracaya marang tembungé rasul iki, amarga cetha lan bisa dipercaya, amarga dhèwèké ndhasar iman marang tumindak. Ing surat-suraté, Rasul kanthi cetha nunjukaké dalan menyang kaslametan, lan

[174] Socrates, Plato (muridé), Aristoteles (muridé Plato) lan Epicurus iku filsuf Yunani misuwur sing urip ing abad kaping 4 SM.

kowé, yèn kowé kersa, bisa manut pandhuané. Bab aku, aku ora bakal diarani manèh tuan putri kowé, nanging dadi adhimmu lan kanca abdi, amarga kita padha duwé Gusti lan Rama siji—Gusti Allah. Mula saka iku, ayo padha nduwé pikiran siji lan manah siji, kaya sedulur, lan bebarengan padha tekad mbalèk marang Kristus. Aku krungu yèn uskup Kristen Elius wis mbangun biara ing kéné, ing ngendi para biksu tanpa kendhat muji Gusti Allah nganggo kidung, awan lan bengi. Uskup wis maringi kapercayan marang sawijining presbiter sing jenenge Theodore kanggo ngatur biara kuwi. Bab tumindak mujijaté, ana kabar yèn lumantar pandongane dhèwèké mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, ngusir setan, lan marasaké kabèh jinis lara mung nganggo siji tembung. Uga ana kabar manawa wanita ora kena mlebu ing biara iki ing kahanan apa wae. Mula, potong rambute cekak, sandhangake aku nganggo sandhangan lanang, lan antarake aku menyang kana ing wayah bengi. Kita bakal bali menyang kutha ing wayah bengi telat; supaya kabeh abdi mlaku ing ngarep kereta, kowe loro mèlu ing mburine. Aku bakal meneng-meneng mudhun saka kereta kuda lan kita bakal nyelundup tanpa ana sing weruh; kereta kuda bakal bali kosong, dene kita lunga menyang para abdi Gusti.

Tembung Eugenia, uga rencanane, disenengi loro eunukh mau, lan nalika bengi teka, padha nindakake kaya sing wis disepakati sadurunge. Ing wayah bengi, nalika padha bali menyang kutha, dheweke kanthi rahasia mbantu Eugenia mudhun saka kereta kuda supaya ora ana abdi sing weruh; sawisé ndhelik, dheweke nganggo sandhangan lanang, motong rambut prawané, lan mangkat menyang biara. Sadurunge tekan biara, padha weruh Uskup Elijah sing Kaberkahan saka Heliopolis[175] rawuh. Ing Mesir, ana adat nalika uskup sowan menyang biara lan gréja, wong-wong padha ngancani kanthi kidungan. Mangkono uga karo Uskup Elijah: ing ngarep lan ing mburine mlaku watara sepuluh ewu priya, padha nyanyi lan muni:

– *'Lampahé wong sing bener iku rata; kowe ndadekake dalané wong sing bener rata'* (Yesaya 26:7).

Nalika krungu tembung-tembung mau, Eugenia kandha marang kanca-kancané:

'Pikirna makna ayat-ayat iki lan delengen kepiye saben tembungé cocog karo kita. Nalika kita lagi ngomong babagan Gusti Allah sing sejati, kita krungu kidungan: *"Kabèh déwa bangsa-bangsa iku setan, nanging Gusti Allah sing nggawe langit"* (Mazmur 95:5). Saiki, nalika kita wis miwiti lumaku ing dalan sing arep digunakake kanggo teka marang Kristus sawise mbalik saka panyembahan berhala, ana ewonan wong sing nalika ketemu kita padha nyanyi bebarengan: *'Lampahé wong sing bener iku rata; Panjenengan nggawe dalan wong sing bener rata'* (Yesaya 26:7). Lan katon marang aku manawa iki ora kelakon kanthi kebetulan, nanging amarga pangreksaning Gusti. Ayo padha deleng menyang ngendi wong-wong iki padha lunga, lan yen padha menyang biara sing padha karo sing arep kita tuju, mula kita bakal melu lan mlaku bareng, kaya kanca-kancane.

Sawisé gabung karo wong-wong sing padha mlaku lan nyanyi, padha takon marang sawijining wong ing dalan:

'Sapa wong tuwa iki sing numpak keledai ana ing tengah-tengah wong-wong sing ngubengi dheweke?'

Lan padha krungu wangsulané yèn dhèwèké iku Uskup Eli, wong Kristen wiwit isih enom, sing dibesarké ing sawijining biara. Nalika dhèwèké isih bocah lan dikirim njupuk geni saka tangga teparo, dhèwèké nggawa arang geni ing sela-sela sandhangané, nanging sandhangané ora kobong: mangkono pantesé dhèwèké marang Gusti Allah sanadyan isih cilik.

'Sawetara dina kepungkur,' ujare wong sing ditakoni mau, 'ana dukun siji jenenge Zariy muncul ing wilayah kene, nggodha wong-wong nganggo macem-macem trik lan mantera: dhèwèké nyebut Uskup Eliy minangka penipu, nalika ngakoni yèn dhèwèké iku guru sing apik sing dikirim marang wong-wong déning Kristus. Mula akèh wong Kristen padha nglumpuk lan teka marang bapak kita sing panjenengan deleng ing kéné, lan padha kandha: 'Kita krungu Zariy ngaku yèn dhèwèké diutus déning Kristus; mula, panjenengan kudu nampa dhèwèké ing paseduluran panjenengan, utawa, yèn omongané palsu, panjenengan kudu nolak dhèwèké, lan kita bakal manut marang sapa waé saka panjenengan sing menang ing adu wicara iki.' Sang Santo Elius, Uskup, sarujuk adu debat karo Zarius: dhèwèké nyandhak pangarep-arep marang Kristus, kaya Zarius nyandhak marang setané. Dina kanggo debat wis ditemtokaké lan panggonan wis disiapaké ing tengah kutha Heliopolis. Tukang sihir Zarius muncul karo mantera-mantera gaibé, déné uskup rawuh karo tembung-tembung sing diilhami Gusti Allah lan, sawisé mberkahi wong-wong, ngendika: *'Kanthi iki kowé padha mangertèni Rohé Gusti Allah: saben roh sing ngakoni yèn Yesus Kristus wis rawuh ing daging iku saka Gusti Allah'* (1 Yohanes 4:2). Banjur dhèwèké

[175] Heliopolis iku kutha ing Mesir Sisih Ngisor (Lor).

mbalèk marang Zarius lan miwiti adu wicara gedhé karo dhèwèké. Nanging dukun kuwi trampil ing tipuané, sombong lan tanpa wates ing e omongané; dhèwèké nyoba menang ora nganggo kakuwatan kabeneran, nanging nganggo omongan dawa sing ora isin. Mula, uskup sing alus lan lembut ora bisa ngalahaké dhèwèké kanthi argumentasi, lan wong-wong padha sedhih amarga Zariy katon unggul ing debat nglawan uskup. Ndeleng kahanan iki, Elius mréntahaké supaya kahanan rame mandheg lan kandha marang wong-wong: saiki kita kudu manut marang piwulangé Rasul Paulus, sing diwènèhaké marang muridé Timotius: *'Aja melu-melu ing pasulayan sing ora ana gunané, nanging mung mbingungaké wong sing ngrungokaké'* (2 Tim. 2:14). Nanging supaya ora ana sing mikir yèn kita nyebutake paseksi saka Rasul iki ora kanggo netepake kabeneran, nanging amarga wedi – padha nyalakake geni unggun ing tengah kutha lan padha mlebu ing geni; sapa waé saka kita sing ora kobong bakal dadi utusan Kristus sing sejati. Usulan iki ditampa kanthi seneng déning kabèh wong, lan langsung geni unggun gedhé dinyalakake. Uskup banjur miwiti nyuwun supaya dukun mau mlebu ing geni, nanging dukun mau mangsuli: 'Sampeyan sing mlebu dhisik, amarga sampeyan sing ngajokake ujian iki.' Kanthi nggawe pratandha salib lan ngangkat tangane menyang langit, uskup mlebu ing tengah geni lan ngadeg ing kana watara setengah jam, dikelilingi geni gedhe, nanging ora kesamber panas sak cilik wae: geni ora nyentuh rambute utawa sandhangane. Dheweke ngajak Zaria mlebu geni uga, nanging dukun kuwi, amarga wedi, nyoba mlayu. Banjur wong-wong nyekel dhèwèké lan kanthi paksa mbuwang dhèwèké menyang geni. Sang dukun langsung kobong lan mesthiné bakal entèk kabèh yèn ora ana Uskup suci Elias sing nylametaké dhèwèké saka kobongan nalika dhèwèké wis setengah kobong nanging isih urip. Sawisé kuwi, dukun sihir kuwi diusir kanthi isin saka tapel wates Heliopolis. Bab uskup sing kowe deleng kéné, ing endi waé dhèwèké lunga, wong-wong mèlu karo kidungan suci.

Nalika piyambakipun mirengaken crita punika, Eugenia ingkang pinaringan berkah menika remen ing manah, gumun, ngambeg jero, lan pungkasanipun wiwit nyuwun kanthi tulus marang priya ingkang dipun ajar (jenengipun Eutropius):

'Kula nyuwun, gusti, mugi panjenengan nyariosaken dhumateng uskup suci bab kita sedaya ingkang kepengin mbalik saking patung lan nyuwun dhumateng Kristus. Kita sedulur lan sampun sarujuk bebarengan kanggé dados wong Kristen lan manggon bebarengan ing biara menika, boten nate pisah.'

"Aja diomongake bab iki dhisik," wangsulé wong kuwi, "nganti uskup mlebu ing biara lan ngaso sethithik saka lelampahané; lan nalika wayahe wis pas, aku bakal, kaya sing kowe karepake, ngandhani dhèwèké bab kowe."

Nalika padha nyedhaki biara, para biksu padha metu nyambut uskup lan padha nyanyi: *'Kita sampun nampi, ya Allah, sih-rahmat Panjenengan ing antaraning umat* Panjenengan' (Mazmur 47:10).

Bebarengan karo uskup lan para umat, Eugenia—sing katon kaya priya amarga sandhangané lan rambute sing cekak—lan para eunuké mlebu ing biara. Sawisé ngrayakaké Liturgi Ilahi ing gréja lan mangan panganan entheng jam sepuluh bengi, kaya adaté wong-wong sing lagi puasa, Santo Elias ngaso saka pakaryané lan ndeleng pangandika ing ngimpi: Ana sawetara priya ngusung patung wadon ing pundhaké, lan ngajeni kaya déwa kanthi kurban lan sembah, patung iku mirip salah siji dewi Yunani. Sang uskup ngrasa lara ati ndeleng carané wong-wong kesasar, mlebu ing panyembahan berhala, lan piyambakipun ngendika, nyapa dewi sing ana ing antarané wong-wong mau:

'Apa pantes kowe, makhluké Gusti, dihormati wong kaya Gusti lan nampa ibadah sing mung pantes kanggo Gusti piyambak?'

Nalika krungu tembung-tembung mau, dewi mau langsung ninggalaké para priya sing nyembah dhèwèké lan mèlu uskup, kandha:

'Aku ora bakal ninggalake kowe utawa mbelakangi kowe nganti kowe nuntun aku marang Pangripta lan Pembuatku lan nyerahake aku marang Panjenengané.'

Kagèt tangi saka turu, uskup iku merenung bab panglihatan iki. Banjur Eutropius mlebu lan kandha:

Paduka! Telung priya enom, sedulur kandung, sawise padha sarujuk mbusak pemujaan berhala lan kepengin diétang ing antarane sing ngabdi marang Kristus ing biara iki, mlebu biara dina iki mèlu jejak Paduka lan kanthi luh ing mripat padha nyuwun marang kula supaya ngandhani Paduka Sang Suci bab rawuhe.

Uskup ngandika kanthi kabungahan ageng:

– Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amargi sampun paring kula kalungguhan mireng kabar ingkang nyenengake kados mekaten dinten menika!

Lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya telung mudha mau langsung dipanggil marang dhèwèké. Nalika padha mlebu piyambak lan ngadeg ing ngarep uskup, wong suci mau dhisik ndedonga, banjur miwiti ngomong marang Eugenia kanthi cara kaya bapak lan asih, takon bab jeneng, asal-usul, lan tanah airé. Kanthi isin kaya bocah wadon, Eugenia kanthi andhap asor mangsuli:

'Kita teka saka kutha Romawi sing mulya, lan Romawi iku tanah kelairan kita. Kita sedulur getih. Sing sepisanan jenenge Prot, sing sijiné Hyacinth, lan aku dhéwé jenengku Eugene.'

Ndelok dheweke kanthi katresnan, Uskup Eliy kandha:

'Kowe pantes diarani Eugenia, Eugenia! Asmamu, "[176] ", cocog karo semangatmu, amarga kowe duwe jiwa luhur lan gagah kaya priya lan ing saben bab kowe iku priya.' Tetep kiyat ing putusanmu ing pikiranmu, ngungkuli sipat wadonmu, lan kowe bakal dadi priya sejati lan teguh ing Kristus, kang demi Panjenengané kowe, sanadyan bojo, nyawisaké awakmu dadi priya, ngganti rupa lan jeneng wadonmu amarga katresnan marang Gusti. Aku ngendika iki marang kowe, dudu kanggo nyalahake kowe, utawa ngukum sipat wadonmu, utawa arep nyegah kowe saka niyatmu, nanging supaya kowe ngerti kepiye Gusti ngopeni kowe—Panjenengané sing wis mbukak marang aku kabèh babagan kowe, ora ana sing didhelikake: sapa kowe, kepiye kowe bakal teka marang aku, lan sapa waé sing bakal teka bareng kowe marang aku. Mula, Eugenia, upayakna mbuktekake yèn semangatmu ora kurang wani tinimbang penampilanmu: amarga Gustiku uga wis maringi wahyu marang aku yèn kowe wis nyiapake awakmu dadi wadah sing suci kanggo Panjenengané, njaga kesucianmu tanpa cacad lan nolak godaaning urip donya.

Banjur ngadhep Prot lan Iakinf, sang wali kandha:

'Kowe padha abdi namung ing jeneng, nanging merdika ing roh, awit rohmu ora diperbudhakake dening apa wae ing donya. Mula, dudu aku, nanging Gusti Yesus Kristus piyambak sing kandha marang kowe: *"Aku ora nyebut kowe abdi maneh, nanging kanca"* (Yohanes 15:15). Kowe kabegjan amarga kamardikan kaya ngono, nanging luwih kabegjan maneh amarga paseduluran lan persatuanmu karo Kristus: amarga kowe kabeh wis sarujuk bebarengan nampa sangkalané Panjenengané, lan ora ana sing ngalangi Eugenia sing pinaringan berkah ing tekade, nanging bebarengan karo dhèwèké kowe kobong semangat lan kepéngin ngabdi marang Gusti. Lan nalika piyambakipun ninggal donya, kowe uga, bebarengan kaliyan piyambakipun, badhé dipun paringi déning Gusti makutha lan ganjaran ingkang sami kados piyambakipun.

Ora ana siji wae sing nyekseni nalika paguneman antarané Eugenia, para eunuk, lan uskup. Uskup Elius maréntahaké Eugenia supaya tetep nganggo sandhangan priya, amarga ora ana siji wae sing ngerti rahasiané. Lan dhèwèké, bebarengan karo para eunuk, ora ninggalaké biara nganti uskup wis mbaptis kabèh lan ngetungaké dhèwèké dadi bagéan saka komunitas biara.

Saiki kita bakal mangerteni apa sing kelakon wiwit sang wali, bebarengan karo Protos lan Hyacinth, nyusup metu saka kereta kuda tanpa kawruh para budak, lan kepiye wong tuwane padha sedhih amarga dheweke.

Kereta kosong kuwi terus mlaku lan wis meh tekan omah, nalika para budak mlaku ing ngarepé, ora ngerti apa sing wis kelakon. Para abdi omah metu karo obor kanggo nyambut Eugenia. Nalika nyedhaki kereta, padha weruh yèn kosong lan, amarga ora weruh sang tuan, padha bingung banget. Bapakne, ibuné, seduluré lan kabèh abdi dalem padha bingung, lan swara tangisan, jeritan, isakan lan raungan banter muni ing endi-endi. Panaliten diwiwiti ing saindenging kutha, lan wong-wong Alexandria padha gumun karo apa sing kelakon marang putriné gubernur. Akèh abdi dalem dikirim menyang sakupengé kanggo nggoleki Eugenia. Padha nggoleki ora mung saindenging kutha, nanging uga saindenging tanah Mesir, lan ora lali marang sapa waé sing ketemu ing dalan utawa ing omahé: pedagang, petani, lan para lelungan; nanging ing endi waé ora ana kabar bab mutiara sing larang regané kuwi, sing Wis Tangan Ingkang Maha Luhur simpen ing kasangé nganti wayahe teka.

Wingi bengi, wong tuwane nangis lan meratapi Eugenia tanpa kendhat, kerep nyebut jenenge, mecah-mecah pasuryan, nyawur abu ing sirah, lan ambruk ing lemah amarga kesel lan sedhih sing nyeri ati.

"Evgenia, putri kesayangan kita," pangandikane, "cahyaning ati, kowe ndhelik ing endi saka paningal kita? Panglipur kita, kowe ngungsi ing endi? Pangarep-arep kita, apa pancen kowe wis tilar donya?"

Lan wong tuwane nangis kanggo putrine, sedulure lanang nangis kanggo adhine, dene para abdi dalem lanang lan wadon nangis kanggo sang putri. Kabeh warga uga padha meratapi Eugenia lan ngrasakake sedhih sang

[176] Eugenia, nalika diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'mulya' utawa 'wani'.

pangrèksa, amarga dhèwèké iku tuan sing apikan lan pangrèksa. Banjur padha wiwit konsultasi karo para dukun ramal lan dukun sihir lan padha ngadani pangorbanan akèh marang arca-arca, kanthi pangarep-arep menawa mbok menawa ana salah siji déwa sing bakal mbukak babagan cah wadon sing ilang kuwi. Nanging saka kuwi uga ora ana sing bisa padha weruhi. Para dukun ramal lan dukun sihir meneng bae, amarga padha licik lan bodho, déné arca-arca kuwi ora ana nyawane. Pungkasané, salah siji warga Alexandria ngarang carita bohong kanggo nglipur panguwasa, yaiku: padha ngaku yèn wis diwahyuké marang dhèwèké yèn para déwa padha kesengsem karo kaéndahan Eugenia, banjur nggawa dhèwèké menyang swarga lan ngetung dhèwèké dadi salah siji saka para déwa. Bapaké sing kebak sedhih pracaya marang carita bohong kuwi, nemu panglipur ing larané lan kanthi angel ngowahi tangisé dadi kabungahan. Dheweke langsung mréntahaké supaya ana arca sing dicetak saka emas, sing mirip karo putriné sing dikasihi; arca kuwi dipasang ing panggonan sing misuwur ing Alexandria lan dhèwèké miwiti ngurmati Eugenia sacara umum minangka dewi anyar, kanthi pesta anyar lan kurban akèh. Kanthi cara iki, dhèwèké ngarep-arep bisa ngurangi sedhihé. Nanging, ibune Eugenia, Claudia, lan sedulure lanang, Avit lan Sergius, ora pracaya marang dongeng kuwi lan terus nangis tanpa kendhat lan ora bisa dihibur kanggo Eugenia.

Ing wektu sing padha, sang putri sing pinaringan berkah, sing nyumput nganggo sandhangan lan jeneng priya, lan dianggep priya amarga uripe sing ketat, manggon ing biara sing kasebut mau, kanthi tekun nglakoni patuh monastik lan ngabdi marang Gusti. Dhèwèké unggul banget ing pangawikan ilahi nganti sajrone rong taun wis ngapalaké kabèh Kitab Suci: lan atiné kebak tentrem nganti saben uwong nganggep dhèwèké kaya salah siji malaékat. Ora ana sing bisa nyumurupi sipat wadoné, sing kasembunyi déning kuwasa Kristus lan kasucian prawané sing murni, déné cara uripé lan watak mulyané nggawé wong padha gumun. Omongané andhap asor, ramah, alus, lan ringkes, kebak ajrih marang Gusti lan ngédifikasi. Ora ana sing teka luwih dhisik tinimbang dhèwèké ing ibadah, lan ora ana sing lunga sawisé dhèwèké. Dheweke dadi sumber kabecikan lan pangajaran tumrap kabeh wong: dheweke nglipur wong sing sedhih lan bungah bebarengan karo wong sing seneng; dheweke ngendhegake wong sing gampang nesu lan nesu gedhe mung nganggo siji tembung; dene tumrap wong sombong, mung kanthi ndeleng gaya uripe sing andhap asor wis cukup kanggo langsung nyuda kesombongan lan ndadekake dheweke alus.

Sawisé sawatara wektu, dhèwèké nampa saka Gusti karunia kanggo nindakake mujijat. Saben dhèwèké sowan marang wong lara, lara kuwi langsung mari amarga rawuhe dhèwèké, lan wong lara mau waras manèh. Loro eunuké, Prot lan Iakinf, tansah tetep bareng dhèwèké lan niru tuladhané ing urip; dhèwèké iku abdi lan kanca setya.

Telung taun sawisé dhèwèké mbalik manut marang Gusti, abbot ing biara kuwi séda, lan para sedulur biara padha kumpul nyuwun marang wanita sing pinaringan berkah kuwi kanthi siji swara supaya dadi abbess: padha ora ngerti marang rahasia sing dijaga Gusti, yèn Eugenia kuwi sejatiné dudu priya nanging wanita. Padha weruh uripé sing wicaksana, tanpa cela, lan nyenengake Gusti Allah, sing adoh ngluwihi kabèh askét ing biara kuwi, mula padha nyuwun kanthi tulus lan ngajak dhèwèké supaya nampa panguwasa marang wong-wong mau. Saka siji sisih, dhèwèké wedi yèn ora pantes lan ora sah yèn dhèwèké, minangka wanita, mimpin priya; saka sisih liyané, isin ngapusi lan nolak panyuwunan tulus saka akèh biksu sing terhormat, sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Aku nyuwun marang kowe, sedulur, gawa Injil Suci mrana.'

Lan nalika Injil mau digawa, dhèwèké nerusaké:

'Pantes tumrap wong Kristen, sadurunge nggawe putusan apa wae, dhisik lan utamane kudu rembugan karo Gusti Kristus piyambak. Ayo padha deleng apa sing dadi dhawuhe Kristus ing babagan iki, lan kita bakal manut kersane.'

Nalika Injil dibukak ing ngarsané kabèh komunitas, padha nemokaké tembung-tembung iki: *'Sapa waé sing kepéngin dadi agung ing antaramu kudu dadi abdi panjenengan kabèh, lan sapa waé sing kepéngin dadi sing sepisanan ing antaramu kudu dadi budhak panjenengan kabèh'* (Matius 20:26–27).

Sawisé maca tembung-tembung iki, sang wali kandha:

'Ing kene aku, netepi dhawuhe Kristus lan panyuwunanmu. Monggo aku dadi abdi lan budhak katresnanmu.'

Lan kabèh padha bungah amarga sarujuké. Lan wong sing dikenal kanthi jeneng Eugene—sing sejatine Eugenia—njabat dadi abbas ing biara kuwi, lan dadi kaya tawanan lan abdi tumrap kabèh, kerja tanpa kendhat

kanggo kabèh komunitas, nggawa banyu, motong kayu, ngresiki kabèh sel, lan ngladèni kabèh kanthi semangat gedhé. Kanggo panggonané dhéwé, Evgenia milih selé penjaga gapura, supaya ora katon luwih unggul tinimbang wong liya amarga kualitas selé. Nalika nindakake pakaryan ing biara, dhèwèké ora tau kélangan ibadah gereja sing lumrah, yaiku Matins, Jam-Jam (lan ing dina-dina khusus, Liturgi) lan Vespers. Lan katon marang dhèwèké yèn saben jam sing ora dipigunakaké kanggo muji Gusti iku sia-sia, mula dhèwèké ngati-ati banget supaya ora ana siji jam waé sing kliwat tanpa ngluhuraké Gusti. Dheweke nyekel pakaryan ing tangane lan nduwèni pandonga tanpa kendhat ing lambéné. Lan dhèwèké nampa kuwasa marang roh najis kanggo ngusir saka wong-wong, lan dhèwèké diparingi sih kanggo nindakake manéka mujijat, sing ora ana wektu cukup kanggo nyritakaké kanthi rinci. Nanging ayo padha critakaké kepiyé panganiayaan marang sang wali diwiwiti, uga sisa uripé lan pungkasan sangsara sing dialami.

Ana sawijining wanita ing Alexandria sing jenenge Melanthi, sugih ing bandha nanging ora duwe kabecikan. Dheweke kena demam lan nandhang lara luwih saka setaun. Pundhakané dumunung cedhak biara ing ngendi Eugenia manggon. Sawijining dina nalika krungu yèn sawijining biksu aran Eugenia bisa marasaké kabèh jinis lara, dhèwèké buru-buru menyang kono lan nyuwun marang dhèwèké supaya marasaké lara sing dadi panyakité. Kanthi welas asih, Eugenia ngolesi dheweke nganggo lenga suci, lan dheweke langsung mbuwang kabeh sing mbebayani ing jero awake sing nyebabake lara; sawise waras, dheweke mlaku bali menyang tanah duwene. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké nyiapaké telung wadah pérak murni , lan sawisé diisi dhuwit, dikirimaké marang penyembuh tanpa pamrih mau minangka rasa syukur amarga wis mari. Nanging Eugenia ora nampa kado kuwi lan mbalèkaké marang dhèwèké, kandha:

'Kita wis pinaringan berkah sing akèh saka Gusti kita. Aku nyaranake kowe, Melania sing tak tresnani, supaya kowe mènèhaké kabèh iki marang wong mlarat lan sing butuh pitulungan.'

Ndeleng kado-kadoé dibalèkaké, Melania krasa sedhih banget. Sawisé tekan biara, dhèwèké nyuwun kanthi manéka pangajab lan ngélingaké Eugenia supaya aja nolak kado-kado sing digawa! Akhire, kanthi angel banget, dheweke bisa meyakake abbot Eugene supaya mrentahake supaya wadah-wadah mau digawa menyang sakristi gréja, panggonan sing nyimpen piranti kanggo ibadah ilahi.

Wiwit wektu kuwi, Melania wiwit kerep ngunjungi Eugene lan tiba tresna banget marang dheweke, tanpa nyadari yen ana wanita sing ndhelik ing sangisore sandhangan lan jeneng lanang. Ndelok dheweke isih enom lan ganteng, Melania ora mbayangake yen priya enom kaya ngono bisa tansah urip murni; dheweke wiwit nganggep pamulihan dheweke ora amarga kasuciane, nanging amarga ketrampilan medise. Lan mangkono, saben dina, dhèwèké saya keseret hawa napsu sing saya gedhé kanggo mlebu ing hubungan jasmani karo dhèwèké, mung nggoleki wektu lan panggonan sing pas kanggo nepaki karsa iku. Mula sawijining dina, nalika ana ing tanah duwéané sing ora adoh saka biara, Melania, sing kebak napsu kotor marang biksu enom kuwi, pura-pura lara lan ngutus wong njaluk dhèwèké teka, nyuwun supaya dhèwèké sowan sacara pribadi lan mbantu dhèwèké, kaya sing wis ditindakake kapisan.

Sawisé teka, Eugenia sing pinaringan berkah lungguh ing sisih ambené Melania; Melania nandhang ora amarga lara, nanging amarga napsu daging. Nalika ndelok rai Eugenia, Melania ora kuwat maneh nyumputaké geni sing wis suwé nyala ing batiné. Dheweke mbukak lambene sing ora isin lan wiwit ngucapake tembung-tembung birahi, nggodha lan narik dheweke menyang dosa, kaya wanita Mesir, bojone Potifar, sing tau nggodha Yusuf (Kejadian 39:7–20).

"Aku kobong dening kepinginan lan katresnan sing ora bisa ditahan marang kowe," ujare, "lan atiku ora bisa tentrem nganti kowe sarujuk dadi tuan ing kabèh kagunganku, kalebu bojoku." Ngapa kowe nyiksa awakmu kanthi puasa sing ora perlu lan sengaja mbuwang dina-dina mudamu ing kamlaratan lan kekurangan, nganti awakmu kesel banget lan kaendahan rai kowe sirna? Delengen, ana tanah pertanian amba; ana akèh emas lan pérak, watu mulia lan sandhangan mewah; ana akèh budhak lanang lan wadon! Lan pungkasané, iki aku—wadon enom lan ayu, dadi janda anyar taun iki, lan ora duwe anak, saéngga ora ana ahli waris kanggo bandha-bandhaku. Warisi kabeh iku lan dadi tuan lan pangreksaku.

Melanthi ngendika kabèh kuwi lan liya-liyané, nyoba nggodha Eugenia. Nanging Eugenia sing mulya, isin karo kethèk tanpa isiné pelacur kuwi, mangsuli kanthi tegas:

Meneng, wong wadon, meneng! Lan aja nyoba nglarani aku nganggo racuné ula kuna. Aku weruh yèn kowé wis dadi panggonan agungé setan; lunga saka para abdi Gusti, hai penyesat; supaya kasugihanmu diwarisi

wong-wong sing napsu kaya kowé; nanging kasugihan kita ana ing kamlaratan bebarengan karo Kristus. Babagan nikah, aja nganti pikiran kita tau ngemot pangrasa bab kasenengan daging. O kasucian sing pinaringan berkah, kita ora bakal adol kowe kanggo bandha sing fana! O kesucian suci, kita ora bakal ngotori kowe karo zinah! O Ibu Allah lan Perawan, ing Panjenenganipun kula pasrahaken kapitadosan, kula boten badhe nglanggar sumpah! Kita namung gadhah hiji manten—katresnan kita dhumateng Kristus; kita namung gadhah hiji kasugengan—berkah ingkang sampun kasedhiyakaken ing swarga; kita namung gadhah hiji pusakan—pangertosan bab kasunyatan!

Sawisé ngendika mangkono, wanita sing pinaringan berkah mau langsung tangi lan mulih menyang biarané, déné Melanthi, kebak isin sing ora bisa diungkapaké lan bebarengan nesu, mangkat menyang kutha lan, sawisé ngadhep ing ngarepé gubernur, kandha marang dhèwèké:

Ana sawijining mudha Kristen, sing ngaku dhokter lan manggon ing biara ora adoh saka tanahku, teka ing omahku, lan aku ngidini mlebu kamar turuku kanggo marasaké aku. Nanging dhèwèké, nganggep aku kaya salah siji wong wadon sing ora ajiné lan ora isin, banjur meksa aku tumindak ala, dhisik nganggo tembung muji-muji, banjur nyoba nganggo kekerasan; lan yèn aku ora njerit, lan yèn abdi wadon ora kesusu nulungi aku nalika aku njerit, priya enom tanpa isin iki mesthi bakal ngotori aku kanthi paksa, kaya wong barbar sing ngrebut tawanan.

Tembungé Melanphia nggawe panguwasa nesu banget, banjur dhèwèké langsung ngutus abdi kanggo nangkep ora mung pemuda Eugene sing dikenal dadi dhokter, nanging uga kabèh wong sing manggon bareng dhèwèké, lan sawisé dipasang belenggu wesi, disimpen ing sangkar. Nanging amarga siji penjara ora cukup kanggo nampung kabèh biksu sing ana karo Eugenia, padha dipérang ing pirang-pirang penjara. Warta babagan kedadeyan iki nyebar ora mung ing saindenging Alexandria nanging uga ing kutha-kutha sacedhake, lan para Kristen ngalami akèh panganiayaan lan cacian saka wong-wong pagan , amarga kabèh sing krungu crita Melanthi pracaya marang tembungé, awit dhèwèké kondhang ing antarané wong pagan amarga jujur lan asal bangsawan.

Tanggal sidang lan paukuman para biksu wis ditemtokake; gubernur niyat mbuwang sawatara saka wong-wong mau marang kéwan galak, ngobong liyane ing tiang pancèn, ngantungaké liyane ing wit, lan matèni sing isih ana kanthi manéka werna siksa. Lan nalika dina sing wis ditemtokake teka, akèh wong padha kumpul, ora mung saka kutha nanging uga saka sakupenge. Akeh wong Kristen uga padha kumpul, ing antarané ana akèh presbiter lan sawatara uskup: padha teka kanggo nyekseni pati para abdi Gusti sing ora salah iki (wong Kristen wis yakin yèn fitnah kuwi ora bener), kanggo nglumpukaké sésa awaké lan maringi panguburan sing pantes.

Nalika gubernur Filipus teka karo putrané Avit lan Sergius lan lungguh ing panggonan biasané kanggo hakim, Eugenia sing kaberkahan—sing rahasié isih durung ana sing ngerti—lanus langsung digawa menyang tengah arena, digandheng karo eunuk-eunuké lan para biksu liyané, kabèh diiket nganggo ranté wesi abot. Banjur wong akeh padha muni banter:

'Ayo padha mati para pelanggar hukum sing ora pracaya marang Gusti iki!'

Gubernur, nanging, mrentahake supaya 'putri sing jahat' (kaya sing padha sebut), wedhus putihé Kristus sing suci, digawa luwih cedhak kanggo diadili; kabèh piranti panyiksaan dipasang ing ngarepé; lan para algojo padha siap lan ngancem.

Lan Santa Eugenia ngadeg ing pangadilan ing ngarepe bapak lan sedulur lanangé, ora ana salahé, disamaraké nganggo busana biksu lanang lan sirahé menunduk, supaya ora langsung dikenal. Gubernur banjur nyedhak lan pitakon kanthi ancaman:

Critakna, kowe wong Kristen tanpa hukum, apa Kristusmu maringi dhawuh supaya kowe nindakake pakaryan ala lan kanthi licik nggodha wanita-wanita terhormat supaya nepaki hawa naphsumu sing jahat? Critakna, kowe wong jahat, kepiye kowe wani mlebu ing omahé Nyai Melanphia sing paling misuwur lan meksa kasuciané sing luhur supaya kotor? Kanthi licik nyamar dadi dhokter, kowe wis mbuktekake awakmu minangka mungsuh lan pemerkosa. Mula kowe bakal nampa paukuman sing pantes kanggo niyatmu sing tanpa isin lan wani, lan, amarga ala, kowe bakal mati kanthi cara sing ala.

Mangkono pangandikane gubernur kanthi nesu gedhe, nalika Eugenia sing pinaringan berkah kanthi alus mangsuli:

Gusti kita, Yesus Kristus, sing tak sembah, mulang kasuciyan lan janji gesang langgeng marang sapa waé sing njaga kesucian dhiriné sing tanpa cela. Kita bisa langsung mbuktekake yèn Melania nyalahké kita kanthi bohong. Nanging luwih becik kita sing nandhang sangsara dhéwé lan ora nganti kelangan woh saka kasabaran kita, tinimbang dhèwèké, sawisé kalah lan kabukten salahé, kudu nandhang sangsara apa waé. Nanging, yèn

panjenengan sumpah marang aku kanthi jeneng para raja panjenengan yèn panjenengan ora bakal nglarani saksi palsu iki, mula saiki kita bakal takon dhèwèké bab dosa sing kanthi ora adil dituduhaké marang kita, lan kita bakal weruh yèn dhèwèké dhéwé kabukti salah.

Sawisé gubernur wis ngucap sumpah marang dhèwèké lan janji bakal nepati panyuwuné, Eugenia kandha, karo mbalèk marang Melania:

"Melanphia, jenengmu dhéwé—[177] —dadi saksi pepeteng lan bingung! Kowe wis nggawa akèh sangsara marang wong Kristen liwat fitnah palsumu. Ya wis, kowe ngotot supaya kita disiksa, dibakar, lan dipukul! Nanging yakinana yèn abdi Kristus ora kaya sing kowe gambarke kanthi palsu. Bawani bocah budhak wadon sing kowe sebut dadi saksi dosa kita, supaya gorohé kabukak saka cangkemé dhéwé lan kabeneran dadi cetha.

Nanging budhak wadon sing diajokaké malah nambah goroh demi goroh kanggo nyenengaké tuwané, awit piye bisa dhèwèké ngomong apa-apa sing nentang tuwané?

"Aku ngerti," ujare, "yèn priya enom sing ora isin iki kerep dosa karo wong wadon sembarangan; dhèwèké angkuh, bola-bali nyedhak aku, lan pungkasané wani nyentuh tuan putriku uga." Mlebu kamar turune ing jam pisan esuk, dhèwèké dhisik ngomong karo dhèwèké kaya dhokter, takon kabaré; banjur dhèwèké wiwit ngucapaké tembung-tembung ora isin lan, pungkasané, nyoba memerkosa dheweke, lan mesthine tumindak jahat kuwi bakal kelakon yen aku ora cepet-cepet nelpon para pembantu liyane lan nylametake majikan kita saka cengkraman mesum iki.

Hakim mréntahaké supaya para pembantu wadon liyané diundang, nanging padha uga nyekseni nglawan biksu Eugene, padha nulungi tuwané. Banjur gubernur, kanthi nesu gedhé, kandha:

'Apa sing bisa kowe omongake kanggo mbela awakmu, wong jahat, nalika akèh saksi wis ngalahaké kowe lan mbukak kejahatanmu?'

'Saiki wayahe ngomong,' wangsulé Santa Eugenia, 'awit wayahe meneng wis rampung. Wektu wis teka kanggo ngakoni bebener kanthi bébas, supaya goroh sing ditumpukaké marang kita ora nganti menang tanpa wates, lan supaya kabar ala babagan wong Kristen ora nyebar ing antarané wong-wong kafir. Sejatine, aku kepengin nyimpen rahasiaku nganti pungkasaning uripku, lan kanthi mangkono, ing pangadilan Kristus ing tembe, mbukak goroh-goroh sing ditujokake marang kita lan mbuktekake kasucianku ing ngarsane Panjenengané, amarga katresnan marang Panjenengané aku wis nyimpen rahasia iki. Apa sing nganti saiki tak simpen kanthi tliti, saiki kudu tak ungkapake, supaya kaluputan ora ngungguli ketulusan, lan kejahatan pagan ora ngina utawa ngremehake urip Kristen sing taat lan suci. Aku bakal mbukak bebener iki ora amarga kesombongan, nanging kanggo kamulyaning asmané Yesus Kristus; awit kuwi kakuwatané asma suci iki nganti para bojo sing urip ing ajrih marang Gusti padha diparingi ajining diri sing padha karo bojone, lan wong saka siji jinis ora bisa luwih unggul ing pracaya tinimbang jinis liyane, kaya sing diandharake guru Kristen, Rasul Paulus: ora ana bedane ing ngarsane Gusti antarane bojo lan bojoné, *'awit kowe kabeh padha siji ing Kristus Yesus'* (Gal. 3:28). Mula aku uga kepéngin, amarga Kristus sing tak pracaya, sing tak tresnani kanthi sak atiku lan sing tak pasrahi kabèh pangarep-arepku, supaya ing cara urip lan penampilan njaba aku dadi priya tinimbang wadon, njaga kasucianku kanggo Panganten Surgawi siji-sijiné sing paling suci lan langgeng.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nyabuti sandhangané saka ndhuwur, mbukak sawatara awaké sing suci lan murni minangka dara, lan gubernur weruh yèn dhèwèké iku wanita. Banjur Eugenia kandha marang dhèwèké:

'Gusti, panjenengan bapak kula miturut daging, Claudius ibu kula, lan Avit saha Sergius, ingkang lenggahan kaliyan panjenengan, punika sedulur kula. Bab aku dhéwé, aku putri panjenengan Eugenia, sing wis nyingkiri donya lan kabèh kasenengané amarga katresnan marang Kristus; iki Prot lan Hyacinth, eunukhku, sing bareng aku nglakoni piwulang Kristus. Lan Kristus wis maringi sih rahmat marang aku, saengga lumantar pangapurané Panjenengané wis ndadekake aku sing ngungkuli kabèh napsu lan hawa, lan aku yakin tenan yèn Panjenengané bakal njaga aku kaya saiki nganti pungkasaning jaman.

Durung rampung dhèwèké ngandika, bapak lan sedulur lanangé, adhedhasar tembungé lan uga saka ciri-ciri rai (awit padha merhatosaké tenanan), padha ngenali yèn dhèwèké pancèn Eugenia. Sakwise kuwi, kebanjiran kabungahan sing ora bisa diungkapake lan luh, padha munggah saka kursi lan mlayu marang dheweke, nyekel

[177] Melania, sing diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'rambute ireng'.

dheweke, nyium dheweke, nangis amarga kabungahan lan bungah amarga ujug-ujug nemokake Eugenia, tanpa dheweke sanajan padhanging donya iki ora bisa maringi kesenengan marang dheweke. Ibune, Claudia, langsung kabari yen putrine Evgenia wis kapanggih. Dheweke langsung nyurung maju lan nalika weruh Eugenia sing dikasihi, nindakake apa waé sing bisa, nyawuri putriné nganggo tembung-tembung sing paling alus, ndelok putriné kaya-kaya wis tangi saka pati. Nyekseni apa sing kelakon, wong-wong padha gumun lan muni banter:

'Kristus siji, Gusti Allah sejati siji, Gusti Allah Kristen!'

Lan akèh wong Kristen sing teka karo uskup lan presbiter kanggo ngubur badan para martir uga padha nyanyi, kebak kabungahan sing ora bisa diucapake: *'Tangan tengenmu, ya Gusti, kinurmatan ing kakuwatan; tangan tengenmu, ya Gusti, wis nggebug mungsuh.' Sapa sing dadi Gusti sing agung kaya Gusti kita, sing mbukak apa sing didhelikake lan mbukak apa sing rahasia; Panjenengané nyekel wong wicaksana ing kelicikane dhéwé"* (Kaluwihan 15:6; Mazmur 76:14; Ayub 5:13).

Banjur padha nggawa sandhangan sing ditenun nganggo emas lan dihiasi perhiasan sing larang regane, sing dienggo Eugenia déning wong tuwa lan seduluré sanajan dhèwèké ora kersa, lan banjur didudukaké ing panggonan sing dhuwur supaya kabèh wong bisa ndeleng lan bungah bareng karo wong-wong mau amarga sing ilang wis ketemu. Sakwise kuwi, para biksu sing biyen diiket bareng Eugenia langsung dibebasake saka belenggu; padha diperlakoni kanthi welas asih lan dihormati minangka abdi sejati Kristus.

Nanging Melanthi kebak rasa wedi lan isin, lan sadurunge dheweke ninggalake panggonan pangadilan, geni tiba saka swarga ing omahé lan kobong nganti dadi abu, bebarengan karo kabèh bandha lan harta karuné, nganti ora ana bekas apa-apa sing ketinggalan. Lan ana kabungahan ageng ing antarané kabèh wong pracaya ing Alexandria lan saindenging Mesir – utamané nalika gubernur Philip dhéwé, bebarengan karo garwané, putrané lan kabèh wargané, dibaptis lan pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus; akèh wong pagan banjur nampa baptisan suci, lan tentrem bali marang Gréja Kristus.

Sawisé kedadeyan-kedadeyan iki, Gubernur Filipus ngirim layang marang para kaisar Severus lan Antoninus[178] , ing ngendi dhèwèké nulis yèn ora ana kapentingan Kakaisaran Romawi kanggo ngusir wong Kristen saka kutha-kutha, amarga wong-wong mau wigati kanggo kabecikan umum. Para raja nggatekake pituture, lan ing kabèh kutha Mesir wong Kristen mbalèkake omah-omah, tanah, gréja, lan pakurmatané, padha nikmati tentrem – lan kesalehan Kristen mekar.

Nanging kasucian tansah digandhengake karo iri ati mungsuh, lan dosa perang nglawan kabecikan. Mula saiki uga, sawetara pemuja berhala paling misuwur ing Alexandria angel ndeleng kepiye saben dina jumlah wong Kristen saya tambah akeh, dene jumlah wong sing nyembah berhala saya suda. Diparingi piwulang déning bapaké, Setan, padha marani para raja karo fitnah marang panguwasa Filipus.

'Sajeroning sangang taun kabèh,' ujare, 'Filipus wis mréntah tanah Mesir kanthi becik lan ngetutaké paugeran kraton kanthi ketat. Nanging kita ora ngerti apa sing wis kelakon marang dhèwèké saiki: dhèwèké wis owah banget. Dhèwèké wis ninggalaké sembah marang déwa-déwa para leluhur kita lan nuntun kabèh wong kanggo nyembah Panjenengané sing (miturut kabèh wong) dipatèni déning wong Yahudi ing Palestina kanthi disalib. Ora ana maneh rasa hormat utawa patuh sing pantes marang paugeran kraton panjenengan. Dheweke luwih milih wong Kristen sing ora nduwé agama tinimbang kita kabèh; akèh saka wong-wong mau, nalika ngunjungi candhi déwa-dewa kita, padha nyawuri kanthi cacian tanpa wates, nyebuté wit, watu sing ora peka, lan arca sing ora nduwé jiwa.

Kanthi tembung kaya ngono lan liya-liyané, padha nyurung loro raja mau supaya nesu marang Filipus, lan padha ngirimaké pesen iki marang dhèwèké:

'Raja Agung, panguwasa sing sadurunge kita, amarga ngerti kasucian lan pangurmatanmu marang dewa-dewa karuhun Romawi, ngangkat kowe ing Alexandria ora mung dadi gubernur, nanging kaya raja Mesir, lan paring prentah supaya kowe mréntah nagari iki tanpa gangguan nganti seda, lan ora ana liyane sing diangkat nggantèkaké kowe. Kita uga wis njaga pakurmatan iki kanthi ora kena diganggu, nanging mung sakwéné kowe dadi kanca lan abdi déwa. Nanging saiki, kita krungu yèn kowe wis ninggalaké déwa lan mungsuh marang kita. Mula saka iku kita paring dhawuh supaya kowe bali marang ibadah marang dewa-dewa Romawi kaya biyen lan

[178] Kaisar Romawi Septimius Severus (193–211) nduwèni anaké Antoninus dadi raja bareng.

nerusake nikmati pakurmatan lan kamulyan kaya sadurunge, utawa, yen kowe ora gelem mandheg nolak dewa-dewa, langsung nyerahake jabatanmu lan mbatalake kagunganmu.

Sawisé maca layangé raja, gubernur kuwi pura-pura lara supaya dhèwèké nduwé wektu kanggo adol kabèh kagungané lan nyaluraké—séparoné marang gréja-gréja, lan separoné manèh marang wong mlarat.

Philip sing pinaringan berkah nduwèni karunia wicara lan lumantar pidatoné ngyakinaké akèh wong Yunani pinunjul supaya mlebu agama Kristen, sarta nguwataké lan negesaké iman wong-wong sing ringkih lan ragu-ragu.

Sawisé kabèh kagungané didol lan diwènèhaké, dhèwèké mundur saka jabatan gubernur, lan sakwisé kuwi kabèh wong Kristen ing Alexandria milih dhèwèké dadi uskup. Sawisé sawatara wektu, ana gubernur liya jenengé Terentius teka saka Roma kanggo nggantèkaké panggonané; dhèwèké kepéngin matèni Filipus nanging wedi marang wong-wong, amarga kabèh wis siap nyawani uripé kanggo uskupé. Mula dhèwèké nyewa pembunuh rahasia sing sawisé mlebu kamar sang wali lan nemokaké dhèwèké piyambak lagi ndedonga marang Gusti Allah, banjur nyabet dhèwèké nganggo pedhangé lan sawisé kuwi mlayu. Kabar iki langsung nyebar ing saindenging kutha, lan kabeh wong nangis, meratap, lan bingung ing endi-endi. Amarga wedi yèn wong-wong bakal nyadari pengkhianatane, Terentius mréntahaké supaya para pembunuh rahasia kuwi langsung digoleki lan dipenjara, diiket nganggo ranté abot, kaya arep disiksa lan dihukum pati kanthi kejem. Ananging, Uskup Philip sing kasucèkaké kuwi isih urip telung dina sawisé ngalami tatu, lan sawisé seda dadi martir ing Gusti, piyambakipun paring pinunjul mahkota martir. Piyambakipun njabat uskup sajrone setaun telung wulan. Piyambakipun dikubur ing jeroning kutha ing panggonan sing dikenal kanthi jeneng Izium, ing gréja sing piyambakipun dhéwé sing mbangun.

Sawisé nyekel para pembunuh ing panjara sawatara wektu, gubernur Terentius mbebasake wong-wong mau kanthi alesan miturut dhawuh raja, banjur kabèh padha mangertèni yèn uskup suci kuwi wis dipatèni miturut dhawuhé. Sawisé bapaké séda, Santa Eugenia nglumpukaké para dara Kristen sakubengé lan nerusaké ngabdi marang Gusti Allah bebarengan karo wong-wong mau, urip kanthi suci, déné ibuné, Claudia, mbangun omah panginepan sing amba lan nyawisaké awaké kanggo nglayani para lelungan lan wong lara. Sawisé suwé, dhèwèké bali menyang tanah kelairané, Roma, nggawa loro putrané lan putri pinaringan berkah Eugenia, banjur manggon ing tanahé. Pamaréntah Roma nampani Avitus lan Sergius kanthi becik, lan salah sijiné diangkat dadi gubernur Kartago[179] , déné sijiné dadi wakil raja ing Afrika.

Ing wektu sing padha, Santa Eugenia nalika manggon ing Roma kanthi rahasia nuntun akèh para dara—putri-putri para bangsawan—marang Kristus lan ngajak supaya padha njaga kasuciané. Ing wektu kuwi ana ing Roma sawijining dara mudha keturunan kraton sing jenengé Vassilla, sing wis dadi yatim piatu sawisé tilar donyane wong tuwané. Nganti umuré cukup diwasa, dhèwèké diserahaké marang pamané, Elin, lan dijodhokaké déning para raja marang sawijining priya enom sing misuwur amarga kawani lan kabangsawané, aran Pompey. Nanging mantenané ditundha pirang-pirang taun, amarga Vassilla isih enom banget sawisé tilar donyané wong tuwané. Asring krungu jenengé Kristus lan Eugenia, babagan uripé sing suci lan luhur budi, lan mujijat-mujijat sing kawangun déning kuwasa Kristus, atiné kobong semangat, amarga Gusti, ing dalan-dalane sing misterius, nimbali dhèwèké menyang panggonané ing swarga. Dhèwèké nduwé loro kepinginan: sinau kabeneran babagan Kristus lan ketemu Eugenia. Nanging dheweke ora bisa sowan langsung lan rembugan karo Eugenia, amarga wedi yen tunangane bakal ngerti, lan amarga ana panganiayaan marang umat Kristen sing lagi kedadeyan ing Roma wektu kuwi. Mulane, Vassilla ngutus abdi setya marang Eugenia, nyuwun supaya nyritakake babagan Kristus marang dheweke—sanajan mung kanthi tulisan—lan mulangake carane wong kudu pracaya marang Panjenengané.

Santa Eugenia bungah banget nampa layang iki. Sawisé rembugan karo ibuné lan para eunukh, yèn layang ora bisa mulang sak efektif tembung sing diucapaké langsung, dhèwèké mréntah para eunukh supaya nyiapaké awaké dhéwé, kepéngin ngirimké mau kaya hadiah kanggo Vassilla. Nalika ngirimké mau, Eugenia nulis:

'Ing kéné aku ngutus marang kowé minangka peparing, adhiku sing tak tresnani Vassila, loro abdi setya, eunuk Protas lan Iakinth, sing wis gedhé bareng aku wiwit yuswa enom; muga-muga dhèwèké dadi layang urip saka aku.'

[179] Kutha kuna ing Afrika Lor. Saiki, Tunis dumunung ing panggonan kuwi.

Vasilla kanthi bungah nampani para eunuk, sing katon minangka abdi nanging sejatine para rasul Kristus. Kanthi rembugan karo dheweke awan lan bengi, padha mulang dheweke bab iman suci, amarga dheweke tansah ngrungokake kanthi tliti, kabungahan, lan pangabdian marang tembung-tembung ilahi sing mili saka lambene, lan pracaya kanthi sakabehe atine marang siji Gusti Allah Kristen, Pangripta kabeh samubarang. Nalika Paus, Cornelius sing kabegjané[180] , krungu bab iki, piyambakipun rawuh kanthi rahasia lan ngabaptis dhèwèké kanthi asmané Tritunggal Agung. Sawisé kuwi, pamané Elin uga pracaya marang Kristus, saéngga Vassilla bisa gampang ketemu karo Eugenia lan nikmati pacelathon suci lan nyenengaké karo dhèwèké. Saben bengi, Eugenia teka ing omahé tanpa alangan, ing sangisoré pangayoman pamané.

Kanthi mangkono, Santa Eugenia lan ibuné sing berkah, Claudia, nuntun akèh wong marang Kristus. Kabèh janda Kristen ing Roma padha golek pangayoman marang Claudia, lan para cah wadon enom marang Eugenia, nemokaké tentrem kanggo badan lan jiwa bebarengan karo wong-wong mau. Saben sonten Setu, Santo Kornelius, Paus Roma, ngirim pandonga lan mazmur[181] menyang omahé Claudia, supaya padha bisa ndedonga lan muji Gusti sajrone wengi; lan ing esuk, nalika jago kuwak-kuwik, panjenengané piyambak rawuh marang wong-wong mau, mbaptisaké wong-wong sing bali marang Kristus, nindakake Liturgi Ilahi lan maringi Misteri Suci marang kabèh wanita. Lan Gréja Allah saya tambah akèh lan mekar ing tengah panganiayaan, kaya kembang lili ing antarané duri. Oh, pinten para dara suci Eugenia lan Vassila sing nuntun dumateng Gusti, pinten para wanita sing digawa dening Santa Claudia dumateng Panjenengané, lan pinten para priya enom sing digawa dening para eunukh sing pinaringan berkah, Prot lan Hyacinth, dumateng Panjenengané!

Nanging nalika raja-raja sing ora pracaya marang Gusti, Valerian lan Gallienus[182] , munggah pangkat, panganiayaan marang wong Kristen saya kenceng. Para raja ngetokake prentah supaya kabèh guru Kristen dipatèni, lan sing paling dhisik padha nggoleki Santo Kornelius, Paus, kanggo dipatèni.

Sawisé ketemu Santa Vasilla wektu kuwi, Santa Eugenia kandha marang dhèwèké:

'Gusti wis maringi wahyu marang aku yèn kowe bakal enggal nampa mahkota martir amarga kasucianmu.'

'Gusti uga wis paring wahyu marang aku babagan kowe,' wangsul Vasilia, 'menawa kowe bakal nampa mahkota martir kaping pindho – siji kanggo sangsara lan kasangsaran sing wis kowe alami ing Alexandria, lan siji maneh kanggo getih sing bakal kowe corakake nalika nandhang sangsara kanggo Kristus.'

Banjur Eugenia sing berkah ngangkat tangane menyang langit lan kandha:

'Gusti Yesus, Putraning Kang Maha Luhur, lair saka Perawan, Indhung Panjenengan ingkang Maha Suci, amarga kaslametan kita, pimpinna kabèh para dara ingkang Panjenengan pasrahaké marang kula, ing kasucianing dara ingkang langgeng, mlebu ing Karajan langgeng kamulyan Panjenengan!'

Banjur ngadhep marang akèh para dara Kristus sing lungguh bareng karo dhèwèké lan Vassila, Eugenia sing Kabarkah ngendika:

Wayahé panèn anggur wis teka, nalika tandurané dipangkas lan banjur diajokaké dadi anggur ing méja kraton. Lan ora ana siji kraton agung utawa jabatan luhur sing ora dihias nganggo getih tandurané iki. Mangkono uga kowe, cabang-cabangé lan tandurané atiku, siyapna awakmu kanggo Gusti. Kesucian nggawa kita luwih cedhak marang Gusti; kesucian ndadekake kita kaya para malaikat; iku ibu gesang langgeng, kanca kasucen, dalan aman menyang swarga, panganten kabungahan, pimpinan daya mujijat, kehangatan lan mahkota iman, kekuwatan lan pangukuhan katresnan. Kita ora kena ngupaya apa-apa kanthi ngluwihi, utawa nggatekake apa-apa kanthi jero banget, kajaba tetep ing kesucian prawan sing tanpa cela; nanging luwih mulya maneh mati kanggo kesucian prawan. Apa iku kesenengan donya sing sia-sia lan ngapusi, sing nalika muncul nggawa kabungahan sakedhap, nanging nalika sirna nyebabake sangsara langgeng; sing nggawa guyu sing cepet sirna mung kanggo nyebabake tangis langgeng; sing nampilake kembang kesenengan sing cepet layu mung kanggo nggawa sedhih langgeng; janji urip sing bahagia ing jaman saiki, nanging saktenane mung bakal ngutus kowe menyang sangsara langgeng ing jaman sing bakal teka. Mula saka iku, he para dara sing paling tak tresnani, sing nganti saiki wis padha berjuang bareng aku ing perjuangan dara, terusna tetep urip ing katresnané Gusti, kaya sing wis kowe wiwiti. Dina-dina tangis sementara wis teka marang kowe, supaya kowe bisa bungah lan seneng ing kalanggengan. Bab

[180] St Cornelius, Paus Roma, mimpin Gréja Roma saka taun 251 nganti 252.

[181] Yaiku buku-buku liturgi, sing nalika semana arang banget lan ora gampang ditemokake.

[182] Valerianus – Kaisar Romawi, mrentah saka taun 253 nganti 260. Putrané, Gallienus, mrentah saka taun 260 nganti 268.

aku, aku nyerahake kowe marang Roh Suci lan pracaya yèn Panjenengané bakal njaga kowe tetep suci lan tanpa cacad. Aja manèh ngupaya ndeleng pasuryanku, nanging delengen nganggo mripat rohani tumindak lan lampahku.

Sawisé maringi piwulang iki, Eugenia nyium saben wong lan nglipur sing nangis; banjur, sawisé padha ndedonga bareng karo Vasilia lan tukar ciuman, padha pisah. Ing dina iku uga, salah siji abdi putri Santa Vasilia menyang tunangan sang putri, Pompey, lan kandha marang dhèwèké:

"Gusti, kula mangertos menawi para raja sampun janji badhe ngawadalken tuan putri dhumateng panjenengan, lan langkung saking nem taun panjenengan sampun ngentosi ngantos piyambakipun diwasa tanpa nikah. Saiki aku teka maringi kabar yèn sampeyan ora perlu manèh nikah karo dhèwèké, amarga paman lan wali dhèwèké wis dadi wong Kristen, lan dhèwèké dhéwé wis nyawiji saktenané marang iman Kristen lan saiki ngremehké ora mung sampeyan, nanging uga donya kabèh. Dheweke nduwé loro eunukh sing dikirim déning Eugenia, lan dhèwèké ngajèni eunukh mau kaya guruné, nyium sikilé saben dina kaya déné déwa sing langgeng. Eunukh-eunukh mau sejatiné guru sihir Kristen.

Ceritane bocah wadon budak iku nggawe Pompey kebak nesu sing paling nggegirisi; mumbul tangi, dhèwèké langsung mangkat kanggo ketemu Elin, guru Vasilia.

'Ing sawetara dina kepungkur,' ujare marang dheweke, 'aku wis mutusaké arep omah-omah. Mula, tulung idinaké aku ndeleng putri sing para raja sing ora bisa dikalahaké wis paring marang aku dadi garwaku.'

Guru mau langsung mangertèni yèn Pompey wis ngerti bab pangowahan iman marang Kristus, banjur mangsuli:

'Nalika Vasilia isih enom lan durung mateng, aku ngopeni lan nglindhungi dheweke kaya maningkin mataku, lan ngedidik dheweke miturut kalungguhané. Nanging saiki dhèwèké wis tekan umur diwasa lan wicaksana, lan amarga asal-usulé sing luhur dhèwèké kepéngin bébas saktenané lan ora tundhuk marang sapa waé. Mula saka kuwi, aku ora nduwé wewenang kanggo ngidini panjenengan ndeleng dhèwèké: kabèh mau gumantung marang sarujuké dhèwèké dhéwé.

Amarga nesu saya gedhe, Pompey menyang omahé Vasilia lan miwiti nggebuk lawang, dhèwèké mréntah para penjaga gapura supaya ngandhani Vasilia yèn dhèwèké wis teka.

Nanging, nalika wis krungu yèn dhèwèké teka, Vasilia nolak ngidini dhèwèké mlebu. 'Ora pantes yèn priya enom,' wangsulane, 'ngobrol sakpriyé karo cah wadon; uga ora pantes yèn cah wadon mung ndelok pasuryané priya. Luwih manèh, aku ora ngerti apa maksud Pompey teka marang aku.'

Sawisé mundur kanthi isin, Pompey nggolèki sawatara bangsawan lan bebarengan karo wong-wong mau nyuwun pangayoman marang sang raja, ngeluh bab tunangane lan bab Eugenia.

'Duh para raja ingkang paling mulya,' pangandikane, 'mugi paduka paringi pitulungan dhumateng para kawula Romawi lan ngusir saking kutha iman dhumateng Gusti Anyar ingkang dipunwartakaken dening Eugenia. Wis suwe, wong-wong sing nyebut awake dhewe Kristen iki wis nglarani wong akeh. Padha nginjak-injak ukum kita, ngremehake dewa-dewa kita kaya arca sing ora ana gunane, lan mbengkokake ukum alam kanthi ora ngidini calon penganten wadon omah-omah karo calon penganten lanang sing wis dijodhokake. Yen ora ana mantenan, saka ngendi manungsa bakal lair? Lan yen ora lair, sapa sing bakal kok pimpin? Saka ngendi pasukan lan kekuwatan wong Romawi bakal teka? Sapa sing bakal ngalahake mungsuh kita? Kepiye tanah air kita bisa lestari, lan kepiye urip manungsa bakal lumaku?

Pompey ngandika dawa bab prakara sing padha, nangis nganti luhé ngglundhung. Raja Gallienus, bebarengan karo kabèh bangsawané, nresnani Pompey lan langsung maringi dhawuh yèn gadis Vasilla kudu sarujuk omah-omah karo calon bojone utawa dipatèni nganggo pedhang. Babagan Eugenia, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dhèwèké nyembah marang déwa-déwa utawa mati ing sangsara. Saterusé, sang raja mènèhi dhawuh supaya kabèh wong Kristen dipatèni – lan ora mung wong Kristen, nanging uga sapa waé sing wani nyumputaké wong Kristen bakal dipatèni uga.

Nalika prentah raja tekan marang prawan suci Vasilia, dhèwèké mangsuli kanthi banter lan tanpa wedi:

'Calon garwaku yaiku Sang Raja para raja, Kristus, Putraning Allah, lan saliyané Panjenengané aku ora kepéngin ngerti priya liya.'

Nalika krungu tembung-tembung mau, dhèwèké langsung dipatèni nganggo pedhang. Loro eunukh suci, Prot lan Iakinf, uga dicekel lan diseret menyang candhi pagan kanggo nyembah dewa jahat Diya[183] . Nanging

durung suwe para wali mlebu candhi, arca kuwi tiba ing sikilé lan remuk dadi bledug lan abu. Gubernur kutha, Nikitius, nalika krungu bab iki, mrentahake supaya sirahé dipotong, amarga pracaya yèn wong-wong mau wis ngrusak déwa Diya liwat sihiré. Babagan Santa Eugenia, dhèwèké diundang ngadhep lan diwiwiti takon babagan ilmu sihir. Minangka wangsulan, santa mau wiwit ngandika dawa lan kebak kawicaksanan babagan Gusti Allah sejati, sing jenengé waé nggawe setan-setan gemeter ketakutan, nganti padha ambruk bareng arca-arca. Ora nggatekake tembungé, panguwasa mau mrentah supaya dhèwèké digawa menyang candhi Diana kanggo dipuja, nanging sadurungé dhèwèké mlebu, candhi mau ambruk bareng karo arca. Nalika sang raja krungu kabar iki, dhèwèké mrentah supaya dhèwèké dibuwang ing Kali Tiber karo watu sing diiket ing gulu. Nanging nalika iku kelakon, watu mau langsung longgar lan sang wali mlaku ing banyu kaya ing daratan garing. Banjur dhèwèké dicekel manèh lan dibuwang menyang tungku geni sing kobong banget, nanging tungku geni mau dumadakan dadi adhem, ora nglarani sang wali, lan dhèwèké metu saka kono tanpa tatu apa-apa. Banjur dhèwèké dibuwang menyang penjara jero lan peteng lan keluwen salawase sepuluh dina, nanging sinar rahmating Gusti ora nate mandheg sumunar marang sang wali, lan pangan dikirimaké saka swarga. Ing penjara kuwi, Gusti kita Yesus Kristus rawuh marang Eugenia lan ngendika:

Aku iki Juruslametmu, kang wis kowe tresnani lan isih kowe tresnani kanthi sakabehe atimu lan sakabehe jiwamu, lan amarga Aku kowe nandhang sangsara iki. Aku bakal ngagem kowe kamulyan ageng lan ngisi kowe kabungahan kang ora bisa diucapake. Mangkono uga dadi pratandha tumrap kowe: Aku bakal nampani kowe ing panggonanku ing swarga ing dina sing padha nalika Aku lair ing donya saka kandungan sing suci, saka prawan.

Panyingkapan Gusti iki ngisi atiné dara suci kanthi kabungahan kang ora bisa diandharake, lan dhèwèké wiwit ngentèni wektu pamisahan saka badan kanthi kabungahan. Ing dina sing padha karo Wiyatané Kristus, sawijining algojo dikirim menyang dhèwèké ing penjara, sing matèni dhèwèké nganggo pedhang[183] .

Mangkono dara suci lan kinurmatan Eugenia tekan pungkasaning urip donya lan sangsara ing bumi, sarta wiwitaning urip langgeng lan kabegjan. Ibune sing berkah, Claudia, bebarengan karo wargane, njupuk badan suci lan mulya mau lan ngubur ing tanah kagungan kulawarga, ora adoh saka Roma, ing ngendi Santa Eugenia nalika isih urip wis ngubur badan akèh wong pracaya.

Ing sawijining wengi, nalika ibuné nangis ing kuburané, Santa Eugenia muncul marang ibuné, digandheng karo akèh para dara lan kaubengi kamulyan ageng, banjur kandha:

'Bungahna lan senengna, ibu, amarga Kristus wis nggawa aku menyang kabungahan para wali, lan bapakku menyang cacahing para patriark: ing dina Kebangkitan Panjenengané uga bakal nampa ibu menyang kabungahan langgeng. Parengna putra-putramu, sedulurku, supaya padha setya netepi nganti pungkasan panggilan Kristen sing ditampa nalika baptisan, supaya padha dadi sedulurku ora mung ing badan nanging uga ing roh, lan kanthi mangkono kita bisa nyuguhake sakabehe kulawarga kita minangka kurban sing nyenengake marang Gusti Allah.

Nalika sang wali ngandika makaten dhumateng ibunipun, kapirang-pirang swara malaikat suci karsanana, padha nyanyi lan ngluhurake Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah ing Tritunggal; dhumateng Panjenenganipun, sanadyan saking kita para dosa, mugi kaparingi kamulyan lan puji salami-laminipun. Amin.

Peringatan Sang Suci Nikolaus, Sang Rahib.

Dipepering ing tanggal 24 Desember

Bapa kita sing kinurmatan, Nicholas, wiwitane dadi panglima militer ing sangisoré Tsar Nikiforos saka Yunani[184] , lan nduwèni akèh resimen militer ing sangisoré panguwasané. Nalika Raja Nikiforos lagi perang karo wong Bulgaria, Nicholas uga mangkat perang bareng prajurité: nalika sonten, dhèwèké mlebu ing losmen, dhahar bareng karo juru losmen lan sawisé ndedonga, banjur turu. Nanging nalika jaga kapindho lan katelu ing wayah wengi[185] , putri juru losmen sing digerakake dening hawa napsu setan kanggo nindakake dosa, kanthi meneng

[183] Miturut kalender Santo Jerom sing wis diangkat dadi bejo lan sawetara sumber liya, Santo Eugenia ngalami martir tanggal 25 Desember.

[184] Kaisar Bizantium Nikephoros I mrentah wiwit taun 802 nganti 811.

nyedhaki amben komandan, mbangunake dheweke, lan miwiti nggodha dheweke supaya nindakake zinah nganggo tembung-tembung dosa.

"Adohna saka napsu setanmu sing edan, cah wadon," kandha voivode marang dheweke, "lan aja nyoba ngrusak kesucianmu, utawa nglebokake aku, jiwa sengsara, menyang jeroning neraka!"

Krasa isin sethithik, dhèwèké mundur, nanging ora suwé dhèwèké nyedhak manèh, nggoda priya sing suci mau supaya dosa. Gubernur ngusir dhèwèké manèh, nanging dhèwèké teka kaping telu, kobong karo napsu mesumé setan. Banjur gubernur sing pinaringan berkah kandha marang dhèwèké:

"Wah, kowe iki wong sengsara, kebak kabodhoan lan kegilaan, dadi budak hawa napsumu! Apa kowe ora weruh yèn setan-setan padha nyurung kowe, kepéngin ngrusak kesucianmu lan ndadèkaké kowe dadi guyonan lan isiné kulawarga lan kabèh wong, nalika nyemplungaké nyawamu ing sangsara langgeng? Apa kowe ora weruh yèn aku, sanadyan ora pantes, arep nglakoni perang getih marang bangsa manca? Mangka piye aku bisa ngotori awakku dhéwé kanthi mlebu perang! Ora, Gusti bakal nulungi aku, lan aku ora bakal ngotori awakku dhéwé!

Dheweke ngendika iki lan akèh manèh marang cah wadon sing ora isin, lan amarga isin, dheweke ngusir dheweke saka sisihé. Nalika esuk sumunar, gubernur tangi lan sawisé ndedonga, banjur budhal ing lelampahané. Ing bengi sabanjuré, ing sawijining impen, dheweke weruh dhéwé ngadeg ing panggonan kang éteris. Ing jejere dheweke ana sawijining Sing Kuwasa, sikil tengene nyandhak ing sikil kiwa.

"Apa kowe weruh para prajurit ing loro-lorone?" dhèwèké takon marang Nicholas.

'Inggih, Gusti,' wangsulane, 'kula mirsani menawi wong Yunani ngalahaké wong Bulgaria.'

Banjur Pria sing wis muncul marang komandan sing sholeh iku kandha marang dheweke:

'Delengen kita.'

Ndelok marang Sing Maha Kuwasa, komandan weruh yèn Panjenengané wis nyilakaké sikil kiwa ing ndhuwur sikil tengen. Sawisé kuwi, Nikolai sing saleh mbalèk marang para prajurit lan weruh yèn wong Bulgaria wis mbalèkake kekuwatané lan tanpa welas asih nggebug resimen-resimen Yunani.

Nalika perang wis rampung, Sing Maha Kuwasa ngendika marang komandan sing sholeh:

'Mriksanen kanthi teliti mayit-mayit sing tiwas lan kandhaa marang aku apa sing kok deleng.'

Sawisé ndelok sakupengé, komandan weruh yèn kabèh lapangan kebak mayit, nanging ing tengahé ana panggonan siji sing ditutupi suket lan kosong, cukup amba kanggo siji wong nggleleng.

"Gusti," ujare, "kabeh lapangan iki kebak mayit wong Yunani sing dipatèni tanpa welas asih, kejaba ana siji panggonan sing cukup kanggo siji wong nggleleng."

"Kowe ngerti apa iki?" pitakoné Sing Maha Kuwasa.

Gubernur mangsuli marang Panjenengané:

'Kula boten mangertos, Gusti, lan boten sekolah, lan kula boten mangertos bab punika.'

Banjur Pria medeni kuwi kandha marang dheweke:

'Panggonan kosong sing katutupi suket iku, pas gedhene kanggo siji wong nggleleng, wis disiapake kanggo kowe. Kowe kudune nggleleng ing kana, dipatèni bareng kanca-kancamu, lan ngisi kekosongané. Nanging wiwit bengi wingi kowe kanthi gagah berani ngusir ula sing licik, sing wis bergulat karo kowe kaping telu, nggodha kowe supaya dosa lan nyoba matèni kowe, mula kowe wis nylametaké awakmu saka pati: kowe wis ninggalaké panggonan kang katutupi suket iki kosong , lan wis nylametaké nyawamu bebarengan karo awakmu. Saklawasé uripmu, sawisé kaslametaké saka pati, kowé bakal ngabdi marang Aku.

Ndeleng lan krungu kabèh mau, Nicholas sing bener kaget banget; dhèwèké mumbul saka turu, kebak rasa wedi lan ngeri, banjur tangi lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo para prajurit. Nalika perang diwiwiti lan loro pihak padha perang kanthi ganas banget, sepisanan wong Yunani unggul lan nguwasani wong Bulgaria, nanging banjur wong Bulgaria dumadakan padha kumpul maneh lan wiwit nguwasani wong Yunani. Kaya kéwan galak, padha wani nyerang barisan wong Yunani lan ngusir wong-wong mau, tanpa welas asih padha nggebuki. Ora suwe kabèh pasukan Yunani ambruk amarga pedhangé wong Bulgaria, lan Tsar Nikiforos dhéwé meh ora bisa lolos karo sawatara pengiring cilik.

---

[185] Ing jaman mbiyen, kanggo nglindhungi omah-omah lan kutha saka serangan mungsuh lan ancaman liyane, para penjaga dipérang dadi pirang-pirang giliran supaya ana pergantian penjaga kanthi teratur lan ora gampang kesel. Mula saka iku, wektu diukur adhedhasar jaga – jaga kapisan, jaga kapindho, lan sateruse.

Banjur komandan resimen Yunani, Nicholas sing Kaberkahan, nalika weruh impené dadi kasunyatan, matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis nylametaké dhèwèké saka pati lan, sawisé nyerahaké jabatane, mundur menyang biara, nangis tanpa kendhat lan nelangsa marang para prajurit sing gugur. Sawisé nampa jubah suci lan ngabdi marang Gusti kanthi semangat pirang-pirang taun, dhèwèké dadi salah siji bapa sing padhang lan agung. Bareng karo para bapa mau, dhèwèké diparingi papan ing swarga bebarengan karo Kristus Yesus Gusti kita, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

7 Januari

25 Desember (Gaya Lawas)

Kelahiran Gusti Allah lan Juruslamet kita, Yesus Kristus.

Peringatan tanggal 25 Desember

Lairé Yesus Kristus kelakon kaya mangkéné: iku kelakon sawisé pertunangan Ibuné sing paling berkah, Perawan Maria sing paling suci, karo Yusuf, sawijining wong sing bener sing wis sepuh (awit umuré wis wolu puluh taun). Perawan sing Paling Suci diserahake marang Yusuf, miturut kasaksiané Santo Gregorius saka Nyssa[186] lan Santo Epifanius saka Siprus, kanthi wujud nikah, supaya Yusuf bisa njaga kasuciané lan ngopeni dhèwèké. Sanajan sadurunge padha manggon bebarengan, wis katon yèn dhèwèké ngandhut saka Roh Suci. Yusuf iku bojoné Maryam mung miturut jeneng, nanging sejatine dhèwèké dadi pangreksa kasucian prawané Maryam sing wis dipersembahaké marang Gusti Allah, lan dadi saksi uripé Maryam sing tanpa cela. Amarga Gusti kersa ndhelikake marang setan misteri Inkarnasi Panjenengané saka Sang Perawan Paling Suci, lan kanggo tujuan iki Panjenengané masang tirai marang kasucian Sang Putri kanthi wujud omah-omah, supaya mungsuh ora mangertèni yèn dhèwèké iku Sang Perawan sing wis diwahyuké déning Yesaya: *'Wontena, sawijining dara bakal ngandhut'* (Yesaya 7:14). St Athanasius, Uskup Agung Alexandria[187] , maringi kasaksian bab iki kanthi tembung-tembung ing ngisor iki: 'Yusuf ditunjuk kanggo nglayani misteri, supaya Sang Perawan, kaya duwé bojo, bisa dimulyakaké[188] , lan supaya kasunyatan sejati saka prakara iki tetep didhelikaké saka setan, supaya dhèwèké ora ngerti apa sing bakal kelakon, yaiku carané Gusti Allah kersa manggon bebarengan karo manungsa' (Homili babagan Kelahiran Kristus). Lan Santo Basilius Agung[189] kandha: 'Pertunangan karo Yusuf kelakon kanggo

---

[186] St Gregorius saka Nyssa, seduluré St. Basil Agung, Uskup Nyssa ing Kapadokia, salah siji Bapa Gereja paling misuwur ing abad kaping 4, kondhang amarga perjuangané sing semangat nglawan Arianisme lan akèh karyané—teologis, filosofis, lan homiletik—sing paling misuwur yaiku ing ngisor iki: Khotbah Kateketik Agung, ing ngendi Bapa Suci nyedhiyakake tuladha kanggo meyakake wong Yahudi lan wong pagan babagan kabeneran Kristen; sawijining dialog babagan nyawa lan kabangkitan antarané St. Gregorius lan adhine, Venerable Macrina, sawisé seda saduluré, St. Basil Agung; lan diterusaké karo akèh karya nglawan manéka aliran sesat, uga akèh wacana babagan Kitab Suci lan khotbah. St. Gregorius séda ing taun 394. Dina rayané dirayakaké déning Gréja tanggal 10 Januari.

[187] St Athanasius Agung, Uskup Agung Alexandria, sawijining pembela kondhang Ortodoksi nglawan bidah Arian, sawijining pangakun iman sing gagah lan martir kanggo kabeneran, sing sajrone jabatane sing dawa minangka pamimpin Gréja Alexandria ngalami limang pangasingan lan pungkasane, sawisé akèh cobaan lan panganiayaan, séda ing taun 373. Dheweke nulis akèh kanggo mbela doktrin Ortodoks babagan Putraning Allah. Karya-karya sing paling misuwur yaiku: 'Nglawan Wong Yunani' (Kata 'Ellinon'), ing ngendi dhèwèké mbantah paganisme, banjur akèh karya sing tujuane mbantah piwulang Arius lan mbela doktrin ortodoks babagan konsubstansialitas Putraning Allah karo Allah Rama. Dheweke uga nulis sawetara karya eksegetik, kayata komentar babagan Mazmur lan sawetara risalah liyane. Gréja ngeling-eling St. Athanasius ing tanggal 2 Mei lan 18 Januari.

[188] Diarani manawa ing antarané wong Yahudi, sadurungé rawuhé Sang Mesias, kasucian prawan dianggep remeh, lan mung omah-omah sing dianggep minangka kahanan sing pinaringan berkah sakabehé.

[189] St. Basil Agung, Uskup Agung Kaisarea ing Kapadokia, salah siji santo paling gedhé ing abad kaping 4, diurmati bebarengan karo St. Gregorius Teolog lan St. Yohanes Krisostomus kanthi gelar 'Guru Universal'. Sawisé nampa pangasuhan Kristen sejati ing kulawarga sing taat lan banjur sinau akademik sing jembar ing sekolah-sekolah Caesarea ing Palestina lan Athena, dhèwèké miwiti pelayanané marang Gréja ing wektu sing paling angel, nalika kontroversi Arian nyebabaké geger gedhé lan mecah Gréja. Sawisé suwé manggon ing Gurun Pontik, ing ngendi dhèwèké nglakoni urip tapa brata sing paling ketat, dhèwèké diangkat dadi presbiter ing taun 364, lan ing taun 370 dhèwèké njabat dadi uskup Caesarea. Ing jabatan iki, piyambakipun kanthi teguh mbela Ortodoksi nglawan Arianisme lan, sanadyan upaya keras saka Kaisar Valens wektu semana—sing minangka penganut fanatik bidah Arianisme—kanggo ngrebut dhukunganipun,

nyumputake Inkarnasi Putraning Allah saka pangéran donya iki (yaiku setan)' (Homili babagan Kelahiran Kristus). St. Yohanes Damaskus[190] ngendika kados makaten: 'Yusuf tunangan karo Maria minangka bojone supaya setan, sing ora ngerti bab lairé Kristus saka Perawan, mundur, yaiku mandheg nyurung Herodes lan nggugah rasa iri marang wong Yahudi.' Amarga wiwit wektu Yesaya ngandika, *'Wah, sawijining prawan bakal ngandhut lan nglairaké anak lanang'* (Yesaya 7:14), setan tansah ngawasi kabèh prawan, supaya ora ana sing ngandhut tanpa bojo lan nglairaké anak nalika isih prawan. Karepé Gusti Allah ngatur pertunangan Perawan Maria karo Yusuf, supaya kasucian Perawan Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci lan Inkarnasi Sabda Gusti Allah bisa kasembunyi saka panguwasa pepeteng. Sanajan sadurunge pawiwahané rampung, Perawan Maria sing Paling Suci kabukti wis ngandhut saka Roh Suci, lan kandhungané sing suci saya gedhé, ngemot Gusti Allah sing ora bisa dipahami. Kandhungané dadi cetha banget nalika sawisé nginep telung wulan karo Elisabet, dhèwèké bali menyang omahé dhéwé (Lukas 1:56), lan Sang Anak Ilahi ing jeroné saya gedhé saben dina, nalika dina lairé Sang Kristus bayi saya nyedhak. Ndeleng kahanan iki, Yusuf kebak kaget lan sedhih, amarga dheweke nyangka yèn Dheweke wis nglanggar sumpah kasucian. Ing sangsara gedhé, wong tuwa sing bener kuwi kandha: 'Kepiye iki bisa kelakon? Aku durung tau kenal karo Dheweke, lan aku uga ora tau dosa marang Dheweke mung ing pikiran, nanging saiki Dheweke lagi ngandhut.' Aduh, kepiye iki bisa kelakon? Sapa sing wis nggodha dheweke? Lan aku ora ngerti apa sing kudu tak lakoni. Apa aku kudu nglaporake dheweke minangka pelanggar hukum, utawa meneng wae amarga isin sing bakal tiba marang dheweke lan aku? Yen aku nglaporake dheweke, mesthi dheweke bakal dipaék watu nganti mati miturut Hukum Musa, lan aku bakal katon kaya panyiksa sing wis ngukum dheweke marang pati sing kejem. Nanging, yen aku ora nglaporake dheweke, aku bakal dianggep melu karo para pezina. Dadi, apa sing kudu tak lakoni? Aku bingung. Apa aku bakal ngeculaké Dhèwèké kanthi rahasia, supaya Dhèwèké bisa lunga menyang endi waé sing dikarepaké? Utawa apa aku dhéwé sing bakal lunga saka Dhèwèké menyang tanah adoh, supaya mataku ora nyekseni isin kaya ngono?' Sawisé merenung kaya mangkono, Yusuf sing bener nyedhak marang Perawan Maria lan ngandika marang Dhèwèké, kaya sing disekseni Santo Sophronius saka Yerusalem: "Maria, apa iki sing tak deleng ing kowe? Martabat wis malih dadi isin; kabungahan dadi sedhih. Tinimbang nggawa pujian, kowe malah nggawa cela. Aku nampa kowe saka para imam ing gréja minangka sing suci tanpa cacat, lan apa sing saiki tak deleng?"[191] . Lan Santo Athanasius saka Alexandria nyritakaké kedadeyan sing padha kaya mangkéné: "Yusuf, nalika weruh yen Perawan Maria ngandhut, nanging durung ngerti apa harta ageng sing ana ing jeroné, pitakon kanthi bingung: 'Apa sing kelakon kowe, Maria? Kowe dudu Perawan suci sing dibesarke ing pekubungan suci candhi? Kowe dudu Maria sing ora gelem ndeleng pasuryané priya? Apa kowe dudu Maria sing para imam ora bisa meyakaké supaya nikah? Apa kowe dudu Maria sing wis janji njaga kembang prawané supaya ora layu? Endi kraton kasucianmu? Endi kamar sing ngreksa kasucianmu minangka prawan? Endi pasuryanmu sing isin? 'Aku isin, nanging kowe wani, amarga aku nutupi dosa kowe.' Nalika Yusuf ngendika kabèh kuwi marang dhèwèké, wah, sepira isiné Anak Domba sing suci, merpati sing murni, Perawan sing setya, pasuryané memerah amarga tembung Yusuf! Dheweke ora wani nyritakake marang Yusuf kabar kabungahan sing digawa Malaikat Agung, uga ramalan sing diucapake Elizabeth bab dheweke—dheweke ora wani amarga wedi katon sombong lan seneng dipuji. Iki uga disekseni dening Santo Athanasius sing kasebut mau, sing nyelehake tembung-tembung ing ngisor iki ing cangkemé nalika dhèwèké ngomong marang Yusuf: 'Yen aku ngomong marang kowé bab awakku dhéwé, aku bakal katon sombong ing paningalmu. Sabar sithik, Yusuf, lan para gembala bakal mbukak bebener babagan aku marang kowé.' Perawan Maria mung ngendika siji marang Yusuf minangka wangsulan tumrap kakewuhane: 'Sak suwene Gusti urip, sing wis njaga aku nganti dina iki ing kasucian sing tanpa cela, amarga aku ora nate ngerti dosa, ora ana siji wae sing nyentuh aku, lan apa sing ana ing jeroning aku iku miturut kersaning Gusti lan lumantar pakaryaning Gusti.' Yusuf, nanging minangka manungsa, mikir kaya

---

piyambakipun tetep ajeg mbela iman Ortodoksi. Antarane akèh karyané, sing paling misuwur yaiku: Khotbah babagan Enem Dina Penciptaan, Khotbah babagan Nabi Yesaya, Khotbah babagan Mazmur, akèh risalah nglawan para Arian, paugeran monastik, Liturgi, akèh homili, layang lan pandonga, lan liya-liyané. St. Basil séda ing taun 379. Dina rayané dirayakaké tanggal 1 Januari.

[190] St Yohanes saka Damaskus, sing sepisanan dadi gubernur Damaskus lan sakbanjure dadi biksu ing Lavra Yerusalem sing misuwur ing sangisoré St Savvas sing Suci, iku sawijining pembela kondhang Ortodoksi nglawan bidah ikonoklastik lan panulis eksposisi sing akurat babagan Iman Ortodoksi (Dogmatika pisanan), uga akèh kidungan greja. Dheweke seda ing pungkasan abad kaping 8. Dina perayaane dirayakake tanggal 4 Desember.

[191] Saka layanan jaga Wengi Pangibadah Kelahiran Kristus, troparion ing jam kraton kapisan.

manungsa lan curiga yèn kandhunge kuwi asale saka dosa. Nanging, amarga dhèwèké wong sing bener, dhèwèké ora péngin mbukak aibé, nanging niyataké ngusir dhèwèké kanthi rahasia, utawa (kaya sing kacathet ing terjemahan Siria) dhèwèké mutusaké ninggalaké dhèwèké kanthi rahasia, tegesé lunga adoh saka dhèwèké. Nalika panjenengané lagi mikir kaya ngono, Malaikaté Gusti rawuh marang panjenengané ing sawijining ngimpi, kandha, 'Yusuf, putrané Dawud, aja wedi nampa Maria dadi garwamu.' Mula Malaikat iku nyebut Perawan Maria garwané Yusuf kanggo mbantah curiga dhèwèké marang zinah (awit Yusuf nyangka Maria ngandhut amarga zinah). Malaikat mau, kaya-kaya, kandha marang Yusuf: 'Dheweke iku garimu sing wis tunangan, lan ora kagungan bojo liyane.' Sing Mulya Theophylact kandha kaya mangkene bab iki: [192]

Malaikat nyebut Maria minangka garwané Yusuf, kanthi mangkono nuduhaké yèn dhèwèké, sanadyan wis tunangan karo Yusuf, ora noda awaké karo wong liya. Lan uga supaya nikah sing sah bisa dihormati bareng karo kesuciané. St. Basil Agung nerangaké kanthi cara sing padha: 'Malaikat nyebut Maria minangka dara lan tunangan karo priya, supaya ngajeni kesuciane lan ora nyalahake perkawinane. Kesucian dipilih minangka perlu kanggo lair sing suci, dene pertunangan—sing dadi wiwitaning perkawinan—dilakoni manut hukum supaya ora ana sing mikir lair mau asalé saka tumindak ora sah, lan uga supaya Yusuf bisa dadi saksi ajeg tumrap kasucian Maria, supaya dheweke ora kena cacad amarga, kaya-kaya, wis ngrusak kasuciané. Dheweke nduwé bojo sing wis dipingit (ing pribadine Yusuf) sing dadi saksi lan pangreksa uripé" (Khutbah babagan Kelahiran Kristus). Malaikat kandha marang Yusuf: 'Aja wedi njupuk Maria dadi garwamu'. Tembung-tembung iki ateges: 'Jupuk garwamu manut pertunanganmu, lan gadismu manut sumpahé marang Gusti Allah (kaya sing diterangaké St. Gregorius saka Nyssa lan Bapa Gereja Jerom), awit dhèwèké iku dara pisanan ing antarané bangsa Israèl sing njanjèkaké marang Gusti Allah bakal njaga kesuciané tanpa cacad nganti pungkasaning uripé.' Nanging elinga, awit apa sing ana ing kandhutane iku saka Roh Suci. Dheweke bakal nglairake sawijining Putra, lan kowe kudu maringi jeneng marang Panjenengané—kowe kudu maringi jeneng kaya bapak maringi jeneng marang anaké, sanajan kowe ora melu ing lairé, amarga wis dadi adat bapak maringi jeneng marang anaké, kaya Abraham maringi jeneng anaké Ishak (Kejadian 21:2) Mangkono uga kowe, sanadyan dudu bapak sejati nanging mung bapak angkat Sang Bocah, bakal ngladèni Panjenengané kaya bapak, amarga wis maringi asma.' Pangrasa Theophylact ngendika mangkéné marang Yusuf, miturut Malaikat: 'Sanadyan panjenengan boten melu ing lairé Sang Bayi, kula kersa maringi gelar punika (bapak), supados panjenengan saged maringi asma dhumateng Panjenenganipun; panjenengan kedah maringi asma dhumateng Panjenenganipun, sanadyan Panjenenganipun sanès anak panjenengan dhéwé; lumantar punika panjenengan badhé nindakaken tumindak bapak tumrap Panjenenganipun. Jeneng apa, mula? Yesus, sing artiné Juruwilaha, amarga Panjenengané bakal nylametaké umaté saka dosa-dosané.' Yusuf, tangi saka turune, nindakake miturut dhawuhe Malaikaté Gusti, banjur njupuk bojoné sing wis dipinah—dheweke sing dadi Perawan Suci, disucèkaké marang Gusti lumantar sumpah kasucian, lan dadi Ibuné Gusti, sing wis ngandhut Juruwilahaning donya lumantar Roh Suci. Panjenengané njupuk dhèwèké dadi tunangané, maringi dhèwèké pakurmatan ageng kanthi katresnan minangka Perawané Gusti, lan ngladèni dhèwèké kanthi ajining ati lan ajrih minangka Ibuné Juruwilujeng. *'Lan dhèwèké ora kenal marang dhèwèké nganti dhèwèké nglairaké'* (Matéus 1:25), tegesé (miturut panjelasan Teofilaktus) dhèwèké ora tau kenal marang dhèwèké minangka garwa. Kados pundi piyambakipun, ingkang saleh, saged mangertos dhumateng piyambakipun, ingkang kaparingaken dhumateng piyambakipun saking candhi Gusti, boten kanggé manten, nanging kanggé ngreksa kasucianipun ing sangandhaping manten? Kados pundi piyambakipun saged nyentuh dara Gusti, ingkang sampun janji dhumateng Gusti badhé tetep dara langgeng? Kepiye bisa dhèwèké nyentuh Ibuné Gusti lan Penciptané sing tanpa dosa? Bab pangandikane Injil 'nganti dhèwèké nglairaké', iku ungkapan lumrah ing Kitab Suci, sing migunakaké tembung 'nganti' kanggo nuduhaké wektu sing ora mesthi. Amarga Dawud uga kandha: 'Pangeran ngandika marang Gustiku: *"Lungguhna ing sisih tengenku nganti tak gawe mungsuhmu dadi alas sikilmu"*' (Mazmur 109:1)[193] . Maknané ing kéné dudu yèn Gusti Sang Putra mung bakal lungguh ing sisih tengené Gusti Sang Rama nganti Panjenengané nempataké mungsuh-mungsuhé ing sangisoring

[192] Sing Mulya Theophylact, Uskup Agung Ohrid ing Bulgaria, kondhang amarga komentare babagan Papat Injil, ing ngendi piyambakipun ngetutake John Chrysostom ing pirang-pirang bab. Piyambakipun séda watara taun 1085.

[193] Mazmur iki kalebu salah siji mazmur nubuatan utawa mesianis, amarga nyritakaké kamenangané Sang Mesias, Kristus, nglawan mungsuh-mungsuhé lan kamulyané manungsa suci Panjenengané.

sikilé; nanging malah, sanadyan mungsuh-mungsuhé wis takluk ing sangisoring sikilé, Gusti Sang Putra bakal terus lungguh kanthi kamulyan sing luwih agung, minangka Pemenang, salawas-lawase. Mangkono uga, katulis babagan Santo Yusuf: *'Lan dhèwèké ora kenal marang dhèwèké nganti dhèwèké mèlu nglairaké'* (Matéus 1:25) – ora kanthi teges yèn sakwisé kuwi dhèwèké bakal kenal marang dhèwèké, kaya sing dipikiraké sawatara ahli bid'ah [194] , sawijining piwulang sing ora ana gandhèngané karo Gréja Ortodoks; nanging kanthi teges yèn, sawisé lairé Putra kaya ngono, Sing iku Gusti Allah sing wis dadi manungsa, lan sawisé kaajaiban ageng sing kelakon nalika Panjenengané lair, kang dadi saksi mata Yusuf, sang tuwa saleh iki ora mung ora wani nyentuh Panjenengané, nanging uga ngajeni banget marang Panjenengané, kaya abdi ngajeni marang tuwané, ngladèni Panjenengané minangka Ibuné Gusti kanthi ajrih lan gemeter. Babagan ukara 'nganti', Santo Teofilakt nerangake kaya mangkéné: 'Kitab Suci biasané ngomong kaya ngéné, kaya déné ing bab Banjir Agung: "*Gagak iku ora bakal bali menyang prau nganti banyu sirna saka bumi"* (Kejadian 8:7), lan gagak kuwi pancèn ora bali sanadyan sawisé kuwi.'

Lan Kristus ngendika: *'Lan wongé, Aku ana karo kowe tansah, nganti pungkasaning jaman'* (Matéus 28:20). Nanging apa Panjenengané ora bakal ana karo kita sawisé pungkasaning jaman? Kosok baliné, malah luwih manèh, salawas-lawase, Panjenengané bakal ana karo kita. Mula ing kéné kacarita: 'nganti piyambakipun sampun mèlu lair', tegesipun, Yusuf boten mangertos Sang Putri Agung Panggung Suci punika sadèrèng utawi sasampuné Sang Kristus mèlu lair, kados déné Gusti badhé tetep kasedhèrèkan kaliyan kita tanpa kendhat salami yuswa donya lan sasampuné yuswa donya. Lan pancen, kepiye carane Yusuf bisa nyentuh Sang Perawan Paling Suci sawisé ngerti babagan lairé Sang Juruwilujeng sing ora bisa diungkapaké saka Panjenengané?

Kasucianan tanpa cela saka Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci uga cetha katon sawisé Sang Juruwilujeng lair, amarga nalika Yusuf wiwit ngraos ragu marang Sang Perawan sing lagi ngandhut lan malah mikir apa kasucianané wis dirampas kanthi paksa, malaikat rawuh marang dhèwèké lan nyebut Maria garwané: 'Aja wedi,' pangandikane, 'tampa Maria dadi garimu,' kanthi mangkono nglawan curiga marang zinah (kaya sing wis kasebut ing ndhuwur). Nanging nalika Malaikat sing padha mau muncul marang Yusuf sawisé Kelahiran Kristus ing Betlehem lan ing Mesir—ing wektu kuwi wong tuwa sing bener iki wis nampa wahyu babagan kasucian Maria lan Bayi Ilahi sing dikandhut déning Roh Suci—Malaikat mau ora manèh nyebut Sang Perawan Maria sing Maha Suci minangka garwané, nanging mung minangka Ibune Bocah, amarga mangkene sing kacathet ing Injil: 'Sawise padha lunga, malaikaté Gusti Allah rawuh marang Yusuf ing ngimpi lan kandha, *"Tangia, jupuk Bocah lan Ibune* (lan ora bojomu), *banjur mlayu menyang Mesir"*' (Mat. 2:13). Lan maneh ing Mesir, Malaikat kandha marang Yusuf: *'Bangun, jupuk Bocah lan Ibune, banjur lunga menyang tanah Israel'* (Mat. 2:20), kanthi cetha nuduhake manawa dhèwèké ora nuntun Yusuf marang nikah, nanging marang ngladèni Bocah lan Ibune. Mula, ora mung Yusuf ora ngerti Maria minangka garwane nganti Maria nglairake Putrané sing sepisanan, nanging sanajan sawisé lairé Sang Bayi Ilahi, Maria tetep dadi Perawan sing suci tanpa cacad, kaya sing disakseni kanthi sarujuk déning kabèh Bapa Gereja Agung.

Uga kacathet ing kitab '[195] ' manawa nalika Sang Perawan Maria sing Maha Suci wis ngandhut, ana sawijining ahli kitab sing jenenge Annin (sawisé Malaikat nampak marang Yusuf), sawisé teka ing omahé lan weruh Sang Perawan sing lagi ngandhut, banjur kesusu menyang imam agung lan kabèh Sanhedrin lan kandha marang wong-wong mau: 'Yusuf tukang kayu sing kowe sebut wong sing bener wis nindakake kaluputan: dheweke wis nyelewengake lan ngajunuti Sang Perawan, sing diserahake marang dheweke saka Bait Suci Gusti kanggo dijaga, lan saiki dheweke lagi ngandhut.' Para abdi dalem sing dikirim dening imam agung banjur menyang omahé Yusuf lan nemokaké Maria lagi ngandhut, persis kaya sing dicritakaké panulis kitab mau. Wong-wong mau banjur nggawa Maria bebarengan karo Yusuf menyang ngarepé imam agung lan kabèh Sanhedrin. Imam Agung banjur kandha marang Perawan Maria: 'Apa kowe lali marang Gusti Allahmu, kowe sing dibesarké ing Panggonan Suci, sing nampa panganan saka tangan para malaikat lan krungu kidungané para malaikat! Apa

---

[194] Para sesat sing mbantah kesucian langgeng Sang Perawan Maria sing Maha Suci yaiku, kaping pisan, sing diarani Antidinomarian ing Arabia ing abad kaping papat, sing ditentang déning Santo Epifanius saka Siprus; banjur, ing pungkasan abad kaping papat, Helvidius, biksu Jovinian, lan Bonos, Uskup Sardis. Bapa Suci Jerom nulis nglawan Helvidius lan Jovinian.

[195] Crita iki kapacak ing Injil Apokrif Yakobus (sing diarani 'Injil Kapisan Yakobus'), ing bab 15 lan 16. Crita iki uga diulang-ulang ing akèh tulisan apokrif liyane, contone ing 'Sajarah Kelahiran Maria lan Masa Kanak-kanak Sang Juruslamet', sanadyan ana sawetara variasi.

sing wis kowe tindakaké?' Dheweke mangsuli kanthi nangis: 'Kanthi uripé Gusti Allahku, aku suci lan ora kenal karo sapa waé.' Banjur imam agung kandha marang Yusuf, 'Apa sing wis kowe lakoni?' Yusuf mangsuli, 'Sakwise Gusti Allah, Sang Maha Agung, urip, aku ora nduwé salah apa-apa marang dhèwèké.' Imam agung banjur kandha marang dhèwèké: 'Amarga kowe ora sujud marang tanganing Gusti Allah kang kuwasa, supaya keturunanmu bisa pinaringan berkah, lan amarga kowe kanthi ndhelik, tanpa kawruh putra-putraning Israel, turu karo gadis kang disucèkaké dadi persembahan marang Gusti, mula kowe kudu ngombe banyu sumpah bebarengan karo dhèwèké[196] , supaya Gusti mbukak dosa kowe ing ngarepé kabèh wong.'

Lan Gusti Allah, lumantar Musa, netepake paukuman kaya ngono, kaya sing kacathet ing Kitab kaping papat Musa (Bilangan), bab 5: yen ana priya utawa wanita sing dicurigai selingkuh lan ora ngakoni kasunyatan, mula wong kuwi diwenehi banyu sumpah ing candhi Gusti, kanthi upacara suci khusus lan tata cara tartamtu. Lan miturut paukumané Gusti, sawisé ngombe banyu ikrar iku, pratandha paukuman bakal muncul ing wong sing zinah, pratandha sing mbukak kaluputan sing wis ditindakake. Kanthi banyu iki uga imam agung, miturut tata cara sing bener, dhisik maringi Yosef ngombe, banjur Maria; lan ora ana pratandha paukuman sing katon ing dhèwèké, nganti wong-wong padha gumun amarga dosané ora kabuka. Banjur imam agung kandha marang wong-wong mau:

'Amarga Gusti Allah ora nampilake dosa panjenengan, mangkat kanthi tentrem.'

Lan piyambakipun nglampahi. Yusuf, nggawa Perawan Maria, mlebu ing griyane piyambakipun, kabungahan lan muji Gusti Allah Israel.

Sawisé kuwi, metu dhawuh saka Kaisar Agustus[197] supaya ana pambukuan jiwa ing saindenging donya, lan saben wong padha lunga kanggo ndhaptar ing kutha asalé dhéwé. Mula Yusuf mangkat saka Galilea, saka kutha Nazaret, menyang Yudea, menyang kutha Dawud sing diarani Betlehem, amarga dhèwèké saka omah lan keturunan Dawud, kanggo ndhaptar bebarengan karo Maria, tunangane, sing lagi ngandhut. Betlehem iku kutha cilik, ora adoh saka Yerusalem, ana ing kidul, dumunung ing dalan sing mimpin menyang tlatah pagunungan, tumuju Hebron, kutha para imam, ing ngendi omahé Zakharia dumunung, lan ing ngendi Sang Perawan Suci, sawisé Pengumuman saka Malaikat Agung, sowan lan nyapa Elisabet, ibuné Yohanes Pembaptis. Mula Betlehem dumunung ing tengah-tengah antarané Yerusalem lan Hebron, lan jaraké watara telung dina lelungan, utawa rada luwih, saka Nazaret, kutha ing Galilea. Betlehem diarani Kutha Dawud amarga Dawud lair ing kana lan diurapi dadi raja ing kana; Rakhèl uga seda ing kana, lan kuburé Yesi, bapaké Dawud, konon ana ing kana (Kejadian 35:19). Jeneng lawas Betlehem iku Ephratah, nanging Yakub nalika ngopeni wedhusé ing kana maringi jeneng panggonan kuwi 'Omahé Roti' (Betlehem), kanthi wahyu Roh lan ramalan yèn ing panggonan kuwi bakal lair roti sing mudhun saka swarga (Yohanes 6:51), yaiku Kristus Gusti. Lan cedhak Betlehem, ing wetan, ngadhepi sumur Daud—sing biyèn nggawe dhèwèké krasa ngelak banget lan kandha*, 'Sapa sing bakal maringi aku banyu ngombe saka sumur Betlehem sing ana ing sacedhaké gapura?'* (2 Sam. 23:15)—ana guwa ing bukit watu ing ngendi kutha Betlehem dumunung. Ora adoh saka guwa iki ana sawijining lapangan sing kagungané Salome, sing uga manggon ing Betlehem lan seduluré Perawan Maria lan Yusuf.

Lan nalika Yusuf wis cedhak kutha, wayahe teka kanggo Penganten Murni sing durung tau nduwé garwa kanggo nglairaké, lan dhèwèké wiwit nggoleki panggonan nginep bengi, ing ngendi Ibu sing arep nglairaké bisa nemokaké papan sing nyaman kanggo nglairaké Wohing berkah saka kandhunge. Nanging dhèwèké ora nemu

---

[196] Iki, mesthi wae, nyebutaké upacara sing misuwur sing, miturut Hukum Musa (Bilangan 5), ditindakake nalika sawijining priya curiga bojone selingkuh. Wadon sing dituduh digawa marang imam, sing sawisé mènèhi kurban njupuk banyu suci ing wadhah lempung, nambahaké bledug saka lantai Kemah Suci utawa Bait Suci (nalika Bait Suci wis nggantèkaké Kemah Suci), mbukak sirah bojone lan banjur, nyelehaké sesajen roti ing tangane, lan, kanthi nyekel banyu iku ing tangané dhéwé, bakal ngucapaké mantera resmi marang banyu mau, supaya yèn dhèwèké ora salah, banyu iki ora bakal dadi paukuman kanggo dhèwèké, nanging yèn dhèwèké salah, bakal dadi kutukan tumrap dhèwèké, nyebabaké pahané layu lan kanduté bengkak. Sawisé sawetara upacara liyané, imam banjur maringi garwané ngombe banyu iki. Kajaba iku, miturut cathetan ing Injil apokrifa, imam agung dhéwé (dudu imam biasa) sing nindakake upacara iki, lan ora mung marang Perawan Maria, nanging uga marang Yusuf.

[197] Augustus, kaisar Romawi kapisan (15 SM – 14 M). Asma lengkapé Gaius Julius Caesar Octavianus Augustus. Dhèwèké putrané Octavius lan Actia, putriné Julius, adhine Julius Caesar. Pertempuran Actium, ing ngendi dhèwèké ngalahaké Mark Antony, ndadèkaké dhèwèké dadi panguwasa tunggal Kakaisaran Romawi sing amba. Sajrone pamaréntahané, sensus sing kasebut ing Injil (Lukas 2:1) dilakokaké ing saindenging Kakaisaran Romawi, lan kuwi sing nyurung Santo Yusuf lan Perawan Maria sing Kaberkahan supaya lelungan menyang Betlehem.

pangayoman kanggo dhèwèké dhéwé, amarga akèh banget wong sing teka kanggo ndhaptar, sing ora mung ngisi losmen umum nganti kebak, nanging uga kabèh kutha. Mula, Yusuf mundur menyang guwa sing dimaksud, amarga ora ana papan kanggo wong-wong mau ing losmen, lan dina wis meh rampung. Gua iku dadi panggonan pangayoman kéwan ternak, lan ing kono Perawan sing Paling Suci lan Paling Berkah, ing tengah wengi, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah; lan, amarga pancen kasengsem ing pangrêmbagan bab Gusti Allah lan kobong karo kangen marang Gusti lan katresnan marang Panjenengané, Panjenengané nglairaké tanpa rasa lara marang Gusti kita Yesus Kristus, ing tanggal lima welas wulan Desember[198] . Pantes yèn Panjenengané sing ngandhut tanpa nikmat mantenan uga nglairaké tanpa lara: 'Aku ora nate kenal karo priya' ( ), pangandikane; 'Aku ora nate ngrasakaké nikmat mantenan' ([199]). Lan amarga Panjenengané ngandhut kanthi suci, Panjenengané uga nglairaké tanpa lara, kaya pangandikane Saint Gregory of Nyssa: 'Dara ngandhut, dara nggendhong ing kandhungané, dara nglairaké, dara tetep dadi dara; durung ana mujijat ing donya kaya iki' (Homili babagan Kelahiran Kristus). Lan Santo Damascene kandha: 'Mujijat anyar ing antarané kabèh mujijat kuna: sapa sing tau ngerti ibu sing nglairaké tanpa bojo?'[200] . Perawan Paling Suci nglairaké Kristus tanpa bojo, kaya Adam nglairaké Hawa tanpa garwa, bab iki Santo Krisostomus[201] kandha: 'Kaya Adam nglairaké garwa tanpa garwa, mangkono Perawan nglairaké Bojo tanpa bojo, kanthi mangkono mbayar bojo kanggo Hawa.' Adam tetep utuh sawisé ana iga sing dijupuk saka awaké, lan Sang Perawan tetep ora rusak sawisé nglairaké Sang Bayi' (Homili babagan Kelahiran Kristus). Lan mangkono kanyatané apa sing, kaya-kaya, wis diwenehake pratandha ing bayangan déning semak geni lan Segara Abang: 'kaya semak iku ora kobong déning geni' (kaya sing dinyanyèkaké Gréja), 'mangkono Panjenengan mèlu nglairaké nalika isih dadi Perawan'[202] . Lan ing kutipan liya: 'segara tetep ora bisa dilintasi: Sing Tanpa Cacat, sawisé lairé Emmanuèl, tetep ora rusak'[203] . Mangkono, tanpa ngorbanaké kasuciané, Perawan Maria sing langgeng iku nglairaké Gusti Allah sing inkarnasi. Lan lairé iki kelakon tanpa pitulungan lan perawatan bidan kaya biasané, kaya sing disekseni Santo Athanasius saka Alexandria nalika mbahas tembung-tembung ing Injil iki: *'lan piyambakipun nglairaké Putrané ingkang sepuh, lajeng ngiket Panjenengané nganggo kain lampin, lan nempataké Panjenengané ing palungan*' (Lukas 2:7), piyambakipun ngendika: 'Delengen lairé sing misterius saka Sang Perawan: piyambakipun dhéwé nglairaké, lan piyambakipun dhéwé ngiket Sang Bayi. Ing antarané para wanita donya, siji nglairaké déné sijiné ngiket, nanging ing Sang Perawan Paling Suci ora kaya mangkono. Dheweke nglairake piyambak, lan ngiket piyambak; sanadyan Dheweke ibu tanpa lara lan bidan sing durung dilatih, Dheweke ora ngidini sapa wae nyentuh Kelahiran sing Paling Suci nganggo tangan sing ora resik: Dheweke piyambak ngopeni Sang sing lair saka Dheweke, lan ngiket, lan nempatake ing palungan." Santo Siprian uga kandha: 'Ing wektu Kelahiran lan sawisé Kelahiran, Sang Perawan tetep dadi perawan kanthi kuwasa ilahi – Panjenengané sing nglairaké tanpa lara lan ora butuh pitulungan bidan, nanging Panjenengané dhéwé dadi ibu lan bidan, mula maringi pangopenan sing ngajèni marang Bayiné: Dheweke nyentuh Panjenengané, ngeluk Panjenengané, nyium Panjenengané, maringi susu marang Panjenengané, lan nindakake kabèh mau kanthi kabungahan, tanpa lara apa waé, tanpa ringkihé alamiah sing biyasa ana nalika nglairaké." Mangkono, Panjenengané piyambak, kanthi tangan dara, ngopeni Kelahirané sing langgeng (Bébasan Ilahi), nalika ngentèni

---

[198] Tradisi manawa Kelahiran Kristus kelakon tanggal 25 Desember iku wis kuna banget. Wiwit ing Konstitusi Apostolik (Buku V, Bab 12), kacathet: 'Para sedulur, padha ngetokake dina-dina raya, lan sing paling dhisik, dina Kelahiran Kristus, sing kudu dirayakake ing tanggal 25 ing wulan kaping sepuluh (decembri).' Lan Klemens saka Alexandria, ing abad kaping 2, netepake tanggal 25 Desember minangka dina Kelahiran Kristus. Nanging, sajrone telung abad kapisan, nalika panganiayaan matesi kabebasan ibadah Kristen, ing sawetara wilayah ing Wétan, pesta Kelahiran Kristus digabung karo pesta Epifani ing Januari. Praktik iki isih dilakoni déning wong Armenia nganti saiki.

[199] Stichera kapindho saka Pengumuman Sang Theotokos sing Maha Suci, ing 'Ya Gusti, aku wis muni'.

[200] Stichera ing psalmodi, nada 2.

[201] St. Yohanes Krisostom, Uskup Agung Konstantinopel, sawijining Bapa Gereja kondhang ing pungkasan abad kaping 4 lan wiwitan abad kaping 5, sing dadi misuwur amarga akèh homiliné. Amarga kecerdasané ing basa sing luar biasa, dhèwèké dijenengi Krisostom. Dheweke nglampahi bagean wiwitan (lan bagean paling ageng) uripe minangka presbiter ing Antiochia, lan ing pungkasan abad kaping 4, dheweke njabat dadi Uskup Agung Konstantinopel. Ing periode pungkasan uripe, dheweke ngalami akeh panganiayaan saka tangan Maharani Eudoxia, garwane Kaisar Dheweke dieling-eling saben tanggal 13 November lan 30 Januari. Dheweke minangka pangripta Liturgi sing dirayakake ing Gréja Ortodoks meh kabèh taun.

[202] Hymne Dogmatik nada kaping 2.

[203] Dogmatik nada kaping lima.

Salomé sing wis tuwa, seduluré, sing digawa Yusuf kanggo mbantu Sang Perawan Suci. Nanging Salome teka nalika kabèh wis rampung, amarga Panjenengané sing wis nglairaké uga sing ngladèni, nggawa Sang Bayi, mbungkus Panjenengané lan nempataké Panjenengané ing palungan.

Santo Hieromartir Zinon, uskup, nerangake manawa nalika bidan teka, dhèwèké ora pracaya yèn lairé iku lair saka perawan lan tanpa lara, lan nyoba, kanthi cara-cara lumrah ing bidan, kanggo mriksa apa pancèn lairé kuwi kaya ngono. Nanging dhèwèké langsung kena paukuman amarga tumindak wani kuwi, amarga tangane sing wani nindakake ujian kuwi dumadakan kobong parah karo penyakit kang nyala lan layu. Nalika wanita sing nandhang sangsara iku nyandhak tangane marang Sang Bayi Ilahi, dhèwèké langsung mari lan dadi waras kaya biyèn. Banjur Salome pracaya yèn Sang Ibu iku Perawan lan Sang Bayi iku Gusti[204] .

Sawisé kuwi, Sang Ibu sing Suci tanpa Cacat lan Peladen sing Luar Biasa tumrap Putrané sing anyar lair, sawisé ngungkuraké Putrané sing paling manis nganggo kain kasa—putih, resik, lan alus, sing wis disiapaké sadurungé kanggo tujuan iki lan digawa saka Nazaret—lan sawisé nempataké Panjenengané ing palungan sing ana ing guwa sing padha, dhèwèké sujud marang Panjenengané minangka Gusti Allah lan Penciptané, kaya sing dilakoni Yusuf sing pinaringan berkah , pangripta kanon[205] , nalika dhèwèké nyapa Sang Perawan Paling Suci nganggo tembung-tembung iki: 'O Perawan Sang Panginkarnasi, kang nganggo wujud manungsa, nyekel Panjenengané ing pangkuanmu, nyembah Panjenengané lan nyium Panjenengané kaya ibu: "Anakku," kowe kandha, "sing paling manis, mangkéné aku nyekel kowe, sing nyekel kabèh ciptaan ing tanganmu"'[206] . Cetha manawa Ibune Gusti nyungkemi lemah ing ngarepe Panjenengané sing lair saka dhèwèké, sing nggladrah ing palungan, nalika pasukan malaékat ngubengi wong-wong mau kanthi ora katon ing pangungun.

Lan sapi lan keledai diiket ing palungan, supaya Kitab Suci kanyata: 'Sapi ngerti sing nduwèni, lan keledai ngerti palungané tuwané' (Yesaya 1:3). Lan sapi lan keledai iki digawa dening Yusuf saka Nazaret. Keledai mau digawa kanggo Sang Perawan sing lagi ngandhut, supaya bisa nggawa dheweke ing punggung sajrone lelungan, dene Yusuf nggawa sapi mau kanggo didol lan mbayar pajeg sing diperlokake miturut prentah Kaisar, uga kanggo tuku kabutuhan dheweke. Kaloro kéwan bisu iki, sing ngadeg ing sacedhake palungan, nglilirake bayi nganggo ambegané, amarga wektu kuwi mangsa adhem, lan kanthi mangkono padha ngabdi marang Gusti lan Sang Pencipta[207] . Yusuf, ing sisihé, nyembah marang Sang Bayi Anyar lan Ibuné, amarga nalika kuwi dhèwèké nyadari yèn Anak sing lair saka Sang Perawan iku saka Roh Suci, kaya sing uga diandharaké déning Santo Atanasius: 'Sejatine, Yusuf ora ngerti dheweke nganti dheweke nglairake Putra sulungé; sak suwéné Perawan ngandhut Anak sing kawangun ing jeroné, Yusuf ora ngerti dheweke; dhèwèké ora ngerti apa sing ana ing jeroné, uga ora ngerti apa sing kelakon ing jeroné. Nanging nalika Panjenengané nglairaké, banjur dhèwèké mangertèni; nalika kuwi Yusuf mangertèni bab Sang Perawan, apa kakuwatané, lan sapa sing dianggep pantes dadi. Banjur dhèwèké mangertèni, nalika ndelok Sang Perawan nyusoni nganggo payudara, nanging ing wektu sing padha tetep njaga kembangé kesuciané sing ora rusak. Banjur dhèwèké mangertèni, nalika Sang Perawan nglairaké, nanging ora ngrasakaké apa sing lumrah dirasakaké déning wanita sing lagi nglairaké. Nalika kuwi dhèwèké nyadari yèn watu sing durung dipahat iku nyusoni Watu rohani[208] . Nalika kuwi Yusuf nyadari yèn Yesaya wis nulis bab dhèwèké: 'Delengen, sawijining dara bakal ngandhut ing kandhunge'. Tembung-tembungé Santo Athanasius iki maringi pratandha yèn nalika semana Yusuf nyumurupi kakuwataning misteri lan, sawisé nyumurupi, nyembah kanthi ajrih lan kabungahan, matur nuwun marang Gusti Allah sing wis inkarnasi, sing wis nganggep dhèwèké pantes dadi saksi mata lan abdi misteri iki. – Bab wektu lairé Kristus, akèh panulis sing bisa dipercaya nyatakake yèn iku

---

[204] Cathetan iki dijupuk saka 'Injil Sepisanané Yakobus'.

[205] St. Yosef Sang Himnograf, pangripta kanon, asalé saka Sisilia lan sakbanjuré dadi biksu ing sawijining biara ing Tesalonika. Nalika panganiayaan ikonoklastik ing jaman Kaisar Leo Sang Armenia, dhèwèké nandhang sangsara abot kanggo iman Ortodoks. Ing sangisoré maharaja ikonoklastik liyané, Teofilus, dhèwèké diasingaké menyang Chersonesus, saka kono digawa bali déning Maharani Teodora. Dhèwèké séda ing taun 883. Pangeling-eling dhèwèké dirayakaké tanggal 4 April kanthi akèh kidung, lan cacah kanon sing akèh banget (watara 48).

[206] Layanan kanggo sonten Natal Kristus tanggal 23 Desember kalebu tripesner ing Vespers, Ode 9.

[207] Crita iki uga dijupuk saka Injil apokrifa. Contone, bisa ditemokake ing 'Sejarah Kanak-kanak Sang Juruwilujeng'.

[208] Tembung-tembung iki cetha nyebutake loro petikan saka Kitab Suci: Dan. 2 (ing ngendi nabi suci Daniel nerangake marang Raja Nebukadnezar impene babagan patung, lan ing ngendi Sang Perawan Paling Suci lan lairé Kristus sing gaib saka panjenengané diwenehi pratandha déning watu sing pecah saka gunung sing durung tau dipotong tanpa tangan manungsa), uga 1 Kor. 10:4 (ing ngendi Rasul Paulus nyritakaké bab Watu.

tengah wengi, sawisé Sabat lan sadurungé Dina Gusti, lan cathetan iki cocog karo Konsili Ekumenis Kaping Enem[209] , sing nerangake perayaan Dina Gusti (Minggu) kaya mangkéné: 'Amarga ing dina iku Gusti Allah nyipta cahya; ing dina sing padha Sang Gusti kersa lair; ing dina sing padha Panjenengané dibaptis ing Kali Yordan déning Yohanes; ing dina sing padha Panjenengané, Panebus sing paling welas asih tumrap umat manungsa, kanggo kaslametan kita, wungu saka pati; lan ing dina sing padha Panjenengané ngucuraké Roh Suci marang para muridé. Kaya déné, miturut tradisi sing dipercaya, Panjenengané kasunyatan ing kandhungan Sang Perawan nalika Pengumuman ing dina Jemuwah, lan nandhang sangsara ing dina Jemuwah, mangkono uga ing dina Minggu Panjenengané lair lan ing dina Minggu Panjenengané wungu manèh. Lan pantes yèn Kristus lair ing dina Minggu, dina nalika Gusti Allah ngandika, *'Muga ana padhang'* (Kejadian 1:3); lan ing dina iku *'ana padhang'* (Kejadian 1:3), pantes yèn Panjenengané piyambak, Cahya langgeng, sumunar ing donya ing dina iku. Bab yèn Kristus bakal lair ing wayah bengi lan ing jam tartamtu, iki wis diramalaké kanthi nubuat ing Kitab Kawicaksanan Salomo, ing ngendi katulis mangkéné: *'Amarga nalika kabèh kasepèning meneng, lan wengi wis tekan tengahé, Sabda Panjenengan ingkang Maha Kuwasa mudhun saka pangastané swarga menyang tengahing bumi kang bakal sirna, kaya prajurit gagah'* (Wis. 18:14–15)[210] . Mukjizat ageng uga kelakon ing saindenging jagad nalika wektu Kelahiran Kristus . Mangkono, pas ing jam nalika Gusti kita mudhun lumantar gapura prawan sing suci, ana mata air dumadakan mili saka watu ing guwa kuwi, nalika ing Roma ana mata air lenga sing mili saka lemah lan mili menyang Kali Tiber. Kuil pagan sing dikenal minangka 'Langgeng' rusak; arca-arca pecah, lan telung srengenge katon ing langit ing panggonan kuwi. Ing wektu sing padha, ing Spanyol ing wengi iku, mega sing luwih padhang tinimbang srengenge muncul, lan ing tanah Yahudi, kebon anggur Engaddo mekar, sanajan mangsa adhem[211] . Nanging sing paling nggumunake yaiku sing kacathet ing Injil, nalika Malaikat mudhun saka swarga karo nyanyi lan katon cetha ing ngarepe wong-wong. Mangkene carane kedadene. Ing ngarep guwa panggonan lairé Kristus, miturut kasaksian Santo Jerom, ana menara dhuwur banget sing dijenengi Ader, ing ngendi para penggembala manggon. Ing wengi iku, telu wong saka wong-wong mau lagi jaga-jaga ngawasi wedhusé, lan tiba-tiba, panglima bala swarga (sing miturut Santo Siprianus iku sang juru kabar suci Gabriel) muncul marang wong-wong mau kanthi kamulyan ageng, sumunar kanthi kamulyan swarga, kang padhang marang wong-wong mau; Nalika padha weruh dhèwèké, padha banget wedi. Nanging Malaikat sing wis muncul mau, mréntahaké supaya padha mbuwang rasa wedi lan aja wedi, ngumumaké kabungahan sing wis teka marang sak donya lumantar lairé Sang Juruwilujeng. Ing wektu sing padha, dhèwèké nunjukaké pratandha kabeneran saka pesené: *'Kowé bakal nemokaké*,*'* pangandikane, *'bayi sing dibungkus nganggo kain kasa lan dibaringaké ing palungan.' Nalika Malaikat iku lagi ngandika marang wong-wong mau, dumadakan ana swara ing angkasa saka akèh pasukan swarga sing padha ngluhurake Gusti Allah lan nyanyi: 'Kamulyan marang Gusti Allah ing panggonan paling dhuwur, lan ing bumi katentreman, karsa becik marang manungsa'* (Lukas 2:12–14); sawisé penampakan malaékat lan kidungan pasukan swarga kuwi, para panggembala, sawisé rembugan, banjur kesusu menyang Betlehem kanggo mriksa apa kandhané malaékat kuwi pancèn bener, lan padha teka lan ndeleng Sang Perawan Maria sing Maha Suci, Ibuné Gusti Allah, lan Santo Yusuf, tunangane, uga Sang Bayi sing dibungkus kain lan nggladrah ing palungan. Lan sawise pracaya tanpa sangsi manawa Panjenengané iku Kristus Gusti, Sang Mesias sing wis suwe dinanti sing rawuh nylametake umat manungsa, padha nyembah Panjenengané lan nyritakake kabèh sing wis dideleng lan dirungokake, uga apa sing wis diandharake Malaikat marang para gembala bab Sang Bayi iki. Lan kabèh sing krungu—Yusuf, Salome, lan wong-wong sing teka ing kono wektu kuwi—kagèt karo tembungé para panggembala; nanging sing paling utama, Sang Putri Maria sing Maha Suci, sing wis

---

[209] Konsili Ekumenis Kaping Enem diadakaké ing taun 680, nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Pogonatus, kanggo ngrembug bidah Monothelite, sing ngajar yèn ana siji karsa ing Kristus Juruslamet sing inkarnasi, lan konsili iki ngukum bidah mau. Konsili iki dianakaké ing Konstantinopel.

[210] Potongan teks iki saka Kitab Kebijaksanaan Salomo (Wis. 18:14–15) sejatine nyebutaké wengi kuwi nalika, kanthi kuwasa Gusti Allah kang maha kuwasa, anak sulung ing Mesir padha mati, déné anak sulung bangsa Yahudi dislametaké déning Malaikat Karusakan. Santa Demetrius nyebutake kutipan iki minangka ramalan babagan wengi sing berkah saka Kelahiran Kristus – mesthine adhedhasar yèn kaya wengi iku (ing Mesir) dadi panyelamatan kanggo umaté Gusti, mangkono uga wengi iki (ing Betlehem) nggawa panyelamatan kanggo kabèh manungsa.

[211] Kamungkinan cathetan-cathetan iki dijupuk dening Santo Demetrius saka Rostov saka tradisi Kulon babagan Kelahiran Kristus, sawatara uga mlebu ing manuskrip Rusia Kuna lan koleksi cetak kita.

nglairaké tanpa lara, nyimpen kabèh tembung mau, lan merenung ing atiné. Lan para panggembala padha mulih, ngluhurake lan muji Gusti Allah. Mangkono lairé Yesus Kristus, Gusti kita, kasembadan; marang Panjenengané, sanadyan saka kita wong dosa, kadosa kapundhutan lan kamulyan, pangibadah lan panuwun, kadosa marang Rama Panjenengané kang tanpa wiwitan lan Roh kang langgeng, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Nalika Panjenengan miyos, ya Kristus Gusti kita, padhanging akal sumunar ing donya: amarga lumantar iku para sing nyembah lintang sinau saka lintang yèn kudu nyembah Panjenengan, Srengéngé Kaadilan, lan nuntun Panjenengan saka pucuking wetan: ya Gusti, kamulyan kagem Panjenengan.

Kontakion, Nada 3:

Dina iki Perawan nglairaké Panjenengané ingkang saderengé ana, lan bumi nyedhiyakké palungan marang Panjenengané ingkang ora kena jangkau; para malaikat lan para gembala padha muji, déné para raja wicaksana lelungan bebarengan karo lintang: amarga kita, dhuh Anak alit, Gusti ingkang saderengé ana, lair.

Khotbah kanggo Kelahiran Kristus

Peringatan tanggal 25 Desember

Pangandikane swarga nunjukaké marang para panggembala ing Betlehem pratandha rawuhé Sang Juruwilujeng ing donya: sawijining Bayi sing dibalut kain lan nggladrah ing palungan. Amarga Panjenengané kandha marang wong-wong mau mangkéné: *'Kowe bakal nemokaké sawijining Bayi sing dibalut kain, nggladrah ing palungan'* (Lukas 2:11–12). Mbok menawa ana sing mikir yèn iki dudu pratandha gedhé—ndeleng bayi sing dibalut kain—awit saben bayi anyar biasané dibalut. Bakal dadi pratandha ageng menawa Malaikat, minangka paseksi lan konfirmasi cetha bab Kelahirané Kristus, wis nampilake prakara luar biasa, kaya lintang ing wetan marang para Magi, utawa kaya sing dituduhake Sibyl[212] marang Agustus ing srengéngé, sawijining dara sing nyekel bayi ing pangkuané. Nanging yen ana sing kepengin ndeleng nganggo mripat rohani marang misteri sing kelakon ing bayi sing dibalut kain iku, dheweke bakal weruh lan ngenali yen pratandha sing dituduhake Malaikat marang para gembala—bayi sing dibalut kain lan nggladrah ing palungan—iku pratandha agung. Amarga bayi iki yaiku Panjenengané sing Lairé wis mbukak marang donya pepadhanging pangawruh babagan Gusti Allah, luwih padhang tinimbang lintang lan srengéngé; sandhangan pangiketé luwih amba tinimbang méga, lan palungané luwih jembar tinimbang langit, amarga ing kono ana Kristus Gusti Allah sing tanpa wates. Mula saka iku, ayo padha ngalihake pikiran kita marang masa bayi Kristus. Amarga Panjenengané sing nyipta jaman lan wiwit langgeng wis nyawisake kaslametan kita—Panjenengané rawuh ing donya minangka bayi kanggo nganyari manèh ringkihé kodrat kita: *'Kowe bakal nemokake*,' kandha Malaikat, *'bayi*.'

Mbok menawa ana sing nganggep yèn Kristus kuduné rawuh ing donya ora minangka bayi, nanging minangka wong diwasa, manut ramalané Dawud sing prédhiksi rawuhé Sang Mesias kaya mangkéné: *'Panjenengané metu kaya pangeran manten saka kamare'* (Mazmur 18:6) (yaiku saka kandhunge Perawan Suci), *'sumringah kaya wong raksasa nalika mlaku ing dalane'* (Mazmur 18:6)[213] . Mbok menawa kuwi sababé Malaikat kandha: 'kowe bakal nemu bayi', dudu wong raksasa. Nanging yèn kita merenung bab kasunyatané Kristus nalika isih bayi, kita bakal nemokaké alesan liya kanggo tembungé Malaékat. Kaya déné Kelahirané Kristus sing béda karo lairé manungsa biyasa, nanging luar biyasa lan gaib, mangkono uga kasunyatané nalika isih bayi uga béda lan ora kaya bayi-bayi liyané. Kabèh bayi anyar iku ringkih lan durung nduwèni pangerten; ora nduwèni kekuwatan

---

[212] Para Sibyl iku nabi wadon ing kalangan wong pagan. Panulis Kristen kuna nyandhakake ramalan babagan Sang Juruwilujeng lan jaman Prajanjian Anyar sacara umum marang sawatara wong mau, kaya Sibyl saka Cucha, Sibyl saka Eritrea, lan liya-liyané.

[213] Secara harfiah, petikan iki saka Mazmur 18 nyebut srengéngé, sing dibandhingaké karo panganten lan raksasa sing metu saka kratoné. Santo Demetrius ndeleng ing kéné pratandha nubuat bab rawuhé Sang Mesias, Kristus, menyang donya.

dhéwé lan ora bisa nindakaké apa-apa nganti sawisé suwé tuwuh, kekuwatan lan pangerten wiwit muncul lan berkembang ing jeroné. Nanging Sang Bayi Anyar iki, Gusti kita Yesus Kristus, lair wis duwé kekuwatan lan pangertosan. Mulané Malaékat nunjukaké Sang Bayi iki, sing lair kanthi kekuwatan sing ora bisa dikalahaké lan kawicaksanan sing ora bisa diungkapaké, minangka mujijat, siji-sijiné ing jinisé lan durung nate katon ing donya. Bab kekuwatan lan kakuwatané sing ora bisa dikalahaké, Gréja ora tau kélangan kasempatan kanggo nyritakaké ing dina raya iki, nalika dhèwèké nyanyi bebarengan karo nabi Yesaya: *'Gusti kang Maha Kuwasa, Pangeran Katentreman'* (Yesaya 9:6). Ana ing sawijining panggonan sing kandha yèn singa dikenal saka kuku-kukuné. Kristus, Singa saka suku Yehuda, ngetokaké dhiri wiwit dina-dina awalé (tegesé, wiwit isih bayi) *minangka 'Gusti kuwat lan gagah; Gusti kuwat ing perang'* (Mazmur 23:8). Ayo padha nyathet sepira gedhene kakuwatan lan kekiyatan Sang Bayi anyar. Sakwise kabar babagan Lairé nyebar, *'Herodes kaget, lan kabèh Yerusalem padha kaget karo dhèwèké'* (Mat. 2:3). Bayi mau durung nate ngomong, nanging wis marakake wedi marang wong-wong sing wis kondhang ing donya; Panjenengané isih dibaluti kain lampin, nanging wis nggawe para panyiksa padha ketakutan; Panjenengané isih ana ing palungan, nanging wis nggeteraké sing lungguh ing tahta karajan.

Salah siji dhokter sing paling trampil nyritakake yèn wong-wong sing wis ditakdiraké dadi gedhé, misuwur, lan kondhang ing donya, utawa raja-raja lan prajurit gagah – miturut dhèwèké, iku dadi ciri khas wong-wong kaya ngono kanggo mènèhi pratandha babagan kuwasa lan tumindaké ing mangsa ngarep wiwit yuswa isih cilik banget (yaiku wiwit bayi). Saliyane, dhokter sing padha uga nyatakake manawa Pericles[214] durung lair, nanging wis marakake wedi ing ati wong Yunani liwat impen-impene; Alexander[215] durung lair, nanging wis dianggep dening kabeh minangka putraning Jupiter[216] lan panguwasa kraton. Ing panggonan liya diceritakaké yèn semut nggawa butir gandum lan nyelehaké ing cangkemé Midas, Raja Phrygia[217] , nalika dhèwèké isih bayi lan turu, kanthi mangkono maringi pratandha babagan kamulyan tanpa wates ing tembe. Mangkono uga Sang Raja lan Gusti kita, Sang Bayi Anyar, wis nampilake pratandha cetha babagan kuwasa lan pakaryané ing tembe sanajan isih bayi. Tandha yèn kanthi pangayomané emas, kemenyan, lan mirah digawa marang Panjenengané saka nagara sing paling adoh, nuduhaké kamulyan ing tembe sing wis disiapaké kanggo sing tresna marang Panjenengané. Kamenangané ing tembe nglawan pati lan setan, lan panguwasané ngungkuli neraka kabèh, wis kacetha pratandha nalika Panjenengané nggumunaké lan mbingungaké Herodes lan kabèh wong ing Yerusalem. Panguwasané Panjenengané ing donya kang katon lan kang ora katon, kang diparingaké marang manungsané , lan kang mengko bakal Panjenengané kandhakake: *'Kabeh panguwasa ing swarga lan ing bumi wis diparingaké marang Aku'* (Mat. 28:18), wis diwenehi pratandha amarga miturut kersané, para malaikat lan para panggembala ngladèni nalika Panjenengané lair, déné para raja saka Wétan teka nyembah *Panjenengané*, manut ramalané Dawud: *'Lan kabèh kraton ing bumi bakal nyembah Panjenengané'* (Mazmur 71:11). Amarga ramalan iki saiki wis kawujud, nalika Panjenengané, minangka Raja para raja, dipunurmati déning telung raja donya kanthi ibadah lan peparing. Primate Gréja Hippo, Agustinus sing Kaberkahan[218] , ngendika kanthi éndah bab iki kaya mangkéné: 'Mangkéné pratandha Lairé Panjenengan, dhuh Gusti Yesus: sadurungé ombak segara meneng ing sangisoring sikil Panjenengan, nalika Panjenengan mlaku ing ndhuwur segara; sadurungé angin meneng déning dhawuh Panjenengan; sadurunge wong mati dibangkitaké déning sabda Panjenengan; sadurunge srengéngé dadi peteng nalika seda Panjenengan, lan bumi kaguncang nalika Panjenengan wungu saka kubur, lan langit kabuka nalika Panjenengan munggah menyang swarga; sadèrèngé Panjenengan nindakaké kabèh mau lan kaelokan liya – sanadyan sadèrèngé kuwi, Panjenengan isih digendong ing pangkuan Ibun Panjenengan lan ing wektu sing padha nembéaké Panjenengan minangka Gusti ing saindenging jagad'. Kuwat lan kakuwatané Sang Bayi Anyar, Gusti kita Yesus Kristus, nganti sanadyan isih bayi Panjenengané kanthi cetha ngetokaké dhiri minangka Gusti kang Maha Kuwasa: 'Kakuwatané Gusti Allah dadi sampurna ing ringkih; pancèn, kakuwatané Gusti Allah dadi sampurna ing ringkih' (2 Kor. 12:9). Amarga ing anggota cilik lan ringkihé bayi kita weruh kakuwatan agungé Yesus Kristus, kang dituduhaké Gréja nalika mbandhingaké Gusti anyar iki karo wedhus, lan nalika nyebut

---

[214] Pericles – sawijining negarawan misuwur saka Athena kuna, sing urip ing abad kaping lima SM.

[215] Yaiku Alexander Agung sing misuwur, penakluk kang gemilang saka meh kabèh sisih Wétan, sing urip ing abad kaping 4 SM.

[216] Jupiter utawa Zeus – dewa utama wong Yunani lan Romawi kuna (Jupiter iku jeneng Romawi; Zeus utawa Zevs iku jeneng Yunani).

[217] Midas – sawijining raja Phrygia semi-mitis, sing babagané akèh carita legendaris wis kaestokaké.

[218] Agustinus sing dikudus, Uskup Hippo ing Afrika Lor, sawijining Bapa Gereja Kulon sing misuwur, sing ninggalake akèh karya babagan masalah dogmatik, uga akèh komentar ing pirang-pirang buku lan ayat tartamtu ing Kitab Suci. Panjenengané séda ing taun 430.

Panjenengané wedhus, ngluhuraké Panjenengané ing pandonga ajeg pangibadah para gembala nganggo tembung-tembung iki: Wong-wong padha ndeleng Panjenengané minangka Anak Domba sing tanpa cacad, sing diopeni ing kandhunge Maria, lan padha nyanyi: "Sugeng, ya Ibué Anak Domba lan Gembala"[219] .

Ing kéné, Kristus, kang lair saka Perawan, diumpamaké kaya wedhus lan diarani wedhus. Nanging apa kakuatan, apa daya sing ana ing wedhus? Daya sing pancèn ora bisa dikalahaké, kaya sing bakal kita deleng saka sing sabanjuré. Nalika semana, Yohanes Teologian ing wahyune nyumurupi maneka kewan galak lan ula sing metu saka maneka panggonan – saka segara, saka jurang jero, lan saka ara-ara samun – kanthi akèh sirah sing medeni lan cangkem mbukak kebak bisa matèni – lan mung pandelengé waé wis nggegirisi banget! Kabeh padha munggah nglawan siji Anak Domba, kaya sing kacathet ing Kitab Suci: *'padha bakal perang nglawan Anak Domba'* (Wahyu 17:14). Mbok menawa, nalika nyumurupi perjuangan antarane ula lan kéwan-kéwan kuwi karo Anak Domba, ana wong sing mikir yèn sanajan salah siji kéwan sing paling ringkih bakal langsung nyekel lan nyabuti Anak Domba nganti remuk, saéngga kéwan-kéwan gedhé ora ana sing kudu diadhepi. Nanging delengen kakuwatané Sang Anak Domba: Panjenengané wis nyiapaké dhiri kanthi kiyat nglawan mau, nganti kabèh kakuwatan kéwan kuwi dumadakan, lumantar tumindak Panjenengané, tiba lan klelep ing bumi, kaya sing katulis: *'Sang Anak Domba bakal ngalahaké mau, awit Panjenengané iku Gusti para gusti lan Raja para raja'* (Wahyu 17:14). Satemene, iki kakuwatan agengé Sang Anak Domba! Sang Anak Domba iki minangka pratandha Sang Putraning Allah; dene ula lan kéwan-kéwan mau pratandha setan lan para abdi-abdiné. Ana sawijining bab sing pantes dipikirake: kenapa Malaikat, sawise nampilake lumantar gambar-gambar iki perjuangan Putra Allah nglawan mungsuhe, ora nyebut Panjenengané nganggo jeneng sejati—jeneng sing diturunake saka swarga nalika Pengumuman marang Sang Perawan Suci lan diwenehake nalika sunat? Kenapa dhèwèké ora kandha, 'Wong-wong iki bakal perang nglawan Yesus Kristus', nanging malah kandha: 'Iki bakal perang karo Anak Domba'? Satemene, amarga sanajan nalika Panjenengané lair, tanpa ngenteni dijenengi, Panjenengané wis ngalahaké mungsuh-mungsuhé. Nalika Panjenengané isih nggleleng kaya anak wedhus ing amben jerami, Panjenengané wis nindhes ula lan kéwan khayalan; kaya awi, Panjenengané mecah mau kaya pralon glepung. Kaya sing kacathet ing prakiran: *'Lan wong-wong bakal nyebut jenengé: Maher-Shalal-Hash-Baz; amarga sadurungé bocah kuwi bisa ngucapaké "bapakku" utawa "ibuku", bandha Damaskus lan jarahan Samaria bakal digawa sadurungé marang raja Asyur'* (Yesaya 8:3–4)[220] . Anak Domba anyar iki ora ngenteni wektu nalika Panjenengané bakal dadi singa, lan bakal diomongaké bab Panjenengané: 'Pemenang iki iku Singa saka suku Yehuda' (Wahyu 5:5). Bayi iki ora ngenteni wektu nalika Panjenengané bakal saya kuwat kaya raksasa. Bocah iki ora ngenteni wektu nalika awaké sing isih alit bakal saya kuwat kaya Simson[221] . Nanging, sanajan durung miwiti nyusu ing dhadha Ibuné, Panjenengané wis ngalahaké mungsuh-mungsuhé . Sadurungé Panjenengané bisa ngucapaké jenengé dhéwé utawa jeneng Ibuné sing Paling Suci nganggo lambéné, Panjenengané wis mbusak jeneng-jeneng wong sing ora pantes saka buku urip. Sadèrèngé Sang Bayi miwiti, nalika Panjenengané saya gedhé lan éntuk kakuatan priya, Panjenengané ngusir para kuwasa saka pangkuwasa: *'Domba Jantan bakal ngalahaké wong-wong mau; amarga Panjenengané Gusti para gusti lan Raja para raja'* (Wahyu 17:14). Mangkono kiyaté Anak Domba kita, mangkono kuwasa kang ora bisa dikalahaké saka Sang Bayi Ilahi, kang digawa nalika Panjenengané lair!

Panjenengané lair kanthi kawicaksanan, amarga Panjenengané sing nduwèni kekuwatan lan kakuwatan nalika isih bayi uga nduwèni kawicaksanan. *'Agung Gusti kita, lan agung kakuwatané; kawicaksanané tanpa wates'* (Mazmur 146:5). Apa ana bayi liya sing pantes diparingi tembung ing ngisor iki: *'luwih wicaksana tinimbang wong tuwa'* (Mazmur 118:100)? Tembung iki mung ditrapake marang Bayi Ilahi. Bocah biasa ora ngerti apa-apa nalika lair nganti gedhe, lan sanajan wis gedhe, padha butuh piwulang supaya bisa mangerténi. Anak Ilahi iki, sanadyan sadurunge Panjenengané lair wis dadi Kawicaksanan dhéwé, nalika lair Panjenengané

---

[219] Ikos 4.

[220] Iki nerangake dhawuh sing diwenehake Gusti marang nabi Yesaya supaya maringi jeneng marang putrane 'Bakal ditawan, kanthi sia-sia (dumadakan) ambruk' (Mulyakna Gusti, ing Doa Jam ing Wengi Natal). Jeneng iki dimaksudaké dadi pratandha marang wong-wong jaman nabi mau babagan kamenangan sing bakal teka saka bangsa Yahudi nglawan kraton-kraton Siria lan Israel. Sawetara komentator ndeleng ing jeneng misterius anak nabi iki minangka pratandha dhisik bab kamulyan lan kuwasa Sang Mesias. Ing pangertèn iki Sang Demetrius nyebutaké ing kutipan iki.

[221] Simson, salah siji hakim Israel, misuwur amarga kekuwatané sing luar biasa. Crita Simson dicritakaké ing Hakim-hakim 13; Hakim-hakim 14; Hakim-hakim 15; Hakim-hakim 16.

dadi jeroning kawicaksanan lan pikiraning Keilahian (Rom. 11:33). Ing mangsa bayi Panjenengané tundhuk marang kahanan wektu, nanging ing Kawicaksanané Panjenengané wis ana sadurungé langgeng. Bayi iku lair marang kita, lan ing wujuding 'wong tuwa', yaiku sesepuh sing kinurmatan, nabi Daniel nyumurupi Gusti Allah (Dan. 7:9–13)[222] , Sang Bocah, lan (ing wektu sing padha) Sang Rama, kaya sing diandharake nabi Yesaya nalika Panjenengané lair: *'Rama jaman sing bakal teka'* (Yes. 9:6). Gelar 'Bapa' iki pantes ora kanggo bocah-bocah, nanging kanggo wong diwasa, lan durung ana sing tau nyebut bayi sing disusoni karo susu ibune minangka bapa. Nanging, nabi mau tanpa ragu nyebut Kristus sing anyar lair iku 'Bapa'. Napa mangkono? Kanggo nuduhake manawa ing Sang Bayi sing wis diangkat dadi Gusti iku ana pikiran sing padha, kawicaksanan sing padha, kaya ing Rama ing jaman biyen. Kaya carane bapak sing paling wicaksana ngopeni anak-anake, mangkono uga Sang Bayi Saka Swarga, sing lair saka Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci, ngopeni kita. Lan iki pratandha sing maringi kapastian marang kita manawa Sang Juruwilaha wis lair kanggo kita: amarga nalika isih bayi Panjenengané wis dadi bapak kanggo kita. Kanthi mangkono, kanthi cara apa Panjenengané dadi bapak kanggo kita? Ayo padha krungu kepiye kedadéyané iki: kanthi lair Panjenengané dhéwé, Panjenengané uga ing wektu sing padha nglairaké kita manèh saka pati menyang gesang, kaya bapak ing Injil crita anak sing mubadzir, sing biyèn mati banjur urip manèh. Bapak kuwi, kanggo mbalèkaké anaké sing mati supaya urip manèh, nyekel anaké ing gulu lan nyiumé. Ciuman bapak iki dadi pratandha marang putrané yèn dosa-dosané—sing dadi panyebab pati rohanié—wis diapura; amarga lumantar dosa teka pati; lan sawisé dosa-dosa mau, panyebab pati, diilangi saka wong sing dosa lumantar pangapura, wong mati kuwi langsung urip. Kaya awan sing ngetutaké bengi, nalika pati peteng lan kebak dosa wis diilangi saka sawijining wong, sih rahmaté Gusti—sing dadi uripé jiwa—wiwit sumunar. Satemene pancen mangkono, Kristus Juruwilaha nyium kita nalika Panjenengané lair, lan sanadyan kita seda amarga dosa, Panjenengané nguripaké kita manèh lumantar sih-rahmate; lan lumantar iku Panjenengané dadi Bapa kang paling wicaksana tumrap kita nalika isih bayi. Lan kanggo mangertèni yèn Kristus Juruwilahi kita nyium kita nalika Panjenengané lair, ayo padha mirsani carané, ing Kitab Nyanyian Nyanyian, sawijining jiwa sing tresna marang Gusti kanthi semangat banget ngandharaké kepénginané kanggo nyawiji karo Gusti: *'Kéngingna dhèwèké nyium aku nganggo ciumané!'* (Kitab Nyanyian Nyanyian 1:1)[223] . Apa kita kepengin ngerti sapa sing ngidam-idamake ciumané Gusti? Ayo padha ngrungokake Santo Ambrosius[224] , sing kandha yèn kodrat kita, daging kita, pancèn sing ngidam, lumantar Inkarnasi Putraning Allah, kanggo nggayuh katresnané Gusti lan nyedhak marang Gusti, supaya bisa ndelok Panjenengané kaya pasuryan karo pasuryan, lan nyium Panjenengané kaya cangkem karo cangkem, kanthi ciuman suci. Guru iki ngendika kaya mangkéné: 'Mesthiné kita mangertèni yèn (pasuryan sing tresna marang Gusti ing Kidungan Kidungan) iku daging sing, ing pribadi Adam, kena racun ula lan bosok amarga ambuné dosa.' Sawise sinau saka pirang-pirang ramalan manawa Gusti bakal rawuh, sing sawise mbusak tipuan ula bakal ngucurake sih-rahmaté Roh Suci, dhèwèké ndedonga kandha: 'Mugi dhèwèké nyium aku nganggo ciuman lambéné?' Lan Santo Krisostomus ngendika kaya mangkéné atas jenengé Gréja sing kawangun saka bangsa-bangsa liya: 'Aku, Gréja bangsa-bangsa liya, ora pati kepéngin Panjenengané ngandika marang aku lumantar Musa, Yesaya, Yeremia, lan nabi-nabi liyané, nanging aku luwih kepéngin Panjenengané piyambak sing rembugan karo aku.' Mula, mugi Panjenengané rawuh piyambak, lan aku bakal ngomong karo Panjenengané pasuryan karo pasuryan. Mugi Panjenengané rawuh lan nyium aku nganggo ciuman lambéné. Aku krungu Yeremia ngendika bab Panjenengané kaya mangkéné: *'Manah* iku *licik banget*, *luwih saka kabèh bab lan ora bisa mari; sapa sing bisa mangertèni?'* (Yer. 17:9)[225] ? Aku mung ngarep Panjenengané piyambak, supaya Panjenengané rawuh lan nyium aku nganggo ciuman lambéné. Aku krungu Amos ngomong bab Panjenengané

---

[222] Yuswa tuwa iku dadi pratandha keabadiané Gusti Allah. Ing kutipan iki, Santo Demetrius, kanthi nyebut Sang Bayi Yesus 'ingkang lawas ing dinten-dinten', kepéngin nunjukaké marang anané Panjenengané ing jaman sadurungé ana minangka Gusti Allah.

[223] Tèks sing dikutip dijupuk saka Kidung Kidung 1:1, ing ngendi panganten wadon, sing kepéngin banget nampa ciuman saka panganten lanangé, makili umat manungsa sing kepéngin banget enggal ndeleng Sang Juruwilujeng lan nampa kaslametan saka Panjenengané.

[224] St Ambrosius, Uskup Milan, sing bisa diarani padha wigati kanggo separo Kulon Garéja Universal kaya St Basil Agung kanggo separo Wétan; kanggo St Ambrosius, kaya St Basil, misuwur banget minangka pejuang lan pembela Ortodoksi sing semangat nglawan Arianisme. Panjenengané uga ninggalaké akèh tulisan, ing ngendi panjenengané pérangan nerangaké Sabda Gusti, pérangan nyusun doktrin iman, lan pérangan mulang babagan kabecikan Kristen. – St Ambroise seda ing taun 397. Dina rayané dirayakaké tanggal 7 Desember

[225] Ramalan Yeremia sing kacathet ing kéné dianggep minangka pratandha saka ora bisa dipahamié Inkarnasi Putraning Allah.

kaya ngéné: *'Delengen, ana wong ngadeg ing témbok adamant, lan ing tangané ana adamant'* (Amos 7:7)[226] . 'Nanging aku ngupaya Panjenengané piyambak, supaya Panjenengané rawuh lan nyium aku nganggo ciuman lambéné.' Saka tembung-tembung para guru suci iki cetha yèn ciumané Gusti karo kodrat kita iku inkarnasi Sang Putra. Kaya déné ing ciuman lambé dipencet marang lambé, mangkono uga ing Inkarnasi Sang Juruwilaha sipat ilahi nyawiji karo sipat manungsa lan nyambung karo iku. Mula, nalika Panjenengané lair, Kristus Juruwilaha kita, kaya bapak, nyium kita, kaya sing dipratélakaké Dawud nalika dhèwèké kandha: *'Kabeneran lan katentreman wis padha nyium'* (Mazmur 84:11), ing ayat iki komentator Euthymius (Zigaben) mangertèni 'katentreman' minangka sipat ilahi, amarga mung Gusti Allah sing dadi Hakim sing adil, lan kanthi 'kabeneran' dhèwèké maksudé sipat manungsa ing Kristus, amarga alus sejati sing ana ing sipat iki. Mula saka iku diandharake bab loro sipat iki manawa padha nyium siji lan sijiné, kang ateges ing Kristus padha ana ing pangayoman sing raket, harmoni, lan sarujukan bebarengan. [227]

Uga bener manawa lumantar ciuman iki, Kristus Juruslamet kita, nalika Panjenengané lair, wis nglairaké kita manèh saka pati dosa marang urip ing sih rahmat ilahi. Ing Kitab Raja-raja Kaping Papat (4 Raja 4:28–30, 34–35) kita maca kaya ngene. Nalika wanita Sunamite nyuwun marang nabi Elisha, sing manggon ing Gunung Carmel, supaya rawuh ing omahé supaya nabi mau bisa nguripake maneh putrané sing wis mati, nabi ora langsung lunga dhéwé, nanging dhisik ngutus abdi dalemé Gehazi karo tongkaté, supaya tongkaté bisa ditempelaké ing pasuryané bocah kuwi; nanging bocah sing wis mati kuwi ora ngetokaké swara lan ora merhatosaké Gehazi. Nalika nabi iku dhéwé teka marang bocah mati, piyambakipun nyandhak lambéné ing lambéné bocah mau lan ngambegan marang bocah mau – lan wongé, bocah mau mbukak mripaté. Delengen kados pundi urip diparingi marang bocah mati lumantar lambéné nabi sing nyandhak ing lambéné, kados déné lumantar ciuman. Satemene ana ciuman nalika bibi diletakake ing bibi bocah mau, lan lumantar ciuman bibi kuwi wong mati diuripake. Iki minangka pratandha Inkarnasi Kristus. Pati, sing mlebu donya amarga dosa, nyulik bocah pisanan, Adam, sing durung suwe miwiti urip. Wadon, sipat manungsa, njerit marang Gusti kanthi welas asih: *'Duh Pangeran! Nundhuka swarga, lan mudhuna'* (Mazmur 143:5); *'Padhangna pasuryanmu, lan kita bakal slamet'* (Mazmur 79:4). Gusti Allah piyambakipun boten langsung rawuh, nanging, kados Elisha ngutus abdi, mekaten Gusti rumiyin ngutus abdi-abdi Panjenenganipun—para nabi ingkang nggawa tongkat Hukum—supados tongkat punika dipun pasang ing sungsum, ing keturunan Adam; nanging sungsum punika dereng wonten gesang, lan tiyang-tiyang taksih manggon ing pepeteng lan bayangan pati[228] . Nanging nalika Gusti piyambak rawuh ing Inkarnasiné lan, kaya sing kacarita, nyandhakaké bibi Keilahiané marang bibi manungsa, lan ngucupi kita kanthi ciuman bibi Panjenengané, nalika kuwi enom mau langsung tangi, wong mati diuripaké (*Kebangkitan Ibuné Gusti sadurungé Doxologia Agung*), – kita diuripaké saka pati marang urip nalika Kelahiran Kristus. Iki kaya carita lawas. Kanca sing welas asih, nalika weruh kancané sing dikasihi tatu déning pedhang beracun mungsuh, ngupaya banget golek cara kanggo marasaké tatu matèné. Nanging banjur para dhokter kandha marang dheweke yen tatu iku ora bisa mari, amarga pedhang sing kebak bisa ora mung nembus daging lan marakake tatu abot, nanging uga ngrusak kabeh awak nganggo bisa kuwi, saengga pati wis ngenteni kancane ing kahanan apa wae, kajaba ana wong sing nyawisake dheweke nganggo kasehatane dhewe kanthi cara iki: kanthi nyedhaki lambéné marang tatu kancané lan nyedot racun saka kono: 'Banjur,' kandha para dhokter, 'kancamu bakal mari gampang, nanging sing nyedot racun mau mesthi bakal mati.' Krungu iki, kanca sejati, sanajan ora ngurmati uripe dhewe banget, nanging amarga luwih tresna marang kancane tinimbang marang awake dhewe lan luwih ngutamakake kasehatan kancane tinimbang uripe dhewe, – nyembuhake kancane kaya sing wis diterangake mau – kanthi nyedhaki lara nganggo lambene lan nyedot racun, lan kanthi seda dhewe maringi kancane kaséhatan. Kanthi cara sing padha, Gusti Allah kita tumindak marang kita, , sing tatu amarga pedhang racun dosa sing digawa pangeran neraka. Ora ana siji wae sing bisa marasake tatu kita utawa nylametake kita saka pati tanpa mbusak dhisik karusakan sing mateni saka awak kita. Ora ana Pangrasa sing sampurna kaya ngono sing bisa ditemokake nganti Gusti kang Maha Luhur piyambak, sing lungguh ing nginggil Kerubim, Pangrasa lan Pencipta jiwa lan raga sing sampurna, nglebetake

[226] Ing ramalan Amos sing dikutip ing kéné, Bapa Suci ndeleng pratandha babagan kakuwatan ilahi Sang Mesias.

[227] Euthymius Zigaben (utawa Zigaden), sawijining biksu saka Konstantinopel ing separo kapisan abad kaping 12, iku dogmatis lan ahli tafsir Kitab Suci sing misuwur. Ing komentar-komentaré, dhèwèké ora dadi panulis asli, nanging mung nyusun interpretasi patristik sing wis ana sadurungé.

[228] Cf. Lukas 1:79.

lambene—yaiku Putrane; kaya Roh Suci diarani ing Kitab Suci driji Sang Rama: *'Aku ngusir setan-setan kanthi driji Allah,'* pangandikane Gusti, '(Lukas 11:20)', mangkono uga Gusti Sang Putra diarani cangkemé Sang Rama, kaya sing katulis: *'kanthi ambegan cangkemé—kabèh pasukane'* (Mazmur 32:6). Mangkono, aku kandha, Gusti Allah nyelehake cangkemé—yaiku Putrané sing kinurmatan—ing tatu sipat kita amarga katresnan marang umat manungsa: amarga Allah nganti tresna banget marang donya nganti maringi Putrané siji-sijiné (Yohanes 3:16). Apa tegese 'lambé'? Gusti Sang Putra, sawisé nyawiji karo kodrat kita sing tatu, nampa racun dosa iku: sawisé nampa dosa-dosa donya, Panjenengané nggawa dosa-dosa kita lan nyembuhaké kita, nawakaké kaséhatané dhéwé minangka gantiné kita. Liwat iki Panjenengané nglairaké kita manèh marang urip kawicaksanan lumantar ciumané, ya iku lumantar Inkarnasi, lan kanthi cara iki, nalika isih bayi, Panjenengané ngetokaké dhiri minangka Juruwilaha kita, Bapa kita sing Maha Wicaksana, Dhokter kita sing trampil, lan Kanca kita sing paling kinurmatan. Delengen, mula, masa bayi Kristus, kepiye Kristus lair: kanthi kakuwatan sing ora bisa dikalahake lan kabijaksanaan sing ora bisa ditliti. Lan pantes Malaikat nunjukaké marang para panggembala pratandha rawuhé Sang Juruwilujeng ing donya—Bocah Cilik—Bocah Cilik sing luar biasa lan ora kaya bocah cilik liya nalika lair: Bocah Cilik sing kuwat lan wicaksana, Anak sing gagah lan kebak kawicaksanan. Iki pratandha kanggo kowe: kowe bakal nemu Bocah, lan Bocah sing dibungkus nganggo kain lampin, amarga malah kain lampiné Bocah iku kebak misteri. St. Ambroise kandha: 'Kristus dibungkus nganggo kain lampin supaya kowe bisa dibebasake saka kain-kain kematèan.' Ing kono dumunung misteri sandhangan pangiketé Kristus: supaya kita bisa mbuwang kain kasar karusakan sing dienggo pati maringi marang kita.' Ayo padha nimbang tembungé St. Ambrosius kanthi tliti. Napa dhèwèké ora ngomong 'siji kain', nanging 'kain-kain sing wis kowe buwang!' Aku pracaya yèn dhèwèké nyebutaké sandhangané Adam, amarga Adam, sawisé tiba, nduwé loro sandhangan: siji saka godhong lan siji saka kulit. Sandhangan saka godhong ana ing Taman Éden, sing digawé déning Adam lan Hawa kanggo awaké dhéwé: *'padha nyulam godhong ara lan nggawe cawat kanggo awaké dhéwé'* (Kejadian 3:7). Busana kulit, ing sisih liya, ana ing njaba Taman Eden, nalika Gusti Allah nggawe 'busana kulit' kanggo Adam lan garwané lan ngagemaké busana mau marang wong loro (Gen. 3:21). Kaloro sandhangan mau fana, amarga godhong-godhong mau asalé saka wit sing nggawa pati marang manungsa; malah, sawetara guru Gréja pracaya yèn wit sing dilarang Adam dipangan wohé iku wit ara. Lan sandhangan kulit mau asalé saka kéwan sing dipatèni. Busana godhong iku nyimbolaké panglabuhané Adam, sing amarga iku dhèwèké tiba adoh saka Gusti, kaya godhong sing tiba saka wit, déné busana kulit iku pratandha napsu daging, utawa hawa napsu sing ora terkendali. Nanging Kristus, Adam anyar, dibungkus nganggo kain lampin kanggo nylametaké manungsa saka loro busana mau, yaiku: saka ora patuh lan saka kepinginan tanpa ucapan; amarga kain suci pangiketé kanthi misterius nglambangaké loro-loroné, patuh lan kasucian – nglambangaké patuh, kaya sing diterangaké Bapa Gereja sing kasebut mau, Santo Ambrosius.

'Pikirna misteri iki,' ujare, 'saka kandhutan dara lair abdi lan (ing wektu sing padha) Gusti: abdi, kanggo makarya, amarga sapa waé sing dibaluti kain lampin iku dibaluti kanggo ngawula; Gusti, nanging kanggo mrentah.' 'Luguné pangabdian sing wis maringi Panjenengané jeneng sing luwih dhuwur tinimbang kabèh jeneng; awit apa sing dadi isiné wong liya, malah dadi kamulyané Kristus.' Ayo padha renungaké tembung-tembung iki. Sapa waé sing ngiket awaké nganggo kain lampin, iku ngiket awaké kanggo ngladèni. Mangkono, kain pinggang mau nglambangaké patuhé Kristus, awit sapa waé sing makarya lan ngladèni iku murid. Lan pantes yèn murid ngiket awaké dhéwé, manut dhawuhé sawijining tuan ing Injil: *'Siapna dhaharaning kawalat, lan sawisé kowe ngiket awakmu, ngladèni aku'* (Lukas 17:8). Lan Gusti kita nyandhak peran minangka murid, amarga Panjenengané ngendika babagan dhiri Panjenengané: 'Padha ora bakal teka ngladèni Aku, nanging Aku bakal ngladèni wong-wong mau' ([229]); Panjenengané ngiket awaké nganggo kain lampin kanggo ngladèni kita, manut pangandika Injil: *'Satemene Aku kandha, Panjenengané bakal ngiket awaké lan ngladèni wong-wong mau'* (Lukas 12:37). Lan lumantar pangabdiané sing manut, Panjenengané marasaké ketidaktaatané Adam. Adam lawas ora manut, déné Adam anyar *manut nganti pati* (Filipi 2:8). Mangkono, kain compang-camping saka ketidaktaatané Adam dibeneraké déning kain pangiket saka pangabdiané Kristus. Bab kasucian, kita uga bakal weruh kanthi misterius digambarke ing kain pangiketé Gusti, yen kita merenung kenapa Adam lawas nganggo sandhangan kulit, dene Adam anyar dibalut nganggo kain linen (kaya sing wis dingerteni kanthi pasti), sing wis disiapake sadurunge kanggo tujuan iki dening Indungé Allah sing Maha Suci. Asring kelakon ing antarané manungsa yèn

[229] Cf. Mat. 20:28; Mrk. 10:46.

sandhangan njaba cocog karo pikiran lan watak batiné, saéngga lumantar penampilan njaba, ati batiné wong mau katon cetha (2 Kor. 4:16). Herodes sing sombong[230] , ing dina sing kasebut ing Kitab Kisah Para Rasul, nganggo busana karajaan; lan apa busana kuwi ora cocog karo kesombongan atiné? Pancen mangkono, kaya sing kaseksen ing Kitab Suci: *'lungguh ing tahta'* (ing ngarepé wong-wong kanthi sombong), *'ngandika marang wong-wong'* (Kisah Para Rasul 12:21). Kesombongan atiné katon cetha liwat sandhangané sing angkuh lan pamer. Ratu Ester sing andhap asor lan wedi marang Gusti Allah[231] , nalika wektu sing pas, uga nganggo busana kehormatan kraton, nanging ora amarga sombong, nanging amarga bebaya sing ngancam bangsa Yahudi; lan sawisé telung dina kliwat, nalika dhèwèké wis rampung ndedonga, dhèwèké nyopot busana duka lan nganggo busana pesta (Estera 4–5). Apa busana pungkasan kuwi ora cocog karo nyawane sing sumunar lan niyaté sing becik lan suci? Mesthi wae mangkono, kaya sing kacathet ing Kitab Suci: *'Lan sawise nggawe awake padhang, dheweke nyuwun marang Gusti Allah, Sing Maha Mirsa, lan Juruwilaha'* (Esther 5:1), supaya kaendahan ing njaba selaras karo kaendahan batin sing rohani. Ayo uga kelingan Adam. Nalika dhèwèké dosa ing Taman Eden, dhèwèké dadi kaya kéwan galak: kéwan, amarga dhèwèké nyolong woh sing dilarang; lan galak, amarga dhèwèké banjur mlayu lan ndhelik, kaya kéwan ing ara-ara samun. Sipat kewané kudu cocog karo sandhangan kewan saka kulit, supaya watak batiné lan sandhangan njabane padha selaras. St. Gregorius saka Nyssa (ing critané babagan uripé Musa) mangertèni iki kanthi cara sing padha, ngendika kaya mangkéné bab iki: 'Wong-wong sing amarga sipaté kéwan wis ngrusak nyawané, padha nganggo kulit kéwan.' Pahamna kenapa Adam lawas nganggo kain compang-camping, lan kenapa Adam anyar, Kristus, dibalut nganggo kain linen. Kain linen, miturut kasaksiané Gregory lan Isidore[232] , ing Kitab Suci iku pratandha kasucian – mulané, ing Prajanjian Lawas, busana para imam digawé saka linen, minangka pratandha pelayanané para imam sing tanpa cela lan suci. Santo Hieronimus sarujuk karo iki; ing layangé marang Fabiola[233] , dhèwèké kandha: 'Nalika kita, nyiapake sandhangan ing Kristus, nyopot sandhangan kulit kita, banjur kita nganggo sandhangan linen sing bébas saka kabèh rereged lan murni ing saben bab.' Sandhangan linen iku dimaksudaké minangka pratandha kasucian, nanging, oh sepira suciné Kristus Juruslamet kita! *'Panjenengané ora nate nindakake dosa, lan ing tutuké ora ana tipu daya'* (Mazmur 23:4; Mazmur 31:2). Panjenengané suci banget nganti lintang-lintang sing paling suci lan padhang pisan padha pudar ing ngarep kasuciané, miturut Kitab Suci: *'lintang-lintang iku kotor ing ngarepé'* (Ayub 25:5). Lan kanggo Sang Bayi sing paling suci, sing lair saka Perawan sing paling suci, ora pantes nganggo sandhangan kulit utawa kulit kéwan, nanging kain linen sing suci lan kain kasa putih, supaya ana keselarasan bebarengan antarane kasucian njero lan njaba. Nanging iki durung pungkasaning makna saka kain pangiket. Napa Adam nganggo kulit kéwan, déné Kristus nganggo kain pangiket saka linen? Kulit iku luwih raket gandhèngané karo awak tinimbang apa waé. Mula kulit nempel banget ing awak nganti mung bisa kapisahake kanthi upaya gedhe, dene linen ora ana gandhengane karo daging; ana kanthi hak dhewe lan ora duwe ikatan kaya ngono karo daging. Ing kene ana alesan pungkasan kenapa Adam diparingi sandhangan kulit, dene Kristus diparingi sandhangan linen. Adam iku jasmani: dhèwèké tresna banget marang daging awaké dhéwé nganti ora gelem ninggalaké sanajan ing kahanan paling awon—nalika dhèwèké nyurung Gusti marang nesu—nanging bebarengan karo daging lan kulit, dhèwèké nyurung Sang Pencipta marang nesu; mulané Gusti ngagemaké dhèwèké nganggo kain kulit jasmani, kaya wong sing 'nggatekake *bab-bab daging'* (Rm. 8:5). Kristus, sanadyan Panjenengané rawuh ing daging, nanging tetep luhur saka kabèh daging, awit Panjenengané iku Sumber kasucian. Mula saka iku, Panjenengané dibungkus nganggo kain linen, sing ora ana gandhèngané karo daging, lan lumantar iki Panjenengané nglebur busana kulit saka hawa napsu daging lan kahayang bisu. Pikirna misteri kain pangiketé Kristus: kain pangiket iki kaya plester kanggo tatu

---

[230] Yaiku Herodes Agripa, sing diparingi pamaréntahan Yudea déning Kaisar Romawi Caligula. Kanggo nggolèk pangayoman marang wong Yahudi, dhèwèké miwiti panganiayaan marang wong Kristen lan matèni Santo Yakobus putrané Zebedé, déné Santo Petrus dipenjara, saka panjara kuwi rasul suci mau dibebasaké kanthi mujijat déning malaékat. Pati Herodes Agrippa kelakon ora suwe sawisé dhèwèké muncul ing ngarep umum ing Kaisarea, ing alun-alun, nganggo busana karajaan, lan nalika wong-wong munafik wiwit nyebut dhèwèké dewa (deleng Kisah Para Rasul 12:21–23),

[231] Esther, sawijining wanita Yahudi sing taat sing dadi garwané raja Persia Ahasuerus (mbokmenawa Artaxerxes Longimanus) lan nylametaké bangsane saka pembantaian sing dirancang déning bangsawan jahat Haman. Iki kacathet ing Kitab Ester.

[232] Sang Isidore saka Pelusium, sawijining asket Mesir abad kaping lima, panulis 200 layang kang ing kono nerangake akèh petikan Kitab Suci. Dina rayané dirayakaké tanggal 4 Februari.

[233] Fabiola, sawijining wanita bangsawan Romawi lan murid saka Santo Jerom, sing padha surat-menyurat.

dosa kita; ngusap luh saka mripat kita; ngiket kita supaya ora bisa pisah ing pangayoman sing paling cedhak karo Gusti lan ing katresnan sing sampurna marang Panjenengané. Malah palungan ing ngendi Sang Bayi sing dibalut iku ora tanpa makna mistik. Ayo padha krungu apa sing diomongake dening Theodoret sing kabegjan of : 'Delengen,' ujare, 'omah sing andhap asor saka Panjenengané sing ngreksa swarga; delengen palungané Panjenengané sing lungguh ing Kerubim; delengen kamlaratan donyané Panjenengané, nalika merenung babagan kamulyané ing swarga.' Gusti Allah, sugih ing sih-rahmat, dadi mlarat supaya kita sugih amarga kamlaratané; lan mulané Sang Raja Swarga dipundhèk ing palungan, supaya kita sinau kamlaratan lan andhap-asor kersané." Lan Santo Siprianus kandha: 'Panjenenganipun kaparingaken ing palungan supados kita, sawisé ninggalaké urip kados kéwan, kaparingani dhaharan dudu suket (nikmaté dosa), nanging roti swarga.' Lan Teodoret uga kandha: 'Sabda Allah kaparingake ing palungan supaya wong sing bisa ngucap lan sing ora bisa ngucap (yaiku wong sing bener lan wong sing dosa) padha bisa kanthi bebas lan tanpa alangan nampa pangan sing nylametake.' [234]

Mangkono misteri palungané Gusti, lan mangkono pratandha cetha rawuhé Sang Juruwilujeng ing donya, kaya sing diwenehaké Malaikat marang para panggembala: bayi kang dibaluti kain sing nglempeng ing palungan. Lan saestu iki pratandha ageng, awit kebak misteri ageng, kaya sing wis kita rungokaké.

Mula saka iku, kagemana pakurmatan, panuwun, lan ibadah saka kabèh makhluk marang Sang Bayi Ilahi sing lair kanggo kita, lan kamulyan lan puji saka kabèh generasi salawas-lawase marang Sang Perawan Maria sing paling suci lan paling berkah sing wis nglairaké Panjenengané. Amin.

Crita Pangibadah Para Majus

Dipepering ing tanggal 25 Desember

'Yesus lair ing Betlehem ing Yudea ing jamané Raja Herodes… lan para ahli astrologi teka saka Wétan' (Matéus 2:1) – ora saka siji nagara ing Wétan, nanging saka pirang-pirang nagara, kaya sing kacetha saka tulisané Para Bapa Agung, sing nyritakaké bab iki kanthi cara sing béda-béda. Sawetara wong nganggep yèn para Magi asalé saka Persia[235] ; pandangan iki dianut déning Santo Krisostomus, Santo Siril saka Alexandria, Teofilaktus lan liya-liyané – amarga ilmu astrologi mekar utamané ing nagara kuwi[236] lan ora ana sing bisa dadi raja ing kana tanpa dhisik sinau ilmu iki. Nanging ana uga sing pracaya yèn para Magi asalé saka Arab[237] ; pandangan iki dianut déning Santo Yustinus Sang Martir[238] , Santo Siprianus lan Santo Epifanius – amarga nagara iki sugih banget ing emas, kemenyan lan mur[239] . Lan ana uga sing pracaya yèn para Magi asalé saka Étiopia[240] ; amarga Ratu Sheba, yaiku ratu Etiopia, tau teka saka kana menyang Yerusalem kanggo ngrungokake kabijaksanaan Salomo[241] , sing miturut panjelasan Bapa Gereja Hieronimus, wis maringi pratandha marang prastawa saiki, yaiku rawuhe para Magi marang Salomo rohani – Kristus, sing minangka Kabijaksanaané Gusti Allah (Bapa Suci Jerom, Komentar marang Nabi Yesaya). Lan Daud kandha: *'Etiopia bakal ngulur tangané marang Gusti Allah'* (Mazmur 67:32). Malih, kabèh nagara sing kasebut—wétan lan jejeg siji lan sijiné—kaya emas, Libanon, lan rempah-rempah; ing kabèh nagara kuwi praktik sihir lan astrologi sumebar amba; luwih saka kuwi, para wong wicaksana ing tanah-tanah mau ora lali marang ramalan Bil'am[242] babagan lintang sing bakal sumunar, sawijining ramalan sing wis

---

[234] Sing Mulya Theodoret, Uskup Cyrrhus ing Siria, kondhang utamané amarga komentare ing Kitab Suci. Panjenengané urip ing abad kaping lima.

[235] Persia – sawijining nagara sing dumunung ing antarané Arabia lan Asia Minor ing siji sisih, lan India lan Turkestan ing sisih liyané.

[236] Katrampilan iki dumadi saka nemtokake takdir manungsa lan nggawe ramalan babagan kedadeyan ing mangsa ngarep adhedhasar gerakan lintang lan benda langit liyane lan macem-macem posisine.

[237] Arabia, sawijining nagara ageng ing Asia kidul-kulon, ngreksa semenanjung ing kidul Siria lan Palestina.

[238] St. Justin sang filsuf, sawijining martir, biyèn dadi wong pagan nanging sakbanjuré mbalik asil dadi Kristen, nggabungaké panliten filsafaté karo iman Kristené. Sing paling wigati saka tulisané yaiku loro pidato pembelaan (utawa apologi) sing diajukaké marang Kaisar Antoninus Pius lan Kaisar Marcus Aurelius kanggo mbela umat Kristen, uga dialogé karo Trypho wong Yahudi. St. Justin ngalami martir nalika panganiayaan Marcus Aurelius. Dina perayaané dirayakaké déning Gréja tanggal 1 Juni.

[239] Libanon – sawijining jinis getah wangi sing digunakake ing ibadah minangka kemenyan. Mur – sawijining zat wangi saka tanduran (getah saka kulit wit mur), digunakake kanggo panguburan wong mati lan kanggo ngreksa awak supaya ora bosok.

[240] Étiopia, sawijining nagara ing Afrika ing pesisir Segara Abang, saiki dikenal minangka Abyssinia.

[241] Delengen 3 Raja 10:1–13.

diwarisake ing antarané wong-wong mau saka generasi menyang generasi, sawatara kanthi lisan lan sawatara maneh kanthi tulisan. Sapa waé bisa mikir manawa panjelasan sing paling mungkin yaiku salah siji saka para Magi asalé saka Persia, sijiné saka Arabia, lan sing katelu saka Étiopia, amarga ana pratandha asal-usulé saka manéka nagara ing ramalané Dawud, ing ngendi kandha: *'Para raja Persia lan pulo-pulo bakal mbayar upeti marang dhèwèké; para raja Arabia lan Syeba bakal nggawa peparing'* (Mazmur 71:10). Iki ramalané Daud babagan para Magi sing bakal teka marang Kristus karo peparing, miturut panjelasan para juru tafsir Kitab Suci. Tembung Daud: 'raja-raja Farsis' tegesé 'saka sebrang segara', amarga 'farsis' tegesé 'segara'; mangkono, Persia ing kéné kudu dipahami minangka dunung ing saubengé segara[243] . 'Para raja Arab' kanthi cetha nyebutaké Arab. Lan Dawud nyebut Etiopia nalika dhèwèké kandha: 'lan Sheba bakal nggawa peparing', amarga Sheba iku kutha sing dadi ibukutha kabèh Etiopia. Mangkono, telu magi mau asalé saka Persia, Arab, lan Étiopia. Dheweke diarani 'magi', ora kanthi teges wong sing nindakake sihir setan lan mantera ala, nanging amarga kabiasaan ing kalangan wong Arab, Suriah, Persia, Étiopia, lan bangsa-bangsa Wétan liyané kanggo nyebut wong pinter lan ahli nujumé 'magi'. Lan para Magi iki ora kalebu ing golongan dukun sihir lan tukang tenung, nanging kalebu ing golongan ahli nujum lan filsuf paling wicaksana[244] . Wong-wong mau uga diarani 'raja', nanging dudu ing teges raja sing kuwasa lan mrentahake akèh tanah, nanging amarga saben-saben wis nampa kutha dhéwé utawa sawijining kadipaten tartamtu saka wong-wong mau. Amarga Kitab Suci biasané nyebut panguwasa kutha-kutha tartamtu 'raja', kaya sing katon ing Kejadian 14. Bab kutha-kutha persisé saka ngendi para raja mau asalé, ora ana informasi sing bisa dipercaya; sing dingerteni mung yèn padha saka tanah wetan lan ana telu, cocog karo telung peparing sing digawa: emas, kemenyan, lan mirah. Sanadyan saben wong padha mangkat saka negarane dhéwé-dhéwé, nanging kanthi pitulungan lintang siji, miturut pangayomaning Gusti, padha kumpul sajrone lelampahané lan sawisé padha ngerti niyat siji lan sijiné, padha lelungan bebarengan, ngetutaké lintang sing wis dipratélakaké déning ahli nujum paling misuwur, Balaam, kanthi kandha: *'Ana lintang kang bakal metu saka Yakub, lan tongkat panguwasa bakal munggah saka Israel'* (Bilangan 24:17). Dadi, apa lintang iku? Chrysostom lan Theophylact negesake manawa iku dudu salah siji benda langit utawa padhang sing katon, nanging luwih kaya kakuwatan ilahi lan malaikat sing muncul minangka gantiné lintang. Amarga kabèh lintang wis ana wiwit donya digawé, déné lintang iki muncul ing pungkasaning jaman, nalika Inkarnasi Sabda Gusti. Kabeh lintang nduwé panggonan ing langit, nanging lintang iki katon ing udara; kabeh lintang biasané obah saka wetan menyang kulon, nanging lintang iki obah ora lumrah saka wetan menyang kidul, tumuju Yerusalem; kabeh lintang mung sumunar ing wayah bengi, nanging lintang iki malah sumunar sanajan ing wayah awan kaya srengenge, ngluwihi lintang-lintang ing langit tanpa tandhing ing padhange lan agunge; kabeh lintang, bebarengan karo benda langit liyane—srengenge, rembulan, lan sakabehe jagad langit—duwe gerakan lan dalan sing tetep, nanging lintang iki kadhang obah, kadhang mandheg, kaya sing diomongake Theophylact: 'Nalika para Magi lelungan, lintang iku obah bareng karo dheweke, lan nalika padha mandheg, lintang iku uga mandheg'. Bab wektu munculé lintang mau, para komentator nduwèni panemu sing béda-béda: ana sing kandha yèn lintang mau muncul ing bengi lan jam sing persis nalika Sang Juruwilujeng lair saka Perawan Maria, nanging panemu iki ora masuk akal; awit yèn lintang mau muncul ing wektu kuwi, kepiyé para Magi bisa lelungan saka adoh tekan Yerusalem mung ing wektu sing cekak? Patang puluh dina sawisé lairé Sang Bayi Ilahi, lan sawisé upacara pangresikan sing sah ditindakake ing candhi, Yusuf tanpa tundha mangkat saka omahé ing Nazaret, mung nggawa apa sing perlu kanggo lelungan, lan kesusu menyang Mesir. Sanadyan ana sing kandha manawa para Magi mau numpak jaran sing cepet lan lelungan kanthi kacepetan dhuwur nganti tekan Betlehem ing dina kaping 13 sawisé Kelahiran Kristus, nanging iki ora masuk akal. Lha wong padha raja, dudu wong lelungan sing cepet, lan padha lelungan karo hadiah lan akèh abdi dalem, miturut kalungguhan lan pakurmatan karajan, uga karo kéwan lan panganan sing dibutuhaké kanggo lelungan; mula piye bisa tekan kutha Betlehem saka Persia, Arab, lan Étiopia mung sajrone 13 dina? Luwih saka kuwi, dheweke ditahan sawatara

---

[242] Bileam – nabi sing dipanggil saka Mesopotamia déning Balak, raja Moab, kanggo ngutuk bangsa Yahudi, nanging sing, lumantar campur tangan dumadakan saka Rohé Gusti Allah, ngucapaké berkah marang bangsa Yahudi lan, kanthi mangkono, mratelakaké rawuhé Sang Mesias (ramalan Bileam babagan lintangé Yakub). Delengen Bilangan 22:23–24.

[243] Ora sakabehe bener yen ngomong manawa Persia dumunung ing seberang segara saka Palestina, amarga Teluk Persia mung misahake Persia saka Arabia.

[244] Para filsuf iku wong-wong sing nyinaoni pitakon babagan asal-usul donya lan manungsa, uga babagan hakikat kabecikan, tujuan pungkasan saka kabèh sing ana, makna urip manungsa, lan akèh bab liya.

wektu ing Yerusalem dening Herodes nganti, sawisé para imam kepala lan ahli kitab dipun pitakon, cetha yèn Kristus bakal lair ing Betlehem Yudea. Nanging, komentator liya, kalebu Santo Epifanius, negesake manawa lintang mau muncul pas wektu Kelahiran Kristus, nanging para Magi teka nyembah Panjenengané rong taun sawisé lan nemokake Anak Kristus wis umur rong taun. Panemu iki adhedhasar kasunyatan manawa Herodes mrentah mateni bayi umur loro taun lan ing ngisoré, miturut wektu sing wis dipriksa kanthi teliti saka para Magi. Nanging Santo Teofilakt kanthi cetha nyebut pandangan iki salah, amarga ana pandangan sing ditampa dening saindenging Gereja, miturut pandangan kuwi para Magi nyembah Kristus ing Betlehem nalika Panjenengané isih ana ing guwa; lan rong taun sawisé, Kristus ora mung ora ana maneh ing Betlehem, nanging uga ora ana ing Palestina, nanging ana ing Mesir. Amarga, kaya sing kacathet, miturut kasaksian Santo Lukas, sawisé pangresikan ing dina kaping patang puluh ing candhi, ing ngendi Simeon sing sepuh nemoni Gusti, lan sawisé kabèh rampung manut paugerané Gusti, Santo Yusuf lan Sang Perawan Maria sing Maha Suci, karo Sang Bayi, langsung bali menyang Galilea, ora menyang Yudea; padha bali menyang kutha dhéwé ing Nazaret, ora menyang Betlehem; lan saka Nazaret, miturut dhawuh Malaikat, padha mangkat menyang Mesir. Kepiye carane para Magi, rong taun sawisé, bisa nemokake Kristus ing Betlehem? Nikiforos, sejarawan Yunani kuna[245] , nyritakaké yèn lintang mau katon ing wetan rong taun sadurungé Kelahiran, lan para Magi lelungan rong taun menyang Yerusalem, supaya padha teka pas ing wayah Kelahiran. Katoné, sejarawan iki uga sarujuk karo sing kacathet ing Injil babagan pambantaian bayi umur loro taun lan ing ngisoré, nanging caritaé uga ora bisa dipercaya. Amarga apa gunané para Magi nindakake lelungan rong taun saka tanah wétan, padahal saka kana bisa tekan Yerusalem mung rong utawa telung wulan? Sanajan padha lelungan alon lan suwé, kaya pantesé para raja, tetep ora masuk akal yèn padha ngentèkaké luwih saka enem utawa pitu wulan ing lelungané, amarga tanah-tanah wétan—kaya Persia, Arab, lan Étiopia—ora adoh banget saka Yerusalem nganti lelungan saka kana tekan kutha kuwi mbutuhaké rong taun. Dadi, panemu endi babagan wektu munculé lintang sing bisa dipercaya? Aku pracaya panemune Santo Yohanes Krisostomus lan Teofilaktus. Para Bapa Gereja kandha kaya ngene: 'Lintang mau katon marang para Magi sadurunge lairé Kristus. Amarga padha kudu nglampahi lelungan suwé, mula lintang mau katon marang para Magi suwé sadurunge lairé Juruwilujeng, supaya nalika tekan Betlehem, padha bisa nyembah Kristus nalika Panjenengané isih dibaluti kain lampin. Ayo dicathet yèn Bapa Gereja iki ora nemtokake suwéné rong taun kanggo lintang kuwi, nanging mung kandha 'lumayan suwé sadurungé', kaya tegesé 'sawetara sasi'. Adhedhasar interpretasi Chrysostom lan Theophylact iki—miturut panemune lintang mau katon sadurunge wektu Kelahiran Kristus—pantes dimangerteni manawa ing dina lan jam sing pas nalika, lumantar pangumuman saka Malaikat Agung lan inspirasi Roh Suci, Sabda dadi daging, sawisé dikandhut ing kandungané Perawan Maria sing suci tanpa dosa, sangang wulan sadurungé Kelahirané, lintang mau katon ing wetan. Kanthi mangertèni kaya mangkono, kita ora bakal nyimpang saka paseksi para guru sing kasebut mau lan, ing wektu sing padha, kita bakal mbantah gagasan sing ora masuk akal manawa para Magi telat rong taun ing lelampahané; bab umur rong taun para bayi sing dipatèni, iki bakal dibahas mengko, ing dina pangeling-elingé. Mula, sangang wulan—kaya sing wis kita kandhakake—sadurunge Kelahiran Kristus, nalika Warta Kabungahan, para Magi weruh lintang ing wetan lan, ing wiwitan, kanthi gumun lan bingung, padha mikir apa jinis lintang iki. Apa iki bisa dadi semacam meteor[246] sing sumunar ing langit lan ngumumake bala, kaya komet[247] ? Lan pancen, lintang iku wis maringi pratandha bala ing tanah-tanah mau tumrap mungsuh sing pembunuh, yaiku: ambruké berhala, pangusiran setan, lan padhangé iman suci. Banjur, nalika padha nyadari yèn lintang iki dudu mung kebeneran nanging nduwèni sipat lan rupa ilahi, para Magi éling marang ramalan kuna saka Balaam, lan uga padha padhang pikiran déning apa sing wis dipratélakaké déning Sibyl India saka Eritrea[248] babagan lintang kuwi; lan, utamane, kaya sing diterangake Santo Leo, Paus Roma, sawise diwenehi pitutur rahasia dening Gusti Allah piyambak manawa wektu wis teka

---

[245] Nikephoros Kallistos, sajarahwan Yunani abad kaping 14, sing ninggalaké *Sajarah Gréja*.

[246] Bintang lintang – miturut teori paling anyar, pecahan saka planet sing wis pecah (planet iku lintang sing obah), sing kadhangkala tiba ing lumahing Bumi.

[247] Komet iku benda langit sing ora ngetutake jalur ajeg ing langit nanging muncul mung ing sela-sela wektu sing dawa. Miturut kapercayan kuna, komet ing wektu-wektu beda prédhiksi macem-macem bencana lan apes.

[248] Sibyl Erythraea, yaiku saka kutha Erythrae, sing kamungkinan dumunung ing pesisir Segara Abang, ing Ethiopia, sing saiki dikenal minangka Abyssinia. Ing kéné, Sibyl Erythraea kanthi salah diarani minangka India. – Nanging, ana uga telung Erythrae liyane: siji ing Yunani, ing Boeotia; siji maneh ing Asia Cilik; lan siji maneh ing Aetolia.

kanggo lairé Sang Gusti lan Raja sakabehing jagad raya, sing bakal lair ing Israel, kaya sing wis dipratandhaake Balaam: *'Ana sawijining priya bakal muncul saka Israel'* (Bilangan 24:17), – lan menawa iki lintangé Panjenengané, sing wis dipratélakaké wiwit jaman mbiyèn. Kanthi pracaya tanpa sangsi manawa pancèn mangkono, lan sawisé ngrampungaké kabèh persiapan kanggo lelungan, padha mangkat saka tanahé dhéwé-dhéwé lan, kaya sing wis kasebut, padha ketemu sajroning lelungané lan nerusaké lelampahan kanthi manunggaling tujuwan. Ing wektu sing padha, mangsa sangang wulan wiwit lintang iku katon meh rampung, lan wayahe Kelahiran Kristus wis nyedhak. Padha nyedhaki tapel wates Palestina lan pungkasane tekan kutha krajan Yudea—Yerusalem—ing dina sing padha karo Kelahiran Kristus. Nalika padha nyedhak Yerusalem, lintang sing wis nuntun mau ujug-ujug ilang saka pandelengan; amarga yèn lintang kuwi sumunar ing Yerusalem, mesthi wong-wong bakal weruh lan, mèlu nuntun, bakal lunga bareng karo para Magi menyang Sang Kristus. Banjur loro-lorone, Herodes lan para pamimpin Yahudi sing iri ing sinagoga mesthi bakal ngerti ing endi panggonane Sang Kristus sing anyar lair, lan amarga iri bakal mateni Panjenengané sadurunge wayahe. Nanging pangayomaning Gusti, kang ngatur sakabehe tumrap kaslametan kita, marentahake lintang iku supaya sirna—separone supaya wong-wong sing nggoleki Sang Bayi ora nemokake panggonan guwa, separone amarga paningal wong Yahudi sing jahat ora pantes nyawang lintang kang nggumunake iku, lan separone maneh kanggo nguji iman: – apa padha pracaya marang tembungé para Magi sing ngumumaké rawuhé Sang Mesias, lan apa padha kepéngin ngerti Kristus, Juruwalèh donya; lan yèn ora, muga iki dadi paukuman sing luwih abot tumrap wong-wong mau. Mangkono sing dadi alesané Theophylact sing pinaringan berkah babagan prakara iki: 'Kanggo apa,' ujare, 'para Magi teka?' Kanggo panghakiman wong Yahudi; amarga yèn para Magi, sing pagan, pracaya, apa jawaban sing bisa diwènèhaké wong Yahudi? Para Magi teka saka tanah sing adoh banget kanggo nyembah Kristus, déné wong Yahudi, sanadyan Kristus ana ing antarané wong-wong mau, malah nganiaya Panjenengané."

Para Magi, nalika mlebu ing kutha krajan Yerusalem, padha takon babagan Sang Prabu anyar: *'Ing endi ana Sang Prabu wong Yahudi sing wis lair? Amarga kita wis weruh lintange ing wetan lan teka nyembah marang Panjenengané'* (Mat. 2:2). Lan langsung kabar iki nggumunake wong-wong lan nggawe rungsing Raja Herodes lan kabèh panguwasa ing Yerusalem. Sang Raja, sawisé nglumpukake kabèh imam kepala lan ahli kitab, takon marang wong-wong mau:

'Ing endi Sang Kristus bakal lair?'

Dheweke wiwit wedi yèn kratoné bakal dijupuk saka dhèwèké, lan mikir carané matèni Sang Prabu anyar. Sawisé ngerti yèn Sang Kristus bakal lair ing Betlehem, dhèwèké ngundang para Magi lan takon marang wong-wong mau bab wektu lintang mau katon. Banjur, kanthi nyumputake tipuané, nyimpen pikiran sing ora adil lan niyat ala, dhèwèké kandha kanthi licik:

'Lunga lan goleki bocah iku kanthi teliti; lan sawise kowe nemokake Panjenengané, wenehana kabar marang aku, supaya aku uga bisa lunga lan nyembah Panjenengané' (Matéus 2:8).

Sawisé para Magi lunga saka Yerusalem, lintang sing nuntun mau langsung katon manèh lan mimpin ing ngarepé, lan padha bungah banget amarga lintang kuwi wis muncul manèh. Lan lintang kuwi mimpin ing ngarepé nganti tekan Betlehem, menyang guwa, lan mandheg ana ing ndhuwur panggonan ing ngendi Sang Bayi ana. Lintang iku mandheg ing ndhuwur panggonan panggonan Sang Bocah; tegesé, lintang iku mudhun saka dhuwur lan nyedhak ing bumi. Yen ora, mesthi ora bakal bisa dingerteni ing panggonan endi lintang iku ana, yen ora mudhun luwih cedhak. Iki uga panemune Theophylact sing Mulya, manut St. Krisostomus: 'Iki pratandha sing luar biasa,' ujare, 'amarga lintang iku mudhun saka dhuwur lan, sawise tekan ing bumi, nuduhake panggonan marang para Magi. Amarga yen iku tetep ana ing dhuwur, kepiye carane padha bisa ngerti panggonan tartamtu ing ngendi Kristus ana? Amarga saben lintang mimpin pirang-pirang panggonan. Kaya biasane kowe weruh rembulan ing ndhuwur omahmu, mangkono uga katon marang aku yen iku ana ing ndhuwur omahku, lan kabeh wong padha rumangsa mangkono, yaiku: kaya-kaya rembulan utawa lintang mung ana ing ndhuwur omahé dhéwé. Mangkono uga, lintang kuwi ora bakal bisa nunjuk Kristus kanthi cetha yen ora mudhun lan mandheg ing ndhuwur sirah Sang Bayi." Lan saka mujijat iki cetha manawa lintang kuwi dudu salah siji lintang ing langit, nanging kuwasa istimewa saka Gusti Allah. Mangkono, para Magi nemokake Panjenengané sing digoleki nalika mlebu ing omah, kaya sing dicritakaké ing Injil. Adhedhasar iki, akèh wong pracaya yèn padha nemokake Kristus ora ing guwa, nanging ing salah siji omah ing kutha, amarga Injil nyebut omah tinimbang guwa. Miturut pandangan iki, Injil kayane kandha: 'Nalika akèh wong sing teka kanggo cacah jiwa wis padha bubar, panginepan umum lan omah-omahé warga

Betlehem dadi kosong; wektu kuwi Ibuné lan Bayi mau dipindhah saka guwa menyang salah siji omah. Nanging para martir suci Justin, Chrysostom, Gregory saka Nyssa lan Jerome negesake manawa Gusti tetep ana ing guwa panggonane Panjenengané lair nganti wektu pangresikané, sing kelakon ing dina kaping patang puluh, lan ing kono para Magi nemokake Panjenengané. Lan iki kelakon supaya para raja donya sinau yèn Karajané Sang Raja Anyar dumunung ing kamlaratan, ing andhap asor lan ing nolak kamulyan donya, lan ora ana ing kasugihan, kesombongan lan kraton. Tujuane uga supaya iman para Magi luwih cetha katon, amarga saka iku padha ora nyesel lelampahané lan ora nggrundel nalika nemokake Panjenengané—sing kanggo Panjenengané padha nempuh lelampahan adoh lan sing dikarepake bakal ditemokake ing kraton—nanging malah nemokake Panjenengané ing kamlaratan kaya ngono.

Sawise nemokake Gusti ing guwa, para Magi sujud lan nyembah Panjenengané; tegesé, ora mung kanthi pangagungan semata, nanging kanthi ibadah sing pantes tumrap Gusti, ora mung minangka manungsa nanging uga minangka Gusti, amarga, kaya sing diandharake Santo Irenaeus lan Paus Leo: Para Magi mau, sing kanthi misterius padhang dening sih-rahmaté Gusti, nalika ndeleng Sang Bayi, padha ngenali lan pracaya yèn Panjenengané iku Gusti, mula padha nyembah Panjenengané ora mung minangka Raja nanging uga minangka Gusti – kanthi wujud ibadah sing pantes kangg . Mulané katulis: *"padha sujud lan mbukak simpanane, banjur maringi Panjenengané peparing-peparing"* (Mat. 2:11), nepaki dhawuh: *'Aja padha teka ing ngarsané Gusti kanthi tangan kosong'* (Kaluwihane 23:15). Apa waé peparing mau? Emas, kemenyan, lan mur: emas minangka peparing marang Raja, kemenyan minangka peparing marang Gusti Allah, lan mur minangka peparing marang manungsa fana (Theophylact sing pinaringan berkah). Amarga wong Yahudi ngolesi badan wong sing wis seda nganggo mur, kanthi pangajab supaya tetep utuh. Mangkono telung raja ngurmati Siji saka Tritunggal nganggo telung peparing, lan lumantar peparing-peparing mau padha ngakoni loro sipat ing Panjenengané. Santo Leo ngendika bab iki kaya mangkéné: 'Padha nggawa kemenyan marang Gusti Allah, murri marang manungsa, lan emas marang Sang Prabu, kanthi bener ngajeni sipat ilahi lan manungsa ing kasatuan; padha pracaya iki ing atine lan ngakoni lumantar peparinge.'

Sawise nampa pawartos ing ngimpi saka Malaikat sing muncul marang dheweke, sing ngelingake supaya ora bali marang Herodes—sing lagi ngrancang ala lan arep mateni Sang Raja sing lagi lair—para Majus banjur bali liwat dalan liya, saben-saben menyang negarané dhéwé, lan ing kana padha dadi guru lan mubalig Kristus, miturut kesaksian sing bisa dipercaya saka Nikephoros, Amarga, nalika padha nginjili rawuhe Kristus, Putraning Allah, ing donya, padha mulang wong-wong supaya pracaya marang Panjenengané, kaya déné awake dhéwé pracaya, lan ora ana sangsi manawa sawisé seda, padha dianggep pantes kalebu golongan para wali. Lan iki jeneng-jenengé: sing kapisan – Melkior, sawijining wong tuwa sing rambuté putih, dawa lan berjanggut; dhèwèké nggawa emas marang Sang Raja lan Gusti. Sing kapindho yaiku Gaspar, enom lan tanpa janggut, kanthi kulit kemerah-merahan; dhèwèké nggawa kemenyan marang Gusti Allah sing wis dadi manungsa. Sing katelu yaiku Balthasar, kanthi kulit peteng, nduwèni janggut dawa; dhèwèké nggawa mur marang Putraning Manungsa sing séda. Awaké, sawisé pirang-pirang taun, kaping pisan dipindhahaké menyang Konstantinopel, banjur menyang Milan[249] , banjur menyang Kóln[250] , minangka pakurmatan tumrap Kristus Allah sing wis inkarnasi, marang Panjenengané, bebarengan karo Ibuné, mugi kamulyan saking kita lumantarana salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 6:

Sampeyan sing lair saka Rama sadurunge esok dina, tanpa ibu, lan sing dina iki inkarnasi ing bumi tanpa bapak saka Panjenengan: mulane lintang ngumumake kabar kabungahan marang para Magi, nalika para malaikat bebarengan karo para penggembala nyanyi babagan Kelahiran Panjenengan sing ora bisa diungkapake, yaiku Panjenengan sing kebak rahmat.

---

[249] Mediolan, saiki Milan, sawijining kutha ing Italia lor, ibukutha Liguria kuna.

[250] Köln (Colonia Agrippina kuna), sawijining kutha kuna ing pinggir Kali Rhine ing Jerman, misuwur amarga katedralé sing megah, ing ngendi, miturut kapercayan suci umat Kristen Kulon, ana relik Tiga Raja Wicaksana. Santo Demetrius uga nganggep Köln minangka pangreksa relik iki.

8 Januari

26 Desember (Gaya Lawas)

Narasi babagan Pelarian Perawan Maria sing Paling Suci karo Bayi Yesus menyang Mesir

Diperangeti tanggal 26 Desember

Sawisé para Magi lunga saka Betlehem, sawijining malaikat saka Gusti Allah muncul marang Yusuf ing ngimpi, dhèwèké dhawuh supaya mlayu menyang Mesir karo bayi Yesus Kristus lan Ibuné, Perawan Maria sing paling suci, lan manggon ing kana nganti diparingi kabar supaya bali, amarga Herodes arep nggoleki Bayi mau kanggo mbasmi Panjenengané. Yusuf tangi, njupuk Bayi lan Ibuné ing wayah bengi, banjur mangkat menyang Mesir. Nanging sadurunge mangkat menyang Mesir, piyambakipun nepaki ing Gréja Solomon kabèh paugeran sing kacathet ing Hukumé Gusti, amarga dina-dina panyucian Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan Tanpa Cacat wis teka, lan ing gréja kuwi Simeon sing wis tuwa lan nabiyah Anna padha nemoni Gusti kita. Banjur, sawisé nindakake kabèh sing diprentahaké ing Hukum, Yusuf mulih menyang Nazaret, menyang omahé dhéwé. Amarga mangkéné kandhané Santo Lukas: *'Lan sawisé padha nindakake kabèh sing diprentahaké ing Hukumé Gusti, padha bali menyang Galilea, menyang kutha Nazaret dhéwé'* (Lukas 2:39). Saka iki cetha manawa padha ora langsung mangkat saka Betlehem menyang Mesir, nanging luwih dhisik menyang candhi Gusti, banjur menyang Nazaret, lan pungkasané menyang Mesir. Iki uga disekseni dening Santo Teofilaktus ing komentare babagan Injil Matius, ing ngendi panjenengané nulis kaya mangkéné: 'Pitakon: Kepiye carane Injil Lukas nyebutake yèn Gusti lunga menyang Nazaret patang puluh dina sawisé lair lan sawisé pambaktiané marang Simeon sing wis tuwa? Nanging ing kéné Santo Matius nyritakaké yèn Panjenengané teka ing Nazaret mung sawisé bali saka Mesir? Wangsulan: Sumangga sumerep yèn Injil Lukas nyebutaké apa sing ora kasebut déning Injil Matius, yaiku yèn Gusti (miturut Lukas) lunga menyang Nazaret sawisé lair. Matius, ing sisih liya, nyritakaké apa sing kelakon sakbanjuré, yaiku: kepiyé Gusti kita mlayu menyang Mesir lan kepiyé, sawisé bali saka kana, Panjenengané mulih menyang Nazaret. Umumé, para Injil ora bertentangan siji lan sijiné; mung Lukas nyritakaké bab pindhahé Kristus saka Betlehem menyang Nazaret, déné Matius nyritakaké bab balié Panjenengané menyang Nazaret saka Mesir." Mangkono, sawisé ninggalaké Bait Suci Gusti, para lelungan suci mau dhisik mangkat menyang Nazaret lan langsung ngatur omahé; banjur, sawisé nglumpukaké kabèh sing dibutuhaké kanggo lelungan, padha buru-buru mangkat ing wayah wengi (supaya tangga teparo sing paling cedhak ora ngerti) liwat dalan menyang Mesir. Padha uga nggawa James, putra sulung Yusuf, sing mengko diarani seduluré Gusti, kaya sing kacetha ing kidung greja tanggal 23 Oktober, kang uniné kaya mangkéné: 'Sampeyan muncul minangka sedulur, murid, lan saksi mata marang rahasia ilahi, mlayu bareng karo Panjenengané lan ana ing Mesir karo Yusuf'[251] . Saka iki cetha yèn Yakobus uga mèlu Kulawarga Suci ing lelampahané menyang Mesir, ngladèni nalika lelampahan. Lan Gusti mlayu menyang Mesir sawenehing kanggo nuduhake yèn Panjenengané iku manungsa sejati sing inkarnasi, lan dudu roh utawa penampakan (kaya sing ditegasake Santo Efrem ing homiliné babagan Transfigurasi, nalika dhèwèké kandha: 'Yen Panjenengané ora dadi daging, banjur sapa sing mlayu karo Yusuf menyang Mesir?'); lan sawenehé kanggo mulang kita supaya mlayu saka nesu lan ambek manungsa, tinimbang nentang kuwi kanthi sombong. Krisostomus nerangaké kanthi cara sing padha: 'Ing pangungsiné,' pangandikane, 'Gusti mulang kita supaya ngalah marang nesu, yaiku ngungsi saka nesu manungsa. Lan yèn Gusti Kang Maha Kuwasa ngungsi, mula kita, kanthi kesombongan kita, sinau saka iku supaya ora ngadhepi bebaya.' Tujuané Gusti mlayu menyang Mesir uga kanggo ngresiki Mesir saka arca-arca lan, miturut Santo Paus Leo, supaya sakramèn pangorbanan paling suci bisa disiapaké ing tanah kuwi, ing ngendi kapisané lumantar pangorbanan wedhus, pratandha nylametaké Salib lan Paskahé Gusti wis dipratélakaké. Iki uga supaya prakiran Yesaya ing ngisor iki bisa kawujud: *'Gusti bakal numpak mega kang padhang, lan rawuh ing Mesir. Lan berhala-berhala Mesir bakal*

[251] Ing stichera, stichera kaping loro.

gemeter amarga rawuhe' (Yesaya 19:1). Ing teks iki, Santo Ambrosius mangertèni yèn 'awan' iku nyirataké Sang Putri Paling Suci, sing nggawa Gusti ing pangkuané menyang Mesir, lan berhala-berhala dewa Mesir padha gemeter. Mega iku, Sang Perawan Paling Suci, padhang, amarga Panjenengané ora kabebanan dosa apa waé, hawa napsu daging, utawa kawruh babagan nikah.

Uga diceritakaké yèn nalika Yusuf sing bener, Sang Perawan Paling Suci, lan Sang Bayi Yesus lagi lelungan menyang Mesir, padha diserang maling ing panggonan sepi; para maling kuwi nyoba njupuk keledai sing digawa kanggo nggawa sawetara kabutuhan sing dibutuhaké sajrone lelungan, lan sing kadhangkala uga ditunggangi déning para maling mau. Salah siji saka para perampok mau, nalika ndeleng Sang Bayi sing ayu banget lan gumun marang kaendahané, kandha:

'Yen Gusti Allah arep ngagem wujud manungsa, Panjenengané ora bakal kepéngin luwih ayu tinimbang Bocah iki.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké nglarang kanca-kancané, para maling liyané, lan ora ngidini supaya padha nglarani para lelungan iki kanthi cara apa waé. Banjur Sang Putri Allah sing Paling Suci kandha marang maling kuwi:

'Ngertia yèn bayi iki bakal mberkahi kowe kanthi loman amarga wis nglindhungi Panjenengané.'

Penjahat iki pancèn wong sing mengko, nalika Yesus disalib, disalib ing sisih tengen, lan marang dhèwèké Gusti kandha: *'Dina iki kowé bakal ana karo Aku ing swarga'* (Lukas 23:43). Lan ramalan nubuat Sang Ibune Gusti wis kawujud, manawa 'Bocah iki bakal mbalekake kowe'.

Nalika padha mlebu ing tanah Mesir lan wis ana ing wates Thebaid, padha nyedhaki kutha Hermopolis[252] . Cedhak lawang mlebu kutha iki ana wit sing ayu banget sing dijenengi 'Persea', sing para warga lokal, manut kabiasaan nyembah berhala, dianggep dewa amarga dhuwuré lan kaéndahané sing megah, disembah lan dipun kurbanaké, amarga ana setan sing diurmati manggon ing wit kuwi. Nalika Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, karo Sang Bayi Ilahi, nyedhak wit iku, wit mau langsung gempa kenceng, amarga setan, wedi rawuhé Yesus, mlayu. Lan wit iku nundhukaké pucuké tekan lemah, ngaturaké pangurmatan marang Sang Pencipta lan Ibuné, Sang Perawan Suci; saliyané iku, wit iku mènèhi tedhungan saka srengéngé sing nyengat nganggo godhong-godhongé sing akèh, saéngga para lelungan sing kesel lan paling suci bisa ngaso. Lan ing kahanan mbengkong kuwi, wit mau tetep dadi pratandha cetha bab rawuhe Gusti menyang Mesir. Sawisé Gusti, bebarengan karo Ibuné lan Yusuf, padha ngaso ing sangisoring wit iki, wit mau banjur nduwèni daya marasaké, amarga kabèh jinis lara mari déning ranting-rantingé. Sawisé kuwi, para peziarah suci pisan mlebu kutha kuwi lan candhi pagan sing ana ing kono, lan langsung kabèh arca tiba nyungkur ing lemah. Palladius nyebutake candhi iki ing *Lausaios*-é[253] : 'Kita weruh,' ujare, 'ana ing kono (ing Hermopolis) sawijining candhi pagan ing ngendi, nalika rawuhe Sang Juruwilujeng, kabèh arca padha ambruk nyembah ing lemah. Mangkono uga, ing sawijining désa sing dijenengi 'Sirens', telung atus nem puluh lima arca ambruk ing sawijining pura nalika Kristus mlebu bebarengan karo Indung Paling Suci[254] .

Satemene, ing saindenging Mesir, nalika rawuhe Gusti, arca-arca padha remuk lan setan-setan padha mlayu; lan ing prastawa iki kawujud apa sing wis dipratandha dening nabi suci Yeremia nalika ana ing Mesir,

---

[252] Thebaid iku wewengkon kutha kuna Mesir, Thebes, sing misuwur ing jaman kuna; jeneng iki uga dianggo, adhedhasar kutha utama, kanggo sakabehe Mesir Hulu (Kidul). Hermopolis iku salah siji kutha gedhe ing Mesir kuna, sing dadi pusat agama paganisme sing wigati.

[253] Palladius saka Helenopolis (kira-kira 368–430) iku wong asli Galatia; Ing taun 388 dhèwèké teka ing Alexandria, saka kono dhèwèké banjur mundur menyang ara-ara gersang sing cedhak kanggo nglakoni asètisisme kanthi meneng, lan sawisé kuwi pindhah menyang Betlehem; ing taun 399 dhèwèké kapilih dadi Uskup Helenopolis, ing Bithynia, Asia Cilik. Sabanjure, Kaisar Arcadius ngasingake dheweke, amarga dadi panyengkuyung St. John Chrysostom, menyang Mesir Lor, saka kana dheweke dipindhahake menyang Antinoe ing taun 408, lan ing taun 412 dibalekake maneh ing jabatané ing Helenopolis. Miturut panyuwunan Lavs, prefek Kapadokia, ing taun 420 piyambakipun nyusun kumpulan riwayat para asket suci lan cathetan babagan pakaryané, kang dijenengi 'Lavsaic' minangka pangurmatan dhumateng Lavs. – Pangeling-eling Palladius saka Helenopolis tiba ing Setu Keju.

[254] Kabeh rincian babagan lelampahan Sang Perawan Suci karo Sang Bayi Yesus lan karo St. Yusuf menyang Mesir lan manggon ing kana, uga rincian babagan Kelahiran Kristus, dijupuk saka Injil apokrifa, utamane saka sing diarani 'Injil Masa Kanak-kanak Sang Juruwilujeng' lan uga saka karya apokrifa sing dikenal minangka 'Sajarah Lairé Maria lan Masa Ciliké Sang Juruwilujeng' – tradisi babagan ambruké arca-arca Mesir nalika kulawargané mlebu Mesir uga kasebut ing Akathist marang Sang Juruwilujeng, ing ngendi dinyatakaké: 'Amarga arca-arca, ya Sang Juruwilujeng kita, ora kuwat nahan kakuwatan Panjenengan, padha ambruk' (Ikos 6).

nalika piyambakipun ngendika: 'Kabèh arca bakal ambruk, lan kabèh gambar déwa bakal remuk nalika Perawan Ibu rawuh ing kéné karo Bayi sing lair ing palungan.' Wiwit ramalan Yeremia iki, wong Mesir nduwé adat nggambaraké Sang Perawan lungguh ing amben, karo Sang Bayi nglempèk ing palungan lan dibalut kain lampin ing sacedhaké, lan nyembah gambar iku. Nalika Raja Ptolemy tau takon marang para imam Mesir kenapa padha nindakake iki, padha mangsuli, 'Iki sawijining misteri sing diwahyukaké marang para leluhur kita sing paling kuna déning nabi suci, lan kita ngenteni kasampurnané ramalan kuwi lan pambuka misteri iki.'

Sawisé kuwi, para peziarah suci mbelakak sethithik saka kutha Hermopolis lan, nggoleki panggonan nginep, mlebu ing sawijining désa sing dijenengi 'Natarea', sing dumunung ora adoh saka Heliopolis[255] . Yusuf ninggalaké Perawan Maria sing Paling Suci karo Gusti Yesus ing sacedhak désa iki, déné dhèwèké dhéwé mlebu ing désa kanggo nyukupi kabutuhan. Lan wit ara sing wis maringi pangayoman marang para lelungan suci ing sangisore, pecah saka pucuk nganti oyod lan nundhukaké mahkotané, kaya mbentuk kanopi utawa tenda ing ndhuwuré sirahé: lan ing ngisoré, ing oyodé, kabentuk bolongan ing retakan mau, cocog kanggo ngaso, lan ing kono Perawan Maria sing Paling Suci karo Sang Bayi ngaso sawisé lelungané. Panggonan iku nganti saiki isih diurmati banget, ora mung déning wong Kristen nanging uga déning wong Sarasin, sing saiki (miturut saksi mata sing bisa dipercaya) nyalakaké lampu nganggo lenga ing celah wit mau minangka pangurmatan marang Sang Perawan lan Sang Bayi sing nate ngaso ing kana. Yusuf lan Indungé Gusti Allah sing Paling Suci kepéngin manggon ing désa kuwi lan sawisé nemokaké gubug kanggo dhéwé ora adoh saka wit kuwi, padha miwiti manggon ing kana. Mukjizat liyane kelakon amarga kakuwatan Sang Bayi Ilahi, amarga ing kono, cedhak panggonané lan cedhak wit sing nggumunake kuwi, dumadakan ana mata air urip, saka kono Perawan Paling Suci njupuk banyu kanggo kabutuhane lan adusake Sang Bayi. Kran iku isih ana nganti saiki, banyune adhem banget lan seger. Lan sing luwih nggumunake maneh, ing saindenging tanah Mesir, iki siji-sijine kran banyu urip, lan misuwur ing desa kuwi. Mangkono pungkasaning crita babagan manggoné Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci karo Kristus ing Mesir, ing ngendi padha manggon pirang-pirang taun. Nanging, ora ana informasi sing cetha pinten taun Gusti nglampahi ing Mesir. St Epiphanius kandha rong taun, Nikephoros telung taun, lan George Kedrin lima taun; liyane, kaya Ammonius , pracaya yèn pitung taun. Ing kahanan apa waé, ora ana sangsi yèn Panjenengané tetep ana ing kono nganti seda Herodes, kaya sing kacathet ing Injil: *'Lan Panjenengané tetep ana ing kono nganti seda Herodes'* (Matéus 2:15).

Sawisé pembantaian bocah-bocah cilik ing Betlehem lan sawisé Herodes sing terkutuk nemoni pati sing ngenes, Malaikaté Gusti Allah muncul manèh marang Yusuf ing ngimpi, dhèwèké mréntah supaya bali saka tanah Mesir menyang tanah Israèl, *'awit*,' pangandikane, *'wong-wong sing ngupaya nyawa bocah iku wis mati*'. Yusuf tangi, njupuk Bocah lan Ibuné, banjur lunga menyang Yudea, sing dadi pérangan paling apik lan paling amba saka tanah Israèl. Nanging nalika dhèwèké krungu yèn Arkélaws mréntah ing Yudea nggantèkaké Hérodès, bapakné, dhèwèké wedi lunga menyang kana. Amarga Herodes wis ninggalake telung putra: sing paling tuwa, Arkesiaus; sing kapindho, Herodes Antipas; lan sing katelu, sing paling enom, Filipus. Sawise bapakne seda, padha mangkat menyang Roma marang Kaisar amarga padha saingan, saben padha kepengin waris kraton bapakne. Kaisar, ora gelem maringi salah siji saka wong-wong mau kaluhuran karajan, mbagi karajan mau dadi papat bagean, sing dijenengi tetrarki. Marang sedulur lanang sing paling tuwa, Arkelaus, dhèwèké maringi Yudea; marang Herodes Antipas, dhèwèké maringi Galilea; lan marang sedulur lanang sing paling enom, Filipus, dhèwèké maringi wewengkon Trachonitis; Dheweke maringi Avilina marang Lysanias, putra bungsu saka Lysanias Agung, sing biyen kanca Herodes nanging banjur dipatèni déning dhèwèké amarga iri. Sawisé ngusir kabèh saka Roma, Kaisar janji marang Archelaus gelar raja, kanthi syarat dhèwèké mbuktèkaké pamrentahan sing becik lan telaten ing bagéané. Nanging Arkelaus ora luwih becik tinimbang bapaké sing kejem, nyiksa lan matèni akèh wong; amarga nalika teka ing Yerusalem, dhèwèké langsung lan ora adil matèni telung ewu wong, lan mréntahaké akèh warga supaya disiksa ing dina raya, ing tengah-tengah candhi, ing ngarepé kabèh pasamuwan wong Yahudi. Amarga kekejemané iki, sawisé sawetara taun dhèwèké difitnah, kakwasané dicabut lan dhèwèké diasingaké. Nalika bali, Yusuf krungu yèn Archelaus sing jahat kuwi mréntah, sanadyan tanpa gelar kraton, lan dhèwèké wedi menyang Yudea; nanging sawisé nampa pawartos ing ngimpi saka malaékat sing padha sing biyèn wis muncul marang dhèwèké, dhèwèké lunga menyang wilayah Galilea, ing wewengkoné Herodes Antipas, Seduluré Archelaus,

[255] Heliopolis iku sawijining kutha ing Mesir Sisih Ngisor (Lor).

amarga Herodes iki mréntahaké wong-wong kanthi luwih alus tinimbang seduluré; lan Yusuf mapan ing kutha Nazaret, ing omahé dhéwé, ing panggonan sing biyèn wis padha manggon, supaya apa sing wis dipratélakaké para nabi bab Gusti Kristus bisa kawujud, yaiku yèn Panjenengané bakal diarani wong Nazaret. Mugi kamulyan dumunung marang Panjenengané salawas-lawase. Amin.

Uripé Raja Daud sing Lurus[256]

Dipepering ing tanggal 26 Desember

Raja lan Nabi suci Daud asalé saka suku Yehuda. Bapakné, Isai, iku salah siji tuwa-tuwa ing kutha Betlehem lan nduwé wolu putra, sing paling enom yaiku Daud. Nalika Daud wis remaja, bapakné maringi tugas marang dhèwèké kanggo ngopeni wedhusé. Anak nom-noman iku manggon piyambakan ing antarané kandhang wedhus, ngreksa kagungané bapaké; saben ana singa utawa biruang teka lan nyekel wedhus saka kandhang, Daud mesthi ngoyak lan mbalekaké mangsa kuwi; saben ana kéwan galak nyerang dhèwèké, Daud nyekel saka rambute ing gulu, nggebuk nganti tiba lan mateni. Gusti Allah ngreksa bocah iku, amarga dhèwèké taat lan ora seneng males; dhèwèké nggawe piranti musik beralun kanggo dhèwèké dhéwé lan ing wektu luang, dhèwèké latihan nyanyi lan main piranti kuwi. Daud nggunakake bakat sing diparingi Gusti iki kanggo ngabdi marang Gusti, kanggo ngluhurake asma-Nya sing suci; nalika tansah ngendhaleng Gusti, bocah iku nyenyet dawai, nyanyi bab kabijaksanaan lan kabecikaning Rama ing Swarga, sing kawujud ing kabèh ciptaané Gusti lan ing gesangé manungsa.

Ing wektu kuwi, Saul iku raja Israel. Liwat sawetara tumindaké, dhèwèké wis mbuktekaké ora manut marang dhawuhé Gusti lan mbuktekaké yèn dhèwèké luwih ngutamaké kekuwatan lan kepinginané dhéwé tinimbang kersa lan sih kamurahané Sang Raja Para Raja. Banjur Gusti maréntahaké nabi Samuel supaya ngandhani marang Saul:

'Amarga kowe wis nolak sabda Gusti, Gusti uga wis nolak kowe, supaya kowe ora bakal dadi raja maneh.'

Ora suwe sawisé kuwi, Gusti ngutus nabi Samuel marang Yesaya saka Betlehem, 'awit "ing antarané anak-anaké aku wis weruh raja kanggo aku,"' pangandikane Gusti. Nalika rawuh ing Betlehem, nabi maringi dhawuh marang para sepuh kutha supaya nyiapake kurban kanggo Gusti Allah Israil, lan ngajak Yesse lan putra-putrane melu. Nalika putra-putrane Yesse teka, Samuel, nalika ndeleng Eliam sing paling tuwa, nyangka yèn dhèwèké sing kapilih déning Gusti, nanging Gusti kandha marang nabi:

'Aja ndeleng rupane utawa dhuwure; aku wis nolak dheweke. Aku ora ndeleng kaya manungsa ndeleng: manungsa ndeleng saka njaba, nanging Gusti ndeleng saka ati.'

Lan Samuel ora nampa wahyu bab sapa wae saka pitu putrané Yesse sing ana; mula dhèwèké takon marang Yesse apa kabèh putrané wis ana. Wong tuwa kuwi mangsuli yèn isih ana siji putra manèh sing lagi ngopeni wedhus; nabi kuwi mréntah supaya bocah kuwi diundang. Nalika Daud teka, Gusti kandha marang Samuel:

'Munggaha, urabi dheweke, amarga iki sing dipilih.'

Nabi iku njupuk tanduk minyak sing digawa saka omahé lan ngolesi Daud ing tengah-tengah seduluré. Lan Rohé Gusti Allah manggon ing atiné Daud wiwit dina iku. Banjur Samuel lunga saka Betlehem, lan bocah iku bali manèh nglakoni tugase kaya biyèn.

Nanging Rohé Gusti mundur saka Sang Saul, lan dhèwèké katarajang serangan edan; serangan saka lara iki nyiksa banget, lan Sang Saul tansah gampang nesu, disiksa pikiran-pikiran peteng. Para pangiring kraton banjur nyaranake marang sang raja supaya ngundang wong sing trampil main harpa, supaya musiké bisa nenangake sang raja nalika serangan kuwi. Saul sarujuk, lan salah siji pangiring kraton banjur nunjuk Dawud. Miturut dhawuh raja, gembala umuré wolulas taun iku dipanggil menyang kraton; saben Saul ngrasakaké sangsara, Daud main harpane, nyenengaké Gusti, lan Saul dadi luwih waras lan tentrem, roh jahat mau banjur lunga saka dhèwèké. Raja banget remen marang Daud, lan dhèwèké dadi pangusung senjatane; nanging pangabdiané ing kraton ora terus-

[256] Peringatan Raja Daud sing saleh lan Yusuf sing tunangan dianakake sajrone minggu sawisé Natal Kristus, sing mulané diarani Minggu Sang Pembawa Allah. Yen minggu iki tiba tanggal 1 Januari, yaiku sawisé Pesta Natal Kristus, mula ibadah kanggo ngajeni para wali kasebut dirayakake tanggal 26 Desember.

terusan, lan dhèwèké bisa bali menyang kutha asalé kanggo wektu sing suwe, ing kono dhèwèké nerusaké pakaryané minangka penggembala.

Ora suwe sawisé kuwi, bangsa Filistin[257] nyerbu tanah Israèl. Sawisé mlebu wewengkon suku Yehuda, padha ngedegaké kemah ing antarané Soko lan Azekah ing Efes-Dammim[258] . Saul lan tentara Israèl mandheg rong versta ing kidul; Antarane loro kemah ana lembah amba. Para Filistin mutusaké mungkasi perang kanthi duel, kaya lumrahé jaman biyèn, lan saka kemahé maju raksasa Goliath, wong Gath, saka keturunan Anakim[259] . Dheweke dhuwuré enem hasta lan siji jari[260] , yaiku 4 arshin lan 14 vershoks; dheweke nganggo waja perunggu lengkap: waja sisik sing boboté lima ewu shekel[261] , helm, pelindung sikil lan tameng; ing tangane nggawa tombak wesi sing boboté enem puluh shekel. Ngadhep pasukan Israel, Goliat muni banter:

'Pilihna wong saka antaramu, banjur surungna teka marang aku; yèn dhèwèké mateni aku, kita bakal dadi abdi-abdi kowé; nanging yèn aku ngalahaké dhèwèké, kowé kabèh bakal dadi abdi-abdi kita lan ngabdi marang kita.'

Wujud raksasa sing medeni iku nggawe para Israel padha wedi, lan ora ana siji wae sing wani nglawan Goliath ing pertarungan siji-siji; saben dina dheweke saya sombong lan sajrone patang puluh dina terus ngolok-olok para Israel.

Sedulur-seduluré Daud wektu kuwi kalebu prajurit sing wis lunga perang nglawan wong Filistin; sawijining dina, Yesse ngutus anaké sing paling cilik menyang pasukan kanggo mriksa seduluré lan nggawa panganan kanggo wong-wong mau. Wong enom iku tekan ing kemah pasokan tentara pas pasukan lagi diatur formasi lan nyiapake perang kanthi sorak; Daud buru-buru mlebu barisan tentara Israel kanggo ndeleng sedulure. Nalika dhèwèké lagi ngomong karo wong-wong mau, Goliat metu saka barisan bangsa Filistin lan miwiti ngucapaké tembung sombongé; nalika ndeleng raksasa kuwi, wong Israel padha mlayu ketakutan, lan ing antarané barisané padha kandha:

'Yen ana sing bisa matèni Goliat, raja bakal maringi bandha akèh marang dhèwèké, maringi putriné dadi garwané, lan mbebasaké kulawargané bapaké ing Israèl.'

Putrané Jesse sing isih enom kuwi nesu banget amarga kesombongan raksasa Filistin kuwi.

"Kepiye wanié wong Filistin sing durung disunat iki ngina tentara Allah sing urip kaya ngéné?" kandha Daud kanthi nesu marang para prajurit Israel.

Tembungé pemuda iku tekan marang raja, banjur raja nyaur dhèwèké supaya rawuh ing ngarsané. Tembungé Daud kebak pracaya sing kiyat marang pitulungané Gusti nalika dhèwèké nyuwun marang Saul supaya diparingi idin perang nglawan Goliat, nganti raja pungkasané kandha:

'Maju, lan muga-muga Gusti Allah tansah nyarengi kowe.' Daud nolak busana perang sing wis diparingake miturut dhawuhe Saul, amarga dhèwèké durung biasa nganggo kuwi. Dhèwèké njupuk tongkat penggembala, selempang watu, lan kantongé, sing isiné limang watu alus sing dijupuk saka kali, lan nganggo sandhangan kuwi dhèwèké metu arep ngadhepi Goliat.

Marang ejekan lan caci maki raksasa Filistin, Daud mangsuli:

Kowe teka marang aku nganggo pedhang, tombak, lan tameng, nanging aku teka marang kowe ing asmane Gusti Tentara, Gusti Allahé pasukan Israel, sing wis kowe ngremehake. Saiki Gusti bakal nyerahake kowe ing tanganku, lan aku bakal nggebuk kowe lan motong sirahmu; aku bakal menehi bangkamu lan bangkene pasukan Filistin marang manuk-manuk ing langit lan kéwan-kéwan ing bumi, lan kabèh bumi bakal ngerti yèn ana Gusti ing Israel. Lan kabèh pasamuwan iki bakal ngerti yèn dudu nganggo pedhang utawa tombak Gusti nylametaké.

Lan kapercayané enom mau marang pitulungané Gusti ora gawe isin: watu sing dilempar kanthi trampil saka bedogé Daud nabrak raksasa mau ing bathok kanthi kenceng banget nganti Goliat tiba ing lemah; banjur

---

[257] Para Filistin – keturunan Meshaim, putrané Ham; bangsa iki, sing kagandhèng karo wong Mesir, manggon ing sisih kidul-kulon Palestina, sapanjang pesisir Segara Tengah ing Lembah Shephelah.

[258] Sokhof, saiki Shuweike, iku sawijining kutha ing wewengkon pagunungan, 24 versta ing kidul-kulon Yerusalem. Azek, saiki Deir al-Azbek, dumunung 13 versta ing lor Sokhof. Ephes-Dammim (wates getih) dumunung ing panggonan Beid-Fazeb saiki (omahé getih) – loro versta kidul Azek.

[259] Putrané Anak diarani raksasa déning mata-mata Yahudi (Bilangan 13:34); bab panggonané ing Gat, delengen Yosua 11:22.

[260] Ukuran dawa Yahudi: sikut padha karo 12 vershak; pyaď en yaiku 6 vershak.

[261] Sikkel Ibrani boboté 3 zol. 34, 40 dol.

Daud mlayu nyedhak lan motong sirahé nganggo pedhangé dhéwé. Kagum marang prestasi Daud, wong Filistin padha mlayu, dene tentara Israel sawise nyekel kemahé, kanthi gemilang ngoyak mungsuh nganti tekan tapel wates tanahé.

Nggawa sirah raksasa sing wis mati ing tangane, Daud nyedhak ing ngarepe Saul. Sang raja sing bungah banget njaga pemuda iku ing sisihé lan, kanggo kabungahan sak bangsa, ngangkat dadi panglima. Nalika para pemenang bali menyang omah, padha diparingi sambutan kamenangan ing saben kutha Israel ing dalan, lan para wanita nari, mainake rebana lan cembalo, nalika padha nyanyi lagu kamenangan kanthi reffrain:

'Saul wis matèni ewu-ewuné, déné Daud matèni puluhan ewu.'

Ungkapan katresnané rakyat marang Daud kuwi gawe Sang Prabu ora seneng; Saul krungu saka nabi yèn Gusti wis mbuwang dhèwèké saka kalungguhané minangka raja lan maringi kraton mau marang wong liya. Sang prabu wiwit ndelok Daud minangka penerusé lan dadi curiga marang pemuda kuwi. Kesangsaraan abot sing nyiksa Saul malah saya parah, lan sang prabu kadhangkala ngamuk; Ing rong kaping nalika kahanan kuwi, dhèwèké nglontar lembing marang Daud sing lagi main harpa kanggo nenangaké raja; nanging pemuda kuwi, sing dilindhungi Rohé Gusti, slamet saka pati. Sawisé kuwi, Saul wiwit wedi marang Daud lan ngusir dhèwèké, diangkat dadi komandan sewu prajurit. Ing jabatan iki, Daud tumindak wicaksana ing kabèh bab, saéngga éntuk katresnan sing luwih gedhé saka rakyat, sing ndadèkaké Saul nesu amarga wiwit ngupaya matèni Daud.

Wiwitane, raja tumindak licik, ngutus Daud ing perang sing mbebayani nglawan wong Filistin. 'Aja nganti tanganku nyerang dheweke, nanging tangan wong Filistin sing nyerang,' pikir Saul. Nalika ngutus Daud menyang perang, raja janji marang dhèwèké bakal diparingi tangan putri sulungé, Merab; nanging putri kuwi banjur diparingaké marang wong liya, lan raja nawakaké tangan putri sijiné, Mikhal, marang Daud kanthi syarat Daud kudu nindakaké kampanye sing luwih mbebayani.

'Apa gampang dadi menantu raja, nalika aku iki wong mlarat lan ora ana gunané?' panglima enom mau mangsuli kanthi andhap asor marang usulan muji-muji kaya ngono.

Gusti Allah ngreksa pilihané, lan dhèwèké tansah bali kanthi kamenangan, nganti jenengé dadi misuwur, lan Saul kapaksa maringi Mikhal sing tresna marang Daud. Sawisé kuwi, rasa iri Saul saya gedhé; dhèwèké dadi mungsuh Daud salawasé lan wiwit mbukak niyat matèni menantuné.

Salah siji putrané Saul, Jonathan sing gagah berani, wis nresnani Daud kaya nyawane wiwit kamenangan nglawan Goliat; paseduluran raket ngiket loro mudha mau. Amarga ngerti niyat ala bapaké, Jonathan kandha marang Saul:

Mugi Sang Prabu aja nganti dosa marang abdi dalemipun Daud, awit piyambakipun boten nate nindakaken kalepatan dhumateng paduka, lan pakaryanipun pinunjul sanget migunani dhumateng paduka; dhèwèké ngorbanaké nyawané kanggo mateni wong Filistin, lan Gusti maringi panyelamatan ageng tumrap kabèh Israel; panjenengan wis ndeleng lan bungah. Mula, kenapa panjenengan péngin dosa marang getih sing ora salah lan mateni Daud tanpa alesan?

Raja ngucap sumpah yèn dhèwèké ora bakal matèni Daud, lan sesambungan apik kawangun antarané raja lan menantu lanangé, sanadyan ora suwé; ora suwé perang meletus karo wong Filistin, ing ngendi Daud menang kanthi gemilang. Banjur, amarga nesu, Saul manèh nyoba nyancem Daud—sing lagi main harp ing ngarepé—marang témbok nganggo tombaké. Daud bisa lolos lan ngungsi ing omahé dhéwé. Sang raja ngutus prajurit ngubengi omahé supaya bisa nyekel Daud nalika metu lan matèni dhèwèké. Kahanan wong sing nandhang sangsara tanpa dosa kuwi pancen tanpa pangarep-arep, nanging Daud ora putus asa; malah piyambakipun ngupaya panglipur lan pitulungan lumantar pandonga, kang digambaraken ing mazmur kaping 58 sing diilhami.

'Selametna aku saka mungsuh-mungsuhku, ya Gusti Allahku,' kandha Dawud, 'lindungana aku saka wong-wong sing nglawan aku. Amarga, delengen, padha ngintip nyawaku; wong-wong kuwat padha kumpul nglawan aku—dudu amarga kaluputanku, utawa amarga dosaku, ya Gusti; tanpa sebab padha nyerang aku lan nyiapake senjata.' Tulung marani aku lan ndeleng aku. Padha duwe kekuwatan, nanging aku nyuwun pangayoman marang Panjenengan, amarga Gusti Allah iku pelindhungku.

Mangkono David muni, lan Gusti nylametake dhèwèké saka pati sing wis cedhak liwat tangan garwané sing tresna, sing nurunaké bojone saka jendhela nganggo tali.

Wiwit wektu kuwi, pangumbara Daud diwiwiti. Sang raja ngoyak menantu lanangé *kaya puyuh gunung* (1 Sam. 26:20). Daud ora nemu pangayoman ing panggonan-panggonan Israel utawa ing kutha-kutha bangsa Filistin

ing sacedhaké, sing padha kelingan kamenangan-kamenangané biyèn. Yonatan nyoba tanpa guna nenangake raja, sing malah maringi garwane Daud marang wong liya; imam agung Ahimelek lan kabèh keluargané dipatèni déning Saul, sing curiga yèn dhèwèké nyengkuyung menantu lanangé[262] . Nanging, Daud bisa nglindhungi wong tuwane saka nesune raja kanthi nyerahake wong tuwane marang pangayoman Raja Moab[263] . Miturut wahyu saka Gusti Allah sing diparingake lumantar nabi Gad, Daud teka ing wewengkon suku Yehuda lan ndhelik ing kana saka raja ing tlatah pagunungan lan ara-ara gersang ing kidul Betlehem; kabèh sing ora puas marang Saul wiwit padha kumpul ing sacedhaké, nganti ora suwé Daud wis mimpin klompok nganti 400 wong, kabèh gagah lan seneng perang. Kanthi pasukan iki, Daud—sanadyan dhéwé dikejar déning raja—tetep bisa nglayani bangsane; dhèwèké ngusir bangsa Filistin saka kutha Keilah sing wis direbut lan dumunung ing pagunungan Yudea, lan nglindhungi ternak sing padha ngembala ing pagunungan kuwi saka serangan perampok ara-ara gersang.

David nyerahake uripe marang kersaning Gusti, lan Gusti ngreksa sing wis diurapi; mula, nalika David ana ing Keilah lan Saul arep nyekel dheweke ing kana, Gusti maringi pratandha marang David manawa wong-wong kutha bakal nyerahake dheweke marang raja, mulane David karo pasukane ninggalake kutha kuwi lan *' lunga menyang endi wae sing bisa '* (1 Sam. 23:13). Sawisé golek pangayoman ing ara-ara gersang sing gunung-gunung lan tandhus ing Ziph lan Maon, ing pesisir kulon Segara Mati, Daud meh kapepungku déning pasukané raja, nanging wektu kuwi Saul nampa kabar yèn ana serangan bangsa Filistin lan kapeksa mandheg dhisik ngoyak Daud. Sawisé ngusir mungsuh, raja bali karo pasukane saka ara-ara samun kanggo nangkep Daud. Nalika nggoleki para pelarian ing wewengkon alas iki sing kebak jurang lan guwa, sawijining wektu Saul mlebu salah siji guwa ing ngendi Daud lagi ndhelik bareng sawetara pengiringé. Tanpa nyadari mungsuh sing nyumput ing pepeteng, Saul nyopot jubahé; nalika kuwi, wong-wong sing ngubengi David padha ngenali raja lan kandha marang pimpinane:

'Iki dina sing wis diomongake Gusti marang kowe: "Delengen, Aku bakal nyerahake mungsuhmu ing tanganmu, lan kowe bisa nindakake marang dheweke manut kersamu."'

David mangsuli:

Mugi Gusti mberkahi aku ora nindakake bab kaya ngono marang sang adipati, sing wis diurapi Gusti, kanthi ngangkat tangan marang piyambakipun, awit piyambakipun iku sing diurapi Gusti.

Dheweke kanthi ati-ati motong pinggir jubahé Saul, lan nalika sang raja wis metu saka guwa lan wis lumaku sawatara adoh, Dawud muni marang sang raja. Saul ndelok mbalik, lan Dawud, sujud nyembah ing ngarepé, miwiti ngajak sang raja supaya ora pracaya marang fitnah ala.

"Bapak," kandha pemuda iku, "delengen pucuk jubahmu sing tak gendong ing tanganku; aku wis motong pucuk jubahmu, nanging aku durung matèni kowe. Ngertèna lan yakinana yèn ora ana kejahatan utawa tipuan ing tanganku, lan yèn aku ora nate dosa marang kowe , nanging kowe ngupaya nyawaku kanggo mateni aku. Mugi Gusti mbedakake antarane kowe lan aku, lan mugi Gusti mbales aku marang kowe; nanging tanganku ora bakal nglawan kowe. Gusti bakal mriksa lan ngadili prakaranku, lan nylametake aku saka tanganmu.

Saul kaget banget marang luhuré ati wong sing wis disiksa, lan kanthi nangis ngakoni kesalahané; sawisé kuwi, raja bali menyang kutha krajané, déné Daud terus ngumbara ing ara-ara gersang.

Saul ora suwe kelalen tumindak luhur Daud. Sifat curiga dhewe, digandhengake karo kekuwatan Daud sing saya mundhak—lan tambah akeh wong sing simpati marang dheweke—ndorong raja nerusake pengejaran, lan karo pasukan telung ewu prajurit, Saul maneh mangkat menyang ara-ara samun. Daud ngawasi kanthi teliti gerakan raja, lan nalika raja nyetel kemah ing salah siji pucuk bukit, Daud njupuk posisi ing sawijining gunung sing saka kana kemah raja katon cetha. Kanggo mriksa persis sepira kiyaté pasukan Saul, Daud, bareng karo salah siji pangiringé, Abisai, nyusup mlebu kemahé raja ing wayah bengi; para panglima raja kélalen nganti ora ana prajurit jaga ing tenda raja, lan Daud karo kancané mlebu ing kana. Saul lagi turu jero, karo tombak sing dicucukake ing lemah ing sirahé. Abisai nawakake dhéwé arep matèni Saul nganggo tombak kuwi, nanging Daud kandha:

---

[262] Nalika Daud teka marang Ahimelek nalika ngumbara, Ahimelek maringi roti sajian lan pedhangé Goliat. Kabar iki tekan marang Saul, mula dhèwèké curiga yèn imam agung nyengkuyung Daud.

[263] Wong Moab iku keturunan Lot; padha manggon ing wetan Segara Mati.

'Kanthi gesangé Gusti! Mugi Gusti sing nyerang dhèwèké; utawa wayahe bakal teka lan dhèwèké bakal mati, utawa dhèwèké bakal metu perang lan binasa; nanging mugi Gusti ora nate maringi aku ngangkat tangan marang sing diurapi Gusti!'

Dheweke njupuk tombak lan mangkuk banyu sing ana ing tenda kanggo nuduhake marang Saul yen nyawane raja sepisan maneh ana ing tangane, lan tanpa ana sing weruh, dheweke ninggalake kemah. Sawise bali menyang kemah dheweke,

David banjur miwiti nyalahake para panglima raja kanthi swara banter amarga ora bisa ngreksa sang raja kanthi becik. Saul krungu swara David lan nyapa dhèwèké saka adoh.

Raja kandha:

'Aku wis dosa; bali, anakku Daud, amarga aku ora bakal ngrusak kowe, awit nyawaku saiki larang regane ing paningalmu; aku tumindak bodho lan wis dosa gedhe.'

David mangsuli:

'Iki tumbaké sang raja; muga ana salah siji para mudha sing teka njupuk. Lan muga Gusti mberkahi saben wong manut kabeneran lan kasetyané, amarga Gusti wis nyerahaké sang raja marang aku, nanging aku ora bakal ngangkat tangan marang sing wis diurapi Gusti.' Lan kaya uripmu sing larang ing paningalku, muga-muga uripku uga larang ing paningalé Gusti; muga-muga Panjenengané nglindhungi aku lan nylametaké aku saka kabèh kasangsaran.

Nalika padha pisah, Saul mberkahi Daud ing asmané Gusti, lan padha ora tau ketemu maneh.

Daud nduwé akèh alesan ora precaya marang niat apik lan janji Saul, mula dhèwèké nganggep luwih aman ninggal tapel wates Karajan Israèl lan manggon ing tanah bangsa Filistin. Ing tapel wates kidul ana kutha Ziklag, sing wis disedhiyakake déning raja Filistin dadi panggonan panggonan kanggo David lan para pengikuté, sing cacahé nganti 600 priya. Saka kono, David nglancaraké serangan marang para warga ara-ara samun, mungsuh lawasé bangsa Israel. Ing wektu sing padha, raja Filistin nglancaraké invasi gedhé marang tanah Israèl lan nuntut supaya Daud lan pasukane mèlu. Kahanan iki abot banget kanggo Daud, sing tresna banget marang bangsane dhéwé, kanggo manut panjalukan iki; nanging sanadyan mangkono, pitulunganing Gusti—sing tansah dadi pangarep-arepé—ora ninggalaké dhèwèké: para pangeran Filistin curiga yèn dhèwèké, minangka wong Yahudi, ora bakal dadi sekutu sing setya tumrap mungsuh tanah airé, lan padha meksa Daud bali menyang Ziklag. Nalika bali, dhèwèké krungu yèn kuthaé wis dirusak déning wong Amalek[264] , sing wis nyekel kulawarga lan bandha dhèwèké lan para pengiringé, lan nggawa kabèh mau menyang ara-ara gersang. Ana geger ing pasukané Daud; amarga sedhih banget marang anak lanang lan anak wadon sing dadi tawanan mungsuh, kanca-kancané Daud kepengin nglontar dhèwèké nganggo watu. Nanging Daud nguwat atiné saka Gusti Allah, banjur nguber para perampok lan mbalèkaké kabèh rampasané.

Ing wektu sing padha, perang antarané wong Filistin lan wong Israel rampung kanthi kekalahan wong Israel ing pagunungan Gilboa[265] ; ing perang iki, Saul lan putrané Yonatan padha gugur. Warta pati mau digawa marang Daud déning wong Amalek, sing uga nyritakaké yèn miturut panyuwunan Saul, dhèwèké wis matèni Saul nalika wong Filistin lagi ngoyak dhèwèké. Sawisé krungu crita kuwi, Daud kandha:

'Kepiye kowe wani ngangkat tangan kanggo matèni sing diurapi Gusti?'

Lan dhèwèké mréntah supaya utusan kuwi dipatèni. Daud ngetokaké rasa sedhih sing tulus lan jero tumrap Saul, sing wis ngoyak dhèwèké, lan tumrap kanca akrabé Jonathan ing sawijining kidungan sing diilhami:

'Wah, Gunung Gilboa,' ujare Pemazmur, 'muga-muga embun utawa udan ora nate tiba ing kowe, uga ora ana lahan sing maringi woh-wohan; amarga ing kana tamèngé wong gagah, tamèngé Saul, wis dibuwang, sanadyan dhèwèké wis diurabi lenga.' Saul lan Yonatan, sing dikasihi lan manunggal sajrone uripé, ora pisah sanajan ing pati; padha luwih cepet tinimbang elang lan luwih kuwat tinimbang singa. Aku nangisi kowe, sedulurku Yonatan; kowe banget cedhak karo aku; katresnanmu marang aku luwih gedhe tinimbang katresnan wanita.

Sawisé meratapi Saul lan Jonathan, Daud, lumantar wahyu ilahi, lunga menyang wilayah suku Yehuda lan manggon karo kabèh kancané ing Hebron[266] . Ing kono, Daud diolesi lenga lan diproklamasi dadi raja ing bagéan

---

[264] Amalekit iku keturunan Esau; bangsa iki manggon ing tanah antarané tanah Filistin lan Mesir.

[265] Gunung-gunung iki ngubengi Lembah Esdraelon saka kidul, sing misahake Galilea saka Samaria.

kidul Karajan Israel[267] , déné ing bagéan liya saka karajan dipimpin déning Jebosai, putrané Saul, sing diangkat dadi raja déning komandan Abner. Pemisahan karajan iku lumaku watara rong taun, nanging miturut sabda Gusti sing diucapake lumantar nabi Samuel, panguwasa ing Israel ora bisa tetep ana ing omahé Saul. Jebosai dipatèni déning loro pengkhianat saka antarane pengawal pribadiné; para pembunuh mau nggawa sirahé marang Daud, ngarep-arep nampa ganjaran. Nanging Dawud, sawisé nelangsa amarga seda mungsuhé, kandha kanthi banter:

'Mugi Gusti urip, sing wis nylametaké nyawaku saka kabèh kasangsaran! Yen aku nyekel lan mateni wong sing nggawa kabar marang aku yèn Saul wis mati—wong sing nganggep dhèwèké pembawa kabar apik—ing Ziklag, tinimbang mènèhi ganjaran, saiki wong-wong jahat wis mateni wong sing ora salah ing omahé dhéwé, ing ambené, apa aku ora bakal nuntut getih saka tanganmu lan ngilangi kowe saka lumahing bumi!

Lan para pembunuh mau dipatèni. Sawisé kuwi, para wakil saka kabèh suku Israèl padha kumpul ing Hebron, lan Daud, ing tengah kabungahan umumé wong-wong, diurapi dadi raja tumrap kabèh Israèl.

Tugas kapisané Daud yaiku netepaké kutha krajan anyar kanggo karajan; kanggo kuwi, dhèwèké milih benteng sing kuwat sing dumunung ing tapel wates antarané suku Yehuda lan Bensamin, sing dikontrol déning suku Kanaan, yaiku suku Yebus; nalika wong-wong mau nolak nyerahaké kanthi sukarela marang Daud, komandané Yoab nyerang benteng kuwi kanthi paksa; Dawud maringi jeneng benteng kuwi Yerusalem, tegesé Kutha Katentreman, lan mbangun kraton anyaré ing kono; Ibu kota anyar iku ora suwe saya makmur lan gemah ripa, lan sabanjure dadi kutha paling misuwur ing donya, amarga dadi panggonan kedadeyan paling wigati ing panyelamatan manungsa. Kanggo ngudharake kutha krajané lan supaya cedhak karo panggonané kamulyané Gusti, Daud ngedegaké kemah suci ing Yerusalem, ing saben bab padha karo sing dibangun Musa miturut dhawuh Gusti ing ara-ara samun, lan sing dumunung ing Gibeon nalika jaman Daud[268] . Ing kéné dhèwèké nggawa relik paling suci saka umaté Gusti, Tabut Perjanjian, saka Kiriath-Jearim[269] . Pindhahé relik mau dilakoni kanthi upacara sing agung. Nganti pitung puluh ewu wong Israel mèlu ing prosesi. Wiwitane, Tabut digawa nganggo kereta kuda, nanging amarga Gusti mateni wong Israel sing wani nyentuh Tabut kanggo nyetabilake nalika kereta kuda goyang, kanggo sisa lelampahan Tabut digawa ing pundhak para anggota suku imam Levi. Saben enem langkah para pangusung Tabut, kurban sapi jantan enom lan wedhus disembahake marang Gusti. Arak-arakan kuwi dilanjutake kanthi nyanyikake mazmur, swara banter terompet lan piranti musik liyane, sarta sorak-sorai bungah saka wong akeh. Raja piyambak, kanthi kabungahan kang ngajeni, nari ing ngarepé Tabuté Gusti, sawisé nyopot busana karajané lan mung nganggo busana imam saka kain linen. Nalika Tabut wis dipasang ing panggonané ing Kemah Suci, Dawud nyembah korban tutung lan korban tentrem marang Gusti lan mberkahi rakyat ing asmané Gusti Sang Ngalakoni Bala. Garwané, Mikhal, sing digawa manèh déning Daud sawisé pati Saul, nyalahaké raja amarga tumindaké nalika nggawa Tabut, amarga dianggep ngremehké kaluhuran kraton sanajan ing paningal para wadon. Nanging Daud mangsuli:

Aku bakal main lan nari ing ngarepé Gusti; aku bakal nyuwun asor luwih manèh lan ndadèkaké awakku luwih cilik ing paningalku dhéwé, lan ing ngarepé para abdi wadon sing kok omongaké, aku bakal dimulyakaké.'

Kaya ing Tabernakel kuna ing Gibeon, mangkono uga karo Tabut Allah, 'ing ngendi ana tulisan jenengé Gusti Sang Tentara, sing lungguh ing para kerub', Dawud netepaké tatanan ibadah manut paugeran sing diwènèhaké lumantar Musa. Kanggo tujuan iki, dhèwèké misahaké keturunan Lewi, sing diangkat kanggo ngladèni Gusti Allah, dadi giliran-giliran, lan maringi tugas-tugas ing antarané wong-wong mau. Para musisi lan penyanyi sing paling unggul dipilih kanggo mbentuk paduan suara sing pantes lan nyipta kidung ibadah, uga kanggo ngluhurake Gusti kanthi mainake terompet, cembalo, lan piranti musik liyane. Wong-wong mau yaiku Heman, Asaf, lan Efan, lan ing pucuké ana Daud dhéwé, sing sajrone taun-taun ujian wis nyilem jero marang dalan-dalan Pribadiné Gusti kanthi pangertosan sing khusus lan tansah ngucuraké raos-raos suci ing kidung-kidung sing diilhami.

Ing kidung-kidung suci iki, Daud nggambaraké beban lan jeroné sangsara sing ora pantes amarga panganiayaan; lumantar mazmur-mazmuré, dhèwèké nglipur atiné nalika wedi, ngurangi sedhihé, lan nenangaké

---

[266] Hebron iku salah siji kutha paling tuwa ing Palestina: dumunung watara 20 versta ing kidul Betlehem lan dadi papan kuburé para patriark Abraham, Isaac, lan Yakub, bebarengan karo keluargané (kajaba Rachel, sing dikubur ing Betlehem).

[267] Iki watara taun 1055 SM.

[268] Saiki dadi désa El-Jib, sawijining lelungan rong jam ing lor Yerusalem.

[269] Kiriath-Jearim – kutha Kanaan cedhak Gibeon.

amukan nesu lan rasa ora seneng sing adil amarga ketidakadilan manungsa; Ing kono uga, dhèwèké ngucapaké sedhih sing jero ing ngarsané Gusti lan nyuwun pitulungané; lumantar kidungané, Dhavid nguwatké atiné supaya bisa nampa sangsara tanpa ngeluh, nguwatké pangarep-arep marang Gusti minangka panyelamet, lan maringi puji lan panuwun marang Gusti amarga pangayoman lan pitulungané sing ora kendhat ing antarané bebaya. Ing wektu sing padha, nalika nggambaraké sangsara dhéwé kanthi pangarep-arep panyelamatan, pemazmur sing dianiaya, kanthi semangat nubuat, nglantarake dhiri ing kidungané menyang mangsa ngarep sing adoh lan merenung marang Sang Sing Nandhang Sangsara – Kristus; Ing sangsara Panjenengané sing tanpa dosa, nabi-pemazmur wis ndelok kamenangan sakabèhé marang kabèh sing ala lan srengéngé anyar saka kraton kabeneran[270] . Nalika Daud dadi raja sakabehe Israel, piyambakipun migunakaké karunia ageng ing babagan lagu kanggo nancepaké ing rakyatipun semangat iman lan kesalehan[271] , katresnan marang tanah air[272] , kawani[273] , kaadilan[274] , lan kabecikan liya. Kabeh kedadeyan paling wigati ing pamaréntahan Daud diiringi dening pancuran musik saka jiwa suci sang raja-pemazmur. Miturut kasaksian putra Sirakh sing wicaksana, Daud *'sawisé saben tumindaké nyuwun panuwun marang Sing Maha Luhur kanthi tembung pujian; kanthi sakabehing atiné dhèwèké nyanyi lan tresna marang Sang Pencipta.' Lan dhèwèké nyelehaké para penyanyi ing ngarep mezbah, supaya swarane bisa maringi manisé kidungan; dhèwèké maringi kamulyan marang pesta-pesta lan netepaké wektu kanthi pas, supaya padha muji Asmané sing suci lan muni ing saindenging papan suci wiwit esuk banget* (Sir. 47:9–12).

Kang kepengin ngluhurake asmané Gusti, Dawud kandha marang nabi Natan:

'Aku manggon ing omah saka kayu cedar, dene Tabuté Gusti isih ana ing sangisore kemah.'

Nabi nyetujoni niyat raja kanggo mbangun candhi langgeng kanggo Gusti, nanging ing wengi iku uga dhèwèké nampa wahyu saka Gusti, kang banjur disampèkaké marang Dawud. Gusti ngendika marang Dawud lumantar nabi:

'Nalika dina-dinamu wis kawangun lan kowe wis kapundhut mèlu leluhurmu, Aku bakal ngadegaké turunanmu sawisé kowe, siji wong sing bakal metu saka jeroning awakmu dhéwé, lan Aku bakal nguwataké kratoné. Dhèwèké bakal mbangun omah kanggo Asma-Ku, lan Aku bakal nguwataké pangkuan kratoné salawas-lawase. Aku bakal dadi Bapaké, lan dhèwèké bakal dadi Putra-Ku; lan yèn dhèwèké nindakake dosa, Aku bakal ngukum dheweke nganggo tongkat manungsa lan nganggo ikatan manungsa, nanging Aku ora bakal mbusak sih-rahmatku saka dheweke, kaya sing tak busak saka Saul, sing tak tolak sadurunge kowe. Omahmu lan kratonmu bakal lestari langgeng ing ngarsaku, lan pangastane bakal lestari langgeng.

Janji agung iki, sing dadi pratandha paling wigati saka sih Gusti sing istimewa marang Daud lan keturunane, nerangake lan ngunggahake pandelengan nubuat raja babagan nasib pungkasan kratoné. Nabi-mazmurwan nemokake ing janji iki sumber kang ora ana enteke kanggo nyipta kidung babagan kraton langgeng kang bakal teka saka Putrané Dawud, Kristus, Juruwilahaing donya, sing diaku minangka Putra Allah kang langgeng sadurunge ana, nyebut awake dhewe minangka abdi Panjenengané; ing kamenangane nglawan bangsa-bangsa sakupenge, Dawud ndeleng kekalahan mungsuh-mungsuh Kristus lan panyebaran panguwasa Panjenengané ing saindenging jagad, ngumandhangake ing kidung-kidung sing khidmat kamulyaning kraton Kristus ing tembe.

Lan Daud mrentah ing saindenging Israel, ngatur kaadilan lan kabeneran marang kabèh rakyaté. Ing ngadegaké katertiban jero ing Karajan Israel, sing wis kaco sajrone taun-taun pungkasan Saul, Daud utamané , nggatekake nyenengake Gusti Allah, Raja Surgawi Israel, sing dadi wakilé, lan uga nggatekake kabecikaning rakyat. Tujuan siji-sijiné sajrone uripé yaiku nepaki paugeran sing diwènèhaké Gusti Allah lan ndadèkaké paugeran mau wajib dituruti kabèh rakyaté. Amarga pamaréntahané Daud, kutha krajané, Yerusalem, tetep dadi 'kutha krajan sing setya, kebak kaadilan' pirang-pirang taun sawisé seda. Ketaatané Daud sing sampurna marang kersaning Gusti Allah diparingi ganjaran kamenangan gemilang nglawan bangsa-bangsa manca; Ing jaman pamaréntahané, Karajan Israèl nggayuh wates-wates sing wis dijanjèkaké marang keturunané Abraham nalika

---

[270] Mazmur 33; Mazmur 51; Mazmur 53; Mazmur 55; Mazmur 56; Mazmur 58; Mazmur 14.

[271] Mazmur 1; Mazmur 11; Mazmur 13; Mazmur 14; Mazmur 18; Mazmur 23; Mazmur 28; Mazmur 35; Mazmur 63; Mazmur 103; Mazmur 104; Mazmur 121; Mazmur 144.

[272] Mazmur 132.

[273] Mazmur 9; Mazmur 19; Mazmur 20; Mazmur 32, lsp.

[274] Mazmur 14; Mazmur 36, lsp.

prajanjian digawe. Amarga kamenangané Daud, kakaisarané ngrembaka saka Segara Abang nganti Kali Efrat, tekan kidul tekan Gurun Arab, nyakup Siria ing lor, lan rampung ing kulon ing Segara Tengah. Ing wektu kuwi, Israel iku sawijining nagara ageng, mréntah akèh bangsa bawahan; nagara kuwi sugih sacara internal lan saka rampasan perang, lan nduwèni keamanan tuntas kanggo para bawahan raja Yahudi lan kagungané. Ngadhepi pratandha welas asihé Gusti sing cetha kaya ngono, sing isih ana mung David nyuwun pangapunten kanthi andhap asor marang Gusti lan nindakake kabecikan kanggo kamulyaning asma suci Panjenengané. Nanging kalemahan lan ringkihé sing ana ing manungsa uga ora adoh saka Dawud; dikelilingi kamulyan lan kaagungan donya, dhèwèké ngidini kalemahan-kalemahan mau muncul, sing akibaté dadi banget abot kanggo dhèwèké.

Kaya panguwasa liya ing Wétan, Daud nduwé pirang-pirang garwa lan gundik; kemewahan lan kamulyan kraton sing magepokan karo kuwi nduwé pangaruh manja lan ngendhokaké watak moralé Daud. Mula, nalika sawijining dina nalika mlaku ing atap kratoné, dhèwèké weruh sawijining wanita ayu adus ing pekarangan jejere, dhèwèké ora gelem nahan napsu dosané lan mréntahaké supaya wanita kuwi digawa marang dhèwèké. Wadon iki, sing jenenge Batsyeba, iku garwané salah siji panglima Daud, Uria, sing wektu kuwi lagi mangkat ing kampanye militer, lan dhèwèké ngandhut anaké raja. Sawisé ngerti bab iki, Daud wiwitané nyoba ndhelikaké dosané marang bojone; kanggo kuwi, dhèwèké ngutus Uria menyang Yerusalem supaya nginep karo bojone. Nanging nalika iku gagal, dhèwèké mréntah marang panglima militèr utama supaya nempataké Uria ing panggonan sing paling mbebayani nalika perang. Uria mati ing perang, lan Bat-Seba dadi garwané Daud lan nglairaké anak lanang kanggo dhèwèké. Lan tumindak sing ditindakake Dawud iku ala ing paningalé Gusti. Kanggo nyalahaké raja, nabi Natan teka marang Dawud lan kandha marang Dawud ing asmané Gusti:

'Ngapa kowe ngremehake sabda Gusti lan nindakake sing ala ing paningalé? Mulane, pedhang ora bakal adoh saka omahmu, amarga kowe ngremehake aku lan njupuk bojoné Uria.'

Ing wektu sing padha, nabi uga maringi ramalan yèn anak sing lair saka Batseba bakal cepet mati. Anak kuwi pancèn lara, lan sajrone pitung dina Daud ndedonga kanggo anaké kanthi nyendiri, tanpa mangan utawa turu. Nalika anaké mati, Daud kanthi andhap asor nyerah marang kersaning Gusti; pasrahane iku sampurna amarga pangapurané marang dosa sing wis ditindakake iku tulus lan jero. Rasa remuking atiné kasebut kaungkap ing kidung pangapura sing semangat, sing banjur dadi pandonga pangapura kanggo saben wong sing nyesel (Mazmur 50).

Pangadilaning Gusti Allah tumrap kaluputan sing wis kelakon ora suwe katon ing omahé Daud lumantar rangkaian prastawa sing nggegirisi lan getih-getihan. Perselisihan matèni meletus antarané loro putra kesayangané Daud saka garwa sing béda, Amnon sing ganteng lan Absalom, amarga Amnon wis ngotori adhiné Absalom, Tamar; lan adhine mbales aib iki kanthi mateni Amnon kanthi licik nalika pesta, sawisé kuwi dhèwèké mlayu ninggalaké nagara. Raja nangisi kanthi sedhih banget amarga kelangan putra-putra kesayangane, lan mung sawisé pirang-pirang taun dhèwèké ngidini Absalom bali menyang kraton. Amarga tumindak welas asih gedhé iki, putra sing lenceng kuwi mbalèkaké budi marang bapaké kanthi ora ngucapaké panuwun babar pisan. Dheweke nyulik marang Daud, sing wektu kuwi wis tuwa; amarga panyembahane sing ngluwihi lan perhatian muji-muji marang kabutuhan wong cilik, Absalom bisa nglumpukake akèh pengikut lan ngumumake awake dhewe dadi raja ing Hebron; konspirasi kuat kabentuk, lan wong-wong padha nglumpuk marang Absalom lan jumlahé saya tambah akeh.

Krungu bab iki, Daud karo sawetara kanca cedhak mutusaké mundur menyang tanah ing sebrang Yordan kanggo njaga keamanan dhéwé; imam agung péngin ngancani raja karo Tabut Perjanjian.

Nanging Daud kandha marang imam agung:

'Bawani Peti Allah mau bali menyang kutha, lan tinggalna ing panggonané. Yen aku oleh sih marang Gusti, Panjenengané bakal mbalèkaké aku lan ngidini aku ndeleng Panjenengané lan panggonané. Nanging yen Panjenengané kandha, "Aku ora seneng marang kowe," ya kéné aku: Panjenengané mènèhi apa sing pantes miturut karsa Panjenengané.'

Sawisé nyabrang Kali Tair[275] , Dawud munggah menyang Gunung Zaitun; nalika mlaku, dhèwèké nangis, sirahé katutup, lan mlaku tanpa sandhangan sikil; kabèh wong sing bareng karo dhèwèké padha nutupi sirahé lan mlaku nangis. Wong-wong sing paling apik ing antarané wong akèh padha ngrasakaké kasangsaran paité raja sing

[275] Kali iki mili ing sisih wétan Yerusalem.

wis tuwa, nanging ana uga sing njupuk kasempatan kanggo ngina wong sing nandhang sangsara mau tanpa kena paukuman. Mangkono ana sawijining Semei saka griya Saul kanthi angkuh ngina raja, mbuwang watu lan lendhut marang dheweke; nesu amarga kuwi, kanca-kancane Daud nyuwun idin kanggo mateni wong angkuh kuwi, nanging sing nandhang sangsara kandha:

'Biyenana dhèwèké; ayo dhèwèké ngina aku, awit Gusti wis maringi dhawuh marang dhèwèké supaya nindakake kuwi. Mbok menawa Gusti bakal ndeleng isin-isiné aku lan mbalèkaké kabecikan marang aku amarga pangina sing ditindakké saiki.'

Kajaba kuwi, pangarep-arep marang sih-rahmaté Gusti uga kacermin ing kidungan sing nyentuh ati *[276] *, ing ngendi nalika wektu kang angel kuwi, David sing wis tuwa nyawuraké atiné ing ngarsané Gusti, amarga raosé minangka bapak lan panguwasa wis tatu.

Lan Gusti nylametaké abdi Panjenengané saka bala sing wis nyerang dhèwèké. Pasukan ageng wis nglumpuk ing sisih liya Kali Yordan ngubengi raja sing sah, lan Daud masrahake pimpinané marang jenderal-jenderal sing dipercaya, yaiku Yoab, Abisai, lan Efraim. Miturut saran mau, sawise tetep ana ing mburi barisan pasukane, Daud nyuwun marang para panglima supaya ngapura uripe anaké sing biyen. Nanging panyuwuné ora dikabulaké: nalika tentara Absalom kapukul, dhèwèké dhéwé nyoba mlayu; nalika nunggang jaran liwat alas, rambute Absalom sing dawa lan kandel kesangkut ing cabang wit ek, lan dhèwèké kagantung ing kono; Ing kéné Joab nyusul lan nembaké dhèwèké; mayit pangeran mbrontak sing cacad kuwi dibuwang menyang bolongan, banjur ditutup nganggo tumpukan watu gedhé, manut paugeran Hukum Musa sing mréntahaké yèn anak sing ora nurut kudu dipatèni nganggo watu. Nalika sang putra bapa sing sengsara iku krungu bab iki, piyambakipun boten kelingan kalepatan putranipun marang piyambakipun; piyambakipun munggah ing kamarmipun lan nangis, lan nalika lumampah, piyambakipun ngendika:

'Anakku Absalom, anakku, anakku Absalom! Oh, yen ana wong sing gelem mati ngganteni kowe, Absalom, anakku, anakku!'

Daud uga ngrasakake sedhih sing jero amarga bala sing digawa Gusti marang tanah Israèl; yaiku pacekitan telung taun lan wabah telung dina. Daud nglakoni cobaan-cobaan iki kanthi andhap asor lan pasrah marang kersaning Gusti, nyenengake kaadilaning Gusti lumantar pandonga lan kurban obar kanggo dosane dheweke lan dosane bangsane.

David nglampahi taun-taun pungkasan pamrentahane, kang lumaku ing tentrem tanpa kendhat, nyiapake pakaryan ageng sing, miturut kersaning Gusti, bakal dilakoni dening panggenane, yaiku pambangunan Bait Suci Gusti. Gambar rancangan wis digawé kanggo kabèh struktur bangunan suci, lan desain wis disiapaké kanggo kabèh perabotan liturgi; kabèh bahan sing dibutuhaké kanggo pambangunan Bait Suci sing rampung wis dikumpulaké, uga para tukang saka macem-macem keahlian. David nyerahake kabeh mau, nalika isih urip lan ing ngarsane para sepuh bangsa, marang putrane Solomon, sing miturut sabda Gusti bakal munggah ing pangkat raja; ing wektu sing padha, para sepuh kanthi sukarela maringi kurban sing loman, lan rakyat padha bungah amarga semangat mau. Ing pandonga sing diilhami, raja nyawisake marang Gusti Allah loro bandha, yaiku bandha sing wis dikumpulake déwé kanggo pambangunan candhi lan persembahan sukarela saka para kawanané kanggo pakaryan agung iki.

"Sapa aku iki," kandha Daud, "lan sapa bangsaku iki, nganti bisa maringi kurban kaya ngene? Nanging kabèh mau asalé saka Panjenengan, lan apa sing wis kita tampi saka tangan Panjenengan, iku kita baliaké marang Panjenengan." Aku ngerti, Gusti Allahku, Panjenengan mriksa manah lan tresna marang ketulusan; aku wis nyawisake kabeh iki kanthi manah sing tulus, lan saiki aku weruh yen umat Panjenengan sing ana ing kene uga padha nyawisake marang Panjenengan kanthi kabungahan. Ya Gusti, Allahé Abraham, Ishak, lan Israel, para leluhur kita! Tetepna salawas-lawase pangraos manah kados makaten ing antaraning umat Panjenengan, lan pimpinana manah-manahipun dhumateng Panjenengan. Adapun Salomon, putraku, paringana dhumateng piyambakipun manah ingkang leres, supados piyambakipun saged netepi dhawuh, pranatan, lan paugeran Panjenengan, sarta ngleksanani sedaya punika, lan mbangun griya suci ingkang sampun tak siyapake.

[276] Mazmur 6; Mazmur 31; Mazmur 37; Mazmur 38; Mazmur 142.

Ora suwe sawisé kuwi, Dawud ngangkat Salomon dadi raja, lan dhèwèké diurapi déning imam agung Zadok; kabèh wong padha bungah, lan kabèh abdi Dawud padha matur sugeng, déné raja sepuh sing wis ringkih amarga tuwa, sujud saka ambené lan kandha:

'Mugi Gusti Allah, Allahé Israèl, pinaringan berkah, sing dina iki wis ngadegaké salah siji saka keturunanku kanggo lungguh ing tahta, lan mataku wis nyekseni.'

Lan Gusti mulyakake Salomo ing paningal kabèh Israel lan paring kamulyan karajan marang dhèwèké, kang durung tau diduwèni raja Israel sadurungé. Lan Daud, putrané Isai, mrentahaké kabèh Israèl; suwéné pamaréntahané patang puluh taun: pitu taun mrentahaké ing Hebron lan telung puluh telu taun ing Yerusalem. Lan dhèwèké séda ing yuswa tuwa, sawisé kapenuhan urip, bandha, lan kamulyan, lan Salomon, putrané, mrentahaké gantiné.

Rasul Suci Petrus nyebut Raja Daud minangka nabi (Kisah Para Rasul 2:30). Santo Atanasius saka Alexandria, ing komentare babagan Mazmur 20, mulang: 'Raja Daud dimulyakake amarga kaslametan donya lair saka keturunane. Amarga piyambakipun kanthi tulus ngarep-arep lan ndedonga kanggo iku. Mulane, iki diparingi marang dheweke kaya mahkota emas murni (Mazmur 20:4), ngluhurake sirahé. Amarga Daud dimulyakake ing antarané kabèh bangsa bebarengan karo Gusti lan Putrané miturut daging. Satemene, kaslametan iki kanggo dheweke ora mung mahkota, nanging uga karsa, lan umur dawa, lan kamulyan, lan kaagungan, lan kabungahan, lan kabungahan, lan pangarep-arep, lan sih kang ora goyah'. Ing komentare marang tembung-tembung Mazmur 50: *'Aku bakal mulangake dalanmu marang wong sing ala, lan wong sing ora takwa bakal mbalèk marang Kowe'* (Mazmur 50:15), Santo Yohanes Krisostomus nyelehake pangakuan ing ngisor iki marang Gusti ing cangkem pemazmur:

– Panjenengan sampun paring pakurmatan ingkang ageng dhumateng kula, awit Panjenengan sampun nglairake Putram Panjenengan dhumateng kula lan paring pangerten dhumateng kula; kula sampun mangertos bilih Panjenengan gadhah Putra ingkang nampi sipat manungsa; kula sampun mangertos bilih Panjenengan gadhah ingkang lenggahan ing tengen Panjenengan; lan kula sampun ngumumake dhumateng jagad raya salib, Panguburané, panurunané menyang neraka, kebangkitané; aku wis nyritakaké paukumané, bab kaslametan bangsa-bangsa liya, bab panggilan para Rasul, bab panolakan bangsa Yahudi, bab panggilan Gréja, bab kumpulan para dara, lan bab Panjenengané sing lungguh ing sisih tengen Panjenengan.' – 'Dadi, Dawud,' nerusake bapa suci, 'kowe wis ngumumake ramalan babagan kabeh: ngapa kowe banjur muni: *"Gawéna ing aku manah sing resik, ya Allah, lan anyarna roh sing leres ing jeroning aku"* (Mazmur 50:12)? Kowe raja; kowe nganggo mahkota; kowe nganggo busana ungu. Nanging, – panjenenganipun ngendika, – kabèh punika kados suket, kados wengi lan ngimpi; kula ngupadosi kaendahan ingkang sanès. Paringana kula Roh Suci, supados Panjenengan ngandika malih dhumateng kula lan kula saged ngandika dhumateng Panjenengan. Roh punika sampun kesah saking kula, kados manuk dharatan mabur nalika ningali rereged; kula kepéngin mbalèkaké Panjenenganipun, lan salajengipun kula badhé rawuh lan ngadhep ing ngarsan Panjenengan; nanging saiki aku ora kuwat nahan iki, amarga wis kelangan kawani ing ngarsamu. Delengen carane Daud ngakoni ing ngarepe Gusti. Mula, delengen sepira gedhene ala saka dosa: zinah, matèni, nglanggar paugeran, nglanggar dhawuhe Gusti. Aku ngomong iki dudu kanggo ngukum nabi, nanging kanggo nuduhake tobaté sing cepet. Dosa iku ditindakake kanthi cepet, nanging tobat teka luwih cepet maneh. Sawise nindakake dosa karo garwane Uria, dheweke kena sangsara amarga dosa iku lan nalika miwiti nulis mazmur, dheweke njerit:

'Gusti Allah, kawelasi kula miturut kawelasan Panjenengan ingkang ageng' (Mazmur 50).

Lan lumantar tobaté sing sampurna, dhèwèké nampa pangapura sing sampurna saka dosané. Lan ing sip-sip raja sing bener—nabi—lan ing kahanan uripé sing kebak cobaan, Bapa-bapa sing wicaksana saka Gusti Allah ndeleng pratandha Prau Daud miturut daging, Gusti kita Yesus Kristus lan uripé ing donya. St. Yohanes Krisostomus, nalika merenung babagan kesederhanaan, kerendahan ati, lan kalemé Daud, mulang:

'Lan Daud sing alus nggebuk Goliat, ngusir pasukan lan menang. Sacara umum, wong alus biyasane ngapura kaluputan sing ditindakake marang dheweke lan mbales kaluputan sing ditindakake marang wong liya. Iki persis sing ditindakake Kristus.' Santa Athanasius saka Alexandria, ing komentare babagan Mazmur 51, 56, lan 58, nyekseni manawa mazmur-mazmur iki, sing nggambaraké sangsara Daud ing tangané Saul, wis maringi pratandha marang Gusti kita Yesus Kristus, sing maringi sih marang wong Israel sing ora ngucapake panuwun (sing digambarke dening Saul) lan dianiaya liwat fitnah, iku uga nglambangake pribadine Yudas lan ngumumake

panggilan kabeh bangsa-bangsa liya sawise Israel dibuwang saka pitulunganing Gusti amarga kejahatane. Mula saka iku, Gusti kita Yesus Kristus asring digambarke ing para nabi kanthi jeneng Daud; wong Kristen diarani wiji Daud; pamaréntahan Kristus Sang Juruwilujeng iku kunci Daud; pangastané iku pangastané Daud; lan Gréja Kristus diarani omahé Daud.

Tulisan-tulisan Daud sing diilhami déning Gusti Allah banjur dikompilasi dadi siji buku Mazmur, utawa Psalter; Santo Athanasius saka Alexandria nyekseni yèn iki ditindakake déning salah siji nabi. Theodoret sing pinaringan berkah, ing komentare babagan Mazmur, mulang: Ana sing kandha yèn ora kabèh mazmur iku kagungané Daud, nanging ana sing ditulis déning wong liya. Amarga, kanthi nerangaké tulisan-tulisan mau kaya ngono, padha ngatribusiaké sawatara mazmur marang Idithum, liyané marang Epham, liyané manèh marang anak-anak Korah, lan liyané manèh marang Asaf, sawisé padha sinau saka Kitab Kronik yèn lan yèn wong-wong mau uga nabi. Aku ora nggawe pratelan apa-apa babagan iki. Amarga apa gunane yen kabeh mazmur iku tulisané Daud, utawa yen sawetara uga dianggep saka wong-wong sing kasebut mau, nalika wis cetha manawa kabeh mau ditulis miturut inspirasi Roh Suci? Kita ngerti manawa Kitab Tawarikh nyebut nabi Daud sing diutus Gusti Allah lan wong-wong liya mau minangka nabi. Ciri khas nabi yaiku nggawe ilat dadi piranti sih rahmaté Roh Suci, kaya sing kacathet ing Mazmur: 'Ilungku iku pena juru tulis sing cepet' (Mazmur 44:2). Nanging, ayo putusan mayoritas dianggep menang, amarga mayoritas panulis wis negesake yèn Mazmur iku kagungané Daud."

St. Basil Agung nerangake wigati gedhé Kitab Mazmur kanggo urip Kristen kaya mangkéné: *'Kabèh Kitab Suci diilhami déning Gusti Allah lan migunani'* (2 Tim. 3:16); ditulis dening Roh Suci supaya ing kono, kaya ing peti obat umum kanggo jiwa, kita kabeh—manungsa—bisa nemokake panyembuhan—saben saka sangsara dewe. Amarga ana kandha: *'Alus atimu nutupi dosa gedhe'* (Panganggit 10:4). Nanging para nabi mulang siji bab, lan para ahli sajarah mulang bab liya; ing siji, Kitab Torat maringi piwulang, dene ing liyane, pitutur diwenehake ing wangun pangajab; Kitab Mazmur, nanging, ngemot sajrone dhiri apa sing migunani saka kabeh buku. Kitab iki ngandhani bab mangsa ngarep, ngelingake kedadeyan kepungkur, nyedhiyakake hukum kanggo urip, lan menehi aturan tumindak. Sacara ringkes, iku minangka gudang universal piwulang sing bener lan kanthi tliti nggoleki apa sing migunani kanggo saben wong. Iku marasaké malah tatu jiwa sing wis suwé, marasaké kanthi cepet marang sing anyar tatu, mbalèkaké apa sing lara lan nguwatké apa sing waras; lan, sacara umum, ngilangi sak isa hawa napsu sing ing urip manungsa nguwasani jiwa kanthi manéka wujud. Malih, iku nandurake rasa bungah lan nikmat sing meneng ing ati, sing ndadekake pikiran suci. Mazmur iku katentreman kanggo jiwa, panyebar tentrem; iku nenangake pikiran sing mbrontak lan ora tentrem; iku melembutake rasa nesu ing jiwa lan nahan hawa napsu. Mazmur iku perantara paseduluran, pranatan antarané wong sing adoh, lan panyawiji kanggo wong-wong sing padha ora rukun. Sapa sing isih bisa nganggep mungsuh marang wong sing wis padha ngangkat swara siji marang Gusti Allah? Mula saka iku, nyanyi mazmur maringi kita salah siji berkah paling ageng – katresnan, kanthi nyusun nyanyian bebarengan minangka ikatan persatuan lan nglumpukake wong-wong dadi siji swara sing guyub. Mazmur iku pangayoman saka setan, sarana mlebu ing sangisoré pangayoman para malaikat, senjata nglawan wedi ing wayah bengi, pangaso saka pakaryan saben dina, keamanan kanggo bayi, hiasan nalika yuswa pinunjul, panglipur kanggo wong tuwa, lan hiasan sing paling pantes kanggo wanita. Mazmur manggon ing ara-ara samun lan njaga kesucian ing pasar. Kanggo pamula, iku dhasar piwulang; kanggo sing maju, nambah kawruh; kanggo sing sampurna, pangukuhan: iki swara Gréja. Iku panemuan wicaksana saka guru, sing nyusun supaya kita padha nyanyi lan sinau bab sing migunani bebarengan. Piwulang-piwulang mau dipadu karo kasenengan saka tembang sing manis, supaya bebarengan karo sing nyenengake lan dadi panglipur saka kasepian, kita bisa tanpa krasa nampa apa sing migunani ing sabda. Amarga apa sing dipelajari kanthi paksa ora bakal suwe nyantol ing pikiran kita, nanging apa sing ditampa kanthi inspirasi lan kabungahan bakal luwih mantep nyantol ing jiwa kita. 'Ing Mazmur, uga ana bab sing pantes kagum: – kaya sing diwulangake Santo Athanasius saka Alexandria – ing buku-buku liya, nalika para wali padha ngomong lan apa wae sing diomongake, para maos nyandhakake persis marang wong-wong sing dadi subjek tulisan mau, lan para mireng mbedakake awake dhewe saka tokoh-tokoh sing dicritakake; lan yen padha gumun lan kepengin nindakake tumindak sing dicritakake, kabeh mau padha karo niru. Nanging sapa waé sing nyekel Kitab Mazmur: nalika prakiraan babagan Juruwilujeng diwaca kanthi pangajab lan pangurmatan kaya lumrahé ing kitab-kitab liya, mazmur-mazmur liyané diwaca kaya tembungé dhéwé, lan sing ngrungokake, kaya-kaya ngucapake tembung-tembung mau saka kersane dhéwé, kagugah rasa sing jero, lan kabèh tembung kidung dadi sayuk kanggo dhèwèké, kaya-kaya pancèn saka dhèwèké dhéwé."

'Ayo padha muji Gusti Allah Rama, Raja Dawud; amarga saka panjenengané bakal metu tongkat Sang Perawan, lan saka panjenengané bakal sumunar kembangé Kristus, lan saka bledug panjenengané bakal nguripaké Adam lan Hawa, amarga panjenengané welas asih' (Stichera dina iki, ing 'Ya Gusti, aku wis muni').

Peringatan Santo Yusuf, tunangan Sang Perawan Maria sing Maha Suci

Dipepering ing tanggal 26 Desember

Santa Yusuf asalé saka keturunan karaton, saka griya Daud lan Salomo; dhèwèké putuné Matfat, buyuté Eliezer, anaké Yakub miturut lair, lan anaké Elijah miturut paugeran adopsi[277] . Amarga kakeké Matfat, bapaké Yakub, wis seda. Garwané Matthat, ibuné Yakub, banjur kawin karo Melkias, saka suku Naftali, putrané Dawud, lan dhèwèké nglairaké Elia. Elijah, nanging, nikah lan seda tanpa anak; lan sawisé dhèwèké, Jacob—sing dadi seduluré saka ibu sing padha nanging ora saka bapak sing padha—njupuk garwané Elijah dadi garwané dhéwé, amarga hukum mratélakaké yèn wong lanang seda tanpa anak, seduluré kudu njupuk garwané lan nglairaké turunané seduluré. Miturut paugeran iki, Yakub njupuk bojoné adhine lan nglairaké Yusuf sing suci sing dadi tunangané; lan Yusuf, kaya sing wis kasebut, dadi putrané loro-loroné: miturut kodrat saka Yakub, lan miturut paugeran saka Elijah. Iki sababé Santo Lukas Sang Injil, nalika nyusun silsilah Kristus, nyebut Elia minangka bapaké Yusuf, ngendika bab Kristus kaya mangkéné: *'Panjenengané, miturut pangira-ira, putrané Yusuf, putrané Elia, putrané Matéus'* (Lukas 3:23–24), nyebut Elia tinimbang Yakub. – Ana pandangan sing béda ing antarané umat Kristen Kulon lan Wétan babagan Santo Yusuf iki. Umat Kristen Kulon kandha yèn dhèwèké tetep dadi prawan nganti seda, ora tau nikah, déné umat Kristen Wétan njamin yèn dhèwèké nduwé garwa lan nduwé anak. Mangkono, Nikiforos, sawijining sejarawan Yunani kuna, miturut St Hippolytus, nyritakake yèn dhèwèké nikah karo Salome, nanging aja mikir (panjaluké), yèn iki Salome sing padha sing ana ing Betlehem lan diarani ibu baptis Gusti; iki Salome sing béda. Amarga sing sepisanan iku seduluré Elizabeth lan Sang Theotokos sing Maha Suci, déné sing iki putriné Hagai, adhine Zakharia, bapaké Sang Panuntun; lan Hagai lan Zakharia loro-loroné putrané imam Barakhia. Kanthi Salomé putriné Hagai iki dadi garwané, Santo Yusuf nglairaké papat putra: Yakobus, Simon, Yudas, lan Yosia, lan loro putri, Ester lan Phamar, utawa, miturut wong liya, Marta; nalika Synaxarion kanggo minggu para Pembawa Mirra Suci uga nambahake putri katelu sing jenenge Salome, sing omah-omah karo Zebedeus. Bab Georgy Kedrin, sawisé nyebutaké loro putriné Yusuf, dhèwèké nyatakaké yèn salah sijiné, Maria, nikah karo Kleopas, adhining Yusuf, sawisé Yusuf bali saka Mesir; nanging Maria katon minangka wong sing padha karo Marta utawa Phamar[278] . Sapa waé putri kuwi, lan pinten waé putri sing diduwèni Yusuf, mesthi ora ana sangsi yèn Yusuf wis omah-omah lan nduwé anak lanang lan anak wadon. Sawisé bojone, Salomé, seda, Santo Yusuf urip minangka duda suwéné wektu sing cukup dawa, nglampahi dina-dinane kanthi suci. Ing Injil Suci, uripé sing suci lan tanpa cela kasaksian déning tembung-tembung ing ngisor iki, sing sanadyan cekak nanging banget muji: *'Nanging Yusuf, bojone, wong sing bener'* (Matéus 1:19). Lan apa ana pratandha sing luwih ageng tinimbang iki? Panjenengané saleres-leresé wong sing bener nganti, amarga kasuciané, ngluwihi para leluhur lan bapa-bapa leluhur sing bener liyané. Amarga sapa sing pantes dadi tunangan lan garwa miturut jeneng Sang Perawan sing Maha Suci, Ibuné Gusti Allah? Lan marang sapa kaluhuran kaya ngono diparingake—dadi tunangan bapaké Kristus? Satemene, Gusti nemokake manungsa iki miturut manahé Panjenengané, marang sapa Panjenengané ngetokake 'kabijaksanaan *kang ora dingertèni lan kang didhelikake'* (Mazmur 50:8), nggawe

---

[277] Undhang-undhang nikah levirat nemtokake yèn sawijining priya tilar donya tanpa ninggalaké anak, adhine sing isih urip, manut adat kuna (Kejadian 38 lan salajengipun), kawajiban minangka ipar lanang (jabam, levir) kanggo nikah karo janda adhine. Undhang-undhang iki kacathet dening Musa ing Kitab Ulangan (Ulangan 25:5–10). Menarik dicathet menawa pranikah levirat uga ana ing akèh bangsa ing Wétan, contoné wong Persia, India, Afganistan, Druze, mayoritas suku Kaukasia, lan liya-liyané. Miturut hukum nikah levirate, anak-anak sing lair saka nikah kaya ngono dianggep anaké priya sing jandaé dijupuk dadi garwané miturut hukum iki; iki sing dimaksud 'nguripaké keturunan seduluré'.

[278] Pantes dicathet ing kéné, ing kalender wali Georgia, antarané Wanita-wanita Suci Pembawa Mirra, Santa Famar (kanthi jeneng Tamara) uga dipunurmati. Cetha, tradisi sing dilestarekake dening Gréja Géorgia iki padha karo crita sing nyebut yèn Famareh bisa uga dadi putriné Yusuf lan sakbanjuré dadi Sang Pembawa Mirra, bebarengan karo adhine, Salomé (putri liyané saka sesepuh sing bener).

dhèwèké dadi abdi rahasia kaslametan kita. Satemene, piyambakipun pantes nampi pakurmatan lan pangabdian ingkang mekaten, amargi kasampurnan gesangipun ingkang luhung. Nalika piyambakipun sampun sepuh, watara dalem wolu puluh taun, Perawan Maria ingkang Maha Suci dipun tunangan lan dipun pasrahaken dhumateng piyambakipun kanggé ngreksa kasucianing prawanipun (lan boten kanggé mantenan jasmani ingkang saestu). Lan dhèwèké ngladèni Panjenengané kanthi pangajab lan ajrih ingkang sajati, minangka Ibuné Gusti Allah, lan minangka Sang Putri lan Pangéran dhèwèké lan donya kabèh (awit wis diparingi kapastian bab iki déning Malaékat sing rawuh marang dhèwèké ing sawijining lumantar), uga marang Sang Bayi Ilahi sing lair saka Panjenengané, loro-loroné nalika mlayu menyang Mesir lan sawisé bali saka kana, lan nalika padha manggon ing Nazaret, nyukupi kabutuhan Panjenengané liwat gawean tangané dhéwé, amarga dhèwèké tukang kayu lan wong sing nduwé bandha sithik, sanadyan asalé saka keturunan kraton. Amarga Gusti milih lair ing kamlaratan, njupuk saka garis keturunan kraton mung dagingé, nanging ora kamulyan kraton, bandha utawa panguwasa. Mula, Panjenengané kersa nduwèni Ibuné sing Paling Suci minangka wanita mlarat, lan bapak angkaté minangka priya mlarat, dadi tuladha kerendahan ati. Sawisé urip nganti yuswa satus sepuluh taun[279] , Santo Yusuf séda kanthi tentrem lan budhal kanggo nyawiji karo para leluhuré ing Sheol[280] , nggawa kabar kabungahan lan kabar sejati yèn Sang Mesias sing wis suwe dinanti wis rawuh—Panjenengané sing bakal mbébasaké lan nylametaké umat manungsa, Kristus Gusti, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 2:

Maringana, ya Yusuf, kaajaiban bapa baptisé Dawud: kowe weruh Sang Perawan nglairaké, kowe matur nuwun bebarengan karo para gembala, kowe nyembah bebarengan karo para Arsit, sawise nampa kabar saka Malaikat: ndedonga marang Kristus Allah supaya nylametaké nyawa kita.

Kontakion, Nada 3:

Dina iki Dawud kebak kabungahan ilahi, nalika Yusuf mènèhi puji bebarengan karo Yakub: amarga wis nampa mahkota lumantar karabat karo Kristus, padha bungah lan nyanyi babagan Panjenengané sing lair ing donya kanthi cara sing ora bisa diungkapaké: Ya Sing Luwih Mulya, nylametaké wong-wong sing ngajèni Panjenengan.

Peringatan Santo Euthymius, Martir Suci lan Uskup Sardis

Dirilis tanggal 26 Desember

Santa Euthymius urip nalika pamaréntahan Konstantinus lan Irene[281] lan dadi misuwur amarga kasuciané nganti sumunar kaya lintang padhang sajrone urip monastik ing Gréja Kristus. Amarga iku, piyambakipun dipunparingi kalungguhan uskup[282] lan rawuh ing Konsili Nicaea Kapindho – Konsili Ekumenis Kapitu[283] , ing ngendi piyambakipun kanthi tanpa wedi lan semangat nglawan para bidah lan nggawe isin; piyambakipun uga dipunutus dening para kaisar ing maneka misi nagari menyang wilayah ing ngendi ana pemberontakan lan kerusuhan. Nalika Nikephoros[284] munggah tahta, Santo Euthymius, bebarengan karo uskup Ortodoks liyane, diasingake menyang Patalaria kulon[285] , kanthi alesan paksaan nyukur rambute sawijining wanita enom[286] , lan

[279] Tradisi iki bab umur Yusuf sing sholeh sing 110 taun cocog karo cathetan manawa piyambakipun séda ing umur 111 taun, kaya sing kasebut ing apokrifa 'Sejarah Yusuf Sang Tukang Kayu'.
[280] Sheol – neraka, panggonané wong mati.
[281] Konstantinus lan Irene mrentah: sing sepisanan saka taun 780 nganti 797, sing kapindho saka taun 797 nganti 802.
[282] St Euthymius iku Uskup Sardis (ing Mysia, Asia Cilik).
[283] Konsili nglawan ikonoklasma iki dianakake ing taun 787.
[284] Nikephoros mrentah saka taun 802 nganti 811.
[285] Patalarea iku sawijining pulo ing antarané Sisilia lan Tunisia, luwih cedhak karo Afrika.

wiwit wektu kuwi nganti martir dheweke ora tau bali menyang keuskupan utawa mimpin maneh. Sawisé sangang dasawarsa, nalika Leo sing kaya kéwan[287] munggah ing tahta kaisar ing nagara Yunani, sang wali diundang saka panggon pangasingané[288] , digawa ngadhepi kaisar lan diparingi pitakon babagan pangurmatan marang ikon: Miturut adaté, dhèwèké kanthi wani ngecam kekafiran sesat lan ngumumaké pangucilan saka Gréja marang sing nyiksa dhèwèké. Sang raja nesu banget marang pangakun iman mau lan ngusir dhèwèké manèh menyang kutha Ass[289] . Ora suwe sawisé kuwi, Kaisar Leo dijatoni saka kalungguhan lan tiwas amarga pedhang; dhèwèké diganti Kaisar Michael, sing dikenal kanthi jeneng Gagap. Ing jaman kaisar iki, Sing Mulya diundang saka Ass lan dipaksa nyelakake pangurmatan marang ikon; nanging dhèwèké kanthi tanpa wedi ngandharaké tembung-tembung ing ngisor iki supaya kabèh krungu:

'Sapa waé sing ora nyembah gambar Gusti kita Yesus Kristus ing manungsané, kita ngutuk.'

Amarga iku, dhèwèké kaping pisan dipukul cambuk banjur diasingaké menyang Kreta[290] , ing kana dhèwèké dipenjara ing sele peteng lan malah disiksa kanthi kejem: dhèwèké direntangaké ing papat tiang lan dipukul nganggo urat sapi, nganti awaké kebak tatu lan bengkak. Ora suwe sawisé kuwi, pangakun iman suci iku kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti[291] .

Peringatan marang Evarest sing Kinurmatan

Dirilis tanggal 26 Desember

Santa Evarest, wong asli Asia Cilik saka Keuskupan Galatia, lair saka wong tuwa bangsawan, sanadyan jenengé ora dingertèni. Kaisar Kakaisaran Bizantium wektu kuwi yaiku Leo, panganiaya kejem marang pangurmatan ikon, sing mati amarga pedhang, mula nemoni pungkasan sing pantes minangka mungsuhé Gusti Allah. Penggantosé yaiku Michael[292] , sing uga nduwèni rasa mungsuh sing curiga marang Ortodoksi.

Minangka priya enom, nalika wis diwasa, Everest nampa pendhidhikan sing mantap lan miturut cara Para Rasul dadi kabeh kanggo kabeh wong (1 Kor. 9:22): manut marang wong tuwa, ramah marang kanca-kanca lan tangga teparo, welas asih marang wong liya lan bangsane dhéwé, tansah lan ing kabèh bab tansah jujur, lan nggatekake kabèh wong lumantar katresnané. Wiwit enom, Evarest kebak kepinginan kobong kanggo urip manut dhawuhing Gusti lan saya tresna marang urip monastik. Ing wektu sing padha, bapaké mangkat menyang Konstantinopel kanggo urusan bisnis, lan Evarest mèlu karo dhèwèké. Ing kana dhèwèké ditampa déning seduluré, patrisi Vriennius, sing wis nduwé kalungguhan pakurmatan ing masyarakat. Sawisé sawetara dina, Maharani Theodora perlu ngutus kedutaan menyang wong-wong Bulgaria[293] ; patrician Vriennius sing wis

---

[286] Nanging sejatine, dhèwèké dihukum amarga ngecam kaisar sing ora manut hukum sing wis nyebabaké panganiayaan marang kabèh wong sing, bebarengan karo para biksu Studite, nolak nduwèni sesambungan apa waé karo oikonomos Joseph sing wis dipaékké—nanging sakbanjuré dibalèkaké manèh déning Kaisar Nikephoros—amarga nyetel upacara manten Kaisar Konstantinus VI karo Theodota nalika garwané sing kapisan isih urip.

[287] Leo V si Armenia – Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 813 nganti 820.

[288] St Euthymius, minangka tiang Gréja, tetep dadi obor sanajan ing pangasingan; miturut Theodore Studite sing Mulya, dhèwèké maringi pencerahan marang akèh wong lan nuntun mau marang Gusti Allah lumantar piwulangé sing manis, saéngga nyebabaké sangsara marang sang maharaja sesat. Ditingi saka panangkepan kanggo dipriksa ing taun 815, Santo Euthymius bebarengan karo Patriark Nikephoros lan para uskup Ortodoks liyane kanthi semangat ngecam kaisar amarga ikonoklasme.

[289] Ass iku kutha benteng ing Mysia, ing Teluk Adramyttium.

[290] Miturut cathetan liya, St Euthymius dipenjara ing Akrit ing Segara Ireng.

[291] St Euthymius seda watara taun 840, nalika pamaréntahan Theophilus, putrané Michael II si Gagap. Miturut Nicodemus, relik St Euthymius si Pengakuan disimpen ing Anchialus, sawijining kutha ing Thrace ing pesisir Segara Ireng, lan dadi sumber akèh mujijat.

[292] Kaisar Michael II si Gagap, sawisé munggah tahta ing taun 820, Dheweke mbebasake Patriark Nikephoros, Theodore Studite sing Mulya lan umat Kristen Ortodoks liyane—sing wis nandhang sangsara amarga ngurmati ikon ing jaman Leo si Armenia—saka panangkepan, nanging dheweke ora mbalekake pangurmatan ikon, mung ngidini pangurmatan ikon asring ing omah-omah pribadi.

[293] Wong Bulgaria, sawijining bangsa galak, ngancurake, watara taun 817, kutha Adrianople lan nyekel Uskup Agung Manuel dadi tawanan (elingan dhèwèké lan 377 martir sing nandhang sangsara bareng dhèwèké diperingati tanggal 22 Januari); sakwisé kuwi, padha dipaksa damai karo wong Yunani lan malah nyedhiyakake sandera, kalebu adhine pangeran Bulgaria Boris. Dheweke banjur dibesarké dadi Kristen ing Konstantinopel lan dibaptis kanthi jeneng Theodora. Sawisé taun 850, dheweke bali menyang Bulgaria lan nyengkuyung adhine supaya nampa agama Kristen. Amarga pérangan saka pangaribawaé, Pangeran Boris mbalik dadi Kristen, dibaptis ing taun 864 lan dijenengi Michael.

kasebut mau diangkat dadi duta. Dhèwèké nggawa Evarest sing luhur budi bebarengan karo dhèwèké. Nalika padha tekan panggonan sing diarani Skupel[294] , padha mandheg lan nginep ing kana sawatara wektu. Ing kéné, Evarest sing pinaringan berkah, kanthi kahanan istimewa saka pangayomaning Gusti, diangkat dadi presbiter; lan sakwisé kuwi, nalika nglakoni urip askétis, dhèwèké nggayuh apa sing tansah diidam-idamké déning atiné kanthi katresnan – dhèwèké ngucapaké sumpah monastik, saéngga nampa sangkèling Gusti, sing wis suwé dadi pangajabé. Kedadéyané nalika semana dhèwèké éntuk sawijining buku saka Ephrem sing tansah kelingan; sawisé maca lan kapincut déning pangajaran rohani sing diwulangaké, Evarest dadi panurut sing semangat marang piwulang saleh Ephrem, lan watak rohani lan urip luhuré ndadékaké dhèwèké dipercayai surat pangayoman kanggo lelampahané lan dikirim, kanthi pandonga, menyang Biara Studion[295] . Sawisé tekan biara iki, dhèwèké ditampa ing komunitasé lan nyawisaké awaké kabèh kanggo asketisisme monastik; sawisé ngenali salah siji sedulur biara sing wis majeng banget ing urip rohani, dhèwèké nyedhak marang sedulur kuwi lan nambah kaping pindho upaya, ngupaya ngimbangi sedulur kuwi ing pananjakan marang kasampurnan, sanajan liyané ora merhatosi iki. Panganané mung sepotong roti cilik sing garing; babagan panganan masak, Everest mung mangan sapisan seminggu. Babagan kaelokan lan pakaryané liyané, ora mungkin kabeh dicritakaké; cukup diomongaké yèn dhèwèké nggawa ranté wesi abot ing pundhaké sing telanjang lan pinggangé diiket. Lan dhèwèké ngluwihi kabèh wong ing jaman kuwi kanthi uripé sing luhur, lan sawisé urip kanthi cara sing takwa iki suwéné pitung dasawarsa limang taun, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti[296] .

Peringatan Kangso Suci Konstantinus saka Sinad

Dirilis tanggal 26 Desember

Sing Mulya Konstantinus lair ing kutha Synada[297] lan asalé saka keturunan Yahudi. Nalika isih bocah cilik, piyambakipun naté nalika ngancani ibunipun, ndeleng wong Kristen ngantuk lan nggawe pratandha salib ing lambéné. Niru tumindak mau, piyambakipun banjur nindakake kados makatên. Ing wektu sing padha, paniruan saka njaba iki ndadekake dheweke kasengsem banget marang inti iman Kristen. Ing atine dheweke ngrasakake kehangatan sih rahmat Gusti, lan pasuryane sumunar; padhang saka pituduh gaib, nganti pirang-pirang dina dheweke malah katingale lali marang panganan jasmani, ora ngrasakake luwe. Iki dadi sandhungan tumrap wong-wong ing sakupenge (1 Kor. 1:23): ana sawijining cah wadon Yahudi sing tau ngina dheweke kanthi wani, nanging merga iku dhèwèké kapisan ambruk amarga pratandha Salib Suci, banjur diuripaké manèh. Kanthi ngrungokaké swara Gusti kanthi manah sing resik lan pracaya (Ibr. 4:7), dhèwèké ninggalaké keluargané lan, kaya dipandu méga ilahi[298] , tekan panggonan sing dijenengi 'Panyelamatan Rohani', ing ngendi para wong agung manggon ing jaman kuwi, padhang kanthi kabecikan lan kaelokan monastik. Sawisé ngenalaké dhiri marang abbas para biksu mau, dhèwèké nyritakaké kabèh bab dhèwèké kanthi rinci; abbas banjur mréntahaké supaya digawa salib lan dhèwèké diparingi dhawuh supaya nyiumé. Sing Begja mau kanthi bungah miwiti nyium salib suci lan nyelehake ing sirahé, ing ngendi tandha senjata sing kinurmatan mau langsung katingal, tetep ora bisa ilang sanajan sawisé kuwi, nganti pungkasaning uripé. Sabanjuré, dhèwèké dianggep pantes nampa baptisan suci lan dijenengi Konstantinus. Sawisé dibaptis, dhèwèké mundur menyang panggonan cedhak lan ing kono dhèwèké nyawisaké awaké kanthi semangat kanggo urip tapa brata; kepéngin ngucapaké sumpah monastik, sanajan sadurungé cukur sirah dhèwèké wis ngluwihi kabèh wong ing kasuciané sing ketat, ngatur uripé manut tuladha lan piwulangé Santo Rasul Paulus. Nalika Konstantinus ngucapake sumpah monastik marang Gusti, panggonan iku

---

[294] Skupel – Skopla – sawijining panggonan ing Albania, ing Semenanjung Balkan.

[295] Biara Studion ing Konstantinopel – diadegaké nalika pamaréntahan Kaisar Leo Agung ing tengah abad kaping lima, lan ing sangisoré Kaisar Konstantinus Kopronymus ing separo kapindho abad kaping 8; biara iki nandhang sangsara banget amarga ikonoklas lan nggayuh puncak kamasyhurané ing sangisoré Sang Mulya Teodorus Studites, sing mimpin umat Ortodoks ing perjuangané nglawan ikonoklas; ing pertengahan abad kaping 15, wong Turki ngrusak biara iki lan ngowahi gréja dadi masjid.

[296] St Everest seda watara taun 825. Panjenengané dikubur ing Biara Kokkorov.

[297] Sinad utawa Sinnady – sawijining kutha ing Phrygia lor, cedhak pagunungan ing ngendi tambang marmer Sinnady sing misuwur dumunung. Saiki, reruntuhan cedhak Eskikar dikenal minangka Gassaf.

[298] Keluaran 13:21. Panggonan sing digayuh wong suci iku Gunung Sinai ing Siria, ing kana para pertapa suci wis manggon wiwit abad kaping 3.

kebak ambu wangi, lan lawang gréja kabuka dhéwé ing ngarepé. Amarga sucining atiné, dhèwèké diparingi peparing istiméwa liyané: dhèwèké nduwèni karomah-lirung, amarga malah pikiran saben sedulur kabuka marang dhèwèké. Saka biara iki, dhèwèké miwiti lelungan menyang Gunung Olympus[299] ; banjur dhèwèké tekan Attalia[300] , sawisé nyebrang kali sing mili banter kanthi cara sing nggumunake, ngunjungi Myra ing Lycia lan akèh panggonan liyané, banjur bali manèh menyang Gunung Olympus. Ing kéné Constantine nglampahi patang puluh dina tanpa dhaharan, dikubur ing lemah nganti pinggangé. Banjur, tanpa kersané, dhèwèké diangkat dadi imam lan, tanpa mandheg nindakake tapa brata, nerusaké lelampahané menyang Atrea[301] . Wolung wulan sadurungé, dhèwèké wis maringi pratandha yèn dhèwèké bakal seda lan, manut ramalan kuwi, dhèwèké seda kanthi tentrem marang Gusti[302] .

9 Januari

27 Desember (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Stefanus, Martir Kapisan lan Diaken Agung

Dipeperingati tanggal 27 Desember

Nalika Gusti kita Yesus Kristus, sawisé ngrampungaké misteri kaslametan kita, munggah menyang swarga lan ngutus Roh Suci marang para rasul saka Rama ing wujud lidah geni (Kisah Para Rasul 2:1–4), lan Gréja wiwitan (ing Yerusalem) wiwit tuwuh, ora suwe muncul prabédan ing antarané wong Kristen asal Hellenistik[303] lan wong Kristen asal Yahudi. Iki ora nyebutaké wong Hellenes sing nyembah berhala lan sing biasané diarani 'pagan' ing Kitab Suci. Ing wektu kuwi, lawang iman marang Kristus durung kabuka kanggo wong-wong non-Yahudi, uga durung ana warta kaslametan sing diwartakake marang wong-wong mau; sanajan sawisé pembunuhan diaken kepala Stefanus, isih suwe durung ana wong non-Yahudi sing ditampa mlebu pasamuwan para pracaya. Wong non-Yahudi pisanan sing dadi Kristen yaiku Kornelius, seratusan (Kisah Para Rasul 10), nanging sawisé Santo Petrus mbaptis dhèwèké, wong-wong Kristen saka golongan Yahudi sing disunat padha nesu amarga Petrus wis lunga marang wong sing ora disunat, lan padha ngeluh marang dhèwèké nganti dhèwèké nyritakaké marang wong-wong mau bab wahyu sing wis dialami—yaiku saputangan sing mudhun saka swarga (Kisah Para Rasul 11:5–18). Banjur padha tentrem manèh lan padha ngluhuraké Gusti Allah, kandha:

'Kayane Gusti Allah wis maringi pangapuran sing nuntun marang urip malah marang wong-wong non-Yahudi.'

Mangkono, nalika uripé Santo Stefanus, dudu wong Hellenis saka bangsa liya sing ngeluh marang wong Yahudi, nanging wong-wong sing asalé saka Yahudi lan padha netepi Torèt sing padha diwènèhaké Musa, nanging wis nyebar ing pirang-pirang tanah (kaya sing ditulis Santo Yakobus Rasul ing suraté: *'Kanggo rolas suku sing sumebar, salam'* (Yakobus 1:1), lan sing wis nganggo basa Hellenic (nanging ora iman utawa adat); mulane wong-wong sing manggon ing Yerusalem nyebut wong-wong mau Hellenes. Chrysostom nyatakake panemu sing padha: 'Aku pracaya yèn wong-wong Hellenes sing kasebut ing Kitab Karya Para Rasul dijenengi mangkono mung amarga padha nganggo basa Yunani, sanadyan sejatine padha Yahudi.' Antarane wong Kristen Hellenistik iki muncul keluhan marang wong Kristen Yahudi ing Yerusalem, keluhan manawa para janda wong Hellenistik

---

[299] Gunung Olympus ing Asia Minor, ing sacedhaké ana biara-biara misuwur ing jaman kuwi, ing ngendi para askétis agung nglakoni tapa brata, kaya John Agung, lsp.

[300] Attalia, sawijining kutha pesisir ing Pamphylia, sing diadegaké setengah abad sadurungé jaman Kristen déning Attalus II Philadelphus lan dijenengi miturut jenengé.

[301] Atroya – sawijining kutha sing dumunung ora adoh saka Gunung Olympus.

[302] St Konstantin manggon lan nglakoni asetikisme ing abad kaping wolu.

[303] Istilah 'Hellenes' nuduhaké wong Yahudi sing manggon ing pirang-pirang nagara ing donya pagan sing nganggo basa Hellenic (Yunani) sing akèh digunakaké; padha teka menyang Yerusalem kanggo perayaan lan manggon ing kana suwéné wektu sing dawa.

diabaikan ing pembagian tugas saben dina: padha diparingi tugas-tugas cilik, utawa diparingi porsi panganan lan sandhangan sing luwih sithik lan luwih ala.

Amarga kahanan iki, rolas rasul suci padha nglumpukaké kabèh wong pracaya sing ana ing wektu kuwi lan kandha marang wong-wong mau:

'Ora pantes kita nglirwakake sabda Gusti mung kanggo ngladeni meja. Mula, sedulur, pilihna saka antaramu pitung wong lanang kang kebak Roh Suci lan kawicaksanan, kang bakal kita tunjuk kanggo tugas iki, dene kita bakal ngabdiyakake awak dhewe marang pandonga lan pelayanan sabda' (Kisah Para Rasul 6:2–4).

Usulan saka para rasul suci iki disetujoni dening kabèh pasamuwan para pracaya, sing langsung milih: Stefanus, wong kang kebak pracaya lan Roh Suci; Filipus; Prokhorus; Nikanor; Timon; Parmenas; lan Nikolaus, wong asli Antiokia.

Jeneng-jeneng saka wong-wong sing dipilih mau nuduhaké yèn padha dudu wong Yahudi sing manggon ing Yerusalem, nanging saka wong-wong sing manggon ing tanah Hellenistik, amarga jeneng-jenengé dudu jeneng Yahudi nanging jeneng Hellenistik. Saka wong-wong mau, Stefanus iku seduluré Saulus, sing mengko diarani Gusti—kanthi jeneng Paulus—kanggo pracaya lan pelayanan rasuli; Paulus, déné, iku wong asli kutha Tarsus ing Kilikia[304] . Pitu priya iki mula dipilih saka antarané wong Hellenes kanggo nglayani janda-janda mlarat, supaya wong Hellenes, sing sadurungé nesu amarga janda-jandaé diabaikan, pungkasané bisa tentrem lan ora ngeluh maneh.

Kabeh wong sing dipilih mau digawa ing ngarep para rasul, sing banjur ndedonga, nempatake tangané marang wong-wong mau lan ngangkat dadi diakon (pelayan).

Sing paling unggul ing antarané wong-wong mau yaiku Stefanus, kebak pracaya lan kuwasa, mula diarani arkidiakon. Kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, dhèwèké nindakake akèh pratandha lan kaajaiban ing antarané para pracaya; lan yèn mujijat-mujijaté ora kasebut ing Kitab Suci, iki ora nggumunaké, amarga uga tumindaké Sang Kristus Gusti piyambak kasebut: *'Yen kabèh pakaryan mau ditulis kanthi rinci, aku kira donya iki ora bakal muat nampung buku-buku sing bakal ditulis'* (Yohanes 21:25). Nanging, kanthi alesan sing pantes bisa diomongake manawa Santo Stefanus, kaya para rasul wiwitan, nempatake tangane ing wong lara, lan wong-wong mau mari. Luwih saka kuwi, dhèwèké iku wong sing duwé kuwasa gedhé ing tembung lan tumindak; dhèwèké nguwatké wong-wong pracaya ing imané, nalika ngébrèhké wong-wong Yahudi sing ora pracaya, mbuktèkaké marang wong-wong mau saka Kitab Torèt lan Kitab Para Nabi yèn wong-wong mau kanthi ora adil, amarga iri, wis matèni Putraning Allah, Sang Mesias, sing wis suwé padha ngentèni pirang-pirang abad. Lan nalika ana perselisihan sing nyala ing antarané wong Yahudi, wong Farisi, wong Saduki, lan wong Yahudi Hellenistik babagan Gusti kita Yesus Kristus, ana sing kandha yèn Panjenengané iku nabi, ana uga sing kandha yèn Panjenengané iku tukang tipu, lan ana uga sing kandha yèn Panjenengané iku Putraning Allah, Santo Stefanus, sawisé munggah ing panggung, miwiti nginjili marang kabèh wong babagan Kristus Gusti, kandha:

– Para sedulur! Napa ana prahara sing saya mundhak ing antaramu, lan kenapa sakabèhé Yerusalem kabagi dadi golongan-golongan? Begja wong ing antaramu sing wis pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, amarga Panjenengané, kanggo nylametaké kita saka dosa-dosa kita, mudhun saka swarga lan lair saka Sang Perawan sing Maha Suci lan Tanpa Cacat, sing wis kapilih sadurungé donya diadegaké, Panjenengané nampa lan nggendhong sakabèhing lara lan panyakit kita, mbalèkaké pandelengan wong wuta, ngresiki wong kusta, lan ngusir setan.

Nanging nalika padha krungu tembung-tembungé, padha mbantah karo dhèwèké, ngupaya mbantah lan ngina marang Gusti sing diwartakaké, kaya sing katulis ing Kitab Para Rasul:

'Ana sawatara wong sing diarani Sinagoga wong-wong Libertine, wong-wong Kirene, wong-wong Alexandria, lan sawatara saka Kilikia lan Asia, padha miwiti mbantah karo Stefanus' (Kisah Para Rasul 6:9).

Amarga wong Yahudi sing manggon ing antarané wong Yunani ing pirang-pirang nagara adoh padha duwé sinagoga dhéwé-dhéwé ing Yerusalem. Mula, saliyané sinagoga utama Yahudi, ana akèh sinagoga ing Yerusalem sing kagungané para imigran utawa wong Yahudi sing manggon ing nagara-nagara béda, lan saka saben nagara wong Yahudi padha ngirim anak-anaké mung menyang sinagoga dhéwé ing Yerusalem kanggo sinau Torèté Gusti Allah. Malah, nalika padha teka saben taun kanggo sembahyang ing Bait Suci Salomo, padha

[304] Kilikia iku wewengkon pesisir ing sisih kidul-wétan Asia Cilik. Tarsus iku kutha krajan Kilikia lan nganti saiki isih dadi kutha sing makmur.

manggon ing sinagoga-sinagogaé dhéwé, padha kumpul lan sinau ing kono, kaya sing kacritakaké ing bab kapindho Kitab Para Rasul: 'Ing Yerusalem ana wong-wong Yahudi, wong-wong saleh saka saben bangsa ing sangisore langit, wong Partia, Mèdia lan Elam" lan liya-liyané (Kisah Para Rasul 2:5–9), tegesé wong Yahudi sing manggon ing Parthia, Media, Elam[305] , lan ing nagara-nagara liya sing kasebut ing kana, sing saiki teka ing Yerusalem kanggo perayaan. Mula ana ing Yerusalem sinagoga-sinagoga saka Kilikia, Alexandria, lan Khirene[306] . Bab sinagoga Libertine[307] , diandharake manawa iku dadi papan klompok Yahudi tartamtu sing asal-usulé saka wong-wong sing biyèn tau dadi tawanan Pompey sang Romawi[308] , banjur dibebasake, mula diarani 'liberi', tegesé 'bebas'. Kaya mangkono, St. Yohanes Krisostomus kandha: 'Para Libertine iku wong-wong sing diparingi kamardikan déning wong Romawi. Lan amarga Yerusalem dadi papan panggonané imigran saka manéka nagara, padha nduwé sinagoga dhéwé ing kana, ing ngendi padha ngrungokaké maca Kitab Torèt lan ndedonga.'

Pasamuwan-pasamuwan ing sinagoga kuwi—para Libertine, para Cyrene, lan liya-liyané—nalika padha mbantah karo Stefanus, ora bisa nahan kabijaksanaan lan Roh sing digunakaké nalika dhèwèké ngandika; lan ing wektu kuwi, Santo Stefanus, lumantar tembung kabeneran, ngrebut telung pérangan donya—Éropa, Asia lan Afrika; dhèwèké ngalahaké Éropah liwat wong-wong Libertine sing teka saka Roma, sing dumunung ing Éropah; dhèwèké ngalahaké Asia liwat wong-wong Silisia, wong asli Asia; lan dhèwèké ngalahaké Afrika liwat wong-wong Kiréna lan Aleksandria, sing asalé saka Afrika.

Nanging, amarga ora bisa mbantah kabeneran sing diwartakaké déning Stefanus—kabeneran sing luwih padhang tinimbang srengéngé—padha murub nesu marang dhèwèké lan kebak rasa iri, nggugah sawatara pengikuté sing padha pikiran, sing wis biasa ngomong goroh, supaya padha nyatakake ing ngarepé sinagoga utama wong Yahudi yèn padha krungu Stefanus ngucapaké tembung-tembung ngina marang Musa lan Gusti Allah. Sawisé padha nggugah rasa nesu ing atiné wong akèh, para tuwa lan para ahli kitab, padha nyerang Santo Stefanus, nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké menyang sinagoga ing ngarepé para imam agung lan akèh guru-guru kitab; ing kono uga padha ngetokaké saksi palsu sing ngaku:

'Wong iki ora tau mandheg ngucapake tembung-tembung blasphemous marang panggonan suci iki lan marang Hukum, lan kita wis krungu dhèwèké kandha yèn Yesus saka Nazaret bakal ngrusak panggonan iki lan ngganti adat istiadat sing diadegaké Musa kanggo kita.'

Nanging Santo Stefanus tetep tentrem ing tengah-tengah pasamuwan sing kebak niat matèni kuwi, kaya Malaikaté Gusti Allah, sumunar kanthi padhangé sih rahmating Gusti, kaya Musa biyèn: awit pasuryané malih, lan kabèh wong sing ana ing pasamuwan, nalika ndelok dhèwèké, weruh pasuryané kaya pasuryané Malaikat.

Imam Agung padha takon marang dhèwèké:

'Apa bener apa sing diomongake para saksi bab kowe?'

Sing Suci, mbukak cangkemipun, ngandharake pidato sing dawa. Panjenenganipun miwiti saking Abraham, ingkang kapisan nampi janji rawuhe Sang Mesias, lajeng nyritakake sakabehe sejarah ngantos dumugi Musa, ngandika bab Musa kanthi pangurmatan lan ngajeng ingkang paling ageng, lan kanthi iki dhèwèké kanthi cetha mbuktekaké lan mbantah para saksi palsu, nuduhaké yèn dhèwèké dhéwé ora pisan dadi wong sing ngina marang Musa utawa marang Torèté Gusti Allah sing diwènèhaké lumantar Musa; lan dhèwèké malah mbuktekaké luwih cetha yèn para leluhuré sing dadi wong sing ngina.

'Bapak-bapak kita,' pangandikane, 'ora gelem manut marang dheweke, nanging padha nolak lan mbalèk manèh atiné marang Mesir' (Kisah Para Rasul 7:39).

Banjur, mbantah fitnah liyane—yaiku manawa dhèwèké wis ngucapake kecap ngina marang panggonan suci—dhèwèké kandha:

---

[305] Kabèh mau iku provinsi saka kraton-kraton biyèn sing kuwasa, sing sakbanjuré dijajah déning Kakaisaran Romawi; dumunung ing antarané Segara Kaspia lan Teluk Persia. Parthia iku sawijining nagara gedhe ing sisih kidul-wétan Segara Caspia. Media iku pérangan kulon Iran, ing kidul Segara Caspia. Elam iku sawijining nagara sing dumunung ing saubengé Mesopotamia, ing sisih liya Kali Tigris lan sapanjang kali kuwi kidul nganti Teluk Persia.

[306] Cyrenaica – sawijining wewengkon ing Libya Lor, ing pesisir lor Afrika, ing kulon Mesir.

[307] Para Libertines (saka basa Latin sing artiné 'bebas' utawa 'wong sing dibebasake') – wong Yahudi sing dikalahake déning wong Romawi nalika perang karo wong-wong mau, utamané ing jaman Pompey, watara taun 60 SM.

[308] Pompey – sawijining jenderal Romawi sing misuwur lan penakluk sing, sawisé karusakan Républik ing Roma, mréntahaké sapertelu saka kakaisaran kanthi otoriter minangka salah siji saka Triumvir.

'Salomo mbangun candhi kanggo Panjenengané' (Kisah Para Rasul 7:47).

Kanthi tembung-tembung iki, katoné dhèwèké kandha: 'Aku ngajèni panggonan suci iki, sing diatur kanthi wicaksana déning Raja Salomo miturut karsa Gusti Allah lan disucèkaké déning kamulyané Gusti, sing kawujud ing méga; Aku ngajeni candhi iki, sing digawé manungsa kanggo kamulyaning Gusti, nanging ing wektu sing padha aku ngakoni yèn Gusti luwih milih manggon ing candhi sing ora kasat mata, sing ora digawé, yaiku ing jiwa manungsa sing suci."

'Gusti kang Maha Luhur ora manggon ing candhi-candhi sing digawé déning manungsa,' ujare, 'kaya déné Gusti ngendika lumantar nabi: *"Langit iku pangastanéku, lan bumi iku tapak sikilku; ngendi manèh kowé bakal mbangun omah kanggo Aku, lan ngendi panggonané pangasoanku? Amarga kabèh mau wis digawé déning tanganéku"* (Yesaya 66:1–2).

Pungkasané, kebak semangat ilahi kaya Elijah biyèn, Santo Stefanus maringi pidato pangutuk marang kabèh pasamuwan:

'He wong-wong kang atiné lan kupingé durung disunat, kowe kabèh tansah nentang Roh Suci, kaya déné bapak-bapakmu biyèn. Para nabi endi sing ora dianiaya déning bapak-bapakmu? Padha matèni nabi-nabi sing mratélakaké rawuhé Sang Agung (Mesias sing dijanjèkaké), sing saiki wis kowe khianati lan matèni' (Kisah Para Rasul 7:51).

Tembung-tembung sang suci mau nyulut nesu sing ora bisa diungkapake ing imam agung lan para ahli kitab, lan nalika padha ngrungokake, atine padha kobong karo nesu lan padha nggrentheng untu marang dheweke.

[309]Nanging Stefanus ora nggatekake nesune wong-wong mau, amarga panjenengané kapenuhan Roh Suci, sing maringi panjenengané kawani lan wahyu ilahi. Nalika ndeleng munggah menyang swarga, dhèwèké nyumurupi kamulyaning Gusti Allah. Nganti wektu kuwi, dhèwèké mung digerakké déning kepénginan kanggo nyumurupi kamulyan mau, lan kanthi pracaya tuntas wis ngarep-arep tenanan bisa nggayuhé; nanging saiki, sanajan isih sadurungé seda, dhèwèké wiwit merenung bab kuwi lan, kaya wong sing wis cedhak pati, nampa kuwi minangka wiwitaning kabungahan; Dheweke uga weruh Kristus Yesus piyambak, Gusti lan Panjaluké, ngadeg ing swarga lan, kaya-kaya, ngenteni rawuhé marang Panjenengané, nalika, sawisé pungkasané bébas saka badané, dhèwèké bisa enggal marani Panjenengané; lan ing ngendi Panjenengané, Gusti piyambak, ana, ing kono uga bakal ana abdi Panjenengané, Stephen.

Lan apa sing dideleng, dhèwèké ngumumaké marang kabèh, kanthi banter:

'Lir iku, aku weruh langit kabuka, lan Putraning Manungsa ngadeg ing tengené Gusti Allah' (Kisah Para Rasul 7:56).

Dheweke ora ndhelikake wahyu iki, kaya sing biasane ditindakake para wong suci; amarga saka andhap asor, padha ora mbukak wahyu sing diparingake Gusti marang dheweke. Nanging, dheweke ngumumake wahyu mulya iki marang kabeh wong, supaya para pracaya saya kuwat imane lan para sing ora pracaya isin. Panjenengané nindakake iki, luwih manèh, kanggo njamin para martir ing tembe sing bakal ngetutaké yèn kanggo wong-wong sing nandhang sangsara amarga Kristus ora ana alangan kanggo munggah menyang swarga, uga ora ana cobaan sing kudu ditanggung; malah, ana dalan langsung lan tanpa alangan sing kabuka, swarga kabuka amba, lan ganjaran wis siyap. Gusti kang Maha Luhur piyambak ngadeg nyawiji; kamulyaning Gusti piyambak nyambut martir ing gapura swarga. Mula sang martir suci kang sepisanan ngumumaké marang kabèh sing bisa dideleng, kaya ngundang wong liya mèlu ing makutha martir sing padha.

Nanging wong-wong Yahudi sing iri, sing wis biasa matèni para nabi lan wis mbrontak marang Gusti piyambak, Panjaluké Kitab Torèt lan Para Nabi, ora bisa nampa tembung kabeneran, amarga atiné padha licik, lan padha ora gelem ngrungokaké wahyu Santo Stefanus; nanging padha nglairaké sorak-sorai banter, banjur padha nutupi kupingé lan bebarengan nyerbu marang dhèwèké, nyekel dhèwèké kanthi tangan matèni, nggawa metu saka kutha—kaya sing wis padha tindakaké marang Gusti Yesus, sing kersa nandhang sangsara ing njaba tembok—lan padha nglontaraké watu marang abdi Gusti sing becik lan setya iku. Lan supaya luwih gampang mbuwang watu marang sang wali, para saksi palsu lan para pembunuh padha nyopot busana njaba lan nyelehake ing sikilé sawijining priya enom jenengé Saulus, sing sanadyan sedulur lan karabaté wong sing lagi dipatèni, malah luwih nesu marang dhèwèké tinimbang wong liya, amarga semangat buta marang Hukum Lawas. Saulus,

[309] Miturut tembungé Sang Juruwilaha. Delengen Yohanes 12:26.

miturut Kitab Kisah Para Rasul, nyetujoni paukuman patié (Kisah Para Rasul 8:1). Lan Santo Yohanes Krisostomus nyarios babagan iki kaya mangkéné: 'Saulus nangis amarga panangané ora cukup kanggo nggebuk Stefanus kabèh, lan mung wareg amarga martir mau dipukul déning akèh tangané para saksi palsu, sing sandhangané dijaga.'

Ing wektu sing persis nalika Santo Stefanus lagi dipatèni ing Lembah Isafat (sing dumunung ing antarané Yerusalem lan Gunung Zaitun, sacedhak Kali Kidron, sing pinggiré kebak watu), saka adoh, ing panggonan sing rada dhuwur, ndeleng mudhun saka gunung, ana Perawan Paling Suci bebarengan karo Santo Yohanes Teologian, kanthi khusyuk ndedonga marang Gusti lan marang Putrané kanggo Stefanus, supaya Panjenengané maringi kekuwatan ing kasabaran lan nampa nyawane ing tangané. Oh, sepira manisé pati martir pisanan sing suci iku, sanadyan ing tengah-tengah pambuntelan watu sing kejem, nalika saka pucuking swarga Sang Yesus sing Paling Manis, lan saka gunung ing donya Sang Ibu sing Paling Manis karo murid kang dipun tresnani, padha nyawang tumindaké! Lan Santo Stefanus, ing sangisore udan watu sing terus-terusan tiba ing awaké, awaké kabèh kacepet getih, kekuwatané saya suda, lan nalika dhèwèké dibebasaké saka ikatan daging, atiné sedhih ora kanggo dhèwèké dhéwé nanging kanggo wong-wong sing matèni dhèwèké, lan dhèwèké ndedonga luwih khusyuk kanggo wong-wong mau tinimbang kanggo dhèwèké dhéwé sadurungé seda: amarga bab dhèwèké dhéwé, nalika isih ngadeg tegak, dhèwèké kandha:

'Gusti Yesus, tampi rohku' (Kisah Para Rasul 7:59). Banjur, nalika sujud, dhèwèké ndedonga kanggo para pambunuhé, kandha:

'Gusti, aja nyalahké dosa iki marang wong-wong mau' (Kisah Para Rasul 7:60).

Kanthi tembung-tembung mau, sang wali nyerahake nyawane sing resik marang Kristus. Mangkono sang askétis sing sholeh iku séda; mangkono uga martir kapisan diadekake, kaya-kaya, nganggo kembang abang lan watu kang katutuh getih, lan mlebu swarga kang kebuka sing wis didelengé, menyang Gusti lan Sang Prabu kamulyan, kanggo mrentah bebarengan karo Panjenengané ing kraton langgeng.

Dheweke diangkat dadi arkidiakon dening para rasul suci sawisé Pentakosta, lan ngalami martir ing taun sing padha, sawisé Pangunggahan Gusti, tanggal 27 Desember, nalika umuré watara luwih saka 30 taun. Dheweke ganteng ing rupa, nanging luwih ayu manèh ing atiné.

Nanging, badan sucié ditinggal supaya dipangan kéwan galak lan manuk, lan tetep ora dikubur awan lan bengi. Ora nganti bengi sabanjuré Gamaliel[310] , sawijining guru Yahudi sing misuwur ing Hukum ing Yerusalem (sing sakbanjuré dhéwé pracaya marang Kristus bebarengan karo anaké Aviv), ngutus wong-wong mulya lan setya sing, kanthi rahasia njupuk badan sang wali lan nggawa menyang tanah duwéne, sing dumunung 20 stadia[311] saka Yerusalem, kang dikenal minangka Kfar Gamala, ing kana dhèwèké ngubur kanthi pakurmatan, lan nganakake ratapan ageng kanggo dhèwèké. 'Lan sapa sing ora bakal nangis,' kandha Chrysostom, 'nalika ndeleng anak wedhus alus iku, sing diwènèhi watu nganti mati lan saiki nggleleng tanpa urip!'

Sawisé pirang-pirang taun, ratu Yunani sing saleh, Eudoxia, garwané Theodosius enom[312] , teka ing Yerusalem lan ing panggonan persis ing ngendi protomartir suci Stefanus dipatèni lan lemahé keno getih suciné , dhèwèké mbangun gréja éndah kanthi jenengé[313] , kanggo kamulyané Kristus Gusti Allah, kang kamulyané mugi langgeng salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Panjenenganipun ngupaya ing pakaryan becik, ya Sang Martir Sepisané Kristus lan Rasul, lan mbukakaké kejahatan para panganiaya: awit, sawisé diwènèhi watu nganti seda déning tangan-tangan sing ora adil,

---

[310] Gamaliel – sawijining guru Yahudi sing misuwur babagan Hukum, nduwèni pangkat dhuwur ing Sanhedrin ing Yerusalem lan dihormati déning kabèh bangsa, nganti dijenengi 'kamulyaning Hukum'. Tradisi nyritakaké yèn dhèwèké, bebarengan karo anaké Aviv, dibaptis déning Rasul Petrus lan Yohanes.

[311] Watara 3½ versta.

[312] Theodosius II, utawa sing Enom, mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

[313] Gereja kasebut diresmikaké ing taun 460; gedhé banget nganti bisa nampung nganti 10.000 wong.

Panjenenganipun nampi makuta saka tangan tengen ing swarga, lan nguwuh marang Gusti, kandha: 'Gusti, aja ngetokaké dosa iki marang wong-wong mau.'

Kontakion, Nada 3:

Wingi Gusti rawuh marang kita kanthi daging, lan dina iki sawijining abdi ninggalaké daging: wingi Panjenengané sing mrentah lair ing daging; dina iki abdi dipati watu. Mula saka iku, martir kapisan lan suci Stefanus nemoni pungkasané.

Urip lan Kasangsaran Sang Martir lan Pengakuan Suci sing Kinurmatan Theodore lan adhine, Theophanes sing Kinurmatan[314] , miturut cathetan

Dirilis tanggal 27 Desember

Antarane para martir sing nandhang sangsara kanggo Kristus, ana sing berjuang kanggo iman Kristen, nglawan wong-wong pagan sing mbela kesesatan berhala, dene liyane, sing berjuang kanggo iman sejati nglawan sedulur Kristen sing nduweni kapercayan ora ortodoks, nandhang ujian ora kurang abot tinimbang sing sepisanan, mula padha nampa mahkota sing padha karo wong-wong mau. Antarane sing kapindho ana Theodore sing nggumunake lan agung.

Teodorus dibesarké ing Palestina, tanah sing diparingaké Gusti minangka warisan marang Abraham lan pantes diarani Tanah Janji, amarga ora mung kabèh nabi lan patriark asalé saka kana, nanging Kristus piyambak, miturut daging, lair ing kana, kaya déné kabèh Rasul sing nyenengaké Gusti. Tanah sing padha uga maringi marang donya lentera iman lan tiang kesalehan iki – Santo Teodorus – amarga kparents[315] sing luhur, sing sakabehe kagungané lan bandha ana ing kasunyatan yèn padha diarani wong Kristen lan manggon ing kutha suci Yerusalem.

Sanajan isih enom, Santo Teodorus wis nduwèni kawicaksanan gedhé, lan nalika yuswa remaja dhèwèké wis nduwèni pikiran sing ngluwihi umuré; tinimbang melu dolanan bocah utawa kesengsem karo tontonan, dhèwèké tansah manggon ing gréja-gréja Gusti Allah, lan ora ana sing luwih nyenengaké atiné kajaba nyekseni tumindak becik lan mulya lan sinau saka tumindak mau. Ing wektu sing padha, dhèwèké uga nunjukaké patuh tanpa pitakon marang wong tuwané. Cekaké, Sang Mulya, kaya kebon sing subur, wis nunjukaké wiwit wiwitan uripé apa sing bakal dadi ing tembe.

Nalika dhèwèké wis luwih tuwa, wong tuwané ngutus dhèwèké menyang Biara Saint Savva[316] marang sawijining presbiter sing pinunjul lan luhur budi, supaya dhèwèké bisa sinau kitab-kitab suci lan, ing wektu sing padha, sinau ajiné wedi marang Gusti Allah. Teodor nduwé sedulur lanang sing jenengé Teofanes, umuré luwih enom nanging budiné padha. Bareng karo seduluré sing luwih tuwa, dhèwèké padha diwulangaké déning presbiter sing padha. Amarga nduwé akal sing cerdas, Teodor kanthi cepet nguwasani kabèh kawruh sing diwulangaké marang dhèwèké. Ora wareg mung karo kuwi, nanging kanthi ngupaya nggayuh kawruh sing luwih dhuwur, dhèwèké ninggalake biara lan sawisé nemokaké sawijining wong tuwa sing kebak kawicaksanan, dhèwèké nyuwun supaya dijupuk dadi muridé. Saka wong iki, Santo Teodor ora mung nguwasani kabèh kawruh donya[317] , nanging uga entuk dhasar sing kiyat ing pandhuan rohani. Dhèwèké sinau saka sang tuwa supaya ngremehake donya lan kabèh bab donya, lan sawisé nguwasani loro-loroné—kawruh donya lan rohani—kanthi sampurna, dhèwèké bali manèh menyang biara Santo Sava.

---

[314] Delengen gambar St. Theophanes ing edisi Oktober saka 'Uripé Para Kudus', ing kaca 245.

[315] Bapaké Sing Kinurmatan iku presbiter Jonah, sing dina rayané tanggal 5 Desember. Pangeling-eling presbiter Jonah dirayakaké tanggal 22 September.

[316] Iki mesthi padha karo biara Savva sing disucèkaké, ing ngendi bapaké St. Theodorus banjur séda.

[317] Kabijaksanaan njaba iku padha karo kabijaksanaan donya, sing dijenengi mangkono minangka kontras karo kawruh agama, sing diarani kabijaksanaan rohani utawa jero.

Sawisé dadi biksu lan nindakake pakaryan sing nyenengake Gusti, Theodore ngluwihi akèh wong amarga cara uripé. Sapa sing luwih alus atiné tinimbang dhèwèké? Sapa sing luwih bébas saka niyat ala tinimbang dhèwèké? Sapa sing luwih bisa nahan napsu? Sapa sing luwih ngerti tinimbang dhèwèké bab wektu sing pantes meneng utawa ngomong, utawa nindakake sawijining pakaryan, supaya ora nglanggar kesunyian, ora kélangan kasempatan ngomong sing migunani ing wektu sing pas, lan ora nglirwakake pakaryan biara? Sapa sing wis nyiksa dagingé, ngendhalèni ilat lan mripaté, lan nolak serangan pikiran ala kanthi tingkat sing padha kaya Theodore? Amarga kabecikan-kabecikané kuwi, kanthi pangayomaning Gusti lan panjalukané kabèh komunitas biara, Uskup Suci Yerusalem ngangkat dhèwèké dadi imam. Mangkono, Biara Santo Savvas nduwèni dhèwèké ing jajarané kaya tawon sing rajin, sibuk nglumpukaké madu kabecikan. Uga kudu diomongake bab Theodore manawa dhèwèké dipadhakaké karo nabi Yeremia, sing marang dhèwèké diandharaké: *'Sadurungé Aku mbentuk kowé ana ing kandungan, Aku wis ngerti kowé, lan sadurungé kowé lair Aku wis milih kowé'* (Yer. 1:5). Amarga nalika dhèwèké isih nom-noman manggon ing Lavra[318] lan sinau maca lan nulis saka presbiter sing kasebut mau, priya sing kaparingan wahyu saka Gusti iki ngandhani marang dhèwèké yèn nom-noman sing apik iki bakal mungkasi urip askètis ing donya kanthi pati martir kanggo Kristus. Iki banjur kelakon, kaya sing bakal diterangaké ing crita sabanjuré.

Ing wektu kuwi, bidah ikonoklastik nyala maneh; bidah iki wis dibasmi saka Gréja sawisé pamaréntahan Leo sang Iseauria[319] , Konstantinus Kopronimus[320] , lan putrané Leo[321] , lan wis dikutuk déning Konsili Ekumenis Kapitu[322] , sing diadani déning Kaisar Irene sing taat lan putrané Konstantinus[323] . Pancaya iki diuripake maneh dening Tsar Leo si Armenia sing jahat[324] , babagan uripé ing wiwitan pantes diomongaké sawetara tembung ing kéné. Nalika pamaréntahané Nikephoros[325] , dhèwèké sepisanan dadi komandan pasukan pengawal Armenia, lan sakbanjuré dadi pejabat terhormat lan komandan tentara wétan. Banjur dhèwèké munggah tahta kanthi licik, ngusir Raja Michael sing becik lan taat, julukan Rangava[326] , lan meksa dhèwèké njupuk sumpah biara; ing wektu sing padha, dhèwèké ngastrasi anak-anake Ignatius lan Theophylact lan ngasingaké Michael bebarengan karo garwa lan anak-anake.

Nalika Panjenengané Patriark Nikiforos lagi makutha Leo si Armenia ing gréja katedral lan nyelehaké mahkota ing sirahé, piyambaké ngrasa lara ing tangané, kaya kena duri, kaya mahkota ing tangané sang suci mau wis dadi mahkota duri sing nyabet-nyabet lan nyebabaké lara, lan Patriark Agung nyadari menawa iki pratandha cetha bab sangsara gedhe lan bala sing bakal ditindakake raja iki marang Gréja Kristus.

Wiwitane, tsar sing jahat iku ndhelikake bidah sing ana ing jerone lan katon kaya wong sing taat, nganti posisine ing tahta aman. Nanging sawisé perang gedhé karo wong Bulgaria, ing ngendi dhèwèké metu minangka pemenang sing mulya, dhèwèké pungkasane nyemburake racun awon sing didhelikake ing jerone, kanthi terang-terangan ngetokake yèn dhèwèké iku wong sing nentang gambar suci. Kedadéyané kaya mangkéné: sawisé bali saka perang, sang tsar éling marang sawijining pertapa sing tau ngandhani ramalan yèn dhèwèké bakal dadi tsar—ramalan sing banjur kelakon. Karo kepéngin matur nuwun amarga ramalan kuwi, sang tsar ngutus manéka peparing liwat abdi sing dipercaya: piranti emas lan pérak, manéka panganan istimewa, lan minyèk wangi saka India[327] . Nanging utusan tsar saka ora nemokake pertapa kuwi ing kana, amarga wis seda; tinimbang kuwi,

---

[318] Lavra utawa Biara St Savvas.

[319] Kaisar Leo Iseauria (717–741) iku ikonoklas pisanan sing nerbitaké prentah supaya ikon suci dicopot saka gréja lan dirusak.

[320] Kaisar Konstantinus Kopronymus (741–775) kanthi kiyat ndhukung bidah ikonoklastik. Dhèwèké ngadani konsili ing Konstantinopel, sing dijenengi Konsili Ekumenis, ing ngendi pangurmatan marang ikon ditolak.

[321] Kaisar Leo, sing dikenal minangka Khazar, mrentah wiwit taun 775 nganti 780. Dheweke ndhukung ikonoklasme, nanging mung setengah ati.

[322] Konsili Ekumenis Kapitu diadakaké ing Nicaea taun 887. Konsili iki negesaké manèh pangurmatan marang ikon lan nyatakaké yèn konsili sing dianakaké nalika jaman Constantine Copronymus iku sesat.

[323] Santa Irene, Kaisar lan garwané Leo si Khazar, sepisanan sawisé bojone seda, mréntahké kakaisaran kanggo anaké sing isih cilik, Kaisar Konstantinus Porfyrogenitus (taun 780 nganti 792), nalika dhèwèké isih diwasa, lan sakbanjuré kanthi hak dhéwé (taun 797 nganti 802).

[324] Kaisar Leo si Armenia mrentah wiwit taun 813 nganti 820.

[325] Kaisar Nikephoros I mrentah saka taun 802 nganti 811.

[326] Kaisar Michael I Rangab mrentah saka taun 811 nganti 813.

muridé Savvatiy sing manggon ing panggonan pertapa sing padha. Utusan tsar banjur nyengkuyung dhèwèké supaya nampa kado kraton sing dikirim marang guruné lan ndedonga kanggo tsar. Nanging Savvatiy nolak kado-kado mau, kalebu utusané, lan nyatakake yèn tsar iku ora pantes njagani tahta amarga dhèwèké nyembah ikon lan manut dogma sing ditetepaké déning mantan maharani Irina lan mantan patriark Taras. Ing wektu sing padha, wong sengsara kuwi ngumpat Irina lan Tarasius, nyebut sing sepisanan 'sigung wadon' lan sing kapindho 'pembangkit rakyat'; bab Tsar Leo, dhèwèké ngancem yèn dhèwèké bakal kelangan kraton lan nyawane ora suwe yèn ora mbalèkaké ikon dadi arca sajrone wektu sing cendhak.

Sawisé bali marang Tsar, utusan mau nyritakaké kabèh sing wis dirungokaké saka biksu mau lan uga ngaturaké layang sing ditulis déning biksu mau babagan perkara sing padha. Kagèt, raja ngundang salah siji penasihat sing paling dipercaya, wong sing jenenge Theodotus, putrané Michael, sawijining bangsawan saka Melissia[328] , sing dijuluki Cassiter, lan rembugan karo dhèwèké sacara pribadi babagan apa sing kudu ditindakake. Theodotus wis suwe kena ajaran ikonoklastik lan mung ngenteni wektu sing pas kanggo ngetokake ateisane kanthi terang-terangan. Dhèwèké maringi pitutur marang tsar kaya ing ngisor iki:

'Ing Biara Dagestan,' ujare, 'ana sawijining biksu suci, panyipta mujijat lan pandhita pamedhar: kita kudu rembugan karo dhèwèké lan tumindak miturut pituturé.'

Nalika tsar sarujuk karo panjenengané, Theodotus buru-buru kanthi rahasia menyang Biara Dagestan kanggo ketemu biksu sing ana ing pikirane, sing sejatine wong sesat. Sawisé tekan, dhèwèké kandha:

– Wengi iki, raja bakal teka marang sampeyan nganggo sandhangan prasaja kanggo rembugan bab iman lan prakara liya, lan kanggo njaluk pitutur wicaksana saka sampeyan. Sampeyan, ing gilirane, kudu ngyakinke dheweke supaya nampa doktrin-doktrin sing ditolak saka Raja Leo si Iseurius sadurunge lan mbuwang arca-arca (kaya sing diarani wong sengsara kuwi ikon-ikon suci) saka gréja-gréja Gusti Allah. Banjur upayakna medeni dheweke kanthi ngomong yèn dhèwèké ora nindakake iki, ora suwé dhèwèké bakal kelangan ora mung uripé nanging uga kratoné; nanging yèn dhèwèké janji bakal nindakake iki, ramalké marang dhèwèké yèn bakal nduwèni urip dawa lan pamaréntahan makmur.

Mangkono, ahli bidah Theodotus, kanthi kolaborasi karo biksu bidah, ngrancang nggawa raja—sing atiné gampang kapengaruh déning tipuané—mlebu ing kabecikané. Tanpa ngerti tipuané Theodotus, sang raja tangi ing wayah wengi lan nganggo sandhangan kumel (supaya ora dikenal), banjur menyang marang tukang mujijat palsu lan nabi licik iki. Pituduhé ora liya yaiku Theodotus dhéwé. Nalika padha tekan ing panggonané biksu sing wis kasebut mau lan rembugan wis diwiwiti, biksu kuwi, sing ngadeg ing sacedhaké raja lan kaya-kaya amarga wahyu ilahi wis nyumurupi pangkat kratoné, muni kaget:

'Panjenengan sampun kaliru, Dhuh Prabu, amargi nyumputaken kaluhuran karajan Panjenengan saking kita ing sangandhaping sandhangan kumel menika. Nanging sanadyan Panjenengan tumindak mekaten, sih rahmat Roh Suci boten nglilani kita suwé ing ingkang mboten mangertos lan sampun nembungaken bilih Panjenengan punika prabu, boten tiyang biasa.'

Raja kuwi wedi banget krungu tembung-tembung mau lan, yakin marang kasucian lan kawicaksanan biksu mau, pracaya marang karunia ramalané lan kamampuané nindakake mujijat. Dheweke kanthi gampang manut marang apa wae sing diprentahake biksu, ora ana sangsi sethithik bab apa wae sing metu saka cangkemé, lan nampa pitutur sang sesat—sing ngrusak jiwa lan kebak bisa ula—kaya pitutur sing bener lan migunani kanggo jiwa. Sakwise kuwi, dhèwèké janji bakal ngetutaké kabèh pitutur sang biksu, sing wis diwulangaké déning Theodotus, sawijining bidah kaya dhèwèké, banjur mangkat karo niyat ala arep ngetokaké panganiayaan marang ikon-ikon suci. Mula, kaya prahara gedhé, sang tsar sing ora pracaya marang Gusti Allah wiwit ngganggu katentreman Gréja Kristus.

Dheweke ngasingake Sang Patriark Nikiforos, sing ora gelem manut karo niyat jahaté, menyang Prokonissos[329] ; Kanthi cara sing padha, dhèwèké ngasingaké lan nahan ing nagara adoh Theophanes, kepala biara

---

[327] Wewangian India – wewangian sing digawa saka India. India – sawijining nagara sing dumunung ing semenanjung gedhé ing sisih kidul Asia Wétan – wis suwé misuwur amarga tanduran wangi-wangiané.

[328] Melissa – sawijining kutha ing Phrygia, sing nyakup sakabehe bagean tengah saka separo kulon semenanjung Asia Cilik.

[329] Prokonissos – sawijining pulo ing Segara Marmara, saiki dikenal minangka Mariara; dadi panggonan pangasingan kanggo akèh pangakune iman nalika geger ikonoklastik.

ing biara sing dikenal minangka Great Village[330] , uga Theodore the Studite[331] lan akèh Bapa-bapa agung lan pinunjul liyané sing kanthi tegas nentang dhèwèké. Babagan kursi patriarkal, ing pas dina Kebangkitan Kristus, dhèwèké ngangkat wong sesat sing wis kasebut, Theodotus saka Melissia, sing dijuluki Cassiter, dadi pangarsa. Lan dhèwèké kuwi, kaya déné *'abominasi karusakan sing ngadeg ing panggonan suci'* (Matt. 24:15; Dan. 9:27).

Banjur Gusti Allah, ing murka adil Panjenengané marang kejahatan raja, ora nundha ngukum dhèwèké kanthi paukumané lan maringi idin marang invasi dadakan saka suku manca. Iki wong-wong Arab sing manggon ing ara-ara gersang wetan; sawisé nglumpukaké kabèh pasukane, padha nyerbu wilayah Yunani, ngrusak tanah, nyerang biara-biara Palestina lan, antarané liya-liyané, biaraé Santo Savvas, ing ngendi sing mulya Theodore manggon dadi biksu karo seduluré Theophanes. Kinasuciané Patriark Kutha Suci Yerusalem nyadari yèn iki paukuman tumrap dosa lan akibat saka murka Gusti amarga nginjak-injak lan nolak ikon-ikon suci. Kanthi semangat Ortodoksi, piyambakipun wiwit ngupaya cara kanggo mateni geni punika lan mbukak kaluputan ingkang dipun tindakaken déning tiyang-tiyang ingkang nglanggar tradisi para Bapa lan ngenalaken inovasi. Sawisé nggoleki, dhèwèké nemokaké wong sing cocog kanggo tugas iki, yaiku Sang Mulya Theodore, kondhang amarga uripé sing bener lan kebijaksanaané, kang kapenuhan semangat ilahi lan ngreksa Ortodoksi kanthi kawani sing ora goyah. Sawisé dilindhungi déning pandonga lan dikuatké déning pangarep-arep marang Kristus, Patriark ngutus dhèwèké menyang kutha karajan kanggo ngecam tumindak ora adil.

Teodorus sing pinaringan berkah, kaya putra sing taat, ora nolak nglakoni dhawuh mau. Siap ora mung nandhang sangsara tanpa wates kanggo iman sing sejati, nanging uga nampa sangsara lan malah nyawani nyawane kanggo ngajeni ikon-ikon suci, dhèwèké kanthi bungah manut. Ngancani adhine Theophanes, Theodore miwiti lelampahan lan ora suwe tekan kutha karajan. Ing kana, sepisanan lan sing paling utama, piyambakipun kanthi tanpa wedi nyatakake minangka bidah sawijining tentara bayaran sing dudu panggembala—yaiku Theodotus saka Melissia, Patriark palsu Konstantinopel. Romo kanthi teges ngélarang dhèwèké amarga wis ngrusak wong-wong sing dadi tanggung jawabé, amarga ngrusak wedhus rohani ing kandhangé Kristus kanthi maringi panganan sing mbebayani saka ajaran sesat, lan amarga ngrusak Gréja Ortodoksi nalika mbangun candhi takhayul. Banjur, nalika ngadhepi sang maharaja piyambak lan kanthi Sabda Gusti ing lambéné—landhep kaya pedhang—Teodorus miwiti ngélingaké sang maharaja, nerangaké kanthi cetha yèn dhèwèké ora mung ngrusak nyawané dhéwé, nanging uga nuntun umaté Gusti marang karusakan, ngrusakaké wong-wong mau lumantar tipuan. Ing wektu sing padha, dhèwèké nyuwun supaya bali marang kesalehan lan ninggalaké spekulasi-spekulasi sing ora takwa.

'Mbok menawa,' pangandikane, 'kowe bakal nyenengake Gusti lan ora ngombe cangkir murka Gusti sing kebak sing ngancem kowe.'

Kagèt karo omongané sing terus-terangan, kecerdasan tembungé, alusé polahé, lan wani tanpa wedi, sang raja kanthi andhap asor nampa celaan kuwi. Sawisé ngundang manèh kaping pindho, sang raja miwiti ngobrol karo dhèwèké kanthi ramah, takon sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, lan apa sing dikarepake karo omongané sing wani kuwi. Sawisé ngandhani marang raja babagan tanah kelairané lan yèn dhèwèké teka saka Palestina, sang wali uga nerangaké alesan rawuhé, yaiku dhèwèké teka marang raja kanthi sengaja kanggo ngomong kanthi tebuka mbela pakurmataning Gusti Allah, amarga weruh carané Sang Raja Swarga dihina ing ikon-ikoné lan diumpat ing wong-wong sing dadi abdi Panjenengané, sing lagi dianiaya kanthi ora adil.

'Ora pantes,' pangandikane, 'wedi marang raja donya luwih saka Sang Raja Surgawi; dadi tugas kita kanggo ngetokake raja-raja yen padha nyurung murka Gusti.'

Banjur Sang Rama Mulya miwiti nerangake dogma-dogma iman suci lan mulang babagan pangurmatan sing pantes marang ikon-ikon ilahi. Kanthi nyebutake pirang-pirang ayat saka Kitab Suci, piyambakipun nambahake manawa pangurmatan marang ikon-ikon suci iku pratandha katresnan lan kangen kita marang Kristus, uga dadi paseksi iman kita lan pangakuan Inkarnasi Panjenengané. Raja kuwi mbantah dheweke suwé, ngetokaké akèh keberatan adhedhasar takhayulé, nanging ora ana gunané, amarga tembungé wong sing takwa kuwi kiyat kaya watu karang, lan imané teguh kaya témbok sing kokoh. Sawisé debat dawa, Theodore menang ing pasulayan

---

[330] Mesthi wae, St. Theophanes, putrané bangsawan Konstantinopel, sing njupuk sumpah monastik sawisé seda Kaisar Leo si Khazar, ing sangisoré pamaréntahané dhèwèké nate nyekel jabatan dhuwur. Dina rayané dirayakaké tanggal 12 Maret ing Pagunungan Sigrian sing kebon wit, ing pinggir Kali Rivdaka.

[331] Teodorus Studita – abbot saka Biara Studion sing misuwur. Dina perayaané dirayakaké tanggal 11 November

karo raja lan mbuktèkaké marang dhèwèké yèn pandangané iku ora adil. Apa sing banjur ditindakake raja sing jahat kuwi? Dhèwèké mutusaké ngoyak wong sing ora bisa digoyang kuwi kanthi muji-muji, nyoba liwat panyuwunan, peparing, lan janji pangalembana supaya Theodore sarujuk karo dhèwèké, nanging ora ana asil. Sawisé akèh bujukan saka raja, sang wali kandha marang dhèwèké kanthi wani lan tanpa wedi:

'Sampeyan wis lali marang sumpah, yaiku, Sang Prabu, sing wis sampeyan ucapake marang Gusti nalika uskup masang mahkota ing sirah sampeyan. Wenehana welas marang nyawa sampeyan; balekna hiasan Gréja; aja perang nglawan Gusti, Hakim sing adil lan kuwasa!'

Banjur raja ngganti kalem pura-pura karo nesu kaya kewan galak sing sejati, cocog karo jenenge. Dheweke mrentahake supaya Theodore, pangakune Kristus, lan adhine Theophanes dipukul suwé lan abot, banjur , ngasingake wong-wong mau ing muara kali, nglarang sapa waé maringi panganan, omben-omben, utawa sandhangan, supaya, miturut pangandikane raja jahat, 'wong jahat bakal mati sengsara'.

Nanging nalika para wali nandhang sangsara amarga ikon-ikon Kristus, disiksa dening adhem, luwe, lan ngelak, 'Gusti Allah, Pangeran paukuman' ora nundha-nundha maringi paukuman sing adil marang wong sing ora nduwé hukum. Ora suwe, wong sing padha jeneng lan kejem kaya kéwan iku nemoni pati sing padha, amarga dhèwèké ditusuk mati kaya kéwan. Pati iki wis diramalake ing wahyu khusus sing ditampa ibune raja sawetara wektu sadurunge seda putrane sing jahat. Dheweke wis dadi janda pirang-pirang taun lan nglakoni urip sing nahan napsu. Sawijining dina, ing sawijining ngimpi, piyambakipun nduwé panglihatan kados mangkéné: katingal yèn piyambakipun mlaku menyang Gréja Sang Perawan Maria sing Paling Suci ing Vlacherna[332] , lan nalika mlebu lawang, piyambakipun kepethuk karo Sang Perawan sing sumunar banget, sing dikepung déning akèh wong lanang nganggo jubah putih, déné gréja kebanjiran aliran getih. Gusti Putri maringi dhawuh marang salah siji priya sing nganggo busana putih supaya njupuk sawetawis getih, ngisi ing wadah guci, lan diwenehake marang ibu raja sing jahat supaya dheweke ngombe. Nalika weruh kuwi, ibu raja kandha kanthi medeni:

'Aku wis pirang-pirang taun ora mangan daging amarga aku janda, lan aku uga ora tau nglebokake apa-apa sing getih ing cangkemu. Kepiye aku bisa ngombe getih iki?'

Banjur Sang Perawan Suci banget takon marang dheweke kanthi nesu:

'Nanging kenapa putramu terus kebak getih, saéngga ngundang nesuku lan nesu Putraku sing Maha Suci?'

Ing wektu iku impen mau rampung, lan ibu raja langsung tangi, kebak rasa wedi lan gemeteran. Wiwit wektu kuwi, dheweke wiwit tanpa kendhat lan kanthi luh nyuwun marang putrane raja supaya mandheg ngrusak ikon-ikon suci lan ngrantah getih wong Kristen amarga kuwi. Nanging Yudas kapindho, abdi sing setya marang bidah lan tukang ngapusi licik, tetep ora bisa dibenerake.

Ora suwe sawisé kuwi, ana wahyu kapindho, wektu iki marang tsar dhéwé, enem dina sadurungé seda sing nyiksa. Ing wahyu kuwi, Tarasius sing Maha Suci muncul marang dhèwèké—seorang priya sing wis suwé seda lan sing tau dadi Patriark nalika pamaréntahan Irene lan Konstantinus. Kanthi nesu gedhe, Tarasius mréntahaké ing panglihatan marang wong sing jenengé Michael supaya nyabet tsar nganggo pedhang. Nglakoni prentah kuwi, Michael maringi tsar pukulan pedhang sing kuat lan nembus awaké. Tsar nyekseni kabèh mau dhéwé lan tangi kanthi wedi banget, gumun apa tegese kabèh kuwi.

Amarga pracaya yèn ana wong jenengé Michael sing manggon ing Biara Santo Tarasius lan ngrancang matèni dhèwèké, dhèwèké langsung ngutus para biksu lan, nalika takon bab Michael, dhèwèké mréntah supaya padha diiket nganggo ranté nganti padha ngetokaké Michael sing ana ing antarané wong-wong mau.

Ing wektu kuwi, ana sawijining komandan militer sing jenenge Michael, sing dijuluki Travleus utawa Valvos[333] , wong Amorea[334] , manggon ing Konstantinopel. Dheweke biyen wis banget mbantu Leo nalika munggah dadi maharaja; dheweke setya marang Leo lan diurmati banget dening Leo, nganti Leo malah dadi bapak

---

[332] Vlacherna iku sawijining distrik ing Konstantinopel ing sisih kulon kutha. Nalika jaman jayane Kakaisaran Bizantium, panggonan iki misuwur ing saindenging Wétan amarga papan-papan suci. Vlacherna misuwur banget amarga Gréja Ibuné Gusti Allah, sing dibangun déning Kaisar Leo I Agung (mréntah taun 457–474), nalika pamaréntahané sandhangan suci Ibuné Gusti Allah sing paling suci, sing digawa saka Palestina, disimpen ing gréja iki ing taun 474. Ing kéné, saliyane sandhangan Perawan Maria, tutup sirahé (omophorion) lan pérangan saka sabuké disimpen ing relikwi sing dihias nganggo emas.

[333] Jenengé: 'Travlius' iku basa Latin, déné 'Valvos' (Balba) iku basa Yunani. Ing basa Rusia, loro-loroné tegesé 'ikatan ilat'. Michael iki banjur dadi maharaja lan mréntah saka taun 820 nganti 829.

[334] Amorea iku sawijining kutha ing provinsi Frygia ing Asia Cilik.

baptis anaké. Nanging sawisé kuwi, amarga nesu marang raja, Michael ngowahi pasedulurané dadi mungsuh lan nalika dhahar bebarengan karo kanca-kancané—asring nalika mabuk—kanthi sembrono ngomong ala bab raja. Ndeleng yèn Mikhail mungsuh karo tsar, sawatara mungsuh rahasia tsar banjur gabung karo dhèwèké, lan akèh jumlahé; padha ngrancang matèni tsar lan nglantik Mikhail dadi pangrèk. Amarga cètul, Mikhail ora nyimpen rahasia iki, nanging malah nyombong ing ngendi waé yèn dhèwèké bakal dadi tsar. Kabar iki tekan tsar, lan dhèwèké langsung nyekel Michael lan ngukumé supaya dibakar urip-urip. Michael sing wis diiket wis digawa menyang tungku pemandian, ing sacedhaké tsar ana, kepéngin nyekseni patié dhéwé. Kedadéan iki kelakon tanggal 24 Desember, ing wayah bengi sadurungé Natal Kristus. Garwané raja, Theodosa, nalika krungu bab iki, langsung metu saka kamare lan miwiti nyalahké raja kanthi nesu, malah nyebut dhèwèké ora nduwé iman amarga ora ngajèni dina suci sing kuduné dhèwèké nampa Misteri Ilahi. Raja manut marang pangandikane lan mrentahaké supaya Michael dibalèkaké, nundha pangobongané nganti wektu sabanjuré; banjur, nalika mbalèkaké marang ratu, dhèwèké kandha:

Aku wis nindakake miturut dhawuhmu, garwaku, lan dina iki aku manut marang piwulang nesumu, nanging kowe dhewe lan anak-anak kita bakal weruh apa sing kelakon sabanjure.

Kanthi tembung-tembung kuwi, raja sing ora manut hukum iku tanpa disengaja ngucapake ramalan babagan awake dhewe, amarga pati wis cedhak.

Tsar nyerahake pangreksan Michael sing dibelenggu marang salah siji prajurit kraton sing jenenge Papius, nalika piyambak nyekel kunci belenggu narapidana lan nglampahi sak bengi ora turu lan kebak sedhih – atine gumregah, ora ngerti apa sing kudu ditindakake. Banjur Tsar tangi lan lunga ndeleng tawanan – arep weruh apa sing ditindakake: apa dheweke nangis lan meratapi, kaya biasane wong sing dihukum pati? Kanthi alon mbukak lawang rahasia kamar Papias, dhèwèké weruh bab sing ora disangka-sangka: Michael, sing dikira bakal nangis lan sedhih, malah turu nyenyak ing amben dhuwur lan mewahé Papias, déné Papias dhéwé malah ketiduran ing lantai kosong. Raja kaget banget ndeleng tawanan sing dihukum diurusi kanthi hormat lan tentrem kaya ngono, banjur mundur kanthi nesu, ngancam ora mung Michael nanging uga Papias. Kabèh mau krungu déning bocah cilik sing ana ing kamar sing padha. Nalika weruh raja, dheweke mbangunake Michael lan Papias lan ngandhani yen raja wis teka lan ngancem arep mateni loro-lorone. Kabeh padha ketakutan. Banjur Michael, amarga ora ana perlawanan saka Papias, ngutus Theoktistus marang sedulur iman karo dhawuh supaya ngandhani:

'Yen kowe ora langsung nglakoni, tanpa tundha, apa sing wis kita sarujuki, sesuk aku bakal ngandhani raja babagan kowe lan ngecam saben kowe siji-siji, supaya ora mung aku sing nemoni pati sing nggegirisi, nanging kowe kabeh uga mati bareng karo aku.'

Para konspirator padha wedi banget karo ancaman iki lan sawisé padha kumpul, padha mikir carané supaya bisa nylametaké awaké dhéwé lan Michael saka bencana lan pati sing bakal teka. Wektu kuwi wis tengah wengi, lan ibadah jaga bengi saklawasé kanggo Natal Kristus wis diwiwiti ing gréja-gréja. Sawisé padha rembugan, padha nyumputaké senjata ing sangisoring sandhangané lan padha mangkat menyang wit-witan sing diarani 'witan gajah' sing mimpin menyang kraton. Ing kono, padha nyampur karo para pemazmur kraton sing mlebu menyang gréja kraton liwat lawang-lawang kuwi, banjur padha mlebu gréja bareng karo wong-wong mau, kaya-kaya arep mèlu pangibadah wengi. Tsar uga mlebu gréja lan, ngadeg ing loteng paduan swara sisih tengen kaya biasané, piyambaké miwiti nyanyi ing gréja kanthi swara banter banget.

Wong-wong mau wis padha nyanyi kanon lan meh tekan ode kapitu nalika para konspirator wiwit bisik-bisik marang siji lan sijine:

'Ngapa kita mung ngadeg kene ora nindakake apa-apa? Nyanyian iki bakal rampung enggal. Apa sing kita enteni?'

Ing wektu kuwi, Tsar miwiti nyanyi banter irmos kapitu saka kanon kapindho kanggo Perayaan Kelahiran Kristus. Lan banjur salah siji konspirator, nyabut pedhang saka sangisore sandhangane, nyerang Tsar, nanging ora kena: Nanging sing kena dudu tsar, nanging pemimpin paduan swara sisih tengen, mbok menawa amarga dhuwuré padha karo tsar, utawa amarga adhem, sirahé ditutup nganggo topi kaya tsar; nalika pemimpin paduan swara iku mbukak sirahé, kesalahané dadi cetha. Tsaré dhéwé, nyadari konspirasi mau, mlayu menyang altar lan nyekel salib, banjur miwiti mbela awaké dhéwé ing lawang, nahan pukulan para konspirator. Nanging banjur ana prajurit medeni kanthi awak ageng banget sing nyedhak. Nalika ndeleng prajurit iki, tsaré miwiti nyuwun, nyebut altaré Gusti Allah, supaya ora nglarani dhèwèké.

'Saiki dudu wektu kanggo mantera, nanging kanggo matèni,' wangsul prajurit mau, banjur nyabet Lev si Armenia nganggo senjatane kanthi kenceng, nglarani parah lan mbedhah lengené bebarengan karo pucuk salib. Banjur prajurit-prajurit liyané padha miwiti nyabet-nyabet badan sang raja. Rontog ing lantai, Lev ngglelgès ana ing genangan getihé dhéwé lan isih ambegan. Ndeleng yèn dhèwèké isih ambegan, salah siji prajurit motong sirahé.

Mangkono, dipatèni kaya kéwan, tsar sing ora nduwèni paugeran kuwi ngambeg napas pungkasan nalika subuh ing antaraning sangsara sing nggegirisi. Dhèwèké dipatèni ing panggonan sing persis padha nalika dhèwèké pisanan wani mbuwang ikon Sang Juruwilujeng menyang lemah, ngidisi, lan nginjak-injak. Lev si Armenia mrentah sajrone 7 taun 5 wulan, nanging ing kekejemané dhèwèké saingan karo para panganiaya agung kuna saka Gréja. Sawisé dipatèni, awaké dibuwang ing alun-alun kutha lan nganggur ana kono sedina muput tanpa dikubur. Lan ora ana siji waé sing nangisi pati dhèwèké; malah kabèh warga kutha padha bungah.

Uga ana sing kandha yèn pas jam nalika blasphemer ikon sing terkutuk iki dipatèni, krungu swara kabungahan saka swarga, ngumumaké marang akèh wong yèn raja jahat iku wis seda. Sawetara pelaut sing krungu swara kuwi nyatet wektuné lan sakbanjuré padha ngerti yèn pas wektu kuwi tiran haus getih—sing, kaya jenengé, mirip kéwan galak—tenan wis mati. Bab anak-anake dhéwé, padha nandhang sangsara kaping pindho saka apa sing wis ditindakake marang anak-anake pendahulune, Tsar Michael Rangava: kaya sing wis kasebut ing ndhuwur, dhèwèké wis ngastrasi loro putrané Michael; kanthi cara sing padha, papat putrané dhéwé uga diastrasi: Basil, sing dijenengi Constantine lan ditakdirake mrentah, Savvatius, Gregory, lan Theodosius. Sing pungkasan ora bisa tahan marang lara sing muncul sawisé dikebiri; dhèwèké seda lan dikubur jejere bapaké, déné Basil, sing dijenengi Constantine, lumpuh amarga lara sing padha. Kabèh mau dipenjara bareng karo ibuné.

Sawisé Leo dipatèni, para prajurit banjur marani Michael lan mènèhi dhèwèké tahta karajan kanthi borgol ing sikilé (amarga kunci borgol kuwi, kaya sing wis diomongaké, disimpen déning Raja Leo dhéwé).

Banjur, nalika esuk wis padhang, padha mecah belenggu lan nggawa dhèwèké menyang katedral. Mangkono Michael saka Travleia diadegaké dadi raja ing dina sing padha karo Dina Wiyatané Kristus.

Ora suwe sawisé Michael munggah dadi raja, kabèh pangakuan Kristus dibebasaké saka panangkepan lan padha mulih kanthi bebas. Sanadyan Tsar Michael anyar iku dudu Ortodoks lan manut marang heresi ikonoklastik sing padha, dhèwèké ora nganiaya wong Ortodoks, malah maringi kabèh wong kabebasan pracaya miturut karsa. Dheweke wong sing ora ngerti Sabda Gusti lan ora maca buku, nanging kabèh pikirane mung kapenuhan bab-bab donya lan urusan urip saben dina.

Ananging, Teodorus sing pinaringan berkah lan adhine Teofanes bali ora menyang tanah kelairané—Palestina—nanging menyang Konstantinopel, lapangan misi sing ditugasaké kanggo nginjili, lan padha miwiti ngetokaké kesalehan kanthi terang-terangan, nggawa akèh wong adoh saka ajaran sesat ikonoklas lan mulangaké iman sing sejati.

Ing wektu kuwi, ana sawijining priya ing Konstantinopel sing jenenge Yohanes[335] , sing nganut ajaran sesat sing padha karo sang kaisar lan nduwé pangaribawa gedhé marang sang kaisar. Nganggo busana biara lan kanthi munafik ngetokake awake dhewe minangka tuladha kabecikan, dhèwèké ngapusi ora mung kaisar nanging uga akèh anggota pamaréntahan paling dhuwur, nganti padha manut marang dhèwèké lan ngetutaké pitutur liciké ing kabèh bab. Dhèwèké munggah ing tahta patriark, nggantèkaké ahli bidah Theodotus, padahal dhèwèké dhéwé uga ahli bidah. Amarga ora kepéngin ndeleng Theodore lan Theophanes—loro panutan Ortodoksi sing padhangaké kabèh kutha kraton—bebas, dhèwèké ngurung wong-wong mau; banjur, sawisé ngajak rembugan, dhèwèké mbantah kanthi dawa, nanging amarga ora bisa ngalahaké, dhèwèké ngusir saka kutha mau sawisé éntuk prentah kraton khusus kanggo kuwi (amarga dhèwèké dadi guru lan penasihat utama sang tsar). Kanthi prentah iki, Para Kudus Theodore lan Theophanes diasingaké menyang sawijining tanah sing dikenal minangka Sosfenius[336] . Nanging kanggo para pangakun iman sing kinurmatan, tanah manca iki dadi kaya tanah airé kanggo Kristus, amarga padha siap nandhang sangsara ing endi waé kanggo ikon-ikon Kristus.

---

[335] Iki nyebutake, mesthi wae, Yohanes Sang Ahli Tatabasa, guru Tsar Theophilus, sing mengko (saka taun 832 nganti 842) dadi Patriark Konstantinopel; dhèwèké seda nalika ditawan.

[336] Sosthenes – sawijining panggonan ing sacedhake Konstantinopel.

Ora suwe sawisé kuwi, Tsar Michael seda, ninggalaké putrané Theophilus[337] ing amben kraton, sing luwih semangat nyengkuyung bidah ikonoklastik tinimbang sapa waé lan manèh ngetokaké panganiayaan marang Gréja. Manèh, ikon-ikon suci dibuwang lan dilecehake; manèh, siksaan, penjara, lan pangadilan disiapake kanggo umat Ortodoks; lan manèh, kabèh jinis siksaan sing ora adil diulang manèh. Akeh wong, wedi marang sangsara, manut, sanadyan mengko padha tobat. Ing wektu iku, sangsara anyar uga nyerang Theodore. Kabar tekan marang kaisar yèn dhèwèké ora goyah ing pangakuan iman lan ora kendho ing tembungé, lan kaya déné dhèwèké ngajèni ikon-ikon, mangkono uga dhèwèké mulang wong liya supaya nindakake kaya ngono[338] . Sakwise kuwi, tsar sing ora pracaya marang Gusti mrentahake supaya Teodorus sing kinurmatan diadili, mula miturut dhawuhe tsar, wong sing suci kuwi bebarengan karo adhine Theophanes lan umat Kristen Ortodoks liyane digawa menyang ngarepe prefect kutha kanggo disiksa. Sawisé debat lisan sing dawa, lan sanadyan pangalembana lan ancaman panguwasa, Theodore ora gelem manut ajakané, wong sing berkah iku dilucuti klambiné nganti telanjang lan dipukul abot suwé nganggo cambuk kandel. Nalika para penyiksa mandheg nyiksa, dhèwèké ngadeg ing tengah ruang sidang, telanjang lan getihen, dihias ing ngarepé para Malaikat lan manungsa kanthi tatu-tatu sing ditampa demi Kristus. Gubernur nganggep pemandangan iki ora pantes, nanging sang wali kandha:

Aku iki prajurit lan teka perang nglawan mungsuh kanggo ikon Gustiku; prajurit biasane perang telanjang. Yen aku weruh ana wong pracaya sing saiki tatu amarga panjenengan, nganti kesel, mula aku bakal langsung nyawisake awakku kanggo dipukul gantine dheweke. Lan kanthi mangkono aku bakal ngimbangi kurang sabare dheweke.' Mulané aku ngadeg kéné telanjang!

Wah, wong gagah! Wah, kabebasan ngomong! Wah, semangat kanggo Gusti! Sawisé kuwi, Theodore lan adhine dikirim manèh menyang pangasingan ing Afusia[339] . Sapa sing bisa nyritakaké sangsara sing padha alami ing dalan lan ing panggonan kuwi: belenggu, badai, keluwen, srengéngé sing nyengat, embun wengi, fitnah, meh saben dina ngadhepi pati, lan pemberontakan? Sapa sing bisa nyritakaké kanthi rinci tatu anyar, pukulan, lan motong kuping? Cukup diomongaké yèn demi Kristus, kabèh sangsara iki ditampa kanthi kabungahan, bebarengan karo pangasingan sing dawa.

Loro taun kliwat, lan sepisan maneh, miturut dhawuh raja, padha digawa menyang Konstantinopel lan diadhepake marang raja dhéwé kanggo diadili: amarga dhèwèké banget kepéngin nggawa wong-wong mau menyang sesembahan berhala. Apa sing padha tahan sajrone wektu kuwi katon saka layang sing sakbanjuré ditulis marang Yohanes, Uskup Cyzicus[340] . Ing layang iki, dheweke nyritakake babagan awake dhewe kaya ing ngisor iki: 'Nalika kita digawa menyang kraton lan mlebu lawang, kaisar katon banget medeni lan kebak nesu. Akèh para pangiring kraton ngubengi kita saka kabeh arah, lan kita sujud marang kaisar saka adoh.

Nanging dhèwèké, kanthi swara sengit lan nganggo tembung kasar, mréntahaké supaya kita nyedhak marang dhèwèké lan takon:

'Sampeyan lair ing negara endi?'

Nalika kita mangsuli, 'Ing tanah Moab'[341] , dhèwèké takon manèh:

'Napa kowe teka mrana?'

Lan sadurunge kita sempet mangsuli, dhèwèké mrentah supaya kita dipukul ing pasuryan. Lan suwéné wektu sing suwe, padha ngudaraké pukulan abot marang awak kita, nganti meh ambruk ing lantai; lan, yèn aku ora nyekel sandhangané wong sing mukuli aku (miturut Theodore), mesthiné aku wis tiba ing sikilé pangkuan sang raja, nanging, amarga nyekel sandhangané kanthi kenceng, aku tetep ajeg nalika pukulan mau isih udan. Nalika padha mandheg nggebuki kita, tsar takon maneh:

'Kowe teka mrana kanggo apa?'

---

[337] Kaisar Theophilus mrentah saka taun 829 nganti 842.

[338] Warisan karya pendhidhikan St Theodore dumadi saka khotbah-khotbah sing isih ana. Dhèwèké uga dianggep minangka pangarang 'Renungan babagan Pangurmatan Ikon' lan buku 'Babagan Iman Ortodoks'.

[339] Afusia, uga dikenal minangka Ophius, iku sawijining pulo cedhak Konstantinopel.

[340] Kyzikos iku kutha ing sisih lor-kulon Asia Minor, ing pesisir kidul Segara Marmara.

[341] Negara Moab dumunung ing Palestina, ing pesisir wétan Segara Mati. Wates-watesé yaiku: ing kulon, Segara Mati; ing lor, suku Ruben; ing wétan, Gurun Arab; lan ing kidul, Edom.

Kita meneng bae lan ndeleng mudhun, amarga durung pulih saka lara amarga pukulan mau. Banjur sang raja nesu banget marang sawijining pejabat sing ana cedhak kono lan, kobong nesu lan ngucapake sumpah serapah, kandha:

'Usir wong-wong mau saka kene lan, sawisé mènèhi tandha ing pasuryané, serahna marang loro Saracen[342] supaya padha digawa bali menyang tanahé dhéwé.'

Ora adoh ana sawijining pujangga, nyekel ing tangané selembar kulit kang wis ana syair-syair sing wis ditulis bab kita.

Tsar mrentahake dhèwèké supaya maca geguritan mau lan nambahaké:

'Yen bait-baité ala, aja kuciwa amarga iki.'

Kanggo kuwi dhèwèké mangsuli:

'Tembang kaya ngono wis cukup kanggo nggawe isin marang wong-wong mau.' Ana wong liya sing rawuh kandha:

'Gusti, padha ora pantes sanajan kanggo sing paling apik.'

Banjur bait-bait ing ngisor iki diwaca:

Amarga saben uwong seneng ngunjungi kutha,
Ing ngendi sikil sing paling suci saka Sabda Gusti Allah ngadeg
Kanggo mulihaké jagad raya, –
Ana ing panggonan sing paling kinurmatan iku katon
Lan wadah-wadah sing licik lan ora resik iki.
Sawise nindakake akèh tumindak isin ing kana,
Liwat ora pracaya lan kejahatan,
Padha diusir saka kana minangka murtad;
Nanging sawisé padha mlayu menyang kutha kraton,
Padha ora mandheg nindakake rusuh edan ing kana uga.
Mula, dicap minangka wong jahat ing pasuryané,
Padha dihukum lan diasingake maneh.

Sawisé krungu bacaan ayat-ayat mau, sang raja mréntah supaya kita ditahan (kaya sing diomongaké para wali bab dhéwé). Nalika kita arep lunga, ana wong teka nyusul kita, banjur mréntah supaya kita bali lan cepet-cepet nggawa kita bali marang sang raja.

Nalika ndeleng kita, raja kandha:

'Kayane nalika kowe padha lunga, kowe padha kandha ing antaranmu, "Kita wis ngina raja." Nanging dhisik aku dhéwé sing bakal ngina kowe, banjur aku bakal ngeculake kowe.'

Sawisé kandha kuwi, dhèwèké mréntahaké supaya awaké dhéwé digundhulaké. Sawisé awaké dhéwé loro wis digundhulaké, banjur padha miwiti nggebuk aku dhisik (miturut Theodore), déné sang raja dhéwé mbantu para penyiksa lan muni ora kendhat:

'Pukuli luwih kenceng!'

Lan padha nggebuk aku ing pundhak lan dhadha tanpa welas asih. Nalika padha nggebuk aku, aku njerit banter:

'Kita ora nindakake dosa marang kowe, Tsar!'

Lan uga:

'Gusti, mugi paring welas asih! Ibu Suci Sang Maha Suci, tulungana kita!'

Banjur padha miwiti nggebuk adhiku, sing muni kanthi cara sing padha:

'Ibu Allah sing Maha Suci, sing mlayu karo Putramu menyang Mesir, delengen sangsara kula! Ya Gusti, Ya Gusti, sing nylametake wong ringkih saka tangan wong kuwasa, aja nahan pitulungan Panjenengan marang kita!'

Sawisé ngolok-olok kita nganti wareg atiné, sang raja manèh mréntah supaya kita dibalèkaké menyang panjara.'

Kabèh iki ditulis déning para martir sing gagah berani mau ing layang marang Uskup Kizich.

---

[342] Iki istilah sing digunakake déning panulis Kristen kanggo nyebut kabèh Muslim, utamané wong Arab.

Patang dina sawisé kuwi, padha digawa manèh ing ngarepé eparchi, sing ngomong kanthi alus marang wong-wong mau:

'Mung melu Rarasian Suci karo kita sapisan, lan aku bakal ngeculake kowe menyang endi wae sing kowe karepake.'

Nanging Sing Mulya Theodore mangsuli marang dhèwèké:

'Usul panjenengan, Eparch, iku kaya ana wong sing kandha marang aku: "Aku njaluk mung siji bab—cobanen motong sirahmu, banjur kowe bisa lunga menyang endi wae sing kowe karepake." Ngertia iki: mbalikake kita saka iman sing sejati iku angel kaya mbalikake langit lan bumi, nganti bumi ana ing ndhuwur lan langit ana ing ngisor.'

Eparkh banjur mrentah supaya pasuryané ditato nganggo ayat-ayat mau. Luka-luka sing bubar dialami para martir durung mari lan marakake lara banget. Sanadyan mangkono, wong-wong mau digelari ing papan, pasuryané diadhep munggah, banjur pasuryané ditusuk nganggo piranti khusus sing wis disiapake, kanggo menato ayat-ayat mau ing kono. Padha disiksa nganggo cap iki sedina muput, lan mung nalika srengéngé surup lan wayah surup teka, para penyiksa mandheg nindakake siksa. Nalika padha lunga saka eparchi, para martir sing dicap kandha:

'Mugi kabèh sing ana ing kéné mangertèni yèn para Kerubim sing jaga Swarga bakal mundur nalika rawuh kita, sawisé ndeleng tulisan iki ing pasuryan kita, lan bakal nurunaké senjata geni, maringi kita akses bébas menyang Swarga. Amarga durung tau ana ing kabèh jaman bentuk panyiksaan anyar kaya iki sing ditimpakaké marang kita saiki. Lan ing kahanan apa wae, pratandha iki uga bakal ana ing pasuryané Kristus, lan salahé bakal tiba marang kowé, awit Panjenengané ngendika: *'Sapa waé sing wis nindakake marang siji saka sedulurku sing paling cilik iki, iku padha nindakake marang Aku'* (Matéus 25:40).

Sawisé sangsara anyar lan ora manungsawi iki dialami amarga ikon-ikon suci, nalika getih isih mili, para wali dipenjara; banjur, miturut dhawuhé Yohanes sing kasebut mau, sing wektu kuwi dadi Patriark, padha diasingaké manèh menyang Apamea ing Bithynia[343] . Ing wektu sing padha, ana prentah sing maringi paugeran manawa nalika padha seda ing kana, jasadé ora kena dikubur kanthi pantes, nanging kudu dibuwang adoh ing njaba kutha, kaya bangké kéwan. Ing dalan menyang panggonan pangasingan, para pangakune iman suci kebeneran liwat pulo ing ngendi Santo Metodius manggon wektu kuwi, uga lagi diasingake amarga ikon-ikon suci. Dhèwèké dikurung ing guwa kuburan bareng karo loro maling lan nampa pangan saka sawijining nelayan. Nalika ketemu karo nelayan iki ing dalan, para wali sinau kabèh babagan Santo Methodius saka dhèwèké. Amarga ora bisa ndeleng dhèwèké langsung amarga kekejeman prajurit sing ngancani, padha nulis lan ngirim marang dhèwèké, kanthi pitulungan nelayan sing padha, puisi cendhak ing ngisor iki:

Kanggo wong mati sing urip lan wong mati sing maringi urip,
Kang urip ing donya lan nginjak-injak ing donya,
Para sing diukir nulis, para tawanan marang sawijining tawanan.

Para wali Methodius krasa tentrem ing atiné nalika maca bait-bait mau, lan sawisé krungu bab para wali sing ngemban sangsara saka critané nelayan, piyambakipun matur nuwun marang Gusti Allah sing wis maringi kekuwatan kanggo tumindak kaya ngono, lan nulis bait-bait ing ngisor iki minangka wangsulan:

Wong-wong sing kacathet ing kitab langit,
Loro, kang ditandhani ing pasuryané,
Wong-wong sing dikubur sadurunge seda,
Disapa kancané, sing dikubur urip.

Diarak déning prajurit, para wong mulya tekan ing Apamea, nggawa pratandha ing bathuké sing cetha saka pracaya sing suci marang Kristus; ing kono padha dipenjara. Amarga wis tuwa, Wong Mulya Theodore ing kono nyerah marang akèh tatu lan kasangsaran sing wis ditanggung. Ing dina raya Santo Stefanus, Martir Sepisan, piyambakipun tilem ing Gusti lan lumebet ing pangaso langgeng, ninggalaké badanipun ingkang sanget sangsara ing sangkèlan ingkang dipun angkat demi Kristus. Sing Mulya Theophanes, adhine ing daging lan roh, sawisé nelongso amarga pisah karo adhine lan nyanyèkaké kidung panguburan kanggo dhèwèké, banjur nglebokaké

[343] Apamea ing Bithynia dijenengi mangkono kanggo mbedakake saka Apamea ing Siria. Bithynia iku sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor.

dhèwèké ing peti mati kayu. Konon ana sawijining sesepuh, agung ing kabecikané, sing kebeneran ana ing Apamea nalika pangkaté Sang Teodorus sing kinurmatan lan krungu kidungan malaékat, ngumandhang saka dhuwur pangunggahan resmi nyawane para martir, bebarengan karo malaékat, menyang swarga.

Sawisé seda Raja Theophilus, tentrem bali marang Gréja. Ratu Theodora sing taat, bebarengan karo putrané Michael[344] , mbebasaké kabèh bapa-bapa suci saka panangkepan lan maringi pakurmatan lan pujian marang wong-wong mau. Ing wektu kuwi, Santo Theophanes uga dibebasake saka panjara. Bareng karo liyane, dhèwèké teka ing Konstantinopel, nggawa pratandha kamenangane nglawan bidah ing bathoké, lan diurmati ing antarané para bapa suci kaya kerub ing antarané para malaikat. Ing minggu kapisan saka Puasa Agung, ikon-ikon suci digawa mlebu gréja kanthi upacara sing ageng[345] . Kanggo perayaan iki, Theophanes sing pinaringan berkah nyipta lan nyanyiake kanon sing éndah[346] .

Banjur piyambakipun diangkat dados Metropolitan Nicaea lan disahaké déning Patriark suci Methodius, ingkang sadurungipun tau dipenjara ing sawijining makam. Kanthi mangkono padhanging Ortodoksi sumunar, lan kanthi sih-rahmaté Kristus pepetengé bidah ikonoklasi—sing suwéné 120 taun wis ngganggu lan ndhelikaké Gréja Allah—sirna kabèh.

Ora suwe sawisé kuwi, reliké pangakuné Kristus, sing kinurmatan Theodore[347] , dipindhahaké saka Apamea menyang Kalsedonia[348] , lan akèh panyembuhan kelakon lumantar kuwi kanggo kamulyané Kristus Gusti Allah, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Teodorus, Uskup Agung Konstantinopel

Peringatan tanggal 27 Desember

Santo Teodorus iku wong asli Konstantinopel, ing kono uga dheweke dibesarke. Nalika wis diwasa, dhèwèké kaping pisan, amarga kasuciané sing gedhé, diangkat dadi presbiter ing Gréja 'Agung' [349] ; sabanjuré dhèwèké diangkat dadi syngellos[350] lan skeuophylax[351] . Sawisé seda Paduka Sang Patriark Konstantinopel, dhèwèké dipaksa déning kabèh boyar, Tsar dhéwé, lan utamané déning Sinode Suci, njupuk alih pimpinan Gréja lan diangkat dadi Patriark Konstantinopel[352] . Sawisé sawatara wektu, amarga fitnah ala saka mungsuh-mungsuhé, dhèwèké dicopot saka tahta patriark; nanging kabeneran pungkasané menang, lan Santo Teodorus malih diangkat dadi Patriark Konstantinopel[353] . Sawisé mréntahaké Gréja Allah kanthi becik, dhèwèké séda kanthi tentrem marang Gusti sawisé luwih saka rong taun[354] .

10 Januari

28 Desember (Gaya Lawas)

---

[344] Kaisar Michael III (mréntah taun 842–867) munggah tahta nalika yuswa patang taun, mula nagara dipimpin ibuné, Santa Theodora, nganti taun 855.

[345] Iki kelakon tanggal 19 Februari 842. Dina iki ditetepake minangka Dina Kamenangan Ortodoksi lan dirayakake saben taun ing Minggu kapisan Pra-Puasa Agung.

[346] Theophanes ninggalake akèh karya kanggo mbela Ortodoksi; dhèwèké kondhang banget minangka pangripta kanon, sing cacahé nganti 148. Kanon-kanon paling unggulé kalebu kanon kanggo Minggu Ortodoksi, kabèh kanon sing dipersembahaké kanggo Para Rasul, lan kanon kanggo wong sing wis seda. Saliyane kuwi, St. Theophanes uga nyipta stichera kanggo dina-dina raya tartamtu.

[347] Iki nalika adhine Theophanes isih urip; dhèwèké nulis kanon kanggo Santa Theodora kanthi akrostik: 'Aku nganyam pujian sejati kanggo kowe, adhiku'.

[348] Kalsedonia dumunung ngadhepi Konstantinopel, ing pesisir Asia Cilik ing Selat Bosporus.

[349] Yaiku, Katedral Santa Sofia.

[350] Syncellus – anggota déwan patriark sing tanggung jawab babagan administrasi gréja. Para Syncellus nindakake manéka tugas kanggo para patriark, dadi saksi langsung uripé, tansah ana ing sisihé, lan asring nggantèkaké sawisé seda.

[351] Skevofilax – pangreksa piranti suci, sakristan.

[352] Iki ing taun 676.

[353] St Theodore dicopot saka tahta patriark ing taun 678 lan dibalekake maneh ing taun 683.

[354] St Theodore seda watara taun 686.

Penderitaan rong puluh ewu martir sing kobong ing Nikomedia

Perayaan tanggal 28 Desember

Ing taun kapindho pamaréntahan Kaisar Maximian[355] , nalika panganiayaan kejem marang wong Kristen wis disiapaké, iman suci Kristus saya diadegaké lan mekar, lan para pandhita lan guru ing Gréja sing nggawa Gusti Allah kanthi tebuka ngakoni dogma Ortodoks. Antarane wong-wong mau nalika semana ana Santo Siril, uskup pinunjul ing Gréja Nikomedia[356] , kang misuwur amarga uripé sing adil lan karunia pangandika. Lumantar panginjilané, iman Kristen wis wiwit nyabrang tekan kraton kaisar. Akeh saka abdi paling cedhak sang kaisar wiwit ninggalaké arca-arca lan nyembah marang Kristus. Nalika mangertèni bab iki, Maximian mutusaké langsung nganakake panganiayaan marang Gréja Kristus, nanging wektu kuwi dhèwèké lagi ngadhepi perang karo wong-wong barbar; mula dhèwèké mutusaké dhisik nglawan mungsuh saka njaba lan ngalahaké, banjur ngumumaké perang ing jero nagari – ora nglawan mungsuh, nanging nglawan rakyaté dhéwé lan para panyengkuyung setya, yaiku wong Kristen sing nguwataké tanah air lumantar pandonga lan iman sing sejati. Nalika piyambakipun ninggalaké Nicomedia kanggo perang nglawan wong-wong Ethiopia, padhanging iman suci saya sumunar, maringi pencerahan marang wong-wong kang durung pracaya; déné ing wektu sing padha, tentara Kristus saya akèh lan nyiapaké dhiri kanggo perjuangan sing bakal teka.

Ing wektu kuwi ana ing Nicomedia sawijining cah wadon ayu, dibesarké ing kraton, aran Domna. Sang raja nyerahaké dhèwèké marang déwa-déwa jahaté, ngukum supaya njaga kasuciané, lan ngangkat dhèwèké dadi imam utama penyembah berhala ing kratoné.

Kanthi pangayomaning Gusti, ana buku Prajanjian Anyar sing teka ing tangane; nalika maca, atine wiwit padhang. Dheweke bungah amarga wis nemokake bandha rohani kaya ngono, gumun marang iman gedhe wong Kristen marang Gusti siji, lan sedhih ing atine amarga nganti wektu kuwi dheweke ana ing pepetenging kabodhoan lan kaluputan. Karep banget kanggo luwih ngenal lan nampa iman Kristen, dheweke ora mbuang wektu langsung ngundang cah wadon Kristen, putri saka bangsawan, lan sawisé nampa piwulang saka dheweke, dheweke mangkat ing wayah wengi kanthi rahasia saka kabeh wong menyang Uskup Cyril sing suci. Sawisé maringi piwulang sing cukup marang sang putri babagan Kitab Suci lan mberkahi dhèwèké kanthi pratandha salib, uskup ngumumaké dhèwèké dadi '[357] ' lan nyerahaké dhèwèké marang sidroé diakon suci sing aranè Agapius, supaya ing sangisoré pituduhé dhèwèké bisa nyiapaké dhiri lumantar puasa lan pandonga kanggo baptisan suci. Domna nindakake kabèh sing diprentahaké marang dhèwèké kanthi rahasia, supaya ora ana sing ngerti kajaba salah siji eunuké,[358] , sawijining priya sing lembut atiné kaya dhèwèké, sing dijenengi Indis, sing bebarengan karo dhèwèké wis mlebu iman suci lan uga lagi nyiapaké nampa baptisan. Nalika wektu sing ditemtokake déning uskup wis rampung, Domna lan Indis dibaptis. Mangkono, gadis sing umuré durung ngancik patbelas taun iku sawisé lair kapisan—lair jasmani—lair kaping pindho—lair rohani.

Nalika bali menyang kraton, wiwit wektu kuwi dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé mung kanggo pandonga, puasa, lan maca Kitab Suci. Sawijining dina, nalika maca Kitab Para Rasul, dhèwèké nemu ayat kaya ngéné: *'Amarga kabèh sing nduwèni tanah utawa omah padha adol, nggawa asilé, lan nyelehaké ing sikilé para rasul'* (Kisah Para Rasul 4:34–35).

Santa Domna mutusaké nindakake sing padha. Ngumpulake kabèh kagungané—emas lan pérak, mutiara lan watu mulia, sandhangan mewah lan kabèh busana dara—dhèwèké nyelundupaké kabèh mau marang bapak rohani, Santa Cyril. Nempatake kabèh mau ing sikilé, kaya-kaya ing sikilé Para Rasul, dhèwèké nyuwun marang sang wiku supaya nyaluraké dhuwit saka adol kabèh barang mau kanthi tangané dhéwé marang wong-wong sing

---

[355] Maximian II Galerius – menantu lan panguwasa bebarengan Kaisar Romawi Diocletian, lan sakbanjure dadi penerusé (305–311).

[356] Nicomedia – sawijining kutha makmur ing Asia Minor ing pesisir Segara Marmara, kutha krajan separo wétan Kakaisaran Romawi ing jaman Diocletian lan para penerusé

[357] 'Katekumenat' iku periode pambuka kanggo wong-wong sing nyiapake nampa Baptisan Suci lan sinau babagan kabeneran iman. Iku lumaku saka 40 dina nganti 3 taun, sanajan kadhangkala, gumantung kahanane, dipendhekake dadi sawetara dina.

[358] Tembung 'eunukh' sacara harfiah tegesé 'wong lanang sing dikebiri'. Ing jaman kuna, biyasa para wanita bangsawan dilayani déning eunukh, sing nduwé panggonan wigati ing kraton.

mbutuhaké, lan sang wiku banjur nindakaké panjaluk mau. Sawisé kuwi ora suwé, Sang Cyril séda lan mèlu Gusti Allah. Kanthi ngreksa kabèh piwulangé ing jeroning atiné, Domna ngupaya awan lan bengi kanggo nyenengaké Gusti, ngabdi marang Panjenengané kanthi semangat bebarengan karo kancané sing padha pamikiran lan sedulur rohani, eunukh Indis, sing bebarengan karo dhèwèké wis lair manèh saka banyu lan Roh[359] . Sinau Hukumé Gusti, padha puasa saben dina nganti bengi; panganané, sing dipangan bengi, mung roti lawas lan banyu; lan panganan sing diwènèhaké déning raja lan dihidangaké saben dina bisa nyukupi rasa luwe, amarga kabèh mau padha nyebarake sacara rahasia marang wong mlarat. Urip kanthi kasucian kaya ngono, padha kaya kutha sing dumunung ing pucuk gunung (Mat. 5:14), ora bisa tetep didhelikake, sanajan padha ngupaya sakabehe kanggo nyumputake awake dhewe. Kesalehané padha kabuka kaya lampu sing diangkat saka sangisore guci (Matéus 5:15), lan kaya harta karun sing kapanggih ing sawah (Matéus 13:14). Mula saka iku Gusti Allah kersa supaya pasangan suci iki dadi tuladha tumrap wong-wong sing setya lan dadi sumber isin tumrap wong-wong sing ora setya.

Eunukh kepala, sing ngatur kabèh kraton lan ngawasi meja kraton, ngerti yèn Domna lan Indis puasa saben dina. Tinimbang kagum marang kasederhanaan uripe, dheweke malah nganggo siksaan lan nggebuki wong loro mau suwene suwe, meksa supaya padha ngakoni apa sing digunakake saka panganan sing diwenehake; nanging padha ndhelikake kabecikane lan ora gelem ngakoni. Banjur ana eunukh, wong Persia lair lan agamane, nyedhaki lan miwiti nyritakake marang kepala eunukh bab kabecikan Domna lan Indis, dianggep kaya ala lan disertai fitnah lan cacian. Dheweke nyritakaké babagan urip alus lan suci sing ditindakake Domna lan Indis, babagan nahan dhahar, lan carané padha mbagi pangan sing digawa marang wong Kristen mlarat, mungsuhé raja.

'Yen kowe kepengin ngerti kabeneran,' ujare pungkasané, 'mbukak gudangé, lan kowe bakal weruh yèn omonganku iki bener.'

Banjur kepala kasim, sing uga dadi pangurus istana, njupuk kunci lan mriksa panggonan lan gudang-gudangé; nalika mbukak, dhèwèké ora nemu apa-apa kajaba Salib Suci, sawijining Kitab Prajanjian Anyar, loro amben pandhungan ing lemah, sawijining bumbung dupa saka tanah liat, sawijining lilin lan sawijining wadhah cilik saka kayu kang ngemot Misteri Paling Suci[360] .

'Nanging emasé ana ing endi?' pitakoné marang wong-wong mau, 'ana ing endi sandhangan mulia lan barang-barang berharga liyane lan perhiasan?'

Amarga ora ana jawaban, dhèwèké manèh nyiksa Domna lan Indis, nanging tetep ora ana asil. Banjur dhèwèké mréntah supaya padha digawa menyang panggonan liya lan ditahan nganti dhèwèké bisa nglaporaké marang raja. Nalika putri suci digawa metu saka panggonané kanggo dipenjara, dhèwèké sacara rahasia njupuk buku Kitab Suci Prajanjian Anyar lan nyumputaké ing sandhangané: buku kuwi cilik lan gampang disumputaké; lan Indis, kanthi cara sing padha, njupuk wadhah cilik kang isiné Misteri Ilahi. Kalorone dikurung lan keluwen lan ngelak suwene wektu sing dawa: mangkono panyiksa sing ora adil, ' ', wis mréntahake yèn sapa waé sing maringi mangan wong luwe kudu mati keluwen. Amarga suwé ora mangan, cah wadon enom iku lara; nanging Panjenengané sing ngopeni manuk lan kéwan, sing mbukak tangané lan maringi kabutuhan saben makhluk miturut karsaé (Mazmur 144:16), Gusti Allah, Pangripta, ora ninggalake para abdi-Nya sing wis ringkih amarga luwe suwé: sajrone semalam Panjenengané ngutus Malaikat-malaikat-Nya marang wong-wong mau, sing padhangaké pepeteng nganggo cahya swarga, maringi pesta éndah – panganan swarga lan omben-omben luar biasa – banjur lunga. Domna lan Indis, sawisé ngrasakaké apa sing diparingaké marang wong-wong mau, saya kuwat lan lali marang kasangsaran sing wis padha dialami. Kanthi tentrem amarga rawuhe para malaikat lan wareg mangan panganan malaikat, pasuryané padhang sumunar lan kaya lungguh ing balai kabungahan, padha nyanyi*: 'Kaya nyawaku kebak madu lan lenga, mangkono lambaku muji Panjenengan kanthi swara kabungahan… Ya Gusti! Panjenengan Gustiku; kula ngupaya Panjenengan wiwit esuk sumunar; nyawaku kangen dhumateng Panjenengan; badan kula ngidam dhumateng Panjenengan ing tanah gersang, garing, lan tanpa toya'* (Mazmur 62:6, 2).

---

[359] Miturut ungkapan ing Injil; delengen Matius 3:5.

[360] Antarane umat Kristen ing abad-abad awal, lumrah nampa Komuni Suci saben dina; nanging amarga ora bisa nindakake Liturgi saben dina, Misteri Suci diwenehake marang para pracaya supaya digawa menyang omah.

Ora suwe sawisé kuwi, kepala eunukh teka ndeleng apa wong-wong mau wis kalah amarga luwe, amarga dhèwèké mikir yèn kanthi cara kuwi dhèwèké bisa meksa wong-wong mau manut marang dhèwèké. Nanging, nalika ndeleng wong-wong mau padha bungah, rai padhang lan semangat sumringah, dhèwèké ngganti perlakuan nesu lan kejemé—sing ora ana asilé—kanthi pura-pura alus; panjenengané mréntahaké supaya padha bali menyang panggonané sing biyèn lan nyukupi kabutuhané kanthi akèh—panganan lan sandhangan, emas lan pérak, uga busana awéwé—ora kurang saka sing wis diwènèhaké sadurungé. Nanging Santa Domna manèh kanthi rahasia maringi kabèh marang wong mlarat—ora mung panganan, nanging uga sandhangan sing larang regane. Ndeleng akèh wong mlarat padha nglumpuk marang dhèwèké kaya-kaya dhèwèké sing maringi pitulungan, dhèwèké njupuk sabuké sing dihiasi watu mulia lan mutiara, uga kabèh busana mewahé, banjur dikirimaké marang diaken Alimpius karo panyuwunan supaya didol kabèh lan asilé digunakaké kanggo maringi mangan wong mlarat. Nalika kuwi, nalika mikirake carane supaya ora urip bebarengan karo wong-wong dosa lan tetep manggon ing kraton kang kebak panyembahan berhala sing ala, Santa Domna kelingan marang wongé Gusti, Daud, sing mlayu saka Saul lan pura-pura edan ing ngarepé Achish, raja Gath (1 Sam. 21:13). Kanthi pura-pura edan, dhèwèké wiwit ambruk ing lemah, ngocok ludah, gemeter lan njerit. Nalika sang kepala eunukh sing ngatur kraton krungu bab iki, dhèwèké kaget lan bingung kepiye carané marasaké dhèwèké. Nalika krungu yèn wong Kristen bisa marasaké lara kaya ngono, dhèwèké ngundang uskup Kristen, Santo Anphimus, lan nyerahaké sang putri marang dhèwèké supaya marasaké dhèwèké sadurungé sang raja bali saka perang; dhèwèké uga mènèhi tugas marang eunukh Indis kanggo ngopeni dhèwèké.

Sawisé mangertèni niyaté Domna ing atiné, uskup mau kanthi kersa nampa lan ngutus dhèwèké menyang biara. Domna, saka sisihé, bungah banget lan sumringah amarga wis dibebasaké saka urip ing antarané wong-wong sing ora takwa lan diparingi kalodhangan urip ing antarané wong Kristen.

Sawisé sawatara wektu, Maximian bali kanthi gemilang saka perang. Dhèwèké nganggep kamenangane marang mungsuh-mungsuhé ora amarga Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, kang gagah ing perang, nanging amarga arca-arca kang ora nduwé nyawa, mula dhèwèké kepéngin matur nuwun marang arca-arca mau kanthi kurban-kurban kang keji lan, ing wektu sing padha, miwiti nganiaya wong-wong Kristen. Sawisé nyiapaké panggonan kanggo tontonan ing tengah kutha, dhèwèké nggawa arca emas lan pérak saka kratoné, nempatké ing tahta kraton, lan sawisé dihias nganggo kembang, wiwit nyembelih sapi tambun dadi kurban kanggo arca-arca mau. Raja mréntahaké para pandhita supaya nyawuraké getih kurban marang wong-wong sing padha ngadeg ing sakupengé. Sakwisé kuwi, wong-wong Kristen ing antarané para panonton wiwit metu saka kerumunan supaya ora kena najis amarga percikan getih saka kurban syirik. Ndeleng kahanan iki, raja banjur muni banter marang wong-wong:

'Kowe arep menyang ngendi, he wong-wong sing luwih milih pepeteng tinimbang padhang, lan sing ora pracaya marang anané déwa-déwa iki sing dadi sandhanganing jagad raya? Apa kowe ora weruh pesta lan kamenangan sejati iki? Apa kowe ora weruh sepira akèh berkah sing ditambahaké marang berkah jaman biyèn, kepiyé kabèh tetep tentrem, kepiyé ana berkah anyar sing teka saben dina, lan kepiyé saiki kita nduwèni barang-barang sing biyèn ora kita nduwèni? Apa kowe ora weruh kepiyé kamulyan kita saya mundhak, kepiyé karajan kita saya amba, kepiyé sawatara kutha wis tak taklukaké, déné kutha-kutha liyané isih bakal tak taklukaké? Apa kowe ora weruh carane kraton bangsa liya dijajah dening kita, lan kabeh tumindak manut karsa kita? Kanthi pangayoman sapa kabeh iki kelakon, yen dudu saka dewa-dewa sing kita sembah? Ayo cuaca sing becik, udan sing cukup, lan akèh woh-wohan sing diparingake para dewa ngyakinke kowe bab iki.

Mangkono pangandikane raja sing ora nduwé paugeran, nggawé goroh dadi kayektèn, lan dhèwèké arep ngomong luwih akèh, nanging Gusti, sing diomongaké, *'Putusan-putusané Gusti iku bener, kabèh iku adil'* (Mazmur 18:10), ora ngidini goroh-goroh maneh kanggo sombong lan ngunggulake awake dhewe tinimbang kabeneran: dumadakan, ing awan sing padhang lan ing sangisore srengenge tengah dina, muni swara guntur sing nggegirisi; langit dadi peteng amarga mega peteng; udan deres tiba, digandhengake karo angin kenceng lan badai, karo kilat lan udan es. Mangkono murka Gusti marang wong-wong sing ala katon cetha: sawetara, , ketakutan amarga guntur, ambruk kaya mati; liyane, padha kesusu mlayu, padha nginjak siji lan sijine, lan akèh sing mati ing kerumunan, keserempet sikil; raja dhéwé, kacekel rasa wedi lan ngeri, mlayu isin menyang kraton. Mangkono pagelaran iku rampung, lan pesta tanpa Gusti kanthi kurban-kurban sing najis dadi kaco. Kali-kali munggah amarga udan deres lan banjir ing sawah, ngrusak kabèh gawéan para petani, amarga wektu iku lagi panèn. Nanging kabèh mau kelakon supaya wong-wong sing jahat bisa ngerti tangan kuwasa saka Gusti Allah siji sing manggon

ing swarga. Nanging raja sing atiné kejem, kabut déning niyat jahat, ora mangertèni iki: tinimbang ngakoni kuwasa Gusti Allah sing sejati, dhèwèké malah mlebu ing kegilaan sing luwih gedhé, nglancaraké perang marang Sing Agung sing njupuk nyawa para raja (Mazmur 75:13).

Ora suwe sawisé kuwi, nalika ora nemokake Domna lan Indis ing antarané para imam sing ngladèni rolas dewa palsu utamané, sing padha ana ing kraton, sang raja takon ing ngendi panggonané. Sawisé krungu yèn Domna wis ilang akal lan dirawat déning wong-wong sing ahli ngobati lara iki, lan yèn Indis wis ditugasaké kanggo nglindhungi lan ngladèni dhèwèké, Maximian nesu banget marang kepala kasim sing wis mbebasake wong loro mau saka pangabdian marang para dewa; dhèwèké nyopot jabatané lan ngukum karo isin sing paling ngisinake, kanthi ngutus dhèwèké kanggo ngopeni unta ing Claudiopolis[361] . Sawisé ngundang Indis, sang raja mbalèkaké dhèwèké menyang tugase biyèn: ngabdi marang para dewa sing ana ing kraton. Nanging Indis, tanpa kawruh sang raja, tetep ngabdi mung marang Gusti Allah sejati siji-sijine sing diyakini. Ing wektu sing padha, Maximian wiwit mbukak-bukak nganiaya Gréja Kristus, ngrusak gréja-gréja suci lan ngedegake pura-pura pagan. Dheweke ngangkat wong-wong kejem dadi gubernur ing saindenging kakaisaran, sing ditugasake nyiksa umat Kristen tanpa welas asih. Kaisar iku dhéwé dadi pimpinan lan sing paling kejem saka para penyiksa; dheweke mateni lan ngancurake umat Kristen lan ngucurake getih wong sing ora salah kaya banyu. Kadhangkala dhèwèké nyoba ngapusi wong-wong mau nganggo tembung licik, banjur nyiksa lan matèni wong-wong sing ora gelem kapancing tipuané. Nalika nggoleki Uskup Anphimus sing paling suci, sing ndhelik ing panggonan tartamtu lan ora ketemu, Maximian tau mlebu gréja Kristen dhéwé, digandheng karo akèh prajurit bersenjata, kaya srigala ing antarané kumpulan wedhus. Nalika nyapa jamaah, dhèwèké nyoba kanthi pujian lan ancaman kanggo narik kabèh wong mlebu ing kesalahané. Pungkasané, dhèwèké kandha:

'Tinggalna imanmu sing sia-sia; yèn kowé ora ninggalaké, paukuman ora bakal suwe teka. Kowé weruh gréja iki sing wis padha kowe kumpuli? Enggal aku bakal ngobong gréja iki bareng kowé kabèh.'

Sawijining presbiter Kristen, Santo Glycerius, kanthi wani ngadhepi wong tanpa hukum iku lan nggawe wong iku isin nganggo tembung-tembungé sing tanpa wedi:

'Kado-kado sing kowe janjekake,' ujare, 'ora ana daya tarik kanggo kita, ya Sang Prabu; uga kita ora wedi ancamanmu.' Kita nganggep kabèh sing ana ing donya iki kaya impen; malah, kita bakal nganggep iku minangka sabab sedhih lan paukumané Gusti Allah yèn kita ora nampa sangsara paling abot demi Kristus. Kowé pamer babagan kamenangan nglawan wong barbar, nanging kowé malah kalah sanajan saka wanita lan bocah Kristen, amarga kuwasa Kristus kita pancèn ora bisa dikalahaké. Sapa sing ora kelingan guntur lan kilat anyar-anyar iki, swara gedhe lan udan sing ora lumrah? Akeh saka kowe padha mati dumadakan, lan woh-wohaning bumi rusak amarga banjir sing ora disangka-sangka. Iki pratandha cetha saka murkaning Gusti Allah, sing kabangkit amarga kowe nyandhakake kabeh marang dewa palsu tinimbang marang Gusti Allah sing sejati. Kita ora wedi penindasanmu: Sang Rajaingkang Maha Agung wis paring marang kita saka dhuwur sawijining senjata kang kita uga gunakake kanggo nglengkapi awak kita lan mbela awak kita, kaya kowe saiki nindakake karo prajuritmu. Nalika ngadhepi kowe, kita kanthi teguh ngarep-arep entuk kamenangan kang nggumunake, amarga nalika kita dipateni, kita menang, lan nalika kita tiba, kita menang telak.

Sanadyan raja nesu banget ing atiné nalika krungu tembung-tembung mau, dhèwèké tetep lunga saka gréja tanpa nglarani sapa waé. Lan wong-wong sing taat ing gréja padha ngluhuraké Glycerius sing kaberkahan amarga keteguhan atiné. Nanging, amarga ora bisa nahan nesune suwe, sang raja banjur mrentah supaya Glycerius dicekel, digawa menyang pangadilan kang ora adil, lan dipukul kanthi kejem tanpa ana sidang. Lan wong-wong mau padha nggebuki sang martir nganti para penyiksa dhéwé kesel. Nalika dhèwèké lagi dipukul, juru kabar muni:

'Aja akèh omong, Glycerius; aja sombong, mbrontak, utawa ngina; ajèni raja lan ukum Romawi.'

Para martir kuwi, nanging luwih kuwat tinimbang para penyiksa, njerit marang Sang Raja ing Swarga: 'Gusti Yesus Kristus! Kados Panjenengan sampun maringi kiyat dhumateng kawula supados saged nyarios bab Panjenengan, mekaten ugi paringa kiyat dhumateng kawula supados saged nandhang sangsara kanggé Panjenengan, supados lumantar sangsara punika kawula dados pantes nampi ganjaran ingkang langkung ageng.'

Kaya geni sing kobong, mangkono nesune penyiksa Maximian kobong luwih gedhe maneh krungu tembung-tembung kuwi. Dheweke dhéwé rawuh ing panyiksaan mau supaya para algojo maringi pukulan lan tatu

[361] Claudiopolis iku salah siji kutha ing wewengkon Cilicia ing Asia Minor.

sing luwih kejem marang badan sang martir, nganti lemah kebak getihé lan balung-balungé sing wis gundhul katon; nganti saben anggota badané sang martir remuk; nanging ilatné isih terus bébas ngomong:

Aku iki wong Kristen, abdi Kristus, Gusti Allah sejati siji; Panjenengané piyambak sing dadi Tuhanku, Panjenengané piyambak sing dadi Rajaku!'

Ora kuwat ngrungokake tembung kaya ngono saka Glycerius maneh, sang penyiksa mrentahake supaya dheweke dibakar ing njaba kutha. Lan dheweke dadi kurban wangi kanggo Gusti Allah lan kurban tutung sing nyenengake.

Ora suwe ana maneh pesta pagan sing ora nduwé Gusti. Kewan kurban digawa menyang candhi rolas dewa utama sing ana ing jero kraton. Nalika ndeleng para imam mlaku nganggo jubah putih, nanging ora weruh Indis ana ing antarané, sang raja takon ing ngendi panggonané. Nanging Indis wis nganggo kain karung lan nyumput ing kamare, nangisi lan nangis amarga karusakané wong-wong jahat. Kabar iki banjur dilaporaké marang sang raja. Nalika Indis langsung dipanggil lan dideleng nganggo sandhangan duka lan ratapan, sang raja langsung mangertèni apa sing kedadéyan; lan tanpa takon bab iman utawa uripé, dhèwèké mréntah supaya belenggu dipasang ing tangan, sikil, lan gulu, lan supaya dhèwèké dibuwang menyang penjara. Banjur dhèwèké miwiti takon bab Domna manèh, amarga lali karo apa sing wis diomongaké marang dhèwèké sadurungé, lan ing nesuné, kaya wong mabuk, dhèwèké kerep mbaleni:

'Dadi, ngendi Domna? Ngeri pundi sang pendeta wadon Diana lan Minerva?'

Dheweke dikandhani maneh yèn dhèwèké wis edan, lan mulané kepala kasim wis ngusir dhèwèké saka kraton. Sawisé ngélingi kepala kasim kuwi, sang raja mréntah supaya dhèwèké dipenggal sirahé lan Domna digoleki ing endi-endi. Préntah sang raja iki malah dadi krungu nganti ing biara panggonané Domna. Nalika nyadari yèn ora mungkin ndhelikaké dhèwèké, kepala biara, Agathia, nyukur rambute cekak kaya priya lan nganggo sandhangan priya. Sawisé kuwi, kanthi pandonga kang kebak luh, dhèwèké ngetokaké Domna saka panggonan suci mau supaya sang putri bisa ndhelik kanthi wujud priya ing antarané priya-priya lan ora ana sing bakal ngenali. Wong-wong sing nggoleki Domna ora bisa nemokake dheweke ing endi wae. Kahanan iki ndadekake raja tambah nesu; dheweke mrentahake supaya kabeh biara dirampog, lan para dara dihina lan dicemari kanthi kekerasan. Lan langsung, bencana lan karusakan wiwit nyerang kabeh kutha kaya-kaya ditawan dening wong-wong barbar. Para dara sing luwih kuwat sacara fisik mlayu menyang gunung lan ara-ara samun, ndhelik ing guwa lan jero lemah, milih urip bareng kewan galak lan dipatèni tinimbang urip bareng wong tanpa hukum lan tiba ing tangan wong jahat. Para dara sing ora bisa mlayu dicekel; saweneh digawa menyang pangadilan lan disiksa, dene liyane digawa menyang lokalisasi umum kanggo dicemari. Nanging kakuwatan Kristus nguwatake kabeh mau lan nylametake saka isin lan panyingkiran. Antarane ana siji jenenge Theophila, sing paling menonjol lan sumunar ing antarané para dara, kaya rembulan ing antarané lintang, amarga ayune lan pesonané, kaluhuran lan kasucian uripé. Nalika para prajurit sing ora isin-isin nyeret dhèwèké kanthi paksa menyang griya pelacuran, dhèwèké ngangkat mripat lan tangané menyang langit lan muni karo tangis:

'Ya Yesusku, katresnanku, pepadhange, ambeganku, pangreksa kesucian lan gesangku, nyawangna pangantenmu! Nyawangna aku, ya Calon Bojoku sing ora katon, lan cepetna tulung marang aku, supaya sumpah kesucianku sing tak janjekake marang Kowe ora rusak, amarga saiki malah ora ana wektu kanggo ndedonga! Aja pasrahake nyawa sing ngakoni Asmamu marang kéwan galak, supaya srigala ora nyabik wedhusmu. Reksa pangantenmu, ya Pangantenku! Jaga kasucianku, ya Sumber kasucian, supaya Asmamu sing dimulyakake déning para Malaikat uga dimulyakake.

Mangkono dhèwèké ndedonga, lan Gusti Allah wis nyiapaké kanggo mangsuli pandongane. Nalika dhèwèké digawa mlebu ing panggonan kotor para wong sing mbukak dosa, salah siji prajurit mlebu, kebak hawa napsu kotor kanggo ngotori pangantené Kristus sing suci; lan wong iku ora langsung nyedhak dhèwèké, nanging tiba mati ing lemah lan nggleleng ing sikilé, amarga wis ambegan pungkasan. Ing wektu sing padha, para prajurit liyane padha ngadeg ing njaba, ngenteni dheweke metu, nesu amarga dheweke suwe banget lan kepengin mlebu dhewe. Pungkasané, salah sijiné saka wong-wong mau, kobong déning napsu dosa lan ora kuwat manèh ngentèni, mlebu lan kaget banget nalika ndeleng kancané wis mati. Nalika dhèwèké uga nyawang cahya sing ora bisa didekati sumunar ing cah wadon suci, dhèwèké langsung kelangan pandelengan; wis wuta, dhèwèké banjur nyoba ngraba-raba témbok nganggo tangan kanggo golek dalan metu, nanging ora bisa. Akeh wong liya sing mlebu kamar gadis iku kanthi tanpa isin lan kanthi niat najis padha ngalami nasib sing padha. Kedadéan iki dingerteni

wong-wong sing ana ing njaba, banjur padha kumpul—dudu amarga napsu, nanging kanggo ndeleng apa sing wis kelakon—lan padha weruh gadis iku lungguh santun lan maca buku cilik : iku Injil sing disimpené karo dhèwèké; saliyane dheweke ana priya enom sing ayu, sumunar kanthi cahya sing ora bisa diterangake, ndelok nganggo mripat sing cepet kaya kilat. Nalika weruh priya enom iku, wong-wong jahat langsung mlayu kanthi wedi banget; dene liyane padha njerit:

'Sapa sing kaya Gusti Allah Kristen?'

Nalika bengi teka, priya padhang iku nggawa bocah wadon metu saka kana, nggawa menyang gréja agung lan, sawisé mènèhi lungguh ing serambi, kandha:

'Muga-muga tentrem ana ing kowe.'

Banjur dhèwèké pamit, ninggalaké dara suci Theophila kebak rasa wedi lan kabungahan: wedi amarga pelindhungé wis lunga; kabungahan amarga dhèwèké wis slamet saka cengkraman para wong tanpa hukum. Nalika nyedhaki lawang gréja, dhèwèké miwiti mengetuk lan nyuwun supaya dibukak, amarga wong-wong Kristen sing padha kumpul ing njero gréja arep nganakake Jaga Wengi Kanggo Gusti Allah wis ngunci lawang amarga wedi marang wong-wong pagan sing jahat. Salah siji diaken njero takon sapa sing ngetok lawang; sawisé krungu lan ngenali swarané Theophila, dhèwèké ngumumaké kabar iki marang jamaah sing padha kumpul ing gréja. Nalika lawang dibukak, kabèh jamaah padha nyerbu marang putri suci: kabèh padha ngerti asal-usulé sing mulya lan kasucian uripé. Kanthi kabungahan lan luh kang kathah, padha muji Gusti nalika padha mangertèni yèn dhèwèké wis kaslametaké saka kekerasan wong jahat, lan apa sih kang wis diparingaké Gusti marang dhèwèké, njaga kasuciané minangka dara kanthi tanganing Gusti kang kuwasa! Amarga dhèwèké ora ndhelikaké kaajaiban kamulyaning Gusti, kang kuduné ora didhelikaké nanging diwartakaké. Sang dara suci mau, sujud nyembah, ngresepi lantai gréja karo luh kabungahan, lan kabèh padha matur nuwun bebarengan marang Kristus Sang Gusti.

Ing wektu kuwi, sawatara bangsawan lan abdi dalem paling pinunjul ing kraton dituduh ing ngarsane raja amarga padha anut agama Kristen. Antarane wong-wong mau ana sawijining Dorotheus, kondhang amarga kawani militere lan jasa-jasa sosial, sing nyekel gelar gubernur Italia; bareng karo dhèwèké ana uga Mardonius lan Migdonius lan para pejabat liya, kondhang amarga prestasiné, nanging luwih kondhang manèh amarga iman lan kasuciané. Nalika padha digawa kanggo dipriksa, sang raja wiwitané miwiti nyerang kanthi kasar, banjur mréntah supaya dipukul suwé lan tanpa welas asih; sawisé diiket nganggo belenggu, dhèwèké banjur dibuwang menyang panjara. Ora ana sedina ora ana wong Kristen sing dicekel, disiksa, lan dipaéni manéka werna paukuman pati. Nanging banjur teka pesta Kelahiran Kristus[362] , lan kurban mewah bakal dipersembahake marang Sang Anyar. Kabeh wong pracaya padha kumpul ing gréja. Banjur para abdi jahaté Maximian sing jahat teka ing ngarepé lan kandha:

'Duh Sang Prabu! Dina iki dina raya ageng tumrap wong Kristen; padha ngarang carita yèn iki dina lairé Gusti Allahé, lan kabèh padha kumpul ing gréja kanggo ngrayakaké prastawa iki. Mula, priksa supaya buron ora lolos saka jaring: dhawuhna marang prajurit supaya mblokir lawang gréja, lan pasang mezbah kanggo dewa-dewa kita ing ngarep gapura gréja; dhawuhna marang juru kabar supaya padha metu saka gréja lan langsung nyembelih kurban marang dewa-dewa. Yen padha manut, panjenengan saged ngatur kados pitedah karsa panjenengan. Nanging menawi panjenengan kersa manut pitutur kula, dhawuhna dhumateng para prajurit supados ngubengi gréja saking sedaya sisih, kobongna, lan musnahna saben wong Kristen ingkang boten manut dhumateng panjenengan. Kanthi mbusak sakaligus wong-wong sing mbebayani lan ngrusak karajanmu, kowe bakal bebas saka kuwatir babagan mangsa ngarep.

Durung rampung padha ngomong nalika Maximian, motong omongane, muni:

Aku sumpah marang para dewa agung yèn aku dhéwé wis suwé ngrancang iki, lan aku ora ngerti apa sing nyegah aku nganti saiki saka nglakoni rencanaku! Panjaluk panuwun ageng marang kowé saiki, ya para dewa, amarga kowé sing wis nyetel supaya rencana sing padha, sing migunani kanggo kraton kita, teka ing pikiran para abdi ing wektu sing pas.

Lan dhèwèké langsung mènèhi dhawuh marang kepala pasukan pengawalané supaya mangkat karo pasukan gedhé, ngubengi gréja Kristen nganggo rami, sekedhék kayu, lan bahan-bahan liya sing gampang kobong, lan ngawasi kabèh lawang metu kanthi tliti, karo senjata dicabut, supaya ora ana siji waé wong Kristen

[362] Iki dumadi ing taun 303 Masehi.

sing bisa lolos saka cengkramané. Sawisé kabèh mau rampung, sawijining juru kabar sing dikirim déning raja mlebu gréja lan, ngadeg ing tengahé, ngumandhang banter:

'Wong-wong sing padha kumpul ing kene! Maximian, Gusti Jagad Raya, sing wis ngutus aku marang kowe, maringi pilihan antarane loro: utawa ninggalake gréja lan langsung nglakoni kurban marang para déwa, lan kowe bakal urip; mezbahane wis disiapake ing lawang; utawa, yen kowe ora manut, kowe kabeh bakal padha mati ing kene bebarengan ing pati sing nggegirisi: geni wis siyap lan gréja wis dikelilingi ranting-ranting kayu. Mula, pilih kanthi cepet apa sing kowe karepake. Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké meneng. Banjur arkidiakon, sing ngadeg ing sacedhaké mezbah lan atiné kobong déning geni rahmat Ilahi, ngandika marang wong-wong, kandha:

'Wah, sedulur-sedulur sing kinurmatan lan sepemikiran! Apa kowe ora ngerti apa sing ditindakake telung mudha ing Babilon[363] , sing kawani sing ora goyah ing iman sing sejati lan keteguhané nggawe kita kebak kaajaiban sing ora bisa diungkapaké nalika sawetara dina kepungkur kita ngrayakaké pangeling-elingé—kados pundi piyambakipun nyanyèkaké kidung lan ngajak kabèh makhluk muji Gusti Sang Pangeran kabèh, kados-kados piyambakipun ora ana ing tengah geni, nanging lagi mlampah ing antaraning kembang-kembang alus! Lan kita ora mung ngajeni wong-wong mau, nanging uga kepengin melu nampa mahkotane. Ayo uga njupuk tuladha saka telung mudha mau, amarga jaman saiki pancen nimbali kita marang iki: amarga Raja Maksimian kaya Nebukadinesar; sanadyan jenenge beda, dheweke padha banget lan sarujuk ing kekejeman lan ketidaktaatane marang Gusti. Apa ora isin kanggo kita, nalika para mudha iku—mung ana telu lan ora duwe tuladha tumindak luhur kanggo iman sing sejati—juang kanthi gagah berani; dene kita luwih akèh tinimbang wong-wong mau, meh ora kaétung; akèh saka kita wis ana ing yuswa tuwa, lan ing ngarep kita ana akèh tuladha sangsara kanthi tabah kanggo Kristus: mula apa kita ora isin, kanthi cacah lan yuswa kaya mangkéné, ngetokaké yèn kita kasengsem marang urip sing fana iki, remen lan ringkih atiné, lan ora bisa migunakaké wektu saiki kanthi becik, sing ngajak kita marang kawigati kaya ana kauntungan gedhé – ora ngremehake urip sementara iki amarga Gusti Allah, sing nyipta kita lan nyerahaké nyawane dhéwé marang pati kanggo kita, lan ora maringi kasaksian lumantar pati kita marang iman kita sing teguh lan ora goyah?! Lan pancen, iku bakal dadi isin sing ora kaukur. Aku ngendika iki menawa ora ana ganjaran sing bakal mèlu sawise sangsara kita. Nanging sangsara ing jaman iki ora ana apa-apane dibandhingake karo ganjaran sing ngenteni kita sawise mati: gesang langgeng lan tanpa lara wis ditakdirake kanggo kita minangka ganti gesang donya iki sing sengsara, nyesek, lan cendhak; kamulyan sing langgeng minangka ganti kamulyan sing sirna; bandha sing ora bisa dirampas; lan kabungahan sing ora tau ngalahake sedhih. Mesthi, mula, kita ora bakal kepengin maneh urip donya iki! Apa kita ora bakal ngupaya, nalika wektu isih becik, supaya luwih cepet nggayuh urip langgeng kuwi kanthi mati kanggo Kristus? Delengen, he para sedulur, mezbahé Gusti, lan sadharna yèn Gusti kita sing sejati saiki lagi dipersembahaké ing kono minangka kurban kanggo kita. Apa kita ora uga nyawisake nyawa kita kanggo Panjenengané ing panggonan suci iki? Lan apa kita ora nyawisake nyawa mau marang Panjenengané minangka kurban panggang, kaya déné kurban?

Mangkono pangandikane sang ardiakon suci, lan kabèh kebak semangat murub kanggo mati demi Kristus lan padha muni bareng kanthi swara siji:

'Kita iki wong Kristen, kita iki wong Kristen, ya raja, lan kita ora nyembah dewa palsumu!'

Kabar iki diwartakaké marang Maximinus, sing banjur mréntahaké supaya gréja iku dibakar bebarengan karo kabèh wong Kristen ing njero. Ing wektu sing padha, para wong pracaya nglumpukaké kabèh sing wis dadi katekumen menyang gréja lan mbagi dadi papat klompok, supaya bisa luwih cepet maringi Baptisan Suci marang wong-wong mau. Sawisé baptisan lan krisma wis rampung, kabèh nampa Komuni Suci. Nalika kuwi lumaku, para prajurit miturut dhawuhe raja sing ora pracaya nyulut geni ing wit-witan lan jerami sakupenge gréja; témboké ora suwe kobong, lan kobongan gedhé sing ngubengi gréja saka kabèh sisih munggah nganti tekan langit, banjur mlebu ing jeroné lan kanthi cepet nglèthèkaké kabèh. Para wong Kristen sing kobong padha njerit banter marang Gusti, nyanyi kidung telung mudha lan ngajak saben makhluk melu nyanyi. Sadurunge padha rampung nyanyi kidunge, padha nyerahake nyawa suci marang Gusti, dadi kurban sing nyenengake marang Sang Anak Domba sing suci, sing dipatèni kanggo tentrem. Jumlah wong sing kobong nganti mati tekan rong puluh ewu. Mangkono pasukan para martir suci sing mulya pindhah saka Gréja Militan menyang Gréja Triumphant kanggo ngrayakake pesta kabungahan sing tanpa wates.

---

[363] Yaiku Ananias, Azarias, lan Misael (Dan. 3), sing dina rayane dirayakake tanggal 17 Desember

Limang dina sawisé, geni isih nglumat sésa-sésa gréja lan asap isih munggah; nanging ora mung ora ana ambu busuk saka badan sing kobong, malah asapé dhéwé nduwèni ambu sing éndah lan nggumunaké; ambune wangi banget metu saka reruntuhan nyebar ing udara, lan padhang emas katon, kaya nalika srengéngé munggah ing wetan. Maximian, nanging, pracaya yèn dhèwèké wis ngrusak lan mbasmi kabèh wong Kristen ing kutha, ngalihake perhatiané marang dolanan, pacuan jaran lan manéka tontonan.

Ing sacedhake panggonan pagelaran, ana ing Nicomedia sawijining pura ageng kang dipersembahake marang dewi pagan Ceres[364] . Ing sawijining wektu, nalika dhèwèké rawuh ing pura mau karo kabèh pasukane lan rakyat, Kaisar Maximian nyembah marang dewi mau. Banjur salah siji prajurit, jenenge Zeno, pangkaté komandan, amarga semangat marang iman sejati lan ora tahan nyekseni kekafiran kaya ngono, ngadeg ing panggonan dhuwur lan muni banter marang raja:

'Panjenengan keliru, yaiku Sang Prabu, nyawisake kurban marang watu kang ora nduwé akal lan wit kang bisu. Iki pancèn tipuané setan, kang nuntun marang karusakan para sing nyembah. Renungana, yaiku Maximian, lan mbalèkna pandangan jasmani lan rohani panjenengan marang langit, mangertèni Sang Pencipta lumantar ciptaané kang katon. Liwat ciptaan, kenalna kaya apa Sang Penciptané, lan sinaua nyembah Gusti kanthi taqwa—Panjenengané sing ora seneng marang getih lan asap kurban saka kéwan sing ora bisa ngomong, nanging marang nyawa manungsa sing suci lan atiné sing resik!

Krungu kabar iki, Maximian mrentahake supaya cangkemé Zinon digilap nganggo watu lan pasuryan karo untuné dipecah, banjur, nalika dhèwèké isih meh mati, digawa metu saka kutha lan dipatèni nganggo pedhang. Mangkono martir suci Zinon diparingi mahkota kasyahidan.

Ing wektu sing padha, Santo Doroteus diiket ing belenggu bebarengan karo Indis lan kanca-kancane liyane. Uskup Anphimus sing kaberkahan rawuh marani dheweke saka panggonan pangayoman kanthi asring ngirim pesen, nguwatake, ngajak supaya tetep teguh iman, lan maringi inspirasi tumindak gagah berani. Ing sawijining dina, wong-wong jahat nyekel Diaken Theophilus, sing lagi arep menyang para martir karo layang saka Anphimus, lan nggawa dhèwèké ing ngarepé raja. Sawisé maca layangé uskup mau, raja dadi nesu amarga layang kuwi ora ngandhut apa sing nyenengaké dhèwèké, nanging apa sing migunani kanggo para wali. Dhèwèké mréntah supaya Dorotheus lan kanca-kancané langsung digawa ing ngarepé; kanthi nesu marang wong-wong mau lan ngébréhake, dhèwèké mréntahaké supaya maca layang-layangé Anphimus. Nanging, nalika padha ndelok diakon, atiné padha bungah lan padha nyapa saka adoh kanthi mripat sumunar lan rai sumringah, déné tembung-tembungé sang suci wis kélat ing atiné. Kanthi nesu marang diakon, sang raja kandha kanthi ancaman:

'Critakna, kowe wong sengsara, sapa sing maringi layang iki lan ing endi dhèwèké ndhelik?'

Diaken mau dhisik ndedonga marang Gusti ing atiné, banjur mangsuli tanpa wedi:

Surat iki diwenehake marang aku dening sawijining panggembala sing, sanadyan saiki adoh saka kandhange, ngajak lan nyengkuyung para wedhus supaya taat. Apamaneh saiki, sawise krungu ana serangan serigala lan kewan galak liyane, dheweke mrentah lan ngumumake kanthi banter marang wedhus-wedhusé apa sing kudu ditindakake. Nanging tembung-tembung sing diwartakake iku dudu tembunge dheweke, nanging dipinjam saka Gembala Agung lan Sepindha kita, sing kandha: *'Lan aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging luwih wedi marang Sing bisa ngrusak nyawa lan badan ing Gehenna'* (Mat. 10:28). Saiki aku wis ngandhani marang kowe sapa sing maringi pesen iki, nanging bab ing endi panggonané sing ngutus, aku ora bakal ngomong: iku bakal dadi kabodhoan sing gedhé yèn aku, sawisé nampa kabecikan akèh saka gembalaku, malah dadi pengkhianaté; Dheweke bakal enggal kabuka sanajan tanpa pitulungan kita, amarga kutha sing dununge ing pucuk gunung ora bisa didhelikake (Mat. 5:14), kaya sing wis diwartakake dening Swara Ilahi.

Ora kuwat nahan tembung wanié diakon kuwi maneh, sang raja mrentah supaya ilat muliaé dipotong langsung, banjur dipatèni ing njaba kutha nganggo watu lan panah. Banjur dhèwèké matèni para martir suci sing isih ana kanthi macem-macem panyiksaan: Dorotheus dipenggal sirahé, Mardonius dibakar urip-urip, Migdonius dikubur urip-urip ing bolongan, déné Gorgonius, Indis, lan Petrus dibuwang menyang segara karo watu gilingan sing diiket ing gulu. Mangkono para martir Kristus sing gagah berani iki ngrampungake pakaryané lan lunga menyang Gusti Allah lumantar dalan sing padha, sanadyan liwat pati sing béda-béda.

---

[364] Ceres utawa Demeter – dewi Greko-Romawi babagan tetanen lan kesuburan. Pesta-pesta sing nyebar banget kanggo ngurmati dheweke ditandhani karo tumindak ora bermoral.

Ing wektu sing padha, Santa Domna ndhelik ing guwa ing gunung, urip mung saka tanduran sing tuwuh ing sakupenge. Nalika krungu kabar pati para martir suci, atiné bungah amarga padha wis pindhah saka lembah urip sing kebak sedhih menyang tanah kang diarep-arepake, tanah kabungahan langgeng. Dheweke luwih bungah kanggo Indis, sedulur rohani ing iman lan kanca ing lair rohani liwat baptisan. Nalika dheweke nyiapake awake dhewe kanggo tumindak gagah lan nyuwun pitulungan saka Gusti, dheweke sedhih amarga saka kabèh mau mung dheweke siji sing durung lunga menyang Gusti lumantar dalan martir sing padha. Banjur dhèwèké mudhun saka gunung lan mlebu kutha nganggo sandhangan priya sing persis padha sing wis diparingi ibuné rohani, Agathia. Ora nemokaké Agathia sing mulya, sing digoleki, Domna mangertèni yèn dhèwèké wis kobong mati ing gréja bareng akèh para dara liyané, lan dhèwèké nangis kecut; Dheweke ora nangis k anggo pati Agathia, nanging nangis amarga dheweke ora dianggep pantes mati bareng karo Agathia kanggo Kristus. Nalika ngadeg ing panggonan gréja sing kobong, Domna nangis lan merintih, ngembeni abu nganggo luhé. Nalika bengi teka, dheweke menyang pesisir, ing kana Indis lan para martir liyane wis tenggelam. Lan ing kana, para nelayan sing lagi nyiapake jaringé kanggo mancing, nalika ndeleng gadis suci mau lan nyangka yèn dhèwèké priya amarga sandhangané priya, padha kandha marang dhèwèké:

'Ayo mbantu kita, cah enom; yen ana asile, bakal kita wenehi bagéanmu.'

Dheweke kanthi kersa nulungi. Nalika padha wis mbuwang jaring lan narik menyang pinggir, padha krasa abot banget ing jaring nganti meh ora bisa narik menyang daratan. Wengi padhang rembulan, lan padha weruh akèh iwak, lan ing tengah tangkapan ana mayit telung martir, Gorgonius, Indis, lan Petrus. Para nelayan padha ketakutan banget; kanthi cepet padha nglumpukaké jarengan lan asilé, lan nyelehaké mayit-mayit mau ing lemah, banjur padha buru-buru munggah prau kanggo layar menyang pesisir liyane. Padha nyuwun marang wong enom sing dianggep kancané supaya mèlu, nanging dhèwèké nolak. Banjur padha maringi dheweke bagéan iwak sing wis ditangkep lan roti sethithik minangka upah kanggo gaweané, lan padha mangkat saka kana. Perawan suci Domna nyedhak marang jasad para martir lan, nalika ngenali saben wong—apamanèh Indis sing dikasihi—wiwit kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké, ngeluk lan nyium jasad-jasad mau, nganti kringet panas mili akèh. Munggah ing sikilé, dhèwèké weruh sawijining prau ing segara, nyedhak menyang pantai lan mung nganggo dayung kanthi layar sing diturunaké. Sawisé ninggalaké awak para martir suci, Domna nyedhak marang prau kuwi lan, karo mbalèk marang para pelaut, nampilaké iwak-iwaké. Amarga padha nyangka yèn iwak-iwak kuwi arep didol lan kepéngin tuku, kapten prau takon regané, nanging Domna kandha supaya dijupuk gratis. Banjur, karo gumun, dhèwèké kandha:

'Ing asmané Kristus, kandhaa sing jujur: pira rega iwak iki?'

Nalika krungu jeneng Kristus, Santa Domna nyadari yèn wong-wong ing kapal iku wong Kristen lan nyritakaké marang wong-wong mau bab awak para martir suci, bab kabèh panyiksaan sing wis dialami, lan bab jeneng-jenengé. Sakwise kuwi, kapten kapal bebarengan karo kanca-kancane ngetokake kain putih sing resik lan minyak wangi; sawise mbungkus awak para wali, dheweke nggawa menyang tembok kutha, ing gapura cedhak kali, ing ngendi Santo Doroteus nemoni ajale. Ing kono, kanthi ngajeni, dheweke ngubur awak para martir. Nalika kapten kapal mangertèni yèn Domna padha pracaya, lan keliru nganggep dhèwèké priya enom, dhèwèké wiwit nyuwun supaya Domna munggah kapal bareng karo dhèwèké.

"Ayo padha tetep ora pisah nganti pungkasaning urip kita," ujare.

Nanging dhèwèké nolak lan ngandhani supaya nerusaké lelampahané.

"Aku bakal tetep ing kene," pangandikane, "awit pungkasaning uripku wis cedhak, lan aku ora kepéngin awakku kapisah saka awak para wali, sing wis nyawiji ing roh lan pracaya sajrone uripku."

Banjur sang kapten maringi dhèwèké emas sing cukup—dudu kanggo kabutuhan donya, amarga dhèwèké ora butuh kuwi, nanging kanggo wewangen lan kemenyan kanggo ngajèni makam para wali—lan banjur mangkat nerusaké lelampahané. Nanging Santa Domna tetep ana awan lan bengi ing sacedhak makam para martir, nyuguhaké wewangen lan kemenyan marang para wali lan ndedonga karo luh.

Nanging ora mungkin tumindak pepadhang tetep didhelikake saka wong-wong sing mlaku ing pepeteng, utawa kepinginan Santa Domna kanggo mati syahid tetep ora kawujud, amarga kasucian lan ketakwaané ndadekake dhèwèké ketahuan. Kabar iku tekan marang raja yèn ana sawijining pemuda sing sowan ing makam-makam Kristen lan nyuguhaké kemenyan ing kono. Raja mesem lan kandha:

'Pantes yèn dhèwèké uga ngalami pati sing padha karo wong-wong mau, supaya dhèwèké sinau saka pengalaman yèn pakurmatan kaya ngono iku sia-sia diparingaké marang wong-wong sing sawisé mati ora ana gunané manèh.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké langsung mréntah supaya sirahé dipotong. Lan Santa Domna dipatèni nganggo pedhang nalika dhèwèké lagi ndedonga ing makam para martir suci. Awak sucié dibakar déning wong-wong jahat. Ing wektu sing padha, sawisé ngalami sangsara suwé, martir suci Euthymius uga dipatèni nganggo pedhang. Mangkono Nicomedia dihias karo para martir kaya lintang-lintang, nganti cacahé dadi rong puluh ewu kalebu Glycerius sing nggumunake, Zeno sing paling pinaringan berkah, lan Theophilus; padha digandhengake karo Dorotheus, Mardonius, lan Migdonius, Indis karoGorgonius[365] lan Petrus, lan telung dara suci Agathia, Theophila, lan Domna sing ayu; lan puncak saka sakabehe rombongan iku yaiku Euthymius, kanggo kamulyaning Kristus, Gusti Allah sejati, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salami-lamine. Amin.

Troparion, Nada 2:

Para Pembawa Kasangsaraning Gusti, kabegjan donya sing kasiram getih panjenengan, lan suci panggonan sing nampani badan panjenengan: amarga ing perjuangan panjenengan ngalahake mungsuh lan kanthi wani ngumumake Kristus. Kita ndedonga supaya panjenengan padha nyuwun marang Panjenengané, para kabegjan, kanggo kaslametan nyawa kita.

Kontakion, Nada 2:

Teguh ing iman suci, hai para martir sing lumantar geni sangsara wis ngungkuli loro pepeteng, kanthi banter nyuwun marang Panjenengané sing lair saka Perawan: tampi kurban kobong kita amarga Panjenengan, kaya peparingé para raja Persia—emas, mur, lan kemenyan—wahai Allah langgeng.

11 Januari

29 Desember (Gaya Lawas)

Peringatan patbelas ewu bocah cilik sing dipatèni déning Herodes ing Betlehem

Peringatan tanggal 29 Desember

Herodes, nalika weruh yèn dhèwèké wis diolok-olok déning para Magi, nesu banget (Matéus 2:16). Sapa sing dadi nesuné? Ing sisih siji, marang para Magi sing wis ngolok-olok dhèwèké; ing sisih liyané, marang Sang Raja wong Yahudi sing anyar lair. Dheweke nesu marang para Magi amarga padha ora bali marang dheweke lan ora nglaporake bab Bayi mau; lan dheweke nesu marang Kristus amarga wedi menawa Panjenengané bakal njupuk karajané saka dheweke; amarga dheweke ora ngerti yèn karajané Kristus *'ora saka donya iki'* (Yohanes 18:36), Herodes pracaya yèn Kristus bakal mrentahaké kraton ing donya. Dadi, apa sing ditindakake Herodes sing sengsara kuwi, amarga ora bisa mbales dendam marang para Magi—awit padha wis lunga—utawa matèni Kristus—awit Panjenengané ora ditemokaké? Dhèwèké ngeculaké nesuné marang bayi-bayi sing ora salah. Kaya kéwan galak, nalika tatu, asring ora merhatosaké sing nyilakaké, nanging langsung nyerang apa waé sing ana ing ngarepé, lan ing nesu gedhéé nyabuti barang kuwi kaya déné kuwi sing nyebabaké tatué; mangkono uga Herodes, kang kasiksa dening nesu lan ora nemokake sing dadi sasaran nesune, banjur nglairake nesune marang bayi-bayi,

[365] Relik-relik St. Gorgon Sang Martir banjur dipindhahake menyang Roma.

sing ora ana sangkut-pauté ing ngarepe. Dheweke ngutus prajurit, sing bersenjata kaya arep perang, kanggo *'matèni kabèh bocah lanang ing Betlehem lan sakupenge, wiwit umur loro taun mudhun, miturut wektu sing wis ditemtokake saka para Magi'* (Matéus 2:16). Herodes kelingan wektu sing diwenehake para Magi kanggo munculé lintang, sing miturut tafsiran St. Yohanes Krisostomus lan St. Teofilaktus wis muncul malah sadurungé Kelahiran Kristus. Nanging suwéné pinten sadurungé? Yen lintang kuwi muncul pas ing jam Pengumuman, mula wis ana sangang wulan wiwit Pengumuman Sang Theotokos sing Maha Suci nganti Kelahiran Kristus. Nanging para Magi teka ing Yerusalem pas dina Natal lan nyembah Kristus ing Betlehem, banjur padha bali menyang negarané liwat dalan liya: mula Herodes ora langsung nyadari yèn dhèwèké wis diolok-oloki, nanging ing wiwitan dhèwèké nganggep yèn, amarga gagal nemokaké bayi sing digoleki lan isin karo kesalahané, para wong Majus kuwi ora wani muncul ing ngarepé lan wis bali menyang negarane kanthi diam-diam lan isin. Banjur, patang puluh dina sawisé, ana prastawa agung ing Gréja Salomo: Simeon sing sepuh lan nabiyah Anna ketemu Bayi Ilahi sing digawa Sang Ibu Allah ing dina panyuciané[366] , lan padha nyekseni Kristus lan kanthi tebuka ngumumaké Kabar Kabungahan bab Panjenengané marang wong akèh. Kabar babagan kabèh sing kelakon ing Bait Suci nalika Pangantepané Gusti nyebar ing saindenging Yerusalem lan tekan marang sang raja. Banjur Herodes mangertèni yèn iki pancèn bocah sing digoleki, lan apa sing diomongaké para Majus babagan Raja anyar—sing ditemokaké ing Betlehem nanging ora bali marang Herodes amarga ngremehké kuwasaé—iku pancèn bener. Herodes sing ora manut hukum nesu banget nganti ora ana tandhingané. Dheweke langsung miwiti ngupaya golek Bayi Yesus kanthi tipu daya lan intrik rahasia, nanging ora kasil, amarga Yusuf wis mlayu karo Panjenengané menyang Mesir sawisé nampa pangandika ing panglihatan. Upaya Herodes golek Kristus terus nganti setaun. Sawisé kuwi, amarga sawijining sebab, dhèwèké kudu lelungan menyang Roma kanggo ndeleng Kaisar, lan Herodes banget kuwatir amarga durung nemokaké Bocah sing digoleki, awit dhèwèké wedi yèn nalika dhèwèké ora ana, bakal ana raja anyar sing ditemokaké lan dadi misuwur ing antarané wong-wong, lan bakal njupuk Karajan Yahudi saka panangané. Mula saka iku, dhèwèké langsung mutusaké ing atiné kanggo mbrasahi kabèh bocah-bocah ing Betlehem, supaya bisa mbasmi Sang Raja Anyar bebarengan karo wong-wong mau. Lan pambrantasan bocah-bocah tanpa paugeran iki kelakon ing taun kapisan sawisé Kelahiran Kristus, tanggal 29 Desember; ing dina iki, Gréja ngéling-éling bocah-bocah sing dipatèni mau. Wis liwat setaun sangang wulan wiwit munculé lintang mau. Bab pambantaian bocah-bocah umur loro taun lan ing ngisoré déning Herodes, dhèwèké nindakaké kuwi amarga wedi lan kanggo keamanan sing luwih gedhé. Mangkono Santo Krisostomus ngendika: 'Aja gumun yèn Herodes mrentahaké matèni bayi umur loro taun lan ing ngisoré: nesu lan wedi nyawiji ing atiné sing nyiksa; mulané Herodes dadi banget waspada, lan amarga wedi banget malah ngukum pati bocah-bocah sing luwih tuwa.' Miturut iki, Euthymius uga kandha ing[367] : 'Herodes pracaya manawa lintang iku ora langsung katon marang para Magi, nanging bocah mau wis lair suwé sadurungé lintang iku katon. Kanggo keamanan sing luwih gedhé, mula dhèwèké mréntahaké supaya wektu iku diundhakaké rong taun.'

Bocah-bocah cilik mau dipatèni kanthi manéka cara: ana sing dipatèni nganggo pedhang, ana sing dipukul marang watu lan témbok, ana uga sing dibuwang ing lemah banjur diinjak-injak, dicekek nganggo tangan kosong, disobek-sobek nganti pecah, ditusuk, utawa dipotong dadi loro. Para ibu padha nangis kenceng banget: tangisé nganti munggah tekan langit; padha nyabuti rambute lan sandhangane lan nyiksa awaké dhéwé, supaya tembungé nabi Yeremia kelakon: *'Ana swara krungu ing Rama, tangisan lan ratapan lan keluhan gedhé; Rakhèl nangis kanggo anak-anaké lan ora gelem dihibur, amarga padha ora ana manèh'* (Yer. 31:15; Mat. 2:18).

Rama iku jeneng kutha sing dumunung ing pucuk bukit, ing wewengkon suku Benyamin. Nanging ana uga sing nyebut Rachel 'Betlehem', amarga ing kono Rachel, garwané patriark Yakub lan ibuné Benyamin, dikubur. Saka kuburané kuwi Betlehem banjur dikenal kanthi jeneng 'Rachel'. Mula, nalika bayi-bayi lagi dipatèni ing Rachel—yaiku ing Betlehem—ratapan, tangisan lan swara banter saka ibu-ibu sing nelangsa anaké sing dipatèni bisa krungu ing kutha Rama, sing ora adoh saka Betlehem. Rintihan iki saweneh diterangake dening loro Santo Yohanes: Krisostomus lan Damaskus. Sing sepisanan nyritakake kaya ing ngisor iki.

---

[366] Miturut Hukum Musa, ibu bayi (sawisé 40 dina yèn bayi iku lanang, lan sawisé 80 dina yèn bayi iku wadon) kudu menyang candhi marang imam lan nyawisaké marang Gusti Allah anak wedhus umur setaun utawa loro manuk merpati. Upacara iki diarani pangresikan. (Imamat 12:2–5)

[367] Euthymius Zigabenus, teolog Bizantium abad kaping 12; dhèwèké nulis sajarah bidah lan komentar babagan Empat Injil, Mazmur, lan Kidung Kidung.

Ndeleng kahanan iki, para ibu padha takon marang para pembunuh:

'Ngapa kowe padha matèni anak-anak kita? Apa salahé marang Tsar utawa marang kowe?'

Lan ora ana siji waé sing nerangaké kenapa pambunuhan tanpa alesan iki kelakon; ora ana siji waé sing nglipur nalika sedhihé gedhé. Padha njerit marang para prajurit:

'Ampunana, ampunana! Apa kowe ora duwe ibu? Apa kowe ora ngerti tresna ibu? Apa kowe ora duwe garwa? Apa kowe ora tau ditresnani ibumu? Apa kowe ora wedi yen nasib sing padha bakal kelakon marang anakmu dhewe? Asyikna welas marang kita! Aja njupuk anak-anak kita saka kita, nanging patèni dhisik kita, amarga kita ora kuat ndeleng anak-anak kita mati! Patèni kita waé! Yen anak-anak kita wis nindakake apa-apa sing ala marang kowe, ya wong patèni kita bareng karo dheweke!

Mangkono padha njerit ing sangsara atiné; lan, amarga sedhih nganti edan lan wis mbuwang isin kabèh, padha nyabik-nyabik sandhangane, nggebuk dhadhane kanthi sedhih, nyabik-nyabik pasuryané, nyabut rambute, lan nyuwun marang langit supaya dadi saksi, padha njerit marang Gusti Allah:

– Ya Gusti, ya Allah! Apa tegese kekejeman gedhe iki saka sang raja? Panjenengan nguripi, nanging dheweke mateni; Panjenengan maringi anak, nanging dheweke njupuk maneh saka kita! Ngapa kita nglairake bocah lanang, yen bayi-bayi kita kudu nandhang pati sing kejem kaya ngene?

Santa Yohanes Damaskus nyritakaké ratapan iki kaya mangkéné: Para ibu, sawisé ngalami sangsara nalika nglairaké, padha lungguh ing sacedhaké mayité bayi-bayi sing dipatèni; karo rambute acak-acakan, padha ngangkat tangané marang langit, nyabuti rambute, nyawuraké bledug marang rambute, nyuwun langit dadi saksi, lan kanthi nangis kenceng ngendika kaya ngéné marang Herodes sing ora ana, kaya yèn dhèwèké ana ing ngarsané:

Apa tegese paugeranmu iki, ya Sang Prabu, kang ditujokake marang kita? Apa kowe dudu bapaké anakmu dhéwé? Apa kowe ora ngerti sepira gedhéné katresnané wong tuwa marang anaké? Apa lintang kuwi wis nglarani atimu? Nanging kenapa, ya, kowe ora nembak panahmu marang langit, nanging malah ngeringaké susu ing dhadha kita? Apa para Majus wis nglarani kowe ? Nanging kenapa kowe ora perang nglawan Persia, nanging malah nyirnakake bocah-bocah ing Betlehem? Yen ana raja anyar sing wis lair lan kowe wis ngerti saka buku-buku, banjur tangkep Gabriel lan lebokake ing penjara.

Ora suwe sawisé pambantaian bocah-bocah suci, sing cacahé patbelas ewu, paukumané Gusti Allah tiba marang pembunuhé dhéwé, Raja Herodes. Pungkasané pancèn kejem, kaya sing dicritakaké Saint Theophylact: diserang demam lan lara ing jero awak, sikilé bengkak, irungé mampet, kabèh badané gemeter lan kabèh anggota badané bosok, raja jahat kuwi, dipangan cacing, ngetokaké napas pungkasan ing sangsara sing nggegirisi. Uga diandharake manawa durung cukup mung mateni bayi-bayi ing Betlehem; malah nalika wektu seda dheweke, dheweke mateni akèh warga sing paling pinunjul lan misuwur ing Yerusalem: mula dheweke ngukum Hyrcanus, Imam Agung wong Yahudi, uga kabèh imam agung lan ahli kitab saka wong-wong sing wis tau ditakoni sadurunge: 'Ing endi Kristus bakal lair?' – lan sing mangsuli marang dheweke: 'Ing Betlehem ing Yudea'.

Sabanjure dheweke mateni kabeh mau nganggo pedhang. Lan iki minangka paukuman sing adil saka Gusti Allah tumrap wong-wong mau, supaya kabeh mau, bebarengan karo Herodes, padha binasa ing sangsara sing nggegirisi, kaya sing wis diandharake Malaikat marang Yusuf ing Mesir:

'Wong-wong sing ngupaya nyawa Sang Bayi wis binasa.'

Cetha, dudu mung Herodes sing nggoleki Panjenengané, nanging kabèh penasihaté, imam-imam agung lan ahli-ahli kitab. Mula saka iku, dudu mung Herodes sing seda, nanging kabèh wong sing, bebarengan karo dhèwèké, ngupaya matèni Sang Bayi. Panjenengané dipatèni déning Gusti Allah piyambak, déné wong-wong mau dipatèni déning Herodes. Padha nandhang pati kejem amarga wong sing padha simpati. Lan kasunyatan manawa kabèh padha kepéngin matèni Kristus lan padha nduwèni pikiran siji karo Herodes kabuktèkaké saka ing ngisor iki: nalika sesepuh sing bener Simeon Panampa Gusti, sing wis nyekseni Kristus ing candhi lan ing ngarepé kabèh wong, séda, padha ora maringi panguburan sing pantes, sing cocog kanggo wong suci kaya ngono, guru sing paling wicaksana, nabi sing wicaksana, lan sesepuh sing diurmati kabèh. Padha uga matèni nabi suci Zakaria amarga dhèwèké wis nyelehaké Perawan Paling Suci—sing mlebu ing candhi karo bayi kanggo nglakoni pangresikan—ing antarané para dara enom, panggonan sing ora pantes kanggo wanita omah-omah. Bab iki kasebut déning Gregorius saka Nyssa, Kirill saka Alexandria, lan Andreas saka Kreta.

Nalika para ahli kitab lan wong Farisi ndeleng iki, padha nesu; nanging Zakaria mberdiri ngadhepi wong-wong mau, negesake manawa Sang Ibu tetep dadi Perawan suci sanajan wis nglairake. Wong-wong mau ora precaya marang dhèwèké, mula sang wali kandha yèn kodrat manungsa, bebarengan karo kabèh tumitèn, iku tundhuk marang Pangripta, lan manawa miturut karsa Maha Kuwasa Panjenengané, Panjenengané bisa nyusun tumitèné manut karsa Panjenengané, lan njamin yèn Sang Perawan iku nglairaké lan tetep dadi Perawan sanadyan sawisé nglairaké.

'Mulané,' pangandikane, 'Aku wis nampa Ibu iki mlebu ing paseduluran para dara, minangka sejati Perawan.'

Para ahli kitab nesu ing atiné marang Zakharia, nganggep dhèwèké wis cetha nglanggar paugeran; lan amarga kebak rasa iri, padha nesu amarga Ibuné Bocah iku dilebokaké ing antarané para dara lan amarga paseksi-paseksi kaya ngono diwartakaké babagan Bocah mau. Padha ora ndhelikake raosé marang Herodes, nanging padha nyritakaké marang dhèwèké, lan langsung miwiti nggoleki Sang Bayi, nanging ora ketemu, amarga Yusuf wis mlayu karo Maria menyang Mesir. Wiwit wektu kuwi, para ahli kitab dadi nesu banget marang Santo Zakharia, lan uga marang Simeon sing sepuh. Simeon ora suwe banjur séda, lan wong-wong mau ora maringi panguburan sing pantes. Nanging, Zakharia banjur dijatuhi paukuman pati déning Herodes miturut panyuwunané. Nalika pambantaian bocah-bocah cilik ing Betlehem, Santo Zakaria dipateni ing antaraning gréja lan mezbah amarga ora gelem nyerahake putrané, Yohanes, supaya dipatèni. Mangkono para ahli kitab lan wong Farisi mbales dendam marang dhèwèké amarga kesaksiané babagan Perawan Suci lan amarga wis nempatake Panjenengané ing candhi ing antaraning para dara enom. Ora suwe sawisé kuwi, wong-wong mau nampa paukuman sing pantes saka rajaé dhéwé, Herodes. Ukuran sing digunakaké yaiku ukuran sing padha sing tau digunakaké marang wong liya. Saliyane kuwi, Herodes uga mateni 70 wong paling wicaksana kanthi dipenggal sirahé; pasamuané dijenengi Sanhedrin[368] . Dhèwèké mung nylametaké siji wong, nanging wong kuwi uga diprentah supaya matané dibutaké. Ing wektu kuwi ana ing Yerusalem loro guru sing paling wicaksana, misuwur, lan digemati kabeh wong: Yudas, sing dikenal minangka Avrifeus, lan Matius Garguloaeus; dhèwèké mrentah supaya loro-loroné dibakar urip bareng karo sawatara kanca-kancané; nanging sadurungé kuwi, Herodes wis nesu banget marang kulawargané dhéwé: dhèwèké matèni adhine Feror, adhine wadon Salome lan bojone, sing saka griya Daud; garwané Mariamne – uga saka griya Daud[369] ; anaké Antipater, sing lair saka Mariamne; banjur loro anak lanang manèh, Aristobulus lan Alexander; lan dhèwèké matèni akèh wong liya tanpa sebab. Pungkasané, nalika dhèwèké nggleleng ing amben pati, Herodes ngwènèhaké wasiat marang prajurit-prajurité sing paling setya—bab priya Yahudi pinunjul liyané sing isih akèh dikurung ing belenggu déning dhèwèké—yèn sawisé dhèwèké ambegan pungkasan, prajurit-prajurité kudu langsung matèni kabèh tawanan mau: supaya wong Yahudi ora bungah nalika seda, nanging malah nangis nalika ndeleng akèh bangkèné seduluré dhéwé sing dipatèni[370] . Mangkono wong jahat iku mati kanthi pati sing jahat, sawisé ngrusak akèh wong bebarengan karo dhèwèké. Dhèwèké mlebu ing Hades, bebarengan karo kanca-kancané. Bab bayi-bayi suci sing dipatèni demi Kristus, padha nampa panggonan karo para malaikat ing swarga, amarga marang bocah kaya ngono pancèn kagungan Karajan Swarga (Lukas 18:16) bab Kristus, Gusti kita, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Marcellus, Abas saka 'Biara Tanpa Turu'

Dirilèkaké tanggal 29 Desember

Ingkang Kinurmatan Marcellus punika asli saking kutha Apamea ing Siria lan saking kulawarga Kristen ingkang pinunjul lan sugih. Amargi sampun kelangan wong tuwa nalika isih enom, piyambakipun tindak dhateng kutha ageng Antiokia kanggé sinau manéka élmu ingkang lajeng kanthi cepet dipun kuasai; salajengipun

[368] Sanhedrin iku pangadilan Yahudi paling dhuwur, sing uga ngatur urusan nagara; dumadi saka 70–72 anggota lan nganakake rapat ing sangisoré pimpinan imam agung.

[369] Herodes wis ngerti ramalan babagan lairé Sang Mesias saka keturunan Daud. Mula saka iku, dhèwèké nyoba ngancuraké kabèh keturunan Daud sing urip ing jamané, kalebu sanak kadangé dhéwé.

[370] Untunge, prentah iki ora dilaksanakake.

piyambakipun kersa ngupados kawicaksanan batin utawi rohani. Kanggo tujuan iki, Marcellus mutusaké lelungan menyang Efesus, ing ngendi, miturut kabaré, ana akèh wong sing sampurna ing kabecikan. Sawisé ninggalaké Antiokia, dhèwèké pisanan mbagi kabèh warisan sugih saka bapaké ing Apamea marang wong mlarat; lan sawisé nilar kabèh bab donya, dhèwèké ora suwé tekan Efesus. Sawisé manggon ing kana karo wong sing taat, dhèwèké miwiti nyawisaké dhiri kanggo kabecikan miturut pandhuan sawijining Promotus, sing wis nggayuh kasampurnan spiritual paling dhuwur. Lan Marcellus sing bejo nampa paedah spiritual gedhé saka nyumurupi urip kabecikané dhèwèké lan para wong suci liyané ing Éfeso. Kaya nganyam mahkota saka maneka kembang, dhèwèké ngembangaké maneka kabecikan, kanthi ngadhep maneka tuladha urip sing nyenengaké Gusti Allah. Urip ing kamlaratan sukarela, dhèwèké ngupadosi kabutuhan awaké dhéwé kanthi gawean tangané dhéwé. Amarga trampil ing kaligrafi, dhèwèké nglampahi kabèh wengi kanggo ndedonga lan awan-awané kanggo nyalin buku; dhèwèké adol buku-buku mau kanthi rega sing wajar lan migunakaké sawatara dhuwité kanggo kabutuhané dhéwé, déné sisane dibagiaké marang wong mlarat. Mangkono wiwitaning urip mulyané. Sawisé krungu yèn ana Abba Alexander[371] sing manggon ing Bizantium—wong sing duwé kawicaksanan lan kawruh gedhé, ing lampah lan tembung, bisa nuntun akèh wong marang kaslametan—Marcellus ninggalaké Éfeso lan buru-buru menyang kono. Ing wektu kuwi, Santo Alexander manggon bareng sedulur-seduluré ing gréja Santo Mina; sawisé kuwi, dhèwèké mbangun biara misuwur ing pinggir segara, ing ngendi dhèwèké ngenalaké paugeran anyar sing mbutuhaké supaya Gusti dipuji awan lan bengi liwat nyanyian mazmur sing ora kendhat: para sedulur padha nyanyi ing gréja kanthi gantian ing jam-jam sing wis ditemtokaké. Sawisé tekan Bizantium, Marcellus kenal karo sawijining biksu saka biara iki sing aran Yakobus, sing banjur nggawa dhèwèké marang Abba Alexander. Abbot, nalika nyumurupi sih-rahmaté Gusti ing dhèwèké, banjur maringi busana biara lan ngandhani ramalan yèn Marcellus lan James bakal diparingi akèh karunia ilahi. Sacara rinci, nalika nyariosaké bab loro mau, dhèwèké kandha:

'Andreas iku sing sepisanan ngetutaké tapak-tapaké Kristus, nanging Yohanes ngluwihi dhèwèké.'

Dheweke maringi jeneng James 'Andrew' lan Marcellus 'John', amarga dheweke weruh yen loro-lorone padha semangat ing pangabdian marang Gusti Allah; lan sanadyan James, kaya Rasul Andrew, dadi sing pisanan nampa beban Kristus, Marcellus, kaya Rasul John, ngluwihi dheweke ing akèh karunia. Lan Marcellus pancen kaya Santo Yohanes – Perawan lan Teolog – ing kasuciané sing tanpa cela lan kawicaksanan sing diilhami Gusti. Sawisé makarya suwéné wektu sing cukup ing biara iki, Marcellus éntuk karunia pangawikan; lan, nalika wis weruh yèn guruné, Abba Alexander, bakal seda ora suwé manèh, uga amarga sawisé seda Abba, pakurmatan jabatan abbas bakal diparingaké marang dhèwèké, Marcellus diam-diam ninggalaké biara: Amarga isih enom, dhèwèké ora kepéngin mréntah para tuwa utawa nduwèni bawahan dhéwé, nanging luwih milih dadi pituduh wong liya. Dhèwèké banjur lelungan menyang wilayah sacedhaké, ngunjungi para bapa sing nglakoni tapa brata kanthi manéka cara lan éntuk paédah saka saben-saben. Ing wektu sing padha, Santo Alexander wis pindhah menyang Gusti. Kabeh komunitas kanthi sarujuk pengin Marcellus nggantèkaké panggonané lan padha sedhih amarga ora bisa nemokaké dhèwèké ing endi waé. Amarga ora bisa nemokaké Marcellus, padha nunjuk wong sing aran Yohanes, wong sing wis tuwa lan wicaksana, dadi abbot ing biara. Nalika ngerti pangangkatan iki, Santo Marcellus langsung bali menyang biarané, lan kabèh komunitas padha bungah banget amarga panjenengané wis bali. Abba Yohanes ngajeni panjenengané banget, amarga panjenengané wis mbiyantu dhèwèké akèh, kaya tangan kanané. Sawisé sawatara wektu, Abba Yohanes mindhahake biara mau menyang panggonan liya sing luwih sepi ing Bithynia[372] , ngadhepi kutha Sosthenes[373] , sing dijenengi Irineum, tegesé 'tenang', amarga panggonan iki, sing adoh saka gunem-guneman lan rame donya, pancèn dadi pangayoman sing tentrem kanggo para biksu. Biara sing dipindhahake uga kanthi setya njaga paugeran lawas sing ditetepake dening Sang Mulya Alexander, sing mbutuhake para sedulur gantian awan lan bengi muji Gusti Allah ing gréja: amarga paugeran iki biara kasebut dijenengi 'Biara Tanpa Turu'. Kabèh pambangunan ing panggonan anyar lan pangopènan biara diserahaké marang Marcellus, minangka wong sing setya lan trampil ing saben bab. Dhèwèké ora suwé bakal njabat pimpinan biara dhéwé, sawijining prakara sing wis dideleng dhèwèké dhéwé nganggo paningal sing

[371] Dina perayaane tanggal 23 Februari. 'Abba' tegesé 'bapak' ing basa Ibrani; istilah iki digunakaké ing Wétan kanggo nyebut pambimbing rohani ing urip monastik.

[372] Bithynia – sawijining wewengkon ing Asia Minor, dumunung ing pesisir Segara Ireng lan Segara Marmara, kanthi Nicomedia minangka kutha krajané.

[373] Sosthenes – sawijining kutha cilik sing dumunung ing sacedhake Konstantinopel.

wicaksana, lan uga wis diwahyuké Gusti marang sawatara sedulur. Abaot saka biara jejere—Macedonius (dudu Macedonius sing dadi pemberontak rohani, nanging liyane: sing sepisanan kalebu wong sing diasingake[374] , dene sing kapindho kalebu wong sing kinurmatan)— sejawat sing nduwèni pandhangan adoh, wis maringi ramalan marang Marcellus sing kinurmatan yèn dhèwèké ora mung bakal dadi panggembala kanggo kumpulané Sabda, nanging jenengé uga bakal dimulyakaké ing saindenging tanah amarga uripé sing luhur lan kasuciané.

'Akeh wong Yunani lan wong barbar,' ujare, 'sing diwulang dening dhèwèké, bakal ninggalaké kesesatan leluhuré lan bali marang Gusti, lan Gusti bakal dimulyakaké lumantar dhèwèké.'

Ananging, Sang Marcellus sing kinurmatan iku andhap asor banget nganti ora ngrasa isin ngopeni keledai-keledai ing biara kanthi dhéwé, lan para sedulur biara meh ora bisa meyakké dhèwèké—sing pantes dadi panggembala kawanan sabda—supaya mandheg ngopeni kéwan bisu mau.

Ora suwe, Abba Yohanes pamit menyang Gusti, lan Marcellus sing berkah diangkat dadi abbas ing Biara Sleepless. Panjenengané banget welas asih marang wong mlarat, saben dina maringi mangan marang akèh wong sing luwe. Lan Gusti mberkahi pangabdiané sing becik: kaya nalika Panjenengané nate nglimpahi limang roti lan loro iwak kanggo nyukupi panganan limang ewu wong (Matéus 14:18–21), mangkono uga ing biara Marcellus panganan sithik diparingi berkah kanthi gaib lan nglimpah, saéngga ora mung cukup kanggo para sedulur, nanging uga kanggo panganan saben dina akèh wong mlarat lan wong lelungan, kaya sing bakal dicritakaké mengko.

Kawanan rohani Marcellus saya tuwuh, lan cacahing sedulur saya tambah saben dina. Amarga akèh banget wong-wongé Gusti sing padha kumpul ing sacedhaké Marcellus merga kabecikane, dibutuhaké pagubugan sing luwih amba, gréja sing luwih gedhé kanggo ndedonga, pasokan pangan sing cukup, lan kabutuhan liya kanggo urip manungsa; Marcellus, nanging nalika semana wis entek kabèh sumber dayané kanggo nyukupi wong mlarat. Nanging Gusti Allah, ing Sapa wong mulya iku wis nyandhak kabèh pangarep-arepé, ora ninggalaké para abdi-Nya lan nyedhiyakake kabèh kang perlu kanthi cara ing ngisor iki.

Ana sawijining priya jenenge Faretrius, sing duwé bandha akèh. Amarga seneng marang urip sing saleh, dhèwèké teka marang Marcellus sing kinurmatan, nggawa loro putrané sing isih bocah, lan nyatakaké kepéngin dadi biksu. Dhèwèké nyumbangaké kabèh bandhané marang biara lan ora suwé banjur dicukur rambute dadi biksu, bebarengan karo loro putrané. Ing tanah sing wis disumbangake, sepisanan dibangun gréja watu anyar sing éndah lan amba; banjur sakabèhé tembok keliling biara dibangun maneh lan akèh sel anyar dibangun, déné sel-sel sing rusak direnovasi. Saliyane, rumah sakit lan losmen uga diadegaké, lan kabèh bangunan sing dibutuhaké rampung dibangun. Panganan, sandhangan, lan kabutuhan liyane uga disedhiyakake kanggo biara nganggo dana sing disumbangake Pharetrius. Mangkono Gusti Allah , Sang Panyedhiya, ngopeni para wong pracaya. *'Golèkna dhisik Karajaning Allah lan kabeneran-Ne, lan kabèh mau bakal ditambahake marang kowe'* (Matéus 6:33). Lan misuwuré Sang Marcellus sing kinurmatan lan doxologi sing ora kendhat sing diadegaké ing biarané nyebar nganti adoh lan amba; akèh wong sing niru paugeran iki lan ngenalaké ing biarané dhéwé, padha golèk pandhuan saka Sang Kinurmatan. Lan kaya kali-kali sing mili saka Eden[375] , mangkono saka biara Marcellus paugeran lan kabiasaan urip monastik lan kidungan gréja sing ora kendhat nyebar menyang kabèh biara ing manéka nagara lan kutha. Ing saben biara, para abbot iku sami sami biksu saka biara Marcellus, lan ing endi wae tatanan 'Wong Tanpa Turu' dipatuhi, amarga Marcellus iku pimpinan tatanan, archimandrite, pangripta pranatan, lan pangatur kabèh biara sing ana ing tanah kuwi. Lan akèh wong Yunani lan wong barbar padha mbalèk marang Gusti Allah sing sejati manut piwulangé Markell, miturut ramalané Macedon sing wis kasebut mau. Mangkono barisan malaikat donya, sing memuji Gusti Allah awan lan bengi, saya tambah akèh.

Saiki pantes nyritakaké mujijat-mujijaté Marcellus sing Kinurmatan.

Telu uskup wis dadi tawanan wong barbar; sawisé dibebasake saka tawanan, padha bali menyang omahé, nanging amarga dalané liwat biaraé Marcellus sing kinurmatan, padha mbelok saka dalan lan sowan marang dhèwèké. Panjenengané nampani kanthi ramah lan maringi pangaso; lan nalika padha arep budhal manèh,

---

[374] Pendosa ajaran Macedonius ora ngakoni Roh Suci minangka Gusti, nanging nganggep Panjenengané minangka makhluk sing ora nduwé bagéan ing kasucian lan kamulyané Rama lan Putra. Ajaran sesat Macedonian iku diukum ing Konsili Ekumenis Kapindho taun 381.

[375] Yaiku saka Taman Edené manungsa pisanan. Ana papat kali mili saka kono: Pishon, Gihon, Tigris, lan Efrat (deleng Kejadian 2:10–14).

panjenengané kepéngin maringi soko kanggo lelampahan, amarga padha wong mlarat. Panjenengané nelpon juru pangurusé, sing arané Julian, lan pitakon pinten dhuwit sing ana ing kaso.

'Sepuluh koin perak,'[376] mangsuli.

Markell banjur mrentahake supaya kabèh dhuwit mau diwènèhaké marang telung uskup kuwi, nanging pangurusé mung mènèhi saben wong siji koin pérak, lan nyimpen sisane kanggo kabutuhan biara. Nalika sang wali mangertèni iki lumantar Roh Suci, dhèwèké nyaur pangurus lan mréntah supaya maringi koin pérak sing isih ana marang para uskup tanpa kélangan siji waé. Pangurus mau banjur maringi saben uskup loro koin pérak manèh; sanadyan wis maringi sangang koin, dhèwèké isih nyimpen siji koin kaping sepuluh kanggo para gelandangan sing saben dina teka ing biara. Sawisé kuwi, ana wong saleh sing kapengaruh Roh Suci teka marang Rama Suci lan nyumbang sangang puluh talenta emas[377] kanggo kabutuhan biara. Banjur Rama Suci Marcellus ngundang pangurus Julian lan kanthi nesu miwiti nyalahké dhèwèké amarga kikiré:

'Delengen, Gusti Allah kepengin ngirimaké satus talenta liwat tangané wong sing taat iki, nanging amarga kowe nyimpangaké siji koin pérak, ora nurut marang prentahku, Panyedhiya kita sing padha, sing kepengin maringi ganjaran satus kaping, wis nyabut sepuluh talenta saka kita.'

Isin, sang juru pangurus tiba ing sikilé, nyuwun pangapura.

Romo uga duwé sih kanggo marasaké wong lara: mung kanthi siji tutul, dhèwèké marasaké biksu Elpidius, sing kena tumor sing nyeri ing cangkemé. Panjenengané uga marasaké, kanthi nyentuh, sang biarawan Stephen, sing nandhang lara weteng abot, nganti ora ana pangobatan sing bisa nulungi lan dhèwèké wis nyerah marang uripé: sang suci marasaké dhèwèké kanthi nyentuh weteng lan tulang punggungé. Nalika pangurus sing kasebut mau, Julian, lara lan wis meh mati, Sang Reverend maringi panyembuhan kaping pindho – rohani lan jasmani: kaping pisan, piyambakipun mulang dhumateng piyambakipun supados boten mbangkang dhumateng dhawuh pangarsa lan boten nyandhak pangarep-arep dhumateng bandha donya, nanging nyandhak dhumateng Gusti Allah, ingkang ngopeni sedaya makhluk; lan sasampunipun nyelarasaken atinipun, piyambakipun ugi nyembuhaken lara ing badanipun.

Kita uga kudu nyritakaké sawijining prastawa sing luwih mujijat. Ana sawijining wong Yahudi sing nandhang lara sing ora bisa mari: dhèwèké duwé borok ambu ora enak ing saindenging awaké. Nalika kabèh upaya dhokter wis gagal lan wong lara kuwi wis putus asa golek panyembuhan, dhèwèké nyuwun pitulungan marang Marcellus sing Mulya, sang panyembuh sing cepet lan tanpa pamrih, minangka pangarep-arep pungkasané. Romo Agung takon marang wong Yahudi kuwi bab imané, lan sawisé ngerti kejahaté, dhèwèké kandha yèn dhèwèké ora bakal mari kajaba dhèwèké luwih dhisik nyuwun pangapura marang Gusti lan nampa iman Kristen. Wong Yahudi iku janji bakal langsung mbalik marang Kristus sawisé mari. Amarga nyetujoni panyuwuné, sang tuwa marasaké wong lara kuwi lumantar pandonga, lan wong sing mari kuwi langsung nampa iman Kristen. Nanging durung nganti patang dina, wong Yahudi kuwi wis bali manèh marang tumindak ala. Panyakité sing biyèn uga bali marang dhèwèké: kaya panyembuhan sing mèlu sawisé dhèwèké mbalèk marang Kristus, mangkono uga p , panyakité sing biyèn mèlu sawisé dhèwèké murtad. Dipaksa, sanajan nglawan kersane, golek wong suci mau maneh, dhèwèké manèh mbatalaké kabecikané, nampani kasucian, lan nyuwun welas asih marang bapak sing welas asih. Sawisé mari manèh, sawisé sawetara dina dhèwèké manèh kaya *'babi sing bali nyemplung ing lendhut'* (2 Petrus 2:22), kena lara sing luwih parah.

Apa sing banjur ditindakake wong sing jahat kuwi? Dheweke maneh kanthi tanpa isin-isin nggoleki sang wali. Lan mangkono terus bola-bali. Akhire, sang wali mulya kandha marang dheweke:

'Wigatenana iki, he manungsa: kowe ora ngapusi aku, nanging Kristus; amarga dudu aku sing marasaké kowe, nanging Kristus, lan kowe ora bisa ndhelikaké kabecikaning atimu saka paningalé sing maha weruh kabèh, ngurmati Panjenengané nganggo lambemu déné atimu adoh saka Panjenengané (Matéus 15:8), – ngakoni kesalehan mung nganggo tembung, nanging ing tumindak kowe bali maneh marang kejahatanmu sing biyen. Balikna atimu marang Kristus kanthi sakabehe, tanpa tipu daya, lan kowe bakal langsung mari, ora mung badan nanging uga jiwa.

Nanging wong Yahudi sing duraka lan bodho mangsuli marang sang wali:

---

[376] Siji koin perak (denarius perak) regané 22 kopeck.

[377] Siji talenta regané watara 1.500 rubel.

– 'Apa waé kang kudu tak lakoni, aku ora bakal ninggalaké iman para leluhurku.'

Krungu tembung-tembung mau, bapa sing mulya banjur mlaku adoh saka wong Yahudi mau kanthi meneng, lan wong Yahudi mau, sawisé mlaku sawetara adoh saka biara, dumadakan tiba lan mati, loro-lorone badan lan roh. Nalika krungu bab iki, bapa sing suci nangis lan kandha: *'Aja nguji Gusti Allahmu'* (Ulangan 6:16).

Nanging ayo kita nerusaké crita bab panyembuhan para wong sing setya. Ana sawijining priya jenengé Kir, sing sawisé kuwi dadi tokoh gedhé ing urip monastik lan dadi sumber kabecikan lan kekuwatan kanggo akèh wong, sadurungé nglakoni sumpah monastik nduwèni kekuwatan fisik sing gedhé lan ketrampilan ing gulat. Tanpa disangka-sangka, kanthi idiné Gusti, setan nyerang dhèwèké saka sirah nganti sikil nganggo penyakit nanah, kaya déné biyèn nyerang Ayub, lan ora mung kabèh kulité sing bosok, nanging uga daging lan urat-uraté, nganti mung balungé sing katon. Gedhéné sangsara wong iki ora bisa dibayangaké. Lan ora ana obat manungsa sing bisa marasaké, mung obat ilahi sing digawa dening Santo Marcellus. Nalika wong lara kuwi nyembah ing sikilé, nangis lan nyuwun marasaké, sing pinaringan berkah mau langsung ngangkat tangané marang langit lan, kaya biasané, ndedonga kanthi khusyuk kanggo wong lara kuwi. Banjur, nalika nyentuh lara-larané nganggo tangané, dhèwèké kandha:

'Wah, sedulur sing sholeh! Ora pantes yèn sangsara iki ngalahaké kowe, lan ora pantes yèn wong sing perang nglawan mungsuh sing ora katon kuwatir bab awak. Duwé iman, lan yèn kowe milih Gusti kang Maha Luhur dadi pangayomanmu (Mazmur 90:9), mula lara iki bakal sirna saka candhi awakmu.'

Mangkono pangandikane sang wali, lan sakwise kuwi lara mau langsung ninggalake wong iku. Luka-luka mau wiwit katutupi daging, katon dening kabeh wong – kaya sing kacathet ing ramalan Yehezkiel (Yehezkiel 38:8); urat-urat bali pulih, sendi-sendi saya kuwat lan katutupi kulit; lan Cyrus, ngluwihi pangarepan kabeh, mari kanthi cepet. Lan kanthi sih rahmat sing diparingake Gusti Allah marang dheweke, wongé Gusti iki nindakake panyembuhan mujijat ora mung marang wong-wong sing diraba nganggo tangané dhéwé, nanging uga marang wong-wong sing adoh saka dheweke.

Garwané diaken sing jenengé Eugene wis tekan wektu nglairaké, nanging dhèwèké ora bisa nglairaké – lan dhokter utawa bidan ora bisa nulungi. Kabèh wong wis nyerah marang uripé, lan dhèwèké pingsan. Banjur bojone, Diaken Eugene, nyuwun ing sikilé sang pandhita lan kanthi nangis nyuwun tulung. Romo sing kinurmatan ndedonga lan sawisé mberkahi roti, maringi marang diakon supaya disimpen ing dhadha wanita sing lara kanthi cepet. Lan sakwise kuwi rampung, bojone nglairake bayi lan lega saka sangsara.

Nalika dhèwèké waras manèh, dhèwèké wiwit takon:

'Ing endi sang biksu sing wis mungkasi sangsaraku? Ing endi sing wis nylametaké aku saka pati?'

Nalika ditakoni sapa biksu sing diomongake mau lan kaya apa rupane, wong wadon iku nerangake rupa biksu sing wis muncul marang dheweke, lan kabeh wong padha ngerti yen kuwi yaiku Romo Marcellus, sing wis muncul marang dheweke lan nylametake saka pati.

Bapak sing pinaringan berkah iki wis nggayuh kasampurnan ing urip biksunya nganti amarga kasucian lan kasucelané, para malaikat manggon bareng karo dhèwèké. Sergius, abas saka sawijining biara ing pinggir Kali Efrat[378] , sawisé krungu akèh babagan Bapak Marcellus sing pinunjul, teka sowan lan nyekseni luwih akèh tinimbang sing wis diceritakaké marang dhèwèké. Sawijining dina, nalika padha ngadeg bareng ndedonga, Sergius weruh manawa nalika Marcellus ingkang Kinurmatan sujud, ana loro malaikat padhang sumunar sing nyangga piyambakipun ing saben sisih lan ngangkat piyambakipun saka lemah, dene pasuryanipun nalika ndedonga padhang kaya kilat. Nalika ndeleng iki, Sergius gemeter amarga wedi, lan atiné meh metu saka awaké amarga ajrih.

Gusti uga paring wahyu babagan wali Panjenengané, Marcellus, marang para bapa agung liyané. Elisha, pangulu biara Des Monastery, kepengin ndeleng sang wali lan sinau babagan uripé; nalika dhèwèké ndedonga marang Gusti kanggo kuwi, Gusti nembungaké marang dhèwèké ing sawijining pangliyan Marcellus persis kaya déné wujudé ing njaba, lan nembungaké marang dhèwèké luhuré kabecikané. Eliseus banjur nyritakaké iki marang muridé Santo Marcellus, Petrus, sing lagi nginep karo dhèwèké.

Gavdiol, abas saka biara sing dumunung ing kutha Pompeia, ing pesisir Segara Euxine[379] , diparingi wahyu yèn Markell wis diparingi sih saka Gusti sing padha karo sing diparingaké marang nabi Musa. Gavdiol

[378] Kali gedhé sing mili menyang Teluk Persia, sumberé ana ing pagunungan Armenia.

nyekseni iki ing ngarepé Eulassius, sawijining muridé Markell. Sejatine, ingkang kinurmatan punika kagungan karunia ramalan, awit punapa kemawon ingkang dipun ramalaken dhumateng tiyang sanes mesthi kelakon. Sawijining wektu, ana uskup—wong sing pelit banget—rawuh marang dhèwèké. Sing kinurmatan kuwi nyuwun utangan rong zlatnik[380] kanggo diwènèhaké marang wong mlarat, nanging uskup kuwi nolak lan ora gelem mènèhi, kanthi alesan yèn dhèwèké dhéwé uga ora nduwé. Banjur sing kinurmatan kuwi kandha marang dhèwèké kanthi ramalan:

'Ora suwe kowe malah ora bakal nduwé awakmu dhéwé, sing bakal dijupuk kuburan, déné emasmu bakal dadi kagungan komunitas biara.'

Lan mangkono kedadéyané. Durung nganti rong dina liwat, uskup iku séda, lan bandha-bandhané diparingaké marang biara Sang Mulya, manut ramalané. Sang Mulya bisa ndeleng apa sing adoh kaya déné wis cedhak. Ana sawijining wektu, para muridé lagi numpak kapal nyebrang Segara Euxine kanggo kabutuhan biara. Ana badai gedhe; segara ngamuk, lan padha wis nyerah nyawane; ing wektu kuwi, Sang Mulya muncul lan nylametake wong-wong mau, nggawa kanthi aman menyang pelabuhan. Nalika padha ana ing kutha Ancyra[381] , salah sijine sing jenenge Paul, lara abot, lan para biksu sing bareng padha wis mikir arep ninggalake dheweke ing kana. Banjur wong sing lara kuwi, ngusap ambegan saka jeroning atine, njerit karo luh:

'Romo Marcellus, endi pandonga panjenengan? Panjenengan wis nyerahake aku marang Gusti, nanging saiki aku lagi binasa; lan sing paling nyedhihaké, aku binasa ing njaba kandhang panjenengan lan adoh saka sedulur-sedulurku!'

Mangkono pangandikane wong lara kanthi nangis ing kutha Ancyra, lan Rama Suci ing biara krungu tangise lan ratapané banjur marang muridé Caesarius yèn salah siji sedulur sing dikirim ing misi lagi nandhang sangsara lan lara. Bapa mau banjur munggah lan ndedonga kanggo Paul, lan Paul langsung mari. Nanging Caesarius merhatiin wektu, lan nalika para sedulur padha bali, kabukten yèn Paul wis mari ing Ancyra pas jam nalika bapa suci, sing wis weruh sakdurungé yèn Paul bakal lara, lagi ndedonga kanggo Paul.

Nalika semana, Gusti Allah maringi pacekelan gedhe marang tanah. Panitèn lumbung biara, wong sing jenenge Malch, teka marang bapa sing kinurmatan lan nglaporake yèn gandum wis meh entek lan roti mung cukup kanggo sepuluh dina.

'Menehi,' wangsul sang wali, 'lan lakoni tugastamu, aja kuwatir apa-apa.'

Amarga pracaya yèn Sang Abas ngarep-arep roti bakal teka akèh saka panggonan adoh, Malch, miturut kabiasaané, terus mbagi roti saka gudang ora mung kanggo nyukupi kabutuhan para sedulur, nanging uga kanggo wong mlarat. Limang dina kliwat; saiki mung sithik roti sing isih ana ing gudang, lan Malch menyang abas maneh, nglaporake yen gandum wis meh entek. Nanging abas, kaya sing ditindakake kapisan, ngutus dheweke bali menyang tugase, maringi pitutur supaya ora kuwatir bab iku. Rong dina sawisé, ing lumbung wis ora ana apa-apa maneh, lan Malch bali marang sang abbot kanthi bingung. Sang bapa suci banjur munggah, menyang lumbung lan maréntahaké Malch mbukak lawangé.

Nanging Malch sumpah manawa ora ana siji biji gandum sing isih ana lan ora ana gunane mbukak kunci; sanadyan mangkono, dheweke tetep mbukak. Lan ing kono dheweke weruh lumbung gandum kebak macem-macem gandum, lan atine kebak wedi; sang resi banjur ngetokake dheweke amarga ora precaya. Lan wiwit wektu kuwi lumbung pangan ora tau entek nganti pacekitan rampung: sepira wae sing dipangan pangurus sajrone sedina, isuké isih kebak manèh. Lan kanthi cara iki, nalika pacekitan, Sang Rama Mulya ora mung maringi mangan marang sedulur-seduluré, nanging uga marang akèh wong mlarat lan wong papa, para lelungan lan para tamu sing teka saka adoh. Kabeh pakaryan Gusti sing ditindakake dening abdi Panjenengané, Marcellus, iku nggumunake, nanging isih ana kedadeyan sing luwih nggumunake maneh.

Ana wong jenenge Paulus – dudu sing wis kasebut mau, nanging Paulus liyane, sawijining biksu saka biara liya – sing nandhang lara abot, ngutus utusan marang sang wali kanthi panyuwunan supaya rawuh marang dheweke. Nalika tekan ing biara Markell, utusan mau nemokake dhèwèké lagi rembugan dogma gerejawi karo

---

[379] Saiki dikenal minangka Segara Ireng. Biyèn dijenengi Segara Axine, tegesé 'Sial', amarga prahuné; nanging nalika pesisiré alon-alon dienggoni déning wong Yunani, padha ngganti jenengé dadi Segara Euxine, tegesé 'Ramah Tamah'.

[380] Zlatnik (denarius emas) padha karo 25 denarius perak, yaiku watara 5 rubel 60 kopeck.

[381] Ankyra, saiki Angora, iku kutha kuna ing wewengkon Galatia ing Asia Cilik.

Uskup Kalsedonia[382] , lan sang wali ora bisa mangkat sowan marang wong sing lara nganti rampung rembugané karo uskup babagan urusan Gréja. Ing wektu sing padha, wong sing lara kuwi wis seda, lan nalika Romo Mulya teka, kabèh upacara kanggo almarhum wis rampung lan jenazahé lagi digawa metu kanggo dikubur. Kanthi iman sing gedhé, bapa suci ngangkat pandang jasmani lan rohani marang langit, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti ing kamar rahasia atiné, kaya biasané, lan nyelehaké tangané ing badan almarhum. Sawetara wong sing ana ing kono ngina ing batiné, kandha:

'Apa tuwa iki ora pracaya yen seduluré wis mati, nganti nyoba nganggo tangane?'

Nalika padha mikir kaya ngono, lan sang wong suci lagi nyentuh jenazah nganggo tangané, jenazah mau ujug-ujug urip manèh, munggah, lungguh ing ambené, lan miwiti ngomong. Kabeh wong padha kebak rasa wedi lan ngeri marang mujijat sing nggumunake iki, nanging sang pangarsa nglarang sapa waé sing ana ing kono supaya ora nyritakaké bab iki; sanadyan mangkono, kamulyan Gusti Allah lan karunia-Nya sing luhur ing sang pangarsa ora bisa disamaraké.

Kita uga kudu nyritakaké bab kuwasa lan wewenang sing diduwèni Sang Mulya Marcellus marang setan. Kaya bledug sing kabuwang déning angin kenceng, setan-setan mau diusir saka awaké wong liwat pandongané. Sawijining wektu, ana papat wong sing kesurupan setan, sing disiksa kanthi kejem déning setan, digawa marang dhèwèké, lan padha njerit marang sang wali:

'Paringana dhawuh supaya kita metu, awit panjenengan kagungan kuwasa kanggé kita!'

Nanging sang wali tetep meneng lan ora ndeleng marang wong-wong mau; piyambakipun mung ndedonga ing manahipun marang Gusti Allah:

'Gusti, welasana ciptaan Panjenengan!'

Panjenengané wis ngerti banget akal licíké setan-setan sing nyoba nggodha panjenengané supaya sombong nganggo tembung-tembungé sing ngapusi. Lan nalika sang wali meneng bae, setan-setan mau lunga, kalah déning asrah dhiri panjenengané.

Nanging sapa sing bakal bisa nyritakake kanthi rinci mujijat-mujijat bapa kita sing kinurmatan? Sapa sing bisa ngukur sih rahmaté Gusti sing nyawiji marang piyambakipun? Sapa sing bisa ngungkapaké iman agungé, sing ndadékaké piyambakipun bisa nindakake pakaryan-pakaryan kaya mangkono? Wektu ora bakal cukup kanggo nyritakake kabèh mau. Iki salah siji saka kaajaibané sing tanpa cacah, cukup kanggo pangajaran kita lan kanggo ngluhuraké Gusti Allah, sing nggumunaké ing para wali Panjenengané. Ing sawijining wektu, ing Bizantium, kobongan gedhé nyerang, lan kabèh kutha kobong, diukum déning Gusti Allah amarga dosa-dosa para wargané. Ora ana cara kanggo mateni kekuwatan geni sing ngamuk, sing nglindhes kabeh ing pusaran geni sing kenceng lan nggawe dadi abu. Ora ana pangarep-arep manawa sanadyan siji omah wae bakal slamet saka geni, amarga kabeh kutha wis kebak kobongan. Nalika ngerti bab iki, Marcellus sing Kinurmatan miwiti ndedonga, ngangkat tangané menyang langit lan netesake luh saka mripaté. Lan wusana, geni mau langsung mandheg lan ora nyebar maneh, lan separo kutha kaslametake, amarga kabèh kakuwatan geni mau dumadakan mati, kaya-kaya amarga udan gedhé, déning tetes-tetes luhé Marcellus sing Kinurmatan.

Sawisé kuwi, uga kedadeyan kaya ngéné. Ana bangsawan jenengé Ardavurius, putrané Aspar, sing atiné kejem lan pracaya Arian, nesu banget marang salah siji bawahané, jenengé John, lan kepéngin matèni dhèwèké. Amarga ora ana panggonan kanggo ndhelik, John mlayu menyang biaraé Sang Marcellus sing kinurmatan. Ardavuri krungu bab iki banjur ngutus abdi kanggo njupuk dhèwèké saka kana, nanging Pendeta Markell ora nyerahaké dhèwèké. Bangsawan kuwi manèh ngutus abdi marang Pendeta Markell karo panyuwunan—lan ing wektu sing padha ancaman—supaya nyerahaké John langsung, nanging Pendeta Markell ngusir abdi mau tanpa nggawa apa-apa. Banjur, amarga nesu, Ardavuri ngutus prajurit bersenjata kanggo mbuwang John kanthi paksa saka biara lan mateni sapa waé sing nolak nganggo pedhang. Mula, nalika para prajurit wis nyekel senjata lan ngubengi biara lan arep nabrak tembok, para sedulur biara padha teka marang sang wali lan kanthi nangis nyuwun supaya nyerahake John marang prajurit, supaya dheweke uga ora mati tanpa salah amarga John. Nanging bapak rohani iku ora nggatekake para sedulur (awit piyambakipun welas asih sanget lan boten kersa nyerahake tiyang sing tak berdosa dhateng pati), lan piyambakipun ngalih dhateng senjata rohani, daya Salib Suci; kanthi

[382] Chalcedon – sawijining kutha ing Asia Minor, ing pesisir Segara Marmara, misuwur minangka panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat.

nglindhungi awakipun piyambak, piyambakipun piyambak metu nemoni para prajurit. Lan langsung kabeh prajurit kakepung rasa wedi gedhe: padha weruh Salib kang sumunar kaya srengenge, lan ing sakupenge ana geni gedhe, kilat lan guntur. Padha mbuwang senjatane, banjur padha mlayu kanthi wedi marang sing ngutus. Nalika krungu bab iki, Ardavuri dhéwé kaget banget lan, sawisé nguwasani nesune, ngapura Yohanes.

Amarga wis kasebut ing kéné Ardavurius lan bapakné Aspar, ora ana salahé nyritakaké pati mau, kaya sing kaparingaké marang ingkang kinurmatan. Aspar, sing asalé saka suku Gothic[383] , mung kalah ing pangkat lan kakuwasan karo sang raja, lan mimpin kabèh tentara Yunani. Dheweke nduwé loro putra: sing tuwa, Ardavurius, lan sing enom, Patricius. Dheweke nyoba kanthi akèh cara kanggo nentang raja lan, bebarengan karo kabèh keluargané, nyimpen permusuhan marang kraton sacara rahasia; Aspar nyebabaké akèh karusakan marang Gréja Kristus kanthi mbiyantu para Arian. Raja Leo sing saleh lan tresna marang Kristus[384] , sing dikenal minangka Agung, andhap asor lan wedi marang Gusti Allah, lan nahan kahanan iki sawatara wektu, sawenehing amarga welas asih, lan sawenehing amarga kabèh kekuwatan tentara Yunani—ing antarané akèh wong Arian—setya marang kulawarga Aspar lan manut marang dhèwèké: Keturunan sing jahat iki wis ditakdirake bakal musna ora suwe sawisé kuwi. Marto Marcellus sing kinurmatan nduwé panglihatan bab dhèwèké ing sawijining impen: ana singa sing gelut karo ula, sing amba banget, nyabet nganggo buntuté lan menang. Singa sing kalah kuwi sedhih lan muter-muter ula mau tanpa guna, ora bisa nyilakaké apa-apa. Banjur loro-lorone—singa lan ula—padha ngaso amarga kesel amarga pertarungan. Sawisé sawatara wektu, singa wis ngaso lan nglumpukaké kekuwatané, dumadakan kaya tangi saka turu, nyerang ula kanthi nesu gedhé lan ngalahaké, nganti tiba ing lemah. Sawisé nyumurupi iki ing sawijining panglihatan, Abba Markell mènèhi ramalan yèn Aspar bakal mati ing tangan sang raja, bebarengan karo kabèh wargané; amarga singa sing dideleng mau minangka pratandha Sang Raja Leo, déné ula agung iku makili Aspar, sing saktenané kaya ula, nyilakaké Ortodoksi lan ngrusakaké kanthi kabecikané Arianisme. Ora suwe, panglihatan lan ramalan sang wali iku kelakon. Raja Leo sing saleh, lumantar welas asih lan kabecikané, kepéngin rujuk karo Aspar lan anak-anaké, ngowahi saka mungsuh dadi kanca, lan uga nyoba nuntun wong-wong mau marang kesalehan. Mulane, dhèwèké nglamar putriné Ariadne marang anak bungsu Aspar, Patricius, sing arep diangkat dadi penerusé, amarga dhèwèké ora nduwé anak lanang dhéwé lan ngrancang ngangkat menantu lanangé dadi raja. Nanging banjur muni gumam ing antarané wong-wong sing taat: kabèh padha wedi yèn Gréja Kristus bakal dihina nganti tekan pungkasan déning fitnah lan niat ala saka wong-wong Arian, amarga menantu raja iku wong Arian. Kabèh wong Ortodoks, sawisé padha kumpul bareng karo para uskup lan imam lan nggawa karo dhèwèké sesepuh suci Marcellus, padha menyang ngarsané raja ing hipodrom[385] lan ngandhani supaya ora ngangkat ahli waréh dadi pangrèk, nanging menantu raja kuduné mbatalaké ajaran Arian utawa, yèn péngin tetep ajaran kuwi, aja nampa jabatan kraton.

Kanggo nenangake rakyat, Raja Leo janji kanthi sakabehe cara bakal mbalekake menantune menyang iman Ortodoks. Sanadyan menantu mau, amarga licik, mlebu iman sing bener, gumregahing rakyat ora surut. Ing wektu kuwi, intrik lan niat ala Aspar kabuka – kabukten yèn dhèwèké ora mung ngidam mahkota kraton, nanging uga bebarengan karo anak-anaké ngupaya njupuk sirah raja lan arep matèni dhèwèké. Banjur kabèh wong padha mbrontak marang omahé Aspar, ora bisa nampa pengkhianatane, lan padha ngupaya saben cara kanggo mbasmi dhèwèké; nanging Aspar, amarga wedi, mlayu karo anak-anaké menyang Kalsedonia lan ndhelik ing gréja martir Euphemia, déné akèh prajurit padha ngubengi gréja lan njaga keamanané. Nanging, sawisé krungu tembung damai saka sang raja, dhèwèké metu saka kono lan bali manèh menyang Konstantinopel. Sawisé sawatara wektu, Aspar dhéwé lan anaké Ardavuri dipatèni déning Zeno miturut dhawuh sang raja; dene menantu raja, Patricius, diasingake, lan putri Ariadne, sing wis tunangan karo dheweke, dipingpin karo Zeno, sing sakbanjure, sawisé seda Raja Leo, njupuk alih karajan Yunani[386] . Mangkono musnah omahe Aspar sing jahat, dikalahake dening Leo – manut ramalan sang wali.

---

[383] Wong Goth – sawijining suku Jermani sing wiwitane manggon ing sisih kidul-wétan Segara Baltik. Banjur padha pecah dadi klompok wétan lan kulon lan padha manggon meh ing saindenging Éropah. Wong Goth nampa agama Kristen, nanging ing wangun sing nyimpang – yaiku Ariyan.

[384] Dheweke mrentah saka taun 457 nganti 474.

[385] Hippodrome iku panggonan kanggo pacuan jaran; uga digunakake kanggo kabèh jinis kumpul umum sing gedhé.

[386] Zeno mrentah saka taun 474 nganti 476.

Nanging ayo padha bali maneh marang Marcellus ingkang Kinurmatan. Nalika para umat, bebarengan karo para uskup lan para presbiter, uga Marcellus ingkang Kinurmatan, padha lumaku menyang Raja Leo ing hippodrome, akèh wong pracaya diparingi kalodhangan ndeleng kepiyé Malaikaté Gusti Allah, ing wangun priya enom sing ayu, nganggo sandhangan putih lan nganggo sabuk emas, ngancani Santo Marcellus lan nyangga lengené; padha weruh iki sajrone wektu nalika piyambaké mlaku bareng wong-wong lan nalika bali, nganti tekan lawang omahé. Sawisé nggawa dhèwèké tekan lawang, Malaikat mau dadi ora katon. Saka kéné cetha sepira tresnané Gusti marang bapa kita Marcellus sing pinaringan berkah, awit Panjenengané ngutus malaékat-malaékaté kanggo ngladèni Marcellus, nuntun lan nglindhungi piyambak nalika lelampahané. Lan tembung Kitab Suci kawujud ing dhèwèké : *'Panjenengané bakal paring dhawuh marang malaikat-malaikaté babagan kowé—kanggo njaga kowé ing kabèh dalanmu'* (Mazmur 90:11).

Sawisé nglakoni urip asketis monastik suwéné nem puluh taun, Marcellus sing kinurmatan pungkasané nyedhak marang pangliwatané sing pinaringan berkah. Lan piyambakipun dipunpadhakaké kaliyan para nabi ing pangertosanipun, kaliyan para patriark ing iman lan kapitadosan ingkang kiyat dhumateng Gusti, sarta kaliyan para martir ing pangurmatan daging saben dinten; ing panglihatan dhumateng Gusti piyambakipun dipunpadhakaké kaliyan nabi Musa, ingkang sami ing sih-rahmat, kalem —kanggo Daud; ing semangat iman, marang Rasul Petrus; ing kasucian lan teologi, marang Yohanes; lan ing sih marang marasaké, marang kabèh Rasul, amarga dhèwèké dadi sumber marasaké lan kali berkah kang nggumunake tumrap kabèh mau. Nalika Sang Rama mulya nggladrah ing amben lara, akèh para biksu padha ngubengi piyambakipun kanthi nangis. Ing antawisipun ana sawijining Lucian, saking keturunan bangsawan, ingkang sampun nilar kabèh bab donya, mlebet ing gesang biksuan lan unggul saking liyan ing gesang mulya; kanthi nangis luwih pedhes tinimbang liyane, dhèwèké nyuwun marang sang wali supaya ora ninggalaké dhèwèké tanpa pitutur, kaya prau tanpa nahkoda sing bakal kaserang ing segara urip donya iki, ing antarané ombak godaan, nanging nggawa dhèwèké bebarengan. Nalika ndelok dhèwèké, Sang Rama Mulya ngendika:

'Tenang atimu, anakku, awit ora suwe sawisé aku lunga, kowe uga bakal ngetutaké tapak-tapakku.'

Para abbot lan biksu padha nglumpuk saka biara-biara sacedhaké, déné para uskup lan bangsawan teka saka kutha karajan kanggo sowan marang sang wali sing lagi lara lan maringi ciuman pamungkas. Romo Agung, nanging, maringi piwulang sing pantes marang saben wong lan rembugan dawa karo wong-wong mau bab kabecikan jiwa lan gesang langgeng. Banjur panjenengané nyuwun supaya padha lunga sedhela, kaya arep turu sethithik. Sawisé kabèh lunga, dhèwèké klelep ing turu sing berkah lan langgeng, nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti Allah[387] . Dhèwèké dikubur ing gréja sing wis dhèwèké dhéwé bangun. Sang Lucian sing Mulya nangis tanpa kendhat ing sangisoring peti jenazahé, lan ing dina kaping lima Sang Pendeta muncul marang dhèwèké ing sawijining panglihatan lan kandha:

'Ngapa kowe sedhih? Apa kowe ora pracaya yèn aku wis nyuwun marang Gusti Allah kanggo kowe, lan yèn kowe bakal enggal ana karo aku?'

Ing dina katelu sawisé wahyu iki, Lucian séda ing pangayomaning Gusti, wolung dina sawisé bapak lan pangajaré. Mangkono, sanadyan sawisé séda, Sang Marcellus sing kinurmatan nepati ramalané, kanthi cepet nggawa murid kesayangane Lucian marang dhèwèké, kaya sing wis dijanjèkaké, lan ngetokaké dhiri ing ngarsané para wali, sing sajroning uripé sing kebak kabecikan dhèwèké dipadhakaké karo wong-wong mau, marang Sang Luwih Suci saka kabèh Para Wali, Gustiné, ing kabungahan lan kabagyan langgeng; muga-muga kita uga, lumantar pandongané, dianggep pantes nampa iki, kanthi sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang mugi pinunjul kamulyané salawas-lawase. Amén.

Uripé Sang Marcellus sing Kinurmatan, Sang Mark sing Urip ing Gua, lan Teofilus sing Nangis.

Dipepering ing tanggal 29 Desember

[387] Marcellus sing Kinurmatan seda watara taun 486.

Bukti paling apik saka jaman nalika sang Mark sing kabegjan urip yaiku kasunyatan manawa, nalika piyambakipun isih urip, relik suci bapak kita sing kinurmatan, Theodosius, dipindhahake saka guwa menyang gréja agung sing suci. Sawisé nampa cara urip malaékat sing suci, Berkah Mark manggon ing guwa lan urip ing kana, nyawisaké awaké dhéwé kanggo nggali akèh kamar nganggo tangané dhéwé, ora mung kanggo latihan pandonga[388] , nanging uga kanggo panguburan sedulur sing wis seda, nggawa lemah sing digali mau nganggo pundhaké. Mangkono piyambakipun makarya tanpa kendhat ing pakaryan ilahi punika, ngentosi ganjaran ageng ing swarga, nanging boten kepengin nampi ing donya; amargi saben ana tiyang meksa piyambakipun nampi pituwas saking pakaryanipun, piyambakipun langsung maringi dhateng tiyang mlarat. Saliyane iku, sing kabegjan mau ngiket awaké nganggo sabuk wesi, sing dienggo sajrone uripé, nglampahi awan lan bengi kanggo ndedonga. Saliyane pandonga sing ora kendhat, Markus sing pinaringan berkah uga nindakake puasa kang ketat; amarga Gusti piyambak nggabungake puasa karo pandonga[389] ; mulane, bapa sing kinurmatan malah ngombe banyu kanthi irit saka salib tembaga sing bolong ing njero, diukur nganggo ukuran sing adil iki. Kanthi cara iki , dhèwèké pungkasane ngalahaké mungsuh kuna saka umat manungsa, 'sing ngidam marang roh'[390] , matèni dagingé, ora mung liwat pangurungan, nanging uga liwat gawe lan belenggu, nahan turu lan luwe, ora mung meneng ing guwa peteng, nanging uga liwat nggali lemah, sabuk wesi, jaga bengi lan puasa. Ningali ing wujud malaikat, sang wali ing pakaryané ngetokaké yèn dhèwèké kaya tan ana badan, saéngga dhèwèké ora wedi pati; malah pati wedi swarané, kaya trompèté Archangel, amarga bapak kita sing kinurmatan, Markus, nampa saka Gusti kuwasa mujijat sing nganti wong mati manut dhawuhé, kaya sing kabukten déning akèh mujijat. Ing sawijining wektu, nalika piyambakipun lagi nggali kuburan kaya biasané, piyambakipun krasa kesel sawisé makarya suwé lan nggawé kuburan kuwi dadi sempit lan ora cukup amba. Kebeneran ana sawijining biksu sing sakdurungé lara banjur seda, lan ora ana panggonan liya kanggo panguburané kajaba kuburan sing digali Mark. Mayit mau digawa mlebu guwa, lan meh ora muat dilebokake ing kuburan sing sempit. Banjur para sedulur wiwit nggrundel marang Markus, kandha manawa amarga kuburané sempit, padha ora bisa ngubur mayit mau kanthi becik utawa nyawurake lenga marang dhèwèké. Nanging pertapa mau nyuwun pangapunten kanthi andhap asor lan kandha:

'Nyuwun pangapunten, para bapa; amarga kekuwatanku sing sithik, aku durung rampung nggali kuburan.'

Nanging padha terus nyalahake lan ngremehake dheweke luwih parah. Banjur sing pinaringan berkah kandha marang wong mati:

'Sedulur, amarga papané sempit banget, geser dhisik awakmu dhéwé lan sawisé nampa lenga, tumpahna ing awakmu dhéwé.'

Wong mati kuwi langsung ngulur tangané, lan sakwise munggah sethithik, nampa lenga mau, ngolesi pasuryan lan dhadha nganggo wangun salib, banjur mbalèkake wadhahé; banjur ing ngarepé kabèh wong, dhèwèké nggleleng, nyetel awaké, lan ngaso.

Nalika padha nyekseni mujijat sing nggumunake kaya ngono, kabèh padha kaget lan kagum banget.

Ing wektu liyane, sawijining sedulur seda sawisé lara suwé. Salah siji kancané ngusap awaké nganggo spons, kaya adat, banjur mlebu guwa, kepéngin ndeleng panggonan sing bakal dadi papan istirahaté awak kancané sing dikasihi, lan takon marang resi Mark sing pinaringan berkah bab kuwi.

Pertapa sing suci mangsuli:

'Mlaku lan kandhaa marang sedulurmu supaya ngenteni nganti esuk sesuk, nalika aku nggali kuburan kanggo dheweke, banjur dheweke bakal mlebu ing pangasoan urip langgeng.'

"Bapa," mangsuli seduluré marang sang pertapa, "aku wis ngresiki awaké sing wis seda nganggo busa; marang sapa dhèwèké kowe parèng ngandhani iki?"

'Kowe bisa weruh panggonané durung siap,' Mark ngendika manèh marang dhèwèké, 'lan aku kandha marang kowe: mlayu lan kandhaa marang almarhum: mangkéné kandhané wong dosané Mark marang kowe: sedulur, tetep kéné sedina iki, nalika aku nyiyapaké kuburan kanggo kowe, lan sawisé kuwi aku bakal maringi kabar, lan sesuk kowe bakal lunga marang Kristus, kang kowe ngarep-arep.'

---

[388] Para biksu ing Biara Gua Kiev nduwèni kabiasaan mundur menyang guwa kanggo ndedonga piyambakan. Kanggo kuwi, padha ngukir pangungsèn ing témbok guwa, sing saiki isih katon ing guwa-guwa mau.

[389] Kaya sing katon saka pangandikane Gusti Yesus Kristus babagan ngusir setan: *'Jenis iki ora bisa diusir kajaba kanthi pandonga lan nglakoni puasa'* (Matt. 17:21).

[390] Yaiku daging, sing tansah mungsuh Roh (Gal. 5:17).

Sedulur mau manut lan nalika tekan ing biara, panjenengané weruh kabèh komunitas lagi nindakake kidungan adat kanggo almarhum. Banjur panjenengané kandha marang almarhum:

'Sedulur! Markus kandha yèn kuburanmu durung siap; mula enteni kéné nganti sesuk.'

Baru wae dheweke ngucapake tembung-tembung mau, kang nggumunake kabeh wong, wong mati kuwi langsung mbukak mripate, lan nyawane bali marang dheweke. Lan dheweke tetep urip ing dina kuwi lan bengi sabanjure, ora ngucapake sepatah tembung marang sapa wae, mung ndelok nganggo mripat sing mbukak. Lan ing esuk, sedulur kuwi maneh menyang guwa kanggo ndeleng apa panggonane wis disiapake. Santo Markus kandha marang dheweke:

'Mlaku lan kandhaa marang wong sing wis urip maneh: Markus kandha marang kowe: tinggalna urip sing sementara iki lan mlebu ing sing langgeng; pasrahna rohmu marang Gusti, lan awakmu dikubur ing kéné ing guwa bebarengan karo para bapa suci. Amarga delengen, kuburan wis siap kanggo kowe.'

Saduluré mau, sawisé bali, nyritakaké kabèh mau marang wong sing wis urip manèh; dhèwèké langsung nutup mripaté, nyerahaké rohé ing tangané Gusti Allah, lan dikubur kanthi pakurmatan ing guwa, ing kuburan sing wis disiapaké. Lan kabèh padha gumun marang mujijat sing paling mulya iki, kepiyé wong mati kuwi urip manèh miturut dhawuhé wong sing pinunjul mau lan mati manèh miturut dhawuhé, lan padha ngluhuraké Gusti Allah kanthi khusyuk.

Ing wektu liyane, kedadéan kaya mangkéné. Ing Biara Pechersk sing padha ana loro sedulur, Yohanes lan Teofilus, sing padha nduwèni katresnan sing tulus marang siji lan sijiné; wiwit isih enom padha nduwèni pikiran siji ing kabèh bab lan padha ngabdi marang Gusti kanthi semangat sing padha. Padha nyuwun marang Sang Markus supaya nggali kuburan bebarengan kanggo panguburané nalika Gusti maringi dhawuh supaya padha seda. Sawisé suwe, sedulur tuwa, Theophilus, lunga ngurusi urusan biara, déné sedulur enom, Yohanes, sawisé nyenengaké Gusti, lara, seda, lan dikubur ing guwa ing Biara Pechersk ing panggonan sing wis disiapaké. Sawisé sawetara dina, Theophilus bali lan nalika krungu kabar yèn adhine wis seda, dhèwèké sedhih banget. Dhèwèké nggawa sawetara sedulur menyang guwa, kepéngin weruh ing endi almarhum dikubur. Nanging nalika dhèwèké weruh yèn adhine dikubur ing kuburan bebarengan ing panggonan ndhuwur, Theophilus nesu lan wiwit nggrundel marang Markus kanthi atiné pait, kandha:

'Ngapa kowe nyelehake adhiku ing panggonanku, amarga aku luwih tuwa tinimbang dhèwèké!'

Nanging wong sing manggon ing guwa sing andhap asor iku nyembah marang dheweke lan kandha:

'Nyuwun pangapunten, sedulur, aku wis dosa.'

Banjur, nalika ngadhep marang almarhum, dhèwèké kandha:

'Adhiku, tangi lan pasrahna panggonan iki marang kakangmu; kowe dhewe ngglethik ing panggonan ngisor.'

Lan langsung, nalika wong sing pinaringan berkah kuwi ngendika, wong mati kuwi tangi lan nglempèk ing amben ngisor. Kabeh wong sing teka bareng Teofilus nyekseni mujijat iki lan padha ketekanan rasa wedi lan ajrih sing gedhé. Bab sedulur sing wis nggrundel marang Sang Markus sing kasucèn, dhèwèké tiba ing sikilé, nyuwun pangapura: 'Aku wis dosa, Rama, amarga maksa sedulurku pindhah saka panggonané,' pangandikane, 'mugi panjenengan paring dhawuh supaya dhèwèké turu manèh ing panggonané sing biyèn.'

Nanging sing kasucèk wangsuli marang dhèwèké:

'Gusti piyambakipun sampun nyusun supados badanipun tiyang seda punika saged nampilaké katresnan ingkang taksih kagunganipun dhumateng panjenengan sanadyan sawisé seda, kanthi manut marang kaluhuran panjenengan lan pindhah saking péranganing dhuwur kuburan umum ingkang dipun sediyakaké kanggé panjenengan kalih.' Gusti Allah wis nyusun kahanan iki kanggo mungkasi permusuhan sing muncul ing antarané kita amarga kowe nggrundel, lan supaya kowe ora nduwé niat ala utawa kebencian marang aku. Bab nguripaké wong mati, iku pakaryané Gusti Allah; nanging aku iki wong sing dosa, mula aku ora bisa kandha marang wong sing wis mati iki: 'Munggah lan turu manèh ing panggonan ndhuwur.' Parentahna: apa dhèwèké ora bakal manut marang panjenengan? Uga mangertèni yèn panjenengan ora pantes wis ninggal guwa iki, supaya panjenengan langsung waris pangkat tuwa lan langsung dibaringaké ing kéné. Nanging amarga panjenengan durung siap lunga, mangkat lan ngopeni kaslametan atimu, lan sawisé sawetara dina panjenengan bakal digawa menyang kéné.

Krungu kuwi, Teofilus kebak sedhih, nganti yakin yèn dhèwèké bakal tiba lan mati ing papan kuwi, lan ora ngarep-arep bisa tekan biara. Kanthi angel dhèwèké bisa nguwasani manèh, bali menyang selé, lan nyawisaké

awaké kanggo nangis tanpa kendhat. Dhèwèké mènèhaké kabèh kagungané, mung nyimpen siji klambi lan jubah kanggo dhèwèké dhéwé. Saben dina dhèwèké ngentèni wayahe mati, lan ora ana sing bisa nyegah dhèwèké supaya ora nangis kenceng; wong-wong sing nyoba nglipur malah ndadèkaké dhèwèké nangis luwih banter. Uga ora ana sing bisa mbujuk dhèwèké nyicipi panganan enak: luhé dadi roti siang lan bengi (Mazmur 41:4). Nalika esuk sumunar, dhèwèké adus rai nganggo luhé lan kandha:

'Aku ora ngerti apa aku bakal urip nganti weruh sonten.'

Lan nalika bengi teka, dhèwèké manèh nggelapake padhanging mripaté karo luh, kandha:

'Sapa sing ngerti apa aku bakal urip nganti esuk iki!' Akeh wong, sawise tangi esuk, ora tekan sonten utawa turu liyane kajaba pati; lan akeh wong, sawise turu, ora tangi maneh saka amben. Dadi, kepiye aku bisa ngarep-arep tetep urip, amarga wis nampa kabar yen aku bakal mati ora suwe maneh?

Lan kanthi terus-terusan nangis lan puasa, dhèwèké ndedonga supaya Gusti, ing kabecikané sing tanpa wates, maringi wektu kanggo tobat. Sawisé pirang-pirang taun nindakake kaya ngono, awaké wis kélangan tenaga nganti balungé katon, lan paningalé ilang amarga akèh nangis.

Bapak kita sing kinurmatan, Markus, nalika wis nyawang wayahe pamit marang Gusti, ngundang Teofilus lan kandha marang dheweke:

'Ampunana aku, sedulur, amarga wis marakake kowe sedhih banget, lan ndedongaa marang Gusti kanggo aku, awit, delengen, aku wis arep ninggal donya iki.' Yen aku duwe kawani, aku ora bakal lali ndedonga marang Gusti kanggo kowe, supaya Panjenengané maringi kita loro bisa nyawang Wajahé sing paling suci, bisa ketemu maneh ing kana, lan manggon bebarengan karo para bapa kita sing kinurmatan, Antonius lan Teodosius saka Gua.

Theophilus, nanging, mangsuli marang dhèwèké karo luh:

'Kok Panjenengan ninggalake kula, Rama? Mugi Panjenengan nggawa kula bebarengan, utawa paringi kula panglihatan ing mriki. Kula mangertos menawa amarga dosa-dosa kula, mesthine kula wis tiba mati ing guwa sadurunge Panjenengan nguripake adhik kula ingkang sampun seda; nanging amarga pandonga Panjenengan ingkang suci, Gusti Allah paring pangapura dhumateng kula, ngentosi tobat kula. Lan saiki panjenengan saged maringi kula punapa ingkang kula nyuwun: supados kula saged mèlu panjenengan dhateng Gusti, utawi saged pulih panglihatan kula."

'Aja sedhih, sedulur,' wangsulé Sang Markus sing Kinurmatan, 'kawit kowe kabut mripat jasmanimu demi Gusti, awit mripat rohani kowe wis weruh lan nduwèni pangerten sejati, lan aku nganggep kabegjan dadi sabab kabuta kowe: Aku wis maringi pratandha pati kowe, kanthi kepinginan sing migunani kanggo jiwamu, lan kepengin ngendhegake kesombongan dagingmu supaya dadi andhap asor, amarga *'manah sing remuk lan gentir'* (lan dudu sing sombong amarga sepuh) *'kowe ora bakal ngremehake, ya Gusti'* (Mazmur 50:19). Mula saka iku, kowe ora perlu ndeleng pepadhang sing sirna iki, nanging nyuwun marang Gusti supaya kowe bisa nyumurupi kamulyané ing pepadhang langgeng. Lan aja kepéngin mati: pati bakal teka, sanajan nglawan kersamu. Nanging, iki dadi pratandha tumrap pamitanmu: telung dina sadurunge seda, kabuta-anmu bakal mari, lan kowe bakal pamitan marang Gusti kanthi bisa ndeleng, lan ing kana kowe bakal nyawang pepadhang kang tanpa wates lan kamulyan kang ora bisa diandharake.

[391]Sawisé ninggalaké ramalan iki babagan pangliyané Teofilus, bapak kita sing kinurmatan, Markus, piyambakipun ngakhiri urip donyané ing Gusti lan lumebèng gesang langgeng ing swarga, bebarengan karo Panganggit Kebangkitan, Yesus Kristus, lan kabèh nabi suci, minangka wong sing maréntahaké wong mati lan ngandharaké ramalan. Relik suci kang gaib iku disimpen ing guwa ing ngendi piyambakipun nyadak kuburé dhéwé, lan maringi panyembuhan kang ora entek marang sapa waé sing teka kanthi pracaya menyang makam kang kinurmatan; Ana uga ing kono ranté wesi sing dienggo dening Sang Mulya, lan salib tembaga sing digunakaké kanggo ngombe banyu, lan sing wis disucèkaké banget nganggo lambéné nganti diparingi daya mujijat. Sapa waé sing teka kanthi iman lan nalika puasa ngombe banyu suci saka Salib Mulya iki bakal nampa panyembuhan mujijat, luwih mesthi tinimbang saka banyu obat apa waé.

Bab Romo Theophilus sing Begja, tangisé saya banter; dhèwèké nangis kecut atiné amarga pisah saka bapak lan guru panutané, Romo Markus, lan uga amarga pati dhéwé sing saben dina diarep-arep. Eling marang ramalané wong sing manggon ing guwa, dhèwèké ngucuraké kali-kali luh, nanging malah saya akèh amarga kuwi.

---

[391] Yaiku Panjenengané sing miwiti kebangkitan, sing sepisanan tangi saka pati.

Sing Mulya Teofilus nduwèni kabiasaan: saben dhèwèké ndedonga lan luh kang akèh mili saka mripaté, dhèwèké nyelehaké wadhah ing sangisoringé, lan dhèwèké nangis ing wadhah kuwi; lan sajroning pirang-pirang taun wadhah kuwi kebak luhé. Ora suwe paningalé bali manèh, manut janji Sang Markus sing kinurmatan. Banjur Teofilus mangertèni yèn pati panjenengané wis cedhak. Mula saka iku, panjenengané miwiti ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya luhé kersa ditrima, lan kanthi ngangkat tangané marang langit, panjenengané ngendika kaya mangkéné:

'Ya Gusti, Pangasihi Manungsa, Gusti Yesus Kristus, Allah kawicaksanan! Panjenengan ingkang boten kepengin pati para dosa, nanging ngentosi pangowahanipun; Panjenengan ingkang mangertos kelemahan kita, Sang Prabu Suci, Panglipur Leres, Kaséhatan para lara, Kaselamatan para dosa, Kekiyatan para kesel, lan Pangungkit para ingkang ambruk—kula ndedonga dhumateng Panjenengan ing wekdal punika! Tumindakna welas asih Panjenengan marang aku sing ora pantes iki, lan tampi tumpahan luh paitku! Cemplungna marang aku jeroning kabecikan Panjenengan sing tanpa entek, lan paringana supaya aku ora kaparingi cobaan ing ujianing gesang donya iki[392] lan ora tiba ing sangisoring kuwasa pangeran pepeteng, lumantar pandonga para wali agung Panjenengan, para bapa kita sing kinurmatan, Antonius lan Teodosius saka Gua, lan kabèh para wali sing wis nyenengake Panjenengan wiwit jaman mbiyèn.

Nalika Theophilus sing pinaringan berkah wis ngucapake pandonga iki, Malaikaté Gusti Allah katon marang dhèwèké ing wujud priya enom sing ayu lan kandha:

'Kowe ndedonga kanthi becik, Teofilus, nanging kenapa kowe ngetokake kabanggaan babagan cacahing luh sing wis kowe tetesake?'

Lan Malaikat mau nuduhaké marang dhèwèké kendi dhéwé, sing luwih gedhé tinimbang kendiné Theophilus, kebak ambu wangi kaya myrrh sing larang regané.

"Iki luhmu," ujare Malaikat, "sing metu saka atimu nalika ndedonga marang Gusti Allah lan kowe ngusap nganggo tanganmu, utawa andhuk, utawa sandhangamu, utawa sing tiba saka mripatmu menyang lemah. Aku wis nglumpukaké kabèh mau ing wadhah iki lan ngreksa miturut dhawuhé Gustiku lan Penciptaku. Lan saiki aku dikirim kanggo nggawa kabar kabungahan marang kowe, supaya kowe bisa lunga kanthi kabungahan marang Panjenengané sing ngendika: *'Berkah iku tumrap wong-wong sing sedhih, amarga bakal diparingi panglipur'* (Matéus 5:4).

Sawisé ngendika mangkono lan ninggalaké wadah mau ing panggonané, Malaikat iku dadi ora katon. Sing Mulya Teofilus, sawisé nyaur abas, nyritakaké marang dhèwèké bab rawuhé Malaékat lan pangandikane, lan uga nampilaké loro wadhah kang kebak luh: siji luhé dhèwèké dhéwé, lan sijiné luhé Malaékat, kang mberdayakaké ambu luwih wangi tinimbang minèk apa waé, lan nyuwun supaya nalika dhèwèké séda, loro-loroné wadhah mau diusung ing badané. Ing dina katelu sawisé paningalé mulih, piyambakipun mangkat menyang Gusti Allah kanggé nyawang Trinitas Agung. Jasadé sing kinurmatan dipundumun ing guwa, sacedhak saduluré sing dipun tresnani, , sang John sing kabegjan, sacedhak Markus sing kinurmatan. Lan padha ngolesi dheweke nganggo 'Wadah Malaikat', sing banjur nggawe guwa kabèh kebak wangi. Banjur padha nyawurake wadah liyane kang isiné luh marang dheweke, supaya sing wis nandur ing bumi kanthi luh bisa ngundhuh ing swarga kanthi kabungahan. Panjenengané nampi kabungahan iki lumantar perantaraan guruné sing kinurmatan, Markus sing manggon ing guwa lan mujijat, lan lumantar sih rahmaté Gusti Allah, panjenengané nampi panglipur kabèh; marang Panjenengané, sing dimulyakaké ing Tritunggal, kabèh kamulyan pantes diparingaké, saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates. Amin.

Peringatan Sang Thaddeus sing Mulya, Pangakun Iman[393]

Dipeperingati tanggal 29 Desember

[392] Tembung 'mytharstvo' sacara harfiah tegesé: kantor bea cukai ing ngendi bea dipungut; kanthi perluasan, dadi panggonan pemerasan lan penindasan. Ing makna spiritual, tembung 'mytharstvo' nuduhaké marang sangsara jiwa nalika ninggalaké awak, sadurungé paukumané Gusti Allah marang jiwa mau, kang ditindakaké ing udara déning roh-roh jahat.

Sing Mulya Tadeus urip nalika jaman panganiayaan ikonoklasme. Nalika piyambakipun, bebarengan kaliyan sanès-sanès, kacekel lan digawa menyang pangadilan, para ikonoklasme sing jahat nyoba meksa piyambakipun supaya nginjak ikon suci, nanging boten saged. Mula padha nindakake iki: padha nyelehake ikon Sang Juruwilujeng ing lemah lan kanthi paksa nyelehake Santo Tadeus ing dhuwure; sanadyan piyambakipun nolak kanthi sakabehe kekuwatan, piyambakipun tetep kapaksa, nglawan karsa, nginjak ing ikon suci mau amarga dipeksa dening wong-wong kuwat. Banjur penyiksa kandha marang piyambakipun:

'Kowe saiki nginjak-nginjak ikoné Kristusmu dhéwé; kenapa kowe isih nolak kita? Saiki kowe kudu sarujuk karo kita.'

Nanging pangakune Kristus mangsuli:

'Heh kowe wong sing terkutuk, jahat, kebak rereged! Aku ora nindakake iki kanthi kersaku dhéwé—adoh saka aku—nanging aku dipaksa kanthi kekerasan liwat pengkhianatan lan paukumanmu sing ora adil. Aku, nanging, nyembah ikoné Kristus Gustiku, lan aku nyiumé, lan aku kepéngin mati kanthi kabungahan kanggo iku.'

Isin karo tembung-tembung kuwi, sang penyiksa jahat mréntahaké supaya sang wali dipukul nganggo tongkat nganti seda. Lan nalika padha mutusaké yèn dhèwèké wis seda, padha nyeret dhèwèké metu saka kutha nganggo sikilé. Diseret kaya wong mati liwat pasar lan lumèr, Sang Wali Tadèus dibuwang ing sangisoring témbok kutha. Salah siji wong Kristen sing taat nemokake dhèwèké ing kana lan ngumbah lendhut saka awaké nalika dhèwèké isih ambegan. Sawisé kuwi, Santo Tadeus urip telung dina manèh lan nyerahaké nyawané marang Gusti[394] .

12 Januari

30 Desember (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Anisia, Perawan

Diperangeti tanggal 30 Desember

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Maximian sing jahat[395] , ana ing kutha mulya Thessalonica[396] sawijining cah wadon enom, aranè Anisia, putri saka wong tuwa Kristen sugih sing ngopeni dheweke kanthi ajrih marang Gusti, supaya dheweke tuwuh ing kabecikan luwih cepet tinimbang umuré, amarga wong tuwané maringi panganan kabeneran iman lan taqwa tinimbang susu. Nalika masa bayi wis rampung lan Anisia wis tuwuh dadi cah wadon enom sing ayu, wong tuwane kanthi tliti mulang dheweke kabèh kawicaksanan Kitab Suci. Amarga diparingi kapinteran, Anisia sinau kabèh kanthi cepet lan gampang lan ngasilaké woh sing pantes saka pangetahuane ing tumindaké. Kawusuhan karo Rohé Gusti Allah , dhèwèké nduwèni watak malaékat sejati, déné pasuryané sumunar kanthi kaéndahan sing ora ana tandhingané. Ing wektu kuwi, dhèwèké arang ninggal omah lan nyumputaké kaéndahan mudané ing kamaré, asring kandha marang dhèwèké dhéwé kanthi sedhih:

'O urip mudha kang ngapusi, kang ngrusakake sawenehing wong lan dirusakake dening wong liya! Tuwa iku becik, nanging, aduh aku! Dauné wektu ngisi aku kasedhihan, amarga aku kudu ngenteni pirang-pirang taun kanggo kuwi; pirang-pirang taun misahake aku saka swarga!'

Lan Anisia ora nate mandheg nyuwun pitulungan marang Kristus, sujud ing dhamparan lan ngucurake luh kang akèh ing lemah. Nalika wong tuwané séda lan dhèwèké dadi ahli waris ing tanahé bapaké, dhèwèké wiwit

---

[393] 'Confessors' iku wong-wong sing nalika panganiayaan amarga iman kanthi terang-terangan ngakoni yèn dhèwèké Kristen lan nahan sangsara, nanging slamet. Dhèwèké diurmati banget ing antaranè umat Kristen: mula maringi hak kanggo nggabungaké manèh marang Gréja wong-wong sing wis mbalik kapercayan utawa wis nyatakaké mbalèk saka iman.

[394] Sing Mulya Thaddeus Sang Pangakuan seda ing taun 818.

[395] Kaisar Maximian mrentah wiwit taun 284 nganti 305.

[396] Thessaloniki – sawijining kutha kuna sing wigati banget ing Makedonia, dumunung ing jero Teluk Thessaloniki utawa Teluk Ferla sing luwih amba ing Segara Aegea (Kepulauan). Saiki, kutha iki, sing dikenal minangka Thessaloniki, sawisé Konstantinopel, dadi pusat perdagangan lan manufaktur paling utama ing Turki Éropa, kanthi populasi sing akèh banget.

mikir apa sing kudu ditindakake karo bandhané. Amarga wong tuwane wis nglumpukake bandha perak lan emas sing akèh, tanah pertanian sing amba, ternak sing gedhé banget, budhak lanang lan wadon sing ora kaétung, sandhangan sutra lan kain sulaman emas sing regane ora kaétung, lan piranti emas sing dihias nganggo mutiara lan watu permata, padhang ing kamulyané. Ndeleng kabèh kuwi, Santa Anisia kandha:

'Kepiye carane wong bisa slamet ing tengahing akèh bandha donya iki? Kepiye carane wong bisa nginjak sirah ula kuna, ya iku setan, lan ngungkuli kekuwatane? Nanging aku wis ngerti apa sing kudu tak lakoni: aku bakal nggunakake licíké ula mau kanggo nglawan dhèwèké. Kaya déné dhèwèké saben taun nganyari awaké dhéwé kanthi nglupas kulit lawas, mangkono uga aku bakal mbusak bandha-bandhaku. Amarga bandha mau nimbulaké cilaka gedhé marang sapa waé sing migunakaké kanggo ala lan mateni kabèh sing nyimpené nganggo racun sing ora bisa mari; déné wong cilik ati lan ora welas asih kabèh kacekel ing belenggu lan jaringé. Pamilikan tanah marakake nesu lan nuntun marang nglumpukake bandha liwat tipu daya lan cara sing ora adil; sandhangan rega larang mulangake tingkah sombong lan nuntun wong menyang dosa; rante lan kalung emas meksa wong ngunggahake sirah kanthi bangga, amarga padha kepengin dideleng lan dipuji wong liya. Mangkéné caraku ngadhepi kabèh mau: Aku bakal dadi tuan alamiahé, sadurungé padha nguwasani aku kanthi cara sing ora alamiah. Aku bakal tenan-tenan dadi tuan lan mènèhaké kabèh mau kanggo kabecikan bebarengan, nalika ing wektu sing padha nyingkiri godaan-godaan sing ditimbulaké. Aku bakal nemokake pangayoman sing kuwat kanggo kuwi: aku bakal nyerahake kuwi, kaya marang kas, marang omahé para janda, anak yatim, lan wong mlarat. Lan Setya Penjaminé, Gusti, sing bakal mberkahi aku ora mung kaping pindho, nanging kaping atus, lan ndadekake aku dadi peserta urip langgeng. Aku bakal maringi kabèh supaya aku bisa nampa kabèh mau bali kanthi utuh, kaping atus, lan sawisé maringi iku, aku bakal nggawa salibé Kristus. Amarga wektu kuwi bakal gampang kanggo aku ngetutaké Kristus, ninggalaké bab-bab donya ing bumi, supaya aku bisa urip bebarengan karo Malaikat ing swarga. Luwih becik ngindhari gesang sing ngrusak lan ora resik lan ngupaya gesang sing langgeng lan tumindak rohani. Aku bakal ngganti sing sementara karo sing langgeng: aku bakal ngajeni mantenan sing langgeng, tetep suci, lan njaga awakku resik kanggo Sang Pencipta. Saiki wektu kanggo tuku, nalika pasar isih mbukak. Mugi panganiayaan lan kasangsaran maringi ganjaran ing swarga. Mugi para panyiksa lan sangsaraku mbukak dalan menyang kabungahaning swarga, lan mugi tatu-tatuku lan panjara nuntun aku mlebu kratoné Kristus; amarga ora mung priya sing nampa ganjaran, nanging uga wanita dianggep pantes nampa mahkota.

Mula dhèwèké ngendika marang atiné lan ndedonga kanthi luh:

'Ya Gusti Yesus Kristus! Cahyaning kawicaksanan! Sumbering kalanggengan! Wiji panguripan langgeng, kang kawangun kanthi kaajaiban ing kandhunge Sang Perawan, lan sawisé Panjenengan miyos, Panjenengan ngreksa Indung Panjenengan ingkang Maha Suci saking karusakan! Ya Gusti ingkang Maha Asih, paringna kula ugi kalebet ing antawis para dara lan boten katinggal saking kraton Panjenengan! Tetepake aku kalebu dara-dara wicaksana (Matéus 25:1–12) lan paringana aku bisa sowan marang Panjenengan kanthi obor kang ora mati, supaya aku bisa mèlu ing kamulyan Panjenengan, sawisé ngrampungaké tugasku tanpa cacad!

Sawisé ndedonga kaya ngono, Santa Anisia langsung adol kabèh kagungané, lan ora adol miturut regané saktenané, uga ora miturut adat transaksi ing pasar. Amarga dhèwèké kandha marang panuku:

'Ngertia yèn barang-barang sing didol iki kagungané wong mlarat lan wong sing butuh. Mula, tetepna rega sing adil, supaya kowe uga nampa ganjaran, awit Gusti iku adil lan tresna marang kaadilan, lan maringi ganjaran manut kaadilan.'

Sawisé kabèh kagungané didol, dhèwèké miwiti mènèhi asilé marang wong mlarat lan marang wong-wong sing nandhang sangsara ing panjara. Kanthi mlebu dhéwé menyang saben sel, sang wong suci ora mung nyedhiyakake kabèh sing dibutuhaké, nanging uga ngladèni para narapidana nganggo tangané dhéwé, utamané marang wong-wong sing sawisé akèh siksaan lan tatu wis ora bisa ngopeni awaké dhéwé. Dheweke ngopeni wong-wong kaya ngono, ngolesi minyak wangi lan ngobati tatu-tatune; dheweke nglipur wong sing sedhih, sowan marang wong sing lara ing amben lan nulungi saka bandha dheweke dhewe; dheweke mlaku-mlaku ing alun-alun lan dalan-dalan lan kanthi tangan sing dermawan maringi pitulungan akbar marang kabeh wong mlarat lan lara sing ngglethak ing rereget, ing endi wae dheweke nemokake. Nalika nindakake kuwi, dheweke kandha marang awake dhewe:

'Aku ora bakal nggoleki panglipur utawa kesenengan ing kasugihan, sing ing Dina Kiamat ora bakal padha karo setitik banyu.'

Nalika Anisia wis ngentekake kabèh dhuwité nganti koin pungkasan, ora ninggalaké apa-apa kanggo dhèwèké dhéwé, dhèwèké nyumput ing kamar cilik lan liwat gawéan tangané dhéwé wiwit nyedhiyakake panganan sing dibutuhaké awaké, ngupadi roti nganggo kringeté, manut pangandikane Rasul: *'Yen ana sing ora gelem makarya, aja mangan'* (2 Tes. 3:10), amarga pantes tumrap wong Kristen kanggo nyukupi uripé kanthi gawean tangané dhéwé. Kanthi nyawisake dhiri kanggo pandonga lan puasa, Anisia urip kaya-kaya ora duwe badan. Amarga wis biasa urip tapa lan urip sing abot, dhèwèké ngentèkaké dina-dinané kanggo gawe lan maca Kitab Suci, lan wengi-wéné kanggo nyanyi mazmur lan ndonga. Tanah dadi ambené; tinimbang amben empuk, dhèwèké mung nduwèni tikar suket siji; tinimbang selimut anget, dhèwèké nganggo kain lapis tipis; dhèwèké turu sethithik banget, amarga dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Ora aman kanggo aku turu nalika mungsuhku isih tangi.'

Ing wektu sing padha, sang wali ngucurake luh kang akèh, lan anginé luwih akèh tinimbang tembung sing metu saka lambéné. Dhèwèké kacemplung banget ing katresnan marang Gusti nganti nalika dhèwèké sujud ndedonga, katingal marang dhèwèké yèn dhèwèké tiba ing sikilé Sang Juruwilaha lan nyium sikil mau, sarta ngusap bledug saka sikilé Gusti nganggo rambute[397] . Pikiran iki ngetokake aliran luh ing atiné, kaya wanita sing biyèn nangis sing wis ngumbah sikilé Gusti nganggo luhé lan ngusap nganggo rambute sirahé (Lukas 7:36–50); lan dhèwèké nduwèni kepinginan sing ora kendhat kanggo bébas saka ikatan badan lan urip bebarengan karo Kristus. Lan nalika dhèwèké ndedonga, dhèwèké bakal nggebuk dhadhane lan kandha:

[398]– Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Rama saka Putra Panjenengan ingkang tunggal, Yesus Kristus, Gusti, Allah lan Juruwilaha kita, ingkang lenggah ing pangastana kamulyan Panjenengan! Panjenengan, sing disembah déning ewonan malaikat agung, lan ing ngarsané ana akèh kerub lan serafim sing manut dhawuh saka pangastané, kakaisaran, kapangeranan, lan kuwasa Panjenengan; Panjenengan sing dipuji déning kerubim lan dipuji tanpa kendhat déning serafim[399] , kanthi muni kidung telung suci! Panjenengan, sing nimpah roh-roh sing mbrontak marang Panjenengan menyang jurang neraka, lan ngiket ula—sing wis dipunilangi sih Panjenengan—kanggo ranté kang ora bisa diputus; Panjenengan sing nimpah tahtané menyang bumi, nyabut saka dhèwèké pelayanan swarga lan urip sing bejo, lan ngendhegake kesombongané lumantar isiné salib! Panjenengan, sing ngutus Sang Sabda Gusti Allah, Juruwilujeng langgeng jiwan kita, saking kandhungan Panjenengan ingkang suci, lair saking Roh Suci lan Sang Perawan Maria, lan lumantar Panjenenganipun ngupadosi ingkang kesasar, nguwataken ingkang ringkih, lan nyembuhaken manah ingkang remuk! Kula nyuwun dhumateng Panjenengan kanthi sakabehing manah, kula abdi Panjenengan ingkang andhap asor lan dosa. Panjenengan ingkang mangertos pikiran saben manungsa, ingkang sampun nyulut ing manah kula katresnan ingkang murub dhumateng Panjenengan, rawuh lan nyelametake kula, abdi Panjenengan ingkang boten pantes, awit kula kepengin dhumateng Panjenengan, kula ngupadi Panjenengan, lan kula nyekel Panjenengan kanthi sakabehing kekiyatan kula. Gusti Allah Rama lan Putra, panjenenganipun nampi pandonga kula, ingkang kula aturaken kanthi manah kang remuk lan roh kang andhap asor. Aja ngremehake aku, ya Yesus Kristus, amarga Panjenengan dipaku ing kayu salib, dipukul ing pipi, lan amarga Panjenengan ngombe empedu sing dicampur karo cuka, ngrasakake pati kang pait, tangi saka pati ing dina katelu, munggah menyang swarga, lan lenggah ing sisih tengen Rama: aja nggawe aku isin utawa mbuwang aku saka antarané abdi-abdi awéwé Panjenengan, nanging paringana aku pati Kristen, miturut kawangun Salib Suci Panjenengan! Gawé aku dadi bagéan saka sangsara Panjenengan, supaya aku pantes muncul ing ngarsané Panjenengan. Tetepna aku setya marang Panjenengan! *'Awakku gemeter amarga ajrih marang Panjenengan, lan aku wedi marang paukuman Panjenengan'* (Mazmur 118:120), *'Palingna paningal kula, supaya kula boten mirsani kesia-siaan; tetepna gesang kula ing dalan Panjenengan'* (Mazmur 118:37), nanging *'bukakna mripat kula'*, kula nyuwun, *'supaya kula saged nyumurupi kaajaiban paugeran Panjenengan'* (Mazmur 118:18). Mazmur 118–. Aku wis diserahake marang Panjenengan wiwit ana ing kandungan ibuku; Panjenengan iku Gustiku! *'Amarga bapakku lan ibuku wis ninggalake aku'* (Mazmur 27:10). Nanging Panjenengan, ya Gusti, sampun nampani kula. Pastenana dalan-dalan kula lurus, supados abdi

---

[397] Liturgi Ilahi St. Anisia, stichera kapindho ing 'Ya Gusti, aku wis muni'.

[398] Sepuluh ewu ana ing pepeteng.

[399] Seraphim, Cherubim, Thrones, Dominions, Powers, Principalities, Archangels and Angels – tatanan malaikat sing ing Gréja Suci dianggep ana sangang.

Panjenengan boten kuciwa, nanging *'tuduhna pratandha sih Panjenengan'* (Mazmur 85:17) lan paringana panyuwunan kula, awit *'ya Gusti! Kabèh pangajabku ana ing ngarsamu, lan gumunanku ora kasembunyi saka ngarsamu'* (Mazmur 37:10). Lan sapisan manèh aku ndedonga marang Panjenengan, Gusti Allah Rama, tulung aku, supaya ora ana dosa sing kapanggih ing aku, abdi Panjenengan; amarga aku nyawisake awakku minangka kurban marang Panjenengan. Panjenengan, tampi kula minangka kurban sangsang wedhus lan sapi, lan k minangka akèh anak wedhus gembut; mugi kurban kula wonten ing ngarsan Panjenengan. Lan paringana supados kula saged ngetutaken Anak Domba Panjenengan ingkang tanpa cacad, Yesus Kristus, ingkang kaliyan Panjenengan, bebarengan kaliyan Roh Suci, pinaringan kamulyan, pakurmatan, lan kuwasa salami-laminipun, amien.

Sawisé ndedonga kaya ngono, Santa Anisia munggah lan nggawe pratandha salib. Mungsuh licik saka umat manungsa weruh kabèh kuwi lan ora bisa nampa uripé sing kaya malaékat lan langit. Dheweke weruh yen dheweke wis ana ing swarga ing roh lan kepengin banget nandhang sangsara kanggo Kristus; banjur dheweke nggrentheng untu marang dheweke lan nyoba nggoyang lan mbanting kamare: nanging, nalika weruh dheweke dilindhungi saka kabeh sisih dening pratandha salib, dheweke mlayu, kaya-kaya diusir dening pukulan sing ora katon. Nanging, kadhangkala dhèwèké kasil nyusupaké rasa males lan putus asa marang sang wali; nanging dhèwèké langsung ngremuk pangkhianaté, nglindhungi dhèwèké kaya déné témbok, kanthi pandonga sing ora kendhat. Lan mungsuh kabeneran kuwi sedhih lan kandha marang dhèwèké dhéwé:

"Aduh aku, sing terkutuk iki! Aku wis nyeret para malaikat mudhun saka swarga ing mburiku; aku wis nguasani akèh wong kuwasa; nanging saiki para mudha lan para dara padha ngguyu marang aku. Padha luwih tresna marang pati tinimbang urip, lan sawise diparingi mahkota pati, padha nyurung menyang swarga, ninggalake donya iki kosong kanggo aku. Getih para martir sing gugur maringi panglipur marang aku, nanging iman, pakaryan, lan panginjilané wis ngowahi kutha-kutha lan bangsa-bangsa sakabehe. Pura-pura kawih dirubuhaké, ramalan-ramalan kawih meneng, mezbah-mezbah kawih ambruk, lan para imam sing biyèn bungah saiki kebak kuciwa. Kanggo karusakanku, salib dipasang ing endi-endi lan kratonku ambruk, amarga wong-wong sing biyen seneng nalika disiksa saiki medeni ing kubure: padha ngobong aku, nggebuki aku, lan ngusir aku saka kabeh panggonan; lan apa sing tak rencanakake marang wong-wong mau malah dadi bencana sing luwih gedhe kanggo aku. Nanging aku wis ngerti apa sing kudu tak lakoni marang wong-wong mau: aku wis nyusun tipuan anyar.

Lan langsung mungsuh nyusun rencana kaya ngene: kanthi kepengin ngubur kamulyan para martir suci ing bleduging panglalen, supaya generasi sabanjure ora kelingan marang wong-wong mau, supaya pakaryane ora dingertèni lan ora ana cathetan, wong sing iri nyetel supaya wong Kristen dipatèni ing endi-endi tanpa sidang utawa paukuman, ora maneh déning raja lan panglima militer, nanging déning wong-wong sing paling andhap asor. Mungsuh sing jahat ora nyadari yèn Gusti ora nuntut tembung, nanging mung niyat sing becik.

Sawisé ngrusak akèh umat Kristen, Maximian, kanthi panggerak setan, pura-pura kesel. Sawise wareg getih wong sing ora salah, dheweke dadi kaya kewan galak sing haus getih, sing sawise wareg daging lan ora kepengin mangan maneh, katon alus lan ora merhatiin kewan-kewan sing liwat; mangkono uga penyiksa jahat iki, amarga wis muak karo pembunuhan, pura-pura alus. Dheweke kandha:

'Umat Kristen ora pantes dipatèni ing ngarsané raja. Apa perlu ditakoni lan diadili, utawa ditulis tembung lan tumindaké?' Amarga cathetan-cathetan iki bakal diwaca lan diwarisake saka generasi siji marang generasi sabanjure dening wong-wong sing nyatakake iman Kristen sing padha, lan elenge banjur bakal dirayakake langgeng. Mula saka iku, kenapa aku ora mrentahake supaya padha dipatèni kaya kéwan, tanpa panyelidikan utawa cathetan, supaya patié ora dingerteni lan elenge dipatèni ing meneng?'

Sawisé nggawe kaputusan iki, raja sing jahat langsung ngetokaké prentah ing saindenging nagara, supaya sapa waé sing kepéngin bisa matèni wong Kristen tanpa wedi, ora wedi diadili utawa dihukum amarga matèni. Mula saka kuwi, akèh wong Kristen dipatèni saben dina, ing saben nagara, kutha, lan désa, ing alun-alun lan ing dalan. Sapa waé sing ketemu wong pracaya, sakwise padha weruh yèn dhèwèké wong Kristen, langsung tanpa ngomong apa-apa, padha nyerang nganggo apa waé sing ana ing tangané, utawa nyabet nganggo piso, utawa motong nganggo pedhang utawa senjata liya sing kasedhiya—batu utawa tongkat—lan matèni kaya kéwan, supaya tembung Kitab Suci kanyata: *'Nanging amarga Panjenengan, kita dipatèni saben dina; kita dianggep kaya wedhus sing arep disembelih'* (Mazmur 43:23).

Ing jaman sing kejem kanggo wong Kristen kuwi, Santa Anisia, atiné kobong karo kepinginan mati kanggo Kristus, tau ninggalake kamare, digerakké déning Roh, arep menyang candhi Gusti. Nalika mlebu lawang sing diarani Kasantriotian, dhèwèké krungu rame-rame ing antarané wong akèh. Wong-wong sing ora pracaya marang Gusti Allah padha ngrayakake pesta srengéngé ing dina iku lan padha nyuguhake kurbané sing ora resik. Lan wongé, salah siji prajurit raja, nalika nyedhak marang dhèwèké, weruh cah wadon sing ayu, Santa Anisia, lan, digerakké déning setan dhéwé, mandheg lan kandha:

'Mandheg, cah ayu, lan kandhaa marang aku, kowe arep menyang ngendi?'

Ndeleng ketidakmaluan lan kabrangasané, lan pracaya yèn iki godaan saka mungsuh, dhèwèké nggawe pratandha salib ing ngarep mripaté. Nanging prajurit iku ora isin karo meneng suci saka sang putri; malah, nganggep iku minangka caci marang awake dhewe lan ungkapan ngremehake, dheweke nyekel sang putri kaya kéwan galak, kaya srigala nyekel wedhus, amarga sejatine dheweke luwih galak tinimbang kéwan, lan kanthi swara ngancem dheweke takon sapa dheweke lan saka ngendi asalé. Karepé uwal saka cengkramané lan pandangané sing ngina lan ajeg, wedhusé Kristus nyoba uwal saka dhèwèké kanthi wangsulan alus lan kandha:

'Aku iku abdi Kristus lan lagi arep menyang gréja.'

Nanging prajurit tanpa isin, sing digerakké déning setan ing jerone, mangsuli:

'Aku ora bakal ngeculake kowe, nanging aku bakal nggawa kowe menyang panggonan pangorbanan kanggo dewa-dewa kita, amarga dina iki kita ngrayakake pesta srengenge.'

Nalika dhèwèké ngomong, dhèwèké nyoba kanthi paksa nyopot jilbab saka sirahé, kepéngin mbukak raié kabèh; nanging dhèwèké kanthi wani nolak lan ora gelem ngidini sirahé kabukak; malah dhèwèké nglumprag ing pasuryané lan ngumumaké:

'Mugi Gustiku Yesus Kristus nglarang kowe, he setan!'

Banjur prajurit kuwi, ora tahan krungu jenengé Kristus, narik pedhangé lan nyabet sisih awaké, nganti nembus. Gadis suci kuwi tiba ing lemah lan nalika getihé mili, dhèwèké nyerahaké nyawa suciné ing tangané Kristus, Gustiné, sing ditresnani lan sing wis dadi pangarep-arepé saklawasé uripé. Wong-wong sing liwat lan nyekseni kahanan iki padha nglumpuk ngubengi dheweke nalika dheweke ambruk mati ing genangan getih; sawetara nangis amarga uripe isih enom lan pati sing kejem, dene liyane padha nggrundel marang raja sing ora nduwé iman sing wis ngetokake undang-undang sing kejem kanggo ngrusak wong-wong sing ora salah. Sawetara wong pracaya njupuk relik sucié lan kanthi ngajèni dikubur loro versta saka Gerbang Kasantriotian, ing sisih kiwa dalan umum. Sabanjuré, sawijining omah pandonga dibangun ing panggonan kuburan Anisia. Kedadéan iki kelakon nalika Maximian mrentah ing donya, déné Gusti kita Yesus Kristus mrentah marang para wong pracaya salawas-lawase. Kanggo Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amén.

Peringatan Sang Martir Suci Phileter

Dirilèkaké tanggal 30 Desember

Nalika Diocletian teka ing Nicomedia, dhèwèké diparingi kabar babagan sawijining wong Kristen. Kaisar langsung ngutus wong mau supaya digawa ngadhepi dhèwèké, lan nalika ndeleng dhèwèké kaisar kaget: sang wong suci iku jangkung lan ayu banget. Mula saka kuwi, Diocletian nyebut dhèwèké déwa, dudu manungsa. Lan kaisar kandha marang dhèwèké:

'Critakna – kowe saka ngendi? Lan jenengmu sapa? Lan latar mburi kowe piye?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku lair lan gedhe ing kene, ing Nicomedia; aku putrané sawijining gubernur, wong Kristen miturut iman, lan aku manggon ing antarané wong-wong Kristen.'

Ngajak dhèwèké luwih cedhak, sang raja dhisik nyoba ngaruhaké dhèwèké nganggo tembung alus, nalika ing wektu sing padha ngucapaké caci maki marang Gusti kita Yesus Kristus. Sang wali mundur saka wong sing ngucapaké caci maki mau lan, ngangkat pandelengé menyang langit, ngendika:

'Muga-muga cangkemé sapa waé sing wani ngina Kristusku meneng, apa raja utawa sapa waé.'

Sakwise kuwi ana gempa bumi lan gumuruh sing nggegirisi, nganti raja lan wong-wong ing sacedhake padha gemeter. Sawise kuwi, Phileter dibuwang menyang tungku geni sing kobong. Nanging sang wali ndedonga – tungku geni kuwi ambruk, geni padam, lan dheweke metu tanpa cilaka. Raja, kagum marang mujijat sing anyar wae kelakon, lan uga kesengsem marang kaéndahané lan keturunané sing mulya, maringi dhèwèké kamardikan kanggo lunga menyang endi waé sing dikarepake.

Mengko, nalika Maximianus[400] , mrentah ing Nicomedia, sang wali manèh dituduh kanthi salah marang raja; lan manèh, nalika digawa ing ngarsané raja, dhèwèké ngakoni Kristus Gusti Allah kita, Sang Pencipta sakabèhing donya lan Pangripta. Amarga iku, wiwitane padha nggebuk dheweke nganggo tongkat: para penyiksa, kanthi semangat, nganti kesel banget, nganti padha ambruk ing lemah meh ora urip, dene sang wali katon ora ngrasakake lara babar pisan, kaya-kaya dudu dheweke nanging wong liya sing nandhang sangsara: mangkono Kristus nguwatake dheweke. Banjur dhèwèké digantung lan dikuliti; sawisé kuwi, dhèwèké dibuwang marang kéwan galak supaya diserang, nanging kéwan-kéwan mau mung nggleleng ing sikilé sang wali ; – dhèwèké dipaksa mlebu candhi supaya nyembah arca-arca, nanging sang martir ndedonga marang Gusti, lan arca-arca mau remuk lan ambruk ing lemah. Banjur raja mrentahake supaya wong suci kuwi dipatèni nganggo pedhang, nanging tangané abdi sing nyekel dhèwèké langsung layu; nasib sing padha uga kelakon marang eksekutor liyané saka dhawuh raja: – nalika dhèwèké ngangkat tangané karo pedhang ing ndhuwur sirah wong suci kuwi kanggo motongé, tangané uga langsung layu. Sawisé kuwi, sang martir dibuwang menyang penjara lan diiket nganggo ranté. Amarga dhèwèké ora nuduhaké sak cilik waé kersa manut, raja banjur ngukum dhèwèké pangasingan menyangProkonnis[401] , ing kono dhèwèké dikirim kanthi diiket. Ing dalan, piyambakipun nindakake pirang-pirang kaajaiban: ngusir setan, ngresiki wong kusta, lan marasaké macem-macem lara liyane; mung kanthi siji tembung piyambakipun ngrubuhaké arca-arca; piyambakipun nyentuh sawijining candhi pagan sing megah, lan candhi kuwi ambruk nganti dhasar. Kabèh pratandha mujijat iki, utamané sing pungkasan—pancoran candhi—nggawa akèh wong pracaya marang Kristus, kalebu enem prajurit lan komandané, sing diutus ngiringaké sang wali menyang pangasingan.

Nalika martir lan pangiringé tekan tanah Sigria[402] , ing ngendi sang suci uga nindakake akèh mujijat, wong-wong ing sacedhaké kandha yèn ana sawijining priya jenengé Evvios[403] , sawijining wong Kristen sing wis ngalami akèh sangsara lan panyiksaan kejem amarga Kristus ing tangan pangeran, nanging tetep ora cilaka lan nindakake mujijat ageng. Krungu bab iki, Santo Phileter mutusaké lunga kanggo ndeleng Evvios. Ing wektu kuwi, Malaikaté Gusti Allah muncul marang Evvios sing pinaringan berkah lan kandha:

'Tinggalna selmu lan lunga menyang panggonan tartamtu kanggo ketemu Phileter, kancamu sing nandhang sangsara.'

Pertapa mau langsung ninggalake selé lan miwiti mudhun saka gunung panggonané. Ing wektu sing padha, Phileter, manut pitunjuk sawijining warga lokal lan lelungan kanggo ketemu Evvios, miwiti munggah Gunung Sigrian bebarengan karo komandan lan enem prajurit sing wis pracaya, wis dibaptis, lan kepengin tansah tetep bareng karo dhèwèké. Sawisé mlaku sawatara adoh, padha ketemu karo Evviotus sing mulya sing mudhun sowan marang wong-wong mau, lan sawisé padha ngucapaké salam, padha kebak kabungahan bebarengan. Kanthi kabungahan ing Roh, kabèh padha munggah gunung menyang panggonané Santo Evviot lan manggon ing kono bebarengan sajroning pitung dina. Lan sing kabegjan Phileter tiba ing turu kang wis dipun kepéngini kanthi katresnan: piyambakipun pindhah menyang Kristus Gusti Allah, kang dipun tresnani lan kang tresna dhumateng piyambakipun, kanthi nyerahaké rohipun ing tangan Panjenenganipun[404] . Sing kabegjan Evvios ngubur piyambakipun ing panggonané. Sawisé sewelas dina, komandan pengawal lan enem prajurit sing wis ngancani sang wali uga séda, lan kabèh dikubur ing sacedhaké relik martir suci.

---

[400] Maximian II Galerius, menantu lan penerus Kaisar Diocletian, mrentah ing separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 306 nganti 311.

[401] Proconnis – sawijining pulo ing Segara Marmara, saiki dikenal minangka Marmara.

[402] Wilayah Sigrian – sawijining wewengkon pagunungan cedhak Cyzicus, ing Asia Cilik.

[403] Perayaan Santo Evviot Sang Martir tanggal 18 Desember.

[404] Pati St. Phileter Sang Martir kelakon ing taun 311.

Dina Rayané Sang Zoticus sing Kinurmatan, Pangreksa Anak Yatim

Disinggung ing tanggal 30 Desember

Sing Mulya Zoticus asalé saka kulawarga bangsawan lan pinunjul, lair ing kutha Roma. Wiwit isih cilik, dhèwèké sinau kabèh jinis kawicaksanan donya lan rohani, saéngga dhèwèké oleh pangayoman saka maharaja Kristen kapisan, Konstantinus Agung. Nalika sang raja sing taat iku mindhahaké ibukutha kakaisaran saka Roma menyang Konstantinopel[405] , Zoticus sing pinaringan berkah, bebarengan karo anggota lingkaran jero sang kakaisar, pindhah menyang kutha kuwi lan diparingi pangkat magistrat[406] .

Nanging ora suwe, sawisé nilar pangalembana donya lan kesombongan, dhèwèké diangkat dadi imam. Kaya Abraham mbukak tendha, mangkono Santo Zoticus mbukak omahé kanggo nampani lan maringi mangan wong mlarat; dhèwèké nampani wong sing ora nduwé omah, para lelungan, lan wong lara ing panti asuhané, lan dadi bapak sejati tumrap para janda, wong cacad, lan anak yatim.

Ing wektu kuwi, ana penyakit sing ngamuk ing kutha – kusta, sing tansah nyebar ing Wétan. Kanggo nyegah panyebaran penyakit mau, ana prentah supaya saben wong kusta dibuwang menyang segara. Zotikos sing welas asih, kapengaruh katresnan ilahi, lunga marang raja lan kandha:

'Duh Sang Prabu! Paringana aku, abdi panjenengan, emas sakabehe sing saged, supados kula saged tumbas mutiyara ingkang mewah lan permata ingkang kinclong kanggé busana kraton panjenengan, awit kula pancen trampil ing bab kados makaten.'

Raja, sing tresna marang Zotikos, mrentahake supaya panjaluke dikabulake, lan abdi sing tresna marang Gusti Allah lan kebecikan iki, sawise njupuk emas mau, ninggalake kraton kanthi kabungahan lan kabagyan. Dheweke nemokake panggunaan emas sing paling becik: Santo Zotik nggunakake emas mau kanggo tebusan para penderita kusta sing apes saka para prajurit, sing wis diprentahake déning eparkh supaya nyekel lan mbuwang menyang segara, lan banjur ngopeni para penderita kusta mau. Ing sacedhake Konstantinopel, ing pinggir liya Selat Bosphorus, ing sawijining gunung, dhèwèké mbangun rumah sakit kanggo wong kusta lan ngopeni wong-wong mau ing kana. Mangkono kabèh emas sing diparingaké déning Kaisar Konstantinus Agung mau dienggo kanggo wong kusta lan wong lara.

Ing wektu sing padha, kaisar sing taat iku seda lan putrané, Constantius[407] , munggah dadi kaisar; dhèwèké ora niru ketakwaan bapaké: dhèwèké mlebu ing bidah Arian lan nganiaya umat Ortodoks. Santa Zoticus uga ditakdirake nandhang sangsara ing tangané. Sawisé ana tuduhan fitnah saka wong-wong jahat sing kandha yèn Zoticus wis njupuk emas saka bapaké kanggo tuku watu mulia, sang raja ngundang Zoticus lan takon marang dhèwèké:

'Apa kowe wis nyiapake mutiara lan permata liyane kanggo kraton kita, sing kanggo tuku iku kowe njupuk emas akèh saka bapak kita sing mulya?'

Zotik mangsuli:

'Siapna kapal, yaiku Sang Prabu, lan aku bakal nuduhake marang panjenengan bandha sing durung tau panjenengan duwé.'

Banjur, sawisé nyebrang bareng karo raja menyang pinggir liya Bosphorus, dhèwèké nuntun raja menyang rumah sakit lan, karo nunjuk wong kusta lan wong lara, kandha:

'Delengen, Paduka Raja, watu-watu mulya lan mutiara gemerlap iki, sing tak entuk kanggo kaslametan Panjenengan kanthi upaya gedhe lan rega sing larang.'

Raja banjur nesu marang sang wali lan mrentah supaya dhèwèké diiket ing mules galak lan digawa nyabrang lapangan lan dalan. Diseret déning keledai liwat watu-watu, sang wong suci nandhang sangsara sing nggegirisi: kabèh anggota awaké koyak-koyak déning watu landhep; lan nalika keledai mau kanthi cepet mbuwang dhèwèké saka pucuk gunung, balung-balungé remuk, lan dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané

---

[405] Ing taun 330 kutha iku kanthi resmi disucèkaké lan diparingi jeneng Roma Anyar, nggantèkaké jeneng biyèn, Bizantium. Nanging jeneng iki arang banget digunakaké kanggo Bizantium, sing sawisé Konstantinus Agung luwih dikenal minangka Konstantinopel, tegesé Kutha Konstantinus.

[406] Magister sacara harfiah tegesé 'guru'; nanging ing jaman para kaisar Bizantium, gelar iki nuduhaké salah siji jabatan pangadilan paling dhuwur, sing padha karo Menteri Pangadilan saiki.

[407] Kaisar Constantius mrentah wiwit taun 337 nganti 361.

Gusti[408] . Lan ing panggonan persis nalika piyambakipun séda, ana mata air murni lan éndah mili, lan kanthi banyu mau kabéh rupa lara mari, minangka pamulyan marang santo Gusti Allah, minangka kamulyan lan pakurmatan marang Gusti Allah siji ing Tritunggal, sing dipuji lan disembah déning kabéh tiyang salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Wibawa Theodora saka Kaisarea

Peringatan tanggal 30 Desember

Ingkang Kinurmatan Theodora urip minangka biarawati ing Biara Santa Anne ing Caesarea; piyambakipun urip nalika pamaréntahan Leo sang Isauria lan putrané Constantine Copronymus ([409]) lan asal-usulé saking kulawarga bangsawan ingkang misuwur; bapakipun, ingkang nama Theophilus, nyekel pangkat patrisi, déné ibunipun dipunsebat Theodora. Ibu mau, sawise pirang-pirang taun mandul, banget sedhih lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti; utamane, dheweke nyuwun kanthi luh marang Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci lan nampa karunia sing ndadekake dheweke padha karo Anne sing saleh, ibune Sang Ibune Gusti Allah: mandule Theodora sirna, dheweke ngandhut lan lair putri. Nalika putriné wis diwasa, ibuné nggawa dhèwèké menyang Gréja Santa Ana, minangka wong sing wis dipersembahaké marang Gusti wiwit lair. Dara enom Theodora ditampa mlebu biara, ing kono dhèwèké manggon ing sangisoré pituduh welas asih saka sang biarawati sing taat lan diwulang Kitab Suci. Ing wektu sing padha, urip sing takwa lan suci saka biarawati enom iku ora bisa ditampa dening setan sing licik, amarga ndeleng iku dadi sumber isiné dhéwé. Mula dhèwèké nyuntikaké ing pikiran Kaisar Leo si Penghancur Ikon gagasan kanggo nikahaké anak domba sing suci marang salah siji pejabat kratoné. Dheweke digawa kanthi paksa lan, kanthi sedhih banget amarga kapisahake saka sedulur-seduluré ing biara, digawa menyang Konstantinopel. Ing kono, kabèh wis disiapake kanggo mantenané; miturut dhawuh kaisar, kamar panganten uga wis disiapake. Nanging asil saka rencana jahat iki ora disangka-sangka kaya ing ngisor iki: Gusti Allah, sing biyèn wis ngukum wong Mesir sing kesengsem karo hawa napsu marang Sarah (Gen. 12:10–20) lan sing wis ngancuraké kuwasa Tiridates sing nyoba nglanggar kasucian Ripsimia[410] , kanthi mujijat uga nylametaké Theodora saka kotoran nikah paksa. Ing sajroning jamuan manten, wong-wong Skitia nyerang kutha krajan[411] ; panganten lanang langsung dikirim nglawan mungsuh lan gugur ing pertempuran pisanan. Ing wektu sing padha, ing tengahing kekacauan umum, Theodora, wedhus putihé Kristus sing suci, nggunakake kasempatan saka kahanan kuwi, nyelundup tanpa dideleng déning wong-wong ing jamuan manten lan nggawa emasé, perak, permata, lan sandhangan sing dihiasi watu mulia, dhèwèké mudhun menyang pinggir segara, numpak kapal lan bali menyang biarané, kabungahan lan matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh mau. Mengko, nalika salah siji pejabat raja, sawisé krungu kaburipun Theodora, teka ing biara lan nemokake dhèwèké wis nyandhak sumpah biara lan nganggo sandhangan compang-camping, dhèwèké diparingi tentrem, miturut pangayomaning Gusti Allah Kang Maha Kuwasa. Kanthi mangkono wis bébas saktenané saka para panganiaya, Sang Theodora sing kinurmatan nganti ngentèkaké awaké liwat tapa brata nganti balungé katon liwat kulité. Panganané mung sakpotong roti cilik, lan kuwi mung sapisan saben rong utawa telung dina. Sandhangané mung saka wol kasar; ambené ditaburi watu landhep lan ditutupi kain lusuh: mula dhèwèké tansah waspada, loro wektu tangi lan nalika turu ora tentrem, lan asring dhèwèké nglampahi bengi kabèh tanpa turu. Ora wareg mung karo prestasi kasebut, dheweke ngiket awaké nganggo ranté wesi lan nganti ngentekake kabeh sendi

---

[408] Iki watara tengah abad kaping 4.

[409] Leo III si Iseauria mrentah wiwit taun 717 nganti 741; piyambakipun diganti putranipun Constantine V Copronymus (741–775); para kaisar punika ingkang kapisan dadi ikonoklas.

[410] Tiridates, Raja Armenia, ana ing sesambetan apikan karo Kaisar Romawi Diocletian; sing pungkasan kuwi nduwé niyat njupuk wanita Kristen Ripsimia dadi garwané, nanging dhèwèké mlayu lan nyuwun pangayoman ing salah siji biara ing Armenia. Diocletian nyuwun marang Tiridates supaya nggoleki dhèwèké lan ngirim dhèwèké marang dhèwèké, utawa, yèn dhèwèké kersa, njupuk dhèwèké dadi garwané dhéwé. Nalika ngerti kaendahan luar biasa Ripsimia, Tiridates kebak hawa napsu gedhe kanggo nduwèni dhèwèké lan ngutus para utusan; nanging para utusan – sing nggawa hadiah mewah – kena sambaran kilat lan bali kanthi wedi banget. Raja sing nesu banget banjur ngutus sak pasukan militer; Ripsimia digawa ing ngarsane raja lan digawa menyang kamar turune. Raja nyoba memerkosa dheweke, nanging – sanadyan dheweke panyerang bangsa Goth lan bangsa Persia – dheweke ora bisa ngalahake gadis iku, pangantené Kristus.

[411] Scythia iku jeneng sing diwènèhaké marang nagara sing dumunung ing sisih lor-wétan Bizantium lan pesisir Pontus (Segara Ireng).

lan balungé nganti ambune ora enak. Lan mangkono, pirang-pirang taun, sumunar ing saben kabecikan, dheweke pindhah menyang gesang sing tanpa tuwa lan kebak kabungahan[412] .

Peringatan Sang Wibawa Theodora saka Konstantinopel

Dirilis ing tanggal 30 Desember

Ingkang Kinurmatan Theodora asalé saka Yunani, kagungan bandha ageng lan wiwitané urip ing bebojoan Kristen. Sawisé garwané séda, piyambakipun, manut dhawuh Gusti, *'nggawa salibé'* lan mlebu urip monastik supados saged ngetutaké Kristus (Markus 8:34; Mat. 16:24). Iki dumadi nalika pamaréntahan Romanus[413] , nalika Sang Basilius Anyar isih urip; piyambakipun manggon ing griya Theodora, ing sawijining sela pandonga sing disiyapaké khusus kanggé piyambakipun, lan ing sangandhaping pituduhipun piyambakipun nglakoni gesang sing takwa. Sawisé ngancik umur tuwa, piyambakipun séda ing tanggal telung puluh Desember. Lan nalika nyawa Sang Theodora sing kinurmatan, sawisé kapisah saka badané, digawa déning malaékat suci, Sang Basil sing kinurmatan kanthi wicaksana maringi sawijining jinis tebusan kanggo mbiyantu nyawané, kanthi njupuk kothak cilik saka dhadhané.

Basil nduwé murid jenengé Gregory, sing kanthi tulus takon marang dhèwèké:

'Ing endi Theodora?'

Lan sawijining dina, nalika Gregory lagi turu, ana priya enom sing padhange sumunar muncul marang dheweke lan kandha:

'Ayo cepet; Basilius sing Mulya lagi nelpon kowe supaya nuduhake Theodora.'

Gregory langsung digawa menyang gapura swarga, banjur digawa mlebu panggonan suci, lan ing kono dhèwèké weruh Sang Basilius sing kinurmatan lan Theodora, lan kabèh padha bungah bebarengan. Lan Gregory takon:

'Gustiwaning Theodora! Kepiye kowe bisa tahan nalika wayahe pati sing medeni, lan kepiye kowe bisa ngusir roh-roh jahat?'

Banjur dhèwèké nyritakaké kedadéan mau kanthi urut:

Nalika nyawaku pisah saka awakku, aku weruh wong-wong Ethiopia sing medeni sing nuduhake marang aku gulungan kertas sing ana tulisan kabeh tumindakku ing jaman biyen lan padha muni kenceng kaya babi, nggrentheng untu marang aku. Banjur para Malaikat njupuk aku lan nggawa aku ngliwati sangsara. Ujian kapisan yaiku goroh; kapindho, fitnah; katelu, iri; kapapat, kepekaan palsu sing lair saka kesombongan; kalima, nesu lan amarah; kenefem, kesombongan; kapitu, panganiayaan lan ucapan kasar; kawolu, keserakahan lan pujian; sing kaping sanga – kesombongan; sing kaping sepuluh – keserakahan; sing kaping sewelas – mabuk; sing kaping rolas – dendam; sing kaping telulas – sihir; sing kaping papat belas – tenung lan panggunaan jimat; kaping limolas – keserakahan panganan lan panyembahan berhala; kaping nemolas – zinah; kaping pitulas – pembunuhan; kaping wolulas – nyolong; kaping sangang – persetubuhan diluar nikah; kaping rong puluh – kurang welas asih. Lan yen ing salah siji panggonan mbayar, bukti saka pakaryan becikku waé ora cukup kanggo mbuktekake kabeneranku, para Malaikat bakal nambah pakaryan becikku saka simpenan pakaryan beciké Sang Basilius sing kinurmatan. Mangkono aku liwat kabèh pos tol tanpa alangan lan mlebu ing panggonan sing pinaringan berkah iki. Nanging yèn sawijining nyawa dosa, nyawa kuwi diserahaké marang wong-wong Etiopia, lan wong-wong kuwi bakal nyiksa lan nuntun nyawa kuwi menyang panyiksaan.

Lan langsung Gregorius tangi lan nyritakaké marang kita apa sing wis dideleng lan dirungokaké nalika ana ing kahanan kaya ngimpi. Kita, nalika krungu kuwi, gumun lan matur nuwun marang Gusti Allah Agung lan Juruwilaha kita, sing wis maringi Theodore panggonan ing antarané para suci ing panggenan swarga.

---

[412] Theodora sing Kinurmatan seda ing separo kapindho abad kaping wolu.

[413] Kaisar Romanos I Lekapenos mrentah ing Bizantium saka taun 919 nganti 944.

13 Januari

31 Desember (gaya lawas)

Uripé Ibu Kita Melania wong Roma sing kinurmatan.

Peringatan tanggal 31 Desember

Kaya woh sing apik asale saka wit sing apik, mangkono uga cabang sing suci mekar saka oyod sing suci. Kita weruh iki ing tuladha Sang Ibune Melania ingkang Kinurmatan, ingkang lair saking tiyang sepuh Kristen ingkang taat. Bapak lan eyangé kalebu senator pangkat paling dhuwur. Nalika dhèwèké wis diwasa, Melania kepéngin banget njaga kesuciané tanpa cacad lan asring nyuwun marang wong tuwané kanthi saktenané supaya diparingi idin. Nanging, amarga dhèwèké siji-sijiné putri lan ora ana ahli waris liya kanggo tanah lan bandha sing tanpa wates, nalika sang wali umuré patbelas taun, wong tuwané nikahaké dhèwèké, nglawan kersané, karo priya sing padha bangsane jenengé Apinianus, sing umuré pitulas taun. Sawisé manten rampung, Melania ora nyerah karo tekad lan kepénginane—nglestarekaké, yèn ora kasuciané, paling ora kabresihané—lan dhèwèké nindakake kabèh upaya kanggo ngyakinké bojone supaya nglakoni pantang, asring ngélingaké lan kandha karo luh:

'Pira bagya kita menawa kita urip bebarengan ing kasucian, ngabdi marang Gusti nalika isih enom tanpa sesambetan badan—sing tansah dadi pangajabku lan isih tak kepéngini! Banjur kita bakal nglakoni urip sing endah lan nyenengake Gusti Allah bebarengan. Nanging yen napsumu, sing pancen ciri khas nom-noman, ngalahake kowe lan nyegah kowe nepaki panyuwunanku, nganti kowe ora bisa ngungkuli hawa napsumu—mangkono tinggalna aku lan aja ngalangi kersaku. Minangka ganti kamardikan kula, kula nawakake kowe kabèh bandha kula, budhak lanang lan wadon, simpanan kula, emas lan pérak, lan bandha sanèsipun ingkang tanpa cacah. Cokupna kabèh punika, nanging mugi kowe nglilani kula bébas saking sesambetan daging.

Sawisé krungu tembung-tembung kuwi, Apinianus ora nolak panyuwuné sakabèhé, nanging uga ora maringi sarujuké kanthi tuntas; dhèwèké mung mangsuli kanthi alus:

'Iki ora bisa sadurunge kita duwe ahli waris kanggo tanah kita. Nalika ahli waris kuwi wis lair, aku uga ora bakal ketinggalan ing niat becikmu, amarga ora pantes yen bojo ngluwihi bojone ing nglakoni kabecikan lan ngupaya Gusti.' Ayo padha ngenteni nganti Gusti maringi wohing nikah kita, banjur kita bakal nerusake bebarengan manut urip sing kok idam-idamake.

Melania sarujuk karo niyat bojone, lan aja-aja, Gusti paring marang dheweke sawijining putri. Nalika putrine lair, Melania nggawe sumpah kasucian kanggo putrine, kaya-kaya kanggo mbayar utange: dheweke kepengin putrine nglakoni apa sing dheweke dhewe ora bisa nglakoni, amarga wis dipingit tanpa kersane.

Banjur, nyiapake urip kanthi cara sing béda, dhèwèké miwiti nglatih dhiri supaya tahan nglakoni panguripan lan nyiksa daging: dhèwèké puasa, ora maringi kabèh kesenengan daging, nolak nganggo sandhangan alus utawa perhiasan awis, lan ora lunga menyang kamar mandi umum. Lan nalika bojone utawa wong tuwane ngajak dhèwèké menyang kamar mandi umum, dhèwèké ora gelem mbukak awak lan mung adus rai; saliyane kuwi, dhèwèké nglarang para abdi dalem wadon supaya ora ngandhani sapa-sapa lan maringi hadiah supaya padha meneng. Ing wektu sing padha, dhèwèké nuntut bojone nepati janjiné:

"Kita wis duwe ahli waris kanggo bandha kita," ujare, "mula ayo ora nduwé hubungan rabi, kaya sing kowe janjèkaké."

Nanging dhèwèké ora nggatekaké tembung garwané.

Melania, nalika weruh panolake, mutusaké mlayu sacara rahasia menyang tanah sing durung dingerteni, ninggalaké bapak, ibu, bojo, anak, lan kabèh bandha: amarga kepéngin banget marang Gusti Allah lan kepéngin urip ing kasucian. Dheweke mesthi bakal langsung nindakake kuwi yen ora dicegah dening pitutur saka sawetara wong sing wicaksana, sing ngelingake dheweke marang tembung-tembung Rasul iki: *'Kanggo wong-wong sing wis omah-omah, dudu aku sing maringi prentah, nanging Gusti: bojone ora kena misah saka bojone'*, lan uga: *'Kepiye kowe ngerti, bojoku, apa kowe bakal nylametake bojomu? Utawa kowe, bojo lanang, piye kowe ngerti apa kowe bakal nylametake bojomu?"* (1 Kor. 7:10–16).

Mula, amarga kesusu mikirake keslametan bojone, dheweke ninggalake rencanane kanggo mlayu. Nanging, dheweke angel nepati tugase dadi garwane. Dheweke nyelundup nganggo klambi kasar kang kebak rambut ing sangisore sandhangane, lan mung nalika dheweke yakin bakal piyambakan karo bojone, dheweke bakal nyopot klambi kuwi supaya bojone ora ngerti kasunyatan uripe. Nanging sawijining dina bibi bapaké ngerti bab iki lan wiwit ngolok-olok kaos rami iku, ngenyek lan ngina sang wali amarga kuwi. Melania, kanthi nangis, nyuwun marang bibi supaya ora ngandhani sapa-sapa apa sing wis ditemokaké. Sawisé kuwi, Melania ngandhut kaping pindho lan wektu nglairaké wis meh teka. Dina raya martir suci Lawrence teka. Sang wali nglampahi sakwengi tanpa turu, ndedonga ing dhengkul lan nyanyi kidung. Ing wektu sing padha, dhèwèké ngupaya nahan lara biyasa nglairaké. Esuk teka, nanging dhèwèké ora mandheg saka pandonga sing abot. Nyeri persalinan saya tambah parah, nanging dheweke isih tetep sujud ndedonga; pungkasané, dheweke kalah déning ndedonga sakwengi lan nyeri alamiah nglairaké. Banjur, kanthi sangsara gedhé, dheweke nglairaké bayi lanang. Sawisé nampa baptisan suci, bayi mau langsung ninggalaké donya iki menyang tanah kelairan swarga. Sawisé nglairaké, Melania lara abot lan meh mati. Bojoné, sing ngadeg ing sisih ambené, meh ora urip amarga sedhih lan prihatin marang bojone. Amarga sedhih banget, dhèwèké buru-buru menyang gréja, ing kono kanthi nangis dhèwèké ndedonga marang Gusti, nyuwun supaya garwané sing dikasihi mari. Melania, weruh yèn wektu iki pas kanggo ngyakinaké bojone supaya manut karo rencanané, ngutus warta marang dhèwèké nalika dhèwèké isih ana ing gréja:

'Yen kowe kepengin kowe lan aku padha urip, sumpaha ing ngarepé Gusti yèn kowe ora bakal nyentuh aku manèh, lan kita loro bakal urip murni nganti pungkasaning urip.'

Bojone Melania, sing tresna marang dheweke nganti ora bisa diungkapake nganggo tembung lan luwih ngutamakake kasehatane tinimbang kasehatane dhewe, manut kersane lan ngadekake sumpah ing ngarehe Gusti Allah kanggo urip bebarengan karo dheweke kanthi suci. Nalika utusan mau bali lan nyritakake iki marang Melania, dheweke bungah banget lan krasa lega. Panyakité sing abot mau malih dadi kabungahan rohani, lan Melania memuji Gusti kang Maha Luhur, sing wis mbantu dheweke kanthi nepaki pangarep-arep sing paling dipun tresnani ing atiné lumantar panyakité.

Nalika Melania tangi saka amben lara, putriné—kembang suci prawan sing wis dijanjèkaké marang Gusti—wis mulih marang Panjenengané. Pawartané putriné iku malah ndadèkaké Apinian luwih tekad njaga kasuciané, luwih-luwih amarga Melania ora tau kendho nyengkuyung dhèwèké kanggo kuwi.

"Apa kowe weruh," ujare nalika putrine wis seda, "kados pundi Gusti piyambak ngajak kita urip murni? Menawa Panjenenganipun kersa nikah jasmani kita nerusake, mesthi Panjenenganipun boten badhe nggawa anak-anak kita saking kita."

Mangkono, Apinianus lan Melania, sawisé urip ing omah-omah alamiah lan jasmani, mlebu ing omah-omah sing luwih luhur lan rohani, lan padha nyengkuyung siji lan sijiné ing kabecikan, kanthi nglakoni puasa, pandonga, pagawean, lan pangorbanan daging. Padha sarujuk nyumbangaké kabèh kagungané marang Kristus liwat wong mlarat, déné dhèwèké dhéwé bakal nyingkirké donya sakabèhé lan dadi biksu. Nanging wong tuwané Melania pancèn ora gelem nampa kuwi. Lan mangkono, sawijining wengi, nalika Apinianus lan Melania lagi sanget sedhih amarga iki lan padha rembugan carane mbebasake awake dhewe saka jebakan donya sing rumit, sih rahmat Gusti Allah dumadakan mudhun marang wong-wong mau saka swarga. Padha ngrasakaké ambu wangi ageng mudhun saka swarga, kang ora bisa dipahami déning pikiran lan ora bisa diterangaké nganggo tembung, lan kebak kabungahan rohani nganti padha lali kabèh sedhih. Wiwit wektu kuwi, para wali kaserang dahaga sing luwih gedhé marang berkah rohani: donya lan kabèh sing ana ing jerone wis dadi mboseni, lan padha mutusaké ninggalaké kabèh lan mlayu menyang panggonan liya kanggo dadi biksu. Nanging Pangayoman Ilahi wis nyiapaké dalan liya supaya bisa nggayuh apa sing dikarepake.

Ora suwe bapaké Melania séda, lan Apinian karo Melania bébas tumindak manut karsa. Nanging amarga padha nduwé bandha akèh sing wis padha janji bakal nyawisaké kanggo Kristus, padha ora langsung ninggalaké donya lan tanah kelairané. Nganti kabèh iku padha diwènèhaké marang wong mlarat, padha milih panggonan dunung ing salah siji lahané ing pinggiran kutha Roma lan manggon ing kono kanthi nglakoni kasucian kanthi ketat. Ing wektu pasangan sing pinaringan berkah iki milih urip sing nyenengaké Gusti Allah kanggo awaké dhéwé, Apinianus lagi mlebu yuswa kaping 24, déné Melania meh tekan pungkasan yuswa kaping 20-é[414] . Iku

pancen mujijat gedhe manawa ing taun-taun kuwi, nalika umume para mudha kobong karo geni napsu daging, pasangan suci iki, sing urip ngluwihi daging, tetep ora kena cilaka, kaya para mudha ing pawon geni Babilonia.

Kabeh iki kelakon miturut pandhuan Melania. Dheweke, minangka abdi sing wicaksana saka Gusti, tansah ngawasi awake dhewe lan bojone, supaya dheweke dadi guru, mentor, lan pituduh ing dalan Gusti. Kanthi nglakoni urip sing nggumunake kaya ngono, padha adol tanah lan omahé lan kanthi ikhlas maringi pitulungan marang wong-wong sing butuh.

Ing wektu kuwi, Gusti Allah ngutus ujian marang pasangan iki. Seduluré Apinianus, sing jenengé Severus, nalika weruh uripé pasangan sing pinaringan berkah iki, wiwit nganggep Apinianus lan Melania ora ana regané lan njupuk sawatara tanahé. Nalika dheweke weruh yen padha ora mbantah lan ora peduli karo harta sing wis dijupuk saka dheweke, dheweke banjur ngrancang luwih lanjut, ngrebut kabeh kanggo awake dhewe. Apinianus lan Melania, kanthi alus atine, nahan kahanan iki, nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah. Mung siji bab sing nglarani atiné: nalika weruh yèn tanah-tanah sing wis disisihaké kanggo Kristus tiba ing tangan wong sing iri, padha nelongso amarga kagungané wong mlarat dirampas. Nanging Gusti, sing ngreksa para abdi-Nya lan nylametake saka tangan wong sing nindhes, ngadegake Ratu Verina sing saleh nglawan Severus[414] . Dhèwèké wis krungu babagan urip sing takwa sing ditindakake Apinianus lan Melania lan, nalika ngerti yèn Severus nyita tanah-tanahé, ngundang loro-loroné marang dhèwèké lan nampani kanthi pakurmatan. Nalika pasangan saleh mau rawuh ing ngarsané ratu nganggo sandhangan kumel lan andhap asor, ratu kaget banget ndeleng kasangsaran lan andhap asoré; banjur ngrangkep Melania, dhèwèké kandha: 'Begja kowe, sing wis milih urip kaya ngéné kanggo awakmu!' Ing wektu sing padha, sang ratu janji bakal mbales dendam marang Severus kanggo dheweke. Nanging Melania lan Apinian nyuwun supaya sang ratu aja mbales dendam, nanging mung ngelingake Severus supaya dheweke ora nyebabake cilaka maneh marang dheweke.

'Kanggo kita,' ujare, 'luwih becik nampa kaluputan tinimbang nindakake kaluputan marang sapa wae, amarga Kitab Suci maringi dhawuh manawa yen ana wong nyerang kowe ing pipi siji, kowe kudu mbalekake pipi liyane uga (Mat. 5:39).' Kita matur nuwun, yaiku Gusti Putri, amarga karsa panjenengan sing welas asih ngreksa kita, nanging kita ora nyuwun panjenengan mbales dendam marang Severus. Kosok baline, kita nyuwun supaya dhèwèké ora nampa cilaka amarga kita. Cukup kanggo kita yen wiwit saiki dhèwèké mandheg nglarani kita lan mandheg njupuk apa sing dudu duwé kita, nanging kagungané Kristus lan para abdi Kristus, para yatim piatu lan para janda, wong mlarat lan wong mlarat banget.

Padha uga nyuwun marang maharani supaya diparingi idin adol kanthi bebas lan tanpa alangan tanah agengé, kang kalebu kutha lan désa sing ora mung ana ing Italia, ing provinsi Romawi, nanging uga ingSicily[415] , Spanyol, Gaul, lan Britania. Wong tuwané Melania sugih banget nganti kajaba raja ora ana sing luwih sugih tinimbang dheweke. Ratu nyetujoni panyuwunan Apinianus lan Melania, lan padha diparingi kabebasan kanggo adol kabèh tanahé tanpa alangan, ing endi waé dunungé. Melania kepengin maringi adhiné raja sawetara hadiah sing larang regane, nanging adhiné raja nolak nampa apa waé sing ditawakake, amarga dianggep sakrileg ngrebut apa waé saka kagungané Kristus.

Pungkasané, Apinianus lan Melania bali kanthi pakurmatan ageng saka kraton marang panggonané.

Ambaning bandha sing diduweni—sing diparingake marang Kristus—bisa diukur saka kasunyatan manawa nalika semana ora ana siji wae sing bisa tuku omahé ing Roma kanthi rega sing wajar. Mung sawisé kuwi, nalika omahé dibakar déning wong barbar lan rusak parah amarga kobongan, omahé didol kanthi rega sing luwih murah tinimbang nilainé, lan asilé didol mau dibagi marang wong mlarat. Mula saka iku, bisa diomongake kanthi yakin manawa Apinianus lan Melania nduduhake pangabdian sing luwih gedhe marang Gusti tinimbang Ayub. Amarga Ayub muji syukur marang Gusti nalika dheweke kelangan bandha tanpa kersane, dene Apinianus lan Melania kanthi sukarela nyingkiri kasugihan kuwi, ngupaya urip ing kamlaratan. Wiwitane, urip kaya ngono kebak sedhih lan katon banget angel, nanging sawisé dadi gampang lan kebak kabegjan: amarga *'ikatan'é* Kristus *'apik'* lan *'bebané entheng'* (Matéus 11:30).

Setan nyoba nggodha pasangan sing taat mau nganggo keserakahan. Sawijining dina, nalika akèh emas digawa marang dheweke saka adol tanahé, dheweke wiwit nyuntikaké ing atiné semangat marang emas. Nanging

[414] Verina iku garwané Kaisar Honorius, sing mréntahaké satengah kulon Kakaisaran Romawi saka taun 396 nganti 423.
[415] Sicilia iku pulo gedhé ing Segara Tengah cedhak pucuk kidul-kulon Semenanjung Apennine (Italia).

Melania, sing nyadari tipuan ula kuna, langsung ngremuk sirahé, nganggep emas mau kaya bledug lan mbuwangé tanpa wates marang wong mlarat. Sing Kabegjan nyritakaké bab dhéwé kaya ing ngisor iki:

Aku duwé sawijining tanah karo omah ing panggonan sing dhuwur lan éndah; iku paling apik saka kabèh tanah kita. Ing sisih siji ana segara, lan saka bukit bisa katon kapal-kapal layar lan para nelayan nyekel iwak. Ing sisih liyane ana wit-witan sing dhuwur; katon ana lahan sing wis ditanduri, kebon woh-wohan lan kebon anggur sing subur; ing sawijining panggonan ana kolam renang mewah, ing panggonan liyane ana mata air alami; ing kana bisa krungu kicauan maneka manuk, dene ing kene ana macem-macem kéwan ing kandhang sing wis disiapake, lan moro kéwan mau kasil. Lan mungsuh nyusupake ing pikiranku supaya aku nyimpen tanah iki amarga kaendahane lan ora adol, nanging tak simpen kanggo diriku, supaya aku bisa manggon ing kana. Nanging, kanthi sih rahmat Gusti, aku ngrasakake yen kuwi licike mungsuh, lan nalika pikiranku tak arahake marang panggonan ing swarga, aku langsung adol tanah kuwi lan nyumbangake asile marang Kristusku.

Sawisé pasangan sing taat kuwi adol tanah-tanahé ing Italia, sedekahé mili kaya kali gedhé menyang papat pojok donya. Padha ngirim sedekah sing akèh menyang Mesopotamia, Fenisia, Siria, Mesir, lan Palestina – menyang gréja lan biara, kanggo para rohaniawan lan biarawati, kanggo panti asuhan lan rumah sakit, kanggo anak yatim piatu lan janda, kanggo wong sing dibelenggu lan ing penjara, uga kanggo tebusan para tawanan. Kulon lan Wétan padha kebak berkah sing mili saka tangane. Kadhangkala padha tuku pulo sakabèhé ing panggonan sepi lan jarang ana wong, lan sawisé mbangun biara ing kana, padha nyerahaké marang pangreksan para rohaniawan. Ing endi-endi padha ngias gréja-gréja suci nganggo emas lan pérak, nganggo busana imam sing disulam emas, lan ora ngirit biaya kanggo kamulyan gréja. Banjur, sawisé ninggalaké sapérangan cilik tanahé ing Italia sing durung didol, dhèwèké bebarengan karo ibuné Melania sing isih urip, munggah kapal lan layar menyang Sisilia, sawatara kanggo adol tanahé ing kana dhéwé, lan sawatara kanggo sowan marang Uskup Paulinus sing pinituah, bapak rohanié.

Ora suwe sawisé padha mangkat, wong barbar[416] nyerang Roma lan ngrusak kabèh pedesaan sakupenge kutha lan saindenging Italia nganggo pedhang lan geni. Para wali iku pancen wicaksana amarga kanthi pitulunganing Gusti Allah bisa adol tanah-tanahé sadurungé musibah iki teka. Amarga apa sing wis ditakdiraké bakal sirna sia-sia, tanpa ganjaran saka Gusti Allah, malah malih dadi ganjaran satus kaping ing gesang langgeng. Kajaba iku, padha njaga kasehatan jasmani tetep utuh kanthi ninggalake Italia, kaya Lot ninggalake Sodom[417] , sadurunge karusakan sing parah déning para barbar. Sawisé padha ngunjungi Sisilia lan ing dalan ketemu karo Santo Paulinus, Uskup Nola[418] , padha ngrampungake prakara babagan tanah-tanahé biyèn ing kana lan banjur layar menyang Libya lan Kartago[419] .

Nalika padha nglayar nyabrang segara, munggah prahara gedhe lan badai kenceng sing suwé pirang-pirang dina. Banyu tawar ing kapal wis meh entek, padahal ana akèh dayung lan abdi, lan kabèh padha ngalami ngelak banget. Santa Melania, nyadari yèn Gusti ora mberkahi rute sing dipilih menyang Libya, mènèhi prentah supaya layar dibalèkaké ngadhepi angin, percaya marang Gusti yèn Panjenengané bakal nuntun kapal menyang endi waé sing dipun kersakaké . Kanthi digawa angin, kapal mau tekan ing sawijining pulo. Sadurunge teka, wong-wong barbar ujug-ujug nyerang pulo iku, ngrebut lan nggawa akèh wong lanang lan wadon; banjur padha ngandhani warga sing isih ana yèn péngin, kudu cepet mbayar tebusan kanggo para tawanan: yèn ora, kabèh tawanan bakal dipenggal sirahé. Warga pulo kuwi padha sedhih banget, amarga merga sumber dayane sithik, mung sithik sing bisa mbayar tebusan.

Ing wektu kuwi, ana sawijining kapal sing nggawa Melania lan Apinianus sing labuh ing pulo kuwi. Uskup pulo kuwi, sawisé krungu yèn ana kapal saka Roma sing teka, teka nyuwun pitulungan kanggo tebusan para

---

[416] Iki nyebutake, mesthi wae, wong Goth, sawijining suku Jermani sing ngurung Roma ing taun 408, 409, lan 410 lan pungkasane ngrampok kutha iku.

[417] Lot iku keponakané Abraham, leluhur bangsa Yahudi. Sawisé pisah karo pakdhené, dhèwèké mapan karo keluargané ing Sodom – sawijining kutha sing dumunung ing lembah, ing panggonan sing mengko dadi Segara Mati. Nalika wong-wong Sodom nyurung murka Gusti amarga dosa-dosané lan Gusti ngukum Sodom supaya musna, Lot, sing wis diwanti-wanti déning malaékat, mlayu saka Sodom bebarengan karo bojoné lan putri-putriné.

[418] Kutha Nola dumunung ing Italia kidul, ing Campania. St Paulinus dadi Uskup Nola wiwit taun 409 nganti 431. Dina perayaane ing tanggal 23 Januari,

[419] Ing Afrika Lor, meh persis ngadhepi Italia.

tawanan lan nampa luwih saka sing diarep-arep. Amarga welas asih, Melania lan Apinian maringi emas sak cukupé kanggo mbebasaké kabèh tawanan. Nalika padha mangkat saka pulo kuwi, ana angin alus lan becik sing nyurung prau, lan ora suwe padha tekan Kartago. Sawise padha mudhun ing kono, padha nindakake akèh pakaryan amal, mbiyantu gréja lan biara, lan nyelametake nasib wong mlarat lan wong lara.

Nalika nindakake kabecikan iki, padha manggon ing sawijining kutha ora adoh saka Kartago sing aran Tagaste. Uskup Tagaste yaiku Alipius, kanca Santo Agustinus[420] , sawijining priya trampil ing wicara lan mulang, sing kanthi wicaksana maringi pitutur marang sapa waé sing teka marang dhèwèké. Amarga wis tresna marang gembala sing becik iki, Apinian lan Santa Melania ngias gréjaé kanthi mewah lan tuku akèh tanah kanggo gréja kuwi; salajengipun, padha ngedegaké loro biara ing kono, siji kanggo priya—ngemot wolu puluh biksu—lan sijiné kanggo wanita—ngemot satus telung puluh biarawati—lan nyedhiyakake tanah lan kabèh sing dibutuhaké. Santa Melania wiwit mbiasakake awaké alon-alon marang puasa sing saya ketat: sepisanan dhèwèké mangan saben rong dina sapisan, banjur saben telung dina sapisan, lan pungkasané ora mangan sajrone seminggu kabèh, kajaba ing dina Setu lan Minggu. Kadhangkala dhèwèké nyalin buku, amarga tulisané éndah lan tanpa kaluputan; ing wektu liyané dhèwèké nggawe sandhangan kanggo wong mlarat. Dheweke ngirim buku-buku sing wis disalin mau kanggo didol, lan dhuwit asil saka gaweyan kuwi diwenehake marang wong mlarat. Dheweke uga nyawisake awake tenanan kanggo maca Kitab Suci. Nalika tangane kesel amarga gawe utawa nulis, dheweke bakal maca, kaya menehi mata gawean. Nanging, yen matane kesel amarga maca suwé, kupinge nulungi, amarga dhèwèké maringi pitutur marang wong liya supaya maca nalika dhèwèké ngrungokaké. Biasané dhèwèké maca Kitab Perjanjian Lawas lan Anyar telung kaping saben taun; lan dhèwèké nyimpen ayat-ayat sing paling wigati ing memori lan tansah ana ing lambéné. Dheweke mung turu rong jam saben bengi, lan sanajan mangkono ora ing amben, nanging ing lantai, ing atepe ijuk kasar. Dheweke biyen kerep kandha manawa manungsa kudu tansah waspada, amarga kita ora ngerti jam pira maling bakal teka.

Dheweke nancepake cara urip asketis iki marang para wanita enom sing ngladeni dheweke; nanging dheweke uga ngyakinke akeh priya enom supaya urip murni lan njaga kesuciane. Dheweke nguwalake akeh wong sing durung precaya marang Kristus lan nuntun dheweke marang Gusti Allah.

Sawisé pitung taun ing Kartago, Melania kepéngin ndeleng panggonan-panggonan suci ing Yerusalem. Munggah kapal karo ibuné lan Apinianus—sing biyèn dadi bojone nanging saiki dadi sedulur rohani lan kancané—dhèwèké miwuh ngliwati segara. Kapal sing digunakake, dibantu angin sing nguntungake, kanthi aman nabrak dermaga ing Alexandria. Ing kana, padha disambut dening Santo Siril, Uskup Agung Alexandria. Sawisé padha seneng kumpul karo dhèwèké, padha mangkat manèh lan tekan Kutha Suci Yerusalem. Nalika tekan ing kana, kanthi emosi sing jero lan kabungahan sing ora bisa diungkapaké ing atiné, padha ngunjungi panggonan-panggonan suci sing wis disucèkaké déning Gusti kita lan Indungé Allah sing Paling Suci kanthi tapak-tapaké sing paling suci. Ing Makam Suci, Melania sing pinaringan berkah bakal tetep ana saben bengi wiwit sore kanggo ndedonga. Ing kono dheweke bakal nyuwunake pandonga sing khusyuk marang Kristus Gusti, nangis nalika sujud ing ngarep Makam Suci, nyekel lan nyiume.

Nalika Melania lan Apinianus manggon ing Yerusalem, sawijining kanca setya adol tanah-tanahé sing isih ana ing Italia lan ngirim dhuwité marang wong-wong mau ing Yerusalem.

Sawisé suwé manggon ing Yerusalem, padha kepéngin nerusaké lelampahan menyang Mesir kanggo sowan marang para Bapa Gurun lan nyokong para bapa mau nganggo bandha. Padha mangkat lumantar segara, ninggalaké ibuné sing wis tuwa lan kesel ing Kutha Suci. Ing wektu sing padha, ibuné diparingi tugas mbangun omah kanggo wong-wong mau ing Gunung Zaitun.

Ing Mesir, Melania bebarengan karo sedulur rohaniwané, Apinian, sowan marang para bapak padang pasé lan nampa paédah rohani sing ageng saka pangandikane sing diilhami déning Gusti. Ing wektu sing padha, dhèwèké uga nuduhaké kabecikan sing ageng marang wong-wong sing mbutuhaké. Nanging padha uga nemoni akèh bapak rohani sing ora kagungan donya sing nolak panrima sedekah sing diparingaké lan ngindhari emas kaya untu ula. Ing antarané ana siji sing jenengé Efestion, sing sanadyan diyakini supaya nampa sawetara koin emas, tetep nolak. Nalika dheweke mlaku ngubengi selé lan mriksa barang-barangé pertapa, Melania mung nemokaké tikar suket, kendi banyu, roti garing sethithik, lan kothak sing isiné uyah. Dheweke kanthi meneng nyelehaké emas

[420] Alipius kapilih dadi uskup ing Tagaste ing taun 391

mau ing kothak iku lan nutupi nganggo uyah. Nalika padha ninggalake panggonane pertapa, tumindak Melania ora luput saka perhatian wong tuwa kuwi. Sawise nemokake emas, dheweke mlayu ngoyak, njerit kenceng supaya padha mandheg lan ngenteni. Nalika padha mandheg, wong tuwa kuwi nuduhake emas sing dicekel ing tangane lan kandha:

'Aku ora butuh iki: aku ora ngerti kudu apa karo iki; balekna harta karunmu.'

Padha mangsuli:

'Yen kowe ora butuh, wenehana marang wong liya.'

Nanging wong tuwa kuwi mbantah:

'Sapa ing kene sing butuh, lan kanggo apa? Kowé bisa weruh yèn panggonan iki sepi.'

Para lelungan isih nolak njupuk maneh emasé saka sesepuh, mula sesepuh mau mbuwang emasé menyang kali lan bali menyang selé.

Sawisé kuwi, para lelungan teka manèh ing Alexandria, banjur ing Nitria[421] , ngunjungi panggonan para pertapa ing endi-endi, kaya tawon mabur saka kembang siji menyang kembang liyané lan nglumpukaké sari. Banjur padha bali menyang Yerusalem, sugih amarga akèh piwulang pangangsuhing ati sing ditampa saka para rahib suci. Lan, kaya sing diarep-arep, padha nemokake omah sing wis siap kanggo dheweke ing Gunung Zaitun. Ing kono padha manggon.

Melania nyendhiri dhéwé ing sel sempit, sumpah yèn dhèwèké ora bakal ketemu karo sapa waé, lan ora ana sing bakal weruh dhèwèké. Mung sapisan saben minggu dhèwèké dikunjungi ibuné lan sedulur rohani, Apinian. Dhèwèké nglampahi patbelas taun ing pangasingan iki. Ing wektu kuwi, ibuné Melania séda, kebak kabecikan lan pangarep-arep sing berkah. Wong suci mau, sawisé nindakake upacara sing pantes kanggo ngélingi ibuné sing wis seda, manèh mundur menyang kamar sing luwih sempit lan peteng banget, ing kana dhèwèké ngentèkaké setaun. Karyané sumebar nganti adoh lan amba, lan akèh wong wiwit teka marang dhèwèké kanggo pitutur rohani. Banjur Melania metu saka pangasingané kanggo nglayani kaslametan wong liya. Dheweke ngedegake biara, nglumpukake luwih saka sangang puluh wanita enom. Akeh sing cetha dadi wong dosa padha teka marang dheweke, lan kanthi pituduh dheweke mlebu ing dalan tobat, padha miwiti urip sing nyenengake Gusti Allah. Melania milih seorang abbess kanggo biarane, dene dheweke dhewe ngladeni kabeh wong kaya abdi lan ngopeni kabeh kaya ibu. Dheweke mulang para biarawati maneka kabecikan: kaping pisan, kasuciyan; banjur katresnan, tanpa katresnan ora ana kabecikan sing sampurna; disusul andhap asor, patuh, sabar, lan welas asih. Kanggo nguwatake semangat, dheweke nyritakake crita iki. 'Ana sawijining pemuda sing teka marang sesepuh agung, kepengin dadi muridé. Lan sang resi, sing wiwitane wis nuduhake kados pundi sejatine murid, mènèhi dhawuh supaya dhèwèké njupuk tongkat lan nggebuk tiang sing ana ing sacedhake gapura kanthi sakabehing kekuwatané, banjur mlumpat lan nendhang tiang kuwi. Murid mau, manut dhawuh sang resi, nggebuk tiang sing ora urip kuwi kanthi sakabehing kekuwatané. Sang resi banjur takon marang pemuda mau:

'Apa tiang iki, sing kok pukul, nolak atimu, utawa nesu? Apa kuwi obah saka panggonané, utawa nyerang kowe?'

Wong enom mau mangsuli:

'Ora!'

Banjur sang resi kandha:

Pukul maneh luwih kenceng, banjur iringi pukulanmu karo tembung-tembung sing paling kasar: ejeki, cela, hina, cacati, lan gunjangi kanthi sakabehe cara.'

Sawisé priya enom kuwi nindakake kuwi, sang sesepuh takon:

'Apa tiang sing dihina kuwi nesu marang kowe, apa ngomong apa-apa nglawan kowe? Apa padha protes utawa nyalahake kowe?'

Wong enom mau mangsuli:

'Ora, Bapa! Lan piye bisa tiang sing ora peka lan ora duwe nyawa dadi nesu?'

Sing tuwa kandha maneh:

---

[421] Nitria iku gunung ing kidul Alexandria, ing kulon Kali Nil, cedhak Gurun Libya. Asma gunung iki asalé saka nitrat sing ditemokaké ing tlaga-tlaga ing sacedhaké.

Yen kowe bisa kaya tiang iki—ora nesu marang sing nyerang kowe, ora mlayu saka pukulan, ora mbantah marang sing maringi dhawuh, ora mbales cacian karo cacian—yen ing tengah-tengah sakabehing sedhih kowe tetep teguh kaya tiang, mula teka lan dadi murid kita. Yen ora, aja nganti nyedhaki lawang omah kita.

Kanthi parabel iki, sing kasucèkaké mulang para biarawati supaya sabar lan alus, lan padha dikuatké atiné déning tuladha iki, kang maringi paédah marang wong-wong mau. Nalika mulang lan nuntun para biarawati ing biara sing wis diadegaké, Santa Melania uga mbangun gréja agung ing biara kuwi lan njamin supaya gréja mau dikudusaké nganggo relik suci saka nabi Zakaria, martir kapisan Stefanus, lan patang puluh martir.

Sawisé kedadéan kuwi, seduluré rohani—sing biyèn dadi bojone ing daging—sing Begja Apinianus, sawisé nyenengaké Gusti Allah, lunga kanggo kumpul karo Panjenengané nalika wis urip dadi biksu. Melania ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan lan banjur miwiti nyiapaké dhèwèké dhéwé kanggo seda, ngarep-arep pati sing ora suwé manèh. Nanging Kawicaksanané Gusti Allah nambah umuré kanggo kaslametan wong liya. Sawisé Apinian seda, Melania ngedegaké maneh sawijining biara kanggo priya lan ngentekaké kabèh harta pungkasané kanggo iku, maringaké kabèh kanggo kamulyané Gusti Allah. Mangkono, dhèwèké sing wis suwé nampa kasunyatan kasilapan ing roh dadi mlarat uga ing badan.

Ing wektu kuwi, ana layang teka kanggo Melania saka Konstantinopel, saka pamané, Volusianus wong Romawi. Volusianus iki, sing wektu kuwi wis diangkat dadi amfipates Romawi ing[422] , dikirim menyang Bizantium kanthi misi khusus saka Kaisar Kulon. Sawisé tekan Wétan, dhèwèké kepéngin ndelok ponakané, Melania sing kinurmatan. Mula dhèwèké ngutus utusan marang Melania ing Yerusalem, njaluk supaya dhèwèké teka ing Bizantium kanggo ketemu karo dhèwèké. Wiwitane, Melania ora gelem lunga menyang pamané, amarga pamané manut politeisme Yunani; nanging sawisé kuwi, miturut pitutur para bapak rohani, dhèwèké mangkat kanggo nyawiji karo pamané, kanthi pangarep-arep bisa mbalèkaké pamané marang Gusti. Ing dalan, ing saben kutha ing ngendi sang wali mandheg, piyambakipun dipun paringi pakurmatan ageng, awit Gusti Allah maringi kamulyan dhumateng sapa kemawon ingkang memulyakake Panjenenganipun. Piyambakipun dipun tepang dening para uskup lan imam, para sesepuh kutha lan rakyat, lan sedaya nampeni piyambakipun kanthi katresnan, kados-kados piyambakipun tamu saking swarga, amargi padhanging kabecikan lan gesang suci piyambakipun sumunar ing saindenging jagad. Ing kutha krajan, piyambakipun ugi dipun tampi kanthi pakurmatan ageng dening Kaisar Teodosius enom, permaisuri Eudoxia, lan Patriark Proklus. Dheweke nemokake pamané Volusianus lagi lara. Nalika pamané weruh dheweke, pamané kaget banget marang sandhangan biara lan panguripan dagingé, amarga pasuryané wis kempot amarga puasa lan gaweyan sing suwé, lan kaendahan biyèn wis pudar. Lan Volusianus kandha:

'Apa sing wis kelakon karo kowe, Melania sing tak tresnani!'

Nanging kenapa kudu dibahas dawa-dawa? Saperangan amarga watak Melania dhéwé, saperangan amarga Santo Proklus, nanging luwih saka kabèh, obrolan sing diilhami déning Gusti Allah saka abdi Kristus sing taat iki lan piwulang sing maringi semangat sing apik, ora suwe ngasilaké asil yèn pamané nyatakaké murtad saka kapercayan Yunani lan nampa baptisan suci. Sawisé nampa Sakramèn Suci, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti sawatara dina sawisé kuwi lan dikubur déning Santa Melania dhéwé.

Sajrone manggon suwé ing Bizantium, Melania ngowahi akèh wong saka bidah Nestorian—sing wektu kuwi nyebabaké bingung gedhé ing Gréja—menuju iman sing sejati, lan uga nylametaké akèh umat Ortodoks supaya ora murtad; amarga Gusti wis maringi dhèwèké sih rahmat sing nganti argumèn bidah lan sofistikalé Nestorian ora bisa ngalahaké dhèwèké. Wong sing kinurmatan iku ngerti Kitab Suci kanthi sampurna, amarga wis nyawisake kabèh taun uripé kanggo maca lan kebak sih rahmaté Roh Suci. Saka esuk nganti sonten, maneka wong padha rembugan karo dhèwèké lan takon bab Ortodoksi, lan dhèwèké maringi wangsulan sing wicaksana, nganti kabèh kutha krajan gumun marang kawicaksanané. Mengko, wong sing pinaringan berkah mau bali manèh menyang Yerusalem lan, nalika dhèwèké wis cedhak pungkasaning urip, dhèwèké nyiapaké awaké dhéwé kanggo pamitan sing becik.

Dheweke diparingi karunia marasaké, lan wis marasaké akèh panyakit. Saka marasaké-marasaké sing ditindakake, kita bakal nyritakaké sawatara minangka pratandha sih rahmaté Gusti sing manggon ing sajroning dhèwèké.

---

[422] Anfipatus – gubernur sawijining wewengkon sing kalebu pirang-pirang provinsi.

Ratu Eudoxia[423] , sing wis ngangkat Sang Mulya Melania dadi ibu rohani, rawuh ing Yerusalem, sawenehé kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci lan sawenehé kanggo sowan marang ibu rohani.

Ing dalan, dhèwèké keseleo sikilé lan ngrasakaké lara banget nganti ora bisa mlaku. Nanging nalika Santa Melania mung nyentuh sikilé, sikilé langsung mari.

Ana sawijining wanita enom sing disiksa déning setan, sing wis nyegel lambéné nganti kenceng banget saéngga dhèwèké ora bisa mbukak; dhèwèké ora bisa ngucapaké tembung apa waé lan ora bisa ngrasakaké panganan, lan pati wis ngentèni dhèwèké – luwih cepet amarga keluwen suwé tinimbang amarga siksaan setan. Santa Melania marasaké wanita iki liwat pandonga, kanthi ngolesi lenga suci marang dhèwèké. Setane lunga, lan lambeé mbukak kanggo muji lan matur nuwun marang Gusti; lan sawisé nyicipi panganan, dhèwèké mari.

Ana wanita liyane sing lagi meteng lan wayahe wis teka kanggo nglairake; nanging dheweke ora bisa amarga janin ing kandhutane wis seda. Kesakitan sing nglarani banget nganti meh mati. Nanging Santa Melania nulungi wanita iki liwat pandonga. Sawisé sabuk dipasang ing dhadha wanita sing lara, dhèwèké langsung nglairaké bebane: janin sing wis mati metu saka awaké, dhèwèké krasa lega, lan wiwit bisa ngomong, padahal sadurungé dhèwèké ora bisa ngucapaké siji tembung.

Kanthi wis pramana yèn dhèwèké bakal mangkat menyang Gusti, wanita mulya iku ngunjungi panggonan-panggonan suci ing Yerusalem lan sakupengé, ing Betlehem lan Galilea. Nalika rawuh pesta Kelahiran Kristus, dhèwèké rawuh ing pangibadah bengi ing guwa panggonan Kristus lair, lan ing kono dhèwèké kandha marang salah siji biarawati, seduluré, sing tansah ana ing sisihé, yèn iki kaping pungkasan dhèwèké ngrayakaké pesta Kelahiran Kristus bareng karo wong-wong mau. Wong sing seduluré sang wali, nalika krungu tembung-tembung kuwi, nangis kenceng. Banjur, ing dina raya Santo Stefanus, Martir Sepisan, Melania rawuh ing pangibadah bengi ing gréja kang dumunung ing biara sing wis dibanguné. Nalika salah siji biarawati maca kisah pangorbanan Santo Stefanus, Martir Sepisan, dhèwèké kanthi sukarela nambahaké yèn iku pungkasané dhèwèké maca kanggo wong-wong mau. Kedadéan tangis sing ngglimpang ing antarané para biarawati: padha nyadari yèn sang wali bakal enggal ninggalaké donya iki. Nanging Melania, miturut adaté, nglipur para biarawati mau kanthi tembung-tembung sing diilhami déning Gusti lan mulang kabecikan. Banjur dhèwèké metu menyang gréja lan miwiti ndedonga:

'Ya Gusti Allah, ingkang kula pilih lan kula tresnani wiwit wiwitan, ingkang kula utamekake tinimbang garwa ing donya, bandha, kamulyan lan kasenenganing donya, ingkang kula pasrahaken badan lan nyawa wiwit lair, amargi Panjenengan kula lampahi tapa brata, ngantos balung kula nyawiji kaliyan daging, – Sing wis nuntun tangan tengenku lan maringi piwulang liwat inspirasimu – lan saiki rungokna tangisanku. Lan muga-muga luhku iki nyurung aliran welas asihmu marang aku. Resmikna aku saka dosa-dosaku, sing sengaja lan sing ora sengaja. Siapna dalan marang Panjenengan kanggo aku, sing bébas saka kabingungan lan alangan, supaya roh-roh jahat ing udara ora bisa nyegah aku. Panjenengan ngertos, yaiku sing Maha Abadi, babagan kodrat kita sing fana. Panjenengan ngertos, yaiku sing Tresna marang Manungsa, manawa ora ana manungsa sing tanpa cela; ora ana siji wae sing mungsuh ora bisa nemokake kaluputan, sanajan mung urip sedina wae. Nanging Panjenengan, ya Gusti, kanthi nglirwakake kabeh dosaku, mberesihna aku nalika Pangadilan Panjenengan.

Mangkono Sang Santa Melania ndedonga, lan nalika pandongane isih durung rampung, piyambakipun wiwit ngrasakake lara ing badan. Nanging sanadyan piyambakipun kesel amarga lara, piyambakipun ora mandheg makarya; piyambakipun tetep rawuh ing ibadah gréja kaya biasané lan wiwit esuk maringi piwulang marang para seduluré. Banjur piyambakipun nampi Misteri Suci lan Ilahi saking tangan Uskup Eleutheropolis[424] , ingkang rawuh kanti para rohaniawan kanggé sowan dhumateng piyambakipun, lan wiwit ngentosi rawuhe pati. Ing wekdal ingkang sami, piyambakipun maringi panglipur dhumateng sedulure, ingkang ngratapi sanget amargi pisah kaliyan sang wali, saha dhumateng sedaya para suster; lan, sawisé pamitan dhumateng sedaya kanthi ciuman pamungkas, piyambakipun ngandika tembung-tembung ingkang makaten:

'Kados kang kersa Gusti, makaten kados kang sampun kelakon.'

---

[423] Maharani Eudoxia – garwané Kaisar Wétan Theodosius II, sing mrentah saka taun 408 nganti 450.

[424] Eleutheropolis – sawijining kutha ing sisih kidul Palestina, ana ing dalan antarané Yerusalem lan Gaza. Saiki ana sawijining desa ing panggonan iki, dumunung ing titik nalika dataran Shephelah malih dadi tlatah pagunungan Yehuda. Ora adoh saka desa iki ana reruntuhan Eleutheropolis kuna.

Kanthi tembung-tembung mau, nalika ngendhok ing amben prasaja, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah, nutup mripaté kenceng lan nyusun tangané ing dhadha minangka pratandha salib[425] .

Para biksu lan biarawati saka kabèh biara ing sakupenge kutha suci padha nglumpuk kanggo panguburané; padha nyanyèkaké mazmur kanggo dhèwèké sakwengi, banjur ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan. Jiwané sing suci munggah marang Gusti Allah, kang wis ditresnani lan kanggo Panjenengané wis makarya kanthi tekun saben dina sajrone uripé. Lan saiki, bebarengan karo kabèh para wali, ngrasakaké kamulyané Panjenengané, dhèwèké ndedonga ana ing kana kanggo kita wong dosa marang Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal. Kamulyan ana ing Panjenengané salawas-lawase. Amin.

14 Januari

1 Januari (Gaya Lawas)

Sabda bab Sunaté Kristus

Peringatan 1 Januari

Gusti kita Yesus Kristus, wolung dina sawisé lair, kersa ngalami sunat. Ing sisih siji, Panjenengané nglakoni iku kanggo nepaki Hukum: *'Aku ora teka kanggo mbusak Hukum,'* pangandikane, *'nanging* kanggo nepaki.*'* (Mat. 5:17); amarga Panjenengané manut Hukum kanggo mbebasaké wong-wong sing kacekel ing perbudakané, kaya sing kandha Rasul: *'Gusti Allah ngutus Putrané, sing tundhuk marang Hukum, kanggo tebusan wong-wong sing ana ing sangisoré Hukum'* (Gal. 4:5). Ing sisih liya, Panjenengané ngalami sunat kanggo nuduhaké yèn Panjenengané pancèn wis ngagem daging manungsa, lan kanggo menengaké swara-swara sesat sing ngaku yèn Kristus ora ngagem daging manungsa sejati, nanging mung lair ing wujud ilusi[426] . Mula, Panjenengané disunat supaya manungsané katon cetha. Yen Panjenengané ora ngagem daging kita, kepiye bisa sawijining hantu—dudu daging—sing disunat? Santo Efrem si Suriah kandha: 'Yen Kristus ora daging, sapa sing disunat déning Yusuf?' Nanging amarga Panjenengané pancèn daging, Panjenengané disunat minangka manungsa, lan bayi mau pancèn kacepet getihé dhéwé, minangka Putraning Manungsa; Panjenengané nandhang sangsara lan nangis amarga lara, kaya sing pantes tumrap sing nduwèni sipat manungsa.' Saliyane, Panjenengané ngalami sunat jasmani supaya bisa netepaké sunat rohani kanggo kita[427] ; awit, sawise ngrampungake ukum lawas bab daging[428] , Panjenenganipun maringi ukum anyar, ukum rohani. Lan kados dene manungsa daging ing Prajanjian Lawas nyunat daging sensualipun, mekaten manungsa rohani anyar kedah nyunat hawa napsu ing atine: nesu gedhe, ambek, iri, sombong, kepinginan kotor lan dosa-dosa lan hawa napsu dosa liyane. Panjenengané disunat ing dina kaping wolu amarga lumantar getihé Panjenengané wis maringi pratandha marang kita babagan urip sing bakal teka, sing biasané diarani para guru Gréja minangka dina utawa jaman kaping wolu. Mangkono, Santo Stefanus, pangarang kanon bab Sunaté Gusti[429] , kandha: 'Iki maringi pratandha marang gesang kang ora ana enteke saka jaman kaping wolu, ing ngendi Gusti disunat ing daginge'[430] . Lan Santo Gregorius saka Nyssa kandha: 'Sunat, miturut Hukum, kudu ditindakake ing dina kaping wolu, angka wolu maringi pratandha marang jaman kaping wolu kang bakal teka'[431] . Uga pantes dingerteni manawa sunat ing Prajanjian Lawas diadegake minangka pratandha baptisan lan pambresihan dosa asal, sanadyan dosa iku ora kabresihake sakabehe dening

---

[425] Iku tanggal 31 Desember taun 439.

[426] Para bidah sing dikenal minangka Doketis ngajar manawa Gusti ora bisa ngagem daging manungsa sing ringkih, lan mung katon marang wong-wong yèn Kristus nandhang sangsara lan seda.

[427] Yaiku baptisan, sing, kaya sing diterangake ing ngisor iki, mbusak hawa napsu dosa saka manungsa.

[428] Perjanjian Lawas utamane ngemot pranatan sing gegayutan karo kesejahteraan lahiriah wong

[429] Stephen Savait

[430] Layanan Khitané Gusti, kanon, ode kaping papat.

[431] Angka pitu ing Kitab Suci ateges kasampurnan. Mula, kanggo nuduhake sakabehe suwene urip ing donya iki, para bapa luhur nggunakake ungkapan 'pitu abad' utawa 'pitu dina', dene abad utawa dina kaping wolu mesthi wis dimaksudake kanggo nuduhake urip ing jaman sing bakal teka.

sunat—sing ora bakal kelakon nganti Kristus kanthi sukarela ngucurake getihé sing paling suci kanggo kita ing sangsara Panjenengané. Sunat iku mung pratandha panyucian sejati, dudu panyucian sejati iku dhéwé, sing digayuh Gusti kita kanthi mbusak dosa saka donya lan nancepake ing salib[432] , lan kanthi netepake, minangka panggantos sunat Prajanjian Lawas, baptisan anyar saka sih rahmat nganggo banyu lan Roh. Sunat ing jaman kuwi, kaya paukuman tumrap dosa para wong tuwa sepisanan lan pratandha yèn bayi sing disunat kuwi wis dikandhut ing kaluputan, kaya sing diomongaké Daud, lan ibuné nglairaké dhèwèké ing dosa (Mazmur 50:7), mulané tatué tetep ana ing badané bocah. Gusti kita, nanging, tanpa dosa; sanadyan Panjenengané ing saben bab padha karo kita, Panjenengané ora nggawa dosa dhéwé. Kaya ula tembaga sing diadegaké ing ara-ara samun déning Musa, wujude kaya ula nanging ora ngandhut bisa ula (Bilangan 21:9), mangkono uga Kristus iku manungsa sejati, nanging ora melu ing dosa manungsa, lan lair kanthi cara gaib, saka Ibu sing suci lan dara . Amarga Panjenengané tanpa dosa lan piyambaké sing maringi paugeran, Panjenengané malah ora perlu ngalami sunat sing nyeri lan sah miturut paugeran; nanging amarga Panjenengané rawuh kanggo ngembani dosa kabèh donya, lan Gusti Allah, kaya sing diandharaké Rasul, nggawe Panjenengané sing ora ngerti dosa dadi kurban dosa kanggo kita (2 Kor. 5:21), Panjenengané, sanadyan tanpa dosa, ngalami sunat kaya déné wong sing nduwé dosa. Lan ing sunaté, Gusti maringi pratandha asor luwih gedhé marang kita tinimbang nalika Panjenengané lair. Amarga nalika lair Panjenengané ngemban wujud manungsa, miturut pangandikane Rasul: *'awit kapanggih ing wujud manungsa, lan ing rupa padha kaya manungsa'* (Filipi 2:7); nanging ing sunaté Panjenengané ngagem wujud wong wédhok, nahan kaya wong wédhok rasa lara amarga dosa. Lan sanadyan Panjenengané ora nduwé salah apa-apa, Panjenengané nandhang sangsara kaya wong sing ora salah, kaya muni mbaleni tembungé Dawud: 'Apa sing aku durung njupuk, aku kudu maringi' (Mazmur 68:5), tegesé, 'amarga dosa sing aku ora melu, aku nampa sangsara sunat.' Lumantar sunat sing ditindakake, Panjenengané miwiti sangsara kanggo kita lan ngombe cangkir sing bakal diombe nganti tuntas, nalika, nalika digantung ing salib, Panjenengané ngumumaké: *'Wus rampung'* (Yohanes 19:30)! Saiki Panjenengané netesake tetes-tetes getih saka kulupé, lan mengko bakal mili banter saka sakabèhé awaké. Panjenengané miwiti nandhang sangsara nalika isih bayi lan wis biasa nandhang sangsara supaya, sawisé dadi manungsa sampurna, Panjenengané bisa nahan sangsara sing luwih abot; amarga wong kudu dilatih ing tumindak kawani wiwit enom. Urip manungsa, kang kebak pakaryan abot, iku kaya sedina, kang esuké iku lair lan sontené iku pati. Mangkono, wiwit esuk, saka kain lampinane, Kristus, Manungsa sing diangkat dadi Gusti, miwiti pakaryanipun, pakaryan abotipun—Panjenenganipun sampun makarya wiwit isih enom lan makarya ngantos sonten (Mazmur 103:23), ing sonten nalika srengéngé tilem lan pepeteng nutupi saindenging bumi, ngantos jam sangang. Lan Panjenengané ngendika marang wong Yahudi: *'Bapakku isih makarya, lan Aku uga makarya'* (Yohanes 5:17). Dadi, apa sing ditindakake Gusti kanggo kita? – Kaselamatan kita: *'Sing nggawa kaselamatan marang bumi'* (Mazmur 73:12). Lan supaya pakaryan iki bisa rampung kanthi sampurna, Panjenengané miwiti saka ésuk, wiwit isih enom, nandur nganggo getihé, supaya ing sonten Panjenengané bisa ngundhuh woh kamulyan saka penebusan kita.[433]

Wiwit esuk Panjenengané miwiti nyebar wiji nganggo getihé, supaya ing wayah sonten Panjenengané bisa ngundhuh woh kamulyan saka penebusan kita. Nalika sunaté, Sang Bayi kang Kinurmatan diparingi jeneng Yesus, jeneng sing digawa mudhun saka swarga déning Malaikat Agung Gabriel nalika dhèwèké ngumumaké pangandikane marang Perawan Maria sing Paling Suci sadurungé Sang Bayi kasebut kawangun ing kandhunge, yaiku sadurungé Perawan Maria sing Paling Suci nampa pangandikane sang utusan, sadurungé dhèwèké ngendika: *'Ndeleng, aku iki abdi Sang Gusti; kados pangandika Panjenengan, kadosa marang aku!'* (Lukas 1:38). Amarga nalika pangandika mau, Sabda Gusti langsung dadi daging, manggon ing kandhunge sing paling suci lan paling mulya. Mangkono, asmané sing paling suci 'Yesus', sing diwènèhaké Malaékat sadurungé pangandhaping, diparingaké marang Kristus Gusti nalika sunaté, kang dadi pangumuman kaslametan kita; awit jeneng Yesus tegesé 'panyelamatan', kaya sing diterangaké Malaékat mau nalika panjenengané rawuh marang Yusuf ing sawijining ngimpi, kandha: *'Kowe bakal maringi jenengé Yesus, awit Panjenengané bakal nylametaké umaté saka*

---

[432] Kolose 2:14. Dosa ngadeg ing dalan, yaiku dosa tumindak minangka alangan, pager sing misahake manungsa saka Gusti Allah. Nanging banjur dosa dipaku ing salib, yaiku kakuwasané kabèh dicopot lan ora bisa manèh nyegah manungsa mlebu ing pangibadah marang Gusti Allah.

[433] Gal. 4:19. 'Supaya dibentuk' – citra Kristus cetha kacathet ing kita, supaya kita bisa pantes tenan dijenengi 'Kristen'

dosa-dosané' (Matéus 1:21). Lan Rasul Suci Petrus nyekseni marang asmané Yesus kanthi tembung-tembung iki: *'Ora ana jeneng liya ing sangisoring langit sing diparingaké marang manungsa kang lumantar iku kita kudu slamet'* (Kisah Para Rasul 4:12). Asma panyelamet iki, Yesus, wis disiyapake sadurunge kabeh jaman ing Pasamuwan Tritunggal, wis kacathet lan dijaga nganti saiki kanggo kaslametan kita; nanging saiki, kaya mutiara sing ora ternilai, wis digawa metu saka gudang langit kanggo penebusan umat manungsa lan diwahyukake marang kabeh lumantar Yusuf. Ing jeneng iki kawahya kabeneran lan kawicaksananing Gusti (Mazmur 50:8). Jeneng iki, kados srengéngé, wis madhangi donya kanthi padhange, miturut pangandikane nabi: *'Nanging kowe sing ngajeni jenengku, Srengéngé Kaadilan bakal munggah'* (Maleakhi 4:2). Kaya murri kang wangi, wis ngisi jagad raya karo ambune: 'Murri kang wis dituang,' miturut Kitab Suci, 'iku saka ambune minyakanmu' (Kidung Agung 1:2); Asmané dudu murri kang isih ana ing wadhah, nanging murri kang wis dituang. Amarga suwéné minyèk disimpen ing wadhah, ambuné tetep kapethak ing njero; nanging nalika diwutahaké, langsung ngisi udara karo ambuné. Kakuwatan jenengé Yesus durung dikenal nalika isih didhelikaké ing Pasamuwan Langgeng, kaya ana ing wadhah. Nanging nalika jeneng iku diucurake saka swarga menyang bumi, langsung, kaya mur sing wangi sing diucurake nalika sunat bocah cilik, ngisi jagad raya karo wangi sih rahmat, lan saiki kabèh bangsa ngakoni yèn Gusti Yesus Kristus, kanggo kamulyané Allah Rama,[434] . Kuwatipun asmané Yesus saiki sampun kaparingaké, awit asmané ingkang éndah punika, Yesus, sampun ngajabaké para malaékat, maringi kabungahan dhumateng manungsa, lan nimbulaké ajrih ing para setan, awit sanadyan para setan pitados lan gemeter (Yakobus 2:19); nalika jeneng iku, neraka gemeter, jagad ngisor kageger, pangeran pepeteng sirna, arca-arca rubuh, pepeteng pemujaan arca bubar, lan ing panggonané padhang saka kesalehan sumunar lan madhangi saben wong sing teka ing donya (Yohanes 1:9). Asma iki luwih dhuwur tinimbang kabèh asma, supaya nalika asmané Yesus saben dhengkul padha sujud, ing swarga, ing bumi, lan ing sangisoring bumi (Filipi 2:10). Asma Yesus iki minangka senjata kang gembleng nglawan mungsuh, kaya sing diandharake Santo Yohanes Klimakus: 'Tansah nggebuk para prajurit nganggo Asma Yesus, amarga kowe ora bakal nemu senjata sing luwih kuwat tinimbang iki, ora ana ing swarga utawa ing bumi.' Sepira legane ing ati sing tresna marang Kristus Yesus, Asma Yesus iki sing paling mulya! Pira nyenengake kanggo wong-wong sing nduwèni! Amarga Yesus iku kabèh katresnan, kabèh manisé. Pira ajiné jeneng Yesus sing paling suci iki kanggo abdi lan tawanané Yesus, sing dadi tawanan katresnané! Yesus ana ing pikiran, Yesus ana ing lambé, Yesus ana ing panggonan manah pracaya tumuju kabeneran, Yesus ana ing panggonan cangkem ngakoni tumuju kaslametan (Rm. 10:10). Apa kowe mlaku, lungguh meneng, utawa lagi kerja – Yesus tansah ana ing ngarep mripatmu. 'Amarga aku wis mutusaké,' kandha rasul, 'ora bakal ngerti apa-apa ing antaramu kajaba Yesus' (1 Kor. 2:2). Amarga kanggo wong-wong sing nyandhak marang Panjenengané, Gusti Yesus iku padhanging pikiran, kaendahaning jiwa, kaséhatan kanggo badan, kabungahan kanggo manah, pitulungan ing sangsara, kabungahan ing sedhih, ubatan ing lara, panglipur ing kabèh kasangsaran, lan pangarep-arepé kaslametan; lan kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané, Panjenengané piyambak iku ganjaran lan baline.

Miturut Jerome, jenengé Gusti Allah sing ora bisa diucapake biyèn ditulis ing lempeng emas sing dipakai imam agung ing bathoké[435] ; nanging saiki jeneng ilahi Yesus ditulis nganggo getih sejati Panjenengané, sing mili nalika sunaté. Nanging saiki ora ditulis maneh ing emas jasmani, nanging ing emas rohani, yaiku ing ati lan lambéné para abdi Yesus, kaya déné ditulis ing wong sing déning Kristus diomongaké: *'awit dhèwèké iku wadah pilihanKu kanggo ngumumaké jenengKu'* (Kisah Para Rasul 9:15). Sing paling manis saka kabèh, Gusti Yesus, kepéngin supaya Asmané, kaya omben-omben sing paling manis, digawa ing wadhah; awit Panjenengané pancèn manis tumrap kabèh sing ngrasakaké Panjenengané kanthi katresnan, marang wong-wong mau pemazmur ngandika: *'Rasakna lan delengen yèn Gusti iku becik'* (Mazmur 33:9)! Sawisé ngrasakaké Panjenengané, nabi kuwi muni: *'Aku bakal tresna marang Panjenengané, ya Gusti, kekuatanku'* (Mazmur 17:2)! Sawisé ngrasakaké Panjenengané, Rasul Suci Petrus uga kandha: *'Delengen, kita wis ninggalaké kabèh lan mèlu Panjenengané; marang sapa kita bakal lunga? Panjenengané duwé tembung-tembung urip langgeng'* (Matius 19:27; Yohanes 6:68). Kanthi manisé iki, sangsara abot para martir suci dadi entheng nganti padha ora wedi pati sing paling medeni. "Sapa," padha muni, "sing bisa misahake kita saka katresnané Gusti Allah? Ora ana sangsara, ora ana

[434] Fil. 2:11. Tegese, Gusti Yesus ngluhurake Gusti Allah Rama lumantar pakaryan sing Panjenengané sandhang dhéwé
[435] Piring cilik emas sing dipasang ing tutup sirah imam agung ngandhut tulisan jenengé Gusti Allah (Yehovah).

kasangsaran, ora ana pedhang, ora ana pati, ora ana urip; amarga katresnan kuwat kaya pati" (Roma 8:35, 38; Kidungan 8:6). Ing wadhah apa, mula, kamantenan kang ora bisa diungkapaké—arané Yesus—karepé digawa? Mesthiné ing wadhah emas, kang wis diuji ing tungku cobaan lan sangsara, dihias kaya watu permata—luka-luka kang ditampa demi Yesus—lan kang kandha: *'Amarga aku nggawa ing badané tandha-tandha Gusti Yesus'* (Gal. 6:17). Wadah kaya ngono kuwi dibutuhake déning manisé sing ora bisa diungkapaké kuwi; ing wadah kaya ngono jenengé Yesus kepéngin digawa. Ora sia-sia Yesus, nalika nampa asmané nalika sunaté, ngucuraké getihé; lumantar iki Panjenengané kaya ngendika yèn wadah sing kaparingi nggawa asmané kudu keno getih. Amarga nalika Gusti milih wadah kanggo ngluhuraké asmané—yakuwi Rasul Paulus—Panjenengané langsung nambahaké: *'Lan Aku bakal nuduhake marang dheweke sepira gedhene sangsara sing kudu ditampa kanggo jenengku*' (Kisah Para Rasul 9:16). Delengenlah wadahku, kang kebak getih lan cacat—mangkono jenengé Yesus kacathet ing abangé getih, ing lara lan sangsara wong-wong sing tetep ajeg nganti getih mili, nglawan dosa (Ibrani 12:4).

Mula saka iku, kita nyium Panjenengan kanthi katresnan, yaiku Asma Yesus sing paling manis! Kita nyembah Asma Panjenengan sing paling suci kanthi semangat, yaiku Yesus sing paling manis lan welas asih! Kita muji Asma Panjenengan ingkang paling mulya, Yesus Sang Juruwilujeng; kita sujud ing ngarsaning getih Panjenengan ingkang mili nalika sunatan, dhuh Bayi alus lan Gusti ingkang sampurna! Kanthi iki kita nyuwun kabecikan Panjenengan sing tanpa wates, amarga Asma Panjenengan sing paling suci lan amarga getih Panjenengan sing paling mulya sing mili kanggo kita, uga amarga Bunda Panjenengan sing tanpa dosa, sing nglairake Panjenengan tanpa cacad – mugi Panjenengan neteseake rahmat Panjenengan sing akèh marang kita! Mugi Panjenengan nglegakake manah kita, ya Gusti Yesus, kanthi Panjenengan dhéwé! Lindhungi lan jaga kita, Yesus, ing endi wae kanthi Asmamu! Tandhani lan segeli kita, para abdi Panjenengan, Yesus, nganggo Asmamu, supaya kita bisa ditampa ing Kraton Panjenengan ing tembe, lan ing kana, bebarengan karo Malaikat, ngluhurake lan nyanyi, Yesus, Asmamu sing paling kinurmatan lan mulya salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 1:

Lungguh ing pangastana geni ing swarga bebarengan karo Rama kang tanpa wiwitan lan Roh Suci Panjenengan, Panjenengan kersa lair ing donya saka Perawan, Ibun Panjenengan kang boten nate gadhah garwa, ya Yesus: amargi punika Panjenengan disunat ing dinten kaping wolu, kados manungsa. Kamulyan tumrap pitutur Panjenengan ingkang sampurna, kamulyan tumrap pangayoman Panjenengan, kamulyan tumrap panurunan Panjenengan, dhuh Sang Siji-sijiné Pangasihi Manungsa.

Kontakion, Nada 3:

Gusti nahan sunaté kabèh lan, minangka sing Loman, mbusak kaluputan manungsa: Panjenengané paring kaslametan marang donya dina iki. Lan ing swarga padha bungah hierarké Sang Pencipta, lan pangurus ilahi sing nggawa pepadhang saka Kristus, Basilius.

Uripé bapa kita sing suci Basil Agung, Uskup Agung Kaisarea

Dipepering ing tanggal 1 Januari

Basil, abdi agunging Gusti Allah lan guru wicaksana ing Gréja, lair saka wong tuwa sing mulya lan taat ing kutha Caesarea, Kapadokia[436] , watara taun 330, nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Agung. Konstantinus Agung mréntah wiwit taun 324 nganti 337. Bapaké uga dijenengi Basilius[437] , lan ibuné Emmelia. Wiji-wiji

[436] Kappadokia – sawijining provinsi Kakaisaran Romawi, dumunung ing wétan Asia Cilik – misuwur ing jamané Basil Agung amarga kawruh para wargané. Ing pungkasan abad kaping 11, Kapadokia tiba ing sangisoré panguwasa Turki lan nganti saiki tetep ana ing sangisoré panguwasa mau. Kèsarea iku kutha utama Kapadokia; Gréja Kèsarea wis suwé misuwur amarga kawruh para uskup agungé. St. Gregorius Teologian, sing miwiti pendhidhikané ing kéné, nyebut Kèsarea minangka ibukota kawruh.

kapercayan sing sepisanan ditandur ing atiné déning eyangé sing taat, Macrina, sing nalika isih enom tau nampa piwulang saka Santo Gregorius Pengrajin Mujijat dhéwé, lan déning ibuné, Emmelia sing taat. Bapaké Basil, ing sisihé, ora mung mulang dhèwèké bab iman Kristen nanging uga ngajari élmu sekuler sing wis dadi kawruh dhèwèké, amarga dhèwèké dhéwé mulang retorika—yaiku seni pidato umum—lan filsafat. Nalika Basil umuré watara 14 taun, bapaké séda, lan Basil sing dadi yatim piatu nginep rong utawa telung taun karo eyangé Macrina, ora adoh saka Neocaesarea, cedhak Kali Iris[438] , ing sawijining omah ing pedesaan sing diduwèni eyangé, sing sakbanjuré diowahi dadi biara. Saka kono, Basil kerep lelungan menyang Caesarea kanggo sowan marang ibune, sing manggon ing kutha kuwi—kutha kelairane—bareng anak-anake liyane.

Sawisé tilar donyané Makrina, Basil sing umuré 17 taun mapan manèh ing Caesarea kanggo sinau macem-macem pelajaran ing sekolah-sekolah lokal. Amarga pinter banget, Basil ora suwe bisa nyusul para gurune ing babagan kawruh lan, golek sinau luwih lanjut, mangkat menyang Konstantinopel, ing kana wektu kuwi sofis enom Libanius[439] misuwur amarga kecerdasane. Nanging Basil uga ora suwe manggon ing kana lan banjur lunga menyang Athena – kutha sing dianggep dadi pangkal kabèh kawicaksanan Yunani[440] . Ing Athena, dhèwèké miwiti rawuh ing kuliahé guru pagan kondhang sing aranè Eubulus, lan uga rawuh ing sekolahé loro guru Athena liya sing misuwur, Iberius lan Proeresias[441] . Basil nalika semana wis umur 26 taun, lan dhèwèké nuduhaké ketekunan sing luar biasa ing sinau, nalika bebarengan nampa pangalembana saka kabèh wong amarga kasucian uripé. Dhèwèké mung ngerti loro dalan ing Athena – siji menyang gréja, lan sijiné menyang sekolah. Ing Athena, Basil dadi kanca karo santo misuwur liyane – Gregorius Teologian, sing uga sinau ing sekolah-sekolah Athena wektu kuwi[442] . Basil lan Gregorius, amarga padha ing kabecikan, andhap asor, lan kasucian, padha tresna siji lan sijine kaya duwe siji nyawa – lan padha njaga katresnan bebarengan iki salawas-lawase. Basil pancen kesengsem banget karo sinau nganti nalika nyemplung ing bukune, asring malah lali mangan. Dheweke sinau tata basa, retorika, astronomi, filsafat, fisika, kedokteran, lan ilmu alam. Nanging kabèh ilmu donya iki ora bisa maremaké pikirane, sing ngupaya pencerahan sing luwih dhuwur lan langit; lan sawisé nglampahi watara limang taun ing Athena, Basil ngrasa yèn kawruh donya ora bisa maringi dhasar sing kiyat kanggo kasampurnan Kristen. Mulane dhèwèké mutusaké arep mangkat menyang tanah-tanah panggonané para askét Kristen, lan ing kono dhèwèké bisa saktenané ngenal marang kawruh Kristen sing sejati.

Mangkono, nalika Gregorius Teologian isih manggon ing Athena lan wis dadi guru retorika, Basil lunga menyang Mesir, ing kana urip monastik mekar[443] . Ing kana, ing omahé Archimandrite Porphyry, dhèwèké nemokaké kumpulan ageng karya teologi, sing dipelajari sajrone setaun kabèh, nalika ing wektu sing padha dhèwèké nglakoni latihan asketik. Ing Mesir, Basil nyumurupi urip para askétis misuwur ing jamané – Pachomius

---

[437] Bapaké Basil, sing uga jenengé Basil, kondhang amarga kasumbangé, nikah karo wanita enom bangsawan lan sugih jenengé Emmelia. Saka perkawinan iki, lair lima putri lan lima putra. Putri paling tuwa, Macrina, tetep setya marang ikatan makmur iki, nyawisaké dhiri kanggo kasucian (dina rayané tanggal 19 Juli). Saka limang sedulur lanang mau, siji tilar donya nalika isih cilik; telu dadi uskup lan dikanonisasikake; sing kaping lima mati nalika mburu. Saka sing slamet, anak lanang paling tuwa yaiku Basil, disusul dening Gregory, sing mengko dadi Uskup Nyssa (dilingeti tanggal 10 Januari), lan Petrus, sing wiwitané mung wong asetik prasaja, banjur dadi Uskup Sebaste (dilingeti tanggal 9 Januari). – Bapaké Basil kamungkinan njupuk pangkat imam sakdurungé seda, kaya sing bisa disimpulaké saka kasunyatan yèn Gregorius Teolog nyebut ibuné Basil Agung minangka garwané sawijining imam.

[438] Neocaesarea – sing saiki dikenal minangka Niksar – iku kutha krajan Pontus Polemoniacus, ing sisih lor Asia Minor, misuwur amarga kaendahane; kutha iki kondhang banget amarga konsili ekumenis sing dianakake ing taun 315. Kali Iris iku sawijining kali ing Pontus, sing mili saka Pagunungan Antitaurus.

[439] Para Sofis iku para sarjana sing utamane nyawiji ing sinau lan mulang retorika. – Libanius njaga surat-menyurat karo Basil, sanajan sawisé dhèwèké dadi uskup.

[440] Athena – kutha krajan Yunani, sing suwé narik kawigatèn para intelektual lan bakat Yunani paling unggul. Para filsuf misuwur kaya Socrates lan Plato tau manggon ing kéné, uga para pujangga Aeschylus, Sophocles, Euripides lan liya-liyané. – Kanthi 'kabijaksanaan Hellenic' mesthi tegesé kawruh lan pendhidhikan pagan.

[441] Proairesius, guru filsafat paling misuwur ing jaman kuwi, iku wong Kristen, kaya sing katon saka kasunyatan yèn dhèwèké nutup sekolahé nalika Kaisar Julian nglarang wong Kristen mulang filsafat. Ora ana sing dingerteni babagan agama sing dianut déning Iberius.

[442] Gregorius (saka Nazianzus) sabanjure ngladeni sawatara wektu dadi Patriark Konstantinopel lan misuwur amarga tulisan-tulisané sing jero, mula dhèwèké diparingi gelar 'Teolog'. Dhèwèké wis kenal karo Basil nalika isih ana ing Kaisarea, nanging mung dadi kanca raket karo dhèwèké nalika ana ing Athena. Dina perayaane tanggal 25 Januari

[443] Mesir wis suwe dadi panggonan ing ngendi urip asketis Kristen berkembang banget. Kajaba iku, ana akèh sarjana Kristen ing kana, sing paling misuwur yaiku Origen lan Klemens saka Alexandria.

sing manggon ing Thebaid, Macarius Tuwa lan Macarius saka Alexandria, Paphnutius, Paul lan liyané. Saka Mesir, Basil lelungan menyang Palestina, Siria, lan Mesopotamia kanggo ngunjungi panggonan-panggonan suci lan ngenalake urip para asket ing kana. Nanging ing dalan menyang Palestina, dhèwèké mandheg ing Athena, ing kono dhèwèké ngobrol karo mantan guruné, Eubulus, lan uga mbantah bab iman sejati karo para filsuf Yunani liyané.

Karepé ngowahi guruné marang iman sing sejati lan kanthi mangkono mbalekaké kabecikan sing wis diparingaké marang dhèwèké, Basil wiwit nggoleki guruné ing saindenging kutha. Dhèwèké ora bisa nemokaké guruné suwéné wektu, nanging pungkasané, ing njaba tembok kutha, dhèwèké ketemu karo guruné nalika Evbul lagi rembugan bab wigati karo para filsuf liyané. Sawisé ngrungokaké debat mau lan durung mbukak jenengé, Basil mèlu ing obrolan, langsung ngrampungaké pitakon angel, banjur ngetokaké pitakon anyar marang guruné. Nalika para pamirsa padha gumun sapa sing bisa mangsuli lan nglawan Euvulus sing misuwur kaya ngono, Euvulus kandha:

'Iki mesthi sawijining dewa, utawa Basil[444] .'

Sawisé ngenali Basil, Evvulus ngusir kanca-kancané lan murid-muridé, banjur ngajak Basil menyang omahé dhéwé, ing kono padha ngobrol telung dina penuh, meh ora nyentuh panganan. Saliyane kuwi, Evvulus takon marang Basil apa sing miturut panemuné dadi nilai pokok filsafat.

'Inti filsafat,' wangsulé Basil, 'yaiku ngélingaké manungsa marang pati[445] .'

Ing wektu sing padha, dhèwèké uga nunjukaké marang Evvul yèn donya lan kabungahané iku fana, sing ing wiwitan katon énak tenan, nanging sakwisé malah dadi pait banget kanggo wong-wong sing kakehan nempel marang kuwi.

'Saliyane kesenengan-kesenengan iki,' kandha Basil, 'ana panglipur jinis liya, asalé saka swarga. Ora ana sing bisa nikmati loro-loroné bebarengan – *"Ora ana siji waé sing bisa ngabdi marang loro tuan"* (Matius 6:24), – nanging, sakwatesé sing bisa ditindakake déning wong-wong sing kaiket ing urusan donya, kita padha mecah roti kawruh sejati lan, kanggo wong-wong sing, sanajan amarga kesalahané dhéwé, wis keilangan busana kabecikan, kita nggawa wong-wong mau menyang pangayomaning pakaryan becik, kanthi welas asih marang wong-wong mau kaya déné marang wong telanjang ing dalan.

Sawisé kuwi, Vasily miwiti ngomong karo Evvul babagan kakuwatan tobat, nerangaké gambaran kabecikan lan kaburukan sing tau dideleng—sing banjur narik wong marang kuwi—lan gambaran tobat, sing diubengi maneka kabecikan, kaya ingdaughters[446] -é.

'Nanging kita ora perlu, Evvul,' tambah Basil, 'nggunakake cara-cara buatan kaya ngono kanggo meyakinkan. Kita nduwèni kabeneran sejati, sing sapa waé sing ngupaya kanthi tulus bisa mangertèni. Malah, kita pracaya yèn sawijining dina kita kabèh bakal tangi manèh – sawatara kanggo urip langgeng, lan liyané kanggo sangsara langgeng lan isin.' Para nabi nerangake kanthi cetha marang kita bab iki: Yesaya, Yeremia, Daniel lan Daud, lan Rasul Ilahi Paulus, uga Gusti piyambak, sing ngajak kita tobat, sing nggoleki wedhus sing kesasar, lan sing, nalika nampani putra sing mubazir bali kanthi tobat kanthi katresnan, nyium, ngias nganggo sandhangan apik lan cincin, lan nyiyapake pesta kanggo dheweke (Lukas 15). Panjenengané maringi ganjaran sing padha marang wong-wong sing teka ing jam sewelas, kaya déné Panjenengané maringi ganjaran marang wong-wong sing nahan aboté dina lan panasé[447] . Panjenengané maringi marang kita, sing tobat lan lair saka banyu lan Roh, apa sing katulis: 'Ora ana mripat sing wis weruh, ora ana kuping sing wis krungu, lan ora ana manah manungsa sing tau nyangka apa sing wis disiapaké Gusti Allah kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané'[448] .

Nalika Basil kanthi ringkes nyritakaké marang Eubulus babagan sajarah pambangunan kaslametan kita, diwiwiti saka kejatuhan Adam lan rampung karo piwulang babagan Kristus Panebus, Eubulus kandha:

---

[444] Tegese, miturut Eubulus, Basil nduwèni pikiran sing ngluwihi ukuran akal manungsa lumrah, lan ing bab iki dhèwèké nyedhak marang para déwa.

[445] Kanthi tembung liya, mung wong-wong sing nganggep pati minangka transisi menyang urip anyar lan mulane ninggalake donya iki tanpa wedi sing pantes nampa gelar mulya 'filsuf'.

[446] Gambaran kaya ngono kerep digunakake déning para moralist ing jaman kuna kanggo menehi kesan sing luwih jero marang pamireng.

[447] Ya iku panas, panas kang nglayem, kang utamané kenceng ing Wétan (Mat. 20:12).

[448] Yaiku, sawijining bab sing saiki kita durung bisa miwiti mbayangake (1 Kor. 2:9).

'O Basil, sing dikirim saka swarga! Lumantar kowe aku pracaya marang siji Gusti Allah, Rama Agung, Pencipta kabèh, lan aku ngarep-arep kebangkitan wong mati lan urip ing donya sing bakal teka, amin. Lan iki pratandha imanku marang Gusti Allah: aku bakal nglampahi sisa uripku karo kowe, lan saiki aku kepéngin lair saka banyu lan Roh.'

Banjur Basil kandha:

Mugi Gusti Allah kita pinaringan berkah wiwit saiki nganti salawas-lawase, ingkang sampun maringi padhanging pikiran panjenengan, Evbul, kanthi padhanging kabeneran, lan nuntun panjenengan saking kalepatan ageng dhateng pangertosan katresnanipun. Yen, kaya sing kowe kandha, kowe kepengin manggon karo aku, mula aku bakal nerangake marang kowe kepiye carane kita ngopeni kaslametan kita, kanthi mbebasake awake dhewe saka jebakan urip donya iki. Ayo padha adol kabèh bandha kita lan wenehake dhuwité marang wong mlarat, lan ayo padha lunga menyang Kutha Suci kanggo ndeleng mujijat ing kana[449] ; ing kana iman kita bakal saya kuwat.

Sawisé padha maringi kabèh bandha marang wong mlarat lan tuku busana putih, kaya sing dadi syarat kanggo sing arep dibaptis[450] , padha mangkat menyang Yerusalem, ngowahi akèh wong marang iman sing sejati ing dalan.

[451]Sawisé tekan Antiokhia[452] , padha menyang panginepan. Putrané juru losmen, Philoxenus, wektu kuwi lungguh ing sacedhak lawang, sedhih banget. Minangka murid saka sofis Livanus, dhèwèké wis nyilih saka dhèwèké sawetara bait saka Homer kanggo diowahi dadi pidato retorika, nanging ora bisa lan amarga kahanan kuwi dhèwèké banget kuwatir. Basil, nalika weruh dhèwèké katon sedhih, takon:

'Ngapa kowe sedhih, enom?'

Philoxenus mangsuli:

'Sanajan aku crita marang kowe sebabe sedhihku, apa manfaat sing bakal tak entuk saka kowe?'

Nalika Basil terus meksa lan janji manawa yen pemuda iku nyritakake alesane sedhih ora bakal sia-sia, pemuda iku nyritakake babagan sofis lan bait-bait mau, nambahake manawa alesane sedhih amarga dheweke ora bisa nerangake makna bait-bait mau kanthi cetha. Basil njupuk bait-bait mau lan miwiti nerangake kanthi basa sing prasaja; bocah iku, kaget lan bungah, nyuwun supaya nerjemahake mau ditulis. Banjur Basil nulis nerjemahan saka bait-bait Homer mau kanthi telung cara sing beda, lan bocah iku, karo bungah nggawa nerjemahan mau esuk-esuk menyang gurune, Livanius. Livanius, sawisé maca, kaget lan kandha:

'Aku sumpah marang Pangayomaning Gusti manawa ora ana siji wae ing antarané para filsuf saiki sing bisa maringi tafsir kaya ngono! Sapa, mula, sing nulis iki kanggo kowe, Philoxenus?'

Anak lanang mau mangsuli:

Ana sawijining musafir sing nginep ing omahku sing nulis tafsiran iki kanthi cepet lan tanpa alangan.'

Libanus langsung kesusu menyang losmen kanggo ndeleng pelancong iki; nalika weruh Basil lan Eubulus ana ing kono, dhèwèké kaget amarga rawuhe sing ora disangka-sangka lan bungah banget bisa ketemu karo wong loro mau. Dhèwèké ngajak supaya padha nginep ing omahé lan nalika padha teka, dhèwèké nyuguhaké panganan mewah. Nanging Basil lan Evbul, miturut adaté, sawisé nyicip roti lan banyu, padha matur nuwun marang Gusti Allah, sing maringi kabèh kabecikan. Sawisé kuwi, Libanius miwiti ngetokake pitakon-pitakon sofistik marang wong-wong mau, déné wong-wong mau maringi dhèwèké piwulang bab iman Kristen. Libanius, sawisé ngrungokaké kanthi tliti, kandha yèn wektuné durung teka kanggo nampa pesen iki, nanging yèn kuwi kersané Pangayomaning Gusti, ora ana siji waé sing bakal bisa nolak piwulang Kristen[453] .

'Sampeyan bakal maringi kabecikan ageng marang aku, Basil,' ujare dheweke nutup, 'yen sampeyan kersa nerangake piwulang sampeyan kanggo kapentingan para murid sing ana karo aku.'

Ora suwe murid-muridé Livanius padha kumpul, lan Basil miwiti mulang supaya padha ngrembakaaké kasucian jiwa, pangendalian awak, tumindak santun, swara alus, omongan andhap asor, sederhana ing panganan

---

[449] Yaiku, macem-macem panggonan menarik, kaya kuburé Kristus, Golgota, lan sapituruté.

[450] Boh saiki utawa ing jaman biyen, wong sing anyar dibaptis bakal nganggo busana putih minangka pratandha pambresihan saka dosa sing wis ditampa.

[451] Homerus – pujangga Yunani paling agung, sing urip ing abad kaping 9 SM; dhèwèké nulis epik misuwur: *Iliad* lan *Odyssey*.

[452] Iki mesthi nyebutake Antiohia ing Siria, ing sacedhake Kali Orontes, sing dikenal minangka 'ing Agung'.

[453] Tegese, wektu durung teka kanggo ngganti filsafat lan agama pagan karo iman Kristen. Libanius seda minangka penganut pagan (kira-kira taun 391, ing Antiohia).

lan omben-omben, meneng ing ngarsané para sepuh, merhatosaké tembungé wong wicaksana, manut marang panguwasa, lan tresna tulus marang kanca-kanca lan wong sing kahanané luwih cilik; supaya padha adoh saka wong ala, wong sing emosional, lan wong sing kesengsem marang kesenengan daging; supaya padha luwih sithik ngomong lan luwih akèh ngrungokaké lan merenung; supaya ora sembrono ing omongan, aja akèh omong, aja ngguyu kanthi ngina marang wong liya, ngias awaké dhéwé kanthi santun, aja sesambungan karo wong wadon sing ora sopan, nundhukaké pandelengan lan ngarahaké atiné marang sedhih, nyingkiri pasulayan, aja ngupaya dadi guru, lan nganggep pakurmatan donya iki ora ana gunané. Nanging yen ana wong sing nindakake apa wae kanggo kabecikan tanggane, padha ngarep-arep ganjaran saka Gusti Allah lan pambalasan langgeng saka Yesus Kristus, Gusti kita. Mangkono pangandikane Basil marang para murid Libanius, lan padha ngrungokake kanthi gumun banget; sawisé kuwi, dhèwèké miwiti lelampahan manèh bebarengan karo Eubulus.

Nalika padha tekan Yerusalem lan kanthi iman lan katresnan padha ngunjungi kabèh panggonan suci, sawisé padha ndedonga marang Sang Pangripta kabèh, Gusti Allah, padha sowan marang uskup kutha kuwi, Maksimus[454] , lan nyuwun supaya dibaptis ing Kali Yordan[455] . Uskup, nalika weruh imané sing gedhé, maringi panyuwunané: nggawa para rohaniwané, piyambaké mangkat bareng Basil lan Evvul menyang Kali Yordan. Nalika padha mandheg ing pinggir kali, Basil tiba ing lemah lan kanthi luh nyuwun marang Gusti supaya paring pratandha kang bisa nguwatake imane. Banjur, kanthi gemeteran, dheweke nyopot sandhangane lan bebarengan karo kuwi *"ninggalake cara urip lawasé manungsa kuna "*[456] lan mlebu ing banyu, ndedonga. Nalika sang wali nyedhak kanggo mbaptis, ujug-ujug ana kilat geni sing nyamber marang wong-wong mau, lan manuk dara sing metu saka kilat kuwi mabur mlebu ing Kali Yordan; sawisé ngaduk banyu, manuk mau mabur munggah menyang langit[457] . Wong-wong sing ana ing pinggir kali, ndeleng kedadéan kuwi, padha kagum lan memuji Gusti Allah. Sawisé dibaptis, Basil metu saka banyu, lan uskup, kagum marang katresnané marang Gusti, ngagemaké sandhangan Kebangkitané Kristus marang dhèwèké[458] , nalika ngaturaké pandonga. Dhèwèké uga mbaptis Eubulus, banjur ngolesi loro-loroné nganggo mur lan maringi Karunia Ilahi marang wong-wong mau.

Sawisé bali menyang Kutha Suci, Basil lan Evbul manggon ing kana setaun. Banjur padha mangkat menyang Antiochia, ing kono Basil diangkat dadi diaken déning Uskup Agung Meletius, lan sakbanjuré dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo nerangaké Kitab Suci[459] . Sawisé sawatara wektu, dhèwèké mangkat bareng Evbul bali

---

[454] Maximus III – Patriark Yerusalem – saka taun 333 nganti 350.

[455] Umat Kristen wiwitan banget telat nampa Baptisan Suci – sawenehé amarga andhap asor, sawenehé amarga kapercayan yèn kanthi dibaptis sakdurungé seda, padha bakal nampa pangapura kabèh dosané lumantar baptisan.

[456] Ya iku tegesé, padha dibebasaké saka dosa asal sing diwarisaké saka para leluhuré (Efesus 4:22).

[457] Mukjizat iki ngélingaké panurunané Roh Suci ing wangun manuk merpati marang Kristus Juruwilujeng nalika Panjenengané dibaptis ing Kali Yordan.

[458] Gusti Yesus Kristus, nalika ana ing kuburan, dibungkus nganggo kain putih.

[459] St. Basil Agung iku panulis akèh karya. Kaya kabèh pakaryané St. Basil kang ditondoi kamulyan lan wigati sing luar biasa, mangkono uga kabèh tulisané kebak semangat luhur lan kamulyan Kristen sing padha. Ing karyané, dhèwèké katon minangka pangkotbah, polemis dogmatik, ahli tafsir Kitab Suci, guru moral lan kesalehan, lan pungkasané, panyelenggara liturgi Gréja. Antarane khotbah-khotbahé, sing dianggep paling unggul saka segi kakuatan lan inspirasi yaiku: sing nglawan para rentenir, nglawan mabuk lan kemewahan, bab kamulyan, lan bab keluwen. Ing layang-layangé, Santo Basilius nggambaraké kanthi cetha kedadéan-kedadéan ing jamané; akèh layang ngemot piwulang sing apik bab katresnan, andhap asor, pangapura kaluputan, pangopènan anak, nglawan keserakahan lan kesombongan wong sugih, nglawan sumpah sia-sia, utawa maringi pitutur rohani marang para biksu. Minangka dogmatis lan polemis, dhèwèké katon ing telung buku sing ditulis nglawan guru palsu Arian Eunomius, lan ing risalahé nglawan Sabellius lan Anomoean babagan keilahian Roh Suci. Saliyane, Basil Agung nulis buku kapisah babagan Roh Suci nglawan Aetius, sing uga dadi juara Eunomius. Karya dogmatik St. Basil uga kalebu sawetara khotbah lan surat. Minangka ahli tafsir Kitab Suci, St. Basil misuwur amarga sangang khotbahé babagan 'Kitab Kejadian', ing ngendi dhèwèké mbuktèkaké kaprigelan ora mung ing Sabda Gusti, nanging uga ing filsafat lan ilmu alam. Homilié-homilié Panjenengané babagan Mazmur lan 16 bab pisanan Kitab Yesaya uga kondhang. Keduane homili babagan 'Enem Dina' lan sing babagan Mazmur diwacakaké ing gréja lan mulané, saliyané ékségésis, ngemot ajakan, panglipur, lan piwulang. Dheweke ngrembug babagan kesalehan ing 'Pitutur marang Para Enom babagan Carane Nganggo Panulis Pagan' sing misuwur lan ing loro buku babagan asketisisme. Surat-suraté Basil Agung marang sawatara uskup kalebu ing antarané karya kanoniké. – Gregorius Teologian ngendika kaya ngene babagan kaunggulan karya-karya Basil Agung: 'Ing endi-endi, kabungahan siji lan paling ageng yaiku tulisan lan karya-karya Basil. Sawise dheweke, para panulis ora butuh bandha liyane kejaba tulisan-tulisané. Dheweke piyambak wis cukup kanggo pendidikan para siswa, nggantèkaké kabèh liyané.' 'Sapa waé sing kepéngin dadi pambicara umum sing unggul,' kandha Patriark Photius sing wicaksana, 'ora perlu Demosthenes utawa Plato, asal njupuk tembung-tembungé Basil dadi tuladha lan sinau kanthi teliti.' Ing kabèh pangandikane, St. Basil unggul. Panjenengané nduwèni basa sing murni, éndah, lan agung; ing tatanan pikirane, panjenengané njupuk

menyang tanah kelairané, Kapadokia. Nalika padha nyedhaki kutha Kaisarea, Leontius, Uskup Agung Kaisarea, diparingi kabar ing ngimpi babagan rawuhe lan diandharake manawa Basil mengko bakal dadi uskup agung ing kutha kuwi. Mula, uskup agung ngutus padhêk agungé[460] lan sawatara rohaniwan pinunjul, banjur dikirim menyang gapura wétan kutha, kanthi dhawuh supaya nggawa kanthi pakurmatan loro musafir sing bakal ditemoni ing kana. Padha mangkat, lan sawisé ketemu karo Basil lan Evvulus nalika padha mlebu kutha, padha nggawa wong loro mau menyang uskup agung; nalika ndeleng wong loro mau, dhèwèké kaget, amarga pancèn wong mau sing wis dideleng ing impené – lan dhèwèké muji Gusti Allah. Sawisé takon saka ngendi asalé lan sapa jenengé , lan sawisé ngerti jenengé, dhèwèké mréntahaké supaya padha digawa menyang balé jamuan lan diparingi dhaharan; déné dhèwèké dhéwé, sawisé nglumpukaké para rohaniawan lan para panguwasa kutha, nyritakaké kabèh sing wis diwahyukaké marang dhèwèké ing pangliyan saka Gusti Allah babagan Basil. Banjur para rohaniawan padha muni kanthi swara siji:

'Amarga amarga gesangmu sing luhur, Gusti wis nunjuk ahli waris kanggo pangastuwamu, tindakna marang dheweke miturut pantesmu; amarga sejatine, wong sing langsung ditunjuk dening kersaning Gusti pantes nampa saben pakurmatan.'

Uskup Agung banjur nyaur Basil lan Evbul marang dhèwèké lan miwiti rembugan Kitab Suci karo wong-wong mau, kepéngin mangertèni sepira jembaré pangertené. Nalika dhèwèké ngrungokaké omongané, dhèwèké gumun marang jeroné kawicaksanané lan, kanthi nahan wong-wong mau ing ngarsané, ngajèni kanthi istiméwa. Bab Basil, nalika manggon ing Kaisarea, dheweke nglakoni urip sing padha kaya sing wis sinau saka akèh askétis nalika lelungan liwat Mesir, Palestina, Siria, lan Mesopotamia, lan nyekseni para bapa askétis sing manggon ing tanah-tanah kuwi. Mangkono, kanthi niru cara uripé wong-wong mau, dhèwèké dadi biksu sing taat, lan Uskup Agung Kaisarea, Eusebius[461] , ngangkat dhèwèké dadi presbiter lan nunjuk dhèwèké dadi pamimpin para biksu ing Kaisarea. Sawisé diangkat dadi presbiter, Santo Basil nyawisaké kabèh wektu kanggo tugase pelayanan iki, nganti dhèwèké malah nolak koresponden karo kanca-kanca lawasé[462] . Pangopènan marang para biksu sing wis

---

papan kapisan. Panjenengané nggabungaké daya meyakinkan karo kaendahan lan kajelasan." St. Gregorius Teologian ngendika kaya ngéné bab kawruh lan tulisané St. Basil: 'Sapa, luwih saka Basil, sing wis padhang dening pepadhanging kawruh, wis nyawang jeroning Roh, lan, bebarengan karo Gusti Allah, wis ngulik kabèh sing dingerteni bab Gusti Allah? Ing Basil, kabecikan iku kaendahane, teologi iku kamulyane, dalane iku upaya tanpa kendhat lan munggah marang Gusti Allah, lan kekuwatane ana ing nanem lan maringi sabda. Mula aku bisa ngomong tanpa ragu: 'Swara mau wis sumebar ing saindenging bumi, lan tembung-tembung mau nganti pucuking jagad raya, lan tembung-tembungé nganti pucuking donya', kaya sing diomongaké Santo Paulus bab para rasul (Roma 10:18).... – Nalika aku nyekel *Enem Dina* ing tanganku lan maca kanthi banter: nalika kuwi aku rembugan karo Sang Pencipta, mangertèni paugeraning pangriptaan, lan luwih gumun marang Sang Pencipta tinimbang sadurungé – amarga sadurungé aku mung nduwé pangliyan minangka pandhuan. Nalika ing ngarepku ana tembung-tembung pangélingé marang para guru palsu: nalika kuwi aku weruh geni Sodom, kang nglelepake ilat-ilat sing mbohong lan ora manut paugeran. Nalika aku maca tembung-tembung babagan Roh: nalika kuwi aku nemokake maneh Gusti Allah kang dadi duwekku lan ngrasa ing jeroning atiku kawani kanggo nyatakake kabeneran, munggah ing undhakan teologi lan pangrénungané. Nalika aku maca panjelasan-panjelasané liyane, sing dijelasaké malah kanggo wong sing pamanggihé winates: nalika kuwi aku yakin aja mung mandheg ing siji huruf, utawa mung ndeleng ing lumahingé, nanging kudu ngambah luwih jero, pindhah saka siji kedalaman menyang kedalaman liyane, nyebut jurang nganggo jurang lan nampa pepadhang lumantar pepadhang, nganti aku tekan makna paling dhuwur. Nalika aku maca pujiané marang para askét, aku lali marang awakku, ngobrol karo wong-wong sing dipuji, lan atiku kabakar semangat tumindak heroik. Nalika aku maca tembung-tembungé babagan moral lan tumindak: banjur aku dadi suci ing jiwa lan raga, aku dadi candhi sing nyenengake Gusti Allah, piranti sing digetokaké Roh kaya pemazmur kamulyané Gusti Allah lan kakuwasané Gusti Allah, lan lumantar iki aku malih, aku dibeneraké, aku owah saka siji wong dadi wong liya, aku malih lumantar pangowahan ilahi. (Pidato Panguburané Gregorius Teologos kanggo Santo Basilius).

[460] Para Archdeacon nduwèni peran wigati ing Gréja wiwitan minangka asistèn paling cedhak para uskup.

[461] Eusebius diangkat dadi uskup miturut panyuwunan wong akeh, langsung saka pangabdian nagara lan mula ora bisa nduwèni wewenang khusus minangka teolog lan guru iman.

[462] Salah siji tugasé sing paling wigati nalika semana yaiku nginjili Sabda Gusti. Dhèwèké kerep nginjili ora mung saben dina, nanging kaping pindho saben dina, ing ésuk lan ing sonten. Kadhangkala, sawisé nginjili ing sawijining gréja, dhèwèké banjur nerusaké nginjili ing gréja liyané. Ing khotbahé, Basil kanthi cetha lan meyakinkan mbukak kaendahan kabecikan Kristen marang pikiran lan ati, lan ngecam kaelekan ala; dhèwèké nyengkuyung wong-wong supaya ngupaya kabecikan lan nyingkiri ala, lan nuntun kabèh wong marang dalan kasampurnan, amarga dhèwèké dhéwé wis dadi ahli tapa brata. Komentar-komentaré ditujokaké, sepisanan lan paling utama, kanggo pangedhapan rohani para pamirsa. Apa dhèwèké nerangaké crita Pangriptaan, tujuwané, sepisanan, yaiku kanggo nuduhaké yèn 'donya iki sekolah pangawikan babagan Gusti Allah' (Homili Kapisan babagan Penciptaan ing Nem Dina), lan kanthi mangkono nyemangati para pamirsa supaya kagum marang kabijaksanaan lan kabecikaning Sang Pencipta, kang kawujud ing sakabehing ciptaan—cilik lan ageng, endah, maneka warna lan tanpa cacah. Kapindho, piyambakipun kersa nunjukaké kados pundi alam tansah mulang

dikumpulaké, pangkhotbahaké Sabda Gusti, lan tugase pastoral liyané ora ngidini dhèwèké keganggu karo urusan liya. Ing wektu sing padha, ing jabatan anyar, dhèwèké cepet entuk pangajèn gedhé nganti malah uskup agungé dhéwé ora nduwé—amarga uskup agungé durung cukup pengalaman ing babagan gerejawi, awit dhèwèké dipilih dadi pucuk Keuskupan Kaisarea saka antarané para katekumen. Nanging meh setaun sawisé dadi imam, Uskup Eusebius, amarga kelemahan manungsa, wiwit ngrasakaké rasa iri lan sengit marang Basil. Santa Basil, sawisé ngerti bab iki lan ora kepéngin dadi sasaran iri, mundur menyang Gurun Pontik[463] . Ing Gurun Pontik, Basil mundur menyang Kali Iris – menyang panggonan sing biyèn dadi pangungsèn ibuné Emmelia lan adhine Macrina – lan panggonan kuwi kagungané wong-wong mau. Macrina wis ngedegake biara ing kana. Ing sacedhake, ing kaki gunung sing dhuwur kang katutupi alas kandel lan disirami kali sing adhem lan bening, Basil manggon. Padang paséman iku nyenengaké banget kanggo Basil amarga sepi tanpa kendhat, nganti dhèwèké niyat nglampahi sésa uripé ing kana. Ing kéné dhèwèké niru kalakuan para wong agung sing wis dhèwèké deleng ing Siria lan Mesir. Dheweke urip ing kamlaratan sing ekstrim, mung duwe siji busana kanggo nutupi awaké – sawijining tunik lan jubah; dheweke uga nganggo klambi saka rambut kuda, nanging mung ing wayah wengi supaya ora katon; dheweke urip mung nganggo roti lan banyu, nambahi panganan prasaja kuwi nganggo uyah lan oyot. Amarga panguripan sing ketat, dheweke dadi pucet lan kurus banget lan mlebu kahanan kesel banget. Dheweke ora tau menyang omah adus utawa nyalakake geni. Nanging Basil ora urip kanggo awake dhewe wae: dheweke nglumpukake para biksu dadi sawijining komunitas; liwat layang-layange, dheweke narik kancane Gregory supaya gabung karo dheweke ing ara-ara gersang.

Ing pangasingané, Basil lan Gregory nindakake kabèh bebarengan; padha ndedonga bebarengan; loro-loroné padha nyerah maca buku donya, sing biyèn wis akèh wektu digunakaké, lan padha nyawisaké awaké dhéwé mung kanggo Kitab Suci. Karep sinau luwih jero, dheweke maca karya-karya Bapa Gereja lan panulis sing wis ana sadurunge, utamane Origen. Ing kene uga, Basil lan Gregory, kanthi pituduh Roh Suci, nulis aturan kanggo urip komunal monastik, sing nganti saiki isih dadi pedoman utama para biarawan ing Gereja Wétan[464] .

Babagan urip jasmani, Basil lan Gregory nemokake kabungahan ing ketahanan; padha makarya nganggo tangané dhéwé, nggawa kayu bakar, ngukir watu, nandur lan nyiram wit, nggawa pupuk kandhang lan nggawa beban abot, nganti kapalan ing tangané tetep suwé. Panggonané ora ana atap utawa gapura; ora ana geni utawa asap ing kana. Roti sing dipangané garing banget lan ora mateng kanthi becik nganti meh ora bisa dikunyah.

Nanging teka wektu nalika loro-lorone, Basil lan Gregory, kudu ninggalake ara-ara gersang, amarga layanané dibutuhake déning Gréja, sing wektu kuwi lagi diganggu déning para bidah. Bapaké Gregory, Gregory—wong tuwa sing mula ora duwé kekuwatan kanggo nglawan para bidah kanthi tegas—nggawa dhèwèké menyang Nazianzus kanggo mbantu wong Ortodoks; Bab Basil, dhèwèké diyakinké bali déning Eusebius, Uskup Agung Kaisarea, sing wis rukun manèh karo dhèwèké liwat layang lan nyuwun tulung kanggo Gréja, sing lagi diserang déning para Arian[465] . Basil sing berkah, nalika weruh kahanan angel ing Gréja lan luwih ngutamaké kapentingané

---

manungsa supados nglakoni gesang moral ingkang luhur. Cara gesang, watak, lan kabiasaan kéwan berkaki papat, manuk, iwak, lan kéwan amfibi—kabeh mau, sanajan ingkang namung gesang sedina—maringi piyambakipun kasempatan kanggé nyimpulake piwulang ingkang ngedap-edapi kanggé pangéraning bumi—manungsa. Apa wae nalika panjenengané nerangaké Kitab Mazmur—sing, miturut tembungé dhéwé, nggabungaké kabèh sing migunani saka tulisan liya: ramalan, sajarah, lan pangajaran—panjenengané utamané nerapaké pangandikane Panulis Mazmur marang urip lan pakaryané wong Kristen.

[463] Pontus iku sawijining wewengkon ing Asia Cilik, ing pesisir kidul Segara Ireng, ora adoh saka Neocaesarea. Gurun Pontik gersang, lan iklimé adoh saka nyokong kasehatan. Gubug ing ngendi Basil manggon ing kana ora ana lawang sing kuwat, ora ana tungku sing pantes, lan ora ana atap. Bener manawa ana panganan panas sing dihidangaké nalika dhahar, nanging miturut Gregorius Teologian, kuwi dibarengi roti sing atos banget, nganti nalika digigit untu luwih dhisik selip banjur kesangkut ing roti kuwi. Saliyane pandonga bebarengan, maca Kitab Suci lan karya-karya ilmiah, Basilius Agung, Gregorius Teolog lan para biksu liyane ing kana padha melu nggawa kayu bakar, ngukir watu, ngopeni kebon sayur, lan narik gerobak gedhe kebak kotoran ternak kanthi dhewe.

[464] Aturan-aturan iki wis dadi, lan terus dadi, pandhuan kanggo urip para biksu ing saindenging Wétan lan, utamané, kanggo biksu-biksu kita ing Rusia. Ing aturane, Basil luwih milih urip bebarengan tinimbang urip pertapa utawa urip piyambakan, amarga kanthi manggon bebarengan karo wong liya, biksu nduwé kasempatan luwih gedhé kanggo nglayani ajaran katresnan Kristen. Basil netepake tumrap para biksu kawajiban patuh tanpa pitakon marang abbot, lan mènèhi paugeran supaya padha ramah marang para lelungan, sanadyan dhèwèké nglarang maringi dhaharan khusus. Puasa, pandonga, lan pagawean terus-terusan – iku kegiyatan sing kudu digeluti para biksu miturut paugeran Basil; nanging, padha ora kena lali marang kabutuhan wong mlarat lan lara ing sakupenge sing butuh pangayoman.

tinimbang uripé minangka pertapa, ninggalaké pangasingané lan lunga menyang Kaisarea, ing kono dhèwèké makarya kanthi tekun, mbela iman ortodoks marang bidah liwat tembung lan tulisané. Nalika Uskup Agung Eusebius séda sawisé ambegan pungkasan ing tangané Basil, Basil diangkat dadi uskup agung lan dikonsèkrasi déning déwan para uskup. Antarane para uskup kuwi ana Gregory sing wis tuwa, bapaké Gregory saka Nazianzus. Amarga ringkih lan kesel amarga tuwa, dhèwèké mréntah supaya digawa menyang Caesarea kanggo ngajak Basil nampa jabatan uskup agung lan nyegah supaya ora ana Arian sing diangkat.

Basil kasil mimpin Gréja Kristus; dhèwèké ngangkat adhine, Pétrus, dadi presbiter supaya bisa mbantu ing pakaryan Gréja, lan sawisé kuwi ngangkat dhèwèké dadi uskup kutha Sebaste[466] . Ing wektu kuwi, ibuné, Emmelia sing kabarkah, séda lumantar marang Gusti, sawisé urip luwih saka 90 taun.

Sawisé sawatara wektu, Basil sing kaberkahan nyuwun marang Gusti supaya padhanging pikirane, supaya piyambakipun saged nyuguhake kurban tanpa getih marang Gusti kanthi tembungé dhéwé, lan supaya sih rahmaté Roh Suci diparingaké marang piyambakipun kanggé tujuan punika[467] . Sawisé enem dina, ing dina kapitu, nalika Basil, sing ngadeg ing ngarep mezbah ing gréja, miwiti nyawisaké roti lan cawan, Gusti piyambak rawuh marang dhèwèké ing sawijining panglihatan, bebarengan karo para rasul, lan ngendika:

'Miturut panyuwunmu, muga-muga lambemu kebak puji, supaya kowe bisa nindakake ibadah tanpa getih nalika ngucapake pandonga saka atimu.'

Sawisé kuwi, Basil miwiti ngomong lan nulis tembung-tembung iki: 'Mugi cangkemku kebak puji; mugi aku nyanyi bab kamulyanmu', 'Gusti Allah kita, ciptekna kita lan bawakna kita menyang gesang iki', lan pandonga-pandonga liya saka Liturgi Suci. Ing pungkasan pandonga, dhèwèké ngangkat roti, ndedonga kanthi tekun nganggo tembung-tembung iki: 'Rungokna, ya , Gusti Yesus Kristus Allah kita, ing swarga, panggonan pangastana Paduka, lan ing pangastana kraton Paduka; lan rawuh mratisake kita, lan lungguh ing gunung punika, lan manggon ing ngriki kaliyan kita ing kasampurnan Paduka; lan paringna, lumantar tangan Paduka, supados Paduka maringi dhumateng kita sedaya, umat Paduka, Angga lan Rahung Paduka ingkang Maha Suci'[468] . Nalika sang wali nindakake punika, Eubulus lan para rohaniawan sepuh mirsani cahya swarga kang madhangi mezbah lan sang wali, sarta priya-priya padhang ing busana putih kang ngubengi Santo Basil. Nalika mirsani punika, padha kagum sanget, banjur sujud, nangis lan memuji Gusti Allah.

Ing wektu kuwi, Basil nyaur tukang emas lan maringi dhawuh supaya nggawe manuk dara saka emas murni – miturut wujude manuk dara sing tau katon ing ndhuwur Kali Yordan – lan dipasang ing ndhuwur mezbah suci, supaya kaya-kaya ngreksa Misteri Ilahi.

Gusti Allah maringi pratandha kasuciané Basil sanajan isih urip lumantar pratandha-pratandha mujijat. Nalika piyambakipun nindakake Liturgi Ilahi, ana sawijining wong Yahudi sing kepengin mangertèni hakikat Misteri Suci, mèlu para pracaya liyané kanthi pura-pura dadi wong Kristen, lan nalika mlebu gréja, piyambakipun weruh yèn Santo Basilius nyekel bayi ing tangané lan mecah-mecahké dadi potongan-potongan. Nalika para umat wiwit nampa Komuni saka tangan sang wali, wong Yahudi mau uga nyedhaki, lan sang wali maringi dhèwèké, kaya marang umat Kristen liyané, sawijining bagéan saka Suci Wewah. Nalika dijupuk ing tangane, wong Yahudi iku weruh yèn iku pancèn daging, lan nalika dhèwèké nyedhak kalich, dhèwèké weruh yèn ing kono ana getih sajati. Dhèwèké nyimpen sésa-sésa Komuni Suci mau lan sawisé bali menyang omah, dhèwèké nuduhaké marang bojoné lan nyritakaké kabèh sing wis dideleng nganggo mripaté dhéwé. Percaya yèn sakramèn Kristen iku pancèn nggumunaké lan mulya, dhèwèké esuké menyang marang Basil sing pinaringan berkah lan nyuwun supaya diparingi baptisan suci. Basil, sawisé matur nuwun marang Gusti, langsung mbaptis wong Yahudi kuwi lan kabèh keluargané.

---

[465] Para Arian, sawijining sekte sesat, ngajar manawa Kristus iku makhluk sing diciptakaké, ora langgeng, lan ora nduwèni sipat sing padha karo Gusti Allah Rama. Sesat iki dijupuk saka jeneng Arius, sawijining presbiter ing Gréja Alexandria, sing miwiti mènèhi warta babagan gagasan iki ing taun 319.

[466] Sebaste – sawijining kutha ing Kapadokia.

[467] Proklus, Uskup Agung Konstantinopel (ing pertengahan abad kaping lima), nyatakake manawa St. Basil nyusun liturgi sing luwih cekak amarga akèh wong Kristen ing jamané wiwit ngetokake rasa ora puas karo suwéné ibadah gréja. Kanggo kuwi, dhèwèké nyepetake doa komunal sing lumrah, nalika ing wektu sing padha nambah doa-doa para rohaniawan. – Saliyane liturgi, Basil Agung nyusun: a) pandonga sadurunge Komuni; b) pandonga ing wengi sadurunge Pentakosta; lan c) pandonga lan mantera kanggo wong sing kesurupan.

[468] Donga saka Liturgi Santo Basilius Agung.

Sawijining dina, nalika sang wali lagi mlaku ing dalan, ana sawijining wanita mlarat sing wis dirugikake dening sawijining pejabat, tiba ing sikilé Basil, nyuwun supaya panjenengané nulis surat marang pejabat mau kanggo dheweke, amarga panjenengané wong sing diajeni banget déning pejabat kuwi. Sang wali, njupuk selembar kertas[469] , nulis marang pejabat mau: 'Wadon miskin iki teka marang aku, kandha yèn layang saka aku bakal dadi wigati banget kanggo panjenengan. Yèn pancèn mangkono, buktèkna marang aku kanthi tumindak lan paring welas asih marang wanita iki.' Sawisé nulis tembung-tembung mau, sang wali maringi perkamen marang wanita miskin kuwi, lan dhèwèké, sawisé nampa, nggawa marang atasane. Sawisé maca layang kuwi, dhèwèké nulis mangkéné minangka wangsulan marang sang wali: 'Miturut layang panjenengan, bapak suci, kula kersa paring welas asih marang wanita kuwi, nanging kula botên saged, awit dhèwèké kagungan kewajiban mbayar pajeg umum.' Wong suci mau banjur nulis maneh marang dhèwèké kaya mangkéné: 'Bener yèn kowé péngin nanging ora bisa; nanging yèn kowé bisa, nanging ora péngin, Gusti Allah bakal nyelehaké kowé dhéwé ing antarané wong mlarat, supaya kowé ora bakal bisa nindakaké apa sing kowé péngini.' Tembung sang wali iku ora suwe kelakon: sawisé kuwi, sang raja nesu marang pejabat mau, amarga dhèwèké krungu yèn pejabat kuwi nindhes wong akèh, banjur dhèwèké dibelenggu supaya mbayar ganti rugi marang kabèh wong sing wis dirugèkaké. Saka panjara, pejabat kuwi ngutus panyuwunan marang Santo Basil, nyuwun supaya welas asih marang dheweke lan ndedonga marang raja kanggo dheweke. Basil enggal mlayu nyuwun marang raja, lan enem dina sawisé ana prentah sing mbusak paukumané pejabat kuwi. Pejabat kuwi, nalika weruh sepira welas asihé sang wali marang dhèwèké, langsung kesusu sowan marang sang wali kanggo matur nuwun, lan marang wanita mlarat sing kasebut mau, dhèwèké maringi saka tanahé kaping pindho luwih akèh tinimbang sing wis dijupuk saka wanita mau.

Ing wektu nalika abdi Gusti iki, Basil Agung, gagah berani perang ing Kaisarea Cappadocia kanggo iman suci Kristus[470] , Kaisar Julian si Apostat, wong sing ngina agama lan panganiaya gedhe marang wong Kristen[471] , sing sombong manawa dheweke bakal ngrusak wong Kristen, lagi maju perang nglawan wong Persia. Ing wektu kuwi, Santo Basilius lagi ndedonga ing gréja ing ngarepé ikon Sang Putri Allah sing Paling Suci, ing sikilé ana gambar Santo Panggurbak Agung Mèrkurius sing digambaraké minangka prajurit nganggo tombak. Mèrkurius prajurit iku ngalami pati syahid ing Kaisarea Kapadokia (dina rayané tanggal 24 November). Dheweke ndedonga supaya Gusti Allah ora ngidini Julian, panganiaya lan pambinasane wong Kristen, bali urip saka perang Persia. Banjur dheweke weruh yèn gambar Santo Merkurius, sing ngadeg cedhak Sang Putri Allah sing Maha Suci, wis owah, lan wujude sang martir dadi ora katon sakedhap . Sawisé sawatara wektu, sang martir katon manèh, nanging nggawa tombak kang katutupan getih. Ing wektu kuwi, Julian ditusuk ing Perang Persia déning sang martir Mercury, kang dikirimaké déning Perawan Maria sing Paling Suci kanggo mbasmi mungsuhé Gusti Allah.

Santa Basilius Agung uga nduwèni karunia kebak rahmat kaya ngono. Nalika sajrone Liturgi, nalika piyambakipun ngangkat Sajian Suci, manuk merpati emas sing nggawa Sajian Ilahi, mabur ing dhuwuré mezbah suci, digerakké déning kuwasa Gusti Allah, gemeter kaping telu. Ing sawijining wektu, nalika Basil lagi nindakake Liturgi lan ngangkat Sajian Suci, pratandha lumrah saka manuk dara—sing geteré makili mudhuné Roh Suci—ora kelakon. Nalika Basil mikiraké sababé, dhèwèké weruh yèn salah siji diakon sing nyekel ripida[472] , lagi ndelok wong wadon sing ngadeg ing gréja. Basil mrentahake supaya diakon kuwi mundur saka mezbah suci lan maringi paukuman: puasa lan ndedonga pitung dina, nglampahi wengi-wengi kanggo ndedonga tanpa turu, lan maringi sedekah marang wong mlarat saka kagungané dhéwé. Wiwit wektu kuwi, Santo Basil mréntahaké supaya dipasang tirai lan sekat ing gréja ing ngarepé altar, supaya ora ana wanita sing ndelok menyang ruang suci nalika

---

[469] Charta – papirus utawa perkamen sing digunakake wong ing jaman biyen; sawijining naskah, gulungan (3 Makabeus 4:15; 2 Yohanes 1:12).

[470] 'Yen ora ana Basil,' ujare sejarawan gereja Sozomen, 'bidat Eunomius mesthi wis nyebar nganti Taurus, lan bidat Apollinaris saka Taurus nganti Mesir.'

[471] Yulianus si Murtad mrentah wiwit taun 361 nganti 363. Sawisé dadi kaisar, dhèwèké mbalèkaké iman Kristen lan ndadèkaké pambangunan manèh paganisme dadi pakaryan uripé; mulané dhèwèké diarani 'si Murtad'.

[472] Ripida – (Yunani: opachalo, sikat lalat). Iki cakram logam sing dipasang ing gagang lumayan dawa, nggawa gambar serafim sing nduwé enem swiwi. Nalika upacara uskup, diakon ngibaraké lan nggerakaké ing ndhuwur Sumbangan Suci supaya ora ana serangga sing tiba ing kono; Ing wektu sing padha, ripida ngélingaké kita yèn Malaékat Suci, sing gambaré ana ing kono, rawuh lan mèlu ngrayakaké ibadah suci bareng kita. Ripida digunakaké nalika ibadah uskup; nalika ibadah imam, diganti nganggo selendang.

Liturgi Ilahi dirayakaké; dhèwèké uga mréntahaké yèn sing ora manut kudu diusir saka gréja lan dipaékké saka Komuni Suci[473] .

Nalika Santo Basil dadi uskup, Gréja Kristus diganggu déning Kaisar Valens[474] sing wis kabutakaké déning bidah Arian. Sawisé ngusir akèh uskup Ortodoks saka jabatané, dhèwèké ngangkat wong Arian ing panggonané, lan maksa wong-wong liya—sing atiné ringkih lan isin—kanggo mèlu bidahé. Dheweke nesu lan kasiksa ing batine, amarga weruh yèn Basil tetep tanpa wedi ing pangkursiné, kaya tiang iman sing ora goyah, lan nyengkuyung sarta ngajak wong liya supaya sengit marang Arianisme minangka ajaran palsu sing dibenci Gusti Allah. Nalika lelungan ngliwati karajané lan nganiaya umat Ortodoks ing endi-endi, sang raja, ing dalan menyang Antiohia, tekan ing Kaisarea ing Kapadokia lan ing kono miwiti migunakaké kabèh cara kanggo ngyakinaké Basil supaya nyengkuyung Arianisme. Dheweke maringi dhawuh marang jenderal, bangsawan, lan penasihaté supaya meksa Basil, kanthi panyuwunan lan janji ing siji sisih, lan ancaman ing sisih liyané, supaya nepaki karsa sang raja. Kanca-kanca sang raja sing padha pamikiran uga terus-terusan ngajak sang wali supaya nindakake kuwi; malah, sawetara wanita bangsawan sing disenengi sang raja wiwit ngutus eunukh-eunukhe marang sang wali, kanthi tulus nyaranake supaya mikir manut pandangan sang raja. Nanging ora ana siji wae sing bisa meksa hierark iki, sing teguh imane, kanggo mbaleni Ortodoksi. Akhire, eparkh Modest[475] ngundang Basil marang ngarsane lan, nalika ora bisa mbujuk dheweke supaya mbelakangi Ortodoksi kanthi janji manis, banjur ngancem kanthi nesu bakal nyita bandhane, ngasingake, lan matèni. Nanging sang wali kanthi wani mangsuli ancemane:

Yen kowe njupuk harta banda saka aku, kowe ora bakal dadi sugih amarga kuwi lan uga ora bakal nggawe aku mlarat. Aku kira kowe ora butuh sandhangan compang-camping iki utawa sawetara buku sing dadi kabèh bandaku.' Ora ana pangasingan kanggo aku, amarga aku ora kaiket ing panggonan apa wae; lan panggonan sing saiki tak dunungi dudu kagunganku, lan ing endi wae aku dikirim, panggonan kuwi bakal dadi kagunganku. Luwih becik maneh ngomong: ing endi wae panggonané Gusti Allah, ing endi wae aku dadi *'wong manca lan pendatang'* (Mazmur 38:13). Lan apa cilaka sing bisa ditindakake siksaan marang aku? – Aku ringkih banget, mung pukulan pisanan waé sing bakal ngrasakaké lara. Bab pati, iku berkah kanggo aku: iku bakal nggawa aku luwih cepet marang Gusti, Kanggo Panjenengané aku urip lan makarya, lan marang Panjenengané aku wis suwe ngupaya.

Kagèt krungu tembung-tembung mau, gubernur kandha marang Basil:

'Durung ana sing tau ngomong marang aku kanthi wani kaya ngene sadurunge!'

'Inggih,' wangsul sang wali, 'merga panjenengan durung nate ngomong karo uskup.' Ing bab-bab liya kita nuduhaké alus lan andhap asor, nanging nalika bab Gusti Allah, lan nalika ana sing wani mbrontak marang Panjenengané, – nalika kuwi, kanthi nglirwakaké kabèh liyané kaya ora ana apa-apa, kita mung ndelok marang Panjenengané piyambak; nalika kuwi geni, pedhang, kéwan galak, lan wesi, sing nyiksa badan, malah bakal nggladheni kita tinimbang medeni kita.

Nalika nglapor marang Valens bab keteguhan lan ketakutané Santo Basil, Modest kandha:

'Kita wis kalah, ya Sang Prabu, déning ulama agung. Wong iki ora kena ancaman, luwih kiyat tinimbang argumentasi, lan luwih kuwat tinimbang keyakinan.'

Sawisé kuwi, raja nglarang Basil diganggu lan, sanadyan dhèwèké nolak bebarengan karo dhèwèké, isin nuduhaké yèn dhèwèké wis owah, wiwit nggoleki alesan sing luwih bisa ditrima.

Wayah Paskah Epifani Gusti wis teka. Sang raja, karo pangiringé, mlebu gréja ing ngendi Basil lagi nindakake ibadah lan, nyampur karo umat, nyoba supaya katon guyub rukun karo Gréja. Ndelok kamulyan lan tertibé gréja lan ngrungokaké kidungan lan pandonga umat sing setya, sang raja gumun, kandha yèn ing gréja Ariané dhéwé durung tau weruh tertib lan kamulyan kaya ngono. Santo Basil nyedhaki raja lan miwiti rembugan karo dhèwèké, maringi piwulang saka Kitab Suci; Gregorius saka Nazianzus, sing kebeneran ana ing kono wektu kuwi, dadi pamireng rembugan mau lan mengko nulis babagan iku. Wiwit wektu kuwi, raja wiwit ndeleng Basil kanthi luwih becik. Nanging, nalika bali menyang Antiokia, dhèwèké nesu manèh marang Basil amarga

---

[473] Korden-korden mau sejatine disusun ing ngarep bagean gréja ing ngendi para wanita padha ngadeg; korden-korden mau ditundhukaké nalika pèngetan Sakramèn Ekaristi, lan para wanita dilarang, yèn nganti ngangkaté bakal diusir saka gréja, ngangkaté ing wektu kuwi. Mezbah, ing wektu sing padha, dipisahake saka bagéan liya ing gréja nganggo tirai anyaman, sing sakbanjuré berkembang dadi ikonostasis kaya saiki.

[474] Kaisar Valens mrentah saka taun 364 nganti 378.

[475] Eparkh iki minangka panguwasa sakabèhé Wétan lan, ing wektu sing padha, komandan Praetorian Guard utawa prajurit kraton.

diprovokasi wong-wong jahat; pracaya marang fitnahé, dhèwèké ngukum Basil pangasingan. Nanging nalika sang maharaja arep nandatangani paukuman iki, tahta sing diduduki wiwit goyang, lan tongkat[476] sing arep digunakaké kanggo nandatangani dokumen mau patah. Tsar njupuk pena liyane, nanging kedadene padha karo pena mau; kedadene padha karo pena katelu. Banjur tangane wiwit gemeter, lan rasa wedi nyerang atine; nyadari menawa iku kuwasa Gusti Allah, tsar ngoyak dokumen mau. Nanging mungsuh-mungsuh Ortodoksi manèh wiwit terus-terusan ngganggu raja babagan Basil, ngajak supaya ora diwenehi tentrem, lan raja ngutus sawijining pejabat sing jenengé Anastasius kanggo nggawa Basil menyang Antiokia. Nalika pejabat iki teka ing Kaisarea lan ngandhani Basil babagan dhawuhe raja, sang wali mangsuli:

"Anakku, sawetara wektu kepungkur aku krungu yèn raja, sawisé ngrungokaké pitutur wong bodho, wis ngpatahaké telung sulur nalika nyoba nandatangani prentah kang mréntahaké aku dipenjara lan kanthi mangkono nyoba ndhelikaké kabeneran. Ranting sing wis mati iku nahan semangaté sing ora kendhali, luwih milih patah tinimbang dadi senjata kanggo paukumané sing ora adil.

Sawisé digawa menyang Antiokia, Basil muncul ing ngarep pangadilan eparchi, lan nalika ditakoni, 'Ngapa kowe ora manut marang iman sing diaku déning raja?', dhèwèké mangsuli:

'Ora bakal kelakon manawa sawise nyimpang saka iman Kristen sing sejati, aku dadi penganut ajaran Arian sing duraka; amarga aku wis nampa saka para leluhur iman marang[477] sing sejati, kang tak anut lan tak puji.'

Hakim ngancam pati, nanging Basil mangsuli:

– Ya wis. Ayo aku nandhang sangsara kanggo kabeneran lan bebas saka ikatan daging; aku wis suwe kepengin iki – mung aja mbaleni janjimu.

Eparkh nglapor marang raja yèn Basil ora wedi ancaman, kapercayané ora bisa digoyang, lan atiné teguh lan ajeg. Raja sing murub amarga nesu banjur wiwit mikir cara kanggo mbasmi Basil. Nanging ing wektu kuwi, putrané raja, Galat, dumadakan lara, lan para dhokter wis nyatakake yèn dhèwèké ora bakal slamet. Ibuné, rawuh ing ngarepé raja, ngomong marang dhèwèké kanthi nesu:

'Amarga kowe nyekel kapercayan palsu lan nganiaya uskupé Gusti, bocah iki lagi séda amarga kuwi.'

Krungu kuwi, Valentus nyaur Basil lan kandha marang dheweke:

'Yen piwulang imanmu nyenengake Gusti, mulane warasna anakku liwat pandongamu!'

Wong suci kuwi mangsuli:

'Duh Sang Prabu! Yen panjenengan mbalik kapercayan marang Ortodoksi lan maringi tentrem marang gréja-gréja, anak panjenengan bakal urip.'

Nalika raja janji bakal nindakake kuwi, Santo Basil langsung ndedonga marang Gusti, lan Gusti paring panyembuhan saka lara marang putrané raja. Sawisé kuwi, Basil dibalèkaké menyang keuskupané kanthi pakurmatan. Para Arian, krungu lan weruh kuwi, kebak rasa iri lan ala lan kandha marang raja:

'Kita uga bisa nindakake kuwi!'

Padha manèh ngapusi raja, supaya dhèwèké ora nyegah wong-wong mau mbaptis anaké. Nanging nalika wong-wong Arian nggawa pangeran kanggo dibaptis, dhèwèké langsung seda ing pangkuané. Anastasius sing kasebut mau nyekseni iki kanthi mripaté dhéwé lan nglaporaké marang Raja Valentinian[478] , sing mrentah ing kulon, adhine raja wetan, Valens. Valentinian, gumun marang mujijat iki, muji Gusti Allah lan liwat Anastasius ngirimaké peparing ageng marang Santo Basil; sawisé nampa peparing mau, Basil ngedegaké rumah sakit ing kutha-kutha keuskupané lan nyedhiyakké pangayoman kanggo akèh wong lara lan mlarat.

Gregorius Nazianzus sing kaberkahan uga nyritakaké yèn Santo Basil malah nyembuhaké Modestus, eparkh sing biyèn atos marang dhèwèké, saka lara abot lumantar pandonga, nalika Modestus, ing wektu lara, kanthi andhap asor nyuwun pitulungan saka perantara suci.

Sawisé sawatara wektu, sanaké raja sing aranè Eusebius diangkat dadi eparch nggantèkaké Modestus. Ing kutha Kaisarea wektu kuwi ana janda – wanita enom, sugih, lan ayu banget aranè Vestiana, putriné Araks sing dadi anggota Senat. Eparkh Eusebius kepengin maksa janda iki supaya nikah karo sawijining pejabat; nanging dhèwèké, amarga suci lan kepengin njaga kasucian jandhané tanpa cacad, kanggo kamulyaning Gusti Allah, nolak

[476] Piranti kang digunakaké wong kuna kanggo nulis iku kaya pena, pensil, utawa stylus (deleng Mazmur 44:1–3).

[477] Yaiku, Putraning Allah iku saka zat sing padha karo Allah Rama lan padha karo Panjenengané.

[478] Valentinian mrentah saka taun 364 nganti 376.

nikah. Nalika dhèwèké mangertèni yèn wong-wong kuwi arep nyulik dhèwèké kanthi paksa lan meksa dhèwèké nikah, dhèwèké mlayu menyang gréja lan nyembah ing sikilé Uskupé Gusti Allah, Santo Basil[479] . Dheweke, njupuk dheweke ing pangayomané, nolak nyerahake dheweke marang wong-wong sing teka njupuk dheweke, lan sawisé kuwi kanthi rahasia ngirim dheweke menyang biara, marang adhine, Venerable Macrina. Amarga nesu marang Santo Basil sing berkah, eparkh ngutus prajurit kanggo nyekel janda mau saka gréja kanthi paksa; lan nalika ora ditemokaké ing kana, dhèwèké mréntah supaya janda mau digoleki ing kamar turu santo. Eparkh kuwi, amarga wataké ora murni, mikir yèn Basil nyimpen janda mau karo niyat dosa lan ndhelikaké ing kamar turuné. Nanging amarga ora nemokake dheweke ing endi wae, eparch mau ngundang Santo Basil marang ngarsane lan kanthi nesu gedhe ngina dheweke, ngancam bakal nyiksa dheweke kajaba dheweke nyerahake janda mau. Nanging Santo Basil nuduhake yèn dhèwèké siap nampa panyiksaan.

"Yen panjenengan mrentahake awakku digores nganggo wesi," pangandikane, "panjenengan bakal marasaké atiku, sing, kados panjenengan tingali, marakake aku sanget sangsara[480] ."

Ing wektu kuwi, para warga, sawisé krungu kedadeyan mau, kabèh padha mlayu – ora mung priya, nanging uga wanita – menyang kraton eparchi karo senjata lan pentungan, arep matèni dhèwèké kanggo mbela bapak lan panggembala suci. Lan yèn ora amarga Santo Basil maringi tentrem marang wong-wong, eparchi kuwi mesthi wis dipatèni. Eparkh, nalika weruh murka rakyat kaya ngono, dadi banget wedi lan banjur mbebasake sang wali tanpa cilaka lan bébas.

Helladius, saksi mata mujijat-mujijat Basil lan penerusé ing tahta uskup—wong sing luhung lan suci—nyritakaké kaya mangkéné. Ana sawijining senator Ortodoks jenengé Proterius, nalika ngunjungi panggonan-panggonan suci, mutusaké nyerahaké putriné kanggo ngabdi marang Gusti Allah ing salah siji biara; nanging setan, mungsuh lawas kabecikan, nggerakake ing salah siji abdi Proterius rasa kepincut marang putri tuwane. Nyadari yen kepinginané ora bisa kacapai lan ora wani ngandhani bab rasa kepincuté marang sang putri, abdi mau lunga menyang dukun sing manggon ing kutha kuwi lan nyritakake kahanan angelé. Dheweke janji marang dukun sihir iku akèh emas yèn dhèwèké gelem migunakaké sihiré kanggo mbantu dhèwèké nikah karo putriné tuwané. Ing wiwitané dukun sihir iku nolak, nanging pungkasané kandha:

'Yen kowe kersa, aku bakal ngutus kowe marang Gustiku, Setan; dhèwèké bakal nulungi kowe ing bab iki, kanthi syarat kowe uga manut marang dhèwèké.'

Budhak sing apes kuwi mangsuli:

'Apa waé sing dhèwèké paring dhawuh marang aku, aku janji bakal tak lakoni.'

Banjur sang dukun ngendika:

'Apa kowe gelem mbantah Kristusmu lan mlebu tandha tangan ing pernyataan kuwi?'

Abdi mangsuli:

'Aku siap nindakake kuwi uga, asal aku oleh apa sing tak kepéngini.'

'Yen kowe nglakoni janji kaya ngono,' ujare dukun, 'maka aku uga bakal dadi penolongmu.'

Banjur, njupuk selembar kertas, dhèwèké nulis ing ngisor iki marang setan:

– Amarga iku dadi tugas kula, Gusti, kanggo ngupaya mbalèkaké manungsa saka iman Kristen lan nggawa dhèwèké ing sangisoré kuwasa Panjenengan supaya nambah cacahé kawula Panjenengan, saiki kula ngutus dhèwèké sing nggawa layang iki, sawijining priya enom sing kebak napsu marang sawijining gadis, lan kula nyuwun atas jenengé dhèwèké supaya Panjenengan paring pitulungan kanggo nepaki pangajabé. Kanthi mangkono, aku uga bakal dimulyakake, lan aku bakal narik luwih akeh pangagum marang kowe.

Sawisé nulis pesen iki marang Setan, dukun kuwi maringi marang pemuda mau lan ngutusé karo tembung-tembung iki:

'Mangkat ing wayah wengi iki lan ngadeg ing kuburan Hellenic[481] , nggawa kertas iki ing dhuwur; banjur sing bakal nuntun kowe menyang setan bakal langsung muncul.'

---

[479] Ing jaman kuna, wiwit jaman Konstantinus Agung, gréja-gréja diparingi hak pangayoman sing diarani hak asil: wong-wong sing dianiaya kanthi ora adil padha ngungsi ing kono, lan panguwasa banjur nduwé wektu kanggo mriksa kabenerané.

[480] Basil Agung iku wong sing nduwèni kasehatan banget ringkih lan asring krasa ora nduwèni tenaga fisik babar pisan. 'Demam sing terus-terusan lan parah,' panjenengané nulis dhéwé, 'wis ngentèkaké awakku nganti aku ora béda karo jaring laba-laba. Saben dalan ora bisa tak lalui; saben ambegan angin luwih mbebayani tinimbang geger sing diadhepi para perenang... Siji lara mèlu lara liyané.

[481] Kuburan wong pagan, amarga dianggep ora resik, dianggep déning umat Kristen wiwitan minangka panggonan favorité setan.

Budhak malang kuwi mangkat kanthi cepet lan sawisé mandheg ing kuburan, miwiti nelpon setan-setan. Lan langsung, roh-roh jahat kuwi muncul ing ngarepé lan kanthi bungah nuntun pemuda sing kesasar mau menyang rajané. Nalika ndeleng dhèwèké lungguh ing tahta dhuwur, dikelilingi akèh roh jahat, budhak mau nyerahaké layang saka dukun sihir marang dhèwèké. Setan, sawisé njupuk layang iku, kandha marang budhak:

'Kowe pracaya marang aku?'

Wong iku mangsuli, 'Aku pracaya.'

Setan takon maneh:

'Apa kowe mbantah Kristusmu?'

"Aku percaya," wangsul abdi.

Banjur Setan kandha marang dheweke:

'Kowe wong Kristen kerep ngapusi aku: nalika kowe njaluk pitulungan, kowe teka marang aku, nanging sawise kowe entuk apa sing dikarepake, kowe mbaleni nyingkiri aku lan bali marang Kristusmu, sing welas asih lan tresna marang manungsa, nampa kowe.' 'Wenehana aku janji tinulis manawa kowe kanthi sukarela nyingkiri Kristus lan baptisanmu, lan janji dadi duwaku salawas-lawase, lan wiwit Dina Penghakiman kowe bakal nandhang sangsara langgeng bareng aku: ing kahanan kaya ngono, aku bakal nepati panyuwunmu.'

Budhak iku njupuk dokumen mau lan nulis apa sing dikarepake setan supaya ditulis. Banjur sing ngrusak nyawa, ula kuna (yaiku setan), ngutus setan-setan zinah, lan padha nyulut ing atiné parawan tresna kang gedhé banget marang enom, nganti kalah déning napsu daging, dhèwèké tiba ing lemah lan njerit marang bapaké:

'Ampunana aku, ampunana putrimu, lan nikahna aku karo abdi kita, sing wis tak tresnani sakabehe atiku. Yen kowe ora nindakake iki kanggo aku, siji-sijine putrimu, kowe bakal enggal weruh aku mati ing sangsara sing nggegirisi lan kowe kudu njawab marang aku ing Dina Kiamat.'

Krungu kuwi, bapakne kebak rasa wedi lan muni:

"Aduh aku iki wong dosa! Apa sing wis kelakon karo putriku? Sapa sing nyolong bandha pusakaku? Sapa sing ngapusi anakku? Sapa sing matèni padhanging mripatku?" Aku kepéngin, anakku, nglamarmu marang Calon Bojo Surgawi, supaya kowe kaya para malaikat lan memuji Gusti Allah liwat kidung lan kidung rohani (Efesus 5:19), lan aku dhéwé ngarep-arep éntuk kaslametan merga kowe; nanging kowe tanpa isin-isin tetep kepéngin omah-omah! Aja narik aku menyang donya ngisor ing sedhihku, anakku; aja nganti ngremehake kaluhuranmu kanthi nikah karo budhak.

Nanging dhèwèké, ora nggatekake tembung bapaké, mung kandha mangkéné:

'Yen kowe ora nindakake kersaku, aku bakal mateni awak dhéwé.'

Bapaké, ora ngerti apa sing kudu ditindakake, lan miturut saran sedulur lan kanca-kancané, sarujuk yèn luwih becik nyukupi panyuwuné tinimbang ndeleng dhèwèké mati kanthi nggegirisi. Sawisé ngundang budhaké, dhèwèké maringi putriné dadi garwané, bebarengan karo tanah gedhé, lan kandha marang putriné:

'Mula mangkat, bocah sengsara, lan nikah! Nanging aku kira kowe bakal nyesel banget tumindakmu mengko, lan iki ora bakal ana gunane kanggo kowe.'

Sawisé nikah iki kelakon lan pakaryané setan wis kasil, katon yèn pasangan anyar kuwi ora rawuh ing gréja utawa nampa Sakramèn Suci. Bab iki diandharaké marang garwané sing apes:

"Apa kowe ora ngerti," ujare wong-wong mau marang dheweke, "menawa bojomu sing wis kowe pilih iku dudu wong Kristen, nanging wong sing adoh saka iman Kristus?"

Nalika krungu kuwi, atine kebak sedhih; dheweke tiba ing lemah, wiwit nyakar pasuryane nganggo kukune, nggebuk dhadhane tanpa kendhat nganggo tangane, lan muni:

'Ora ana siji wae sing mbangkang marang wong tuwane sing tau slamet! Sapa sing bakal ngandhani bapakku bab isinku iki? Celaka aku, wadon sengsara! Ing karusakan apa aku iki wis tiba! Ngapa aku lair, lan ngapa aku ora mati nalika lair?'

Nalika dheweke nangis kaya ngono, bojone krungu lan buru-buru nyedhaki kanggo takon sebabe dheweke nangis. Sawise ngerti apa sing kedadeyan, bojone miwiti nglipur dheweke, kandha yen dheweke wis diomongi goroh bab bojone, lan njamin yen bojone iku wong Kristen. Dheweke, sawise rada tenang krungu tembunge bojone, kandha marang bojone:

'Yen kowe kepengin ngyakinke aku sakabehe lan mbusak sedhih saka atiku sing sengsara, ayo melu aku menyang gereja esok lan nampa Sakramen Paling Suci ing ngarepku: banjur aku bakal pracaya marang kowe.'

Bojo sing apes, nalika weruh yèn dhèwèké ora bisa ndhelikaké kabeneran, kapeksa, sanajan ora kersa, nyritakaké kabèh bab dhèwèké marang bojone – yèn dhèwèké wis adol nyawane marang setan. Dhèwèké, nanging, lali marang ringkihé wadon, langsung mlayu menyang Santo Basilius lan njerit marang dhèwèké:

'Ampunana aku, murid Kristus, ampunana anak wadon sing duraka iki sing wis mbantah kersaning bapak lan klelep ing godhaning setan!' – banjur dhèwèké nyritakaké kabèh kanthi rinci marang sang wali babagan bojone.

Wong suci mau ngajak bojone lan takon apa sing diomongake bojone bab dheweke iku bener. Dheweke mangsuli karo nangis:

'Inggih, Sang Suci saka Gusti, kabèh kuwi pancèn bener! Lan yèn aku meneng, pakaryanku bakal muni nglawan aku,' lan dhèwèké nyritakaké kabèh kanthi runtut, kepiyé dhèwèké wis nyerah marang para setan.

Banjur sang wali ngendika:

'Apa kowe kepengin bali marang Gusti kita, Yesus Kristus?'

'Inggih, kula kersa, nanging kula boten saged,' wangsulipun.

'Ngapa ora?' takon Basil.

"Amarga," wangsulé wong iku, "aku wis mlebu tandha tangan ing dokumen sing nyingkiri Kristus lan nyerahake awakku marang setan."

Nanging Basil kandha:

'Aja sedhih bab iki, amarga Gusti Allah welas asih lan nampa wong sing tobat.'

Garwané, sakwisé kuwi, nyuwun-nyuwun ing sikilé sang wali lan nyuwun pitulungan, kandha:

'Murid Kristus! Tulungana kita kanthi cara apa waé sing kowe bisa.'

Banjur sang wali kandha marang wong iku:

'Apa kowe pracaya yèn kowe isih bisa kaslametaké?'

Dheweke mangsuli:

'Aku pracaya, Pak; tulung nguwalake aku saka ora pracaya.'

Sawisé kuwi, sang wali nyekel tangane, nggawe pratandha salib ing atase, lan nguncine ing sawijining kamar ing jero pekarangan gréja, paring dhawuh supaya ndedonga marang Gusti tanpa kendhat. Panjenengané dhéwé tetep ndedonga telung dina, banjur sowan marang wong sing tobat lan takon:

'Kowe krasa kepiye, anakku?'

"Kula wonten ing kahanan ingkang sanget sengsara, Paduka," wangsulipun priya enom, "kula boten saged nahan swara jerit setan, boten saged nahan ajrih, boten saged nahan panah, boten saged nahan palu. Amargi setan-setan, ingkang nyekel surat panampi kula ing tanganipun, padha ngina kula, kandha: 'Sampeyan ingkang rawuh dhumateng kita, dudu kita ingkang rawuh dhumateng sampeyan!'"

Kangjeng wali banjur ngendika:

'Aja wedi, anakku, nanging pracaya.'

Lan sawisé maringi dhèwèké panganan sethithik, dhèwèké nggawe pratandha salib ing awaké lan manèh dikurung. Sawisé sawetara dina, dhèwèké sowan manèh lan kandha:

'Kowe kepiye kabarmu, anakku?'

Bocah iku mangsuli:

'Aku isih krungu ancaman lan sorak-sorai saka adoh, nanging aku ora bisa ndeleng wong-wong mau.'

Basil, sawisé maringi dhèwèké panganan sithik lan ndedonga kanggo dhèwèké, manèh ngunciné lan lunga. Banjur, ing dina kaping patang puluh, dhèwèké teka lan takon:

'Kowe kepiye kabaré, anakku?'

Dheweke mangsuli:

'Ya, bapak suci, amarga aku weruh panjenengan ing ngimpi, perang kanggo aku lan ngalahake setan.'

Sawisé ndedonga, sang wali nggawa dhèwèké metu saka sel lan digawa menyang selé dhéwé. Esuké, dhèwèké nglumpukaké kabèh rohaniawan gréja, para biksu lan kabèh wong sing tresna marang Gusti Allah, lan kandha:

Mangga padha ngluhurake Gusti Allah, sedulur, sing tresna marang manungsa, amarga saiki Gembala Apik kersa nggendhong wedhus sing kesasar ing pundhaké[482] lan nggawa menyang gréja: bengi iki kita kudu nyuwun pangapurané, supaya Panjenengané bisa ngalahake lan ngisinake mungsuh jiwan kita.

Para wong pracaya padha kumpul ing gréja lan ndedonga sakwengi kanggo wong sing tobat, padha njerit: 'Gusti, welas asih.'

Esuk teka, Basil nyekel tangan wong sing tobat mau, nuntun dhèwèké karo kabèh wong mlebu gréja, padha nyanyi mazmur lan kidung. Lan wongé, setan tanpa isin teka ing kana kanthi daya ngrusaké kabèh, kepéngin nyekel pemuda mau saka tangan sang wali. Pemuda mau banjur muni banter:

– Wong Suci saka Gusti, tulung aku!

Nanging setan nyerang pemuda iku kanthi wani lan tanpa isin nganti nyebabake lara malah marang Santo Basil, narik pemuda iku bareng karo dheweke. Banjur sing kasucèk nyapa setan nganggo tembung-tembung iki:

'Pembunuh paling ora isin, pangeran pepeteng lan karusakan! Apa karusakanmu dhéwé—sing wis kok timbali marang awakmu lan kanca-kancamu—durung cukup kanggo kowe? Apa kowe ora bakal tau mandheg nganiaya makhluk-makhluké Gustiku?'

Nanging setan njerit marang dhèwèké:

'Kowe nindakake salah marang aku, Basil!' – lan akèh wong krungu swara setan kuwi. Banjur sang wali kandha:

'Mugi Gusti mberkahi, ya Setan!'

Nanging Setan kandha maneh marang dhèwèké:

'Basil, kowe nindhes aku! Amarga dudu aku sing marani dheweke, nanging dheweke sing marani aku: dheweke murtad saka Kristusé, maringi aku surat pernyataan sing tak genggam ing tanganku, lan sing bakal tak tunjukaké marang Pangadilan Agung ing Dina Kiamat.'

Kanggo iki, Basil mangsuli:

'Sucèna Gusti Allah, Tuhanku! Wong-wong iki ora bakal nurunake tangane, sing diangkat marang swarga[482] , nganti kowe nyerahake kwitansi kuwi.'

Banjur, ngadhep marang wong-wong, sang wali ngendika:

'Angkatna tanganmu kanthi sedhih lan jeritna: "Gusti, welas asih!"' Lan mangkono, sawisé wong-wong ngangkat tangané marang langit lan suwé nangis karo njerit, 'Gusti, welas asih!', kuitansié pemuda kuwi, ing ngarsané kabèh wong, mabur ing udara langsung mlebu ing tangané Santo Basil. Sawisé nyekel kuitansi kuwi, sang wali bungah lan matur nuwun marang Gusti, banjur kandha banter marang pemuda kuwi:

'Kowe ngerti, sedulur, apa iki kwitansi iki?'

Lanang enom mau mangsuli:

'Inggih, Bapa Suci, menika kwitansi kula; kula nyerat nganggo tangan kula dhéwé.'

Basil Agung langsung mecah-mecah surat iku ing ngarepé kabèh wong lan, sawisé nggawa priya enom mau mlebu gréja, maringi Dhaharan Ilahi marang dhèwèké lan nyuguhaké dhaharan mewah kanggo kabèh sing rawuh. Sawisé kuwi, sawisé maringi piwulang marang priya enom mau lan netepaké paugeran sing trep kanggo uripé, dhèwèké dibalèkaké marang garwané, déné priya enom mau ora kendhat muji lan matur nuwun marang Gusti Allah.

Helladius sing padha nyritakaké bab ing ngisor iki babagan Santo Basil. Sawijining wektu, bapak agung kita Basil, sing padhang amarga sih rahmat Gusti, ngendika marang para rohaniwané:

'Ayo, anak-anakku, tututi aku, lan kita bakal nyumurupi kamulyaning Gusti Allah, lan bebarengan kita bakal memulyakake Gusti kita.'

Kanthi tembung-tembung mau, piyambakipun ninggalaké kutha, nanging boten ana ingkang mangertos ing pundi piyambakipun badhé dhateng. Ing wekdal punika, ing sawijining dhésa, wonten presbiter ingkang nama Anastasius kaliyan garwanipun, Theognia. Piyambakipun sampun gesang bebarengan kanthi kasuciyan salami patang dasawarsa, lan kathah ingkang nyangka menawi Theognia mandul, awit boten ana ingkang mangertos kasuciyan murni ingkang dipun simpen sacara rahasia. Anastasius, nanging amarga uripé sing suci, dianggep pantes nampa sih-rahmaté Roh Suci, lan dhèwèké dadi wong sing duwé pangertosan ilahi. Kanthi pramana ing atiné yèn Basil kepéngin sowan, dhèwèké kandha marang Theognia:

---

[482] Para Kristen wiwitan nduwé adat ngangkat tangané marang langit nalika ndedonga. Mula, kidung Gréja kita kandha: 'Ngangkat tanganku iku kurban sonten' (Stichera kanggo Vespers).

'Aku arep menyang lapangan kanggo gawe, nanging kowe, adhiku, rapikna omah lan, ing jam sanga awan, sawise nyalakake lilin, metu nyambut santo Uskup Agung Basil, amarga piyambakipun arep sowan marang kita wong dosa.'

Dheweke kaget karo tembung tuwane, nanging nglakoni prentahé. Nalika Santo Basil wis ora adoh saka omahé Anastasius, Theognia metu kanggo nyambut lan sujud ing ngarepé.

"Apa sampeyan waras, Ibu Theognia?" pitakoné Basil. Nanging nalika krungu dheweke disapa nganggo jenengé, atiné kebak wedi lan kandha:

'Kula saé, Gusti Suci!'

Kawit kuwi sang wali ngendika:

'Ing endi adhine, Pangeran Anastasius?'

Dheweke mangsuli:

'Dheweke dudu sedulurku, nanging bojoku; dheweke wis lunga menyang sawah.'

Basil banjur kandha:

'Dheweke ana ing omah – aja kuwatir!'

Krungu kuwi, dhèwèké malah luwih wedi, amarga nyadari yèn sang wali wis ngerti rahasia mau, lan kanthi gemeter dhèwèké nyuwun ing sikilé sang wali lan kandha:

'Dongakna aku, wong dosa, ya Sang Wali Gusti, awit aku weruh panjenengan saged nindakake pakaryan ageng lan nggumunake.'

Wong suci mau ndedonga kanggo dheweke banjur nerusake lelampahané. Nalika dhèwèké arep mlebu omahé presbiter, Anastasius dhéwé metu nyambut teka lan, nyium sikilé wong suci mau, kandha:

'Kepiye carane sang suci saka Gustiku bisa teka marang aku?'

Wong suci mau banjur nyapa dheweke kanthi ciuman ing asmané Gusti lan kandha:

'Apik tenan aku wis ketemu kowe, murid Kristus; ayo padha menyang gréja lan ngrayakaké Liturgi Ilahi.'

Presbiter kuwi biasane puasa saben dina ing minggu kajaba Setu lan Minggu, lan mung mangan roti lan banyu. Nalika padha tekan gréja, Santo Basil maringi dhawuh marang Anastasius supaya nindakake Liturgi, nanging dhèwèké nolak, kandha:

'Panjenengan, ingkang mulya, sampun mangertos ingkang kaserat ing Kitab Suci: *"Ingkang alit dipun berkahi dening ingkang ageng"* (Ibrani 7:7).'

Kanggo kuwi, Basil mangsuli:

'Saliyane kabecikanmu liyane, taat uga dadi bagéanmu.'

Nalika Anastasius nindakake Liturgi, ing wektu ngangkat Sajian Suci, Santo Basilius lan wong-wong liya sing dianggep pantes nyekseni Roh Suci banget mudhun ing wangun geni lan ngubengi Anastasius lan mezbah suci. Sawisé Liturgi Ilahi rampung, kabèh mlebu omahé Anastasius, lan dhèwèké nyuguhaké dhaharan kanggo Santo Basilius lan para rohaniwané.

Sajrone dhahar, sang wali takon marang presbiter:

'Saka ngendi kowe entuk harta iki, lan kepiye uripmu? Critakna marang aku.'

Presbiter mau mangsuli:

'Wah, Panjenengané Sang Suci saka Gusti! Kula menungsa sing kebak dosa lan kula tundhuk marang pajeg umum; kula gadhah loro pasang lembu, siji kula garap piyambak, lan siji malih garapané tukang upahan kula; penghasilan saka siji pasang lembu tak gunakake kanggo nyukupi kabutuhan para lelungan, dene penghasilan saka pasang lembu liyane kanggo mbayar pajeg: bojoku uga makarya bareng aku, nglayani para lelungan lan aku dhéwé.

Basil banjur kandha marang dhèwèké:

'Sebut dhèwèké adhimu, amarga pancèn adhimu, lan critakna kabecikanmu.'

Anastasius mangsuli:

'Aku ora nate nindakake kabecikan apa-apa ing donya.'

Banjur Basil kandha:

'Ayo padha tangi lan lunga bebarengan,' lan sawisé padha tangi, padha lunga menyang salah siji kamar ing omahé.

'Bukak lawang-lawang iki kanggo aku,' kandha Basil.

'Ora, Sang Suci saka Gusti,' kandha Anastasius, 'aja mlebu ing kana, amarga ing kana ora ana apa-apa kajaba barang-barang omah.'

Nanging Basil kandha:

'Nanging aku teka pas tenan kanggo barang-barang iki.'

Amarga presbiter isih ora gelem mbukak lawang, sang wali mbukak lawang mau mung nganggo sabdane lan sawisé mlebu, piyambakipun nemoni sawijining priya kang katarajang kusta paling parah[483] , saka awaké wis akèh bagéan sing wis rontog amarga bosok. Ora ana sing ngerti babagané kajaba presbiter mau lan garwané.

Basil kandha marang presbiter:

'Ngapa kowe kepengin ndhelikake harta karunmu iki saka aku?'

'Dheweke iku wong sing gampang nesu lan seneng ribut,' wangsul presbiter, 'mula aku wedi nggawa dheweke marang sampeyan, supaya dheweke ora nglarani kasucian sampeyan nganggo tembung kasar.'

Banjur Vasily kandha:

'Sampeyan nindakake pakaryan luhur, nanging ayo aku uga ngladeni dhèwèké bengi iki, supaya aku uga bisa melu nampa ganjaran sing bakal sampeyan tampa.'

Mangkono Santo Basil tetep piyambak karo wong kusta; sawisé nutup lawang, dhèwèké nglampahi kabèh wengi kanggo ndedonga, lan esuké ngeteraké wong kusta mau metu kanthi ora cilaka lan waras. Presbiter, bebarengan karo garwané lan kabèh sing ana, sawisé nyekseni mujijat kaya ngono, padha memuji Gusti Allah; lan Santo Basil, sawisé pacelathon akèh paseduluran karo presbiter lan maringi khotbah marang sing ana, banjur mulih menyang omahé.

Nalika Sang Mulya Ephrem si Suriah[484] , sing manggon ing ara-ara gersang, krungu babagan Santo Basil, piyambakipun wiwit ndedonga marang Gusti supaya paring weruh kados pundi rupanipun Santo Basil. Mula sawijining dina, nalika piyambakipun lagi ana ing kahanan ekstasi rohani, piyambakipun weruh tiang geni, pucukipun ngantos ngantos tekan swarga, lan krungu swara kang kandha:

'Ephrem, Ephrem! Kaya kowe weruh pilar geni iki, mangkono uga Basil.'

Ephrem sing kinurmatan langsung mangkat menyang Kaisarea, nggawa juru basa – amarga dhèwèké ora bisa basa Yunani – lan tekan ing kana ing dina raya Epifani Gusti. Nedha ing adoh, ora ana sing weruh, dhèwèké ndeleng Santo Basil mlaku menyang gréja kanthi tata krama gedhé, nganggo jubah padhang, lan para rohaniwané uga nganggo jubah padhang. Banjur dhèwèké mbalèk marang juru basa sing mèlu, Ephrem kandha:

'Kayane, sedulur, kita wis nyambut gawe sia-sia, amarga iki wong sing pangkaté dhuwur banget nganti aku durung tau weruh sing kaya dhèwèké.'

Sawisé mlebu gréja, Éfraim ngadeg ing pojok, ora katon déning sapa-sapa, lan ngendika marang dhiri dhéwé kaya mangkéné:

'Kita, *sing wis "nggawa beban dina lan panas"* (Mat. 20:12), ora entuk apa-apa, dene wong iki, sing misuwur lan kinurmatan ing antarané wong akèh, ing wektu sing padha dadi tiang geni. Iki nggumunake aku.'

Nalika Santo Efrem lagi merenung babagan dheweke, Basil Agung kabari dening Roh Suci lan ngutus arkideakoné marang dheweke, kandha:

'Mlaku menyang gapura kulon gréja; ing kana, ing pojok gréja, kowe bakal nemu biksu sing ngadeg karo wong liya, meh ora duwe janggut lan cilik awaké. Wenehana kabar: mlebuana ing papan suci, amarga uskup agung ngundang kowe.'

Ardideakon, sawise kanthi angel nembus kerumunan, nyedhaki panggonan ing ngendi Sang Mulya Ephrem lagi ngadeg lan kandha:

'Romo! Mangga mlebu ing papan suci: uskup agung ngundang panjenengan.'

Ephrem, sawisé krungu liwat juru basa apa sing diomongaké dékan agung mau, mangsuli marang dhèwèké:

'Kowe salah, sedulur! Kita iki wong manca ing kéné lan ora dikenal déning uskup agung.'

---

[483] Kusta iku penyakit sing ngrusak sakabèhé awak manungsa lan saliyané nular.

[484] St. Ephrem si Suriah iku sawijining asket Kristen sing misuwur lan panulis. Dina perayaane tanggal 28 Januari. Ephrem dijenengi 'si Suriah' amarga Mesopotamia, panggonane lair, biyen dianggep bagéan saka Suriah.

Diaken agung mau banjur marang ngandhani Basil, sing wektu kuwi lagi nerangake Kitab Suci marang wong-wong. Lan wong mulya Ephrem weruh geni metu saka cangkemé Basil nalika dhèwèké ngomong.

Basil banjur ngendika maneh marang arkidiakon:

'Mangga aturana marang biksu tamu kuwi: "Kakang Ephrem! Kula nyuwun—mangga mlebu ing altar suci: uskup agung ngundang panjenengan."'

Ardideakon mangkat lan ngandhani kaya sing wis diparingi dhawuh. Ephrem, nanging, gumun banget lan muji Gusti Allah. Banjur, sawisé sujud, dhèwèké kandha:

'Satemene, Basil iku agung; temene, dhèwèké minangka tiang geni; temene, Roh Suci ngandika lumantar lambéné!'

Banjur dhèwèké nyuwun marang arkidiakon supaya ngandhani uskup agung yèn sawisé Liturgi Ilahi rampung, dhèwèké kepéngin matur nuwun lan nyapa dhèwèké ing panggonan sepi.

Sawisé Liturgi Ilahi rampung, Santo Basil munggah menyang sakristi lan, sawisé nelpon Sang Mulya Ephrem, maringi ciuman ing Gusti lan kandha:

'Kula ngaturaken salam, Rama, ingkang sampun ngembangaké para murid Kristus ing ara-ara samun lan, kanthi kuwasa Kristus, ngusir setan-setan saking kono! Napa, Rama, panjenengan nindakake pakaryan abot kados mekaten supados rawuh lan ndeleng tiyang dosa? Mugi Gusti maringi ganjaran dhumateng panjenengan awit pakaryan panjenengan!'

Ephrem, nanging, mangsuli marang Basil lumantar juru basa, nyritakaké kabèh sing ana ing atiné, lan, bebarengan karo kancané, nampa Misteri Paling Suci saka tangan suci Basil. Nalika sawisé padha lungguh dhahar ing omahé Basil, Sang Mulya Ephrem kandha marang Santo Basil:

'Bapa ingkang paling suci! Kula nyuwun sih kurnia siji saking Panjenengan—mugi Panjenengan kersa maringi.'

Basil Agung kandha marang dhèwèké:

'Critakna apa sing kowe butuhake: aku banget utang budi marang kowe amarga kowe wis nempuh lelampahan sing dawa kanggo aku.'

'Kula mangertos, Rama,' pangandikane Ephrem ingkang kinurmatan, 'menawa Gusti maringi panjenengan sedaya ingkang panjenengan padosi; lan kula ngaturaken panyuwun supados Panjenengan nyuwun kabecikaning Gusti supados Panjenengan paring kula kasagupan wicara basa Yunani.'

Basil mangsuli:

'Panjalukmu ngluwihi kakuwasanku, nanging awit kowe nyuwun kanthi pangarep-arep sing teguh, ayo padha lunga, Bapa sing kinurmatan lan guru ing ara-ara samun, menyang candhi Gusti lan ndedonga marang Gusti, sing bisa nepaki pandongamu, awit wis katulis: *'Panjenengané nepaki pangarep-arepé wong-wong sing wedi marang Panjenengané; Panjenengané ngrungokaké tangisé lan nylametaké wong-wong mau'* (Mazmur 144:19).

Nalika padha milih wektu sing pas, padha miwiti ndedonga ing gréja lan ndedonga suwé. Banjur Basil Agung kandha:

'Ngapa, Bapa ingkang kinurmatan, Panjenengan boten nampi pangraden dados presbiter, menawi Panjenengan pantes?'

"Amarga aku wong dosa, Paduka!" mangsuli Efrem liwat juru basa.

"Oh, yen aku nduwéni dosamu!" kandha Basil, banjur nambah, "Ayo padha sujud."

Sawisé padha sujud ing lemah, Santo Basil nyelehaké tangané ing sirahé Sang Sepuh Efrem lan maca pandonga sing wis ditemtokaké kanggo pangurapan diakon. Banjur dhèwèké kandha marang Sang Sepuh:

'Paringana dhawuh marang kita saiki supaya tangi saka lemah.'

Bab Ephrem, basa Yunani dumadakan dadi cetha marang dhèwèké, lan dhèwèké dhéwé kandha ing basa Yunani: 'Mènèhana pangayoman kanggo kita, nylametaké kita, welas asih marang kita, jaga kita, ya Gusti Allah, lumantar sih-rahmat Panjenengan'[485] .

[485] Seruan saka Litani Cilik, sing diwaca déning diakon nalika Vesper ing dina Pentakosta.

Kabeh padha memuji Gusti Allah, sing wis maringi Ephrem kemampuan kanggo mangerteni lan ngomong basa Yunani. Sang Venerable Ephrem tetep karo Santo Basil telung dina, ing kabungahan rohani. Basil ngangkat dhèwèké dadi diakon, lan juru basaé dadi presbiter, banjur ngutus loro-loroné kanthi tentrem.

Ing sawijining wektu, sawijining raja sing ora takwa mandheg ing kutha Nikea[486] , lan wakil-wakil saka bidah Arian nyedhaki dheweke kanthi panyuwunan supaya dheweke ngusir umat Ortodoks saka katedral kutha lan nyerahake gréja marang jemaat Arian. Raja kuwi, amarga dhèwèké uga heretik, nindakake kuwi: dhèwèké kanthi paksa nyopot gréja saka umat Ortodoks lan nyerahaké marang wong Arian, déné dhèwèké dhéwé banjur mangkat menyang Konstantinopel. Nalika kabèh umat Ortodoks sing akèh kuwi kapapar ing sedhih gedhé, Santo Basil Agung, pangantara lan panglindhungé kabèh gréja, rawuh ing Nikea; nalika iku kabèh umat Ortodoks padha teka marang dhèwèké karo tangisan lan raungan, lan para uskup Ortodoks nyritakaké marang dhèwèké bab salah sing ditindakké déning raja. Sang Wali, sawisé maringi panglipur nganggo tembung-tembungé, langsung mangkat menyang raja ing Konstantinopel lan, nalika ngadeg ing ngarepé, kandha:

'Kawibawaning Sang Prabu remen ing kaadilan' (Mazmur 98:4). Napa, dhuh Prabu, Panjenengan maringi paukuman sing ora adil, ngusir umat Ortodoks saka gréja suci lan nyerahake pangurusané marang wong-wong sing pracayaane béda?

Raja mangsuli:

'Kowe ngina aku maneh, Basil! Ora pantes kowe tumindak kaya ngene.'

Vasily mangsuli:

'Kanggo kabeneran, aku seneng mati.'

Nalika padha rembugan lan mbantah siji lan sijiné, koki utama sang raja, wong sing jenengé Demosthenes, sing rawuh ing kono, ngrungokaké wong-wong mau. Amarga péngin mbiyantu para Arian, dhèwèké ngomong kasar kanggo ngina sang wali.

Nanging sang wali kandha:

'Ing kéné kita weruh ing ngarep kita Demosthenes sing ora nduwé pendhidhikan[487] .'

Koki kuwi, kroso isin, ngomong alus mbales, nanging sang wali kandha:

'Kowe tugase mikir babagan panganan, dudu ngurusi nyusun dogma gréja.'

Lan Demosthenes, amarga isin, meneng bae. Raja, saiki kebak nesu nanging uga isin, kandha marang Basil:

'Maju lan selesaikake urusané; nanging, putusna kanthi cara sing ora malah mbantu sedulur imanmu.'

'Yen aku ngadili kanthi ora adil,' wangsul sang wali, 'mula usir aku uga, usir kanca-kanca pracaya, lan pasrahaké gréja marang wong Arian.'

Sawisé nampa piwarta karajan, sang wali mulih menyang Nicaea lan, sawisé nglumpukaké wong-wong Arian, kandha marang wong-wong mau:

'Delengen, raja wis maringi aku wewenang kanggo mbedakake antarané kowe lan wong Ortodoks babagan gréja sing wis kowe rebut kanthi kekerasan.'

Padha mangsuli marang dhèwèké:

'Nglakoni paukuman, nanging manut prentah raja[488] .'

Kang suci banjur ngendika:

'Saiki padha lunga, kowe para Arian lan kowe para Ortodoks, banjur tutup gréja; sawisé dikunci, segel nganggo segel: kowe nganggo segelmu, lan kowe nganggo segelmú, banjur pasang penjaga sing bisa dipercaya ing saben sisih. Banjur, dhisik kowe para Arian padha ndedonga telung dina telung bengi, lan sawisé kuwi padha nyedhaki gréja. Lan yèn, lumantar pandonga panjenengan, lawang gréja kabuka dhéwé, mula gréja iku dadi kagungan panjenengan salawas-lawase; nanging yèn kuwi ora kelakon, mula kita bakal ndonga sedina bengi lan nganakake prosesi[489] , kanthi nyanyi kidung suci, menyang gréja; yèn lawangé kabuka kanggo kita, mula kita

---

[486] Nikea – sawijining kutha ing provinsi Bithynia ing Asia Cilik. Konsili Ekumenis Kapisan dianakake ing kene ing taun 325.

[487] Demosthenes iku pambicara paling misuwur ing Yunani kuna; dhèwèké urip saka taun 384 nganti 322 SM.

[488] Yaiku, kanthi cara sing padha kaya raja dhéwé sing bakal ngadili.

[489] Litia, saka basa Yunani, tegesé 'pandonga sing khusyuk'. Biasané ditindakake ing njaba gréja, nanging saiki ditindakake ing narthex.

bakal nduwèni gréja iku salawas-lawase; nanging yèn lawangé uga ora kabuka kanggo kita, mula gréja iku bakal dadi duwému manèh.

Para Arian seneng karo usulan iki, dene para Ortodoks ora seneng marang sang wali, kandha yèn dhèwèké wis ngadili ora miturut kaadilan, nanging amarga wedi marang raja. Banjur, nalika loro pihak padha ngunci gréja suci kanthi rapet, penjaga sing waspada dipasang ing kana sawisé disegel. Nalika para Arianus, sawisé ndedonga telung dina telung bengi, teka ing gréja, ora ana kaajaiban sing kelakon: padha ndedonga ing kana wiwit ésuk nganti jam enem, ngadeg lan njerit, 'Gusti, mugi paring welas asih'. Nanging lawang gréja ora kabuka ing ngarepé, lan padha lunga kanthi isin. Banjur Basil Agung, sawisé nglumpukaké kabèh umat Ortodoks, bebarengan karo garwa lan anak-anaké, ninggalaké kutha menyang gréja Santo Diomedes Sang Martir lan, sawisé nganakake Doa Wengi Sabenjang ing kana, esuké padha lunga bareng kabèh menyang katedral gréja sing wis disegel, kanthi nyanyi:

'Gusti Allah Suci, Gusti Allah Kuwasa, Gusti Allah Langgeng, welasana kita!'

Mandheg ing ngarep lawang gréja, dhèwèké kandha marang wong-wong:

'Angkat tanganmu menyang swarga lan jeritna kanthi sak atimu: "Gusti, welas asih!"'

Banjur sang wali maringi dhawuh supaya kabeh meneng, lan nalika nyedhaki lawang, nggawe pratandha salib ing lawang mau kaping telu lan ngendika:

– Mugi Gusti Allah Kristen tansah kinurmatan, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman.

Nalika wong-wong padha muni, 'Amin', bumi langsung kaguncang, lan palang-palang wiwit patah, kait-kaité tiba, segel-segelé remuk, lan gapura kabuka kenceng kaya kena angin kenceng lan badai, nganti lawang-lawangé nabrak témbok. Banjur Santo Basil miwiti nyanyi:

'Angkat sirahmu, ya lawang-lawang; angkat sirahmu, ya lawang-lawang kuna, supaya Sang Raja kamulyan bisa mlebu!' (Mazmur 23:7).

Banjur piyambakipun mlebu gréja karo akèh umat Ortodoks lan, sawisé nindakaké Liturgi Ilahi, nglepasaké umat kanthi kabungahan. Akèh banget wong Arian, sawisé nyekseni mujijat kuwi, padha mbantah ajaran sesaté lan mlebu Ortodoks. Nalika sang raja krungu bab putusan adilé Basil lan mujijat kang mulya iku, piyambakipun kagèt sanget lan wiwit ngina Arianisme; nanging, amarga kabut déning kabecikan, piyambakipun ora mlebu Ortodoksi lan sakwisé ngalami pungkasan sing ngenes. Sejatine, nalika dhèwèké ambruk lan tatu ing perang ing tanah Trakia, dhèwèké mlayu lan nyuwun pangayoman ing sawijining lumbung sing nyimpen jerami. Para pengejaré ngubengi lumbung iku lan ngobongé, lan raja mau, sawisé kobong ing kono, mlebu ing geni kang ora bisa padam[490] . Pati raja mau kelakon sawisé seda bapak kita sing suci, Basil, nanging ing taun sing padha nalika sang wali seda.

Ing sawijining wektu, adhine Santo Basil, Petrus, Uskup Sebaste, difitnah ing ngarepe. Dikandhakake yèn dhèwèké isih urip bareng bojone, sing wis ditinggal sadurungé diangkat dadi uskup – amarga ora pantes uskup omah-omah. Nalika krungu kuwi, Basil kandha:

'Apik kowe wis ngandhani aku iki; aku bakal lunga bareng kowe lan mbukak aibé.'

Nanging nalika sang wali nyedhaki kutha Sebaste, Petrus wis mangertèni saka Roh yèn adhine bakal teka, amarga Petrus uga kebak Rohé Gusti Allah lan manggon karo sing diarani bojone ora kaya bojone, nanging kaya adhine wadon, kanthi suci. Mula dhèwèké metu saka kutha kanggo nemoni Santo Basil sing ana wolung stadia adohé[491] , lan nalika ndeleng adhine karo akèh kanca, dhèwèké mesem lan kandha:

'Adhi, kenapa kowe metu nyambut aku kaya aku iki maling?'

Sawisé padha tukar ciuman ing Gusti, padha mlebu kutha lan sawisé ndedonga ing gréja Patang Puluh Martir Suci, padha menyang omah uskup. Basil, nalika ndeleng menantu wadoné, kandha:

'Salam, adhiku—utawa luwih tepaté, pangantené Gusti; aku teka mrana merga kowe.'

Dheweke mangsuli:

'Salam uga kanggo Panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan; aku wis suwe kepengin nyium sikil Panjenengan ingkang kinurmatan.'

Lan Basil kandha marang Petrus:

---

[490] Iki kelakon ing kutha Adrianople, ing Bulgaria saiki.

[491] 'Poplis' iku satuan jarak; padha karo 690 sazhen.

'Aku nyuwun marang kowe, sedulur, nginep bengi iki karo garwamu ing gréja.'

'Aku bakal nindakake apa waé sing kowe dhawuhaké,' wangsulé Petrus.

Nalika bengi teka lan Petrus lagi ngaso ing gréja karo garwané, Santo Basilius uga ana ing kono bebarengan karo limang priya sing sholeh. Watara tengah wengi, dhèwèké mbangun priya-priya mau lan kandha marang wong-wong mau:

'Apa sing kowe deleng ing ndhuwur sedulurku lan iparku?'

Padha mangsuli:

'Kita weruh malaikaté Gusti Allah sing ngipasi lan ngusap ambu wangi ing ambené sing suci.'

Basil banjur kandha marang wong-wong mau:

'Menengna, banjur aja crita marang sapa waé apa sing wis kok deleng.'

Esuké, Basil maréntahaké wong-wong padha nglumpuk ing gréja lan nggawa arang geni sing kobong. Sawisé kuwi, dhèwèké kandha:

'Sebarake busanamu, menantu putriku sing kinurmatan.'

Lan sawisé kuwi rampung, sang wali ngendika marang wong-wong sing nyekel arang panas:

'Lebokna arang geni ing sandhangane.'

Padha nglakoni dhawuh iku. Banjur sang wali ngendika marang dheweke:

'Simpen arang geni iki ing sandhangmu nganti aku kandha liya.'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya diantaraké arang geni manèh lan kandha marang seduluré:

'Sebarake bajumu, sedulurku[492] .'

Sawisé dhèwèké nindakaké dhawuh iki, Basil kandha marang para abdi dalem:

'Tuang arang saka tungku menyang felon,' lan padha nindakake.

Nalika Petrus lan garwané nyekel arang geni ing sandhangané suwé banget lan ora ngrasakaké cilaka apa-apa, wong-wong sing nyekseni padha gumun lan kandha:

'Gusti Allah ngreksa para suci lan maringi berkah sanajan isih ana ing donya.'

Nalika Petrus lan garwané mbuwang arang menyang lemah, ora ana ambu rokok sing metu saka arang mau, lan sandhangané tetep ora kobong. Banjur Basil maringi dhawuh marang limang priya saleh sing kasebut mau supaya nyritakake marang kabeh wong apa sing wis padha dideleng, lan padha nyritakake marang wong-wong carane padha weruh Malaikat Gusti Allah ana ing gréja, ngambang ing ndhuwur ambené sang Petrus sing suci lan garwané, lan ngolesi ambené sing resik nganggo lenga wangi. Sawisé kuwi, kabèh padha muji Gusti Allah, sing mberkahi para wali-Nya saka fitnah manungsa sing ora bener.

Ing jaman bapak kita sing mulya, Basil, ana ing Kaisarea sawijining janda bangsawan sing sugih banget; uripé kebak kesenengan jasmani lan nyukupi hawa nepsu dagingé, dhèwèké wis dadi budak dosa lan tetep ing najisané zinah pirang-pirang taun. Nanging Gusti Allah, sing kepéngin kabèh wong tobat (2 Petrus 3:8), nyentuh atiné kanthi sih-rahmaté, lan wanita iku wiwit tobat saka uripé sing dosa. Nalika sawijining dina piyambak, dhèwèké merenung bab akèh dosané sing ora kaétung lan wiwit nangisi kahanané kaya mangkéné:

"Celaka aku, wong dosa lan pelacur! Kepiye aku bakal mangsuli marang Hakim sing adil kanggo dosa-dosaku? Aku wis ngrusak candhi awakku; aku wis ngrusak nyawaku. Celaka aku, sing paling ala saka kabèh wong dosa! Sapa sing bisa mbandhingake aku bab dosa-dosaku? Marang pelacur, utawa marang juru pungut pajak? Nanging ora ana siji wae sing wis dosa kaya aku. Lan – sing paling nggegirisi – aku wis nindakake akeh ala sanajan wis nampa baptisan. Lan sapa sing bakal ngandhani aku apa Gusti Allah bakal nampa tobatku?

Kanthi nangis kaya ngono, dhèwèké éling kabèh sing wis ditindakaké wiwit isih enom nganti tuwa, banjur lungguh lan nulis kabèh mau ing selembar perkamen. Sawisé kuwi, dhèwèké nyathet dosa sing paling abot lan nyegel perkamen kuwi nganggo segel timbal. Banjur, nalika Pausus Basil lagi arep menyang gréja, dhèwèké mlayu nyedhak lan nyungkur ing sikilé karo kertas mau, banjur nangis banter:

"Ampunana aku, Bapa Suci saka Gusti – aku wis dosa luwih saka sapa waé!"

---

[492] 'Felon' iku istilah umum ing jaman kuna kanggo busana njaba sing dawa, amba, tanpa lengan, lan nempel ing awak saka kabeh sisih. Amarga pangurmatan marang Sang Juruwilujeng lan para rasule, sing nganggo, sanajan ora persis iki, nanging busana njaba sing padha, Gréja Kristen kalebu felon ing antarane busana suci lan, wiwit jaman wiwitan, ngadopsi kanggo para uskup lan imam.

Wong suci mandheg lan takon marang dheweke apa sing dikarepake; dheweke banjur nyerahake selembar perkamen sing disegel lan kandha:

'Ingkang Mulya, kula sampun nyerat sedaya dosa lan kalepatan kula ing lembaran punika lan sampun kula segel; nanging panjenengan, wahai manungsa saking Gusti, aja maos utawi mecah segel, nanging namung nyuceni dosa-dosa kula punika lumantar pandonga panjenengan, awit kula pitados bilih Panjenenganipun ingkang maringi inspirasi bab punika badhe mireng panjenengan nalika panjenengan ndonga kanggé kula.'

Basil, sawisé nampa perkamen kuwi, ngangkat pandangane menyang langit lan kandha:

'Gusti! Iki mung bisa Panjenengan piyambak. Amarga menawa Panjenengan sampun nampi dosa-dosa sak donya, pinten malih Panjenengan saged ngresiki kalepatan jiwa punika, awit sakabehing dosa kita, sanadyan kaétang déning Panjenengan, malah kaungkulan déning sih Panjenengan ingkang tanpa wates lan tanpa pungkasan!'

Sawisé ngendika mangkono, Santo Basilius mlebu gréja, nyekel lembaran kulit mau ing tangané, lan sujud ing ngarepé altar, nglampahi kabèh wengi kanggo ndedonga kanggo wanita iku.

Esuké, sawisé nindakake Liturgi Ilahi, sang wali ngundang wanita mau lan maringi gulungan kitab sing wis disegel persis kaya déné panjenengané nampa, kanthi kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe wis krungu, wong wadon, yen *"sapa sing bisa ngapura dosa kajaba Gusti Allah piyambak"* (Markus 2:7)?'

Dheweke mangsuli:

Aku wis krungu, Bapa ingkang kinurmatan, lan mulane aku ngganggu panjenengan kanthi panyuwunan supaya nyuwun rahmate Gusti.'

Sawisé ngendika mangkono, wong wadon iku mbukak segel gulungané lan weruh yèn dosa-dosané wis kabusak kabèh; mung dosa abot sing sakbanjuré ditulisé sing isih katinggal ora kabusak. Nalika weruh kuwi, wong wadon iku kaget banget lan, sambil nggebuk dhadha, tiba ing sikilé sang wali, kandha karo nangis:

'Gusti, welas asihana dhumateng abdi Sang Hyang Maha Luhur, lan kados panjenengan sampun paring welas asih dhumateng sedaya kalepatan abdi lan nyuwun pangapunten dhumateng Gusti, mekaten ugi nyuwun pangapunten dhumateng kalepatan punika, supados saget kabersihaken sakabehe.'

Uskup agung, kesentuh atiné déning welas asih marang dhèwèké, ngendika:

'Munggah, wanita: aku uga manungsa sing dosa, lan aku dhéwé butuh welas asih lan pangapura; Gusti sing wis ngresiki dosa-dosamu liyane uga bisa ngresiki dosa iki sing durung kaapasi; lan yen wiwit saiki kowe ngati-ati marang dosa lan miwiti mlaku ing dalan Gusti, kowe ora mung bakal diapura, nanging uga bakal dianggep pantes nampa kamulyan swarga. Iki pituturku kanggo kowe: mlebu ing ara-ara samun; ing kana kowe bakal nemokake wong suci sing jenenge Efrem; wenehana dhèwèké layang iki lan nyuwuna dhèwèké dadi perantara supaya kowe éntuk welas asih ing ngarsané Gusti Allah, sing tresna marang manungsa.

Wadon iku, manut pitutur sang wali, lunga menyang ara-ara samun lan sawisé lumaku adoh banget, nemokake selé sang Ephrem sing pinunjul. Sawisé ngetok lawang, dhèwèké kandha:

'Ampunana aku, wong dosa, Bapa sing kinurmatan!'

Santo Efrem, sawisé mangertèni ing rohé apa tujuwané dhèwèké teka, mangsuli:

'Mlayu saka aku, wong wadon, amarga aku iki wong dosa lan uga butuh pitulungan saka wong liya.'

Banjur dheweke nyemplungake dokumen ing ngarepe lan kandha:

'Uskup Agung Basil ngutus aku marang sampeyan supaya, sawisé ndedonga marang Gusti, sampeyan bisa mbusak dosa sing kacathet ing gulungan iki; dhèwèké wis mbusak dosa-dosaku liyané, nanging aja nolak ndedonga kanggo dosa iki, amarga aku wis diutus marang sampeyan.'

Sing Mulya Ephrem mangsuli:

'Ora, anakku, dhèwèké sing bisa nyuwun marang Gusti Allah kanggo akèh dosamu, mesthi luwih bisa nyuwun mung kanggo siji. Mula mangkat, mangkat saiki, supaya kowe bisa nemokaké dhèwèké isih urip sadurungé dhèwèké lunga menyang Gusti.'

Banjur wanita iku, sawisé sujud marang Rama Suci, bali menyang Kaisarea.

Nanging dhèwèké tekan kéné pas wektu panguburan Santo Basilius, amarga dhèwèké wis seda lan badan sucié digawa menyang papan panguburan. Nalika ketemu karo rombongan panguburan, wong wadon kuwi nangis banter, nyandhak ing lemah lan ngomong marang santo kuwi kaya dhèwèké isih urip:

"Aduh aku, Sang Sucié Gusti! Aduh aku, wong wadon sengsara! Apa kanggo iki kowe ngutus aku menyang ara-ara gersang, supaya tanpa diganggu dening aku kowe bisa ninggal awakmu? Lan saiki aku bali kosong tangan, sawise nempuh lelampahan angel menyang ara-ara gersang kanthi sia-sia. Mugi Gusti nyumurupi iki, lan mugi Panjenengané maringi paugeran antarané kowe lan aku, amarga sanadyan kowe duwé daya kanggo mbantu aku dhéwé, kowe malah ngutus aku marang wong liya.

Kanthi nguwuh kaya mangkono, dhèwèké nimpakaké gulungan tulisan mau ing ambené sang wali, nyritakaké marang kabèh wong bab kasedhihane. Salah siji saka para rohaniawan, kepéngin weruh apa sing katulis ing gulungan mau, njupuk lan mbukak segelé, nanging ora ana tembung sing katulis: kabèh gulungan mau wis dadi kosong.

'Ora ana apa-apa sing ditulis ing kéné,' ujare marang wanita iku, 'lan kowe nangis sia-sia, ora ngerti katresnané Gusti sing ora bisa diungkapaké sing wis dituduhaké marang kowe.'

Kabèh wong sing nyekseni mujijat iki padha ngluhuraké Gusti Allah, sing wis maringi kuwasa kaya ngono marang para abdi-Nya lan lumantar perantaraane.

Ing Caesarea ana wong Yahudi aran Joseph. Dhèwèké pancèn trampil ing seni pengobatan nganti kanthi mirsani aliran getih ing urat, dhèwèké bisa nemtokaké dina seda pasien telu utawa lima dina sadurungé, malah bisa nyebutaké jam persisé nalika seda. Bapak kita sing saleh, Basil, sing wis weruh sadurunge yèn dhèwèké bakal mbalik iman marang Kristus, nresnani dhèwèké banget lan asring ngajak dhèwèké ngobrol, nganti ngajak dhèwèké mbusak iman Yahudi lan nampa baptisan suci. Nanging Yusuf nolak, kandha:

'Ing iman apa aku lair, ing iman iku uga aku kepéngin mati.'

Kang suci banjur ngendika marang dhèwèké:

Percayaa marang aku, aku uga kowe ora bakal mati nganti kowe *"lair saka banyu lan Roh"* (Yohanes 3:5): amarga tanpa sih rahmat kaya ngono ora mungkin mlebu Karajaning Gusti Allah. Apa para leluhurmu ora nampa baptisan *"ing méga lan ing segara"* (1 Korinta 10:1)? Apa padha ora ngombe saka watu sing dadi pratandha saka watu rohani—Kristus, , sing lair saka Perawan Maria kanggo kaslametan kita? Kristus iki sing disalibake para leluhurmu, nanging Panjenengané, sawisé dikubur, tangi manèh ing dina katelu lan munggah menyang swarga, lenggah ing sisih tengen Rama, lan saka kono Panjenengané bakal rawuh kanggo ngadili sing urip lan sing mati.

Wong suci mau ngandika dawa marang dhèwèké bab akèh prakara liya sing migunani kanggo jiwa, nanging wong Yahudi kuwi tetep mantep ing ora pracaya. Nalika wayahe wong suci kuwi arep seda, dhèwèké lara lan ngundang wong Yahudi mau menyang ambené, kaya-kaya butuh pitulungan medis saka dhèwèké, lan takon marang dhèwèké:

'Kowe kandha apa bab aku, Yusuf?'

Wong Yahudi kuwi, sawisé mriksa sang wali, kandha marang keluargané:

'Siapna kabèh kanggo panguburan, amarga sedaé wis cedhak kapan waé.'

Nanging Basil kandha:

'Sampeyan ora ngerti apa sing sampeyan kandhakake!'

Wong Yahudi kuwi mangsuli:

Percayaa marang aku, Gustimu, pati panjenengan bakal teka sadurunge srengéngé surup.

Banjur Basil kandha marang dheweke:

'Lan yen aku isih urip nganti esuk, nganti jam enem, kowe bakal apa?'

Yosef mangsuli:

'Yen mangkono, ayo aku mati!'

– 'Ya,' pangandikane sang wali, 'pati, nanging pati marang dosa, supaya kowe bisa urip kanggo Gusti!'

"Aku ngerti apa sing Panjenengan karepake, Paduka," wangsul wong Yahudi, "mula aku sumpah marang Panjenengan, yen Panjenengan isih urip nganti esuk, aku bakal nepati pangajeng-ajeng Panjenengan."

Banjur Santo Basilius miwiti ndedonga marang Gusti supaya paring umur nganti esuk kanggo kaslametan nyawa wong Yahudi kuwi – lan pandongane dikabulake. Esuké dhèwèké ngutus abdi kanggo ngajak wong Yahudi kuwi teka; nanging wong kuwi ora pracaya marang abdi sing kandha yèn Basilius isih urip, sanajan mangkono dhèwèké tetep lunga ndelok, mikir yèn dhèwèké wis seda. Nalika dhèwèké weruh yèn sang wali pancèn isih urip, dhèwèké kados kapenuhan kabungahan; banjur, ambruk ing sikilé sang wali, dhèwèké kandha kanthi raos sing tulus:

'Gedhe sanget Gusti Allah wong Kristen, lan ora ana Gusti liyane kejaba Panjenengané! Aku nyingkiri iman Yahudi sing tanpa Gusti lan mlebu ing iman Kristen sing sejati. Mula, dhawuhna, Bapa suci, supaya aku lan kabèh warungku dibaptis tanpa tundha.'

Santa Basilius ngendika marang dhèwèké:

'Aku bakal ng baptis kowe dhéwé nganggo tanganku!'

Wong Yahudi iku nyedhaki, nyentuh tangan tengen sang wali lan kandha:

'Kuwatmu, Gusti, wis surut, lan awakmu sakabehe wis kesel banget; kowe ora bakal bisa mbaptis aku dhéwé.'

'Kita nduwé Sang Pencipta sing nguwatké kita,' wangsulé Basil.

Lan, sawisé tangi, dhèwèké mlebu gréja lan ing ngarsané kabèh wong, ngabaptis wong Yahudi kuwi karo kabèh keluargané; dhèwèké maringi jeneng Yohanes lan maringi Misteri Ilahi marang wong kuwi, amarga dhèwèké dhéwé wis nindakake Liturgi dina iku. Sawisé maringi piwulang marang wong sing anyar dibaptis babagan urip langgeng lan maringi sabda panguwat marang kabèh umat rohani, sang wali tetep ana ing gréja nganti jam sanga. Banjur, sawisé maringi ciuman pamitan lan berkah marang kabèh wong, dhèwèké miwiti matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh berkahé sing ora bisa diungkapaké; lan nalika tembung panuwun isih ana ing lambéné, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah lan, minangka uskup, gabung karo para uskup sing wis seda, lan minangka swara kuwaté Sabda[493] – para pangkotbah – ing dina kapisan Januari taun 379, sajrone pamaréntahan Gratian[494] , sing munggah tahta sawisé bapakné, Valentinian.

Santa Basilius Agung ngembala Garéja Allah sajrone wolung taun, enem wulan, lan sedekah dasawarsa, lan yuswa sadayane patang puluh sanga taun.

Wong Yahudi sing anyar dibaptis, nalika weruh yèn sang wali wis seda, tiba nyembah ing pasuryané lan kandha karo luh:

'Satemene, Basil, abdi Gusti, kowe ora bakal seda saiki menawa kowe ora milih seda kanthi kersamu dhéwé.'

Panguburan Santo Basil iku sawijining prastawa wigati lan nuduhake ajining dhuwur marang dhèwèké. Ora mung wong Kristen, nanging uga wong Yahudi lan wong pagan padha ngluber menyang dalan kanthi akèh lan padha meksa nyedhak peti jenazah santo sing wis seda. Santa Gregorius saka Nazianzus uga rawuh ing panguburan Basil lan nangis nganti banjir kanggo sang wali. Para uskup agung sing padha kumpul ing kana padha nyanyikake kidung panguburan lan ngubur relik sing kinurmatan saka wong agungé Gusti Allah, Basil, ing Gréja Santa Eupsychius Sang Martir[495] , muji Gusti Allah, siji ing Tritunggal, marang Pangeran kamulyan langgeng. Amin[496] .

---

[493] Yaiku wong sing nduwèni karunia istimewa kanggo kelancoran basa, daya meyakinkan, lan kakuwatan pangandikan.

[494] Gratian mréntahké kakaisaran (wiwitané bareng karo bapaké, Valentinian I) saka taun 375 nganti 383.

[495] Panggonan saiki relik St. Basil durung dingerteni: ing Gunung Athos (ing Biara St. Athanasius) mung sirahé sing dipajang; badan sucié, miturut cathetan panulis Kulon, dijupuk saka Kaisarea nalika Perang Salib lan digawa déning para penakluk menyang Kulon – menyang Flanders.

[496] Amarga jasane marang Gereja lan gesange sing luar biasa kanthi watak mulya lan tapa brata, St. Basil dijenengi 'the Great' lan dipunurmati minangka 'kamulyan lan kaendahan Gereja', 'cahya lan mripating jagad raya', 'guru dogma', 'penyimpen kawruh' lan 'pamimpin gesang'. Sajrone Jaga Wengi Kabèh kanggo ngélingi St. Basil Agung, Gréja maca loro paremia minangka pakurmatan marang Sunaté Gusti, lan siji minangka pakurmatan marang guru universal lan bapa suci Basil – babagan kasampurnan dhuwur para wong sing bener lan kabecikan sing digawa marang tangga teparo (Amsal 10:31–32, 11:1–12). Injil esuk ing pakurmatané Bapa Suci (Yohanes 10:1–9) ngumumaké kamulyané gembala sejati sing nyawisaké nyawané kanggo wedhus-wedhusé. Ing Liturgi, sing ing tanggal 1 Januari dipersembahake marang Santo Basilius Agung, Gréja lumantar pamaos Surat Kitab Suci ing pakurmatané ngumumaké Imam Agung sing paling sampurna – Putraning Allah, sing diteladani Santo Basilius Agung sajrone uripé (Ibrani 7:26–8:2). Wacan Injil ing Liturgi (siji kanggo Rayan Sunat, sijiné kanggo St. Basil) minangka pangurmatan marang sang wali ngumandhakaké piwulangé Yesus Kristus babagan kabegjan wong mlarat ing roh, wong sing luwe lan ngelak kamulyan, lan wong sing dianiaya amarga Kristus (Lukas 6, 17–23), kaya déné St. Basil Agung dhéwé.

Troparion, Nada 1:

Piwulang Panjenengan sampun sumebar ing saindenging bumi, awit kanthi nampi sabda Panjenengan, ingkang Panjenengan paringaké dhumateng para umat babagan ajrih marang Gusti Allah, Panjenengan sampun nerangaké hakikat kabèh prakawis, Panjenengan sampun ngasri adat manungsa, dhuh Bapa ingkang kinurmatan sanget: mugi Panjenengan kersa ndedonga dhumateng Kristus Allah supados nyawa kita sami kaslametaké[497] .

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan sampun muncul dados dhasar ingkang boten goyah tumrap Gréja, maringi dhumateng sadaya tiyang panguwasa ingkang langgeng kados manungsa, nyegel punika kanthi dhawuh panjenengan, dhuh Sang Bapa Basil ingkang boten kaparingi wahyu dhumateng swarga.

Peringatan Santo Basilius Martir saka Ankyra

Dirilis tanggal 1 Januari

Martir Suci Basil iku anggota bangsawan Ancyra[498] . Nalika pamaréntahan Kaisar Julianus si Apostata[499] , dhèwèké ditangkep amarga ngakoni lan nginjili iman Kristen lan digawa ngadhepi gubernur Saturninus. Nalika gubernur takon apa dhèwèké pracaya marang Kristus, Basil muni banter:

'Ora ana Gusti kajaba Panjenengané.'

Mangkono, tanpa wedi sethithik, sang wali nyeksèkaké pracayané marang Kristus, kang amarga iku dhèwèké diparingi panyiksaan sing kejem: dhèwèké digantung ing wit, lan awaké dikuliti tanpa welas asih nganggo piranti wesi.

Sawisé kuwi, pangakun iman sing wani marang Kristus iki dikirim menyang Konstantinopel, ing kono dhèwèké manèh ngalami cobaan abot sing padha. Sawisé kuwi, para penyiksa banjur narik awak martir mau kanthi kakuwatan nganti balung-balungé mlengos saka sendiné; ing wektu sing padha, padha motong potongan kulit saka prajurit Kristus lan nyuntik awaké nganggo duri wesi sing panas abang.

Santa Basil kanthi gagah ngadhepi kabèh panyiksaan mau, disangga déning kekuwatan ilahi. Akhiré, para penyiksa nempuh dhèwèké menyang pawon geni kang nyala abang. Amarga kakuwasané Gusti Allah, dhèwèké ora cilaka sanadyan kena geni . Banjur, Basil diglandhang nganggo ranté saka Konstantinopel menyang Kaisarea[500] lan ing kono diputusaké supaya diserang lan dirobek-robek déning kéwan galak. Kanthi pandonga sing khusyuk, Santo Basil ngenteni mahkota martir lan nampa sawisé disuwir-suwir déning singa wadon[501] .

Sawetara sedulur lan kanca-kanca sang wong suci sing nglakoni sangsara kanthi ati-ati nglumpukaké sésa suci badané, diolesi kemenyan, lan sawisé dibungkus nganggo kain kafan, dikubur kanthi pakurmatan. Sabanjuré, sawijining gréja dibangun ing ndhuwur kuburan sang martir suci Basil.

15 Januari

2 Januari (Gaya Lawas)

---

[497] Tembung 'sing kowe wis mulang kanthi cara sing saleh' nuduhaké kawruh jembaré St. Basil – marang kawruh jero babagan ukum alam. St. Basil ninggalaké akèh tulisan ing ngendi dhèwèké nerangaké, antarané liya-liyané, tatanan wicaksana kabèh ciptaan sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah. – Tembung: 'kawruhmu wis ngias kabiasaan manungsa' – nuduhaké yèn St. Basil nulis akèh paugeran lan pranatan, lumantar kuwi dhèwèké ngenalaké akèh kabiasaan saleh ing praktik.

[498] Ancyra, kutha krajan provinsi Asia Cilik Galatia (saiki Angora).

[499] Yulianus mrentah saka taun 361 nganti 363.

[500] Iki mesthi nyebutake Caesarea ing Kapadokia.

[501] Martir suci Basil seda watara taun 362.

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Mulya Silvestr saka Gua, sing nerusake kronik sawisé Nestor (pangripta kronik Rusia pisanan), urip ing abad kaping 12 lan saiki istirahat tanpa bosok ing Gua St. Anthony sing cedhak.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Seraphim saka Sarov

Diperangeti tanggal 2 Januari

Ingkang Kinurmatan Seraphim, Sang Sepuh saking Sarov, asalipun saking Kursk lan saged saking tiyang sepuh ingkang taat lan sugih saking kulawarga Moshnyin, ingkang kalebet golongan pedagang pinunjul ing kutha; piyambakipun lair tanggal 19 Juli 1759 lan dipunparingi nama Prokhor nalika baptisan suci. Bapaké, Isidor, pancèn setya banget marang gréja-gréja Gusti, déné ibuné, Agafya, malah luwih setya tinimbang bojone lan diurmati amarga kasucian lan kabecikane. Nalika umuré telung taun, Prokhor kelangan bapaké, lan ibuné sing taat, Agafia, tetep dadi wali siji-sijiné; ing sangisoré pituduhé, dhèwèké tuwuh ing kasucian Kristen lan tresna marang pandonga lan omahé Gusti. Wiwit cilik, pangayoman ilahi sing nggumunake katon marang sing pinaringan berkah, kanthi cetha prédhiksi yèn dhèwèké iku pilihané Gusti sing kebak sih. Ing sawijining dina, ibuné nalika mriksa pambangunan gréja sing diwiwiti bojone, nggawa Prokhor umur pitung taun menyang pucuk menara lonceng sing lagi dibangun. Amarga kecerobohan, bocah iku tiba saka menara lonceng nganti tekan lemah. Agafya mlayu metu saka menara lonceng kanthi wedi, mikir yèn anaké wis remuk mati, nanging kanthi kaget lan kabungahan dhèwèké weruh anaké wis ngadeg, aman lan waras. Mangkono tembung Kitab Suci kasembadan marang bocah sing pinaringan berkah iki: **'Ora ana bebaya sing bakal nyabrang kowe, lan ora ana wabah sing bakal nyedhaki omahmu; amarga Panjenengané bakal maringi dhawuh marang malaikat-malaikaté babagan kowe—kanggo ngreksa kowe ing kabèh dalanmu: padha bakal nyangga kowe ing tangané, supaya sikilmu ora nabrak watu'** (Mazmur 90:10–12).

Nalika Prokhorus umur sepuluh taun, dhèwèké wiwit diajari maca lan nulis, lan bocah iku kanthi cepet nguwasani sastra gerejawi, nuduhaké pikir sing padhang lan éling sing apik, nalika ing wektu sing padha dhèwèké misuwur amarga alus lan andhap asor. Nanging ujug-ujug dhèwèké lara abot, nganti kulawargané ora nduwé pangarep-arep yèn dhèwèké bakal mari. Ing wektu kang angel iki, Prokhor weruh Sang Putri Maha Suci Ibune Gusti ing sawijining ngimpi, sing janji bakal rawuh lan nyembuhake dhèwèké saka lara. Ora suwe, tembung Sang Putri Ibune Gusti mau kelakon. Ing wektu kuwi, ana prosesi agama ing Kursk, dipimpin déning ikon mujijat Tandha Sang Putri Maha Suci Ibune Gusti[502] . Amarga udan lan lendhut, prosesi iku njupuk dalan pintas liwat pekarangan kulawarga Moshny. Agafya sing taat buru-buru nggawa anak lanangé sing lara metu, nempelaké dhèwèké marang ikon mujijat Sang Ibu Allah, sawisé kuwi bocah lanang mau mari sakabèhé.

Anak sing taat iku nyawisake awake dhewe kanthi katresnan marang sinau, maca Kitab Suci lan buku-buku ilahi liyane sing maringi piwulang, ngarahake sakabehe pikirane marang Gusti Allah, kang nyawane sing resik kobong kanthi katresnan marang Panjenengane. Ing wektu sing padha, kakangé sing dadi pedagang alon-alon miwiti ngenalaké Prokhor marang dagang, nanging atiné bocah iku ora kasengsem marang pakaryan kuwi: jiwané kangen golek bandha rohani sing langgeng lan ora entèk-entèk. Sanajan dheweke ora bisa rawuh ing Liturgi Ilahi ing dina kerja, Prokhor tetep meh ora ana siji dina tanpa ngunjungi omahé Gusti; dheweke tangi esuk banget kanggo rawuh ing Matins; Ing dina Minggu lan dina raya, dhèwèké utamané seneng ngentèkaké wektu luang kanggo maca buku-buku rohani sing maringi piwulang; kadhangkala dhèwèké maca kanthi banter marang kanca-kancané, nanging dhèwèké luwih milih kesunyian lan kasepian. Ibuné Prokhor wis ngerti tenan bab kecenderungan anaké, nanging dhèwèké ora ngalangi karsa anaké. Mula, nalika pemuda saleh iku yuswa pitulas taun, dhèwèké kanthi teges mutusaké ninggalaké donya lan, kanthi restu ibuné—ibuné ngancani dhèwèké

[502] Ikon Znamenskaya Sang Putri Allah disimpen ing Biara Kursk Znamensk; uga dikenal minangka Ikon 'Korenna', amarga ditemokake kanthi mujijat ing oyod wit, ing ngendi kemudian diadegake biara pangasingan Kelahiran Sang Putri Allah (saiki biara komunal) ing taun 1597, 27 versts saka Kursk. Perayaan agung kanggo ngajeni Ikon 'Korenna' Tandha Sang Ibu Allah sing mujijat dianakake tanggal 27 November lan 13 September, ing dina iku dibalekake menyang Biara Znamensky saka Panti Korenna, sing saben taun digawa ing Jumat kaping 9 sawisé Paskah, lan tetep ana ing kana nganti tanggal 12 September.

nganggo salib tembaga, sing ora tau pisah saka dhèwèké wiwit wektu kuwi—dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo urip monastik.

Sawisé ninggalaké donya, wong sing pinaringan berkah mau pisanan miwiti lelungan ibadah menyang Kiev-Pechersk Lavra, ing kana ana pertapa sing bisa ndeleng gaib jenengé Dosifei, sing ngenali yèn pemuda kuwi minangka asètik Kristus sing apik, banjur mberkahi dhèwèké supaya ngupaya panyelamatan ing Sarov Hermitage[503] .

"Ayo, anaké Gusti," pangandikane sang sesepuh sing nduwé pangawikan marang sang askét enom, "lan manggon ing biara Sarov; panggonan iki bakal dadi kaslametanmu; kanthi pitulunganing Gusti, ing kana kowe bakal mungkasi lelampahaning donyamu. Roh Suci, Bandha wong-wong sing bener, bakal nuntun uripmu ing panggonan suci iki."

Manut pitutur sang sesepuh kang bisa ndeleng ngarep, Prokhor teka ing Biara Sarov, ing kono dhèwèké ditampa kanthi anget déning abbot, sesepuh Pachomius, sawijining biksu kang alus lan andhap asor sing wis nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa lan pandonga lan dadi tuladha tumrap para biksu liyané. Nalika weruh niyat becik Prokhor, Pachomius nampa dhèwèké dadi salah siji novis lan nyerahaké dhèwèké marang pandhuan bapa tuwa, Hieromonk Joseph, sing biyèn tau dadi bendahara biara. Nalika ngladeni ing sangisoré pituduh sang tuwa, Prokhorus kanthi semangat netepi kabèh paugeran lan pranatan biara lan nindakake manéka tugas kanggo sedulur biara: ing pawon roti, kamar prosphora, lan bengkel kayu; saliyané, dhèwèké uga nindakake tugas minangka juru kebon ing gréja. Dheweke ora tau nganggur, nanging liwat gaweyan sing terus-terusan dheweke ngupaya nglindhungi awake saka bosen, sing dianggep minangka salah siji godaan paling mbebayani kanggo sawijining biksu.

'Panyakit iki bisa mari,' ujare mengko saka pengalaman pribadhi, 'liwat pandonga, ora ngomong kosong, nindakake pagawean manual sing bisa ditindakake, maca Sabda Gusti, lan sabar; amarga panyakit iki muncul saka atiné ringkih, kecerobohan, lan omong kosong.'

Prokhor tansah dadi sing sepisanan teka ing ibadah gréja, ngadeg tanpa obah sajrone kabèh ibadah, suwéné piro waé. Njaba gréja, dhèwèké seneng nyendiri ing selé. Nalika nindakake pakaryan kasar utawa pakaryan patuh liyané, dhèwèké tansah ngreksa Doa Yesus ing pikiran lan atiné, ngungkuli manéka godaan mungsuh lumantar kakuwatane. Ora wareg karo tentrem lan sepi ing biara Sarov, sang asket enom iku, niru para sesepuh sing kanthi restu abbot wis mundur saka pekarangan biara menyang jero alas biara kanggo nyendhiri diri sakabehe[504] , – kanthi restu saka Bapa Spiritualé ing Biara Sarov, Pausu Joseph, dhèwèké uga asring mundur ing jam-jam luangé menyang belantara alas kanggo meneng lan ndedonga. Dhèwèké nggabungaké pandonga karo pangreman lan puasa; saben Rebo lan Jemuwah dhèwèké ora mangan apa-apa, lan ing dina-dina liyané dhèwèké mung mangan sapisan. Kabeh wong ngajeni lan tresna banget marang askét luar biasa iki; kabisan lan prestasié sing ajeg lan nggumunake angel disembunyikake, sanajan andhap asoré jero. Para sesepuh Pachomius lan Joseph maringi katresnan lan kapitadosan khusus marang dhèwèké, kaya anaké dhéwé. Katresnan iki lan pangajabing umum saka para biksu Sarov marang sang askétis enom Kristus kasebut katingal cetha banget ing sawijining kedadeyan ing ngisor iki.

---

[503] Panti Pangasingan Pria Sarov, ing Tambov Governorate, Distrik Temnikov, dumunung 37 versta saka kutha Temnikov; diadegaké taun 1770 déning Hieroschemamonk John ing muara kali Sarovka lan Satis, ing panggonan kutha Tatar Saraklych. Panggonan iki wis disucèkaké déning tumindak para askétis sing suci: dhisik biksu Theodosius lan banjur Gerasim, sing loro-loroné nyekseni manéka pratandha ilahi sing cetha maringi pratandha bab wigati panggonan iki ing tembe (umpamane, wujud sinar geni sing mudhun saka dhuwur, muni deru lonceng akèh, lsp.). Enem taun sawisé pangadegé biara, ing dina kang wis ditemtokaké kanggo ngedegaké salib ing pucuk gréja pisanan kang dibangun ing Sarov, muni dering lonceng banter ing wengi ing gunung panggonané biara, sanadyan ing kana ora ana lonceng; kedadéan sing padha bola-bali sadurungé tengah dina, nalika cahya kang ora lumrah madhangi wong-wong sing lagi nyambut gawe. Antarane penerus Hieroschemamonk Yohanes, pangripta Ephraim misuwur amarga urip asketis lan karyane ing ngapikake biara. Hermitage Sarov wis suwe kondhang amarga netepi aturan monastik kanthi ketat lan urip asketis para eremit. Saiki, Hermitage Sarov kalebu salah siji komunitas monastik Rusia sing paling tertata lan makmur. Ing kono ana pitung gréja; kristiné misuwur amarga rega, kaendahan, lan kaeleganan busana liturgi lan piranti sing disimpené. Biara iki nduwèni lahan sing amba.

[504] Contone, ana Nazarius, abbot kondhang lan sing mbalèkaké Monasteri Valaam, sing miwiti urip monastik ing Sarov lan nglampahi taun-taun pungkasané ing kana; Hieromonk Dosipheus; lan, utamané, schemamonk Mark, kondhang amarga prestasi asketiké, sing urip minangka biksu meneng suwéné pirang-pirang taun.

Ing taun 1780, Prokhor lara abot. Kabeh awaké ngembung, lan nalika nandhang sangsara sing nyiksa, dhèwèké ngglethak tanpa obah ing ambené sing atos. Ora ana dhokter, lan lara kuwi ora mari senadyan wis diobati; kayane kuwi lara bengkak (dropsy). Panyakite suwé telung taun, separo wektu kuwi Prokhor ngentèkaké ing amben. Nanging ora ana siji tembung keluhan sing tau metu saka lambéné Prokhor; dhèwèké nyerahaké kabèh dhiri—badan lan jiwa—marang Gusti lan ndedonga tanpa kendhat, nganti ngumbah ambené nganggo luhé[505] . Bapak rohani lan pangajarane Prokhor, sesepuh Joseph, ngladeni dheweke nalika lara minangka novis prasaja; abbot biara, sesepuh Pachomius, tetep ana ing sisihé; sesepuh Yesaya lan sesepuh-sesepuh lan sedulur liyane uga ngopeni dheweke kanthi becik. Pungkasané, amarga kuwatir marang nyawane sing nandhang sangsara, Pachomius kanthi tegas nyengkuyung dhèwèké supaya nelpon dhokter. Nanging sing pinaringan berkah mau, kanthi tekad sing luwih kuwat, nolak pitulungan medis.

"Aku wis nyerahake awakku, Bapa Suci," ujare marang sang sesepuh, "marang Tabib sejati jiwa lan raga, Gusti kita Yesus Kristus, lan marang Ibune sing Maha Suci; lan yen katresnan panjenengan nganggep pantes, paringana aku, jiwa sengsara iki, demi Gusti, panyembuhan langit (yaiku Komuni Suci)."

Banjur, miturut panyuwunan wong lara lan saka semangaté dhéwé, Sang Sepuh Yusuf nganakake Doa Wengi Sapanjang lan Liturgi Ilahi kanggo kesembuhan Prokhor; sedulur-sedulur padha kumpul kanggo ibadah, kepengin ndedonga kanggo wong sing nandhang lara. Sawisé Liturgi, Prokhor ngakoni dosané lan nampa Misteri Suci Kristus nalika isih nggladrah ing amben lara.

Lan wus, sawisé nampa Komuni, Sang Perawan Maria sing Paling Suci muncul marang dhèwèké ing pepadhang kang ora bisa diterangaké, kancané Para Rasul Yohanes Teolog lan Petrus. Ngalingaké pasuryan déwiné marang Teolog, dhèwèké kandha, karo nunjuk driji marang Prokhorus:

'Wong iki saka golonganku dhéwé!' [506]

Banjur Panjenengané nyelehaké tangan tengené ing sirahé – lan sakwisé kuwi, lendir sing ngisi awaké wong lara mau wiwit mili metu liwat bolongan sing kabentuk ing sisih tengené. Ora suwé, Prokhorus mari kabèh, lan mung bekas tatu sing dadi sumber larané sing isih ana ing awaké, kaya pratandha marasaké sing kaéja. Ora suwe sawisé kuwi, kanthi pangayoman istimewa saka Gusti, dibangun gréja loro lantai karo loro altar ing panggonan penampakan Perawan Maria, bebarengan karo rumah sakit sing nyambung, ing panggonan sel Prokhor sing rusak. Sing kapindho, miturut dhawuhe abbot, nglumpukake sumbangan kanggo bangunan iki lan kanthi tangané dhéwé nggarap mezbah saka kayu siklus ing gréja rumah sakit ing ngisor. Sawisé altar iki dikudhaké, Sang Mulya Seraphim nampa Komuni Suci nganti pungkasaning uripé utamané ing gréja iki – minangka pangeling-eling sing langgeng marang berkah agung saka Gusti sing wis kawahyukaké marang dhèwèké ing panggonan iki[507] .

Sawisé nglampahi wolung taun ing Sarov Hermitage minangka novis, Prokhor, tanggal 18 Agustus 1786, nalika umuré 27 taun, diparingi pangurmatan tonsur mlebu urip monastik, lan wektu kuwi dijenengi anyar – Seraphim. Kanthi nampa urip monastik, makna jeneng anyaré, '[508] ', sing ngélingaké Seraphim marang kasucian lan pangabdian sing murni marang Gusti saka para malaékat, nyurung atiné kanthi kepinginan sing luwih kuwat

---

[505] Manut tuladha Sang Pemazmur Suci, sing ing antaraning sedhih lan lara, nguwuh: 'Kanthi luhku aku nyirami ambenku' (Mazmur 6:7).

[506] Ungkapan *'saka kita'* kanthi cetha nuduhaké yèn Sang Mulya Seraphim iku panuwun sing banget sumringah ing ngarsané Ibuné Gusti Allah lan mulané piyambakipun ana ing sangisoré pangayoman lan perantara khusus Panjenengané, sawijining kasunyatan sing cetha dikonfirmasi déning akèh tuladha saka gesangé Sang Mulya dhéwé.

[507] Sing tuwa mau banjur kerep banget nyritakaké bab iki marang akèh wong. Altar sing dibangun déning St. Seraphim dikonsèkrasi tanggal 17 Agustus 1786 minangka pangurmatan marang Sang Mulya Zosima lan Savvatiy saka Solovki lan nganti saiki isih ana ing panggonané. Altar ndhuwur dikonsèkrasi ing asmané Pangowahan Sang Gusti. – Nalika nglakoni tugas angel nglumpukaké dana kanggo pambangunan iki, Seraphim ana ing Kursk, tanah kelairané, nanging ibuné sing taat wis seda; adhine, sing dadi ahli waris tunggal saka harta kulawarga sawisé ibuné seda, banjur maringi Prokhor pitulungan finansial sing akèh kanggo mbangun gréja biara.

[508] Tembung Ibrani 'Seraphim' tegesé: geni, kobong; teges liya, miturut sawatara panjelasan, yaiku 'luhur', 'mulya'. Iki sejatine jeneng malaikat, kang dienggo maringi jeneng marang roh padhang kang kalebu salah siji tingkatan hierarki swarga sing paling cedhak karo Gusti Allah; padha nyekel papan kapisan ing urutan pisanan ing ngarepé pangastané Gusti kang Maha Luhur. – Asma iki diparingaké marang Prokhor nalika piyambaké dicukur rambute mlebu urip biksun tanpa pangerten utawa sarujuké, lan iki bisa dianggep minangka ungkapan pandangan panguwasa biksun marang dhèwèké; padha wis nyumurupi semangat Prokhor kanggo urip sing dipersembahaké marang Gusti lan kanthi pandelengan adoh wis nyawang ana ing dhèwèké geni sing luwih gedhé kanggo Gusti.

lan semangat suci kanggo ngabdi marang Gusti. Seraphim nggedhekake maneh pakaryan lan upaya tapa lan miwiti urip luwih nyendhiri, nyemplung ing renungan batin kang ngarah marang Gusti.

Sawisé luwih saka setaun, Bapa Pendeta diangkat dadi hierodeakon[509] . Wiwit wektu kuwi, watara enem taun, piyambakipun ngladèni kanthi meh terus-terusan ing jabatan iki, nambah gaweyan demi gaweyan lan prestasi anyar marang sing wis ana, kobong semangat lan kebak katresnan ilahi. Dheweke nglampahi wengi sadurunge dina Minggu lan dina raya kanthi jaga lan pandonga sing semangat, tanpa ngaso, ngadeg manut tata cara pandonga nganti Liturgi; lan sawisé rampungé Pelayanan Ilahi, dheweke tetep ana ing gréja suwé, nyusun piranti suci lan njaga kasucian mezbahé Gusti. Nanging, sanadyan kabèh kuwi, Sang Berkah Seraphim meh ora ngrasa kesel, ora tau krasa kesel, lan ora perlu ngaso suwe sawisé kuwi; dhèwèké asring lali babagan panganan lan omben-omben, lan nalika dhèwèké ngaso, dhèwèké ngeluh manawa manungsa ora bisa ngabdi marang Gusti tanpa kendhat kaya para Malaikat.

Jiwané Seraphim munggah luwih dhuwur manèh ing tangga kabecikan lan renungan babagan kasadharan marang Gusti – lan, kaya wangsulan marang semangat suci sing kobong, Gusti maringi panglipur lan nguwatake dhèwèké ing pakaryané kanthi panglihatan swarga kang kebak sih-rahmat, kang bisa dideleng dhèwèké amarga resiking atiné, pangendalian dhiri kang tanpa kendhat, lan ajeg ngunggahaké roh marang Gusti. Mangkono, kadhangkala nalika ibadah ing gréja, piyambakipun nyumurupi Malaékat suci, padha ngibadah lan nyanyi bareng karo sedulur-seduluré, ing wujud para mudha sing cepet kaya kilat nganggo jubah putih sing disulam emas; kidungané ora bisa diungkapaké nganggo tembung lan ora bisa dipadhakaké karo melodi donya. **'Atiku wis dadi kaya lilin; wis** lumer' (Mazmur 21:15), ujare mengko, ngutip saka Mazmurist, nalika ngeling-eling kabungahan sing ora bisa diungkapake sing wis dialami sajrone panglihatan swarga iki. Lan ing kabungahané dhèwèké ora kelingan apa-apa liya wektu kuwi; dhèwèké mung kelingan carané mlebu gréja lan carané metu saka gréja.

Nanging ing sawijining wektu, nalika Liturgi Ilahi ing Minggu Suci, Bapa Pendeta diparingi panglihatan sing kebak sih rahmat lan nggumunake. Iku ana ing Kemis Agung. Liturgi kasebut dipunpimpin déning para sepuh sing ngajèni, Pachomius lan Joseph, bebarengan karo Seraphim sing pinaringan berkah – amarga Pachomius wis banget kagandhèng karo biksu enom nanging taat iku lan meh tansah nindakake Liturgi Ilahi bebarengan karo dhèwèké. Nalika Seraphim, sawisé Masuk Cilik lan pambacaan, ngumumaké: 'Gusti, nylametaké wong sing takwa', lan sawisé metu liwat Pintu Karajaan, karo tembung: 'lan salawas-lawase', ngadhekaké tongkat pangkoté marang jamaah, dhèwèké dumadakan kabungkus cahya luar biasa saka dhuwur, kaya sinar srengéngé. Nalika ngangkat pandangane marang padhangé, Seraphim sing kabegjan ndeleng Gusti kita Yesus Kristus ing wujud Manungsa Putra ing kamulyan, sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé kanthi cahya sing ora bisa diungkapaké lan dikepung, kaya-kaya, déning klompok tawon—Kakuwatan Surgawi: Malaikat, Malaikat Agung, Kerub, lan Serafim. Dheweke rawuh lumantar udara saka gapura gréja kulon, mandheg ing ngarep ambo lan, ngangkat tangané, mberkahi para sing nindakake upacara lan para sing ndedonga. Banjur Panjenengané katon ing wujud manungsa ing sacedhak lawang kraton[510] . Atiné wong sing pinaringan berkah kuwi kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké ing éndahé katresnan kang murub marang Gusti lan padhang déning padhanging kawicaksananing swarga. Lan dhèwèké dhéwé langsung malih rupané amarga panglihatan misterius iki – lan ora bisa obah saka panggonané uga ora bisa ngucapaké siji tembung. Akeh wong sing weruh iki, nanging ora ana siji wae sing bisa mangerteni sebabe sing sejati saka apa sing kedadeyan. Sakwise kuwi, loro hierodeakon nyedhak marang Seraphim lan nuntun dhèwèké mlebu ing papan suci; nanging sanadyan mangkono, dhèwèké tetep ora obah ing panggonané watara rong jam – mung pasuryané sing owah-owahan saben wayahe: kadhang pucet kaya salju, kadhang sumunar abang sumringah. Para sepuh Pachomius lan Joseph, sing lagi nindakake Liturgi, padha

---

[509] Iki kelakon ing Desember 1787.

[510] Pantes digatekake ing konteks iki manawa panglihatan sing kabegjan saka Sang Seraphim sing Mulya kelakon ing wektu kuwi ing Liturgi nalika mlebué para rohaniawan menyang papan suci nyimbolake prosesi, kaya-kaya, mlebu swarga dhéwé, lan imam, kanthi pandonga meneng, nyuwun marang Gusti: Ya Gusti Allah, Sang Panjenenganipun, ingkang netepake ing swarga pangkat lan kaluhuran para Malaikat lan Malaikat Agung, kanggé ngluhurake Panjenengan, mugi kanthi rawuh kula rawuh ugi para malaikat suci kanggé ngladosi kula lan ngluhurake Panjenengan, nalika Trisagion Malaikat dipun kidungaken: Suci Allah, Suci Sang Kuwasa, Suci Sang Langgeng, gung asihana dhumateng kula. Mangkono, panglihatan iki kanthi cetha nuduhaké yèn kita ora pracaya sia-sia yèn sajroning Liturgi Ilahi, Kakuwatan Surgawi ngladèni kita kanthi ghaib, lan yèn Sang Raja Kamulyan piyambak—Kristus—anugerahi rawuh ing antawis kita ing wektu iku

gumun apa Seraphim krasa ringkih tanpa disangka, sing lumrah waé kedadeyan marang dhèwèké ing Kemis Suci sawisé puasa dawa, luwih-luwih merga ajining dhuwur sing wis suwe diparingaké marang dhèwèké déning Seraphim sing pinaringan berkah; nanging banjur padha nyadari yèn dhèwèké wis nduwé wahyu. Nalika Seraphim wis waras maneh, para sepuh padha takon apa sing wis kelakon marang dhèwèké. Seraphim kanthi alus lan kapitadosan kaya bocah cilik nyritakaké marang para sepuh bab panglihatané. Para sesepuh, sing wis pengalaman ing urip rohani, nyimpen critane mau ing atine; lan padha ngélingaké Seraphim sing Begja supaya aja gumun, lan aja nganti ana pikiran ala bab ajiné dhéwé ing ngarsané Gusti. Nanging ora ana siji-sijia, kejaba para sesepuh mau, sing ngerti wektu kuwi bab rawuhé sing nggumunaké saka Gusti sing wis maringi karunia marang Seraphim sing Begja.

Lan sang wali, sawisé nampa wahyu swarga kang kebak sih-rahmat iki, ora dadi sombong bab dhèwèké utawa bab karunia rohani sing diduwèni, nanging malah saya kuwat ing andhap-asor. Kaparingan asah pangandhap ingkang jero, piyambakipun saya kiyat saking kiyat, lan kanthi ajeg ngupaya pangandhap rohani, piyambakipun lumampah kanthi setya lan ajeg ing dalan kraton Salibipun Gusti. Wiwit wektu kuwi, Seraphim luwih tekun ngupaya meneng lan luwih kerep tinimbang sadurunge mundur menyang Alas Sarov kanggo ndedonga, ing kana wis disiapake sel pertapa kanggo dhèwèké. Nglampahi dina-dinane wiwit esuk nganti sonten ing biara, nindakake ibadah, netepi paugeran biara lan nindakake tugase, ing sonten dheweke mundur menyang sel pertapa kanggo pandonga bengi, lan esuk banget dheweke bali menyang biara kanggo nindakake tugase.

Ing taun 1793, nalika umuré telung puluh lima taun, Seraphim diangkat dadi hieromonk[511] . Lan ing pangkat iki, piyambakipun nerusaké, kaya sadurungé nanging kanthi katresnan sing luwih gedhé, pelayanan suci sing ora kendhat suwéné suwé, saben dinané melu Rahasia Suci Kristus kanthi iman lan pangurmatan.

Ora suwe sawisé kuwi, Sang Mulya Seraphim nindakake upaya asketis sing luwih gedhé lan kanthi sukarela mundur menyang ara-ara gersang. Iki kelakon sawisé seda panguwasa lan guru kang dipun tresnani, Sang Sepuh Pachomius sing pinaringan berkah, sing wis mberkahi dhèwèké kanggo upaya iki sadurungé seda. Sawisé ngubur jenazah gurune kanthi tangis sing pedhes, Seraphim, sawisé nampa berkah saka abbot anyar, Sang Sepuh Yesaya, bapak rohanié, ninggalake biara kanggo nglakoni urip asketisme meneng ing ara-ara gersang[512] .

Selé Sang Mulya Seraphim dumunung ing alas pinus sing lebat, ing pinggir Kali Sarovka, ing pucuk bukit dhuwur, watara 5–6 versta saka biara, lan dumadi saka siji kamar cilik saka kayu sing ana kompor. Saliyane selé, Sang Mulya Seraphim nyiyapake kebon sayur cilik lan sakwisé kuwi uga kandhang tawon, loro-loroné dipager. Ora adoh saka Seraphim, para eremit Sarov liyane manggon piyambakan, lan sakabehe wewengkon sakupenge—kalebu macem-macem bukit, kebak alas, semak-semak, lan sel-sel para eremit—kaya-kaya padha karo Gunung Athos sing suci. Amarga iku, Bapa Reverend maringi jeneng bukit sepi 'Gunung Athos', lan maringi jeneng panggonan-panggonan suci liyane ing alas marang panggonan-panggonan sing paling sepi: Yerusalem, Betlehem, Kali Yordan, Kali Kidron, Golgota, Gunung Zaitun, lan Gunung Tabor – kaya nguripaké maneh kedadeyan-kedadeyan suci saka gesangé Sang Juruwilujeng ing donya, marang Panjenengané dhèwèké wis nyerahké kabèh kersané lan sakabehing uripé. Tansah nglakoni maca Injil Suci, dhèwèké utamané seneng maca ing panggonan-panggonan mau babagan prastawa Injil sing cocog karo jeneng panggonan kasebut. Ing keboné ing Betlehem,

---

[511] Ing tanggal 2 September 1793, Uskup Theophilus saka Tambov, miturut rekomendasi para panguwasa biara—sing cetha weruh yèn Bapa Seraphim, amarga pakaryan askétisé, luwih unggul tanpa wates tinimbang sedulur liyané lan mulané pantes diparingi kauntungan kanggo diunggahaké menyang pangkat paling dhuwur ing pelayanan gerejawi—

[512] Iki kelakon tanggal 20 November (dina rawuhe Sang Sing Mulya ing Sarov Hermitage) 1794. Nganti saiki, siji-sijine salinan ijin sing diwenehake marang Sang Sing Mulya Seraphim kanggo manggon tanpa alangan ing sel pertapaane, sing ditandatangani dening pangadeg, sesepuh Isaiah, isih disimpen ing Sarov Hermitage. Iki teks ijin kasebut: 'Sing nduwèni dokumen iki, Hieromonk Seraphim saka Sarov Hermitage, diparingi ijin manggon ing biara, ing selé (yaiku sel biara), amarga dhèwèké ora bisa urip bebarengan, amarga lara (akibat jaga tanpa kendhat ing selé, rawuh terus-terusan ing ibadah gréja lan ngadeg pirang-pirang taun tanpa lungguh mung kanthi sethithik turu ing wayah wengi; sadurunge budhal menyang ara-ara gersang, Seraphim lara; sikilé bengkak lan ana borok ing kana, nganti sawatara wektu dhèwèké ora bisa nindakake upacara suci. Panyakit iki dadi faktor wigati ing kaputusané milih urip pertapa, amarga semangaté (yaiku asétisisme monastik sing istimewa lan luar biasa, sing mbutuhake meneng lan nyendhiri) lan sawisé pirang-pirang taun ngalami godaan (godaan, ujian monastik) ing biara kuwi lan ing ara-ara samun, dhèwèké dibebasaké mung kanggo tentreming atiné ing Gusti Allah, lan manut paugeran sing diwènèhaké marang dhèwèké miturut pranataning Para Bapa Suci, wiwit saiki ora ana sing kena nyegah dhèwèké manggon ing siji panggonan, lan kula mastèkaké punika – pangripta, Hieromonk Isaiah, 20 November 1797. Kanthi iki aku masang segel minangka pratandha keasliane.

dhèwèké bakal nyanyi kidung Injil: **'Kamulyan marang Gusti Allah ing swarga kang paling dhuwur, lan ing bumi tentrem, kabecikan marang manungsa!'**[513] . Ing pinggir Sarovka, kaya-kaya ana ing pinggir Yordania, dhèwèké bakal kelingan panginjilané Santo Yohanes Pembaptis lan baptisé Sang Juruwilujeng. Dheweke ngrungokake Khotbah Gusti ing Gunung babagan sangang Kabungahan ing sawijining gunung cedhak Sarovka, nalika ing bukit liyane, sing dikenal minangka Gunung Transfigurasi, dheweke merenung kamulyaning Gusti sing wis Transfigurasi, kaya-kaya ana ing pasedhèrèkan para Rasul. Ngluruk jero semak belukar ing alas sing lebat, dhèwèké kelingan saka Injil pandonga Gusti babagan cangkir '[514] ' lan, kaku ati déning sangsara batiné Gusti, dhèwèké nyuwun pandonga kanthi luh kanggo kaslametan dhèwèké dhéwé. Ing panggonan sing diarani Gunung Zaitun, dhèwèké merenung kamulyané Kristus munggah menyang swarga lan lungguh ing sisih tengené Gusti Allah.

Sing Mulya Seraphim tansah nganggo sandhangan prasaja, malah kadhang katon kumel: ing sirahé ana kamelaukion sing wis luntur, ing pundhaké ana setengah jubah cendhak sing mirip jubah linen putih, ing tangané ana sarung tangan kulit, lan ing sikilé ana kaos kaki kulit lan sepatu anyaman; Ing jubahé mesthi ana salib sing padha persis karo sing tau diparingi berkah ibuné nalika ngutus dhèwèké saka omah menyang biara suci, déné ing pundhaké ana kantong sing isiné Injil Suci sing tansah digawa déning sang askét, sing ngélingaké dhèwèké marang sipat nylametaké saka sangkèlané Kristus sing berkah lan bebané sing entheng. Kabèh wektuné dienggo kanggo pandonga tanpa kendhat, nyanyi kidung, maca teks suci, lan pagawean kasar.

Ing mangsa adhem, sang resi nglumpukake ranting lan dedendeng lan nyabet kayu bakar nganggo kapak ciliké kanggo nguripi sel saderhanané. Ing mangsa panas, dhèwèké makarya ing kebon sayur ciliké, sing ditanduri lan dipupuk dhéwé, lan asilé dadi panganané paling akèh. Kanggo nggemburake lemah, dhèwèké metu ing dina-dina panas mangsa panas menyang papan rawa kanggo nglumpukake lumut, – lan amarga piyambakipun mlebu panggonan-panggonan mau telanjang, mung nganggo cawat ing pinggang, nyamuk lan serangga liya sing mabur ing rawa padha nyerang lan ngigiti awakipun kanthi ganas, nganti asring ora mung bengkak, nanging malah dadi biru lan kebak kerak getih. Nanging ahli tapa saka Gusti iki kanthi rela nahan lara sing nyiksa iki, kanggo kamulyaning Gusti, malah bungah amarga, kaya sing diandharaké mengko, 'nafsu dibasmi déning sangsara lan sedhih, apa iku disengaja dhéwé utawa dikirim déning Pangayomaning Gusti', mula, kanggo nyucèkaké jiwa kanthi sampurna lan mesthi, dhèwèké nyandhak sangsara kanthi sukarela. Sawisé nglumpukaké lumut kaya ngono, wongé Gusti Allah nyuburi petakan, nanem wiji, nyirami, nyabuti gulma, lan panèn sayuran, tanpa kendhat muji Gusti Allah lan ngaliraké kabungahané sing tentrem lan suci lumantar nyanyi kidung suci, kang maringi seger lan nguwatké rohani ing antarané kejenuhan pakaryan fisiké. Dheweke duwé memori sing apik lan wiwit cilik wis manut lan nggatekake ibadah gréja kanthi ngajèni, Seraphim ngerti atusan kidung greja ing pikirane, kang disenengi dinendang nalika makarya ing ara-arane sing sepi lan terpencil; malah, sawetara wong sing paling cedhak karo Sang Bapa Rohani nyumurupi yèn akèh kidung mau pancèn cocog karo panggonan lan urip monastik piyambakane. Mula, Santo Seraphim banget remen kerep nyanyi: **'Universal** Glory'[515] – minangka pangurmatan marang Ibune Gusti, sing dianggep dadi pelindung arahe, – **'Karep ilahi sing ora kendhat saka wong-wong ing ara-ara samun yaiku** urip **pisah saka donya sing sia-sia'**[516] – sawijining antiphon sing nggambaraké urip ing ara-ara samun lan ngangkat jiwa pertapa marang bab-bab ilahi, uga kidung-kidung sing ngangkat jiwa manungsa marang karya agung katresnané Gusti Allah, marang pambentukan donya lan manungsa, kaya ta: **'Kabèh kabeneran kapanggih ing wong-wong sing nggawa kabeneran mau, sing diciptakaké déning Sabda, lan kasampurnakaké déning Roh**'[517] , **'Mundhuna marang bumi sing kotor iki miturut dhawuh Panjenengan**'[518] , lan sapituruté.

Mula, ing tengah-tengah pakaryan sing kebak pandonga iki, nalika lagi nyambut gawe ing kebon sayur, kandhang tawon, utawa alas, Sang Bapa Pendeta bakal mlebet banget ing renungan misteri rohani nganti tanpa disadari piyambakipun mandheg nyambut gawe; pirantine tiba saka tangane, lengene nyandhak, lan mripate

---

[513] Kidungan puji-pujian Natal para malaikat marang para panggembala ing Betlehem. (Lukas 2:14).
[514] Ing Taman Getsemani sadurunge sangsara ing Salib.
[515] Hymne Minggu kanggo Ibuné Gusti Allah ing Vespers (Dogmatik) – nada kapisan.
[516] Antifon Minggu kapindho, nada kapisan, ing Matins
[517] Irmos 3 saka kanon Minggu, Nada 3.
[518] Irmos 3 saka kanon Minggu, nada kaping wolu.

maringi pasuryane ekspresi khusus kebak sih-rahmat kang katarik ing pamikiran dhèwèké. Sing Sepuh nyemplungake sakabehe atine, pikirane munggah menyang swarga lan tentrem ing nalika nggatekake Gusti. Lan yen ana wong sing kebeneran ana ing sacedhake utawa liwat nalika wektu kaya ngono, ora ana sing wani ngganggu meneng lan tentremé Sing Sepuh sing berkah, lan kabeh wong padha meneng-meneng lunga saka dheweke. Ing saben benda, ing saben tumindak, Seraphim weruh sambungan sing ndhelik karo gesang rohani; saka kéné dhèwèké njupuk piwulang lan ngunggahaké paningal rohani dhèwèké dhuwur. Mangkono, nalika motong kayu, sawisé motong sapisan utawa kaping telu, dhèwèké bakal mlebu ing pangrénungan misteri agung Allah siji, kang dimulyakaké ing Trinitas.

Saliyane pakaryan fisiké, Sang Mulya Seraphim, supaya bisa munggah luwih dhuwur ing kasampurnan rohani, nyawisake dhiri kanggo upaya paling luhur saka pikiran lan ati, lan maca akèh buku, utamané Kitab Suci, uga karya Para Bapa Agung[519] , lan teks liturgi. Buku pisanan kanggo dhèwèké yaiku Injil Suci, sing ora tau pisah saka dhèwèké, digawa saben wektu. Urip asetiké, kasucian atiné, pacelathon sing kebak pandonga karo Gusti Allah, introspeksi rohani, lan kawruh jembar babagan Kitab Suci lan buku-buku sing maringi piwulang moral wis madhangi pikirane kanthi cahya nganti dhèwèké bisa mangertèni lan nyerep makna Sabda Gusti kanthi sakabehing atiné. Dheweke netepake aturan ajeg ing ara-ara samun kanggo maca saben dina, nerangake sawetara ayat saka Injil lan Epistel marang awake dhewe. 'Jiwa kudu dipelihara,' ujare mengko, 'karo Sabda Gusti: amarga Sabda Gusti iku roti para malaikat, lan lumantar iki jiwa-jiwa sing luwe marang Gusti dipelihara.' Luwih saka kabeh, wong kudu latihan maca Prajanjian Anyar lan Mazmur. Maca Kitab Suci maringi pencerahan marang pikiran, sing banjur malih kanthi pangowahan ilahi. Wong kudu nglatih awake dhewe supaya pikirané, kaya-kaya, nglangi ing paugeran Gusti, sing dadi pandhuan kanggo ngatur uripé. Akeh paedané maca Sabda Gusti piyambakan lan maca Kitab Suci sakabehe kanthi tliti. Mung amarga siji praktik iki, saliyane saka pakaryan becik liyane, Gusti ora bakal nahan welas asih Panjenengané marang wong, nanging bakal maringi marang wong mau karunia pangerten.' Lan bapa sepuh suci mau, lumantar praktik maca Sabda Gusti sing tanpa kendhat, éntuk kanggo dhèwèké karunia kebak rahmat iki, yaiku pangerten, lan ing wektu sing padha éntuk katentreman atiné lan karunia paling luhur saka welas asih sing tulus. Ing Kitab Suci, piyambakipun boten namung ngupadi kayektèn, nanging ugi kehangatan jiwa; lan asring, nalika maca teks suci, luh kethul mili saking paningalipun—luh ingkang, miturut pangakuanipun sang sepuh, nghangataké tiyang sakabèhé lan nggenepi kanthi karunia rohani ingkang nyenengaké pikiran lan manah langkung saking tembung punapa waé.

Saben dina, Bapa Sang Mulya nindakake paugeran pandonga biara miturut Mazmur Ordo, manut praktik bapa-bapa gurun Kristen wiwitan; nalika wektu sing pas, piyambakipun badhe nyanyi lan maos Jam 1, 3, 6, lan 9, Vesper, Kompletin Cilik, lan pandonga sadurunge sare; saliyane punika, piyambakipun asring, minangka gantos ibadah sonten, nindakake sewu sujud sakaligus, Kantor Tengah Wengi lan ibadah gréja sanèsipun. Sawise ngalami kabéh wangun lan tingkatan pandonga, panjenengané munggah ora mung nganti prestasi sing diarani 'doa intelektual', nanging uga nganti pucuk paling dhuwur saka kontemplasi doa ing bumi, nalika pikiran lan ati nyawiji ing doa, pikiran ora nyebar, lan ati diangetake dening kehangatan rohani, ing ngendi padhangé Kristus sumunar, ngisi sakabèhé manungsa jero kanthi tentrem lan kabungahan.

Mangkono, nalika nglampahi seminggu ing ara-ara gersang, Santo Seraphim rawuh ing biara Sarov ing wayah bengi sadurunge dina Minggu lan dina raya, rawuh ing Ibadah Sore, Doa Wengi Kabeh utawa Matins, lan nampa Komuni Suci nalika Liturgi esuk, sawisé kuwi, nganti Wespers, dhèwèké nampani sedulur-sedulur sing teka karo kabutuhané, lan banjur, sawisé nggawa roti sing cukup kanggo seminggu, dhèwèké bali menyang sel pertapaané. Dhèwèké nglampahi kabèh minggu kapisan Prapaskah Agung ing biara, lan sajrone dina-dina kuwi dhèwèké puasa, nglakoni pangakuan dosa, lan nampa Komuni Suci.

Sesepuh sing pinaringan berkah nyawijiake tapa asetik pangibadahé karo tapa ngruwat lan puasa sing abot. Ing wiwitan urip pertapa ing ara-ara samun, dhèwèké urip mung nganggo roti lawas sing garing, sing digawa saka biara saben dina Minggu kanggo cukup seminggu; nanging sanadyan saka jumlah roti kuwi, dhèwèké nyisihaké bagéan gedhé kanggo kéwan galak lan manuk alas, sing padha tresna banget marang dhèwèké lan asring mampir ing panggonan dhèwèké nindakake pangibadah. Sang sesepuh malah marakake kewan galak ngajeni dhèwèké.

[519] Mangkono, utamané, pakaryan asetiké Para Bapa Suci, kayata pakaryané St. Yohanes Klimakus lan Abba Barsanuphius, Efrem lan Isak sang Siria, Santa Margaret (sing kabèh dumadi saka pakaryané St. Yohanes Krisostomus) lan liya-liyané

Contoné, ana beruang ageng sing kerep teka marang dhèwèké, lan dhèwèké maringi mangan; miturut dhèwèké, beruang kuwi lunga menyang alas banjur bali, lan sang sesepuh maringi mangan manèh lan kadhangkala ngidini para rawuh uga maringi mangan. Sabanjure, Sang Mulya Seraphim malah nambah puasane, ora mangan roti, lan nglatih awaké dhéwé nganti bisa ngendhaleni napsu nganti dhèwèké bisa urip, miturut tembungé Para Rasul ing Kitab , **'kanthi gawean tangané dhéwé'** (1 Kor. 4:12), mung saka sayuran saka keboné dhéwé. Ing minggu kapisan Lenten Agung, piyambakipun boten nedha pisan ngantos nampi Komuni Suci ing dinten Setu. Sawise mandheg pisan mangan roti saka biara, piyambakipun urip luwih saka rong setengah taun tanpa pitulungan apa-apa saka biara, lan para sedulur biara padha gumun apa sing dipangan bapak sepuh sajrone wektu kuwi, ora mung nalika mangsa panas nanging uga nalika mangsa adhem; mung sawatara wektu sadurunge seda, sang sepuh ngandhani sawetara kanca cedhak manawa watara telung taun dhèwèké mung urip saka godhogan tanduran 'sniti' ([520]) sing dipetik nalika mangsa panas lan dikeringaké kanggo mangsa adhem.

Sajeroning wektu kuwi, akèh wong wiwit ngganggu menengé pertapa sing pinaringan berkah, kerep sowan marang dhèwèké kanggo pitutur rohani lan panglipur. Akeh anggota komunitas monastik Sarov sing teka marang dhèwèké kanggo pitutur lan pandhuan, utawa mung kanggo ndelok dhèwèké. Amarga dhèwèké bisa ngenali lan mbedakaké wong, sang tuwa kadhangkala mbalèkaké sawatara wong lan meneng bae. Nanging marang wong-wong sing pancèn butuh pitulungan rohani, dhèwèké nampani kanthi seneng lan nuntun kanthi asih nganggo pitutur, piwulang, lan pacelathon rohani. Contone, pengunjung rutin yaiku Schemamonk Mark lan Hierodeacon Alexander ([521]). Nanging sanajan padha weruh bapak sepuh kadhangkala pancen keserap ing pangrêmbagan babagan Gusti Allah, padha ora wani ngganggu tentremé; padha ngenteni nganti pangibadahé rampung utawa, sawisé ngenteni sawatara wektu, padha meneng-meneng mundur saka ngarsané bapak sepuh. Romo sing kinurmatan uga nampani tamu saka njaba. Nanging, yèn ing njaba sel sang pertapa, sang tuwa dumadakan ketemu wong ing alas, biasané tanpa ngobrol, dhèwèké bakal nyuwun pangapunten kanthi andhap asor lan mlaku adoh; amarga, kaya sing dhèwèké kandhakake mengko ing piwulangé, ora ana siji waé sing nate nyesel meneng. Nanging umume, Seraphim nganggep para pengunjung sing ngganggu kesunyiané minangka beban. Apamanèh angel nalika ana wanita sing teka nyawang dhèwèké; nanging dhèwèké ora bisa nolak mulang wong-wong mau, amarga nganggep kuwi ora nyenengaké Gusti Allah. Wektu kuwi sang tuwa suci, kanthi alesan prasaja manawa wanita dilarang mlebu Gunung Suci Athos, mutusaké ngetrapaké larangan iki uga ing bukité dhéwé, sing wis dijenengi manut jeneng gunung kuwi. Nalika sawijining wektu dhèwèké teka ing biara nalika Liturgi Ilahi lagi dilaksanakaké, Seraphim njaluk berkah kanggo iki marang pangadeg Sarov, sesepuh Isaiah, sing sawisé sawatara keraguan[522] , maringi dhèwèké berkah nganggo ikon Ibuné Gusti sing dikenal minangka 'Kandhutan Sing Berkah'[523] . Ing wektu sing padha, Sang Sepuh Seraphim ngaturaké pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah sing Maha Suci, supaya panyuwuné dikabulaké lan supaya para wanita dilarang mlebu ing panggonan pertapaané ing pucuk bukit, supaya ora dadi alangan utawa godaan, ora mung kanggo sawatara sedulur, nanging luwih-luwih kanggo wong awam; minangka pratandha saka ridho Gusti tumrap panyuwunan iki, piyambakipun nyuwun pratandha ing wangun ranting wit kang nundhuk nalika piyambakipun lumampah liwat, nalika wangsul saka pesta Kelahiran Kristus ing Sarov menyang panggonan pertapaane. Lan mangkono, nalika ing wengi tanggal 26 Desember piyambakipun mangkat menyang Sarov kanggo rawuh ing Liturgi Ilahi, nalika tekan panggonan sing lemahé miring tur jero, piyambakipun mirsani menawa ing loro-lorone dalan ana cabang-cabang gedhé saka wit pinus kuna sing tiba nutupi dalan, ngalangi dalan menyang selipun, padahal bengi sadurungé ora ana kahanan kaya ngono. Banjur sang sesepuh suci, kebak rasa syukur sing jero

[520] Tanduran berdaérah ijo sing nyebar ing Rusia, sing nyebar kanthi subur liwat oyot ing sangisore lemah; umume iku gulma lan ora pati ana nilai gizi, nanging digunakaké ing obat tradhisional kanggo nambani sawatara lara, déné godhong enom kadhangkala digunakaké dadi sayuran ing semur sayuran.

[521] Sing sepisanan rawuh marang piyambakipun watara kaping pindho saben wulan, dene sing kapindho rawuh sapisan. Sang Seraphim ingkang kinurmatan remen rembugan kaliyan piyambakipun babagan maneka prakawis ingkang gegayutan kaliyan kaslametan jiwa.

[522] Nalika Panjenengané mberkahi Sang Reverendi Seraphim, Yesaya kandha kanthi gumun: 'Nanging kepiye aku bisa jaga saka jarak limang versts supaya para wanita ora mlebu?' Nanging Seraphim mangsuli kanthi iman lan kayakinan: 'Sampeyan mung perlu mberkahi aku, lan ora ana siji-sijia sing bakal munggah gunungku.'

[523] Ikon iki, sing dijenengi miturut kutipan Injil (Lukas 11:27): 'Berkah rahim sing nglairaké Panjenengan, lan payudara sing nyusoni Panjenengan', ing Minggu Para Wali lan tanggal 26 Desember, pas dina nalika bapak Seraphim nyuwun berkah marang Yesaya, pangripta biara, supaya para wanita ora diidini mlebu ing panggonan pertapaane ing gunung.

marang Gusti, sujud nyembah, nyadari saka apa sing kelakon yèn karsa panjenengané nyenengake Gusti. Lan panjenengané piyambak banjur buru-buru ngalangi dalan menyang selé kanthi balok-balok kayu, lan wiwit wektu kuwi, akses menyang panjenengané ditutup total, ora mung kanggo wanita nanging uga kanggo wong njaba umume.

Nalika weruh pakaryan agung saka sesepuh mau, mungsuh kuna umat manungsa nyawiji karo maneka godaan lan tipu daya. Mangkono, dhèwèké nanduraké manéka rasa wedi ing atiné sang ahli tapa: kadhangkala muni kaya auman kéwan galak saka mburi lawang; kadhangkala liyané kaya ana wong akèh sing padha ngrusak lawang selé, nyopot pigura lawang, mbuwang potongan kayu marang sang sepuh, lan sapituruté; kadhangkala ing wayah awan, nanging utamané ing wayah bengi, nalika Sang Sepuh Seraphim lagi ndedonga, dumadakan katon marang dhèwèké k kaya seléngé ambruk lan kéwan medeni nyerbu saka kabèh sisih karo raungan nesu; ing wektu liyané, peti mati mbukak dumadakan muncul ing ngarepé, karo wong mati tangi saka njero. Lan nalika mengko, ana wong awam sing kanthi prasaja atiné takon marang Panjenengané, 'Bapak, apa Bapak wis nate ndeleng roh jahat?', Panjenengané mangsuli kanthi mesem, 'Roh-roh kuwi njijiki – kaya déné wong dosa ora bisa ndeleng padhange malaikat, mangkono uga medeni ndeleng setan, amarga padha njijiki.' Nanging kabèh panglihatan medeni, kengerian lan godaan kuwi, kadhangkala disertai sangsara jasmani, bisa diatasi déning bapa sepuh sing pinaringan berkah lumantar pandonga sing khusyuk lan dikalahaké déning kakuwatan Salib Gusti sing Mulya lan Maringi Urip. Luwih saka sapisan, Eyang Seraphim digoda dening semangat ambisi, nalika diusulake dadi abbot lan archimandrite ing pirang-pirang biara[524] ; nanging ing wektu kaya ngono piyambakipun tansah nampik pangangkatan-pangangkatan mau kanthi ajeg sing ora goyah, dipunlandasi asung ketaatan sing jero, ngupaya asetik sejati lan ngupaya, ing gesang monastikipun, mung panyelamatan nyawane piyambak lan nyawane tangga-tanggone.

Ndeleng kerendahan ati lan kawicaksanané sang sesepuh suci, setan nglakoni perang batin sing sengit marang dhèwèké[525] , kanthi kekuwatan nganti sawatara ahli tapa agung padha ambruk. Banjur Sesepuh Seraphim, ing kahanan sangsara sing jero, ngadhepake pandonga saka jeroning ati marang Pangripta kaslametan kita, Gusti Yesus Kristus, lan marang Ibune Perawan sing Maha Suci; lan ing wektu sing padha, kanggo nyingkiri lan ngrusak tipuan setan, niyat nindakake pakaryan tapa brata pandonga anyar sing paling luhur, manut tuladha para stylite Kristen kuna. Ing jero alas kandel, ing wayah bengi, ora ana sing weruh, dhèwèké munggah ing watu granit sing dhuwur kanggo nambah khusyuk pandongane, lan ndonga ing kono suwé banget, ngadeg utawa sujud, njerit saka jeroning atiné pandonga juru pungut pajeg:

'Ya Gusti, welasana aku iki wong dosa!'

Ing selé, panggonan panggonan tiang anyar iki uga nyelehaké watu cilik sing dadi panggonané ndedonga wiwit ésuk nganti sonten, mung nganggé watu kuwi kanggo nyandhak nalika kesel banget utawa kanggo nguwatké awaké kanthi panganan sing sithik. Ing pakaryan agung iki, Sang Mulya Seraphim nglampahi sewu dina lan sewu wengi. Mungsuh pungkasane sirna, lan perang rohani mandheg. Nanging amarga pangibadah sing luar biasa lan meh telung taun ngadeg terus, sang tuwa kaserang kesel banget lan kena borok abot sing nyeri ing sikilé, sing ora mari nganti seda. Lan mung sawisé kuwi, dhèwèké mandheg nindakake pakaryan ngadeg ing tiang sing abot banget, sing sanadyan ing jaman biyèn mung sawatara askétis sing wani nindakake. Nanging sajrone uripé sang tuwa, ora ana siji waé sing ngerti bab pakaryan pandonga sing luar biasa iki, sing wis kasil dhèwèké ndhelikaké saka pandelengan manungsa. Abbot Niphon, sing nggantèkaké Sang Sepuh Isaiah, nampa pitakon rahasia babagan Seraphim saka Gusti Uskup Tambov, lan abbot Sarov mangsuli: 'Kita padha ngerti bab pakaryan lan gesangé Bapa Seraphim; nanging tumindak rahasiané, kalebu ngadeg salami 1.000 dina lan wengi ing watu, ora ana siji waé sing ngerti'[526] . Lan mung sawatara wektu sadurunge seda sing pinaringan berkah, Sang Mulya

---

[524] Mula, Sang Wibawa Seraphim diangkat dadi abbot ing kutha Alatyr (kutha distrik ing Provinsi Simbirsk), kanthi pangkat dadi archimandrite; awit, ing sisih siji, Biara Sarov wis bola-bali nyedhiyakake abbot sing pantes saka antarané seduluré marang biara-biara liya, lan ing sisih liya, panguwasa gerejawi padha kenal karo Sang Sepuh Seraphim lan mangertos sepira migunani yèn ana sepuh kaya ngono sing dadi abbot ing sawijining biara. Ing wektu liyane, Serafim ditunjuk dadi pangripta Biara Spassky Krasnoslobodsky. Nanging ing loro-lorone, miturut panyuwunan tulus saka sang sepuh lan kanthi katresnan lan sarujuk bebarengan saka komunitas biara, dhèwèké diganti déning biarawan liya saka Sarov.

[525] 'Struggle' iku istilah asketik monastik sing ateges godaan sing terus-terusan lan suwé sing ditindakake setan marang para biksu sing nolak dhèwèké. Amarga perjuangan nglawan setan iki, para biksu asring diarani 'prajurit rohani' ing basa asketik.

Seraphim, manut tuladha akèh askét liyané, nyritakaké kaelokan iki—saliyane kahanan uripé—marang sawatara anggota komunitas biara Sarov. Salah siji sing ngrungokké banjur kandha yèn kaelokan iki ngluwihi kekuwatan manungsa. Kanggo kuwi, sang tuwa suci mangsuli kanthi andhap asor iman:

'Santo Simeon Stylite ngadeg ing pilaré suwéné patang puluh pitu taun: apa pakaryanku bisa dibandhingaké karo prestasiné?'

Nalika wong sing ngomong mau ngendika manawa sang tuwa mesthi ngrasakake pitulungan sing nguwatake saka sih-rahmat ing wektu kuwi, ingkang kinurmatan mau mangsuli:

'Inggih, menawa ora, kekiyatan manungsa ora bakal cukup… Kula dikuatake lan diparingi panglipur ing jero ati dening peparing langit punika, ingkang mudhun saking inggil saking Bapa ingkang maringi pepadhang.'

Banjur, sawisé mandheg sedhela, dhèwèké nambahaké:

'Nalika ana kelembutan ing ati, Gusti Allah ana karo kita[527] .'

Setan sing isin kuwi banjur wiwit nyusun rencana anyar nglawan bapak sepuh suci mau supaya dhèwèké metu saka ara-ara gersang. Dhèwèké ngutus wong-wong jahat ngoyak dhèwèké, sing nalika ketemu karo bapak sepuh mau ing alas, banjur nuntut dhuwit marang dhèwèké kanthi ngaku yèn dhuwit kuwi ditampa saka umat sing teka sowan. Sang sesepuh mangsuli yèn dhèwèké ora nampa dhuwit saka sapa waé. Nanging wong-wong kuwi ora pracaya, lan salah sijiné nyerang dhèwèké, nanging malah tiba dhéwé. Seraphim duwé kekuwatan fisik sing gedhé lan, karo kapak ing tangane, bisa mbela dhiri saka telung perampok. Nanging dhèwèké kelingan tembungé Sang Juruwilujeng: **'Sapa waé sing ngangkat pedhang bakal mati déning pedhang'** (Matéus 26:52); lan, kanthi nurunaké kapak, dhèwèké nyimpitaké tangané kaya salib ing dhadhané lan kandha alus:

'Tindakna miturut kowe kudu.'

Salah siji wong jahat ngangkat kapaké lan nggebuk kepala bapak tuwa kuwi kenceng nganggo sisih mbuntungé kapak nganti getih nyembur saka cangkem lan kupingé. Bapak Seraphim sing kinurmatan banjur pingsan. Para wong jahat terus nggebuk dhèwèké kanthi ganas nganggo sisih mbuntungé kapak, balok kayu, lan nganggo tangan lan sikilé. Pungkasané, nalika padha nyadari yèn dhèwèké ora ambegan manèh lan nganggep yèn dhèwèké wis mati, padha ngiket tangan lan sikilé nganggo tali, kanthi niyat mbuwang awaké menyang kali supaya nyumputaké kejahatané; Para wong jahat mau banjur mlebu kanthi cepet menyang sel sang tuwa golek barang rampasan sing dianggep wis entu, nanging sawise nggoleki kanthi tliti, ngacak-ngacak lan ngrusak kabeh isine sel, padha ora nemu apa-apa kejaba siji gambar suci lan sawetara kentang. Banjur padha ketekanan rasa wedi lan pangapuran amarga wis mateni wong suci Gusti Allah sing ora donya iki tanpa entuk manfaat apa-apa kanggo awake dhewe, lan padha mlayu kalang-kabut. Ing wektu sing padha, Seraphim sawisé sadar lan kanthi cara apa waé bisa mbukak tali ing tangane, ndedonga marang Gusti supaya mberkahi pangapura tumrap para pambunuhé lan kanthi angel banget merangkak bali menyang selé, ing kana dhèwèké nglampahi sakwengi kanthi lara sing nyiksa. Esuké, kanthi upaya sing paling gedhé, dhèwèké mlaku menyang biara pas wektu kanggo Liturgi. Panjenengané katon medeni: rambute kebak getih, kusut lan katutupan bledug lan rereged; pasuryan lan tangané babarangan; kuping lan cangkemé katutup getih; lan sawetara untuné copot. Nalika ditakoni déning sedulur-seduluré, sing padha ngeri ndeleng kahanan kuwi, sang tuwa meneng bae; nanging, sawisé ngundang abbas, Sang Tuwa Yesaya, lan pangakung pangapura ing biara, dhèwèké nyritakaké apa sing wis kelakon. Mula, kanggo kabungahané setan, Seraphim kapaksa tetep ing biara. Dhèwèké nandhang sangsara banget lan meh ora urip, nolak kabèh panganan. Wolu dina kliwat kaya ngono. Banjur, amarga putus asa marang uripe, padha ngutus dhokter, sing sawisé mriksa Seraphim nemokake yèn tengkorake retak, iga-igane patah, dhadhane kesepak, lan sakabèhé awaké kebak tatu parah ing pirang-pirang panggonan; lan padha gumun kepiye sang tuwa bisa slamet saka pukulan kaya ngono. Kanggo rembugan apa sing paling becik ditindakake kanggo ngurangi sangsara sang sepuh, para sedulur padha kumpul ing selé. Ing wektu sing padha, padha ngutus wong njaluk sang abbot. Lan, wong-

---

[526] Rancangan cathetan iki déning Abas Nifont isih kasimpen ing arsip biara.

[527] Watu-watu sing digunakake dening Sang Seraphim kanggo nglakoni tapa brata isih disimpen nganti saiki lan tetep ana ing panggonane sawatara wektu sawisé seda. Komunitas biara lan para peziarah padha nglumpuk kanggo ndeleng watu-watu mau nganti nganti ing Hermitage Seraphim mbukak dalan amba—sing dilalui kereta kuda—minangka panggantos dalan kaki lawas. Akeh wong padha mecah lan njupuk pecahan watu sing nggawa gambar Bapa Seraphim sing ngadeg ing watu kanthi sikap ndedonga, nganti saka watu gedhe sing digunakake Bapa Pendeta ndedonga ing jero alas, mung ana siji pecahan sing isih ana, disimpen ing Biara Diveyevo; Watu sing digunakake bapak tuwa kanggo ndedonga ing selé uga disimpen ing kana.

wong padha gumun – pas ana kabar yèn sang abbot lagi ana ing dalan, Sang Mulya Seraphim kelangan kesadaran lan tiba ing turu jero, entheng, lan tentrem. Ing turune dhèwèké weruh pangliyan kang éndah, padha kaya sing tau dideleng suwé kepungkur, nalika dhèwèké isih dadi novis lan lara parah nganti meh mati. Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci nyedhak marang dhèwèké, nganggo busana ungu kraton lan kaubung kamulyan swarga; ing mburiné Gusti mlaku Para Rasul Petrus lan Yohanes Teolog. Mandheg ing sacedhake ambené wong lara, Sang Putri Paling Suci nunjuk marang wong lara mau nganggo driji tangan tengené lan, ngadhekaké Wajahé sing Paling Resik marang panggonané para dhokter, ngendika:

'Ngapa kowe repot-repot?'

Banjur, mbalèk manèh ngadhepi bapak Seraphim, dhèwèké kandha:

'Wong iki saka golonganku dhéwé!'

Sawisé kuwi, panglihatan iku—sing ora ana siji waé ing kono sing nyana—mandheg; lan nalika abbot mlebu ing sel, wong lara kuwi wis sadar manèh. Romo Yesaiah wiwit ngajak kanthi tulus lan tresna supaya nampa pitutur lan pitulungan para dhokter. Nanging pasien kuwi, sanadyan kahanané wis parah banget lan sawisé nampa pangopènan sing luar biasa, kanthi nggumunaké kabèh wong, kanthi teges mangsuli yèn saiki dhèwèké ora péngin pitulungan saka manungsa, malah nyuwun marang sang abbot supaya diparingi idin nyerahaké uripé marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah sing Maha Suci. Abbot kapeksa nyukupi panyuwunan sang sepuh; sawetara jam sawisé rawuhe Gusti sing gaib lan nggumunake kuwi, sang sepuh kebak kabungahan sing ora bisa diandharake lan ora donya. Banjur sang sepuh meneng lan ngrasa lega saka lara lan wiwit krasa kiyat manèh alon-alon. Ora suwe sawisé kuwi, dhèwèké wis bisa tangi saka amben, wiwit mlaku-mlaku sithik ing selé, lan ing wayah sore dhèwèké mangan. Wiwit dina kuwi, dhèwèké manèh wiwit alon-alon nyawisaké dhiri kanggo pakaryan rohani.

Wiwit dina dhèwèké lara, sang tuwa manggon ing biara watara limang wulan. Lara kuwi ndadèkaké dhèwèké mbungkuk, kahanan sing wis katon sanajan sadurungé, sawisé tau kepepet wit nalika motong kayu. Nanging, sawisé éntuk manèh kekuwatan kanggo nglakoni urip pertapa, Seraphim nyedhaki abbot karo panyuwunan supaya diparingi idin bali menyang ara-ara gersang. Eyang Isaiah lan sedulur-sedulur biara nyuwun supaya piyambakipun tetep manggon ing biara salawas-lawase. Nanging sang wiku mangsuli kanthi teges manawa piyambakipun boten ngetung serangan kados ingkang nate nimpah dhumateng piyambakipun, lan sampun siyap nahan ngantos pungkasaning gesang dhumateng opah-opah ingkang badhe nimpah dhumateng piyambakipun. Bapa Yesaya lajeng mberkahi karsa punika, lan Seraphim wangsul dhateng sel pertapaane.

Ora suwe sawisé kuwi, para perampok sing wis nggebuki sesepuh ditemokaké; padha iku budhaké sawijining juragan tanah lokal, Tatishchev. Sang Suci Seraphim, sawisé kanthi welas asih ngapura marang wong-wong mau, nyuwun marang abas lan juragan tanah supaya ora ngukum, kanthi kandha yèn ora mangkono dhèwèké bakal ninggalake biara Sarov lan nyusup menyang panggonan suci liya sing adoh. Amarga panyuwunan sang resi, para wong ala mau diapura, nanging Gusti Allah ngukum dheweke amarga perlakuané marang abdi-Nya: ora suwe sawisé kuwi, geni gedhe ngancurake omah-omahé kabèh. Para perampok mau banjur tobat lan kanthi nangis nyuwun pangapura lan pandonga suci marang Sang Seraphim ingkang Kinurmatan, banjur bali urip becik kanthi berkahing sang resi.

Amarga pakaryané ageng lan gesangé sing takwa, sang sesepuh suci diparingi dening Gusti Allah karunia pangawikan adoh sing kebak sih. Nanging luwih manèh dhèwèké nyingkiri kamulyan donya lan ngupaya meneng.

Ing taun 1806, abbot Biara Sarov, sesepuh Yisaya, mundur saka jabatane amarga kondisi kesehatan sing ala lan umur sing wis tuwa, lan para sedulur biara sarujuk milih Sang Mulya Seraphim kanggo nggantèkaké piyambakipun. Nanging Seraphim nolak pakurmatan iki, amarga andhap asor sing jero lan katresnan sing jero marang ara-ara samun lan meneng. Bapa Niphon, sing wis dikenal Seraphim wiwit cilik, banjur kapilih dadi abbot. Ing wektu sing padha, Sang Sepuh Isaiah, amarga lara lan ringkih, ora bisa mlaku enem versta menyang ara-ara samun kanggo sowan marang Sang Mulya Seraphim; nanging, amarga ora kepengin kélangan panglipur saka pacelathon karo dhèwèké, dhèwèké krasa sedhih banget. Mula para sedulur, amarga pangabdian, wiwit nggawa Sang Isaiah sing wis tuwa menyang panggonan pertapa kanggo ketemu Seraphim sing Kinurmatan, amarga loro-lorone wis ringkih sacara fisik. Nanging ora suwe, kanca pungkasan saka kanca-kanca paling cedhak Seraphim sing Kinurmatan ing urip rohani uga pamit menyang Gusti. Kehilangan iki nglarani atiné Seraphim kanthi sedhih sing jero, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké wiwit luwih jero lan asring merenung babagan kasepéngan urip saiki, babagan urip sing bakal teka, lan babagan Pangadilan Pungkasané Kristus. Ing wektu sing padha, dhèwèké uga

wiwit ndedonga kanthi semangat khusus kanggo katentreman roh-roh wong-wong sing cedhak ing atiné—Pachomius sing kabegjan, Yusuf lan Yesaya; lan nalika liwat kuburan biara, dhèwèké tansah ndedonga kanthi semangat marang Gusti kang Maha Luhur ing kuburané wong-wong mau kanggo dhèwèké lan para sepuh lan askét Sarov liyané, nyebut wong-wong mau, amarga semangat lan luhuré pandongané, 'kebak geni saka bumi nganti swarga'. Sesepuh mau uga ngajak wong liya supaya luwih kerep kelingan marang wong-wong mau ing pandonga. Mangkono, marang sawijining biarawati sing asring sowan ing Sarov lan kerep ndeleng Seraphim, piyambakipun maringi piwulang ing ngandhap punika:

'Nalika kowe teka marani aku, mampir dhisik ing kuburan mau, sujud telung kaping, nyuwun marang Gusti supaya paring tentrem marang roh para abdi Panjenengané: Isaiah, Pachomius, Joseph, Mark lan liyané, banjur kandhaa marang awakmu dhéwé: "Ampunana aku, para bapa suci, lan dongakna aku."'

Sawisé sedaé bapak tuwa Yesaya, Sang Seraphim sing kinurmatan ora ngganti cara uripé minangka pertapa, nanging dhèwèké maringi wujud anyar marang tapa bratané kanthi nampa pakaryan abot meneng. Yen ana pengunjung teka marang dhèwèké ing ara-ara samun, dhèwèké ora metu kanggo ngadhepi. Yen dhèwèké dhéwé ketemu karo wong liya ing alas, dhèwèké bakal sujud ing lemah lan ora ngangkat mripat nganti wong kuwi liwat. Dhèwèké urip ing meneng kaya ngono watara telung taun. Sadurunge wektu kuwi, dhèwèké malah wis mandheg sowan menyang biara Sarov saben dina Minggu lan dina raya. Siji sedulur bakal nggawa panganan menyang panggonane, utamané ing mangsa adhem nalika sang tuwa ora duwé sayuran dhéwé. Panganan mau digawa sapisan saben minggu, saben dina Minggu. Nalika sedulur iku mlebu ing serambi, sang tuwa, karo ngucap 'Amin' ing atiné, mbukak lawang, pasuryané ditundhukaké , lan mung sawisé sedulur iku lunga, sang tuwa nyelehaké sepotong roti cilik utawa godhong kol sithik ing piring ing meja, minangka pratandha apa sing kudu digawa ing Minggu candhaké.

Nanging kabèh mau mung pratandha njaba saka meneng. Intisari saka upaya tapa sing abot saka sesepuh kuwi sejatine ora dumunung ing pamundurané saka urip sosial, nanging ana ing menengé pikiran, ing pangregan kabèh pikiran donya kanggo pangabdian sing paling murni lan sampurna marang Gusti Allah.

Akeh saka sedulur padha nyesel banget amarga pangarsa sing pinunjul iku mundur saka paseduluran karo wong-wong mau lan sumpah meneng sing wis ditindakake, lan ana uga sing malah nyalahké dhèwèké amarga nyendhiri dhéwé, padahal yèn dhèwèké tetep urip guyub rukun karo sedulur-seduluré, dhèwèké bisa maringi piwulang marang wong-wong mau kanthi tembung lan tuladha, tanpa ngurangi pangembangan roh dhèwèké dhéwé. Nanging marang kabèh cacian kuwi, sang tuwa mangsuli nganggo tembungé Sang Mulya Ishak saka Suriah: 'Mendingi kasunyian sing sepi tinimbang nyenengaké wong luwe ing donya'; lan nganggo tembungé Santo Gregorius Teologian: 'Apik tenan ngrembug teologi kanggo Gusti Allah, nanging luwih becik manèh yèn ana wong sing nyucèkaké dhiri kanggo Gusti Allah'.

Lan pakaryan asetik kang angel saka meneng sing ditindakake dening Seraphim sing kinurmatan wis ngresiki lan padhangake atiné sing lurus kanthi cara paling sampurna, ngunggahake dhèwèké luwih dhuwur menyang misteri pangrénungan Gusti Allah, saéngga mungsuh setan ing perjuangane nglawan pertapa iku kalah tanpa daya. Woh-wohan rohani saka upaya asetik iki kanggo Seraphim bisa ditimbang kanthi cetha saka piwulang bapa sepuh sing suci babagan meneng, sing mesthi adhedhasar pangalamane dhewe. 'Nalika kita manggon ing meneng,' pangandikane Sang Mulya Seraphim sawisé kuwi, 'mungsuh, ya iku setan, ora bisa nindakaké apa-apa marang jeroning atiné manungsa sing ndhelik: nanging iki kudu dipahami minangka menenge pikiran. Iki nglairaké manéka wohé Roh Suci ing atiné wong sing meneng. Saka kesunyian lan meneng muncul kelembutan lan kerendahan ati. Yen digandhengake karo praktik rohani liyane, meneng ngangkat manungsa marang kesalehan. Meneng nyedhakake manungsa marang Gusti lan ndadekake dheweke, kaya-kaya, dadi malaikat ing bumi. Mung lungguh ing selmu kanthi waspada lan meneng, lan lakoni sing paling apik kanggo nyedhaki Gusti, lan Gusti wis siyap ngowahi kowe saka manungsa dadi malaikat: **'Nanging iki sing tak deleng kanthi sih: wong sing andhap asor lan nyesel ing roh, lan sing gemeter amarga sabdaku'** (Yesaya 66:2). Wahine meneng, saliyane saka kauntungan rohani liyane, yaiku tentreming atiné. Meneng mulangake meneng lan pandonga sing terus-terusan, déné pangendalian dhiri njaga pikiran supaya ora keganggu. Pungkasané, kahanan tentrem ngentèni wong-wong sing wis nggayuh iki.' Mangkono Venerable Seraphim nglakoni disiplin tapa wungung lan, sawisé nggayuh karunia rohani paling dhuwur, nampa panglipur anyar kang kebak sih rahmat, ngrasakaké ing atiné **kabungahan** kang ora bisa diungkapaké **'kabungahan ing Roh Suci'** (Rom. 14:17).

Maju luwih adoh ing tangga kabecikan lan tapa brata monastik, Sang Seraphim sing Kinurmatan nindakake tapa sepi sing luwih luhur. Kedadéyané kaya mangkéné. Ing wektu kuwi, sawisé seda Isaia, abbas Sarov yaiku Bapa Niphon, sawijining wong sing wedi marang Gusti Allah lan luhur budi, lan ing wektu sing padha dadi pembela teguh paugeran monastik lan tata gréja. Sajeroning wektu kuwi, wiwit seda Isaia, Serafim, sawisé nglakoni sumpah meneng, wis manggon ing sel padunyané kanthi nyendiri total, kaya ing pertapaan. Sadurunge, dhèwèké biyèn menyang biara Sarov saben dina Minggu kanggo nampa Komuni Suci. Nanging saiki, amarga lara ing sikilé sing disebabaké déning ngadeg ing watu suwé banget, dhèwèké ora bisa mlaku. Akeh para biksu padha bingung karo kahanan iki, padha gumun sapa sing maringi Sakramen Suci marang dheweke; mula abas pungkasane nglumpukake pasamuwan monastik para hieromonk sepuh, nyuwun marang para sepuh mau supaya mènèhi putusan babagan panriman Sakramen Suci dening Sepuh Seraphim. Sawisé rembugan, para sesepuh mutusaké ngusulaké marang Seraphim yèn dhèwèké isih waras lan sikilé isih kuwat, dhèwèké kudu terus mlaku menyang biara saben dina Minggu lan dina raya kanggo nampa Misteri Suci; nanging yèn sikilé ora kuwat manèh, dhèwèké kudu pindhah permanèn menyang sawijining sel ing biara. Dewan mutusaké supaya takon, liwat sedulur sing nggawa panganan marang Eyang Seraphim saben Minggu, pilihan endi sing bakal dipilih. Sedulur mau nindakake kuwi, nanging ing kaping pisan Eyang Seraphim ora ngucapaké siji tembung marang dhèwèké. Sedulur iku diparingi dhawuh supaya ngaturake usulan saka dewan biara marang Seraphim kaping pindho ing dina Minggu candhake. Banjur Sang Sepuh Seraphim, sawisé mberkahi sedulur mau, mangkat bareng dheweke mlaku menyang biara, kanthi mangkono dadi pratandha yèn amarga lara, piyambakipun wis ora bisa manèh mlaku menyang biara saben dina Minggu lan dina raya kaya biyèn. Iki kedadeyan tanggal 8 Mei 1810, nalika Sang Mulya Seraphim yuswa limang puluh taun. Sawisé bali menyang biara sawisé manggon limolas taun ing ara-ara gersang, Seraphim, tanpa mlebu selé, langsung menyang ruang pangobatan. Iki kedadeyan ing sonten, sakdurungé Wigati Wengi diwiwiti. Nalika muni lonceng, sang sepuh rawuh kanggo Wigati Wengi ing Gréja Pangandhaping Sang Putri. Kabèh bruder padha gumun banget nalika, ing kedhip mripat, kabar sumebar ing antarané para bruder yèn Sang Sepuh Seraphim wis mutusaké manggon ing biara. Esuk banget, tanggal 9 Mei, ing dina pangalihan relik Saint Nicholas Sang Mujur, Seraphim lunga, kaya biasane, menyang gréja infirmari kanggo Liturgi esuk lan nampa Komuni Suci. Saka gréja, piyambakipun lumampah menyang selé pangripta Nifont lan, sawisé nampa berkah, manggon ing selé biara lawasé. Nanging, sang sepuh ora nampa sapa-sapa, ora metu ing endi-endi, lan ora ngucapaké sabda marang sapa waé, kanthi mangkono piyambakipun nindakaké pakaryan pangasingan anyar sing paling abot.

Arang banget sing dingerteni babagan pakaryan Sang Mulya Seraphim nalika piyambakan, amarga piyambakipun ora nate nampi sapa-sapa lan ora ngucap siji tembung marang sapa wae. Ing selipun piyambakipun ora nduwé apa-apa, malah ora ana barang sing paling wigati: mung ana ikon Ibuné Gusti Allah, ing ngarepé tansah murub lentera, lan ana tunggul wit sing dadi kursi. Dheweke malah ora nggunakake geni kanggo awake dhewe. Ing pundhake, ing sangisore klambiné, dheweke nganggo salib wesi gedhé limang vershok sing digantung nganggo tali kanggo nyiksa daging, **'supaya roh bisa kaslametake'** (1 Kor. 5:5). Nanging dheweke ora tau nganggo ranté utawa klambi rami. 'Sapa waé sing nglarani kita ing tembung utawa tumindak,' pangandikane, 'lan yèn kita nampa kaluputan kaya ngono kanthi semangat Injil—delengen, iki belenggu kita, delengen, iki jubah rami kita. Belenggu rohani lan jubah rami iki luwih unggul tinimbang sing digawe saka wesi.' Ingkang Kinurmatan Serafim terus nganggo sandhangan sing padha kaya nalika ing ara-ara samun. Panjenengané mung ngombe banyu, lan mangan bubur buckwheat lan sauerkraut putih waé. Sawijining biksu sing jenengé Pavel, sing manggon ing jejere panjenengané, nggawa banyu lan panganan. Sawisé ndedonga ing njaba sel sang resi, sedulur iku nyelehaké panganané ing sacedhak lawang. Lan sang pertapa, supaya ora ana sing weruh, nutupi awaké nganggo kain gedhé lan, sawisé njupuk mangkuk kuwi kanthi sujud, nggawa mlebu ing selé, kaya nampa saka tangané Gusti Allah. Sawisé mangan, dhèwèké bakal mbalèkaké piranti dhahar mau menyang panggonané semula, manèh nutupi pasuryané nganggo kain, manut tuladha para bapa ing ara-ara samun sing nyumputaké pasuryané ing sangisoring cowl[528] .

[528] Kukul iku tutup sirah biara wujudé kaya cowl kanthi pita sing ngglantung mudhun nutupi pundhak; ing Gréja wiwitan, iki dadi pérangan standar saka busana biara.

Upaya tapa wong sepuh mau ing pangasingan ora ana sing ngerti; sing dingerteni mung yèn kuwi abot banget, ageng, lan manéka warna. Lan ing kéné, kaya biyèn, dhèwèké netepi paugeran monastik lan nindakake kabèh pangibadah saben dina, kejaba Liturgi Ilahi. Saliyane kuwi, dhèwèké asring nindakake pandonga 'mental'[529] marang Gusti utawa marang Induning Gusti. Nalika ndedonga, sang sesepuh suci kadhangkala mlebet ing kahanan kontemplatif sing jero, ngadeg ing ngarep ikon, nanging tanpa ngucapake donga apa wae utawa nindakake sujud, mung merenung marang Gusti ing atine nganggo pikirane. Sajrone minggu, piyambakipun maos kabèh Prajanjian Anyar kanthi urut: wiwit Senin nganti Kamis, papat Injil – siji saben dina. Ing ruang mlebu, liwat lawang, kadhangkala sapa waé bisa krungu piyambakipun nalika maos, nerangaké buku-buku suci Prajanjian Anyar marang dhiri dhéwé, lan akèh wong teka lan ngrungokaké tembung-tembungé kanggo kapenak, panglipur, lan pangedhapan dhiri. Sajrone kabèh taun pangasingané, sang bapa sepuh nampa Komuni Suci saben dina Minggu lan dina raya. Supaya dhèwèké ora nganti lali wektu pati, lan bisa mbayangaké luwih cetha lan nyawang luwih cedhak ing ngarepé, Santo Seraphim nyuwun supaya digawé peti mati kanggo dhèwèké lan dipasang ing ruang mlebu sel pertapaané. Karepe sang bapa sepuh sing suci iku kawujud: sawijining peti mati sing ana tutupé diukir saka siji potong kayu oak, lan peti iku dipajang ing ruang mlebu tanpa dicet kapan waé. Ing kono sang bapa sepuh asring ndedonga, nyiapake dhiri kanggo pamitané saka urip iki. Ing obrolan karo para sedulur ing Sarov, Sang Sepuh Seraphim sing pinaringan berkah asring nyritakaké bab peti mati iki:

'Yen aku mati, aku nyuwun marang kowe, sedulur, lebokna aku ing peti jenazahku.'

Saliyane upaya spiritualé, sang sesepuh askétis wiwit nggabungaké pakaryan fisik, kadhangkala nyegeraké dhadha kang wis tuwa lan kesel nganggo hawa seger. Ing wayah esuk banget, nalika kabeh wong isih turu, sang sesepuh suci asring, nalika ngucapake Doa Yesus, mlaku cepet maju-mundur ing kuburan, ing antaraning watu nisan utawa ing panggonan liya, meneng-meneng nggawa saputangan cilik kayu bakar saka siji panggonan menyang panggonan liya sing paling cedhak karo selé. Nalika sawijining wektu, sawijining novis—sing tanggung jawab mbangun para biksu—kagum karo pemandangan kuwi, banjur mlayu marang sang tuwa, nyium sikilé lan nyuwun berkah, Seraphim sawisé mberkahi dhèwèké kandha:

'Selubungana awakmu ing meneng lan waspadha marang awakmu!'

Sawisé limang taun nyendhiri, sesepuh suci mau banjur ngendhokaké sawatara watesan, wiwitané mung saka njaba: lawang selé ditinggal mbukak, lan sapa waé bisa teka marang dhèwèké; nanging, amarga wis nglakoni sumpah meneng ing ngarsané Gusti, dhèwèké ora mangsuli pitakon-pitakoné wong-wong sing butuh pandhuané, terus nindakaké pakaryan rohani kanthi meneng. Iona, sing wektu kuwi Uskup Tambov lan kerep sowan ing biara Sarov, tau kepengin ndeleng Rama Seraphim langsung lan kanggo kuwi nyedhaki selé; nanging sing kinurmatan kuwi, tetep netepi sumpahé ing ngarsané Gusti lan wedi marang kepinginan kanggo nyenengake manungsa, ora nglanggar meneng utawa nyendhiri dhéwé ing wektu kuwi uga[530] . Kayane wektu durung teka kanggo Bapa Seraphim sing kinurmatan ninggalake pangasingané. Panjenengané uga mangertos iki; nalika Abas Nifont ngusulake mbukak lawang sel bapa sepuh saka engselé, Panjenengané nolak, kandha: 'Supaya kita ora dosa.' Lan Panjenengané ninggalake bapa sepuh mau kanthi tentrem.

Nanging ora suwe sawisé kuwi, wayahe pancèn teka kanggo Sang Mulya Seraphim supaya nilar sakabehing praktik asetik pangasingan lan meneng. Sawise nglakoni dalan minangka biksu komunal, pertapa, wong sing manggon ing tiang, wong meneng, lan wong nyendiri kanthi pangurbènan dhiri sing sampurna, sabar, andhap asor, lan iman sing teguh, piyambakipun nggayuh kasucian jiwa sing ageng lan dianggep pantes déning Gusti Allah nampa karunia rohani paling luhur. Lan banjur, miturut karsa Gusti kang Maha Luhur, dhèwèké kudu ninggalaké menengé lan, sanadyan terus urip sakabèhé ing Gusti lan kanggo Gusti—urip kang kapenuhan pangurbanan donya paling dhuwur—mlebu ing pangabdian marang donya iku: lumantar katresnané, lumantar karunia pangajaran kang kebak sih rahmat, penglihatan gaib, mujijat lan panyembuhan, pituduh rohani, pandonga,

[529] Ing basa para askét, pandonga 'cerdas' ateges pandonga kontemplatif sing ngarah marang Gusti Allah, nalika askét nyemplung ing pandonga mau kanthi sakabehing atiné ing meneng.

[530] Ing prastawa iki, Sang Mulya Seraphim bisa uga dipandu déning tuladha Sang Mulya Arsenius Agung, sing aseté lan menengé ditiru. Uskup Agung Alexandria, Theophilus, sing kepéngin sowan marang Arsenius, ngutus utusan dhisik kanggo takon apa dhèwèké bakal mbukak lawangé kanggo dhèwèké. Arsenius mangsuli: 'Yen aku mbukak lawang kanggo sampeyan, aku bakal mbukak kanggo saben wong.' Banjur Theophilus kandha: 'Luwih becik aku ora menyang dheweke.'

panglipur lan pitutur. Mangkono, Sang Mulya Seraphim nindakake puncak pakaryan sing dikenal minangka 'kependhidhikan'[531] , ing ngendi piyambakipun ngakhiri gesangipun sing abot lan leres.

Prestasi sang sesepuh agung iki diwiwiti limang taun sawisé, nalika dhèwèké miwiti rembugan karo para rawuh sing teka marang dhèwèké, lan luwih-luwih karo para biksu. Ing pagunemané karo wong-wong mau, Sang Seraphim sing Kinurmatan utamané nuntun supaya padha manut kanthi teguh marang kabèh paugeran biara, ngajak supaya padha nindakake lan ngrungokaké pandonga Gréja tanpa kélangan, nindakake tugase kanthi andhap asor, rajin, lan pangabdian sing ora kendho, lungguh nalika dhahar kanthi ajrih marang Gusti, ora ninggalake biara tanpa alesan sing sah, nyingkiri karsa dhéwé lan tumindak kasar, njaga tentrem bebarengan, lan sapiturute. Sawisé kuwi, sesepuh suci mau wiwit dikunjungi wong njaba lan wong awam uga. Pintu selé tansah kabuka kanggo sapa waé – wiwit Liturgi esuk nganti jam wolu bengi. Lan sang sepuh nampani saben wong, maringi berkah lan piwulang cekak sing cocog kanggo saben wong. Sang sesepuh sing pinaringan berkah nampani para rawuh, biasane nganggo jubah dawa putih gaya balachon lan setengah jubah, karo epitrachelion lan manset; nanging, dheweke mung nganggo manset mau saben dina Minggu lan dina raya, nalika nampa Misteri Suci Kristus.

Kanthi katresnan sing istimewa, bapak sepuh suci mau nampani wong-wong sing tobat kanthi tulus lan andhap asor, uga wong-wong sing nuduhake semangat kang murub kanggo urip rohani Kristen. Sawisé rembugan karo wong-wong mau, Bapak Seraphim sing kinurmatan biasané nyelehaké pucuk epitrachelioné lan tangan tengené ing sirahé sing nundhuk. Ing wektu sing padha, piyambakipun ngajak wong-wong mau mbaleni sawisé piyambakipun sawijining pandonga pangapuran sing cekak, sawisé kuwi piyambakipun maca pandonga pangapura: '[532] ', lan wong-wong sing teka bakal ngrasakaké lega ing atiné lan kabungahan rohani sing istimewa; banjur sang tuwa bakal ngolesi bathuk tamu nganggo lenga saka lampu sing murub ing ngarepé ikon Ibuné Gusti sing Asih ing selé, kang dijenengi ikon Ibuné Gusti – *'Kabungahaning Kabungahan Kabeh*'; lan yen iki kelakon sadurunge tengah dina (yaiku sadurunge wektu sing pas kanggo mangan), dhèwèké bakal maringi supaya padha ngrasakaké *agiasma agung* (banyu Epifani) lan mberkahi kanthi potongan antidoron utawa roti suci sing dikudhaké nalika Jaga Wengi Kabeh; banjur – piyambakipun badhé silih pratandha salib kaliyan saben tiyang, kapan waé, ngélingaké dhawéng bab kakuwatan panyelameté Kebangkitan Kristus, lan piyambakipun badhé maringi idin supados nyuwun berkah marang ikon Ibuné Gusti utawi salib ingkang gumantung ing dhadhané. Kanggo wong-wong sing ngandhani dhèwèké babagan lara utawa sedhih ing ati, dhèwèké maringi panglipur lan panglegaan lumantar pitutur sing khusus, pantes, apikan, lan kaya bapak, uga panyembuhan rohani; ing kalodhangan liya, sang sepuh maringi pangajaran Kristen umum, utamané babagan éling tansah marang Gusti, pandonga, lan kasucian. Ing kabèh kahanan kaya ngono, dhèwèké kanthi khusus ngajak supaya tansah nyimpen ing lambéné lan ing atiné Doa Marang Sang Gusti – 'Bapa Kita', Doa Sang Malaikat Agung – 'Sugeng, Ya Sang Perawan Ibuné Gusti', Kredo lan Doa Yesus – 'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, welasana aku sing dosa' – sing dianggepé pancèn mujarab lan nylametaké. Antarane pengunjung liyane, tokoh-tokoh terkemuka lan negarawan kadhangkala teka marang Saint Seraphim, marang wong-wong mau dhèwèké maringi pitutur sing pantes, nambani kanthi pakurmatan sing pantes lan katresnan Kristen, narik kawigaten marang pentinge jabatané lan kanthi mangkono mulang supaya setya marang Gréja Ortodoks Suci lan marang Tanah Air. Anggota kulawarga karajan uga sowan marang sang bapa sepuh; mula, ing taun 1825, Grand Duke Mikhail Pavlovich nampi berkah panjenengané. Nanging wong-wong biasa sing teka marang sang bapa sepuh sing suci kanthi cacah sing akèh banget, padha ngupaya saka panjenengané ora mung pitutur nanging kadhangkala uga pitulungan praktis, percaya marang kasucian lan pangrasa adoh panjenengané, – lan dhèwèké ora mung maringi panglipur rohani, nanging uga mbantu ing sedhih lan kabutuhané lumantar kakuwatan pandelengan batiné, sing digunakaké kanggo, contoné, nuduhaké marang para petani mlarat ing ngendi panggonané tanah sing wis ilang utawa dicolong, kanthi pituduh supaya rahasia. Panjenengané uga kerep marasaké wong lara, ngolesi lenga saka lampu

---

[531] Jabatan 'sesepuh' iku minangka salah siji prestasi paling dhuwur ing urip monastik, sing mung sawatara wong sing kapilih sing bisa nglakoni. Iki kalebu pandhuan rohani lan panyembuhan sing diwenehake dening 'sesepuh' marang para biksu lan marang sapa wae sing teka marang dheweke kanggo butuh panglipur lan pitutur rohani. Murid-murid sukarela sing teka marang sesepuh mbukak sakabehe atine ing ngarepe lan nyerahake awake dhewe marang pangibadah sing sampurna marang sesepuh, dene sesepuh njupuk tugas sing paling abot saka katresnan Kristen lan tanggung jawab gedhe ing ngarepe Gusti Allah kanggo nyawane.

[532] Sing sepuh nindakake iki manut adat sing isih ditrapake ing Wétan antarané para 'sing disucèkaké', yaiku para abbot sing nduwèni pangkat imam.

sing digantung ing ngarepé ikon Ibuné Gusti sing asih ing selé. Nanging, sanadyan kabeh kuwi, Sang Venerable Seraphim durung saestu ninggalake panggonane; sanadyan piyambakipun sampun mbatalake sumpah meneng lan nampi rawuhe tamu, piyambakipun tetep boten ninggalake selipun.

Ora suwe teka wektu kanggo Sang Mulya Seraphim ninggalake pangasingané sakabehe. Nanging sadurunge mutusaké kaya ngono, piyambakipun nyuwun dhumateng Gusti ing pandonga, ngupaya kersaning Gusti ingkang paling luhur babagan pungkasan pangasingané ing ngarsaning umum. Mula, ing wengi tanggal 25 November 1825, Sang Ibu Gusti Allah rawuh marang sang resi ing sawijining impen, bebarengan karo Para Kudus Klemens saka Roma lan Petrus saka Alexandria, sing dina kuwi dina rayane, lan maringi idin supaya piyambakipun ninggal sel lan ngunjungi ara-ara gersang. Esuké, sawisé tangi lan nindakake tata cara pandonga kaya biasané, dhèwèké ngandhani Abas Niphon bab karsa atiné lan nampa berkah. Wiwit wektu kuwi, Sang Mulya Seraphim miwiti sowan menyang panggonan pertapaané lan ndedonga ing kono.

Sang tuwa asring banget menyang mata air sing diarani 'Teologis'. Mata air iki dumunung rong versta saka biara lan wis ana suwé, malah sadurungé Seraphim teka ing Sarov; nanging kahanané ditelantarké: baké katutup tumpukan kayu lan kebak lemah; banyu mili metu saka kono liwat siji pipa. Ing sacedhake mata banyu, ana ing salah siji tiang, ana ikon St. Yohanes Teologian, Rasul lan Penginjil, sing dadi asal jeneng mata banyu iku. Sang Reverendi Seraphim saya remen marang panggonan iki. Miturut panyuwuné, mata banyu iku dibersihaké lan dipugar; Tanggul sing nutupi kolam dibusak lan ing panggonané dibangun struktur kayu anyar karo pipa. Ing kéné sang tuwa wiwit nglampahi wektu suwé, nyemplung ing renungan marang Gusti lan gawean tangan; amarga lara, dhèwèké ora bisa manèh mlaku menyang selé sing biyèn. Sang tuwa nglumpukaké watu kerikil saka Kali Sarovka lan nglapisi kolam mata air mau nganggo watu-watu kuwi; panjenengané nyiyapaké petakan sayuran ing sacedhaké lan nandur sayuran. Ing bukit cilik sacedhaké mata air, dibangun pondhok kayu cilik kanggo panjenengané—tanpa jendhela utawa lawang, kanthi lawang mlebu saka lemah ing salah siji sisih témbok. Kanthi merangkak mlebu liwat témbok, Panjenengané Seraphim sing kinurmatan ngaso ing pangayoman prasaja iki sawisé makarya, ngungsi saka panas tengah dina; Mengko, sawijining sel anyar dibangun kanggo piyambakipun, kanthi lawang lan kompor, nanging tanpa jendhela. Ing kéné, ing pertapaane, piyambakipun nglampahi kabèh dina kerja, banjur wangsul menyang biara ing wayah sonten. Panggonan iki banjur dikenal minangka pertapaan ngandhapé Bapa Seraphim, lan mata airé dikenal minangka sumur Bapa Seraphim.

[533]Pemandangan sing nyentuh ati nalika ndeleng sang resi sing andhap asor lan mbungkuk, nyandhak cangkul utawa kapak, ing panggonan pertapa lagi motong kayu utawa ngolah kebon sayur, nganggo kamelauk lusuh sing longgar, ing jubah kanvas putih kanthi tas sing digantung ing pundhaké, kang isiné Injil lan muatan watu lan pasir kanggo ngasoraké dagingé. Nalika ditakoni sawatara wong kenapa panjenengané nindakake iki, sang sepuh mangsuli:

'Aku nyiksa wong sing nyiksa aku.'

Jumlah pengunjung marang bapa sepuh sing berkah mau saya tambah akeh. Sawetara wong ngenteni dheweke ing biara, dene liyane sowan ing ara-ara gersang, kepengin ndeleng dheweke lan nampa berkah lan pitutur. Pemandangan sing nyentuh ati nalika ndeleng Sang Mulya Seraphim bali menyang panggonan pertapaane sing cilik sawisé ngrayakake Misteri Suci – nganggo jubah, epitrachelion, lan manset. Lelampahane alon amarga akèh wong padha ngluber ngubengi dhèwèké. Nanging ing wektu kaya ngono piyambakipun boten ngandika kalih sapa-sapa, boten maringi berkah, lan katingal boten mirsani sapa-sapa, amargi sampurna kapusat ing pangrêmbag babagan kakuwatan kang kebak sih rahmat saking Sakramen Suci. Abas Niphon, ingkang sanget ngajeni lan tresna dhumateng sang guru sepuh kang kebak sih rahmat, biyasanipun ngendika bab kathahing rawuhe para rawuh dhumateng Santo Seraphim:

'Nalika Bapa Seraphim manggon ing ara-ara samun (ara-ara samun sing cedhak lan sing adoh), piyambakipun nutup kabèh lawang mlebu panggonané nganggo wit supaya wong ora teka; nanging saiki piyambakipun wiwit nampani saben wong, nganti aku ora bisa nutup gapura biara nganti tengah wengi.'

Wiwit wektu kuwi, lumantar Sang Seraphim sing kinurmatan, Gusti Allah nyingkapaké marang para wong pracaya sawijining bandha sing saestu ageng lan ajiné. Sing paling nyenengaké yaiku pacelathon-pacelathoné bapak sepuh sing kebak sih-rahmat, sing maringi panguripan roh, kebak katresnan istimewa lan ing wektu sing

[533] Cangkul iku pikak; 'zastap' iku sekop wesi.

padha marakaké daya meneng sing maringi urip. Lan sakabehe tumindake marang para rawuh iku, luwih-luwih, ditondoi dening andhap asor sing jero lan katresnan Kristen sing aktif lan ngapura kabeh. Tembung-tembungé maringi kehangatan sanajan marang ati sing paling atos lan adhem, padhangaké jiwa kanthi pangerten rohani, nggerakaké wong-wong mau marang pangapuran sing nangis lan nyesel, nyulut pangarep-arep sing nyenengaké babagan kamungkinan mbeneraké lan kaslametan sanajan marang wong dosa sing paling atos lan putus asa, lan ngisi jiwa kanthi tentrem sing kebak sih. Wongé Gusti iki ora tau ngetokaké kecaman kasar utawa teguran sing galak marang sapa waé, uga ora mbebani wong liya kanthi beban sing abot. Panjenengané asring ngucapaké tembung teguran, nanging tansah nglembutaké nganggo andhap asor lan katresnan. Kanggo mbangkitaké swara nurani lumantar pitutur, piyambakipun nunjukaké dalan-dalan tumuju kaslametan, asring kanthi cara saéngga sing mireng ing wiwitan malah ora nyadari yèn prakawis kuwi nyentuh nyawané dhéwé; nanging sawisé kuwi, kakuwataning tembung sing wis dirasakaké karo sih rahmat mesthi marakaké asil. Ingkang Kinurmatan Seraphim tansah ndhasarake tembung-tembungipun, sarta gesangipun sakabehe lan sedaya lampahipun, ing Sabda Gusti, ing tulisan-tulisan para Bapa Suci, lan ing tuladha-uladha ingkang ngandhut piwulang saking gesanging para wali ingkang sampun nyenengake Gusti. Kanthi mangkono, sang sepuh ngajeni banget para wali sing kabukti dadi pembela lan juara paling gagah saka iman Ortodoks, kayata: Basil Agung, Gregorius Teolog lan Yohanes Krisostomus, Klemensus, Paus Roma, Athanasius saka Alexandria, Kirill saka Yerusalem, Ambrosius saka Milan, lan sapiturute; lan kanthi mangkono, piyambakipun tansah ngajak tiyang kathah supaya tetep ajeg ing iman ingkang boten goyah lan remen nerangake apa ingkang dados pambersih Ortodoksi. Panjenengané uga remen nyritakaké para wali Gréja Rusia, contoné, para hierark suci ing Moskow—Petrus, Aleksius, Yona, lan Filipus—uga Demetrius saka Rostov, Sergius sing kinurmatan, Stefanus saka Perm, lan sapituruté, ngajokaké uripé minangka tuladha ing dalan tumuju kaslametan. Kabeh wulang saka sesepuh kang kebak sih rahmat mau, saliyane saka sip-sip sing wis kasebut ing ndhuwur, nduweni daya istimewa amarga pancen dirancang langsung kanggo kabutuhan para pamirsa lan raket gegandhengan karo uripe, uga karo kabutuhan lan kahanan tartamtu sing ndadekake dheweke teka ing Sarov kanggo ndeleng Sang Mulya Seraphim.

Santa Seraphim pancèn banget nggatekake lan nglindhungi kasucian Ortodoksi. Mula, nalika ditakoni déning wong skismatis endi iman sing luwih becik—iman sing saiki dipraktèkaké déning Gréja utawa iman lawas—sing sepuh mangsuli kanthi wibawa:

'Mandheg omong kosongmu. Urip kita iku segara, Gréja Ortodoks Suci kita iku kapal, lan juru mudi yaiku Sang Juruwilujeng dhéwé. Yen karo Nahkoda kaya ngono, manungsa amarga ringkihé amarga dosa padha ngupaya nyebrang segara urip, lan ora kabèh slamet saka klelep, banjur kowe arep menyang ngendi nganggo prau cilikmu, lan apa sing dadi pangarep-arepmu – yèn kowe bakal slamet tanpa nahkoda?

Ing wektu liyane, ana sawijining wanita lara digawa menyang biara Sarov, awaké kaku banget nganti dengkulé nyundhul dhadha. Nalika digawa mlebu ing selé Sang Mulya Seraphim, piyambakipun miwiti takon saka ngendi asalé lan kepiye bisa nganti nandhang lara kaya ngono. Dheweke ngomong kanthi jujur lan ati sing resik, ora ndhelikake apa-apa, lan ngluaraké atiné marang sang resi kaya lagi ngaku dosa, nerangake yèn dhèwèké lair ing Gréja Ortodoks nanging wis omah-omah karo wong skisma sing jero mantep ing piwulang palsuné; amarga pangaribawa suwé saka bojone lan keluargané, dhèwèké wis mbalik saka Ortodoksi, lan merga kuwi Gusti Allah dumadakan ngukum dhèwèké: kaya-kaya dhèwèké kobong, sawisé kuwi wiwit kejang-kejang parah. Lara lan nyeri sing nggegirisi nyiksa wanita sengsara kuwi suwéné patang taun, sajrone wektu kuwi dhèwèké ora bisa nggerakaké sikil utawa tangané. Sesepuh sing pinaringan berkah mau takon marang wong lara apa saiki dheweke pracaya marang Gréja Ortodoks Suci kita, lan sawisé nampa wangsulan 'ya', dhèwèké mènèhi pitutur supaya dheweke nglètakaké tandha salib nganggo telung driji. Dheweke mangsuli yèn kelemahané nganti ora bisa ngangkat tangané . Nanging nalika Sang Bapa sing mulya, kanthi ndedonga, ngolesake dhadha lan tangane nganggo lenga saka lampu sing ngglantung ing ngarepe, lara iku langsung sirna, lan dheweke matur nuwun marang sang sepuh sing wis maringi panyembuhan. Wong-wong padha gumun ndeleng mujijat iki, kabare kanthi cepet sumebar ing saindenging biara lan sakupenge.

Amarga wis entuk karunia pandelengan batin lumantar kasucian roh, Romo Seraphim kerep maringi pitutur marang wong liya sing pas karo raos lan pikiran jero atiné, sanajan durung diterangake kahanan sing ndadekake padha teka marang dhèwèké – lan ing kahanan kaya ngono, tembung-tembungé dadi luwih nguwatake. Iki conto sing paling nyengsemake babagan iki.

Ing sawijining wektu, Letnan Jenderal L. sing pinunjul teka ing Sarov amarga rasa penasaran. Sawise ngubengi bangunan biara lan ora nemu apa-apa sing bisa nyukupi atiné, dhèwèké arep lunga, nanging dicegah déning sawijining juragan tanah sing jenengé Prokudin, sing ngajak jenderal mau supaya sowan marang pertapa – Sang Sepuh Seraphim. Amarga sifaté sombong, jenderal mau wiwitané nolak, nanging banjur, amarga terus dipujuk Prokudin, sarujuk ketemu karo sang sesepuh. Sakwisé padha mlebu sel, sang sesepuh sing marani, nyuwun pangapunten nganti tekan sikilé jenderal. Kesederhanaan kaya ngono ngagetake jenderal sing sombong kuwi. Prokudin, nyadari yèn ora pantes menawa dhèwèké tetep ana ing sel karo wong-wong mau, metu menyang serambi, lan jenderal sing nganggo medali-medaliné kuwi ngobrol karo sang resi watara setengah jam. Sawisé sawetara menit, krungu tangisan saka selé Seraphim: kuwi tangisé jenderal kaya bocah cilik. Setengah jam sawisé, lawang kabuka, lan Santo Seraphim nuntun jenderal mau metu, nyangga lengené; jenderal mau terus nangis, nutupi rai nganggo tangané. Dhèwèké wis ninggalaké medali lan kupi ing selé sang tuwa. Sang tuwa nggawa metu lan nyantolake medali mau ing kupi jenderal. Mengko, jenderal iki kandha yèn dhèwèké wis ngumbara ing saindenging Éropah lan kenal akèh wong saka manéka warna golongan, nanging iki pisanané ing uripé dhèwèké nyekseni andhap asor kaya sing dituduhaké marang dhèwèké déning pertapa Sarov, lan dhèwèké durung tau ngerti wawasan kaya ngono, sing déning sang pertapa wis mbukak kabèh uripé marang dhèwèké, kalebu rincian sing paling rahasia. Kajaba iku, medali jenderal mau tiba nalika lagi ngobrol karo Seraphim, banjur sang tuwa kandha:

'Iku amarga kowe nampa tanpa pantes.'

Katresnané sang sepuh sing pinaringan berkah kuwi katingal ngemot kabèh lan tanpa wates; katoné dhèwèké nresnani saben wong luwih saka ibu sing nresnani anak lanangé siji-sijiné, siji-sijiné ing donyané. Ora ana sangsara, ora ana sedhih ing ati tangga teparo sing ora bakal dibagi, ditampa ing atiné dhéwé, lan ora bakal digoleki obat sing cocog kanggo marasaké. Mula, ing paningalé wong-wong Ortodoks Rusia, piyambakipun dados pangayoman, tiang spiritual lan sumber panglipur tumrap sedaya ingkang nandhang sangsara lan krasa beban, sedhih lan pait, saha ingkang ngupaya sih-rahmat lan pitulunganing Gusti. Wong-wong saka kabèh umur, pangkat lan status, lan saka loro-lorone jinis kelamin, kanthi kapitadosan sing sampurna, meh kaya bocah cilik, kanthi tulus lan sakabehe mbukak pikiran lan atiné marang dhèwèké, mbukak keragu-raguan lan kebingungane, kabutuhan lan sedhih rohani, kaluputan lan pikiran dosa, lan amarga pangakuan sing andhap asor kuwi, tanpa isin palsu utawa ndhelik, sang sesepuh sing pinaringan berkah asring nulungi, kanthi peka maca jiwa sing sowan lan mbukak dosa lan pikirané kanthi banter ing ngarepé. Lan sang sesepuh suci sing welas asih mau maringi kapuasan lan panglipur marang saben wong; ora ana siji wae sing lunga saka ngarsane tanpa rasa lega lan tentrem ing ati, tanpa pitutur sejati lan panglipur sing kebak sih – ora wong sugih utawa mlarat, ora wong prasaja utawa wong kawruh, ora wong cilik utawa wong luhur. Wong-wong padha nglumpuk marang dhèwèké saben dina—nganti sewu, lan kadhangkala nganti rong ewu utawa luwih—apamanèh sajrone sepuluh taun pungkasan uripé. Nanging sesepuh suci iku ora krasa kabebanan lan isih nemu wektu kanggo ngobrol karo saben wong kanggo kabecikan jiwane, nerangake kanthi ringkes marang saben wong apa sing pancen dibutuhake. Lan kabeh ngrasakake katresnan gedhe lan kakuwatan kebak sih-rahmat, lan asring mili luh sanajan saka wong-wong sing atine atos lan kebak kekerasan.

Ing bab iki, Sang Venerable Seraphim kerep nyebabake rasa iri, kritik, utawa bingung ing akèh wong, amarga piyambakipun nampani saben wong tanpa mbedakake, nindakake kabecikan marang kabèh kanthi padha, ngrungokake, nglipur, lan maringi piwulang kanthi padha, tanpa mbedakake jinis kelamin, pangkat, status sosial, utawa kaunggulan moral saka wong-wong sing teka marang piyambakipun. Bab iki, Sang Venerable Seraphim ngendika luwih saka sapisan:

'Bayangna yèn aku nutup lawang selku. Wong-wong sing teka, butuh tembung panglipur, bakal nyuwun marang aku ing asmané Gusti supaya mbukak lawang, lan, ora nampa wangsulan saka aku, bakal mulih kanthi sedhih… Apa alesan sing bisa tak aturaké marang Gusti ing Pangadilan Pungkasané?'

Ing wektu liya, nalika sawijining biksu takon marang sang tuwa, 'Apa sing panjenengan ajarake marang saben wong?', dhèwèké mangsuli:

'Aku manut piwulang Gréja, kang nyanyi: "**Aja ndhelikaké tembungé Gusti, nanging wartakna kaajaibané**"[534] .'

[534] Ing Wespers dina Selasa Minggu Suci, saka stichera 'Ya Gusti, aku wis mberuwak' (lagu kaping 4).

Mula, sang sesepuh suci nganggep nampani sapa waé sing teka marang dhèwèké minangka prakara nurani, kawajiban sajroning gesangé, kang bakal dipertanggungjawabaké marang Gusti ing Dina Penghakiman Pungkasan. Nanging, nalika sang sesepuh weruh yèn wong-wong sing teka marang dhèwèké nggatekaké pitutur, manut marang pandhuané, lan mbalèk saka dalan dosa lan karusakan marang dalan kabecikan lan kaslametan, dhèwèké ora nganggep kuwi minangka woh saka gaweyané dhéwé, ora nyandhak apa-apa kanggo dhèwèké dhéwé, nanging maringi kabèh kamulyan marang Panyipta kabèh kabecikan – Gusti Allah – lan ing wektu kaya ngono dhèwèké kandha:

'Dudu marang kita, ya Gusti, dudu marang kita, nanging marang asmamu mberkahna kamulyan, amarga sihmu, amarga kasetyanmu' (Mazmur 113:9).

Lan dhèwèké uga ngandika bab sing padha:

– 'Kita kudu nyingkirake kabungahan donya, manut piwulangé Yesus Kristus, sing ngandika: "**Aja padha bungah amarga roh-roh mau manut marang kowe, nanging padha bungah amarga jenengmu kacathet ing** swarga" (Lukas 10:20).'

Ing sawijining wektu, sawijining pedagang saka Gubernurat Vladimir lan Bapa Antonius, pangripta Vysokogorsk Hermitage,[535] , padha teka ing selé Sang Reverendi Serafim ing wektu sing padha. Sang Reverendi miwiti kanthi katresnan, kanthi alus lan welas asih ngélingaké pedagang mau bab tumindak ala lan maringi pitutur sing pantes. Tembungé sang sesepuh sing pinaringan berkah kuwi kebak kehangatan atiné nganti loro-loroné, pedagang sing dituju lan Bapa Anthony sing kebeneran ana ing kono, padha kélangan nangis. Sawisé pedagang kuwi lunga saka sel, Bapa Anthony matur marang sang sesepuh sing suci nganggo tembung-tembung iki:

'Romo! Jiwané manungsa kabuka ing ngarsamu, kaya pasuryan ing pangilon: sanajan sadurungé Panjenengan rampung ngrungokaké pangibadah iki, Panjenengan wis maringi kabèh pangandika marang dhèwèké. Saiki kula weruh yèn pikiran Panjenengan suci banget nganti ora ana sing kasembunyi ing manahé tangga teparo.'

Nanging Sang Seraphim sing kinurmatan, kaya arep menengake pasangane, nyelehake tangane ing cangkem lan kandha:

'Kowe ora ngomong kaya ngono, kabungahaning atiku: manahé manungsa mung kabuka tumrap Gusti piyambak, lan Gusti piyambak sing nguningani manah, lan "**nganti tekan jeroé manungsa lan tekan palungé manah**" (Mazmur 63:7).

'Nanging piye, Pak,' Pitakon Bapa Antoni maneh, 'kowe ora takon siji tembung marang pedagange, nanging wis ngandhani kabeh sing dibutuhake?'

Banjur Sang Seraphim sing Kinurmatan mangsuli kanthi andhap asor:

– Panjenengané teka marang kula, kados tiyang sanès, kados panjenengan, teka kados dhateng abdi Gusti: kula, Seraphim ingkang mbébasaké dosa, pracaya bilih kula punika abdi Gusti ingkang mbébasaké dosa; punapa kemawon ingkang dipun dhawuhaké Gusti dhumateng kula minangka abdi Panjenengané, punika ingkang kula sampaikan dhumateng ingkang ngupaya pitutur. Aku nganggep pikiran kapisan sing muncul ing atiku minangka pituduh saka Gusti, lan aku ngomong tanpa ngerti apa sing ana ing atiné wong sing tak ajak ngomong, nanging mung pracaya yèn iki sing dadi kersané Gusti supaya tak lakoni kanggo kabecikane. Kaya wesi marang pandhe, mangkono aku nyerahake awak lan kersaku marang Gusti Allah: aku tumindak manut kersane; aku ora duwe karsa dhéwé; lan apa waé sing nyenengake Gusti, iku sing tak sampaikan.

Ing wektu sing padha, wawasan sing berkah saka Sang Seraphim sing kinurmatan pancen luar biasa. Nalika nampa layang, piyambakipun kerep ngerti isiné tanpa mbukak, lan maringi wangsulan: 'Iki sing kudu kowe ucapake saka Seraphimmu sing andhap asor', lan sapiturute. Sawisé piyambakipun séda kanthi berkah, akèh layang sing durung kabuka ditemokaké, lan wangsulané wis diwènèhaké miturut wektuné. Lumantar Roh Suci, sang sepuh sesambungan karo akèh ahli tapa brata sing durung tau dipun temoni lan manggon ewonan versta adoh saka piyambakipun. Nalika ana pikiran ing atiné George, sawijining pertapa ing Biara Zadonsk Sang Ibu Allah – apa dhèwèké kuduné ngganti panggonané menyang papan sing luwih sepi, lan ora ana siji-sijia kajaba dhèwèké dhéwé sing ngerti geger rahasia iki – dumadakan ana sawijining peziarah saka Gurun Sarov, sing dikirimaké Bapa Seraphim, teka marang dhèwèké lan kandha:

[535] Dheweke banjur dadi abbot kondhang ing Lavra Trinity-Sergius.

'Bapa Seraphim wis maringi dhawuh marang aku supaya ngandhani sampeyan: ngenes tenan, pangandikane, sawise pirang-pirang taun tapa brata, sampeyan nganti kalah karo pikiran ala nganti kepengin ninggalake sel sampeyan. Aja lunga-lunga. Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci maringi dhawuh supaya sampeyan tetep ing kene.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, wong liya kuwi nundhuk lan lunga. Nalika padha nggoleki dheweke, padha ora bisa nemokake dheweke ing biara utawa ing njaba biara.

Durung ana kabar bab Abdi Gusti Mitrofan, Uskup pisanan Voronezh, utawa bab pangagungané sing bakal teka: durung ana wahyu utawa penampakan; nanging, kanthi sawetara tembung sing ditulis kanthi tangane dhewe, Sang Mulya Seraphim ngaturake sugeng marang Yang Mulia Uskup Agung Anthony saka Voronezh amarga ditemokake relik suci Sang Pelayan Gusti Mitrofan.

Kanggo sawijining awam, A.G. Vorotilov, sang tuwa wis bola-bali ngendika manawa ana telung kekuwatan sing bakal munggah nglawan Rusia lan bakal nyiksa banget; nanging demi Ortodoksi, Gusti bakal welas asih lan ngreksa nagara iku. Ing wektu kuwi, tembung-tembung mau ora bisa dipahami; nanging kedadeyan sabanjure nerangake manawa sang tuwa nyebutake Kampanye Krimea.

Wiwit taun 1831, Seraphim wis maringi pratandha marang akèh wong yèn bakal ana pacekitan, lan miturut pitutur é, biara Sarov nyimpen roti cukup kanggo enem taun; mula ing biara ora ana pacekitan. Nalika wabah kolera pisanan kedadéyan ing Rusia, Sang Bapa Pendeta kanthi tebuka ngandhani yèn wabah kuwi ora bakal tekan Sarov utawa Diveyevo – lan ramalan mau kelakon persis kaya sing diandharake, nganti ora ana siji waé wong sing tilar donya amarga wabah kolera pisanan ing Sarov utawa Diveyevo.

Eyang bisa ndeleng jaman kepungkur lan jaman ngarep kanthi padha; mung nganggo sawetara tembung, Panjenengané nerangaké garis besar uripé wong ing mangsa ngarep, lan Panjenengané ngandika lan maringi pitutur sing katon aneh, nanging kahanan sabanjuré mbuktekaké yèn pitutur mau kebak semangat wawasan.

Saliyane karunia pangawikan ngarep, Gusti terus nampilake marang Sang Mulya Seraphim sih marang panyembuhan lara lan penyakit ing badan. Malah luwih awal, ing taun 1823, sadurunge sang sepuh pungkasan ninggalake panggonan pertapaane, salah siji pratandha pisanan lan paling nyolok saka sih mukjizat sing diparingake Gusti marang piyambakipun yaiku nyembuhake M.V. Mantorov, sawijining juragan tanah ing sacedhake saka Distrik Ardatovsky, saka lara sing wis ora bisa mari sanajan wis diobati. Nalika lara kasebut wis tekan tahap kritis nganti potongan balung malah tiba saka sikilé wong sing lara lan kabèh pangarep-arep pitulungan medis wis sirna, Mantorov, miturut saran saka sedulur lan kanca-kancané, mutusaké lelungan menyang Sarov—patang puluh vèrsta saka tanahé ing Nuch—kanggo ndeleng Bapa Seraphim, sing reputasiné amarga urip suci wis nyebar ing saindenging Rusia. Kanthi angel banget, Mantorov digawa mlebu ing serambi sel pertapa sing suci, ing kana dhèwèké wiwit nangis-nangis nyuwun kesembuhan saka sangsara sing nggegirisi. Banjur sang tuwa, kanthi welas asih sing tulus lan katresnan kaya bapak, takon marang dhèwèké apa dhèwèké pracaya marang Gusti Allah. Sawisé nampa saka wong sing nandhang sangsara iku telung kapastian sing teguh lan tulus bab iman tanpa syarat marang Gusti, bapa sing kinurmatan mau kandha marang dhèwèké kanthi alus:

'Kabungahané! Yen kowe pracaya iki, pracaya uga yèn kabèh bisa kelakon kanggo sing pracaya lumantar Gusti; mula pracaya yèn Gusti bakal nyembuhaké kowe uga, déné aku, Seraphim sing mlarat, bakal ndedonga.'

Sawisé kuwi, dhèwèké mundur menyang selé lan sawisé sawatara wektu metu manèh karo lenga suci saka lampu sing digantung ing ngarep ikon Ibuné Gusti sing Asih; dhèwèké maringi pitutur marang Mantorov supaya mbukak sikilé lan ngolesi lenga mau ing panggonan sing kena. Lan sakwise kuwi, kerak-kerak sing nutupi awaké langsung rontog, lan Mantorov mari. Tanpa pitulungan sapa-sapa, dhèwèké ninggalaké selé sang Sarov sing mujijat. Nalika Mantorov, nyadari yèn dhèwèké wis mari, kanthi kabungahan nyandhak sikilé sang sepuh, nyium lan matur nuwun, sang sepuh banjur ngangkat dhèwèké lan kandha kanthi tegas:

Apa tugasé Serafim nggawa urip lan pati, nyemplungaké menyang neraka lan nguripaké manèh? Apa sing panjenengan kandhakake, Bapa? Iki pakaryané Gusti siji, sing nepaki kersané wong-wong sing wedi marang Panjenengané lan ngrungokaké pandonga-pandongané. Panjenengané ngaturaké panuwun marang Gusti kang Maha Kuwasa lan marang Indungé sing Maha Suci.

Kanthi tembung-tembung kuwi, abdi Gusti sing andhap asor lan wicaksana ngusir Mantorov.

Ora kalah nggumunake yaiku panyembuhan sing ditindakake dening bapak suci ing taun 1827 marang sawijining wanita jenenge Alexandra, garwane pangadilan Lebedev. Luwih setaun dheweke nandhang serangan

nggegirisi sing kayane teka tanpa sebab sing cetha, disertai mual, nggrentheng untu, lan kejang saindenging awak, sawisé kuwi sing nandhang bakal pingsan total; serangan kaya ngono bola-bali saben dina. Obat-obatan sing diwènèhaké para dhokter kanggo marasaké lara sing dadi sangsara iku kabèh ora ana gunané, nanging ana siji dhokter sing wis pengalaman, taat, lan jujur, sing nresnani pasien kanthi tulus lan nyawisake kabèh perhatian, kawruh, lan katrampilané kanggo dhèwèké, pungkasane maringi pitutur supaya dhèwèké nyerah dhiri marang karsa Gusti Allah lan nyuwun pitulungan lan pangayoman marang Panjenengané, amarga ora ana manungsa sing bisa marasaké dhèwèké. Kahanan iki ndadekake kabeh wong sing cedhak karo pasien ngrasakake sedhih sing jero lan nggawe dheweke putus asa. Banjur, sawijining wengi, ana sawijining wong wadon tuwa banget sing durung tau dikenal muncul marang dheweke ing sawijining pangliyan , lan nalika pasien, amarga wedi, miwiti maca pandonga marang Salib Suci, wong wadon iku kandha marang dheweke:

'Aja wedi marang aku: aku iki manungsa kaya kowe, mung saiki aku dudu saka donya iki, nanging saka alam wong mati. Munggah saka ambenmu lan cepet-cepet menyang Biara Sarov marang Bapa Seraphim: piyambakipun ngenteni kowe sesuk lan bakal marasaké kowe.'

Wadon sing lara kuwi nglumpukaké kawani kanggo takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe, lan saka ngendi kowe teka?'

Wahyu mau mangsuli:

Aku saka komunitas Diveyevo; abbes pisanane kita Agafya.

Esuké, seduluré nggawa wong lara mau menyang Sarov; ing dalan, dhèwèké ngalami pingsan abot lan kejang-kejang. Dhèwèké tekan Sarov sawisé Liturgi sore, nalika sedulur-sedulur padha mangan, nalika Bapak sing Mulya wis mundur menyang selé lan ora nampa tamu. Nanging sadurunge wanita lara kuwi nyedhaki selé, lan durung sempat ngucapake pandonga kaya biasané, sang tuwa wis metu nyambut, nyekel tangane lan nggawa dhèwèké mlebu selé. Ing kono piyambakipun nutupi dhèwèké nganggo epitrachelion lan meneng-meneng ngucapaké pandonga marang Gusti lan Indungé Allah ingkang Paling Suci; salajengipun piyambakipun maringi banyu Epifani kanggé ngombe, maringi setitik Antidoron lan telung potong roti, lan ngendika:

'Saben dina, jupuk siji wafer karo banyu suci, lan menyang Diveevo menyang kuburan abdi Gusti Allah, Agatha; jupuk sawetawis lemah ing kana lan sujud sak isa akèh-akehé: dhèwèké (Agatha) welas asih marang kowe lan kepéngin kowe mari.'

Sawisé maringi sawetara pitutur cekak babagan pandonga, Bapa Pendeta ngutus wong wadon sing lara mau lunga kanthi tentrem; ing wektu kuwi uga, laraé langsung ilang kanthi cetha, kaya ana swara tartamtu. Sabanjuré, lara kuwi ora tau bali maneh marang dhèwèké, lan dhèwèké banjur diparingi akèh anak lanang lan wadon.

Ingjati Seraphim sing kinurmatan nindakake pirang-pirang panyembuhan marang wong sing lara abot; akèh sing kacathet, déné liyané mung kacathet ing papan atiné wong-wong sing diparingi berkah; ora ana papan sing cukup kanggo kuwi ing cathetan cekak babagan uripé wong Allah iki. Ing kabèh prastawa iki, kaya sing wis kasebut, sang sepuh biyasa ngolesi wong lara nganggo lenga saka lampu sing murub ing ngarepé ikon Ibuné Gusti Allah – *sing Asih-Asih* – ing selé; lan nalika ditakoni kenapa panjenengané nindakake kuwi, panjenengané mangsuli:

'Kita maca ing Kitab Suci yèn para rasul ngolesi lenga, lan akèh wong lara sing mari amarga kuwi. Sapa manèh sing kudu kita turuti, yèn ora para rasul?'

Lan wong lara sing diolesi déning Rama Sing Mulya mau mari.

Ing selé Seraphim, akèh lampu minyak kobong, lan akèh lilin, gedhé lan cilik, sumunar ing pirang-pirang piring bundar. Nalika salah siji pengunjung mikir menawa iki kanggo apa, sang sesepuh sing wicaksana mangsuli:

Kaya sing kowe ngerti, aku nduwé akèh wong sing setya marang aku lan sing nindakake kabecikan kanggo "anak yatim gilingan"ku (para biarawati saka Biara Seraphim-Diveyevo). Padha nggawa minyak lan lilin marang aku lan nyuwun supaya aku ndedonga kanggo wong-wong mau. Mula nalika aku maca paugeranku, aku ngélingaké wong-wong mau sapisan ing wiwitan. Lan amarga aku ora bisa mbaleni jenengé saben titik ing paugeran, aku nyawisaké lilin iki marang Gusti Allah kanggo jenengé – siji lilin kanggo saben wong; kanggo liyané, siji lilin gedhé kanggo sawatara wong – lan, yèn perlu, tanpa nyebut jeneng, aku kandha: Gusti, elinga kabèh wong mau, abdi-abdi Panjenengan; demi nyawane, kula, tiyang mlarat, sampun nyalakaken lilin lan lentera minyak punika kanggé Panjenengan. Lan supaya iki ora dianggep mung minangka ciptaan manungsa saka aku,

Seraphim sing mlarat, utawa mung semangat pribadiku sing ora ana gandhèngané karo sing ilahi, aku bakal nyitir marang sampeyan, minangka panguwat, tembung-tembung Kitab Suci Ilahi. Kitab Suci nyatakake manawa Musa krungu swara Gusti ngandika marang dheweke: **'Njaba tabiré Peti Kesaksian, ing Tenda Pertemuan**, **Harun [lan anak-anaké] kudu nyetel lampu mau ing ngarsané Gusti wiwit sonten nganti esuk saben wektu: iki paugeran langgeng tumrap turun-temurunmu'** (deleng Imamat 24:3). Iki sababé Gréja Suci Allah wis ngadopsi kabiasaan nyalakaké lampu minyak utawa lilin ing gréja-gréja suci lan ing omahé umat Kristen sing setya ing ngarepé ikon-ikon suci Gusti, Ibuné Allah, malaikat-malaikat suci, lan para wong suci sing nyenengaké Allah.

Bab sumur teologis sing banjur dikenal minangka 'Sumur Serapim', sang sepuh banjur nyritakaké:

Aku ndedonga supaya banyu ing sumur iki bisa marasake penyakit.

Lan banjur banyu saka mata air iki nduwèni sipat istimewa, luar biasa, lan marasaké, sing isih lestari nganti saiki. Banyu iki ora dadi rusak, sanajan dibiarkan pirang-pirang taun ing wadhah sing ora ditutup. Ing sembarang wektu taun, loro-lorone sing lara lan sing waras padha nyawurake banyu iki marang awaké dhéwé lan adus nganggo banyu iki, sanajan ing adhem banget, lan padha éntuk manfaat saka iku. Kanggo akèh wong sing nandhang lara ulkus sing nyeri banget, Sang Mulya Seraphim maringi pitutur supaya padha adus nganggo banyu saka mata airé – lan kabèh mari amarga kuwi. Sawetara wong mbalèkake pandelengan sawisé ngumbah nganggo banyu iki; liyané, sawisé ngombe, cepet mari saka lara ing jero awak lan tangi saka ambené sing parah, dadi waras lan seger. Ana sawijining wanita, M.V. Sipyagina, sing lara abot; dhèwèké ngrasakaké sangsara banget amarga larané lan sanadyan wis nyoba sak kuwasa, dhèwèké ora bisa mangan panganan sing wis ditemtokaké ing dina-dina puasa. Sang Seraphim sing kinurmatan maringi pitutur supaya dhèwèké ngombe banyu saka mata airé. Sawisé kuwi, tanpa upaya apa-apa saka dhèwèké, akèh empedu mili saka tenggorokane, lan dhèwèké mari. Nalika wabah kolera ing taun 1830-an, akèh wong pracaya padha nglumpuk ing sumur 'Seraphim', ana uga sing teka saka papan adoh, lan lumantar iman, padha éntuk panglipur lan panyembuhan saka banyu sing nyagekake kuwi. Contone, Kapten Teplov, sing duwé tanah ing Gubernur Yekaterinoslav, ing ngendi kolera wis wiwit nyebabake korban jiwa sing akèh, nalika ndeleng para abdi dalem padha lara bebarengan, kelingan manawa Sang Mulya Seraphim biyèn, kaya ora sengaja, wis kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe lagi kasangsaran, tindakna lan sowana marang Seraphim sing mlarat ing selé: dhèwèké bakal ndedonga kanggo kowe.'

Elingan iki nyurung dhèwèké lan garwané supaya nyuwun pitulungan marang Sang Sepuh Seraphim sanadyan piyambak, nyuwun supaya dibebasaké saka penyakit mateni kuwi. Lan ing wengi kuwi uga, ing sawijining ngimpi, Sang Sepuh muncul marang garwané Teplov lan maringi pitutur supaya menyang sumur Bogoslovsky kanggo njupuk banyu saka kana, supaya diombé lan dimandhi—kanggo dhèwèké lan garwané Teplov uga para abdi dalem. Kanthi iman sing sampurna marang kakuwatan perantaraan santo Seraphim, kulawarga Teplov mangkat menyang mata air, ngombe lan adus nganggo banyune, lan ngisi sak drum gedhe sing digawa bali menyang tanah duweke. Lan pancen, wong-wong lara ing tanah Teplov—akèh sing wis ing ambang pati—ngalami panyembuhan mujijat mung nganggo banyu sing diparingaké mau, lan wiwit kuwi ora ana siji waé sing mati amarga kolera ing tanah Teplov.

Nanging Sang Seraphim sing kinurmatan ora mung ndeleng babagan donya: misteri swarga kabuka marang piyambakipun luwih saka sapisan. Sawijining wektu, sawisé pacelathon dawa karo biksu Yohanes—sing nganggep sang sesepuh suci kanthi kapitadosan kaya bocah cilik—babagan gesangé para wali Gusti, karunia-karuniané lan janji-janji swarga, sesepuh mau bola-bali ngendika marang piyambakipun:

'Kabungahané, aku nyuwun marang kowe, entuk roh sing tentrem, banjur sewu jiwa bakal kaslametaké ing sakupengmu.'

Reverend banjur nyritakaké bab dhèwèké:

Aku wis nemokake kabungahan ing tembungé Gusti Yesus Kristus: "**Ing omahé Bapakku ana akèh panggonan**" (Yohanes 14:2). Lan aku, jiwa sengsara, mandheg ing tembung-tembung mau, lan kepengin banget ndeleng omah-omah swarga kuwi, lan ndedonga marang Gusti Yesus Kristus supaya Panjenengané paringaké aku weruh, lan Gusti ora nyingkiraké aku, jiwa sengsara, saka rahmaté. Lan mangkono aku kapendem menyang omah-omah swarga kuwi—sanadyan aku ora ngerti apa iku ing sajroning badan utawa ing njaba badan; mung Gusti

Allah sing ngerti, amarga iku ngluwihi pangerten. Bab kabungahan lan manisé swarga sing tak rasakaké ing kana—ora mungkin tak critakaké marang kowe.

Kanthi tembung-tembung iki, bapa sing kinurmatan meneng, ngadep sethithik, sirahé ngendhok, mripaté merem, lan sang tuwa kanthi alus lan meneng nggambar bunderan ing dhadhane nganggo tangan tengené sing direntangaké. Wajange ngalami owah-owahan kang nggumunake lan sumunar cahya luar biasa nganti ora mungkin dipandeng; ing pasuryane lan ing sakabehe ekspresi pasuryan kang padhang sumunar kabungahan rohani nganti kados malaikat donya, kaya lagi merenung lan ngrungokake soko kanthi emosi jero.

Setengah jam kliwat kaya ngono, sawisé kuwi Sang Pendeta ngendika:

'Ah, yen kowe ngerti, kekasihku, kabungahan lan kasugengan sing bakal nunggu wong sing bener ing swarga, mesthi kowe bakal gelem nampa sangsara ing donya iki kanthi rasa syukur. Sanajan sel iki kebak cacing, lan cacing-cacing mau nggerogoti daging kita nganti pungkasaning urip, kita isih kudu nampa kahanan kuwi kanthi sakabehing ati, salawase kita ora ngorbanake kabungahan swarga kuwi.

Pangaribawa saka sang sesepuh kang kebak sih rahmat ora mung winates ing Biara Sarov. Panjenengané nduwèni peran istimewa ing pangembangan monastik wanita lokal. Sing paling nyentuh yaiku hubungané Pendeta Seraphim karo komunitas Diveyevo, sing diadegaké watara taun 1780 déning Agafya Semenovna Melgunova, janda kolonel saka Gubernurat Vladimir. Sawisé kelangan bojone nalika isih enom, dhèwèké mutusaké nyawisaké uripé kanggo Gusti Allah lan, kanggo kuwi, ngunjungi akèh panggonan suci. Mula, nalika piyambakipun ngaso ing désa Diveyevo, watara rolas versts saka Biara Sarov, piyambakipun ndeleng Bunda Allah ing setengah turu, ingkang maringi dhawuh supados piyambakipun tetep ing panggonan menika lan ngedegaké gréja minangka pakurmatan marang Ikon Kazanipun ingkang mujijat. Sabanjure, Melgunova—sing wis nganggo jilbab kanthi jeneng Alexandra—diluwiby , lan para asket liyane, mula Konvèn Diveyevo diadegaké, sawijining konvèn sing jenengé Sang Mulya Seraphim saka Sarov ora bisa pisah. Malah pangadeg Konvèn Diveyevo dhéwé, nalika ing ranjang séda, nyerahaké kapentingan masa depan para biarawati marang Sang Mulya Seraphim, sing wektu kuwi dadi hierodeakon; lan bapak tuwa berkah Pachomius, abbot Sarov, nalika ninggalaké donya, uga nyerahaké pangopènan komunitas Diveyevo marang dhèwèké. Ingkang Kinurmatan Serafim ngopeni komunitas mau kanthi katresnan lan pangayoman bapak sing sejati. Para biarawati Diveyevo padha marani dhèwèké kanggo njaluk berkah lan pitutur ing manéka prakara kang dadi keprihatinan, lan padha nyritakaké kabutuhané. Sang sepuh banjur kanthi tliti maringi pitutur sing becik lan nyuburaké jiwa, kanthi minat gedhé marang urip lan tertibé komunitas.

Liwat pandonga Sang Sing Mulya, lan amarga kabecikan para dermawan sing nduwé iman khusus marang piyambakipun lan wis nampa panyembuhan liwat pandongané, komunitas Diveyevo saya ngrembaka kanthi signifikan, sawijining pangembangan sing dibutuhaké amarga populasiné sing saya tambah. Ing wektu sing padha, Santo Seraphim mbageake biara dadi loro bagean ing sangisoré panguwasa lan pimpinan sing padha, supaya sawatara adoh mburi pager kapisah, sel anyar karo kapel kapisah dibangun, mbentuk kaya biara cilik anyar. "Iki," pangandikane, "karepé Gusti lan Ibuné Gusti." Sang wali tumindak kaya ngono amarga panjenengané nganggep ora pantes lan ora séhat yèn para dara murni manggon bareng karo para janda sing wis sawatara wektu nglakoni urip bebojoan. Miturut dhawuh saka Indhunging Gusti Allah ingkang Maha Suci, sang sepuh milih papan kangge menika, satus sazhen saking Gréja Kazan ing Diveyevo, ing sawijining petak lemah ingkang dipun sumbang kanggé menika; salajengipun, ing lemah ingkang anyar dipun duwé, piyambakipun mbangun pabrik gilingan kanggé para biarawati Diveyevo. Mangkono, Sang Seraphim sing Kinurmatan ngedegake komunitas sing béda, sing dikenal minangka Komunitas Seraphim-Diveyevo, kapisah saka komunitas sadurungé sing diadegaké déning Agafya Semenovna Melgunova sing kasebut mau[536] .

Ing pangopènané marang para biarawati Diveyevo, utamané marang 'anak-piatu pabriké', kaya sing biasané diarani dening Sang Seraphim sing kinurmatan marang para biarawati saka komunitas anyar sing kapisah mau, panjenengané tanpa kendhat maringi panglipur marang para biarawati ing sedhih amarga urip monastik sing abot lan kebak kekurangan; panjenengané nyengkuyung para sing kendho atiné, sawatara malah kepéngin bali

[536] Ing tanggal 27 Juli 1842, ana dekrit saka Sinode Suci sing negesake Konvent Diveyevo dadi biara komunal sing ngemot loro bagean. Ing taun 1861, komunitas Diveyevo diangkat dadi biara wanita kelas telu, lan saiki dadi salah siji biara wanita paling akèh penghuni lan teratur ing Rusia, nampung nganti 1.000 utawa malah luwih biarawati.

menyang urip donya, amarga akèh sing wedi marang kasangsaran sing banget, awit biara kuwi wektu kuwi ora nduwé sumber panguripan. Nanging amarga pangaribawa sing berkah saka Sang Seraphim sing kinurmatan, biara Diveyevo wiwit narik luwih akèh biarawati sing padha ngupaya, ing sangisoré pituduh bapaké sing suci, urip pangabdian monastik sing nyenengaké Gusti Allah. Sawetara padha nyawisaké uripé marang Gusti Allah ing biara Diveyevo minangka rasa syukur amarga wis mari saka lara liwat pandonga bapaké sing suci. Liyané, lumantar pangertosané, wis kaya ditakdiraké wiwit cilik, lan sadurungé, kanthi semangat panggilan iki, nuntun supaya mlebu biara. Lan nalika para biarawati ing komunitas, amarga wedi marang masa depané merga kahanan finansial sing ora aman lan kahanan sing ora cetha, wiwit kuwatir bab iki, sang sesepuh, nalika nglipur para biarawati, kandha manawa panggonan iki wis dipilih kanggo dheweke déning Ratu Swarga piyambak, sing bakal nulungi ing kabèh bab, supaya dheweke nduwé roti lan gréja dhéwé, lan paugeran monastik bakal kaya ing Sarov, lan yèn dhèwèké, 'Seraphim sing mlarat', tansah nyungkèkké dhengkul kanggo dheweke. Para biarawati Konvèn Diveyevo manut kanthi sampurna marang Sang Mulya Seraphim. Dheweke ora nindakake apa-apa tanpa restu saka sang tuwa. Saben ana biarawati sing kepengin ninggal konvèn sawatara wektu, dheweke bakal marani Sang Mulya Seraphim kanggo njaluk restu sadurunge budhal lan nalika bali menyang konvèn.

Seraphim ninggalaké paugeran pandonga khusus kanggo para biarawati Konvent Diveyevo, kaya déné dhèwèké maringi pandhuan babagan pangopènan sakristia lan kagungan gréja, lan sapituruté. Wiwitané, para biarawati komunitas 'mill' durung nduwé gréja kapisah sing khusus, sing nyebabaké akèh kahanan ora kepénak. Nanging sawisé sang wali sing nyenengaké Gusti kanthi mujijat marasaké Mantorov sing kasebut mau, dhèwèké, minangka rasa syukur marang sang tuwa lan manut kapercayané, adol tanahé lan nyumbang kabèh bandhané kanggo mbangun gréja watu gedhé kanggo para biarawati 'mill'. Gereja iki dibangun kanthi loro altar: sing kapisan kanggo Kelahiran Kristus lan sing kapindho kanggo Kelahiran Ibune Gusti Allah, lan diresmikake ing taun 1829.

Bab pakaryan lan kriya ing jahitan, Sang Mulya Seraphim maringi paugeran supaya para suster Diveyevo mung nindakake pakaryan sing lumrah kanggo wong biasa. Nanging, sang tuwa ora maringi idin kanggo nglukis, sulaman benang sutra lan emas ( ), utawa karya liya sing mbutuhake pamikiran jero lan luwih gegandhengan karo seni lan barang mewah.

Kabeh paugeran saka sang sepuh mau dituruti kanthi ketat ing komunitas Diveyevo. Saben ana sing nyimpang biasane ngundang akibat sing ora nyenengake kanggo biara; nanging Seraphim, lumantar pandongane, nglindhungi biara saka kekurangan lan bala. Mula, Sang Bapa Pendeta netepake yèn ing Gréja Kelahiran Kristus, sing wis diadegaké déning piyambakipun—ing ngendi Mazmur kudu tansah diwaca—kudu kobong lilin kang ora bisa mati ing ngarepé ikon Sang Juruwilujeng lan lampu kang ora bisa mati ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah; lan piyambakipun nambahaké yèn, yèn paugeran iki dituruti kanthi saktenané, komunitas Diveyevo ora bakal nandhang kekurangan utawa cilaka, lan lenga sing dibutuhake kanggo iki ora bakal entek. Nanging sawijining dina, sawijining pangurus gréja, nalika kabèh wong wis lunga saka gréja, weruh yèn lenga kabèh wis kobong entèk lan lentéra mati; padahal kuwi lenga pungkasan. Banjur, éling marang wasiaté Eyang Seraphim, dhèwèké mikir yèn tembungé ora kelakon, lan mulané ramalan-ramalané liyané uga ora bisa dipercaya. Imané marang kebisaan ndeleng mburi sing diparingi marang sesepuh sing pinaringan berkah mau wiwit goyah. Nanging ujug-ujug dhèwèké krungu swara krisik, lan nalika nundhuk, dhèwèké weruh yèn lampu kuwi murub manèh lan kebak lenga, karo loro lembar dhuwit cilik ngambang ing njero. Ing kahanan bingung, dhèwèké buru-buru menyang wanita tuwa Elena Vasilyevna Mantorova, sing ngopeni dhèwèké, kanggo nyritakaké bab panglihatan sing nggumunaké kuwi. Ing dalan, dhèwèké ketemu karo sawijining petani sing maringi 300 rubel awis kanggo disaluraké, minangka minyak kanggo lampu sing tansah murub minangka pangeling-eling marang wong tuwané.

Ora mung winates ing wasiat sing diwenehake marang para biarawati Diveyevo, lan ndeleng luwih adoh tinimbang saiki, Sang Mulya Seraphim, nalika isih urip, wis nyiyapake sawijining papan kanggo mbangun katedral, dene sadurunge para biarawati mau wis nggunakake gréja paroki kanggo ndedonga.

'Kita, Ibu,' ujare dhèwèké marang salah siji biarawati sepuh ing Diveyevo, nalika nglipur, 'uga bakal nduwèni katedral dhéwé. Ing tanah kita, kita bakal nduwèni kandhang ternak dhéwé, wedhus lan sapi dhéwé. Ngapa kita, Ibu, kudu nyerah? Kita bakal nduwèni kabèh dhéwé. Para biarawati bakal ngolah tanah lan nanem pari.'

Nalika mikirake pambangunan katedral, Romo Agung milih lokasi kanggo iku ora adoh saka Gereja Kazan, ing tengah-tengah antarane biara lawas lan anyar, lan nglumpukake dhuwit kanggo tuku tanah; nanging, amarga kahanan, pambangunan gereja kasebut ditundha tanpa wates wektu.

Mangkono, Seraphim ngedegake komunitas sing béda, sing dikenal minangka Komunitas Seraphim-Diveyevo, kapisah saka sing sadurungé diadegaké déning Agafya Semenovna Melgunova sing kasebut mau. Nanging ing roh, dhèwèké ora misahaké komunitas Melgunovo saka komunitas Diveyevo, lan nganggep biarawati Alexandra (Melgunova) – sing élingané dhèwèké ngajèni banget – minangka pangadeg loro-loroné. Sang sepuh ngakoni Induning Gusti minangka pelindung komunitas anyar sing diadegaké.

'Ngertèna iki, Ibu,' pangandikane marang biarawati sepuh, 'papan iki dipilih déning Ratu Swarga piyambak kanggo kamulyaning asmané: Panjenengané bakal dadi tembok lan pangayomanmu.'

Kanthi pangopènan lan katresnan sing padha, Sang Mulya Seraphim uga ngopeni Biara Ardatovskaya[537] lan Komunitas Wanita Zelenogorsk[538] , minangka wujud panyukupan prajanji kebak sih-rahmat saka Ibune Gusti, sing ing sawijining panglihatan sing nggumunake wis maringi dhèwèké kapercayan kanggo nuntun lan ngatur telung biara wanita iki.

Ing pungkasaning uripé, Pendeta mau diparingi Gusti Allah karunia rahmat sing luar biasa éndah. Dhèwèké ora tau manèh ngunci lawang selé. Ing sesambungané karo wong liya, roh alus lan andhap asor Kristen tansah katon cetha ing dhèwèké. Obrolané, apa karo para biarawan utawa wong awam, nggumunaké kabèh wong amarga prasaja sing éndah lan ninggalaké kesan jero sing ora bisa ditolak, malah marang wong sing ora pracaya lan sing imané sithik, ngarahaké marang dalan tobat sing nylametaké. Apa wong prasaja, sarjana, utawa wong sing mecah belah, kabèh nampa panguwuh rohani lan panglipur ageng saka pacelathon karo piyambakipun. Karunia pangawikan lan mujijat saya kiyat ing sang sesepuh kang kapenuhan sih rahmat. Miturut kasaksian akèh jenderal, perwira, lan prajurit sing mèlu ing kampanye Sevastopol, wong-wong sing nampa berkah lan banyu suci saka ingkang kinurmatan minangka kado pamitan, lan sing mbaleni kanthi iman ing medan perang: 'Gusti, paringana welas asih lumantar pandonga bapak tuwa Seraphim!' —tetep aman lan ora cilaka sanajan ngadhepi bebaya sing nggegirisi lan pati sing wis mesthi. Asring banget, Sang Mulya Seraphim maringi pitutur kanggo nylametake jiwa ing babagan mangsa ngarep—mangsa ngarep sing ora bisa diduga déning manungsa biasa—lan kanthi wicaksana maca pitakon ing ati wong-wong sing njaluk pitutur sadurunge padha bisa ngucapake. Ing sawijining wektu, ana loro wanita enom sing teka marang panjenengané – siji wis yuswa luwih tuwa, sing wis kobong tresna marang Gusti wiwit isih enom lan kepéngin urip monastik, lan sijiné wanita enom sing durung tau mikir bab urip monastik. Nanging bapak sepuh suci ngandhani sing kapisan yèn dalan menyang urip monastik ora cocog kanggo dhèwèké, lan dhèwèké bakal nemokake kabagyan ing omah-omah; marang sing kapindho, dhèwèké kandha yèn dhèwèké bakal dadi biarawati, malah nyebut jeneng biara ing ngendi dhèwèké bakal nyawisake dhiri kanggo panggilané. Kaloro dara kuwi lunga saka ngarsané sang sepuh kanthi kahanan bingung lan ora seneng, nanging kedadéan mbuktèkaké yèn dhèwèké bener, lan ramalané sang sepuh sing suci kanyata kabèh. Jiwa manungsa kabuka ing ngarsane ingkang kinurmatan, kados pasuryan ing pangilon. Kanggo sawenehing tiyang ingkang amarga isin palsu ajrih marang celaan sang sepuh, piyambakipun badhe mireng pangakuan dosa, piyambakipun nyariosaken dosa-dosa mau kados-kados kedadosan ing ngarsanipun piyambak. Asring, sang wali, mung kanthi rawuhe lan tembung prasaja, nggugah wong-wong sing dosa supaya padha eling, lan padha niat mbenerake laku. Mangkono, ing sawijining dina, ana wong tani sing nyoba nembus kerumunan kanggo nyedhaki sang wali, nanging saben nyoba kaya ana sing nyurung dheweke adoh. Akhire, sang sepuh piyambak ngadhep marang dheweke lan pitakon kanthi tegas: 'Kowe arep menyang ngendi?' Kringet banter ngglimpang ing rai petani mau, lan kanthi raos andhap asor banget ing ngarsané kabèh wong sing ana, dhèwèké wiwit nangis nyesel marang kaluputané kanthi banter, utamané maling sing wis ditindakake sadurungé, amarga nyadari yèn dhèwèké ora pantes muncul ing ngarsané panutan kasucian kaya ngono.

Panyembuhan tanpa wates mili saka sang resi suci, nanging, kaya sing kadhangkala diamati, piyambakipun kanthi andhap asor mbantah manawa punika dudu kagunganipun, 'jiwa mlarat', nanging lumantar

---

[537] Ing taun 1861, komunitas Pokrovskaya Ardatskaya, sing diadegaké watara taun 1800 déning warga kutha Vasilissa Dmitreva Pakhomova, diunggahaké dadi biara kelas telu.

[538] Saiki dikenal minangka Biara Komunitas Kelas Telu Spaso-Zelenogorsk.

perantara pandonga Sang Ibu Gusti Allah lan Para Rasul Kristus. Kabeh sing ngombe utawa adus nganggo banyu saka Mata Air Seraphim, kanthi berkahé, nampa panyembuhan ajaib saka lara-larané; banyu iki entuk daya panyembuhan kaya ngono liwat pandonga Sang Seraphim sing kinurmatan. Kanggo sawijining biksu sing nandhang lumpuh total ing tangané, sang tuwa njupuk wadah banyu suci lan kandha, 'Jupuk iki lan ngombe'; biksu kuwi ngombe banyu mau lan mari.

Dheweke marasaké wong liya nganggo lenga saka lampu sing tansah murub ing selé ing ngarepé ikon Ibuné Gusti Allah. Wali sing nyenengake Gusti Allah mau nyembuhake sawijining petani sing lagi sekarat amarga kolera kanthi cara nyelehake dheweke ing ngarep ikon Ibune Gusti Allah, menehi banyu suci kanggo diombe, lan maringi pitutur supaya mlaku ngubengi biara lan, sawise mlebu katedral, ndedonga ing kono, ing ngendi, miturut ramalan sang tuwa, 'rahmaté Gusti Allah' nyembuhake wong sing lagi sekarat mau. Sanajan nalika isih urip, Sang Mulya Seraphim katon marang akèh wong ing pangimpen lan nyembuhaké saka panyakit mateni, utamané nalika wabah kolera, nalika, kanthi sih-rahmaté Gusti, ora mung individu nanging uga warga sak désa kabèh mari amarga banyu sing disucèkaké saka mata banyu Seraphim. Sing nyenengake Gusti kadhangkala marasaké wong sing kesurupan setan mung kanthi rawuhe, pratandha salib, lan pandonga. Pandonga Seraphim ing ngarsané Gusti kuwat banget nganti ana wong lara sing bisa urip manèh saka amben pati. Contone, bojone Vorotilov meh mati; bojoné, amarga nduwé iman gedhé marang sing mulya kuwi, nyuwun tulung karo nangis supaya garwané sing lara disembuhaké; nanging sang tuwa kandha yèn garwané wis ditakdiraké mati. Banjur Vorotilov, karo nangis banter, nyuwun-nyuwun ing sikilé, nyuwun supaya didoakaké supaya garwané urip lan waras manèh. Romo sing mulya nyemplung ing pandonga sing jero watara sepuluh menit, banjur mbukak mripat, mbantu Vorotilov supaya bisa tangi lan kanthi bungah kandha marang dheweke: "Nah, kabungahaning atiku, Gusti maringi garimu urip. Mlaku kanthi tentrem menyang omahmu.' Vorotilov buru-buru mulih kanthi kabungahan, ing kana dhèwèké krungu yèn garwané krasa lega pas nalika Pendeta Seraphim lagi ndedonga. Ora suwé sawisé kuwi, garwané mari kabeh.

Kanggo sawatara wong, sang tuwa maringi pratandha yèn pati bakal enggal teka, kanthi pangajab supaya padha ora mlebu ing alam langgeng tanpa panguburan Kristen; kanggo liyané, piyambakipun maringi pratandha, minangka bagean saka paukuman, paukuman saka Gusti Allah sing bakal tumeka menawa padha tetep ora tobat. Kanggo almarhum abbot Lavra Trinitas-Sergius, Archimandrit Anthony[539] , sing nalika semana dadi pambangun Biara Vysokogorsk, piyambakipun prédhiksi pindhah sing cepet lan ora disangka menyang 'Lavra agung sing dipercayakaké marang piyambakipun déning Pangayoman Ilahi'.

Nalika dhèwèké nyedhak pungkasaning urip kang abot, Sang Mulya ora mung ora ngurangi sedhihé, nanging malah nambah pakaryan lan kaelokan anyar marang sing wis ana. Ing taun-taun pungkasan uripé, sang tuwa turu lungguh ing lantai, punggungé nyandhak témbok lan sikilé direntangaké; kadhangkala piyambakipun nyandhak sirah ing watu utawi tunggul kayu, utawi nglempèk ing karung, bata, lan balok ing selé ingkang prasaja; lan nalika wayahe piyambakipun ninggal donya saya cedhak, piyambakipun sujud lan sare ngadhep ing lantai, disangga ing sikut lan nyangga sirahipun nganggo tangan. Dheweke mung mangan sapisan saben dina, ing wayah sore; sandhangane prasaja lan compang-camping. Lan nalika ana wong sugih takon kenapa dheweke nganggo sandhangan compang-camping kaya ngono, sang tuwa mangsuli:

Pangeran Joasaph nganggep jubah sing diparingake marang dhèwèké déning pertapa Barlaam luwih luhur lan luwih ajiné tinimbang jubah ungu karajan[540] .

Sang Seraphim sing kinurmatan wis mati tumrap donya, nanging ing wektu sing padha ora kendhat ndedonga kanthi katresnan tanpa wates marang Gusti Allah kanggo wong-wong sing manggon ing donya. Swarga wis dadi omah sejati. Nalika para tamu saka Kursk takon marang Seraphim apa dhèwèké nduwèni pesen kanggo disampèkaké marang seduluré, dhèwèké nunjukaké ikon Sang Juruwilujeng lan Ibuné Gusti Allah lan kandha kanthi mesem:

'Iki kulawarga kula; babagan sedulur kula sing isih urip, kula wis dadi wong mati sing isih urip.'

---

[539] Anthony, lair A. G. Medvedev, kanca lan kolaborator kondhangé Filaret, Metropolitan Moskow, lan abbot Lavra Trinitas-Sergius wiwit taun 1831 nganti 1877, kapilih dadi jabatan iki miturut panyuwunan pribadi sang wali lan, sajrone masa jabatane sing dawa minangka abbot, nggawa Lavra menyang kahanan makmur ing saben bab.

[540] Delengen Menaion-Chet'i, ing tanggal 19 November.

Ing wektu kuwi, saindenging Rusia padha ngerti lan ngajeni Sang Seraphim sing kinurmatan minangka ahli tapa lan tukang mujijat[541] . Ing sawijining wektu, ana sing nyumurupi nalika sang sepuh lagi ndedonga, dhèwèké ngambang; lan nalika saksi sing kebak wedi kuwi muni banter, sang sepuh kanthi tegas nglarang dhèwèké nyritakaké bab kuwi nganti sawisé seda, kanthi ancaman yèn lara sing wis mari amarga dhèwèké bakal bali manèh[542] .

Setahun sepuluh wulan sadurunge seda, Sang Mulya Seraphim pinaringan rawuh saka Indhungé Gusti Allah. Iki kelakon ing Dina Raya Kabar Kabungahan, 25 Maret. Rong dina sawisé kuwi, dhèwèké ngandhani marang sawijining biarawati sepuh sing taat saka Diveyevo—sing wis diparingi panglihatan éndah iki—babagan kedadeyan mau, supaya bisa nglipur dhèwèké lan para biarawati liyané ing Diveyevo ing urip biara sing kebak sedhih. Wongé Gusti ngandhani biarawati sepuh supaya aja wedi apa-apa, lan piyambakipun nyandhak sujud, ngangkat tangané marang langit. Ana swara kaya angin kenceng, banjur kidungan gréja muni.

'Delengen, Gusti Putri kita sing Mulya, sing Paling Suci, Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, rawuh marang kita!' kandha Rama Suci.

Cahya padhang sumunar ing sel, lan ambuning wangi kang éndah sumebar ing saindenging

Loro malaikat mimpin dalan, nyekel ranting kang kembangé anyar mekrok. Ing mburiné lumaku Santo Yohanes Pembaptis lan Yohanes Teolog, sang Injil, nganggo jubah putih padhang; sabanjuré rawuh Indhungé Gusti, diiringi rolas dara suci – para martir lan para wanita kinurmatan. Ratu Swarga nganggo jubah kaya sing digambar ing ikon Ibune Gusti sing Sedhih, lan sumunar kanthi cahya luar biasa lan kaendahan sing ora bisa diungkapake; ing ndhuwur jubah kuwi katon kaya epitrachelion, lan ing lengene ana gelang tangan; ing sirahé ana mahkota agung sing dhuwur, dihias kanthi mewah nganggo salib lan sumunar kanthi cahya sing nganti ora bisa dipandeng, kaya uga ora bisa dipandeng pasuryan ilahi Sang Ibuné Gusti Allah dhéwé. Para dara iku mèlu Sang Ibuné Gusti Allah kanthi pasangan-pasangan, nganggo mahkota, kanthi kamulyan lan kaendahan swarga sing ora bisa diterangaké. Sel kuwi dumadakan dadi amba lan kebak cahya kang sumunar istimewa, luwih padhang lan luwih putih tinimbang srengéngé. Sang Perawan Suci banget ngandika kanthi welas marang sang resi sing kinurmatan, kaya marang sedulur cedhak. Nanging sang wong tuwa kuwi ambruk amarga wedi; nanging Ibuné Gusti Allah maringi panglipur lan dhawuh supaya tangi. Lan para dara suci, nglipur wanita tuwa sing uripe kebak sangsara, kandha marang dheweke—kanthi nunjukaké mahkota padhangé—menawa mahkota kuwi ditampa amarga sangsara lan caci maki ing donya. Sang Putri Allah Paling Suci rembugan suwe karo Sang Sepuh Seraphim, nanging wanita tuwa kuwi ora bisa mangertèni obrolané; dhèwèké mung krungu yèn Sang Paling Suci nyuwun marang dhèwèké supaya aja ninggalaké para dara suci saka Diveyevo, lan janji bakal paring pitulungan lan perantara. Panglihatan iku rampung karo Sang Ibu Allah sing nunjukaké mahkota para dara suci, lan janji sing padha marang para dara suci lan askét liyané. Banjur, nalika ngadhep marang sesepuh suci, dhèwèké nambahaké:

'Enggal, kekasihku, kowe bakal ana bareng kita.'

Banjur Panjenengané mberkahi dhèwèké, sawisé kuwi kabèh para wali sing ana padha pamit.

Ngliwati tangga kebajikan monastik lan tumindak asketik sing saya dhuwur, Sang Mulya Seraphim pungkasane nyedhak wektu pamitan saka donya iki. Setahun sadurunge seda, piyambakipun krasa kesel banget. Ing wektu kuwi, yuswa piyambakipun sampun 72 taun. Dheweke wiwit luwih arang ngunjungi panggonane pertapa, lan sanajan ing Sarov dheweke krasa abot nampani akèh tamu. Penderitaan abot ing sikilé—sing nyeri banget amarga ibadah sing ora kendhat, amarga ngadeg ndedonga ing watu wiwit esuk banget sajrone sewu dina lan sewu bengi, lan amarga siksaan kejem saka para perampok—ora maringi pangaso nganti pungkasan uripé, lan nanah mili tanpa kendhat saka lara ing sikilé; nanging Bapa sing Mulya tetep sumringah lan kabungahan ing atiné,

---

[541] Para imam lan uskup Ortodoks sing saleh, sing misuwur amarga tumindak asketis lan urip rohani, ngajeni Sang Mulya Seraphim kanthi jero lan percaya, nulis surat marang dhèwèké kanggo njaluk pitutur. Antonius, Uskup Agung Voronezh, sing misuwur amarga uripé sing suci lan prestasi monastiké, ngajeni dhèwèké kanthi pangajab sing paling dhuwur. Sawisé seda kang berkahé wongé Gusti iki, dhèwèké kandha bab dhèwèké kaya mangkéné: 'Kita kaya lilin sepeser, déné dhèwèké kaya lilin ukuran pood, tansah murub ing ngarsané Gusti, loro-loroné lumantar uripé biyèn lan lumantar kawani saiki ing ngarsané Trinitas Paling Suci.'

[542] Kedadeyan iki disekseni dening Putri E.S.S., adhedhasar crita saka putrané sing lumpuh, sing wis mari amarga Bapa Pendeta. Nalika kuwi, bapa sepuh, nyumurupi yèn sing nandhang lara wis nyekseni kahanan iki, kanthi tegas mènèhi dhèwèké pitutur supaya meneng lan aja nganti nyritakaké nganti seda, lan dhèwèké manut.

ngrasakaké kabungahan lan kamulyan swarga sing wis disiapaké Gusti kanggo wong-wong sing tresna marang piyambakipun.

Nalika isih terus maringi panyembuhan mujijat marang akèh wong pracaya lan nyumbang kanggo perbaikan lan kaslametan akèh wong liwat karunia pandelengan adoh sing nggumunake, Sang Mulya Seraphim saiki wiwit ngandhani yèn dhèwèké bakal seda ora suwé manèh. Nalika piyambakipun paring piwulang pungkasan dhumateng tiyang sanès, piyambakipun bola-bali negesaken: 'Kita boten badhé ketemu malih'; dhumateng para biarawan sanès, saha tiyang awam, piyambakipun ngajak supados wiwit sapunika padha ngurus dhéwé kabéh prakawis lan keprihatinan ing babagan kaslametan dhiri, kanthi nyathet yèn padha boten badhé ketemu malih lan pamitan salawase, sarta nyuwun pandonga kangge piyambakipun. Ing wektu iki, sesepuh suci asring katon ing serambi cedhak selané, ing atas bier sing wis disiapaké miturut panyuwuné, ing kono dhèwèké kesasar ing pamikiran babagan urip sawisé kuburan, asring karo tangis sing pait. Dhèwèké nyritakaké iki kanthi cara samar, lan kadhangkala kanthi terang-terangan marang sawatara para biarawati Diveyevo, bola-bali kandha:

'Kuwatku saya suda; saiki uripna dhewe; aku nyerahake kowe marang Gusti lan Ibune sing Maha Suci.'

Sawetara wong nyuwun berkah marang Sang Panurut Gusti supaya bisa sowan ing Sarov sadurunge Prapta Agung sing bakal teka, nanging dhèwèké mangsuli:

'Banjur lawangku bakal ditutup; kowe ora bakal weruh aku.'

Lan saka penampilan fisiké wis cetha banget yèn uripé Sang Mulya Seraphim saya surut kanthi cepet, nanging ing roh malah luwih waspada tinimbang biyèn. Dheweke maringi pratandha marang kanca-kanca lan pangiring paling cedhak, kaya ta Bapa Hieromonk Timon sing pinaringan berkah, murid setya sing manggon ing Gurun Nadeevskaya, lan maringi dhèwèké piwulang pungkasan kanggo nylametaké jiwa.

"Tandur," pangandikane marang dheweke bola-bali, "tandur, Bapa Timon, gandum sing wis diparingake marang kowe. Tandur ing lemah subur, tandur ing wedhi, tandur ing watu, tandur ing pinggir dalan, tandur ing antaraning duri; ing endi wae tiba, bakal ngakar, thukul lan ngasilake woh, sanajan ora langsung." Lan aja ndhelikake bakat sing diparingake marang kowe ing lemah, supaya kowe ora kena paukuman saka Gustimu; nanging pasrahake marang tukang tukar dhuwit – supaya padha maringi bathi marang kowe.

Patang wulan sadurunge seda sing pinaringan berkah saka Sang Mulya Seraphim, ing Agustus 1832, Gusti Arsenius, Uskup Tambov (sabanjure dadi Metropolitan Kyiv), rawuh ngunjungi dhèwèké ing panggonan pangasingané. Sawisé ngubengi Sarov, uskup mau mriksa panggonan pangasingané Seraphim kanthi teliti, sel prasaja, lan malah mlebu ing papan cilik antarané tembok sel lan kompor, ing ngendi ahli tapa sing nyenengake Gusti asring nyawisake dhiri kanggo pakaryan pangibadah lan ing kana meh ora ana siji wong sing bisa mlebu, mung bisa ngadeg utawa sujud, amarga ora mungkin lungguh utawa nyandhak apa-apa ing kana. Ing wektu iku, bapa sepuh suci maringi Sang Keagungan kado 'saka Seraphim sing andhap asor lan wong dosa': rosari, bundel lilin lebah sing dibungkus kanvas, kendi anggur abang, lan botol lenga suci. Panjenengané, sawisé kanthi loman nampa sesajen mau, ora mangertos maknaé; nanging kedadeyan sabanjuré nuduhaké yèn rahib sing nyenengaké Gusti Allah mau wis kanthi cetha maringi pratandha yèn dhèwèké bakal seda ora suwé manèh lan wis niyataké anggur, lenga, lan lilin mau kanggo upacara pangeling-elingé, sing uga wis dhèwèké nyuwun marang Panjenengané kanthi tembung. Sabanjure, Panjenengané Arsenius nepati pangajabé sang sepuh suci kanthi tuntas, nyimpen kanvas lan rosari kanggo dhéwé, déné barang-barang liyané dipigunakaké kanggo pangeling-eling sajroning liturgi panguburan Kang Kinurmatan Seraphim.

Romo Sing Kinurmatan bola-bali ngandika marang pangreksa sel, mènèhi pratandha yèn pungkasané wis cedhak:

'Pamitku wis cedhak!'

Sawisé maringi sawetara pitutur marang salah siji sesepuh Sarov, dhèwèké nyuruh nyéépaké lilin, lan nalika wis mati, dhèwèké kandha:

'Mangkono uga aku bakal mati.'

Sedhela sadurunge seda, Sang Bapa sing kinurmatan maringi dhawuh supaya layang dikirim marang sawatara wong sing cedhak karo piyambakipun, ngajak supaya padha teka ing biarané; lan marang liyané, sing ora bisa teka pas wektuné, piyambakipun nyuwun supaya sawisé seda, padha nyaluraké pitutur kang nylametaké nyawa saka piyambakipun, kanthi panjelasan:

'Wong-wong kuwi ora bakal weruh aku dhéwé!'

Sadurunge wiwitan taun 1833, Pendeta ngukur kuburan kanggo dhèwèké ing sisih mezbah ing Katedral Dormisi. Sawijining minggu sadurunge seda, ing dina raya Kelahiran Kristus, piyambakipun rawuh ing Liturgi Ilahi, nampi Komuni Suci, lan sawisé Liturgi piyambakipun rembugan kaliyan pangripta biara, Hegumen Nifont, nyuwun supados ngopeni para sedulur—utamané ingkang enom—lan ngwasiataken supados dikubur sawisé seda ing peti mati ingkang sampun dipun sediyakaken dhéwé. Ing dina Minggu, 1 Januari 1833, sang sesepuh suci rawuh pungkasaning kaping ing Gréja Zosima lan Savvati ing pawiyatan lara, ngurmati kabèh ikon, nyalakaké lilin dhéwé, lan banjur nampa Komuni Suci manut adat Misteri Suci Kristus. Ing pungkasan Liturgi, piyambakipun pamitan kaliyan sedaya sedulur ingkang sampun ndedonga, mberkahi sedaya, nyium, lan kanthi maringi tembung panglipur ngendika:

'Kowe padha slamet, aja padha nyerah, tetep waspada; mahkotamu saiki lagi disiapake kanggo kowe.'

Banjur sang bapa sepuh suci nyembah Salib Suci lan ikon Sang Putri Allah; lan banjur, sawisé muter ngubengi altar lan maringi pangurmatan kaya lumrahé, piyambakipun ninggalake papan suci lumantar lawang lor, kados tegesé yèn lumantar siji gapura—jalane lair—manungsa mlebu ing gesang, lan lumantar gapura liyané—gapura pati—manungsa ninggalake gesang.

Ing dina sing padha, Brother Paul, sing bareng sel karo sang sepuh lan asring dadi panglayane kanthi nggawa panganan, weruh yèn sang bapa mulya wis metu telung kaping menyang kuburan sing wis disiapake kanggo dhèwèké dhéwé, ing kana dhèwèké ngentèni suwé banget, ndelok lemah. Ing sonten iku, sami biksu mau krungu sang tuwa nyanyèkaké kidung Paskah ing selé, muji Kebangkitané Kristus.

Esuké, tanggal 2 Januari, Bapa Pavel ninggalake selé jam enem esuk kanggo rawuh ing Misa awan lan nyium ambu asap lan bahan kobong ing ruang mlebu. Ing selé Seraphim, lilin tansah murub; sang tuwa ora tau matèni lilin mau, lan marang kabèh pangeling bab iki biasané dhèwèké mangsuli:

'Sajeroning aku isih urip, ora bakal ana geni; nanging nalika aku mati, pangliwatané bakal ditandhani geni.'

Lan mangkono kedadéyané.

Sawisé ngaturaké pandonga kaya biasané, Brother Pavel ngetuk lawang sang sesepuh, nanging lawangé dikunci. Banjur dhèwèké ngandhani kanca-kancané, nganggep yèn sang sesepuh wis lunga menyang panggonan pertapaané lan ana geni kobong ing selé.

Nalika lawang dipaksa mbukak saka njero, padha weruh manawa ora ana geni, nanging buku-buku sing sumebar lan macem-macem barang kanvas sing digawa akèh wong marang sing kinurmatan minangka pangibadah isih sumunar; sang tuwa dhéwé ora krungu swarane lan ora katon. Padha mateni barang-barang sing isih sumebar kobong lan nglaporake apa sing kelakon marang para biksu liyane sing rawuh ing Liturgi esuk. Akeh sedulur padha kesusu menyang selé sang tuwa. Sawisé nyalaké lilin, padha weruh Seraphim nganggo jubah putih kaya biyasané, ana ing panggonan sembahyangé, sujud ing ngarepé mimbar cilik sing ana salib tembaga ing gulu. Tangane, sing disilangan ing dhadhane minangka pratandha salib, nyandhak ing pangkur buku ing mimbar, ing buku sing digunakake kanggo nglakoni rutinitas pandonga saben dina ing ngarep ikon Ibune Gusti. Amarga padha nyangka yèn sang tuwa wis turu, para biksu banjur nyoba mbangun; nanging nyawane wis ninggalake badan donyane lan bali marang Pangripta. Mata Seraphim kèlet, nanging pasuryané sumringah lan kebak pangrasa marang Gusti lan pandonga; badané uga isih anget.

Kanthi berkah saka abbot, Hegumen Nifont, Para sedulur padha ngumbah badané sang askétis sing wis séda, ngagemaké busana biara, lan nglebokaké ing peti mati kayu oak sing wis disiapaké nalika isih urip, manut wasiaté, bebarengan karo ikon mutiara St. Sergius sing dikirimaké déning murid kesayanganné, abas Lavra Trinity-Sergius, Archimandrite Anthony.

Kabar seda sang sesepuh suci nyebar kanthi cepet lan jembar, lan sakabehe tiyang ing wewengkon Sarov padha tumuju menyang biara. Sedhih para biarawati Diveyevo saya jero, amarga dheweke wis kelangan bapak rohani lan pangreksa sing dikasihi; lan kasedhihan mau saya ora bisa dihibur amarga ora ana sing bisa nggantèkaké dhèwèké minangka pituduh rohani.

Ing wengi pangaso sing berkah saka Sang Wibawa Seraphim, Hieromonk Filaret, sing manggon ing Hermitage Glinsk ing Provinsi Kursk, nalika arep metu saka gréja sawisé Matins, narik kawigaten para sedulur marang cahya luar biasa ing langit lan kandha:

'Mangkono roh para wong sing bener mangkat menyang swarga! Saiki roh Bapa Seraphim munggah menyang swarga.'

Salawase wolu dina, jasad Sang Seraphim sing kinurmatan disimpen ing Katedral Dormisi. Kuburan wis disiapake kanggo bapak sepuh sing pinaringan berkah ing panggonan sing wis suwe dipilih déning piyambakipun. Malah sadurunge dina panguburan, biara Sarov kebak ewonan wong sing padha kumpul saka wilayah lan provinsi sakupenge . Kabeh wong padha sedhih bebarengan amarga sedaé sang sesepuh sing pinaringan berkah. Ing dina panguburan, akèh banget wong sing rawuh ing Liturgi nganti lilin-lilin sing dipasang ing sacedhaké peti mati padha mati amarga panas sing nyengat. Panguburan jasad Sang Seraphim sing kinurmatan iku dipimpin déning Abas Nifont saka Sarov, bebarengan karo akèh anggota komunitas biara; jasade dipundumun ing sisih tengen altar katedral. Sawisé kuwi, monumen wesi cor wujud makam diadegaké ing dhuwuré kuburan, kanthi prasasti: 'Panjenengané urip kanggo kamulyaning Gusti Allah suwéné 72 taun, 6 wulan, lan 12 dina'.

Lan sanadyan sawisé piyambakipun kaparingi pangaso sing suci, Sang Seraphim sing Kinurmatan terus maringi manéka panyembuhan lan mujijat marang sapa waé sing nyuwun pitulungan kanthi iman. Lan sanadyan sawisé lelampahané ing donya rampung, dhèwèké terus maringi katresnan lan pitulungan sing padha marang wong-wong, nyawiji ing kabèh sesambungané karo wong-wong mau karo kasugengan welas asih sing ora bisa diungkapaké, nyapa wong-wong mau kanthi kabecikan sing ora bisa diungkapaké minangka 'kabungahané', kaya déné dhèwèké tau nyebut kabèh wong nalika isih urip. Panjenengané asring banget rawuh marang para biksu ing Sarov lan para biarawati ing Diveyevo kanggo marasaké lan nglipur atiné.

Mangkono, ora luwih saka enem wulan sawisé pangliyané sing pinaringan berkah saka Sang Sepuh Seraphim, ana siji sedulur wadon ing Biara Diveyevo sing wiwit ngalami serangan kesurupan. Nanging sawijining wengi dhèwèké weruh, kaya ana ing pangliyan, yèn dhèwèké ana ing gréja Diveyevo, ing ngendi Sang Mulya Seraphim uga rawuh. Sang tuwa kuwi nyekel tangané wong wadon sing lara—bareng karo sedulur wadon liyané sing ana ing kono—kaya nuntun dhèwèké mlebu ing papan suci, mlaku bareng ngubengi mezbah, lan dhèwèké dumadakan krasa entheng lan waras. Sawisé tangi, dhèwèké nggawe pratandha salib lan éling manèh sakabèhé; dhèwèké tangi kanthi waras sakabèhé, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké bébas saka serangan biyèn lan nduwèni kasehatan sing sampurna.

Suster liyane ing Biara Diveyevo lara abot amarga gangguan mripat. Ing wengi sadurunge Taun Anyar 1835, dheweke ngimpi yen dheweke ana ing Gréja Ibuné Gusti Allah saka Tikhvin, lan weruh Sang Seraphim sing Kinurmatan metu saka lawang kraton nganggo jubah putih; dhèwèké maringi dheweke udhara lan maringi dhawuh supaya ngusap mripaté nganggo udhara kuwi.

Dheweke takon marang dhèwèké:

'Apa iku kowe, Rama?'

Seraphim mangsuli:

'Kowe piye, kabungahané atiku, isa ora precaya! Kowe dhéwé sing takon marang aku, nanging kowe ora precaya, sanajan aku nindakake Liturgi Ilahi ing antaramu.'

Sawisé kuwi, sang bapa tuwa dadi ora katon. Wiwit wektu kuwi, lara mripat biarawati mau mari.

Askét Rusia saka Gunung Athos, sing dikenal lan dihormati kabèh minangka 'Biksu Gunung Suci', Hieromonk Seraphim (jeneng monastiké Sergius), nyritakaké ing cathetan pribadiné kaya ing ngisor iki:

'Ing taun 1849 aku lara. Lara iku matèni; aku ora mikir bakal slamet. Ora ana ubatan sing bisa mbalèkaké kasehatanku. Aku putus asa. Mung ing sawijining sonten pungkasan taun 1850 ana wong sing ujug-ujug ngomong alus marang aku: 'Sesuk iku ulang taun seda Bapa Seraphim, Sang Tuwa Sarov; lakokna Liturgi peringatan lan upacara peringatan kanggo piyambakipun, lan piyambakipun bakal nyembuh kowe.' Iki maringi panglipur ageng marang aku. Sanadyan aku ora kenal pribadi karo Bapa Seraphim, nalika ana ing Sarov ing taun 1838 aku wis wiwit pracaya lan tresna marang piyambakipun. Rasa iki saya kuwat ing atiku nalika ing taun 1839 aku ngimpi yèn aku lagi nganakake ibadah pandonga kanggo Bapa Seraphim kanthi sakabehing atiku lan nyanyi banter: 'Reverend Bapa Seraphim, ndedonga marang Gusti Allah kanggo kita!' Nanging nalika arep maca Injil, aku ora ngerti sing endi sing kudu diwaca—apa sing saka sing Mulya utawa sing liyane. Dumadakan ana wong kandha marang aku: 'Waca ayat kaping 36 saka Injil Matius.' Krungu tembung saka swara misterius kuwi, aku tangi. Wiwit wektu kuwi nganti saiki, aku yakin tenan yèn Bapa Seraphim iku wong suci agungé Gusti Allah. Nanging aku bakal bali menyang panggonan sing wis tak tinggalaké (yaiku crita bab lara aku ing taun 1849). Sawisé ana pituduh rahasia sing nyurung aku kanggo ngeling-eling Bapa Seraphim—amarga aku dhéwé ora bisa nindakake Liturgi utawa upacara pangeling-eling kanggo piyambaké—lan sakwise aku nindakake kuwi, lara-laraku mari: aku ngrasakaké

tentrem sing luar biasa lan bébas saka sangsara amarga lara-laraku. Lan wiwit wektu kuwi nganti saiki, kanthi sih rahmaté Gusti, kula waras.

Ing taun 1858, ing dina Rebo minggu kaping lima saka Puasa Agung, biarawati Diveyevo Eudokia, bebarengan karo para biarawati liyane, lagi ngisi omah es komunal sing gedhe karo es nalika dheweke kélangan keseimbangan lan tiba tekan ngisore saka dhuwur telung sazhen. Dheweke ditarik metu, katoné wis ora ana urip; dheweke ngeluh lara banget ing sisih awak lan sirah, lan sentuhan cilik waé nyebabake dheweke pingsan suwé. Dokter sing teka nemokake kahanané kritis banget. Rong minggu sawisé kuwi, nalika dhèwèké meh ora bisa turu amarga lara, ing tengah wengi Pasca Kamis Ageng dhèwèké ketiduran sethithik, lan ing ngimpi dhèwèké weruh Sang Suci Seraphim mlebu ing selé lan kandha: 'Aku teka ngunjungi wong-wong mlaratku (amarga mangkono cara dhèwèké nyebut para biarawati Diveyevo sing dadi tanggung jawabé nalika isih urip); aku wis suwe ora teka ing kéné'Wadon sing lara kuwi kandha karo luh kang pait: 'Bapa, oh , sisihku lara banget!' Sang tuwa kuwi nyawiji telung driji ing tangan tengene, nggawe pratandha salib kaping telu ing panggonan sing tatu, lan kandha: 'Aku masang plester lan perban kanggo kowe' – sawisé kuwi dhèwèké sirna. Eudokia tangi, nanging selé kosong lan meneng, banjur dhèwèké turu manèh. Jam lima esuk dhèwèké tangi turu ing sisih sing lara, ora ngrasakaké lara manèh. Nalika kelingan marang rawuhe bapak Seraphim marang dheweke, dheweke kandha, 'suwe aku krasa kaya ana plester sing nempel ing panggonan sing memar.' Ing dina iku uga, dheweke bisa tangi saka amben tanpa pitulungan lan nyritakake marang kabeh wong bab panyembuhan mujijat sing dialami.

Sesepuh sing kinurmatan mau maringi panyembuhan marang akèh wong, maringi pitutur supaya padha ngombe banyu saka mata airé lan adus nganggo banyu kuwi. Mangkono, rong taun sawisé sesepuh mau séda, ana biarawati saka Biara Diveyevo sing nandhang demam lan meh séda, amarga tangane wis ora bisa digunakaké manèh. Mula, ing sawijining ngimpi, dhèwèké weruh Romo Agung, sing takon marang dhèwèké kenapa ora teka marang dhèwèké ing matai; lan, sawisé nyekel tangané sing lara, dhèwèké ngangkat tangané, dhawuh marang dhèwèké supaya nindakake kuwi tanpa gagal. Sawisé tangi, biarawati kuwi ngrasa yèn tangane wis mari; lan nalika para biarawati nggawa dhèwèké menyang Sarov ing Mata Air Seraphim lan nyawuraké banyu saka kono marang dhèwèké, dhèwèké mari sakabèhé.

Kapten Teplov, sing ngajeni Sang Seraphim kanthi istimewa, teka ing Sarov ing taun 1834 karo putrine umur telung taun, sing nandhang lara ing sikilé. Sawisé nganakake upacara pangeling-eling ing kuburané sang sepuh, padha nggawa bocah mau menyang Sumur Seraphim, kanthi yakin manawa Gusti bakal paring welas asih marang bocah sing lara liwat pandonga sang sepuh. Sawisé maringi bocah iku banyu saka mata banyu iki kanggo ngombe lan ngumbah sikilé, padha nggawa sawetara banyu mau bali menyang biara, kanthi niyat arep nganakake ibadah kanthi ngurmati banyu mau. Nanging, nalika mlebu biara, bocah wadon iku uwal saka cengkraman pengasuhé lan mlayu maju kaya wong sing waras, lan pancèn mari sakabèhé.

Ing taun 1856, anak lanang siji-sijine saka Wakil Gubernur Kostroma, A. A. Borzko, umur wolung taun, wiwit ngrasakake kram weteng sing banjur dadi lara abot kanthi serangan sing medeni lan nglemahake, nganti wong tuwane wiwit putus asa marang uripe. Ing wektu kuwi, S. D. Davydova, sawijining biarawati anyar ing Biara Kostroma, maringi marang ibu bocah sing lara sawijining cathetan babagan urip lan pakaryané Seraphim saka Sarov, sing banjur diwaca déning loro wong tuwané bocah mau, padha gumun marang pakaryané sih rahmaté Gusti sing kawujud ing sang wong sing kinurmatan. Ing sawijining wengi, bocah iku weruh Sang Juruwilujeng ing ngimpi, kang dikelilingi para malaikat, sing janji marang bocah lara iku bakal mari yen dheweke nindakake kaya sing diprentahake dening sesepuh sing bakal teka marang dheweke. Banjur sesepuh mau muncul marang dheweke lan, ngenalake awake dhewe minangka Seraphim, kandha:

'Yen kowe pengin mari, jupuk banyu saka sumur ing Alas Sarov sing dikenal minangka Sumur Serafim, lan sajrone telung dina, esuk lan sonten, adus sirah, dhadha, tangan lan sikil nganggo banyu iku, lan ngombe.'

Esuk-esuk, bocah mau nyritakaké impené marang wong tuwané; wong tuwané bingung carané njupuk banyu mau lan padha sedhih. Esuk sabanjuré, bocah mau nyritakaké manèh impené: Ibuné Gusti Allah, kang kaubengi malaékat, wis muncul marang dhèwèké lan kanthi tresna mènèhi pitutur supaya manut marang pangandikané sang tuwa. Ing dina iku uga, Bu Davydova sing lagi lelungan menyang Sarov bali, banjur wong tuwa iku nyuwun tulung marang dheweke supaya njupuk banyu saka sumur Seraphimov. Dheweke langsung ngirimake botol banyu mau marang wong tuwa iku. Lan nalika padha manut pitutur sang sepuh, bocah iku alon-alon mari lan pungkasané waras kabeh.

Sang Seraphim sing kinurmatan nylametake wong liya saka perampok lan maling kanthi mucizah muncul marang wong-wong mau karo ancaman. Contone, ing sawijining wektu ana peziarah sing lagi mlaku liwat alas Murom. Krungu swara jeritan lan raungan sing medeni ing panggonan sing adoh, dheweke njupuk ikon Seraphim sing digawa banjur nggawe pratandha salib marang awake dhewe lan panggonan asal swara kuwi. Ora suwe sawisé kuwi, ana loro priya sing kena pukulan parah ditemokaké ing sacedhaké; padha nyritakaké yèn para perampok kuwi pancèn arep matèni wong-wong mau nanging ujug-ujug mlayu. Para perampok mau, sing sakbanjure ditangkep lan ngakoni kesalahane ing Alas Murom, nyritakake manawa pas padha nyiapake ngetokake pukulan pungkasan marang korbane, ana sawijining biksu sing wis tuwa, rambute abu-abu lan mbungkuk, nganggo kamelauk sing kusut lan jubah putih, dumadakan mlayu metu saka alas, nunjuk nganggo driji lan njerit: 'Aku ana ing kene!' Lan ing mburine mlayu kerumunan wong sing nggawa tombak. Wong-wong mau dituduhake gambar Seraphim sing dijupuk saka pelancong, lan padha ngenali dheweke.

Garwané pedagang Shatsk, Ibu Petakovskaya, sing wis kenal karo sang sepuh nalika isih urip lan ngajeni banget marang dhèwèké, tau ngimpi yèn Sang Sepuh Seraphim rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Bengi wingi, maling mlebu ing toko anakmu, nanging aku njupuk sapu lan miwiti nyapu sakubengé toko, banjur padha lunga.'

Tenan, esuké kabèh gembok ditemokaké wis dicopot, nanging tokoé isih utuh lan ora ana sing rusak.

Ing taun 1865, ing omahé Bu Bar, sakdurungé Natal, nalika sedekah lagi diwènèhaké marang wong mlarat miturut adat, Sang Pendeta muncul kanthi wujud wong tuwa mbungkuk lan rambute abu-abu. Dhèwèké nerangaké marang wanita sing lagi mbagi sedekah yèn dhèwèké ora teka kanggo nyuwun sedekah, nanging dhèwèké perlu ketemu langsung karo sing nduwèni omah. Nalika salah siji abdi dalem bisik marang kancane yèn dhèwèké mbok menawa wong gelandangan, wong tuwa kuwi, sing janji bakal bali ora suwe nalika nyonyané wis ana, banjur pamit. Wanita sing lagi mènèhi sedekah kuwi krasa nyesel banget lan langsung mlayu metu menyang teras mburi kanggo ngoyak dhèwèké. Nanging dhèwèké wis ilang, lan kabèh kedadeyan mau disimpen rahasia supaya nyonyané ora ngerti.

Kanggo abdi sing curiga, ana wong kandha ing ngimpi:

'Kowe salah ngomong: sing teka iku dudu gelandangan, nanging sawijining sesepuh agungé Gusti.'

Esuké, Bu Bar nampa kiriman paket sing ana gambaré Sang Seraphim sing kinurmatan lagi maringi panganan marang beruang; ing gambar kuwi, wong-wong sing wis ngomong karo sang sepuh suci dina sadurungé padha ngenali dhèwèké.

Sang Seraphim sing Kinurmatan nindakake akèh pratandha mujijat lan panyembuhan liyane sawisé pangasoan sing berkah. Sajeroning pitung puluh taun sawisé dina seda Sang Seraphim sing Kinurmatan, panyembuhan kelakon tanpa kendhat kanggo sapa waé sing nyuwun marang dhèwèké kanthi pandonga lan pracaya marang perantaraane ing ngarsané Gusti. Ing taun 1891, sawijining kapel dibangun ing ndhuwur kuburané Sang Seraphim sing kinurmatan. Kanthi lumantar wektu, eling marang urip asketis sing dadi tuladha saka sang sesepuh suci lan pracaya marang kakuwatan perantaraané ora mung ora luntur, nanging malah saya kuwat lan saya mantep ing antarané umat Ortodoks saka kabèh lapisan masyarakat. Kanthi sepenuhé nuduhaké pracaya marang kasucian Sang Sepuh Seraphim, Sinode Suci bola-bali ngakoni kabutuhan kanggo njupuk langkah-langkah sing perlu tumuju pangagungan abdi Gusti iki. Ing taun 1895, Panjenengané Uskup Tambov nyerahaké marang Sinode Suci asil panaliten sing ditindakake déning komisi khusus babagan pratandha mujijat lan panyembuhan sing kelakon lumantar pandonga Bapa Seraphim, sing ing panaliten kasebut ana 94 kasus sing wis dipriksa. Sabanjure, Ingkamulyaan Uskup Tambov kaping pindho, ing wiwitan lan pungkasan taun 1897, nyerahake marang Sinode Suci kumpulan salinan pernyataan tinulis saka macem-macem wong babagan pratandha mujijat lan panyembuhan sing wis kelakon lumantar pandonga Sang Santo Seraphim. Pungkasané, tanggal 19 Juli 1902, ing dina ulang tauné Sang Sepuh Serafim, Paduka Kaisar, Paduka Kaisar Nikolas Aleksandrovich kersa kelingan tumindak bakti saka almarhum lan semangat bangsa ing ngurmati pangeling-elingipun, sarta ngandharake pangajabipun supados proses ngluhurake sesepuh ingkang kinurmatan, ingkang sampun dipun wiwiti dening Sinode Suci, kasembadan kanthi sukses. Ing wiwitan taun candhaké, 1903, Sinode Suci, kanthi yakin tenan marang kabeneran lan keasliane mujijat-mujijat sing kelakon lumantar pandonga Sang Sepuh Seraphim, mutusaké ngakoni piyambakipun ing jajaran para suci, sing dimulyakaké déning sih rahmaté Gusti Allah, lan jasadipun sing kinurmatan minangka relik suci. Miturut dhawuh saka Paduka Kaisar lan Paduka Maharani, sawijining relikwi mewah kang dilapisi pérak lan

emas dipesen kanggo paduka-paduka. Pangagungan resmi pelayané Gusti sing anyar kawangwang iku kalakon ing ngarsané Paduka Kaisar lan Paduka Maharani, anggota liya saka Kulawarga Kaisar, lan akèh wong, tanggal 19 Juli 1903, lan diiringi akèh panyembuhan, sing kelakon lumantar perantara pandonga Sang Venerable Seraphim, Pangripta Mucjizat saka Sarov.

Mugi Gusti Allah, lumantar pandonga panjenenganipun, nyelametake kita sedaya saking sedaya kasedhihan lan pitaken! Dhumateng Gusti Allah, ingkang ngedab-edabi ing para suci Panjenenganipun, kados pundi pakurmatan, kamulyan, lan pangibadah – tansah, sapunika lan salami-laminipun ngantos dumugi jamaning jaman. Amén.

Troparion, Nada 4:

Wiwit enom panjenengan tresna marang Kristus, ya Sang Sing Begja, lan kanthi semangat ngabdi mung marang Panjenengané, panjenengan makarya ing ara-ara samun kanthi pandonga lan pagaweyan tanpa kendhat; sawisé nggayuh katresnan Kristus kanthi manah sing remuk, panjenengan dados pilihan lan sing dipun tresnani déning Indhungé Gusti Allah. Mula saka iku kita padha nyuwun marang panjenengan: nyelametna kita lumantar pandonga panjenengan, Serafim, bapa kita sing kinurmatan.

Kontakion, Nada 2:

Sawise ninggalake kaendahan donya lan kabeh sing fana ing kono, ya Sang Kinurmatan, panjenengan manggon ing biara Sarov; lan ing kana, urip kaya malaikat, panjenengan dados dalan panyelamatan tumrap akèh wong: mulane, Kristus wis ngluhurake panjenengan, Bapa Seraphim, lan maringi panjenengan karunia marasake lan mujijat. Mula saka iku kita padha njerit marang panjenengan: Sugeng, Serafim, Bapa kita sing kinurmatan.

Uripé Bapa Suci Sylvester, Paus Roma

Dipepering ing tanggal 2 Januari

Santa Silvester lair ing Roma. Panjenengané dibesarké ing iman suci lan sinau ing sangisoré presbiter Quirinus, loro-loroné ing babagan élmu lan akhlak mulya. Nalika wis diwasa, dhèwèké dadi wong sing banget tresna marang wong liya lan, amarga katresnan marang Gusti Allah lan marang sesaminé, dhèwèké tansah nampani para lelungan ing omahé; sawisé ngumbah sikilé, dhèwèké maringi dhaharan, nggawé atiné tentrem. Nalika Uskup Timotius, sawijining wong suci lan pangakune Kristus[543] , rawuh ing Roma saka Antiokia kanggo mratelakake Injil babagan Karajaning Kristus, Sylvester nampani piyambak ing omahé; lan, nalika nyekseni urip suciné lan ngrungokaké piwulangé, piyambak saya mundhak ing kabecikan lan iman. Sawisé manggon ing omahé Sylvester suwéné setaun lan sawetara wulan, Timothy ngowahi akèh wong Roma saka nyembah berhala marang Gusti Allah sing sejati, amarga iku dhèwèké dipenjara déning prèfèkt kutha,[544] Tarquinius. Sawisé suwé ing sangkèp lan ing panjara, dhèwèké diwènèhi hukuman cambuk, nanging sanadyan mangkono dhèwèké tetep ora gelem nyembah arca-arca, mula dhèwèké dipenggal sirah nganggo pedhang lan séda dadi martir. Sylvester sing bejo, sawisé njupuk relik suci dhèwèké ing wayah wengi, ngubur relik mau kanthi kidungan panguburan sing pantes ing omahé dhéwé. Sabanjure, sawijining wanita saleh sing jenenge Theonia mbangun gréja kanggo ngajèni Santo Timotius nganggo biaya dhéwé, kanthi berkah saka Uskup Roma Melchiades[545] , sing mindhah relik martir suci mau menyang gréja iki. Prefekt kutha, Tarquinius, nyaur Sylvester lan nuntut harta sing ditinggalake Timotius, meksa dheweke nyembah arca-arca lan ngancem dheweke kanthi panyiksaan sing nggegirisi yen dheweke ora manut. Nanging Sylvester, sing wis weruh yen prefekt bakal mati cepet banget, kandha marang dheweke nganggo tembung saka Injil:

'Wengi iki nyawamu bakal dijupuk saka kowe' (Lukas 12:20), lan apa sing kok ancemaké marang aku ora bakal kelakon.

---

[543] Ing jaman wiwitan Gréja, istilah 'konfesor' diwènèhaké marang para Kristen sing nalika masa panganiayaan kanthi tebuka ngakoni yèn dhèwèké Kristen lan nahan siksaan, nanging slamet. Wong-wong kuwi diurmati banget ing komunitas Kristen, lan mulané diparingi hak kanggo dipersatukaké manèh karo Gréja sing wis tiba.

[544] Prefekt – panguwasa kutha.

[545] St Melchiade – Paus saka 311 nganti 314.

Amarga nesu krungu tembung mau, prefek mrentahake sang wali diiket nganggo borgol wesi lan dibuwang menyang penjara; dhèwèké banjur lungguh mangan. Nalika dhèwèké lagi dhahar, ana balung iwak sing nyangkut ing kerongkongané, sing ora bisa diangkat kanthi cara apa waé, malah nganggo pitulungan dhokter; sawisé nandhang sangsara wiwit wektu dhahar bengi nganti tengah wengi, Tarquinius séda, cocog karo ramalan sang wali, lan esuké sedulur-seduluré nggawa jasadé kanthi nangis menyang kuburan. Bab Sylvester, wong-wong sing pracaya kanthi bungah ngeteraké dhèwèké metu saka penjara, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké diurmati ora mung déning wong pracaya nanging uga déning wong sing ora pracaya; amarga akèh pejabat saka kraton prèfèktus, nalika weruh yèn ramalan Silvestr wis kelakon, padha ketakutan lan tiba ing sikilé, wedi yèn mbok menawa bakal nampa cilaka uga kaya sing wis kelakon marang majikané; dene wong liya, sing kapercaya marang mujijat kuwi, langsung mbalik marang Kristus. Sawisé sawatara wektu, Santo Sylvester ditampa dadi anggota klerus Gréja Roma lan diangkat dadi presbiter déning Paus Marcellinus[546] . Sawisé seda Paus Melchiades, dhèwèké dipilih kanthi mufakat déning kabèh dadi Paus[547] lan munggah ing tahta episkopal. Dheweke diadegake ing ngarep kabeh kaya lilin sing murub padhang ing kaki lilin, lan ngemudhi wedhusé Kristus kaya rasul anyar, nuntun menyang padang suwarga lumantar tembung lan tumindaké.

Ndeleng manawa sawatara anggota rohaniawan wis lali karo tugas pelayanané lan malah ngurusi urusan donya, dhèwèké meksa supaya padha bali ngladèni Gréja lan, ing wektu kuwi, ngetokaké prentah yèn ora ana sing wis ditahbisaké sing kena melu kegiatan dagang. Dhèwèké uga netepaké jeneng anyar kanggo dina-dina ing minggu kanggo umat Kristen ing Roma. Ing wektu kuwi, wong Romawi nyebut dina kapisan—sing saiki kita sebut Minggu—minangka Dina Sang Surya, dene dina-dina liyane dijenengi miturut Sasi, Mars, Merkurius, Zeus, Venus, lan Saturnus[548] . Amarga ngremehake jeneng-jeneng dewa pagan sing ora suci, Sylvester mrentahake supaya dina kapisan dijenengi Dina Gusti[549] , amarga ing dina iku Kebangkitan sing mulya saka Gusti kita saka pati kelakon, dene dina-dina liyane dijenengi kaya sing saiki isih dijenengi déning umat Kristen Roma[550] . Panjenengané uga paring prentah yèn wong Kristen mung kudu puasa ing Setu sing padha karo dina Kristus seda lan mudhun menyang neraka kanggo ngrusak lan nylametaké leluhur kita Adam, bebarengan karo para patriark liyané; ing kabèh Setu liyané, dhèwèké nglarang puasa[551] .

Ing wektu kuwi, ing Roma, ing guwa jero ing sangisore Batu Tarpeian[552] , ana ula gedhé sing diparingi kurban saben wulan déning wong-wong pagan kaya déné marang déwa; lan saben ula kuwi metu saka guwa, nyebar racun liwat ambegané sing mbebayani, lan akèh wong sing manggon cedhak panggonan kuwi padha mati, utamané bocah-bocah. Santa Silvester, kepéngin nylametaké wong-wong saka ula sing mbebayani lan mbalèkaké saka ateisme[553] marang Gusti Allah sing sejati, nglumpukaké umat Kristen ing kutha lan maréntahaké supaya padha puasa lan ndedonga telung dina, déné piyambakipun puasa lan ndedonga luwih saka sapa waé. Ing sawijining wengi, Santo Petrus sang Rasul maringi wahyu marang dhèwèké lan dhawuh supaya nggawa sawatara imam lan diaken bebarengan lan tanpa wedi menyang guwa panggonané ula iku. Sawisé mlebu guwa, Sylvester kudu nindakake Liturgi Ilahi, banjur mlebu ing jero guwa lan, kanthi nyebut jeneng Gusti Yesus Kristus, ngurung

---

546 St Marcellinus – Paus saka taun 296 nganti 304.

547 Ing jaman kuna, wong-wong melu milih uskup.

548 Kabeh mau iku dewa-dewa sing disembah déning wong Romawi lan dianggep dadi pelindung saben dina tartamtu.

549 Mangkono Minggu dijenengi wiwit ing Kitab Wahyu Yohanes Teolog.

550 Ing Gréja Romawi, dina-dina ing minggu wis suwe diarani *'feriae'*, yaiku dina-dina ibadah, sing miturut etimologi saka basa Latin nuduhaké kawajibané wong Kristen kanggo nyembah Gusti saben dina. Senèn iku feria kapisan, Selasa feria kapindho, lan sateruse. Setu isih njaga jenengé sing asalé saka Yahudi ing antarané umat Kristen Roma, déné Minggu dikenal kanthi jeneng kuna – *Dina Gusti* (Dominica).

551 Kajaba iku uga kasebut bab Sabat ing Kanon Para Rasul Suci (Kanon 64). Ing komentare bab aturan iki, Balsamon nyatakake manawa kita ora puasa ing dina Setu supaya ora katon niru wong Yahudi; nanging, yen puasa dilarang ing dina Setu, iki mung ateges manawa ing dina Setu ora kena nindakake pantang pangan nganti bengi, kaya adat ing Setu Agung, nanging ora ateges manawa ing saben dina Setu, kejaba Setu Agung, kudu mangan panganan sing ora kanggo puasa. Miturut Statuta Gréja, ing dina Sabat, langsung sawisé Liturgi, wong kena ngrasakaké anggur, minyak lan panganan sing diidini déning paugeran gréja, yaiku panganan sing ora kanggo puasa nalika wektu ora puasa lan panganan puasa nalika wektu puasa.

552 Batu Tarpeia iku tebing curam ing sisih kidul Bukit Kapitolin. Jenengé dijupuk saka kéné, amarga saka kéné wong Sabin mbuwang Tarpeia, putriné komandan Bukit Kapitolin, nalika padha ngrebut benteng. Dhuwuré 150 kaki saka lumahing segara.

553 Para penganut pagan nduwé akèh dewa, nanging padha ora ngerti Gusti sing sejati, mulané Santo Paulus Sang Rasul nyebut wong-wong mau 'tanpa Gusti' (Efesus 2:12).

ula iku supaya ora bakal metu manèh. Wong suci mau, miturut dhawuhe Rasul, lunga menyang guwa lan sawisé nindakake Liturgi Ilahi, mlebu ing kono; nalika nemokake sawetara lawang, dhèwèké nutup lawang-lawang mau, kandha:

'Muga-muga lawang-lawang iki ora bakal kabuka nganti dina Rawuhe Kristus kaping pindho!'

Mangkono, sawisé ngurung ula ing guwa, dhèwèké mbusak kabèh dalan metu kanggo salawas-lawase. Para wong kafir, nanging, padha mikir yèn Sylvester lan para rohaniwané bakal dipangan ula. Nanging nalika padha weruh dhèwèké metu tanpa cilaka, padha gumun; amarga ula kuwi ora metu manèh wiwit kuwi, akèh sing ngakoni kuwasa Gusti Allah sing sejati lan gabung karo wong-wong sing pracaya.

Ing wektu kuwi, Kakaisaran Romawi dipimpin déning Konstantinus Agung, sing durung dibaptis, sanadyan dhèwèké pracaya marang Kristus kanthi sakabèhé atiné. Dheweke ngetokake prentah sing nglarang sapa wae ngina Kristus utawa nganiaya wong Kristen; dheweke mrentahake supaya candhi-candhi berhala ditutup lan kurban-kurban pagan mandheg; lan dheweke mbebasake wong Kristen sing diasingake lan mbebasake wong sing dipenjara ing penjara bawah tanah. Ing wektu sing padha, sang maharaja tansah merhatosake wong-wong sing nyuwun pitulungan lan maringi kabèh panyuwunan sing adil; saka kagungané dhéwé dhèwèké maringi sedekah loman marang wong mlarat. Ing Roma lan ing saindenging kakaisaran, Konstantinus mènèhi dhawuh supaya gréja Kristen dibangun. Gereja Kristus saya tuwuh saben dina lan tambah akèh anaké, déné panyembahan berhala saya surut. Kahanan iki marakaké kabungahan marang para pracaya, sing wis akèh banget ing Roma nganti padha kepéngin ngusir saka kutha kabèh wong sing ora gelem dadi wong Kristen; Nanging Kaisar nglarang wong-wong kuwi nindakake kuwi, kanthi kandha:

'Gusti Allah kita boten kersa menawi ana tiyang sing nyembah dhumateng Panjenenganipun kanthi kapaksa; nanging Panjenenganipun remen dhumateng tiyang-tiyang sing nyedhaki kanthi sukarela lan niat becik, lan Panjenenganipun nampi kanthi kersa. Mula, mugi saben tiyang pracaya miturut karsa, kanthi kebebasan ingkang sampurna, lan mugi boten ana tiyang sing nganiaya tiyang liyan.'

Krungu tembungé sang maharaja, wong-wong padha bungah banget, amarga sang maharaja maringi idin marang saben wong kanggo urip manut imané dhéwé, kaya sing dikarepake.

Para wong pracaya padha bungah ora mung ing Roma nanging uga ing saindenging kakaisaran, amarga ing endi-endi para wong pracaya sing wis disiksa demi Kristus dibebasake saka ikatan lan penjara; para pangakune Kristus bali saka pangasingan; para wong Kristen sing ndhelik ing ara-ara gersang amarga wedi marang para penyiksa padha bali menyang omah tanpa wedi; lan panganiayaan mandheg ing endi-endi.

Nanging mungsuh kuna agama Kristen—setan, sing ora tahan ndeleng tentreming agama lan sumebaring padhanging kasucian—ngusik pikirané wong-wong Yahudi supaya padha nyuwun pitulungan marang Helena sing pantes dipuji, ibuné raja, sing wektu kuwi manggon ing tanah kelairané, Bithynia[554] .

"Putramu, sang raja, wis nindakake sing becik," ujare marang Helena, "kanthi ninggalake kaluputan lan ngrubuhake candhi-candhi berhala; 'nanging salah yèn dhèwèké wis pracaya marang Yesus lan ngajèni Panjenengané minangka Putraning Allah lan Allah sejati, padahal Panjenengané iku wong Yahudi lan dukun sihir sing ngapusi wong-wong nganggo manéka penampakan sing digawé nganggo kakuwatan magisé; Pilatus, sawisé nyiksa Panjenengané, banjur nyalib Panjenengané ing kayu salib kaya penjahat.' Mula, yaiku, Ratu, panjenengan kudu mimpin Sang Prabu metu saka ilusi iki, supaya Gusti Allah ora nesu marang piyambakipun lan supaya piyambakipun ora kena cilaka.

Sawisé krungu kuwi, Helena ngandhani anaké, Konstantinus, bab kuwi kanthi tulisan. Sawisé maca layang kuwi, dhèwèké mangsuli marang ibuné kanthi tulisan, mènèhi dhawuh yèn wong Yahudi sing wis nglaporaké bab kuwi marang ibuné kudu teka bareng ibuné menyang Roma lan ing kana mèlu lomba iman karo para uskup Kristen; Sapa waé sing menang, mula bakal dianggep nduwèni iman sing luwih bener. Nalika sang ratu ngumumaké prentah sang raja marang wong Yahudi, akèh wong Yahudi sing pinunjul langsung padha kumpul—wong-wong sing wis sinau Taurat, ngerti piwulang nabi-nabi lan filsafat Yunani, lan wis siyap kanggo debat—lan kabèh padha mangkat menyang Roma bareng Sang Ratu Helena. Antarane ana sawijining rabbi sing paling wicaksana[555] jenenge Zambri, sing ora mung wis nguwasani filsafat Yunani lan kitab-kitab Yahudi nganti

[554] Provinsi ing sisih lor-kulon Asia Cilik.

[555] Rabbi – gelar kehormatan ing Palestina, diparingake marang guru lan juru tafsir hukum Prajanjian Lawas sing pinunjul.

sampurna, nanging uga dadi dukun sihir gedhe. Para Yahudi nyandhak kabèh pangarep-arep marang dhèwèké, mikir yèn yèn dhèwèké ora bisa ngalahaké wong Kristen ing debat lisan, dhèwèké bakal nggumunaké wong-wong mau nganggo kaajaiban sihiré.

Nalika dina debat antarane wong Yahudi lan wong Kristen teka, raja lungguh ing tahta, dikelilingi kabèh dewané,[556] , lan Santo Sylvester muncul ing ngarepé karo rombongan cilik sing nyertai dhèwèké, ing antarané ana sawetara uskup sing teka ing Roma wektu kuwi. Banjur wong Yahudi mlebu, cacahé satus rong puluh priya, lan rembugan langsung diwiwiti; Ratu Helena ngrungokaké nalika lungguh ing mburi tirai, déné raja lan para mentriné mbahas apa sing diomongaké déning loro pihak. Wiwitane, wong Yahudi nuntut supaya wong Kristen ngirim rolas wong sing paling wicaksana kanggo debat karo dheweke, nanging Santo Sylvester mbantah, kandha:

'Kita ora nyandhak pangarep-arep marang akèh wong, nanging marang Gusti Allah, sing maringi kekuwatan marang kita kabèh; nyuwun pitulungan marang Panjenengané, kita kandha: "Bangun, ya Gusti Allah, lan adili prakara Panjenengan!"'[557]

'Iki tembung saka Kitab Suci kita,' sanggah wong Yahudi, 'awit nabi kita sing nulis; kowe kuduné ngucapaké tembung saka kitabmu dhéwé, dudu saka kitab kita!'

Silvester mangsuli:

'Bener menawa Kitab-Kitab Prajanjian Lawas lan ramalan para nabi sepisanan diwahyukaké marang kowé, nanging iku uga kagungan kita, amarga iku nyritakaké akèh bab Kristus, Gusti kita.' Mula, perdebatan kita kudu adhedhasar buku-buku panjenengan; amarga sanadyan buku-buku panjenengan saiki wis dadi kagungan kita, nanging buku-buku kita malah dadi manca tumrap panjenengan, lan panjenengan mesthi luwih gampang pracaya marang buku-buku panjenengan dhéwé tinimbang buku-buku kita. Mula, adhedhasar buku-buku panjenengan, kita bakal nuduhake kabeneran sing panjenengan bantah; kamenangan kaya ngono bakal luwih mulya lan cetha nalika, sawise njupuk senjata saka tangan mungsuh, kita ngalahake dheweke nganggo senjata kuwi dhéwé!'

'Tembung uskup iki,' pangandikane raja, 'adil, lan ora ana sing bisa mbantah bab iki; amarga yen saka buku-buku panjenengan dhéwé, hai wong Yahudi, wong Kristen nggawa panjenengan kesaksian babagan Kristusé, Gusti Allah, mesthi waé padha bakal unggul lan panjenengan bakal kalah déning buku-buku panjenengan dhéwé.'

Kabèh majelis muji putusan kraton iki. Banjur wong Yahudi wiwit kandha marang wong Kristen:

Gusti Allah Kang Maha Kuwasa ngendika ing Kitab Ulangan: "Delengen saiki, delengen manawa Aku iki, Aku—lan ora ana Gusti kajaba Aku" (Ulangan 32:39). Kepiye kowe bisa nyebut Yesus Gusti, sing mung manungsa lan sing wis disalibake para leluhur kita? Kepiye kowe ngenalake telung dewa: Rama, sing uga kita pracaya, lan Yesus, sing kowe sebut Putraning Allah, dene kowe nyebut dewa katelu Roh? Kanthi pracaya kaya ngono, apa kowe ora mberontak marang Pangripta kabeh sing ana, Allah sing mulang manawa ora ana dewa liya kejaba Panjenengané?

Kanggo iki, Sylvester sing kaparingan wahyu saka Gusti mangsuli:

Yen kowe mriksa Kitab Suci nganggo akalmu, tanpa prasangka utawa nesu, kowe bakal weruh manawa kita ora ngenalake apa-apa sing anyar nalika kita ngakoni Putraning Allah lan Roh Suci, amarga iku dudu tembung kita dhewe, nanging Wahyu Allah sing kapacak ing kitab-kitab para nabi Allah. Kaping pisan, nabi lan raja Daud, nalika mratelakaké pambrontakan para leluhurmu marang Juruwilamu, ngendika: 'Ngapa bangsa-bangsa nesu, lan wong-wong padha ngrancang sing sia-sia? Padha kumpul bebarengan nglawan Gusti lan Sang Mesiyane' (Mazmur 2:1–2). Mangkono, Ing kéné, kanthi nyebut Panjenengané Kristus lan Gusti, dhèwèké ora nunjukaké siji tiyang, nanging loro. Lan yèn Kristus iku Putrané Gusti Allah diwartakaké déning nabi sing padha nganggo tembung-tembung iki: *'Gusti Allah ngandika marang aku: "Kowé iku Putraku; dina iki Aku wis nglairaké kowé'"* (Mazmur 2:7). Sing siji iku Sing Nglairaké lan sing sijiné iku Sing Dilairaké!

Marang iki wong Yahudi mangsuli:

Kanthi ngomong yèn Gusti Allah nglairaké, panjenengan ngowahi sing ora bisa ngrasakaké dadi sing bisa ngrasakaké. Kepiyé Putra, sing lair ing wektu tartamtu lan nduwé anané sing winates, bisa dadi Gusti Allah?

---

[556] Synclite – pamaréntahan militèr lan sipil kang dumadi saka penasihat kraton lan para pangkat paling wigati.

[557] Ungkapan sing rada diowahi (Mazmur 34:23).

Amarga tembung *"dina iki"* nuduhaké wektu tartamtu lan ora ngidini kita ngakoni Putra minangka Gusti Allah sing langgeng.

Sylvester mangsuli:

– Kita ora ngomong yèn ing sesambungan karo Gusti ana lair sing ngalami hawa napsu; kita ngakoni yèn Dzat Ilahi iku tanpa hawa napsu lan yèn lairé Sang Putra iku kaya lairé tembung saka pamikiran. Kita ora ngenalake doktrin babagan lairé Sang Putra saka Sang Rama ing wektu tartamtu, nanging kita pracaya marang lairé kang langgeng, kang ora kagandhèng karo kahanan wektu, amarga kita mangertèni yèn Pangripta wektu iku Sang Putra bebarengan karo Sang Rama lan Sang Roh, déné Pangripta wektu dhéwé ora kagandhèng karo wektu. Ungkapan 'Aku saiki wis nglairaké Kowe' ora nyebutaké lair ilahi sing luwih luhur lan pra-langgeng, nanging nyebutaké lair sing luwih asor, sing kelakon ing wektu tartamtu lan kasampurnakaké ing daging sing dijupuk kanggo kaslametan kita[558] . Nabi mau ngerti yèn Kristus iku Gusti Allah pra-langgeng, mulané dhèwèké kandha: *'Kamarane, ya Allah, langgeng salawas-lawase'* (Mazmur 44:7). Nanging, kanthi mratelakaké Inkarnasi sing bakal kelakon ing wektu sing wis ditemtokaké, dhèwèké kandha: *'Sampeyan iku Putraku! Saiki Aku wis nglairaké Sampeyan*.' Mangkono, kanthi tembung-tembung iki: *'Sampeyan iku Putraku'*, dhèwèké ora nunjukaké lairé sing lumrah miturut wektu nanging lairé sing langgeng; déné tembung-tembung: *'Aku saiki wis nglairaké Kowe'*, Panjenengané ngrujuk marang lairé Panjenengané sing kelakon ing wektu tartamtu. Kanthi ngendika, *'Aku saiki wis nglairaké Kowe'*, nabi mau nuduhaké yèn sanadyan lairé Sang Putra, sing bakal kelakon ing wektu tartamtu sing wis ditemtokaké, Rama ngatribusi marang dhiri Panjenengané dhéwé, amarga iku kudu manut kersané. Nanging malah ungkapan kuwi, *'Aku saiki wis nglairaké Kowe'*, nunjukaké marang kaabadian panglairane Gusti Allah, ing ngendi ora ana jaman kepungkur utawa jaman ngarep, nanging mung jaman saiki. Bab Roh Suci, Daud dhéwé maringi kasaksian nganggo tembung iki: 'Kanthi sabdaé Gusti langit kabentuk, lan kabèh tentara langit kabentuk kanthi ambegané lambéné' (Mazmur 32:6). Mangkono, ing kéné dhèwèké nyebut Telung Pribadi: Gusti Allah Rama lan Sang Putra, sing diarani Sabda amarga lairé sing luhur lan ora kena sangsara, lan Roh Suci. Ing panggonan liya dhèwèké kandha: *'Aja njupuk Roh Suci Panjenengan saka aku'* (Mazmur 50:13). Lan maneh: *'Mangga pundi badhe kula lampahi saking Roh Paduka*?*'* (Mazmur 138:7)? Kanthi tembung-tembung punika, nabi kanthi cetha nunjukaken bilih wonten Roh Suci ingkang nglebeti sedaya kalayan Dhirinipun. Lan piyambakipun ugi ngendika: *'Panjenengan ngutus Roh Panjenengan, lajeng kabéh mau kabangun'* (Mazmur 103:30). Apa ora Daud sing ngucapake kabèh iki? Nanging Musa, nabi sing ndeleng Gusti, uga nyebutake tembung-tembungé Gusti iki ing Kitab Purwaning Dumadi: *'Ayo padha gawe manungsa miturut gambar Kita, miturut kawujudan Kita'* (Pur. 1:26). Marang sapa Gusti ngandika, yèn ora ana Pribadi liya karo Panjenengané? Ora ana sing bakal ngaku yèn Gusti ngendika tembung-tembung iki marang Kakuwatan Surgawi, amarga tembung *'miturut Gambar Kita'* ora ana papan kanggo pikiran kaya ngono; Gusti lan malaikat ora padha gambar lan kawujudane, kaya déné hakikat lan kakuwatane uga ora padha karo Gusti, nanging hakikat Gusti iku siji lan hakikat malaikat iku liya. Mula saka iku kita kudu nganggep manawa ana Siji liyane sing rawuh ing paguneman mau, marang Sapa Gusti ngendika tembung: *'miturut gambar Kita*'. Siji liyane iki mesthi wong sing nduwèni hakekat sing padha karo Gusti sing ngandika, lan pancèn padha persis karo Gusti ing gambar lan kawujudan. Sapa maneh iki kajaba Sang Putra, sing nduwèni hakikat siji karo Rama, padha karo Panjenengané ing kamulyan lan kakuwatan, dadi gambaré Gusti Allah sing ora owah? Dadi, apa sing anyar sing kita ajokaké nalika kita pracaya lan negesaké yèn ana Rama, Sang Putra, lan Roh Suci? Lan yen iki katon ora bisa dipercaya lan ora ana dhasar kanggo wong-wong pagan, iku ora nggumunake, amarga padha ora ngerti Kitab Suci. Nanging kenapa kowe ora pracaya marang iki, kowe sing sinau tembung-tembung para nabi suci, sing ora ana siji wae sing ora ngandhani ramalan bab kita?

Sawisé kuwi, Santo Sylvester kepéngin nerangaké luwih rinci babagan Trinitas Paling Suci, nanging sang raja, nyelakké omongané, kandha marang wong Yahudi:

'Wong Yahudi, apa tembung-tembung sing dipetik déning uskup saka Kitab Suci mau diwaca kanthi cara sing padha ing kitab-kitabmu?'

Padha mangsuli:

'Inggih, makaten.'

---

[558] Kajaba meh kabèh Bapa-Bapa Suci nggunakake ungkapan iki kanggo lairé Sang Putra Allah ing daging manungsa.

Banjur raja kandha:

'Yen mangkono, ing pasulayan babagan Trinitas Agung sing Suci iki, miturutku kowe wis kalah.'

– Ora, Gusti Raja ingkang sae, – sanggah para Yahudi, – Sylvester ora bakal bisa ngalahake kita menawa kita uga nyatakake apa ingkang arep kita aturake marang piyambakipun; lan kita saged ngendika akèh, nanging kita weruh menawa sia-sia kita mbantah kanthi temen babagan Tritunggal. Kita ora teka ing kene kanggo mbahas apa ana siji Gusti utawa telu, nanging kanggo mbantah yèn wong Nazaret iku dudu Gusti. Sanajan ana siji sing gelem ngakoni yèn ana telung Gusti, iku durung mesthi yèn kudu pracaya yèn Yesus iku Gusti. Panjenengané dudu Gusti, nanging manungsa, lair saka wong tuwa manungsa lan urip ing antarané wong-wong sing dosa, mangan lan ngombe bareng karo para panagih pajeg lan, kaya sing katulis babagan Panjenengané ing Injil, panjenengané digoda déning setan, banjur dikhianati déning sawijining murid, ditangkep, diejek, dipukul, dipaksa ngombe empedu lan cuka, dirobek sandhangané—sing dipérangaké marang para prajurit kanthi cara undian—dipasang ing kayu salib, seda lan dikubur. Kepiye bisa wong kaya ngono dianggep Gusti Allah? Mangkéné, Dhuh Prabu, sing saiki kita bantah marang wong Kristen: yèn padha ngenalaké Gusti Allah anyar iki. Mula, yèn padha duwé apa-apa sing arep diomongaké bab Panjenengané lan yèn padha duwé bukti, ayo padha critakaké marang kita!

Sawisé kuwi, Santo Sylvester wiwit ngandika:

'Kita wong Yahudi ora ngakoni telung Gusti, kaya sing panjenengan kira, nanging kita ngakoni siji Gusti, sing kita ajeni lan sembah minangka ana ing Telung Pribadi utawa Hipostasi. Sampeyan kuduné wis nimbang kabeneran tembung-tembung sing tak kutip saka buku-buku sampeyan dhéwé minangka wangsulan kanggo pitakon kapisan sing sampeyan ajokaké, lan mlebu ing perdebatan babagan kuwi; nanging amarga saiki sampeyan ora gelem mbahas iki, ayo padha rembugan babagan Gusti kita Yesus Kristus, sing pancèn sampeyan dhéwé sing kepéngin. Ayo padha miwiti karo iki. Gusti Allah, sing nglairaké kabèh mau, nalika Panjenengané nyipta manungsa lan ndeleng manungsa kuwi condhong marang saben jinis kabecikan, ora ngremehké pakaryané tangané sing bakal sirna, nanging kersa supaya Putrané, sanadyan tetep ora bisa pisah saka Panjenengané (awit Gusti ana ing endi-endi), mudhun marang kita ing bumi. Mangkono, Panjenengané mudhun lan, lair saka Perawan, tundhuk marang Hukum, *'supaya Panjenengané bisa mbebasaké wong-wong sing ana ing sangisoré Hukum'* (Gal. 4:4–5). Lan kasunyatan yèn Panjenengané bakal lair saka Perawan wis diramalaké déning nabi ilahi Yesaya kanthi tembung iki: *'Delengen, sawijining Perawan bakal ngandhut lan nglairaké Putra, lan asmané bakal dijenengi: Emmanuel'* (Yesaya 7:14). Asma iki, kaya sing kowe ngerti, nuduhaké rawuhé Gusti marang manungsa lan, nalika diterjemahaké menyang basa Yunani, tegesé 'Gusti karo kita'. Mangkono, nabi wis prédhiksi suwé yèn Gusti bakal lair saka Perawan.

Wong Yahudi mbantah:

'Ing teks Ibrani kita, Kitab Yesaya ora ngemot tembung "perawan", nanging nyebut "wanita enom"; kowe wis nyimpangaké Kitab Suci kanthi nulis tembung "perawan" ing bukumu tinimbang "wanita enom".'

Santo Silvester, uskup, mangsuli:

Yen ing kitabmu katulis "wanita enom" tinimbang "perawan", apa "wanita enom" lan "perawan" ora padha tegesé? Nalika nabi Yesaya, sing ngandika atas jenengé Gusti Allah, ngendika marang Ahas: 'Nyuwun pratandha marang Gusti Allahmu, apa ing jeroné utawa ing dhuwuré'[559] , Ahas mangsuli: 'Aku ora bakal nyuwun, lan ora bakal nguji Gusti'[560] . Banjur nabi ngendika: *'Mula saka iku Gusti piyambak bakal maringi pratandha marang kowe*.' Pratandha apa? *'Delengen, sawijining gadis bakal ngandhut ing kandhutane*.' Nanging yen kowe kandha yen nabi ora ngomong bab dara nanging bab wanita enom, lan yen wanita enom ora dadi dara[561] , mula pratandha sing dijanjekake nabi ora bisa diarani pratandha; amarga yen wanita enom sing wis omah-omah nglairake, ora ana mujijat ing kene, mung kedadeyan lumrah. Nanging, nglairaké tanpa tau sesambungan seksual karo bojone pancèn

---

[559] *Ing jeroning* jero, yaiku ing bumi utawa saka sangisore bumi; *ing jeroning dhuwur*, yaiku saka swarga.

[560] Ahaz ora pracaya marang nabi, nanging ora wani ngomong langsung; mula kanthi munafik nyebutake tembung-tembung Kitab Toret Musa minangka pembelaan, sing nglarang wong Yahudi nggodha Gusti kanthi nuntut mujijat (Kaluwihan 17).

[561] *'Wadon* enom'—tegesé, wadon enom sacara umum—'bisa waé wis omah-omah, utawa isih dadi cah wadon sing durung omah-omah,' miturut tafsir wong Yahudi. Tafsir iki salah. Tembung sing digunakake ing Kitab Suci Ibrani (alma) miturut etimologiné mung ateges cah wadon enom banget sing isih tuwuh. Luwih manèh, ing sakabèhé Prajanjian Lawas tembung iki ora tau digunakake kanggo nyebut wanita sing wis omah-omah.

mujijat; iku prastawa luar biasa sing ngluwihi 'ukum alam'. Mula, wanita enom sing kowe tulis iku sejatine Perawan, amarga Gusti wis janji lumantar dhèwèké bakal maringi pratandha—lan pratandha sing cetha yèn dhèwèké, sing durung tau kenal karo priya, bakal kanthi gaib nglairaké Putra. Lan kita ora ngrusak Kitab Suci kanthi nulis 'Perawan' tinimbang 'gadis enom'; nanging kita wis nerangake maknane kanthi tepat, supaya pratandha ilahi sing nggumunake iki, sing ngluwihi kodrat manungsa, bisa luwih cetha katon. Sapa ta ana manungsa sing tau lair tanpa biji wiji priya, kejaba Adam sing dibentuk saka lemah, lan Hawa sing diciptakaké saka igaé? Lan ngendi ana wanita sing tau nglairaké tanpa sesambungan karo priya? Mula, ora bakal ana pratandha apa-apa sing wis dijanjekake Gusti bakal diwenehake – utamane yen prawan iku ngandhut ing kandhunge ora kanthi gaib, nanging kanthi alamiah liwat sesambungan karo bojone – amarga iku mung bakal dadi prakara lumrah manungsa. Nanging amarga Sang Perawan murni ngandhut tanpa bojo lumantar Roh Suci, iki kudu dianggep minangka pratandha anyar lan mulya saka Gusti, lan Gusti saiki ana ing antarané kita, kaya sing wis dijanjekake, lair kanthi gaib saka Sang Perawan murni.'

'Nanging amarga sing lair saka Maria diarani ora Emmanuel nanging Yesus,' sanggah wong-wong Yahudi, 'apa iki ateges yèn dhèwèké dudu sing dijanjèkaké Gusti Allah liwat nabi, nanging liyané?'

Santo Sylvester mangsuli:

– Ing Kitab Suci, tumindak sawijining wong kadhangkala kasebut ing panggonané jenengé, contoné: *'Jenengé dijenengi Maher-Shalal-Hash-Baz'* (Yesaya 8:3). Yen saktenane ora ana siji wae sing tau nganggo jeneng kuwi, nanging amarga Kristus bakal ngalahake mungsuhe lan njupuk rampasané, nabi nyebutake tumindak sing bakal ditindakake tinimbang jenenge. Ing cara sing padha, nabi ngomong bab Yerusalem: 'Banjur padha bakal nyebut kowe "Kutha Kabeneran"! (Yesaya 1:26) Sanadyan ora ana siji waé sing tau nyebut kutha iku 'Kutha Kabeneran', lan kabèh wong nyebut miturut jeneng biyasané – Yerusalem – nanging amarga nalika semana Yerusalem digawé bener ing ngarsané Gusti Allah, mula diparingi jeneng 'Kutha Kabeneran' ing ramalan, adhedhasar prastawa sing kelakon there[562] . Saliyane, ana ayat-ayat ing Kitab Suci sing nyebutake sawijining prastawa tinimbang jeneng. Bab karsa Allah manggon bebarengan karo manungsa, rungokna ramalan Barukh: *'Iki Gusti kita, lan ora ana sing padha karo Panjenengané. Panjenengané wis nemokake kabèh dalan kawicaksanan lan maringi marang abdi Panjenengané Yakub lan marang Israel sing Panjenengané tresnani. Sawisé kuwi, Panjenengané rawuh ing bumi lan mlaku ing antarané manungsa'*[563] . Lan bab Panjenengané bakal digodha déning setan, Zakaria wis ngandhani: *'Lan Panjenengané nampilaké marang aku Yésus, imam agung, ngadeg ing ngarepé Malaikaté Gusti, lan Sétan ngadeg ing sisih tengené kanggo nentang Panjenengané. Lan Gusti ngendika marang Sétan: "Muga-muga Gusti nyerang kowé, Sétan; muga-muga Gusti nyerang kowé, Iblis"'*[564] . Bab panangkepané, wis diramalaké ing Kitabé Salomo: *'Wong-wong jahat padha ngrancang ing atiné: "Ayo padha nyetel jebakan kanggo wong sing bener, awit dhèwèké dadi beban kanggo kita lan nentang tumindak kita"'* (Wisdom 2:1,12). Lan yèn Dhèwèké bakal dikhianati déning muridé dhéwé wis diramalaké déning pemazmur: *'Sing mangan roti aku wis ngangkat sikilé nglawan aku'* (Mazmur 40:10). Lan babagan saksi palsu, *dhèwèké* kandha*: 'Amarga saksi palsu wis munggah nglawan aku'* (Mazmur 26:12). Bab salibé, dhèwèké kandha: *'Wong-wong wis nembus tangan lan sikilku. Kabeh balungku isa diitung'*[565] . Nabi sing padha uga maringi pratandha bab paménangan sandhangané Kristus: *'Wong-wong padha mbagi-mbagi sandhangané aku, lan ngundhuh undhian kanggo busanaku'* (Mazmur 21:19). Lan bab diwènèhi cuka sing dicampur empedu, Panjenengané kandha: *'Wong-wong padha maringi empedu dadi pangananku, lan nalika aku krasa ngelak padha maringi cuka kanggo ngombé'*[566] . Lan salajengipun, bab panguburanipun, piyambakipun mratelakaké: *'Panjenengan sampun nempatakė kula ing jurang donya ngandhap'* (Mazmur 87:7). Lan Yakub, leluhur panjenengan, kanthi Roh

---

[562] Yaiku, amarga ing kono Sang Juruwilujeng donya lair, kang déning Santo Paulus Sang Rasul diarani Raja kabeneran (Ibr. 7:2).

[563] (Barukh 3:36–38), tegesé Panjenengané tansah tumindak kanthi kawicaksanan paling luhur lan ngerti dalan paling becik sing nuntun marang tujuan.

[564] (Zakharia 3:1–2). Yesus, Imam Agung Yahudi, kang diumpatake setan ing ngarsané Gusti, dianggep déning akèh Bapa Gereja minangka pratandha sadurungé Sang Kristus, sing uga ngadhepi manéka serangan saka setan lan para abdi-abdiné.

[565] (Mazmur 21:17–18), tegesé, ing awaké Kristus nalika digantung ing salib, balungé ngrembaka nganti isa diétung.

[566] (Mazmur 68:22). *Empedu* – pait; *cuka* – asam asetat. Miturut tafsiran Theodoret sing kaberkahan, zat-zat iki ditambahake ing omben-omben supaya dadi pait lan ora nyenengake.

nyawang punika, ngendika: *'Piyambakipun sampun nundhuk; piyambakipun sampun nglempèk kados singa lan kados singa* betina'[567] .

Kanthi nyebutake pratélan-pratélan iki lan akèh pratélan liya saka para nabi suci babagan Kristus Gusti, Santo Silvester ngungguli wong Yahudi; amarga Roh Suci piyambak ngandika lumantar lambéné, dhèwèké kanthi cetha mbuktèkaké yèn Kristus iku Gusti sejati, lair saka Perawan.

Banjur wong Yahudi padha kandha:

'Ngapa Gusti Allah perlu lair ing daging manungsa? Apa Panjenengané ora bisa nylametaké umat manungsa kanthi cara liya?'

Wong suci mangsuli:

'Ora ana sing mokal tumrap Gusti Allah, nanging setan kudu dikalahake dening Sing biyen wis tau dikalahake dening setan. Manungsa iku sing tau dikalahake dening setan – manungsa sing lair ora miturut lumrahe alam, ora saka siki manungsa, nanging diciptakaké saka lemah, lan luwih manèh saka lemah sing suci lan tanpa cacad, kaya prawan, – amarga durung kena kutukan saka Gusti Allah, uga durung keno najis saka getih sedulur sing dipatèni utawa saka pangorbanan kéwan; mula durung kena cacah déning awak sing bosok, uga durung keno najis saka tumindak sing ora resik utawa ora pantes. Saka lemah kaya ngono iku dagingé diciptakaké kanggo bapak lan ibu kita sing kapisan, sing diuripaké déning ambegan Ilahi. Nanging yèn setan sing ala banget wis ngalahaké manungsa kaya ngono, mula perlu ana manungsa sing padha karo dhèwèké sing ngalahaké dhèwèké. Lan kuwi Gusti kita Yesus Kristus, lair ora miturut adat lan hukum alam, nanging saka kandhungan dara sing suci lan suci, kaya Adam metu saka lemah tanpa cacat dosa. Lan kaya Adam diuripake dening napas Ilahi, mangkono uga Panjenengané inkarnasi lumantar tumindak Roh Suci, sing mudhun marang Sang Perawan Paling Suci, lan dadi Gusti Allah sing sampurna lan manungsa sing sampurna – ing kabèh bab kajaba dosa, nduwèni loro sipat – ilahi lan manungsa – nanging ing siji pribadi; lan mulane sipat manungsane nandhang sangsara kanggo kita, dene Keilahiané tetep tanpa sangsara.

Ing babagan iki, sang wali maringi tuladha ing ngandhap iki:

'Nalika wit sing disinari srengéngé dipotong nganggo kapak, sinar srengéngé ora potong bebarengan karo wit kuwi. Mangkono uga, manungsané Kristus sing nyawiji karo Keilahian, sanadyan ngalami sangsara, sangsara kuwi ora ngaruhi Keilahian.'

Raja lan kabèh dewan nyetujoni bukti sing diajokaké Santa Sylvester lan ngumumaké yèn dhèwèké menang ing perdebatan, amarga wong Yahudi ora bisa manèh ngomong apa-apa nglawan Sylvester. Banjur ahli sihir Zamvrius kandha marang raja:

Sanadyan Sylvester ngungkuli kita nganggo tembungé, amarga pinter lan trampil ing debat, kita ora bakal mbelakangi paugeran para leluhur, lan ora bakal ngetutaké wong sing para leluhur kita, kanthi sarujuk bebarengan, wis ngukum pati. Lan amarga mung ana siji Gusti sing kita sembah, lan ora ana liyane, aku siap mbuktekake iki ora nganggo tembung kaya sing ditindakake Sylvester, nanging nganggo tumindak; cukup dhawuhna, yaiku Sang Prabu, supaya sapi jantan gedhe lan galak digawa menyang kene, lan sakwise kuwi paduka lan sedaya ingkang rawuh bakal yakin menawa ora ana Gusti kajaba Gusti kita.

Salah siji sing ana ing kono kandha:

Ana sapi kaya ngono ing kandhangku, ora adoh saka gapura kutha. Ora ana siji wae sing bisa masang sanggul marang dheweke; ora ana siji wae sing bisa nyentuh utawa ngusap dheweke nganggo tangan.'

Raja langsung mrentahake supaya sapi jantan mau digawa. Sajeroning padha ngobrol, Santo Sylvester takon marang Zamvrius:

'Kanggo apa kowe butuh sapi jantan iku, lan yen wis digawa, apa sing bakal kowe lakoni karo sapi jantan iku?'

Zamvrius mangsuli:

Aku kepengin mbuktekake kuwasa Gusti Allah kita, amarga yen aku bisikake jeneng iku ing kuping sapi jantan, sapi iku bakal langsung mati. Amarga ora ana makhluk fana sing bisa nahan jeneng Gusti Allah, lan sapa wae sing krungu jeneng iku ora bakal bisa urip. Leluhur kita, nalika sapi jantan digawa kanggo kurban, padha

[567] (Kejadian 49:9). Yakub sejatine ngomong bab putrané Yehuda, nanging kabèh sing diomongaké bab Yehuda, miturut panjelasan Bapa Gereja, uga kudu ditrapaké kanthi makna paling becik marang Gusti Yesus Kristus, sing Yehuda iku pratélané.

ngucapake jeneng iku ing kuping sapi jantan, banjur sapi mau langsung ambruk karo swara nggelegar lan ambegan pungkasan, saéngga wis siyap kanggo kurban.[568]

Sylvester mbantah:

'Nanging yen, kaya sing kowe kandha, jeneng iki matèni sapa waé sing krungu, piye kowe bisa ngerti jeneng kuwi?'

Zamvri mangsuli:

'Kowe ora kena ngerti rahasia iki, amarga kowe mungsuh kita.'

Nalika Zamvrius mangsuli kaya ngono, raja kandha marang dheweke:

Yen kowe ora kersa mbukak rahasia iki marang uskup, mbukakna marang kita, amarga iki pancen prakara kang mbingungake, kajaba yen dianggep jeneng iku bisa dipelajari kanthi maca tulisané ing panggonan liya.

Zamvrius mangsuli:

'Ora ana kulit, kertas, kayu, watu, utawa apa wae sing bisa nampung tulisan jeneng iku, amarga langsung bae sing nulis lan barang sing ditulisi iku padha sirna.'

'Coba critakna marang aku,' pangandikane raja, 'kowe piyé bisa ngerti jeneng iku? Amarga jeneng iku ora bakal bisa dingertèni kajaba dipratélakaké nganggo tembung utawa ditulis?'

– 'Kula, Paduka Raja,' wangsul Zamvrius, 'waktu pitu ora mangan, lajeng kula tuang banyu mili sing resik ing mangkok perak anyar lan kula wiwit ndedonga; lajeng, kanthi driji kang ghaib, ana tembung kang katulis ing banyu, kang mbabaraken dhumateng kula asmaning Gusti.'

Sylvester sing wicaksana banjur kandha:

'Yen pancen kowe sinau jeneng iku kaya sing kowe kandhakake, mesthi nalika kowe bisikake ing kuping wong, kowe ora krungu jeneng iku dhéwé kanthi cetha kaya wong sing kowe bisikake? Lan apa kowe ora mati dhéwé sawisé krungu jeneng iku?'

Tukang sihir mangsuli:

Aku wis ngandhani kowe manawa kowe ora pantes ngerti rahasia iki, amarga kowe mungsuh kita. Lan apa gunane tembung-tembung nalika luwih becik mbuktekake apa sing kok omongake liwat tumindakmu? Pilih salah siji saka loro prakara: utawa kowe, kanthi nyebut jeneng Nazaretmu, mateni taiku supaya kita uga pracaya marang Nazaret kuwi, utawa aku bakal mbisik jeneng Gusti kita ing kuping taiku lan mateni taiku, supaya kowe banjur kapeksa pracaya marang Gusti kita.

Kabeh sing ana ing kono, nalika krungu iki, padha nyetujoni putusané Zamvri; nanging wong Kristen wiwit ragu-ragu, sanajan uskup suci nyoba nglipur atiné.

Kral banjur kandha marang Zamvri:

'Kowe kudu nepati janjimu dhisik, amarga kowe wis janji mung nganggo siji tembung kanggo matèni sapi jantan.'

Tukang sihir mangsuli:

'Yen Panjenengan mrentahake aku nindakake iki, yaiku Sang Prabu, delengen kakuwatan Gustiku!'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké nyedhak sapi jantan kuwi—sing sanajan wong kuwat waé meh ora kuwat mimpin—lan nyantolké tali kukuh ing tanduké. Nalika dhèwèké nyedhak sapi jantan kuwi, Zamvrius bisikaké soko ing kupingé, lan sapi jantan kuwi langsung nglontaraké swara nggelegar, nggeletar kenceng, banjur ambruk mati[569] . Kabeh sing nyekseni padha gumun banget, déné wong Yahudi padha muni banter, klapaké tangané:

'Kita wis menang, kita wis menang!'

Banjur Sylvester nyuwun marang raja supaya mréntahaké kabèh wong meneng, lan nalika meneng, uskup kandha marang wong Yahudi:

'Apa ora katulis ing kitabmu dhéwé yèn Gusti Allah Kang Maha Kuwasa ngendika: *"Aku matèni lan Aku maringi urip; Aku nyerang lan Aku nyembuhaké"* (Ulangan 32:39)?'

---

[568] Iki minangka pangriptaan palsu saka Zamariah. Sapi jantan, kaya sing kasebut ing Kitab Suci (Imamat 1 lan salajengipun), disembelih déning para imam.

[569] Santa Silvester nyebutake yèn kedadeyan iki amarga pangaribawa setan, sing miturut piwulang Bapa Gereja kuna lan para guru Gereja, nggunakake kabèh cara ing jaman kuwi kanggo ngalangi tuwuhé iman Kristen.

Padha mangsuli:

'Inggih, makaten ingkang kacathet.'

Banjur Sylvester kandha:

'Yen Zamvrius matèni sapi jantan iku ing asmané Gusti, muga-muga dhèwèké uga bisa nguripaké manèh saka pati nganggo asma sing padha. Amarga Gusti iku Gusti sing nindakake kabecikan, dudu kaburukan; lan miturut hakikaté, pantes yèn Panjenengané nindakake kabecikan, déné nindakake kaburukan iku nentang hakikaté; kersané, sing tansah becik, tansah kepéngin nindakake kabecikan.' Kadhangkala Panjenengané ngukum wong nganggo wujud ala kanggo kapentingan wong liya, nanging iki dudu amarga Panjenengané kepéngin, nanging amarga Panjenengané kapaksa nindakake kuwi déning pakaryan ala kita. Mula, yèn Zamvrius gampang banget nindakake apa sing Gusti ora sarujuk miturut Sifaté, mesthi luwih gampang manèh dhèwèké nindakake apa sing wis dadi sifaté Gusti. Ayo dhèwèké mbalèkaké sapi jantan kuwi urip manèh nganggo jenengé Gusti sing padha karo sing digunakaké kanggo matèni, lan aku bakal mlebu agamane.

'Duh Sang Prabu!' bantah Zamvrius, 'Sylvester kepengin maneh nglibataké dhiri ing pasulayan basa, nanging apa gunané tembung manèh yèn pakaryan sing cetha wis rampung?'

Banjur ngadhep Sylvester, dhèwèké nerusaké:

'Yen panjenengan uga, Uskup, nduwé kuwasa, mula tindakna mujijat ing asmané Gusti Yesus panjenengan!'

'Yen panjenengan kersa,' wangsulé Santo Sylvester, 'kula badhé nampilaké kakuwatan Kristus kula kanthi nyebut asmané ingkang suci supados sapi jantan ingkang sampun panjenengan pateni wungu saking pati.'

"Kowe sombong sia-sia, Sylvester," bantah Zamvrius, "ora mungkin sapi jantan kuwi bisa urip maneh!"

Banjur raja kandha marang Zamvrius:

'Yen uskup kuwi nindakake apa sing kowe kandha ora mungkin, apa kowe bakal pracaya marang Gusti Allahé?'

Zamvrius mangsuli:

'Aku sumpah marang Panjenengan, Raja, menawa aku weruh sapi jantan kuwi urip maneh, aku bakal ngakoni yèn Kristus iku Gusti lan nampa iman Sylvester.'

Kabèh wong Yahudi padha kandha kaya ngono. Banjur uskup mau sujud, ndedonga kanthi khusyuk lan nangis marang Gusti Allah; sawisé kuwi, piyambaké munggah lan ngangkat tangané menyang langit, banjur muni banter supaya kabèh krungu:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Gusti Allah lan Gusti Allah, Panjenengan sing bisa matèni lan maringi urip, nyirnakake lan nyembuhake, kersaa, lumantar pangibahan marang Asma Panjenengan sing paling suci lan maringi urip, nguripake maneh sapi jantan sing dipatèni Zamvri lumantar pangibahan marang setan, amarga wis teka wektunipun mujijat Panjenengan kelakon kanggo kaslametan akèh wong; Rungokna aku, abdi Panjenengan, ing wayah punika, supados asma Panjenengan ingkang paling suci kinurmatan!

Sawisé pandonga, dhèwèké nyedhak sapi lan ngumandhang banter:

'Yen Yesus Kristus, kang tak wartakaké—lair saka Perawan Maria—iku Gusti sejati, muliha lan ngadeg ing sikilmu dhéwé, lan, sawisé mbuwang kasangsaranmu biyèn, dadi alus!'

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, sapi jantan iku langsung urip, munggah ing sikilé, lan meneng tentrem. Sang wali banjur mréntah supaya tali-tali sing ngiket tanduké dicopot lan kandha:

'Muliha menyang panggonanmu lan aja gawe cilaka sapa waé, nanging tentremna; iki dhawuhé Gusti Yesus Kristus, Gusti kita, marang kowe!'

Lan sapi jantan iku lunga kanthi tentrem, sanadyan sadurunge pancen galak banget. Ndeleng kahanan iki, kabeh wong padha muni bareng kaya siji swara:

'Gedhé sanget Gusti kang diwartakaké Sylvester!'

Wong-wong Yahudi, bebarengan karo Zamvrius, padha mlayu marani sang wali, nyekel sikilé sing suci, lan nyuwun supaya piyambakipun ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau lan nampa wong-wong mau mlebu ing iman Kristen. Mangkono uga, Helena sing kabegjan, ngangkat selubung sing nutupi dheweke nalika lungguh, ngrungokake debat lan nyumurupi apa sing kedadeyan, banjur metu saka kono lan tiba ing sikilé sang wali, ngakoni Kristus minangka Gusti sejati. Kabèh wong Yahudi sing ana ing kono, sing dipimpin déning

Zambrus, lan akèh wong liya sing ora kaétung padha mbalèk marang Gusti Allah sing sejati lan mlebu ing Gréja Kristus.

Sawisé kamenangan iman Kristen sing suci iki, Santo Silvester nglampahi sisa dina-dinane kanthi kerja tanpa kendhat lan ngopeni Gréja Kristus; sawisé kuwi, sawise setya ngreksa kawanan sing dipasrahaké marang dhèwèké lan sawisé tekan yuswa tuwa sing pinunjul[570] , dhèwèké mulih marang Gusti. Panjenengané tetep ing tahta uskup salami rong puluh siji taun lan sewelas sasi. Saiki, ing gesang langgeng, bebarengan karo para Malaikat, Panjenengané ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal; marang Panjenengané uga, mugi ana kamulyan saka kita salami-laminé, amin.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan muncul minangka imam ing antaraning para imam, dadi pambawa Sang Raja lan Gusti Allah, sawise dadi kanca nalika nglakoni puasa: mulane, ya Bapa, panjenengan saiki remen bebarengan karo pasukan malaikat, remen ing swarga, ya gembala mulya Sylvester, nylametake sapa wae sing ngrayakake pangeling-eling panjenengan kanthi katresnan.

Peringatan Pendeta-Martiir Suci Theogenes, Uskup Paros

Dirilis tanggal 2 Januari

Imam martir suci Theogenes iku uskup kutha Paria[571] . Dheweke dicekel ing sacedhake Licia[572] ing Phrygia[573] dening prajurit, banjur dipaksa dening tribune[574] Zalicintius mlebu dinas militer; nanging amarga dheweke nolak, dheweke digantung ing papat tiang lan dipukul kanthi kasar nganggo tongkat. Wong suci iku nahan sangsara kanthi tabah lan nalika kuwi maringi ramalan marang optio[575] lan tribune yèn betisé bakal remuk, lan marang Licinius yèn dhèwèké bakal kalah. Sawisé kuwi, Theogenes dipenjara, lan nalika ing panjara wong suci iku nolak kabèh panganan. Nalika Licinius krungu kabar iki, dhèwèké mréntah supaya Theogenes dibuwang menyang segara. Banjur sang wali, sawisé nyuwun wektu marang para algojo kanggo ndedonga, ngadeg ngadap wetan lan ngangkat tangané dhuwur-dhuwur, ndedonga telung jam. Nalika ndedonga, dhèwèké kabanjiran cahya sing luar biasa, nganti para algojo – para pelaut lan sawatara prajurit – padha mlebu agama Kristen. Mangkono martir suci Theogenes nyerahake nyawa sucine marang Gusti, klelep ing jeroning segara[576] . Sabanjure, wong Kristen njupuk maneh awaké saka banyu lan ngubur ing sacedhake tembok kutha. Akeh mujijat sing kelakon ing relik Saint Theogenes, lan wong-wong mari saka maneka rupa lara.

16 Januari

3 Januari (Gaya Lawas)

---

[570] Santa Silvester, Paus Roma, seda ing taun 335. Reliké dikubur ing dalan Saluria, ing katakomba Santa Priskila, watara siji mil saka Roma.

[571] Parius – sawijining kutha ing Hellespont (Dardanelles), ing Mysia, sawijining provinsi lor-kulon Asia Minor, antarané Lampsacus lan Cyzicus.

[572] Licinius – sawijining kaisar Romawi sing mrentah bebarengan karo Konstantinus Agung

[573] Phrygia – sawijining wewengkon ageng ing Asia Minor, sing wiwitane nyakup sakabehe bagean tengah saka separo kulon semenanjung; salajengipun, wewengkon iki banjur kalebu pesisir kidul Propontis (Segara Marmara) nganti Hellespont, sing sabanjure diklasifikasikake minangka bagean saka Mysia; mula, kutha Parion uga diklasifikasikake minangka bagean saka Phrygia ing abad kaping 4, saka taun 304 nganti 320.

[574] Tribun – panglima tertinggi pasukan provinsi.

[575] Optio iku asistené senturion; senturion iku komandan centuria, sawijining unit militer kang dumadi saka 100 prajurit.

[576] St. Theogenes, martir suci, ngalami martir watara taun 320.

Penderitaan Santo Gordius Sang Martir

Diringati tanggal 3 Januari

Gordius, sawijining martir kanggo Kristus, lair ing Kaisarea ing Kapadokia saka wong tuwa Kristen lan dibesarke ing iman Kristen Ortodoks. Nalika wis diwasa, dhèwèké dipaksa mlebu dinas militer lan diangkat dadi senturion, amarga dhèwèké ngluwihi akèh wong ing kekuwatan fisik lan keteguhan atiné.

Ing wektu kuwi, Kaisar Romawi Licinius[577] , ngeculaké kabèh nesuné marang wong Kristen lan ngangkat tangané sing ora nduwé iman marang Gréja Kristus. Préntah-préntah kaisar lan édit disebar ing kabèh pasar lan panggonan umum sing paling rame, ngandhani yèn Kristus ora kena disembah lan sapa waé sing nglanggar larangan kaisar iki bakal dipatèni. Kabeh wong digawa ngarep arca watu lan kayu kanggo nyembah karya tangan manungsa, lan sing nolak dipaksa nganggo panyiksaan. Geger meletus ing saindenging kutha; bandha wong Kristen dirampok, omahé dirusak, lan wong-wong dipukuli; wanita saleh diseret ing dalan; – ora ana welas asih marang sing enom, uga ora ana ngajeni marang sing tuwa; wong sing ora salah nandhang sangsara kaya-kaya dheweke penjahat; sel-sel penjara kebak banget; lan omah-omah sing terhormat lan sugih padha kosong; alas kebak wong sing diasingake mung amarga pracaya marang Kristus; bapak nyerahake putrane dhewe marang pati , putra nyeret bapake menyang pangadilan, sedulur lanang nesu marang sedulure, lan budhak mbrontak marang tuwane; setan nyebar ing jiwa manungsa wengi edan sing medeni, nganti siji lan sijine ora kenal, kaya ana ing pepeteng. Omah-omah pandonga dirusak déning tangan wong jahat, mezbah suci digulingaké, lan ora ana sesajen, ora ana kemenyan, uga ora ana panggonan kanggo nindakake Liturgi Ilahi: kabèh kabungkus rasa putus asa, kaya kapenuhan méga peteng; Para abdi Gusti diusir, saben pasamuwan taqwa dianakake kanthi wedi, nalika setan padha bungah, ngotori jagad raya nganggo asap lan getih kurban.

Ndeleng bencana kaya ngono, Gordius mutusaké ninggalaké kutha kanthi sukarela; sawisé mbuwang sabuk militèr[578] lan ninggalaké bandha, sedulur, kanca, abdi, kesenengan urip, lan kabèh sing digolèki wong sing tresna marang donya lan kasenengane, dhèwèké mlebu ara-ara gersang sing jero lan ora bisa dilintasi, nganggep urip bebarengan kéwan galak luwih nyenengaké tinimbang kumpul karo wong sing nyembah arca; Dheweke ngetutake tuladha nabi suci Elia, sing sawise nyekseni pangibadah marang berhala Sidon, mundur menyang Gunung Horeb, mlebu guwa, nggoleki Gusti Allah, sing dipirsani sakwates paningal manungsa bisa nyumurupi Panjenengané (2 Raja 19). Mangkono kahanane Gordius, sing mlayu saka geger kutha, saka rame pasar, saka kesombongan para pejabat, saka pangadilan para tukang fitnah—wong-wong sing adol, tuku, sumpah, goroh, lan ngina—lan sing mlayu saka dolanan lan ejekan lan saka kabungahan kutha sing ora pantes, amarga paningalane resik, nduwèni paningal sing cetha lan, luwih saka kabèh, atiné sing suci, sing bisa nyawang Gusti Allah. Dhèwèké dianggep pantes nampa wahyu ilahi lan ngerti rahasia agung *'ora saka manungsa, uga ora liwat sapa waé'* (Gal. 1:1), nanging amarga nduwèni guru agung—Roh Kasetyan (Yoh. 15:26). Saka kéné, nalika ngalihake pikirane marang urip—kawicaksanané yèn urip iku sia-sia lan cekak, kaya impen utawa bayangan—dhèwèké ngidam kanthi kabèh kekuwatan atiné kanggo manggon langgeng ing swarga lan, kaya prajurit gagah, miwiti nyiapake perjuangan lumantar puasa, jaga, pandonga, lan sinau Sabda Gusti. Dheweke ngenteni kanthi semangat banget dina nalika sak kutha bakal ngrayakake pesta dewa jahat Mars—utawa luwih tepaté, setan sing tresna marang kstrife[579] . Nalika dina iku teka, kabèh warga padha ngluber menyang sirkus kanggo nonton lomba jaran, lan saben wong padha njupuk panggonané ing tribun ndhuwur. Ora ana siji waé sing tetep ana ing kutha wektu kuwi; Antarane para pamirsa sing nyekseni lomba kuda sing cepet lan kaahlian para kusir uga ana akèh wong Kristen, sing ora pati peduli karo nyawane dhéwé lan ora wedi karo kumpul-kumpul sing ora serius kuwi. Ing dina iku, para budhak dibebasake saka pakaryané lan padha kumpul ing kono uga; bocah-bocah saka sekolah padha kesusu menyang kono, lan wong wadon sing ora sopan lan ora isin uga ana.

Mangkono kirtiman iku kebak wong tanpa cacah, padha nyawang pacuan jaran kanthi tekun. Banjur Gordius sing gagah lan luhur budi, sawisé mudhun saka gunung dhuwur mlebu ing gelanggang, ora keder karo kerumunan; dhèwèké ora mandheg mikir akèh tangan bersenjata sing nyekel dhèwèké, nanging kanthi ati sing

---

[577] Licinius – sawijining kaisar Romawi sing mrentah separo wétan Kakaisaran wiwit taun 307 nganti 321.

[578] Ciri khas wong-wong sing nyekel jabatan terhormat ing tentara yaiku sabuk khusus sing digantungaké pedhang.

[579] Mars, dewa perang Romawi, diurmati minangka salah siji dewa paling wigati ing agama nagara Romawi.

teges lan semangat sing tanpa wedi, nyusup ing antarané wong-wong sing lungguh ing gelanggang, njupuk panggonan ing tengah, kanthi mangkono negesaké tembung Kitab Suci: *'Wong sing bener atiné wani kaya singa'* (Amsal 28:1)[580] . Nanging durung wareg mung kuwi, sawisé ngadeg kanthi wani ing papan amba ing sirkus, dhèwèké ngumandhang banter, kaya para rasul, tembungé nabi Yesaya: *'Wong-wong sing ora ngupaya Aku wis nemokake Aku*' (Yesaya 65:1), kanthi cetha nuduhake marang wong-wong mau yèn dhèwèké ora digawa mrana amarga kapeksa, nanging kanthi sukarela nyawisake dhèwèké dhéwé kanggo mati syahid minangka tiruan marang Gusti Kristus, sing Panjenengané nyerahake dhèwèké dhéwé ing tangan wong-wong Yahudi sing ngupaya Panjenengané ing pepeteng bengi. Nalika wong-wong ing sirkus padha nyadari sapa sing ana ing ngarepe, langsung muni sorak-sorai: para pracaya padha tepuk tangan kanthi kabungahan, dene wong-wong sing ora pracaya padha njerit marang hakim supaya mréntahake paukuman pati marang Gordius. Kabeh kebak sorak-sorai lan kekacauan; padha ora merhatiin jaran-jaran maneh, ora merhatiin para kusir maneh; swara gemerincing gerbong ngisi udara tanpa guna: ora ana sing kepengin ndeleng kajaba Gordius, ora ana sing kepengin krungu kajaba tembung-tembunge Gordius. Kabèh sirkuh kebak rame-rame sing nyebar ing udara kaya angin, nganti mbanjiri swara kuda. Nalika juru pangumum mènèhi pratandha meneng, trompèt meneng, suling mandheg, lan piranti musik meneng: kabèh wong mung ndelok Gordius, kabèh wong mung ngrungokaké dhèwèké. Ing kono ing sirkus ana panguwasa kutha, sing ngawasi tertib lomba lan maringi hadiah marang para peserta. Wali kuwi langsung digawa ngadhep dhèwèké, lan pitakon ing ngisor iki diajokaké marang dhèwèké:

'Sapa dhèwèké, lan saka ngendi asalé? Saka kulawarga lan keturunan apa dhèwèké?'

Banjur Gordius nyritakake kabèh marang wong-wong mau bab dhèwèké – pangkat apa sing tau diduwèni, kenapa dhèwèké ninggalaké pangabdian lan mundur menyang ara-ara gersang, lan kenapa dhèwèké bali.

'Aku wis bali,' pangandikane Gordius, 'kanggo mbuktèkaké kanthi tumindakku dhéwé yèn aku nglirwakaké dhawuhmu lan ngakoni Yesus Kristus, pangarep-arep lan pangreksaku. Sawise krungu yèn kowe ngluwihi akèh wong ing kasangsaranmu, aku kanthi sengaja milih dina iki minangka wektu sing pas kanggo nepaki niyat lan nadhamu.'

Krungu tembung-tembung kuwi, nesune gubernur kobong kaya geni, banjur kabèh murkané diarahaké marang Santo Gordius.

"Timbalana para algojo marang aku!" ujare. "Endi cambuké? Endi bal timbal? Endi rodha? Pasangna dhèwèké ing rodha lan sobek-sobeka awaké[581] ; gantungna dhèwèké ing wit, metuake piranti paukuman; lemparna dhèwèké marang kéwan galak, potong nganggo pedhang lan buwang menyang jurang." Nanging, sanadyan kabèh kuwi durung cukup kanggo wong jahat iki, sing pantes mati ora mung sapisan, nanging kaping pirang-pirang.

Banjur Santo Gordius kandha:

'Satemene, aku bakal nindakake cilaka gedhe marang awakku dhewe yen aku ora gelem mati kanggo Kristus!'

Tembung-tembung kuwi ndadekake gubernur tambah nesu, nambah kaegagahan alamiahé. Nanging saya kejem dhèwèké, saya gagah Pahlawan Gordius katon ing sangsara. Ora ana siksaan, ora ana piranti matèni sing bisa ngowahi tekade. Nggunggahaké pandangane marang langit, dhèwèké nyanyèkaké ayat saka mazmur: *'Gusti ana ing sisihku; aku ora bakal wedi: apa sing bisa ditindakake manungsa marang aku?'* (Mazmur 117:6) lan manèh: *'Aku ora bakal wedi marang sing ala, awit Panjenengan ana ing sisihku'* (Mazmur 22:4); lan pangandika liya kaya mangkono, sing wis sinau saka Kitab Suci, Gordius nyanyikake, nggugah semangat lan kasabaran. Dheweke adoh banget saka rasa wedi nganti dheweke dhewe njaluk supaya siksaan ditimpakake marang dheweke.

'Ngapa,' ujare, 'kowe padha nundha-nundha? Ngapa kowe padha ngadeg kono? Potong-potong awakku lan sobek-sobek; siksa aku sak karepmu. Aja nganti kowe mbusak pangarep-arepku nampa berkah sing wis dijanjekake marang aku: luwih kowe nambah sangsaraku, luwih gedhe ganjaran sing bakal tak tampa saka Gustiku.' Sedhih ing gesang donya iki nggawa kabungahan langgeng, lan kita, tinimbang tatu sing kowe wenehake marang awak kita, bakal nampa busana putih ing dina kebangkitan umum; kanggo nista, kita bakal diparingi mahkota swarga. Tinimbang paukuman bebarengan karo wong jahat, kita bakal diparingi manggon bebarengan karo Malaikat.

---

[580] Kanthi tembung liya, wong sing bener ora wedi apa-apa, kaya singa.

[581] Piranti panyiksaan sing digunakaké marang umat Kristen wiwitan.

Amarga nesu lan panyiksaané ora bisa mbalèkaké Santo Gordius saka iman suci, gubernur jahat mau banjur miwiti nggodha dhèwèké nganggo pujian: amarga kuwi kabiasaané setan—dhèwèké medeni wong kang wedi, déné ngempalké wong kang teguh imané nganggo pujian lan nggawe padha kendho. Mula, sang penyiksa wiwit maringi sang wali pirang-pirang peparing lan njanjèkaké ganjaran sing luwih ageng atas jenengé raja.

"Raja," ujare, "bakal maringi kowe pangkat dhuwur ing tentara, tanah ageng, bandha lan kamulyan, lan apa wae sing kowe kepengin."

Nanging sang wali, krungu janji-janjiné, ngguyu marang kabodhoané lan kandha:

'Apa kowe pancen bisa maringi aku apa waé sing luwih becik tinimbang Karajan Swarga?'

Banjur gubernur jahat kuwi, kanthi nesu narik pedhangé lan mréntahaké supaya algojo diparingi kabar, ngukum Santo Gordius supaya dipenggal sirahé. Sadurungé paukuman kuwi dilakokaké ing ngarepé akèh wong, Gordius dikelilingi déning wong-wong sing padha kenal; padha nyawiji lan maringi ciuman pamitan. Kanthi luh ing mripat, padha nyuwun supaya dhèwèké aja nyerah marang pati, aja ngorbanaké uripé ing puncak umuré, lan aja ninggalaké srengéngé iki sing dadi kabungahan kabèh. Padha nyaranaké supaya dhèwèké murtad saka Kristus, sanajan mung nganggo tembung, lan kandha:

'Kanthi siji tembung kowe bisa nylametake awakmu saka pati; tolak Kristus nganggo lambemu; nanging pracaya marang Panjenengané ing atimu manut kersamu, awit Gusti ora mirsani ilat nanging pikirané wong sing ngomong. Yen kowe nindakake iki, kowe bakal nyenengake nesu hakim lan nyenengake Gusti.'

Nanging dhèwèké, kaya watu sing ngadeg ing tengahing segara, sing ora goyah senadyan ombak segara nyerang kanthi kakuwatan gedhé, tetep ajeg ing putusan sing wis teges. Lan kaya omah sing dibangun ing watu ora bakal rusak dening angin kenceng, udan deres, utawa kali banjir, mangkono uga wong sing teguh iktikadé ora bakal goyah imané.

Nanging nalika ndeleng nganggo mripat rohani yèn setan lagi ngubengi ing antarané kenalané, nyurung siji nganti nangis lan sijiné nganti nyuwun-nyuwun lan nampa pitutur sing ora pantes, sang martir ngandharake tembung panglipur saka Gusti: *'Aja nangis kanggo Aku'* (Lukas 23:28), nanging tangisna mungsuh-mungsuhé Gusti sing nganiaya wong Kristen; aku ngomong bab wong-wong kuwi, tangisna wong-wong kuwi, sing *'kanggo nyiapaké geni kanggo kita, padha nyulut Gehenna kanggo awaké dhéwé lan nglumpukaké murka kanggo awaké dhéwé ing dina murka'* (Roma 2:5). Aja ngrusak atiku maneh; amarga aku siap mati ora mung sapisan, nanging kaping pirang-pirang, kanggo jeneng Gusti kita Yesus Kristus.

Kanggo wong-wong sing nyaranake Gordius supaya mung ngakoni Kristus kanthi tembung waé, dhèwèké mangsuli kaya mangkéné:

Aku ora bisa meksa ilat, sing wis diparingi marang aku déning sih-rahmaté Kristus, *supaya* nolak Sang Penciptané: *'awit manungsa pracaya lan dianggep bener ana ing manah, lan ngakoni ana ing tutuké supaya olèh kaslametan'* (Rom. 10:10). Mangkono, kepriyé aku bisa nolak Gusti, sing wis tak sembah wiwit cilik? Aku dibesarké ing iman suci. Apa swarga ora bakal kaget yèn aku mbalèkaké Gusti? Apa benda-benda langit ora bakal ndhelikaké padhange marang aku? Apa bumi bakal nampa aku, utawa bakal nelen aku urip-urip? *'Aja padha kena tipu: Gusti Allah ora bisa diguyu'* (Galatia 6:7)[582] 'lan lumantar tembung-tembung kita Panjenengané bakal ngadili kita, lan lumantar tembung-tembung kita Panjenengané bakal mbeneraké kita, lan lumantar tembung-tembung kita Panjenengané bakal ngukum kita' (Lukas 19:22; Mat. 12:37). Apa kowe durung krungu paugeran kang medeni saka Gusti: *'Sapa waé kang mbantah Aku ing ngarepé manungsa, Aku uga bakal mbantah dhèwèké ing ngarepé RamaKu ing swarga'* (Mat. 10:33)? Napa kowe nyaranake aku mbantah Gustiku nganggo lambéku? Apa iki kanggo ngulur uripku? Apa iki kanggo uwal saka pati sakwentar lan entuk sawetara dina urip maneh? Nanging kanthi mangkono, aku bakal kelangan urip langgeng. Apa iki kanggo nyingkiri sangsara jasmani? Nanging kanthi mangkono, aku ora bakal weruh berkah sing wis disiapake kanggo wong sing bener ing panggonan sing ora ana lara. Bakal dadi kabodhoan murni yen, kanggo ganti urip sing cendhak, aku tuku sangsara langgeng lan karusakan kanggo diriku, bebarengan karo nyawaku. Ora, aku uga nyaranake kowe: yen kowe mikir kaya ngono, sinau kabijaksanaan lan kabeneran, lan, *'sawise nyingkirake goroh, padha ngomong kabeneran'* (Eph. 4:25), nyatakake manawa *'Gusti Yesus Kristus*, *kanggo kamulyaning Gusti Allah Rama'* (Fil. 2:11), amarga saben lambe bakal

[582] Tegee, Gusti ora bisa ditipu.

ngucapake tembung kaya ngono nalika *'saben dhengkul ing swarga, ing bumi lan ing sangisore bumi bakal sujud marang jenengé Yesus'* (Fil. 2:10).

Sawisé ngendika mangkono lan nggawe pratandha salib ing awaké dhéwé, Santo Gordius kanthi tanpa wedi lunga menyang panggonan paukuman pati, pasuryané tetep tentrem, lan ngadeg ing panggonan paukuman pati kanthi kahanan pikiran kaya ora ana algojo ing mburiné, lan kaya ndeleng Malaékat ing ngarepé sing arep dipasrahaké nyawané. Sawisé kena pedhang, dhèwèké éntuk urip kabegjan: kaya Lazarus, ing antarané sorak-sorai kabungahan, dhèwèké digawa menyang panggonan pangaso langgeng, ing ngendi, sawisé nampa ganjarané, dhèwèké ngluhuraké salawas-lawase, bebarengan karo para malaikat, Pangadeg Iman – Kristus, kang kanggo Panjenengané dhèwèké nandhang sangsara.

Kontakion, Nada 8:

Keringatmu, ya Sang Paling Mulya, wis nyirami sakabehing bumi, lan kanthi getihmu sing kinurmatan, ya Gordius, kowe wis nyenengake sakabehing donya; lumantar pandongamu, ya wong sing wicaksana saka Gusti, nylametna kabeh sing kanthi iman nyanyi babaganmu, lan sing ing kabungahané padha muni kidung sing pantes, ya Sang Sing Dipuji Kabeh, minangka wong kang akèh sangsara.

Peringatan Nabi Suci Maleakhi

Dirilat ing tanggal 3 Januari

Nabi Malakia ingkang Suci asalipun saking suku Zebulun[583] . Panjenenganipun gesang lan paring wahyu ing jaman Nehemia[584] sawisé para Yahudi wangsul saking pangasingan Babilonia[585] , nalika Gréja Suci ing Yerusalem dipun bangun malih, lan ibadah dipun adani sarta kurban dipun aturaken déning para imam. Liwat uripé sing taat, dhèwèké nggumunaké wong-wong, sing nalika ndeleng kasucian uripé kaya malaikaté Gusti, banjur padha nyebut dhèwèké Malakhi, sing tegesé 'Malaikaté Gusti'. Dijurung mlebu ing pelayanan kenabian, Malakhi kabuktèn dadi pejuang semangat iman, Torèt, lan kesalehan. Nalika wong Yahudi bali saka pembuangan, ana akeh kekacauan ing kahanan moral lan agama, sing amarga kelalaian lan kecerobohan para imam malah saya tambah lan saya parah, lan mesthi gawe nabi nesu lan sedhih. Dheweke maringi celaan sing keras lan tegas marang wong-wong lan para imam. Nabi mau ngélarang wong-wong lan para imam amarga kurang ajiné marang Gusti lan nyembah kanthi kurban sing ala (Mal. 1), lan ngutuk para imam amarga ngremehake Gusti lumantar ketidakadilané, nyimpang saka dalan sing bener, gagal netepi paugeran, lan munafik ing babagan Hukum, saéngga nyebabake wong-wong padha kesasar (Mal. 2:1–9). Ngélingaké kanthi atos marang wong-wong amarga ora setia lan nglanggar prajanji para leluhuré—amarga nambani garwané kanthi ora sah, nolak garwané sing sah kanthi ora adil, lan njupuk garwa manca (Mal. 2:10–16)—nabi Malakia sing suci ngancam wong-wong mau karo paukumané Gusti Allah amarga manéka kabiasaan ala liyané, amarga sihir lan zinahé, amarga sumpah palsu, amarga nahan upah para buruh, amarga nindhes para janda lan yatim piatu, amarga nolak wong manca, lan amarga ora netepi paugeran babagan persembahan sepuluh persen lan kurban ing candhi Gusti Allah (Mal. 3:5–12). Pungkasané, nabi mau ngecam wong Yahudi amarga ngina Gusti, amarga tembung-tembungé sing angkuh lan ngina, padha ngandhakake yèn nyembah Gusti iku sia-sia, yèn manut paugerané iku ora ana gunané lan mlaku ing ngarsané nganggo kain karung iku ora ana paédahé, lan yèn wong sing ala lan sing nindakake piala uripé luwih begja, urusané luwih tertata lan tetep ora kena apa-apa (Mal. 3:13–15, 2:17). Nalika ngecam kabiasaan ala iki, nabi suci

---

[583] Zebulun iku anak kaping enem patriark Yakub karo Leah. – Sukué nguwasani pérangan paling apik ing tanah ing sisih lor Palestina, nyabrang saka Segara Tengah Laut nganti Segara Galilea, watesé karo suku Asher lan Naphtali ing lor lan suku Isakhar ing kidul, sing nguwasani dataran gedhé Israel.

[584] Nehemia – wong Yahudi, pangatur piala kanggo raja Persia Artaxerxes Longimanus; Dheweke banjur mbangun maneh tembok-tembok ing sakupenge kutha Yerusalem sing setengah rusak lan, bebarengan karo imam sing wicaksana Ezra—sing wis mimpin akèh wong Yahudi saka Babilonia menyang Yerusalem—ngatur urip agama lan urip sipil wong Yahudi ing Yerusalem sawisé pangasingan. Dheweke nyathet pakaryané ing sawijining buku sing dijenengi miturut jenengé, sing dadi péranganing Kitab Suci.

[585] Yaiku watara 400 taun sadurunge Kristus.

Malakia uga wis ndeleng kamulyaning Pura Kapindho lan kanthi cetha banget wis maringi pratandha bab rawuhe Sang Mesias, rawuhe Sang Panuntun sadurunge rawuhe, paukumané Gusti marang wong-wong sing ala, kamulyaning wong-wong sing bener, lan panyebaran kamulyaning Gusti marang kabèh bangsa (Mal. 1:5, 11, 2:1–5, 3:16–18, Mal. 4).

Nabi Malakia sing suci seda nalika isih enom lan dikubur bebarengan karo para leluhuré ing désa asalé, Zupha. Dhèwèké iku nabi Prajanjian Lawas pungkasan, mulané Para Bapa Agung nyebut dhèwèké minangka 'capé para nabi'[586] .

Kontakion, Nada 4:

Kaya ing karunia nubuat, ya Nabi, panjenengan sampun maringi pratandha rawuhe Kristus lan kaslametan donya, ingkang padhange donya katuju lumantar padhange Panjenengan.

17 Januari

4 Januari (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling marang **Theoktistus** sing kinurmatan, abbot saka Kukuma ing Sisilia (wafat taun 800).

Rayaké Pitung Dasawarsa Rasul Suci

Diperangeti tanggal 4 Januari

Saliyane Rolas Rasul, Gusti Yesus Kristus milih pitung puluh wong liya. Injilist Suci Lukas nyritakake bab iki kaya mangkene: 'Sawisé kuwi, Gusti nunjuk pitung puluh wong liya lan ngutus mau loro-loro sadurungé Panjenengané' (Lukas 10:1). Rasul Roangatus tetep karo Panjenengané minangka saksi gesangé, déné Pitu Puluh nyiapaké wong-wong supaya nampa Kristus Sang Juruwilujeng kanthi mréntahaké dhisik ing kutha-kutha sing arep didatangi Gusti Kristus. Sabanjuré, akèh murid Gusti—lan mesthi waé akèh saka Pitu Puluh ing antarané—padha murtad saka Kristus lan mandheg ngabdi marang Panjenengané. Injil Suci Injil Yohanes nyerat: 'Akeh saka murid-muridé padha mbalik saka Panjenengané lan ora manèh mlaku bareng Panjenengané. Banjur Yésus kandha marang Para Rolas, "Kowe kabèh uga kepéngin lunga?"' (Yohanes 6:66–67) Nalika dina-dina Kasangsarané Kristus wis cedhak, cacahé murid-muridé Kristus saya suda, lan meh ora ana siji waé saka Pitung Puluh sing tetep karo Panjenengané, malah ana salah siji saka Roa welas sing mbalik mungsuh Panjenengané. Sawisé Kebangkitan Kristus, barisan rolas rasul suci diisi manèh déning Matius, déné barisan pitung puluh ora langsung diisi manèh, nanging alon-alon – saka wong-wong sing wis diowahi marang Kristus déning Rolas Rasul lan lumantar panginjilané Rasul Suci Paulus, sing diundang saka dhuwur mlebu ing kumpulan unggul sing padha lan sing, bebarengan karo Petrus, dadi pimpinan ing antarané.

Adhedhasar Kitab Suci, tradisi Para Bapa Agung, sejarawan kuna, lan kronikawan gerejawi sing dipercaya, kumpulan Pitung Puluh Rasul Suci bisa dipresentasikake kaya ing ngisor iki.

Sing kapisan saka Pitung Dasawarsa Rasul yaiku Santo Yakobus, seduluré Gusti, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Suraté marang wong Galatia, kandha: *'Aku munggah menyang Yerusalem kanggo ketemu Petrus; nanging aku ora ketemu rasul liya kajaba Yakobus, seduluré Gusti.'* (Gal. 1:18–19). Miturut tradisi, piyambakipun kapilih dados Uskup sepisanan ing Yerusalem, kanthi dipilih lan diangkat déning Kristus piyambak

[586] Kitab sing nggawa jeneng nabi Maleakhi iku nabi pungkasan saka golongan Nabi Cilik. Kitab iki dumadi saka papat bab lan nyathet siji pidato nubuat saka dheweke, sing kamungkinan gedhe ngemot inti saka akèh wacana lisané. Isiné pangandikane iki kalebu pangutuk marang kalepatan moralé bangsa Yahudi ing jaman nabi mau, pangeling bab paukumané Gusti Allah, lan janji babagan Sang Juruwilujeng. Kitab Maleakhi kebak ramalan mesianis; cocog karo sipat mesianis isi kitab mau (Mal. 3:1–3, 6–7, 12, 17–18, 4:4–6), sing ngemot ramalan babagan rawuhe Panuntun Gusti, diwaca minangka parimiya ing saben pesta kanggo ngajeni St Yohanes Panuntun lan Pembaptis Gusti.

nalika gesangipun ing donya. Nalika nginjili Kristus ing Yerusalem, Rasul Yakobus dibuwang saka atap candhi menyang lemah déning wong Yahudi, banjur dilempari watu, lan seda amarga kena pukulan ing sirah nganggo tongkat[587] .

Santa Markus sang Penginjil, sing nulis Injil Suci ing sangisoré pituduhé Santo Petrus sang Rasul, sing nyebut dhèwèké ing surat pisanané nganggo tembung iki: *'Gereja ing Babilonia, sing dipilih kaya kowé, ngaturaké salam, uga Mark, anakku'* (1 Pet. 5:13). Sang Petrus Rasul sing padha uga ngangkat Markus dadi uskup kutha Alexandria[588] , ing kana, amarga nginjili babagan Kristus, para penyembah berhala ngiket dheweke, nyeret dheweke liwat watu lan nggebuki dheweke. Ing wektu kuwi, Gusti Yesus Kristus rawuh marang dheweke, ngajak dheweke menyang kamulyan swarga, lan sang rasul nyerahake nyawane marang Panjenengané[589] .

Santo Lukas, Penginjil, sing nulis Injil Suci ing sangisoré pituduhé Santo Paulus, Rasul, sing nyebut dhèwèké ing Epistel marang Kolose: *'Lukas, dhokter sing dikasihi, ngaturaké salam marang kowé'* (Kol. 4:14). Panjenengané uga nulis Kitab Karya Para Rasul lan nyebarake Injil babagan Kristus kanthi jembar[590] , utamané ing Boeotia[591] . Panjenengané séda dadi martir ing Achaea[592] .

Santa Kleopas, adhine enomé Santa Yosef sing tunangan. Ing dalan menyang Emmaus, bebarengan karo Santa Lukas, dhèwèké weruh Gusti sawisé Panjenengané wungu saka pati; banjur dhèwèké ngenali Kristus sing wungu nalika Panjenengané muncul marang para murid sing padha kumpul ing sawijining omah, ing kono Panjenengané mecah roti (Lukas 24:13–35). Amarga nginjili babagan Kristus, Santo Kleopas dipatèni déning wong Yahudi[593] .

Santa Simeon, sedulur dagingé Gusti, dadi uskup kapindho sawisé Rasul Yakobus ing Yerusalem, ing ngendi dhèwèké ngakhiri uripé sawisé disalib amarga Kristus sing disalib.[594]

Santa Barnabas, jenengé diwènèhaké déning Para Rasul, sanadyan sadurungé diarani Yosiya (Kisah Para Rasul 4:36). Dhèwèké kasebut ing Kitab Kisah Para Rasul (Kisah Para Rasul 11:24) lan ing Surat Santa Paulus Rasul marang wong Galatia: '*Aku lunga*,' kandha Rasul Paulus, *'menyang Yerusalem karo Barnabas'* (Gal. 2:1). Rasul Barnabas iki, bebarengan karo Rasul Suci Paulus, ngladeni Injil lan pisanan mratelakake babagan Kristus ing Roma, lan sawisé diangkat dadi uskup ing Milan[595] . Dheweke seda ing tanah kelairané, ing pulo Siprus, ing ngendi dhèwèké dipatèni nganggo watu déning para panganiaya iman Kristen. Wong Kristen ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan lan, manut wasiat pungkasané, nyelehaké Injil Suci miturut Matius ing peti mayité, sing biyèn ditulis déning Barnabas dhéwé lan ora tau pisah saka dhèwèké[596] .

Santa Yosia, utawa Yusuf, uga dikenal minangka Barsabas lan Justus. Panjenengané kasebut ing Kitab Para Rasul, ing ngendi diceritakaké yèn dhèwèké, bebarengan karo Matius, kapilih kanggo nggantèkaké rasul murtad Yudas Iskariot (Kisah Para Rasul 1:23), lan ing Epistel Santo Paulus Rasul marang wong Kolose, ing ngendi Rasul, nalika nyebutake salam marang para pracaya ing Gréja Kolose, kandha: *'lan Yésus, sing dijenengi Yustus'* (Kol. 4:11). Para Bapa Gereja nyatakake yèn Yosia iki putrané Yusuf sing tunangan, kaya Yakobus,

---

[587] Peringatané dirayakaké déning Gréja tanggal 23 Oktober

[588] Alexandria iku kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung ing taun 331 SM, ing pesisir Segara Tengah, ing Mesir Sisih (Lor), ing muara Kali Nil. Ing jaman kuna, kutha iki dadi kutha dagang lan industri sing paling makmur. Saiki, Alexandria kalebu salah siji kutha pelabuhan sing paling dikukuhake lan pusat perdagangan paling penting ing Laut Tengah, kanthi populasi nganti 230.000 jiwa.

[589] Dina perayaane dirayakake tanggal 25 April

[590] Perayaan pangeling-eling Santo Lukas Sang Rasul lan Penginjil dirayakaké déning Gréja Ortodoks tanggal 18 Oktober, déné dina pangalihan reliké tanggal 22 April.

[591] Boeotia iku sawijining wewengkon ing Yunani Tengah.

[592] Minangka sing disekseni dening Santo Gregorius Teologos ing homili kapisané nglawan Kaisar Julianus.

[593] Miturut tradisi, ing omah kuwi bebarengan karo Santo Lukas, dhèwèké ngenali Kristus sing wis wungu lumantar pangrembakan roti.

[594] Gereja wis netepake tanggal 27 April minangka dina kanggo ngeling-eling dhèwèké

[595] Mediolanum – saiki Milan – iku kutha paling wigati ing Italia Lor, ing wewengkon Lombardi; kutha iki diadegaké wiwit jaman kuna lan tansah nduwèni makna gedhé.

[596] Dina raya Santo Barnabas Sang Rasul dirayakake tanggal 11 Juni

Simon, lan Yudas (dudu Iskariot), lan dhèwèké njabat uskup ing Eleutheropolis[597] , ing ngendi dhèwèké uga mati syahid.[598]

Santo Tadeus sepisanan dadi muridé Santo Yohanes Pembaptis, lan sakwisé dadi muridé Kristus. Dhèwèké kudu dibédakaké saka Rasul Suci Yudas Tadeus, utawa Lewi, salah siji saka Rolas Rasul. Dhèwèké mbaptis Avgar, Pangeran Edessa, lan nyembuhaké dhèwèké saka kusta. Sawisé pirang-pirang taun makarya ing pakaryan nginjili Injil Kristus, dhèwèké tilar donya ing Gusti[599] ing kutha Fenisia Berytus[600] .

Santa Ananias, sing mbaptis Rasul Paulus (Kisah Para Rasul 9:10–18), sepisanané dadi uskup ing kutha Damaskus[601] . Santa Ananias ngakhiri uripé ing Eleutheropolis, ing ngendi dhèwèké dipatèni nganggo watu miturut dhawuh gubernur Lucian[602] .

Santa Stefanus, Martir Sepisan, ardiakon, dadi sing sepisanan nampa mahkota martir kanggo Kristus sawisé diwènèhi watu nganti mati, mulané dhèwèké diarani 'Martir Sepisan'[603] . Sadurunge seda, dhèwèké diparingi panglihatan langit kabuka lan Gusti Yesus, ing wujud Manungsa Putra, ngadeg ing sisih tengené Gusti Allah (Kisah Para Rasul 7:55).

Santo Filipus, salah siji saka pitung diaken, sing mbaptis Simon ahli sihir ing Samaria[604] lan eunukh saka Ratu Candace (Kisah Para Rasul 8:26–39), dadi uskup kutha Tralles[605] lan, sawisé padhangaké akèh wong ing kana kanthi iman Kristen, mulih marang Gusti nalika wis tuwa banget.[606]

Santo Prokhorus, salah siji saka pitung diaken (Kisah Para Rasul 6:5), iku kanca Santo Yohanes Teolog lan melu ing pakaryané. Dhèwèké dadi uskup kapisan ing Nikomedia ing Bithynia[607] , lan sabanjuré mènèhi warta babagan Kristus ing Antiokia[608] , ing ngendi dhèwèké séda minangka martir.

Santa Nikanor, salah siji saka pitu diaken, dipatèni bebarengan karo rong ewu wong pracaya marang Kristus ing dina sing padha nalika Santa Stefanus, martir kapisan, dipatèni nganggo watu; kedadéyan iki, kaya sing kacathet ing Kitab Karya Para Rasul, nalika panganiayaan gedhé sing dilancaraké marang Gréja Yerusalem (Kisah Para Rasul 8:1).

Santa Timon, salah siji saka pitu diaken, dadi uskup kutha Vostra ing Arab[609] , lan nalika nginjili jeneng Kristus, ngalami sangsara abot saka wong Yahudi lan wong Yunani. Sabanjure, sawise dibuwang menyang pawon geni sing kobong, dheweke metu tanpa tatu lan banjur lunga kanggo kumpul karo Gusti.

---

[597] Eleutheropolis iku sawijining kutha ing Palestina kidul, ing dalan antarané Yerusalem lan Gaza. Saiki ana sawijining désa sing dumunung ing panggonan dataran Sefel sing nyambung menyang tlatah pagunungan Yehuda. Ora adoh saka kana ana reruntuhan kutha kuna Eleutheropolis.

[598] Dina perayaané dirayakaké tanggal 30 Oktober

[599] Gereja ngeling-eling Rasul Suci Tadeus ing tanggal 21 Agustus

[600] Berytus – saiki Beirut – sawijining kutha kuna ing Fenisia, ing pesisir Segara Mediterania; ing abad kaping 5 kutha iki ngrembaka lan misuwur amarga sekolah retorika, puisi, lan hukum sing bergengsi; saiki dadi kutha administratif utama Siria Asia-Turki lan pusat perdagangan gedhe ing pesisir Siria, kanthi populasi nganti 180.000 jiwa.

[601] Damaskus – kutha dagang utama lan paling sugih ing Siria, lan salah siji kutha paling tuwa ing donya; dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing pinggir Kali Barada sing mili ngliwati kutha iki, ing sawijining dataran endah lan subur ing sikil wétan Gunung Anti-Libanon. Lan saiki, kutha Damaskus, sing dadi péranganing Kakaisaran Utsmaniyah, iku salah siji kutha paling sugih ing Asia lan nduwèni populasi nganti 150.000 jiwa.

[602] Gereja Suci ngélingaké Rasul Ananias ing tanggal 1 Oktober

[603] Ingeling marang Santo Stefanus, Martir Sepisan, dirayakake dening Gréja kaping telu saben taun: tanggal 27 Desember, dina martiré; tanggal 15 September, nalika ditemokaké reliké; lan tanggal 2 Agustus, dina mindhahaké relik Santo Stefanus saka Yerusalem menyang Konstantinopel.

[604] Samaria, minangka wewengkon utawa provinsi ing Palestina, dumunung ing tengah-tengah Palestina, ing sisih kulon Kali Yordan. Watesé ing lor karo Galilea, ing kidul karo Yudea, ing wétan karo Kali Yordan, lan ing kulon karo Segara Tengah. Samaria, kutha utama ing tanah Samaria lan biyèn dadi ibukutha Karajan Israel, dumunung watara telung versta ing lor Yerusalem. Saiki, ora ana siji watu waé sing isih ana saka kutha kuna lan mulya kuwi; ing panggonané saiki ana désa cilik sing prasaja, Sabustia (biyèn kutha Sebaste).

[605] Trallia – kutha Lidia ing sisih lor-kulon Asia Minor.

[606] Gereja ngeling-eling Rasul Filipus tanggal 11 Oktober

[607] Nicomedia – sawijining kutha sugih lan makmur ing wewengkon Bithynia, ing sisih lor-kulon Asia Minor. Akeh reruntuhan saka Nicomedia kuna sing makmur isih lestari nganti saiki, dadi pratandha marang kamulyan jaman biyen.

[608] Antiokia – kutha krajan Siria, kutha paling tuwa lan paling sugih; Antiokia dumunung ing Kali Orontes, watara 10 versta saka muaraé ing Segara Tengah, ing antarané pagunungan Libanon lan Taurus. Saiki, Antiochia ana ing sangisoré pamaréntahan Turki lan dadi kutha cilik sing mlarat kanthi populasi nganti 10.000 jiwa.

Santa Parmen, salah siji saka pitung diaken, nalika nindakake karya evangelisasi sing dipasrahake marang dheweke dening Para Rasul, seda dadi martir ing ngarsane Para Rasul[610] .

Santa Timotius, sing makarya ing panginjilan Injil Kristus bebarengan karo Rasul Suci Paulus—sing nulis loro surat marang dhèwèké—dadi uskup ing Efesus[611] , ing kono dhèwèké uga ngalami pati martir[612] .

Santo Titus uga makarya bareng karo Santo Paulus Rasul ing pakaryan Injil. Santo Paulus Rasul nyebutake dheweke ing surat-suraté (2 Kor. 2:12–13, 12:18; 2 Tim. 4:10), lan uga nulis surat marang dheweke. Santo Titus dadi uskup ing Gortyna, ing pulo Kreta. Dheweke seda kanthi tentrem ing yuswa sing wis tuwa banget.[613]

Santa Filemon, sing marang dheweke Santo Paulus Rasul nulis surat khusus, iku uskup ing Gaza[614] . Dheweke seda dadi martir nalika pamaréntahan Nero.[615]

Santa Onesimus, sing ditulis dening Rasul Paulus ing Suraté marang Filemon (Filemon 1:10–19), nyebarake agama Kristen ing Spanyol, Yunani, lan Asia Cilik. Dhèwèké séda dadi martir ora suwé sawisé pati Santa Ignatius sing dijuluki Pembawa Allah, sawisé dilempari watu nganti mati ing Roma.[616]

Santa Epafra, sing uga kasebut déning Rasul Paulus ing Epistel sing padha marang Filemon, kandha: *'Epafra, kanca tawanan kula amarga Kristus Yesus, ngaturaké salam marang kowe'* (Filemon 1:23), dadi uskup kutha Kolose lan gréja-gréja Laodikia lan Hierapolis[617] . Beberengan karo Rasul Suci Paulus, dhèwèké diiket ing belenggu ing Roma, saka kono Paulus nulis marang wong Kolose: *'Epaphras, sedulurmu, abdi Yesus Kristus, ngaturaké salam; dhèwèké tansah ngupaya kanggo kowé ing pandongané, supaya kowé tetep ajeg lan kebak kabèh sing nyenengaké Gusti Allah.' Aku bisa nyekseni yèn dhèwèké nduwèni semangat gedhé lan prihatin tumrap kowé lan tumrap wong-wong ing Laodicea lan Hierapolis'* (Kol. 4:12–13).

Santa Arkhipus, sing kasebut ing Epistel sing padha marang Filemon, nggantèkaké Santa Epafra (sing dipenjara ing Roma) dadi uskup kutha Kolose[618] ; babagan iki Rasul Suci Paulus nulis marang wong Kolose: *'Kandhaa marang Arkhipus: delengen supaya kowe netepi pelayanan sing wis kowe tampi ing Gusti'* (Kol. 4:17). Ing kono Sang Archippos ngalami pati martir.[619]

Santa Silas iku murid lan kanca raketé Santo Paulus Rasul, sing bareng-bareng karo dhèwèké nginjili Sabda Gusti lan nandhang akèh sangsara, tatu, lan panjara (Kisah Para Rasul 16:13–24). Dheweke kasebut ing Kisah Para Rasul: *'Pawus, sawisé milih Silas, nguwatake gréja-gréja'* (Kisah 15:40–41). Sabanjuré, dhèwèké ngladèni dadi uskup ing Korinta[620] , lan sawisé makarya abot ing pakaryan nginjili Sabda Gusti lan nindakake pratandha lan kaajaiban, dhèwèké lunga kanggo kumpul karo Gusti.[621]

---

609 Bostra iku kutha ing Arab. Ing jaman biyen, kutha iki dadi pusat dagang sing sugih. Saiki wis dadi reruntuhan. Barisan dawa toko watu sing isih ana dadi bukti kekuwatan lan kasugihan biyen.

610 Peringatan para Rasul Suci Prochorus, Nicanor, Timon, lan Parmenas dirayakake bebarengan tanggal 28 Juli; pesta St. Nicanor dirayakake tanggal 28 Desember; lan peringatan St. Timon tanggal 30 Desember.

611 Efeso iku ibukota provinsi Asia ing Asia Minor; dumunung ing Kali Cayster. Saiki, panggonan kutha kuna Efeso dienggoni déning sawijining désa miskin Turki sing dijenengi *Aysha-Soluk.*

612 Perayaan Santo Timotius Rasul dirayakake dening Gréja tanggal 22 Januari

613 Rayane Santo Titus Sang Rasul dirayakake tanggal 25 Agustus

614 Gaza iku salah siji kutha Filistin paling kuna, dadi wates kidul wong Kanaan ing Palestina. Sabanjure, kutha sing biyen makmur iki kelangan kabèh wigatine, lan saiki mung ana gundukan pasir lan reruntuhan sing ngenes dadi pratandha yèn ana kutha agung sing tau ana ing kéné. Ora adoh saka kene ana kutha anyar sing asalé luwih anyar, nganggo jeneng sing padha.

615 Gereja Ortodoks ngeling-eling Santo Filemon Sang Rasul ing tanggal 19 Februari

616 sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi Trajan, watara taun 109. Pangeling-eling St. Onesimus Sang Rasul dirayakaké tanggal 15 Februari

617 Kutha-kutha ing Asia Cilik.

618 Kolose – sawijining kutha ing sisih kidul-kulon Phrygia, ing Kali Lycus, cedhak Laodikea lan Hierapolis. Ing jaman biyen, kutha iki gedhe, padhet, lan sugih. Saiki, kutha iki dadi desa cilik ing salah siji lereng Gunung Hokas, ing ngendi reruntuhan kutha kuna Kolose isih ana.

619 Gereja ngélingaké Santo Apotol Arkhipus ing tanggal 19 Februari

620 Korintus – kutha dagang paling kuna, misuwur, lan sugih ing Achaea, dumunung ing dataran endah lan subur ing pojok kidul-wétan Teluk Korintus, antarané Segara Ionia lan Aegea. Saiki, reruntuhan Korintus kuna dumunung cedhak kutha Korintus saiki, sing dikenal kanthi jeneng Kuronto, kang duwé populasi watara 5.000 jiwa.

621 Dina rayane dirayakake tanggal 30 Juli

Santo Silouan nginjilake Sabda Gusti Allah bebarengan karo para rasul suci Petrus lan Paulus. Santo Petrus sang Rasul nyebutake dheweke ing Epistel marang Gréja nganggo tembung iki: *'Aku wis nulis layang cekak iki marang kowe lumantar Silouan, sing tak anggep sedulur setya'* (1 Petrus 5:12). Mangkono uga, Rasul Suci Paulus nulis ing Surat kapindho marang wong Korinta: *'Amarga Putraning Allah, Yesus Kristus, wis diwartakaké marang kowe déning kita—déning aku lan Silas'* (2 Kor. 1:19). Rasul Silvanus iku uskup ing Tesalonika[622] , ing ngendi, sawisé ngliwati akèh sangsara nalika ngupaya njaga iman suci Kristus, piyambakipun mulih marang Kristus, Sumber kekuwatan kita.

Santa Crispus[623] , sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing surat kapindho marang Timotius (2 Tim. 4:10), iku uskup ing Galatia[624] , lan sakbanjuré mratelakaké Kristus ing Gaul. Ing kana, ing kutha Vienne[625] , Crispus ngangkat muridé, Zacharias, dadi uskup, lan bali manèh menyang Galatia, ing ngendi dhèwèké séda minangka martir nalika pamaréntahan Trajan[626] .

Santa Krispos, sing kasebut ing Kisah Para Rasul kanthi tembung-tembung iki: *'Krispos, panguwasa sinagoga, pracaya marang Gusti karo kabèh keluargané'* (Kisah Para Rasul 18:8), lan sing diomongake Rasul Suci Paulus ing Suraté marang Korinta yèn dhèwèké *'ngabaptisaké Crispus'* (1 Kor. 1:19), dadi uskup ing pulo Aegina, cedhak Peloponnese[627] , antarané Segara Aegea lan Ionia. Dhèwèké séda kanthi tentrem.

Santa Epenetus, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Epistel marang Roma, kandha, *'Sapa salam marang Epenetus sing tak tresnani, sing dadi wong kapisan sing pracaya marang Kristus ing Achaia'* (Roma 16:5), iku sawijining uskup ing Kartago[628] .

Santa Andronikus, sing kasebut déning Santo Paulus Rasul ing Epistula sing padha marang umat Roma, kanthi kandha: *'Sapa-sapa sing ngucapaké salam* marang *Andronikus'*, lan sing diarani seduluré lan wong tanah airé, salah siji rasul paling wigati sing wis pracaya marang Kristus sadurungé dhèwèké (Rom. 16:7), dadi uskup ing Pannonia[629] . Panjenenganipun séda kanthi tentrem[630] .

Santa Stakhys, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing surat sing padha, kandha: *'Sapa salam marang Stakhys, sing tak tresnani'* (Rom. 16:9), diangkat dadi Uskup kapisan ing Bizantium déning Rasul Suci Andreas sing Sepisan Diarani. Beberengan karo dhèwèké, Santo Stachys mbangun gréja ing Argyropolis[631] , ing ngendi akèh wong pracaya padha kumpul, lan dhèwèké mulangaké dhawuh-dhawuhé Kristus.

Santa Amplias, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing surat sing padha, kandha: *'Salamna Amplias, kang tak tresnani ing Gusti'* (Roma 16:8), dadi uskup kutha Diospolis[632] , ing ngendi dhèwèké nginjili Kristus. Panjenengané séda ing kutha Odyssa[633] , sawisé dipatèni déning wong Yunani amarga nginjili Kristus[634] .

---

[622] Thessaloniki, utawa Thessalonica, iku kutha kuna sing wigati banget ing Makedonia, dumunung ing jero Teluk Thessaloniki sing amba, utawa Teluk Fermea, ing Segara Aegea (Kepulauan). Saiki kutha iki, sing dikenal minangka Thessaloniki, dadi pusat perdagangan lan manufaktur paling utama ing Turki Éropa sawisé Konstantinopel, kanthi populasi sing akèh banget.

[623] Dina rayane dirayakake tanggal 30 Juli

[624] Galatia – sawijining provinsi cilik, gunung-gunungan nanging subur ing Asia Cilik, dumunung ing antarané Frigia, Bitinia, Pontus, lan Kapadokia. Asma iki dijupuk saka wong-wong Galatia – suku-suku prang saka asal-usul Gallic utawa Celtic.

[625] Vienna – saiki Vienne – sawijining koloni Romawi kuna lan sabanjure dadi ibukota pirang-pirang negara sing diadegake dening suku Jermanik, dumunung ing pinggir kiwa Kali Rhône. Saiki, kutha iki sugih karo reruntuhan antik Romawi.

[626] Trajan – sawijining kaisar Romawi – mrentah saka taun 98 nganti 117.

[627] Peloponnesus iku pérangan kidul Yunani.

[628] Karthago – koloni Fenisia paling tuwa lan paling misuwur ing Afrika Lor, sing nggayuh puncak kakuwasané ing sajarah kuna lan dirusak ing taun 146 SM. Ing reruntuhan Karthago kuna, sajrone pamaréntahan para maharaja Romawi wiwitan, Karthago anyar muncul, sing mekar kanthi gemerlap suwéné wektu sing dawa banget.

[629] Pannonia – salah siji wewengkon wigati ing sacedhake Kali Danube ing Kakaisaran Romawi; saiki Pannonia dadi péranganing Hongaria.

[630] Gereja Suci ngéling-éling Santo Andronikus Sang Rasul kaping telu saben taun: tanggal 17 Mei, 30 Juli, lan 22 Februari.

[631] Argyropolis, saiki Fundukli, sawijining pinggiran kutha Konstantinopel, cedhak Pera lan Galata

[632] Diospolis dumunung ing Palestina, ing sisih lor-kulon Yerusalem.

[633] Odessa – sawijining kutha ing Mysia, ing pérangan lor-kulon Asia Minor; saiki Varna – sawijining pelabuhan ing lereng lor-wétan Pegunungan Balkan, ing pesisir Segara Ireng, kanthi populasi luwih saka 25.000 jiwa.

[634] Elingané panjenengané diperingati déning Gréja tanggal 31 Oktober

Santa Urbanus, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing epistel sing padha, kandha: *'Sapa-sapa ing kulawarga Narcissus sing ana ing Gusti, salamna Urbanus*, *kanca gawe kita ing Kristus'* (Roma 16:9), dadi uskup ing Makedonia[635] lan seda dadi martir[636] .

Santa Narcisus (diperangeti tanggal 31 Oktober), sing disebutake dening Rasul Suci Paulus ing epistel sing padha, kandha: *'Sapa waé ing omahé Narcisus sing ana ing Gusti*, *salamna'* (Rom. 16:11), iku uskup ing Athena[637] .

Santa Apelles, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing epistel sing padha, kandha: *'Sapa-sapa sing salam marang Apelles, sing wis kabuktèn ing Kristus'* (Rom. 16:10), dadi uskup kutha Smyrna[638] .

Santa Aristobulus, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing surat sing padha, kandha: *'Sapa salam marang wong-wong sing setya saka kulawarga Aristobulus'* (Rom. 16:10), dadi uskup ing Britania[639] lan ing kana, sawisé akèh gaweyan lan sangsara, piyambakipun séda[640] .

Santa Herodion, utawa Rodion, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing surat sing padha, kandha: *'Sapa salam marang Herodion, sedulurku'* (Rom. 16:11), dadi uskup ing Patras[641] . Dhèwèké séda dadi martir ing Roma[642] .

Santa Agabus nduwèni karunia ramalan. Dheweke kasebut ing Kitab Kisah Para Rasul nganggo tembung iki: *'Ana nabi jenenge Agabus teka saka Yudea lan, njupuk sabuké Paulus, ngiket tangan lan sikilé dhéwé lan kandha, "Mangkéné pangandikane Roh Suci: 'Wong sing duwé sabuk iki bakal diiket kaya ngéné déning wong Yahudi ing Yerusalem lan diserahaké marang bangsa-bangsa liya'"* (Kisah Para Rasul 21:10–11; cf. 11:28). Rasul Agabus nginjil ing pirang-pirang nagara lan nuntun akèh wong marang Kristus.[643]

Santa Rufus (sing dina rayane dirayakake tanggal 8 April), sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Suraté marang wong Roma, kandha: *'Salamana marang Rufus, sing kapilih ing Gusti'* (Rm. 16:13), iku sawijining uskup ing Thebes, sawijining kutha ing Yunani[644] .

Santa Asinkritus, sing kasebut ing epistel sing padha (Rm. 16:14), dadi uskup ing Hyrcania, sawijining wewengkon ing Asia Cilik, ing ngendi piyambakipun nandhang sangsara abot amarga asmané Kristus[645] .

Santo Phlegon, sing kasebut ing surat sing padha (Roma 16:14), dadi uskup ing Maraphon, sawijining kutha ing Thrace[646] .

Santa Hermas, sing kasebut ing surat sing padha (Roma 16:14), dadi uskup ing Philippopolis[647] , ing ngendi dhèwèké séda minangka martir[648] .

---

635 Makedonia dumunung ing sisih lor Yunani, antarané Illyria, Thrace, Segara Aegea lan Gunung Haemus utawa Balkan. Sawetara wektu, Makedonia dadi nagara merdika sing misuwur lan kondhang banget nalika jaman Raja Alexander Agung. Ing jaman Para Rasul, Makedonia kalebu bagéan Kakaisaran Romawi. Saiki Makedonia ana ing sangisoré pamaréntahan Turki.

636 Peringatan St. Urvan Sang Rasul, 31 Oktober

637 Athena – kutha krajan nagari Yunani kuna; misuwur amarga bangunan-bangunané, patung-patungé, pangembangan dagang lan industri, lan utamané sekolah-sekolahé. Nganti wektu sing relatif anyar (abad kaping 6 SM), kéné dadi papan sekolah filsafat misuwur ing ngendi wong-wong saka tanah kuna padha nampa pendhidhikan.

638 Smyrna – kutha dagang misuwur ing Ionia, ing pesisir wétan Segara Aegea (utawa Kapuloan), iku salah siji kutha paling tuwa ing Asia Cilik. Smyrna diinjili déning Rasul Suci Yohanes Teolog. Saiki, Smyrna kagungané wong Turki, nanging iman Kristen Ortodoks isih dipraktèkaké ing kana nganti saiki. Kutha iki nganti saiki tetep dadi salah siji kutha paling makmur lan padhet penduduké ing Kakaisaran Utsmaniyah.

639 Britannia iku jeneng kuna kanggo Inggris.

640 Ingetan Santo Aristobulus Sang Rasul dirayakake déning Gréja kaping pindho saben taun: tanggal 16 Maret lan 31 Oktober.

641 Patras, utawa Patara, iku kutha dagang pesisir ing provinsi Licia ing Asia Minor (saiki Anatolia). Kutha iki diadegaké déning wong Fenisia; saiki mung ana reruntuhané.

642 Gereja ngeling-eling Rasul Suci Herodion ing tanggal 8 April lan 10 November.

643 Dina rayahé tanggal 8 April

644 Thebes iku kutha krajan Boeotia, sawijining wewengkon ing Yunani.

645 Dina rayane tanggal 8 April

646 Maraton – kutha kuna ing Trakia, dumunung ing sisih lor-wétan Makedonia.

647 Filippi – kutha kuna sing dikubu ing Trakia, saiki ana ing Rumelia Wétan, ing Kali Maritsa; isih dadi kutha sing wigati amarga industriné lan populasiné.

648 Dheweke diperingati dening Gereja tanggal 8 Maret lan 5 November.

Santo Patro, sing kasebut ing epistel sing padha (Roma 16:14), dadi uskup ing Napoli[649] lan Puteoli[650] , ing ngendi dhèwèké ngowahi akèh wong marang Kristus[651] .

Santa Hermas (Gereja Ortodoks ngeling-elingi Rasul Suci Hermas kaping pindho saben taun: tanggal 8 April lan 31 Mei), sing kasebut ing epistel sing padha, dadi uskup ing Dalmatia[652] .

St. Paulus Rasul nyebutaké limang rasul iki ing Suraté marang wong Roma nganggo tembung: *'Salamana Asyncritus, Phlegon, Hermas, Patrobas lan Hermas'* (Rom. 16:14).

Santo Linus, sing kasebut déning Santo Paulus Sang Rasul ing Surat Kapindho marang Timotius (2 Tim. 4:21), dadi uskup ing Roma, nggantèkaké Santo Petrus Sang Rasul[653] .

Santa Gaius, sing kasebut déning Santo Paulus Sang Rasul ing Suraté marang wong Roma, ing ngendi dhèwèké kandha: *'Gaius, tuan omahku lan tuan omahé kabèh gréja, ngaturaké salam marang kowé'* (Roma 16:23), dadi uskup ing Éfèsus, nggantèkaké Santo Timotius.

Santa Filologus, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing epistel sing padha, kanthi kandha: *'Sapa salam marang Filologus'* (Rom. 16:15), diangkat dadi uskup ing Sinope[654] déning Rasul Suci Andreas, ing kono uga piyambakipun séda kanthi tentrem.[655]

Santa Lucius, utawa Lukas (sing dina rayemane dirayakake tanggal 10 September), sing kasebut dening Santo Paulus ing epistel sing padha (Rom. 16:21), dadi uskup Laodikia ing Siria[656] .

Santa Yason, sing kasebut ing surat sing padha (Roma 16:21), dadi uskup ing Tarsus[657] , ing kono dhèwèké nandhang sangsara abot amarga asmané Kristus. Dhèwèké séda kanthi tentrem ing yuswa sing wis tuwa banget[658] .

Santa Sosipater, sing uga kasebut ing Surat Roma (Rom. 16:21), dadi uskup ing Ikonium[659] . Sosipater séda kanthi tentrem[660] .

Babagan telung rasul pungkasan, Santo Paulus Sang Rasul nulis ing Epistel marang wong Roma: *'Lucius, Jason lan Sosipater, sedulurku, ngaturake salam'* (Rom. 16:21).

Santa Olympan, utawa Olympus, sing kasebut déning Santo Paulus Rasul ing epistel sing padha (Rom. 16:15), dheweke rawuh nalika martiré Santo Petrus Rasul ing Roma, lan sawisé kuwi dipenggal sirahé dhéwé, bebarengan karo Santo Herodion Rasul, miturut dhawuhé Nero, kaya sing ditulis Metaphrastus ing homiliné kanggo pesta Santo Petrus lan Santo Paulus Rasul[661] .

Santa Tertius nulis Surat Paulus Rasul marang wong Roma, kaya sing diandharake piyambak ing surat iku: *'Aku, Tertius, sing nulis surat iki, ngucapaké salam marang kowe ing Gusti'* (Rom. 16:22). Dheweke dadi uskup kapindho ing Ikonium sawisé Santo Sosipater, lan ing kono dheweke nampa mahkota martir[662] .

Santa Erastus, sing kasebut ing surat sing padha (Rom. 16:23), iku diaken lan bendahara Gréja ing Yerusalem, lan mengko dadi uskup Paneas[663] .

Santa Quartus, utawa Quart, sing kasebut ing epistel sing padha, iku uskup ing Berytus.

---

649 Naples – kutha krajan provinsi Karajan Italia sing jenenge padha, dumunung ing pesisir lor Teluk Naples.

650 Puteoli – kutha pesisir ing Italia ing pesisir Segara Tirrhenia, cedhak Naples, ing wewengkon Campania.

651 Peringatan St. Patros Sang Rasul tanggal 5 November

652 Dalmatia – pérangan kidul provinsi Illyria, kang watesé karo Pannonia ing lor lan Italia lan Segara Adriatik ing kulon.

653 Peringatan dhèwèké tanggal 5 November

654 Synope – sawijining kutha ing pesisir kidul Segara Ireng.

655 Dina rayane tanggal 5 November

656 Laodikea ing Siria – biyèn kutha krajan Phrygia, dumunung ing sisih kidul-kulon Asia Cilik, ing sacedhaké Kali Lycus; kutha iki misuwur amarga perdagangané sing jembar. Saiki, mung reruntuhan ing sawijining bukit cendhek, cedhak désa sepi Eski-Gassara, dadi tugu kutha kuna kuwi.

657 *Tarsus* – kutha gedhé lan padhet ing Cilicia (provinsi kidul-wétan Asia Minor), dumunung ing pérangan kidulé, ing dataran subur sacedhaké Kali Cydnus, ora adoh saka panggonané mili menyang Segara Tengah. Sanajan saiki, Tarsus isih dadi pusat dagang sing cukup wigati.

658 Dina raya Rasul Jason dirayakake tanggal 28 April

659 Iconium iku sawijining kutha sing dumunung ing dataran dhuwur lan subur ing pedalaman Asia Minor, ing kaki Gunung Taurus; biyen dadi kutha krajan Lycaonia; saiki dadi Konya, kutha krajan provinsi Karaman ing Turki ing Asia Minor.

660 Dina rayane tanggal 28 April

661 Dina raya Santo Olympus Sang Rasul dirayakake tanggal 10 November

662 Perayaan pangeling-eling Santo Tertius Sang Rasul dirayakaké déning Gréja tanggal 30 Oktober

663 Paneada – sawijining kutha ing sisih lor Palestina; uga dikenal minangka Caesarea Philippi.

St. Paulus nulis babagan loro rasul iki kaya mangkéné: *'Erasmus, bendahara kutha, lan Quartus, sedulur, ngaturaké salam marang kowé'* (Roma 16:23).

Santa Evod dadi Uskup Antiokia sawisé Santa Petrus. Santa Ignatius Sang Pembawa Allah nyebutaké dhèwèké ing Suraté marang wong Antiokia, kandha: *'Elinga marang sing bejo Evod, bapakmu, sing dadi panggembalamu sing kapisan*.' Dhèwèké séda dadi martir[664] .

Santa Onesiforus, sing kasebut déning Santo Paulus Rasul ing Surat kapindho marang Timotius, kandha: *'Mugi Gusti maringi rahmat marang kulawarga Onesiphorus, awit dhèwèké kerep maringi seger marang aku lan ora isin karo belenggu-belenggu aku'* (2 Tim. 1:16), dadi uskup ing Kolofon[665] lan Khirene[666] . Dhèwèké séda minangka martir[667] .

Santa Klemens, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Suraté marang wong Filipi, *'sing makarya bareng karo aku lan Klemens'* (Fil. 4:3), dadi uskup ing Sardis[668] .

Santa Sosthenes, sing nggantèkaké Santa Crispus dadi kepala sinagoga Yahudi ing Korintus, diowahi dadi Kristen déning Santo Paulus Rasul. Kitab Karya Para Rasul nyebutake babagan dheweke: *' , kabèh wong Yunani nyekel Sosthenes, panguwasa sinagoga, lan nggebuki dheweke ing ngarep pangadilan'* (Kisah Para Rasul 18:17). Asmané uga kasebut déning Rasul Suci Paulus dhéwé bareng karo asmané dhéwé ing Surat marang wong Korinta, kang diwiwiti kaya mangkéné: *'Paulus, rasuli Yesus Kristus miturut kersaning Allah, lan Sosthenes sedulur kita'* (1 Kor. 1:1). Sabanjure, rasuli suci Sosthenes ngladeni dadi uskup ing Kolofon[669] .

Santa Apolos kasebut ing Kisah Para Rasul: *'Ana wong Yahudi jenenge Apolos, asale saka Aleksandria, wong sing fasih lan paham banget marang Kitab Suci, teka ing Efesus. Dheweke wis diwulang babagan dhasar-dhasar dalané Gusti lan, amarga semangat ing roh, ngandika lan mulang bab Gusti kanthi tepat'* (Kisah Para Rasul 18:24–25). St. Paulus sang Rasul uga nyebut dheweke ing Surat Kapisané marang wong Korinta, kandha: *'Aku nandur, Apolos nyirami, nanging Gusti Allah sing paring tuwuh'* (1 Kor. 3:6). Sabanjuré, Apolos ana ing Kreta[670] lan, sawisé kuwi, dadi Uskup Caesarea[671] .

Santa Tikhikus kasebut ing Kisah Para Rasul (Kisah 20:4) lan ing surat-surat Santa Paulus Rasul marang Kolose (Kol. 4:7) lan marang Efesus, ing ngendi katulis: *'supaya kowe padha ngerti kahananku; Tikhikus, sedulurku sing tak tresnani lan abdi sing setya ing Gusti, bakal nyritakake kabeh marang kowe. Aku ngutus dheweke marang kowe kanthi tujuan iki, supaya kowe padha ngerti kahananku lan supaya atimu dikuatake'* (Efesus 6:21–22). Lan maneh, ing Surat kapindho marang Timotius, Rasul Paulus kandha: *'Aku wis ngutus Tikhikus menyang Efesus'* (2 Tim. 4:12; cf. Titus 3:12). Tikhikus dadi Uskup Kolophon sawisé Santo Soteren[672] .

Santa Epafroditus kasebut ing Surat Paulus marang wong Filipi, ing ngendi Rasul Paulus kandha: *'Aku nganggep perlu ngutus Epafroditus marang kowe, sedulurku, kanca kerjaku lan kanca prajuritku, uga utusanmu lan peladenmu ing kabutuhanku'* (Fil. 2:25). Epafroditus iku uskup ing Adria[673] .

---

[664] St Evod seda ing taun 66 Masehi, nalika panganiayaan ing sangisoré Kaisar Romawi Nero. Pangeling-eling St Evod dirayakaké tanggal 7 September

[665] Kolofon – kutha kuna ing Lidia, ing sisih lor-kulon Asia Cilik. Reruntuhan kutha iki bubar ditemokake.

[666] Kirené – kutha krajan provinsi sing jenengé padha – dumunung ing Libya, ing pesisir lor Afrika, ing kulon Mesir. Kutha iki dadi kutha paling megah lan sugih ing Afrika Lor. Saiki mung ana reruntuhané.

[667] Gereja ngeling-eling Santo Onesiforus sang Rasul kaping pindho: tanggal 7 September lan 8 Desember.

[668] Sardika – Sardis kuna, utawa Sardy, sawijining kutha sugih ing Lydia, ing sisih lor-kulon Asia Cilik, sing biyèn dadi kutha krajan lan panggonané Raja Kroesus, kondhang amarga kasugihané. Ing jaman para rasul, kutha iki isih wigati; Gréja Kristen diadegaké ing kono wiwit wiwitan. Saiki mung dadi désa cilik, lan mung reruntuhan sing dadi saksi kamulyan kutha biyèn.

[669] Gereja ngéling-éling Santo Soténès sang Rasul kaping pindho saben taun: tanggal 30 Maret lan 8 Desember

[670] Pulo Kreta (uga dikenal minangka Candia, miturut jeneng kutha krajané) dumunung ing sisih wétan Segara Tengah, kidul Segara Aegea. Amarga amba lan suburé, biyèn pulo iki dikenal minangka 'ratu pulo-pulo' ing Segara Tengah. Kristenisasi diwiwiti ing kene wiwit jaman para rasul; dhasaré dipasang déning para saksi mata Panurunan Roh Suci marang para rasul, amarga wong Kreta ana ing kono wektu kuwi (Kisah Para Rasul 2:11). Saiki, Kreta ana ing sangisoré panguwasa Turki.

[671] Gereja ngeling-eling Rasul Suci Apolos kaping pindho saben taun: tanggal 30 Maret lan 8 Desember

[672] Dina rayané dirayakaké tanggal 8 Desember

[673] Adri, utawa Adriaca, iku sawijining kutha ing Trakia ing Segara Ireng, ora adoh saka Filipi, sawijining kutha Makedonia sing dumunung ing tapel wates karo Trakia.

Santo Karpus, sing disebut déning Rasul Suci Paulus ing Surat Kapindho marang Timotius kanthi tembung: *'Nalika kowe teka, gawa jubah sing tak tinggalaké karo Karpus ing Troas, lan buku-buku'* (2 Tim. 4:13), iku uskup ing Berea ing Trasia[674] . Panjenengané séda kanthi tentrem[675] .

Santa Codratus iku uskup ing Athena lan Magnesia, ing ngendi nalika nginjili Sabda Gusti, dhèwèké ngalami martir ing tangan wong Athena[676] sajrone pamaréntahan Kaisar Hadrian[677] .

Santa Markus, uga dikenal minangka Yohanes, sing kasebut pirang-pirang kaping ing Kisah Para Rasul minangka kanca Paulus lan Barnabas, contone ing kutipan ing ngisor iki: *'Lan Barnabas lan Saulus, sawisé ngrampungaké misiné, padha bali saka Yerusalem (menyang Antiokia), nggawa John sing uga diarani Markus'* (Kisah Para Rasul 12 lan salajengipun), dadi uskup kutha Byblos ing Fenisia[678] . Santo Markus nindakake akèh mujijat lan nduwèni kuwasa kebak sih rahmat nganti wong lara mari mung déning bayangane[679] .

Santa Zenas, sing dikenal minangka 'Pemberi Hukum', yaiku guru Hukum Musa, sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Epistelé marang Titus, kandha: *'Priksa supaya kowe ngutus Zenas Pemberi Hukum marang aku'* (Titus 3:13), dadi uskup ing Diospolis.

Santa Aristarkus, sing kasebut ing Kisah Para Rasul (Kisah 19:29) lan ing surat-surat Santa Paulus Rasul marang wong Kolose (Kolose 4:10) lan marang Filemon (Filemon 1:23), dadi uskup ing kutha Apamea[680] .

Santa Pud, sing kasebut déning Santo Paulus Rasul ing Surat kapindho marang Timotius, kanthi kandha: *'Pud uga ngaturaké salam'* (2 Tim. 4:21), iku anggota Senat Romawi. Dhèwèké wong sing taat sing nampani Para Rasul Suci Petrus lan Paulus lan akèh wong pracaya ing omahé. Sabanjure, omahé diowahi dadi gréja sing dijenengi 'Griyé Pangon' lan miturut tradhisi, Santo Petrus sang Rasul nindakake Liturgi Ilahi ing kono.

Santa Trophimus, sing kasebut kaping pindho ing Kisah Para Rasul (Kis. 20:4, 21:29) lan déning Santo Paulus Rasul ing Epistel sing padha marang Timotius, *ing ngendi Panjenengané* kandha: *'Aku ninggalaké Trophimus lara ing Miletus'* (2 Tim. 4:20), ngancani Rasul Paulus ing sakabehe panganiayaan, bebarengan karo para Rasul Pudens lan Aristarkus; lan pungkasané, nalika Rasul Suci Paulus dipenggal sirah nganggo pedhang ing Roma ing jaman Nero, dhèwèké uga dipenggal sirah bebarengan karo loro kancané[681] .

Santa Markus (diperangeti tanggal 30 Oktober), keponakané Rasul Barnabas, dadi uskup Apollonia ing Bithynia[682] . Dhèwèké kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Suraté marang Kolose, bebarengan karo Rasul Aristarkus sing wis kasebut mau: *'Aristarkus, tawanan kancaku, ngaturake salam marang kowe, uga Markus, keponakan Barnabas'* (Kolose 4:10).

Santo Artemas (sing dina rayemane tanggal 30 Oktober), sing diomongake dening Santo Paulus Rasul ing Suratane marang Titus: *'Nalika aku ngutus Artemas marang kowe'* (Titus 3:12), iku sawijining uskup ing Lystra[683] .

Santa Akwila, sing kasebut ing Kisah Para Rasul (Kisah 18:1–3) lan ing surat-surat Rasul Paulus (Roma 16:3–4, lsp.), dadi uskup ing Heraclea, lan nginjili sabda Gusti Allah ing Asia lan Achaia, nampa mahkota martir amarga panginjilane[684] .

---

[674] Beria iku sawijining kutha ing bagéan wétan Makedonia. Rasul Paulus nginjili Kristen ing kana antara taun 40 lan 65 Masehi. Saiki kutha iki diarani Veria utawa Kara Veria (Veria Ireng); kutha iki nduwèni populasi watara 10.000 jiwa.

[675] Dina raya Rasul Karpus dirayakake tanggal 26 Mei

[676] Dina perayaane tanggal 21 September

[677] Hadrian – sawijining kaisar Romawi – mrentah saka taun 117 nganti 138 Masehi

[678] Byblos – sawijining kutha kuna ing Fenisia, ora adoh saka segara, ing antarané Tripoli lan Berytus – misuwur minangka pusat kultus Adonis, kang kanggo dheweke dibangun candhi megah ing kana. Saiki, panggonan Byblos dadi désa cilik sing dijenengi Jebel, kanthi populasi mung 600 jiwa. Panggonan iki dikelilingi reruntuhan saka jaman Romawi lan jaman Perang Salib, uga kuburan ageng sing ngemot barang antik Mesir lan Fenisia.

[679] Gereja ngelingi dhèwèké ing tanggal 27 September

[680] Apamea iku salah siji kutha ing Siria.

[681] Ing 15 April, Gréja Suci ngrayakaké pangeling-eling para Rasul Aristarkus, Pudens, lan Trophimus

[682] Apollonia iku kutha ing Bithynia, sawijining wewengkon ing sisih lor Asia Minor, sing sakbanjure dilebokake ing Lydia

[683] Lystra iku salah siji kutha ing Lykaonia, sawijining wilayah tengah Asia Cilik sing watesé karo Phrygia. Ing kéné Rasul Paulus marasaké wong lumpuh, lan wong-wong pagan, nalika nyekseni mujijat iki, padha nganggep dhèwèké lan Barnabas minangka déwa (Kisah Para Rasul 14:6–18).

[684] Dina rayane dirayakake tanggal 14 Juli

Santa Fortunatus, sing kasebut déning Santo Paulus Rasul ing Surat Kapisané marang Korinta (1 Kor. 16:17–18), makarya tanpa kendhat, nginjili jenengé Kristus; lan sawisé akèh pakaryan, dhèwèké nampa pangaso sing pinunjul.

Santa Achaicus, sing disebutaké déning Santo Paulus Rasul bebarengan karo Fortunatus ing Epistel sing padha marang Korinta, kandha: *'Aku bungah tekane Stephanas, Fortunatus lan Achaicus; padha ngisi kekosonganmu marang aku, amarga padha nyegerake rohku lan rohmu'* (1 Kor. 16:17–18).

Santa Dionysius Areopagita, sing kasebut ing Kisah Para Rasul (Kisah 17:34), sepisanan dadi uskup ing Athena, lan sawisé iku mratelakaké Kristus ing Gallia[685] , ing ngendi dhèwèké dipenggal sirah. Eusebius, Uskup Kaisarea ing Palestina[686] , nyekseni yèn dhèwèké uga kalebu golongan para rasul; nalika nyebutaké 70 rasul, dhèwèké kandha: 'Tambahi uga Areopagite sing jenenge Dionysius, sing ditulis dening Lukas ing Kisah Para Rasul yèn dhèwèké kapéncut marang pracaya liwat pangandikane Paulus ing Athena.'

Santa Simeon, sing dijuluki Niger; Santa Lukas Sang Rasul nyebutake dheweke ing Kisah Para Rasul, kandha: *'Ing Antiokia ana para nabi lan guru ing gréja kono: Barnabas, lan Simeon sing dijuluki Niger'* (Kisah Para Rasul 13:1). Santo Epifanius uga nyekseni yèn dhèwèké kalebu ing paseduluran apostolik, nempataké dhèwèké ing antarané para rasul, amarga dhèwèké nyebut jeneng-jenengé kaya mangkéné: 'Markus, Lukas, Yustus,Barnabas, us, Apeles, Rufus, Niger (ya iku Simeon Niger) lan seventy-two[687] us liyané. Mangkono, Santo Epifanius njamin marang kita yèn cacahé para rasul cilik iku ana pitung puluh loro wong lan yèn Santo Simeon Niger kalebu salah sijiné. Sateruse, Santo Yohanes Damaskus[688] , ing Octoechos nada kaping lima ing Rebo sore, sawisé nyebutaké rolas rasul, uga nyebutaké kumpulan pitung puluh loro rasul, kandha: 'Sepuluh sing paling suci digawé sampurna saben loro, nyawang kumpulan pitung puluh loro sing nyawiji.'

Melu panedha sing kebak sih-rahmat saka kabèh rasul mau, mugi kita uga dianggep pantes nampa kabungahan swarga lan nyumurupi Rasul Agung lan Imam Agung pangakuan kita, Yesus Kristus, ngluhurake Panjenengané bebarengan karo Gusti Allah Rama lan Roh Suci, salawas-lawase, amin.

Eusebius, Uskup Kaisarea ing Palestina, nulis ing bab kaping rolas saka buku kapisan ing sajarahé: 'Asma saben (saka rolas) Rasul Kristus wis kondhang marang kabèh saka cathetan Injil, nanging ora ana sing nemokaké dhaptar lengkap lan akurat saka pitung puluh Rasul. Nanging, yen dipriksa luwih jero, bisa ditemokake luwih saka pitung puluh wong mau, mung adhedhasar kesaksian Sang Rasul Suci Paulus, sing ing Surat Kapisané marang wong Korinta kandha: *'Yèn Panjenengané* (Kristus, sawisé wunguné) *rawuh marang Céphas, banjur marang Para Rolas; sawisé kuwi Panjenengané rawuh marang luwih saka limang atus sedulur sakaligus, sing akèh mau isih urip, sanadyan ana sawatara sing wis tilem'* (1 Kor. 15:5–6). Saka akèh wong sing nyambut gawe ing pakaryan ngumumaké Injil Kristus ing Gréja wiwitan, sing padhangaké manéka nagara kanthi iman kaya para rasul suci, lan mulané pantes diparingi gelar 'rasul', kita bakal nyebutaké sawatara ing kéné kanthi khusus.

Santa Lazarus, sing wis patang dina seda lan dibangkitaké saka pati déning Gusti. Nalika panganiayaan marang Gréja ing Yerusalem, sawisé martiré Santa Stefanus, Martir Kapisan, dhèwèké diusir metu saka wates Yudéa (Kisah Para Rasul 8:1) lan ngambang ing segara nganggo prau tanpa dayung, bebarengan karo murid suci Gusti, Maximinus, lan Santo Kelidonius, sing lair wuta nanging mari dening Gusti. Kanthi pangayomaning Gusti, prau kuwi ngambang tekan pulo Siprus, lan Santo Lazarus wiwit mratelakake babagan Kristus ing kutha Kydonia. Sabanjure, piyambakipun diangkat dados uskup ing kutha punika déning Rasul Barnabas, lan ing kana ing pulo

---

685 Gaul – Prancis saiki.

686 Eusebius – sing njabat uskup ing Caesarea, Palestina suwéné suwe lan melu banget ing akèh prastawa gedhé ing jamane, dikenal minangka bapak sajarah gréja lan teolog sacara umum; tulisan-tulisane diurmati banget ing Gréja Kristen, lan dhèwèké misuwur amarga kawruh sing jembar; Dheweke urip saka taun 268 nganti 340. Eusebius nyusun kabèh cathetan lan kisah para martir ing sawijining kumpulan sing dijenengi *Kumpulan Kematiran Para Martir Kuna*. Kumpulan iki ngemot cathetan babagan para martir, uskup, pengakuan iman, wanita suci, lan prawan saka kabeh keuskupan. Miturut sawetara wong, kumpulan iki dumadi saka 20 buku; miturut liyane, 16.

687 St Epiphanius – kanca jamané St Yohanes Krisostomus – dadi uskup pulo Siprus suwéné 36 taun. Minangka Bapa Gereja sing misuwur, dhèwèké ninggalaké akèh karya sing nglawan bidah-bidah jamané. Dhèwèké séda ing taun 408. Dina rayemé dirayakaké tanggal 12 Mei.

688 St. Yohanes saka Damaskus – sawijining hymnographer Kristen lan teolog sing paling pinunjul, sing seda ing taun 776. Amarga semangaté mbela ikon-ikon suci nglawan para ikonoklas, tangane dipotong, nanging miturut kersaning Gusti, tangane iku tuwuh maneh nyambung ing awaké. Dina rayané dirayakaké déning Gréja tanggal 4 Desember

Siprus piyambakipun séda kanthi tentrem. Pirang-pirang taun sasampunipun, badan suci piyambakipun kapanggih ing pulo punika ing sajroning peti marmer ingkang nyerat tulisan: 'Lazarus ingkang séda patang dinten, kanca Kristus'[689] .

Santa Yusuf, wong asli Arimathea[690] lan murid rahasia Yesus Kristus, sing mengko nyuwun badané sing paling suci marang Pilatus (Lukas 23:50–52; Matius 27:67; Markus 15:42; Yohanes 19:38), uga diusir saka tanah Yahudi déning wong-wong Yahudi sing iri lan mratelakaké Kristus ing Inggris, ing ngendi dhèwèké séda. Dhèwèké diurmati déning wong-wong Inggris minangka rasul nagara kasebut[691] .

Santo Nikodemus, sing teka marang Gusti Yesus ing wayah bengi kanggo ngrungokake piwulangé (Yohanes 3:1–2) lan sing maringi pitutur sing wicaksana marang wong Yahudi supaya ora ngukumé sadurungé padha ngrungokake omongané lan mriksa pakaryané (Yohanes 7:50–51), lan sing mengko, bebarengan karo Yusuf, nyiapake awaké Yesus kanggo dikubur lan ngolesi nganggo rempah-rempah (Yohanes 19:39), uga nandhang sangsara ing tangané wong Yahudi amarga pracaya marang Kristus lan panginjilan apostolik, lan diasingaké saka Yudea[692] .

Santo Gamaliel iku gurué Rasul Suci Paulus. Dheweke maringi pitutur sing wicaksana marang Sanhedrin babagan panginjilan para rasul suci, kandha: 'Yen iki pakaryan manungsa, ora bakal ana gunané; nanging yen saka Gusti Allah, kowe ora bisa nglawan; ati-ati supaya ora nglawan Gusti Allah' (Kisah Para Rasul 6:34–40). Sawisé martir Déakon Agung Stefanus, dhèwèké njupuk awaké lan ngubur ing désa dhéwé ing sacedhaké Yerusalem. Dhèwèké uga nyumputaké Santo Nikodemus, sing wis diasingaké amarga nginjili Injil Kristus, lan ngubur sawisé seda ing sacedhaké kuburan martir protomartir Stefanus, ing ngendi[693] dhéwé banjur dikubur.

Eunukh saka Ratu Candace ing Étiopia, sing dibaptis déning Rasul Suci Filipus ing dalan (Kisah Para Rasul 8:26–39) lan sing nuntun ratu mau marang Kristus, dadi wong pisanan sing mratelakaké babagan Kristus ing Étiopia[694] , ing kono dhèwèké uga séda minangka martir.

Santa Zakheus, sing kanthi bungah nampani Gusti ing omahé lan krungu Panjenengané ngendika: *'Dina iki kaslametan wis teka ing omah iki'* (Lukas 19:1–10). Sawisé munggahé Gusti, Zakheus ngetutaké Rasul Suci Petrus, sing ngangkat dhèwèké dadi Uskup Caesarea ing Palestina[695] , ing kono dhèwèké mratélakaké bab Kristus[696] .

Santa Kornelius, sang seratusan, dibaptis dening Rasul Suci Petrus (Kisah Para Rasul 10), sing banjur ngangkat dhèwèké dadi uskup, nginjili Kristus ing kutha Scepsis[697] , ing kono dhèwèké uga séda kanthi tentrem[698] .

Santa Longinus, sang Centurion, sing jaga ing Salibé Gusti lan ngakoni yèn Yésus pancèn Putrané Allah (Matéus 27:54). Sawisé Gusti dikubur, Longinus manèh jaga ing Makamé Gusti lan dadi saksi mata Panguripané Kristus, kang diaku ing ngarepé kabèh. Sabanjuré, dhèwèké mènèhi kabar bab Kristus ing Kapadokia, ing ngendi dhèwèké ngalami martir[699] .

---

[689] Peringatan Santo Lazarus saka Papat Dina dirayakake dening Gréja tanggal 17 Oktober, nalika pindahan reliké saka pulo Siprus menyang Konstantinopel diperingati.

[690] Miturut Eusebius lan Jerome, Arimathea iku padha karo Rama, utawa Ramah— sawijining kutha ing Gunung Efraim, rong jam lelungan ing lor Yerusalem, ora adoh saka Lydda; uga diarani Ramah-Zophim. Iku panggonan lairé Yusuf saka Arimathea, salah siji murid Kristus (Yohanes 19:38) lan anggota Sanhedrin Yahudi, sing ngubur Yesus Kristus ing kuburé, sing digali saka watu.

[691] Ora ana dina raya sing dikhususake kanggo Santo Yusuf, nanging piyambakipun diperingati ing minggu Wanita-wanita sing nggawa mur.

[692] Ingélingan Saint Nikodemus dirayakaké déning Gréja tanggal 2 Agustus lan sajroning Minggu Para Wanita Pembawa Mur.

[693] Bareng karo Santo Gamaliel, putrané sing saleh, Aviv, sing uga pracaya marang Kristus, seda; émutan Santo Gamaliel lan Aviv dirayakaké déning Gréja tanggal 2 Agustus

[694] Étiopia – ing Afrika, padha karo Abyssinia jaman saiki. Dumunung ing bagéan dhuwur Kali Nil lan watesé karo wewengkon Thebaid ing Mesir ing lor, Libya ing kulon, Étiopia kidul ing kidul, lan Teluk Arab lan Segara Abang ing wetan.

[695] Caesarea ing Palestina – sawijining kutha ing pesisir wétan Segara Tengah, sing dibangun déning Herodes, Raja Yahudi, ing panggonan kutha kuna Straton lan dijenengi kanggo ngajèni Kaisar Agustus (Pangéran Romawi Oktavianus Agustus). Kutha iki wis bola-bali dirusak lan saiki mung ana reruntuhan sing ditutupi tanduran alas.

[696] Gereja ngeling-eling Santo Zakheus ing minggu kaping 32, sadurunge wiwitan Triodion Prapaskah.

[697] Skepsia iku sawijining kutha ing provinsi Mysia ing Asia Minor sisih kulon.

[698] Peringatan Santo Kornelius dirayakake tanggal 13 September

[699] Gereja ngeling-eling Santo Longinus, Sersan Romawi, ing tanggal 16 Oktober

Santa Ignatius sing Ngemban Gusti, miturut tradisi, yaiku bocah sing dijupuk Gusti ing pangkuan Panjenengané lan dituduhaké marang Para Rasul, kanthi ngendika: 'Yen kowe ora dadi kaya bocah cilik, kowe ora bakal mlebu Karajaning Swarga' (Matius 18:2–5; Markus 9:37). Dheweke diangkat dadi uskup Antiohia dening Rasul Suci Petrus, ing kono dheweke mratelakake babagan Kristus. Dheweke ngakhiri uripe dadi martir ing Roma, sawise dibuwang marang singa[700] .

Santa Polikarpos iku Uskup Smirna. Kaya para Rasul, dhèwèké ora kendhat nginjilaké Sabda Gusti, nulis surat marang umat Kristen sing anyar iman, lan tanpa kendhat ngopeni kabecikan lan pangembangan rohani umaté. Sing Begja Simeon Metaphrastes[701] , ing Uripé Santo Ignatius sing Ngemban Gusti, kanthi cetha nyebut Polycarp minangka Rasul Ilahi, kandha: 'Padha teka ing Smyrna, lan ing kana Santo Ignatius nyium Santo Polycarp, Rasul Ilahi, kancané murid.' Dhèwèké séda dadi martir ing Roma[702] .

Santa Erophaeus, salah siji anggota Areopagus ing Athena; dhèwèké diwulang iman Kristen déning Rasul Suci Paulus, sing uga nglantik dhèwèké dadi uskup ing Athena. Bareng karo para Rasul Suci liyané saka lan Santa Erophaeus, dhèwèké digawa mabur liwat udara menyang kuburan Ibuné Gusti Allah sawisé Pangasoé Sang Theotokos Paling Suci ing Yerusalem. Dheweke seda minangka martir[703] .

[704] , Uskup Pergamus, uga nandhang sangsara amarga panginjilan apostoliké babagan Kristus. Bab dhèwèké, Gusti Yesus Kristus piyambak ngendika ing Wahyu Sang Yohanes Teolog: *'Antipas, saksiKu sing setya, wis dipatèni'* (Wahyu 2:13).

Santa Demetrius, sing kasebut déning Santo Yohanes Teologian ing surat katelu (3 Yohanes 1:12). Santa Demetrius dadi uskup kutha Philadelphia ing Asia[705] .

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji kanthi kidung pitung puluh muridé Kristus, sing dipilih déning Gusti lan setya: amarga lumantar wong-wong mau kita kabèh wis sinau ngajèni Tritunggal sing ora bisa dipisah, lan padha tetep dadi lentera iman ilahi

Uripé Santo Eustatius, Uskup Agung Serbia[706]

Diperangeti tanggal 4 Januari

Santa Eustatius urip lan makarya ing separo kapindho abad kaping telulas, nalika pamaréntahan Raja Serbia sing taat, Stephen Uroš II Milutin, sing mréntah Serbia saka taun 1262 nganti 1320. Dhèwèké lair ing wewengkon Budimlja[707] saka wong tuwa sing taat. Sanadyan tresna banget marang wong tuwané, dhèwèké wiwit

---

[700] Ingéling marang Santo Ignatius sing dijuluki Pembawa Gusti dirayakaké déning Gréja kaping pindho saben taun: tanggal 29 Januari, nalika pindahan reliké déning murid-muridé saka Roma menyang Antiokia, lan tanggal 20 Desember, dina pangaso sang santo.

[701] Simeon Metaphrastes – panulis gerejawi kondhang abad kaping 10 (940), panyusun lan pangumpul Riwayat Para Wali, sawijining tugas sing ditindakake miturut panyuwunan Kaisar Konstantinopel, Konstantinus VII (912–954). Kanthi semangat gedhé kanggo kamulyané para askétos suci, Simeon ora mung nglumpukaké cathetan babagan wong-wong mau, nanging uga mbenakaké akèh, nyilikaké sawatara pérangan, lan sing paling penting, ngganti basa kuna sing kaku lan kerep samar nganggo gaya sing cetha lan alus saka jamané dhéwé. Amarga iku, Simeon dijenengi Metaphrastes, sing tegesé 'narrator' utawa 'paraphraser'. Karyané ing babagan iki banjur dadi sumber utama kanggo Cheti-Minei déning St Demetrius saka Rostov

[702] Dina raya Santo Polikarp dirayakake tanggal 23 Februari

[703] Peringatan martir suci Erofeus dirayakake tanggal 4 Oktober

[704] Peringatané dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 11 April

[705] Philadelphia – sawijining kutha Lidia ing Asia Cilik, ora adoh saka Sardis, ing kaki Gunung Tmolus. Kutha iki dijuluki saka pangadegé, Ashtal II Philadelphus, Raja Pergamon. Ing jaman biyen, kutha iki sugih, makmur, lan duwé populasi gedhé. Saiki, iku kutha cilik Kristen ing sangisoré panguwasa Turki.

[706] Uripé Santo Eustathius ditulis déning kancané sing luwih enom, Santo Daniel II, Uskup Agung Serbia, lan dadi pérangan saka *Genealogi* utawa *Kronik Para Raja*. Edisi paling apik bisa ditemokake ing buku *Lives of the King and the Serbian Archbishop*, sing diterbitake dening Danicic ing taun 1866 (kaca 292–319). Kanggo Uripé St Daniel, delengen tanggal 20 Desember.

cilik wis tuwuh tresna marang Gusti Allah: nyingkiri dolanan sing ora ana gunané, dhèwèké ngupaya ngembangaké akhlak mulya, rutin menyang gréja lan ngrungokaké kanthi suka cita kidungan lan pambacaan ilahi, ngapalaké apa sing dirungokaké lan ngupaya mangertèni maknané. Sawijining dina dhèwèké marani wong tuwané lan kandha:

'Aku nduwéni kepinginan sing kuwat kanggo sinau; tulung kirimna aku kanggo sinau sabda sing ditulis.'

Krungu tembung-tembung mau, wong tuwané bungah lan matur nuwun marang Gusti sing wis maringi pangajab luhur kaya ngono marang anaké; padha golek guru lan nyerahaké anaké marang guru mau supaya diajari kawicaksanan Kitab Suci. Kanthi pitulungan sih rahmaté Roh Suci, dhèwèké enggal sinau akèh banget nganti nalika isih murid enom dhèwèké kabuktèn luwih ngerti tinimbang akèh guru sing wicaksana. Wong enom iku ora mikir babagan panganan, omben-omben, utawa sandhangan; meh ora mikir marang wong tuwane, nanging amarga atine wis nyawiji marang piwulang Ilahi, dheweke nyelehake kabeh katresnan lan pangarep-arep ing Gusti. Sawisé ngancik kamatangan sing luwih gedhé lan sawisé mikir kanthi serius bab panggilané, dhèwèké mutusaké ninggalaké omahé wong tuwané lan miwiti lumaku ing dalané Gusti. Dhèwèké lelungan menyang wewengkon Zet[708] , menyang Biara Malaikat Agung Mikael, ing ngendi ana Keuskupan Zet. Ing kono, dhèwèké dicukur rambute dadi biksu déning Uskup Neophytus lan miwiti urip asketis kanthi ketat netepi sumpah-sumpah monastiké. Amarga kasorot kanthi panguripan sing prasaja lan murni, lan nganti kesel awak amarga puasa lan jaga wengi, dhèwèké ora tau kélangan wektu kanggo cepet-cepet menyang gréja kanggo ibadah awan lan bengi, ngetutaké paugeran pandonga ing selé kanthi ketat, lan nyawisaké sisa wektu kanggo merenung marang Gusti lan pandonga batin. Ora nduwé harta pribadhi, dhèwèké nyoba nyisihaké pérangan saka jatah pangan lan sandhangan biara kanggo diwènèhaké marang wong mlarat.

Kanthi ngupaya ing menengé biara kanthi andhap asor sing sampurna, dhèwèké ora suwe banjur misuwur ing saindenging tanah minangka ahli tapa agung, niru para Bapa kuna.

Ora wareg mung karo tapa brata monastik ing biarané dhéwé, Eustathius kebak kepinginan kobong kanggo ngunjungi Kutha Suci Yerusalem, nyembah Makam Suci lan papan-papan suci liyane ing panggonan Kasangsarané Gusti. Tanpa ngandhani niaté marang sapa waé, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Yesus Kristus, nyuwun supaya paring lelampahan sing aman menyang Kutha Suci lan maringi dhèwèké kasempatan ndeleng panggonan ing ngendi Panjenengané wis ngucuraké getihé kanggo kaslametan manungsa lan ing ngendi Panjenengané wis nindakake mujijat ageng. Donga sang wali iku kaparingi wangsulan. Nalika panjenengané lagi mikir ing endi panjenengané bisa nemokake kanca-kanca sing ajiné marang Gusti, ana loro biksu sing muncul ing ngarepé, kaya-kaya dikirim déning Gusti piyambak, lan padha kandha yèn padha arep menyang Yerusalem kanggo nyembah Makam Suci lan panggonan-panggonan suci liya sing ana gandhèngané karo Sangsaé Kristus. Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah lan ngurmati gambaré sing paling suci lan gambaré Malaikat Agung Mikael, dhèwèké miwiti lelampahan sing wis suwe dinanti kanthi kabungahan lan kabagyan ing atiné.

Kanthi pitulunganing Gusti, piyambakipun ngrampungaké lelampahan kanthi gampil lan tentrem lan tekan ing Yerusalem. Ing kono, piyambakipun kanthi ngajèni nyembah Makam Suci lan kabèh papan suci ing panggonan Kasangsarané Gusti; kanthi alon-alon, piyambakipun ngunjungi kabèh papan suci lan remen ngrenungaké mau. Dheweke uga ngunjungi sakabehing pedusunan ing sakupenge Yerusalem, ing ngendi manggon para wong asetik sing kinurmatan lan wedi marang Gusti, nggatekake lan nyimpen ing manah cara urip lan tumindak asetiké.

Sawisé suwé manggon ing Tanah Suci, dhèwèké miwiti lelampahan bali, nanging ora langsung menyang tanah airé, nanging dhisik menyang Gunung Suci Athos, karepé nyekseni urip monastik ing kana lan nikmati paguneman sing maringi pangajaran babagan tapa brata lan kasucian jiwa lan badan.

Sawisé tekan Gunung Suci, Eustathius sing kinurmatan manggon ing Biara Serbia Sang Ibu Allah Paling Suci ing Hilandar, sing diadegaké déning Santo Simeon—ing donya, župan Serbia agung Stefan Nemanja—lan

---

[707] Wilayah Budiml, utawa 'župa', dumunung ing panggonan sing saiki didiami klan Vasoević saka Serbia ing sisih lor-wétan Montenegro. Saiki, désa Budiml mapan ing panggonan kuwi. Ing jaman kuna, Keuskupan Budiml nduwèni pusat ing Biara Santo Yohanes, sing saiki isih ana nanging rusak sawatara ing sisih lor kutha Gusinje, ing désa Berane.

[708] Wilayah Zeta, utawa ing jaman kuna Dioclea, saiki dadi Montenegro. Biara St Michael dumunung ing pesisir wétan Teluk Kotor, ora adoh ing kidul kutha Kotor.

anaké Sava, Uskup Agung Serbia kapisan. Ing kéné dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanthi semangat gedhé marang asètisisme monastik, kanthi andhap asor lan manut nindakaké saben tugase sing diparingaké, ora tau kélangan rawuh ing kabèh ibadah gréja lan nyawisaké awaké dhéwé piyambakan kanggo pandonga bengi lan renungan marang Gusti Allah. Mangkono dhèwèké nglampahi pirang-pirang taun lan dadi kondhang ing antarané kabèh asètik Gunung Athos. Akeh para sesepuh, ora mung para biksu enom, kerep teka marang Eustathius lan melu pacelathon kanggo nylametake jiwa, kebak katresnan lan panglipur rohani.

Sawisé pirang-pirang taun urip tapa brata kaya ngono, kanthi pitutur lan putusan bebarengan saka pasamuwan sakabèhé Gunung Suci, Eustathius diangkat dadi abbot ing Biara Hilandar. Sawisé dadi abbot ing biara kuwi, Eustathius luwih semangat manèh nglakoni tapa brata, dadi tuladha ing kabèh pakaryan lan kabecikan, mulang nganggo tembung lan tumindak. Sawisé nggayuh kalungguhan sing pinunjul lan nglakoni urip sing luhur, Sang Eustathius sing kinurmatan entuk kasohoran gedhé lan katresnan saka kabèh wong, ora mung ing antarané para askétis ing Gunung Athos nanging uga ing antarané umat umum; ora mung ing antarané wong biasa nanging uga ing antarané bangsawan lan para raja. Kabeh wong padha kesusu ngajeni Eustathius lan maringi peparing sing akèh marang dhèwèké. Nanging dhèwèké ora nyimpen peparing mau kanggo dhèwèké dhéwé, nanging mènèhaké kanthi loman marang wong mlarat, janda, anak yatim, lan wong-wong sing kekurangan pangan lan papan pangayoman.

Ora kaget, amarga kaluhuran lan kabecikané kaya ngono, Sang Mulya Eustathius kapilih lan diangkat dadi Uskup Keuskupan Zet, ing panggonan dhèwèké wis ngucapake sumpah biara. Sawisé dadi uskup, wis pengalaman ing urip rohani lan urusan gerejawi, Eustathius nindakake tugas pastoralé kanthi sukses gedhé lan dadi uskup Serbia sing paling pinunjul; lan nalika Uskup Agung Serbia Ioannikios séda, Raja Serbia sing taat Stefan Uroš Milutin nglumpukaké pasamuan para uskup, abbot, lan boyar, lan pasamuan iki kanthi sarujuk milih Uskup Eustathius saka Zeta sing taat mau dadi uskup agung ing katedral St. Sava ing Serbia. Sing Mulya Eustathius, kanthi andhap-asor, nyoba nolak jabatan sing dhuwur kuwi, sing mbutuhake tanggung jawab gedhe, nanging tembungé ora dirungokaké, lan dhèwèké ora suwe banjur sacara resmi diangkat dadi uskup agung ing ngarsané kabèh majelis. St Eustathius pasrah marang pangayomaning Gusti lan matur nuwun marang Sang Gusti Allah kanthi pandonga sing khusyuk amarga sih-rahmaté sing ageng, sing déning piyambakipun dianggep piyambakipun ora pantes nampi.

Nalika tanpa kendhat ngupaya kaslametan nyawane dhéwé, Santo Eustathius nyawisake manahé sakabehé kanggo kabecikan Gréja Serbia sing dipasrahaké marang dhèwèké. Tahta keuskupan agung Serbia wis nduwèni bandha ageng ing wektu kuwi, lan Santo Eustathius ngupaya sakabehe supaya ora ana gréja ing keuskupané sing kekurangan kabutuhan dhasar, kanthi loman maringi dana saka cadangan tahtané kanggo nyukupi kabutuhan gréja-gréja mlarat.

Santa Eustatius mimpin Gréja Serbia mung sawetara taun: pitung taun sawisé njabat uskup agung, dhèwèké lara lan weruh yèn pungkasané wis cedhak. Nalika ing amben pati, dhèwèké ora ngeluh, nanging kanthi bungah ngentèni pamit saka donya iki menyang pangayoman swarga. Nalika ing tahta keuskupan agungé ing Žiče,[709] nyiapaké dhiri kanthi tekun lan ndedonga marang Gusti supaya paring pangliyan sing tentrem. Kabèh Majelis Gréja Serbia padha nglumpuk ing sacedhaké ambené wong lara: para uskup tangga teparo, para abbot ing biara lan para biksu, sarta kabèh rohaniwan; kabèh padha nangis nalika nyekseni pungkasané guru lan pangon agungé sing wis cedhak. Nanging wong lara kuwi, munggah saka ambené, ngandika marang wong-wong sing padha nangis:

'Singkirna sedhih kaya ngono: *"Puji Gusti karo aku, lan padha ngluhurake Asmané bebarengan"* (Mazmur 33:4).'

Kabeh sing ana ing kono padha ngalih saka nangis dadi pandonga lan kidung kanggo pangibahan nyawane. Banjur Santo Eustatius nampa Misteri Suci lan, sawisé ngaso sakedhik, ngandika marang wong-wong sing ana ing sacedhaké:

'Ayo, anakku sing tak tresnani, ayo padha tukar ciuman pamitan, amarga aku saiki pamitan karo kowe.'

---

[709] Biara Žiča (Žiča, Židča), sing isih ana nganti saiki, dumunung ing pinggir tengen Kali Ibar, ora adoh saka papan kali iki mili mlebu Morava Serbia, ing wates Karajan Serbia saiki.

Pamitan iki nyebabake akèh tangis ing antarané anak rohanié Santo Eustatius. Pungkasané, kanthi ngangkat tangané marang langit, dhèwèké kandha:

'Ya Gusti Allahing para dewa lan Sang Pangéraning para pangéran, sing mangertos pungkasaning saben gesang, ing tangan Panjenengan kula pasrahake nyawaku!'

Mangkono Sang Eustathius séda kanthi kamulyan lan kabungahan, kabungahan ing Gusti.

Para rohaniawan sing padha ngubengi peti jenazah, bebarengan karo umat, nganakake upacara panguburan kanthi khidmat ing Žiče, ing Gréja Sang Juruwilujeng, kanthi nyelehake badané ing sarkofagus marmer sing wis disiapake déning Eustathius dhéwé sadurungé.

Ora suwe sawisé panguburan, ing Gréja Sang Juruwilaha sing kasebut mau, pratandha lan mujijat wiwit kelakon ing sangisore peti jenazah almarhum. Kadhangkala, wong-wong weruh kaya ana lilin sing kobong ing sacedhake sarcophagus; ing wektu liyane, ing wengi, padha krungu cetha swara lan gumremes ing sacedhake peti jenazah, kaya-kaya ewonan wong padha kumpul ing kana. Ana sawijining priya sing ngladeni ing Gréja Sang Juruwilujeng, nandhang lara ing irung. Dhèwèké wis nyoba akèh pangobatan lan mbuwang akèh dhuwit kanggo perawatan, nanging ora ana asilé. Amarga wis kehabisan pangarep-arep marang pangobatan donya, wong lara kuwi ngadhepake pandonga sing tulus marang Gusti Allah lan Indungé sing Paling Suci ing Gréja Juruwilujeng, sing tansah ngadeg tanpa kendhat ing sacedhake relikwi Sang Eustathius sing kinurmatan sajrone saben pangibadah. Ing sawijining wengi, wong lara iku weruh ing ngimpi yèn dhèwèké ngadeg, kaya biasané ing urip nyata, ing sacedhak relikwi Eustathius; ana priya agung nganggo busana uskup kang muncul marang dhèwèké lan takon apa sing dhèwèké butuhaké. Wong lara iku nyritakaké kabèh kanthi tertib. Banjur priya sing muncul kuwi kandha:

'Gusti Allah ngutus aku kanggo marasaké kowe, nanging aja nganti dosa manèh, supaya kowe ora nandhang sangsara luwih abot.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nggawe pratandha salib ing awaké wong lara mau lan nyentuh lukane. Wong lara mau takon:

'Sapa kowe, uskup suci?'

Panjenengané mangsuli:

Aku iku abdi Kristus, sawijining biksu sing jenenge Eustathius, sing saiki nggladrah ing panggonan iki.'

Wong lara kuwi tangi lan kebak rasa wedi; gemeteran, dhèwèké buru-buru menyang Uskup Agung James wektu kuwi lan nyritakaké marang dhèwèké lan kabèh déwan bab panglihatan mujijat kuwi. Wong lara kuwi langsung lan sakabèhé mari, lan kabèh padha muji Gusti lan Santo Eustathius. Mukjizat ing makam Eustathius wiwit saya akèh. Ing sawijining wektu, ana telung kembang sing éndah banget ditemokaké tuwuh ing sarcophagus marmeré, sanajan iku mung watu garing – ora ana lemah utawa banyu sakpisané. Tandha mujijat iki ndadekake kabeh wong pracaya manawa Gusti Allah ngluhurake sang wali lan ngreksa jasade supaya ora bosok. Ing wektu kuwi, ana sawijining priya enom sing medeni sing katon ing pangimpen bengi marang salah siji biksu ing biara kuwi, yaiku eklesiarkus, nyekel senjata kobong ing tangane, lan ngomong marang dheweke kanthi nesu:

'Ngapa kowe tetep acuh tak acuh, weruh pratandha kaya ngono? Utawa apa kowe ora mangertos yèn badané wong sing wis seda ora ditakdiraké bosok, nanging kudu dipindhah saka bumi?'

Kabeh mujijat iki dilaporake marang Raja Uroš Milutin sing saleh, sing sawisé rembugan karo uskup agung, mènèhi dhawuh supaya wadah relik suci mau dibukak kanthi upacara; ing jeroné, awaké Saint Eustathius ditemokaké isih utuh lan ora bosok, banjur disimpen kanthi tebuka ing wadah relik anyar. Sawisé sawatara wektu, amarga bebaya serangan mungsuh, relik-reliké Saint Eustathius, kanthi upaya Uskup Agung James, dipindhahaké saka Žiča menyang Ipek (utawa Peć)[710] lan dipasang ing katedral uskup agung lokal para Rasul Petrus lan Paulus.

[710] Ipek, Pest, Peć – kursi kapindho para uskup agung Serbia; kutha lan biarané isih ana nganti saiki lan dumunung ing Serbia Lawas (dumunung ing Turki) ing Kali Bistrica, sing mili menyang Drin Putih ing hulu.

Perayaan Pangeling-eling Kang Maha Suci Martir Sing Kinurmatan Zosima lan Martir Athanasius

Dirilèkaké tanggal 4 Januari

Martir suci Zosima iku wong asli Cilicia[711] lan urip minangka pertapa ing ara-ara samun. Miturut dhawuhe Diocletian sing ora pracaya marang Gusti[712] , dhèwèké ditangkep lan disiksa amarga iman marang Kristus. Kupinge kobong karo wesi panas abang; dhèwèké dibuwang menyang kuali sing kebak rereged; dhèwèké digantung sirah mudhun; lan dhèwèké ngalami manéka werna panyiksaan. Nanging kanthi mujijat, sang wali kaslametaké saka pati. Nalika dhèwèké disiksa, ana singa metu saka ara-ara samun lan ngomong nganggo swara manungsa. Nalika padha nyekseni mujijat iki, kabèh padha ketakutan, lan Zosima dibebasaké. Komentar[713] Athanasius, nalika weruh yèn dhèwèké ora cilaka sawisé sangsara sing kejem kuwi, banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis. Zosima mundur bebarengan karo Athanasius menyang ara-ara gersang, lan ing kana, ing tengah-tengah pakaryan ibadahé, ing celah gunung, kabèh padha tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti.

18 Januari

5 Januari (Gaya Lawas)

Martiiré Para Kudus Theopemptus lan Theona

Dipeperingati tanggal 5 Januari

Ing taun kapisan panganiayaan umat Kristen sing diprakaraké déning Kaisar Diocletian, sawijining dina nalika lelungan, dhèwèké teka ing kutha Nicomedia lan sawisé ngedegaké akèh patung-patung berhala ing kana, dhèwèké nyembah marang patung-patung mau.

Sawisé sawetara dina, Theopemptus, Uskup Nicomedia (sing dadi sing pisanan nandhang sangsara amarga panganiayaan umat Kristen déning Diocletian), ditangkep ing sacedhak kutha; nalika digawa ngadhepi kaisar kanggo diadili, dhèwèké kandha:

'Dewi-dewi iki—sing digawe saka perak lan emas, kayu lan watu—sing kok sembah kuwi dudu dewa sejati, amarga ora bisa ambegan, ora bisa ngomong, lan ora bisa nindakake apa-apa sing apik utawa ala; dene Gusti Allah Kang Maha Kuwasa saka Swarga wis nyipta langit, bumi, lan segara, lan kabeh sing ana ing kono.'

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau lan akèh manèh bab iman Kristen, raja kandha marang dhèwèké kanthi nesu:

'Aku ora ngundang kowe kanggo mbantah, nanging supaya kowe, tanpa basa-basi maneh, nglakoni kurban marang dewa Apollo.'

Wahyu Theopemptus mangsuli nganggo tembung-tembung iki:

Aku ora bakal nate nyembah marang dewa kaya ngono, lan aku uga ora bakal wedi marang sangsara sing bakal kowe wenehake marang aku, amarga wis katulis: *'Aja wedi marang wong sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa'* (Matius 10:28). Dene kowe, sing duwe kuwasa marang badanku, lakoni manut kersamu!'

Banjur raja mrentahake supaya tungku dipanasake supaya uskup suci mau banjur dibuwang menyang kono, lan para prajurit ngurusi tungku supaya dadi panas banget, wiwit esuk nganti tengah dina. Ing wektu kuwi, uskup suci kandha marang wong-wong mau:

'Sabanjure sithik, aku bakal nuduhake marang kowe kakuwatané Gusti Allah, ing jenengé sing suci pawon iki dipanasake kanggo aku.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nyemplung ing tungku geni lan lungguh ing tengahé, déné para prajurit, pracaya yèn dhèwèké wis kobong nganti mati langsung, padha lunga. Nanging ing tengah wengi, sang

---

[711] Kilikia – sawijining wewengkon ing sisih kidul-wétan Asia Cilik ing Segara Tengah.
[712] Diocletian – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 284 nganti 305.
[713] Commentarius – pangreksa narapidana sing nyathet jeneng-jenenge.

wali metu saka tungku geni lan mlebu kamar turu sang raja, lawangé kabuka dhéwé ing ngarepé; sawisé mbangun sang raja, dhèwèké kandha marang sang raja:

'Aku iki Theopemptus, uskup lan abdi Yesus Kristus: aku ora mati, nanging isih urip, sanadyan kowe wis mrentahake pati aku.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mlebu manèh ing pawon geni. Sang raja, ndeleng sang wali lan krungu tembungé, kebak rasa wedi lan kaya lumpuh amarga ajrih banget. Esuké, sawisé nglumpukaké prajurit-prajuritė, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Apa kowe wis mbuwang wong Kristen sing tak paringi dhawuh mau menyang dapur geni sing kobong?'

Para prajurit mangsuli:

'Kula sampun nindakaken dhawuh paduka, gusti – kula sampun nimbali piyambakipun, lan piyambakipun seda ing geni wingi.'

Banjur Diocletian munggah, lunga karo prajuritė menyang pawon geni, lan ing kana krungu uskup suci lagi nyanyi lan muji Gusti Allah ing tengah pawon geni sing kobong. Kahanan iki nggawe sang kaisar gumun banget, lan nalika sang wali metu saka pawon geni tanpa cilaka, sang kaisar kandha marang wong-wong ing sacedhaké:

'Delengen sepira kuwate sihir Kristen; aku krungu yèn wong Kristen nindakake pakaryan gaib mau ing jenengé sawijining wong sing aran Yesus.'

Sawisé kuwi, raja langsung mréntahaké supaya njupuk asu lan dibuwang menyang pawon geni, kanggo ndeleng apa asu kuwi bakal tetep ora cilaka, kaya uskup sing kanthi mujijat tetep ora cilaka; nanging asu kuwi langsung kobong dadi garing. Ndeleng kahanan iki, raja kandha marang wongé Gusti:

'Aku bakal ngetokake sangsara paling abot marang kowe minangka wong jahat, amarga aku yakin kowe iku penipu lan tukang sihir.'

Dheweke mrentah supaya wong iku dikurung ing penjara sempit lan ora diwenehi roti utawa banyu nganti dina nalika raja kepengin ngadili dheweke, lan wongé Gusti tetep ana ing penjara kuwi rong puluh loro dina tanpa panganan utawa omben-omben, amarga Gusti sing nyangga uripé. Nalika wektu kuwi rampung, raja kandha marang prajuritė:

'Ayo padha menyang lan ndeleng apa wong Kristen kuwi isih urip utawa wis mati.'

Nalika nemokake dhèwèké isih urip lan seneng, kaya-kaya lagi mangan bareng karo raja, Diocletian nesu banget lan sawisé nggawa uskup sing berkah metu saka penjara, dhèwèké nyabuti sandhangané dhéwé, nggebuk-nggebuk tangan lan kandha:

'Delengen, sepira kuwate sihir Kristen iki!'

Nanging uskup sing berkah mau mangsuli:

'Suwene pira, wong celak, kowe bakal tetep wuta, lan suwene pira kowe bakal nolak ngakoni Gusti Allah sejati sing tak pracaya? Amarga Panjenengané wis maringi aku kekuwatan lan keteguhan kanggo ngalahaké kowe lan ngungkuli kabèh panyiksa sing bisa kowe rancangaké kanggo aku, lan kanggo ngremehké kabèh mau.'

Krungu tembung-tembung kuwi, sang raja banjur mrentah supaya mripat tengen sang wali dicungkil lan dipasang ing tangan tengen sang martir, banjur digawa menyang penjara. Nalika sang wali miwiti ndedonga ing kana, cahya gedhe sumunar ing ngarepé ing jeruji, lan sakwise kuwi pupil mripaté mbukak lan dadi waras lan sehat, padha kaya mripat siji liyane. Nalika sang raja krungu bab iki lan ndeleng sang wali, dhèwèké tambah nesu lan kandha:

'Aku sumpah marang Apollo Roma[714] , yèn aku ora bakal tentrem nganti aku nemokake dukun sihir sing luwih kuwasa sing bisa ngalang-alangi kabèh tipuan lan gaibmu!'

Sawisé ngendika mangkono, raja mréntahaké supaya dhèwèké dibalèkaké menyang panjara, déné dhèwèké dhéwé ngirim prentah menyang kabèh tanah ing sangisoré pamaréntahané, kandha:

'Yen ana dukun sihir,' tulis sang raja, 'sing bisa mungkasi sihir Kristen, ayo maju sanalika; dhèwèké bakal nampa ganjaran ageng lan pakurmatan luhur.'

Lan banjur teka sawijining dukun sihir jenenge Theon, sing nalika ngadhep Diocletian kandha:

---

[714] Dewa Greko-Romawi sing diurmati minangka pelindung pencerahan intelektual lan dewa srengenge.

'Aku teka miturut dhawuh panjenengan kanggo ngrusak sihir Kristen sakcepete, lan mesthi bakal nepati apa sing tak janjekake.'

Krungu iki, kaisar bungah lan kandha:

'Aku nduwé pangeran Kristen ing penjara. Sawisé kowé ngrusak kakuwatan magisé, kowé bakal nampa pakurmatan ageng saka kita.'

Kanggo iki, Theona mangsuli:

'Wong Kristen iki supaya nindakake mujijat ing ngarepku, lan aku bakal ngrusak kabèh pakaryané ing ngarepmu.'

Raja bungah banget lan kandha marang Theona:

'Nanging, aku luwih dhisik kepengin weruh pratandha sing kowe lakoni.'

Theona banjur nyuwun supaya sapi jantan sing paling galak digawa ngadhep dheweke. Nalika sapi jantan kuwi digawa, Theona bisikake sawetara tembung ing kupinge, lan ing wektu kuwi sapi jantan mau pecah dadi loro bagean, saben bagean nggladrah kapisah.

Banjur sang raja sing gumun kandha:

'Satemene, kowe bisa mecahke sihir Kristen!'

'Saba sedhela maneh, Paduka Raja,' wangsul Theona, 'lan Panjenengan bakal mangertos sakabehe agunge mujijat iki!'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké mréntahaké supaya timbangan digawa lan loro bagéan sapi kuwi dipasang ing timbangan, lan kabuktèn boboté padha. Sakwisé kuwi, Diocletian mréntahaké supaya Uskup suci Theopemptus digawa ngadhep dhèwèké lan, sawisé ngadegaké dhèwèké ngadhepi tukang sihir, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Aku ngerti kowe iku penipu lan tukang sihir! Tukang sihir iki teka saka Mesir, lan saiki aku kepengin ngerti sapa saka kowe loro sing luwih kuwasa ing sihir.'

Banjur Theon kandha marang uskup:

'Aku bakal nindakake loro kaelokan saka kekuwatanku marang kowe, lan yen kuwi ora nglarani kowe, mula aku uga bakal pracaya marang Gustimu.'

Sawisé gawé loro roti pipih bundar saka glepung, dhèwèké nawakaké marang uskup supaya dipangan. Uskup njupuk lan mangan, lan rasane manis kaya madu lan ora ana cilaka apa-apa.

Ndeleng iki, Theon gumun lan kandha:

'Aku bakal nyoba maneh kaelokan marem saka ilmuku marang kowe, lan yen iku ora nglarani kowe, aku bakal pracaya marang Gustimu.'

Njupuk mangkok isi banyu, dhèwèké nambahaké tanduran beracun lan ngundang setan paling kuwasa supaya racuné luwih kuat; banjur banyu kuwi diwènèhaké marang sang wali kanggo diombé.

Nalika sang wali wis ngombe banyu iku tanpa ngalami apa-apa, Theon langsung nyuwun ing sikilé uskup suci lan kandha:

'Ora ana Gusti liya sing bisa dipercaya kajaba Yesus piyambak!'

Lan banjur dhèwèké kandha marang raja:

Aku iki wong Kristen lan aku nyembah Sing Disalib!

Krungu kuwi, sang raja dadi bingung banget lan kandha:

'Gedhé banget mujijat para dukun Kristen!'

Lan dhèwèké mréntahaké supaya loro-loroné digawa menyang panjara. Ing kono, uskup suci mau sawisé mulang Teon bab iman, ngarani dhèwèké Synesius (tegesé 'kebak kawicaksanan', amarga kanthi manah sing resik dhèwèké wis mangertèni lan nyumurupi Kristus minangka Gusti Allah lan Pangeran) lan mbaptis dhèwèké.

Esuké, raja mréntahaké supaya uskup suci mau digawa ngadhep dhèwèké lan, kanthi nundhuk sirahé ing ngarepé, kandha:

'Sugeng rawuh, guru para dukun sihir.'

Lan banjur dhèwèké miwiti ngyakinaké dhèwèké supaya pindhah menyang iman Hellenik sing ora takwa. Nanging nalika sang wali nolak nyembah marang para dewa, raja mrentah supaya dhèwèké dipandhegake ing lemah, ngadhep munggah, lan diiket tangan lan sikilé ing patang wit; banjur dhèwèké mrentah supaya potongan watu kolom sing cukup gedhé—sing meh ora bisa digawa wong wolu—digawa lan dipasang ing weteng sang wali.

Nanging uskup suci mau ndedonga marang Gusti Allah – lan langsung watu sing wis dipasang ing wetenge munggah dhéwé lan kabuwang adoh saka dhèwèké, meh limolas hasta adohé. Banjur Diocletian mrentahake supaya sang wali digantung sikilé , sirah mudhun, karo watu abot diiket ing gulu, lan ditinggal ing kahanan kaya ngono wiwit esuk nganti jam telu awan. Banjur dhèwèké mréntah supaya tali sing ngiket sang wali saka sikilé dipotong kanthi dadakan; dhèwèké mikir yèn nalika tiba, dhèwèké bakal kepéngkéng déning watu abot, remuk dadi potongan-potongan, lan saéngga ngalami pati sing memalukan. Nanging sawisé kuwi, sang uskup suci, kanthi kuwasa Gusti Allah, bisa ngadeg tegak ing sikilé dhéwé. Sawisé kuwi, sang penyiksa ngucapaké paukuman pati marang dhèwèké.

Wong suci kuwi, krungu kuwi kanthi kabungahan, muni banter:

'Mugi pinaringan berkah Gusti Allah, Rama Sang Kristus Tuhanku, awit Panjenenganipun sampun nganggép kula pantes ngantos dinten punika, ingkang tansah kula ngantos-antos. Mula, kula nyuwun dhumateng Panjenengan, dhuh Pangeran, élingana kula salami-laminipun lan ing wekdal punika!'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké sujud lan sawisé sirahé dipotong, dhèwèké séda kanthi tentrem, ngakoni Trinitas Agung.

Banjur sang raja mrentahake supaya ahli sihir Theon, sing wis pracaya marang Kristus, digawa ngadhep dheweke; lan nalika dheweke ora bisa mbujuk supaya ngorbanake kurban marang arca-arca, kanthi muji-muji utawa ancaman, dheweke mrentahake supaya dibuwang menyang bolongan jero lan dikubur ing sangisore lemah. Kuda-kuda galak uga digawa, sing nginjak-injak lemah sing wis ditumpukake ing sangkèling sang wali, sing wis dibuwang menyang parit. Mangkono Sang Wali Teon, sing katutup lemah lan suwe diinjak-injak ing sangisore kuku kuda, mulih marang Gusti[715] .

Para martir suci, Uskup Theopemptus lan Theonas (uga dikenal minangka Synesius), nglakoni pangorbanan martir ing Nicomedia nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian, kanthi tetep manut marang panguwasa Sang Raja Agung, Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kamulyan tansah langgeng. Amin.

Peringatan Sang Mulya Syncletica

Dirilèkaké tanggal 5 Januari

Sing Mulya Syncletica lair ing Mesir, ing kutha Alexandria, sing dadi panggonané wong tuwané—wong bangsawan, kondhang amarga kasucian lan kasugihan gedhé—sawisé padha pindhah saka Makedonia[716] . Nalika dhèwèké wis diwasa kanggo omah-omah, akèh priya bangsawan lan sugih, kesengsem marang kaendahan rai sing luar biasa lan kabecikané sing diakoni kabèh wong, padha kepéngin omah-omah karo dhèwèké. Nanging dhèwèké ora kepéngin omah-omah, amarga wiwit isih enom dhèwèké wis kobong tresna marang Calon Garwa Surgani, Kristus Gusti Allah. Mulane dheweke ora nggatekake hiasan njaba, nanging kaendahan batin, ngresiki atine lumantar puasa, kasucian lan pikir sing resik, supaya dheweke nyenengake ing paningal Kristus. Kanthi ngarahake sakabehe pikirane marang Gusti, dheweke ngalahake mungsuh sing ora katon, setan, sing nyurung manungsa supaya dosa. Sawisé wong tuwané seda, dhèwèké mènèhaké kabèh kagungané marang wong mlarat lan papa; kanthi nilar donya, dhèwèké nganti papa tenan demi Gusti, nggawa adhiné sing wuta, lan manggon ing makam seduluré. Dheweke nganggep urip monastik iku ageng banget nganti dheweke ora ngerti carane matur nuwun marang Gusti sing wis paring rahmat. Ing taun-taun awal urip asketis, dheweke ngluwihi akèh wong, nanging dheweke ndhelikake prestasiné. Ora mung mangan roti sethithik lan mung ngombe banyu sak cilik, nanging roti sing dipangan digawe saka dedak. Dheweke bakal nambah puasane saben mungsuh nyerang dheweke. Kabar babagan tumindaké narik akèh wanita marang dheweke sing golek pitutur. Suwé dheweke mung meneng waé marang panyuwunan mau, nanging panyuwunan sing terus-terusan ndadekake dheweke kudu maringi pitutur marang akèh wanita askétis sing wis padha kumpul lan mbentuk komunitas. Ing pungkasaning uripé, dhèwèké nandhang sangsara ing tangané panggodha kaya Nabi Ayub sing bener tau nandhang sangsara, amarga dhèwèké

[715] Dheweke seda ing taun 303.

[716] Makedonia – sawijining provinsi Kakaisaran Romawi ing kidul Semenanjung Balkan, lor Yunani.

katarajang lara abot, lan kabèh awaké katutupi kudis, kurus lan rusak amarga borok lan ulat. Mangkono dhèwèké nandhang sangsara suwéné telung taun nem wulan, ora gelem ngidini dhokter maringi pangobatan lan mung nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah. Nalika wayahe dhèwèké budhal saka donya iki teka, dhèwèké nyumurupi ing pangliyan malaikat suci lan pasuryané para dara sing paling padhang padha nelukaké dhèwèké marang panggonané, lan dhèwèké weruh panggonan swarga. Sawisé panglihatan iki, nalika ngandika marang para biarawati, dhèwèké prédhiksi dina lan jam pamitané saka badan iki. Kedadéyané bakal ana telung dina sawisé. Kaya sing wis diandharake, mangkono kedadene: telung dina sawisé, ing wayahe sing wis ditemtokake, piyambakipun pisah saka badanipun, sing nandhang pirang-pirang lara lan lara abot, lan minangka martir, pindhah menyang Gusti ing gesang sing bébas saka sangsara, kaya sing dinikmati para wali ing swarga[717] . Dheweke urip ing donya watara wolung puluh taun, ngliwati akèh cobaan lan nindakake akèh pakaryan gagah berani; saiki dheweke manggon ing panggonan langit kang langgeng.

Uripé Apollinaria sing Kinurmatan

Dirilisaké tanggal 5 Januari

Sawisé seda raja Yunani Arcadius[718] , putrané Theodosius[719] isih bocah wolu taun lan durung bisa mréntah karajan; mulané adhine Arcadius, Kaisar Romawi Honorius[720] , nyerahaké pangreksan raja enom lan pangelolaan kabèh karajan Yunani marang salah siji panguwasa wigati, amphipate[721] sing aranè Anfemius[722] , sawijining wong wicaksana lan taat banget. Nganti Theodosius dianggep diwasa, amphipate iki diurmati kabeh wong nalika semana kaya raja; mulane Santo Simeon Metaphrastes, nalika miwiti nulis hagiografi iki, nyatakake: 'nalika pamaréntahan Raja Anfemius sing saleh' – lan nyebut dhèwèké minangka raja saklawasé crita iki. Anfemius iki nduwé loro putri, siji sing enom wis kesurupan roh najis wiwit isih cilik, déné sing tuwa nglampahi wektu wiwit mudané ing gréja-gréja suci lan pandonga. Asmané sing tuwa iku Apollinaria. Nalika dhèwèké wis diwasa, wong tuwané miwiti mikir carané nglamar dhèwèké, nanging dhèwèké nolak lan kandha marang wong tuwané:

'Aku kepéngin mlebu biara, sinau Kitab Suci ing kana lan ngetutaké cara urip monastik.'

Wong tuwané kandha marang dhèwèké:

'Kita arep nglamarmu.'

Nanging dhèwèké mangsuli:

Aku ora kepengin omah-omah, nanging aku ngarep Gusti bakal njaga aku suci ing ajrih marang Panjenengané, kaya Panjenengané njaga para dara suci ing kasuciané!

Wong tuwane padha gumun banget amarga dheweke ngomong kaya ngono nalika isih enom banget, lan amarga dheweke wis kebak katresnan marang Gusti. Nanging Apollinaria maneh wiwit nyuwun marang wong tuwane supaya nggawa biarawati sing bisa mulang dheweke bab Psalmen lan maca Kitab Suci. Anfemius, nanging, banget kuciwa karo niyaté, amarga dhèwèké kepéngin nikahaké dhèwèké. Nalika cah wadon iku ora goyah ing tekadé lan nolak kabèh peparing sing diwènèhaké déning para priya bangsawan sing nglamar dhèwèké, wong tuwané kandha marang dhèwèké:

---

[717] Sing Mulya Syncletica seda watara taun 350.

[718] Arcadius, sawisé pamérangan Kakaisaran Romawi déning bapaké, Theodosius I Agung, mrentah ing Kakaisaran Romawi Wétan, utawa Bizantium, wiwit taun 395 nganti 408.

[719] Theodosius II – putrané Arcadius, dikenal minangka 'enom' kanggo mbedakaké saka simbahé Theodosius I Agung – mrentah ing Bizantium saka taun 408 nganti 450.

[720] Honorius – anak liyane saka Theodosius Agung – nampa wilayah Kulon nalika pamérangan kakaisaran, lan mrentah wiwit taun 395 nganti 423.

[721] Anphipatus (Basa Yunani: Ανθύπατος), utawa proconsul, iku pejabat dhuwur ing Kakaisaran Bizantium sing nyekel jabatan umum minangka gubernur ing sawijining wilayah utawa provinsi tartamtu.

[722] Anfemius – bapaké Apollinaris – dadi prokonsul utawa amphipatus wiwit taun 405. Dheweke nduwé pangaribawa gedhé ing kraton, nganti nalika Kaisar Arcadius seda ing taun 408, adhine Honorius, Kaisar Kakaisaran Kulon, ngangkat Anfemius iki dadi pangreksa anaké Arcadius sing umuré wolung taun, Theodosius, lan maringi wewenang sementara kanggo mréntahaké kabèh Kakaisaran Wétan. Amarga iku, Anfemius diarani raja ing hagiografiné. Dhèwèké kasebut déning Theodoret sing pinaringan berkah, lan ana surat saka St. John Chrysostom marang dhèwèké sing isih ana.

'Apa sing kowe karepake, anakku?'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

Aku nyuwun marang kowe, pasrahaké aku marang Gusti Allah – lan kowe bakal nampa ganjaran amarga kesucianku!'

Ndeleng yèn tekade pancèn ora goyah, teguh lan saleh, wong tuwané kandha:

'Kénging kersaning Gusti kelakon!'

Lan padha nggawa dhèwèké menyang biarawati sing wis pengalaman, sing mulang dhèwèké maca Kitab Suci. Sawisé kuwi, dhèwèké kandha marang wong tuwané:

'Aku nyuwun tulung, tulung aku lunga lelungan supaya aku bisa ndeleng panggonan suci ing Yerusalem. Ing kana aku bakal ndedonga lan nyembah Salib Sing Mulia lan Kebangkitan Suci Kristus!'

Padha ora gelem ngeculake dheweke, amarga dheweke mung siji-sijine panglipur ing omah, lan padha tresna banget marang dheweke, amarga adhine sing siji liyane kesurupan setan. Apollinaria, nanging, wis suwe nyuwun marang wong tuwane, lan mula, sanajan ora kersa, pungkasané padha sarujuk nglilani dheweke lunga. Padha maringi akèh abdi lanang lan wadon, pirak akèh emas lan pérak, lan kandha:

'Tampa iki, anakku, lan lunga; nepati nadhamu, amarga Gusti Allah kepéngin kowe dadi abdi-Nya!'

Sawisé nempataké dhèwèké ing kapal, padha pamitan lan kandha:

'Elinga uga marang kita, anakku, ing pandongamu ing panggonan suci!'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

'Kaya kowe wis nepaki pangarep-arep atiku, muga-muga Gusti uga maringi panjalukmu lan nylametake kowe ing dina kasangsaran!'

Mangkono, sawisé pamitan karo wong tuwané, dhèwèké miwuh. Sawisé tekan Ascalon[723] , dhèwèké manggon ing kana sawetara dina amarga segara lagi gedhé lan ngunjungi kabèh gréja lan biara ing kana, ndedonga lan maringi sedekah marang wong mlarat. Ing kono dheweke nemu kanca-kanca kanggo lelampahané menyang Yerusalem lan, sawisé tekan Kutha Suci, nyuwun pangurmatan marang Kebangkitané Gusti lan Salib Suci, ndedonga kanthi khusyuk kanggo wong tuwané. Ing dina-dina pangumbaraané, Apollinaria uga ngunjungi biara-biara wanita, nyumbang dhuwit akèh kanggo kabutuhané. Ing wektu sing padha, dhèwèké miwiti mbebasaké para budhak lanang lan wadon sing kakehan, kanthi murah ati mènèhi ganjaran kanggo pangabdiané lan nyandhakaké dhèwèké marang pandonga-pandonga mau. Sawisé sawetara dina, sawisé ngrampungaké pandonga ing panggonan suci, Apollinaria, sawisé ngunjungi Kali Yordan, kandha marang wong-wong sing isih ana bareng dhèwèké:

'Sedulurku, aku uga kepengin mbebasake kowe kabeh, nanging sepisanan ayo padha menyang Alexandria lan ngajeni marang Santo Mina.'

Padha mangsuli:

'Kados pundi dhawuh panjenengan, Gusti!'

Nalika padha nyedhak Alexandria, prokonsul[724] krungu kabar rawuhe lan ngutus priya-priya terhormat kanggo nyambut lan nampani piyambak minangka putri raja. Nanging piyambak nolak pangurmatan sing wis disiapake, mlebu kutha ing wayah bengi lan sowan ing omahé prokonsul, nyapa dhèwèké lan garwané. Prokonsul lan garwané banjur nyuwun ing sikilé, kandha:

'Ngapa panjenengan tumindak makaten, Gusti? Kita ngutus tiyang-tiyang kinurmatan kanggo nyambut panjenengan, nanging panjenengan, Gusti, rawuh piyambak lan sujud ing ngarep kita.'

Apollinaria sing Kabegjan ngendika marang wong-wong mau:

'Apa sampeyan kersa nindakake pitulungan kanggo aku?'

Padha mangsuli:

'Mesthi, nyonyo!' Banjur sang wali kandha marang wong-wong mau:

---

[723] Ashkelon – salah siji saka limang kutha utama bangsa Filistin ing Palestina ing pesisir Segara Mediterania, ing antarané Gaza lan Ashdod. Sanadyan diparingaké marang suku Yehuda lan ditaklukaké déning wong-wong mau, kutha iki sakbanjuré dadi mandhiri lan, kaya kutha-kutha Filistin liyané, mungsuh karo Israel.

[724] Prokonsul iku gubernur sawijining provinsi.

'Bebasake aku saiki uga; aja ngganggu aku nganggo pangurmatan, amarga aku kepengin lunga lan ndonga marang martir suci Mina.'

Lan wong-wong mau, sawisé ngurmati dhèwèké karo peparing sing larang regané, banjur nglilani dhèwèké lunga. Sang Sing Kabegjan, saka sisihé, maringi peparing mau marang wong mlarat. Sawisé kuwi, dhèwèké tetep ana ing Alexandria sawetara dina, ngunjungi gréja-gréja lan biara-biara. Nalika ana ing kana, dhèwèké nemoni sawijining wong wadon tuwa ing omah panggonané nginep, marang wong wadon tuwa kuwi Apollinaria maringi sedekah sing akèh lan nyuwun supaya kanthi rahasia tuku jubah, paramand[725] , cowl, lan sabuk kulit, uga kabèh sandhangan biara priya. Wong wadon tuwa mau sarujuk, tuku kabèh mau lan nggawa marang wong wadon sing pinaringan berkah kuwi, banjur kandha:

Mugi Gusti Allah paring pitulungan marang ibu!

Sawisé nampa jubah biksu, Apollinaria nyimpené supaya kancané ora ngerti. Banjur dhèwèké ngusir para budak sing isih ana bareng dhèwèké, kejaba loro – sawijining budak tuwa lan sawijining eunukh – lan munggah kapal, banjur mangkat menyang Limnos. Saka kono, dhèwèké nyewa papat kéwan lan mangkat menyang makam martir suci Mina. Sawisé ngurmati relik suci sang wali lan ngaturaké pandonga, Apollinaria mangkat nganggo kereta kuda sing ditutup menyang panggonan pertapa kanggo ngajèni para bapa suci sing manggon ing kana. Wektu semana wis sonten nalika piyambakipun mangkat, lan piyambakipun maringi dhawuh marang eunukh supaya tetep ana ing mburi kereta kuda, déné budhak ing ngarep nyopir kéwan-kéwan mau. Sing Mulya, lungguh ing kereta sing ditutup lan nggawa sandhangan biara, ndedonga sacara rahasia, nyuwun pitulungan marang Gusti kanggo pakaryan sing wis diwiwiti. Wengi teka lan tengah wengi meh tekan; kereta uga nyedhaki rawa ing sacedhake mata air, sing mengko dijenengi Mata Air Apollinaria. Nalika mbukak tirai gerbong, Apollinaria sing pinaringan berkah weruh yèn loro pangiringé, eunukh lan kusir, padha turu. Banjur piyambakipun nyopot sandhangan donya lan nganggo busana biara priya, sarta ngandharake marang Gusti kanthi tembung-tembung iki:

'Dhuh Gusti, Panjenengan sampun paring dhumateng kawitaning gesang punika; mugi kula saged sabar ngantos pungkasan, miturut karsa Panjenengan ingkang suci!'

Banjur, sawisé nggawe pratandha salib, dhèwèké meneng-meneng mudhun saka kereta kuda nalika para abdi padha turu, lan mlebu rawa, ndhelik ing kana nganti kereta kuda kuwi lunga. Wong suci iku manggon ing ara-ara gersang ing sacedhake rawa lan urip piyambakan ing ngarsane Gusti Allah, kang wis dadi katresnané. Gusti Allah, mirsani pangabdiané sing tulus marang Panjenengané, nglindhungi dhèwèké nganggo tangan tengené, nulungi ing perjuangan nglawan mungsuh sing ora katon, lan maringi panguripan jasmani wujudé woh kurma.

Nalika kereta kuda sing ditinggalake sang wali kanthi rahasia mangkat maneh, para abdi dalem—eunukh lan tuwa—kagungan nalika esuk sumunar, lan nalika weruh yèn kereta kuda kosong, padha kaget banget; padha mung weruh sandhangan sang tuan putri, nanging ora nemokake dhèwèké. Padha bingung, ora ngerti kapan dhèwèké mudhun, menyang ngendi, utawa kanggo apa, malah wis mbusak kabèh sandhangane. Padha nggoleki dhèwèké suwé, nelukaké kanthi swara banter; nanging amarga ora ketemu, padha mutusaké bali, ora ngerti apa sing kudu ditindakake. Mula, sawisé bali menyang Alexandria, padha nglaporaké kabèh marang Prokonsul Alexandria; lan dhèwèké, kaget banget krungu laporan mau, langsung nulis kanthi rinci marang amfipati Anfemius, bapaké Apollinaria, lan ngirim sandhangané sing isih ana ing kereta kuda liwat sawijining eunukh lan wong tuwa. Anfemius, sawisé maca layangé prokonsul, nangis nganti suwe lan ora bisa dadi lega bebarengan karo garwané, ibuné Apollinaria, nalika padha ndelok sandhangan putriné sing dikasihi; lan kabèh bangsawan uga nangis bareng karo wong-wong mau. Banjur Anfemius njerit ing pandonga:

'Ya Gusti! Panjenengan sampun milih piyambakipun; Panjenengan ugi netepake piyambakipun ing ajrih dhumateng Panjenengan!'

Nalika kabèh manèh padha nangis, sawatara bangsawan wiwit nglipur raja nganggo tembung-tembung iki:

---

[725] Paramand, sing uga dikenal minangka analav, iku sawijining busana biara. Ing jaman kuna, paramand kasusun saka loro tali sing dienggo ing ndhuwur chiton utawa tunik kanthi wujud salib nyabrang pundhak, sing nglambangaké nggawa salibé Kristus ing pundhak. Minangka alternatif, paramand digawé saka sabuk wol ganda sing mudhun saka gulu, nyabrang pundhak ing ngisor ketiak, banjur diiket ngubengi sandhangan ngisor. Sabanjure, potongan kain linen cilik sing nggambarke Kasangsaran Kristus wiwit dipasang ing tali lan iketan ing dhadha, kanthi pucuk tali utawa iketan diiket ngubengi kanthi wujud salib, kaya orarion diakon. Sawetara biksu nganggo paramand ing ndhuwur jubah biara, dene liyane nganggo ora mung ing ndhuwur chiton utawa tunik, kaya adat saiki. Nanging saiki mung skhimnik sing nganggo paramand dawa utawa analav ing ndhuwur jubahé.

'Delengen putri sejati saka bapak sing luhung, delengen keturunan sejati saka raja sing taat! Ing bab iki, dhuh sang raja, kabecikan panjenengan wis dadi kasaksianing kabeh wong, mulane Gusti Allah paring berkah marang panjenengan kanthi putri kaya ngene iki!'

Kanthi ngendika kuwi lan liya-liyané, padha nyoba nglipur sang raja sing sedhih banget. Lan kabèh padha ndedonga marang Gusti Allah kanggo Apollinaria, supaya Panjenengané maringi kekuwatan marang dhèwèké ing urip kaya ngono, amarga padha nyadari yèn dhèwèké wis miwiti urip asketisme sing angel, lan pancèn kabuktèn kaya ngono.

Perawan suci iku manggon pirang-pirang taun ing panggonan nalika dhèwèké mudhun saka kereta kuda, manggon ing ara-ara gersang sacedhak rawa sing metu kabut awan lalat nyamuk sing nyengat. Ing kono dhèwèké nglawan setan lan nglawan badané dhéwé, sing biyèn alus kaya cah wadon sing gedhé ing kemewahan kraton, nanging sakbanjuré dadi atos kaya cangkang kura-kura, amarga wis dipun-rosakaké déning pakaryan abot, puasa, lan jaga wengi, lan ditinggal supaya dipangan lalat cilik; saliyané kuwi, dhèwèké uga kesiram panas srengéngé. Nalika Gusti kersa supaya dhèwèké nemokake pangayoman ing antarané para bapak padésa suci lan supaya wong-wong padha mangertèni bab dhèwèké kanggo kapentingané dhéwé, Gusti mimpin dhèwèké metu saka rawa kuwi. Ana malaikat sing muncul ing ngimpi lan maringi dhawuh supaya dheweke menyang panggonan pertapa lan njupuk jeneng Dorotheus. Banjur dheweke ninggalake panggonané, katoné kaya wong sing ora ana sing bisa mesthekake apa wong sing ana ing ngarepé iku lanang utawa wadon. Sawijining dina, nalika dheweke mlaku ing ara-ara samun esuk banget, dheweke ketemu karo pertapa suci Macarius, sing kandha marang dheweke:

'Berkahna aku, Rama!'

Dheweke uga nyuwun berkah marang sang resi, banjur sawisé padha mberkahi siji lan sijiné, padha mlaku bareng menyang pertapaan. Nalika sang wali takon:

'Sapa kowe, Rama?'

Dheweke mangsuli:

Aku iki Macarius.'

Banjur dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Mangga, Rama, paringi kula idin tetep ing kene bebarengan karo sedulur panjenengan!'

Sesepuh kuwi, sawisé nggawa dhèwèké menyang skete, maringi dhèwèké sel siji, tanpa ngerti yèn dhèwèké iku wadon lan nganggep dhèwèké minangka biksu selibat. Gusti ora mbukak rahasia iki marang dhèwèké, supaya mengko kabèh bisa éntuk manfaat luwih gedhé lan kanggo kamulyaning Asmané sing suci. Nalika Macarius takon jenengé, dhèwèké mangsuli:

'Jenengku Dorotheus. Sawise krungu bab para bapa suci sing manggon ing kene, aku teka kanggo manggon bareng karo dheweke, yen aku pantes.'

Banjur sang tuwa takon marang dheweke:

'Kowe bisa apa, sedulur?'

Lan Dorothea mangsuli yèn dhèwèké gelem nindakaké apa waé sing diparèngaké. Sang tuwa banjur maringi dhèwèké dhawuh kanggo nganyam tikar saka suket. Lan sang gadis suci mau banjur urip kaya priya, ing sel kapisah, ing antarané para priya, kaya déné para bapa ing ara-ara samun: Gusti Allah ora maringi sapa waé mangertèni rahasié. Dheweke nglampahi dina lan wengi kanthi pandonga tanpa kendhat lan nyulam nganggo jarum. Lumantar wektu, dheweke wiwit misuwur ing antaraning para bapa amarga uripe sing prasaja; saliyane iku, Gusti Allah wis maringi dheweke sih kanggo marasaké lara, lan jeneng Dorotheus wis ana ing lathine saben wong, amarga kabeh padha tresna marang Dorotheus sing dianggep iku lan ngajeni dheweke minangka bapa agung.

Wis suwe wektu lumaku, roh jahat sing nguwasani putri bungsu raja, Anfemia—adhine Apollinaria—wiwit nyiksa dheweke luwih ganas, karo njerit:

'Yen kowe ora nggawa aku menyang ara-ara gersang, aku ora bakal ninggalake dheweke.'

Setan nggunakake tipuan iki kanggo mbukak yèn Apollinaria manggon ing antarané manungsa lan ngusir dhèwèké saka biara. Lan amarga Gusti ora maringi idin marang setan kanggo ngomong apa-apa bab Apollinaria, setan nyiksa adhine supaya dhèwèké dikirim menyang ara-ara gersang. Para bangsawan nyaranake marang raja supaya ngirim dheweke menyang bapa-bapa suci ing skete, supaya padha ndedonga kanggo dheweke. Raja nindakake miturut saran kuwi, ngirim putrine sing kesurupan menyang bapa-bapa ing ara-ara kanthi akèh abdi.

Nalika padha tekan ing panggonan pertapa, Santo Makarius metu nyambut rawuh lan takon:

'Napa, anakku, kowe kabeh teka ing kene?'

Padha mangsuli:

'Pangéran kita sing saleh, Anfemius, wis ngutus putriné supaya, sawisé ndedonga marang Gusti, panjenengan bisa marasaké saka lara sing dialami.'

Sang tuwa, sawisé nampa dhèwèké saka tangan pejabat kraton, nggawa dhèwèké menyang Abba Dorotheus, utawa luwih tepaté marang Apollinaria, lan kandha:

'Iki putri raja, kang butuh pandonga para bapa sing manggon ing kéné lan pandonganmu dhéwé. Donga lan warasna dhèwèké, awit Gusti wis maringi kowe karunia maras.'

Apollinaria, nalika krungu iki, wiwit nangis lan kandha:

'Sapa aku iki, wong dosa, nganti panjenengan maringi aku kuwasa kanggo ngusir setan?'

Lan, sujud ing dhengkul, dhèwèké nyuwun marang sang tuwa nganggo tembung-tembung iki:

"Ampun, Bapa, kula kersa nangis amarga dosa-dosa kula ingkang kathah; kula ringkih lan tanpa daya kanggé nindakaken apa-apa ing prakawis kados makaten."

Nanging Macarius kandha marang dheweke:

'Apa bapak-bapak liyane ora nindakake mujijat kanthi kuwasa Gusti Allah? Lan tugas iki uga wis dipercayakake marang sampeyan.'

Banjur Apollinaria kandha:

'Kados pundi kersaning Gusti!'

Lan, amarga welas marang wong wadon sing kesurupan, dhèwèké nggawa dhèwèké menyang selé. Sawisé ngenali adhine, wong wadon sing mulya iku nyawiji karo dhèwèké karo luh kabungahan lan kandha:

'Apik tenan kowe teka ing kene, adhik!'

Nanging Gusti Allah nglarang setan mbukak bebener bab Apollinaria, sing terus nyamarkan jenderé nganggo sandhangan lan jeneng priya, lan sang wali nglawan setan liwat pandonga. Sawijining dina, nalika setan wiwit nyiksa sang putri kanthi banget, Apollinaria sing pinaringan berkah, ngangkat tangane marang Gusti, ndedonga kanthi luh kanggo adhine. Banjur setan, ora bisa nolak kakuwatan pandonga, njerit banter:

"Aduh aku! Aku diusir saka kene, lan aku lunga!"

Lan sawisé nglontaraké sang putri mau ing lemah, dhèwèké ninggalaké dhèwèké. Santa Apollinaria, nggawa adhine sing wis mari, nggawa dhèwèké menyang gréja lan, sujud ing sikilé para bapa suci, kandha:

'Ampunana aku, wong dosa! Aku nindakake dosa gedhe nalika manggon ing antaramu.'

Para bapak suci mau banjur nelpon utusan-utusan sing dikirim raja, nyerahake putri kraton sing wis mari marang para utusan mau, lan ngetokake maneh marang raja kanthi pandonga lan berkah. Wong tuwané bungah banget nalika weruh putriné waras, lan kabèh bangsawan padha bungah amarga kabegjan rajané lan padha muji Gusti Allah amarga rahmaté sing ageng, amarga padha weruh yèn sang putri wis dadi waras, ayu pasuryané, lan alus budi. Santa Apollinaria, ing sisihé, nyuwun asor luwih manèh ing ngarsané para bapak, nindakake luwih akèh manèh pakaryan kabecikan.

Banjur setan manèh nggunakake tipuan kanggo ngganggu raja lan ngremehake kratoné, uga kanggo ngremehake lan nglarani wong sing dianggep Dorotheus. Setan mlebu manèh ing putri raja, nanging ora nyiksa kaya biyèn; malah ndadèkaké dhèwèké katon kaya wong ngandhut. Ndeleng kahanane kaya ngono, wong tuwane padha kaget banget lan wiwit takon karo sapa dheweke wis nindakake dosa; nanging sang putri, sing suci ing badan lan jiwa, mangsuli manawa dheweke dhewe ora ngerti kepiye kabeh iki bisa kelakon. Nalika wong tuwane miwiti nggebuki dheweke supaya ngomong karo sapa dheweke wis nindakake dosa, setan ngomong liwat lambene:

Biksu sing ana ing sel ing ngendi aku manggon ing pertapaan iku sing kudu disalahake amarga kejatuhanku.

Tsar nesu banget lan mrentahake supaya biara iku dirusak. Para panguwasa Tsar teka ing biara karo prajurit lan kanthi nesu nuntut supaya biksu sing wis ngina putri Tsar kanthi kejem diserahake marang wong-wong mau; yen ana perlawanan, padha ngancem bakal mateni kabeh pertapa. Krungu kuwi, kabèh bapak padha bingung banget, nanging Dorotheus sing pinaringan berkah, metu kanggo nyambut para abdi raja, kandha:

Aku iki sing kok goleki; tangkap aku dewekan minangka wong sing salah, lan tinggalna para bapa liyane tentrem, amarga padha ora salah.'

Para bapa, krungu kuwi, padha sedhih lan kandha marang Doroteus: 'Kita uga bakal lunga bareng kowe!' – amarga padha ora nganggep yèn dhèwèké salah tumrap dosa kuwi. Nanging Doroteus sing kasucèkaké kandha marang wong-wong mau:

'Para tuan! Para tuan mung perlu ndedonga kanggo kula; kula, kanggé kula, nyandhak pangarep-arep dhumateng Gusti Allah lan donga para tuan, lan kula pitados bilih kula badhé enggal wangsul dhumateng para tuan kanthi slamet.'

Banjur padha nggawa dhèwèké, kabèh jamaah, mlebu gréja lan sawisé padha ndedonga kanggo dhèwèké lan nyrahaké dhèwèké marang Gusti Allah, banjur diserahaké marang utusan-utusan sing dikirim déning Anfemius; Abba Macarius lan para bapa liyané yakin yèn Dorotheus ora salah apa-apa. Nalika Dorotheus digawa ngadhep Anfemius, dhèwèké tiba ing sikilé lan kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, sang raja suci, supados kersa mireng kanthi sabar lan meneng apa ingkang badhé kula aturaken babagan putri panjenengan; nanging sedaya badhé kula aturaken namung kanthi rahasia. Dheweke dara suci lan boten nate ngalami kekerasan punapa-punapa.'

Kral lan ratu banjur tetep piyambakan karo Dorotheus, lan dhèwèké kandha marang wong loro mau:

'Aku nyuwun marang kowe ing asmané Gusti Allah – janjèkna yèn sawisé kowe mangertèni kabeneran, kowe bakal ngirim aku bali menyang omahku.'

Sawisé padha maringi janji kraton, Apollinaria sing pinaringan berkah kandha marang wong loro mau:

'Aku, kanthi andhap asor, sing nyembuhaké putri panjenengan, kanthi pitulunganing Gusti lan lumantar pandonga para bapa suci.'

Raja lan ratu, kaya-kaya kaku amarga gumun, padha meneng bae lan ngrungokake kanthi tliti marang wong sing pinaringan berkah iku.

"Aku bakal mbukak marang kowe," ujare dheweke nerusake, "sawijining rahasia ageng sing nganti saiki tak simpen kanthi tliti, supaya setan sing nyebarake fitnah marang wong sing ora salah isin."

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nyopot jilbab saka dhadhane, lan raja lan ratu weruh yèn ing ngarepé ora ana priya, nanging ana wanita.

"Bapak," pangandikane sing kasucèkaké, "kula putri panjenengan—Apollinaria!"

Krungu kuwi, wong tuwane ing wiwitan kaya lumpuh amarga medeni lan gumun; nanging sawisé ngenali putriné, padha bungah banget lan ngucuraké akèh luh kabungahan dina iku. Banjur padha nggawa marang Apollinaria sing suci adhine, sing biyèn dianggep lagi ngandhut, lan kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe ngerti biksu iki?'

Dheweke mangsuli:

'Inggih, piyambakipun pancen tiyang ingkang nyembuh kula kanthi kakuwataning Gusti.'

Lan, ambruk ing sikilé sang wali, sang putri nyuwun supaya rahimé mari. Nanging Apollinaria ngangkat adhine saka lemah, nyandhak tangané ing rahimé, lan setan langsung mlayu, déné sang putri mari waras kaya biyèn. Ndeleng kahanan iki, wong tuwané muji Gusti Allah lan kandha:

'Satemene, iki putri kita, Apollinaria!'

Lan tangis kabungahan muni ing kraton, amarga putri sulungé, Apollinaria—sing durung ana kabar nganti wektu kuwi—ditemokaké kanthi ora disangka-sangka, lan amarga putri liyané wis dibebasaké saka aib sing ora pantes. Santa Apollinaria, ing sisihé, manggon karo wong tuwané sawatara dina lan nyritakaké kabèh bab dhèwèké kanthi rinci, déné wong tuwané, nalika ngrungokaké, muji Gusti Allah amarga pangayomané sing kaéla.

Nalika sang wali arep mangkat menyang panggonané, wong tuwané wiwit nyuwun supaya piyambakipun tetep kersa manggon kaliyan. Nanging piyambakipun boten kersa dipun ajak, lan saliyane punika wong tuwané boten kersa nglanggar janji marang sang prabu—janji bilih piyambakipun badhé dipun paringi idin wangsul dhumateng griya sadèrènging rahasiané kabuka. Mangkono, sanadyan nglawan karsa dhéwé, para wong tuwa nglilani putri sing dikasihi mangkat, kanthi nangis lan merintih, nanging ing wektu sing padha padha bungah ing manah amarga duwé putri sing luhur budi sing wis nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti. Sang Apollinaria sing pinaringan berkah nyuwun marang wong tuwané supaya ndedonga kanggo dhèwèké, lan wong tuwané kandha marang dhèwèké:

'Mugi Gusti, kang marang Panjenengan sampun Panjenengan pasrahi dhiri, nyampurnakake Panjenengan ing ajrih lan katresnan dhumateng Panjenenganipun lan nglindhungi Panjenengan kanthi rahmatipun; lan Panjenengan, putri ingkang kinasih, elinga dhumateng kula ing pandonga suci Panjenengan.'

Wong tuwané kepéngin maringi akèh emas kanggo digawa menyang biara kanggo kabutuhan para bapa suci, nanging dhèwèké nolak nampa.

"Bapak-bapakku," pangandikane, "ora butuh kasugihan donya iki; kita mung nggatekake supaya ora kapisah saka berkahing swarga."

Mula, sawisé ndedonga lan nangis suwé, kanthi mesem lan nyium putri sing dikasihi, raja lan ratu banjur ngirim dhèwèké bali menyang omahé. Sang Sing Kasucèkaké, ing sisihé, bungah lan seneng ing Gusti.

Nalika dhèwèké tekan ing biara, para bapa lan sedulur padha bungah amarga sedulur lanangé Dorotheus wis bali kanthi slamet, lan ing dina iku uga padha nganakake pesta syukur marang Gusti. Ora ana siji wae sing ngerti apa sing kelakon marang dheweke ing kraton raja, lan uga ora tau kabuka manawa Dorotheus iku sejatine wanita. Lan Santa Apollinaria, sing dianggep Dorotheus kuwi, urip bebarengan karo para sedulur rohani kaya biyen, manggon ing selé. Sawisé sawatara wektu, nalika wis weruh pratandha yèn dhèwèké bakal lunga menyang Gusti, dhèwèké kandha marang Abba Macarius:

'Tulung aku, Rama: nalika wayahe aku pindhah menyang gesang sabanjure, aja nganti para sedulur ngumbah utawa nyiapake awakku.'

Sing tuwa mangsuli:

'Kepiye bisa?'

Nalika piyambakipun séda lan mlebu ing ngarsané Gusti[726] , para sedulur teka arep ngumbah badanipun lan nalika mirsani yèn ing ngarsané ana sawijining wanita, padha njerit banter:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita, sing nduwèni akèh wong suci sing kasembunyi karo Panjenengan!'

Sang Macarius, nanging, gumun amarga misteri iki ora diparingaké marang dhèwèké. Nanging ing sawijining impen dhèwèké weruh wong lanang sing kandha marang dhèwèké:

'Aja sedhih amarga misteri iki didhelikake saka kowe; pantes kowe diparingi mahkota bebarengan karo para bapa suci sing urip ing jaman biyen.'

Wahyu iku banjur nyritakaké asal-usul lan uripé Apollinaria sing berkah lan nyebut jenengé. Sawisé kaget tangi, sang tuwa nglumpukaké sedulur-seduluré lan nyritakaké apa sing wis dideleng, lan kabèh padha gumun lan memuji Gusti Allah, sing nggumunaké ing para wali Panjenengané. Sawisé nyiapaké awak sang wali kanggo dikubur, para sedulur padha ngubur kanthi pakurmatan ing sisih wétan gréja , ing kuburané Saint Macarius. Akèh panyembuhan kelakon lumantar relik suci iki, lumantar sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang kamulyané mugi tansah ana salawas-lawase, amin.

Perayaan Kenangan Nabi Mikha

Dipepering ing tanggal 5 Januari

Nabi Mikah sing suci, putrané Imla[727] , iku kanca jamané nabi Allah Elia lan urip nalika pamaréntahan Ahab, Raja Israèl[728] , lan Yehosafat, Raja Yuda[729] . Mikah ngandharake ramalan kanthi lisan lan prédhiksi akibat bencana saka perang Ahab nglawan Suriah. Ing sawijining wektu, Yehosafat lelungan menyang Samaria[730]

---

[726] Watara taun 470 Masehi.

[727] Nabi Mikah iki dudu salah siji saka 12 nabi sing diarani 'nabi cilik' lan urip ing abad kaping 9 SM. Nanging nabi suci Mikah, sing kalebu salah siji saka 'nabi cilik', urip lan ngandharake ramalan watara 130 taun sawisé.

[728] Ahab, putrané Omri, iku raja Israel; dhèwèké nikah karo Jezebel sing jahat, putriné raja Sidon, lan bebarengan karo dhèwèké ngenalaké wujud anyar saka panyembahan berhala ing karajan Israel – panyembahan marang Baal lan Astarte, dewa-dewa Sidon. Sajrone pamaréntahané, Elia Tisbite, nabi Allah, manggon lan kanthi sengit ngecam kejahatané.

[729] Yosafat, putra Asa, sawijining raja Yehuda sing wedi marang Gusti, mrentah saka taun 914 nganti 889 SM.

[730] Samaria iku ibukota Karajan Israel. Kutha iki dibangun déning Omri, Raja Israel lan bapaké Ahab, ing taun 925 SM, lan tetep dadi ibukota lan pusat panguwasa para raja Israel nganti karajan kuwi dirusak déning Shalmaneser, Raja Asyur.

kanggo sowan marang Ahab. Nalika kelingan yèn Ramot, sawijining kutha ing Gilead[731] , sing diduwèni déning wong Siria, biyèn kagungané Karajan Israèl, Ahab ngajak Yosafat gabung pasukan kanggo perang nglawan Siria[732] . Raja sing taat marang Gusti saka Yehuda iku sarujuk, nanging sadurungé mangkat, dhèwèké kepéngin mangertèni kersané Gusti saka tutuké para nabi. Ahab banjur ngundang para nabi Baal[733] . Para nabi palsu iki, sing ngadeg ing ngarep loro raja nalika padha lungguh ing tahta megah ing gapura Samaria, prédhiksi yèn Ahab bakal menang nglawan wong Siria. Nanging Yehosafat takon apa ora ana nabi liyané saka Gusti sing bisa padha takon marang Gusti.

'Ana siji maneh wong sing bisa takon marang Gusti,' wangsul Ahab, 'nanging aku ora seneng karo dheweke, amarga dheweke ora tau ngandhani kabar apik tumrap aku, nanging tansah ngandhani kabar ala; iki Micaiah, putrané Imla.'

"Aja ngono, Paduka Raja," sanggah Yehosafat.

Sakwise kuwi Ahab langsung mréntah supaya Micaiah dipanggil.

Raja takon marang dheweke:

'Mikaia, apa kita bakal munggah menyang Ramot-Gilead, utawa apa kita kudu mundur?'

Mikaiah mangsuli:

Aku weruh kabèh putra-putrané Israèl sumebar ing pagunungan kaya wedhus tanpa panggembala, lan Gusti kandha: "Wong-wong kuwi ora nduwé pamimpin; ayo padha bali menyang omahé dhéwé-dhéwé kanthi tentrem."

Banjur Ahab mènèhi dhawuh supaya nabi Micaiah digawa menyang panjara lan diwènèhi mung roti sethithik lan banyu ing kana nganti dhèwèké (Ahab) bali kanthi tentrem.

Kanggo iki, Micah mangsuli:

'Yen kowe bali kanthi tentrem, mula dudu Gusti sing ngomong liwat aku.'

Ahab nglirwakake tembung-tembung ramalané Santo Micaiah lan perang nglawan wong Siria, nanging ing pertempuran pisanan dhèwèké kena tatu pati[734] , déné Yehosafat bali menyang Yehuda karo pasukane.

Peringatan Kang Kinurmatan Gregorius saka Kreta

Dirilisaké tanggal 5 Januari

Bapa kita sing kinurmatan, Gregorius, lair ing taun 760 ing pulo Kreta[735] marang wong tuwa sing saleh, Theophanes lan Juliana. Saliyane diopeni kanthi becik ing omah, dhèwèké uga nampa pendhidhikan formal. Ing wektu kuwi, para pangakun iman Ortodoks nandhang panganiayaan gedhé saka tangan para bidah ikonoklastik. Amarga setya marang Ortodoksi wiwit cilik lan kepengin banget njaga iman sejati kanthi murni, pemuda iku tau nggawa panganan saka omah lan mundur menyang Seleucia[736] . Dheweke manggon ing kana suwene wektu sing cukup, urip mung nganggo roti lan banyu lan nindakake urip sing takwa kanthi nglakoni kabecikan.

Sawisé seda Kaisar Leo IV si Penghancur Gambar Suci[737] , Gregorius sing Kinurmatan, nalika umuré rong puluh taun, mangkat menyang Kutha Suci Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci ing kana.

---

[731] Ramoth – sawijining kutha ing Gilead, saiki dikenal minangka Salt, dumunung ing kaki Gunung Gilead. – Gilead – sawijining wewengkon ing wétan Kali Yordan.

[732] Suriah – ing teges sing paling amba – ateges tanah amba ing antarané Segara Tengah lan Kali Efrat. Ing jaman kamardikané, Suriah kabagi dadi pirang-pirang karajan, sing paling kuwasa yaiku Karajan Damaskus, sing dimaksud ing kéné. Sajrone pamaréntahan Baasha lan Omri, raja-raja Israèl, Ben-Hadad, raja Suriah, nyekel pirang-pirang kutha Israèl. Ing jaman pamrentahan Ahab, putrané Omri, Ben-Hadad II, putrané sing sepisanan, ngurung Samaria dhéwé, nanging ditangkep lan dipaksa damai, mbalèkaké kutha-kutha sing wis ditaklukaké bapakné marang Ahab; nanging Ramot-Gilead tetep ana ing tangan wong Siria.

[733] Baal iku dewa utama wong Fenisia, ing jenengé padha nyembah srengéngé. Sawisé ngenalaké ibadah marang Baal lan Astarte ing kraton Israel bebarengan karo Jezebel, Ahab luwih milih nabi palsu Baal, lan nyedhiyakké watara sewu wong mau nganggo biaya kraton.

[734] Iki watara taun 878 SM.

[735] Pulo Kreta, sing uga dikenal minangka Candia – amarga kutha utama sing jenenge padha – dumunung ing sisih wétan Segara Tengah, kidul Segara Aegea. Amarga amba lan suburé, biyèn pulo iki dikenal minangka 'ratu pulo-pulo' ing Segara Tengah.

[736] Ing jaman kuna, ana sawetara kutha sing dikenal minangka Seleucia: ing Asia Cilik, Mesopotamia, Siria, lan Palestina. Amarga cedhak karo pulo Kreta, referensi ing kene yaiku kutha pesisir Seleucia ing Kilikia, ing sisih tenggara Asia Cilik.

Dheweke manggon ing kana rolas taun, sabar lan seneng nampa panganiayaan kejem saka wong Arab[738] lan wong Yahudi. Saka kono, St Gregorius pindhah menyang Roma, ing kana dheweke ngucapake sumpah monastik kanthi cara malaikat, lan kanthi mangkono dheweke urip, ngremuk daginge liwat puasa.

Ing taun 811, Santo Nikiforos, Patriark Konstantinopel, ngutus Santo Mikael Pengakuan, Uskup Sinada[739] , marang Paus Santo Leo III[740] kanthi layang sinodal babagan pangukuhan Kaisar Mikael Kuropalates[741] . Ing Roma, St Michael mbangun ikatan spiritual sing raket karo Venerable Gregory lan, nalika bali menyang Konstantinopel, nggawa dhèwèké bebarengan, banjur manggonaké dhèwèké ing sawijining biara ing Tanjung Akrit[742] . Ing kéné, demi Kristus, sing kinurmatan iku nglakoni kasangsaran gedhé: piyambak mlaku tanpa sandhangan sikil, mung nduwé siji busana, lan mung mangan roti sithik karo banyu sapisan saben rong utawa telung dina; Dheweke turu ing amben amba, milih bolongan jero minangka panggonané, lan ing kono dheweke nangis kenceng amarga keganggu dening prahara sing wektu kuwi nyerang gréja-gréja Kristen[743] . Sabanjuré, wong asetik suci kuwi nyumput ing sel sempit; saka kono dheweke metu mung nganggo sandhangan kulit kanggo njupuk banyu saka tong sing ana ing jejere tembok biara. Sawisé ngrampungaké tugas abot iki, sang rahib mulya banjur mundur menyang selé lan ing kono netepi paugeran monastiké. Mangkono, nalika nindakake pakaryan luhur iki, dhèwèké nyerahaké nyawa suciné marang Gusti Allah[744] .

Peringatan Sang Mulya Fostirios

Dirilis tanggal 5 Januari

Ingkang Kinurmatan Fostirios, sumunar kados srengéngé ing wetan, maringi pepadhang marang ingkang manggon ing pepeteng. Sasampunipun mundur dhateng gunung ingkang inggil lan sepi, piyambakipun tetep ndedonga tanpa kendhat dhateng Gusti, ngrembaka daging ipun lumantar nglakoni puasa, jaga bengi, lan gesang ingkang pisan sangsara. Kanthi tapa brata sing ageng, piyambakipun sumunar kados lintang ing jagad raya, saéngga cocog kaliyan asma ingkang dipun gadhahi[745] . Piyambakipun sampurna ngresiki badan lan ngsucekake nyawa kanthi nepati dhawuh Gusti: *'Sapa waé kang kersa mèlu Aku, kudu mbantah dhiri, nggawa salibé, lan mèlu Aku'* (Matius 16:24), Bapa sing kinurmatan mau dadi panggonan Roh Suci. Kanthi sih-rahmat sing diparingake Gusti Allah, piyambakipun marasaké lara lan kabèh jinis tatu ing wong-wong sing teka marang piyambakipun kanthi iman.

Kaya nabi mulya Elia, bapa kita sing kinurmatan Fostirios nampa pangan saka swarga. Nanging dudu gagak sing nggawa pangan kanggo piyambakipun, kaya sing kacathet ing Kitab Suci babagan nabi mau (3 Raja 17:6), nanging Malaikaté Gusti. Malaikat swarga iki saben dina nyelehake roti kanggo Bapa Reverend ing panggonan sing wis dingerteni; lan saben ana pengunjung teka marang wong suci mau, Bapa Reverend uga nemokake roti ing kana kanggo wong-wong mau. Mukjizat agung saka sih rahmaté Gusti iki ora kedadeyan mung sawetara dina, kaya ing jamané nabi suci Elia ing Gunung Karmel, nanging lumaku sajrone pirang-pirang taun nalika Bapa Fostirios kinurmatan manggon ing pangasingan lan meneng.

Nalika sawisé, kanthi pitulunganing Gusti, Sang Mulya Fostirios ngadegaké sawijining biara, ing ngendi akèh komunitas biksu padha kumpul, piyambakipun ora manèh nampi roti saka swarga kaya biyèn, nanging nyukupi kabutuhan pangané saka gaweané dhéwé. Iki ora amarga Gusti Allah kesel maringi pitulungan sing welas asih, uga ora amarga Panjenengané mbalèkaké pandonga sang wali—luwih-luwih amarga sang bapa suci dhéwé ora tau ndedonga njaluk pangan, merga ngelingi dhawuhé Kristus: *'Golèkna dhisik Karajaning Allah lan*

---

[737] Leo – Kaisar Bizantium, sing mrentah saka taun 776 nganti 780.
[738] Para Arab nyekel Yerusalem ing taun 636 ing sangisoré Khalifah Umar.
[739] Dina perayaane tanggal 23 Mei
[740] Saka taun 795 nganti 816.
[741] Michael Kuropalates, uga dikenal minangka Rangav, mrentah saka taun 811 nganti 813.
[742] Ing pesisir Asia Cilik ing Segara Marmara.
[743] Mesthi wae ana kerusuhan sing disebabake dening para ikonoklas ing Wétan lan dening doktrin anyar babagan proses Roh Suci saka Rama lan Putra ing Kulon.
[744] St. Gregorius seda watara taun 820.
[745] Fostirios iku jeneng Yunani (saka tembung sing artiné 'cahya'), tegesé 'penerang'.

kabenerané, lan kabèh mau bakal ditambahaké marang kowé' (Matéus 6:33). Nanging kersaning Gusti Allah nyedhiyakake pangan kanggo wong-wong mau lumantar pakaryané, mula Panjenengané maréntahké abdi Panjenengané Fostirios supaya ora nampa apa-apa saka sapa waé, nanging njupuk kabèh kang perlu saka pakaryané dhéwé. Dheweke ora nampa sesajen, Bapa sing Kinurmatan maringi pitutur marang sedulure supaya padha nyawisake manah kanthi tekun kanggo pandonga, maca Kitab Suci, lan gawe manual, lan piyambakipun dadi tuladha ajeg tumrap sedulure ing babagan punika.

Ing jamané Santo Fostirius, sawatara bidah muncul ing sajroning Gréja; kanggo mungkasi godaan iki, diadakaké sawijining sinode kang kawengku akèh Bapa, lan Bapa Fostirius sing kinurmatan uga diundang. Sing pinaringan berkah iku ora mundur saka upaya anyar iki lan nalika teka ing majelis, kanthi wani lan meyakinkan ngakoni iman sejati, nganti akèh wong sesat bali menyang persekutuan Gréja. Liyané, ing wektu sing padha, padha nglakoni sumpah monastik, kaparingan inspirasi déning urip sucié sang askétis agung iki, lumantar pandongané akèh mujijat kadadéan nalika dhèwèké isih urip ing donya lan sawisé pangliyané sing berkah marang Gusti, kang kelakon ing sonten sadurungé Rawi Epifani Gusti.

Dina Rayané Sang Mina sing Kinurmatan

Dirilisaké tanggal 5 Januari

Bapa Kita Sing Kinurmatan Mina urip minangka askétis ing salah siji biara komunal ing Gunung Sinai[746] ing abad kaping enem Masehi. Sajrone limang puluh taun piyambakipun nindakake manéka tugas monastik. Ing dina katelu sawisé pangliyané sing berkah saka askétis iki, kabèh sedulur biara padha kumpul ing gréja kanggo nindakake upacara panguburan kanggo almarhum, manut paugeran gréja. Sajrone pangibadah iki, gréja dumadakan kebak ambu wangi sing metu saka panggonan ing ngendi almarhum ngendika. Nalika miturut dhawuh abbot peti jenazah almarhum Sang Venerable Mina dibukak, kabèh sing rawuh weruh yèn murri wangi mili loro-lorone ing sikilé. Banjur abbot kandha marang sedulur:

'Delengen, iki kaya kringeté pakaryan sing wis ditindakake sikilé almarhum nalika isih urip; kebak ambuné wangi minangka pratandha yèn pakaryan mau wis ditrima déning Gusti Allah. Mula saka iku, kowe kabèh uga lakonana tugase sing wis diparingaké marang kowe kanthi ati resik lan kanthi tliti, supaya kowe bisa nampa ganjaran pakaryanmu saka Gusti Allah lan Juruslamet kita.'

19 Januari

6 Januari (Gaya Lawas)

Pembaptisan Gusti

Peringatan tanggal 6 Januari

Gusti kita Yesus Kristus, sawisé Panjenengané wangsul saka Mesir, manggon ing Galilea, ing kutha asalé ing Nazaret, ing ngendi Panjenengané dibesarké, nyumputaké marang wong-wong kakuwatan Kepriyonggi Panjenengané lan kawicaksanané nganti yuswa Panjenengané telung puluh taun, amarga miturut wong Yahudi ora ana sing umuré kurang saka telung puluh taun sing bisa njabat dadi guru utawa imam. Mulane, Kristus ora miwiti pangandikane lan ora mbukakake dhiri minangka Putraning Allah lan *'Imam Agung agung sing wis lumebu ing*

[746] Sinai iku gunung sing saka kono Gusti maringi Hukum marang bangsa Yahudi lumantar Musa. Iku salah siji pucuking pagunungan Horeb ing semenanjung Segara Abang. Rentetan gunung iki, kang dipotong dening jurang watu sempit lan ngemot akèh guwa wiwit jaman wiwitan Kristen, dadi panggonan favorit para askétis, sing ngedegaké sawatara skéta lan biara ing kana. Antarane para askét ing Sinai, ing ngisor iki sing paling misuwur: Santo Yohanes si Puas, sing mengko dadi Patriark Konstantinopel; Santo Yohanes Klimakus (panganggit *The Ladder*), sing ngladeni dadi abbot Gunung Sinai—yaiku para biara sing ana ing kana—ing pungkasaning uripé; lan akèh liyané.

swarga' (Ibr. 4:14) nganti yuswa Panjenengané tekan umur sing wis ditemtokake. Ing Nazaret Panjenengané manggon karo Ibuné sing Maha Suci, sepisanan karo bapak angkaté, Yusuf tukang kayu, nalika Yusuf isih urip, lan makarya bareng karo Yusuf minangka tukang kayu; lan banjur, nalika Yusuf seda, Panjenengané piyambak nerusaké pakaryan sing padha, ngupadosi panguripan Panjenengané lan panguripan Ibuné Allah sing Maha Suci kanthi gaweyan tangané dhéwé, supaya uga mulangaké kita kabecikan rajin (Lukas 3:23). Nalika Panjenengané wis ngancik yuswa telung puluh taun ing gesangé ing donya lan wayahe rawuhé kawicaksanan ilahi marang bangsa Israèl wis teka, banjur, kaya sing kacathet ing Injil, *'tembungé Gusti Allah rawuh marang Yohanes, putrané Zakharia, ing ara-ara samun'* (Lukas 3:2)—sabda sing ngutus dhèwèké kanggo mbaptis nganggo banyu lan mbukakaké pratandha marang dhèwèké supaya Yohanes bisa ngenali Sang Mesias sing wis rawuh ing donya. Yohanes Pembaptis dhéwé nyritakaké bab iki ing khotbahé nganggo tembung-tembung iki: *'Panjenengané sing ngutus aku kanggo mbaptis nganggo banyu kandha marang aku, "Sing kowe weruh Roh mudhun lan manggon ing atase, panjenengané kuwi sing bakal mbaptis nganggo Roh Suci"'* (Yohanes 1:33).

Mula Yohanes, manut marang sabda Gusti, lelungan ing saindenging wewengkon Yordania, nginjili *'pembaptisan pangapura kanggo pangapura dosa'* (Lukas 3:3), amarga dhèwèké iku sing wis dipratélakaké déning nabi Yesaya: *'Swara wong sing muni ing ara-ara samun: "Nyiapna dalané Gusti; rata-na dalan ing ara-ara samun kanggo Gusti Allah kita"'* (Yesaya 40:3; cf. Lukas 3:4). Lan kabèh wong saka Yudéa lan warga Yerusalem padha metu menyang kono, lan kabèh padha dibaptis déning panjenengané ing Kali Yordan, kanthi ngakoni dosané (Markus 1:5). Banjur Yésus rawuh saka Galilea menyang Yordan marang Yohanes, arep dibaptis déning panjenengané (Matius 3:13). Dheweke teka nalika Yohanes lagi ngumumake marang wong-wong, kandha: *'Ana siji sing bakal teka sawise aku, sing luwih kuwasa tinimbang aku, sing taindheke aku ora pantes nundhuk lan mbukak; aku wis mbaptis kowe nganggo banyu, nanging Dheweke bakal mbaptis kowe nganggo Roh Suci'* (Markus 1:7–8). Sawisé pangumuman iki, Gusti Yesus rawuh kanggo dibaptis. Sanadyan Panjenengané ora perlu iki, amarga tanpa dosa lan tanpa cacad, lair saka Perawan Maria sing paling suci lan paling suci, lan Panjenengané dhéwé sumber kabèh kasucian, nanging amarga Panjenengané ngemban dosa kabèh donya, Panjenengané rawuh ing kali kanggo ngresiki dosa-dosa mau lumantar baptisan. Panjenengané rawuh kanggo dibaptis uga supaya nyucèkaké sipat banyu; Panjenengané rawuh supaya nyiapaké panggenan baptisan suci kanggo kita uga. Panjenengané rawuh marang Yohanes uga supaya Yohanes, sawisé nyumurupi Roh Suci mudhun marang sing dibaptis lan krungu swara Gusti Allah Rama saka swarga, bisa dadi saksi sejati tumrap Kristus.

'Nanging Yohanes nyoba nyegah Panjenengané, kandha, "Aku sing kuduné dibaptis déning Panjenengan, malah Panjenengan sing rawuh marang aku?"' (Mat. 3:14) Dhèwèké ngenali kanthi Roh Sang Sing, sing telung puluh taun sadurungé *wis nggawe dhèwèké mlumpat kabungahan* ana ing kandhunge ibuné (Luk. 1:44); mulané dhèwèké dhéwé nyuwun baptisan marang Panjenengané, minangka wong sing ngrasakaké beban dosa ketidaktaatan, sing wis diwarisaké saka Adam marang kabèh manungsa. Nanging Gusti kandha marang Yohanes: *'Mangkono saiki, awit pantes kita nepaki kabèh kaadilan'* (Matéus 3:15).

Kanthi tembung 'kabeneran', St. Krisostomus mangertèni ing kéné minangka dhawuh-dhawuhé Gusti Allah, kaya déné Yésus ngendika: 'Amarga Aku wis nepaki kabèh dhawuh sing kaparingaké ing Kitab Torèt, lan mung ana siji sing isih ana—bab paugeran baptisan—pantes yèn Aku uga nepaki paugeran iki'. Pembaptisan Yohanes uga minangka dhawuh ilahi, kaya sing katon saka tembung Yohanes: *'Dheweke sing ngutus aku kanggo mbaptis nganggo banyu marang aku'* (Yohanes 1:33). Sapa sing ngutus dheweke? Cetha, Gusti Allah piyambak: *'Sabda Allah rawuh marang Yohanes*,*'* kaya sing kacathet ing Injil (Lukas 3:2). Lan alesan liya kenapa Yesus dibaptis nalika umur telung puluh taun yaiku, miturut Chrysostom lan Theophylact, , wong umur telung puluh rawan tumindak saben jinis dosa. Amarga enom iku gampang kapengaruh kobongan hawa napsu daging, dene ing umur telung puluh—wektu nalika kekuwatan manungsa lagi mekar—wong asring kalah marang katresnan marang dhuwit, kesombongan, nesu gedhe, lan sakabehing jinis dosa. Mulane Gusti Kristus nundha baptisané nganti umur telung puluh taun, supaya ing saben tahap urip manungsa Panjenengané bisa nepaki hukum, ngudhak suci sakabèhé kodrat kita, lan maringi kekuwatan kanggo ngungkuli napsu lan ngajaga saka dosa-dosa sing nggawa pati.

Sawisé nampa baptisan, Gusti langsung, tanpa ana tundha, munggah saka banyu. Konon, Santo Yohanes Pembaptis bakal nyemplungaké saben wong sing dibaptis nganti gulu lan nahan ing kono nganti padha ngakoni

kabèh dosané; mung sawisé kuwi wong sing dibaptis diijini munggah saka banyu. Kristus, amarga tanpa dosa, ora ditahan ing banyu; mula Injil nambahake yèn Panjenengané langsung munggah saka banyu (Matéus 3:16).

Nalika Gusti metu saka banyu, langit kabuka ing ndhuwure Panjenengané, padhang sumunar saka dhuwur kaya kilat, lan Rohé Gusti Allah mudhun marang Gusti sing wis dibaptis mau ing wujud manuk dhadhap. Kaya ing jamané Nuh manuk dhadhap dadi pratandha suruté banyu banjir, mangkono uga ing kéné gambar manuk dhadhap iku maringi pratandha pungkasané banjir dosa. Lan Roh Suci katon ing wujud manuk dara amarga manuk iki suci, tresna marang manungsa, alus, ora duwe niyat ala, lan ora tahan marang apa wae sing kotor: mangkono uga Roh Suci iku sumber kasucian, lautan katresnan marang manungsa, guru alus lan panyebar katentreman; saliyane, Panjenengané tansah mundur saka wong sing nyemplung ing lendhut dosa sing najis. Nalika Roh Suci mudhun saka swarga marang Kristus Yesus kaya manuk merpati, ana swara krungu kandha: *'Iki Putraku kang tak tresnani, kang marem atiku'* (Matéus 3:17). Lan marang Panjenengané mugi ana kamulyan lan kakuwatan salawase-lawase. Amin.

Tembungé St. Yohanes Krisostomus bab Epifani Gusti

Diperangeti tanggal 6 Januari

Kula kepéngin, para sing kinasih, ngrayakaké lan bungah, awit dina suci pencerahan punika minangka pratandha pasamuan agung lan dinten kabungahan. Iki ngélingaké kandhang ing Betlehem, ing ngendi Sang Kuna Dina nglempèkaké ing palungan kaya bayi ing dhadha ibuné; uga mbukak mata banyu ing Yordania, ing ngendi Sang Kuna Dina sing padha saiki dibaptisaké karo wong dosa, paring pangapura dosa marang donya lumantar Anggoto Panjenengané sing paling suci. Ing prastawa kapisan, Panjenengané sing metu saka kandhutan Sang Perawan Sing Paling Suci muncul marang para bayi minangka bayi, marang Ibuné minangka putra, marang para Magi minangka peparing, lan marang para panggembala minangka Sang Gembala Apik sing, miturut sabda Kitab Suci Ilahi, nyawisaké nyawané kanggo wedhus (Yohanes 10:11). Ing prastawa kapindho, yaiku nalika pangibadahé piyambak, Panjenengané rawuh ing banyu Kali Yordan kanggo ngumbah dosa-dosa para panagih pajeg lan wong-wong sing dosa. Ngelingaké kaajaiban sing luar biasa saka prastawa iki, Paulus sing wicaksana banget kandha: *'Karahayuaning Allah wis katon, nggawa kaslametan kanggo kabèh manungsa'* (Titus 2:11). Saiki donya padhang ing kabèh pérangané: swarga paling mulyo padha bungah, nyampèkaké swara Gusti Allah sing mudhun saka pucuking langit; hawa disucèkaké déning mabur Sang Roh Suci; malah sipat banyu dhéwé disucèkaké, kaya sinau ngumbah badan lan jiwa; lan kabèh makhluk ing bumi padha sumringah. Mung setan sing nangis, nyumurupi baptisan suci sing wis disiapake kanggo nglelebake kekuasaane.

Apa maneh sing diandharake Injil marang kita? *'Yesus rawuh saka Galilea menyang Yordania supaya dibaptis dening Yohanes. Nanging Yohanes nyoba nyegah Panjenengané, kandha, "Aku kuduné dibaptis déning Panjenengan, malah Panjenengan sing rawuh marang aku?"'* (Matéus 3:13, 14). Sapa sing tau weruh Gusti ngadeg ing ngarepé abdi? Sapa sing tau weruh raja nundhuk sirahé ing ngarepé prajurit? Sapa sing tau weruh gembala dituntun dalané déning wedhus? Sapa sing tau weruh penyelenggara lomba lari nampa hadiah saka pelari[747] ? *'Aku perlu dibaptis déning* Panjenengan' – tegesé, Gusti, paringana aku baptisan sing Panjenengan kersa paring marang donya. Aku butuh Panjenengan mbaptis aku, amarga aku kabebanan déning dosa para leluhur kita lan nggawa ing jeroning atiku bisa ula. Aku perlu dibersihaké saka rereged pelanggaran kuna kuwi, nanging dosa apa sing arep Panjenengan baptisaké? Nabi wis maringi kesaksian bab Panjenengan, kandha: *'Amarga Panjenengané ora nate nindakake dosa, lan ora ana tipuan ing tutuké'* (Yesaya 53:9). Kepiye bisa Panjenengan, sing dhéwé maringi kaslametan, ngupaya pambersihan? Wong-wong sing dibaptis, miturut adat, ngakoni dosa-dosane ; nanging apa sing kudu Panjenengan ngakoni, nalika Panjenengan pancen tanpa dosa? Napa Panjenengan nuntut marang kula apa sing durung diwulangake marang kula? Kula ora wani nindakake apa sing ngluwihi kakuatan kula; kula ora ngerti carane ngumbah pepadhang, lan kula uga ora bisa madhangi srengengeing kabeneran. Wengi ora madhangi awan; emas ora bisa luwih murni tinimbang timah; lempung ora bisa ndandani

[747] Ristania iku lomba-lomba sing dianakake ing panggonan umum ing Yunani sajrone maneka festival minangka bagéan saka dolanan umum. Pemenangé lomba kuwi diparingi hadiah déning pejabat khusus sing tanggung jawab maringi hadiah.

tukang gerabah; segara ora narik arus saka mata air; kali ora butuh tetesan banyu; kasucian ora disucèkaké déning kajorokan; lan wong sing dihukum ora bisa mbebasaké hakim. *'Aku perlu dibaptis déning Panjenengan*.' Wong mati ora bisa nguripaké wong urip, wong lara ora marasaké dhokter, lan aku ngerti ringkihé sipatku! *'Murid ora luwih dhuwur tinimbang guruné, lan abdi ora luwih dhuwur tinimbang tuwané'* (Matéus 10:24). Kerubim ora nyedhaki aku kanthi ngajeni; Serafim ora nyembah aku utawa ngumumake 'Trisagion[748] '. Swarga dudu tahta-ku; lintang ora nuntun para Magi marang aku; Musa, abdi Panjenengan ingkang Panjenengan tresnani, meh ora dianggep pantes ndeleng *'mburi Panjenengan'* (Kaluwihan 33:23); kepiye aku wani nyentuh sirah Panjenengan ingkang paling suci? Napa Panjenengan paring dhawuh marang aku supaya nindakake apa sing ngluwihi kekuwatanku? Aku ora duwe tangan kanggo mbaptis Gusti: *'Aku perlu dibaptis dening Panjenengan*'. Aku lair saka wanita tuwa, amarga kodrat ora bisa mbantah dhawuh Panjenengan. Nalika isih ana ing kandungan ibuku, durung bisa ngomong kanggo awaké dhéwé, aku nggunakake lambéné; lan saiki, nganggo lambéku dhéwé, aku bakal ngluhuraké Panjenengan, sing ora bisa dibayangaké, sing diandhut déning prau dara[749] . Aku ora wuta kaya wong Yahudi, amarga aku ngerti yèn Panjenengan iku Gusti, sing mung sawatara wektu njupuk wujud abdi kanggo nyembuh manungsa; aku ngerti yèn Panjenengan teka kanggo nylametaké kita; aku ngerti yèn Panjenengan iku watu sing dipotong saka gunung tanpa pitulungan tangan manungsa—watu sing sapa waé pracaya marang Panjenengan ora bakal kesasar. Aku ora bakal kesasar dening pratandha katon saka andhap asor Panjenengan, lan aku mangertos ing roh agenging Keberdilan Panjenengan. Aku manungsa fana, nanging Panjenengan langgeng; aku saka wanita mandul, nanging Panjenengan saka Perawan. Aku lair sadurunge Panjenengan, nanging aku ora luwih unggul tinimbang Panjenengan. Aku mung bisa miwiti mberdakwah ing ngarsamu, nanging aku ora wani ng baptis kowe: aku ngerti yèn kowe kuwi kapak sing ana ing oyod wit (Matéus 3:10), kapak sing motong wit-witan subang ing kebon Yahudi. Aku wis weruh arit sing wis siyap motong hawa napsu, lan aku wis ngumumake manawa ora suwe sumur-sumur panyembuhan bakal mbukak ing endi-endi; amarga panggonan endi sing bakal tetep ora bisa diakses déning umatmu wong Yahudi? Kanthi siji tembung Panjenengan bakal ngresiki wong kusta; getih sing mili bakal mandheg mung kanthi nyentuh pinggir busana Panjenengan; kanthi siji dhawuh saka Panjenengan, wong lumpuh bakal éntuk manèh kekuwatan. Panjenengan maringi pangan marang putriné wanita Kanaan kanthi remah-remah mujijat Panjenengan; kanthi sejeneng Panjenengan mbukak mripat wong wuta. Mangkono, kados pundi Panjenengan nyuwun supaya aku nyandhak tangan ing Panjenengan? *'Aku perlu dibaptis déning Panjenengan, nanging Panjenengan rawuh marang aku, lan bumi gemeter ing rawuhe Panjenengan'* (Matéus 3:14; Mazmur 103:32), mlaku ing ndhuwur banyu kaya ing daratan garing—Panjenengan, kang asring tak kandhakake nalika dakwahku: *'Ana siji kang bakal teka sawise aku, kang luwih kuwasa tinimbang aku, kang aku ora pantes malah nundhuk lan mbukak tali sandalipun!'* (Markus 1:7). Aku mung gumantung marang kabecikan Panjenengan sing ora bisa diungkapake lan nyandhak pangarep-arep marang katresnan Panjenengan sing tanpa wates marang manungsa, sing malah ngidini pelacur ngusap sikil Panjenengan sing paling suci lan nyentuh sirah Panjenengan sing paling suci.

Apa sing diandikakake Gusti marang dheweke? *'Mangkono iku lumantar saiki, awit pantes tumrap kita nepaki kabèh kaadilan'* (Matius 3:15). Ladeni Sabda kaya swara manungsa; ladeni kaya abdi ngladeni Gustiné, kaya prajurit ngladeni rajané, kaya lempung ngladeni tukang gerabah. Aja wedi, nanging baptisna Aku kanthi wani, awit Aku bakal nylametaké donya; Aku nyawisaké dhiri marang pati kanggo nguripaké manèh sipat manungsa sing wis mati. Kowe, sanadyan wis ana dhawuh saka Aku, isih ragu-ragu ngulur tanganmu, dene wong Yahudi ora bakal sungkan ngulur tangan jahat marang Aku kanggo nyerahake Aku marang pati. 'Mangkono saiki, awit pancen kudu kaya ngono.' Amarga katresnaning Aku marang manungsa, Aku wis mutusake sadurunge donya diadegake kanggo nylametake umat manungsa. Kanggo kapentingan manungsa, Aku dadi manungsa. Apa sing luwih nggumunake tinimbang Aku, mung minangka manungsa, teka kanggo dibaptis? Aku nindakake iki amarga Aku ora ngremehake ciptaan tangan-tangan-Ku, lan Aku uga ora isin karo kodrat bumi-Ku. Aku tetep kaya sadurunge wiwit langgeng, lan Aku wis nampa kodrat anyar; nanging hakekat-Ku tetep ora owah: 'Aku bakal ninggalake kowe saiki'. Amarga mungsuhé umat manungsa, sawisé diusir saka swarga lan dibuwang saka bumi,

---

[748] Referensi marang visi nabi Yesaya, sing diparingi sekilas pandang marang Gusti Allah sing lungguh ing pangastana, nalika kerubim lan serafim sing ngubengi pangastana padha nyanyi: 'Suci, suci, suci Allahé tentara; kabèh bumi kebak kamulyané!' (Yesaya 6:3).

[749] Mesthi wae, rahim prawané Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci.

wis manggon ing alam banyu; lan Aku teka saka kana kanggo ngusir dhèwèké, kaya sing dipratélakaké nabi bab Aku: *'Kowe wis ngremuk sirahé ula-ula ing banyu'* (Mazmur 73:13). *'Tinggalaké Aku saiki*.' Amarga mungsuh iki nyoba nggodha Aku kaya manungsa, lan Aku nahan iki kanggo mbuktekake yen dheweke ora duwe daya, amarga Aku bakal kandha marang dheweke: *'Aja nguji Gusti Allahmu'* (Mat. 4:7; Ul. 6:16).

Wah, mujijat anyar! Wah, sih kang ora bisa diungkapaké! Kristus nindakake kaagungan mau, nanging aku sing nampa pakurmatan; Panjenengané perang nglawan setan, nanging aku sing diumumaké minangka pemenang; Panjenengané ngremuk sirah ula ing banyu, déné aku, kados tiyang sing menang, diparingi mahkota[750] ; Panjenengané dibaptis, déné kucelaku kabasuh; Roh Suci mudhun marang Panjenengané, déné aku diparingi pangapura dosa; Rama maringi paseksi marang Panjenengané minangka Putrané kang kinurmatan, déné aku dadi putraning Allah amarga Panjenengané; Langit kabuka kanggo Panjenengané, lan aku mlebu ing kono; ing ngarsané, nalika Panjenengané dibaptis, kraton swarga kawangwang, lan aku nampa iku minangka warisanku; swara Rama muni marang Panjenengané, lan bebarengan karo Panjenengané aku uga diundang; Bapa remen marang Panjenengané, lan uga boten nampik kula. Saking pihak kula, kula ngluhurake Bapa, ingkang sampun paring swara saking swarga; Putra, ingkang nuju nampi baptisan ing bumi; lan Roh Suci, ingkang mudhun kados manuk dara—Gusti Allah ingkang Esa ing Triniti, ingkang badhe tansah kula sembah. Amin.

Sabda bab Epifani Gusti

Dipepering ing tanggal 6 Januari

Nalika kita ngrayakake Epifani Gusti ing ndhuwur banyu Kali Yordan, ayo padha kelingan manawa Gusti Allah kita wis tau muncul ing ndhuwur banyu kanggo nindakake maneka pakaryan sing nggumunake. Mangkono, nalika Panjenengané muncul ing ndhuwur banyu Segara Abang, Panjenengané 'mbukak jeroné lan dhasaré' ([751]) lan nuntun umaté ing daratan garing; nalika Panjenengané nyabrang Yordania ing jeroning prau, Panjenengané mbalèkaké banyu kali iku: *'Yordania,' kandhané, 'mbalèk'* (Mazmur 113:3). Pungkasané, ing wiwitan, nalika Rohé Gusti ngambang *ing ndhuwur banyu* (Kejadian 1:1), Gusti nyipta swarga, bumi, manuk, kéwan, manungsa lan saktenané kabèh donya sing katon.

Lan saiki, ing ndhuwur banyu Yordania, Gusti Allah katon, siji ing Tritunggal: Rama ing swara, Putra ing daging, Roh Suci ing wujud manuk dhadhap. Apa sing banjur Panjenengané tindakaké ing pangopenan Panjenengané iki? Panjenengané ngedegaké donya anyar lan nganyaraké kabèh, kaya troparion sadurungé pesta sing nyritakaké babagan ngedegaké donya anyar sing béda saka sing kapisan. *'Sing lawas wis liwat*,' kandha Kitab Suci, *'saiki kabèh dadi anyar'* (2 Kor. 5:17). Jagad kapisan, miturut sipaté, abot; ora bisa munggah menyang swarga lan butuh daratan garing kanggo dipijak, kaya-kaya tetep ing panggonané. Nanging donya anyar, kang kawangun saka banyu Yordan, entheng banget nganti ora butuh lemah garing, ora dibangun ing bumi, ora ana 'alangan, nanging ngupaya dhuwur', lan mlayu cepet saka banyu tumuju gapura swarga sing kabuka ing ndhuwur Yordan: *'Sawisé Yésus munggah saka banyu, langit kabuka tumrap Panjenengané'* (Matéus 3:16). Kanggo donya kapisan, kang kabebanan dening kasangsaraning urip, menawa kepengin nggayuh swarga, dibutuhake tangga, kang dipajeg kanthi kiyat ing bumi, pucuke ngantos tekan swarga – nanging sanadyan mangkono iku mung dideleng dening Yakub; dhèwèké dhéwé ora munggah ing kana, – nanging kanggo donya anyar, munggah menyang swarga bisa kelakon sanajan tanpa tangga. Kepiye carane? Delengen, tinimbang tangga, Rohé Gusti Allah, ing wujud manuk dara, ngambang ing ndhuwur banyu. Lan iki ateges kaya ngene. Manungsa metu saka banyu baptisan ora manèh kaya kéwan merayap ing lemah utawa kéwan sing merayap, nanging kaya manuk sing duwé bulu; mula Roh Suci katon ing ndhuwur banyu baptisan kaya manuk, supaya Panjenengané bisa ngunggahaké anak-anaké—sing wis lair liwat panggeni baptisan—munggah menyang swarga tanpa tangga. Lan ing kéné tembung-tembung ing kidungé Musa kasembadan: *'Panjenengané ngambang ing ndhuwur anak-anaké'* (Ulangan 32:11), utawa, kaya sing kacetha ing terjemahan Jerome, 'nggerakaké anak-anaké mabur'. Mangkono

[750] Ungkapan iki dijupuk saka adat kuna – yaiku nggelarake karangan laurel marang para pemenang ing kompetisi gulat umum.
[751] Irmós kapisan kanggo Pembaptisan Gusti.

persis donya anyar sing Gusti Allah ciptekaké lumantar panjawiné ing banyu Yordania—donya sing ora nempel ing bumi, nanging kaya manuk bersayap mabur ngambah langit kang amba.

Ayo padha eling marang tembung Kitab Suci: *'Lan Gusti Allah ngandika, "Mugi banyu nglairaké manuk-manuk sing bisa mabur ing langit"'* (Gen. 1:20), lan ayo padha deleng kepiye salah siji saka Pribadi Tritunggal Agung, sawisé muncul ing ndhuwur banyu Yordan nalika panganyaran donya, nglairaké saka banyu baptisan anak-anak rohani Panjenengané lan ngajak padha mabur, supaya kanthi swiwi kabecikan bisa ngambah langit sing kabuka ing ndhuwur Yordan. Nanging sadurunge kita nimbang bab iki, ayo padha netepake, adhedhasar panguwasa Bapa-bapa Gereja, manawa saben wong sing lair saka banyu lan Roh dadi anak manuk swarga. St. Yohanes Krisostomus kandha: sadurunge wis diandharake: 'Muga-muga *banyu nglairake makhluk urip'*; nanging wiwit Kristus mlebu ing banyu Yordan, banyu iku ora manèh nglairaké *'kawanan sing merayap, jiwa urip'*, nanging makhluk rasional lan rohani – jiwa, sing ora merayap ing bumi, nanging mabur menyang swarga kaya manuk. Mulané Dawud kandha: *'Jiwa kita kaya manuk'* (Mazmur 123:7). Manuk iki dudu saka bumi, nanging saka swarga; amarga panggonan kita, sing wis disiyapake wiwit baptisan, miturut Sabda Kitab Suci, ana ing swarga.' Santo Gregorius saka Nyssa, nalika ngébréhake wong-wong sing sawisé nampa baptisan bali manèh marang tumindak ala biyèn, kandha: 'Wong-wong tanpa isin sing wis dibaptis, digerakake—dening sapa ngerti apa—kang mlebu ing semacam kegilaan, kelangan kaslametan sing ditampa lumantar banyu baptisan, sanadyan wis dikubur bebarengan karo badané Kristus, wis diparingi sayap elang lan kanthi mangkono nduwé kemampuan mabur munggah marang manuk-manuk swarga kuwi, sing iku roh-roh tanpa wedi'. Ayo padha merhatiin tembung-tembung iki: 'sawise dikubur bebarengan karo badané Kristus (liwat baptisan), padha diparingi sayap manuk elang, supaya bisa mabur'. Kanthi iki, guru suci iki kanthi meyakinkan mbuktèkaké yèn wong-wong sing metu saka banyu baptisan dadi manuk sing mabur menyang swarga. Nanging kita uga bakal ndeleng iki saka sajarah.

Nonnus sing kinurmatan, Uskup Heliopolis, nalika arep nyelametake Pelagia, wong sing misuwur amarga dosane, marang Gusti ing Antiokia, weruh pangandika ing ngimpi sawijining wengi[752] : katon marang dhèwèké yèn dhèwèké lagi ngadeg ing gréja nindakaké Liturgi, nalika ana merpati ireng sing kebak lendhut miwiti mabur ngubengi dhèwèké; dhèwèké nyekel manuk mau, ngumbah ing kolam baptisan, lan merpati mau langsung dadi putih kaya salju lan éndah, banjur mabur lurus menyang swarga saka kono. Wahyu iki nuduhaké yèn bapa sing pinaringan berkah iki bakal nuntun wong dosa marang Gusti lan maringi pencerahan lumantar baptisan suci. Mula, banyu baptisan suci kuwi kuwatos banget nganti bisa ngowahi manungsa dadi manuk swarga. Banyu Yordan uga nindakake kuwi, maringi wong swiwi supaya bisa mabur mlebu 'langit kang kabuka ing ngarepe'.

Nanging ora mung panganyaraning kodrat manungsa ing banyu Yordan sing digambarke ing panglihatan iki; telung Pribadi Agunging Ketuhanan sing muncul uga ngagem wujud manuk-manuk sing beda-beda. Mangkono, kita mangerteni manawa Kitab Suci mbandhingake Gusti Rama *marang manuk elang*: *'kaya elang nggerakake sarange'* (Ulangan 32:11). Kita uga maca yèn Gusti Putra diumpamaké kaya iwak jalu[753] : *'Yerusalem, Yerusalem*,' pangandikane, *'pinten kaping Aku kepéngin nglumpukaké anakmu bebarengan, kaya manuk jalu nglumpukaké anaké ing sangisoring swiwiné'* (Matéus 23:37). Pungkasané, kita ngerti yèn Gusti Roh Suci muncul ing dhuwur Kali Yordan ing wujud manuk merpati. Dadi, kenapa Pribadi-Pribadi Trinitas Paling Suci diumpamaké marang telung jinis manuk iki? Sejatine, amarga Panjenengané sacara rohani nglairaké kumpulan manuk enom kaya ngono saka banyu baptisan; tegesé, Panjenengané ngowahi manungsa dadi manuk enom rohani—ana sing kaya elang, ana sing kaya pitik, lan ana uga sing kaya merpati.

Gereja, sing kasengsem ing swarga, misahake para abdi setya Gusti Allah sing asalé saka Gereja Militan dadi telung klompok ing panggonan swarga: klompok para guru, klompok para martir, lan klompok para prawan. Kita ora bakal salah yen ngomong yèn telung pangkat iki kaya telung klompok manuk enom sing lair lan metu saka banyu baptisan. Tatanan para guru iku kakepung elang sing mabur ing langit lan tanpa nutup mripat nyawang padhangé srengéngé; amarga para guru suci, sing tansah éling marang Gusti, mabur dhuwur kaya duwé swiwi, lan kanthi pikirané sing padhang—kaya duwé mripat—merenung marang padhangé Ketuhanan Tritunggal, padha padhangaké awaké dhéwé lan wong liya kanthi kawicaksanan. Upama para martir iku klompok pitik jalu sing akèh anaké, amarga kanthi ngucuraké getihé kanggo Kristus, padha wis nglairaké akèh anak liya kanggo Kristus: getih

[752] Delengen Uripé Santa Pelagia, 8 Oktober

[753] *Kokosh* – pitik sing lagi ngeram; manuk ibu sing nglindhungi anaké.

para martir pancèn wis nglairaké akèh anak kanggo Gréja wiwitan, sing cacahé wis luwih akèh tinimbang lintang ing langit lan wedhi ing pesisir segara. Gambaran para dara iku krekilan merpati sing suci, amarga padha nyawisake awake dhewe sakabehe dadi kurban urip marang Gusti Allah lan ngati-ati supaya ora nyenengake daging, nanging nyenengake Sang Gusti. Telung krekilan manuk rohani iki, kaya sing wis kita kandhakake, lair saka banyu baptisan. Ayo padha pikirake kepiye iki bisa kelakon.

Ing Kitab Kidungan katulis: *'Palingna paningalmu saka aku, awit iku ngagetaké aku'* (Kidungan 6:4). Tegesé: delengen aku, ya Gusti, nganggo paningalmu sing welas asih lan aja palingna saka aku, awit lumantar welas asihmu aku dadi manuk mabur ngrembaka marang langit. Lan nalika Panjenengané rawuh ing Yordania, Gusti Allah mirsani kodrat manungsa: Gusti Allah Rama mirsani, mbukak swarga ing ndhuwur Sang Putra; Gusti Allah Sang Putra mirsani, sawise rawuh saka Nazaret ing Galilea kanggo di baptis déning Yohanes ing Yordania – Panjenengané mirsani, miturutku, kabèh rereged saka dosa Adam, kabeh kelemahan saka kodrat kita— Panjenengané nglumpukaké kabèh mau lan nggawa mrana supaya bisa ngumbah lan ngresiki kita saka dosa-dosa kita—lan Gusti Roh Suci uga ndelok Manungsa Ilahi nalika Panjenengané dibaptis. Sawisé Panjenengané mirsani kita, apa ora Allah siji ing Tritunggal ngluhuraké kodrat manungsa? Satemene Panjenengané nglakoni kuwi, awit lumantar pandelengan ilahi iki, klompok elang, pitik lan merpati langsung muncul—tegesé, gambaran para guru, martir lan para dara. Ayo kita nerangaké iki adhedhasar Kitab Suci.

Ing wahyu sing ditampa, ahli teologi weruh ing ngarepé pangastané Gusti ana segara kaca, kaya kristal (Wahyu 4:6); segara iki nyimbolake misteri baptisan suci, amarga ing antarané pangarsaning Gusti Allah lan wong sing arep nyedhaki pangarsaning Gusti Allah ana banyu baptisan, lan ora ana siji waé sing bisa nyedhaki Gusti Allah sing lungguh ing pangarsaning swarga kajaba wis luwih dhisik nyebrang segara baptisan, miturut pangandikane Kitab Suci: *'Kajaba wong lair saka banyu lan Roh, dhèwèké ora bisa mlebu Karajaning Gusti Allah'* (Yohanes 3:19). Nanging kenapa segara iki, sing makili misteri baptisan, digawe saka kaca lan kristal? Kita ngerti yèn para panyerang Kitab Suci bakal kandha yèn iku saka kaca amarga nduwèni kasucian sing ngresiki jiwa wong sing nampa baptisan, lan saka kristal amarga maringi kekuwatan marang manungsa. Uga digawe saka kaca lan kristal amarga, kaya sinar srengenge sing nembus kaca lan kristal, mangkono uga sih rahmat Gusti nembus misteri baptisan, teka marang manungsa lumantar iku lan madhangi candhi atine. Pungkasané, segara ing ngarepé Pangastané Gusti Allah, kang makili misteri baptisan, digawe saka kaca lan kristal supaya Trinitas Agung, kang lungguh ing pangastané, bisa kacermin lan katon ing kono, kaya ing pangilon saka kaca lan kristal; amarga ing baptisan sing suci, gambaré Trinitas wis kawuhun. *'Mula saka iku,' pangandikane Gusti Yesus Kristus, 'mangkata lan muridna kabeh bangsa, baptisna wong-wong mau ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci'* (Matéus 28:19). Kanggo diterangake kanthi manungsa, yen Gusti Rama lungguh ing pangarsaning dhampar kaya manuk elang, mula gambar manuk elang mesthi kacermin ing segara ing ngarepé Dhampar, kaya ing pangilon kaca lan kristal. Yen Gusti Putra lungguh ing pangastana kaya jalu – amarga Panjenengané nyebut dhéwé kaya mangkono ing Injil – mula gambar jalu kuduné katon, kaya ing pangilon, ing segara ing ngarepé pangastana. Yen Roh Suci wis lungguh ing tahta kuwi kaya manuk dara, mula gambaran manuk dara uga mesthi bakal katon ing segara iku. Nanging ayo kita nerangake makna rohani saka gambaran-gambaran iki.

Kita wis kandha yèn segara sing katon ing ngarepé pangastané Gusti Allah maknani misteri baptisan suci, ing ngendi sipat kita sing wis dibaptis dibersihaké, kaya kaca, *saka saben rereged daging lan roh* (2 Kor. 7:1), déné jiwa kita dikuatké lan padhang, kaya kristal. Lan nalika Gusti Allah ing Tritunggal mirsani kaca lan kristal misterius iki nalika baptisan kita, mesthi gambar Tritunggal katon ing kono. Apa Gusti Rama ndeleng iku kaya elang rohani, utawa Gusti Putra kaya pitik betina rohani, utawa Gusti Roh Suci kaya merpati rohani, kaca lan kristal misterius— tegesé, nalika kodrat kita dibaptis, ngetokaké ing sajroning dhiri gambar manuk-manuk rohani mau lan dadi anak manuk elang, utawa pitik, utawa merpati; tegesé, dadi anaké Gusti Allah, Sing Siji ing Trinitas—Bapa, Putra, lan Roh Suci—kaya sing kacarita: *'Kanggo kita sing pracaya marang Asmané, Panjenengané wis maringi hak dadi anak-anaké Gusti Allah'* (Yohanes 1:12). Trinitas Agung mirsani kodrat manungsa nalika dibaptis ing banyu Yordan, lan kacermin ing kono, maringi marang kodrat mau, kaya anak manuk, swiwi rohani saka manuk elang, manuk pitik, lan manuk merpati; tegesé, nambah cacahing para guru, martir, lan prawan ing Gréja Militan. Mula cetha yèn saben Pribadi saka Trinitas Agung nglairaké saka banyu Yordania anakan rohani dhéwé sing istimewa. Gusti Rama, kaya elang, nglairaké saka Yordania elang rohani, ya iku para guru Gréja. Santo Siril saka Yerusalem kandha: 'Wiwitaning donya iku banyu; wiwitaning Injil iku

Yordania.' Saka banyu, padhanging dina sumunar, amarga Rohé Gusti Allah, sing wiwitané ngambang ing ndhuwur banyu, maréntahaké padhang supaya sumunar saka pepeteng. Saka Yordania, padhanging Injil Suci sumunar. Kristus, Guru sepisananing donya kabèh—kakuwatané Gusti Allah lan Kawicaksanané Gusti Allah—ing ngendi Panjenengané miwiti pangajarané? Apa ora saka banyu Yordania? *'Wiwit wektu kuwi*,' kaya sing katulis ing Injil, *'Yesus miwiti nginjili lan kandha, "Nobatna"*' (Mat. 4:17). Lan langsung akèh guru muncul ngetutaké Panjenengané – kuwi para rasul suci, sing Panjenengané utus kanggo nginjili. Mangkono, banyu maringi urip marang manuk alamiah (Kejadian 1:21) lan manuk rohani. Amarga saka ngendi Petrus lan Andreas, Yakobus lan Yohanes (Matius 4:18, 21) dipanggil kanggo pelayanan apostolik lan pangajaran? Apa ora saka banyu? Gusti milih para rasulé saka antarané para nelayan. Saka ngendi wanita Samaria muncul dadi pangkotbah Sang Mesias sejati ing kutha dhéwé? Apa ora saka banyu sumur Yakub (Yoh. 4:6–7)? Saka ngendi wong sing biyèn wuta lan banjur bisa ndeleng maju dadi saksi babagan kuwasa mujijaté Kristus? Apa ora saka banyu Kolam Siloam (Yohanes 9:7)? Kabeh iki minangka pratandha baptisan suci, ing ngendi kabutaan rohani mari, nodha dosa kabasuh, lan para guru Gréja nampa kawicaksanan ilahi. Amarga lumantar baptisan, manungsa diparingi sih rahmat sing ndadekake bisa nggayuh pangerten sing jembar; lan saka kene, swiwi rohani mekar ing para guru iman, miturut sabda Kitab Suci: *'Padha bakal mabur nganggo swiwi kaya elang; padha bakal mlayu lan ora kesel'* (Yesaya 40:31).

Gusti Putra, kaya manuk jalu nglumpukaké anaké sing sumebar ing sangisoring swiwi, ngetokaké anak-anaké sing cilik—para martir suci—saka banyu baptisan, piyambakipun dhisik nyawisaké dagingé, dibaptis ing banyu, supaya tatu, lan piyambakipun dhisik nyawisaké nyawané kanggo kita ing salib, supaya kita uga siap mati kanggo Panjenengané. Ayo padha eling marang tembungé Rasul: *'Kita sing dibaptis ing Kristus Yesus, kita kabèh dibaptis ing pati Panjenengané'* (Rm. 6:3). Iki meh padha tegesé kaya yèn Rasul kandha: saben wong sing wis dibaptis ing Kristus kudu mati kanggo Panjenengané, kudu *'dipersatukaké karo Panjenengané ing kawangun pati Panjenengané'* (Rom. 6:5). Lan sapa maneh sing dibaptis menyang pati Panjenengané, kajaba para martir suci, sing kandha: *'Merga saka Panjenengané, kita dipatèni sedina muput'* (Mazmur 43:23)? Sapa maneh sing kaya ngono *'nyawiji karo Panjenengané ing kawangun pati Panjenengané'* (Rm. 6:5), marang Panjenengané sing *'dilebokaké kaya wedhus menyang panggulatan'* (Yes. 53:7), yèn ora para martir suci sing kandha: *'Wong padha ngetung kita kaya wedhus sing wis ditemtokaké kanggo dipateni'* (Mazmur 43:23)? Mulane babagané padha dinyanyèkaké: 'Sawise nginjili Anak Domba Allah, padha dihukum mati kaya anak wedhus'[754] . Sepatangkus sangkè martir suci padha dibaptis mlebu ing pati Panjenengané; sawise dibuwang ing tlaga bebarengan karo Santo Callistratus, padha 'dibentuk manut pati Panjenengané' (*disinggung ing tanggal 27 September*), uga sepuluh ewu martir sing, bebarengan karo Santo Romylos, disalib ing dina sing padha ing Gurun Armenia (*disinggung ing tanggal 6 September*). Satemene, kabeh para martir suci sing ngucurake getih kanggo Kristus padha *'nyedhaki kamiripan pati Panjenengané'*, kaya déné padha dibaptis menyang pati Panjenengané. Sanajan nalika isih ana ing banyu baptisané, padha wis ditakdiraké kanggo makutha martir. Manuk pitik biasa biasané milih butiran paling apik kanggo pangan, lan nalika wis nemokaké, banjur nelpon anak-anaké marang dhèwèké. Nampa minangka bener yèn kabèh kabecikan iku panganan rohani, saben wong kudu ngakoni yèn ora ana gandum sing luwih apik, utawa kabecikan sing luwih luhur, tinimbang katresnan: *'Nanging katresnan iku paling agung saka kabèh mau'* (1 Kor. 13:13) – lan pancèn jinis katresnan iki sing nyawisaké uripé kanggo sing ditresnani: *'Ora ana katresnan sing luwih gedhe tinimbang iki, ana wong sing nyawisake nyawane kanggo kanca-kancane'* (Yohanes 15:13). Wiji katresnan iki ditemokake lan dituduhake marang anak-anake dening induk pitik rohani – Kristus Gusti – sing nyawisake nyawane kanggo kanca-kancane: *'Kowe*,' Panjenengané kandha marang para rasul, *'kanca-kancaku'* (Yohanes 15:14). Marang wiji iki padha teka manuk-manuk enom sing wis diundang—para martir suci—lan, katarik dening katresnan, padha miwiti nyawisake uripe kanggo Gusti, kaya siji martir sing ngandika marang Gusti: 'Aku tresna marang Kowe, Pangantenku, lan demi Kowe aku bakal nahan sangsara'[755] . Saka ngendi, mula, manuk-manuk rohani iki diundang menyang wiji katresnan? Apa ora saka banyu baptisan, ing ngendi padha dibaptis mlebu ing pati Panjenengané? Ayo padha ngrungokaké Santo Anastasius saka Sinai[756] , sing nalika

[754] Saka upacara pangeling-eling.
[755] Saka troparion kanggo para martir.

nyritakaké bab maling wicaksana sing banyu mili saka sisihé Kristus dadi banyu baptisan, kandha: 'Marang manuk-manuk iki (yaiku roh-roh swarga) mabur manuk kang paling dhisik saka kabèh manuk, maling suci, saka banyu panguripan kang mili saka sisihé Gusti, mabur ing awang-awang ing klompok manuk bebarengan karo Raja manuk – Kristus – mabur ing awang-awang menyang swarga.'

Gusti Roh Suci, kaya manuk dara, nglairaké saka banyu baptisan anak-anaké—manuk dara sing suci ing badan lan jiwa, ya iku para dara. Amarga nganti manungsa, ing pribadi Gusti Yesus Kristus, lumantar pangendhukan lan pakaryané Roh Suci, nyawiji karo Kepribadian Gusti Allah lan kabasuh déning banyu Yordania, nganti wektu kuwi mantenan luwih diurmati tinimbang kasucian prawan; nganti wektu kuwi kasucian prawan, kang dilakoni kanggo kamulyané Gusti Allah, meh ora dikenal ing endi waé. *'Sing lair saka daging iku daging'* ([757]). Ing wektu kuwi, mung daging sing nglairake, dene roh tetep mandheg; mulane Gusti Allah nate ngendika: *'Rohku ora bakal tansah ngupaya karo manungsa, amarga dheweke iku daging'* (Gen. 6:3). Nanging nalika sipat manungsa mudhun ing Kali Yordan, lan Roh Suci mudhun marang Panjenengané, dumadakan saka Roh mau kahanan kasucian prawan sing luwih luhur urip—kahanan sing ora ngupaya daging nanging rohani, miturut tembung Yohanes Teolog: *'Sing lair saka Roh iku roh'* (Yoh. 3:6). Lan amarga roh luwih kinurmatan tinimbang daging, kesucian—sing nyawiji ing siji roh karo Gusti—dadi luwih kinurmatan tinimbang persatuan rabi jasmani. Sifat kita, sawise mlebu ing persatuan rabi rohani karo Kristus ing Kali Yordan, dadi subur lan nglairake saka awake dhewe wujud-wujud kesucian sing sampurna. Lan nikah rohani kaya ngono ora bisa ngasilake apa-apa kajaba kesucian, kaya sing uga ditegesi nabi Zakharia, sing kandha: *'anggur kanggo para dara'* (Zakh. 9:17). Kanthi tembung 'para dara', nabi kuwi maksude wujud-wujud prawan. Roh Suci, miturut tembungé nabi, diwutahaké kaya anggur lan nglairaké para dara; amarga ing ngendi waé Roh Suci ngaliraké sih-rahé, kasucian ora bakal ora ana. Bapa Gereja Hieronimus, ing terjemahan Kitab Suci , kanthi pas nyatakaké makna ayat iki nganggo tembung: 'anggur sing nglairaké para dara'. Sejatine, anggur saka sih rahmaté Roh Suci iku tau dituangaké marang para rasul lan nganti padha mabuk nganti sawatara wong nganggep yèn padha mabuk anggur; lan nggawe wong-wong mau dadi prawan sejati nganti ora ana cacat ing sajroning atiné, lan padha dadi suci lan sampurna kaya manuk merpati. Ing pesta Turuné Roh Suci, Gréja nyanyi: 'Roh kaslametan nggawe manah apostolik sing murni'[758] . Mangkono, saiki anggur iki dituangaké ing banyu Yordania, lan sapa sing bisa mangu yèn banyu baptisan, sing kacampur karo anggur Roh Suci, ngasilaké kasucian prawan, manut tembung ramalan: 'anggur sing nglairaké prawan-prawan' – lan pancèn prawan-prawan kaya ngono sing diomongaké Rasul: *'Aku wis tunangan kowe karo siji priya, supaya aku bisa nampilake kowe minangka dara murni marang Kristus'* (2 Kor. 11:2)? Saka pernikahan rohani antarané sipat kita karo Gusti Allah, kasucian dara lair saka Roh, kang Roh Suci, sawisé nglairaké saka banyu baptisan, nuntun menyang panggonan ing swarga.

Mangkono saben Pribadi saka Trinitas Agung, sawisé nembongaké dhiri ing Yordania, nglairaké saka banyu baptisan anakan rohani istimewa dhéwé lan, sawisé nglairaké, ngajak mabur nganggo swiwi kabecikan sing wis diparingaké menyang swarga kang kabuka.

Kaping pisan, Gusti Rama, kados elang rohani, nyaur anak-anaké—elang rohani, tegesé para guru—kanggo mabur, minangka sing nduwèni swiwi istimewa, kang déning Gréja dinyanyèkaké: 'Gusti maringi marang para enom sing wis mabur mlebu, lan padha mabur munggah menyang swarga.'[759] Apa, mula, sayapé manuk enom iki? Tanpa mangu-mangu, saliyané saka kabecikan liya sing padha diduwèni kabèh, padha nduwèni loro: tumindak lan tembung. Dhèwèké iku guru Gréja, manuk elang sing mabur dhuwur, sing dhéwé nglakoni apa sing diwulangaké marang wong liya kanthi tembung. Lan manawa swiwi manuk-manuk rohani pancen tembung lan tumindak, iku cetha katon ing kitab nabi Yehezkiel, sing tau ndeleng papat makhluk urip, saben nduwé papat swiwi, sing narik kereta Allah. Makhluk-makhluk mau nggawe swara karo swiwi-swiwiné: *'Lan nalika padha obah*,' pangandikane nabi, '*aku krungu swara swiwingé, kaya swara banyu akèh, kaya swara Sang Paling Agung* (utawa, miturut terjemahan Symmachus, kaya gunturé Gusti Allah kang Maha Kuwasa), *swara banter, kaya swara ing markas prajurit'* (Yehezkiel 1:24). Satemene, iku swara ageng, kidungan kang luar biasa! Nanging,

---

[756] Santa Anastasius saka Sinai – salah siji teolog paling unggul ing Gréja Ortodoks Yunani abad kaping 7. Dina perayaane tanggal 23 April.

[757] (Yohanes 3:6).

[758] Saka kanon kanggo Pentakosta, ode 5.

[759] Saka Liturgi Ilahi.

kang nggumunake ora mung swarane dhewe, nanging luwih saka sumber asalé. Swara iki ora metu saka pita swara, tembung-tembunge ora saka ilat, uga kidungane ora saka bibi, nanging saka swiwi makhluk-makhluk mau. Nabi kandha: 'Aku krungu swara swiwingé.' Padha nyanyi, nanging ora nganggo pita swara; padha muji Gusti—nanging ora nganggo lambé lan ilat sing lancar lan dawa omongane, nanging nganggo swiwingé dhéwé sing digunakaké mabur: 'Aku krungu swara swiwingé.'

Dadi, apa misteri sing kasembunyi ing kene? Rahasia iki kaya mangkéné: makhluk-makhluk sing narik kereta Allah nglambangaké para guru Gréja, sing dadi wadah sing dipilih kanggo nyebar jenengé Allah ing saindenging jagad, lan sing lumantar pangajarané nuntun Gréja Kristus—kaya kereta Allah, sing isiné puluhan ewu jiwa sing pracaya—ing dalan sing lurus menyang swarga. Sayap kéwan-kéwan iki, sing ngetokaké swara lan nyanyi, nglambangaké tumindak lan tembungé guru. Sayap, sing maringi kamampuan mabur, nuduhaké yèn guru gréja kudu dhisik dadi tuladha kabecikan; dhèwèké kudu mabur ngarah swarga ing ngarepé kabèh wong liwat urip sing nyenengaké Gusti, kaya manuk. Swara sing metu saka swiwi makhluk-makhluk iki minangka lambang pangandikane guru; guru kudu ngangkat swara sing cocog karo kakuwatan mabure—tegesé, dhèwèké kudu mulang kawanané nalika bebarengan urip manut apa sing diwulangaké. Amarga swarané guru ora ana gunané yèn swiwi urip sing takwa ora katon ing dhèwèké. Mung guru sing mabur lurus menyang swarga sing kabuka ing ndhuwur Kali Yordan sing ora mabur mung nganggo siji swiwi pangandika, nanging uga nganggo swiwi liyane—yaiku swiwi urip sing luhur budi—sing mulang kanthi pangandika lan tumindak bebarengan. Ora guru lan ora murid sing gampang munggah menyang swarga mung amarga tembung sing dirancang kanthi cerdik, utawa tutuk sing muni manis, utawa swara banter, tinimbang amarga swiwi saka pakaryan becik.

Gusti Putra, kaya manuk spiritual, nelpon anak-anakané—para martir suci—supaya mabur. Lan swiwi kabecikan, sing kagungané mung wong-wong mau piyambak, ora kalebu kabecikan umum liyané, yaiku loro iki: iman lan pangakuan. Bab swiwi para martir iki, Rasul kandha: *'Amarga karo ati manungsa pracaya nganti kabeneran, lan karo tutuk manungsa ngakoni nganti kaslametan'* (Roma 10:10). Iman sing ora goyah ing ati iku siji swiwi; pangakuan sing wani nganggo lambéné marang jenengé Kristus ing ngarepé para raja lan para penyiksa iku swiwi sing sijiné. ' ' sing kapisan—manuk rohani sing mabur mlebu swarga, maling wicaksana sing nandhang sangsara bareng Kristus ing salib—mabur persis nganggo swiwi iman lan pangakuan iki. Amarga nalika semana, nalika Gusti kita, sing kanthi kersa nandhang sangsara kanggo kita, ditinggalake dening kabeh wong, lan nalika malah Petrus, sing wis janji bakal mati bareng Panjenengané, ngingkari Panjenengané, salah siji maling pracaya marang Panjenengané ing atiné lan ngakoni nganggo lambéné, nyebut Panjenengané Raja lan Gusti: *'Elinga aku, Gusti*, ' dhèwèké kandha, *'nalika Panjenengan rawuh ing Karajané*.' Sepira gedhéné iman penjahat iki, nalika iman mau gagal ing kabèh muridé Kristus (Matéus 26:56)! Nalika kabèh sing pracaya padha kesasar babagan Kristus, dhèwèké piyambak ora kesasar, malah ndedonga marang Panjenengané kanthi iman, mulané dhèwèké krungu tembung-tembung iki saka Panjenengané: *'Satemene Aku ngandika marang kowe, dina iki kowe bakal ana ing swarga bebarengan karo Aku*' (Lukas 23:42–48). Santo Ambrosius kandha bab iki: 'Ing wektu persis nalika swarga nampani Kristus, swarga uga nampani maling iku; nanging mung pracaya sing maringi kamulyan iki marang maling iku.' Mula saka iku cetha manawa manuk iki—yaiku martir sing disalib bareng Kristus ing kayu salib—mabur menyang swarga ora nganggo swiwi liya kajaba mung iman sing diaku nganggo lambéné. 'Kamulyan iki,' pangandikane Santo Ambrosius, 'diwènèhaké marang maling mau mung amarga iman.'

Pungkasané, Gusti Roh Suci, sing nembongaké awaké dhéwé ing wujud manuk dara, nelpon anak-anaké dhéwé—para dara—kanggo mabur, amarga iku sipaté sing ngowahi manungsa dadi manuk bersayap sing bisa mabur ngambah alam paling dhuwur. Santa Damascene nyanyi: Kagem Roh Suci kagungan sakabehing kakuwatan sing nylametake; awit sapa wae sing diparingi ambegan dening Panjenengané kanthi tengen, bakal cepet munggah saka donya, mabur dhuwur, bali, lan manggon ing pucuking langit. Panjenengané uga maringi papan marang merpati rohani, para dara suci, ing pucuking langit, ngajak mabur.[760] . Sayap istimewa saka kabecikan sing diduwèni merpati-merpati iki yaiku: pangubatan daging lan roh. Lan amarga pangubatan daging iku salah siji saka sayap sing ngangkat manungsa menyang swarga, Santo Ambrosius saka Milan, nalika nerangake tembung Injil: *'Kowe luwih becik tinimbang akèh manuk'* (Mat. 10:31), kandha: 'Daging sing siap netepi Hukumé Gusti Allah lan wis mbuwang dosa, dipadhakaké, lumantar kasucian pekaé, karo sipaté jiwa lan

[760] Antifon Minggu nada kaping enem.

diunggahaké menyang swarga nganggo swiwi rohani'. Ing kéné, guru suci Gréja nyariosaké bab dadi kados hakikat jiwa, nyebutaké mortifikasi, ing ngendi hakikat daging saktenané, kadosipun, lumebet ing hakikat jiwa, nalika sing lewih cilik dikuwasani déning sing lewih ageng lan daging dijadèkaké budak roh, nalika sawijining wong bébas saka dosa lan nyucèkaké indrané—sing mokal tanpa mortifikasi. Sawise ngremuk dagingé, manungsa dadi entheng lan duwé swiwi kaya manuk, banjur mabur menyang swarga nganggo swiwi rohani. Mangkono, pangubatan daging kanggo kasucian, mabur ngarah swarga, iku sayap kapisan; amarga sapa waé sing kepéngin njaga kasucian kudu luwih dhisik ngubati dagingé, kaya sing dipratélakaké Roh Suci lumantar tembungé nabi Dawud nalika ngandika marang Kristus: *'Kabéh busana Panjenengan kados murri, aloes, lan kasia'* (Mazmur 44:9). Ing kéné, para panyerang Kitab Suci mangertèni 'murri' tegesé pangubatan hawa napsu, 'aloes' tegesé andhap asor, lan 'kasia' tegesé pracaya[761] . Wewangian iki metu saka sandhangané Kristus, yaiku saka Gréja Suci Panjenengané, saka para pracaya sing ing sajroning wong-wong mau Panjenengané ngagem sandhangan, sawise ngagem daging lan manggon ing sajroning wong-wong sing urip murni lan suci. Mangkono, Roh Suci kaya-kaya ngendika: pangubatan hawa napsu, andhap asor, lan pracaya, kaya wangi-wangian sing larang, marakake ambu wangi ing ngarsané Rama Panjenengan lumantar Gréja Panjenengan, saka wong-wong sing resik lan suci sing nyimpen kabecikan mau ing atiné, kaya-kaya ing wadhah kanggo nyimpen wangi-wangian. Nanging ayo takon: kenapa Roh Suci, nalika ngluhurake Gréja Kristus amarga maneka kabecikané, sepisanan lan paling utama muji pangubatan hawa napsu para pracaya, kanthi nempatake andhap asor ing panggonan paling dhisik? Satemene, iki kanggo nuduhake manawa sawisé nindhes hawa napsu sing ora patut, mandhegna hawa napsu daging, lan matèni daging, kabèh kabecikan liyane banjur mèlu, kaya-kaya padha ngetutaké pamimpiné. Mula, para anakan rohani Sang Roh Suci—yaiku para dara sing kepengin ndadekake swarga minangka sarangé—kudu nduwé sayap iki dhisik, yaiku pangmatian daging.

Sayap kapindho yaiku pangubatan roh, kang ora mung dumunung ing nyingkiri dosa ing tumindak, nanging uga ora ngidam-idamake dosa ing roh lan ora nglumpukake pikiran bab kuwi ing ati. Siji wong bisa suci ing badan, nanging ing wektu sing padha nyimpen maneka hawa napsu sing ora pantes, seneng mikir bab-bab sing ora suci. Ora tanpa alesané Rasul ngajak: *'Ayo padha ngresiki awaké dhéwé saka kabèh rereged daging lan roh'* (2 Kor. 7:1). Tembung-tembung iki cetha nyatakaké yèn ing Kitab Suci ana jinis rereged tartamtu – rereged daging lan rereged roh. Amarga daging biasané ngetokaké dhéwé ing tumindak, déné roh ngetokaké dhéwé ing pikiran lan watak atiné. Kasucian prawan sing mung njaga awak supaya ora rusak, nanging ora ngupaya nyucèkaké jiwa—sing kotor amarga pikiran lan hawa napsu—mujèkaké kasuciané kanthi sia-sia lan ngarep-arep éntuk kamulyan swarga. Kaya manuk ora bisa mabur mung nganggo siji swiwi, mangkono uga prawan sing mung duwe kasucian badan, tanpa kasucian rohani, ora bakal mlebu kraton swarga. Nanging sapa sing kanthi tliti njaga loro-lorone kasucian mau, bakal mabur kaya merpati ing mburine Panjenengané sing muncul 'ing wujud merpati'.

Mangkono, kita wis krungu apa sing wis ditindakake dening Gusti Allah siji ing telung Pribadi, sawisé Panjenengané ngetokaké awaké dhéwé ing banyu Kali Yordan nalika donya anyar – kepiyé Panjenengané nglairaké saka banyu baptisan anak-anak rohani Gréja – para guru, martir, lan prawan – lan nimbali wong-wong mau 'menyang swarga sing kabuka'. Mugi pakurmatan, kamulyan, pangibadah, lan panuwun diparingake—dening para guru, martir, lan para dara, uga dening kita para wong dosa—kanggo Rama, Putra, lan Roh Suci, marang Gusti Allah sing nembé ngatingali ing Kali Yordania, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 1:

Nalika Panjenengan dibaptis ing Kali Yordan, ya Gusti, ibadah Trinitas kawahya: amarga swara Rama Panjenengan maringi kasaksian dhumateng Panjenengan, nyebut Panjenengan Putraning kang kinurmatan; lan Roh Suci, ing wujud manuk dara, mastèkaké kayektèning Sabda. Mèngsana, ya Kristus Gusti, lan padhangna donya; kamulyan dhumateng Panjenengan.

---

[761] Myrrh iku getah wangi saka wit myrrh, sing tuwuh ing Arab lan Étiopia. Getah iki digunakaké kanggo panguraban suci, kanggo wewangian lan kemenyan, kanggo ngusap lan ngurabi awak, lan utamané kanggo mengawetaké lan ngurabi mayit. Stacti – uga minangka ubat wangi sing dienggo kanggo ngobati lara. Cassia – kulit wit sing tipis lan wangi sing nutupi ranting wit. Iki dienggo kanggo nggawe ubat wangi lan parfum, uga kanggo tujuan medis.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan sampun rawuh dinten menika dhumateng donya sedaya, lan padhang Panjenengan, ya Gusti, sumunar dhumateng kita ingkang sami nyanyi bab Panjenengan ing manah kita: Panjenengan sampun rawuh lan ngetokaken, ya Cahya ingkang boten saged dipunpetheki.

20 Januari

7 Januari (Gaya Lawas)

Rayane Santo Yohanes, Pembawa Kabar lan Pembaptis Gusti.

Peringatan tanggal 7 Januari

Ing dina sawisé pesta Epifani, Gréja wiwit jaman biyèn wis ngrayakaké pesta nabi sing mulya lan pinunjul, Panuntun lan Pembaptis Gusti, Yohanes. Lan pancèn pantes yèn dhèwèké dihormati kanthi pesta khusus, amarga dhèwèké ngladèni ing sakramèn Pembaptisan Ilahi kanthi nyelehaké tangané ing sirah Gusti. Mula, langsung sawisé Rayan Pembaptisan Gusti, Panginjili diurmati lan dipuji kanthi kidungan ing upacara katedral. Tembung 'katedral' dhéwé ateges manawa umat padha nglumpuk ing gréja kanggo ngrayakaké Liturgi Ilahi minangka pangurmatan lan pujian marang Panginjili lan Pembaptis Agung Yohanes, sing saiki dipuji. Sanadyan pangibadah konsili kaya ngono wis lan isih dirayakake ing kabèh gréja ing saindenging donya, nanging iki dilakoni kanthi upacara sing istimewa ing gréja-gréja sing didedikasikake kanggo Paningali, kaya sing biyèn kelakon ing gréjaé ing pinggir Kali Yordan, ing ngendi dhèwèké mbaptis Kristus, lan ing Sebaste[762] , ing ngendi dhèwèké dikubur sawisé dipatèni déning Hérodès[763] , lan ing Antiokia, ing ngendi tangan tengene saktenane digawa dening Injilist suci Lukas , lan ing Konstantinopel, ing ngendi tangan suci sing padha mau sabanjure dipindhahake saka Antiokia, lan ing kono Pesta Pembuka Dalané Gusti dirayakaké kanthi upacara sing istimewa, amarga tangané dipindhahaké pas ing wayah sadurungé Pesta Epifani, nalika ana pangberkah banyu: katingal kaya Pembuka Dalané Gusti dhéwé rawuh kanthi ghaib kanggo mberkahi banyu, lan kabungahan gedhé ana ing antarané para raja lan kabèh wong. Mulane, pesta Panginjuk iku dirayakake kanthi upacara ageng ing dina sawisé Epifani Gusti lan terus dirayakake ing taun-taun sabanjuré uga. Lan kita, kanthi kabungahan rohani, ngrayakake pesta Paningkahing Gusti Agung lan Yohanes Pembaptis iki, ndedonga marang Panjenengané supaya nyuwun marang Gusti kita Kristus supaya nglumpukake kita ing gréja para wong sing bungah ing candhi langgeng, kang ora kinarya ing swarga, ing ngendi kita bisa krungu swara para wong sing ngrayakake lan melu ing pesta minangka pakurmatan marang panjawaban langgengé Gusti Allah. Ing kana kita bakal kapenuhan Kristus lumantar panglihatan pasuryané Gusti Allah, sing kanthi cetha nembéngaké dhiri marang para wali, lan kita bakal ngluhuraké, bebarengan karo kabèh pasukan swarga, Rama, Putra, lan Roh Suci salawas-lawase, amin!

---

[762] Sebaste – kutha utama Samaria. Kutha iki dijenengi mangkono sawisé diparingi déning Kaisar Agustus marang Herodes Agung, sing mbalèkaké lan ngias kutha iki kanthi tuntas lan, minangka pangajab marang Agustus, mènèhi jeneng Sebaste, utawa Sebastia, sing tegesé 'kutha Agustus'.

[763] Mesthi wae, Herodes Antipas, putrané Herodes Agung, mrentahaké Galilea lan Perea kanthi gelar tetrark, yaiku panguwasa ing sapapaté Palestina. Dheweke nduwé bojo sah, putriné Raja Aretas saka Arab, nanging dheweke nolak bojoné lan njupuk Herodias, bojoné adhine Filipus, dadi bojoné dhéwé. St Yohanes Pembaptis, panginten Gusti, ngélarang Herodes amarga nikah sing ora sah iki. Amarga iku, Herodes nahan dhèwèké ing benteng Machaerus, sing dumunung cedhak Segara Mati ing tapel wates Arab. Ing kono, Herodias sing jahat, nyekel kasempatan apik sing muncul nalika jamuan, njaluk marang Herod liwat putrine Salome supaya diparingi sirah Yohanes Pembaptis; lan raja sing ora adil, ing tengah-tengah jamuan, mrentah supaya sirah Sang Pembuka dipotong, lan pamenta kuwi banjur dituruti. Sirah mau digawa marang Herodias, sing kanthi kabungahan sing jahat nancepake lidah Sang Panuntun; dene badané dibuwang ing njaba tembok kraton lan ditemokaké déning murid-muridé Sang Panuntun, sing banjur nggawa kanthi pakurmatan menyang Sebaste lan ngubur ing kono.

Crita babagan Tangan Beneré Santo Yohanes Pembaptis, sing mbaptis Gusti

Dipepering ing tanggal 7 Januari

Sawisé sirahé Santo Yohanes Pembaptis, Penginjilé Sang Gusti, dipotong déning Raja Herodes sing ora adil, awaké sing mulya dikubur déning para murid ing sacedhaké kuburané nabi Elisha ing kutha Sebaste sing misuwur ing Samaria. Nalika Santo Lukas, Penginjil, nalika nyebar Injil Kristus lan lelungan liwat pirang-pirang nagara lan kutha, teka ing Sebaste, kanthi niyat arep mangkat saka kono menyang kutha asalé, Antiokia, kapikirané sang Rasul iki kanggo nggawa bebarengan jasad Santo Yohanes Pembaptis, Pembawa Kabar Kabungahan, lan nggawa menyang Antiokia. Awak suci iku ora bosok lan tetep utuh, nanging ora bisa digawa, amarga warga Sebaste ngajeni banget relik Forerunner lan njaga kanthi teliti. Mula saka iku, sang Injilist Lukas sing suci mung bisa misahake saka badan suci Sang Pembuka dalan iku tangan tengen, sing wis ngabaptis Gusti kita Yesus Kristus; iku sing digawa dening panjenengané menyang kutha Antiokia minangka bandha sing larang regane kanggo panjenengané matur nuwun marang Antiokia amarga pangasuhan sing wis ditampa ing kutha kuwi. Wiwit wektu kuwi, tangan suci Sang Panuntun dijaga kanthi pangurmatan gedhé déning umat Kristen Antiokia, amarga akèh mujijat sing kelakon lumantar tangan kuwi. Sawisé suwé, Julianus si Murtad[764] , munggah ing tahta kaisar; dhèwèké kanthi terang-terangan mbantah Kristus lan nyembah arca-arca. Dheweke miwiti nganiaya Gréja Allah kaya déné para kaisar pagan sing wis nganiaya wong Kristen sadurungé, lan ora mung ngusir lan matèni wong Kristen sing isih urip, nanging uga ngamuk marang wong mati: dhèwèké mbusak sésa para wali sing wis nandhang sangsara kanggo pracaya suci saka peti mayité lan ngobongé, nalika nglebur gréja-gréja Gusti Allah lan kabèh panggonan suci dadi abu. Ing sawijining wektu dhèwèké teka ing Antiochia, sawenehé kanggo nindakake kurban sing keji marang dewa ala Apollo[765] —sing patungé ana ing sacedhak kutha, ing panggonan sing diarani Daphne—lan sawenehé kanggo nganiaya wong Kristen lan ngobong apa waé relik suci sing ditemokaké. Para wong Kristen Antiokia, sawisé krungu yèn dhèwèké wis teka, buru-buru nyumputaké tangan suci Sang Pembaptis ing menara kutha sing dijenengi Gonia, supaya panganiaya kuwi ora bisa ngotori utawa ngobong. Julian, sawisé teka ing Antiochia lan nindakake akèh karusakan marang wong Kristen ing kana, miwiti nggoleki tangané Pembaptis; lan nalika panalitené ora ana asil, dhèwèké ngutus prentah marang kutha Sebaste ing Palestina supaya kabèh awaké Pembaptis—sing disimpen ing kana kajaba sirah lan tangané— – uga kuburan lan gréja Yohanes Pembaptis – dirusak lan dibakar, sing dilakokaké miturut laporan para sejarawan Nikiforos lan Kedrin[766] . Nanging, Venerable Simeon Metaphrastes[767] nyritakaké yèn sing kobong kuwi dudu badané Yohanes Pembaptis, nanging badané wong liya, amarga Patriark Yerusalem, sawisé ngerti dhisik bab prentahé Julian, kanthi rahasia nyopot relik Yohanes Pembaptis saka peti mayité lan ngirimaké menyang Alexandria kanggo disimpen; tinimbang kuwi, dhèwèké nyelehaké balungé wong liya sing wis seda ing peti mati, lan balung-balung kuwi, miturut Metaphrastus, sing kobong—bareng karo peti mati lan gréja—minangka panggantos relik Sang Pembuka Jalan.

Nalika raja sing ora nduwé paugeran iku mati lan iman sing sejati sumunar manèh ing donya, tangan Sang Pembuka dalan sing suci dijupuk metu saka menara panggonané disimpen, kaya obor sing ditarik saka sangisore tutup. Wong Kristen manèh miwiti ngajèni, lan mujijat-mujijat manèh kedadéyan lumantar tangan mau, kaya biyèn. Saka mujijat-mujijat mau, kita bakal nyritakaké ing ngisor iki.

---

[764] Yulianus si Murtad – keponakan Konstantinus Agung, Konstantius – dadi raja bebarengan, mréntahaké provinsi-provinsi kulon Kakaisaran Romawi. Sawisé dadi kaisar ing taun 361, dhèwèké mbalèkaké iman Kristen lan ndadèkaké pambangunan manèh paganisme minangka pakaryan uripé; mulané dhèwèké diarani si Murtad. Dheweke mrentah nganti taun 363, nalika dheweke tiwas ing perang nglawan bangsa Persia.

[765] Apollo iku salah siji dewa pagan Greko-Romawi sing paling diurmati. Dheweke disembah minangka dewa srengenge, pencerahan intelektual, puisi lan musik, uga kesejahteraan umum lan katertiban. Saliyane, dheweke uga dewa ramalan lan seni penyembuhan.

[766] Nikiforos Kallistos – sejarawan gereja lan biksu saka Biara Hagia Sophia ing Konstantinopel; dhèwèké séda watara taun 1350. Kedrin – uga sejarawan gereja kondhang, sing urip ing pungkasan abad kaping 11 utawa wiwitan abad kaping 12.

[767] Simeon Metaphrastes – sawijining pangumpul kondhang babagan urip para wali, sing manggon ing Konstantinopel ing abad kaping 10 (piyambakipun seda watara taun 940).

Ing wates kutha Antiokia ana ula ageng lan medeni sing didolok dening wong-wong kafir minangka dewa lan saben taun padha ngadani kurban kanggo dheweke. Kanggo kurban iki, biasane dipilih cah wadon perawan sing suci, sing banjur dipersembahake marang ula supaya dipangan, ing ngarsane kabèh wong, sing nyekseni tontonan iki saka panggonan nonton khusus sing dibangun ora adoh saka guwa panggonane ula. Ular kuwi bakal merayap metu saka guwa lan nyebarake rasa wedi marang kabeh wong kanthi penampilan sing medeni, ngisik-ngisik lan rahangé mbukak amba; banjur nyekel korban sing diparingake mau lan, mecah-mecah awaké nganggo lambéné, dipangan. Kanggo kurban kaya ngono, putri-putri warga Antiohia dipilih kanthi undian. Ing sawijining taun, undhiané tiba marang putriné wong Kristen saka Antiohia. Wong Kristen iki ndedonga kanthi nangis marang Kristus Gusti Allah lan Sang Pembaptis sing suci supaya nylametake putrine saka pati kejem iki. Nalika dina festival sing keji kuwi teka, bapaké muni banter marang Gusti Allah karo tangisan lan isakan, nyuwun pitulungan marang Santo Yohanes Pembaptis. Ing wektu kuwi, dhèwèké menyang gréja Santo Yohanes Pembaptis, ing ngendi tangané Pembaptis disimpen, lan kanthi tulus nyuwun marang sakristan supaya mbukak gréja kanggo dhèwèké lan ngidini dhèwèké ngurmati tangan sing mulya lan suci kuwi. Dheweke nindakake iki kanthi maksud rahasia, amarga dheweke wis nyelipake sawetara koin emas ing dhadhane. Nalika dheweke miwiti sujud ing ngarep relikwi sing nyimpen tangan suci iku, dheweke 'kebetulan' ngeculake koin emas saka dhadhane. Panunggang gréja sing seneng dhuwit kuwi langsung mlayu njupuk koin-koin mau, nalika kuwi wong Kristen mau nyium tangan suci sang Pembaptis, kanthi rahasia nguntal sendi driji cilik nganggo untu, nyimpen, lan sawisé ndedonga lunga, nggawa sendi driji mau. Nalika teka dina nalika sang putri arep dipatèni kanthi ora adil, lan nalika wong-wong padha kumpul ing tengah wengi ing panggonan paukuman, bapaké uga rawuh ing kana, nuntun putriné supaya dipangan ula, déné ing atiné dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah supaya putriné slamet. Lan mula ula medeni kuwi merayap metu saka guwané, ngisik-ngisik, cangkemé mbukak amba, banjur miwiti merayap marang kurban sing wis disiapaké kanggo dhèwèké – sang prawan – kanggo dipangan. Nanging bapaké ora ninggalaké sisih anaké, nyuwun pitulungan marang Sang Juruwilaha Sing Maha Wicaksana, Kristus Gusti, lan marang Panembéké. Nalika ula kuwi wis nyedhak banget lan mbukak cangkemé luwih amba, bapaké sang prawan mbuwang pratandha suci driji Pembaptis langsung menyang tengah-tengah tenggoroké ula, lan ula kuwi langsung mati. Para dara iku banjur kaslametaké saka pati sing nggegirisi, déné bapaké, kanthi luh kabungahan, matur nuwun kanthi banter marang Gusti Panylamet lan Baptis sing suci, nerangaké marang kabèh wong apa ta mujijat agung sing wis ditindakake Gusti Allah. Wong-wong sing padha nyekseni, nalika weruh ula iku wis mati lan sang ayu isih urip lan padha muji Gusti Allah bebarengan karo bapakne, wiwitané padha gumun banget lan kebak rasa wedi marang kaajaiban sing nggumunake kuwi; nanging banjur, kebak kabungahan, padha wiwit ngluhurake kanthi swara serentak Gusti Allah sejati, sing manggon ing swarga lan maringi rahmat marang wong-wong sing andhap asor. Lan wiwit ana pesta gedhe lan perayaan ing Antiokia, amarga akèh wong pagan padha gabung karo wong Kristen, sawise padha pracaya marang Kristus Gusti Allah. Ing panggonan persis ing ngendi mujijat ageng kuwi kelakon, dibangun gréja ageng lan éndah ing asmané Santo Yohanes Pembaptis. Konon ing gréja iki, ing dina raya Pangluhuré Salib Suci, uskup bakal ngangkat tangan kinurmatané Sang Pembaptis, lan kadhangkala tetep lurus, nanging kadhangkala liyané mèndhung: sing lurus prédhiksi panèn gandum lan kabèh jinis woh-wohan lan sayuran bakal subur, déné sing mèndhung dadi pratandha gagal panèn lan paceklik.

Nalika kanthi idiné Gusti, wong Arab nguwasani Antiokia lan kabèh wilayahé, harta karun agung iki—tangan paling kinurmatané St. Yohanes Agung Pembaptis—kaya-kaya dadi tawanan. Para raja Kristen sing taat wis ngupaya banget kanggo nyopot tangan paling mulya saka Pembuka Dalan saka kendali wong Arab lan nggawa menyang kutha krajané, nanging suwé banget padha gagal nggayuh tujuan iki, lan ora ana sing bisa ditindakake, apa nganggo emas utawa cara liya. Nanging nalika pamaréntahan para sedulur kaisar Konstantinus lan Romanus[768] , karunia iki—luwih ajiné tinimbang kabèh bandha ing donya—kapanggih kanthi cara kaya mangkéné.

Ana sidroe diaken ing Antiokia, aran Job, kang kaparingan wahyu dening Gusti piyambak, supaya nggawa tangan suci Sang Pembaptis metu saka panguwasa Arab menyang tanah ing ngendi iman suci Kristus sumunar. Amarga Panangan Suci iku ana ing gréja paling éndah ing Antiochia, kang didedikasiaké marang Santo Petrus

[768] Kaisar Bizantium Konstantinus VIII Porphyrogenitus mrentah wiwit taun 912 nganti 959; adhine Romanus mrentah wiwit taun 919 nganti 944. Mula, saka taun 919 nganti 944, loro sedulur mau mrentah bebarengan.

Rasul, Job miwiti ngladèni ing gréja kuwi lan nyambungaké paseduluran karo pangreksa gréja, supaya luwih gampang tumrap dhèwèké nglakokaké apa sing wis dirancang. Dheweke wis pirang-pirang kaping nyoba ngyakinke sakristan supaya gelem melu rencanane, nanging sakristan kuwi ora gelem senadyan kahanane apa wae. Banjur, sawijining dina, Job nganakake pesta ageng sing diundangake marang sakristan. Dheweke maringi pangayoman sing mewah marang penjaga kuwi, lan nalika penjaga kuwi wis ngombe anggur akèh nganti ketiduran ing panggonan, Job mlebu kanthi rahasia menyang gréja lan mbukak wadah relik, njupuk tangan Pembaptis lan nyimpené. Penjaga kuwi, tangi esuk, ora nyadari yèn tangané wis ilang. Ing wektu sing padha, Job tanpa nundha sethithik ninggalake Antiokia karo tangan suci ing pangkuane lan kesusu menyang tapel wates kraton Kristen, amarga wedi yèn wong Kristen Antiokia lan pamaréntah barbar bakal ngerti yèn tangan suci iku dicolong lan bakal ngutus wong kanggo ngoyak dhèwèké. Nanging, kanthi pangayomaning Gusti lan dilindhungi dening pandonga Sang Yohanes Pembaptis, dhèwèké ora suwe tekan tlatah Kristen. Sawisé tekan ing Kalsedonia[769] , dhèwèké mbukak apa sing wis disimpené lan nampilaké marang wong Kristen bandha iki, sing digawa saka Antiokia. Kabar iki langsung disampekake marang para raja sing taat, lan nalika padha krungu kabar iki, sing ngluwihi pangarepané sing paling dhuwur, padha kebak kabungahan sing ora bisa diungkapake lan langsung ngutus kapal kratoné menyang Kalsedonia. Ing kapal iku ana Patriark Paling Suci lan sawetara senator pinunjul, sing arep nampa tangan Pembaptis sing digawa lan nggawa kanthi pakurmatan menyang ibukota. Nalika kapal bali saka Kalsedonia nggawa tangan suci sing digawa Patriark dhéwé, para raja lan kabèh wong padha metu menyang pinggir pantai, kaya arep nyambut Baptist suci sing wis mudhun saka swarga kanthi ora katon, lan padha ngajèni dhèwèké kanthi kidung lan pujian, nyalakaké lilin lan nyuwèk kemenyan. Sawisé nyium tangan suci mau kanthi ngajèni, para raja nyimpené ing gréja kratoné[770] . Pamindahan tangan suci Pembaptis iki kelakon ing bengi sadurungé Rayahan Epifani, sadurungé banyu diberkahi. Lan pesta iki dirayakake, disusul Pesta Panginjil kanthi kabungahan ageng minangka pakurmatan marang Santo Yohanes Pembaptis, nabi paling ageng, lan kanggo kamulyaning Gusti Allah piyambak ing Tritunggal, sing dipuji lan disembah dening sedaya salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 2:

Eling marang wong sing bener iku dibarengi pujian; paseksiing Gusti ana ing kowe, ya Pembuka Dalane Sang Prabu: amarga kowe pancen wis mbuktekake yèn kowe iku sing paling kinurmatan saka para nabi, awit kowe dianggep pantes mbaptis Sang sing wis kowe wartakaké ing banyu. Mula, sawise nandhang sangsara kanggo kabeneran kanthi kabungahan, panjenenganipun ngumumaké Kabar Kabungahan saking Gusti Allah, ingkang rawuh ing daging marang para ingkang ana ing donya sangisore, mbusak dosa donya lan maringi rahmat ageng dhumateng kita.

Kontakion, Nada 6:

Yordania gemeteran mikir rawuhe Panjenengan ing daging, banjur mbalik amarga wedi; dene Yohanes, nalika nepaki tugas kenabiané, ndhelik amarga ngungun; Pasukan malaikat kebak rasa ngajrih nalika nyekseni Panjenengan dibaptis ing banyu; lan kabèh sing manggon ing pepeteng padha padhang, padha nyanyi puji-pujian marang Panjenengan, amarga Panjenengan wis rawuh lan maringi pepadhang marang kabèh.

---

[769] Kalsedonia iku sawijining kutha ing sisih lor-kulon Bithynia, ing pinggir Bosphorus, ngadhepi Konstantinopel.

[770] Tangan suci Yohanes Pembaptis iki dideleng dening para peziarah Rusia ing Konstantinopel sajrone abad kaping 14 lan awal abad kaping 15. Iku tetep ana ing kana nganti taun 1484, nalika diserahake marang Kesatria Rhodos, sing sawisé mapan ing pulo Malta ing Laut Tengah banjur mindhahake harta karun sing ditampa mau. Ing taun 1799, relik iki digawa dening Kesatria Malta menyang Gatchina minangka hadiah kanggo Kaisar Paul I, saka kana dipindhahake menyang St Petersburg, menyang Gréja Sang Juruwilujeng Sing Ora Digawe Kanthi Tangan ing Istana Mangsa Adhem. Dina raya diadegake kanggo mengeti prastawa iki – 12 Oktober.

21 Januari

8 Januari (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsaran Para Martir Suci Julian lan Vasilissa lan liyané sing bareng karo wong-wong mau

Peringatan tanggal 8 Januari

Santa Yulianus lair ing kutha Antinoe, Mesir[771] , saka wong tuwa sing bangsawan lan sugih. Wiwit enom, dhèwèké ngajeni kasucian prawan lan kepéngin njaga nganti pungkasaning uripé. Kanthi ndadèkaké kasucian mau dhasar kabèh kabecikan liya, dhèwèké urip kanthi ajrih marang Gusti Allah, kanthi tekun maca lan sinau Kitab Suci. Yulian sinau kabijaksanaan Yunani lan doktrin Kristen; dhèwèké uga paham filsafat sekuler, lan ing wektu sing padha nguwasani sakabèhé Kitab Suci kanthi tuntas. Nalika umuré wis wolulas taun, wong tuwané wiwit meksa dhèwèké supaya nikah, amarga dhèwèké siji-sijiné anak lanang lan padha kepéngin njamin kelangsungan keturunané. Nanging Julian nolak nikah kanthi kabèh cara. Nalika wong tuwané lan seduluré wiwit terus-terusan ngganggu karo pitutur lan panyuwunan, meksa dhèwèké supaya nikah, priya murni iku nyuwun wektu seminggu kanggo merenung. Dheweke nglampahi sak minggu iku kanthi puasa, ndedonga, lan nangis, awan lan bengi nyuwun marang Gusti supaya njaga kasucian prawanane, sing wis dijanjekake marang Gusti. Ing dina kapitu, nalika bengi teka, Julian, awaké kesel amarga puasa lan pandonga, nglempèk lan turu; lan wasana, nalika turu Gusti Allah rawuh marang dhèwèké, maringi panglipur lan panyengkuyung, lan ngendika:

'Aja wedi nglakoni kersa lan pitutur wong tuwamu, awit kowe bakal nduwé garwa sing ora bakal ngrusak kasucianmu lan ora bakal misahaké kowe saka Aku. Ora mung kuwi, nanging kanggo kowe dhèwèké uga bakal njaga kasuciané; lan sawisé kuwi Aku bakal nampa kowe lan dhèwèké, minangka para dara, mlebu ing panggonanku ing swarga, amarga, manut tuladhamu, akèh para mudha lan para dara bakal dadi dara lan ahli waris Karajaning Swarga. Aku bakal tansah ana ing sacedhakmu, manggon ing jeromu lan ngungkuli kabèh hawa napsu badanmu lan peperangan daging. Bab cah wadon sing bakal dadi garimu, Aku bakal nggawé dhèwèké miturut kersaku. Aku bakal njamin yèn dhèwèké uga kepéngin ngetutaké niyatmu sing becik, lan kowé loro bakal ndeleng Aku ing kraton sing wis disiapaké kanggo kowé, bebarengan karo pasukan malaékat lan para dara sing ora kaétung saka loro-loroné jinis, sing déning alam wis dipisahaké nanging déning pracaya marang Aku wis nyawiji, lan kowé bakal dadi tuladhané.

Sawisé ngendika mangkono, Gusti nyentuh Julian lan ngendika:

'Teguhna atimu, lan muga-muga atimu saya kuwat!'

Kanthi dikuatake lan diparingi panglipur dening panglihatan ilahi iki, pemuda bangsawan kuwi tangi saka turu lan kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah, ingkang nyinau manah kula, amargi sampun ngusir saking kula kabungahan lan panglipur donya punika, lan amargi sampun janjinipun dados pangreksa kasucian kula lan pambantu kula. Aku kanthi teguh ngarep-arep manawa Panjenengan badhé maringi dhumateng kula punapa ingkang *'ora ana mripat kang nate ndeleng, ora ana kuping kang nate krungu, lan ora ana manah manungsa kang nate nyangka'* (1 Kor. 2:9), ingkang sampun Panjenengan sediyakaké kanggé tiyang-tiyang ingkang tresna dhumateng Panjenengan. Lan amarga Panjenengan paring kaluwihan kula lumampah ing dalan Panjenengan, kula nyuwun supados Panjenengan piyambak dados dalan ingkang sae tumrap kula, saha dalan tumrap sedaya ingkang tresna marang kasucian . Panjenengan mangertos, ya Gusti, wiwit dina lair kula ngantos saiki, nalika Panjenengan kersa nelpon kula, kula boten nate tresna lan ngersakake sagedan kajawi Panjenengan piyambak. Mula, kiyatnaa janji-janji ingkang sampun medal saking lisan kula lan paringana kasampurnan.

---

[771] Antinoe iku kutha sing cukup wigati ing tapel wates antarané Mesir Tengah lan Mesir Lor. Saiki, mung ana reruntuhan saka kutha iki. Ing sakupenge reruntuhan iki ana akeh guwa sing digali ing watu. Ing pirang-pirang témboké ana ukiran pratandha salib, sing marakaké bukti yèn ing kéné ana gréja lan panggonan biara; galeri ing sangisoring lemah, ing ngendi sel-sel disusun, nyambung nganti adoh.

Sawisé metu saka kamare, priya enom mau kandha marang wong tuwané yèn dhèwèké sarujuk nepaki pangajabé lan ora bakal nolak nikahan kuwi. Kanthi kabungahan sing tanpa wates, wong tuwané langsung miwiti milih cah wadon enom sing cocog dadi jodho anaké, adhedhasar keturunan bangsawan lan kasugihan. Akhire, padha nemu cah wadon kaya ngono ing Vasilissa, sing dadi putri siji-sijine saka wong tuwane lan misuwur amarga ayune lan kabecikane. Lan banjur dheweke dipingit karo Julian. Sawisé jamuan manten, panganten lanang lan wadon digawa menyang kamar panganten lan lawangé ditutup saka njaba, panganten wadon krasa ambu wangi sing luar biasa, kaya ambu ing kebon kang kebak lili, mawar, lan kembang wangi liyané. Kaget, dhèwèké kandha marang bojone:

'Apa tegese iki, Gusti? Saiki mangsa adhem, nanging aku krasa ambune kembang wangi, kaya mangsa semi, lan aku seneng banget karo ambu iki nganti aku ora kepengin mikir apa-apa liyane.'

Banjur tunangane, Julian sing pinaringan berkah, ngendika:

Ambune sing kok rasakake iki dudu ambu biasa, nanging asalé saka Kristus, sing tresna marang kasucian lan paring urip langgeng marang sapa waé sing njaga kesuciané tanpa cacad. Mula, yèn kowe kersa netepi dhawuhé Kristus bareng karo aku lan nyenengaké Kristus, ayo padha tresna marang Panjenengané kanthi sakabehing jiwa lan njaga kasucian prawan kita kanggo Panjenengané. Kita bakal dadi wadah pilihané Panjenengané ing jaman saiki, supaya kita bisa mrentah bebarengan karo Panjenengané ing jaman sing bakal teka, lan kita ora bakal pisah siji lan sijiné.

Marang tembung-tembung mau, panganten sing kabegjan Vasilissa mangsuli:

Lan apa maneh sing luwih perlu tinimbang kaslametan, sing kanthi njaga kesucian prawan kita bakal kita tampa bebarengan karo urip langgeng? Aku pracaya marang tembungmu lan, bebarengan karo kowe, aku kepengin tetep dadi prawan nganti pungkasaning uripku, supaya aku bisa nampa ganjaran saka Kristus, Gustiku.

Sawisé ngendika mangkono, sang Julian sing kabegjan tiba ing lemah, nyembah Gusti Allah, lan nglempeng, njerit marang Panjenengané:

'Konfirmasi, ya Gusti, apa sing Panjenengan wiwiti kanggo rampungake ing kita!'

Perawan Vasilissa, nalika weruh tunangane lagi ndedonga, banjur miwiti ndedonga uga. Lan dumadakan dhasar kamar panganten goyang, lan cahya kang luar biasa sumunar ing njero, nganti lilin-lilin kang murub ing kamar iku padha pucet amarga sinar swarga. Lan ana panglihatan ilahi agung kang muncul: ing sisih siji katon Sang Raja Kamulyan, Kristus, karo akèh para dara sing ora kaétung, lan ing sisih liyané Sang Putri Paling Suci, Ibuné Gusti Allah, karo pasuryané para dara; lan saka loro-lorone krungu kidung swarga kang kebak swiwi kang ora bisa diungkapake, kang durung tau krungu dening kuping manungsa sadurunge.

Ing wektu kuwi, loro priya padhang sumunar nganggo sabuk emas nyedhaki Julian lan Vasilissa, ngangkat loro-lorone, lan nuduhake buku ageng sing ayu sing ana ing ambené; Ing jejere amben ana papat sesepuh sing kinurmatan lan gagah, nyekel cawan emas ing tangané; saka cawan-cawan mau, kang kebak lenga wangi, sumebar ambu éndah sing ngisi kamar. Lan salah siji saka sesepuh mau kandha:

'Cawan-cawan iki minangka lambang kasampurnanmu, amarga kowe pinaringan berkah, sawise ngungkuli kesenengan sing fana ing donya iki, kowe wis ngarahake pandangan marang gesang langgeng, sing durung bisa dipahami dening pikiran manungsa. Maca, Julian, apa sing kacathet ing Kitab Gesang iki!'

Banjur Julian ndeleng ing buku mau lan weruh jenenge dhéwé lan jenenge garwané katulis ing kono. Ing kono katulis nganggo aksara emas:

– Julian, sing wis nyingkiri donya amarga katresnané marang Aku, bakal kalebu ing antarané wong-wong *'sing ora ngrusak awaké karo wanita'* (Wahyu 14:4); lan Vasilissa, amarga kasucian lan keperawanané sing resik, bakal kalebu ing antarané para dara sing ngancani Perawan sejati Maria, Ibuku sing Paling Suci!

Sawisé Julian maca iki, buku iku nutup dhéwé, lan para priya lan para dara sing padhang sumunar ing loro-lorone padha muni bebarengan:

'Amin!'

Banjur sang tuwa malih ngadhep Julian lan Vasilissa sarta ngendika:

'Ing buku iki sing kowe deleng kacathet jeneng-jeneng wong-wong sing suci, wicaksana, jujur ing omongan, welas asih, andhap asor, alus, tresna tanpa munafik, sing wis nahan kabèh jinis cobaan abot, sedhih, lan bala, – wong-wong sing tresna banget marang Kristus nganti, amarga katresnané marang Panjenengané, padha

ngforsake aké bapakné, ibuné, garwané, anak-anaké, tanah-tanahé, lan bandhané; malah, padha ora wedi nyawisaké nyawané kanggo Kristus; lan saiki kowé uga wis kalebu ing paseduluran mau.

Sawisé tembung saka sesepuh sing kinurmatan kuwi, wahyu ilahi mandheg, lan pasangan sing pinaringan berkah, kebak kabungahan sing luar biasa, ngentèkaké sisa wengi kanthi nyanyi mazmur. Nalika esuk sumunar, wong tuwa lan sedulur, uga tamu liya sing diundang ing mantenan, isih padha mangan lan ngombe, ngrayakake paseduluran jasmani antarané manten lanang lan wadon, tanpa ngerti bab paseduluran rohani sing nggumunake. Mula Julian lan Vasilissa urip bebarengan kanthi suci lan murni, njaga kembangé prawané sing resik tanpa cacad. Nanging padha ndhelikaké rahasia iki marang wong liya, supaya ora ana siji waé, kalebu wong tuwa utawa seduluré, sing ngerti urip murni mau nganti Gusti piyambak mbukak kanggo kabecikan akèh wong.

Ora suwe sawisé mantené Julian lan Vasilissa, wong tuwané padha séda, ninggalaké warisan sugih marang anaké; kanthi mangkono wis éntuk kamardikan kanggo urip rohani, padha mutusaké ngladèni kaslametan wong liya, ora mung mikir kaslametan dhéwé. Kanggo tujuan iki, padha mbangun loro biara, siji kanggo priya lan siji kanggo wanita, lan sawisé pisah dalan padha ngucap sumpah monastik – dhèwèké ing biara priya lan dhèwèké ing biara wanita. Sawisé nglumpukaké komunitas biksu lan biksuni ing sakupengé, padha njabat dadi pamimpin.

Nganti sepuluh ewu sedulur manggon ing biara Santo Yulianus, padha ngabdi marang Gusti kanthi semangat; amarga Gusti wis maringi sih kang nganti sapa waé sing kepéngin nylametaké nyawané padha teka saka manéka penjuru. Ninggalake omah-omah, garwa, wong tuwa, sedulur, bandha, lan kabungahan donya iki, padha nyerahake nyawane marang Sang, supaya Sang bisa nuntun menyang Karajaning Swarga. Mangkono uga, Santa Vasilissa nglumpukaké ing biarané nganti sewu dara suci lan saliyané iku akèh para wanita, nggawe mau dadi pangantené Kristus. Lan ing loro biara mau, kaya ana ing loro kebon swarga, kasucian malaékat mekar lan kasucian dara ngalahaké setan napsu kotoran.

Nanging wis teka wektu kanggo nyritakake babagan seda para wali, kepiye carane, bebarengan karo anak-anake sing padha kumpul kanggo Gusti, padha mlebu ing papan swarga, kanthi banter padha nyuwun marang Kristus Sang Gusti: 'Iki kita, lan iki anak-anak sing wis diparingake Gusti marang kita.'[772]

Ing wektu kuwi ana loro raja jahat sing mrentah – Diocletian lan Maximian[773] – lan panganiayaan abot diluncuraké marang wong Kristen[774] , sing nyebar saka siji nagara menyang nagara liya lan nyebabaké geger ing Gréja Kristus, saya nyedhak marang wates tanah panggonané Para Kudus Julian lan Vasilissa. Akeh wong pracaya padha bingung lan wedi, nanging sang Julian lan Vasilissa sing kabegjan, nalika puasa lan ndedonga, nyuwun marang Gusti kanthi luh supaya maringi kekuwatan marang wong-wong sing pracaya marang Panjenengané lan ngreksa, tanpa kecualian, komunitas para biarawan sing wis padha kumpul supaya ora tiba ing dosa lan ora binasa, supaya kabèh bisa mlebu ing Tanah Ibunegara Surgawi. Gusti mireng pandonga iku lan rawuh marang Santa Vasilissa ing sawijining pangliyaning gaib, ngandhani yèn dhèwèké bakal enggal ninggal donya iki lan mlebu ing pangaso langgeng, nanging sadurunge dhèwèké, kabèh dara suci sing dadi tanggung jawabé bakal lunga saka donya iki, supaya ora ana siji waé saka dara-dara mau, sing isih ana sawisé dhèwèké, sing bakal mbalik saka iman amarga wedi marang sangsara lan diasingaké saka pasamuwan suci; Kanggo tujuan iki, Vasilissa bakal urip ing donya setengah taun maneh, nganti para dara suci sing tau ana ing pangayomané seda lumantar pitulungané Gusti; sawisé Vasilissa seda, seduluré rohani, Julian, bebarengan karo akèh sedulur, bakal nindakake kasangsaran martir lan, sawisé ngalahaké mungsuh kanthi kawani, bakal ninggal donya iki kanggo nampa mahkota kaping pindho saka kasucian lan kasangsaran *martir 'kanggo kabungahaning Gustimu'* (Matéus 25:21). Lan mangkono kedadéyané. Ing sajrone setengah taun, kabèh kumpulan prawan sing diklumpukaké déning Santa Vasilissa seda

---

[772] Ungkapan iki dijupuk saka (Yesaya 8:18). Sang Mesias, kang dadi pangarep-arepé para putra Israel, miturut pranyatan nabi, bakal nylametaké saka mungsuh-mungsuhé ing donya lan ing langit, lan sawisé nggawa wong-wong mau marang Gusti Allah, Sang Pangeran ing swarga, bakal ngendika: *'Delengen, aku lan anak-anak sing diparingaké Gusti marang aku*.'

[773] Kaisar Romawi Diocletian mrentah wiwit taun 284 nganti 305 Masehi. 'Maximian' ing kéné mesthi ngrujuk marang menantu Diocletian, Maximian Galerius, sing dadi kanca pamrentahané ing Wétan lan sawisé kuwi dadi penerusé (taun 306 nganti 311).

[774] Penganiayaan umat Kristen ing jaman Diocletian diwiwiti taun 303. Sebab penganiayaan iku yaiku Maximian Galerius, sing ngyakinke Diocletian kanggo nerbitake edik umum nglawan umat Kristen. Edik kuwi mrentahake supaya panggonan ibadah umat Kristen dirusak, Kitab Suci dibakar, lan umat Kristen dicabut kabeh hak sipil lan jabatan. Penganiayaan ing jaman Diocletian ditandhani, kaping pisan, déning kekejeman panyiksaan, lan kapindho, déning akèh sanget para martir sing dipatèni sakaligus – saka 10 nganti 100 utawa luwih ing siji dina.

kanthi cara alamiah mlebu kraton swarga Sang Pananténé sing langgeng, lan saka kabèh mau mung Vasilissa sing isih urip. Sawisé sawatara wektu, kabèh prawan suci mau muncul marang dhèwèké ing sawijining impen, nganggo busana kraton sing padhang sumunar, lan kandha marang dhèwèké:

'Kita padha ngenteni kowe, ibu kita, supaya bebarengan karo kowe kita bisa nyembah Gusti lan Sang Raja kita. Mula, mangkat lan paringana salam kita marang Kristus, sing wis ndadekake kita dadi pangantené!'

Sawisé tangi saka turu, Sang Vasilissa sing kinurmatan kabungahan banget, sepérangan amarga kabèh para dara sing wis diklumpukaké wis mlebu *'kabungahané Gustimu'*, lan sepérangan manèh amarga, kaya sing kabukten, wis disiapaké panggonan ing swarga kanggo dhèwèké. Dheweke nyritakake kabèh mau marang sedulur rohaniwané, Santo Julianus, banjur sawisé sawetara dina, nalika lagi ndedonga kanthi khusyuk, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangan Pananténé kang langgeng—Gusti Allah—lan Santo Julianus ngubur badan suci dhèwèké kanthi pakurmatan sing pantes.

Ora suwe sawisé kuwi, gubernur Marcian teka ing tlatah kuwi karo garwa lan putrané lan wiwit nganiaya wong Kristen kanthi nesu gedhé, ngukum wong-wong mau nganggo siksaan lan pati. Sawisé ngerti yèn Julian iku wong bangsawan sing pracaya marang Kristus, lan uga krungu bab akèh sedulur sing manggon bareng dhèwèké lan padha pracaya kaya dhèwèké, dhèwèké ngutus warga misuwur marang dhèwèké kanggo ngyakinaké Julian supaya nglakoni kurban marang arca-arca, kaya sing dadi panyuwunané kaisar. Ing wektu kuwi, akèh imam, diakon, lan rohaniawan liyané, bebarengan karo para uskup, padha kumpul ing biara Sang Julian sing kinurmatan saka kutha-kutha sacedhaké; lan kabèh mau, kobong karo katresnan marang Gusti, siap kanthi rela nampa pati martir kanggo Panjenengané. Nalika utusan gubernur rawuh ing ngarepé, kabèh wong sing padha kumpul mangsuli yèn padha mung nduwé siji Raja—Gusti Yesus Kristus, sing manggon ing swarga—lan yèn Panjenengané wis maringi dhawuh supaya ora nyembah arca utawa setan sing ndhelik ing jerone, nanging mung nyembah marang Gusti Allah sejati siji; mangkono padha manut marang Kristus lan siap langsung mati kanggo Panjenengané. Para utusan mau banjur bali marang gubernur lan nyritakaké apa sing wis padha krungu, lan gubernur mau, amarga nesu, ngutus pasukan prajurit kanggo nyekel Julian piyambak – lan ngobong biara mau, bebarengan karo kabèh wong sing ana ing njero. Mangkono, Julian sing pinaringan berkah iku dicekel lan diiket, digawa menyang penjara, dene sedulur-seduluré ing biara—sing cacahé nganti 10.000—bareng karo para uskup lan rohaniawan sing ana ing kono, kabakar bebarengan karo biara mau, dadi sesajen kang wangi marang Gusti Allah. Lan sawisé kuwi suwéné suwé, ing panggonan kuwi muni kidungan sing merdu saka paduan swara gedhé, pas ing jam-jam nalika Liturgi Ilahi biasané digelar – ing jam kapisan, katelu, kaping enem, lan kaping sanga. Ing panggonan kuwi uga akèh wong mari saka manéka rupa lara – utamané wong-wong sing oleh kabegjan krungu kidungan mau.

Esuké, Santa Yulianus digawa menyang ngarepé pangadilan gubernur. Suwéné wektu, wong-wong nyoba ngyakinaké sang santa nganggo tembung licik lan muji-muji, utawa medeni nganggo wedi paukuman, nanging dhèwèké ora nggatekaké ancaman utawa ajakan mau. Banjur wong-wong mau wiwit nggebuk dhèwèké tanpa welas asih nganggo kayu kang akèh simpul. Sajrone panyiksaan iki, salah siji tongkat pecah amarga pukulan sing kenceng, lan serpihan kasebut mabur mlebu mripat salah siji kerabat gubernur, nganti cilaka, sing ndadekake gubernur tambah nesu. Martir suci mau kandha marang gubernur:

'Rungokna, Marcian! Paringna dhawuh marang kabèh imammu sing paling trampil supaya padha nglumpuk, lan supaya padha nyebut-nyebut jeneng déwa lan déwiné, nyuwun marang para déwa supaya maringi panyembuhan marang sedulurmu. Nanging, yèn padha ora bisa, aku, kanthi nyebut jeneng Gusti Yesus Kristus, ora mung bakal mbalèkaké mripat jasmani sing ilang, nanging uga bakal mbukak mripat pikirane supaya bisa ndeleng kabeneran.

Gubernur nampa usulan mau lan sawisé nglumpukaké kabèh imam, dhèwèké mréntah supaya padha menyang candhi pagan sing paling cedhak kanggo nindakaké kurban lan nyuwun marang déwa lan dewi supaya marasaké mripat wong sing tatu. Para imam mangkat lan nindakaké miturut dhawuh, nanging sawisé nindakaké akèh kurban, padha krungu tembung iki saka déwa-déwané:

'Meninggalna kita, amarga kita kaukum geni langgeng lan manggon ing pepeteng. Kepiye bisa kita mbalekake pandelengan marang wong wuta yen kita dhewe ora weruh apa-apa? Lan pandonga Julian marang Gusti Allah Maha Luhur kuwat banget nganti wiwit dheweke diwenehi sangsara, sangsara kita ing Gehenna dadi atus kaping luwih abot.'

Nalika tembung-tembung setan kuwi krungu ing candhi, kabèh arca—sing cacahé nganti limang puluh—sawisé kuwi langsung ambruk lan dadi bledug.

Banjur gubernur iku njerit marang Santo Yulianus:

'Tukang sihir! Mantramu kuwat banget nganti kowe malah wis ngancurake dewa-dewa kita! Nanging ayo padha deleng apa kowe bisa mbalekake pandangane wong wuta, kaya sing wis kowe janjekake.'

Lan gubernur mrentahake supaya martir sing telanjang disiram karo rereged, supaya, miturut gubernur, kekuwatan gaib lan mujijaté lunga saka dhèwèké. Nanging ambuné rereged kuwi dumadakan malih dadi wangi éndah sing ngisi sakabèhé udara, nganti kabèh wong kaget. Sang Wali Yulianus banjur nggawe pratandha salib ing mripat wong sing tatu, nyebut asmané Gusti; lan sakwise kuwi wong lara i , mari, lan mripate bisa ndeleng kaya biyen. Gubernur, sing wuta amarga niat ala, nyebut kesembuhan iki saka sihir tinimbang saka kuwasa Kristus, nalika wong sing mari kuwi muni banter:

'Satemene, Yesus Kristus iku Gusti sejati, lan Panjenengané piyambak sing pantes dipunurmati lan disembah!'

Banjur gubernur mrentah supaya sirah wong sing waras iku dipotong, lan kanthi mangkono, sawise paningalé pulih sacara jasmani lan rohani, lan sawise dibaptis nganggo getihé dhéwé, dhèwèké lunga kanggo renungan rohani marang Gusti Allah kang ora katon.

Babagan Santo Julianus, Marcianus sing ora pracaya marang Gusti Allah mrentah supaya dheweke diiket rantai abot ing tangan lan sikilé, lan ing kahanan kaya ngono diparéntahaké supaya digawa ngubengi kutha kanggo diguyoni wong akèh; lan nalika mandheg ing dalan-dalan, dheweke kudu ngalami manéka siksaan. Ing sajroning siksaan lan pangremehan iki, sawijining pangumum kutha muni:

'Iki paukumané wong-wong sing ora sujud marang déwa lan ngremehké dhawuhe raja!'

Nalika para penyiksa, sing digandheng karo sang wali, tekan ing omah panggonane siji-sijine putrané gubernur, sing aranè Celsius, lagi sinau, bocah iku, sing uga nyawang sang wali, kandha marang kancané yèn dhèwèké weruh prakara sing nggumunake. Kancané padha takon apa sing dideleng, lan Celsius mangsuli:

Aku weruh yèn wong Kristen sing dihukum, sing digawa para prajurit nganggo ranté, dikepung déning akèh para mudha padhang sumunar; sawatara padha ngladèni lan mbantu dhèwèké, déné liyané masang mahkota ing sirahé sing padhangé ngluwihi padhangé srengéngé. Kayane apik pracaya marang Gusti kaya ngono lan ngabdi marang Panjenengané, sing nglindhungi para abdi-abdiné lan ngias kanthi kamulyan kaya ngono; pracayaa marang aku, kanca-kanca, yèn aku uga kepéngin dadi abdi kaya ngono, yèn Gustié wong Kristen iki kersa dadi Gustiku!

Kanthi tembung-tembung kuwi, Celsus mbuwang buku-buku lan sandhangan alusé, ninggalaké kabèh kagungané ing donya iki, banjur kesusu ngetutaké sang wali. Nalika tiba ing sikilé sang martir, dhèwèké kandha:

'Kula kepéngin panjenengan dados bapak kaping kalih kula; kula nyingkiri bapak kula ing donya—musuh tiyang sholeh, panyiksa—sampurna. Kula ngetutaké panjenengan; kula kepéngin, kados panjenengan, nandhang sangsara kanggé Kristus, Gusti lan Juruslamet kula, ingkang durung kula kenal ngantos sapunika!'

Para prajurit sing biyèn nyiksa Julian padha gumun, lan kabèh wong ing kutha padha nglumpuk nyekseni prastawa sing ora lumrah kuwi, padha ngungun nalika ndeleng putrané gubernur nyawiji karo martir lan nyium tatu-tatuné. Banjur para mudha kuwi kandha marang wong-wong:

'Tahua iki: aku iki putraning gubernur; bebarengan karo bapakku sing duraka, aku wis nganiaya para wali sing suci nganti saiki. Nanging aku nindakake kuwi amarga aku durung ngerti; saiki, sawise aku ngerti Gusti Allah lan Gusti Allah uga wis ngerti aku, aku nyingkiri dewa-dewa palsu, mbatalake bapak lan ibuku, lan ngremehake bandha-bandhaku; Aku ngakoni Kristus lan pracaya marang Panjenengané, lan aku nyatakake yèn aku iki muridé Julian sing pinaringan berkah. Napa kowe padha meneng, para abdi lan prajurit? Mèlu lan kandhaa marang wong tuwaku yèn aku wis mangertèni Gusti Allah sing sejati lan kepéngin tetep bareng karo abdi sing setya marang Panjenengané.

Nalika kabar iki diwartakaké marang bapak lan ibuné Celsus, padha sedhih banget krungu kabar kang ora disangka-sangka iki lan langsung ngutus wong njupuk bocah mau saka Julian lan nggawa bali menyang omah. Nanging Gusti Allah, sing ngreksa bocah cilik, njamin ora ana siji wae sing bisa nyentuh dheweke, amarga sapa wae sing nyentuh dheweke langsung ngrasakake lara nyengat ing lengen lan pundhaké; mula ora ana siji wae sing

wani njupuk dheweke saka sang martir. Sawisé krungu bab iki, gubernur mréntahaké supaya loro-loroné digawa ngadhep dhèwèké lan kandha marang Julian sing pinaringan berkah:

'Kanthi licikmu kowe nyoba nyolong kabèh pangarep-arepku lan ngapusi atiné enom iki nganggo tembung ala, ngusir katresnané marang wong tuwané!'

Nalika gubernur lagi ngomong, ibune Kelsey mlebu kanthi kesusu karo kumpulan sedulur, lanang lan wadon. Dheweke nyabuti rambute, ngoyak klambine ing dhadhane, lan tangise nggegirisi banget nganti gubernur dhewe ngoyak klambine lan kandha marang martir:

"Julian sing kejem! Delengen kasangsaran bapak lan ibuné lan tangisé kabèh seduluré, lan bebasna pemuda polos iki saka kuwasa sihirmu!" Balèkna marang kita anak lanang siji-sijiné lan pulihna ahli waris lan juragan ing omah kita. Banjur aku uga bakal nyuwun marang para raja kanggo kowe, supaya kesalahmu diapura lan kowe bisa dibebasake tanpa cilaka.

Santa Julian mangsuli:

Aku ora butuh pitulunganmu, uga ora njaluk pangapura marang para rajamu; nanging aku mung nyuwun marang Gusti Yesus Kristus supaya nalika aku wis ngrampungake martiranku, Panjenengané kersa ngetung aku ing barisan wong-wong sing kobong, bebarengan karo anak domba sing lair saka kandhunge srigala[775] , lan karo kabèh wong sing setya. Ing ngarepmu ana sing lair saka kowe ing daging, nanging saiki wis lair maneh ing Roh, pracaya marang Kristus bebarengan karo aku. Dhèwèké wis diwasa – ayo dhèwèké dhéwé sing mangsuli kowe; ayo dhèwèké welas marang luh ibuné lan ngapura dhadha sing wis nyusoni dhèwèké.

Kanggo iki, pemuda mulya lan wicaksana mangsuli:

'Saka semak duri tuwuh kembang mawar, nanging kembang mawar ora ilang ambune amarga tuwuh saka semak duri, lan semak duri sing ngasilake kembang mawar uga ora ilang durine amarga iku.' Mula, para ibu bapak, terusna, kaya adatmu, nyiksa wong sing ora salah kaya duri, nanging tinggalna aku, kaya kembang mawar, supaya maringi wangi kanggo wong-wong sing setya; wong-wong sing ana ing dalan karusakan padha manut marang kowe, lan wong-wong sing kepengin pindhah saka kraton pepeteng menyang kraton padhang padha ngetutake aku. Kanggo Gusti Yesus Kristus, aku nyingkiri kowe, wong tuwaku; nanging kowe, amarga ngajeni marang dewa-dewamu, nyiksa anakmu, amarga lumantar pati sakedhap aku kepengin nggayuh gesang langgeng. Aku ora bisa tumindak becik marang kowe nalika tumindak ala marang awakku dhéwé, lan aku ora bakal ngluwihi katresnanku marang kowe tinimbang kabungahan langgeng. Napa isih nundha, bapak? Lakonana marang aku kaya Abraham marang putrané! Cokot pedhangmu lan sembelih aku, anakmu, dadi kurban kanggo Kristus. Yen katresnanmu minangka wong tuwa ngalangi kowe nindakake kuwi, pasrahna aku marang penyiksa sing paling kejem, supaya aku bisa nandhang sangsara kanggo Gustiku, Yesus Kristus. Raungan lan luhmu ora ana gunane, amarga ora bakal bisa nggawe aku mbaleni imanku.

Krungu kabar iki, gubernur mrentahake supaya Julian lan Celsus digawa menyang penjara sing ambune ora enak lan peteng; nanging nalika padha mlebu, pepeteng ing penjara malih dadi padhang, lan ambune ora enak malih dadi wangi. Rong puluh prajurit sing ana ing kono banjur pracaya marang Kristus, nanging amarga Julian sing berkah iku dudu presbiter lan ora bisa mbaptis wong-wong sing wis pracaya, kahanan iki ndadekake atine sedhih. Nanging, Gusti Allah, sing nepaki pangarep-arep wong-wong sing wedi marang Panjenengané, ngutus sawijining presbiter marang wong-wong mau.

Ing kutha iku ana sawijining priya bangsawan luhur, sing diurmati para kaisar Diocletian lan Maximian amarga dadi seduluré salah siji kaisar sadurungé, Carinus[776] . Priya iki, bebarengan karo kabèh keluargané, ngakoni iman Kristen. Dheweke lan garwane seda kanthi iman lan taqwa, ninggalake pitu putra sing sanajan isih enom nanging wis mateng pikirane. Amarga ngajeni wong tuwane, para kaisar maringi idin supaya padha nglakoni iman bapake lan ngluhurake Kristus tanpa wedi. Mula saka iku, padha nduwé presbiter dhéwé sing aranè Anthony, saka panangané padha nampa Sakramèn Suci. Marang wong-wong mau Gusti Allah, ing wahyu sing istimewa, paring dhawuh supaya padha lunga karo presbiteré menyang penjara lan sowan marang Julian lan

[775] Iki mesthi Celsus, putrané gubernur Marcian, sing dadi panganiaya kejem marang wong Kristen.

[776] Carinus iku putrané Kaisar Romawi Carus. Bareng karo adhine Numerian, dhèwèké diproklamasiaké dadi Kaisar nalika Carus munggah tahta, lan sajrone kampanye Carus nglawan bangsa Parthia, dhèwèké mréntahaké provinsi-provinsi kulon kanthi wewenang kaisar (283–284). Nalika Carus seda lan para prajurit ngumumaké Diocletian dadi maharaja, Carinus mbrontak marang dhèwèké, nanging kalah lan tiwas ing tangan para pembunuh ing taun 285.

Celsus sing dicekel ing kono. Nalika padha lunga ing wengi, ana malaikat mlaku ana ing ngarepé; mung kanthi siji tutul saka malaikat mau, lawang panjara kabuka dhéwé, lan padha mlebu ing jeruji, nyium para tawanan suci lan miwiti ndedonga marang Gusti Allah bebarengan karo wong-wong mau. Presbiter mau ngabaptisake Celsus, pemuda sing pinaringan berkah, putrané gubernur, lan rong puluh prajurit, déné pitu saka sedulur mau kebak semangat kanggo ngrasakaké sangsara bareng Kristus lan padha nolak metu saka penjara. Nalika sang gubernur krungu bab iki, piyambakipun gumun amarga wong-wong sing diparingi idin dening para raja supaya bébas ngakoni iman Kristen malah padha ngupaya belenggu lan sangsara; banjur piyambakipun nyaur para sedulur mau lan ngajak kanthi dawa supaya padha bali menyang omahé lan ngluhuraké Kristus miturut kersané, awit idin kaya ngono wis diparingi déning para raja. Nanging padha kangen marang belenggu lan panjara lan ora kepengin kamardikan.

'Emas sing durung dilebur lan disucèkaké dhisik ing tungku ora pantes kanggo mahkota kraton,' ujare. 'Mangkono uga kita ora bakal pantes tumrap Kristus kita kajaba iman kita marang Panjenengané diuji kaya emas.' Wit sing mung dihiasi godhong nanging ora ngasilaké woh iku ora ana regané. Mangkono uga kita ora bakal nyenengaké Kristus kita kajaba kita ngasilaké woh-wohan iman kita sing éndah kanggo Panjenengané.

Banjur gubernur mréntahaké supaya panyuwunané dikabulaké, lan dhèwèké dhéwé janji bakal nglaporaké babagan wong-wong mau marang raja.

Mangkono, para mudha sing pinaringan berkah bali saka panggon gubernur ora menyang omahé, nanging menyang penjara, marang Santo Julian lan Celsus lan rong puluh prajurit; lan presbiter Anthony mèlu karo wong-wong mau. Gubernur, saka sisihé, ngirim laporan marang para raja babagan Julian, anaké Celsus, para prajurit, lan pitu sedulur mau. Sawisé sawatara wektu, ana prentah saka para raja sing mrentahaké supaya kabèh sing mbangkang tenanan kobongaké; nanging yèn kanthi sihiré padha bisa nylametaké awaké dhéwé saka geni, mula gubernur dhéwé sing bakal matèni miturut karsané. Sawisé nampa dhawuh saka para raja, gubernur mènèhi dhawuh supaya panggonan pangadilan diadegaké ing tengah kutha lan, nalika lenggah ing ngarepé wong akèh, dhèwèké mréntah supaya Santo Yulian digawa marang dhèwèké karo kabèh pangiringé, kalebu Celsius, pitung sedulur, presbiter Antonius, lan rong puluh prajurit. Dheweke miwiti ngajak wong-wong mau nyembah arca-arca, kanthi nunjukake marang wong-wong mau piwulang raja sing mréntahake supaya dipatèni yèn padha ora tobat. Nanging padha tetep teguh ing iman sing sejati, negesake yèn Sang Raja Swarga wis netepake paukuman langgeng kanggo wong-wong sing nyembah arca yèn ora tobat; mula akèh wektu kliwat kanggo rembugan sing dawa.

Ing wektu kuwi ana mayit sing digawa liwat kraton arep dikubur, banjur gubernur, nalika weruh mayit mau, mrentahake supaya digawa menyang ngarepé lan disandhang ing ngarepé. Wong-wong padha gumun, ora ngerti apa sing arep ditindakake gubernur karo mayit kuwi.

Lan gubernur kandha marang Santo Yulianus:

'Wong padha kandha bab Guru Panjenengan, Kristus, manawa sadurunge Panjenengané disalib, Panjenengané wis nguripaké wong mati. Uripna uga wong mati iki kaya sing ditindakake Guru Panjenengan, banjur bakal cetha apa Panjenengané pancèn Gusti Allah.'

Santa Yulianus mangsuli:

'Apa gunane marang wong wuta yen diandhani yen srengéngé lagi munggah?'

'Cukup karo paribasanmu,' pangandikane gubernur, 'lan yen kowe lan Gustimu duwe kuwasa, uripna maneh wong mati iki, kaya sing tak kandhakake.'

Lan Santo Yulianus mangsuli:

Sanajan kowe ora precaya nganti ora pantes nyekseni mujijat saka Gusti, nanging kowe bakal weruh langsung, amarga wektu iki wis teka kanggo mbuktekake kuwasa ilahi Panjenengané, lan supaya kowe ngerti yèn Gusti bisa nindakake iki. Muga-muga Gusti maringi kabèh sing tak jaluk kanthi iman, lan ora ndadèkaké aku isin ing ngarepmu.'

Sawisé ngendika mangkono, Santo Yulianus ngangkat pandangane lan atiné marang swarga lan ndedonga kanthi banter, nalika pasuryané sumunar padhang.

Lan piyambakipun ngaturaken pandonga punika:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Gusti Allah sejati, – Panjenenganipun ingkang kawit saking Rama sadèrènging jaman, lan nalika wektu ingkang sampurna sampun rawuh, nampi daging manungsa tanpa biji, saking Perawan Maria ingkang Maha Suci! Mangga panjenengan ndeleng saka pucuking swarga, supaya mungsuh

panjenengan isin lan sing pracaya marang panjenengan saya kuwat! Krungu aku saiki saka pangastane swarga lan uripna maneh wong mati iki, supaya sing urip ora mati rohane, lan sing wis mati rohane bisa urip maneh, nyekseni kakuwatan panjenengan.

Panjenengané ndedonga kaya ngono sawatara wektu, banjur mbalèk marang wong sing wis mati, lan ngendika:

Aku kandha marang kowe, bumi garing, ing asmané Panjenengané sing nguripaké Lazarus sing wis patang dina mati: tangi lan ngadeg ing sikilmu.'

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, wong mati iku langsung urip lan ngadeg, lan kabèh wong padha gumun. Wong sing wis dibangkitaké saka pati iku banjur ngumandhang kanthi swara banter:

'Oh, sepira kuwatosé pandonga abdi Gusti lan kasuciané sing murni! Amarga saka ngendi aku digawa, lan saka ngendi aku dibalèkaké?'

Gubernur Marcian nyumurupi kahanan mau kanthi tliti lan gumun, nanging amarga paningalé kabut déning setan, dhèwèké ora weruh kuwasa Kristus sing makarya, malah nganggep kabèh mau minangka sihir. Banjur, péngin ngolok-olok wong sing wungun saka pati mau, dhèwèké takon:

'Saka ngendi kowe bali?'

Nanging wong iku mangsuli kanthi rinci, kandha:

Aku digawa déning wong-wong Ethiopia sing awaké gedhé banget, sing durung tau tak kenal, medeni rupane lan nduwé mripat kaya geni, untu kaya singa lan kuku kaya elang, saka wong-wong mau, kayane, ora ana welas asih sing bisa diarep-arep. Kanthi kabungahan, padha narik aku menyang Neraka, nanging nalika aku tekan ing lawang paling cedhak jurang, wong-wong Ethiopia kuwi wiwit ng ngenteni panguburan awakku sing wis dijupuk saka bumi. Nanging dumadakan kabèh Neraka dadi bingung, lan ana swara krungu saka pangastané Gusti Allah:

'Kanggo katresnaning Julian ingkang tak tresnani, mugi nyawa punika wangsul malih dhateng badanipun!'

Lan langsung ana loro priya nganggo busana putih teka, njupuk aku saka tangan wong-wong najis, lan nggawa aku bali menyang donya iki, supaya lumantar Panjenengané sing wis nguripaké aku saka pati, aku bisa sawise mati mangertèni Gusti Allah sing sejati, sing wis tak sangkal nalika aku isih urip.

Krungu kuwi, gubernur dadi bingung lan ora ngerti apa sing kudu ditindakake; nanging amarga wedi ana rusuh ing antarane wong akeh, dhèwèké mrentahaké supaya wong sing wis tangi saka pati kuwi, bebarengan karo Santo Yulianus lan para wali liyané, digawa menyang penjara lan lawangé penjara disegel nganggo cincin tandha tangané. Ing kana, ing penjara, Santo Yulianus maringi pitutur marang presbiter sing pinaringan berkah, Antonius, supaya mbaptis wong sing wis tangi saka pati mau, lan ing baptisan suci mau wong iku diparingi jeneng Anastasius, sing yèn dialihbasakaké saka basa Yunani tegesé 'sing wis tangi'.

Esuké, gubernur Marcian mrentahaké supaya disiapaké telung puluh siji barel kang dilapisi aspal, cocog karo cacahing para martir suci, lan barel-barel mau diisi setengah nganggo aspal lan belerang, sarta nyiapaké kayu bakar lan ranting wit akèh kanggo ngobong para wali. Nalika kabèh wis siap, para martir Kristus sing diiket digawa metu saka penjara, karo Julian lan Celsus diiket bebarengan. Akeh wong ing kerumunan ora bisa nahan tangisé, padha nangis amarga para mudha sing isih enom lan ayu kuwi arep dipatèni, sanadyan padha ora nindakake kaluputan apa-apa. Nanging, Santo Julian kandha marang wong-wong mau:

'Aja ngalangi emas supaya bisa lumaku liwat geni, supaya dadi luwih murni!'

Gubernur ora kuwat ndeleng anaké kobong, amarga atiné remuk dening lara; mula, dhèwèké ninggalaké wakilé kanggo nglakokaké dhawuh raja, banjur mundur kanthi sedhih. Banjur saben wali diselehaké ing tong getah sing wis disiapaké kanggo dhèwèké, lan sawisé kuwi, sawise nglumpukaké kayu bakar, tai, lan ranting wit ing sakubengé kabèh tong, padha nyulut geni. Api saka tong-tong kuwi munggah nganti dhuwuré telung puluh hasta, nanging para wali tetep ngadeg ing tengah geni, padha nyanyi lan muji Gusti Allah. Nalika tong-tong lan sakabèhé tumpukan kayu kobong rampung, kabukten yèn para wali isih urip, utuh lan ora cilaka, lan pasuryané sumunar kabungahan. Kabèh wong, nalika ndeleng kuwi, padha gumun, lan nalika kabar kuwi diparingaké marang gubernur, dhèwèké buru-buru mriksa dhéwé lan sawisé kuwi dhèwèké bingung banget. Nanging, dhèwèké manèh mréntahaké supaya para wali dipenjara, ing kono bojone, ibuné Celsus, buru-buru menyang kono sawisé krungu yèn anaké isih urip lan ora cilaka. Sawisé ndeleng anaké, dhèwèké dadi pracaya marang Kristus lan

dibaptis ing penjara déning presbiter Anthony. Asmané Marionilla. Gubernur mau ora suwe banjur ngerti yen garwane wis dibaptis dadi wong Kristen, lan banjur ngurung garwane mau uga.

Banjur, nalika lungguh ing kursi pangadilan, dhèwèké mréntahaké supaya rong puluh prajurit suci lan pitu sedulur enom dipatèni nganggo pedhang; déné Julian lan Celsus, uga presbiter Anthony, Anastasius lan garwané Marionilla, dhèwèké mutusaké bakal ngadili manèh, mula ditinggal ing sangkèlan.

Nalika dina paukuman teka, para wali padha pura-pura manut kersané raja lan pitutur gubernur, lan kepéngin nyembah arca-arca. Amarga iku, wong-wong mau digawa kanthi kabungahan menyang candhi pagan; nanging nalika arak-arakan wis cedhak candhi, Santo Julian ndedonga marang Gusti Allah – banjur candhi mau langsung ambruk, ngremuk kabèh imam ing jeroné lan nganti sewu wong liya. Tanah panggonan candhi kuwi pecah, geni mili saka retakan lan nglumat wong-wong pagan sing nyedhak. Sawisé kuwi, para wali digawa bali menyang panjara, nalika padha ndedonga, muncul akèh para martir sing wis nandhang sangsara sadurungé, padha sumunar ing pepadhang; padha nganggo sandhangan putih lan nyanyi kidung swarga. Antarane ana rong puluh prajurit lan pitu sedulur lanang sing bubar dipateni nganggo pedhang. Santa Vasilissa uga muncul, digandheng karo kabèh dara suci, lan ngandhani Santa Julian yèn dhèwèké ora suwé manèh, bebarengan karo kanca-kancané, bakal nindakake tumindak gagah, ngakhiri uripé, lan mlebu ing panggenan swarga kanthi kamenangan.

'Karajaning Swarga,' pangandikane, 'kabuka kanggo kowe, lan Gusti kita Yesus Kristus bakal nampani kowe, bebarengan karo wong-wong sing ana karo kowe; pasukan para patriark, nabi, rasul, lan martir bakal metu nyambut kowe kanthi kamenangan, lan kowe bakal manggon bebarengan karo wong-wong mau salawas-lawase.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké dadi ora katon, lan kabèh wong suci sing wis rawuh padha lunga bareng dhèwèké, ninggalaké para tawanan ing kabungahan sing ora bisa diungkapaké lan kabungahan rohani.

Sawisé kuwi, sang penyiksa lungguh manèh ing kursi pangadilan lan sawisé ngetokaké para wali, nindakaké manéka siksaan marang wong-wong mau. Kaping pisan, dhèwèké mréntah supaya driji tangan lan driji sikilé diiket nganggo benang sing dicelup ing lenga, banjur benang kuwi dinyalakaké; nanging benang ing tangan lan sikil para wali kobong kabèh tanpa nyebabaké cilaka apa-apa marang wong-wong mau. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya kulit sirah Santo Julian lan Santo Celsus dikuliti , déné presbiter sing pinunjul, Anthony lan Anastasius, matané dicungkil. Nanging nalika padha nyoba nyiksa Santo Marionilla, tangan para algojo dadi kaku lan ora bisa nyentuh dhèwèké. Sawisé kuwi, para wali dibuwang marang kéwan galak, nanging padha kaslametaké malah saka kéwan-kéwan mau déning kuwasa Gusti Allah, sing nutup cangkemé kéwan-kéwan mau. Pungkasané, gubernur mréntahaké supaya kabèh narapidana sing dihukum pati diklumpukaké saka saben panjara, supaya para martir suci bisa dieksekusi bareng karo wong-wong mau. Lan nalika prentah iki wis dilakoni, dhèwèké mrentahaké supaya kabèh digawa menyang panggonan paukuman pati, kalebu para martir, ora ngapura anaké dhéwé utawa garwané. Mangkono para wali nemoni pati, dipenggal sirah nganggo pedhang bebarengan karo para penjahat[777] . Sawisé paukumané rampung, ana gempa bumi sing ngrusak sapertiga saka kabèh bangunan kutha; pancèn ora ana siji panggonan sing ana arca sing luput. Ing wektu sing padha, kilat sumunar, guntur nggelegar lan udan es tiba, akèh wong kafir sing mati ing badai. Gubernur Marcian ing wiwitan meh mati amarga wedi, banjur ora suwe lara lan pancen seda: dhèwèké dipangan ulat sing wis ngrembaka ing awaké.

Ing bengi sabanjure sawisé para wali dipatèni, para imam teka bareng karo wong-wong sing taqwa kanggo nglumpukaké awak para martir. Nanging amarga awak suci mau ana ing antarané akèh mayit, padha ora bisa ngenali, banjur padha sujud lan miwiti ndedonga. Lan banjur nyawa para wali katon marang wong-wong mau ing wujud para dara, saben nyawa ngadeg jejere awaké dhéwé. Sawisé mangkono padha ngenali awak suci para martir, wong-wong sing teka padha nglumpukaké lan ngubur ing gréja, ing sangisore mezbah. Gusti Allah, ingkang mulyaaké para wali, maringi dhawuh supados sumbur banyu gesang lan banyu marasaké ing panggonan persis ing ngendi badan para martir suci kasebut dikubur, lan sakabèhing peyakit waras lumantar banyu mau lan lumantar pandonga para wali, lumantar sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, ingkang pantes dipun mulyakaké salami-laminipun. Amin.

[777] Iki dumadi ing taun 313, nalika Mesir lan Afrika dipimpin déning Maximinus Daza (311–313), sing sadurungé dadi panguwasa bebarengan karo Maximian Galerius (wiwit taun 305). Ing kulon, Konstantinus Agung wis mrentah ing wektu kuwi

Peringatan Sang Gregorius Suci saka Gua

Dipepering ing tanggal 8 Januari

Kaya Neocaesarea bangga marang Santo Gregorius Panyipta Mucjizat, mangkono uga Lavra Agung Suci Gua bangga marang Sing Kinurmatan sing padha jeneng karo santo iki. Nalika Gusti Allah nampilake kamulyanipun lumantar para wali, Antonius lan Teodosius, sing misuwur amarga maneka mujijat, ing wektu sing padha Panjenenganipun milih Sang Gregorius sing kinurmatan kanggo pakaryan mujijat, ngundang dhèwèké menyang Lavra Suci. Mangkono, nalika Sang Awang-awang Gregorius nglakoni urip piyambakan ing guwa, priya pinituah iki rawuh marang Sang Awang-awang Teodosius, ingkang mimpin biara; lan, sawisé nampa busana biara saking piyambakipun, piyambakipun mantep ing sipat tanpa kagungan, suci, andhap asor, patuh, lan kabecikan liya, samentawis utamané nyawisake dhiri kanggé pandonga. Sawise nindakake akèh kaelokan ing wektu sing cendhak, dhèwèké diparingi karunia nindakake kaelokan lan, luwih saka kabèh, nampa saka Gusti kuwasa ngusir setan, sing nalika ndeleng sang wali saka adoh padha njerit:

'Wah, Gregorius! Kowe bakal ngusir kita nganggo pandongamu.'

Gregorius pancen biasane maca pandonga pangusiran setan sawisé saben ibadah. Mungsuh sing wis kalah, sawise diusir saka saben penjuru, tetep wae wiwit ngrancang ala marang sang wali, kepengin ngalangi pakaryan kabecikane. Amarga ora duwe daya kanggo nindakake kuwi dhewe, dheweke ngidini wong-wong jahat nyolong sang wali, sing sakjane ora duwe apa-apa kejaba buku-buku sing isine doa lan kidung. Mula, sawijining wengi, para maling teka ing selé Grigory lan sawise ndhelik, padha ngenteni wektu nalika sang tuwa arep lunga menyang Matins ing gréja, supaya bisa njupuk kabèh bandha-bandhane. Nanging, wong sing pinaringan berkah kuwi ngerti rawuhe wong-wong mau, amarga dhèwèké wis nglampahi sakwengi ora turu, ndedonga marang Gusti ana ing tengah selé. Dhèwèké banjur miwiti ndedonga uga kanggo wong-wong mau, kandha:

'Ya Gusti! Paringna turu marang para abdi Panjenengan, sing wis kesel tanpa guna, ngawula marang mungsuh.'

Gusti krungu pandonga sang tuwa, lan para maling padha turu limang dina limang bengi, nganti sang suci, ing ngarsané akèh sedulur, mbangunaké wong-wong mau, lan ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Sak suwéné pira kowe padha jaga tanpa guna, nyoba nyolong aku? Bali menyang omahmu saiki uga!'

Nanging nalika padha tangi, padha ora bisa obah saka panggonane, amarga wis kehabisan kabeh kekuwatan sawise suwe ora mangan apa-apa. Banjur wong sing pinaringan berkah iku maringi panganan marang wong-wong mau, lan sawise padha mangan, banjur ngetokake. Nalika sang gubernur krungu bab iki, dhèwèké mènèhi prentah supaya para wong mau dihukum, nanging Gregorius, sedhih amarga wong-wong mau nandhang sangsara merga dhèwèké, banjur menyang marang gubernur, nyerahaké sawetara buku kagungané, lan mbebasaké para maling mau. Bab buku-buku sing isih ana, dhèwèké adol lan nyaluraké dhuwité marang wong mlarat, kandha:

'Supaya ora ana wong liya sing kecemplung ing kasangsaran amarga godaan kepengin nyolong marang aku!' Mangkono, mugi kersaning Gusti kasembadan, ingkang sampun ngandika: *'Adolna bandhamu lan paringna sedekah. Gawéna kanggo awakmu kantong sing ora rusak, bandha ing swarga sing ora ana enteke, ing ngendi ora ana maling sing nyedhaki lan ora ana ngengat sing ngrusak'* (Lukas 12:33).

Bab para maling, amarga mujijat sing kelakon marang dheweke, padha bali menyang kabiasaan lawas, nanging padha tobat lan sawise teka ing Biara Pechersk sing padha, wiwit makarya kanggo komunitas biara. Nanging mungsuh ora ninggalake niat jahaté. Amarga Sang Mulya Gregorius nduwé kebon cilik dhéwé, ing ngendi dhèwèké nanem sayuran lan wit woh-wohan, mungsuh tau nyurung maling liyané kanggo mbobol kebon mau lan ngisi karungé karo sayuran. Nanging nalika padha ngangkat karung mau ing punggungé lan nyoba lunga, padha ora bisa obah; rong dina rong bengi padha mandheg ing panggonan siji, amarga aboté karung mau. Banjur padha miwiti njerit:

'Bapak Suci Gregory! Monggo kula pamit; kula badhe tobat saking dosa kula lan boten badhe nindakake punika malih.'

Krungu tangise, para biksu teka lan nyekel wong-wong mau, nanging ora bisa mindhah saka panggonan kuwi. Banjur padha takon marang para maling:

'Sampeyan teka kapan ing kene?'

Para maling mangsuli:

'Kita wis ngadeg ing kene suwéné rong dina rong bengi.'

Para biksu kandha marang wong-wong mau:

'Nanging kita wis pirang-pirang kaping liwat kéné, nanging ora weruh kowe.'

Maling-maling mau mangsuli:

Lan yen kita wis weruh kowe liwat, mesthi kita bakal nyuwun marang kowe kanthi luh ing mripat supaya kowe nyuwun marang sesepuh; nanging mung nalika kita wis kesel banget kita wiwit njerit. Nyuwun marang pangripta mujijat suci atas jeneng kita, supaya dheweke bisa mbebasake kita.

Gregorius teka ing wektu kuwi lan kandha marang wong-wong mau:

'Amarga kowe wis nglampahi uripmu kabeh ing kemalasan, nyolong kagungané wong liya, lan ora gelem makarya dhéwé, wiwit saiki kowe kudu ngadeg ing panggonan iki nganti pungkasaning uripmu.'

Nanging padha nangis lan nyuwun marang sesepuh supaya ngeculake, janji ora bakal nyolong maneh.

Sing tuwa iku welas asih marang wong-wong mau lan kandha:

Aku bakal ngeculake kowe yen kowe janji arep kerja lan maringi mangan wong liya nganggo gawean tanganmu dhéwé.'

Nalika para maling padha sumpah manawa ora bakal mbangkang dhèwèké, Gregorius kandha marang wong-wong mau:

'Mugi Gusti Allah maringi berkah, sing nyukupi kabutuhanmu! Wiwit saiki, kowe kudu makarya kanggo persaudaraan suci lan, lumantar gaweyanmu, nyukupi kabutuhané.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké banjur mbebasaké wong-wong mau. Para maling mau, kanggo mbales dosa ala sing wis ditindakake ing kebon cilik kuwi, banjur miwiti makarya kanthi tekun ing kebon sayur Biara Pechersk lan nglampahi sisa uripé ing pakaryan kuwi.

Nanging, panggodha sing licik nyoba kaping telu nglarani sang wali nganggo tipuan sing licik kaya ngono. Ing sawijining dina, ana telung wong sing nyuwun rawuh ing ngarepé Gregorius, pura-pura butuh pitulungan, arep nguji bapa sing kinurmatan. Loro saka wong-wong mau, karo nunjuk wong katelu, ngomong goroh kaya ngene:

'Romo! Kanca kita iki wis dijatuhi paukuman pati. Kita nyuwun marang panjenengan supaya paringi dhèwèké dhuwit supaya bisa mbayar tebusan lan uwal saka pati.'

Nanging, wong sing pinaringan berkah iku, nalika nyadari yèn karangan iku bakal kabuktèkaké bener, nangis kèlu lan kandha:

'Celaka wong iki, awit dina karusakané wis teka!'

Padha mangsuli:

'Yen Panjenengan, Bapa, maringi apa-apa marang dheweke, dheweke ora bakal mati.'

Padha kandha kuwi kanthi pangarep-arep bisa njaluk soko saka dheweke lan padha mbagi-mbagi ing antarané. Nanging wong mujijat kuwi, amarga wicaksana, kandha:

Sanajan tak wenehi, dheweke bakal mati wae! Nanging kandhaa marang aku: dheweke kudune mati kepiye?

– Dheweke bakal digantung ing wit, – wangsul para penipu.

"Kowe ngomong sing sejati," ujare sang peramal, "lan iki sing bakal kelakon sesuk."

Kanthi tembung kuwi, dhèwèké mudhun menyang guwa ing ngendi biyasané dhèwèké ndhelik saka pandelengan sing ngintip lan saka rame-rame donya, lan ing ngendi biyasané dhèwèké ndedonga. Sawisé njupuk buku-buku sing wis ditinggalaké ing kana, dhèwèké maringi marang wong-wong sing teka lan kandha:

'Jupuk iki, lan yen kowe ora butuh, balekna maneh marang aku.'

Wong-wong mau sawisé njupuk buku-buku kuwi banjur lunga lan padha ngguyu, kandha:

'Kita bakal adol iki lan mbagi asilé.'

Ndelok wit woh-wohané wali, padha kandha:

'Bengi iki kita bakal bali mrana lan ngpetik woh iki.'

Nalika bengi teka, telung maling mau padha bali; wektu kuwi, Gregorius lagi ndedonga ing guwané, lan padha ngalangi lawang guwa saka njaba, ing ngendi sang tuwa lagi ndedonga. Salah sijiné, wong sing wis dijatuhi hukuman gantung, munggah wit lan miwiti nyopot apel. Ing wektu kuwi, cabang sing dicekelé pecah, lan dhèwèké

tiba, déné loro maling liyané sing jaga padha mlayu ketakutan. Nanging wong sing tiba kuwi malah kagantung ing cabang liyané, lan amarga ora ana sing mbebasaké, dhèwèké ora suwé banjur kesedak lan mati.

Gregorius, amarga dikurung, ora bisa mèlu sedulur ing gréja kanggo Matins; mula, sawisé metu saka gréja, para sedulur padha lunga ndelok kenapa sang wali, bertentangan karo kabiasaané, ora teka ing Matins. Ing kana padha weruh wong mati sing ngglantung ing wit lan padha kaget banget. Sakwise kuwi padha nemokake Grigory sing dikurung ing guwa; nalika metu saka guwa, dhèwèké mréntahaké supaya mayit mau diturunaké. Banjur, nalika ndeleng kanca-kancané sing teka bareng wong liya lan padha ndelok mayit mau, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Delengen, gorohmu sing keji wis dadi kasunyatan, amarga *"Gusti Allah ora bisa diguyoni"* (Gal. 6:7). Yen kowe ora ngunceni aku, mesthine aku wis teka lan mbantu dheweke; nanging amarga mungsuh wis mulang kowe supaya nyimpen *"sing sia-sia lan sing palsu"*, mulane kowe wis *"ninggalake Sing Maha Asih"*.'[778]

Para wong sing ngina lan angkuh, nalika weruh yèn pangandikane wong sing pinaringan berkah kuwi wis kelakon, padha ambruk ing sikilé, nyuwun pangapura. Gregorius ngukum wong-wong mau supaya kerja ing Biara Pechersk, supaya wiwit wektu kuwi padha bisa ngupadi roti uripé kanthi kringeté dhéwé lan bisa nyukupi kabutuhané dhéwé lan wong liya liwat gaweané tangané dhéwé. Mula saka iku, padha ngakhiri uripé kanthi makarya bareng anak-anaké ing Biara Pechersk minangka abdi Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci lan murid para bapa kita ingkang kinurmatan, Anthony lan Theodosius.

Nanging saiki wayahe nyritakaké babagan pangorbanan sang kinurmatan.

Ing sawijining dina, kéwan najis tiba ing wadhah biara, lan Sang Bapa sing Mulya, kanggo ngresiki saka rereged, mudhun menyang Kali Dnieper kanggo njupuk banyu. Ing wektu kuwi, Pangeran Rostislav Vsevolodovich[779] teka ing kana kanggo ndedonga ing biara lan njaluk berkah kanggo perang nglawan wong Polovtsian[780] , kang bakal ditindakake bebarengan karo adhine Vladimir Monomakh[781] . Para abdi Rostislav, sing digerakake dening mungsuh kuna, wiwit ngolok-olok sang tuwa lan ngganggu dheweke nganggo tembung-tembung ora pantes. Nanging sang tuwa, kanthi roh ramalané wis weruh yèn pati ngancam wong-wong mau, kandha:

"Hei anak-anak! Kowe kuduné njaluk marang saben uwong supaya padha ndedonga kanggo kowe kanthi andhap asor ing atimu, nanging kowe malah nindakake ala sing nggegirisi marang Gusti. Mula tangisna nasibmu lan tobatna dosamu, supaya kowe bisa nemu panglipur ing dina nggegirisi Pengadilan Pungkasan. Amarga wis ditemtokake ing paugeran Gusti yèn kowe bakal klelep bebarengan karo pangeranmu."

Nanging Pangeran Rostislav, nalika krungu tembung-tembung sang resi, ora pracaya lan nganggep yèn dhèwèké mung ngancem tinimbang mènèhi ramalan, banjur kandha kanthi nesu:

'Apa kowe ngandhani yèn aku bakal mati amarga banyu, padahal aku mahir renang? Ora—kowe dhéwé sing bakal mati kaya ngono!'

Lan langsung, amarga lali marang ajiné Gusti Allah, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya tangan lan sikil sang tuwa diiket, watu dipasang ing gulu, lan dhèwèké dibuwang menyang banyu.

Mangkono sang resi suci iku tenggelam!

Para sedulur padha nggoleki dheweke rong dina, nanging ora ketemu. Banjur, ing dina katelu, nalika padha teka ing selé, kepéngin njupuk sawatara barang sing isih ana saka sang suci, padha kaget nemokake dheweke wis

---

[778] Kidungan kanggo Setu Agung, Ode 6, cf. (Yunus 2:9).

[779] Rostislav Vsevolodovich, putrané Vsevolod Yaroslavich lan putuné Yaroslav sing Wicaksana, mrentah ing Pereyaslav – sawijining kutha ing kidul Kyiv, ing kali Alte lan Trubezh. Saiki, Pereyaslav iku kutha kecamatan ing Provinsi Poltava.

[780] Polovtsia iku wong nomadik asalé saka Turki sing wiwit separo kapindho abad kaping 9 manggon ing padang rumput kidul Rusia lan nganti invasi Tatari nindakake serangan terus-terusan lan ngrusak ing Rus'. Serangané cepet lan dadakan. Kanggo nglawan wong Polovtsian, para pangeran Rus' ngedegake benteng tapel wates lan nindakake kampanye jero menyang wilayah Polovtsian. Salah siji kampanye kaya ngono, sing kasebut ing kene, ditindakake dening Pangeran Agung Kyiv, Sviatopolk Izyaslavich (mréntah taun 1093–1113), ing taun kapisan pamaréntahané.

[781] Vladimir Monomakh iku salah siji pangeran Rusia sing paling pinunjul ing jaman sadurunge Mongol. Nalika bapakne, Vsevolod, seda, dhèwèké—sanadyan dipuntresnani déning warga Kyiv—ora munggah ing tahta Pangeran Agung ing Kyiv, nanging malah ngajak sepupuné, Svyatopolk Izyaslavich, marang pangeran agung mau, maringi pangeran agung mau minangka sing paling tuwa ing garis keturunan. Ing wektu kuwi, dhèwèké mrentah ing Chernihiv lan saliyané iku uga nguwasani kadipaten Smolensk. Sawisé Svyatopolk seda, dhèwèké munggah ing tahta Pangeran Agung ing Kyiv, ing ngendi dhèwèké mrentah nganti seda (1113–1125).

mati ana ing sel, karo tangan lan sikilé diiket lan ana watu ing gulu. Sandhangané isih teles, pasuryané sumunar, lan kabèh awaké katon meh urip. Para sedulur padha gumun sapa lan piye bisa nggawa sang tuwa mau menyang kene, awit selé dikunci; nanging sawisé padha muji Gusti, padha ngusung relik mujijat sang wali kanthi pakurmatan lan nyimpen ing guwa, ing ngendi isih ora bosok nganti saiki.

Bab Rostislav, amarga nglirwakake dosa sing wis ditindakake lan kebak nesu, dheweke malah ora gelem mlebu biara, bertentangan karo janjine kanggo nampa berkah – lan berkahing Gusti Allah ilang saka dheweke. Mung Vladimir Monomakh sing sowan menyang biara kanggo nyuwun pandonga lan berkah. Nalika para pangeran Rus' ana ing Tripol[782] lan wis nyebrang Kali Stugna[783] , padha ngarahake pasukane marang wong Polovtsian. Pasukane ora bisa nahan panggonané lan padha mlayu; Pangeran Vladimir uga mlayu lan nyebrang Kali Stugna kanthi aman maneh, lumantar pandonga lan berkahé Para Wali ing Gua, déné Rostislav, karo kabèh baliné, klelep ing kali, lan mangkono ramalané wali iku kawujud: 'Kanthi ukuran sing digunakaké pembunuh jahat mau, mangkono uga bakal diukuraké marang dhèwèké'[784] . Ananging Gregorius sing alus, Pangripta Mucjizat, nemokake mata air urip lan, sawise ngrasakake aliran manisé langgeng ing banyu *'sing luwih dhuwur tinimbang langit'* (Mazmur 148:4), muji asmané Gusti, kang pantes pinaring kamulyan lan pakurmatan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Domnika sing Mulya

Dirilis ing tanggal 8 Januari

Santa Domnika, bebarengan karo papat dara liyane, teka ing Konstantinopel saka Kartago nalika pamaréntahan Kaisar Teodosius Agung, nalika dhèwèké isih dadi panyembah berhala[785] . Dhèwèké kebak kepinginan sing kobong kanggo nampa agama Kristen lan urip manut paugeran iman langit sing suci. Santa Nektarius, Uskup Agung Konstantinopel[786] , nampa wahyu khusus babagan dhèwèké. Mula, nalika nampa dhèwèké, dhèwèké ora mung maringi baptisan suci nanging uga ngangkat dhèwèké dadi diakonès[787] . Kaisar Leo maringi dhèwèké sawijining petak tanah ing njaba tembok kutha. Ing tanah iki, Santa Domnika ngedegake biara kanggo ngajeni Santa Zakaria, nglumpukake para dara suci sakupenge, lan miwiti manggon bareng karo wong-wong mau, nyawisake awake dhewe kanggo nglakoni puasa. Dheweke nindakake akèh mujijat: contone, dheweke nylametake para pelaut sing meh mati ing badai ing segara kanthi ngucurake lenga menyang segara kanthi berkahé, banjur ombaké surut. Dheweke uga duwé karunia ramalan, amarga wis ndeleng lan ngandhani dhisik babagan seda raja. Ing sawijining wektu, dhèwèké ndeleng malaikat mudhun saka swarga lan ngudharake banyu; dhèwèké uga nampa wahyu liya babagan misteri ilahi. Sang wali seda kanthi tentrem ing yuswa tuwa banget, sawisé ngalami jaman pamrentahan Leo lan Zeno[788] , lan wis maringi pratandha wektu seda dhèwèké marang Gusti.

---

[782] Saiki sawijining kutha ing Kyiv Governorate.

[783] Stugna iku anak kali ing sisih tengen Dnieper, mili liwat Uyezd Vasylkivsky ing Governat Kyiv. Ing jaman biyen, anak kali iki lumayan gedhé.

[784] (Matius 7:2) – ing kono, ayat iki muni kaya ngene: *'Amarga kanthi paugeran kang kowe gunakake, kowe bakal dipaugerani; lan kanthi ukuran kang kowe gunakake, bakal diukuraké marang kowe*'.

[785] Teodosius Agung – Kaisar Romawi saka taun 379 nganti 395. Sajrone pamaréntahané, iman Kristen kanthi pasti diadegaké ing Kakaisaran Romawi.

[786] St Nectarius, Patriark, mimpin Gréja Konstantinopel saka taun 381 nganti 397. Dina perayaane dirayakake ing Setu Keju.

[787] Diakones – saka basa Yunani: 'pelayan wanita'. Iki jeneng sing diwènèhaké marang golongan wong tartamtu ing Gréja, sing institusiné wis ana wiwit jaman para rasul (Rom. 16:1; cf. 1 Tim. 5:3–10). Kanggo jabatan diakonis, biasane dipilih perawan utawa janda sing wis tuwa (ora kurang saka umur 40 taun). Tugas-tugasé yaiku mulang para wanita lan para dara sing wis mlebu agama babagan kepiye kudu tumindak nalika baptisan, mbantu uskup nalika baptisané, lan minangka wakilé, ngurapi bagéan awak liyane kajaba bathuk, kanggo njaga tertib lan tata krama ing antarané para wanita nalika ibadah, kanggo ngunjungi wong lara lan sing dipenjara ing sel, kanggo nglayani para pengakuan iman lan martir sing ditahan, kanggo mbantu wong mlarat, lan sapituruté. Bab para diakonis, ana sawetara aturan kanonik, yaiku: Aturan 15 saka Konsili Ekumenis Kaping Papat, Aturan 14 saka Konsili Ekumenis Kaping Papat, lan Aturan 44 saka St. Basil Agung.

[788] Iki mesthi nyebutake Kaisar Leo II, sing mrentah kurang saka setaun (ing taun 474); Kaisar Zeno mrentah saka taun 474 nganti 491. St Domnica seda ing taun-taun awal pamaréntahan Zeno, watara taun 474. Amarga dhèwèké teka ing Konstantinopel sadurungé taun 385,

Perayaan Pangeling-eling Kangjeng George Hozevit

Dirilisake ing tanggal 8 Januari

Sing Mulya George Hozevit[789] lair ing pulo Siprus[790] ing kulawarga sing misuwur amarga kesalehané. Seduluré sing luwih tuwa, Heraclides, lunga menyang Kutha Suci Yerusalem nalika wong tuwané isih urip. Sawisé ngurmati panggonan-panggonan ing kana sing disucèkaké déning tapak lan getihé Gusti Yesus, dhèwèké banjur mundur menyang Lembah Yordania[791] lan manggon ing Lavra sing dikenal minangka Kolomana[792] , njupuk sumpah monastik. Nanging Santo Yohanes tetep karo wong tuwané, dibesarké ing kesalehan lan ajrih marang Gusti Allah.

Nalika wong tuwané George seda, bocah yatim iku, bebarengan karo kabèh harta warisan sing ditinggalaké wong tuwané, dijaga déning seduluré. Sing pungkasan kuwi dadi banget tresna marang George nganti kepengin ngawinake putri siji-sijine marang dheweke. Nanging sang wali, kesel amarga kesombongan donya lan ora kepengin urip karo garwa, mlayu ndhelik karo sedulur liyane sing dadi abbot ing sawijining biara. Panggonané George dadi kabar marang seduluré sing ditinggal, sing kepéngin nduwéni pemuda alus iku dadi anak rohani; dhèwèké menyang marang abbot sing nyumputaké George lan nuntut supaya George dibalèkaké marang dhèwèké. Nalika krungu bab iki, George kanthi rahasia ninggalake biara kuwi lan numpak kapal sing arep mangkat saka Siprus menyang Kutha Suci Yerusalem. Sawise ngurmati panggonan-panggonan suci, dhèwèké mudhun menyang Lembah Yordan lan menyang adhine ing Lavra Koloman. Sing pungkasan, amarga weruh yèn dhèwèké isih enom lan durung nduwèni janggut, manut paugeran para bapa suci, ora kersa nahan dhèwèké ing Lavra nganti nduwèni janggut, nanging nggawa dhèwèké menyang biara Sang Putri Maria Suci, sing dikenal minangka Khuziva[793] , lan nyerahaké dhèwèké marang abbot ing kana. Ing kéné, Santo Yurji diparingi busana biara lan miwiti lumaku ing dalan asketisisme. Kanthi nyambut gawe kanggo kamulyaning Gusti lan kaslametan nyawane, dhèwèké khusus nyawiji ing latihan andhap asor lan patuh. Gusti ngluhuraké abdi-Nya lan maringi dhèwèké karunia mujijat. Lan kabèh bruder padha gumun banget, ndeleng kasampurnan lan kawani kaya ngono ing ngarsané Gusti saka bocah enom sing isih anyar iku. Nanging sang wali, amarga wedi karo godha kamulyan donya sing kosong, kanthi rahasia ninggalake biara lan bali marang seduluré ing Lavra.

Sawisé manggon ing kana, dhèwèké karo adhine manggon ing panggonan sing dikenal minangka Gréja Lawas, lan ing kono padha nyawisaké dhiri kanggo pandonga, renungan marang Gusti, lan pakaryan ing ara-ara gersang. Para sedulur iku ora masak panganan panas kanggo dhèwèké dhéwé, kajaba nalika ana wong sing teka sowan.

Sawijining dina, Abba Heraclides kandha marang seduluré:

'Jupuk kapak iki, ayo padha menyang njaba kanggo motong kayu!'

Lan nalika dhèwèké nyekel kapak, kakangé mréntahaké dhèwèké supaya motong wit kurma kang ora berbuah sing tuwuh cedhak selé. Kanthi tundhuk marang kakangé, George wiwit nyuwun:

---

lan mesthi wis yuswa paling ora 20 taun wektu kuwi (amarga Patriark Nektarius nganggep bisa ngangkat dhèwèké dadi diakonès ora suwe sawisé), Santa Domnika séda nalika yuswa luwih saka 100 taun.

[789] Istilah 'Hozevites' nuduhaké para biksu saka Biara Hozevit utawa Khuziv.

[790] Pulo Siprus dumunung ing pojok lor-wétan Segara Tengah, ora adoh saka pesisir Siria.

[791] Lembah Yordan dumunung ing sacedhake Kali Yordan; amarga wilayah iki jarang padhet, wis dadi panggonan pangungsen favorit para pertapa wiwit jaman biyen. Mula, Santo Yohanes Pembaptis mundur menyang kene lan nginjilake pesen tobat. Ing jaman Kristen, ana pirang-pirang biara saka macem-macem jinis ing lembah iki.

[792] Lavra Kolomanov dumunung cedhak Segara Mati lan Kali Yordan.

[793] Biara Khuziv dumunung ing Gurun Khuziv utawa Hozeva, ing antarané Yerusalem lan Yeriho, ing sisih tengen dalan utama sing biasané dilakoni para peziarah saka Kutha Suci menyang Yordania, lan ora adoh saka turunan menyang Lembah Yordania sing endhek. Biara iki dumunung ing wewengkon sing alas lan kasar. Gereja-gereja lan sel-sel para biksu, sing ngantung ing jurang kanthi dhuwur 50 sazhen, katon kaya nempel ing tebing watu. Biara Khuziv diadegaké ing abad kaping 5. Asma pangadeg pisanané ora dingertèni. Sabanjure, biara iki dikenal minangka Lavra lan, ing abad kaping 6, 7, lan 8—nalika misuwur banget amarga gaya urip prasaja para asketis—mencapai puncak kamakmuran. Ing abad kaping 12, biara iki isih ana, nanging ora ana sing ngerti apa sing kelakon sabanjure. Anyar-anyar iki, biara iki wis diadegake maneh.

'Ora, Bapa, aja padha motong wit kuwi; mbok menawa bakal ngetokake kurma kanggo kita.'

Nanging adhine sing luwih tuwa kandha kanthi ancaman:

'Potong wae; wis pirang-pirang taun ora ngasilaké woh – ngapa isih njupuk papan?'

Banjur George, kanthi andhap asor maneh, kandha:

'Aku njamin menawa wit iki bakal enggal ngasilaké woh.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Heraklides manut, lan wiwit wektu kuwi wit kurma mau wiwit ngasilaké woh sing akèh lan éndah.

Ing wektu kuwi ana ing Yerikho sawijining juragan tanah sing ditresnani banget déning para sedulur asetik suci. Anak tunggalé, sing isih cilik, wis seda. Kanthi nyelehaké bocah lanang sing wis seda ing keranjang lan nutupi awaké nganggo woh-wohan pisanan panènané, bapaké buru-buru nggawa dhèwèké menyang biara. Mlebu ing sela Heraclides lan George, dhèwèké nyelehaké keranjang mau ing ngarepé sedulur tuwa, nyuwun supaya mberkahi woh-wohan saka pakaryané, banjur langsung lunga. Nalika njupuk woh saka keranjang lan nemokaké bayi sing wis mati ing njero, Heraclides kandha marang seduluré sing nomer loro:

'Panggil wong kuwi, amarga dhèwèké kepéngin nggodha kita wong dosa.'

Nanging George mangsuli:

'Aja sedhih utawa nesu, Bapa, nanging ayo padha nyuwun marang Gusti Allah sing welas asih kanthi iman; lan yen Panjenengané krungu kita wong dosa lan nguripaké bayi mau saka pati, mula Bapa bakal njupuk bayi mau saka kita kanthi urip minangka ganjaran kanggo imané; lan yen Gusti ora kersa, mula kita bakal kandha marang bapaké yèn kita, minangka wong dosa, ora nduwé kawani nganti bisa mbantu dhèwèké ing kasangsarané.

Sing tuwa manut pitutur adhine, lan loro-lorone padha ndedonga karo luh lan atiné kang nyesel. Lan Gusti Allah kang Maha Asih, kang ngabulake kersaning wong-wong kang wedi marang Panjenengané, mirengké panyuwunan mau lan nguripake manèh bayi iku saka pati. Banjur, sawisé ngundang bapaké bocah mau, loro sedulur iku nyerahake bayi mau marang bapaké kanthi isih urip, kanthi pituduh supaya ora ngandhani sapa-sapa bab mujijat iki.

Mangkono, Para Wali Heraklides lan George urip bebarengan kanthi tentrem lan cara sing nyenengake Gusti, kanthi andhap asor lan prasaja, lan ora ana siji wae sing tau krungu perselisihan utawa ora sarujuk antarane wong loro mau, uga ora weruh sanadyan bayangan rasa ngremehake saka salah sijine marang sijine utawa marang wong liya.

Sawisé sawatara wektu, Heraklides séda sawisé umuré pitung puluh taun. Abba George, sing ditinggal piyambakan ing selé, nangis lan sedhih amarga sedhéné saduluré, nalika bebarengan kanthi gagah ngetutaké urip lan pakaryané. Lan sapa sing bisa nyritakake kasampurnan aseté, pandonga tanpa kendhat lan renungané marang Gusti? Sapa sing bisa nyritakake bab pangendalian dhiri lan puasane? Amarga urip aseté kuwi, sang tuwa diangkat dadi diakon, lan ing kalungguhan iki dhèwèké asring mbantu para bapa suci nalika Liturgi Ilahi. Ing wektu sing padha, sang abbot Lavra séda, lan muncul prahara gedhé lan perselisihan babagan pamilihan abbot anyar. Banjur Santo Yohanes, ora kuwat nahan kahanan kuwi, mundur kanthi sedhih saka Koloman lan manggon manèh ing Biara Khuzevit, ing sawijining sel pisah sing diparingaké déning sang abbot biara.

Urip minangka pertapa ing panggonan sing padha kaya sadurunge, Sang Mulya Yohanes ora nduwé anggur, lenga, roti, utawa sandhangan; nanging dhèwèké mlaku-mlaku ing tumpukan sampah, nglumpukaké kain lapuk, lan kanthi nyulam kain-kain mau dhèwèké nggawe sandhangan kanggo dhèwèké dhéwé; ambené uga digawe saka kain lapuk sing padha. Dheweke nyuwun marang para biksu ing biara supaya sajrone seminggu nyimpen sisa-sisa saka meja para bapak lan pengunjung, apa wae sayuran, woh-wohan, utawa malah balung. Banjur dheweke nggebuk kabeh mau ing lumpang watu, dibentuk dadi bunder-bunder lan dikeringake ing srengenge; dheweke mangan bunder-bunder mau karo banyu sawise rong utawa telung dina. Saliyane, sang tuwa nyuwun supaya para sedulur ora manggang roti tanpa dhèwèké, amarga dhèwèké pracaya yèn wong sing nindakake pakaryan iki ing panggonan suci kuwi bakal nampa ganjaran ageng ing swarga, awit ing Palestina lumrahé maringi roti sisa marang para lelungan sing teka ibadah ing panggonan suci gedhé ing kana. Ing pawon roti, kanthi ngutamakake tinimbang pakaryan liya, , Sang Mulya George nyumet pawon. Pakaryan iki pancen abot banget ing panggonan kuwi nalika mangsa panas, nalika malah lilin ing kandel gereja lumer amarga panas sing nyengat. Nanging, Romo George sing kinurmatan, tanpa nggatekake panas, makarya tanpa kendhat ing panggonan roti kaping pindho utawa kaping telu saben dina, nyalakake pawon lan ngethok roti. Para sedulur

liyane ora kuwat nindakake pagaweyan kaya ngono lan padha gantian terus-terusan. Mula saka iku, kabeh wong gumun marang upaya tanpa kendhaté George lan padha nyebut dhèwèké 'karep wesi'.

Mangkono malaikat donya lan manungsa swarga iki makarya, mbangun wong liya lumantar pakaryané.

Nalika wong Persia nyerang Tanah Suci[794] , piyambakipun samentara ninggalaké Lavra Khuzivite lan nyuwun pangayoman ing Koloman; sawisé bebaya kliwat, sang tuwa wangsul menyang Khuziva. Ing kono piyambakipun malih nyawisaké dhiri tumrap pakaryan tapa brata, samentara ing wektu sing padha mulang kabéh sing teka ngrungokaké tembung-tembungé sing kaparingi wahyu déning Gusti. Dheweke ora ninggalake sapa wae tanpa pacelathon sing maringi piwulang, nanging mulang saben wong bab Sabda Gusti lan kasucian.

Sawise nglakoni urip sing takwa lan nyenengake Gusti, Sang Mulya George dipanggil bali menyang pangayomaning swarga sawise ngancik yuswa tuwa. Muride, Sang Mulya Anthony, nyritakake ing ngisor iki babagan seda sing berkah saka sang sepuh.

'Sawisé akèh pakaryan, bapak kita sing suci, George, nandhang lara sing pungkasane nyebabaké panjenengané séda. Ing sonten nalika panjenengané séda, kanthi pangayomaning Gusti, akèh tamu padha rawuh, lan aku sibuk banget nglayani wong-wong mau. Lan sawatara sedulur sing lungguh karo sang sepuh kerep teka marang aku, kandha:

'Sang sepuh nyuwun panjenengan, ngendika: "Ing endi Anthony? Timbali dhèwèké, awit aku wis arep seda."'

Aku wis bingung antarané kepéngin nepaki tugasku lan kepéngin menyang marang sesepuh. Lan sesepuh, nalika ngrasa iki ing atiné, ngutus kabar marang aku liwat para utusan:

'Aja sedhih utawa keganggu, anakku, nanging lakonana tugastamu, lan aku bakal ngenteni nganti kowe teka.'

Lan nalika para tamu padha tangi saka nedha lan liyane teka, wektu saya suwe meh tekan tengah wengi, lan sesepuh isih urip. Sawise aku ngrampungake tugasku lan ngancani para tamu lunga, aku banjur menyang panggonane. Nalika dheweke weruh aku, dheweke nyekel aku lan nyium aku; lan sawise mberkahi aku, dheweke ngadhep wetan lan kandha:

'Mangkat, nyawaku, saiki menyang Gusti; mangkat.'

Lan sawisé ngendika mangkono kaping telu, piyambakipun nyerahaké nyawané marang Gusti; makaten piyambakipun séda kanthi tentrem lan tentrem, cetha nyerahaké nyawané ing tanganing Gusti, kados kang kacathet: *'Nyawané wong-wong sing bener ana ing tangané Gusti, lan ora ana sangsara sing bakal nyentuh wong-wong mau'* (Wisdom 3:1), lan malih: *'Matié para wong suci iku larang ing paningalé Gusti*.'[795] Kanggo aku, nalika mangertèni yèn dhèwèké wis nyerahaké roh marang Gusti, aku nyandhak dhadhane lan nangis lan meratapi kelangan bapak sing kinurmatan. Lan sawisé nyiapaké awaké karo mazmur, kidungan lan lagu rohani, kita ngubur dhèwèké ing makam para bapa sing kinurmatan; lan saiki dhèwèké ana ing pasukan para wali, ndedonga kanggo kita lan kanggo sak donya.' Amin.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan sampun rawuh, wah padhanging paling sumunar, George, nyinari sinar ilahi marang sapa waé sing setya nyuwun pitulungan dhumateng Panjenengan: mugi Panjenengan ndedonga kanggo kita dhumateng Kristus Gusti, ingkang rawuh ing toya lan maringi padhang marang manungsa ingkang lair saking bumi.

Peringatan Santo Carterius, Martir Suci

Dipepering ing tanggal 8 Januari

[794] Invasi Persia kelakon ing taun 614, dipimpin déning Khosrow, Raja Persia (sing mrentah saka taun 580 nganti 628).
[795] Mazmur 115:6.

[796]Santa Kartarius urip nalika pamaréntahan Kaisar Diokletianus ([797]) lan dadi imam lan guru iman Kristen ing Kaisarea Kapadokia, ing sangisoré panguwasa Urvan. Dhèwèké mbangun gréja Gusti Allah lan nglumpukaké , kawanan ageng ing sacedhaké, sing diwulangaké supaya nyembah Kristus bebarengan karo Rama lan Roh Suci minangka Allah Sing Siji lan Sajati. Tuduhan palsu diajukake marang abdi Kristus sing semangat iki ing ngarepe procurator; banjur imam sing berkah iku ndhelik supaya ora kena panganiayaan. Nanging Gusti katon marang dheweke lan ngendika:

'Majuwa, Carterius, lan tampil ing ngarsané procurator. Aku bakal ana ing sisihmu; kowe kudu nandhang sangsara akèh demi Asma-Ku, lan akèh wong bakal pracaya lan kaslametaké lumantar kowe.'

Kanthi kebak kabungahan ageng, sang wali matur nuwun marang Gusti lan ngandhani panguwasa panggonané, sawisé kuwi dhèwèké dipenjara. Nalika Sang Wali Carterius digawa ngadhep panguwasa, panguwasa mau mrentah supaya dhèwèké nyembah Serapis[798] . Sawisé sang wali ndedonga, arca dewa palsu kuwi tiba ing lemah; banjur, miturut dhawuhe prokúrator, nem belas prajurit wiwit nggebuk pangakune Kristus nganggo tongkat, nalika papat abdi nyekel dheweke ing lemah. Sabanjure, para penyiksa nggantung Santo Carterius saka wit, motong kuku tangan lan kuku sikile nganggo pisau cukur, lan nyabik-nyabik awaké nganggo kait wesi.

Banjur Malaikaté Gusti Allah rawuh marang martir suci mau lan ngurangi sangsara, lan prajurit Kristus iku tetep ora cilaka sanadyan nampa panyiksaan sing abot banget.

Miturut dhawuhe penyiksa, dhèwèké diturunaké saka wit, sikilé ditusuk nganggo besi panas, bajak panas dipasang ing dhadhané, dhèwèké dipanèkaké ing kursi wesi panas, lan sikilé direntang nganggo besi panas. Sawisé kuwi, sang wong suci sing nandhang sangsara mau dibalèkaké menyang penjara.

Ing wayah bengi, Gusti kita Yesus Kristus rawuh marang Sang Martir sing gagah, mbebasake saka belenggu lan nuntun metu saka penjara. Banjur akèh wong, nalika weruh Sang Martir suci mari saka tatu sing disebabake para panganiaya, padha wiwit nampa baptisan suci, lan ing wektu sing padha mari saka lara sing dialami.

Kaping pindho ditangkep maneh déning para penyiksa, Santo Carterius diparingi siksaan anyar: Watu abot digantung ing tangan lan sikilé, déné para algojo nggebuk wetengé nganggo tongkat, ngobong nganggo geni, nyawuraké belerang lan aspal ing tatué sing amba, nyawuraké timah abang sing leleh ing cangkemé, masang helm sing panas banget ing sirahé, lan pungkasané mbuwang martir suci mau menyang geni. Kanthi nyanyèkaké kidung panuwun marang Gusti, Santo Carterius metu saka kobongan tanpa tatu.

Banjur ana wong Yahudi sing wis ana nalika panyiksaan, amarga nesu, nyekel tombak lan ngetokake pukulan matèni ing iga sang martir suci; akèh banyu mili saka tatu nganti nyirnakake tumpukan kayu bakar; banjur getih mili, lan sang martir Kristus nyerahake nyawa sucine marang Gusti[799] .

Peringatan marang Sang Elijah Sang Pertapa

Dirilisaké tanggal 8 Januari

Sing Mulya Elijah mlebu urip monastik wiwit isih enom lan nglampahi pitung puluh lima taun ing pangasingan total ing ara-ara samun sing adoh lan atos cedhak Antinoe ing Thebaid[800] . Ora bisa diungkapaké kanthi tembung kabèh kaelokan ageng sing digayuhé ing pucuk gunung ara-ara gersang, saka kono dhèwèké ora

---

[796] Prokurator iku nduwé tanggung jawab kanggo ngatur kaadilan ing provinsi-provinsi Kakaisaran Romawi. Sabanjuré, para prokurator dikirim menyang provinsi-provinsi kakaisaran kanggo nglumpukaké pajeg kanggo kas kraton kakaisaran. Provinsi-provinsi cilik diatur déning para prokurator.

[797] Diocletian mrentah wiwit taun 284 nganti 305.

[798] Serapis – sawijining dewa Mesir sing uga disembah ing Kakaisaran Romawi ing taun-taun pungkasan paganisme. Dheweke diurmati minangka dewa jiwa sing wis seda lan dipanjeni minangka panylamet saka lara lan pati.

[799] Ing taun 304.

[800] Wilayah Thebaid njupuk jenengé saka Thebes – kutha utama Mesir Hulu. Cedhak kutha Antinoe ana akèh panggonan pertapa lan biara.

tau nyabrang menyang panggonan sing ana wong manggon, lan mung bisa ditempuh liwat dalan sempit sing ana ing antarané watu landhep lan meh ora cukup amba kanggo nyelehaké sikil.

Para pengunjung sing tekun bakal nemokake wong tuwa kuwi lungguh ing sangisore kanopi watu ing guwa, petengé meh ora ngidini sapa waé weruh sang pertapa; dhèwèké gemeter kabeh amarga tuwa banget, amarga umuré wis luwih saka satus sepuluh taun. Para bapa pertapa liyané padha nyritakaké babagan Elijah sing Kinurmatan, kandha yèn ora ana sing éling kapan dhèwèké pisanan manggon ing gunung kuwi.

Ing tuwa, dhèwèké mung mangan telung potongan roti cilik ing ésuk lan padha manèh ing sonten, karo telung zaitun asin; nanging nalika isih enom, dhèwèké mung mangan sapisan saben minggu. Dhèwèké maringi piwulang marang sapa waé sing teka kanggo ngupadi pangertosan kaya mangkéné: 'Aja nyerah marang kuwasa Setan. Ana telung pratandha kuwasa setan, yaiku kélangan eling, kélangan semangat, lan napsu. Nalika kélangan eling nyerang biksu, kélangan semangat muncul; saka kélangan semangat muncul napsu; lan saka napsu, wong tiba. Nanging, yèn sawijining biksu waspada lan wedi marang Gusti, dhèwèké ora ngrasakaké kélangan semangat utawa hawa napsu ala – lan amarga iku Setan ora duwé daya marang wong kaya ngono; dhèwèké ora bisa nuntun wong kuwi menyang dosa, lan wong kuwi bakal kaslametaké déning sih-rahmaté Gusti."

Minangka tuladha urip biksuni sing sejati, Sang Mulya Elijah seda lan munggah marang Gusti nalika wis tuwa.

Peringatan para Martir Suci Theophilus lan Helladius

Dirilèkaké tanggal 8 Januari

Para martir suci, diaken Teofilus lan awam Helladius, nandhang sangsara ing Libya[801] . Kanthi tanpa wedi ngakoni Gusti kita Yesus Kristus minangka Gusti sejati, padha ngina dewa-dewa pagan palsu lan nyalahake para penyembah berhala, amarga iku padha dicekel déning prokurator lan disiksa. Para pengakuan iman suci Kristus mau dhisik dipukul kanthi kejem, banjur awaké digores nganggo pecahan gerabah landhep; sawisé tangan lan sikilé diiket, para algojo nglelehake pinggangé nganggo geni. Sawisé saben panyiksaan kaya ngono, para penyiksa meksa para martir mbalèkaké Kristus lan nyembah arca-arca; nanging Para Kudus Theophilus lan Helladius tetep teguh ing katresnané marang Kristus. Amarga padha ora manut, para penyiksa nyeret awaké dhéwé ing lemah kanthi ngremehake lan ngremuk balungé nganggo watu; sawisé kuwi, para martir sing gagah berani nampa mahkotané saka Kristus, Kanggo Panjenengané padha nandhang sangsara[802] .

Peringatan Kangso Emilian, Pangakuan Iman

Dirilisaké tanggal 8 Januari

Emilianus, Uskup Cyzicus[803] , nandhang sangsara amarga ngajeni ikon ing taun 815, nalika pamaréntahan Kaisar Leo si Armenia[804] . Pangeling kapindho ana ing tanggal 8 Agustus.

22 Januari

9 Januari (Gaya Lawas)

---

[801] Libya – sawijining wewengkon ing Afrika Lor, ing kulon Mesir.
[802] Iki dumadi ing wiwitan abad kaping 4.
[803] Cyzicus – sawijining kutha ing sisih lor-kulon Asia Minor, ing pesisir kidul Segara Marmara.
[804] Leo V si Armenia – sawijining kaisar Bizantium – mrentah saka taun 813 nganti 820.

Kematiran Syahid Polyeuctus

Diperangeti tanggal 9 Januari

Ing jaman Decius lan Valerianus[805] , para Kaisar Romawi, ing kutha Melitene, ing tanah Armenia[806] , ana loro prajurit sing dihormati, Nearchus lan Polyevktus, sing nduwèni katresnan timbal-balik sing arang ditemokaké sanajan antarané sedulur kandung: saben-saben padha tresna marang kancané kaya urip lan ambegané dhéwé. Nearchus iku wong Kristen, teguh iman lan setya netepi paugeran Gusti, dene Polyeuctus iku wong pagan, durung padhang dening cahyaning iman sejati. Nanging, Polyeuctus urip manut kabiasaan Kristen lan unggul ing maneka kabecikan, nganti bisa diarani wit zaitun sing subur; siji-sijine sing kurang mung panggenepane mlebu ing Gréja Allah. Nearchus nyoba ngowahi dhèwèké marang iman Kristen , kerep maca Kitab Suci marang dhèwèké lan nyritakaké babagan Allah Sing Siji lan Sejati, nalika bebarengan mbukak kabodhoan lan kajijikan saka panyembahan berhala. Nanging wektu pambalikan lan kaslametan Polyectus, sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah, durung teka. Ora suwe, prentah sing ora sujud marang Gusti saka para raja sing jahat diwiwiti diwaca ing pasar-pasar lan dalan-dalan; prentah iku ngajak saben uwong nyembah dewa-dewa sing keji lan ngancam sapa waé sing ora manut prentah mau kanthi macem-macem panyiksaan lan paukuman pati. Nearchus, minangka abdi Kristus sing setya, wiwit nyiapake awake dhewe kanggo seda; nanging ing wektu sing padha, dheweke wiwit sedhih kanggo kancane, Polyevktus, amarga pracaya yen wong sing diarep-arep dadi wong Kristen mung amarga wedi ancaman raja bakal tetep dadi wong sing ora pracaya lan, amarga iku, bakal kelangan kaslametan langgeng. Tansah sedhih lan nangis amarga nasib kancané, pasuryané Nearchus owah, lan kabèh tingkah lakuné ngetokaké kahanan batiné sing grusa-grusu. Polyevktes, nalika weruh kancané kélangan pangarep-arep kaya ngono, takon marang dhèwèké apa sababé sedhih; nanging amarga dhèwèké meneng bae, Polyevktes uga dadi sedhih, ngrasakaké rasa prihatin marang kancané sing sedhih banget. Akhiré, Polyevktes wiwit meksa Nearchus kanthi khusus:

'Apa aku wis nyilakake kowe kanthi cara apa wae? Apa kesalahanku? Apa sing nggegirisi sing wis tak lakoni nganti kowe ora gelem ngapura kancamu?'

Banjur Nearchus, nangis lan ngos-ngosan saka jeroning atiné, kandha:

'Nalika aku, kancaku, mikir yèn katresnan lan paseduluran kita kudu rampung, aku kebanjiran kuciwa lan atiku sedhih.'

Krungu kuwi, Polyeuctus kaget banget lan kandha:

'Kepiye bisa mangkono, kancaku? Napa kowe ngomong bab sing mokal kaya ngono? Napa katresnan kita kudu rampung, nalika pati dhéwé waé ora kuwasa misahaké?'

"Kancaku sing tak tresnani," wangsul Nearchus, "pancen iki sing nyedhihaké atiku tekan jero: pamitan kita bakal luwih nyiksa tinimbang pati alamiah."

Polyeuctus, sing ora mangertos apa sing diomongake Nearchus, nyekel kancane kanthi kenceng lan wiwit nyuwun kanthi luwih tulus:

"Critakna marang aku, Nearchus, lan terangna apa akibaté pamisahan iki? Aku ora kuat maneh menengmu, lan yèn kowé terus meneng lan ora ngomong apa-apa marang aku, kowé bakal langsung weruh aku mati ing ngarepmu."

Banjur Nearchus kandha marang dhèwèké:

'Polyeuctus sing tak tresnani! Kita bakal pisah amarga prentah raja sing lagi diwaca ing endi-endi; amarga aku manut iman Kristen, dene kowe manut iman pagan. Mula, nalika aku digawa menyang pati, kowe bakal mbantah aku lan ninggalake aku.'

Krungu iki, Polyeuctus sing wicaksana langsung mangertos apa sing dikarepake Nearchus, lan, padhang dening sih rahmaté Gusti, miwiti merenung babagan Ilahi. Dhèwèké kelingan panglihatan sing wis dialami sawetara dina kepungkur lan kandha:

---

[805] Kaisar Romawi Decius mrentah saka taun 249 nganti 251, dene Valerian mrentah saka taun 253 nganti 259.

[806] Kutha Melitene diadegaké déning Kaisar Romawi Trajan (98–117). Kutha iki dadi kutha krajan provinsi sing jenengé padha, dumunung ing wewengkon Kapadokia ing Asia Cilik, sing biyèn dadi pérangan lor Armenia Cilik.

Aja wedi, kanca tresnaku Nearchus! Kita ora bakal pisah saka kowe, amarga aku weruh Kristus ing impen—Gusti sing kowe sembah—lan Panjenengané, nyedhak marang aku, mbusak sandhangan sing tak sandhengi lan ngagemaké aku sandhangan liya: anyar, éndah lan larang regané, nganggo kait emas; lan saliyané, Panjenengané maringi aku jaran bersayap.

Krungu iki, Nearchus bungah lan nerangake panglihatan mau manawa mbusak sandhangan lawas lan nganggo sandhangan anyar iku pratandha owah-owahan dadi luwih becik ing uripé:

"Iki wis ditakdirake kanggo kowe," ujare, "supaya kowe nyingkiri kejahatan kapercayan pagan lan nganggo busana Kristus lumantar iman sejati; dene jaran bersayap iku pratandha lelampahan sing cepet menyang swarga."

Banjur dhèwèké kandha:

'Delengen, saiki kowe wis ngerti Kristus, Gusti sejati!'

Polyeuctus mangsuli:

'Nalika pira aku ora ngerti Panjenengané? Apa atiku ora kobong ing njero nalika kowe nyritakaké bab Panjenengané? Apa aku ora gumun marang tembung-tembungé nalika kowe maca Injil Suci marang aku? Sing isih kurang mung jeneng Kristen; ing atiku, aku wis dadi wong Kristen, amarga aku tansah mikir babagan carane supaya, sawise ninggalaké arca-arca sing sia-sia, aku bisa dadi abdi Kristus Gusti. Dadi, kenapa isih ngenteni, Nearchus? Ayo padha mbuktèkaké pangabdian kita marang Kristus liwat tumindak kita!

Nearchus bungah banget lan sumringah; nanging, amarga wedi yèn kancané bakal nyesel marang kasugihané, bojoné lan anak-anaké, malah uripé dhéwé, dhèwèké wiwit ngandhani bab klenyarané donya lan nerangaké berkah sing ora katon lan kamulyané swarga.

'Kanggo aku, Polyeuctus,' ujare, 'ora bandha, ora kamulyan, ora pakurmatan militèr—ora ana bab donya sing luwih kinurmatan utawa luwih dikarepake tinimbang urip ing Kristus Yesus: mung iku sing tak kepéngini, déné liyané kabèh katon ora ana gunané tumrap aku.'

Polyeuctus, nanging, kaya-kaya arep nguji dheweke, kandha:

'Apa kowe ora ngajeni pakurmatan saka pangkat militarmu?'

Nearchus mangsuli:

'Kayane aku, Polyeuctus, kowe durung mangerteni pakurmatan lan kamulyan sejati lan kabungahan kang ora ana enteke sing wis disiapake Gusti Kristus kanggo para abdi-abdi-Nya.'

Kanggo iki, Polyeuctus kandha:

'Apa kowe kira aku ora ngerti kamulyan, pakurmatan, lan kabungahan sing wis disiapake kanggo kita bebarengan karo Kristus ing swarga? Nanging aku pracaya aku wis luwih maju tinimbang kowe ing bab iki, amarga, kaya sing wis tak kandhakake marang kowe, aku wis nampa chlamys kraton ing sawijining panglihatan.' Nanging iki sing arep tak takon marang kowe: apa bisa, tanpa nampa Sakramen Kristen, teka marang Kristus lan dadi prajurit Panjenengané?

'Aja ragu bab iki, kancaku sing setya,' wangsul Nearchus, '*"Gusti Allah bisa nguripaké anak-anak kanggo Abraham saka watu-watu iki"* (Mat. 3:9), amarga Panjenengané ora nutup lawang rahmaté marang sapa waé sing mbalèk marang Panjenengané, lan marang wong-wong sing mlebu ing kebon angguré mengko, Panjenengané mbayar padha kaya wong-wong sing wis nyambut gawé sedina muput[807] . Mangkono, Panjenengané mbukak gapura swarga marang maling sing disalib, lan amarga pangakuan iman sing cekak, maringi ganjaran sing wis digayuh déning wong liya kanthi susah payah.

Nalika krungu iki, Polyevktus kandha:

'Mulyakna Kristus, Gusti Allah sejati! Wiwit saiki, aku nyingkiri kabèh kesia-siaan donya iki lan nyatakaké awakku minangka abdi Kristus, sing bakal tak layani manut dhawuhé. Lan saiki aku bakal lunga maca prentah raja sing ditetepaké marang wong Kristen lan marang Gusti lan Tuhanku, Yesus Kristus.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, Polyevkt lunga menyang alun-alun lan sawisé maca prentah raja, dhèwèké ngidoni lan nyobek-nyobek prentah kuwi ing ngarepé wong akèh. Sawisé kuwi, nalika weruh yèn arca-arca sing biyèn disembah wong-wong digawa mlebu candhi, dhèwèké dhisik ngguyu marang kabodhoan wong-wong kafir kuwi; banjur, kanthi pura-pura péngin nyembah, dhèwèké miwiti nyekel arca-arca kuwi siji-siji lan

[807] Cf. parabelé Gusti bab para buruh ing kebon anggur (Matius 20:1–16).

nggebug ing lemah kaya kendi lempung; kanthi cara kuwi dhèwèké mecah kabèh rolas dewa kafir. Ing wektu kuwi, mertuane Polyeuctus, Felix, teka; dhèwèké diutus déning para raja kanggo nganiaya wong Kristen. Nalika ndeleng patung-patungé dirusak déning Polyeuctus, dhèwèké banget sedhih lan kandha kanthi nggrantes:

'Celaka aku! Saiki aku ora nyana wis kelangan anak-anakku, amarga ora ana dewa utawa manungsa sing bakal ngapura Polyevkt, sing wis nindakake tumindak kaya ngono.'

Polyeuctus, nanging, kanthi kabungahan amarga patine arca-arca sing tanpa nyawa, kandha marang mertuane:

'Bapak kok kuwatir? Saiki wis cetha aku wis mbuktekake sepira ringkihé déwa-déwa panjenengan; yèn isih ana manèh, gawa kéné, lan panjenengan bakal weruh piyé para abdi Kristus bakal ngolok-oloki.'

'Para raja kita sing maha kuwasa,' wangsul Felix, 'wis paring dhawuh supaya wong kaya kowe langsung dipatèni, lan kowe wis cedhak pati; paukuman wis ngentèni kowe—ora ana liya, amarga dhawuhe raja ora bisa dibatalaké. 'Nanging aku bakal maringi pangapura sethithik: kowe bisa mulih lan pamitan karo garwo lan anak-anakmu.'

'Apa aku bisa sedhih kanggo garwaku lan anak-anakku,' sanggah sang wali, 'nalika aku wis ninggalake bab-bab donya lan ngupaya bab-bab swarga, lan mikirake langgeng? Yen putrimu kepengin ngetutake aku, dheweke bakal pinaringan berkah; yen ora, dheweke bakal binasa bareng dewa-dewamu.'

Krungu kuwi, Felix wiwit nangis kanggo menantune lan kandha marang dheweke:

"Aduh, anakku sayang Polyevkt! Kowé uga wis kagoda déning kakuwatan gaibé Kristus."

Wong Suci Polyeuctus mangsuli:

Aku ora ndhelikake manawa Kristus wis nelpon aku marang pangertosan kabeneran. Kanthi tangan tengene sing ilahi lan kuwasa, Panjenengané wis nggawa aku metu saka pepeteng mlebu pepadhang, saka pati mlebu gesang; Panjenengané wis nuntun aku saka kaluputan menyang dalan sing leres lan nganggep aku pantes kapacak ing antarané pasukane.'

Sawisé sang wali ngendika mangkono, para penyiksa nyekel dhèwèké lan wiwit nggebuk cangkemé, nanging dhèwèké ora nggatekaké. Banjur garwané teka lan wiwit nangis kangen marang dhèwèké bebarengan karo bapakné, Felix. Nanging sang wali ngendika marang mertuwané:

'Wah, kowe abdi paling duraka saka berhala-berhala najis! Ngapa kowe nyoba, nganggo luhmu lan luh putrimu, nggodha aku supaya mbalik saka iman Kristus? Ngapa kowe nangis kanggo Polyevktos, nalika kuduné kowe luwih nangis kanggo awakmu dhéwé—yaiku, amarga ngabdi marang raja donya, kowe ngukum awakmu dhéwé menyang geni langgeng?"

Garwané sang wali, sing jenengé Pavlina, ngandika marang dhèwèké kanthi isakan:

'Apa sing nyerang kowe, garwaku sing tak tresnani, Polyeuctus? Apa sing ndadekake kowe ngrusak rolas dewa kita?'

Nanging sang wali mangsuli karo mesem:

'Yen aku piyambak sing wis ngalahake lan ngrusakaké rolas déwa-déwamu, mula kowe ora nduwé sapa-sapa manèh sing bisa dadi pangayoman: kowe ora nduwé déwa manèh. Rungokna aku, Pavlina, lan kenalana marang Gusti Allah sejati sing manggon ing swarga; sembahna Panjenengané lan tukar urip iki karo urip langgeng.'

Nalika wong-wong padha krungu pacelathon antarane sang wali lan garwané, akèh wong pagan sing ana ing sacedhaké kaku atiné déning tembungé; nalika padha nyadari kabeneran, atiné kena lan banjur padha mratobat marang Kristus. Para hakim kutha lan kabèh anggota déwan, nanging, padha nglumpuk lan ngundang Santo Polyevktos supaya rawuh ing ngarepé; kanthi gantian migunakaké muji-muji lan ancaman, padha nyoba manèh ngyakinaké dhèwèké supaya bali nyembah arca. Nalika upaya mau ora ana asil, padha maringi paukuman pati marang sang santo, ngukum dhèwèké supaya dipenggal sirah nganggo pedhang.

Para wali iku lumaku menyang pati kanthi kabungahan kang ora bisa diandharake lan ngandhani wong-wong sing mèlu yèn dhèwèké lagi ngobrol karo sawijining mudha sumunar sing maringi kekuwatan lan dhawuh supaya lali kabèh bab donya; nanging ora ana siji-sijia kejaba sang martir dhéwé sing bisa ndeleng mudha mau. Nalika weruh Nearchus sing pinaringan berkah, kancane lan bapak rohani ing iman marang Gusti Allah sejati, ing antarané kerumunan, dhèwèké muni marang dhèwèké:

'Salam pamitan, kancaku sing tak tresnani, lan elinga ikatan katresnan sing nyawiji kita!'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, dhèwèké nundhukaké sirahé sing suci ing sangisoring pedhang lan dibaptis nganggo getihé dhéwé, sawisé dihukum pati amarga Kristus Yesus[808] .

Santa Polyeuctus iku martir pisanan ing kutha Melitene, Armenia, lan seda panjenengané nyumbang marang tuwuhing Gréja Militan lan nguwatké Gréja Triumphant, kanggo pakurmatan lan kamulyané Kristus Gusti Allah, sing dadi Sirahé loro-loroné, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kabèh pakurmatan lan kamulyan pantes diparingaké salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Filipus, Metropolitan Moskow

Dipepering ing tanggal 9 Januari

Santa Filipus, Metropolitan, lair ing taun[809] ing kutha karajan Moskow saka wong tuwa sing taat lan bangsawan, saka kulawarga boyar misuwur Kolychev. Bapaké, sing aranè Stefanus, iku salah siji boyar cendhaké Pangeran Agung Vasily Ioannovich; ibuné sing taat, sing aranè Varvara, nglampahi dina-dina pungkasané dadi biarawati kanthi asma Varsonofia. Amarga uripé sing taat, minangka pratandha kabecikané, Gusti Allah maringi berkah marang anak sing suci: saka dhèwèké lair Philip sing suci, sing dijenengi Theodore nalika baptisan suciné. Wong tuwané ngedidik dhèwèké ing kabèh babagan kasucèn. Nalika dhèwèké wis rada gedhé, dhèwèké dikirim sinau babagan klasik, ing ngendi dhèwèké unggul kanthi rajin banget, nalika ing wektu sing padha nyingkiri dolanan lan hiburan sing lumrah kanggo bocah-bocah. Mangkono, Teodor ora suwe nguwasani kabèh kawruh lan nduwèni katrampilan maca karya-karya sing migunani kanggo jiwa. Wong tuwane, nalika weruh tumindake sing dadi tuladha, padha bungah amarga kabecikané. Sawisé sawatara wektu, para 'wong enom'[810] diparingi tugas marang Theodore kanggo mulang dhèwèké numpak jaran; nanging dhèwèké ora kasengsem babar pisan, luwih milih maca buku-buku sing isiné urip para wali lan wong-wong sing luhur budi, lan lumantar kuwi dhèwèké sinau nyampurnakaké dhiri ing kabecikan. Mengko, dhèwèké uga diajari seni perang; nanging sanadyan mangkono, iku ora ngowahi watak suci ing atiné; dhèwèké nyingkiri kanca-kancané lan gaya urip sing sembrono, nganti akèh wong gumun marang kasuciané.

Sawisé seda Pangeran Agung Vasily Ioannovich[811] , tongkat kraton dijupuk alih déning putrané, Pangeran Agung Kabèh Rusia Ioann Vasilyevich[812] . Ing wektu kuwi, Fyodor, sawisé tekan yuswa diwasa, digawa mlebu kraton kanggo ngladèni Tsar lan kasil éntuk katresnan lan pangayoman saka Pangeran enom Ioann Vasilyevich. Nanging Theodore ora suwe ngladeni ing kraton. Nalika umuré wis telung puluh taun, dumadi, miturut pangayomaning Gusti sing maringi sih, dhèwèké mlebu gréja nalika Liturgi Ilahi lagi dirayakaké. Ing kono dhèwèké krungu tembung Injil: *'Ora ana siji waé sing bisa ngladèni loro tuan'* (Matius 6:24). Kagèt karo tembung-tembung mau, dhèwèké nyadari yèn kuwi uga cocog kanggo dhèwèké, lan mutusaké ninggalaké urip donya. Eling marang Biara Solovetsky ([813]), ing ngendi para biksu urip kanthi bakti, dhèwèké mutusaké pensiun ing kana. Sawisé ndedonga ing ngarep relik suci, kanthi luh tiba ing relikari mujijat para wali lan nyium relik suci mau, Teodor miwiti lelampahané kanthi ndedonga, diam-diam ninggalaké kraton, tanah kelairané, lan keluargané, mung nggawa sandhangan sing paling perlu[814] . Wiwitane dhèwèké tekan pinggiran kutha Veliky Novgorod, menyang Danau Onega[815] , lan ing kana manggon ing désa Khizhakh karo sawijining petani. Sing ngeteraké dhèwèké, weruh wataké sing apik lan andhap asor, banjur maringi dhèwèké tugas ngopeni wedhusé: mangkono

---

[808] Iki kelakon ing taun 295.

[809] 11 Februari 1507.

[810] Ing Rus Kuna, istilah 'otroki' ateges anggota enom ing rombongan pangeran; mengko, istilah iki dadi ateges abdi tepercaya ing pangabdian pangeran, sing umume wis pengalaman ing seni perang lan nindakake macem-macem tugas kanggo tuwane. Para boyar uga duwe 'otroki' dhéwé.

[811] Vasily IV Ioannovich – Pangeran Agung Moskow wiwit taun 1505 nganti 1533.

[812] Ivan IV Vasilyevich si Sing Galak – Pangeran Agung Moskow wiwit taun 1533; ing taun 1547 piyambakipun nyekel gelar Tsar lan mrentah nganti taun 1584.

[813] Biara Stavropegial Kelas Siji Solovetsky dumunung ing lor adoh, ing Pulo Solovetsky ing Segara Putih, 306 versts saka Arkhangelsk; biara iki wis ana wiwit abad kaping 15 lan, wiwit wiwitan anané, dadi misuwur amarga urip asketis sing ketat saka para biksu.

[814] Iki ana ing tengah taun 1537.

[815] Danau Onega dumunung ing lor Rusia, ing Provinsi Olonets; iku danau kapindho paling gedhé ing Éropah sawisé Danau Ladoga.

Gusti wis paring dhawuh marang dhèwèké, sadurungé ngopeni wedhusé Sabda, dhèwèké kudu luwih dhisik ngopeni wedhus sing ora bisa ngomong. Ing wektu sing padha, wong tuwane padha nggoleki dheweke ing saindenging kutha lan, amarga ora nemokake dheweke ing endi wae, padha nangis kenceng banget. Pemuda sing taat iku, sawise manggon pirang-pirang dina ing desa sing kasebut mau, mangkat saka kana menyang Pulo Solovetsky lan ditampa dening abbot Biara Solovetsky, sing maringi dhawuh supaya dheweke makarya ing pangabdian biara. Miturut dhèwèké, kanthi pituduh ajrih marang Gusti, dhèwèké nindakake kabèh sing diparèngaké kanthi semangat lan andhap asor, kanthi ati sing lugi. Dhèwèké motong kayu, nggali lemah ing kebon sayur, nggawa watu, kadhangkala nggawa kotoran ing pundhaké, lan nindakake pakaryan liya sing luwih abot. Ing pirang-pirang kasempatan, dhèwèké kudu nahan cacian malah panyiksaan saka sawatara biksu, nanging dhèwèké ora tau nesu lan nampa kabèh kanthi kabungahan lan andhap asor, lan ora ana sing ngerti sapa dhèwèké utawa saka ngendi asalé.

Sawisé kasil nguji kasabarané, Theodore nyuwun marang sang abbot supaya dipotong rambute dadi biksu. Dhèwèké dipotong rambute lan dijenengi Philip. Dhèwèké dipasrahaké marang pandhuan biksu sing wis pengalaman jenengé Ion, sing mulang kabèh kabecikan.

Mengko, sang abbot ngutus dhèwèké menyang pawon, ing kono dhèwèké kanthi andhap asor ngladèni para sedulur, nyalakaké geni lan nyincèk kayu. Sawisé suwé nglakoni pangabdian kuwi, Filipus pindhah menyang pandhegan wesi ing kraton, ing kono dhèwèké makarya tanpa kendhat, nggawa kayu lan banyu.

[816]Dheweke dipuji dening kabeh wong sing makarya ing pandhemen amarga kakerjaane. Banjur, supaya ora kasohor, dheweke mundur saka biara menyang alas lan ing kana, kanthi ngarahake pikirane marang Gusti Allah, dheweke nyawisake awake dhewe tanpa kendhat mung kanggo ndedonga. Para Santo Filipus makarya kaya ngono suwene wektu sing dawa ing ara-ara samun, ing alas Solovetsky, banjur bali maneh menyang biara kanggo nerusake pakaryane. Abbot Alexius, nalika ndeleng piyambakipun saestu semangat ing pakaryan monastik lan kinurmatan kanthi andhap asor sing jero, krasa tentrem banget lan njaga piyambakipun ing sisihé minangka asistén, paring kapitadosan kanggo ngawasi para biksu anyar. Filipus nindakake kabèh mau kanthi semangat lan nglampahi sangang taun ing pakaryan kasebut, dibantu déning pandonga lan berkah saka abbaté. Mengko, Abbot Alexius, sawisé nyerahaké pangelolaan biara amarga ringkihé tuwa, nunjuk Santo Filipus dadi abbot ing Biara Solovetsky miturut saran para sedulur. Sanadyan sang wali nampa kalungguhan panguwasa iki, piyambakipun boten nggantosaken bab saking cara gesangipun ingkang kapengker sanadyan sethithik. Kosok baline, piyambakipun malah nggedhekaké tapa brata lan nyawisake dhiri kanggé pakaryan fisik ingkang langkung abot; lan nalika piyambakipun mirsani yèn dhiri piyambakipun dipuji lan dipunurmati amargi punika, piyambakipun nganggép punika sia-sia, awit wiwit enèm piyambakipun sampurna andhap asor. Mula dhèwèké nyerahaké jabatan abbot lan mundur manèh menyang ara-ara gersang, mung teka menyang biara kanggo nampa Raga lan Getih Suci Kristus Gusti kita. Abbot sadurungé, Alexius, njupuk alih pangelolaan biara, nanging setaun setengah sawisé dhèwèké séda. Banjur, miturut panyuwunan para sedulur, Santo Filipus manèh njabat dadi abbot. Dheweke nyawisake awake dhewe kanggo upaya asketis sing luwih gedhe lan nggayuh tingkat kasampurnan ing kabecikan sing luwih dhuwur. Sajrone jabatane, Biara Solovetsky mekar lan dihias[817] . Ing wektu sing padha, kabar babagan Santo Filipus tekan Tsar sing taat lan Pangeran John Vasilyevich. Ing wektu kuwi, Athanasius, Metropolitan Kabeh Rusia, wis mundur saka jabatané[818] . Tsar kepéngin supaya Santo Filipus diangkat dadi Uskup Metropolitan Rusia – mula dhèwèké ngundang santo mau menyang Moskow kanggo 'pitutur rohani'[819] . Wong

---

[816] Iki ing taun 1548.

[817] Sajrone wolulas taun dadi abbot Biara Solovetsky, Abas Filipus ngerombak sakabehe; dhèwèké mbangun loro gréja watu ing kono – Gréja Pangandhaping Sang Putri Agung Sang Ibu Gusti Allah lan Gréja Pangowahané Gusti; dhèwèké ngenalaké lonceng kanggo nggantèkaké 'bil' lan 'klepa' (lempeng logam sing digunakaké kanggo nelpon para sedulur menyang ibadah); dhèwèké ngedegaké sel loro lan telung lantai lan rumah sakit kanggo para sedulur; panjenengané nggedhekaké lan nambah pabrik uyah – sumber panghasilan utama biara – ngedegaké kincir banyu, mbangun kandhang ternak lan kandhang rusa kutub, nyambungaké tlaga nganggo kanal lan ngeringaké rawa, mbukak dalan liwat alas lan mbangun dalan. Minangka abbot, Filipus manèh narik kawigatèn Pangeran Agung John Vasilyevich lan éntuk pangayomané. Tsar maringi dhèwèké piagam kanggo macem-macem distrik, désa, lan tanah liya; maringi busana upacara mewah sing disulam mutiara lan loro kain penutup kanggo relik para wali Solovetsky, Zosima lan Savvatiy; lan sabanjuré ngirim sewu rubel kanggo pambangunan Gréja Transfigurasi, loro lonceng, loro salib emas sing dihiasi watu mulia lan mutiara, lan surat karunia anyar sing negesake maneka hak istimewa kanggo biara.

[818] Athanasius – Metropolitan Moskow lan Kabeh Rusia – njabat minangka metropolitan wiwit taun 1564 nganti 1566.

Ortodoks wiwitane urip tentrem lan tresna; nanging mungsuh (setan), sing ndeleng kahanan iki lan tansah sengit marang kabeneran, ngundang prahara perselisihan, nyurung kebencian ing antarane umat Kristen Ortodoks tinimbang tresna. Ing kraton, ing antarane para boyar, wiwit ana perselisihan, permusuhan sing pait, lan kabèh jinis ala marang siji lan sijiné. Liwat pengkhianatan lan perselisihan internal, padha nyulutake nesu lan amarah sing paling jero ing ati tsar. Amarga fitnah ala saka para boyar, dhèwèké wiwit wedi marang abdi setya, sedulur cedhak, lan kanca-kancané dhéwé, lan ngalami nesu tanpa kendhali marang para boyar, dianggep minangka mungsuh lan pemberontak. Mula saka iku, dhèwèké misahaké karajan dadi loro pérangan, mbentuk pasukan pengawal khusus kanggo dhèwèké dhéwé sing dikenal minangka Oprichniki, sing ngladèni ing sisih Tsar lan mbentuk administrasi kapisah[820] . Oprichniki nyalahgunakaké wewenang sing diparingi, nindhes rakyat, nyita bandha, lan nambahaké tumindak rampog karo matèni lan panyiksaan. Tsar, nanging, percaya marang kesetiaan lan pangabdiané, mula ora ana upaya sing bisa ditindakake nglawan wong-wong mau. Ing wektu kuwi Tsar ngundang Philip saka Biara Solovetsky. Sawisé nampani kanthi pakurmatan, Tsar ngandhani yèn dhèwèké kepéngin ndeleng Philip lungguh ing tahta metropolit[821] . Philip, kanthi andhap asor, nolak jabatan dhuwur iki; nanging pungkasane dhèwèké kapaksa manut kersané tsar sing ora kendho lan diangkat dadi metropolit ing katedral Solovetsky ( ). Wiwitané kabèh tentrem; tsar ngajèni sang wali lan maringi pangayoman marang dhèwèké. Nanging sawisé kuwi, nalika kakejeman sing ditindakake déning Oprichniki tekan puncaké, Philip sing kaberkahan wiwit nyuwun marang tsar supaya mungkasi kekacauan Oprichniki lan ngélingaké tsar dhéwé amarga paukuman pati sing ditindakké. Tsar banjur nesu gedhe marang sang wali, ngancem arep nyiksa lan ngasingake. Nanging piyambakipun tetep teguh lan ajeg, nglirwakake ancaman tsar lan ora mandheg ngandika bebener[822] . Sayange, ana uga pengkhianat ing kalangan rohaniawan, sing mung kepengin nyenengake tsar. Pimen, Uskup Agung Novgorod, lan sawetara wong liya sing bebarengan karo dhèwèké[823] , bebarengan karo para penasihat tsar Malyuta Skuratov[824] lan Vasily Gryazny[825] lan kanca-kanca sing padha pikiran, nyusun macem-macem intrik marang sang wali, nyoba ngusir dhèwèké saka jabatané lan ngajak tsar supaya ora ninggalaké niyaté. Nanging Tsar ora mung kepengin nyopot Filipus saka jabatan metropolit. Sawisé tuduhan saka saksi palsu, dhèwèké ngutus Uskup Pafnutius saka Suzdal lan Pangeran Vasily Temkin menyang Solovki kanggo nyelidiki uripé Filipus ing jaman kepungkur. Sawisé tekan Biara Solovetsky, para utusan wiwit tumindak kanggo nyenengaké tsar. Padha ngyakinaké sawatara biksu supaya ngomong ala bab sang wali kanthi muji-muji lan suap, liyané kanthi janji pangkat gerejawi paling dhuwur, lan liyané manèh kanthi ancaman. Bab para sesepuh sing jujur lan nyritakaké

---

819 Iki ateges Filipus bakal diangkat dadi Primate, miturut karsa lan kersaning Tsar.

820 Para Oprichniki dipilih saka kalangan pangeran, bangsawan, lan putra-putra boyar. Padha nduwèni tanah dhéwé ing volosts khusus sing disisihaké kanggo Oprichnina; kutha-kutha tartamtu malah ditetepaké kanggo nyukupi panguripan para Oprichniki; para Oprichniki nduwèni hak lan keistimewaan dhéwé. Sisane Rusia dijenengi 'zemshchina' lan dipasrahaké marang administrasi boyar zemsky kanggo ngatur urusan umum nagara lan rakyat.

821 Nolak nampa jabatan episkopal sing dhuwur, Filipus kandha: 'Aku ora bisa ngemban tugas sing ngluwihi kekuwatanku; ayo tak lunga, demi Gusti; kenapa prau cilik kudu diparingi beban sing gedhe banget?' Nalika tsar terus meksa, Filipus ngandharake manawa piyambakipun badhé ngetutaké kersané tsar, nanging kanthi sarat manawa Oprichnina, ingkang ndadosaké sangsara ing tanah Rusia, dipunbubaraké. Yohanes mangsuli manawa Oprichnina punika perlu tumrap tsar lan karajan, awit ana tiyang-tiyang ingkang ngrancang makar dhumateng piyambakipun. Santa Filipus diyakinkan supaya ora melu ing urusan kraton lan Oprichnina, uga ora mundur saka jabatan metropolit amarga tsar durung mbubarake Oprichnina, nanging supaya rembugan karo tsar, kaya sing wis ditindakake para metropolit sadurunge. Kanthi mangkono, Santo Filipus tetep njaga kamardikan nuraniné lan kawajiban kanggo nelongso marang wong-wong sing ditindhes tanpa dosa lan nyatakake kabeneran Injil—siji pratandha sing wis suwe dadi ciri para wali Rusia.

822 Para Oprichniki nyulut rasa mungsuh marang Santo Filipus ing ati sang tsar kanthi semangat sing gedhe, ngina sang santo lan nguwatake kapercayan sang tsar manawa metropolit iku nyengkuyung para boyar sing dibencine lan dadi pirantine. Nanging nalika kakehan tumindak Oprichniki saya tambah parah, lan tsar ora nuduhake pratandha arep mbenerake nanging terus nindakake kekejeman lan paukuman sing kejem, sang wali, sawise weruh yen piwulang rahasia marang tsar ora ana gunane, wiwit ngetokake kecaman terbuka marang tsar lan Oprichniki.

823 Antarane ana Pafnutius, Uskup Suzdal, Philotheus, Uskup Ryazan, lan utamane Pendeta Agung Eustathius saka Katedral Pengumuman, pangakune tsar, sing wis dipaéni dening Philip amarga sawetara pelanggaran lan sing tanpa kendhat nglaporake marang tsar, loro-lorone kanthi rahasia lan terang-terangan, omongan fitnah babagan metropolit.

824 Malyuta Skuratov-Belsky – bangsawan Duma lan oprichnik kesayangan Tsar Ivan IV si Jelek, sing misuwur amarga kekejemané lan melu meh kabèh kekejemané Tsar si Jelek. Elingan marang Malyuta Skuratov lan kekejemané wis lestari ing tembang rakyat, malah jenengé dhéwé wis dadi ungkapan kanggo wong jahat.

825 Vasily Gryazny iku oprichnik kesayangan lan dipercaya déning Tsar Ivan IV si Jengkel.

kabeneran babagan Philip, padha dipukul abot lan dipeksa ngomong ala marang sang wali. Nanging, amarga kebak kasetyan marang Gusti, padha nampa kabèh caci maki mau kanthi kabungahan lan kanthi swara siji padha terus ngomong kabeneran babagan Philip, yèn uripé ing biara iku tanpa cela lan manut marang kersaning Gusti. Nanging utusan tsar ora gelem ngrungokaké iki; sawisé ngrampungaké tugase, padha bali menyang Moskow. Ing dalan, padha nggawa abas Solovki, Paissius—sing wis dijanjèkaké jabatan uskup—lan para panuduh palsu liyané sing wis maringi kesaksian goroh marang Santo Filipus. Sawisé krungu bab kesaksian tulisan marang Philip sing cocog karo karepé, Tsar mréntahaké supaya dibacaké ing ngarep umum; nalika kuwi para saksi palsu wiwit ngina Sang Wali kanthi lisan. Sang Wali ora mbela dhiri lan wiwit nyopot sandhangan biara. Tsar, sawisé krungu kesaksian tulisan nglawan Philip—sing cocog karo karepé—mréntahaké supaya dibacaké banter supaya kabèh krungu, sawisé kuwi para saksi palsu wiwit ngumpat sang wali nganggo tembung. Sang wali ora mbela dhiri lan wiwit mbusak kabèh lambang kalungguhané[826] , nanging Tsar mréntahaké dhèwèké supaya ngentèni paukuman pengadilan. Esuké, nalika Santo Filipus, Metropolitan, lagi nindakake Liturgi Ilahi ing Katedral Dormisi[827] , tsar ngutus boyaré, Alexei Basmanov, menyang kana karo akèh oprichniki. Sawisé mlebu katedral, Basmanov mréntahaké supaya putusan pangadilan babagan pangunduran jabatan metropolitan diwaca supaya kabèh wong krungu. Banjur para Oprichniki nyerang sang wali kaya kéwan galak, nyopot busana liturgié, nganggo busana biara sing prasaja lan koyak-koyak, ngusir dhèwèké metu saka gréja kanthi isin, lan sawisé ditumpakaké ing gerobak, digawa menyang Biara Epifani, disiram karo cacian lan pukulan[828] . Mengko, miturut prentah tsar, Filipus diasingake menyang Biara Otroch ing Tver[829] , ing kono sang wali ngalami akèh sangsara ing tangan para pangreksané. Watara setaun wis kliwat wiwit sang wali dipenjara, kabebanan akèh sangsara sing diparingaké para pangreksané. Ing wektu iku, Tsar nalika lelungan menyang Novgorod[830] lan nyedhaki Tver, kelingan marang Santo Filipus lan ngutus Malyuta Skuratov sing kasebut mau marang dhèwèké. Sing pungkasan mau dumadakan mlebu ing selé santo. Sajeroning telung dina sadurungé, santo mau wis kandha marang wong-wong sing ana bareng dhèwèké:

'Pungkasaning pakaryanku saiki wis cedhak,' lan nampa Komuni Suci saka Misteri sing mulya lan maringi urip saka Kristus Gusti kita. Nalika mlebu selé Santa Filipus, Malyuta Skuratov kanthi pura-pura ngajeni, tiba ing sikilé sang wali lan kandha:

'Bapa Suci, paringi berkah marang Tsar supaya bisa lelungan menyang Novgorod Agung.'

Nanging Sang Wali mangsuli marang Malyuta:

'Tindakna manut kersamu, nanging peparinging Gusti ora bisa dipikolehi kanthi tipu daya.' Banjur wong jahat tanpa welas iku nyekek wong sing bener nganggo bantal[831] .

---

[826] Minangka wangsulan marang fitnah kasaré Paissius, Primate mung alus kandha marang dhèwèké: 'Anakku, kowe bakal nampa apa sing wis kowe tabur.' Banjur, nalika ngadhep Tsar lan sakabehe sinode, piyambakipun ngumumaké yèn piyambakipun ora wedi pati lan luwih milih mati dadi martir sing suci tinimbang, nalika nyekel jabatan metropolit, meneng bae nahan kengerian lan anarkisme jaman saiki; sawisé kuwi piyambakipun miwiti nyopot kaus agung putih lan jubahé.

[827] Kejadian iki kelakon tanggal 8 November 1568.

[828] Ing kéné, Santo Filipus Metropolitan nglampahi seminggu kabèh ing penjara sing ambuné ora enak, kabebanan ranté abot lan disiksa déning keluwen. Banjur dhèwèké dipindhahaké menyang Biara Santo Nikolaus Panyipta Mucizah, sing dikenal minangka Biara 'Lawas'. Durung wareg karo apa sing wis ditanggungaké Santo Filipus, sang tsar nglakoni panyiksaan lan paukuman pati marang para putra boyar sing wis ngladèni dhèwèké; sepuluh anggota kulawarga Kolychev dipatèni siji-siji. Tsar ngirim sirah salah sijine, Ivan Kolychev—sing paling dikasihi dening sang wali—marang sang wali ing penjara. Sang wali sujud ing lemah sadurunge sirah kuwi, mberkahi, nyium kanthi tresna, lan mbalekake marang sing nggawa.

[829] Biara Kelas Kapindho Pangandhaping Sang Perawan Maria dumunung ing Tver lan diadegaké sadurungé abad kaping 13. Panggonan panjara lan martir sang wali iku sawijining ruang ngisor lemah sing lembab, peteng, lan kebak ambu apak, ing ngendi kalembaban, pepeteng, lan ambu apak tansah nguwasani. Nalika ing abad kaping 17, nalika padha kepengin ngedegake mezbah kanggo ngeling-eling sang wong suci sing nandhang sangsara, padha mbangun ing lantai loro; ora nganti taun 1833–34 padha bisa mbangun kapel sisih ing ngisoré, kang dipersembahake marang Santa Barbara, Sang Martir Agung; Altar saka kapel sisih iki dumunung persis ing panggonan ing sangisore lantai ing ngendi sang wali biyen dipenjara. Cedhak katedral, ing pojok lor-kulon, ana kapel sing dibangun ing panggonan kuburan St. Philip. Katedral iku nyimpen relikwarium St. Philip, sing nggawa gambare lan pecahan relik suci panjenengané.

[830] Iki pancen serangan sing nggegirisi saka Ivan si Jelek marang Novgorod, sing wong-wongé dilaporaké marang tsar yèn padha siyap nyerah marang raja Polandia. Sajrone enem minggu, Tsar nindakake eksekusi sing nggegirisi ing Novgorod, sing nyebabake pirang-pirang ewu warga Novgorod lan warga desa sakupenge padha tiwas; ora mung omahé warga—apamanèh wong sugih—sing dirampok, nanging uga kabèh biara lan gréja.

[831] Iki kelakon tanggal 23 Desember 1569.

Ing wektu sing padha, mungsuh-mungsuhé Santo Filipus, sing wis mbrontak marang dhèwèké, ora suwé kena paukumané Gusti Allah. Sang Tsar, sawisé nyadari yèn dhèwèké wis tumindak ora adil marang wong suci mau lan mungsuh-mungsuhé iku licik, mréntahaké supaya padha dipenjara ing pirang-pirang biara, déné liyané dipatèni[832] .

Sawisé seda Tsar John Vasilyevich, tahta kraton Rusia dijupuk alih déning putrané, Tsar lan Pangeran Agung sing taqwa Theodore Ioannovich[833] . Ing taun kapitu saka pamaréntahané, rong puluh siji taun sawisé séjatiné Saint Philip, abbot Biara Solovetsky, Jacob lan para sedulur nyuwun marang tsar sing taat supaya mréntahake mindhahaké jasad sang wali saka Biara Otroch menyang Biara Solovetsky. Tsar maringi idin marang wong-wong mau, lan padha nemokake awak suci iku isih utuh lan ora rusak, nganti kebusukan ora nyentuh sandhangane, nalika murri mili saka relik suci lan ngisi udara karo ambune. Para biksu nggawa badané Santo Filipus kanthi pakurmatan menyang biarané lan ngubur ing panggonan sing wis disiapaké déning piyambaké kanggo tujuan iki[834] . Sajrone pamaréntahan Tsar Alexei Mikhailovich sing paling taat[835] , relik suci sing ora bosok saka Santo Filipus, Metropolitan, kanthi hormat digawa déning Metropolitan Nikon saka Novgorod[836] saka Biara Solovetsky menyang ibukota Moskow, lan dipasang ing relikari anyar ing Katedral Dormisi, ing ngendi isih dipameraké marang umum nganti saiki[837] .

Kamulyan marang Gusti kita, saiki lan salawas-lawase, nganti jaman-jaman. Amin.

Peringatan Sang Eustratius sing Kinurmatan

Dirilisaké tanggal 9 Januari

Sing Mulya Eustratius lair ing wewengkon Tarsus[838] saka wong tuwa sugih lan taat, George lan Meghefa. Amarga dibesarké kanthi akhlak sing becik, nalika umuré wis rong puluh taun, dhèwèké kebak kepinginan kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan, ninggalaké wong tuwané, mlayu menyang Gunung Olympus[839] , menyang Biara Avgarov, ing ngendi loro paman ibuné, Gregory lan Basil, sing sepisanan dadi abbot ing biara kuwi. Sawisé ditampa lan rambute dipotong cekak, Eustratius miwiti urip monastik sing abot lan ditresnani kabèh amarga andhap asor lan alus atiné. Dheweke ora peduli marang babagan donya – dheweke mung duwe kemeja rami lan kulit wedhus sing dadi alas turune. Dheweke malah ora duwe sel dhéwé utawa panggonan tartamtu sing bisa diarani duwé, mulané biasané turu ing endi waé, lan sanajan kuwi mung sawatara wektu. Para Bapa ngendika babagan dhèwèké yèn wiwit dina pangcukuran rambute, dhèwèké ora nate ngguraké awaké kabèh nalika turu; lan sajrone pitung dasawarsa limang taun urip askètisé, dhèwèké ora nate nggleleng ing sisih kiwa. Nalika piyambakipun manggon makaten ing biara, para bapa mulya ingkang kasebut ing nginggil – Gregory lan Basil –

---

[832] Uskup Agung Pimen saka Novgorod dicopot saka jabatane mung rong minggu sawisé seda Saint Philip lan ngalami panganiayaan sing paling parah, banjur dipenjara ing Biara Venevsky, ing ngendi dhèwèké ora suwé seda. Sing dadi kesayangan Tsar, Malyuta Skuratov, dipatèni ora suwé sawisé nglakoni pengkhianatan ing sacedhak kutha Torzhok déning tawanan Krimea, nalika Tsar dhéwé meh mati. Abas Paisius diasingake menyang pulo Valaam, ing kana piyambakipun séda; biksu Zosima lan sepuluh biksu liyane, sing uga wis ngfitnah Santa Filipus, disebarake menyang maneka biara. Hukuman ilahi sing padha uga tumeka marang sawetara mungsuh liyane saka sang wali.

[833] Fyodor Ioannovich mrentah wiwit taun 1584 nganti 1598.

[834] Iki dumadi ing taun 1591. Awaké Santo Filipus sepisanan dipunduduhaké ing sangisoring serambi gréja sing wis diadegaké déning piyambakipun, ing ngendi nalika nyekel jabatan abbot ing Solovetsky, piyambakipun piyambak sing nggali kuburan jejere kuburan guruné, sesepuh Jonah; lan ing taun 1646 dipindhahaké mlebu ing gréja mau.

[835] Tsar Alexei Mikhailovich mrentah wiwit taun 1645 nganti 1676.

[836] Dheweke banjur dadi Patriark kabèh Rusia sing misuwur lan panyunting buku-buku liturgi lan upacara.

[837] Pamindahan relik Santo Filipus, Metropolitan, kelakon ing taun 1652. Pangeling-eling pamindahan iki dirayakake saben tanggal 3 Juli. Saliyane, dina raya Santo Filipus uga dirayakake saben tanggal 5 Oktober, bebarengan karo dina raya para hierarki suci Moskow: Petrus, Aleksius, lan Yona.

[838] 'Wilayah Tarsus' ing kéné ngrujuk marang Cilicia – provinsi ing sisih kidul-wétan Asia Minor. Jeneng 'Tarsus' diwènèhaké manut kutha krajan wilayah kuwi, Tarsus, sing dumunung ing pérangan kidul, ing dataran subur sacedhak Kali Cydnus, ora adoh saka papan kali mau mili mlebu Segara Tengah. Iku kutha dagang sing gedhé lan padhet penduduké, sing nganti saiki isih njaga wigati komersialé.

[839] Gunung Olympus dumunung ing Bithynia, sawijining provinsi ing sisih lor-kulon Asia Minor. Ana akèh biara sing béda-béda ing gunung iki.

séda, lan, amargi panyuwunan khusus lan meksa saking sedulur-sedulur, Eustratius ingkang pinaringan berkah kapeksa njupuk alih pangelolaan biara. Nanging banjur tongkat kraton dijupuk kanthi ora sah déning wong sing nggawa jeneng kéwan, Leo si Armenia[840] , sing mbrontak marang Tsar Michael lan ngusir dhèwèké saka kraton. Nalika dhèwèké nyoba nguripaké manèh ikonoklasme sing wis mati, kabèh umat Kristen Ortodoks ninggalaké omah-omah lan biara, mlayu saka panganiayaan tsar; miturut pitutur Sang Mulya Ioannikios Agung, Eustratius sing pinaringan berkah uga ninggalaké biarane lan ngumbara ing pagunungan lan ara-ara samun nganti tsar sing jahat kuwi dipatèni. Sawisé seda raja, nalika Gréja Suci manèh dihias nganggo ikon lan miwiti manèh ngurmati ikon-ikon mau, Eustratius sing pinaringan berkah, bebarengan karo para bapa liyané sing wis bali menyang biarané, bali menyang Biara Avgarov lan nerusaké upaya asetik sing ora kendhat lan makarya tanpa lelah ing tugas-tugas biara bareng karo sedulur-seduluré. Donga ora tau pisah saka lambe, malah nalika Liturgi Ilahi, nalika ngadeg ing altar suci, piyambakipun tansah mbaleni marang dhiri: 'Gusti, mugi paring welas asih!'

Panjenengané uga nindakake akèh mujijat, sing tanpa mangu-mangu dadi pratandha sipat ilahiné gesangé. Lan nalika wayahe Panjenengané budhal saka donya iki, Panjenengané nglumpukaké sedulur lan ngendika marang wong-wong mau:

'Wayahing pamitan kula sampun rawuh; mulane kula nyuwun marang kowe sedaya, anak-anak kula ingkang kinasih, supaya kowe tetep nglestarekaké tradisi ingkang sampun kowe tampi, amargi kabèh berkah ing gesang donya punika mung lumantar; punika sementara, déné berkah gesang ingkang badhé rawuh langgeng. Ugi, upayakna supaya kowe kalebet ing antawisipun tiyang ingkang kaslametaké.'

Sawisé ngendika mangkono, piyambakipun ndedonga lan nggawe pratandha salib ing atasané lan ngangkat paningalipun menyang langit, piyambakipun ngendika:

'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kula pasrahake nyawa kula!'

Kanthi tembung-tembung mau, piyambakipun séda ing pangayomaning Gusti. Sawisé yuswa sangang dasa limang taun, piyambakipun lumebet ing gesang langgeng lan kalebet ing antawis para suci.

Perangané Nabi Suci Samea

Dipeperingati tanggal 9 Januari

Nabi suci Gusti Allah, Samea, lair ing Siloh[841] nalika pamaréntahané Salomon[842] . Ing sangisoré putra lan panggantiné Salomon, Rehoboyam[843] , Karajan Israèl kabagi, kanthi suku Yehuda lan Benyamin tetep setya marang Rehoboyam, déné sepuluh suku liyané ngakoni Yeroboyam, putrané Nebat, minangka rajané. Banjur Rehoboam nglumpukaké tentara gedhé, arep nganggo kekerasan kanggo mbalèkaké suku-suku Israel sing wis mbelot marang pamaréntahané Jeroboam. Lan ana wahyu saka Gusti marang Shemaiah, wongé Gusti:

'Pituturana Rehoboam, putrané Salomo, Raja Yehuda, lan kabèh wong Yehuda lan Benyamin, uga sisaé wong liya: Mangkéné pangandikane Gusti: Aja padha metu utawa perang nglawan sedulurmu, putrané Israel; padha bali waé saben wong menyang omahé dhéwé-dhéwé, awit iki wis saka Aku.'

Raja lan rakyat manut marang dhawuhe Gusti, mula perang sedulur iku bisa dicegah (3 Raja 12:21–24; 2 Tawarikh 11:1–4).

Ing taun kaping lima pamrentahan Rehoboam, amarga dhèwèké wis mbalik saka Gusti, kraton Yehuda diserbu déning Sisak[844] , raja Mesir; tentara gedhé Firaun nyekel kabèh benteng Yehuda lan maju ngarah Yerusalem. Banjur nabi Semaya teka marang Rehobeam lan para pangéran Yehuda, sing padha ngungsi ing jeroning tembok kutha krajan saka mungsuh, lan ngandika marang wong-wong mau:

'Mangkéné pangandikane Gusti: kowe wis ninggalaké Aku; mulané Aku uga bakal ninggalaké kowe lan nyerahaké kowe marang tangané Susakim.'

Nalika krungu iki, raja lan para pamimpin bangsa Yehuda padha ngendhegake awak lan kandha:

---

[840] Kaisar Bizantium Leo V si Armenia, sawijining ikonoklast, mrentah saka taun 813 nganti 820.
[841] Silo – sawijining kutha ing wewengkon suku Efraim, ing Palestina; Kemah Kesaksian, sing diadegaké Musa, ana ing kéné.
[842] Saka taun 1020 nganti 980 SM.
[843] Saka taun 980 nganti 963 SM.
[844] Susakim, sing dikenal minangka Sheshonq ing kronik Mesir, iku firaun pisanan saka Dinasti kaping 22 Bubastid.

'Gusti iku adil!'

Sawisé kuwi, Shemaiah, wongé Gusti, nampa wahyu manèh, amarga Gusti ngandika marang dhèwèké:

'Padha wis ngendhegake awaké dhéwé; Aku ora bakal mbrusaké wong-wong mau, nanging Aku bakal enggal nylametaké wong-wong mau, lan murka-Ku ora bakal ditumpahaké marang Yerusalem déning tangan Sisak; nanging wong-wong mau bakal dadi abdi-abdié, supaya padha sinau prabédan antarané ngabdi marang Aku lan ngabdi marang kraton-kraton ing bumi.'

Tembung nubuat mau kawujud. Susakim ngrusak Yerusalem lan lunga menyang Mesir, nalika Rehabeam mrentah maneh rolas taun, lan murkaé Gusti Allah dipalingake saka dheweke (2 Tawarikh 12). Cathetan pamaréntahan Rehabeam uga dipandu déning nabi suci Shemaiah.

Perayaan Santo Petrus, Uskup Sebaste

Diperangeti tanggal 9 Januari

Santa Petrus iku seduluré Basilius Agung, anak kaping sepuluh lan pungkasan saka wong tuwané. Mbakyuné, Macrina, nduwèni peran gedhé ing pangasuhan Santa Petrus. Dhèwèké maringi pendhidhikan paling luhur, nglatih pikirane wiwit isih bayi ing sinau Sabda Gusti. Amarga pangopènan Macrina, pemuda iku nggayuh puncak kabecikan nganti, miturut tembung adhine, Gregorius saka Nyssa, 'ing yuswa tuwa dhèwèké, katoné, ora kurang saka Basil Agung ing kaunggulan kabecikané'. Nalika Petrus wis diwasa, Basil, sing wis dadi Uskup Caesarea ing Kapadokia, ngangkat dhèwèké dadi presbiter. Sabanjure, Santo Petrus diangkat dadi Uskup Sebaste ing Armenia[845] . Minangka uskup, piyambakipun rawuh ing Konsili Ekumenis Kapindho nglawan Macedonius[846] , kang dianakake ing Konstantinopel taun 381. Piyambakipun séda ing pungkasan abad kaping 4.

23 Januari

10 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Suci kita Gregorius, Uskup Nyssa

Dipepering ing tanggal 10 Januari

[847]Santa Gregorius saka Nyssa iku adhine Santa Basilius Agung. Iki katon saka kasunyatan manawa Santa Gregorius saka Nyssa nyebut Basilius Agung minangka gurune lan bapake. Bab taun lair Santa Gregorius, durung dingerteni. Pendhidhikané diserahaké marang eyangé sing taat, Macrina, sing uga wis mulang Santa Basilius ing Nyssa, déné dhèwèké nampa piwulang wiwitan bab tata basa lan retorika saka bapaké. Wiwit umur rolas taun, sawisé bapaké séda, dhèwèké sinau ing sangisoré para ahli retorika ing Kaisarea. Pangawruh sing dipikolehi Gregory ing sekolah pagan ing Caesarea sabanjure ditambahake kanthi sinau mandhiri lan piwulang saka Santo Basil Agung, marang piyambakipun, miturut tembungé Gregory dhéwé, dhèwèké kagungan utang budi sing gedhé. Amarga bakaté sing alamiah lan ketekunané ing ngupaya kawruh, Santo Gregorius kasil sinau retorika[848] lan filsafat[849] lan nyiapaké dhiri kanggo karir dadi orator sekuler. Nanging Gusti Allah wis nduwé rencana liya, lan

---

[845] Sebaste ing Armenia dumunung ing sisih lor-wétan Asia Cilik.

[846] Macedonius dadi Patriark Konstantinopel wiwit taun 341 nganti 360, kanthi sela-sela. Dhèwèké dadi pangadeg bidah sing mulang kanthi salah bab Roh Suci. Dhèwèké ora ngakoni Roh Suci minangka Gusti, nanging nganggep Panjenengané minangka makhluk sing diciptakaké, sing ora nduwèni bagéan ing Keilahian lan kamulyané Rama lan Putra. Konsili Ekumenis Kapindho ing taun 381 ngukum bidah iki lan negesake doktrin ortodoks Roh Suci minangka Gusti sejati. Saliyane, Kredo Nisea direvisi ing konsili iki. Kanthi nambah lima klausa anyar (8–12), sing nerangake doktrin babagan Roh Suci, Gereja lan sakramen, lan pracaya marang kebangkitan wong mati lan gesang ing donya sing bakal teka, konsili kasebut maringi wangun sing nganti saiki isih dilestarekake.

[847] Delengen babagan iki, uga babagan wong tuwané St. Gregorius saka Nyssa, ing Uripé St. Basil Agung ing tanggal 1 Januari

[848] Retorika iku ilmu kang ngemot aturan-aturan kefasihan.

owah-owahan lumantar ing jiwané Gregorius, sing wektu kuwi luwih condhong marang urusan donya lan sinau élmu sekuler. Ing sawijining wektu, ana perayaan sing bakal dianakake ing tanah ibu kanggo ngurmati pangalihan relik Patang Puluh Martir. Grigory, sing nalika semana sinau ing Caesarea, diundang menyang perayaan kulawarga iki. Amarga ora puas amarga kesusu dijauhake saka sinau lan perayaane ora ditundha nganti wektu liyane sing luwih becik, Gregorius ngrungokake kidungan ibadah kanthi acuh tak acuh lan ora merhatiin, sing dianakake ing kebon lan lumaku sakwengi; lan pungkasane, sawise mundur menyang salah siji gubugé, dhèwèké turu. Lan mangkono, nalika turu, dhèwèké weruh yèn dhèwèké kepéngin mlebu kebon, nanging sawatara prajurit padhang ora ngidini dhèwèké mlebu; lan mung amarga panyuwunan salah sijiné saka prajurit mau, dhèwèké bisa lolos saka paukuman. Ngimpi sing medeni iki ninggalaké kesan jero ing atiné Grigory, lan sawisé ninggalaké urusan donya lan sinau, dhèwèké wiwit maca buku-buku suci lan panyelamat jiwa; ora suwé sawisé kuwi, dhèwèké njupuk tugas dadi anagnost, yaiku maca Kitab Suci ing pasamuwan ibadah. Nanging, pola pikir iki wiwitane mung ngrembaka sakedhap ing atiné Gregorius. Sawisé seda Julianus si Apostata[850] , sing wis nglarang wong Kristen dadi guru retorika lan tata basa, Gregorius manèh mbalèk marang kegemarane, milih dadi guru retorika, sing nyebabaké kanca-kancané ora seneng lan nampa celaan keras saka Santo Gregorius Teologos[851] . Nanging, Gregorius ora nguber kamasyhuran minangka panyatur suwé. Ora suwé, ing pangaribawa anggota kulawargané sing nduwé pikiran askétis lan kanca-kancané, dhèwèké nyawisaké sakabèhé atiné kanggo sinau teks suci, nilar donya lan mundur menyang ara-ara gersang, manggon ing sawijining biara sing diadegaké déning Basil Agung ing pinggir Kali Iris. Ora suwe sawisé kuwi, Santo Basilius, sing kepéngin nduwé asistèn sing setya ing wongé Gregory kanggo nglawan bidah Arian, ngangkat dhèwèké dadi Uskup Nyssa[852] . Santo Gregory tumindak minangka panggembala sejati Kristus, kanthi gagah ngatur Gréja lan ngreksa tentremé saka tipuan mungsuh-mungsuhé. Adhiné sing saleh, Theozwa, ngladèni dadi diakonès ing sisihé lan maringi pitulungan gedhé marang adhine ing babagan gerejawi, nganti seda sing sabanjuré dadi kapitunan gedhé tumrap dhèwèké.

Ing jaman pamaréntahan Valens[853] , Santo Gregorius saka Nyssa ngalami panganiayaan sing ora adil ing tangan panguwasa Arian[854] . Demosthenes, gubernur Pontus[855] , ngadani konsili ing Ancyra[856] sing diisi para uskup sing setya marang pamaréntah, ing kono Gregorius dituduh kanthi salah nggunakake harta gréja lan dicopot saka jabatané. Miturut dhawuhe Demosthenes, santo kuwi ditangkep lan dikirim kanthi pangawalan menyang Ancyra, ngalami sangsara banget sajrone lelampahan amarga kekerasan para prajurit. Banjur dhèwèké mutusaké mlayu lan, sawisé uwal saka pangawalané, ndhelik ing panggonan sing aman. Taun sabanjure, majelis anyar para uskup saka Pontus lan Galatia diadakaké ing Nicaea dhéwé; Santo Gregorius ora rawuh ing sidang lan manèh dipecat tanpa rawuh. Nanging, sawisé dicopot saka jabatané, Gregorius ora nganggur: dhèwèké lelungan saka panggonan siji menyang panggonan liyané kanggo nguwatké Ortodoksi lan nglipur umat Ortodoksi. Sawisé Valens seda, Santo Gregorius dibalèkaké menyang keuskupané lan ditampa kanthi kabungahan gedhé déning umaté. Sawisé kuwi, dhèwèké sedhih amarga seda Santo Basil Agung[857] , sing jero banget dhèwèké tresna lan

---

[849] Filsafat (saka basa Yunani sing tegesé 'tresna marang kawicaksanan') – élmu kawicaksanan – ngrembug, adhedhasar panaliten akal manungsa, pitakon-pitakon paling dhuwur lan abstrak babagan eksistensi: hakikat ana, Gusti Allah, asal-usul lan ukum donya lan manungsa, tujuan manungsa lan tujuan pungkasaning eksistensi donya, lan sapituruté.

[850] Julianus si Murtad – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 361 nganti 363. Sanadyan ora nyebabake panganiayaan terbuka marang umat Kristen, dheweke tetep nyoba ngilangi agama Kristen lan mbalekake paganisme, kanggo kuwi dheweke njupuk saben upaya sing ana.

[851] Santa Gregorius Teologus (saka Nazianzus) – sawijining guru agung sejagad, kanca lan rérénan Santa Basil Agung. Dina rayahé dirayakaké tanggal 25 Januari

[852] Iki dumadi ing awal taun 372. Nyssa iku sawijining kutha ing sisih lor-kulon Cappadocia (wewengkon wétan Asia Minor sing amba).

[853] Valens iku kaisar ing separo wétan Kakaisaran Romawi, mréntah wiwit taun 364 nganti 378.

[854] Heresi Arian njupuk jenengé saka Arius, sawijining presbiter ing Alexandria, sing mulang yèn Putrané Gusti ora kawit langgeng saka Gusti Rama, nanging diciptakaké déning Panjenengané saka ora ana apa-apa ing wektu, lan ora padha zat utawa ora nduwé pakurmatan sing padha karo Panjenengané. Heresi iki condhong marang ngancuraké agama Kristen sakabèhé.

[855] Pontus – sawijining wewengkon ing sisih lor-wétan Asia Minor, ing pesisir Segara Ireng, saka kana jenengé asalé (Pontus – terjemahan saka basa Yunani – tegesé 'segara', lan ing jaman biyèn Segara Ireng dikenal minangka Segara Euxine).

[856] Ancyra – kutha kuna banget lan makmur ing Galatia (provinsi cilik ing Asia Minor, dumunung ing antarané Phrygia, Bithynia, Pontus, lan Cappadocia, ing pérangan tengah Asia Minor) – saiki dikenal minangka Angora, nganti saiki tetep dadi salah siji pusat perdagangan paling wigati ing Asia Minor. Konsili Ankyra nglawan Santo Gregorius lan pangundurané dianakake ing taun 375.

[857] Ing taun 379,

ngajèni minangka guruné. Ing ulang taun kapisan sedaipun, piyambakipun ngurmati sang wali kanthi pujian lan, minangka wujud pangajab ingkang ageng dhumateng piyambakipun minangka guru, ngrampungaken cathetanipun babagan nem dina pambentukan donya, ingkang katrangan bab manungsa durung lengkap lan ingkang dipun kepengin dipun selesa dening tiyang sanes. Ing taun ingkang sami, Santo Gregorius saking Nyssa mèlu ing Konsili Antiokia[858] . Ing konsili iki diputusake ngutus wong sing paham babagan iman kanggo mriksa gréja-gréja ing Arab lan Palestina, ing ngendi iman lagi dirusak déning bidah Antikomariani, sing ora ngajeni Kasucian Tanpa Cacat Sang Putri Allah, lan Colliridiani, sing nyembah Sang Putri Allah minangka dewi. Santa Gregorius kapilih kanggo njaga tentrem lan iman. Sadurunge mangkat ing lelampahan iki, piyambakipun sowan dhumateng mbakyunipun, Makrina sing Begja[859] . Sawisé mbakyunipun dikubur, piyambakipun kasil ngrampungaké tugas ing Arab sing dipasrahaké dhumateng piyambakipun ing Konsili Antiokia; nanging ing Yerusalem, nalika dhèwèké ngunjungi panggonan-panggonan suci kanthi kabungahan sing ngajèni, dhèwèké ora bisa ngrampungaké kabèh sing wis dipasrahaké marang dhèwèké, lan kanthi sedhih nulis yèn dosa lan kaluputan uga nemu dhukungan sing kuwat ing manahé wong-wong ing kana. Ing wektu sing padha, nalika Santo Gregorius adoh, Arianisme manèh nyerang dioseké, sing banjur bisa diatasi kanthi angel banget nalika piyambakipun wangsul. Ing wektu sing padha, piyambakipun melu milih uskup kanggo Ivora lan Sebaste[860] miturut panyuwunan warga, sing padha wedi yèn para bidah bakal nggantèkaké uskup-uskup sing wis seda. Nalika jaman pamaréntahan Theodosius Agung[861] , Konsili Ekumenis Kapindho diadakaké ing Konstantinopel nglawan bidat Macedonius[862] , Santo Gregorius saka Nyssa rawuh ing kono, bebarengan karo bapa-bapa suci liyané, minangka juara kesalehan, mbantah lan ngremehake mungsuh-mungsuhé kanthi kakuwatan kabeneran adhedhasar Kitab Suci. Ing konsili iki, liwat upaya Santo Gregorius, Kredo Nike diperkaya kanthi klausa babagan Roh Suci, lan klausa kaping sanga, kaping sepuluh, kaping sewelas, lan kaping rolas uga ditambahake ing Kredo. Sejatine, Santo Gregorius saka Nyssa iku salah siji tokoh utama ing konsili kasebut.

Beberengan karo uskup-uskup liyane, dhèwèké uga melu mastiake pangukuhan Saint Gregory the Theologian lan maca risalahé marang dhèwèké lan marang Blessed Jerome sing nglawan Eunomius[863] . Nalika muncul perjuangan sengit marang Santo Gregorius Teologos saka sawijining golongan rohaniwan sing wis kena pangaribawa ajaran sesat utawa simpati marang para bidah, saéngga piyambakipun kapeksa ninggalake Tahta Konstantinopel, – Santo Gregorius saka Nyssa, bebarengan karo akèh wong liya, wis ngupaya sak kuwasa kanggo mungkasi permusuhan iki; nanging, amarga ora bisa, dhèwèké maringi pitutur bab iman lan bab tugas anyar marang panggantiné Santo Gregorius Teologian, Nektarius[864] , sing dipilih saka antarané katekumen. Sajrone manggon ing Konstantinopel, Santo Gregorius saka Nyssa maringi loro khotbah – siji nalika pangangkatan Santo Gregorius Teologian dadi uskup kutha krajan, lan sijiné khotbah panguburan nalika panguburan Meletius.

Sawisé Konsili Ekumenis Kapindho, Gregorius kudu pindhah saka sawijining gréja menyang gréja liyané kanggo mbalèkaké katertiban ing tengahing prahara gréjawi lan nguwatké Ortodoksi, amarga ing Konsili Ekumenis Kapindho dhèwèké wis diproklamasikaké, bebarengan karo loro pastur agung liyané, dadi pangreksa Ortodoksi kanggo Pontus. Ing taun 383, Santo Gregorius saka Nyssa rawuh ing Konsili Konstantinopel, ing ngendi piyambakipun maringi khotbah babagan keilahian Sang Putra lan Roh Suci. Ing taun 386, piyambakipun malih wonten ing Konstantinopel, ing pundi, minangka pamedhar wicara ingkang misuwur, piyambakipun kaparingi kapitadosan nyampekake puji-pujian ing sangajeng ingkang dipun tresnani ing saindenging jagad,

---

858 Konsili Antiohia dianakake ing taun 379.

859 Wahyu saka paguneman sang wali karo adhine sing saleh nalika seda yaiku risalahé Gregory sabanjuré babagan 'jiwa' lan 'kabangkitan'.

860 Ivora lan Sebaste – kutha-kutha ing Kapadokia.

861 Theodosius Agung – Kaisar Romawi – mrentah wiwit taun 379 nganti 395; dhèwèké dadi panyengkuyung semangat agama Kristen lan juara ortodoksi nglawan para bidah.

862 Konsili Ekumenis Kapindho ing Konstantinopel dianakake ing taun 381.

863 Eunomius – sawijining heresiark ing separo kapindho abad kaping 4, panyengkuyung ekstrim Arianisme.

864 St Nectarius mimpin Patriarkat Konstantinopel saka taun 428 nganti 431. Dina rayané dirayakaké ing Setu Keju.

Maharani Placilla[865] . Ing taun 394, piyambakipun malih rawuh ing sawijining pasamuan ing Konstantinopel ingkang dipun gelar kanggé ngrampungake prakawis ingkang magepokan kaliyan Gréja ing Arab[866] .

Minangka panggembala sing setya lan sejati, Santo Gregorius kanthi semangat nguwatake kawanané ing iman lan kesalehan; kadhangkala dhèwèké mènèhi khotbah marang wong-wong mau pirang-pirang dina berturut-turut. Ing wektu sing padha, dhèwèké dadi panyengkuyung lan pambela wong-wong sengsara ing ngarep pangadilan, lan misuwur amarga welas asihé marang wong mlarat, kasabarané, katentremané, lan ketulusané. Sawisé ngancik yuswa tuwa, Santo Gregorius séda kanthi tentrem ing pangayomané Gusti[867] , ninggalaké akèh tulisan sing migunani lan ajiné kanggo Gréja Suci[868] .

Kontakion, Nada 2:

Gregorius saka Nyssa, hierark suci Gréja lan pangreksa kawicaksanan sing kinurmatan, kanthi pikirane sing waspada, kabungahan bebarengan karo para Malaikat lan seneng ing Cahya Ilahi, tansah ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Kontakion liyane, Nada 1:

Ngawasi nganggo mripat atimu, ya Sang Suci, kowe muncul ing donya minangka panggembala sing waspada; lan nganggo tongkat kawicaksananmu lan panjalukanmu sing anget, kowe ngusir kabèh wong jahat sing kaya srigala, lan njaga kawananmu supaya ora cilaka, ya Sang Gregory sing kebak kawicaksanan.

Peringatan Santo Dometianus, Uskup Melitene.

Peringatan tanggal 10 Januari

[869]Santa Dometian lair nalika pamaréntahan Justin Muda[870] , saka wong tuwa sing taat lan sugih, Theodore lan Eudokia. Sawisé ngrampungaké pendhidhikané, dhèwèké nikah, nanging nalika garwané ora suwé seda,

---

[865] Placilla – garwané Kaisar Theodosius Agung, dikenal minangka wong Kristen sing taat lan misuwur amarga kabecikan Kristené. Dina perayaané dirayakaké ing Gréja Yunani tanggal 14 September.

[866] Konsili Lokal Konstantinopel taun 394, ing sangisoré Patriark Nektarius, diadakaké kanggo ngrampungaké perselisihan antarané loro uskup (Agapius lan Bagadius), sing loro-loroné padha ngaku jabatan sing padha (ing Bozra, Arab).

[867] Santa Gregorius saka Nyssa seda ing pungkasan abad kaping 4, ora suwe sawisé Konsili Konstantinopel taun 394.

[868] Santa Gregorius saka Nyssa ninggalake akèh tulisan ing ngendi dhèwèké kadhangkala tampil minangka pambicara rohani, kadhangkala minangka dogmatis lan panyanggah bidah, kadhangkala minangka ahli tafsir Kitab Suci, lan kadhangkala minangka guru moral. Bakaté minangka pambicara kabuka ing pidato panguburané kanggo Meletius saka Antiohia, Basil Agung, Santa Makrina, martir Theodore Tyron, lan ing pidato-pidatoné kanggo Baptisan, Paskah (lima pidato), Pangunggahané Kristus, Pentakosta, lan Panganteurane Gusti. Antarane karya dogmatik St. Gregorius, sing paling unggul yaiku: Rolas Orasi nglawan Eunomius lan Katekismus, sing dadi pandhuan babagan cara nerusake pangowahan kapercayan wong pagan lan Yahudi lan cara mbantah para bidah. Ing risalahé nglawan Eunomius, nalika mbantah ajarané, Gregorius mbuktekaké keilahian Putraning Allah lan, ing sawenehé, nerangaké sakabèhé doktrin Kristen babagan Trinitas Suci. Santo Gregorius mbela doktrin Trinitas Suci iki—lan utamané keilahian Roh Suci—nglawan kaluputan-kaluputan saka wong-wong jamané ing akèh karya liya, kayata: risalah babagan Roh Suci nglawan wong Makedonia; risalah babagan Keberadaan Putra lan Roh; layang marang Simplicius babagan Iman; layang marang Avlalius babagan kasunyatan manawa ora ana telung Gusti; risalah kang ditujokake marang wong Yunani; lan risalah nglawan Arius lan Sabellius. Saliyane, karya dogmatik Santo Gregorius kalebu *The Six Days*, ing ngendi piyambakipun ngrampungake pitaken-pitaken jero babagan donya sing durung dijawab dening Santo Basilius Agung ing *Hexaemeron*; *Against the Manicheans*; 'Bab Penciptaan Manungsa', sawijining risalah 'Bab Bocah-bocah sing Tilar Donya Durung Disuntik' lan sawijining karya 'Bab Jiwa lan Kebangkitan'. Kanggo nerangake Kitab Suci, St. Gregorius nulis sawetara karya ing wangun meditasi: 8 khotbah babagan 3 bab pisanan Kitab Pengkotbah, 15 khotbah babagan Nyanyian Nyanyian, 2 meditasi babagan irah-irahan Mazmur lan sawijining khotbah babagan Mazmur kaping enem, 5 khotbah babagan Pandonga Gusti, lan 8 khotbah babagan Wolu Kabungahan. Karya moral lan asketiké kalebu: telung risalah babagan kasampurnan Kristen, babagan tujuan urip miturut Gusti, babagan asketisisme sejati, babagan kesucian, babagan katresnan marang wong mlarat, lan liya-liyané. Saliyane, nganti 28 layang saka Santo Gregorius isih lestari.

[869] Iki nyebutaké Khosrow II, Raja Persia, sing mrentah saka taun 590 nganti 628.

[870] Justin II, utawa sing Arang, iku sawijining kaisar Bizantium sing mrentah saka taun 565 nganti 578.

dhèwèké langsung—amarga kapincut marang kawicaksanan rohani lan katresnan marang Gusti Allah—nyingkirké donya lan nyawisaké uripé kanggo tapa brata. Mengko, miturut kersaning Gusti, nalika umuré telung puluh taun, dhèwèké diangkat dadi Uskup Gréja Melitene[871] . Lan dhèwèké ora mung dadi panggembala sing apik tumrap kawanané, nanging uga dadi panutan lan pitulungan tumrap wong liya, lan nggawa kabecikan gedhé marang Kabèh Kakaisaran Yunani minangka pejuang kabecikan umum. Wong suci iku dikirim bola-bali déning Raja Mauricius[872] menyang Persia[873] kanggo ngurusi administrasi umum; dhèwèké dadi mediator ing ngarepé Khosrow, raja Persia, lan mbantu ngrampungaké prajanjian perdamaian antarané wong Yunani lan wong Persia. Dheweke uga nyopot kakuwasané Pangeran Baram, sing wis mbrontak marang Khosrow lan wani nyoba nyekel tahta kraton ing Persia, banjur ndadekake dheweke dadi vasal wong Yunani. Kanthi mangkono, Dometian dadi kanca sing dikasihi Sang Prabu Maurice. Sang Prabu maringi dhèwèké akèh emas lan tanah, nanging kabèh mau diparingaké marang gréja-gréja suci lan omah pitulungan kanggo ngopeni wong mlarat. Sawisé tekan kutha kakaisaran Konstantinopel, dhèwèké ora suwé seda kanthi tentrem lan bali marang Sang Prabu Swarga[874] . Awak sucine dikubur kanthi pakurmatan ageng ing ngarsane kaisar lan para mentri, bebarengan karo akèh rohaniawan, banjur dipindhahaké menyang kutha asalé, Melitine. Santo Dometian nindakake akèh mujijat nalika isih urip lan sawisé seda, minangka kamulyaning Kristus Gusti kita.

Uripé Sang Marcian sing Kinurmatan

Dipeperingati tanggal 10 Januari

Sajrone pamaréntahan Marcian lan Pulcheria, sawijining priya sing unggul banget, Marcian sing bejo, wong asli Roma Kuna[875] , dadi misuwur amarga kabecikane; wong tuwane taqwa, bangsawan, lan sugih. Nalika padha pindhah saka Roma Kuna menyang kutha anyar, padha nggawa putrané Marcian; dhèwèké tekun sinau lan dibesarké kanthi akhlak sing becik. Amarga dhèwèké seneng *'manggon ing pekaranganing Gusti'*[876] (Mazmur 83:11), ora tau kélangan rawuh ing ibadah gréja, mula , patriark ing jaman kuwi, remen marang dhèwèké lan ngangkat dhèwèké dadi cleric[877] . Sawisé sawatara wektu, nalika weruh yèn sanadyan umuré isih enom, dhèwèké wis mateng ing kawicaksanan lan kasucianing urip, amarga *'kawicaksanan iku rambut putihé manungsa, lan urip sing tanpa cela iku yuswa tuwa'* (Kawicaksanan 4:9)[878] , dhèwèké dianggep pantes njabat presbiter, lan sabanjuré diangkat dadi pangurus[879] ing gréja agung[880] . Nalika wong tuwané séda, padha ninggalaké marang Marcian sing pinaringan berkah akèh tanah, amarga dhèwèké anak siji-sijiné; mula kabèh bandha wong tuwané lumantar warisan mung dadi kagungané dhèwèké dhéwé. Dheweke ora ngentekake bandha iki kanggo kabutuhan donya,

---

[871] Melitina, uga dikenal minangka Melitene utawa Melita, iku kutha krajan Armenia Cilik.

[872] Mauricius – sawijining kaisar Bizantium sing mrentah saka taun 582 nganti 602.

[873] Negara iki dumunung ing Asia, cedhak Teluk Persia. Wiwitane, nagara iki bola-bali dadi bawahan bangsa-bangsa tetanggan, nanging sawisé munggahé dinasti Sassanid (wiwit taun 226 M nganti abad kaping pitu), wong Persia dadi bangsa sing merdéka sacara politik lan kerep perang nglawan Kakaisaran Yunani-Romawi. Kegiatan St. Dometian uga asalé saka jaman iki.

[874] Santa Dometian séda ing taun 601.

[875] Iki nuduhaké marang kutha krajan Kakaisaran Yunani-Romawi lan Karajan Italia saiki. Kutha Roma iki diarani 'kuna' – mbedakaké karo Konstantinopel, sing digawe kutha krajan déning Santo Konstantinus Agung, mula kutha kuwi sabanjuré dikenal minangka Roma 'anyar'.

[876] Ya iku tegesé, dhèwèké seneng ngunjungi omahé Gusti lan nglampahi wektu ing kana.

[877] 'Klerik' asalé saka tembung 'kleros', sing ing basa Yunani artiné 'warisan (saka Gusti)'. Mangkono, wiwit jaman mbiyen, hierarki gréja diarani kaya ngono, bebarengan karo wong-wong sing nyekel manéka jabatan cilik ing pangibadah gréja (panyanyi kidung, pamaos, lsp.), amarga kabèh mau iku wong-wong sing wis nyawisaké dhiri kanggo pangabdian khusus lan langsung marang Gusti Allah.

[878] Maknané ungkapan iki yaiku yèn umur sejati (spiritual) sawijining wong ora ditemtokaké déning cacahing taun urip, nanging déning tingkat kawicaksanan lan kasucian moral sing digayuh sajroning urip. Tingkat kasampurnan sing dhuwur ing loro-lorone bisa digayuh sanajan isih enom; kosok baline, rambut putih tuwa bisa ana bareng karo kabodhoan bocah-bocah lan ketidakdewasaan moral sing ekstrim.

[879] Jabatan steward muncul ing Gréja ing abad kaping papat nalika kagungan Gréja saya mundhak. Konsili Ekumenis Kaping Papat, ing kanon kaping 26, nyebut yèn jabatan iki wis suwé ana. Tugas-tugas steward kalebu ngatur harta gréja, utamané tanah lan bangunan, lan urusan gréja, ing sangisoré pangawasan uskup. Imam, diakon, lan malah rohaniawan tanpa pangkat hierarkis dipilih kanggo jabatan iki, asal wis kondhang amarga integritas lan kaprigelan.

[880] Yaiku Katedral Santa Sofia ing Konstantinopel.

nanging nyawisake kabeh kanggo Gusti Allah – nindakake kabecikan marang wong mlarat, ndandani gréja-gréja Gusti sing rusak, lan mbangun uga ngias gréja anyar. Dheweke mbangun, kanthi biaya gedhe, gréja anyar sing éndah kang dipersembahake marang martir suci Anastasia. Nalika salah siji kancane kaget amarga panggunaan emas sing mewah kanggo pambangunan lan hiasan gréja iki, sang wali kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe duwe putri lan kepengin tunanganake karo priya pangkat paling dhuwur, apa kowe ora bakal mbuwang akèh emas kanggo ngias dheweke nganggo sandhangan mewah?' 'Saiki, sawise mutusaké mbangun gréja kanggo pangantené Kristus sing paling ayu, sing tunangan karo Panjenengané sing *"luwih ayu tinimbang anak manungsa"* (Mazmur 44:3)[881] lan sing ngucuraké getihé kanggo Panjenengané, apa aku kudu krasa sayang marang kasugihanku, utawa apa aku ora luwih ngati-ati nyedhiyakké hiasan kaya ngono?'

Sing Mulya iku pancèn dermawan lan kersa banget nyengkuyung kamulyaning gréja-gréja suci; nanging kanggo dhèwèké dhéwé prasaja lan ora remen mènèhi – ora mung nolak sakabehing hiasan sandhangan lan nganggo sandhangan kasar, nanging kadhangkala malah nyopot sandhangan kasar sing pancèn perlu iku lan maringi marang sing nyuwun, kaya sing bisa dideleng ing ngisor iki. Nalika Gréja Santa Anastasia wis dibangun lan dihias kanthi kabèh kaendahan, pambukaan resmi gréja iku dilakoni pas dina pangeling-eling martir iki, 22 Desember, ing dina sing padha nalika dhèwèké tau ngalami pati martir kanggo Kristus. Kanjeng Sang Patriark Gennadius, bebarengan karo kabèh rohaniawan, lan Sang Tsar, bebarengan karo kabèh Synclite lan rakyat, nganakake prosesi agung menyang gréja iki, mindhahaké relik martir suci Anastasia saka gréja cilik sing rusak marang gréja anyar sing luwih gedhé sing dibangun déning Marcian. Nalika Sang Mulya Marcian mlaku bareng para presbiter liyane sajrone prosesi iki, nganggo felon[882] , ing ngarep kereta sing nggawa relik suci, ana wong mlarat sing nyedhaki lan nyuwun sedekah. Dheweke piyambak, ora nduwé apa-apa kejaba siji busana (sajrone uripé durung tau nduwé loro busana), lan ora kepéngin ngusir pengemis mau kanthi tangan kosong, meneng-meneng mundur saka kerumunan lan menyang panggonan sepi; Sawisé nyopot sandhangane, dhèwèké maringi marang wong nyuwun kuwi, lan mung nganggo kausan sing nutupi awaké sing telanjang, kanthi mangkono nepati dhawuhé Gusti: *'Maringi marang sing nyuwun marang kowe'* (Matéus 5:42). Nalika bali menyang panggonané ing iring-iringan, dhèwèké mlaku ing antarané para presbiter kaya biyèn, lan ora ana siji waé sing ngerti apa sing wis ditindakake. Sawisé kabèh mlebu gréja, nindakake konsèkrasi lan kanthi pakurmatan nyelehaké relik martir suci Anastasia, Paduka Sang Patriark mènèhi dhawuh supaya Liturgi Ilahi dirayakaké bebarengan karo dhèwèké déning Marcian sing pinaringan berkah. Nalika wayahe ngumbah tangan teka, Marcian nutupi awaké dhéwé nganggo phelonion, nyawang sakupengé supaya ora ana sing weruh yèn dhèwèké telanjang. Para presbiter lan diakon sing ana, nalika ndelok dhèwèké, weruh ing sangisoring phelonioné sawijining busana éndah, , kang sumunar kaya emas, kaya jubah ungu rega raja. Kanthi kahanan iki, ana sing gumun, ana uga sing nesu, mikir manawa ora pantes presbiter mlaku-mlaku lan ngrayakake Liturgi nganggo busana kaya ngono. Utamane, kabeh wong weruh busana éndah iki, sing digunakake Gusti Allah kanggo nutupi aurat abdi-Nya nalika dhèwèké nyedhaki kanggo nampa Misteri Paling Suci lan Maringi Urip. Sawetara presbiter nglaporake iki marang Paduka Suci Patriark Gennadius.

Patriark ngendika:

'Aku uga weruh apa sing kowe critakaké.'

Ing pungkasaning upacara, Panjenenganipun ngutus Sang Mulya Marcian menyang sakristi[883] lan wiwit ngébréhake dhèwèké, kandha:

'Apa sing kowe lakoni, sedulur – ngias awakmu nganggo busana sing ora lumrah? Apa pantes kowe ngrayakake Liturgi nganggo sandhangan kaya ngono, sing luwih pantes kanggo raja tinimbang presbiter?'

Révérend kanthi andhap asor sujud ing sikilé, kandha:

'Nyuwun pangapunten, Paduka – kula boten nate nindakaken kados ingkang Paduka dhawuhaken. Wiwit enèm kula, kula boten biasa nganggo busana mewah lan awis; saiki kula kedah miwiti?'

---

[881] Yaiku marang Kristus, sing paling mulya saka kabèh putra manungsa.

[882] Ing jaman kuna, 'felonia' iku busana dawa tanpa lengan sing nutupi awak saka kabeh sisih, padha karo sing dienggo Kristus lan Para Rasul (2 Tim 4:13), mulane Gréja kalebu ing antarane busana suci. Nanging, ing kene ing Rusia, kanggo kapenakane sajrone ibadah liturgi, bagéan ngarep dipotong, dene ing Yunani isih njaga wangun kuna nganti saiki, lan St Markian bisa nutupi kabèh auraté nganggo busana iki nganti dhèwèké kudu nggunakake tangané nalika ibadah.

[883] Ing kamar ing ngendi piranti suci lan busana liturgi cadangan disimpen.

'Kita kabeh wis weruh kowe nganggo busana karajan—ngapa kowe mbantah?' pangandikane Patriark, lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dibantu ngadeg.

Nalika padha mbukak jubahé, padha weruh awaké sing telanjang lan padha gumun. Minangka wangsulan pitakon Patriark, wong sing pinaringan berkah kuwi kapeksa, sanajan ora kersa, nyritakaké kabèh kabeneran: kepiyé, demi Kristus, dhèwèké wis maringi sandhangan pungkasané marang wong mlarat. Kabeh sing krungu iki lan weruh busana kraton ing sangisore jubahé padha memuji Gusti Allah, sing maringi sih rahmat sing ndhelik marang wong-wong sing tresna marang Panjenengané. Wiwit wektu kuwi, uripé sing kebak welas asih dadi kondhang ing akèh wong.

Romo sing kinurmatan kuwi nglakoni kasunyatan kanthi sukarela lan ngremehake bandha donya nganti sawijining wektu, sawise mlaku-mlaku ing udan lan klambine teles, piyambakipun wangsul menyang kamare, ngunci lawang, nyalakake arang, lan wiwit ngeringake klambi teles mau, amarga piyambakipun ora duwe klambi liyane kanggo panggunaan saben dinane. Ing wektu kuwi, Patriark kebeneran nelpon juru pangurusé kanggo sawatara prakara. Nalika para utusan lunga nelukaké Marcian, padha nemokaké kamare dikunci lan saka njaba padha nyuwun supaya dhèwèké langsung sowan marang Patriark. Dhèwèké janji bakal teka nanging ora teka, amarga sandhangane durung garing. Salah sijine, ndelok liwat celah, weruh yèn dhèwèké lagi ngeringaké sandhangané ing ndhuwur arang panas, banjur ngandhani kanca-kancané. Sawisé padha bali, padha nglaporaké iki marang Patriark.

'Aja kaget karo iki,' pangandikane patriark, 'awit Marcian wiwit isih enom wis nglakoni urip mlarat lan andhap asor kanthi sukarela, nyawisake awake dhewe sakabehe marang Gusti Allah siji; dheweke pancen nglakoni pangandikane Rasul: "Yen duwe pangan lan sandhangan, padha cukup karo kuwi" (1 Tim. 6:8).

Wong-wong sing krungu iku padha muji Gusti Allah, sing duwe abdi kaya ngono. Amarga uripe sing luhur, Gusti Allah maringi dhèwèké karunia kanggo nindakake mujijat – ngusir setan lan marasaké wong lara. Nalika ana pesta sing dirayakake ing gréja Santa Anastasia lan akèh wong padha kumpul, ana sawijining wong wadon sing lagi ngandhut munggah ing atap gréja amarga padhet ing njero, nanging ora sengaja tiba saka kana menyang lemah lan tilar donya. Sang Santo Marcian, ora bisa nahan ndeleng pesta kasebut kélangan kabungahan amarga tangisan, ngangkat tangane lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti. Lan wanita iku dumadakan urip maneh lan bisa ngadeg ing sikilé, waras lan séhat; bayi sing digendong ing kanduté uga ditemokaké isih urip; lan wong-wong padha gumun marang mujijat sing paling mulya iki.

Nalika ana geni gedhe kobong ing Konstantinopel, lan nalika kobongan wis ngubengi Gréja Santa Anastasia, Sang Mulya Marcian munggah ing atap gréja lan ngangkat tangane marang langit, ndedonga. Sakwise kuwi geni mau mbalèk lan nahan kobongané sing tanpa kendhali; lan lumantar pandonga sang wali, koyo dipadhèni banyu banter, geni mau mati kabèh tanpa ngrusak bangunan gréja sanadyan sethithik.

Sang Mulya Marcian mbangun gréja kang dipersembahaké marang martir liya, Santa Irene, ing panggonan ing pinggir segara ing ngendi biyèn ana gréja kang rusak lan ambruk kanggo ngurmati dhèwèké, lan dhèwèké ndandani gréja-gréja liya, yaiku Gréja Santa Theodore lan Santa Isidore, kang dumunung ing sacedhaké, lan nyedhiyakké kabèh kabutuhané. Sawisé tekan yuswa tuwa sing sampurna, sadurungé seda sing pinaringan berkah, dhèwèké lumaku ing dalan-dalan ing wayah bengi – lan ing endi waé dhèwèké nemokaké wong sing wis mati, dhèwèké adus lan ngagem sandhangan marang wong mau. Nalika nindakake kuwi, dhèwèké kandha marang wong sing wis seda:

'Munggah, sedulur, ayo padha nyium!'

Wong mati kuwi, munggah miturut tembung sang wali, nyiume ing lambéné banjur turu manèh. Wong suci iku nylametaké akèh pelacur, ngyakinaké—kadhangkala kanthi piwulang, kadhangkala kanthi pitulungan sing loman—supaya padha milih bojo lan urip manut hukum; déné marang wong-wong sing kapaksa mlebu urip kaya ngono amarga mlarat, dhèwèké nuntun marang urip murni, nyukupi kabutuhané kanthi rahasia saka tanah warisan kulawarga mau. Gusti Allah ngakoni manungsa sing pinaringan berkah iki dadi kagungané; para malaikat muji dhèwèké, para bapa suci ngajèni dhèwèké, para raja ngajèni dhèwèké, para wong padha gumun marang dhèwèké lan ngluhuraké Gusti Allah lumantar dhèwèké; déné para setan padha wedi lan nyingkiri dhèwèké. Santo Marcian séda sadurungé rampung lan pangconsagration gréja sing didedikasikaké kanggo Santo Irene. Ing wayah séda, dhèwèké kandha:

'Gusti! Ing tangan Panjenengan kula pasrahake kalih punika: nyawa ingkang Panjenengan piyambakipun ciptokaken, lan gréja ingkang kula bangun miturut kersa Panjenengan.'

Awaké Santo Marcian dikubur kanthi pakurmatan ing Biara Santo Yohanes Pembaptis, sing uga dikenal minangka Biara Daniel, cedhak gréja Martir Suci Mokius. Bab rampungé Gréja Santa Irene, iki diawasi sawisé seda Sang Kinurmatan déning Kaisar Verina sing taat, garwané Kaisar Leo Agung[884] , sing munggah tahta sawisé Marcian lan Pulcheria; panjenenganipun ngrampungaké gréja punika, ngias atapé nganggo emas lan ngias jeroné gréja kanthi kabèh kaéndahan ingkang saged, minangka pangeling-eling dhumateng Sang Marcian ingkang Kinurmatan lan minangka pakurmatan dhumateng Kristus Gusti piyambak, dhumateng Panjenenganipun mugi pinunjul kados déné ingkang sampurna kaliyan Rama lan Roh Suci salami-laminipun, amin.

Peringatan Sang Paulus Suci saka Komel.

Dipepering ing tanggal 10 Januari

Sing Mulya Paulus lair lan dibesarké ing kutha krajan Moskow sing mulya[885] . Wong tuwané kepéngin nikahaké dhèwèké, nanging Santo Paulus ora kepéngin kuwi lan, sawisé metu saka omahé wong tuwané kanthi diam-diam tanpa nggawa apa-apa, dhèwèké lunga menyang panggonan sing diarani Priluk, sing dumunung ing wewengkon Biara Trinitas Pangurip[886] , sing diadegaké déning Sang Mulya Sergius, Pangripta Mucjizat saka Radonezh. Ing kéné, ing biara kang dipersembahaké marang Kelahirané Gusti Allah lan Juruslamet kita Yesus Kristus[887] , pemuda sing pinaringan berkah iku nampa cukuran monastik. Sawisé manggon ing kono sawatara wektu, Santo Paulus pindhah menyang biaraé Sang Mulya Sergius, ing ngendi dhèwèké tetep ana ing sangisoré pituduh rohani saka sesepuh agung suwéné limolas taun, manggon ing sel pertapa[888] . Sawisé kuwi, Santo Paulus nyuwun berkah marang Sang Wibawa Sergius supaya bisa mundur menyang ara-ara gersang lan manggon ing kana kanthi nyendiri sakabehe, pindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyane.

Banjur sang asket sing pinaringan berkah mangkat menyang Danau Putih kanggo gabung karo Sang Venerable Cyril ing Biara Pangantening Sang Ibune Gusti Allah sing Paling Suci, sing wis diadegake dening Sang Venerable Sergius[889] ; Santo Paulus manggon sawatara wektu ing sel sepi karo Sang Venerable Cyril lan banjur maneh mundur menyang ara-ara gersang, ing Kali Odrol. Sawisé sawatara wektu nyendhiri ing kana, Sang Paulus sing Kinurmatan rawuh ing wewengkon Galich, menyang Gurun Agung Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci[890] , lan manggon ing sel pertapa; nanging dhèwèké diusir saka kana déning abbas gurun lan pindhah menyang Gorodets, ing pinggir Kali Volga , ing ngendi dhèwèké manggon ing Biara Feodorovsky[891] ; Banjur piyambakipun

---

[884] Leo I Agung seda ing taun 474. Amarga, miturut hagiografiné, Verina ngrampungaké pambangunan gréja nalika bojone isih urip, lan amarga mateni geni liwat pandonga St. Markian sing kasebut mau kadhaptar ing taun 471, pati sang wali kudu diposisikaké antarané taun 471 lan 474.

[885] Watara taun 1367

[886] Saiki dikenal minangka Lavra Trinitas-Sergius.

[887] Biara Kelahiran Kristus, ing distrik Uglich, ing Priluka, kadhaptar minangka bawahan Lavra Trinitas-Sergius malah ing jaman sabanjure.

[888] Sing Mulya Paulus nglakoni novisiyaté ing Lavra Trinitas-Sergius ing pawon lan ruang makan. Nalika mberkahi St. Paulus kanggo uripé minangka pertapa, Sing Mulya Sergius maringi dhèwèké salib panylamet urip, sing saiki isih disimpen ing Biara Obnorsk St. Paulus.

[889] Biara Kirillov-Belozersky, sing diadegaké déning Sang Kirill sing Mulya (sing dina rayané dirayakaké tanggal 9 Juni), dumunung ing kutha kabupaten Kirillov, Provinsi Novgorod, 602 vèrsta saka Novgorod; Ing jamané Para Kudus Kirill lan Paulus, kutha paling cedhak ing wilayah kuwi – Belozersk – adohé 37 versts saka biara.

[890] Biara Abraham Chukhlomsky (Gurun Agung), kang dipersembahake marang Sabuk Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, dumunung ing distrik Galich ing Provinsi Kostroma. Biara iki diadegake dening St Abraham saka Galich. Ora suwe sawisé diadegaké, St Abraham ninggalaké biara iki lan ngadegaké Biara Voch sing jaraké 13 versts, ing kono piyambaké séda ing taun 1375. Dina perayaané dirayakaké tanggal 20 Juli.

[891] Saiki sawijining biara sing wis ora digunakake ing Distrik Balakhna, Provinsi Nizhny Novgorod, cedhak desa (biyen kutha) Gorodets, ing pinggir kiwa Kali Volga; diadegaké taun 1164 déning Pangeran Agung Georgy Vsevolodovich. Biara iki ngemot sel ing ngendi Alexander Nevsky seda tanggal 4 November 1263 nalika bali saka Horde.

nyawisake dhiri ing kesunyian kanggo nglakoni asketisisme monastik ing pirang-pirang panggonan sepi, nganti tekan Alas Komel[892] .

Ing kéné, ing pinggir kali Gryazovitsa, sang pangulu manggon ing bolongan wit lime ageng; sang pertapa suci manggon ing bolongan mau suwéné telung taun, nglampahi dina lan wengi kanthi pandonga lan puasa, ngabdi marang Gusti kanthi luh. Sabanjure, Santo Paulus pindhah menyang panggonan ing ngendi saiki ana panggonané sing mulya[893] ; ing kana Panjenengané manggon nganti pungkasaning uripé, nindakake puasa kang ketat. Panguripané mung roti lan banyu, lan kuwi uga mung sithik banget; dhèwèké mangan panganan kuwi saben dina Setu lan Minggu. Ing dina-dina liyane, Santo Paulus ora mangan apa-apa, nglampahi sakabehe wektu ing sele sing sepi kanggo muji lan ndedonga. Sang pertapa sing pinaringan berkah iku nandhang sangsara gedhe kanggo sakehe Kristus lan akèh panyiksa saka tangan setan, lan kabeh iku ditanggung kanthi pitulungan sih rahmat Gusti.

Ing sawijining wektu, setan nyerbu selé sang wong suci lan arep ngrusak, nanging Paulus sing pinaringan berkah ora wedi karo tipuané lan malah nggawe setan isin amarga kuwasa Salibé Kristus. Ing wektu liyane, para maling nyerang sang wong suci, nggebuki kanthi kejem lan sawise ngrampok selé, ninggalake sang pertapa iku diiket tangan lan sikilé. Sang wong suci nggladrah ing selé pirang-pirang dina nganti, kanthi wahyu ilahi, ana wong-wong sing welas asih teka menyang ara-ara samun lan mbukak iketan sang sepuh sing pinaringan berkah. Romo pinunjul iku nampa kabeh mau tanpa ngeluh amarga asmané Kristus. Manuk-manuk alas padha teka akèh-akèhé menyang sel sang pertapa; kéwan galak lan haus getih uga teka ing kana, banjur dadi jinak amarga pandonga sang wali lan manut kabèh dhawuhé bapa pinunjul mau.

Ing pirang-pirang wektu, Santo Paulus krungu deru lonceng gréja ing panggonan persis ing ngendi dhèwèké manggon, lan ndeleng cahya ing panggonan sing sabanjuré dibangun gréja kang dipersembahaké marang Trinitas Agung. Kanthi diancani muridipun Alexius, Panjenenganipun ingkang Kinurmatan mangkat dhateng Moskow lan nyritakaké wahyu saking swarga punika dhumateng Santo Fotios, Metropolitan. Santo punika maringi berkah dhumateng Panjenenganipun ingkang Kinurmatan supados ngedegaké gréja ing panggonan pertapaané, ngangkat Alexius dados presbiter lan, sawisé maringi sedekah ageng kanggé pambangunan gréja, nglampahi santo punika kanthi tentrem. Sawisé bali menyang Gurun Komel, Sang Bapa sing Mulya mbangun gréja kang dipersembahaké marang Trinitas sing Maringi Urip[894] , nglumpukaké komunitas biksu lan ngadegaké biara, kanthi ngangkat Hieromonk Alexius sing kasebut mau dadi abbas. Bab Bapa Paul sing pinaringan berkah, piyambakipun terus manggon ing sel nyendhiri, teka menyang biara mung ing dina Setu lan Minggu kanggo mulang para muridipun; piyambakipun urip manut dhawuh Gusti lan paugeran para bapa suci[895] .

Ing wektu kuwi, wong Tatars nyerang kutha Kostroma, ngobong kutha mau lan ngrusak panggonan-panggonan ing sakupenge; akèh wong Kristen Ortodoks sing dipatèni déning wong kafir, déné liyané dijupuk dadi tawanan lan digawa dadi budhak bebarengan karo garwa lan anak-anaké[896] . Ora suwe sawisé kuwi, Sang Mulya

---

[892] Wayah Komel ing volost Obnora nyebar ing saindenging jalur kidul Wilayah Vologda, dilintasi dening kali Obnora, Nurma, lan Komela karo anak-anak kali sing akèh.

[893] Lima belas versta saka kutha kecamatan Gryazovets ing Provinsi Vologda, ing pinggir Kali Nurma, anak Kali Obnora sing mili liwat Provinsi Vologda lan Yaroslavl lan muarane mlebu Kali Kostroma.

[894] Sawisé mbangun gréja, Sang Paulus sing Mulya nulis surat marang Santo Metropolitan Photius nyuwun antimension kanggo konsèkrasi gréja, uga berkah kanggo ngedegaké biara lan nglumpukaké komunitas biarawan. Santo iku ngirimaké antimension mau bebarengan karo surat ing ngendi dhèwèké mberkahi pambentukan biara lan maringi piwulang marang Sang Paulus sing Mulya lan komunitas biarawan. 'Nalika kowe isih ana karo aku,' tulis sang wali, 'apa kowe kelingan, anakku, kepiye kowe dhewe biyen ngomong dawa babagan kepiye kuduné sawijining abbot rohani? Dhèwèké kudu dadi tuladha tumrap kabèh: ing Dina Penghakiman, dhèwèké bakal tanggung jawab marang nyawa-nyawa sing dipasrahaké marang dhèwèké. Bab iki pancèn sing tak tulis.' Ing piwulangé marang para sedulur, sang wali ngajak supaya padha netepi sumpah monastik kanthi teguh lan ajeg.

[895] Romo Mulya Paulus ngandhani para sedulur supaya netepi paugeran monastik saka Pachomius Agung lan Theodosius Kinovarch; piyambakipun ora maringi idin marang para biksu kanggo nganggep apa wae minangka kagungané dhéwé, nanging kabèh kudu dipigunakaké bebarengan; ing sel-sel ora kena ana apa-apa kejaba gambar suci lan buku, malah kvass ora kena ana; Para biksu kudu nglegakake haus ing ruang makan; ing gréja, ing ruang makan lan nalika makarya, Bapa sing Mulya maringi dhawuh supaya padha meneng, ngupadi panguripan kanthi gawean tangané dhéwé, lan aja lali marang wong mlarat.

[896] Para Tatars ngrusak Kostroma tanggal 6 Januari 1429. Ing dina iku, nalika para murid teka marang Rama Agung, piyambakipun nglegos lan netesake luh; nalika ditakoni dening sing ana babagan sababipun, Santo Paulus ngendika: 'Ing dina iki lan ing jam iki uga, wong Tartar sing ora pracaya marang Gusti, sawisé njupuk kutha Kostroma, wis ngrusak kutha iku nganggo geni lan pedhang, lan nyekel akèh wong dadi tawanan – lan kabèh iki amarga dosa-dosa kita, amarga kita manut marang hawa napsu atiné.'

Paulus pamit marang Gusti saka pakaryan urip donya iki menyang pangaso langgeng kang ora bisa diungkapaké, ninggalaké eling padhang ing antarané para muridé. Panjenengané séda tanggal 10 Januari 1429; yuswané 112 taun[897] .

Troparion, Nada 1:

Kabakar katresnan marang Gusti wiwit enom, Panjenengané sing kinurmatan Paulus, sawisé nyingkiri kabèh kaéndahan ing donya iki, Panjenengané mung tresna marang Kristus, lan mulané Panjenengané manggon ing ara-ara samun jero, urip sakabèhé kanggo Kristus ing antarané kéwan galak. Mula, Mata kang Maha Mirsani, sawise nyumurupi pakaryanmu, wis maringi kowe karunia mujijat sanajan sawise kowe seda. Mula kita padha njerit marang kowe: ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabeh, sing tansah ngurmati kenangan sucimu ing kidungan kita.

Kontakion, Nada 8:

Kowe sing wis netepake kabèh pangarep-arep atimu marang Gusti Allah, lan wis ngetutaké Panjenengané kanthi tuntas saka jeroning jiwamu, mapan ing ara-ara samun; lan, urip ing kana kanthi cara malaékat, kowe dadi dalan panyelamatan kanggo akèh wong: amarga iku, Kristus wis ngluhuraké kowe lan maringi kowe karunia mujijat. Mulane kita kabeh padha nyuwun marang panjenengan: Sugeng, Sang Paulus sing kinurmatan, sing manggon ing ara-ara samun.

24 Januari

11 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Teodosius Agung

Dirilisaké tanggal 11 Januari

Ingkang Kinurmatan Teodosius lair ing dhusun Mogarion, ing Kapadokia[898] , saking tiyang ingkang taat – bapakipun Proeresius lan ibunipun Eulogia – lan dipun pangkur ing kabecikan lan kawruh ilmiah. Nalika dhèwèké wis diwasa lan wis sinau Kitab Suci kanthi tuntas, dhèwèké diparingi tugas maca petikan sing wis ditemtokaké saka buku-buku liturgi ing gréja, lan dhèwèké dadi pembaca kanthi swara manis lan katrampilan gedhé, ora ana tandhingané. Nalika maca tembung-tembung sing maringi piwulang mau kanggo kapentingan para pamirsa, dhèwèké malah éntuk manfaat sing luwih gedhé kanggo dhèwèké dhéwé. Nalika dhèwèké ngrungokaké Gusti—sing maréntahaké Abraham supaya ninggalaké tanah lan seduluré (Kejadian 12:1), lan sing ing Injil ngajak wong-wong ninggalaké bapak, ibu, lan sedulur demi urip langgeng (Matius 19:29)— atine kobong lan rohane murub, kepengin ninggalake kabeh lan ngetutake Kristus ing dalan sing sempit lan kebak sangsara. Nalika merenung bab iki, dheweke ndedonga marang Gusti: *'Gusti, paringana kawruh dalan Panjenengan, supaya aku bisa lumaku ing kabeneran Panjenengan'* (Mazmur 85:11).

Banjur, kanthi pasrah marang Gusti Allah, dhèwèké mangkat menyang Yerusalem. Iki dumadi nalika pamaréntahan Marcian[899] , ing pungkasaning uripé, nalika Konsili Ekumenis Kaping Papat[900] diadakaké ing

---

[897] Ingkang Mulya Paulus dinyatakaké suci ing Konsili Moskow tanggal 26 Februari 1547; relik suci panjenenganipun kasimpen ing kripta ing sangandhaping gréja katedral Biara Obnorsk.

[898] Kappadokia iku sawijining wewengkon ing wétan Asia Minor. Ing taun 11 Masehi, wewengkon iki digawe provinsi Romawi ing sangisoré Kaisar Tiberius.

[899] Marcian – sawijining maharaja Bizantium sing mrentah saka taun 450 nganti 457.

[900] Ing taun 451,

Kalsedonia[901] kanggo ngadhepi Dioskorus lan Eutykhes[902] . Nalika liwat Antiochia[903] , Theodosius sing pinaringan berkah kepengin ndeleng Simeon sing kinurmatan lan nampa berkah lan pandongané. Dhèwèké menyang kono lan nalika wis cedhak karo tiang, krungu swarané sing kinurmatan:

'Sugeng rawuh, manungsa Gusti, Theodosius!'

Krungu yèn dhèwèké dipanggil jenengé déning wong sing durung tau ndeleng utawa ngerti dhèwèké, Theodosius gumun lan sujud ing dhengkulé, nundhuk marang bapa sing nduwèni pangawikan. Banjur, miturut ajakané, dhèwèké munggah ing tiang marang sang wali lan sujud ing sikilé sing suci. Sang wali, banjur ngrangkep lan nyium pemuda sing kaparingan wahyu saka Gusti mau lan ngandharake ramalan yèn dhèwèké bakal dadi panggembala kawanan Sabda lan bakal nylametaké akèh wong saka srigala pikiran[904] ; dhèwèké uga maringi ramalan liya marang Theodosius lan sawisé mberkahi, ngutus dhèwèké nerusaké lelampahané. Teodosius, sing dikuatake dening berkah saka wong sing suci lan nduwèni pandonga-pandonga suci minangka kanca, guru, lan pangreksa, banjur miwiti lelampahan ing dalan ing ngarepé lan tekan Yerusalem; iki dumadi nalika masa patriarkat Juvenal. Sawisé ngunjungi panggonan suci ing kana lan ndedonga ing Makam Suci ing Gréja Kebangkitan, dhèwèké mikir-mikir babagan gaya urip sing arep ditindakake: dadi pertapa, utawa urip bebarengan karo wong liya sing padha ngupaya kaslametan? Lan dhèwèké tekan kesimpulan yèn ora aman urip meneng lan nyendiri nalika dhèwèké durung sinau carané nglawan roh-roh jahat. 'Yen ora ana siji prajurit donya sing bakal bodho banget, ing wiwitan banget tugas militere—nalika isih durung pengalaman lan durung dilatih babagan seni perang—mlebu langsung ing tengah-tengah pertempuran, mula piye aku, ' pangandikane sang wali marang dhiri, 'tanpa durung nglatih tanganku nganggo senjata lan drijiku ing perang, lan tanpa diparingi kekuwatan saka ing dhuwur, apa aku wani, piyambakan ing pertapanku, nglawan panguwasa-panguwasa, kuwasa-kuwasa lan pamrentah pepetenging jaman iki, nglawan pasukan roh jahat ing swarga (Efesus 6:12). 'Aku kudu luwih dhisik gabung karo para asketis suci lan sinau saka para bapa sing wis pengalaman carane nglawan mungsuh sing ora katon; banjur, ing wektu sing pas, woh-wohan sing metu saka kesunyian lan kasepian bakal diklumpukake.' Sawisé mikir kanthi wicaksana bab iki – amarga ing dhèwèké, saliyané saka kabecikan liya, ana wicaksana sing sampurna, sing maringi dhèwèké kemampuan kanggo mènèhi paugeran marang kabèh prakara kanthi becik – dhèwèké langsung miwiti nggolèki guru.

Ing wektu kuwi, sing paling misuwur saka kabèh bapa sing manggon ing Yerusalem lan sakupenge yaiku sawijining tuwa sing arané Longinus[905] , sing nduwèni sel ing sacedhaké tiang sing wiwit jaman biyèn diarani Tiangé Dawud[906] ; ing kana, piyambakipun kanthi teliti ngasilaké madu manis saka kabecikan. Nalika rawuh marang dhèwèké, Theodosius sing pinaringan berkah miwiti pakaryan monastik lan, sawisé nyawiji marang sang tuwa kanthi sakabehing atiné, sinau kabèh kabecikan saka dhèwèké, amarga sang tuwa iku agung ing tembung lan tumindak. Sawisé suwé wektu lumantar, dhèwèké dipindhahaké déning sang tuwa—sanajan nglawan kersané—menuju panggonan sing diarani 'kursi lawas'[907] . Iki kelakon amarga sabab ing ngisor iki: Ana sawijining wanita saleh, janda mulya lan abdi Kristus sing jenenge Glyceria, wis mbangun gréja kang dipersembahaké marang Indhungé Allah sing Maha Suci ing panggonan kuwi lan terus-terusan nyuwun marang Sang Longinus sing kinurmatan kanthi akèh panyuwunan tulus supaya piyambakipun maringi idin marang Theodosius manggon ing gréja anyar kuwi. Sanadyan murid iku ora kepengin pisah saka bapaké, nanging dhèwèké tetep mangkat menyang kana miturut dhawuh bapaké. Nalika dhèwèké manggon ing kana, kabar bab kabecikane sumebar adoh lan amba.

---

[901] Ibu kutha provinsi Romawi Bithynia; dumunung ing pesisir Asia saka Selat Bosphorus, ngadhepi Bizantium.

[902] Eutyches, sing dikutuk déning Konsili Ekumenis Kaping Papat, ngajar yèn Yesus Kristus nduwèni siji sipat – sipat ilahi – déné Gréja Suci tansah ngakoni, lan terus ngakoni, yèn ing Yesus Kristus ana loro sipat, sing sejati lan ora bisa dipisah – sipat ilahi lan sipat manungsa. Dioskorus – Patriark Aleksandria (ing Mesir), penganut doktrin Eutikhus, sing diupayakake kanggo diadegake ing Konsili taun 449.

[903] Iki mesthi nyebut Antiohia Siria, sing dikenal minangka 'Agung', sawijining kutha ing Kali Orontes, sing diadegaké déning Seleucus Nicator lan dijenengi miturut bapaké, Antiochus. Para raja dinasti Seleukia manggon ing kana sacara permanen, lan nalika jaman para kaisar Romawi kutha iki malah dadi ibukota Wétan. Ing Antiokia kene para murid Yesus Kristus pisanan diarani 'Kristen'.

[904] 'Serigala imajiner' ing kéné nuduhaké marang setan lan saben abdi-abdiné sing nuntun wong menyang takhayul lan kejahatan. Ungkapan kias ing sakabèhé iki dijupuk saka Yohanes 10:12.

[905] Dina raya St. Longinus (ing Gréja Yunani) dirayakaké tanggal 17 November lan ing Setu Keju.

[906] Menara kuna ing Benteng Yerusalem, cedhak Gerbang Jaffa.

[907] Ing basa Yunani: kafisma, utawa Gréja Kafisma; dumunung ing tengah-tengah antarané Yerusalem lan Betlehem.

Kabecikan ngetokake sapa sing nduwèni kaya lilin sing murub ngetokake sing nggawa ing wayah bengi. Lan wong-wong sing ngupaya paedah rohani wiwit teka marang sang wali, déné sing kepéngin niru cara uripé wiwit padha kumpul ngubengi dhèwèké.

Sawisé manggon ing kana sawatara wektu, wong sing pinaringan berkah iku wiwit kroso keganggu amarga ora ana tentrem, amarga dhèwèké ora tahan marang pakurmatan manungsa lan rame-ramé wong akèh. Dheweke ninggalake panggonan kuwi banjur munggah menyang gunung ing ngendi ana guwa; miturut tradisi kuna, ing guwa iki telung Magi, sing wis teka menyang Betlehem marang Kristus karo peparing lan bali menyang negarané liwat dalan liya, padha ngaso saka lelampahané lan nginep ing kana (Matt. 2:1–12). Sing Mulya Theodosius pindhah menyang guwa saka 'omahé sadurungé'. Pindhahé iki miturut pangayoman khususé Gusti Allah – supaya ing panggonan kuwi bisa dibangun biara agung[908] lan pasukan prajurit rohani bisa padha nglumpuk marang Kristus Gusti Allah.

Kanthi ngganti panggonané, sing kabegjan mau uga ngganti cara uripé, mlebu ing dalan sing paling sempit. Kepinginané yaiku nepati kabèh dhawuhé Gusti ing saben wektu; panjenengané kebak katresnan ilahi nganti kabèh tenaga spiritualé ora diarahaké marang apa waé ing donya iki, nanging sakabèhé mung marang Gusti Sang Maha Pencipta, supaya panjenengané bisa tresna marang Panjenengané kanthi sakabèhé atiné, sakabèhé manahé, lan sakabèhé pikiranné, lan supaya panjenengané bisa ngetokaké katresnan iki liwat pakaryané ing pakaryan jasmani lan prestasi-prestasi sing ora bisa dicritakaké kanthi rinci. Dhèwèké ndedonga tanpa kendhat, jaga wengi nganti esuk, lan luh tansah mili saka mripaté kaya kali mili saka mata air. Puwasané tanpa wates: telung puluh taun dhèwèké ora nate nyicipi roti, mung urip saka kurma, sochiv[909] , utawa saka tanduran lan oyot ing ara-ara gersang, lan sanajan kuwi dhèwèké mung mangan sethithik banget mung supaya ora mati luwe. Nalika panganan kaya ngono uga ora ana amarga kekurangan ing ara-ara gersang, dhèwèké mangan wiji kurma sing direndem ing banyu; nanging atiné terus-terusan dipelihara nganggo Sabda Gusti, nganti kebak pandelengan batin marang Gusti. Urip kaya ngono, dhèwèké sumunar kaya lintang kang padhang lan dadi dikenal kabèh warga Palestina, amarga kutha sing dunungé ana ing pucuk gunung ora bisa didhelikaké (Matéus 5:14). Sawetara wong sing tresna marang kabecikan teka marang dhèwèké, milih urip ing ara-ara samun bareng dhèwèké ing guwa tinimbang urip seneng-seneng ing kutha.

Wiwitane, Bapa Sang Mulya nduwé pitu murid. Amarga ngerti yèn kanggo wong sing lagi miwiti urip manut kersaning Gusti ora ana sing luwih migunani tinimbang éling marang pati – sing diarani lan dianggep kabijaksanaan sejati – sang wali maringi dhawuh marang para muridé supaya nggali kuburan, supaya nalika ndelok kuburan mau, padha sinau éling marang pati, kaya-kaya pati mau ana ing ngarep mripaté. Nalika kuburan wis siap, Sang Bapa Pendeta rawuh mriksa lan, ngadeg ing ndhuwur kuburan, ngendika marang para muridé, kaya mesem, amarga wis ndeleng kanthi mripat atiné apa sing bakal kelakon:

'Delengen, anakku, kuburan wis siap; apa ana ing antaramu sing wis siap mati, supaya bisa nganyari kuburan iki nganggo awaké dhéwé?'

Sawisé sang wali ngendika mangkono, salah siji muridé sing ana ing kono, aran Basil, sawijining imam miturut pangurapan, langsung, sadurungé wong liya bisa nanggapi, sujud ing ngarsané sang sepuh lan, ngadhep lemah, nyuwun berkah supaya bisa mati lan dikubur ing kuburan kuwi.

"Berikahna aku, Bapa," pangandikane, "supaya aku bisa nganyari kuburan iki, supaya aku dadi sing kapisan saka sedulur-sedulur sing sinau babagan pati, sing dadi wong mati."

Sesepuh mau maringi panyuwunané lan dhawuhaké supaya dianakaké upacara pangeling-eling kanggo Basil sing isih urip, kaya déné dhèwèké wis seda, manut paugeran pangeling-eling arwah, ing dina katelu, kaping sanga, lan kaping patang puluh. Sawisé kabèh upacara pangeling-eling rampung, Basil sing pinaringan berkah mau uga séda tanpa lara; kaya-kaya wis klelep ing turu sing nyenengaké lan éntuk pangaso, dhèwèké lunga marang Gusti. Patang puluh dina sawisé dikubur, sang tuwa weruh Basil sing muncul ing antarané sedulur nalika padha ngatur ibadah lan nyanyi bareng. Dheweke ndedonga marang Gusti supaya mripaté wong liya uga kabuka,

---

[908] Lavra – (saka basa Yunani, tegesé 'bagian kutha' utawa 'lorong') sawijining barisan sel sing dumunung ing jero pager sing ngubengi omahé abbot, disusun kaya lorong-lorong ing kutha. Wiwit jaman biyen, jeneng 'lavra' wis dianggo kanggo biara-biara gedhé lan wigati. Pisanan muncul ing Mesir lan sakbanjuré ing Palestina.

[909] Gubug sing digawe saka gandum, kacang polong, kacang utawa sayuran.

supaya padha bisa ndeleng sing wis muncul. Nalika ndeleng dheweke, salah siji sedulur sing jenenge Aetius mlayu maju kanthi kabungahan arep nyawiji karo dheweke, nanging penampakan kuwi langsung sirna lan dadi ora katon. Nalika dheweke lunga, dheweke kandha banter supaya kabèh krungu:

'Mlayua, para bapa lan sedulur, mlayua, awit kowe ora bakal ndeleng aku maneh ing kene!'

Iki dadi kesaksian kapisan babagan kabecikan Sang Sepuh Theodosius – yèn dhèwèké nduwèni murid kaya ngono, sing siap, miturut dhawuhé, ngadhepi pati, lan sing, sawisé pati badané, kabuktèn urip ing roh, miturut pangandikane Gusti ing Injil: 'Sapa waé sing pracaya marang aku, sanadyan mati, bakal urip' (Yohanes 11:25). Manifestasi liya saka sih-rahmat sing nggumunake sing diparingake Gusti marang sang sepuh iki bakal cetha saka cathetan ing ngisor iki.

Rayane Kebangkitan Kristus wis cedhak. Para murid sang wali, sing wektu kuwi cacahé wis rolas, padha sedhih amarga ora duwe apa-apa kanggo dipangan ing pasamuan kuwi – ora ana roti utawa lenga, ora ana panganan apa-apa, , lan luwih saka kabeh padha sedhih amarga ing pesta sing paling mulya kuwi ora bisa ana Liturgi Ilahi, amarga ora ana prosphora lan anggur kanggo ibadah, sing ateges padha kudu nglilani nampa Misteri Suci. Ing sepi, padha nggrundel sethithik marang sing kinurmatan. Nanging piyambakipun, kanthi pangarep-arep kang teguh marang Gusti Allah, dhawuh marang para sedulur supaya ngias Mezbah Ilahi lan aja sedhih.

'Panjenengané,' pangandikane, 'Panjenengané sing ing jaman biyèn nyangga bangsa Israèl ing ara-ara samun[910] lan sakwisé maringi mangan marang ewonan wong mung nganggo sawetara roti[911] uga bakal maringi kanggo kita: awit Panjenengané ora dadi ringkih kuwatané tinimbang biyèn, lan semangat Panjenengané kanggo maringi kabutuhan donya ora suda, nanging Panjenengané iku Gusti Allah siji lan padha salawas-lawase.'

"Dadi," pangandikane bapa pangreh, "kanthi pangarep-arep"—lan pangandikane langsung kelakon. Kaya ing jaman biyen nalika Abraham weruh wedhus jantan ing semak belukar, siap kanggo kurban (Kejadian 22:13), mangkono uga, kanthi pangayomaning Gusti, sang tuwa sing pinaringan berkah iki nemokake kabeh sing dibutuhake. Nalika srengéngé surup, ana sawijining wongé Gusti teka ing guwané, nggawa saka omahé, numpak loro keledai, manéka panganan kanggo para askét ing ara-ara, uga prosphora lan anggur kanggo perayaan Misteri Ilahi. Nalika ndeleng kahanan iki, para murid sang wong sing pinaringan berkah mau padha bungah lan mangertèni sepira sih rahmat sing wis diparingaké Gusti marang sang tuwa. Padha ngrayakaké Paskah kanthi kabungahan, lan panganan sing digawa mau cukup kanggo sak suwéné mangsa Pentakosta. Banjur manèh panganan wis entèk, lan para sedulur, kesiksa déning luwe, padha sedhih. Ing wektu kuwi ana wong sugih sing maringi sedekah akèh marang kabèh biara ing Palestina – nanging dhèwèké ora maringi pitulungan marang biara Theodosius sing dumunung ing guwa, amarga dhèwèké ora ngerti bab kuwi. Lan para sedulur biara nggugah abaté supaya ngandhani marang dermawan iki babagan awaké dhéwé lan biara, supaya kaya biara-biara liyané, padha nampa sedekah saka dhèwèké kanggo nyukupi kabutuhané. Sing Mulya Theodosius, sing ora kepengin dingerteni sapa wae ing donya lan nyandhak pangarep-arepe ora marang manungsa nanging marang Gusti Allah, sing mbukak tangané lan maringi kabutuhan kabèh makhluk miturut karsa Panjenengané (Mazmur 144:16), nglipur para muridé lan maringi piwulang supaya padha sabar ngenteni sih rahmaté Gusti, pracaya marang Panjenengané, sing maringi pangan marang saben jiwa sing luwe: yen Panjenengané maringi pangan marang kéwan sing ora bisa ngomong lan marang anak gagak enom sing padha njerit marang Panjenengané (Mazmur 146:9), mesthi luwih-luwih Panjenengané ora bakal nyegah makhluk sing nduwé akal lan bisa ngomong saka pangan sing dibutuhaké. Nalika sang wali lagi nglipur sedulur-seduluré sing padha kuciwa, ana wong teka nggawa keledai sing kebak akèh pasedhiyan. Dhèwèké ora arep menyang guwa Theodosius, nanging nggawa pasedhiyan mau kanggo diantarké ing panggonan liya. Nanging nalika wis cedhak guwa lan arep liwat, keledai iku mandheg lan ora gelem obah saka panggonané; sanajan dipukul bola-bali déning sing nduwèni, isih tetep mandheg kaya watu. Nalika nyadari yèn keledhine ditahan lan ora obah amarga kersaning Gusti lan kuwasa kang ora katon, wong iku ngeculaké tali kendhali lan maringi keledhine kabebasan kanggo lunga menyang endi waé sing dikarepake. Keledai kuwi, kaya dipandu dening tangan sing ora katon, mlaku langsung menyang pertapaan Sang Mulya Theodosius sing

[910] Ing kéné, mesthi waé, iku utamané nyebutaké manna, panganan mujijat sing digawé Gusti kanggo nyukupi umat Yahudi nalika padha ngumbara ing ara-ara samun, ing dalan menyang Tanah Dijanjèkaké (Kaluwihane 16).

[911] Mesthi wae, iki uga nyebutaké marang pangopenan mujijat déning Yesus Kristus marang luwih saka limang ewu wong nganggo limang roti (Matéus 14:15–21) lan marang luwih saka patang ewu wong nganggo pitu roti (Matéus 15:32–38).

dumunung ing guwa; lan wong kuwi, sawisé nyadari berkahé Gusti lan pangayomané marang para abdi, maringi kabèh bekalé marang sang sesepuh mulya lan para muridé. Lan wiwit wektu kuwi, murid-murid sang wali ora manèh kendho atiné lan padha ngupaya dadi panyengkuyung kang semangat marang pracaya lan pangarep-arep kang teguh marang Gusti Allah saka bapaké kang kinurmatan.

Jumlah para sedulur saya tambah saben dina, amarga mata air sih rahmat sing kebak ing bapak suci narik akèh jiwa sing tresna marang kabecikan—jiwa-jiwa sing bisa diarani 'rusa wicaksana sing nggoleki banyu rohani' (Mazmur 41:2)—lan pancen, akèh wong sing duwé kalungguhan lan sugih teka manggon karo sing kinurmatan. Gua iku dadi cilik banget kanggo nampung akèh wong kaya ngono. Para sedulur nyedhaki bapak sing kinurmatan, banjur padha ngganggèni dhèwèké kanthi panyuwunan supaya dhèwèké ngedegaké biara ing sacedhak gua lan mbangun pager jembar kanggo kumpulan Sabda.

"Aja kuwatir, Rama," ujare padha, "bab dana kanggo mbangun biara; cukup paring dhawuh, lan tangan kita bakal cukup kanggo nindakake pakaryan iki."

Sang wali, nyumurupi yèn dhèwèké dipundhawuhaké dadi panggembala kumpulan sing akèh banget, lan menengé keganggu, gumregah ing maneka pikiran—kadhangkala ora kersa ninggalaké menengé, kaya ibu sing lila ngorban, lan kadhangkala manèh nganggep pangopènan marang sedulur iku prakara gedhé, awit manungsa sing ora pantes urip mung kanggo dhèwèké dhéwé, nanging luwih kanggo tanggane, kaya sing dituduhake Gusti Kristus piyambak, sing nglumpukake para muridé, dadi Gembala wedhus Sabda, lan nyawisake nyawane kanggo wong-wong mau. Nalika merenung bab iki, Sang Mulya Theodosius bingung milih endi sing kudu dipilih: meneng utawa prihatin tumrap kaslametan seduluré, lan pikirane bolak-balik ing antarane loro-loroné. Dadi, apa sing ditindakake wong sing pinaringan berkah iku? Dhèwèké nyerahaké kabèh marang Gusti Allah, sing bisa nyawiji loro-loroné kanggo siji tujuan, supaya woh saka meneng ora ilang lan dhèwèké ora kelangan ganjaran amarga mimpin lan ngopeni sedulur-seduluré; amarga uripé wong biara ora saya kuwat amarga nyendhiri awak, nanging lumantar ajeg ing kabecikan lan tentrem ing manah. Romo sing kinurmatan uga ngelingi ramalané Santo Simeon Stylite, sing wis maringi pratandha yèn dhèwèké bakal ngopeni kandhangé Sabda. Nanging, dhèwèké nyerahaké pakaryan sing wis dijupuk mau marang kersaning Gusti lan ndedonga marang Panjenengané supaya kersa maringi pratandha, yèn karsa Panjenengané, yèn sawijining biara kudu diadegaké, lan supaya Panjenengané nunjukaké papan panggonan kanggo ngadegaké biara mau lumantar pratandha mujijat. Njupuk wadah kemenyan lan ngisi nganggo arang adhem, dhèwèké nyelehaké kemenyan ing kono tanpa nyalaké geni, banjur mangkat nyabrang ara-ara samun, ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Allah, sing wis maringi kapastian marang Israel lumantar pirang-pirang lan ageng mujijat lan ngyakinke abdi Panjenengan Musa lumantar maneka pratandha supaya nampa beban pimpinan tumrap umat Panjenengan; sing ngowahi tongkat dadi ula lan tangan sing waras dadi cacat kusta lan putih, banjur mbalekake maneh marang kasehatan (Kaluwihan 3:3, 6:7); sing ngowahi banyu dadi getih lan gampang ngowahi getih dadi banyu maneh (Kaluwihan 7:20); sing maringi pratandha kamenangan marang Gideon ing bulu wedhus (Hakim-hakim 6:37–38), Pangripta kabeh samubarang lan Maha Kuwasa; sing netepake kanggo Hizekia perpanjangan uripe kanthi bayangan sing mlaku mundur ing undhakan (2 Raja 20:1–11; Yesaya 38:7–8); sing ngrungokaké pandonga Élia lan ngutus geni saka swarga kanggo mbalèkaké wong-wong sing ala, nglirwaké kayu, kurban, watu, lan banyu (3 Raja 18:38) Panjenengan isih Gusti kang sami kados ingkang kapengker; mirsani panuwun kula, abdi Panjenengan, lan paringana kula panggonan ingkang Panjenengan kersakaké supados kula saged ngedegaké griya suci tumrap panguwasa Panjenengan lan netepaké papan panggonan tumrap para abdi Panjenengan, para muridé kula. Mangga, paringana aku panggonan kaya ngono sing Panjenengan dhawuhake arang geni iki murub dhéwé, kanggo kamulyan Panjenengan, supaya kabeneran dadi kawentar lan diwartakake marang akèh wong.

Ngandika tembung-tembung kaya ngono lan sapiturute ing pandonga, piyambakipun mlaku ngubengi panggonan-panggonan sing katon paling cocog kanggo mbangun biara. Dheweke lelungan adoh menyang ara-ara gersang lan, karo arang sing durung kobong lan adhem ing dalam ceret dupa, tekan panggonan sing dijenengi Kutilla lan pesisir Danau Smolyanoye[912] . Lan nalika dheweke weruh yen arang ora kobong lan pangarep-arepe

[912] Iki jeneng sing diwènèhaké marang sawijining pérangan ara-ara ing pesisir kulon Segara Mati, sing ing kéné dikenal minangka Segara Bitumen utawa Asfalt.

ora kawujud, dheweke mutusake bali menyang guwa. Nalika piyambakipun wangsul, lan guwa wis ora adoh maneh (O Sang Raja Abadi, sapa sing pantes muji kakuwatosan Panjenengan!), asap wangi dumadakan munggah saka ceret dupa, amarga arang geni wis kobong kenceng. Wong suci nyadari menawa panggonan iki pancen panggonan sing, kanthi sih rahmaté Gusti, bakal diadegaké sawijining biara, sing kanthi kaajaiban ditandhani ora nganggo tembung nanging nganggo geni. Para murid wong suci langsung miwiti makarya: sawisé masang pondasi, padha mbangun gréja, sel-sel lan tembok, lan ora suwé, kanthi pitulunganing Gusti Kang Maha Luhur, padha ngadegaké biara sing amba.

Lavra saka Sang Wibawa Theodosius dadi misuwur lan kondhang, lan urip bebarengan diadegaké ing kono. Gusti maringi kabèh kaluwihan marang biara iki, supaya wong-wong sing manggon ing kono ora mung sugih kanthi bandha rohani saka pakaryan becik, nanging uga ora kekurangan apa sing dibutuhake kanggo awak. Lan ora mung para biksu sing nemu panglipur ing kono, nanging uga wong awam, para lelungan lan wong liya, wong mlarat lan papa, wong lara lan cacad. Amarga Sang Theodosius sing kinurmatan iku welas asih, welas asih lan atiné apikan, dadi bapak sing welas asih tumrap kabèh, kanca sing tresna tumrap kabèh, lan abdi sing rajin lan pangabdi tumrap kabèh; piyambakipun ngresiki borok lan keropé wong lara, ngumbah getihé, maringi panganan nganggo tangané dhéwé lan maringi kabèh pangabdian. Panjenenganipun ugi paring katresnan ageng dhumateng sapa kemawon ingkang saged saking pundi-pundi, dipunparingi dhahar, dipunparingi panglipur, lan dipunparingi sedaya ingkang dipunbetahaken. Bapak Ingkang Mulya punika dados pangayoman umum, rumah sakit umum, griya umum, jamuan umum, lan bandha umum tumrap ingkang lara, ingkang kera, ingkang telanjang, lan para lelungan; kabeh padha nemu panglipur ing katresnan, sih, lan kabecikané, lan piyambakipun ora nate ngremehake sapa waé. Para sing ngladosi ing pawon biara mirsani menawa kadhangkala nganti satus dhaharan disuguhake saben dina marang para tamu, wong lelungan, lan pengemis: mangkono gedhene katresnan Bapa Romo marang manungsa lan keramahan marang wong manca. Gusti Allah, kang piyambakipun asih (1 Yohanes 4:8), nyumurupi katresnan ageng marang sesama ingkang dipunparingi ingkang abdi, mberkahi biara, saengga sanadyan panganan sethithik kathah ingkang kaparingaken kanthi ghaib lan maringi dhahar dhateng tiyang ingkang tanpa kaetung.

Sawijining wektu, nalika ana pacekitan ing Palestina, akèh banget wong mlarat lan gelandangan padha nglumpuk saka saindenging papan ing gapura biara nalika Minggu Palem kanggo nampa sedekah kaya biasané. Para murid padha kuciwa amarga ora duw e panganan sing cukup kanggo diwenehake marang akèh panjaluk, banjur padha ngandhani Sang Sing Kasucèkake bab iki. Nanging Panjenengané, kanthi pandelengan nesu, ngélingaké para murid amarga ora precaya lan ngendika:

'Bukak lawang saiki uga, supaya padha bisa mlebu kabeh!'

Para gelandangan lan wong mlarat mlebu lan lungguh jejer-jejer.

Romo Agung maringi dhawuh marang para muridipun supados maringi roti; para muridipun mangkat menyang toko roti kanthi sedhih, ora ngarep-arep badhe nemu apa-apa, nanging nalika padha mbukak toko roti, padha weruh menawa wis kebak roti, awit tangan Pangripta sakabehe – Gusti Allah – sampun nggenepi, amarga iman abdi Panjenenganipun. Para sedulur padha muji Gusti Allah amarga mujijat kaya ngono lan padha gumun marang kapitadosan agengé aboté marang Gusti Allah.

Ing wektu liyane, nalika pesta Pangaso Sang Putri Allah ingkang Maha Suci, akèh wong padha teka menyang biara, ora ana pangan sing cukup kanggo nyukupi akèh wong kuwi; Sang Mulya Theodosius, ngadhep munggah menyang langit lan mberkahi sawetara roti cilik, dhèwèké mréntah supaya diwènèhaké, lan wong-wong padha wareg, amarga Gusti Allah ngluwihi roti-roti kuwi, kaya déné Panjenengané tau ngluwihi limang roti (Matéus 14:21; Lukas 9:14); nganti saben wong malah njupuk sakpérangan sing dibutuhaké kanggo lelampahan. Para sedulur nglumpukaké remah-remah sing isih ana, ngisi akèh kranjang, lan sawisé dikeringaké ing srengéngé, padha urip saka remah-remah mau suwéné wektu. Lan ing pirang-pirang wektu, wong akèh sing ora kaétung padha nglumpuk ing biara, nganti katoné sumur-sumur uga ora cukup kanggo nglegakaké hausé wong akèh kuwi; nanging tangané Pangripta kabèh—Gusti Allah—sing ora entèk-entèk, sampurna maringi kabèh kabutuhané.

Romo Agung ngedegake akèh panggonan pangayoman lan manéka rumah sakit, kalebu siji sing khusus kanggo wong-wong sing nduwé panguwasa lan sing wis tuwa amarga pakaryané. Panjenengané uga ngunjungi wong-wong sing manggon ing gunung lan guwa, ngopeni lan prihatin marang wong-wong mau kanthi sak atiné, kaya bapak ngopeni anak-anaké. Panjenengané nyedhiyakake kabèh kang dibutuhaké, kanggo badan lan jiwa, mulang lan maringi pitutur, lan nylametaké akèh wong saka tipuané Setan.

Amarga komunitas biara ing biara iku dumadi saka sedulur-sedulur saka pirang-pirang bangsa lan basa, dudu mung siji bangsa utawa siji basa, mula dhèwèké uga ngedegaké gréja-gréja liya, ing ngendi saben wong bisa memuji Gusti Allah nganggo basané dhéwé. Mangkono, ing gréja agung Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci – wong Yunani[913] , ing gréja liyané – wong Ibria[914] , lan ing gréja katelu – wong Armenia[915] – padha nyanyèkaké ibadah liturgi nganggo basa dhéwé-dhéwé, pitu kaping saben dina, manut Paugerané Daud: 'Pitu kaping saben dina,' pangandikane, 'kula muji Panjenengan' (Mazmur 118:164); Ana gréja khusus kanggo wong lara. Nalika nampa Misteri Paling Suci, kabèh bruder padha kumpul saka kabèh gréja menyang gréja agung, ing ngendi wong Yunani padha nyanyi, lan kabèh padha nampa Komuni bebarengan. Jumlah sedulur sakabèhé, anak-anaké bapak sing kinurmatan, sing wis diuripaké rohani, dibesarké ing sangisoré pituduh bapaké lan digawa marang kabecikan, ana enem atus sangang puluh telu. Akèh saka wong-wong mau dadi pandhita ing biara liya, amarga wis sinau tata kelola sing becik saka Sang Santo Theodosius, sing kebak kawicaksanan lan pangerten rohani; Dheweke ngopeni wedhusé, ora kanthi ngukum nganggo tongkat, nanging kanthi mulang nganggo sabda—sabda kang wis diwutahake uyah[916] , kang nyentuh jiwa lan nembus tekan jeroning raos; saliyane sabda, dheweke mulang kanthi tuladha, ngadeg dadi tuladha tumrap wedhusé. Mula, sanajan nalika piyambakipun alus ngélingaké wong, akèh wong tetep wedi marang piyambakipun; lan nalika piyambakipun mréntah wong, piyambakipun tetep alus lan santun. Sing nggumunake saka dhèwèké yaiku sanadyan dhèwèké ora sinau kawicaksanan donya lan ora paham sastra Yunani, dhèwèké nerangake piwulangé kanthi tuntas nganti ora ana sing wis nglampahi uripé maca buku lan nguwasani seni pidato sing bisa mbandhingi dhèwèké. Amarga piyambakipun boten mulang saking kawicaksanan manungsa, nanging saking sih-rahmaté Roh Gusti, ingkang nyarios sacara rahasia dhumateng piyambakipun, kados dhumateng Yeremia sanès: 'Aku wis masang tembung-tembungku ing lambemu' (Yer. 1:9). Lan sing pinaringan berkah iku ngandika maneh akèh tembung sing migunani kanggo jiwa, sawatara saka dhéwé, lan liyané dijupuk saka pangandikane Para Rasul, piwulangé Para Bapa, lan tulisan-tulisan askétisé Basil Agung, sing uripé diteladani lan tulisan-tulisané sing diilhami Gusti Allah diurmati banget. Saka akèh khotbah agungé, pantes dielingi khotbah cekak ing ngisor iki:

Aku nyuwun marang kowe, sedulur, amarga katresnané Gusti kita Yesus Kristus, sing nyawisake dhiri kanggo dosané kita, ayo pungkasané padha ngopeni nyawa kita, nangisi kasia-siaan urip kita biyèn, lan ngupaya kanggo masa ngarep, kanggo kamulyané Gusti Allah lan Putrané; aja nganti kita tetep ing kanggonan lan longgar saiki, nglampahi dina sing sejatiné iki kanthi putus asa lan nundha wiwitaning pakaryan becik nganti sesuk, supaya kita ora nemokake awake dhewe ing ngarepe Hakim nyawane kita tanpa pakaryan becik, supaya kita ora diusir saka balai kabungahan, supaya kita ora nangis sia-sia lan tanpa pangarep-arep amarga wektu urip kita sing wis kebuang, mewek nalika tobat ora ana gunané: saiki wektu sing pantes, saiki dina kaslametan. Jaman saiki iku kanggo tobat, lan jaman sing bakal teka kanggo balasan; iki kanggo tumindak, lan kuwi kanggo nampa ganjaran; iki kanggo sabar, lan kuwi kanggo panglipur. Saiki Gusti iku Penolong tumrap wong-wong sing mbalèk saka dalan sing ala, nanging mengko Panjenengané bakal dadi Hakim kang nggegirisi tumrap tumindak, tembung, lan pikiran manungsa, sing ora ana siji waé sing bisa didhelikaké. Saiki kita ngrasakake sabaré Panjenengané, nanging mengko kita bakal mangertèni kaadilané, nalika sawatara saka kita bakal tangi menyang sangsara langgeng lan liyané menyang urip langgeng, lan saben kita bakal nampa miturut pakaryané. Suwéné manèh kita bakal nundha taat marang Kristus, sing nelokaké kita menyang Karajané ing Swarga? Apa durung wayahe kita padha eling? Apa durung wayahe kita mbalèk saka urip sing sia-sia marang kasampurnan Injil? Kepiye kita bakal ngadhepi Dina Gusti sing nggegirisi lan awon, nalika wong-wong sing ana ing sisih tengen[917] Gusti Allah—lan wong-wong sing cedhak karo Panjenengané lumantar pakaryan becik—bakal ditampa mlebu Karajaning Swarga, déné wong-wong ing sisih kiwa[918] —ditolak amarga ora duwé pakaryan becik—bakal dikirim menyang Gehenna geni, pepeteng

---

[913] Wong Yunani iku sawijining bangsa sing wiwit jaman mbiyen wis nguwasani akèh pérangan Semenanjung Balkan lan pulo-pulo sacedhaké; ing jaman Kristen, padha tansah manggon kanthi akèh ing Tanah Suci.

[914] Iberia, yaiku wong asli saka Iberia, saiki Georgia.

[915] Wong Armenia manggon ing sacedhake Tanah Suci. Armenia dhéwé watesé karo Kolkhis, Iberia, lan Alabania ing lor, Asia Cilik ing kulon, Mesopotamia ing kidul, lan Media lan Siria ing tenggara lan wetan.

[916] Yaiku, nganggo tembung sing wicaksana lan kebak piwulang sing mbangun (Kolose 4:6).

[917] Yaiku, ing sisih tengen (Matt. 25:34).

[918] Yaiku, ing sisih kiwa (Mat. 25:41).

langgeng lan nggrantes untu? Kita kandha yen kita kepengin Kraton Swarga, nanging kita ora peduli carane nggayuhé. Amarga kita ora nate nyoba nepaki dhawuhe Gusti, kita ngarep-arep kanthi kesombongan pikiran kita bakal éntuk kamulyan sing padha karo wong-wong sing perang nglawan dosa nganti pati.

Nalika mulang para muridé kanthi cara kaya ngono, Bapa sing Mulya ngajak wong-wong mau supaya nduwèni semangat sing paling gedhé kanggo kaslametan. Sanadyan dhèwèké alus wataké ing kabèh bab, nanging yèn kesalehan dilanggar, dhèwèké kaya geni kang ngobong, utawa kapak kang mecah, utawa senjata perang kang ora bisa dikalahaké.

Ing wektu kuwi, Anastasius[919] mrentah, sawisé nampa tahta saka Leo Agung[920] lan Zeno[921] . Ing wiwitan, pamaréntahané katon kaya swarga manis, nanging sakbanjuré kabuktèn dadi, kaya-kaya, lapangan karusakan. Dhèwèké dadi kaya para panggembala sing nyebar lan ngrusakké kandhangé lan nyirami wedhusé nganggo banyu keruh; awit dhèwèké wis nyasar mlebu ing ajaran sesat Eutyches lan Severus sing tanpa sirah[922] lan kanthi mangkono nggawe bingung Gréja Allah, nolak Konsili Ekumenis Kapapat ing Kalsedonia saka Para Bapa Suci, ngusir uskup-uskup Ortodoks saka jabatané lan masang uskup sesat ing panggonané, lan ngyakinake akèh wong Ortodoks supaya sarujuk karo dhèwèké – ana sing nganggo ancaman, ana uga nganggo pakurmatan lan peparing. Dhèwèké wani nyerang, kanthi licik muji-muji, malah tiang iman sing ora goyah iki, bapak kita sing kinurmatan Theodosius. Upaya panipuané yaiku ngirimaké marang Rama Suci telung puluh litè[923] é emas – kanthi alesan kanggo panguripan lan sandhangan wong mlarat lan kabutuhan wong lara, nanging sejatiné kanggo ngupaya kasenengan Rama Suci, sing kabèh Palestina padha ngrungokaké lan manut marang kabijaksanaan lan pituturipun. Bapak agung mau, nyadari tipuan raja, kaya elang mabur ing mega, ora bisa dijangkau lan ora bisa digayuh, malah luwih kamungkinan bakal nyekel pemburune dhéwé. Dheweke ora nolak emas sing dikirim, supaya ora katon ngremehake kapercayan raja kanthi sembrono lan ora marahi nesu raja; saliyane, supaya lumantar sedekah saka emas iki, dheweke bisa nyuwun pangapura marang Gusti Allah supaya paring welas asih marang dheweke, nuntun dheweke menyang dalan sing bener. Nanging sedekah kuwi ora kasil, amarga emas iku dikirim ora kanthi niyat becik, nanging kanthi tipu daya. Sang raja ngarep-arep nemokake jiwa kang padha karo Theodosius, amarga wis nampa emas mau; nanging pangarep-arepé sia-sia.

Wektu teka nalika raja, liwat utusané, miwiti nuntut supaya Sang Bapa Mulya ngakoni iman sing diarep-arep saka dhèwèké—ya iku iman sing cocog karo piwulangé Eutyches lan Severus. Reverend, sawise nglumpukake kabeh pertapa, ngadeg teguh kaya priya gagah lan pimpinan pasukan rohani nglawan kapercayan sesat iki; lan marang raja piyambakipun mangsuli kanthi pesen ing ngandhap punika:

'Duh Prabu! Nalika kita diadhepi rong pilihan: urip ala, sawise kelangan kabebasan lan pituduh amarga ngetutake wong sing tanpa pimpinan, utawa mati kanthi ajining diri, tetep manut dogma sejati para Bapa Suci—elinga: kita luwih milih mati, amarga kita ora nampa dogma anyar, nanging manut paugeran para Bapa sing wis ana sadurunge kita. Kanggo wong-wong sing ngandhakake liya saka iki, kita kanthi taat nolak lan ngutuk marang anathema, lan kita ora bakal nampa sapa wae sing diangkat déning para skismatik kanthi paksa. Muga-muga iki ora kelakon marang kita, Kristus Sang Raja kita! Nanging, yèn ana kedadéan kaya ngono, sawisé nyebut Gusti Allah—sing saiki padha ngina—dadi saksi kabeneran, kita bakal nglawan nganti pati. Kita bakal kanthi seneng nyawisake nyawa kita kanggo tanah air lan Ortodoksi—sanadyan kita kudu nyekseni panggonan suci iki musna kobong. Amarga apa gunané mung dijenengi panggonan suci yèn saktenané panggonan-panggonan suci iki disalahgunakaké déning para bidah? Kita ora bakal wani ora mung ngomong, nanging uga mikir apa waé sing bertentangan karo Konsili Ekumenis sing suci. Sing kapisan diparingi berkah dening telung atus wolulas Bapa Gereja, sing padha nglumpuk nglawan Arius[924] lan, sawisé ngukum sing terkutuk mau dadi anathema, mbusak dhèwèké saka awak Gréja; amarga dhèwèké misahaké Putra saka hakikat Rama—miturut kodrat—lan ngenalaké dogma iman palsu. Konsili kapindho, kanthi wahyu ilahi, diadakaké ing Konstantinopel nglawan Makedonius,

---

[919] Anastasius I, Dikor, utawa wong Thrasia, mrentah saka taun 491 nganti 518.

[920] Dheweke mrentah saka taun 457 nganti 474.

[921] Mréntah saka taun 474 nganti 491.

[922] Para Acephalist (basa Yunani: akephaloi) – para sesat abad kaping enem, penganut Severus saka Alexandria. Padha nolak uskup, imam, lan sakramen, lan makili faksi Monofisit sing paling ekstrim.

[923] Litra iku sawijining paun, unit bobot sing padha karo 72 zolotnik; ing pérak regané nganti 42 rubel, lan ing emas nganti 506 rubel.

[924] Konsili Ekumenis Kapisan (Konsili Nicaea) dianakake ing taun 325.

sing ngina Roh Suci. Majelis Katelu kanthi resmi diadakaké ing Efesus[925] nglawan Nestorius sing cangkeme ala lan ora saleh, sing ngina dagingé Kristus[926] sing ditampa saka Perawan Paling Suci. Sawisé kuwi, ana majelis enem atus telung puluh Bapa sing nggawa Roh Gusti ing Kalsedonia, sing ngumumaké prentah manut majelis-majelis sadurungé lan nerangaké apa sing wis diandharake. Padha ngucilaké Eutyches sing terkutuk lan jahat, bebarengan karo Dioscorus, saka badan suci Gréja, lan negesaké iman apostolik; lan padha ngucilaké saka Gréja Kristus sapa waé sing mikir bertentangan karo kuwi. Amarga nentang Konsili-konsili iki, muga geni murub marang kita, muga pedhang diasah nglawan kita, muga pati sing paling nglarani teka marang kita, lan tenan, yen bisa, pati teka marang kita ora mung sepisan, nanging bola-bali tanpa cacah. Nanging kita, ing kahanan apa waé, ora bakal ninggalaké kesalehan sejati, lan ora bakal ngremehake kanthi nolak apa sing kanthi gagah dibela para Bapa. Mugi karya lan akèh prestasi sing padha lakoni kanggo iman dadi saksi bab iki; nanging iki bakal kita pegang kenceng lan ora owah, uga déning sapa waé sing nganggep becik ngetutaké Gusti Allah lan kita. Mugi tentreming Gusti, kang ngluwihi kabèh pangerten (delengen Fil. 4:7), dados pangreksa lan pituduh karajan panjenengan.'

Kanthi layang iki, Sang Reverend kanthi cetha nuduhaké semangat gedhé kanggo kesalehan. Sawisé maca layang mau, sang tsar kroso isin lan rada andhap asor, lan sawatara wektu mandhegaké panganiayaan marang umat Ortodoks ing karajané. Dhèwèké mangsuli layang marang Sang Reverend kanthi andhap asor, nalika nyalahaké wong liya amarga nyebabaké geger ing babagan agama.

'Wahai Manungsa Allah,' panjenenganipun nulis, 'kita ora pantes disalahaké amarga inovasi iki. Kita kanthi wani nyuwun marang paningalé Allah sing maha weruh minangka saksi—keributan iki asalé saka wong-wong sing, luwih saka liyané, kuduné ngajèni dogma iman lan sinode kanthi meneng. Nanging, saben wong padha kepengin katon luwih unggul tinimbang liyane ing omongan lan martabat; padha nyerang siji lan sijine lan narik kita mlebu barisané. Ora dadi rahasia tumrap Panjenengan ingkang kinurmatan menawa sawetara biksu lan rohaniawan, sing nganggep awake dhewe ortodoks, wis nyulut godaan-godaan iki, ngupaya, kaya sing wis kita kandhakake, kanggo mbuktekake keunggulané."

Nanging, kerendahan atiné kaisar iku ora suwe, lan sawisé sawatara wektu dhèwèké manèh mungsuh Ortodoksi. Lan maneh, ing endi-endi—malah ing kutha suci Yerusalem—dawuh raja diumumaké, nolak konsili-konsili suci, utamané Konsili Kalsedonia. Sekali manèh, prajurit rohani, Sang Reverendi Teodosius, sanadyan wis sepuh, nampilaké kawigati kaya enom. Nalika kabèh meneng amarga wedi lan akèh sing ngetokaké sarujuk, Sing Kinurmatan rawuh ing Yerusalem saka biarané lan, ngadeg ing Gréja Agung Yerusalem ing panggung sing biasané digunakaké para imam maca Kitab Suci marang umat, lan sawisé maringi isyarat meneng nganggo tangané, ngumumaké kanthi banter:

'Sapa waé sing ora ngajèni patang Konsili Ekumenis kaya déné ngajèni patang Injil, kabèh iku anathema!'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké kaya malaékat nggawé wong-wong kagum, lan ora ana siji waé saka mungsuhé sing wani mbantah. Banjur, sawisé ngajak murid-muridé sing paling semangat, dhèwèké lelungan bareng karo wong-wong mau liwat kutha-kutha lan désa-désa sacedhaké, mungkasi takhayul lan nguwataké kesalehan. Sang raja, krungu bab iki, ngukum dhèwèké menyang pangasingan – wong sengsara kuwi ora ngerti yèn pati wis ana ing ngarep lawangé. Romo sing kinurmatan dikirim menyang pangasingan, lan Raja Anastasius ora suwe seda saka urip donya iki, sawisé kuwi Theodosius, pangakune Kristus, bebarengan karo wong-wong liya sing wis nglakoni pangasingan demi Ortodoksi, langsung bali menyang biarané. Felix, Uskup Roma kuna[927] , lan Ephrem, Uskup Antiochia[928] , nulis marang dhèwèké, muji wong sing pinaringan berkah mau nganggo akèh tembung pujian amarga wis nuduhaké semangat gedhé – wis nampa pangasingan kanggo iman sing sejati lan siap nampa pati. Nanging saiki wayahe kita ngalih marang crita babagan mujijat sang wali.

---

[925] Efeso – kutha misuwur ing Lydia (ing sisih kulon Asia Minor), dianggep minangka kutha krajan sakabèhé Asia Minor. Suwéné wektu dawa, kutha iki dadi panggonané Santo Yohanes Teolog, Sang Rasul. Konsili Ekumenis Katelu dianakaké ing kono ing taun 431.

[926] Nestorius, sing njabat Uskup Agung Konstantinopel (saka taun 428 nganti 431), ngetutaké jejak Diodorus, Uskup Tarsus, lan Teodorus, Uskup Mopsuestia, ngrusak doktrin ortodoks babagan cara persatuan loro kodrat ing Yesus Kristus. Dheweke mulang manawa sing lair saka Perawan Maria sing Maha Suci iku dudu manungsa-Gusti, nanging mung manungsa biasa. Miturut pangajaran iki, Keilahian mung nyawiji karo manungsa Yesus sawisé dhèwèké pancèn wis netep ing kabecikan.

[927] Felix, Uskup Roma, mimpin Gréja Roma saka taun 526 nganti 530.

[928] St. Efrem njabat minangka Uskup Antiokia wiwit taun 528 nganti 545.

Nalika paugeran jahat Raja Anastasius diumumaké ing kutha suci Yerusalem, kabèh bapa saka biara-biara Palestina padha nglumpuk kanggo maksud iki, lan Venerable Theodosius, kaya sing wis kita kandhakake, teka ing kana karo para muridé. Lan sakabèhé majelis iki dianakaké ing panggonan sing diarani Ierafion[929] . Panggonan iki minangka panggonan sing diadegaké déning Konstantinus Agung, ing ngendi Peninggian Salib Suci Gusti dirayakaké saben taun.

Ing wektu kuwi, ana sawijining wanita sing nandhang lara ing payudara sing déning dhokter diarani 'cancrum'[930] , sawise suwe nandhang sangsara lan ora nemu panyembuhan saka dhokter, teka ing kana lan ngadeg, kesel banget, ing sacedhake patung para bapa suci. Dheweke nyedhaki salah sijine (iku Sang Venerable Isidore, sing mengko dadi abbot ing Biara Sukia[931]), lan kanthi nangis nyritakake lara sing dialami, banjur takon: apa Sang Venerable Theodosius ana ing katedral kuwi, lan piye rupane? Isidore nunjukake sang wali marang dheweke. Dheweke nyedhak lan ngadeg ing mburine; kaya wanita sing ngalami pendarahan sing nyentuh ujung busana Gusti (Matéus 9:20–22), dheweke kanthi rahasia nyentuh jubah biara sing dienggo déning Sang Reverendi, lan langsung mari. Iki ora luput saka perhatian Sang Reverendi, sing banjur mbalèk marang wanita mau lan kandha:

'Tenang atimu, anakku, awit Gustiku wis kandha, *"Imanmu wis nylametaké kowe"'* (Matéus 9:22).

Isidore sing pinaringan berkah buru-buru nyedhaki wong wadon mau, kepengin weruh mujijat sing wis kelakon, lan weruh manawa ora ana bekas maneh ing panggonan sing biyen ana borok sing ora mari.

Sawisé seda Raja Anastasius lan balié bapa sing kinurmatan saka pangasingan, dadi kabiasaané Theodosius menyang Betlehem kanggo ndedonga. Ing sawijining wektu, nalika kepéngin ngaso saka pakaryané, dhèwèké mbelok saka dalan lan menyang biara Sang Reverend Markian. Sang Markian, sawisé nampani tamu sing dikasihi kanthi anget, ora nduwé apa-apa kanggo diparingaké, amarga wektu kuwi dhèwèké ora nduwé roti utawa gandum. Sawisé padha suwé ngobrol babagan rohani lan wayahe dhahar teka, Marcian maringi pitutur marang murid-muridé supaya masak sochivo lan nyuguhaké marang wong loro mau. Nanging Theodosius, nalika weruh kaséwané, mréntah murid-muridé supaya njupuk roti saka tas sing digawa saka omah kanggo lelungan lan nyuguhaké marang wong loro mau. Nalika padha lagi mangan, Sang Mulya Marcian ngendika marang Sang Mulya Theodosius:

'Aja disalahake kita, Bapa, amarga kita wis nyedhiyakake dhaharan sing sithik banget iki, lan aja nyalahake kita amarga ora nyuguhake roti marang panjenengan, amarga kita wis dadi mlarat banget lan ora duwe gandum sakwise.'

Sawisé ngendika mangkono, Theodosius sing ajaib, nalika ndelok jambangé Marcian, weruh sawijining butir gandum sing wis mlebu ing kono. Kanthi ati-ati lan meneng-meneng nyopot nganggo tangan tengené, dhèwèké kandha kanthi mesem bungah ing pasuryané:

'Iki gandumé—kawit piye kowé bisa ngomong yèn kowé ora nduwé gandum?'

Marcian sing pinaringan berkah, kanthi bungah njupuk biji mau—sing wis dicopot saka janggute—saka tangané Theodosius, kaya wiji sing subur, banjur mréntahaké supaya digawa menyang lumbung, pracaya yèn kanthi berkahé Santo Theodosius, wiji mau bakal gampang ngasilaké woh sing luwih akèh tinimbang lahan sing ditanduri—lan pancèn kuwi sing kelakon. Sawisé Theodosius lunga, nalika para murid nyoba mbukak lawang lumbung ing esuk, padha weruh yèn lumbungé kebak gandum nganti , lawangé malah ora bisa kabukak. Marcian ngutus warta marang Sang Mulya Theodosius, nyritakaké mukjizat sing wis kelakon lan ngaturaké panuwun amarga gandumé tambah akèh.

Romo Agung mangsuli:

'Dudu aku, nanging Panjenengan, Bapa, sing nglipatgandhaké gandum, amarga biji gandum mau dijupuk saka janggut Panjenengan.'

---

[929] Iki jeneng sing diwenehake marang sawijining kapel khusus ing sing diarani Martyrion, sing dibangun dening Konstantinus Agung. Salib Panguripan disimpen ing kana wiwit pungkasan abad kaping 4, lan dipasang saben taun, khususé nalika Minggu Suci, biasané ing Jumuah Agung. Kapel iki tansah dikunci, lan kunciné disimpen déning presbiter khusus sing dikenal minangka staurophylax (penjaga Salib).

[930] Iki kamungkinan nyebutake penyakit sing ora bisa mari sing saiki dikenal minangka 'kanker'.

[931] Salah siji biara Palèsina sing paling misuwur, sing diadegaké déning St Chariton (dilingakaké tanggal 28 September), dumunung ing kidul Betlehem.

Wong wadon misuwur saka Alexandria[932] teka menyang biara Pendeta Theodosius karo putrané, bocah lanang cilik, sing nalika ndeleng bapak suci saka adoh lan nunjuk marang piyambakipun, muni marang ibuné:

'Iku sing nylametaké aku saka klelep ing sumur, nyekel tanganku supaya aku ora klelep ing banyu.'

Ibune, ambruk ing sikilé Sang Reverendi, nyritakaké kaya mangkéné:

"Bocah iki," ujare, "nalika dolanan karo kancane, tiba ora sengaja ing sumur sing jero banget, lan kita kira dheweke cilaka lan klelep. Kita nangis kaya wis mati, banjur ngutus wong mudhun menyang sumur kanggo njupuk awak bocah saka banyu, nanging nemokake bocahé isih urip ing lumahing banyu. Nalika kita padha gumun lan takon kepiye dheweke bisa ora klelep, dheweke kandha: 'Ana biksu tuwa sing muncul, nyekel tanganku lan njaga aku supaya ora klelep.'

Wiwit wektu kuwi, sawisé nggawa bocah iku bareng aku, aku wis ngumbara liwat kutha-kutha lan désa-désa, gunung-gunung lan ara-ara samun – nganti aku nemokake bapaké. Lan saiki aku wis nemokake Panjenengan, lan anakku, sing wis Panjenengan slametake saka klelep, wis ngenali Panjenengan.

Wong wadon liyane nandhang sangsara banget nalika nglairake; dheweke nglairake bayi mati, lan saben wektu karo lara sing nglarani banget. Dheweke subur nanging ora duwe anak: subur amarga asring nglairake, lan ora duwe anak amarga anak-anake lair mati. Kanthi luh ing mripaté, dhèwèké nyuwun marang Pendeta Theodosius supaya ndedonga kanggo dhèwèké, supaya dhèwèké ora mèlu nglairaké bayi mati lan supaya sangsara awané bisa sirna. Dhèwèké uga nyuwun, yèn nglairaké anak lanang, anaké diparingi jenengé – Theodosius.

'Yen panjenengan kersa,' pangandikane, 'bayi sing arep tak lairake dijenengi miturut jeneng panjenengan, muga-muga bayi kuwi lair urip.'

Romo mau sarujuk karo panyuwuné, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanggo dhèwèké, lan nalika wayahe wong wadon iku nglairaké teka, dhèwèké ora nandhang sangsara kaya biyèn; dhèwèké nglairaké luwih gampang, lan bayi mau urip, bayi lanang, lan diparingi jeneng miturut jeneng Romo mau. Sawisé dhèwèké rampung nyusoni lan bocah mau wis rada gedhé, dhèwèké digawa menyang biara marang Rama Suci lan diserahaké kanggo urip monastik ing pangabdian marang Gusti Allah. Mangkono uga, ana sawijining wanita liyane saka Betlehem, sing lagi sedhih amarga anak-anake sing meh mati, nylametake nyawane bayi anyar lair kanthi maringi jeneng bapak reverend; bayi kuwi gedhe waras lan dadi wong trampil, amarga dheweke dadi arsitek sing unggul.

Ing sawijining wektu, ulat lan belalang padha ngrusakake tetanduran ing Palestina. Bapa Romo wektu kuwi wis sepuh banget lan ora bisa mlaku. Nanging, piyambakipun maringi dhawuh marang para muridé supaya nggawa dhèwèké menyang lapangan ing ngendi tetanduran padha kaancam bakal rusak, lan ing kono piyambakipun mandhegaké ulat lan belalang, kanthi ngendika:

'Gusti kita, sing padha kanggo kita kabèh, dhawuh marang kowe aja ngrusak woh-wohan saka gaweyan manungsa lan aja mangan panganané wong mlarat.'

Lan langsung belalang padha sumebar kaya méga, lan ulat-ulat padha mati.

Ing sawijining wektu, para sedulur padha banget butuh sandhangan lan ora duwe apa-apa kanggo nutupi auraté. Padha teka marang Rama sing Mulya, banjur nyuwun-nyuwun marang piyambakipun. Amarga piyambakipun ora duwe dhuwit kanggo tuku sandhangan, piyambakipun ora bisa nindakake apa-apa kajaba ngrasakake kasedhihan bebarengan; nanging, kanthi nyitir tembungé Gusti, piyambakipun ngendika marang para sedulur:

'Aja padha kuwatir bab sesuk: goleka dhisik Karajaning Allah lan kabenerané, lan kabèh mau bakal ditambahaké marang kowé; awit Rama kowé wis ngerti apa sing kowé butuhaké sadurungé kowé nyuwun marang Panjenengané' (Matéus 6:34, 33, 8).

Nalika sang wali lagi nglipur para sedulur, ana wong teka sing ora ana sing ngenali; dhèwèké ora ngandhani sapa dhèwèké utawa saka ngendi asalé. Dhèwèké maringi Sang Rama Sepuh satus koin emas kanggo kabutuhan biara lan banjur lunga. Pastur sing mulya, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah kanggo

[932] Ana sawetara kutha kanthi jeneng iki sing dikenal ing jaman kuna. Ing kéné, kudu dipahami yèn maksudé yaiku Alexandria, kutha krajan Mesir, ing Segara Mediterania. Kutha iki misuwur amarga kawruh lan kasugihané; kutha iki diadegaké taun 332 SM déning Alexander Agung.

pangayoman iki, nggunakake emas mau kanggo nyedhiyakake sandhangan kanggo para sedulur, lan kabèh mau cukup kanggo wektu sing suwe.

Yulianus, pastur gréja ing Bostr[933] , sing wis sinau maca saka Rama Suci nalika isih enom, nyritakaké babagan piyambakné kaya ing ngisor iki:

'Nalika semana,' ujare, 'kita teka karo Rama Suci menyang Bostrum, ana sawijining wanita sing kondhang awon atiné, nalika ketemu kita, dheweke ndelok Rama Suci kanthi nesu lan nyebut dheweke tukang muji-muji lan tukang goroh; lan langsung kena paukumané Gusti: dheweke tiba mendadak lan seda.

'Kedadéyané,' dhèwèké nerusaké, 'kita mlaku liwat sawijining biara sing dienggoni para biksu sing manut bid'ah saka Lor. Nalika padha weruh kita, padha miwiti nggebuk lonceng gréja[934] kanggo nglumpukaké sedulur sadurungé wektu biasané kanggo nyanyi.' Romo Agung, nyadari yèn wong-wong mau lagi ngrancang tipu daya marang kita, kebak nesu sing adil lan kanthi ramalan ngandika tembung-tembungé Gusti:

'Ora ana siji watu ing kéné sing bakal tetep ana ing dhuwuré watu liyané; kabèh bakal rusak' (Matius 24:2).

Tembung-tembung mau ora suwe kelakon: sawisé wektu sing ora suwe, wong Agaria[935] nyerang biara kuwi ing wayah bengi; sawisé ngrampok kabèh sing ana ing njero lan nyekel kabèh biksu dadi tawanan, padha ngobong biara mau lan ngrusak panggonan kuwi, persis kaya sing wis dipratélakaké déning sang wali.

Komandan tentara Yunani, sing dikenal minangka Komit Wétan, jenengé Kirik, sing gagah ing perang nanging taat marang Gusti Allah, mangkat kanggo perang nglawan wong Persia[936] ; sepisanan, dhèwèké teka ing Yerusalem kanggo ngurmati panggonan suci lan njaluk pitulungan Gusti Allah nglawan mungsuh-mungsuhé. Dheweke uga teka ing biara Theodosius, amarga kasohor sang putra mulya wis sumebar ing endi-endi, narik kawigaten saben wong marang dheweke. Nalika rembugan karo sang wali, dhèwèké nampa paedah gedhé saka dhèwèké: dhèwèké krungu saka dhèwèké yèn manungsa ora kena gumantung marang busurané, utawa nyandhak pangarep-arep marang akèh prajurit, nanging kudu ngerti siji Panyelamet waé—Gusti Allah—lan pracaya marang kakuwatané sing ora bisa dikalahaké, amarga gampang tumrap Panjenengané supaya siji wong bisa ngusir sewu mungsuh, lan loro wong bisa ngusir akèh ewu mungsuh. Liwat piwulang lan pacelathon iki, sang bangsawan ngrasakake katresnan gedhe marang sang wali lan nyuwun marang sang wali supaya diparingi baju wol sing dipakaine, supaya bisa dadi tamane nalika perang. Nalika tentara Yunani bentrok karo wong Persia lan melu perang sengit, sang bangsawan, nganggo baju rami Sang Theodosius sing suci kaya waja, ora kena panah, tombak, lan pedhang, lan nuduhake kawani gedhe. Sawise perang rampung, dheweke bali menyang Sang Sing Suci lan ngumumake:

'Aku weruh Panjenengan piyambak ing peperangan, Bapa,' ujare, 'mbantu aku lan ndadekake aku dadi medeni kanggo mungsuh-mungsuhku, nganti kita ngalahake pasukan Persia.'

Ingkang Kinurmatan Teodosius Agung ora mung muncul marang sang adipati nalika piyambakipun adoh, nanging ugi marani akèh tiyang ing pirang-pirang papan, nggawa pitulungan kanthi cepet: panjenenganipun rawuh, nylametaké saka bala wong-wong sing lagi karam ing kapal ing antarané ombak lan badai, wong-wong sing kesasar ing ara-ara samun, lan wong-wong sing wis kecemplung ing cangkem kéwan galak: marang sawatara ing ngimpi, marang liyané nalika lagi tangi.

Panjenengané dadi pitulung sing cepet ora mung kanggo manungsa, nanging uga kanggo kéwan bisu. Ana sawijining lelungan sing mlaku-mlaku karo nuntun keledai. Nalika lumaku, dhèwèké ketemu singa sing ora nggatekake dhèwèké, banjur nyerang keledai mau kanggo nyabuti lan dipangan. Kanthi gemeter amarga wedi, dhèwèké njerit jenengé Sang Mulya, kandha:

'Teodosius, manungsa Gusti, tulung aku!'

---

933 Vostra utawa Bostra – sawijining kutha ing Tanah Suci, ing jaman kuna kalebu salah siji kutha Lewi ing satengah suku Manase, ing sacedhake Kali Yordan.

934 'Bilo', saka tembung 'nggebuk', yaiku papan kayu utawa logam sing dipukul kanggo ngundang umat supaya padha sembahyang bebarengan. Ing nagara kita, 'bilo' wis diganti karo lonceng, nanging ing Yunani isih digunakake nganti saiki.

935 Yaiku wong Arab. Keturunan Ishakil, putrané Abraham lan Hajar.

936 Negarané watesé karo Susiana ing kulon, Media lan Partia ing lor, Karmel ing wetan, lan nyambung karo Teluk Persia ing kidul. Sadurunge, wong Persia tau dadi bawahan wong Medi, Yunani, lan Partia, nanging wiwit taun 226 Masehi padha mandiri lan kerep perang nglawan Kakaisaran Romawi.

Lan langsung, nalika krungu jeneng sang wali, singa mau mbalèk lan mlayu menyang ara-ara gersang.

Ayo padha kelingan sawijining kedadeyan sing uga nerangake pangawikaning sang resi. Nanging biyen, ora suwe sadurunge seda, piyambakipun maringi dhawuh supaya lonceng dipun muni kanggo nglumpukake sedulur. Nalika kabeh wis padha kumpul, piyambakipun nglegos, mripatipun kebak luh, lajeng ngendika:

'Kita kudu ndedonga, para bapak lan sedulur, kita kudu ndedonga, amarga aku weruh murka Gusti wis cedhak tumeka ing tanah wetan.'

Sawisé kuwi, enem utawa pitung dina sawisé, ana laporan yèn gempa gedhé wis ngrusak Antiochia – pas nalika Sang Rama sing Mulya, sawisé ndeleng murka Gusti, wis maringi dhawuh marang para sedulur supaya padha ndedonga.

Sawisé kuwi, bapak kita sing kinurmatan, Theodosius, nalika dhèwèké nyedhak pungkasaning urip sing berkah, nginep ing amben lara salawase setaun. Doa tansah ana ing lambéné, nganti sanajan dhèwèké turu, lambéné isih obah lan ngucapaké mazmur lan doa sing wis dadi kebiasaané. Lan nalika sang wali tangi, ana mazmur ing lambéné, saéngga pangandikane Daud kawujud ing dhèwèké: *'Lagu kula tumrap Panjenengané ing wayah wengi'* (Mazmur 41:9). Panjenengané asring mulang kabecikan lan maringi piwulang marang para sedulur. Lan telung dina sadurungé séda, panjenengané nyaur telung uskup sing dipun tresnani, lan sawisé ngandhani yèn panjenengané badhé kondur dhumateng Gusti, panjenengané maringi ciuman pamitan pungkasan marang para sedulur sing nangis lan meratapi pisahan kaliyan panjenengané. Ing dina katelu sawisé kuwi, nalika lagi ndedonga marang Gusti, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti, sawisé urip nganti yuswa satus lima taun. Gusti ngurmati pangliyané kanthi mujijat ing ngisor iki: ana wong sing jenengé Stefanus, wong asli saka Alexandria, sing wis suwé kesurupan setan. Nalika wong sing kinurmatan iku séda, sawisé nyentuh usungan jenazahé, dhèwèké bébas saka panyiksa lan mari waras. Sakwisé kuwi, kabar pati sang wali langsung nyebar ing endi-endi, lan akèh wong lan biksu saka biara padha nglumpuk saka kabèh kutha; lan Petrus, Patriark Yerusalem, rawuh bebarengan karo para uskup, lan padha ngubur kanthi pakurmatan badan suci bapa kita Teodosius ing guwa panggonane biyen, minangka kamulyaning Gusti kita Yesus Kristus, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Ditanem ing pekaranganing Gustimu, kowe mekar éndah lumantar kabecikanmu sing kinurmatan, lan kowe nambah anak-anakmu ing ara-ara samun, sing disirami méga luhmu, Gembala pekaranganing Gusti Allah sing ilahi. Mula saka iku kita padha njerit: Sugeng, Bapa Theodosius.

Peringatan Sang Theodosius sing Mulya saka Antiochia

Dipepering ing tanggal 11 Januari

Ingkang Kinurmatan Teodosius ingkang Nglakoni Puasa punika asli saking Antiokia[937] ; warengipun tiyang suci, lan saking warengipun piyambakipun nampi piwulang ingkang leres ing hukumipun Gusti. Ngindhari dhawuh paling luhur saka Juruwilaha kita (Lukas 14:26, 27), Theodosius sing bejo ninggalake omah kulawarga, sedulur, bandha lan kabèh kagungan donya, banjur mundur menyang alas pinggir segara, ing kono dhèwèké mbangun sel cilik lan manggon ing kana. Ing kéné, sang wong suci nglakoni urip monastik sing luhur, nganggo klambi saka rambut lan ngagem ranté abot – sawatara ing gulu, sawatara ing pinggang, lan sawatara manèh ing loro tangané. Santo Theodosius nyawisaké kabèh wektuné kanggo pandonga lan gawe, kanthi mangkono ngendhalèni hawa napsu daging, kesombongan, lan hawa napsu manungsa liyané. Rambute ing sirahé saya dawa nganti tekan sikilé. Panjenengané sing kinurmatan kuwi kadhangkala nggarap anyaman tali, kadhangkala ing kebon sayur, nggali bedengan dhéwé, nyebar wiji lan panèn sayur-sayuran, sing banjur digunakaké kanggo panganan sang ahli tapa lan para rawuh sing teka marang dhèwèké.

---

[937] Ana sawetara kutha ing Asia Minor lan Siria sing dikenal kanthi jeneng iki. Ing kéné, mesthi waé, iku ngrujuk marang Antiohia ing Siria.

Kondhanging pakaryan Sang Rahib Suci Theodosius saya sumebar, lan akèh rawuh wiwit nyatakaké kepéngin manggon sacedhaké sang askétis sing pinaringan berkah supaya bisa niru cara uripé. Kanthi nampani para rawuh mau, Sang Theodosius ngowahi ara-arane dadi papan panggenan kayadéné swarga. Ing sawijining wektu, wong Agarian[938] nyerbu wilayah ing ngendi biara Sang Mulya dumunung; sawisé ngrusak sakupenge, mungsuh-mungsuh mau ngrusak biara, nanging nalika kuwi padha ngrasakaké ana kuwasa ilahi ing jeroné lan ora suwé banjur mundur. Minangka akibat saka invasi iki, Sang Mulya ninggalake ara-ara gersang lan bali menyang tanah kelairané; ing kana dhèwèké mbangun sel cilik lan terus ngupaya kanggo kaslametané, dikelilingi sawatara muridé. Sawisé manggon sawatara wektu ing panggonan anyar urip askétisé iki, Santo Theodosius kanthi tentrem bobo ing Gusti[939] .

Peranganing Pangurmatan Kanggo Sang Michael saka Klopsk

Dirilisaké tanggal 11 Januari

Lima belas versta saka Veliky Novgorod, ing pinggir Kali Veryazhi, ana sawijining biara sing dikenal minangka Klopsky, kang ngemot gréja sing didedikasikaké kanggo Trinitas sing Maringi Urip[940] . Ing taun-taun awal, biara iki arang banget dingerteni, nanging sawisé kuwi dadi misuwur amarga mujijat-mujijaté Saint Michael. Abbot ing biara iki yaiku Theodosius, sawijining priya sing duwé kabecikan ageng; nalika jamané dhèwèké, Michael sing Kabegjan teka ing Biara Klopsky[941] .

Nganti saiki durung dingerteni saka ngendi Santo Mikael teka lan sapa wong tuwane. Kedadeyan iki kelakon ing mangsa panas, nalika kabèh komunitas biara lagi nganakake Matins; nalika ode kaping sanga saka kanon, hieromonk sing mimpin Liturgi Ilahi nyawuni gréja banjur menyang selé kanggo nyawuni, sing dumunung cedhak gréja; nemokake selé wis mbukak—sanajan wis dikunci nalika mlebu gréja—hieromonk mau mlebu lan weruh ana wong lanang lungguh nganggo jubah biara; ana lilin kobong ing ngarepé, lan dhèwèké lagi nyalin Kitab Karya Para Rasul sing Suci. Bali menyang gréja, hieromonk mau nyritakaké marang abbot lan sedulur apa sing wis dideleng. Sawisé Liturgi Ilahi rampung, padha menyang sel lan nemokaké yèn lawangé dikunci saka njero. Abbot ndedonga, nanging ora ana wangsulan saka njero sel. Padha miwiti ngetok lawang, nanging tetep dikunci. Banjur abbot mréntahaké supaya atap ing ndhuwur serambi dibongkar; sawisé mlebu, padha nemokaké lawang njero uga dikunci. Nalika miturut dhawuh abbot lawang kuwi dipeksa mbukak lan kabèh mlebu ing sel, padha weruh sang tuwa lungguh nulis. Abbot takon, 'Coba kandha, kowé iku manungsa apa roh?' Sang tuwa mbaleni tembungé abbot. Abas maca pandonga, lan wong tuwa kuwi mbaleni tembung pandonga sing padha persis karo abas. Banjur abas miwiti nggawé pratandha salib ing ndhuwuré tamu lan nyawuni nganggo kemenyan; nanging wong tuwa kuwi ngadhep adoh saka kemenyan lan tumindak kaya wong bodho suci.

Beberengan karo para sedulur, Santo Mikael mlebu gréja kanggo Liturgi, nalika iku dhèwèké nyanyi ing paduan swara bareng karo para pemazmur biara. Sang abbot maringi dhèwèké dhawuh maca Epistel, lan kabèh padha krasa tentrem banget amarga kaendahan lan inspirasi saka macaane. Sawisé dhahar, nalika sang santo wis nindakake maca sing wis ditemtokaké, abiot nuntun Sang Michael sing Kinurmatan menyang sel sing wis ditemtokake kanggo dheweke, lan wiwit wektu kuwi wong sing pinaringan berkah iku tetep manggon ing Biara Trinitas sing Maringi Urip, nindakake tugase minangka pamaca ing gréja lan ing ruang dhahar, lan sapa waé sing krungu macaane padha krasa kesengsem banget.

Nanging, sang abbot lan para sedulur ora bisa mangerteni jeneng sedulur anyar sing teka, saka ngendi asalé, utawa latar mburié. Ing sawijining wektu, Pangeran Konstantin Dimitrievich[942] rawuh ing Biara Klopsk; sawisé krungu macaé Santo Mikhail nalika dhahar, pangeran nyedhaki dhèwèké, ngenali, lan kandha:

---

[938] Yaiku, wong Arab (sabanjure jeneng iki diadopsi dening wong Arab Muslim. – *cathetan editor, AV*)

[939] Sing Mulya Theodosius saka Antiohia seda watara taun 412.

[940] Tanggal persis pambangunan biara iki ora dingerteni; dumunung ing kidul Novgorod, telung versta saka Danau Ilmen.

[941] Iki dumadi tanggal 23 Juni 1408, nalika pamaréntahan Pangeran Agung Vasily Dimitrievich (1389–1425) lan ing sangisoré Metropolitan Suci Photios.

[942] Putra bungsu Pangeran Agung Dimitri Ioannovich Donskoy lair ing taun 1389, patang dina sadurunge seda bapakne. Seduluré, Pangeran Agung Vasily Dimitrievich, maringi dhèwèké hak panguwasa ing Toshia lan Ustyug, nanging ing taun 1419, nalika Konstantin

'Iki Michael, putrané Maxim.'
Romo mangsuli:
'Mung Panjenengané sing maringi urip marang aku sing ngerti sapa aku iki.'
Banjur sang abbot kandha:
"Putraku, kenapa kowe ora gelem ngandhani jenengmu?"
Lan sang wali negesake manawa jenenge Michael[943] .

Sajrone manggon ing Biara Klopsk, Sang Reverend Michael mung mangan roti lan banyu, lan kuwi uga mung sepisan seminggu lan kanthi jumlah sithik. Sawisé nindakake pangibadah gedhé, nalika sang wali krasa kesel, dhèwèké bakal ngaso kanthi nggleleng langsung ing lemah; ing selé dhèwèké ora nduwé apa-apa, lan uga ora nduwé sandhangan saliyané sing nutupi awaké. Ora mungkin nyritakaké kabèh pakaryan agung sing ditindakake Sang Sing Mulya kanggo Gusti Kristus; lumantar tapa brata lan panguripan dhiri, awaké dadi kaya bayangan.

Ing wektu kuwi ana kekeringan ing Veliky Novgorod lan sakupenge sing suwene telung taun: ora mung kali cilik nanging uga kali gedhe padha garing. Banjur, lumantar pandonga Sang Michael sing kinurmatan, ana gempa bumi cedhak biara lan sumur banyu mili deras wiwit mili, sing nganti saiki nyukupi kabutuhan komunitas biara lan para pengunjung[944] . Sawisé kekeringan, paceklik nyerang wilayah kuwi, nalika kuwi akèh wong mlarat wiwit teka menyang biara kanggo njaluk sepotong roti. Sang abbot, amarga wedi pasokan bakal entèk, ora ngerti kudu apa; nanging Sang Michael sing Kinurmatan, kanthi nunjukaké yèn Gusti wis maringi mangan papat ewu wong nganggo pitung roti, ngyakinaké sang abbot supaya maringi mangan kabèh wong sing luwe. Nalika para sedulur biara nentang, Sang Mulya nuntun wong-wong mau bebarengan karo abot menyang gudang roti, ing kono padha gumun amarga liwat pandonga sang wali, pasokan roti ora suda. Sing Mulya Michael ngandharake ramalan kanthi rinci babagan penaklukan Veliky Novgorod[945] lan, sawise nindakake akèh mujijat ing asmané Kristus, séda kanthi tentrem ing Gusti[946] . Awaké sing kinurmatan lan sabar banget dikubur déning abbot lan para sedulur ing Biara Trinitas sing Maringi Urip[947] , ing ngendi Sang Michael sing Kinurmatan wis makarya, lan disimpen ing sisih tengen gréja katedral; ing kana nganti saiki isih ana, maringi manéka panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi iman, kanggo kamulyané Kristus Gusti kita.

Troparion, Nada 8:

Panjenenganipun ingkang, demi Kristus, kanthi kersa nyandhang sangsara ing donya, sampurna mbenci kaendahaning donya punika; lan, kanthi ngeringaken kesenenganing daging lumantar nglakoni puasa lan ngelak, sarta tilem ing lemah, Panjenenganipun boten naté mundur saking panas utawi adhem, saking udan utawi salju, utawi saking sangsara sanèsipun ingkang saged saking alam, nanging panjenengan ngresiki atimu lumantar kabecikan, kaya emas sing dipurifikasi ing tungku, ya Bapa Michael sing kinurmatan lan nggawa Gusti, lan saiki panjenengan ngadeg ing swarga ing ngarepé Pangastané Trinitas Agung. Amarga panjenengan nduwé kawani ageng, nyuwun marang Kristus Gusti kita supaya nyawaning kita bisa slamet.

Dimitrievich ora manut marang seduluré, seduluré mbatalaké hak panguwasa mau, lan Konstantin mlayu menyang Novgorod, ing ngendi dhèwèké biyèn, ing taun 1408, wis dadi gubernur Pangeran Agung. Dheweke tetep ing pangasingan rong taun; sajrone wektu kuwi, dheweke maringi tugas mbangun gréja watu kang dipersembahaké marang Trinitas Pangurip ing Biara Klopsky.

[943] St Michael saka Klopsk asalé saka kulawarga boyar.

[944] Nganti saiki, ing Biara Klopsky isih ana sumur sing, miturut tradhisi, digawé saka mata air sing muncul amarga pandonga Sang Michael sing Terberkah nalika mangsa kekeringan. Ing tanggal 23 Juni, dina rawuhe St Michael ing biara, ana prosesi saka désa-désa sakupenge.

[945] Ing sawijining wektu, Michael sing Kaberkahan ana ing Biara Vyazhitsky. Dumadakan, dhèwèké nemokaké awaké dhéwé ana ing menara lonceng lan miwiti muniaké kabèh lonceng. Nalika wong-wong padha takon apa tegese kuwi, Sing Kasucèkaké, kanthi pura-pura edan, mangsuli: 'Ana kabungahan ing Moskow dina iki,' lan nambahaké yèn Pangeran Agung wis diparingi berkah anak lanang, Ivan, sing bakal dadi ajrih tumrap tangga-tanggané, ngrebut Novgorod, ngganti adat istiadaté, njupuk emasé saka wong-wong mau lan ngrembukaké kabèh mau ing sangisoré pamaréntahané. Sejatine, ing tanggal 22 Januari 1440, Pangeran Ivan Vasilyevich lair, sing ngrebut Novgorod ing taun 1471. Novgorod pungkasane digabungake menyang negara Moskow ing taun 1480.

[946] St Michael manggon ing Biara Klopsky suwéné 44 taun lan séda ing taun 1452.

[947] Eling marang St Michael kudu dirayakake ing endi-endi, miturut paugeran Konsili taun 1547.

Kontakion, Nada 8:

Amarga kanthi kuwasa Roh Suci kowe dipadhakake karo para nabi biyèn sing ngandika saka Gusti, mratelakake bab-bab sing durung dingertèni lan sing didhelikake, lan nglakokaké paugeran pangayomaning Gusti, lan sawise nindakake akèh kaajaiban liya babagan Kristus, lan nggumunaké wong-wong, kowe nyiyapaké supaya padha ngrayakaké, karo muni: Kamulyan marang Gusti Allah, sing ngluhurake para wali Panjenengané.

25 Januari

12 Januari (Gaya Lawas)

Kematiran Syahid Santa Tatiana

Martiiré Santa Tatiana

Dipepering ing tanggal 12 Januari

Santa Tatiana, Sang Martir, lair ing Roma Kuna saka wong tuwa bangsawan. Bapaké, sing wis kaping telu dadi konsul, iku wong Kristen rahasia lan misuwur amarga kasuciané. Dhèwèké ngopeni putriné, Santa Tatiana, kanthi taqwa lan ajrih marang Gusti Allah, lan mulang dhèwèké Kitab Suci. Nalika Santa Tatiana wis diwasa, piyambakipun mutusaké nglakoni urip prawan lan suci; piyambakipun dipingitaké marang Kristus; kobong asmara marang Panjenengané, piyambakipun ngabdi marang Panjenengané piyambak awan lan bengi, ngendhalèkaké dagingipun lumantar pandonga lan puasa lan ngandhapake marang roh. Amarga uripé sing suci, dhèwèké dianggep pantes ngladèni Gréja: dhèwèké diangkat dadi diakonès lan, kaya malaékat sing ora duwé daging, dhèwèké ngladèni Gusti Allah kanthi daging. Lan Kristus Gusti Allah maringi mahkota martir marang pangantené. Dhèwèké nandhang sangsara kaya mangkéné. Nalika Kaisar sing ora takwa Antoninus Heliogabalus[948] dipatèni déning prajurit Romawi dhéwé, lan awaké diseret ngliwati kutha kanthi isin, banjur dibuwang menyang Kali Tiber[949] , Alexander[950] , bocah lanang umur nem belas taun, diangkat dadi kaisar. Ibuné wong Kristen aran Mammea; saka dheweke dheweke sinau ngajeni Kristus, sanadyan ora cocog karo iman Kristen, amarga ing wektu sing padha dheweke isih nyembah arca lan nyembah marang dewa-dewa Romawi kuna. Ing kratoné ana patung Kristus lan Apollo, sing diajeni déning wong-wong pagan[951] , tokoh Prajanjian Lawas Abraham lan Orpheus pagan[952] , lan akèh liya. Alexander dhéwé, minangka putrané wong wadon Kristen, ora nganiaya wong Kristen, nanging para gubernur, panguwasa provinsi, lan konsulé nganiaya wong-wong mau kanthi keras. Amarga Alexander isih enom banget, pamaréntahan nagara diserahaké marang sawatara anggota déwan; sing paling unggul ing antarané yaiku eparkh kutha[953] , Ulpian, wong sing atiné atos lan mungsuh gedhé wong Kristen. Para penasihat iki ngatur kabèh prakara atas jenengé raja. Dhèwèké sing nerbitaké prentah marang

---

[948] Antoninus Heliogabalus, Kaisar Romawi, mrentah saka taun 218 nganti 222; dhèwèké iku wong sing banget cabul, mulané dhèwèké cepet entuk pangajab saka para prajurit. Dheweke ngangkat sepupuné, bangsawan Alexander Severus, dadi anak angkat, nanging nalika dheweke nyesel lan miwiti ngrancang nyerang nyawane, dheweke dipatèni déning para prajurit.

[949] Tebar Tiber iku kali sing mili saka Pegunungan Apennine, ing pinggiré kutha Roma dumunung.

[950] Alexander Severus mrentah saka taun 222 nganti 235.

[951] Apollo – salah siji dewa pagan Greko-Romawi sing paling diurmati; dhèwèké disembah minangka dewa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga kanggo kesejahteraan umum lan katertiban, pelindung hukum lan dewa ramalan.

[952] Orpheus – sawijining penyanyi heroik ing mitologi Yunani, sing nyanyiane, miturut kapercayan Yunani, duwé daya gedhé nganti bisa nggerakaké wit-witan lan watu sarta ngendhalèkaké kéwan galak.

[953] Eparch – gubernur provinsi; kadhangkala istilah iki nyebutake komandan benteng, yaiku komandan. – Ulpian iku salah siji bangsawan sing paling cedhak karo raja.

saindenging tlatah, mréntahaké supaya wong Galilea (kaya jenengé wong Kristen) dipaksa ing endi-endi nyembah déwa-déwa Romawi, ngancem yèn ora manut bakal nampa sangsara abot lan pati. Kanggo njamin supaya wong Kristen manut marang prentah iki, diangkat mungsuh paling sengit marang wong Kristen lan abdi setya setan, yaiku: comitus[954] Vitalius, cuvicularis[955] Vass, lan domesticus[956] Caius. Banjur, ing Roma lan saindenging Kakaisaran Romawi, getihé wong Kristen mili kaya banyu. Padha ora diparingi welas asih, nanging disiksa lan dipatèni.

Wektu kuwi, dara suci Tatiana dicekel déning wong-wong pagan lan digawa menyang candhi Apollo. Padha nyoba meksa dhèwèké supaya nyembah arca kuwi. Nanging dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah sing sejati, lan dumadakan ana gempa bumi: arca Apollo tiba lan remuk dadi pecahan-pecahan, lan sawatara pérangan candhi uga ambruk, ngremuk akèh wong pagan lan imam. Setan, sing manggon ing patung kuwi, mlayu saka panggonan kuwi karo swara banter lan tangisan; kabèh krungu jerité lan weruh bayangan mabur ing udara.

Banjur wong-wong jahat nyeret gadis suci mau menyang pangadilan lan panyiksaan. Wiwitane padha nyerang raié lan nyabik matané nganggo kait wesi. Sawisé siksaan sing suwé, para penyiksa dhéwé dadi kesel, amarga awaké sing nandhang sangsara kanggo Kristus kuwat kaya landasan pacu kanggo wong-wong sing nglarani dhèwèké, lan para penyiksa malah nandhang sangsara luwih abot tinimbang sang martir suci. Lan Malaikat-malaikat ngadeg tanpa katon ing jejere sang wali lan nyerang wong-wong sing nyiksa Santa Tatiana, nganti para penyiksa padha njerit marang hakim sing ora adil lan nyuwun supaya dhèwèké mènèhi prentah k , kanggo mungkasi panyiksaan; padha kandha yèn dhèwèké dhéwé luwih nandhang sangsara tinimbang cah wadon suci lan polos iki. Tatiana, nanging kanthi tabah nglampahi sangsara, ndedonga kanggo para penyiksa lan nyuwun marang Gusti supaya mbukak mripaté marang padhanging kabeneran. Lan pandongane iku krungu. Cahya swarga sumunar marang para panyiksa, lan mripat rohani padha kabuka. Padha weruh papat malaikat ngubengi sang wali, krungu swara saka swarga sing maringi pitutur marang sang putri suci, lan padha ambruk ing lemah ing ngarepe, nyuwun marang dheweke:

'Ampunana kita, abdi Gusti Allah sejati; ampunana kita, awit punika sanes kersaning kita piyambak kang ndadosake sangsara punika tumrap panjenengan.'

Kabeh mau (wong wolung) banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis nganggo getihé dhéwé, amarga padha disiksa kanthi kejem amarga ngakoni Kristus lan pungkasané padha dipenggal sirahé.

Esuké, hakim sing ora adil, sing lungguh ing pangadilan, manèh mréntahaké supaya Santa Tatiana digawa metu kanggo disiksa. Nanging dhèwèké katon ing ngarepé sing nyiksa kanthi waras lan séhat. Wajangé tentrem lan bungah. Hakim mau banjur nyurung sang putri suci supaya nyembah arca-arca, nanging upayane sia-sia. Banjur dhèwèké mréntah supaya sang wali ditelanjangi lan dipotong nganggo cukuran. Awak dara suci mau putih kaya salju, lan nalika padha miwiti motong, metu susu saka tatu tinimbang getih, lan ambu wangi nyebar, kaya saka wadhah minèk. Nanging, sang wali malah ndeleng munggah marang langit lan ndedonga ing tengah sangsara kuwi. Banjur dheweke dipandhegake ing lemah kanthi wujud salib lan dipukul nganggo tongkat suwene suwe, nganti para penyiksa padha kesel lan kerep gantian. Amarga, kaya sadurunge, Malaikat Gusti Allah ngadeg tanpa katon ing sacedhake sang wali lan maringi tatu marang sapa wae sing nyiksa sang martir suci kuwi. Para abdi sang penyiksa padha kesel, padha ngaku yèn ana wong sing nyabet wong-wong mau nganggo tongkat wesi. Akhire, sangang wong saka wong-wong mau mati, ambruk amarga tangan tengen malaékat, déné sing liyané tiba ing lemah, meh ora urip. Nanging, sang wali ngetokake hakim lan para abdi-abdiné, ngandhakake yèn déwa-déwané iku arca tanpa nyawa. Nalika sonten sumrambah, sang wali dibuwang menyang penjara. Ing kono dhèwèké nglampahi sakwengi, ndedonga marang Gusti lan nyanyi puji-pujian marang Panjenengané. Cahya swarga sumunar marang dhèwèké, lan Malaikat-malaikaté Gusti Allah padha nyanyi puji-pujian bebarengan karo dhèwèké. Ing esuk, dhèwèké digawa manèh ing ngarepé pangadilan. Nalika padha weruh sang martir suci isih waras tenan, pasuryané malah luwih ayu tinimbang biyèn, kabèh padha gumun lan kaget. Wiwitane, padha miwiti ngendika alus lan muji-muji, ngajak dheweke supaya nglakoni kurban marang dewi agung Diana[957] . Gadis suci

---

[954] Istilah 'komites' sepisanan ngrujuk marang para pangiring pejabat paling dhuwur ing sawijining provinsi, lan sawisé iku marang para pangiring para kaisar, sing mbentuk pangiring paling jero.

[955] Cuvicularius – panitè kamar kaisar, utawa pangabdi kamar turu.

[956] Domestici – pasukan pengawal pribadhi para Kaisar Romawi.

[957] Diana, uga dikenal minangka Artemis, yaiku dewi Yunani saka rembulan lan mburu.

iku pura-pura sarujuk lan manut pitutur mau. Dheweke digawa menyang candhi Diana. Setan sing manggon ing patung Diana ngrasakake rawuhe gadis suci mau lan wiwit njerit banter:

"Aduh aku, aduh aku! Ing endi aku bisa mlayu saka Roh Panjenengan, ya Sang Kawicaksananing Langit, amarga geni sing kobong saka saben pojok candhi iki ngusir aku?"

Wong suci mau, sawisé nyedhak candhi, nggawe pratandha salib lan ngangkat pandelengé menyang langit, banjur miwiti ndedonga. Dumadakan ana swara guntur nggegirisi lan kilat sumunar: geni tiba saka langit nglumat candhi mau karo arca, kurban-kurban, lan para imam; lan akèh wong kang ora pracaya, kobong déning kilat, padha ambruk mati ing lemah. Banjur Santa Tatiana digawa menyang praetorium[958] , ing kono dhèwèké digantung lan disiksa nganggo kait wesi; malah payudaraé dicabuti. Sawisé kuwi, sang wali dipenjara, lan manèh malaékat swarga sing padhang sumunar muncul marang sang martir suci, marasaké kabèh tatué lan muji kasangsarané sing gagah berani. Esuké, Santa Tatiana digawa menyang sirkus[959] lan singa sing medeni dilepasaké kanggo nyabuti awaké. Nanging kéwan galak kuwi ora nyentuh sang wali. Singa malah ngopeni dhèwèké lan alus ngrumat sikilé. Nalika padha arep mbalèkaké singa saka arena menyang kandhangé, dumadakan kéwan kuwi nyerang sawijining pejabat mulya jenengé Eumenia lan nyabik-nyabik dhèwèké. Santa Tatiana digantung maneh, lan padha miwiti cambuk awaké maneh, nanging manèh para malaikat kanthi ora katon nyerang para penyiksa, lan padha tiba mati. Banjur santa iku dibuwang menyang geni, nanging geni kuwi ora nglarani dhèwèké: kobongan geni kuwi surut, kaya ngajèni abdi Kristus. Nanging wong-wong sing jahat nyalahake kabeh pratandha ajaib iki ora marang kuwasa Kristus, nanging marang sihir; padha motong rambute sang suci, ngarep-arep manawa mantré-mantréné ora bakal manjur maneh. Padha mikir yèn sang suci nduwèni daya gaib ing rambute, saéngga ora ana sing bisa nglarani dhèwèké. Mula saka iku, padha motong rambute lan nahan dheweke ing candhi Zeus[960] . Wong-wong sing ora pracaya marang Gusti pracaya manawa sang wali ora bisa maneh nglarani dewa-dewa mau kanthi cara apa wae, amarga nalika rambute ilang, kekuwatan gaibé uga sirna. Sang wali nglampahi rong dina ditahan ing candhi kuwi. Cahya swarga sing tansah sumunar ing dhèwèké nyebar ing saindenging candhi, lan para malaikat maringi panguwasan lan panglipur marang dhèwèké. Ing dina katelu, para imam teka bareng karo wong-wong kanggo nyembah dewa Zeus. Nalika mbukak candhi, padha weruh yèn arca dewané wis tiba lan remuk, déné Santa Tatiana tetep bungah ing asmané Gusti Allah. Banjur dhèwèké digawa ngadhep pangadilan. Hakim, ora ngerti apa manèh sing kudu ditindakake marang dhèwèké, ngetokaké paukuman pati, lan Santa Tatiana dipenggal sirah nganggo pedhang.[961] Bapaké uga dieksekusi bareng dhèwèké, amarga kabukten yèn dhèwèké uga wong Kristen. Kaping pisan, para penyiksane nyopot gelar pakurmatané lan njupuk kabèh kagungané. Sawisé dihukum pati, dhèwèké mati déning pedhang bareng karo anaké amarga asmané Kristus. Keduanya dianggep pantes déning Gusti kanggo nampa mahkota martir saka Kristus Gusti Allah, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amén.

Kontakion, Nada 4:

Kowe sumunar padhang ing sangsaramu, hai sing nandhang sangsara, katutupan getihmu dhéwé, lan kaya manuk dara sing ayu, kowe mabur munggah menyang swarga, Tatiana: mulane tansah ndedonga kanggo wong-wong sing ngajeni kowe.

Uripé Santo Sava, Uskup Agung Serbia[962]

Dipeperingati tanggal 12 Januari

---

[958] Praetorium iku sawijining pangadilan ing ngendi magistrat Romawi, utawa hakim, mimpin.

[959] Circus iku jeneng sing diwenehake marang alun-alun sing dipageri barisan bangku utawa tembok. Ing kono para gladiator padha perang siji lan sijine lan nglawan kéwan galak. Wong Kristen uga dibuwang menyang alun-alun utawa arena iki, banjur kéwan galak sing disimpen ing kandhang khusus ing circus diserangake marang wong-wong mau.

[960] Zeus, utawa Jupiter, iku dewa Greko-Romawi sing diurmati déning wong pagan minangka panguwasa swarga lan bumi, bapaké kabèh déwa lan manungsa.

[961] Santa Tatiana Sang Martir nandhang sangsara nalika panganiayaan umat Kristen ing taun kaping papat pamaréntahan Alexander Severus, ing taun 226.

[962] Uripé St Savva ditulis déning muridé, biksu Hilandar Dometian. Iki dadi dhasar saka cathetan iki. Iki diterbitaké déning Danichich ing buku *Uripé St Simeon lan St Savva*. Belgrade, 1865. Ana kisah liyane saka panganggit sing ora dikenal, nanging ditulis sawisé kisah

Santa Sava iku putrané pangadeg kondhang nagara Serbia merdéka, Župan Agung Serbia Stefan Nemanja, sing dikenal ing urip biara kanthi jeneng Simeon, lan digungungaké déning Gréja minangka santo pelindung Serbia. Stefan Nemanja urip ing abad kaping rolas. Panjenengané nyawijiake akèh tanah Serbia lan njamin kamardikan politiké. Putrané Sava dadi pangadeg Gréja Serbia sing mandhiri.

Sava iku anak bungsu saka Stefan Nemanja lan garwané Anna. Wong tuwané, sing wis nduwé sawetara anak, nyuwun marang Gusti supaya paring anak lanang manèh sing bakal dadi pahlawan kesalehan ing tanah airé lan nggawa kamulyan marang kono. Padha ndedikah tetep suci nganti pungkasaning urip. Panjaluké wong loro mau kaestokaké: padha pinaringan berkah anak lanang, sing dijenengi Rastko—utawa Rostislav—nalika baptisan suci, kaya wis ndelok dhisik kamulyan rohani sing bakal tuwuh ora mung marang anaké nanging uga marang tanah airé sing dikasihi.

Kanthi kabungahan gedhe amarga sih rahmaté Gusti, para wong tuwa ora nganti ngendhegake upaya supaya anaké éntuk pangasuhan sing becik. Sawisé metu saka masa bayi, padha nyelehaké dhèwèké ing kamar khusus, nunjuk guru privat, lan njamin dhèwèké diajari maca lan nulis ing wektu sing pas. Rahmating Gusti ora nate ninggalake pemuda iku, sing diparingake marang wong tuwane minangka wangsulan kanggo pandonga istimewa: dhèwèké saya gedhé awaké lan mekar rohani, maringi panglipur sing ora bisa diucapake marang wong tuwane nalika dhèwèké nglakoni urip sing taat lan suci.

Sawisé panguripané rampung, wong tuwané maringi dhèwèké sawijining tanah kapemilikan dhéwé ing ngendi dhèwèké bisa manggon mandhiri karo para abdi dalem lan nikmati moro lan dolanan liya sing pantes kanggo priya enom bangsawan.

Para mudha iku ninggalake omahé wong tuwané. Nanging kesenengan donya ora narik kawigatèn dhèwèké. Pikirane lan atine kebak bab sing beda banget. Asring dheweke kelingan tembung mazmur: *'Begja wong sing wedi marang Gusti'* – lan tembung Sang Juruwilujeng: *'Sapa wae sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku ora pantes kanggo Aku; lan sapa wae sing ora nggawa salibe lan mèlu Aku ora pantes kanggo Aku'* (Mazmur 111:1; Mat. 10:37–38). Dhèwèké katarik marang *'dalane Gusti'* – nyingkiri donya, ngupaya dhisik lan utamane Karajaning Swarga lan kabeneran . Tinimbang nyenengi hiburan sing ora ana gunané, Rastko nyawisaké dhiri kanggo merenung babagan urip askétis lan ndedonga marang Gusti supaya paring dalan sing leres. Rastko wis krungu babagan urip askétis ing Gunung Athos sing suci lan kepéngin banget ketemu wong sing bakal nyritakaké kabèh sing dikarepaké. Mula Gusti ngutusake dhèwèké sawijining biksu sing paham banget Gunung Suci. Dhèwèké iku biksu Rusia saka Biara St. Panteleimon ing Gunung Athos. Dhèwèké nepaki kabèh pangajabé pemuda mulya kuwi, nyritakaké kabèh biara suci ing Athos lan kabèh wujud tapa brata sing dipraktèkaké ing Gunung Suci.

Ceritane biksu sing sowan kuwi pas banget karo niat lan pangarep-arepé pemuda sing taat kuwi: dhèwèké langsung mutusaké saklawasé lan ndedikasi dhiri marang Gusti Allah kanggo ninggalaké donya lan nyawisaké dhiri kanggo urip tapa brata ing Gunung Athos. Pemuda kuwi umuré mung pitulas taun nalika mutusaké ninggalaké urip donya.

Sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, dhèwèké ngajak sawatara wong sing taqwa mbantu nindakake niyaté lan dadi kancané, banjur mangkat tanpa tundha, sepisanan menyang omahé wong tuwané. Bapak lan ibuné bungah banget nalika teka putrané sing dikasihi; padha ngadani pésta kanggo ngrayakaké kahanan kuwi lan ngupaya saktenané kanggo nuduhaké katresnané.

Sawisé nginep sawetara dina dadi tamu ing omahé wong tuwané, Rastko nyuwun idin kanggo moro ing wewengkon sing adoh lan alas, kang sugih manéka jinis kéwan buruan. Wong tuwane kanthi seneng ati maringi idin. Sawisé nampa berkah saka wong tuwane, Rastko, sing diiringi para prajurit setya, miwiti lelampahan—dudu kanggo moro kéwan ing alas, nanging menyang Gunung Athos sing suci, kanggo nindakake tapa brata demi kaslametan rohani.

Sawisé tekan Gunung Athos kanthi slamet, Rastko manggon ing Biara Panteleimon Rusia, ing ngendi sawijining biksu biyèn wis nerangaké kanthi rinci babagan urip tapa brata ing Gunung Suci.

Dometian lan ngemot sawetara informasi tambahan. Diterbitaké déning Danicic sing padha ing taun 1860, uga digatekake, kaya déné kisah Dometian babagan Santo Simeon.

Wong tuwane ora suwe banjur nyadari yen putrane wis ilang. Padha curiga yen putrane wis kesasar amarga dipengaruhi dening biksu Rusia lan digawa menyang Gunung Athos, Stefan Nemanja langsung ngutus salah siji voivode sepuh karo pasukan gedhe. Sawisé nampa dhawuh tegas saka Kaisar Yunani Isaac Angelos[963] sing ditujokaké marang protos (pangulu) Gunung Athos lan kabèh biksu ing Gunung Suci, uga pasukan militer saka gubernur Thessaloniki, wakil resmi Stefan Nemanja teka ing Gunung Athos lan nemokaké pelarian bangsawan sing digoleki ing Biara Santo Panteleimon. Abdi setya Nemanja bungah banget amarga wis ketemu wong sing digoleki kanthi cepet, lan ngarep-arep bisa enggal mbalekake pemuda mau marang wong tuwane sing lagi sedhih banget, lan nampa ganjaran sing pantes kanggo iki. Amarga ora ngarep-arep yèn pelarian mau bakal bali menyang tanah airé kanthi sukarela lan kersa dhéwé, para utusan tansah ngawasi pemuda iku kanthi ketat supaya dhèwèké ora mlayu manèh saka tangané. Nanging Rastko wis suwe mutusaké, sanajan ana alangan apa waé, arep ngucapaké sumpah biara ing Gunung Athos lan manggon ing kana. Niyat iki wis dingertèni déning abbot Biara Panteleimon, sing banjur mutusaké mbantu pemuda sing wani kuwi.

Ing sawijining dina Setu, Rastko maréntahaké supaya disiapaké pésta mewah kanggo para prajurit sing dikirim bapaké kanggo njupuk dhèwèké, bebarengan karo warga lokal. Sawisé pésta, nalika kabèh wis padha turu, miturut dhawuh abbot, lonceng dipun muni, ngundang kabèh wong, kaya lumrahé, kanggo jaga wengi ing Omahé Gusti. Ora mung para biksu, nanging uga para prajurit diwajibake menyang gréja. Amarga kakehan mangan lan jaga wengi sing dawa, para pangawal padha ketiduran ing panggonane nalika kathisma dibacaké. Memanfaati kahanan iki, Rastko maringi dhawuh marang salah siji abdi dalem supaya nganggo jubahé lan ngadeg nggantèkaké dhèwèké nganti pungkasan upacara, déné dhèwèké dhéwé mlebu ing altar suci, ngucapaké sumpah monastik ing kono lan sawisé ganti sandhangan, ninggal gréja tanpa ana sing ngenali. Bareng karo sawijining biksu sepuh, dhèwèké munggah menyang pirg, utawa menara, lan nyekel awaké dhéwé ing kono. Tanpa mbuang wektu, dhèwèké njupuk sumpah biksu ing kono nganggo jeneng Savva lan nganggo jubah biksu.

Jaga wengi meh rampung; nalika subuh, para penjaga tangi lan kanthi ngeri padha nyadari yèn priya enom sing digoleki wis sirna manèh. Kanthi nesu gedhé, para penjaga nyedhaki para biksu ing biara lan kanthi ngancem kekerasan nuntut supaya nyerahaké priya enom mau utawa mbukak ing ngendi panggonané. Krungu geger gedhe saka pucuk menara lan welas marang nasib para biksu sing bisa nandhang sangsara amarga dheweke, pertapa kuwi nyandhak metu saka jendhela menara lan, ngetokake sirah sing wis dicukur lan busana biksu, muni banter:

Aku ana ing kene, nanging ora maneh minangka Rastko, nanging minangka biksu Savva: iki rambute sirahku lan busana pangeranku; gawa marang wong tuwaku minangka bukti apa sing wis kelakon marang aku.'

Sedhih sing nggegirisi nyerang voivode tuwa lan kanca-kancane: kabèh upayane wis sia-sia; saiki ora mungkin mbalèkaké pemuda mau marang wong tuwané kaya nalika dhèwèké lunga, lan ora ana gunané: dhèwèké wis nyingkirké donya iki.

Kanthi ati abot, utusan Stefan Nemanja mangkat bali menyang tanah airé.

Ninggal ing Biara Santo Panteleimon, biksu anyar Savva miwiti urip biksune lan nyumbang pirang-pirang emas kanggo pambangunan Biara Panteleimon Rusia sing wis nampani dheweke.

Ora suwe sawisé kuwi ana Pesta Kabar Kabungahan Sang Ibuné Gusti Allah sing paling Suci, dirayakaké kanthi meriah ing Biara Vatopedi ing Gunung Athos. Kabeh askétis Athos diundang menyang pesta iki. Rahib kraton Savva uga nampa undhangan. Kanthi kabungahan lan semangat gedhe, dhèwèké mangkat menyang pesta agung kuwi, ing ngendi kabèh askèt saka Gunung Athos padha kumpul, dipimpin déning protos komunitas Gunung Athos. Disambut kanthi perhatian gedhe déning kabèh panguwasa Gunung Athos, Savva nduwèni kasempatan nyekseni pesta eklesiastik sing sejati ing Gunung Athos, panggonan suci sing banget ditresnani déning Indungé Gusti Allah sing Maha Suci. Dheweke kaget banget karo kabeh sing dideleng lan dirungokake nganti langsung mutusake tetep ing Biara Sang Putri Allah Agung, lan wiwit kanthi tulus nyuwun marang abas Biara Vatopedi, Theostiriktos, supaya gelem nampa dheweke dadi bagéan saka sedulur biara. Panjaluk tulus Savva ditampa lan diparingi idin: dhèwèké gabung karo barisan komunitas biarawan lan miwiti nepaki kabèh tugas lan kewajiban biarawan kanthi semangat gedhé. Nalika mlebu ing Biara Vatopedi, Savva cepet-cepet maringi sumbangan agung marang biara sing wis nggumunake dhèwèké lan nepaki pangarep-arep suci sing wis suwé diduwèni.

[963] Isaac Angel mrentah saka taun 1185 nganti 1195.

Ing wektu sing padha, kabar sing digawa menyang Serbia dening utusan-utusan sing dikirim Stefan Nemanja kanggo nggoleki putrané ngagetake banget ora mung wong tuwané nanging uga saindenging nagara: priya bangsawan kuwi wis nyingkiri kulawargané lan kabèh bab donya lan dadi biarawan! Wiwitane, wong tuwane sedhih amarga pisah karo putrane, nanging ora suwe padha nyadari manawa kabeh mau miturut kersaning Gusti; lan, amarga padha wong Kristen sing taat, padha ngowahi sedhih dadi kabungahan, amarga weruh ing putrane minangka abdi Gusti lan ngarep-arep putrane bakal nggawa berkah kanggo awake dhewe lan tanah air.

Sawisé nglumpukaké pikiran lan raosé, wong tuwané ngirim layang kang kebak luh marang Savva, ing ngendi nalika nyatakaké rasa kuciwa amarga pisah, padha uga muji Gusti Allah, sing kanthi kawicaksanané maringi paugeran kabèh prakara kanggo kabecikan, padha ngajak lan nyuwun marang putrané supaya sowan, teka ing tanah kelairané ing Serbia lan maringi panglipur marang kabèh, kanthi janji bakal nglilani dhèwèké bali tanpa alangan menyang Gunung Suci sawisé padha ketemu manèh.

Bareng karo layang kuwi, wong tuwané uga ngirimaké dhuwit emas akèh marang anaké, kanggo kabutuhan pribadiné lan kanggo disaluraké marang gréja-gréja ing Gunung Athos lan marang wong mlarat.

Saint Savva krasa tentrem atiné amarga pesen saka wong tuwané, nanging dhèwèké ora kepéngin bali menyang tanah airé: dhèwèké kobong karo kepénginan nyawisaké dhiri kanggo asètisisme ing Gunung Athos, panggonan sing wis suwé dadi pangarep-arep lan ing ngendi dhèwèké wis manggon kanthi bagya.

Nalika manggon ing Biara Vatopedi, Savvas kerep nindakake lelungan ngliwati Gunung Athos sing suci, kepengin sowan menyang biara-biara suci, ndedonga ing kono, ketemu karo para asket agung, rembugan karo wong-wong mau lan nampa pangajaran rohani. Kaki telanjang lan nganggo sandhangan prasaja, dhèwèké mlaku ngubengi Gunung Athos, munggah tebing sing paling curam lan paling dhuwur, nyabrang jurang lan jurang jero, nggoleki para askétis sing nyendiri sing, kaya manuk, ngungsi ing pucuk watu gunung sing meh ora bisa diakses manungsa. Nalika nindakake lelungan kaya ngono, tujuwané Savva ora mung kanggo nyukupi kepénginane ndeleng lan sinau urip askétik ing Athos: dhèwèké uga kepéngin maringi pitulungan materi marang para jiwa mlarat kuwi, sing biasané para askétik Athos sing urip piyambakan. Kanggo mbantu wong-wong mau, dhèwèké ora ngirit biaya saka sumberdaya sing akèh diduwèni.

Ing lelampahan kaya ngono ngliwati Athos, dhèwèké bola-bali ngadhepi bebaya gedhé, nanging Gusti nylametaké dhèwèké. Ing jaman kuwi, Gunung Athos nandhang sangsara amarga bajak laut sing, nalika munggah ing pantai, ngrampas kabèh biara lan ngintip wong-wong sing liwat, loro-loroné ing segara cedhak pesisir lan ing daratan. Savva biyèn-biyèn kerep manggang roti seger lan nyebarake dhéwé marang para askétis sing nyendiri ing ara-ara samun, sing ora nduwé panganan panas utawa masakan, nanging urip mung saka manéka tanduran. Savva seneng nindakaké iki saben dina Setu sajrone Puasa Agung sing suci. Ing sawijining dina Setu kaya ngono, esuk banget, sawisé ngunggah keledhine karo roti anget, dhèwèké mangkat kesusu, mlaku tanpa sandhangan sikil ing ngarep rombongan, kobong karo kepéngin nggawa panglipur Kristus marang para askét. Dalane mlaku cedhak segara, lan Savva liwat cedhak p , sawijining panggonan sing dijenengi Milopotam. Ing kono dhèwèké diserang déning para perampok, sing nyekel dhèwèké lan wong-wong sing mèlu lelungan. Savva banget sedhih amarga perjalanané dumadakan kèwatahan. Saka jeroning atiné, dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah supaya dibebasaké, lan Gusti nylametaké dhèwèké. Para perampok banjur miwiti takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe, lan saka ngendi kowe teka?'

Savva mangsuli:

Aku iki murid Bapa Macarius; dhèwèké ngutus aku wingi menyang Esfigmen kanggo tugas rohani, nanging sedulur-sedulur nahan aku nganti esuk iki supaya padha bisa ngirim roti bebarengan karo aku kanggo diparingi berkah para sepuh, amarga iku adat ing biara-biara ageng kanggo ngirim roti kanggo nglipur para pertapa, sing nandhang sangsara demi Kristus lan ora duwe panglipur liyane kejaba sedekah sing diparingake Gusti Allah marang wong-wong mau."

Tembungé Santo Savva ngalembutaké atiné para perampok sing wis atos; amarga pracaya, padha ngeculaké Savva supaya dhèwèké bisa tekan marang sang tuwa ing wektu sing pas. Baru wae padha miwiti pandonga, para perampok wis teka ing biara: sawise padha tobat saka tumindaké, padha ngetutaké Savva lan, nalika weruh sang tuwa, padha nyuwun berkah lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon sajrone lelampahané. Sang sesepuh maringi piwulang kanthi tembunging Gusti, lan atiné padha kagugah, banjur padha precaya marang piyambakipun. Para bajak laut iki kalebu golongan bangsawan sing kondhang. Padha takon marang sang sesepuh:

'Critakna, demi Kristus, apa biksu iki (yaiku Savva) pancen muridé panjenengan? Kita weruh pratandha sing paling mulya ana ing dhèwèké.'

Sesepuh mangsuli:

'Kanggo katentreman Kristus, aku bakal crita marang kowe kabèh: pandhita iki muridé Gusti Allah, lan kanggo kita dhèwèké kalebu sedulur; dhèwèké putrané Sang Prabu Suci Serbia; Gusti Allah sing Maha Asih wis ngutus dhèwèké marang kita kanggo sowan marang para abdi-Nya: kaya sing kowe deleng, dhèwèké wis ninggalaké kratoné lan ngumbara ing ara-ara samun iki, ngunjungi lan maringi panglipur, maringi pangan lan sandhangan marang wong-wong sing nandhang sangsara demi Kristus ing ara-ara samun lan pagunungan, ing guwa lan jeroning bumi, maringi padhang lan welas asih marang kabèh kaya srengéngé, ngarep-arep welas asih lan panglipur ing gesang langgeng. Krungu mangkono, para perampok padha nyungkur ing sikilé Savva lan nyuwun berkah. Sawisé nampa berkah saka dhèwèké lan saka sesepuh, padha janji ora bakal nindakake rampog manèh lan padha mulih.

Ana kedadeyan sing padha nalika salah siji kunjungan Saint Savva menyang Biara Saint Athanasius ing Gunung Athos. Savva lelungan menyang biara nganggo prau nyebrang segara, ditemani sawetara anggota komunitas biara. Nalika padha nyedhaki biara, padha diserang lan ditawan déning para perampok. Salah siji kancané Savva bisa lolos saka cengkraman para perampok, banjur dhèwèké buru-buru menyang Biara Santo Athanasius kanggo ngandhani abbas bab apes sing nimpuh marang wong-wong mau. Abbas lan para sedulur biara, sawisé krungu kabar kuwi, padha kaget banget lan langsung ngutus salah siji saka wong-wongé, sawijining priya sing misuwur amarga kebijaksanaané. Ing wektu sing padha, Santo Savva nalika isih ana ing tangan para perampok, nyuwun marang Gusti kanthi pandonga meneng supaya dibebasake. Ora suwe, sedulur sing dikirim saka biara teka lan nyapa para perampok:

'Sugeng rawuh! Sugeng rawuh ing biara; ing kono panjenengan saged ngaso lan nampi sedaya ingkang panjenengan butuhake!'

Ndelok Sangbi Savva sing isih enom, biksu licik kuwi kandha marang dheweke kanthi nesu gedhe:

'Lan kowe teka saka ngendi? Apa abbot ora ngutus kowe menyang panggonan iki, nanging kowe tumindak manut karepmu?'

Lan dhèwèké ngadani kaya arep nggebuk Savva. Savva, nanging, kaya wedi, mundur saka dhèwèké, mlumpat metu saka prau lan mlayu. Para maling sing kaget kuwi, kaya-kaya kaku amarga kabeh sing kelakon lan ora ngomong apa-apa. Mung sawisé kuwi, ing biara sing dadi pangayomané Savva, padha weruh dhèwèké, ngenali sapa dhèwèké, lan padha nyesel banget amarga wis kelangan harta karun sing sejatiné ana ing tangané.

Sawisé nglampahi sawatara wektu ing Lavra, nampa panglipur rohani lan jasmani saka sang abbot lan para sedulur, Santo Savva bali kanthi slamet menyang Biara Vatopedi.

Kanthi nggunakake dana sing ditampa saka wong tuwa sing taat, Santo Savva miwiti mbangun lan ngias gréja-gréja ing Biara Vatopedi. Kaping pisan, dhèwèké mbangun gréja sing didedikasikaké kanggo Kelahiran Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ing jeroning benteng biara, ing sisih wétan gréja agung. Banjur, ing benteng sing padha, jejere gréja sing kasebut mau, dhèwèké miwiti mbangun gréja kang dipersembahaké marang St. Yohanes Krisostomus, kanthi pangarep-arep ing atiné yèn mengko bapaké sing wis tuwa lan kuwasa, Stefan Nemanja, uga bakal manggon ing kana.

Sawisé ngrampungaké lan ngias loro gréja anyar kuwi, Savva ora nglirwakaké gréja utama Vatopedi sing didedikasikaké kanggo Kabar Kabungahan Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci: gréja iki nduwèni atap genthing; amarga atap kuwi dirasa ora stabil, Savva nggantèkaké nganggo atap seng, sing mbutuhaké dhuwit akèh.

Savva banjur mbangun gréja liya – ing menara biara, utawa pirg, kang dipersembahaké kanggo Pralambangané Sang Juruwilujeng.

Saliyane bangunan-bangunan utama iki, Santo Savva ora ngirit biaya kanggo hiasan lan perabotan ing njero Gereja Utama Vatopedi Pengumuman; kabèh bandha iki tetep ana ing kéné minangka pangeling-eling kanggo generasi sabanjuré saka welas asih agung Gunung Suci, sing teka saka tanah Serbia.

Pikiran kanggo nggawa bapaké sing saleh, Stefan Nemanja, menyang Gunung Athos ora tau ilang saka pikirané St Savvas. Pungkasané dhèwèké mutusaké nulis layang sing fasih marang wong tuwané, ing ngendi dhèwèké ngajak bapakné nyerahaké kraton donyané lan ngupaya dalan menyang Kraton Swarga kanthi nglakoni urip malaékat lan pindhah kumpul karo dhèwèké ing Gunung Suci.

Stefan Nemanja wis suwe mikir bab iki; suwé dhèwèké kepéngin nyingkirké kakuwasan donya lan kabèh bab donya lan njupuk sumpah biarawan. Saiki, sawisé kapengaruh ajakan alus anaké, dhèwèké mutusaké nglakoni niyaté. Sawisé rembugan karo garwané sing padha pikiran lan taat, Anna, Stefan Nemanja ngundang putrané Stefan lan, ing ngarsané para bangsawan lan pejabat saka saindenging kraton, maringi wewenang marang dhèwèké kanggo mimpin Serbia, ngangkat dhèwèké dadi Grand Župan, lan dhèwèké dhéwé ngumumaké niyaté kanggo ninggalaké donya. Nalika pamitan marang para bangsawan lan abdi dalem, piyambakipun maringi ganjaran lan paring kado marang kabéh; piyambakipun maringi kamardikan marang para budhak lan nulungi wong mlarat. Sawisé motong kabèh ikatan donya, dhèwèké ngucapaké sumpah monastik lan njupuk jeneng Simeon, banjur dicukur rambute déning uskupé, Callinicus, ing panggonan pangungsiné dhéwé, Biara Studenica, sing wis dhèwèké bangun dhéwé.

Garwané, Anna, niru tuladhané lan uga dicukur rambute déning uskup sing padha, banjur manggon ing salah siji biara wanita.

Biksu kraton anyar Simeon nglampahi dina-dina awal sawisé cukur gundhul ing Biara Studenitsa, sinau lumrahe paugeran biara lan nindakake tugas-tugas biksu kapisan. Akeh bangsawan, sing kepengin niru kesalehan rajane, ora kepengin tetep ing donya sekuler; padha ngucapake sumpah monastik lan mutusake ngancani mantan rajane ing dalan anyar; nalika Simeon mutusake budhal menyang Gunung Athos, padha ngetutake dheweke.

Nalika mangkat menyang Gunung Suci, Simeon nggawa akèh emas, sandhangan, jaran, kabèh jinis pelana, lan bandha liyané; lan nalika tekan Biara Vatopedi, dhèwèké nyumbangaké kabèh mau dadi peparing kanggo biara, ing ngendi dhèwèké bakal manggon lan ing ngendi putrané Savva wis ngentèni.

Pemandangan sing nyentuh ati lan nggumunake nalika patemon loro biksu kraton iki – Savva sing isih enom lan bapakne sing wis sepuh, sing saiki nganggo jeneng Simeon. Kedadéan luar biasa iki nggegerake sakabehing Gunung Athos. Kabeh wong kepengin ndeleng biksu-biksune sing nggumunake iki, wiwit saka protos Gunung Suci nganti para asket paling andhap asor: Malah saka jurang lan guwa sing paling adoh lan angel diakses, para asket lan biksu meneng sing durung nate ninggalake panggonane padha nglumpuk ing Vatopedi, kepengin ngrasakake pemandangan sing nggumunake lan luar biasa saka loro biksu mulya iki sing teka ing gunungé kanggo nglakoni tapa brata bareng-bareng.

Lan ora mung para asketis ing Athos sing ngrungokake lan ndelok kanthi gumun marang para abdi Gusti iki: kabar babagan dheweke mesthi wae wis tekan kutha kaisar, lan ora mung kabeh wong gumun marang kedadeyan iki, nanging akeh bangsawan lan wong pinunjul uga ngetutake tuladha.

Wong anyar ing Athos, biksu kraton Simeon, langsung bisa ngenali kabèh askétis sing wis suwe dadi pangetahuane. Lan dhèwèké paring welas asih lan kabecikan marang kabèh wong. Sawisé maringi akèh sedekah marang wong mlarat, dhèwèké ngirimaké hadiah emas lan piranti keagamaan marang kabèh biara ing Athos minangka kenang-kenangan saka dhèwèké. Dheweke maringi kado sing banget murah ati marang Biara Vatopedi, sing wis nampani dheweke mlebu barisan bruderan, kanthi maringi marang abas jumlah emas sing akèh lan akèh busana liturgi lan piranti gerejawi kanggo gréja, uga jaran, keledai, lan tali kekang kanggo kabutuhan biara.

Elder Simeon, sanadyan ringkih amarga lara, isih kepengin ngrungokake ibadah gréja; mula dhèwèké ndadèkaké sawijining sel ing sisih altar gréja utama Pengumuman, kanthi jendhela sing ngadhep menyang altar, lan liwat jendhela kuwi dhèwèké nyawang lan ngrungokake ibadah gréja saben dina.

Ing wektu sing padha, Santo Savva, nalika ngopeni bapaké lan ora nglirwakaké tugas-tugas biara saben dinané, nggedhekaké banget kegiyatan amal lan pambangunané ing Gunung Suci. Nalika nyumurupi Gréja Santo Stefanus sing wis dirusak lan ditinggalaké para perampok, dhèwèké ndandani manèh, nyedhiyakake kabèh kabutuhan supaya para biksu bisa manggon ing kana, lan nyerahaké panggonan pangayoman biksu iki marang pangurusan Biara Vatopedi. Nalika ngatur biara cilik iki, dhèwèké nggatekaké mbangun benteng lan menara jaga (pirga) kanggo nglindhungi saka serangan perampok.

Akeh peziarah teka menyang Biara Vatopedi saka cedhak lan adoh; ana uga akeh wong sing makarya kanggo biara amarga kesetiaan. Kabeh wong iki asring ora duwe apa-apa lan mung bisa urip saka sedekah biara. Savva sing welas asih nggatekake kabutuhan wong-wong mau: dhèwèké nyumbang dhuwit akèh marang kasabuk Vatopedi supaya kabèh wong mau ora ngalami kekurangan, nanging tansah duwé panganan lan omben-omben, tanpa dadi beban kanggo biara.

Ana uga akèh wong sing teka menyang biara mung amarga padha krungu bab para askétis sing luar biasa lan misuwur, lan kepéngin ndeleng. Lan Savva nyukupi kabutuhan kabèh wong mau saka dhèwèké dhéwé; akèh sing nyuwun, lan ora ana siji waé sing kélangan kepuasan.

Saint Savvas ngedegake rong kamar ing Biara Vatopedi, siji dijenengi miturut bapaké, Simeon, lan sijiné nganggo jenengé dhéwé; kamar-kamar iki tetep dadi pangeling langgeng kanggo wong-wong mau.

Dheweke ndandani lan mulihaké kabèh ing biara sing rusak lan ditelantarké.

Sang Savvas, sawisé mriksa akèh metochia—tegal biara—ing Gunung Athos lan ing watesé sing sepi lan durung ana sing ngolah, mutusaké kanggo ngrebut mau kanggo Biara Vatopedi: Sawisé njaluk idin marang kaisar Bizantium, dhèwèké ngembangaké, ngenggoni, lan ngamanaké metochia-metochia mau kanggo biara sing wis nampani dhèwèké lan bapaké.

Ing wektu sing padha, Sang Sepuh Simeon, sawisé manggon sawatara wektu ing Vatopedi, mutusaké nepaki pangarep-arep sing suwé – nyusuri kabèh Gunung Suci, ngurmati gréja-gréja suci, sowan marang para askétis lan rembugan karo wong-wong mau.

Bebarengan karo Santo Savvas, padha mangkat dhisik menyang biara Karyes, ing ngendi Protos Gunung Athos manggon. Sawisé nampa berkah lan ngurmati relik suci, Simeon lan Savvas kanthi murah ati maringi sumbangan marang biara, kalebu dhuwit lan utamané barang-barang awis: piranti gréja lan piranti liya, busana rohani lan kain mezbah. Amarga sesa-maos iki, loro-lorone kacathet langgeng ing sinodikon minangka pangadeg kapindho biara, amarga pangadeg kapisan yaiku Raja Yunani Michael, sing wis mbangun gréja kang dipersembahaké marang Indungé Gusti Allah Paling Suci minangka panuwun amarga wis mari saka lara.

Kanthi cara sing padha, Simeon lan Savva ngunjungi Lavra Sang Ibu Allah Paling Suci saka Iveron, sing dikenal minangka Portatissa, lan Lavra agung Santo Athanasius ing Gunung Athos. Biara-biara iki saya sugih amarga sumbangané, lan ing saben biara mau, loro dermawan Serbia kasebut kacathet minangka pangadeg kapindho.

Nalika padha ngunjungi biara lan pertapaan, maringi sumbangan sing loman, Simeon lan Savva maringi peparing marang para biksu ing endi-endi lan loman maringi sedekah marang sapa waé sing butuh.

Sajrone lelampahan iki, para biksu Serbia padha nggoleki panggonan kanggo ngedegake biara dhéwé. Nanging kanggo nindakake kuwi, padha butuh idin saka raja Yunani. Kesempatan kanggo njaluk idin kuwi ora suwe teka.

Abát Vatopedi nemokake awake dhewe kudu kanthi cepet lelungan menyang Tsargrad kanggo ndeleng kaisar babagan prakara biara. Ing pasamuan karo para biksu, abát nyuwun marang Savva supaya mangkat menyang Konstantinopel minangka wakile. Savva kanthi seneng nampa.

Ing Konstantinopel, dhèwèké ditampa kanthi anget déning Tsar Alexei[964] , sing mertuane yaiku Stefan Nemanja. Tsar mau mesthi wis suwe ngerti bab pangcukuran rambute Nemanja lan manggoné ing Gunung Athos, mula dhèwèké takon marang Savva kanthi rinci babagan uripé.

Sawisé maringi pakurmatan gedhé marang Savva, Tsar uga ngirimaké peparing mewah marang Simeon.

Tsar kanthi loman maringi kabèh panyuwunané Biara Vatopedi. Ing wektu iki, Savva nyuwun marang Tsar kanthi panyuwunan pribadhi: supaya dhèwèké lan bapaké diparingi sawijining biara cilik sing rusak ing Gunung Athos , sing dijenengi Hilandar. Raja kanthi seneng nampa panyuwunan mau, maringi biara kasebut marang wong loro bebarengan karo kabèh kagungane, lan ngonfirmasi iku kanthi piagam.

Nalika bali menyang Gunung Athos, Savva kanthi bungah nyritakaké marang bapaké babagan kasilane. Sawisé nduwèni Hilandar, padha nyawijiake karo Biara Vatopedi, panggonané padha manggon, lan miwiti ngaturé.

Panemune kasil iki nyenengake Simeon lan Savva pribadi, nanging ora maremake kanca-kanca Serbia, sing padha teka ing Gunung Athos kanthi akèh kanggo ngurmati papan suci mau. Salah siji peziarah sing taat kuwi nyedhaki Saint Savva kanthi usulan kanggo ngedegake biara ing Gunung Athos sing bakal dadi pangayoman permanen lan mandiri kanggo tanah airé, lan ing kono wong-wong saka Serbia sing kepéngin bisa ngucapake sumpah monastik lan nyawisake dhiri kanggo urip asketik. Pitutur kaya ngono banget disenengi Saint Sava, sing

[964] Alexius Angelos mrentah wiwit taun 1195 nganti 1203.

tresna banget marang tanah airé lan prihatin banget marang kasejahteraané. Dhèwèké ngandhani bab iki marang bapak rohani, Sang Sepuh Simeon, sing uga nyetujoni niyat iki.

Sava nyedhaki abbot Biara Vatopedi, nyuwun supaya maringi sebidang tanah kosong kanggo mbangun sel-sel kanggo wong Serbia lan kanggo ngedegake biara kapisah kanggo wong-wong mau. Nanging, abbot kuwi, amarga wedi yèn para dermawan kuwi bakal ninggalake Vatopedi, ora sarujuk karo panyuwunan iki. Savva lan Simeon banjur nggawa panyuwunané marang protos Gunung Athos lan marang Dewan Umum biara-biara Athonite. Dewan sing dipimpin déning protos mau kanthi gampang sarujuk maringi panyuwunané lan nyaranaké supaya padha milih panggonan kosong apa waé kanggo ngedegaké biara kanggo wong Serbia.

Mula saka iku, Simeon sing wis tuwa, bebarengan karo Savva, manèh mangkat lelungan ngubengi Gunung Athos. Amarga wis sepuh banget, Simeon ora bisa numpak jaran, mula dhèwèké numpak tandhungan sing digawa loro jaran. Padha weruh akèh panggonan éndah, nanging ing pungkasan ora ana sing luwih becik tinimbang Hilandar sing dikasihi. Nalika padha bali saka lelungané lan nyritakaké gagasané marang abas Vatopedi, dhèwèké banjur sarujuk, amarga wedi yèn para biksu kraton bakal nesu lan ninggalaké Biara Vatopedi kabèh.

Kang Salèh Savvas banjur miwiti ngatur pungkasaning pangaturan biara. Kaping pisan, piyambakipun ndandani lan nggedhekaké gréja utama kuna ing Hilandar, kang dipersembahaké kanggo Kabar Kabungahan Sang Theotokos Paling Suci. Ing sakupeng biara, piyambakipun mbangun témbok benteng kang kuwat karo menara dhuwur. Ing jero tembok, dhèwèké ngedegaké papan panggonan sing amba kanggo para biksu manggon. Amarga kepéngin nggedhekaké kagungan biara, dhèwèké nyuwun idin marang Protos lan kabèh warga Gunung Athos kanggo nyawijiake désa Malea karo Hilandar.

Sawisé ngias kabèh bangunan kanthi megah, Santo Savva, bebarengan karo bapakné Simeon, pindhah saka Vatopedi kanggo manggon permanèn ing Hilandar, lan ing kono kabèh padha miwiti nyawisaké dhiri kanggo pakaryan rohani.

Karepé ngamanaké biara sing wis dipugar luwih kiyat kanggo dhèwèké lan kanggo Serbia, Savva sawisé rembugan karo bapakné mangkat manèh menyang Konstantinopel kanggo ketemu Tsar Alexius. Amarga ditampa kanthi becik dening kaisar, dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis padha digayuh ing Gunung Athos, lan nyuwun manèh supaya kaisar ngamanaké pangriptaan mau kanggo dhèwèké lan tanah airé, Serbia; ing wektu sing padha, dhèwèké uga nyuwun supaya kaisar melu langsung ing pakaryan iki. Tsar mangsuli kanthi welas asih, negesake kabèh panemune, lan kanthi kersane dhéwé maringi pamilikan biara karajané ing Gunung Athos sing dijenengi Zig, lan negesake iku ing piagam. Hilandar, bebarengan karo kabèh panukaran lan piwales sing kagandhèngaké, kalebu ing antarané biara stauropegial karajan lan kanthi mangkono diparingi panggonan istimewa lan kaistimewaan ing Gunung Athos.

Ageng sanget kabungahané Saint Savva lan bapakné, sesepuh Simeon, nalika Savva wangsul kanthi sukses saka Tsar lan nyerahaké piagam kraton marang protos lan déwan Gunung Suci, sing banjur, manut kersané Tsar, mindhahaké biara Zig dadi kagungané Hilandar. Ora suwe sawisé kuwi, ana panambahan panginggilan manèh; Biara Para Pengakuan Suci dituku saka Dewan Para Sepuh. Para pangadeg maringi Hilandar akèh metochia, utawa lahan pangasilan, ing tanah kelairané ing Serbia.

Mangkono, ing sangisoré jeneng bebarengan Hilandar, nganti patbelas biara lan tanah kapemilikan ing Gunung Athos digabung, sing bebarengan karo sumbangan dhuwit, njamin panguripan sing mapan lan nyaman kanggo rong atus biksu asal Serbia. Kanggo njamin yèn Biara Hilandar tetep ana ing sangisoré kendali Serbia ing mangsa ngarep, para pangadeg nyerahaké biara iki marang pangreksan Župan Agung Serbia Stefan, putra paling tuwa saka Simeon lan adhine Saint Sava, minangka kagungan pusaka para panguwasa Serbia.

Mangkono pangarep-arepé St Simeon lan St Sava babagan pambentukan biara kanggo wong Serbia ing Gunung Athos kasil kawujud. Kanthi aman ing sumber daya materi lan dimulyakaké déning pakaryané Simeon lan Sava, Hilandar dadi suwéné wektu pusat pencerahan Kristen ora mung kanggo wong Serbia nanging uga kanggo wong Slavia Ortodoks liyané.

Saint Sava ngatur urip monastik ing Hilandar manut paugeran biara komunal lan nulis piagam dhéwé, sing ditinggalaké minangka pandhuan kanggo generasi asetik sabanjuré.

Ing Gunung Suci, ora mung ana biara komunal nanging uga macem-macem wangun asketisisme liyane. Akeh biksu sing milih urip pertapa: padha kumpul ing klompok loro utawa telu, banjur nyawisake awake dhewe kanggo laku meneng lan renungan.

Saint Savva, sawisé sinau kanthi teliti macem-macem wangun asketisisme monastik lan nyoba nglakoni kabèh mau, kepéngin nglakoni asketisisme ing skete. Asketisisme adhedhasar skete iki sumebar banget ing sacedhaké biara sing dikenal minangka Karea. Ing kéné, Santo Savvas tuku sapotong lemah cilik lan ngedegaké skete, utawa 'pondhok pertapa', ing kana; dhèwèké mbangun gréja kang dipersembahaké marang Santo Savvas sing Disucèkaké saka Yerusalem jejere, kang dimaksudaké kanggo nampung loro utawa telu askét. Dheweke dhéwé manggon ing panggonan pertapa iki sawatara wektu, nglakoni meneng lan renungan, lan nyusun paugeran urip asketis ing kana; paugeran iki dadi pandhuan kanggo para asketis ing jaman sabanjuré uga.

Ing wektu sing padha, bapakne sing wis sepuh, Simeon, wis cedhak pungkasaning urip. Savva sing kinurmatan, sing tansah ngopeni bapakne kanthi setya, ora ninggalake bapakne nalika dhèwèké meh seda. Ing sawijining dina, Savva jaga semalam suntuk kanthi ndedonga, amarga wis weruh yèn bapakne bakal seda. Dheweke ninggalake salah siji biksu ing sisih amben bapakne, banjur piyambakne lunga menyang ibadah esuk. Ora suwe piyambakne dipanggil bali menyang sisih bapakne lan weruh yen bapakne wis nyiapake awake arep seda. Savva ngangkat bapakne saka amben lan, minangka pratandha andhap asor banget, nglebokake bapakne ing lantai ing ndhuwur tikar, banjur nggawa bapakne mau menyang serambi gréja. Ing kana, Sang Sepuh Simeon, kaya tangi saka turu, miwiti mberkahi putrané lan sedulur-sedulur ing Biara Hilandar sing padha kumpul ing sacedhaké. Ing wektu kuwi, muni swara, lan Sang Sepuh Simeon miwiti nyanyèkaké mazmur: 'Mugi saben ambegan muji Gusti', saka wiwitan nganti pungkasan. Kabeh wong krungu swara para malaikat padha nyanyi, lan sesepuh mau uga nyanyi bareng karo para malaikat – banjur nyawane nyusul Gusti. Ana tangisan nalika sedaé sang sepuh sing pinunjul, lan Savva ngucurake luh kabungahan lan kabedhasan: kabungahan amarga dhèwèké dianggep pantes nyekseni sedaé sang sepuh sing pinunjul, lan kabedhasan amarga dhèwèké wis kelangan bapak lan kanca.

Sawisé upacara panguburan sing khidmat, jasad almarhum disimpen ing sarkofagus marmer ing Gréja Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ing Hilandar.

Sadurunge seda, sang sepuh wis ngwenehi wasiat marang putrané Savva supaya jasadé mengko dipindhahaké menyang tanah kelairané ing Serbia, sing banjur dilakokaké.

Saiki Savva sing Kinurmatan manèh piyambakan ing Gunung Athos lan nyawisake dhiri kanggo tapa brata rohani, tansah kelingan bapaké sing wis seda ing pandonga-pandongané. Luwih saka sapisan, almarhum katon marang Savva ing panglihatan bengi, maringi panglipur, mbukak panggonané ing kraton swarga, lan mratelakaké yèn Savva dhéwé bakal dipanggil kanggo majuaké ajaran iman lan taqwa ing tanah kelairané.

Kaya sadurunge, malah kanthi semangat sing luwih gedhe, Savva nyawisake awake dhewe kanggo pakaryan amal. Dheweke ora kendhat maringi sedekah marang wong mlarat lan papa, nulungi wong kang butuh, nggoleki para asketis kang kekurangan lan ndhukung dheweke; dheweke ora bisa nolak panjalukan pitulungan kanggo mbangun, ndandani, utawa njaga gréja lan biara, ora mung ing Gunung Athos nanging uga ing panggonan liya sing asring adoh. Kadhangkala, sumberdaya biasané—sing ditampa saka tanah air kanthi manéka cara—dadi sithik. Nanging pitulungan saka dhuwur banjur teka marang dhèwèké. Iki mujijat sing kelakon lumantar Santo Savvas kanthi perantaraan Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci.

Luwih saka sapisan, Santo Savvas ngunjungi Konstantinopel lan, kaya biasane, maringi sumbangan amal marang biara lan gréja. Dhèwèké nduwèni pangabdian khusus marang gréja Sang Putri Allah Paling Suci, Evergetissa, utawa sing dijenengi Benefactress. Sanajan bapaké isih urip, dhèwèké wis maringi sumbangan gedhé minangka pangeling-eling kulawargané; sakwisé, bebarengan karo bapaké, dhèwèké miwiti maringi sumbangan saben taun marang gréja iki; pungkasané, Santo Savva, nganggo dhuwité dhéwé, mbangun tambahan bangunan ing biara supaya dhèwèké nduwé panggonan nginep nalika sowan menyang Konstantinopel. Ing salah siji kunjungan kaya ngono, ana sawijining wanita salehah lan ayu sing teka marang dheweke lan kandha manawa miturut kersaning Gusti, dheweke diutus mbabaraké marang Savva yèn ing gunung suci, ing wates Biara Hilandar, ana ing loro panggonan— —bandha kasembunyi ing lemah, sing bisa digunakaké kanggo kabutuhane. Biograferé Santo Savva nyatakaké yèn wahyu iki ditampa Savva langsung saka Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, nanging amarga andhap asor, dhèwèké ora mbabaraké bab iki. Nalika bali menyang Gunung Suci, Savva sing kinurmatan tumindak miturut pandhuan sing ditampa lan pancen nemokake harta karun ing loro panggonan; nanging dhèwèké ora njupuk kanggo kapentingan dhéwé, nanging kanggo maringi sedekah marang wong mlarat lan papa sarta kanggo ndhukung gréja-gréja lan para askétis ing Gunung Suci.

Biara-biara ing Gunung Athos, utamane sing ana ing pesisir, kerep diganggu lan dirampok dening bajak laut, utawa corsairs. Ing sawijining wektu, padha nyerang Biara Caracalla, ngrampok bandha-bandhine lan nyekel para biksu dadi tawanan, bebarengan karo abot, kanggo didol dadi budhak, yen ora ana pilihan liya. Para bajak laut nggawa para tawanan menyang Lavra St. Athanasius ing Athos, kanthi pangarep-arep tebusan. Para Lavriots pancen mbebasake dheweke saka bajak laut, nanging kanthi syarat manawa Biara Karakall kudu dicabut otonomine lan digawe tundhuk marang Lavra minangka metochion. Sawisé kuwi, abbot lan komunitas biara, sawisé ditebus, diusir tanpa welas asih saka Karakall. Banjur padha nyuwun pitulungan marang panyokong setya, Savva, sing, nalika nyekseni kasangsaran para biksu, maneh mbebasake Biara Karakall saka Lavra kanthi mbayar tebusan, kalebu kabeh hak-haké, mbalekake para pangungsi menyang kana lan, sawisé mbalèkake biara sing rusak amarga serangan para perampok, nyedhiyakake kabeh sing dibutuhake kanggo miwiti maneh ibadah ilahi lan urip biara sing tentrem.

Kanthi cara sing padha, dhèwèké mbalèkaké Biara Patang Puluh Martir Suci, sing dikenal minangka Xiropotam, sing wis dirusak déning para perampok; dhèwèké ngias kanthi mewah nganggo lukisan témbok lan nyedhiyakké kabèh kabutuhané. Mangkono, Santo Savva dadi welas asih anyar saka biara kuwi lan njamin yèn keturunan kratoné bakal dieling-eling ing kana salawas-lawase.

Taun demi taun, Santo Savvas ngadani pangeling-eling resmi kanggo bapaké ing Hilandar saben dina ulang taun seda bapaké. Ing wektu kaya ngono, para biksu saka kabèh biara ing Gunung Athos, sing dipimpin déning protosé, padha nglumpuk miturut undangané. Kanthi wahyu ilahi, Savvas sing taat ngerti yèn bapaké, sawisé seda, wis kalebu ing golongan para wali lan lagi ndedonga marang Gusti supaya diparingi kamulyan ing ngarsané wong-wong ing donya, kanthi pangarep-arep lan pracaya yèn pangajabé sing taat kuwi ora bakal sia-sia.

Ing wengi sadurunge salah siji upacara pangeling-eling taunan kanggo Simeon sing sepuh, Santo Savva, sawisé upacara bengi, nyuwun marang protos supaya esuké ing sangisore peti mati Simeon padha ndedonga marang Gusti supaya piyambakipun dimulyakaké, lan nyerahaké kunci gréja marang protos, dene piyambakipun, bebarengan kaliyan kanca-kanca Serbia, mundur menyang gréja sanès ing pirg, utawi menara, kanggé ibadah ésuk. Nalika Doxologi Agung ing Matins, ambu wangi sing luar biasa dumadakan nyebar ing saindenging gréja, ngisi kabungahan rohani sing manis marang kabèh sing rawuh; banjur padha nyadari yèn balung garingé bapa Simeon, sing ana ing peti marmer, ngetokaké murri sing wangi. Kedadéan iki dilaporaké marang protos sing mimpin Matins, sing banjur buru-buru ngandhani Saint Savva. Kanthi kabungahan ageng, Savva buru-buru bebarengan karo seduluré menyang makam bapa Simeon lan nyekseni kanthi mripaté dhéwé welas asihé Gusti Allah sing ageng, sing kanthi mulya wis mbuktekaké imané sing kiyat. Kanthi luh kebak rasa haru, piyambakipun nyium relikwarium ingkang saking kono myrrh berkah mili kanthi mujijat. Kathah ingkang lara utawi kesurupan roh najis waras kanthi ngolesi badanipun nganggo myrrh wangi lan nyentuh relikwarium ingkang ngemot relik sang wali. Minangka asil saka mujijat-mujijat mau, pasamuan para biksu Athos ngetung pangripta mujijat anyar mau ing jajaran para wali sadurunge lan ngetokake yèn dhèwèké kudu dieling-eling bebarengan karo Wali Simeon Penerima Gusti. Pasamuan mau maringi tugas marang Wali Savva kanggo nyusun stichera lan kanon, sarta nyathet mujijat-mujijat mau, sing banjur rampung kanthi cepet.

Sajeroning telung dina, perayaan dianakake ing Hilandar kanggo ngrayakake pangagungan Santo Simeon. Santo Savvas nyedhiyakake jamuan mewah kanggo kabèh sing rawuh ing perayaan mau lan ngetokake para rawuh kanthi paring peparing sing akèh marang kabèh mau.

Saint Savvas wis suwé urip minangka biarawan, nanging dhèwèké tetep dadi biarawan prasaja. Protos Gunung Suci, Dometius, sing ngajeni lan tresna banget marang Savvas, wis suwé ngajak dhèwèké supaya nampa pangkat rohani, nanging Savvas, amarga nganggep dhèwèké ora pantes, nolak suwé banget. Akhire, kapersuani dening alesané Dometius, dhèwèké mutusaké kanggo ditahbisaké, dhisik dadi diaken lan sabanjuré dadi imam; iki dilakokaké déning Uskup Nicholas saka kutha sacedhaké Ierissos, sing wis diundang menyang Hilandar lan nduwèni wewenang kanggo ngehimamké para imam ing Gunung Athos.

Sawisé sawatara wektu, Santo Savvas lelungan menyang kutha Thessaloniki kanggo urusan biara, ing kono piyambakipun nginep ing Biara Philokalia, sing dadi wong sing maringi pitulungan lan dianggep minangka salah siji pangadeg. Metropolitan Konstantin saka Tesalonika, sawisé krungu akèh bab Savvas saka Uskup Nicholas saka Ierissos, sawisé pirang-pirang rembugan ngajak Savvas kanggo ngladeni ing gréja katedral bareng karo dhèwèké lan para uskup Nicholas '' saka Ierissos, Michael saka Kassandra, lan Demetrius saka Adramyttium.

Para hierarkh konsili mau maringi berkah supaya dhèwèké nganggo lumbago lan ngangkat dhèwèké dadi archimandrite. Kanthi pakurmatan anyar iki, dhèwèké bali menyang Hilandar.

Wong suci mau nyritakaké kanthi rinci marang adhine sang raja, Grand Župan Stefan ing Serbia, kabèh sing wis kelakon ing Gunung Athos; dhèwèké uga ngirim lenga suci saka kuburané tukang mujijat anyar sing kabuka – leluhuré – bebarengan karo katrangan bab mujijat-mujijat lan liturgi.

Stefan sing mulya nampa kabar-kabar iki kanthi kabungahan gedhe; lan sakabehing Serbia padha bungah bareng karo dheweke. Stefan kepengin banget supaya relik-relik Simeon dipindhahake menyang Serbia, manut kersane sang wali sing wis seda.

Sajrone bala sing disebabake perang saudara sing dilancaraké marang dhèwèké déning adhine Volkan, Stephen nulis layang dawa marang Santo Sava, kanthi tulus ngajak dhèwèké supaya teka ing Serbia lan mindhah relik suci Simeon sing mili mirra, kanthi kapercayan jero yèn kuwasa kebak rahmat mau bakal mbantu nggawa katentreman marang tanah air lumantar pandonga.

Saint Sava ora nundha kanggo nepaki panyuwunan adhine lan uga wasiat pungkasan bapaké. Sawisé nggawa relik suci mau, dhèwèké nggawa menyang Serbia, ditemani akèh askét saka Gunung Athos. Sadurungé tekan tapel wates Serbia, dhèwèké ngandhani marang saduluré yèn relik suci mau wis bakal teka. Stephen, ditemani para rohaniawan, para pejabat, lan rakyat, metu kanggo nyambut rawuhé. Ana kabungahan gedhe ing patemon iki, amarga padha nyekseni bali menyang tanah airé relik sing diurmati saka mantan župan agung – bapaké – lan putrané, Archimandrite Savva, sing dadi tuladha kabecikan. Stephen kanthi khusyuk nyium relik-relik mau lan nyawiji karo adhine sawisé pisah suwé.

Relik suci Simeon disimpen ing Biara Studenitsa, sing déwéké dhéwé wis ngedegaké lan ing kono wis ngucapaké sumpah monastik; relik mau ngetokaké myrrh kanthi akèh, sing kanthi mujijat marasaké panyakit lan maringi kabungahan rohani marang kabèh sing teka kanthi iman.

Sang Wali Savva, bebarengan karo para biksu Gunung Athos sing mèlu, uga manggon ing Biara Studenitsa, sing ndadèkaké kabungahan gedhé tumrap para seduluré.

Nalika manggon ing kana, lan nalika ngunjungi biara-biara, kutha-kutha lan desa-desa, Savva tansah maringi piwulang marang saben wong bab iman lan kasucian. Kabeh wong padha nyawang kanthi tentrem nalika katentreman lan karahayuan dumadi ing tanah air, lan nalika iman lan akhlak mulya saya kuwat. Musuhan antarane sedulur mau surut, lan Volkan nyerah marang sedulure.

Kaya biasané, Santo Savva maringi sedekah, nyumbang kanggo gréja-gréja, ndandani gréja-gréja sing rusak lan mbangun gréja anyar, kaya sing wis ditindakake ing Gunung Athos, sing saiki banget dikarepake bali, sanajan wis akèh paedah sing digawa marang tanah airé, sing kabèh bisa dideleng. Luwih saka sapisan dhèwèké wis nyuwun marang seduluré Stephen, panguwasa, supaya diparingi idin menyang Gunung Suci; nanging Stephen kanthi tulus ngajak seduluré supaya tetep karo dhèwèké lan ngladèni kanggo kapentingan Gréja lan iman. Dheweke ngajokake supaya Santo Sava njabat dadi abbas ing Biara Studenets, sing pancen dadi haké, amarga dhèwèké wis diangkat dadi archimandrite. Sawisé sawatara keraguan, Sava sarujuk mimpin biara kuwi, sing dadi kesayangan loro sedulur lan kabèh wong Serbia, kanthi tanpa kendhat nyawisake dhiri kanggo mbangun gréja lan nyebarake iman lan kesalehan ing endi-endi.

Beberengan karo adhine Stefan, Santo Sava mutusaké ngedegaké Biara Anyar Pangunggahan ing Žiča (kanggo ngurmati Pangunggahané Gusti), sing sakbanjuré dadi biara katedral saka keuskupan agung Serbia. Nalika ngedegake biara iki lan biara-biara liyane, Santo Sava ngenalake praktik asketis sing wis diamalake ing Gunung Athos: kinovia, lavras, lan sikhastaria. Karepé supaya asmané Gusti dimulyakaké ing saindenging tanah airé, Santo Sava ngupaya mbangun gréja sak akèh-akèhé; lan ing panggonan sing ora bisa, paling ora dhèwèké ngedegaké salib suci, supaya kabèh sing ndelok kelingan marang Sing Disalib.

Sanajan isih urip, Santo Savva diparingi karunia mujijat. Mangkono, ing sawijining dina ing Biara Studenitsa, piyambakipun ndeleng wong lumpuh sing, ing kahanan tanpa daya, lagi nyuwun sedekah ing pinggir dalan nalika ngucapake Mazmur Dawud. Sava kroso sedhih nganti kluwéng amarga ringkihé manungsa; piyambakipun nggawa wong lumpuh mau mlebu gréja ing ngarepé ikon Sang Juruwilujeng lan ndedonga kanthi khusyuk kanggo wong sing nandhang sangsara mau, ngolesi nganggo murri saka relikwi Santo Simeon, lan ngapura dosané.

Wong lumpuh kuwi tangi waras sakabehe. Kabar bab panyembuhan mujijat iki nyebar adoh lan amba; wong-wong lara saka endi-endi padha kesusu menyang Biara Studenica lan njaluk perantara Santo Savva kanggo mari. Savva ndedonga, ngolesake wong-wong lara nganggo murri saka relikwarium bapakne, lan wong-wong lara mau mari.

Kegiatan Santo Sava lan kasohoran pangripta mujijat anyar sing mili mirha, Simeon, narik kawigaten marang Serbia lan nagari-nagari sacedhake. Ing wektu kang angel kuwi, akèh wong ngungsi marang Grand Župan Serbia, Stefan, lan nemu pangayoman. Perantara mujijat Santo Sava uga nglindhungi wong-wong mau.

Boyar Bulgaria Strez, seduluré Tsar Bulgaria Kaloyan—sing tilar donya nalika kampanye nglawan Thessaloniki nalika Konstantinopel ana ing sangisoré pendudukan Latin—mlayu menyang Župan Agung Serbia, Stefan, golek pangayoman. Tsar anyar Bulgaria, Boris (utawa Boril), nuntut supaya Strez diserahaké, amarga dhèwèké seduluré tsar sadurungé. Stefan ora mung nolak nyerahake pangungsi sing njaluk perlindungan, nanging uga maringi dhukungan ing saben bab lan malah maringi dhèwèké pamilikan kutha Prosek, ing Kali Vardar, bebarengan karo wilayah sakupenge. Nanging, Strez kabuktèn ora ngucapake syukur lan kejem. Dhèwèké nyiksa para wargané lan pungkasane nglawan Stefan. Perang berdarah arep kelakon. Santo Sava banget prihatin lan njupuk langkah kanggo nyegah getihen. Dheweke wani menyang markas Strez lan, kanthi nggumunake, ditampa kanthi becik dening panguwasa kejem iki, sing wis tau ketemu lan kenal dheweke ing kraton Stefan. Sava ngupaya sak kuwate kanggo ngyakinke supaya ora ngucurake getih tanpa guna, ninggalake rencanane, kelingan kabecikané Stefan, lan prajanji paseduluran sing wis padha diucapake ing ngarep Injil Suci ing gréja. Nanging Strez tetep kandel atine. Banjur Sava kandha yèn Gusti Allah sing bakal maringi paugeran antarane dhèwèké lan Stefan, lan pamitan. Ing wengi iku, Savva ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nyuwun supaya Gusti mbalèkaké senjataé Strez sing ora ngucap syukur mau marang Strez dhéwé. Lan ing wengi iku uga, ana priya enom sing misterius lan medeni muncul ing ngarepé Strez, nyekel senjatane Strez, nggebuk Strez nganti ambruk, banjur ngilang. Strez njerit lan nyuwun supaya Savva dipanggil marang dheweke, amarga dheweke pracaya yen wong sing nyerang iku utusan Savva. Nanging Savva wis ninggalake kemah, lan dheweke ora bisa ditemokake. Strez seda, lan pasukane cepet bubar; pertumpahan getih bisa dicegah.

Santa Savva wis nindakake akèh pakaryan apik lan migunani ing tanah kelairané, sing ditresnani banget. Nanging katresnané marang gunung suci kuwat banget; dhèwèké kangen lan tansah kepéngin bali menyang kana. Akèh kaping dhèwèké nyatakaké kepénginan iki marang seduluré Stephen, sing ngrungokaké omongan mau kanthi sedhih lan nyoba saben cara supaya Savva tetep ana ing sisihé. Savva tetep manggon, nanging bola-bali nyuwun pamit; pungkasane, dhèwèké mutusaké saklawasé. Stephen sing pinunjul nganteraké dhèwèké tekan tapel wates Yunani kanthi sedhih, sanajan ora ilang pangarep-arep yèn pamitan iki mung sementara; kabèh kanca seduluré uga remuk atiné nalika pamitan karo Savva.

Kaya nalika Savva ninggalake Serbia sing dadi kahanan sing sedhih, mangkono tekane ing Gunung Athos dadi kabungahan, disambut ora mung para biksu ing Biara Hilandar nanging uga kabèh warga Gunung Suci.

Kanthi semangat anyar, Savva manèh nyawisake dhiri kanggo urip asketis ing Gunung Suci, nyemplung ing kesunyian, meneng, lan renungan marang Gusti. Nanging ing wektu sing padha, dhèwèké terus nindakake pakaryan amal, sing tanpa kuwi dhèwèké ora bakal bisa urip ing endi waé: manèh dhèwèké ngopeni wong mlarat, maringi sedekah marang wong mlarat, nyumbang marang gréja, lan mbantu para askétis.

Pirang-pirang taun kliwat kanthi cara kaya ngono. Ing Serbia, wong-wong padha kangen marang Savva lan ngarep-arep banget balié. Sedulur Stephen bola-bali nulis layang marang dhèwèké bab iki. Nanging Savva tetep ora gelem. Nanging banjur ana kedadeyan sing ndadèkaké kabèh wong luwih kangen marang balié Savva menyang tanah airé: dumadakan, aliran banyu mujijat saka relikwi Santo Simeon mandheg. Kabeh wong nganggep iki minangka murka Gusti lan padha kepengin banget supaya Savva ndedonga ing makam Simeon. Kanthi wedi, Stefan nulis layang sing nyentuh marang Savva, nyuwun banget supaya dhèwèké teka ing Serbia lan bebarengan karo dhèwèké lan kabèh bangsa ndedonga ing makam bapa Simeon sing mili myrrh kanggo mbalèkaké rahmat saka myrrh-streaming. Santo Sava nggatekake panyuwunan iki, nanging ing wektu iki uga piyambakipun boten tindak langsung dhateng Serbia; tinimbang makaten, piyambakipun ngutus sawijining biksu, Hilarion, panjenengané diparingi amanat piwulang pandonga sing kiyat marang bapaké Simeon sing wis sérius, sing kudu diwaca ing makam sang wali ing ngarsané Pangeran Stephen lan rakyat sawisé ibadah agung lan ibadah pandonga. Ing pesené, putrané miturut kodrat nyapa Simeon – kaya bapak nyapa anak rohani, amarga nalika isih

urip, sang sepuh Simeon wis ngakoni Savva kaya ngono, amarga Savva wis ngyakinké dhèwèké ninggalaké donya lan milih dalan monastik kanggo kaslametan. Biksu Hilarion nglakoni kabèh persis kaya sing diprentahaké Savva. Sawisé layang Savva diwaca ing relikwi Simeon, muni wangi dumadakan nyebar ing gréja, lan myrrh sing berkah wiwit mili manèh saka relikwi, marasaké wong-wong sing lara kanthi langsung. Kabeh wong kanthi khusyuk padha matur nuwun marang Gusti Allah amarga sih-rahmaté sing ageng lan padha gumun marang kakuatan rohani saka ahli tapa, Savva. Mujijat iki maringi panglipur lan panyengkuyung marang sakabehing Serbia.

Ing jaman kuwi, kedadeyan wigati dumadi ing Wétan Ortodoks sing wis nandhang sangsara abot amarga tangané wong Latin. Kutha kakaisaran Konstantinopel direbut déning wong Latin ing taun 1204. Kaisar Yunani lan patriark kapaksa nggoleki panggonan liya kanggo nyoba mbalèkaké kakaisaran sing rusak lan nguwataké manèh iman Ortodoks sing wis nandhang sangsara abot. Negara Ortodoks tangga teparo, Bulgaria lan Serbia, padha ngalami masalah lan kasangsaran dhéwé, lan para panguwasa Serbia lan Bulgaria padha ngupaya tenanan kanggo mbela kamardikané ing wektu angel kuwi lan Ortodoksi sing murni. Saint Sava mangertos kahanan, kasangsaran, lan kabutuhan ing Wétan Ortodoks luwih apik tinimbang sapa waé saka kanca-kanca Slaviaé. Kaya ing jaman makmur Kakaisaran Yunani nalika asring sowan ing Konstantinopel lan njaga sesambungan karo para kaisar, saiki ing wektu kasangsaran piyambakipun ora nate mandheg sesambungan karo kaisar Yunani lan patriark. Kaisar Theodore Laskaris lan Patriark manggon ing Asia Cilik, ing kutha Nikea, sing misuwur amarga wis dadi tuan rumah Konsili Ekumenis Kapisan lan Kapitu. Saint Sava nduwé akèh alesan kanggo rawuh ing ngarsané kaisar lan patriark, loro-loroné babagan urusan Biara Hilandar ing Gunung Athos lan kabutuhan tanah airé, Serbia. Dhèwèké mutusaké arep mangkat menyang Nicaea.

Raja Theodore Laskaris kagandhèng raket karo Grand Župan Serbia: anaké Stefan—lan mulané ponakané Saint Sava—wis omah-omah karo putriné Raja Theodore Laskaris. Kulawarga kraton Serbia, wiwit saka Stefan Nemanja—sing wektu kuwi wis dadi Santo Simeon sing diurmati—wis ana gandhèngan lan diurmati déning para panguwasa sadurungé. Nanging saiki, hubungan antarané panguwasa Serbia lan Yunani dadi luwih raket, loro-loroné amarga ikatan kulawarga lan kabutuhan bebarengan kanggo mbela kamardikan lan Ortodoksi saka wong Latin. Mula ora nggumunake manawa Santo Sava ditampa ing Nikea déning raja lan patriark ora mung kanthi becik, nanging uga kanthi anget banget. Kabeh panyuwunané Sava babagan urusan Biara Hilandar diparingi kanthi tuntas.

Nanging pikiran lan keprihatinan Santo Sava ora mung winates ing Biara Hilandar: uga ditujokake marang kabutuhan lan kesejahteraan tanah airé, lan marang kamardikan lan otonomi, loro-lorone sipil lan gerejawi.

Savva sing wicaksana nyadari yèn wektu iki wis mateng kanggo Serbia nggayuh otonomi gerejawi.

Sawisé ngrampungaké urusané ing Biara Hilandar, Santo Sava nyedhak marang Tsar Theodore karo panyuwunan wigati babagan Gréja Serbia. Dhèwèké kanthi lancar lan rinci njlèntrèhaké kahanan iman ing tanah airé; panjenenganipun negesake tantangan lan kasil ing njaga lan ngreksa kasucian Ortodoksi ing wektu-wektu angel kuwi, nalika bidah Bogomil sing ora suci nyebar ing antarané Slavia Kidul lan wong Yunani ing Wétan Ortodoksi, lan nalika wong Latin maju saka kulon nglawan wong Yunani lan Slavia Ortodoksi. Nanging supaya upaya lan prestasi ing babagan iman iki lestari, miturut panemune Savva, Serbia ora mung perlu nduwé siji uskup sing diangkat déning Paus Konstantinopel kaya sing wis lumaku nganti saiki, nanging sawijining uskup agung, mandiri utawa otonom, sing bakal netepake keuskupan lan nunjuk uskup-uskup ing kana bebarengan karo Sinode Serbia. Panjaluk sing wigati iki wiwitane nggawe tsar lan patriark kaget. Nanging sawisé dipikirake lan dirembug kanthi tliti, loro-loroné, raja lan patriark, padha nyadari yèn kanthi nyukupi panyuwunan iki, padha bakal nggawa paédah gedhé kanggo Serbia lan kanggo awaké dhéwé: Serbia, sawise entuk uskup agung sing mandiri lan netepake diosek anyar, bakal luwih gampang mbela lan njaga Ortodoksi lan ora bakal keseret godaan Latinisme, nalika ing wektu sing padha ajene mundhak ing antarane negara tangga teparo; Yunani, minangka rasa syukur marang kabecikan iki, bakal entuk saka panguwasa Serbia kanca lan sekutu ing perjuangan nglawan mungsuh Kakaisaran.

Sawisé prakara wigati iki rampung kanthi cara sing nguntungaké Serbia, Santo Sava nyuwun supaya salah siji hieromonk sepuh sing mèlu dhèwèké diangkat dadi uskup agung Serbia. Nanging tsar lan patriark padha nganggep ora mungkin tumindak miturut usulané Sava: padha kandha yèn padha ora péngin ngangkat sapa waé menyang jabatan dhuwur iki kajaba sing nyuwun lan sing dadi perantara kuwi dhéwé. Kedadéan kaya ngono pancèn ora disangka-sangka déning Sava sing andhap asor: dhèwèké malah ora tau mikir bab kuwi. Nanging

kersané tsar lan patriark pancèn kiyat. Sawisé ndedonga marang Gusti Allah kaya lumrahé, lan sawisé ngrungokaké ajakan saka tsar lan patriark, uga saka kanca-kancané, Savva ngenali menawa iki kersané Gusti Allah lan sarujuk. Raja mrentahake supaya kabeh kang perlu kanggo pangangkatan dadi pangkat dhuwur uskup agung otonom disedhiyakake saka kas kraton. Mula, ing dina raya Panggenane Sang Putri Allah ing taun 1222, Patriark Ekumenis Germanus nglantik Savva dadi Uskup Agung Serbia ing ngarsane raja lan para bangsawan.

Kanthi kebak kabungahan, kinurmatan amarga jabatané sing luhur lan diparingi ganjaran akèh déning raja lan patriark, Savva miwiti lelampahan bali. Lumantar segara, dhèwèké tekan Gunung Suci Athos. Kabar yèn Savva wis diangkat dadi uskup agung wis teka luwih dhisik sadurungé dhèwèké bali. Kabeh askét ing Gunung Athos, wiwit saka protos nganti pertapa sing paling andhap asor, padha ngupaya lan kesusu kanggo nampa berkah saka uskup agung anyar sing diangkat lan nyapa dhèwèké. Kabungahan kuwi luwih gedhé ing Biara Hilandar, nanging ana uga kasedhihan: padha arep pisah, mbok menawa salawas-lawase, karo pangadeg agung biara lan pamimpin para biksu sing ora ana tandhingané. Para protos lan para abbot saka kabèh biara paling wigati ing Gunung Athos, siji-siji, nyuwun marang Savvas supaya rawuh ing biarane, nindakake Liturgi Ilahi lan ngangkat sawatara dadi diakon lan imam. Saint Savvas kanthi tekun nepaki panjalukan-panjalukan mau: atiné krasa bungah banget bisa ngunjungi maneh biara-biara sing dipunurmati lan dipuntresnani, lan ndedonga ing jerone.

Sawisé maringi piwulang pungkasan marang sedulur-seduluré ing Biara Hilandar supaya padha urip manut paugeran lan piwulangé, Santo Savva mangkat bali menyang tanah airé, digandheng karo akèh biksu saka murid-muridé lan kanca-kancané, sing bakal diangkat mengko dadi pejabat gerejawi wigati ing Serbia. Savva krasa sedhih nalika kudu pisah saka Gunung Suci sing dipun tresnani sanget, nanging piyambakipun nemu panglipur amarga mangertos yèn pangabdian ingkang badhé dipun lampahi ing tanah kelairanipun punika luhur sanget.

Saka Gunung Athos, Sava nempuh dalan menyang kutha Thessaloniki sing misuwur. Ing kana, dhèwèké dhisik nyuwun pangapunten marang relik Martir Agung Demetrius sing Maringi Minyak Kasturi, banjur sowan marang Uskup Thessaloniki, Metropolitan Constantius, sing wis suwe padha rukun lan raket persahabatan. Savvas rembugan dawa karo metropolitan iki babagan prakara angel ing administrasi gréja lan nyuwun pitutur lan pandhuan. Santo Savvas tetep manggon ing Thessaloniki suwéné wektu sing cukup suwe, manggon ing biarané, Philokalia, sing saiki digawa déningé kado anyar lan loman.

Sang Savva sing pinunjul nggunakake wektu ing kono kanggo pakaryan ilmiah: kanggo mimpin gréja mandhiri, dhèwèké butuh undang-undang gréjawi lan sipil. Dhèwèké miwiti nggolèki buku-buku kuwi ing basa Yunani—basa sing wis paham banget—lan nerjemahaké menyang basa Slavia. Wahyu saka pakaryané yaiku diterbitaké ing basa Slavia *Kormchaya Kniga* (*Buku Pandhu Navigasi*), sing sakbanjuré digunakaké kanggo administrasi gereja ora mung déning wong Serbia, nanging uga déning wong Bulgaria lan wong Rusia.

Sawisé nyiapaké dhiri kanggo jabatané sing luhur, Savva mangkat menyang tanah airé, sawisé dhèwèké ngirim layang dhisik marang seduluré, Grand Župan Serbia, Stefan, kanggo ngandhani kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké lan bab pangbalikané.

Stefan lan kabèh wong Serbia padha bungah banget amarga Savva bali dadi uskup agung. Panyambutan resmi dianakake kanggo dhèwèké ing tapel wates Serbia; nanging, Stefan ora bisa rawuh langsung amarga dhèwèké lagi lara lan kudu ngaso ing amben. Disambut kanthi kabungahan gedhe dening para bangsawan lan rakyat, Sava menyang marang adhine lan lumantar pandongane, nguripake adhine saka amben lara; dhèwèké mberkahi lan nyium adhine kanthi tresna sedulur.

Sakwise ketemu karo adhine lan nindakake langkah-langkah awal sing perlu babagan urusan greja, Santo Savva mangkat menyang Biara Studenitsa kanggo sowan ing makam bapakne lan marani komunitas biara sing biyen dipimpin minangka arkhimandrit.

Sawisé ketemu karo adhine lan nindakake langkah-langkah awal sing perlu babagan urusan gerejawi, Santo Savva mangkat menyang Biara Studenica kanggo sowan ing makam bapaké lan komunitas biara, sing wis dipimpin minangka arkhimandrit sadurungé lelampahané menyang Wétan.

Sawisé nyium kuburané Saint Simeon, sing mili akèh myrrh sing marasaké, Sava banjur wiwit mulang para biksu lan ngatur urusan gerejawi.

Saiki, sawisé diparingi wewenang dadi arsihbishop, dhèwèké luwih tekad nerusaké pakaryan ngadegaké asètisisme monastik ing Serbia, sing dijupuk saka tradhisi asètisisme Gunung Athos. Dhèwèké ngenalaké tatanan lan paugeran babagan ibadah umum ing gréja lan paugeran monastik, uga kabèh aspek tumindak monastik.

Sadurunge, Santo Sava bebarengan karo adhine Stephen wis ngedegake pondasi kanggo biara anyar ing Žiče, kanthi Gréja Agung Pangunggahané Gusti. Kaputusané yèn kursi keuskupan agung Serbia bakal diadegake ing kana. Sava lelungan menyang kana lan miwiti kanthi cepet ngrampungake pambangunan lan hiasan biara kasebut.

Prihatin paling utama saka Santo Sava, sing saiki wis dadi uskup agung, yaiku ngatur Gréja Serbia. Sava mbagi kabèh wewengkon karajan Serbia dadi rolas keuskupan lan nunjuk uskup kanggo saben-saben, milih wong-wong sing pantes utamané saka murid-muridé lan kanca-kancané dhéwé. Dhèwèké maringi pitutur marang para uskup anyar babagan carané mimpin umaté lan maringi buku-buku kanon kanggo administrasi Gréja.

Sawisé sawatara wektu, Sava nglumpukaké Majelis Agung Gerejawi Serbia sing dumadi saka para uskup, rohaniawan saka ordo ireng lan ordo putih, lan umat awam, kanthi tujuan nguwatké iman Ortodoks sing sejati. Ing wektu kuwi, ana akèh kekacauan ing babagan iman ing Serbia: ana bidat Bogomil sing kafir, uga ana sisa-sisa paganisme, lan ana akèh wujud kekacauan lan ala ing antarané umat Kristen sacara umum. Ing majelis kuwi, Santo Sava maringi khotbah sing dawa lan fasih babagan pangukuhan Ortodoksi. Kredo Ortodoks disusun maneh, bidah-bidah dibahas, lan langkah-langkah dijupuk kanggo ngilangi maneka takhayul, ketidakteraturan, lan kebejatan.

Antarane liya-liyané, kabukten yèn akèh wong urip bebrayan nanging durung nikah ing gréja; akèh sing wis suwé mangkono lan wis nduwé anak, sawatara malah wis diwasa. Saint Sava milih priya-priya pantes saka para muridipun, ngangkat dados imam agung lan ngutus wonten saindenging nagari kanggé ngawadahi para priya lan wanita ingkang durung nikah ing gréja; ugi dipun paringi dhawuh supados anak-anakipun ingkang sampun diwasa ugi dipun nikahaken bebarengan kaliyan wong tuwanipun. Para imam agung menika ugi dipun paringi tugas kanggé ngilangi kekirangan sanès ing gesang rohani nagari.

Pamrentah Serbia sadurunge nggunakake gelar Grand Župan, dene pamrentah ing sacedhake nggunakake gelar tsar utawa raja. Seduluré Sava, Stefan, manut karo kakuwatan lan wigati nagarané, kepéngin dinobataké nganggo mahkota karajan. Saiki iki bisa kelakon, amarga Serbia wis nduwé hierark mandhiri sing bisa nindakake upacara pangukuhan mahkota. Santo Sava nindakake upacara iki ing gréja katedral Biara Žiča. Amarga para raja ing negara tangga teparo nampa mahkotané saka Paus, dianggep perlu supaya pangéran Serbia diakoni dadi raja déning tangga teparo, njaluk idin marang Paus; iki diparingi lan kabuktèn kanthi dikirimaké mahkota; nanging kahanan iki ora ndadékaké patuh marang Paus lan uga ora ngrusak Ortodoksi.

Munggahé Serbia dadi kondhang ora disenengi déning Raja Vladislav saka Hongaria, sing wis siyap perang nglawan Raja Stefan anyar saka Serbia. Kanggo nyingkiri getihen, Stefan nyuwun marang adhine, Uskup Agung Sava, supaya lelungan menyang kraton Hongaria kanggo ngrampungaké masalah mau kanthi tentrem. Sava mangkat lan ditampa kanthi becik; nanging raja ora gelem menehi konsesi apa-apa. Nanging, pandonga mujijat saka Sava ngasilake asil sing apik. Mujijat sabanjure kelakon. Rembugan karo raja lumaku ing dina sing panas banget. Amarga kesel amarga panas lan ngelak, Sava nyuwun supaya diwenehi es. Nanging es ing gudang wis leleh. Banjur Santo Savva ndedonga marang Gusti, lan dumadakan ana méga, kilat sumunar, guntur muni, lan udan es abot tiba nutupi lemah. Savva mréntahaké supaya udan es iku dikumpulaké ing wadhah; sawisé diparingi berkah, dhèwèké nyicipi dhéwé lan nyuguhaké marang raja, kandha:

'Amarga esmu wis leleh, aku ndedonga marang Gusti Allah, lan Panjenengané ngutus marang kita peparing sing nyegerake iki!'

Kabeh wong padha gumun marang mujijat iki lan wiwit ngajeni Sang Savva. Raja ngganti sikapé marang Serbia; gagasan perang ditinggalaké. Luwih saka kuwi, raja ngrasakake pangurmatan lan ajining dhuwur marang Sava nganti kepengin ngakoni dosane marang dheweke lan nampa pangapura saka dheweke. Sava nindakake iki kanthi tliti banget lan meyakaké raja, sing ora tanpa asil, supaya ninggalaké Latinisme lan bali menyang Ortodoksi.

Nalika bali menyang Serbia, Santo Sava nyritakake kabèh marang adhine, lan loro-lorone padha matur nuwun marang Gusti Allah kanggo berkah kasebut.

Raja Stefan I sing Pisan Makutha wis sepuh lan kerep ngrasakake lara. Sadurunge seda, dhèwèké nduwèni kepinginan sing kuwat kanggo ngucapake sumpah biara lan dicukur rambute déning adhine, Savva. Nanging uskup agung nolak panyuwunan kuwi, kandha yèn wektuné durung teka. Sawijining dina, Raja Stefanus lara abot nalika Santo Savva lagi adoh ing lelampahan dawa. Utusan langsung dikirim kanggo nggolèki dhèwèké. Savva langsung kesusu menyang adhine sing lagi lara; nanging ing dalan dhèwèké ketemu utusan anyar sing ngandhani yèn raja wis seda lan ora perlu kesusu banget – dhèwèké ora ana manèh ing donya iki. Nanging sebaliké, Santo Savva malah ngebut lelampahané, sedhih amarga dhèwèké ora kasil ngagemaké adhhiné nganggo wujud malaékat sakdurungé wektuné teka, lan ndedonga marang Gusti supaya nylametaké adhhiné ing antarané wong sing isih urip. Lan apa sing kelakon? Nalika Savva nyedhaki amben adhine kanthi pandonga sing khusyuk, piyambakipun nemu pratandha urip ing adhine, lan Stephen langsung sadar. Santo Savva remen, ngagemaké Stephen ing wujud malaikat sing mulya kanthi jeneng ' ' saka Simeon, lan maringi ciuman tentrem. Raja Stefan, sing dikenal minangka Simeon nalika urip monastik, seda kanthi tentrem ing pangkuan adhine, Santo Sava. Jasade dikubur ing Biara Studenica jejere relikwi bapakne, Santo Simeon Nemanja.

Kamaradéan Serbia dijupuk déning putra sulung Stephen the First-Crowned, Radoslav, sing déning Saint Sava kanthi resmi diparingi mahkota karajaan.

Wiwit suwé, Santo Sava kepéngin banget ngunjungi Tanah Suci, nyembah Makam Suci lan mlaku-mlaku ing panggonan-panggonan sing misuwur amarga urip lan pati Juruslamet kita. Panjenengané uga kepéngin ngunjungi biara-biara Palestina sing kondhang lan nyekseni urip para askétis Palestina. Saiki Sava nyritakaké pamikiran lan keputusane marang keponakane, Raja Radoslav. Abot kanggo raja pisah karo pamané, sing sejatiné bisa dadi penasihat lan pituduh sing wicaksana, nanging dhèwèké ora wani nolak panyuwunané lan nglilani pamané lunga, kanthi maringi dhuwit emas akèh kanggo lelampahané.

Saint Savva mangkat liwat pesisir Adriatik sing kagungané Serbia, numpak kapalé dhéwé lan miwuh menyang Tanah Suci. Sawisé ngrampungaké pelayarané kanthi aman, dhèwèké ora suwé tekan Kutha Suci Yerusalem, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi anget déning Patriark Yerusalem, Athanasius, lan miwiti ngunjungi lan ngurmati papan-papan suci ing Yerusalem lan sakupengé. Beberengan karo Patriark, dhèwèké ngladèni ing Gréja Agung Kebangkitan, lan kanthi berkah Patriark, ing gréja-gréja misuwur liyané ing Gunung Sion, ing Betlehem, Getsemani, Gunung Zaitun, lan Betania. Ing kabèh gréja mau, uga ing panggonan suci liya sing didatangi, Savvas kanthi murah ati maringi sedekah lan nyuguhaké kurban kanggo pangopènan, pambaharuan, lan pangrenggan gréja-gréja suci mau.

Saint Savvas lelungan menyang Yordania kanggo ndeleng panggonan Epifani lan gréja guwa Yohanes Pembaptis, banjur bali menyang Yerusalem liwat biara Saint Gerasimus. Sawisé ngaso sakedhap, dhèwèké mangkat menyang biara misuwur sing arané padha, Saint Savvas sing Disucèkaké, ing kono dhèwèké ditampa kanthi pakurmatan déning komunitas biara. Saka kono dhèwèké lelungan menyang Segara Mati, ngunjungi guwa-guwa para biksu meneng lan ngobrol karo wong-wong mau. Dheweke uga ngunjungi biara Agung Euthymius lan Theodosius Kinovarch. Nalika bali menyang Yerusalem, dheweke banjur lelungan maneh menyang pirang-pirang panggonan: Nazareth lan Gunung Tabor.

Nalika manggon ing Yerusalem, ngunjungi biara-biara lan panggonan wigati liyane, Santo Savvas ngupaya nglumpukake kawruh sing bakal migunani kanggo awake dhewe lan tanah airé. Dhèwèké sinau paugeran lan pranatan Gréja, nglumpukake buku-buku, lan rembugan karo para hierark lan askét sing pinunjul babagan administrasi gréja lan kaslametan jiwa. Saliyane kuwi, dhèwèké uga nglumpukaké akèh relik suci lan busana gereja kanggo tanah airé.

Sawisé ngubengi Tanah Suci lan ngaturake pangurmatan marang panggonan-panggonan suci, Savvas mangkat menyang karatoné raja Yunani John Vatatzes, sing isih manggon ing Nicaea, ing ngendi Savvas biyèn wis ngunjungi raja sadurungé Theodore Laskaris, mertua Vatatzes. Santa Savva ditampa kanthi anget dening raja lan, utamane, dening ratu, sing biyen wis ketemu karo Santa Savva nalika bapaké isih urip lan nduwèni katresnan lan ngajèni gedhé marang dhèwèké. Raja lan ratu kanthi murah ati maringi dana saka kas kraton lan busana liturgi sing larang regané marang uskup agung Serbia kanggo gréja-gréja suci. Sava diiringi kanthi pakurmatan nganggo kapal kraton karo pangawalan militer. Dhèwèké mangkat menyang Gunung Athos sing suci, ing kono dhèwèké sowan ing Vatopedi—biara panggon dhèwèké ngucapaké sumpah monastik—lan Iver, uga biara-biara liyané; nanging, dhèwèké ngentèkaké akèh wektu ing biara asalé saka Serbia, Hilandar. Kabeh rahib ing Gunung Athos

padha bungah banget nalika ketemu kanca lan sedulure biyen ing kana. Miturut adat, Santo Savva maringi kanthi loman marang gréja-gréja, para rahib, lan wong mlarat, saka sumberdaya dhéwé lan saka peparing sing diparingaké déning raja lan ratu Yunani.

Saka Gunung Athos sing suci, Sava mangkat menyang kutha Thessaloniki, ing kana, ora gumantung marang Raja Nicaea, Theodoros saka kulawarga Angelos—sing uga nyebut awake dhewe raja—nguasani kono. Penting banget kanggo panguwasa iki lan uga kanggo Serbia supaya njaga tentrem ing jaman kang samar-samar kuwi, mula Santo Sava ditampa kanthi anget dening Theodore; pancen, rawuhe Sava ing Thessaloniki nggawa manfaat gedhe kanggo Serbia.

Saka kono, Sava mangkat bali menyang tanah airé. Kabar iki nyurung Raja Serbia Radoslav metu kanggo nyambut Sava, sing diiringi para rohaniawan, bangsawan, lan rakyat. Patemon iki dadi acara kang nyenengake kanggo Santo Sava lan rakyat Serbia, kang dipimpin déning pangréné.

Sawisé ngaso saka lelampahan dawa ing Biara Studenica ing sacedhaké kuburan bapakné, Santo Simeon Pemberi Mirra, Uskup Agung Sava banjur ngurusi urusan iman lan gréja kanthi semangat gedhé.

Kaping pisan, piyambakipun ngadani pasamuan rohani ing Studenica Lavra minangka pangeling-eling sedhèrèkipun, Stephen the First-Crowned, ingkang sampun nyekel asma biksu Simeon. Sasampunipun ibadah agung lan pangibadah pandonga khusus, Santo Sava maréntahaké mbukak relikwi almarhum, ingkang ing jeronipun kapanggih relikisipun ingkang boten bosok, ngantos nggenepi gréja kanthi ambuné ingkang wangi. Ana kabungahan gedhé ing antarané kabèh wong amarga rahmat anyar saka Gusti Allah iki. Ing wektu kuwi, diputusaké kanthi resmi mindhahaké relik suci mau menyang papan kuburan bebarengan Stephen the First-Crowned lan Saint Sava ing biara katedral Žiče, sing bubar padha diadegaké.

Sawisé kuwi, Santo Savva mangkat kanggo mriksa diosek-diosek ing saindenging keuskupan agung Serbia, ngatur kaadilan gerejawi, mbeneraké kakirangan, mulang wong-wong bab iman lan kasuciyan, lan kanthi loman maringi sedekah marang wong mlarat lan mlarat banget, nalika uga maringi pitulungan marang gréja-gréja lan biara-biara. Ora ana siji waé sing ditinggal Sava ing lelampahan iki tanpa piwulang lan pandhuan: bangsawan, prajurit, lan wong biasa padha krungu piwulang wicaksana babagan urip Kristen saka dhèwèké.

Nanging Santo Savva uga kudu nglakoni sedhih sing gedhé. Ana prahara sipil antarané Raja Radoslav lan adhine Vladislav, sing wis mbrontak marang kakangé kanthi ora sah. Raja Radoslav ing wiwitané dikasihi déning rakyat, nanging sakwisé kuwi, amarga sawatara tumindak sing ora wicaksana—utamané ing urip kulawargané—dhèwèké kelangan rasa seneng ati saka rakyat: akèh bangsawan padha mbalik lan milih adhine sing mbrontak. Radoslav digulingake saka tahta, diasingake lan mlayu menyang Drach ing Segara Adriatik, saka kono, sawise nandhang panganiayaan ing tangan panguwasa Latin Franka, dheweke kapaksa mlayu maneh. Dheweke nemokake pangayoman lan perlindungan karo pamané, Uskup Agung Sava, sing ngyakinaké dhèwèké, sawisé urip sekuler sing rame, supaya golek tentrem ing urip monastik: Radoslav dicukur rambute dadi biarawan déning Sava kanthi jeneng Yohanes lan, sawisé sawatara wektu urip monastik, seda.

Sawisé seda Radoslav, Santo Sava maringi mahkota karajan Serbia marang keponakan enom Vladislav—sing saiki dianggep déning kabèh wong Serbia. Vladislav ngajèni pisan marang pakdhené, ngrungokaké pitutur, lan ngupaya nyonto bapaké lan eyangé ing bab kasucian. Kanthi berkahé Santo Sava, dhèwèké mbangun gréja peringatan kanggo dhèwèké dhéwé, yaiku Gréja Agung Pangunggahan Gusti ing Milesevo.

Santa Sava makarya suwé kanthi katresnan kanggo kabecikan Gréja Serbia; dhèwèké nindakake akèh kabecikan lan maringi manfaat minangka prelatus – uskup agung; nanging atiné isih kangen marang panggonan suci sing adoh lan upaya asetik ing pangasingan piyambakan. Mula, manut panggilan batine, dhèwèké mutusaké nyisihaké beban jabatan uskup agung lan manèh mangkat menyang wétan. Dhèwèké nyritakaké niyaté mau marang Vladislav, para uskup, lan para bangsawan. Kabeh wong padha nyuwun kanthi tulus supaya dhèwèké aja ninggalaké umaté, nanging Santo Sava tetep teguh; dhèwèké kandha yèn dhèwèké kudu ngunjungi panggonan-panggonan suci sing durung tau didatangi, lan sawisé bali, dhèwèké bakal tetep karo umaté ing tapa brata meneng nganti pungkasaning uripé.

Sawisé ngadani konsili greja, dhèwèké milih murid sing paling pantes, hieromonk Arsenius, lan nglantik dhèwèké dadi Uskup Agung Serbia kanggo nggantèkaké dhèwèké; déné dhèwèké dhéwé, sawisé maringi piwulang marang umaté, manèh mangkat ing lelampahan adoh.

Wektu iki uga piyambakipun mangkat lumantar segara saka Dalmatia. Ing wektu kuwi, ana akèh bajak laut ing segara ing endi-endi. Ana kabar angin yèn Sava nggawa bandha akèh. Para bajak laut ngintip kapalé Sava lan siyap nyerang, nanging amarga pandonga Sava sing khusyuk, para pelauté bisa nyingkiri bajak laut sing nginceng lan nglayar menyang pelabuhan aman ing Brindisi, Italia. Para bajak laut mau padha tobat lan nalika tekan pelabuhan sing padha, padha nyuwun pangapura marang Santo Savva. Nalika piyambakipun miwiti etape lelampahan sabanjure, pangumbara suci iku ngadhepi bebaya anyar. Badai gedhe banget nglairake. Para pelaut nolak ngemudhi kapal lan mung ngenteni pitulungan saka Gusti. Kanthi swara siji, padha nyuwun marang Savva, njaluk pandonga lan perantaraane. Savva ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, ngangkat tangané menyang langit nglawan angin, disangga déning para pelaut. Lan Gusti mireng pandongane: ujug-ujug prahara wiwit surut, lan kabèh padha matur nuwun marang Gusti Allah lan marang Santo Savva. Nalika padha tekan kutha pesisir Acre ing Palestina, Santo Savva manggon ing kana ing biara Santo Savva ingkang Suci, sing sadurungé wis dituku saka wong Frank. Kabar babagan mujijat saka pandonga Santo Savvas sing nenangake badai ing segara nyebar saka para pelaut marang wong-wong, lan akèh wong padha kepéngin ndeleng sang tuwa sing ajaib mau lan nampa berkahé.

Saka Acre, Santo Savvas mangkat menyang Yerusalem lumantar segara nganggo kapal liya, lelungan liwat Kaisarea Maritima lan Joppa.

Ing Yerusalem, piyambakipun manggon ing Biara Santo Yohanes Teologian, ingkang sampun dipun tumbas sadurunge lan dipun serahaken dhumateng para biksu Biara Santo Savvas ingkang Suci. Kanthi diiringi para biksu saka biara iki— sing kanthi bungah nampani piyambakipun—piyambakipun lajeng menyang Gréja Makam Suci kanggo ngurmati relik suci. Ing kono piyambakipun kepanggih kaliyan Patriark Yerusalem, Athanasius, ingkang pitakon kanthi jero babagan lelampahanipun, tanah kelairan Saint Savva, lan kahanan perang lan tentrem ing tanah-tanah ingkang sampun dipunliwati. Saint Savva melu ibadah ilahi bareng karo Patriark, sing ing wektu iku ngandika kanthi ramalan marang para rawuh babagan kabecikan, pakaryan becik, lan mujijat-mujijat Savva.

Savvas wis kondhang ing Yerusalem, lan rawuhe maneh ing kana narik akèh wong sing padha nggolèki pandonga lan berkahé.

Sawisé netepaké panggonané ing Biara Santo Yohanes Teologian, Santo Savvas ngunjungi papan-papan suci lan rembugan karo para askétis, akèh sing wis suwe dikenal, utamané ing Lavra Santo Savvas. Nanging Savvas ora mung winates ing ngurmati papan-papan suci ing Yerusalem. Saka Yerusalem, dhèwèké nindakake pirang-pirang lelungan adoh. Contoné, dhèwèké kepéngin ngunjungi Alexandria ing Mesir.

Ing kono dhèwèké ditampa kanthi welas asih lan pakurmatan déning Patriark Aleksandria, sing wis tau krungu babagan uskup agung Serbia sing misuwur mau, lan saiki, sawisé ketemu langsung, dhèwèké takon kanthi rinci babagan tanah kelairané. Ing Alexandria, Santo Sava ngunjungi gréja-gréja suci, ngurmati relik, lan nyuguhake kurban ing endi-endi; lan ing katedral patriark, jenengé dicathet ing buku registri gréja sawisé dhèwèké maringi sumbangan sing loman. Dhèwèké lan patriark padha tukar-menukar hadiah mewah.

Amarga wis dipercaya déning Patriark karo para pamimpin biara sing bisa dipercaya lan wicaksana, Santo Savvas miwiti lelungan ngliwati ara-ara gersang ing sakupenge Alexandria kanggo nyumurupi urip asketis lan rembugan karo para pertapa; dhèwèké ngunjungi Mareote lan ara-ara gersang Libya. Kanthi katresnan lan andhap asor, dhèwèké ngupaya lan nampa piwulang saka para askétis meneng, sing kasunyatane dipuji sacara umum minangka dalan paling sampurna kanggo kaslametan. Saka kono dhèwèké lelungan menyang Thebaid lan Gunung Ireng, kang misuwur amarga asketisme monastiké; dhèwèké ngunjungi pirang-pirang bagéan Siria lan malah Persia, lan pungkasané bali menyang Yerusalem.

Sawisé ngaso sakedhap, dhèwèké miwiti lelampahan anyar – menyang Gunung Sinai. Sawisé nyabrang Lembah Yordan, dhèwèké tekan Babilonia, ing kono dhèwèké ngajèni kuburan telung mudha: Ananias, Azarias, lan Misael. Sultan lokal nambani dheweke kanthi becik lan nyedhiyakake pengawal kanggo ngancani dheweke menyang Sultan Mesir, sing uga nambani Santo Savva kanthi welas asih lan ngancani dheweke menyang Gunung Sinai.

Ing Gunung Sinai, Santo Savva ditampa kanthi anget déning Uskup Sinai lan manggon ing Biara Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Ing Gunung Sinai, Santo Savva nglampahi kabèh mangsa Prapaskah kanthi tapa

brata, ngurmati panggonan-panggonan suci, sinau urip tapa brata ing kana, lan ndedonga ing panggonan suci mau kanggo tanah airé.

Saka Gunung Sinai, Santo Savvas bali maneh menyang Yerusalem. Sawisé ngaso sakedhap, dhèwèké ngunjungi kabèh panggonan suci manèh lan ngaturaké pangajab, banjur miwiti nyiapaké lelampahan anyar. Sawisé pamitan kanthi tulus marang Patriark Athanasius saka Yerusalem lan marang abbas Biara Santo Savvas sing Suci, Nicholas, uga marang kabèh rohaniwan patriarkal lan sedulur biara, Santo Savvas mangkat menyang kutha Antiohia, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi anget déning Patriark Antiohia. Sawisé ngunjungi gréja-gréja suci ing Antiochia, Santo Savvas nindakake pangumbaraan kanggo ngurmati kuburé Santo Simeon ing Gunung Misteri.

Saka Antiohia, Savva mangkat menyang Konstantinopel liwat Armenia lan Anatolia. Panjenengané ngrampungaké lelampahan darat kanthi aman, nanging nalika ana ing segara panjenengané katarajang lara abot. Kancané padha wedi yèn nyawane bakal celaka lan ngajak dhèwèké mangan, amarga dhèwèké wis pirang-pirang dina ora mangan; nanging Savva ora bisa mangan apa-apa kejaba panganan sing seger. Nanging pesisir adoh, lan juru kemudi kapal kanthi kasar nolak mandheg kanggo kuwi. Kanca-kancané Savva ngandhani bab iki marang dhèwèké, nanging dhèwèké nglipur atiné, kandha yèn kabèh mau miturut kersaning Gusti lan ora kena ngeluh. Dumadakan, pas wektu kuwi, ana ombak ngusung iwak gedhé sing isih urip mlebu kapal, pas ing panggonané Savva sing lagi lara. Savva, karo nunjuk iwak mau, kandha:

'Delengen, Gusti Allah wis ngutus apa sing kita butuhake!'

Iwak mau disiapake, lan kabèh wong ing kapal padha mangan saka iwak kuwi. Sawisé éntuk kekuwatan saka panganan seger kuwi, Santo Savva tangi lan waras saktenané, déné juru kemudi sing isin karo apa sing kelakon nyuwun pangapura marang uskup.

Sawisé tekan Konstantinopel, Santo Savva dhisik-dhisik menyang Biara Ibu Allah Paling Suci Evergetissa, ing kono dhèwèké nduwèni panggonan dhéwé. Saka kono, dhèwèké nerusaké menyang tengah kutha, menyang Gréja Santo Andreas Rasul ( ), ing ngendi dhèwèké rembugan babagan manéka prakara karo para magistrat Latin sing wektu kuwi mréntahaké Konstantinopel.

Saka Konstantinopel, rute biasané Santo Savvas mesthiné menyang Gunung Athos, saka kana dhèwèké bakal bali menyang tanah airé. Nanging Gusti Allah kersa nuntun dalané dhèwèké kanthi cara sing béda. Saint Sava lelungan lumantar segara saka Konstantinopel menyang kutha Mesembria ing Segara Ireng, lan saka kana nerusake lelungan menyang kutha krajan Bulgaria, Tarnovo, kanggo sowan marang penengah mantené, Tsar John Asen saka Bulgaria, sing putriné wis kawin karo Raja Serbia Vladislav, ponakané Saint Sava. Tsar Bulgaria ngatur pesta penyambutan resmi kanggo Savva lan nampani dheweke kanthi pakurmatan ageng ing kutha krajan, Tarnovo, kanthi nyedhiyakake kamar lan abdi-abdi pribadine kanggo dheweke. Ing bengi sadurunge Perayaan Epifani, Santo Savva ngahosukake banyu baptisan ing Katedral Patang Puluh Martir, lan esuke dheweke nindakake Liturgi Ilahi bebarengan karo Patriark Bulgaria.

Ora suwe sawisé nampa berkahé Saint Savva, tsar Bulgaria mangkat saka kutha kanggo moro; nalika semana, Saint Savva lara abot lan ngrasa yèn pungkasané wis cedhak.

Dheweke nglumpukake murid-murid lan kanca-kancane ing sacedhake dheweke lan ngatur pangaturan pungkasan. Nalika lelungan ing Wétan, dheweke wis nglumpukake akèh relik suci lan barang-barang awis kanggo tanah airé: relik suci, wadah, buku, busana rohani lan perabotan greja liyane; akèh saka barang-barang mau sing ditampa minangka kado, déné akèh uga sing dituku. Dheweke mbagi kabèh bandha mau kanthi tliti, nemtokake persis ing endi saben-saben kudu dikirim, lan ngutus mau sadurungé dhèwèké bali menyang tanah airé.

Ing wektu sing padha, lara kang dadi panyakité saya parah. Ing sawijining sonten Setu, Savva nglumpukaké para muridé lan kandha supaya padha ngaso sakedhap, amarga ora suwé manèh padha kudu tetep tangi luwih suwe. Ing tengah wengi, Santo Savva kebak kabungahan rohani sing istimewa lan, kanthi pandonga sing khusyuk marang Gusti, ngenteni pangliyané, sing ora suwe banjur kelakon ing ngarsané para murid.

Sawisé kanthi ngajèni nyiapaké badané almarhum, para murid banjur nyiapaké panguburan. Saka kono, kabar langsung dikirim marang tsar Bulgaria, sing banjur mréntahaké Patriark Joakim saka Bulgaria supaya maringi panguburan resmi marang Santo Savva ing Gréja Patang Puluh Martir ing Tarnovo, sing dilakokaké kanthi kamulyan lan pakurmatan. Ing wektu panguburan uskup agung Serbia, raja mrentahake supaya dhuwit emas akèh disalurake saka kasultanané marang wong mlarat lan mbutuhake. Santo Sava dhéwé, sadurungé seda,

wis nyisihaké dana, barang-barang, lan sumber daya kasultanan kanggo panguburan lan pangeling-elingé ing Gréja Patang Puluh Martir.

Sawetara taun sawisé sedaé Saint Sava, penerusé, Uskup Agung Serbia Arsenius, lan Raja Serbia Vladislav mutusaké mindhahaké sésa jasad almarhum Uskup Agung Serbia kapisan saka Tarnovo menyang tanah kelairané. Raja ngutus duta menyang mertua panjenengané njaluk idin kanggo mindhahaké sésa jasad pangon sing wis seda. Nanging Tsar Bulgaria Yohanes, Patriark, lan rakyat ora gelem pisah karo makam sing regane larang kanggo dheweke. Padha mangsuli manawa yen makam ditinggal tanpa dirumat, wong Serbia bisa nuntut mindhahake sisa jasad; nanging makam iku dumunung ing katedral utama, dihias kanthi mewah lan diubengi pangreksan tuntas.

Vladislav ngutus kedutaan kapindho, nanging uga ora kasil. Banjur dhèwèké mutusaké lunga langsung marang mertua, digandhèngi para bangsawan lan uskup. Nanging sanajan panyuwunan pribadhi Vladislav, ing wiwitan ora bisa mbujuk Tsar Bulgaria supaya ngeculaké jasad Saint Sava. Sanajan Tsar John nampani menantu lanangé kanthi ramah lan ngajeni, dhèwèké isih ora gelem misahake peti jenazah mau, sing banget dikasihi déning wong Bulgaria. Mung sawijining pangliyan ing wayah bengi sing dikirim saka swarga marang Tsar John sing meksa dhèwèké supaya ora nolak panyuwunan raja Serbia lan rakyaté. Sawisé panglihatan kuwi, Tsar John nyadari yèn iki kersané Gusti, dudu kersané manungsa.

Pindahan jasad Santo Sava dilakoni kanthi upacara sing agung. Nalika ing persiapan kanggo ngangkat lan ngangkut peti mati, peti iku dibukak, padha nemokake yèn jasade ora bosok. Sawisé nindakake kabèh persiapan sing perlu kanggo lelungan adoh, lan sawisé ana upacara pandonga, padha ngangkat relik suci mau lan mangkat. Raja Vladislav gumun carané kabèh bisa diatur kanthi cepet lan becik banget, amarga Tsar Bulgaria, sanajan diwutahake déning wahyu lan wis mutusaké ngeculaké awaké Saint Sava, durung rampung mbusak rasa ora senengé.

Nanging ora suwe sawisé relik kasebut dijupuk, sawijining biksu lumpuh sing jenengé Neophytus nglempèk ing papan kayu sing wis dipasang ing sacedhaké peti jenazah Santo Savva; nalika nyentuh papan kayu kuwi, dhèwèké langsung mari. Mukjizat iki nggawa kabungahan gedhe marang wong-wong Bulgaria: kakuwatan mukjizaté Santo Sava tetep ana ing panggon panguburané sanajan relik sucié wis digawa adoh. Saka kuwi, akèh mukjizat kelakon ing panggonan ing ngendi peti jenazah Santo Sava tau ana ing Gréja Patang Puluh Martir.

Nalika prosesi sing nggawa relik suci nyedhaki tapel wates Serbia, Uskup Agung Arsenius, bebarengan karo para uskup lan rohaniawan liyane, uga para boyar lan akèh wong, padha metu nyambut, nyanyi kidung rohani kanthi kabungahan lan kabagyan rohani.

Kanthi rasa kabungahan lan panglipur sing jero, saben wong nyium relik Suci Sava sing ora bosok lan kanthi khidmat nggawa menyang Biara Mileševo, sing bubar dibangun déning Raja Serbia Vladislav minangka pangeling-eling. Ing kono, Vladislav wis nyiapake peti jenazah sing mulya kanggo pangayoman relik Santo Sava, sing banjur narik kawigaten akèh wong saka saindenging tanah Serbia.

Sawisé sawatara wektu, Santo Sava muncul marang salah siji muridé; Santo Sava ngandharaké yèn wiwit Gusti njupuk dhèwèké saka donya iki, ora pantes dhèwèké manggon ing peti mati, nanging luwih becik nggladrah ing gréja, katon déning kabèh wong.

Mula relikine banjur dipindhah maneh saka lemah, dilebokake ing relikari kayu, lan dipasang ing tengahé gréja agung.

Sajrone uripé sing dawa lan suci, Santo Sava nindakake akèh kabecikan, kanggo individu lan, luwih-luwih, kanggo tanah airé Serbia, nguwatake iman lan kesalehan ing kana, netepake hierarki gerejawi lan administrasi gréja sing bener, lan dadi tuladha lan conto asétisisme. Dheweke nyathet kabèh piwulangé ing akèh karya tulisané.

Lan wong-wong sing urip ing jamané lan ing kabèh jaman sabanjuré—ora mung wong Serbia, nanging kabèh umat Kristen Ortodoks—wis ngajèni lan terus ngajèni santo iki, welasasih agung lan pelindung tanah Serbia lan kabèh Ortodoksi.

Troparion, Nada 3:

Panjenengan dados pituduh ing dalan gesang, dados mentor, primat, lan guru; amargi, sadèrèngé rawuh Santo Sava, Panjenengan maringi padhang ing tanah tumpah darah Panjenengan lan, kanthi nglairaké lumantar Roh Suci, Panjenengan nandur anak-anak Panjenengan ingkang paling suci kados wit zaitun ing swarga rohani. Mula, nalika kita ngurmati panjenengan minangka Rasul lan Wali kanca ing swarga, kita ndedonga: nyuwun marang Kristus Allah supaya paring sih-rahmat ageng marang kita.

Kontakion, Nada 8:

Minangka hierarki kapisan agung lan kanca para Rasul, Gréja ngluhuraké panjenengan, dhuh ingkang kinurmatan; awit panjenengan gadhah kawani ing ngarsané Kristus Gusti kita, nyelametna kita saking sedaya kasangsaran lumantar pandonga panjenengan, supados kita saged nyuwun dhumateng panjenengan: Sugeng, Bapa Savvas, ingkang wicaksana ing babagan Gusti.

Penderitaan Sang Martir Suci Petrus Avesalomit

Dipepering ing tanggal 12 Januari

Petrus, sing dikenal minangka Avesalomit, wong asli saka wilayah Eleutheropolis[965] , ditangkep nalika panganiayaan umat Kristen[966] ing kutha Avlon[967] . Nalika digawa ngadhepi gubernur Severus kanggo dipriksa, gubernur mau takon:

'Sapa jenengmu?'

Petrus mangsuli:

'Jeneng bapakku Avesalomit, nanging jeneng rohani sing tak tampi nalika baptisan yaiku Petrus.'

'Apa keturunanmu?' pitakon gubernur.

Petrus mangsuli:

Aku wong Kristen.

'Apa pangkatmu?' pitakon gubernur.

'Aku ora bisa nduwé pangkat sing luwih dhuwur utawa luwih apik tinimbang pangkat wong Kristen,' wangsulé Peter.

'Apa sampeyan duwe wong tuwa?' pitakon gubernur.

'Ora,' wangsulane Petrus.

"Kowe goroh," ujare gubernur, "awit aku krungu yèn kowe isih nduwé wong tuwa."

'Ing Injil aku diprentah,' wangsulane Peter, 'supaya ninggalake kabeh nalika aku lunga kanggo ngakoni jenenge Gusti (Lukas 14:26; Matius 10:37, 19:29; Markus 10:29–30; Lukas 18:29–30).'

'Apa kowe ngerti prentah raja?' pitakon gubernur.

'Aku ngerti,' wangsul Petrus, 'apa sing dakkandhakake Gustiku, Raja sejati lan langgeng.'

Gubernur kandha:

'Para raja sing welas asih[968] wis ngetokake prentah manawa kabèh wong Kristen kudu nyembah dewa utawa dipatèni nganggo manéka cara paukuman.'

Petrus mangsuli:

---

[965] Eleutheropolis – sawijining kutha ing Palestina sing dumunung ing antarané Segara Tengah lan Segara Mati, ing wétan Ascalon. Ing abad kaping 4 kutha iki dadi kutha wigati; saiki ora ana tapaké maneh.

[966] Iki nyebutake, mesthi wae, panganiayaan sing diwiwiti watara taun 303, ing pungkasan pamaréntahan Diocletian ing wétan lan Maximian ing kulon (284–305).

[967] Kutha ing Makedonia sing duwé pelabuhan rame ing teluk sing jenengé padha.

[968] Sawisé munggah tahta, Diocletian milih Maximian Herculus dadi raja bareng, maringi wewenang ngatur separo kulon kakaisaran déné dhèwèké njaga separo wétan. Ing taun 292, dhèwèké nunjuk loro asistèn manèh kanggo mréntah kakaisaran kanthi gelar Kaisar: Constantius Chlorus lan Galerius.

'Nanging Sang Raja sing sejati lan langgeng wis paring dhawuh manawa sapa waé sing nyembah arca tinimbang Gusti Allah sing urip bakal binasa langgeng. Adili kanthi adil: apa pantes nglanggar dhawuh Sang Raja Saka Swarga?'

"Rungokna aku," pangandikane panguwasa, "tundhukna kurban marang para dewa lan manut dhawuhe para raja kita."

Petrus mangsuli:

Aku ora bakal nyembah kurban marang gawean tangan manungsa – marang dewa kayu lan watu, kang kowe dhewe padha kaya kuwi.

"Kowe ngina kita," sanggah panguwasa kuwi. "Apa kowe ora ngerti yèn aku nduwèni kuwasa kanggo matèni kowe?"

'Aku ora ngina kowe,' wangsulane Petrus, 'nanging aku ngomong apa sing katulis ing Kitabé Gusti Allah: *"Bélawané iku pérak lan emas, gawéan tangan manungsa: iku nduwé cangkem, mripat, bolongan irung, kuping, tangan lan sikil, nanging ora bisa ngomong; ora bisa ndeleng; ora bisa ambu, ora bisa krungu, ora bisa ngrasa, ora bisa mlaku"*. Gusti Allah kandha ing Kitab Suci: *'Muga-muga wong sing nggawe arca-arca kuwi, lan kabèh sing precaya marang kuwi, padha dadi kaya arca-arca kuwi'* (Mazmur 113:12–16).[969] Yen Roh Suci saka Gusti ngucapake tembung-tembung iki liwat cangkemé para nabi, kepiye kowe bisa ngomong yèn aku wis ngina kowe kanthi mbandhingake kowe karo arca bisu lan tuli, arca watu lan kayu – malah nganti nyaranake aku supaya dadi kaya kowe?

Pamimpin kandha:

'Rungokna aku, welasana awakmu lan kurbanana marang para dewa.'

Petrus mangsuli:

'Mung nalika kuwi aku bakal nylametake awakku, yen aku ora ngorbanake kurban marang dewa-dewa sampeyan lan ora mbelakangi kabeneran. Nanging amarga sampeyan wong sing ora precaya, mulane sampeyan ora precaya marang aku utawa marang paugeran Gusti Allah—yen sapa wae sing ngorbanake kurban marang dewa-dewa bakal binasa. Nanging kenapa sampeyan nundha? Lakonana apa sing wis diprentahake.'

"Aku isih ngenteni," wangsul gubernur, "supaya kowe ganti pikiran, nyawisake kurban marang para dewa, lan banjur kowe bakal bebas saka sangsaramu."

'Kowe ngenteni sia-sia,' wangsulane Petrus; 'lakonana apa sing wis kok rencanakake, netepi kersaning bapakmu—setan—awit aku ora bakal netepi kersamu, lan Gustiku Yesus Kristus, sing tak sembah kanthi setya, uga ora bakal maringi idin marang aku kanggo nindakake kuwi.'

Gubernur mréntahaké supaya dhèwèké digantung lan banjur kandha marang dhèwèké:

'Kowe ngomong apa, Petrus? Kowe gelem nyembah marang dewa-dewa utawa ora?'

'Wenehana aku cakar wesi,' wangsulé Sang Wali, 'siksa aku, awit aku wis kaping pirang-pirang kandha marang kowe yèn aku ora bakal nyembah marang sapa waé kejaba marang Allahku siji, kang amarga asmané aku nandhang sangsara iki.'

Gubernur Severus mrentahake supaya dhèwèké disiksa kanthi kejem. Martir sing gagah berani saka Gusti ora ngetokaké swara ngeluh sakpisan, nanging mung nyanyi:

– *'Siji bab sing tak jaluk marang Gusti, siji iku sing tak goleki: supaya aku bisa manggon ing omahé Gusti sajrone uripku'* (Mazmur 26:4)[970] .

Lan dhèwèké uga nyanyi:

– *'Aku bakal ngangkat piala kaslametan lan nyebut jenengé Gusti'* (Mazmur 115:4)[971] .

Nalika dhèwèké ngendika kaya ngono, gubernur saya nesu lan ngutus para algojo liyané. Warga sing padha ngadeg ing sacedhaké, nalika weruh getih mili akèh ing lemah, padha ngrasakaké welas marang sang wali lan kandha:

---

[969] Potongan teks sing dimaksud kéné dikutip kanthi mbusak lan ngganti sawatara tembung.

[970] Ya iku, sang martir suci tansah ndedonga kanthi temen marang Gusti supaya Panjenengané ora ngidini dhèwèké murtad saka Gréja Suci.

[971] Marti suci iku ngetrapake tembung-tembung saka mazmur marang awake dhewe kanthi makna manawa dheweke nampa sangsara, ndeleng ing sangsara mau minangka sarana kanggo kaslametan lan maringi kamulyan marang Gusti Allah amarga sangsara mau.

'Welasana awakmu lan kurbanana marang para dewa, supaya kowe bisa dibebasake saka sangsara sing nggegirisi iki.'

"Siksa-siksa iki," wangsulane Santo Petrus, "ora ana apa-apa lan ora gawe lara babar pisan. Nanging yen aku nganti mbaleni Gustiku, mesthi aku bakal tiba ing sangsara sing paling abot lan tanpa enteke."

Panguwasa kandha:

'Apa sing kok omong, Petrus? Tawakna kurban marang para dewa, supaya kowe ora bakal nyesel mengko, nalika wis kasep.'

'Aku ora bakal nyesel, lan aku uga ora bakal nglakoni kurban,' wangsulane Petrus.

"Aku bakal matèni kowe," kandha panguwasa.

'Mangkono kuwi sing tak kepéngini – mati kanggo Gustiku,' wangsulane Petrus.

Banjur gubernur ngucapaké paukuman pati ing ngisor iki marang dhèwèké:

'Petrus, sing wis nglirwakake dhawuhe para raja sing ora bisa dikalahake demi hukumé Gusti Allahé, aku paring dhawuh supaya disalib.'

Mangkono, prajurit gagah Kristus iki, sawisé ngrampungaké pakaryané, dianggep pantes, lumantar disalib, kanggo mèlu nandhang sangsara karo Gusti[972] . Martir Kristus, Petrus Avesalamite, nandhang sangsara ing kutha Avlon nalika Maximian mrentah ing Roma, lan ing ndhuwur kabèh, Gusti kita Yesus Kristus, kang kamulyané dumunung langgeng, amèn.

Peringatan Sang Martir Suci Mertius

Dipeperingati tanggal 12 Januari

Martir suci Merthius iku prajurit ing sangisoré Diocletianus. Nalika kampanye nglawan wong Moor[973] , komandané miwiti meksa dhèwèké supaya nyembah arca-arca. Santa Merthius nolak manut, amarga iku dhèwèké diparingi panyiksaan paling kejem, sing ditahan kanthi gagah berani nganti panyiksaé, kaget lan gumun, banjur ngamuk: panyiksaan terus nganti ora ana siji papan ing awaké sing ora ana bekas; kabèh kebak bekas pukulan lan tatu. Sawisé kuwi, martir Kristus iki dibuwang menyang penjara peteng lan nandhang sangsara ing kana wolung dina, disiksa déning keluwen lan kekejeman para penjaga. Sawisé ndedonga marang Gusti, sang suci sing nandhang sangsara kuwi njerit: 'Ing tangan Panjenengan, Putraning Allah, kula pasrah nyawaku' – banjur piyambakipun pindhah menyang Kristus, kang kanggo Panjenenganipun piyambakipun wis nandhang sangsara kanthi gagah berani.

26 Januari

13 Januari (Gaya Lawas)

Martiiré Para Kudus Hermylus lan Stratonicus

Diperangeti tanggal 13 Januari

Ing jaman pamaréntahané Licinius[974] , sawijining wong kang ora pracaya marang Gusti Allah lan banget fanatik nyembah berhala, kabèh wong Kristen ngadhepi pati kang nyiksa. Padha dikejar ing kabèh provinsi, kutha,

---

[972] Ya iku, dhèwèké dianggep pantes nampa paukuman sing padha (penyaliban) kaya sing dialami déning Yesus Kristus.

[973] Para Moor iku wong-wong ing Afrika sing kalebu suku Negroid.

[974] Licinius wiwitane dadi panguwasa bebarengan karo Kaisar Wétan Maximian Galerius, nganggo gelar Augustus. Sawisé Galerius seda lan mbusak para mungsuhé, dhèwèké dadi Kaisar Wétan ing taun 312, déné Konstantinus Agung dadi Kaisar Kulon. Nalika Konstantinus Agung nglindhungi umat Kristen, Likinus nindhes wong-wong Kristen ing kakaisarane, bisa uga amarga curiga yen padha simpati marang Konstantinus. Sabanjure, perang meletus antarane Likinus lan Konstantinus; Likinus kalah, kakaisarane dicopot, lan pungkasane dieksekusi ing taun 324.

lan désa. Lan sapa waé sing nemokaké wong Kristen lan nglaporaké marang kaisar, bakal éntuk pangayoman saka kaisar lan diparingi pakurmatan agung. Mula, supaya disenengi kaisar, kabèh wong padha wiwit nggoleki lan nganiaya wong Kristen.

Sawijining dina, nalika Licinius lungguh ing tahta lan nganakake sidang kraton, ana sawijining prajurit sing nyedhaki lan kandha:

Ana wong Kristen ing kene sing jenenge Hermyl, sing nyekel jabatan diaken ing antarané wong Kristen; sawisé suwé ngabdi marang Kristus, dhèwèké ngolok-olok déwa-déwa kita lan kowé, ya Sang Prabu, lan ora gelem ngakoni kowé.

Nalika krungu kabar iki, raja mrentahake supaya Hermil digoleki lan ditangkep. Sang wali lagi ndedonga, ngangkat tangane marang Gusti Allah, nalika utusan raja teka marang dheweke. Nalika nyadari yèn dhèwèké digawa kanggo diadili lan disiksa demi Kristus, dhèwèké bungah lan kebak kabungahan, lan mèlu para prajurit ora kaya wong sing dipaksa, nanging kanthi sumringah lan semangat, kaya-kaya arep nampa pakurmatan. Kebak kawani luhur, dhèwèké muncul ing ngarepé raja. Nalika weruh dhèwèké, Licinius takon:

'Critakna marang kita, apa pancen kowe iku wong Kristen, kaya sing wis kita krungu?'

'Aku,' wangsul Hermylus, 'ora mung kanthi bebas ngakoni yèn aku iki wong Kristen, nanging aku uga nyatakaké yèn aku wis diangkat dadi diakon ing ngarsané Gusti Allah kang ora katon lan ngadeg ing ngarsané ing jabatan diakon.'

"Mula dadi diaken—tegesé peladen[975] —kanggo dewa-dewa kita uga," pangandikane raja.

Marang usulan raja, sang martir mangsuli kanthi ngremehake:

'Kayane aku, Paduka Raja, kowe kuwi tuli utawa edan. Aku wis kandha marang kowe yen aku ngabdi marang Gusti kang ora katon, lan ora marang arca-arca kowe kuwi sing sanadyan katon, dheweke ora weruh apa-apa lan ora mangertos apa tegese dadi diaken.' Ing kesesatanmu, kowe ngurmati wong-wong mau kaya déwa, padahal kuwi mung watu lan wit tanpa nyawa lan tuli, gawéan tangan manungsa, sing pantes diguyu tinimbang disembah.

Raja ora tahan maneh krungu tembung wanié martir mau lan langsung mréntah supaya dhèwèké dipukul ing pipiné nganggo piranti kuningan khusus, sing wis disiapaké sadurungé kanggo penyiksaan, nalika tembung-tembung iki diucapaké:

'Aja ngelawan nganggo ilatmu, Hermyl; ngajeni raja, kurbanna marang para dewa, lan uwal saka sangsara iki.'

Nanging sang wali katon ora mung ora ngrasakake lara apa-apa nalika dipukul paling abot, malah ngguyu marang kelemahan sang penyiksa. Banjur, kanthi munggah swara, dhèwèké kandha banter marang sang raja:

– Kowé dhéwé bakal nampa akèh tatu lan ngrasakaké tangané Gusti Allah sing medeni tumrap kowé amarga wis ninggalaké Penciptamu lan nyembah marang déwa sing tuli lan bisu; lan luwih-luwih amarga kepéngin maksa wong liya menyang karusakan sing padha, kaya-kaya amarga iri marang kaslametané.

Sawisé kuwi, raja mrentahaké supaya Santo Hermylus dipenjara telung dina, kanthi pangarep-arep yèn dhèwèké bakal éling lan nyesel amarga kabranié. Nanging, martir mau tetep nyanyi ing dalan:

– 'Gusti ana ing sisihku; aku ora bakal wedi: apa sing bisa ditindakake manungsa marang aku?' (Mazmur 117:6). *'Aku percaya marang Gusti; aku ora wedi; apa sing bisa ditindakake daging marang aku?'* (Mazmur 55:5).

Nalika mlebu ing penjara, dhèwèké nyanyi:

– 'Ya Gembala Israel! Rungokna; Panjenengan sing nuntun Yusuf kaya wedhus, Panjenengan sing lungguh ing pangkuan kerubim, pratelakna dhiri Panjenengan lan rawuh nylametake kita' (Mazmur 79:2–3).

Lan Gusti ora lali marang abdi-Nya, nanging ngutus Malaékat kanggo nglipur lan nguwatké dhèwèké; lan nalika Malaékat mau rawuh, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Hermil! Wani, ngandika, aja meneng, lan aja wedi, awit enggal kowe bakal ngungguli tipuané sing nyiksa lan nampa makuta paling suci saka ing dhuwur amarga sangsaramu.'

---

[975] Diaken – dijupuk saka basa Yunani, tegesé harfiah 'abdi', ing tegesé rohaniawan pangkat ngisor.

Mangkono Gusti Allah, sawisé nglengkapi prajurit Panjenengané kanggo pakaryan agung, ngiket dhèwèké nganggo kekuwatan, nguwatké tangané kanggo perang, lan maringi otot-ototé, kaya déné, busur perunggu lan tamèng kaslametan.

Sawisé telung dina kliwat, raja nyaur Hermylus manèh kanggo diadili lan kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe wis tobat, lan gelem ngorbanake kurban marang dewa-dewa supaya kowe luput saka sangsara sing bakal ngenteni kowe? Utawa apa kowe isih kesurupan kegilaan lan nggawa karusakan marang awakmu dhéwé?'

Prajurit Kristus, kanggo kamulyaning Gusti kang wis nguwatake dhèwèké, mangsuli kanthi wani:

'Duh Sang Prabu! Kula sampun naté ngandika sapisan, lan panjenengan kuduné sampun ridho kaliyan tembung kula ingkang kapisan lan boten pitaken malih. Kula gadhah Gusti Allah ingkang Maha Luhur; namung déning Panjenenganipun kula gesang, dhumateng Panjenenganipun kula siap nyawisaké awak kula minangka kurban, lan saking Panjenenganipun kula ngarep-arep nampi pitulungan ageng tumrap dhiri kula.'

"Aku bakal ndeleng apa Panjenengané sing manggon ing swarga bakal nulungi kowe," kandha raja, banjur langsung mréntahaké enem prajurit sing kuwat lan kejem supaya nancepké dhèwèké ing lemah lan nggebuk tanpa welas asih.

Wong suci iku sabar nampa sangsara – kaya-kaya dudu dhèwèké sing dipukul – lan ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Ya Gusti Allah Tuhanku! Amarga aku, Panjenengan nampa tatu lan pukulan ing sangisoré Pontius Pilatus[976] ; mula kuwatna aku ing sangsaraku amarga Panjenengan, lan paringana aku kekuwatan kanggo nahan panyiksaan iki, supaya kanthi mèlu sangsara Panjenengan, aku bisa pantes mèlu kamulyan langgeng Panjenengan.'

Nalika Sang Wali lagi ndedonga kaya ngono, dumadakan krungu swara saka swarga, kandha:

'Amin, amin, Hermyl! Ing telung dina manèh kowe bakal dibebasaké saka sangsara iki lan nampa ganjaran agung kanggo sangsaramu.'

Swara iki ngisi sang martir kanthi kawani lan kekuwatan gedhe, nalika uga ngisi para penyiksane kanthi wedi lan ajrih gedhe; padha ambruk ing lemah lan ora bisa obah. Sang raja uga kacekel ajrih, nanging dheweke nolak ngakoni kuwasa Gusti Allah. Miturut prentahé, sang martir suci maneh digawa bali menyang penjara.

Penjaga panjara sing ditugasake ngawasi sang martir yaiku Stratonik. Dhèwèké iku wong Kristen rahasia lan kanca Sang Hermylus. Atiné remuk nalika nyekseni sang martir nandhang sangsara, nanging ing wektu sing padha dhèwèké bungah ing jeroné atiné marang kawani lan keteguhané; dhèwèké mung ora wani ngalami sangsara kaya ngono dhéwé.

Nalika mlebu ing penjara, Santo Hermylus nyanyi:

– *'Gusti iku pepadhang lan panyelametku; sapa sing tak ajeni? Gusti iku benteng uripku; saka sapa aku wedi?'* (Mazmur 26:1)

Cahya swarga sumunar saka dhuwur marang dhèwèké, lan sepisan manèh krungu swara sing nyengkuyung dhèwèké supaya nampa sangsara kanthi tabah lan janji yèn sangsara kuwi bakal rampung sawisé telung dina.

Esuké, sang raja ngundang maneh sang wali menyang kraton. Dhèwèké muncul ing ngarsané kanthi rai sumunar, pandelengan ceria lan kabungahan ing atiné. Sang penyiksa, nggeleng sirah lan ngenyek sang martir, kandha:

'Wangsulana kita: apa paedahé panjara peteng kuwi kanggo kowe? Apa sangsara sing wis kowe alami kuwi wis meyakaké kowe supaya manut marang paugeran raja lan ngajèni dewa-dewa kaya sing pantes? Utawa apa kita kudu nyiyapaké panyiksaan liyane kanggo ngalahaké kekerasan atimu?'

'Sel remang kuwi,' wangsul sang martir, 'wis maringi pencerahan marang aku; atiku tentrem, bungah, lan padhang, sing maringi pangarep-arep apik kanggo nampa ganjaran ing tembe; lan aku gumun banget kenapa pepeteng sing kowe rendhem—lan sing ndhelikake bebener saka paningal atimu—ora sirna sanadyan sethithik.'

Nalika sang wali nerangake kaluputan sang raja kaya mangkono, Licinius muni:

---

[976] Pontius Pilatus iku gubernur Romawi ing Yudea, ing sangisore pamaréntahané Gusti kita Yesus Kristus nandhang sangsara lan dipatèni.

'Kowe, katoné, ora bisa apa-apa kejaba nganggo watak lisanmu sing tanpa kendhali, kesombongan lan kegendenganmu, kanggo ngolok-olok aku kanthi terang-terangan. Wangsulana, banjur, lan kandhaa kanthi cetha: apa kowe bakal nyembah marang para déwa lan manut marang prentah kita, utawa kowe bakal nampa sangsara sing pantes kowe tampa?'

'Sampeyan wis krungu, ya Sang Prabu, apa wangsulanku,' pangandikane Hermylus, martir Kristus, 'lan sampeyan ora bakal krungu apa-apa maneh saka aku; tindakna kersamu, lakonana apa sing wis sampeyan rencanakake.'

Amarga nesu, Licinius mrentahake supaya sang wali diletakake telanjang ing lemah lan dipukul nganggo tongkat ing wetenge. Ing tengah sangsara, sang wali mung nduwé siji kabungahan—ing Kristus—lan dhèwèké ndedonga, ngangkat pandangane rohani marang Panjenengané:

– *'Gancangna, ya Gusti Allah, nylametake aku; gancangna, ya Sang Yehovah, nulungi aku'* (Mazmur 69:2).

Kasabaran sang wali malah ndadekake penyiksaé tambah nesu, lan dhèwèké mréntah supaya wetengé disobek nganggo cakar elang:

"Ayo dideleng," ujare, "ususé dhéwé nganggo mripaté dhéwé."

Nanging sang martir kandha:

– *'Atiku lan dagingku padha ngluhuraké Gusti Allah sing urip'* (Mazmur 83:3). *'Jiwa kawkawis kados dipunparingi gajih lan panganan kang sugih; cangkem kawkawis muji Panjenengan kanthi swara kabungahan'* (Mazmur 62:6).

Stratonikos, nalika nyekseni panyiksaan sing ora manungsawi marang Santo Hermylus, kancané, lan koyaké ususé, wiwit nangis.

Ndeleng kahanan iki, sawetara wong sing ana ing kono langsung nglaporake marang raja, kandha:

'Penjaga panjara Stratonik ora nyumputake keterlibatane ing bidah Kristen uga persahabatan karo Hermylus, amarga dheweke welas asih marang dheweke lan nangis kanggo dheweke.'

Raja nyaur Stratonicus lan takon: 'Apa kowe kanca Hermylus?' Stratonicus, sing ora kepéngin, minangka murid kabeneran, ngomong goroh, lan weruh yèn wayahe wis teka kanggo nindakake tumindak gagah, ngakoni yèn dhèwèké kanca Hermylus lan wong Kristen; dhèwèké ngecam kasunyian arca-arca lan kabodhoan wong-wong sing nyembah mau, lan ngluhuraké Gusti Allah siji, Pangripta langit lan bumi. Raja sing nesu maringi prentah supaya Stratonicus ditelanjangi lan dipukul ing saindenging awaké nganggo tongkat. Ing tengah sangsara, sang martir ngangkat pandangane marang kancané, Santo Hermylus, lan kandha:

'Dongakna aku marang Kristus, Hermylus, supaya Panjenengané maringi pitulungan supaya aku tetep setya lan ajeg ing pracaya lan bisa ngluwihi para panyiksa.'

Ing wektu sing padha, dhèwèké ngajak Licinius supaya mandheg nyembah arca-arca buta sing ora nduwé jiwa lan ajrih marang paukumané Gusti Allah sing sejati, amarga ajrih banget yèn tiba ing tangané (Ibrani 10:31).

Wong suci iku dipukul nganti meneng, kesel amarga tatu-atune. Sawisé kuwi, raja mrentah supaya Stratonicus lan Hermylus dipenjara. Santo Stratonicus ndedonga lan kandha:

'Aja kelingan dosa-dosa leluhurku' (Mazmur 78:8).

Lan loro-lorone padha njerit marang Gusti Allah:

– *'Tulungana kita, ya Gusti Allah, Juruwilaha kita, amarga kamulyaning Asmamu'* (Mazmur 78:9).

Minangka wangsulan marang iki, krungu swara ilahi sing kandha:

– 'Kowe wis gelut perang sing becik, wis njaga iman, lan mahkota kabeneran wis disiyapake kanggo kowe (delengen 2 Tim. 4:7–8), sing bakal kowe tampi esuk.'

Esuké, Hermylus digawa maneh ing ngarepé pangadilan, lan Licinius takon marang dhèwèké:

'Arep nyembah marang dewa-dewa?'

'Apa sing wis tak kandhakake marang kowe sadurunge,' wangsul sang wali, 'saiki bakal tak ulang. Bakar aku, potong aku, lan siksa aku sak karepmu, amarga aku wis biasa ora wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa (Mat. 10:28).'

Sing nyiksa mrentahake supaya sang wali digantung ing wit lan awaké dipotong nganggo piso. Ing tengah sangsara sing kejem, sang wali ndedonga tanpa kendhat lan kandha:

'Dadi Penolongku, ya Gusti, Juruslametku!'

– 'Aja wedi: Aku ana karo kowe, Gustimu!' – dhèwèké krungu swara saka dhuwur.

Sawisé kuwi, raja ngukum Santo Hermylus supaya dibenam ing Kali Istra[977] . Banjur dhèwèké ngajak Santo Stratonicus supaya nglakoni kurban marang para déwa.

– 'Yen ora, kowe uga, wong sengsara,' ujare, 'bakal nandhang nasib sing padha karo kancamu.'

Sang Stratonicus sing pinaringan berkah mangsuli:

'Satemene, aku bakal sengsara yen aku manut marang prentahmu sing edan. Kepiye aku bisa kepengin urip nalika kancaku arep mati kanggo Kristus?'

"Dadi piye? Kowé péngin mati bareng Hermylus?" pitakoné Licinius.

Santa Stratonicus mangsuli:

'Aku pancen kersa! Kanca sejati kudu nandhang sangsara bebarengan lan ngrasakake berkah bebarengan. Apa sing luwih nyenengake kanggo kita tinimbang nandhang sangsara lan pati demi Kristus?'

Amarga wis ora ana pangarep-arep kasil, Licinius ngukum Santo Stratonicus pati sing padha – dikubur ing banyu bebarengan karo Santo Hermylus. Loro martir suci mau digawa menyang kali. Ing dalan, padha nyanyi kanthi bungah:

'Kamulyan marang Gusti Allah ing swarga kang paling dhuwur, lan ing bumi katentreman, karsa becik marang manungsa!'[978]

Nalika para prajurit nggawa wong-wong mau menyang Kali Istra, padha dilebokake ing jaring lan dibuwang menyang banyu jero; mula kali nampa badan para martir suci, dene swarga nampa nyawane ing panggonane[979] . Ing dina katelu, para wong pracaya nemokake badan suci mau ing pinggir kali lan ngubur kanthi pakurmatan ing jarak wolulas stadia saka kutha Singidon[980] . Padha dilebokake ing siji peti mati, supaya padha bisa nuduhake kabeh: pangakuan Kristus sing padha, panjara sing padha, panyiksaan sing padha, klelep sing padha, panguburan bebarengan kanggo badané, lan kamulyan bebarengan ing swarga lumantar sih lan katresnané Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah pantes diparingaké, saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates, amèn.

Uripé Santo Yakobus, Uskup Nisibis

Dipepering ing tanggal 13 Januari

Santa Yakobus lair ing kutha Nisibis[981] , sing dumunung ing wewengkon sing bola-bali kaping pindho kaping telu dadi kagungané wong Romawi lan wong Persia, lan nalika wektu lairé wong suci iki kagungané wong Romawi. Nalika dhèwèké wis diwasa, Santa Yakobus mundur menyang ara-ara gersang lan manggon ing pagunungan dhuwur. Dheweke nglampahi mangsa semi, panas, lan gugur ing alas ing sangisore langit kang amba, dene ing mangsa adhem dheweke manggon ing guwa, ing kana dheweke ngungsi saka embun beku. Panganané dumadi saka apa waé sing tuwuh dhéwé ing bumi tanpa diolah: dhèwèké nglumpukaké woh-wohan saka wit-witan alas lan oyod sing bisa dipangan, kaya sing ana ing kebon sayur, lan nguripi awaké sing ringkih mung cukup kanggo tetep urip. Nalika nglarani awaké kanthi cara kaya ngono, wali Allah uga tanpa kendhat nyukupi nyawane nganggo panganan rohani; Liwat pangresikan, dhèwèké nyiapaké pikirane kanggo ndelok Gusti Allah, nggawe dadi pangiloné Roh Suci; lan, kaya sing diandharaké Rasul Suci, ndelok kanthi rai sing kabukak marang kamulyané Gusti, dhèwèké malih rupa dadi padha citra saka kamulyan marang kamulyan, kaya déné déning Rohé Gusti (2 Kor. 3:18). Kanthi mangkono, kawani panjenengané ing pandonga marang Gusti Allah saya mundhak – lan saben panjenengané nyuwun apa waé marang Gusti Allah, panjenengané langsung nampa: panjenengané ndeleng mbesuk kanthi wahyu ramalan, lan panjenengané diparingi sih rahmat déning Roh Suci kanggo nindakake mujijat. Saka mujijat-mujijat panjenengané, kita bakal nyritakaké sawatara lan mbukak marang wong-wong sing durung mangertos sih rahmat ilahi sing sumunar ing sajroning dhiri panjenengané.

---

977 Iki jenengé Kali Donau.

978 Tembung-tembung pangumuman malaikat nalika Kelahiran Kristus. (Lukas 2:14).

979 Kematiran para wali Hermylus lan Stratonicus kelakon watara taun 315.

980 Singidunum – saiki Belgrade, sawijining kutha ing pinggir tengen Kali Donau, ing bagéan ngisoré, kutha krajan Serbia.

981 Nisibis, utawa Nisibida, iku kutha gedhé lan padhet ing provinsi Migdonia, ing Mesopotamia.

Ing wektu kuwi, wong-wong bodho nyembah arca lan maringi pakurmatan ilahi marang watu sing ora urip. Akeh wong ora mung nglirwakake ibadah sejati marang Gusti Allah, nanging malah sengit marang wong-wong sing sampurna ing kabecikan, sing wis mangertèni kabeneran lan, mbalèk saka nyembah berhala, ngguyoni kasia-siaan berhala lan nyembah Sang Pencipta kabèh mau. Banjur Santo Yakobus, sawisé ninggalaké ara-ara gersang, mangkat menyang Persia[982] kanggo ndeleng kebon iman suci sing anyar ditandur lan, sak kuwasaé, nyambut gawe nyebarake iman sejati.

Ing sawijining dina, nalika piyambakipun nyabrang kali cilik ing dalan, piyambakipun nemoni sawatara para dara sing lagi ngumbah sandhangan kanthi sikilé mbukak nganti dhuwur dhengkul, padha ndelok tanpa isin marang sang pertapa sing nganggo busana aneh, ora isin karo penampilané sing wibawa lan uga karo ketelanjangané dhéwé, banjur padha ngadeg ing ngarepé kanthi blak-blakan, tanpa nutupi sirah. Nalika weruh kethok tanpa isin kaya ngono, sang wali murka, kepengin nuduhaké kuwasa Gusti lumantar paukuman mau, lan uga arep ngisinaké panyembahan arca wong-wong duraka kanthi nindakake mujijat; dhèwèké ngutuk mata banyu sing dadi sumber kali; mata banyu lan kali mau langsung garing, nganti ora ana siji tetes banyu sing is . Panjenengané uga ngutuk para gadis mau lan ngukum kawicaksanané sing ora isin kanthi tuwa dumadakan. Nalika sang wali ngucapake tembung mujijat, rambute ireng ing sirahé langsung dadi uban, lan awaké dhéwé ujug-ujug tuwa, owah kaya godhong ing wit enom nalika kena embun beku. Nalika ndeleng ilangé banyu kanthi cepet lan munculé uban ing saben wong wadon, para dara padha ketakutan lan sawisé bali menyang kutha, padha nyritakaké marang kabèh wong.

Sawisé nyekseni mujijat kuwi, warga kutha padha menyang marang Sang Santo Yakobus, ahli mujijat agung, lan wiwit nyuwun kanthi tulus supaya paring welas asih lan mbalèkaké banyuné. Panjaluk mau nyentuh atiné sang santo; dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah, lan mata banyu kuwi manèh kebak banyu, lan kali mau wiwit mili kaya biyèn. Wong-wong padha nyuwun marang sang wali supaya welas asih marang para gadis mau lan tinimbang tuwa sadurungé wektuné, mbalèkaké kaanggunané. Wali iku wis siyap nindakake iki uga; nanging nalika dhèwèké takon ing ngendi para dara, padha ora ana sing ditemokaké, amarga padha ora teka marang wali iku kanthi tobat. Amarga ora tobat, dhèwèké nglilani paukuman mau supaya padha éling marang kuwasa mujijaté Gusti Allah, lan supaya wong liya sinau bab kasucian lan tata krama.

Mangkono mujijaté Musa anyar iki, sing ditindakake ora nganggo pucuk tongkaté, nanging nganggo pratandha Salib Suci. Lan luwih saka mujijat kasebut, wong kudu gumun marang alusing atiné—yaiku, dhèwèké ora ngutus, kaya nabi agung Elisha (2 Raja 2:24), ngirim beruang betina kanggo nyabik-nyabik para dara sing ora isin-isin, nanging, kanthi mulang kabecikan lan ajrih marang Gusti, piyambakipun mung maringi paukuman alit – nyuda kaendahaning rupanipun. Kita ngendika iki ora kanggo ngremehake murka nabi mau, nanging mung kanggo nuduhake manawa Santo Yakobus nduweni kakuwatan mujijat sing padha karo nabi mau, nanging panjenengané ngetokake iku kanthi semangat kabecikané Kristus lan manut marang Prajanjian Anyar.

Ing sawijining wektu, Santo Yakobus weruh yèn sawijining hakim Persia wis ngukum wong sing ora salah kanthi ora adil. Panjenengané krasa sedhih lan, kanthi ngecam tumindak ora patuh hukumé hakim mau, dhèwèké mréntahaké watu gedhé sing ana ing sacedhaké supaya pecah lan remuk dadi bledug. Kabeh sing nyekseni iki padha ngeri. Malah hakim sing ora adil kuwi uga ketekanan rasa wedi; dhèwèké tobat saka dosané lan mbatalaké paukumané, banjur ngetokaké paukuman sing adil. Ing kéné uga, sing nindakake mujijat tumindak niru Gusti. Kristus, karsa nuduhaké yèn Panjenengané kanthi kersa nandhang sangsara, lan yèn menawa Panjenengané kersa, Panjenengané bisa gampang ngrusakaké para pambunuhé, nanging Panjenengané ora ngrusakaké wong-wong mau, nanging ngetokaké kakuwasané kanthi ndadèkaké wit ara layu mung kanthi sabda Panjenengané (Matéus 21:19). Lan Santo Yakobus, niru welas asihé Gusti, ora ngukum hakim sing ora adil mau kanthi paukuman pati, nanging mecah watu lan kanthi mangkono mulang hakim mau babagan dalan kaadilan. Karya-karya mujijat kaya ngono maringi sang wali kasohor lan ngajeni saka saindenging jagad, lan, sanajan ora kersa, piyambakipun kapilih dados uskup déning warga kutha asalipun, Nisibis; piyambakipun dhéwé ora ngupaya jabatan ingkang luhur makaten, malah nyingkiri, namung manut amarga panyuwunan kang terus-terusan saka para umat.

Sawisé ninggalaké uripé sing nyendhiri ing ara-ara gersang lan manggon bareng karo bangsane, Santo Yakobus ora ngganti panganané utawa sandhangané; ing papan anyar, dhèwèké terus nglakoni uripé kaya biyèn

[982] Nazibiya dumunung ora adoh saka tapel wates Persia, mulane lelungan menyang Persia ora ngalami kesulitan gedhe.

lan malah luwih keras kerja tinimbang sadurungé. Ing puasane, sujud lan nganggo kain compang-camping saiki ditambah tanggung jawab kanggo wong liya – nyedhiyakake kanggo janda lan yatim piatu, mbela wong sing ditindhes, mbantu saben uwong lan mulangake kabèh kabecikan. Nanging kenapa kudu mlebu rinci babagan pakaryan lan tanggung jawab kanggo wong liya sing wis dadi bagéan saka panggilan kaya ngono? Iki dingerteni dening wong-wong sing nampa sangkèlan iki, utamané wong-wong sing tresna lan ajrih marang Gusti Allah ing Swarga, sing paring kapercayan marang wong-wong mau kanggo ngopeni wedhus rohani Panjenengané. Luwih akèh Santo Yakobus makarya ing jabatan episkopalé, luwih akèh pakaryan becik sing ditindakake, luwih akèh uga dhèwèké nglumpukaké karunia Roh Suci kanggo dhèwèké dhéwé.

Sawijining dina, nalika sang wali lagi mlaku menyang sawijining desa, sawetara pengemis nyedhaki dheweke ing dalan lan miwiti nyuwun sedekah kanggo ngubur wong sing wis seda. Nalika padha ngomong, padha nunjuk wong sing lagi ambruk ing pinggir dalan, sing sejatine isih urip lan mung pura-pura mati. Para pengemis mau, nalika weruh uskup lagi nyedhak saka adoh, padha maringi pitutur marang salah sijine kancane supaya pura-pura mati, supaya kanthi tipuan kuwi padha bisa nyuwun sedekah luwih akèh saka uskup. Sang wali maringi sedekah sing dijaluk lan ndedonga kanggo almarhum, muga-muga Gusti Allah kersa ngapura dosane lan maringi rohane tentrem bebarengan karo wong-wong sing sholeh, banjur nerusake dalane. Sawisé sang wali lunga, kanca-kancané wong sing dianggep mati kuwi nyurung supaya tangi; nanging dhèwèké tetep meneng, amarga sakjatiné wis mati lan ambegané wis mandheg. Para pengemis, weruh yèn gorohé wis dadi kasunyatan, padha mlayu ngoyak sang wali lan sujud ing sikilé, padha tobat marang dosané. Padha nggunakake kamiskinané minangka alesan, padha nyuwun supaya dhèwèké ngapura lan nguripaké manèh wong sing wis mati. Sang panyipta mujijat, manut tuladhané Gusti sing welas asih, ngapura marang wong-wong mau, lan lumantar pandongané, wong sing wis mati mau urip manèh. Iki, kaya sing bisa kita deleng, padha karo mujijaté Rasul Petrus, sing matèni Ananias lan Sapphira langsung ing papan kuwi amarga sarujuk goroh marang Roh Suci lan nahan bagéan saka asil adol kagungané (Kisah Para Rasul 5:1). Lan Santo Yakobus njupuk nyawa wong sing ndhelikaké nyawane lan pura-pura mati kanthi goroh. Nanging Santo Petrus mateni wong-wong sing nyimpen dhuwit, kanthi pitulungan Roh Suci lan wis ngerti bab maling kuwi; dene Santo Yakobus njupuk nyawa pengemis iki liwat pandonga, tanpa ngerti penipuan, amarga wong kuwi mung pura-pura mati. Petrus ora mbangkitaké Ananias lan Safira saka pati mung kanthi sabdane, amarga wiwitaning panginjilan kaslametan mbutuhake paukuman tumrap wong sing ala supaya liyané uga wedi; nanging Yakobus, sing duwé sih apostolik, ngukum wong-wong mau pati mung samentara banjur nglipur kanthi mbalèkaké uripé.

Ora suwe sawisé kuwi, Arius, wong sing paling awal ngina kasaruahe Putraning Allah lan Roh Suci karo Rama, ngasah ilat marang Sang Pencipta lan nggawe sakabehing Mesir dadi bingung. Banjur Konstantinus, panguwasa Kristen paling agung, sing kaya-kaya dadi Zerubabel kapindho (Zerubabel—keturunan Dawud—iku pamimpin bangsa Yahudi; ing sangisoré pimpinane wong Yahudi metu saka tawanan Babilonia lan bali menyang tanah airé), nyelametake jagad raya saka tawanan pagan, mbangun maneh candhi-candhi Gusti sing wis dirubuhake nganti lemah lan ngangkat maneh, lan nganakake Konsili Ekumenis Kapisan para Bapa Suci ing Nicaea[983] . Antarane Para Bapa Suci ing Konsili ana Santo Yakobus saka Gusti, Uskup Nisibis, sing melu mbela Ortodoksi lan ngukum ekskomunikasi Arius saka Gréja.

Nisibis, kaya sing wis kasebut, nalika semana ana ing sangisoré pamaréntahan para Kaisar Romawi. Sawisé seda Konstantinus Agung[984] , raja Persia Shapur[985] teka karo kabèh baliné lan, sawisé ngurung kutha Nisibis, ngurung kutha kuwi suwéné wektu sing dawa. Nanging, lumantar pandonga Santo Yakobus Uskup, upayane ora ana asilé, lan dhèwèké ora bisa njupuk kutha iku. Banjur Sapur mbandhang kali sing mili liwat kutha mau nganggo watu lan lemah ing dhuwur arus, saéngga milié mandheg. Sawisé akèh banyu nglumpuk, dhèwèké ujug-ujug mbukak kabèh banyu mau menyang kutha sakaligus. Amarga kakuatan banyu, tembok kutha ambruk,

[983] Nikea – sawijining kutha ing Bithynia, sawijining provinsi ing sisih lor-kulon Asia Cilik. Diarak déning Kaisar Konstantinus Agung, Konsili Ekumenis Kapisan dianakake ing taun 325 lan ngenalake Kredo ing panggunaan gerejawi, sing sabanjuré ditambahaké lan dirampungaké ing Konsili Ekumenis Kapindho, sing dianakake ing Konstantinopel ing taun 381.

[984] Konstantinus Agung, Raja lan Padanané Para Rasul, seda ing taun 337.

[985] Sapor II, sing dikenal minangka Agung, Raja Persia; mrentah saka taun 310 nganti 381 Masehi; misuwur amarga perang sing sukses nglawan wong Romawi, dheweke minangka panganiaya kejem marang agama Kristen.

lan sawenehing kutha kebanjiran. Warga kutha padha ketakutan; nanging wong Persia padha bungah, amarga padha mikir yèn kutha iku saiki wis ana ing tangane.

Nanging, dheweke ora nyerang kutha ing dina iku, amarga banjir nyegah dheweke nindakake kuwi, lan dheweke mutusake kanggo nindakake serangan umum esuk sabanjure. Nalika bengi teka, kabèh warga kutha, sing digugah lan diilhami déning uskupé, padha miwiti ndandani tembok kutha; lan lumantar pandongané, tembok mau pulih nganti ora ana sing bisa mlebu kutha, apa numpak jaran utawa mlaku, tanpa munggahan. Sanadyan mangkono, kutha kuwi gampang banget dijupuk yèn para wargané ora njaluk pitulungan saka Gusti. Kabeh wong padha nyuwun marang Santo Yakobus, Uskup, supaya munggah tembok kutha lan ngutuk pasukan mungsuh. Santo Yakobus munggah lan, nalika ndeleng regu-regu Persia sing tanpa cacah, wiwit ndedonga marang Gusti supaya ngutus nyamuk lan lalat jaran[986] marang wong-wong mau, supaya padha ngerti kuwasa Gusti lan mbatalake pengepungan kutha. Gusti krungu pandonga abdi-Nya lan langsung ngutus sak klompok nyamuk lan lalat jaran marang markas wong Persia. Gigitané banget nyiksa nganti jaran lan gajah, sing ora kuwat nahan, mecah tali kekang lan tali hidungé banjur mlayu bolak-balik kanthi kakuwatan sing ora bisa dikendhalèkaké. Nyamuk lan lalat iki ora mung ora bisa ditahan déning kéwan, nanging uga déning wong Persia dhéwé – luwih parah tinimbang gerombolan prajurit bersenjata. Raja jahat kuwi dhéwé, nalika weruh yèn upayane wis sia-sia lan pasukane kalah amarga nyamuk lan lalat, kebak kaget lan bingung banget. Luwih saka kuwi, dhèwèké weruh wong suci iki, Uskup James, ana ing témbok kutha, banjur nyangka yèn dhèwèké iku raja, amarga katon yèn dhèwèké nganggo busana ungu kraton lan makutha kraton sumunar padhang banget ing sirahé. Dheweke nesu banget marang para mata-matane, sing wis nglaporake yen ora ana raja ing kutha, lan ngukum pati. Mbatalake pengepungan kutha, dhèwèké mlayu bali menyang negarané dhéwé, dikejar lalat lan nyamuk. Gusti Allah nindakake mujijat iki minangka wangsulan marang pandonga abdi-Nya, sing ora nyuwun geni tiba saka swarga kanggo ngancurake mungsuh-mungsuhé, kaya nabi Elia biyèn nyuwun geni kaya ngono marang para Pentakosta (2 Raja 1:10–12), utawa supaya bumi mbukak cangkemé lan nelen wong-wong mau (Bilangan 16:31–33), nanging— —mung supaya nyamuk lan lalat dikirimaké marang wong-wong mau, supaya padha ngakoni kuwasa Gusti. Lan pancen, mujijat ageng kawujud nalika semana, amarga tentara Persia sing ageng ora bisa nahan serangga cilik sing sepele lan, sawise dikalahake dening mau, padha mlayu isin. Mangkono ageng sih rahmat sing ditampa Santo Yakobus saka Gusti Allah, lan mangkono ageng kegarangan imane!

Sawisé ngancik yuswa tuwa, wong sucié Gusti Allah iku seda ing pangayomané Sang Pangeran[987] . Sawisé seda, kutha Nisibis tiba ing panguwasa Persia. Nalika para wong pracaya ninggalaké kutha, padha nggawa relik pangantara lan pamimpiné, Santo Yakobus, sing sajrone uripé kutha kuwi ora bakal tau tiba ing panguwasa wong-wong barbar, amarga dhèwèké mbela kutha mau saka wong-wong mau nganggo kakuwatané Kristus Gusti kita sing ora bisa dikalahaké, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kamulyan tansah ana salawas-lawase, amin.

Uripé Bapa Irinarkh sing kinurmatan, pertapa saka Biara Borisoglebsky ing Rostov, sing dumunung ing muara kali[988]

Perayaané: 13 Januari

---

[986] Istilah 'lalat asu' nuduhaké spésiés lalat sing nyengat utawa serangga sing dianggep banget mbebayani kanggo asu, utawa, sacara luwih umum, kanggo serangga sing mbebayani. Lalat asu iku wabah kaping papat sing ditimpakaké marang wong Mesir ing jamané Musa.

[987] Iki watara taun 350, tanggal 11 Juli. Santa Yakobus saka Nyssa diarani tukang mujijat amarga akèh mujijat sing ditindakake, lan diarani 'Sing Wicaksana' amarga dhuwuré kawicaksanan rohani. Wolulas tulisané Santa Yakobus ing basa Armenia saiki dikenal, ditulis déning dhèwèké miturut panyuwunané Santa Gregorius, Pencerah Armenia. Saliyane wigati dogmatik lan moral, piwulangé Santo Yakobus wigati minangka tuladha interpretasi Kitab Suci sing setya; kanthi alamiah, tanpa akal-akalan utawa upaya, guru kuna iki njupuk saka Kitab Suci dogma-dogma luhur lan piwulang rohani.

[988] Iki, mesthi wae, nyebutake Biara Borisoglebsky ing Keuskupan Yaroslavl, Distrik Rostov, sing dumunung ing Kali Ustye, 18 versts saka Rostov ing dalan menyang kutha Uglich. – Uripé Irinarh ditulis déning muridé Alexander, sing manggon bareng karo dhèwèké suwéné telung puluh taun. Hagiografi asli mung dikenal saka manuskrip, nanging durung diterbitake. Paduka Mulya Amphilochius, mantan arkhimandrit Biara Borisoglebsky, nerbitake cathetan hagiografi ing Moskow taun 1863, sing nyusul teks manuskrip kanthi cetha

Ingkang Kinurmatan Irinarkh lair ing wewengkon Rostov, ing desa Kondakovo[989] . Wong tuwané tiyang tani; jeneng bapakné Akindin, lan jeneng ibuné Irina. Nalika baptisan suci, bayi mau diparingi jeneng Elijah. Wong tuwané remen ndelok anaké gedhé banget kanthi cepet: nalika umur rong puluh minggu, dhèwèké wis bisa ngadeg lan wis miwiti mlaku. Wong tuwane ngedidik putrané kanthi taqwa lan kasucian iman Kristen. Bocah iku ora seneng dolanan, nanging remen andhap asor lan alus; dhèwèké meneng lan nambani saben wong kanthi welas asih.

Nalika umuré namung enem taun, dhèwèké tau kandha marang ibuné:

'Yen aku wis gedhe, aku bakal nindakake tonsur lan dadi biksu; aku bakal nganggo klambi kasar lan nyambut gawe kanggo Gusti Allah, lan aku bakal dadi guru kanggo kabeh wong.'

Ibune kaget krungu tembung kaya ngono saka anaké sing isih cilik, nanging uga bungah. Tembung-tembung ramalan saka bocah enem taun kuwi banjur kelakon kabeh persis kaya sing diomongake.

Ing wektu sing padha, bapaké Ilya Akindin ngajak imam désa sing jenengé Vasily dhahar bengi ing omahé. Nalika dhahar, imam mau nyritakaké uripé Sang Macarius sing Mulya, Pangripta Mucjizat saka Kalyazin[990] . Krungu tembungé imam mau, Ilya dumadakan kandha:

'Lan aku bakal dadi biksu kaya ngono.'

Pastur Vasily kaget krungu bocah ngomong kaya wong diwasa, banjur ngomong kanthi tegas:

'Kowe wani piye, anakku, ngucapake tembung kaya ngono?'

Ilya mangsuli:

'Mung wong sing ora wedi marang kowe sing bakal ngomong kaya ngono.'

Ilya gedhe karo wong tuwane. Nanging banjur ana paceklik sing nyerang saindenging wewengkon. Ilya, sing saiki umure wis wolulas taun, pamit marang bapak lan ibune lan mangkat golek gaweyan ing Nizhny Novgorod.

Sajrone rong taun, anaké ora bali menyang omah lan ora ana kabar. Wong tuwane mutusake nggoleki dheweke lan ngutus loro putra sulungé – Andrei lan David. Para sedulur mau nemokake Ilya cedhak Nizhny Novgorod ing sawijining desa, manggon karo petani sing digawé; seneng banget amarga ketemu seduluré, padha manggon karo dheweke ing omahé petani kuwi sak taun maneh.

Sajrone manggon karo petani, Ilya tau nalika lungguh ing kamar karo wong liya, wiwit nangis tanpa kendhat. Kabeh sing weruh padha gumun lan amarga ora bisa nglipur, padha takon kanthi sedhih kenapa dheweke nangis lan nglegos kaya ngono. Dheweke mangsuli:

'Aku bisa ndeleng bapakku seda; para pemuda pirang nggawa bapakku menyang kuburan.'

Kabeh wong ing sacedhaké padha gumun kepiye dhèwèké bisa ndeleng panguburan bapaké saka telung atus versta adoh. Nalika dhèwèké bali menyang omah ing taun sing padha lan takon marang ibuné babagan bapaké, dhèwèké ngerti yèn bapaké wis seda nalika Puasa Dormisi ing taun sing padha. Banjur dhèwèké kelingan panglihatan kuwi lan kandha marang ibuné:

'Nalika semana aku weruh bapakku: para mudha pirang ngusung dhèwèké menyang kuburané.'

Ibune krasa lega, weruh anak lan krungu tembung-tembungé sing luar biasa.

Saiki, sawisé seda bapaké, Ilya, bebarengan karo ibuné lan kakangé Andrei, pindhah menyang kutha Rostov, tuku omah lan mbukak usaha, sing liwat kuwi ora suwé padha saya sugih.

Adhiné Ilya, sing tansah ngreksa ajrih marang Gusti ing atiné, wiwit luwih nyawiji ing gréja lan maringi sedekah marang wong mlarat. Kanthi ketat ngreksa kasucian, dhèwèké kepéngin nilar urip donya sakabèhé lan nggawé wujud kaya malaékat, rawuh ing gréja Gusti tanpa kélangan.

Dheweke ketemu wong dagang sing pinunjul jenenge Agafonik, sing seneng maca buku; dheweke banjur dadi kanca lan wiwit tansah rembugan bab Kitab Suci, ngupaya kaslametan jiwane.

---

lan kalebu ilustrasi. Ing taun 1872, Gazet Keuskupan Yaroslavl nerbitaké riwayat Irinarh (dening N. Korsunsky), sing uga disusun saka manuskrip; nerbitan iki diterbitaké kapisah ing Yaroslavl ing taun 1873. Carita iki adhedhasar hagiografi asli, sing kita kenal saka pirang-pirang manuskrip.

[989] Desa Kondakovo saiki dumunung ing Distrik Uglich, ing Kali Ustye ing dhuwur Arus saka Biara Borisoglebsky, 43 versts saka Uglich lan jarak sing padha saka Rostov.

[990] Biara Kalyazin dumunung patang puluh versts saka Kondakovo. Dina raya Macarius saka Kalyazin dirayakake tanggal 17 Maret lan 26 Mei.

Sawisé nyiapaké awaké dhéwé kaya ngono, Ilya njupuk salib suci, mberkahi awaké dhéwé nganggo salib mau, lan miwiti lelampahané. Nalika ibuné takon apa sing lagi ditindakake lan arep menyang ngendi, Ilya mangsuli:

'Aku arep menyang biara Para Pembawa Kasangsaran Suci Boris lan Gleb ing Ustye kanggo ndedonga.'

Ibune wiwit nangis, nanging banjur kelingan nalika putrane isih enem taun wis kandha yen dheweke bakal dadi biksu. Putrane sujud marang ibune, nyium ibune, lan miwiti lelampahan.

Nalika dhèwèké nyedhak biara Boris lan Gleb lan ndelengé, Ilya bungah banget ing sak atiné lan mlaku menyang pangagung, nundhuk lan nyuwun berkah. Pangagung mberkahi dhèwèké lan takon:

'Napa, anakku, kowe teka ing kene?'

Ilya mangsuli:

'Kula kepéngin, Bapa, nyuwun Sumpah Malaékat; mugi kersa nyukur sirah kula—tukang tani sing bodho iki—lan ngetang kula ing antarané wedhus pilihané Kristus lan paseduluran suci panjenengan!'

Abas weruh kanthi mripat atiné yèn priya enom kuwi rawuh saka Gusti, lan nampani kanthi kabungahan; abas maringi cukur miturut Tatanan Malaikat lan maringi jeneng biara Irinarkh.

Abot, manut adat biara, nempatake Irinarh ing sangisoré bimbingan sawijining sesepuh, sing banjur dadi papan panggonané sang biarawan enom mau kanthi patuh lan tundhuk, nglakoni puasa lan pandonga.

Sawisé Irinarh kasil ngrampungaké masa patuh kapisané, sang abbot, minangka ujian lan kanggo nglatih asah, ngutus dhèwèké menyang panggonan panggang roti, ing kono dhèwèké kerja keras kanggo sedulur-seduluré awan bengi kanthi patuh lan andhap asor, ora nggatekaké bab apa waé saka donya lan ora tau kélangan rawuh ing gréja Gusti, ing ngendi dhèwèké teka luwih dhisik tinimbang kabèh sedulur liyané; Nalika ngadeg ing gréja, dhèwèké ora ngomong karo sapa-sapa; nalika maca kitab suci dhèwèké ora lenggah, nanging tansah ngadeg kiyat kaya watu, lan ora nate ninggal gréja nganti bubar. Nalika krungu bab cukur gundhule Ilya, kancane Agafonik teka menyang biara kanggo sowan Irinarkh lan nginep karo dheweke pirang-pirang dina. Irinarkh ngancani kancane rong versta metu saka biara lan sawise nyium dheweke pamitan, banjur mangkat bali. Ing dalan, dhèwèké mikir ing atiné carané supaya bisa slamet, lan ngiket janji arep menyang Biara Kirillov-Belozersky utawa Biara Solovetsky. Banjur dhèwèké krungu swara saka dhuwur:

'Aja menyang Kirillov utawa Solovki; kowe bakal slamet ing kene!'

Dheweke ragu marang swara kuwi, nanging krungu swara sing padha kaping pindho:

'Kowe bakal slamet ing kene!'

Irinarkh kebak rasa wedi; dhèwèké wiwit nangis lan mikir apa tegese iki. Lan kaping telu dhèwèké krungu swara sing padha:

'Kowe bakal slamet ing kene!'

Ndelok sakupenge, Irinarh ora weruh sapa-sapa lan yakin yèn swara kuwi wahyu saka dhuwur.

Sawisé bali menyang biara, dhèwèké nerusaké tugase biyèn, nyawisaké dhiri kanggo ndedonga lan berjaga ing wayah wengi lan mung turu sakedhik, lan ora ing amben nanging langsung ing lemah.

Sawisé mangsa pangabdian iki, sang abbot ngangkat Irinarh dadi sexton, sawijining tugas sing ditindakake kanthi kabungahan.

Sawijining dina, Irinarkh weruh wong lelungan sing mlaku tanpa sepatu; amarga welas asih, dhèwèké ndedonga marang Gusti kaya ngéné:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, sing nyipta swarga lan bumi lan manungsa kapisan, leluhur kita Adam, miturut rupa Panjenengan, lan sing paring kehangatan marang dheweke ing Taman Eden sing suci, mugi kersaning Panjenengan kedadéyan ing kula, abdi Panjenengan: paringna, ya Gusti, kehangatan marang sikilku, supaya aku bisa welas asih marang wong lelungan iki lan maringi sepatu botku kanggo dienggo!

Lan, sawisé nyopot sepatué, Irinarkh maringi sepatu mau marang pengemis. Lan wiwit wektu kuwi Gusti paring dhèwèké kasabaran lan kehangatan: dhèwèké wiwit mlaku tanpa sepatu ing mangsa adhem kaya-kaya ana ing sel sing anget. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké uga mung nganggo sandhangan compang-camping.

Tindakan Irinarkh kuwi, sing diprovokasi setan, nggawe abbot nesu, banjur wiwit nindhes sang asket kanthi macem-macem cara. Contone, dheweke meksa Irinarkh ngadeg ing salju suwene rong jam saben wektu, ndedonga ing jejere jendhela cilik selé, banjur meksa dheweke muni bel suwene ing menara bel. Irinarkh nahan kabèh mau kanthi andhap asor, kelingan sabda Gusti*: 'Kita kudu lumaku liwat akèh sangsara kanggo mlebu ing*

Karajaning Allah' (Kisah Para Rasul 14:22). Sawisé kuwi, sang abbot nahan Irinarh telung dina, ora diwènèhi panganan utawa omben-omben – kabèh mau kanggo meksa dhèwèké nganggo sandhangan lan sepatu anyar. Nanging kuwi uga ora kasil. Sang abbot banjur ngutus dhèwèké bali nindakake tugase sing biyèn. Irinarkh terus mlaku tanpa sepatu ing mangsa adhem, niru kasabarané Isaac saka Gua, sing sikilé mbeku nempel ing watu, nanging dhèwèké ora kroso adhem.

Irinarh krungu yèn ing Rostov ana wong sing taqwa marang Gusti sing wis didol dadi budhak déning para rentenir, lan dhèwèké kepéngin tuku kamardikané wong kuwi. Kanggo kuwi, dhèwèké mangkat mlaku tanpa sandhangan sikil menyang Rostov nalika mangsa adhem beku. Sawisé mlaku pitung versta saka biara, Irinarh kena radang beku ing driji sikilé lan amarga kadhemen banget, dhèwèké bali manèh menyang biara. Sajeroning telung taun dhèwèké nandhang lara ing sikilé, ing ngendi ana borok sing metu lan getih mili; nanging sanadyan lara dhèwèké ora ninggalaké paugerané lan terus makarya kanggo Gusti. Nalika Gusti marasaké Irinarh saka larané, dhèwèké terus mlaku tanpa sepatu ing mangsa adhem lan mangsa panas, lan abbot terus nyalahké dhèwèké amarga kuwi. Saiki sang abbot mutusaké ngutus Irinarh makarya ing njaba biara. Pangusiran utawa panglunturan saka omahé Gusti Allah iku banget nglarani ati sang askét: dhèwèké ora bisa nahan panganiayaan kaya ngono lan mutusaké ninggalaké Biara Borisoglebsky. Nalika piyambakipun lumampah ngliwati alas ing sakupengé biara ing jaman semana, piyambakipun diserang kéwan galak, kaya serigala lan beruang; nanging, kanthi nggawé pratandha salib lan ndedonga meneng ing manah, piyambakipun ngusir kéwan-kéwan mau. Irinarkh lunga menyang Rostov lan nglantarake dalan menyang Biara Epifani Avramiev. Disambut kanthi kabungahan déning arkhimandrit biara, dhèwèké manggon ing kono bareng sedulur lan ora suwe diangkat dadi juru gudang biara. Kanthi kabungahan, Irinarkh miwiti ngladèni sedulur, nalika isih nerusaké kabèh tugase ing gréja. Nalika dadi juru gudang, dhèwèké weruh yèn para rahib lan pejabat biara liyané njupuk kabèh kabutuhan biara tanpa ukuran utawa watesan, saéngga nyuda aset biara. Nyekseni kabèh kuwi, dhèwèké ngelembuti atiné lan ndedonga:

'Sang Abraham ingkang Kinurmatan, kula boten ingkang badhe ngancuraken pertapaan panjenengan!'

Nalika sawijining dina, ing ngimpi, Irinarkh weruh Sang Abraham sing Kinurmatan mlebu ing selé lan kandha:

'Ngapa kowe sedhih, wah wiji sing kapilih lan bener lan sing manggon ing swarga suci? Ngapa kowe sedhih babagan pangaluaran biara iki? Wenehana marang wong-wong mau tanpa ragu, amarga wong-wong mau wis milih urip mewah ing kene, dene kowe luwe lan nganggo sandhangan compang-camping; lan kowe bakal urip ing kalimpahan ing kraton swarga lan ngrasakake panganing swarga, dene wong-wong mau bakal luwe langgeng. Bab panggonan iki, aku wis nyuwun lan nyuwun-nyuwun marang Sang Panyipta Maha Luhur supaya omahku ora tau kekurangan kabutuhan biara kanggo wong-wong sing luwe lan manggon ing kene.

Nalika tangi saka turu, Irinarkh ora weruh sapa-sapa ana ing kono. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké nemu panglipur lan maringi sedekah tanpa ragu-ragu.

Sawijining dina, nalika Irinarkh lagi ngadeg ing gréja sajrone Liturgi, ing wektu Kidung Cherub, dhèwèké wiwit nangis lan nglegèk banter nganti kabèh wong ing gréja krungu. Archimandrit sing kaget banjur nyedhak lan kandha:

'Napaké, bapak sepuh ingkang kinurmatan, panjenengan nangis lan merintih kados mekaten?'

'Ibuku wis seda!' wangsul Irinarkh.

Archimandrité kaget krungu tembungé lan atiné krasa haru nganti metu luh. Liturgi durung rampung nalika seduluré Andrei teka lan ngandhani yèn ibuné, Irina, wis séda. Sawisé nampa berkah saka archimandrité, sang tuwa budhal bareng seduluré Andrei menyang omahé ibuné lan nganakake panguburan sing pantes.

Sawisé bali menyang Biara Avramiev sawisé panguburan ibuné, Irinarkh miwiti mikir babagan dalan liya kanggo kaslametan: jabatan pangurus sel katon dhuwur lan kinurmatan, nanging dhèwèké kepéngin makarya kanthi andhap asor lan merendhah.

Sawisé ninggalake Biara Avramiev Epifani, Irinarkh pindhah menyang Biara Santo Lazarus ing Rostov[991], ing ngendi dhèwèké manggon ing sel sing sepi lan urip ing kana suwéné telung taun nem wulan, nglampahi dina-dinane kanthi nangis lan ndedonga, sedhih lan kasangsaran, nahan luwe lan ora mangan pirang-pirang dina. Ing

[991] Biara iku wis suwe ora ana maneh; ing panggonané saiki ana gréja paroki St. Lazarus.

kéné dhèwèké kerep dikunjungi déning Sang Mulya Yohanes si Bodho kanggo Kristus, lan loro-loroné ahli tapa nemokaké panglipur ing pacelathon rohani.

Elder Irinarkh ora tau kélangan rawuh ing Gréja Allah lan asring menyang Katedral Sang Putri Allah sing Paling Suci, ing ngendi dhèwèké ndedonga kanthi luh.

Sawijining dina, sawisé bali saka ibadah ing gréja, dhèwèké lungguh ing selé lan ndedonga karo luh lan ambegan abot marang Para Panggembara Sang Kristus, Boris lan Gleb, lan muni:

'Para Pembawa Kasangsaran Suci Boris lan Gleb, lan sedulur-sedulur biara! Ana papan akèh kanggo kowe ing biara, nanging ora ana papan kanggo aku, wong dosa.'

Nalika dhèwèké lungguh ing kana, dhèwèké ketiduran lan ing impen sing entheng ndeleng para Martir Suci Boris lan Gleb teka ing biara Lazarus; dhèwèké takon marang wong-wong mau:

'Kowe arep menyang ngendi, Para Martir Suci Boris lan Gleb?'

'Kula rawuh, Eyang, badhé ngetutaké panjenengan,' wangsulane, 'mangga rawuh ing biara kula!'

Dheweke tangi saka turune lan krungu ana wong sing ndedonga ing sacedhake jendhela. Nalika mbukak jendelane sing cilik, dheweke weruh sawijining sesepuh saka Biara Boris lan Gleb, sing jenenge Ephrem, sing kandha:

'Bapak, tukang bangunan Varlaam ngutus aku marang panjenengan: rawuh ing biara kita kanggo nepaki nadzar panjenengan; tukang bangunan takon: apa panjenengan butuh gerobak, utawa panjenengan bakal teka dhéwé menyang biara?'

Sang tuwa Irinarh mangsuli:

'Mugi tentrem lan berkah tumeka marang Master Builder Varlaam; bab aku, aku bakal teka menyang biara ing wektu sing pas.'

Lan ing wektu kuwi dhèwèké wis nganggo ranté abot lan ana borgol ing sikilé.

Ora suwe dhèwèké nglumpukaké awaké dhéwé lan kanthi kabungahan gedhé mangkat kanggo nepati nadané ing Biara Borisoglebsky. Ing dalan, kesel amarga boboté ranté sing abot, dhèwèké lungguh kanggo ngaso lan kepéngkur sedhela. Ing ngimpi, dhèwèké weruh ula sing merayap nyedhak arep nyerang; nanging dhèwèké nggebuk ula mau ing gulu nganggo tongkaté, banjur ula mau merayap adoh. Sang tuwa tangi saka turu, banjur ngadeg, nglètakaké tandha salib, lan nerusaké lelampahané tanpa cilaka.

Nalika ndeleng biara, dhèwèké bungah banget ing sak jroning atiné, nyedhak gapura lan ndedonga kanthi khusyuk. Mlebu ing biara, nalika Liturgi lagi dirayakake, dhèwèké mlebu gréja, njupuk panggonané, ndedonga lan sujud marang pangripta. Pangripta, Varlaam, bungah banget karo rawuhé Irinarkh; dhèwèké nyiumé kanthi sayang lan nempatké dhèwèké ing jejere dhèwèké.

Amarga iri setan, salah siji sesepuh sing jenenge Nikifor nyedhaki lan kandha marang pangripta:

'Ngapa kowe nampa pandhita tuwa iki? Lha wong iku ora manut marang abot; dheweke mlaku-mlaku nganggo jubah koyak-koyak lan klambi bolong-bolong, lan mlaku tanpa sandhangan sikil, lan nganggo pirang-pirang potongan wesi ing awaké.'

Nanging pangripta Varlaam nyurung pamong tuwa kuwi—sing tumindak miturut panggerak setan—kanthi tongkaté, lan nampani Irinarh bali menyang biara kanthi kabungahan, maringi sel kapisah kanggo dhèwèké.

Sang Irinarkh sing kinurmatan ora tau kélangan rawuh ing gréja lan, kanthi rasa ngajrih lan ngurmati, ndedonga kanthi khusyuk ing ngarepé ikon-ikon suci. Panjenengané asring ndelok gambar Penyaliban Gusti kita Yesus Kristus lan sangsara Panjenengané. Sawijining dina, nalika ngadeg ing ngarepé ikon iki, panjenengané ngaturaké donga ing ngisor iki kanthi luh:

– Srengéngé sing Leres, cahya kita sing paling padhang, Gusti lan Pangasih Manungsa, Yesus Kristus! Panjenengan, ya Gusti, nandhang sangsara ageng sanget: disalib, diolok-olok, diludahi, dipukul ing pipi, ngombe cuka lan empedu, lan demi kaslametan kita Panjenengan nandhang sedaya punika ing tanganing ciptaan Panjenengan piyambak, ing tanganing wong Yahudi ingkang boten wicaksana lan boten ajrih ukum, lan amargi saking iri ati wong-wong punika! Saiki, ya Gusti, paringana pangerten marang kula, tiyang tani ingkang dosa lan bodho, kados pundi kula saged kaselametaken lan nyenengaken Panjenengan piyambak, Yesus Kristus, Putraning Allah, ingkang sampun disalib lan dipundamel kamulyan ing Tritunggal, sarimbag kaliyan Rama lan Roh Suci! Mugi kersaning Panjenengan, ya Gusti, kelakon ing gesang kula!

Lan ing wektu kuwi, ana pesen sing teka marang Irinarh saka gambaré Gusti:

'Mlaku menyang selmu, urip minangka wong nyendhiri lan aja ninggalake: kanthi mangkono kowe bakal slamet!'

Irinarkh menyang marang tukang bangunan Varlaam lan nyuwun berkah kanggo urip minangka pertapa, yaiku, kanggo ndedonga tanpa kendhat ing selé, manut marang pangandikane Gusti ing Injil: *'Kita kudu lumantar akèh sangsara mlebu ing Karajaning Allah'* (Kisah Para Rasul 14:22). *'Sapa waé sing kepéngin nylametaké nyawané bakal kelangan, nanging sapa waé sing kelangan nyawané kanggo Aku lan kanggo Injil bakal nylametaké'* (Markus 8:35).*"Berkah iku tumrap wong-wong sing saiki luwe, awit bakal wareg'* (Lukas 6:21). Pangripta Varlaam mberkahi dheweke kanggo nyendhiri, supaya tansah ndedonga saka selé.

'Lan Gusti Allah wis ngluhurake tanah Rusia lan griya para Pembawa Kasangsaran agung Kristus, Boris lan Gleb, lan para bapa kita sing kinurmatan Theodore lan Paul ing jaman saiki iki!' ujare pangripta hagiografi, biksu Alexander, murid Irinarchs, 'ngluhurake dening wong-wong pantes, martir, guru lan mentor!'

Wiwit wektu kuwi, Irinarh kanthi wani miwiti tumindak anyar: dhèwèké wiwit ndedonga tanpa kendhat ing selé, ngélingaké para biksu jaman biyèn lan jaman wiwitan, kepiyé padha manggon ing alas, ing pulo lan ing guwa, ngremehake donya sing fana lan malah ora gelem ndelok kesia-siaané.

Sawisé miwiti pakaryané, Irinarkh ngeracik ranté wesi dawa telung sazhen lan ngiket awaké dhéwé marang bangku kayu. Kabeh gerak-geriké winates mung déning dawane ranté kuwi. Saliyane ranté kuwi, dhèwèké nambah bobot wesi liyané ing awaké lan makarya abot nganti kringeté ngglimpang. Dheweke nampa akèh cemoho lan ejekan saka para biksu liyané, nanging kabèh mau ditampa kanthi andhap asor lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau:

'Gusti Yesus Kristus! Aja dianggep iki minangka dosa tumrap wong-wong mau; wong-wong mau ora ngerti apa sing ditindakake para abdi Panjenengan, ya Gusti!'

Ing wektu kuwi, ana wong jenenge Alexei teka marang Irinarkh lan kagum marang cara uripe—akèh sangsara, puasa lan pandonga, keteguhan lan andhap asor, lan ranté abot sing tansah digendong ing badané. Dhèwèké wiwit nyuwun marang Irinarkh supaya nampa lan mulang dhèwèké bab paugeran Gusti. Sing sepuh, nalika weruh yèn kersané wong anyar kuwi metu saka manah sing resik, nampani kanthi kabungahan lan katresnan; banjur ngundang imam lan diakon, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya wong anyar kuwi dicukur rambute lan dijenengi Alexander. Alexander iki banjur dadi murid kapisané Irinarh lan manggon bareng karo dhèwèké ing selé salawasé ing sangisoré pandhuané, kanthi ngetokaké katundhukan lan semangat gedhé ing puasa lan pandonga awan lan bengi.

Kanca lawas Irinarh, Yohanes sing kabegjan, wong bodho suci saka Rostov lan Moskow, sing dikenal kanthi julukan 'Topi Gedhe', teka sowan marang dheweke ing panggonane pertapa. Ing pacelathon karo wong asketis, Yohanes kandha:

'Elder Irinarh, gawea atusan salib tembaga, saben bobote setengah grivna (iku watara seperempat pon).'

'Aku, wong mlarat, ora bisa nggawe akèh kaya ngono,' wangsul Irinarh, 'awit aku pancèn mlarat.'

Yohanes mbantah:

'Iki dudu tembungku, nanging tembungé Gusti Allah: *"Langit lan bumi bakal sirna, nanging tembungé Gusti ora bakal sirna"* (Matéus 24:35); kabèh sing wis diomongaké bakal kelakon, lan Gusti Allah bakal nulungi kowé.'

Lan Yohanes ngendika akèh bab liya marang sesepuh.

'Aja kaget menawa iki bakal kelakon marang kowe; mokal kanggo ngandhakake utawa nulis kabeh nganggo tembung manungsa. Gusti bakal maringi kowe jaran, lan ing jaran sing diparingake Gusti kuwi, ora ana siji-sijia kejaba kowe sing bisa numpak, lan ora ana siji-sijia sing bisa ngganteni kowe sawise kowe.'

Tembung-tembung alegoris lan nubuat Yohanes babagan prestasi ageng lan angelé Irinarkh kasembadan. Nalika pamitan karo Irinarkh, Yohanes uga ngandhani ramalan ing ngisor iki:

'Gusti Allah wis maringi dhawuh marang para muridé sing setya, saka wétan nganti kulon, supaya mulang lan ngajar wong akèh, lan mbalèkaké donya saka mabuk tanpa ukum. Amarga mabuk iki, Gusti bakal nggawa suku manca marang tanah kita. Lan suku manca iki bakal gumun marang sangsara agengmu; pedhangé ora bakal nglarani kowe, lan padha bakal ngluhuraké kowe luwih saka wong setya.' – Lan aku bakal lunga menyang Moskow marang Tsar kanggo nyuwun tanah: ing kana, ing Moskow, aku bakal duwe akèh setan sing katon lan

sing ora katon nganti meh mokal kanggo ngadegake patok tanduran hop. Nanging Trinitas Suci bakal ngusir kabèh mau kanthi kuwasa-Nya.

Mangkono pangandikane Sang Yohanes sing Kasucen babagan seda kang bakal teka lan invasi Lithuania marang Moskow.

Sawisé kuwi, sang tuwa Irinarkh, manut marang pangandikane Sang Yohanes sing Kasucèkaké, wiwit makarya lan ndedonga luwih khusyuk, lan tansah éling marang salib-salib tembaga. Ing sawijining wektu dhèwèké ngimpi yèn ana kanca teka lan maringi salib tembaga, lan ing wektu liyané dhèwèké ngimpi yèn kanca liyané maringi tongkat wesi. Lan apa sing kelakon? Sawetara dina sawisé, kanca—Ivan, wong kutha—tenan teka marang dhèwèké lan, manut ramalané John sing Mulya, nggawa salib suci, saka kono Irinarkh ngeculaké satus salib, matur nuwun marang Gusti Allah lan marang John sing Mulya. – Kanca liyane, sing jenenge Vasily, teka lan maringi dheweke tongkat wesi, sing dijupuk Irinarkh lan ditambahake marang 'gaweyan' utawa beban liyane sing ditanggung.

Ing Biara Borisoglebsky ana sawijining sesepuh sing arane Leontius; dhèwèké niru kabecikan lan pakaryané Sesepuh Irinarkh; kaya dhèwèké, dhèwèké ngiket awaké dhéwé nganggo belenggu lan nggawa telung puluh telu salib tembaga ing awaké dhéwé. Dheweke maringi salib-salib iki marang murid Irinarkh, Alexander, dene dheweke piyambak lunga menyang sang resi kanggo nyuwun restu supaya bisa menyang ara-ara gersang. Resi Irinarkh nyoba ngyakinake dheweke supaya ora lunga menyang ara-ara gersang, supaya ora dipatèni maling. Nanging Leontius tetep nyuwun restu.

Amarga ora bisa mbujuk, Irinarh maringi berkah, nanging nalika pamitan, dhèwèké kandha karo luh ing mripaté:

'Anakku sing tak tresnani, Leontius! Kowe ora bakal bali maneh mrana kanggo njupuk salib-salib suci iki.'

'Yen mangkono,' wangsulane Leontius, 'mangkono pasanganku tetep karo kowe!'

Sawisé pamitan karo Irinarh, Leontius mangkat menyang distrik Pereyaslav, menyang Biara Sang Ibu Allah Paling Suci ing Kurbui, ing kono dhèwèké dipatèni déning para perampok.

Irinarh nambahake salib-salibé Leontius marang salib-salib saka 'pagaweyané' dhéwé, lan sakabèhé dhèwèké nduwèni satus patang puluh loro salib. Sang tuwa iku nglakoni pakaryan ing sangkalan wesi dawa telung sazhen sajrone enem taun; sawijining wong Kristen sing taat saka kutha Uglich ngirim sangkalan wesi dawa telung sazhen uga, lan ing loro sangkalan wesi kuwi Irinarh nglakoni pakaryan sajrone 12 taun. Siji tuwa ing Biara Borisoglebsky, sing jenenge Theodoret, nggawe ranté wesi dawa telung sazhen lan nglakoni ing ranté kuwi suwéné rong puluh taun limang minggu, nanging abas Hermogenes mréntahaké dhèwèké supaya rawuh ing ibadah biara lan makarya kanggo persaudaraan. Theodoret maringi rantéé marang Irinarh, saéngga ranténé dawaé dadi sangang sazhen, lan dhèwèké terus makarya ing ranténé kuwi. Sakabèhé, dhèwèké nglampahi limang puluh lima taun ing sangkèlan.

Urip prasaja Irinarkh lan tembung piwulangé sing tegas dadi pangéling tumrap para biksu sing ora ngupaya netepi sumpah monastiké, nanging malah ing akèh bab padha nglanggar. Para biksu saka komunitas Borisoglebsk, sing diprovokasi déning saran mungsuh, padha nyedhaki Abas Hermogenes, ngecam cara urip Irinarkh lan ngeluh bab dhèwèké.

"Elder Irinarh," ujare padha, "manggon ing sepi lan nglakoni puasa, nganggo akèh rante abot, ora ngombe omben-omben mabuk lan mangan sithik banget, lan mulangake sedulur supaya nindakake kaya ngono: tetep "ing pakaryan" lan puasa, lan ora nglebokake omben-omben mabuk ing cangkemé, kandha yèn iki iku ala paling gedhé; panjenengané kandha yèn para biksu kuduné kaya malaékat, ora susah bab apa-apa lan ora ngreksa dagingé: *'Kita kudu lumantar akèh sangsara mlebu Karajaning Gusti Allah'* (Kisah Para Rasul 14:22); panjenengané ora maringi idin marang sedulur-seduluré kanggo nindakake tugase—ya iku pakaryan monastik—nanging malah maringi pakaryan abot banget marang wong-wong mau.

Didorong mungsuh lan amarga ora duwe welas asih, Abas Hermogenes pracaya fitnah-fitnah mau lan ngusir sesepuh Irinarkh saka biara, ora wedi marang Gusti lan ora ngajeni prestasi lan pakaryan tapa sesepuh mau. Sang Sepuh Irinarh manut kanthi andhap asor, kelingan sabda Gusti: *'Yen padha ngusir kowe saka sawijining omah, mlebu omah liyane; lan Aku ana karo kowe nganti pungkasaning jaman'* (Matéus 10:23, 28:20).

Sawisé diusir saka Biara Borisoglebsky, Irinarkh mangkat manèh menyang Rostov lan manggon manèh ing Biara Santo Lazarus, ing ngendi dhèwèké nglampahi setaun rong minggu, nyawisaké awaké tanpa kendhat kanggo nglakoni puasa lan pandonga lan merenung bab wayah pati.

Ing wektu sing padha, Abas Hermogenes nyadari yèn dhèwèké wis tumindak ora adil marang Irinarh, nyuwun pangapura marang sedulur-seduluré, lan ngutus salah siji biksu kanggo ngajak Irinarh bali. Utusan kuwi kandha:

'Bapa, aja nyimpen kaluputan kita; tetepna janji Panjenengan lan rawuh ing biara kita, marang para Pembawa Kasangsaran suci Boris lan Gleb.'

Sang Irinarh wangsul menyang biara, ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, aja nganti kula kapingaken saka berkah langgeng Panjenengan; paringana kula, sang kakek berdosa, kiyat sumpah kula.'

Nganggep kabèh salah amarga dhèwèké diusir saka biara iku ana ing dhèwèké dhéwé, dhèwèké kandha:

'Gusti, kula manggon ing jeruji punika kanthi mbangkang marang sedulur; padha bener lan nyuguhake pakaryan sing bener marang Panjenengan, dene kula, manungsa sengsara, ora duwe kabecikan.'

Dheweke bali menyang selé, manèh njupuk 'pagaweyan wesi'-é lan miwiti tapa brata, ndedonga kanggo tsar lan kabèh umat Kristen Ortodoks, lan tresna marang sing sengit marang dhèwèké kaya dhèwèké tresna marang nyawane dhéwé.

Gusti maringi Irinarh karunia pangrêmbag lan pangerten babagan misteri jiwa manungsa. Wong-wong teka marang dhèwèké saka pirang-pirang kutha, nyuwun lan nampa berkahé. Akeh wong sing wedi marang Gusti nggawa sedekah marang dhèwèké; dhèwèké nampa lan kanthi bungah maringi marang wong mlarat lan wong lelungan, nyedhiyakake pangan lan sandhangan.

Dheweke mulang kabèh sing teka marang dhèwèké bab paugeran, mbalèkaké saka dosa lan mbukak kaluputan sing didhelikaké; sawisé nampa berkahé, padha mbalèk menyang dalan paugeran Gusti.

Ing Biara Borisoglebsky ana sesepuh sing jenenge Tikhon. Nalika mikirake carane nyenengake Gusti, dhèwèké ngetokake 'penance' marang awaké dhéwé, ngolah rante wesi, lan tetep nindakake 'penance' mau sajrone pitung taun. Ing wektu kuwi, para tuan Polandia lan Lituania wis nimbulake karusakan lan malapetaka ing Rus', lan invasi mau wis dipratélakaké marang Irinarkh déning wong bodho suci sing pinaringan berkah, Yohanes. Elder Tikhon, amarga wedi diserang para bangsawan, mundur saka biara lan maringi ranté wesi marang Irinarh; nalika semana, ranténé wis dawane rong puluh sazhen. Kanthi ranté dawa iki, Irinarh terus makarya kaya biyen, ora nate ngaso tangane: kadhangkala dhèwèké nganyam kepang rambute, kadhangga dhèwèké nggawe jubah biara, lan kadhangga dhèwèké nyiapake sandhangan kanggo wong mlarat. Dhèwèké tansah maringi sedekah marang wong mlarat, nulungi sing butuh pitulungan, mbela sing ringkih saka panganiayaan sing kuwat, lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo kabèh wong. Ing wektu-wektu dawa, kadhangkala dhèwèké ora weruh wong siji waé, lan saka pakaryan aboté, dhèwèké kadhang lara, kahanan sing tansah ditampa lan dipanjatké syukur marang Gusti. Dhèwèké mung turu ing wayah bengi, lan iku ora luwih saka sak jam, loro utawa telu jam, nalika dhèwèké nggebuk awaké nganggo tongkat wesi nalika ndedonga.

Sanajan sadurunge invasi Lithuania, nalika lagi turu entheng, Irinarh nduwé wahyu: kutha Moskow dirusak déning wong Lithuania, lan kabèh karajan Rusia dijajah lan ing sawatara panggonan dibakar. Sawisé tangi, dhèwèké nangis tanpa kendhat mikir bab tawanan sing bakal teka lan karusakan gréja-gréja suci Gusti. Nalika dhèwèké wis rada pulih saka nangisé, dumadakan ana cahya sumunar saka dhuwur, lan saka cahya kuwi krungu swara:

'Mlaku menyang Moskow lan kandhaa marang wong-wong menawa kabèh iki bakal kelakon.'

Dheweke nglètèhaké tandha salib lan ndedonga. Swara sing padha muni kaping pindho:

'Mangkono kados pundi!'

Sing tuwa kuwi manèh nglètakaké tandha salib lan miwiti ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah! Kawelasi aku, wong dosa, lan nylametake aku saka godaan: Aku iku abdi Bapa, Putra, lan Roh Suci, lan aku ora kepengin ndeleng apa-apa ing donya iki.'

Nanging swara sing padha krungu kaping telu:

'Aja mbantah, nanging tindakna apa sing diprentahake swara iki: kabeh bakal kelakon kanggo bangsa sing mbrontak iki.'

Sang tuwa kuwi ngeri banget amarga panglihatan lan swara saka dhuwur; dhèwèké ngundang abbot lan nyritakaké kabèh marang dhèwèké. Abbot mréntahaké dhèwèké supaya lelungan menyang Moskow lan ngandhani Tsar Vasily Ioannovich[992] yèn Karajan Moskow lan kabèh tanah Rusia bakal ngalami pangjajahan ing tangan wong Lituania.

Sang tuwa Irinarh mangkat menyang Moskow. Ing dalan, ing Pereyaslavl, piyambakipun mandheg ing persimpangan dalan ing kandhang jaran cedhak Biara Nikitsky lan ngutus kancane, diaken Nikitsky Onuphrius, dene piyambakipun piyambak menyang ndedonga marang Santo Nikita, sing mujudake kaajaiban ing Pereyaslavl, lan ngurmati relikine. Waktu kuwi, Diaken Onuphrius lagi lara abot kena demam, nganti keserang menggigil, dhèwèké munggah ing pawon kanggo nggolek anget . Wong-wong pracaya yèn lara kuwi asil saka tipuan setan. Diaken Onuphrius, kanthi berkah saka sesepuh Irinarkh, mungkasi pangibadah klenik ing Pereyaslav marang watu gedhé sing dumunung ing mburi Biara Boris lan Gleb ing Pereyaslav. Saben taun, ing dina raya Para Kudus Petrus lan Paulus, akèh wong—lanang, wadon, lan bocah—padha kumpul ing watu iki lan ngajèni. Diaken mau mrentahake watu iku supaya dibuwang menyang bolongan, supaya ing tembe wong-wong ora padha nglumpuk ing sacedhake. Tumindak Onuphrius iki ora disenengi akèh wong; diaken sing taat iku nampa cacian, panganiayaan, lan ejekan saka akèh pihak, malah saka seduluré dhéwé lan anggota klèrug—lan uga fitnah lan kerugian finansial amarga proses hukum; Saliyane kuwi, dhèwèké kaserang lara – nanging Diaken Onuphrius sabar lan nampa kabèh mau kanthi teges; dhèwèké ora ngeluh, percaya marang sih-rahmaté Gusti lan éling marang wayahe pati, uga ora nyuwun marang mungsuhé Gusti, para dukun, kanggo marasaké. Baru wae Onuphrius mlebu ing ngarsané Irinarh, sang tuwa langsung weruh yèn dhèwèké lara abot; sawisé nyium pipiné, dhèwèké maringi sapapat roti, mberkahi, lan kandha:

'Mugi panganan iki maringi manèh kasehatanmu!'

Lan diaken mau langsung krasa lega lan mari manèh. Irinarkh teka ing Moskow bebarengan karo muridé, sesepuh Alexander. Padha teka ing wayah bengi, sakjam sadurungé subuh. Esuk-esuk, padha menyang Katedral Panggenengan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci lan ndedonga marang Sang Putri Allah lan para panyipta mujijat, Metropolitan Petrus lan Yona. Putraning boyar, sing arane Simeon, marani tsar lan ngandhani bab rawuhe sang resi. Tsar bungah sanget lan paring dhawuh supaya Irinarkh teka ing Katedral Pengabaran. Sang sepuh mlebu gréja, ndedonga marang Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, mberkahi tsar nganggo Salib Suci lan nyium dhèwèké. Tsar uga nyium sang sepuh kanthi asih lan gumun marang pakaryan ageng sing wis ditindakake. Sang sepuh kandha marang Tsar Vasily Ioannovich:

'Gusti Allah wis maringi wahyu marang kula, sang resi sing dosa: kula sampun mirsani kutha Moskow, ingkang kapereh déning wong Polandia, lan kabèh nagari Rusia. Mula, sawisé ninggalaké kurungan dawa ing penjara, kula piyambak rawuh mriki kagem ngumumaké punika. Lan panjenengan, ajegna iman marang Kristus kanthi kawani lan katentregan.'

Sawisé ngendika mangkono, Irinarh lunga metu saka gréja. Tsar Vasily Ioannovich nyekel sang resi ing salah siji lengené, déné muridé Alexander nyekel ing lengen sijiné.

Tsar nyuwun marang sang resi supaya mberkahi Tsarina uga. Sang resi ora nolak; dhèwèké mlebu kamar karo Tsar kanggo mberkahi Tsarina Maria Petrovna, banjur metu saka kamar. Tsarina ngutus loro andhuk marang sang resi, nanging dhèwèké ora gelem nampa. Tsar Vasily ngajak dhèwèké:

'Tampa kuwi, amarga Gusti!'

Nanging Irinarh kandha marang Tsar:

'Aku ora teka kanggo hadiah; aku teka kanggo ngumumaké kabeneran marang kowé!'

Tsar ngancani Irinarkh metu saka kamar Tsarina lan mréntahaké marang sawijining boyar ing kraton supaya ngrawat sang resi. Banjur Tsar mréntahaké supaya sang resi diparingi gerobak dhéwé lan kusir, lan supaya diantar menyang Biara Boris lan Gleb. Sawisé mangan roti ing omahé boyar kuwi, Irinarkh miwiti lelampahan bali, sawisé mung ngentekaké rolas jam ing Moskow.

Sawisé bali menyang Biara Boris lan Gleb, Irinarkh mlebu selé lan manèh nyawisaké awaké kanggo pakaryan lan tapa brata kanthi puasa lan pandonga, nalika kuwi dhèwèké ngutus kusir lan gerobaké sang raja bali

[992] Mesthi wae, ing kéné dumunung Tsar Vasily Ioannovich Shuisky, sing mrentah saka taun 1606 nganti 1610,

menyang Moskow, ndedonga supaya Gusti kersa nundha murka lan paring welas asih marang Moskow, kaya biyèn paring welas asih marang Niniwe.

Ora suwe sawisé lelampahan Sang Mulya Irinarkh menyang Moskow lan ramalané bab bebaya, wong-wong Lithuania muncul ing tanah Rusia—wong-wong sing jahat lan galak, uga sing ora welas asih lan asring ngina. Ing wektu kuwi, istilah 'Lithuania' digunakake ing tanah kita kanggo nyebut kabèh warga Karajan Polandia-Lithuania: wong Polandia, utawa 'Lach', wong Lithuania dhéwé, lan wong Rusia saka Rusia Putih lan Rusia Cilik; ing antarané wong Rusia Cilik kuwi ana akèh Kozak. Saka segi iman, meh kabèh mungsuh kita iku Katolik utawa Uniat, sing ora ngewangi gréja Ortodoks lan panggonan suci liyané. Padha miwiti nyerbu tanah Rusia lan mateni warga; padha ngrebut akèh kutha—umpamane, padha ngobong kutha Dmitrov nganti rata karo lemah—nginjak-injak gréja-gréja Gusti, ngrubuhaké mezbah suci, nyopot busana liturgi, nyopot pigura saka ikon, lan mbuwang ikon-ikon mau; padha ngrebut buku-buku lan asring ngobong gréja-gréja mau dhéwé. Akeh wong Rusia, amarga wedi paukuman, ngakoni panguwasa mau, mbayar pajeg lan nyedhiyakake pasokan. Akeh kutha padha nyerah marang wong-wong mau. Ing taun 1609, kutha Rostov Agung direbut lan dibakar nganti dadi abu; katedral Dormisi Sang Ibu Allah sing Paling Suci dilecehake, relikwi para mujijat agung Leontius lan Yesaya, bebarengan karo kabèh perabotan gréja lan gudang harta, dirampok. Akèh banget wong lanang lan wadon saka kabèh umur padha dipatèni nganggo pedhang. Ortodoks nandhang sangsara banget nalika semana amarga beban pajak sing abot, lan amarga ora ana panglipur sing katon, akèh kutha wiwit mbangun barikade kanggo nglawan mungsuh. Iki wektu nalika, sajrone pamaréntahan Tsar Vasily Ioannovich Shuisky , mungsuh kita ngajokaké Dmitry Palsu kapindho lan nuntut supaya padha nyerah marang dhèwèké utawa marang pelindungé, Raja Polandia.

Kanthi tujuan ngrebut Moskow lan tahta tsar, mungsuh-mungsuh padha kumpul cedhak Moskow lan saka kono padha nindakake serangan lan ngrusak wilayah sakupenge. Palsu Dmitry kapindho ngadegake markas cedhak desa Tushino.

Mungsuh uga ora ninggalake Biara Boris lan Gleb kanthi tentrem, ing ngendi Irinarkh manggon dadi biksu. Sawijining voivode mungsuh, Mikulinsky, sawisé ngrusak kutha Rostov, ngobong pemukiman cedhak Yaroslavl, lan ngrataake kutha Uglich, teka menyang Ustye ing biara Boris lan Gleb. Ing kana, digandheng karo akèh bangsawan, dhèwèké mlebu ing selé sang tuwa lan miwiti nguji imané:

'Sapa sing kok pracaya?'

'Aku pracaya marang Trinitas Suci, Rama, Putra lan Roh Suci,' wangsul sang tuwa.

'Lan sapa pangrèkam ing donya iki?'

Lan sang resi ngumumake kanthi swara banter:

Aku ngakoni Tsar Rusia Vasily Ioannovich: Aku manggon ing Rusia, lan aku ngakoni Tsar Rusia; aku ora ngakoni sapa-sapa liyane, ing endi wae.'

Salah siji priya kandha marang tuwa iku:

'Kowe, wong tuwa, iku pengkhianat: kowe ora pracaya marang raja kita utawa marang Dimitri.'

Sing tuwa kuwi mangsuli:

Aku ora wedi pedhang matimu sakpisan, lan aku ora bakal ngianati imanku utawa Tsar Rusia; yen kowe matèni aku merga iki, aku bakal nampa kanthi kabungahan: getihku kanggo kowe mung sethithik, nanging Gusti uripku nduwèni pedhang sing bakal nyabet kowe kanthi ora katon, tanpa daging utawa getih, lan ngirim rohmu menyang sangsara langgeng.

Pan Mikulinski gumun: pancen kaya ngono imané wong tuwa kuwi.

Sawisé sawatara wektu, pasukan Rusia wiwit nglumpuk nglawan mungsuh. Pangeran Mikhail Skopin-Shuysky teka saka Novgorod karo pasukan Rusia lan Swedia lan nyekel posisi ing Kalyazin, ngadhepi wong Lithuania. Pan Sapieha maju nglawan dhèwèké karo pasukane saka sacedhake Lavra Trinity-Sergius. Nanging, kanthi sih rahmat Gusti, lumantar perantara para pangripta mujijat agung lan manut pangandikane sang tuwa, pasukan Moskow ngalahake wong Lituania, lan Pan Sapieha karo pasukane mundur lan mandheg ing jarak rong wengi mlaku saka Biara Borisoglebsky ing Ustye, kanthi niyat arep ngobong biara lan mateni para biarawan. Kacilakan lan sedhih ageng muncul ing biara, lan para sedulur padha pamitan. Nanging, sesepuh Irinarkh wiwit nglipur para muridé, Alexander lan Cornelius:

'Aja padha wedi kobong utawa dipenggal sirah déning wong sing beda pracaya: yèn padha kobong utawa dipenggal sirah, kita bakal dadi martir anyar lan nampa mahkota kita ing swarga saka Kristus, Gusti kita.'

Banjur Irinarkh ngaturaken pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah supaya slamet saka bala sing arep teka lan supaya mungsuh-mungsuh padha nampa welas asih marang biara suci. Ing wektu kuwi, Kapten Kirbitsky teka ing biara lan mlebu ing sel sang tuwa: dhèwèké nampa berkah lan gumun marang pakaryané sang tuwa. Bali menyang Sapieha, dhèwèké kandha:

'Ing biara Boris lan Gleb, aku nemokake telung sesepuh sing diiket ing belenggu.'

Sapieha dhéwé kepéngin ndeleng sang tuwa lan ngutus sawijining priya luwih dhisik kanggo ngumumaké rawuhé. Sang tuwa kandha marang utusan:

'Yen panjenengané kersa sowan, dhèwèké bakal teka marang kita kanthi kersané dhéwé.'

Krungu wangsulan kuwi, Sapieha teka ing biara, mlebu ing sel sang resi lan kandha marang sang resi:

'Berkahna aku, Bapa! Kepiye panjenengan bisa nahan sangsara sing abot banget iki?'

Sing sepuh mangsuli:

'Kanggo Gusti Allah, aku nahan pakunjaran iki lan sangsara iki ing sel iki.'

Akèh para bangsawan wiwit kandha marang Sapieha:

'Sang resi iki ora ndedonga marang Gusti Allah kanggo rajaning kita utawa kanggo Dimitri, nanging ndedonga marang Gusti Allah kanggo Tsar saka Shuisk.'

Sing tuwa nentang:

'Aku lair lan dibaptis ing Rusia; aku ndedonga marang Gusti Allah kanggo Tsar Rusia.'

Sapieha kandha:

'Ana bebener gedhé ing paribasan: ing nagara endi waé wong manggon, wong kuwi kudu ngabdi marang tsar nagara kuwi.'

'Apa kowe wis dirampok, tuwo?' takon para bapak.

Sesepuh mangsuli:

'Kesatria galak Sushinsky teka lan ngrampok kabèh biara, ora mung aku, wong tuwa sing dosa.'

Sapieha ngendika:

'Mula saka iku, Pangeran Sushinsky digantung.'

Sawisé kuwi, biksu tuwa maringi pitutur marang Pangeran Sapieha:

'Mangga, Pak, bali menyang tanahmu: kowe wis cukup perang ing Rusia! Nanging, yen kowe ora lunga saka Rusia utawa bali menyang Rusia lan ora nggatekake sabda Gusti, kowe bakal dipatèni ing Rusia.'

Pak Sapieha krasa banget kesentuh karo tembung-tembung mau lan kandha:

– Kepiye aku bisa mènèhi ganjaran marang panjenengan? Ing kéné utawa ing tanah liya, aku durung tau weruh biksu sing teguh lan tanpa wedi kaya panjenengan.

Sing tuwa kandha:

'Aku dudu mungsuhé Roh Suci; aku diuripi déning Roh Suci. Lan apa waé sing diilhami Roh Suci marang kowé, kowé kudu nindakake.'

Sapieha ngendika:

'Nyuwun pangapunten, Bapa!' – lan sawisé nunduk, dhèwèké pamit.

Sapega banjur ngirimaké limang rubel marang sang resi minangka sedekah lan nglarang pasukane ngrusak biara. Ora suwe Sapieha mangkat karo pasukane menyang Pereyaslavl, nalika ing biara ana kabungahan gedhe amarga Gusti Allah wis nylametake saka karusakan; sang tuwa, ing sisihé, ora kendhat ndedonga marang Gusti Allah kanthi luh ing mripaté kanggo panylametan sakabèhé tanah Rusia saka panangkepan.

Sawisé kamenangan ing Kalyazin, Pangeran Mikhail Shuisky miwiti ngoyak wong Lithuania lan ngirim layang saka Pereyaslavl marang pangulu Irinarh njaluk berkah. Irinarh ngirimaké berkah, prosphora, lan salib, lan maringi pitutur supaya ngendika:

'Teguhna atimu, lan Gusti Allah bakal nulungi kowe!'

Pangeran ngutus pasukan cilik menyang pemukiman Alexandrovskaya, lan kanthi pitulungan Gusti, para prajurit Rusia ngalahaké wong Lithuania. Sawisé kuwi, pangeran dhéwé lunga menyang kana lan manggon ing pemukiman kuwi. Mungsuh wiwit nglumpuk nglawan dhèwèké saka Biara Trinitas sing dikepung lan saka pinggiran Moskow. Sang pangeran krungu bab iki lan banget kuwatir. Dhèwèké manèh ngutus utusan marang Irinarh sing Mulya. Sang sesepuh manèh ngirim dhèwèké berkah lan prosfora lan maringi dhawuh supaya ngendika:

'Tetep semangat, Pangeran Mikhail, lan aja wedi: Gusti bakal nulungi panjenengan.'

Lan pangeran ngalahaké wong Lituania. Banjur pangeran ngutus salah siji voivode-é menyang Biara Trinitas karo pasukan, lan voivode mau mlebu biara kanthi aman. Pangeran maneh ngutus utusan marang Irinarkh karo peparing, lan sang tuwa, ngutus berkah lan prosphora, maringi dhawuh supaya menyang Biara Trinitas, lan pangeran manut. Nalika krungu bab iki, Sapieha mangkat menyang Dmitrov. Pangeran tekan kanthi slamet ing Biara Trinitas, mlebu biara lan ndedonga marang Trinitas Agung lan Sang Suci Sergius, muji Gusti Allah, Sang Ibune Gusti Allah sing Suci banget, lan para pangripta mujijat Rusia. Tentara sing dikirim nglawan Sapieha ngalahake dheweke cedhak Dmitrov, lan Sapieha mlayu menyang Biara Yusuf ing Volokolamsk. Ing wektu sing padha, penipu kapindho mlayu saka Tushino menyang Kaluga, ing kana dhèwèké banjur dipatèni. Sawisé kasil-kasil kuwi, Pangeran Mikhail lelungan saka Biara Trinitas menyang Moskow, ndedonga ing Katedral Panggenengan Sang Putri Maha Suci, ngurmati ikon Sang Putri Maha Suci saka Vladimir lan relikwi para mujijat, lan bali kanthi kabungahan menyang omahé.

Elder Irinarkh, sing wis ngerti kabèh kedadeyan mau, ngutus muridé Alexander menyang Pangeran Mikhail ing Moskow kanggo njupuk manèh salib suci sing wis diparingaké marang dhèwèké kanggo pangayoman lan ngusir mungsuh. Pangeran mau nyerahaké salib mau lan ngirimaké marang Elder layang panuwun lan peparing. Alexander ngaturaké kabèh mau marang guruné.

Sawisé kanthi kabungahan nampa Salib Suci, Sang Luhur Irinarkh ngucapaké pandonga ing ngisor iki:

– Kamulyan tumrap Panjenengan, dhuh Gusti Yesus Kristus, Pangasihi Manungsa, Putraning Allah, ingkang nandhang salib lan seda ing Salib Suci ingkang maringi gesang punika kanggé kaslametan kita, lan ingkang sampun paring rahmat lan kaajaiban dhumateng bangsa kita lumantar Salib Suci punika, paring pitulungan dhumateng Pangeran Michael nglawan tiyang Lithuania, kanggé kamenangan lan pangusiranipun, kados ing jaman mbiyen nalika Tsar Constantine nglawan mungsuh-mungsuh.

Ora suwe sawisé salib iku dikirim, Pangeran Michael seda lan bali marang Gusti. Nanging mungsuh umat manungsa, sawisé isin amarga bapa Irinarkh, banjur nyusun rencana anyar nglawan dhèwèké.

Sang Patriark Hermogenes ngutus abas anyar sing dijenengi Simeon menyang Biara Boris lan Gleb; dheweke kabuktèn galak, tanpa welas asih, ora bisa ngendhalèni dhiri, lan seneng mabuk. Dheweke mréntahaké sang resi Irinarkh supaya menyang gréja ndedonga; nanging sang resi, sing nggawa paukuman wesi abot, malah ora bisa mlaku bébas ing selé, nglarani dagingé awan lan bengi liwat puasa lan pandonga. Abbot Simeon sing atiné atos, kekejemané malah ngluwihi wong sing ora precaya, teka ing selé sang resi karo para sedulur lan tanpa welas asih njupuk kabèh sing wis disimpen sang resi. Mung ana papat pood madu sing durung dipilih, miturut kabar saka muridé, Alexander. Ing wektu kuwi, sang tuwa kelingan marang sawijining pertapa sing wis dirampok déning perampok, sing mung ninggalaké siji barang; sang pertapa banjur nguber perampok mau lan kandha yèn durung kabèh dijupuk; para perampok banjur krasa welas lan mbalèkaké kabèh marang sang pertapa. Nanging saiki, nalika miturut dhawuhe Irinarkh, muridé Alexander ngandhani abbot yèn ora kabèh wis dijupuk, abbot mau ora luwih welas asih tinimbang maling kuna mau lan njupuk apa sing isih ana.

Ing bengi iku uga, bapak tuwa Irinarkh weruh sawijining priya enom nganggo busana putih ngadeg ing sacedhaké; nalika ndelok bapak tuwa mau, priya enom iku nyritakaké tumindaké abbot sing atiné atos, banjur dumadakan ilang. Sing sepuh kuwi nglampahi bengi kabèh kanggo ndedonga. Esuké, sang abbot teka manèh ing selé sing sepuh lan mréntah supaya sing sepuh kuwi digawa metu saka selé: papat wong nyekel lengené lan nyeret dhèwèké, déné sang abbot bebarengan karo limang wong liya nggawa ranté wesi. Nalika padha nyeret sang tuwa, padha nganti patah lengen kiwa lan nimpakake dhèwèké saka gréja telung sazhen. Sang tuwa tetep ana ing kahanan kuwi salawase sangang jam, ndedonga marang Gusti Allah supaya aja ngetokake dosa iki marang para panyiksa, amarga padha tumindak sia-sia, ora ngerti apa sing ditindakake.

Muridé sang tuwa, Alexander lan Cornelius, dipisahaké saka Irinarkh lan dikirim menyang sel liyané.

Nalika Irinarkh lagi ana ing kana piyambakan, ditinggalake kabeh, ana wong enom nganggo busana padhang sing muncul marang dheweke lan kandha:

'Gusti Allah wis ngrungokake pandonga lan kasabaranmu: yen kowe njaluk apa-apa, iku bakal diparingi.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, priya enom mau sirna.

Ing wektu sing padha, murid Irinarh, Alexander, teka ing sel lawasé bengi iku lan ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah! Suwéné pira, Gusti, kita kudu tetep ing sedhih iki bareng guru kita lan nandhang sangsara ing tangané wong-wong kaya kéwan lan wong mabuk iki? Nanging kersaning Panjenengan kagemalilah!'

Lan ana swara marang dhèwèké saka salib suci:

'Mlaku menyang sang abbot lan kandhaa: kenapa kowe nolak paugeran Gusti Allah?'

Elder Alexander lunga menyang gréja kanggo ketemu abbot lan kandha marang dhèwèké:

'Monggo Sesepuh Irinarkh bali menyang selé, miturut pangandikane, bebarengan karo para muridé, supaya kowe ora ngrusak nyawamu dhéwé kanthi nglawan paugerané Gusti.'

Abaot mberkahi sang tuwa lan loro muridé. Sang tuwa bali menyang selé, matur nuwun marang Gusti Allah sing wis nylametaké dhèwèké saka panganiayaan, lan ndedonga supaya diparingi kasabaran. Lan ana swara saka dhuwur:

'Tenang atimu, wahai sing nandhang sangsara, Aku tansah ana ing sisihmu: Aku wis ngenteni tumindakmu sing gagah, lan para Malaikat padha gumun marang kasabaranmu. Saiki kowe ora bakal nandhang panganiayaan maneh, nanging panggonan sing wis disiapake kanggo kowe ing Karajan Swarga ngenteni kowe.'

Elder Irinarkh krungu swara kuwi, nanging ora weruh sapa-sapa; gemeteran, piyambakipun mung ndedonga kanthi luh:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, mugi paring welas asih dhumateng kula, tiyang dosa, lan nylametake kula saking godaan,' lan piyambakipun nggawe pratandha salib kanggé nglindhungi dhiri.

Ora suwe sawisé kuwi, Abas Simeon diusir saka biara.

Ing wektu sing padha, sawisé seda Pangeran Mikhail Skopin-Shuysky, wong Lithuania padha pulih semangat, lan mungsuh-mungsuh kumpul manèh ing ngarepé Moskow. Wong-wong Moskow dhéwé, kapengaruh pujian saka mungsuhé, nglepasaké Tsar Vasily saka jabatane lan ngidini wong Polandia mlebu kutha Moskow, sing banjur ngasingaké mantan Tsar Vasily Shuisky menyang Polandia. Kutha Moskow direbut lan dirusak.

Lithuania maneh miwiti ngrusak wilayah sakupenge Moskow ing wewengkon sing amba. Ing taun 1612, wong Lithuania tekan Rostov. Amarga wedi marang wong-wong mau, abbot Biara Borisoglebsky mlayu karo kabeh biksu menyang Danau Putih, dene sesepuh Irinarkh tetep ana ing selé karo para muridé, ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah. Wong Lithuania ngreksa biara kuwi lan manggon ing kana suwéné sepuluh minggu. Ing sawijining dina, ana bangsawan teka ing selé Irinarkh lan kandha:

'Berkahana, Rama! Lan Sapieha wis dipatèni ing sacedhaké Moskow, persis kaya sing panjenengan kandhakake!'

Sesepuh mangsuli:

'Muliha menyang negaramu dhéwé, lan kowé bakal urip; nanging yèn kowé ora lunga saka tanah kita, kowé uga bakal dipatèni!'

Nobleman kuwi lunga lan nyritakaké tembungé Irinarh marang kabèh bangsawan liyané. Banjur para bangsawan padha teka marang sang tuwa, lan sang tuwa kandha marang wong-wong mau:

'Mulangna menyang tanahmu; yèn kowe ora lunga, kowe bakal dipatèni.'

Putrané voivode, sing aranè Voin, teka marang tuwa lan nampa berkahé kanggo bali menyang tanahé dhéwé. Sesepuh maringi berkah; putrané voivode sujud ing lemah, banjur marani bapaké lan nyritakaké bab berkah mau. Banjur voivode Ioann Kamensky dhéwé teka ing sel sesepuh, sujud ing lemah ing ngarsané sesepuh lan kandha:

'Berkahna aku uga, Bapa, supaya aku bisa bali menyang tanah airku, kaya panjenengan wis mberkahi anakku.'

Lan sang resi mberkahi dhèwèké lan ngendika:

'Aja nganti nyentuh biara, para sedulur, utawa kutha Rostov.'

Lan Pangér Kamensky mangkat bali menyang negaranè dhéwé, tanpa nyentuh biara utawa kutha Rostov. Kabungahan manèh ngrembaka ing biara amarga wis kaslametaké saka bebaya.

Ing wektu sing padha, ing Moskow lan saindenging tanah ana geger lan sedhih amarga wong Lithuania wis ngadeg ing Moskow. Ing endi-endi, utamane ing Nizhny Novgorod, wong-wong padha ndedonga supaya Gusti Allah paring welas asih lan mbusak mungsuh saka kutha Moskow, sarta nylametake tanah saka sangsara gedhe.

Wong-wong Nizhny Novgorod wis kenal karo Pangeran Dmitry Mikhailovich Pozharsky, sing manggon cedhak Nizhny. Padha wiwit nyuwun marang dhèwèké supaya lunga menyang Moskow lan mbusak mungsuh-mungsuhé. Padha nglumpukaké lan nyedhiyakké prajurit, dhuwit, lan pasokan kanggo dhèwèké kanggo perang. Padha milih Kosma Minin, sawijining warga Nizhny Novgorod, kanggo mbantu lan ndhukung dhèwèké. Loro-loroné, komandan militèr lan wakil sing dipilih saka déwan lokal, padha nduwèni pamanggih siji, lan nindakaké kabèh kanthi rembugan lan sarujukan bebarengan. Lan Gusti paring pitulungan marang wong-wong mau. Padha mangkat karo kabèh pasukan sing wis padha kumpul menyang kutha Yaroslavl lan mandheg ing kono. Saka kabèh kutha, priya-priya Rusia wiwit padha kumpul kanggo gabung karo wong-wong mau, kepéngin mbela iman lan tanah airé lan mati kanggo gréja-gréja suci Gusti.

Nalika krungu rawuhe Pangeran Dimitri Mikhailovich Pozharsky karo pasukane ing Yaroslavl, salah siji pimpinan milisi Rusia sing manggon cedhak Moskow, Pangeran Dmitri Timofeyevich Trubetskoy, ngutus utusan kanggo ngajak supaya padha maju menyang Moskow tanpa tundha. Nanging Pangeran Pozharsky lan Kosma Minin padha wedi arep maju menyang Moskow: ora ana persatuan ing antarané milisi Rusia, lan salah siji komandan tentara Rusia, Ivan Zarutsky, wis matèni voivode liyané, Prokofy Petrovich Lyapunov, ing sacedhaké Moskow.

Sesepuh Irinarkh, sing wis ngawasi kabeh lan mangerteni kahanan kanthi tuntas, ngutus berkah lan sepotong prosphora marang Pangeran Dimitri Mikhailovich Pozharsky, lan mrentahake dheweke supaya maju menyang Moskow karo kabeh baline, tanpa wedi marang Ivan Zarutsky.

'Sampeyan bakal nyekseni kamulyaning Gusti,' pangandikane sang resi marang dheweke supaya diparingake marang pangeran.

Pangeran kuwi bungah banget karo tembungé sang resi; tanpa wedi, dhèwèké mangkat menyang Moskow karo kabèh pangiringé lan mandheg ing Rostov. Saka kono, Pangeran Pozharsky lan Kosma Minin nindakake lelungan khusus menyang Biara Borisoglebsky kanggo nampa berkah langsung saka sang resi Irinarkh. Sesepuh maringi berkah kanggo kampanye nglawan Moskow lan maringi salibé minangka pratandha dhukungan. Sawisé nampa berkah lan salib saka sesepuh, pangeran kanthi bungah budhal karo pasukané saka Rostov menyang Pereyaslavl, banjur saka Pereyaslavl menyang Troitsa, ing kono piyambakipun mandheg lan nyuwun pangayoman marang Trinitas Agung lan Sang Suci Sergius.

Saka Troitsa, Pozharsky ngutus voivode, Pangeran Dmitry Lopatin, menyang Moskow kanggo ketemu karo Pangeran Trubetskoy. Trubetskoy bungah banget, dene Zarutsky mlayu saka pinggiran Moskow.

Ing wektu sing padha, pasukan tambahan anyar sing nggawa pasokan teka kanggo gabung karo wong Lithuania sing wis ngubengi Moskow. Sawisé krungu kabar iki, Pangeran Trubetskoy ngutus utusan marang Pangeran Pozharsky, ngajak dhèwèké supaya cepet-cepet nyelametaké Moskow karo kabèh pasukané. Voivode Nizhny Novgorod kuwi langsung mangkat saka Troitsa menyang Moskow. Lan kanthi sih rahmat Gusti lan perantaraan para mujijat Moskow, wong Rusia bisa ngalahaké wong Lituania. Sawisé kuwi, Pangeran Pozharsky njupuk kendali Kitay-Gorod, saéngga wong Lituania mung ngungsi ing Kremlin Moskow. Ora suwe sawisé kuwi, Kremlin uga nyerah, lan Pangeran Dimitri Mikhailovich Pozharsky mlebu ing Kremlin, ing kono dhèwèké ndedonga marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan para mujijat Moskow.

Lan ana kabungahan ageng ing Moskow amarga Gusti wis ngresiki Moskow saka wong Lituania.

Nanging ing Biara Boris lan Gleb ing Kali Ustya, wektu kuwi ana sedhih gedhe: biara kuwi wis bola-bali dirusak lan dirampok déning wong Lithuania; ing biara wis ora ana apa-apa, nanging para isih dipaksa mbayar pajeg abot kanggo nyukupi panganan prajurit. Abbot, bebarengan karo komunitas biara lan para tani ing biara, lunga menyang bapa Irinarkh kanggo nyuwun supaya mberkahi muridé Alexander supaya bisa dikirim menyang Moskow. Sang sesepuh ngestokaké panyuwunan mau, nyerahaké kabèh marang kaputusané, lan ngutus muridé menyang Moskow karo petisi. Panjenengané maringi dhawuh supaya njaluk marang Pangeran Pozharsky Salib Suci, sing diparingaké kanggo mbantu ing perang nglawan mungsuh.

Nalika Alexander tekan ing Moskow, ana kabungahan ageng amarga Raja Polandia wis ninggalake kutha Vyazma kanggo bali menyang negarané dhéwé.

Elder Alexander menyang Pangeran Dmitry Mikhailovich Pozharsky lan nyampekake berkah saka Elder Irinarkh lan prosphora. Pangeran bungah banget nalika teka utusan saka Irinarkh lan paring layang sing mènèhi prentah supaya Biara Borisoglebsky ora diparingi pasokan pangan kanggo para prajurit amarga karusakan sing

ditimbulake déning wong Lithuania. Alexander njupuk layang lan salib suci saka pangeran banjur bali menyang biara.

Abbot sanget remen amarga wis ngamanake konsesi iki kanggo biara, lan Sang Mulya Irinarkh uga remen nalika Alexander teka ing selipun, mbalekake salib suci lan nyalurake salam pangeran.

Kanthi pangayomaning Gusti lan paugeran saka kabèh pangeran ing tanah kasebut, para boyar, voivode, para Metropolitan Agung, archimandrit, abas lan wong-wong liya, ing taun 1613 Pangeran enom Mikhail Feodorovich Romanov kapilih ing tahta tsar lan dilantik ing Moskow dadi panguwasa ing saindenging tanah sing kagungané Rusia, lan diparingi makuta tsar. Kabèh Ruslan padha bungah amarga rawuhe tsar anyar sing wis suwe dinanti.

Nanging ing pirang-pirang panggonan lan kutha—kaya ing Uglich, Vologda, lan wilayah sacedhake—ana sangsara gedhe amarga karusakan sing terus-terusan: utamane pasukan Kozak sing ngucurake akeh getih wong Kristen lan ngrusak kutha-kutha lan desa-desa. Kanggo ngusir para perampok lan pangrusak mau saka tanah iki, Tsar Mikhail Feodorovich ngutus boyar lan voivode, Pangeran Boris Mikhailovich Lykov, karo pasukan gedhe. Pangeran Lykov mangkat menyang Yaroslavl.

Ing wektu kuwi, wong Lithuania lan Kozak teka ing desa Danilovskoye (saiki kutha Danilov ing Provinsi Yaroslavl). Pangeran Lykov ngutus sang kakek Ioakim menyang sang kakek Irinarh kanggo njaluk restu, kaya sing wis ditindakake para panglima Rusia sadurunge. Sing sepuh ngutus sang pangeran prosphora lan berkahé, lan maringi dhawuh supaya ngoyak wong Lithuania. Sang pangeran bungah banget nampa berkah saka sing sepuh lan banjur miwiti kampanye. Sajeroning rong minggu dhèwèké ngoyak mungsuh, nyusul wong-wong mau nganti saliyané Kostroma, meh tekan Nizhny, lan kanthi pitulunganing Gusti Allah, ngalahaké wong-wong mau, nyekel akèh tawanan lan ngirimaké menyang Moskow marang Tsar. Saka kono, Lykov bali menyang Vologda kanggo ngadhepi para Kozak, sing lagi ngrampok distrik Vologda lan Belozersk. Pangeran ngutus pasukan mburu para Kozak, sing wis mangkat saka Belozersk menyang Uglich, ing kana padha manggon rong minggu. Lykov ngutus resimen-resimene menyang kana, lan padha ngusir para Kozak bali menyang Moskow. Pangeran mau piyambak, nalika arep menyang Moskow ngoyak mungsuh, mampir ing Biara Boris lan Gleb, ndedonga marang Para Pembawa Kasangsaran Boris lan Gleb, lan nampa berkah langsung saka sesepuh Irinarkh. Nerusake lelampahan menyang Moskow, Pangeran Lykov ketemu karo para Kosak, nyekel wong-wong mau dadi tawanan lan nggawa ing ngarepe Tsar.

Ana kabungahan gedhe amarga karusakan klompok Cossack sing merajalela, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah lan perantaraan Sang Ibu Allah sing Maha Suci lan para mujijat saka Moskow, uga liwat pandonga lan luhé pertapa Irinarkh.

Wiwit wektu kuwi, tentrem makmur nguwasani ing Rusia. Bab bapak Irinarkh, piyambakipun kados biyen tansah ndedonga tanpa kendhat lan ngucurake luh, nglakoni puasa, nampani para lelungan, lan mbela wong sing dizalimi saka panganiayaan wong-wong sing duwé kuwasa.

Sanajan isih urip, Gusti Allah wis ngluhurake abdi Panjenengané, Irinarkh, lumantar mujijat: lumantar pandongane, Gusti Allah nyembuhaké wong lara lan wong kesurupan, lan berkahé nduwèni kakuwatan mujijat tumrap sapa waé sing teka marang dhèwèké kanthi iman. Panyusun hagiografi Irinarh, muridé Alexander, nyathet sangang kaajaiban saka Gusti sing kelakon lumantar pandonga pangertap lan martir saka Borisoglebsk nalika isih urip.

Wong-wong sing nandhang macem-macem lara, utamane sing kesurupan roh najis, padha teka marang Sang Irinarh sing kinurmatan utawa digawa marang dheweke. Sang sepuh bakal ndedonga, ngajak wong lara supaya padha ndedonga lan puasa uga; dheweke bakal nyelehake salib suci ing awak wong-wong mau, lan asring nyelehake potongan rantene ing awak mau utawa maringi pitutur supaya padha nggleleng ing rante-rante kuwi. Kadhangkala wong saka panggonan adoh ngirim wong lara marang Irinarh kanggo panuwuk, kang diparingi, banjur dikirim bali karo prosphora utawa salib, kang digunakake kanggo ngudhari banyu lan diwenehake marang wong lara supaya diombe. Mangkono, Sang Sing Kinurmatan marasaké wong sing kesurupan setan saka désa Davydovo[993] kanthi nyelehaké salibé ing awaké; wong liya sing kesurupan setan saka Voshchadinikov[994] mari

[993] Desa Davydovo dumunung 20 versta saka Biara Borisoglebsky ing dalan menyang Uglich.

[994] Desa Voshchadnikovo ana 10 versta saka Biara Borisoglebsky, ing sisih tengen dalan menyang Uglich.

nalika muridé sing ora manut, Alexander, nyelehaké ranténé sang tuwa ing awaké lan nggawa wong lara mau marang sang tuwa lan marang ikon Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Ing sawijining voivode ing Biara Borisoglebsky, putrané boyar Matfey Tikhmenov, sing wis mlebu kahanan delusi mental, Sang Mulya Irinarkh masang salibé lan ngiket dhèwèké nganggo ranténé dhéwé, mènèhi tugas marang loro prajurit kanggo ngawasi dhèwèké; lan mula pasien iku nginep ing kana sakwengi; esuké, sang resi ngutus voivode menyang gréja kanggo ndedonga; pasien bali saka Liturgi kanthi waras, nanging Sang Resi Agung mréntahaké dhèwèké supaya puasa sedhékah minggu, ora mangan daging lan ora ngombe anggur utawa bir. Kanthi cara sing padha, Nikifor, sawijining tani sing wis edan ing biara, mari: sang tuwa mrentahake supaya salib dipasang ing awaké lan diiket nganggo ranté menyang kebon sayur; sawisé sak jam, sang tuwa mbusak salib lan ranté mau lan mréntahaké wong lara kuwi supaya nggleleng ing ranténé, ing kono dhèwèké turu sak wengi – lan tangi wis waras kabèh.

Kanthi ngombe utawa disiram banyu sing disucèkaké nganggo salib sing dikirim déning Irinarkh, wong-wong ing ngisor iki mari: anaké boyar sing arané Roman, sing nandhang sirah mumet; bojone petani, sing nandhang lara mripat; sawijining wanita ing Uglich sing kesurupan setan; lan bojone sawijining juru tulis ing Moskow, sing nandhang lara abot.

Wektu wis teka kanggo Sang Irinarh sing kinurmatan seda. Wong sing saleh lan sabar banget iku nglumpukake murid-muride lan kandha marang wong-wong mau:

'Sedulurku lan kanca-kanca asketis! Aku nyuwun marang kowe kabeh: saiki aku lunga saka donya iki menyang Gusti Allah, Yesus Kristus: ndedonga marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci kanggo aku, supaya sawise aku seda nyawaku dijupuk dening Malaikat sing welas asih lan aku bisa uwal saka jebakan mungsuh lan sangsara ing udara, lumantar pandonga suci kowe kabeh, amarga aku iki wong dosa. Kanggo panjenengan sedaya, sangsaya sawisé seda kula, tetepna puasa lan pandonga, ing pakaryan, ing jaga lan luh, lan uga ing katresnan marang siji lan sijiné tanpa ngeluh, kanthi patuh lan tunduk, awit panjenengan sampun mangertos dhawuh Kristus babagan Kabungahan.

Reverend ngendika kabèh dhawuh mau lan maringi akèh piwulang liya marang para muridé.

Ndeleng gurune ing wayahe pungkasan, para muride, Alexander lan Cornelius, kebanjiran rasa emosi sing jero lan kanthi tangis kang pait padha njerit:

"Ya gembala lan guru kita ingkang saé! Saiki kita mirsani panjenengan ngambegan pungkasan: dhumateng sinten kita badhé mbalik, saking sinten kita badhé nampi piwulang, sinten ingkang badhé ngopeni nyawa kita ingkang dosa?" Nanging kita nyuwun marang panjenengan, menawa panjenengan kaparingi sih dening Gusti sawisé pamitan saking donya iki, mugi panjenengan tansah ndedonga tanpa kendhat marang Gusti lan marang Sang Ibuné Gusti ingkang Maha Suci, miturut pangraos karesmèn panjenengan, awit panjenengan mangertos kabèh sangsara rahasia kita.

Sang Sepuh Irinarh ngendika marang para muridipun:

'Aku lunga saka kowe ing badan, nanging ing roh aku bakal tetep ora pisah saka kowe.'

Lan marang iki panjenengané nambahaké:

'Yen ana wong sing miwiti nindhes biara iki, sing diparingi saka swarga déning Gusti Allah lan ditebus lan dipanjalukaké déning abbot lan para sedulur, mula mugi Gusti Allah lan Ibuné Gusti Allah maringi paukuman marang wong-wong mau.'

Komunitas biara padha ngadeg jejeg ing sacedhake sang sepuh sing arep pamit. Sawise paring pangapura marang sedulur lan murid-murid ing asmane Kristus lan maringi ciuman pamitan pungkasan, sang sepuh sing kinurmatan iku ngadeg ndedonga, ndedonga suwe, banjur kanthi tentrem pamit menyang Gusti kanggo entuk pangaso langgeng.

Ingkang Kinurmatan Irinarkh séda tanggal 13 Januari 1616, ing dina raya Para Martir Suci Hermylus lan Stratonicus, saka dina Jumat menyang Sabtu ing jam sangang bengi. Kanthi berkah lan dhawuhé Panjenengané Kirill, Metropolitan Rostov lan Yaroslavl[995] , panguburan rahib skema Irinarkh dipimpin déning Abas Borisoglebsk, Peter, lan bapak rohani panjenengané, hieromonk Tikhon, bebarengan karo Diaken Titus lan murid-

[995] Kirill IV kasebut minangka Metropolitan Rostov nalika seda Tsar Boris Godunov; piyambakipun dipecat déning Dmitry Palsu; nalika penerusipun, Filaret—sing mengko dados Patriark—dijajah, warga Rostov malih nelok Kirill, sing ngladeni minangka metropolitan nganti seda ing taun 1616.

muridé, para sesepuh Alexander lan Cornelius. Miturut wasiat Sang Irinarh ingkang kinurmatan, peti jenazahipun dipun tilemaken ing guwa ingkang sampun dipun sediyakaken déning piyambakipun.

Sawisé pangkaté Sang Irinarh, 'karya'-é sing luhur isih ana: satus patang puluh loro salib tembaga, pitu salib pundhak, sawijining ranté wesi dawaé rong puluh sazhen sing dienggo ngubengi gulu, borgol wesi, delapan belas belenggu tembaga lan wesi sing dipaké ing tangan lan dhadhane; bundel-bundel sing digawé ing sabuké, boboté siji pud; lan tongkat wesi sing digunakaké kanggo ngendhegaké dagingé lan ngusir setan sing ora katon[996] . Liwat 'panganiayaan' iki, Sang Sepuh Irinarkh sing saleh urip nganti telung puluh wolu taun lan patang wulan; dhèwèké wis manggon ing donya suwéné telung puluh taun, dadi totalé enem puluh wolu taun lan patang wulan.

Sawisé pangasoé Sang Irinarh sing kinurmatan, akèh mujijat kelakon ing peti jenazahé. Panulisé hagiografiné, muridé Alexander, nyathet telulas panyembuhan mujijat saka manéka lara, utamané saka kesurupan setan. Biasane, salib panguripan saka pakaryan Irinarh dipasang ing wong lara; kadhangkala ranté utawa beban liyane sing wis dipikul uga digunakake. Wong-wong uga njupuk lemah saka kuburane lan ngombe banyu saka kono. Akeh mujijat terus kedadeyan sawisé kuwi.

Sanajan saiki, asring kedadeyan wong-wong sing nandhang lara, nalika upacara pandonga marang Sang Irinarkh, nganggo salah siji beban sing ditinggalake, amarga pracaya marang kakuwatané kanggo marasake.

27 Januari

14 Januari (Gaya Lawas)

Penganiayaan kapisan marang para bapa suci ing Sinai lan Raifah

Perayaan tanggal 14 Januari

Ing tanggal 14 Januari, kita ngeling-eling loro pembantaian para biksu sing manggon ing biara lan guwa Gunung Sinai[997] lan ing ara-ara gersang pesisir Raifah, jejere Sinai. Pembantaian kapisan kelakon ing abad kapapat. Kedadéyan iki kacathet déning Ammonius, biksu Mesir sing nyekseni kedadéyan mau. Ammonius nyritakaké kaya mangkéné:

'Siji dina, nalika aku lungguh ing sel prasaja ing wewengkon Alexandria, ing panggonan sing diarani Kanovo, aku kepikiran arep menyang Palestina. Aku ora tahan ndeleng wong Kristen ngalami sangsara tanpa wates ing tangan para penyiksa sing ora nduwé iman, lan bapak suci kita, Patriark Petrus, kapaksa pindhah-pindhah lan ndhelik, ora oleh kesempatan mimpin umaté kanthi teguh. Ing wektu sing padha, aku kepengin banget ngurmati panggonan suci ing Yerusalem ing ngendi Gusti kita Yesus Kristus wis mlaku-mlaku, nepaki misteri pangayomané kanggo kita. Sawisé tekan kana, aku bungah banget ndeleng kabèh pakaryan éndahé Gusti lan matur nuwun kanthi tulus marang Sang Gusti sing welas asih amarga Panjenengané kersa ngajokaké aku pantes ngurmati panggonan-panggonan suci. Banjur aku miwiti lelampahan menyang ara-ara karo sawatara biksu lan kanthi pitulungané Gusti, sawisé wolulas dina aku tekan Gunung Sinai lan ngurmati panggonan-panggonan suci ing kana. Nalika manggon ing kana, aku seneng banget ing paseduluran lan pacelathon karo Para Bapa sing kaya malaikat ing Sinai, lan saben dina, kanggo kapentingan jiwaku, aku ngunjungi sel-selé saben wong. Padha netepi paugeran iki: padha meneng bae sedina muput ing selé-selé; nanging ing sonten Setu, nalika esuk Minggu, kabèh

---

[996] Kebanyakan ranté wesi lan bobot liyane sing digawa déning askét Irinarkh isih disimpen ing Biara Boris lan Gleb – sawatara ana ing wewengkon gréja, ing ngendi relikwié sing mulya disimpen, lan sawatara manèh ana ing struktur kayu khusus ing panggonan selé sing biyèn. Katrangan rinci lan gambaran babagan barang-barang iki bisa ditemokake ing publikasi sing kasebut mau karya Panjenengané Amphilochius. Ing taun 1878, kanthi berkah saka Yang Mulia Uskup Agung Nil saka Yaroslavl lan Rostov, sawetara ranté lan barang liya saka 'karya' Irinarh dipindhahaké menyang gréja ing désa asalé Irinarh Kondakov miturut panyuwunan warga désa. Delengen buku N. N. Korsunsky sing kasebut ing ndhuwur kanggo rincian luwih lengkap.

[997] Gunung Sinai dumunung ing tengah Semenanjung Sinai; sejatine iku klompok gunung sing kabentuk saka watu granit, sing dipotong lan dikelilingi lembah sing curam lan kasar; saiki wong Arab nyebuté Gunung 'Tur' utawa 'Jebel Tur-Sina'. Ing Prajanjian Lawas, ing Gunung Sinai, wong Israel nggawe prajanjian karo Gusti Allah lan nampa paugeran Hukum saka Panjenengané (Kaluwihan 20). Ing abad kaping 4 lan kaping 5 Masehi, Gunung Sinai misuwur amarga akèh rahib Kristen sing manggon ing jurang lan guwa.

padha kumpul ing gréja lan ngrayakaké Doa Wengi Kabèh bebarengan; sawisé nampa Komuni Suci ing ésuk sajroning Liturgi Ilahi Misteri Suci lan Langgengé Kristus, saben wong padha mulih menyang selé dhéwé. Rupane kaya malaikat: liwat puasa sing ketat lan waspada tanpa kendhat, awaké kurus kering, lan uripé kaya ora duwe daging – ora mangan apa-apa sing bisa ngrangsang utawa nyukupi hawa napsu. Padha ora ngrasakake anggur utawa lenga, ora mangan utawa roti, nanging padha wareg mung karo sithik kurma utawa biji ek, lan mung kuwi sing njaga uripe. Nanging, kadang-kadang sang abbot nyedhiyakake roti kanggo para lelungan.

Sawetara dina sawisé kuwi, wilayah iki dumadakan diserang déning gerombolan barbar sing dikenal minangka Vlemmians[998] . Padha tanpa welas asih nggebuki nganti mati kabèh biksu sing ditemokaké ing sacedhaké. Kita sing manggon cedhak menara[999] padha bingung lan wedi; kita buru-buru nglumpuk ing panggonan sing dikubu, bebarengan karo bapak suci kita, sang abbot sing jenenge Dula – amarga pancen dhèwèké peladené Kristus, unggul tinimbang liyané amarga sabar lan alus atiné sing luar biasa, mulané ana uga sing nyebut dhèwèké Musa. Para barbar sing kasebut mau nggebuki kabèh bapa sing manggon ing Horeb[1000] lan ing Tefrovil; padha matèni akèh wong suci ing Kedar lan ngrusak sakupenge Gunung Sinai. Padha teka marang kita uga lan, amarga ora ana perlawanan saka sapa waé, meh matèni kita. Nanging Gusti sing welas asih, sing maringi pitulungan marang sapa waé sing nyuwun kanthi sak atiné, ngutus geni gedhé ing pucuk gunung, lan kita weruh yèn kabèh gunung katutupi asap, lan geni metu saka kana munggah tekan langit. Nalika ndelok kuwi, kita kaku amarga wedi lan meh mati ketakutan. Kita padha sujud ing lemah, ndedonga marang Gusti supaya bala sing ngancem kita iku lumantar. Para barbar padha ketakutan nalika weruh geni, banjur langsung mlayu; malah ana sing mbuwang senjatane lan ninggal unta, amarga weruh geni sing medeni kuwi pancen ora bisa ditahan. Kita, ing sisih kita, matur nuwun lan ngluhurake Gusti Allah, sing ora ninggalake wong-wong sing bali marang Panjenengané nganti pungkasan. Sawisé kuwi, kita mudhun saka panggung lan nemokake, ing pirang-pirang panggonan, telung puluh wolu bapa sing dipatèni nganggo pedhang, saben-saben dipatèni ing panggonan ing ngendi dhèwèké ditangkep. Awaké padha kebak tatu manéka warna – sapa sing bisa njlèntrèhaké cara padha mati syahid? Loro saka wong-wong mau, Yésaya lan Savva, isih urip, nanging tatu parah lan meh ora ambegan. Kita langsung, kanthi nangis kenceng, ngubur bapak-bapak sing wis gugur lan ngopeni sing isih urip. Satemene, sapa sing bisa sak kejem lan sak tanpa welas asih nganti ora nangis kenceng kanggo akèh bapak kaya ngono – wong-wong sing bener lan suci, sing ngglundhung ing lemah kanthi ngenes? Ana siji sing sirahé wis dipotong kabèh; sirahé sijiné mung nyambung nganggo kulit ing sisih siji; Ana siji sing wis dipotong dadi loro, liyane tangane lan sikile wis dipotong, ana siji sing matane dicungkil, lan siji maneh wis belah loro saka sirah nganti sikil. Lan sapa sing bisa nerangake kanthi rinci kabeh sing kita deleng nalika nglumpukake lan ngubur awak para wali? Ana loro sedulur, sing isih urip, ngglethak ing kana, nandhang sangsara banget. Salah sijine, sing jenenge Yesaya, seda ing jam kapindho bengi, dene sijine – Savva – isih urip, lan ana pangarep-arep bakal mari, amarga tatu-atune ora pati abot. Dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah amarga sangsara sing dialami, nanging sedhih amarga ora dianggep pantes mati bareng para bapa suci, lan kandha kanthi nangis:

– Celaka aku, wong dosa! Celaka aku, sing ora kalebu ing antarané para bapa suci sing nandhang sangsara lan seda kanggo Kristus! Celaka aku, abdi sing ora ana gunané, sing diusir ing jam sewelas (cf. Mat. 20:6), sing wis ana ing ambang Kerajaan panyelamatané Kristus, nanging ora mlebu!

Kanthi luh ing mripaté, dhèwèké ndedonga marang Gusti lan kandha:

'Ya Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing ngutus Putra Panjenengan ingkang tunggal tumrap kaslametaning umat manungsa, siji-sijine sing welas asih marang manungsa, aja misahake aku saka para bapa suci sing wis lumantar, nanging mugi cacahipun para bapa suci wau sampurna dumugi patang puluh lumantar aku!' Parengna punika, Gusti Yesus Kristus, awit saking wiwitan lair kula, kula sampun dados panyekutumu lan namung kula tresna dhumateng Panjenengan!

---

[998] Wong Vlemmians – yaiku para Bedouin saiki – iku wong bandit Libya sing manggon ing kidul lan kulon Mesir; malah para kaisar Romawi padha wedi marang wong-wong barbar iki, nganti Diocletian nyoba nglindhungi awake dhewe saka wong-wong mau kanthi mbayar dhuwit lan maringi tanah.

[999] Pyrg – saka basa Yunani sing artiné 'kubu' utawa 'menara'; iki jeneng sing diwènèhaké marang menara jaga sing dikubati ing biara.

[1000] Horeb – sawijining gunung ing Gurun Arab, pucuk kulon saka rangkaian gunung sing padha, sing sisih wetané yaiku Gunung Sinai. Ing kéné Gusti Allah muncul marang Musa ing semak sing kobong nanging ora kobek (Kaluaran 3). Cedhak gunung iki ana Kedar lan Tephrovil, sing kasebut ing kéné.

Nalika ngaturake pandonga iki, ing dina kaping papat sawisé para bapa suci dipukul, dhèwèké nyerahake nyawane marang Gusti.

Nalika kita isih padha sedhih lan nangis, ana wong saka Ishamel[1001] teka marang kita lan ngandhani yèn wong-wong barbar wis mateni kabèh ahli tapa sing manggon ing ara-ara gersang ing jero sing dikenal minangka Raifa[1002] . Ara-ara gersang iki, sing dumunung luwih saka rong dina lelungan saka kita, ana ing wilayah pesisir, sacedhaké pantai Segara Ireng . Ana rolas mata air ing kana lan, kaya sing kacathet ing Kitab Bilangan (Bil. 33:9), ana pitung puluh wit kurma, sing cacahé sakbanjuré saya tambah akèh. Kita takon marang wong iki ing kahanan apa lan pinten bapak-bapak sing dipukul, nanging dhèwèké ora bisa nyritakaké apa-apa, amarga dhèwèké mung krungu saka wong liya yèn kabèh bapak-bapak sing manggon ing Raif, tanpa kecualian – saka sing paling tuwa nganti sing paling enom – wis dipukul. Sawetara jam sawisé, ana wong liya sing mastèkaké kabar iki marang kita. Sawetara dina sawisé kuwi, ana salah siji biksu lokal teka manggon ing Gunung Sinai. Sawisé krungu yèn dhèwèké wis teka, abas Gunung Sinai, Bapa Dula, langsung miwiti takon kanthi teliti, kepéngin ngerti kanthi rinci kabèh sing wis kelakon marang para bapa suci, uga kepiyé dhèwèké bisa lolos. Biksu kuwi banjur nyritakaké kaya ngéné:

'Kula, Bapak-bapak, manggon kaliyan piyambakipun sawatara wektu – watara kalih dasawarsa – nanging ana ugi ingkang sampun manggon ing ngriku suwé: sawatara patang dasawarsa, liyané namung namung dasawarsa, lan sawatara malah pitung dasawarsa.' Wilayah iki pancen datar banget lan amba banget; dawaé pitung puluh poplit, diwatesi ing wetan déning gunung – kaya témbok – nganti tekan Segara Ireng[1003] . Akeh rahib sing manggon ing kana sing, manut tembungé Rasul (Ibrani 11:38), ngumbara ing ara-ara gersang lan pagunungan, liwat guwa-guwa lan jurang-jurang ing bumi. Ing kaki gunung ana sawijining gréja, ing ngendi para wong sing sejatine langit iki padha kumpul saben minggu. Nalika manggon ing donya, padha kaya malaikat ing roh lan cara urip. Padha ngentekake awaké kaya dudu kagungané dhéwé nanging kagungané wong liya; roh-rohé padha ora mung dihias siji kabecikan, nanging akèh kabecikan. Karepku nggambaraké sangsara lan pati—malah kabèh godaan sing ditimpakaké déwéké déning setan—aku ora bisa, kekasihku, nyritakaké kabèh kabecikané kanthi urut. Nanging aku bakal nyritakaké siji utawa loro saka para bapa iki, lan kuwi bakal cukup kanggo kowe mangertèni uripé kabèh sing liyané.

Antarane ana sawijining tuwa sing jenenge Musa. Asli saka tanah Paran sing jejere[1004] , dhèwèké wis tresna marang urip biara wiwit isih enom. Dhèwèké dadi abbot kanggo para bapa sing wis manggon ing kana sadurungé, sawisé nglampahi urip biara suwéné pitung puluh telu taun. Dheweke manggon ing guwa cedhak biara, pancen dadi Elijah kapindho saka Tishbite[1005] , amarga Gusti maringi apa wae sing dijaluké. Liwat pratandha mujijat lan panyembuhan saka macem-macem penyakit, dhèwèké ngowahi kabèh warga ing wates Pharanites dadi Kristen, uga para Ismael sing manggon ing tanah kuwi. Ndeleng mujijat lan panyembuhan sing ditindakake Musa, kabèh wong kebak iman marang Kristus lan sawisé nampa baptisan mlebu ing Gréja Suci Kristus. Bapa suci mau uga marasaké akèh wong sing kesurupan setan, amarga kanthi sih Kristus dhèwèké nduwèni kuwasa marang setan. Wiwit wiwitan urip tapa brata, piyambakipun ora nate ngrasakake roti, sanadyan nyawisake sethithik roti kanggo para lelungan; roti punika diparingi dening wong Mesir ingkang rawuh sowan. Piyambakipun sampurna krasa wareg namung kanthi sawatara kurma lan banyu putih; saking wit kurma ingkang sami, piyambakipun ugi nggawe sandhanganipun dhéwé; panjenengané nglampahi wektu kanthi meneng ketat – ora ana tandhingané – mung ngendhegake menengé kanggo wong-wong sing teka marang panjenengané kanggo ngakoni pikirane;

[1001] Kaum Ismael – keturunan Ismael, putrané patriark Abraham.

[1002] Raifa – panggonan cedhak Paran ing pesisir wétan Segara Abang, rong dina lelungan saka Sinai.

[1003] Segara Abang, utawa sing diarani 'Chermnoe', iku sel jero lan sempit saka Samodra Hindia, sing misahake Semenanjung Arab saka Mesir lan Asia saka Afrika.

[1004] Faran iku wewengkon ara-ara samun lan pagunungan ing antarané Palestina, Mesir, Edom, lan Semenanjung Sinai. Ing Gunung Faran, Gusti Allah nembongaké ing Roh Suci, sing mudhun marang pitung puluh tuwa-tuwa Israel (Bilangan 9:10–30); ing kéné uga Daud ngungsi.

[1005] Eliya Tisbite – nabi sing paling misuwur ing Prajanjian Lawas, wong asli kutha Tisbe ing Galilea saka suku Naftali, wong sing banget semangat nyembah Gusti Allah sing sejati lan sing wani mbukak kaluputan lan panyembahan berhala ing jaman Ahab lan Yezebel, sing dadi misuwur amarga akèh mujijat sing ditindakake. Dheweke diparingi hak istimewa kanggo rembugan karo Gusti Allah ing Gunung Horeb (3 Raja 19); sawisé kanthi mujijat nyebrang Kali Yordan, dheweke digawa urip menyang swarga ing kereta geni, lan nularake karunia mujijat bebarengan karo sih-kurniané marang penerusé, Elisha.

panjenengané nampani wong-wong kaya ngono kanthi tliti lan alus. Panjenengané turu sethithik banget, lan kuwi uga mung sawisé ibadah esuk, déné panjenengané nglampahi kabèh wengi tanpa turu. Sajrone mangsa Prapaskita Agung nganti Dina Kemis Suci, piyambakipun boten ngandika dhumateng sapa-sapa. Ing salami wektu punika, panganane namung watara kalih dasa boh kurma, lan ombenane sak cangkir toya; lan, miturut kasaksian muridipun, punika asring sampun cukup nganti nganti Wangsit Sang Kristus[1006] . Sawijining wektu nalika Prapanca, Vedian, kepala suku Étiopia sing kesurupan roh najis, digawa marang dhèwèké kanggo mari. Nalika padha wis cedhak selé sang tuwa mung sakjarak siji stadion, roh najis kuwi mbuwang Vedian menyang lemah lan wiwit muni:

'Celaka aku! Kepiye aku digawa menyang ngendi iki! Aku ora bisa nyasaraké utawa nggodha wong iki sanadyan sedhela!'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, roh najis iku ninggalaké Vedian, sing langsung mari; dhèwèké banjur pracaya marang Kristus bebarengan karo akèh wong liya, lan sabanjuré nampa baptisan suci. Isih akèh manèh sing kuduné tak critakaké marang kowé bab wong sing bener iki, nanging amarga wektu winates aku kudu meneng. Dhèwèké séda ing tangané wong-wong barbar sing nyerang kita.

Bapak sing ajaib lan kabegjan iki nduwèni murid sing jenengé padha, uga dijenengi Musa. Asli saka wewengkon Thebaid[1007] , dhèwèké manggon bareng karo bapaké kanthi meneng sajrone patang puluh enem taun, ora tau nyimpang saka paugeran bapaké, lan dadi tuladha tumrap para biarawan enom liyané. Aku uga manggon bareng karo dheweke ing wiwitan, nanging sawisé amarga tapa brata sing banget ketat aku pisah saka dheweke. Dheweke uga dipatèni, bebarengan karo para bapa suci. Bakal paling migunani yen ngeling-eling lan nyritakaké urip lan kabecikan saben bapak-bapak mau. Nanging amarga wektu winates, kanthi nglirwakaké liyané, aku mung bakal nyritakaké siji manungsa sing sholeh maneh.

Antarane ana bapak sing jenenge Yusuf, wong asli Analit. Dheweke manggon rong poprishches saka segara, mbangun panggonane nganggo tangané dhéwé; dheweke wong sing uripé suci lan pancen wicaksana lan luhur budi. Dheweke tetep manggon ing panggonan kuwi watara telung puluh taun; muridé ora manggon bareng karo piyambakné, nanging ora adoh, ana ing sel liyané. Ing sawijining dina, salah siji sedulur teka marang Sang Joseph sing kinurmatan iki kanggo njaluk pitutur. Dhèwèké ngetok lawang, nanging ora krungu wangsulan, banjur ndelok liwat jendhela cilik lan weruh sang tuwa ngadeg ing tengah sel kaya kabungkus geni saka sirah nganti sikil. Dheweke ambruk ing lemah amarga wedi lan ngglethak kaku kaya mati sajrone rong jam. Nalika wis waras, dheweke lungguh ing lawang sel. Sang sepuh, kesasar ing pangrame marang Gusti, ora nyadari apa sing wis kelakon. Jam lima, sedulur kuwi ngetok lawang maneh. Sang sepuh ngidini mlebu lan takon:

'Sampeyan teka kapan, anakku?'

'Jam papat utawa luwih,' wangsulane, 'wis kliwat wiwit aku teka, nanging aku ora ngetok nganti saiki, supaya ora ngganggu Panjenengan, Bapa.'

Sang sesepuh suci nyadari yèn sedulur mau wis ngerti apa sing kelakon marang dhèwèké; dhèwèké ora ngomong apa-apa bab kuwi lan sawisé maringi pitutur sing maringi piwulang, ngutus dhèwèké lunga kanthi tentrem. Nanging sawisé sedulur mau lunga, sang sesepuh kang kagungané kaajaiban, amarga wedi kamulyan donya, ninggalaké selé lan ndhelik. Sawisé sawetara dina, muridé Gelasius nalika teka ing selé sang sepuh, ora nemoni dhèwèké manèh. Sanadyan dhèwèké nggoleki ing ara-ara samun kuwi, kabèh upayane sia-sia. Kanthi luh kang pait, dhèwèké bali menyang selé sang sepuh lan manggon ing kono, ngarep-arep éntuk panglipur kanggo atiné.

Enem taun kliwat, banjur sawijining dina, ing jam sanga, ana wong ngetok lawang sel. Nalika metu, Gelasius dumadakan weruh abbote ngadeg cedhak sel. Kaget amarga rawuhe sing ora disangka, dheweke mikir menawa iku roh, nanging senadyan mangkono dheweke kandha kanthi bungah:

'Dongaake aku, Bapak.'

Sing sepuh mau ngaturaké pandonga, nyium muridé, banjur kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis bener, anakku, njaluk pandonga dhisik, amarga tipuané setan akèh warna.'

[1006] Iku nganti Matins ing Jumuah Agung, nalika Passion—ya iku sangsara Kristus—diperangeti.

[1007] Thebaid iku wewengkon kutha kuna Mesir Thebes, misuwur ing jaman kuna; jeneng iki uga dianggo, amarga gegayutan karo kutha utama, kanggo sakabehing Mesir Hulu (Kidul).

Seduluré kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe kepengin ninggalake para bapa lan ninggalake aku, anakmu—mula aku sedhih lan nangis nganti saiki?'

"Anakku!" wangsul sang tuwa, "ngapa aku lunga mung Gusti Allah sing ngerti. Nanging, kowe kudu ngerti menawa sejatine nganti saiki aku durung ninggal panggonan iki utawa kowe, lan durung ana seminggu wae aku ora nampa Komuni Suci ing gréja, bebarengan karo para bapa, Misteri suci lan langgeng Kristus Gusti kita."

Seduluré kaget banget amarga wong tuwa iku wis manggon bareng karo wong-wong mau, nanging ora ana siji waé sing weruh.

"Napa, Rama, saiki Panjenengan rawuh marang anak Panjenengan?" pitakoné.

Sing tuwa mangsuli:

'Wayah seda kula sampun rawuh, anakku, lan kula rawuh supados kowe ngubur kula.'

Sawisé maringi akèh piwulang panylamet jiwa marang seduluré lan nguwatké dhèwèké ing kasucian, sang tuwa ngangkat tangané marang swarga, ndedonga kanggo dhèwèké, lan banjur tentrem séda ing Gusti. Sawisé kuwi, nalika Sedulur wis nyritakaké bab iki marang kita, kita padha nglumpuk karo ranting kurma ing tangan lan, kanthi nyanyi kidung, nggawa dhèwèké mlebu gréja, déné pasuryané sing wis seda sumunar kaya ing jaman biyèn—kaya pasuryané nabi Musa (Kaluwihan 34:29–30, 35). Kita ngubur piyambakipun sacedhak para bapa suci lan ilahi ingkang sampun seda sadurunge piyambakipun. Isih akèh manèh ingkang badhé kula carita, nanging kula boten badhé, awit sapunika wayahe ngalih dhumateng kisah para barbar: kula weruh menawi panjenengan kersa mangertos kados pundi piyambakipun nyembelih para bapa suci.

Mangkono kasampurnan para Bapa sing pinaringan berkah iki, sing urip ing kamlaratan total, kanthi tabah nahan kabèh sangsara demi Gusti lan tansah ana ing pandonga lan renungan babagan Gusti. Kita kabeh ana patang puluh telu sing manggon ing kana. Lan ing sawijining dina, ana loro wong teka marang kita lan ngandhani yèn akèh wong barbar wis nyebrang segara saka tanah Étiopia nganggo kapal.

"Padha nyekel kita nalika lagi nglayar nganggo prau," kandha para tamu, "ngrebut kita dadi tawanan lan nuntut: 'Tuduhna dalan menyang kutha, lan nyawamu bakal kita welas asih.' Nanging tanpa kersa, kita kapaksa maringi janji, nanging kita padha ngenteni apa ana angin kidul supaya bisa nglayar adoh saka wong-wong mau. Kanthi pitulunganing Gusti, kita bisa lolos saka cengkeramané nganggo prau ing wayah wengi. Mula saka iku, kita ngelingake kowe supaya waspada sawatara wektu – supaya para barbar iki ora nemokake panggonan ndhelikmu lan mateni kowe; cacahé ana telung atus."

Nalika ngerti bab iki, kita masang prajurit jaga ing pinggir segara supaya ngabari kita yen padha weruh kapal. Bab kita dhewe, kita padha kumpul kanggo jaga bengi sakabehe lan ndedonga supaya Gusti paring apa sing migunani kanggo nyawa kita.

Ing jam pisan bengi, ana kapal katon ngibarke layar, nyedhak marang kita. Warga awam ing Pharan nyiapake perang kanggo mbela garwa lan anak-anaké. Ana rong atus priya, durung kalebu wanita lan bocah-bocah. Bab kita, kita padha kumpul ing gréja kita dhéwé, sing dikepung déning témbok. Kapal sing nggawa wong barbar, sawisé tekan dermaga kanthi pitulungan juru mudi, tetep ana ing pesisir kulon sakwengi, kaayomi déning gunung, cedhak matai. Nalika subuh, wong-wong barbar iku ngiket juru kemudi banjur mbuwang menyang daratan, mung siji sing ditinggal ing kapal; lan supaya dheweke ora bisa mlayu karo kapal, wong-wong barbar iku ninggalake salah sijine kanggo ngawasi dheweke. Sawise mendarat ing sacedhake mata air, dheweke padha perang karo warga lokal, lan akèh panah sing ditembakake saka loro-lorone. Para barbar, amarga luwih trampil ing busur panah, menang lan ngusir warga lokal, matèni satus patang puluh pitu wong; sing liyané mlayu menyang endi waé, déné garwa lan anaké didadèkaké tawanan déning para barbar jahat. Sawisé kuwi, padha nyerbu kaya kéwan galak marang pager kita sing wis kasebut mau, kanthi pangarep-arep bakal nemokake akèh emas ing kana. Sawisé ngubengi tembok pager, padha miwiti ngina kita kanthi banter, kanthi niyat medeni kita nganggo sorak-sorai sing galak. Ing tengahing bala lan sedhih kaya ngono, kita ora ngerti apa sing kudu ditindakake – kita mung bisa nangis lan njerit marang Gusti. Sawetara saka kita nahan sedhih iki kanthi tabah, liyane nangis, lan ana uga sing ndedonga lan matur nuwun marang Gusti; nanging kabeh bebarengan, nglipur siji lan sijine, kita padha njerit:

'Gusti, welas asih!'

Abaot kita, Santo Paulus, ngadeg ing tengah gréja lan kandha marang kita:

Para bapa lan sedulur! Rungokna aku, sing paling dosa lan ora pantes saka kabeh. Kowe kabeh wis padha ngerti tenan manawa, amarga katresnan marang Gusti kita Yesus Kristus, kita wis mundur saka donya sing sia-sia iki lan, manggon ing ara-ara samun sing atos iki, kita dianggep pantes nggawa sangga sing berkah saka Panjenengané ing kahanan luwe, ngelak, lan mlarat banget. Kita wis nyingkiri kabèh kesia-siaan donya supaya dianggep pantes nampa bagéan ing Karajan Swarga Panjenengané, lan kita ora ngarep-arep apa-apa kajaba pati teka saiki. Mula saka iku, kenapa kita kudu nyerah marang sedhih lan murung, yèn Gusti kita kepéngin luwih cepet nylametaké kita saka urip sing sia-sia iki lan nggawa kita marang Panjenengané? Apa ora luwih becik kita malah bungah? Kita kuduné bungah lan matur nuwun marang Gusti, nanging aja nganti nyerah! Apa sing luwih nyenengake lan manis kanggo kita tinimbang merenung kamulyaning Gusti lan nyawang Wajah Ilahi sing Suci? Para bapa lan sedulur! Elinga kepiye kita tansah ngajeni lan ngluhurake para martir suci sing wis urip sadurunge kita, lan kepiye nalika kita padha crita siji lan sijine bab sangsara sing ditanggung demi asmané Kristus, kita kobong karo kepinginan kanggo ngetutake tapak-tapaké. Saiki, pungkasané, wayahe wis teka, lan pangajab kita – kanggo bisa bebarengan karo para martir ing gesang sing bakal teka – lagi kawujud. Mula saka iku, aja padha nyerah, aja sedhih, lan aja wedi, nanging kumpulna kabèh kekuwatanmu lan ajegna ati; tampi pati kanthi tabah, lan Gusti Allah bakal nampani kowe kanthi katresnan ing Karajané.

Para biksu mangsuli bebarengan:

'Kados panjenengan dhawuh, Bapa ingkang kinurmatan, makaten ingkang badhé kula lampahi; awit "Kados pundi *badhé kula bales dhumateng Gusti saking kabecikanipun ingkang sampurna dhumateng kula? Kula badhé ngraih cangkir kaselamatan lan nyebat asmanipun Gusti"* (cf. Mazmur 115:3–4).

Ngadhep ing wetan lan ngangkat tangané marang langit, bapak suci kita ngumandhangaké:

'Gusti Yesus Kristus, Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, pangarep-arep lan pitulungan kita! Aja lali marang kita, abdi Panjenengan ingkang boten pantes, nanging elinga kasangsaran lan sedhih kita, awit atiku sanget prihatin. Tegakna kita ing wekdal kasangsaran punika; tampi atiku kanthi sih minangka kurban ingkang nyenengake, awit dhumateng Panjenengan kadosipun kamulyan lan pakurmatan, saiki lan salawas-lawase.

Lan sawisé kabèh padha ngucap 'Amin', swara muni saka mezbah suci sing dirungu kabèh wong:

'Melu marani Aku, kowe kabèh sing padha ngupaya lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe katentreman' (Mat. 11:28).

Wedi lan ajrih nyerang kita nalika krungu swara iki; dengkul lan atiné dadi ringkih, amarga sanadyan roh kersa, kaya sing diandikakaké Gusti (Matéus 26:41), daging iku ringkih; nganti kita wis nyerah marang pati lan mung ngadhepaké pasuryan kita marang swarga. Ing wektu sing padha, para barbar ora nemoni perlawanan apa-apa, padha munggah tembok pekarangan kita nganggo balok dawa. Sawisé mbukak lawang, padha mlebu kanthi pedhang kang wis ditarik ing tangané, kaya srigala galak lan kéwan galak. Ing lawang gréja ana wong suci, sawijining tuwa kang katon wibawa jenengé Yeremia. Padha nyekel dhèwèké lan nuntut:

'Tuduhna marang kita pimpinanmu!'

Sing tuwa kuwi, ora kaget babar pisan karo pasuryan galak lan pedhang sing wis ditarik ing tangané, ndelok wong-wong mau lan kandha:

'Ngapa kowe nyoba medeni aku, mungsuhé Kristus? Aku ora bakal ngandhani apa-apa sing kok takon.'

Abaot iku ngadeg ora adoh saka kono. Para barbar padha gumun marang kawani wong iku – ora mung ora wedi marang wong-wong mau, nanging malah nyemangati supaya padha luwih nesu. Gumun mau banjur malih dadi nesu gedhe. Wong-wong mau ngiket tangan lan sikilé, nyelehaké wong iku telanjang ing tengah-tengahé, lan banjur padha nembak panah marang dhèwèké. Sakabèhé awaké wong sing bener kuwi kebak panah. Sawisé wani ngadhepi setan lan ngremuk sirah ula, dhèwèké dadi sing kapisan nampa mahkota martir lan dadi tuladha sangsara kanggo enom lan tuwa.

Sawisé kuwi, bapa kita sing suci Paulus metu marang wong-wong barbar lan, karo nunjukaké awaké dhéwé, muni banter:

'Iki aku, sing kok goleki!'

Lan abdi Kristus sing gagah berani iki kanthi tanpa wedi nyerahake awake dhewe marang mungsuh-mungsuhe. Dheweke malah ora mikir babagan tatu lan panyiksaan sing bakal diwenehake wong-wong jahat marang dheweke sadurunge dipatèni.

'Critakna,' padha takon, 'endi panggonanmu nyumputaké emas?'

Dheweke mangsuli kanthi alus lan andhap asor, kaya biasane:

"Percayaa marang aku, sajrone uripku aku ora tau nduwé apa-apa ing donya iki, kejaba sandhangan compang-camping sing kowe deleng ing awakku."

Nalika piyambakipun ngandika, piyambakipun nyekel sandhangan ing tanganipun lan nunjukaken dhumateng wong-wong mau.

Banjur wong-wong barbar iku nembus awaké kabèh nganggo panah lan nggebuk sirahé nganggo watu, karo njerit: 'Serahna bandhamu.' Amarga ora entuk apa-apa, sawisé siksaan suwé, padha mecah sirahé dadi loro, supaya loro sisihé ngglantung ing pundhaké, siji ing sisih siji, sijiné ing sisih liyané. Amarga wis nampa akèh tatu liyane uga, dhèwèké mati ambruk ing sikilé bapaké, sing wis dipatèni luwih dhisik—penakluk kapindho setan sawisé dhèwèké. Bab aku, sing ora pantes iki, nalika ndeleng pati sangsara para wali, getih lan awaké sumebar ing lemah, aku ketakutan lan wiwit nggoleki panggonan kanggo ndhelik lan banjur mlayu. Ndeleng ing sisih kiwa gréja ana ranting kurma, aku mlayu menyang kana lan nalika wong-wong barbar padha sibuk nyiksa Rama Paulus sing suci, aku bisa ndhelik ing sangisore ranting-ranting mau. Wektu kuwi, aku mikir mesthi ana salah siji saka loro prakara sing bakal kelakon marang aku: utawa aku bakal ndhelik ing kene lan slamet saka pati, utawa padha bakal nemokake aku ing kene lan mateni aku bebarengan karo para bapa. Para barbar tanpa agama, sawisé ninggalaké loro bapa sing kasebut mau nalika padha mati, banjur mlebu gréja kanthi ngamuk; padha njerit-jerit lan ngacungaké pedhangé, banjur nyerang para bapa mau lan matèni kabèh tanpa welas asih, saka sing paling tuwa nganti sing paling enom.

Nalika dhèwèké nyritakaké iki marang kita, sang biksu nangis kenceng lan nglegak-legak; critané – miturut Ammonius – uga nyebabaké tangisan lan nglegak-legak ing pihak kita. Kabeh padha nangis kenceng. Luh kaya kali mili saka mripat kita lan nembus sandhangan kita.

"Wah, sedulur," pangkaté biksu nerusaké critané kanthi nangis, "kados pundi aku bisa nggambaraké utawa nerangaké kabèh sedhih sing wis katon déning mripatku! Ana bapak agung ing kono, aran Adam. Dhèwèké nduwèni murid enom, Sergius, umuré watara limalas taun. Wiwit cilik dhèwèké wis ngopeni, mulang urip biksuan lan ng , perjuangan nglawan setan. Para barbarian nresnani kaendahan lan enomé Sergius lan ora mateni dhèwèké. Padha nyekel tangane lan arep nggawa dhèwèké bareng. Wong enom kuwi, nyadari yèn padha ora péngin mateni dhèwèké bareng karo bapak lan seduluré, nanging dhèwèké kudu mèlu para barbarian sing ora pracaya marang Gusti, nangis kenceng lan nglegak-legak. Banjur, rohine kobong lan mbuwang kabèh rasa wedi, dhèwèké wani mlayu nyedhak marang salah siji wong barbar, nyopot pedhangé lan nggebuk salah sijiné ing pundhak; dhèwèké kepéngin nyulut nesuné wong-wong barbar marang dhèwèké supaya padha matèni dhèwèké. Panjaluké dikabulaké. Amarga nesu nganti edan, wong-wong barbar kuwi nyabet-nyabet dheweke nganti badané pecah-pecah. Nalika pedhang nyabet dheweke, dheweke mesem lan kandha:

'Mugi Gusti dipuji, sing ora nyerahake kita urip ing tangan para wong dosa,' banjur piyambakipun sirep ing Gusti.

Aku nyekseni kabèh mau lan ndedonga marang Gusti Allah sing maha welas asih lan tresna supaya para barbar jahat kuwi ora weruh aku, supaya ana wong sing ngubur jasad para wali.

Awaké para bapa suci sing gugur iku nganti kebak getih ing saindenging gréja suci. Padha nampa pati tanpa wedi utawa sedhih, malah bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah kanggo nasibé. Pikirane padha ngarah marang Gusti. Liwat uripe sing bener, padha nggawe awaké dhéwé dadi candhi kanggo Roh Suci. Sawise nolak godha lan kesia-siaan donya, padha manut mung marang Gusti lan pungkasané padha mati kanggo Asmané ing tengah-tengah maneka sangsara.

Ing wektu sing padha, wong-wong barbar sawise mateni para bapa wiwit nggoleki saindenging biara, ngarep-arep nemu macem-macem bandha ing kana. Wong-wong jahat kuwi ora ngerti yen para bapa suci ora peduli marang pangumpulan apa wae sing donya, nanging nalika isih urip ing donya, padha kaya malaikat. Nalika kabèh mau kedadéyan, aku, sanajan ora ana setitik getih sing nempel ing awakku, ngglethak kaya wong mati. Aku wedi yèn wong-wong barbar kuwi, nalika golèk bandha, bakal ngangkat ranting-ranting mau. Asring aku ndelok saka ngisore, ngentèni wektu nalika pungkasané padha teka marang aku lan, sawisé nemokaké aku, matèni aku kaya wong-wong liyané. Pati ngadeg ing ngarep paningalku, lan aku ndedonga marang Gusti supaya nylametake aku, menawa Panjenengané kersa. Satemene, wong-wong barbar kuwi nyedhaki ranting-ranting mau, nanging Gusti nglantarake atiné lan paningalé: prakara kuwi katon ora pantes digatekake, banjur padha lunga. Banjur,

sawisé ninggalaké para bapak suci sing wis mati lan ora nemokaké rampasan, padha bali manèh menyang pelabuhan kanggo miwiti pelayaran. Nanging nalika padha tekan panggonan kuwi, padha weruh yèn kapalé wis rusak, amarga juru kemudiné, sing ditinggal jaga kapal, wis nyolong-nyolong motong tali kapal tanpa kabaré wong barbar sing bareng karo dhèwèké. Angin wis ngedorong prau mau menyang pesisir, nganti pecah remuk; juru kemudi, sawisé matèni wong barbar mau, mlayu lan ndhelik ing pagunungan. Amarga wis kelangan prau, wong-wong barbar mau ora ngerti apa sing kudu ditindakake utawa kepiye carané bali menyang tanah airé. Amarga putus asa lan nesu gedhe, padha nyerang tawanané nganggo pedhang lan matèni kabèh, ora ngapura wanita utawa bocah; banjur padha nyalakaké geni lan ngobong kabèh wit kurma.

Ing wektu sing padha, akèh prajurit pilihan, cacahé nganti enem atus, teka saka kutha Faran, amarga kabar babagan panggebugan para bapa suci ing Raif wis tekan marang wong-wong mau. Sawisé krungu kabar iki, wong-wong barbarian nyiapaké perang lan, nalika srengéngé munggah, padha nyerang para teka anyar mau ing pinggir segara. Akeh panah sing diluncurake saka loro pihak; wong Faran, amarga luwih akèh, wiwit nguwasani kahanan lan wis matèni akèh wong barbar. Amarga wong barbar ora nduwé pangarep-arep bisa lolos, padha mbela awaké dhéwé lan tetep nang panggonané nganti jam sanga. Padha matèni wolung puluh papat wong Faran, durung kalebu akèh sing tatu. Bab para barbar, padha mati kabeh nganti wong pungkasan, ora gelem nyerah marang mungsuhe utawa ninggalake posisine. Nalika kedadene kuwi, aku, sawise alon-alon pulih tenanan, merangkak metu saka panggonan sing tak sembunyi. Nalika tak rasakake awak para wali sing wis gugur, kabukten yen kabeh wis seda kejaba telu: Domnus, Andreas, lan Orion. Saka wong-wong mau, Domnus nandhang sangsara banget amarga tatu abot ing sisihé. Andrew, sanajan kena akèh tatu, ora pati parah, mulané isih urip. Nanging Orion ora tatu babar pisan. Sawijining barbarian nyabet dhèwèké nganggo pedhang ing sisih tengen, lan pedhang kuwi, tanpa nyentuh badané, malah nembus sandhangané ing sisih kiwa. Wong barbar kuwi, mikir yèn Orion wis mati, ninggalaké dhèwèké lan mbalèk marang wong liya; nanging Orion nggléléng ing antarané wong-wong sing wis mati, katon kaya wis seda. Sawisé tangi, dhèwèké mlaku bareng aku ngubengi jasad para wali, nangis lan meratapi musibah sing nimpuh wong-wong mau.

Sawisé kuwi, wong-wong Pharan ninggalaké mayit para barbarian ing pinggir segara supaya dipatèni kéwan galak lan manuk pemangsa, banjur padha nglumpukaké mayit kanca-kancané lan kanthi nangis ngubur ing sangisoring pangayoman gunung, ing panggon ana mata air. Banjur padha bali marang kita; lan bebarengan karo dheweke teka pangerané, Vedian, sing, kaya sing wis kasebut sadurungé, wis diwarasaké déning Sang Mulya Musa saka panguasaan setan. Nalika mlebu gréja bareng karo dheweke, kita nangis, nggebuk dhadha lan nangis kenceng banget, ndeleng kumpulané Kristus sing diparingaké ing lemah—kaya wedhus sing diserang déning kéwan galak. Para sesepuh sing kinurmatan, sing diparingi uban putih saka tuwa, katon enom kaya malaikat, amarga kabecikaning uripé sumunar ing pasuryané kaya padhangé esuk. Para abdi lan martir Kristus padha nggladrah ing kana, katutupi tatu sing nggegirisi lan nyedhihaké: siji duwé tatu saka pundhak nganti weteng; sijiné ; siji sirahé dipotong; siji mripaté dicungkil; siji manèh tangan lan sikilé dipotong; siji manèh tombak nembus atiné. Mangkono kabeh padha séda, nggawa manéka tatu ing badané. Nalika isih urip, padha tansah nggawa pati Gusti Yesus ing badané, supaya uripé Yesus uga katon ing badané (2 Kor. 4:10). Sawisé urip sing nyenengaké Gusti, nalika séda padha dimulyakaké lumantar getihé lan kanthi mangkono kalebu ing barisan para wali.

Kita nglumpukaké awak para wali ing panggonan siji. Pangeran Vedian sing saleh, bebarengan karo wong-wong liya, nggawa sandhangan putih saka Pharan, lan kita ngubur sangang puluh telu bapa suci. Kabeh sing ana ing wektu kuwi padha njupuk ranting wit willow lan kurma lan nggawa relik suci para wali sing kinurmatan, padha nyanyi mazmur nalika lumaku, bareng karo luh kang pait. Kabeh padha dikubur bebarengan, kejaba Domnus piyambak. Domnus sing kasebut mau, wong Roma asli, isih urip; nanging ing wayah bengi dhèwèké uga wis tilem ing Gusti. Dhèwèké dikubur bareng karo para bapa suci. Para martir suci Kristus séda ing dina kaping papat welas wulan Januari, ing jam sangang awan. Bapa Andrew lan Bapa Orion bingung, ora ngerti kudu mutusaké apa – apa tetep ana ing kono utawa lunga. Yen aku, ora kuwat nahan sedhih lan kahanan sepi panggonan kuwi, uga ora bisa nahan luh kanggo para bapa sing gugur; mula aku teka marang panjenengan, sanajan Vedian sing taqwa nyoba ngyakinke aku supaya tetep ana ing kana, janji bakal kerep sowan lan nggawa apa wae sing kita butuhake. Kula nyuwun marang Panjenengan sedaya, Bapak-bapak, supados nyritakaké dhumateng kula sedaya ingkang sampun kelampahan ing mriki, kados Panjenengan sedaya sampun mangertos sedaya kanthi rinci saking kula.

'Kita,' ujare Ammonius, 'wis nyritakaké kabèh sing kelakon ing kéné marang dhèwèké, lan padha gumun marang cara-cara gaibé Gusti Allah—kados pundi ing dina lan tanggal sing padha para bapa suci padha dipatèni ing kana lan ing kéné—lan manèh kita kabèh wiwit nangis lan meratap bebarengan. Bapa kita sing kinurmatan, Dula, munggah lan ngendika:

"Para kekasihku! Para martir suci, minangka abdi pilihané Kristus, saiki pancèn dianggep pantes—awit wis nyegel tumindaké nganggo mahkota martir—kanggo nampa kabungahan ing Karajan Swarga, kaluhuran lan pakurmatan ageng. Kanggo kita sing slamet saka musibah anyar iki, ayo padha ngopeni awak dhéwé lan nyuwun marang para martir supaya padha ndedonga kanggo kita marang Gusti, supaya kita uga bisa nampa Warisan Karajan Swarga bebarengan karo para martir; lan saiki ayo padha nglantaraké kidung panuwun marang Gusti Allah, sing wis nylametaké kita saka tangan para barbar.

Kanthi tembung-tembung iki dhèwèké maringi semangat marang kita kabèh, ngowahi sedhih ing atiné kita dadi kabungahan, lan nglipur roh kita.

Aku, Ammonius sing wong dosa, kanthi pitulunganing Gusti bali menyang Mesir lan nulis cathetan babagan kabèh iki. Aku ora bali menyang panggonan lawas sing diarani Kanovo, nanging manggon ing sel cilik cedhak Memphis[1008] . Manggon ing kana, aku kerep kelingan kanthi ngajèni sangsara lan kabungahan para martir suci Kristus. Bebarengan karo para martir mau, mugi Gusti paring supaya kita uga dianggep pantes melu ing Kraton Swarga Panjenengané lan ngrasakaké berkah kang ora bisa diungkapaké lan langgeng bebarengan karo kabéh sing tresna marang Panjenengané, awit kabéh kamulyan dumunung ing Panjenengané, pangurmatan lan ibadah, bebarengan karo Bapa Panjenengané sing tanpa cacad lan Roh Panjenengané sing Maha Suci, becik lan maringi gesang, saiki lan salawas-lawase lan nganti jaman-jaman, amèn.

Troparion, Nada 4:

Ya Allah, Bapa kita, sing tansah makarya bebarengan karo kita ing alusmu, aja nahan rahmatmu marang kita, nanging lumantar pandonga para martir, pimpin urip kita ing tentrem.

Kontakion, nada 2:

Panjenengan mlayu saka rame-ramé donya lan nyuwun pangayoman ing panggonan sepi, diparingi mahkota saka getih syahid lan gaweyan puasa. Mangkono Panjenengan kawangsa minangka kanca para syahid lan para bapa suci.

Penindasan Kapindho marang Para Bapa Sing Kinurmatan ing Sinai lan Raifah

Diperangeti tanggal 14 Januari

Wis pirang-pirang taun liwat wiwit panganiayaan kapisan marang para bapa suci ing Sinai, lan manèh, ing jamané Sang Nilus si Puwasa sing kinurmatan, wong-wong barbar nyerang Gunung Sinai. Padha ngumbara ing ara-ara samun sing nglebar saka Segara Abang, antarané Arabia lan Mesir, nganti tekan Yordania, lan manggon ora ing kutha utawa omah, nanging ing tenda. Nglantar saka panggonan siji menyang panggonan liyane, padha mbangun kemah luwih suwe ing endi wae padha nemokake banyu apik lan panggonan panggembalaan kanggo ternaké. Padha ora ngupadi panguripan liwat pakaryan, dagang, utawa tetanen, nanging kanthi moro kewan lan utamane kanthi merampok. Padha nggawa pedhang, busur, lan tombak, lan mung nyawisake awake dhewe kanggo nyerbu pemukiman wong liya lan merampok ing dalan.

Para bapa suci, sing wis milih urip nyendiri ing Gurun Sinai kanggo Gusti Allah, manggon—ana sing ing guwa lan jurang watu, ana sing ing sel cilik sing dibangun cedhak mata air, lan ana uga sing cedhak greja. Padha

[1008] Memphis – kutha krajan kuna lan kuwasa ing Mesir – dumunung ing Mesir Tengah ing pinggir Kali Nil, antarané kali utama lan anak kali sing mili ing sisih kulon kutha.

urip mung saka oyot mentah lan kurma, uga sayuran sing ditemokake ing wewengkon kuwi. Arang banget ana sing mangan roti, amarga padha nglakoni urip kanthi nahan napsu lan puasa ketat: ana sing mangan mung saben rong dina, utawa saben telu utawa papat dina, malah ana sing mung mangan sapisan seminggu kanggo nyukupi awaké sing ringkih. Uripé kabèh kaya malaékat. Kaya lali marang awaké dhéwé, padha ngopeni roh lan mung mikir babagan nyenengaké Gusti. Padha ngabdi marang Panjenengané kanthi tulus lan semangat, memuji Panjenengané awan lan bengi. Padha ndedonga tanpa kendhat lan nyanyi kidung, kabèh padha kumpul ing gréja saben dina Minggu lan sawisé nglampahi wengi kabèh kanggo ndedonga, padha nampa Misteri Ilahi ing ésuk; sawisé kuwi, sawisé bali menyang selé-selé, padha meneng bae.

Antarane ana Nilus sing Mulya, Sang Puas. Sadurunge dhèwèké tau nyekel jabatan eparkh[1009] ing Konstantinopel lan, urip ing perkawinan sing suci, dhèwèké nduwé loro anak. Banjur, kanthi sarujukan bebarengan karo garwané, dhèwèké nilar donya: garwané Nilus lan putriné lunga menyang Mesir lan ing kana, ing salah siji biara wanita, padha ngucap sumpah monastik. Babagan Nilus sing Begja, piyambakipun mundur menyang Gunung Sinai bareng putranipun Theodulus; ing kono piyambakipun nyekseni karusakan sing ditindakake déning wong barbar lan sabanjuré nyritakaké pambantaian para bapa suci mau. Nalika manggon ing gunung, Nilus sing kinurmatan biasane sowan marang para bapa sing manggon ing sakupenge. Ing sawijining wektu, piyambakipun mudhun saka gunung bebarengan putrané lan rawuh marang para bapa, sing ditemoni padha kumpul kanggo dhahar bebarengan. Presbiter ing kono, Theodulus sing pinaringan berkah, nalika dhahar ngendika, antawis liya-liyané:

'Sapa sing ngerti apa kita bakal bisa kumpul maneh ing dhaharan iki sadurunge seda?'

Dheweke ngendika kaya ngono amarga wis weruh ing atine bebaya sing bakal teka. Esuke, sawisé Matins, wong-wong barbar kuwi dumadakan nyerang panggonan suci. Kaya asu galak, padha ngubengi biara lan ngisi udara karo sorak-sorai kasar kanggo medeni wong-wong ing njero. Banjur padha nyerbu gudang panyimpenan, ing ngendi ana panganan sithik sing wis dikumpulake kanggo biksu sing lagi puasa lan sayuran garing disimpen kanggo mangsa adhem supaya bisa nyukupi kabutuhan biksu nalika padha nglakoni pakaryan abot. Kaping pisan, wong-wong barbar iku ngrampas panganané; banjur padha nyerbu gréja ing ngendi para bapa wis padha kumpul, ngusir kabèh wong metu, nyabuti sandhangané sing koyak-koyak, lan ngaturaké para tuwa sing mbungkuk amarga tuwa, telanjang ing siji barisan supaya luwih gampang dipatèni. Kanggo Theodulus sing pinaringan berkah, presbiter ing panggonan suci, sing wis prédhiksi pati dhéwé sedina sadurungé, dhèwèké diprentah supaya dadi sing pisanan nyundhul sirah marang pedhang; loro wong barbar sing katon galak ngadeg ing sisihé karo pedhangé sing wis dicabut. Nalika dhèwèké nyundhul sirah marang pedhang, dhèwèké ora katon wedi, nanging mung kandha alus:

'Mugi Gusti pinaringan berkah!'

Kaloro barbar mau, siji sawisé sijiné, padha nyabet dhèwèké; siji tatu mlaku saka tulang punggung nganti rahang, sijiné saka pundhak nganti dhadha; wong sing bener kuwi tiba ing lemah. Sawisé kuwi, padha nyekel lan matèni pangulu liyané sing manggon bareng karo presbiter. Presbiter lokal kuwi nduwèni abdi enom ing pangabdiané; Para barbarian mréntahaké dhèwèké supaya nglumpukaké woh-wohan sing sumebar, kanthi pura-pura – kaya-kaya péngin ngapura dhèwèké, amarga dhèwèké isih pantes kanggo ngabdi. Nanging nalika dhèwèké nundhuk nglumpukaké woh-wohan, salah siji barbarian sing ngadeg ing mburiné, sawisé nyabut pedhangé kanthi rahasia, ngetokaké pukulan kejem marang bocah lan matèni dhèwèké.

Nalika para bapa liyane lagi dipukul, sawetara wong barbar—kaya-kaya kaparingan wahyu istimewa saka Gusti—nglambangake marang para biksu liyane nganggo tangan supaya padha mlayu. Sing luwih kuwat lan bisa mlayu pancen padha mlayu, padha nyabrang lembah menyang gunung sing angel digayuh wong barbar. Sawisé nglumpukaké kekuwatané, Nilus sing pinaringan berkah uga mlayu bareng karo wong-wong mau lan kanthi mangkono slamet saka pati. Nanging putrané, Theodulus, tetep ana ing tangané wong-wong barbar. Amarga dhèwèké wong sing ayu banget, wong-wong mau ora matèni dhèwèké nanging sawisé diiket, digawa bareng kanggo dipersembahaké dadi kurban marang esuk sing padhang, sing disembah minangka panggantosé Gusti Allah. Amarga padha ora ngerti Gusti Allah sing sejati, wong-wong mau ora nyembah arca, uga ora ngajeni dewa-dewa pagan apa wae; padha mung nyembah esuk; lan tansah nyawisake rampasan paling apik minangka kurban,

[1009] Eparch – kepala kutha utawa provinsi.

asring mateni para pemuda tawanan sing paling ayu minangka pangurmatan, mulane padha ngapura putrané Sang Nilus sing kinurmatan.

Sawisé ngrampok panggonan biara liyané ing sacedhaké lan matèni akèh bapa suci ing pirang-pirang panggonan, wong-wong barbar kuwi banjur lunga.

Nilus si Puas Puasa, nalika ndeleng saka pucuk gunung putrané digawa menyang tawanan lan pati kejem para bapa suci, nangis tanpa kendhat lan muni:

[1010]– Wah, para bapa sing pinaringan berkah, pinaringan berkah kaping telu! Ing endi saiki woh-wohan saka pangorbanan dhiri panjenengan? Ing endi ketekunan panjenengan sing tanpa kendhat ngadhepi sangsara? Apa panjenengan sampun nampi mahkota amarga akèh kaluhuran panjenengan? Apa iki ganjaran kanggo urip biksunia panjenengan sing wis suwé? Apa panjenengan pancèn lumaku ing dalan sing wis ditemtokake kanthi sia-sia? Apa adil nandhang sangsara demi kabecikan? Amarga Pangayomaning Gusti ninggalaké kowe tanpa pitulungan nalika kowe dipatèni; kaadilan ora mbela kabecikanmu marang para pembunuhmu, nanging tangan sing najis bisa nyentuh awak sucimu, lan kejahatan bisa gumunggung yèn wis menang. Napa semak ora nyulut geni kuna lan nglelepake wong-wong sing ora patuh (Kaluwihan 3:2)? Napa bumi ora mbukak cangkemé lan nglelepake wong-wong mau, kaya sing tau kelakon marang Korah lan kabèh pengikuté (Bilangan 16:32)? Napa swara nggegirisi saka terompet, kilat, lan guntur, sing biyèn muni saka Gunung Sinai (Kaluwihan 19:16), ora muni manèh kanggo medeni atiné wong-wong sing ala? – Nanging paukumaning Gusti kang Maha Kuwasa ditundha: Panjenengané ora mateni para pembunuh saka dhuwur, uga ora nylametaké para korban kanthi tangané kang Maha Kuwasa – supaya wong-wong biadab bisa mangertèni, nalika nyekseni mujijat, kakuwatané Gusti Allah kang ora bisa dikalahaké. Mangkono, tanpa daya kaya korban sing bisu, para bapa suci tiba ing semak belukar ing pucuk gunung sing padha karo gunung sing maringi Hukum. Ing endi, mula, kuwasa sing nglelebake wong Mesir ing segara lan nyedhiyakake kuburan kanggo wong-wong mau ing dasar segara (Kaluwihan 14:28)? Kuwasa sing ngrubuhake mungsuh-mungsuhé wong Israel nganggo udan watu es lan maringi kamenangan marang umaté tanpa getih utawa gaweyan abot (Yosua 10:11)? Ing ngendi Sang Maha Luhur nyumputake pitulunganipun, Panjenenganipun ingkang nutup cangkeming singa supados boten nglarani Daniel (Dan. 6:16), lan ingkang mateni daya geni tumrap para mudha Babilonia, saengga kasucianipun katon (Dan. 3:24)? Kepiye, mula, Panjenengané bisa nyumputaké kabecikan para abdi Panjenengané, ninggalaké wong-wong mau tanpa pangayoman, kaya-kaya padha ora pantes nampa pitulungan Panjenengané sakabèhé?

Sing Maha Suci ngendika kaya ngono amarga lara ati lan sedhih banget. Jiwa sing kaserang sangsara abot kadhangkala gampang ngucapake akèh prekara tanpa mikir dhisik; awit pitulunganing Gusti asring nyumput marang wong sing bener, nyerahake marang tangan para panyiksa supaya padha nandhang sakabehe sangsara lan pati sing ora adil, lan kabeh mau supados kabecikane bisa dibersihaké kaya emas, imané sumunar kaya lentera, lan supaya dianggep pantes nampa ganjaran ageng ing swarga. Tanpa mangu-mangu, para wong mulya iki, bebarengan karo para bapa sing dipilih sadurunge, wis kalebu ing antawis para martir suci lan saiki dimulyakake ing Karajaning Kristus.

Nalika sonten sumrambah, Sang Nilus sing kinurmatan lan kanca-kancane sing uwal bareng piyambakipun wani mudhun saka gunung kanggo ngubur jasad para wali sing gugur. Piyambakipun nemokake Sang Theodulus, presbiter, isih ambegan nanging meh ora saged ngandika. Piyambakipun padha lungguh ing sacedhake piyambakipun sedalu bengi lan nangis. Nanging, sesepuh wau ngendika dhumateng piyambakipun:

'Aja kuciwa nalika ndeleng musibah sing wis nimpuh kita, amarga Setan biasane nyuwun marang Gusti supaya diparingi idin kanggo nggodha wong-wong sing ngupaya nyenengake Panjenengané; kanthi cara sing padha, dhèwèké nyuwun idin kanggo nyiksa Ayub kanthi musibah, malah mateni anak-anaké.' Nanging Gusti, sing maringi kabecikan, ngerti sebabe Panjenengané nyerahaké para asetiké marang kuwasa mungsuh: Panjenengané nindakake kuwi supaya maringi ganjaran paling agung marang sing sabar nampa sangsara. Yen Gusti mbalèkaké marang Ayub kaping pindho saka kabèh sing wis ilang (Ayub 42:10), mula ganjaran sing luwih agung tanpa tandhingan ngentèni wong-wong sing tresna marang Panjenengané lan nandhang sangsara kanggo Panjenengané – *'apa sing durung tau dideleng mripat, durung tau dirungokaké kuping, lan durung tau mlebu ing manah manungsa'* (1 Kor. 2:9).

[1010] Semak duri – semak sing duwé duri, saka semak iki Gunung Sinai, sing katutupi semak kaya ngono, njupuk jenengé.

Sawisé ngendika mangkono lan pamitan marang wong-wong ing sacedhaké, sang tuwa seda lan dikubur, bebarengan karo para bapak liyané sing uga dipatèni, sadurungé srengéngé munggah. Ing wektu sing padha, ana priya enom teka ing biara sawisé mlayu saka para barbar . Dhèwèké iku abdi Boyar Magedon, sing kebeneran ana ing wilayah kuwi nalika semana kanggo urusan nagara. Para barbarian wis nyekel boyar iki ing sawijining dalan, bebarengan karo putrané. Sawisé ngrampok, dhèwèké dhisik mateni putrané ing ngarepé bapaké, banjur mateni bapaké dhéwé. Wong enom kuwi, sing biyen dadi salah siji budake, bisa lolos lan tekan ing biara sing rusak, gemeter amarga wedi kaya lagi dikejar lan meh ketangkep. Santo Nilus banjur miwiti takon marang wong enom kuwi kepiye carane dheweke bisa lolos. Wong enom kuwi mangsuli:

Aku diiket bareng karo anakmu; wingi wong-wong barbar kuwi wiwit padha rembugan lan ngadani pasedhèrèkan – kaya sing dicritakaké salah siji tawanan sing paham basané – yèn pas subuh padha bakal nyembelih kita loro – aku lan anakmu – marang srengéngé isuk, mulané wis padha mbangun méja sembah saka watu lan nyelehaké kayu bakar ing ndhuwuré. Aku kandha marang anakmu bab iki lan ngomong yèn yèn kita ora mlayu, kita ora bakal ndeleng srengéngé munggah manèh. Nanging dhèwèké tetep ana ing kono, wedi bakal kacekel, kandhané:

'Yen pancen kersaning Gusti kaya ngono, mula ora ana gunane mlayu saka pati utawa golek pangayoman – sanajan ndhelik ing panggonan sing paling adoh lan rahasia.'

Nanging aku, ing tengah wengi, njupuk kauntungan saka kanyatan manawa wong-wong barbar, sawise ngombe abot wiwit sore, padha turu nyenyak, aku mbebasake awak saka tali sing ngiket aku lan merayap metu kaya ula, adoh ngliwati wates kemahé; banjur, munggah ing sikilku, aku mlayu kanthi cepet lan, digerakake dening wedi, mlayu kaya ana ing swiwi. Aku wedi menawa yèn padha weruh aku uwal, padha bakal ngoyak lan nyekel aku; nganti saiki aku ora bisa ngilangaké rasa wedi lan ngeri: panyiksaan kejem sing ditindakake wong barbar marang wong liya ing ngarepku isih cetha ing pikiranku, lan kaya-kaya aku isih bisa ndeleng nganggo mripatku dhéwé nganti saiki.

Lan pemuda iku nyritakaké babagan matèné akèh bapa-bapa suci.

'Ing panggonan sepi,' ujare, 'ing ngendi ana banyu, wong-wong barbar mandheg kanggo ngaso. Lan ing kana padha weruh guwa cilik ing gunung. Padha nyurung menyang kana, banjur narik metu sawijining wong tuwa sing wujude kinurmatan, digawa mudhun saka gunung lan dilempari watu nganti mati. Banjur, sawisé mlaku rada adoh, padha nyekel lan nglempar mati nganggo watu sawijining biksu enom sing kurus lan pasuryane pucet. Sawisé kuwi, padha nemoni panggonan kang kebak alas, ana guwa cilik ing ngendi ana pertapa sing ndhelik; umuré isih enom, nanging atiné wis tuwa amarga kebak kabecikan. Nalika wong-wong barbar kuwi nuntut supaya dhèwèké metu lan nyerahaké sandhangané, pertapa mau mangsuli:

'Biyènana omah iki, ing ngendi aku wis nglampahi uripku, dadi peti matiku; patèni aku ing kéné. Bab sandanganku, aku ora bakal nyopot, supaya aku ora weruh awakku sing telanjang, sing durung tau tak deleng nganti saiki. Copotna dhéwé nalika kowe matèni aku – nalika kuwi aku wis mati lan ora bakal ngerti apa-apa bab awakku dhéwé.'

Para barbar mau banjur nyedhaki maneh lan nuntut supaya dhèwèké mbukak rahasia biara-biara rahasia ing ara-ara samun kuwi, kanthi janji bakal ngapura nyawane minangka gantiné. Nanging dhèwèké mangsuli:

'Sanadyan aku ngerti panggonan para wong suci manggon, aku ora bakal ngandhani, amarga aku ora kepengin dadi pengkhianat marang para abdi Gusti.'

Kewani lan keberanian sang resi kuwi nesuaké wong-wong jahat mau, banjur padha maksa mlebu guwa lan ngiris-ngiris dhèwèké nganggo pedhangé. Sawisé padha mlaku luwih jero menyang ara-ara samun, padha ketemu telung bapak lan kanthi cepet nyerang lan matèni nganggo pedhangé. Banjur saka adoh padha weruh loro biara sing dumunung ora adoh siji lan sijine. Padha misah dadi loro klompok banjur padha mangkat menyang kana; nanging apa sing padha lakoni ing kana, utawa bapa-bapa sing endi sing padha pateni, aku ora ngerti (miturut omongané bocah nom-noman sing slamet); Aku mung weruh saka adoh carane sawijining biksu mlayu, nalika wong-wong barbar mèlu ngoyak lan nembak panah marang dheweke; banjur nalika dheweke tiba amarga kesel, padha mateni dheweke nganggo pedhang lan tombak. Ing bengi sabanjure aku mlayu, kaya sing wis tak critakake marang kowe sadurunge. Apa sing kelakon karo anakmu – mung Gusti Allah sing ngerti. Aku ninggalake dheweke isih urip, nanging tanpa pangarep-arep slamet, amarga nalika subuh dheweke mesthi bakal mati, wis dipersembahake dadi kurban kanggo kuwi.

Nalika krungu kabar iki, Sang Nilus sing kinurmatan nangis kenceng lan meratapi pati putrané. Sing paling nyedhihaké atiné yaiku putrané bakal dipatèni déning wong-wong sing ora pracaya minangka kurban. Panjenengané nguwuh marang Gusti kanthi tembung-tembung iki:

'Duh Gustiku, Gusti Allah para leluhurku! Amarga Sang Ibuné Allah ingkang Maha Suci ingkang nglairaké Panjenengan, amarga kabecikan Panjenengan—aja ngantos anakku bininasaké déning wong-wong barbar!'

Lan Gusti Allah, kanthi pangayomaning sing khusus, ngreksa para mudha Theodulus tanpa cilaka. Para barbar padha turu nyenyak nganti srengéngé munggah. Sawisé tangi lan weruh yèn lintang esuk wis surup lan salah siji para mudha sing disiapaké kanggo kurban wis mlayu, wong-wong mau ora nindakaké kurban kaya biyasané, nanging nggawa para mudha sing isih ana bareng karo wong-wong mau. Ing wektu sing padha, para warga Faran ngutus utusané marang pangeran Agaria, Aman, kanggo ngadu babagan para perampoké – amarga wis nglanggar prajanji tentrem, padha nyerang para biksu lan nyebabaké cilaka marang wong-wong mau. Ing wektu kuwi, Nilus sing pinaringan berkah mangkat bebarengan karo para bapa sing isih urip menyang ara-ara samun kanggo nggoleki jasad para wali sing wis gugur lan menehi panguburan sing pantes. Ternyata Proklus dipatèni ing Beth-Ram, Hypatius ing Gefa, Isaac dipatèni ing sawijining biara sing diarani Salail, Macarius lan Mark dipatèni ing ara-ara gersang sacedhaké, Benjamin ing sacedhaké Elim, Eusebius ing Phol, lan Elijah ing Aza[1011] ; Padha nemokake sing pungkasan isih ambegan – mula padha nggawa lan nyelehake ing sel, dene dheweke padha bali kanggo ngubur wong liya. Nanging nalika padha bali, padha nemokake dheweke wis mati ing jejere wadhah banyu: kesiksa haus amarga akèh tatu, nalika nyicipi banyu, dheweke langsung ambruk lan seda. Sawise padha ngubur kabeh wong sing bisa ditemokake, padha mangkat menyang Faran kanggo ngerti kabar apa sing bakal digawa dening utusan sing dikirim dening pangeran Agaria. Nalika padha mlebu kutha, para utusan bali bareng karo pesen tentrem saka pangeran. Ing layang iku, dhèwèké janji bakal ngukum lan matèni tanpa tundha para bandit sing wani nindakake kekejeman kaya ngono; dhèwèké uga mréntahaké warga Faran supaya teka marang dhèwèké tanpa wedi lan njupuk manèh tawanané sing isih urip tanpa mbayar tebusan. Wong-wong Faran padha kumpul lan mangkat menyang kraton pangeran Agaria; Nil sing pinaringan berkah mèlu karo wong-wong mau kanggo ngerti kabar anaké—apa isih urip ing tawanan utawa wis tiwas ing tangan para barbar. Lan piyambakipun mangertos menawi putranipun isih gesang. Putranipun sampun dipun adol dhateng kutha Emesa[1012] , lan uskup kutha punika sampun nyawisake tebusan lan ngangkat putranipun dados anggota kleregi. Sang Nilus ingkang Suci ingkang Puas dhéwé nyritakaké kabéh punika kanthi rinci ing khotbahipun. Sasampunipun rawuh ing kono, Sang Nilus ingkang Suci nemokaké putranipun tanpa tatu lan waras. Krasa lega banget, piyambakipun matur nuwun marang Gusti Allah. Uskup nampani piyambakipun kanthi katresnan, ngyakinke piyambakipun supaya nampa jabatan presbiter, lajeng ngutus kalih-kalihé – Sang Nilus ingkang Kinurmatan lan putranipun Theodulus – wangsul menyang griya kanthi pakurmatan. Padha lunga menyang Gunung Sinai, menyang panggonan manggoné biyèn, lan manggon ing kana pirang-pirang taun[1013] , ngabdi marang Gusti kita, Gusti Yesus Kristus, kanthi semangat, ing ngarsané Gusti mau banjur diparingi kalodhangan kanggo muncul ing swarga, bebarengan karo pasukan para bapa suci, memuji Gusti Allah salawas-lawase, amin.

Uripé Santa Nina, Sing Setinga karo Para Rasul, Penerang Iberia

Dipepering ing tanggal 14 Januari

Miturut tradisi sing saleh, sing dilestarekake nganti saiki ing Gréja Iberia, uga ing saindenging Gréja Ortodoks Wétan, Iveria, sing uga dikenal minangka Georgia[1014] , minangka wewengkoné Sang Putri Maria sing

---

[1011] Iki nyebutake wilayah cedhak Gurun Paran lan Semenanjung Sinai, ing pesisir wétan Segara Abang.

[1012] Emesa iku kutha ing Siria, ing wetan Kali Orontes, sing mili menyang Segara Tengah.

[1013] Nilus sing Mulya lan Teodulus seda kanthi tentrem ing abad kaping lima. Awaké dipindhahaké déning Kaisar Justinus enom menyang Konstantinopel lan dikubur ing Gréja Para Rasul Suci ing Orphanotrophion (rumah sakit).

[1014] Iberia, utawa Georgia, iku sawijining negara ing Transkaukasia sing sadurunge aneksasi déning Rusia (18 Januari 1801) dadi karajan merdéka lan nduwéni wates sing béda-béda ing saben wektu. Ing teges sing paling sempit, jeneng 'Georgia' saiki asring digunakake kanggo Provinsi Tiflis, ing ngendi wong Georgia dadi mayoritas penduduk.

tanpa dosa: miturut kersané Gusti Allah, dhèwèké kaparingi tugas kanggo nginjili Injil Putrané lan Gusti kita Yesus Kristus ing kana kanggo kaslametan manungsa.

Santa Stefanus saka Svyatogorsk nyritakake manawa sawisé munggahé Gusti kita Yesus Kristus menyang swarga, para muridé, bebarengan karo Maria, Ibuné Yesus, tetep ana ing Kamar Atas ing Sion lan ngentèni Panglipur, manut dhawuhé Kristus supaya ora lunga saka Yerusalem nanging ngentèni janji saka Gusti (Lukas 24:49; Kisah Para Rasul 1:4). Para Rasul banjur miwiti undi-undi kanggo mangerteni sapa ing antarané wong-wong mau sing ditunjuk déning Gusti Allah kanggo mratélakaké Injil ing nagara endi. Sing Maha Suci ngendika:

'Aku uga kepéngin mbuwang undi-undiku bareng kowe, supaya aku ora ketinggalan tanpa bagéan, nanging nduwé tanah sing Gusti Allah kersa paringaké marang aku.'

Miturut dhawuh saka Indhunging Gusti Allah, padha ngundhi kanthi pangurmatan lan ajrih, lan lumantar undian iku tanah Iberia kaparingake marang Panjenengané.

Sawisé kanthi kabungahan nampa undian iki, Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci kepéngin langsung mangkat menyang tanah Iberia, sawisé rawuhé Roh Suci ing wujud lidah geni. Nanging Malaikaté Gusti Allah kandha marang Panjenengané:

'Aja lunga saka Yerusalem saiki, nanging tetep kene dhisik; bagéan sing wis kaparingaké marang Panjenengan lumantar undian bakal padhang mengko déning pepadhangé Kristus, lan panguwasa Panjenengan bakal tetep ana ing kono.'

Mangkono miturut Stephen saka Svyatogorsk. Prentah ilahi iki bab pencerahan Iberia kawujud telung abad sawisé Kristus munggah menyang swarga, lan Sang Perawan Maria sing paling kabegjan kabukti dadi pelaksana kanthi cetha lan pasti. Nalika wektu kang wis ditemtokake liwati, Panjenenganipun ngutus putri suci Nina kanggo mènèhi panginjilan ing Iberia, kanthi berkah lan pitulungan Panjenenganipun.

Santa Nina lair ing Kapadokia lan dadi siji-sijine putri saka wong tuwa sing mulya lan saleh: gubernur Romawi Zebulun, seduluré Santa George Sang Martir Agung, lan Susanna, adhine Patriark Yerusalem. Nalika yuswa rolas taun, Santa Nina rawuh bebarengan karo wong tuwané menyang kutha suci Yerusalem. Ing kono, bapakné, Zabulon, kang kobong tresna marang Gusti Allah lan kepéngin ngabdi marang Panjenengané lumantar tapa brata monastik, kanthi sarujuk garwané nampa berkah saka Patriark suci Yerusalem; banjur, sawisé pamitan kanthi nangis marang putriné Nina sing isih cilik lan nyrahaké dhèwèké marang Gusti Allah, Bapaké para yatim piatu lan Pelindhung para janda, dhèwèké mangkat lan nyendhiri ing ara-ara gersang Yordania. Panggonan pangibadah tapa sang priya Allah iki, uga panggonan seda dhèwèké, tetep dadi rahasia tumrap kabèh wong. Ibu Santa Nina, Susanna, diangkat dadi diakonis ing candhi suci déning adhine, Patriark, kanggo ngladèni wanita mlarat lan lara; déné Nina diserahaké marang pangayoman sawijining wanita tuwa sing saleh jenengé Nianphora. Perawan suci iku duwé kaprigelan sing nggumunaké nganti sawisé rong taun waé, lumantar sih rahmaté Gusti, dhèwèké bisa mangertèni lan ngregani ajaran iman lan taqwa kanthi kiyat. Saben dina, kanthi semangat lan pandonga, dhèwèké maca Kitab Suci, lan atiné kobong karo katresnan marang Kristus, Putrané Gusti Allah, sing nandhang sangsara ing Salib lan pati kanggo kaslametan manungsa. Nalika dheweke maca, karo luh ing mripat, cathetan Injil babagan penyaliban Kristus Juruslamet lan kabèh sing kelakon ing Salibé, pikirane ngalih marang nasib jubahé Gusti.

"Dadi, saiki ing endi jubah ungu donya iki saka Putraning Gusti?" pitakoné marang guruné. "Ora mungkin relik sing ageng kaya ngono ilang ing donya."

Banjur Nianphora nyritakaké marang Santa Nina – kaya sing dhèwèké dhéwé ngerti saka tradhisi – yaiku: ing sisih lor-wétan Yerusalem ana tanah Iberia, lan ing jeroné ana kutha Mtskheta[1015] , lan yèn persis ing kono jubahé Kristus dijupuk déning sawijining prajurit sing menang undian nalika pangalabarané Kristus (Yohanes 19:24). Nianphora nambahaké yèn para warga ing tanah iki, sing dikenal minangka wong Kartvelia[1016] , uga

[1015] Mtskheta – kutha kuna sing tau dadi ibukota Georgia, saiki dadi désa cilik ing Distrik Dusheti ing Provinsi Tiflis, dumunung ing muara kali Aragva lan Kura, watara 20 versts ing lor-kulon Tiflis – iku sawijining stasiun ing Sepur Transkaukasia lan Dalane Militer Georgia. Mtskheta wis ana wiwit wiwitan abad kaping 4 lan tetep dadi pusat panguwasa Georgia nganti pungkasan abad kaping 5, nalika Raja Vakhtang Gurg-Aslan mindhahaké ibukutha menyang Tiflis. Ing abad sing padha, Mtskheta dadi pusat patriark sing nyekel gelar Katholik Mtskheta. Mtskheta tau ngalami pirang-pirang serangan saka mungsuh sing ngrataake kutha iki nganti dadi reruntuhan, lan akibaté kutha iki dadi sepi lan rusak total. Katedral Kuna Para Rasul Roang lan Gréja Samtavri ngadeg minangka monumen kamulyan Mtskheta ing jaman biyen.

tangga-tanggané wong Armenia lan akèh suku pagunungan, nganti saiki isih kababawa pepeteng ilusi pagan lan ketidaktaatan.

Tembung-tembung saka wanita tuwa iku nancep jero ing atiné Santa Nina. Dhèwèké nglampahi dina lan wengi kanthi pandonga sing khusyuk marang Sang Perawan Maria sing Maha Suci, supaya Panjenengané maringi dhèwèké sih supaya bisa ndeleng tanah Iberia, golek lan nyium jubahé Putrané sing dikasihi, Gusti Yesus Kristus, sing ditenun déning tangané dhéwé, Ibu Allah, lan nginjili jeneng suci Kristus marang wong-wong ing kana sing durung padha ngerti Panjenengané. Lan Perawan Maria sing paling kabegjan mirengaké pandonga abdi Nyan. Panjenengané rawuh marang dhèwèké ing sawijining impen lan ngendika:

'Mlata ing tanah Iberia, mratelakake Injil Sang Gusti Yesus Kristus ing kana, lan kowe bakal nemu sih ing paningalé; lan Aku bakal dadi Pelindungmu.'

"Nanging kepiye," pitakon sang putri andhap asor, "kula, wanita ringkih, saged nindakake pangabdian ageng kados mekaten?"

Minangka wangsulan, Sang Perawan Suci banget, nalika maringi Nina salib sing dirajut saka tunas anggur, ngendika:

'Gandhengna salib iki. Iki bakal dadi tamèng lan pangayoman kanggo kowe nglawan kabèh mungsuh sing katon lan sing ora katon. Kanthi kuwasa salib iki, kowe bakal ngedegaké ing tanah iku panji panyelamatan iman marang Putraku sing tak tresnani lan Gusti, *"sing kepéngin kabèh wong slamet lan ngerti kabeneran"* (1 Tim. 2:4).'

Sawisé tangi lan ndeleng salib kang éndah ing tangane, Santa Nina wiwit nyiumé karo luh kabungahan lan kasenengan; banjur dhèwèké ngiket nganggo rambute dhéwé lan menyang marang pamané, Patriark. Nalika Patriark sing pinaringan berkah mireng saka dheweke bab wahyu Sang Ibu Gusti Allah lan dhawuh supaya lunga menyang tanah Iberia kanggo mratelakake Injil babagan kaslametan langgeng, lan mirsani menawa iki minangka pratandha cetha karsa Allah, piyambakipun ora ragu-ragu maringi berkah marang sang putri enom kanggo nindakake misi evangelisasi. Lan nalika wayahe wis pas kanggo miwiti lelampahan dawa, patriark nuntun Nina mlebu gréja Gusti marang mezbah suci lan, kanthi nyelehake tangané patriark ing sirahé, ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Gusti Allah, Juruslamet kita! Nalika kula ngutus dara yatim punika wonten ngandharake Kasucian Panjenengan, kula pasrahaken dhumateng Panjenengan. Mugi Kristus Gusti kita kersa dados kancanipun lan pituduhipun ing pundi kemawon dhuhun punika ngandharake bab Panjenengan, lan paringana tembung-tembungipun kakuwatan lan kawicaksanan supados boten ana ingkang saged nentang utawi mbantah. Lan Panjenengan, Sang Perawan Putri Suci Ibuné Gusti, Pambantu lan Pengantara kabèh wong Kristen, sandhangna cah wadon enom iki saka ing dhuwur kanthi kakuatan Panjenengan nglawan mungsuh sing katon lan sing ora katon; awit Panjenengan piyambak wis milih dhèwèké kanggo ngumumaké Injil Putran Panjenengan, Kristus Gusti kita, ing antarané bangsa-bangsa pagan. Mugi Panjenengan tansah dados tameng lan pertahanan kang ora bisa dikalahake, lan aja ninggalake dhèwèké kanthi sih Panjenengan nganti dhèwèké sampurna nindakake kersaning Panjenengan ingkang suci!

Ing wektu kuwi, lima puluh telung dara suci—kanca-kanca—mangkat saka Kutha Suci menyang Armenia, bebarengan karo putri Ripsimia lan guru pituduhé, Gaiana. Padha mlayu saka Roma kuna kanggo ngindhari panganiayaan saka Kaisar Diocletian sing jahat, sing kepengin nikahi Putri Ripsimia, sanajan dheweke wis ngucap sumpah kasucian lan wis tunangan karo Kristus, Sang Penganten Langit. Santa Nina, bebarengan karo para dara suci iki, tekan tapel wates Armenia[1017] lan kutha krajan Vagharshapat[1018] . Para dara suci iku manggon ing njaba kutha, ing sangisore pangayoman sing dibangun ing ndhuwur panggilingan anggur, lan ngupadi panguripan kanthi gawean tangané dhéwé.

Ora suwe, Diocletian sing kejem ngerti yèn Ripsimia ndhelik ing Armenia. Dheweke ngirim layang marang raja Armenia Tiridates – sing wektu kuwi isih dadi wong pagan[1019] – kanthi dhawuh supaya golek

---

[1016] Kartvelian iku wong Georgia sejati lan bangsa-bangsa sing gegandhengan saka ras Kaukasia.

[1017] Armenia iku sawijining nagara pagunungan sing dumunung ing antarané Kali Kura lan sumbering Kali Tigris lan Efrat; nagara iki biyèn didiami déning wong Armenia, sing dijenengi miturut Raja Aram; saiki, Armenia kabagi antarané Rusia, Persia, lan Turki.

[1018] Vagharshapat – biyèn kutha krajan Karajan Armenia (didegaké déning Raja Vagharshak), saiki dadi désa ing Provinsi Erivan, Distrik Echmiadzin, 18 versts saka kutha Erivan.

Ripsimia lan ngirim dheweke menyang Roma, utawa, yen kersa, njupuk dheweke dadi garwane, amarga, miturut tulisane, dheweke ayu banget. Para abdi dalem Tiridates ora suwe nemokake Ripsimia, lan nalika sang raja ndeleng dheweke, piyambakipun ngandharake yèn piyambakipun kepéngin njupuk dheweke dadi garwané. Nanging sang wali kanthi wani mangsuli:

'Aku wis tunangan karo Kristus, Penganten Langit; kepiye kowe, wong jahat, wani nyentuh pangantené Kristus?'

Tiridates sing jahat, digerakké déning napsu kéwan, nesu, lan isin, mènèhi prentah supaya sang wali disiksa. Sawisé akèh siksaan sing kejem, ilat Ripsimia dipotong, mripaté dicungkil, lan kabèh awaké dipotong-potong. Nasib sing padha uga nyerang kabèh kanca-kanca suci Ripsimia lan guruné, Gaiania[1020] .

Mung Santa Nina sing kanthi mujijat slamet saka pati: dipandu dening tangan sing ora katon, dhèwèké ngungsi ing semak mawar liar sing durung kembang. Geger amarga wedi nalika nyekseni nasib kanca-kancané sing suci, santa iku ngangkat pandangane menyang langit kanggo ndedonga kanggo wong-wong mau lan weruh ing ndhuwuré malaékat padhang sing ngubengi cahya padhang. Nganggo wadah kemenyan kang wangi ing tangane lan diiringi akèh makhluk swarga, dhèwèké mudhun saka pucuking swarga; nalika saka bumi – kaya arep nyambut – roh para martir suci munggah, nyawiji karo barisan makhluk swarga kang padhang lan, bebarengan karo wong-wong mau, mabur munggah menyang pucuking swarga.

Ndeleng kahanan iki, Santa Nina nangis lan muni:

'Gusti, Gusti! Napa Panjenengan ninggalake aku piyambak ing antarané ula tedung lan ula berbisa iki?'

Minangka wangsulan, Malaikat kandha marang dhèwèké:

Aja sedhih, nanging enteni sethithik, awit kowe uga bakal digawa mlebu ing Karajaning Gusti kang Mulya; iki bakal kelakon nalika mawar duri lan mawar alas kang ngubengi kowe kebak kembang wangi, kaya mawar kang ditandur lan dirumat ing kebon. Saiki, nanging, tangi lan tindakna menyang lor, ing ngendi panèn ageng lagi mateng, nanging ing kono ora ana sing ngundhuh (Lukas 10:2).

Miturut dhawuh iki, Santa Nina mangkat piyambak ing lelampahané lan, sawisé lelampahan adoh, tekan pinggir kali sing durung dikenal, cedhak désa Khertvisi. Kali iki yaiku Kura, sing mili saka kulon menyang tenggara ngarah Segara Kaspia, nyirami kabèh wilayah tengah Iberia[1021] . Ing pinggir kali, dhèwèké ketemu para penggembala wedhus sing maringi panganan sethithik marang dhèwèké, sing kesel amarga lelungan adoh. Wong-wong mau nganggo basa Armenia; Nina bisa mangertèni basa Armenia amarga wis sinau saka wanita tuwa Nianfora. Dhèwèké takon marang salah siji penggembala:

'Ing endi kutha Mtskheta, lan sepira adoh saka kene?'

Dheweke mangsuli:

'Apa kowe weruh kali iki? Ing pinggiré, adoh ing ngisor arus, ana kutha agung Mtskheta, ing ngendi para déwa kita mrentah lan para raja kita nguwasani.'

Nerusaké lelampahané saka kana, peziarah suci kuwi tau lungguh ing watu, kesel, lan wiwit mikir: ngendi Gusti nuntun dhèwèké? Apa wohé saka pakaryané? Lan apa lelampahané—sing dawa lan abot—bakal sia-sia? Ing tengah-tengah pangrêmbêngan kuwi, dhèwèké ketiduran lan ngimpi: ana priya gagah ngadhep dhèwèké; rambute nganti pundhak, lan ing tangané nyekel gulungan tulisan basa Yunani. Sawisé mbukak gulungan kuwi, dhèwèké maringi marang Nina lan dhawuh supaya maca, nalika dhèwèké dhéwé dumadakan dadi ora katon. Bangun saka turune lan weruh gulungan kitab sing éndah ing tangane, Santa Nina maca tembung-tembung ing Injil: *'Satemene Aku kandha marang kowe, ing ngendi wae Injil iki diwartakake ing saindenging donya, apa sing wis ditindakake* (wong wadon iki) *uga bakal dicritakake minangka pangeling-eling marang dheweke'* (Matéus 26:13). *'Ora ana sing lanang utawa wadon; amarga kowe kabeh padha siji ing Kristus Yesus'* (Gal. 3:28). *'Yesus ngandika marang wong-wong mau (para wanita), "Aja wedi; enget lan kabari para sadulurku"'* (Matt. 28:10). *'Sapa sing nampani*

[1019] Tiridates munggah tahta ing taun 286 lan wiwitane dadi panganiaya kejem marang wong Kristen; sawisé kuwi dhèwèké mbalik iman dadi Kristen déning martir suci Gregorius saka Armenia (dèwèké dieling-eling saben tanggal 30 September) lan wiwit wektu kuwi dhèwèké dadi wong Kristen sing taat. Ing taun 302, nalika pamaréntahané, kabèh Armenia mbalik iman dadi Kristen.

[1020] Gereja Ortodoks ngeling-eling para martir suci iki, sing seda-sedaé dadi pemicu pangowahan Raja Tiridates lan kabèh Armenia marang Kristus, ing tanggal 30 September

[1021] Kura iku kali paling gedhé ing wewengkon Kaukasus; saka sumberé nganti panggenengané karo Kali Araks ing Segara Caspia, dawane 1.244 versts.

kowe, nampani Aku, lan sapa sing nampani Aku, nampani Sang Priksa Aku' (Matius 10:40). *'Aku bakal maringi kowe cangkem lan kawicaksanan, kang ora bakal bisa dibantah utawa ditentang dening sapa wae saka mungsuhmu'* (Lukas 21:15). *'Nanging nalika kowe digawa ngadhep sinagoga, panguwasa lan panguwasa liya, aja kuwatir babagan carane utawa apa sing arep kowe wangsuli, utawa apa sing arep kowe omongake; amarga Roh Suci bakal mulang kowe ing wektu kuwi apa sing kudu kowe omongake'* (Lukas 12:11–12). *'Lan aja padha wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni roh'* (Mat. 10:28). *'Mula saka iku, padha mangkat lan ngedum-edumake murid saka kabèh bangsa, nglairake wong-wong mau ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci; lan delengen, Aku ana karo kowe tansah nganti pungkasaning jaman. Amin'* (Mat. 28:19–20).

Kuwat amarga panglihatan lan panglipur ilahi iki, Santa Nina nerusake lelampahané kanthi semangat lan sumanget anyar. Sawise ngliwati akèh kasangsaran ing dalan—lapar, ngelak, lan wedi marang kéwan galak—dhèwèké tekan kutha kuna Urbnisi ing Kartli[1022] , ing kana dhèwèké manggon watara sasi, nginep ing omahé wong Yahudi lan sinau kabiasaan, tradhisi, lan basa saka wong-wong mau, sing anyar kanggo dhèwèké.

Sawisé ngerti sawijining dina yèn kabèh priya ing kutha iki, uga sing teka saka sakupengé, padha nyiapaké arep menyang kutha krajan, Mtskheta, kanggo nyembah déwa palsu, Santa Nina banjur mangkat bareng karo wong-wong mau. Nalika padha nyedhaki kutha, ing sacedhake Jembatan Pompey, padha ketemu prosesi Raja Mirian lan Ratu Nana; sing diiringi wong akèh, padha arep menyang pucuk gunung sing dumunung ing ngadhepi kutha, kanggo nyembah arca tanpa nyawa sing dijenengi Armaz.

Cuaca tetep cerah nganti tengah dina. Nanging dina iki, sing nandhani dina kapisan rawuhe Santa Nina ing panggonan tujuan misine—sing bakal nggawa kaslametan marang tanah Iberia—yaiku dina pungkasan pamarentahan arca pagan sing kasebut mau. Digawa arus wong akeh, Santa Nina munggah gunung menyang panggonan ing ngendi mezbah arca kuwi ana. Nalika nemokake panggonan sing pas, dhèwèké ndeleng saka kono arca utama, Armaz. Arca kuwi mirip manungsa sing dhuwuré luar biasa; digawé saka tembaga sing dilapisi emas, nganggo waja emas, lan nganggo helm emas ing sirahé; siji mripaté yaiku rubi, sijiné zamrud, loro-loroné duwé ukuran lan padhangé sing luar biasa. Ing sisih tengen Armaz ana arca cilik liyané sing digawe saka emas, jenengé Katsi, déné ing sisih kiwa ana arca pérak, jenengé Gaim.

Kabèh wong, bebarengan karo rajané, padha ngadeg kanthi pangajèn lan ajrih sing nglimputi ing ngarepé déwa-déwa mau, déné para pandhita nyiapaké kurban getih[1023] . Lan nalika kabèh iku rampung, kemenyan kobong, getih kurban mili, lan terompet lan timpani muni gemuruh, raja lan rakyat padha sujud ngadhep lemah ing ngarepé arca-arca sing ora urip. Banjur atiné sang dara suci kobong kanthi semangaté nabi Elia. Kanthi nglegak saka jeroning atiné lan ngangkat pandangé marang langit karo luh, dhèwèké miwiti ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

– Gusti Allah Kang Maha Kuwasa! Kanthi kelimpahan sih-rahmat Panjenengan, pimpin umat punika dhateng pangertosan Panjenengan, Allah ingkang Sajati. Sebarake arca-arca punika, kados angin nyebar bledug lan abu saking lumahing bumi. Delengen kanthi welas asih umat punika, ingkang Panjenengan ciptekake kanthi tangan kawanan ingkang Maha Kuwasa lan paringi pakurmatan kanthi Wujud Ilahi Panjenengan! Panjenengan, Gusti lan Pangeran, tresna sanget dhumateng ciptaan Panjenengan ngantos Panjenengan kersa nyerahake Putra Panjenengan ingkang Tunggal kanggé kaslametan manungsa ingkang wis tiba—mugi Panjenengan nylametake nyawa umat Panjenengan punika saking kakuwatan ingkang ngrusak sedaya saking pangeran pepeteng, ingkang sampun ndadekake mripat manahipun wuta, supados piyambakipun boten saged ningali dalan sejati ingkang ngarah kaslametan. Parengna, ya Gusti, supaya mripat kawulo saged nyakseni karusakan pungkasanipun arca-arca ingkang ajeg kanthi sombong ing ngriki. Parengna supados bangsa menika lan sedaya pucuking bumi saged mangertos kaselamatan ingkang Panjenengan paringaken, supados ingkang saking lor lan kidul sami-sami remen bebarengan ing Panjenengan, lan supados sedaya bangsa saged nyembah Panjenengan, Gusti Allah ingkang Maha Sajati, ing Putra Panjenengan ingkang tunggal, Gusti kita Yesus Kristus, dhumateng Panjenenganipun mugi kaluhuran lumantar lumantar.

Bareng sang wali rampung ndedonga, ujug-ujug mega petir munggah saka Kulon lan nglaju banter ngetutake Kali Kura. Ngrasakake bebaya, raja lan rakyat padha mlayu; nanging Nina ngungsi ing jurang watu.

[1022] Miturut tradhisi, kutha Urbnisi diadegaké déning Uples, putrané Mukhetos lan buyuté Japheth, 2.340 taun sadurungé Kristus.

[1023] Ana legenda sing nyritakake manawa malah bayi lan para mudha dipersembahake marang berhala.

Badai petir lan kilat nyerang pas ing panggonan sing ana mezbah berhala. Arca-arca sing biyen ngadeg kanthi bangga pecah dadi bledug; tembok candhi rusak dadi reruntuhan, lan banjir udan nglontaraké reruntuhan mau menyang jurang, déné banyu kali nggawa menyang hilir; mula ora ana bekas maneh saka arca-arca utawa candhi sing didedikasikaké kanggo arca-arca mau. Nanging Santa Nina, sing dilindhungi Gusti, tetep ora cilaka ing jurang watu lan kanthi tentrem nyekseni nalika alam dumadakan ngamuk ing sakupenge, banjur srengéngé sumunar manèh saka langit. Lan kabèh mau kelakon ing dina Pangowahan Agungé Gusti – nalika pepadhang sejati sing sumunar ing Gunung Tabor sepisanan ngowahi pepeteng kapercayan pagan dadi pepadhangé Kristus ing pagunungan Iberia.

Kaisar lan rakyat padha nyoba golek dewa-dewane esuke, nanging ora ketemu. Padha ketakutan lan kandha:

'Gusti Armaz iku agung; nanging ana Gusti liya, luwih agung tinimbang dhèwèké, sing wis ngalahaké dhèwèké.' Apa iki Gusti Kristiani, sing wis nggawe dewa-dewa Armenia kuna isin lan nggawe Raja Tiridates dadi wong Kristen? – Nanging ing Iberia durung ana siji wae sing tau krungu bab Kristus, lan durung ana siji wae sing tau nyebarake yèn Panjenengané iku Gusti sing paling dhuwur saka kabèh dewa. Dadi, apa sing wis kelakon, lan apa sing bakal kelakon sabanjuré?

Sawisé suwe, Santa Nina mlebu kutha Mtskheta kanthi nyamar dadi musafir, ngaku yèn dhèwèké tawanan. Nalika dhèwèké mlaku menyang taman kraton, bojoné tukang kebon, Anastasia, buru-buru metu kanggo nyambut, kaya kanca lawas sing wis suwe dinanti. Sawisé sujud marang sang wali, dhèwèké nggawa dhèwèké menyang omahé lan banjur, sawisé ngumbah sikilé lan ngolesi sirahé nganggo lenga, dhèwèké nyuguhaké dhèwèké roti lan anggur. Anastasia lan bojone nyuwun marang Nina supaya tetep lan manggon bareng karo wong-wong mau kaya sedulur wadon, amarga wong-wong mau ora nduwé anak lan sedhih amarga kesepiané . Sabanjure, miturut panyuwunan Santa Nina, bojone Anastasia ngedegake tenda cilik kanggo dheweke ing pojok kebon; ing panggonan kuwi nganti saiki ana gréja cilik kang didedikasikake kanggo Santa Nina, ing jero tembok Biara Samtavri[1024] . Santa Nina, sawisé nyelehaké salib sing diparingaké marang dhèwèké déning Ibuné Gusti Allah ing tenda iki, nglampahi dina lan wengi ing kono kanthi pandonga lan nyanyèkaké mazmur.

Saka tenda iki diwiwiti rangkaian tumindak lan mujijat mulya Santa Nina, sing ditindakake kanggo kamulyaning Asma Kristus. Pangasilan kapisan kanggo Gréja Kristus ing Iberia yaiku pasangan omah tangga sing taat sing nampani abdi Kristus ing omahé. Liwat pandonga Santa Nina, Anastasia uwal saka kasunyatan ora bisa nduwé anak lan sakbanjuré dadi ibu saka kulawarga gedhé lan bahagia, uga dadi wanita pisanan ing Iberia sing pracaya marang Kristus sadurungé para priya.

Ana sawijining wanita, nangis banter, nggawa anaké sing arep mati liwat dalan-dalan kutha, nyuwun tulung marang sapa waé. Sawisé njupuk anak sing lara kuwi, Santa Nina nempataké ing amben sing digawe saka godhong; sawisé ndedonga, dhèwèké nyelehaké salibé sing digawe saka tunas wit anggur ing awaké cilik kuwi lan banjur mbalèkaké marang ibuné sing nangis, isih urip lan waras.

Wiwit wektu kuwi, Santa Nina miwiti mratelakaké Injil kanthi tebuka marang kabèh bangsa, ngajak para panyembah berhala lan wong Yahudi ing Iberia supaya tobat lan pracaya marang Kristus. Uripé sing taat, adil, lan murni wis dingerteni kabèh wong lan narik kawigatèn, kuping, lan atiné wong-wong marang sang santa. Akeh wong—utamane wanita Yahudi—wiwit kerep sowan marang Nina kanggo ngrungokake piwulang anyar babagan Karajan Gusti Allah lan kaslametan langgeng saka lambene sing manis, lan padha wiwit nyembunyeni pracaya marang Kristus. Antarane ana Sidonia, putri Aviafar, imam agung wong Yahudi ing Kartali, lan enem wanita Yahudi liyane. Ora suwe Aviafar dhéwé uga pracaya marang Kristus – sawisé krungu panjelasan Santa Nina babagan ramalan kuna sing nyritakaké babagan Yesus Kristus lan kepiyé kabèh mau wis kawujud ing Panjenengané minangka Sang Mesias. Mengko, Aviafar dhéwé nyritakaké kaya mangkéné:

'Taurat lan para Nabi nuntun marang Kristus, sing takinjoni,' kandha Santa Nina marang aku. 'Panjenengané iku pungkasan lan kasampurnan saka Taurat. Wiwit saka pambentukan donya, kaya sing kacathet ing kitab-kitab kita, wanita sing nggumunake iki nyritakake marang aku kabèh sing wis ditemtokake Gusti Allah kanggo kaslametan manungsa lumantar Sang Mesias sing dijanjekake. Yesus pancen Mesias, Putraning Perawan,

[1024] Biara Samtavri, sawijining biara komunal para biarawati ing Provinsi Tiflis, dumunung 31 versta saka kutha Dusheta, ing muara Kali Aragva lan Kali Kura.

kaya sing wis dipratélakaké déning para nabi. Para leluhur kita, amarga iri, nyalibaké Panjenengané lan matèni Panjenengané, nanging Panjenengané tangi manèh, munggah menyang swarga, lan bakal rawuh manèh kanthi kamulyan ing bumi. Panjenengané iku sing dianti-anti déning kabèh bangsa lan sing dadi kamulyané Israèl. Ing asmané Gusti, Santa Nina nindakake akèh pratandha lan kaajaiban ing ngarep mripatku, sing mung bisa kelakon déning kakuwatané Gusti Allah piyambak.

Nalika kerep rembugan karo Abiathar iki, Santa Nina krungu saka dheweke crita ing ngisor iki babagan jubahé Gusti:

Aku krungu saka wong tuwaku, lan wong tuwaku saka bapak-bapak lan eyangé, yèn nalika Herodes mrentah ing Yerusalem, Wong Yahudi sing manggon ing Mtskheta lan saindenging tanah Kartli[1025] nampa kabar yèn para raja Persia bakal teka ing Yerusalem, yèn padha nggoleki bayi lanang anyar saka griya Daud, lair saka Ibu tanpa bapak, lan nyebut Panjenengané Raja wong Yahudi. Padha nemokake Panjenengané ing Kutha Dawud, Betlehem, ing kandhang sing prasaja, banjur maringi panjenengané peparing: emas kraton, murri kanggo marasaké, lan kemenyan wangi; sawisé nyembah Panjenengané, padha bali menyang negarané dhéwé (Matéus 2:11–12).

Telung puluh taun sawisé kuwi, leluhurku Elios nampa layang saka Yerusalem saka imam agung Anna, sing isiné kaya mangkéné:

'Panjenengané sing dipuja déning para raja Persia karo sesajiné wis diwasa lan wiwit mratélakaké yèn Panjenengané iku Kristus, Mesias lan Putraning Allah.

Mangga rawuh ing Yerusalem kanggo nyekseni pati Panjenengané, ingkang badhé dipun paéni miturut Préntah Musa."

Nalika Elioz lagi nyiapake, bebarengan karo akèh wong liya, arep mangkat menyang Yerusalem, ibuné—wong tuwa sing taat saka keturunan Imam Agung Elijah—ngendika marang dhèwèké:

'Pergi, anakku, miturut pangundang raja; nanging aku nyuwun—aja melu karo wong-wong jahat ing rencanaé nglawan Panjenengané sing wis padha mutusaké arep matèni; Panjenengané iku sing wis diprédhiksi para nabi, sing dadi teka-teki kanggo wong wicaksana, misteri sing didhelikaké wiwit wiwitaning jaman, pepadhang kanggo bangsa-bangsa lan urip langgeng.

Elios, bebarengan karo Longinus saka Carene, teka ing Yerusalem lan nyekseni penyaliban Kristus. Ibuné, nanging, tetep manggon ing Mtskheta. Ing bengi sadurungé Paskah, dhèwèké dumadakan ngrasa ing atiné kaya dipukul palu sing nyokot paku, lan dhèwèké muni banter:

'Karajan Israel saiki wis ilang, amarga padha wis matèni Juruwilahan lan Panebusé; wiwit dina iki, bangsa iki bakal nanggung dosa getihé Pencipta lan Gustiné. Celaka aku ora mati sadurungé iki: aku ora bakal krungu swara palu sing medeni iki! Aku ora bakal tau manèh ndeleng Kamulyané Israel ing bumi iki!'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké séda. Elioz, sing wis rawuh nalika Kristus disalib, njupuk jubahé saka sawijining prajurit Romawi[1026] , sing oleh undian, lan nggawa menyang Mtskheta. Adhiné Elios, Sidonia, nalika nyambut seduluré sing wis bali kanthi slamet, nyritakaké marang dhèwèké babagan seda ibuné sing kaajaiban lan dumadakan, uga tembung-tembung pungkasané. Nalika Elioz, sawisé mastèkaké ramalan ibuné bab pangalasané Kristus, nampilaké jubahé Gusti marang adhine, Sidonia njupuk jubah kuwi, nyium kanthi luh, banjur nempelaké ing dhadhané lan langsung ambruk mati. Lan ora ana kekuwatan manungsa sing bisa nyopot sandhangan suci iki saka tangan almarhumah – malah Raja Aderki dhéwé, sing teka karo para bangsawané kanggo nyekseni pati aneh sang dara lan uga kepéngin njupuk sandhangané Kristus saka tangane. Sawisé sawatara wektu, Elios ngubur jenazah adhiné lan ngubur uga jubahé Kristus bareng karo jenazah mau; dhèwèké nindakake kuwi kanthi rahasia nganti saiki ora ana sing ngerti panggonan kuburané Sidonia. Sawetara wong mung nebak yèn panggonan iki dumunung ing tengahing taman kraton, ing ngendi wiwit wektu kuwi wit cedar tuwuh dhéwé lan saiki ngadeg ing kana, maringi tedhungan sing adhem; para pracaya padha teka saka manéka arah, ngajèni minangka sumber kakuwatan gedhé; ing kana, ing sangisoring oyod wit cedar, konon ana kuburané Sidonia.

[1025] Kartalinia iku jeneng sing diwenehake marang wewengkon ing sacedhake lembah Kali Kura. Kartalinia, bebarengan karo Kakheti, biyen dadi péranganing Karajan Iberia. – Wong Yahudi wis manggon ing Iberia wiwit jaman kuna, sawisé manggon ing kana sawisé Panjajahan Babilonia; setya marang adat-istiadaté, padha sowan menyang Yerusalem nalika perayaan Paskah. Ing kono padha krungu crita babagan uripé Kristus, piwulangé lan mujijat-mujijatné.

[1026] Upacara panggenahan jubahé Gusti, yaiku chiton, ing basa Georgia.

Sawisé krungu bab tradisi iki, Santa Nina wiwit teka ing wayah bengi kanggo ndedonga ing sangisoring wit cedar iki; nanging dhèwèké ragu apa jubahé Gusti pancèn kasimpen ing sangisoring oyodé. Nanging panglihatan misterius sing dialami ing panggonan iki ngyakinaké dhèwèké yèn panggonan kuwi suci lan bakal dimulyakaké ing tembe. Mangkono, sawijining wengi, sawisé nindakake pandonga tengah wengi, Santa Nina weruh kumpulan manuk ireng padha nglumpuk ing taman kraton saka kabèh tanah sakupenge; saka kono padha mabur menyang Kali Aragve[1027] lan adus ing banyuné. Sawisé sawatara wektu, manuk-manuk mau mabur munggah, nanging saiki warnané putih kaya salju; banjur, nalika nempel ing ranting-ranting cedar, padha ngisi kebon mau karo kidung swarga. Iki pratandha cetha yèn bangsa-bangsa ing sacedhaké bakal padhang dening banyu baptisan suci, lan ing panggonané wit cedar bakal ana candhi kanggo ngajèni Gusti Allah sejati, lan ing candhi iki Asmané Gusti bakal dimulyakaké salawas-lawase. Santa Nina uga weruh yèn gunung-gunung Armaz lan Zadena, sing padha ngadhepi siji lan sijiné, katon kagegeran lan ambruk. Dheweke uga krungu swara perang lan jeritan pasukan setan, kaya-kaya padha nyerbu kutha krajan kanthi wujud prajurit Persia, lan ana swara medeni, kaya swara Raja Khosrow, mréntah supaya kabèh dirusak. Nanging panglihatan nggegirisi iku sirna nalika Santa Nina ngangkat salibé, nggambar pratandha salib ing udara, lan kandha:

'Meneng kowe, setan! Kuwatmu wis rampung: awit, Panyerang wis rawuh!'

Kanthi pratandha-pratandha mau, Santa Nina yakin yèn Karajané Gusti Allah lan kaslametané bangsa Georgia wis cedhak, mula dhèwèké ora kendhat mènèhi piwulang Sabda Gusti marang wong-wong. Para muridé—utamané Sidonia lan bapakné, Aviafar—nyambut gawé bareng dhèwèké ing pakaryan Injil. Sing pungkasan kuwi mbantah kanthi semangat lan ajeg karo mantan sedulur Yahudine babagan Yesus Kristus nganti dheweke ngalami panganiayaan saka wong-wong mau lan dihukum mati kanthi diwènèhi watu; mung Raja Mirian sing nylametake dheweke saka pati. Lan raja iku dhéwé wiwit merenung ing atiné bab iman Kristen, amarga dhèwèké ngerti yèn iman iki ora mung nyebar ing Karajan Armenia sing jejere, nanging uga ing Kakaisaran Romawi, Kaisar Konstantinus, ing asmané Kristus lan kanthi kuwasa Salibé, wis ngalahaké kabèh mungsuhé, dadi wong Kristen lan pelindhung wong-wong Kristen[1028] . Iberia wektu kuwi ana ing sangisoré pamaréntahan Romawi, lan anaké Mirian, Bakar, wektu kuwi dicekel dadi sandera ing Roma; mulané Mirian ora ngalang-alangi Santa Nina kanggo mènèhi warta babagan Kristus ing kutha dhéwé. Mung garwané Mirian, Ratu Nana—wadon sing kejem lan penyembah berhala tanpa nyawa sing taat, sing wis ngedegaké patung dewi Venus ing Iberia[1029] —sing nduwèni niat ala marang para wong Kristen. Nanging, sih-rahmaté Gusti, 'sing marasaké wong ringkih lan mbalèkaké wong sing kurang'[1030] , ora suwé marasaké wanita iki, sing rohé kaserang. Ratu lara; lan luwih akèh dhokter nyoba, kahanané malah saya parah; ratu meh mati. Banjur para wanita sing cedhak karo dhèwèké, nalika weruh bebaya gedhé, wiwit nyuwun supaya ngundang peziarah Nina, sing mung kanthi pandongané marang Gusti sing diwartakaké, marasaké kabèh lara lan penyakit. Ratu mrentahake supaya peziarah iki digawa marang dhèwèké: Santa Nina, nguji iman lan andhap asor Ratu, kandha marang para utusan:

'Yen sang ratu kepéngin mari, mugi dhèwèké teka marang aku ing kéné ing tenda iki, lan aku pracaya yèn dhèwèké bakal mari ing kéné kanthi kakuwatané Kristus, Gustiku.'

Ratu manut lan mrentahake supaya dheweke digendong nganggo tandu mlebu ing tenda sang wali; putrane Rev lan akèh wong padha ngetutake. Santa Nina, sawisé nyiyapaké supaya ratu sing lara kuwi dibaringaké ing amben godhongé, sujud lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, Panyembuh jiwa lan raga. Banjur, njupuk salibé, dhèwèké nyelehaké ing sirah pasien, ing sikilé, lan ing loro pundhaké, lan kanthi mangkono nggawe pratandha salib ing awaké. Baru wae dheweke nindakake kuwi, sang ratu langsung tangi saka amben lara, waras maneh. Sawise matur nuwun marang Gusti Yesus Kristus, sang ratu, ing kana ing ngarsane Santa Nina lan para rakyat—lan mengko ing omah, ing ngarsane bojone, Raja Mirian—ngumumake kanthi banter yen Kristus iku Gusti sejati. Dheweke nggawe Santa Nina dadi kanca raket lan pangancik ajeg, nyuburi atiné kanthi piwulang suci. Banjur sang ratu ngajak tuwa wicaksana Aviafar lan putriné Sidonia dadi wong kang dipercaya, sinau akèh bab iman lan kasucian saka wong-wong mau. Raja Mirian dhéwé (putrané raja Persia Khosrow lan pangadeg dinasti

---

[1027] Aragva iku anak kali ing sisih kiwa saka Kura, mili mlebu ing Mtskheta; dawane 100 versts.

[1028] Kaisar Konstantinus Agung mrentah saka taun 306 nganti 337.

[1029] Venus – dewi kaendahan lan katresnan ing mitologi Yunani-Romawi. Pesta-pesta kanggo ngajeni dheweke diiringi pameran kelicikan lan kebejatan sing ekstrim.

[1030] Saka pandonga pungkasan saka sakramèn Ordo Suci.

Sassanid ing Georgia) isih ragu-ragu ngakoni Kristus minangka Gusti kanthi terang-terangan; malah, dhèwèké ngupaya dadi penyembah berhala sing semangat. Ing sawijining wektu, dhèwèké malah mutusaké ngancuraké para pengikut Kristus bebarengan karo Santa Nina, lan iki amarga kedadeyan ing ngisor iki. Sedulur cedhak raja Persia, sawijining wong sing pinunjul lan setya ngetutake ajaran Zoroaster, teka sowan marang Mirian lan sawisé sawatara wektu, kena kesurupan parah. Amarga wedi marang murka raja Persia, Mirian nyuwun marang Santa Nina liwat utusan supaya teka lan marasake pangeran. Dheweke mrentahake supaya wong sing lara mau digawa menyang wit cedar sing ana ing tengah taman kraton, dipasang ngadhepi wetan kanthi tangan munggah, lan diparingi dhawuh supaya mbaleni telung kaping:

'Aku nyingkiri kowe, Setan, lan nyerahake awakku marang Kristus, Putraning Allah!'

Sawisé wong sing kesurupan kuwi ngucapaké kuwi, rohé, kanthi nggoyang-goyang dhèwèké kenceng, mbuwang dhèwèké menyang lemah kaya-kaya wis mati; nanging, amarga ora kuwat nolak pandonga saka gadis suci kuwi, roh kuwi ninggalaké wong sing lara kuwi. Sang pangeran, sawisé mari, pracaya marang Kristus lan bali menyang negarané dhéwé minangka wong Kristen. Mirian luwih wedi marang iki tinimbang yen pangeran iku mati, amarga dheweke wedi marang murka raja Persia—sing nyembah geni—amarga sedulure wis mlebu Kristen nalika ana ing omahé Mirian. Raja ngancam bakal matèni Santa Nina amarga iki lan bakal ngancurake kabèh wong Kristen ing kutha.

Kanthi pikiran mungsuh marang wong Kristen sing ngrembaka, Raja Mirian mangkat menyang alas Mukhran[1031] kanggo ngilangake pikiran kanthi moro. Nalika lagi ngobrol karo kanca-kancane ing kana, dhèwèké kandha:

'Kita wis ngundang murka sing nggegirisi saka dewa-dewa kita amarga ngidini para dukun Kristen nyebarake iman ing tanah kita. Nanging, aku bakal enggal ngancurake nganggo pedhangku kabèh sing nyembah Salib lan sing disalib ing kono. Aku bakal mréntahake Ratu supaya mbantah Kristus; lan yèn dhèwèké ora manut, aku bakal mbasmi dhèwèké bebarengan karo kabèh wong Kristen liyané."

Kanthi tembung-tembung kuwi, sang raja munggah menyang pucuking Gunung Thoti sing curam. Lan dumadakan dina sing padhang dadi peteng ndhedhet, lan mbesuk munggah prahara, kaya prahara sing wis ngrubuhaké arca Armaz; kilat nyilau mripat sang raja, lan guntur nyebarake kabeh kanca-kancane. Kanthi putus asa, raja wiwit njerit nyuwun pitulungan marang para dewané , nanging padha ora mangsuli lan ora krungu. Nalika ngrasa tangan paukumané Gusti Allah kang Urip nyanthol ing dhèwèké, raja njerit:

'Ya Gusti Allahé Nina! Sirnakna pepeteng ing ngarep mripatku, lan aku bakal ngakoni lan ngluhurake Asmamu!'

Lan sakwise kuwi sakupenge kebak padhang, lan badai mandheg. Kagèt karo kuwasa kaya ngono mung ing asmané Kristus, sang raja ngadhep menyang wetan, ngangkat tangané marang langit lan muni karo luh:

'Ya Gusti, kang dinuduhaké déning abdi Panjenengan Nina! Panjenengan piyambak sing sejati Gusti ingkang luhur ngluwihi kabèh déwa. Lan saiki kula weruh sih agung Panjenengan marang kula, lan manah kula krasa kabungahan, panglipur, lan karasé Panjenengan sacedhak kula, ya Gusti sing pinunjul! Ing panggonan iki aku bakal ngedegaké salib[1032] , supaya pratandha sing saiki Panjenengan paringaké marang aku kelingan salawas-lawase!

Nalika sang raja bali menyang kutha krajan lan mlaku liwat dalan-dalan kutha, piyambakipun muni banter:

'Kabeh wong, pujine Gusti Allahé Nina, Kristus, awit Panjenengané iku Gusti Allah langgeng, lan mung marang Panjenengané waé kabèh kamulyan salawas-lawase!'

Raja nggoleki Santa Nina lan takon:

'Ing endi pangumbara sing Gustine iku Juruslametku?'

Ing wektu kuwi, sang wali lagi nglakoni salat bengi ing tendha. Sang raja lan sang ratu, sing wis metu kanggo nyambut, karo akèh wong, padha teka ing tendha iki lan nalika weruh sang wali, padha sujud ing sikilé, déné sang raja muni:

'Wah, ibuku! Mulangna aku lan gawé aku pantes nyebut jeneng Gusti Agungmu, Juruslametku!'

[1031] 20 versta ing sisih lor-kulon kutha Mtskheta.

[1032] Ing pucuk Gunung Tkhot, ana gréja sing dibangun déning Mirian sing nganti saiki isih ana.

Minangka wangsulan, luh kabungahan mili tanpa kendhat saka mripat Santa Nina. Nalika weruh luhé, raja lan ratu banjur nangis, lan sakwisé kuwi kabèh wong sing padha kumpul ing kono padha nangis nggleleng banter. Sidonia, sing nyekseni lan sakwisé nyathet kedadeyan iki, kandha:

'Saben aku kelingan momen-momen suci kuwi, luh kabungahan rohani mili tanpa kersa saka mataku.'

Pambalikan Raja Mirian marang Kristus[1033] pancèn teguh lan ora goyah; Mirian kanggo Georgia kaya Kaisar Konstantinus Agung kanggo Yunani lan Romawi ing wektu kuwi. Gusti milih Mirian kanggo mimpin kaslametan kabèh wong Iberia. Mirian langsung ngutus utusan menyang Yunani marang Raja Konstantinus Agung, nyuwun supaya diutus uskup lan imam marang dhèwèké kanggo mbaptis wong-wong, mulang iman Kristen, lan ngadegaké lan nguwataké Gréja Suci Gusti Allah ing Iberia. Ing wektu para utusan lunga bareng para imam, Santa Nina tanpa kendhat mulang wong-wong Injil Kristus, kanthi mangkono nuduhake dalan sejati marang kaslametan nyawa lan warisan Karajaning Swarga; piyambakipun uga mulang pandonga marang Kristus Gusti, saéngga nyiapake wong-wong mau kanggo baptisan suci.

Sanajan sadurunge para imam teka, raja kepengin mbangun gréja Gusti Allah lan, manut pitutur Santa Nina, milih panggonan ing keboné dhéwé—tepat ing panggonan wit cedar agung biyèn ana—kandha:

'Mugi kebon sing fana lan sing sirna iki malih dadi kebon sing langgeng lan rohani, kang ngasilaké woh kanggo gesang langgeng!'

Wit cedar mau ditebang, lan saka enem cabangé dipotong enem tiang, sing banjur dipasang tanpa alangan ing panggonané sing wis ditemtokake ing jero bangunan. Nanging nalika para tukang kayu nyoba ngangkat tiang kapitu, sing dipotong saka batang utama wit cedar, kanggo dilebokake ing dhasar candhi, kabèh padha gumun, amarga ora ana cara sing bisa mindhahake saka panggonané. Nalika sonten sumrambah, raja sing sedhih mulih, mikir apa tegese kabeh iki. Wong-wong padha bubar. Mung Santa Nina sing tetep ana ing panggonan bangunan bengi kabeh, bebarengan karo para muride, ndedonga lan nangis ngeremukake tangkai wit sing wis ditebang. Esuk banget, ana priya enom sing endah, nganggo sabuk geni, muncul ing ngarepé Santa Nina lan mbisikaké telung tembung misterius ing kupingé; nalika krungu kuwi, dhèwèké tiba ing lemah lan nyuwun marang priya mau. Banjur priya enom kuwi nyedhak tiang mau lan, nggendongé, ngangkaté dhuwur ing udara. Pilar iku sumunar kaya kilat , nganti padhang kabèh kutha. Raja lan wong-wong padha nglumpuk ing panggonan kuwi; padha ndelok kanthi ajrih lan kabungahan marang pemandangan sing nggumunake kuwi, kabeh padha gumun kepiye tiang abot iki, sing ora didhukung sapa-sapa, bisa munggah rong puluh hasta[1034] saka lemah, banjur mudhun maneh nyentuh tunggul sing dadi oyoté; pungkasané, mandheg lan ora obah ing panggonané. Minyak kang wangi lan marasaké wiwit mili saka dhasar pilar, lan kabèh wong sing nandhang macem-macem lara lan tatu sing ngolesi awaké nganggo minyak iki kanthi pracaya padha mari. Mangkono, ana sawijining wong Yahudi sing wuta wiwit lair, nalika nyentuh pilar padhang iki langsung pulih paningalé lan sawisé pracaya marang Kristus, muji Gusti Allah. Ibu saka bocah sing wis pitung taun ora bisa obah amarga lara abot nggawa dheweke menyang pilar sing maringi urip lan nyuwun marang Santa Nina supaya marasake dheweke, kanthi ngakoni manawa Yesus Kristus, sing diwartakake, pancen Putraning Allah. Baru wae Santa Nina nyentuh tiang nganggo tangane banjur nyelehake ing bocah sing lara, bocah iku langsung mari. Kerumunan wong sing luar biasa padha nglumpuk ing tiang sing maringi urip nganti raja mrentahake para tukang mbangun supaya ngedegake pager ngubengi tiang iku. Wiwit wektu kuwi, panggonan iku dadi diurmati ora mung déning wong Kristen nanging uga déning wong pagan. Sawisé kuwi, pambangunan gréja kayu pisanan ing tanah Iberia rampung.

Utusan-utusan sing dikirim Mirian marang Raja Konstantinus ditampa kanthi pakurmatan lan kabungahan gedhe, banjur padha bali menyang Iberia nggawa akèh peparing saka sang raja. Ingkang ngancani yaiku Eustathius, Uskup Agung Antiokia, sing dikirim déning sang raja, bebarengan karo loro imam, telung diakon, lan kabèh piranti sing dibutuhaké kanggo ibadah. Raja Mirian banjur maringi dhawuh marang kabèh gubernur provinsi, komandan militer, lan para bangsawan kraton, dhawuh supaya padha teka ing ngarsané ing kutha krajan

---

[1033] Iki ora luwih awal tinimbang taun 323 Masehi. Akeh kronik menehi tanggal sing beda-beda, saka taun 276 nganti 338. Mirian mrentah saka taun 263 nganti 342. Kaisar Konstantinus Agung, marang sapa Mirian ngutus utusan babagan uskup, dadi panguwasa tunggal ing loro sisih kulon lan wétan Kakaisaran Romawi ing taun 323, sawisé Licinius, panguwasa provinsi wétan lan panganiaya wong Kristen, digulingaké.

[1034] 'Lokot', utawa 'lakot', iku satunggaling unit dawa sing padha karo 10½ vershoks.

tanpa kecualian. Lan nalika padha kumpul, Raja Mirian[1035] , ratu, lan kabèh anak-anaké langsung dibaptis ing ngarsané kabèh wong. Tempat baptisan wis disiyapake cedhak jembatan ing Kali Kura, ing panggonan biyen ana omahé wong Yahudi Elios, sing sakbanjuré dadi candhi kanggo para imam pagan; ing kono uskup mbaptis para panglima militer lan bangsawan kraton, mulané panggonan iku dijenengi 'Mtavarta Sanatlavi', tegesé 'sumur para bangsawan'. Sethithik luwih mudhun saka panggonan iki, loro imam mbaptis wong-wong. Wong-wong mau padha maju kanthi semangat lan kabungahan kanggo dibaptis, kelingan marang pangandikane Santa Nina: sapa wae sing ora nampa lair anyar lumantar banyu lan Roh Suci ora bakal weruh urip langgeng lan pepadhang, nanging atine bakal musna ing pepeteng neraka. Para imam lelungan ngubengi kabèh kutha lan désa sakupenge, mbaptis wong-wong. Mula, ora suwe, kabèh Kartli dibaptis kanthi tentrem, kajaba suku-suku pagunungan Kaukasia, sing tetep ana ing pepeteng kapagan suwé banget. Wong Yahudi ing Mtskheta uga nolak baptisan, kajaba imam agungé, Aviafar, sing dibaptis bebarengan karo kabèh wargané; ana limang puluh kulawarga Yahudi sing uga dibaptis bareng karo dhèwèké, sing miturut carita iku keturunan bandit Barabbas (Matius 27:17). Raja Mirian, minangka pratandha pangalembana amarga panriman baptisan suci mau, maringi wewengkon cilik ing ndhuwur Mtskheta sing dijenengi 'Tsihe-didi'.

Mangkono, kanthi pitulunganing Gusti Allah lan konfirmasi Pangeran marang warta Injil, Uskup Agung Eustathius saka Antiokia, bebarengan karo Santa Nina, padhangaké tanah Iberia sajrone sawetara taun. Sawisé ngadegaké tata cara ibadah ilahi nganggo basa Yunani, Panjenengané ngaharakké gréja pisanan ing Mtskheta sing dipersembahaké kanggo Rolas Rasul—miturut modhèl ing Konstantinopel—lan ninggalaké katentreman kanggo Gréja Kristus sing isih enom, Uskup Agung Eustathius banjur bali menyang Antiokia[1036] ; panjenengané ngangkat presbiter Yohanes dadi Uskup Iberia, sing tundhuk marang Tahta Antiokia.

Sawisé sawetara taun, Raja Mirian sing saleh ngutus duta anyar marang Kaisar Konstantinus Agung, nyuwun supaya ngutus akèh imam sak isa-isané menyang Iberia, supaya ora ana siji waé ing kratoné sing ora oleh kasempatan krungu sabda kaslametan lan supaya mlebu ing Kraton Kristus sing kabegjan lan langgeng kabuka kanggo kabèh[1037] . Dheweke uga nyuwun supaya arsitek trampil dikirim menyang Georgia kanggo mbangun gréja watu. Konstantinus Agung nepaki panyuwunan Mirian kanthi katresnan suci lan kabungahan. Dheweke maringi utusan Mirian, saliyane akèh emas lan pérak, uga potongan (dhasar) saka Wit Urip Salibé Gusti, sing wektu kuwi (taun 326 Masehi) wis ditemokaké déning Santa Helena, ibuné Konstantinus Agung; Dheweke uga maringi salah siji paku sing digunakake kanggo nancepake tangané Gusti sing paling suci marang Kayu Salib. Dheweke uga diparingi salib-[1038] , ikon Kristus Juruslamet lan Perawan Maria sing paling suci, uga relik para martir suci kanggo dadi dhasar gréja-gréja. Ing wektu sing padha, putra lan ahli warisé Mirian, Bakurii, sing wis manggon ing Roma minangka sandera, dibebasaké supaya bisa bali marang bapaké.

Utusan Mirian, sing bali menyang Iberia karo akèh imam lan arsitek, masang dhasar gereja kapisan ing désa Erusheti, ing tapel wates wewengkon Kartli[1039] , lan ninggalaké kanggo gereja iki[1040] paku saka Salibé Gusti[1041] . Padha ngedegake gréja kapindho ing désa Manglisi, patang puluh vèrsta ing kidul Tiflis, lan ing kono padha ninggalaké pérangan wit pangurip sing kasebut mau[1042] . Ing Mtskheta uga, padha ngedegake gréja watu

---

[1035] Cetha saka sajarah Georgia manawa wong Georgia, utamané golongan dhuwur, ora ngganti jeneng tradhisionalé nalika mlebu agama Kristen.

[1036] Iki, mesthi wae, nyebutake Antiohia ing Siria – salah siji kutha paling tuwa lan paling sugih ing Siria, lan dadi kutha krajané. Saiki, Antiohia iku kutha cilik ing Turki.

[1037] Nanging, ana uga sing ngaku yèn Mirian nduwèni audiensi pribadi karo Konstantinus Agung, yèn dhèwèké piyambak lelungan menyang Yerusalem lan ing kono njupuk sawijining papan—ing ngendi pratandha Lot wis muncul—kanggo mbangun biara minangka pangurmatan marang Salib Suci.

[1038] Panrimaning peparing sing ora ternilai iki nunjukaké marang sawijining mangsa sing ora kacantum ing kronik Georgia – yaiku, yèn utusan Mirian ana ing Konstantinopel antawis taun 326 lan 330, taun kapisan iku taun nalika Salib Sajati ditemokaké, lan taun pungkasan iku taun nalika pangconsagration Konstantinopel dilakokaké lan kutha krajan dipindhahaké menyang kana saka Roma kuna.

[1039] Saiki – ing distrik Akhaltsikhe.

[1040] Wis suwé rusak.

[1041] Ing pertengahan abad kaping 13, paku iki dipasang déning Raja David IX, putrané Rusudani, ing mahkota mitra uskup. Sabanjuré, ing taun 1681, mitra iki digawa déning Raja Archil menyang Moskow, ing ngendi isih disimpen nganti saiki ing Katedral Dormisi.

[1042] Relik iki dianggep ilang; luwih kamungkinan nalika Georgia ngalami kahanan kang ora stabil, kayu kasebut dipérang dadi pirang-pirang potongan lan ing wangun iki mlebu ing omahé wong pribadi. Malah saiki, potongan wigati saka wit kang maringi urip isih bisa dideleng ing ikon kulawarga para pangeran Georgia.

kang dipersembahake kanggo Transfigurasié Gusti; miturut panyuwunané raja lan miturut pituturé Santa Nina, gréja iki dipasang ing taman kraton, cedhak tenda Santa Nina. Dhèwèké ora nganti weruh rampungé gréja megah iki. Nyingkiri kamulyan lan pakurmatan sing diparingake marang dheweke dening raja lan rakyat, lan kobong karo kepinginan kanggo ngabdi supaya asmané Kristus luwih kamulyakake, dheweke ninggalake kutha sing rame kanggo menyang pagunungan, pucuk-pucuk garing Aragva, lan ing kana, lumantar pandonga lan puasa, dheweke miwiti nyiapake awake dhewe kanggo pakaryan misionaris anyar ing wilayah-wilayah sacedhake Kartli. Nalika nemokake guwa cilik sing kapendem ing balik ranting wit, dhèwèké manggon ing kono. Ing kéné, lumantar pandonga nangisé, dhèwèké nggawe banyu mili saka watu. Nganti saiki, tetese banyu isih netes saka mata banyu iki kaya luh, mulane dikenal ing antarané wong minangka 'Mata Air Luh'; uga diarani 'Mata Air Susu', amarga maringi susu marang dhadha ibu sing wis layu.

Ing wektu kuwi, para warga Mtskheta nyekseni panglihatan sing nggumunake: sawetara wengi berturut-turut, gréja anyar sing lagi rampung dibangun iku dihias nganggo salib padhang ing langit ing ndhuwuré, sing dipuncaki kalung lintang. Nalika esok sumunar, papat lintang paling padhang misah saka salib iki lan mabur – siji menyang wetan, sijiné menyang kulon, katelu madhangi gréja, omah uskup, lan kabèh kutha, déné sing kaping papat, sawisé madhangi papan suci Santa Nina, munggah tekan pucuk tebing ing ngendi ana wit agung siji. Uskup Yohanes lan raja padha ora bisa mangertèni makna panglihatan iki. Nanging Santa Nina mrentahake supaya wit iku ditebang, digawe patang salib saka kayu iku, lan siji dipasang ing tebing sing kasebut mau[1043] , siji maneh ing kulon Mtskheta, ing Gunung Tkhothi – panggonan ing ngendi Raja Mirian pisanan kabut mripate banjur pulih lan mbalik marang Gusti sing sejati; dhèwèké mréntahaké supaya salib katelu diparingaké marang menantu raja, Salome, garwané Reva, supaya dhèwèké bisa ngedegaké ing kutha Ujarma; nanging salib kaping papat ditujokaké kanggo désa Bodbi (Budi)—wilayahé Ratu Soji (Sophia) saka Kakheti—kang dhèwèké dhéwé ora suwé banjur lunga kanggo nginjili dhèwèké marang iman Kristen.

Kanthi nggawa presbiter James lan sidro, Santa Nina mangkat menyang tlatah pagunungan ing lor Mtskheta, tumuju marang mata air kali Aragva lan Iora[1044] , lan ngumumaké Injil marang désa-désa pagunungan ing Kaukasus. Suku-suku gunung sing liar sing manggon ing Chaleti, Erzo, Tioneti lan akèh panggonan liya, kapengaruh déning kuwasa ilahi saka pesen Injil lan pratandha mujijat sing kelakon liwat pandonga panginjil suci Kristus, nampa Injil Karajané Kristus, ngrusak arca-arcaé lan dibaptis déning presbiter James. Sawisé liwat Kokabeti lan ngowahi kabèh wong ing kono dadi pracaya Kristen, pangkotbah suci banjur mangkat menyang kidul Kakheti lan, sawisé tekan désa Bodbi (Budi)—wates saka pakaryan suci lan lelampahan donyané—manggon ing kono. Sawisé ngedegaké tenda ing sisih gunung lan nglampahi dina-dinané lan wengi-wengi ing pandonga ing ngarepé Salib Suci, Santa Nina ora suwé narik kawigatèn warga lokal. Wong-wong mau wiwit padha kumpul terus-terusan ing sacedhaké dhèwèké kanggo ngrungokaké piwulangé sing nyentuh bab iman Kristen lan dalan menyang urip langgeng. Ing wektu kuwi, Ratu Soja (Sophia) saka Kakheti manggon ing Bodbi; dhèwèké uga mèlu karo wong-wong liya kanggo ngrungokaké pangkotbah sing nggumunaké. Sawisé teka sapisan lan ngrungokaké kanthi kabungahan gedhé, dhèwèké ora gelem lunga: atiné kebak iman tulus marang khotbah panyelamatan Santa Nina. Ora suwe, Sophia bebarengan karo para pangiring kraton lan akèh wong nampa baptisan suci saka presbiter James.

Sawisé ngrampungaké pakaryan apostoliké ing Kakheti, Santa Nina nampa wahyu saka Gusti Allah yèn pungkasan uripé wis cedhak. Ing layang marang Raja Mirian kang ngandhani bab iki, sang wali ndedonga supaya dhèwèké lan kratoné nampa berkah langgeng saka Gusti Allah lan Sang Perawan Murni Ibuné Gusti Allah, sarta pangayoman saka kakuwatané Salibé Gusti kang ora bisa dikalahaké; lan dhèwèké nerusaké nulis:

'Bab aku, wong manca lan pendatang, saiki aku bakal ninggalake donya iki lan bakal ngetutake tapak langkah para leluhurku. Aku nyuwun marang Panjenengan, ya Sang Prabu, supaya ngutus Uskup Yohanes marang aku, supaya piyambakipun nyiapake aku kanggo lelampahan langgeng, amarga dina pati aku wis cedhak.'

[1043] Sabanjure, ing panggonan iki dibangun gréja kang dipersembahaké marang Salib Suci lan sawijining biara. Gréja kuwi isih ana nganti saiki; biara kuwi dirusak déning Tamerlane ing abad kaping 14. Salib kasebut dipindhahake menyang Katedral Mtskheta; ing taun 1725, Raja Teimuraz II masang ing pérak, lan nganti saiki isih ana ing mburi mezbah.

[1044] Iora iku anak kali sisih tengen saka Kali Alazani (anak kali sisih kiwa saka Kali Kura). Umume Kali Iora dumunung ing wewengkon Tiflis Governorate; ing Kali Iora ana kutha distrik Tionsti, sing kasebut ing riwayat St. Nina.

Surat iku wis dikirim déning Ratu Sophia dhéwé. Sawisé maca surat iku, Raja Mirian, kabèh bangsawan lan kabèh rohaniawan sing wis diangkat, dipimpin déning uskup, langsung mlayu menyang sisih wanita sing lagi sekarat lan nemokaké yèn dhèwèké isih urip. Kerumunan wong akèh sing ngubengi ranjang pati sang wali padha ngumbah nganggo luhé; akèh wong lara mari mung kanthi nyentuh ranjang mau. Ing pungkasaning uripé, Santa Nina, amarga panyuwunan terus-terusan saka para muridé sing nangis ing sisih ambené, nyritakaké asal-usulé lan uripé. Salome saka Ujar, ing wektu sing padha, nyathet critané, ringkesané diwènèhaké ing kéné (kabèh crita sabanjuré bab Santa Nina disusun adhedhasar cathetan Salome). Santa Nina kandha:

'Kajengken gesangku sing andhap asor lan ora istimewa iki kacathet, supaya bisa dingertèni déning anak-anakmu, kaya imanmu lan katresnanmu marang aku uga dingertèni. Muga-muga turunanmu sing adoh uga ngerti pratandha-pratandha Gusti sing kowe kabegjan weruh langsung nganggo mripatmu lan sing kowe dadi saksine.'

Banjur piyambakipun maringi pirang-pirang piwulang babagan gesang langgeng, kanthi pangajeng-ajeng nampi Sakramen Panggesang Roti lan Getih Kristus saking tangan uskup, ngwasiaké yèn badanipun dikubur ing tenda prasaja ingkang sami ing pundi piyambakipun saiki tilem, supados Gréja Kakheti ingkang anyar kapundhak boten katinggal yatim, lan kanthi tentrem nyerahake nyawane ing tangané Gusti[1045] .

Raja lan uskup, bebarengan karo kabèh wong, padha sedhih banget amarga sedaé juara iman lan kesalehan agung iki; padha mutusaké mindhahaké sésa badan suci iku menyang Gréja Katedral Mtskheta lan nyimpen ing sacedhaké Tiang Panguripan; nanging, sanadyan kabèh upaya, padha ora bisa mindhah peti mati Santa Nina saka panggonan sing wis dipilih déning dhèwèké dhéwé. Awaké penginjil Kristus iku dikubur ing panggonan tenda prasaja ing désa Budi (Bodbi). Raja Mirian ora suwe banjur masang dhasar kanggo greja ing kuburané, lan anaké, Raja Bakur, ngrampungaké pambangunané[1046] lan ngaharké greja mau ing asmané seduluré Santa Nina, Santa Yohanes Sang Martir Agung. Gereja iki wis bola-bali direnovasi, nanging ora tau dirusak; isih lestari nganti saiki. Metropolis Bodbi, sing paling tuwa ing saindenging Kakheti, diadegaké ing gereja iki, saka kéné Injil wiwit nyebar jero ing pagunungan Kaukasus Wétan.

Gusti Allah ingkang Maha Asih nyelametake badané Santa Nina saking kebusukan; badané dipun panyeraké ing sangandhaping lemah miturut dhawuhé (lan sawisé seda, ing Georgia boten adat mbukak relik para wali). Akèh pratandha lan mujijat ingkang boten kendhat kelakon ing makamipun. Tandha-tandha kebak sih rahmat iki, urip suci lan malaikaté Santa Nina, lan pakaryan apostoliké—sing ditindakake lan digawa nganti pungkasan sing mulya—ndorong Gréja Ibria enom, kanthi berkah saka Gréja Antiokia, kanggo ngakoni Santa Nina minangka Pencerah Ibria Sing Setinga Rasul, kanggo ngetung dhèwèké ing antarané para wali lan netepaké pesta taunan kanggo ngajèni dhèwèké ing tanggal 14 Januari, dina pangaso sing berkah. Sanadyan taun persisé nalika dina raya iki diadegaké durung dingerteni, cetha yèn iku diadegaké ora suwe sawisé seda Santa Nina, amarga ora suwe sawisé kuwi, gréja-gréja kang dipersembahaké marang Santa Nina, Penerang kang Setara karo Para Rasul, wiwit dibangun ing Iberia. Nganti saiki, ana gréja watu cilik sing didedikasiaké marang Santa Nina, , isih ngadeg ing ngarepé Mtskheta; gréja iki dibangun déning Raja Vakhtang Gur-Aslan[1047] ing gunung sing padha ing ngendi Santa Nina pisanan ngrusak arca Armaz liwat pandongane.

Lan Gréja Ortodoks Rusia, sing nampani Gréja Iberia—kaya mlebu ing prau penyelamat—ing tengah serangan akèh saka tangga teparo sing kapercayané béda, ora tau ragu-ragu ngajèni Santa Nina minangka Setara karo Para Rasul. Amarga iku, para hierarkiné, sing diangkat mimpin administrasi Gréja Iberia kanthi gelar Éksark Georgia[1048] , wis ngahosuk akèh gréja ing jeneng Nina sing Padha karo Para Rasul, utamané ing bangunan sekolah bocah wadon. Salah siji mantan Eksark Georgia sing banjur dadi Primate Gréja Kabèh Rusia, Metropolitan Isidore, malah nerjemahaké Liturgi Ilahi Santa Nina, Sing Setara karo Para Rasul, saka basa Georgia menyang basa Slavia lan nerbitaké ing taun 1860, kanthi berkah saka Sinode Paling Suci, kanggo panggunaan gerejawi.

Pantes menawa Gréja Ortodoks Iveria, adhine sepuhé Gréja Rusia, ngluhuraké pangadegé, Santa Nina, minangka Setara karo Para Rasul, sing padhangaké kabèh tanah Iveria lumantar baptisan suci lan nggawa ewonan nyawa marang Kristus. Amarga sapa waé sing mbalèkaké siji wong dosa saka dalan sing salah (Yakobus 5:20) lan

---

[1045] Santa Nina seda ing taun 335 Masehi.

[1046] Ing taun 342 Masehi

[1047] Dheweke mrentah ing Georgia wiwit taun 446 nganti 459 Masehi.

[1048] Exark iku uskup agung sing ngatur gréja-gréja ing sawijining wewengkon tartamtu. Saiki ing Rusia, gelar exark dianggo déning Uskup Agung Georgia.

milih sing larang saka sing ora ana regané (Yeremia 15:19) iku kaya cangkemé Gusti Allah; mula sepira manèh dhèwèké pancèn dadi cangkemé Gusti Allah, sing mbalèkaké akèh bangsa—sing sadurungé ora ngerti apa-apa bab Gusti Allah sing sejati—saka pangreget paganisme sing ngrusak lan marang Gusti Allah! Dheweke wis gabung karo pasukan para wali ing Karajan Kristus Gusti kita, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pantes diparingi pakurmatan, kamulyan, panuwun, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman, amèn.

Uga pantes disebutake ing kene. Ing wates-wates Georgia saiki (sing kalebu: Kakheti, Kartli, Imereti, Guria, Mingrelia, Abkhazia, Svaneti, pérangan Ossetia, lan uga Dagestan), utamane ing pesisir kulon Segara Kaspia, wis ana wong Kristen—sanajan sithik—sadurunge Santa Nina; lan ya Rasul Andreas sing kapisan diarani kuwi sing sepisanan nyebarake Injil Kristus Juruwilujeng ing Pagunungan Kaukasus, sing miturut tradisi, pangandikane uga tekan pagunungan Kyiv. Tradisi kuna, sing kacathet ing kronik Georgia lan cocog karo crita ing Cheti Minei (ing ngisor tanggal 30 November[1049]), nyatakake manawa Rasul Andreas nginjili babagan Kristus ing panggonan-panggonan ing ngisor iki: ing Klarzheti, sing dumunung ora adoh saka Akhaltsikhe, ing kidul-kulon[1050] ; ing Adkhvera, saiki desa Atskhuri, cedhak lawang mlebu Jurang Borjomi; ing Tskhum, saiki kutha Sukhum-Kale ing Abkhazia; ing Mingrelia; lan ing Ossetia Lor. Ing Atskhuri, Rasul ngedegake gréja lan ninggalake ikon mujijat Ibuné Gusti, sing wiwit kuwi diurmati banget ora mung déning umat Kristen nanging uga déning bangsa pagunungan sing ora Kristen; nganti saiki isih ana ing Biara Gaenat[1051] , sing dumunung ora adoh saka kutha Kutaisi lan dikenal minangka Biara Atskhuri. Simon si Kanaan, kanca Rasul Andreas, nginjili Injil Suci marang wong Suans sing galak (Svanets[1052]), sing banjur mateni dheweke kanthi watu. Miturut tradisi lokal, kuburane dumunung ing kutha kuna Nicopsia utawa Anakopia.

Ing ngisor iki sing dingerteni babagan salib suci sing digawe saka tunas anggur, sing diparingake Sang Ibu Allah marang Santa Nina: nganti taun 458 Masehi, salib Nina disimpen ing Katedral Mtskheta; nanging, sawisé kuwi, nalika para pemuja geni miwiti panganiayaan marang wong Kristen, salib suci dijupuk saka Mtskheta déning sawijining biksu sing jenengé Andrew, sing nggawa menyang wilayah Taron ing Armenia—ing wektu kuwi isih dadi bagéan saka Georgia sing padha agama—lan wiwitané disimpen ing Gréja Para Rasul Suci, sing dikenal déning wong Armenia minangka Gazar-Vank (Katedral Lazarus). Nalika panganiayaan uga meletus ing kene ing tangan para magi Persia, sing kanthi sistematis ngrusak kabèh sing dianggep suci déning umat Kristen, Salib Suci Santa Nina dipindhahaké lan disumputaké ing benteng-benteng Armenia ing Kapofti, Vanake, Kars lan kutha Ani; iki terus nganti taun 1239 Masehi. Ing wektu kuwi, ratu Georgia Rusudan, bebarengan karo para uskupé, nyuwun marang komandan Mongol Charmagan, sing wis nguwasani kutha Ani, supaya Salib Suci Santa Nina dibalèkaké menyang Georgia, sing wis dadi kagungané wiwit wiwitan. Lan salib suci iki maneh disimpen ing Katedral Mtskheta. Nanging sanadyan ing kono uga ora nemu tentrem langgeng: kaping pirang-pirang, kanggo nyegah panyirikan saka mungsuh, Salib Nina disumputake ing pagunungan—kadhangkala ing Gréja Tritunggal Suci, sing nganti saiki isih ana ing pucuk gunung cilik Kazbek, lan kadhangkala ing benteng Ananuri, ing jero Gréja kuna Sang Ibu Gusti. Metropolitan Roman saka Georgia, nalika mangkat saka Georgia menyang Rusia ing taun 1749, kanthi rahasia nggawa Salib Nina lan nyerahake marang Tsarevich Bakar Vakhtangovich, sing wektu kuwi manggon ing Moskow. Sawisé kuwi, watara limang puluh taun, salib iki tetep ana ing désa Lyskov, ing Governemen Nizhny Novgorod, ing tanah kagungan para pangeran Georgia, keturunan Tsar Vakhtang, sing wis pindhah menyang Rusia ing taun 1724. Ing taun 1801, putu saka Bakar sing kasebut mau, Pangeran Georgy Alexandrovich, nyerahake Salib Santa Nina marang Kaisar Alexander Pavlovich, sing kanthi loman mbalekake relik suci iki, sing pancen kagungan Georgia, marang negara kasebut. Wiwit wektu kuwi nganti saiki, pratandha

---

[1049] Dina raya Santo Andreas sing Kapisan Diarani dirayakake tanggal 30 November

[1050] Asaltsikh – kutha distrik ing Provinsi Tiflis, Distrik Akhaltsikh.

[1051] Gaenatsky – Biara Kelahiran Ibune Gusti Allah, ing Keuskupan Imeretia, 8 versts saka Kutaisi; diadegake ing awal abad kaping 12. Uga dikenal kanthi jeneng lokal Gelati, utawa Gelatsky.

[1052] Svaneti iku sawijining suku gunung Kaukasia cilik, sing wis dikenal wiwit jaman mbiyen kanthi jeneng Svan utawa Suan, manggon ing hulu Kali Ingura, ing kaki kidul Gunung Elbrus lan sapanjang anak kali sisih tengen Kali Kona, yaiku Tskhenis-Tskali. Ing jaman kuna, wong Svan utamane nindakake serangan lan ora gelem manut marang panguwasa ing sacedhake, yaiku Mingrelia, Imereti, lan Georgia. Nanging nganti pungkasan abad kaping 15, para pangeran Georgia bisa netepake panguwasa ing Svaneti Ngandhap, nganti para tani ing Transcaucasia entuk kamardikan. Wong Svan sing merdéka pisanan nyerah marang pamaréntahan Rusia mung ing taun 1853.

karya apostolik Santa Nina iki disimpen ing Katedral Sion Tiflis, cedhak lawang lor altar, ing wadah relik perak. Ing panel ndhuwur relikwi iki ana ukiran relief sing nggambaraké Santa Nina lan mujijat-mujijat sing dilakoni lumantar kekuwatan Salib Mulya sing maringi urip.

Babagan jubahé Gusti, sing digoleki Santa Nina saka kutha Yerusalem menyang Iberia, kronik Georgia mung nyebutaké kanthi cekak. Saka cathetan mau, cetha manawa Nina pancen mung nemokake panggonan ing ngendi jubahé Gusti disumputake, yaiku kuburan ing ngendi bebarengan karo gadis Sidonia sing wis seda, jubah mulya saka Gusti mau dikubur. Sanadyan wit cedar sing tuwuh ing kuburan iki wis ditebang miturut dhawuhe Santa Nina, batangé, ing sangisoringé peti Sidonia—lan ing jeroné ana jubahé Gusti—dilebokaké utuh, miturut pracaya, miturut dhawuhé wong padhang sing muncul marang Nina lan bisikaké telung tembung misterius ing kupingé nalika dhèwèké ndedonga kanthi nangis ing sacedhaké batangan mau sawijining wengi. Padha pracaya iki amarga wiwit wektu kuwi, Nina ora tau maneh kepéngin mbusak oyod cedar lan mbukak peti Sidonia, uga ora nggoleki jubah Gusti—sing paling dikasihi—ing panggonan liya.

Ing sawijining wektu, dhèwèké nglipur Raja Mirian nalika dhèwèké sedhih amarga utusané, sawisé nampa saka Raja Konstantinus pecahan saka Wit Uripé Salibé Gusti lan paku, ora nggawa mau menyang Mtskheta, nanging ninggalaké sing sepisanan ing Maiglisi lan sing kapindho ing Erusheti. Sang wali kandha marang dhèwèké:

'Aja sedhih, ya Sang Prabu! Iki pancen wis kersane – supaya wates karajan panjenengan uga ana ing sangisoré pangayomaning kakuwatan ilahi Salibé Kristus, lan iman Kristus bisa sumebar. Amarga tumrap panjenengan lan kutha krajan panjenengan, wis cukup yèn jubah paling kinurmatané Gusti manggon ing kéné.'

Anané jubahé Gusti ing sangisoring oyot wit cedar, nalika jamané Santa Nina lan sawisé kuwi, kawujud liwat milié murri sing marasaké lan wangi saka tiang lan oyoté; murri iki mandheg mili mung ing abad kaping 13, nalika jubahé digali metu; anane jubah suci mau uga kabukten lumantar paukuman marang wong-wong kang ora precaya sing kanthi rasa penasaran wani nyentuh panggonan iki. Katholikos[1053] Nicholas I, sing mimpin Gréja Georgia ing pertengahan abad kaping rolas (antara taun 1150 lan 1160), kondhang amarga uripé sing suci lan kebijaksanaané, nyathet yèn akèh wong ing jamané padha mangu apa jubahé Gusti pancèn dumunung ing sangisoring tiang sing maringi urip, ngendika manawa sanadyan sangsi wong-wong kuwi lumrah, amarga jubahé Gusti durung tau kabuka lan ora ana sing nate ndeleng, pratandha lan mujijat—keduanya sing biyen lan sing saiki kelakon ing ngarepé kabèh wong—asale saka jubahé Gusti, mung lumantar perantara tiang sing mili mirra. Nalika nyebutake mujijat-mujijat sing wis kelakon lumantar jubahé Gusti, Catholicos Nicholas kelingan carane garwané sawijining sultan Turki ing , kobong déning geni sing njedhul saka lemah; amarga penasaran, dhèwèké nyoba mbukak peti Sidonia lan ndeleng jubahé Gusti; nalika tukang kubur Tatar sing dikirimé padha ambruk amarga kekuwatan sing ora katon.

'Mukjizat iki,' ujare, 'wis disekseni akèh wong, lan wis dingerteni kabèh.'

Watara 40 taun sadurunge sedaé Catholicos Nicholas, kutha Tiflis lan Mtskheta pancen diduduki déning wong Turki Seljuk, sing sakbanjuré diusir saka Georgia déning Raja David si Pembaharu, sing mrentah wiwit taun 1089 nganti 1125. Catholikos Nicholas nunjukake miyra sing ngocor minangka mujijat sing langgeng, katon kanggo kabeh wong kapan wae.

'Saben uwong bisa ndeleng,' pangandikane, 'lembesan banyu ing sisih wetan saka pilar; amarga ora ngerti, ana sing nyoba nutupi panggonan iki nganggo kapur, nanging ora bisa mandhegake milié kaajaiban. Lan pinten-pinten panyembuhan sing wis kelakon saka kono – kita kabèh dadi saksi.'

Catholicos Nicholas nyusun sawijining upacara kanggo ngurmati panemuan jubah Gusti ing sangisore tiang sing maringi urip (upacara iki sabanjure direvisi lan dilengkapi dening Catholicos Vissarion lan Anthony), lan piyambakipun ngendika:

'Kita kudu ngajeni kanthi pesta sing megah tiang sing diadegaké déning Gusti Allah dhéwé lan jubah Sang Juruwilaha kita, Yesus Kristus, sing ana ing sangisoringé.'

[1053] Catholicos (basa Yunani: 'universal') iku gelar para hierark paling dhuwur ing Gréja Otosefal Georgia, sing diadopsi sawisé gréja kasebut éntuk kamardikan saka Patriarkat Antiokia ing jaman Raja Vakhtang Gurg-Aslan (446–459). Nalika Gréja Georgia dadi bagéan saka Gréja Rusia, hierark paling dhuwur banjur dikenal minangka éksark wiwit taun 1811. Wiwit pertengahan abad kaping 6, gelar Katolikos uga diadopsi déning hierark paling dhuwur saka Gréja Armenia.

(Iki pungkasaning cathetan sing dijupuk saka Catholicos Nicholas).

Aliran banyu marasaké saka pilar pangurip sing kasebut mau mandheg nalika, miturut kersaning Gusti, jubahé Sang Gusti dijupuk saka lemah.

[1054]'Iki kelakon,' ujare sawijining panulis Georgia anonim, 'nalika taun-taun angel tumrap sakabèhé Georgia nalika pasukan barbar Tamerlane— utawa luwih tepaté, pasukan Mongol saka Genghis Khan nalika padha nyerang Tiflis, mateni para warga—watara satus ewu jiwa—ngancuraké kabèh gréja ing Tiflis lan Gréja Sion, lan nginjak-injak kabèh papan suci Kristen, kalebu Ikon Suci Ibuné Gusti saka Sion sing mujijat, sing dipaksa déning wong Kristen dhéwé kanggo diinjak-injak. Sawisé kuwi, wong-wong mau nyerbu kutha Mtskheta, sing wargané mlayu bareng uskup-uskupé menyang alas lan jurang gunung sing angel dijangkau. Banjur ana wong sing taat, sing wis weruh bakal ana karusakan ing Mtskheta lan ora kepengin ninggalake papan suci greja supaya ora dihinani déning wong biadab, mbukak, sawisé ndedonga marang Gusti, kuburané Sidonia, njupuk saka kono jubah paling suci saka Gusti, banjur nyerahake marang kepala gembala agung. Katedral Mtskheta, bangunan megah saka Raja Vakhtang Gur-Aslan, banjur dirubuhake nganti rata karo lemah. Wiwit wektu kuwi, jubahé Gusti disimpen ing sakristi para Katolikos nganti dipugaré Katedral Mtskheta dadi megah kaya biyèn (lan nganti saiki isih ana ing kono) déning Raja Alexander I, sing mréntah ing Georgia saka taun 1414 nganti 1442. Kainé Gusti banjur digawa menyang katedral iki lan, kanggo keamanan sing luwih gedhé, disumputaké ing njero salib gréja, ing ngendi kainé tetep nganti abad kaping 17. Ing taun 1625, Shah Abbas saka Persia, sawisé ngrebut lan nguwasani Karajan Iberia, kanggo njamin pangayoman saka kraton kaisaran Rusia—sing wektu kuwi wis ndhukung Georgia—njupuk jubahé Gusti saka Katedral Mtskheta, dipasang ing relikwi emas sing dihiasi watu permata, lan, kanthi layang khusus, dikirim minangka hadiah sing ora ternilai marang Keagungané Patriark Filaret saka Kabèh Rusia, bapaké Tsar Mikhail Feodorovich sing mrentah wektu kuwi. Tsar Mikhail sing saleh lan Sang Kinasih Patriark Filaret, sawisé kanthi kabungahan nampa peparing agung iki, sing ngluwihi kabèh peparing donya sing paling ajiné, nglumpukaké saka para uskup Yunani lan para sepuh wicaksana sing kebeneran ana ing Moskow wektu kuwi tradhisi-tradhisi sing padha ngerti babagan sandhangané Gusti – jubahé Gusti Allah lan Juruwilujeng kita Yesus Kristus (Yohanes 19:23–24); tradhisi-tradhisi iki cocog karo sing kacathet ing kéné. Sawisé pandonga lan puasa, kaparingi konfirmasi – lumantar pirang-pirang panyembuhan mujijat sing kelakon sawisé busana iki diwènèhaké marang wong lara – yèn pancèn iku busanaé Kristus, Tsar lan Patriark mrentahake supaya ana kamar khusus, dihias nganggo hiasan sing larang regane, disiapake ing pojok sisih tengen ing sisih kulon Katedral Dormisi Moskow, lan disimpen sandhangané Kristus ing kana. Iku tetep ana ing kana nganti saiki; sapa waé sing ndeleng ngurmati kanthi tata krama sing pantes; nganti saiki, iku maringi panyembuhan marang wong lara lan nulungi sapa waé sing teka kanthi iman. Ing Gréja Rusia, wiwit jaman Paduka Sang Patriark Filaret, perayaan Pangandhaping Busana, yaiku jubahé Gusti, ditetepake ing tanggal 10 Juli[1055] . Sanadyan ing Gréja Iberia perayaan jubahé Gusti ing tanggal 1 Oktober ora ditetepake nganti abad kaping rolas, nanging lumrah yèn dianggep yèn ing Iberia, utamané ing Mtskheta, dina iki dirayakaké kanthi kabungahan – kaya sing dirayakaké saiki – yèn ora wiwit jaman raja Kristen kapisan, Mirian, paling ora wiwit abad kaping lima, ya iku saka jaman pamaréntahan mulya Vakhtang Gurg-Aslan; diringati minangka dina wigati pangconsagrationé Katedral Mtskheta anyar sing megah, sing wis dibangun ing panggonan Kuil Mirian kuna.

Troparion Santa Nina:

Pelayan Sabda Gusti, sing ngetutaké tuladhaé Andreas sing kapisan dipanggil lan para Rasul liyané ing panginjilané, pencerah Iberia lan wadah Roh Suci, Santa Nino, Sing Sajajar karo para Rasul, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa slamet.

[1054] Watara taun 1228, nalika Katedral Mtskheta dirusak. Nanging, Tamerlane nyerang Georgia ing taun 1387, nalika semana Katedral Mtskheta wis ora ana maneh. Katedral iki dibangun maneh dening Raja Alexander I ing abad kaping 15.

[1055] Amarga Jubahé Gusti digawa menyang Rusia nalika Prapanca Agung, perayaané dipindhahaké menyang tanggal 10 Juli (malem sadurungé pangukuhan Tsar Mikhail Feodorovich).

Peringatan marang Santo Stefanus sing kinurmatan

Dipeperingati tanggal 14 Januari

Sing Mulya Stefanus saka Hinolakk sumunar lumantar gesangé sing suci ing Palestina. Wiwit enom, ngupaya urip tapa brata, piyambakipun kerep sowan menyang panggonan pertapa para wong saleh ing pinggir Kali Yordan, uga menyang biara para wali ing ara-ara gersang cedhak Yerusalem: Euthymius Agung, Savvas sing Disucèkaké lan Theodosius Agung; ing saben biara sang wali nglakoni tapa brata, ngenal aturané lumantar pengalaman pribadhi. Sabanjuré, Sing Kinurmatan rawuh ing Konstantinopel nalika pamaréntahan Kaisar Leo Isaurian lan ditampa déning Patriark suci Germanus; kanthi piyambakipun manggon sawatara wektu, sinau gesang rohani lan ing sisih piyambak dados panutan ingkang migunani tumrap patriark suci. Sasampunipun, Ingkang Kinurmatan Stefanus ngadegaken Biara Hinolakka[1056] , ing pundi akèh para biksu padha kumpul; sang suci maringi piwulang dhumateng para biksu bab piwulang Gusti lan piwulang ingkang leres, lan ngangkat para biksu wau ngantos tekan ukuran kasampurnan Kristus. Sawise urip ing bumi kanthi loman lan nyedhak marang pasukan swarga lumantar pandonga sing ora kendhat, Sang Stephen sing kinurmatan nampa wahyu manawa wayahe pamit menyang panggonan swarga wis cedhak. Nalika piyambakipun ninggal badan, Gusti nampi nyawane sing suci kanthi kamulyan lumantar malaikat, amarga nyawa mau kebak kasucian; sawatara sedulur diparingi kalodhangan nyekseni panglilan kamulyan Sang Wigati menyang panggenan swarga lan nyritakake marang akèh wong.

28 Januari

15 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Paul saka Thebes

Dipepering ing tanggal 15 Januari

Nalika Bapa Anthony sing kinurmatan manggon karo para muridé ing ara-ara samun Mesir[1057] , tau kapikir yèn ora ana biarawan liya sing sampurna kaya dhèwèké, uga ora ana sing wis mapan ing ara-ara samun sadurungé dhèwèké lan milih urip nyendhiri kaya ngono. Dheweke dhéwé nyritakaké mengko yèn nalika duwé pamikiran kuwi, dhèwèké krungu swara ing sawijining wahyu sing kandha:

'Antonius! Ana abdi Gusti sing teka ing kéné sadurungé kowé lan sing luwih sampurna tinimbang kowé. Yèn kowé kersa, kowé bisa nemokaké dhèwèké ing ara-ara samun sing adoh; mung cepet-cepet menyang dhèwèké, sadurungé dhèwèké lunga menyang Gusti.'

Sawisé krungu kuwi lan éling, sang tuwa langsung njupuk tongkaté lan kesusu mlebu ara-ara gersang, kepéngin banget golek wong sing wis dicritakaké mau sanalika. Wayah awan, lan panasé nganti watu-watu kobong déning panas srengéngé; badané sang tuwa wis kesel, nanging atiné tetep waspada, lan dhèwèké ora kepéngin mbalèk saka dalan sing wis ditempuh. Sanadyan dhèwèké ora ngerti arep menyang ngendi sabanjuré, dhèwèké tetep teguh lan kandha:

'Aku pracaya yèn Gusti bakal paring weruh marang abdi-Nya, kaya sing wis dijanjèkaké.'

Nalika piyambakipun lumampah ing ara-ara samun sing atos lan angel diakses, sang sepuh namung mirsani tapak sikil kéwan; sawise rong dina ana ing dalan lan sawise kaping pindho bengi nglampahi pandonga, piyambakipun boten mangertos badhe lumampah menyang pundi. Ing esuk dina katelu, dumadakan piyambakipun mirsani seekor serigala betina mlaku ing pinggir gunung lan nguwuh. Kanthi ngetutaké saka adoh, piyambakipun tekan guwa ing ngendi wong suci Gusti Allah, Paulus, manggon[1058] . Sang tuwa bungah sanget

---

[1056] Yaiku, ing teparo Angsa. Saka tembung Yunani kanggo 'angsa' lan 'kolam'. Biara iki dumunung ing provinsi Asia Cilik Bithynia (ing wilayah lor-kulon Asia Cilik), ora adoh saka Kalsedonia, ngadhepi Konstantinopel.

[1057] Anthonius Agung sing kinurmatan iku wong pisanan sing netepake cara urip monastik. Dina perayaane dirayakake tanggal 17 Januari. Gua panggonane dumunung ing Mesir kidul, ing wewengkon Thebaid sing alas lan ora ana wong manggon, ing pinggir wétan Kali Nil.

nalika mirsani guwa kuwi; nanging sing manggon ing kono, nyumurupi rawuhe Antonius, banjur ngunci lawang. Maju setindak, sang tuwa ngetok lawang, nanging ora ana wangsulan, lan dhèwèké terus ngadeg ing njaba, ngetok tanpa asil. Amarga weruh yèn lawang ora bakal dibukak kanggo dhèwèké, dhèwèké ambruk ing lemah ing ngarep guwa lan ndedonga nganti jam enem, supaya diparingi idin mlebu lan ndeleng wong sing wis digoleki kanthi angel banget.

Wong suci kandha:

'Bukakaké aku, abdi Kristus, bukakaké! Amarga kowe wis ngerti sapa aku, saka ngendi aku teka lan kenapa aku teka, awit Gusti wis maringi wahyu marang kowe. Aku dhéwé ngerti yèn aku ora pantes nyawang pasuryanmu sing suci; nanging aku ora bakal lunga saka kéné nganti aku weruh kowe. Aja ndhelik, yen Gusti wis mbukak marang aku: kowe nampani kéwan galak – kenapa kowe nolak manungsa? Aku wis nemokake kowe sawisé nggoleki suwé, lan saiki aku ngetok lawang, supaya kowe mbukak lawang kanggo aku. Yen kowe ora mbukak, aku bakal mati ing ambiné lawangmu, lan kowe bakal ngubur jasadku ing kéné.

Dheweke ngucapake akèh tembung liya marang wong kuwi karo nangis, lan nyalahké wong kuwi amarga kekerasané. Banjur wongé Gusti mangsuli saka jeroné guwa lan kandha:

'Apa pantes nyuwun nganggo ancaman, utawa nyalahake nganggo luh? Kowé kaget aku ora mbukak lawang kanggo kowé; iki amarga kowé sombong yèn kowé teka mrana kanggo mati.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, sang wali mbukak lawang, banjur padha nyawiji lan nyium, nyebut jeneng siji lan sijine, amarga Gusti wis maringi wahyu jeneng saben wong marang liyane. Sawisé padha lungguh, Sang Anthony sing kinurmatan kandha:

'Sugeng, Paulus, wadah pilihan lan tiang geni, sing manggon ing ara-ara iki!'

Sang Paulus mangsuli:

'Apik tenan kowe teka, he srengéngé sing madhangi sakabehing jagad, pituduhé wong-wong sing bakal slamet, tutuké Gusti Allah, sing wis manggon ing ara-ara samun lan ngusir setan saka kono! Nanging kenapa kowe nindakake gaweyan gedhé kaya ngéné mung kanggo teka marang aku, manungsa sing dosa lan ora ana gunané?' Ing ngarepmu ana wong tuwa ringkih, rambuté kusut lan wis wiwit memutih; kowe weruh wong sing siap dadi bledug lan bosok. Nanging katresnan ora kenal alangan – lan Panjenengan wis rawuh; critakna, kula nyuwun – kepiye kahanane manungsa saiki, lan kepiye kahanan donya? Isih ana sing nyembah arca, lan apa panganiayaan marang para pracaya isih terus?

'Merga pandonga panjenengan,' wangsul Anthony, 'donya tentrem, panganiayaan wis mandheg, lan Gréja ngluhuraké Gusti Allah sing sejati; nanging amarga panjenengan nyebut panganiayaan, aku nyuwun—mugi Gusti Allah, critakna bab panjenengan lan terangna kenapa panjenengan ninggalaké donya kanggo teka ing ara-ara gersang sing adoh iki?'

[1059]"Aku lair ing Thèbaid, ing wewengkon[1060] ," wiwit Santo Paulus, "lan aku duwé adhine wadon sing wis kawin nalika wong tuwaku isih urip. Amarga padha Ortodoks, wong tuwaku maringi aku pendhidhikan sekuler lan uga mulang aku babagan kabeneran iman Ortodoks. Nalika ing amben pati, wong tuwaku mbagi harta banda sing akèh antarané aku lan adhine. Sawisé wong tuwaku seda, bojone adhiku, amarga keserakahan, mutusaké nyaplok bagéan warisan sing kuduné dadi duwaku lan niyat nyerahké aku, minangka wong Kristen, marang pangeran sing ora takwa supaya disiksa, supaya kanthi mbasmi aku kaya ngono dhèwèké bisa nguwasani warisanku. Kaisar wektu kuwi yaiku Decius[1061] . Dhèwèké nganiaya kabèh wong Kristen, lan kabèh wilayah Thebaid gemeter amarga wedi marang panyiksaan kejem sing digawé. Ing wektu kuwi, sawijining priya Kristen enom dicekel déning para panganiaya jahat. Dhèwèké disiksa suwé kanggo dipaksa mbalèkaké iman Kristen, nanging ora ana

---

[1058] Gua St. Paulus, ing Gunung Holzim, ana ora luwih saka patang versta ing garis lurus saka Gunung Antonius, nanging dipisahake dening tebing sing dhuwur lan curam banget nganti muter ngubengi mbutuhake wektu suwe banget, mula St. Antonius butuh meh rong dina kanggo ngrampungake kabèh lelampahan.

[1059] Taun lairé Paulus saka Thebes ditemtokaké kaya ing ngisor iki miturut hagiografiné. Nalika Antonius teka marang Paulus, dhèwèké wis nglampahi 91 taun ing ara-ara samun, sawisé mundur menyang kana nalika umuré 22 taun. Mula, umuré wis 113 taun. Antonius, sing lair ing taun 251, teka marang Paulus nalika umuré 90 taun; mula, St. Paulus lair watara taun 228.

[1060] Thebaid iku wewengkon sing ngubengi kutha kuna Mesir Thebes, misuwur ing jaman kuna; jeneng iki uga digunakake, adhedhasar kutha utama, kanggo nyebut sakabehe Mesir Hulu (Kidul).

[1061] Decius – sawijining kaisar Romawi lan panganiaya sing kejem marang agama Kristen, sing mrentah saka taun 249 nganti 251.

asilé. Pungkasané, dhèwèké digawa menyang taman kang mekar lan wangi, banjur dipandhegake ing amben mewah kanthi ngadhep munggah, lan tangan lan sikilé diiket nganggo tali alus. Sawisé kabèh wong lunga saka taman, sawijining cah wadon enom dikirim menyang dhèwèké kanggo nggodha supaya nindakake dosa. Wadon sing ora isin kuwi nyawiji lan nyium priya enom mau, nyoba kanthi sakabehe cara kanggo nggodha dheweke. Banjur apa sing ditindakake martir sing gagah berani kuwi, sawise wis nahan sangsara sing akeh banget? – Nalika weruh awake ana ing bebaya godaan daging, dhèwèké nguntal ilaté nganggo untuné lan nyemburaké getih ilat mau ing rai pelacur; kanthi lara sing nggegirisi dhèwèké ngalahaké napsuné, nyemburaké getih ing rai lan sandhangan pelacur mau, déné dhèwèké dhéwé, kanthi sih-rahmaté Kristus, tetep suci. Ana priya enom liyane, sing tetep teguh ing iman Kristen, dipretèni sawise ngalami sangsara abot; awaké kabèh diolesi madu lan dipasang ing sangisore srengéngé sing nyengat, kanthi tangané diiket ing pundhak; padha mikir yèn dhèwèké bakal kesengat tawon, walang, lan lebah, ora bakal kuwat nahan lan bakal sarujuk nyembah arca-arca. Nanging wong sing tabah iku, sanadyan kabèh awaké katusuk lan kebak getih nganti ora katon manungsa manèh, ora nate nyelakaké Kristus. Ndeleng kabèh kuwi, uga kejemé sing saya tambah saka bojone adhiku—sing ora bisa dilunasi luhé adhiku utawa paseduluran kita—aku ninggalaké kabèh lan mlayu menyang ara-ara gersang iki. Kanthi pitulunganing Gusti, aku alon-alon tekan panggonan iki. Nalika nemokake guwa iki sing ana mata air ing jerone, aku nyadari yèn Gusti piyambak wis netepake panggonan iki dadi panggonanku. Aku manggon ing kéné lan urip kanthi mangan kurma lan nggawe sandhangan saka godhong.

Nalika sang wali nyritakaké iki, ana gagak sing ujug-ujug mabur mlebu, nggawa roti ing paruhé; kanthi alus nyelehaké roti mau ing ngarepé, banjur mabur adoh lan sirna ing udara. Ndelok kageté Sang Antonius sing pinaringan berkah, Santo Paulus kandha:

'Iki Gusti, sing paling welas asih lan tresna marang manungsa, sing wis ngutus dhaharan iki marang kita, para abdi-Nya. Wis enem puluh taun aku nampa setengah roti. Nanging nalika kowe teka, Kristus Gusti wis nggandhakake berkah mau lan ngutus sak loyang roti marang para prajurite.'

Nalika padha njupuk roti iki, para abdi agung Gusti Allah mau wiwit padha nyuwun marang siji lan sijine supaya mberkahi lan mecahake roti mau, saben padha ngajeni siji lan sijine kanthi hormat. Santo Paulus kepengin ngajeni Sang Awuy Anthony minangka tamu, dene Sang Awuy Anthony kepengin ngajeni Santo Paulus minangka tuan rumah lan sing luwih sepuh; lan suwene wektu padha rembugan babagan iku kanthi katresnan ing antarané. Pungkasané, Paulus sing pinaringan berkah njupuk roti saka salah siji ujung, déné ujung liyané dipasrahaké marang Sang Suci Antonius: roti kuwi langsung pecah dadi loro kanthi dhéwé, lan sabené padha nampa satengahé.

Lungguh ing sacedhake matai, para abdi Kristus padha mangan lan wareg; banjur padha ngombe saka matai iku, kang banyune resik lan nyenengake. Sawise padha ndedonga panuwun, padha lungguh maneh lan rembugan sakwengi nganti esuk. Nalika esuk sumunar, Santo Paulus kandha marang Abba Antonius:

Aku wis suwe ngerti, sedulurku, yèn kowe manggon ing ara-ara iki, lan aku kepéngin, nalika manggon bareng kowe, bisa padha ngabdi marang Gusti kita bebarengan.' Nanging amarga wektu pati kula wis teka—sing tansah kula enteni kanthi kabungahan, kepengin *'mangkat lan dumunung karo Kristus'* (Fil. 1:23)—Gusti Allah ngutus panjenengan dhumateng kula, supaya panjenengan saged ngubur badan kula sing andhap asor lan nyerahake dhumateng lemah.

Krungu iki, Antoni muni karo nangis:

'Aja ninggalake aku piyambak, bapakku, nanging gawa aku bareng!'

'Kowe ora kena mikirake kapentinganmu dhéwé,' wangsulé Santo Paulus, 'nanging kapentingan sesamamu. Yen pancèn becik kanggo kowe supaya bébas saka beban daging lan mèlu Sang Anak Domba menyang swarga, kapentingan sedulur-sedulur liyané mbutuhake supaya kowe tetep, saiki, mulang lan nguwatké wong-wong mau.' Aku nyuwun marang kowe, langsung mangkat menyang biaramu lan njupuk jubah sing diparingake Uskup Athanasius, supaya kowe bisa nutupi awakku nganggo jubah iku.

Saint Paul nyuwun iki ora amarga dhèwèké butuh jubahé. Dheweke ora kuwatir apa awak jasmani—sing suwé wis dibaluti godhong kurma—bakal dikubur telanjang utawa ditutupi; dheweke mung kepéngin nyawane pisah saka awaké ing sepi sepi, mulané dheweke ngutus Santo Antonius sing kinurmatan bali menyang biara.

Antonius kaget banget krungu babagan Athanasius lan jubah iku. Amarga ndeleng Paulus kaya Kristus piyambak, lan ngajeni Gusti sing manggon ing sajroning dhèwèké, dhèwèké ora wani maneh mbantah dhèwèké;

lawase suwe, kanthi meneng lan kanthi luh, dhèwèké nyium mripat lan tangané, banjur kesusu nglakoni dhawuh: sanadyan ora kersa, dhèwèké mangkat menyang biara, awaké kesel, nanging rohé ngungkuli ringkihé tuwa. Nalika dhèwèké nyedhak selé, ana loro murid sing ketemu lan takon:

'Sampeyan wis ana ing endi suwene iki, Bapak?'

"Aduh anakku," wangsulane Antonius, "aduh aku iki, wong dosa, mung pura-pura urip monastik. Aku mung biksu jeneng wae, nanging aku wis weruh Elijah sejati, Yohanes ing ara-ara samun; aku pancen wis weruh Paulus ing swarga."

Para murid kepengin krungu luwih akèh bab iki lan wiwit nyuwun marang dhèwèké supaya nyritakaké. Nanging Antonius, nutupi cangkemé nganggo tangané, kandha:

Ana wektu kanggo saben bab: wektu kanggo ngomong, lan wektu kanggo meneng (Pangandika 3:1–7).

Lan nyekel jubahé, tanpa ngaso sedhela, lan tanpa nggawa bekal kanggo lelungan, dhèwèké metu lan kesusu manèh menyang ara-ara samun kanggo golek Santo Paulus sing isih urip, amarga dhèwèké wedi yèn menawa dhèwèké telat, sang santo bisa mati tanpa dhèwèké.

Esuké, ing jam katelu, nalika lagi ing dalan, Abba Antonius weruh ing langit ana barisan malaikat lan kumpulan para nabi lan rasul, lan ing antarané ana jiwa Santo Paulus sing sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé, munggah menyang swarga. Sang Antoni tiba ing lemah, nyawurake wedhi ing sirahé, lan njerit ing antaraning tangisé:

'Ngapa, Paulus, kowe ninggalake aku? Ngapa kowe lunga tanpa ciuman pamitan? Aku wis suwe ora kenal kowe, lan saiki aku wis kenal kowe, kowe langsung ninggalake aku!'

Mengko, Santo Antonius sing kabegjan nyritakake manawa piyambakipun banjur nempuh sisa lelampahan kanthi kacepetan nganti kaya mabur ing awang-awang nganggo swiwi, nganti amarga mlaku cepet banget, piyambakipun malah ora ngrasa lemah ing sangisore sikilé. Ora suwe dhèwèké tekan guwa lan sawisé mlebu, dhèwèké weruh sang wali sujud kanthi tangan mbentang munggah lan rai uga ngadhep munggah. Mikir yèn dhèwèké isih urip lan lagi ndedonga, Antoni mèlu ndedonga bareng. Sawisé sakjam, lan amarga ora ana tembung utawa ambegan pandonga sing krungu saka Santo Paulus, Anthony sing pinaringan berkah nyedhak luwih cedhak lan, nalika weruh yèn dhèwèké wis seda, nyadari yèn awaké wong suci kuwi terus nyembah Gusti Allah sanadyan sawisé mati, ing ngarsané Panjenengané kabèh urip. Lama dheweke nangis lan merintih, nyium badan suci sang wong mulya; banjur dibungkus nganggo jubah sing digawa, lan miturut adat Kristen, wiwit nyanyi kidung-kidung panguburan. Nanging dheweke ora bisa mikir carane ngubur sang wong suci, amarga dheweke ora nggawa cangkul kanggo nggali kuburan.

'Apa aku kudu bali menyang biara kanggo njupuk sekop?' pikiré. 'Nanging lelampahan menyang kana telung dina. Apa aku kudu tetep ing kéné? Nanging tanpa sekop aku ora bisa nindakaké apa-apa.' 'Luwih becik aku tetep ing kéné lan mati kaya kuduné, ambegan pungkasan cedhak prajurit Panjenengan, ya Kristus!'

Nalika dhèwèké lagi mikir kuwi, dumadakan ana loro singa metu saka jeroning ara-ara samun, nggerung lan katon kaya nangis amarga sedhih sang wali. Wiwitané, Antoni rada wedi, nanging banjur, nalika dhèwèké weruh yèn kéwan-kéwan kuwi, alus kaya wedhus, padha nggleleng ing sacedhaké awaké sang wali lan nggerung kanthi nelangsa, kaya-kaya padha nangis, dhèwèké gumun marang kelembutané. Banjur padha miwiti nggali lemah nganggo kuku lan sawisé nggali bolongan sing lumayan jero, padha sujud manèh ing ngarepé badan sang wali kanthi nggerung banter, kaya ngucap pamitan; banjur nyedhak marang Sang Wali Antonius, padha miwiti ngresiki tangan lan sikilé, kaya nyuwun berkah lan pandonga. Romo sing mulya, nalika ndeleng manawa malah kéwan-kéwan padha sujud marang Gusti, muji Kristus lan ngendika:

'Gusti,' pangandikane, 'tanpa kersaning Panjenengan, ora ana godhong siji wae tiba saka wit lan ora ana manuk siji wae tiba ing lemah; paringna, miturut pangertosan Panjenengan ingkang paling sampurna, berkah dhumateng kéwan-kéwan punika.'

Banjur, kanthi nunjukake tangané menyang ara-ara samun, dhèwèké ngandhani kéwan-kéwan mau supaya padha lunga menyang kana. Sawisé padha sirna, Abba Antoni ngubur badané sing kinurmatan saka Bapa Paulus sing suci lan kinurmatan, rahib pertapa kapisan, sing séda ing umur 113 taun[1062] . Abba Antonius sing kinurmatan nglampahi sakabehe wengi sawisé panguburan ing kuburan sang wali, kanthi nangis lan ndedonga; lan nalika subuh piyambakipun mangkat bali menyang biarané, nggawa sandhangan sang wali sing ditenun saka godhong kurma. Sawisé bali menyang biarané, dhèwèké nyritakaké kabèh kanthi rinci marang para muridé kanggo

pangajaran; dhèwèké ngreksa lan ngajèni sandhangané St. Paulus nganti mung nganggo pindho saben taun: nalika pesta Paskah Suci lan Pentakosta.

Melu panedha suci para Bapa Paul lan Anthony ingkang kinurmatan, mugi Kristus Gusti kita paring kita pangalembana kados para wali. Dhumateng Panjenenganipun, kanti Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salami-laminipun, amin.

Uripé Sang Mulya Yohanes, Panginep ing Semak Belukar[1062]

Dipepering ing tanggal 15 Januari

Ing Konstantinopel, nalika pamaréntahan Leo Agung[1063] , ana sawijining panglima militer sugih lan pinunjul sing aranè Eutropius, bebarengan karo garwané, Theodora. Dheweke nduwé telung putra, loro diangkat dadi abdi kraton lan wis entuk pangkat dhuwur, déné putra katelu sing paling enom, jenengé Yohanes, dikirim sinau ing manéka cabang kawruh. Sanajan umuré namung rolas taun, Yohanes wis béda banget karo kanca-kancané, nganti para guruné padha gumun marang kabisané lan kamekarané sing nggumunaké kanggo umuré sing isih enom. Nanging dhèwèké ora mung unggul ing kawruh donya, nanging uga ing kawicaksanan rohani. Ing sangisoré pangaribawa sing berkah saka Roh Suci, dhèwèké tuwuh dadi bocah sing alus, loman, lan andhap asor; lan sawisé piwulangané rampung, dhèwèké ora ngentèkaké wektu kanggo dolanan lumrah bocah-bocah, nanging kanggo maca buku-buku suci sing diilhami déning Gusti Allah lan kanthi tekun rawuh ing ibadah gréja. Atiné dadi anget amarga katresnan marang Gusti, lan ing sajroning atiné geni katresnan mau wiwit murub kenceng.

Nalika Yohanes lagi ngrembaka ing kasucian, dumadakan sawijining dina ana biksu mlebu ing omah ing ngendi sing pinaringan berkah iku sinau. Sawisé ndeleng biksu mau, bocah iku takon:

'Saking pundi Panjenengan, Rama, lan badhe dhateng pundi?'

"Aku saka biara 'Wong-wong sing Ora Turu'[1064] ," mangsuli biksu mau, "lan aku saiki arep menyang Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci."

Kanthi atiné kobong semangat, Yohanes wiwit takon marang sang biksu babagan urip biksuan, babagan pandonga lan puasa, babagan kidungan sing ora kendhat, lan babagan pakaryan lan gaweyan liya para biksu. Sang biksu, nalika weruh kasucèné bocah lan budiné sing wicaksana, nerangaké kanthi rinci kabèh adat lan paugeran ing biarané.

Yohanes, sawisé ngrungokaké kanthi tliti apa sing diomongaké sang biksu, takon:

'Bapak badhé wangsul malih dhateng biara Bapak, utawi badhé meneng ing Yerusalem?'

'Aku,' wangsulé rahib, 'nduwé dhawuh saka abbotku supaya bali, lan sawisé matur nuwun, menawa kersané Gusti, marang panggonan-panggonan suci, aku bakal langsung bali.'

Banjur Yohanes nyekel tangan tengen sang biksu, kandha:

'Aku duwe tembung rahasia kanggo sampeyan, Bapa.'

Banjur dhèwèké ngajak dhèwèké menyang panggonan sepi lan miwiti ngomong:

'Rungokna aku, bapak,' aku nyuwun, 'lan paringana aku welas asih. Aku nduwéni kepinginan sing kuwat kanggo ninggalaké donya sing sia-sia iki lan ngabdi marang Kristus. Nanging wong tuwaku nduwéni rencana sing béda banget kanggo aku. Amarga padha luwih tresna marang aku tinimbang sedulurku sing tuwa, padha kepéngin njamin jabatan dhuwur kanggo aku lan ngajak aku omah-omah. Kanggo aku, amarga asring krungu Sabda Gusti

---

[1062] Sing Mulya Yohanes dikenal minangka 'Kushchnik' amarga piyambakipun nglampahi taun-taun pungkasan gesang asketisipun ing 'kushch', tegesé, sawijining tenda, ing kamlaratan lan kasangsaran sing parah, cedhak omahé wong tuwané sing sugih lan bangsawan, ora dikenal déning wong tuwané – lan dhèwèké dikubur ing tenda kuwi; sakwisé kuwi, wong tuwané ngedegaké gréja nganggo jenengé ing panggonan 'semak' kuwi.

[1063] Leo I Agung – Kaisar Bizantium; mrentah saka taun 457 nganti 476.

[1064] Biara 'Para Penjaga Wengi Kabeh', sing kasebut ing kéné, dumunung ing Bithynia (wewengkon lor-kulon Asia Cilik) lan digawé miturut conto biara sing padha ing Konstantinopel, sing wis dipindhahaké saka Mesopotamia lan diadegaké déning St. Alexander ing pungkasan abad kaping 4. Aturan monastik lan cara urip para biksu ing biara iki ditondoi dening ketegasan sing khusus. Biara iki entuk jenengé amarga para seduluré, sing dipérang dadi 24 klompok cocog karo 24 jam awan lan bengi, tanpa kendhat memuji Gusti ing rong giliran, kanthi nyanyèkaké mazmur Dawud kanthi alon banget, supaya ibadah ing biara iki lumaku tanpa kendhat lan ora tau mandheg. Biara sing padha uga diadegaké ing Bithynia, cedhak kutha Sosfeniula, déning murid-muridé St Alexander, Yohanes lan Marcellus.

ing gréja suci lan wis maca kitab-kitab suci dhéwé, aku wis nyadari yèn kabèh bab donya iku sia-sia, lan mung ana siji bab sing ana regané – nyingkiri donya lan ngabdi marang Kristus ing urip biara sampeyan. Aku nyuwun marang sampeyan kanthi asmané Gusti, sing kepéngin kita slamet, supaya sampeyan nggawa aku bareng nalika sampeyan bali menyang biara sampeyan.

Kanthi tembung-tembung kuwi, sang biksu ngrasa yèn Gusti Allah piyambak sing nelpon sang pemuda marang Panjenengané. Panjenengané kanthi resmi janji bakal nggawa dhèwèké bareng nalika bali, lan mangkono padha pisah.

Sawisé sang biksu mangkat menyang Yerusalem, Yohanes sing Begja, sing kepéngin urip manut Injil, miwiti nyuwun marang wong tuwané supaya tuku salinan Injil kanggo dhèwèké, supaya kanthi sinau tembung-tembungé Kristus ing kono, dhèwèké bisa sinau nindakake pakaryan sing nyenengaké Kristus. Wong tuwané banget bungah ndeleng semangat kaya ngono saka anaké kanggo Kitab Suci. Padha langsung nyewa juru tulis trampil kanggo nyipta salinan Injil sing éndah; banjur dibalut emas lan dihias nganggo watu mulia, supaya anaké kepéngin maca buku iku kanthi tekun ora mung amarga émaning tembung Kristus sing kacathet ing njero, nanging uga amarga kaéndahané saka njaba. Sawisé nyiapaké Injil kaya ngono, padha mènèhaké marang anaké. Sawisé kanthi bungah nampa kitab suci mau, Yohanes wiwit maca kanthi tekun; atiné dadi legawa amarga tembung-tembungé Kristus, lan saya dina saya nambah katresnané marang Gusti Allah, dhèwèké ngentèni kanthi semangat rawuhé sang biksu saka Yerusalem sing wis diparingi rahasia atiné.

Sawisé suwe, biksu mau bali lan disambut déning Yohanes kanthi kabungahan gedhé.

'Aku wis bali, anakku, kaya sing tak janjekake,' pangandikane biksu, 'lan yen kowe kersa, aku bakal nggawa kowe menyang biara.'

Yohanes sing pinaringan berkah mangsuli:

'Kula matur nuwun marang Gusti Allah amarga panjenengan sampun wangsul kanthi waras lan paring kula kaleresan saged ndeleng panjenengan malih. Kula sampun siyap budhal. Nanging kados pundi menawi ibu bapa kula boten kersa nglilani kula? Ibu kula alus sanget, lan menawi piyambakipun mangertos bilih kula badhe ninggalaken, piyambakipun badhe nangis nganti ngembangi bumi lan nyegah kula, saengga ngrintangi karsa kula.' Aku nyuwun marang panjenengan, bapak, ayo padha lunga saka kene kanthi rahasia, supaya ora ana sedulur utawa kanca sing ngerti bab kepergianku utawa dalan sing tak lakoni.

"Kita bakal nindakake kersamu, anakku," pangandikane sang biksu, "muga-muga Gusti maringi apa sing dadi kepinginan ing atimu."

Mula padha tekan pinggir segara ing pelabuhan lan, sawisé nemokake prau, padha nyuwun marang sing nduwèni prau supaya nggawa dhèwèké menyang panggonané Sing Ora Turu. Nanging wong iku nuntut akèh emas saka dhèwèké minangka pambayaran lelungan, amarga dhèwèké kandha yèn dhèwèké ngentèni muatan gedhé kanggo prau mau, uga pambayaran nyewa prau kanggo lelungan bali.

Yohanes takon marang dheweke:

'Lan pinten regane ngangkut muatan kebak ing kapal panjenengan?'

'Satus keping emas,' wangsul juragan kapal.

'Tunggu, adhiku, telung dina,' kandha John, 'lan aku bakal nyewa kapalamu.'

Sawisé rembugan karo dhèwèké, John lan biksu pamitan. Sawisé padha piyambakan, John kandha marang biksu:

'Kapten kapal njaluk rega sing larang kanggo pelayaran; nanging bakal luwih larang maneh yen aku nyelundup saka wong tuwaku kanthi rahasia; mula aku bakal menyang wong tuwaku lan njaluk marang wong tuwaku supaya maringi aku sawetara emas kanggo kabutuhanku.'

'Maju, anakku,' wangsul sang biksu, 'muga-muga Gusti ngabulaké niyatmu, miturut kersané.'

Sawisé tekan omah, John kandha marang ibuné:

'Aku kepengin nyuwun tulung marang Ibu, nanging aku ora wani.'

"Njaluk apa waé sing kowe karepaké, anakku," wangsul ibuné.

'Kabèh kanca-kancaku,' kandha John, 'wis ngajak aku teka menyang omahé ora sapisan utawa kaping pindho, nanging pirang-pirang kaping; nanging aku durung nate ngajak wong-wong mau teka ing omahku utawa mbalekake kabecikané; aku isin marang wong-wong mau, lan aku ora wani maneh menyang sekolah amarga isin.' Mangga, wenehana aku dhuwit sing cukup kanggo ngajak kanca-kancaku mangan.

"Enteni nganti esuk," wangsul ibune, "aku bakal ngandhani bapakmu, lan dheweke bakal maringi apa sing kok butuhake."

Nalika dheweke nyritakake panyuwunané John marang bojone, bojone, amarga tresna marang anaké, maringi atus potongan emas, lan iki kelakon amarga pangayoman istimewa saka Gusti Allah, supaya niyat becik bocah iku bisa kasembadan.

Sawisé maringi emas marang anaké, bapaké nyerahaké dhèwèké marang pangreksan abdi setya, karo pituduh supaya bocah iku ora mbuwang dhuwit tanpa perlu. John lunga bareng karo abdi mau kanthi bungah menyang pinggir segara, kandha:

'Ayo padha lunga golek iwak apik kanggo dituku.'

Nalika padha tekan kapal, dhèwèké ngutus abdi mau menyang sekolah, kandha:

'Mangga menyang lan delengen apa kanca-kancaku wis padha kumpul, banjur bali marang aku.'

Sawisé abdi iku lunga, Yohanes munggah kapal karo biksu; sawisé mbayar jurumudi, padha mangkat saka pesisir lan miwiti lelampahané. Yohanes nggawa Injil sing diparingaké wong tuwané, lan nemokaké panglipur nalika maca ing dalan.

Abdi dalem sing wis bali saka sekolah kuwi nggoleki Yohanes ing pinggir pantai suwé, nanging amarga ora ketemu, dhèwèké nyangka yèn bocah kuwi wis mulih; banjur dhèwèké menyang marang tuwané lan takon bab Yohanes. Sakwise kuwi, padha langsung miwiti nggoleki dheweke ing endi-endi kanthi kesusu. Nanging, panaliten sing dawa, loro ing Konstantinopel lan sakupenge, ora ana asile, lan ing omahé Eutropius padha nangis kenceng lan meratapi anaké sing dikasihi, John. Ing wektu sing padha, nalika Yohanes lagi ana ing lelampahan, Gusti Allah kanthi cetha nulungi dheweke: Panjenengané ngutus angin sing nyengkuyung kapal, lan para lelungan ora suwe tekan biara All-Night Vigil. Ing kono, rahib mau nyritakaké marang Abas Markell lan sedulur-seduluré kabèh sing dingerteni babagan John sing isih enom, uga iman lan pangabdian sing semangat sing digawa nalika arep njupuk sumpah monastik lan ngabdi marang Gusti.

Ndeleng bocah iku isih enom banget, abot kandha marang dheweke:

"Anakku! Kowe ora bakal bisa nindakake praktik asketis monastik lan nglakoni puasa ketat, amarga kowe isih enom banget. Luwih maneh, adat kita ora langsung motong rambute saben sing kepengin urip monastik, nanging mung sawisé nguji kanthi teliti ketulusan niyat lan semangatmu ing tumindak kasucian. Mula, yèn kowe kepéngin ngladèni dadi biksu bareng karo kita, kowe kudu urip dhisik karo kita kaya ngéné, tanpa ngucapaké ikrar biksu, ngetutaké tata urip kita, lan nyoba dhéwé apa pakaryan kaya ngono kuwi ana ing daya mu.

Banjur Sang Yohanes sing pinaringan berkah nyuwun ing sikilé sang abbot lan, kanthi nangis kenceng, wiwit nyuwun:

"Kula nyuwun, Bapa, potongna rambute kula saiki uga. Aja ndeleng enomku, nanging delengen semangatku, amarga kanthi sakabehing atiku aku kepengin dianggep pantes nampa busana malaikat panjenengan. Aja nolak panyuwunanku, nanging demi Trinitas sing Maha Suci, Sajati lan Maringi Urip, tampi aku dadi biksu ing biara panjenengan."

Abasé, kesengsem marang semangat lan luhé sang nom-noman, kanthi cetha ngrasakaké sih rahmaté Roh Suci sing manggon ing sajroning atiné, langsung sarujuk nampa lan nyukur rambute. Banjur dhèwèké maringi piwulang supaya tetep maju kanthi ajeg lumantar kabèh tahap patuh monastik lan sinau saka para sepuh sing wis pengalaman.

Nalika panyuwunan Yohanes pungkasane kawujud, dhèwèké nindakake kabèh sing diprentahaké kanthi semangat lan andhap asor; lan, alon-alon unggul ing tapa brata monastik, dhèwèké ora suwé nggayuh kasampurnan budi luhur nganti ngluwihi wong-wong sing wis ngucapaké sumpah monastik sadurungé dhèwèké lan dadi tuladha kanggo kabèh wong ing pandonga sing ora kendhat, ketaatan alus lan ketekunan sabar nglakoni puasa paling ketat. Asring, pirang-pirang dina berturut-turut, dhèwèké ora mangan apa-apa – kejaba Misteri Suci lan Panguripané Kristus – lan mung urip saka kuwi. Malah abboté dhéwé gumun marang Yohanes lan kandha marang dhèwèké:

Anakku! Napa kowe nindakake pakaryan gagah kaya ngono nalika isih enom banget? Ati-ati supaya kekuwatan fisikmu ora entek amarga puasa kakehan lan, sawise kowe ngrusak kesehatanmu, kowe ora bisa maneh nindakake pakaryan gagah utawa ngladeni kamulyaning Kristus.

Yohanes, kanthi andhap asor nyuwun marang sang abbot kaya biasane, mangsuli:

– Punten, Rama Suci, anakda ingkang boten pantes, lan mugi Panjenengan ndedonga kanggé anakda ingkang males lan manah ringkih, supados Gusti karsa nganggép anakda pantes kanggé pakaryan ageng kados makatên lan paring pitulungan dhumateng kelemahan anakda.

Ing antaraning pakaryan-pakaryan kuwi, Sang Yohanes sing pinaringan berkah manggon ing biara suwéné enem taun. Banjur mungsuh lan sing sengit marang kabecikan kabèh—sétan—nglawan dhèwèké. Kanggo nglemahake kekuwatan Yohanes kanggo tumindak luhur sabanjure, lan kanggo ngalangi kemajuan gagah ing nepaki dhawuh Gusti, dheweke nyurung pikiran babagan wong tuwane lan ndadekake atine kasiksa dening welas nalika kelingan katresnan gedhe sing wis diwenehake bapak lan ibune. Iblis wiwit nyuntikake pikiran kaya ngene marang Yohanes: 'Apa sing saiki ditindakake wong tuwamu tanpa kowe? Kepiye padha sedhih, murung, lan nangis kangen marang kowe, amarga kowe lunga saka omah tanpa kabar marang wong tuwamu!' 'Bapakmu nangis, ibumu nglegak-legak, sedulurmu sedhih; sedulur lan kanca-kancamu padha nelangsa; kabèh warung bapakmu padha meratapi kowe.' Sateruse, sing jahat kuwi ngélingaké dhèwèké marang kasugihan lan kamulyan wong tuwané, pakurmatan sing dinikmati seduluré, lan manéka berkah donya liya sing sia-sia. Iblis nyiksa dheweke kanthi pikiran kaya ngono tanpa kendhat, awan lan bengi, nganti Yohanes pungkasane dadi ringkih banget ing badan lan meh ora urip: amarga puasa sing kakehan lan tapa brata monastik, lan saka sangsara batin amarga pikiran-pikiran kuwi – kekuwatane layu kaya pecahan kaca,[1065] , lan dagingé wis dadi kaya buluh sing ngoyang-ngoyang ing angin[1066] .

Abas, nalika weruh yèn Yohanes saya ringkih saben dina, kandha marang dhèwèké:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe, anakku, yèn Gusti ora nuntut pakaryan kakehan saka para abdi-Nya, nanging karsa saben wong ngabdi marang Panjenengané, kanggo kamulyaning asma suci-Nya, manut kekuwatané dhéwé? Kowe, anakku, ora nggatekake pituturku ing wektu sing pantes, lan saiki kowe wis kesel amarga puasa kakehan lan pakaryan sing ora bisa ditanggung.'

'Dudu puasa sing ngenteki aku, Bapa,' wangsulane Yohanes, 'lan uga dudu gawean sing ngenteki aku, nanging pikiran-pikiran sing ditanamake dening Sing Jahat, sing wis nyiksa aku awan lan bengi suwé iki.'

Kanthi mangkono, Yohanes ngakoni marang sang abbot babagan pikirané babagan wong tuwané lan omahé. Sang abbot kandha marang dhèwèké:

'Apa aku durung tau kandha marang kowe sadurunge, anakku, yèn urip biksuni iku abot, yèn para biksu nggawa akèh beban—gaweyan, serangan saka mungsuh, lan godaan sing ora bisa diterangaké?'

Krungu tembung kuwi, mata sang abbot kebak luh lan piyambakipun nangis suwé amarga prihatin marang John. Nanging Gusti Allah, ingkang nggawé kabecikan saking sedaya prakawis, lumantar pangaribawa rahasia ing manah sang abbot, maringi wahyu supaya piyambakipun boten nyegah John saking panginten dhateng wong tuwané: Gusti karsa nepaki karsa-karsa ingkang nggumunaken ing dhèwèké ing wektu ingkang sampurna[1067] . Abbot maringi berkah marang John supaya lunga menyang endi wae sing dikarepake, nanging ngajak dheweke supaya waspada marang jebakan mungsuh lan njaga kasucian sajrone lelungan.

'Sanadyan aku bakal lunga menyang wong tuwaku,' wangsulane John, 'sanajan ing kana, kanthi pitulunganing Gusti lan pandonga panjenengan, aku bakal ngremuk sirah mungsuhku lan mbukak kelemahane.'

Banjur Yohanes menyang selé kanggo nyiapaké lelampahané. Persiapan iki mung dumadi saka pandonga, luh, lan ambegan jero saka ati, kanthi sujud—supaya Gusti ora ngidini mungsuh menang, nanging piyambakipun, miturut pangertosan lan karsa Panjenenganipun, nuntun dalane manut karsa Panjenenganipun sing becik lan sampurna. Esuké, nalika dhèwèké sowan marang sang abbot, John nyuwun ing sikilé lan nyuwun supaya sang abbot aja nesu amarga dhèwèké arep ninggalake biara, nanging nglilani dhèwèké lunga kanthi berkah bapak lan pandonga suci.

Banjur sang abbot nglumpukaké kabèh sedulur lan, sawisé ngumumaké yèn Yohanes kepéngin pamit, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha ndedonga kanggo dhèwèké. Yohanes dhéwé, nalika pamit, kandha marang sedulur-seduluré:

[1065] Ungkapan iki dijupuk saka (Mazmur 21:16).

[1066] Ungkapan iki dijupuk saka (Mat. 11:7).

[1067] Ungkapan iki dijupuk saka (Mazmur 15:3) (ing terjemahan Slavia).

Aku ngerti yèn setan kepéngin ngusir aku sakabèhé saka panggonan suci iki kanthi alesan arep sowan marang wong tuwaku. Nanging aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah lan marang pandonga suci panjenengan, supaya aku bisa ketemu wong tuwaku lan ngalahaké setan, menang saka tipuané.'

Sawisé kuwi, kabèh padha menyang gréja lan ing kono, karo luh ing mripat, padha ndedonga kanggo Yohanes. Sang abbot, mberkahi dhèwèké kanggo lelampahané, ngendika:

'Mangkatna, anakku, ing asmané Rama, Putra lan Roh Suci, lan muga-muga Gusti kita Yesus Kristus mèlu lan nuntun dalanmu miturut kersané.'

Kabèh bapak liyané uga mberkahi dhèwèké kanthi ngangkat tangan. Yohanes nyium kabèh mau lan kandha:

Mugi Gusti nylametake panjenengan, para bapa lan sedulur; mugi Panjenengan nylametake panjenengan—komunitas sing pinaringan berkah iki, para asketis sing becik sing wis nampani aku kanthi katresnan ing paseduluran panjenengan, sing saiki aku kapeksa ninggalake, amarga aku ora pantes urip bareng karo wong-wong sing nyenengake Gusti Allah.

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké ninggalake biara lan miwiti lelampahané.

Sawisé mlaku sejauh siji tahap[1068] saka biara, dhèwèké ndelok mburiné lan nalika weruh biara, dhèwèké nangis kenceng. Dhèwèké sujud ing dhengkul lan, karo sesenggukan lan nembéngi lemah karo luhé, wiwit ndedonga marang Gusti Allah. Banjur dhèwèké tangi lan budhal manèh, nyerahké dhiri marang Gusti Allah lan nyandhak pangarep-arep marang pangayoman lan perlindungan Panjenengané. Ing dalan, dhèwèké ketemu karo wong ngemis sing nganggo sandhangan compang-camping. Yohanes mbalèk marang dhèwèké lan kandha:

'Aku weruh, sedulurku, sandhangmu wis tuwa banget lan kabeh koyak; aku nyuwun, wenehana aku, lan gantèkna sandhang paling apikku.'

Pengemis kuwi bungah banget lan langsung nyopot sandhangan lusuhé banjur diwènèhaké marang Yohanes, déné Yohanes mbalèkaké sandhangan paling apiké.

Nalika Yohanes nyedhaki Konstantinopel, nalika weruh omahé wong tuwané saka adoh, dhèwèké nyuwun ing lemah lan miwiti ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Gusti Yesus Kristus, aja ninggalake aku!'

Wayah sonten, lan Yohanes sing pinaringan berkah tetep ana ing kana ngenteni bengi teka. Ing tengah wengi, nalika nyedhaki lawang omah wong tuwane, dheweke tiba maneh ing lemah lan ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus! Iki omahé bapakku, sing wis suwé tak kepéngini ndeleng. Nanging aja nganti aku kelangan sih-rahmat Panjenengan amarga iki. Aku nyuwun marang Panjenengan, Gusti, paringana pitulungan saka dhuwur lan kakuwatan kanggo ngalahaké godaané setan; aja nganti dhèwèké menang marang aku utawa nyebabaké aku tiba, nanging paringana supaya aku bisa kanthi gagah berani ngakhiri uripku ing panggonan iki.

Mangkono dhèwèké ndedonga nganti esuk. Nalika srengéngé munggah, lawang kabukak lan pangurus omah sing ngurusi para abdi liyané metu, dhèwèké weruh wong nyuwun sing nganggo klambi compang-camping lan takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe, saka endi kowe teka, lan kepiye kowe wani teka ing kene? Metu saka kene saiki uga, amarga tuan-tuan aku arep metu.'

'Kaya sing panjenengan deleng,' wangsulane John kanthi alus, 'kula punika pengemis ingkang boten gadhah papan panyandhak sirah. Kula nyuwun dhumateng panjenengan, gusti, mugi panjenengan paring welas asih dhumateng kula; aja ngusir kula, nanging mugi panjenengan paring idin supados kula saged tetep ing pojok menika.' Aku ora bakal gawe ala marang sapa wae; malah, panjenengan bakal nampa sih rahmaté Gusti Allah yèn panjenengan welas asih marang aku lan ngidini aku manggon ing kéné."

Amarga welas marang pengemis kuwi, pangurus omah ngidini dheweke tetep ana ing kono. Sawisé sawetara wektu, wong tuwané John metu saka omah, arep menyang kraton. Nalika weruh wong tuwané, wong sing pinaringan berkah kuwi nangis lan kandha marang atiné:

'Panjalukku pungkasane kawujud—aku weruh wong tuwaku. Nanging kowe ora bakal bungah, he setan, amarga kanthi sih-rahmaté Gustiku, panah geni sing kowe tancepake marang aku tak anggep ora ana apa-apa.'

Lan maneh dhèwèké muni marang Gusti Allah kanthi sakabehing atiné:

[1068] 'Stadia' padha karo 87½ sazhens.

'Gusti Yesus Kristus, aja ninggalake aku nganti pungkasan!'

Yohanes sing pinaringan berkah tetep meneng ing pojok gapura, nggladrah kaya Lazarus (Lukas 16:20), utawa kaya Ayub ing tumpukan abu (Ayub 2:8). Bapakne, nalika weruh gelandangan miskin kuwi nggladrah ing gapura, wiwit ngirimaké dhaharan saka méjané dhéwé, kandha:

'Sabaré wong mlarat iki gedhé tenan—tanpa atap ing ndhuwuré sirah, dhèwèké tahan adhem lan panas, embun beku lan udan; pancèn, wong kaya ngéné sing bakal nampa Karajan Swarga.' Mbok menawa Gusti bakal nylametake kita amarga panjenengané, mulané Panjenengané ngutus panjenengané marang kita – supaya kanthi maringi welas asih marang panjenengané, kita uga dianggep pantes nampa welas asih saka Panjenengané. Sapa ngerti – mbok menawa anak kita sing kita tresnani, John, saiki lagi ngalami kahanan mlarat sing padha, sanajan kita ora ngerti ing endi dheweke; apa sing kita tindakake kanggo gelandangan iki persis kaya sing kita kepengin wong liya tindakake kanggo anak kita ing kahanan kaya ngono.

Siji dina, ibune John nalika metu saka omah weruh gelandangan iki nggleleng ing tumpukan pupuk ing sandhangan complengan. Iki katon banget njijiki nganti dheweke kandha marang para abdi:

'Buwang wong njijiki kuwi saka kene, amarga aku ora bisa teka kene yen isih weruh dheweke nggleleng ing kana.'

Para abdi dalem langsung nyeret dhèwèké menyang panggonan liya. Sing Mulya saiki mung bisa ndelok gapura omahé bapaké saka adoh. Ing sawijining dina, nalika ndeleng pangurus omahé metu saka gapura, dhèwèké nyaur lan kandha:

'Kula nyuwun, gusti, kados panjenengan sampun saé dhumateng kula wiwit wiwitan, saiki mugi panjenengan paring welas asih lan damel kemah alit kanggé kula, supados tuan putri boten ningali kula lan kula gadhah pangayoman saking adhem.'

Panasea iku maringi panyuwunané John lan ora suwe mbangun tenda cilik, ing ngendi sang wali manggon, nglampahi kabèh wektu kanggo ndedonga marang Gusti Allah. Saben dina bapakne ngutus dhaharan saka mejane dhéwé; John nampa kanthi rasa syukur, nanging banjur diwenehake marang wong mlarat liyané sing teka ngunjungi, déné dhèwèké dhéwé tansah ngalami luwe lan ngelak; lan amarga pangastiné lan puasane sing banget kuwi, dhèwèké dadi kurus banget nganti saben sendi balungé katon kabèh.

Sajrone telung taun, Yohanes sabar nahan urip kaya ngono, ndhelikake marang wong tuwane yèn dhèwèké iku anaké. Nanging sawisé telung taun kliwat, Gusti kita sing welas asih banget, Yesus Kristus, nalika ndeleng kasabaran lan andhap asor abdi-Nya, mutusaké mungkasi kasangsaran lan pakaryané. Panjenengané rawuh marang dhèwèké ing sawijining panglihatan lan ngendika:

– Bungahna, Yohanes, sing wis dadi kaya murid Kinasihku Yohanes Sang Perawan[1069] , amarga kowe wis ninggalake kabeh kanggo ngetutake Aku ing kasucian perawan. Pungkasaning uripmu saiki wis cedhak, lan sangsara agengmu bakal rampung: sajrone telung dina kowe bakal teka marang Aku lan nampa warisan pangaso para wong sing bener.

Sawisé éling sawisé panglihatan, Yohanes wiwit ndedonga marang Gusti karo luh, kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti, Allah kula, amargi Panjenengan kersa maringi kula, sanadyan kula punika ingkang boten pantes, pangasoing tiyang ingkang sholeh. Nanging kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Gusti kula, mugi Panjenengan kersa kelingan dhateng tiyang sepuh kula, paring welas asih dhumateng piyambakipun miturut welas asih Panjenengan ingkang ageng, lan ngresiki piyambakipun saking dosa-dosa, awit Panjenengan piyambak ingkang sae lan ingkang paling welas asih.'

Sawisé pandonga iki, dhèwèké nyaur abdi sing wis kasebut mau saka wong tuwané, pangurus omah, lan kandha marang dhèwèké:

Wiwit wiwitan nganti saiki, panjenengan sampun paring kabecikan dhumateng kula. Kula nyuwun, gusti, paring kabecikan ngantos pungkasan. Aku nyuwun siji bab marang kowe: mangkat lan kandhaa marang tuan putrimu kaya mangkene: yèn gelandangan sing kowe dhawuhaké supaya diusir saka gapura kuwi nyuwun tulung marang kowe lumantar aku nganggo tembung-tembung iki: demi Gusti kita Kristus, aja ngremehake aku, wong mlarat, nanging kersaa rawuh marang aku, awit aku perlu rembugan karo kowe.

Abdi dalem nerusaké tembung-tembung wong nyungap mau marang sang putri. Sang putri mangsuli:

[1069] Yaiku, Santo Yohanes Teolog.

'Apa maneh sing arep diomongake wong mlarat marang aku? Aku ora tahan ndelok dheweke, nanging dheweke pengin ngomong karo aku.'

Dheweke nyritakake bab iki marang bojone, nanging bojone wiwit mbujuk dheweke:

'Mene, garwaku, aja nganti nolak pengemis iku, amarga Gusti Allah piyambak wis milih wong mlarat.'

Sanadyan mangkono, dheweke ora ngrungokake bojone lan nolak lunga. Santo Yohanes ngutus dheweke maneh karo tembung-tembung iki:

'Ing telung dina manèh aku bakal mati; lan yèn kowé ora péngin ndeleng utawa ngomong karo aku, kowé bakal banget nyesel mengko.'

Dheweke wiwit ragu-ragu ing pikirane – apa kudu lunga utawa ora – ora amarga pengin ngrungokake pengemis kuwi nanging luwih amarga rasa penasaran apa sing arep diomongake; dheweke meh ora bisa ngatasi keragu-ragune lan mutusake lunga, mung amarga krungu yen dheweke bakal mati lan ngarep-arep sinau bab anyar saka dheweke. Dheweke ninggalake omah lan maringi prentah marang para abdi dalem supaya nggawa pengemis mau lan nyelehake ing ngarepe, amarga Pendeta John, amarga lara abot, ora bisa teka dhewe marang dheweke. Supaya ora dikenal, dheweke nutupi pasuryane lan miwiti ngomong marang dheweke kaya ngene:

'Ora suwé manèh, Gusti, aku ora bakal mbutuhaké pangayoman lan pitulungan sing wis panjenengan paringaké, lan ganjaran kanggo sedekah panjenengan wis disiapaké, miturut pangandikane Gusti ing Injil: *"Amarga apa waé sing panjenengan tindakaké kanggo salah siji saka wong-wong sing paling cilik iki, panjenengan wis nindakaké kanggo aku"* (Matéus 25:40). Kanggo kula, amarga kula boten gadhah bandha amarga mlarat, kula kepengin maringi berkah dhumateng panjenengan, nanging sepisanan kula nyuwun: sumpahna dhumateng kula bilih panjenengan badhe nindakaken kados pitedah kula – lan salajengipun panjenengan badhe nampi berkah punika.

Dheweke janji bakal nindakake kaya sing diomongake. Banjur Sang Mulya Yohanes wiwit takon:

'Aku nyuwun tulung, Bu, supaya sawisé aku mati, aku dikubur ing panggonan persis ing ngendi tendaku saiki ngadeg. Aja nganti aku ditutupi sandhangan liya kajaba kain compang-camping iki, amarga aku ora pantes maneh nduwé papan panggen manungso sing luwih mulya utawa sandhangan sing luwih apik.'

Sawisé kuwi, dhèwèké njupuk Injil saka dhadhané lan nalika nyerahaké marang dhèwèké, kandha:

Mugi iki dadi panglipur tumrap panjenengan ing gesang donya lan dalan menyang kalanggengan tumrap panjenengan lan garwa panjenengan, Gusti kula.

Nalika njupuk Injil mau, dhèwèké wiwit mriksa, muter-muter, lan mikir ing atiné:

'Pira banget Injil iki padha karo sing diiket dening Gusti kanggo anak kita!'

Banjur dhèwèké lunga lan nuduhaké marang bojone. Bojone ngenali lan kandha:

Iki pancen Injil sing sejati sing wis kita paringake marang anak kita sing kita tresnani, lan ora ana liyane; ayo padha lunga takon marang dheweke saka ngendi dheweke entuk iki, lan apa dheweke ngerti apa-apa babagan anak kita, John.'

Para wong tuwa padha teka marang dheweke bebarengan lan wiwit kandha marang dheweke:

'Kita nyuwun marang Panjenengan kanthi Trias Suci sing maringi urip – critakna, saka ngendi Panjenengan entuk Injil iki, lan ing endi anak kita, Yohanes?'

Amarga ora bisa maneh nyumputake rasa lara ing atiné utawa nahan tangisé, dhèwèké mangsuli:

Aku iki anakmu John, lan iki pancen Injil sing kowe paringake marang aku; pancen aku sing salah amarga wis marakake kowe sedhih, nanging Injil sing kowe paringake marang aku wis mulang aku supaya tresna marang Kristus lan nampa sangkandhake sing berkah kanthi sabar.'

Krungu kuwi, padha nyemplung ing sisih ambené, nyekel lan ngelus-ngelus dhèwèké, lan suwé padha ngembusakaké luh kang ngglimpang. Ing wektu sing padha, atiné padha kebak kabungahan lan kasedhihan: padha bungah amarga anaké sing dikasihi wis kapanggih, nanging atiné remuk amarga padha nemokaké dhèwèké ing kahanan mlarat lan papa, lan ora padha ngenali nalika dhèwèké nggleleng ing sacedhaké gapura. Kabeh tangga teparo, kanca-kanca, lan kenalan padha nglumpuk; kabar babagan balié Yohanes nyebar ing saindenging kutha, lan saben wong, ngluhurake Gusti Allah, padha gumun marang kahanan iki. Ing wektu sing padha, Yohanes sing kinurmatan nyerahake nyawane ing tangan Gusti Allah[1070] . Pancen kersaning Gusti, uripé Yohanes, sanadyan ing wayahe seda, tetep resik saka pakurmatan donya lan ora kagandhèng karo katresnan wong tuwané; mulané Gusti

enggal nyepetake njupuk dhèwèké marang dhèwèké, supaya dhèwèké bisa mlebu ing panggonan swarga minangka wong kang asing saka donya lan paseduluran donya.

Lali marang nadané, ibuné mbusak sandhangan compléngé lan nganggo sandhangan mewah sing disulam emas; nanging kanthi ora disangka-sangka, dhèwèké langsung lumpuh lan lara abot. Eutropius, bapaké Yohanes, kandha:

'Kita kudu nepati kersané anak kita, awit dhèwèké ora kepéngin dikubur nganggo sandhangan sing larang regané.'

Padha nyopot sandhangan donya saka badané wong sing kinurmatan kuwi, banjur nganggo manèh sandhangan lusuh kaya gelandangan, lan Theodora, ibuné Yohanes, langsung mari lan waras kaya biyèn. Wong tuwané banjur ngubur relik sing kinurmatan lan suci saka Yohanes ing tenda sing wis dadi panggonané. Ing ndhuwur peti mayitipun, lajeng padha mbangun gréja lan pangayoman ageng, nyumbangaken kabèh bandha-bandhanipun kanggé nyengkuyung para lelungan lan ngopeni wong mlarat. Sawisé sawatara wektu, piyambakipun seda kanthi tentrem lan dikubur ing gréja sing padha sing wis dibangun ing ndhuwur peti mayit putranipun.

Mangkono kahanan gesangé sang suci lan kinurmatan Yohanes si Wani Dhedhemu; mangkono uga pakaryan lan pakaryan abot sing ditindakake kanggo kasucian Kristus; mangkono uga perjuangane nglawan setan, sing wis dikalahake, lan sawisé kuwi, dhèwèké saiki diparingi mahkota swarga ing Gréja para pemenang, lumantar sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan salawas-lawase, amèn.

Peringatan Sang Martir Suci Pansophia

Dirilèkaké tanggal 15 Januari

Santa Pansofius iku putrané Nilus, prokonsul Alexandria[1070] . Amarga duwé bandha akèh, Nilus ora ngirit biaya kanggo ngopeni putrané, lan Santa Pansofius, kanthi kapinteran sing luar biasa, éntuk kawruh jero babagan kabeneran Kristen bebarengan karo pendhidhikan donya sing wiyar. Sawisé bapaké seda, sang wali nggunakake bandhané kanggo nulungi wong mlarat, banjur piyambakipun mundur menyang ara-ara gersang, nilar kabèh urusan donya kanggo ngupaya Gusti. Dheweke urip nyendiri suwene pitulas taun, ngangkat pikirane saka bab-bab donya marang renungan babagan Karajan Swarga lan tetep ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah. Kabar babagan urip mulya sang pertapa iku tekan marang Prefek Alexandria[1071] , sing ngladeni Kaisar Decius – panganiaya wong Kristen. Digawa ing ngarep pangadilan prefect, Santo Pansophios mbukak kabohongan ajaran pagan kanthi nyitir cathetan para pagan babagan déwané; kanthi bukti kang kebak kabeneran, dhèwèké nginjil yèn Kristus iku Gusti Allah, lan kanthi mangkono nggawe kesombongan sang penyiksa isin. Amarga iku, pangakune Kristus diwènèhi cambukan sing abot lan banjur nampa mahkota martir[1072] .

29 Januari

16 Januari (Gaya Lawas)

Pangurmatan marang ranté sucié Santo Petrus Rasul.

Perayaan tanggal 16 Januari

Santa Petrus Rasul, miturut prentahé Raja Herodes[1073] , dipenjara lan diiket nganggo loro rantai wesi.

[1070] Prokonsul iku pejabat sing mréntahaké provinsi-provinsi Kakaisaran Romawi.
[1071] Praefectus iku kepala kutha.
[1072] Ing tengah abad kaping telu.

Nanging ing wengi iku, nalika dhèwèké turu ing antarané loro prajurit, Malaikaté Gusti Allah mbangun dhèwèké kanthi nyundhul sisihé lan nuntun metu saka panjara; belenggu wesi tiba saka tangané rasul, kaya sing kacathet ing Kitab Karya Para Rasul (Kisah Para Rasul 12:7). Kabar babagan panyelamatan mujijat Petrus saka belenggu lan panjara nyebar ing saindenging Yerusalem, – lan sawatara wong pracaya, sawisé nyolong ranté-ranté mau kanthi rahasia, padha miwiti nyimpené supaya, kanthi ndelok mau, padha bisa ndeleng ing paningalé, kaya-kaya, rasul utama Petrus dhéwé, sing, sakwisé dibebasaké saka panjara, langsung mangkat kanggo mratélakaké sabda Gusti Allah ing nagara-nagara liya lan ora bali menyang Yerusalem. Rantai-rantai iki wis entuk daya marasake saka awaké rasul sing wis diiket kanthi kenceng déning rantai-rantai mau. Kawruh manawa ikat sirah lan saputangané Rasul Suci Paulus marasaké lara lan ngusir roh najis, amarga kabasahan kringeté (Kisah Para Rasul 19:12); rante Santo Petrus uga nduwèni pangaruh sing padha, amarga biyèn wis ngiket awaké rasul mau kanthi kenceng. Para pracaya ngajeni ranté-ranté sing mulya iki kanthi pangurmatan jero, nyembah marang lan ngreksa kanthi tliti minangka pusaka sing larang saka generasi siji marang generasi sabanjuré, karo wong tuwa nerangaké marang anak-anaké, lan anak-anaké marang ahli warisé, babagan sapa narapidana agung sing dirantai déning ranté iki lan déning badan sapa ranté iki wis disucèkaké. Mangkono iku diwarisake marang Paduka Suci Juvenal, Patriark Yerusalem. Lan nalika Ratu Eudoxia sing taat, bojoné Kaisar Theodosius enom[1074] , nalika bali menyang Konstantinopel saka Yerusalem – ing ngendi, sajrone manggon ing kana, dhèwèké wis mbangun akèh gréja lan ngias papan-papan suci nganggo dana kratoné dhéwé – Patriark Juvenal maringi dhèwèké akèh harta rohani minangka pangajèn marang kasucian lan katresnané marang papan-papan suci. Antarane iku, piyambakipun paring sang Eudokia ranté-ranté suci lan mujijat saka Santo Petrus Rasul[1075] . Nalika bali menyang Konstantinopel, Eudoksia nyumbang salah siji rante mau dadi peparing kanggo gréja Santo Petrus Rasul, sing dumunung ing Gréja Agung Santo Sophia[1076] , déné rante sijiné dikirim menyang Roma marang putriné, Eudoksia, sing wis omah-omah karo Kaisar Romawi Valentinian III.[1077] Eudoxia, sing takwa kaya ibune, kanthi rasa syukur nampa hadiah sing larang regane iki lan sawise mbangun gréja kang dipersembahake marang Santo Petrus Rasul ing Bukit Esquiline, nyelehake rantai iki ing kono bebarengan karo rantai liyane saka Santo Petrus Rasul sing ditemokake ing Roma, kang digunakake Nero kanggo ngiket dheweke nalika penyiksaan[1078] . Sawisé kuwi, ditemtokaké yèn dina raya kanggo ngurmati ranté mulya iki kudu dirayakaké tanggal 16 Januari[1079] , minangka pangeling lan pangurmatan marang Santo Petrus Rasul lan kanggo kamulyané Kristus Gusti kita.

Troparion, Nada 4:

Sampeyan boten ninggalake Roma, nanging rawuh dhumateng kita kalayan ranté mulya ingkang sampéyan gendong, ya Pucuking Para Rasul. Nganggep suci kanthi iman, kita ndedonga: lumantar pandonga sampéyan dhumateng Gusti, paringana kita sih ageng.

[1073] Iki mesthi nyebutake Herodes Agripa I, putrané Herodes Agung, Raja wong Yahudi, sing matèni Santo Yakobus Rasul, putrané Zebedeus, kanthi pedhang lan uga nyoba matèni Rasul Petrus; dhèwèké mréntah Yehuda nalika pamaréntahan para Kaisar Romawi Caligula (37–41 Masehi) lan Klaudius (41–54 Masehi); dhèwèké séda amarga dipukul malaikat, sawisé lara abot sawisé panyelamatan mujijat Sang Rasul Petrus saka panjara.

[1074] Teodosius II sing Enom – Kaisar Bizantium, mrentah saka taun 408 nganti 450.

[1075] Ranté suci saka Santo Petrus Rasul disimpen ing Yerusalem nganti taun 439, nalika Maharani Eudoxia nampa saka Patriark Juvenal.

[1076] Iki, mesthi, nyebutake katedral utama ing Konstantinopel sing didedikasikake kanggo Santa Sofia – Kawicaksananing Gusti – sing diadegake dening Konstantinus Agung. Sabanjure, katedral iki dipugar kanthi megah lan diperluas dening Kaisar Yustinianus Agung ing taun 537; Ing taun 1453, sawisé Konstantinopel dijupuk déning wong Turki, katedral iki diowahi dadi masjid. Hagia Sophia-é Justinian nganti saiki tetep dadi monumen arsitektur Kristen gaya Bizantium sing paling nggumunake lan megah saka puncak pangrembakané.

[1077] Valentinian III – Kaisar Romawi; mrentah saka 423 nganti 455.

[1078] Nero – Kaisar Romawi; mrentah saka 54 nganti 68; miturut prentahé, Rasul Petrus diwenehi pati martir (kira-kira taun 67). – Rantai sing digunakaké kanggo ngiket Rasul Petrus miturut prentah Nero ditemokaké ing Roma ing abad kaping 2.

[1079] Rayane Rantai Roma wis ana ing wiwitan abad kaping 2, nalika pontifikat Paus Alexander (109–119), minangka pangeling-eling marang rantai Rasul Petrus ing penjara Roma, sing diurmati lan diciumi; mengko, rayane iki diuripake maneh karo rawuhe sawijining rantai sing dikirim saka Yerusalem. Rayane iki dirayakake ing Gereja Roma tanggal 1 Agustus.

Kontakion, nada 2:

Kristus, Batu Karang, ngluhurake watu iman kanthi padhang, para muridé sing kapisan lungguh: amarga Panjenengané ngajak kabèh kanggo ngrayakake, Petrus, lumantar rantému sing kinurmatan, lan paring pangapura dosa.

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji Petrus Agung, kang paling unggul lan kapisan saka para Rasul, murid Kasunyatan Ilahi; lan kanthi iman ayo padha nyium belenggué, supaya nampa pangapura dosa-dosa kita.

Penderitaan para martir suci Speusippus, Eleusippus lan Melusippus, eyangé Leonilla, lan liyané sing bareng.

Diringati tanggal 16 Januari

Santo Polikarpus, murid Santo Yohanes Rasul lan Penginjil, kanthi kepinginan, lumantar pakaryan Roh Suci, kanggo nambahake kumpulan para pracaya marang Kristus, ngutus para muridé menyang manéka nagari supaya padha bisa tanpa wedi nyebarake Sabda Gusti ing endi-endi. Nalika mangertos yèn ing Gaul para umat Kristen[1080] dianiaya ing endi-endi déning prentah kaisar, kang nyebabaké kabèh padha dihukum pati, Santo Polikarpus ngutus loro imam Gusti Allah menyang kana – Andokius lan Venignus – lan siji manèh, diaken Firs. Wong-wong mau pancen wong sing luhur budi, setya marang Gusti Allah, semangat ing pakaryané, tansah siap kanthi katresnan kanggo mangkat ing misi mratelakaké Injil, apa liwat daratan utawa segara, luwih kepéngin tinimbang wedi nampa sangsara lan pati demi Kristus. Sawisé nampa piwulang saka uskupé, padha langsung munggah kapal. Nalika Panjenengané ngucapaké pamitan, Santo Polikarpus, uskup, ngutus para priya mau kanthi tembung-tembung iki:

'Majuwa, para priya gagah, lan kanthi pitulungan rahmat Kristus, ajegna ajining dhèwèké. Lumantar pangakuan suci marang asma Kristus sing paling suci, kowé bakal ngundang akèh sedulur pracaya kanggo awakmu lan, kanthi kabungahan bebarengan karo wong-wong mau ing kamenangan, kowé bakal nggayuh kamulyan lan pakurmatan langgeng. Mugi woh-wohaning pakaryanmu sing akèh saya tambah, lan kabungahan saya agung ing papan panggonan para wong bener ing swarga nalika nyumurupi prestasimu sing suci!

Kanthi semangat amarga berkah-berkah iki lan akèh manèh saka Santo Polikarpus, padha munggah kapal lan ora suwe, kanthi pangayoman istimewa saka Gusti Allah, tekan ing pesisir Massilia[1081] ; sawisé nginjak ing daratan, padha langsung miwiti lelampahané, lan Malaikaté Gusti Allah mèlu ing ngarepé. Sawisé tekan kutha sing dijenengi Edua[1082] , miturut pangayomaning Gusti, padha ketemu karo senator Faustus, sawijining priya sing nduwèni watak paling luhur, sing nampani kanthi pakurmatan lan katresnan. Nalika dhèwèké mangertèni yèn para tamu mau iku presbiter, dhèwèké wiwit nyuwun kanthi tulus supaya padha nggawa kulawargané, sedulur, lan kanca-kancané marang Kristus lumantar baptisan suci; dhèwèké dhéwé wis dadi wong Kristen, sanadyan kanthi rahasia amarga panganiayaan marang agama Kristen. Dheweke uga nggawa putrané, pemuda Symphorian, marang para rohaniwan mau; sawisé kuwi, pemuda iki, lumantar piwulang para wali, nanging utamané amarga pangayomaning Gusti, ngalami sangsara kanggo Kristus nalika kahanan mbutuhake. Nalika nampilake pemuda mau marang para imam, Faustus nyuwun marang Santo Venignus supaya mbaptis dheweke, lan marang Santo Andochius supaya dadi bapa baptisé, lan para abdi Gusti nyukupi pangajab bapak sing saleh.

[1080] Gaul – Prancis saiki.

[1081] Massilia – sawijining kutha pesisir ing kidul Gaul, kanthi pelabuhan benteng sing apik banget – dadi salah siji pusat pangawikan Romawi sing paling wigati ing kidul Gaul; saiki dikenal minangka Marseille, kutha krajan departemen Prancis 'Rhône-Métropole', kutha dagang maritim utama ing Prancis kanthi populasi luwih saka 300.000 jiwa; dumunung ing antarané muara Kali Rhône lan Toulon, ing teluk wétan Segara Lyon, ing sikil pucuk watu Alpen Provence. Saka kéné agama Kristen nyebar ing saindenging Gaul kidul ing jaman kuna.

[1082] Aedua – kutha kuna ing Gaul, ing sisih kidul-wétan Paris, antarané kali Loire lan Saône.

Banjur, kelingan marang adhine lan putu-putune, Faustus kandha:

Aku duwe adhine wadon jenenge Leonilla, sing manggon ing salah siji kutha ing Lingonia[1083] . Dhèwèké nduwèni telung putu lanang – anak-anaké putrané, kembar wiwit lair. Sanadyan wis nampa pendhidhikan sing apik banget, padha ngetutaké tapak-tapak bapaké lan tetep dadi wong kafir, nyembah arca. Nek ibu tuwa, adhiku wadon, kepengin nggawe putu-putune dadi prajurit Kristus lan nyawisake kanggo pangabdian marang Panjenengané. Kula nyuwun tulung marang para imam Gusti Allah, mugi panjenengan kersa nulungi lan nglantaraké pakaryan punika kanthi kasil: padhangna kabèh griya bangsawan.

Krungu kabar iki, para wali mutusaké misah-misah kanggo mènèhi warta kabungahan: Andokius budhal bareng Firs menyang désaAugustodoni[1084] , ing ngendi sawisé ngowahi akèh wong dadi pracaya Kristen, dhèwèké banjur séda dadi martir. Faustus, ing wektu sing padha, ngutus Santo Venignus menyang kutha Lingon marang adhine.

Leonilla, adhine Faustus, nampani Santo Venignus kanthi kabungahan gedhe, kaya manna sing tiba saka swarga. Ing dina iku, putu-putune ana ing sawijining desa sing diarani Pasmasia kanggo nyembah dewa Nemesis kanthi kurban sing ora resik[1085] ; nalika padha bali menyang omah, padha nggawa marang neneké sisa daging kurban. Nanging dhèwèké, sengit marang kurban pagan sing najis kuwi, mbuwang daging mau marang asu supaya dipangan, lan ing ngarsané presbiter suci Venignus, dhèwèké ngandika marang para putuné karo tembung-tembung iki:

'Anak putu sing tak tresnani! Padha ngertèni Gusti kita Yesus Kristus, Allah sejati lan urip, sing diibadahi para malaikat lan kabèh makhluk, sing kanthi sabda-Nya nggawe donya kabèh, nglebaraké langit kanthi dhawuh-Nya, nyebarake ambané bumi, nglumpukaké jeroné segara lan ngubengi kuwi nganggo wedhi, ngias langit nganggo lintang, netepake rong pepadhang ageng supaya padha sumunarake sinar marang kabeh sing wis diciptakake, ngisi banyu karo iwak, ngagem bumi nganggo wit-witan lan suket, lan nyipta ing kono, manut kersane, kabeh jinis kéwan. Banjur Panjenengané kersa nyipta manungsa miturut gambar lan rupa Panjenengané dhéwé, lan paring marang manungsa karunia istimewa kabijaksanaan, kawruh, lan akal, supaya manungsa kanthi temenan ngupaya Gusti—Pangéran kabèh makhluk—lan ora ngetokaké ora ngajèni marang Panjenengané kanthi nglirwakaké ngerti Panjenengané, supaya manungsa bisa ngenali apa sing becik lan sinau mbedakaké saka sing ala, supaya dheweke ora mung nyingkiri maringi pakurmatan marang arca-arca sing ora ana gunane, sing digawé déning setan kanggo ngapusi manungsa, nanging uga nolak arca-arca mau minangka najis lan nyingkiri kabèh sesambungan karo arca-arca mau, amarga arca-arca mau mlebu ing donya lumantar liciké setan, sing wis ngapusi manungsa pisanan ing Taman Éden. Cucu-cucu sing tak tresnani! Tinggalna kabèh berhala sing najis lan pracayaa kanthi teguh marang Pangripta kabèh mau – Gusti kita Yesus Kristus. Delengen, kanthi sih-rahmaté Gusti, wong suci iki sing kowe deleng ing ngarepmu wis dikirim marang kowe saka tanah adoh. Rungokna dhèwèké, awit lumantar lambéné Gusti Allah piyambak ngumandhakaké dhawuh-dhawuhé marang kowé, lan sinaua saka dhèwèké apa sing bisa nyumbang marang kaslametanmu.

Nalika Leonilla sing pinaringan berkah, bebarengan karo Santo Venignus, ngélingaké para putuné kaya mangkono, sih rahmaté Gusti Allah kanthi ghaib nyusup ing atiné. Para mudha padha gumun ngrungokaké tembungé eyangé, padha ndelok siji lan sijiné lan mikir, banjur kabèh padha mangsuli bebarengan:

'Napa kowe nganti saiki meneng wae ing ngarep kita bab prakara sing wigati banget iki? Napa kowe nyumputake saka kita dalan kabeneran lan pepadhang sumunar suwene iki?'

Ngadhekaké pandangane lan kanthi ngajèni ngunggahaké tangané marang langit, Leonilla matur nuwun marang Gusti amarga para putuné wiwit mangertèni kabeneran, lan ngendika marang wong-wong mau kanthi katresnan:

[1083] Lingones iku wong Keltik kuna ing tanah Belgae, antarané Saône sisih ndhuwur lan wewengkon sumber Marne lan Seine; kutha krajané yaiku Andematum, sing saiki dikenal minangka Langres – sawijining kutha lan benteng kelas siji ing departemen Haute-Marne, Prancis.

[1084] Augustodon – kutha utama bangsa Aedui (bangsa Keltik ing Gaul): saiki dikenal minangka Autun ing departemen Loire lan Saône.

[1085] Miturut kapercayan wong Yunani kuna, Nemesis iku dewi sing maringi marang manungsa nasibe, kabungahan lan cilaka miturut pantesé; dhèwèké maringi ganjaran utawa paukuman miturut paugeran moral kanggo tumindak sing wis dilakoni; utamané, dhèwèké mbales dendam lan ngukum wong sombong, ngendhegake kesombongané, lan maringi karugian lan cilaka, supaya imbangan sing adil bisa dibalekake lan manungsa ora lali marang takdiré.

Putraku, lan kowe, bapakmu—sing saiki wis mudhun menyang alam pati—ora nduwé akal lan kawicaksanan; atiné wis atos banget lan kabèh wis kapenuhan pepeteng saka piala nganti dhèwèké ora gelem pracaya marang Kristus Gusti, malah ora gelem ngucapaké asmané sing suci. Apa gunané sabda Gusti marang wong sing atiné kabèh kobong déning niat ala amarga ora pracaya, nganti kabut déning panyembahan berhala, nganti ora bisa ndeleng padhangé kabeneran? Aku meneng lan ora ngandhani kowe bab sing migunani mung kanggo kowe amarga dheweke; aku wedi manawa liwat pangaribawa ala saka dheweke, dheweke bakal mbalekake kowe saka dalan sing bener salawas-lawase. Nanging saiki, miturut kersaning Gusti, dheweke ora ana maneh ing donya iki, kabeh alangan wis diilangi kanggo kowe. Wektu iki wis pantes – mbukak mripat jasmani lan mripat atimu marang swarga, lan kanthi pitulungan sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, mbusak saka jiwamu saben kecenderungan marang panyembahan berhala, supaya kowe kapenuhan kabungahan sing tanpa entek.

Leonilla sing pinaringan berkah, bebarengan karo presbiter suci, ngandika dawa marang para mudha bab akèh prakara; lan, kapengaruh déning tembungé, para mudha éling marang impen-impen sing wis padha dideleng bengi wingi—sing wis maringi pratandha bab pangrobahan iman marang agama Kristen—lan banjur padha nyritakaké siji lan sijiné.

"Aku weruh," kandha Speusippus, sing paling tuwa, "kaya aku nempel ing dhadha nenek lan nyedot susu sing kebak saka dhadhane, nalika dheweke ngendika alus marang aku: 'Ngombe, Speusippus, susu sing maringi urip iki, supaya kowe kuwat lan bisa ajeg nglawan mungsuhmu lan menang kanthi kamulyan.'"

'Lan aku weruh,' kandha Eleupsippus, 'wong lanang lungguh ing tahta swarga, sumunar kanthi kamulyan kang ora bisa diterangake, padhange nganti nggelapake pandanganku, lan aku kebak rasa wedi lan ajrih.' Dheweke, ngadhepi aku kanthi rai sumunar, kandha: 'Aja wedi, awit kowe bakal diparingi mahkota pemenang!'

Sedulur nomer telu, Melepsippus, nerusake nyritakake impen sing wis dialami:

Aku weruh—sanadyan aku ora ngerti sing endi—sejawat raja agung sing nyekel tongkat panguwasa ing tangane. Panjenengané nampa kita telu bebarengan mlebu pasukane, ngiket kita nganggo sabuk prajurit lan mbebasake kita saka belenggu tawanan kanthi rega gedhe; Panjenengané maringi kita kamardikan langgeng nganggo tembung emas, lan kandha marang aku: "Meleusippus! Aku wis ngangkat kowe, kowe telu, dadi kanca-kanca cedhakku lan bakal mènèhi ganjaran langgeng marang kowe, amarga eyangmu tansah ndedonga marang Aku tanpa kendhat—wengi lan awan—kanggo keslametanmu, supaya kowe bisa dipandu ing dalan urip sing sejati lan, sawisé mbebasake awakmu saka tipuan roh jahat, supaya pantes ndeleng padhanging kabeneran lan, tinimbang pati, warisané urip.'

Pira éndahé wahyu-wahyu mau marang telung sedulur, sabené nandhakaké pangrobahan atiné marang Gusti! Kapéncut déning wahyu-wahyu mau lan pangaribawa pitutur saka Leonilla lan presbiter, para sedulur pungkasané nyuwun marang eyangé sing pinaringan berkah kanthi tembung-tembung iki:

'Critakna marang kita apa sing kudu kita lakoni supaya panginjilanmu nuntun kita marang kaslametan, mbebasake kita saka kaluputan-kaluputan kita sadurunge?'

Santa Leonilla lan presbiteré Gusti padha bungah lan, kanthi rasa syukur marang Gusti ing atiné, mangsuli:

'Tetepna kabèh dhawuh Gusti, pracayaa kanthi teguh marang Sang Raja para raja – Kristus Gusti – lan, sawisé mbuwang arca-arca sing najis, sumanggakna awakmu kabèh kanthi sakabehe kanggo ngabdi marang Sang Panyipta – Gusti.'

Sawisé kuwi, presbiter suci Venign, sawisé maringi piwulang kanthi tuntas marang para mudha babagan kabeneran iman Kristen, banjur ngabaptis lan nguwatké pangakuan marang Kristus; piyambakipun banjur mundur menyang salah siji kutha ing Divionia[1086] , ing ngendi, sawisé ngowahi akèh wong marang Kristus sajrone wektu sing cendhak, piyambakipun séda minangka martir.

Sawisé dikonfirmasi ing iman Kristen, telung sedulur kembar suci ngutus para abdi kanthi dhawuh kanggo ngancuraké arca dewi Nemesis sing kasebut mau, déné dhèwèké dhéwé ngrusak rolas arca sing ana ing omahé. Sakwise kuwi, kabar sumebar ing saindenging Lingonia yèn cucu-cucu Leonilla, para mudha bangsawan, wis pracaya marang Kristus lan ngrusak arca-arca. Warga padha nesu marang wong-wong mau; panguwasa mbrontak, lan para hakim lan imam pagan kebak nesu. Para hakim, sing wis padha kumpul saka saindenging papan, banjur miwiti nanyakake marang para mudha suci:

[1086] Wilayah Divionii dumunung ing Gaul wétan.

'Saka ngendi kegilaan iki dumadakan teka marang kowe? Sapa sing wis ngyakinke kowe supaya nolak ibadah marang para dewa sing wis disembah leluhurmu wiwit jaman mbiyen? Apa pancen kowe gampang banget siyap nentang dhawuhe raja lan nganggep Kristus—sing disalib déning wong Yahudi—minangka Gusti Allah?'

Kanthi kebak Roh Suci, para mudha mau mangsuli:

"He kowe sing buta atimu, kabungkus pepeteng langgeng, atimu atos ing dosa lan kaukum azab langgeng lan pati! Napa kowe dhewe, sing katipu dening setan, nyoba ngyakinake kita supaya nyembah watu utawa barang liya sing digawe mirip manungsa? Amarga iku kabeh gawean tangan manungsa: ora ana nyawa, ora peka, lan ora ana regane – nanging, ing kebodhoanmu, kowe nganggep iku minangka dewa. Nanging Gusti kita Yesus Kristus iku Gusti Allah kang urip, sejati, miturut piwulang iman kita, kanthi Pribadi-Pribadi liya ing Tritunggal Paling Suci – Rama lan Roh Suci; Allah saka Allah, Cahya saka Cahya, Padhang saka Padhang; Sing tansah ana, ana saiki, lan bakal ana salawas-lawase, Pangripta kabèh sing ana ing donya.

Tembung-tembung saka sedulur suci mau nggawe para wong kafir kebak nesu gedhe, utamane para imam lan pamimpiné. Salah sijiné, sing jenengé Quadratus, ora kuwat maneh lan nyerang Speusippus lan Eleusippus ing pipiné, amarga mung loro mudha kuwi sing mbantah wong-wong pagan. Melusippus, nanging, nalika weruh seduluré dipukul, muni banter:

'Ngapa kowe ora nggebuk aku uga, kaya kowe wis nggebuk sedulurku? Ngapa kowe nyegah aku saka berkah kaya ngono? Delengen, wong-wong mau wis miwiti nampa sangsara sing kita kabeh ngarep-arep, nanging kowe ora ngidini aku nampa sangsara suci, kaya-kaya kowe nganggep aku wong sing ora precaya marang Kristus lan salah siji saka kowe.' Kita kabeh pracaya marang Kristus kanthi ajeg sing padha, kita kabeh ngremehake kejahatan paganmu kanthi ukuran sing padha, lan kita kabeh ngarep-arep nampa ganjaran sing padha saka Kristus.

'Amarga ngremehake dewa-dewa kita,' ujare Quadratus, 'saiki kita bakal ngetokake kowe marang maneka siksaan.'

Eleusippus mangsuli:

'Luwih akèh panyiksaan sing kok siapake kanggo kita, luwih kowe nguwatake kita ing sih rahmaté Gusti.'

'Yen kowe ora motong ilat mau sak oyodé,' ujare pimpinan kafir liyané, Palmat, 'mau ora bakal mandheg ngremehké kita lan déwa-déwa kita.'

Speusippus mangsuli:

'Yen, ing kekejemanmu, kowe motong ilat jasmani kita, kita bakal, nganggo ilat batin jiwa kita, ngluhurake kamulyaning Gusti, lan kejahatanmu ora bakal bisa meksa kita nyimpang saka iman suci kita marang Kristus.'

"Wong sengsara!" ujare Palmat lan panglima katelu, Hermogenes, "kowe kabeh padha nyebabake paukuman pati kanggo awakmu dhéwé."

'Pati kanggo Kristus,' wangsul Speusippus, 'kita anggep minangka berkah kanggo awake dhewe, amarga kanthi mangkono kita bakal luwih cepet mlebu ing gesang langgeng, ing ngendi ora ana sedhih, nanging mung kabungahan tanpa enteke.'

Banjur para hakim Lingonium—Palmatus, Quadratus, lan Hermogenes—nalika weruh keteguhan para mudha suci ing iman Kristen sing ora goyah, padha rembugan piyambak-piyambak bab siksaan paling kejem sing bisa diparingake marang wong-wong mau minangka pangeling kanggo wong liya, lan paukuman paling abot sing bisa diparingake kanggo matèni wong-wong mau. Nanging sepisanan, padha mutusaké ngundang Leonilla, sing diurmati déning kabèh, supaya lumantar perantaraane nyoba mbalèkaké para mudha saka iman Kristen lan nggawa bali marang kapercayan pagan.

Padha kandha marang dheweke:

'Yen kowe kepengin ngreksa cucumu saka sangsara lan nylametake saka pati, mangka padha jak ngajak dheweke mbangun maneh arca-arca sing wis dirusak, nyembah marang arca-arca mau lan nyuguhake kurban sing pantes.'

Marang pangajab-pangajab kuwi lan pangajab liya sing padha saka para hakim, Leonilla mangsuli:

Aku bakal lunga lan nyoba ngyakinke supaya padha ngupaya kaslametané dhéwé.'

Nalika dhèwèké teka marang cucuné sing suci lan mangertèni keteguhané ing iman sing suci, dhèwèké bungah banget. Dhèwèké nyium saben-saben kanthi tresna, nangis amarga kabungahan lan matur nuwun marang Kristus Gusti kita, lan sawisé pandonga dawa marang Panjenengané, dhèwèké kandha marang cucuné:

'Ora ana siji wae ing keturunanmu sing luwih luhur, luwih sugih, luwih becik, utawa luwih nyenengake Gusti tinimbang kowe; kanthi ngakoni iman Kristus, kowe padhangake kabèh keturunanmu, lan sanadyan isih enom, kowe wis ngluwihi kabèh para sepuh ing keturunanmu ing kawicaksanan. Kanthi dadi prajurit Kristus, kowe wis entuk bandha ageng lan regane ora kaétung. Mula tetep ajeg lan mantep ing paugeran suci Kristus, lan, kanthi ngagem iman marang Kristus, aja wedi ancaman utawa panyiksa. Karajan-karajan sing katon ing donya iki, bebarengan karo urip saiki, iku ora ana regane, lan pungkasan sing cepet wis ngenteni. Nanging, Karajané Gusti Allah sing ora katon iku langgeng, lan ngidam-idamake lan ngupaya iku minangka pratandha kabijaksanaan sejati; lumantar tumindak kawani sing cekak kowe bisa nggayuhé, lan lumantar sangsara sing lumantar kowe bisa nduwé kabungahan langgeng.

Ndeleng para mudha kebak sih rahmaté Gusti lan teguh imané, dhèwèké, kanthi tembung-tembung mau, nyrahaké marang Kristus lan, tentrem atiné, lunga.

Ora suwe sawisé kuwi, para hakim ngundang para wali lan takon apa padha gelem nyembah dewa-dewa lan ngumumaké kuwi kanthi banter ing ngarepé kabèh wong sing padha kumpul. Nanging para mudha mau kanthi tebuka ngakoni ing ngarepé kabèh wong imané marang Gusti Allah sejati siji lan kesiapané sing sampurna, amarga katresnan marang Panjenengané, kanggo nampa siksaan lan pati apa waé; ing wektu sing padha, padha nolak dewa-dewa pagan palsu lan ora ana regané. Banjur para sedulur suci diiket tangan lan sikilé, digantung ing siji wit lan ditarik kaya tali lira, nganti kenceng banget nganti balung-balung ing awaké padha metu saka sendiné. Nanging, kanthi dikuatké déning kakuwatan Kristus kang kebak sih, padha sabar nahan sangsara sing nggegirisi lan padha ngguyu marang para panganiaya – para hakim.

Kang Maha Wali Melesius ngendika marang wong-wong mau:

'Gusti kita lan Juruslamet kita, Yesus Kristus, dipaku ing Salib kanggo pangapura dosa-dosa kita; saka wit suci iku kita nampa pratandha Salib minangka pitulungan lan pangayoman kita. Kita, telung abdi Panjenengané, sing digantung ing wit iki, dadi martir amarga asmané.' Kabulilah wohé wit iku sing nglairaké telung martir, kang dipersembahaké minangka kurban marang Trinitas Agung.

Para hakim, nalika weruh yèn para mudha suci kuwi ora mung ora nyerah ing tengah sangsara, malah katon saya kuwat, banjur kandha marang wong-wong mau:

'Kowe ora bakal mati ing wit iki, kaya sing kok karepake, nanging bakal musna ing geni.'

'Kabagyan kita bakal luwih gedhe,' wangsulane Melepsippus maneh, 'yen kita muncul ing ngarsane Gusti sawise disuceni dening geni lan lumantar kobongan, saka pepeteng mlebu ing pepadhang langgeng.'

Banjur para hakim mrentahake supaya kayu bakar, ranting wit, lan bahan liya sing gampang kobong dikumpulake, lan padha nyalakake geni gedhe, banjur mbuwang telung sedulur suci sing isih diiket mau menyang geni. Nanging para wali, kanthi pitulungan Sang Juruwilaha—Kristus—tetep ora cilaka ing tengah geni; tali kang ngiket padha kobong lan pegat, lan padha, kaya telung priya enom biyen saka Babilonia, mlaku ing tengah geni lan memuji Gusti Allah. Wong-wong jahat mau banjur nyurung geni luwih kenceng, kepengin ngobong abdi Kristus; nanging saya ngedab-edabi geni, saya cetha kamulyaning para wali, lan pungkasane sawisé suwe geni mau mati, kabukten yèn para wali isih urip, ora cilaka lan ora kobong sanadyan sethithik. Padha mung ngguyu marang para panyiksa lan kandha:

'Kita diparingi kuwasa kanggo pindhah marang Kristus Gusti kita mung nalika kita dhéwé sing milih; nanging kita mutusaké ngguyu marang kabodhoanmu ing urip iki, sanadyan kita ora bakal suwe maneh rawuh ing pesta swarga.'

Pungkasané, telung sedulur kembar suci, nalika ndeleng ing ngarepé akèh malaikat suci sing wis siyap ngancani nyawané menyang Karajan Swarga, padha sujud ing lemah lan sawisé padha ndedonga bebarengan, nyerahaké nyawa suciné marang Gusti Allah. Awaké sing kinurmatan dikubur rong poprishcha[1087] saka kutha, ing sawijining désa sing dijenengi Urvat, ing ngendi sakwisé kuwi dibangun gréja kanggo ngurmati; ing kono kelakon kaajaiban lan wong lara mari.

Sawisé para martir suci seda, ana sawijining wanita aran Iovilla, kebak semangat ilahi lan nglirwakaké bojone lan siji-sijiné putrané sing isih cilik, muni banter ing antarané wong-wong pagan sing ora pracaya:

[1087] 'poplisch' iku satuan jarak: padha karo 690 fathom kita. Rong 'poplisch' mula padha karo 1.380 fathom (sethithik luwih saka 2,5 verst).

'Aku uga abdi Kristus, lan aku kanthi teguh ngakoni Kristus, Gusti Allah sing urip lan sejati; nanging aku nolak berhala-berhala kotor lan ora ana regane.'

Dheweke langsung dicekel, digantung nganggo rambute, lan diwènèhi manéka siksaan. Nalika sanadyan mangkono dheweke tetep ora gelem mbalèkaké Kristus, dheweke digawa, bebarengan karo Santa Leonilla, eyangé para mudha suci, menyang désa Urvat sing wis kasebut mau, ing kono loro-loroné dipenggal sirah nganggo pedhang. Ana wong jenenge Neon, sing wis nyekseni pakaryan para wali lan nerangake sangsara sing dialami, nyerahake naskahé marang Turvon, déné dhèwèké dhéwé kanthi teges ngakoni pracaya marang Kristus lan dipukul nganti mati dadi martir, nyerahake nyawane marang Gusti. Lan Turvon dhéwé, manut tuladha para martir suci, liwat pati martir mlebu ing gesang langgeng.

Kabeh iki kelakon ing tanggal 16 Januari nalika pamaréntahan Aurelius Verus, sing uga dikenal minangka Antoninus[1088] , utawa luwih tepaté, nalika Gusti kita Yesus Kristus nguwasani donya, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Danakt, Panembah

Perayaan tanggal 16 Januari

Martir Suci Danakt asalé saka Illyria, saka kutha Avlon[1089] , lan ngladèni dadi pamaca gréja. Nalika invasi déning wong-wong pagan, dhèwèké nggawa piranti gréja kanggo nyumputaké saka wong-wong kafir, nanging ing sawijining panggonan dhèwèké kacekel déning wong-wong mau. Para pemuja berhala meksa dhèwèké supaya ngorbanaké kurban marang déwané, Dionysus[1090] . Nanging Santo Danakt nolak manut lan ngalami pati martir[1091] , ditusuk pedhang.

30 Januari

17 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Agung kita sing kinurmatan, Antonius Agung

Dirilisaké tanggal 17 Januari

Bapa Anthony sing kinurmatan iku asalé saka Mesir[1092] . Wong tuwané kalebu bangsawan, kondhang amarga kesalehan Kristené; padha ngopeni anaké kanthi cara supaya dhèwèké ora kenal sapa-sapa kejaba wong tuwané lan omahé dhéwé. Nalika dhèwèké wis mlebu yuswa remaja, dhèwèké ora kesusu nerusaké sinau utawa golek kanca karo para mudha liyané, nanging kanthi tetep ana ing omah, dhèwèké njaga kasucian atiné lan ngupaya unggul ing kesalehan. Tanpa nyilem ing hiburan sing lumrah kanggo umuré, Antoni seneng lunga bareng wong tuwané menyang gréja lan nalika ngrungokaké maca Kitab Suci, dhèwèké ngupaya njupuk paédah sak akèh-akèhé kanggo dhèwèké dhéwé lan urip persis kaya sing diwulangaké. Dheweke ora nyuwun panganan legi marang wong tuwa, kaya sing biasane ditindakake bocah-bocah, lan umume ora nggatekake panganan, tansah wareg karo apa wae sing diparingi.

[1088] Marcus Aurelius (uga dikenal minangka Antoninus) iku sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 161 nganti 180.

[1089] Illyria – sawijining provinsi Kakaisaran Romawi sing nyakup sakabehe pesisir wétan Segara Adriatik lan wilayah-wilayah ing saubengé (saiki Dalmatium, Bosnia, lan Albania). – Avlon – sawijining kutha ing Illyria, ing pesisir Segara Adriatik.

[1090] Dionysus, uga dikenal minangka Bacchus, – dewa anggur lan pembuatan anggur ing mitologi Yunani-Romawi, sing nyenengake atiné wong nganggo peparing anggur lan ngilangake sedhih lan kuwatir. Apa sing diwiwiti minangka perayaan prasaja kanggo ngajeni dhèwèké banjur dadi tanpa wates lan diiringi orgy liar, mabuk parah, lan pesta seks bebas, lan Dionysus dhéwé, utawa Bacchus, banjur dadi lambang dewa mabuk.

[1091] Kematian martir Santo Danakt kelakon ing abad kaping loro.

[1092] Desa asalé Sang Anthony sing kinurmatan iku desa Koma, dumunung ing tapel wates lor Thebaid (wewengkon kidul Mesir), ing distrik Heracleopolitan. – Anthony lair ing taun 251. Wong tuwané iku wong Kristen Koptik.

Wong tuwané Pendeta Anthony séda nalika yuswa kira-kira rong puluh taun. Dheweke sing ditinggal karo adhine wadon isih cilik, wiwitane ngurusi omah tangga lan njamin adhine nampa pangasuhan sing becik. Asring, kaya biasané, nalika sowan ing gréja, panjenengané bakal krungu saka Kitab Suci sing diwaca ing kana kepiyé para rasul, sawisé ninggalaké kabèh, ngetutaké Sang Juruwilujeng, lan kepiyé, miturut Kitab Para Rasul, akèh wong Kristen sing adol bandha lan nyelehaké asilé ing sikilé para rasul kanggo diwènèhaké marang wong mlarat (Kisah Para Rasul 4:34). Antoni merenung babagan kiyaté iman wong-wong mau lan ganjaran ageng sing ngentèni ing swarga. Kanthi pikiran kaya ngono, sawijining dina dhèwèké menyang gréja lan kèh mbanjur krungu manèh tembungé Kristus marang wong enom sugih*: 'Yèn kowé péngin sampurna, lunga, adol kagunganmu lan wènèhana marang wong mlarat, lan kowé bakal nduwé harta ing swarga; banjur teka, mèlu Aku'* (Matéus 19:21). Anthony nganggep iki minangka pangeling saka Gusti – kaya-kaya Kristus ngendika tembung-tembung mau langsung marang dhèwèké – lan sakwisé metu saka gréja, dhèwèké adol kabèh kagungané lan nyaluraké dhuwit akèh sing dipikolehi saka adol mau marang wong mlarat, mung nyimpen sethithik kanggo adhine sing ringkih lan isih enom. Dheweke duwé telung atus wit kurma sing apik lan subur, banjur diwènèhaké marang tanggané supaya dhèwèké lan adhine ora perlu kuwatir bab kuwi.

Sawisé sawatara wektu, nalika dhèwèké bali menyang gréja lan krungu tembungé Gusti ing Injil: *'Aja padha kuwatir bab sesuk'* (Matius 6:34), dhèwèké langsung metu lan mènèhaké kabèh bandha sing isih diduwèni marang wong mlarat. Ora kepéngin manèh manggon ing omahé dhéwé, dhèwèké nyerahaké adhine marang para dara suci sing setya lan kondhang[1093] sing wis nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Panganten – Kristus – supaya adhine bisa diopeni bebarengan karo tuladha uripé para dara mau, déné dhèwèké dhéwé miwiti nglakoni urip askétis sing atos lan ketat.

Ing wektu kuwi, ing Mesir isih sithik biara lan urip monastik durung nyebar; nanging sapa waé sing kepéngin ngabdi marang Kristus lan éntuk kaslametan, padha nglakoni kabecikan kanthi mundur menyang panggonan sepi cedhak désané. Ing wektu kuwi, ora adoh saka désané Anthony, ana sawijining sesepuh sing wiwit isih enom wis nyawiji ing tapa brata monastik kanthi nyendhiri dhéwé. Sawisé ketemu lan nampa paédah rohani saka patemon kuwi, Anthony wiwit niru lan uga nggolèki panggonan sepi ing pirang-pirang papan cedhak désané. Yen sawisé kuwi ana wong sing krungu ana pertapa, dhèwèké kaya tawon sing wicaksana bakal mangkat nggoleki lan ora bakal bali nganti ketemu karo sing digoleki lan liwat ketemu lan rembugan karo dhèwèké, dhèwèké njupuk—kaya tawon njupuk madu—sawetara manfaat kanggo dhèwèké dhéwé.

Mangkono pangupayané wong sing pinaringan berkah mau ing wiwitan; kanthi kasil nindakake kuwi, dhèwèké saya nguwatake pikirane ing arah sing luhur. Ing wektu sing padha, dhèwèké ngupadi panguripan kanthi gawean tangané dhéwé, éling marang pangandika Kitab Suci: 'Yen ana wong sing ora gelem nyambut gawe, aja mangan' (2 Tes. 3:10). Kanthi dhuwit sing dipikolehi saka adol karyané, dhèwèké tuku roti lan maringi marang wong sing luwe; atiné tansah sesambungan ing pandonga karo Gusti Allah, amarga dhèwèké mangertèni saka Kitab Suci yèn manungsa kudu ndedonga tanpa kendhat (1 Tes. 5:17). Dheweke ngrungokake pambacaan Kitab Suci kanthi temenan banget nganti ora ana siji wae sing kelalen saka sing diwaca; lan nalika ngetutake kabeh dhawuhe Gusti kanthi ketat, memorié dadi panggantos buku-buku paling suci kanggo dheweke. Mangkono panguripané Antonius, lan dhèwèké ditresnani kabèh sedulur rohani sing ditengokké kanggo éntuk paédah rohani saka wong-wong mau lan, nalika tetep manut marang wong-wong mau, sinau saka wong-wong mau kabecikan sing saben-saben wong kuwi unggul banget: panjenengané ngupaya niru siji ing pangendalian dhiri, sijiné ing kabungahan, sijiné manèh ing kalem, sijiné manèh ing waspada, lan sijiné manèh ing perhatian marang apa sing diwaca; saka siji panjenengané sinau babagan prestasi puasa, saka sijiné panjenengané gumun marang ngglelgèng ing lemah gersang, lan panjenengané muji andhap asor siji lan sabar sijiné. Sawise entuk katresnan saka kabeh mau lan nampa manfaat saka saben-saben, dhèwèké banjur bali menyang selé lan ing kono, kanthi merenung bab kabèh sing wis dideleng, dhèwèké ngupaya nyawiji lan nyelarasaké kabecikané kabèh mau ing sajroning dhèwèké, nuntun upayane supaya ora ketinggalan ing salah siji kabecikan sing kasebut mau. Kanthi mangkono,

[1093] Ing Gréja wiwitan, sadurungé munculé komunitas biarawan wanita lan ing dina-dina awal sawisé diadegaké, ana golongan dara suci sing khusus sing nyawisaké awaké kabèh kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan nglakoni sumpah kasucian. Wanita kaya ngono diarani perawan, lan padha diurmati banget ing Gréja lan dianggep minangka hiasané. Padha kumpul kanggo meneng, merenung marang Gusti, lan ndedonga ing omah-omah pribadi ing sangisoré pituduh para mentor wanita sepuh sing wis pengalaman ing urip rohani. Asring banget, Gréja nyerahaké pituduh lan pangawasan marang diakonès sing paling diurmati.

sanadyan dhèwèké wiwit ngluwihi kabèh mau ing kamulyan, dhèwèké tetep ngrasakaké katresnaning kabèh wong: tangga teparo lan para biksu sing asring didatengi, nalika padha weruh cara uripé Antonius, padha nyebut dhèwèké wong sing tresna marang Gusti lan padha tresna marang dhèwèké—ana sing nganggep anak, ana sing nganggep sedulur.

Nalika Antony saya makmur lan saya kukuh ing kabecikan, mungsuh jeneng Kristen—setan, sing ora tahan ndeleng kabecikan kaya ngono ing sawijining pemuda—munggah nglawan dheweke kanthi licik lawas lan miwiti nyoba nuntun dheweke adoh saka niyat becik liwat tipuan lan nyasarake dheweke saka dalan sing bener. Iblis ngélingaké dhèwèké marang tanah lan bandha sing wis didol lan diwènèhaké, marang kahanan adhiné wadon sing ora nduwé pangayoman, marang kamulyan leluhuré, marang kamulyan donya sing sia-sia, lan marang nikmaté panganan manéka warna lan kabungahan liya ing urip donya. Ing wektu sing padha, setan nampilake ing pikirane Antoni dalan kang abot lan pungkasané kabecikan kang pait, uga ringkihé awak lan suwéné wektu sing dibutuhake kanggo tumindak iku; kanthi pikiran-pikiran mau lan akèh manèh, setan nyoba nglantarake pikirane lan ngrusak atiné. Nalika setan weruh yèn dhèwèké kalah déning Antony liwat pandonga marang Gusti, kasabaran lan imané, dhèwèké banjur ngalih marang godaan khas para mudha: dhèwèké miwiti ngganggu Antony nganggo panglihatan wengi, rasa wedi lan penampakan, swara-swara, sora lan jeritan ing tengah wengi, lan ing awan – kanthi serangan terang-terangan. Antoni tetep teguh nglawan setan: setan nyuntikake pikiran-pikiran najis marang dheweke, nanging Antoni ngusir kuwi kabeh kanthi pandonga sing ora kendhat; setan nyoba mbangkitake indrene marang kesenengan liwat iritasi alamiah lan godhongan napsu, nanging Antoni nglindhungi awake dhewe kanthi iman, waspada, lan puasa; Ing wengi, setan njupuk wujud wanita ayu lan nyoba kanthi sakabehe cara kanggo mbangkitake napsu ing Anthony, nanging dheweke ngendhegake iku kanthi eling marang geni Gehenna sing ora bisa mati lan ulat sing ora mati; Setan nyoba nggodha Anthony enom menyang dalan licin sing nuntun marang karusakan, nanging dhèwèké, kelingan panyiksa langgeng sing bakal teka sawisé Pangadilan Pungkasan, kanthi teguh njaga kasucian atiné ing tengah panggodha. Kabeh iki mung kanggo nggawe setan isin: sing terkutuk, sing nganggep awake dhewe padha karo Gusti, saiki isin amarga kalah karo wong enom; panjenengané sing mbrontak marang daging lan getih iku kalah déning manungsa daging, amarga Gusti, sing nampani daging kanggo kita lan kanthi mangkono maringi daya marang daging kanggo ngalahaké mungsuh, nulungi abdi Panjenengané, supaya kabèh sing kena godaan kaya ngéné, siji-siji, bisa padha mbaleni tembungé Rasul: *'Dudu aku, nanging sih-rahmaté Gusti sing ana ing kula'* (1 Kor. 15:10).

Ular sing jahat pungkasane nyadari yèn dhèwèké ora kuwasa ngalahaké Antonius nganggo godaan licíké, lan nalika weruh dhèwèké terus-terusan diusir, dhèwèké nggrenthèk untu amarga nesu. Banjur dhèwèké muncul marang dhèwèké kanthi wujud sing katon—minangka sawijining mudha peteng lan medeni, sing nangis lan ngomong nganggo swara manungsa:

'Aku wis nuntun akèh wong menyang godaan, aku wis ngapusi akèh wong, nanging saiki aku wis kalah, déning para wali liya lan déning kowe liwat tumindakmu.'

Sejatine, panggiwek licik kuwi ngucapake tembung-tembung mau kanthi pangarep-arep supaya pemuda andhap asor kuwi mikir dhuwur marang awake dhewe.

'Sapa kowe, nganti kowe ngomong bab awakmu kaya ngene iki?' takon Santo Antonius.

Aku iki godha zinah, wangsul setan, lan kanthi akal licik apa waé aku ngupaya nuntun kabèh para mudha mlebu ing dosa iki; mulané aku diarani roh zinah. Pira wong sing wis nglakoni sumpah kasucian wis tak antarké mlebu ing dosa kaya ngono! Pira wong sing wis miwiti urip murni sing wis tak balekake menyang pola urip kotor sing biyen! Aku iku sing dadi sasaran celaan nabi Hosea marang wong-wong sing wis tiba, kandha: 'Amarga roh zinah wis nyasarake wong-wong mau ' (Hos. 4:12), lan pancen, padha kapancing dening aku; aku kerep nggodha kowe dhewe, nanging saben wektu kowe ngusir aku.

Nalika Antonius krungu iki, piyambakipun matur nuwun marang Gusti lan kanthi kawani sing luwih gedhe tinimbang sadurunge, ngendika marang mungsuh:

'Kowe wis malu ing pirang-pirang cara, kowe wis direndhahake ing pirang-pirang cara; mulane irengmu lan wujud mudamu sing kowe sandhang iku ora liya mung pratandha yen kowe ora duwe daya. Saiki aku ora wedi marang kowe maneh: *"Gusti Allah iku penolongku; aku bakal ndeleng mungsuh-mungsuhku"* (Mazmur 117:7).

Nalika krungu tembung-tembungé Antonius, penampakan kuwi langsung sirna tanpa tilas. Mangkono kamenangan kapisané Antonius nglawan setan, sing kasil amarga kakuwatané Kristus kang kebak sih rahmat.

Nanging, Antony ora dadi gumun sawise kamenangan siji iki, lan kuwasa setan uga durung ringkih amarga siji kekalahan, amarga dheweke *'ngubengi kaya singa sing nggerem, golek sapa sing bakal dipangan'* (1 Petrus 5:8). Antonius, sing éling saka Kitab Suci yèn tipuané setan akèh, terus tanpa kendhat nglakoni tapa brata sing abot, kanthi pikiran yèn sanajan Setan wis kalah nalika nggodha dhèwèké nganggo napsu daging, dhèwèké isih bisa ngetokaké godaan sing luwih abot lan mbebayani. Mula, Antonius saya ngentekake lan ngendhaleni awaké, supaya sawise menang ing siji bab, dhèwèké ora kalah déning godaan ing bab liya. Alon-alon dhèwèké mboyong awaké marang urip sing luwih atos, dhèwèké nggawe akèh tumindak ibadah sing luar biasa dadi kabiasaan, lan kabiasaan-kabiasaan kuwi kaya wis dadi sipaté: saben dina dhèwèké puasa nganti srengéngé tilem lan nglampahi kabèh wengi kanggo ndedonga; kadhangkala dhèwèké mung mangan sapisan saben rong dina lan mung ing wengi kaping papat dhèwèké ngidini awaké turu sethithik. Panganané mung roti lan uyah, karo banyu sethithik; ambené mung tikar utawa klambi kasar saka rambut, lan kadhangkala ing lemah langsung. Dhèwèké ora nggunakake lenga babar pisan, déné daging lan anggur malah ora perlu disebutaké, amarga biarawan sing kurang taat waé uga ora mangan daging lan ngombe anggur. Sing Kasucèkaké ngendika yèn awak enom ora bakal bisa ngalahaké mungsuh yèn dilunakaké déning manisé lenga, lan manawa awak kudu diparingi tapa brata sing paling abot, supaya nalika awak saya ringkih, roh saya kuwat, manut pangandikane Rasul: *'Nalika aku ringkih, nalika iku aku kuwat'* (2 Kor. 12:10). Nglakoni tapa brata anyar saben dina, dhèwèké kelingan nabi Elia, sing kandha: *'Sakwise Gusti urip (dina iki), ing ngarsané Panjenengané aku ngadeg'* (1 Raja-raja 18:15).[1094] Lan dhèwèké mikir kaya ngéné ing atiné:

– Ora tanpa alesan tembung 'dina iki' ditambahake ing Kitab Suci iki, awit Elia ora ngrembug babagan prestasi jaman biyen, nanging kaya-kaya saben dina nglakoni prestasi anyar, ngupaya kanthi sakabehe kekuwatan supaya bisa ngadhep ing ngarepe Gusti Allah kaya kang diyakini wong sing pantes nyawang Gusti Allah—yaiku kanthi ati sing resik lan siap nepaki kersaning Gusti.

Dheweke uga ngéling yèn saben wong askétis kuduné niru Elia Agung lan, njupuk tuladhané mau minangka conto, mriksa uripé dhéwé lumantar iku—kaya ngadhep pangilon. Mula saka kuwi, dhèwèké mangkat menyang kuburan sing ora adoh saka désa, sawisé dhisik nyuwun marang kenalan supaya nggawa panganan ing dina-dina tartamtu. Wong iku ngunculi dhèwèké ing salah siji kuburan mau, lan ing kana, ing sepi, sing kabegjan mau nyawisaké dhèwèké kanggo meneng. Ndeleng kahanan iki, setan wiwit wedi manawa Antony bakal nglawan dhèwèké liwat tapa brata ing ara-ara samun: sawisé nglumpukaké para iblis, dhèwèké, kanthi idiné Gusti Allah, nggebuk Antony nganti abot banget nganti wong sing pinaringan berkah kuwi ambruk tanpa obah lan bisu sawisé kuwi, prakara iki kerep diceritakaké déning dhèwèké dhéwé sawisé kuwi; Panyiksaan sing ditimpakaké marang dhèwèké ngluwihi kabèh sangsara manungsa. Nanging, amarga sih-rahmaté Gusti Allah, sing ora nate ninggalaké wong-wong sing ngandelaké marang Panjenengané, Antonius ora mati. Sawisé sawetara dina, kanca sing wis kasebut mau teka marang Antonius, nggawa panganan kaya biyasané. Mbukak lawang lan weruh dhèwèké ngglundhung tanpa nyawa ing lemah, dhèwèké ngangkat lan nggawa dhèwèké menyang désané.

Nalika kabar iki sumebar, tangga teparo lan sedulur padha nglumpuk ngubengi Anthony lan kanthi sedhih banget padha miwiti ngadani upacara panguburan kanggo dheweke, kaya-kaya dheweke wis seda. Nanging ing tengah wengi, nalika kabeh wong padha turu jero amarga kesel, Antony wiwit tangi sethithik-sethithik; ambegan lega lan ngangkat sirahé, dhèwèké weruh yèn siji-sijiné sing isih tangi yaiku wong sing wis nggawa dhèwèké menyang kana. Nimbali dheweke, dheweke nyuwun supaya tanpa mbangun sapa-sapa nggawa dheweke bali menyang panggonane sadurunge, lan kuwi dituruti, lan Anthony maneh miwiti urip nyendiri. Amarga tatu-tatu ing sikile, dheweke ora bisa ngadeg, mula dheweke ndedonga nalika nggleleng, lan sawisé ndedonga dheweke muni banter:

'Setan-setan! Ing kene aku, Antonius. Aku ora wedi perang karo kowe; ngerti iki: yen kowe nindakake apa wae sing luwih ala tinimbang sadurunge, ora ana apa-apa sing bisa misahake aku saka katresnané Kristus.'

Nalika piyambakipun ngandika, ingkang Kasucèkaké punika nyanyi:

– *'Sanadyan tentara nginep nglawan aku, atiku ora bakal wedi'* (Mazmur 26:3).

Banjur mungsuh kabecikan kabèh – setan, gumun amarga Antonius wani bali manèh sawisé dipukul kaya ngono, nglumpukaké setané lan kandha marang wong-wong mau kanthi nesu:

[1094] Tembung-tembung ing ndhuwur saka Kitab Suci dianggep minangka pangandikane nabi suci Gusti Allah, Elia sing saka Tisbe

'Delengen,' ujare, 'kita wis gagal ngalahake dheweke, apa nganggo roh zinah utawa tatu jasmani; sawise loro-lorone, dheweke malah ngguyoni kita kanthi kawani sing luwih gedhe; mula saben kowe padha siyap-siyap kanggo perjuangan sing luwih kuwat lan luwih ajeg nglawan dheweke, supaya dheweke ngerti sapa sing wis ditantang.'

Lan sakwise kuwi, kabèh pasukan setan padha mlebu ing kahanan edan, amarga setan nduwèni akèh cara kanggo nglawan manungsa. Dumadakan ana swara guntur banter nganti dhasar panggonan kuwi nganti gemeter, lan témboké ambruk; lan langsung akèh setan mlebu lan ngisi omahé Antonius, katon ing wujud hantu sing kaya singa, srigala, ula tedung[1095] , ula, kalajengking[1096] , lynx lan beruang; lan saben hantu mau nampilaké nesuné kanthi cara sing cocog karo wujude: singa nggerem, nyiapaké arep mangan Antonius, kerbau medeni nganggo swarane lan tandhuke, ula nggeletak lan mendesis, srigala nyerang kanthi garang, lan lynx nyiapake serangan kanthi licik; kabèh wujud iku banget medeni, lan swara gedhe saka raungané pancen nggegirisi. Antonius, kang dipukul lan disiksa dening makhluk-makhluk mau, ngalami sangsara sing paling nyeri, nanging dhèwèké ora nyerah marang wedi lan tetep njaga semangat lan kajernihan pikirane. Sanadyan tatu fisiké marakaké dhèwèké lara, rohane tetep ajeg, kaya ngina mungsuh-mungsuhé, lan kandha:

'Yen kowe isih duwe kekuwatan, sanajan siji wae saka kowe wis cukup kanggo nglawan aku – nanging amarga Gusti wis nyopot kekuwatanmu, kowe nyoba medeni aku nganggo akèhmu; kasunyatan manawa kowe wis njupuk wujud kéwan tanpa akal iku pratandha cetha saka kelemahanmu.'

Lan sapisan maneh piyambakipun ngandika marang wong-wong mau kanthi gagah berani:

'Yen, kanthi idiné Gusti, kowe nduwé kuwasa kanggo nyerang lan mangan aku, aku ana ing kéné—ngapa kowe mandheg? Nanging yèn kuwasa kuwi ora diparingaké marang kowe, ngapa kowe repot-repot sia-sia? Tandha salib lan pracaya marang Gusti dadi témbok pertahanan sing ora bisa ditembus kanggo kita.'

Mangkono, sawisé akèh upaya lan usaha sia-sia kanggo medeni Santo Antoni sing pinaringan berkah, para setan ora bisa nindakake apa-apa kajaba nggrenthèk untu, amarga ora ana siji waé sing kasil, malah kosok baliné, dhèwèké padha kalah lan isin déning piyambakipun.

Gusti Yesus sing welas asih, nglindhungi abdi Panjenengané, ora ninggalaké piyambak nalika perjuangan sing abot banget karo para setan. Nalika ngangkat pandangane menyang dhuwur, Antonius weruh yèn langit-langit kuburané wis kabuka lan sinar padhang mudhun marang dhèwèké, ngusir pepeteng. Kanthi rawuhe pepadhang, ora ana siji wae setan sing isih ana; lara jasmani langsung sirna, lan makam sing ambruk nalika setan-setan muncul, saiki katon maneh utuh. Nyadari menawa iki rawuhe Gusti, lan kanthi ambegan jero saka jeroning ati, wong sing pinaringan berkah iku nguwuh, pasuryane ngadhep marang pepadhang sing madhangi dhèwèké:

'Ing endi Panjenengan, Yesus sing welas asih? Ing endi Panjenengan, lan kenapa Panjenengan ora muncul wiwit wiwitan kanggo marasaké tatu-tatuku?'

Lan ana swara kang ngendika marang dhèwèké:

'Antonius! Aku ana ing kene, nanging Aku ngenteni, kepengin ndeleng kawani kowe; saiki, amarga kowe wis tabah ngadhepi perjuangan iki, Aku bakal tansah nulungi kowe lan ngluhurake kowe ing saindenging jagad.'

Krungu kuwi, Antoni munggah saka panggonané lan ngrasa kuwat banget nganti kaya-kaya dhèwèké wis éntuk kekuwatan sing luwih akèh tinimbang sing wis dienggo sajrone perjuangan. Wektu kuwi, Antoni sing pinaringan berkah yuswa telung puluh lima taun.

Sawisé kuwi, Antoni lunga menyang sang resi sing wis kasebut mau, sing biyèn dhèwèké njaluk pandhuan ing wiwitan banget, lan dhèwèké miwiti nyuwun banget supaya sang resi gelem mangkat lan manggon bareng dhèwèké ing ara-ara samun ing panggonan sing adoh. Nanging sang resi nolak – amarga yuswa tuwa lan uga amarga anyar banget cara tapa brata kaya ngono[1097] , Antoni tanpa wedi mangkat piyambak ing lelampahan dawa menyang sawijining gunung ing ara-ara gersang sing durung dingerteni para biksu. Nanging mungsuh, sing ora kendhat nggodha lan kepengin ngalang-alangi tujuane, nylempitake piring perak ing dalane – kanggo nggodha dheweke supaya tresna marang perak. Nalika ndeleng piring iku, Anthony nyadari tipuan mungsuh lan mandheg

---

[1095] Asp iku sawijining jinis ula berbisa.

[1096] Makhluk berbisa saka kulawarga laba-laba sing duwé tusuk ing pucuk buntuté; ditemokaké ing nagara-nagara panas lan manggon ing panggonan lembab, antarané watu, ing retakan témbok, ing ruang ngisor, lan sapituruté.

[1097] Sadurunge Santo Antonius Agung lan kancane, Santo Paulus saka Thebes, wujud asketisme iki – urip minangka pertapa – durung dikenal.

sedhela kanggo mikir. Kanthi mripat nyawang piring mau, dhèwèké miwiti ngecam panggodha sing ndhelik ing wujud pérak lan kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Kepiye bisa piring iki ana ing ara-ara samun? Iki mung dalan kanggo kéwan lan manuk; ora ana tapak sikil manungsa ing kéné; kajaba iku, yen iki tiba saka kantong, merga ukurane gedhe, mesthi ora bakal luput saka perhatian sing ngeculake, lan dheweke mesthi bakal mbalek lan, sawise nggoleki dalan sing wis dilakoni, mesthi bakal nemokake barang sing ilang, amarga iki panggonan sepi. Iki tipumu, setan, nanging kowe ora bakal bisa ngalang-alangi tujuanku nganggo iki: *'Muga-muga pirakmu padha musna bareng kowe'* (Kisah Para Rasul 8:20).

Lan ora suwe sawisé dhèwèké ngucapaké tembung-tembung kuwi, piringé langsung sirna, kaya udud sing sumebar saka geni.

Ing wektu liyane sawisé kuwi, dhèwèké weruh akèh emas sing ana ing dalané. Dhèwèké langsung mlumpat ngliwati emas mau, kaya-kaya kuwi geni, banjur buru-buru mlebu ara-ara gersang. Sawisé nyebrang kali ing kana, dhèwèké nemokaké ing pagunungan sawijining panggonan kosong sing dipager, sing wis suwé ditinggal dadi kebak manéka jinis kéwan merayap berbisa lan ula. Anthony manggon ing kana[1098] , lan kabèh segerombolan kalajengking, kaya digusur déning wong, langsung nyebar. Dhèwèké mblokir lawang mlebu nganggo watu; kanthi nggawa roti sing cukup kanggo enem wulan – amarga iku adat wong Phocian nyimpen roti kaya ngono, lan asring tetep ora rusak nganti setaun – lan amarga ana banyu sethithik ing njero pager, dhèwèké miwiti manggon ing kana kanthi nyendhiri total, kaya pertapa, ora tau metu lan ora nampa sapa-sapa. Mung kaping pindho saben taun dhèwèké nampa roti liwat atap, sing digawa kanca sing wis dhèwèké jaluk; nanging dhèwèké ora tau ngucapaké siji tembung karo sing nggawa.

Nalika akèh wong, sing kepéngin ndeleng Antonius supaya nampa paédah rohani saka dhèwèké, teka ing lawang panggonané, padha krungu swara-swara roh najis sing ngarah marang Antonius, sing muni:

'Ngapa kowe mlebu ing wilayah kita? Apa urusanmu ing ara-ara iki? Metu saka tanah manca iki; kowe ora cukup kuwat kanggo manggon ing kene lan nahan serangan kita!'

Ing perjuangan tanpa kendhat nglawan setan lan ing pangasingan sing adoh saka wong, Sang Anthony sing kinurmatan urip salawase rong puluh taun.

Nalika wayahe teka kanggo makarya ora mung kanggo kaslametané dhéwé nanging uga kanggo kabecikan wong liya, akèh wong padha kumpul ing panggonané Antonius, kepéngin niru urip tapa bratané, lan padha mbukak paksa lawang mlebu omahé. Ndeleng yèn pasuryané sumunar lan awaké séhat, padha gumun yèn sawisé puasa lan tapa brata kaya ngono, lan sawisé perang nglawan setan, dhèwèké ora owah ing rupa utawa awak. Wiwit wektu kuwi, Sang Bapa sing Mulya dadi pambimbing, pangon, guru urip tapa brata, lan pituduh ing dalan menyang swarga. Gusti Allah nulungi piyambak nganti nganti piyambak éntuk akèh muridé sing ora kaétung, sing dipimpin supaya ninggalaké donya lan nyawane dhéwé. Ing wektu sing ora suwe, akèh biara diadegaké, ing kono piyambakipun kanthi welas asih nuntun para biksu anyar lan sing wis ana—apa waé miturut umur utawa suwéné wis nglakoni urip kaya ngono—ing laku tapa brata. Ing sawijining dina, para sedulur padha kumpul lan nyuwun marang piyambakipun supaya maringi paugeran urip biksual. Kanthi ngangkat swara, piyambakipun mangsuli:

Kitab Suci pancen sampurna kanggo mulang kasampurnan miturut dhawuh-dhawuhé Gusti; nanging luwih becik manèh menawa sedulur padha nyengkuyung siji lan sijiné nganggo tembung. Mula, kabarakna marang aku, kaya anak marang bapak, apa sing wis kowe ngerti, lan aku, kaya bapak marang anak, bakal nyritakaké marang kowe apa sing wis tak sinaoni saka pengalaman suwé. Kaping pisan lan paling utama, mugi dadi paugeran bebarengan tumrap kowe kabèh – yèn s , ora ana siji waé sing kena kendho ing upaya sing wis ditindakake, nanging saben wong tansah ngupaya, kaya wong anyar, kanggo ngembangaké lan nambah apa sing wis diwiwiti.

Nerusaké pangandikane, Antonius maringi akèh piwulang migunani marang wong-wong mau, kaya sing katon saka pacelathoné, kang kacathet kanthi rinci ing buku Uripé Antonius sing disusun déning Athanasius Agung. Saka pacelathon iki, mung pokok-pokok sing paling wigati sing bakal dikutip ing kéné. Santo Antonius ngendika kaya mangkéné babagan urip langgeng:

'Ing urip saiki, rega barang sing dituku padha karo ajiné, lan sing adol ora nampa luwih saka kuwi. Nanging janji urip langgeng dipikolehi kanthi rega sing kakehan cilik: diwènèhaké marang kita minangka gantiné urip sing

[1098] Iki dumadi ing taun 285.

fana, kang katulis: *'Dina-dina taun kita pitung dasawarsa, utawa wolu dasawarsa yèn kita kuwat; nanging taun-taun sing paling apik iku pakaryan lan lara'* (Mazmur 89:10). Sanajan kita urip, makarya ing pangabdian marang Gusti Allah, sanajan kita urip nganti wolu puluh utawa satus taun, ing gesang sing bakal teka kita ora bakal mrentah mung kanggo wektu winates, nanging kanggo taun-taun sing kasebut mau kita bakal mrentah langgeng salawas-lawase; luwih saka kuwi, kita ora bakal nampa bumi minangka warisan, nanging swarga; sawise ninggalaké daging fana kita, kita bakal nampa maneh ing kahanan sing ora bisa rusak. Mula, anakku, aja nganti nyerah marang sedhih, amarga *'penderitaan saiki ora pantes dibandhingake karo kamulyan sing bakal kawahyukake marang kita'* (Roma 8:18).

Kanggo wong-wong sing nyingkiri donya lan cenderung ngagung-agungake pentinge prestasiné, piyambakipun ngendika:

– Aja ana sing wis ninggalake donya iki mikir yen dheweke wis ninggalake bab gedhe, amarga yen dibandhingake karo berkahing swarga, sakabehing bumi iki ora ana apa-apane lan cilik. Yen kabèh donya digandhèngaké ora pantes dibandhingaké karo papan ing swarga, saben wong kudu mikir lan nyadari yèn sawise ninggalaké sawetara kebon anggur, utawa sawah lan omah, utawa emas sing sithik, dhèwèké ora bisa – ora ngaku wis ninggalaké bab gedhé, utawa nangis yèn bakal nampa ganjaran sing ora pati ana gunané. Kaya wong sing ngeculaké dhuwit tembaga cilik kanggo éntuk satus koin emas—mangkono uga wong sing nilar donya kabèh, sanajan kabèh mau ana ing panguasané, isih bakal nampa ganjaran kang satus kaping luwih gedhé ing Karajan Swarga.

Bab kedaifan bandha donya lan gedhene paedah kabecikan, Sang Pandhita ngendika makaten:

Kita kudu éling, luwih dhisik, yèn sanajan ana wong sing ora gelem pisah karo kasugihané, pati bakal meksa misahaké dhèwèké saka kuwi. Yen mangkono, kenapa kita ora nindakake sing padha kanggo kapentingan kabecikan? Kenapa ora kanthi sukarela ninggalake bandha kita kanggo kapentingan Karajan Swarga, awit pungkasaning urip iki kita bakal kelangan uga? Para wong Kristen aja padha kuwatir bab apa sing ora bisa digawa nalika seda. Mula saka iku, ayo padha ngupaya kanthi sakabehing kekuwatan jiwa kanggo nggayuh apa sing bakal ngangkat kita menyang swarga sawise seda, yaiku: kawicaksanan, kasucian, kaadilan, gesang sing luhur budi, kapinteran, katresnan marang wong mlarat, iman sing teguh marang Kristus, kalem, lan keramahan. Kanthi ngupaya nggayuh bab-bab kasebut, kita bakal nglakoni urip tanpa kuwatir sanajan ing donya iki[1099] .

Para Santo Antonius ngendika kaya mangkéné babagan pangabdian sing semangat lan tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita:

Kita ora kena lali yèn kita iku abdi Kristus lan kudu ngabdi marang Panjenengané, Sang Panyipta kita. Abdi ora kena nolak nindakake dhawuh sing ana gandhèngané karo saiki utawa mbesuk kanthi alesan yèn dhèwèké wis tau makarya ing jaman kepungkur, uga ora wani ngomong yèn amarga kesel saka pakaryan sadurungé, dhèwèké saiki kudu bébas; – Kosok baline, saben dina dheweke nindakake pakaryan sing padha kanthi ketekunan sing padha, kanggo nyenengake tuwane lan supaya ora dipukul utawa dihukum amarga males. Kanthi cara sing padha, kita uga kudu tansah semangat netepi dhawuhe Gusti, kanthi teges eling manawa Gusti iku panyawis ganjaran sing adil lan apa wae dosa sing ditindakake wong nalika seda, kanggo dosa kuwi dheweke bakal diukum. Panjenengané maringi pratandha sing cetha bab iki lumantar tembungé nabi Yehezkiel: *'Dheweke bakal mati amarga kaluputan sing wis ditindakake'* (Yehezkiel 33:13). Mulané Yudas sing sengsara, mung sajroning sawijining wengi, kelangan woh-wohé kabèh pakaryané sadurungé amarga tumindak ala sing wis ditindakake. Mula saka iku, kita kudu tansah ngupaya kanthi semangat sing padha kanggo nepaki dhawuhe Gusti, lan Gusti piyambak bakal nulungi kita ing bab iki, kaya sing katulis: *'Kabeh prekara bebarengan makarya kanggo kabecikan tumrap wong-wong sing tresna marang Gusti'* (Rom. 8:28).

Lan supaya ora nyerah marang kanggonan, Antoni ngajak kita supaya tansah kelingan pati lan ngucapake tembungé Rasul, sing kandha bab mati saben dinané: *'Kita ana ing bebaya saben jam. Aku mati saben dina'* (1 Kor. 15:30).

[1099] Ing biografi lengkap Anthony Agung, sing disusun dening St Athanasius saka Alexandria, pernyataan pungkasan iki diwenehake kanthi cara sing luwih selaras karo alur pamikiran umum, yaiku kaya ing ngisor iki: 'Prestasi-prestasi iki bakal nyiyapake panggonan kanggo kita ing bumi wong alus (yaiku ing swarga) sadurunge kita tekan kana'.

'Mula saka iku,' nerusake Antonius, 'kita uga, minangka manungsa, kudu ngupaya urip kanthi adil lan, nalika merenung bab wayahe pati kita, aja nganti dosa. Sawise tangi, aja ngarep-arep urip nganti sonten, lan nalika turu, elinga manawa kita bisa uga ora urip nganti esuk; aja nganti kita lali yèn suwéné urip kita ora ana sing ngerti, lan yèn kita kabèh ana ing tangané Gusti Allah. Lan kanthi urip saben dina kaya mangkéné, kita ora bakal nindakake dosa, ora bakal kesasar déning hawa napsu sing ala, ora bakal nesu marang siji lan sijiné, lan ora bakal nglumpukaké bandha donya kanggo awak dhéwé; nanging, kaya wong sing ngentèni pati saben wayahe, kita bakal nglirwakaké kabèh sing fana: katresnan wanita bakal kelangan kabèh makna tumrap kita, geni napsu bakal mati, lan kita bakal padha ngapura dosa siji lan sijiné, tansah ngelingi Dina Pangadilan ing pikirane; wedi marang Pengadilan iku lan ajrih nalika mikir paukuman langgeng ing neraka bakal mbesekake godha kesenengan daging lan nyegah nyawa supaya ora tiba ing jurang dosa.

Antonius uga nyarios babagan Karajané Gusti Allah:

'Wong Yunani, ing upayane ngupadi kawicaksanan, lelungan nyabrang segara lan takon marang guru manca bab doktrin kosong; nanging kita ora perlu pisan-pisan lelungan saka siji nagara manca menyang nagara manca liyane utawa nyebrang segara kanggo nggoleki Karajan Swarga, amarga Gusti kita Yesus Kristus piyambakipun sampun ngendika ing Injil: *'Karajan Allah ana ing jerone kowe'* (Lukas 17:21), lan kanggo nggayuh kuwi, sing dibutuhake mung karsa becik kita.

Babagan perjuangan nglawan setan, Antonius maringi pandhuan ing ngisor iki:

– Gusti Allah piyambak wis maringi dhawuh supaya kita tansah ngawasi apa sing kedadeyan ing jero atiné kita, amarga kita duwé mungsuh sing pinter banget ing perang – maksudku setan – lan, kaya sing diandharake Rasul (Efesus 6:11–12), kita ngadhepi perjuangan tanpa kendhat nglawané. Akèh banget padha nglumpuk ing udara; klompok mungsuh kabeh ngubengi kita saka saben sisih. Aku ora bisa nerangake kabeh bedane antarane dheweke; aku mung bakal nyritakake kanthi ringkes babagan cara-cara sing dakkawruhi sing digunakake kanggo ngapusi kita. Kaping pisan lan paling utama, kita kudu éling tenan manawa Gusti Allah dudu sumbering ala, lan manawa setan ora dadi ala miturut kersane Gusti: owah-owahan kaya ngono ing dheweke ora kelakon miturut kodrat, nanging gumantung marang kersane dheweke dhéwé. Amarga padha digawé déning Gusti sing becik, wiwitané padha roh sing becik, nanging amarga kesombongané padha diusir saka swarga menyang bumi, ing kono, sawisé mapan ing kabecikan sing ala, padha ngapusi bangsa-bangsa nganggo impen palsu lan mulangaké panyembahan berhala; Kanggo kita wong Kristen, dheweke iri tanpa wates lan tanpa kendhat nggugah saben jinis kejahatan marang kita, amarga padha wedi menawa kita bakal nampa warisan kamulyan sing biyen diduweni ing swarga. Tingkat kejahatan sing nyemplung ing wong-wong mau béda-béda: ana sing wis tekan jurang paling jero saka kejahatan, déné liyané katon ora pati jahat; nanging kabèh mau, miturut kamampuané, padha nglawan kabèh kabecikan kanthi manéka cara. Mula saka iku kita perlu ndedonga luwih intens lan nindakake pangurbanan dhiri supaya nampa saka Gusti kurnia pangertosan – supaya kita bisa mangerteni bedane roh-roh jahat, nyumurupi ing saben kasus jinis-jinis licik lan tipuané, lan ngusir kabèh mau nganggo siji pratandha Kristen – Salibé Gusti. Sawise nampa peparing iki, Rasul Paulus sing suci ngajak: *'supaya Sétan ora ngalahaké kita, awit kita ora padha ora ngerti tipuné'* (2 Kor. 2:11). Kita uga kudu ngetutake tuladha Sang Rasul lan ngelingake wong liya bab apa sing wis kita alami, lan sacara umum, padha mulang siji lan sijine. Miturutku, aku wis nyekseni akèh tipuan licik saka setan, lan aku ngomong bab iki marang kowe kaya marang bocah-bocah, supaya, sawise dielingake, kowe bisa njaga awakmu ing tengah-tengah godaan kaya ngono. Kejahatan setan marang kabèh wong Kristen iku gedhé, apamanèh marang biksu lan dara-dara Kristus: padha nyiyapaké jebakan kanggo wong-wong mau ing endi-endi sajroning urip, ngupaya ngrusak atiné nganggo pikiran sing ora takwa lan ora suci. Nanging aja nganti ana siji waé saka kowe padha wedi marang iki, amarga lumantar pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah lan puasa, setan-setan mau langsung kabuwang. Nanging, yen padha mandheg nyerang sawatara wektu, aja nganggep yen kowe wis menang sakabehe, amarga sawise dikalahake, setan biasane nyerang maneh kanthi kekuwatan sing luwih gedhe. Kanthi licik ngganti-ganti cara nyerang, yen ora bisa nggodha wong nganggo pikiran, dheweke nyoba ngapusi utawa medeni nganggo penampakan, njupuk wujud wanita, kalajengking, utawa ngowahi awake dhewe dadi raksasa sing dhuwure kaya candhi, dadi pasukan prajurit, utawa dadi penampakan liyane, kabeh mau sirna nalika ana pratandha salib digawe. Yen tipuané dikenal kanthi cara kaya ngono, dhèwèké nyebut dhéwé minangka dukun ramal lan nyoba, kaya para nabi ing Kitab Yehezkiel, prédhiksi kedadeyan ing mangsa ngarep. Yen ing

kéné uga padha ngalami isin, dhèwèké nyuwun pitulungan marang rajané dhéwé—akar lan pusat kabèh kabecikan—kanggo mbantu ing perjuangan.

Akèh kaping bapak kita sing kinurmatan, Antonius Agung, nyritakaké sawijining sosok setan sing muncul marang dhèwèké, persis padha karo sing nate katon ing pandelengané Ayub sing wis padhang déning Gusti Allah: 'Mripaté kaya bulu mata esuk; geni murub metu saka cangkemé, percikan geni mabur metu; asap metu saka irungé, kaya saka panci utawa kuali sing lagi nggodhok. Ambegané nyulut arang, lan geni metu saka cangkemé' (Ayub 41:9–10). Ing wujud sing medeni iki raja setan katon. Dheweke kepengin ngrusak sakabehe donya ing sakedhap, nanging sejatine dheweke ora duwe daya apa-apa: kakuwasan Gusti Allah ngendhalekake dheweke, kaya tali kekang ngontrol kewan, utawa kaya kabebasan tawanan dirusak dening belenge. Dheweke wedi marang pratandha salib lan urip mulya wong-wong sing bener, lan Santo Antonius nyritakake bab iki kaya mangkene:

Sedulur-sedulur sing kinurmatan, gesang sing resik lan iman marang Gusti sing tanpa cela nduwèni kakuwatan gedhé nglawan setan. Percayanana pengalamanku: Setan wedi banget marang kewaspadaan wong-wong sing urip manut kersaning Gusti, marang pandonga lan puasane, lumantane, kasengsem mlarat kanthi rela, andhap asor, asor, katresnan, pangendalian dhiri, lan sing paling utama – katresnan sing tulus marang Kristus. Ular sing sombong iku ngerti tenan yèn dhèwèké bakal dipijak-pijak déning wong sing bener, manut sabda Gusti Allah: *'Lir iku, Aku maringi kowé kuwasa kanggo nginjak ula lan kalajengking, lan ngluwihi kabèh kuwasa mungsuh'* (Lukas 10:19).

Sing Mulya Antonius nyritakaké ing ngandhap iki kanggo kabecikan rohani para pamirsa:

– Pira kaping setan nyerang aku kanthi wujud prajurit bersenjata lan, njupuk wujud kala, jaran, kéwan galak lan manéka ula, ngubengi aku lan ngisi kamar panggonanku. Nanging nalika aku miwiti nyanyi nglawan wong-wong mau: *'Ana sing percaya marang kereta perang, ana sing percaya marang jaran, nanging kita bangga ing asmané Gusti Allah kita'* (Mazmur 19:8), padha mlayu, diusir déning pitulungan rahmaté Gusti. Pisan ana uga sing muncul kanthi wujud padhang banget lan miwiti kandha: 'Kita teka, Anthony, kanggo maringi padhang marang kowe.' Nanging aku nutup mripat supaya ora weruh padhang setan kuwi, banjur aku miwiti ndedonga marang Gusti ing atiku – lan padhang tanpa Gusti kuwi mati. Sawisé sawatara wektu, padha muncul manèh lan miwiti nyanyi ing ngarepku lan padha rembugan bab Kitab Suci – nanging aku kaya wong tuli lan ora merhatosaké. Kedadéyané padha nggoyang biaraku nganti kenceng, nanging aku ndedonga marang Gusti kanthi ati kang tegar. Asring krungu sorak-sorai, jogedan, lan rame ing sakupengku; nanging nalika aku miwiti nyanyi, sorak-soraine malih dadi tangisan, lan aku muji Gusti, kang wis ngrusak kakuwatané lan mungkasi kegilaané.

"Percayaa marang aku, anak-anakku," nerusake Anthony, "nalika aku kandha iki: biyen aku weruh setan ing wujud raksasa luar biasa, sing wani ngomong bab awake dhewe:

'Aku iki kuwasa lan kawicaksanané Gusti,' lan ngandhani aku nganggo tembung-tembung iki:

'Nyuwun marang aku, Anthony, apa waé sing kowe karepake, lan aku bakal maringi.'

Nanging minangka wangsulan aku ngidol ing cangkemé lan, kanthi ngagem jenengé Kristus, nyerang dhèwèké kanthi kabèh kekuwatanku, lan raksasa kuwi, kaya-kaya, langsung lumer lan sirna ing tanganku. Nalika aku lagi puasa, dhèwèké muncul manèh marang aku ing wujud biksu, sing nggawa roti lan ngajak aku mangan.

'Kowe,' ujare, 'manungsa lan ora bébas saka kelemahan manungsa; mula wènèhana awakmu istirahat, yèn ora kowe bisa lara.'

Nanging aku nyadari yèn iki iku tipu muslihat licíké ula, lan nalika aku ngadhepaké senjata biasaku—tandha Salib Kristus—dhèwèké langsung malih dadi gumpalan asap, sing ngambang menyang jendhela lan sirna lumantar jendhela kuwi. Para setan kerep nyoba ngapusi aku ing ara-ara samun kanthi ujug-ujug muncul dadi hantu emas, ngarep-arep bisa nggodha aku kanthi pandangane utawa ngidini aku nyentuhé. Aku ora bakal ndhelikaké yèn para setan kerep nggebuki aku ing pirang-pirang kasempatan. Nanging aku sabar nampa panggebukan mau lan mung kandha:

'Ora ana sing bisa misahake aku saka katresnané Kristus!'

Krungu tembung iku, padha nesu marang siji lan sijine lan pungkasane padha kabur—dudu amarga pituduhku, nanging amarga dhawuhe Gusti, manut pangandikane Kristus: *'Aku weruh Setan tiba kaya kilat saka swarga'* (Lukas 10:18).

Sawijining dina, ana setan ngetok lawang biara. Nalika aku metu, aku weruh ing ngarepku ana raksasa ageng, sing sirahé katon nganti tekan langit. Lan nalika takon:

'Sapa kowe?'

Dheweke mangsuli:

Aku Iblis.'

Aku takon:

'Kowe arep apa ing kene?'

'Kabeh iku sia-sia,' ujare, 'kabeh biksu padha nyalahake aku – lan kenapa kabeh wong Kristen padha ngutuk aku?'

'Lan pancen bener,' aku mangsuli, 'awit asring padha kesasar amarga kowe.'

'Aku ora nindakake ala marang wong-wong mau,' ujare, 'nanging wong-wong mau dhéwé sing nyebabake bingung ing antarané siji lan sijiné. Lha wong, aku wis dikutuk lan dibuwang – apa kowé durung krungu ing Kitab Suci manawa *"mungsuh wis ora nduwé senjata manèh, lan Kowé* wis ngrusak *kutha-kutha"* (Mazmur 9:7)?' Lan pancen, kene aku wis ora duwe panggonan ing donya; ora ana siji kutha sing isih tak kuwasani, lan aku ora duwe senjata; kabèh bangsa ing saben tanah padha ngakoni jenengé Kristus, lan ara-ara samun kebak biksu. Mula saka kuwi, padha nggatekna awaké dhéwé, lan aja nganti ngutuk aku tanpa guna.

Kagum marang sih rahmaté Gusti, banjur aku mangsuli marang dhèwèké:

Aku nyandhak pangakuan iki—sing anyar lan durung tau krungu saka kowe—ora amarga kabeneranmu, sing kowe ora duwe sak suwé, nanging mung amarga kuwasa Gusti Allah; kowe, minangka bapaké goroh, kepeksa ngakoni apa sing saktenané bener, lan wektu iki, nglawan kersamu, kowe ngomong sejatine, amarga Kristus, lumantar rawuhé, wis kanthi pasti ngancuraké kakiyatanmu, lan, amarga kelangan kamulyan malaikatmu, saiki kowe nglakoni urip sing ngenes lan memalukan ing sakabèhé rereged.

– Lan ora suwe sawisé aku ngucapaké tembung-tembung iki, setan mau langsung sirna.

Mangkono Rama Suci ngajak para sedulur supaya aja wedi marang kuwasa setan, sing wis dikuasani lan dipatèni déning Kristus, nanging supaya padha nglawan kanthi wani, kanthi pitulunganing Gusti, nguwatake manah lumantar pracaya marang Kristus. Krungu kuwi, para sedulur padha bungah lan nyimpen ing ati piwulang bapaké kanggo kapentingané dhéwé. Ing sawatara, upaya ngupaya kabecikan saya kuwat; ing liyané, iman sing biyèn ringkih saya dikuatké; sawetara wong dibersihaké saka ilusi palsu ing pikiran, déné atiné wong liya dibebasaké saka pangaribawa hantu medeni; nanging kabèh padha kebak kesiapan sing urip kanggo ngremehké tipuan setan lan padha gumun marang sih agung pangertosan lan kamampuan mbedakaké roh-roh, sing wis diparingaké Gusti marang Antonius.

Ing gunung ing ngendi Sang Antony sing kinurmatan manggon, akèh biara tuwuh; biara-biara mau nutupi gunung kaya tenda, kebak para malaikat sing nyanyèkaké mazmur, maca Kitab Suci, ndedonga, puasa, lan wong-wong sing kanthi bungah ngarep-arep berkah ing tembe lan nyambut gawe mung kanggo mènèhi sedekah. Katresnan lan guyub rukun ngrembaka ing antarané wong-wong mau, lan panggonané kaya kutha sing adoh saka geger donya, kebak mung kesalehan lan kabeneran. Ing antarané wong-wong mau ora ana sing lamis, ora ana sing ngina, ora ana sing sengit, ora ana sing nyebarake goroh, lan ora ana sing nggrundel; mung ana akèh para asketis, padha ngabdi marang Gusti kanthi sapikep, nganti sapa waé sing ndeleng biara-biara mau lan cara uripé ora bisa ora ngucap, mbaleni tembung Kitab Suci: *'Endah tenan kemahmu, ya Yakub, panggonané, ya Israel! Kaya kebon ing pinggir kali, kaya arang wangi sing ditandur dening Gusti"* (Bilangan 24:5–6).

Wektu lumaku, lan Antonius terus makarya kanthi semangat sing saya mundhak. Ing wektu sing padha, muncul panganiayaan sengit marang Gréja Kristus saka tangan Kaisar Maximian sing ora pracaya marang Gusti Allah[1100] .

Lan nalika para martir suci digawa menyang Alexandria, Sang Anthony sing kinurmatan ngetutake tapak-tapak korbané Kristus, ninggalake biarané kanggo tujuan iki.

"Ayo padha lunga," pangandikane, "menuju pesta kamulyan sedulur-sedulur kita, supaya kita padha dianggep pantes nampa pangurmatan sing padha, utawa bisa ndeleng wong liya padha ngupaya ing iman."

Amarga katresnan lan niyat beciké, Sang Reverendi pancèn dadi martir sejati. Nanging sanadyan dhèwèké kepéngin nandhang sangsara kanggo asmané Kristus, martir ora ditakdiraké tumrap dhèwèké, amarga Gusti

[1100] Maximinus Daza iku sawijining kaisar Romawi Wétan; dhèwèké mréntahaké Siria lan Mesir wiwit taun 306 nganti 313. Penganiayaan kejem sing dianakaké marang umat Kristen kelakon ing taun 311.

ngreksa Antonius dadi guru lan pituduh kanggo kapentingan umaté. Dheweke kanthi terang-terangan nuduhake pangabdiané marang para martir suci: kaiket karo ikatan katresnan sing ora bisa dipisahake, dhèwèké ngladèni para martir nalika padha dibelenggu, ngancani nalika diadili, muncul ing ngarep para penyiksa lan, tanpa ndhelikake yèn dhèwèké wong Kristen, katon kaya dhèwèké pancèn ngupaya nandhang sangsara kanggo Kristus. Nanging, ora ana siji waé sing wani nyentuh dhèwèké, amarga kuwi kersaning Gusti Allah, sing ngreksa uripé Anthony, sing luwih migunani kanggo wong akèh tinimbang pati martiré sing kebak sangsara. Sawisé Santo Petrus, Uskup Agung Alexandria, ngalami pati martir lan panganiayaan rampung, sang Anthony sing kabegjan bali menyang biara lawasé lan, niru para martir suci ing iman lan pangarep-arep nganti pungkasaning uripé, nglarani awaké kanthi praktik asketis sing banget ketat lan waspada terus-terusan. Busana ing ngandhapé yaiku kemeja rami sing kasar, lan busana njaba yaiku jubah kulit. Dhèwèké ora tau adus, kajaba mbok menawa nalika kudu nyabrang banyu, lan nganti seda ora ana siji waé sing tau ndeleng dhèwèké telanjang.

Nalika piyambakipun manggon piyambakan lan nyendhiri dhiri ing selipun, boten nampi tamu, komandan militèr Martinian rawuh kados dhèwèké kaliyan anakipun, ingkang kesurupan setan. Panjenenganipun miwiti ngetok lan nyuwun marang Bapak Ingkang Mulya supados medal kanggé ndedonga lan nulungi anakipun ingkang nandhang sangsara. Antonius, tanpa mbukak lawang, ndelok saking ndhuwur lan ngendika:

'Ngapa kowe njaluk pitulung marang aku? Aku iki manungsa, kaya kowe; kita loro padha ringkih miturut kodrat. Yen kowe pracaya marang Kristus, sing tak sembah, muliha, ndedonga marang Gusti manut pracayamu, lan anakmu bakal mari.'

Martinian pracaya, nyebut jeneng Kristus, lan bali menyang omah karo putrine sing langsung mari. Gusti nindakake akèh mujijat liya lumantar abdi Panjenengané, Antonius. Ing Injil Panjenengané janji: *'Nyuwuna, lan kowe bakal diparingi'* (Mat. 7:7), lan miturut kuwi, sawisé Panjenengané nemokaké wong sing pantes nampa sih-rahmating, Panjenengané ora nolak kuwasa mujijat marang wong mau: akèh wong sing kesurupan nglumpuk ing lawang selé – amarga lawangé dikunci – lan kabèh mau mari liwat pandonga sing takwa saka Panjenengané. Anthony weruh yèn akèh rawuh mau ngalangi dhèwèké kanggo njaga meneng sing dadi kesayangané; ing sisih liya, dhèwèké wedi yèn atiné dhéwé bakal wiwit kesombongan amarga akèh mujijat sing kelakon lumantar dhèwèké – mula dhèwèké mutusaké lunga menyang Thebaid Hulu, ing ngendi dhèwèké ora bakal dikenal sapa waé. Njupuk roti sithik, dhèwèké lungguh ing pinggir kali lan ngentèni prau kanggo nyebrang dhèwèké menyang sisih liya. Dumadakan dhèwèké krungu swara saka ndhuwur takon:

'Anthony! Kowe arep menyang ngendi, lan kenapa?'

Tanpa keganggu, amarga iki dudu pisanan dhèwèké krungu swara kaya ngono, Antoni mbalèni tanpa ragu-ragu:

'Amarga wong-wong ing kene ora maringi tentrem marang aku, aku wis mutusaké lunga menyang Thebaid Lor, supaya padha ora nyurung aku nindakake apa sing ngluwihi kekuwatanku, lan supaya padha ora ngganggu menengku.'

'Yen kowe lunga menyang Thebaid,' swara kuwi nerusake, 'kowe bakal ngrasakake kasangsaran sing padha nanging luwih abot. Nanging yen pancen kowe kepengin nyawisake awakmu kanggo kesunyian sing ketat, mangka mangkat saiki menyang ara-ara samun jero.'

'Nanging sapa sing bakal nuduhake dalan menyang kana, amarga aku ora kenal panggonan kuwi?' pitakon Anthony.

Minangka wangsulan, swara kuwi nuntun dhèwèké marang wong-wong Saracen, sing biyasane lelungan liwat rute iki menyang Mesir kanggo dagang. Saiki padha lagi bali, lan Anthony, nyedhak marang wong-wong mau, nyuwun supaya padha nggawa dhèwèké bebarengan lan nuntun dhèwèké menyang ara-ara samun. Wong-wong mau kanthi seneng sarujuk, amarga padha ngenali Anthony minangka kanca sing dikirim déning Gusti Allah piyambak. Sawisé lelungan telung dina telung bengi bareng karo wong-wong Saracen, Anthony sing pinaringan berkah nemoni gunung sing dhuwur banget, saka ngisore mili mata air banyu seger; gunung iku dikelilingi dataran cilik sing ana sawetara wit kurma liar tuwuh. Antoni seneng panggonan iki – kaya-kaya wis ditemtokake kanggo dheweke déning Gusti Allah piyambak – lan Panjenengané sing wis ngandika marang dheweke kanthi ora katon ing pinggir kali pancen maringi inspirasi marang dheweke kanggo milih gunung iki dadi panggonané. Sawisé njupuk roti saka kanca-kancané, dheweke miwiti manggon piyambak ing gunung iki, lan ora ana siji waé sing manggon bareng dheweke. Para Saracen, nalika weruh uripé sing tapa brata, wiwit nggawa roti marang dhèwèké;

kadhangkala dhèwèké uga éntuk panglipur cilik saka woh kurma wit kurma alas. Mengko, nalika para sedulur padha ngerti panggonané, padha wiwit ngirimaké dhaharan marang dhèwèké kanthi katresnan, kaya anak marang bapak. Nanging Antony, weruh menawa iki marakake sedulur-sedulur kasulitan lan kepengin nguwalake saka kasulitan kuwi, nyuwun marang salah siji sing teka kanggo nggawa cangkul, sabit, lan sithik wiji. Sawisé wong kuwi nindakake kuwi, Antoni mlaku ngubengi gunung lan milih panggonan cilik sing cocog kanggo nggali lan nandur, amarga banyu bisa dialiraké saka ndhuwur kanggo nyirami. Sawisé ngolah lemah ing kana, dhèwèké nanem wiji, lan wiwit kuwi saben taun dhèwèké nduwé roti dhéwé; nalika makarya, dhèwèké bungah amarga tanpa dadi beban sapa waé, dhèwèké bisa nyukupi dhiri ing ara-ara gersang kanthi gaweyan tangané dhéwé. Nanging amarga akèh wong uga wiwit teka marang dhèwèké ing kana, dhèwèké nanem manèh sawetara sayuran—kacang, polong, lan sapituruté—kanggo nyuguhaké para rawuh. Wiwitane, kéwan alas wiwit teka ing kéné kanggo ngombe ing , nginjak-injak lan mangan sayuran. Ing sawijining dina, nalika padha kumpul ing kéné kaya biyasane, sang resi njupuk salah sijiné lan, nggebuk alon nganggo tongkat, kandha marang kabèh:

'Ngapa kowe padha gawe cilaka marang aku, padahal aku ora tau nindhes kowe? Ing asmané Gusti aku paring dhawuh: lunga saka kéné lan aja padha nyedhak panggonan iki.'

Lan wiwit wektu kuwi, kéwan-kéwan mau, manut dhawuh, ora tau teka maneh. Mangkono Rama Sang Agung manggon nyendhiri, nyawisake dhiri kanggo pandonga lan pakaryan tapa brata sing tanpa kendhat. Nanging, amarga katresnané marang sang tuwa, para sedulur teka marang piyambakipun lan nyoba ngladèni kanthi cara apa waé. Saben wong padha nggawa zaitun lan minyak zaitun, utawa kacang lentil lan sayuran liyane, nyuwun marang piyambakipun supaya nguwatake badané, sing wis ringkih amarga tuwa. Pira cobaan sing wis ditanggung dening sing berkah nalika manggon ing kana, kaya sing kita mangerteni saka wong-wong sing teka marang piyambakipun!

Satemene, tembungé Rasul wis kawujud ing dhèwèké: *'Amarga perjuangan kita dudu nglawan daging lan getih, nanging nglawan panguwasa rohani sing ala ing swarga'* (Efesus 6:12). Pira krungu swara jeritan medeni ing kana—kaya swara sorak-sorai wong akèh lan swara benthèk senjata—gunung kabèh katon kebak setan! Nanging Sang Antonius sing kinurmatan iku kaya benteng lan piyambak ngalahake kabèh, ngusir sakabèhing pasukan setan lumantar pandonga kanthi sujud. Lan pancèn nggumunake carane siji wong bisa urip ing ara-ara gersang sing sepi, ora wedi marang serangan setan sing terus-terusan lan akèh kéwan papat sikil lan kéwan mbebayani sing duwé bisa. Daud kanthi bener nyanyi: *'Wong-wong sing precaya marang Gusti kaya Gunung Sion, kang ora bisa digeser; iku tetep ajeg salawas-lawase'* (Mazmur 124:1).

Ing sawijining wengi, nalika Antonius lagi ndedonga lan jaga ing pangabdian marang Gusti, piyambakipun dumadakan weruh yèn kabèh panggonan pertapaané lan malah ara-ara samun sakupengé kebak kéwan-kéwan sing mbukak cangkemé amba lan nggrenthèk untu. Nanging bapa sing kinurmatan mau, langsung nyadari yèn kuwi tipuan mungsuh—sétan—piyambakipun kandha:

'Yen Gusti wis maringi kowe kuwasa marang aku, mula aku siap dipangan kowe; nanging yen kowe muncul amarga godaan Setan, mlayu kowe, amarga aku iki abdi Kristus.'

Lan, nalika Sang Romo ngendika, kabèh kéwan mau padha mbalèk lan mlayu kesusu, kabur amarga kuwasa Gusti Allah.

Sawetara dina sawisé, ana perjuangan anyar karo mungsuh sing padha. Sang wali biyasa maringi cendera mata cilik marang sapa waé sing teka marang dhèwèké karo sesajen, lan kanggo kuwi dhèwèké lagi nganyam keranjang. Nalika dhèwèké narik sapotong anyaman kanggo nganyam keranjang, ujug-ujug dhèwèké krasa ana sing nyekel. Romo tangi lan weruh kéwan sing saka pinggang munggah wujude manungsa, déné saka pinggang mudhun wujude kaya keledai. Antonius, sawisé nglètakaké tandha salib, kandha:

Aku iki abdi Kristus; yèn kowé dikirim marang aku, iki aku—aku ora bakal mlayu.'

Lan langsung penampakan iku, bebarengan karo akèh setan liyané, mlayu kabur lan sirna.

Sawisé sawatara wektu, para sedulur nyuwun marang Rama Suci supaya rawuh ngunjungi. Amarga katarik rasa tresna bapaké marang wong-wong mau, Antonius, sawisé nggawa roti lan banyu ing unta bebarengan karo wong-wong mau – amarga padha arep lelungan liwat wewengkon kang ora ana banyu – banjur miwiti lelampahané. Ing dalan, kabèh banyu sing digawa wis entèk, lan amarga panas banget, para lelungan padha kaancam mati kehausan. Padha nyoba golek ing sakupenge, nggoleki sisa banyu udan ing cekungan; malah unta meh mati amarga ngelak lan panas srengenge sing nyengat. Ing kahanan sing parah kaya ngono, kang tuwa, kaya

biasane, nyuwun pitulungan liwat pandonga. Njauh sethithik saka kanca-kancane, dhèwèké sujud, ngangkat tangané marang langit lan miwiti ndedonga. Lan sakwisé kuwi, langsung ana mata air sing mili ing panggonan kuwi. Sawisé padha nglegakaké haus lan nggawa banyu kanggo bekal, para lelungan tekan kanthi slamet kanggo nyawiji karo sedulur-seduluré sing wis padha ngentèni. Padha kumpul, banjur padha metu sowan marang sesepuh mau lan kanthi ngajeni padha nyium tangané, nampa berkah; déné sesepuh mau, kaya-kaya nggawa saka gunung Taurat utawa peparing mulya kanggo wong-wong mau, maringi panguripan rohani – muji-muji pakaryané para sesepuh lan maringi piwulang marang para enom.

Sawisé manggon ing kana sawatara wektu, piyambakipun enggal wangsul menyang gunungipun. Amarga kagungan kuwasa marang roh najis, sang bapa mulya marasakake akèh wong sing kesurupan, ngusir setan saka awaké. Athanasius Agung nyritakaké iki kanthi rinci ing hagiografiné Anthony. Liwat pandongane, Bapa sing mulya uga nyembuhake macem-macem lara liyane; lan piyambakipun uga duwe karunia ramalan – piyambakipun bisa ndeleng masa depan lan ndeleng barang-barang adoh kaya-kaya ana ing ngarep mripatipun. Sawijining wektu, ana loro sedulur lanang sing lelungan saka adoh kanggo sowan marang sang resi; ing dalan, banyune entek kabeh, lan salah sijine, miturut kersaning Gusti, wis seda, dene sijine ambruk lemes ing lemah, ngenteni pati. Antonius, sing wektu kuwi ana ing gunung, kanthi cepet nyaur loro biksu lan mréntah supaya nggawa wadhah banyu lan enggal mangkat liwat dalan menyang Mesir, kandha:

'Siji sedulur sing lagi ana ing dalan menyang kene wis seda mlebu ing pangayomané Gusti; sijiné bakal seda uga yèn kowe ora cepet-cepet nulungi.'

Para biksu, mangkat kanthi cepet miturut dhawuhe, nemokake kabeh persis kaya sing diomongake dening sang tuwa. Padha maringi banyu marang wong sing meh pingsan amarga ngelak, banjur nggawa bali, dene wong sing wis seda dikubur. Ing wektu liyane, piyambakipun lenggah ing pucuking gunung lan nalika ngangkat pandangipun menyang langit, piyambakipun mirsani sawijining nyawa munggah menyang swarga, dipun iringi para malaikat ingkang sami bungah. Amarga gumun, sang bapa ingkang kinurmatan punika ndedonga supados makna pangandikan punika kaparingi dhumateng piyambakipun. Lan swara ngendika dhumateng piyambakipun:

'Iki jiwa sang biksu Ammonius, sing manggon ing Nitria.'

Ammonius iku sawijining tuwa sing, wiwit isih enom nganti seda, nglakoni urip tapa brata sing ketat, kaya sing kacetha saka hagiografiné (ditinggal tanggal papat Oktober); lan jarak saka gunung panggonané Anthony nganti Nitria iku perjalanan telulas dina. Murid-muridé Antonius, nalika weruh pangulunè padha bungah lan gumun, banjur padha nyuwun marang pangulunè supaya nerangaké sabab kabungahan lan kagumane.

"Ammonius wis seda dina iki," mangsuli sang tuwa.

Padha padha kenal Ammonius kanthi becik, amarga asring teka ing kéné. Sawisé nyatet tanggalé, murid-muridé Antony banjur takon marang para sedulur sing teka telung puluh dina sawisé lan padha mangertèni yèn Ammonius pancèn séda ing dina lan jam sing padha nalika sang tuwa nyekseni rohné munggah menyang swarga[1101] . Kaloro klompok mau padha gumun banget marang kasucian rohné Antony, sing wis maringi dhèwèké bisa mangertèni kanthi cepet babagan prastawa sing kelakon adoh banget.

Sawijining dina, watara jam sanga, wong sing kinurmatan kuwi sawise tangi arep ndedonga sadurunge mangan, kabawa mlebu ing kahanan trans lan weruh awake dhewe mabur ngliwati udara. Ing wektu kuwi, setan-setan ing udara nyoba ngalangi dalane lan ngalang-alangi panjatane. Nanging Malaikat nolak lan nuntut ngerti alesan tundha kuwi. Para setan banjur miwiti nyritakaké dosa-dosa Anthony wiwit saka lairé. Nanging Malaikat mandhegaké lan kandha:

'Apa sing ana wiwit lair wis dipunapus déning Gusti; nanging yèn kowé mangertèni ana dosa sing ditindakake wiwit dadi biksu lan ngucapaké sumpah marang Gusti, mula kowé kena nyritakaké kuwi.'

Banjur para setan, kanthi niat ala, wiwit ngumpat Antonius, nuduh dheweke nindakake dosa-dosa sing sejatine durung tau ditindakake; lan nalika upaya kuwi gagal, dalane Antonius dadi resik. Nalika sadar, Antonius weruh yen dheweke isih ngadeg ing panggonan sing padha. Geger amarga panglihatan kuwi, dhèwèké lali mangan lan nglampahi kabèh wengi kanthi pandonga sing khusyuk, ambegan dawa, lan merenung babagan sepira akèh mungsuhé manungsa lan sepira aboté lelampahané nyawa liwat awang-awang menyang swarga.

[1101] Ingkang Kinurmatan Ammonius, uga dikenal minangka Ammon, urip minangka pertapa ing Gurun Nitria suwéné 22 taun; piyambakipun séda watara taun 350. Dina perayaané tanggal 4 Oktober

Ing sawijining wengi dhèwèké krungu swara saka dhuwur sing kandha marang dhèwèké:

'Bangun, Anthony, metu lan ndeleng!'

Anthony metu lan ngangkat pandangane menyang dhuwur, ndeleng sosok medeni sing dhuwuré nganti sirahé nyentuh mega; dhèwèké uga weruh makhluk-makhluk liya, kaya sing nduwèni swiwi, padha ngupaya mabur munggah menyang langit, nanging raksasa medeni kuwi ngulurkaké tangané lan nyoba ngalangi dalané; malah, dhèwèké nyekel sawatara lan mbuwangé mudhun, dene liyane mabur ngliwati dheweke kanthi wani munggah dhuwur, lan marang makhluk-makhluk kuwi dheweke mung bisa nggrentheng untu amarga nesu sing tanpa daya. Lan sepisan maneh Anthony krungu swara:

'Coba mangertèni apa sing kok deleng!'

Banjur pikirane kabuka, lan dhèwèké wiwit mangertèni yèn kuwi jiwa manungsa sing munggah menyang swarga, déné setan nyegah; pancèn dhèwèké bisa nahan wong-wong sing dosa lan njaga supaya tetep ana ing kuwasaé, nanging kuwasaé ora nyentuh para wali, lan dhèwèké ora bisa nahan para wali. Romo ora nyritakaké wahyu kaya ngono marang seduluré amarga kesombongan, nanging kanggo kabecikané. Luwih manèh, saben padha weruh dhèwèké kaget merga soko, padha nyuwun supaya nyritakaké panglihatan sing wis dialami. Wajangé tansah sumunar kanthi sih rahmat sing istimewa lan padhang banget nganti sanajan ana wong sing durung tau ndeleng dhèwèké sadurungé, bakal langsung ngenali dhèwèké ing antarané akèh wong liya: kasucian atiné sang wali katingal ing kabungahan pasuryané, lan, sumunar saka jeroné amarga panglihatan Gusti Allah, dhèwèké tansah bungah, kaya sing kacathet: *'Atiné sing gumbira ndadékaké rai sumringah'* (Amsal 15:13).

Kaya déné dhèwèké ramah ing penampilan, mangkono uga dhèwèké suci lan ajeg banget ing iman; dhèwèké ora tau milih pihak wong sing murtad, amarga weruh panyimpangan iman sing disengaja, lan ora tau ng ngobrol rukun karo wong Manikè[1102] utawa ahli bid'ah liyané, kejaba nalika padha nuduhaké kersa mbatalaké kaluputané sadurungé; Reverend nyatakake kanthi cetha manawa paseduluran lan pacelathon karo para bidah ngrusak nyawa. Luwih saka kabeh, piyambakipun ngindhari para Arian, nglarang kabeh umat Kristen Ortodoks supaya ora ana gandhèngan karo wong-wong mau. Nalika sawatara Arian teka marang piyambakipun lan saka pacelathon karo wong-wong mau piyambakipun mangerténi bidahé, piyambakipun langsung mlayu saka wong-wong mau mudhun gunung, kandha:

'Tembung-tembungé luwih bisa mberahi tinimbang ula dhéwé.'

Nalika wong-wong Arian nate nyebarake kabar bohong manawa Anthony setuju karo panemune, sing kinurmatan kuwi kaget banget karo kethokane lan, kobong karo nesu sing adil, lunga menyang Alexandria; ing kana, ing ngarsané uskup agung lan kabèh wong, piyambakipun ngutuk golongan Arian, nyebut wong-wong mau minangka pelopor Antikristus, lan ngakoni Yèn Putraning Allah dudu makhluk, nanging sajati siji karo Rama, Pangripta donya[1103] ; lan kabèh umat Kristen Ortodoks kebak kabungahan amarga bidah sing mungsuh Kristus

---

[1102] Manikea iku bidah sing muncul amarga upaya nyawijikake agama Kristen karo ajaran agama Zoroaster saka Persia, sing ngajarke dualisme, yaiku anané loro prinsip utawa alam mandiri sing langgeng. Miturut ajaran Manikhea, Kristus mung éon pepadhang (roh) sing metu saka Bapa Pepadhang lumantar pancuran. Siji separo saka dhèwèké, kaya-kaya, keserep déning materi lan mbentuk nyawa donya sing katon, sing diarani Yesus sing nandhang sangsara; separo liyané, kanthi pitulungan saka aeon liyané, Roh sing maringi urip, dibébasaké saka materi lan manggon ing srengéngé; iki sing diarani Yesus sing ora nandhang sangsara. Miturut ajaran Manikhe, Inkarnasi Kristus iku mudhuné Sang Yesus sing ora ngrasakaké sangsara saka srengéngé kanggo mbebasaké Sang Yesus sing ngrasakaké sangsara, sing partikel padhange wis dikumpulaké déning Setan lan, supaya luwih gampang dikontrol, dikurung ing wujud manungsa. Miturut ajaran iki, Inkarnasi Kristus mung ilusi (Doketisme). Ing babagan moral, Manikheisme ngajarke perjuangan nglawan materi supaya bisa bebas saka iku, lumantar panguripan daging ing awak dhewe kanthi bertahap. Ajaran sesat Manikheisme iki nyebar banget ing abad kaping 4 lan kaping 5.

[1103] 'Putraning Allah,' pangandikane Antonius, 'dudu makhluk lan ora kalebu sing kaanggit, nanging Sabda lan Kawicaksanan kang langgeng bebarengan saka ana Bapa. Aja padha duwe paseduluran apa wae karo wong Arian, awit apa paseduluran sing diduweni pepadhang karo pepeteng? (2 Kor. 6:14). Yen kowe nglakoni kasucian, mula kowe wong Kristen; nanging wong-wong sing nyebut Putraning Allah lan Sabda sing ana saka Rama iku makhluk, ora béda karo wong-wong pagan, amarga padha ngabdi marang makhluk tinimbang marang Gusti Allah sing nyipta. 'Percayanen aku,' nerusake Antonius, 'malah unsur-unsur donya padha nesu, lan kabèh ciptaan ngraos kuciwa marang kabodhoané wong-wong Arian, amarga padha nganggep Gusti—liwat Panjenengané kabèh mau kawangun—padha karo awaké dhéwé.' Ing wektu kuwi, Antonius sing kinurmatan wis yuswa 104 taun. Malah sadurungé kuwi, nalika ajaran sesat Arius pisanan muncul, Anthony muncul minangka pembela kabeneran: ing taun 335 piyambakipun nulis layang pangetokan marang uskup Arian Gregory lan marang panguwasa sipil Alexandria – sing piyambakipun uga sesat; ing wektu sing padha, piyambakipun nulis marang Kaisar Konstantinus nyuwun pangayoman kanggo Athanasius saka Alexandria, sing nalika semana wis dipecat saka jabatane.

wis dikutuk déning tiang Gréja kaya ngono. Banjur kabèh wong, tanpa mbedakaké jinis kelamin utawa umur—ora mung wong Kristen, nanging uga para bidah, malah wong-wong pagan dhéwé—padha nglumpuk ngubengi Sing Kinurmatan, kandha:

'Kita kepengin ndeleng manungsa Allah.'

Mangkono saben wong nyebut Antony, lan jenengé misuwur banget nganti wong padha nyoba nyentuh pinggir busana, ngarep-arep entuk paedah gedhé kanggo awaké dhéwé. Ora mungkin kanggo nyritakake pinten wong sing kesurupan lan sing nandhang macem-macem lara sing mari ing wektu kuwi, pinten papan suci pagan sing ditutup, lan pinten wong pagan sing mlebu ing kandhangé Kristus – lumantar rawuhe Antoni ing kutha, tembung-tembungé lan mujijat-mujijatné[1104] . Ana sawetara wong sing mikir yèn kumpulan wong sing akèh kuwi ngganggu sang wali, banjur padha nyoba ngusir wong-wong mau saka sacedhaké; nanging dhèwèké alus kandha marang wong-wong mau:

'Jumlah wong sing teka marang aku ora luwih akèh tinimbang gerombolan setan sing kita perang tanpa kendhat ing gunung.'

Panulis hagiografi iki, Santo Athanasius Agung, kandha: Nalika Antonius bali menyang panggonané, lan kita padha lunga kanggo ngancani pamitan, ana sawijining wanita sing njerit saka mburi:

'Tunggu, manungsa Gusti, aku nyuwun—tunggu! Putriku lagi disiksa kanthi kejem déning setan. Aku nyuwun—tunggu, supaya aku uga, sing mlayu ngoyak kowe, ora ngalami cilaka!'

Kagugah dening tembung-tembung mau lan panyuwunan kita, sang sesepuh sing nggumunake mandheg lan ora nerusake lelampahan. Nalika wong wadon iku nyedhak, lan putriné wis dibuwang menyang lemah déning roh najis, Antonius ndedonga meneng marang Gusti Yesus Kristus – lan langsung roh najis iku ninggalaké bocah wadon sing lara. Ibuné lan kabèh wong padha matur nuwun marang Gusti Allah; Antonius dhéwé bungah amarga dhèwèké bakal bali menyang ara-arane sing dikasihi.

Bab liya sing nggumunake saka bapak rohani iku, sanajan durung tau sinau maca utawa nulis, dheweke wicaksana lan nduweni pertimbangan sing jembar. Nalika ana loro filsuf paganus asalé saka Yunani teka marang Antonius kanggo nguji lan, yen bisa, ngluwihi kabijaksanaane. Dhèwèké lagi ana ing pucuk gunung lan, nalika ndeleng wong-wong mau, langsung mangertèni sapa kuwi, dhèwèké metu dhéwé kanggo nyambut lan takon liwat juru basa:

'Ngapa, para wong wicaksana, kowe padha repot-repot lelungan saka adoh kanggo ketemu wong sing ora wicaksana, lan ngapa kowe kepengin mbantah karo wong sing ora nduwé pangerten?'

'Kita ora nganggep kowe bodho, nanging kosok baline, kowe wicaksana banget,' wong-wong mau mangsuli.

'Yen kowe wis teka marang wong sing ora wicaksana,' sang wali ngendika kanthi wani maneh, 'maka gaweyanmu sia-sia. Nanging yèn, kaya sing kowe kandhakake, aku iki wong wicaksana, mula kowe kuduné ngetutaké wong sing kowe sebut resi, awit wong kuduné niru marang wong wicaksana lan wong sing takwa. Yèn aku teka marang kowe, mesthiné aku kudu niru kowe; nanging amarga kowe sing teka marang aku minangka resi, mula dadi wong Kristen kaya aku."

Lan para filsuf padha lunga, gumun marang kecerdasan pikirane lan marang pangusiran setan sing wis padha nyekseni nganggo mripaté dhéwé.

Para sarjana liya, kaya para filsuf mau, uga padha teka marang dheweke, kepengin ngolok-oloki dheweke minangka wong sing ora sekolah lan buta aksara. Nanging dheweke nggawe padha isin lan meneng nganggo dalil ing ngisor iki:

"Critakna," pangandikane, "endhi sing luwih dhisik – pikiran utawa tulisan, lan endhi sing nglairake sijine: apa tulisan sing nggawe pikiran, utawa pikiran sing ngasilake tulisan?"

'Pikiran sing nemokake lan nyebarake tulisan,' wangsulane.

Banjur Anthony kandha:

'Mula, sapa waé sing waras pikirane mesthi ora perlu nulis.'

[1104] Miturut kasaksian St Athanasius saka Alexandria, sajrone sawetara dina nalika Sang Linuwih manggon ing Alexandria, cacahé wong pagan sing mlebu agama Kristen ngluwihi cacahé wong sing mlebu agama Kristen sajrone setaun kabèh.

Mangkono uga, ing kaping telu, ana wong-wong sing teka marang dhèwèké sing wis sinau kabèh jinis kawruh donya lan ngluwihi kabèh kanca-kancané ing babagan pangawikan. Kanthi pitakon-pitakon sing cerdik, padha miwiti nyidik dhèwèké babagan dhasar iman kita marang Kristus – kanthi tujuwan sing cetha kanggo ngina Salib Kristus. Sawisé meneng sedhela, lan sawisé nyesali kesalahané, sang tuwa wiwit ngandika marang wong-wong mau lumantar juru basa sing paham tenan basa Yunani:

– Endi sing luwih becik lan luwih pantes: ngurmati Salibé Kristus, utawa ngluhuraké zinah, matèni bayi, lan incest déwamu? Ngluhuraké pangajèn marang pangregan pati lan kabecikan paling agung sing kaparingaké ing Salibé Kristus, utawa muji kabèh kabejatan sing diwulangaké imanmu sing rusak? Apa sing luwih becik tinimbang ngandika lan pracaya yèn Sabda Allah ngagem daging manungsa, supaya lumantar pangembengan karo sipat fana kita Panjenengané bisa ngunggahaké kita menyang swarga lan ndadèkaké kita dadi peserta ing kaanan swarga lan kasucian? Kepiye kowe wani ngina iman Kristen—manawa Kristus, Putraning Allah, tanpa ngurangi hakikaté, miwiti dadi apa sing durung tau dadi[1105] , lan tetep dadi apa sing wis dadi[1106] , – nalika kowe dhewe, kanthi ngeterake nyawa saka swarga, ora mung nempatake ing awak manungsa, nanging uga ing ula lan kéwan, lan nggerakake saka kene menyang kana, lan negesake manawa kadhangkala dipindhahake menyang manungsa, kadhangkala menyang kéwan, kadhangkala menyang manuk utawa makhluk urip liyane? Iman Kristen, sing ngakoni kakuwasan lan welas asihé Gusti Allah, mulane nganggep manawa Gusti Allah bisa inkarnasi; nanging, nalika nindakake kuwi, siji pakurmatan ora ngilangi pakurmatan liyane[1107] . Nanging kowe terus-terusan ngomong babagan nyawa, sing mili saka sumber kasucian paling murni, banjur tiba ing ngisor, lan kowe wani ngandhakake manawa nalika nyawa kuwi mudhun, iku ngalami owah-owahan lan transformasi. Ing kéné, kita kudu ngomongaké Salibé Kristus, Gusti kita. Apa ora luwih becik nandhang salib utawa pati liya tinimbang, percaya marang karanganmu sing ora masuk akal, nyembah dewi Mesir Isis, sing nangisi Osiris, adhine lan ing wektu sing padha bojone? Isinana, aku nyuwun, marang pracayamu marang , Typhon sing jahat, adhine dewa Osiris[1108] . Mula isinana marang maburipun Saturnus[1109] , marang pangremukané bocah-bocah kanthi ora lumrah. Isinana marang haus getih lan pesta pora Zeus, marang napsu birahiné, kaya sing dicritakaké ing legenda kuna panjenengan. Iki sing panjenengan pracaya; iki déwa-déwa panjenengan; iki hiasan candhi panjenengan! Panjenengan ngolok-olok Salib lan sangsara Gusti. Nanging kenapa kowe meneng bab Kebangkitané? Kenapa kowe ora merhatiin mujijat-mujijat Panjenengané: mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, pangrungu marang wong budeg, marasaké wong lumpuh, ngresiki wong kusta, mlaku ing segara, ngusir setan, nguripaké wong mati, lan akèh manèh, kang lumantar iku kuwasa lan kamulyané Gusti kanthi cetha kawujud? Lan yèn kowé gelem nyisihaké prasangka sing kebak ing atimu, kowé bakal langsung yakin yèn Yesus Kristus iku Gusti sejati sing dadi manungsa kanggo kaslametan kita.

Kanthi alesan-alesan iki lan akèh manèh, Sang Reverend nganti nggawe para mitra wicara—para filsuf—rasa isin banget nganti padha ora bisa ngucapaké sak tembung waé kanggo mangsuli. Sapa waé sing kepéngin

---

[1105] Ya iku – Sang Manungsa-Gusti, sing Putraning Gusti durung ana sadurunge Inkarnasi.

[1106] Ya iku – Putraning Allah sing dadi manungsa, amarga Kristus munggah menyang swarga lan lenggah ing sisih tengen Rama kanthi manungsa sing kamulyakaké.

[1107] Ya iku – uga ora ngurangi Keilahian, ora ngrasakake pangurangan kamulyané, lan uga sipat-sipat dhasar manungsa ora ilang utawa ngalami owah-owahan dadi dewa.

[1108] Osiris, dewa Mesir sing bebarengan karo Isis dipuja ing saindenging tanah, miturut kapercayan wong Mesir kuna, iku bojone lan adhine Isis. Nanging adhine, Typhon, kanthi licik nyelehake dheweke ing peti, dipaku nutup, diisi timbal lan dibuwang menyang Kali Nil; Isis nemokake peti jenazah mau lan nyumputake, nanging ing wayah wengi Typhon mbukak peti mau lan nyabuti awaké dadi 14 potongan, sing banjur disebar ing saindenging papan; Isis, nanging, nglumpukake potongan-potongan mau lan ngubur, déné Typhon, sawisé perang dawa, pungkasané kalah total. Nalika Isis makili tanah Kali Nil, Osiris iku dewa pemupuk subur Kali Nil; ing teges sing luwih umum, sosok Isis ngluhurake bumi minangka ibu sing maringi kabeh, dene Osiris, ing sisih liya, makili daya produktif srengenge sing kawujud ing bumi; Dheweke diurmati bebarengan minangka dewa Kali Nil lan srengenge. Perjuangan nglawan Typhon nyimbolake perjuangan nglawan kekuwatan produktif srengéngé sing ana ing bumi. Ing sosok Typhon, wong-wong pagan ngagungake monster medeni, sing dianggep minangka angin puter sing ngrusak lan angin panas, utawa uap sing metu kanthi kekuwatan ngrusak saka bumi, saka gunung geni.

[1109] Saturnus, utawa Cronus, iku dewa Greko-Romawi sing diurmati minangka putrané Uranus (langit) lan Gaia (bumi); sawisé ngusir bapaké saka tahta, dhèwèké, miturut kapercayan para penganut pagan kuna, njupuk kuwasa ing donya; Dheweke nikah karo adhine Rhea, nanging amarga wis ana ramalan yen dheweke bakal digulingake dening anak-anake dhewe, dheweke langsung nelen anak-anake sawise lair; banjur dheweke digulingake dening anaké Zeus.

mangerténi luwih akèh bab kabèh iki bisa maca kanthi rinci ing Riwayaté Antonius, sing disusun déning Athanasius Agung, ing ngendi paguneman iki kacathet kanthi lengkap. Bab kita, merga dawa critané, sawisé ngilangi sambutané Pendeta marang wong Yunani, saiki kita bakal nyritakaké kanthi cekak bab pakaryané Pendeta dhéwé, sing nduwèni makna wigati ing uripé lan paling migunani kanggo kita.

Sing uga nggumunake saka Sang Antony sing kinurmatan yaiku sanadyan piyambakipun manggon ing pinggir paling adoh saka jagad sing dikenal nalika semana, Kaisar Konstantinus lan putrané, Constans lan Constantius[1110] , malah tresna banget marang piyambakipun saka adoh lan ing layangé kanthi tulus nyuwun supaya piyambakipun rawuh lan nemoni.

'Apa aku kudu lunga menyang para kaisar utawa ora?' dhèwèké takon marang para muridé.

'Yen kowe lunga,' wangsulane, 'kowe bakal dadi Anthony; yen kowe ora lunga, kowe bakal dadi Abba Anthony[1111] .'

"Yen mangkono," pangandikane Bapa Agung, "yen aku lunga, aku ora bakal dadi Abba; mula luwih becik aku ora lunga"—lan piyambakipun pancen ora lunga.

Sawisé kuwi, para raja padha nyuwun banget supaya paling ora ngirim berkah lan panglipur liwat layangé. Minangka wangsulan, Sang Pendeta pancèn ngirim layang sing ing kono, sawisé muji iman marang Kristus, ngélingaké supaya aja gumunggung karo kuwasa ing donya iki, nanging—sanajan padha lungguh ing tahta kraton—aja lali menawa saktenane padha mung manungsa; lan sing paling utama, supaya padha kelingan marang Pangadilan Pungkasan sing bakal teka, nalika padha kudu nglaporake kepiye cara padha ngleksanani wewenangé. Sang Reverend ngajak supaya padha welas asih marang wong liya, ngreksa kaadilan, lan dadi bapak tumrap wong mlarat lan anak yatim sing apes.

Nalika piyambakipun lenggah ing antawis sedulur-sedulur ing pakaryan, piyambakipun katingal kados wonten ing kaanan kasurupan; mandeng nginggil ing langit kanthi temenan, piyambakipun ngos-ngosan, lajeng sujud ndedonga, nangis kenceng suwene. Para ingkang wonten ing kono padha ajrih lan wiwit nyuwun tanpa kendhat supados piyambakipun nyritakaken apa ingkang dipun tingali.

'Bakal luwih becik, anakku, mati sadurunge bala sing bakal teka nyerang,' wangsul sang tuwa kanthi sedhih banget.

Nalika padha nyuwun maneh marang dhèwèké bab kuwi, Sang Rahib Anthony, kanthi nangis banter, ngendika:

'Bencana sing ora bisa diungkapake lagi nyerang Gréja Kristus, lan dhèwèké bakal diserahaké ing tangané wong-wong kaya kéwan bisu.' Aku weruh mezbah candhi Gusti, lan ing ndhuwure ana akèh keledai sing, sawisé ngubengi pangastané sing suci, kanthi nesu nggulingaké kabèh sing ana ing ndhuwure lan, sawisé nyebar ing lantai, nginjak-injak; lan aku krungu swara kandha: 'Mezbahku bakal kotor!' Iki sababé aku ngelesi lan nangis.

Wahyu saka Pendeta iki kelakon rong taun sawisé, nalika panganiayaan Arian sing kejem diwiwiti: gréja-gréja Gusti dirampok, piranti suci dicemuri, lan Misteri Suci kena tutul tangan najis wong-wong pagan. Klompok-klompok wong duraka banjur mbrontak marang Kristus lan meksa umat Ortodoks mlebu gréja karo nyekel ranting wit ing tangané. Sing pungkasan iki diterangake amarga wong-wong pagan ing Alexandria nduweni adat mlebu candhi karo ranting palem ing tangan, lan wong-wong Arian, sing kepengin ngajak wong pagan mbantu nglawan umat Ortodoks, banjur mlebu gréja dhewe karo ranting uga, kanggo nyonto. Sawise sarujuk tumindak bebarengan nglawan iman Kristen Ortodoks, padha wiwit niru kabiasaan siji lan sijine – para Arian niru wong-wong pagan lan wong-wong pagan niru para Arian. Para Ortodoks uga kapaksa ngetutake kabiasaan ora suci iki, supaya padha bisa bebarengan karo para Arian. Astaga, medeni tenan! Astaga, tumindak anarkis! Wadon lan para dara dirusak kasuciane; getih wong Ortodoks ditumpahake ing gréja lan nyiprat ing mezbah; kolam baptisan dirusak déning napsu wong-wong pagan. Kabeh wong banjur weruh ing kéné kasatmuan pangandikane Santo Antonius – yèn keledai padha nginjak-injak ing mezbahé Gusti Allah. Lan akèh wong sing ringkih iman, amarga wedi marang wong Arian, padha mbelot menyang ajaran sesat mau.

[1110] Constantius lan Constans – putra-putra lan penerus Konstantinus Agung. Constans mrentah separo kulon Kakaisaran Romawi wiwit taun 337 nganti 350; Constantius mrentah ing wetan wiwit taun 337 nganti 361, lan wiwit taun 363 uga mrentah ing kulon.

[1111] Abba – bapak, kepala komunitas biara, sing diurmati kanthi ngajeni déning para sedulur minangka bapak. Wangsulan para murid ngandharaké pangajab supaya Anthony ora lunga, nanging tetep dadi bapak rohani lan pituduh sing diurmati banget kaya biyèn.

Ngomongake bab musibah sing bakal teka, Santo Antonius ing wektu sing padha nglipur sedulur lan ngendika:

'Aja padha kélangan semangat, anakku: kaya Gusti Allah nesu, mangkono uga Panjenengané bakal paring welas asih sawisé, lan Gréja bakal kaping pindho dibalèkaké marang kaéndahané sing padhang lan kekuwatané, lan wong-wong sing tetep ajeg ing pracaya marang Kristus ing tengah panganiayaan bakal sumunar kanthi pepadhanging sih rahmat. Ular-ular mau bakal bali menyang bolongané, lan kasucian bakal saya tambah. Ati-ati, aja nganti ana gandhèngan karo para Arian sing bisa ngrusak kowe, amarga piwulangé dudu apostolik, nanging setanik lan saka bapaké, Sétan; mulané ing wahyu mau padha digambaraké minangka kéwan bodho.

Ing wektu kuwi ana ing Mesir sawijining panglima militèr sing jenenge Balaki, sing diprovokasi déning para Arian sing jahat, nganiaya wong Kristen kanthi tanpa welas asih. Dhèwèké kejem banget nganti mbukak sandhangan lan nggebuk para wanita enom lan biksu ing alun-alun kutha. Sang Anthony sing Kinurmatan ngirim layang marang dhèwèké kaya mangkéné:

'Aku weruh murka Gusti Allah bakal tiba marang kowe. Mandhegna nganiaya wong Kristen, banjur paukuman sing bakal teka marang kowe bakal dibalèkaké.'

Wong jahat iku, sawisé maca layang mau, mung ngguyu; ngidoni layang mau, banjur dibuwang menyang lemah, maringi paukuman isin marang wong-wong sing dikirim Sang Anthony, lan ngina Sang Reverend, ngucapaké ancaman ala marang dhèwèké. Nanging ora suwe sawisé kuwi, manut ramalan Sang Reverend, paukuman Gusti Allah ing ngisor iki tumeka marang wong jahat mau. Ing dina kaping lima sawisé kuwi, dhèwèké mangkat bareng karo gubernur Mesir Nestorius menyang panggonan sing diarani Kherium, cedhak Alexandria; padha numpak jaran sing paling alus lan tentrem. Tiba-tiba jaran-jaran mau padha main-main ing sangisore awaké, padha nyundhul-nyundhul siji lan sijiné, lan jaran sing ditunggangi Nestorius ujug-ujug nyekel Valakius nganggo untuné, nganti nglontaraké dhèwèké menyang lemah lan wiwit nggerogoti bagéan alus ing awaké. Banjur jenazahé digawa mlebu kutha, lan ing dina katelu dhèwèké ngetokaké napas pungkasané sing ora takwa. Lan kabèh wong weruh menawa iki minangka kasatuhan ramalané Antonius, sing pantes tumeka marang sing nganiaya.

Nanging saiki wayahe nyritakake babagan seda sang wong mulya. Panjenengané biyasa mudhun saka pucuk gunung, ing ngendi panjenengané manggon piyambak, kanggo sowan marang para sedulur sing manggon ing kaki gunung. Ing salah siji sowan kaya biasané, panjenengané ngandhani marang wong-wong mau babagan rawuhé pati, sing wis diwahyuké marang panjenengané déning Gusti Allah.

"Aku teka marang kowe kabèh kanggo pungkasané, anakku," pangandikane, "aku ora ngarep-arep bisa ketemu manèh ing donya iki, lan wis wayahe aku lunga saka donya iki lan ngaso, amarga umurku wis satus lima taun."

Krungu tembung-tembung kuwi, para sedulur padha kebak sedhih; padha nangis lan nyium sang kakung sepuh, kaya-kaya dhèwèké wis arep ninggal donya iki. Nanging dhèwèké ngajak supaya padha makarya kanthi semangat sing ora kendho, aja nganti nyerah ing upaya ngendhalèni dhiri, nanging urip—kaya-kaya nyiapaké saben dina kanggo pati—kanthi sukses nglindhungi nyawa saka pikiran-pikiran najis, manut tuladhané para wali, adoh saka para skismatik—yaiku para Meletian—lan aja gandheng tangan karo para , para Arian sing ora pracaya marang Gusti Allah; Kosok baline, dhèwèké ngajak supaya padha tetep nyekel tradhisi para Bapa lan njaga kanthi murni iman sing suci marang Gusti kita Yesus Kristus, kaya sing wis padha sinau saka Kitab Suci lan piwulangé sing bola-bali.

Sawisé kuwi, para sedulur wiwit nyuwun kanthi tulus supaya piyambakipun tetep karo wong-wong mau, amarga kabèh padha kepéngin diparingi pakurmatan kanggo rawuh nalika piyambakipun séda. Nanging piyambakipun ora sarujuk, amarga piyambakipun mangertos yèn para sedulur kepéngin ngajèni jasadipun sawisé séda kanthi panguburan sing resmi. Kanggo nyingkiri sanajan pangurmatan lan kamulyan sawise seda sing bisa diparingake wong marang piyambakipun, ingkang kinurmatan punika enggal ninggalaken para sedulur lan mundur menyang kesunyian: sawise pamitan kaliyan sedulur-sedulure, piyambakipun mangkat menyang pucuking gunung tumuju panggonan ingkang dipun tresnani, papan pakaryan tapa bratanipun. Sawetara sasi sawisé kuwi, piyambakipun lara abot. Banjur piyambakipun nyaur kalih biksu ingkang sampun makarya bareng piyambakipun salami limolas taun lan ingkang sampun ngopeni Sang Resep amargi yuswa ingkang sampun sepuh, lan ngendika dhumateng kalih biksu wau:

– Anak-anakku! Kados kang kacathet (3 Raja 2:2. cf. Yosua 23:14), *'Aku bakal lunga miturut lumrahé kabèh manungsa ing bumi'*; Gusti Allah nelpon aku marang Panjenengané, lan aku ngarep-arep nampa berkahing swarga. Nanging aku nyuwun marang kowe, anak-anakku sing tak tresnani, aja nganti kowe kelangan woh saka pirang-pirang taun kowe ngendhalèni dhiri, nanging terusna upaya sing wis kowe miwiti kanthi semangat lan kasil. Kowe padha ngerti sepira akèh alangan sing diselehake déwé-déwé ing dalan kita, nanging aja wedi marang kuwasa ciliké. Pasrahna kapitadosanmu marang Gusti Yesus Kristus, pracaya kanthi teguh ing Panjenengané nganggo sakabehing atimu, lan kabèh déwé bakal mlayu saka kowe. Elinga kabèh sing wis tak ajarake, usaha urip kanthi takwa – lan kowe mesthi bakal nampa ganjaranmu ing swarga. Aja ana gandhèngan karo wong-wong sing nyebabake prahara, wong sesat, lan wong Arian; kowe wis ngerti yèn aku ora tau ngomong ramah marang wong-wong mau, amarga niyat jahaté lan ajaran sesaté sing mungsuh Kristus. Luwih saka kabèh, usaha tansah netepi dhawuhé Gusti, supaya para wali bisa nampani kowe sawisé mati menyang panggonan langgeng, minangka sedulur lan kanca. Elinga iki, renungna, lan tansah pikirna. Lan yen kowe pancen tresna marang aku, tresnaa aku kaya bapak, lan siap nepaki kersaku, aja nganti ana wong liya nggawa jasadku menyang Mesir, supaya badan iki ora diwenehi panguburan mewah ing kana, amarga iku sabab utama aku mundur menyang gunung iki. Kuburana aku dhéwé, anakku, ing lemah, lan penuhi dhawuh saka kakimu iki: aja nganti ana wong liya kajaba kowe padha ngerti kuburan ing ngendi awakku bakal dikubur, sing lumantar pracayaku marang Gusti bakal tangi tanpa bosok nalika kebangkitan umuming wong mati. Pisahna busana kula kados mangkéné: pasrahaké tunik[1112] lan sandhangan jero sing wis luntur sing dadi alas kula marang Uskup Athanasius[1113] ; pasrahaké tunik liyané marang Uskup Serapion[1114] ; lan jupuk sandhangan rambut kanggo awakmu dhéwé. Sugeng pamit, anak-anak kula sing tak tresnani! Antonius sampun badhé mangkat, lan piyambakipun boten badhé kempal malih kaliyan kowe ing gesang donya punika.

Sawisé tembung-tembung mau, para muridé nyium dhèwèké pamitan, Antoni ngulurkaké sikilé lan kanthi kabungahan meneng ing pasuryané, ndelok Malaékat-malaékat sing teka njupuk nyawané kaya kanca-kancané, dhèwèké séda lan mèlu para bapa suci[1115] . Para murid sang wali, manut wasiaté, ngagem awaké lan ngubur piyambak; lan saliyané saka wong-wong mau, nganti saiki ora ana sing ngerti panggonan kuburé Sang Antony sing kinurmatan.

Athanasius, sawisé nampa saka para murid sandhangan sing wis luntur saka sang wali lan berkahé, nganggep kado-kado mau kaya sang Wali Antonius dhéwé. Kaya-kaya diparingi warisan sugih, dhèwèké tansah ndelok sandhangan mau kanthi kabungahan lan pangajèn, éling marang pasuryan suci sang wali.

Mangkono urip lan pangliyané Sang Antawis Agung, sing katresnan lan kasohoripun sumebar ing saindenging bawana. Panjenenganipun boten dados misuwur amargi tulisan-tulisan ingkang dipun susun kanthi trampil[1116] , boten amargi kawicaksanan donya, boten amargi kaluhuran asal-usulipun, utawi bandha ingkang ageng, nanging amargi gesangipun ingkang saleh. Lan sabda Sang Juruwilujeng kawujud ing dhèwèké: *'Aku bakal ngajèni marang sing ngajèni Aku'* (1 Sam. 2:30). Dhèwèké ora manggon ing panggonan misuwur sing dingertèni kabèh; malah, dhèwèké mundur meh tekan pucuking bumi, menyang ara-ara gersang sing ora bisa dilintasi. Nanging sanadyan saka kana, dhèwèké dadi kondhang ing Spanyol, Afrika, Italia, Illyria, malah ing Roma Kuna

---

[1112] Milot – sandhangan njaba, jubah utawa mantel.

[1113] Yaiku St Athanasius Agung, Patriark Alexandria.

[1114] Iki nyebutake, mesthi wae, St Serapion, Uskup Tmunt (ing Mesir). Dina rayané tanggal 24 Mei.

[1115] Antoine Agung ingkang Kinurmatan séda tanggal 17 Januari 356, yuswa 105 taun. – Relik Sang Santo Antonius sing kinurmatan ditemokake lan dipindhahake menyang Alexandria ing taun 561 nalika pamaréntahan Kaisar Bizantium Yustinianus (527–565), banjur, sawisé penaklukan Mesir déning bangsa Saracen, menyang Konstantinopel watara taun 635, saka kana, watara taun 980, menyang Keuskupan Vienne (ing Gaul, Prancis saiki), lan ing taun 1491 menyang Arles (ibukota Provence, ing sisih kidul-wétan Prancis), menyang Gréja St. Julian, ing ngendi relik kasebut tetep nganti saiki.

[1116] Sanadyan Sang Antawis Agung ora nate nampa pendhidhikan formal, Kitab Suci lan alam dadi sekolahé, lan sih-rahmaté Kristus dadi guruné, kang saya padhang marang dhèwèké nalika dhèwèké ngendhalèkaké daging liwat pakaryan askétis. Karya-karya ing ngisor iki saka Sang Anta sing kinurmatan wis tekan marang kita: 1) khotbahé, ana 20; ngrembug bab kaelokan monastik, pracaya marang Kristus, prasaja lan polos, andhap asor, suci, sabar, taat, suci lan sapituruté; kabèh khotbah cekak nanging kebak piwulang ilahi. 2) Epistula – pitu sing ditujokake marang maneka biara lan abbot-abboté babagan ngupaya kasampurnan moral lan perjuangan rohani, ditulis nalika Panjenengané wis sepuh banget lan kebak pangajaran apostolik; 13 surat liya kanthi isi lan watak sing padha. 3) Aturan Urip lan piwulang liyane uga paribasan kang ditujokake marang para biksu.

dhéwé. Antonius, sing kanthi sengaja nyumput ing pagunungan saka sapa waé, ora kepéngin utawa ngupaya kamasyhuran kaya ngono. Nanging Gusti piyambak mratelakake lan nampilake marang kabeh wong suarane iman lan kasucian iki, supaya nalika padha ndeleng panjenengané, padha sinau kabecikan lan, gumun marang cara gesangé ingkang kinurmatan, padha ngluhurake Rama ing Swarga, marang Panjenengané, bebarengan karo Putrané siji-sijiné lan Roh Suci ingkang Maha Suci, mugi kaparingi pakurmatan, kamulyan, panuwun, lan ibadah salami-laminé, amin.

Troparion, Nada 4:

Nirnakaké semangaté Elia lan ngetutaké dalan sing bener saka Panembah, Bapa Antonius, panjenengan manggon ing ara-ara samun lan nguwatké donya lumantar pandonga panjenengan. Mula, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa kaslametaké.

Kontakion, Nada 2:

Sawise nyingkirake rame-ramene donya iki, panjenengan gesang ing meneng; ing saben bab niru Pembuka dalan, ingkang kinurmatan sanget, kita ngurmati panjenengan bebarengan karo piyambakipun, ya Bapa Antonius, pimpinan para Bapa.

31 Januari

18 Januari (Gaya Lawas)

Uripé bapa kita sing suci Athanasius, Uskup Agung Alexandria

Dirilis ing tanggal 18 Januari

Santa Athanasius Agung – pangagambaran urip lan langgeng saka kabecikan lan gesang sing takwa – lair ing Alexandria, kutha krajan Mesir sing misuwur[1117] . Wong tuwané wong Kristen – wong-wong sing taat lan becik. Sanadyan isih enom, kedadeyan ing ngisor iki wis maringi pratandha babagan pakaryan agung Athanasius ing tembe minangka santa.

Sawijining dina, Athanasius lagi dolanan karo kanca-kancane ing pinggir segara. Bocah-bocah mau niru apa sing wis padha deleng ing gréja, main peran minangka pelayan Gusti lan upacara gréja ing dolanané. Padha milih Athanasius dadi uskupé; dhèwèké banjur nunjuk sawatara dadi presbiter lan liyané dadi diaken. Para diakon mau nggawa bocah-bocah liyane marang dhèwèké – wong-wong pagan sing durung dibaptis. Athanasius banjur mbaptis wong-wong mau nganggo banyu segara, maca tembung-tembung sing wis ditemtokake kanggo sakramèn Pembaptisan Suci, kaya sing wis dirungokaké saka imam ing gréja; marang kuwi dhèwèké nambahaké khotbah sing cocog karo umuré bocah-bocah. Ing wektu kuwi, Santo Aleksander[1118] dadi Patriark Alexandria. Kanthi kebetulan, nalika ndeleng saka jendhela omahé sing dumunung ing panggonan dhuwur ora adoh saka segara, menyang pinggir pantai lan weruh bocah-bocah padha dolanan, dhèwèké gumun nyekseni Athanasius nindakake baptisan. Dhèwèké langsung mréntah supaya kabèh bocah digawa marang dhèwèké. Nalika nanyakake marang bocah-bocah kanthi rinci, patriark nyoba mangerteni kanthi cetha sapa sing wis dibaptis, pitakon apa sing ditakokake sadurunge baptisan lan apa wangsulane; lan piyambakipun mangertos menawa ing dolanané, bocah-bocah mau wis nindakake kabèh manut paugeran gréja. Sawisé kuwi, sawisé rembugan karo para rohaniwané,

[1117] Santa Athanasius saka Alexandria lair watara taun 297, sawisé sethithik penindasan kejem Diocletian marang umat Kristen, nanging dhèwèké ora ninggalaké pangeling pribadhi babagan kuwi.

[1118] St Alexander, Uskup Alexandria, sawijining pembela semangat Ortodoksi nglawan para Arian, mimpin Gréja Alexandria saka taun 312 nganti 326.

dhèwèké ngakoni baptisan bocah-bocah pagan sing ditindakake déning Athanasius iku sah lan ngrampungaké kanthi pangurapan krisma; banjur dhèwèké ngundang wong tuwané bocah-bocah mau, sing wis tumindak dadi presbiter, lan maringi pitutur supaya ngopeni anak-anaké dadi imam. Bab wong tuwané Athanasius, sawisé diundang, Santo Alexander maringi tugas marang wong tuwané supaya ngopeni lan ngedidik dhèwèké kanthi taqwa lan kawruh ilmiah, lan nalika dhèwèké wis diwasa, digawa marang dhèwèké lan dipersembahaké marang Gusti Allah lan Gréja Suci.

Nalika Athanasius wis cukup sinau babagan ilmu lan nampa pendhidhikan intelektual sing jembar[1119] , wong tuwane nggawa dhèwèké marang Santo Alexander Patriark lan, kaya sing tau ditindakake Hannah karo Samuel (1 Sam. 1), ndedikasi dhèwèké minangka peparing marang Gusti Allah. Sawisé kuwi, Patriark ngangkat dhèwèké dadi klerik lan nglantik dhèwèké dadi diaken ing Gréja Alexandria[1120] . Sepira gagahé dhèwèké perang nglawan para bidah ing jabatan iki wiwit isih enom, lan apa waé kang ditahan saka tangané wong-wong mau, ora mungkin kaétung kabèh; nanging ora bisa meneng bab sawatara prestasi lan tumindaké sing paling nggumunaké. Ing wektu kuwi, Arius sing ora takwa nyebarake bidahé sing edan lan, lumantar piwulangé sing mbebayani, nggoyang kabèh Gréja. Sanadyan dhèwèké wis dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan para Bapa Suci ing Nicaea[1121] , diasingaké saka komuni Gréja Kristus lan dijatuhi hukuman panjara, nanging sanadyan wis dijatoni lan meh ora urip, dhèwèké ora nate mandheg nglawan ortodoksi. Dhèwèké banjur tumindak liwat murid-muridé lan para penganut sing padha pamikiran, nyebar racun hérèsiné ing endi-endi. Amarga nduwé akèh wong sing nyuwun pangapura marang sang maharaja, utamané Eusebius, Uskup Nicomedia[1122] , bebarengan karo uskup-uskup liya sing padha anut ing hérèsi sing padha, Arius nyuwun lumantar wong-wong mau supaya éntuk pangapura saka Konstantinus Agung, supaya dhèwèké bisa dibebasaké saka panjara lan diparingi idin bali menyang Alexandria. Eusebius kanthi licik ngyakinke kaisar manawa Arius ora mulang apa-apa sing bertentangan karo Ortodoksi utawa nginjil apa-apa sing bertentangan karo doktrin Gréja, nanging dhèwèké dadi korban tipuan para uskup amarga iri, lan perselisihan antarané wong-wong mau ora bab iman, nanging mung bab tembung-

---

[1119] Alexandria, panggonan lairé Athanasius, maringi dhèwèké akèh kasempatan kanggo pangembangan intelektual, lan dhèwèké nglumpukaké manéka kawruh: dhèwèké sinau hukum, ngenalaké dhiri marang karya-karya para bijaksana lan pujangga pagan Yunani; cekaké, miturut tembung biograferé St Athanasius, dhèwèké sinau 'lingkaran élmu', yaiku miturut pangertosan para sarjana Alexandria; nanging dhèwèké ora nyawisaké akèh wektu kanggo kuwi, miturut pangakuan St. Gregory the Theologian. Nanging, fokus utama dhèwèké yaiku sinau Kitab Suci ing sangisoré bimbingan para guru sing wis pengalaman; lan St. Athanasius sinau kabèh buku Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar kanthi jero banget nganti ora ana siji waé sing tau sinau sanajan mung siji buku. Kaya sing bisa disimpulake saka salah siji tulisan wiwitan St Athanasius, para guru mau yaiku guru ing Sekolah Katekesis ing Alexandria. Pendhidhikan intelektual Athanasius disempurnakake ing pasedhèrèkan karo para asket, sing ditresnani lan digoleki kasempatan kanggo sesambungan; dhèwèké kerep ketemu karo Sang Agung Antonius ing pirang-pirang kasempatan, lan Athanasius dhéwé diétang kalebu golongan asket amarga cara uripé sing prasaja.

[1120] Kawruh manawa Athanasius, nalika isih bocah cilik, njupuk panggonané dadi anggota sing dikasihi ing omahé St. Alexander, manggon bareng karo dhèwèké 'kaya anak karo bapaké', lan kanthi mangkono nglampahi pirang-pirang taun sing ngasilaké ing jantung kegiyatan gerejawi, ing sangisore atap primas, sing wewenangé diakoni déning luwih saka satus uskup saka Mesir, Libya, lan Pentapolis. Athanasius dadi, kaya-kaya, asisten lan sekretaris pribadi ing korespondensi tulisan babagan urusan gerejawi. St Athanasius diangkat dadi diakon ing taun 319. Sanajan wektu kuwi, Athanasius wis kondhang, utamane liwat risalahé 'Nglawan Wong Pagans' lan 'Bab Inkarnasi Sabda Gusti Allah'; iki karya-karya pisanané, ditulis nalika isih enom, nanging wis maringi pratandha yèn dhèwèké bakal nglakoni prakara gedhé.

[1121] Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea (kutha ing Bithynia, ing sisih lor-kulon Asia Minor) dianakake ing taun 325. Ing konsili iki, bidat Arius, sawijining presbiter saka Alexandria, kabukak lan dikutuk; dhèwèké mulang yèn Putraning Allah ora kawit langgeng saka hakikat Allah Rama, nanging diciptakaké déning Panjenengané saka ora ana apa-apa ing wektu, lan ora saka zat sing padha karo Panjenengané uga ora nduwèni pakurmatan sing padha; Ajaran sesat iki sacara rahasia ngandhut panyangkalan tuntas marang keilahiané Yesus Kristus lan marang panyelamatan kita lumantar Panjenengané; cekaké, iki minangka upaya ngancuraké sakabèhé agama Kristen. Nalika kekafiran Arius kabuka, Athanasius melu aktif ing perjuangané St. Alexander, Uskup Agung Alexandria, nglawan Arius, saéngga para penganut Arius padha nesu marang dhèwèké. Iki kelakon malah sadurunge Konsili Ekumenis; lan ing Konsili Nikaia, Santo Athanasius—sing nalika semana nyekel jabatan archdiakon ing Gréja Alexandria lan wis ngancani Santo Alexander menyang konsili—kanthi gemilang mbantah Arius, nganti marem para Bapa Konsili.

[1122] Eusebius, Uskup Nicomedia, iku kanca lan panyokong Arius, lan nglindhungi dhèwèké. Ing Konsili Ekumenis Kapisan, dhèwèké mbela Arius, lan sanadyan sarujuk nandatangani Kredo sing disusun ing konsili kuwi, dhèwèké nolak sarujuk marang ekskommunikasi Arius saka Gréja; amarga kuwi, uga amarga sesambungané karo heresiark sing wis diekskommunikasi, dhèwèké dhéwé diasingaké. Nanging, amarga naungan saka Konstansi, adhine kaisar, Eusebius dibalèkaké saka pangasingan lan sawisé mbalèkaké jabatané, dhèwèké wiwit tumindak nglawan Ortodoksi.

tembung kosong lan abstrak[1123] . Raja, kanthi prasaja lan welas asih, ora curiga apa-apa marang licik lan tipu daya para bidah , pracaya marang jaminan palsu mau lan mrentahaké supaya perselisihan mau rampung lan aja ana rebutan tembung, supaya ora ana prahara antarané gréja-gréja. Tanpa nyelidiki prakara kasebut saklawasé, dhèwèké kanthi welas asih ngidini Arius bali menyang Alexandria. Mula saka iku, bidat sing ora takwa iki, kanggo cilaka umumé Gréja, bali menyang Alexandria. Kedadéan iki paling nyedhihaké lan nglarani atiné wong Ortodoks, utamané Kang Suci Athanasius, minangka prajurit Kristus lan panglindhungi tradisi sejati Ortodoksi sing teguh. Wektu kuwi, dhèwèké wis diangkat dadi pangkat archdeacon. Prajurit Kristus iki ngoyak bidat sing nyerbu Gréja Kristus kaya srigala, mbukak niyat jahaté liwat tulisan lan khotbahé. Ing wektu sing padha, Athanasius ngajak Sang Kinasih Uskup Agung Alexander kanggo nulis layang marang Tsar, lan piyambakipun piyambak nulis bareng-bareng, negesake kapolosan Tsar sing wis pracaya marang tipuan lan dongeng sesat, saiki nampa Arius, sing wis mbelakangi Gréja Ortodoks, sing ditolak déning Gusti Allah piyambak lan kabèh Bapa-Bapa Suci, lan ngidini dhèwèké ngremehake kanon-kanon patristik. Nanging sang raja, kanthi panggeraké Eusebius, mangsuli kanthi layang sing luwih kasar, ngancem yèn ora meneng bakal dicopot jabatané. Nanging raja sing taat lan welas asih iki tumindak kaya ngono ora kanggo nyenengake nesune dhewe, uga ora amarga dheweke condhong marang Arianisme, nanging amarga semangat—sanadyan keliru—kanggo njamin ora ana prahara ing antarane gréja-gréja. Kang tresna marang tentrem kanthi atiné sing alus, sang raja ngupaya tentrem ing panggonan sing mesthi ora bakal ana: awit kepiye bisa bidah urip tentrem karo Ortodoksi?

Ora suwe sawisé kuwi, Paduka Suci Alexander séda; Athanasius dipilih kanthi mufakat déning kabèh umat Kristen Ortodoks dadi penerus ing Katedral Alexandria, minangka wadah sing pantes kanggo donya kaya ngono[1124] . Ing wektu kuwi, para panyebar rahasia perselisihan—para Arian—meneng samentara, ora gelut terbuka karo Athanasius; nanging mengko, kanthi panggerak setan, padha mbukak tipuané lan kanthi terang-terangan ngeculaké bisa sing nyumput ing niaté jahat, amarga Santo Athanasius nolak nampa Arius sing ora takwa mlebu ing komuni Gréja, sanadyan dhèwèké nduwèni prentah kraton bab kuwi. Ing endi-endi, para Arian wiwit nggugah permusuhan marang wong sing tanpa cela lan nyebar fitnah ala, ngupaya supaya wong sing pantes manggon ing swarga iku ora mung dicopot saka tahta uskup ing donya, nanging uga diusir saka kutha. Nanging Athanasius tetep ajeg, nyanyi bareng karo Daud: *'Sanadyan tentara maju nglawan aku, atiku ora bakal wedi'* (Mazmur 26:3).

Pamimpin utama saka rencana pengkhianatan iki yaiku Eusebius, sing mung nggawa jeneng kesalehan[1125] , nanging sejatine dadi wadah kejahatan. Nganggo kauntungan, bebarengan karo kanca-kanca sing padha pikiran, saka kabecikan atiné raja lan nganggep yèn wektu wis mateng, dhèwèké nyurung kabèh wong supaya ngusir Athanasius saka tahta. Eusebius mikir yèn yèn dhèwèké ngusir Athanasius, dhèwèké bakal gampang ngalahaké para umat Ortodoks liyané lan netepaké ajaran Arian. Dheweke miwiti nyebar fitnah sing ora adil lan palsu marang wong sing saleh, sing katon dipercaya déning para bidah. Kanggo kuwi, dheweke nyewa Ision, sawijining

---

[1123] Ing Konsili Ekumenis Kapisan, para panyengkuyung bidah, amarga ora duwe dhasar kabeneran ing sisihé, nyoba mbiyantu awaké dhéwé kanthi tipuan kanthi ngajokaké marang anggota konsili liyané sawijining kredo sing ing kono kaburane ungkapan babagan Putraning Allah menehi papan kanggo interpretasi maneh miturut paham Arian. Nanging Para Bapa Agung, ngakoni yèn Putrané Gusti iku 'lair saka zat kang padha karo Rama' lan 'saka siji zat karo Rama', nglebokaké ungkapan-ungkapan iki ing kredo, kanthi mangkono negesaké iman kuna 'ing Gusti sejati saka Gusti sejati'. Kredo iki ditandatangani dening kabèh anggota majelis, kalebu sing nyengkuyung paham Arian, sanadyan kanthi ora tulus; ing wektu sing padha, padha maca istilah Yunani sing nyatakake konsubstansialitas Putraning Allah, 'homousios', dadi 'omousios' – sing artiné 'saka zat sing padha' – utawa paling ora mangertèni kanthi makna sing kapindho. Eusebius kepengin nyampekake prakara mau marang kaisar kanthi cara sing nuduhake manawa bedane antarane Ortodoks lan Arian mung prakara salah paham lan perselisihan sing muncul saka interpretasi istilah lan ungkapan Kredo sing beda-beda, tinimbang babagan hakikat iman dhewe, lan manawa Arius sarujuk sakabehe karo Kredo saka Konsili Nicaea.

[1124] Sang Alexander saka Alexandria seda limang wulan sawisé bali saka Konsili Ekumenis Kapisan. Athanasius wektu kuwi ora ana ing Alexandria. Nalika dhèwèké lagi sakarat, imam tuwa kuwi, ninggalaké umaté, ndelok-ndelok kanthi pandangan ngumbara, nggoleki wong sing bisa dipercaya kanggo ngopeni umaté. 'Athanasius, Athanasius!' kandha Alexander, 'kowe kira kowe bisa uwal. Ora! Kowe ora bakal uwal.' Satemene, Athanasius ora bisa uwal saka nasib sing wis ditemtokake kanggo dheweke saka dhuwur. Dheweke dipilih déning gembala sing wis seda lan miturut kersané umat, nalika tekan ing Alexandria, wong-wong langsung ora kendhat-kendhat nuntut supaya para uskup sing padha kumpul nglantik Athanasius dadi uskup, lan padha ora bakal mandheg nganti éntuk apa sing dikarepake, sanajan nglawan kersané Athanasius dhéwé.

[1125] Eusebius, saka basa Yunani, tegesé 'saleh'.

pengikut Meletius[1126] , kanthi dhuwit, sing licik kaya Eudemon lan kebak niat ala kaya Callinicus. Tuduhan marang Athanasius yaiku kaya ing ngisor iki:

1) manawa dhèwèké meksa wong Mesir mbayar pajeg kanggo busana imam, sandhangan linen, tirai lan kain mezbah, lan perabotan gréja liyané;

2) yèn dhèwèké mungsuh marang raja lan nglirwakaké prentah raja;

3) yèn dhèwèké tamak lan wis ngirim peti kebak emas marang salah siji kancané kanggo disimpen. Kajaba iku ana tuduhan liya marang imam palsu Ishir[1127] , sing licik, ngiyanati, lan cerdik ing kejahatane; sawise nyandang gelar presbiter tanpa ordinasine sing lumrah, dheweke nindakake akeh tumindak ala, ora patut, lan kriminal nganti pantes ora mung diusir lan dihina, nanging uga nampa paukuman abot. Sawisé ngerti kabèh bab Iskhir, Athanasius sing pinaringan berkah—sing tansah teliti lan ati-ati ing ngadhepi prakara kaya ngono—ngutus presbiter Macarius menyang Mareota[1128] kanggo nyelidiki kabèh tumindak tanpa hukumé Iskhir. Nanging Ischir, amarga wedi dipriksa lan kabukak, mlayu saka kana lan sawisé tekan Nicomedia, miwiti ngfitnah Athanasius marang Eusebius. Eusebius lan kanca-kancané nampa Ishira, murtad saka Gusti Allah lan nglanggar paugeran suci, minangka imam sejati, lan ngajèni dhèwèké: amarga lumrah manungsa tresna marang bangsane dhéwé, apa ing kabecikan utawa ing kaburukan. Kanthi murka marang Athanasius amarga kebencian sing banget, padha nampani Ishir kanthi kabungahan gedhe. Padha nyengkuyung keberanian lan kesombongane lan janji bakal ngajeni dheweke kanthi jabatan uskup, asal bisa nggawa fitnah utawa tuduhan palsu marang wong sing bener. Iskhir, sing licik lan trampil ing bab kaya ngono, ngupaya ngetokake tuduhan marang Athanasius sing ora salah. Dheweke ngaku manawa miturut dhawuhe Athanasius, presbiter Macarius wis nyerbu gréja kanthi kekerasan, narik dheweke saka mezbah kanthi nesu gedhe, mbalikake mezbah, mecah kalice kang ngemot Misteri Ilahi, lan ngobong kitab-kitab suci. Nampa fitnahé Ishir mau minangka kabeneran lan nambahaké karo tuduhan palsu liyané, mungsuh-mungsuh Athanasius nyedhakaké Raja Konstantinus, ngfitnah Santo Athanasius. Utamané, padha nyoba ngundang nesuné raja kanthi nuduh Athanasius nglirwakaké prentah tulisan raja lan ora manut marang dhawuh raja amarga nolak mlebuaké Arius ing komuni Gréja. Saliyane, Sang Sing Kasucèkaké uga dituduh ana gandhèngané karo tangan mati sing konon digunakaké Athanasius kanggo nindakake mujijat lan sihir kanthi cara gaib (padahal wong-wong mau sejatiné wong sing dikutuk lan nyata-nyata dukun); Tangan iki, miturut klaim, kagungané sawijining rohaniwan sing jenengé Arsenius, lan wis dipotong amarga tipuané Athanasius.

Sawisé mriksa kasus mau, raja dadi bingung: dhèwèké wis ngerti kabecikan Athanasius, nanging ing wektu sing padha tuduhan marang dhèwèké katon lumayan masuk akal. Mula dhèwèké milih dalan tengah: sanajan ora ngukum Athanasius, dhèwèké uga ora nolak nyelidiki kasusé. Lan amarga nalika semana pesta dedikasi Gréja Makam Suci lagi dirayakaké ing Yerusalem, lan para uskup padha nglumpuk saka kabèh nagara[1129] , sang raja, njupuk kauntungan saka kahanan iki, mréntahaké para uskup supaya padha nglumpuk ing Tirus[1130] kanggo nindakaké panyelidikan jero marang tuduhan marang Athanasius Agung, uga kanggo mriksa kasus Arius,

---

[1126] Meletius, Uskup Lycopolis (ing Thebaid), nentang pangembalian menyang Gréja marang wong-wong sing wis nyelakaké iman nalika panganiayaan Diocletian. Santo Petrus, Uskup Agung Alexandria, sing luwih welas asih marang wong-wong sing wis nyelakaké iman, minangka pangembala agung kabèh Mesir, ngucilaké dhèwèké saka Gréja amarga tumindak kuwi. Nanging, Meletius bebarengan karo para uskup sing nduwèni pandangan sing padha, njupuk hak-hak uskup utama wilayah lan ora ngakoni wewenangé para penerus Santo Petrus. Ing Konsili Ekumenis Kapisan, skisma Meletius dikutuk, nanging para uskup Meletian terus ana nganti pertengahan abad kaping lima. Ing taun 326, Meletius lan para pengikuté sing padha pamikiran nentang pemilihan St Athanasius dadi Uskup Agung Alexandria; lan nalika pemilihan iku dilakoni tanpa miturut karepé, padha wiwit nyebarake kabar angin fitnah yèn Athanasius dipilih kanthi ora sah, déning enem utawa pitu uskup, kanthi rahasia saka liyané. Para Meletian dadi mungsuhé Athanasius, padha karo para Arian, sing padha padha nyengkuyung.

[1127] Iskhir dudu imam. Bener yèn dhèwèké wis diangkat dadi imam nalika St. Alexander isih urip, déning Kolluf sing nyerobot hak uskup kanggo dhèwèké dhéwé; nanging ing Konsili Alexandria taun 324, Kolluf iki dipecat minangka penipu, lan kabèh sing diangkat déning dhèwèké ora diakoni minangka wis diangkat kanthi sah.

[1128] Wilayah Mareot dumunung ing sisih lor-kulon Mesir, kidul Alexandria, ing pesisir teluk, lan ing babagan gerejawi kagungan wewenang Uskup Alexandria.

[1129] Para uskup padha nglumpuk ing Yerusalem kanggo pesta pambukaan Gréja Kebangkitan Kristus sing megah déning Kaisar Konstantinus Agung, sing dibangun ing panggonan panguburan lan Kebangkitan Sang Juruwilujeng. Gréja iku diresmikaké tanggal 13 September 335.

[1130] Kutha Tirus dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah. Kutha iki kalebu salah siji kutha dagang pesisir paling tuwa, paling kukuh pertahanané, lan paling éndah ing Fenisia, lan uga dadi kutha krajané.

apa pancen, kaya sing diaku déwé, dhèwèké mulang manut doktrin iman suci lan netepi tradisi Ortodoks sejati: yèn dhèwèké wis dipecat amarga iri, mula dhèwèké kudu ditampa manèh déning para rohaniawan lan déwan lan digabungaké manèh, minangka salah siji anggotané, karo badan Gréja; nanging yèn dhèwèké pracaya bertentangan karo piwulangé lan mulang kanthi ora suci, mula dhèwèké kudu diadili manut paugeran suci lan nampa paukuman sing pantes miturut pakaryané. Bab kasus Arsenius, sang raja mréntahaké supaya ditindakaké panyelidikan dhisik, supaya yèn Athanasius kabukti salah, dhèwèké bisa dihukum manut paugeran. Kanggo njamin panyelidikan sing tuntas babagan prakara iki, Konstantinus ngutus salah siji pangurus istana sing jenenge Archelaeus, bebarengan karo pangeran Fenisia Nonus. Nalika sing pungkasan teka ing Tirus (Athanasius ana ing kono wektu kuwi, ngenteni mbuktekake fitnah sing digawe marang dhèwèké babagan tangan mati lan ilmu sihir), padha nundha panyelidikan nganti para tukang fitnah sing diarep-arep teka saka Alexandria, sing ngaku wis nyekseni tumindak ora patut Athanasius (ngiris tangan Arsenius lan ilmu sihir) nganggo mripaté dhéwé. Penundaan panyelidikan iki kelakon miturut pangayomaning Gusti Allah, kaya sing kabukten saka asil perkara kasebut. Amarga Gusti Allah, sing nyawang kabèh saka dhuwur lan nylametaké wong sing dizalimi saka wong sing nindhes, nambah wektu supaya Arsenius dhéwé nduwé wektu teka ing Tirus. Arsenius iku salah siji rohaniawan ing Gréja Alexandria, nyekel jabatan minangka pembaca; amarga wis nindakake tindak pidana abot, dhèwèké kudu ngadhepi paukuman sing abot lan siksaan sing kejem; amarga wedi, dhèwèké mlayu lan ndhelik suwé banget – panggonané ora dingerteni. Para mungsuh Athanasius sing licik, sawisé nyusun rencana cerdik lan ora nyangka Arsenius bakal maju amarga wedi lan isin marang dosané, kanthi wani nulis yèn tangané Arsenius sing wis dipotong iku ana, lan nyebar kabar ing endi-endi yèn Athanasius sing wis nindakake kejahatan kejem iki. Nalika kabar yen Athanasius lagi diadili amarga wis motong tangan Arsenius wis nyebar ing saindenging tanah, kabar iku tekan Arsenius dhewe, sing lagi ndhelik ing panggonan sing ora dingerteni. Nglut marang bapak lan pangreksané, lan sedhih ing atiné amarga kabeneran dikalahaké kanthi ora adil déning kabohongan, dhèwèké kanthi rahasia teka ing Tyre lan nyuwun sowan ing ngarsané Athanasius dhéwé, banjur sujud ing sikilé kang kinurmatan. Athanasius sing pinaringan berkah, kabungahan amarga rawuhé Arsenius, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya ora ngetokaké awaké dhéwé marang sapa waé nganti sidang dianakaké.

Iku taun kaping telung puluh saka pamaréntahan Konstantinus[1131] nalika para uskup saka pirang-pirang kutha padha nglumpuk ing Tirus[1132] . Presbiter Macarius digawa mlebu déning para prajurit; ing antarané ana gubernur, sing kepéngin mimpin sidang bebarengan karo para uskup, uga sawatara panguwasa sekuler liyané; para panuduh uga teka, lan sidang diwiwiti. Banjur Athanasius dipanggil. Ing wiwitan, dhèwèké dituduh kanthi salah babagan busana gereja saka kain linen lan jilbab, uga dituduh serakah; nanging langsung kabukten yèn fitnah kuwi palsu, lan niat ala para penuduh dadi cetha marang kabèh wong.

Ing wektu sing padha, kebencian ala saka mungsuh-mungsuh Athanasius ora nuduhake pratandha bakal surut; padha isih durung wareg karo fitnah palsu marang Athanasius, nanging nambah siji intrik marang siji liyane, lan siji goroh marang goroh liyane. Para bidah sing ora takwa maringi suap marang sawijining wanita tanpa isin supaya ngarang fitnah marang Athanasius, ngaku yèn nalika manggon karo dhèwèké tanpa kersané, dhèwèké wis nindakake tumindak ora susila karo dhèwèké.

Nalika sidang diwiwiti, para hakim padha lungguh lan para penuduh muncul; wanita iki uga digawa mlebu. Kanthi nangis, dheweke ngadu marang Athanasius, sing durung tau dideleng lan malah ora ngerti kaya apa rupane.

"Kanggo Gusti Allah, aku wis nampani dhèwèké ing omahku," ujare dhèwèké bab Athanasius, "minangka wong sing kinurmatan lan suci, ngarep-arep berkah kanggo awakku dhéwé lan keluargaku. Nanging kosok baliné, aku malah nandhang sangsara amarga dhèwèké." Ing tengah wengi, nalika aku turu ing amben, dhèwèké teka lan

---

[1131] Ing kéné, pamaréntahan Konstantinus Agung ora diétung wiwit pamaréntahané piyambak, nanging wiwit pamaréntahané saktenané (saka taun 306 nganti 324 piyambaké mréntah separo kulon kakaisaran, lan saka taun 324 nganti 337 mréntah kabèh kakaisaran).

[1132] Konsili Tirus dianakake ing taun 335, ing sangisoré pangawasan pejabat kaisar Dionysius. Nganti enem puluh uskup rawuh ing konsili. Santo Athanasius teka karo 48 uskup saka Mesir. Uskup-uskup saka keuskupan paling pinunjul uga rawuh: Flacillus saka Antiokia, Maximus saka Yerusalem, lan Alexander saka Tesalonika. Nalika teka, Santo Athanasius kepengin njupuk kursi sing pantes kanggo dhèwèké miturut jabatane, nanging dhèwèké diprentah déning ketua majelis, Eusebius, Uskup Kaisarea (salah siji sejarawan gréja kondhang lan simpatisan Arian), supaya ngadeg kaya wong sing lagi diadili. Musyawarah majelis kasebut dilakokaké kanthi cara sing pilih kasih, nguntungaké Arius lan para pengikuté sing padha pamikiran lan ngrugèkaké Santo Athanasius.

nglakoni kekerasan marang aku, awit ora ana siji waé sing nylametaké aku saka cengkramane, merga kabèh wong ing omah padha turu nyenyak.

Nalika wanita tanpa isin kuwi ngucapake fitnah kaya ngono lan nggawe tuduhan palsu liwat tangise, kancane Athanasius, presbiter Timotius, sing ngadeg bareng karo dheweke ing njaba lawang lan krungu fitnah kasebut, nesu ing atiné; banjur kanthi dadakan mlebu ing ruang sidang, dheweke cepet-cepet ngadeg ing ngarepé wong sing nyebar fitnah kuwi, kaya-kaya dheweke Athanasius dhéwé; kanthi wani dheweke ngucapaké tembung-tembung iki marang wong wadon kuwi:

'Apa aku, wong wadon, sing nyerang kowe ing wayah wengi, kaya sing kok tuduh? Apa aku?'

Nanging wong wadon kuwi, kanthi kakehan tanpa isin, muni marang para hakim:

'Wong iki sing ngrusakkasucianku lan sing nyoba nglanggar kesucianku; dhèwèké, ora ana liyané, nalika manggon karo aku, mbalèkaké kabecikanku karo caci maki.'

Krungu kuwi, para hakim padha ngguyu, déné mungsuh-mungsuh Athanasius padha isin banget, amarga gorohé wis cetha kabukak. Kabeh wong gumun marang fitnah sing ngeri kuwi lan nyatakake yèn Athanasius pancèn ora salah saka dosa sing dituduhaké marang dhèwèké. Nanging mungsuh-mungsuh Athanasius banjur nuduh wong suci kuwi nganggo sihir lan matèni Arsenius; padha ngetokaké tangan mati sing medeni ing ngarepé kabèh wong lan, kanthi tanpa isin, ngibaské marang wong suci kuwi lan padha njerit:

'Tangan iki njerit marang kowe ing meneng, Athanasius; tangan iki nyatakaké kowe salah; nyekel kowe lan nahan kowe kenceng, supaya kowe ora bisa uwal saka paukuman; kowe ora bakal bisa ngindhari kesaksiané nganggo tembung, licik, utawa trik apa waé.' Kabeh wong padha kenal karo Arsenius, sing saka dheweke kowe kanthi ora adil lan tanpa welas asih motong tangan iki. Mula, critakna marang kita, pungkasané, kenapa kowe rumangsa perlu nindakake iki lan kanggo apa kowe motong tangan iki?

Athanasius, nanging, ngrungokake wong-wong mau kanthi sabar, niru Kristus, Gustine, sing tau diukum dening wong Yahudi nanging ora mbantah utawa muni banter, nanging *'kaya wedhus sing digawa menyang panggorongan'* (Yesaya 53:7); ing wiwitan piyambak meneng, banjur, mangsuli tuduhan mau, piyambak kandha alus:

Apa ana ing antaramu sing ngerti Arsenius kanthi becik? Apa ora ana uga sing bisa kanthi pasti ngenali apa iki pancen tangane?"

Nalika akèh wong padha tangi saka kursiné, negesaké yèn padha kenal marang Arsenius dhéwé lan tulisan tangane, Athanasius langsung narik tirai ing mburi Arsenius ngadeg lan mréntahaké dhèwèké supaya ngadeg ing tengah-tengah pasamuwan. Mangkono Arsenius ngadeg ing tengah-tengah pangadilan, isih urip lan waras, karo loro tangané isih utuh. Sing Mulya, karo nesu marang para panuduh, ngendika:

Apa kuwi dudu Arsenius? Apa kuwi dudu wong sing tangane, miturut kowe, wis dipotong? Apa kuwi dudu wong sing dikenal dening kabèh wong ing Alexandria?

Lan, dhèwèké mréntah Arsenius supaya ngunggahaké dhisik tangan tengené banjur tangan kiwané, banjur dhèwèké njerit banter, kaya-kaya nyapa wong-wong sing adoh saka kabeneran:

'Mangkéné, para priya: iki Arsenius! Iki tangane, sing saktenané ora tau dipotong! Tunjukna Arseniusmu, yèn ana, lan kandhaa marang kita sapa sing duwé tangan sing wis dipotong iki, sing nyalahké kowé dhéwé minangka pelaku kejahatan iki.'

Nalika persidangan lumaku kaya ngono, ana layang teka ing majelis saka sang raja, kanthi tegas ngecam para panuduh, mrentah supaya Athanasius dibebasake saka tuduhan sing ora adil, lan kanthi rahayu ngundang dhèwèké marang sang raja. Mangkéné carané kedadéyané. Loro presbiter saka Gréja Alexandria, Apis lan Macarius (dudu sing digelandhéng ing pangadilan, nanging siji manèh sing jenengé padha), sawisé teka ing Nicomedia, nyritakaké kabèh marang raja babagan Athanasius—kados pundi mungsuh-mungsuhé wis ngajokaké tuduhan palsu marang wong suci mau lan nganakake konsili sing ora adil. Raja, sawisé mangertèni kabeneran lan nyumurupi fitnah sing muncul saka rasa iri, nulis layang kaya mangkéné marang para uskup ing majelis ing Tirus; lan nalika layang kuwi diwaca ing pangadilan, para penganut Eusebius padha ketakutan lan ora ngerti apa sing kudu ditindakake; nanging, amarga kebak rasa iri, padha ora mandheg saka kegilaané; padha ora wareg wis tau kalah lan isin sepisan, lan, kanthi ngetokake tuduhan palsu maneh, padha ngfitnah Macarius, sing wis digawa menyang pangadilan. Penuduh palsu iku Ishir, lan saksi palsu yaiku para pengikut Eusebius, sing sadurunge ditolak dening Athanasius minangka tukang goroh lan ora bisa dipercaya. Athanasius kepengin ana penyelidikan

tuntas apa Ishir pancen imam sejati, lan mung sawisé kuwi dhèwèké janji bakal mangsuli tuduhan sing dialamatké marang dhèwèké. Para hakim ora sarujuk lan terus nerusake sidang marang Macarius. Sawise para penebar fitnah wis ngentekake kabeh tuduhan, sidang ditunda amarga perlu nindakake panyelidikan ing panggonan persis sing diarani Macarius wis ngrubuhake mezbah, yaiku ing Mareotes. Ndeleng yèn para penuduh sing padha—sing wis ditolak wiwit awal minangka tukang goroh—dikirim menyang Mareota kanggo tujuan iki, Athanasius, ora kuwat nahan ketidakadilan sing lagi kelakon, muni tanpa kendhat:

'Kanyatan wis padam, kabeneran diinjak-injak, kaadilan wis sirna, lan panyelidikan sing sah lan pertimbangan sing tliti babagan kasus wis ilang saka para hakim! Apa sah yèn wong sing kepéngin mbébasaké jenengé diiket ing belenggu, déné paukuman sakabèhé kasus diserahaké marang para tukang fitnah lan mungsuh, lan malah para tukang fitnah kuwi dhéwé sing ngadili wong sing difitnah?'

Mangkono Santo Athanasius Agung muni bab iki ing ngarepé kabèh lan maringi kasaksian marang sakabèhé majelis. Nanging nalika panjenengané weruh yèn ora bakal kasil amarga akèh mungsuh lan wong-wong sing iri ati ( ), panjenengané kanthi rahasia sowan marang raja. Lan sakwisé kuwi, majelis kuwi—utawa luwih tepaté kumpulan jahat kuwi—ngukum Athanasius nalika panjenengané ora ana. Sawisé rampungé panyelidikan sing ora adil babagan kasus sing kasebut ing Mareoth, sing dilakokaké manut kersané lan kepénginané mungsuh-mungsuhé Santo Athanasius, para hakim—sing dhéwé pantes dicopot jabatané—mutusaké yèn Athanasius kudu dicopot jabatané kanthi tuntas. Banjur padha mangkat menyang Yerusalem, ing kana wong-wong sing padha—sing mung ngucapake kesalehan ing cangkem lan kanthi munafik wis nandatangani dogma babagan konsubstansialitas Putraning Allah karo Allah Rama ing Konsili Nicaea sadurunge—nampa Arius sing nolak Allah mlebu ing komuni Gréja. Nanging wong-wong sing netepi iman Ortodoks ing ati lan ing tembung, sawisé nimbang kanthi tliti tembung lan pidato Arius lan mriksa kanthi saksama, padha nyumurupi tipuan sing nyumput ing balik akèh tembung lan pidato; lan, sawisé nyekel kaya nyekel bajing, padha ngetokake yèn dhèwèké iku mungsuh kabeneran. Ing wektu kuwi, ana layang liya teka saka raja (Athanasius durung kasil nganti marang raja), kang mréntahaké Athanasius lan kabèh sing nuduh lan hakim supaya langsung sowan ing ngarsané. Iki ndadekake rasa wedi gedhe ing antarané para anggota majelis, amarga mungsuh-mungsuh Athanasius, sing wis nganakake sidang sing ora sah, padha wedi yèn ketidakadilané bakal kabukak; mulané, akèh saka wong-wong mau padha nyebar menyang wilayahé dhéwé-dhéwé. Eusebius, nanging uga Theognis, Uskup Nikaia[1133] , lan sawetara wong liya, sawise bisa nyusun alesan sing masuk akal kanggo nundha budhal saka Tirus, tetep ana ing kana suwene wektu, nalika padha mangsuli raja liwat layang. Ing wektu sing padha, Athanasius sawisé ngadhepi raja ing Nicomedia, mbebasake dhiri saka tuduhan serakah sing ditujokake marang dhèwèké. Lan nalika para panyokong Eusebius nundha lan ora kesusu rawuh ing ngarsane raja, raja banjur ngutus Athanasius menyang Keuskupan Alexandria karo layang saka dhèwèké dhéwé, ing ngendi kabukten yèn kabèh fitnah marang sang wali iku ora ana dhasaré lan ora adil.

Nalika Santo Athanasius mimpin keuskupané, lan Arius ana ing Alexandria, para Arian nyebabaké kahanan mbulet lan rusuh ing antarané wong akèh. Sang Athanasius sing pinaringan berkah, amarga ora tahan ndeleng yèn Arius nyulut lan ngganggu ora mung Alexandria nanging uga saindenging Mesir, nglaporaké kabèh mau kanthi tulisan marang raja, ngajak supaya ngukum wong sing sengit marang Gusti Allah lan panyulut karusuhan rakyat. Minangka wangsulan, ana prentah langsung teka ing Alexandria saka raja supaya nggawa Arius, sing diiket, ing ngarepé pangadilan kraton. Ing dalan menyang kraton saka Alexandria, Arius sawisé tekan Caesarea ketemu karo kanca-kancané sing padha pikiran: Eusebius, Uskup Nikomedia; Theognis saka Nikea; lan Marius, Uskup Khalkedon[1134] ; sawisé rembugan bebarengan, padha nyusun fitnah anyar marang Athanasius, ora wedi marang Gusti Allah lan ora ngreksa wong sing ora salah, nanging mung nduwé siji kepinginan – nutupi kabeneran nganggo goroh, kaya sing diandharaké Nabi Yesaya ing Kitab Suci: 'Padha ngrancang sing ala lan nglairaké kejahatan'—wong-wong sing kandha: *'Amarga kita wis nganggo goroh dadi pangayoman kita, lan*

[1133] Theognis, Uskup Nikea, bebarengan karo Eusebius saka Nikomedia, dadi sing pisanan nampa ajaran Arius; dhèwèké ndhukung Arius ing Konsili Ekumenis Kapisan, sawisé kuwi, sanadyan wis nandatangani Kredo Ortodoks, dhèwèké diasingaké amarga gandhèngané karo Arius; nalika Arius bali, Theognis dibalèkaké saka pangasingan. Dhèwèké katoné mbalèkaké ajaran sesat, nanging sacara rahasia nglindhungi para Arian.

[1134] Marius, Uskup Chalcedon, kaya Theognis saka Nicaea lan akèh wong liya, nyengkuyung piwulang Arius, nuduh Athanasius ing Konsili Tyre, lan kalebu panliti ing kasus Mareot, bebarengan karo Theognis lan para penganut Arius liya sing padha pamikiran.

nganggo tipuan kita bakal nutupi awak kita' (Yesaya 59:4, 28, 15).[1135] Mangkono gedhene semangat para bidah sing ora manut hukum kanggo nyopot Athanasius sing pinaringan berkah saka pangkat patriark lan njupuk kuwasa marang umat Ortodoks. Mula padha rawuh ing ngarsané raja – Arius, kang kepéngin mbeneraké dhiri, lan Eusebius karo kanca-kancané – kanggo nguwatké prakara kang ora adil, lan maringi seksi palsu kanthi terang-terangan marang kabeneran lan marang Athanasius. Nalika padha rawuh ing ngarsane raja, padha langsung ditakoni babagan majelis sing dianakake ing Tirus, apa sing wis diputusake ing kono lan paukuman apa sing wis dijatuhake marang Athanasius. Padha mangsuli marang raja:

'Duh Paduka! Kita ora banget sedhih bab kaluputané Athanasius, nanging kita kebak sedhih lan semangat babagan mezbah sing wis dirobek, lan piala sing ngemot Misteri Suci, sing wis dipecah-pecah lan dirusak, uga amarga dhèwèké nglarang pangiriman gandum sing biasané dikirim saka Alexandria menyang Konstantinopel[1136] : Iki nglarani ati kita banget; iki nglarani nyawa kita. Saksi tumindak ala mau yaiku para uskup : Adamantius, Anuvion, Arvestion, lan Petrus[1137] ; sawisé kabèh mau kabukak déning wong-wong mau, Athanasius luput saka pangadilan sing pantes ditampa amarga tumindaké; nanging dhèwèké ora bisa uwal saka panggeseran jabatan, malah dipecat kanthi sarujuké kabèh déwan amarga wani nindakake tumindak tanpa hukum kaya ngono.

Krungu tembung-tembung kuwi, sang raja meneng dhisik, atiné keganggu; banjur, amarga ora bisa nyegah para panuduh, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya wong sing bener dikirim menyang Gaul sawatara wektu[1138] – dudu amarga dhèwèké pracaya marang fitnah utawa kesusu nesu, nanging kanggo nenangaké Gréja (kaya sing disekseni déning wong-wong sing pancèn ngerti niyat raja). Kaisar weruh sepira akèh uskup sing mberontak marang Athanasius, lan sepira gedhéé karusuhan sing ditimbulaké ing antarané wong-wong ing Alexandria lan Mesir. Mula, kanthi kepéngin nenangaké prahara iki, mungkasi kabar angin lan marasaké sangsara akèh uskup mau, dhèwèké mréntahaké wong suci kuwi supaya mundur saka kutha sawatara wektu[1139] .

Sawisé kuwi, Kaisar Konstantinus dhéwé, ing taun kaping 31 pamaréntahané, séda ing yuswa nem puluh lima. Ing amben séda, dhèwèké nunjuk telung putrané dadi ahli waris karajané: Konstantinus Agung, Konstantius, lan Konstans, sing miturut wasiaté padha dipérang karajan, kanthi bagéan paling gedhé diparingaké marang putra sulungé, Konstantinus. Nanging amarga ora ana siji waé putrané Konstantinus Agung sing ana nalika seda, dhèwèké nyerahaké wasiaté marang sawijining presbiter[1140] , sing dadi penganut rahasia Arius. Nalika dheweke nyimpen ajaran sesat sacara rahasia ing atine, presbiter iki uga ndhelikake wasiat raja; nalika akeh wong takon apa raja wis gawe wasiat nalika ing amben seda, dheweke ora ngomong apa-apa bab kuwi. Dheweke nduwé sawatara eunukh raja minangka kanca rahasia ing prakara iki. Nalika putra sulung, Constantine, telat teka marang bapaké sing lagi sakarat, Constantius buru-buru ninggalaké Antiochia sakcepete lan teka luwih dhisik tinimbang sapa

---

[1135] Nabi ing kéné nyariosaké babagan wong-wong sing dosané misahaké dhèwèké saka Gusti Allah. Para penuduh Athanasius tumindak kaya wong-wong dosané kuwi, ndhelikaké kabeneran nganggo goroh.

[1136] Wiwit jaman mbiyen, Mesir, kang misuwur suburé, wis ngirim armada kebak roti liwat Alexandria menyang Roma kanggo disaluraké marang wong mlarat. Nalika Konstantinus Agung ngedegake kutha krajan anyar ing Bizantium taun 330, dijenengi Konstantinopel manut jenenge dhéwé—uga dikenal minangka Tsargrad—piyambakipun, kanthi tujuan nambah populasi lan njamin sarana panguripan kutha mau, ngganti tujuane armada iki: hak istimewa nyebarake roti diparingake marang Konstantinopel. Sakabèhé nganti 80.000 ukuran roti disalurkan. Mungsuh-mungsuhe Athanasius banjur ngarep-arep manawa kanthi nyebar fitnah anyar lan nyulut nesune kaisar, padha bisa bebarengan nyebabake geger ing antarané wong-wong ing kutha krajan. Wong-wong kasar, sing ora seneng marang Athanasius, bisa waé ngadani rusuh lan, kaya sing diarepake para uskup sing mungsuh Athanasius, mateni wong suci mau nalika kahanan. 'Kepiye aku bisa nindakake iki (mandhegake pangiriman gandum),' Athanasius mbantah fitnah anyar; 'Aku mung wong pribadi lan wong mlarat?' Eusebius saka Nikomedia mangsuli: 'Ora, Athanasius iku wong kuwasa lan sugih; dhèwèké nduwèni sarana kanggo nindakake apa waé!'

[1137] Kabeh mau yaiku uskup Arian, panyokong Eusebius saka Nicomedia.

[1138] Gaul iku Prancis saiki.

[1139] Santa Athanasius dikirim menyang kutha Treves – saiki Trier – sawijining ibukota sing padhet lan makmur ing wewengkon lor-wétan Gaul kuna (sing dikenal minangka Belgica). Konstantinus Agung dhéwé asring manggon ing kana nalika piyambakipun mrentah mung separo kulon Kakaisaran; saiki Konstantinus, putra sulung sang kakaisar, sing ing taun 335 wis dadi panguwasa Gaul, Spanyol, lan Britania, manggon ing kana. Uskup Trier ing wektu kuwi yaiku Maximinus, sawijining pembela ortodoksi. Dhèwèké nampani Athanasius kanthi katresnan lan ngajèni, lan Athanasius uga tetep setya marang dhèwèké. Lan Konstantinus enom, sing ngajèni sang wali, ngupaya ngurangi sedhih nalika dhèwèké diasingaké. Santo Athanasius manggon ing Trier sajrone rong taun patang wulan.

[1140] Presbiter Arian Eudoxius, sing pancen wis nduwèni pangaribawa gedhé marang Constance, adhine Kaisar Konstantinus Agung, ing babagan balié Arius lan para pengikuté saka pangasingan.

waé. Presbiter sing kasebut mau kanthi rahasia nyerahake wasiat bapaké marang dhèwèké; minangka baline, dhèwèké ora njaluk ganjaran apa-apa kejaba supaya Constantius mèlu pihak Arian lan nulungi wong-wong mau; Dheweke kepengin supaya Constantius, tinimbang matur nuwun marang Sang Kristus Raja kang langgeng amarga karajan ing donya, kanthi bodho mbantah manawa Kristus iku Gusti Allah lan Pangeran kabeh, uga Sang Pencipta, nanging nganggep Panjenengané mung minangka makhluk! Eusebius sing kasebut mau lan kabèh kancané mbiyantu iki, padha bungah amarga wektu sing wis suwe diarep-arep wis teka; padha ngarep-arep nyebarake lan nguwatake ajaran sesat Arian mung yèn maharaja anyar negesake yèn kaputusan kanggo nahan Athanasius iku wis adil lan sah sakabehé. Ing wektu kuwi, padha ngyakinke prepositus[1141] sing manggon ing kamar kraton lan nduwèni pandangan sing padha, supaya nampa bidat mau; lan lumantar dhèwèké, penyakit bidat Arian nyebar marang eunukh liyané[1142] , sing miturut sipaté dhéwé gampang banget nampa lan nyebarake kabèh jinis kaburukan marang wong liya. Banjur garwané raja, sawisé alon-alon rusak amarga omongan blasphemous, kena racun bidah sing padha.

Pungkasané, raja dhéwé, kagoda déning sofistikasi Arian, mbrontak marang Kristus, Gusti lan Panjaluké, nganti tembungé nabi Yeremia sing ilahi kanyata ing dhèwèké: *'Para pangon wis padha mbalik saka Aku'* (Yer. 2:8).[1143] Lan Constantius mréntahaké kanthi terbuka supaya bidah Arian diadegaké, lan kabèh uskup kudu mulang miturut cara sing padha karo dhèwèké; lan dhèwèké mréntahaké supaya sing ora manut dipengaruhi nganggo ancaman.

Ing tengah prahara lan geger gedhe iki, para arkipastor ing ngisor iki dadi juru kemudi sejati kanggo Gréja-gréja: Maximus saka Yerusalem[1144] , Alexander saka Konstantinopel, lan Athanasius saka Alexandria (sing bakal kita omongaké ing kéné), sing sanadyan ing panangkapan ora ninggalaké kemudi Gréja, ngreksa Ortodoksi lumantar tembung lan surat-suraté. Eusebius saka Nikomedia, nanging, bebarengan karo para penganuté sing padha pamikiran, nindakake kabèh upaya kanggo nyebarake ajaran sesaté, perang nglawan Ortodoksi lan nindhes Gréja Kristus. Utamané, padha mbalik nglawan sawisé pati nggegirisi Arius. Eusebius sing licik lan ngiyanati nampani Arius ing Konstantinopel kanthi pakurmatan ageng, sing dadi pangapusan lan godaan tumrap para wong pracaya; amarga nalika semana ora ana sing bisa nentang Arius, amarga akèh panguwasa wis gabung karo dhèwèké, déné Athanasius lagi diasingaké. Nanging Gusti Allah, sing kanthi kawicaksananipun ngatur sedaya prakawis saking inggil, ngalang-alangi rencananipun, mungkasi kejahatan lan gesangipun Arius. Lan kanthi kekuwatan sing padha karo sing digunakake ilatné kanggo ngucapake tembung-tembung ngina marang Ortodoksi nalika isih urip, kanthi kekuwatan sing padha malah luwih gedhé wetengé pecah, usus-ususé tumpah, lan dhèwèké, wong sengsara kuwi, ngglundhung ing getihé dhéwé ing panggonan-panggonan reged[1145] . Mangkono

---

[1141] Prepositus iku kepala istana lan para kasim. Constantius maringi kapercayan khusus marang kasim Eusebius, sawijining Arian.

[1142] Ing jaman kuna, istilah 'eunukh' nuduhaké wong-wong sing ngladèni ing kraton minangka penjaga ing kamar turu ratu lan putri. Umumé, eunukh iku wong lanang sing disunat. Ing kraton Bizantium, jabatan eunukh iku banget kinurmatan; padha dianggep bangsawan kraton lan nduwèni pangaribawa gedhé marang para raja lan pamaréntahan nagara. Konstantinus Agung miwiti ngangkat eunukh menyang jabatan sing pangkaté luwih cilik, saéngga pangaribawané winates; nanging nalika jaman Konstantius, eunukh manèh nduwèni wigati gedhé ing kraton.

[1143] Ayat iki muni kabeh kaya mangkene: 'Para imam ora takon, "Ing endi Gusti?", lan para guru hukum ora ngerti Aku, lan para pangon wis nyasar saka Aku, lan para nabi ngandharake ramalan ing jeneng Baal lan ngetutake wong-wong sing ora bisa nulungi.' Ing kéné, kanthi nyebut jenengé Gusti, nabi Yeremia ngecam para imam, panguwasa, lan nabi Israèl, sing wis lali marang sih-rahmaté Gusti lan mbalik adoh saka Panjenengané. Biograferé Santo Athanasius saka Alexandria nerapaké tembung-tembung iki kanthi makna kias marang Constantius lan para uskup Arian sing wis mbelakangi iman sejati marang Kristus Allah.

[1144] St Maximus III, Patriark Yerusalem, njabat saka taun 333 nganti 350. Panjenengané nandhang sangsara amarga asmané Kristus lan dadi pangakun iman. Nalika ing Konsili Tirus, para Arian nuntut supaya para uskup Ortodoks mlebu tandha tangan ing dekrit sing ora sah nglawan Athanasius, Paphnutius, Uskup Taïs ing Thebaid Lor—salah siji pengakuan iman sing wis nandhang sangsara nalika pamaréntahan Maximian II—njupuk tangan Maximus, nuntun metu saka pasamuwan lan kandha: 'Ora pantes kanggo kita, minangka para pengakuan iman, melu ing majelis kaya ngene.' – Pangeling-eling St. Maksimus dirayakake ing Gréja Yunani tanggal 17 November.

[1145] Para sejarawan gerejawi Yunani abad kaping lima, Socrates lan Sozomen, njlèntrèhaké pati Arius kaya mangkéné. Ing esuk kang tragis kuwi, nalika miturut dhawuh Kaisar Konstantinus Agung Arius bakal diparingi maneh mlebu ing Gréja, dhèwèké—sombong banget lan ngucapaké manéka omongan kosong—lagi arep menyang gréja, dikepung déning para Eusebian sing padha pamikiran lan kerumunan wong sing penasaran lan semangat. Nanging ujug-ujug dhèwèké diserang lara weteng sing parah lan mlaku menyang jamban umum ing mburi Alun-Alun Konstantinus. Sawisé kuwi, dhèwèké pingsan ing kono, lan bebarengan karo tinja, organ jeroé metu, usus, ati, lan limpaé njedhul lan getih mili deras, nganti dhèwèké mati meh langsung. Ing wektu sing padha, wong-wong sing ngancani

paukuman sing adil diwènèhaké marang ilat sing tanpa wates lan wadah sing jahat, kebak nanah busuk saka bidah, yaiku Arius!

Sawisé heresiark iki ngrusak nyawa lan badané kanthi cara sing medeni banget, Eusebius lan kanca-kancané njupuk kabèh tugas mbela lan nyebarake bidah, nyebabake kahanan mbulet ing endi-endi, karo eunukh dadi asistèn sing semangat – kaya tangané dhéwé. Padha ngupaya banget, kaya-kaya, kanggo menengake Athanasius sing lagi diasingake, supaya dhèwèké ora nyebarake surat-suraté kanggo mbela Ortodoksi. Nanging Kawicaksanan Ilahi nggerakake manahé putra sulung Konstantinus Agung—sing uga arané Konstantinus[1146] — kanggo paring welas asih; dhèwèké dadi sing sepisanan antarané sedulur-seduluré, loro-loroné miturut umur lan hak lair. Dheweke sing mbebasake Santo Athanasius saka panangkepan lan ngutus dheweke, nggawa pesené, menyang Alexandria, marang Keuskupan. Pesené muni: 'Konstantinus Pemenang ngarepake supaya Gréja lan umat Alexandria padha bungah. Aku pracaya ora ana siji wae ing antaramu sing ora ngerti apa sing bubar kelakon marang panginjil agung Ortodoksi lan guru hukum Gusti Allah – Athanasius – yaiku, kepiye sawijining kampanye umum dilancaraké marang dhèwèké déning mungsuh-mungsuh kabeneran, lan yèn dhèwèké diparingi dhawuh supaya manggon karo aku ing Gaul, supaya dhèwèké bisa slamet sawatara wektu saka bebaya sing ngancam dhèwèké; nanging dhèwèké ora dihukum pangasingan permanèn. Kita nambani dhèwèké kanthi pangurmatan paling dhuwur, ngati-ati supaya ora ana cilaka sing ora dikira-kira tumeka marang dhèwèké, sanadyan dhèwèké pancèn sabar tanpa tandhing; kabakar semangat marang Gusti, dhèwèké gampang nahan kabèh kasangsaran. Bapak kita Konstantinus kepéngin mbalèkaké dhèwèké menyang kursi patriarkal sanalika ana kasempatan, nanging amarga séda dhisik sadurungé bisa ngleksanani niyaté marang dhèwèké, dhèwèké nyerahaké prakara iki marang aku, sing dadi penerusé, kanthi mènèhi dhawuh pungkasan babagan dhèwèké. Mula saka iku, kita mréntahaké kowé supaya nampani dhèwèké saiki kanthi kabèh pakurmatan lan sambutan resmi.

Kanthi piwarta kraton iki, Santo Athanasius rawuh ing Alexandria, lan kabèh wong Ortodoks padha nyambut kanthi kabungahan[1147] . Nanging wong-wong sing manut marang bidah Arian wiwit nganakake patemon ala ing antarané, kanggo nyurung panganiayaan marang sang wali sepisan manèh, lan kanggo nyebarake kekacauan ing antarané rakyat; Padha ngarang-ngarang alesan kanggo ngfitnah sang wali: ngaku yèn dhèwèké wis bali menyang kursi patriark tanpa paugeran konsili lan mlebu gréja kanthi kersané dhéwé[1148] ; padha uga nuduh dhèwèké dadi panyebab pirang-pirang gangguan, pambunuhan, lan pangasingan, lan ngetokaké tuduhan liya marang dhèwèké, loro sing lawas lan anyar. Ing wektu sing padha, wong-wong sing kena banget pengaruh bidah Arian mbrontak marang Santo Athanasius; ing sawijining dina, wong-wong mau ngubengi santo, ngucapake cacian lan ngangkat tangan arep nyabuti lan matèni dhèwèké. Athanasius mung bisa lolos lan ninggalaké kutha liwat dalan rahasia. Ing wektu sing padha, para uskup Arian ngirim layang marang saindenging papan, ngumumaké yèn Athanasius—sing wis sah dicopot saka jabatane miturut prentah konsili—wis manèh njupuk Kursi Alexandria tanpa prentah kaya ngono; ing wektu sing padha, padha nyebarake tumindak kekerasan sing konon nyertai balié dhèwèké menyang Alexandria. Kanthi cara iki, padha ngalang-alangi dhèwèké mlebu kutha-kutha lan gréja-gréja ing saindenging karajan. Ing wektu sing padha, Constantine, pelindungé Athanasius, wis seda: dhèwèké dipatèni ing Aquileia déning prajurit[1149] . Mungsuh-mungsuhe Athanasius njupuk kauntungan saka kahanan iki lan nyulut nesu gedhe marang sang wali ing ati Kaisar Constantius, sing biyen wis nglindhungi

---

dhèwèké wis suwe ngentèni. Akhiré, nalika padha nyedhak dhèwèké kanggo nelokaké, padha kaget ndelok pemandangan sing medeni. Arius (sing wektu kuwi umuré wis luwih saka 80 taun) ngalami robekan ing weteng, lan dhèwèké nggleleng ana ing kana, kebanjiran getih dhéwé, dadi pemandangan sing medeni. Pati nggegirisi Arius iki ora bisa ora dibandhingake karo pati Yudas si pengkhianat. Iki nyebabake kuciwa jero ing antarané para pendukungé lan, mesthi waé, dianggep déning Ortodoks minangka panghakiman pungkasan tumrap kabèh perjuangané. Lan pancen, sanajan pati Arius iku alamiah, nanging ing kahanan apa wae iku pati sing nggegirisi lan dumadakan, lan ora ana sing bisa ora ndeleng menawa iku paukuman paling dhuwur saka Gusti Allah.

[1146] Konstantinus II – putra paling tuwa saka Konstantinus Agung; nalika kakaisaran dipérang, minangka kaisar, dhèwèké diparingi kendhali marang Gallia lan bagéan kulon Afrika Lor.

[1147] Iki dumadi ing pungkasan taun 338.

[1148] Mungsuh-mungsuhe Athanasius nunjukake manawa miturut dekrit Konsili Tyre, dhèwèké wis dicopot lan saiki nyekel jabatan kuwi miturut dhawuh panguwasa donya, sing bertentangan karo paugeran gerejawi.

[1149] Aquileia – ing jaman kuna sawijining kutha ageng lan wigati ing Italia Lor, ing lor Segara Adriatik. – Ing kéné, ing Maret 340, kedadeyan perang sedulur antarané Constantine lan Constans, ing ngendi Constantine tiwas, déné Constans dadi panguwasa sakabèhé Kulon.

dheweke, nganti dheweke janji bakal maringi bandha lan pakurmatan marang sapa wae sing bisa mbukak panggonane Athanasius, yen dheweke isih urip, utawa nggawa sirahé pangemban agung sing wis dipatèni. Athanasius, nanging, tetep ndhelik suwene wektu ing sumur lawas sing jero, garing, lan ora ana banyune, lan ora ana sing ngerti kajaba siji wong sing tresna marang Gusti sing maringi pangan lan ngreksa dheweke ing kana[1150] . Mengko, nalika sawatara wong wiwit curiga yèn Athanasius ana ing kana—amarga padha nggoleki dhèwèké kanthi teliti ing endi-endi lan padha takon-takon bab dhèwèké, lan wis nyiapaké arep nyekel dhèwèké ing sawijining ésuk—dhèwèké, sing dipandu déning Pangayoman Ilahi, ninggalaké parit ing wayah bengi lan pindhah menyang panggonan liya; Amarga wedi bakal ditemokake lan ditangkep uga ing kana, dhèwèké mundur saka tanah wétan menyang tapel wates Kakaisaran Kulon.

Ing wektu kuwi, sawisé seda Constantine II, anak bungsu saka Constantine Agung, Constans mrentah ing Kulon. Sawisé tekan Éropah, Athanasius sing pinaringan berkah mangkat menyang Roma lan, ngadhep Paus Julius[1151] lan Kaisar Constans dhéwé, nyritakaké kabèh critané kanthi rinci. Ing wektu sing padha, pasamuan para uskup Wétan lagi dianakake ing Antiokia, padha nglumpuk kanggo ngahosukus gréja[1152] , sing wiwit dibangun déning Konstantinus Agung lan rampung déning putrané, Konstantius. Kanggo tujuan iki, kabèh uskup Wétan padha nglumpuk ing kono, ing antarané ana akèh penganut Arian. Sing pungkasan, kanthi nguntungake perlindungan raja, nganakake sinode sing ora sah lan maneh ngumumake Santo Athanasius—sing wektu kuwi ana ing Kulon—dilebokake saka jabatan, kanthi nulis layang marang Paus kang ngandhut fitnah marang Athanasius lan ngajak Paus supaya ngakoni yèn dhèwèké wis dipecat. Nanging ing Alexandria, ing wiwitané padha milih Eusebius saka Emesa[1153] dadi pimpinan patriark; dhèwèké kondhang amarga kecerdasane, nanging dhèwèké nolak, amarga ngerti sepira jeroé wong Alexandria ngajèni gembala agungé, Athanasius. Banjur padha ngangkat sawijining wong aran Gregory, wong asli Cappadocia[1154] , ing Kursi Patriark Alexandria; nanging sadurunge dhèwèké tekan Alexandria, Athanasius wis teka saka Roma. Kedadéyané kaya mangkéné.

Paus Yulius, sawisé mriksa kanthi teliti fitnah-fitnah sing ditujokaké marang Athanasius, nemokaké yèn kabèh iku palsu, mula ngutus dhèwèké bali menyang Katedral Alexandria, karo layang sing ing kono kanthi tegas lan ancaman ngecam wong-wong sing wani nyopot dhèwèké. Sang wali ditampa déning umat Ortodoks Alexandria kanthi kabungahan gedhé. Para mungsuhe, nanging, nalika padha krungu bab iki (pamimpiné, Eusebius saka Nikomedia, wektu kuwi wis seda[1155]), padha kaget banget lan langsung ngyakinke kaisar supaya ngirim tentara menyang Alexandria, bebarengan karo Gregorius, kanggo masang dhèwèké ing tahta patriark. Mula saka iku, kaisar ngutus, bebarengan karo Gregorius si ahli bidah—sing wis dipilih dadi pimpinan patriark déning para ahli bidah—siji gubernur jenengé Syriana, sing diiringi pasukan prajurit bersenjata, kanthi dhawuh matèni Athanasius lan nglantik Gregorius ing tahta keuskupan agung. Sawijining dina, ing wayah bengi sadurunge dina raya, nalika Pamujan Wengi Kabeh lagi dirayakake ing Katedral Alexandria lan kabèh umat Ortodoks padha ndedonga ing gréja karo gembalané Athanasius lan nyanyi kidung gréja, Sirian dumadakan mlebu bareng prajurit bersenjatane. Nalika nggeledah gréja, dhèwèké mung nggoleki Athanasius dhéwé, kanthi niyat matèni dhèwèké.

[1150] Saka panggonané sing ndhelik, Santo Athanasius nulis ajakan sing kuat marang para uskup kabèh gréja, ing ngendi dhèwèké njlèntrèhaké kabèh kengerian ateis sing wis kabukak ing ngarepé, lan nyuwun supaya padha teka nulungi Gréja Agung Alexandria sing lagi diinjak-injak déning para bidah. Nanging para pandhita sing taat ora bisa nindakake apa-apa kajaba nangis lan nyuwun pitulungan marang Gusti Allah: kuwi kahanan kacau sing disebabake ing Alexandria dening gerombolan Arian sing mlebu, lan ora ana sing bisa dipanjaluk pitulungan, amarga tirani para sesat entuk perlindungan penuh saka Kaisar Constantius.

[1151] Santa Yulius – Paus Roma, pangreksa ortodoksi sing semangat nglawan para Arian lan pelindung Athanasius – nyekel tahta paus wiwit taun 337 nganti 352.

[1152] Gereja sing diarani Emas, sing diadegaké kanthi megah déning Konstantinus Agung lan dibangun manèh déning Konstantius. Ing kéné Konsili Antiokia dianakaké ing Januari 341. Nganti sangang puluh uskup rawuh ing konsili kuwi. Para Bapa Konsili nolak kredo Konsili Ekumenis lan, sanadyan padha ora sarujuk siji lan sijine, banjur nerbitake telung kredo dhéwé (semi-Arian) siji sawisé sijiné, banjur kredo kaping papat; ing kabèh kredo mau padha ora gelem nyakup ungkapan sing cetha nemtokake Ortodoksi: 'saka substansi sing padha'. Sawisé ngrampungaké prakara iman miturut cara dhéwé, banjur padha ngalihake perhatiané marang urusan Gréja Alexandria.

[1153] Eusebius saka Emesa kondhang amarga kawruh; dhèwèké sinau ing Alexandria lan sakbanjuré sinau ing sangisoré Eusebius saka Kaisarea. Dhèwèké dikenal minangka 'saka Emesa' manut jeneng kutha (Emesa – kutha ing Siria, kidul Antiochia) ing ngendi dhèwèké ngladèni dadi uskup. Dhèwèké dadi kesayangan Constantius, sing tau digandhengaké nalika kampanye militer.

[1154] Gregorius saka Kapadokia (Kapadokia iku sawijining wewengkon ing sisih wétan Asia Cilik) sinau ing Alexandria lan tau nampa pangayoman saka Santo Athanasius. Gregorius iku wong sing duwé watak kasar lan kasar.

[1155] Eusebius saka Nikomedia seda ing taun 342.

Nanging sang wali, sing dilindhungi dening pangayomaning Gusti, kanthi rahasia ninggalake gréja sing diubengi wong akèh; lan, amarga bengi wis teka, piyambakipun nyelip tanpa kèri ing antarané karuwetan umum lan kerumunan wong, saéngga uwal saka pati kaya iwak sing metu saka tengah jaring, sawisé kuwi piyambakipun bali manèh menyang Roma. Sawisé kuwi, Gregory sing jahat nyekel Kursi Alexandria kaya kéwan galak. Ana geger gedhé ing antarané wong-wong, nganti para pemberontak malah ngobong gréja sing dikenal minangka Gréja Dionysius.

Santa Athanasius tetep manggon ing Roma suwéné telung taun, nampa ajining dhuwur saka Kaisar Constantius lan Paus Julius. Ing kono dhèwèké nduwèni kanca, Santa Paulus, Uskup Agung Konstantinopel, sing uga wis dipecat saka jabatané déning para bidah jahat. Pungkasané, kanthi sarujukan bebarengan saka loro kaisar—Constantius lan Constans—dibentuk sawijining sinode para uskup Wétan lan Kulon ing Sardika[1156] kanggo mbahas pangakuan iman, uga prakara Athanasius lan Paulus[1157] . Antarane ana luwih saka telung atus uskup Kulon lan luwih saka pitung puluh uskup Wétan, kalebu Ishir sing kasebut mau, sing wektu kuwi wis dadi Uskup Mareotis[1158] . Uskup-uskup sing padha kumpul saka gréja-gréja Asia[1159] malah ora gelem ketemu karo uskup-uskup Kulon nganti uskup-uskup Kulon mau mbusak Paul lan Athanasius saka déwan. Para uskup Kulon ora gelem ngrungokaké bab kuwi. Para uskup Wétan banjur miwiti lelungan bali lan sawisé tekan kutha Filipopolis ing Thrakia[1160] , nganakake konsili dhéwé ing kana—utawa luwih tepaté, sawijining majelis sing ora sah —lan kanthi terang-terangan ngucilaké para konsubstansialis; Padha ngirim prentah sing ora takwa iki kanthi tulisan marang kabèh gréja ing sangisoré wewenangé. Sawisé krungu bab iki, para bapa suci sing padha kumpul ing Sardica sepisanan ngucilaké majelis sing ngina iki lan pangakuané sing sesat lan ora takwa[1161] ; sabanjure padha nyopot para panuduh Athanasius saka jabatan hierarkisé lan, sawisé negesake Kredo Nicaea, kanthi cetha lan tepat ngakoni yèn Putraning Allah iku sejati-siji karo Allah Rama.

Sawisé kabèh iki, Constant, Kaisar Kulon, ing layang marang adhine Constantius babagan Paul lan Athanasius, nyuwun supaya dheweke diparingi idin bali menyang tahta. Nalika Constantius terus nundha bali, Constant nulis maneh marang dheweke, wektu iki nganggo tembung sing luwih kasar. "Yen kowe," panulisé, "ora nggatekake aku kanthi kersamu dhéwé, mula sanajan tanpa sarujukmu aku bakal mbalèkaké saben wong mau menyang pangkaté, amarga aku bakal maju nglawan kowe karo pasukan bersenjata." Amarga wedi karo ancaman adhine, Constantius nampa Paul, sing teka luwih dhisik, lan ngirim dhèwèké bali menyang pangkaté kanthi pakurmatan. Banjur, liwat layang sing ditulis kanthi alus, dhèwèké ngundang Santo Athanasius saka Roma supaya rawuh ing ngarsané lan, sawisé ngobrol karo dhèwèké, weruh yèn dhèwèké iku wong sing duwé kawicaksanan gedhé lan kaparingan wahyu saka Gusti. Kagèt karo kawicaksanané Athanasius sing gedhé, Constantius maringi pakurmatan ageng marang piyambakipun lan mbalekake piyambakipun dhateng kursi patriark kanthi kamulyan; ing wekdal sing sami, piyambakipun nulis surat dhateng rakyat Alexandria lan dhateng kabèh uskup lan pangeran ing Mesir, dhateng Nestorius ing Augustalian[1162] [1163] , lan dhateng para gubernur ing Thebaid lan Libya, paring dhawuh supados nampani Athanasius kanthi pakurmatan lan ngajeni ageng. Kanthi layang karajan sing kasebut mau, sing berkah iku lelungan liwat Siria lan Palestina lan sowan ing Kutha Suci Yerusalem, ing ngendi dhèwèké

[1156] Sardica dumunung ing tapel wates antarane wilayah loro sedulur, Constantius lan Constans, ing Illyria – saiki Sofia, ibukota Bulgaria modhèren.

[1157] Constantius sarujuk ngadani konsili, manut panjalukan saka adhine sing ortodoks, sing wis diajak nindakake kuwi déning para uskup Wétan lan sing, amarga ngajeni banget marang Santo Athanasius, kepéngin ndeleng dhèwèké dibersihaké. Konsili kasebut dianakake ing taun 344. Konsili iki 1) negesake Kredo Nise, 2) sawisé mriksa kasus, mbebasake Athanasius, lan 3) ngumumake para pamimpin Arianisme dipecat saka jabatan, nglarang Ortodoks supaya ora nduwé komuni karo wong-wong mau, lan ngukum sing disalahké nganggo anathema.

[1158] Iskhir diangkat dadi uskup déning para Arian.

[1159] Wong-wong saka Asia, yaiku para uskup wétan; sing paling utama ing antarané yaiku Theodore saka Heraclea, Narcissus saka Neropolis, Menophantus saka Ephesus, Stephen saka Antioch, Acacius saka Caesarea, lan George saka Laodicea.

[1160] Philippopolis – sawijining kutha ing Thrace, ing sisih kidul-wétan Sardica. – Konsili Philippopolis dianakake ing sangisoré pimpinan Stephen saka Antiochia. Konsili iki manèh ngukum Athanasius, Paulus saka Konstantinopel, Julius saka Roma, Protogenes saka Sardica, lan para uskup Ortodoks liyané. Constantius nyetujoni putusan Konsili Philippopolis, lan Athanasius, bebarengan karo uskup-uskup liyane sing dianiaya, kudu tetep ing pangasingan. – Dhèwèké mundur menyang Naissus, ing Dacia.

[1161] Konsili Philippopolis nyusun kredo anyar sing luwih Arian tinimbang kredo-kredo saka Konsili Antiohia.

[1162] Augustalian – gubernur kaisar ing provinsi Romawi.

[1163] Thebaid iku wewengkon kidul Mesir; Libya dumunung ing lor Afrika, ing kulon Mesir.

ditampa kanthi anget déning sing paling suci Maksimus Sang Pengakuan; padha nyritakaké siji lan sijiné kasangsaran lan kasulitan sing wis padha dialami demi Kristus. Sawisé nglumpukaké para uskup Wétan—sing biyèn amarga wedi marang para Arian sarujuk marang pangundurané—Athanasius nggawa wong-wong mau menyang kesatuan pikiran lan komuni karo dhèwèké, lan padha maringi dhèwèké pakurmatan sing pantes; déné dhèwèké kanthi bungah ngapura kaluputan sing wis padha ditindakake marang dhèwèké. Iki minangka kaping telu Santo Athanasius bali menyang kursi patriark sawisé telung pangasingan[1164] . Mula, sawisé akèh pakaryan abot, sedhih, lan lara, dhèwèké pungkasane éntuk pangayoman lan niyat nglampahi sésa uripé kanthi tentrem lan bébas saka sangsara. Nanging, gègayuhan anyar lan sangsara kejem wis nyedhak. Ing wektu iku, Magnentius sing jahat, komandan tentara Romawi, sawisé ngatur rencana karo kanca-kanca sing padha pikiran, mateni Constantus, panguasané[1165] . Banjur para Arian padha ngangkat sirah lan nglakoni perang sengit marang Gréja Kristus. Fitnah lan panganiayaan marang Athanasius diwiwiti maneh, lan kabèh kejahatan sadurungé padha diuripaké manèh. Manèh, dekrit kaisar lan ancaman diterbitaké marang Athanasius; manèh, Athanasius kapaksa ngungsi lan wedi; manèh, dhèwèké digoleki ing saindenging tanah lan ngliwati segara. Kaisar ngutus George saka Kapadokia[1166] menyang Alexandria kanggo nguwasani kursi patriark; nalika tekan Alexandria, dhèwèké nggegirisi Mesir, ngganggu Palestina lan nyemplungaké kabèh Wétan ing karusuhan. Sekali maneh, padha dipecat saka jabatané: Santo Maksimus saka Keuskupan Yerusalem, lan Santo Paulus saka Konstantinopel. Bab apa sing kedadeyan ing Alexandria wektu kuwi[1167] , Santo Athanasius dhéwé nyritakaké kaya ing ngisor iki: 'Sekali maneh, sawatara wong sing kepengin mateni kita,' critaé Santo Athanasius, 'datang menyang Alexandria, lan bala nimpuh, luwih parah tinimbang sadurungé. Prajurit dumadakan ngubengi gréja, lan tinimbang pandonga ana sorak-sorai, tangisan lan kacau; kabèh mau kelakon nalika mangsa puasa suci. Sawisé nyekel tahta patriark, George saka Kapadokia, sing kapilih déning wong Makedonia lan Arian, malah nambah kejem. Sawisé Minggu Suci, para wanita enom diiket nganggo ranté, para uskup digawa déning prajurit kanthi diiket ranté, omahé anak yatim lan janda dirampok, lan kahanan ing kutha dadi kacau balau . Ing wayah bengi, wong Kristen padha mlayu ninggal kutha, lan omah-omahé disegel; para rohaniawan, ing wektu sing padha, nandhang sangsara kanggo seduluré; kabèh iki pancèn nggegirisi banget, nanging sawisé kuwi teka bebaya sing luwih gedhé tanpa tandhing. Sawisé Pesta Pentakosta, wong-wong padha puasa lan nglumpuk kanggo ndedonga ing kubur martir suci Petrus, amarga kabèh padha ngremehake George lan nyingkiri kabèh sesambungan karo dhèwèké. Nalika krungu bab iki, George sing licik nyurung stratilates[1168] Sebastian—sing manut ajaran sesat Manichaea—nglawan wong-wong mau. Sebastian, sing digandheng karo pasukan prajurit sing nggawa pedhang, busur, lan panah, nabrak mlebu gréja lan nyerang wong-wong ing kana, nanging mung nemokake sawetara sing sembah, amarga akèh wis lunga merga wis bengi. Kanggo wong-wong sing isih ana ing gréja, Sebastian maringi sangsara sing paling nggegirisi. Dhèwèké mréntahaké supaya geni unggun gedhé dinyalakaké, banjur nempataké para dara ing sacedhak geni, lan meksa supaya padha ngakoni ajaran bidah Arian. Nanging nalika Sebastian ora bisa meksa wong-wong mau—awit padha ora nggatekake geni utawa ancamane—dheweke nyopot sandhangane nganti telanjang lan mrentahake supaya dipukul tanpa welas asih; pasuryane digores nganti parah banget, saéngga sanajan suwé wektu kliwat, sedulure meh ora bisa ngenali. Bab priya-priya sing cacahé patang puluh, dhèwèké nglakoni siksa anyar: para penyiksa nggebuk awaké nganggo ranting kurma sing anyar ditebang, atos lan landhep, nganti kulit lan daging pundhaké koyak; malah ing sawatara kasus dagingé kudu dipotong bola-bali amarga duriné wis nembus jero. dene liyane, amarga ora kuwat nahan lara, padha mati amarga tatu. Bab para dara sing wis disiksa kanthi kejem banget, dheweke ngasingake menyang Oasis Agung[1169] , lan dheweke ora ngidini Ortodoks utawa wong-wongé dhewe

---

[1164] Iki kelakon ing taun 348.

[1165] Magnentius ngajak pasukané Constant mbrontak marang dhèwèké, lan padha nyopot dhèwèké saka jabatane; Constant mlayu, nanging dipatèni Magnentius ing dalan. Kedadéan iki ana ing awal taun 350.

[1166] George iki wong sing ora sekolah lan watake kasar, sing sepisanan dadi panyedhiya daging kanggo tentara. George njabat dadi uskup palsu watara patang taun (357–361) lan sajrone wektu kuwi nyebabake akèh sedhih lan penindasan ora mung marang Gréja Alexandria lan umat Ortodoks, nanging uga marang wong-wong pagan.

[1167] Iki kelakon nalika Athanasius ora ana.

[1168] Stratilates – panglima militer, gubernur.

[1169] Oasis, utawa Oasis Libia Agung, dumunung ing kulon Gurun Thebaid, ing pérangan wétan Gurun Sahara saiki – sawijining koloni Yunani kuna sing asring dadi panggonan pangasingan.

njupuk mayit-mayit sing dipatèni; tinimbang kuwi, para prajurit ndhelikake mayit-mayit mau ing siji panggonan tanpa dikubur, mikir yèn kanthi cara kuwi kekejeman kuwi ora bakal ana sing ngerti; padha tumindak kaya ngono amarga padha edan lan ora waras pikirane. Wong Ortodoks, nanging, padha bungah marang martir-martiré amarga padha teguh ngakoni iman Ortodoks, nanging ing wektu sing padha padha nangis amarga jenazah-jenazahé ora dingerteni panggonané. Lan lumantar iki, kejahatan lan kekejeman para panganiaya saya cetha. Sawisé kuwi, para uskup ing ngisor iki diasingaké saka Mesir lan Libya: Ammonius, Moin, Gaius, Philo, Hermias, Pavlin, Psinosir, Linamon, Agathon, Agamphas, Mark, Ammonius liyane lan Mark liyane, Dracontius, Adelphius, Athinodorus, lan para presbiter Hierax lan Dioscorus; para panganiaya nindhes wong-wong mau kanthi kejem banget nganti sawetara mati ing lelampahan, dene liyane mati ing panggonan panjara. Para Arian malah ngukum luwih saka telung puluh uskup supaya dipenjara salawas-lawase; awit niat jahaté, kaya Ahab[1170] , gedhé banget nganti yèn bisa, padha siap ngusir lan ngilangi kabeneran saka lumahing bumi kabèh'.

Ing wektu sing padha, Raja Constantius, sawisé seda adhine, Raja Constans, lan sawisé ngalahaké Magnentius, mrentahaké loro-lorone Wétan lan Kulon[1171] . Ing Wétan lan Kulon, dhèwèké miwiti nyebaraké bidah Arianisme, ngyakinaké para uskup Kulon kanthi kabèh cara—liwat wedi, muji-muji, peparing, lan manéka godaan—supaya sarujuk marang kredo Arianisme lan nampa bidahé. Kanggo tujuan iki, dhèwèké mréntahaké supaya diadani konsili ing kutha Mediolanum, Italia[1172] – kanggo nglepas jabatan Athanasius: dhèwèké pracaya yèn Arianisme mung bakal mapan sawisé Athanasius bener-bener dipecat lan dibasmi saka donya urip. Akeh pengikut raja sing sepaham padha muncul ing wektu kuwi; sawetara mlebu Arianisme amarga wedi, liyane katarik dening pakurmatan saka raja; dene sing tetep setya marang Ortodoksi padha nyingkiri sinode sing ora sah iki[1173] . Wong-wong mau yaiku: Eusebius, Uskup Vercelli, ; Dionysius saka Milan; Rodan saka Toulouse; Paulinus saka Triviri; lan Lucifer saka Calari[1174] ; padha ora mlebu tandha tangan ing dekrit pangasingan Athanasius, amarga nganggep pangasingané minangka panolakan iman sejati lan kabeneran. Akibate, padha diasingake menyang Ariminum[1175] ; para uskup liyane sing padha kumpul ing Mediolanum, nanging, ngukum Athanasius supaya dicopot saka jabatane. Ing kéné pantes dicathet carané Eusebius lan Dionysius nolak mlebu tandha tangan ing dekrit déwan sing ora sah iki. Nalika para uskup Arian padha kumpul ing Mediolanum lan, tanpa ngentèni uskup-uskup ortodoks liyané, nganakake déwan lan mlebu tandha tangan ing dekrit sing nyopot jabatan Athanasius, Dionysius saka Milan, sing bubar diangkat dadi uskup lan isih enom umuré, kapengaruh déning para uskup Arian supaya nandatangani dekrit konsili: amarga dhèwèké isin karo akèh uskup sing pinunjul lan wis suwé ngladèni, lan tanpa kersané, nandatangani jenengé bareng karo wong-wong mau. Sawisé kuwi, Uskup Ortodoks Eusebius saka Vercelli, wong sing wis sepuh, teka ing Milan (nalika kuwi majelis sing ora sah kuwi wis rampung kanthi penandatanganan jeneng-jeneng mau) lan takon marang Dionysius apa sing wis kelakon ing majelis kuwi. Dionysius, nalika nyritakaké pangadilan sing ora sah marang Santo Athanasius, ngakoni kaluputané kanthi nyesel lan tobat banget, nerangaké yèn dhèwèké keliru mlebu tandha tangan persetujuan kanggo pangasingan Athanasius. Lan Eusebius sing kabegjan ngélingaké dhèwèké bab iki, kaya bapak marang anaké: amarga

---

[1170] Ahab – raja kaping wolu Israel, sing miturut panyuwunan bojone, Jezebel, sawijining wanita sing ala, kepengin kuwasa, lan rusak budi, nyebarake pemujaan berhala ing antarané wong Israel lan kanthi kejem nganiaya para abdi Gusti Allah sing sejati.

[1171] Sawisé Constantius seda, Magnentius njaga gelar Kaisar ing kulon sajrone telung setengah taun. Constantius nyebar para pangikuté, lan Magnentius mungkasi uripé kanthi bunuh diri. Kabèh kakaisaran banjur dipersatukaké ing sangisoré pimpinan Constantius nganti seda ing taun 361.

[1172] Mediolanum – sawijining kutha kuna ing wewengkon sing dikenal minangka Cisalpine Gaul, utawa Italia lor saiki – dadi pusat kamakmuran kanggo ilmu pengetahuan lan seni; saiki, Milan dadi kutha utama lan makmur ing wewengkon Lombardy, Italia, kanthi populasi gedhe.

[1173] Konsili iki diadakaké miturut panyuwunan Paus Roma, St. Liberius, sing dadi penerus Julius, ing taun 355. Nganti 300 uskup Kulon rawuh ing konsili iki. Para Arian nuntut supaya Athanasius dihukum, nanging para uskup Kulon negesaké manut marang Kredo Nicaea asli. Konstantius, sing wis ngrungokake kabèh rembugan para bapak konsili saka kamar jejere, banjur mlebu ing ruang sidang konsili karo pedhang ing tangané lan ngumumaké yèn dhèwèké dhéwé sing ngajokaké tuduhan marang Athanasius. Wong-wong sing nolak mlebu tandha tangan pangutukane Athanasius diadhepi pangasingan; mula ana sing mlebu tandha tangan, déné sing ora sarujuk diasingaké.

[1174] Vercelli – sawijining kutha ing Italia lor-kulon; Toulouse – ing Kali Garonne, ing Prancis kidul; Trier (uga dikenal minangka Trevi utawa Trivirium) – ing Kali Moselle, ing Prancis wétan; Calaria – ing pulo Sardinia (ing Segara Mediterania).

[1175] Ariminum, sing saiki dikenal minangka Rimini, iku kutha paling tuwa lan paling makmur ing Umbria, ing sisih lor-wétan Italia, ing pesisir Segara Adriatik.

Dionysius nganggep Eusebius minangka bapak rohani, sawenehé amarga yuswa sing wis tuwa, lan sawenehé amarga dhèwèké wis suwé ngladèni dadi uskup; kajaba iku, adhedhasar jabatane, Uskup Vercelli pangkaté luwih dhuwur tinimbang Uskup Milan[1176] . Nalika weruh pangapuraning ati Dionysius sing tulus, Eusebius ora ngendika supaya dhèwèké sedhih: 'Aku ngerti,' pangandikane, 'apa sing kudu tak lakoni supaya jenengmu bisa dibusak saka antarané wong-wong mau.' Lan kedadéan ing ngisor iki.

Para uskup Arian, sawisé krungu yèn Eusebius wis teka, ngundang dhèwèké menyang pasamuwané lan, kanthi nuduhaké dokumen sing wis disusun kanggo ngukum Athanasius supaya dicopot saka jabatané lan wis ana tandha tangané, padha kepéngin dhèwèké nambahaké jenengé ing resolusi kuwi. Eusebius, nanging, kanthi pura-pura sarujuk karo pasamuané lan kaya arep nandatangani, njupuk dokumen kuwi lan miwiti maca jeneng-jeneng uskup sing wis nandatangani. Nalika tekan jeneng Dionysius, dhèwèké kandha kanthi banter, kaya kuciwa:

'Aku kudu nandatangani ing endi? Ing ngisor jeneng Dionysius? Ora bakal! Aja nganti Dionysius dilebokake ing ndhuwurku! Kowe padha kandha yèn Putrané Gusti ora bisa padha karo Gusti Rama: mula kenapa kowe padha masang jeneng anakku ing ndhuwurku?'

Lan uskup sepuh kuwi nolak mlebu tandha tangan nganti jeneng Dionysius diilangi saka panggonan paling dhuwur. Nanging para uskup Arian, sing kepengin banget entuk tandha tangan Eusebius lan kepengin nyenengake atiné, mrentahake supaya jeneng Dionysius diilangi. Dionysius dhéwé mbusak tandha tangane saka dokumen mau nganggo tangané dhéwé, kaya nyerahaké panggonan paling dhuwur marang uskup paling sepuh, Eusebius saka Vercelli, sanadyan katon kaya arep nandhatangani ing ngisoré. Sawisé jeneng Dionysius diilangi nganti ora ana tapak tulisané, Eusebius sing mulya mandheg pura-pura sarujuk karo majelis Arian lan kanthi terang-terangan ngakoni kabeneran, ngguyoni wong Arian.

'Aku uga ora bakal ngrusak awakku karo tumindak ora patutmu,' ujare, 'lan aku uga ora bakal ngidini anakku Dionysius melu ing kejahatanmu; amarga ora pantes nandatangani pangucilan sing ora sah kanggo ngusir uskup sing ora salah—iki dilarang miturut hukum Gusti Allah lan paugeran Gréja.' Mugi kabèh mangertèni yèn Eusebius lan Dionysius ora bakal manèh nandatangani pangutukmu sing kebak niat ala lan tumindak ora patut. Matur nuwun marang Gusti Allah sing wis nylametaké Dionysius saka keterlibatan karo kowé lan wis mulangaké kita carané mbusak jenengé—sing ditandatangani kanthi ora sah—saka antarané jeneng-jenengmu.

Para Arian, nalika weruh yèn Eusebius lan Dionysius wis ngolok-olok wong-wong mau, banjur nyekel wong loro mau kanthi niyat arep nganiaya; lan sawisé ngina karo akèh cacian, padha ngusir loro-lorone, saben siji kapisah, lan ngetokaké sangkèk marang Eusebius sing mulya ing pangasingan nganti dhèwèké sangsara banget lan seda. Nalika krungu bab iki lan mangertèni yèn prajurit gubernur wis ana ing dalan miturut dhawuh raja kanggo nangkep dhèwèké, Santo Athanasius, kanthi pituduh wahyu ilahi, ninggalake griya uskup ing tengah wengi lan m . Dhèwèké nyuwun pangayoman marang sawijining dara suci sing wis dikhususaké marang Gusti Allah lan urip minangka abdi sejati Kristus. Dheweke tetep ndhelik karo dheweke nganti pungkasan pamaréntahan Raja Constantius, lan ora ana siji waé sing ngerti apa-apa bab dheweke kejaba Gusti Allah lan cah wadon iku waé, sing ngurus kabutuhané lan nggawa buku-buku sing dijaluk saka wong liya; nalika manggon ing kana, Athanasius nulis akèh risalah nglawan para bidah[1177] .

[1176] Iku tegesé, katedral uskup Vercelli dianggep sacara hierarkis luwih dhuwur tinimbang katedral uskup Milan.

[1177] Santa Athanasius Agung iku salah siji panulis paling misuwur ing Gréja wiwitan. Dhèwèké misuwur amarga kawruh jero babagan Kitab Suci lan bakaté ing teologi. Amarga dhèwèké nglampahi sakabèhé urip kanggo nglawan wong Arian, tulisan-tulisane nggawa pratandha perjuangan iki lan utamané ditujokaké marang wong Arian. Karya-karya paling wigati saka Santo Athanasius yaiku: 1) papat ceramah nglawan para Arian, ing ngendi Athanasius kanthi tuntas mbantah kabèh keberatané; 2) sawijining layang marang Epictetus, Uskup Korintus, babagan sipat ilahi lan manungsa ing Yesus Kristus; 3) papat layang marang Santo Serapion, Uskup Tmuit, ing ngendi piyambakipun mbela keilahian Roh Suci lan kasetaraanipun kaliyan Rama lan Putra nglawan para Makedonia, ingkang ngajar bilih Roh Suci punika makhluk pangabdi ingkang boten gadhah bagéan ing keilahian lan kamulyan Rama lan Putra, 4) sawijining risalah babagan paugeran Konsili Nicaea kanggo mbela konsubstansialitas Tritunggal, 5) sawijining buku babagan Roh Suci. Ing akèh tulisané, Santo Athanasius njlèntrèhaké gangguan lan kegiyatan para Arian, kanthi nyertakaké panemu kang ndhukung kabeneran Kristus; contoné yaiku 'Sajarah Para Arian', kang ditulis kanggo para biksu. Conto apik apologetika pastoral yaiku layangé Santo Athanasius marang Kaisar Constantius. Saliyane, ana karya-karya sing dikenal saka Santo Athanasius sing ana gandhengane karo eksegesi Kitab Suci; saka karya-karya mau, sing paling utama yaiku Surat Paskah Santo Athanasius, sing nduweni wigati gedhe amarga nyebutake buku-buku Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, uga Epistel marang Marcellinus babagan Mazmur; cuplikan cekak uga isih ana saka komentare babagan Kitab Ayub lan Kitab Kidungan, uga babagan Injil Matius lan Lukas. Ing antarané risalah moralé ana suraté marang Ammun,

Ing wektu sing padha, wong-wong ing Alexandria padha nggoleki gembalane, Santo Athanasius, ngubengi ing endi-endi kanggo ngupaya panjenengané; kabèh padha sedhih banget lan ngupaya kanthi semangat nganti saben wong siap kanthi seneng ati nyawisake uripé kanggo nemokaké panjenengané – lan Gréja Suci kabebanan sedhih sing jero. Nanging, bidah Arian entuk kekuwatan gedhe ora mung ing Wétan nanging uga ing Kulon. Kanthi prentah kaisar ing Italia lan saindenging Kulon, para uskup sing nolak mlebu tandha tangan ajaran bidah 'heterodoks' sing nyatakake yèn Putraning Allah nduwèni hakikat béda saka Rama dipecat saka jabatané. Ing wektu kuwi, Santo Liberius, Paus Roma—sing wis nggantèkaké Julius sing pinaringan berkah, piyambakipun penerus Santo Sylvester—dilebokaké saka Kursi Roma amarga Ortodoksiné; ing panggonané, ana wong aran Felix, sawijining bidah, kapilih dadi[1178] . Sawisé Gréja Suci wis suwé ditindhes lan dianiaya saka kabèh sisih, pungkasané Raja Constantius wis cedhak. Nalika ana ing panggonan antarané Kapadokia lan Kilikia sing dikenal minangka 'Mopsian Springs', dhèwèké kelangan karajan lan nyawané ing kana[1179] . Mangkono uga, uskup palsu ing Alexandria, sing diangkat déning para bidah, nampa paukumané Gusti Allah: 'lan wong sing ala bakal sirna kanthi swara gedhe', amarga dipatèni déning wong-wong Yunani sing mbrontak merga siji properti ing Alexandria sing dadi duwéné, sing arep dijupuk déning George[1180] .

Sawisé Constantius seda, Julian munggah ing tahta kaisar[1181] , lan miwiti mbatalaké dekrit lan undhang-undhangé Constantius, sarta mulihaké kabèh sing diasingaké. Athanasius krungu bab iki, nanging dhèwèké wedi yèn para Arian bisa narik Julian mlebu ing bidahé (ing wektu kuwi, murtade Julian lan penolakané marang Kristus durung cetha). Nanging, ing tengah wengi, Santo Athanasius ninggalaké omahé cah wadon sing kasebut mau, ing ngendi dhèwèké ndhelik, lan muncul ing tengahé Gréja Alexandria. Sapa sing bisa nerangake kabungahan sing nglimputi kabèh umat Ortodoks – kepiye padha teka saka maneka arah kanggo ndeleng dhèwèké, lan kanthi kabungahan gedhé para rohaniawan, warga kutha, lan kabèh wong padha ndelok lan nyawiji marang dhèwèké kanthi katresnan?! Tekane nguwatake semangat umat Ortodoks, lan padha langsung ngusir para Arian saka Alexandria, nyerahake kutha lan awake dhewe marang Athanasius, gembala lan gurune.

Ing wektu sing padha, Julianus sing ora nduwé hukum, biyèn dadi penganut pagan rahasia, saiki kanthi terang-terangan nuduhaké panolakan iman. Sawisé nguwatké cengkramané ing tahta, dhèwèké kanthi terang-terangan mbantah Kristus lan ngina Asmané sing paling suci; dhèwèké nyembah berhala, ngedegaké candhi ing endi-endi, lan mréntahaké supaya kurban sing keji dipersembahaké marang déwa-déwa sing ora suci: lan mezbah diadegaké ing endi-endi, ambu ora enak lan asap ngisi udara, kéwan-kéwan disembelih, lan getihé mili. Dihukum déning tiang-tiang agung lan para guru Gréja, Julian ngluncuraké panganiayaan kejem marang Gréja, lan ing wiwitan panganiayaan mau dhèwèké ngarahaké senjatane marang Santo Athanasius. Nalika kaisar rembugan karo kanca-kancané sing padha pikiran lan para dukun sihir sing wicaksana, lan uga njaluk pitutur saka para tukang tenung lan tukang sihir babagan carané ngilangaké agama Kristen saka lumahing jagad raya, kabèh padha mikir yèn Athanasius uga kudu diilangi saka lumahing bumi lan dimusnakaké. Padha mikir kaya ngene: 'Yen pondasié digulingaké, bakal gampang ngrusak bagéan-bagéan liya saka iman Kristen siji-siji.' Sekali manèh, sidang sing ora sah dianakaké marang Athanasius; sekali manèh, tentara dikirim menyang Alexandria; sekali manèh, kutha kuwi kacau balau. Gereja dikepung lan diguncang déning tangan prajurit bersenjata, nanging padha mung nggoleki Athanasius kanggo matèni dhèwèké. Dhèwèké, kaya biyèn, dilindhungi déning pangayomaning Gusti, nembus kerumunan, ngindhari tangan-tangan sing nggoleki dhèwèké, lan tekan Kali Nil ing wayah bengi. Nalika sang wali numpak prau arep layar menyang Thebaid, wong-wong sing tresna marang piyambakipun nyusul lan kandha kanthi nangis:

---

nglawan wong-wong sing ngecam nikah, lan suraté marang Rufinianus babagan carané nampa para bidah mlebu ing Gréja. Salah siji karya paling ngedap-edapi saka Santo Athanasius yaiku Uripé Antonius Agung; Santo Krisostomus nyaranake marang saben wong, apa waé pangkaté ing urip, supaya maca Uripé Antonius.

[1178] Santo Sylvester mimpin Gréja wiwit taun 314 nganti 335. (Dina rayemane tanggal 2 Januari.) Panggantos langsungé yaiku Santo Markus (336), banjur Santo Yulius (337–362), sawijining pembela Athanasius lan pangreksa teguh ortodoksi, lan pungkasané Santo Liberius (352–366). Felix II njabat Kursi Santo Paus sawisé dipecat déning Kaisar Liberius (355–356) lan bebarengan karo dhèwèké – mulané dhèwèké uga dikenal minangka antipaus.

[1179] Ing sisih kidul-wétan Asia Minor. Constantius seda nalika bali saka Wétan sawisé kampanye nglawan raja Persia Shapur, tanggal 3 November 361.

[1180] Iki kedadeyan ing Desember 361.

[1181] Yulianus si Murtad, keponakan Konstantinus Agung.

'Kowe arep menyang ngendi maneh, Bapa? Sapa sing bakal kowe tinggalake karo kita, kaya wedhus tanpa gembala?'

Wong suci mau mangsuli:

'Aja nangis, anak-anakku, amarga kahanan kang kita deleng saiki bakal enggal rampung.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké miwiti pelayarané. Ing wektu sing padha, ana komandan militèr sing kesusu ngoyak dhèwèké, amarga dhèwèké diparingi dhawuh déning penyiksa[1182] supaya matèni Athanasius sakwisé ketangkep. Nalika salah siji wong sing lelungan bareng Athanasius ndeleng komandan militer saka adoh—sing ngoyak prau lan wis meh nyusul—lan ngenali kanthi cetha, dhèwèké nyurung para dayung supaya dayung luwih cepet supaya bisa lolos saka sing ngoyak. Nanging Santo Athanasius, sawisé mandheg sedhela lan wis weruh apa sing bakal kelakon, dhèwèké mréntah para dayung supaya ngarahaké prau bali menyang Alexandria. Nalika padha ragu-ragu lan wedi nglakoni dhawuhé Athanasius, dhèwèké kandha supaya padha wani. Banjur, mbelokaké kapal menyang tengen, padha nglayar menyang Alexandria langsung ngadhepi para penganiaya; nalika wis cedhak, mripat para barbar kuwi kaya katutup kabut, saéngga sanadyan padha weruh, ora weruh, lan padha ngliwati. Banjur Athanasius takon marang wong-wong mau:

'Sapa sing kok goleki?'

Padha mangsuli:

'Kita lagi nggoleki Athanasius: apa kowe wis weruh dheweke ing endi wae?'

'Dheweke lagi nglayar,' wangsulane Athanasius, 'sethithik ing ngarepmu, kaya-kaya mlayu saka para pengejar: cepetna, lan kowe bakal enggal nyusul dheweke.'

Mangkono sang wali bisa lolos saka tangan para pembunuhé. Sawisé tekan Alexandria, dhèwèké mlebu kutha, lan kabèh wong pracaya padha bungah amarga dhèwèké wis bali; nanging dhèwèké tetep ndhelik nganti Julian mati[1183] . Sawisé ora suwé, sang kaisar sing ora pracaya mati, Jovinian, sawijining wong Kristen sing taat, munggah ing tahta kaisaran. Kaping pisan maneh, Athanasius tanpa wedi njupuk maneh jabatane, mimpin Gréja kanthi tliti. Nanging pamaréntahan Jovinianus ora suwe – mung pitung wulan[1184] – lan dhèwèké seda ing Galatia. Valentinus[1185] , sing wis kena ajaran Arianisme, munggah dadi maharaja. Kajadian bala maneh nyerang Gréja. Sawisé nguwasani, kaisar sing ora pracaya marang Gusti ora peduli marang tentreming donya utawa kamenangan nglawan mungsuh, nanging manèh nyebarake lan ngukuhake Arianisme. Dheweke ngusir uskup-uskup Ortodoks sing ora gelem nampa ajaran sesaté saka jabatané. Kanthi cara iki, dhèwèké pisanan ngusir Santo Meletius, Uskup Agung Antiokia[1186] . Nalika prahara internal iki, sing nyiksa Gréja Kristus ing endi-endi, tekan Alexandria lan, miturut dhawuh eparchi, prajurit-prajurit arep nahan Santo Athanasius, sang suci iku kanthi rahasia ninggalaké kutha lan, sawisé ndhelik ing , kripta kulawarga, manggon ing kana patang wulan – lan ora ana siji waé sing ngerti ing endi panggonané. Banjur sakabehing Alexandria, kanthi sedhih lan meratapi Santo Athanasius, padha mbrontak gedhe, keganggu dening sangsara ageng lan akèh sing diparingake para raja. Wong Alexandria wis siyap mecah saka Valens lan wis nyiapake senjata kanggo mbrontak.

Nalika kaisar krungu bab iki, amarga wedi yèn padha mbelot, uga bakal ana pemberontakan lan perang saudara, banjur maringi idin marang Athanasius—sanajan nglawan kersané dhéwé—kanggo mimpin Gréja Alexandria tanpa wedi. Mangkono, Atanasius, sawijining prajurit tuwa Kristus, sawisé makarya abot lan akèh prestasi mbela Ortodoksi, sawisé nglampahi sawatara wektu ing tentrem lan tentreming ati ing pucuk pimpinané sakdurungé seda, piyambakipun kapundhut déning Gusti[1187] lan nyawiji karo para bapa, para patriark, para nabi, para rasul, para martir lan para pengakuan iman, sing dadi tuladhané nalika piyambakipun ngupaya ing donya. Piyambakipun ngladeni dadi uskup salami patang puluh pitu taun[1188] lan ninggalaké Petrus[1189] , kanca bejo lan

---

[1182] Yaiku Kaisar Julianus.

[1183] Yulianus tiwas nalika perang nglawan wong Persia tanggal 26 Juni 363.

[1184] Jovinian seda tanggal 17 Februari 364.

[1185] Sawisé Jovinian seda, tanggal 26 Februari tentara milih Valentinian dadi penerusé, sing sawisé sasi banjur nyerahaké separo wetan kakaisaran marang adhine Valens, sawijining Arian sing fanatik. Valens mréntah saka taun 364 nganti 378.

[1186] Meletius, Patriark Antiohia, njabat saka taun 358 nganti 381. Dhèwèké dadi pembela ortodoksi, amarga tipu daya para Arian, dhèwèké dipecat saka jabatané kaping pirang-pirang.

[1187] Santo Athanasius Agung séda tanggal 2 Mei 373.

[1188] Saka wektu kuwi, dhèwèké nglampahi luwih saka 20 taun ing pangasingan.

pangancané ing sakabehing sangsara, minangka penerus ing Kursi Alexandria. Panjenengané piyambakipun ninggal donya iki kanggé nampi makutha padhang lan ganjaran berkah kang ora bisa diungkapaké saking Kristus, Gustiné; dhumateng Panjenengané, bebarengan kaliyan Rama lan Roh Suci, mugi kaparingana kamulyan lan kuwasa, pakurmatan lan pangibadah, saiki lan salawas-lawase ngantos dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 3:

Panjenengan panutan Ortodoksi, nguwatake Gréja kanthi dogma ilahi, yaiku hierark suci Athanasius: amarga, sawise ngumumake yèn Sang Putra iku saka zat siji karo Sang Rama, Panjenengan nggawe Arius isin. Ya Bapa sing kinurmatan, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya paring welas asih ageng marang kita.

Kontakion, Nada 2:

Sawise nandur piwulang Ortodoksi, Panjenengan motong duri-duri ajaran palsu, nambah wiji iman kanthi nyirami Roh Suci, ya Sang Linuwih. Mula saka iku kita padha nyanyi marang Panjenengan, Athanasius.

Februari

1 Februari

19 Januari (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling marang Bapa Macarius sing Kinurmatan, diaken saka Gua-gua[1190] .

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Macarius saka Mesir

Diperangeti tanggal 19 Januari

Sing Mulya Macarius saka Mesir[1191] lair ing Mesir, ing sawijining desa sing dijenengi Ptinapor[1192] . Wong tuwané dijenengi miturut para patriark suci kuna—Abraham lan Sarah—amarga bapaké Sing Mulya Macarius dijenengi Abraham (dhèwèké presbiter), déné ibuné dijenengi Sarah. Amarga omah-omahé wong tuwané Macarius ora nduwé anak, padha mutusaké nglakoni urip murni, sanajan ora pisah, nanging tetep urip bebarengan. Mula, pirang-pirang taun, wong tuwané Macarius urip bebarengan, nyawiji ing komuni rohani tinimbang persatuan jasmani. Padha ngias uripé kanthi ngendhaleni napsu lan puasa, pandonga asring, jaga tanpa kendhat, sedekah sing loman, kabecikan marang tamu, lan akèh kabecikan liyané. Ing wektu kuwi, miturut pangayomaning Gusti, wong barbar nyerbu Mesir lan ngrebut kabèh kagungané wong Mesir. Karo wong liya, wong tuwané Macarius kelangan kabèh kagungané, mulané padha kepéngin ninggalaké tanah kelairané menyang nagara liya. Nanging sawijining wengi, nalika bapaké Macarius, Abraham, lagi turu, Patriark Abraham sing suci rawuh marang dhèwèké ing ngimpi, kanthi wujud sawijining sesepuh sing kinurmatan, rambute uban, nganggo busana sing padhang sumunar. Patriark suci sing wis muncul mau nglipur Abraham ing kasangsarane, dhèwèké mènèhi

---

[1189] Petrus II, Patriark Aleksandria, mimpin Gréja wiwit taun 373 nganti 380.

[1190] Dheweke urip lan nglakoni asketisme ing abad kaping 12. Relik-reliké disimpen ing Gua St. Antonius.

[1191] Macarius sing Kinurmatan dijenengi 'sing Mesir' kanggo mbedakake saka ahli tapa liya sing jenenge padha lan kancane ing jaman sing padha, sing lair lan nglampahi akèh uripé ing kutha Alexandria, mula dijenengi 'sing Alexandria' utawa 'sing manggon ing kutha'. Amarga kasucian lan kawicaksanané, Macarius sing Mesir dijenengi 'sing Agung'. Dheweke lair watara taun 301.

[1192] Ptinapor utawa Pezhizvir iku sawijining pemukiman sing dumunung ing pinggir kulon Kali Nil, ing provinsi Mesir saiki Menouf utawa Menufia, ing sisih kidul Lembah Nil, ing wilayah sing dikenal minangka Mesir Ngandhap. Saiki mung ana reruntuhané.

dhawuh supaya Abraham nyandhak kapitadosan marang Gusti lan aja ninggalaké wates Mesir, nanging pindhah menyang désa Ptinapor sing ana ing nagara sing padha. Ing wektu sing padha, Patriark Abraham maringi ramalan marang bapaké Makarios yèn Gusti Allah bakal enggal maringi berkah lairé anak lanang, kaya déné Gusti Allah biyèn maringi berkah marang Patriark Abraham dhéwé nalika dhèwèké dadi wong manca ing tanah Kanaan, kanthi maringi anak lanang ing yuswa tuwa (Kejadian 21:2). Sawisé tangi saka turu, presbiter Abraham nyritakaké panglihatan sing wis dideleng marang garwané Sarah, lan padha muji Gusti Allah. Sawisé kuwi, Abraham lan Sarah pindhah menyang désa Ptinapor sing wis kasebut mau, sing dumunung ora adoh saka Gurun Nitria. Kabeh iki kelakon miturut pangayomaning Gusti, supaya anak sing bakal lair saka dheweke – Makarius sing kinurmatan – bisa luwih tresna marang urip monastik, kang, kaya sing bakal kita deleng mengko, dheweke nyawisake awake kabeh kanthi sakabehe atine. Nalika wong tuwané Macarius manggon ing désa Ptinapor, kabeneran bapaké Macarius, Abraham, lara abot nganti meh seda. Ing sawijining wengi, nalika piyambakipun ngglethak ing amben lara, piyambakipun mirsani ing pangimpen kados déné Malaikaté Gusti metu saka mezbah ing gréja ing ngendi Abraham ngladèni, lan nyedhak marang piyambakipun, ngendika:

'Abraham, Abraham! Bangun saka ambenmu.'

Abraham mangsuli marang Malaikat:

"Kula lara, Pak, mula kula boten saged tangi."

Banjur Malaikat, nyekel tangan wong sing lara mau, kandha alus marang dheweke:

'Gusti Allah wis welas asih marang kowe, Abraham: Panjenengané marasaké kowe saka lara lan maringi sih-rahmaté, awit garwamu Sarah bakal nglairaké putra, sing asmané bakal diarani Berkah. Dhèwèké bakal dadi panggonané Roh Suci, awit dhèwèké bakal urip ing donya kanthi wujud malaikat lan nuntun akèh wong marang Gusti Allah.'

Sawisé tangi saka panglihatan iki, Abraham krasa waras saktenané; kebak rasa ngajrih lan kabungahan, dhèwèké langsung nyritakaké marang garwané Sarah kabèh sing wis dideleng ing panglihatan mau lan apa sing diomongaké Malaikat marang dhèwèké. Kasunyatan panglihatan iki dikonfirmasi déning mari dumadakan saka lara abot sing tau ngrasakaké. Lan loro-lorone, Abraham lan Sarah, padha matur nuwun marang Gusti Allah sing Maha Asih. Sawisé kuwi ora suwe, Sarah ngandhut ing yuswa tuwa, lan sawisé sawatara wektu dhèwèké nglairaké anak lanang sing dijenengi Makarius, sing tegesé 'kabegjan', lan padha maringi pencerahan lumantar baptisan suci.

Nalika Macarius enom wis diwasa lan wis mangertos Kitab Suci, wong tuwané, kaya-kaya lali marang ramalan babagan dhèwèké sing diandharaké Malaikat sing wis muncul marang Abraham ing sawijining wahyu, kepéngin supaya Macarius omah-omah, sanadyan Macarius dhéwé ora nduwéni kepénginan babar pisan kanggo nindakaké kuwi. Kosok baline, dhèwèké nolak pangajeng-ajeng wong tuwané kanthi sakabehing kekuwatané, amarga kepéngin tunangan karo panganten tunggal sing langgeng – urip dara sing suci lan tanpa cacad. Nanging, kanthi manut kersané wong tuwané, Macarius ngetutaké pitutur mau, nyerahaké dhèwèké sakabehé ing tangané Gusti lan ngarep-arep yèn Gusti bakal nuntun dhèwèké marang dalan sing kudu ditempuh ing urip. Sawisé pésta manten rampung, nalika penganten anyar digawa menyang kamar panganten, Makarios pura-pura lara lan ora nyentuh pangantené, ndedonga saka jeroné atiné marang Gusti Allah sejati lan nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané, supaya Gusti enggal maringi idin kanggo ninggalaké urip donya lan dadi biksu. Sawetara dina sawisé, salah siji seduluré Macarius mangkat menyang Gunung Nitria[1193] kanggo njupuk garam nitrat, sing ditemokaké ing kana kanthi akèh banget—mula gunung kuwi dijenengi 'Nitria'. Miturut panyuwunan wong tuwane, Makarius banjur mangkat bareng karo dheweke. Ing dalan, nalika padha nyedhaki Danau Nitria, Makarius mlaku adoh saka kanca-kancane, kepengin ngaso sethithik saka lelungan, banjur ketiduran. Lan wongé, ing pangimpen, ana priya éndah sumunar cahya sing muncul ing ngarepe lan kandha marang Makarius:

'Macarius! Delengen panggonan sepi iki lan priksa kanthi teliti, awit iki pancen takdirmu kanggo manggon ing kéné.'

Sawisé tangi saka turu, Macarius miwiti merenung bab apa sing wis diomongaké marang dhèwèké ing panglihatan mau lan bingung apa sing bakal kelakon marang dhèwèké. Ing wektu kuwi, durung ana wong liya sing manggon ing ara-ara samun kejaba Anthony Agung lan pertapa Paul saka Thebes sing durung dikenal, sing

[1193] Gurun Nitria – sing déning Santo Hieronimus diarani 'Kuthaé Gusti' amarga kasuciané para rahib sing manggon ing kana – iku gurun amba sing watesé karo Libya lan Étiopia. Jenengé dijupuk saka gunung jejere, ing ngendi tlaga-tlaga ngemot nitrat sing akèh.

manggon ing ara-ara samun jero lan mung tau dideleng déning Anthony dhéwé. Sawisé lelungan telung dina menyang Gunung Nitria, nalika Macarius lan kanca-kancané bali, dhèwèké nemokaké garwané lagi kaserang demam abot nganti meh mati. Dheweke ora suwe seda ing ngarepé Macarius, lunga menyang gesang langgeng minangka dara sing suci. Macarius matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis maringi dhèwèké sih supaya bisa nyekseni seda bojoné, lan minangka piwulang kanggo dhèwèké dhéwé, dhèwèké merenung kaya ngéné babagan pati dhèwèké dhéwé:

"Ati-ati, Macarius," pangandikane, "lan jaga nyawamu, amarga kowe uga ora suwe bakal ninggalake urip donya iki."

Wiwit wektu kuwi, Macarius ora manèh nggatekake bab apa waé ing donya, dhèwèké tansah nglampahi wektu ing gréja lan maca Kitab Suci. Wong tuwané Macarius, nalika weruh uripé sing kaya ngono, ora wani manèh nyebut jeneng wong wadon ing ngarsané, nanging padha bungah banget amarga uripé sing suci. Ing wektu sing padha, Abraham, bapaké Macarius, wis sepuh banget lan lara abot, nganti paningalé ilang amarga tuwa lan lara. Macarius sing pinunjul ngopeni bapaké sing wis sepuh lan lara kanthi katresnan lan kasetyan. Ora suwe, sang wong tuwa tilar donya lan pindhah menyang Gusti, lan enem wulan sawisé seda, Sarah, ibuné Macarius, uga tilar donya lan pindhah menyang Gusti. Macarius sing kinurmatan ngubur wong tuwané kanthi upacara panguburan Kristen sing lumrah lan dadi bébas saktenané saka ikatan daging, sawisé mbagi kabèh kagungané marang wong mlarat minangka pangeling-eling marang wong tuwané sing wis seda. Atiné Macarius kebak sedhih, amarga saiki dhèwèké ora nduwéni sapa-sapa sing bisa dipercaya karo rahasié utawa sing bisa maringi pitutur sing becik kanggo urip sing nyenengaké Gusti. Mula saka iku, dhèwèké wiwit ndedonga kanthi temen marang Gusti supaya ngutus marang dhèwèké sawijining guru sing becik sing bakal nuntun dhèwèké ing dalan kaslametan.

Sawisé sawatara wektu, teka dina raya santo tartamtu, ing pakurmatané, manut kabiasaan wong tuwané, Makariy kepéngin nganakake pesta. Kanggo kuwi, dhèwèké nyiapaké dhaharan, sing ora mung kanggo tangga teparo nanging luwih kanggo para gelandangan lan wong mlarat. Nalika rawuh ing ibadah gréja dina iku, Macarius weruh sawijining wong tuwa sing kinurmatan – sawijining biksu – mlebu gréja. Buddha iki nduwèni rambute abu-abu dawa lan jambangé meh tekan pinggangé; pasuryané pucet amarga puasa dawa; nanging sakabèhé wujudingé mulya, amarga watak spiritualé ing jeroné dihias karo kaendahan kabecikan. Sepuh iki manggon ora adoh saka désa Ptinapor ing panggonan sepi, ing kono dhèwèké nduwèni sel pertapa. Dheweke ora tau ngetokake awake dhewe marang sapa wae, lan mung ing dina iki, kanthi pangayomaning Gusti, dheweke teka menyang gréja ing desa kanggo nampa Misteri Paling Suci saka Kristus. Sawisé Liturgi Ilahi rampung, Macarius ngajak biksu iki menyang omahé kanggo dhahar bebarengan. Sawisé dhahar, nalika kabèh sing diundang Macarius wis padha mulih, Macarius nahan biksu mau lan nggawa dhèwèké menyang panggonan sepi, banjur tiba ing sikilé sang tuwa lan kandha:

'Bapa! Mugi panjenengan maringi idin kula rawuh ing enjing, awit kula kepengin nyuwun pitutur wasis panjenengan babagan gesang kula ing tembe!'

"Ayo, anakku," wangsul sang tuwa, "yen kapan kowe kersa," lan kanthi tembung iku dhèwèké pamitan marang Macarius.

Esuk banget esuke, Macarius menyang marang sang resi lan mbukak rahasia atine: yen dheweke kepengin makarya kanggo Gusti kanthi kabeh kekuwatane; lan ing wektu sing padha dheweke nyuwun kanthi tulus marang sang resi supaya mulang apa sing kudu ditindakake kanggo nylametake nyawane. Liwat pacelathon sing nyegerake jiwa, sang tuwa nahan Makarios karo dhèwèké sedina muput, lan nalika srengéngé surup, padha mangan roti sethithik karo uyah, banjur sang tuwa kandha marang Makarios supaya turu. Sing sepuh mau banjur miwiti ndedonga, ngarahake pikirane menyang dhuwur; nalika tengah wengi teka, dhèwèké mlebu ing kahanan ekstasi lan weruh kumpulan biksu, nganggo jubah putih lan duwé swiwi. Padha mlaku ngubengi Macarius sing lagi turu lan kandha:

'Bangun, Macarius, lan wiwiti pelayanan sing wis ditetepake Gusti kanggo kowe; aja nundha nganti wektu liyane, amarga sing males tumindak kanthi ora wicaksana, dene sing rajin bakal nampa ganjarané.'

Esuké, sang resi suci nyritakaké panglihatan iki marang Macarius lan nalika ngetokaké dhèwèké, paring pitutur iki:

'Anakku! Apa wae sing arep kowe lakoni, lakokna kanthi cepet, amarga Gusti Allah nelpon kowe kanggo nylametake akèh wong. Mula, wiwit saiki, aja males nindakake pakaryan sing nyenengake Gusti Allah!'

Sawisé maringi piwulang luwih babagan pandonga, jaga bengi, lan puasa, sang tuwa ngutus Macarius lunga kanthi tentrem. Sawisé bali saka omahé sang tuwa, Macarius sing pinaringan berkah iku maringi kabèh bandha marang wong mlarat, nganti dhèwèké ora nduwé apa-apa manèh, malah kanggo kabutuhan saben dinané. Sawisé mberesaké dhèwèké saka kabèh urusan donya lan dadi kaya wong nyuwun, Macarius bali marang sang tuwa supaya bisa nyawisaké dhèwèké sakabèhé kanggo ngabdi marang Gusti, sing wis suwé dadi pangajabé. Sang sesepuh kanthi tresna nampani pemuda andhap asor mau, ngenalake dhasar-dhasar urip biara sing meneng, lan mulangake ketrampilan biara sing lumrah, yaiku anyaman keranjang. Ing wektu sing padha, sang sesepuh nyedhiyakake sel kapisah kanggo Macarius sing ora adoh saka selé dhéwé, amarga piyambak seneng ngabdi marang Gusti kanthi piyambakan. Panjenengané nuntun murid anyaré menyang sel sing anyar disiapaké, lan manèh maringi pitutur sing perlu babagan pandonga, panganan, lan kriya. Mangkono, kanthi pitulunganing Gusti, Macarius sing pinaringan berkah miwiti nglakoni urip monastik sing abot lan saben dina saya maju ing pangabdiané. Sawisé sawatara wektu, uskup ing wewengkon kuwi mampir ing désa Ptinapor; sawisé krungu saka warga désa bab pakaryané Macarius sing kaberkahan, dhèwèké ngundang dhèwèké lan, sanajan dhèwèké ora kepéngin, ngangkat dhèwèké dadi rohaniawan ing gréja lokal, sanajan umuré Macarius isih enom. Nanging Santo Macarius, amarga krasa abot dadi clerik sing ngganggu urip menengé, sawisé sawetara dina mlayu saka kana lan manggon ing panggonan sepi cedhak désa liya. Ana wong sing taat lan andhap asor teka marang Macarius ing kana lan miwiti ngladeni, adol pakaryan tangane lan nggunakake asile kanggo tuku panganan kanggo Macarius. Setan, mungsuh kabecikan kabèh, nalika weruh yèn dhèwèké kalah déning biksu enom kuwi, nyusun rencana nglawan dhèwèké lan miwiti perang sengit, nyiptaaké manéka tipu daya—kadhang nyusupaké pikiran dosa ing atiné, lan kadhang nyerang dhèwèké kanthi wujud arwah medeni. Nalika Macarius jaga bengi, ngadeg ndedonga, setan nggeteraké seléké nganti dhasaré; lan kadhangkala, sawisé malih dadi ula, dhèwèké merayap ing lemah lan nyerbu sang wali kanthi nesu. Nanging Macarius sing pinaringan berkah, nglindhungi awaké dhéwé kanthi pandonga lan pratandha salib, ora nggatekake tipuané setan, kandha banter kaya Dawud biyèn:

'Kowe ora bakal wedi marang ajrihé bengi, uga marang panah sing mabur ing awan, uga marang wabah sing mlaku ing pepeteng' (Mazmur 90:5).

Banjur setan, amarga ora bisa ngalahake sing ora bisa dikalahake, nyusun akal anyar marang dheweke. Salah siji warga ing desa cedhak panggonane Macarius nindakake tapa brata duwé putri—wadon enom—sing wis dijaluk omah-omah déning sawijining priya enom sing uga manggon ing desa kuwi. Nanging amarga priya iku banget mlarat lan asalé asor, wong tuwané dara iku nolak maringi putriné kanggo dinikahi, sanajan dara iku dhéwé tresna marang dhèwèké. Sawisé sawetara wektu, wanita enom iku ngalami meteng. Nalika dhèwèké takon marang priya enom apa sing kudu dijawab marang wong tuwané, priya iku—sing dipandu déning guru kejahatan, ya iku setan—ngomong marang dhèwèké:

'Ngandhaa marang wong tuwamu yèn pertapa sing manggon cedhak omah kita sing nindakake iki marang kowe.'

Dara wadon iku manut marang pitutur licik kuwi lan ngalihake ilat—kaya ula—marang biksu sing ora salah. Mula, nalika wong tuwane weruh yen dara wadon iku bakal nduwé anak, padha wiwit takon lan nggebugi dhèwèké, sapa sing kudu disalahake amarga kejatuhané. Dara wadon mau banjur mangsuli:

'Sing salah iku pertapa panjenengan, sing dianggep wali. Sawijining dina, nalika aku ana ing njaba desa lan nyedhaki panggonane, pertapa kuwi ketemu aku ing dalan lan nyerang aku, nanging amarga wedi lan isin aku durung nate ngandhani sapa-sapa nganti saiki.'

Kena tembakane tembung sang putri kaya panah, wong tuwane lan sedulure padha mlayu bebarengan menyang panggonane sang wali, padha njerit banter lan ngucapake cacian. Padha narik Macarius metu saka sel, nggebugi dheweke suwe banget, banjur digawa bali menyang desa. Ing kana, sawisé nglumpukaké akèh piranti pecah lan serpihan banjur diiket nganggo tali, padha nggantungaké ing gulu sang wali, lan ing kahanan kaya ngono padha ngubengi dhèwèké ing saindenging désa, ngolok-olok tanpa welas asih, nggebuki, nyundhul, narik rambute lan nendhang. Nalika padha nindakake kuwi, padha njerit:

'Buddha iki wis ngotori gadis kita; pukul dhèwèké, kabèh!'

Nalika kuwi ana wong wicaksana sing lagi liwat. Nalika weruh apa sing kedadeyan, dhèwèké kandha marang wong-wong sing lagi nggebuki sang wali:

'Sak suwéné pira kowe kabeh bakal terus nggebuk biksu pengembara sing ora salah tanpa mriksa dhisik apa tuduhan marang dhèwèké kuwi bener? Aku kira setan sing nggodha kowe kabeh.'

Nanging wong-wong mau ora nggatekake tembungé wong iku lan terus nyiksa sang wali. Ing wektu iku, ana wong sing wicaksana sing lagi liwat. Nalika weruh apa sing kedadeyan, dhèwèké kandha marang wong-wong sing lagi nggebuki sang wali:'Nganti kapan kowe kabeh arep terus nggebuki biksu pengembara sing ora salah iki tanpa mriksa dhisik apa tuduhan marang dhèwèké kuwi bener? Miturutku, *setan sing nggodha kowe kabeh.' (Mazmur 21:17)*. Lan wong-wong sing nggebuki sang wali mau banjur mbalèk lan ngucapake tembung kasar lan ancaman marang wong iku uga. (Mazmur 21:17). Lan wong-wong sing nggebuki sang wali, nalika padha mbalik, uga ngucapake cacian lan ancaman marang wong iki.

'Delengen apa sing wis ditindakake,' padha njerit, 'rahib sing kok layani!' Lan padha terus nggebuki Macarius nganggo tongkat nganti nesu lan amarahé wareg; lan Macarius ditinggal setengah mati ing dalan. Bab wong tuwané bocah wadon, isih ora gelem ngeculaké dhèwèké, nanging kandha:

'Kita ora bakal ngeculake dheweke nganti dheweke maringi jaminan yèn bakal ngopeni putri kita sing wis diperkosa.'

Kanthi ambegan kang angel, Macarius takon marang wong sing nglayani dhèwèké:

'Kancaku! Jaminana aku.'

Wong iku, sing siap mati kanggo sang wali, njamin dheweke, banjur nggawa Macarius—sing wis entek tenaga amarga tatu—kanthi susah payah bali menyang selé. Sawisé rada pulih saka tatu, Macarius wiwit makarya luwih keras ing pakaryané, kandha marang dhiri dhéwé:

– Saiki, Makarius, kowe wis duwe bojo lan anak, mula kowe kudu kerja awan bengi kanggo nyukupi kabutuhan uripé.

Dheweke nggawe kranjang, adol liwat wong kuwi, lan ngirim asilé kanggo nyukupi kabutuhan wanita enom kuwi. Nanging nalika wayahe nglairaké teka, dhèwèké kena paukuman adil saka Gusti Allah amarga wis ngfitnah wong suci sing ora salah. Sawetara wektu dheweke ora bisa nglairake lan nandhang sangsara pirang-pirang dina lan wengi, nangis kenceng amarga lara sing nyiksa. Nalika weruh dheweke nandhang sangsara kaya ngono, wong tuwane uga nandhang sangsara bareng dheweke lan, ing kahanan bingung, padha takon marang dheweke:

'Apa sing kelakon karo kowe?'

Banjur sang putri, sanadyan banget ora kepéngin, kapeksa mbukak bebener. Kanthi swara banter dhèwèké kandha:

"Aduh aku, wong wadon sengsara! Aku pantes nampa paukuman sing abot amarga wis ngfitnah wong sing bener, ngomong yèn dhèwèké sing kudu disalahaké amarga kejatuhané aku. Dhèwèké ora salah bab iki, nanging cah lanang sing kepéngin nikah karo aku."

Krungu tangise sang putri, wong tuwa lan sedulure sing padha ana ing sacedhake kaget banget karo omongane; banjur padha ketekanan rasa wedi sing jero lan isin banget amarga wis wani ngina biksu sing ora salah, abdi Gusti, kaya ngono. Ing jroning wedi, padha njerit: 'Celaka kita!' Ing wektu sing padha, kabar babagan apa sing kelakon nyebar ing saindenging desa, lan kabèh warga, enom lan tuwa padha nglumpuk ing omahé sang gadis. Krungu tangisé sang gadis sing nyatakake yèn sang pertapa ora salah marang aibé, para warga padha nyalahké awaké dhéwé lan sedhih banget amarga kabèh wis nggebugi sang wali tanpa welas asih. Sawisé rembugan karo wong tuwané sang ayu, kabèh padha mutusaké arep menyang ing ngarsané Macarius sing kinurmatan, lan kanthi nangis padha sujud ing sikilé, nyuwun pangapura, supaya murka Gusti Allah ora tumeka marang wong-wong mau amarga wis ngina wong sing ora salah. Nalika ngerti putusan mau, wong sing ngladeni Makarius—lan sing wis dadi penjaminé—mlayu kenceng marang dhèwèké lan kandha kanthi kabungahan:

'Mangga bapak Makarios, padha bungah! Dina iki dina kabungahan lan kabagyan tumrap kita, awit dina iki Gusti Allah wis ngganti fitnah lan isinmu biyen dadi kamulyan. Lan aku ora perlu maneh dadi penjamin tumrap panjenengan, awit panjenengan wis mbuktekake yèn panjenengan iku wong sing tanpa napsu, adil, lan paling mulya minangka wong sing nandhang sangsara tanpa salah.' Dina iki paukumané Gusti Allah wis tiba marang wong wadon sing kanthi ora adil nuduh lan ngremehké kowe, sanadyan kowe ora salah. Dhèwèké ora bisa mbusak beban iki lan wis ngakoni yèn dudu kowe sing nyebabaké kejatuhané, nanging sawijining priya enom. Saiki kabèh warga desa, enom lan tuwa padha kepéngin teka marang panjenengan kanthi manèng, muji Gusti Allah amarga

kasucian lan kasabaran panjenengan, lan nyuwun pangapura, supaya ora ana paukuman saka Gusti sing tiba marang wong-wong mau amarga wis nindakake salah marang panjenengan kanthi ora adil.

Macarius sing andhap asor ngrungokake kanthi sedhih tembungé wong iku: dhèwèké ora ngupaya pakurmatan utawa kamulyan saka manungsa, awit luwih nyenengake atiné nampa isin saka wong-wong mau tinimbang pakurmatan; mula, nalika bengi teka, dhèwèké tangi lan mangkat saka panggonan kuwi, dhisik menyang Gunung Nitrian, ing ngendi dhèwèké tau nduwé panglihatan ing ngimpi. Sawise manggon ing kana telung taun ing guwa siji, dhèwèké lunga menyang Anthony Agung, sing lagi nglakoni tapa brata ing Gurun Faran[1194] , amarga Macarius wis suwe krungu bab dhèwèké, sanajan isih manggon ing donya, lan dhèwèké kepéngin banget ketemu karo dhèwèké. Ditampi kanthi katresnan dening Anthony ingkang Kinurmatan, Macarius dados murid ingkang paling setya lan manggen kaliyan piyambakipun suwene wekdal, nampi piwulang babagan gesang budi luhur ingkang sampurna lan ngupaya ing sedaya prakawis kanggé niru bapak rohani. Bilih, miturut pitutur Anthony ingkang Kinurmatan, Macarius mundur menyang Gurun Skete kanggo urip piyambakan[1195] , ing kono dhèwèké misuwur amarga kasunyian lan kasampurnané ing urip monastik nganti ngluwihi akèh seduluré lan diparingi gelar 'pangarsa enom', amarga sanadyan isih enom, dhèwèké wis nglakoni urip sing pantes kanggo pangarsa. Ing kéné, Macarius kudu nglawan setan saben dina lan wengi. Kadhangkala para setan kanthi terang-terangan ngowahi wujud dadi macem-macem arwah medeni lan nyerbu kanthi nesu marang bapa sing kinurmatan; ing wektu liyane, padha muncul kaya prajurit bersenjata numpak jaran, ngebut mlebu peperangan; kanthi sorak-sorai banter, jeritan nggegirisi lan rame banget, padha nyerbu marang sang wali, kaya arep mateni dheweke. Kadhangkala, para setan nglawan sang wong suci kanthi perang sing ora katon, nyuntikake maneka pikiran sing nggebuk lan ora suci, lan migunakake kabèh cara licik kanggo nyoba ngoyak tembok sing teguh sing diadegaké Kristus lan njatuhaké. Nanging, padha ora bisa ngalahake juara gagah beraniing kabeneran iki, sing nduwé Gusti Allah minangka pitulungé lan, kaya Daud, nguwuh:

'Ana sing percaya marang kereta perang (lan senjata), ana sing marang jaran, nanging aku bakal ngungkit jenengé Gusti Allah kita: padha kélangan daya lan tiba, nanging karo Gusti aku bakal nuduhaké kekuwatanku' (Mazmur 19:8–9, 59:14), lan Panjenengané bakal ngrusak kabèh mungsuhku—iblis-iblis sing nyerang aku kanthi ganas.

Ing sawijining wengi, nalika Macarius lagi turu, dhèwèké dikelilingi akèh setan sing mbangun dhèwèké lan kandha:

'Bangun, Makarios, lan nyanyi bareng karo kita; aja turu.'

Nanging Romo sing kinurmatan, nalika nyadari menawa iki godaan setan, ora tangi; malah, nalika isih nggleleng, piyambakipun ngendika marang para setan:

"Mlayu adoh saka Aku, kowe sing terkutuk, menyang geni langgeng sing wis disiapake kanggo bapakmu, Iblis" (Mat. 25:41) lan uga kanggo kowe.

Nanging padha kandha:

'Ngapa kowe ngina kita, Macarius, ngremehake kita nganggo tembung kaya ngono?'

"Apa pancen," wangsul bapa sing mulya, "ana setan sing bakal ngajak sapa waé supaya ndedonga lan memuji Gusti Allah, utawa mulang urip sing luhur?"

Nanging setan-setan mau terus ngajak dhèwèké supaya ndedonga, lan suwé banget ora bisa. Banjur, kebak nesu lan ora tahan marang pangremeh Macarius, padha nyerbu dhèwèké kanthi akèh-akèhé lan miwiti nggebuki dhèwèké. Nanging sang wali kuwi muni marang Gusti:

'Tulung aku, Kristus Gustiku, lan *"kelilingana aku karo kabungahan panyelamatan, amarga asu wis ngubengi aku; padha mbukak cangkemé marang aku"* (Mazmur 31:7, 21:14, 17–18).'

Lan dumadakan kabèh pasukan setan sirna karo swara rame gedhé.

Ing wektu liyane, Macarius nglumpukake akèh ranting kurma ing ara-ara samun kanggo nganyam kranjang lan nggawa menyang selé. Ing dalan, dhèwèké ketemu setan sing nggawa arit, sing kepéngin nyabet sang wali nanging ora bisa. Banjur setan kandha marang Macarius:

[1194] Paran iku wewengkon gersang lan gunung-gunungan ing antarané Palestina, Mesir, Idumea, lan Semenanjung Sinai.

[1195] Gurun Scetic dumunung sak dina lelungan (25–30 versts) saka Gunung Nitria, ing sisih lor-kulon Mesir. Iku gurun garing lan watu, papan sing disenengi para bapa gurun Mesir, sing dadi misuwur amarga prestasi asketik para biksu sing ngungsi ing kana.

'Macarius! Amarga kowe aku nandhang sangsara gedhe, amarga aku ora bisa ngalahake kowe. Delengen, apa wae sing kowe lakoni, aku uga nindakake. Kowe puasa, lan aku ora mangan apa-apa; kowe jaga, lan aku ora tau turu. Nanging ana siji bab sing ngluwihi aku.'

'Apa kuwi?' pitakon sang resi.

"Kawicaksananmu," wangsul setan, "mulane aku ora bisa perang nglawan kowe."

Nalika Sang Macarius sing kinurmatan umuré wis patang puluh taun, piyambakipun nampi saka Gusti kurnia mujijat, ramalan, lan panguwasa marang roh najis. Ing wektu sing padha, piyambakipun diangkat dadi imam lan diparingi jabatan abba (pangarsa) para biksu sing manggon ing skete. Ora perlu dawa nerangake babagan pangan lan inumane—yaiku carane dheweke nglakoni puasa—amarga sanajan sedulure sing paling ringkih ing skete ora ana sing bisa disalahake amarga mangan kakehan utawa mangan panganan mewah. Sanadyan kuwi sawenehing amarga kurangé panganan istimewa ing panggonan kuwi, nanging utamané amarga ana saingan antarané para biksu sing manggon ing kana, sing padha ora mung nyoba nyawiji ing puwasa, nanging uga padha nyoba ngluwihi siji lan sijiné. Bab tumindak-tumindak liya saka Macarius, wong swarga iki, ana manéka carita sing sumebar antarané para Bapa. Konon manawa pikirané ingkang kinurmatan kuwi tansah munggah menyang swarga, lan ing akèh wektu dhèwèké ngarahaké pikirane marang Gusti tinimbang marang prakara donya iki. Macarius kerep sowan marang gurune, Anthony Agung, lan nampa akèh piwulang saka dhèwèké nalika padha rembugan babagan rohani. Beberengan karo loro murid liyane saka Sang Anthony sing Mulya, Macarius diparingi hak istimewa kanggo rawuh nalika pangliyané sing berkah lan, minangka warisan sing paling ajiné, nampa tongkaté Anthony, sing biyèn digunakaké kanggo nyangga awaké sing ringkih nalika lelungan, awaké sing wis kélangan tenaga amarga tuwa lan pakaryan tapa brata. Saliyane tongkaté Anthony, Macarius sing Mulya uga nampa rohé Anthony Agung, kaya nabi Elisha sing tau nampa sawisé nabi Elijah (2 Raja 2:9).[1196] Kanthi kuwasa roh iki, Macarius nindakake akèh mujijat sing nggumunake, sing critané bakal kita critakaké saiki.

Ana sawijining wong Mesir sing jahat kebak napsu kotor marang sawijining wanita ayu sing wis omah-omah, nanging dheweke ora bisa ngyakinake dheweke supaya selingkuh karo bojone, amarga dheweke suci, luhur budi, lan tresna marang bojone. Karep banget nduwèni dhèwèké, wong Mesir kuwi menyang dhukun lan nyuwun supaya nggunakake mantrané supaya wanita iku tresna marang dhèwèké, utawa supaya bojone sengit marang dhèwèké lan ngusir dhèwèké. Tukang sihir mau, sawisé nampa hadiah mewah saka wong Mesir kuwi, banjur ngetokaké mantera-mantera sing biasané digunakaké, nyoba migunakaké kakuwatan sihir kanggo nggodha wanita suci mau supaya nindakake tumindak ala. Amarga ora bisa nggodha jiwa sing teguh saka wanita mau supaya nindakake dosa, dukun sihir kuwi banjur ngucapake mantera marang mripat sapa waé sing ndelok dhèwèké, saéngga dhèwèké katon marang kabèh wong ora minangka wanita ing wujud manungsa, nanging minangka kéwan ing wujud jaran. Nalika bojone mulih, dhèwèké kaget banget ndeleng jaran tinimbang bojone lan kaget sanget nemokake kéwan nggleleng ing ambené. Dhèwèké nyapa bojone, nanging ora ana wangsulan; dhèwèké mung weruh bojone saya nesu. Nanging amarga wis yakin yèn iku mesthi bojone, dhèwèké nyadari yèn iki kabèh ditindakake amarga niat jahat wong liya; mulané, dhèwèké banget sedhih lan nangis kecut. Banjur dhèwèké ngundang para tuwa-tuwa ing omahé lan nuduhaké bojone marang wong-wong mau. Nanging wong-wong mau ora bisa mangertèni yèn ana manungsa sing ngadeg ing ngarepé, dudu kéwan, amarga mripaté uga kena sihir, lan sing dideleng mung kéwan. Wis telung dina wiwit wanita iki katon marang kabeh wong kaya jaran. Ing wektu kuwi dheweke ora mangan apa-apa, amarga dheweke ora bisa mangan jerami kaya kéwan, uga ora bisa mangan roti kaya manungsa. Banjur bojone kelingan marang Sang Mulya Macarius lan mutusaké nggawa dheweke menyang ara-ara gersang kanggo ketemu sang wali. Masang tali kekang ing tutuké, kaya kéwan, dhèwèké mangkat menyang omahé Macarius, nuntun bojone—sing katon kaya jaran—ing mburiné. Nalika dhèwèké nyedhak selé sang resi, para biksu sing padha ngadeg ing sacedhaké padha nesu, takon kenapa dhèwèké péngin mlebu biara karo jaran. Nanging dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Aku teka ing kéné supaya makhluk iki, lumantar pandonga Sang Santo Macarius, nampa sih-rahmaté Gusti.'

[1196] Kaya sing kasebut ing pangibadah marang Macarius sing Kinurmatan (deleng Monthly Menologion – ikos saka ode kaping enem ing kanon).

'Apa cilaka sing nimpah dhèwèké?' pitakon para biksu.

"Kewan sing panjenengan deleng iki," wong lanang mau mangsuli, "iku bojoku. Kepiye bisa dheweke malih dadi jaran, aku ora ngerti. Nanging wis telung dina wiwit kedadeyan iki, lan sajrone wektu kuwi dheweke durung mangan sak suapan panganan."

Sawisé krungu critané, para sedulur langsung kesusu menyang Sang Mulya Macarius kanggo nyritakaké bab kuwi, nanging dhèwèké wis nampa wahyu saka Gusti lan lagi ndedonga kanggo wong wadon kuwi. Nalika para biksu nyritakaké marang sang wali apa sing wis kelakon lan nunjukaké kéwan sing digawa marang dhèwèké, Sang Mulya kandha marang wong-wong mau:

'Kowe-kowe kuwi kaya kéwan, awit mripatmu ndeleng dhèwèké ing wujud kéwan. Dhèwèké, sing wis diciptakaké dadi wanita, tetep dadi wanita; dhèwèké ora ngganti sipat manungsané, nanging mung katon kaya kéwan ing mripatmu, sing wis kasasar déning mantera sihir.'

Banjur sang resi ngabulaké banyu lan kanthi pandonga nyawuraké banyu mau marang wanita sing digawa marang piyambakipun, lan sakwisé kuwi dhèwèké langsung bali dadi wujud manungsa kaya biyasa, saéngga kabèh wong sing ndeloké weruh wanita sing duwé rai manungsa. Sawisé dhèwèké mréntahaké supaya wong wadon iku diwènèhi dhaharan, sang wali banjur marasaké dhèwèké nganti waras saktenané. Banjur bojoné, garwané, lan kabèh sing nyekseni mujijat nggumunaké iku padha matur nuwun marang Gusti Allah. Macarius maringi pitutur marang wong wadon sing wis waras kuwi supaya asring menyang gréja lan nampa Misteri Suci Kristus.

'Iki kelakon marang kowe,' pangandikane sang wiku, 'amarga wis limang minggu kowe ora nampa Misteri Ilahi.'

Sawisé maringi pitutur marang bojone, sang wali ngutus wong loro mau lunga kanthi tentrem.

Kanthi cara sing padha, Macarius nyembuhake bocah wadon enom sing diowahi dadi keledai dening tukang sihir lan digawa marang sang wali ing wujud kuwi dening wong tuwane. Dheweke uga mbalekake bocah wadon enom liyane, sing awake rusak abot amarga tatu lan keropongan lan kebak ulat, dadi waras sampurna kanthi diolesi lenga suci.

Akeh wong saka maneka warna teka marang Sang Macarius – ana sing njaluk pandonga, berkah, lan pitutur bapak, dene liyane teka kanggo mari saka lara. Amarga akèh banget wong sing teka marang dhèwèké, Macarius arang nduwé wektu kanggo nyendhiri lan merenung babagan Gusti Allah. Mula saka kuwi, Sang Reverendi nggali guwa jero ing sangisoring selé, dawane watara setengah stadia[1197] , ing kono dhèwèké ndhelik saka wong-wong sing terus-terusan teka lan ngganggu renungan lan pandongane.

Sing Mulya Macarius nampa kakuwatan kebak sih saka Gusti nganti bisa nguripake maneh wong mati. Mula, ana wong sesat jenenge Hierakitus, sing mulang manawa ora bakal ana tangi saka pati, teka saka Mesir menyang ara-ara samun lan mbingungake pikiran para sedulur sing manggon ing kana. Banjur dhèwèké menyang marang Sang Mulya Macarius lan ing ngarsané akèh sedulur, ngadhepi dhèwèké ing debat bab iman. Amarga dhèwèké dhéwé trampil ing basa, dhèwèké ngolok kesederhanaan tembungé Sang Mulya. Sang Mulya Macarius, nyumurupi yèn para sedulur wiwit goyah imané amarga tembungé ahli sesat kuwi, ngendika marang dhèwèké:

'Apa gunane rebutan tembung, sing luwih ngganggu wong sing ngrungokake perselisihan kita tinimbang nguwatake imane? Ayo padha menyang kuburan sedulur-sedulur kita sing wis turu ing Sang Gusti, lan sapa wae saka kita sing diparingi kuwasa dening Gusti kanggo mbangkitake wong mati, mula kabeh bakal yakin yen imane iku bener lan wis disakseni dening Gusti Allah piyambak.'

Para sedulur sarujuk karo pangandikane sang pandhita, banjur padha mangkat menyang kuburan. Ing kana, Sang Pandhita Macarius ngandhani Hierakitus supaya nyaur salah siji sedulur sing wis seda saka kubure. Nanging Hierakitus kandha marang Macarius:

'Tumindakna dhisik dhéwé, awit panjenengan dhéwé sing wis netepaké ujian iki.'

Banjur Sang Mulya Macarius sujud ndonga marang Gusti, lan sawisé ndonga suwé piyambakipun ngangkat pandangipun menyang langit lan muni banter marang Gusti:

'Gusti! Padha mratelakna saiki sapa antarané kita loro sing luwih bener pracaya marang Panjenengan; pratelakna kuwi kanthi ndadekake salah siji wong mati sing ana ing kéné tangi saka kuburan.'

[1197] Siji 'stadia' padha karo 87½ 'sazhens' kita.

Sawisé ndedonga kaya ngono, Sang Romo kasebut jenengé sawijining biksu sing bubar dikubur, lan wong mati mau langsung mangsuli swarané saka kuburan. Banjur para biksu cepet-cepet nggali kuburan lan nemokaké seduluré ana ing kono, wis tangi saka pati. Sawisé mbukak balutan ing awaké, padha nggawa dhèwèké metu saka kuburan kanthi urip. Nalika weruh mujijat sing nggumunake kuwi, Hierakitus dadi banget wedi nganti mlayu kabur. Kabèh biksu padha ngoyak dhèwèké kaya ngusir mungsuh, lan ngusir dhèwèké nganti adoh banget ngluwihi wates nagara kuwi.

Ing wektu liyane, Sang Mulya Makarius uga nguripake maneh wong sing wis seda, kaya sing diceritakake dening Abba Siso.

"Aku," pangandikane, "ana bareng karo Sang Mulya Macarius ing skete. Wektu iku mangsa panèn. Pitu sedulur wis disewa kanggo panèn. Nalika kita lagi nyambut gawe, ana janda sing nglumpukaké bulir gandum ing mburine kita, nangis terus-terusan. Sang Mulya Macarius nyaur sing nduwèni lahan lan takon:

'Apa sing kelakon karo wanita iki, lan kenapa dheweke nangis tanpa kendhat?'

Sing duwé kebon kandha marang Pendeta Makarios yèn bojone wanita iku, sawisé nyerahaké dhuwit marang wong tartamtu kanggo disimpen, tilar donya kanthi mendadak tanpa sempat ngandhani bojone ngendi panggonané dhuwit iku disumputaké. Amarga iku, juragan utang saiki kepéngin nggawe wanita iku lan anak-anaké dadi budhak. Banjur Makarios kandha marang dhèwèké:

'Wenehana kabar marang wong wadon mau supaya teka menyang panggonan kita ngaso ing tengah dina.'

Sawisé dhèwèké nindakaké dhawuhé Pendeta Makarios lan teka marang dhèwèké, Pendeta Makarios takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nangis terus-terusan, wong wadon?'

'Amarga,' wangsul janda iku, 'bojo aku mati dumadakan, lan sakdurunge seda dhèwèké njupuk sawetara emas saka wong supaya disimpen aman, nanging dhèwèké ora kandha marang aku ing endi dhèwèké nyimpen.'

"Tuduhna marang kita ing endi bojomu dikubur," pangandikane Macarius.

Rebo ndherekake sedulur-seduluré menyang panggonan sing wis dituduhké. Nalika nyedhak kuburan bojone janda iku, Rebo kandha marang dhèwèké:

'Muliha, wong wadon!'

Banjur, sawisé ndedonga, Makarius muni marang wong mati, takon ing endi dhèwèké nyimpen emas sing dijupuké. Banjur wong mati mau mangsuli saka kuburané:

'Aku nyimpené ing omahku, ing sikil ambenku.'

'Mampirlah maneh,' pangandikane Abba Macarius marang dheweke, 'nganti Dina Kebangkitan Umum!'

Para sedulur, nyekseni mujijat kaya ngono, padha sujud ing sikilé bapak sing mulya kanthi ajrih gedhé. Sang sesepuh, kanggo ngedifikasi para sedulur, ngendika:

'Kabeh iki ora kelakon amarga aku, amarga aku iki ora ana apa-apa, nanging Gusti Allah nindakake mujijat iki kanggo janda iki lan anak-anake. Mula, ngertia, yen Gusti Allah maringi nyawa sing tanpa dosa apa wae sing dijaluk saka Panjenengané.'

Banjur sang pangrehim marani janda mau lan nuduhake ing endi emas sing dijupuk bojone disimpen. Janda mau njupuk harta karun sing disimpen mau lan mbalekake marang sing nduweni hak, lan kanthi mangkono dheweke lan anak-anake bébas saka perbudakan. Nalika krungu babagan mujijat sing nggumunake kuwi, kabeh padha memuji Gusti Allah.

Rufinus Sang Presbiter[1198] uga nyritakaké crita babagan wong katelu sing diuripaké saka pati déning Sang Macarius sing kinurmatan. Sawijining wektu, miturut dhèwèké, ana wong sing ora salah dituduh nindakake pembunuhan sing kelakon ing sacedhaké selé Sang Macarius. Terdakwa mlayu menyang omahé Macarius, ing ngendi wong-wong sing kepéngin nangkep dhèwèké minangka pembunuh lan nggawa dhèwèké menyang pangadilan ngetutaké dhèwèké. Dhèwèké sumpah marang Gusti Allah yèn dhèwèké ora salah bab getihé wong sing dipatèni, nanging para penuduhé nyoba mbuktekaké yèn dhèwèké salah. Nalika para penuduh lan sing dituduh padha rembugan suwé, Sang Mulya Macarius takon:

'Ing endi jenazah wong sing dipatèni dikubur?'

[1198] Rufinus – presbiter saka Aquileia – lair watara taun 345 lan seda ing taun 410; dhèwèké iku sawijining panulis Gréja. Karya-karya sing dikenal kalebu: *History of Monasticism*, *History of the Church*, lan *Apologies of Saint Jerome* (2 buku).

Sawisé ngerti panggonan kuburan, Romo Macarius banjur tangi lan mangkat menyang kana bebarengan karo wong-wong sing teka marang dhèwèké. Sawisé suwé ndedonga ing kuburan kanthi sujud, Romo Macarius kandha marang para penuduh sing ngadeg ing ngarepé:

'Gusti piyambak saiki bakal mbukak apa wong iki, sing kowe tuduh matèni, pancèn salah utawa ora.'

Banjur, kanthi swara banter, Macarius nyebut jeneng wong sing dipatèni. Lan nalika dipanggil, wong iku mangsuli saka kuburan, banjur sang pandhita takon marang dhèwèké:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, Putrané Allah, aku paring dhawuh marang kowé supaya mangsuli pitakonku: apa kowé dipatèni déning wong sing digawa mréné iki?'

Sakwise kuwi, wong mati mau langsung mangsuli kanthi swara cetha saka kuburan manawa dheweke ora dipatèni déning wong iki, lan manawa dheweke dituduh matèni kanthi salah. Kabeh wong sing teka ing kuburan, kaget karo mujijat sing nggumunake iki, padha ambruk ing lemah. Banjur, padha sujud ing sikilé Romo Macarius , lan nyuwun kanthi tulus supaya panjenengané takon maneh marang wong mati sapa sing matèni dhèwèké. Nanging Romo Macarius mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku ora bakal takon bab iki, amarga wis cukup kanggo aku yèn wis nylametaké wong sing ora salah saka pati; déné wong sing salah, aku ora bakal nyerahké dhèwèké marang pangadilan.'

Palladius saka Lausaica[1199] nyritakaké cathetan luwih lanjut ing ngisor iki babagan Romo Macarius.

Ing sawijining wektu, sawijining pemuda sing kesurupan setan digawa marang Romo dening ibune. Dheweke diiket, lan loro wong kiyat nyekel dheweke. Setan keserakahan wis ngrebut awake dheweke: mula dheweke bakal mangan telung roti gedhe banget lan ngombe wadhah gedhe isi banyu, banjur mual lan muntah kabeh, ngowahi kabeh sing wis dipangan lan diombe dadi semacam uap utawa asap. Panganan lan omben-omben mau entek ing jeroné kaya kobong déning geni. Yen ibuné ora maringi dhaharan lan omben-omben akèh, dhèwèké malah mangan tinja dhéwé. Kanthi nangis, dhèwèké nyuwun marang Sang Mulya Macarius supaya welas asih marang anaké lan nyembuhaké saka panguasaan setan sing nggegirisi kuwi. Romo wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanggo mudha iku, lan sawisé rong dina mudha iku wis krasa luwih waras, lan dhèwèké wiwit nyuwun panganan lan omben-omben luwih sithik. Banjur Romo takon marang ibuné mudha iku:

'Pira akehé sing kowe kepéngin anakmu mangan?'

'Sepuluh liter[1200] roti,' wangsulé wong wadon.

Nanging pandhita kuwi ngélingaké dhèwèké, kandha:

'Ngapa kowe kepengin akèh banget, ibu?'

Sawisé pitu dina puasa lan pandonga sing khusyuk marang Gusti, Romo sing mulya ngusir setan saka awak priya enom kuwi – lan, lumantar pandonga Romo sing mulya, priya enom kuwi banjur wareg mung nganggo telung liter roti saben dina. Sawisé maringi piwulang marang pemuda supaya uripé ora nganggur nanging kanthi gawean tangané dhéwé, bapak sing mulya, kanthi sih-rahmaté Gusti, sawisé mari sakabèhé, nyerahaké dhèwèké marang ibuné lan ngutus loro-loroné lunga kanthi tentrem.

Prolog babagan Sang Macarius sing kinurmatan uga nyritakaké kedadéan ing ngisor iki. Sawijining dina, nalika Sang Macarius lagi lelungan, wengi teka lan dhèwèké mlebu ing kuburan wong pagan kanggo nginep ing kana. Nalika nemokaké balung tuwa saka wong pagan sing wis seda, dhèwèké nyelehaké ing sirah ambené. Para setan, weruh kethundhungané Macarius kaya ngono, padha mungsuh lan, arep medeni dhèwèké, banjur padha njerit, nyebut balung kuwi nganggo jeneng wong wadon:

'Mlaku lan adus ing kamar mandi.'

[1199] Palladius saka Helenopolis (368–430), sawijining murid Venerable Dorotheus, wong asli Gaul, teka ing Alexandria ing taun 388, saka kono banjur mundur menyang ara-ara gersang cedhak kana, ing ngendi Venerable Dorotheus uga tau manggon minangka pertapa, lan sakwisé pindhah menyang Betlehem. Ing taun 390, dhèwèké kapilih dadi Uskup Helenopolis ing Bithynia, Asia Cilik. Sabanjure, Kaisar Arcadius ngasingake dhèwèké, amarga dhèwèké ndhukung St. Yohanes Krisostomus, menyang Mesir Lor, saka kono dhèwèké dipindhahaké menyang Antinoe ing taun 408, lan ing taun 412 dhèwèké dibalèkaké maneh ing jabatané ing Helenopolis. Miturut panyuwunan Lavs, prefek Kapadokia, ing taun 420 piyambakipun nyusun kumpulan riwayat para wali lan cathetan babaganipun, ingkang dipunparingi nama 'Lavsaic' minangka pangurmatan dhumateng piyambakipun. Amargi sipat kumpulan punika ingkang ngedap-edapi lan maringi piwulang, kalender Gréja maringi paugeran maos teks saking kumpulan punika nalika Matins salami Patang Puluh Dina Suci.

[1200] Litra iku sawijining paun, unit bobot Bizantium sing padha karo 72 zolotnik.

Sétan sing manggon ing balung mati sing ditempataké Reverend Macarius ing sangisoring sirahé mangsuli panggilan kuwi.

'Ana peziarah ing ndhuwuré aku,' ujare, 'mula aku ora bisa teka.'

Romo ora kaget karo trik setan kuwi, nanging kanthi wani miwiti nggebuk balung sing digawa, kandha:

'Munggah lan lunga, yen kowe bisa.'

Baru wae piyambakipun ngucapake tembung-tembung mau, para setan langsung muni banter lan njerit marang piyambakipun:

'Ing kabèh bab kowe ngalahaké kita, Macarius,' lan padha mundur saka Sang Reverendi, isin.

Ing wektu liyane, Pendeta Macarius mlaku liwat ara-ara gersang lan nemokake tengkorak manungsa sing wis garing ana ing lemah. Nalika diputer nganggo tongkaté, Pendeta krungu swara alus kaya sing metu saka tengkorak kuwi. Banjur Macarius takon marang tengkorak kuwi:

'Sapa kowe?'

'Aku,' wangsulane, 'biyen dadi kepala para imam pagan sing manggon ing panggonan iki. Nalika kowe, Abba Macarius, sing kebak Rohé Gusti Allah, welas asih marang wong-wong sing nandhang sangsara ing neraka lan ndedonga kanggo kita, kita banjur nampa panglipur.'

"Pitulungan apa sing kok tampa," pitakoné Macarius, "lan apa panyiksanmu? Critakna marang aku."

'Sak adohé langit saka bumi,' wangsul tengkorak kuwi karo ngendik-ngendik, 'mangkono gedhéné geni sing nyekel awaké dhéwé, kobong saka sirah tekan sikil ing kabèh sisih. Nanging kita ora bisa ndelok pasuryan siji lan sijiné. Nanging nalika panjenengan ndedonga kanggo kita, kita bisa ndelok siji lan sijiné sethithik, lan kuwi maringi panglipur marang kita.'

Krungu wangsulan kuwi, sang resi nangis lan ngendika:

'Kutukna dina nalika manungsa nglanggar dhawuhe Gusti.'

Lan maneh dhèwèké takon marang tengkorak:

'Apa ana sangsara liyane sing luwih abot tinimbang kowe?'

'Ing ngisor kita, luwih jero maneh, ana akèh liyané,' wangsul tengkorak.

'Sapa, mula, sing kalebu ing antarane sing nandhang sangsara paling ngilu-ilu?' pitakoné Macarius.

– 'Kita, sing ora ngerti Gusti,' wangsulé tengkorak, 'sanadyan kita isih ngrasakaké sethithik sih-rahmaté Gusti. Nanging wong-wong sing wis ngerti jenengé Gusti nanging nolak Panjenengané lan ora netepi dhawuh-dhawuhé nandhang sangsara luwih abot lan nggegirisi ing ngandhap kita.'

Sawisé kuwi, Macarius sing kinurmatan njupuk tengkorak mau, dikubur ing lemah, banjur lunga saka kana.

Romo Macarius,' nerangake Rufinus, 'manggon ing ara-ara gedhe, ing kana dhèwèké nduwèni sel, déné biarané dumunung luwih ngisor ing ara-ara liyané; ana akèh sedulur ing kana. Ing sawijining dina, Macarius lenggah ing dalan sing mimpin menyang biara. Dumadakan dhèwèké weruh setan mlaku ing wujud manungsa, nganggo sandhangan kusut lan nggawa waluh. Macarius takon marang dhèwèké:

'Kowe arep menyang ngendi, kowe sing ambegan ala?'

'Aku arep nggodha para sedulur,' wangsulane.

"Ngapa kowe nggawa waluh-waluh iki sing kowe gantung ing awakmu?" pitakoné Macarius.

"Aku nggawa," wangsulé setan, "panganan kanggo sedulur-sedulur."

'Apa ana panganan ing kabèh labu kuwi?' pitakon sang pandhita.

'Kabeh ana,' jawab setan, 'yen ana sing ora seneng siji, aku bakal nawakake siji maneh, banjur siji maneh, lan sateruse, supaya saben wong paling ora nyoba siji.'

Sawisé ngomong kuwi, setan pamit.

Nanging, sang pandita tetep ana ing dalan, kepengin ndeleng setan bali. Nalika weruh setan wis bali, Makariy takon:

'Apa sampeyan nduwé kunjungan sing nyenengaké menyang biara?'

'Ora dadi,' wangsulé setan, 'lan piye aku isa kasil?'

'Ngapa ngono?' pitakoné Romo.

'Amarga kabèh biksu padha mungsuh aku,' wangsul setan, 'lan ora ana sing gelem nampa aku.'

'Mesthi kowe nduwé paling ora siji biksu sing manut marang kowe?' pitakoné Macarius manèh.

"Aku mung nduwé siji," wangsulé setan, "sing manut marang aku. Nalika aku teka marang dhèwèké, dhèwèké muter-muter ngubengi aku kaya dolanan top."

"Jenengé sapa?" pitakoné Rama Pendeta.

'Theopemptus!' mangsuli setan; sawisé kandha mangkono, dhèwèké pamit.

Banjur Abba Macarius tangi lan mangkat menyang biara ing ara-ara samun sing adoh. Para sedulur biara, krungu yèn Sang Rama Mulya arep teka, padha metu nyambut karo ranting kurma, lan saben wong nyiapaké selé dhéwé, mikir yèn Sang Rama Mulya bakal kepéngin manggon karo dhèwèké. Nanging Macarius takon marang para biksu:

'Sapa ing antaramu sing jenenge Theopemptus?'

Nalika padha nunjukaké Theopemptus marang dhèwèké, dhèwèké mlebu ing selé. Theopemptus nyambut rawuh bapak sing mulya kanthi kabungahan gedhé. Sawisé piyambakan karo Theopemptus, bapak Macarius takon marang dhèwèké:

– Kowe piye, sedulur?

– 'Apik,' dhèwèké mangsuli, 'matur nuwun amarga pandonga Panjenengan, Pak Pendeta!'

'Apa kowe ora kepengin nindakake pikiran dosa,' pitakon sang resi, 'utawa pikiran ala?'

Isin mbukak pikiran dosané, sang biksu mangsuli:

– Ora! Saiki ora ana sing nggodha aku.

Banjur Romo Macarius kandha kanthi ambegan:

'Wis pirang-pirang taun aku nyawisake awak kanggo nglakoni puasa lan pandonga, supaya saben uwong ngajeni aku; nanging sanadyan umuré wis tuwa, aku isih banget digoda déning setan napsu.'

Kanggo iki, Theopemptus kandha:

'Satemene, Rama, kula ugi sanget kaserang dening roh napsu.'

Kanthi cara sing padha, Romo Mulya ngetokake pitakon marang biksu bab dosa-dosa liya sing ngganggu atiné, nganti biksu mau ngakoni kabèh kaluputané marang dhèwèké. Sawisé kuwi, Romo Mulya takon marang biksu:

'Sampeyan puasa suwéné pira?'

'Nganti jam sanga,' wangsulane.

'Puasa nganti sonten,' pangandikane Rama Suci, 'lan sinau Injil Suci lan kitab-kitab suci liyane, supaya kowe tansah bisa nglakoni renungan marang Gusti. Lan yen ana pikiran dosa nyerang kowe, lawan kuwi lan aja nganti pikiranmu klelep ing pikiran asor, nanging tansah arahake pikiranmu munggah, lan Gusti bakal nulungi kowe.'

Sawisé ngénggalaké Theopemptus kaya ngono, Sang Romo mulih menyang padunungané. Ing kana, nalika lenggah ing pinggir dalan, piyambakipun manèh ndeleng setan mlaku tumuju biara. Sang Romo pitakon marang setan mau:

'Kowe arep menyang ngendi?'

'Aku arep nggodha para sedulur,' wangsulé setan.

Sawisé ngomong mangkono, dhèwèké banjur nerusaké dalané. Nalika dhèwèké bali, Pendeta takon marang dhèwèké:

'Kepiye kowe nemokake para sedulur?'

'Saiki kabèh padha mungsuh aku,' wangsul setan, 'malah sing biyèn kancaku lan tansah manut marang aku; dhèwèké saiki uga, aku ora ngerti déning sapa, wis kesasar lan ora manut marang aku manèh. Kosok baliné, dhèwèké saiki luwih nentang aku tinimbang kabèh biksu liyané.' Lan saiki aku wis sumpah ora bakal bali menyang biara kuwi, kajaba sawisé suwé banget.

Sawisé ngendika mangkono, setan pamit. Lan Sang Macarius sing kinurmatan mbalèk menyang selané.

Sawijining dina, ana loro lelungan teka menyang pertapaan kanggo ndeleng Sang Mulya Macarius – siji duwe jambang, sijine, sing luwih enom, mung duwe kumis. Para tamu padha takon marang Sang Mulya:

'Ing endi selé Abba Macarius?'

'Apa sing panjenengan karepake saka piyambakipun?' pitakoné Sang Mulya.

Padha mangsuli:

'Kita wis krungu akèh bab dhèwèké lan uripé saka para bapa ing skete, lan kita teka kanggo ndeleng dhèwèké.'

Banjur bapak sing mulya kandha marang wong loro mau:

'Iku aku.'

Padha sujud ing lemah ing ngarepé lan kandha:

'Kita kepengin manggon ing kene.'

Romo, weruh yèn padha isih enom lan sugih, mangsuli:

'Sampeyan ora bakal bisa manggon ing kene.'

Krungu kuwi, sing enom mbantah:

'Yen sampeyan ora ngidini kita manggon ing kene, kita bakal lunga menyang panggonan liya.'

Romo Macarius banjur mikir: 'Ngapa aku kudu ngusir wong-wong mau, mung supaya padha godha? Luwih becik aku nampa, lan dheweke bakal lunga saka kene kanthi kersane dhewe, kesel amarga gaweyan abot ing ara-ara samun.' Banjur ngadhep marang wong-wong mau, dhèwèké kandha:

– Mapanana ing kéné lan, yèn kowé bisa, bangunana sel kanggo awakmu dhéwé.

Lan piyambakipun maringi kapak, keranjang roti lan uyah, sarta ngeterake langkung jero ing ara-ara samun, nunjuk panggonan watu marang piyambakipun lan ngendika:

'Bangunna sel ing kéné, nganggo wit saka padang rumput, lan manggon ing kéné.'

Ing wektu sing padha, sang resi mikir yèn wong-wong mau ora bakal bisa nahan kasangsaran urip pertapa lan bakal mlayu saka kono. Para mudha padha takon marang Macarius:

'Monk-monk kuwi nglakoni kriya apa?'

'Padha nganyam keranjang,' wangsul sang resi.

Lan, njupuk sawetara ranting kurma, dhèwèké miwiti nganyam tali, kandha:

'Iki sing digunakaké kanggo nganyam keranjang. Lakonana uga, banjur pasrahaké sing wis rampung marang pangurus gréja. Dheweke bakal nggawa roti lan uyah kanggo kowe.'

Lan Sang Pamangku ninggalake wong loro mau piyambakan.

Para pemuda mau banjur sabar nindakake kabèh sing diprentahaké Pendeta Makarios, lan ora teka marang piyambakné nganti telung taun. Eling marang wong loro mau, Pendeta Makarios mikir: 'Apa sing ditindakake loro pemuda iki, lan kenapa ora teka marang aku kanggo nuduhaké pamikirané? Akeh wong teka saka adoh, nanging wong loro iki manggon cedhak kéné malah ora teka marang aku.' Iki amarga para mudha mau ora lunga menyang endi-endi kajaba menyang gréja (ing kono padha meneng bae) kanggo nampa Misteri Suci Paling Suci saka Kristus. Sajrone seminggu kabèh, Sang Pamangku ndedonga marang Gusti, ora mangan apa-apa; dhèwèké nyuwun supaya Gusti mratélakaké tumindaké loro sedulur mau. Sawisé seminggu, Romo Makarios mangkat sowan marang wong loro mau, kepéngin weruh kepiyé uripé. Nalika dhèwèké tekan lan ngetok lawang selé, wong loro mau mbukak lawang lan nalika weruh Romo Makarios, padha nyemba nganti nyentuh lemah. Romo Makarios sawisé ndedonga, banjur lenggah. Sing tuwa menehi isyarat marang adhine, sing banjur metu saka sel, dene sing tuwa lungguh lan miwiti nganyam kranjang tanpa ngucap sepatah tembung. Ing jam sanga awan, adhine mengetok lan mlebu; sawise nyiapake panganan godhog sethithik, dhèwèké nyuguhake dhaharan mau kanthi nyelehake telung potong roti ing meja, banjur meneng bae.

"Ayo," pangandikane bapak resi, "ayo padha mangan roti."

Lan padha mangan, matur nuwun marang Gusti. Banjur biksu enom nggawa banyu, lan padha ngombe nganti wareg. Nalika sonten teka, para biksu padha takon marang Sang Panembah:

'Bapak! Bapak badhé ninggalaké panggonan menika?'

Nanging dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Ora! Aku bakal nginep ing kene.'

Mula padha nyebar tikar kanggo Bapa Pendeta ing salah siji pojok sel, dene dheweke padha nggleleng ing tikar ing pojok liyane. Wengi teka. Bapa Pendeta Macarius tangi lan miwiti ndedonga marang Gusti supaya paring wahyu bab kabecikan para mudha mau. Ing tengah wengi, atap sel dumadakan kabuka, lan cahya padhang sumunar. Nanging loro sedulur iku ora weruh cahya mau; amarga nyangka Romo Agung lagi turu, sing tuwa nyikut sing enom, banjur padha tangi, ngiket jubahé, lan ngangkat tangan marang langit, ndedonga sacara rahasia. Romo Makarios weruh akèh setan sing kaya lalat ngubengi adhine; sawatara setan nyoba nyedhak ing lambene,

liyane nyedhak ing mripate. Nanging Malaikaté Gusti Allah rawuh, nyekel pedhang murub ing tangané, kang digunakaké kanggo mbela dhèwèké, ngusir setan-setan mau saka dhèwèké. Déné marang kakangé, setan-setan mau malah ora wani nyedhak. Esuké, loro sedulur mau wis padha turu manèh lan ketiduran. Esuk sabanjuré, Pendeta Macarius pura-pura lagi tangi. Banjur kabèh padha tangi. Sedulur tuwa takon marang Pendeta:

'Bapak! Menawa kersa, kula badhe miwiti maos selapan kitab Zabur?'

'Aku gelem,' wangsulé Pendeta Makarios.

Kaping pisan, adhine miwiti nyanyi, lan sawisé saben bait, kaya ana lilin geni sing metu saka lambéné lan munggah menyang swarga. Banjur kakangé miwiti nyanyi; geni metu saka lambéné kaya tali dawa lan nganti tekan swarga. Sawisé ibadah esuk rampung, Pendeta kepéngin mundur menyang selé. Nalika arep lunga, dhèwèké kandha marang para sedulur:

'Dongakna aku, sedulur.'

Minangka wangsulan marang pangandikane, padha nundhuk nyentuh lemah kanthi meneng; lan Romo Makarios banjur lunga saka kono. Mangkono Romo Makarios nyadari yèn sedulur tuwa wis nggayuh kasampurnan ing kabecikan, déné sedulur enom isih diserang mungsuh, ya iku setan. Sawisé Bapa Macarius sing kinurmatan sowan marang para sedulur, sedulur tuwa seda lumantar marang Gusti, lan telung dina sawisé seda, sedulur enom uga seda. Mengko, nalika ana bapa-bapa kinurmatan sing sowan marang Bapa Macarius sing kinurmatan, dhèwèké bakal nuntun wong-wong mau menyang sela loro sedulur mau lan kandha:

'Ayo padha ndeleng panggonan ing ngendi para abdi Kristus agung iki makarya.'

Sawijining dina, nalika Sang Macarius sing kinurmatan lagi ndedonga, ana swara sing ngendika marang piyambakipun, kandha:

'Macarius! Kowe durung nggayuh kasampurnan ing urip sing luhur kaya loro wanita sing manggon bebarengan ing kutha paling cedhak.'

Sawisé nampa wahyu iki, Sang Pendeta njupuk tongkaté lan mangkat menyang kutha kuwi. Sawisé nemokaké omahé wong wadon sing dimaksud, Macarius ngetok lawang. Sakwisé kuwi, salah siji wong wadon mau teka mbukak lawang lan, nalika weruh Sang Pendeta, nampani dhèwèké mlebu omahé kanthi kabungahan gedhé. Sang Pendeta nelpon loro-loroné wong wadon mau marang dhèwèké lan kandha:

'Kanggo kapentinganmu aku wis nindakake upaya gedhe kaya ngene, teka saka ara-ara gersang sing adoh, amarga aku kepengin ngerti babagan kabecikanmu, sing tak jaluk supaya kowe critakake marang aku tanpa nahan apa-apa.'

"Percayaa marang kita, Bapak ingkang kinurmatan," wangsul para wanita, "bengi wingi kita namung turu bareng karo garwa-garwa kita: kabecikan apa sing panjenengan pangajeng-ajeng kapanggih ing kita?"

Nanging sang resi tetep ngajak supaya padha nyritakaké babagan cara uripé. Banjur, amarga kapengaruh déning sang resi, para wanita kandha:

'Sadurunge kita ora ana gandhengane, nanging sawisé kita nikah karo loro sedulur lanang, lan wis limolas taun kita padha manggon bebarengan ing sangisore siji atap; sajrone urip bebarengan kita ora tau silih tukar tembung sing nyakitake utawa ala, uga ora tau rebutan antarané kita.' Nanging nganti saiki kita urip tentrem lan rukun siji lan sijiné, lan bubar iki kita wis sarujuk bebarengan kanggo ninggalaké bojo donya lan gabung karo barisan prawan suci sing ngabdi marang Gusti. Nanging kita ora bisa meyakaké bojo-bojone supaya nglilani kita lunga, sanajan wis nyuwun kanthi tekun lan akèh luh. Amarga ora kasil entuk idin sing dikarepake, kita padha gawe prajanji karo Gusti Allah lan antarané kita dhéwé – ora ngucap siji tembung donya nganti tekan dina pati kita.

Sawisé krungu critané, Sang Mulya Macarius ngendika:

'Satemene, Gusti Allah ora ngupaya prawan utawa wanita omah-omah, ora pandita utawa wong awam, nanging kersa sukarela, nampa iku minangka inti saka prakara iki; lan marang kersa sukarela saben wong, Panjenenganipun paring sih rahmat Sang Roh Suci, sing makarya ing jerone wong lan nuntun gesange saben wong sing kepengin kaslametan.'

Ing jamané Sang Macarius Agung saka Mesir, ana Sang Macarius Agung liyané—Macarius saka Alexandria—sing sumunar lumantar uripé sing luhur ing wewengkon ara-ara sing padha karo panggonané Macarius saka Mesir. Dhèwèké dadi presbiter ing sawijining biara sing dikenal kanthi jeneng Sel-[1201] . Panggonan iki dumunung ing ara-ara ing antarané Nitria lan skete. Macarius sing berkah saka Alexandria iki kerep sowan

marang Macarius sing kinurmatan saka Mesir, lan ing pirang-pirang kasempatan padha mlaku bebarengan ngliwati ara-ara gersang, amarga padha duwe katresnan gedhe marang siji lan sijine. Nalika Kaisar Arian sing ora pracaya marang Gusti Valens[1201] munggah tahta, dheweke ngetokake panganiayaan sing paling abot marang umat Ortodoks. Miturut prentah kaisar, Lucius, uskup Arian[1202] , teka ing Alexandria karo pasukan gedhe, lan ngusir uskup Ortodoks, Petrus sing berkah, penerus Santo Athanasius Agung, saka jabatan uskupé. Sateruse, Uskup Lucius ngutus prajurit menyang ara-ara samun kanggo nangkep lan ngasingake kabeh bapa-bapa suci ing ara-ara samun. Ing antarane sing pisanan ditangkep yaiku loro Macarius sing kinurmatan. Para prajurit nyekel wong-wong mau ing wayah wengi lan sawisé diwènèhi kapal, digawa menyang pulo terpencil sing wong-wongé ora ngerti Gusti Allah sejati nanging nyembah arca. Salah siji imam penyembah arca ing pulo kuwi nduwé putri sing kesurupan setan. Ngrasakake rawuhe para bapa sing kinurmatan lan para bapa liyane ing pulo, bocah wadon iki mlayu metu kanggo nyambut, karo muni banter:

'Kok kowe teka ing kene? Lha, pulo iki wis suwe dadi omahé kita.'

Para bapa rohani, sawisé ndedonga, ngusir setan saka bocah wadon mau, lan dhèwèké mari sakabèhé. Ndeleng kahanan iki, bapaké, imam pagan, langsung pracaya marang Kristus lan nampa baptisan suci. Mangkono uga, kabèh warga pulo kuwi padha mbalèk marang Kristus lan ngowahi candhi pagan mau dadi gréja Kristen. Nalika ngerti apa sing wis kelakon, Uskup Lukas sing jahat krasa isin banget amarga wis ngusir para bapa agung kuwi saka biarané. Mula saka iku, dhèwèké kanthi rahasia ngutus kabar supaya Macarius sing kasucèkaké lan kabèh bapa suci sing ana bareng dhèwèké bali menyang panggonan dunungé sing biyèn. Mangkono, Macarius sing Kinurmatan saka Mesir wangsul malih menyang Gurun Skete, lan Macarius sing Kinurmatan saka Alexandria menyang panggonan Keli sing kasebut mau; mekaten ugi, para bapa kinurmatan liyane wangsul menyang biaran-biaranipun.

Ing wektu sing padha, akèh wong saka manéka papan teka marang Macarius sing Kinurmatan saka Mesir: ana sing kanggo kapentingan rohani, kanggo nampa piwulangé; ana uga sing kanggo nyuwun mari saka lara, lan akèh banget wong lara padha ngluber marang dhèwèké. Mula saka iku, perlu dibangun omah tamu supaya para lelungan lan wong lara bisa nemu pangayoman. Iki sing diatur dening Sang Macarius sing kinurmatan. Saben dina, piyambakipun biasane marasani siji wong lara, diolesi lenga suci lan dipunparingi mulih kanthi waras sakabehe. Romo iku nindakake iki kanthi niyat wicaksana supaya wong lara liyane, sing ora langsung mari, bisa manggon bareng dheweke sawatara wektu lan kanthi mangkono nampa panyembuhan ora mung kanggo badan nanging uga kanggo jiwa, nalika ngrungokake piwulang sing diilhami dening Gusti. Romo Agung ngangkat salah siji biksu kanggo ngladeni ing omah tamu. Biksuné iki, kang diganggu déning setan, kalah marang napsu serakah; kanggo nyukupi napsu kuwi, dhèwèké wiwit nyimpen sithik-sithik saka dana sing wis disiyapaké kanggo wong mlarat kanthi rahasia. Romo Agung Macarius krungu bab iki lan, sawisé ngundang biksu mau marang ngarsané, ngélingaké dhèwèké, kandha:

"Sedulur John! Rungokna aku lan tampi nasihatkku, kang bisa maringi manfaat kanggo kowe. Delengen, roh keserakahan lagi nggodha kowe – amarga iki wis kawahyuk marang aku – lan aku ngerti yèn kowe nampa pituturku lan mandheg nindakake dosa, kowe bakal ngakhiri dina-dinamu ing ajrih marang Gusti Allah, lan kowe bakal makmur ing pakaryan becik, lan kowe bakal dimulyakaké ing panggonan iki, *'lan ora ana wabah sing bakal nyedhak omahmu'* (Mazmur 90:10). Nanging yèn kowé ora ngrungokaké pituturku lan ora mandheg nindakake dosa, mula nasibé Hiezius, sing napsuné nglarani kowé, bakal tumeka marang kowé (2 Raja 6:15–16, 20–27).

Nanging Yohanes ora nggatekake marang sing kinurmatan mau lan ora mandheg saka tumindak ala. Lima welas utawa rong puluh taun sawisé pangaso sing berkah saka Pendeta Macarius, nalika wektu kuwi rahib sing kasebut mau terus makarya ing sangisoré sangkakarepé Yudas, nyolong pérangan sedekah sing ditujokaké kanggo wong mlarat, kabèh awaké dumadakan katarajang kusta, lan dhèwèké mati, wis ngrusak ora mung bandha sing wis diklumpukaké kanthi dosa, nanging uga nyawane dhéwé.

Sawijining dina, Sang Macarius sing kinurmatan mangkat saka skete menyang Gunung Nitria karo salah siji muridé. Nalika padha nyedhak gunung, Sang Macarius kandha marang muridé:

'Maju sethithik ngarepku.'

[1201] Kaisar Valens mrentah saka taun 364 nganti 378.

[1202] Lucius, sawijining Arian, nggantèkaké Santo Athanasius Agung dadi Patriark Alexandria.

Muridé mèlu nglawan Rama Makarios lan ketemu karo pandhita pagan sing kesusu marani dhèwèké, nggawa balok kayu gedhé. Nalika ndelok dhèwèké, biksu kuwi muni:

'Kowe krungu aku, kowe krungu aku, setan! Kowe arep menyang ngendi?'

Imam mandheg lan nggebuki biksu nganti parah banget, meh ora slamet. Banjur, nalika nyekel balok kayu sing wis dibuwang, imam mlayu. Sawisé sawetara wektu, dhèwèké ketemu karo Sang Mulya Macarius, sing kandha marang dhèwèké:

'Mlayu nylametake nyawamu, wong sing rajin, mlayu nylametake nyawamu.'

Kagèt karo tembungé sang resi, sang pandhita mandheg lan takon marang dhèwèké:

'Apa kabecikan sing wis panjenengan deleng saka aku nganti panjenengan nyapa aku nganggo tembung kaya ngono?'

'Aku weruh kowe lagi kerja keras,' wangsulé Sang Pamangku.

Banjur sang pandhita kandha:

– Kula krasa banget kagum lan terharu, Pak, amarga tembung Panjenengan, amarga saking punika kula weruh bilih Panjenengan tiyangipun Gusti. Barusan, ana biksu sanès nemoni kula ing mriki lan ngina kula, lajeng kula pukul nganti seda.

Lan karo tembung-tembung kuwi, sang imam tiba ing sikilé sang reverend, nyekel sikilé lan kandha:

'Aku ora bakal ninggalake Panjenengan, Rama, nganti Panjenengan ngowahi aku dadi wong Kristen lan nggawe aku dadi biksu.'

Lan dhèwèké mangkat bareng karo Santo Makarius. Sawisé mlaku sawatara adoh, padha tekan panggonan ing ngendi biksu sing dipukul déning imam kuwi ngglelgèl, lan padha nemokaké yèn dhèwèké isih urip sethithik. Sawisé ngangkat, padha nggawa dhèwèké menyang gréja sing dumunung ing Gunung Nitria. Para bapa sing manggon ing kana kaget banget nalika weruh imam pagan ana ing pasuryan Sang Macarius sing kinurmatan. Banjur, sawisé dibaptis, dhèwèké digawe biksu, lan amarga dhèwèké akèh wong pagan sing mlebu agama Kristen. Abba Macarius ing kéné maringi piwulang kaya ing ngisor iki:

'Tembung ala,' pangandikane, 'nggawé wong becik dadi ala, déné tembung becik nggawé wong ala dadi becik.'

Ing sawijining wektu, Sang Macarius sing kinurmatan rawuh ing biara Abba Pamva. Ing kono, para sesepuh padha nyuwun marang Panjenengané:

'Mangga, Bapa, paringana sabda kanggo pambangunan sedulur.'

Sarujuk karo panyuwunané, Macarius banjur wiwit ngandika kaya mangkéné:

"Ampun, amarga aku mung biksu sing miskin; nanging aku wis weruh para biksu. Sawijining dina, nalika lungguh ing selku ing skete, ana pikiran teka marang aku supaya menyang ara-ara gersang jero kanggo ndeleng apa sing ana ing kana. Sajrone limang taun aku terus-terusan ngadhepi pikiran iki, mikir yèn setan padha nggodha aku. Nanging nalika, sanadyan wis limang taun kliwat, pikiran sing padha isih ngoyak aku, aku mutusaké arep mangkat menyang ara-ara gersang jero. Sawisé tekan kana, aku nemokaké rawa amba, ing tengahé aku weruh ana pulo. Ing wektu kuwi, kéwan-kéwan ara-ara gersang teka arep ngombe banyu. Antarane kéwan-kéwan kuwi aku weruh loro priya telanjang, lan badanéku kabèh gemeter, amarga aku kira aku weruh arwah tanpa badan. Nalika padha weruh yèn aku banget wedi, para priya mau kandha marang aku:

'Aja wedi, amarga kita iki manungsa kaya kowe.'

Banjur aku takon marang wong-wong mau:

'Saka ngendi kowe teka ing ara-ara iki?'

'Kita saka biara,' wangsulane, 'sawisé rembugan bebarengan, kita mutusaké teka mréné. Lan saiki wis telung puluh taun wiwit kita ninggalaké biara. Salah sijiné saka kita wong Mesir, sijiné manèh wong Libya.'

Banjur padha takon marang aku:

'Kahanané donya saiki kepiye? Apa kali-kali isih kebak banyu saka anak-anaké? Apa bumi isih kebak woh-wohan kaya biyasané?'

Aku mangsuli, 'Inggih.' Banjur aku takon maneh marang wong-wong mau:

'Kepiye carane aku bisa dadi biksu?'

Padha mangsuli marang aku:

'Yen ora ninggalake kabèh ing donya, wong ora bisa dadi biksu.'

Kanggo iki aku kandha:

'Aku ringkih, mula aku ora bisa kaya kowe.'

– 'Yen kowe ora bisa kaya kita,' ujare, 'mending tetep ing selmu lan tobat saka dosamu.'

Lan maneh aku takon marang wong-wong mau:

– Nalika mangsa adhem teka, apa kowe ora ngrasakake adhem sing nyilet? Uga, nalika mangsa panas banget teka, apa awakmu ora kesirep panas?

Kanggo iki padha mangsuli:

'Gusti Allah wis maringi awak kaya ngéné supaya kita ora ngrasakaké sangsara amarga és ing mangsa adhem utawa amarga panas ing mangsa panas.'

'Mulané aku kandha marang kowé kabèh, sedulur,' pungkasané Sang Macarius Agung, 'yèn aku durung dadi biksu, nanging aku wis weruh biksu-biksu.'

Nalika semana, para bapa ing skete padha takon marang Sang Mulya Macarius kepiye carane dhèwèké bisa njaga awaké supaya tansah langsing. Amarga ora mung nalika dhèwèké puasa, nanging uga nalika dhèwèké mangan, awaké tansah langsing.

Sing Mulya Macarius maringi wangsulan ing ngandhap punika dhumateng ingkang pitakon:

Kaya palu sing digunakake kanggo mbalikake kayu bakar lan ranting sing kobong ing tungku, mesthi kesamber geni, mangkono uga manungsa sing tansah ngarahake pikirane marang Gusti lan tansah kelingan siksaan nggegirisi saka geni Gehenna—wedi iki ora mung ngeremukake awak, nanging uga ngeringake balung.

Banjur para sedulur manèh takon marang Rama Suci:

'Critakna, Bapa, kepiye carane wong kudu ndedonga?'

Romo maringi piwulang iki marang wong-wong mau:

'Donga ora mbutuhake tembung akèh, nanging kudu ngangkat tangan lan kandha: "Gusti! Kados kersa Panjenengan lan kados ingkang Panjenengan piyambak mangertos, mugi Panjenengan maringi welas dhumateng kula.' Nanging menawi mungsuh nggugah pasulayan dosa ing batos, kita namung perlu ngendika: 'Gusti, mugi Panjenengan maringi welas.' Gusti mangertos punapa ingkang sae kanggé kita lan badhé maringi welas dhumateng kita.

Ing wektu liyane, Abba Yisaya takon marang Sang Pamanggih:

'Critakna, Rama, piwulang kanggo kapentingan jiwa.'

"Mlayu saka wong," wangsulé Sang Mulya Macarius.

"Apa tegese mlayu saka wong liya?" pitakon Abba Isaiah.

Révérend Makarios mangsuli:

'Lungguh ing selmu lan tobat saka dosamu.'

Kanggo muridipun Paphnutius[1203] , Sang Reverend ngendika:

'Aja nindakake sing salah marang sapa wae, aja ngina sapa wae; kanthi mangkono kowe bakal slamet.'

Sateruse, bapak rohani maringi pitutur tambahan:

'Aja nginep ing selé sedulur sing nduwé reputasi ala.'

Sang biarawan liyane teka marang Rama Suci lan takon:

'Abba, apa sing kudu tak lakoni supaya slamet?'

'Mlaku menyang kuburan lan ngina wong mati,' wangsul bapak sing mulya.

Biksuni kuwi lunga menyang kuburan lan, kaya sing diparingi pitutur dening Rama Suci, ngina wong mati ing kana, mecah kuburané nganggo watu, lan nalika bali nyritakaké kabèh marang Rama Suci. Rama Suci banjur takon:

'Apa wong mati padha ngomong apa marang kowe?'

'Ora, padha ora ngomong apa-apa,' wangsulé biksu.

Banjur sang resi kandha:

'Mbalèkna menyang kono, lan wektu iki muji wong-wong mau.'

Biksu kuwi lunga lan miwiti ngajeni wong mati nganggo maneka tembung pujian:

– 'Para rasul, para wali lan wong-wong sing sholeh,' ujare.

[1203] Paphnutius, sawijining presbiter; dhèwèké bareng karo Macarius sing kinurmatan nanggungjawab ngawasi para biksu ing skete.

Banjur, nalika bali maneh marang Rama Suci, dhèwèké kandha yèn dhèwèké wis muji wong mati mau.

'Lan apa wong mati ora ngomong apa-apa marang kowe wektu iki?' pitakon sang resi.

'Ora, ora ana,' wangsulane.

Banjur sang resi maringi dhèwèké piwulang iki:

'Kowe weruh,' ujare, 'menawa nalika kowe ngina wong mati, padha ora mangsuli kowe, lan nalika kowe muji wong mati, padha uga ora mangsuli kowe.' Mula kowe uga, yen kowe kepengin slamet, kudu kaya wong mati: aja nesu nalika dihina, lan aja gumregah nalika dipuji. Kanthi tumindak kaya wong mati kuwi, kowe bakal slamet.

Para sedulur uga nyritakaké bab ing ngisor iki babagan Sang Macarius sing kinurmatan. Yen ana sedulur sing teka marang dhèwèké kaya marang wong suci lan agung, Sang Macarius ora ngomong apa-apa marang dhèwèké. Nanging yen ana biksu sing ora ngajèni marang Sang Macarius, banjur kandha marang dhèwèké:

'Abba! Nalika panjenengan dadi supir unta lan biyèn njupuk nitrat tanpa idin lan adol, apa para atasan panjenengan ora nate nggebugi panjenengan wektu kuwi?'

Lan saben ana wong sing ngomong marang Romo sing Mulya kaya ngono, piyambakipun remen ngobrol karo wong-wong mau lan kanthi seneng ati langsung mangsuli kabeh pitakonane.

Sawijining wektu, para sesepuh sing manggon ing Gunung Nitria ngirim pesen marang Macarius sing kinurmatan ing panggonane pertapa kanthi panyuwunan kaya ing ngisor iki:

'Bapa! Supaya ora ngganggu sakabehe komunitas kanthi ngajak padha teka marang panjenengan, mugi panjenengan rawuh dhisik marang kita sadurunge panjenengan mangkat sowan marang Gusti.'

Romo sing kinurmatan nyukupi panyuwunan mau lan rawuh ing Gunung Nitria. Nalika padha krungu yèn piyambakipun wis rawuh, kabèh biksu sing manggon ing kana padha nglumpuk ing sacedhaké piyambakipun, lan para sepuh kanthi tulus nyuwun supaya piyambakipun maringi pangandika kanggo pangembangan rohani para sedulur. Romo sing kinurmatan, kanthi luh ing mripat, banjur miwiti ngandika kaya mangkéné:

'Sedulur! Ayo padha nangis, lan ayo luh mili saka mripat kita kanggo ngresiki awake dhewe sadurunge kita lumebu ing panggonan sing luh bakal ngobong badan kita ing sangsara.'

Manut pitutur Bapa sing mulya, padha nangis lan sujud, nyuwun marang piyambakipun:

'Bapa! Dongaake kita marang Gusti.'

Nalika Romo Macarius isih manggon ing Mesir, piyambakipun nyekel maling ing selipun sing lagi nyolong barang-barang ing njero. Ing njaba, cedhak sel, ana keledai sing diiket, kang digawé maling iku kanggo nggawa barang curian. Romo sing mulya, nalika ndeleng kahanan iki, ora ngandhani maling yèn dhèwèké sing duwé sel, nanging pura-pura dadi wong liya. Dhèwèké ora mung ora nyegah maling mau, malah miwiti mbantu nglumpukaké barang-barang mau lan nggawa menyang keledai. Banjur dhèwèké nglilani maling mau lunga kanthi tentrem, karo mikir ing atiné:

'Kita ora nggawa apa-apa menyang donya iki; mula cetha manawa kita uga ora bisa nggawa apa-apa metu saka kene. Gusti wis maringi kita kabeh, lan kabeh kedadeyan miturut karsa Panjenengané. Mugi Gusti dipuji ing sakabehing bab!'

Para bapa uga nyritakaké bab Sang Mulya Makarios iki manawa dhèwèké wis dadi kaya déwa ing bumi; amarga kaya Gusti Allah, sanadyan ndeleng kabèh donya, ora ngukum wong sing dosa, mangkono uga Sang Mulya Makarios nutupi kalemahan manungsa sing dideleng. Lan dhèwèké iku wong sing ndeleng kaya ora ndeleng, lan krungu kaya ora krungu.

Kedadéyané salah siji murid Sang Macarius sing kinurmatan mau mlebu kutha kanggo adol kerajinan tangan: kranjang lan tikar. Ing kutha, dhèwèké ketemu karo sawijining pelacur sing nalika ndeleng priya enom sing ganteng kuwi langsung kagoda lan ngelirik dhèwèké, kaya-kaya péngin tuku basket sing didol. Sang biksu, amarga ora ngerti rencana liciké, mlebu omahé. Sawisé njupuk salah siji basket, wong wadon kuwi miwiti takon marang sang biksu pinten rega sing dikarepake kanggo basket kuwi. Nanging ora suwe dheweke wiwit ngucapake tembung-tembung cabul marang dheweke, nyoba nggodha dheweke supaya nindakake dosa, kaya ing jaman biyen wanita Mesir nyoba nggodha Yusuf sing suci. Sang biksu, nyadari yen dheweke ana ing bebaya gedhe amarga wis meh nindakake dosa, ngadhepake pikirane marang swarga lan miwiti ndedonga:

Kristus Sang Raja! Panjenenganipun ingkang sampun nylametaken nabi Panjenengan saking weteng ikan paus, nylametna kula ugi saking dosa lan pati rohani punika lumantar pandonga sang wali Panjenengan, bapa kula Macarius.'

Sakwise kuwi, dhèwèké langsung diangkat déning tangan sing ora katon, kaya nabi Habakuk biyèn diangkat déning malaékat, lan diselehaké ing tengah-tengah selé. Ing kono dhèwèké weruh Sang Macarius sing kinurmatan, sing lagi ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, supaya Panjenengané nylametaké muridé saka bala sing nimpuh dhèwèké, amarga Sang Macarius sing kinurmatan wis mangertèni apa sing kelakon marang sang biksu. Kanthi paningal atiné, dhèwèké weruh apa sing adoh kaya cetha ana ing sacedhaké. Nalika ndeleng muridé, Sang Bapa Mulya ngendika:

'Anakku! Ayo padha matur nuwun marang Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, amarga wis nylametake kowe saka cangkemé ula lan gapura neraka, nyekel kowe kanthi kuwasa ilahiné saka tiba ing dosa lan nggawa kowe menyang selmu, kaya déné Panjenengané biyèn nggawa rasul Panjenengané Filipus menyang Azotus (Kisah Para Rasul 8:39).

Mangkono kuwatosé pandonga Sang Macarius ing ngarsané Gusti. Ing sawijining wektu liya, Sang Macarius piyambak kapundhut munggah ing udara lan kabawa adoh nganti tekan panggonan sing arep dituju. Panjenengané nggawa kranjang saka skete lan, amarga kesel amarga lelampahan sing dawa, lungguh kanggo ngaso. Nalika kuwi, panjenengané ndedonga marang Gusti:

'Ya Gusti! Panjenengan mangertos menawi kula sampun krasa kesel.'

Sakwise kuwi, Sang Rahib nemokake awake dhewe wis ana ing pinggir kali sing kudu dituju.

Saiki pantes nyritakaké pangliyané sing berkah saka bapa mulya iki, kaya sing dicritakaké déning Serapion, panulis hagiografiné, kaya ing ngisor iki.

Akhiré, Sang Macarius sing kinurmatan, minangka manungsa fana, kudu nyerah marang pati, amarga yuswa panjenengané wis tuwa banget, yuswa sangang puluh pitu taun. Wektu seda panjenengané wis dingerteni déning Sang Kinurmatan. Sakdurungé seda, ana loro priya gagah agung sing muncul ing pangliyan marang panjenengané lan kandha:

'Sugeng, Macarius!'

Salah siji sing muncul yaiku Sang Mulya Antonius, mentor lan pamimpin para wong sing manggon ing ara-ara gersang, lan sijine yaiku Sang Mulya Pachomius, pangadeg urip monastik komunal. Banjur wong-wong sing muncul mau kandha marang Macarius:

'Gusti Yesus Kristus ngutus kita marang kowe kanggo ngumumaké pangliyanmu sing kebak kabungahan. Ing dina kaping sanga wiwit dina iki, kowe bakal lunga menyang gesang langgeng. Ing dina iku, kita bakal teka maneh marang kowe lan kanthi kabungahan nggawa kowe bebarengan karo kita, supaya bebarengan karo kita kowe bisa ngadeg ing ngarepé pangastané Gusti lan ngrasakaké gesang langgeng.'

Sawisé ngendika, 'Tentrem kagem kowe', para wali dadi ora katon marang Macarius. Banjur Macarius sing Suci nyaur para muridé lan kandha marang wong-wong mau:

"Anak-anakku! Wektu wis teka kanggo aku lunga saka kéné, lan aku nyerahaké kowé marang kabecikané Gusti. Mula, jaga paugeran bapak lan tradhisi para askét.

Saliyane, marang sawatara wong sing dingerteni Bapa Ingkang Kinurmatan luwih sampurna tinimbang liyane ing gesang budi luhur, piyambakipun paring kapitadosan kanggo ngopeni para sing anyar mlebu gesang monastik, sing kados bayi ing umur rohani. Sawisé kuwi Panjenengané nyandhak tangané para muridé, wis maringi piwulang sing cukup lan ndedonga kanggo wong-wong mau, Bapa Sang Mulya banjur miwiti nyiapaké dhiri kanggo seda. Nalika wis tekan dina kaping sanga wiwit rawuhé Bapa-bapa Anthony lan Pachomius, ana Kerub sing muncul marang Bapa Sang Mulya Macarius karo akèh malaékat lan kandha marang Panjenengané:

'Bangun, para pengikut Gusti, lan mlebu bebarengan karo kita menyang gesang langgeng. Angkat paningalmu lan delengen pinten pasukan rohani para wali sing wis dikirim Sang Maha Kuwasa kanggo nuntun kowe marang Panjenengané. Delengen: ing kéné ana pasamuwan para Rasul, ing kéné ana bala para nabi, ing kéné ana akèh para martir, barisan para hierark suci, para askét, para sing kinurmatan, lan para wong sing bener. Saiki pasrahna marang aku rohmu, sing Gusti Allah paring dhawuh marang aku supaya aku jaga sajrone uripé ing donya; lan saiki, wis bébas saka ikatan daging, aku bakal nampa nyawamu kanthi pakurmatan, kaya déné bandha ageng, lan sawisé liwat antaraning pasukan mungsuh, aku bakal nampilaké ing ngarsané pangastané Sang

Panguwasa Ilahi, supaya bisa kabungahan langgeng bebarengan karo kabèh para suci sing wis ngadeg ing ngarsané pangastané Gusti wiwit donya diwiwiti.

Sawisé ngendika tembung-tembung mau, Kerubim sing berkah, Macarius, pamit marang kabèh sing ana lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau; banjur, ngangkat pandangane lan ngulur tangané munggah, dhèwèké kandha:

'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kula pasrah nyawaku!'

Lan kanthi tembung-tembung mau piyambakipun nyerahaké nyawané sing berkah marang Gusti, ninggalaké para muridé ing sedhih sing jero.

Panulisé riwayat Uripé Sang Mulya Serapion,[1204] , nambahaké pangandikane ing ngisor iki, sing dirungokaké saka Sang Mulya Paphnutius, salah siji muridé Sang Mulya Macarius. Nalika nyawa suci Macarius dijupuk déning Kerubim lan digawa munggah menyang swarga, sawatara bapa ndelok nganggo paningal atiné yèn para setan ing udara padha ngadeg adoh-adoh lan padha njerit:

'Apa kamulyan sing wis tumeka marang kowe, Macarius!'

Wong suci mau mangsuli marang para setan:

'Aku wedi, amarga aku ora ngerti ana pakaryan becik apa wae sing wis tak lakoni.'

Banjur setan-setan sing ana luwih dhuwur ing dalan nyawa Macarius sing arep lunga padha njerit:

'Sampeyan pancen wis lolos saka cengkeraman kita, Macarius!'

Nanging dhèwèké kandha:

'Ora, nanging aku isih kudu uwal.'

Lan nalika wong sing kinurmatan iku wis ana ing gapura swarga, para setan padha njerit banter:

'Dheweke wis kabur saka kita, dheweke wis kabur.'

Banjur Macarius mangsuli marang para setan kanthi swara banter:

'Ya! Dilindhungi déning kuwasa Kristusku, aku wis uwal saka tipuanmu.'

Mangkono urip, pati, lan lumantaré Bapa kita sing kinurmatan, Macarius, menyang gesang langgeng[1205] .

Sawisé ngrampungaké cathetan babagan uripé bapak kita sing mulya, ayo padha ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah, sing tansah dipuji lumantar para wali. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Ing omahé Gusti, Panjenengan pancèn wis diangkat dadi mercusuar pangendalian dhiri, kaya lintang sing ora nate pudar, madhangi pucuking bumi, Bapa para bapa, Bapa Macarius sing kinurmatan.

Kontakion liyane, Nada 1:

Sawise ngrampungake urip sing pinaringan berkah ing antaraning para martir, Panjenengan manggon kanthi pantes ing antaraning wong alus ing bumi, Macarius sing nggawa Gusti; lan sawise manggon ing ara-ara samun kados ing kutha, Panjenengan nampa sih-rahmat mujijat saka Gusti: mulane kita ngajeni Panjenengan.

[1204] Serapion – Uskup Tmuit (ing Mesir Sisih), salah siji tokoh gereja sing misuwur ing awal abad kaping 4. Dheweke nyusun 'Aturan Biara'. Uga dikenal 'Surat-suraté marang Para Biarawan', 'Uripé Sang Macarius sing Mulya saka Mesir' (ing basa Koptik) lan sawetara karya liya. Serapion iku pembela Ortodoksi sing semangat, amarga iku dhèwèké malah diasingaké.

[1205] Ingkang Kinurmatan Makarius séda watara taun 391. Panggonan ing ngendi Ingkang Kinurmatan Makarius nglakoni pakaryan asetik isih dikenal minangka Gurun Makarius, lan ana biara ing kana sing dijenengi miturut jenengé. Relik Ingkang Kinurmatan Makarius disimpen ing kutha Amalfi ing Italia. – Limang puluh pangandika, pitu piwulang, lan loro surat iku dadi warisan sing larang regane saka kawicaksanané Romo Macarius sing wis mateng. Bab sing dadi pokok piwulang lan pangandikane Romo Macarius yaiku urip rohani jero, utamane ing wangun sing dipraktèkaké ing dalan kasunyatan kontemplatif. Sanadyan babagan sing jero lan asring samar, wulang lan piwulang saka guru sing wis pengalaman iki cetha lan gampang dipahami: jagad rohani, sing arang banget dingerteni akèh wong, miturut tembungé Santo Makarius, cedhak karo ati lan pikiran. Apa sing mesthine samar amarga kaagungan rohani, digawe gampang diakses dening Sang Mulya Makarius liwat perumpamaan lan gambaran sing tansah prasaja lan malah luwih nyengsemake.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Macarius saka Alexandria

Dipepering ing tanggal 19 Januari

Sang Macarius ingkang Kinurmatan saking Alexandria asalipun saking kutha Alexandria[1206] . Ing pérangan kapisan gesangipun, piyambakipun dados tukang sayur lan dibaptis nalika yuswa patang dasa taun. Sawisé kuwi, sawisé nilar donya, dhèwèké dadi biksu lan sawisé nglakoni tapa brata lan kerja abot ing urip monastik kanthi cukup, dianggep pantes nampa panguripan suci, lan bareng karo kuwi dhèwèké njupuk pimpinan sawijining biara sing dikenal minangka 'The Cells', dumunung ing ara-ara gersang Mesir antarané Nitria lan Skete. Dheweke iku kanca sing paling tulus saka Macarius sing Kinurmatan saka Mesir, sing bareng karo dheweke – nalika jaman pamaréntahan Valens – diasingaké saka tanah air amarga tipu daya uskup palsu Alexandria, Lucius si Arian. Ing luwih saka sapisan, dheweke manggon bebarengan karo Macarius sing Kinurmatan iki. Kalorone Macarius, ing watak lan cara urip, padha banget lan padha duwe guru lan pangarsa sing padha – Antonius Agung – saka dheweke, minangka muridé, bola-bali nampa piwulang babagan carane nyampurnakake urip sing luhur. Macarius saka Mesir iku sing luwih tuwa lan dadi sing pisanan lunga menyang Gusti. Macarius Agung saka Alexandria iki isih urip sawetara taun maneh sawisé seda Macarius saka Mesir. Uskup Palladius saka Lausaica nulis kaya ing ngisor iki babagan Macarius Agung saka Alexandria:

'Aku wis weruh wong sing dadi kanca lan saingan ing kesalehan karo Santo Macarius saka Mesir – sing nduwèni jeneng sing padha. Aku nyebutake Santo Macarius saka Alexandria, sing dadi presbiter ing wilayah sing dikenal minangka Keli, ing kana aku dhewe manggon salawase sangang taun. Saka wektu kuwi, aku nglampahi telung taun manggon bareng karo Santo Macarius; aku nyekseni sawetara tumindak lan mujijat ing gesange sing saleh nganggo mripatku dhewe, dene bab-bab liyane tak krungu saka wong-wong sing wis tau manggon bareng dheweke sadurunge. Sawisé ndeleng Bapa Agung Antonius nglumpukaké ranting kurma, sing digawé tali lan anyam keranjang, Santo Makarius nyuwun sapérangan ranting mau marang Bapa Agung; Bapa Agung Antonius mangsuli:

'Kanggo iku wis katulis: *"Aja ngidam marang kagungané kancamu"* (Ulangan 5:21).'

Nanging durung rampung ngucapake tembung-tembung mau, kabeh ranting mau ujug-ujug garing, kaya kena geni. Ndeleng kahanan iki, Antonius kandha marang Makarius:

'Delengen, Roh Suci wis manggon ing kowe, lan kowe bakal nerusake pakaryanku sawisé aku.'

Sawisé sawetara wektu, Sang Mulya Macarius lagi lelungan liwat ara-ara samun lan wis kesel banget amarga lelungan sing dawa. Dumadakan, setan muncul marang dhèwèké lan kandha:

'Kowe wis nampa sih rahmaté Antonius; kenapa kowe ora migunakaké lan nyuwun marang Gusti panganan lan kekuwatan kanggo lelampahanmu?'

Romo mangsuli:

'Gusti iku kekuwatanku lan kamulyaku; aja nggodha abdi Gusti.'

Banjur setan miwiti nggodha sang wali nganggo penampakan – ana unta kang katon nggawa maneka rupa panganan lan mlaku-mlaku ing ara-ara gersang. Nalika sang wali weruh unta kuwi kaya nyedhak marang dhèwèké lan nyadari yèn iku mung bayangan, dhèwèké banjur ndedonga – lan ujug-ujug bayangan kuwi katelan déning bumi.

Sawijining dina, Sang Macarius Agung saka Alexandria rawuh marang Macarius saka Mesir, sing manggon ing sawijining pertapaan. Mula, nalika padha miwiti lelampahan lan kepengin nyebrang Kali Nil, padha kudu numpak prau feri gedhe, sing uga dipeneki loro tribune (komandan sewu) kanthi pesta gedhe lan kamulyan njaba, duwe kereta kuda perunggu, kuda-kuda nganggo tali kendhali emas, lan rombongan prajurit, abdi, lan pengawal, sing dihias nganggo rantai lan sabuk emas. Nalika para tribune mau weruh loro sesepuh sing kinurmatan, nganggo sandhangan koyak lan ngadeg ing pojok, padha muji uripé sing andhap asor lan mlarat, lan salah siji tribune kandha marang para sesepuh:

'Begja kowe sing wis nyingkiri donya.'

Macarius saka Alexandria mangsuli:

[1206] Mulane diarani 'Aleksandria' utawa 'kutha'. Dheweke dianggep lair ing taun 295.

'Kita pancen ngremehake donya, nanging donya ngolok-olok kowe. Mula, ngertia manawa apa sing kowe kandhakake iku ora saka kersamu dhéwé, nanging kanthi wahyu nubuat, amarga kita loro padha dijenengi Macarius, tegesé "sing pinaringan berkah".'

Kagugah dening tembung-tembungé Macarius saka Alexandria, sang tribune nalika bali menyang omahé, mbuwang sandhangané lan sawisé mènèhaké bandha-bandhané marang wong mlarat, milih urip dadi pertapa.

Kedadéyané, Sang Macarius sing Kinurmatan saka Alexandria nampa woh beri sing éndah lan seger, lan piyambakipun kepéngin mangan. Nanging banjur, kanthi niyat ngungkuli hawa napsu lumantar pangendalian dhiri, piyambakipun ngirim woh beri mau marang sedulur sing luwih ringkih sing kepéngin panganan kaya ngono. Nanging sedulur kuwi uga, sawisé nampa kado mau, nindakake sing padha, sanajan dhèwèké lagi luwe banget. Amarga woh-wohan mau diwènèhaké saka siji marang sijiné lan nyebar marang akèh sedulur, pungkasane woh-wohan mau bali marang Sang Macarius sing Kinurmatan saka sedulur pungkasan lan, minangka kado sing larang regané, bali utuh, amarga ora ana siji waé sing kepéngin nyicipi. Nalika Sang Macarius Agung mangertos yèn woh-wohan mau wis disaluraké marang kabèh komunitas, piyambakipun kagèt sanget lan sawisé matur nuwun marang Gusti Allah amarga sipat pangendalian dhiri sing mulya saka kabèh komunitas, piyambakipun uga ora nyicipi siji waé.

Saben Sang Panembah krungu ana wong sing nindakake kabecikan, piyambakipun tansah ngupaya tenanan kanggo niru lan kanthi tliti nindakake kabecikan sing padha. Contone, nalika ngerti bab para biksu ing Biara Tavenk[1207] sing sajrone Kala Puasa Agung ora mangan apa-apa sing dimasak nganggo geni, piyambakipun netepake aturan kanggo dhiri piyambak sajrone pitung taun, ora mangan apa-apa sing dimasak nganggo geni – ora ana panganan sing dipanggang utawa direbus. Luwih saka kuwi, Sang Macarius nglakoni tapa nganti ora mangan roti utawa panganan mateng, kajaba pari mentah utawa wiji-wiji sing direndem ing banyu. Panjenengané nglakoni panguripan prasastha kaya ngono sajrone pitung taun. Nalika tau krungu ana biksu liya sing mung mangan roti siji pon saben dina, lan kepengin niru, Macarius mecah roti dadi potongan cilik-cilik lan nyelehake ing wadhah sing bolongané sempit banget, nganti meh ora bisa mlebu tangan. Ing wektu sing padha, Sang Macarius sing kinurmatan netepake aturan supaya mung mangan roti sak bobote sing bisa dicekel tangané nalika dilebokake ing wadhah kuwi sajrone dina.

Iki dadi panganiayaan daging sing banget abot kanggo Sang Macarius sing Mulya, kaya sing dicritakaké Palladius sing kasebut mau. Amarga Sang Macarius sing Mulya sawisé kuwi crita kanthi mesem:

'Aku nyoba nyelupake tangan menyang wadah kanggo njupuk pirang-pirang potongan roti, nanging amarga ambiné sempit, aku ora bisa narik metu. Mula, wadahku ora ngidini aku mangan sak karepé!'

Urip ing kahanan luwe kaya ngono, Macarius tahan telung taun, mung mangan sepotong roti cilik saben dina lan ngombe banyu jumlah sing padha. Kanggo lenga panganané, dhèwèké mung nganggo siji sextarius[1208] sajrone setaun. Sawijining wektu, nalika kepéngin ngalahaké turu saklawasé, dhèwèké ora mlebu pangayoman selé sajrone rong puluh dina lan wengi, nanging manggon ing njaba selé ing wayah awan ing sangisoring panas sing nyengat, lan ing wayah bengi, gemeteran amarga adhem, nalika ngupaya saktenané supaya ora ketiduran. Lan, kaya sing dhèwèké critakaké dhéwé mengko kanggo pangajaran wong liya, prestasi iki ndadèkaké otaké layu; lan yèn dhèwèké tetep ana ing njaba sel lan tetep ora turu luwih suwe, dhèwèké mesthi bakal edan. Sang Reverèn nambahaké:

'Sak kuwate aku ngalahake turu, nanging aku ora kuwasa ngalahake kodrat manungsa sing nuntut turu; mula aku kudu nyerah marang iku.'

Ing sawijining wektu, setan napsu wiwit nggodha Pendeta Macarius kanthi banget. Kanggo ngalahake mungsuh iki, Macarius mutusake lungguh telanjang suwene enem wulan ing sawijining panggonan pertapa ing rawa sing ana ing ara-ara gersang sing adoh. Ana akeh nyamuk ing kana, gedhene kaya tawon, sing malah bisa

---

[1207] Biara Taben iku biara komunal pisanan; dumunung ing Taben, ing Mesir Lor (Kidul), ing sisih lor ibukota kuna Bybus, ing pinggir Kali Nil. Didegaké watara taun 340 déning Sang Pachomius Agung (disinggung ing tanggal 15 Mei), biara iki ngenalaké paugeran monastik komunal sing ketat sing kanthi cepet nyebar ing saindenging jagad Kristen. Biara Tabenna nduwèni wigati gedhé ing sajarah monastik Kristen wiwitan, lan kasil paugeran Pachomius kuwi gedhé banget, nganti sadurungé seda, watara 7.000 biksu wis padha kumpul ing Tabenna lan sakupengé. Sabanjure, Tavenna – jeneng sing wiwitane nuduhake siji pulo ing Kali Nil nanging sakwisé kalebu wilayah sakupenge pinggir kali ing ngendi Pachomius lan para muridé manggon – dadi misuwur amarga biarané.

[1208] Sextarius iku ukuran cairan kuna Romawi sing padha karo kapasitas loro botol kebak.

nembus kulit babi alas. Romo Agung iki digigiti abot dening nyamuk-nyamuk mau nganti sawenehing wong padha gumun apa dhèwèké kena kusta. Sawisé nem wulan, nalika dhèwèké bali menyang selé, para muridé meh ora bisa ngenali dhèwèké mung saka swarané yèn kuwi Abba Macarius. Nanging Santo Macarius manèh nglakoni sangsara sing padha amarga nyamuk-nyamuk mau. Iki kelakon sawisé dhèwèké tau mateni seekor nyamuk ing sikilé sing wis banget ngganggu, nganti getih mili akèh. Sawisé kuwi, dhèwèké nyesel lan wiwit nyalahké dhèwèké dhéwé minangka pembunuh lan wong sing seneng mbales dendam nganti dhèwèké mbales dendam marang awaké dhéwé kanthi ngetokaké awaké telanjang supaya kena gigitan nyamuk.

Ing wektu liyane, sang resi kepengin sowan menyang kebon lan kuburan sing dikenal kanthi jeneng 'Kipotaphion', ing ngendi Iannius lan Iambrius, para dukun sihir Mesir sing urip ing jaman Firaun (Kaluwihan 7:11, 22, 8:7), dikubur, supaya dhèwèké bisa nglawan setan-setan ing kana; awit ana pangandikane manawa panggonan iku dadi panggonané akèh setan sing paling galak, sing diklumpukaké déning para dukun sihir mau nganggo ilmu sihiré. Para dukun sihir iku sedulur, lan amarga licik lan trampilé gedhé ing ilmu sihir, padha diurmati déning Firaun lan nduwèni kuwasa gedhé ing saindenging Mesir. Ing pérangan ara-ara sing adoh, padha mbangun kebon saka watu-watu kotak, lan ing jeroné kanthi trampil padha mbangun makam kanggo awaké dhéwé, sing ing kono padha nyimpen akèh emas; sakupengé padha nandur akèh wit-witan manéka warna lan nggali sumur gedhé, amarga lemah ing kana rada andhap lan akèh lembab. Para Magi wis nyiyapake kabèh mau amarga padha yakin banget, sawisé seda, bakal manggon ing kana salawas-lawase, nikmati kabèh berkah sing ana ing panggonan kuwi, kaya ing swarga. Amarga Sang Macarius sing kinurmatan ora ngerti dalan menyang panggonan sing dimaksud, piyambakipun lelungan kanthi mirsani lintang-lintang, kaya para pelaut nglayar ing segara, lan kanthi cara iki piyambakipun nyabrang sakabehe ara-ara gersang kanthi mlaku kaki. Nalika nindakake kuwi, Macarius nggawa sawetara tangkai sari lan sawisé saben jarak tanah sing wis ditempuh[1209] , dhèwèké nyelepake siji tangkai sari ing lemah supaya bisa nemokake dalan bali nganggo pratandha kuwi. Nalika sawisé nyabrang sakabehing ara-ara gersang sajrone sangang dina, dhèwèké nyedhak kebon sing kasebut mau lan nalika bengi teka, kepéngin ngaso sakedhik saka lelampahané lan banjur ketiduran, banjur setan, – mungsuh langgeng para askét Kristus – nglumpukaké kabèh benang sari sing digunakaké Macarius kanggo nandhani dalané lan, nalika sang wong mulya turu, nyelehaké kabèh mau ing sacedhaké sirahé sang wali. Nalika Macarius tangi, dhèwèké weruh kabèh benang sari mau ana ing sacedhaké, wis diiket dadi siji. Iki kelakon miturut pangayomaning Gusti, kanggo nguwatake pakaryan sang wong suci, supaya piyambakipun boten gumantung marang serbuk sari, nanging marang pitulunganing Gusti, ingkang kaping pisan nuntun bangsa Israel nganggo tiang geni salami patang puluh taun lumantar ara-ara samun ingkang amba menika (Kaluwihan 14:19–20). Mengko, Santo Macarius nyritakaké bab lelampahané kaya ing ngisor iki:

'Nalika aku nyedhaki kebon woh-wohan,' ujare, 'sing diarani kuburan, watara pitung puluh setan ing macem-macem wujud padha nyerbu metu kanggo ngadhepi aku; sawetara padha njerit banter, liyane nggrentheng untu marang aku kanthi niat ala sing medeni, dene liyane mabur kaya gagak, nyerbu pasuryanku lan padha njerit:

'Apa sing kok goleki ing kene, Macarius? Napa kowe teka marang kita? Apa kita tau nggodha salah siji biksu-mu? Pimpin ing panggonan panggonanmu, ngatur wong-wong kaya kowe, sing biyen kagungan kita. Amarga kowe mimpin ara-ara samun sing wis kowe usir setan kaya kita. Nanging kita ora duwe apa-apa sing padha karo kowe. Ngapa kowe teka ing tanah kita? Minangka pertapa, cukupna ing ara-ara samun; panggonan iki diparingake marang kita dening wong-wong sing netepake kene. Kowe ora bisa tetep ing kene. Ngapa kowe kepengin mlebu ing wewengkon kita, ing ngendi ora ana manungsa urip sing tau nginjak wiwit kita ngubur para sedulur sing netepake panggonan iki?

Lan nalika para setan nguwuh lan njerit kanthi medeni, Santo Makarius kandha marang wong-wong mau:

Aku mung mlebu, ndelok-ndelok, banjur lunga!

Para setan kandha marang dheweke:

'Janji marang kita iki kanthi martabatmu.'

Abdi Kristus mangsuli:

– Aku bakal nindakake.

[1209] 'popristhe' padha karo 690 sazhens.

Lan setan-setan mau sirna. Nalika Macarius mlebu kebon, dhèwèké kapethuk karo setan sing medeni karo pedhang sing wis ditarik, sing ngalangi dalané. Santo Macarius kandha marang setan mau:

'Kowe teka nglawan aku nganggo pedhang, nanging aku teka nglawan kowe ing jenengé Gusti Sang Tentara, ing kakuatané Gusti Allah Israèl (1 Sam. 17:45).'

Lan setan iku mlayu saka dheweke. Nalika mlebu kebon woh-wohan, sang wiku mriksa kabeh sing ana ing kana, yaiku: sumur sing mung ana ember kuningan lawas sing digantung nganggo rantai wesi; delima sing kosong ing njero, wis garing kena srengenge; lan makam éndah sing dihias mewah nganggo emas. Sawisé mriksa kabèh kanthi teliti, sang wali ninggal panggonan kuwi tanpa alangan utawa kesulitan lan, rong puluh dina sawisé, mangkat bali menyang selé. Ing dalan bali, kabèh roti lan banyu sing digawa kanggo lelampahan wis entèk. Macarius wiwit ringkih amarga luwe lan ngelak, nganti meh tiba. Banjur – kaya sing diceritakaké dhéwé mengko – penampakan cah wadon enom muncul ing ngarepé, nganggo sandhangan putih lan nggawa ember banyu bening saka adoh, watara siji verst saka panggonané. Asring mandheg, sang putri nunjukaké banyu lan ngajak sang wali marani, janji arep maringi ngombe. Nanging, sang wali ora bisa tekan dhèwèké. Sanadyan mangkono, amarga kepéngin ngilangaké ngelak, dhèwèké ngetutaké sang putri telung dina, kanthi ngupaya saktenané, déné sang putri tansah ana ing ngarepé. Banjur muncul sekawanan kerbau (ana akèh ing wewengkon kuwi); salah sijiné, sing digandheng karo anaké sing isih cilik, ngadeg ing ngarepé wong tuwa sing kesel lan krasa kesel, lan susu mili saka ambiné. Ing wektu kuwi, sang resi krungu swara saka dhuwur:

'Ayo, Macarius, ngombe susune.'

Maju, dhèwèké ngombe susu kuwi nganti wareg lan kakuwaté bali.

Sang Macarius nambahaké: 'Gusti, kersa paring welas asih sing luwih ageng lan mulang marang kelemahanku supaya ngandelaké pangarep-arep mung marang pangayomaning Gusti, nindakaké mujijat iki. Miturut dhawuhé Gusti, aku maréntahake sapi kerbau iku supaya ngetutaké aku menyang selku lan maringi aku pangan sajrone lelampahanku. Sapi kerbau sing manut iku, miturut dhawuhé Pangripta, pancèn ngetutaké aku lan ora ngidini anaké nyusu ing ambiné, supaya mung aku sing diparingi pangopenan."

Nalika semana, wong suci lan ajaib iki lagi nggali sumur kanggo nyedhiyakake banyu omben-omben para biksu. Ing panggonan sing digali dening sang resi, ana akèh dedaunan lan duri, saka kana metu ula tedung lan nguntir sang wali.

Banjur sang wali nyekel ula mau saka loro rahangé nganggo tangané, banjur nyabuti dadi potongan-potongan, karo kandha:

'Amarga Gustiku ora ngutus kowe marang aku, kok wani nyedhak lan nguntal aku?'

Lan, wah kaajaiban! Gigitan ula iku ora gawe apa-apa marang Sang Resi.

Sawisé krungu manèh babagan para Tavenniot sing ngetutaké paugeran urip sing ketat banget, Sang Macarius sing kinurmatan ngganti busana biksu nganggo sandhangan awam lan mangkat arep gabung karo wong-wong mau. Sawisé lelungan limolas dina liwat ara-ara gersang, Sang Macarius sing kinurmatan tekan ing biara Tavenniot, katon kaya wong awam. Ing kono dhèwèké kepéngin ndeleng Archimandrit Pachomius[1210] , sawijining priya sing duwé pengalaman lan wawasan jembar, sing duwé karunia ramalan, nanging Gusti durung nate mbukak marang sapa sejatine Macarius. Sawisé mlebu ing ngarsané Pachomius, Macarius kandha:

'Bapa, kula nyuwun, tampi kula ing biara panjenengan, awit kula kepengin dados biksu ing kono.'

Pachomius mangsuli:

'Sampeyan ora bisa dadi biksu, amarga sampeyan wis tuwa lan ora kuwat kerja. Para sedulur ing kene wis biasa nglakoni pakaryan biara wiwit isih enom, nanging sampeyan, sing wis sepuh, ora bakal bisa nahan kasangsaran urip biara; lan sawise ringkih, sampeyan bakal ninggal panggonan iki lan ngomong ala bab kita.'

Lan Pachomius ora nampa dhèwèké ing dina kapisan utawa kapindho – lan mangkono terus nganti dina kapitu. Nanging Macarius nglampahi kabèh wektu kuwi kanthi puasa ketat lan ing dina kapitu kandha marang archimandrite:

'Abba, tampani aku! Nanging yèn aku ora puasa lan ora nindakake kaya sedulur-sedulur liyané, mula panjenengan kersa mènèhi dhawuh supaya aku diusir saka biara.'

[1210] Yaiku, St Pachomius Agung.

Banjur Santo Pachomius ngandhani para sedulur supaya nampa dhèwèké. Ana sewu patang atus sedulur, lan Macarius ditampa mlebu biara. Sawisé sawatara wektu, wiwit puasa Patang Puluh Dina Suci, lan Macarius weruh saben sedulur padha puasa miturut kemampuané. Ana siji sing mangan ing wayah sore, sijiné sawisé rong dina, sijiné manèh sawisé limang dina, déné sijiné manèh nglampahi kabèh wengi kanggo ndedonga lan kerja ing wayah awan. Ngikuti tuladhané, Macarius dhéwé, sawisé nglemèsaké sawetara ranting kurma, ngadeg ing pojok lan sajrone kabèh mangsa Prapta nganti Paskah, ora mangan roti lan ora ngombe banyu, kajaba sethithik godhong kol garing sing dipangané saben dina Minggu. Lan dhèwèké nindakaké iki mung supaya para biksu liyané weruh yèn dhèwèké lagi mangan, lan supaya ora tiba ing dosa sombong. Nalika ngadeg ing pojok, Sang Macarius sing kinurmatan makarya tanpa kendhat lan ora nate ngaso saka pakaryané; sajrone wektu kuwi kabèh, dhèwèké ora nate lungguh utawa nggleleng. Yen amarga perlu dheweke kudu ninggal panggonane, sawise bali dheweke bakal ngadeg maneh, tanpa mbukak cangkem utawa ngomong karo sapa wae, nanging kanthi meneng ndedonga marang Gusti Allah kanthi sakabehe atine. Ndeleng pakaryan agung saka Sang Wiku, para asket ing biara kuwi nesu marang abbote lan padha kandha marang dheweke:

'Saka ngendi kowe nggawa wong kang ora nduwé awak kaya ngéné marang kita, nganti kita isin? Yèn ora, kowe kudu ngusir dhèwèké, utawa kita bakal ninggalake biara iki.'

Sawisé krungu kabar saka sedulur lan ngerti babagan puasa ketaté Macarius, Sang Pachomius sing Kinurmatan miwiti ndedonga marang Gusti supaya paring weruh sapa sejatine wong anyar kuwi. Lan kaparingi wahyu marang piyambakipun menawa punika Macarius. Bilih Bapa Pachomius ingkang kinurmatan, nyekel tangan Bapa Macarius ingkang kinurmatan, ngantarke piyambakipun mlebu gréja lan, kanthi asih sayang ngeluk piyambakipun, ngendika:

'Sugeng rawuh, Bapa ingkang kinurmatan! Kula mangertos bilih panjenengan Macarius, nanging panjenengan boten ngandhani nami panjenengan dhumateng kula. Kula sampun pirang-pirang taun krungu bab panjenengan lan sampun suwe sanget kepengin ndeleng panjenengan. Kula matur nuwun amargi panjenengan sampun ngajari anak-anak kula supados andhap asor, supados boten gumedhe amarga tumindak lan nglakoni puasa; panjenengan sampun maringi pitulungan ageng dhumateng kula.'

Para sedulur liyane uga krungu bab Macarius lan padha teka akèh saka saindenging papan, nyium dhèwèké kanthi sayang lan nyuwun dhèwèké supaya ndedonga kanggo wong-wong mau. Sang Macarius sing kinurmatan, sawisé maringi piwulang marang kabèh, banjur bali menyang panggonané.

Wong tanpa pamrih iki, Sang Macarius sing kinurmatan, uga nyritakaké bab dhéwé kaya ing ngisor iki:

'Nalika semana aku kepengin ngarahaké pikiranku supaya ora mikir bab apa waé ing donya, nanging tetep nyawiji ing pangibadah marang Gusti Allah siji, ora nate nyimpang sanadyan sedhela. Aku nyawisaké limang dina kanggo pangibadah iki marang Gusti Allah. Mula, sawise aku nutup sel lan pekarangan supaya ora ana sing mlebu lan aku ora ngomong karo sapa-sapa, aku miwiti ing dina Senin lan maringi dhawuh marang pikiranku, kandha mangkene: 'Delengen! Aja lunga saka swarga! Ing kana, kowe ana bareng para Malaikat, Malaikat Agung, Kerub, Serafim, kabèh bala langit lan Sang Pencipta, Gusti Allah. Mula, tetep ana ing swarga lan aja mudhun menyang alam ing ngisor langit, supaya kowe ora kecemplung ing pikiran donya. Nalika aku ngadeg kaya ngono rong dina rong bengi, ngarahaké pikiranku marang swarga, aku nganti nyurung setan nganti dhèwèké malih dadi geni lan ngobong kabèh ing selku, nganti tikar sing tak pijak uga kobong, lan aku kira aku uga bakal kobong. Amarga wedi, ing dina katelu aku ninggalake tekadku; amarga ora bisa maneh nggatekake pikiranku marang bab-bab langit, aku mudhun, miturut kersaning Gusti, menyang pikiran donya, supaya ora tiba ing dosa kesombongan.

Uskup Palladius uga nyritakaké ing ngandhap iki babagan Sang Macarius sing kinurmatan mau:

'Nalika aku lunga sowan marang dhèwèké,' pangandikane, 'aku ketemu sawijining presbiter pedesaan sing lagi ngadeg ing njaba selé, sirahé rusak parah amarga penyakit sing diarani gangren nganti kowé bisa ndeleng cangkemé saka mburi sirahé.' Dheweke teka marang Sang Macarius sing kinurmatan kanggo njaluk mari; nanging sang wali ora gelem nampa, ora kepengin ngomong karo dheweke. Banjur aku uga wiwit nyuwun marang sang wali, kandha:

'Gusti welasana wong sengsara iki lan wangsuli dhèwèké.'

Nanging sing kasucèk kandha marang aku:

'Dheweke ora pantes mari, amarga iki paukuman sing dikirim marang dheweke dening Gusti. Nanging, yen kowe kepengin dheweke mari, mula saranake supaya dheweke mandheg nindakake Liturgi Ilahi wiwit saiki.'

Aku takon marang sang wali:

'Napa?'

Dheweke mangsuli:

'Dheweke nindakake Liturgi sawisé nindakake zinah, lan wis diukum amarga iku. Nanging yèn dhèwèké wedi marang Gusti Allah lan mbalèk saka dosa sing wis ditindakké tanpa wedi, Gusti Allah bakal marasaké dhèwèké.'

'Nalika aku,' nerusake Palladius, 'ngandhani presbiter iki, dhèwèké kanthi khidmat ngiket sumpah ora bakal nate nindakake Liturgi Ilahi manèh. Sawisé kuwi, Macarius sing Kinurmatan, ngajak presbiter mau menyang panggonan sepi, banjur kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe pracaya ana Gusti Allah sing ing ngarepé ora ana sing bisa didhelikaké?'

Presbiter mau mangsuli:

'Inggih, Rama, kula pitados, lan kula nyuwun – ndedonga dhumateng Panjenenganipun kanggé kula, tiyang dosa.'

Banjur Macarius takon:

'Dadi kowe ora bisa ndhelikake apa-apa saka Gusti Allah?'

– 'Ora, aku ora bisa,' wangsulane.

'Yen kowe ngakoni dosamu lan nampa paukumané Gusti Allah,' nerusaké Macarius, 'mula wiwit saiki, owahi tumindakmu.'

Lan presbiter mau ngakoni dosane lan janji ora bakal manèh dosa utawa nindakake upacara suci, nanging bakal urip minangka awam. Sawisé kuwi, Santo Macarius nyandhakaké tangane marang dhèwèké lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, lan sawisé sawetara dina presbiter kuwi mari saka gangren; rambute tuwuh manèh, lan dhèwèké bali menyang omahé kanthi waras, muji Gusti Allah lan matur nuwun marang Santo Macarius Agung.

Sing Mulya Macarius nduwé pirang-pirang sel ing panggonan sing béda-béda: siji ing skete sing dumunung ing ara-ara gersang jero, sijiné ing Libya, katelu ing panggonan sing diarani Kelya, lan kaping papat ing Gunung Nitria. Ora ana siji selé sing nduwé lawang utawa jendhela. Lan Sang Macarius sing Kinurmatan manggon ing sel-sel mau ing pepeteng sajrone dina-dina Puasa Agung. Salah siji selé sempit banget nganti ora bisa ngulur sikil; sel liyane luwih amba, lan ing kono Sang Kinurmatan ngobrol karo wong-wong sing teka marang dhèwèké; ing wektu sing padha, dhèwèké marasaké akèh wong sing kaserang roh najis.

Palladius nyritakaké babagan cah wadon bangsawan sing wis lumpuh pirang-pirang taun lan digawa marang Macarius sing Mulya saka Tesalonika[1211] . Macarius sing Mulya marasaké dheweke kanthi ngolesi lenga suci sajrone rong puluh dina lan ndedonga marang Gusti Allah, banjur ngirim cah wadon mau bali menyang kutha asalé kanthi waras sampurna. Sawisé mari, dhèwèké maringi sedekah sing akèh marang para biara.

Ing wektu liyane, ana bocah lanang sing kesurupan setan digawa marang Sang Reverendi; bocah iku mumbul kabeh amarga kesrakat. Kanthi nyelehake tangan tengen ing sirah bocah lanang lan tangan kiwa ing atine, Sang Reverendi miwiti ndedonga marang Gusti. Dumadakan, bocah iku muni banter, lan langsung akeh banyu mili saka awake. Sawisé kuwi, awaké bocah mau bali kaya biyèn. Sawisé diolesi lenga suci lan disiram banyu suci, Sang Bapa Mulya nyerahaké bocah mau marang bapakné. Ing wektu sing padha, piyambakipun maringi piwulang marang bocah mau supaya ora mangan daging lan ora ngombe anggur sajrone patbelas dina. Mangkono, Sang Bapa Mulya mbalèkaké bocah mau marang kasehatan.

Setan, mungsuh lawasé umat manungsa, nesu banget marang Sang Venerabel Macarius amarga uripé sing ketat tapa lan akèh wong lara sing mari sawise diobati. Banjur setan wiwit nggodha pikirane nganggo rasa sombong. Ing pikirané Sang Romo wiwit muncul pamanggih yèn dhèwèké kuduné ninggal selé lan mangkat menyang Roma. Ing wektu sing padha, pikirane maringi akèh alesan sing masuk akal kanggo nindakake kuwi, kanthi negesaké yèn Sang Romo, sing duwé sih-rahmat sing akèh lan karunia ngusir roh-roh najis, bisa maringi paedah gedhé marang wong-wong sing nandhang sangsara ing Roma. Romo iku nglawan pikiran-pikiran sing

[1211] Thessaloniki – kutha kuna sing wigati banget saka Makedonia – dumunung ing jero Teluk gedhé Thessaloniki utawa Fermea ing Segara Aegea (Kepulauan). Saiki, kutha iki, sing dikenal minangka Thessaloniki, sawisé Konstantinopel, dadi pusat perdagangan lan manufaktur paling utama ing Turki Éropa, kanthi populasi sing akèh banget.

nggodha dhèwèké suwéné suwe, sanadyan pikiran-pikiran mau nyerang kanthi sengit. Akhiré, nalika tiba ing lantai ing ambiné selé, dhèwèké ngulurkaké sikilé ngluwihi ambiné lan kandha:

'Serbut aku, setan-setan, yen kowe bisa, nanging aku ora bakal lunga kanthi kersaku dhéwé!'

Mula, ing ambang lawang sel, Sang Reverendi ngglethak nganti bengi.

Ing wengi iku, pikiran-pikiran sing padha nyerang maneh kanthi kakuwatan gedhe. Banjur sing pinaringan berkah iku njupuk kranjang sing muatané loro chetverik, diisi pasir lan disandhang ing pundhaké, banjur mangkat mlaku liwat ara-ara gersang. Ing kana dhèwèké ketemu karo biksu Theosebius, wong asli Antiochia, sing takon marang dhèwèké:

'Bapa! Apa sing digawa? Wenehana bebanmu marang aku, lan aja nganti susah.'

"Aku nyiksa sing nyiksa aku," mangsuli Macarius, "awit nalika dhèwèké nganggur lan males, dhèwèké nyuruh aku ngumbara."

Mangkono, sawisé makarya suwé, ingkang kinurmatan wangsul menyang selané, sanadyan badané kesel, nanging wis ngalahaké pikiran ala.

Sing berkah Paphnutius, muridé Sang Macarius sing kinurmatan, nyritakaké bab sang wali kaya ing ngisor iki.

'Nalika semana, Bapa Mulya lagi lungguh ing pekarangan; ujug-ujug ana seekor serigala teka mlayu lan nggawa anaké ing cangkemé, sing wuta; mlayu nyedhak marang Macarius, serigala kuwi nyelehaké anaké ing sikilé. Sang wali njupuk anak hyena mau, ngeludhah ing mripaté, ndedonga marang Gusti – lan penglihatan anaké bali. Hyena mau, sawisé njupuk anaké, mlayu lunga. Esuké, dhèwèké mlayu manèh marang Rama Suci, nggawa kulit wedhus gedhé; nalika weruh kuwi, sang wali kandha marang hyena:

'Kowe entuk kulit iki saka ngendi? Apa kowe wis mangan wedhusé wong liya? Yen kowe njupuk kanthi paksa, aku ora bakal nampa.'

Sang hyena, nyungkurake sirahé marang lemah lan sujud, nyelehake kulit sing digawa mau ing sikilé sang suci. Nanging sang suci kandha marang kéwan iku:

'Aku wis kandha aku ora bakal nampa nganti kowe janji ora bakal ngrusak wong mlarat kanthi mangan wedhusé.'

Banjur srigala iku nyuwun sirah, kaya sarujuk karo pangandikane sang wali lan janji bakal manut. Sawisé kuwi, Sang Mulya Macarius njupuk kulit saka srigala mau lan diparingaké marang Santa Melania ing Romawi (sing séda tanggal 31 Desember), sing asring sowan marang para bapa suci ing ara-ara samun. Wiwit wektu kuwi, kulit iki banjur dikenal minangka 'kado saka hyena'. Lan sing nggumunake saka para wong sing wis nyingkiri donya yaiku sanajan kéwan, sawise nampa berkah kanggo kamulyaning Gusti Allah lan minangka pakurmatan marang para wali Panjenengané, bisa mangerténi lan nggawa kado marang wong sing pinaringan berkah. Sing wis ngendhalèkaké singa kanggo nabi Daniel (Dan. 14:31) uga maringi hyena pangerten bab rahmat sing ditampa lan mulangaké rasa syukur.

Palladius sing kasebut mau, nalika tau rawuh marang wong pinunjul iki, kang keganggu dening pikiran lan kuciwa (kaya sing diceritakake dhewe mengko), takon:

'Apa sing kudu tak lakoni, Abba Macarius, amarga aku kepepet pikiran sing kandha: "Kowe ora nindakake apa-apa ing kene – tinggalna panggonan iki!"'

Bapa Suci Macarius mangsuli marang dhèwèké:

'Kandhaa marang pikiranmu iki: Aku jaga tembok-tembok iki kanggo Kristus.'

Kanggo ngedhapturake Palladius, Sang Macarius ingkang Kinurmatan nyritakake babagan Sang Markus ingkang Kinurmatan (disinggung ing tanggal 5 Maret), lan kados pundi piyambakipun nampi Misteri Ilahi saking para Malaikat piyambak. Sang Macarius nyekseni punika kanthi mripatipun piyambak nalika piyambakipun mbagi Komuni Suci dhumateng para sedulur ing wekdal Liturgi Ilahi.

'Aku ora tau,' pangandikane, 'maringi Misteri Ilahi marang Mark sing tapa brata; nanging, sawijining Malaikat saka mezbah sing maringi mau kanthi ora katon, dene aku mung weruh driji-driji tangan sing nyuguhake.'

Gusti Mark sing kinurmatan iki, nalika isih enom, wis ngerti sakabehe Kitab Suci Lawas lan Anyar kanthi ati; piyambakipun uga andhap asor lan suci.

'Siji dina, amarga ora ana sing ngisi wektu ing selku,' kandha Santo Makarius, 'aku lunga marang dhèwèké—sing wektu kuwi wis tuwa—lan lungguh ing lawang selé. Aku nganggep dhèwèké luwih unggul tinimbang wong liya, lan pancèn mangkono, lan kepéngin ngerti (aku wektu kuwi isih polos lan ora paham donya, kaya sing diomongaké Macarius) apa sing ditindakake utawa apa sing diomongaké sang tuwa. Nanging dhèwèké, nalika ana ing njero selé, lagi bergelut karo dhèwèké dhéwé lan karo setan, amarga umuré wis satus taun, nganti untuné wis rontog kabèh. Dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Apa sing kowe karepake, pungkasané, kowe wong tuwa jahat? Kowe wis ngombe anggur lan wis nyicipi lenga. Apa maneh sing kowe kepengin, kowe budak weteng sing ora tau wareg, ing tuwamu iki?'

Mark, nanging, kandha marang setan:

'Adoh saka aku, setan! Kowé wis tuwa ing perjuanganmu nglawan aku. Kowe wis maringi aku kelemahan raga, nganti aku kudu ngombe anggur lan nyicipi lenga; kowe wis ndadekake aku dadi pecandu kesenengan. Apa aku pancen isih nduwé utang apa-apa marang kowe? Kowe ora bakal nemu apa-apa ing aku sing bisa kowe nyolong. Mungsuhé manungsa! Pungkasané lunga saka aku.

Santo Macarius nyritakaké iki marang Palladius, sing nyathet tembung-tembungé. Nanging presbiter Rufinus nambahaké ing uripé Macarius sing kinurmatan saka Alexandria.

Ing sawijining wengi, setan mengetuk lawang sel Macarius lan kandha:

'Munggah, Abba Macarius, lan ayo padha menyang katedral kanggo ibadah.'

Nanging dhèwèké, sing kebak sih rahmating Gusti, ngenali tipuan mungsuh lan mangsuli:

'Wah, kowe sing tukang goroh lan sengit marang kabecikan! Apa kowe duwe paseduluran utawa paseduluran karo pasamuwan para wali?'

"Apa kowe ora ngerti, Macarius," ujare setan, "menawa tanpa kita ora ana kidungan gereja lan ora ana pasamuwan biara? Ayo, banjur kowe bakal weruh apa sing kita lakoni."

Sing tuwa mangsuli:

'Mugi Gusti nyegah, kowe setan licik!'

Lan, banjur ngadhep marang Gusti ing pandonga, piyambakipun wiwit nyuwun supados Gusti mratelakake dhumateng piyambakipun apa ingkang dibanggakake setan punika pancen leres. Mangkono, nalika wayah ibadah tengah wengi rawuh, Macarius mangkat dhateng katedral lan malih ndedonga meneng marang Gusti supados Gusti mratelakake dhumateng piyambakipun apa ingkang dipunandharaken setan punika pancen leres. Sawisé sawatara wektu, bapak rohani iku weruh ing gréja, ing wangun bocah-bocah cilik, wong Étiopia ireng, padha mlayu cepet-cepet bolak-balik, kaya padha mabur. Ing biara kuwi ana adat, siji biksu maca mazmur, déné kabèh sedulur liyané padha lungguh lan ngrungokaké. Mula bocah-bocah cilik Ethiopia kuwi padha lungguh ing jejere saben sedulur lan ngguyu; lan yen padha nyentuh mripat wong nganggo loro driji, sedulur kuwi langsung wiwit ngantuk, dene yen padha nyelehake driji ing lambene wong, wong kuwi ora suwe bakal waras. Ing ngarepé sawatara biksu, para setan mau katon ing wujud wanita, déné ing ngarepé liyané padha ngetokaké awaké kaya-kaya péngin gawé, nggawa, utawa nyusun manéka prakara. Lan apa waé sing digambaraké déning para setan nalika ngguyoni wong, para biksu mau uga padha mikir bab sing padha ing atiné. Ana sawatara biksu, saben setan miwiti nindakake apa wae sing padha karo sing wis diterangake ing ndhuwur ing ngarepe, padha dumadakan diusir dening kekuwatan, dipaksa metu kanthi kasar, lan ora wani maneh manggon utawa liwat ing ngarepe biksu-biksune. Dene sing liyane—sedulur sing paling ringkih, sing ora nggatekake pandonga—demon nguntungake kahanan mau, lungguh ing gulu lan pundhaké. Ndeleng kahanan iki, Sang Mulya Macarius nglegos jero lan kanthi nangis miwiti ndedonga marang Gusti Allah:

'Gusti! Ndelengana kita lan aja meneng bae! Munggaha, ya Gusti, lan wong-wong sing mungsuh padha sumebar lan padha mlayu saka rawuh Panjenengan, awit atiné kita kebak isin.'

Sawisé pamitan, Abba Macarius miwiti nelpon saben biksu siji-siji marang dhèwèké lan nguji apa sing dipikiraké nalika kidungan ing gréja. Saben wong ngakoni pikirane marang dhèwèké, lan kanthi mangkono dadi cetha yèn pikirané saben wong kuwi persis padha karo sing diparingaké déwéng déngé kanthi ngina ing ngarepé.

Sing sami Sang Mulya Macarius nyritakaké manèh sawijining kisah sing luwih éndah lan nggumunaké, yaiku nalika para sedulur padha nyedhaki Misteri Ilahi lan ngulur tangané kanggo nampa Badané Kristus (ing wektu kuwi Komuni durung dijupuk nganggo sendhok, nanging Badané Kristus ditampa ing tangan, kaya antidor saiki, nalika Getih Sing Mulya diombe saka kalice; iki dadi praktik nganti jaman St. Chrysostom, kaya sing

kacathet ing uripé St. Theoktista), Sang Reverendi nyumurupi yèn sawatara sedulur Etiopia nyelehaké arang geni ing tangané, déné Badané Kristus, sing diparingaké déning tangan imam, bali manèh menyang altar. Saka wong-wong sing pantes nampa Komuni Suci, setan padha mlayu adoh. Ing wektu sing padha, sawijining Malaikat Gusti ngadeg ing jejere mezbah karo imam lan, bebarengan karo imam, ngulurake tangane kanggo mbagi Misteri Ilahi.

Mangkono, Sang Mulya Macarius, amarga duwé pangawikan batin, mbedakaké wong sing pantes saka sing ora pantes lan nyawang pamikiran manungsa sing ditanamaké déning setan.

Sang Macarius sing kinurmatan nyritakaké akèh bab liya kanggo kabecikan lan pangedhapan para sedulur; piyambakipun mbeneraké wong-wong sing males lan nindakake pirang-pirang mujijat. Sawisé nglakoni urip sing nyenengaké Gusti, Sang Macarius sing kinurmatan seda kanthi tentrem marang Gusti, sawisé yuswa satus taun[1212] .

Saiki, bebarengan karo para bapa suci liyane, piyambakipun ngluhurake Rama, Putra, lan Roh Suci—Gusti Allah siji ing Tritunggal—ing gesang langgeng; dhumateng Panjenenganipun, saking kita para dosa, mugi pinaringan kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah salami-lamine. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Euphrasia

Dirilèkaké tanggal 19 Januari

Perawan suci Euphrasia iku wong asli kutha Nicomedia[1213] lan urip nalika pamaréntahan Kaisar Maximian[1214] . Dhèwèké asalé saka kulawarga bangsawan, ayu rupane, taat, lan ngabdi marang Kristus minangka abdi sing setya. Ing wektu panganiayaan umat Kristen, Santa Eufrasia dicekel déning para penyembah berhala lan dipaksa nyembah setan. Nalika dhèwèké nolak, padha wiwit nggebuki dhèwèké kanthi kejem; nanging dhèwèké tabah nahan panggebukan mau. Sawisé ngalami sangsara, Santa Eufrasia diserahaké marang wong barbar kanggo diperkosa, sing sawisé ngrebut dhèwèké banjur nggawa dhèwèké menyang omahé. Para wali iku ndedonga tanpa kendhat marang Calon Bojoné sing Paling Suci, Kristus Gusti, supaya Panjenengané tetep slamet. Mula, nalika wong barbar jahat mau nggawa sang wali menyang kamar turu, Euphrasia miwiti nyuwun supaya wong iku ngenteni sakedhik, kanthi janji bakal maringi tanduran mujijat.

"Yen kowe tansah nggawa tanduran iki," ujare, "ora ana senjata mungsuh sing bakal nglarani kowe."

Wong suci iku ngendika kaya ngono, kaya-kaya nyebutake awake dhewe minangka dukun sihir.

Nanging wong barbar kuwi kandha marang dhèwèké:

'Kowe bakal maringi tanduran iku mengko.'

Perawan pinter kuwi mangsuli:

'Tanduran iki ora kena disentuh tangan wanita; mung dara sing durung tau omah-omah sing pantes njupuk. Yen dijupuk wong liya kajaba dara, tanduran iki ora bakal duwe daya apa-apa.'

Banjur wong barbar iku sarujuk ora bakal nyentuh Euphrasia nganti dhèwèké wis nyabut tanduran kuwi kanggo dhèwèké. Sawisé tekan kebon lan nemokaké tanduran tartamtu, sang wali nyabut tanduran mau lan nuduhaké marang wong barbar. Dhèwèké takon:

'Kepiye aku bisa ngerti apa sing kok kandhakake iku bener?'

– Minangka wangsulan, Santa Euphrasia nyelehake tanduran sing dicabut mau ing gulu lan kandha marang dheweke:

'Jupuk pedhang sing landhep, angkat nganggo loro tangan lan pecut gulu aku sak kencengé, banjur kowe bakal weruh yèn pedhangmu ora bakal nglarani aku sanadyan sethithik.'

Wong barbar kuwi, pracaya marang tembungé sang wali, njupuk pedhang lan ngibaské kanthi kenceng, nyabet kanthi tenaga gedhé, motong sirah mulya Sang Euphrasia, lan dhèwèké tiba mati[1215] . Ndelok yèn dhèwèké

[1212] Macarius sing Kinurmatan saka Alexandria séda watara taun 395 – Kaya Macarius sing Kinurmatan saka Mesir, Macarius sing Kinurmatan saka Alexandria iku panulis gereja. Karya-karya ing ngisor iki isih dikenal nganti saiki nganggo jenengé: 1) paugeran monastik ing 30 bab; 2) sawijining layang kanggo para biksu; 3) sawijining wacana babagan pamitané nyawa lan kahanan sawisé pati.

[1213] Nikomedia – kutha sing makmur ing wewengkon Bithynia, ing pesisir Segara Marmara, ing sisih lor-kulon Asia Cilik.

[1214] Maximianus Galerius, menantu lan mitra panguwasa Kaisar Diocletian (284–305), lan sakwisé dadi kaisar ing separo wétan Kakaisaran Romawi (305–311).

diolok-olok déning sang wali, wong barbar kuwi wiwit nggrenthèk untu. Nanging, gadis pinter iku lunga tanpa cacad marang Calon Bojoné – Kristus – ninggalaké kita tuladha babagan njaga kasucian, amarga dhèwèké luwih milih mati tinimbang kelangan kasuciané.

Peringatan Santo Arsenius, Uskup Agung Kerkyra.

Dirilisaké tanggal 19 Januari

Santa Arsenius, Uskup Agung Kerkyra[1216] , lair ing Palestina saka wong tuwa sing taat. Wiwit enom, piyambakipun nyawisake dhiri kanggé ngabdi marang Gusti Allah lan ngetutake sumpah monastik. Nalika nglakoni urip asketik kanthi ketat, sang wali uga misuwur amarga tingkat pendhidhikanipun sing dhuwur. Sawisé diwasa, dhèwèké diangkat dadi imam lan sawisé sawatara wektu, ditahbisaké dadi Uskup Agung Kerkyra. Ing perané minangka gembala agung, dhèwèké misuwur amarga kabijaksanaané, kaprigelan mulang[1217] , lan pangantara bola-bali kanggo wong sing ora salah ing ngarep panguwasa. Mula, nalika wis tuwa, piyambakipun mangkat menyang Konstantinopel kanggo nyuwun pangapura kanggo umatipun, ingkang kaancam déning murka sing ora adil saka Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus[1218] . Nalika wangsul saka Konstantinopel, Arsenius lara ing Korintus[1219] lan kanthi tentrem nyerahake nyawane marang Gusti Allah[1220] .

2 Februari

20 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Euthymius Agung

Dirilisaké tanggal 20 Januari

Ingkang Kinurmatan Euthymius asalé saka kutha Melitene, ing Armenia, cedhak Kali Eufrat[1221] . Wong tuwané, Paul lan Dionysia, loro-loroné Kristen, asalé saka kulawarga bangsawan lan misuwur amarga kabecikané. Suwéné pirang-pirang taun, dheweke mandul lan ora nduwé anak, sawijining kahanan sing ndadékaké sedhih banget. Saben padha sowan ing Gréja Santo Polyevktus Sang Martir, sing dumunung ing sacedhak kutha, padha tansah ndedonga marang Gusti supaya kasunyatan ora nduwé anak bisa sirna. Lan mangkono, sawijining wengi nalika padha ndedonga kanthi khusyuk, ana wahyu ilahi kang rawuh marang wong-wong mau, lan padha krungu:

'Tetep semangat, awit Gusti bakal paring putra marang kowe, sing bakal dijenengi Consolation[1222] , amarga nalika lairé Gusti bakal nggawa panglipur marang gréja-gréja Panjenengané.'

[1215] Martir Euphrasia seda ing taun 303.

[1216] Pulo Kerkyra – saiki Corfu – dumunung ing Segara Ionia, cedhak pesisir kulon Yunani Lor. – St Arsenius iku uskup agung pisanan ing pulo Corfu.

[1217] Paus Konstantinopel, Photius, sing misuwur amarga kawruhane, sing padha surat-menyurat karo Santo Arsenius, nyatakake ing layange marang dheweke pangalembana jero marang dheweke minangka wong sing nduweni urip rohani sing dhuwur lan uga paham babagan sastra Yunani. – Santo Arsenius uga dikenal minangka panulis: piyambakipun nyusun kanon kanggo Pelepasan Minyak Sakit, pujian marang Rasul Andreas, lan cathetan babagan martiré Santa Barbara Agung.

[1218] Constantine Porphyrogenitus, Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 780 nganti 797.

[1219] Korintus – kutha paling kuna, misuwur, lan sugih ing Achaea; dumunung ing dataran endah lan subur ing pojok kidul-wétan Teluk Korintus, antarané Segara Ionia lan Segara Aegea. Saiki, reruntuhan Korintus kuna dumunung cedhak kutha Korintus saiki, sing dikenal minangka Koronto.

[1220] Santo Arsenius seda ing pungkasan abad kaping wolu.

[1221] Armenia iku sawijining nagara pegunungan, dumunung ing kidul Pegunungan Kaukasus lan wetan Asia Cilik; nagara iki dipérang dadi loro pérangan: Armenia Agung utawa Wétan, lan Armenia Cilik utawa Kulon. Kutha Melitene, sing saiki dikenal minangka Malatya, dumunung ing pérangan kidul Armenia Cilik, ing salah siji anak kali Efrat.

[1222] Euthymius – saka tembung Yunani sing artiné 'bungah' utawa 'nemokake panglipur' – artiné 'sifaté apik' utawa 'gembira'.

Sawisé panglihatan iki, Dionysia ngandhut anak lanang, sing wis dijanjèkaké wong tuwané bakal dipersembahaké marang Gusti sadurungé lair. Mula lair putrané lan padha maringi jeneng Euthymius. Ing wektu kuwi, Valens mrentah ing Wétan, lan ing Kulon keponakané Gratian[1223] . Kanggo Gréja-gréja Kristus sing diganggu déning para Arian, isih durung ana tentrem utawa katentreman. Wiwit jaman pamaréntahan Constantius, putrané Constantine, nganti seda Valens, umat Ortodoks ngalami panganiayaan lan kekerasan meh patang puluh taun. Nanging nalika Santo Euthymius lair, kabèh sedhihé gréja-gréja suci malih dadi panglipur lan kabungahan: durung nganti limang wulan liwat wiwit lairé Euthymius nalika Kaisar Valens sing ora pracaya kalah déning para barbar sing ngrusak Thrace; nalika mlayu, dhèwèké nyuwun pangayoman ing sawijining désa cedhak Adrianople[1224] , ing sawijining lumbung, ing ngendi dhèwèké kobong nganti mati. Mangkono, wong jahat iki nemoni pungkasan sing nggegirisi amarga geni sementara, kang kanggo dheweke kaya rasa pratandha geni langgeng. Kanthi ambruké raja jahat iki, kabèh kakuwatan Arian uga sirna, lan ora suwe, nalika Theodosius Agung munggah dadi raja[1225] , katentreman lan karahayuan bali marang gréja-gréja suci.

Sawisé wektu sing relatif cendhak, bapaké Euthymius séda. Dionysia, nglakoni nadané, nggawa bocah Euthymius marang adhine, presbiter Eudoxius, sing dadi bapak rohani Otrias, Uskup Gréja Melitene[1226] , nyawisaké putrané marang Gusti Allah, kaya Hannah biyèn nyawisaké Samuel (1 Sam. 1). Eudoxius banjur nggawa bocah iku marang uskup lan nyritakaké kabèh babagané: kepiyé sawisé ana wahyu ilahi lan swara, dhèwèké diparingi marang wong tuwané sing mandul amarga pandonga sing khusyuk kanggo iki, lan yèn malah sadurungé lair wis dijanjèkaké kanggo ngabdi marang Gusti. Uskup Otrios, sawisé krungu kabar iki lan gumun marang apa sing dicritakaké, kandha:

'Satemene, Rohé Gusti Allah manggon ing bocah iki.'

Sawisé njupuk bocah iku dadi anaké dhéwé, Otrios ngopeni banget supaya pendhidhikané ora ana kurang, nyerahaké tugas iki marang loro guru saka kalangan rohaniawan, Akakios lan Synodios, loro-loroné wong sing wicaksana lan luhur budi, sing mengko, ing wektu sing pas, padha dadi uskup ing Gréja Melitene sing padha. Nalika Euthymius sing pinaringan berkah wis sinau Kitab Suci kanthi tuntas, uskup ngangkat dhèwèké dadi pembaca, déné ibuné, Dionysia sing pinaringan berkah, sing wis ngabdi marang Gusti kanthi semangat tanpa kendhat, diangkat dadi diakonès ing gréja. Sawisé kuwi, Santo Euthymius—sing wiwit enom wis kondhang amarga uripé sing luhur lan kasuciané sing murni, sawise ngliwati kabèh pangkat gerejawi ngisor lan wis dadi biksu—diangkat dadi presbiter. Ing wektu sing padha, sanadyan piyambakipun boten kepéngin nyekel kalungguhan panguwasan, piyambakipun kaparingi kapitadosan ngopeni para biara ing kutha punika, awit saking alit piyambakipun sampun remen sanget dhateng gesang biara lan meneng. Mula saking punika, Euthymius ingkang Kinurmatan asring nginep ing biara Sang Martir Suci Polyevktus, ingkang dumunung sawetawis adoh saking kutha. Ing dina-dinane Puasa Agung, piyambakipun mundur menyang gunung sepi lan ing kono nyawisake dhiri ing meneng sajroning praktik asketisme lan pakaryan kang mung Gusti Allah piyambak ingkang mangertos. Nanging, nalika nyadari yèn tugas dadi abbas lan pangelolaan biara ngganggu kesunyiané, lan ing wektu sing padha nyingkiri kamulyan donya, Sing Kinurmatan mau, nalika yuswa rong puluh taun, kanthi rahasia mangkat menyang Yerusalem[1227] . Sawisé ngurmati Salib Suci, Makam Suci lan panggonan suci liyané, dhèwèké ngunjungi para bapa suci sing manggon ing ara-ara samun sakupengé lan, sawisé mriksa urip lan kabecikané saben wong, dhèwèké nyoba niru. Banjur dhèwèké teka ing Biara Faran[1228] , sing dumunung enem poprishch saka Kutha Suci, lan, sawisé nemokaké siji sel kosong ing panggonan sepi ing njaba biara, dhèwèké manggon ing kono tanpa nduwé apa-apa; sawisé sinau kabisan anyam keranjang, dhèwèké nyukupi kabutuhané kanthi gawéan tangané

[1223] Valens mrentah saka taun 364 nganti 378, lan Gratian saka taun 375 nganti 383.

[1224] Thrace iku sawijining provinsi Kakaisaran Bizantium, dumunung ing sisih lor-wétan Semenanjung Balkan. Adrianople iku sawijining kutha ing Kali Gebre (Maritsa); saiki dadi kutha gedhé lan padhet, kutha krajané vilayet (provinsi) Turki sing jenengé padha.

[1225] Kaisar Theodosius Agung mrentah wiwit taun 379 nganti 395.

[1226] Otrios, Uskup Melitene, misuwur ing Konsili Ekumenis Kapindho ing Konstantinopel taun 381; sawisé iku dhèwèké dikanonisasikaké. Dina perayaané dirayakaké ing Wétan tanggal 17 April.

[1227] Waktu kuwi, Santo Euthymius umuré watara 29 taun. Iki dumadi ing taun 406.

[1228] Biara Faran, utawa Fara, diadegaké déning Sang Chariton (disinggung ing tanggal 28 September) ing separo kapisan abad kaping 4, enem miliaria (luwih saka 8 versts) ing wétan Yerusalem, ing dalan menyang Yeriho.

dhéwé. Mangkono, sawisé mberdakwah dhèwèké saka kabèh urusan donya, dhèwèké mung nduwé siji prihatin – kepiyé carané nyenengaké Gusti Allah.

Sang Euthymius nduwèni tangga teparo lan kanca, Sang Theoktistus sing kinurmatan, sing karo dhèwèké nyawiji ing katresnan rohani nganti padha nduwèni siji karsa, siji pangarep-arep marang Gusti, lan siji pakaryan bebarengan. Padha nuduhake pikirané siji lan sijiné, lan sabené kaya kapacak ing sajroning nyawa sijiné: apa sing dikarepake siji, sijiné uga ngupaya, kaya ana siji nyawa ing loro awak. Saben taun, sawisé dina kaping wolu ing Pesta Epifani, Euthymius lan Theoktistus bakal mundur menyang Gurun Kutillian[1229] lan manggon ing kana nganti Minggu Palem[1230] , ngentekake awaké liwat puasa lan gawe, nalika nyukupi nyawane nganggo panganan rohani. Banjur padha bali, saben wong menyang selé dhéwé, karo akèh kabecikan sing padha aturaké marang Kristus sing wis Wungu. Urip kaya ngono ing Biara Faran, Euthymius sing Kinurmatan tau, bebarengan karo Theoktist sing Kaberkahan, mangkat ing wektu sing wis lumrah menyang Gurun Kutillia[1231] . Nalika padha lumaku liwat ara-ara gersang, padha tekan tebing, cedhak kana ana jurang alas, ing ngandhapé mili kali; ing sisih lor kali, ing tebing ana guwa kang dienggoni kéwan galak, kang mung bisa mlebu kanthi angel banget kanthi munggah ing témbok watu. Kanthi kabungahan, kaya panggonan iki wis disiapake dening Gusti Allah piyambak, padha manggon ing kana, urip saka suket sing tuwuh ing sakupenge, lan ora tau bali menyang biara.

Sawisé sawatara wektu kliwat, nalika Gusti kersa mènèhi pratandha marang para bapa kinurmatan kanggo kabecikan para pracaya, lumantar pangayomané, ana sawatara penggembala saka Lazarus[1232] sing nggawa kandhangé menyang kali iki. Lan nalika padha ndeleng munggah menyang gunung lan guwa, ujug-ujug padha weruh loro priya mlaku ing pinggir tebing, banjur padha wedi lan mlayu. Para Bapa, nanging, nelukake marang wong-wong mau kanthi swara alus:

'Aja wedi, sedulur, aja wedi: amarga kita uga manungsa, nanging kita manggon ing panggonan iki amarga dosa-dosa kita.'

Banjur para penggembala, sawise padha wani, padha teka marang para bapa lan mlebu guwa; amarga ora nemu apa-apa sing perlu kanggo urip ing donya, padha gumun banjur bali menyang omah, nyritakake marang keluargane bab para bapa sing mulya. Sawise kuwi, para warga Lazarus wiwit sowan marang para bapa Euthymius lan Theoktistus, nggawa apa sing dibutuhake kanggo kabutuhan saben dinane. Ing wektu sing padha, para bapa saka Pharan, sawisé weruh yèn para rahib ora bali, padha nggoleki ing saindenging ara-ara suwé nganti padha mangertèni panggonané; lan sawisé ketemu, padha wiwit kerep sowan. Banjur, ana sawatara sing kepéngin manggon bareng karo wong-wong mau; sing sepisanan teka marang Para Wigati Euthymius lan Theoktistus lan ora bali menyang biara yaiku Marinus lan Lukas[1233] . Banjur wong liya wiwit padha teka, amarga kasohorane Para Wigati Euthymius sumebar adoh lan amba ing wektu sing cendhak, lan akèh sing kepengin ndeleng piyambak lan nglakoni tapa ngrembeng ing sangisoré pandhuané. Nanging nalika nampani wong-wong sing teka, piyambakipun nyerahaké marang pangreksan kanca, sing berkah Theoktistus, amarga piyambakipun dhéwé paling remen kesunyian. Ora suwe, komunitas biara wis diadegaké ing ara-ara samun[1234] , lan guwa mau diowahi dadi gréja. Ingkang Kinurmatan Euthymius dados panyembuh rohani tumrap sedaya: saben sedulur mbukak atiné ing ngajengipun, ngakeni pikiran-pikirane; lan piyambakipun, ingkang kagungan pangalaman rohani ageng, nuntun saben tiyang miturut kapentinganipun, maringi piwulang lan piweling, nyerang lan nglipur kanthi cara bapak. Dhumateng sedaya sedulur, Ingkang Kinurmatan Euthymius tansah ngendika:

[1229] Gurun Kutilli dumunung ing sisih lor-wétan Yerusalem, ora adoh saka Yeriho, ing ngisor Biara Santo Savvas ing sisih Segara Mati, sing dumunung 12 versta ing wétan Yerusalem.

[1230] Ya iku, ing taun 411, Sang Euthymius sing Mulya lan Theoktistus mundur menyang ara-ara gersang sawisé Pesta Epifani Gusti lan manggon ing kana nganti Pesta mlebué Gusti ing Yerusalem, utawa Minggu Palem (Minggu Palem, uga dikenal minangka Vai).

[1231] Iki kelakon ing taun 411.

[1232] Saiki, iku désa El-Azaria, ora adoh saka Gurun Kutilli.

[1233] Marin lan Luke iku murid-murid kondhangé Sang Euthymius sing kinurmatan. Sawisé nampa latihan monastik saka dhèwèké, padha mbuktèkaké yèn dhèwèké iku askétis sing urip minangka rahib; sawatara taun sawisé, dhèwèké misuwur ing wilayah cedhak désa Metopa (saiki Khirbet Jubb al-Rum, ing dalan saka Yerusalem menyang Lavraé St. Savvas sing Suci) lan ngedegaké biara-biara; Padha nuntun Sang Theodosius Agung marang kasampurnan monastik; piyambakipun dados kinoviark ing ara-ara samun punika lan arkhimandrit ing kinovium.

[1234] 'Kinoviya' iku panggonan dunung bebarengan utawa biara bebarengan.

"Sedulur! Usahaa kanggo tujuan sing sejati sing wis kowe tinggalake donya, lan aja nganti nglirwakake keslametanmu, nanging tansah waspada lan ndedonga ing saben wektu, miturut sabda Gusti: *'Waspada lan ndedonga, supaya kowe ora mlebu ing panggoda'* (Matéus 26:41); Luwih saka kabeh, ngertia manawa wong-wong sing nilar donya lan kepengin nglakoni urip monastik ora kena nduwé karsa dhéwé, nanging kudu tansah manut lan andhap asor, sarta éling marang pati lan Wanci Pangadilan, wedi marang geni langgeng lan ngarep-arep kamulyan Karajaning Swarga.

Panjenengané uga ngendika yèn para biksu, nalika nindakake renungan batin marang Gusti, kuduné makarya kanthi fisik, utamané para enom, kanthi tujuan ngendhalèni daging supaya tundhuk marang roh; padha kuduné niru Rasul Paulus, sing makarya awan lan bengi, ora mung nyingkiri kemalasan nanging uga ngladèni awaké dhéwé lan wong liya, kaya sing panjenengané dhèwèké kandha: *'Tangan iki wis nyukupi kabutuhanku lan kabutuhan kanca-kancaku*' (Kisah Para Rasul 20:34). Amarga yèn wong awam nindakake akèh pakaryan lan nandhang sangsara, makarya tanpa kendhat kanggo nyukupi garwa lan anaké, lan saka pakaryan kuwi padha nyawisaké kurban marang Gusti Allah, nglakoni sedekah lan mbayar pajak: apa kita ora luwih kudu nyambut gawe kanggo nyukupi kabutuhan awak kita sing perlu, supaya ora nganggur lan ora urip saka gaweyané wong liya, manut dhawuhe Rasul (2 Tes. 3:10).

Mangkono bapak kita sing kinurmatan, Euthymius, nalika mulang para sedulur, ngajak supaya padha rajin. Panjenengané mréntah supaya ora ngomong ing gréja—nalika Liturgi—utawa ing pawon—nalika sedulur padha mangan—nanging meneng ing endi-endi, ngrungokaké Sabda Gusti. Nalika piyambakipun mirsani ana sedulur, utamane ingkang enom, ingkang kepengin nglakoni puasa luwih ketat tinimbang anggota komunitas liyane, piyambakipun boten sarujuk lan boten ngidini sedulur mau nuruti karsa dewe, nanging nuntut supados piyambakipun netepi wektu pantang lan wektu dhahar ingkang dipun tetepake kanggé sedaya; Romo maringi piwulang marang para sedulur supaya mangan ing meja kanthi wajar, aja nganti kakehan ngisi weteng, nanging njupuk luwih sithik tinimbang sing dibutuhake, supaya bisa ndhelikake puwase kanthi cara iki, ora diumbarake kanthi terang-terangan, nanging kanthi rahasia nguwatake awake dhewe nglawan napsu sing saya tuwuh. Kanthi pituduh lan piwulang saka Euthymius ingkang kinurmatan, para sedulur sami ngupaya tapa lan ngasilake woh ingkang pantes miturut panggertenipun.

Saiki kita kudu nyritakaké bab Aspévet lan Terevon, para pangéran Saracen, lan carané padha dibalèkaké marang Gusti déning Euthymius.

Ana ing Persia sawijining wong Yunani aran Aspévet, sing nduwé anak lanang cilik, Terevon, sing kesurupan setan, saéngga kabèh sisih tengené, saka sirah nganti sikil, layu; lan ora ana sing bisa marasaké, sanadyan akèh dhokter paling ahli wis digawa marang dhèwèké. Mengko, Aspévet bebarengan karo putrané sing lara pindhah menyang Arab. Kedadéyané kaya mangkéné. Ing wiwitan panganiayaan umat Kristen sing digerakké déning para magi ing Persia nalika semana[1235] , ing pungkasan pamaréntahan Izdegerd[1236] , kabèh komandan militer—kalebu Aspévet—diwènèhi dhawuh kanggo ngawasi kabèh dalan kanthi tliti, supaya ora ana siji waé umat Kristen sing bisa mlayu saka Persia menyang wong-wong Yunani. Ing wektu kuwi, Aspévet, nalika weruh tumindak ala gedhé marang wong Kristen sing ora salah, ngrasakaké welas asih marang wong-wong mau lan ora mung ora nyegah supaya padha mlayu saka wilayah Persia, nanging dhèwèké dhéwé, sak kuwasaé, nulungi lan nglindhungi saka bebaya lan pati. Akibaté, dhèwèké difitnah déning wong-wong kafir marang Raja Izdegerd. Amarga wedi disiksa, Aspévet, bareng karo anaké, bandha-bandhané, lan kabèh wargané, mlayu kesusu saka Persia menyang karajan Yunani. Raja Yunani, sawisé nampa dhèwèké, maringi dhèwèké panguwasa marang para Saracen sing manggon ing sangisoré pamaréntahan Yunani ing Arab. Nalika Aspewet wis mapan ing kana, anaké Terevon weruh Sang Euthymius sing Kinurmatan ing sawijining ngimpi, sing njanjèkaké yèn dhèwèké bakal mari yèn dhèwèké bali marang Kristus. Sawisé tangi, Terevon nyritakaké impéné marang bapaké; bapaké langsung

[1235] Para magi ing Persia iku anggota kasta imam, asalé saka garis keturunan tartamtu saka bangsa Medi. Kabeh pendhidhikan ilmiah dikonsentrasi ing tangané; padha mimpin upacara agama lan nduwé peran penting ing urip nagara. Padha uga dianggep minangka pangripta seni astrologi (ngira nasib wong adhedhasar gerak benda langit), ramalan, lan sihir, luwih-luwih amarga agama pagan Persia nyawiji karo maneka wujud takhayul peteng.

[1236] Raja Persia Izdegerd I mrentah saka taun 399 nganti 420. Pemberontakan sing dipicu déning para magi Persia marang wong Kristen kelakon ing taun 419.

nggawa bocah iku lan, diiringi akèh abdi, menyang biaraé Sang Euthymius lan Theoktistus. Komunitas biara, weruh akèh Sarasin, padha wedi. Nanging Theoktistus sing kaberkahan, metu nyambut Sarasin mau, takon:

'Apa sing kok goleki ing kene?'

Padha mangsuli:

'Kita nggoleki abdi Gusti, Euthymius.'

Theoktistus ngendika marang wong-wong mau:

'Sing kok goleki iku manggon ing kene, nanging dhèwèké ora nampa sapa-sapa nganti dina Setu, amarga lagi meneng.'

Nanging Aspevet nyekel tangan Theoktist, nunjukaké marang anaké sing lara lan kandha supaya nyritakaké critané dhéwé.

Anak lanang mau wiwit ngomong:

Setahun kepungkur aku kena borok iki ing Persia lan sawisé nampa pangobatan dhokter lan mantera dukun, aku ora entuk apa-apa malah tambah lara. Sawisé teka ing tanah Arab lan ora ngrasakaké legaan apa-apa, sawijining wengi nalika aku turu ing amben, aku mikir apa aku bakal mari, lan kandha marang awak dhéwé: 'Wah, Terevon! Dadi, ngendi kabisan medis wong Yunani lan wong Persia?' Ing endi ramalan lan mantera? Ing endi kakuwatan berhala kita, lan apa gunane? Ing endi spekulasi para ahli nujum, dongeng-dongeng ajaran kita, lan pangibadah sia-sia marang dewa-dewa kita? Satemene, kabeh iku mung khayalan sing pantes dipice, amarga ora ana sing bisa nulungi sapa wae tanpa kersane Gusti Allah sejati.' Mikir kaya ngono, aku banjur ndedonga karo luh, kandha: 'Ya Gusti Agung kang ngajab, kang nyipta swarga lan bumi, menawa Panjenengan kersa welas asih marang aku lan nylametake aku saka lara sing nggegirisi iki, mula aku bakal dadi wong Kristen, ninggalake kabèh kaluputan lan kesesatan iman Yunani.' Sawisé ndedonga kaya ngono, aku turu lan ing ngimpi weruh sawijining biksu sing rambute wis wiwit memutih lan kumisé kandel; dhèwèké kandha marang aku, 'Apa sing ngganggu kowé?' Nalika aku nuduhaké marang dhèwèké yèn aku lara, dhèwèké kandha, 'Apa kowé bakal nepati janji sing wis kowé janjèkaké marang Gusti Allah?' Aku mangsuli: 'Aku bakal, yen aku waras saka lara iki.' Banjur sang tuwa kandha marang aku: 'Aku iki Euthymius, manggon ing ara-ara wétan, sepuluh poprisha saka Yerusalem, ora adoh saka dalan menyang Yeriho. Mula, yèn kowé péngin mari, teka marang aku, lan Gusti Allah bakal marasaké kowé lumantar aku.' Aku nyritakaké marang bapakku kabèh sing tak deleng lan tak rungokaké ing impenku – lan mula kita teka mréné miturut dhawuhé sing muncul marang aku ing panglihatan. Kita nyuwun marang panjenengan, tunjukna dhokter sing dikirim déning Gusti Allah mau.

Theoktist sing pinaringan berkah banjur lunga lan nyritakaké marang Euthymius Agung kabèh sing wis dirungokaké. Euthymius, sawisé nganggep yèn ora pantes nentang dhawuhe Gusti, mecah menengé lan marani wong lara mau, ndedonga marang Gusti kanggo dhèwèké lan nggawé pratandha salib ing atase – lan sakwisé kuwi Terevon langsung mari, kaya ora tau lara. Para barbar, kaget karo penyembuhan dumadakané Terevon, banjur pracaya marang Kristus, lan kabèh padha sujud ing lemah, nyuwun supaya dibaptis. Euthymius Sang Panyipta Mucjizat, nalika weruh yèn padha pracaya marang Gusti kanthi sakabehing atiné, maringi katekesan lan mbaptis dhisik Aspevet, sing dijenengi Petrus[1237] , banjur Marina, adhine garwané Aspevet, sabanjuré Terevon, lan uga kabèh Saracen sing teka bareng karo dhèwèké. Sawisé nyimpen wong-wong mau karo dhèwèké sajrone patang puluh dina, Sang Rama Mulya mulang marang wong-wong mau bab Sabda Gusti lan sawisé nguwatké iman, ngirim wong-wong mau bali menyang tanah airé. Nanging Marina, pamané Terevon, ora ninggalake biara, nanging njupuk sumpah monastik ing kono lan tetep manggon nganti seda; panjenenganipun sanget nyenengake Gusti lan dados abas ing biara punika sasampunipun ingkang kinurmatan Theoktist, kados ingkang badhe cetha mengko. Babagan kagunganipun ingkang ageng, ingkang sampun dipun sumbangaken dhateng biara, satunggaling perangan dipun wenehaken dhateng tiyang mlarot, lan perangan sanes dipun angge pambangunan lan pangembangan biara.

Ing wektu sing padha, sawisé kabar bab panyembuhan mujijat Terevon sumebar nganti adoh lan amba, akèh wong lara padha teka saka manéka arah marang Euthymius sing pinaringan berkah, dhokter sing nambani tanpa mbayar, lan kabèh mau ora suwe mari lan bali kanthi waras.

[1237] Sabanjure, Petrus, sing nganggo jeneng Aspeveta, dadi Uskup Saracina sing kapisan lan melu Konsili Efesus (Konsili Ekumenis Katelu) ing taun 431.

Akibate, jeneng sang wali dadi misuwur ora mung ing Palestina nanging uga ing wilayah sakupenge. Nanging bapak sing kinurmatan kuwi, nalika weruh menawa menengé keganggu, ngrasa sedhih lan prihatin amarga akèh wong padha teka muji dhèwèké; kelingan menengé biyèn, dhèwèké kanthi rahasia mutusaké mundur menyang ara-ara sing dikenal minangka Ruwa[1238] . Sang Theoktist sing pinaringan berkah, sawisé krungu bab iki, banjur ngandhani para sedulur. Mula, sawisé padha nglumpuk, kabèh padha teka lan nyuwun ing sikilé Sang Euthymius sing kinurmatan, nangis-nangis nyuwun supaya dhèwèké aja ninggalaké wong-wong mau dadi tanpa bapak. Panjenengané, kepéngin nglipur atiné, wiwitané janji ora bakal lunga, nanging sawisé sawetara dina, amarga kepéngin tetep meneng terus lan ora kuwat manèh nahan omongan donya, panjenengané kanthi rahasia ninggalake biara ing wayah bengi, nggawa siji murid, Dometian, wong sing uripé luhur, sing kaya Bapa sing Kinurmatan iku asalé saka Melitene, banjur mangkat menyang Ruba. Nalika lelungan liwat ara-ara gersang kidul cedhak Segara Mati, dhèwèké munggah gunung dhuwur sing kapisah saka gunung-gunung liyané, aran Marda[1239] , lan sawisé nemokaké sumur kang ana banyuné lan gubug rusak, dhèwèké mbangun manèh, manggon ing kana lan urip sawatara wektu kanthi mangan tanduran ara-ara gersang. Romo banjur lunga menyang Gurun Zif, sing dumunung cedhak desa Aristovulgady[1240] , kepengin ndeleng guwa ing kana sing tau dadi pangayoman Dawud nalika mlayu saka Saul. Sawisé ndeleng panggonan kuwi, Romo Euthymius ngedegaké biara ing kana.

Alesan mbangun biara iku kaya mangkéné. Putrané pangéran desa Aristovultady kesurupan roh najis lan kanthi jeritan banter nyebut jeneng Euthymius, amarga Gusti Allah wis maringi dhawuh sing ora katon supaya nindakake kuwi. Bapaké bocah lan seduluré padha nggoleki ing endi-endi, padha takon marang sapa waé sing ditemoni babagan Euthymius—sapa dhèwèké lan ing ngendi dhèwèké bisa ditemokaké. Sawisé ngerti yèn dhèwèké manggon ing Gua Daud, sing dumunung ing antarané Kaparvarikh[1241] , lan Aristovultada, bapaké bocah sing kesrakat mau nggawa anaké marang dhèwèké. Sakwisé bocah mau weruh sang wali, setan mau langsung mbuwang dhèwèké menyang lemah lan ninggalaké dhèwèké. Nalika kabar babagan mujijat kuwi sumebar, akèh wong saka désa-désa sakupenge teka marang sang wali lan mbangun biara kanggo dhèwèké. Komunitas biksu padha nglumpuk ing sacedhaké dhèwèké, lan Gusti Allah nyedhiyakake pangan kanggo wong-wong mau. Ing kono, sang wali ngowahi akidah akèh wong sing kagolong aliran sesat Manichaea dadi Ortodoksi, kanthi meyakaké supaya padha ngutuk sang sesat Manes. Mengko, nalika keganggu amarga akèh rawuhé para rawuh, dhèwèké kandha marang muridé, Dometian:

'Ayo padha lunga, anakku, lan sowan marang Sang Theoktist sing kinurmatan lan sedulur-sedulur.'

Mula padha mangkat. Nalika padha nyedhaki biara, Sang Wibawa Euthymius nemokake panggonan ing gunung sing nyenengake atiné, lan ing kono biarane banjur diadegaké: panggonan iku rata, sepi, lan udarane seger. Lan piyambakipun manggon ing kono ing sawijining guwa cilik sing kapanggih, ing ngendi sawisé seda, badanipun banjur dikubur ing kono[1242] . Sang Theoktist sing pinaringan berkah, nalika mireng yèn Sang Euthymius sing kinurmatan wis rawuh, langsung metu nyambut lan ngaturaken pangajeng-ajeng supaya piyambakipun kersa manggon ing panginepané ing biara bebarengan karo para sedulur. Nanging Euthymius nolak lan mung janji bakal rawuh ing ibadah gréja saben Minggu. Aspévet, sing uga dikenal minangka Petrus, nalika krungu yèn Sang Mulya Euthymius wis bali menyang panggonané ing , bungah banget lan teka marang dhèwèké karo akèh Saracen, kalebu bojoné lan anak-anaké, lan nyuwun supaya dhèwèké maringi sabda kaslametan marang wong-wong mau. Sang tuwa, sawisé maringi khotbah marang wong-wong mau, ngowahi kabèh sing teka bareng Aspévet dadi umat Kristus; sawisé nggawa wong-wong mau menyang biara ngisor, dhèwèké maringi pencerahan

---

[1238] Ruva iku ara-ara gersang ing pesisir lor-kulon Segara Mati, dumunung ing antarané segara iku dhéwé, dalan saiki menyang Yerusalem, lan biara Sang Mulya Savvas sing disucèkaké.

[1239] Marda – uga dikenal minangka Mores – iku gunung cedhak Segara Mati.

[1240] Gurun Ziph dadi pérangan saka Gurun Yudea, ing kidul Yerusalem lan ing kidul-wétan Hebron. Ing kulon lan wétan ana guwa-guwa, salah sijiné dadi panggonan ndheliké Daud nalika mlayu saka pengejaran Saul (1 Samuel, bab 18 lan salajengipun). – Aristovulia – sawijining desa cedhak Hebron.

[1241] Kaparzarich – saiki Beni-Naim – sawijining biara sing dumunung ing sisih kidul-wétan Hebron, ing ara-ara samun sacedhak Kali Yordan, ora adoh saka kana.

[1242] Saiki dikenal minangka Der-Mukelik. Lavra saka Sang Euthymius sing Kinurmatan dumunung 3.000 langkah (kira-kira 4 versta) ing kidul biara ngisor, ing sisih tengen dalan menyang Yerikho.

lumantar baptisan suci lan manggon bareng wong-wong mau pitung dina, mulang lan nguwatké iman. Sawisé kuwi, golek sepi, dhèwèké bali menyang guwané.

Aspevet Petrus, nalika weruh yèn sang tuwa ora nduwé sel nanging manggon ing guwa cilik, ngundang tukang watu lan mbangun telung sel kanggo sang wali, sawijining gréja cilik lan pawon roti; banjur dhèwèké ngedegaké tangki banyu loro kamar lan nyedhiyakké kabèh kabutuhan marang sang tuwa, supaya dhèwèké ora kekurangan apa-apa. Para Saracen sing anyar dibaptis ora kepengin misah saka sing mulya; kepengin tansah dipunparingi piwulangipun, padha nyuwun marang sang wali supaya diparingi idin manggon cedhak piyambakipun. Nanging Euthymius ora sarujuk, amarga wedi menawa menengé bakal keganggu sakabehe; tinimbang kuwi, dhèwèké nuntun wong-wong mau menyang panggonan liya sing cocog, maringi pitutur supaya padha mbangun sel lan gréja kanggo awaké dhéwé, lan nunjuk presbiter lan diaken kanggo wong-wong mau. Saben dina, pasamuané saya mundhak, amarga akèh Saracen teka lan nampa baptisan suci. Bapa Sang Mulya kerep sowan marang wong-wong mau, mulangaké Sabda Gusti. Nalika panggonané wis katingal kaya kutha gedhé, Sang Reverendi nyuwun marang Juvenal, Patriark Yerusalem[1243] , supaya nglantikaké Petrus, bapaké Terevon, dadi uskup kanggo para Sarasin sing anyar padhang. Lan Petrus diangkat dadi uskup, ngladèni kabutuhan rohani akèh Sarasin sing wis nampa iman suci.

Euthymius sing Kinurmatan ora kepéngin nduwéni sesama biksu ing panggonan sing digunakaké kanggo meneng, mula dhèwèké ora ngedegaké cenobium utawa biara, nanging ngutus wong-wong sing teka marang dhèwèké kanggo nyukur sirah menyang biara ngisoré Theoktistus sing Kinurmatan; Mangkono uga, yen ana wong nggawa apa-apa kanggo kabutuhan jasmani, kabèh dikirimaké menyang biara para Theoktist. Nalika Gusti kersa ngisi panggonan kuwi karo akèh biksu, Panjenengané maringi dhawuh marang Euthymius Agung ing sawijining panglihatan supaya ora nolak sapa waé sing teka nyuwun panyelamatan. Sawijining wektu, telung sedulur kandung, wong asli Kapadokia nanging gedhé ing Siria—Cosmas, Chrysippus, lan Gabriel—dateng marang dhèwèké; padha semangat banget ngupaya kasampurnan rohani. Nanging sang tuwa ora kepéngin nampa wong-wong mau, sawatara amarga piyambakipun ngurmati menengipun, sawatara amarga padha isih enom, lan utamané amarga adhine, Gabriel, lair minangka eunukh lan isih enom banget, lan pasuryané mirip karo pasuryané wanita. Banjur, ing wengi iku, wong mulya iku ngalami wahyu ilahi, ing ngendi ana swara sing ngendika marang dhèwèké:

'Tampa sedulur-sedulur iki, amarga Gusti Allah wis ngutus, lan wiwit saiki aja nolak sapa waé sing ngupaya kaslametan.'

Mula sang wali nampani lan kandha marang kang paling tuwa, Kosmas:

'Delengen, aku nampa kowe, kaya sing dakkarepake Gusti; mula tindakna apa sing tak dhawuhake: aja nganti adhine ninggalake sel, supaya ora ana sedulur liyane sing weruh; amarga ora pantes yen rai wadon manggon ing biara, supaya mungsuh ora nyulut prahara marang sapa wae.'

Banjur sang wali maringi pratandha marang dhèwèké apa sing bakal kelakon.

'Miturut pangertenku,' pangandikane, 'kowe ora bakal suwe manggon ing kene: amarga Gusti Allah kersa maringi kowe jabatan uskup ing Gréja Skifopolis[1244] .'

Ramalan iki banjur kelakon.

Sawisé kuwi, sang wiku wiwit nampani kabèh sing teka marang dhèwèké. Mangkono dhèwèké nampani Domninus, wong asli Antiochia[1245] , ponakané Yohanes, Uskup Agung Antiochia[1246] ; panjenengané uga nampani telung sedulur liyané saka Melita, putrané seduluré Synodios sing bebarengan karo Akakios tau dadi guruné Euthymius—yaiku Stephen, Andrew, lan Gaius—banjur John, presbiter saka Raif[1247] , Anatolius lan Phalassius, uga Kyrion saka Tiberiada[1248] , presbiter Gréja Santo Basil Sang Martir ing Skifopolis; Sawisé nampa kabèh mau,

---

[1243] Santo Juvenal, Patriark Yerusalem, panglindhungi Ortodoksi saka para bidah, njabat saka taun 420 nganti 458.

[1244] Scyphopolis – sawijining kutha ing lor Yerusalem. Ing wektu kuwi, kutha iki makmur lan padhet penduduké. Saiki dadi désa mlarat (Besan) ing tengah ara-ara gersang.

[1245] Antiokia – kutha kuna sing dadi ibukota Siria, dumunung ing lor Palestina, ing pinggir Kali Orontes, sing mili menyang Segara Tengah.

[1246] Yohanes, Uskup Agung (Patriark) Antiokia, njabat saka taun 423 nganti 440.

[1247] Raifa – saiki dikenal minangka al-Tor – iku sawijining desa ing pesisir wétan Semenanjung Sinai, ing Segara Abang.

dhèwèké mènèhi dhawuh marang Uskup Petrus supaya mbangun sel-sel cilik kanggo wong-wong mau lan ngias gréja nganggo kabèh kamulyan sing ana. Kanthi cara iki, dhèwèké ngadegaké sawijining biara sing modhèlné saka biara Faran. Lan Patriark Yerusalem, Juvenal , teka ing biara bebarengan karo Santo Passarion[1249] , sing wektu kuwi dadi chorepiscopus[1250] , lan Isichius[1251] , sawijining presbiter lan guru Gréja, lan ngahosukké gréja biara[1252] . Euthymius umuré limang puluh loro taun wektu kuwi. Patriark uga nunjuk loro diakon kanggo Lavra: Dometian lan Domnin; presbiter yaiku Yohanes lan Kyrion. Euthymius Agung bungah ing atiné amarga wis ngukuhaké biarané, lan luwih-luwih amarga wis ketemu Patriark, Yang Mulia Passarion, lan ahli teologi Isichius, loro-loroné padha dadi tokoh kang misuwur. Nanging Santo Passarion séda kurang saka pitung wulan sawisé kuwi, sawisé yuswa banget tuwa.

Ing taun kapisan sawisé pangconsagratione biara, nalika para sedulur bebarengan karo Euthymius sing kinurmatan padha kekurangan banget babagan kabutuhan jasmani, Dometian[1253] kapisan diangkat dadi bendahara. Ana sawijining dina, rombongan wong Armenia sing lelungan saka Kutha Suci menyang Yordania mbelok saka dalan menyang tengen lan teka ing biara, amarga Gusti Allah wis nyetel kahanan kaya ngono supaya kabecikan lan iman saka bapa agung mau luwih sumunar. Jumlahé ora kurang saka patang atus wong. Nalika nyumurupi wong-wong mau lan nyadari yèn padha luwe, Rama Suci ngundang pangurus Dometian lan kandha:

'Wenehana wong-wong iki panganan.'

Dometian mangsuli:

Bapa! Panitia gudang panganan[1254] ora duwe apa-apa kanggo nyuguhake sepuluh wong: dadi, saka ngendi aku kudu njupuk roti kanggo wong akeh kaya ngono?

Wong suci kuwi, kebak sih marang ramalan, kandha:

– Mlaku lan tindakna miturut pituduhku, amarga Roh Suci kandha yèn wong-wong iki bakal wareg mangan, lan kita bakal nduwé sisa panganan.

Dometian, sawisé menyang gudang panyimpenan sing ana sawetara roti, ora bisa mbukak lawang, amarga berkahé Gusti wis ngisi selé nganti kebak. Nimbali sawetara sedulur, dhèwèké mbukak lawang kuwi kanthi pitulungané, lan roti-roti mau mili metu saka gudang. Kéberkahan sing padha uga kelakon marang anggur lan lenga, amarga kabèh wadhah dumadakan kebak nganti pinggir. Lan kabèh padha mangan lan wareg. Sajeroning telung wulan padha ora bisa masang lawang maneh ing panggonané amarga akèh roti: roti kuwi ora suda, kaya mangkono guci glepung lan kendi lenga ora tau entèk kanggo janda sing ramah ing Zarefat ing Sidon (1 Raja-raja 17:14)[1255] . Dometian, kaget karo mujijat iki, nyungkur ing sikilé guru, nyuwun pangapura. Sang tuwa, sawisé mbeneraké dhèwèké, maringi khotbah babagan keramahan lan pangarep-arep marang Gusti Allah.

Wiwit wektu kuwi, biara wiwit makmur, diparingi berkah kabèh jinis kelimpahan, lan ngrembaka kanthi pambangunan sel-sel anyar; lan Liturgi Ilahi dirayakaké saben dina ing gréja. Panata iku kapeksa, kanggo kabutuhan biara, ngupaya ternak kanggo nglayani para sedulur. Ana sawijining sedulur ing biara, wong asli Asia[1256] , sing jenenge Auxentius, sing cocog banget kanggo layanan monastik iki. Panitia nyuwun marang dhèwèké supaya ngopeni lan ngrawat keledai lan bagal ing biara, nanging dhèwèké nolak manut. Panitia banjur nyuwun pitulungan marang presbiter Yohanes lan Kyrion lan bebarengan karo wong-wong mau nyuwun marang

---

[1248] Tiberiada – saiki Tiberias – iku kutha ing pesisir kulon Danau Gennesaret utawa Danau Tiberias (uga dikenal minangka Segara Galilea), ing sisih lor Palestina.

[1249] Peringatan Sang Mulya Passarion dianakake ing Setu Keju.

[1250] Ing Gréja wiwitan, saliyané uskup kutha lan diosek, ana uga uskup désa, sing (saka tembung Yunani kanggo 'désa') diarani chorepiscopi. Padha makarya ing sangisoré pangawasan uskup kutha, tanggung jawab marang sawijining distrik gréja pedesaan tartamtu, ngangkat rohaniawan pangkat ngisor kanggo gréja-gréja ing sangisoré yurisdiksiné, ngatur Karunia Ilahi lan mènèhi sedekah saka kagungan gréja, nanging ora nduwé wewenang ngangkat presbiter utawa diakon. Ing pakaryané, padha nglapor marang uskup agung kutha lan dadi asistèn langsungé. Banjur padha dibubaraké.

[1251] Hesychius banjur dikanonisasikake dadi wong sing kinurmatan. Dina rayané ana ing Setu Keju.

[1252] Ing taun 429.

[1253] Oikonomos iku wong sing tanggung jawab babagan keuangan biara.

[1254] Sang cellarer iku sing nyimpen lan nyalurake pasokan panganan ing biara.

[1255] 'Chvanets' iku wadhah cilik, kendi cilik.

[1256] Asia – pérangan kulon saka Asia Minor; iki jenengé sawisé ditaklukaké déning wong Romawi malah sadurungé Masehi. Sabanjuré, jeneng 'Asia' banjur dianggo kanggo sak kontiné; ing kéné mesthi nyebutaké pérangan kulon saka Asia Minor.

Auxentius supaya gelem nampa tugas iki; nanging dhèwèké uga nolak manut. Nalika dina Setu teka, lan ana kasempatan kanggo rembugan karo Euthymius Agung babagan urusan biara, pangurus kandha marang sing mulya babagan ora manuté Avksentiy. Sing mulya, sawisé ngundang Avksentiy, kandha marang dhèwèké:

'Rungokna kita, anakku, lan tampi tugas sing wis dipercayakake marang kowe.'

Kanggo kuwi dhèwèké mangsuli:

"Kula boten saged, Bapa ingkang kinurmatan," pangandikane, "amargi ana telung alesan ingkang nyegah kula saking nepaki punika: kaping pisan, kula tiyang manca lan boten saged basa ingkang dipun angge; kaping kalih, ajrih badhe klampah dosa; lan kaping telu, amargi kedah ngopeni ternak, kula boten saged malih lenggah ing sel kula kangge merenung dhumateng Gusti lan meneng."

Euthymius Agung mangsuli:

Ayo padha ndedonga marang Gusti supaya kowe ora nampa cilaka saka kabeh iki, amarga Gusti ngerti yèn kowe ngladèni para abdi-Nya amarga wedi marang Panjenengané.' Rungokna Gusti, sing kandha: *'Putraning Manungsa ora teka kanggo diladeni, nanging kanggo ngladeni'* (Matéus 20:28) lan maneh: *'Aku ora ngupaya kersaning Aku dhéwé, nanging kersaning Rama sing ngutus Aku'* (Yohanes 6:30).

Nanging sanadyan sawisé pangandika kaya ngono, Sang Auxentius sing kinurmatan dadi pait lan ora manut. Banjur Sang Kinurmatan, nalika nesu, ngendika:

'Anakku, kita maringi pitutur sing becik kanggo kowe, nanging kowe ora gelem ngrungokake; kowe bakal weruh apa paukumané tumrap sing ora manut.'

Lan langsung Auxentius tiba ing lemah ing kahanan kesurupan, gemeter lan nggetak; para bapa sing ana ing kono nyuwun marang sang wali kanggo piyambaké, lan piyambaké, sawisé meh kapersuasi, ngangkaté lan, kanthi nggawe pratandha salib, marasaké piyambaké. Nalika wis waras, Auxentius, tiba ing sikilé sang wali, nyuwun pangapura. Sang wali kandha marang piyambaké:

'Ketaatan iku kabecikan ageng, amarga Gusti Allah nuntut ketaatan luwih saka kurban; nanging durung patuh nimbulake pati.'

Banjur, sawisé ndedonga kanggo Auxentius, Sang Mulya Euthymius mberkahi dhèwèké lan ngendika:

– *'Kowe wis waras; aja nganti dosa maneh, supaya ora ana sing luwih parah tumeka marang kowe'* (Yohanes 6:14).

Sawisé kuwi, Auxentius nampa tugas sing dipasrahaké marang dhèwèké lan miwiti nglakoni kanthi semangat.

Loro sedulur, Maron lan Klimatius, amarga krasa urip ing biara abot banget, padha ngencani arep mlayu ing wayah wengi; lan pas padha lagi nyiapake, niyat mau dadi kawangwang dening Euthymius ingkang Kinurmatan: piyambakipun nyumurupi ing pangliyan yèn setan masang kekang ing lamoné lan nyeret dhèwèké menyang jebakan pati. Nimbali wong loro mau langsung, Sang Reverendi ngandika dawa marang wong loro mau, mulang bab sabar, ngyakinke lan ngélingake supaya padha ninggalake rencana sing ngrusak mau. Panjenenganipun ngandika babagan kabutuhan ngreksa awak kanthi tliti: Adam, nalika ana ing Swarga, nglanggar dhawuhe Gusti; nanging Ayub, sanadyan lungguh ing amben kang kebak borok, tetep netepi dhawuh mau. Ing pangajab punika, piyambakipun nambahaken pangandika ing ngandhap punika:

'Kita ora kena nyimpen pikiran ala sing nandurake sedhih utawa sengit marang panggonan dunung kita, utawa marang tangga teparo kita; aja nganti manut pikiran sing nyurung kita pindhah menyang panggonan liya; nanging kita kudu tansah waspada lan ngalihake pikiran saka tipuan setan, supaya aturan kita ora rusak amarga pindhah-pindhah, amarga wit sing kerep dipindhah ora bakal ngasilake woh. Yen ana wong sing kepengin nindakake kabecikan ing panggonané nanging ora bisa, aja nganti mikir yèn ing panggonan liya bakal bisa: amarga kabecikan ora digayuh saka panggonan, nanging saka kersané lan imané. Rungokna crita sing tak rungokaké saka sawatara biksu Mesir. Ana sawijining sedulur sing manggon ing sawijining biara komunal ing Mesir lan asring nesu lan kegugupan, tansah nganggo tembung kasar ing lambéné; amarga kuciwa, dhèwèké ninggalaké biara lan manggon piyambakan, pracaya yèn yèn ora ana sing diajak ngomong, dhèwèké bakal bébas saka kabiasaan nesuné. Ing sawijining dina, nalika dhèwèké ngisi kendi banyu kanggo sawijining kabutuhan, kendi mau tiba lan pecah; dhèwèké ngisi manèh kaping pindho, nanging kendi mau tiba manèh; kedadéan sing padha kelakon kaping telu. Sedulur iku, amarga wis kadunungaké déning setan, nesu marang kendi mau lan nyekelé banjur dipecahaké.

Nalika Santo Euthymius ngendika mangkono, Klimatius ngguyu. Nanging, sang tuwa ndelok dhèwèké lan ngendika:

'Apa kowe uga, sedulur, wis kagoda setan nganti ngguyu kaya wong bodho? Apa kowe durung krungu yèn Gusti ngetung wong sing ngguyu iku wong sing ditolak, nanging mberkahi wong sing nangis?'

Sawisé ngendika mangkono, sang wiku banjur mbalèk saka Klimatius lan mlebu ing sel njero. Klimatius, nanging, langsung ambruk nyembah, kaku amarga geter, awit ana rasa wedi lan ajrih sing nyekel atiné. Ing wektu kuwi, Dometian ana ing kono; dhèwèké nglumpukaké sawatara bapak lan mlebu ing sel sang wiku, nyuwun supaya Klimatius diapura.

Ngrungokake panyuwunané, sang wali metu, ngangkat wong sing lagi nggleleng kuwi, lan nyembuhaké kanthi pratandha salib, kandha:

'Wiwit saiki, awasna awakmu lan aja nganti nglirwakake piwulang para bapa, tampanana kaya tembungé Gusti Allah, lan kabèh awakmu kadosa mripat, kaya sing wis kita krungu babagan Kerubim. Jaga awakmu kanthi tliti saka kabèh sisih, awit kowe mlaku ana ing antarané jebakan.'

Sawisé ngélingaké sedulur lan maringi piwulang marang loro wong sing arep mlayu, bapa sing kinurmatan banjur ngutus wong-wong mau bali menyang selé-selé, sawisé nguwataké imané.

Ing wektu kuwi, Konsili Ekumenis Katelu diadakaké ing Efesus babagan Nestorius sing ora takwa[1257] . Banjur Synodios sing kasebut mau teka saka Melitene menyang Palestina kanggo matur hormat; dhèwèké tau dadi guruné Sing Mulya, bebarengan karo Akakios, nalika isih enom. Amarga Sing Mulya Euthymius nduwèni telung keponakan sing kasebut mau ing biarané: Stephen, Andrew lan Gaius, Synodios lunga menyang kana lan sawisé nyium Euthymius sing kinurmatan, nyritakaké marang dhèwèké bab bidah sing ora takwa saka Nestorius, sing kanthi idiné Gusti wis suwé dadi Patriark Konstantinopel lan wis nggegirisi sak donya nganggo piwulang palsu; dhèwèké nyritakaké semangat Ortodoksi sing dituduhaké déning sang Cyril sing kabarkah, Uskup Agung Alexandria[1258] , lan déning Akakios, Uskup Melitene, sing biyèn tau dadi guruné. Lan sing kinurmatan iku bungah kanggo wong-wong mau. Kanggo Petrus, sing biyen dikenal minangka Aspevet, sing nalika semana wis dadi Uskup Saracina lan sing bebarengan karo uskup-uskup Palestina liyane lagi arep menyang Konsili Efesus, sing kinurmatan iku maringi dhawuh supaya manut marang piwulangé Kirilos lan Akakios lan mbela piwulang mau kanthi sakabehe cara. Sawisé persidangan rampung lan Nestorius dicopot, Petrus bali lan nyritakaké kanthi rinci marang sang tuwa kabèh sing wis kelakon ing persidangan; sang tuwa bungah amarga Ortodoksi dikuataké, nanging sedhih kanggo Yohanes, Uskup Agung Antiokia, sing sanadyan Ortodoks wis mbela Nestorius.

Diaken Domnin, kanthi sedhih amarga pamané, nyuwun marang bapa agung supaya diparingi idin menyang Antiokia kanggo mbeneraké pamané. Nanging sang wali kandha marang dhèwèké:

Aja lunga, anakku: yen kowe tetep ing panggonan sing wis diarani kanggo kowe, lan aja nggatekake pikiran sing nyoba misahake kowe saka ara-ara, mula kowe bakal makmur ing kabecikan lan dimulyakake ing Gusti Allah; nanging yèn kowé mbantah pituturku lan mangkat, kowé bakal njupuk pangkat pamanmu, nanging ora kanggo kabecikanmu dhéwé, lan kowé ora bakal dihormati suwé ing kono, amarga ora bakal suwé bakal dijupuk saka kowé déning wong-wong jahat.

Nanging Domnin, sawise ora manut marang dhawuhe bapake, lunga menyang Antiochia tanpa restu – lan kabeh sing wis dipratandha dening wong suci[1259] kelakon marang dheweke; sawise kuwi, dheweke bali marang sang tuwa, nangis lan tobat, lan gumun marang pangawikaning wong suci.

Sing Mulya Cyriacus Sang Rahib, muridipun, nyeksèkaké ing ngandhap punika babagan bapa kita ingkang mulya, Euthymius: 'Kita boten nate ndeleng piyambakipun dhahar kajawi ing dina Setu lan Minggu, boten nate ngandika kaliyan sapa waé kajawi ing kahanan wigati sanget, boten nate tilem ing sisih, nanging namung saking sakedhik kedhemen nalika lungguh; Ing wektu liyane dhèwèké nyekel nganggo loro tangan tali sing digantung ing pojok selé lan, amarga kabutuhan jasmani, turu sakedhik, manut pitutur Sang Arsenius Agung bab turu: 'Ayo, abdi

[1257] Ing taun 431.

[1258] Gereja ngeling-eling St. Siril saka Alexandria (w. 444) ing tanggal 9 Juni lan 18 Januari, bebarengan karo St. Athanasius saka Alexandria

[1259] Domnus njabat minangka patriark ing Antiokia wiwit taun 441 nganti 448.

sing jahat!' Amarga ing cara uripe dhèwèké niru Arsenius sing suci lan kinurmatan lan remen banget ngrungokaké crita bab dhèwèké sing dicritakaké déning para sedulur sing teka saka Mesir'.

Ana sawijining Anastasius, pangreksa piranti ing Gréja Kebangkitan Suci[1260] , kepéngin ndeleng Euthymius Agung lan, bebarengan karo kanca-kancané, para rohaniawan Yerusalem, lunga menyang biarané. Euthymius Agung sing kinurmatan, kanthi Roh wis maringi pratandha bakal rawuhé, nyauran pangurus biara, Chrysippus, lan kandha marang dhèwèké:

'Siapna nampani tamu kita, amarga iki rawuh Patriark Yerusalem.'

Nalika para tamu teka, Sang Mubarak nampani Anastasius minangka patriark lan rembugan karo dhèwèké kaya karo patriark. Kabeh sing ana padha gumun; nanging Chrysippus, pangurus biara, nyedhak lan bisik ing kuping sang tuwa:

Bapak ingkang kinurmatan, ing kéné ora ana Patriark; iki Anastasius, Juruwalèhé Wadah.

Wong suci kuwi, kaget, kandha:

– Percayaa marang aku, anakku, nganti saiki aku wis weruh dheweke nganggo jubah patriark. Lan pancen aku ora kliru: amarga apa sing wis ditakdirake Gusti Allah, mesthi bakal kelakon.

Tembung-tembung bapa sing mulya kuwi diucapake supaya kabèh krungu lan kelakon ing wektu sing pas, nalika Anastasius diangkat dadi Patriark[1261] .

Terevon sing kasebut mau, putrané Uskup Petrus sing dikenal kanthi jeneng Aspevet, sawisé ngawin bojo saka kulawargané dhéwé lan wis suwé urip bareng, ora nduwé anak amarga bojone mandul. Nalika nggawa bojone marang wong sing bisa nindakake mujijat, Euthymius, dhèwèké nyuwun marang dhèwèké, kandha:

'Aku ngerti, Rama, yèn Gusti Allah bakal ngrungokaké pandonga panjenengan, awit Panjenengané nepaki kersané wong-wong sing wedi marang Panjenengané. Mula saka iku, kula nyuwun marang kasucian panjenengan: ndedongakna kita marang Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, supaya Panjenengané paring anak marang kita.'

Sang wali nggawe pratandha Salib Suci marang dhèwèké lan garwané kaping telu lan ngendika marang wong-wong mau:

'Mugi Gusti paring berkah anak, lan kowe bakal nduwé telung putra.'

Ana sawijining sedulur ing biara sing jenenge Emilian, sing sawijining wengi, nalika subuh dina Minggu, kaserang hawa napsu daging amarga kesurupan setan lan diganggu pikiran-pikiran kotor, ngrasakake hawa napsu dosa ing atine. Kebeneran, Sang Mulya Euthymius, nalika arep menyang Matins ing gréja, liwat panggonan ing ngendi sang sedulur kuwi ngadeg, keserang hawa napsu; nalika nyium ambune setan napsu lan nyadari apa sing kedadeyan, sang wali kandha:

'Mugi Gusti nyegah kowe, roh najis sing terkutuk.'

Lan langsung sedulur iku tiba ing lemah, nggelembung ing cangkem lan ngglundhung. Para sedulur padha nglumpuk, diparingi lilin, lan Bapa Ingkang Kinurmatan ngendika marang para sedulur:

'Kowe weruh sedulur iki? Wiwit enom nganti saiki dhèwèké urip luhur, suci ing badan; nanging saiki, nalika dhèwèké sawatara wektu kabawa hawa napsu daging lan nyimpen pikiran mesum, seneng-seneng ing pikiran najis kuwi, ana setan sing nyekel dhèwèké. Ayo uga padha sinau piwulang saka sangsara dhèwèké, lan supaya saben wong ngerti yèn sapa waé, sanajan ora nyentuh awaké wong liya utawa nindakake dosa najis, nanging nindakake zinah ing pikirane—kabawa pikiran najis, nyimpen, sarujuk, lan nikmati—wong kuwi pancèn pezina, lan kesurupan setan.

Kanggo iki, sang tuwa nambahaké cathetan ing ngisor iki:

"Rungokna, sedulur," pangandikane, "kanggo sawijining crita sing dicritakake marang aku dening sawetara bapa Mesir babagan sawijining sedulur sing dianggep wong suci dening kabeh wong, nanging sing nesuaké Gusti Allah ing atiné amarga nyilem ing pikiran-pikiran sing ora takwa lan nindakake zinah ing pikirane. Nalika dhèwèké meh seda, ana sawijining tuwa sing wicaksana teka lan krungu yèn dhèwèké lara parah; dhèwèké

[1260] Gereja Kebangkitan Suci ing Yerusalem dibangun dening Konstantinus Agung lan diresmikake tanggal 13 September 335. Gereja iki dibangun ing ndhuwur guwa Makam Suci lan misuwur amarga hiasan-hiasan sing megah lan akèh. Gereja iku ngemot piranti-piranti suci sing akèh dipasangi watu permata, lan Anastasius njabat dadi pangreksa piranti-piranti mau (ing basa Yunani: skeuophylax).

[1261] Anastasius njabat tahta patriark ing Yerusalem wiwit taun 458 nganti 478.

weruh kabèh warga padha nangis lan kandha: 'Yèn sang wali iki seda, kita ora nduwé pangarep-arep kaslametan, amarga kita kabèh slamet lumantar pandongané.' Krungu kabar iki, sang wong tuwa sing nduwé pangawikan cepet-cepet menyang omahé wong lara kuwi, kepéngin nampa berkah saka wong sing dianggep suci kuwi; lan nalika dhèwèké nyedhak omahé, dhèwèké weruh akèh wong padha nggawa lilin, imam lan diakon, padha ngentèni uskup kanggo upacara panguburan resmi sang wong suci kuwi. Sawisé mlebu ing kamar ndhuwur, sang tuwa nemokaké yèn dhèwèké isih ambegan; lan, ndelok nganggo paningal atiné, dhèwèké weruh setan nyekel trisula; sawisé nyabet jantungé wong sing arep mati kuwi, setan mau mecah nyawané saka awaké ing tengah sangsara gedhé. Ing wektu iku, sang wali krungu swara saka swarga kandha: 'Kaya nyawane ora maringi Aku sakedhap tentrem, kowe uga kudu nyiksa dheweke tanpa kendhat lan nyabut nyawane saka awaké.' Mangkono, sedulur iku seda ing sangsara, amarga sanadyan ing njaba katon kaya wali, nanging ing atiné wis nyulut murka Gusti Allah." "Krungu iki, sedulur," nerusake Sang Euthymius sing kinurmatan, "jaga awakmu kanthi tliti saka pikiran-pikiran sing ngotori jiwa: amarga nalika jiwa pisah saka badan, wong sing ngimpi zinah bakal nandhang sangsara sing padha karo wong sing pancen nindakake dosa iku. Nanging ayo padha ndedonga marang Gusti Allah kanggo sedulur Emilian iki, sing lagi ngukum dheweke nanging ora ngukum pati, supaya Gusti nylametake dheweke saka setan lan hawa napsu daging.

Sawisé sang wali ndedonga, setan kuwi metu karo muni: 'Aku iki roh zinah,' lan ngisi panggonan kuwi kabèh karo ambu sing nyengat kaya belerang kobong. Wiwit wektu kuwi, Emilian bébas saka napsu kotor lan dadi piranti pilihané Gusti Allah.

Ing wektu kuwi ana kekeringan, lan ana keluwen gedhe, lan sabda Kitab Suci kawujud: *'Lan langitmu ing dhuwure sirahmu bakal dadi kaya tambaga, lan bumi ing ngisormu kaya wesi'* (Ulangan 28:23). Lan kabeh padha nandhang sangsara amarga kekeringan. Para sedulur, bebarengan karo Sang Mulya Theoktist, nyuwun marang Sang Mulya Euthymius supaya ndedonga marang Gusti lan nyuwun udan, amarga padha ngerti sepira manjur pandongane ing ngarsane Gusti; nanging piyambakipun ora gelem. Wektu Pasamuan Epifani Gusti wis teka, lan wis cedhak dina nalika Sang biyasane mundur menyang ara-ara samun nganti Minggu Palem. Akèh wong padha nglumpuk ing biara saka kutha suci lan désa-désa sakupenge, nggawa salib lan padha njerit: 'Gusti, welasana!' Banjur padha teka marang Euthymius Agung, nyegah dhèwèké supaya ora lunga menyang ara-ara nganti dhèwèké nyuwun marang Gusti supaya paring udan. Krungu tangisé, Bapa Ingkang Kinurmatan metu marang wong-wong mau lan ngendika:

'Apa sing kok goleki saka wong dosa iki? Aku, anak-anakku, ora duwe kawani ndedonga marang Gusti kanggo iki, amarga aku wong dosa lan luwih tinimbang wong liya butuh sih-rahmaté, utamané ing wektu murka Panjenengané iki.' Dosa-dosa kita misahake kita saka Panjenengané; kita wis ngrusak gambarane, ngrusak Gréja Panjenengané kanthi manut marang hawa napsu lan maneka hawa; kita urip ing keserakahan lan iri, lan pantes dibenci, amarga kita padha mbenci siji lan sijiné; mulané Panjenengané paring paukuman iki marang kita, supaya kita kelingan lan bisa tobat; lan nalika kita wis mbeneraké awaké dhéwé lumantar tobat, Panjenengané bakal ngrungokaké kita, awit katulis: *'Gusti Allah cedhak marang kabèh sing nelukaké Panjenengané kanthi sejati'* (Mazmur 144:18).

Nalika sang wali ngandika makaten marang wong-wong, kabèh padha muni bareng kaya siji swara:

'Panjenengan piyambak, Bapa, ndedongakna kita; kita pracaya manawa Gusti Allah badhe mireng pandonga panjenengan, awit Panjenenganipun paring kasembadan karsaipun tiyang-tiyang ingkang ajrih dhumateng Panjenenganipun.'

Kagugah dening tembung-tembung mau, bapa sing kinurmatan iku banjur njupuk para imam sing ana bareng karo dhèwèké mlebu gréja, dhèwèké mréntahaké wong-wong supaya padha ndedonga uga. Sajeroning sujud ing gréja, dhèwèké ndedonga karo luh marang Gusti Allah supaya welas asih marang kabèh ciptaané, ngunjungi bumi kanthi welas asih lan kabecikané, lan nyirami nganggo udan. Nalika piyambakipun ndedonga, angin kidul dumadakan sumilir, langit mendhung, guntur nggelegar, lan udan deres tiba. Banjur sang wali, sawise tangi lan ngrampungake pandonga, piyambakipun metu lan ngendika marang para tiyang:

'Delengen, Gusti Allah wis ngrungokake pandongamu; Panjenengané bakal mberkahi mangsa panas iki luwih saka taun-taun liyane. Mula saka iku, padha usaha uga nyenengake Gusti Allah kanthi pakaryan becik, Panjenengané sing wis paring welas asih marang kowe.'

Kanthi tembung-tembung mau, sang bapa mulya ngundurkan para wong. Lan udan terus-terusan deres pirang-pirang dina, nganti sang wali ora bisa, kaya biasane, mangkat menyang ara-ara gedhe. Lan mangsa panas iku pinaringan berkah woh-wohan bumi kang akèh, ngluwihi taun-taun liyane, miturut pangandikane sang wali.

Ing taun kaping pitung puluh lima uripé Sang Euthymius ingkang kinurmatan, Konsili Ekumenis kaping papat dianakaké ing Kalsedonia nglawan Dioskorus, Patriark Aleksandria ingkang ora takwa[1262] . Ing majelis kuwi uga ana sawatara murid Sang Kinurmatan sing wis diangkat dadi uskup: Stephen, Uskup Iamnia[1263] , lan John, Uskup Saracina, penerus Peter Aspevet; sawisé nyathet dekrit Majelis Chalcedon, padha ngandhani marang abboté, Santo Euthymius. Dheweke nampa pangakuan iman sing disusun ing Konsili Kalsedonia lan ngakoni minangka ortodoks – lan kabar kuwi cepet nyebar ing saindenging ara-ara samun Palestina lan ing antarané para biksu, akèh sing nduwèni kapercayan ora ortodoks, yèn Euthymius Agung bakal manut Konsili Kalsedonia. Ing wektu kuwi ana sawijining bidah sing jenenge Theodosius teka ing Palestina; katoné kaya biksu, nanging sejatine wong sing ora saleh, kebak piwulang palsu saka Eutyches; dhèwèké ngucapaké caci maki marang Konsili Suci Kalsedonia, ngaku yèn dogma iman Ortodoks konon wis ditolak ing kono lan bidat Nestorius dibalèkaké, lan dhèwèké nyebar akèh pratelan ora pantes lan palsu liyané. Ing wektu kuwi, Ratu Eudoxia, garwané Kaisar Theodosius enom sing taqwa[1264] , ana ing Palestina; sawisé bojone seda, dhèwèké manggon ing panggonan suci. Mula saka iku, ahli bidah sing kasebut mau, Theodosius, sepisanan mbujuk Ratu Eudoxia supaya nolak Konsili Kalsedonia; banjur dhèwèké nyebarake bidahé marang akèh bapak padang pasamuan lan ndadèkaké wong-wong mau dadi pengikuté. Banjur, bebarengan karo akèh biksu sing kesasar, dhèwèké nyulut pemberontakan marang Patriark Juvenal: dhèwèké terus-terusan ngajak Patriark Juvenal supaya mbatalaké paugeran Konsili Kalsedonia; nanging nalika sing pungkasané nolak, dhèwèké dicopot saka tahta patriark – lan Juvenal mangkat menyang Konstantinopel kanggo gabung karo Kaisar Marcian.

Teodosius, nanging, ngandelake dhukungan saka Maharani Eudoxia lan kekuwatan para biksu sing kabut dening bidah lan mbantu dheweke, munggah ing tahta patriark[1265] lan nyebabake akèh karusakan marang wong Ortodoks; dhèwèké nglepasaké sawatara uskup lan rohaniwan sing ora gelem komuni karo dhèwèké, nyiksa lan matèni liyané, lan wis narik kabèh biksu Palestina mèlu dhèwèké, kejaba sing ana ing biara-biara Euthymius: amarga padha ndeleng tuladha bapaké—Euthymius Agung—padha tetep ajeg ing iman Ortodoks. Pausus palsu Teodosius ngupaya banget supaya Sang Euthymius sing kinurmatan mlebu komuni karo dhèwèké, tansah ngirim utusan marang dhèwèké, nyuwun lan ngancem, lan nyoba kanthi kabèh cara kanggo nyeret dhèwèké menyang bidahé. Nanging Sing Kinurmatan ora kejiret ing jaring mungsuh lan ora goyah ngadhepi liciké, kaya tiang sing kukuh lan tembok sing ora obah. Kanthi abot amarga panyuwunan licik saka Theodosius sing dikirim saben dina, piyambakipun nglumpukaké sedulur-seduluré lan sawisé ngélingaké supaya padha ngati-ati marang bidah lan tetep nyekel Ortodoksi, piyambakipun mundur menyang ara-ara gedhé. Akeh sedulur uga nindakake kaya ngono, padha mlayu saka panganiayaan para ahli bidah lan, ngetutake tuladha bapaké, padha mlebu ara-ara samun.

Ing wektu kuwi, ing ara-ara samun Yordania[1266] , ana sawijining pertapa sing jenenge Gerasimus, sing teka ora suwe sadurunge saka Licia[1267] ; dhèwèké wis netepi kabèh paugeran urip monastik lan wis kasil nglawan roh-roh najis. Nanging, nalika ngalahake lan ngusir setan sing ora katon, dhèwèké kejiret lan digodha déning setan sing katon – para bidah – amarga dhèwèké wis kecemplung ing bidahé Eutyches. Sawisé krungu babagan Sang Euthymius sing kasohor amarga uripé sing suci, Gerasimus lunga menyang dhèwèké ing ara-ara Ruba, ing ngendi

---

[1262] Konsili Ekumenis Kaping Papat ing Kalsedonia dianakake ing taun 451. Dioskorus, Uskup Agung Alexandria, njabat saka taun 441 nganti 451. Beberengan karo Eutyches, sawijining arkimandrita saka sawijining biara ing Konstantinopel, dhèwèké kanthi salah ngajar yèn ing Yesus Kristus mung ana siji hakikat – hakikat Ilahi (mula saka kuwi bidah iki dikenal minangka Monophysitism, saka tembung Yunani kanggo 'siji' lan 'hakikat', sing sawisé Inkarnasi wis nyerap hakikat manungsa). Ing konsili, ajaran palsu iki dikutuk, lan diputusake manawa Gusti Yesus Kristus kudu diaku 'ing loro sipat, béda, ora owah, ora bisa dipérang lan ora bisa pisah… ora kabagi utawa kapisah dadi loro pribadi, nanging minangka siji lan padha Putra lan Sabda Allah siji-sijiné'.

[1263] Yamnia iku sawijining kutha ing Palestina, sing diadegaké ing jaman kuna déning bangsa Filistin, ora adoh saka Jaffa (Joppa kuna), dumunung ing Segara Mediterania, watara 12 jam lelungan menyang lor-kulon saka Yerusalem.

[1264] Theodosius II, utawa sing Enom, mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

[1265] Ing mangsa semi taun 452.

[1266] Gurun Yordania dumunung ing sisih kulon Kali Yordan, saka Yerikho nganti Yerusalem, lan nyambung luwih kidul ing pesisir kulon Segara Mati – sawijining wewengkon alas, watu, garing, lan tandus.

[1267] Lycia iku sawijining wewengkon kidul ing Asia Minor.

dhèwèké manggon wektu kuwi. Nalika ndeleng panjenengané, Gerasimus nampa paedah rohani sing ageng; sawisé suwé manggon karo Sang Euthymius sing kinurmatan, Gerasimus, sing dipunparingi panguripan rohani déning pacelathon sing maringi pangajaran saka lambéné sing fasih lan piwulang bab Ortodoksi, nampik ajaran sesat, bali marang iman Ortodoksi, lan nyesel banget amarga kaluputané biyèn.

Geger sing disebabake para bidah ing Palestina liwat Theodosius lumaku sak taun. Banjur ana prentah saka Kaisar Marcian sing saleh supaya nangkep patriark palsu Theodosius, supaya dheweke bisa diadili lan diukum amarga tumindaké; nanging nalika dheweke ngerti bab iki, dheweke mlayu menyang Gunung Sinai[1268] lan ndhelik – ora ana sing ngerti ing endi. Banjur Euthymius sing kinurmatan bali saka ara-ara samun menyang biarané.

Nalika sawijining dina, nalika Sang Bapa Mulya lagi nindakake Liturgi Ilahi, Terevon wong Saracen lan eunukh Gabriel, adhine Chrysippus, weruh sajrone kidung 'Suci, Suci, Suci', ana geni mudhun saka swarga lan ngubengi sang wali; lan Sang Bapa Mulya ngadeg ing ngarep Meja Ilahi ing jeroning tiang geni nganti pungkasan upacara. Romo sing kinurmatan kuwi kadhangkala maringi kabar marang sawatara sedulur manawa piyambakipun asring ndeleng malaékat sing nindakake Liturgi bareng piyambakipun. Piyambakipun uga kagungan karunia kanggo mbedakaké gerakan batin roh saka pratandha njaba lan ngenali pikiran manungsa, loro ala lan loro becik. Nalika para sedulur nampi Misteri Ilahi, piyambakipun saged mirsani kahanan manah saben tiyang ingkang nampi: piyambakipun mirsani sawetawis tiyang ingkang disucèkaké déning Komuni, yaiku ingkang nyedhaki kanthi pantes; déné ingkang sanès katingal pudar, pasuryané kados tanpa gesang, awit padha wani nyedhaki kanthi ora pantes. Mula saka iku, Bapa Ingkang Mulya tanpa kendhat maringi piwulang dhumateng sadaya kanthi tembung-tembung para Rasul:

"Ati-ati tenan, sedulur, nalika padha nyedhaki Komuni Suci: *'Saben wong kudu mriksa dhiri, banjur padha mangan roti iki lan ngombe saka cawan iki. Amarga sapa waé mangan lan ngombe kanthi ora pantes, mangan lan ngombe paukuman tumrap dhiri dhéwé.'"* (1 Kor. 11:28–29), awit sakramèn suci iki disiyapaké kanggo wong-wong suci, dudu kanggo wong kang najis – lan yèn kowé nduwé nurani sing resik, mula *'sapa waé sing ngarep marang Panjenengané bakal padhang, lan pasuryané ora bakal isin'* (Mazmur 33:6).

Nalika Paduka Suci Juvenal mbalekaké jabatané lan miwiti ngrampungaké gangguan sing wis muncul ing Gréja, Ratu Eudoxia, kapalingir déning Theodosius sing kasebut mau menyang bidah Eutychian, pikirané dadi bingung, ora ngerti pangakuan iman sing endi sing kudu dituruti, lan ngirim layang marang Simeon Stylite sing Kinurmatan ing Antiochia, njaluk pitutur lan pituduh sing bener. Panjenengané nulis kaya ing ngisor iki marang dhèwèké:

– Ngertèna yèn setan, nalika weruh kamulyan kabecikanmu, nyuwun *'supaya* kowe *diayak kaya gandum'* (Lukas 22:31), lan lumantar pangrusak kuwi, Theodosius, nyasabké atimu sing tresna marang Gusti; nanging ayo semangat: imanmu durung kendho. Aku, saka sisihku, kaget banget manawa, sanadyan ana mata air sing cedhak banget, kowe malah nglirwakake lan nyoba narik banyu sing padha saka adoh: kowe duwe Euthymius sing nggawa Gusti Allah ing kono; turuti piwulangé, lan kowe bakal slamet.

Sawisé nampa kabar kaya ngono saka Simeon sing Mulya, sang ratu langsung miwiti takon babagan Euthymius sing Mulya. Nanging nalika mangertèni yèn dhèwèké ora tau ninggalaké ara-ara gersang kanggo mlebu kutha, dhèwèké mutusaké ngedegaké menara ing ara-ara gersang wétan, ing pucuk bukit dhuwur, telung puluh stadia saka Biara Euthymius[1269] , supaya dhèwèké bisa kerep ndelok Sang Reverènd ing kana lan seneng marang piwulangé; Sawisé mbangun tiang iku, dhèwèké manggon ing kana kanthi nyendhiri. Dhèwèké ngutus Anastasius sing wis kasebut mau—sing wektu kuwi dadi chorepiscopus sawisé Passarion—lan Kosmas sing nggawa Salib menyang Sang Mulya Euthymius, nyuwun supaya dhèwèké diparingi idin kanggo ndeleng dhèwèké; nanging nalika padha tekan, ora nemoni piyambakipun ing biara, amarga piyambakipun wis suwe mangkat menyang Ruv. Padha ngajak Sang Theoktist ingkang Kinurmatan bebarengan, banjur padha menyang ara-ara gersang kono, lan sawisé nemoni piyambakipun, padha nyuwun kanthi tulus supaya piyambakipun gelem menyang sang ratu lan nylametaké nyawane ingkang kesasar – lan mung kanthi angel sang resi mau bisa dipunajak

---

[1268] Gunung Sinai dumunung ing sisih lor-kulon Arab, ing wetan Segara Ireng utawa Segara Abang. Gunung iki, kang mbentuk rangkaian watu granit, kapotong lan dikelilingi lembah sing curam lan kasar, dikenal déning wong Arab minangka Gunung Tur utawa Jebel Tur Sina; dumunung ing tengah-tengah cabang Segara Abang, sing bebarengan mbentuk Semenanjung Sinai.

[1269] Menara, utawa luwih tepaté benteng, dibangun déning Ratu Eudokia ing pucuk paling dhuwur ing sakabehing ara-ara samun wétan, sing saiki dikenal minangka Muntar. (30 stadia padha karo 5 versts.)

menyang sang ratu. Nalika sang ratu ndeleng Euthymius Agung, panjenengané bungah banget lan, ambruk ing sikilé sing suci, kandha:

'Saiki aku wis nyadari yèn Gusti Allah wis mirsani kahanan aku sing ora pantes.'

Sang sesepuh, sawisé maringi piwulang sing cukup babagan Ortodoksi, ngélingaké dhèwèké supaya manut marang papat Konsili Ekumenis Suci: Konsili Nicaea, kang diadakaké nglawan Arius, Konsili Konstantinopel—nglawan Makedonius, Konsili Efesus—nglawan Nestorius, lan Konsili Kalsedonia—nglawan Dioskorus lan Eutikhios—lan dhèwèké paring dhawuh supaya piyambakipun rukun malih kaliyan Patriark Juvenal, ingkang sadèrèngipun piyambakipun kélangan paseduluran; sawisé ngandika akèh bab kanggé kapentingané, dhèwèké mberkahi piyambakipun lan, sawisé ndedonga kanggé piyambakipun, piyambakipun mangkat. Permaisuri, ing sisihé, nampa tembung-tembungé kaya diucapaké saka cangkemé Gusti Allah, lan ngupaya ngleksanakaké; langsung mangkat menyang Kutha Suci kanggo rukun manèh karo Sang Kinasih Juvenal lan kanthi tebuka nolak bidah, dhèwèké mlebu komuni karo Gréja Ortodoks. Ndeleng kahanan iki, akèh umat lan biksu sing biyèn kesasar amarga Theodosius padha niru tuladha Ratu banjur bali marang Ortodoksi.

Ing taun kaping wolu puluh loro uripé, Euphemia[1270] , Savva sing kabegjan, sing isih enom, teka ing biarané; sing sepuh, sawisé nampani dhèwèké, ngutus dhèwèké menyang biara ngisor marang Sing Kinurmatan Theoktistus lan maringi ramalan yèn dhèwèké bakal enggal sumunar ing urip monastik luwih saka wong liya, sing kabukten, kaya sing katon saka uripé Sing Kinurmatan Savvas. Ing wektu kuwi, Martirius, wong asli Kapadokia, lan Elijah, wong Arab lairé, uga teka marang Euthymius ingkang Kinurmatan. Sawisé Raja Marcian dipunpateni, Timothy Elur[1271] ngundang karusuhan lan pemberontakan ing Mesir, nalika kuwi Kinasucian Proterius, Patriark Alexandria[1272] uga gugur; Ora bisa nahan pemberontakan iki, Martirius lan Elijah ninggalaké Mesir lan mlayu menyang Euthymius Agung, kaya panggonan pangayoman. Sing kinurmatan mau nampilaké katresnan lan ngajèni marang wong loro mau: dhèwèké wis weruh yèn loro-loroné bakal, ing wektu sing pas, njabat ing Kursi Rasul Yakobus, seduluré Gusti, ing Yerusalem. Panjenengané nggawa wong-wong mau menyang Gurun Kutilli lan Gurun Rubi, bebarengan karo Santo Gerasimus, lan ing kana Panjenengané manggon bareng karo wong-wong mau, kaya biasané, nganti Minggu Palem; saben Minggu Bapa sing Kinurmatan nindakake Liturgi Ilahi, lan para Bapa agung mau nampa Misteri Paling Suci saka panjenengané.

Ora suwe sawisé kuwi, nalika pamaréntahané Kaisar Leo sing tresna marang Kristus[1273] , sing munggah tahta sawisé Marcian, Kanjeng Patriark Juvenal séda. Sawisé séda, kanthi putusan sapakat saka konsil umum, Anastasius[1274] , sing biyèn dadi pangreksa piranti suci lan chorepiscopus, kapilih. Lan ramalané Sang Mulya Euthymius kasembadan, sing diucapaké nalika Anastasius sowan marang dhèwèké lan sang suci, kanthi mripat kang bisa ndeleng ngluwihi, ndeleng dhèwèké nganggo busana patriark. Nalika kelingan bab iki, Anastasius ngutus para rohaniawan terhormat marang sang wali kanthi tembung: 'Lirika, Rama, ramalan panjenengan saiki wis kawujud: kula nyuwun, paringi kula idin rawuh dhumateng panjenengan – kula badhe ngaturaken pangajeng-ajeng dhumateng kasucian panjenengan.'

Sang Euthymius sing kinurmatan mangsuli kaya mangkéné:

'Aku tansah kangen ndeleng Paduka lan entuk manfaat saka pacelathon Paduka; nanging amarga kunjungan kapisan Paduka marang griya ringkihku prasaja lan mung karo sawetara pangiring, dene jabatan Paduka saiki mbutuhake kathah pangiring, kunjungan Paduka, Paduka Sang Mulya, ngluwihi kekuwatan ringkihku. Mula, kula nyuwun dhumateng Paduka Sampeyan supados boten susah-susah tindak dhateng griya cilik kula. Nanging, menawi Paduka kersa rawuh, kula badhe nyambut rawuh kanthi suka; nanging kula badhe kapeksa nampi tiyang sanes ingkang rawuh ugi, saéngga kula boten saged tetep wonten ing panggonan menika, amargi rame kathah rawuh.

[1270] Ing taun 458.

[1271] Timotheus, sing dikenal minangka Elur, sawijining presbiter Alexandria, sawijining bidah (Monofisit) lan pangikut Dioskorus

[1272] Proterius, dadi Patriark Alexandria wiwit taun 451 nganti 457; sawisé seda Marcian, dhèwèké dipatèni déning Monophysite amarga dadi pembela Konsili Kalsedonia (dina rayané tanggal 28 Februari). Sawisé dhèwèké, Timotius Elur diangkat dadi patriark lan njabat nganti taun 460, ngusir para uskup lan nganiaya kabèh sing nampa paugeran Konsili Kalsedonia

[1273] St Leo I mrentah saka taun 457 nganti 474.

[1274] Anastasius I njabat minangka patriark wiwit taun 458 nganti 478.

Sawisé krungu iki lan merenung ing atiné, Patriark kandha marang dhiri dhéwé: 'Yen aku lunga, aku bakal nglarani ati sang tuwa. Mula, aku ora bakal lunga.' Nanging, sawisé sawatara wektu, amarga kabutuhan, dhèwèké lunga marang ingkang kinurmatan lan ketemu karo dhèwèké, kaya sing bakal dicritakaké mengko.

Bab Kaisar Permaisuri Eudoxia sing pinaringan berkah, piyambakipun ngedegaké akèh gréja lan pirang-pirang biara, omah sedekah, lan pangayoman tamu nganti angel kabeh kaétung. Ing Gréja Santo Petrus, sing piyambakipun ngedegaké lan dumunung watara rong puluh stadia saka Lavra Santo Euthymius, piyambakipun maréntahaké supaya dibangun kolam gedhé lan jero kanggo para tamu. Ing dina-dinane Pentakosta, piyambakipun piyasa menyang kono kanggo mriksa pakaryan lan ngutus utusan marang Rama Suci, nyuwun dhumateng piyambakipun supaya rawuh, supados piyambakipun anggep pantes nampi pandonga lan berkah sarta ngrasakake piwulangipun; ing wektu sing sami, piyambakipun ugi kepengin maringi sumbangan dhumateng sang wali kanggo kabutuhan umum biara. Euthymius Agung mangsuli dhumateng piyambakipun lumantar para utusan:

'Aja ngarep-arep ketemu aku ing daging saiki. Napa, anakku, kowe kuwatir bab akèh bab? Aku kira sadurunge mangsa adhem teka, kowe bakal lunga kanggo kumpul karo Gusti Allah. Mula saka iku, ing mangsa panas iki, siapna awakmu kanggo pamitan; lan nalika awakmu isih urip ing donya, aja repot-repot kelingan marang aku—apa liwat tulisan utawa lisan—aja maringi apa-apa marang kita, utawa njaluk apa-apa. Nanging nalika awakmu pamitan menyang Gusti kang maha ngatur kabèh, kelingana aku ing ngarsané, supaya Panjenengané nampa aku kanthi tentrem, manut kersané katresnané marang manungsa.

Nalika krungu iki, Eudokia sing berkah kuwi sedhih banget, utamane amarga tembung: 'aja nganti nyebut-nyebut aku, apa liwat tulisan utawa liyane', amarga dhèwèké kepéngin ngwarisaké pangasilan sing akèh marang dhèwèké. Kanthi buru-buru menyang Kutha Suci Yerusalem, dhèwèké nyritakaké tembung-tembungé Euthymius marang Patriark Anastasius. Ing wektu kuwi, ratu lagi mbangun gréja kanggo ngajèni Santo Stefanus, Martir Kapisan, lan nalika gréja isih dibangun, dhèwèké mréntah supaya gréja kuwi disahaké tanggal 15 Juli, kanthi nyisihaké bagéan gedhé saka pangasilané kanggo gréja kuwi. Banjur dhèwèké ngunjungi kabèh gréja sing wis diadegaké, rawuh ing upacara panyahé lan nyisihaké jumlah sing cukup saka pangasilané kanggo saben gréja. Patang wulan sawisé konsèkrasi gréja-gréja mau, Ratu Eudoxia sing taat nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah[1275] .

Ing taun kaping sangang puluh gesangé Euthymius Agung, Theoktistus sing Kinurmatan lara abot. Euthymius sing Kinurmatan rawuh sowan marang Theoktistus sing lagi lara lan maringi ciuman pamitan pungkasan, lan piyambakipun ngancik ing biara kuwi pirang-pirang dina, ngentosi sedaning kanca lan sesama askétis supados piyambakipun saged ngubur jasadipun; Sajrone lara kuwi, Theoktist sing berkah seda tanggal 3 September[1276] . Patriark Anastasius, sawisé krungu kabar yèn Theoktist wis seda lan yèn Santo Euthymius ana ing kana, langsung kesusu menyang kana karo para rohaniwané, kanthi alesan péngin ngubur Theoktist sing berkah, nanging luwih kanggo ndeleng lan nyium Santo Euthymius. Nalika ndeleng piyambakipun, Patriark nyekel tangané lan nyium, sarta ngendika:

'Aku wis suwe kepengin nyium tangan suci iki, lan saiki Gusti wis maringi aku sih iki.' Lan saiki kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan, mugi Panjenengan badhé ndedonga dhumateng Gusti kanggé kula, supados ramalan Panjenengan ingkang magepokan kaliyan kula kasembadan ngantos dumugi pungkasan; lan mugi Panjenengan kersa asring nyerat dhumateng kula, maringi piwulang babagan pamaréntahan Gréja Kristus, awit kula nyumurupi pakaryan karunia Gusti ing Panjenengan, lan kula sampun ngrasakaken kakuwatanipun piyambak.

Nanging sang wali kanthi andhap asor ngendika:

'Nyuwun pangapunten, Gusti ingkang suci; kula nyuwun sangkan Panjenengan emutaken kula ing pandonga Panjenengan dhumateng Gusti.'

Sawisé padha ngubur badané sing kinurmatan saka Reverend Theoktist lan rembugan bebarengan, padha pisah dalan.

Marin, pamané para Terevonov lan wong sing setya marang Gusti, diangkat dadi abbot ing Kinovia Theoktistov; nanging rong taun sawisé dhèwèké séda, lan Sang Euthymius sing wis teka ngubur dhèwèké cedhak

[1275] Permaisuri Eudoxia seda ing taun 460; dhèwèké dikubur ing Gréja Santo Stefanus.
[1276] Sing Mulya Theoktistus seda ing taun 467.

Sang Theoktist; lan ing panggonané Marin dhèwèké ngangkat Longinus, wong sing luhur budi, dadi abbot. Ing sawijining dina ing wulan Januari, Savva sing kaberkahan teka menyang biara bareng karo Longinus kanggo ngancani pamitané Euthymius sing kinurmatan, sing arep mangkat menyang Gurun Agung. Nalika weruh kesiapan Savva, Euthymius ngajak dhèwèké bebarengan ing upaya tapa brata. Nalika padha mlaku liwat wewengkon garing Ruv, Savva krasa ngelak banget amarga kesel lan ora bisa nerusake, amarga ngelake ngungkuli. Banjur Euthymius sing kinurmatan, welas asih marang dheweke, ngetokake banyu saka lemah garing liwat pandonga, kaya sing kacathet ing uripe Savva sing kinurmatan.

Sawisé akèh lan tanpa cacahing pakaryan abot, Sang Euthymius sing kinurmatan wis nyedhak pungkasaning uripé sing pinaringan berkah, kang wis dhèwèké pratinjau lumantar wahyu ilahi. Ing sawijining taun, nalika wayahe pamriha sing lumrah menyang ara-ara samun, ing dina kaping wolu Paskah Epifani Gusti, yaiku tanggal 14 Januari, para sedulur padha kumpul lan teka marang Sing Kinurmatan; ana sing kepengin ngancani pamitan, ana uga sing nyana bakal mèlu; ing antarané ana Martirius lan Elijah, sing teka saka Nitria. Ndeleng yèn Rama Mulya ora nyiapaké lelungan lan ora ngatur sapa waé saka sedulur sing bakal mèlu lan sing bakal tetep ing biara, padha takon marang piyambakipun:

'Panjenengan mboten badhe mangkat dhateng ara-ara ing benjing, Bapa ingkang kinurmatan?'

Wong suci mangsuli:

Aku bakal tetep karo kowe ing biara minggu iki, nanging ing tengah wengi dina Setu aku bakal pamitan karo kowe.

Wong suci iku ngendika kaya ngono, maringi pratandha marang para sedulur bab wektu pamitipun menyang Gusti, nanging padha ora mangertos. Ing dina katelu, tanggal 17 Januari, rawuh dina raya bapak kita sing kinurmatan, Antonius Agung, lan Santo Euthymius maringi dhawuh supaya ana pangibadah wengi kabeh ing gréja. Sawisé pangibadah rampung, sawisé ngundang para presbiter Lavra menyang altar, bapak kinurmatan mau kandha marang wong-wong mau:

'Wiwit saiki, sedulur, aku ora bakal manèh nganakake pangibadah bengi bebarengan karo kowe kabèh, amarga Gusti Allah wis nelpon aku saka urip donya sing sementara iki. Mula, kirimna Dometian marang aku, lan esuk mengko kabèh sedulur padha kumpul ing kéné.'

Krungu kuwi, para presbiter padha nangis, lan tembung-tembung sing diucapake dening Euthymius Agung langsung disebarake marang sedulur-sedulur. Ing esuk, kabeh padha kumpul ing ngarepe Bapa Sang Resep, lan piyambakipun wiwit ngandika marang kabeh kaya mangkene:

"Para bapak, sedulur-sedulur lan anak-anakku, sing tak tresnani ing Gusti, aku arep miwiti lelampahan para bapakku; nanging kowe kabeh, yen tresna marang aku, tansah netepi dhawuhku: luwih-luwih, golèkna katresnan sing murni, sing dadi pranatan kasampurnan. Kaya déné ora bisa mangan roti tanpa uyah, mangkono uga ora bisa nglakoni kabecikan tanpa katresnan; amarga saben kabecikan dadi kuwat lan ajeg amarga katresnan lan andhap asor: andhap asor ngangkat wong sing ngupaya marang pucuking kabecikan, déné katresnan nyekel dheweke supaya ora tiba saka pucuk kuwi; amarga *'katresnan ora tau gagal'* (1 Kor. 13:8), lan manawa katresnan luwih luhur tinimbang andhap asor katon saka tuladha Gusti kita piyambak, amarga saka katresnané marang kita Panjenengané kanthi kersa ngendhegake dhiri lan dadi manungsa, kaya kita. Mula saka iku, kita kudu tanpa kendhat ngakoni pracaya marang Panjenengané lan maringi puji marang Panjenengané, utamané kita sing wis nyingkiri donya sing mbrontak iki. Saben kowe, sedulur, padha ngati-ati marang awakmu dhéwé lan njaga supaya badan lan jiwa tetep suci. Aja nganti nglirwakake pasamuwan gereja sing rutin; tliti ngetutake kabèh tradisi lan paugeran monastik; lan tulungana wong-wong sing nandhang sangsara sak kuwasa kowe. Yen ana sedulur sing lagi berjuang nglawan pikiran-pikiran najis, wulangana, ingatakna, lan kiyatna tanpa kendhat, supaya dheweke ora kesandung dening setan lan tiba. Saiki aku nambahaké dhawuh pungkasan iki marang kowe kabèh: lawang biara aja tau ditutup tumrap sing teka, nanging tansah kabuka kanggo para lelungan; atapé omahmu uga kabagékna kanggo para lelungan, lan wènèhana kabèh sing kowe duwé marang sing butuh. Banjur, saka dhuwur, Gusti Allah bakal maringi berkah kang akèh marang kowe.

Sawisé maringi dhawuh kabèh mau marang para sedulur, Sang Euthymius sing kinurmatan padha takon sapa sing dikarepake dadi pangon sawisé piyambaké. Kabeh padha milih Dometian kanthi sarujuk. Nanging sang wali kandha:

'Iki ora mungkin, amarga Dometian ora bakal suwe urip sawise aku, nanging ing dina kapitu dheweke bakal ngetutake aku.'

Kagèt karo ramalan sing wani lan cetha saka sang wali, para sedulur milih Elijah, wong asli Yerikho lan bendahara biara ngisor[1277] . Euthymius, nalika mbalèk marang dhèwèké, kandha:

'Delengen, kabèh bapa wis milih kowe dadi pangon lan pituduhé: mulané, jaga awakmu lan kabèh wedhusmu.'

Sawisé maringi akèh piwulang lan mulang carané mimpin para sedulur, ingkang kinurmatan iku prédhiksi sawatara prastawa sing bakal kelakon ing biarané sawisé seda; banjur piyambakipun ngendika tembung pungkasan iki:

'Yen aku oleh kawani ing ngarsané Gusti, sepisanan aku bakal nyuwun sih supaya aku tansah bisa ana bareng kowe ing roh, bebarengan karo wong-wong sing kepéngin makarya ing kéné sawisé kowe, salawas-lawase.'

Sawisé ngendika mangkono, Bapa Ingkang Kinurmatan ngusir kabèh wong kajaba Dometian. Panjenengané tetep ana ing sang kripta salawé telung dina lan séda kanthi tentrem ing bengi Setu, nyawiji karo para leluhuré, sawisé urip ing donya salawé sangang puluh pitu taun. Iki kedadeyan tanggal 20 Januari[1278] . Kabar seda Sang Mulya Euthymius langsung nyebar ing saindenging Palestina, lan para biksu padha teka saka kabèh biara lan pertapaan—kalebu Gerasimus Agung—lan akèh wong padha nglumpuk. Kanjeng Sang Patriark Anastasius uga rawuh karo kabèh rohaniwané. Amarga akèh wong, ora bisa ngubur badané ingkang kinurmatan nganti jam sanga, nalika pungkasané prajurit miturut dhawuh patriark nyebarake wong-wong mau – lan badané sang suci dikubur kanthi upacara. Kabeh wong nangis amarga kapisah saka piyambaké; Martirius lan Elias, sing teka saka Nitria, nangis banget nganti ora bisa ditenangake; sawisé kuwi padha njabat ing kursi patriark ing Yerusalem, manut ramalan sang wali: sawisé Anastasius, Martirius munggah ing tahta; sawisé Martirius teka Sallustius; lan sawisé dhèwèké, Elias[1279] , kaya sing kacathet ing riwayat Sang Mulya Savvas. Babagan Sang Berkah Dometian, sawijining murid Euthymius Agung, dhèwèké ora ninggalake ranjang panguburan abbaté sajrone enem dina lan wengi; nanging nalika esuk dina kapitu, Santo Euthymius muncul marang dhèwèké ing sawijining panglihatan ing wayah bengi, katingal bungah lan pasuryané sumunar, banjur kandha marang dhèwèké:

'Majuwa marang pangaso sing wis disiapake kanggo kowe, awit Gusti Kristus wis nyuwun supaya kowe bisa ana karo aku.'

Kanthi kebak kabungahan sing ora bisa diucapake, Dometian ngandhani kabar iki marang sedulur-sedulure lan kanthi gumbira menyang gréja, nyerahake nyawane marang Gusti, lan dikubur ing sacedhake peti jenazah bapakne. Sawisé seda bapak kita sing kinurmatan Euthymius, akèh mujijat kelakon ing kuburé lan panyembuhan diparingak[1280] , kanggo kamulyané Gusti Allah, sing dimulyakaké ing para kudusé, Rama, Putra lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 4:

Suka, padang pasamuan sing tandus; bungah, sing bebas saka lara, amarga ana priya sing nduwèni kepinginan rohani wis nambah akèh anakmu, nandur kanthi taat lan ngopeni lumantar pangendalian dhiri nganti sampurna ing kabecikan. Lumantar pandongane, ya Kristus Gusti kita, paringna tentrem ing gesang kita.

[1277] Yaiku biaraé Sang Mulya Theoktist.

[1278] Sing Mulya Euthymius Agung séda ing taun 473. – Ana sawijining biara kang didedikasikaké kanggo Sing Mulya Euthymius ing Konstantinopel nalika masa patriarkat Mina (536–552). Abas Rusia Daniel ndeleng relik-relik Euthymius ing biarane ing Palestina ing wiwitan abad kaping 12, kaya-kaya dhèwèké isih urip ing daging.

[1279] Martir ngladeni dadi Patriark Yerusalem wiwit taun 478 nganti 486, Sallustius wiwit taun 486 nganti 494, lan Elijah II wiwit taun 494 nganti 517.

[1280] Cyril saka Scythopolis, biograferé Euthymius sing kinurmatan – sawijining biksu ing Lavra lan kanca jamané Euthymius lan murid-muridé, St Savvas sing disucèkaké lan Yohanes sing meneng – nulis babagan wong-wong mau kanthi rinci

Kontakion, nada 8:

Ing pesta pangurmatan lair Panjenengan, kabeh ciptaan nemu kabungahan, lan ing pangeling-eling kasucian Panjenengan, ya Sang Ingkang Kinurmatan, manisé akèh mujijat Panjenengan nyenengake: paringa iku kanthi akèh marang atimu, lan ngresiki kita saka rereged dosa, supaya kita bisa nyanyi: Alleluia.

Peringatan para Martir Suci Vass, Eusebius, Eutychius lan Basilides

Peringatan tanggal 20 Januari

Para martir suci Vass, Eusebius, Eutychius, lan Basilides ngalami sangsara nalika pamaréntahan Diocletianus. Wiwitane padha ngladeni ing kraton kaisar; padha sugih lan kalebu ing sinclite kaisar[1281] . Sawise nyekseni sangsara imam martir suci Theopemptus, Uskup Nikomedia, padha pracaya marang Kristus lan nampa baptisan suci. Akibate, padha digawa ngadhepi kaisar sing ora pracaya marang Gusti Allah kanggo disiksa lan padha ngalami pati martir bebarengan karo lima budake. Santo Vass dikubur nganti pinggang ing parit lan sawise awaké dipotong-potong, nyerahake nyawane marang Gusti Allah. Santa Eusebius digantung sirah mudhun lan dipotong-potong. Santa Eutychius diiket tangan lan sikilé, banjur ditarik kenceng ing antarané papat tiang nganti badané koyak-koyak. Santa Basilides dipatèni nganggo piso. Mangkono kabèh mau nampa mahkota martir[1282] .

Peringatan para Martir Suci Inna, Pinna, lan Rimma

Dipeperingati tanggal 20 Januari

Para Martir Suci Inna, Pinna lan Rimma[1283] iku wong asli Skitia, sawijining tanah lor[1284] , lan murid Santo Andreas sing kapisan diundang dadi rasul. Padha mulang jeneng Kristus lan, sawisé ngowahi akèh wong barbar marang iman sing sejati, padha ngabaptis wong-wong mau. Amarga iku, padha dicekel déning pangeran bangsa barbar, nanging ora bisa dipengaruhi supaya mbantah Kristus utawa nyembah arca-arca. Ing wektu kuwi, mangsa adhem banget; kali-kali beku kenceng nganti ora mung manungsa, nanging uga jaran lan gerobak bisa mlaku ing es. Pangeran mau mrentahake supaya balok-balok gedhé, kandelé kaya wit sakabèhé, dipasang ing és, lan para wali diiket ing balok-balok mau. Mangkono, nalika banyu dadi bergelombang lan és saya kandel nganti tekan gulu para wali, padha kasiksa amarga adhem banget, nyerahaké nyawa sing suci marang Gusti[1285] .

3 Februari

21 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Maksimus si Pengakuan Iman.

Dirilèkaké tanggal 21 Januari

Ora mung gedhé ing jeneng—[1286] —nanging uga ing urip, Sang Mulya Maximus lair ing kutha kakaisaran agung Konstantinopel. Minangka putrané wong tuwa sing nduwèni pangkat dhuwur lan taat, dhèwèké nampa

---

[1281] Synclite iku badan pamaréntahan militer lan sipil sing dumadi saka penasihat kraton lan para pejabat paling wigati.
[1282] Para martir suci Vass, Eusebia, Eutychius lan Vasilid ngalami martir bebarengan karo lima budhak ing Nicomedia ing taun 303.
[1283] Miturut prolog Serbia abad kaping 13, para martir iki dijenengi: Enen, Niren, lan Pen.
[1284] Iki mesthi nyebutake sing diarani Skitia Cilik, sing nglebar saka muara Kali Donau nganti Trasia. Para Kudus Inna, Pinna, lan Rimma kalebu suku tani Slavia Kidul sing manggon ing pinggir tengen Kali Donau lan ing sepanjang pesisir kulon Segara Ireng.
[1285] Padha mati syahid ing abad kaping loro.
[1286] Maximus – saka basa Latin 'Maximus' – padha karo tembung Yunani sing artiné 'sing paling agung'. Sesambungan antarané jeneng Santo Maximus lan sipat pribadhi uga uripé dituduhaké déning muridé, Anastasios sing Kinurmatan, ing layangé marang Teodorus,

pendhidhikan akademik sing tuntas. Dhèwèké sinau filsafat lan teologi kanthi jero, nggayuh kasohoran paling dhuwur amarga kabijaksanaané, lan diurmati banget sanajan ing kraton kakaisaran. Kaisar Heraclius[1287] , ngakoni kapinterané lan uripé sing lurus, ngajeni dhèwèké, sanajan dhèwèké ora kepéngin, kanthi gelar sekretaris utama lan kalebu ing antawis para penasihaté. Sang Venerable Maximus dipun ajeni lan dipun tresnani déning para bangsawan lan nduwèni pangabdian ageng tumrap kabèh kutha kakaisaran.

Ing wektu iku, muncul bidah Monothelite sing ngakoni ing Kristus Gusti kita mung siji karsa lan siji kepinginan[1288] . Bidah iki berkembang saka bidah Eutychian sadurunge, sing sembrono ngakoni ing Kristus mung siji hakekat, bertentangan karo pangakuan Ortodoks, sing mbutuhake kita ngakoni ing Gusti kita, Allah sing inkarnasi, loro sipat lan loro kersa, loro kepinginan lan tumindak, béda kanggo saben sipat, nanging nyawiji ing siji Pribadi Kristus; amarga Kristus iku Gusti Allah, ora kapérang dadi loro pribadi, nanging dikenal tanpa kacampur ing loro sipat. Para pembela lan panyebar wiwitan saka bidah Monothelite yaiku: Krillus, Patriarkus Alexandria, Sergius saka Konstantinopel[1289] , lan malah Kaisar Heraklius dhéwé, sing kesasar déning wong-wong mau menyang bidah iki. Sawisé ngadani sinode lokal—Krillus ing Alexandria lan Sergius ing Konstantinopel—padha nyetujoni bidah iki, ngirim prentahé marang saindenging papan, lan nuntun kabèh wong ing Wétan supaya kesasar. Mung Santo Sophronius, Patriark Yerusalem, sing nentang bidah iki, ora gelem nampa ajaran palsu. Sang Maximus sing pinaringan berkah, nalika weruh yèn bidah iki wis mlebu nganti kamar kraton lan mbingungaké sang kaisar dhéwé, wiwit wedi yèn dhèwèké uga bakal kesasar, manut tuladha akèh wong. Mula saka iku, dhèwèké nyerahaké gelaré lan kabèh kamulyan donya lan lunga menyang sawijining biara sing adoh saka kutha, sing dikenal minangka Chrysopolis[1290] , ing kono dhèwèké dadi biksu, luwih milih *'ngadeg ing lawang omahé Gusti tinimbang manggon ing kemah-kemah kejahatan'* (Mazmur 83:11).[1291] Ing kana, sawisé sawetara taun, dhèwèké kapilih dadi abbot (avva) amarga uripé sing luhur.

Ing wektu sing padha, Patriark Sergius ngyakinke Kaisar Heraclius supaya nyusun pangakuan iman palsu. Kaisar nyebut dokumen iki, sing kebak ajaran sesat Monothelite, 'ekphesis', yaiku pernyataan[1292] , lan mréntahake saben wong ing karajané supaya pracaya marang iku, saéngga Gréja Kristus pecah amarga prahara. Abba Maximus, nalika ndeleng kahanan porah ing gréja-gréja ing Konstantinopel lan saindenging Wétan, lan carané para sesat saya tambah akèh lan saya kuwat, déné Ortodoksi saya suda lan diguncang déning badai panganiayaan, atiné sedhih, nglegos lan nangis nganti akèh. Nanging nalika mangertèni yèn ing Kulon ajaran sesat iki ora ana sing mèlu lan pancèn ditolak sakabèhé—amarga Paus Severinus[1293] ora nampa 'penjelasan' saka kaisar, lan penerusé ing Tahta Roma, Paus Yohanes[1294] wis ngucilake 'penjelasan' iki ing sawijining konsili, Paus Maksimus sing kaberkahan ninggalake biara lan mangkat menyang Kulon. Dheweke kepengin golek pangayoman ing Roma kuna, amarga ora mungkin tetep ing Yerusalem amarga invasi Saracen ing Palestina[1295] . Dheweke mangkat

---

presbiter saka Gangra. – Santo Maksimus lair watara taun 580. Nalika interogasi kapindho ing Konstantinopel ing taun 655, piyambakipun nyatakake yèn umuré 75 taun.

[1287] Kaisar Heraclius munggah tahta ing taun 600 lan mrentah nganti taun 641.

[1288] Prasetya Monothelite muncul ing wiwitan abad kaping 7 lan dadi kelanjutan saka prasetya Monophysite. Para Monothelite ngakoni ing Kristus ana siji karsa lan siji tumindak ilahi, kanthi mangkono padha nyimpangake dogma Inkarnasi Sabda Gusti. Miturut piwulang Ortodoks, kersa iku kagolong marang kodrat, dudu marang pribadi; mula Gusti Yesus Kristus, sing Gusti Allah miturut kodrat lan manungsa miturut kodrat, nduwèni kersa ilahi lan kersa manungsa. Tanpa kersa manungsa, Panjenengané ora bakal dadi manungsa sampurna miturut kodrat.

[1289] Sirokis njabat minangka Patriark Aleksandria wiwit taun 630 nganti 640. Sergius I njabat minangka Patriark Konstantinopel wiwit taun 610 nganti 638.

[1290] Biara Chrysopolis dumunung ing pinggir liya Selat Bosporus, saiki dikenal minangka Skutari, cedhak Kalsedonia. Biara iki misuwur amarga urip sing taat saka para biksu. Ing kéné Santo Maksimus ngucapake sumpah biara lan sakwisé kapilih dadi abbas. 'Abba' iku tembung Siria sing tegesé 'bapak'; gelar iki diwènèhaké marang kepala biara.

[1291] Pamanggung mazmur luwih milih 'nglenggahan ing ambang lawang' omahé Gusti tinimbang manggon ing kamulyan ing kratoné wong dosa.

[1292] Pernyataan iman iki, sing diterbitake ing wangun edik—utawa dekrit—sing wajib dituruti kabeh wong, nglarang perselisihan bab siji utawa loro kersane ing Kristus, nalika ing wektu sing padha ngumumake ajaran siji kersa minangka piwulang sing bener. Nanging sanajan mangkono, perselisihan isih terus ngganggu Gréja Wétan.

[1293] Severinus – Paus Roma saka taun 638 nganti 640.

[1294] Paus Yohanes IV njabat ing Kursi Roma saka taun 640 nganti 642.

menyang Roma, milih manggon ing antarané umat Ortodoks sing tetep ngreksa iman. Ing dalan, dheweke sowan marang para uskup Afrika ing kutha-kutha sing dilalui lan, nalika rembugan karo wong-wong mau, nguwatake imané, mulang carané ngindhari tipu muslihat mungsuh lan carané uwal saka jebakan rumité[1296] ; Kanggo sawatara sing adoh, dhèwèké ngirim layang, maringi piwulang babagan ortodoksi lan ngajak supaya tansah waspada marang bidah.

Ing wektu kuwi, Sergius, Patriark Konstantinopel, seda, lan panggonané digantèkaké déning Pyrrhus, penganut bidah sing padha[1297] ; uga Cyrus, Patriark Alexandria, seda, lan sakwisé kuwi kaisar dhéwé tilar donya. Nanging, sadurunge seda, nalika weruh yèn akèh uskup agung lan suci sarta para bapa sing wicaksana babagan Gusti ora mung nolak pernyataan imané nanging uga ngucilaké dhèwèké, sang kaisar krasa isin banget lan ngumumaké ing endi-endi yèn iku dudu pangakuané dhéwé, nanging iku saka Patriark Sergius sadurunge, sing piyambakipun nulis 'penjelasan' mau lan mung ngyakinke raja supaya nandhatangani. Nalika Raja Heraclius seda, piyambakipun diganti déning putrané Constantine[1298] , nanging piyambakipun uga, sawisé mrentah mung patang wulan, seda, diracun kanthi rahasia déning ibu tiriné Martina, sing, kanthi pitulungan Patriark[1299] , masang putrané Heraclion ing tahta. Nanging enem wulan sawisé, kabèh pejabat mbrontak marang Heraclion; Padha nyekel dheweke, banjur motong irungé, uga irungé ibuné Martina, lan banjur ngusir loro-loroné kanthi isin. Banjur padha masang ing tahta putrané Constantine, cucuné Heraclius, sing aranè Constans, saka dhèwèké mengko lair Constantine sing dikenal minangka Pogonatus[1300] . Nalika Constans munggah tahta, Patriark Konstantinopel wektu kuwi, Pyrrhus—kanca sejiwa Martina sing, miturut kapercayan umum, bebarengan karo Martina wis marahi racun marang putrané Heraclius, Constantine, bapaké raja anyar Constans—dadi banget wedi lan, sawisé sembarangan mundur saka jabatan patriarké, mlayu menyang pangasingan ing Afrika. Dheweke diganti ing Kursi Patriark Konstantinopel déning Paulus[1301] , uga sawijining bidah Monothelite. Kaisar uga kapikat ing bidah sing padha lan dadi juara gedhé lan panyebar ajaran kuwi.

Nalika Sang Reverend ana ing Afrika, Pyrrhus, Patriark Konstantinopel, teka ing kana; dhèwèké wis mlayu saka kursi keuskupané lan, lelungan saka kutha siji menyang kutha liyané, nuntun umat Ortodoks menyang sesatane. Dheweke mesthi bakal nyebabake karusakan gedhe marang Gréja Kristus ing kana yèn ora ana mungsuh ing wujude Sang Mulya Maximus; saben padha ketemu, padha ngentekake pirang-pirang jam kanggo mbantah bab iman. Para uskup Afrika kapeksa nglumpuk ing Kartago kanggo ngrungokake debat loro wong mau bab iman, amarga kuwi dadi karsa patrisi[1302] , Gregorius, gubernur nagara iku. Nalika majelis diadakaké lan debat diwiwiti, Maximus sing wicaksana ing babagan Gusti ngalahaké Pyrrhus, mbantah argumentasiné adhedhasar Kitab Suci lan dogma para Bapa Agung[1303] . Dhèwèké mbuktèkaké yèn kaya ana loro sipat ing Kristus Gusti, mangkono uga

---

[1295] Ing wiwitan abad kaping 7, Kakaisaran Wétan ngalami serangan terus-terusan saka bangsa Avar lan, utamané, saka bangsa Persia, nalika uga ngadhepi ancaman terus-terusan saka bangsa Arab, utawa Saracen. Antara taun 637 lan 640, Siria, Palestina, lan Mesir tiba ing sangisoré pamaréntahan Saracen. Iki saya gampang amarga Monophysite, sing amarga mungsuh marang Gréja Ortodoks, tansah siap nyerah marang mungsuh. Jumlah Monofisit ing Mesir waé nganti 6 yuta, déné ana watara 300.000 umat Kristen Ortodoks ing kana. Kaisar Heraclius ngupaya sakabehe kanggo nyawiji maneh Monofisit karo Gréja Ortodoks. Kanggo kuwi, dhèwèké nerbitaké Ecthesis.

[1296] St. Maksimus teka ing Afrika watara taun 640. Sadurunge kuwi, saka taun 633 nganti 640, dhèwèké wis nguwatké iman Ortodoks ing Alexandria, Konstantinopel, Siprus, Asia Cilik, lan nagara-nagara liya. Dhèwèké manggon ing Afrika Lor limang taun, saka taun 640 nganti 645.

[1297] Pyrrhus nggantèkaké Sergius ing taun 639. Ing sawijining sinode sing diadani, dhèwèké nyetujoni 'ekphesis' (penjelasan) Sergius lan kanthi semangat nerusaké pakaryan mbela bidah.

[1298] Konstantinus III dadi kaisar Bizantium ing taun 641.

[1299] Kabar angin nyebutake yèn Patriark Pyrrhus melu karo Martina, ibu tiri Kaisar Konstantinus, ing ngeracuni pangeran mau. Amarga wedi marang murka wong akeh, dheweke mlayu menyang Afrika Lor ing taun 641 lan nyerahake jabatan patriark. Nganti taun 650, dheweke manggon dhisik ing Afrika banjur ing Roma.

[1300] Constans mrentah saka taun 641 nganti 668, lan Constantine IV Pogonatus saka taun 668 nganti 685.

[1301] Paulus II njabat minangka patriark ing Konstantinopel wiwit taun 641 nganti 654.

[1302] Ing Kakaisaran Yunani-Romawi, gubernur provinsi asring diarani 'patrisia'; istilah iki uga ditrapake marang wong-wong bangsawan sacara umum. Patricius Gregory iku gubernur Kartago. Kartago dumunung ing sisih lor-wétan Tunis. Kutha iki diadegaké déning Dido, Ratu Tirus, watara taun 860 SM. Ing taun 148 SM, kutha iki kalebu ing panguwasa Kakaisaran Romawi. Ditaklukaké déning bangsa Vandal ing taun 439 Masehi, kutha iku dipulihaké marang Kakaisaran Romawi ing taun 533 déning Belisarius. Ing taun 697, bangsa Arab ngrusak kutha iku saklawasé.

[1303] Debat umum antarane St Maximus lan Pyrrhus dianakake ing Juli 645.

kudu ana loro karsa, loro kepinginan, lan loro tumindak – nanging kabèh mau ora bisa dipisahaké, ana ing siji pribadi. Kalah ing debat, Pyrrhus mlebu Gréja Ortodoks lan ditampa déning Gréja kanthi katresnan lan pakurmatan, nampa gelar Patriark. Ing wektu kuwi, dhèwèké uga nyusun buku sing nerangaké pangakuan iman Ortodoks. Banjur dhèwèké lelungan menyang Roma kanggo ketemu Paus Theodore, sing dadi penerusé Yohanes. Paus nampani piyambak kanthi pakurmatan minangka Patriark Ortodoks Konstantinopel. Nalika kabar sumebar ing Konstantinopel yèn Pyrrhus wis mlebu Ortodoks, pasamuwan para sesat kabungkus rasa iri. Sawisé ngarang carita palsu, padha nyebar kabar marang wong akèh yèn para uskup Afrika lan Paus meksa Pyrrhus, nglawan kersané, supaya mlebu ing kredoé. Kabar iki tekan marang raja dhéwé. Raja langsung ngutus salah siji pejabaté, sawijining bidah sing jenengé Olympius, menyang Italia supaya bisa nggawa Pyrrhus bali menyang ajaran Monophysite. Olympius, sawisé teka ing Italia , manggon ing kutha Ravenna[1304] lan sawisé ngundang Pyrrhus saka Roma, ngyakinké dhèwèké supaya bali menyang bidahé sing biyèn. Pyrrhus, nanging tumindak kaya asu sing bali marang muntahane dhéwé, dadi pantes kena anathema, sing banjur ditrapaké marang dhèwèké déning para bapa suci bebarengan karo para pengikut sing padha pikiran.

Ing wektu sing padha, Raja Constans, ing panggerten Patriark Konstantinopel, si Paul si pengikut bidah, nulis—kaya sing ditindakake simbahé Heraclius nalika nyusun 'Exposition'-é— – pangakuan iman dhéwé sing kebak ajaran sesat, lan diarani 'typos' (modhèl), banjur dikirim menyang endi-endi, mréntahaké kabèh wong supaya pracaya marang iku[1305] . Modhèl iman iki tekan Roma nalika Paus Teodorus wis ana ing amben sakdurungé seda. Sawisé seda, dhèwèké diganti déning Martinus sing Kabegjan. Tsar kepengin supaya Paus anyar sing diangkat mau uga nampa 'typus' iman sing wis ditulisé, nanging Paus nolak, kandha:

'Sanajan sakabehe donya kepengin nampa doktrin anyar iki sing bertentangan karo Ortodoksi, aku ora bakal nampa, uga ora bakal ninggalake Injil lan piwulang apostolik, uga ora saka tradisi Bapa-bapa Suci, sanajan aku kudu ngalami pati.'

Santa Maksimus, abas Biara Chrysopolis sing nalika semana ana ing Roma[1306] , maringi pitutur marang Paus Martinus sing makbul supaya nganakake Konsili Lokal lan ngecam pangakuan kaisar sing dikenal minangka 'typos' minangka sesat lan bertentangan karo piwulang Gréja Kristus. Lan mangkono iku ditindakake[1307] . Paus, sawisé nglumpukaké para uskupé sing cacahé satus lima, ing antarané ana Abba Maximus, ngajokaké kanggo dibahas kesalahané Cyrus, Sergius, Pyrrhus lan Paul, uga pangakuan heretik kaisar, ngucilake ajaran palsu mau lan nulis marang kabèh umat ing endi-endi, negesake ortodoksi, nerangake kesalahan heretik lan ngelingake supaya padha waspada marang ajaran mau. Kaisar, nalika krungu bab iki, kebak nesu lan ambek sing luar biasa, banjur ngutus gubernuré, Theodore Calliopas, menyang Italia, kanthi dhawuh nyekel Paus Martinus – sawisé ngajokaké tuduhan marang dhèwèké: menawa dhèwèké wis nggawe prajanjen karo wong-wong Saracen, mènèhi dhawuh marang wong-wong mau supaya nyerang Kakaisaran Romawi-Gréka lan perang nglawan Tsar; lan menawa dhèwèké ora netepi iman sing diwarisaké para Bapa Suci, lan uga ngina Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Sawisé tekan Roma, gubernur kraton mau kanthi terbuka ngetokaké tuduhan-tuduhan iki marang Paus. Martin sing pinaringan berkah, amarga pancèn ora nindakaké kabèh dosa sing dituduhaké marang dhèwèké, mbela dhiri saka fitnah ala iki.

[1304] Ravenna – sing duwé pelabuhan ing Segara Adriatik – dibangun déning wong Yunani Tesalia. Akeh kaisar Romawi nduwé panggonan utama ing kéné, lan mulané provinsi iki kadhangkala diarani Romania. Kaisar Agustus njaga armada ing kéné.

[1305] Paus Patriark Paulus, penerusé Pyrrhus, manut tuladhané Sergius, ngyakinaké Constans supaya ngetokaké edik dogmatik anyar ing taun 648, sing dijenengi 'Model Iman' (typos). Edikt iki mratelakaké yèn bab prakara sing diperdebataké – babagan wasiaté Kristus – kudu meneng total lan wareg karo apa sing wis dikonfirmasi ing limang Konsili Ekumenis kapisan.

[1306] Santa Maksimus teka ing Roma ing pungkasan taun 645 lan manggon ing kana suwéné sepuluh taun, saka taun 645 nganti 655.

[1307] Paus Martinus Agung sadurunge tau dadi apokrisiarius (tegesé wakil) saka pendahuluné, Paus Teodorus, ing kraton Bizantium lan wis manggon suwé ing Konstantinopel. Nalika piyambakipun munggah ing tahta paus ing Mei 649, sawijining piwarta kaisar (typos) dikirimaké marang piyambakipun saka Konstantinopel kang mréntah supaya piyambakipun manut. Santo Martin nolak lan, bebarengan karo Santo Maksimus, wiwit ngupaya cara-cara kanggo ngilangi bidah. Ing pungkasan taun 649, dhèwèké nganakake apa sing diarani Konsili Lateran ing Roma, kang dumadi saka 150 uskup, kanthi partisipasi Santo Maksimus. Ing konsili iki, doktrin ortodoks babagan loro kersa lan tumindak ing Gusti Yesus Kristus dikuataké, déné para panyengkuyung bidah – Theodore saka Pharan, Sergius saka Konstantinopel, para patriark Pyrrhus lan Paul, lan pungkasané, Cyril saka Alexandria—kaya uga ekphrasisé Heraclius lan typusé Constans—di-anatemaké, lan 'akta' saka konsili kasebut dikirim marang Kaisar Constans.

"Aku ora tau mlebu persetujuan apa wae karo wong Saracen," ujare, "nanging aku mung ngirim sedekah marang sedulur Ortodoks kita sing manggon ing antarané wong Saracen ing kahanan mlarat lan papa banget. Nanging sapa waé sing ora ngajèni Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, ora ngakoni Panjenengané, lan ora nyembah Panjenengané, kabèh mau kena kutukan ing jaman saiki lan ing jaman sing bakal teka. Bab iman suci sing diwarisaké para rasul suci lan para bapa suci, dudu kita sing njaga kanthi salah, nanging wong-wong sing nganggep dhéwé pinter.

Gubernuré Tsar, sing ora nggatekake pembelaan Paus, nemtokake yèn Paus salah ing kabèh tuduhan, nambahaké tuduhan yèn dhèwèké munggah tahta kanthi ora sah. Sawisé kuwi, dhèwèké nyekel Paus kanthi rahasia ing wayah wengi, nganggo kekuwatan militer, lan ngirim dhèwèké marang Tsar. Paus dipenjara ing Chersonesos, ing kono dhèwèké séda ta[1308] .

Sawetara dina sadurunge Paus ditangkep, Sang Mulya Maksimus wis ditahan ing Roma bebarengan karo muridé Anastasius, banjur dikirim nganggo borgol menyang Konstantinopel. Iki ditindakake miturut prentah kaisar, amarga Kaisar wis ngerti sapa sing maringi pitutur lan nyurung supaya majelis kuwi diadani kanggo ngukum Monothelites lan suraté. Nalika Sang Mulia teka ing Konstantinopel lumantar segara, wong-wong sing dikirim déning maharaja muncul ing ngajengé, pandangane padha ngetokaké kebencian sing kandel. Tanpa isin, wong-wong mau nyekel Sang Mulia sing mlaku tanpa sandhangan lan tanpa busana, diiket ing belenggu, lan diseret ing dalan-dalan, ditemani muridé sing bingung. Sawisé digawa menyang kamar peteng, dhèwèké dikurung piyambak, ora diparingi idin supaya muridé tetep bareng; muridé dipenjara kapisah. Sawisé sawetara dina, sang resi digawa menyang kraton kanggo dipriksa ing ngarepé sakabèhé anggota senat, sanajan raja ora rawuh. Nalika mlebu, mripat kabèh sing ana, kebak niat ala lan kebencian, padha nyawang dhèwèké. Tugas nindakake interogasi dipasrahaké marang salah siji pejabat, yaiku bendahara[1309] . Dheweke iku wong sing bisa debat lancar, fasih, trampil nyusun tuduhan palsu lan ngowahi kabeneran dadi kabohongan; pancen, dheweke sing paling trampil ing ngowahi kabeneran. Sepira ala lan tanpa isiné sing dituduhaké, sepira cacian lan ejekan sing dilontarké! Dheweke ora ngajeni marang tuwa lan wibawane sang wali—nalika semana umuré wis luwih saka pitung puluh taun—lan uga ora kagèt karo sih sing sumunar ing paningalé; dheweke ora ngapura wataké sang wali sing alus lan wibawa, tebuka lan kebak katresnan, uga gelaré 'Venerable'. Nalika penuduh sing ora adil iku ngomong dawa nglawan wong sing ora salah, ngucapake tembung-tembung sing ora ana gandhengane karo bebener utawa akal sehat, lan ing omongan kang dawa kuwi mbukak licik ala, wani, lan tipuan watak, dheweke banjur nuduhake kakebalan lan kebodhoan sing paling gedhe ing kabeh omongane. Mesthi wae, dhèwèké ora bisa mangsuli kanthi isi marang bantahan meyakinkané Sang Reverendi sing kebak alus lan wicaksana; malah, dhèwèké mung nuduhaké gegabah lan ora runtut ing omongané, mula dhèwèké kalah. Utamané, apa sing diomongaké lan dilakoni ing wektu kuwi, tuduhan apa waé sing dialamataké marang wong sing ora salah, lan kepiyé wong-wong licik nyoba ngajokaké kabohongané dadi kabeneran – kabèh mau diterangaké kanthi rinci déning salah siji muridé Sang Mulya Maximus, Anastasius liyané, sing tau dadi apokrisiarius[1310] é Gréja Roma. Ing kéné bakal kita kutip, kanggo cathetan, sawatara kutipan saka cathetan jembaré.

Sawisé penuduh sing ora adil, sing nyekel jabatan bendahara, ngadeg ing ngarepé sang wali, dhèwèké langsung miwiti ngina dhèwèké—wong sing ora nduwé niat ala—kanthi tembung kasar lan medeni dhèwèké nganggo ancaman, nyebut dhèwèké ora jujur, pengkhianat tanah air, mungsuh tsar, lan nyandhakaké kabèh tumindak memalukan lan kriminal marang dhèwèké. Nalika sang wali takon marang penuduh kuwi kenapa ngetokake tuduhan kaya ngono lan pengkhianatan apa sing dituduhake, pejabat kuwi banjur ngucapake fitnah sing nggegirisi lan ngetokake saksi-saksi sing wis dingerteni palsu. Dheweke nuduh sang pandhita wis ngiyanati akèh kutha agung marang wong barbar: mula, sawisé misahaké Alexandria, kabèh Mesir lan Pentapolis[1311] saka tanah

---

[1308] Paus Santo Martinus ditahan ing taun 653 lan, miturut dhawuh Kaisar Konstantus, dikirim menyang Konstantinopel. Bareng karo Santo Maksimus, piyambakipun tekan Konstantinopel ing September 654. Apa sing kelakon marang piyambakipun sajrone lelampahan setaun punika mboten dipun mangertosi. Santa Martinus, sing dituduh ngianati negarane lan ngina kamulyan kaisar, diasingake menyang Chersonesos, ing kana piyambakipun seda tanggal 16 September 655 amarga keluwen.

[1309] Bendahara – saka basa Yunani gazophylax. Tembung iki asalé saka basa Persia gaza – 'bandha', 'kekayaan' – lan basa Yunani chranu – 'nyimpen'. Gazophylakia – kas umum – ngrujuk marang kas kaisaran utawa kas gerejawi (Markus 12:41; Yohanes 8:20).

[1310] 'Apokrisiarion' iku tembung Yunani sing artiné 'panjaluk' utawa 'pembela ing babagan gerejawi' ing kraton kaisar.

asalé, dhèwèké banjur nyawisaké mau dadi kagungané wong Saracen, sing marang dhèwèké ramah lan niyaté becik. Wong suci nerangake yèn tuduhan marang dhèwèké iku palsu lan nggawé guyu.

"Apa urusanku karo kowe, wong biara," ujare, "sapa sing ngrebut kutha-kutha, lan apa aku, minangka wong Kristen, bisa nduwé urusan karo wong Sarasin? Kosok baline, aku tansah ngarepake mung siji bab: sing migunani kanggo kutha-kutha Kristen."

Nanging si tukang ngumpat sing ora isin-isin kuwi banjur nggunakake jinis goroh liyane, nganyam kaya dongeng semata, lan kanthi ngangkat swara nganti ora pantes, muni yèn Sang Maximus sing suci wis ngina Kaisar Wétan, malah nyebut yèn para Kaisar Kulon luwih pantes dihormati. Ing nglakoni kuwi, dhèwèké ngandelaké saksi palsu. Romo sing kinurmatan, kanthi ambegan jero, mangsuli:

'Aku matur nuwun marang Gustiku amarga aku wis diserahake ing tanganmu lan nglakoni sangsara iki amarga tuduhan sing ora adil, supaya lumantar sangsara iki aku bisa mbayar dosa-dosaku sing tak lakoni kanthi sukarela lan kebejatan-kebejatan ing uripku.' Nanging kanggo mangsuli kanthi cekak tuduhan palsumu, aku bakal takon dhisik: apa kowe krungu fitnah marang raja sing kok omongake kuwi saka aku langsung, utawa ana wong liya sing ngandhani kowe?

Padha mangsuli:

'Kita krungu saka wong liya sing wis krungu saka cangkemmu dhéwé.'

Nalika sang wali nyuwun supaya wong-wong mau dipanggil supaya bisa nyekseni langsung, para penuduh kandha yèn wong-wong mau wis ora urip manèh.

Wong suci mangsuli:

Yen kowe kandha yèn wong-wong sing krungu fitnah saka lambéku wis seda, kenapa kowe ora nggawa aku menyang pangadilan luwih dhisik nalika isih urip? Mula kowe mesthi ora bakal ngalami repot-repot sing ora perlu, lan aku bakal nampa paukuman amarga kesalahanku sing cetha. Nanging siji bab mesthi: kaya gorohé fitnah sing kowe tuduhaké marang aku, wong-wong sing ngadili aku uga ora nduwé ing pikirane Gusti sing nyelidiki ati manungsa. Mugi aku ora pantes nyekseni rawuhe Gusti, lan mugi aku mandheg nyebut awaké dhéwé wong Kristen, yèn aku tau nganti nampa impen palsu kuwi[1312] , sing kowe gawé-gawé, utawa nyritakaké marang sapa waé, utawa krungu saka sapa waé!

Banjur padha nelpon saksi palsu jenenge Gregory, sing ngaku wis krungu ing Roma yèn Anastasius, muridé Maximus, nyebut raja iku 'imam', lan yèn dhèwèké sinau kuwi saka guruné Maximus. Santo Maximus, kanthi wani mbantah fitnah palsu saka Gregory, kanthi tegas mbantah kabèh kuwi. Dhèwèké kandha:

'Nalika Grigory ana ing Roma, dhèwèké mung ngomongaké bab kesatuan karsa, ngajokaké supaya kita nampa sawijining risalah dogmatik sing dijenengi "typos". Nanging kita nolak kuwi, milih apa sing migunani kanggo nyawa kita. Bab sing kowe omongaké saiki, aku ora ngerti bab kuwi, lan muridku uga ora tau ngomong kuwi – Gusti Allah dadi saksi! Nanging, aku kelingan ngendika kaya mangkéné nalika semana, ora marang muridku, nanging marang Gregorius dhéwé: Tugas para rohaniawan, dudu para kaisar, kanggo nyelidiki lan nemtokake dogma iman, amarga marang wong-wong mau kaparingi wewenang kanggo ngurabi raja, nyentuh awaké, ngrayakake sakramèn Ekaristi, ngadeg ing ngarep mezbah, lan nindakake kabèh sakramèn ilahi lan paling luhur liyané. Iki sing tak kandhakake wektu semana lan sing tak kandhakake saiki. Gregory piyambak ora bakal nolak ngelingi tembung-tembungku iki; lan yen dheweke nolak, dheweke bakal mbantah awake dhewe. Amarga kabeh iki, sapa wae bisa nuduh utawa mbebasake aku ing ngarepe pangadilan.

Amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake, para penuduh sing wis ngandelake kakuwatan kesaksian palsu, nggawa Pendeta metu saka pasamuwan. Banjur muridé Anastasius digawa mlebu. Padha nyoba ngganggu atiné nganggo tembung kasar lan ancaman galak, ngajak dhèwèké supaya negesaké fitnah marang guruné. Padha meksa dhèwèké nyatakaké yèn guruné wis nindakake kejem marang Pyrrhus ing Roma nalika padha rembugan bab iman. Anastasius kanthi wani negesake manawa ora mung gurune ora nate nglarani Pyrrhus, nanging uga wis nambani dheweke kanthi ngajeni banget. Amarga kabeneran iku, wong-wong mau banjur wiwit nggebuk

---

[1311] Alesan tuduhan iki yaiku amarga Gregory, prefek Afrika, sing biyen nduwéni pandangan positif marang Santo Maximus, mbrontak saka Kakaisaran watara taun 650. – Pentapolis – pérangan kulon Libya, sing watesé karo Mesir.

[1312] Impen iki, sing (konon) pas wektu karo pemberontakané Gregory, Prefek Afrika, diterangaké kanthi rinci ing hagiografi ing ngisor iki. Nalika salah siji interogasi sabanjuré, St. Maximus manèh dituduh nyurung Gregory mbrontak liwat impen sing dianggep saka dhèwèké.

Anastasius nganggo tinju ing gulu, rai, lan sirah, kanthi tujuan ngalahake kabeneran nganggo kekerasan – banjur dikirim bali menyang penjara lawas. Sawisé kuwi, ora wareg karo tuduhan palsu lan interogasi sing memihak sadurungé, padha ngundang maneh Santo Maksimus lan nyoba mecah tekade nganggo fitnah anyar. Fitnahé yèn Santo Maksimus iku penganut ajaran Origen[1313] lan sarujuk karo kabèh sing diomongké. Wong suci mau kanthi gampang lan bebas mbantah tuduhan palsu mau sing sakabehe ora ana dhasaré. Dheweke nyebut Origen minangka wong sing wis dikucilake saka komuni karo Kristus lan karo umat Kristen, lan nganggep para pengikut ajarane pantes nampa paukuman saka Gusti Allah. Banjur padha maneh miwiti takon marang Santo Maksimus babagan Pyrrhus lan sebab-sebab kenapa dheweke misahake awake dhewe saka Patriark Konstantinopel lan nolak mlebu komuni karo dheweke. Padha nguji sang wali kanthi pitakon-pitakon liya, ngajak dhèwèké supaya nampa 'typos' kaisar lan ngajèni kanthi pangurmatan khusus, minangka paparan dogmatik iman sing paling sampurna lan ngiket. Para wali nolak panjaluk mau, banjur padha nglirwaké dhèwèké kanthi akèh cacian sing landhep. Nanging, nalika padha weruh yèn ing kabèh pasulayan mau padha kalah déning Sang Wali Maximus lan malah kesangkut ing jaringe dhéwé ( ), padha mbubaraké pasamuwan lan buru-buru marani kaisar kanggo nyekseni kawani tanpa tandhingé Sang Abba saka Chrysopolis.

'Maximus,' ujare wong-wong mau, 'iku ora bisa dikalahake ing debat, lan ora ana sing bisa mbujuk dhèwèké dadi sekutu kita—sanajan ana sing nyiksa dhèwèké!'

Sawisé kuwi, bapa sing kinurmatan mau kaping pindho dipenjara. Sawisé sawatara wektu, para debatèné liyané teka marang dhèwèké, pracaya yèn yèn padha kerep debat karo dhèwèké lan medeni dhèwèké nganggo tembung ancaman, bakal luwih gampang ngyakinaké dhèwèké supaya nampa iman sing padha. Wong-wong sing teka mau ngumumaké yèn dhèwèké dikirim déning patriark, banjur padha miwiti takon marang sang wali:

'Kowe kalebu Gréja endi: Bizantium, Roma, Antiokia, Alexandria, utawa Yerusalem?' Amarga kabèh gréja mau, bebarengan karo wilayah sing dadi wewenangé, padha rukun siji lan sijiné. Mula, yèn kowé uga kalebu Gréja Katulik, mlebuwa ing rukun karo kita saiki uga – kajaba yèn kowé péngin ngadhepi pangasingan sing abot lan nandhang sangsara sing ora kowé sangka-sangka.

Kanggo pitakon iki, wong sing bener mau mangsuli kanthi wicaksana banget:

Kristus Gusti nyebut Gereja iku "Katolik" sing nyekel pangakuan iman sing sejati lan nylametake. Amarga pangakuan iki Panjenengané nyebut Petrus begja, lan janji mbangun Gereja Universal ing dhasaré[1314] . Nanging, aku kepéngin ngerti isi pangakuanmu, adhedhasar iku, miturut panemumu, kabèh Gereja wis mlebu komuni. Yen iku ora bertentangan karo kabeneran, aku uga ora bakal ninggalake.

Para utusan mangsuli marang dhèwèké:

'Sanadyan kita ora diwènèhi dhawuh kanggo ngomong bab iki marang panjenengan, nanging kita bakal ngomong. Kita ngakoni ana loro operasi ing Kristus amarga ana bédané antarané loro kodrat, lan siji operasi minangka asil saka pangayoman loro kodrat mau ing siji Pribadi.'

Wong Suci mangsuli:

'Yen kowe ngomong bab loro operasi, sing wis dadi siji operasi amarga persatuan loro kodrat ing siji Pribadi, mula iki ateges manawa, saliyane saka loro operasi kuwi, kowe ngakoni ana operasi liyane maneh, operasi katelu—operasi sing nyawiji, utawa operasi ilahi-manungsa.'

'Ora,' wangsul para utusan, 'kita ngakoni loro tumindak, nanging ngomong siji amarga persatuané.'

Sang Wali mbantah iki:

– Kowe dhewe nggawe iman sing goyah kanggo awakmu lan ngakoni yen Gusti bisa ana tanpa kudu dadi. Amarga yen kowe nyawiji loro tumindak dadi siji, amarga persatuan sipat-sipat ing siji Pribadi, banjur mbedakake tumindak siji mau dadi loro, amarga bédané sipat-sipat, mula ora bakal ana kesatuan utawa kadualitan tumindak, amarga kadualitan lan kesatuan iku saling nolak; Ora mung kuwi, nanging sofistika iki ndadekake ora sah sakabehe sing dadi panggonané tumindak mau (yaiku Allah-manungsa) – pancen, kuwi mbusak sakabehe, amarga ora nduwèni pratondho sing cocog karo hakikaté, sing ora bisa dicopot saka hakikat mau utawa diowahi. Yen ora,

---

[1313] Origen iku guru Kristen sing paling misuwur ing abad kaping telu. Ing akèh tulisané, sing malah déning para Bapa Gereja paling pinunjul dianggep kanthi ngajèni jero, Origen tetep ngajokaké sawatara pandangan sing ora ortodoks lan sesat; amarga iku, pandangan-pandangan mau diukum minangka sesat, sanadyan Origen ora nate nyajikaké pandangan ora ortodoksé minangka kabeneran sing ora bisa owah. Pancen kaya ngono doktrinane babagan pra-eksistensi jiwa, sing dikutuk ing Konsili Ekumenis Kaping Lima taun 553.

[1314] Delengen Matius 16:17–18

sipat, amarga ora ngetokake awake dhewe ing tumindak sing cocog, miturut pamanggihé Para Bapa Suci, bakal kapisah saka kabèh anané[1315] . Nanging aku ora bisa nampa iki, lan aku uga ora sinau saka Para Bapa Suci supaya pracaya marang iki. Bab kowe, amarga nduwèni wewenang, tindakna marang aku manut kersamu.

Amarga ora ngerti carane mangsuli iki, padha kandha yèn sapa waé sing ora manut marang wong-wong mau kudu kena anathema lan nampa pati sing wis ditakdiraké kanggo dhèwèké. Sang wali mangsuli kanthi alus lan andhap asor:

Mugi kersaning Gusti kalampahi dhumateng kawula, kanggé kamulyaning asma suci Panjenengané.'

Para utusan banjur marani patriark lan nglaporake kabeh sing wis diomongake wong suci mau. Sang raja, sawisé rembugan karo patriark—kaya Pilatus biyèn rembugan karo wong Yahudi—ngukum wong suci mau pangasingan ing kutha cilik, , ing Thrace, sing diarani Visia[1316] . Mangkono uga, padha ngusir muridé Anastasius menyang tapel wates sing adoh saka kraton Yunani, menyang panggonan sing banget ora ramah sing diarani Pervera[1317] ing basa barbar. Kajaba iku uga ditindakake marang murid liyane saka Sing Mulya, sing uga aran Anastasius, sing biyen tau dadi apokrisiarius ing Roma lan sakbanjure nulis riwayat uripé Sing Mulya Maximus. Dheweke diasingake menyang Mesembria[1318] , sawijining kutha ing Thrace.

Ing wektu sing padha, Martin sing Begja, Paus Roma, digawa menyang Konstantinopel lan sawisé ngalami sangsara akèh, diasingaké menyang Chersonesus[1319] . Malah sadurungé diasingaké, nalika dhèwèké isih ana ing Konstantinopel, Paul, Patriark Konstantinopel, wis seda. Sawisé dhèwèké, Pyrrhus sing kasebut mau[1320] diangkat dadi Patriark, nanging dhèwèké uga seda patang wulan sawisé. Banjur Petrus[1321] , penganut setya saka bidah Monothelite sing padha, munggah ing tahta patriark.

Wektu lumaku suwe, lan manèh, atas jenengé kaisar lan Patriark Petrus, wong-wong pinunjul dikirim marang Santo Maksimus: Teodosius, Uskup Kaisarea ing Bithynia[1322] , lan loro konsul – Paulus lan Teodosius – kanggo ngajak dhèwèké supaya nampa panemuné. Padha nggunakake pirang-pirang cara kanggo meyakaké sang wali, kadhang ngelembuti, kadhang ngancem, kadhang nguji imané, lan kadhang takon. Nalika padha rawuh bebarengan karo Uskup Visio lan maréntah sang wali supaya lungguh, Uskup Theodosius ngucapaké tembung:

'Kados pundi, Pak Abba Maximus?'

Dheweke mangsuli:

'Kaya sing wis saka jaman biyen Gusti wis ngerti sadurunge lan wis netepake kahanan uripku, sing dijaga dening pangayomané.'

Teodosius mbantah iki:

'Kepiye ta? Apa Gusti Allah wiwit jaman mbiyèn wis ngerti lan wis netepaké tumindak saben siji-sijiné kita?'

Wong suci mangsuli:

'Gusti wis ngerti sadurunge pikiran, tembung, lan tumindak kita, sing gumantung marang karsa bebas kita; nanging Panjenengané uga wis ndeleng sadurunge lan netepaké apa sing bakal kelakon marang kita, sing ora ana ing kuwasa kita maneh nanging dumunung ing karsa ilahiné.'

Uskup Theodosius takon:

[1315] Miturut pamanggihané Bapa-bapa Agung, ora ana sipat sing bisa ana utawa dikenal tanpa ngetokaké tumindak sing cocog karo sipaté. Mula, yèn mung siji kersa sing diakoni ing Gusti Yesus Kristus, salah siji sipat bakal kelangan hakekaté lan bakal sirna. Ing wektu sing padha, manungsa-Gusti uga bakal mandheg ana. Mangkono, doktrin Inkarnasi digawé bengkok déning Monophysite.

[1316] Trakia watesé karo Pagunungan Karpatia ing lor; ing kidul, watesé yaiku: Makedonia, Segara Aegea (Kepulauan) lan Propontis (Segara Marmara); lan ing wétan, Segara Ireng. Mangkono, Trakia kuna kalebu: pérangan wétan Hongaria, Transylvania, Moldavia, Wallachia, Bulgaria, Serbia lan pérangan wétan Rumelia. Vizia – sawijining kutha cilik ing Thrace wétan, ing Segara Ireng. Kutha iki dadi kutha krajan sawijining kecamatan cilik sing dijenengi Astikos. Warga kutha iki ngrampok sapa waé sing kapalé karam cedhak kutha mau.

[1317] Pervera – sawijining kutha ing jurang Gunung Olympus, ing antarané Makedonia lan Tesalia.

[1318] Mesembria – sawijining kutha ing Trasia wétan, ing pesisir Segara Ireng.

[1319] Iki dumadi ing taun 655. – Chersonesos ing sisih wétan Semenanjung Tauric.

[1320] Paulus seda ing taun 655.

[1321] Petrus mimpin Patriarkat Konstantinopel saka taun 655 nganti 666.

[1322] Bithynia watesé karo Segara Ireng ing lor, Mysia ing kulon, Phrygia lan Galatia ing kidul, lan Paphlagonia ing wetan. Saiki, wilayah iki dumunung ing pérangan lor Anatolia.

– Dadi, apa sing ana ing daya kita, lan apa sing ora?

Sang Wali Maksimus mangsuli:

'Panjenengan wis mangertos kabèh iki, Gusti, lan mung takon kanggo nguji abdi Panjenengan.'

Uskup mangsuli:

'Satemene, aku ora ngerti iki, lan aku kepengin mangerteni bedane apa antarane sing ana ing daya kita lan sing ora ana, lan kepiye siji ana gandhengane karo pangayoman Ilahi dene sijine ana gandhengane karo pranataning Gusti?'

Sing Mulya Maximus mangsuli:

Kabeh pakaryan becik lan ala kita gumantung marang karsa bebas kita; nanging paukuman lan cilaka sing nimpuh kita—lan kosok baline—ora ana ing kakuwasan kita. Satemene, kita ora duwe kakuwasan marang lara sing ngerontogake kita utawa marang kasehatan, nanging mung marang kahanan sing nyebabake lara utawa njaga kasehatan. Kaya déné ora ngendhalèni napsu iku panyebab lara, déné ngendhalèni napsu iku kahanan kanggo waras, mangkono uga manut marang dhawuhé Gusti iku kahanan kanggo éntuk Karajan Swarga, déné ora manut iku panyebab dibuwang menyang Gehenna kang kobong.

Uskup kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nyiksa awakmu dhéwé nganggo pangasingan iki, merga wis nindakake tumindak sing pantes nampa bala kaya ngéné?'

'Aku ndedonga marang Gusti,' wangsulé sang wali, 'supaya nalika Panjenengané ngukum aku kanthi cilaka iki, Panjenengané kersa ngapura dosa-dosaku sing wis tak tindakake kanthi nglanggar dhawuh-dhawuhé sing suci.'

Uskup mangsuli:

'Apa musibah ora nimpuna akèh wong minangka ujian?'

'Para wali diuji,' wangsul sang pandhita, 'supaya kabecikané sing kasembunyi bisa katon marang kabèh wong, kaya sing kelakon marang Ayub lan Yusuf.' Lan pancen, Ayub diuji supaya kawanié, sing durung dingerteni sapa waé, bisa kabuka, déné Yusuf ngalami kasangsaran supaya kasucian lan pangendalian dhiri—sing ndadékaké manungsa suci—dadi cetha. Luwih saka kuwi, saben wali, yèn padha nandhang sangsara tanpa kersa ing donya iki, iku pancèn kanggo ngalahaké murtad sombong, ya iku setan—ular—liwat sangsara sing diparingi déning Gusti Allah; kasabaran saben wali iku asil saka godaan.

Kanggo iki, Uskup Theodosius mangsuli:

'Satemene, panjenengan ngandika kanthi becik lan maringi piwulang, lan kula mesthi kepengin rembugan kaliyan panjenengan bab prakara kados makaten—nanging amargi kula lan kanca-kanca kula, para patrisi ingkang paling kinurmatan, sampun rawuh dhateng panjenengan sanadyan saking adoh, kula nyuwun: panjenengan kersa nampi usulan kula, lan maringi kabungahan dhumateng sakabehing jagad raya.'

"Apa pancèn, Gusti?" pitakon sang wali. "Lan sapa aku iki, lan saka ngendi asalé, nganti sarujukku marang panawaran panjenengan bisa nggawa kabungahan marang sak donya?"

Uskup kandha:

'Kaya bebeneré Gusti Yesus Kristus sing ora goyah, mangkono uga apa sing bakal tak kandhakake marang panjenengan, lan kanca-kancaku, para patrisi sing kinurmatan – kita krungu iki langsung saka patriark kita lan raja sing saleh.'

'Mula, para pangeran,' wangsulé Santo Maksimus, 'apa sing panjenengan kepéngin, lan apa sing wis panjenengan krungu?'

Banjur Theodosius miwiti ngandika:

'Kaisar lan Patriark, sepisanan lan sing paling utama, kepengin mangerténi saka panjenengan: kenapa panjenengan mundur saka komuni karo Tahta Konstantinopel?'

Saint Maximus mangsuli:

Panjenengan sampun mangertos inovasi-inovasi ingkang dipun anggepi ing indiksi kaping enem saking siklus kapengker[1323] . Punika wiwit wonten ing Alexandria kanthi pangumuman sangkaning Sergius, patriark ing

[1323] Indiksi – miturut kalender Romawi – nuduhaké periode, utawa siklus, suwéné 15 taun. Taun kapisan ing siklus iki dijenengi indiksi kapisan, taun kapindho indiksi kapindho, lan saterusé. Ing kalender Yunani lan Slavia, 1 September kacathet minangka: 'wiwitan indiksi,

wekdal punika, sangang bab, ingkang dipun setujoni lan dipun sahaken dening Tahta Konstantinopel. Ugi wonten pangowahan lan tambahan sanes (ekphesis lan typus) ingkang nyimpangaken kaputusan-kaputusan sinode. Inovasi-inovasi iki diwenehake dening wakil-wakil pisanan saka Gréja Bizantium—Sergius, Pyrrhus, lan Paul—lan wis dingerteni déning kabèh Gréja. Mulané aku, abdi panjenengan, ora mlebu komuni karo Gréja Konstantinopel. Mugi alangan-alangan sing digawa menyang Gréja déning wong-wong sing kasebut mau bisa musna—mugi sing ngenalaké mau diilangi—lan mugi dalan menyang kaslametan bébas saka alangan, supaya kowé bisa mlaku ing dalan Injil sing rata, resik saka kabèh ajaran sesat! Yen aku weruh Gréja Konstantinopel kaya biyèn, aku uga bakal mbalèk marang gréja kuwi, amarga biyèn aku dadi anaké, lan mlebu komuni karo gréja kuwi tanpa ana panyengkuyung manungsa. Nanging salami ana godaan sesat lan uskup-uskup sesat ing jeroné, ora ana tembung utawa tumindak sing bakal bisa meyakinké aku supaya mlebu komuni karo wong-wong mau.

'Nanging apa sing salah,' pitakon Uskup Theodosius, 'kanggo pangakuan iman kita nganti sampeyan ora kersa rukun komuni karo kita?'

Santo Maksimus mangsuli:

– Sampeyan ngakoni yèn keilahian lan kemanungsan Sang Juruwilujeng nduwèni siji tumindak tunggal; nanging, yèn kita pracaya marang Para Bapa Agung, sing negesaké yèn sapa waé nduwèni siji tumindak tunggal uga nduwèni siji hakikat, mula sampeyan ngakoni Tritunggal Suci ora minangka Tritunggal nanging minangka Quaternitas, kaya-kaya Inkarnasi iku konsubstansial karo Sabda lan wis pisah saka identitas karo hakikat manungsa sing kita duwèni lan sing diduwèni Sang Perawan Sanget Suci Ibuné Gusti Allah; lan amarga pamisahan saka konsubstansialitas sing sejati manungsa, kaya-kaya ana esensi anyar sing kabentuk, sing konsubstansial karo Sabda kanthi tingkat sing padha kaya Sabda konsubstansial karo Rama lan Roh; mula, iki ora maneh Trinitas, nanging kawatritas. Mangkono uga, nalika sampeyan mbantah tumindak-tumindak mau lan negesake manawa Keilahian lan manungsa Kristus mung nduwé siji karsa, sampeyan nyuda inisiatif bebas Panjenengané kanggo nindakake kabecikan. Amarga yèn ora ana siji waé sipat sing nduwèni tumindak dhéwé sing wis ana, mula sanadyan Panjenengané kepéngin nindakaké kabecikan marang sapa waé, Panjenengané ora bakal bisa, amarga kamampuan nindakaké kabecikan wis dicabut saka Panjenengané. Amarga tanpa kamampuan tumindak lan tanpa tumindak sing cocog karo sipat, ora ana apa-apa sing bisa ngasilaké utawa ngrampungaké apa-apa. Ing sisih liya, kanthi ngakoni Inkarnasi Kristus, sampeyan ngakoni siji karsa ing loro kodrat; nanging kanthi mangkono, sampeyan ngakoni yèn Dagingé, kanthi karsané dhéwé, iku panyipta kabèh jaman lan kabèh ciptaan, bebarengan karo Rama, Putra, lan Roh Suci; padahal, miturut kodraté dhéwé, daging iku pancèn wis diciptakaké. Utawa luwih cetha: daging iku tanpa wiwitan miturut kersané dhéwé – amarga kersaning Gusti tanpa wiwitan, kaya Déwa tanpa wiwitan – déné miturut hakikaté daging iku kawangun ing wektu. Nanging ngakoni iki ora mung kegilaan, nanging uga ketidaktaatan, amarga sampeyan ora mung nyebut siji karsa ing Kristus, nanging nyebut iku Ilahi; lan karsa Ilahi dianggep ora duwe wiwitan lan ora duwe pungkasan, kaya Déwaé dhéwé ora duwe. Sampeyan uga nyopot Sang Kristus Gusti saka kabèh pratandha lan sipat kang maringi pangertosan babagan Keilahian lan manungsa Panjenengané, nalika, lumantar ekphesis lan typus, sampeyan nuntut supaya kita ora ngomong bab siji utawa loro karsa ing Panjenengané, uga ora ngomong bab tumindak Panjenengané. Karep iki ora siji, amarga kowe misahake dadi loro kanthi ngandhapake karsa manungsa marang karsa Ilahi; lan uga ora loro, amarga kowe nggabungake dadi siji.

Nalika Santo Maksimus ngendika tembung-tembung iki lan akèh manèh, kaya sing dicritakaké kanthi rinci déning muridé Anastasius, Teodosius lan para patrisi wiwit nyadari kasalahane. Nanging, uskup kandha:

'Tampa typus sing ditulis déning raja ora minangka dogma positif iman, nanging minangka sarana kanggo ngrampungaké pitakon sing diraguhi. Panjenengané nulis iku ora kanthi makna legislatif, nanging kanthi makna interpretasi iman.'

Saint Maximus mangsuli:

'Yen typus iku dudu ukum positif sing negesake kesatuan karsa lan tumindaké Gusti kita, kenapa kowe wis ngasingaké aku menyang tanah wong barbar lan wong kafir sing ora kenal Gusti? Kanthi alesan apa aku dihukum

---

tegesé mangsa panas anyar'. Ing kutipan saka Uripé Santo Maksimus, tembung 'indiksi kaping enem saka siklus kepungkur' kudu dipahami tegese 'sanga taun kepungkur', yaiku ing taun 648.

tetep ing kéné ing Visia? Kanthi alesan apa kanca-kancaku diasingaké: siji menyang Pervera lan sijiné menyang Mesembria?'

Nalika banjur padha kelingan Konsili Lokal sing wis diadakaké ing Roma déning Paus Martin sing berkah kanggo ngukum Monothelites, Uskup Theodosius kandha:

'Dewan iku ora ana gunané, amarga ora diadakaké déning prentah kaisar.'

Romo Agung mangsuli:

Yen mung dekrit-dekrit majelis sing diadakaké kanthi prentah kaisar sing kudu dituruti, mula ora bakal ana iman Ortodoks. Elinga marang majelis-majelis sing diadakaké kanthi prentah kaisar nglawan konsubstansialitas Sang Putra, ing ngendi ajaran blasphemous diadegaké yèn Sang Putraning Allah ora padha hakikat karo Allah Rama. Kaya ngono para konsili kuwi: sing kapisan ing Tirus, sing kapindho ing Antiokia, sing katelu ing Seleukia, sing kaping papat ing Konstantinopel ing sangisoré Eudoxius Arian, sing kalima ing Nikea, sing kaping enem ing Sirmium, lan, sawisé suwe, sing kaping pitu ing Efesus ing sangisoré pimpinan Dioskorus. Kabèh konsili iki diadakaké déning prentah kaisar; nanging kabèh ditolak lan dianatemasi, amarga kapercayan sing ora suci lan ngina Gusti digawé ing kono. Luwih manèh, kenapa kowé ora nolak konsili sing ngukum Paulus saka Samosata lan dianatemasi? Sawise kabèh, sing mimpin konsili kuwi yaiku: Dionysius, Paus Roma, Dionysius saka Alexandria, lan Gregorius Pengrajeg Kaajaiban, sing mimpin pasamuan iki. Pasamuan iki dianakake tanpa prentah raja; nanging tetep teguh lan ora bisa dibantah. Gréja Ortodoks mung ngakoni minangka bener lan suci pasamuan-pasamuan sing ing kono wis ditemtokake dogma sing sejati lan ora owah. Lan pancen, kados ingkang sampun dipun mangertosi dening Padukawis Sang Kinasih lan dipun ajarake dhumateng tiyang sanes, kanon-kanon nemtokake bilih ing saben nagari Kristen, sinode lokal kedah dipun adani kaping pindho saben taun—kangge mbela iman kita ingkang nylametake lan kangge mbenerake punapa kemawon ingkang perlu dipun benerake; nanging paugeran gerejawi boten nyebataken bab paugeran kaisar.

Sawisé rembugan dawa lan debat sengit saka loro pihak, lambéné Sang Mulya Maksimus kebak kabijaksanaan ilahi lan kecerdasan basa, lan ilaté, sing digerakké déning Roh Suci, ngalahaké mungsuh-mungsuhé. Mungsuh-mungsuhé banjur meneng suwé, sirahé menunduk lan pandangané nyawang mudhun. Banjur padha krasa welas lan wiwit nangis; sawisé kuwi padha tangi lan nundhuk ing ngarepé sang wali, kaya déné sang wali wis nundhuk ing ngarepé wong-wong mau. Sawisé padha ndedonga bebarengan, padha sarujuk kanthi bungah marang piwulang sejati Sang Wali Maksimus lan nampa kanthi katresnan, padha janji marang dhéwé bakal pracaya manut piwulang mau lan ngarep-arep bisa mbujuk sang raja supaya nindakake uga. Kanggo negesake janjine, padha nyium Injil Ilahi, Salib Suci, lan ikon-ikon suci Sang Juruwilujeng lan Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci. Banjur, sawisé rembugan dawa babagan bab-bab sing migunani kanggo jiwa, padha tukar ciuman ing Gusti lan, sawisé padha ngaturaké tentrem, padha bali—Uskup Theodosius lan para patrisi—menyang Bizantium. Nalika padha nglaporake kabeh sing wis diomongake lan ditindakake marang kaisar, kaisar banjur nesu banget. Banjur Theodosius lan loro bangsawan patrisi kuwi, amarga wedi marang nesune kaisar, bali maneh marang bidah. Sawisé kuwi, bangsawan Paul dikirim manèh menyang Visia kanthi tugas nggawa Sang Mulya Maximus menyang Konstantinopel kanthi pakurmatan. Nalika Santo Maximus digawa menyang kana, dhèwèké diprentah manggon ing biara Santo Theodore[1324] .

Esuké, kaisar ngutus loro patrisi – Epiphanius lan Troilus – marang Sing Mulya. Padha teka karo akèh bangsawan, pasukan prajurit lan abdi dalem, kanthi pesta lan kesombongan sia-sia. Sing ngancani wong-wong mau yaiku Uskup Theodosius sing wis kasebut mau; Sang Mulya Maximus wis ngenteni dhèwèké lan ngarep-arep kabèh janji mau bakal kelakon, miturut janji kuwi ora mung dhèwèké dhéwé sing bakal pracaya kanthi sejati, nanging uga bakal nggawa raja lan kabèh wakil rakyat bali menyang Ortodoksi. Nanging Teodosius goroh, luwih milih nyenengake raja donya lan donya kang angkuh tinimbang manut marang Raja Surgawi lan Gréja Suci Panjenengané. Sawisé kabèh padha lungguh lan ngyakinaké Sang Reverendi supaya lungguh, bangsawan Troilus miwiti ngandika.

'Tsar, Gusti Jagad,' dhèwèké miwiti, 'wis ngutus kita marang kowé kanggo ngumumaké apa sing nyenengaké panguwasa karajané, sing diadegaké déning Gusti Allah; nanging dhisik kandhaa: apa kowé bakal netepi kersané sang raja utawa ora?'

[1324] Iki dumadi ing taun 655. – Biara Martir Agung Theodore dumunung ing pinggiran kutha Konstantinopel.

Sang Santo Maksimus mangsuli:

'Kaping pisan, gusti, kula badhe mireng dhisik dhawuh panguwasa kagem kula, lajeng kula badhe mangsuli miturut punika. Amargi kados pundi kula saged mangsuli punapa ingkang dereng kula mangertos?'

Troilus, nanging, terus ngendika:

'Kita ora bakal ngandhani alesan rawuh kita nganti panjenengan ngandhani apa panjenengan bakal manut karsa raja.'

Priya pinunjul iku, nalika weruh para utusan padha meksa kanthi terus-terusan, ndelok kanthi nesu lan takon kasar apa dheweke bakal manut karsa raja, mangsuli:

'Amarga panjenengan ora kersa ngandhani kula, abdi dalem, apa ingkang nyenengake Gusti kita, Sang Prabu, kula nyatakaken dhumateng panjenengan, ing ngarsane Gusti piyambak lan Malaikat-malaikat suci, makaten: menawi Sang Prabu dhawuh dhumateng kula nindakaken punapa-punapa ingkang sifatipun samentawis lan lumampah, ingkang boten nentang Gusti lan boten ngrusak kaslametan langgeng ingkang langgeng, kula badhe kantun manut kanthi suka.'

Nalika sang wali ngendika makaten, bangsawan Troilus langsung tangi lan arep lunga, kandha:

'Aku lunga, amarga aku weruh yèn wong iki ora bakal nglakoni kersané raja.'

Nanging langsung ana geger lan kacau gedhe ing antarané akèh wong sing padha kumpul ing kono. Banjur Uskup Theodosius kandha:

'Umumna dhawuhe sang raja marang dheweke lan rungokna wangsulane, awit ora pantes lunga tanpa ngomong apa-apa marang dheweke utawa tanpa krungu wangsulane.'

Sawisé kuwi, bangsawan Epiphanius miwiti ngandika marang Sang Mulya:

'Iki sing dipitutuhake Tsar supaya diumumake marang kowe: amarga kabèh wong ing Wétan, lan wong-wong ing Kulon sing wis kesasar, padha nyebabake geger lan kerusuhan kanthi ngandelake kowe, tumindak kaya murtad saka iman lan ngatur intrik, nalika padha nolak sesambungan karo kita ing babagan iman, muga-muga Gusti Allah maringi lumahing atimu kalem, supaya kowe gelem sesambungan maneh karo kita kanthi nampa paugeran sing wis kita tetepake. Adhedhasar kita, sawise nampani panjenengan kanthi katresnan, kita bakal kanthi pakurmatan lan kamulyan ageng nggawa panjenengan mlebu ing Gréja lan nyelehake panjenengan ing sacedhake kita, ing panggonan sing biasane dipigunakake para raja, lan kita bakal nampa bebarengan karo panjenengan Misteri Paling Suci lan sing maringi gesang saka Awak lan Getihé Kristus. Banjur kita bakal ngumumake kowe minangka bapak kita, lan bakal ana kabungahan ora mung ing saindenging kutha kita sing tresna marang Kristus, nanging uga ing saindenging jagad Kristen. Amarga kita yakin tenan manawa nalika panjenengan mlebu komuni karo Gréja Suci Konstantinopel , kabèh wong sing amarga panjenengan lan ing sangisoré pimpinan panjenengan wis pisah saka komuni karo kita uga bakal mèlu manèh.

Sang Abba Maksimus, nalika ngadhep Uskup Teodosius, ngendika kanthi luh:

Kita kabèh, Paduka, ngentèni Dina Agung Pangadilan. Paduka mesthi kelingan apa sing bubar diucapaké lan dijanjèkaké ing ngarep Injil Suci, Salib sing maringi urip, lan ikon-ikon suci Sang Juruwilujeng kita Yesus Kristus lan Ibuné sing tanpa dosa, Theotokos Agung lan Perawan Maryam sing langgeng.

Uskup, kanthi pandelengan mudhun, alus ngendika:

'Apa sing bisa tak lakoni, nalika Tsar sing saleh kepéngin liya?'

Abba Maximus mangsuli marang dhèwèké:

'Nanging kenapa kowe lan kanca-kancamu nyentuh Injil Suci, nalika kowe ora nduwé niat sing teguh kanggo nepati janjimu? Satemene, sanadyan kabèh kuwasa ing swarga ora bakal bisa ngyakinaké aku nindakaké apa sing panjenengan usulake. Amarga, wangsulan apa sing bakal tak wènèhaké—dudu marang Gusti, nanging marang atiku dhéwé—yen amarga kamulyan kosong lan panemu manungsa sing ora ana regané, aku nolak iman sejati sing nylametaké sapa waé sing nresnani?

Sawisé sang wali ngendika mangkono, kabèh padha ngadeg, kebak nesu lan murka; banjur nyerbu dhèwèké, ora mung ngina nganggo tembung kasar nanging uga nyekel dhèwèké. Padha nyekel dhèwèké, banjur nggebuk nganggo tinju, nyabik-nyabik, nyeret-nyeret ing lantai bolak-balik, nyundhul lan nginjak-injak, lan saben wong padha rebutan arep nyerang lan nggebuk dhèwèké. Mesthiné wong suci kuwi wis padha dipatèni yèn ora amarga Uskup Theodosius bisa nguwasani nesuné lan nenangaké kahanan. Sawisé padha rampung nggebuki lan nyiksa sang wali, padha wiwit ngidoni dhèwèké, lan padha nutupi badané wongé Gusti Allah kuwi nganggo ludah

saka sirah nganti sikil. Ambuné sing ambu ora enak metu saka ludahé sing najis kuwi, sing wis ngotori kabèh sandhangané.

Banjur uskup kandha marang wong-wong mau:

'Kowe ora pantes nindakake iki; kowe mung perlu ngrungokake wangsulane lan nglaporake marang raja, amarga prakara sing tundhuk marang aturan gerejawi diadili kanthi cara sing beda.'

Kanthi angel sanget, uskup mau ngyakinake wong-wong mau supaya mandhegake geger lan lungguh maneh. Wong-wong mau padha lungguh, nanging isih nerusake ngina sang wali kanthi sumpah serapah kasar lan cacian sing nglarani ati.

Banjur bangsawan Epiphanius, kebak nesu, ngomong marang sang wali kanthi nesu:

'Ceritakna marang kita, kowe wong tuwa jahat sing kesurupan setan! Napa kowe ngucapake tembung kaya ngono? Apa kowe ora nganggep kita kabeh, kutha kita, lan raja kita minangka bidah? Ngertia iki: kita luwih Kristen tinimbang kowe, lan luwih Ortodoks tinimbang kowe.' Kita ngakoni ing Yesus Kristus, Gusti kita, ana kersaning ilahi lan kersaning manungsa, lan ana jiwa rasional; amarga saben makhluk rasional mesthi duwé, miturut sipaté, loro-loroné kakuwatan karsa bébas lan kamampuan tumindak. Satemene, gerak iku ana ing makhluk urip, dene karsa iku ana ing pikiran. Kita ngakoni manawa Gusti duwé kakuwatan karsa ora mung ing keilahiané nanging uga ing manungsané; lan, utamané, kita ora mbantah loro karsa lan loro cara tumindaké.

Abba Maximus mangsuli:

'Yen kowe pracaya kaya sing diwulangake Gréja Allah, lan kaya sing pantes kanggo makhluk rasional, kenapa kowe meksa aku nampa "typos" sing sakabehe bertentangan karo sing saiki kok omong?'

Epiphanius mbantah:

'Typus iku ditulis kanggo nerangake bebener sing durung cetha sakabehe, supaya wong-wong ora kesasar amarga alusé ungkapané.'

Kanggo iki, Abba Maximus mangsuli:

'Iki bertentangan karo iman; nanging saben wong disucèkaké lumantar pangakuan iman sing bener.'

Banjur bangsawan Troilus mbantah:

'Typus ora mbantah loro kersaning Kristus, nanging mung meneng bab kuwi kanggo njaga tentrem ing Gréja.'

Abba Maximus mangsuli:

'Meneng bab tembung iku padha karo nolak tembung iku, kaya sing diandharake Roh Suci lumantar nabi: *"Ora ana basa, ora ana omongan, ing ngendi swarane ora krungu"* (Mazmur 18:4). Mula, yen tembung ora diucapake, iku dudu tembung saktenane.'

Banjur Troilus kandha:

'Tetep pracaya apa waé sing kowe karepaké ing atimu; ora ana sing nglarang kowe.'

Santa Maksimus mangsuli:

'Nanging kasampurnan kaslametan ora gumantung mung marang iman ing ati, nanging uga marang pangakuané, amarga Gusti ngandika: *"Sapa waé sing nolak Aku ing ngarepé manungsa, Aku uga bakal nolak ing ngarepé Rama-Ku ing swarga"* (Matéus 10:33). Mangkono uga, Rasul Ilahi mulang: *'Kanthi manah wong precaya nganti bener, lan kanthi tutuk wong ngakoni nganti slamet'* (Roma 10:10). Yen Gusti Allah lan para nabi lan rasul sing suci maringi dhawuh supaya kita ngakoni kanthi tembung lan ilat misteri iman sing nggawa kaslametan kanggo saindenging jagad, mula ora kena dipaksa meneng bab pangakuan iki, supaya kaslametan manungsa ora dadi kurang.

Nalika kuwi, Epifanius muni kanthi swara pait:

'Apa kowe wis mlebu tandha tangan ing dekrit-dekrit konsili sing dianakake ing Roma?'

'Aku wis,' wangsul sang wali.

Banjur Epifanius nerusake:

'Kepiye kowe wani nandatangani lan ngucilake wong-wong sing ngakoni iman miturut pantesé manungsa berakal lan miturut ajaran Gréja Katulik?' 'Satemene, miturut paugeran kita dhewe, kita bakal nggawa kowe menyang kutha lan ngiket kowe ing alun-alun; kita bakal nglumpukake kabeh aktor, para pelacur lan sakabehe wong akeh, lan meksa wong-wong mau kanggo nampol pipimu lan ngidam ing pasuryanmu.'

Marang kuwi Sang Wali mangsuli:

'Kaya sing kowe kandha.' Nanging yèn panjenengan ngakoni yèn kita wis ngucilaké wong-wong sing ngakoni ana loro sipat sing nyawiji ing Gusti kita, uga loro karsa lan loro pakaryan sing cocog karo saben sipat ing Kristus Gusti—sing, kanthi sipat ilahiné, iku Gusti sejati, lan kanthi sipat manungsané, iku manungsa sejati—maka maca, gusti, buku kang ngemot akta-akta majelis iki, lan yèn panjenengan nemokaké apa sing panjenengan kandhakake, panjenengan bisa nindakake sak kersa panjenengan. Amarga aku, bebarengan karo kanca-kancaku lan kabèh sing wis nandatangani akta majelis, wis ngutuk wong-wong sing, kaya Arius lan Apollinaris[1325] , ngakoni ing Gusti mung siji karsa lan siji tumindak, lan ora ngakoni Gusti lan Allah kita duwé loro sipat kang dadi panggonané, lan uga duwé kakuwatan karsa lan tumindak, kang lumantar kuwi Panjenengané ngrampungaké kaslametan kita.

Banjur kanca-kancané Epiphanius, para patrisi, lan kabèh wong sing teka bareng padha wiwit ngomong ing antarané:

'Yen kita terus ngrungokake dheweke, kita ora bakal entuk pangan utawa omben-omben. Mula, ayo padha lunga mangan dhisik, banjur lapor marang raja lan patriark apa sing wis kita krungu. Kowé bisa weruh yèn wong sengsara iki wis nyerah marang Setan.'

Banjur padha tangi lan lunga mangan awan. Sejatine iku wayah sonten sadurunge Ruwah Pangluhuré Salib Suci, lan wektu kanggo Ibadah Wengi Sabenjang wis meh teka. Sawisé rampung mangan, padha mangkat menyang kutha kanthi atiné ora puas.

Esuké (14 September), esuk banget, bangsawan Theodosius rawuh ing ngarepé Sang Mulya Maximus, njupuk kabèh buku sing diduwèni sang wali, lan kandha atas jenengé raja:

'Amarga kowe wis nolak pakurmatan, mangkat menyang pangasingan, sing wis pantes kowe tampi.'

Sesepuh suci mau langsung dicekel prajurit lan digawa dhisik menyang Selembria, ing kana piyambakipun manggon rong dina. Ing wektu kuwi, sawijining prajurit saka Selembria sing wis gabung karo tentara nyebarake kabar ing saindenging markas, ngajak wong-wong mungsuh sesepuh mau kanthi tembung: 'Ana biksu teka marang kita sing ngina Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci.' Komandan tentara, sawisé ngundang para rohaniawan paling pinunjul saka kutha Selembria, uga para presbiter, diaken, lan para biksu sing paling kinurmatan, ngutus wong-wong mau menyang Sang Maximus sing kasucèkaké kanggo mriksa apa bener kabar sing disebarake bab dhèwèké, yaiku yèn dhèwèké ngina Indhungé Gusti Allah. Nalika padha teka, Rama Suci tangi lan nundhuk nganti nyentuh lemah, ngajeni kalungguhané. Padha uga nundhuk marang sang wali, banjur kabèh padha lungguh. Banjur salah siji saka wong-wong sing ana, sawijining tuwa sing paling kinurmatan, takon marang Rama Suci Maksimus kanthi alus lan ngajeni:

'Bapa, awit ana sawatara wong sing kesasar babagan kasucian Panjenengan, padha ngaku manawa Panjenengan ora ngakoni Gusti Putri, Perawan Maria sing Maha Suci, minangka Ibuné Gusti Allah, kula nyuwun marang Panjenengan kanthi Tri Saksama sing Maha Suci lan Siji Sajati, mugi paring pitutur sing sejati lan mbusak tipuan iki saking manah kula, supados kula ugi boten dosa amargi salah anggep dhumateng Panjenengan.'

Sing Mulya Maximus nyemba ing lemah kanthi pratandha salib; banjur, nalika tangi, piyambakipun ngangkat tanganipun menyang langit lan kanthi khidmat ngumumaké, kanthi luh ing mripatipun:

'Sapa waé sing ora ngakoni Gusti Putri, Sang Perawan sing pinunjul, Suci banget lan Tanpa Cacat, sing paling kinurmatan saka kabèh makhluk rasional, minangka Ibuné Gusti Allah sing sejati, sing nyipta swarga lan bumi, segara lan kabèh sing ana ing jerone, muga-muga dhèwèké kena kutukan déning Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Trinitas sing sejati lan langgeng sadurunge ana, lan dening kabèh kuwasa swarga, dening pasukan para rasul lan nabi suci, lan akèh para martir sing tanpa cacah, lan dening saben jiwa sing bener sing wis lunga ing iman, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman!

Nalika krungu iki, kabèh wong kèlu lan ngaturaké pangajab apik marang dhèwèké, kandha:

'Mugi Gusti maringi kekuwatan marang Panjenengan, Bapa, lan paring rahmat supados Panjenengan saged nepaki panggerten Panjenengan kanthi pantes lan tanpa alangan!'

[1325] Apollinaris, Uskup Laodikea, ngajar manawa Putraning Allah, sawisé dadi inkarnasi, nampa sipat manungsa sing ora sampurna, mung nduwèni nyawa lan badan manungsa, déné akal manungsané diganti déning Keilahian. Ajaran sesat iki dikutuk déning Konsili Ekumenis Kapindho.

Sawisé kuwi, akèh prajurit padha kumpul ing kono kanggo ngrungokaké tembung-tembung suci para bapa nalika padha rembugan antarané dhéwé. Banjur salah siji asistèn komandan tentara, nalika weruh akèh pasukan padha ngrungokaké kanthi teliti tembungé sang wali lan ngkritik pamaréntah amarga pangasingané, mréntahaké supaya sang wali langsung digawa adoh lan digawa loro stadia manèh[1326] , déné wong-wong sing bakal ngiring dhèwèké menyang Pervera kanggo dipenjara padha nyiapaké persiapan. Para rohaniawan, katarik dening katresnan ilahi, mlaku loro stadia kanthi mlaku, ngancani sang wali. Nalika prajurit teka arep ngusir dhèwèké, para rohaniawan nggendhong sang wali lan nempataké dhèwèké ing punggung jaran. Banjur padha nyawiji karo dhèwèké kanthi nangis lan sawisé pamitan, padha bali menyang kutha. Nanging sang wali digawa menyang Pervera lan dipenjara ing kana.

Wektu wis suwe k[1327] , lan raja maneh ngutus supaya Venerable Maximus lan loro muridé digawa saka panjara menyang Konstantinopel. Nalika padha tekan kutha nganggo prau nalika srengéngé surup, loro komandan penjaga muncul karo sepuluh prajurit; sawisé nggawa saka prau kanthi setengah telanjang lan tanpa sandhangan sikil, padha misahake lan nahan saben wong sacara kapisah. Sawisé sawetara dina, padha digawa menyang kamar kraton. Loro murid mau ditinggal ing pekarangan ing sangisoré pangreksa, déné sang resi diajak mlebu, ing ngendi para pejabat lan akèh wong pinunjul padha kumpul. Sang wali ditempataké ing antarané para panguwasa sing lagi lungguh. Banjur bendahara kraton, kanthi swara kang rada nesu, ngendika marang dhèwèké:

'Kowe Kristen?'

Sing tuwa mangsuli:

'Kanthi sih-rahmaté Kristus, Gusti Allahing kabèh, aku iki wong Kristen.'

Kasir kraton kuwi kebak nesu lan kandha:

'Kowe goroh.'

Wong suci mangsuli:

'Kowe kandha aku dudu wong Kristen, nanging Gusti kandha aku tetep wong Kristen tanpa cacat.'

– Nanging yen kowe Kristen, – bantah bendahara, – kenapa kowe sengit marang raja?

'Kepiye kuwi bisa katon?' pitakon sang wali. 'Mesthi wae, kebencian iku raos rahasia ing atiné, kaya katresnan uga.'

'Saka pakaryanmu,' wangsul bendahara, 'wis dingerteni kabèh yèn kowé mungsuhé raja lan kratoné. Amarga mung kowé siji sing wis ngiyanati Mesir, Alexandria, Pentapolis, Tripoli lan Afrika marang wong Saracen.'

'Dadi, ing endi bukti sing bisa dipercaya kanggo iki?' pitakon sang wali.

Banjur digawa mlebu wong sing jenenge Yohanes, sing biyen tau dadi sacellarius[1328] -e Petrus – nalika Petrus dadi gubernur Numidia ing Afrika[1329] . Yohanes iki kandha:

Rong puluh loro taun kepungkur, eyangé raja kita maréntahaké Petrus sing berkah mimpin pasukan menyang Mesir nglawan wong Sarasin. Petrus, amarga pracaya marang kowé minangka abdi Gusti, nulis surat marang kowé njaluk pitutur sing becik. Nanging kowé nulis balesan marang dhèwèké yèn mbantu Raja Heraklius lan para ahli warisé ora nyenengaké Gusti.

Banjur sang wali ngendika marang dhèwèké:

'Yen kowe ngomong sing sejati lan nduwé suraté Pèter kanggo aku lan suratku kanggo Pèter, mula tampilna; wacanana, lan aku bakal nampa paukuman sing pantes miturut hukum.'

Yohanes mangsuli:

Aku ora nduwé layangmu, malah aku ora ngerti apa kowe loro padha nulis layang, nanging kabèh wong ing kemah padha ngomong bab kuwi wektu semana.'

Wong suci nolak:

'Yen kabèh tentara padha ngomong bab iki, kenapa kowe siji-sijiné sing nyebar fitnah marang aku? Apa kowe tau weruh aku, utawa aku tau weruh kowe?'

[1326] 'Popirshche' iku satuan jarak sing padha karo 690 sazhens. Rong 'popirshche' mula padha karo watara 2 *2/3 versts.*

[1327] Yaiku – limang taun.

[1328] Sakellarios – saka *saccilus* (tas) – iku istilah liya kanggo bendahara. Ana loro sakellarios: kekaisaran lan patriarkal.

[1329] Numidia dumunung ing Afrika Lor. Saiki dadi pérangan wétan Aljazair.

'Ora,' wangsulane John. 'Aku durung tau ndeleng kowe.'

Banjur sang wali, ngadhepake marang para rawuh, ngendika:

'Nimbangna dhéwé: apa pantes nyebut wong kaya ngono dadi saksi? Amarga wis katulis: *"Amarga kanthi paukuman sing kowe gunakake, kowe bakal dipaukuman; lan kanthi ukuran sing kowe gunakake, bakal diukur marang kowe"* (Matéus 7:2). Merga Gusti Allah iku Hakim sing adil tumrap kabèh.'

Banjur Sergius Maguda digawa mlebu. Dhèwèké kandha:

'Sanga taun kepungkur, Abba Thomas sing pinaringan berkah, sing teka saka Roma, ngandhani aku kaya ngene: 'Paus Teodorus,' pangandikane, 'ngutus aku marang Gregorius, prefek Afrika—sing wektu kuwi wis misah saka Kakaisaran Yunani—kanggo ngandhani dhèwèké supaya ora wedi marang tentara Yunani, amarga abdi Gusti, Abba Maximus, wis ngimpi ing ngendi akèh malaékat ngadeg ing swarga, loro-lorone ing wetan lan ing kulon. Saka wong-wong mau, sing ana ing wetan padha njerit: 'Constantine Augustus, kowe bakal menang!' Déné sing ana ing kulon padha njerit: 'Gregory Augustus, kowe bakal menang!' Luwih saka kuwi, swara pasukan kulon luwih cetha lan luwih banter tinimbang swara pasukan wetan.

Sawisé Maguda nyritakaké iki, bendahara kandha marang sang wali:

'Gusti Allah sing nggawa kowe menyang kutha iki supaya kobong urip.'

Wong suci mangsuli:

Aku matur nuwun marang Gusti Allah, sing ngresiki dosa-dosaku sing sengaja lumantar paukuman sing ora sengaja. Nanging *"Celaka donya amarga ana alangan! Amarga pancen ora bisa ora ana alangan; nanging celaka wong sing dadi alangan"* (Matéus 18:7). Sejatine, ora pantes ngucapake tembung-tembung iki ing ngarepe wong Kristen, luwih-luwih ngantep tanpa paukuman wong-wong sing mung ngomong lan mikir apa sing nyenengake wong-wong sing urip saiki nanging sesuk bakal sirna. Kabeh iki kudune wis diumumake nalika Gregory isih urip. Banjur mesthine pantes ngundang ing kene para patrisius Petrus, Abba Thomas, lan Paus Teodorus sing kabegjan; ing ngarsane kabeh mau, aku mesthine bakal kandha marang patrisius Petrus: 'Coba critakake, gusti, apa panjenengan nate nulis marang kula babagan apa sing disakseni déning sacellarius panjenengan, utawa mbok menawa kula sing nate nulis marang panjenengan?' Kajaba iku, aku mesthi bakal kandha marang Paus sing Mulya: 'Coba critakake, Paduka, apa aku tau nyritakake impen marang Paduka?' Nanging sanajan Paus nyalahake aku bab impen kuwi, kesalahane ana ing dhèwèké, dudu aku, amarga impen iku kedadeyan tanpa kersa, déné hukum mung ngukum tumindak sing gumantung marang karsa bébas manungsa.

Ing wektu sing padha, fitnah lan tuduhan ora adil liyane uga dialamatake marang wong suci lan polos iki, utamane babagan blasphemi marang kaisar – kaya-kaya dhèwèké lan para muridé wis ngecam kaisar ing Roma. Nanging, sang wali, mbuktekake yèn dhèwèké ora salah, mbantah kabèh fitnah kuwi kanthi alus, lumantar tembung-tembung sing andhap asor, wicaksana, lan kebak wahyu.

Banjur muridé Anastasius digawa kapisah. Dhèwèké dipaksa ngomong sing ala bab guruné, lan nalika dhèwèké nolak ngomong goroh marang wong sing bener, dhèwèké dipukul nganggo tinju lan banjur digawa adoh, bareng karo guruné, saben-saben menyang selé dhéwé ing penjara.

Ing sonten candhake, bangsawan Troilus lan Sergius Euphratas, kepala meja kraton, teka ing selé sang wong mulya. Padha lungguh lan sawisé ngajak sang wong mulya lungguh uga, padha takon:

'Critakna marang kita, Abba, rembugan apa sing wis panjenengan rembugan ing Afrika lan ing Roma karo Pyrrhus, lan kanthi dalil apa panjenengan bisa ngyakinake dheweke supaya nyingkirké ajarane dhéwé lan nampa ajaran panjenengan?'

Wong suci mangsuli:

'Yen aku nduwé buku-buku—ing ngendi aku wis nyathet kabèh paguneman lan debat sing kita lakoni karo Pyrrhus ing kana—aku bakal nyritakaké kabèh mau kanthi rinci; nanging amarga buku-buku mau wis dijupuk saka aku, aku mung bakal nyritakaké apa sing isih tak éling.'

Kawit iku sang wali nyritakaké kanthi tertib kabèh sing isih kelingan, banjur nambahaké pangandika pungkasan iki:

'Aku ora duwe doktrin dhéwé, nanging mung doktrin sing padha karo sakabèhé Gréja Katulik; aku ora nambah siji tembung anyar ing pangakuan imanku sing bisa diarani kagunganku.'

Banjur para utusan padha takon marang piyambakipun:

'Napa, mula, panjenengan ora gelem mlebu komuni karo Tahta Konstantinopel?'

'Ora,' wangsul sang wali.

– Napa ora? – padha takon.

'Amarga,' wangsulé Sang Wali, 'para primas ing gréja kuwi wis nolak paugeran saka papat konsili suci, nganggo paugeran "sanga bab" sing diterbitaké ing Alexandria; sabanjuré padha nampa ekthesis sing disusun déning Sergius, Patriark Konstantinopel; lan pungkasané, typus sing bubar iki diumumaké. Ing sisih liya, ing typus padha nolak kabèh sing dipratélakaké ing ecthesis, lan bola-bali wis ngucilaké awaké dhéwé saka Gréja lan mbuktekaké yèn dhèwèké kuwi ahli bidah. Ora mung kuwi, sawisé padha ngucilaké awaké dhéwé saka Gréja, padha dicopot jabatané lan dilucuti saka pangkat imamé ing Konsili Lokal sing bubar dianakaké ing Roma. Sakramèn apa sing isa ditindakaké déning wong-wong kuwi? Utawa Roh apa sing bakal mudhun marang wong-wong sing diangkat déning wong-wong kuwi?

'Mula kowe siji waé sing bakal slamet,' wangsulane, 'dene kabèh liyané bakal binasa?'

Wong suci mangsuli:

Nalika kabèh wong ing Babilonia padha nyembah arca emas, telung mudha suci ora ngrèmèhaké sapa waé marang kebinasaan. Padha ora peduli apa sing ditindakake wong liya, nanging mung mikirake awake dhéwé supaya ora kesasar saka kesalehan sejati (Dan. 3). Kanthi cara sing padha, Daniel, sing dibuwang menyang liang sing kebak singa, ora ngukum sapa wae sing, nalika manut marang prentah Darius, nolak ndedonga marang Gusti Allah; nanging dheweke tetep eling marang tugase lan luwih milih mati tinimbang dosa lan dikutuk ing atine amarga nglanggar Hukum Gusti Allah (Dan. 14:31). Lan mugi Gusti Allah kersa nyegah aku saka ngukum sapa waé, utawa ngucap yèn mung aku dhéwé sing bakal slamet. Nanging, luwih becik aku sarujuk mati tinimbang, sawise nyimpang saka iman sing sejati, nandhang sangsara ing ati amarga ngrasakaké rasa salah ing nurani.

'Nanging apa sing bakal kowe lakoni,' para utusan padha takon, 'yen wong Romawi padha nggabungake pasukan karo wong Bizantium? Lha, loro apokrisiarius wis teka saka Roma wingi, lan sesuk, ing dina Minggu, padha bakal nampa Komuni Suci bareng Patriark.'

Révérend mangsuli:

'Sanajan sakabehe alam semesta padha nampa Komuni Suci bareng karo Patriark, aku ora bakal nampa bareng karo dheweke. Amarga aku ngerti saka tulisané Rasul Suci Paulus manawa Roh Suci malah ngukum para malaikat yen padha nginjil kanthi cara sing beda, ngenalake apa wae sing anyar (Gal. 1:8).'

Banjur para utusan takon:

'Apa pancen pancen perlu banget ngakoni loro karsa lan loro jinis pakaryan ing Kristus?'

'Iku pancen perlu banget,' wangsul sang wali, 'yen kita arep mikir kanthi taqwa, amarga ora ana makhluk sing ora duwe kagiatan alamiah. Para Bapa Gereja kanthi cetha nyatakake manawa ora ana makhluk sing bisa ana utawa dikenal tanpa kagiatan sing khas. Yen ora kaya ngono, lan yen kodrat ora kawujud ing tumindak, mula kepiye kita bisa ngakoni Kristus minangka Gusti sejati miturut kodrat lan manungsa sejati?

Kanggo iki padha mangsuli:

'Kita weruh menawa iki pancèn bebener sejati; nanging aja gawe sang raja susah, sing, demi tentreming Gréja, nyusun typus ora kanggo mbantah siji waé sipat sing diakoni ing Kristus, nanging kanggo tentreming Gréja, dhawuh meneng bab-bab sing nimbulaké prahara.'

Banjur wongé Gusti Allah mau, sujud ing lemah, mangsuli kanthi luh:

'Raja sing becik lan tresna marang Gusti ora pantes sedhih amarga kula sing ora pantes, awit kula ora kepengin nglanggar Gusti kanthi meneng babagan apa sing wis dhawuhake supaya kita ngakoni lan ngakoni.' Amarga manawa, miturut tembungé Rasul Ilahi, Panjenengané piyambak wis netepaké *'ing Gréja, kaping pisan para rasul; kapindho para nabi; katelu para guru'* (1 Kor. 12:28), mula cetha yèn Panjenengané piyambak sing ngandika lumantar wong-wong mau. Saka sakabehe Kitab Suci, saka tulisan para guru suci, lan saka paugeran Konsili, kita sinau manawa Yesus Kristus, sing wis dadi inkarnasi, Gusti lan Allah kita, nduweni kakuwatan kanggo kersa lan tumindak ing kaluhurané lan manungsané. Amarga Panjenengané ora kekurangan apa-apa saka sipat-sipat sing digunakaké kanggo ngenali Panjenengané minangka Gusti utawa manungsa, kejaba dosa. Yen Panjenengané sampurna ing kaloro sipat lan ora kekurangan apa-apa sing dadi haké, mula, saestu, sapa waé sing ora ngakoni ing Panjenengané inti sejati saka kaloro sipat mau karo sipat-sipat sing cocog—sipat-sipat sing lumantar lan ing ngendi Panjenengané manggon—mesthi ngrusak sakabehing misteri Inkarnasiné.

Nalika sang wali wis nerangake iki lan akèh manèh, wong-wong sing ana padha muji kabijaksanaané lan ora bisa nemokake alesan kanggo mbantah. Nanging Sergius kandha:

'Kowe siji waé sing marakaké sangsara marang kabèh wong' – amarga merga kowe, akèh wong ora kepéngin nduwé komuni karo Gréja ing kéné.

Sing Mulya Maximus mangsuli:

'Nanging sapa sing bisa ngaku yèn aku wis maringi dhawuh marang sapa waé supaya ora nduwé komuni karo Gréja Bizantium?' Miturut pitakon iki, Sergius mangsuli:

'Kasunyatan yèn kowé ora komuni karo Gréja kuwi sing paling kuwat nyegah akèh wong saka komuni karo Gréja kuwi.' Pria Allah mangsuli:

'Ora ana sing luwih abot utawa nyedhihaké tinimbang kahanan nalika nurani kita nyalahké kita amarga soko, lan ora ana sing luwih larang tinimbang tentrem lan persetujuan saka nurani.' Banjur Troilus, ngélingaké yèn 'typos'-é Kaisar Constans wis dianathemaké ing saindenging Kulon, kandha marang sang wali:

'Apa pantes yèn tafsiran sang raja sing taat kita dianggep ora pantes?' Wali iku mangsuli:

'Mugi Gusti ngapura marang wong-wong sing nyurung Kaisar lan ngidini dhèwèké nerbitaké prentah iki!'

Troilus takon:

'Sapa sing nyurung iki, lan sapa sing maringi idin?'

Wong suci mangsuli:

– Para uskup ing Gréja sing mulang, lan para panguwasa sing maringi idin; mula isiné panggodha iki tiba marang raja, sing ora nduwé kalepatan lan adoh saka kabèh bid'ah. Nanging, paringi pitutur marang sang raja supaya nindakake kaya sing wis ditindakake simbah kakungé, Heraclius, biyèn. Nalika piyambakipun mangertos menawi kathah bapa ing Kulon boten nampi 'penjelasan' iman, nanging ugi ngecam lan ngukum bidah ingkang sumebar ing ngriku, piyambakipun mbebasaken dhiri saking cela ing prakawis punika kanthi ngintun surat-suratipun ingkang jembar, ingkang nyatakaken menawi 'penjelasan' punika sanes kagunganipun piyambakipun, nanging kagunganipun Patriark Sergius ingkang kapengker. Mangkono uga, sang raja sing mrentah saiki kudu nindakake kaya mangkono, banjur dhèwèké bakal bébas saka kabèh cela.

Padha meneng suwe, nggeleng sirah, banjur kandha:

'Ora trep lan malah mokal nindakake kabèh sing panjenengan paringaké, Abba.'

Sawisé padha rembugan suwé bab manéka warna prakara, padha pamit lan pisah kanthi rukun.

Sawijining minggu sawisé paguneman iki, ing dina Setu sabanjuré, sang wali lan loro muridé manèh dipanggil menyang kamar kaisar kanggo dipriksa. Kaping pisan, muridé sing luwih dhisik, Anastasius, digawa mlebu, déné Anastasius liyané, mantan apokrisarius Gréja Roma, ditahan ing njaba kamar. Nalika Anastasius kapisan digawa mlebu ing aula, ing kono ana loro patriark—Thomas, Patriark Konstantinopel, lan siji manèh—lungguh ing antarané anggota Senat, para panuduh sing ngajokaké tuduhan palsu marang Venerable Maximus langsung mlebu uga. Wong-wong sing ana ing kono meksa Anastasius supaya ngonfirmasi fitnah sing ditujokaké marang guruné. Nanging dhèwèké kanthi wani mbukak kabèh goroh mau, kanthi gagah nglawan ing ngarep para patriark lan Senat. Nalika ditakoni apa dhèwèké wis nganatema 'typos', dhèwèké mangsuli yèn ora mung wis nganatema, nanging uga wis nulis buku nglawan kuwi. Banjur para panguwasa takon:

'Lha piye? Apa kowe ora ngakoni yen kowe wis tumindak salah?'

'Mugi Gusti nyegah,' wangsul Anastasius, 'supaya aku ora nganggep salah apa sing wis tak tindakake kanthi bener, manut hukum gerejawi.' Nalika banjur ditakoni bab akèh prakara liya, dhèwèké mangsuli miturut kersané Gusti. Sawisé kuwi, dhèwèké digawa metu, lan sesepuh mulya Maximus digawa mlebu. Patrisius Troilus ngandika marang dhèwèké:

'Rungokna, Abba, kandhaa sing sejati, lan Gusti bakal paring welas asih marang kowe. Amarga yen kita nindakake interogasi miturut proses sing bener lan sanajan siji tuduhan marang kowe kabukten bener, kowe bakal diukum pati miturut hukum.' Sang tuwa mangsuli:

'Aku wis ngomong marang kowe, lan bakal tak kandha maneh: bisa wae salah siji saka tuduhan iki bener kaya angelé Setan dadi Gusti; nanging amarga Setan dudu Gusti lan ora bisa dadi Panjenengané, minangka wong murtad, mangkono uga tuduhan-tuduhan kuwi, sing pancen palsu, ora bisa bener. Mula, tindakna apa sing kowe karepake; aku, kanthi taqwa ngajeni Gusti, ora wedi nindakake sing salah.

Kanggo iki, Troilus mangsuli:

'Nanging apa kowe ora ngutuk typus?'

Sing Tuwa mangsuli:

'Aku wis bola-bali ngomong yèn aku wis ngutuk iku.'

'Nanging yen kowe,' kandha Troilus, 'wis ngucilake "typus", mula kanthi logis apa kowe uga wis ngucilake Tsar?'

'Aku ora ngucilake Tsar,' wangsul sang pandhita, 'mung piagam sing ngancurake iman Ortodoks lan gerejawi.'

'Dimanane kowe ngukum pangucilan kuwi?' takon Troilus.

'Ing Konsili Lokal ing Roma,' wangsulé Santo Maksimus, 'ing Gréja Sang Juruwilaha lan Indungé Gusti Allah sing Paling Suci.'

Banjur ketua ngendika marang dhèwèké:

'Arep mlebu komuni karo Gréja kita utawa ora?'

'Ora, aku ora bakal,' wangsul sang wali.

'Kenapa ora?' takon ketua.

– Amarga,' wangsul sang wali, 'wis nolak dekrit-dekrit Majelis Ortodoks.

'Nanging yen Gréja kita wis nolak Konsili-konsili kuwi,' sanggah ketua, 'kok jeneng-jenengé isih kacathet ing diptych wulanan[1330] ?'

'Apa gunané,' wangsul sang wali, 'jeneng-jenengé lan pangeling-elingé, yèn dogma-dogma saka konsili-konsili kuwi wis ditolak?'

'Apa panjenengan bisa,' pitakon ketua, 'kanthi cetha mbuktekake yèn Gréja saiki wis nolak dogma-dogma saka konsili suci sadurungé?'

'Yen panjenengan ora krasa tersinggung lan maringi dhawuh,' wangsul sang tuwa, 'kula saged kanthi gampang mbuktèkaké punika.'

Nalika kabeh wong meneng, bendahara ngendika marang dhèwèké:

'Ngapa kowe tresna banget marang wong Romawi lan sengit marang wong Yunani?'

Wong suci mangsuli:

'Kita nduwé préntah saka Gusti Allah supaya aja mbenci sapa waé. Aku tresna marang wong Romawi minangka sedulur pracaya, lan marang wong Yunani minangka wong sing nganggo basa sing padha karo aku.'

"Lan kowe umuré pira?" pitakon bendahara.

'Pitu puluh lima,' wangsul sang wali.

'Lan suwéné,' terus bendahara, 'muridmu wis suwé pira karo kowe?'

'Telung puluh pitu,' wangsul sang wali.

Ing wektu kuwi, salah siji rohaniawan kandha:

Mugi Gusti maringi ganjaran marang panjenengan kanggo kabèh sing wis panjenengan tindakake kanggo Pyrrhus sing pinaringan berkah.

Sang wali ora mangsuli apa-apa marang rohaniawan iki.

Sajrone interogasi sing lumayan dawa iki, ora ana satunggaling patriark sing rawuh sing ngomong apa-apa. Nalika wiwit ana omongan babagan konsili sing wis dianakake ing Roma, sawijining Demosthenes ngandika:

'Dewan iki ora sah, amarga diadani dening Martinus, Paus sing wis dipaékan.'

Sing Mulya Maximus mangsuli:

'Paus Martin ora kena ekskommunikasi, nanging wis dianiaya.'

Sawisé kuwi, sawisé ngusir sang wali, padha rembugan apa sing bakal ditindakake marang dhèwèké. Para penyiksa sing ora manungsawi nganggep yen ngidini dheweke terus urip kaya biyen ing panjara iku wis kakehan welas asih, lan luwih becik nglakoni sangsara sing luwih abot tinimbang pati. Mula saka iku, dheweke diserahake marang prefect kutha. Prefect mau banjur mrentahake supaya Santo Maksimus lan para muride digawa menyang praetorium[1331] . Ing kono, penyiksa biadab mau sepisanan nglucuti bapak suci mau nganti telanjang lan dibuwang

[1330] Diptych tegesé mémorial utawa sinodik. Iki kalebu loro lempeng, dilipat kaya Lempeng Prasetyaning Prajurit, ing ngendi jeneng wong urip lan wong mati kacathet. Kedadeyan paling wigati ing urip gréja uga kacathet ing diptych saben wulan.

[1331] Praetorium iku panggonan kanggo ngadani sidang. Pukul-pukulan asring dilakoni ing ngarep praetorium.

ing lemah, banjur mrentah supaya dipukul nganggo urat sapi sing landhep, tanpa nggatekake tuwa utawa wujudé sing mulya – malah ora krasa nalika ndeleng awaké sing kurus amarga tapa brata. Wong suci iku dipukul kanthi kejem nganti lemah kabean getihé, lan awaké koyak nganti ora ana siji papan sing ora tatu. Banjur kéwan galak kuwi, kanthi nesu , mbalik marang murid-murid sang wong suci lan nggebuk padha abot. Nalika padha dipukul, juru kabar muni:

'Wong-wong sing ora manut marang dhawuhe raja lan tetep mbangkang pantes nampa sangsara kaya ngono.'

Banjur, meh ora urip, padha dibuwang menyang penjara.

Esuké, wong suci lan kinurmatan mau digawa manèh saka selé menyang ruang sidang, digandheng karo murid kapisané, Anastasius. Wong suci isih urip lan kebak tatu, nganti sapa waé sing ndelok sang sesepuh sing kinurmatan, sang askétis suci, guru sing wicaksana babagan Gusti Allah lan teolog pangakuan iman, ora bisa ora welas asih; dhèwèké kabèh kebak getih lan koyak déning tatu jero, ora ana siji papan ing badané, saka sirah nganti sikil, sing ora tatu. Nanging, para penyiksa sing atiné atos ora maringi welas asih, malah tambah nesu. Padha motong ilaté sing fasih—sing wis mili kali piwulang wicaksana lan nglelebake spekulasi sesat—jeru ing oyoté tenggorokané, tanpa welas asih, lan kanthi cara iki padha nyoba menengake lambéné sang wali sing wicaksana ing babagan teologi. Padha nindakake uga marang muridé sing luwih dhisik, Anastasius, banjur padha nahan loro-loroné manèh. Nanging Gusti Allah, sing biyèn wis maringi bocah cilik kamampuan muji Asmané sing suci, lan uga maringi wong bisu karunia bisa ngomong, paring para abdi Panjenengané sing sejati lan setya iki—Sang Maximus sing kinurmatan, pangakuan iman lan martir, lan uga muridé, Sang Anastasius sing kinurmatan—kamampuan kanggo ngandika, sanajan tanpa ilat, malah luwih becik lan luwih cetha tinimbang sadurungé, sadurungé ilaté dipotong. Pira isiné para ahli sesat sing terkutuk nalika padha krungu bab iki! Kanthi nesu sing luwih gedhe, padha motong tangan tengene lan mbuwang menyang lemah. Kanthi cara sing padha, padha motong tangan muride, Santo Anastasius. Dene muride liyane, sing uga jenenge Anastasius, sing biyen dadi apokrisarius Greja Roma, padha ngapura, amarga kadhangkala dadi sekretaris para panguwasa.

Sawisé kuwi, Sang Mulya Maximus lan muridé digawa metu saka praetorium lan diseret ngubengi kutha kabèh kanthi isin – ilat lan tangané sing wis dipotong dipameraké marang kabèh wong, déné wong akèh padha muni cacian lan ejekan nganggo swara sing nggrantes. Sawisé olok-olokan sing ora manungsa lan panganiayaan sing ngremehake kuwi, ketigane padha diasingake, saben siji-siji, menyang panggonan sing adoh, tanpa persediaan apa waé, tanpa pangan utawa sandhangan, telanjang lan tanpa sepatu. Padha ngalami akèh kasangsaran lan sangsara ing dalan. Sing Mulya Maximus, amarga tatu parah, ora bisa digawa nganggo jaran utawa gerobak. Para prajurit nganyam keranjang kanggo amben lan sawisé nglebokaké sang tuwa sing sangsara abot ing jerone, meh ora kuwat nggawa dhèwèké menyang panggonan panjara. Sawisé digawa menyang tanah Skitia sing adoh, sing ing Éropa dikenal minangka Alania[1332] , dhèwèké dipenjara ing sel ing kutha Shemari. Bab muridé sing kinurmatan, Anastasius, sing ilat lan tangane wis dipotong, piyambaké séda nalika isih ana ing lelampahan, awaké wis ngalami akèh kasangsaran lan sangsara, déné nyawane munggah marang Gusti kanggo urip langgeng.

Sing Mulya Maksimus ngalami telung taun maneh sangsara abot nalika pangasingan pungkasané. Dheweke dipenjara ing sel, ora nampa pitulungan sing dibutuhake kanggo tuwa lan ora ana sing ngopeni kanthi welas asih. Nalika Gusti kersa mungkasi sakabehing lara lan sedhihipun lan nuntun piyambakipun metu saking penjara dhateng alam langgeng lan kabungahaning Karajaning Swarga, Panjenenganipun rumiyin paring panglipur lumantar wahyu ilahi ing donya, lajeng ngandharake dhumateng piyambakipun wektu pungkasaning gesahipun. Sing kasembadan iku kebak kabungahan ageng, lan sanadyan piyambakipun tansah siyap tumeka pati, piyambakipun tetep wiwit nyiapake dhiri kanthi temenan. Nalika wayahe seda, ingkang dados wektu kabungahan tumrap piyambakipun, pungkasanipun rawuh, piyambakipun kanthi suka cita nyerahake nyawane ing tangan Kristus Gusti Allah, ingkang sampun dipun tresnani wiwit enom lan ingkang sampun dipun sanggemi sangsara ageng.

Mangkono pangakune Kristus lan martir iki ngrampungake lelampahaning gesangé[1333] lan mlebu ing kabungahaning Gustiné. Dhèwèké dikubur ing kutha sing padha. Sawisé panguburan sang wali, katon telung

[1332] Alania dumunung ing Sarmatia Asia, ing pérangan kulon Pagunungan Kaukasus, ora adoh saka Segara Ireng.

lampu mujijat ing kuburé, sumunar geni kang padhange ora bisa diungkapaké lan madhangi panggonan kuwi. Wong suci iki, sing nalika uripé dadi pepadhanging donya, ora mandheg sumunar sawise seda, lan nganti saiki terus sumunar marang kabèh wong minangka tuladha uripé sing luhur lan sabar banget, uga semangat gedhé marang Gusti Allah. Telu lampu sing katon ing peti mati sang wali iku dadi pratandha cetha yèn wong suci saka Gusti Allah mau wis manggon ing papan padhangé Trinitas Agung, sing ora nate goyah ing Karajaning Gusti Allah, ing ngendi dhèwèké sumunar bebarengan karo wong-wong sing bener kaya srengéngé lan seneng ing pangrasan Cahya Triune. Sawisé seda Venerabel Maksimus, salah siji muridé, apokrisiarius Anastasius, tetep urip ing kurungan piyambakan; dhèwèké sabanjuré nerangaké kanthi rinci urip, pakaryan, lan sangsara bapak lan guruné. Saka cathetan iki, kita njupuk ing kéné kanthi ringkesan, apa sing cukup kanggo pangajaran kita, kanggo pamulyané Gusti Allah—sing dipuji ing para wali—Bapa, Putra, lan Roh Suci, marang Panjenengané, sanadyan saka kita para wong dosa, mugi kaparingi pakurmatan, kamulyan, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Kanggo pangreksa Tritunggal lan Agung Maksimus, sing kanthi cetha mulang iman ilahi—menawa Kristus kudu dimulyakaké ing loro sipat, anané ing loro kersa lan loro tumindak—ayo padha ngurmati dhèwèké kanthi kidungan sing pantes lan setya, kanthi muni: Sugeng, panginjil iman.

Kontakion liyane, Nada 6:

Cahya Tritunggal, manggon ing atimu, wis nuduhake kowe minangka wadah pilihan, ya sing pinunjul kabegjan, mbukak kasampurnaning Ilahi; kowe ngumumake, ya sing pinunjul kabegjan, misteri kang ora bisa diucapake, lan kanthi cetha kowe mratelakake marang kabeh, ya Maksimus, Tritunggal, kang wis ana sadurunge, kang tanpa wiwitan.

Penderitaan Sang Martir Suci Neophytus

Dirilisaké tanggal 21 Januari

Ing kutha Nicaea ing Bithynia[1334] ana wong sing jenenge Theodulus, garwane Florence. Kabeh padha wong Kristen sing wedi marang Gusti Allah lan setya netepi dhawuhe. Padha duwe anak lanang sing dijenengi Neophytus. Sawise padha maringi pencerahan lumantar baptisan suci, padha ngopeni dheweke ing iman Kristen. Nalika bocah iku saya tuwuh lan saya pinter, lan nalika umuré meh sepuluh taun, dhèwèké wiwit mlebu sekolah,

---

[1333] Karya-karya Santo Maksimus ora ilang. Konsili Ekumenis Kaping Enem (680) ngajeni Konfesor kanthi pangurmatan sing pantes lan ngucilake para sesat lan ajarane. – Karya paling unggul saka Sang Mulya Maksimus yaiku sing nggambarke urip rohani, lan utamane ing ngisor iki: 1) Bab Katresnan, kang ditujokake marang presbiter Elpidius, ngemot 400 bab; 2) 'Babagan Urip Askétis', ing wangun pitakon lan jawaban kang ditujokaké marang Elpidius sing padha; 3) 'Babagan Kabecikan lan Kaburukan', kang ngemot 500 bab; 4) Surat marang Eparchius George babagan kesombongan; 5) marang Cubicularius John – Babagan katresnan lan sedhih marang Gusti. Ing kabèh karya dogmatiké, Sang Mulya Maximus meh mung fokus marang Monothelites lan Monophysites, sing dadi mungsuhé lan diperangi kanthi semangat sajrone uripé. Panjenenganipun nyerat karya-karya ing ngandhap punika nglawan Monothelites: 1) Loro jilid risalah dogmatik kang dipunalamataken dhateng Marinus ing Siprus; 2) Babagan Loro Karsa ing Kristus, babagan Tumindak lan Karsa ing Kristus, kang dipunalamataken dhateng Marinus ingkang sami, lan akèh risalah sanès ingkang kirang jembar. Nglawan Monophysites dhèwèké nulis: 1) Babagan Dogma Sing Bener saka Iman lan Nglawan Severus; 2) Babagan Loro Sifat ing Kristus. Dhèwèké uga panulis limang khotbah babagan Tritunggal Agung lan layang marang presbiter Marinus 'Babagan Asal-usulé Roh Suci'. Maximus sing Kinurmatan uga cukup aktif ing eksègèsis Kitab Suci. Panjenengané ninggalaké sawatara karya interpretasi Kitab Suci: 1) jawaban kanggo ayat-ayat Kitab Suci sing samar; 2) jawaban cekak babagan topik-topik angel; 3) panjelasan Mazmur 59; 4) interpretasi 'Donga Gusti'; 5) sawijining eksposisi Kitab Kidungan. Saliyane, Sang Maksimus sing Kinurmatan ninggalake sawijining risalah liturgi – sawijining eksposisi babagan Liturgi utawa Tata Krama Sakramen – lan sawetara karya liyane: babagan jiwa, babagan kabecikan, lan sapiturute. – Karya-karya Sang Maksimus sing Kinurmatan sugih karo wawasan dogmatik lan moral sing luhur.

[1334] Bithynia – sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor. Nicaea – saiki Iznik – biyèn kutha sing sugih lan makmur, nanging saiki mlarat lan jarang didiami. Konsili Ekumenis Kapisan lan Kapitu dianakake ing Nicaea.

sih rahmaté Gusti nyawiji marang dhèwèké, nganti puji-pujian marang Kristus mili saka cangkemé bayi-bayi (deleng Mazmur 8:3; Matius 21:16), amarga *Roh* Suci *'ngembus ing endi kersa'* (Yohanes 3:8): bocah iku dadi tukang mujijat. Dhèwèké nduwèni kabiasaan: nalika bocah-bocah dipun bubarake saka sekolah kanggo bali menyang omahé, bocah pinituah Neophytus bakal ngajak bocah-bocah paling mlarat, kanca-kancané, menyang omahé lan mbagi panganané sing dijupuk saka wong tuwané kanggo dhahar awan – sanadyan dhèwèké dhéwé tetep luwe. Banjur dhèwèké lunga menyang gapura wétan kutha, nggambar pratandha salib nganggo driji lan sujud ing ngarepé, ndedonga marang Kristus Gusti Allah sing disalibaké kanggo kita. Kanca-kancané, sawisé wareg mangan nedha awan saka dhèwèké, padha teka marang dhèwèké nalika dhèwèké lagi ndedonga ing gapura wétan. Ana watu ing témbok ing kono. Ngetokake watu iki nganggo tangane, Neophytus sing berkah ngetokake banyu kanggo kancane kaya saka mata air – lan padha ngombe. Pemuda suci iki nindakake iki saben dina, maringi mangan kancane saka nedha awane lan kanthi mujijat ngilangake ngelake kanthi banyu sing metu saka watu. Ing wektu sing padha, dheweke nglarang supaya ora ngandhani sapa-sapa bab iki, lan padha ora ngomong bab iki. Mula, ora ana sing ngerti bab mukjijat kuwi ing taun iku, malah wong tuwané dhéwé ora ngerti, kajaba para mudha mlarat mau.

Taun candhake, ibune Neophytus, Florence—sing kebak katresnan marang Gusti—diterangake dening Gusti ing ngimpi yen putrane lagi njupuk banyu saka watu, kaya Musa, lan maringi banyu kanggo ngilangake ngelake bocah-bocah lanang. Banjur dheweke tangi saka turu lan ndedonga marang Gusti supaya paring pangertosan kanthi rinci kabeh babagan putrane, Neophytus. Lan wong weruh manuk dara putih sing sumunar kanthi cahya sing ora bisa diterangake, mabur mudhun saka pucuking swarga. Sawise mendarat ing ambené Neophytus, manuk dara kuwi ngomong marang dhèwèké nganggo basa manungsa:

"Aku dikirim," ujare, "dening Sang Juruwilujeng supaya ambenmu tetep resik."

Krungu kabar iki, ibuné tiba mati amarga wedi. Sakwise kuwi, kabar langsung nyebar ing saindenging kutha Nikea yèn Florence, garwané Theodore, wis seda dumadakan. Kerumunan gedhé langsung nglumpuk ing omahé almarhumah—lanang lan wadon, tangga teparo lan kenalan—lan kabèh padha gumun apa sing kelakon marang dhèwèké, nganti dhèwèké séda kanthi ora disangka-sangka. Theodore, bojone, wektu kuwi ana ing sawah. Dhèwèké langsung dikabari yèn bojone séda dumadakan. Nganggo sobek-sobek sandhangané amarga sedhih, dhèwèké buru-buru mulih karo nangis. Nalika Neophyt ketemu dhèwèké ing gapura, dhèwèké kandha:

'Ngapa Bapak sedhih? Ibuku ora mati, nanging lagi turu jero.'

Banjur, mlebu omah karo bapaké, dhèwèké nyekel tangan ibuné lan kandha:

'Bangun, ibu; kowe mung ketiduran jero.'

Dheweke tangi kaya saka turu, ngrangkep putrané lan nyiumé kanthi alus. Nalika padha weruh kuwi, kabèh wong sing kumpul ing omah padha memuji Gusti Allah. Florence, saka sisihé, nyritakaké kanthi rinci marang bojone kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké, loro ing ngimpi lan ing kasunyatan. Ing wektu kuwi uga, mujijat Neophytus sing narik banyu saka watu dadi kondhang. Kabeh wong padha gumun banget marang kahanan iki, lan akèh wong pagan sing ana ing kono, sawisé padha krungu kabèh mau lan gumun marang sih rahmaté Gusti sing manggon ing mudha sing suci lan tanpa dosa, Neophytus, banjur padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus.

Ing wektu sing padha, ana merpati sing tansah muncul ing ambené sang wali lan, nalika ngadeg ing kana, ngomong nganggo swara manungsa. Sawijining wektu merpati kuwi kandha marang sang wali:

'Metu, Neophytus, saka omahé bapakmu, lan tututi aku.'

Para mudha suci kuwi tangi, pamit marang wong tuwané, banjur mèlu manuk merpati. Manuk merpati kuwi, sawisé nuntun dhèwèké menyang Gunung Olympus[1335] , menyang celah ing watu, mabur mlebu guwa ing kana. Neophytus, mèlu mlebu, nemokaké singa ageng ing kana lan kandha marang singa kuwi:

'Metu saka kene lan goleka guwa liyane, amarga Gusti wis maringi dhawuh marang aku supaya manggon ing kene.'

Krungu kuwi, singa iku ngrumat bledug saka sikilé nganggo ilaté lan lunga. Sang wali tetep manggon ing guwa singa lan diparingi pangan déning malaékat. Sawisé setaun kliwat, sang wali, miturut dhawuh Gusti, lunga manèh menyang kutha Nicaea marang wong tuwané, sing saiki wis cedhak pungkasaning urip; lan sawisé maringi

[1335] Olympus – sawijining gunung ing Asia Minor, ing tapel wates antarané Phrygia lan Bithynia.

ciuman pamitan, dhèwèké nganteur wong tuwané marang Gusti, déné dhèwèké dhéwé, sawisé mènèhaké bandha sing isih ana marang wong mlarat, bali manèh menyang Gunung Olympus, menyang panggonané biyèn. Ing kono dhèwèké manggon nganti umuré limolas taun, kaya Malaékat, memuji Gusti lan nampa pangan saka tangan Malaékat.

Ing wektu kuwi, para panganiaya Diocletian lan Maximian[1336] mrentah ing Wétan lan Kulon, déné Decius lan wakilé Uar mrentah ing provinsi Bithynia. Gréja Kristus dianiaya ing saindenging donya déning para penyembah berhala sing ora pracaya marang Gusti Allah. Ing wektu kuwi, Decius teka ing Nicaea, lan pangumumé ngumumaké yèn kabèh warga kutha lan warga sakupengé kudu padha kumpul kanggo nyembah arca-arca. Siji dina uga disisihaké kanggo pesta sing keji iki. Ing wektu sing padha, para raja ana ing wewengkon Bithynia; padha teka uga ing Nicaea. Nalika pesta setan iki teka lan kurban-kurban dipersembahake marang arca-arca ing panggonan umum, Malaikat Gusti njupuk Santo Neophytus saka Gunung Olympus lan nempatake dheweke ing tengah alun-alun ing Nicaea, pasuryane sumunar kaya pasuryane Musa. Santo iku muni kanthi swara banter:

Aku wis ngetokake dhiri marang wong-wong sing ora nggoleki aku, lan aku katon marang wong-wong sing ora nyuwun marang aku, supaya mbukak kaluputan lan tipuan saka iman sing ora takwa.'

Wong-wong sing ngrayakake pesta, bebarengan karo gubernur Decius, padha gumun nalika padha weruh sawijining priya enom sumunar dumadakan muncul ing antarané wong-wong mau, ngomong banter, lan padha takon sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Lan langsung para warga ngenali dhèwèké minangka Neophytus, putrané Theodore lan Florence. Banjur gubernur Decius mréntahaké supaya dhèwèké uga nyembah marang déwa-déwa, bebarengan karo wong-wong mau. Sang wali mbukak lambéné sing wani lan wiwit ngandika:

"Heh, manungsa tanpa hukum lan tiran sing haus getih, apa sing kok lakoni, nuntun akèh nyawa manungsa menyang karusakan? Apa kowe ora ngerti yèn kanggo kabèh wong sing kok antarké menyang kurban setan iki, kowe bakal nanggung tanggung jawab sing medeni lan bakal disiksa langgeng ing Gehenna geni?"

Gubernur Decius nesu banget amarga cacian iki lan mrentah supaya pemuda suci iku ditelanjangi; banjur, sawisé lengené dicanthol, dhèwèké digantung ing wit lan dipukul tanpa welas asih nganggo urat sapi, sawisé kuwi dhèwèké dilebokaké ing cuka sing dicampur uyah. Wong suci iku nampa sangsara kanthi tabah lan muni banter marang wong-wong sing padha ngubengi:

'Wong-wong sing kapunjuli dening ketidaktaatan lan kaserang kabutaan, padha tobat lan buwang pepeteng iki; teka marang pepadhang sejati, Kristus Gusti kita, lan padha disucèkaké lumantar baptisan suci, supaya kowe padha dianggep pantes kanggo gesang langgeng!'

Krungu tembung-tembung saka pemuda suci iku, gubernur tambah nesu lan mrentahake supaya dhèwèké digantung manèh ing wit lan iga-igane digores nganggo piso. Nalika disiksa kaya ngono, Santo Neophytus ora ngucapaké apa-apa kajaba tembung:

'Putraning Gusti, welasana aku!'

Banjur salah siji pangiring panguwasa maju lan kandha:

'Ngapa kowe tumindak kaya wong edan, Neophytus, mbantah dhawuhe raja? Janji kowe bakal nyembah para dewa, lan kowe bakal langsung dibebasake saka paukuman kejem iki.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Aku nyembah kanthi pujian marang Gusti Allah ing swarga, nanging aku ora bakal nyembah arca-arca tanpa nyawa utawa setan-setan sing manggon ing jerone.'

Banjur gubernur mrentahake para abdi dalem supaya nyabuti kulit sang wali luwih kejem ing saindenging awaké kanthi gantian. Para abdi dalem mau kanthi gantian nyabuti kulité tanpa welas asih, nganti balungé katon. Nanging sang wali, sing dikuatake dening Gusti, nyanyi nalika sangsara iki: *'Sanadyan aku lumaku ing lembah bayangan pati, aku ora bakal wedi marang sing ala, amarga Panjenengan ana ing sisihku'* (Mazmur 22:4), ya Gusti.

Gubernur, nalika weruh yèn upayane sia-sia, mrentahaké supaya panyiksaan sang wali dihentèkaké lan diturunaké saka wit; nalika nglipur dhèwèké, dhèwèké kandha:

[1336] Diocletian – sawijining kaisar Romawi sing mrentah ing separo wétan kakaisaran, déné Maximian mrentah ing separo kulon wiwit taun 284 nganti 305.

'Amarga ndeleng yuswamu isih enom lan ngreksa kasehatane, aku ora bakal maringi siksaan maneh marang kowe, nanging aku nyaranake supaya kowe nyembah dewa-dewa kita. Banjur dhokter paling trampil sing dikirim dening para raja bakal digawa marang kowe, lan dheweke bakal cepet marasake tatu-tatu iki.'

Martir mau mangsuli:

Aku duwe Tabib liyane, Gustiku, Gusti Yesus Kristus, amarga Panjenengané aku nandhang sangsara; marang Panjenengané aku nyandhak pangarep-arepku.

Banjur gubernur mréntahaké supaya dhèwèké diiket lan dibuwang menyang panjara. Esuké, gubernur menyang kamar kraton lan nyritakaké marang para raja bab Neophytus.

'Wingi,' ujare, 'aku wis ngiket lan nyiksa sawijining wong Kristen enom amarga dheweke nolak nyembah para dewa. Nanging dheweke ora nggatekake sangsara lan terus-terusan nyebut-nyebut Kristusé.'

Para raja banjur mrentah supaya priya enom iki lan kabèh sing ngakoni Kristus kobong urip. Gubernur Decius lan tuwa Uar ninggalake kamar kraton lan lunga menyang panggonan sing diarani 'Sekolah Hercules'[1337] . Ing kono, patung para raja wis dipasang, lan Decius mrentahake supaya Neophytus digawa metu saka penjara. Nalika sang wali digawa ing ngarepe, gubernur ngucapake tembung-tembung iki marang dheweke:

'Neophytus, maju lan kurban marang dewa Hercules; banjur kowe bakal nyenengake para dewa, lan ditampa dening para raja lan kita.'

Wong suci mau mangsuli:

'Aku ndedonga marang Gustiku, Yesus Kristus, supaya aku pantes lan ditrima dening Panjenengané.'

Banjur, miturut dhawuhe penyiksa, pawon kobong dipanasake nganti panas banget kanggo ngobong Santo Neophytus. Panjenengané dibuwang menyang pawon kobong, lan bukaané disegel sajrone telung dina telung bengi, supaya ora ana uga balung sang martir sing isih katinggal. Nanging martir suci Neophytus, sing adhem amarga embun ilahi ing tengah geni, bungah kaya ana ing panggonan tentrem, nyanyi: *'Gusti Allah iku panggembalaku; aku ora bakal kekurangan apa-apa: Panjenengané maringi aku ngendhok ing padang rumput ijo'* (Mazmur 22:1–2). Panjenengané tetep ora cilaka, kaya telung priya enom saka Babilonia sing dibuwang menyang pawon geni (Dan. 3).

Sawisé telung dina, para abdi sang penyiksa teka mbukak pawon geni lan mbuwang abu; padha nyangka pawon geni wis mati lan awak sang martir wis kobong kabèh. Nanging durung sempat padha mbukak cangkem pawon geni, ujug-ujug lan ora disangka-sangka, geni gedhe nyembur saka kono lan nglelehake akèh wong jahat sing padha kumpul ing kana, nganti meh ora ana siji waé sing ora tatu. Nanging sang wali malah muni banter:

'Sugeng panjenengan, dhuh Gusti Allah, ingkang nyelametake kula kanthi tentrem lan tanpa tatu ing tengahing sangsara kula, ingkang nylametake kula saking tipu daya para penyiksa kula, ingkang ngganti geni dados embun kanggé kula, lan ingkang sampun nglebur nganggo geni para ingkang pantes nampi geni langgeng lan boten kendhat!' Kula ndedonga dhumateng Panjenengan, ya Gusti, aja ngantos kula, abdi Panjenengan, ketinggalan isin ngantos pungkasaning gesang, nalika kula nglampahi pakaryan ageng punika kanthi pitulungan Panjenengan.

Sawisé kuwi, sang wali metu saka pawon geni tanpa cilaka, ora kena apa-apa saka kobongan. Para abdi sing jahat, sing slamet saka kobongan, nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké marang gubernur. Kabèh wong kafir padha gumun marang mujijat iki lan, amarga kejahatané, padha nyebut iku sihir, merga awaké dhéwé kebak ilmu sihir setan: kabencian wis ndhelikaké mripaté, lan padha ora bisa mangertèni kuwasa Kristus.

Wong suci banjur dihukum dipangan kéwan galak. Panggung dhuwur disiapaké; wong suci sing telanjang diiket ing tiang sing dipasang ing panggung kuwi, lan ana beruang sing disiapaké kanggo nyerang dhèwèké. Kéwan kuwi nggerem nalika maju marang wong suci, nanging nalika wis cedhak, mandheg, ndelok dhèwèké, banjur bali menyang panggonané. Gubernur lan kabèh wong sing padha kumpul kanggo nyekseni tontonan kuwi

---

[1337] Heracles utawa Hercules – sawijining pahlawan ing legenda Yunani kuna sing, miturut kapercayan wong Yunani kuna, nduwèni kekuwatan gaib, nglambangaké kekuwatan fisik manungsa, lan sakbanjuré diurmati minangka salah siji déwa sing paling dikasihi. Minangka wujud saka kekuwatan fisik, Hercules diurmati minangka kepala lan pelindung kabeh gymnasium (sekolah umum Yunani kuna sing nekanake latihan jasmani) lan palaestra (sekolah latihan jasmani sing dikelola dening individu pribadi, ing ngendi bocah lanang nampa latihan fisik). Sekolah-sekolah iki biasane didedikasikake kanggo Hercules lan dihias nganggo patung-patungé. Asring, latihan lan kompetisi gimnastik lan atletik iki dianakake ing njaba, ing papan-papan sing khusus ditemtokake kanggo tujuan iki lan didedikasikake kanggo Hercules.

padha gumun. Banjur padha ngeculaké beruang betina sing paling galak, sing mung dieculaké ing arena kaping pindho saben taun, amarga dheweke pancèn banget galak lan wis matèni akèh wong. Dheweke mlayu maju, nyembah ing sikilé sang wali, ngenali yèn dhèwèké iku wongé Gusti Allah, banjur bali menyang panggonané. Nalika kahanan iki lumaku, para penggembala nggawa ing ngarepe panguwasa seekor singa ageng lan banget galak, sing miturut dheweke wis ditangkep ing ara-ara gersang limang dina kepungkur lan durung diparingi panganan sak pisan. Kanthi bungah, panguwasa mrentahake supaya singa kuwi digawa mlebu ing arena, ing ngendi martir suci lagi telanjang, diiket ing tiang. Kabeh wong padha ngeri ndeleng singa iki, amarga gedhé lan galak banget. Singa mau nyedhak marang sang wali, ndelok, mandheg, banjur nundhuk sirahé lan netesake luh saka mripat kaya kali mili saka mata air; banjur wiwit ngresiki sikil sang wali. Iki pancèn singa sing padha ditemokaké Santo Neophytus ing Gunung Olympus, ing guwa watu, lan banjur dikirim menyang panggonan liya, sawisé dhèwèké manggon ing guwa kuwi. Sawisé ngenali, sang wali maréntahaké supaya bali menyang panggonané biyèn ing Gunung Olympus, sing wis dipasrahké marang sang wali; ing wektu sing padha, sang wali nglarang supaya ora nate nglarani wong. Sang Singa, sawisé nyuwun berkah marang sang martir, lunga saka kono karo nggerung nggegirisi, mecah lawang arena lan cepet nembus kerumunan. Kabeh uwong padha mlayu ketakutan, wedi marang galaké kéwan kuwi, nanging ora ana siji waé sing kena sentuhané. Banjur kéwan kuwi mlayu menyang ara-ara gersang, miturut dhawuh sang wali, bali menyang panggonané sing biyèn. Penyiksa kuwi kebak rasa wedi lan ngeri, lan ora ngerti apa maneh sing kudu ditindakake, banjur mrentah supaya sang martir dipatèni. Ing kono ana wong manca, kaya kéwan lan galak wataké, nyekel tombak ing tangane. Dhèwèké nyerbu marang sang wali lan, nyabet dhadhane nganggo tombak, nembus awaké. Mangkono martir suci Neophytus, sing dipatèni kaya wedhus, nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Panjenengané ing tanggal 21 Januari taun[1338] , sawisé urip limalas taun patang wulan wiwit dina lairé. Saiki, sawisé nampa urip langgeng, dhèwèké ngluhuraké Kristus Gusti Allah, Sumbering urip, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci.

Urip lan Kasangsaran Sang Martir Suci Agnia Sang Perawan

Dipepering ing tanggal 21 Januari

Martir Suci Agnia lair ing Roma Kuna lan dibesarké déning wong tuwané ing iman Kristen. Nalika umuré telulas taun, dhèwèké dibébasaké saka pati langgeng lumantar pati donya lan éntuk urip langgeng, amarga dhèwèké wis tresna marang siji-sijiné Panyipta urip lan nyandhak marang Panjenengané wiwit isih enom. Dheweke isih enom ing umur nanging wis mateng ing pikiran – isih enom ing awak, nanging nyawane wis kebak kawicaksanan (Wisdom 4:9); ayu ing pasuryan, nanging luwih ayu maneh ing jeroning imane. Kabakar katresnan marang Sang Yesus ingkang Paling Manis, ingkang lair saking Perawan ingkang Paling Suci, piyambakipun tunangan dhiri dhumateng Panjenenganipun lumantar kasucianing prawanipun, lan saliyané Panjenenganipun, piyambakipun boten karsa dhateng liyan minangka calon garwanipun. Lair saka keturunan bangsawan lan ayu ing rupa, dhèwèké nggumunake mripat lan atiné sawijining priya enom—putrané gubernur provinsi Symphronius—kanti kaendahane nganti nalika priya iku weruh dhèwèké bali saka sekolah bocah wadon, dhèwèké langsung kobong katresnan marang dhèwèké; banjur, sawisé takon-takon lan ngerti alamat omahé wong tuwané, dhèwèké wiwit ngirimaké dhèwèké kado-kado mewah, janji bakal luwih akèh manèh lan nyuwun banget supaya dhèwèké gelem dadi tunangan lan omah-omah karo dhèwèké. Santa Agnia nampik kabèh peparing mau kaya barang rongsokan, ora ngregani babar pisan; dhèwèké kandha yèn dhèwèké wis tunangan karo Calon Bojo sing paling utama lan wis nampa saka Panjenengané peparing sing paling apik lan paling ajiné: minangka pangantené, dhèwèké ora bisa ninggalaké Panjenengané utawa ngianati kesetiaan lan katresnané marang Panjenengané. Nanging saben dina katresnan priya enom iki marang dheweke saya murub, lan dheweke nganggep awake dhewe paling ajiné lan pantes tinimbang para priya bangsawan liyane. Percaya yèn sang dara kepéngin peparing paling éndah saka dhèwèké, dhèwèké nyiapaké luwih akèh permata lan mutiara sing luwih ajiné, piranti lan sandhangan mewah, lan nggawa kabèh mau marang sang dara dhéwé, nyuwun—kadhangkala langsung, kadhangkala liwat kenalan, kanca, lan tangga teparo—supaya sang dara ora milih wong liya tinimbang dhèwèké. Dheweke

[1338] St Neophytus nandhang sangsara lan seda minangka martir nalika panganiayaan Diocletian, sing kelakon ing taun 303–305.

nunjukaké asal-usulé sing mulya, kasugihané, omahé, lan tanah karuhun sing bakal diduwèni yèn dhèwèké sarujuk dadi tunangan. Banjur sang wali wiwit ngomong luwih cetha:

– Adoh saka aku, kowe panyulut geni dosa, kowe pecinta bledug sing gairah, kowe panganan sing disiapake kanggo pati langgeng! Adohna saka aku, amarga Panjenengané Mempelai lanang liyané wis ngelingaké kowe, Panjenengané sing wis maringi aku hiasan sing luwih agung lan wis tunangan aku nganggo cincin imané. Kowe ora bisa mbandhingaké karo Panjenengané, ora ing keturunan, ora ing pangkat. Panjenengané uga wis maringi aku kaunggulan liya saka kaendahan rohani. Panjenengané wis ngias tangan tengen lan gulu kula nganggo watu mulia, masang anting-anting zamrud sing ora ana tandhingané ing kuping kula, ngiket kula nganggo maneka mutiara sing padhang sumunar, masang pratandha ing pasuryan kula supaya kula ora milih manten lanang liya saliyané Panjenengané, ngagem kula busana sing disulam emas lan ngias kula nganggo kalung tanpa cacah; saliyane, Panjenengané paring weruh marang aku babagan bandha sing ora ana regané sing wis dijanjèkaké marang aku yèn aku tetep iman marang Panjenengané. Mulané aku ora bisa ndelok wong liya, supaya aku ora ngremehké Calon Bojo pisananku, lan aku uga ora bisa ninggalaké Panjenengané sing wis tak gandheng kanthi kenceng déning ikatan katresnan. Ketinggian budiné paling luhur, kakuwatané paling kuwat, kaéndahané paling megah, katresnané paling manis, ngluwihi kabèh sih; Panjenengané wis nyiapaké kraton kanggo aku. Swara Panjenengané manis tumrap aku; bibi Panjenengané wis netesake madu lan susu kanggo aku; lumantar pangembutané sing suci aku wis temenan kagandhèng karo Panjenengané; daging Panjenengané wis nyawiji karo dagingku, lan getih Panjenengané wis maringi werna ing pasuryanku. Ibune iku Perawan, lan Bapake ora nate kenal karo garwane. Malaikat padha ngawula marang Panjenengane; srengenge lan rembulan padha gumun marang kaendahane; miturut dhawuhe, wong mati bisa tangi; kanthi nyentuh Panjenengane, wong lara padha mari; kasugihane ora nate suda, lan gudang bandhane ora nate kering. Mung marang Panjenengané aku nyandhak iman, lan marang Panjenengané aku nyerahké awak lan jiwa. Kanthi Panjenengané dadi garwaku, aku bakal tetep dadi prawan; tresna marang Panjenengané, aku bakal suci tanpa cacad; nyentuh Panjenengané, aku bakal tetep suci; saka mantenan iki ora ana anak; nglairaké anak ing kéné tanpa lara, lan woh-wohan saka paseduluran kita saya tambah saben dina.

Sawisé tembung-tembung kuwi, priya enom sing edan tambah kobong karo katresnan kang murub marang dhèwèké lan, amarga atiné kena tatu katresnan, dhèwèké lara abot amarga sedhih lan murung. Nalika dhèwèké nggleleng ing amben lan ngeluh abot saka jeroné atiné, para dhokter bisa weruh cetha sifat tatu ing atiné. Bapaké, sawisé krungu kabèh iki lan ngerti sabab lara anaké liwat pitakon, langsung ngutus utusan marang gadis iku lan wong tuwané, kepéngin nglamar dhèwèké dadi garwané anaké. Nanging dhèwèké, kaya kapisan, nolak, kandha:

'Aku ora bakal ngianati tunanganku sing sepisanan.'

Gubernur provinsi sing nesu banget banjur nyelidiki kanthi teliti sapa sing bisa dibandhingake karo putrané lan nyebabake isin marang keturunan bangsawané. Banjur salah siji sing ana ing kono nerangake yèn Agnia wis dadi Kristen wiwit cilik lan kesengsem banget karo sihir Kristen nganti dhèwèké nganggep Kristus—sing dianggep déning wong Kristen minangka Gusti Allah—minangka manten lanangé. Sawisé krungu kabar iki, gubernur provinsi kuwi bungah, amarga minangka hakim dhèwèké bisa ngukum dhèwèké pati amarga ngina dewané; saliyané kuwi, dhèwèké uga ngarep-arep bisa nggunakake wewenangé kanggo meksa dhèwèké nikah karo anaké. Dhèwèké langsung ngutus para abdi dalem kanggo nggawa dhèwèké marang ngarepé lan miwiti sidang jahat marang dhèwèké. Wiwitane dhèwèké nyoba mbalèkaké Agnia saka Kristus lan kasucian sing wis dijanjèkaké marang Panjenengané nganggo pujian, banjur nganggo ancaman. Nanging, putri Kristus kuwi ora kasengsem karo pujian lan ora wedi karo ancaman; malah, kanthi semangat sing gagah, dhèwèké ngguyoni pujian lan ancaman mau. Gubernur provinsi, Symphronius, nalika weruh kawani kaya ngono ing sang putri, banjur ngadhep wong tuwane lan rembugan dawa babagan pertunangan; lan amarga padha keturunan bangsawan, dhèwèké ora wani ngidini supaya padha diperlakokaké kasar, mula mung maringi pitutur supaya padha ngupaya sak kuwasa mbujuk putriné supaya gelem omah-omah. Nanging padha nolak, kandha:

'Gubernur, kita ora bisa meyakinké dhèwèké, amarga saka cilik kita wis ngerti kersané, dhèwèké ora bakal nindakake iki lan ora bakal nyerah saka tekadé.'

Banjur panguwasa maneh mréntahaké supaya gadis iku digawa ngadhep dhèwèké kanggo diparingi paukuman, sawisé dhèwèké ngomong dawa bab katresnan jasmani lan omah-omah; nalika kabèh tembung alus lan muji-mujié ora ana gunané, dhèwèké pungkasane kandha:

'Pilih salah siji saka loro bab: nikah karo putraku, utawa, yen kowe kepengin njaga kesucianmu, dedikasi awakmu kanggo ngladeni selawase dewi Vesta[1339] , amarga dheweke nuntut para dara kaya ngono.'

Marang tembung-tembung mau, Agnia sing pinaringan berkah mangsuli:

'Yen aku wis nolak anakmu, sanadyan dhèwèké rusak amarga napsu sing ngamuk, panjenengané tetep manungsa urip, diparingi akal, bisa krungu, ndeleng, mlaku lan ngrasakaké kabegjan donya iki – yèn aku ora bisa ndelok dhèwèké merga sumpahku marang Kristusku, mesthi aku ora bakal sujud marang arca budeg lan bisu, tanpa nyawa lan tanpa akal. Supaya aku ora gawe nesu marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, aku ora bakal nundhuk sirah ing ngarep watu kang ora urip, amarga aku yakin tenan manawa ora ana Gusti liya kejaba Panjenengané kang nyipta swarga lan bumi lumantar Putrané, Gusti kita Yesus Kristus, sing kanggo kita padha wis dadi manungsa, nandhang sangsara lan dikubur, wungu maneh ing dina katelu, lan saiki mrentah ing swarga kanthi kraton langgeng. Mung Panjenengané sing tak sembah lan tak layani minangka Gusti sing sejati lan urip, dene aku ngutuk dewi palsumu lan kabèh dewa-dewa jibirmu.

Krungu iki, gubernur Symphronius kandha:

'Amarga nggatekake yuswamu sing isih enom, aku ngapura kowé saka cacian sing wis kowe ucapaké marang déwa-déwa kita, amarga aku weruh yèn pamikiranmu durung mateng; mula nylametaké awakmu lan aja nganti nimbulaké nesu marang déwa-déwa.'

Santa Agnia mangsuli:

'Ngapa kowe ngremehake enomku kaya-kaya iku bodho, lan ngapa kowe mikir yen aku nggoleki welas asih saka kowe? Mula, mangertèna yèn ajining iman ora gumantung marang suwéné umuré utawa tuwaing awak, nanging gumantung marang akal; lan Gusti Allah Kang Maha Kuwasa luwih ngluhuraké manungsa amarga pangertené tinimbang umuré, lan paring berkah luwih ageng lumantar akal tinimbang lumantar umur dawa. Bab dewa-dewamu, sing kowe ngelingake aku supaya ora nesu marang aku, tinggalna; supaya padha nesu marang aku dhéwé, supaya padha ngomong dhéwé, supaya padha maringi dhawuh marang aku dhéwé supaya ngajeni lan nyembah marang wong-wong mau.

Gubernur provinsi mangsuli:

Pilih salah siji saka loro bab kanggo awakmu: utawa, bebarengan karo para dara liyane, kanggo nylametake pakurmataning griyamu, sembahna marang dewi Vesta; utawa, kanggo isin langgeng ing keturunanmu, kowe bakal menyang omah arang bebarengan karo wong wadon sing ora isin.

Santa Agnia mangsuli marang dhèwèké kanthi wani:

'Yen kowe ngerti sapa Gustiku, kowe ora bakal ngomong kaya ngono. Nanging aku, sing ngerti kuwasa Gustiku Yesus Kristus, ora nggatekake ancamanmu, amarga aku yakin tenan yèn aku ora bakal nyembah dewa-dewamu , lan kesucianku bakal tetep resik lan tanpa cacad.' Aku duwé pangreksa awakku, malaikaté Gusti Allah. Lan Gustiku, Yesus Kristus, Putra Tunggalé Gusti Allah, sing kowé ora kenal. Panjenengané dadi benteng kang ora goyah kanggo aku, pangreksa kang ora kendho, panyelamet kang tansah setya – ora kaya déwa-déwa panjenengan, sing mung gumpalan tembaga kanggo gawé kuali ing urip omah-tangga, utawa watu kanggo ngaspal dalan. Amarga Déwa ora manggon ing watu, nanging nduwèni swarga minangka pangarsané; uga ora manggon ing pérunggu utawa bahan liya sing luwih larang, nanging manggon ing kraton swarga, dipuji lan dihormati déning saben makhluk. Sampeyan lan wong-wong kaya sampeyan, yèn ora mbalèk saka nyembah arca marang Gusti sing Sejati, bakal nandhang sangsara ing geni langgeng bebarengan karo déwa-déwa sampeyan—sing digawé déning pemahat ing geni lan lumer ing geni.

Gubernur provinsi kuwi nesu banget; dhèwèké mréntahaké supaya sang wali digundhul lan digawa telanjang menyang omah jahat, déné juru kabar kudu muni:

'Agni, cah wadon tanpa agama sing wis ngina para dewa, digawa menyang omah cabui kaya pelacur.'

Nanging nalika sang putri suci lagi digundhulake kanggo diejek, Gusti ora ninggalake pangarep-arepe, lan ora ngidini pangantené diejek utawa isin. Kanthi kersaning Gusti, rambute langsung dawa ing sirahé nganti nutupi

[1339] Vesta (sing dikenal déning wong Yunani minangka Hestia) diurmati déning wong Romawi kuna minangka dewi pawon, kerukunan rumah tangga, tentrem lan kabagyan; miturut kapercayané, dhèwèké iku prawan. Ing pakurmatané, dibangun sawijining suci khusus sing ngemot patungé lan pawon geni sing tansah kobong; geni iki dirumat déning para pangawulé, sing diarani Perawan Vestal, sing dipilih saka para dara murni sing wis ngucapaké sumpah selibat langgeng lan diurmati banget déning wong Romawi.

kabèh awaké kaya busana kandel, lan ora ana siji waé sing bisa ndeleng awaké telanjang. Nalika dhèwèké mlebu ing omahé para pelacur, dhèwèké weruh Malaikaté Gusti Allah, siap ngreksa kasucian prawané, sing nglimputi dhèwèké kanthi padhangé kang éndah banget lan ora bisa diterangaké, saéngga amarga padhange sing nyilau, mripaté para mudha sing ora isin lan ala ora bisa ndelok dhèwèké. Kabèh ruangan sumunar padhang kaya srengéngé kang sumorot ing kabèh kamulyané, lan saben ana wong nyoba ndelok dhèwèké nganggo paningal penasaran, mripaté langsung kélangan padhang déning cahya suci kang ora katon. Nalika sang putri wiwit ndedonga, piyambakipun ningali ing ngajengipun sandhangan putih, sing dipunrajut boten dening tangan manungsa nanging dening tangan malaikat. Sawise dipunagem lan piyambakipun ningali dhiri sampurna nganggo busana ingkang pantes miturut umure, sang wali kandha:

"Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti kula Yesus Kristus, amargi Panjenengan, kanthi ngetang kula minangka salah satunggaling abdi Panjenengan, sampun paring busana punika dhumateng kula!"

Banjur omahé dosa dadi omahé pandonga; panggonané pesta setan dadi panggonané kamulyané Gusti Allah; omahé pelacur sing najis dadi kraton agung, ing ngendi Pengantené Kristus, bebarengan karo Malaikat sing wis muncul marang dhèwèké, padha ngluhuraké lan nyanyi puji-pujian marang Gusti Allah. Akeh wong teka ing kene, pikirane rusak lan kobong karo napsu; nanging, kagum marang kamulyan sing ngubengi sang putri lan nyekseni kakuwatan ilahi sing ngreksa kasuciané, padha dadi suci lan, sawisé sujud kanthi ngajèni, padha lunga. Lanang enom iku dhéwé—sing nyurung tumindak ala iki, kebak napsu kotor—rawuh karo kanca-kancané. Dhèwèké kepéngin nindakake kekerasan marang gadis suci mau lan, nalika weruh wong-wong sing wis mlebu sadurungé lan lunga tanpa asil, dhèwèké ngolok-olok, nyebut wong-wong mau ora ana gunané lan ringkih. Dheweke mlebu kamar ing ngendi sang wali lagi ndedonga kanthi niyat ala, lan nalika weruh padhanging swarga, ora ngajeni kamulyaning Gusti lan kanthi tanpa isin nyerbu marang Pengantené Kristus. Nanging sadurunge dhèwèké bisa nyentuh dhèwèké, ana setan langsung nyekel dhèwèké, mbuwang dhèwèké kanthi kasar menyang lemah lan kanthi mencekik nganti dhèwèké mati. Para pemuda sing teka bareng karo dheweke, nalika weruh yen dheweke suwe banget ana ing kamar, padha nyangka yen dheweke lagi nindakake tumindak dosa. Banjur salah sijine kanca paling cedhak, kepengin muji lan ngucapake selamat amarga kepinginané wis kasembadan, mlebu kamar lan nalika weruh dheweke wis mati, wiwit muni banter:

'Wong-wong Roma, tulung! Dukun sihir iki wis matèni putrané gubernur nganggo sihiré.'

Sakwise kuwi, akèh wong padha nglumpuk. Nalika padha weruh apa sing kelakon, ana sing nyebut dhèwèké dukun sihir, nanging ana uga sing mbantah yèn dhèwèké ora salah amarga pati priya enom kuwi. Sawisé krungu kabar kuwi, bapaké wong sing mati buru-buru menyang kumpulan wong-wong mau lan nalika weruh anaké wis ora ana uripé, dhèwèké banjur nyuwun tulung marang sang wali kanthi nangis:

'Wah, wong wadon sing paling ora manungsa lan kejem! Napa kowe mateni anakku? Apa ora bisa kowe nuduhake kakuwatan sihirmu marang wong liya? Celaka aku! Apa sing wis kowe lakoni? Critakna, kepiye kowe mateni dheweke?'

Wong suci mau mangsuli kanthi alus:

'Dheweke sing dikarepake nepaki kersane—mungsuh kuna saka umat manungsa, sing nduweni kuwasa marang para pezina lan wong-wong sing ora wedi marang Gusti, lan utamane marang sing ngrusak kasucian prawan—iku sing mateni dheweke. Amarga kabèh sing mlebu ing kéné sadurungé dhèwèké isih urip lan waras, amarga padha ngajèni Gusti Allah, sing ngutus Malaikaté kanggo maringi sandhangan welas asih iki marang aku lan njaga kasucianku, sing wis dipersembahaké marang Kristus wiwit isih bayi, supaya ora cilaka. Ndeleng padhange cahyané Malaikat, kabèh padha sujud lan lunga saka un , déné anakmu, sing ora isin lan ora wedi marang Gusti, sawisé mlebu langsung nesu lan ngamuk; lan nalika dhèwèké kanthi ora isin ngulur tangané kanggo nyentuh aku, Malaikaté Gusti langsung nyerahaké dhèwèké marang tangané Setan supaya ngalami pungkasan sing pait lan memalukan kaya sing kowé deleng. Mula, iku ora amarga sihirku, kaya sing kowé kira, nanging amarga wewenang lan dhawuhé Malaikaté Gusti dhèwèké dipatèni.

Kanggo iki gubernur mangsuli:

Bakal cetha manawa kowe ora nindakake iki nganggo sihir mung nalika kowe nyuwun marang Malaikatmu supaya nguripake anakku saka pati.

Wong suci mangsuli:

Sanajan kowe ora pantes nampa mujijat kaya ngono amarga ora precaya, nanging amarga wis wayahe kuwasa Gusti Yesus Kristus kawujud lan dimulyakake, kowe kabeh lunga saka kene, lan aku bakal ngaturake pandonga adat marang Gustiku.

Lan nalika dhèwèké ndedonga, sujud ing lemah, Malaikaté Gusti Allah sing wis muncul marang dhèwèké ngangkat dhèwèké nalika dhèwèké nangis lan nguripaké manèh pemuda sing wis mati. Pemuda kuwi, sawisé metu saka omah, wiwit muni banter:

'Mung ana siji Gusti ing swarga, ing bumi, lan ing segara, yaiku Gusti Kristiani; dene dewa-dewa liyane iku ora liya mung tipuan lan samar-samar, sing nggawa karusakan langgeng marang sapa wae sing pracaya marang dewa-dewa mau!'

Ndeleng lan krungu kuwi, akèh wong padha pracaya ing dina kuwi—sejatine ana satus nem puluh wong—lan padha dibaptis. Sawisé sawatara wektu, wong-wong pagan padha motong sirahé wong-wong mau lan sirahé pemuda sing wis dibangkitaké.

Para imam lan dukun pagan padha bingung banget amarga mujijat iki. Sawisé nyebarake kabar angin bab mujijat mau lan nyebabake geger gedhé ing antarané wong-wong, padha muni banter marang hakim:

'Usir dhukun jahat iki saka antarané kita; patèni dhukun sing ora mung matèni badan nanging uga nggawé revolusi ing jiwa lan atiné!'

Symphronius, nalika nyekseni mujijat iki, gumun: Dheweke kepengin mbebasake sang wali, nanging amarga wedi karo pemberontakan para imam marang dheweke lan malah diasingake saka tanah kelairane, dheweke ninggalake gubernurne sing jenenge Aspasia kanggo nenangake geger masyarakat, nalika dheweke piyambak mangkat kanthi sedhih amarga ora bisa mbebasake sang putri suci sawise putrane wungu saka pati. Aspasia, sawisé njupuk kuwasa, mréntahaké supaya geni panggang mayit dinyalakaké ing tengah kutha lan Santa Agnia dibuwang menyang kana kanggo dibakar. Nalika santa iku dibuwang menyang geni, kobongan langsung mecah dadi loro, mbentuk papan amba lan adhem kanggo dhèwèké ing antarané kobongan mau; kosok baliné, geni mau nyurung marang wong-wong sing padha ngadeg ing sacedhaké lan nglelehaké awaké. Wong-wong, nalika weruh sang putri ora cilaka, padha nganggep iku dudu amarga kuwasa Gusti Allah kang Maha Kuwasa nanging amarga sihir; lan nalika padha rembugan, padha dadi nesu lan ngucapake tembung-tembung blasphemous marang langit. Ing wektu sing padha, sang martir suci, ngadeg ing tengah geni karo tangané diangkat dhuwur, ndedonga:

'Kamulyan tumrap Panjenengan, Rama Maha Kuwasa saka Gusti kita Yesus Kristus, kang diaku lan dipuji dening kabèh, lumantar Panjenengan Panjenenganipun wis nylametaké aku saka tangan wong-wong jahat, njaga nyawaku saka rereget, lan njaga awakku tetep suci! Lan saiki, geni iki uga dadi adhem kanggo aku amarga embun swarga saka Roh Suci; geni padha sumebar, lan kabèh kakuwatan geni iki diarahaké marang para abdi sing nyoba ngobong aku. Aku matur nuwun marang Panjenengan, ya Gusti, sing pantes dipuji kabèh, amarga sanadyan ana ing tengah geni Panjenengan maringi aku dalan tanpa wedi marang Panjenengan. Aku wis weruh kasembadan apa sing tak pracaya; apa sing tak pangajeng-ajeng, saiki tak duwé, lan aku wis nampa apa sing tak kepéngini. Aku ngakoni Panjenengan kanthi lambeng lan ing atiku; aku wis bali marang Panjenengan kanthi sakabehe panca indraku, lan ing kene aku rawuh marang Panjenengan, Gusti Allah sing Urip lan sejati, bebarengan karo Gusti kita Yesus Kristus lan Roh Suci, sing urip lan mrentah langgeng tanpa wates, amèn.

Nalika pandonga iki wis diucapake dening sang wali lan geni kremasi pungkasane mati, Aspasius, amarga wedi ana geger rakyat maneh, mrentahake supaya pedhang dicocogake ing gulu sang wali. Mangkono, martir Kristus Agnia, sing adus ing getihé dhéwé, lunga menyang mantenan Penganten Lelambé Sing Abadi[1340] . Para wong tuwané Santa Agnia kanthi bungah njupuk awak mulya putriné lan ngubur ing sawahé, ora adoh saka kutha, ing pinggir dalan sing dikenal minangka Jalan Numantia. Ing kéné, akèh wong pracaya padha kumpul kanggo ndedonga, utamané ing wayah bengi, amarga wedi marang wong-wong pagan, sing ngintip ing kono lan ing sepanjang dalan, nyebabaké wong pracaya ngalami panganiayaan sing abot. Ing sawijining wektu, nalika padha nyerang kanthi kaget, padha nglarani akèh wong nganggo watu lan ngusir kabèh; mung ana siji wong wadon enom sing isih kancané Santa Agnia, jenengé Emerentiana. Kanthi wani, dhèwèké ngébrèhake para perampok, kandha:

[1340] Santa Agnia Sang Martir ngalami martir ing taun 304.

'Kowe-kowe sing atimu atos, kenapa kowe padha mbuwang watu marang wong sing ora salah? Apa dosane wong-wong sing padha ngluhurake Gusti Allah siji lan liwat pandonga-pandonga padha nyuwun berkah akèh kanggo kowe?'

Wong-wong kafir sing nesu banget banjur mbuwang watu nganti dheweke mati. Mangkono, nalika lagi ndedonga ing kuburé Santa Agnia, dheweke nyerahake nyawane marang Gusti. Lan langsung ana gempa bumi sing kenceng, kilatan petir, lan guntur sing nggegirisi; akèh sing mateni kuwi padha ambruk mati, kena pukulan saka dhuwur. Wiwit wektu kuwi, wong-wong pagan ora wani maneh nganiaya para pracaya sing teka ing makam martir Kristus. Bab wong tuwané Santa Agnia, sawisé teka ing wengi bareng karo para presbiter, padha ngumbah badané Santa Emerentiana sing kinurmatan lan kebak getih, banjur ngubur ing sacedhaké Santa Agnia, déné dhèwèké dhéwé tetep ana ing sacedhaké kuburan putriné sing dikasihi, jaga lan nangis ing wayah wengi. Ing sawijining wengi padha weruh iring-iringan para dara sing liwat – nganggo busana padhang disulam emas lan sumunar kanthi kamulyan swarga; lan ing antarané padha weruh putriné dhéwé, Santa Agnia, sumunar kaya wong-wong mau lan karo Anak Domba – luwih putih tinimbang salju – ing tangan tengené. Nuli piyambakipun ngadhep kanca-kancanipun lan nyuwun supados mandheg lan ngentosi sakedhap, piyambakipun ngendika dhumateng para wong tuwanipun:

'Aja nangis aku kaya aku wis mati, nanging luwih becik padha bungah lan ngrayakake bareng aku, amarga aku wis mlebu ing papan padhang bebarengan karo para gadis iki, lan saiki aku wis nyawiji ing swarga karo Panjenengané sing tak tresnani sakabehing atiku nalika isih ana ing donya.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké dadi ora katon.

Pirang-pirang taun sawisé, Konstantinus Agung munggah dadi raja. Putriné, Constantius, lara abot. Kabèh awaké kebak borok sing ngrembés nanah, lan ora ana siji papan sing séhat saka sirah nganti sikil. Para dhokter ora bisa nindakake apa-apa kanggo mbantu dheweke. Sawisé nampa pitutur sing becik, dheweke bengi-bengi menyang makam martir suci Agnia lan ing kana, sawisé ndedonga kanthi iman sing teguh lan kanthi luh, dheweke ketiduran lan weruh Santa Agnia ing sawijining impen, sing kandha marang dheweke:

'Tenang atimu, Constance, lan pracaya marang Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, lumantar pracaya marang Panjenengané kowe saiki mari saka tatu-tatumu.'

Sawisé tangi, Constance krasa waras kaya ora tau lara. Bali menyang omah, dhèwèké nyritakaké marang bapak lan sedulur lanangé carané Santa Agnia marasaké dhèwèké. Ana kabungahan gedhé ing kraton; kabèh warga kutha padha bungah, muji Gusti Allah amarga mujijat agung iki. Akeh wong wiwit teka menyang makam martir suci lan nampa maneka panyembuhan. Sawisé kuwi, Putri Constance nyuwun marang bapakne supaya mbangun gréja ing asmané martir suci Agnia ing panggonan panguburané. Sawisé manggon ing kana, dhèwèké tetep dadi prawan bebarengan karo akèh prawan bangsawan lan pinunjul nganti seda. Mangkono diadegaké biara para dara ing gréja Sang Dara lan Pengantené Kristus, Santa Agnia, minangka pangurmatan lan pujian marang Panjenengané, kanggo kamulyané Kristus Gusti Allah kita, sing kamulyakaké langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Peringatan para Martir Suci Valerianus, Candidus, Eugenius lan Aquila

Dipepering ing tanggal 21 Januari

Para martir suci lan kinurmatan iki nandhang sangsara nalika pamaréntahan Diocletian lan Maximian ing tangan gubernur Lysias. Kaping pisan, Valerianus, Candidus, lan Aquila ditangkep ing pagunungan Trebizond, amarga nalika wiwitan panganiayaan sing abot, padha ninggalake omah-omahé, kabèh kagungané, lan donya sing sia-sia, banjur padha mlayu menyang pagunungan, luwih milih manggon bareng kéwan galak tinimbang karo wong-wong sing nyembah berhala tanpa Gusti Allah. Wong-wong jahat mau dhisik ngirim telung martir sing ditangkep mau menyang wewengkon Lasius, menyang kutha cilik sing aran Pina, ing kana padha dipenjara kanthi keras ing penjara lokal; banjur, sawisé sawetara wektu, padha digawa menyang Trebizond[1341] lan diparingaké

[1341] Trebizond – sawijining kutha ing sisih wétan Pontus, sawijining wewengkon strategis ing Asia Minor, dumunung ing pesisir.

marang gubernur Lysius. Nalika para wali ditakoni bab iman Kristen lan dipaksa nyembah berhala, padha nolak, dhèwèké dhisik dipukul telanjang nganggo tali rotan, banjur digantung lan digores nganggo cakar wesi, nalika disiksa nganggo lilin kobong. Para martir suci dikuatake dening kakuatan ilahi sing manggon sacara gaib ing jerone nalika padha nandhang sangsara. Dumadakan, kakuatan iki sing medeni para penyiksa nganti padha ambruk kaya mati. Nalika weruh kuwi, Lysius kaget banget lan mrentahake supaya para martir digawa menyang penjara. Sawetara dina sawisé kuwi, Santo Yulianus uga ditangkep lan dipukuli kanthi kejem amarga ngakoni jenengé Gusti Yesus Kristus. Nalika gubernur banjur menyang candhi pagan, martir Yulianus digawa menyang kana ing mburiné. Sawisé mlebu candhi, santo mau ndedonga marang Gusti, lan langsung arca-arca kuwi tiba lan remuk dadi bledug. Banjur, miturut dhawuhe penyiksa, para abdi dalem padha ngiket tangan lan sikile sang wali nganggo tali, lan sawise digulung ing lemah, dipukul suwene nganggo kayu kang kandel. Sabanjure dheweke digantung telanjang, awaké digores nganggo cakar wesi, dibakar nganggo lilin, lan dituangi cuka kenceng kang dicampur uyah ing lukane. Sawisé kuwi, kabèh papat martir suci mau dibuwang bebarengan menyang pawon geni, lan nalika padha metu tanpa cilaka, sirahé dipotong nganggo pedhang[1342] . Mangkono pungkasan sangsara para wali mau.

4 Februari

22 Januari (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling para martir suci Anastasius, diaken saka Gua, sing seda ing pungkasan abad kaping 12 lan dikubur ing gua St. Antonius.

Uripé Santo Timotius Rasul

Diperangeti tanggal 22 Januari

Santa Timotius Sang Rasul asalé saka wewengkon Likaonia[1343] , lan nampa panguripan lan pendhidhikané ing kutha misuwur Listra[1344] , sing kondhang ora amarga akèh wohing donya nanging amarga cabang sing subur sing ditandur déning Gusti Allah iki. Ananging, pucuk enom iki tuwuh saka oyot sing ora sakabehe waras: amarga kaya kembang mawar sing wangi tuwuh saka duri, mangkono uga Santo Timotius asalé saka wong Yunani sing ora precaya, sing kondhang amarga kabejatan pagan lan kesasar ing ala nganti anaké banjur ngluwihi kabèh manungsa ing kabecikan lan watak luhur. Bab ibu lan eyangé Santo Timotius, padha asalé saka keturunan Yahudi, loro-loroné suci lan bener, misuwur amarga kabecikané, kaya sing disekseni Rasul Suci Paulus ing tembung-tembung iki: *'Aku kepengin banget ketemu kowe, nalika kelingan luhmu, supaya atiku kebak kabungahan nalika aku kelingan imanmu sing tulus, sing biyen manggon ing eyangmu Lois lan ibumu Eunice; aku yakin iku uga manggon ing kowe'* (2 Tim. 1:4–5).

Sanajan isih bocah cilik, Timotius sing kaberkahan, sing dipelihara ibune ora mung nganggo panganan jasmani nanging luwih karo Sabda Gusti, nyingkiri kaluputan pagan lan Yahudi ing saben cara lan banjur nyawiji karo Rasul Suci Paulus, trompet ilahi saka Gréja. Mangkéné carané kedadéyané. Rasul Suci Paulus, bebarengan karo Barnabas, sawijining murid lan rasul Kristus, teka ing Lystra, kaya sing dicritakaké Lukas ing Kitab Para Rasul: *'Padha lunga,' ujare, 'menuju kutha-kutha Likaonia, Lystra lan Derbe, lan wilayah sakupenge'* (Kisah Para Rasul 14:6). Nalika rawuh ing kono, Santo Paulus Sang Rasul nindakake mujijat ageng: piyambakipun nyagekake wong cacad mlaku wiwit lair mung kanthi siji tembung. Ndeleng kahanan iki, warga kutha padha gumun banget, kandha, *'Para dewa ing wujud manungsa wis mudhun marang kita*.' Nanging nalika padha mangertèni yèn iku dudu déwa nanging manungsa, lan yèn padha diarani rasul lan pangkotbahé Gusti Allah kang urip—lan saliyané iku, yèn padha mungsuh déwa-déwa palsu, dikirim khusus kanggo mbalèkaké manungsa saka tipuan setan marang

---

[1342] Ing awal abad kaping 4.

[1343] Lycaonia – sawijining wewengkon ing sisih kidul-wétan Asia Minor. Agama Kristen diadegaké ing kéné déning Santo Paulus Sang Rasul

[1344] Lystra iku kutha ing Likaonia, ing tapel wates karo Isauria. Saiki, desa Latik utawa Ladik dumunung ing panggonan Lystra.

Gusti Allah kang sejati, kang bisa ora mung marasaké wong lumpuh nanging uga nguripaké wong mati— mulané akèh wong padha mbalèk saka kesesatané marang kesalehan (Kisah Para Rasul 14:8–18). Ing antarané ana ibu saka Rasul Timotius sing kabegjan iki, sing wis dadi janda sawisé bojone seda. Dheweke kanthi bungah nampani Rasul Paulus sing suci ing omahé, nyukupi panguripan lan kenyamanané, lan pungkasané, nyerahaké anaké— , Santo Timotius—kanggo dididik minangka peparing minangka ungkapan panuwun amarga mujijat sing kelakon ing kuthaé lan amarga pepadhang iman sejati sing ditampa saka panjenengané. Timotius Suci isih enom banget umuré, nanging duwé bakat gedhé lan wis siyap nampa wiji sabda Gusti. Paulus Suci, sawisé nampani pemuda mau, ora mung nemokaké alus lan watak becik, nanging uga mirsani sih rahmaté Gusti sing ana ing dhèwèké, saéngga dhèwèké luwih tresna marang dhèwèké tinimbang marang anaké dhéwé[1345] . Nanging, amarga Santo Timotius isih enom banget lan ora kuwat nahan kasangsaran lelungan, Rasul Suci Paulus ninggalake dheweke ing omah ibune, maringi guru-guru trampil sing bakal mulang dheweke Kitab Suci, kaya sing dieling-eling dheweke dhewe ing surat kanggo Timotius: *'Wiwit cilik kowe wis ngerti Kitab Suci'* (2 Tim. 3:15). Rasul Paulus dhéwé, sing dilempari watu déning wong akèh miturut ajukané wong Yahudi, diseret metu saka kutha, sawisé kuwi dhèwèké lunga menyang kutha-kutha liya.

Sawisé sawetara taun, nalika Santo Paulus Rasul wis ninggalaké Antiokia lan kepéngin sowan marang sedulur-seduluré ing kabèh kutha sing wis tau diinjili Sabda Gusti, dhèwèké nggawa Silas lan teka ing Lystra[1346] , panggonané Santo Timotius. Ndeleng yèn dhèwèké wis diwasa lan unggul ing kabèh kabecikan, lan luwih manèh diurmati déning kabèh umat Kristen ing kono, Rasul Paulus nggawa dhèwèké mlebu ing pelayanan apostoliké lan ndadèkaké dhèwèké kancané sing tansah ana ing kabèh pakaryané lan kanca gawé kanggo Gusti. Nanging nalika Panjenengané arep ninggalaké kutha kuwi, amarga sawatara wong Yahudi sing akèh manggon ing kono lan ing sakupengé, Panjenengané nyunat Timoti manut Torèté Musa (Kisah Para Rasul 16:3), – ora amarga iki perlu kanggo kaslametan, amarga sih anyar diparingake lumantar baptisan suci minangka gantiné sunat, nanging supaya wong Yahudi ora tersinggung marang dhèwèké, amarga kabèh padha ngerti asal-usulé saka bangsa liya. Sawisé ninggalaké Lystra, Rasul Suci Paulus ngumbara liwat kutha-kutha lan désa-désa, mulang lan nginjili Karajaning Gusti Allah lan padhangaké saben wong kanthi padhanging kasucian. Nurut tapak-tapaké, kaya lintang sing ngetutaké srengéngé kang sumunar saka swarga katelu, ana Timotius sing suci[1347] , nampa pepadhanging kasucian sing ora luntur lan piwulang Injil Kristus, lan sinau tumindak luhur lan gesang sing mulya, kaya kang disaksèkaké déning Rasul Paulus sing suci dhéwé: *'Sampeyan wis ngetutaké tuladha aku ing piwulangku, ing cara uripku, ing tujuanku, ing imanku, ing kabecikanku, ing katresnanku, ing ketekunan, ing panganiayaan lan sangsaraku'* (2 Tim. 3:10, 11).

Mangkono Santo Timotius nyedot kabèh kabecikané saka wadah sing dipilih, Rasul Paulus, lan, demi Kristus, nampa kamlaratan apostolik saka panjenengané. Ora nglumpukaké bandha kanggo dhéwé—ora emas, ora pérak, ora barang-barang materi liyané—dhèwèké lelungan saka panggonan siji menyang panggonan liyané, ngumumaké Injil Karajané Gusti Allah. Dheweke nglakoni kabiasaan mbalekake ala karo kabecikan; nalika dicela, dheweke mberkahi; nalika dianiaya, dheweke sabar; nalika dihina, dheweke bungah ing roh; lan ing kabeh bab dheweke mbuktikake awake dhewe minangka abdi Gusti Allah, dadi paniru sejati saka gurune. Rasul Suci Paulus, nalika ndeleng muridé unggul banget ing kabecikan, ngangkat dhèwèké dhisik dadi diaken, banjur presbiter, lan pungkasané uskup[1348] , sanadyan umuré isih enom. Sawisé dadi pelayan Sakramen Kristus lumantar

---

[1345] Iki katon saka kasunyatan manawa Rasul Paulus ajeg nyebut dheweke minangka putrané (1 Kor. 4:17; 1 Tim. 1:2, 18; 2 Tim. 1:2, 2:1). Uga cetha saka kéné yèn Timotius Rasul kaparingan iman marang Kristen amarga Paulus Rasul.

[1346] Iki kelakon nalika lelampahan misi kapindhoé Santo Paulus.

[1347] Saka Lystra, Santo Timotius ngancani Rasul Paulus ing kabèh lelampahan sabanjuré lan kanthi semangat nglakoni kabèh dhawuhé. Dhèwèké ngancani ing lelampahan kapindho saka Lystra menyang Troas, lan saka kono lumantar kutha-kutha Makedonia menyang Yunani – Athena lan Korintus. Ing lelampahan katelu Santo Paulus, Timotius ngancani dhèwèké menyang Efesus, ing ngendi Rasul manggon suwé, lan saka kono Rasul ngutus dhèwèké menyang Makedonia kanggo nglumpukaké sedekah lan banjur menyang Korintus, ing ngendi Rasul manggon telung taun, lan dhèwèké ngancani rasul mau ing Makedonia lan Yunani, uga ing lelampahan bali menyang Troas lan Asia. Sabanjuré, Santo Timotius sang Rasul ana bareng karo Rasul Paulus ing Roma lan dipenjara bebarengan karo dhèwèké, nanging sawisé kuwi dibebasaké. Sawisé kuwi, dhèwèké manèh ngancani Rasul Paulus ing lelampahané kanggo sowan marang gréja-gréja ing Asia Cilik lan Makedonia; ing wektu kuwi dhèwèké diangkat dadi uskup Gréja Éfèsus, saéngga dadi uskup pisanan ing gréja kuwi. Nalika pisah karo Santo Timotius, Santo Paulus nulis loro surat kang isiné babagan pelayanan gembalaan.

pangleting tangan para rasul, Santo Timotius dadi sing paling semangat niru kasangsaran lan pakaryan para rasul, ora kalah karo para rasul liyané ing sangsara lan pakaryané nalika nginjili piwulang Kristus. Ora enomé lan ora ringkihé awaké ora nate nyegah dhèwèké saka nglakoni tugas sing wis dijupuké. Ing kabèh kegiatane ing Korintus, dhèwèké nampilaké semangat sing agung, kaya sing disekseni déning guruné, Rasul Suci Paulus, ing Surat Kapisané marang wong Korintus: *'Yèn Timotius teka marang kowé, jaga supaya dhèwèké aman ing antaramu, awit dhèwèké nindakaké pakaryané Gusti, kaya aku uga. Mula, aja ana sing ngremehké dhèwèké.'* (1 Kor. 16:10–11). Sadurungé kuwi, nalika muji dhèwèké, Santo Paulus sang Rasul nulis: *'Aku wis ngutus Timotius marang kowé, anakku sing tak tresnani lan setya ing Gusti, sing bakal ngélingaké kowé marang cara-caraku ing Kristus'* (1 Kor. 4:17). Kaya mangkono, ing surat-surat liyane, dhèwèké nyebut Santo Timotius minangka seduluré, kandha: *'Pawus, sawijining tawanané Gusti Yesus Kristus, lan Timotius, sedulurku'* (Filemon 1:1), *'Paulus, rasulé Yesus Kristus miturut kersané Gusti Allah, lan Timotius, sedulur kita'* (2 Korinta 1:1), *'Paulus, utusané Yesus Kristus miturut kersané Gusti Allah, lan Timotius, sedulur kita'* (Kolose 1:1). Lan dhèwèké uga nulis: *'Kita wis ngutus Timotius, sedulur kita lan abdi Gusti Allah, lan kanca pakaryan kita ing Injil Kristus, kanggo nguwatké lan nyengkuyung kowe ing pracaya'* (1 Tes. 3:2). Testimoni-testimoni iki lan akèh manèh pujian marang Santo Timotius kapanggih ing surat-surat Rasul Paulus. Nanging, Santo Timotius ora gumunggung bab iki; malah, urip kanthi andhap asor lan disiplin diri sing ketat nglawan dosa, dhèwèké ngentèkaké awaké liwat gaweyan lan puasa terus-terusan nganti nganti guruné dhéwé, nalika nyumurupi gaweyan lan puasane, ngrasakaké welas asih banget marang dhèwèké. Dheweke ngajak Santo Timotius supaya ora mung ngombe banyu, nanging uga ngombe sethithik anggur kanggo wetengé lan lara-larané sing kerep (1 Tim. 5:23), kanthi mangkono, sanadyan awaké tansah krasa abot, kasucian atiné tetep ora kena cacad lan bébas saka pangapuran apa waé. Santa Timotius lelungan menyang pojok-pojok donya bebarengan karo gurune: kadhang ana ing Efesus, kadhang ana ing Korintus, kadhang ana ing Makedonia, kadhang ana ing Italia, kadhang ana ing Spanyol; padha ngumumaké Sabda Gusti, nganti pantes diomongaké babagané: *'Swara padha sumebar ing saindenging bumi, lan tembung-tembungé nganti tekan pucuking donya'* (Mazmur 18:5). Luwih saka kuwi, Santo Timotius wicaksana ing pamikirane, cepet ing wangsulane; ing nginjili Sabda Gusti, dhèwèké dadi pangkotbah sing trampil; ing nerangaké Kitab Suci, dhèwèké dadi panerang sing narik kawigaten; lan ing pangurusan gréja lan mbela kabeneran iman, dhèwèké dadi panggembala sing pantes banget. Sing paling wigati yaiku kasunyatan yèn dhèwèké nampa sih rahmat sing akèh, amarga dhèwèké njupuk piwulangé saka loro sumber: ora mung nduwèni Santo Paulus minangka guruné, nanging uga sinau marang Santo Yohanes, Murid Kinurmatané Kristus[1349] . Nalika Santo Yohanes diasingake déning Kaisar Romawi Domitianus[1350] menyang pulo Patmos[1351] , Timotius njabat dadi uskup kutha Éfeso minangka wakilé, ing ngendi sawisé sawatara wektu piyambakipun nandhang sangsara amarga kesaksiané babagan Yesus Kristus kanthi cara kaya mangkéné.

[1352]Ing sawijining dina ing Efesus, ana pesta agung sing disebut 'katagogium', nalika pesta kuwi para penyembah berhala, lanang lan wadon, nganggo busana kaya makhluk aneh, nggawa berhala lan gada, banjur ngarak-arak ing dalan kutha kanthi joged tanpa isin. Nalika padha nindakake kuwi, padha nyanyi lagu kanthi swara sing ora selaras lan nyerang wong-wong sing liwat kaya rampok, malah mateni akèh wong. Padha uga nindakake akèh tumindak ala lan ora patut liyane, kang dianggep minangka pangibadah marang dewa-dewa sing keji. Ndeleng kahanan iki, Timotius sing pinaringan berkah kobong dening geni semangat ilahi; lan nalika rawuh ing pintonan tanpa Gusti iku, piyambakipun kanthi tebuka lan wani nginjili siji Gusti Allah sejati, Gusti kita Yesus

---

[1348] Miturut Sang Rasul, pangurapan Santo Timotius dadi pelayan pastoral diwiwiti dhisik karo ramalan-ramalan babagan dhèwèké (1 Tim. 1:18), lan pangurapané dhéwé kelakon sawisé dhèwèké ngakoni iman dhisik (1 Tim. 6:12), kanthi pangletakan tangan, kang maringi dhèwèké peparing istimewa saka sih rahmaté Gusti Allah kanggo nindakake tugase kanthi pantes (1 Tim. 4:12–16), sing wis dadi panggilané.

[1349] Ing taun 60-an Masehi, Santo Yohanes Sang Rasul ninggalaké Yerusalem, ing ngendi dhèwèké wis manggon nganti Pangaso Ibuné Gusti Allah, lan mènèhi warta Kabungahaning Gusti Allah ing Asia Cilik, utamané ing Efesus, saéngga dhèwèké bisa langsung nuntun Rasul Timotius ing palayanan pasturiné.

[1350] Kaisar Romawi Domitian, panganiaya kejem marang agama Kristen, mrentah wiwit taun 81 nganti 96.

[1351] Iku ing taun 96. Patmos – sawijining pulo gersang lan watu ing Segara Aegea (Kepulauan), kidul-kuloné Éfeso, kalebu ing sing diarani Sporades.

[1352] Gereja ngeling-eling Santa Artemius, Martir Agung, ing tanggal 20 Oktober. Pamindahan relik suci para rasul—Lukas Sang Penginjil, Andreas Sang Kapisan Dilebokake, lan Timotius—kedadéyan ing tanggal 24 Juni 356.

Kristus – kanthi cetha mbukak kasalahan lan pangapuran dhiri babagan dewa-dewa mau, lan kanthi bebas ngandika akèh bab sing migunani kanggo pangrobahaning iman. Nanging, padha kesasar ing pepeteng ilusi pagan, ora mangertos lan ora nyekel tembungé rasul; malah padha nyawiji nglawan dhèwèké, nggebuk kanthi kejem nganggo pentungan ing tangané, nyeret tanpa welas asih lan ora manungsawi ing lemah, nginjak-injak dhèwèké, lan pungkasane, nyiksa nganti seda[1353] . Wong Kristen sing teka sawisé nemokaké dhèwèké meh ora ambegan. Padha nggawa dhèwèké metu saka kutha, lan sawisé dhèwèké seda, padha ngubur dhèwèké ing panggonan sing dijenengi Pion ing basa Yunani, sing tegesé 'subur'. Sawisé suwe, relik suci saka Rasul Suci Timotius, miturut dhawuh Raja Constantius, putrané Kaisar Konstantinus Agung, dipindhahaké déning Martir Suci Artemius saka Éfeso menyang Konstantinopel lan disimpen ing Gréja Para Rasul Suci bebarengan karo relik Para Rasul Suci Lukas lan Andreas sing Kapisan Diarani. Mangkono kersaning Gusti, amarga ing gesange kabeh padha bareng: watak, piwulang, lan panginjilan Injil. Mula, makam bebarengan pantes kanggo wong-wong mau sawise seda, luwih-luwih amarga pangaso ing swarga uga padha bareng ing Karajaning Gusti kita Yesus Kristus, sing mrentah langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sawise sinau dadi wong becik lan wicaksana ing samubarang, lan sawise nganggo busana suci saka ati sing resik, kowe narik saka wadah pilihan sing ora bisa diucapake, lan njaga iman kanthi ngrampungake lari balapanmu kanthi pakurmatan, Rasul Timotius; ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa slamet.

Kontakion, Nada 1:

Ayo padha ngeling-eling kanthi setya marang Timotius, murid ilahi lan kancané Paulus, lan bareng karo dhèwèké ngajèni Anastasius sing wicaksana, sing sumunar saka Persia kaya lintang, ngusir hawa napsu rohani lan kelemahan badan kita.

Urip lan Kemartiran Sang Suci Anastasios sing Kinurmatan saka Persia.

Peringatan tanggal 22 Januari

Nalika kutha suci Yerusalem dijupuk dening raja Persia Khosrow[1354] lan panggonan-panggonan suci sing ana gandhèngané karo Gusti kita Kristus—sing ditandhani déning sangsara sukarela Panjenengané, penyaliban, pati, panguburan, lan kebangkitan—dikuwasani déning barbar tanpa agama, – nalika Wit Urip saka Salibé Gusti dijupuk dadi tawanan lan digawa, bebarengan karo rampasan perang sing sugih[1355] , menyang Persia, ing kana kamulyané asmané Kristus wiwit sumunar kaya srengéngé lumantar mujijat-mujijat sing metu saka Wit Urip mau. Nalika dheweke ana ing tawanan, dheweke narik jiwa manungsa marang Gusti Allah, lan kaya jaring, nyekel wong-wong, narik dheweke marang Kristus, madhangi dheweke kanthi kawruh bebener lan nyulut atine kanthi katresnan ilahi. Ing wektu kuwi martir suci Anastasius, sing bakal kita critakake, banjur nyawiji ing kawruh Kristus.

Dheweke wong Persia lairé, saka désa Rasnuni ing wewengkon Razi. Asma Persi asli nalika jaman kapegon yaiku Magundat. Dheweke putrané sawijining magus aran Vava, guru ilmu sihir sing kondhang ing negarané, lan wis nglatih putrané nganti sampurna wiwit isih enom. Nalika Magundat wis tekan yuswa priya enom sing dianggep dewasa, dhèwèké, bebarengan karo akèh priya enom liyané, mlebu dinas militer lan manggon ing kutha krajan, ngladèni raja Persia Khosrow. Sawise krungu bab kamulyan lan kakuwatan Salib, sing wis

---

[1353] Santo Timotius sang Rasul seda dadi martir watara taun 97.

[1354] Raja Persia Khosrow II mrentah wiwit taun 590 nganti 628.

[1355] Iki dumadi ing taun 614. Relik Suci Salib tetep ana ing tangan Persia suwéné 14 taun nganti taun 628, nalika Kaisar Bizantium Heraklius, sawisé kampanye sing sukses nglawan Persia, mbalèkaké menyang Yerusalem.

nggumunake kabeh provinsi Persia lan nggawe wong padha wedi amarga mujijat-mujijat sing ora lumrah, nganti kabeh padha kandha, 'Gusti Allah wong Kristen wis teka ing Persia', Magundat wiwit takon kanthi temenan bab kuwi. Tiba-tiba atiné kobong sacara rahasia déning geni sing Kristus teka *kanggo 'nglebokaké ing bumi'* (Lukas 12:49). Tanpa kendhat, priya enom sing gagah iki nyuwun marang akèh wong kanthi pitakon, kepéngin yakin apa jinis wit iki sing nduwèni kakuwatan gedhé kanggo nindakake mujijat. Nalika para wong pracaya nerangake marang dhèwèké yèn iki pancèn Salib ing ngendi wis disalibaké kanggo kaslametan manungsa—Kristus, Putraning Allah, sing diaku lan dipunurmati déning wong Kristen—kepinginan ing batiné kanggo nggayuh pangawikan sing paling sampurna babagan Putraning Allah kobong luwih nyala ing jerone atiné. Dheweke takon pitakon bola-bali, lan saka jawaban-jawaban mau dheweke nemokake alesan kanggo nindakake panaliten luwih jero, kobong semangat kanggo sinau kepiye Gusti Allah mudhun saka swarga, kepiye Panjenengané dadi manungsa, kenapa lan déning sapa Panjenengané dihukum pati ing salib, lan kapan Panjenengané munggah manèh menyang swarga, saka ngendi Panjenengané rawuh. Dheweke ngrungokake nalika wong Kristen nerangake marang dheweke misteri ilahi bab Inkarnasi Kristus, lan kupinge kanthi tresna nampa wiji kesalehan, dene atine alon-alon ngopeni wiji iman lan kagugah kanggo niru Kristus. Magundat nduwé sedulur getih, lan loro-loroné padha ngabdi ing resimené sawijining komandan misuwur sing aranè Sain. Nalika komandan kuwi dikirim déning raja Persia karo pasukan kanggo perang ing wilayah Yunani lan tekan kutha Kristen sing mulya, Chalcedon[1356] , Magundat, sing uga ngabdi ing resimen sing padha karo seduluré, teka ing kana uga. Raja Yunani sing taat, Heraclius[1357] , ngangkat senjata nglawan wong Persia. Komandan Persia Sain banjur cepet-cepet mundur karo resimené. Nanging Magundat, ninggalaké resimené lan seduluré, milih manggon bareng wong Kristen ing kasangsaran lan kasunyatan tinimbang urip ing kamulyan lan pakurmatan ing tanah airé karo wong-wong sing ora kenal Gusti Allah. Wiwitane dhèwèké teka ing Hierapolis[1358] . Ing kono dhèwèké nemoni sawijining priya, wong Persia miturut asal-usulé, wong Kristen miturut imané, lan pandhewa emas miturut pakaryané. Sawisé manggon bareng karo dhèwèké, Magundat sinau kabisan pandhewa emas. Nalika tangane sibuk karo pakaryane, pikirane tansah ngarah marang Kristus Gusti, kang digandrungi kanthi tresna. Dheweke nyuwun marang gurune supaya nyiapake dheweke kanggo baptisan suci; nanging pangajabe ora bisa kawujud, amarga baptisan suci ditundha tanpa wates amarga wedi perang saka pihak Persia. Ing wektu sing padha, nalika asring menyang gréja bareng karo gurune kanggo ndedonga, dhèwèké weruh lukisan ing témbok gréja sing nggambaraké sangsara lan mujijat para martir suci. Dhèwèké takon marang gurune apa tegesé. Gurune nyritakake marang dheweke bab pakaryan lan gesange para wali: kepiye dheweke kanthi wani nampa pati demi Kristus lan kanthi semangat nyawisake nyawane kanggo Panjenengané; apa sing wis padha tahan saka tangan para panyiksa demi Kristus; lan ganjaran apa sing wis padha nampa saka Panjenengané ing swarga. Ngrungokake kabèh mau kanthi temenan, Magundat kaget lan gumun; atiné saya kobong karo semangat ilahi. Sawisé manggon sawatara wektu ing Hierapolis, dhèwèké mangkat menyang Yerusalem kanggo nampa baptisan suci ing kana.

Sawisé tekan kutha suci Yerusalem, Magundat—sawisé dijenengi Anastasius—nginep karo wong sing taat, sing uga tukang emas. Dhèwèké nyritakaké marang wong iku karsa atiné: péngin nyawiji karo Kristus lumantar baptisan suci. Wong iku nggawa dhèwèké marang Santo Elia, presbiter ing Gréja Agung Kebangkitan Kristus. Sang Santo Elia, sawisé nampani dhèwèké kanthi katresnan, ngandhani Kang Kinurmatan Patriark Modestus bab rawuhé lan, kanthi berkahé, mbaptis Magundat wong Persia mau, maringi jeneng Anastasius ing baptisan suci, sawisé kuwi dhèwèké ditinggal karo dhèwèké salawase wolu dina. Kanggo Panjenengané, Panjenengané ngandika: "Pendakatan urip kados pundi ingkang panjenengan pilih – urip donya utawi urip biksuni?" Panjenengané Anastasiyus ingkang kasucèkaké boten namung mastèkaké punika kanthi tembungipun, nanging ugi nampilaké lumantar watak alus bilih piyambakipun kepéngin panggerahan biksuni lan pendakatan urip biksuni. Wolu dina sawisé, nalika dhèwèké wis mbusak sandhangan putih sing diparingaké nalika baptisan, presbiter ngutus dhèwèké menyang salah siji biara ing Yerusalem, ing taun kaping sepuluh pamaréntahan Heraclius. Ing kono dhèwèké diserahaké marang sawijining sesepuh sing wicaksana lan luhur budi, sing ora suwé

[1356] Chalcedon iku kutha ing Asia Cilik, ing pesisir Asia saka Selat Bosporus, ngadhepi Konstantinopel. Kutha iki dadi panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat ing taun 451.

[1357] Kaisar Bizantium Heraclius mrentah wiwit taun 610 nganti 641.

[1358] Hierapolis iku kutha sugih ing Phrygia, sawijining wewengkon kulon Asia Minor.

banjur dadi abbot ing biara kuwi. Ing sangisoré pandhuané, Santo Anastasius sinau ora mung basa Yunani nanging uga pangerten babagan Mazmur lan kitab-kitab suci liyané; dhèwèké uga nampa piwulang babagan akèh praktik askétis sing cocog karo urip monastik. Amarga iku, dhèwèké ditresnani kabèh wong, utamané déning guruné, sing, adhedhasar pengalaman awale ing urip askétis lan prédhiksi kamajuwané ing tembe, wis maringi dhèwèké cukak gundhul minangka biksu lan ngangkat dhèwèké dadi anak rohani.

Anastasius sing bejo iku sawijining biksu sing luhur budi, andhap asor, alus, lan rajin. Dheweke kanthi kersa nindakake kabèh jinis pakaryan biksu – ing pawon, panggonan roti, kebon sayur, uga tugas-tugas liyane; nanging dheweke ora tau nglirwakake ibadah ing gréja utawa maca paugeran biksu. Tangane tansah sibuk karo gaweyan, lan lambe-lambe tansah mulyakake Gusti Allah. Luwih maneh, piyambakipun maos Kitab Suci, riwayat para bapa suci, lan utamane sangsara para martir suci. Nalika maos, piyambakipun ngembusake luh nganti kaca-kaca kebak luh lan atine kobong, , ngetokake rasa simpati jero marang keteguhan para martir mau. Dheweke kaya-kaya nandhang sangsara bareng karo wong-wong mau lan ing batine niru semangaté; dheweke ngluhurake pangorbanané lan gumun marang kawanié, kanthi temen ndedonga marang Gusti Kristus supaya kersa maringi dhèwèké kuwat nandhang sangsara sing padha kanggo panjenengané, mati kanthi cara sing padha, lan gabung ing barisan para martir. Ing wektu sing padha, mungsuh nyawa manungsa, nesu amarga dheweke saya teguh ing kabecikan, wiwit ngelingake dheweke marang uripe biyen ing Persia—kekayaan sing wis ditinggalake, kamulyane, sihir bapake, pangajab militère lan kesia-siaan donya liyané, kanthi tujuwan ngganggu katentreman atiné lan mbalèkaké dhèwèké saka biara lan urip bebarengan para bapa suci. Nanging kanthi pitulunganing Gusti, ing Sapa Sang Anastasiyus nemokake sandhangan sing kiyat nglawan mungsuh, lan uga lumantar pandonga lan pituduh gurune lan bapa rohani, marang sapa dheweke nyritakake kabeh pikirane, dheweke tetep ora bisa dikalahake lan ora goyah ngadhepi kabeh godaan mungsuh.

Sawisé Sang Mulya Anastasius nglampahi pitung taun ing biara lan nglumpukaké bandha rohani sing sugih saka kabecikan, Panjenengané dipanggil déning Gusti kanggo makutha martir lumantar panglihatan ing ngisor iki. Sakdurungé rawuhé pesta kamulyan Paskahé Kristus, ing sontené Setu Suci, piyambakipun ngaso sakedhik sawisé makarya sedina lan, nalika ketiduran, piyambakipun mirsani dhiri piyambakipun ngadeg ing pucuk gunung ingkang inggil. Ana sawijining priya sumunar nyedhak dhumateng piyambakipun, nyekel kalice emas ingkang dihiasi watu permata lan kebak anggur. Sawisé maringi cangkir mau, wong iku kandha, 'Grasia lan ngombe.' Dhèwèké nampa lan ngombe. Rohé langsung kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké, lan sanajan isih turu dhèwèké nyadari yèn iki pratandha tumrap dhèwèké bab pati martir sing banget dhèwèké kepéngin, kang Gusti nelpon dhèwèké marang[1359] . Sawisé tangi, kebak kabungahan lan kabagyan, dhèwèké buru-buru menyang gréja kanggo miwiti upacara ngrayakaké Kebangkitan Kristus. Ing kana, sawisé ngajak bapak rohani lan pangreksa—sing saiki dadi rektor—mlebu menyang sakristi, dhèwèké nyuwun ing sikilé lan ngumbah sikilé nganggo luh, nyuwun supaya rektor ndedonga marang Kristus, Gusti kabèh, kanggo dhèwèké, amarga dina pamitané saka donya iki wis cedhak. Dhèwèké kandha:

Aku ngerti, bapa suci, pakaryan apa waé sing wis panjenengan tindakaké kanggo kapentinganku lan sepira kerepé aku nyalahgunakaké pangayoman bapak panjenengan marang aku. Matur nuwun marang panjenengan, mripatku wis nyekseni pepadhang sejati, lan lumantar panjenengan aku wis dibebasaké saka pepeteng kang nggegirisi; mula, aja mandheg ndedonga kanggo aku, abdi panjenengan, marang Gusti kang Maha Suci.

Bapak rohani panjenenganipun ngendika:

– Ana apa kowe, anakku? Kepiye kowe ngerti yèn ing dina-dina sing bakal teka kowe bakal pindhah saka urip iki menyang urip sabanjuré?

Anastasius nyritakaké impené marang sang bapa rohani kanthi emosi sing kenceng lan negesaké yèn ing dina-dina sing bakal teka dhèwèké mesthi bakal mati, apa liwat pati lumrah sing dialami kabèh wong, utawa liwat cara liya; nanging dhèwèké wedi nyritakaké kepénginane dhéwé kanggo mati syahid demi Kristus, supaya sang sepuh ora nglarang lan nyulut semangaté marang Kristus ora mati, lan dhèwèké ora kelangan mahkota mati syahid. Bapak rohanié nglipur dhèwèké suwé nganggo tembung-tembung sing manis. Nalika dina iku teka, Anastasios

[1359] Tembung 'cangkir' ing basa Kitab Suci lan ing pamanggihé umat Kristen wiwitan digunakaké minangka ungkapan sing cetha babagan sangsara utawa cobaan sing wis ditakdiraké Gusti marang sawijining wong. Mula, St. Anastasius nerangaké cangkir sing dideleng ing ngimpi minangka pratandha cangkir sangsara lan pati sing nyiksa sing bakal enggal dhèwèké ngombe.

sing Kinurmatan nampa Misteri Suci sajrone Liturgi Ilahi lan melu dhahar bebarengan karo sedulur-seduluré. Ing wengi sabanjuré, sawisé mung turu sethithik wiwit sonten, dhèwèké tangi kesusu, amarga rasa kangen ing batin sing ora bisa diterangaké marang kasangsaran kanggo Kristus nggawe dhèwèké ora bisa turu. Tangine tanpa ana sing ngerti, dhèwèké ninggalake biara, ora nggawa apa-apa kejaba jubah biara sing dienggo.

Sawisé ninggalake biara, Santo Anastasius dhisik menyang Diospolis ing Palestina[1360] , lan saka kono menyang gunung sing dijenengi Harizim kanggo ndedonga. Sawisé ngliwati akèh panggonan wigati liyané, dhèwèké tekan ing Caesarea ing Palestina[1361] lan manggon ing kana rong dina ing Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci. Banjur dhèwèké lunga sowan ing gréja Santa Eufemia, Sang Martir Agung, sing dumunung ing kutha Caesarea sing padha. Ing wektu kuwi, Palestina ana ing sangisoré pamaréntahan Persia, lan ana akèh wong Persia ing kana. Kedadéyané, nalika lumaku liwat omahé sawijining wong Persia, sing kaberkahan iku nyekseni trik-trik sihir sing ditindakake déning wong-wong Persia. Kebak semangat ilahi, dhèwèké nyedhak marang wong-wong mau lan kandha kanthi nesu:

'Ngapa kowe dhéwé nyasar lan kanthi ngapusi wong liya, nuntun nyawane menyang kasalahan sing padha?' Padha gumun marang ketegasané lan padha takon:

'Sapa kowe nganti wani ngomong marang kita kaya ngono?'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku uga biyen kejiret ing ilusi sing padha karo kowe. Aku wis paham tenan babagan ilmu sing ora takwa iki lan trampil banget ing tipu daya.'

Sawisé ngendika kuwi, sang wali ngentèkaké wektu suwe kanggo ngecam ketidaktaatané, nerangaké sepira nggegirisi tumrap Gusti lan mbebayani tumrap manungsa, sihir lan tipuané. Dheweke nerangake marang wong-wong mau kepiye dheweke bisa mangerteni kabeneran lan bali marang Gusti Allah, nalika ngajak wong-wong mau supaya njupuk dheweke minangka tuladha, supaya wong-wong mau uga bisa mangerteni kabeneran lan, sawise nilar sihir, bali marang Kristus Allah kanthi tobat. Nanging wong-wong mau ora mung ora gelem ngrungokake tembungé sang wali, malah padha meksa supaya dhèwèké aja ngukum kawruh sihir sing diurmati déning wong Persia, lan aja mbukak aibé ing ngarepé wong akèh. Banjur sang wali ninggalaké wong-wong mau lan nerusaké lelampahané, kesusu menyang gréja suci martir sing pinunjul. Baru wae sang wali mlaku sawetara adoh saka wong-wong mau, dhèwèké katon déning prajurit Persia sing lungguh ing gapura pangadilan. Nalika sang wali lumaku ngliwati, padha rembugan nganggo basa Persia, kandha bab dhèwèké:

'Iku mata-mata.'

Wong suci kuwi, sing wis paham tenan tembung-tembungé, amarga dhèwèké dhéwé wong Persia, ndelok wong-wong mau kanthi nesu lan kandha:

'Apa sing kok omong? Aku dudu mata-mata, nanging abdi Gusti Yesus Kristus; aku luwih mulya tinimbang kowe, amarga aku dianggep pantes ngladeni Panjenengané sing kersa mudhun saka swarga kanggo nylametake wong-wong dosa. Aku ngerti basamu, amarga biyen aku uga tau ngladeni ing tentara sing padha kaya sing saiki kowe layani.'

Banjur para prajurit nyekel dhèwèké lan nglaporaké marang komandané sing ana ing pangadilan. Sawisé takon sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé, komandan mau mréntah supaya dhèwèké ditahan kanthi pangreksa ketat ing panjara. Nalika dikurung, sang wali ora mangan lan ora ngombe sajrone telung dina. Dheweke nolak nampa apa-apa saka tangan wong-wong sing ora takwa, nanging mung nyangga awaké dhéwé kanthi pangarep-arep marang sangsara sing suwé diarep-arep kanggo Kristus. Ing wektu kuwi, ana pangeran Persia sing jenengé Marzavan teka ing Kaisarea ing Palestina. Sawisé krungu babagan tawanan sing kinurmatan kuwi, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké digawa ing ngarepé ing praetorium, diiket, kanggo dipriksa. Nalika sang wali digawa mlebu, Marzavan lagi sibuk karo prakara liya, dene sang Anastasius sing kinurmatan ngadeg adoh, diiket. Ana uga wong Kristen sing rawuh. Sawise ngenali sang wali, amarga wis tau ndeleng dheweke ing gréja Sang Perawan

[1360] Diospolis – sawijining kutha ing Palestina, ing sisih lor-kulon Yerusalem.

[1361] Caesarea – sawijining kutha ing Palestina ing pesisir wétan Segara Tengah, sing dibangun déning Herodes, Raja Yahudi, ing panggonan kutha kuna Straton lan dijenengi kanggo ngajèni Kaisar Augustus (kaisar Romawi Octavian Augustus). Kutha iki wis dirusak pirang-pirang kaping, lan saiki mung ana reruntuhan sing ditutupi tanduran alas.

Maria sing Maha Suci, dheweke nyedhaki lan alon-alon takon kenapa dheweke ditangkep, diiket, lan digawa menyang pangadilan.

Wong suci mau ngandhani dhèwèké bab karsa ing atiné – yaiku yèn dhèwèké kepéngin nandhang sangsara lan mati kanggo Kristus. Krungu mangkono, wong Kristen kuwi muji sang wali amarga niyaté sing becik lan nglipur dhèwèké nganggo tembung-tembung saka Kitab Suci, ngélingaké dhèwèké supaya aja wedi penyiksaan utawa ajiné mati demi asmané Gusti kita Yesus Kristus, nanging mangsuli pitakonané Marzavan kanthi teges lan wani, éling marang tembungé Gusti sing kaparingaké ing Injil: *'Nanging sing tahan nganti pungkasan bakal slamet'* (Matéus 10:22). Nalika Sang Mulya Anastasius sabanjuré digawa ngadhep Marzavan kanggo diadili, dhèwèké ora sujud marang dhèwèké lan ora maringi pakurmatan sing pantes. Ing wektu kuwi, lumrahé wong Persia sujud ing ngarepé pangerané minangka pratandha ngajèni kalungguhané. Nanging sang wali ora nindakake kuwi, mbukak kawani batine lan luhuré atiné lumantar nolak tunduk lan pandangane sing tanpa wedi. Marzavan, nalika ndeleng dheweke kanthi teliti, takon:

'Sapa kowe, saka ngendi kowe teka, lan jenengmu sapa?'

Wong suci mau mangsuli kanthi wani:

Aku iki wong Kristen; lan yen kowe kepengin ngerti asal-usulku, aku wong Persia, saka provinsi Raza, saka desa Rasnuni. Aku biyen dadi magus lan prajurit, nanging aku wis ninggal pepeteng lan teka ing pepadhang sejati; jenengku biyen Magundat, nanging saiki, ing iman Kristen, aku dijenengi Anastasius.'

Marzavan kandha marang dhèwèké:

'Tinggalna ilusi iki lan bali marang imanmu sing biyen. Aku bakal maringi kowe jaran, dhuwit, lan akèh bandha liyane.'

Wong suci iku, ndelok dheweke, kandha:

'Mugi aja nganti kelakon, ya Sang Kristus Raja, yen aku bakal nyelakake Panjenengan!'

Banjur Marzavan takon:

'Apa kowe seneng sandhangan sing saiki kowe nganggo iki?'

Sing kasucèk mangsuli:

'Busana iki pancen nyenengake atiku, amarga kaya malaikat; saliyane iku luwih ngajeniake aku tinimbang pangkatmu marang kowe.'

Marzavan, nesu, kandha:

Ana setan sing manggon ing jeronmu, lan kowe ora ngomong apa-apa kajaba sing diwulangake setan mau.

Wong suci mangsuli:

'Nalika aku kejiret ing ilusi lan kejahatan Persia, ana setan galak ing jeroku; nanging saiki Kristus, Juruslametku, manggon ing jeroku, ngusir setan-setanmu.'

Marzavan banjur takon marang dhèwèké:

'Dadi piye? Apa kowe ora wedi marang raja, sing nalika ngerti bab kowe bakal mrentah supaya kowe disalib?'

"Ngapa aku kudu wedi marang manungsa," wangsul sang wali, "sing uga fana kaya kowe? Sanajan dhèwèké matèni badané aku, dhèwèké ora bakal bisa nyekel nyawaku nganggo kabèh tipuané."

Ora kuwat nampa tembung kaya ngono, Marzavan mrentahake supaya sang wali diiket nganggo rantai wesi—siji ing gulu lan sijine ing sikilé—lan digawa menyang panggonan tukang watu, dipaksa bebarengan karo tahanan liyane nggawa watu terus-terusan. Ing kono sang wali sing pinaringan berkah nandhang sangsara tanpa cacah lan abot banget. Sawetara wong Persia saka tanah kelairané, saka désa Rasnuni sing padha, sing manggon ing Kaisarea—wong-wong sing biyèn wis tau dikenal, kanca lan tangga teparo—nalika padha weruh apa sing kelakon marang dhèwèké, padha isin lan nganggep sangsara dhèwèké minangka isiné dhéwé. Padha ngina sang wali, kandha:

'Apa sing wis kok tindakake? Napa kowe ngremehake kaluhuraning keturunanmu kanthi dadi wong Kristen, lan nggawa isin kaya ngene marang kita? Kowe diiket ing belenggu lan dihukum pati kaya penjahat—pemandangan sing ora bisa ditampa mripat kita. Durung ana siji wae saka negari kita sing tau dadi wong Kristen, nanging kowe wis nggawa isin kaya ngene marang kita.'

Nalika padha ngucapake tembung-tembung nyerang kuwi, wong-wong jahat asring nyekel sang wali sing ora salah, nggebugi tanpa welas asih, narik janggute, nyobek sandhangane, lan ora mung ngina dheweke, nanging

uga masang watu abot ing pundhak lan gulu dheweke sing mung papat wong sing bisa nggawa kanthi angel. Mangkono, diiket ranté ing gulu lan sikilé lan diwènèhi bebane watu abot, abdi Gusti terus makarya. Sang wali nahan kabèh jinis panyiksa saka wong-wong Persia sing wis dikenal sajrone wektu kuwi, nanging kabèh mau ditampa kanthi kabungahan demi asmané Yesus Kristus.

Sawisé sawatara wektu, Pangeran Marzavan manèh mréntahaké supaya sang wali digawa ngadhep dhèwèké lan takon marang dhèwèké:

'Yen pancen kowe putrané dukun sihir lan ngerti ilmu sihir, mula critakna babagan iki supaya kita uga bisa sinau kabisamu.'

Wong suci mau mangsuli:

Mugi Gusti ngreksa aku supaya ora ngucapake bab kaya ngono! Aku ora kepengin ngotori pikiranku karo eling trik sihir, utawa ilatku karo omongan bab kuwi.'

Banjur pangeran kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe tetep dadi wong Kristen? Balèkna imanmu sing biyèn; yèn ora, ngerti yèn aku bakal nglaporaké kowe marang Raja Khosrow.'

Wong suci mangsuli:

'Kowe tumindak manut kersamu. Aku kira kowe wis nulis marang dheweke lan wis nampa wangsulan?'

Pangeran mangsuli:

'Aku durung nulis, nanging aku arep nulis saiki, lan apa wae sing dhèwèké paring dhawuh marang aku babagan kowe, bakal tak lakoni.' Wali Anastasius mangsuli:

'Tulisen apa waé sing ala bab aku. Aku iki wong Kristen, lan aku kandha manèh yèn aku iki wong Kristen.'

Banjur Marzavan mréntahaké supaya sang wali digléngaké pasuryané ing lemah lan dipukuli nganti sarujuk nindakaké dhawuhé. Nanging nalika para abdi nyoba ngiket tangan lan sikilé sang wali kanggo dipukuli, sang wali kandha marang wong-wong mau:

– Tinggalna aku kaya ngene: ora perlu ngiket utawa nahan aku, amarga aku ora nandhang sangsara kanggo Kristusku kanthi paksa, nanging kanthi kersaku dhéwé. Aku kepéngin nandhang sangsara kanggo Panjenengané kaya wong liya kepéngin banyu adhem ing dina sing panas banget.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nggawe pratandha salib lan nyembah ing lemah, nyawisaké awaké dhéwé kanggo tatu. Banjur wong-wong mau wiwit nggebuk dhèwèké kanthi kejem nganggo tongkat; nanging sang wali ngadhep marang para penyiksa lan kandha: 'Tunggu sedhela lan copot jubah biaraku; aja nganti panggilan biara ngalami isin!' Pukulna mung badan telanjangku, nanging mangertèna yèn aku nganggep tatu sing kok paringaké marang aku iku guyonan. Amarga sanajan kowé nyabik-nyabik aku, aku ora bakal nate nyelakké Gustiku, Yesus Kristus.

Nanging, sanajan lagi dicambuk lan ditelanjangi, sang wali nahan sangsara kanthi tabah, ngglethak tanpa obah lan ora dicekel sapa-sapa kajaba amarga panrimané dhéwé marang sangsara kanggo Gusti Allah, lumantar kuwi dhèwèké ngungkuli malah kodraté dhéwé. Pangeran lan kabèh sing ana padha gumun marang kasabarané, amarga sajrone pecutan sing suwé lan nyiksa kuwi dhèwèké ora ngadhep liya, ora njerit, ora ngeluh. Pikirane mung tumuju marang Gusti Allah, kang kanggo Panjenengané dhèwèké nandhang sangsara. Banjur pangeran mréntah supaya pecutan marang sang wali mandheg lan manèh ngancem dhèwèké ing jenengé raja.

'Aku bakal nulis,' ujare, 'kanggo Tsar, lan dhèwèké bakal mréntah supaya kowé dipatèni.'

Wong suci mau mangsuli:

'Tulisen apa waé sing kowe karepake.'

Pangeran mangsuli:

'Apa kowe ora wedi marang tsar?'

Wong suci mangsuli:

'Ngapa aku kudu wedi karo rajamu? Apa dheweke dudu manungsa fana kaya kowe? Apa dheweke ora bakal rusak kaya kowe? Napa kowe nyoba nggawe aku wedi marang dheweke, sing mung bleduging bumi kaya kowe? Apa aku ora luwih pantes wedi marang Gustiku Yesus Kristus, sing nyipta swarga lan bumi, segara lan kabeh sing ana ing kono – Dheweke sing langgeng langgeng?

Marzavan sing sombong, kaget karo wangsulan sang martir, banjur mrentah supaya dhèwèké dibalèkaké menyang panjara. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké ngundang manèh lan wiwit ngomong alus, ngarep-arep bisa nggodha dhèwèké nganggo tembung manis. Dhèwèké kandha marang sang wali:

'Elinga maneh marang ilmu sihirmu lan sembahna kurban marang para dewa, supaya kowe ora mati ing sangsara lan ora kapisah saka cahya sing katon iki.'

Romo wong suci mau mangsuli:

– Marang dewa endi aku kudu nyembah: marang srengéngé, rembulan, geni, segara, gunung lan bukit, utawa marang kabèh unsur liyané? Mugi Gusti Allah tansah nyegah aku nyembah arca-arca sampeyan! Amarga kabèh sing wis tak sebut mau diciptakaké déning Kristus, Putrané Gusti Allah, kanggo ngladèni lan nyukupi kabutuhan kita manungsa, makhluk sing nduwèni akal. Nanging kowe padha keliru nyembah setan lan kéwan papat sikil, uga saben makhluk sing katon, kaya-kaya padha ora diciptakaké kanggo kabutuhan kita, nanging kita sing diciptakaké kanggo kabutuhané. Pira aneh lan ora masuk akalé kowe nyebut mau déwa! Kowe diciptakaké manut gambaré Gusti Allah – nanging kowe ora kenal marang Gusti Allah, Penciptamu. Yen kowe wis kenal marang Kristus, sing wis nyipta kowe, mesthiné kowe wis mbalèk marang pepadhang sejati lan wis bébas saka kuwasa setan.

Ngandika iki lan liya-liyané, sang wali nggumunaké Marzavan lan kabèh sing ngrungokaké. Marzavan, nalika weruh manawa pujian utawa ancaman ora bisa ngalahake sang wali, banjur ngirim dhèwèké bali menyang panjara nganti ana dhawuh saka raja babagan apa sing kudu ditindakake marang dhèwèké. Mangkono, ing wayah wengi sang martir ditahan ing panjara, déné ing wayah awan dhèwèké digawa metu nganggo ranté kanggo kerja – nggawa watu bareng karo para narapidana liyané.

Ing wektu sing padha, kabar babagan Santo Anastasius tekan ing biara ing ngendi dhèwèké wis ngucapake sumpah. Kabeh para bapa lan sedulur, nalika krungu yèn dhèwèké nandhang sangsara abot kanggo Kristus, padha kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké – utamané sang abbot, bapak rohani lan guruné, sing mbayangaké yèn dhèwèké kaya-kaya kabèh iku kabèk karo muridé sing dikasihi, ngrasa yèn dhèwèké uga nandhang sangsara ing badané. Nanging amarga piyambakipun boten saged dhateng muridipun, awit dados abbot ing biara, piyambakipun ngutus kalih biksu kanthi layang kang kebak tembung panglipur, paring dhawuh supados sowan dhateng martir kanthi rahasia lan nyengkuyung piyambakipun ngendhaleni sangsara kanthi tabah. Dheweke piyambak, bebarengan karo para bapa liyane, ndedonga marang Gusti Allah kanggo dheweke awan lan bengi, supaya Gusti Allah maringi pitulungan marang martir supaya bisa nampa sangsara kanthi gagah berani kanggo Asmané nganti pungkasan lan dadi pemenang sing diparingi mahkota ing antarané para martir suci. Ing wektu sing padha, martir suci Anastasius nalika ana ing panjara ora nate mandheg muji Gusti Allah Kang Maha Kuwasa awan lan bengi. Bareng karo dheweke ana tahanan liyane, sawijining pemuda saka abdi Marzavan sing wis dihukum amarga sawijining kaluputan. Dheweke diiket bareng karo sang suci—kanthi siji rantai ngubengi gulu lan siji maneh ngubengi sikil. Iki dadi beban abot tumrap sang wali, amarga nalika piyambakipun tangi ing tengah wengi kangg , piyambakipun kapeksa, nglawan kersanipun, mbangun kanca tahanan. Piyambakipun nganggep punika dosa marang kancanipun amarga ngganggu piyambakipun, awit piyambakipun sampun kesel sanget amarga nyambut gawe nggawa watu sedina muput lan lajeng ketiduran jero. Mulane, asring banget nalika dhèwèké kepéngin nindakake pandonga tengah wengi, dhèwèké ora wani tangi, supaya ora mbangunaké kancané lan ngganggu turu. Kanthi nyelehaké sikilé jejere sikil kancané lan nyandhakké gulu marang gulu kancané, dhèwèké nindakake pandonga kaya biasané marang Gusti Allah. Ana uga tawanan liyané ing kono sing tetep ora diiket. Antarane wong-wong mau ana wong Yahudi sing keturunan mulya lan wataké alus. Nalika weruh Santo Anastasius sing saben awan ngusung watu lan saben bengi muji Gusti, dhèwèké gumun, kandha marang dhèwèké dhéwé: 'Wong kaya apa iki, lan kepiye pungkasané?'

Ing sawijining wengi, nalika sang wali lagi ndedonga marang Gusti kaya biasane, wong Yahudi kuwi sing lagi turu ing lantai ora bisa turu. Dumadakan, nalika weruh cahya ing jeruji, dhèwèké ngalihake pandangane marang sang wali lan weruh ana wong-wong mlebu liwat lawang jeruji, nganggo busana putih padhang sumunar, sing ngubengi sang martir suci. Padhangé padhèrèng sing sumebar saka awaké padha madhangi kabèh ruang penjara nganggo cahya sing ora bisa diterangaké, sing ora ana siji waé narapidana sing weruh, amarga kabèh padha turu. Mung wong Yahudi kuwi sing lagi tangi nyawang kanthi teliti lan kandha marang dhiri dhéwé kanthi gumun gedhé: 'Dhuh Gusti sing Suci, iki Malaékat!'

Nalika dhèwèké terus ndelok luwih cedhak marang wong-wong mau, dhèwèké weruh yèn padha nganggo omophoria lan nyekel salib ing tangané. Banjur dhèwèké mikir: 'Iki para uskup.' Banjur, nalika ndelok marang martir suci, dhèwèké weruh sawijining priya enom sumunar ngadeg ing ngarepé Anastasius karo bumbung kemenyan emas kang kebak arang murub. Sawisé nyelehaké kemenyan ing bumbung kemenyan, dhèwèké nyembahké kemenyan ing sakupengé martir. Ndelok kahanan iki, tawanan sing lagi tangi kuwi ngusik nganggo tangané tawanan liyané sing turu ing sacedhaké—wong Kristen sing biyèn tau dadi hakim ing Scythopolis. Dheweke kepengin wong liya iku uga weruh mujijat sing nggumunake lan cetha kaya ngono, nanging ora bisa langsung mbangun, amarga wong iku turu nyenyak. Nalika wong iku pungkasane dibangun lan tangi, takon apa sing kedadeyan lan kenapa dheweke dibangun, wong Yahudi iku, karo nunjuk apa sing kedadeyan, kandha:

'Delengen, delengen!'

Nanging durung rampung ngucapake tembung-tembung mau, panglihatané langsung sirna. Banjur wong Yahudi mau nyritakaké marang wong Kristen, kanthi semangat gedhé lan émosi sing tulus, kabèh sing wis dideleng, lan bebarengan padha memuji Kristus Gusti.

Ora suwe sawisé kuwi, Pangeran Marzavan, sawisé nampa wangsulan saka rajané, Khosrow, ngirim pesen marang martir kinurmatan Anastasius ing panjara, kandha:

'Raja maréntahaké kowé ngucapaké mung siji tembung: "Aku dudu wong Kristen"—lan kowé bakal langsung dibebasaké, sawisé kuwi kowé bisa lunga menyang endi waé sing kowé karepaké: marang wong Kristen lan biksu, utawa menyang tanah airmu—kanggo bali ngladèni militèr.' Martir Kristus mangsuli:

'Mugi aja nganti aku nyelakake Kristusku ing pikiran utawa tembung!'

Banjur pangeran maneh ngutus panguwasa marang sang wali, kandha:

'Aku ngerti kowe isin ing ngarepe akèh wong, utamané kanca-kancamu, mula kowe ora gelem nyelakaké Kristusmu ing ngarepé wong-wong mau; nanging amarga prentahé Tsar kudu dituruti—awit ora ana sing bisa mbantah—mula, yèn kowe kersa, sacara pribadi, mung ing ngarepku lan loro penasihatku liyané, kandhaa yèn kowe mbantah Kristus, lan aku bakal langsung mbebasaké kowe. Tenan, apa sing bakal ngrusak kowe yen mung ngucapake tembung panyingkiran nganggo lambemu, dene atimu, sing ora sarujuk karo lambemu, tetep pracaya marang Gustimu?

Para martir mangsuli:

Mugi iku ora tau kelakon marang aku! Aku ora bakal nyelakake Gustiku ing ngarepmu utawa ing ngarep wong liya – ora kanthi terang-terangan utawa kanthi rahasia, malah ing ngimpi; lan ora ana siji wae sing bakal bisa meksa aku nindakake kuwi kanthi cara apa wae.'

Nalika gubernur bali marang pangeran lan nyritakaké apa sing dirungokaké saka martir, pangeran mréntahaké supaya martir mau digawa ngadhep lan kandha marang dhèwèké:

– Raja wis mrentahake supaya kowe, sing diiket ing belenggu, dikirim menyang dheweke ing Persia.

Martir suci Anastasius mangsuli:

'Yen kowe gelem ngeculake aku, aku dhéwé, tanpa belenggu, bakal lunga menyang rajamu. Apa perlu masang belenggu marang aku, sing nandhang sangsara kanthi kersa dhéwé lan kepéngin tahan kanggo Gusti Kristus sing tak tresnani?'

Pangeran, weruh manawa ing cara apa wae— ora kanthi muji-muji utawa ancaman bisa ngowahi sang martir saka iman Kristen marang pemujaan berhala Persia, dhèwèké mrentahaké supaya dhèwèké, bebarengan karo loro tawanan liyané—uga wong Kristen, sing dihukum amarga tuduhan sing ora adil—dikirim menyang Persia sajrone limang dina kanggo diadili ing ngarepé raja, sawisé kuwi sang wali manèh digawa bali menyang panjara. Ing wektu kuwi, pesta Pangluhuré Salib Suci lan Panyawijié Gusti Allah wis cedhak. Ing kutha kuwi ana sawijining priya sing dihormati lan pinunjul, wong Kristen ing iman lan tumindak. Dhèwèké nyuwun marang Pangeran Marzavan supaya mbebasaké rahib Anastasius saka panjara lan ngajak dhèwèké bebarengan ngrayakaké pesta kuwi, supaya dhèwèké bisa ngrayakaké pesta agung iki bareng karo wong Kristen. Marzavan, amarga ngajeni marang warga kinurmatan iki, mènèhi dhawuh supaya panyuwunane dikabulaké, lan Santo Anastasius dibebasaké kanggo mèlu karo umat Kristen ing dina iku, sanadyan isih nganggo borgol wesi. Sawisé nampani dhèwèké, wong sing taat iku nuntun dhèwèké menyang gréja kanggo Liturgi Ilahi. Iku dadi kabungahan ageng lan perayaan kaping pindho tumrap kabèh wong pracaya kanggo nyumurupi sang martir, kang diiket ing belenggu abot amarga Sang Kristus Gusti, kang wis nandhang sangsara ing Salib. Padha nglumpuk ing sacedhaké, priya lan

wanita padha netesake luh panas kabungahan lan, katarik rasa emosi, padha nyium belenggué, memuji sangsara kang wis ditindakake kanggo Kristus. Sawisé Liturgi Ilahi rampung, wong sing wis nyuwunake piyambaké nggawa dhèwèké menyang omahé, karo loro biksu sing diutus saka biara kanggo nyenengake martir kanthi rahasia lan nyedhiyakake panganané. Sawisé nampani kanthi ramah, nalika wayahe teka, dhèwèké nggawa Santo Anastasius bali menyang penjara. Limang dina sawisé kuwi, sang wali, bebarengan karo loro tahanan liyané sing diiket, dikirim menyang Persia. Akeh wong Kristen ngancani dhèwèké kanthi luh kabungahan. Loro biksu mau uga ngancani dhèwèké. Salah sijine banjur bali menyang biara, dene sijine diutus déning abbot kanggo ngancani Anastasius sing suci, ngladèni dhèwèké, nyekseni pangorbanané, lan sawisé bali nyritakaké kabèh kasangsaran lan pangorbanan sing wis dialami.

Nalika tekan ing Persia, martir suci Anastasius dipenjara ing sela ing kutha sing dikenal minangka Bethsalia[1362] , bebarengan karo akèh tawanan liyané, sawatara wis divonis amarga tindak pidana, déné liyané dadi tawanan, utamané wong Kristen. Biarawan sing teka bareng karo dhèwèké manggon ing omahé Kortakt, putrané Esdin; Esdin iku kepala pangurus kraton, wong Kristen rahasia. Sawisé sawetara dina, Raja Khosrow ngutus salah siji hakimé, digandhèng karo sawijining tribune, kanggo nanyakaké Saint Anastasius. Hakim mau, sawisé teka marang sang wali, takon: sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, lan kanthi alesan apa, sawisé ninggalaké iman Persia, dhèwèké dadi wong Kristen? Anastasius, martir Kristus, mangsuli marang dhèwèké liwat juru basa, amarga dhèwèké ora péngin manèh nganggo basa Persia, ngremehké iman sing ora takwa saka wong Persia lan uga basané. Sang wali kandha:

'Kowe salah nyembah setan tinimbang Gusti Allah. Aku uga biyen kejiret ing ilusi iki, nanging saiki aku pracaya lan nyembah marang Gusti Yesus Kristus kang Maha Kuwasa, kang nyipta swarga lan bumi, segara lan kabeh sing ana ing kono. Aku ngerti tenan yèn imanmu iku ilusi setan sing nuntun kowe marang karusakan.

Hakim mangsuli marang dhèwèké:

'Wah, manungsa sengsara! Apa wong Yahudi ora nyalibake Kristus sing kowe ajeni kuwi? Kepriye kowe bisa kliru, ninggalaké imanmu lan dadi wong Kristen?'

Wong suci mangsuli:

'Kowe ngomong bener yèn Yesusku disalib déning wong Yahudi, nanging kenapa kowe ora uga ngomong yèn Panjenengané, kanthi kersané sing ilahi, kersa nyerahaké awaké dhéwé kanggo disalib demi kaslametan kita? Panjenengané iku Pangripta kabèh mau, sing mudhun saka swarga menyang bumi lan nglairaké awaké saka Perawan Maria sing paling suci lan paling berkah lumantar kakuwatan Roh Suci. Panjenengané disalib miturut kersané dhéwé kanggo nylametaké umat manungsa saka tipuané setan. Nanging kowe ngajeni setan lan nyembah srengéngé, rembulan, geni, lan saben makhluk liya, tinimbang nyembah Sang Pencipta.

Hakim kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ngomong omong kosong kaya ngono? Delengen, raja bakal langsung maringi kowe pakurmatan gedhe, maringi kowe sabuk emas, jaran apik lan akèh bandha macem-macem; kowe bakal dadi salah siji pejabat pinunjul ing kraton, yen kowe bali marang imanmu sing biyen.'

Santo Anastasius mangsuli:

Aku wis suwe ngremehake lan sengit marang peparingé rajamu—bandha, pakurmatan lan kamulyan, lan kabèh sing nyenengake lan dikarepake déning kowé. Kabèh iku kanggo aku kaya sekul lan tai. Amarga wis milih urip monastik lan tresna marang iku, aku dikuatké déning pangarep-arep berkah langgeng, sing kanthi sih-rahmaté Kristus, Gustiku, aku ngarep-arep nampa. Busana biara sing mulya iki lan jubah compang-camping iki dadi jaminan sing teguh tumrap aku. Kepiye carane aku saiki bisa ngremehake lan mbantah apa sing tak ngarep-arep, lan amarga iku aku wis nindakake kabeh gaweyan lan ngetokake kabeh semangatku? Apa aku bisa kagoda dening peparing raja sing sifaté mung sementara lan bakal enggal sirna?"

Nalika krungu kabar iki, hakim mau nglaporake kabeh marang raja. Raja banjur nesu banget lan mrentahake supaya wali kuwi disiksa esuk sesuk. Esuké, hakim sing padha teka miturut dhawuh raja lan sawisé nggawa sang wali metu saka penjara, dhèwèké dhisik nggebuk sang wali tanpa welas asih nganggo tongkat; banjur nyelehaké betisé ing antarané loro balok abot lan mréntah wong-wong kiyat supaya mlumpat munggah mudhun

[1362] Uga dikenal minangka Barceloe – Sergiopolis ing Asyur, dumunung watara 8 versta saka Dastager, ing ngendi Khosrow manggon nalika semana.

ing loro pucuk balok ndhuwur, dhèwèké nyoba ngremuk betisé. Sawisé nyiksa sang wali kaya ngono suwéné suwe lan weruh keteguhané, hakim mau mréntahaké supaya dhèwèké dibalèkaké menyang penjara, déné dhèwèké dhéwé lunga marang raja kanggo nglaporaké apa sing wis kelakon. Tribuna, pangreksa penjara, iku wong Kristen rahasia. Dhèwèké nglayani para tahanan sing nandhang sangsara amarga Kristus, maringi kabecikan kabèh marang wong-wong mau. Dheweke lan biksu sing wis ngancani sang wali, sawisé mlebu ing selé, nglipur lan nyemangati wong sing nandhang sangsara. Wong-wong pracaya marang Kristus liyane uga mlebu bareng, kalebu anak-anaké Esdin sing wis kasebut mau, pangurus kraton lan wong Kristen rahasia. Padha nyungkur ing sikilé sang wali, nyium belenggué lan nyuwun supaya dhèwèké ndedonga marang Gusti kanggo wong-wong mau. Nanging sang wali, amarga andhap asor, ngusir wong-wong mau, ngakoni yèn dhèwèké wong dosa lan ora pantes, butuh pandonga lan pitulungan saka wong liya. Banjur padha njupuk lilin lan menèhi ing belenggué supaya tapaké kélangan ing lilin. Lilin mau disimpen karo wong-wong mau minangka berkah kanggo marasaké manéka rupa lara, lan uga padha dikirimaké marang siji lan sijiné minangka peparing sing larang regané. Ora suwe sawisé kuwi, hakim sing padha, sing dikirim maneh déning raja, teka menyang penjara kanggo ndeleng martir Kristus lan sawisé takon-takon, ngakoni yèn dhèwèké iku mungsuh sing ora kendho marang kersané raja; mula dhèwèké nggebuk sang wali tanpa welas asih nganggo tongkat. Kedadéan sing padha kelakon kaping telu sawisé sawetara dina. Hakim sing padha, sawisé teka ing penjara, nggebuk sang wali lan banjur nambahaké wujud panyiksaan anyar sing kejem: nyantolaké salah siji tangane lan ngiket watu gedhé ing sikilé, banjur nggantung sang wali. Mangkono sang wali sing ngemban sangsara suci mau nggantung rong jam. Banjur, sawisé nurunaké sang wali, dhèwèké mbalèkaké dhèwèké menyang penjara, déné dhèwèké dhéwé menyang ngarsané raja kanggo nglaporaké babagan kawanié sang martir sing ora bisa dikalahaké. Ing wektu sing padha, dhèwèké nyaranaké marang raja supaya nindakaké paukuman pati marang sang wali sanalika, supaya karajan Persia sing agung ora kena isin lan dihina manèh déning siji wong Kristen. Limolas dina sawisé kuwi, raja maringi paukuman pati marang martir Anastasius, bebarengan karo akèh tawanan liyané sing ana bareng dhèwèké ing penjara.

Ing bengi sadurunge seda, sang martir suci Anastasius, nalika lenggah ing selé lan wis weruh yèn pungkasané wis cedhak, ngendika marang sawatara kanca tahanané:

'Sedulur, sesuk aku bakal seda, bebarengan karo akèh wong ing kéné, lan pindhah saka urip iki menyang kalanggengan. Nanging kowé kabèh bakal tetep urip lan sawisé sawetara dina bakal dibebasaké, amarga raja sing jahat iki ora suwé manèh bakal dipatèni.'

Esuké, hakim teka karo prajurit lan nggawa metu saka penjara menyang pati, bebarengan karo Santo Anastasius, watara pitung puluh tahanan, sing akèh mau wong Kristen sing taat. Ing antarané uga ana loro tahanan sing, bebarengan karo Santo Anastasius, digawa nganggo ranté saka Kaisarea menyang Persia; wong-wong mau uga Kristen. Nanging sawetara tahanan tetep ditinggal ing penjara – ing antarane ana wong-wong sing wis diwenehi ramalan dening sang wali babagan pembebasan sing bakal teka lan pati raja. Wong-wong sing digawa metu saka penjara kanggo dipatèni digawa metu saka kutha, menyang pinggir kali, lan ing kana, siji-siji, kanthi tali diiket ing gulu, padha dicekek kanthi nyiksa. Sawisé saben wong dipatèni kanthi dicekèk, para penyiksa banjur ngadhep marang Santo Anastasius lan kandha:

'Apa pancen kowe kepengin saiki mati kanthi cara sing padha kaya wong-wong mau? Apa ora luwih becik kowe manut kersaning raja lan, kanthi tetep urip, nampa peparing, pakurmatan, lan kamulyan saka raja?'

Wong suci mau, ngangkat pandangane menyang langit, matur nuwun marang Gusti Allah, lan mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku kepéngin dicabik-cabik déning kowé kanggo kasetyan marang Kristusku. Pati iki ora ana paédahé kanggo aku, lan aku matur nuwun marang Gustiku amarga lumantar sangsara cilik iki Panjenengané maringi aku kasempatan mlebu ing kamulyan agung kang ora bisa diungkapaké saka para martir suci.'

Mangkono, martir suci Anastasius, sawisé kabèh tawanan liyané, kanthi bungah nampa pati sawisé dicekek ing tanggal 22 Januari[1363] . Kanggo mbuktekaké pati Anastasius marang raja, para prajurit motong sirah suci panjenengané lan nggawa marang raja, déné badané, bebarengan karo bangké-bangké liyané sing wis dicekek, dibuwang marang asu supaya dipangan. Nanging asu-asu mau, nalika kanthi rakus padha mangan bangkete wong liya, ora mung ora nyentuh badan sang wali, nanging malah miwiti ngreksa kanthi cetha, supaya

[1363] St. Anastasius Sang Martir ngalami martir ing taun 528.

ora ana wong liya sing nyentuh. Nalika tribune, pangreksa panjara, nyoba njupuk badan suci martir sing mulya, para prajurit sing jaga saka adoh ora ngidini, amarga akèh saka wong-wong mau iku wong Yahudi miturut iman. Nalika bengi teka, sang biksu sing tansah kelingan, sing dikirim saka biara menyang Santo Anastasius kanggo nyekseni pangorbanané, njupuk sawetara budhak saka anak-anak Esdin, akèh emas lan kain kafan sing resik, banjur lunga menyang panggonan ing ngendi awak sang wali dumunung tanpa cilaka ing antarané mayit-mayit liyané sing dipangan asu. Sawisé ngisi tangan para penjaga karo emas, dhèwèké nyedhak marang badan suci martir Kristus, ing ndhuwuré katon lintang kang padhang banget sumunar saka swarga; banjur dijupuk lan digawa menyang biara cilik Santo Sergius Martir, sing ora adoh saka kono. Ing kono dhèwèké ngubur kanthi pakurmatan badan kang wis nandhang sangsara saka Anastasius, Sang Penyangung Kristus, déné dhèwèké dhéwé tetep manggon ing biara kuwi nganti Raja Khosrow dipatèni. Nalika raja kuwi dipatèni, para tawanan sing wis diramalaké déning sang wali bakal dibebasaké nalika isih ing panjara sadurungé dhèwèké seda pancèn dibebasaké. Mangkono ramalan ganda sang wali iku kelakon: bab mateni Raja Khosrow sing bakal kelakon lan bab bebasé para tawanan. Nalika tentara Yunani mlebu ing wilayah Persia, dalan dadi lancar supaya biksu sing ndherek sang wali bisa bali menyang biarané. Dhèwèké banjur bali lan nyritakaké kanthi rinci kabèh babagan sang martir suci Anastasius marang sang abbot lan kabèh komunitas. Kabeh padha ngluhurake Gusti Allah, sing wis nguwatake abdi-Nya kanggo tumindak sangsara. Abas biara langsung ngutus rahib mau, sing diiringi sawetara wong liya, lan padha nggawa bali kanthi pakurmatan relik murid kesayangané, martir Kristus, menyang biara mau[1364] . Akeh mujijat sing kelakon lumantar relik suci martir iku, lan panyembuhan saka maneka lara diparingake – kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Peringatan para martir suci Manuel, George, Peter, Leontius, Sion, Gabriel, John, Leontius, Parod lan liyané, cacahé 377, sing nandhang sangsara bareng karo wong-wong mau

Dirilisaké tanggal 22 Januari

Para martir suci iki asalé saka manéka wewengkon Kakaisaran Romawi lan manggon ing Adrianople[1365] nalika pamaréntahan Kaisar Leo si Armenia[1366] . Ing wektu kuwi, Tsar Bulgaria Krum ngrusak Thrace lan Makedonia lan maju nganti tekan Konstantinopel dhéwé; banjur, sawisé pengepungan telung sasi, dhèwèké nyerang Adrianople[1367] lan nyekel kabèh warga sing isih urip sawisé pembantaian, cacahé nganti patang puluh ewu wong; Antarane ana uskup lokal, sing déning tsar pagan diperintah supaya dibuwang sirah dhisik menyang lemah lan diinjak-injak. Krum nemoni pati kasar; penerusé, Dukum, seda ora suwé sawisé, lan Ditseng, panguwasa sing medeni lan ora manungsawi, munggah ing tahta bangsa Bulgaria. Dheweke mrentahake Manuil, Uskup Adrianople, supaya dipotong nganggo gergaji dadi loro lan lengen sang wali dipotong ing pundhak, sawisé kuwi sésa sucié dibuwang marang asu supaya dipangan. Nanging nesu Gusti Allah nyerang monster kuwi nganti wuta, lan ora suwé Ditseng dipatèni déning rakyaté dhéwé. Dheweke diganti dening Murtagon, sing wiwit nganiaya wong Kristen kanthi kejem amarga padha nolak manut prentahé kanggo mbalèkaké iman marang Kristus; dhèwèké nyekel para abdi setya Kristus ing penjara, nyiksa, lan matèni ing sangisore sangsara sing ora manungsawi. Para uskup suci George saka Develt[1368] , lan Peter, sing nguwatake kawanané ing iman Kristen, disiksa kanthi kejem déning para penyiksa sing ora manungsawi kanthi dipukul nganggo tongkat nganti abot banget, banjur sirahé sing mulya dipotong nganggo pedhang; pitu wong Kristen uga dipatèni kanthi cara sing padha bareng para uskup suci; para komandan Kristen John lan Leontius uga dipenggal sirahé nganggo pedhang; Santa Leontius, sawijining eunukh lan Uskup Nikea, wetengé ditusuk pedhang déning wong-wong pagan; Gabriel

[1364] Sabanjure, relik suci martir Anastasius wong Persia dipindhahake menyang Palestina, saka kana menyang Konstantinopel, banjur saka Konstantinopel menyang Roma, ing ngendi isih disimpen nganti saiki (siji pérangan ana ing biara ing pinggiran kutha, siji maneh ana ing Gréja Salib Suci).

[1365] Adrianople – sawijining kutha ing Thrace (Turki Éropah) ing persimpangan kali Tundzha lan Maritsa.

[1366] Leo si Armenia – sawijining kaisar Bizantium sing mrentah saka taun 813 nganti 820.

[1367] Ing taun 814.

[1368] Develt – saiki Zagara, ing pesisir Segara Ireng.

lan Sionius uga ngalami pati martir déning pedhang; Parod, sawijining presbiter sing paling taat, dipatèni nganggo watu. Akeh abdi Kristus sing setya liyane dipukul lan dipenjara ing wektu kuwi. Lan ora mung Murtagon sing galak, nanging uga para penerusé ing tahta Bulgaria nganiaya wong Kristen kanthi kejem, sing liwat manéka siksaan lan pati sing nyiksa, padha éntuk kraton langgeng.

5 Februari

23 Januari (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsarané Santo Klemens, Uskup Ankyra, Martir Suci Agathangelus, lan liyané sing bareng karo dhèwèké

Dipeperingati tanggal 23 Januari

Rong atus lima puluh taun sawisé Kelahiran Gusti kita Yesus Kristus, nalika pamaréntahan Valerianus[1369] , kutha krajan Galatia, Ankyra[1370] , nglairaké saka keturunan mulya martir suci Klemens, kaya tunas anggur enom sing subur, kebak klompok-klompok karunia rohani. Nanging wong tuwané ora padha pracaya: bapaké pagán sing nyembah berhala, déné ibuné Kristen, turunané wong Kristen lan dibesarké ing kesalehan Kristen lan kabiasaan becik. Jenengé Euphrosyne. Dhèwèké dipaksa omah-omah lan, nglawan kersané, mlebu ing ikatan karo bojo kang ora pracaya, amarga wong tuwané ngarep-arep kasatuhan tembungé Rasul Suci: *'Bojo kang ora pracaya dadi suci lumantar garwa kang pracaya'* (1 Kor. 7:14). Nanging kahanané ora kaya sing dikarepake, amarga bojone tetep kecemplung ing jeroné kejahatan lan kabungkus ing pepetengé panyembahan berhala. Dheweke ora mung nolak mbalik marang padhangé Kristus, nanging uga nyoba kanthi saben cara narik bojone, Euphrosyne, mlebu ing kabecikané. Dheweke uga nyoba nuntun bojone menyang dalan kabeneran, ngyakinke dheweke awan lan bengi lan nuduhake, liwat tuladhané dhéwé, dalan urip sing nylametake; nanging ora ana asil, amarga atiné wis saya atos. Dheweke ndedonga marang Kristus supaya paring welas asih marang wong loro mau – supaya, sanadyan wis manunggal ing ikatan rabi, uga bisa manunggal ing roh lumantar iman sing suci; lan yen kuwi ora bisa, supaya padha pisah sanadyan ing badan, amarga padha ora nduwé kesatuan iman. Gusti kita Yesus Kristus, krungu pandonga abdi Nipun lan welas asih marang dheweke, enggal nylametake dheweke saka sangkèling bojone sing ora setya: Panjenengané nolak bojone sakabehe minangka wong ala sing atiné wis kebak kekerasan lan paring dhawuh supaya bojone lumebu ing alam langgeng. Wong kafir iku seda, ninggalake bojone karo anak lanang sepuh sing isih cilik ing ayunan. Ibune sing berkah, Euphrosyne, ngopeni dheweke kanthi taqwa tinimbang susu, banjur nggawa dheweke marang Kristus, maringi pencerahan lumantar baptisan suci. Dheweke dijenengi Clement, sing yèn dialihbasakaké saka basa Yunani tegesé 'pucuk wit anggur enom'[1371] . Dheweke milih jeneng iki kanthi pas banget, kaya nabiyah, amarga wis weruh yèn dhèwèké bakal dadi pucuk saka wit anggur sejati, Kristus, sing ditakdiraké nggawa akèh gugus woh mateng – jiwa-jiwa manungsa sing mbalèk marang Kristus. Mung saka jenengé dhéwé, dhèwèké wis prédhiksi yèn dhèwèké bakal dadi pangakun sing misuwur saka jeneng paling suci Sang Kristus, yèn dhèwèké bakal ngucuraké getih lan nyawani nyawané kanggo Panjenengané, lan yèn dhèwèké bakal dadi wong sing nandhang sangsara lan martir kanggo Kristus. Dhèwèké mulang anaké maca kitab-kitab suci lan tumindak becik, sarta ngajari kabèh kabecikan. Ing wektu sing padha, nalika bocah iku saya tuwuh ing umur lan pangerten lan wis tekan umur rolas taun, ibune, Santa Euphrosyne, saya cedhak karo pangliyaning sing berkah. Amarga wis weruh yèn dhèwèké bakal seda lan saiki lagi ngglethak ing amben lara, dhèwèké kepéngin anaké ora dadi ahli waris saka bandha donyané sing sithik, nanging dadi ahli waris bandha rohani sing ora katon saka kabecikan-kabecikané. Kanthi asih ibu, dhèwèké maringi piwulang marang anaké, karo ngrangkep lan nyiumé:

[1369] Valerian – sawijining kaisar Romawi, sing mrentah saka taun 253 nganti 259.

[1370] Galatia – sawijining wewengkon cilik ing pérangan tengah Asia Minor. Ancyra – saiki Angora – sawijining kutha makmur lan padhet ing Galatia, sing nganti saiki isih njaga wigatine minangka pusat perdagangan Asia Minor.

[1371] Saka tembung Yunani κλημα – cabang enom sing pegat, tunas enom, cabang anggur.

Anakku, anakku sing tak tresnani, anak sing wis yatim wiwit ing ayunan lan ngerti yèn dhèwèké yatim sadurungé ngerti yèn bapaké! Nanging kowé ora yatim, anakku, awit Kristus Gusti Allah iku Bapakmu, ngreksa kowé kanthi peparingé. Aku nglairaké kowe, anakku, sacara jasmani, nanging Kristus Gusti wis nglairaké kowe manèh sacara rohani. Mula saka iku, mangertèna yèn Panjenengané iku Bapakmu; ngakoni awakmu dhéwé minangka anaké lan usaha supaya pangadopsianmu ing kulawarga Gusti ora sia-sia. Ngabdi marang Gusti Kristus siji lan pasrahna pangarep-arepmu marang Kristus, amarga Panjenengané pancèn karahayuan kita lan sumbering kalanggengan. Panjenengané mudhun saka swarga marang kita supaya kita bisa munggah bebarengan karo Panjenengané menyang swarga; Panjenengané nggawe kita dadi anak-anaké sing kinurmatan lan netepake paseduluran kita karo Gusti Allah. Sapa waé sing ngabdi marang Gusti iki bakal dibebasake saka kabèh tipuané setan, bakal mateni ula lan kalajengking, lan bakal ngungkuli kabèh kuwasa mungsuh. Dhèwèké ora mung bakal ngisinaké para raja, pangeran, lan penyiksa sing ora takwa sing nyembah berhala lan setan, nanging uga bakal ngremuk sirahé setan-setan kuwi dhéwé, sing diurmati déning wong-wong mau.

Nangis kakehan nalika pacelathon iki, ibuné sang wali kebak sih rahmating Gusti lan wiwit ngandhani prakara-prakara sing bakal kelakon marang dhèwèké.

"Aku nyuwun marang kowe, anakku sing tak tresnani," pangandikane, "nyuwun marang kowe supaya maringi aku siji sih-kadarminan minangka ganti kabeh sangsara lan pangopeni aku marang kowe, amarga wektu sangsara gedhe wis cedhak. Penganiayaan wis cedhak, ambegan nesu medeni lan ancaman. Mula, siyapna atimu, kaya sing diandika Gusti kita, manawa kowe bakal digawa ngarep para panguwasa lan raja kanggo Panjenengané (Matéus 10:18). Anakku, paringana aku pakurmatan iki: ngadeg kanggo Kristus kanthi wani lan gagah, lan tetep nyekel pangakuan marang Asmané kanthi teguh lan tekad sing ora goyah. Dene aku, nyandhak pangarep-arepku marang Kristus, anakku! Enggal makuta kamartiran bakal sumunar ing sirahmu, minangka pakurmatan kanggo aku lan kanggo kaslametan akèh jiwa. Mula, siapna atimu kanggo cobaan sangsara, supaya nalika wektu cobaan teka kowe ora kélangan kesiapan. Elinga, migunani banget diuji déning sangsara, kaya emas sing diuji ing tungku. Nanging aja wedi: sangsara iku mung sementara, dene ganjarané langgeng; sedhih bakal enggal kliwat, lan kabungahan bakal langgeng; isin ing donya iki bakal sirna, nanging kamulyan langgeng ngenteni kowe karo Gusti. Tipuan para panganiaya lan sangsara sing diwènèhaké mung awet sedina waé; pancèn, murka para raja donya diolok-olok para martir, kamulyané luntur, lan geni sing wis disiapaké kanggo para martir Kristus padha mati. Pedhangé padha karatan; kekuwatané padha sirna. Mula, ora ana apa-apa sing bisa misahaké kowe saka Kristus Gusti; nanging delengen swarga lan ngenteni saka kono ganjaran ageng, akèh, lan langgeng saka Gusti Allah. Wedi marang kamulyané, gemeter ing paukumané, lan nggetak ing ngarepé paningalé sing maha weruh; awit wong-wong sing nampik Panjenengané bakal nampa warisan geni kang ora bisa dipunpadamake sing wis disiapake kanggo wong-wong mau lan sangsara saka cacing sing ora tau turu. Nanging kanggo wong-wong sing, sawise mangerteni kamulyaning Ketuhanané, ora tau mbelot saka Panjenengané, ana kabungahan sing ora bisa diucapake, kabungahan lan panglipur bebarengan karo para pangakune sing suci. Mugi ganjaran kula saking panjenengan, putra kula ingkang paling kinasih, amargi saking sakit-sakit ingkang kula derita nalika panjenengan lair lan susah payah ngopeni panjenengan, kados mekaten: panjenengan, ingkang lair saking garbag kula, dados pangakun Gusti, lan kula dipun paring asma ibu martir saha kinurmatan lumantar putra kula ingkang sampun nandhang sangsara kanggé Kristus. Mula, usaha sabar kanggo Juruwilujeng sing nandhang sangsara kanggo kita, lan kowe bakal diparingi akèh berkah saka Panjenengané, déné aku, kanggo kowe, bakal diparingi pangibadah bebarengan karo para wali. Ing kéné aku, anakku, ngadeg ing ambang pati; kanggo aku, pepadhang sing katon iki sesuk ora bakal sumunar – nanging kowe iku pepadhangku ing Kristus lan uripku ing Gusti! Mula aku nyuwun marang kowe, anakku, aja nganti gawe aku isin marang pangarep-arepku, nanging supaya aku bisa slamet, kaya sing diomongake Rasul, amarga bab nglairake anak (1 Tim. 2:15). Aku nglairaké kowe, anakku, supaya aku bisa nandhang sangsara ing kowe kaya ing awakku dhéwé. Coba getih sing kowe tampa saka aku tanpa ngirit, supaya aku uga, merga iku, nampa pakurmatan. Pasrahaké awakmu marang tatu, supaya aku uga bisa bungah ing ngarepé Gusti kita, kaya-kaya aku dhéwé sing wis nandhang sangsara kanggo Panjenengané.

Ana sawijining wanita Yahudi sing tau nyawisake pitu putrané marang Gusti minangka martir amarga kasetyan; lan, nandhang sangsara kanthi siji nyawa ing pitu awak putrané, dhèwèké tetep ora bisa dikalahaké[1372]. Kowé piyambak wis cukup kanggo aku entuk kamulyan ing ngarsané Gustiku, yèn kowé ngupaya kanthi semangat kanggo kasetyan. Saiki aku pamit saka kowe lan bakal muncul ing ngarsané Gusti sadurungé kowe. Aku

lunga ing badan, nanging aku bakal tetep karo kowe ing roh, supaya aku dianggep pantes sujud ing ngarsané Kristus bebarengan karo kowe, kanggo mbanggakaké sangsara kowe marang Panjenengané lan diparingi mahkota amarga pakaryan kowe; amarga oyod wit, sing didhelikaké ing ngandhap lemah, disiram déning embun sing padha sing nyirami ranting-ranting sing katon cetha ing ndhuwur lemah.

Mangkono, sajrone dina, ibu sing pinaringan berkah, sadurunge seda suci, maringi piwulang marang putrané sing dikasihi, kanthi ngeluk lan nyium sirahé, pasuryané, mripaté, lambéné, dhadhané, lan tangané.

"Wah, begja sanget kula saiki," pangandikane, "awit kula nyumet bagean badan para martir!"

Sawisé ngendika kaya ngono kang kebak piwulang, dhèwèké nundhuk sirahé, nyerahaké nyawané ing tangané Gusti, lan seda kanthi tentrem.

Sawisé ibu kandungé Clement seda kanthi berkah lan dikubur, Clement sing isih enom dadi yatim piatu saktenané, mung nduwé Gusti Allah minangka Bapaké. Gusti Allah, Pemberi kanggo kabèh, sing ngopeni yatim piatu lan wong mlarat, maringi Clement sing berkah—sing isih bocah wektu kuwi—ibu liyané. Ing kutha sing padha manggon sawijining wanita bangsawan, terhormat, lan sugih jenenge Sophia, kanca ibune Clement, sing mulya Euphrosyne. Sophia urip kanthi taqwa, nglampahi dina lan wengi kanggo ndedonga. Amarga piyambakipun ora nduwé anak, piyambakipun nampani pemuda sing pinaringan berkah iki, Santo Klemens, minangka anaké dhéwé, lan nresnani piyambakipun kaya anaké dhéwé, ngopeni piyambakipun ing saben bab. Ing wektu kuwi, ana paceklik gedhé ing Galatia. Para pagan sing ora pracaya marang Gusti ninggalake anak-anake ing pinggir dalan, amarga ora duwe apa-apa kanggo diparingi mangan lan padha mati keluwen. Banjur Santo Klemens nglumpukake bocah-bocah mau menyang omahé Sophia, ibuné kapindho, lan maringi panguripan saka sumber dayane – maringi sandhangan, mulang, lan nuntun menyang baptisan suci. Kanthi cara iki, dhèwèké ngowahi omahé Sophia dadi panti asuhan lan sekolah, lan dhèwèké dhéwé dadi ibu rohani tumrap akèh bocah, luwih unggul tinimbang ibu kandungé, amarga dhèwèké maringi lair rohani lan ngopeni bocah-bocah mau ing iman Kristen.

Santa Klemens, sanadyan isih enom banget nanging wis nduwèni kawicaksanan kaya wong diwasa, wiwit isih enom nglakoni pangastiné daging liwat puasa lan nahan napsu, uripé kaya biksu. Dhèwèké ora mangan daging lan mung mangan roti lan gandum; ombènané mung banyu. Ing bab iki dhèwèké padha karo telung priya suci, sing badané, amarga puasane, ora cilaka saka geni kaping pindho – geni ing jero saka napsu alamiah lan geni ing njaba saka pawon geni sing kobong[1372] . Kanggo sawatara wong Kristen sing manggon ing nagara kuwi nalika semana, Pausu Klemens, kaya-kaya, dadi padhanging ilahi, padhangaké kabèh wong nganggo padhanging kawruh babagan Gusti Allah. Nanging wektu wis meh teka kanggo nyelehake lentera padhang iki ing pangkonan – supaya Santo Klemens, kang sumunar kanthi kabecikan, bisa munggah ing undhakan kasucian, supaya kanthi padhangé bisa nuntun wong akèh menyang dalan kaslametan. Kanthi pangayoman lan kersaning Gusti, lan kanthi pamilihan mufakat saka kabèh umat Kristen ing Galatia, dhèwèké kapisan diangkat dadi pamaca, banjur dadi diaken lan presbiter. Rong taun sawisé, nalika isih enom—umuripun durung ngancik rong puluh taun—panjenenganipun diangkat dados pucuk uskup. Panjenenganipun dados Daniel kaping kalih, ingkang nalika isih enom sampun ngluwihi para sepuh ing kawicaksanan lan kabecikan, lan nunjukaken bilih tuwa punika boten dipun tentokaken dening cacahing taun, nanging dening gesang ingkang luhung lan kawicaksanan. Sawisé nampa jabatan uskup, Santo Klemens dadi guru ora mung kanggo bocah-bocah—nglumpukaké akèh bocah kanggo mulang Kitab Suci—nanging uga kanggo para sepuh: kanthi nuntun wong-wong pagan marang iman Kristen lan ng baptisaké, dhèwèké tansah nambah Garéja Kristus.

Banjur ramalan saka ibuné sing berkah, Euphrosyne, wiwit kawujud, lan mahkota martir wiwit dirajut kanggo dhèwèké. Diocletian, panganiaya wong Kristen, nalika munggah ing tahta Romawi, ngetokake edhiké ing taun kapisan pamaréntahané marang kabèh provinsi Kakaisaran Romawi, marang para pangeran lan gubernur, para wakilé dhéwé, para hegemonark, komandan militer lan magistrat kutha, mréntahaké supaya kabèh sing ngakoni jenengé Kristus dipatèni lan diancuraké kanthi manéka cara. Ing piwarnane, dhèwèké ngancem bakal ngukum pati kabèh panguwasa lan pangeran sing ora wani nglakoni prentahé bab ngancuraké umat Kristen kanthi semangat paling gedhé, lan maringi sangsara lan paukuman sing padha kaya sing dialami umat Kristen; déné dhèwèké janji maringi bandha lan pakurmatan marang sing luwih semangat ing panganiayaan. Mula saka iku, ing saindenging kabupatèn lan kutha, para panguwasa lan pamrentah kraton—ana sing amarga wedi marang murka

[1372] Iki nyebutaké telung mudha Yahudi: Ananias, Azarias, lan Misael, sing ora kobong ing pawon geni Babilonia. Delengen Dan 1:3.

sang raja, ana uga sing amarga kepéngin nyenengaké lan nampa pakurmatan saka sang raja—wiwit ngupaya sak kuwasa kanggo mbusak malah jenengé wong Kristen saka karajan. Ing wektu sing padha, gubernur kaisar , Domitian, teka ing Galatia lan miturut dhawuhe kaisar kanthi semangat nggoleki wong Kristen kanthi tujuan ngancurake. Wong-wong pagan nyebarake fitnah marang Santo Klemensius, Uskup Ancyra, nuduh yèn dhèwèké ngalang-alangi akèh wong nyembah déwa-déwa agung lan nuntun marang Kristus. Domitian langsung mréntahaké supaya dhèwèké dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké. Ing wiwitan, dhèwèké nyoba nggodha sang wali supaya mlebu ing kabecikané kanthi tembung alus lan muji-muji. Dhèwèké kandha:

Aku ora nganggep sakabehe fitnah sing ditujokake marang kowe iku bener, amarga pasuryanmu, pandanganmu sing jujur, lan watakmu sing alus nuduhake yèn kowe iku wong sing pantes, luhur, wicaksana, lan wicaksana, déné kabèh sing diomongake bab kowe iku mbukak kabodhoan bocah-bocah saka wong-wong sing nfitnah kowe. Mula, critakna marang kita bab awakmu: kita bakal luwih gampang mangerteni kabeneran saka kowe yen kowe gelem nuduhake marang kita, sanajan sethithik, saka kawicaksananmu.

Uskup suci mangsuli marang dhèwèké:

Kabijaksanaan lan pangerten kita yaiku Kristus, Putraning Allah Rama, lumantar sabda Panjenengané kabèh mau kawangun. Saka Panjenengané kita nampa karunia wicara lan pangerten.

– "Wis, kéné," celetuk penyiksane, "kowe wis tanpa kroso ngina kita nganti ora ana pangarep-arep, wiwitane wis ngomong omong kosong; nanging aku nyaranake: tinggalna kabèh omongan sing ora ana gunané iki lan sembahna marang déwa-déwa kita." Tahua menawa sangsara bakal ngenteni sapa waé sing ngremehake déwa-déwa, déné pakurmatan bakal ngenteni wong-wong sing ngajeni lan nyembah marang déwa-déwa mau. Kowé bisa weruh tuladhané ana ing awak kita: amarga pangajeng-ajeng kita marang déwa-déwa iki, kita wis nggayuh kalungguhan sing dhuwur, lan kita matur nuwun marang déwa-déwa amarga berkahé, maringi pakurmatan marang wong-wong sing ngajeni lan ngukum pati marang wong-wong sing ora gelem nyembah.

Nalika krungu tembungé gubernur kuwi, sang wali mesem lan ngendika:

'Kita, wah gubernur, mikir kosok baline saka sing panjenengan kandhakake. Kita nganggep peparing panjenengan ora ana regane, pakurmatan panjenengan dadi isin, lan pangkat luhur panjenengan kaya gaweyané wong tawanan. Kosok baline, ngremehake, ancaman, lan panyiksa maringi kita kabungahan lan panglipur, lan ingkang paling utama, iku nyawijiake kita karo Gusti Allah. Kanthi mangertosi punika, aja ngarep-arep manawa kowe saged mbalikake kita saking kasatiaan—kados dene janji pangurmatan lan peparing, utawi ancaman panyiksa."

Tembung-tembung sang wali iku marakake nesune Domitian. Kanthi merhatosake sang wali kanthi teliti, dhèwèké kandha:

'Kayane aku wis mbangkitake kesombonganmu amarga ngomong alus marang kowe, lan iki ora nggumunake, amarga, miturut sing tak krungu, kowe, sing tansah bareng bocah-bocah, nduwé pikiran kaya bocah kaya dheweke. Nanging, ngertia iki: yèn kowé ora nyenengaké déwa-déwa nganggo kurban, kowé bakal dipatèni—lan ora kaya carané kowé ngarepaké mati enggal, nanging dhisik kowé bakal nandhang akèh lan manéka siksaan, lan banjur, ing sangsara kowé, kowé bakal mati nganggo paukuman sing paling abot. Mula, amarga kowe wong sing ora takwa, kowe bakal nandhang sangsara abot lan dadi tuladha kanggo wong liya, supaya padha sinau piwulang saka pati kowe sing nggegirisi.

Santo Klemens mangsuli iki:

Amarga kowe wis ngélingaké aku marang bocah-bocah, mangertèni iki: aku wis nyoba mulang bocah-bocah kabijaksanaan sing malah para wong tuwa lan paling wicaksana ing antaramu ora ngerti; amarga kabijaksanaan sejati saka Gusti Allah kasembunyi saka wong-wong pinter lan cerdas ing donya iki, lan diwahyukaké marang bocah-bocah cilik. Aku, saka sisihku, kanthi bangga nyatakake yen aku nyawisake kurban kanggo Gustiku saka pikiran lan tembung, lan ora kaya para imammu sing nyawisake kali-kali getih, asap, lan kabecikan sing ora pantes, kang kowe gunakake kanggo nyenengake dewa-dewa sing kowe sembah. Nalika aku ngucurake getihku dhéwé kanggo Gustiku lan nyawisake marang Panjenengané minangka kurban, nalika kuwi, sanajan ora sakabèhé, paling ora sethithik aku bakal mbalèkaké marang Gustiku getih sing wis Panjenengané tumpèkaké kanggo aku; amarga Kristus, Rajaku, wis nebus aku nganggo getihé sing mulya.

Sawisé sang martir ngandharake pidato iki kanthi wani banget, sang gubernur mbuwang kalem-kaleman pura-pura lan kanthi cetha mbukak watak sejatine—galak lan edan. Dhèwèké mréntah supaya sang wali digantung

telanjang ing wit, banjur awaké digores lan dipotong nganggo piranti wesi landhep. Nglakoni dhawuh mau, para abdi negesake marang sang martir supaya ora nglirwakake dhawuhe raja. Padha ngorek-ngorek jero ing badan sang suci, koyo ngolah lemah, nganti daginge rontog-rontog: usus-ususe wis katon cetha; malah para penyiksa dhewe ora tahan ndeleng tanpa krasa. Nanging piyambakipun ora goyah pikirane sanadyan sethithik, ora malih pasuryane, ora ngetokake swara apa-apa amarga lara sing ora kena ditahan, ora ngucapake tembung siji wae kanggo ngeluh, malah ora nggerung ing tengah sangsara sing nggegirisi kuwi. Piyambakipun luwih kuwat lan luwih wani tinimbang wong-wong sing nyekseni sangsaraipun. Kayane piyambakipun ngrasakake sangsara luwih sithik tinimbang para panyiksa. Dheweke kanthi tentrem matur nuwun marang Panyipta Kesaksian – Kristus Gusti – karo pandelengan sing kebak kabungahan marang swarga lan kandha: 'Mulyakna Panjenengan, Kristus, pepadhange lan gesang kula, ambegan lan kabungahan kula! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Panyipta gesang, amarga Panjenengan nganggep kula pantes nampa kaslametan kados mekaten. Jiwaku bungah ing dalan nepaki dhawuh Panjenengan. Kula nampi saben sangsara k kanggo katresnan Panjenengan. Kamulyan tumrap Panjenengan, awit Panjenengan maringi kula kekiyatan lumantar kasabaran! Panjenengan ngulurk Panjenengan ingkang Maha Kuwasa marang kula, tiyang dosa, nylametak kula saking murkaning panguwasa lan saking tangan para panyiksa kula, awit Panjenengan piyambak ingkang dados pangayomanipun sedaya ingkang sedhih."

Nalika sang wali ndedonga kaya ngono, para penyiksa padha kesel lan mandheg nyiksa. Ndeleng para abdi ora tumindak, gubernur kandha marang sang martir:

'Apa kowe ora mikir yèn aku wis kalah déning kasabaranmu, amarga para abdi wis kesel mung sajrone sak jam?'

Wong suci mau mangsuli:

'Aku ora mikir kaya ngono, nanging aku pracaya lan nyandhak pangarep-arepku marang Kristus sing manggon ing sajroning atiku, amarga Panjenengané wis ngalahaké, saiki ngalahaké, lan bakal ngalahaké saben mungsuh.'

Banjur gubernur mréntahaké abdi liya supaya nyedhak marang sang wali lan nyiksa badané luwih parah tinimbang kelompok kapisan. Wong-wong mau uga nyiksa sang wali sing ora bisa dikalahaké kuwi suwéné suwe, nganti padha kesel lan ambruk kaya mati. Gubernur, nalika nyumurupi kahanan iki, gantian gumun lan isin amarga para abdi dalemé ora kuwat, banjur mrentahaké supaya martir mau diturunaké saka wit. Wong suci katon medeni banget nganti nggegirisi dipandeng, lan mokal kanggo nyentuhé nganggo tangan. Dhèwèké wis telanjang kabeh, kaya-kaya ora ana sandhangan; mung balungé katon ing getih, lan meh ora bisa dikenal minangka manungsa. Gubernur, weruh yèn panyiksaan ora bakal ana gunané, manèh miwiti ngandika alus marang martir. Nanging martir, kanthi wani mangsuli panyiksa—kados pantesé prajurit Kristus sing gagah—manèh nyurung nesu. Banjur Domitian muni banter:

'Satemene, wong iki angkuh! Pukul pasuryane lan lambene, awit bagéan awaké iki isih utuh; mulané padha mangsuli kanthi angkuh. Pukul kabeh mau nganti padha kaya bagéan awaké liyané. Pukul tanpa welas asih.'

Banjur para abdi dalem padha nyerang sang wali kanthi kasar nganggo telapak tangan ing pasuryan lan lambe, nganti dhèwèké tiba ing lemah amarga kakuatan pukulan mau; nanging sanadyan wis ana ing lemah, padha nyerang tanpa welas asih nganggo watu ing cangkemé nganti untuné remuk. Sang martir malah bungah lan kandha:

'Sampeyan, wah gubernur, malah ngurmati aku tinimbang nyiksa aku, amarga Gustiku Yesus Kristus dipukul ing cangkem lan ditampol ing pipine, lan aku, sanadyan ora pantes, saiki dianggep pantes nampa sing padha. Stefanus, martir kapisan, diwedi watu nganti mati, lan aku uga diparingi nasib sing padha. Sing maringi panglipur marang aku ing sangsara iki yaiku aku weruh awaké dhéwé minangka paniru sangsara Kristusku. Kabeh sangsara iki dadi luwih entheng amarga aku dianggep pantes nampa pakurmatan gedhé sing padha karo wong-wong sing luwih agung lan luwih becik tinimbang aku, kanthi mèlu nandhang sangsara sing padha.

Para penyiksa, kagum marang semangat agung sang martir, banjur mrentahake supaya dhèwèké digawa menyang penjara. Amarga dianggep ora bakal bisa mlaku dhéwé, awit sakabèhé awaké wis dadi lara gedhé, dhèwèké mrentahake para abdi supaya nggawa dhèwèké nganggo tangan lan sikilé. Nanging sang wali ngusir wong-wong sing arep ngusung, banjur ngadeg lan mlaku kanthi kekarepané dhéwé, dikuatké déning kakuwatané

Kristus, karo nyanyi tembung-tembung mazmur: *'Iki lenga paling murni, sing ora bakal ngrusak sirahku'* (Mazmur 140:5). Ndeleng kahanan iki, gubernur kandha marang wong-wong ing sacedhaké:

"Wah, sabar lan kawani sing diduwèni wong iki! Prajurit raja kuduné kaya ngéné, supaya bisa ngungkuli kabèh cilaka. Aku ora pantes ngadili dheweke maneh; aku bakal ngirim dheweke menyang Kaisar Diocletian, amarga mesthi mung dheweke dhewe sing bisa ngalahake dheweke, amarga dheweke pancen trampil ing seni penyiksaan. Dheweke tansah nyusun panyiksaan lan paukuman pati sing nggawe kabeh kutha Roma gemeter amarga paukumané.

Sawisé sawetara dina, nalika ana ing panjara, sang wali mari saka tatu-atuné amarga sih Kristus lan waras manèh. Banjur gubernur ngutus dhèwèké menyang Roma, marang Kaisar Diocletian, kanthi nulis cathetan rinci bab dhèwèké. Nalika sang wali ninggalaké kutha, diiringi prajurit, piyambakipun ndedonga marang Gusti kados mangkéné: 'Duh Gusti, Raja swarga lan bumi lan jagad raya kabèh, ingkang ngisi kabèh prakawis lan boten ana papan tanpa pangayoman Panjenengan! Ing tangan Panjenengan kula pasrahaké kutha menika; jagi lan peliharana nyawa kabèh ingkang pitados dhumateng Panjenengan. Uga jaga Gréja Panjenengan supaya ora cilaka, supaya asu lan srigala ora nyebarake kawanan cilik Panjenengan ing kutha iki. Aja nganti cacah wedhus Sabda Panjenengan sirna utawa suda, nanging tambahna luwih akèh manèh kanggo kamulyaning Asma Suci Panjenengan. Aja mbusak aku sakabehe saka kutha iki, nanging, kanthi tetep ana karo aku ing lelampahanku lan sajrone sangsaraku, balekna aku maneh ing kene, kaya nalika Panjenengan mbiyen mbalekake Yakub menyang omah bapakne lan nylametake dheweke saka tangan Esau, kaya nalika Panjenengan mbiyen maringi dhawuh marang umat Panjenengan supaya nggawa balung Yusuf metu saka Mesir lan nyelehake ing kuburan bapakne (Kejadian 36; Imamat 13:19), supaya Asmamu kinurmatan salawas-lawase.'

Sawisé pandonga iki, sang wali banjur diparingi dalan. Nalika dhèwèké digawa menyang Roma lan diadhepké ing ngarepé raja sing jahat, raja kuwi kaget banget ndelok padhangé rai sang martir lan kekuwatan fisiké. Dhè ora bisa pracaya marang layangé Domitian sing nyritakaké sangsara sing wis dialami wong Kristen iki. Dheweke weruh yèn sang wali waras lan pasuryané sumringah, kaya-kaya ora tau ngalami sangsara. Dheweke takon:

'Apa kowe iku Clement sing misuwur sing wis nandhang sangsara gedhe kaya ngono?'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya sang wali diparingi, ing saben sisih, akèh lan manéka warna barang sing saling bertentangan: ing siji sisih, akèh emas lan pérak, prentah kaisar sing maringi pakurmatan dhuwur marang sang martir agung, sandhangan mewah, kabèh jinis bandha lan pangkat; lan ing sisih liyané, piranti siksa: pinset wesi lan cakar, amben wesi kang dipasangi paku, pisau cukur landhep, arang geni abang, kuali lan helm kang dipanasake nganti murub abang, tiang landhep, roda, rantai abot lan piranti panyiksa liya kang tanpa cacah. Nalika iki diwènèhaké marang martir, sang raja, ndelok dhèwèké lan nunjuk nganggo tangané marang emas lan peparing mewah, kandha:

'Iki minangka peparing saka dewa-dewa kita, yen kowe nyawiji marang dheweke lan miwiti ngajeni kanthi sembah lan kurban.'

Wong suci mau ngalihaké pandangane saka peparing-peparing kuwi, nganggep kuwi ora ana regané, jorok lan ala, ora pantes dipandeng sanadyan sedhela, lan kandha kanthi nglegos:

'Muga-muga peparing saka dewa-dewamu iki nggawa karusakan tumrap kowe!'

Banjur sang raja, karo mripat kang ngancem, nunjuk nganggo tangané marang piranti panyiksa lan kandha marang sang wali:

'Iki disedhiyakake kanggo wong-wong sing ora pracaya marang dewa-dewa kita.'

Kanggo iki, martir sing gagah berani saka Kristus mangsuli:

Yen kowe nganggep yèn panyiksaan sing wis kowe rancang iku medeni, kenapa kowe nglirwakake panyiksaan sing wis Gusti siyapake kanggo wong-wong sing ora pracaya marang Panjenengané? Mangkono uga, yèn peparingmu katon nggodha, éndah, lan kinurmatan tumrap wong sing ngupaya berkah donya, sepira luwih mulia peparing sing diparingaké ing swarga, sing wis disiapaké Gusti Allah kanggo wong-wong sing tresna marang *Panjenengané—'bab-bab sing durung tau dideleng mripat, durung tau dirungokaké kuping, lan durung tau mlebu ing manah manungsa'* (1 Kor. 2:9). Emas lan pérak iku lemah tandus sing dijupuk déning manungsa kanggo hiasan njaba. Iku diowahi nganggo geni lan wesi, rusak déning karat, lan rusak amarga gesekan; dijupuk déning perampok lan dicolong déning maling. Busana alus iku pakaryané ulat sutra lan dadi panganan kanggo

ngengat; pakaian-pakaian iku digawe saka wol, sing mesthi dijupuk saka kéwan bisu. Wong-wong sing nggawe sandhangan kuwi pantes éntuk pujian luwih gedhé tinimbang kowe sing nganggo, amarga liwat sawijining kaahlian, padha nggawé barang anyar kanthi ngowahi sing paling ala dadi sing paling apik; nanging para tukang kriya kaya ngono dianggep hina lan dianggep wong biasa lan ora ana regane. Kosok baline, wong-wong sing ngias awaké nganggo karya-karya mau padha bangga lan nyombong, sanajan kamulyané asalé saka kéwan bisu sing ora ana regané. Nanging, karunia saka Gusti Allah kita sing Maha Apik ora dipinjam saka sapa waé, nanging iku kagungané dhéwé lan ora owah-owahan, tetep ana ing Panjenengané miturut kersané, lan ora amarga kabisan manungsa. Padha duwé kamulyan tanpa wates lan ajining diri langgeng; ora kena owah-owahan amarga lumampahé wektu; ora dipangan ulat utawa rusak déning karat, lan sanadyan lumantar yuswa tanpa wates ora bakal sirna. Diocletian mangsuli marang dhèwèké:

– Sampeyan ngomong apik, nanging sampeyan ora ngerti. Mulané aku nyoba nuntun kowe marang kawruh para déwa, lan mulané aku ngomong alus marang kowe, ngajak kowe aja nyandhak pangarep-arep marang manungsa fana—yèn Panjenengané sing kowe ngajèni minangka Kristus, sawisé nandhang akèh sangsara ing tangané wong Yahudi, pungkasané dipatèni lan seda, déné para déwa kita tansah langgeng lan ora tau nandhang sangsara.

Wong suci mangsuli:

'Panjenengan sampurna ngendika, ya Sang Prabu, bilih dewa-dewa panjenengan langgeng lan tanpa raos; awit kados pundi dewa-dewa mau saged seda menawi durung nate gesang? Kados pundi saged nandhang sangsara menawi tanpa raos? Menapa panjenengan boten mangertos bilih dewa-dewa mau asalipun saking tangan manungsa, sawise dipukuli, dipanggang, dipotong, lan dipoles?' Satemene, dewa-dewa watu panjenengan dipotong nganggo kapak lan pahat, dewa-dewa kayu panjenengan diukir nganggo piso lan gergaji, lan dewa-dewa perunggu lan wesi panjenengan ditempa nganggo palu; padha ora nate ngrasakake isin, pukulan, utawa cacian liyane – nanging tetep ora kroso apa-apa. Sejatine, padha ora bisa mati, amarga ora tau urip; nanging padha remuk kaya ora tau ana. Nanging Gustiku lan Allahku, Yesus Kristus, ing sipat manungsa, milih seda ing daging kanggo nylametake donya lan ngrusak pati kanthi kuwasa ilahi. Sawisé nindakake kuwi, Panjenengané tangi manèh ing dina katelu lan maringi dhiri Panjenengané marang kita kanggo urip langgeng.

Diocletian, nalika krungu wicara wong suci sing bébas lan wani, nesu banget lan mrentah supaya wong suci iku diiket telanjang ing roda, rodha mau diputer, lan wong suci mau dipukul nganggo tongkat wesi. Nalika roda muter, nalika sang wali ana ing pucuk, piyambakipun dipukul nganggo tongkat, lan nalika piyambakipun ana ing ngisor—ing papan sing wis disengaja digawe sempit—piyambakipun disiksa abot dening pancang landhep, nganti balungipun patah lan dagingipun, sing wis thukul maneh sawise panyiksaan kapisan, tiba. Sawise disiksa pirang-pirang jam, martir Kristus ndedonga makaten: 'Gusti Yesus Kristus! Tulung aku lan ringanké sangsaraku; ilangna lara sing nggegirisi iki, awit aku pracaya marang Panjenengan, aku wis nyerahake awakku marang tatu-tatu iki. Tulung aku, kaya Panjenengan biyèn nulungi Rasul Suci Paulus, lan delengen dagingku sing koyak banget iki! Amarga aku kepengin tetep slamet lan waras, kanggo kamulyan lan pangakuan Asmamu sing suci, lan supaya bisa nahan sangsara ageng kanggo panjenenganmu – dadi isin lan malu tumrap wong-wong sing ora takwa. Kuwatna aku amarga Asmamu, amarga aku wis nyandhak pangarep-arep marang Panjenengan, Panyipta gesang!"

Nalika sang wali ndedonga kaya ngono, roda mau mandheg, lan wong-wong sing muter padha kesel lan krasa kesel. Nanging sang wali, sawise dibebasake dening tangan sing ora katon, maneh ora cilaka ing saindenging awak lan tetep waras. Akeh wong sing padha kumpul ing kana, nalika weruh kuwi, padha kaget lan ngucapake:

'Gedhé Gusti Kristiani!'

Lan Santo Klemens, tanduran anggur sejati saka kebon anggur Kristus, nyadari ing atiné yèn akèh gugus anggur bisa thukul saka pakaryané kasangsarané, kanthi banter muji Gusti Allah, kandha: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, yaiku Gusti Allah, Rama ingkang Maha Luhur, awit sampun paring kula pantes sanget sanget sanget

sanget sanget sanget

kowe saiki nyoba ngikis daging iki saka balungku, aku percaya marang Kristusku manawa Panjenengané bakal manèh maringi daging kaya ngéné marang aku kanthi kakuwatané sing Maha Kuwasa. Nanging sejatine, apa tukang gerabah bakal kekurangan lempung? Kosok baliné, apa dhèwèké ora bakal nemokaké akèh bahan?

Banjur penyiksa mrentahake supaya sisih awaké disetrika nganggo lilin, nanging sang wali nahan kabèh mau kanthi kabungahan kanggo Gusti Yesus sing Paling Manis. Diocletian, gumun marang ketabahan lan kawani sang martir, kandha marang wong-wong ing sacedhaké:

Aku wis nyiksa akèh wong Kristen sengsara, nanging durung tau weruh siji sing ora bisa dikalahaké kaya ngéné. Saiki aku bakal ngirim dhèwèké menyang Nicomedia marang Maximian, minangka bab anyar sing durung tau dideleng utawa dirungu. Muga-muga dhèwèké uga bakal gumun marang ketangguhan awaké ing sangisoré panyiksaan iki! Aku kira dhèwèké uga durung tau nemoni wong sing tekadé kuwat lan awaké gagah kaya ngéné.

Dheweke mrentah supaya sang wali diiket lan sawisé ditempataké ing kapal, digawa menyang Nicomedia marang kaisar liyané, Maximianus[1373] , lan nalika kuwi dheweke nulis surat marang Maximianus babagan kabèh kang wis ditahanaké Sang Wali Klemens ing tangane ing Roma, lan sadurungé kuwi ing tangane Domitianus ing Ancyra. Nalika sang wali arep munggah kapal, Agathangelus sing kasebut mau—sing mlayu ing wayah wengi saka para prajurit sing padha nyembelih umat Kristus nganggo pedhang ing njaba kutha—wis mlebu kapal tanpa ketahuan lan ngenteni Sang Wali Klemensius. Nalika sang wali wis diparingi dalan mlebu kapal, dhèwèké nyuwun ing sikilé lan sawisé ngandhakake yèn dhèwèké wis dibaptis déning sang wali, dhèwèké nyritakaké kabèh bab martiré para pracaya lan kabur dhéwé, nerangaké yèn dhèwèké teka marang sang wali kanthi tujuan nampa kabèh jinis sangsara bareng karo dhèwèké kanggo Gusti Kristus lan mati bebarengan karo dhèwèké. Santa Klemens bungah ndeleng Agathangel sing pinaringan berkah, weruh semangat lan katresnané marang Kristus Allah, lan nganggep rawuhé kaya rawuhé Malaikaté Gusti Allah. Panjenenganipun matur nuwun dhumateng Gusti ingkang Maha Agung lan nyuwun kekiyatan saha pitulungan, supados Panjenenganipun paring kawigatosan lan kekiyatan dhumateng pemuda punika kanggé sabar ngantos pungkasan lan anggep pantes nampi makutha martir.

Sajrone pelayaran, para wali tetep ndedonga awan lan bengi lan ora mangan apa-apa. Santo Klemens ora nggatekake iki lan kandha:

Aku duwe roti ing atiku, Gusti Yesus Kristus piyambak, mula aku ora luwe; aku duwe banyu urip, sih-rahmaté Kristus, mula aku ora bakal kangen banyu.'

Para prajurit, nalika weruh yèn Klemens lan Agathangelus wis pirang-pirang dina ora mangan utawa ngombe, padha welas asih lan nawakake roti lan banyu. Para wali muji tumindak welas asih para prajurit mau, nanging ora nampa panganan utawa omben-omben saka wong-wong mau, kanthi kandha yèn dhèwèké diparingi panguripan déning Gusti Allah, Panyedhiya kabèh: Malaikaté Gusti nggawa panganan saka swarga ing wayah wengi lan nguwatké dhèwèké. Sawisé lelungan dawa, padha mendarat ing pulo Rhodes[1374] . Nalika akèh wong mudhun kanggo menyang kutha tuku pangan, para wali nyuwun marang prajurit sing isih ana ing kapal supaya diijini menyang gréja Kristen kanggo nampa Misteri Ilahi, yaiku Awak lan Getih Kristus sing maringi urip, amarga dina iku Minggu. Uskup pulo, Photinus sing tresna marang Gusti, sawisé krungu babagan Santo Klemensius, teka karo para rohaniawan lan umat Kristen liyane lan nyuwun marang komandan prajurit supaya mbebasake Klemensius saka belenggu lan ngidini dhèwèké gabung karo wong-wong mau sawatara wektu, bebarengan karo muridé Agathangelus. Dhèwèké janji bakal nggawa wong-wong mau bali menyang kapal tanpa tundha. Santa Klemens dibebasake miturut panyuwunan uskup. Para wali digawa menyang gréja cilik, amarga wektu kuwi mung ana sawatara wong Kristen ing pulo iku. Nalika uskup maringi dhawuh marang supaya maca saka Injil Suci, sang rohaniwan mbukak kitab lan miwiti maca tembung-tembung ing ngisor iki sing katon: *'Aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa'* (Matius 10:28). Krungu kuwi, para wali ngangkat pandangane menyang langit karo ambegan, dene para Kristen sing ana ing gréja, nalika ndelok kahanane, padha wiwit nangis, nganti gréja kabèh kebak ratapan lan tangisan. Banjur uskup nyuwun marang Santo Klemens supaya nindakake Liturgi Ilahi. Nalika sang wali lagi ngadani ibadah, sawatara rohaniwan lan malah sawatara umat awam sing pantes weruh ing cakram kuwi ana sepotong arang gedhe, abang panas lan kobong.

[1373] Maximian II Galerius, menantu lan mitra panguwasa Kaisar Diocletian nganti taun 305, sing banjur mrentah mandiri nganti taun 311.
[1374] Rhodos iku pulo gedhé ing sisih kidul-kulon Segara Aegea (Kepulauan), kapisah saka pesisir kidul wewengkon Asia Minor Caria mung déning selat sing lumayan sempit.

Sinar kang ora bisa diterangake sumebar saka kono, madhangi sang wali lan wong-wong sing ana ing kono, nalika ing ndhuwur mezbah para malaikat suci katon mabur ing udara. Wong-wong sing nyekseni mujijat iki padha sujud ing lemah lan ora wani ndelok sang wali. Sawise ibadah, Uskup Photinus nggawa sang wali lan umat Kristen liyane menyang omahé lan nyuguhake dhaharan. Akeh wong lara digawa marang Santo Klemens, ora mung dening wong pracaya nanging uga dening wong pagan. Martir Kristus iku marasaké kabèh lumantar pandonga lan pratandha salib. Akibate, akèh wong pagan wiwit kanthi terang-terangan ngakoni yèn Kristus iku Gusti Allah sejati lan nyuwun dibaptis. Para prajurit, nalika weruh yèn akèh wong padha nglumpuk marang Santo Klemensius, padha wedi yèn wong-wong mau bakal nyulik tawanan saka tangané lan nyerang wong-wong mau. Mula saka iku, sawisé nyekel sang wali, padha nggawa dhèwèké menyang kapal lan manèh ngiket dhèwèké nganggo belenggu. Para wong pracaya ngancani dhèwèké kanthi nangis lan esak, ora gelem pisah saka dhèwèké. Pungkasané, sawisé pamitan marang sang wali lan nyium belenggué Klèmèn, padha bali, amarga para prajurit meksa supaya padha budhal saka kono kanthi cepet. Kanthi pitulungan angin sing nyokong, padha nyebrang Segara Aegea lan tekan Nicomedia.

Raja Maximian sing ora pracaya marang Gusti, sing manggon ing Nicomedia, sawisé nampa layang saka Diocletian lan weruh sang martir, gumun marang kasabaran gedhé lan kawanié, sing ora ana sangsara sing bisa mecah.

Nanging dhèwèké dhéwé wedi nyiksa dhèwèké, supaya ora isin, mula diserahaké marang gubernur Agrippinus kanggo disiksa; nalika dhèwèké dhéwé pura-pura sibuk banget karo prakara nagara liyané. Agrippinus, sawisé ngundang para wali menyang kratoné, ngendika marang Clement:

'Apa kowe Clement?'

'Aku iku abdi Kristus,' wangsul sang martir.

Gubernur mrentah supaya dhèwèké dipukul ing cangkem nganggo tinju, kandha:

'Ngapa kowe ora nyebut awakmu abdi sang raja, nanging abdi Kristus?'

Wong suci mau, nalika dipukul, mangsuli:

'Para raja panjenengan uga kuduné dadi abdi Kristus; menawa mangkono pamaréntahané bakal tentrem, lan Kristusku bakal nguwasa kabèh bangsa ing sangisoré pamaréntahané.'

Banjur gubernur, nalika ndeleng Santo Agathangelus, takon:

'Lan sapa kowe? Ora ana sing ditulis babaganmu ing layangé Diocletian.'

Agathangel, ndeleng munggah menyang swarga, kandha:

Aku iki wong Kristen, lan aku diparingi jeneng Kristen liwat abdi Gusti iki, Clement.

Gubernur mangsuli:

'Dadi dhèwèké sing kudu disalahaké amarga kesalahmu lan pati kejem sing ngentèni kowe.'

Banjur dhèwèké mréntah supaya Santo Klemens digantung telanjang lan awaké dipotong nganggo pisau cukur, déné Santo Agathangel, uga telanjang, dipukul abot nganggo cambuk. Nalika nampa sangsara, Santo Klemensus ndedonga marang Gusti supaya paring kekuwatan marang Agathangelus ing sangsara. Sawisé sangsara kuwi, gubernur mrentah supaya loro martir mau dipenjara. Ing penjara ana akèh narapidana liyané, sing dihukum amarga macem-macem kaluputan. Nalika ndeleng pandonga para wali sing khusyuk marang Gusti lan nyumurupi yèn Malaikat Gusti rawuh lan maringi panglipur marang para abdi Kristus, atiné padha kasentuh welas; lan, padha sujud ing sikilé, nyuwun supaya digawa marang Gusti Allah. Kanthi pangayomaning Gusti, ana banyu sing cukup ing kana kanggo baptisan. Sawisé maringi piwulang bab iman Kristen, Santo Klemensus mbaptis kabèh mau; banjur, lumantar pandonga, piyambakipun mbukak penjara lan maringi kamardikan, kanthi kandha:

'Maju, anak-anakku, lan kaslametakna saka tangan wong-wong sing jahat. Mugi Gusti Yesus Kristus nylametake kowe!'

Esuké, gubernur Agrippinus, sawisé krungu yèn para tawanan wis dibebasaké, nesu banget marang sang wali lan, sawisé ngedegaké panggung dhuwur, nyerahaké wong-wong mau supaya dipangan kéwan galak. Nanging kéwan-kéwan mau ora nglarani para wali; malah padha nyemlèngi wong-wong mau kaya asu piaraan marang tuwané. Banjur penyiksa mrentah supaya saben driji ing tangan para martir ditusuk nganggo tusuk wesi sing panas abang lan diputer nganti tekan siku. Ndeleng kahanan kuwi, wong-wong ora tahan nyekseni sangsara kaya ngono lan kanthi ancaman nuntut supaya gubernur ngeculake wong-wong sing ora salah. Nanging sang

gubernur malah saya nesu lan mrentahake supaya tangan para martir diputer nganti tekan pundhak nganggo piranti landhep liyane sing padha panas abang. Banjur wong-wong sing nesu nyekel watu lan mbuwang marang gubernur lan padha njerit banter:

'Gedhé Gusti Kristiani!'

Amarga wedi karo geger lan sorak-sorai wong akeh, gubernur mlayu lan nyumput ing omahé, dene para martir suci terus tanpa alangan menyang gunung sing dijenengi Pyramis, panggonan sing biasané digunakaké wong-wong pagan kanggo nglakoni kurban marang déwané. Ing kana, sawisé mlebu ing candhi pagan, padha ngrusak arca-arca nganggo pandonga lan ngusir setan saka panggonan kuwi. Sawisé sawetara dina, gubernur ngerti panggonan para wali lan lunga menyang kana karo para imam lan pasukane. Ing kana dhèwèké nggebuk para martir suci kanthi kasar nganggo tongkat kandel lan sawisé balung-balungé remuk, dhèwèké mréntah supaya saben wong dijahit kapisah ing karung, bareng watu sing dilebokaké ing njero, lan dibuwang saka gunung menyang segara. Para wali, sawisé digulung mudhun saka lereng gunung ing jero karungé, tiba menyang segara lan klelep ing jurang jero. Kabeh wong wis nganggep yèn dhèwèké wis ilang. Sawetara wong pracaya, sawisé krungu kabar yèn para wali klelep, mlaku-mlaku ing pinggir segara kanthi pangarep-arep yèn segara, sing biyasané mbalèkaké mayit, uga bakal mbalèkaké awak para martir suci. Ora suwe padha weruh loro karung ngambang ing segara, banjur padha numpak prau lan dayung menyang karung mau. Sawisé mbukak karung-karung mau, padha kaget amarga para wali ora cilaka lan padha muji Gusti Allah. Ing wengi iku, para wali padha ngaso ing pinggir segara. Malaikat-malaikat Gusti marani lan maringi panganan kanggo nguwatake. Nalika esuk, Wali Klemens lan Agathangel mlebu kutha lan, ngadeg ing tengah alun-alun, padha nyritakake kamulyaning Gusti marang wong-wong; banjur, ngulurake tangan marang langit, padha miwiti ndedonga: 'Matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, awit Panjenengan boten ninggalaken kami ingkang nyandhak pangarep-arep dhumateng Panjenengan, nanging sampun nylametaken kami saking sangsara ingkang awon lan boten maringi alesan dhumateng mungsuh-mungsuh kami supados remen, nanging sampun ngluhuraken asma Panjenengan ingkang suci ing sajroning awak kami.'

Ana loro wong wuta ing kono; kejaba saka kuwi, ana siji wong sing tangane layu lan siji maneh sing lumpuh. Para wali nyembuhake wong-wong mau langsung kanthi nempatake tangané. Nalika weruh kuwi, wong-wong padha nggawa wong-wong sing lara lan sing kesetanan marang para wali. Kabeh mau mari amarga pandonga lan sentuhan tangan para martir. Asma Gusti Yesus Kristus dipuji kanthi banter dening wong-wong. Krungu bab iki, gubernur Agrippinus kebak rasa wedi lan kebingungan, banjur lunga nglaporake kabeh sing wis kelakon marang raja. Raja uga kaget banget amarga para wali sing dianggep mati ing segara kuwi saktenane isih urip. Sawisé ngerti yèn Santo Klemens iku wong asli Ancyra, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dhèwèké lan muridé dikirim menyang Ancyra, kandha:

'Biyen kutha sing wis nglairake lan nggedhekake dhèwèké, muliha lan paekna pati miturut kersané.'

Banjur dhèwèké nulis marang pangeran Ancyra, Curicius, babagan Santo Klemens; nalika kuwi para prajurit nuntun loro santo mau sing diiket menyang Ancyra.

Nalika Santo Klemens Sang Martir mlebu ing kutha asalé, piyambakipun ngendika kanthi kabungahan:

'Mulyakna kowe, ya Gusti Allah, amarga kowe wis ngrungokake kasetyan atiku! Mulyakna kowe, ya Kristus, amarga kowe wis maringi aku sih supaya bisa ndeleng kutha kelairanku!'

Kaloro santo mau diparingaké marang Pangeran Kurikios. Sawisé takon-takon, dhèwèké miwiti nyiksa. Kaping pisan, dhèwèké mréntah supaya sisih awaké Santo Klemens dipanggang nganggo pelat wesi panas; banjur, sawisé diiket ing tiang, dhèwèké dipukul tanpa welas asih nganti dagingé rontog-rontog. Babawé Santo Agathangel, dhèwèké mréntahaké supaya digantung lan digores nganggo cakar wesi. Nalika nindakaké kuwi, dhèwèké takon kanthi ngenyèk:

'Apa kowe ora krasa lara ing awakmu?'

Kanggo mangsuli, Santo Klemens ngucapaké tembungé Rasul: *'Amarga sanadyan awak njaba kita saya rusak, nanging awak njero kita saya anyar saben dina'* (2 Kor. 4:16).

Banjur penyiksa mrentahake supaya helm wesi dipanasake nganti padhang abang lan dipasang ing sirahé Santo Klemensius. Nalika kuwi kelakon, asap kandel wiwit mili saka irung, kuping, lan cangkemé sang wali. Dheweke piyambak, nalika nandhang sangsara sing ora bisa diucapake, njerit marang Gustine: 'Sumur sing ora

entek, banyu urip, udan sing nylametake! Warasake aku nganggo embun sih-rahmat Panjenengan. Panjenengan wis nylametake kita saka banyu; nylametake uga para abdi Panjenengan saka geni.'

Nalika sang wali lagi ndedonga kaya ngono, helm wesi ing sirahé langsung dadi adhem. Ndeleng kahanan iki, Pangeran Kurikios kebak rasa wedi lan, amarga bingung apa sing kudu ditindakake maneh karo wong-wong mau, banjur ngirim wong-wong mau menyang penjara, nalika nulis kanthi rinci marang Raja Maximian, nglaporake apa sing wis kelakon. Ing wengi iku, Sophia sing berkah, ibu kapindho Santo Klemensius, teka ing penjara. Dheweke nyium Santo Klemensius kanthi kabungahan gedhe lan luh, seneng amarga anak rohani-e wis mbuktekake awake dhewe minangka wong sing pantes nandhang sangsara kanggo Kristus lan pemenang sing mulya nglawan panyiksa. Dheweke nyium lara lan iketan para wali; banjur ngumbah lan ngusap getihé lan ngiket tatu-tatu nganggo kain resik. Nalika nindakake kuwi, dheweke takon marang Santo Klemens kanthi rinci: kepiye dheweke nandhang sangsara, ing endi, lan saka sapa. Dheweke uga nggawa panganan lan nguwatake para wali. Ing saben dina sawisé kuwi, dheweke teka lan nglayani para tawanan Kristus.

Sawisé sawatara wektu, ana prentah saka raja marang Pangeran Kurikios supaya ngirim para martir suci menyang kutha liya sing diarani Amisia[1375] , marang penyiksa sing luwih kejem, gubernur raja sing jenengé Domitius. Santa Sophia ngancani para martir suci adoh banget, bebarengan karo bocah-bocah sing wis diklumpukake Santa Klemensus ing omahé nalika pacekitan lan diopeni déwéké, nganti banjur padha dadi kaya anaké dhéwé. Sawetara saka wong-wong mau ora péngin pisah saka para martir suci lan padha ngetutaké, kaiket déning katresnan sing tulus. Ing dalan, miturut dhawuh raja, wong-wong mau dipatèni prajurit, kabar iki langsung dilaporaké marang raja. Ing Amisia, para martir suci dibuwang déning Domitius menyang kapur mendidih ing dina Jumuah jam loro awan, lan ing dina Setu jam telu awan, padha ditemokaké isih urip lan waras. Ndeleng kahanan iki, loro prajurit banjur pracaya marang Kristus lan kanthi terang-terangan ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, mula ing dina Setu kuwi, tanggal pitu September, dhèwèké disalibaké déning wong-wong jahat. Asma panjenenganipun Fengon lan Eukarpios. Bab para Wali Clement lan Agathangelus, sang penyiksa maréntahaké supaya kulité dikuliti saka pundhaké lan dipukul nganggo tongkat suwé banget. Banjur dhèwèké maréntahaké supaya panjenenganipun dipunduduhaké ing amben wesi kang panas abang lan dipanggang abot, nalika disiram nganggo belerang lan aspal. Para wali, nanging, padha santai tanpa cilaka kaya turu ing amben raja sing alus, banjur ketiduran kanthi nyenyak lan ing ngimpi padha weruh Gusti Kristus karo akèh malaikat suci. Gusti mudhun marang wong-wong mau saka swarga lan ngendika:

'Aja wedi. Aku ana karo kowe.'

Sawisé tangi, para wali kanthi bungah padha nyritakaké panglihatan iki marang siji lan sijiné. Para wali disiksa ing sangkalan wesi abang panas suwéné suwe. Nalika Domitian weruh yèn geni kuwi ora nyilakaké wong-wong mau sanadyan sethithik, dhèwèké bingung kudu apa karo wong-wong mau: dhèwèké mréntahaké supaya wong-wong mau diturunaké lan digawa menyang penjara. Para wali tetep ana ing penjara iki suwene wektu sing suwe, banjur dikirim bali marang Kaisar Domitian, sing wektu kuwi manggon ing Tarsus. Nalika padha lelungan menyang kana, padha krasa ngelak, lan para prajurit sing ngawasi padha kesel banget, amarga tanahé gersang lan ora ana banyu. Kanthi pandonga-pandonga mau, para wali nyebabake mata air urip memancar saka lemah kang garing. Kabeh padha ngombe lan seger maneh; para prajurit njupuk banyu sak cukup kanggo lelampahané. Ing sajrone lelampahan iki, Santo Klemens nyuwun kanthi khusyuk marang Kristus Allah supaya Gusti paring dhèwèké sih supaya bisa nampa sangsara kanggo asmané sing suci sajrone uripé. Banjur dhèwèké nampa wahyu saka Gusti yèn, yèn diétung taun-taun sangsara sing wis kasandhang, dhèwèké bakal urip wolulas taun ing tengah sangsara sing ora kendhat nganti martiré rampung kabèh. Wong suci iku bungah banget amarga atiné kabèh kebak katresnan kang ora bisa diungkapaké marang Kristus, Gustiné. Dhèwèké kepéngin nampa sangsara abot kanggo Kristus suwéné suwé lan mati bola-bali sajroning uripé.

Nalika para wali digawa ing ngarsané Raja Maksimianus, dhèwèké gumun banget amarga padha isih urip lan ora kendho sawisé ngalami sangsara sing nggegirisi. Sawisé takon manèh lan weruh yèn padha tetep teguh, dhèwèké mréntah supaya pawon geni dinyalakaké, kaya sing tau ditindakké Nebukadnezar ing Babilonia, lan para prajurit Kristus dilemparaké menyang kono. Para wali tetep ana ing pawon geni mau sedina bengi lan metu kanthi urip lan ora cilaka. Ndelok mujijat iki, akèh wong padha pracaya marang Kristus. Para wali banjur dibuwang

[1375] Kutha ing Pontus, ing sisih lor Asia Minor.

menyang penjara, ing kono padha manggon patang taun. Raja sing jahat ngarep-arep manawa, amarga kesel saka tahanan sing suwé lan wis ngalami akèh kasangsaran ing penjara, para wali bakal cepet-cepet pindhah menyang agama pagan.

Sawisé patang taun dipenjara, sang raja, sanadyan nganggep wong-wong mau ora pantes mlebu kratoné, nanging uga isin marang semangat agung sing ora bisa dipunpatahaké sing wis padha dituduhaké liwat tumindaké, banjur nyerahaké wong-wong mau marang sawijining gubernur sing paling kejem jenengé Sacerdon, sing wis matèni akèh wong Kristen liwat siksaan kejem lan pati sing medeni. Dheweke diparingi tugas maksa para tawanan suci supaya nyembah dewa-dewa pagan. Amarga gagal ngyakinake para martir suci Clement lan Agathangelus nganggo tembung muji utawa ancaman, dheweke mrentah supaya padha diiket telanjang ing wit, dipukul kanthi kejem lan awaké digores nganti pundhak lan punggungé para santo kabèh nganti wulu balung. Tulang lan sendiné wis katon, amarga dagingé kabèh wis rontog. Sang penyiksa, yakin yèn wong-wong mau bakal langsung mati, mrentahaké supaya diuculi lan digawa menyang penjara. Nanging nalika dhèwèké weruh yèn para wali isih bisa ngadeg kanthi loro sikilé dhéwé lan krasa waras, lan mlaku menyang penjara kanthi kersané dhéwé, dhèwèké kroso isin banget, lan awaké kebak nesu lan isin. Dhèwèké meh ora urip, mula digawa mulih saka kraton déning para abdi dalem. Nalika para wali lumaku menyang penjara, dagingé rontog pecah-pecah, bareng getih k , metu saka awaké. Para wong pracaya nglumpukaké iku ing dalan, bebarengan karo wedhi, lan nyimpen minangka bandha paling agung lan paling mulya. Nalika sang raja krungu bab kelemahan jasmani Sakerdon, dhèwèké ngguyu lan kandha:

'Delengen, Sakerdon sing mulya, sing wis ngalahake akèh wong Kristen, saiki malah dikalahake déning loro!'

Ing wektu kuwi, ana pangeran jenenge Maxim ngadeg ing ngarepe raja. Dheweke nyuwun marang raja supaya nyerahake para martir suci mau marang dheweke, kanthi sombong manawa dheweke bakal meksa para martir mau nyembah arca utawa matèni dheweke liwat panyiksaan. Nalika sang raja maringi panyuwunane, dhèwèké njupuk para wali ing pangayomané, lan ora langsung miwiti nyiksa, nanging dhisik pirang-pirang dina ngobrol rukun karo para wali, ngajak supaya padha nyembah para déwa – banjur, sawijining dina, dhèwèké nyaur para wali mau lan kandha:

'Sugeng, para priya—déwa-déwa sing langgeng tresna marang kowe kaya anak sejati lan ngopeni kowe. Padha wis pirang-pirang kaping maringi kabar marang aku babagan kowe ing ngimpi lan kanthi cetha ngandhani aku, minangka wangsulan pitakonanku, yèn kowe bakal bali marang padha. Mula saka iku padha nyegah para panyiksa kowe, supaya ora ngrusak kowe, amarga déwa-déwa ngenteni kowe bali, sing saiki wis cedhak.' Bengi wingi,Bacchus[1376] , sing agung ing antarané déwa, rawuh marang aku lan kandha: 'Bawani loro priya mau marang aku.' Saiki, para priya, candhi Bacchus wis kabuka, mezbahé wis dihias, lan kurbané wis disiapaké; ayo padha teka lan nyembah marang dhèwèké.

Para wali mangsuli marang dhèwèké:

'Kowe goroh tanpa isin, hakim! Amarga dewa-dewamu, kaya sing wis dingerteni, bisu; ora bisa ngomong sanajan ing ngimpi. Luwih maneh, Bacchus sing endi sing wis ngomong karo kowe? Soale kowe nduweni loro arca Bacchus ing kene: siji saka watu, sijine saka perunggu. Yen sing ngomong kuwi sing saka watu, kita ngandhani marang dheweke manawa wektu bakal teka ora suwe nalika dheweke bakal pecah dadi potongan-potongan, utawa diselehake jejere watu-watu liyane ing tembok sing digawe saka watu, utawa pungkasane dibuwang menyang geni lan dadi wedhi. Yen nanging Bacchus saka perunggu sing wis ngomong marang kowe, dhèwèké ora suwé bakal digawé manèh dadi kendi lan wadhah liya sing ora ana gunané.

Ora kuwat krungu tembung-tembung kuwi, Maximus banjur wiwit nyiksa dheweke kanthi kejem. Panyiksaané kaya ngene: dhèwèké mréntahaké piranti wesi landhep manéka warna supaya ditancepaké ing lemah—panggang, piso, paku, trisula, lan barang landhep liya sing isa dipikiraké—ujungé ngadhep munggah lan dipasang cedhak siji lan sijiné. Ujunge padha dhuwur sak dawa sikil. Dhèwèké mréntah supaya Santo Klemens dibaringaké telanjang ngadhep munggah ing pucuk-pucuk mau, lan dipukul nganggo tongkat kandel, nalika dhèwèké mréntah timah abot sing wis leleh dicemplungaké ing sirah Santo Agathangel. Nalika Santo Klemens

[1376] Bacchus (sing dikenal déning wong Yunani minangka Dionysus) diurmati déning wong Yunani lan Romawi kuna minangka déwa tanduran anggur lan gawé anggur, panyalur anggur, sing maringi kabungahan ing manah manungsa lan ngilangaké sedhih lan kuwatir.

dipukul nganggo tongkat ing dhadhane lan saindenging awaké, saka sirah nganti sikil, kabèh awaké ditusuk lan koyak saka ngisor nganggo piranti landhep kuwi; sawetara ujung wesi nembus nganti tekan atiné, liyané tekan dhadhané, liyané manèh tekan jeroné wetengé, lan liyané manèh, pungkasané, nembus awaké lan katon cetha ing sisih liyané. Sawisé dipukul suwé, sang penyiksa mréntahaké supaya sang martir dipunundhakaké saka panggonan kuwi, pirang-pirang wong lanang kudu ngupaya abot mung kanggo mbebasaké dhèwèké saka kono. Maximus gumun lan kagum marang ketabahan sing nggumunake, luwih-luwih amarga ora ana siksaan sing bisa ngowahi para martir supaya nyembah dewa utawa matèni wong-wong mau. Gusti Allah Kang Maha Kuwasa piyambak sing njaga nyawane ing sajroning awaké, supaya ora pisah saka badané, kanggo kamulyan agung Asmané sing suci lan kanggo ngisinake wong-wong sing ora takwa. Para wali manèh dipenjara.

Nalika Sang Prabu Maximian mangertosi bab iki, dhèwèké ngukum para wali supaya dipenjara salawas-lawase, ing kono dhèwèké bakal seda kanthi cara lumrah. Banjur ana bangsawan liya sing jenenge Aphrodisius, wong Persia asli lan ahli nggawé manéka siksaan paling kejem kanggo wong Kristen, nyuwun marang raja supaya diparingi idin njupuk para martir mau, kanthi pangarep-arep bisa ngrusakaké wong-wong mau. Sawisé éntuk idin, dhèwèké nggawa wong-wong mau menyang omahé lan nyuguhaké pésta mewah, kanthi pangarep-arep bisa ngyakinaké wong-wong mau. Dhèwèké ngajak supaya padha mangan, ngombe, lan seneng-seneng bareng. Nanging wong-wong mau mangsuli:

'Kita diparingi panganan lan omben-omben saka swarga. Sapa waé sing mangan lan ngombe saka iku ora bakal luwe utawa ngelak maneh, lan bakal tetep ing kabungahan salawas-lawase.'

Aphrodisius, nganggep panolakan mau minangka cemooh marang dhèwèké, kandha:

'Sesuk aku bakal nyedhiyakake kanggo kowe pesta sing kowe goleki – pati sing paling kejem.'

Esuké, Aphrodisius mréntahaké supaya digawa loro watu gilingan lan sawisé digantungaké ing gulu para wali, banjur diseret ngubengi kabèh kutha kanggo ngolok-olok. Nalika para wali diseret ngliwati kutha, akèh wong edan saka kerumunan nyekel watu lan mbuwangé marang wong-wong sing diseret, déné liyané, gumun marang sangsara sing dawa lan abot, nganggep yèn para wali iku ora bisa mati lan banjur mbalik marang Kristus. Sawisé kuwi, miturut prentah raja, para wali dipenjara salawase urip, kanthi pangira-ira yèn amarga kesel amarga tahanan sing suwé, padha bakal mati. Para wali tetep ing panjara pirang-pirang taun nganti meh rampung mangsa sangsara wolung welas taun; iki wis diwahyukaké marang Santo Klemens déning Gusti nalika dhèwèké isih ana ing Tarsus, nalika digawa ngadhepi raja. Akeh pangakune wong suci Kristus, sawise miwiti martir, wis ngrampungake lari balapané, déné loro martir iki terus nerusake martir lan nindakake pakaryané.

Sawisé Raja Maximianus, Maximinus munggah tahta[1377] . Ing wektu kuwi, akèh getih wong Kristen sing mili tanpa welas asih. Para penjaga panjara, amarga kesel banget ngreksa Clement lan Agathangelus sing wis suwé banget dipenjara, padha marani Raja Maximinus lan kandha:

'Punapa dhawuh panjenengan babagan kalih tawanan punika, ingkang sampun pirang-pirang taun disiksa dening akèh raja lan panguwasa, lan malah nganggo piranti panyiksa paling kejem, nanging durung seda?' Dheweke isih urip lan tetep dikekang ing belenggu. Sanajan ora nampa pangopenan lan perhatian sing perlu kanggo urip, nanging dheweke tetep waras lan duwé kulit sing resik. Kita pracaya yèn dheweke ora bisa mati."

Minangka wangsulan, Raja Maksiminus dhisik ngina dewa-dewa dhéwé nganggo akèh tembung isin, nyalahké yèn dewa-dewa mau ora kuwasa mbusak nyawa para tawanan ing donya. Banjur dhèwèké takon babagan wong-wong mau: sapa lan saka ngendi asalé. Sawisé ngerti yèn wong-wong mau asalé saka Galatia, saka kutha Ancyra, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya langsung dikirim menyang kono marang Pangeran Lucius, sing wektu kuwi mimpin ing Ancyra. Para wali, krungu kabar iki, padha bungah banget, amarga Santo Klemensus kepéngin banget ngrampungaké urip askétisné ing kutha asalé. Dheweke ndedonga marang Gusti Kristus kanggo iki lan nampa apa sing dijaluké. Nalika para wali digawa menyang kutha Ancyra lan diadhepake marang Pangeran Lucius kanggo dipriksa, dheweke ora langsung miwiti nanyani, nanging luwih dhisik nyekel dheweke ing penjara sing keras; Ing wektu sing padha, dhèwèké mrentah supaya sikilé diiket ing sangkèk, sangkèk wesi dipasang ing gulu, tangan, lan kabèh awaké, lan supaya awaké diparingi watu abot, nganti padha ora bisa obah utawa ngulur sikil. Ing dina candhaké, dhèwèké mrentah supaya salah siji martir suci, Agathangel, digawa menyang ngarep

[1377] Kaisar Maximinus Daza mrentah ing separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 305 nganti 313, ing wiwitan bebarengan karo Maximian II Galerius, sing seda ing taun 311.

pangadilan. Wiwitane, dheweke nyoba suwé muji sang wali, ngupaya narik dheweke mlebu ing pemujaan berhala; nanging nalika weruh keteguhan imané, dheweke banjur wiwit nyiksa: nembus kupingé nganggo cincin wesi sing panas abang ing geni, ngobong iga-igane nganggo lilin kobong, lan pungkasane motong sirah suci nganggo pedhang. Awak suci martir mau digawa dening Sang Berkah Sophia sing kasebut mau, sing dikenal minangka ibu Clement; dheweke mbungkus nganggo kain kasa sing resik, ngolesi lenga wangi, lan nyelehake ing guwa ing ngendi ana gréja Kristen cilik. Amarga panganiayaan sing parah saka wong-wong sing ora pracaya, para wong pracaya ora bisa nduwé gréja sing pantes, nanging padha nggawe gréja cilik ing guwa lan ngrayakaké ibadah ing kono. Mangkono, martir suci Agathangel nandhang sangsara ing tangan para panganiaya: loro kaisar, Diocletian lan Maximian, sarta para gubernur Agrippinus, Curicius, Domitius, Sacerdon, Maximus, Aphrodisius, lan Lucius. Panjenengané ngrampungaké martiré tanggal 5 November.

Kanggo Santo Klemensius, nalika mangertos yèn muridipun lan kanca sangsara, martir suci Agathangelus, sampun séda, panjenenganipun kapenuhan kabungahan ingkang boten saged dipun aturaken, awit panjenenganipun sampun rumiyin ngutus piyambakipun dhumateng Gusti minangka perantara. Nglempeng ing lemah lan krasa abot amarga belenggu, dhèwèké matur nuwun sanget marang Gusti Allah amarga Santo Agathangelus, amarga Gusti Allah wis nganggep dhèwèké pantes ngrampungaké lelampahané ing donya, njaga imané, nahan kabèh panyiksa kanthi tabah, lan kalebu ing antawis para martir suci sing padha bungah ing swarga. Dheweke uga ndedonga kanggo awake dhewe, supaya Gusti maringi kekuwatan kanggo tahan nganti pungkasan, ngremuk sirah licik mungsuh, lan mlebu kanthi kamenangan menyang papan swarga sing diarep-arep.

Sawisé eksekusi Santo Agathangel, penyiksa Luke mrentahaké supaya Santo Klemens disiksa saben dina ing penjara. Siksané yaiku: sang martir dipukul ing rai lan sirah nganggo tongkat kang dipasangi ranting landhep, nyebabaké satus lima puluh tatu ing awak sang santo saben dina. Mangkono sang wali disiksa wiwit tanggal 5 November nganti 5 Januari. Nalika awan, sang wali koyak banget amarga tatu nganti sakabèhé guwane kebak getihé, nanging ing wengi sih rahmaté Gusti, sing diparingaké lumantar malaékat suci , marasaké tatuné. Para wong pagan padha bingung banget: saben dina padha teka lan weruh yèn dhèwèké ora cilaka, padha gumun lan malah nggebuki dhèwèké luwih kejem; padha maringi nganti satus limang puluh pukulan sing kenceng lan jero ing sirah lan rai. Nalika pesta Epifani Gusti nyedhak, ana gubernur liya jenenge Alexander teka ing kutha Ancyra saka kraton raja, nggantèkaké Lucius sing wis dibalèkaké menyang kraton. Nalika bengi teka, nalika pangibadah bengi sedina muput kanggo pesta Epifani bakal dianakake, Sophia sing berkah nglumpukake para wong Kristen, uga para abdi dalem lan para mudha lan mudhi sing wis dipelihara, banjur lunga bareng karo wong-wong mau menyang penjara kanggo ndeleng Santo Klemens. Gusti Allah, sing ndhukung niyat wong-wong sing pracaya marang Panjenengané, ndadekake para penjaga padha ketiduran jero. Mung siji penjaga sing tetep tangi, nanging dhèwèké iku wong Kristen rahasia; dhèwèké sing mbukak sel panjara kanggo wong-wong sing teka. Para wong pracaya, sawisé mlebu bareng Sophia sing wicaksana, mbebasaké sang suci saka belenggu lan nuntun dhèwèké menyang gréja sing ana ing guwa. Ing kono padha ngrayakaké kanthi kabungahan, matur nuwun marang Gusti Allah. Nalika esuk sumunar, Santo Klemens ngadani Liturgi Ilahi, lan kabèh nampa Misteri Suci saka tangan suci pangoné. Uskupé Gusti maringi khotbah dawa marang wong-wong sing padha kumpul, ing ngendi dhèwèké ngandhani yèn dhèwèké bakal seda. Dhèwèké ngandhani yèn dhèwèké bakal enggal dipatèni, lan nglipur wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Aja padha wedi, sedulur; ora ana siji wae saka kowe kabeh sing bakal binasa utawa cilaka. Ora ana siji wae saka kowe kabeh sing bakal dipangan serigala; mung aku, bebarengan karo loro rohaniawan, sing bakal nyawisake nyawaku kanggo Imam Agung Kristus, sing wis nyawisake nyawane kanggo kita.'

Dheweke uga ngandhani yèn panganiayaan bakal enggal rampung, pemujaan berhala bakal sirna lan iman suci bakal mekar, amarga Raja Swarga bakal ngangkat sawijining raja ing bumi sing, sawisé piyambaké padhang dening baptisan suci, bakal padhangaké kabèh provinsi Kakaisaran Romawi lan netepaké Roma anyar, sawisé kuwi kesalehan bakal sumunar ing endi-endi. Sawisé maringi ramalan iki marang umaté, martir suci Klemens nyenengaké atiné para pamirsa. Banjur dhèwèké lunga menyang omahé ibuné, Sophia, sing wis ngajak kabèh wong sing tau ana ing gréja menyang omahé lan nyuguhaké dhaharan mewah. Santa Klemens tetep ing omahé nganti tanggal 23 Januari. Sajeroning wektu kuwi, gubernur Alexander ngurus manéka prakara sing ana gandhèngané karo rakyat lan pamaréntahan. Pungkasané, kabar teka yèn uskup Kristen Klemens wis kabur saka panjara ing wayah wengi. Banjur dhèwèké digoleki. Nalika esuk Minggu, uskupé Gusti Allah, Santo Klemens,

lunga menyang gréja guwa kanggo nindakake Liturgi Ilahi. Wong-wong jahat krungu bab iki lan ngandhani gubernur. Gubernur langsung mangkat karo para prajurit lan nalika mlebu gréja, panjenengané weruh Santo Klemensus lagi ngadeg ing ngarep mezbahé Gusti Allah lan nindakake kurban tanpa getih. Gubernur banjur mréntah salah siji prajurit supaya narik pedhangé lan nyabet uskup mau saka mburiné ing gulu. Nalika prajurit kuwi nyabet nganggo pedhangé, sirah sang martir suci Klemens tiba ing Altar Suci lan ing Atas Panjenengané sing wis disiapaké[1378] . Mangkono, Kurban Tanpa Getih lan kabèh altar suci dadi kacepet getihé. Kabèh umat pracaya padha kaget lan wedi banget: padha uga ngarep-arep pati; nanging padha ora sedhih kanggo awake dhewe, nanging kanggo gembalané, mula padha wiwit nangis banter. Gubernur langsung metu, tanpa nglarani wong-wong sing padha kumpul, lan mung loro rohaniawan sing dipenggal sirahé ing papan suci bebarengan karo Santo Klemensius. Asmané Christopher lan Chariton; loro-loroné dadi diaken. Sophia sing kaberkahan, kanthi luh lan kabungahan, nyiapake kanggo dikubur badan kinurmatan saka putra angkaté sing dikasihi, sing sejatine dadi bapak rohani lan pangoné. Dhèwèké nangis amarga wis kelangan dhèwèké ing donya, lan bungah amarga, sawisé kanthi semangat nempuh dalan sangsara, dhèwèké wis lunga menyang Kristus Gusti. Para wali iku dikubur kanthi pakurmatan, bebarengan karo loro diaken mau, amarga semangaté Sophia lan kabèh umat Kristen sing ana ing kono, ing sacedhaké kuburané para wali martir Agathangelus, ing gréja guwa, tanggal 23 Januari.

Mangkono sang pandhita martir suci Klemens ngakhiri cobaan sangsara kang dawa, sawise nglampahi sangsara kang tanpa cacah lan ora bisa diucapake kanggo Kristus sajrone wolung dasawarsa. Sejarawan Yunani Nikiforos[1379] nyritakaké bab dhèwèké kaya mangkéné: 'Wiwit pambentukan donya, saka kabèh wong sing nandhang sangsara kanggo Gusti kanthi manéka werna panyiksa, yaiku: nganggo geni, wesi, watu, digantung ing wit, uga sing gelut karo kéwan galak ing sirku, utawa disiksa kanthi kurungan suwé ing belenggu, utawa mati kanthi manéka cara ing banyu, ing bumi lan ing udara, utawa padha mati amarga és sing banget adhem, utawa mati amarga panas sing nyengat, utawa kelangan nyawa liwat werna-werna panyiksaan lan paukuman – Santo Klemens lan Agathangelus ngluwihi kabèh martir mau ing sangsara. Dheweke nandhang sangsara ing pirang-pirang kutha ing tangan sewelas panganiaya: ing Ancyra ing tangan gubernur Galatia Domitian, ing Roma ing tangan Kaisar Diocletian, ing Nicomedia ing tangan komandan Agrippinus, lan maneh ing Ancyra ing tangan Pangeran Curicius; ing Amisus ing tangan gubernur kaisar Domitius; ing Tarsus ing tangan Kaisar Maximian, lan uga ing kono ing tangan gubernur Sacerdon, lan sabanjure ing tangan Pangeran Maximus lan bangsawan Aphrodisius; sepisan maneh ing Ancyra ing tangan Pangeran Lucius; lan, pungkasané, ing tangan gubernur Alexander. Kabèh penyiksa ing jaman kuwi padha ngirim dhèwèké saka siji marang sijiné, kaya dhèwèké iku mujijat sing durung tau katon, amarga sajrone pirang-pirang taun lan ing sangisoré panyiksaan sing manéka warna lan kejem, dhèwèké lan muridé Agathangelus ora bisa dikalahaké utawa digoyahaké.' Kanggo kamulyaning Asmané sing suci, Gusti Allah, Sang Panjenengan kita Yesus Kristus, paring kekuwatan marang dhèwèké; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah saka kabèh makhluk. Amin.

Troparion, Nada 4:

O anggur kasucian lan batang sangsara, kembang paling suci lan woh saka sih Gusti, paling suci lan tansah mekar, kowe diparingake marang wong pracaya: nanging minangka sing nandhang sangsara bebarengan karo para martir lan pamimpin rohani kanca-kanca imam, ndedonga marang Kristus Gusti supaya nyawane kita bisa slamet.

[1378] St. Klemensus seda tanggal 23 Januari 312. Reliké tetep ana ing Konstantinopel suwéné wektu dawa, ing ngendi loro gréja didedikasikaké kanggo dhèwèké. Stephen saka Novgorod (ing taun 1342) lan Hierodeakon Zosima (ing taun 1420) ndeleng reliké ing Biara Konstantine ing Konstantinopel.

[1379] Nikiforos Kallistos – sejarawan gerejawi Yunani abad kaping 14.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengané cabang sing mulya saka pokok anggur Kristus, Clement sing sangsara abot lan pinunjul dipuji; nalika muncul, Panjenengané muni bareng karo sing nandhang sangsara: 'Ya Kristus, Panjenengané kabungahan padhanging para martir.'

Uripé Santo Paulinus sing welas asih, Uskup Nolan

Dirilis tanggal 23 Januari

Paulinus sing nyenengake Gusti iku wong asli Aquitaine[1380] . Nalika urip donyane, dhèwèké dadi salah siji senator senior ing sangisoré kaisar Romawi. Dhèwèké nglakoni urip sing taat lan wedi marang Gusti[1381] . Bojoné, sing arané Tarasia, padha karo bojone ing iman lan kabecikan lan uga taat. Amarga ora duwe anak, dheweke nampani anak yatim piatu sing mlarat lan ngopeni kaya anaké dhéwé, maringi pangan lan mulang ajiné wedi marang Gusti. Saben dina dheweke saya unggul ing kabecikan lan loman maringi sedekah marang wong mlarat. Pungkasané, kanthi kepéngin nyenengaké Gusti, padha milih dadi gelandangan dhéwé. Padha adol tanahé sing amba, lan sawisé mènèhaké kabèh marang wong mlarat, padha urip ing kamlaratan sukarela kaya wong mlarat, nyandhak pangarep-arep marang pangayomané Gusti. Nalika padha wis banget mlarat, ana wong ngemis teka nyuwun sedekah; nanging padha ora duwe apa-apa maneh kejaba siji roti. Paus Pavlin maringi pitutur marang garwane supaya menehi roti pungkasan iku marang wong ngemis.

"Gusti Allah bakal nulungi kita," pangandikane, "lan kita ora bakal krasa rugi menehi marang sing nyuwun amarga Gusti Allah."

Tarasia, nanging, ora maringi roti kuwi, nanging disimpené kanggo kabutuhan dhéwé, amarga dhéwé ora duwé apa-apa kanggo nedha awan dina iku. Ing wektu kuwi, ana utusan saka salah siji kanca sugihé Bapa Pavlin sing mlebu ngandhani yèn kanca mau wis ngirim akèh panganan liwat segara, nanging kapal pungkasan sing nggawa panganan kuwi persisé wis klelep lan ilang ing ombak. Sawisé krungu kabar kuwi, Pavlin kandha marang garwané:

'Delengen, yen kowe wis maringi sepotong roti pungkasanmu marang pengemis, kapal pungkasan sing kebak pangan kuwi ora bakal tenggelam ing segara. Kabeh mau mung amarga kethir-kethirané akèh wong, Gusti ngrusak bandha-bandhané.'

Sawisé kuwi, sawise ninggalaké ora mung bandha lan kamulyan donya, nanging uga kabèh kuwatir ing donya iki, padha ninggalaké Roma menyang wewengkon Campania[1382] , amarga ing kana padha isih nduwèni sawijining lahan cilik kanggo panguripan. Padha manggon ing kutha sing dijenengi Nola[1383] , cedhak kuburan martir suci Felicita, lan ing kana padha ngabdi marang Gusti, urip nyendiri saka donya. Nanging kabecikan Paulina ora bisa tetep didhelikake suwe. Kanggo kapentingané Paulina, dhèwèké kapaksa njupuk pucuk Gereja Nola, lan nglawan kersané dhèwèké nampa jabatan uskup[1384] . Dhèwèké mimpin umaté kanthi kasucian lan pangabdian sing teguh, kaya pangurus sing setya lan wicaksana, *'sing wis disingkapaké déning tuwané marang para abdi'* (Lukas 12:42)[1385] . Dheweke nyukupi umaté ora mung nganggo panganan rohani, mulang lan maringi pitutur, nuntun wong dosa supaya tobat lan mbalèkaké saben wong marang dalan kabeneran, nanging uga ngopeni kabutuhan jasmani lan kabèh kabutuhané – maringi pangan lan sandhangan marang wong mlarat lan papa, anak yatim lan janda, lan mbebasaké tawanan supaya bébas.

Ing taun-taun kuwi, kanthi idiné Gusti, wong Vandal[1386] nyerbu Italia lan ngrebut kabèh nagara. Padha uga teka ing wewengkon Campania, ing ngendi kutha Nola dumunung. Sawise ngrusak akeh desa lan kutha, padha

---

[1380] Aquitaine – pérangan kulon saka Gaul kuna (Prancis saiki).
[1381] Saint Paulinus dibaptis nalika umuré 26 taun, ing taun 389.
[1382] Campania – sawijining wewengkon kuna ing Italia tengah, kidul Roma, cedhak Segara Tirrhenia.
[1383] Nola iku salah siji kutha paling tuwa ing Campania lan isih ana nganti saiki.
[1384] Iki kedadeyan ing taun 409. Sadurunge, dhèwèké wis dadi presbiter (wiwit taun 393) ing Barcelona, Spanyol.
[1385] Pambandingan iki dijupuk saka parabel Sang Juruwilaha babagan pangurus sing setya lan wicaksana sing ngopeni para abdi lan tansah siyap nglaporake marang tuwane.

mlebu ing wewengkon padepokan Paulus, ing ngendi padha nindakake tumindak sing padha: padha nyekel akeh wong lan nggawa menyang sebrang segara menyang tanah leluhure ing Afrika. Ing wektu kuwi, Uskup Paulinus sing berkah wiwit maringi kabèh kagungané ing keuskupan kanggo tebusan para tawanan lan kanggo nyukupi kabutuhan wong-wong sing dadi mlarat amarga invasi barbar, nganti dhèwèké ora nduwé apa-apa manèh. Nalika prajurit Vandal, sing galak lan ora manungsa, nyiksa wong Kristen, nuntut supaya padha mbukak bandha sing didhelikake ing lemah, Santo Paulinus ngrasakake welas asih marang wong-wong mau saka jeroning atiné sing precaya lan mberuwang marang Gusti Allah: 'Gusti, mugi aku disiksa amarga emas lan perak. Amarga Panjenengan mangertos ing ngendi aku nyumputake bandha – yaiku ana ing tangan para gelandangan lan para abdi Panjenengan sing mlarat.'

Sawijining dina, sawijining janda miskin teka marang dhèwèké, nangis nalika kandha:

Putraku wis dadi tawanan para Vandal, lan aku krungu yèn dhèwèké ditahan déning menantu Raja Vandal Riga ing Afrika. Aku nyuwun marang kasucian panjenengan: paringana aku dhuwit tebusan kanggo mbebasaké putraku, siji-sijiné pangarep-arepku kanggo panguripan lan pangayoman ing tuwa.

Pria Allah iku ndeleng sakupenge kanthi tliti, ngarep-arep ana apa-apa sing bisa diwenehake marang wong sing nyuwun pitulungan, nanging ora ana apa-apa kajaba awake dhewe, banjur dhèwèké kandha marang janda mlarat kuwi:

'Wadon, aku pancen ora duwe apa-apa sing bisa tak wenehake kajaba awakku dhéwé. Jupuk aku; aku nyerahake awakku kanggo kowe dadi abdi. Adol aku lan tebus anakmu; lunga, lan tawarke aku dadi abdi minangka gantiné anakmu.'

Wadon iku, krungu tembung-tembung saka cangkemé priya kaya ngono, mikir yèn kuwi luwih kaya guyonan tinimbang tumindak welas asih. Nanging dhèwèké, amarga pinter lan wicaksana, ngyakinaké wong wadon sing ragu mau liwat alesané yèn dhèwèké ora ngomong kanggo ngguyoni, nanging pancèn ngomong kanthi bener. Dheweke ngyakinke supaya percaya marang omongane lan aja wedi ngedol uskup dadi budhak kanggo mbebasake putrane. Banjur padha mangkat menyang Afrika lan sawise tekan wong Vandal, padha mandheg ing gapura pangeran kuwi—menantu raja—ing ngendi putrane janda miskin kuwi manggon. Nalika pangeran wis metu saka omah, janda iku tiba ing sikilé lan nangis-nangis nyuwun supaya anaké dibebasaké. Nanging wong barbar iku, amarga sombong, ora mung nolak mbebasaké anaké, malah ora gelem ngrungokaké panyuwuné. Banjur janda iku, karo nunjuk marang abdi Gusti, Paulinus, kandha:

'Aku nawakake wong iki minangka gantiné anakku; mung welas asih lan uwalna anakku, amarga dhèwèké siji-sijiné anakku.'

Pangeran, nalika mirsani kanthi teliti wongé Gusti Allah mau, takon marang dhèwèké:

'Kowe nyambut gawe apa?'

Sang Wali Pavlin mangsuli:

Aku ora ngerti pakaryan apa-apa, nanging aku trampil ngopeni kebon.'

Krungu kabar iki, pangeran bungah banget, amarga dhèwèké pancèn butuh wong kaya ngono, banjur dhèwèké nyerahaké anaké marang janda. Janda mau mulih karo anaké, déné Santo Pavlin, sawisé tetep makarya, njupuk tanggung jawab ngurus kebon lan miwiti tugasané kanthi semangat gedhé. Majikané wiwit kerep mampir menyang kebon lan rembugan karo tukangé babagan manéka prakara. Amarga weruh yèn dhèwèké wicaksana lan nduwèni kawruh jembar, sang tuan kerep rembugan karo dhèwèké babagan kabèh jinis prakara, asring ninggalaké keluargané lan kanca-kancané supaya bisa nikmati omongan abdi. Pavlin sing pinaringan berkah saben dina nggawa manéka sayuran saka kebon sayur kanggo dhahar awan, lan sawisé nampa roti saka tangané sang tuan, dhèwèké bali manèh menyang pakaryané.

Ing sawijining dina, nalika tuwané lagi rembugan karo dhèwèké, Santo Pavlin kandha marang dhèwèké:

'Delengen, kowe bakal lunga menyang panggonan liya. Ing wektu iku, kowe kudu nyiapake kanggo njupuk alih kraton Vandal, amarga raja iki, mertuamu, bakal seda kanthi mendadak lan ora disangka-sangka. Yen kowe adoh, wong liya bakal nyekel kuwasa kraton nalika kowe ora ana.'

[1386] Wandal iku sawijining suku Jermani sing sepisanan manggon ing Jerman tengah, banjur ing Spanyol kidul, lan salajengipun ing Afrika Lor, saka kana padha nindakake serangan ngrusak ing negara-negara pesisir jejere

Putra kuwi, sawisé krungu tembung-tembung mau saka tukangé, ora nyimpen dhéwé nanging langsung marang sang prabu, amarga dhèwèké setya banget lan luwih ditresnani sang prabu tinimbang sapa waé amarga iku. Sang prabu rada ragu lan kandha:

'Aku kepengin ndeleng wong sing kowe omongake.'

Menantu raja mangsuli:

'Aku bakal langsung maringi dhawuh supaya dheweke nggawa sayuran saka kebon kanggo nedha awanmu, lan kowe bakal weruh dheweke.'

Nalika sang raja lungguh dhahar, Pavlin mlebu sawise nggawa sayuran saka kebon miturut dhawuhe tuwane. Nalika sang raja weruh dheweke, sang raja langsung gemeter lan ngundang tuwane—menantu lanange—lan mbukak rahasia sing sejatine kepengin didhelikake saka dheweke.

'Bener tenan,' pangandikane, 'apa sing kowe krungu saka wong iki, awit bengi wingi, ing ngimpi, aku weruh pirang-pirang pangeran padha lungguh ing tahta, padha maringi paukuman marang aku. Dhèwèké uga lungguh ing antarané para hakim kuwi. Miturut paukumané, tongkat panguwasa lan wewenang sing tau tak tampa dijupuk saka aku. Takon dhèwèké sapa dhèwèké.' Aku ora mikir yèn wong iki wong biasa, amarga aku weruh dhèwèké ana ing panggonan sing pinunjul.

Banjur menantu raja ngajak Pavlin sing pinaringan berkah menyang sisih lan takon marang dheweke:

'Sapa kowe?'

Wongé Gusti mangsuli marang dhèwèké:

Aku iki abdi panjenengan, sing panjenengan tampani tinimbang anaké janda."

Nanging pangeran kuwi terus meksa pitakon, nuntut ngerti ora apa sing saiki dadi, nanging apa sing biyen dadi ing negarané dhéwé. Dhèwèké nyuwun marang sang wali lan kanthi khidmat nuntut supaya ora ndhelikaké rahasiané, nanging mbukak kabèh kabeneran. Wongé Gusti sing bingung amarga pitakon-pitakon kuwi lan ora bisa nglanggar sumpahé, kandha yèn dhèwèké iku uskup. Gustiné, nalika krungu kuwi, dadi banget wedi lan kandha kanthi andhap asor:

'Njaluk apa waé sing kowe karepaké, banjur bali menyang negaramu karo peparing sing akèh.'

Wong suci Gusti, Pavlin, ngendika marang dhèwèké:

'Aku bakal nyuwun siji karunia sing kowe bisa paringake: bebasake kabeh tawanan saka kutha lan negaraku sing digawa menyang kene, lan balekna menyang tanah kelairane.'

Sakwise kuwi, amarga semangat sang pangeran, wong-wong Kristen sing wis dadi tawanan saka wewengkon Campania digoleki ing saindenging Afrika lan digawa marang Santo Paulus. Sang gembala suci diparingi pangurmatan, bebarengan karo kabeh wedhus rohani ing kandhangé, uga akèh peparing mewah lan akèh panganan. Padha bali menyang tanah airé nganggo prau, kebak kabungahan lan kabagyan. Sawisé sawetara dina, manut ramalan sang wali, Riga, Raja bangsa Vandal, seda, lan menantuné munggah dadi raja nggantèkaké dhèwèké.

Mangkono, Santo Paulinus, sawisé nyerahake awaké dhéwé dadi budhak, nuntun akèh wong metu saka perbudakan menyang kamardikan, ngetutaké Kristus Gusti, sing njupuk wujud budhak lan nylametaké umat manungsa saka perbudakan marang setan. Sawisé dibebasaké saka perbudakan déning wong Vandal, Santo Paulinus urip pirang-pirang taun; lan minangka panggembala sing becik, nyawisaké nyawané kanggo wedhusé, dhèwèké kanthi gagah ngopeni kumpulan wedhus sing dipasrahaké marang dhèwèké lan, tanpa ngirit upaya, maringi akèh kabecikan marang wong mlarat. Banjur piyambakipun pindhah menyang Kristus, Sang Gembala Agung lan Gustiné[1387] , ingkang saking Panjenenganipun saiki piyambakipun nampi ganjaran satus kaping lan mewarisi gesang langgeng, memuji Panjenenganipun salami-laminé. Amin.

[1387] Santa Paulinus séda tanggal 22 Juni 431. Reliké disimpen ing Gréja Santo Bartolomeus ing Roma. Dhèwèké dieling-eling minangka panulis lan guru Gréja, lan luwih-luwih minangka pujangga Kristen. Dhèwèké ninggalaké 35 kidung lan nganti 50 layang, sing wigati banget amarga kesalehané sing jero. Ing karya-karya iki, puncak kasampurnan Kristen digambaraké kanthi cetha, lan diwènèhaké pandhuan babagan carané ngreksa manah; kabecikan asih asor Injili lan katresnan marang Gusti Allah lan marang sesami diterangaké; kawajiban pasangan nikah dijlentrehaké, bebarengan karo panglipur manis kanggo wong sing nandhang sangsara. Telung kidung iku donga sing éndah marang Gusti Allah, déné telu liyané iku adaptasi saka telung mazmur: Mazmur 1, Mazmur 2, lan Mazmur 136. Saliyane, layang-layang lan kidungé Santo Paulinus nyritakaké bab Pangayomané Gusti, dosa asal, Ekaristi Suci, perantaraan para wali kanggo tentrem, pandonga kanggo wong mati, lan pangurmatan marang ikon. Santa Paulinus uga misuwur amarga katresnané ngias

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Gennadius saka Kostroma[1388]

Dipepering ing tanggal 23 Januari

Ingkang Kinurmatan Gennadius, ingkang asmanipun nalika baptisan suci Gregory, punika putra tunggalipun satunggaling boyar ingkang winastedha John lan garwanipun Helena, ingkang manggen ing tanah Lituania[1389] . Wiwit alit, Gregory remen sanget rawuh ing Gréja Allah lan tansah tetep wonten ing antawis para rohaniawan, rawuh ing sedaya upacara. Wong tuwanipun boten remen kalih tumindak putranipun lan ngendika dhumateng piyambakipun:

'Ngapa kowe tumindak kaya ngene? Apa kowe pangurus gréja, ta? Kowe nggawe isin marang kita ing ngarepé wong akèh. Cukup kowe menyang gréja bareng kita; wektu liyané kuduné kowe ana ing omah lan nglampahi wektu karo kanca-kancamu; luwih saka kuwi, kowe aja nganti ora turu nyenyak ing wayah bengi.'

Nanging Gregory mangsuli:

'Bapak lan Ibu sing tak tresnani, aja ngganggu aku karo omongan kaya ngono: aku ora kepengin melu dolanan bocah-bocah. Gusti Allah nindakake apa sing karsa Panjenengané, lan manungsa nindakake apa sing bisa; nanging Roh Suci nuntun saben wong menyang dalan sing bener.'

Wiwit wektu kuwi, Grigory wiwit mikir carane supaya bisa menyang tanah Rusia lan manggon ing kana ing sawijining biara suci kanggo nyawisake awake dhewe kanggo nindakake kabecikan.

Mula, nalika ana kasempatan sing pas, dhèwèké ninggalaké wong tuwané, nyopot sandhangan apiké lan maringi marang wong mlarat, lan minangka gantiné njupuk kain compang-camping saka wong-wong mau lan nganggo iku.

Nalika lelungan ngliwati tanah Lituania, ngliwati ara-ara gersang, desa-desa, lan kutha-kutha minangka wong lelungan lan wong anyar, dhèwèké ngalami akèh kasangsaran lan cilaka amarga tumindak wong-wong jahat. Nanging, dilindhungi Gusti, dhèwèké tekan tanah Rusia, tekan kutha karajan agung lan mulya Moskow, lan ngubengi kutha kuwi, ngunjungi relik para wong suci sing bisa nindakake mujijat, mlebu biara-biara suci lan mikir ing endi dhèwèké bisa ngucapake sumpah monastik lan nyawisake dhiri kanggo pandonga.

Ing Moskow, dhèwèké nemoni kanca aran Theodora, sawijining priya enom sing taqwa marang Gusti Allah lan uga ngupaya cukur monastik. Saka Moskow, padha mangkat bebarengan menyang Veliky Novgorod, ing kana padha ngunjungi papan suci, gréja, lan biara.

Saka Novgorod, padha mangkat menyang Kali Svir, mlebu ara-ara gersang marang sang asketis, ingkang kinurmatan Alexander, lan padha miwiti nyuwun kanthi tulus:

'Kula kepéngin, Bapa Suci, nyuwun dhumateng Gusti Allah: mugi Panjenengan maringi kula busana biara, demi Kristus.'

Sang Mulya Alexander rumiyin ngadhep kancane Grigory, Theodore, lan ngendika:

'Kowe, anakku Theodore, bakal mimpin kéwan sirah putih.'

Kanggo Grigory dhèwèké kandha:

Lan kowe, anakku Gregori, bakal dadi panggembala kawanan Sabda lan dadi pambimbing akèh para biksu. Mangga, anakku, menyang Alas Komel marang Sang Mulya Kornelius, lan piyambakipun badhé mulang kowe kados pundi cara nyuwun dhumateng Gusti Allah lan kados pundi cara ngopeni kumpulan rohani para biksu;

---

gréja-gréja sing diadegaké kanthi ikon-ikon suci; tradisi uga nyebut yèn dhèwèké sing nemokaké lonceng gréja, sing asalé watara taun 400.

[1388] Uripé Sang Gennadius sing kinurmatan lan ibadah kanggo ngurmati dhèwèké ditulis déning biksu Alexius, muridé Sang Kinurmatan lan abbas biara sing diadegaké déning Gennadius. Uripé wis kaestokaké ing akèh manuskrip; sawatara ing antarané ngemot panyuwunan saka panganggit supaya karyané diparingi panilaian marang Tsar Theodore lan Metropolitan Dionysius, sing nuduhaké yèn Uripé ditulis antawis taun 1584 lan 1587. Liturgi Ilahi, Akathist lan Uripé, bebarengan karo piwulang ing amben pati, wis diterbitaké bola-bali déning Penerbit Sinodal St. Petersburg lan Moskow nganggo aksara Slavia; contoné, Moskow, 1888. Hagiografi, cathetan babagan mujijat, piwulang lan narasi panemuan relik wis diterbitake kanthi lengkap adhedhasar manuskrip ing *Yaroslavl Diocesan Gazette* taun 1873 lan minangka pamflet kapisah ing Yaroslavl ing taun sing padha.

[1389] Cathetan babagan panemuan relik Sang Gennadius ing taun 1644 nyatakake yèn dhèwèké asalé saka kutha Mogilev.

awit mokal tumrap bocah-bocah enom manggon ing ara-ara samun kita. Nanging, kowe sami ngaso ing ngriki, anakku, pirang-pirang dinten manut karsa.

Padha manggon patbelas dina ing ara-ara samun karo Sang Mulya Alexander lan, sawisé nampa berkahé, padha mangkat menyang Alas Komel ing pinggiran kutha Vologda. Padha teka jero ara-ara samun menyang Sang Mulya Cornelius saka Komel[1390] lan mengetuk gapura, ngucapake Doa Yesus.

Sang Wiku Kornelius, mbukak lawangé, ngendika marang wong-wong mau:

'Anakku, kowe bisa liwat panggonan sing ora bisa dilintasi kaya ngono piye, lan kenapa kowe teka ing ara-ara samun sing prasaja iki? Kowe nggoleki apa?'

Padha mangsuli marang piyambakipun:

'Gusti, Bapa Suci Kornelius, kita kapenuhan kepinginan gedhe kanggo nganggo busana biara. Amarga Kristus, kalebu kita ing kumpulan sing dipilih Gusti.'

Sing Mulya Cornelius ngendika marang Grigory:

'Kowe, anakku Gregory, mlebu ing biaraku sing prasaja; lan kowe, anakku Theodore, tetep ing donya sekuler, omah-omah lan nduwé anak.'

Sang Rahib Cornelius ngetokake Gregory marang ujian monastik miturut tradhisi Para Bapa Suci. Gregory nahan ujian iki suwene wektu sing cukup suwe, sawisé kuwi Sang Rahib Cornelius, sawisé mlebu gréja, nyukur rambute Gregory dadi biksu lan maca sawijining petikan saka Injil Suci marang dhèwèké: *'Sapa waé sing ninggalaké omah, utawa sedulur lanang, utawa sedulur wadon, utawa bapak, utawa ibu, utawa garwa, utawa anak-anak, utawa tanah-tanah amarga Aku, bakal nampa satus kaping lan warisan gesang langgeng. Nanging akèh sing sepisanan bakal dadi pungkasan, lan sing pungkasan bakal dadi sepisanan'* (Matius 19:29–30). Banjur sang tuwa ngandika marang biksu anyar sing bubar dicukur rambute bab pandhuan rohani, lan maringi jeneng Gennadius minangka panggantos jeneng Gregorius. Pungkasané, dhèwèké kandha:

'Ngemutna ing atimu, anakku, kawicaksananing para bapa suci kuna: sabar, katresnan, lan andhap asor, utamane pandonga bebarengan utawa pandonga majelis, uga pandonga pribadi; lan ngupaya ing pakaryan sing bébas saka munafik.

Kancané Gennadius, Theodore, manut ramalané para Bapa Agung Alexander lan Cornelius, urip ing donya lan seda ing Moskow nalika yuswa wis tuwa banget.

Sing Mulya Gennadius, kanthi berkah saka Cornelius, nyawisake awake kanthi temenan kanggo pandonga lan pagawean, utamane ing tugas-tugas omah ing pawon, panggonan roti, lan liya-liyane. Akeh sedulur ing biara sing nesu marang Gennadius amarga pagawean kaya ngono lan padha nggrundel.

Krungu gumam iki, Sang Mulya Kornelius nguwatake sang wali, kandha:

"Anakku Gennadius, aja sedhih bab iki kanggo sedulur, amarga padha ngomong kaya ngono amarga pangaribawa setan."

Banjur setan, mungsuh kabecikan kabèh, ngundang kerusuhan ing antarané para sedulur lan marang Cornelius dhéwé. Ndeleng kahanan iki, Sang Reverend banjur nesu lan, nggawa muridé Gennadius, ninggalake biara anyar sing lagi diadegaké lan lunga menyang wewengkon Kostroma, mlebu alas belantara ing sacedhaké Danau Surskoe, watara enem puluh verst saka biara kapisané. Sethithik luwih saka siji verst saka kana manggon para tani tsar, para peternak tawon sing mbayar pajeg tetep. Para tani iki bungah banget karo rawuhe Cornelius lan Gennadius; padha mbangun sel kanggo wong-wong mau lan nggawa roti, madu, lan kabutuhan liyane, amarga ana lahan peternakan tawon ing sacedhake.

Para Suci Kornelius lan Gennadius nyawisake dhiri kanggo pandonga lan puasa, makarya tanpa kendhat: padha nyabet wit, ngolah lemah, lan nggali papat kolam.

Ing sawijining wektu, Pangeran Agung Ortodoks Vasily Ioannovich kersa nindakake lelampahan abot menyang Tlaga Belo kanggo ndedonga, minangka nepati nadar kang wis digawe kanggo karaharjaning rakyat. Nalika Pangeran Agung tekan panggonan pertapa Sang Mulya Kornelius lan weruh yèn dhèwèké wis lunga saka kono menyang panggonan liya, dhèwèké banget nesu marang para sedulur lan kandha marang wong-wong mau:

'Amarga kowe padha nggrundel lan ora manut, Paus Cornelius ora manggon maneh ing pertapaane.'

[1390] Sing Mulya Kornelius saka Komel séda ing taun 1537; dina rayané dirayakaké tanggal 19 Mei.

Lan langsung piyambakipun ngutus para abdi dalemipun supados nyuwun dhumateng Bapa Ingkang Mulya supados wangsul dhateng panggonipun ingkang kapisan. Bapa Ingkang Mulya Kornelius rawuh ing ngarsanipun Pangeran Agung Vasily[1391] , sujud ing suku panjenenganipun lan nyuwun pangapunten amargi sampun ninggalake pertapaan. Pangeran ingkang saleh lajeng ngangkat panjenenganipun saha ngendika:

'Bapa Cornelius ingkang kinasih, mugi Panjenengan ndedonga dhumateng Gusti Allah ingkang mbelas asih kanggé kita, supados Gusti Allah maringi wohing kasucian minangka warisan kanggé keturunan kita, kanggé pambangunan biara-biara ingkang pinunjul, kanggé kekiyatan karajan Rusia, lan kanggé pangukuhan iman Kristen.'

Banjur Sang Pangeran Agung ngendika marang Sang Mulya Kornelius:

'Tetep ing kene, Rama, ing pakaryan lan gaweyan panjenengan ingkang sepisanan; lan ing ara-ara samun ingkang sepi, miturut dhawuh kula, paring berkah marang murid panjenengan ingkang panjenengan kersakaké.'

Sawisé Pangeran Agung pamit, Sang Mulya Kornelius mberkahi muridé, Gennadius, karo pangungsèn anyar lan dhawuh marang dhèwèké supaya ngedegaké gréja ing kana kanthi asmané Pangowahan Ilahi Gusti.

Gennadius sing kinurmatan, kanthi berkah saka Bapa Cornelius lan miturut dhawuh saka Pangeran Agung, nyusun kabèh ing ara-ara samun: dhèwèké mbangun gréja Gusti Allah lan ngias kanthi ikon, buku, lan kabèh jinis kamulyan gerejawi.

Nalika cacahé para biksu ing ara-ara samun wiwit mundhak, dhèwèké mbangun gréja kapindho sing dipanasaké, kang dipersembahaké marang Sang Mulya Sergius, Pangripta Mucjizat saka Radonezh, lan dihias kanthi cara sing padha kaya gréja kapisan.

Sing Mulya piyambak, kanthi tanpa kendhat makarya, maringi tuladha andhap asor lan sabar marang para sedulur; piyambakipun nyedhiyakake panggonan manggon sing nyaman kanggé para sedulur; nalika awan dhèwèké motong kayu lan ing wayah wengi nggawa ing pundhaké menyang sel para sedulur; dhèwèké nyambut gawe ing pawon lan panggonan roti, ngumbah jubah rambut para sedulur, gawé lilin, masak kutya, lan ngethok prosphora – nanging ing ndhuwur kabèh dhèwèké unggul ing ibadah, puasa, lan pandonga. Kajaba iku, piyambakipun nganggo ranté lan salib wesi, uga borgol abot ing badanipun. Sang Reverend nanggung beban ageng punika kanggé ngendhalèkaké daging.

Minangka asilé, sih rahmaté Sang Tritunggal Agung manggon ing dhèwèké; sawisé dianggep pantes nampa iku, Sang Reverèn ngupaya tumindak sing luwih agung manèh, dadi tuladha tumrap para muridé ing kabèh tata krama lan tingkah laku, amarga dhèwèké mulangaké ora mung nganggo tembung nanging luwih akèh nganggo tumindak, ngetokaké apa sing wis kacritakaké ing ndhuwur.

'Sapa sing bisa nerangake kabeh rincian uripe lan kabeh prestasi lan sangsara, utawa sapa sing bisa ngetung kabeh lara lan pakaryane lan pangopene marang sedulure!' Mangkono pangandikane pangarang hagiografiné, muridipun Alexius, ingkang nerusaké, minangka pujian tumrap Sang Gennadius ingkang Kinurmatan, nanging langkung malih kanggé kamulyaning Gusti Allah, nyritakaké kaelokan-kaelokan ingkang dipun tindakaken, kanthi sih-rahmating Gusti Allah, ing jaman gesangipun lan sawisé seda.

Iki sawetara saka kaajaiban kasebut. Ing sawijining wektu, Sang Mulya Gennadius dumadakan rawuh ing kutha kaisar Moskow bebarengan karo murid-muridé, Serapion lan Uar. Panjenengané ditampi kanthi pakurmatan déning boyarina Iuliania Feodorovna, garwané Roman Yuryevich. Iuliania nyuwun marang Gennadius supaya mberkahi putrané, Daniel lan Nikita, lan putriné, Anastasia. Nalika sang wali mberkahi Anastasia, dhèwèké kandha:

'Kowe iku tanduran anggur sing ayu lan cabang sing subur; kowe bakal dadi panguwasa sing setya, tsarina kita.'

Krungu tembung-tembung mau, Boyarina Iuliania, bebarengan karo anak-anake lan kabèh sing ana ing kono, padha gumun marang tembung-tembung sing ora bisa dipahami sing diucapaké Gennady lan padha kepingin weruh saka ngendi tembung-tembung mau diwahyukaké marang dhèwèké.

Boyarina Iuliania kanthi murah ati nyukupi kabutuhan Gennady nganti pirang-pirang taun.

Kabeh sing wis dipratélakaké sang tuwa iku kelakon: Anastasia Romanovna dadi maharani, garwa sepisanané Ivan Vasilyevich si Galak[1392] . Dhèwèké nduwèni iman lan pangajab sing jero marang Gréja Sang

[1391] Pangeran Agung Vasily IV Ioannovich mrentah wiwit taun 1505 nganti 1533.

Juruwilujeng Sing Maha Asih lan marang Sang Gennady sing Kinurmatan, ngirimaké marang dhèwèké ikon-ikon suci, busana rohani, lan barang-barang liya sing dibutuhaké kanggo ibadah gréja.

Ing sawijining dina, Boyar Boris Paletsky, sing lagi lara, teka ing Biara Pangowahaning Gusti kanggo ndedonga. Sang Gennadius sing Kinurmatan banget bungah karo rawuhe pangeran; piyambakipun nyaur komunitas biara lan nampani tamu ing gapura suci kanthi pandonga sing pantes, masrahake tongkaté marang pangeran. Wiwit wektu kuwi, sang pangeran mari lan muji Gusti Allah, lan kabèh wong padha bungah amarga sang pangeran wis waras. Sawisé maringi sedekah sing akèh marang Rama Suci lan para sedulur, sang pangeran bali menyang omahé karo kabèh pangiring. Pangeran nyerahake tongkat—berkahé sang sepuh—marang Bapa Basil, imam sing wis ngancani piyambakipun. Amarga sawijining sebab, imam iki nesu marang pangeran lan, sawisé ngina berkahé sang suci, mbuwang tongkat mau menyang Kali Kostroma. Pangeran kuwi sedhih banget amarga wis kelangan berkah saka sesepuh. Nalika imam mau tekan omah, dhèwèké nemokaké bojone wis mati, lan ora suwé sawisé kuwi dhèwèké lara abot. Banjur dhèwèké wiwit tobat saka dosané—amarga wis ngolok-olok pangeran lan sang resi tuwa bab staf kuwi—lan ngandharake janji arep nyandhak sumpah biara ing Biara Spaso ing sangisoré pituduhé sang resi tuwa Gennadius.

Sawisé sawatara wektu, imam iki teka ing Biara Spasov, nyuwun ing sikilé sang resi sing kinurmatan lan sawisé nyritakaké apa sing kelakon, nyuwun pangapura amarga kasombongané lan nyuwun marang sang suci supaya ngetung dhèwèké kalebu k éké sing kapilih déning Gusti. Romo sing kinurmatan, sawisé mberkahi dhèwèké, ngendika: 'Sedulur, Kristus ngendika: *"Aku ora bakal nolak sapa waé sing teka marang Aku"* (Yohanes 6:37).

Banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya ditonsur dadi biksu lan diparingi jeneng Barlaam. Barlaam makarya suwé ing Biara Pangowahaning Gusti, lan sakwisé kuwi, kanthi berkah saka sesepuh suci Gennadius, dhèwèké dadi abbot ing Biara Epifani ing kutha Kostroma.

Pangeran Boris Paletsky sing kasebut mau nyumbangake lonceng sing regane larang marang Omahé Sang Juruwilujeng ing Biara Santo Gennadius.

Kedadéyané Uskup Siprianus saka Vologda lan Perm Agung tau lara abot. Amarga dhèwèké setya marang Biara Transfigurasi Gusti, lan uga nduwèni katresnan rohani marang sang pandhita pinunjul Gennadius, dhèwèké ngutus salah siji abdi kanggo njupuk Sang Pandhita Gennadius, nyuwun dhèwèké rawuh amarga lara. Sesepuh sing kinurmatan mau rawuh ing kutha Vologda karo para muridé, hieromonk Misail lan Alexius, lan nyuwun berkah saka Uskup Cyprian. Panjenengané sang Uskup remen banget amarga rawuhé sang sesepuh suci, lan sanadyan sadurungé dhèwèké ora bisa tangi saka amben, dhèwèké tangi kanggo nyambut rawuh sang sesepuh mau, mberkahi dhèwèké lan para muridé nganggo pratandha salib; banjur, sawisé nyekel tangan sang sesepuh sing kinurmatan mau, dhèwèké nuntun dhèwèké mlebu ing bilik njero. Sang uskup ngobrol suwé karo sang sesepuh sing kinurmatan mau. Wong-wong, nalika weruh uskupé mari saka lara sawisé rawuhé sing mulya, padha gumun banget lan ngluhuraké Gusti Allah, sing nindakake mujijat agung lumantar para wali. Sawisé padha rembugan, loro-loroné padha mangan roti berkah. Ing dina candhaké, uskup takon marang sing mulya ing ngarsané kabèh wong:

'Gusti Panuntun ing ara-ara samun, Bapa Gennadius ingkang kinurmatan, mugi Panjenengan ndedonga dhumateng Gusti Allah ingkang welas asih, supados Panjenengan paring sangkèp dhumateng lara badan kula lan nyembuhaké lara ing sikil kula.'

Romo sing mulya ngendika marang sang wali:

'Gusti Allah, sing mboyong manungsa, ngilangake sedhih lan nyembuhake sakalir kasangsaran rohani lan lara badan, lan nglegakake sangsara wong-wong sing nandhang lara – lan pakaryan agung iki dudu pakaryan kita.' Gusti, Bapa Suci, kabèh bab bisa kelakon karo Gusti, nanging karo manungsa—ora ana apa-apa. Delengen, Gusti, panjenengan saiki wis bébas saka sangsara badan umum, nanging biarkan sikil panjenengan dadi pangeling bab wayahe seda panjenengan, lan muga-muga ora mari nganti ambegan pungkasan panjenengan. Katentreman kagem panjenengan, Gusti, Bapa Suci!

Uskup punika urip limang taun malih sasampunipun punika lan lajeng pindhah dhateng Gusti.

[1392] Tsar pisanan ing Rusia; dhèwèké mréntah nagara saka taun 1533 nganti 1584 (ing taun 1547 dhèwèké njupuk gelar Tsar).

Alexius, biograferé Venerable Gennadius lan murid sarta penerusé minangka abbot, nyritakaké bab dhéwé kaya mangkéné. Amarga dirugèkaké déning sedulur-seduluré ing biara All-Merciful Saviouré Gennadius, Alexius mundur saka kana menyang kutha Kostroma lan manggon ing Biara Epifanié Gusti. Nanging ora suwe dhèwèké lara abot lan ora bisa ngadeg ing gréja. Amarga iku, dhèwèké pindhah saka Kostroma menyang Hermitage Adrianov cedhak Poshekhony. Nanging larané isih terus. Kanthi wahyu ilahi, dhèwèké bali menyang Biara Sang Juruwalèh Pangapura sing diadegaké déning Gennadius lan, sawisé mlayu menyang makam Gennadius kanthi nyuwun pangapura, nyuwun pangapura amarga ringkihé roh lan mari.

Saka akèh mujijat sawisé seda sing diatributaké marang Sang Mulya Gennadius, kita bakal nyebutaké ing ngisor iki.

Putrané sawijining boyar, Ivan Likharev, nyumbangaké salah siji désané marang Biara Sang Juruwalèh Asih ing Gennadiev, nanging sakwisé kuwi piyambaké ganti pikiran lan mindhahaké désa mau marang Lavra Trinitas-Sergius. Ora suwé sawisé kuwi, anaké Alexei seda kanthi dadakan, lan garwané lara parah. Tangga teparo lan kanca-kanca wiwit kandha yèn bojone wis tumindak salah kanthi ninggalake Biara Spasov lan maringi désa mau marang biara liya, lan padha nyaranake dhèwèké supaya nulis layang marang bojone sing ana ing Pereyaslav-Zalessky. Garwané nulis layang mau lan langsung krasa lega. Ing wektu sing padha, ing Pereyaslav, Yohanes uga lara: dhèwèké kakehan rasa wedi, lan pasuryané ngrembeng. Wong-wong ing sakupenge uga nyalahake dheweke amarga wis ninggalake Biara Spasov. Banjur, John nuruti pesen bojone lan pitutur saka wong-wong sing cedhak karo dheweke, mbalekake desa mau marang biaraé Sang Gennadius sing Mulya, lan ngandharake sumpah ora bakal ninggalake bojone maneh. Ora suwe sawisé kuwi, dheweke mari saka lara sing dadi panyakité. Wong-wong sing ndedonga ing makam Gennadius kanthi iman lan pangabdian mari saka macem-macem lara: lara untu, lara mripat, lumpuh, lan utamane gangguan jiwa lan kesurupan.

Ana uga mujijat kaya ngene. Sawijining hierodiakon saka Biara Santo Gennadius nyolong sawetara buku gréja lan kain mezbah; sawisé mung lelungan sawetara versta nganti Kali Andoma, dhèwèké krasa ringkih dumadakan lan ora bisa obah tangan utawa sikilé. Sang abbot banjur kabari, lan dhèwèké ngutus wong kanggo nggawa diakon mau bali menyang biara bebarengan karo buku-buku kuwi. Diakon mau ngakoni dosane, sujud ing ngarepé peti jenazah Sang Gennadius, nyuwun pangapura lan panyembuhan kanggo tangan lan sikilé. Lan lumantar pandonga Sang Gennadius, Gusti maringi welas asih lan mbalèkaké kasarasané.

Luka Gustyshov, sawijining pejabat kutha saka Kostroma, ora pracaya marang mujijat Sang Gennadius sing kinurmatan lan mutusaké ora arep ngunjungi Biara Spasskaya utawa makam sang wali.

Sawisé diangkat dadi juru pungut bea cukai (tegesé, juru pungut bea cukai sing wis diangkat sumpah), dhèwèké mangkat bareng kanca-kancané kanggo nglumpukaké pajeg tsar. Nanging ujug-ujug dhèwèké kaserang lara abot: pipiné mbengkak, sirahé ngrasakaké lara banget, lan dhèwèké mlebu kahanan delirium. Keluargane nggawa dhèwèké mulih, ing ngendi dhèwèké ngglethak ing ranjang sakarat. Sawisé sadar, dhèwèké kelingan dosané lan ngiket janji arep menyang Biara Spasov lan menyang makam Sang Mulya Gennadius. Sawisé mèlu ibadah ing kono, dhèwèké mari amarga syafaat Sang Mulya Gennadius.

Ana sawijining wanita bangsawan saka distrik Galich, ing volost Korzh, saka kulawarga Laptev, sing nduwé patang putra. Salah sijiné, sing aranè Kirill, kepéngin ngucapaké sumpah biara ing Biara St. Gennadius lan niyat nyumbang bagéan warisané saka bapaké marang biara. Nalika ibuné krungu bab iki, dhèwèké wiwit ngutuk anaké lan ora ngidini anaké nyumbang bagéan warisané marang biara. Dumadakan, sirahé kélangan nyeri sing parah lan ora bisa ditahan. Kesiksa amarga lara iki, dhèwèké kelingan dosané, banjur ngadekake tekad arep menyang Biara Spaso-Preobrazhensky kanggo ndedonga ing makam Sang Gennadius sing kinurmatan lan nyumbang bagéan warisan anaké. Ing wektu kuwi, dhèwèké krasa lega saka lara lan ora suwé banjur nepati janjiné. Anaké banjur njupuk sumpah monastik nganggo jeneng Cornelius, déné dhèwèké muji Gusti Allah amarga wis maringi panyembuhan.

Sadurunge seda, Sang Mulya Gennadius ninggalake khotbah sing ing kono Panjenenganipun nyritakake pamanggih lan paugeran babagan gesang monastik, kanggo para muridé lan kabéh umat Kristen Ortodoks. Iki khotbah sing prasaja lan maringi piwulang.

'Kanggo Sedulur ing Kristus lan gembala sing tansah setya ngopeni kawanan Sabda, Abas Vassian, saka Lavra Agung Trinitas sing maringi urip lan Indungé Gusti Allah sing paling suci ing Biara Ipatiy; kanggo Yusuf, pambangun Biara Spaso, panggonané kawanan kita; lan kanggo kabèh sedulur kita. Aku kandha marang kowe,

sedulur rohani lan kanca-kanca gawe: kanggo aku, dina wis meh rampung lan kapak wis disandhang ing oyod, amarga aku wis arep lunga menyang pangadilané Kristus. Amarga dhawuh suci Gusti, aja lali marang aku nalika kowe ndedonga, nanging nalika ndeleng peti jenazahku, elinga katresnanku lan ndedonga marang Kristus supaya Panjenengané nyelehaké rohku bebarengan karo wong-wong sing bener. Kanggo kowe, anak-anakku, ajriha Gusti Allah lan manut marang bapa rohani ing kabeh bab, kaya sing diwulangake Rasul. Hormatna Tsar Ortodoks lan ajeni para hierark suci; kabèh abbot manut marang para hierark mau ing babagan nurani rohani. Lan kowe, anak-anakku, sing manggon ing Biara Spasova, manut marang abbot sing bakal dipercaya kanggo gembalaan kita, lan tundhuk marang dheweke ing kabeh bab kanthi patuh. Utamane, aku nyuwun lan ngwarisake marang kowe supaya aja ninggalake panggonan iki tanpa restu saka abbot. Aja padha rebutan ing antaramu; padha ngupaya marang pepadhang lan tinggalna pepeteng. Mugi gesangmu manut tradisi para bapa suci lan selaras karo sing ditulis dening Sang Mulya Kornelius marang kita ing[1393] , uga karo cara urip biara sing wis ditetepake ing biara kita. Kanggo panjenengan, Abas Vassian sing saleh, kula nyuwun: aja ninggalake biara iki amarga iman panjenengan. Kanggo panjenengan, sedulur lan anak-anakku, aja ngrusak tradisi bebarengan kita lan aja nyimpang saka pasamuan Gréja; amarga pangapusan paling gedhé kanggo para biksu yaiku ora rawuh ing gréja; nanging nalika kowe teka ing gréja, ngadeg tanpa ngina, aja melu omongan kosong, lan sing paling utama, aja kendho ing pandonga pribadi, supaya badan lan atimu ora kesel lan pakaryanmu ora sia-sia; amarga kanthi nyurung kelesuan, Setan sing licik nyoba nyeret biksu urip menyang neraka. Aku nyuwun marang kowe, sedulur lan kanca-kanca asket, aja males ing sembarang tugas monastik; aja sedhih utawa nyerah ing pakaryanmu, amarga pakaryanmu iku kanggo nduwé panganan lan omben-omben. Ing kahanan apa waé, aja ngeluh marang panggembala, amarga biksu sing ngeluh bakal ngundang karusakan kanggo awake dhéwé. Mangkono uga, rungokna kanthi tliti pangandikane piwulang lan lakokna pakaryan becik lan luhur; nyemangati wong sing males kanggo ngabdi lan ndedonga; aja mundur saka Bab Suci Gusti Allah: yèn sawijining biksu ora nampa Komuni Suci sajrone enem minggu, dhèwèké dudu biksu. Aku uga nyuwun marang kowe, sedulurku, aja nyolong kagungané biara, apa iku roti utawa sayur, lan aja nggawa apa-apa metu saka biara kanggo kapentingané dhéwé. Kowe kabèh kudu nganggo sandhangan sing padha; aja nyimpen panganan ing selmu; aja njupuk roti saka ruang makan, kajaba ing kahanan darurat banget utawa lara. Pangananmu kudu dilakoni ing ruang makan lan padha kanggo kabeh; pangan lan omben-omben dijupuk ing wektu sing pas ; nanging ing ruang makan aja mangan kakehan utawa ngombe kakehan, amarga iku mbebayani ing ngarepé Gusti, lan dadi beban lan panyebab lara kanggo awak. Uga ora pantes kowe padha rebutan, amarga sing nyulut prahara lan wong sing nyebar fitnah ora bakal nampa Warisan Kerajaan Swarga; kaya mangkono uga wong munafik licik sing ngutus sedulure menyang kene lan kana, nanging dheweke dhewe ora gelem mbantu sanajan sethithik. Astaga! Jurang neraka kang pait kebak para biksu kang lalai, dene wong sing bener, sawise nahan sakedhik lan netepi dhawuhe Gusti, bakal bungah langgeng. Kristus nampani ing omahé wong-wong sing padha pikiran. Mangkono uga, anakku, padha usaha mlebu lawang sing sempit lan lumaku ing dalan kang sedhih, supaya kowe bisa nggayuh gesang langgeng. Bab para abdi lan buruh liyane, aku paring dhawuh supaya padha ora nesu utawa rebutan siji lan sijine; padha kudu manut marang abbot ing kabèh bab lan merhatiin pangandikane, lan ora kena nglarani sedulur, loro nganggo tembung utawa tumindak, uga ora nindakake tumindak kasar sing ora pantes, nanging kudu ngupaya supaya disenengi kabèh wong. Piranti biara lan barang omah kudu dirumat supaya ora ana sing ilang. Aja nyentuh barangé wong liya lan aja nganti nyolong apa-apa, amarga nglumpukaké bandha pribadi nimbulaké cilaka gedhé tumrap biksu lan nyurung nyawa menyang geni kang ora bisa mati lan panyiksa langgeng. Lan kowe, anakku, jaga awakmu saka ala lan kabodhoan kaya ngono, lan élingna wong liya marang tembung-tembung kita iki. Kewajiban monastik kudu ditindakake tanpa nggrundel, tanpa males, lan tanpa mbrontak, supaya ora dadi munafik utawa wong sing mung kepéngin nyenengake wong liya, nindakake prekara mung kanggo pamer; nanging usaha supaya nyenengake Gusti Allah, makarya ing mburi layar kanthi iman lan kabeneran. Aja nindhes para tani kanthi kekerasan, lan aja ngunggahake awakmu tinimbang liyané ing antarané tamu; pilih panggonan sing paling asor; lan sing paling utama, aja dadi mungsuh karo sapa waé, lan aja ngomong goroh babagan sedulurmu marang abbot. Dadi, sedulurku, cepet nindakake kabecikan, lan sinau Sabda Gusti ing Injil Suci lan ing tulisan-tulisan Apostolik. Jaga buku-buku sing wis kita entuk ing Omahé

[1393] Sing Mulya Kornelius saka Komel nulis paugeran monastik kanggo biarané, saka kono muncul Sing Mulya Gennadius. Paugeran iki diterbitaké ing History of the Russian Hierarchy lan sacara kapisah ing taun 1812.

Sang Juruwilujeng; pantes kowe, anakku, nyilem ing buku-buku mau lan ngupaya mangertèni isiné: ing kéné ana karya-karya Para Bapa Suci. Sapa waé sing netepi dhawuhé Gusti Allah lan pracaya marang Kristus bakal kabungahan langgeng."

Gennadius sing kinurmatan seda tanggal 23 Januari 1565; seda kang tentrem lan tentrem iku sawisé lara cekak.

Murid lan penerusé Sang Gennadius sing kinurmatan, Hegumen Alexius, ing pujiané marang sang wali, ngetung kabecikané lan nyathet yèn dhèwèké diurmati amarga kabecikan mau sanajan ing kulawarga kraton: dhèwèké dadi bapa baptis kanggo putriné Tsar Ivan Vasilyevich si Jeblug saka garwa sepisanané, Anastasia Romanovna, marang sapa dhèwèké biyèn wis maringi pratandha yèn dhèwèké bakal kawin karo Tsar lan bakal nduwé anak. Adhedhasar tembungé sang tuwa Anthony, sawijining biksu saka Biara Joseph-Volokolamsk, Alexius nyritakaké manèh sawijining kedadeyan sing magepokan karo Sang Gennadius sing Kinurmatan. Nalika Gennadius ana ing Moskow rawuh ing ibadah ing sawijining gréja sing dipenuhi para abdi dalem tsar lan garwané para boyar, mlebu sawijining wanita mlarat lan papa karo anak-anaké; sawatara nangis ing pangkuané, déné liyané ana ing sacedhaké. Ndelok kahanané, garwané para boyar sing mulya, ambegan marang Gusti lan Sang Putri Agung Sang Ibu Allah, padha mikir ing atiné: 'Gusti wis maringi anak marang wong mlarat kaya ngono, sing ora duwe apa-apa kanggo nyukupi pangan, dene marang kita, sing duwe sarana kanggo ngopeni anak amarga upah saka tsar, Gusti wis nolak karunia bisa nduwé anak—mesthi amarga dosa-dosa kita.' Sang Gennadius sing Kinurmatan mangertèni pikirané banjur ngendika marang wong-wong mau:

'Aja sedhih, para ibu: yèn kowe urip takwa miturut panggonanmu, mula, miturut dhawuh Gusti, wiwit saiki kowe bakal nduwé anak.'

Miturut ramalan Sang Reverendi, iki kelakon ora mung marang siji, nanging marang akèh wanita bangsawan. Lan ing kutha-kutha liya, Sang Reverendi Gennadius uga maringi pratandha marang akèh wanita saleh yèn bakal nglairaké anak.

Panemuan relik Sang Gennadius sing kinurmatan kelakon ing taun 1644 nalika pamaréntahan Tsar Mikhail Feodorovich sing taat lan ing sangisoré Patriark Yosef, nalika Gréja kayu Pangowahané Gusti sing wis rusak dibongkar lan wiwit dibangun gréja watu; nalika nggali pondasi, ditemokaké peti jenazah sing isiné awaké Sang Kinurmatan sing ora bosok lan busana rohani.

Peringatan Sang Mulya Maussima saka Sirin

Dirilisaké tanggal 23 Januari

Ingkang Kinurmatan Maussima punika tiyang Siria saking sakupeng kutha Kirus[1394] ; sawise nampi panguripan prasaja ing desa, sang wali unggul ing sedaya kabecikan. Amarga sampurna ing gesang pribadine, piyambakipun kapilih dados pamingpin rohani ing sawijining desa ing sacedhake kutha. Nalika nindakake sakramen lan ngopeni umaté Gusti, piyambakipun tansah ngendika lan tumindak manut dhawuh-dhawuh ing hukum Gusti. Piyambakipun namung gadhah sak iji busana; nalika busana wau sobek amarga wis tuwa, Sang Wiku nyulam nganggo potongan kain anyar, saéngga nutupi auraté. Kangjeng Santo Mausima ngopeni kanthi tliti nyedhiyakake kanggo para lelungan lan wong mlarat nganti lawang griyane tansah kabuka kanggo sapa wae sing teka. Konon bapak ingkang kinurmatan punika gadhah kalih wadah: satunggal isi pari lan satunggalipun isi lenga, ingkang saking wadah punika kangjeng santo maringi dhumateng sedaya ingkang mbutuhaken. Gusti sing welas asih, sing mberkahi janda saka Zarepat, uga maringi berkah sing padha marang wadah-wadahé Sang Mulya Maussima: *'Panjenengané becik lan welas asih, lan kebak katresnan sing langgeng marang kabèh sing nyuwun marang Panjenengané'* (Mazmur 85:5); paring dhawuh supaya glepung ing wadah lan lenga ing kendi ora tau entek—sing saka iku janda mau wis maringi dhahar marang nabi agung[1395] —Gusti uga paring berkah kang

[1394] Suriah iku sawijining nagara ing lor Palestina; ing pérangan lor, kang tapel wates karo Asia Cilik, ana provinsi Cireistica, kanthi kutha krajan Kir.

[1395] Sawisé tekan, miturut dhawuh Gusti, ing gapura Zarefat ing Sidon, nabi suci Elia nyuwun marang sawijining janda sing lagi nglumpukaké kayu bakar supaya nggawa roti sakpotong. Janda mau mangsuli yèn dhèwèké mung nduwé sisa tipung sakgenggam ing kendi lan sithik lenga ing botol. "Aku bakal lunga," ujare, "lan nyiapake iki kanggo aku lan anakku; kita bakal mangan, banjur mati." Ing

nggumunake marang Maussima, yaiku kelimpahan sing padha karo welas asihé marang wong mlarat. Sawisé urip kanthi taqwa lan nyenengake Gusti nganti yuswa tuwa, sang wali seda kanthi tentrem sumawiji karo Gusti[1396] .

Peringatan marang Salaman sing Mulya, wong meneng

Dirilèkaké tanggal 23 Januari

Bapa kita sing kinurmatan iki, Salaman, asalé saka désa Kapersana, sing dumunung ing pinggir kulon Kali Efrat[1397] . Amarga seneng urip sepi, dhèwèké nemokaké gubug cilik ing pinggir liyané kali lan nyekel awaké dhéwé ing kono, nyegel lawang lan jendhela rapet; sapisan setaun dhèwèké metu liwat terowongan sing digali ing sangisoring tembok kanggo nyedhiyakake panganan. Uskup lokal, sawisé krungu babagan urip sing luhur saka sang reverend, kepéngin ngangkat dhèwèké dadi imam. Tekan panggonané sang wali kanggo maksud kuwi, uskup agung mréntahaké supaya sawatara bagéan témbok dibongkar, banjur dhèwèké mlebu ing sel. Sawisé ngangkat Sang Salaman dadi presbiter, uskup maringi piwulang babagan rahmat imam; sajrone manggon ing sel, uskup ora krungu sepatah tembung saka sang askétis sing meneng bae, banjur pamit lan mréntah supaya bagean tembok sing wis dibongkar dibangun manèh. Warga desa asalé Sang Salaman sing kinurmatan, kepéngin nduwé wongé Gusti ing antarané, nyabrang kali ing papan cethek sawijining wengi, njupuk sang wali—sing ora mbantah utawa nolak, nanging uga ora maringi idin—lan nggawa dhèwèké menyang sisihé; Ing kono para warga mbangun gubug kanggo Sang Wiku, padha kaya gubugé sing biyèn, lan ngurung dhèwèké ing kono; Santo Salaman tetep meneng; ora ana siji waé krungu sabda saka dhèwèké. Ora suwe sawisé kuwi, para warga desa sing manggon ing pinggir liya, ing ngendi Bapa Suci biyèn ngungsi, teka ing wayah wengi menyang omah anyaré lan krungu piyambakipun ngucapaké pandonga iki: 'Gusti Yesus Kristus, mugi Panjenengan paring welas asih dhumateng kula lan dhumateng sadaya ingkang ngabdi marang asma Panjenengan lan nyembah Panjenengan, Gusti Allah ingkang sejati.'

Para warga padha mbongkar selé lan nggawa sang wali bebarengan karo wong-wong mau; sang pertapa sing pinaringan berkah iku ora nolak ing kéné uga, lan ora nuntut supaya dibiarkan tentrem. Sawisé nggawe awaké kaya mati marang urip iki, dhèwèké bisa, ing teges sing paling sejati, ngulang tembungé Rasul: *'Dudu aku manèh sing urip, nanging Kristus sing urip ing aku.' Lan urip sing saiki tak jalani ing daging iki tak jalani kanthi pracaya marang Putraning Allah, kang tresna marang aku lan nyawisake awake dhewe kanggo aku'* (Gal. 2:20). Sawise mateni manungsa daging ing jeroning awake dhewe nganti luwih saka sapa wae, Sang Salaman sing bejo ngrampungake pakaryane nganti tekan pungkasan lan kanthi kabungahan lunga menyang panggonan ing swarga[1398] .

Peringatan Konsili Ekumenis Kaping Enem

Dirilisaké tanggal 23 Januari

Konsili Ekumenis Kaping Enem dianakake ing taun 680, nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Pogonatus[1399] ing Konstantinopel, nglawan Monothelites, sing, ing upaya nyawiji doktrin Monophysite karo Ortodoksi, ngakoni loro sipat ing Yesus Kristus, kaya déné Ortodoksi, nanging, kaya Monophysite, mung ngakoni siji karsa – sing Ilahi[1400] . Panyebaran doktrin iki nyebabake geger gedhe ing sajroning Gréja lan nyurung para

---

wektu kuwi, amarga kekeringan, ana keluwen ing tanah Israèl. Nabi suci mau kandha marang janda iku: 'Mangkéné pangandikane Gusti Allah, Allahé Israèl: Glepung ing pasu iku ora bakal entèk, lan lenga ing kendi iku ora bakal abot, nganti dina Gusti Allah maringi udan marang bumi.' Wanita iku maringi panganan marang abdi Allah, lan pasedhiyan glepung lan lengané ora tau entèk sajrone wektu paceklik (1 Raja-raja 17:8–16).

[1396] Ing pungkasan abad kaping papat.

[1397] Efrat munggah ing pagunungan Armenia; ing alirane ngisor nyawiji karo Tigris, sawisé kuwi, kanthi jeneng Shatt al-Arab, mili menyang Teluk Persia. Capersana (Persa utawa Persana) dumunung ora adoh saka Samosata (saiki Samsat), kutha krajan provinsi Siria Commagene.

[1398] Watara taun 400 Masehi.

[1399] Kaisar Bizantium Konstantinus IV Pogonatus mrentah saka taun 688 nganti 695.

pembela Ortodoksi sing semangat, sing kanthi terang-terangan nentang Monothelitisme, amarga padha weruh menawa iku ora liya mung Monophysitisme sing nyamar[1401] . Pangértan sing diterbitaké déning para panguwasa, sanadyan kanthi cetha ngakoni siji kersa ing Kristus, nanging tetep mréntahaké—kanggo mungkasi kaributan—supaya ungkapan sing nyebut 'siji' lan 'loro karsa' ing Kristus[1402] , malah kanthi tegas mréntahaké supaya kabèh debat babagan masalah sing kontroversial mau rampung tanpa syarat, kanthi ancaman tuntutan pidana marang sapa waé sing ora manut[1403] , mung nambah rasa nesu lan malah ngasilaké martir ing antarané para pembela gagah Ortodoksi[1404] . Ing wektu sing padha, Bapa-bapa Gréja Wétan lan Kulon lan wakilé gréja-gréja padha béda pendapat, amarga ana akèh Monofisit ing golongan Wétan, déné Gréja Kulon kanthi teges nyatakaké yèn dhèwèké nentang bidah kuwi lan mbéla doktrin ortodoks. Iki pungkasane nyurung Kaisar Konstantinus Pogonatus kanggo nganakake Konsili Ekumenis, sing dibukak ing taun 680 sawisé rembugan dhisik karo Roma. Rapat iku dihadiri dening 170 Bapa Gereja, kalebu loro patriark Wétan kanthi langsung: Yohanes III saka Konstantinopel[1405] lan Makarius saka Antiochia[1406] , loro-loroné Monofisit; déné Paus Agatho saka Roma ngutus utusan minangka wakilé. Kaisar dhéwé rawuh ing sidang-sidang konsili, sing lumaku watara setaun. Fanatisme Monofisit tekan titik gila nganti salah siji biksu Trasia sing jenenge Polychronius sukarela ing ngarepé majelis kanggo mbangkitaké wong mati minangka bukti ortodoksi Monofisit; nanging nalika eksperimen umum sing diijini, dhèwèké malah dipermalukan kanthi kejem. Sawisé debat sengit, majelis mutusaké ngakoni loro kersaning Gusti Yesus Kristus—kersaning ilahi lan kersaning manungsa—sing cocog karo loro sipat. George, Patriark Konstantinopel, ngakoni kasalahane lan dibalèkaké manèh ing komuni karo Gréja. Nanging, Macarius, Patriark Antiokia, tetep teguh ing bidah Monothelite, saéngga dhèwèké dipaéhaké bebarengan karo kabèh Monothelite sadurungé. Konsili sing diwiwiti tanggal 7 November 680 rampung tanggal 16 September 681.

6 Februari

24 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Ibu Kita Xenia sing kinurmatan, ing donya dikenal minangka Eusebia

Dirilèkaké tanggal 24 Januari

Ana ing Roma ana sawijining priya bangsawan sing mulya lan ajiné dhuwur, anggota kelas senator senior, wong Kristen ing iman lan taqwa banget, sing nduwé siji-sijiné anak, kesayangané – sawijining putri sing dijenengi Eusebia. Nalika dhèwèké wis tekan yuswa dara, ana sawijining bangsawan, uga saka golongan senator, nyuwun marang wong tuwané Eusebia supaya maringi putriné dadi garwané anaké. Wong tuwané Eusebia, sawisé rembugan bebarengan, banjur tunangan dhèwèké karo sawijining priya bangsawan sing padha ing pakurmatan lan kasugihan, lan wis ditemtokaké tanggal kanggo ngadani mantenan sing sah. Nanging, sang putri sing kebak

---

[1400] Ing Alexandria, ing ngendi Monophysitism kuwat banget, wakil doktrin non-Ortodoks iki yaiku Cyrus, Patriark Alexandria (sing njabat saka 630 nganti 640). Sergius, Patriark Konstantinopel (610–638) lan Paus Honorius saka Roma (625–638) uga ora nemokake apa-apa sing ora ortodoks ing doktrin Monothelite lan banjur dadi penganuté, sanajan, kanggo nyegah gangguan luwih lanjut ing Gréja, padha mutusaké ora nggawe pranyatan pungkasan babagan prakara iki, sing durung rampung dirampungaké déning Gréja.

[1401] Ing pucuking golongan iki ana Santo Sophronius, Patriark Yerusalem (634–644), lan Sang Mulya Maksimus Sang Pengakuan; kanggo rincian luwih lengkap babagan sing kapindho, delengen hagiografiné tanggal 20 Januari.

[1402] Iki sing diarani 'Ekthesis', yaiku pernyataan iman saka Kaisar Heraclius, ing ngendi ing wektu sing padha diakoni minangka bebener sing ora bisa dipertanyakan manawa ana siji karsa ing Kristus.

[1403] Mesthi wae, ana uga sing diarani 'Typus of Faith', sing diterbitake dening penerus Heraclius, Kaisar Constans.

[1404] Antarane wong-wong mau, ingkang kinurmatan Maximus the Confessor lan Paus Martinus I (ingkang nyekel tahta wiwit taun 649 ngantos 653) kados pantes dipun gatekake. Delengen riwayat ingkang kinurmatan Maximus ing tanggal 20 Januari kanggé katrangan langkung jembar.

[1405] George I, Patriark Konstantinopel, njabat saka taun 678 nganti 683.

[1406] Macarius saka Antiokia njabat patriark saka taun 653 nganti 680.

katresnan marang Gusti Allah, kepengin tetep dadi panganten langgeng saka Panganten sing langgeng, sing paling ayu saka kabèh putraning manungsa ing kasampurnané, Kristus Gusti piyambak, lan njaga kasuciané salawas-lawase. Nanging, dhèwèké ndhelikaké karsa atiné marang wong tuwané, amarga dhèwèké ngerti yèn yèn padha nyana niyaté, mesthi ora bakal gelem ngrungokaké. Padha bakal nindakake apa wae sing bisa kanggo nyegah dheweke, nganggo pujian lan asih sayang, kadhang nganggo prentah, kanggo meksa dheweke nikah, luwih-luwih amarga dheweke siji-sijine ahli waris saka kabèh bandha wong tuwane; padha bakal kepéngin nemokake panglipur ing nikahé lan anak-anaké.

Eusebia sing pinaringan berkah nduwé loro abdi wadon sing setya marang dhèwèké; padha gedhé bareng dhèwèké wiwit cilik lan ngladèni dhèwèké kanthi kabèh semangat lan pangabdian. Sawisé mundur kanggo piyambakan karo wong-wong mau, dhèwèké kandha:

Aku kepengin mbukak sawijining rahasia marang kowe, nanging sepisanan aku nyuwun marang kowe kanthi asma Gusti Allah supaya kowe ora ngandhani sapa-sapa apa sing bakal kowe krungu saka aku: Aku kepengin ngandhani kowe bab pamanggih rahasia lan kepinginan atiku. Mula, priksa supaya ora ana manungsa sing ngerti rahasiaku; luwih becik maneh yen kowe kabeh sarujuk karo aku. Banjur kowe kabeh uga bakal nylametake nyawamu, lan kowe bakal mbantu aku sing ora pantes iki.

Para abdi dalem wadon mangsuli marang piyambakipun:

'Apa waé sing kowe paringaké marang kita, nyonyo, bakal kita lakoni, luwih-luwih amarga rencanamu uga bakal migunani kanggo nyawamu dhéwé. Kita siap mati kanggo kowe tinimbang ngandhani sapa waé apa sing bakal kowe ungkapaké marang kita.'

Banjur sang putri kandha marang para abdi:

'Kowe padha ngerti yèn wong tuwaku kepéngin nglamarké aku; nanging aku ora tau kepikiran babagan omah-omah. Bab sing diparingi wong tuwaku supaya tak lakoni iku abot banget kanggo aku. Urip kaya ngono kuwi apa gunané kanggo aku? Mung bayangan, kabut, lan impen. Mula rungokna aku: ayo padha sarujuk bebarengan kanggo nglakoni urip sing suci, lan yen kersaning Gusti maringi berkah marang niyatku, lan kowe manut marang pituturku lan njaga apa sing wis tak kandhakake supaya tetep dadi rahasia – banjur kita bakal nimbang kabeh sing kudu kita tindakake. Percayaa marang aku, sanajan wong tuwaku ngerti bab iki lan nyoba meksa aku nikah, kanthi pitulungan Gusti Allah dheweke ora bakal bisa ngganti pikiranku, sanajan padha mbuwang aku menyang geni, ngukum aku nganggo pedhang, utawa nyerahake aku marang kewan galak.

Krungu mangkono, loro abdi wadon mau kandha:

'Kéngingna kersaning Gusti! Kita sarujuk karo tekad panjenengan lan ngupaya kados panjenengan, sang tuan putri. Kita luwih milih mati bareng panjenengan tinimbang mrentah tanpa panjenengan.'

Krungu tembung kaya ngono saka para abdi dalem wadoné, Eusebia sing pinaringan berkah iku memuji Gusti Allah. Sawisé kuwi, kabèh telung para dara, sing padha duwé katresnan marang Kristus, tansah mikir apa sing bisa ditindakake supaya karsa atiné bisa kasembadan. Lan padha ndedonga marang Gusti Allah supaya paring pitutur sing wicaksana.

Wiwit dina nalika padha nyawisake awaké kanthi tresna marang Gusti, lan wis mutusaké urip selibat, Eusebia, tanpa kawruh wong tuwané, mènèhaké kabèh kagungané—emas, pérak, lan kabèh bandha sing larang regané—marang wong mlarat lumantar tangan para abdi wadon. Para abdi wadon mau uga mènèhaké kabèh kagungané, nyiapaké awaké kanggo urip mlarat amarga katresnané marang Kristus. Nalika dina mantenan wis cedhak lan kabèh padha nyiapake, Eusebia sing pinaringan berkah, sawisé rembugan karo para abdi wanité, nganggo sandhangan lanang kanggo dhèwèké lan para abdi wanité, banjur njupuk sawetara barang wigati saka bandha é, banjur metu saka omah kanthi rahasia bebarengan karo para abdi wanité, amarga lawang omahé ora dikunci. Sawisé nggawe pratandha salib, padha nyuwun marang Kristus Gusti Allah ing pandonga:

'Dadosna kula kaliyan, Putraning Allah, lan paringana dalan ingkang kedah kula lampahi, awit saking katresnan dhumateng Panjenengan, kula ninggalaken griya kula lan sedaya ingkang wonten ing ngripun, lan kula langkung milih ngumbara lan gesang ing sedhih, ngupaya dhumateng Panjenengan lan kepengin nemu Panjenengan.'

Mangkono padha ndedonga karo luh nalika ninggalake omah, banjur mangkat, nangis lan bungah bebarengan.

Ing sajrone lelampahané, Santa Eusebia ngadhep para abdi dalem wadon:

Wiwit saiki, kowe kabeh dadi adhiku lan tuan putri; aku bakal ngladeni kowe kabeh nganti pungkasaning uripku. Nanging, para tuan putri, ayo padha ninggalake kabeh kanggo Gusti Allah lan aja ngupaya apa-apa liyane ing donya kajaba kaslametan nyawa kita. Ayo padha nyingkiri kabeh kuwatir donya sing sia-sia sing mbebayani nyawa; ayô padha pracaya marang Gusti, sing dhawuh: *'Sapa waé sing ninggalaké omah, utawa bapak, utawa ibu, utawa tanah, amarga asmané Aku, bakal nampa satus kaping lan warisaning gesang langgeng'* (Matéus 19:29). Inggih, sedulurku, ayô padha ngupaya kaslametan nyawa kita.

Nalika sang wali ngendika kaya ngono marang wong-wong mau, padha tekan ing segara lan, nalika nemokake prau sing wis siyap mangkat menyang Alexandria, padha mbayar ongkos lan munggah. Amarga ana angin sing nyengkuyung, sawisé sawetara dina padha tekan Alexandria. Sawisé ninggalaké kapal, padha tekan sawijining pulo sing dijenengi Koya, dumunung limalas ewu langkah saka kutha Karia, Halicarnassus[1407] . Padha pindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyané, nggoleki wewengkon sing durung ana sing ngerti, supaya ora ditemokaké déning wong tuwané. Nalika ana ing pulo iki, bebas saka wedi digoleki, padha malih rupa saka lanang dadi wadon lan sawisé nyewa pondhok cilik sing sepi, padha manggon ing kana, matur nuwun marang Gusti Allah, marang Pangeran sing tansah dipanjatké supaya ngutus wong kleregi sing bisa nglantik dadi biarawati lan ngopeni nyawane. Santa Eusebia ngajak kanca-kancané, kandha:

Aku nyuwun marang kowe, sedulurku, demi Gusti: ayo padha njaga rahasia iki lan aja ngandhani sapa-sapa bab tanah kelairan kita utawa sebab kita lunga saka omah, uga bab jenengku, supaya wong tuwaku ora nemokake aku liwat jeneng sing dakkanggo utawa saka tanah kelairan sing wis kita tinggalake. Aku nyuwun marang kowe kanthi asmane Gusti supaya kowe njaga kabèh iki dadi rahasia nganti pungkasaning uripku lan aja ngandhani sapa waé apa sing wis kelakon marang kita utawa apa sing bakal kelakon. Yen ana sing takon jenengku, kandhaa yèn jenengku Xenia, sing tegesé 'wong asing'[1408] ; amarga, kaya sing kowe deleng, aku iki wong ngumbara, wis ninggalaké omah lan wong tuwaku demi Gusti. Wiwit saiki, kowe uga kudu nyebut aku ora Eusebia, nanging Xenia, amarga aku ora duwe omah tetep ing kene, nanging lelungan bareng kowe ing urip iki, aku ngupaya urip sing bakal teka.

Minangka wangsulan marang tembung-tembung sing diucapake Santa Eusebia marang kanca-kancané, padha janji bakal njaga kabèh sing wis dicritakaké dadi rahasia, lan wiwit wektu kuwi panganten suci Kristus banjur diarani Ksenia tinimbang Eusebia.

Ing sawijining dina, nalika dhèwèké sujud bebarengan karo kanca-kancané, dhèwèké wiwit nangis lan kandha:

'Ya Allah, paringana dhumateng kita, ingkang sami mlenceng lan mlarat, rahmat ageng Panjenengan, kados Panjenengan sampun paring dhumateng sedaya para suci Panjenengan. Kintunana dhumateng kita, ya Gusti, satunggaling priya ingkang nyenengake Panjenengan, lumantar panjenenganipun kita ingkang andhap asor ugi saged kaparinganan kaslametan.'

Sawisé ndedonga kaya ngono, Santa Xenia metu bareng karo seduluré wadon saka omah panggonané – lan ing kono padha weruh sawijining tuwa sing kinurmatan, rambute uban, teka saka pelabuhan, nganggo sandhangan biksu, pasuryané kaya malaékat. Nalika nyedhak marang tuwa kuwi, putri suci kuwi nyuwun ing sikilé lan, nangis, miwiti kandha:

'Wahai Manungsa Gusti, aja ngremehake wong sing ngumbara ing tanah manca; aja nolak pengemis sengsara iki; aja ngalihaké panyuwunan saka wong dosa; nanging kados Sang Rasul Paulus sing suci, dadosna kita pandhuan lan guru, kados dhèwèké marang Santa Tékla. Elinga ganjaran sing wis disiapake Gusti Allah kanggo wong sing bener, lan nylametake aku bebarengan karo loro sedulur wadon iki.

Krungu kuwi, abdi Gusti krasa welas lan, nalika weruh luhé, pitakon:

'Apa sing kowe karepake, lan apa sing kudu tak lakoni kanggo kowe?'

Dheweke mangsuli:

'Dadi bapak kanggo kita ing Gusti lan dadi guru. Nuntun kita menyang panggonan sing bisa nylametake kita; kita wong manca lan ora ngerti ngendi arep lunga; kita isin nampilake awak kita marang wong liya.'

Banjur dhèwèké takon:

[1407] Caria – pérangan kidul-kulon semenanjung Asia Minor. Halicarnassus – salah siji kutha paling wigati ing Caria.

[1408] Saka tembung Yunani sing artiné 'asing' utawa 'wong liya'.

'Sampeyan saka ngendi, lan kenapa kok piyambakan banget?'

Wong suci mau mangsuli:

'Kita teka saka tanah sing adoh banget, abdi Kristus. Kita sarujuk ninggalake tanah kelairan bebarengan lan teka ing wilayah iki. Kita ndedonga marang Gusti awan lan bengi supaya Panjenengané ngutusaké wong sing bakal mbantu kita nemokake kaslametan. Lan saiki Gusti wis nunjuk panjenengan marang kita, bapak rohani sing bisa nampa kelemahan kita.'

Sesepuh suci mangsuli:

'Percayaa marang aku, sedulur, aku uga mung musafir ing kéné, kaya sing kowe deleng. Aku teka saka panggonan suci; sawisé matur sembah ing kana, aku bali menyang tanah airku.'

Pelayané Kristus takon

'Saka negara endi panjenengan, bapak rohani, gusti?'

Panjenengané mangsuli:

'Aku saka tanah Karia, saka kutha Milas.'

Banjur abdi Kristus ngendika maneh marang dhèwèké:

'Kula nyuwun dhumateng kasucian panjenengan: paringana ngertos pangkat panjenengan, awit kula anggep panjenengan uskup.'

Sing tuwa mangsuli marang dheweke:

Ampunana kula, adhik! Kula punika tiyang dosa, boten pantes nyekel jabatan monastik. Kanthi sih rahmat Gusti, kula presbiter lan abbot ing komunitas alit para sedulur ing biara Santo lan Mulya Rasul Andreas; asma kula Paulus.

Krungu kuwi, abdi Kristus muji Gusti, kandha:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti Allah, amarga Panjenengan sampun mireng kula, jiwa ingkang mlarat, lan ngutus kula, kados Panjenengan naté ngutus Santa Thekla, Santa Paulus kaliyan kalih sedulur wadon menika.'

Banjur dhèwèké ngadhep marang sang resi:

'Aku nyuwun marang kowe, abdi Gusti, aja nganti nglirwakake kita, para lelungan, nanging dadi bapak kanggo kita ing Gusti.'

Paul sing berkah mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku wis kandha marang kowe yen aku uga wong manca, lan aku ora ngerti apa kabecikan sing bisa tak lakoni kanggo kowe ing kene. Nanging, yen kowe kepengin menyang kuthaanku, aku ngarep Gusti bakal paring welas asih marang kowe, lan aku, miturut kemampuan sing tak duwé, bakal ngopeni kowe.'

Para dara, sujud ing ngarsané sang tuwa kanthi luh, kandha:

'Inggih, abdi Gusti! Mugi panjenengan nggawa kita. Kita badhé mèlu ing pundi kemawon panjenengan nuntun, nanging mugi panjenengan paring welas asih dhumateng para lelungan punika lan dados pambimbing kita ing gesang langgeng.'

Wongé Gusti nggawa para gadis suci mau lan lunga bareng karo wong-wong mau menyang kutha Milas. Ing kono dhèwèké maringi papan panggonan kanggo wong-wong mau ing panggonan sing sepi, cedhak karo gréja. Perawan suci iku tuku dheweke nganggo dhuwit sing digawa saka omahé, banjur mbangun gréja cilik sing didedikasikaké kanggo Santo Stefanus, Martir Kapisan; ora suwé, dhèwèké ngedegaké biara, nglumpukaké sawatara para dara lan ngabdikaké marang Kristus. Abas, Santo Paulus, ngopeni para wong mau. Dhèwèké sing nyukur rambute Santo Xenia lan loro abdi wadoné dadi anggota biara. Ora ana siji wae sing ngerti nganti seda, saka ngendi asalé putri suci iki, kenapa dheweke ninggalaké tanah kelairané, utawa apa jeneng sejatine, nalika dheweke nyebut dhéwé Xenia, tegesé 'wong asing'. Bab Sang Mulya Paulus, nalika ditakoni bab para putri iki, dheweke bakal mangsuli:

'Aku njupuk dheweke saka pulo Koï lan nggawa menyang kene.'

Mula saka iku kabeh wong nganggep yèn dhèwèké padha teka saka kana. Mulané biara mau dijenengi miturut pulo Koï.

Ora suwe sawisé kuwi, Cyril, uskup kutha kuwi, séda ing pangayoman Gusti, lan Sang Paulus sing kinurmatan, kepala Biara Santo Andreas, kapilih dadi panggantosé. Sawisé nampa jabatan uskup, dhèwèké rawuh ing biara wanita lan nglantik Xenia dadi diakonès, sanajan dhèwèké ora kepéngin, amarga dhèwèké pancèn pantes tenan kanggo jabatan kuwi. Amarga nalika isih urip ing daging, dhèwèké nglakoni urip kaya malaékat. Sanadyan

minangka putri senator, dhèwèké dibesarké ing kemewahan lan kaubengi kabèh kenyamanan, dhèwèké tetep nyawisaké dhiri kanggo urip sing angel lan askétis, lan kanthi cetha mbuktekaké dalan anyar, ora lumrah, lan abot kanggo kasampurnan askétis . Malah setan padha wedi marang pangorbanané; kalah déning puasa lan tapa bratané, padha mlayu, ora wani nyedhak. Dhèwèké mung mangan saben dina kapindho utawa katelu, lan asring ora mangan nganti seminggu. Nalika wayahe dhahar teka, dhèwèké ora mangan sayuran ijo, kacang-kacangan, anggur, lenga, sayuran kebon, utawa panganan bergizi liyané, nanging mung roti sethithik sing dibasahi karo luhé dhéwé. Dhèwèké njupuk abu saka ceret kemenyan lan nyipratаké ing roti mau. Dheweke nindakake iki saklawasé uripé, nepati pangandika nabi: *'Aku mangan abu minangka rotiku, lan aku nyampur omben-ombenanku karo luh'* (Mazmur 101:10). Ing wektu sing padha, dhèwèké ngupaya saktenané kanggo ndhelikaké pangorbanan dhiri iki saka para biarawati liyané, lan mung loro abdi dalem wadoné, sing manggon bareng dhèwèké, sing nyumurupi kanthi rahasia apa sing ditindakake lan padha niru urip luhuré dhèwèké. Nanging dhèwèké tansah njaga kekuwatan sing gedhé banget nganti, wiwit sonten nganti Matins, dhèwèké bakal ngadeg kabèh wengi kanggo ndedonga, kanthi tangan munggah ing dhuwur. Para sedulur wadon padha nyumurupi kahanan iki kanthi rahasia sajrone uripé. Kadhangkala, dhèwèké sujud ing wayah bengi lan ndedonga nganti esuk, nganti krontog luh. Mangkono dhèwèké tansah ngabdi marang Gusti, lan nindakake kuwi kanthi andhap asor banget kaya-kaya nganggep dhèwèké iku wong sing paling ala saka kabèh wong.

Nanging sapa sing bisa ngetung kabecikané liyané kabèh? Ukara apa sing cukup kanggo njlèntrèhaké kabèh pakaryané! Apa, luwih saka kabèh, sing bisa diomongaké bab alusé atiné? Ora ana siji waé sing tau weruh dhèwèké nesu; ora ana kesombongan utawa kabanggaan sing tau ngrusak uripé. Wajahé tansah andhap asor, pikirane bébas saka kabanggaan, penampilané prasaja, badané kurus amarga nglakoni puasa, atiné tentrem, ora keganggu déning sangsi apa waé. Ora ana kabecikan apa sing ora diduweni! Dhèwèké ditondoi kanthi waspada terus-terusan, pangendalian dhiri sing luar biasa, andhap asor sing ora bisa diungkapaké, lan katresnan tanpa wates. Dhèwèké mbantu wong mlarat, nuduhaké welas asih marang sing nandhang sangsara, welas marang wong dosa, lan nuntun sing kesasar menyang dalan tobat. Bab sandhangane, ora ana akèh sing bisa diomongake: dhèwèké nganggo sandhangan sing koyak banget—sepèrék lan klambi—nanging sanajan kuwi dhèwèké nganggep dhèwèké ora pantes. Kabèh uripé kapenuhan pangabdian sing tulus lan aliran luh sing ora kendhat. Luwih gampang ndeleng mata banyu mili akèh garing ing panasé mangsa panas tinimbang ndeleng mripaté mandheg ngucuraké luh. Tansah ndeleng Panjenengané sing dadi Calon Bojoné, Kristus, mripaté ngglugungaké banyu luh kakehan. Dhèwèké kepéngin banget ndeleng Panjenengané pasuryan pasuryan lan kandha kaya Dawud: *'Kapan aku bakal teka lan ngadhep ing ngarsané Gusti Allah*?'—ing ngarsané Calon Bojo sing paling manis atiku? *'Luhku wis dadi roti ing awan lan ing bengi'* (Mazmur 41:3–4).

Nalika wayahe wis cedhak tumrap putri sing tansah kelingan iki, pangantené Kristus sing suci tanpa cela, arep ninggalaké urip donya saiki, teka dina raya kanggo ngurmati Santo Efrem, sing biyèn tau dadi uskup kutha kuwi. Uskup Paulus sing pinaringan berkah mangkat bebarengan karo kabèh rohaniwané menyang sawijining désa sing aran Levkin. Ana ing kono ana gréja Santo Efrem, Uskup, lan ing jeroné ana relik suci panjenengané sing kinurmatan. Ing dina iku, Sang Mulya Xenia nglumpukaké kabèh seduluré wadon ing gréja biara lan miwiti ngandika marang wong-wong mau:

Para putri lan sedulurku! Aku ngerti katresnan sing wis kowe wenehake marang aku – kowe sabar ngadhepi kelemahanku lan nulungi aku, wong manca. Saiki aku nyuwun marang kowe kabeh: terusna katresnanmu marang aku, abdi iki, nganti pungkasan; elingana aku—sing mlarat, wong dosa, lan wong manca—ing pandongamu, ndedonga marang Gusti Allah kanggo aku, supaya dosaku ora ngalangi aku, nanging supaya lumantar pandongamu aku bisa lumaku tanpa alangan menyang Kristusku. Pati kula saiki wis cedhak; atiku sangsara lan sedhih, amarga kula ninggalaké badan tanpa persiapan sing pantes. Bapak lan Gusti kita, Uskup Paulus, saiki ora ana ing kéné. Mula, minangka wakilku, kandhaa marang Panjenengané nalika rawuh: mangkéné pangandikane Xenia ingkang mlarat: 'Mugi amarga Gusti, Bapa ingkang kinurmatan, élinga dhumateng kula, ingkang lelungan: Panjenengan paring dalan dhumateng kula lan nggawa kula ing gesang punika – mugi Panjenengan ndedonga kanggé kula, supaya Gusti boten maringi isin dhumateng kula ing pangarep-arep kula.'

Nalika krungu iki, kabèh para biarawati wiwit nangis lan kandha:

Gusti putri lan pituduh jiwa kita! Panjenengan ninggalake kita dadi yatim lan kudu ngadhepi cilaka. Sapa sing bakal nuntun kita ing dalan urip sing sejati? Sapa sing bakal mulang kita? Sapa sing bakal ndedonga kanggo

kita nalika kita putus asa? Ora, gusti putri. Aja ninggalake kita ing wektu iki. Elinga kados panjenengan piyambak nglumpukaké kita ing pager menika. Mugi panjenengan, sang tuan putri, ngopeni nyawa kita lan nyuwun dhumateng Gusti supados paring wekdal sakedhik maneh kanggé kita, para wong sengsara, supados panjenengan saged nuntun kita lumantar dalan kaslametan.

Kaloro abdi dalemipun ugi wiwit sujud ing sangandhaping padananipun lan nangis kenceng, sambi ngendika:

'Panjenengan sampun badhé ninggalaké kita, Gusti, lan mangkat saking mriki tanpa kita. Kados pundi kita badhé tumindak tanpa Panjenengan, kita ingkang sengsara? Kados pundi kita badhé tumindak, kita ingkang ngumbara, ing nagari manca? Celaka kita, ingkang sengsara, ingkang mlarat, lan ingkang ngumbara. Kita boten ngopeni awak dhéwé, lan mulané Panjenengan kersa ninggalaké kita piyambakan, Gusti.' Elinga kasangsaran kita sing wis kita bareng-bareng karo sampeyan. Elinga lelampahan kita bebarengan, ing ngendi kita dadi kancamu. Elinga kepiye kita tansah ngladeni sampeyan kanthi setya. Elinga kita lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo kita; gawa kita bebarengan karo sampeyan, supaya kita ora kapisah saka sampeyan, Gusti.

Nalika tangisan banter lan kahanan dadi bingung, Xenia dhéwé miwiti ngandika liwat luhé:

'Kowe padha ngerti, sedulurku, suwé banget sing Wahyu Suci Petrus wis ngumumaké: *"Gusti ora alon-alon ing nepaki janji-Nya, kaya sing dianggep alon déning sawatara, nanging sabar marang kita, ora kepéngin ana siji waé sing sirna, nanging kabèh padha mbalèk atiné." 'Dinaé Gusti bakal teka kaya maling ing wayah bengi'* (2 Petrus 3:9–10). Kanthi mangertèni iki, sedulur-sedulurku, aja padha males sajrone wektu sing cekak iki, nanging padha waspadaa. Ayo padha nyalakake lentera, ngisi pasu nganggo lenga, lan nyiapake ketemu karo Panganten lanang, amarga kita ora ngerti jam pira Gusti bakal nelpon kita: awit, panèn wis cedhak lan para buruh wis siap, nanging padha mung ngenteni dhawuh saka Majikan.

Nalika sang suci ngendika mangkono, lan kabèh padha nangis lan sujud ing sikilé, dhèwèké ngunggahaké tangané marang langit lan, kanthi ngucuraké luh kang akèh, wiwit ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Allah, sing wis ngreksa lelampahaning donyaku nganti dina iki! Krungu aku, abdi-Mu sing mlarat lan wong dosa iki: welasana para abdi-Mu iki, sedulur-sedulurku. Rejengi lan nylametake saka kabèh tipuané setan, kanggo kamulyan lan kaagunganing asma-Mu sing suci. Kula ndedonga dhumateng Panjenengan, Gusti kula: elinga ugi kalih sedulur kula punika, ingkang sampun lumampah kula kanthi awit katresnan Panjenengan. Kados ing gesang donya punika piyambakipun boten nate pisah kaliyan kula, makaten ugi ing Kraton Panjenengan boten mbedakaken kula, nanging paringa papan ing griya swarga Panjenengan kagem kula sedaya.

Sawisé ndedonga kaya ngono, dhèwèké nyuwun marang kabèh para biarawati supaya lunga sedhela lan ninggalaké dhèwèké piyambak kanggo merenung lan ndedonga. Nalika kabèh wong wis metu saka gréja, dhèwèké ngunci lawang lan ndhelik ing njero piyambak, déné loro abdi wanité tetep ana ing lawang, ngintip menyang njero liwat bolongan cilik. Padha weruh dhèwèké lagi ndedonga, dengkulé nglèndèk ing lemah; banjur, ing tengah-tengah pandonga, dhèwèké nyembah ngadhep ing lemah kanthi wujud kaya salib. Nalika dhèwèké ngglethak ing kono suwéné wektu, dumadakan ana padhang ing gréja kaya kilat; ing wektu sing padha, muni wangi banget wiwit sumebar saka gréja. Para biarawati padha kesusu mlebu lan nyoba ngangkat dhèwèké saka lemah, nanging padha weruh yèn dhèwèké wis seda ing Gusti. Kedadéan iki ana ing tanggal 24 Januari[1409] , dina Setu, ing jam enem awan. Loro biarawati mau metu saka gréja karo nangis lan nyuwun marang liyané, kandha:

'Ibu-ibu lan sedulur-sedulur wadon kita! Ayo padha menyang lan nangis bareng amarga kita padha dadi yatim piatu. Ayo padha meratapi sedaé dhèwèké sing dadi tiang pangrojong kita. Kita wis kelangan ibu kita sing kinurmatan. Pembimbing kita wis ninggalaké kita, lan kita saiki kesepian. Santa Xenia, ibu kita, wis seda.'

Nalika mlebu gréja, kabèh wong weruh yèn dhèwèké wis pindhah saka donya iki menyang donya liyané. Banjur tangisan lan ratapan ageng diwiwiti. Nanging Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, kepéngin nuduhaké marang kabèh wong apa bandha sing wis didhelikaké saka kabèh ing bumi, nampilaké pratandha ageng lan paling suci ing langit. Ing wektu sing persis nalika Sang Xenia sing Kinurmatan nyerahake nyawa suci panjenengané marang Gusti, ing sonten, ing antaraning cuaca sing cetha lan padhang banget, ana mahkota lintang sing padhang banget katon ing langit ing ndhuwur biara, kanthi salib ing tengahé sing sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé. Tandha iki katon kanggo kabèh wong. Para warga Milas, sing ana ing desa Levki

[1409] Sing Mulya Xenia séda ing paruh kapindho abad kaping lima.

bebarengan karo uskupé, Sang Mulya Paulus, nalika ndeleng pratandha ing langit padha gumun lan padha takon siji lan sijiné kanthi bingung: apa tegese iki? Uskup Paulus sing Kaberkahan, sawisé mangerteni makna pratandha mau lumantar Roh Suci, ngendika marang kabèh pasamuwan:

'Gusti Putri Xenia sampun séda, lan ing wekdal punika pratandha makutha sampun muncul.'

Sawisé Liturgi rampung, dhèwèké bali menyang kutha karo kabèh wong sing rawuh ing pesta, lan ing kana para warga nemokaké, kaya sing diandharaké déning uskup, Santa Xenia lagi istirahat.

Sakwise kuwi, akèh wong padha nglumpuk ing biara—akèh priya lan wanita karo anak-anake, katarik déning pratandha sing katon ing langit. Padha muni banter:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita, awit Panjenengan kagungan akèh para wali sing kanthi rahasia nyenengake Panjenengan! Kamulyan tumrap Panjenengan, Sang Putraning Allah ingkang sampurna manungsa, ingkang kanthi kersa dipun salibaké kanggé kita para dosa – amargi sampun nembé nglairaké dhumateng sadaya bandha agung Panjenengan, ingkang ngantos samangke taksih kapendem ing ngriki! Kamulyan tumrap Panjenengan, dhuh Pangeran, amargi kersa ndadosaké kutha alit ing , Milas dados papan panggonan lan gudang bandha Panjenengan punika. Panjenengan sampun ngreksa ing ngripun ngantos sapunika satunggaling mutyara ingkang ajiné langkung saking bandha, permata ingkang tanpa bandhing, panganten suci Panjenengan! Sasampunipun nampi piyambakipun ing kraton swarga Panjenengan, Panjenengan sampun ninggalaken badanipun ingkang suci lan murni ing pangreksan kutha Panjenengan.

Mula kabeh wong, kanthi nangis, padha njerit lan ndelok mahkota lan salib sing katon ing langit. Ing wektu kuwi, kabeh wong sing tresna marang Kristus, utamane para wanita, kabakar semangat, padha njerit banter marang Uskup Paulus sing suci:

'Aja nutupi kamulyaning kutha kita, sang uskup ingkang kinurmatan! Aja meneng bab kamulyan kita; aja ndhelikake mutiarane ingkang sampun kaparingaken dening Gusti dhumateng kita. Pirsakna dhumateng sedaya tiyang obor ingkang sumunar ingkang ngantos punika kapendem lan sumunar sacara rahasia. Pirsakna dhumateng sedaya, supados sanadyan mungsuh kita saged mirsa lan mangertos Sang Gusti ingkang kita sembah. Wong-wong kafir padha ndeleng lan isin; wong Yahudi uga padha ndeleng misteri Salib lan mangertèni yèn Panjenengané sing disalib mau iku Gusti Allah. Kabeh sing mungsuh Salibé Kristus padha ndeleng iki lan nangis. Mugi padha weruh kados pundi, sanadyan sawise seda, Gusti para Malaekat ngluhurake para abdi Panjenengan. Mugi padha weruh kanthi kamulyan kados pundi Kristus Gusti maringi mahkota marang pangantenipun, Xenia, ingkang dening tiyang kathah dipandang minangka pengumbara lan tawanan ingkang boten dipun kenal pisan. Mugi saben tiyang weruh pinten peparing lan sih ingkang sampun diparingaken dhumateng kutha kita ingkang andhap asor menika!

Nalika wong-wong padha njerit marang uskup kanthi semangat, piyambakipun nyedhak marang badan suci Santa Xenia bebarengan karo para presbiter. Sawisé diselehaké kanthi pantes ing usungan, lan sawisé nyalaké akèh lilin lan nyuwèk kemenyan, uskup nyundhul sirahé lan bebarengan karo para presbiter ngangkat usungan mau ing pundhaké, banjur padha nggawa kanthi nyanyi menyang tengah kutha. Kabeh wong gumun marang mujijat kang mulya sing lagi kelakon, amarga nalika tandu kang nggawa badan sang wali digawa lumaku, mahkota kang ana salibé, kang wis katon ing langit, obah ana ing ndhuwur tandu. Nalika usungan iku dipasang ing tengah kutha, mahkota mau mandheg ana ing ndhuwuré. Banjur akèh wong saka désa-désa sakupengé padha kumpul sawisé padha weruh pratandha kang éndah ing langit. Kabèh kutha kebak wong akèh, lan ana sesakan gedhé ing kono. Uskup Paulus sing pinituwa, bebarengan karo wong-wong, tetep ana karo sang wali sajrone wengi Minggu kuwi, padha jaga lan nyanyi kidung nganti esuk. Ana akèh wong sing mari amarga reliké: sapa waé sing nandhang lara apa waé, sakwisé nyentuh ranjang sang wali, langsung mari.

Nalika esuk Minggu, badan suci Santa Xenia ditutupi kain kafan sing resik lan, kanthi iringan kidungan panguburan, digawa menyang panggonan ing lawang kidul kutha, sing dikenal minangka 'sikini' (kebon ara): ing kono sang wali, sadurunge séda, wis ngwasiake supaya badané dikubur. Manèh, kabèh wong weruh yèn nalika jasadé digawa ing tandu, ana mahkota kang ana salibé saka lintang-lintang, katon ing langit, mèlu mèlu ing mburiné tandu. Lan maneh, nalika tandu dikendhokake, mahkota mau tetep ngambang ing ndhuwure. Nalika panguburan dilakoni, wong-wong sing ana ing sacedhake padha mbagekake kain sing nutupi relik suci mau dadi potongan-potongan cilik lan disimpen kanthi iman – kanggo marasake maneka rupa lara. Uskup, sawisé ngolesi badan suci Sang Xenia nganggo minyak murri miturut adat, nyelehaké ing peti anyar. Sawisé panguburan sing

kinurmatan rampung, mahkota lintang sing ana salibé, sing biyèn sumunar ing langit, langsung ora katon. Ing wektu sing padha, akèh wong nampa panyembuhan saka peti suci marang kabèh sing teka kanthi iman.

Sawisé sawatara wektu, salah siji abdi dalem Venerable Xenia séda; banjur ora suwe sawisé kuwi, abdi dalem sijiné uga pindhah menyang gesang langgeng. Kabeh mau dikubur ing sikilé sang pucuké sing suci. Nalika abdi dalem sijiné lagi ing amben pati, kabèh biarawati padha teka marang dhèwèké lan kanthi nyuwun banget nyuwun supaya nyritakaké kabèh bab tumindak sang pucuké, Xenia. Dheweke, nyadari yen wis ana ing amben pati, nyritakake marang para biarawati kabeh kanthi rinci babagan sang wali: saka ngendi asalé, sapa wong tuwané, kenapa dheweke mlayu saka omahé lan tanah kelairané karo loro abdi, lan kepiye carané dheweke ndhelikaké jenengé; awit jeneng sejatine yaiku Eusebia, nanging dhèwèké nyebut awaké dhéwé Xenia amarga dhèwèké ngumbara amarga katresnané marang Gusti. Mangkono, kabèh wong padha mangertèni bab uripé Xenia sing sadurungé ora dingertèni, Pangantené Kristus.

Mangkono sang kinurmatan nyenengake Gusti: tumrap donya dhèwèké mung wong ngumbara, nanging tumrap swarga dhèwèké wargané; dhèwèké katon ing daging, nanging padha karo malaékat kang ora nduwé daging; dhèwèké ngeculaké awaké kaya wong ngeculaké sandhangan, lan nginjak setan ing sangisoring sikilé kaya wong nginjak ula; Dheweke nganggep kabèh bab donya iki minangka sampah, nanging njaga kesucian prawané sing tanpa cela kaya bandha sing ora ana entèké; lumantar katresnané, dhèwèké dadi Pengantené Kristus, diparingi mahkota iman, lan nampa apa sing wis diarep-arep, lan saiki bungah ing kratoné Pananténé sing langgeng. Liwat pandongane, dhèwèké dadi pitulungan ageng tumrap para wong pracaya, awit pati ora ngrusak kakuwasané lan ora matesi wenguné kabecikané sing ngluwihi donya. Amarga dhèwèké wis nindakake akèh kabecikan kanggo Gusti Kristus, Gusti Kristus uga paring akèh sih marang kita amarga dhèwèké, nampa pandonga suci saka pangantené sing kinurmatan.

Sawetara taun sawisé Santa Xenia séda, Uskup Mulya Paulus, bapak rohanié, uga séda. Panjenengané uga nyenengaké Gusti nganti pungkasan, amarga lumantar pandongané setan-setan diusir lan kabèh jinis lara mari. Panjenengané dikubur ing Gréja Santo Andreas Rasul, ing ngendi dhèwèké biyèn ngladèni minangka abbas, lan nyawané sing suci muncul ing ngarsané Gusti kanthi kamulyané para wali. Liwat panuwun sing anget kanggo kita ing ngarsané Gusti, liwat pandonga Sang Mulya Eusebia, sing nyandhak jeneng Xenia, lan liwat panuwun saka loro abdi suci iki, mugi Gusti paring sih rahmat marang kita, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Nalika kita ngrayakake pangeling-elingmu sing luar biasa, Xenia, lan ngajeni kowe kanthi katresnan, kita nyanyi babagan Kristus, sing maringi kowe kuwasa marasaké ing kabèh bab; tansah ndedonga marang Panjenengané kanggo kita kabèh.

Peringatan para Martir Suci Babila saka Sisilia lan murid-muridé Timotius lan Agapius

Perayaan tanggal 24 Januari

Santa Babylus teka saka Wétan, saka kutha mulya Antiokia[1410] ; wong tuwané iku wong mulya lan taat.

Ing kutha asalé, dhèwèké nampa pendhidhikan lan piwulang babagan dhawuh Gusti, sawisé kanthi cepet lan tuntas sinau Kitab Suci, sing tansah nuntun marang Gusti. Wiwit isih enom, sang wali tresna marang Kristus lan nyingkiri donya; piyambakipun ninggalake griya wong tuwané nalika isih enom, mbagi bandha-bandhané marang wong mlarat, anak yatim, lan janda, lan sawisé nyingkiri kabèh kesia-siaan donya, mapan ing pucuk gunung, ing ngendi piyambakipun urip meneng; bebarengan karo piyambakipun ana loro murid, Agapius lan Timotius; Sang pertapa sing pinaringan berkah iku diangkat dadi presbiter lan kanthi ngajeni ngurmati sih rahmat imam sing diparingake marang dhèwèké. Nanging nalika wong-wong pagan sing keras kepala lan haus getih mutusaké nyerahké dhèwèké marang gubernur provinsi, Sang Wali bebarengan karo murid-muridé ninggalaké

[1410] Antiokia dumunung ing Kali Orontes lan biyèn dadi kutha krajan Siria.

Roma lan mundur menyang Sisilia[1411] , ing kana dhèwèké manggon setaun. Ing kana, kanthi sih-rahmaté Gusti, dhèwèké maringi pencerahan marang akèh wong lan nuntun supaya padha mangertèni kabeneran Kristus.

'Kutha sing diadegaké ing pucuk gunung ora bisa didhelikaké' (Matéus 4:14), lan kabar babagan sang Bavel sing berkah tekan marang gubernur Sisilia; dhèwèké mréntah supaya sang wali lan loro muridé ditangkep. Krungu kanthi wani abdi sing gagah kuwi ngakoni Kristus, gubernur mau banjur ngukum dheweke bebarengan karo loro muridé kanthi cambukan lan siksaan liyané; para martir suci sing kebak getih dipawaiaké liwat kutha-kutha ing Sisilia, nalika padha kena macem-macem ejekan sing ora manungsawi; Kanthi iki, penyiksa nyoba medeni warga lan nguapake nesune dhewe. Para martir suci mau, nanging, njupuk kekuwatan saka nggatekake berkah langgeng sing bakal teka. Pungkasané, para algojo matèni para martir sing berkah mau nganggo pedhang lan mbuwang awaké menyang geni; nanging kobongan ora nyentuh sésa suci mau, lan sawatara wong pracaya njupuk lan maringi panguburan sing ngajèni ing pulo Sisilia dhéwé[1412] .

Perayaan Pangeling-eling Kanggo Sang Wiku Macedonia

Dipeperingati tanggal 24 Januari

Sing Mulya Macedonius milih pucuking gunung minangka panggonan lan arena kanggo pakaryan asketis, ora tau suwé manggon ing siji panggonan, nanging tansah obah saka panggonan siji menyang panggonan liyané ing wates Fenisia, Siria lan Kilikia[1413] , supaya ora rembugan karo pengunjung. Sing berkah iku urip kaya ngono suwéné patang puluh lima taun, ora nduwé gubug utawa tenda, nanging manggon ing guwa jero. Nalika Sang Macedonius wis tuwa, dhèwèké nyuwun marang para peziarah sing sowan supaya mbangun sel cilik kanggo dhèwèké, ing kono dhèwèké manggon suwéné rong puluh lima taun tanpa metu kanggo ketemu sedulur-sedulur sing manggon cedhak utawa wong njaba. Sakabehe, Santo Macedonius nglakoni urip tapa brata salami pitung puluh taun; luwih saka patang puluh taun piyambakipun namung urip saka gandum sing digiling lan dibasahi nganggo banyu; mengko, amarga awaké saya ringkih, piyambakipun wiwit mangan roti sethithik karo banyu. Gusti maringi piyambakipun kamulyan kanthi karunia mujijat: Sang Bapa sing Mulya ngusir setan, marasake maneka rupa lara, lan nindakake mujijat-mujijat liyane. Ing sawijining wektu, ana sawijining wanita sing digawa marang Sang Mulya Macedonius sing nandhang lara sing ditondoi mangan kakehan: dhèwèké bisa mangan nganti telung puluh pitik saben dina. Keluargane kanthi nangis nyuwun marang Sang Mulya supaya nulungi wanita sing lara kuwi. Mula saka pandonga sang wali, wanita iki mari lan sawisé kuwi malah ora bisa mangan sapapat pitik saben dina. Sawisé nglakoni urip suci ing donya, diparingi karunia ngandhani masa depan lan dianggep pantes nampa pangkat imam, Sang Wali Macedonius kanthi tentrem kapundhut déning Gusti[1414] .

7 Februari

25 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Suci kita Gregorius Teologos, Patriark Konstantinopel

Dilingi ing tanggal 25 Januari

Tanah kelairan St. Gregorius Teologian yaiku Kapadokia kapindho, utawa Kapadokia kidul, kutha Nazianzus[1415] , saka jeneng kutha iku dhèwèké dikenal minangka Nazianzen. Wong tuwané iku bangsawan lan

---

[1411] Sicily iku sawijining pulo ing Segara Tengah, kidul Semenanjung Apennine.
[1412] Ing pungkasan abad kaping 3.
[1413] Negara-negara iki dumunung ing pesisir lor-wétan Segara Mediterania; dipérang déning pagunungan Libanon ing kidul lan Aman (Alma-Dag) ing lor.
[1414] Watara taun 420 Masehi.

wong sing ajiné dhuwur: bapakné uga aran Gregorius, lan ibuné Nonna. Nanging, bapakné biyèn durung pracaya, amarga dhèwèké turunan saka wong tuwa sing ora pracaya: bapaké pagán lan ibuné Yahudi. Ing pracayané, dhèwèké manut loro-loroné, nyekel kaluputan pagán lan ora pracaya Yahudi. Iki inti saka sing diarani bidah Ipsistarian[1416] . Ibune Santo Gregorius, Nonna sing kabegjan, lair saka wong tuwa Kristen lan piyambakipun uga wong Kristen sing taat. Wiwit cilik piyambakipun dibesarké ing kesalehan lan diwulang kanthi tuntas babagan ajrih marang Gusti Allah, sing dadi wiwitaning kabèh kawicaksanan. Kanthi pangayomaning Gusti, piyambakipun kawin kaliyan garwa ingkang mboten pitados, supados piyambakipun ugi saged nuntun garwanipun dhateng iman suci: *'Sabab garwa ingkang mboten pitados iku disucèkaké,'* miturut pangandikane Rasul, *'dening garwa ingkang pitados'* (1 Kor. 7:14). Lan makaten kedadéyanipun. Nonna, kanthi ajeg ngyakinke bojone nganggo tembung-tembung sing diilhami Gusti lan ndedonga marang Gusti kanggo bojone kanthi sakabehe atine, nuntun bojone, kanthi pitulungan Gusti, marang iman Kristen. Bojoné nduwé wahyu saka Gusti Allah ing sawijining impen: katon yèn dhèwèké nyanyèkaké tembung-tembung saka mazmuré Dawud sing durung tau diucapaké déwéké, nanging mbok menawa mung tau krungu saka bojoné sing kerep ndedonga. Dhèwèké dhéwé durung tau ndedonga: dhèwèké ora ngerti carané ndedonga, lan uga ora kepéngin. Tembung-tembung sing diucapake ing impene kaya mangkéné: *'Aku bungah nalika padha kandha marang aku, "Ayo padha lunga menyang omahé Gusti'"* (Mazmur 121:1). Nalika nyanyèkaké mazmur iki, dhèwèké ngrasa legané sing istiméwa ing atiné; lan sawisé tangi, dhèwèké bungah lan banjur nyritakaké marang garwané. Garwané nyadari yèn Gusti Allah piyambak sing nelpon bojone menyang Gréja suci – mula dhèwèké wiwit mulang bojone kanthi luwih tekun bab iman Kristen lan nuntun dhèwèké ing dalan kaslametan. Ing wektu kuwi, Santo Leontius, Uskup Kaisarea ing Kapadokia, sing lagi lelungan menyang Konsili Ekumenis Kapisan ing Nikaia[1417] , kebeneran mandheg ing kutha Nazianzus. Nonna sing bejo nggawa bojone marang dhèwèké, lan Gregorius dibaptis déning tangané santo kuwi dhéwé. Sawisé nampa baptisan suci, dhèwèké miwiti urip sing bener lan takwa, pantes kanggo wong Kristen sing sejati lan sampurna. Sejatine, dhèwèké unggul banget ing nginjili Injil lan ing pakaryan becik nganti banjur kapilih dadi uskup ing kutha Nazianzus sing padha (kaya sing bakal diterangaké ing ngisor iki).

Urip ing perkawinan sing suci karo garwa kaya ngono, Nonna sing bejo kepengin dadi ibu saka anak lanang. Dheweke ndedonga kanthi khusyuk marang Pangripta kabecikan kabèh, supaya Panjenengané maringi anak lanang, lan malah sadurungé dikoncepsi dheweke wis janji, kaya sing tau dijanjèkaké Anna marang Samuel[1418] , bakal nyawisaké anak mau kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Gusti Allah, sing nepaki kersané wong-wong sing wedi marang Panjenengané lan ngrungokaké pandonga-pandongané, maringi pangajab saka garwa sing taat mau lan, ing sawijining pangliyan bengi nalika dhèwèké turu, maringi pratandha lumantar wahyu yèn dhèwèké bakal nglairaké bocah lanang. Lan Nonna sing pinaringan berkah mau weruh, sadurungé putrané lair, kaya apa rupané, lan wis ngerti jenengé sadurungé. Sawisé dhèwèké nglairaké bayi lanang[1419] , dhèwèké maringi jeneng Gregory manut jeneng bapaké, kaya sing wis dipratélakaké marang dhèwèké ing impen. Dhèwèké matur nuwun sanget marang Gusti Allah lan nyerahaké bayi lanang mau marang pangayomané Gusti; kanthi sakabèhé atiné dhèwèké nyawisaké marang Gusti minangka peparing apa sing wis ditampa saka Gusti lumantar pandonga. Nanging, bayi iku ora langsung dibaptis. Ing jaman semana, ana adat sukarela ing antarané akèh wong Kristen kanggo nundha baptisan nganti diwasa lan nganti taun nalika Gusti kita Kristus dibaptis déning Yohanes ing Yordania – asring nganti umur telung puluh telung setengah taun[1420] . Sabanjure, adat iki dibatalake kanthi

---

[1415] Kappadokia Kapindho utawa Agung – sawijining wewengkon sing amba banget ing tengah-tengah pérangan wétan Asia Cilik, ing kulon aliran dhuwur Kali Efrat; Kappadokia biyen dadi salah siji nagara gedhé ing Asia, nanging sakbanjuré kelangan kamardikané lan dadi bagéan saka Kakaisaran Romawi minangka salah siji provinsiné (ing taun 17 utawa 18 Masehi). – Nazianzus – sawijining kutha cilik ing sisih kidul-kulon Cappadocia; saiki, sing isih ana saka Nazianzus mung reruntuhan ing lanskap gersang sing kebak tambang watu.

[1416] Para Ipsistarian njupuk jenengé saka kasunyatan yèn padha nyembah Gusti minangka 'Sing Paling Dhuwur' (saka tembung Yunani sing artiné 'paling dhuwur', 'sing paling luhur'). Padha nganggep awake wis padhang saka dhuwur, lan nyampur ajaran sesat pagan (Persia) lan Yahudi karo kapercayan Kristen. Nolak arca lan kurban, para Ipsistarian nyembah Gusti Allah nganggo pratandha cahya lan geni. Padha ngudhari lan ngetutake dina kapitu tinimbang dina kapisan, lan nampa paugeran Yahudi babagan panganan sing resik lan ora resik. Nanging sacara umum, mung sithik banget informasi sing isih ana babagan sekte iki.

[1417] Ing taun 325.

[1418] 1 Raja-raja, bab 1

[1419] Santa Gregorius Teologian lair watara taun 329 ing Arianze, lahané wong tuwané, sing dumunung ora adoh ing kidul Nazianzus.

alesan sing sah dening Santo Gregorius Teologian piyambak, Basil Agung, Gregorius saka Nyssa, lan Bapa-Bapa Agung Gereja liyane. Mula, Santo Gregorius ora dibaptis langsung sawise lair, nanging miturut adat kuna sing dianut dening umat Kristen, baptisé ditundha nganti umuré padha karo umuré Kristus.

Bocah iku dibesarké manut kabiasaan Kristen. Nalika umuré wis cukup mlebu sekolah, dhèwèké langsung diajari maca lan nulis. Kanthi lumantar taun, Gregorius saya wicaksana. Setya marang jenengé, '[1421] ', dhèwèké wicaksana, waspada ing roh, rajin sinau, lan ngluwihi kanca-kancané ing babagan akal budi. Malah nalika isih bocah, dhèwèké ora nemoni kesulitan mangertèni apa sing diwulangaké marang wong diwasa lan wicaksana. Sanajan isih cilik, dhèwèké wis nuduhaké polah kaya wong tuwa. Dhèwèké sengit marang dolanan bocah, hiburan sing ora ana gunané, lan pagelaran apa waé; tinimbang kuwi, dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanggo kegiyatan sing luwih migunani lan ngentèkaké wektu kanggo sinau tinimbang nganggur. Nalika dhèwèké wis ngancik remaja, ibuné sing taat mulang dhèwèké babagan kesalehan liwat akèh piwulang marang anak. Ibuné kandha yèn dhèwèké iku woh saka pandonga ibuné, yèn liwat pangajab sing tulus ibuné wis nyuwun marang Gusti supaya diparingi anak kaya dhèwèké, lan malah sadurungé dhèwèké diwangun ing kandhungan, ibuné wis nyawisaké dhèwèké kanggo ngabdi marang Gusti. Lelaki enom sing sholeh iku nyimpen tembung ibune ing atine lan jiwane padhang amarga iman, pangarep-arep, lan katresnan marang Kristus, Gusti sejati. Luwih saka kabeh, dheweke ngajeni kasucian jiwa lan kabersihan badan, lan uga nggawe aturan kanggo ngreksa kesucian awake nganti pungkasaning uripe. Dheweke dipandu ing bab iki sawatara amarga piwulang asring lan tulus saka ibune, lan sawatara maneh amarga impen sing tau diduweni nalika isih enom. Sawisé suwe, dheweke nyritakake impen mau kaya mangkéné: nalika turu, katon marang dheweke ana loro dara sing nganggo sandhangan putih padha ngadeg ing sacedhake. Kalorone ayu pasuryane; umure padha. Padha ora nganggo hiasan njaba: ora emas, ora perak, ora mutiara, ora watu permata, ora kalung rega larang; ora dihias nganggo sandhangan sutra alus utawa sabuk emas; ora bangga karo kaendahan rai, alis sing lebat, utawa rambute sing ngalir kaya banyu mili, uga ora karo ciri-ciri liya sing digunakake para cah wadon donya kanggo nyenengake lan narik ati para priya enom. Mbusana prasaja nganggo sandhangan putih murni lan diiket kanthi andhap asor, ora mung sirahé nanging uga raié ditutupi selendang alus. Mripaté ditundhukaké; pipiné memerah amarga isin cah wadon lan dadi pratandha kasuciané; lambéné kaya werna kembang mawar abang padhang; liwat menengé padha ngetokaké andhap asor sing paling dhuwur. Santo Gregorius, nalika ndelok wong-wong mau, ngrasakaké kabungahan gedhé ing atiné lan mikir yèn wong-wong mau dudu makhluk donya, nanging makhluk sing luwih luhur, ngluwihi kodrat manungsa. Amarga panjenengané seneng banget ndelok wong-wong mau, wong-wong mau banjur seneng marang panjenengané lan ngrangkep panjenengané kaya anaké dhéwé. Banjur dhèwèké takon marang wong-wong mau: sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Sing kapisan kandha yèn dhèwèké iku Kesucian, déné sing sijiné nyebut dhèwèké iku Kesetiaan. Ing wektu sing padha, dhèwèké nerangaké yèn dhèwèké padha ngadeg ing ngarepé pangastané Kristus, Sang Raja Kamulyan, lan seneng banget marang kaéndahan para dara swarga. Dhèwèké kandha:

'Manunggal pikir karo kita, anakku; nyawijikake pikiranmu karo pikiran kita, lan pasang pasuryanmu kaya pasuryan kita. Banjur kita bakal ngangkat kowe menyang swarga, sumunar kanthi kamulyan paling agung, lan nyelehake kowe cedhak cahya langgeng saka Trinitas.'

Sawisé ngendika mangkono, padha miwiti munggah menyang swarga lan kaya manuk mabur munggah. Enom Gregory nyawang karo pandelengan kang kebak kabungahan nganti padha sirna mlebu swarga. Sawisé tangi, dhèwèké ngrasa kabungahan sing ora bisa diungkapaké, lan atiné kebak kabungahan. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké kebak semangat kanggo ngreksa kasuciané kanthi tliti banget. Dhèwèké ngupaya njaga kuwi kanthi nindakaké pangastiné total, nyingkiri kabèh panganan mewah, mabuk-mabukan, lan keserahan.

Sawisé lairé Santo Gregorius, Nonna sing pinaringan berkah nglairaké anak lanang liyané sing dijenengi Caesaria, lan anak wadon, Gorgonia. Dhèwèké ngopeni anak-anak mau kanthi taqwa lan kawruh ilmiah. Ing wektu sing padha, Gregorius sing Mulya, kepengin nyampurnakake dhiri ing seni pidato, kawruh skolastik, lan kabèh jinis kawruh sekuler Hellenic, mangkat dhisik menyang Kaisarea ing Palestina[1422] , sing nalika semana

[1420] Ing abad kaping papat, biasane baptisan ditundha nganti diwasa; kadhangkala, kaya sing dialami Konstantinus Agung, malah nganti tuwa, amarga wedi mati durung dibaptis katon luwih cilik tinimbang wedi tiba ing dosa pati sawisé baptisan.

[1421] Gregorius – saka tembung Yunani sing artiné 'waspada' – artiné 'waspada' utawa 'siaga'.

misuwur amarga sekolah-sekolah lan kaluwihane ing babagan kawruh. Ing kana, dhèwèké njupuk Fespesius, sawijining ahli retorika, dadi gurune. Sabanjure piyambakipun tindak dhateng Alexandria[1423] , nglumpukaké bandha kawicaksanan saking akèh tiyang lan ngrembakaké pikirane. Sasampunipun punika, piyambakipun kepéngin lelungan dhateng Athena[1424] lan numpak kapal Aeginian[1425] bebarengan kaliyan sawatara wong pagan. Nalika padha nglayar ngliwati pulo Samos[1426] , ana badai gedhe ing segara. Kabeh padha putus asa nylametake uripe lan nangis amarga wedi pati jasmani. Nanging Gregory nangis amarga wedi pati rohani, amarga durung dibaptis, mung dadi katekumen. Dheweke kelingan mujijat-mujijat Gusti sing wis kelakon ing banyu: nyabrangé Bangsa Israel liwat Segara Abang lan panyelamatan Jonah saka wetengé ikan paus. Dheweke ndedonga marang Gusti kanthi tangisan, nyuwun supaya ora binasa ing ombak. Kasangsarané nalika pelayaran iku diparingaké marang wong tuwané ing sawijining impen. Padha langsung miwiti ndedonga lan ngucurake luh kang murub ing ngarsané Gusti , nyuwun supaya pitulungan tumrap putrané sing lagi kasangsaran ing segara. Gusti, sing wis ngreksa abdi Panjenengané, Gregory, kanggo kabecikan akèh wong lan nyiapaké dhèwèké dadi tiang Gréja, nentremaké prahara kang ngamuk lan menengaké angin; katentreman tuntas nyawiji ing segara. Kabeh wong ing kapal, nalika weruh awaké dhéwé, saliyané pangarepan, kaslametaké saka karusakan lan kaya-kaya ditarik saka cengkraman pati, padha ngluhuraké Kristus Gusti. Padha mangertèni yèn mung lumantar pangibadah marang Asmané sing Maha Kuwasa ing pandonga Gregoryé sing nggawe segara dadi tentrem. Malih, sawijining priya enom, kancane sang wali ing lelampahan, weruh ing ngimpi bengi iku, nalika prahara lagi ngamuk, yen ibu Gregorius, Nonna sing bejo, wis kesusu nyebrang segoro, nyekel prau sing meh tenggelam lan ngeterake menyang pesisir. Sawisé prahara reda, dhèwèké nyritakaké marang kabèh wong bab panglihatan kuwi, lan kabèh padha ngakoni Gusti Grégoori minangka Penolong Agung – padha matur nuwun marang Panjenengané lan nyandhak iman marang Panjenengané. Luwih saka kuwi, bapaké Grégoori, sing wis ndedonga karo luh ing Nazianzus kanggo anaké lan banjur ketiduran sawisé ndedonga, uga nduwé panglihatan liyané. Dheweke weruh setan galak, Erinnus, sing nyoba ngrusak Gregorius ing segara; nanging Gregorius nyekel setan mau nganggo tangane lan ngalahake. Saka panglihatan iki, bapak Gregorius ngerti yen putrane wis kaslametake saka karusakan lan bebarengan karo garwane padha matur nuwun marang Gusti Allah.

Kawit iku Santo Gregorius ngrampungake pelayarané kanthi aman lan tekan Athena. Ing kana, nalika sinau élmu donya, dhèwèké dadi kagungané kabèh wong amarga pikirane sing luar biasa landhep lan uripé sing suci. Sawisé sawatara wektu, Santo Basilius uga teka ing Athena kanggo nerusaké sinau bab kawicaksanan donya. Kalorone – Gregorius lan Basil – dadi kanca sejati lan kanca omah. Padha manggon ing omah sing padha, mangan panganan sing padha, nduwé semangat sing padha, kawicaksanan sing padha, lan watak sing padha – kaya sedulur sing lair saka garba sing padha. Kalorone dadi misuwur lan dihormati ing Athena, amarga sajrone wektu sing cendhak padha ngluwihi gurune; sanajan isih dadi murid, dheweke wis dadi guru tumrap gurune dhewe. Ing wektu

---

[1422] Caesarea (ing pesisir wétan Segara Mediterania) nalika semana kalebu salah siji kutha paling wigati ing Palestina lan dadi pusat uskup. Kutha iki dadi papan sekolah Kristen misuwur sing diadegaké déning panulis lan sarjana gerejawi kondhang abad kaping telu Origen, lan sawisé dhèwèké dipimpin déning para teolog Kristen pinunjul kaya sejarawan gréja kondhang Eusebius, Uskup Kaisarea, lan presbiter Pamphilus, sing misuwur amarga kawruh lan urip suci, sing séda dadi martir (dina rayahé tanggal 16 Februari); Saliyane sekolah kuwi, upaya Pamphilus ngasilake panyusunan perpustakaan ageng kang ngemot telung puluh ewu jilid, sing amarga iku akèh Bapa lan guru Gréja entuk kawruh. – Nanging sadurunge sinau ing Caesarea ing Palestina, Santo Gregorius saka Nazianzus wis sinau élmu pengetahuan ing Caesarea ing Kapadokia.

[1423] Ing Alexandria, pusat pangawikan pagan, wis suwe ana museum misuwur kanggo seni liberal, matematika, lan filsafat. Nanging ing wektu sing padha, minangka imbangan marang paganisme, sawijining sekolah Kristen—sing dikenal minangka 'Sekolah Katekese'—wis muncul wiwit jaman para rasul, lan pengaruhe marang masa depan Kristen maneka warna lan ora bisa diukur. Tradisi kanthi hormat nyandhakake yèn sekolah iki didegaké déning Rasul lan Penginjil Markus dhéwé. Wiwitané, sekolah iki mung maringi piwulang dhasar kanggo wong-wong sing kepéngin dibaptis—kaya sing kacetha saka jenengé dhéwé, 'Katakumenal'—sajeroning wektu sing padha uga nglatih para katekis. Nanging mengko, Sekolah Kateketik Alexandria, amarga posisine ing tengahing pangawikan lan kawruh donya, ngrembaka dadi lembaga pendidikan teologi lan ilmiah sing nggayuh status gemilang, utamane amarga karya-karya Pantænus sing misuwur, murid lan penerusé sing ora kalah pinunjul, Clement saka Alexandria, lan luwih manèh – Origen.

[1424] Sanadyan Athena – kutha krajan kuna lan misuwur ing Yunani – ing wektu kuwi mung dadi bayangan saka kamulyan biyèn, sekolah-sekolah para sofis lan rhetoris pagan isih mekar ing kana, maringi kutha iku sawenèh kamulyan biyèn.

[1425] Aegina iku sawijining pulo ing Teluk Saronik, ing sisih wétan Yunani, antarané Yunani Tengah lan Kidul.

[1426] Samos iku salah siji pulo utama ing Segara Aegea (Kepulauan), cedhak pesisir kulon Asia Minor, ngadhepi Teluk Micala, sing dipisahake dening selat sempit.

sing padha, nalika Constantius, putrane Constantine Agung, mrentahake wong Yunani lan Romawi, Julian—sing mengko dadi kaisar lan murtad saka Gusti—kanggo sinau filsafat ing Athena. Gregory kerep nyritakake dheweke, kandha:

'Apa ala gedhé sing digawé déning tanah Yunani lan Romawi!'

Dheweke wis prédhiksi apa sing bakal kelakon.

Gregorius lan Basil manggon ing Athena pirang-pirang taun, sinau kabèh élmu[1427] lan nyempurnakaké dhiri ing babagan kuwi nganti padha ngluwihi kabèh kawicaksanan wong Athena. Basil banjur mangkat menyang Mesir kanggo sinau kawicaksanan rohani ing sangisoré para wong sing kaparingan wahyu déning Gusti Allah, kaya sing kacathet ing hagiografiné, déné wong-wong Athèn ngyakinaké Gregory lumantar panyuwunan supaya gelem nampa jabatan dadi guru. Sawisé manggon ing kono sawatara wektu sawisé kepergiané Basil, Gregory krungu yèn bapakné wis diangkat dadi uskup Nazianzus. Dheweke langsung bali menyang tanah kelairané marang bapakné, nalika umuré wis telung puluh taun, lan nampa baptisan suci saka tangan bapakné. Dheweke kepéngin langsung nyingkiri donya lan mlebu ara-ara gersang, nanging amarga ditahan bapakné, dheweke tetep manggon ing omah karo bapakné. Dheweke netepake aturan supaya ora tau ngucap sumpah utawa nyebut jeneng Gusti Allah kanthi sia-sia, lan dheweke netepi aturan iki nganti pungkasaning uripe. Dheweke tansah nyawisake awake dhewe kanggo maca Kitab Suci lan nglampahi dina lan wengi kanggo merenung marang Gusti Allah; luwih saka sapisan dheweke weruh Kristus ing pangliyan. Bapaké, tanpa kersané dhèwèké, ngangkat dhèwèké dadi presbiter, lan sakbanjuré kepéngin nglantik dhèwèké dadi uskup; nanging Santo Gregorius, ngindhari kalungguhan lan pakurmatan kaya ngono, lan kepéngin menengé urip biara, nyelundup lunga saka omah lan menyang Pontus marang kancané, Santo Basilius. Sing pungkasan mau uga wis dadi presbiter lan wis ngedegake biara ing Pontus, ing ngendi akèh banget para biksu padha kumpul. Dheweke nulis surat marang Gregorius saka Pontus, kanthi tulus ngajak dheweke supaya gabung. Mangkono, kaya sing wis padha ditindakake sadurunge ing Athena, padha miwiti manggon bebarengan maneh, saben-saben nemokake ing kancane tuladha kabecikan lan padha niru siji lan sijine. Beberengan padha nyusun paugeran urip monastik babagan puasa kanggo para biksu. Mangkono Santo Gregorius manggon bareng Santo Basil suwéné cukup suwe.

Ing wektu sing padha, adhine Gregory, Caesarius, seda. Wong tuwane padha nangis kenceng banget amarga sedhih. Ing wektu sing padha, bapakne nulis surat marang Gregory, kanthi nangis ngajak dheweke bali menyang omah lan mbantu nalika tuwa. Gregorius sing pinaringan berkah, saweneh amarga wedi ora nurut marang bapaké, lan saweneh amarga weruh kabutuhan Gréja sing wektu kuwi lagi keganggu banget déning bidah Arian— to—sing malah bapaké Gregorius, sanajan ora tau sinau teologi, uga sempat kesasar—mbalèk saka Pontus menyang Nazianzus. Ing kono dhèwèké mbantu bapaké sing wis tuwa ing pangurusan gréja lan urusan omah tangga, nerangaké marang bapaké babagan cilaka sing disebabaké déning bidah Arian, lan nguwataké kapercayané marang ortodoksi.

Sawisé Kaisar Constantius, putrané Constantine[1428] seda, Julian munggah dadi kaisar, lan wektu kuwi ramalané Gregory babagan dhèwèké kelakon: wong tanpa hukum iki nggawa cilaka gedhé; dhèwèké kanthi terang-terangan mbantah Kristus lan nyebar panyiksa marang Gréja Kristus. Santa Gregorius perang nglawan dhèwèké liwat akèh tulisané sing diilhami Gusti Allah, mbukak kasalahan-kasalahané, kesengsem pagané sing mbebayani lan dongèng-dongèng Yunani palsu. Wong sing nglanggar hukum iki mrentah sawatara wektu lan mati kanthi isin[1429] . Sawisé dhèwèké, Kaisar Jovian sing taat[1430] munggah tahta, lan iman Kristen wiwit mekar manèh. Sawisé Jovian, Valens sing Arian[1431] munggah tahta, lan manèh bidah Arian nyebar; umat Ortodoks dianiaya ing endi-endi. Ing wektu kuwi, ing Kaisarea ing Kapadokia uga, Arianisme nyasar akèh wong lan nggawé bingung ing Gréja Kristus. Malah Uskup Eusebius[1432] , sing kurang pangerten babagan Kitab Suci, wiwit goyah lan ngidini

---

[1427] Padha sinau tata basa, sajarah, geometri, astronomi, aritmetika lan matematika, dhasar-dhasar kedokteran, filsafat lan logika. Akeh wektu diparingake kanggo sinau sastra klasik (Romawi lan Yunani). Akeh wong Kristen ngremehake maca karya-karya panulis pagan gedhe, nanging St. Gregorius saka Nazianzus lan St. Basilius Agung ngluwihi prasangka sempit kaya ngono.

[1428] Iki kedadeyan ing taun 361.

[1429] Ing taun 363.

[1430] Dheweke mrentah saka taun 363–364.

[1431] Valens mrentah saka taun 364 nganti 378.

penyimpangan saka iman sing sejati. Nalika ngerti bab iki, Santo Gregorius nulis surat marang dhèwèké, nyaranake supaya nyuwun marang Abba Basil supaya bali menyang Kaisarea kanggo nglawan kesalahan-kesalahan iki. Dheweke uga nulis marang Santo Basil dhéwé, menehi pitutur kanca lan nyuwun supaya dheweke nyimpen nesu lawas marang Eusebius lan lelungan menyang Kaisarea kanggo mbantu Ortodoks lan manèh nguwatake Gréja sing lagi diguncang déning para Arian. Mangkono, Santo Gregorius, sawisé nglairaké katentreman antarané Uskup Eusebius lan Santo Basil liwat layangé, maringi dalan marang Santo Basil supaya bisa bali menyang Kaisarea ing Kapadokia. Sakwisé bali, wong-wong Arian padha isin; sawatara meneng bae, déné liyané padha mlayu. Uskup Eusebius bungah banget ndeleng Santo Basil. Sawisé urip rukun karo dhèwèké sawatara wektu, dhèwèké séda, lan Santo Basil Agung diangkat dadi uskup ing panggonané déning pihak Ortodoks, sanajan dhèwèké ora kersa. Para bidah, nesu lan kebak rasa pait, nyebabaké misahé kutha Tiana saka Caesarea. Ing wektu kuwi, Uskup Anphimus ana ing Tiana[1433] ; dhèwèké pura-pura Ortodoks nanging sejatine dhèwèké wong sesat. Bareng karo para uskup sing padha nduwèni pandangan kaya dhèwèké, dhèwèké mecah saka Basil lan dadi Metropolitan Tiana. Kanthi cara iki, dhèwèké nyebabaké pamérangan wewengkon Kapadokia dadi loro bagean, sing banjur nimbulaké perselisihan dawa babagan watesan diosek. Santo Basilius, nalika weruh yèn sawatara kutha lan désa padha misah saka dioseké, mutusaké ngrampungaké masalah mau kaya mangkéné: ana kutha cilik lan ora kondhang ing antarané Kaisarea lan Tiana sing dijenengi Sasima[1434] . Ing kana, Santo Basil mutusaké netepaké sawijining pusat keuskupan anyar lan ngangkat wong sing taat dadi uskup; dhèwèké ngarep-arep kanthi mangkono bisa mungkasi perselisihan lan ngreksa akèh wong kanggo iman. Amarga ora ana wong sing wis pengalaman kanggo tujuan iki, dhèwèké nulis marang kancané, Santo Gregorius, njaluk supaya gelem diangkat dadi uskup ing Sasima, amarga ora ana wong liya sing bakal bisa netepake kesalehan ing kana kaya dhèwèké. Santo Gregorius kanthi ajeg nolak ing layangé. Basil nulis marang dhèwèké kaping pirang-pirang, nanging amarga ora kasil, dhèwèké banjur mangkat dhéwé menyang kutha Nazianzus lan ing kana, sawisé rembugan karo Gregorius sing wis tuwa, Uskup Nazianzus—bapaké Gregorius—wiwit bebarengan karo dhèwèké ngyakinaké kancané, Gregorius, supaya nampa konsèkrasi dadi uskup. Mula, Gregorius kapeksa njabat uskup ing kutha Sasima. Nalika Anphimus, Metropolitan Tiana—sing nganggep Sasima kalebu watesan keuskupané—ngerti bab iki, dhèwèké mimpin pasukan menyang kana kanthi tujuan nyegah Gregorius njabat uskup; dhèwèké ngintip Gregorius ing dalané. Santa Gregorius, sawisé mangertèni sajrone lelampahané babagan intrik Anphimus lan pasukan sing digawa, mundur menyang sawijining biara lan ngopeni wong lara ing kana; banjur dhèwèké manggon ing ara-ara gersang, nggolèki meneng sing dikarepake. Sawisé sawatara wektu, miturut panyuwunan ibuné ing , dhèwèké bali menyang Nazianzus. Wong tuwané saiki wis sepuh banget lan amarga yuswa sing wis tuwa, padha butuh pitulungané, luwih-luwih amarga ora ana anak liya kejaba dhèwèké. Caesarius, anak lanangé liyané, wis seda, kaya sing wis kasebut – lan uga putriné Gorgonia wis seda[1435] . Seduluré, Santo Gregorius iki, ngurmati loro-loroné panguburan mau kanthi pujian. Banjur dhèwèké tetep piyambak karo wong tuwané, sing dadi kesayangan, lan ora bisa nolak panyuwunan wong tuwané. Dhèwèké wajib ngopeni wong tuwané nalika tuwa lan, sawisé seda, nyiapaké panguburan sing pantes.

Nalika Santo Gregorius bali saka ara-ara samun menyang Nazianzus, bapaké, Gregorius, sing wis kélangan tenaga amarga tuwa, kepéngin njamin supaya anaké éntuk jabatan uskup ing Nazianzus nalika dhèwèké isih urip. Bapakné ngajak putrané supaya nindakake kuwi ora mung kanthi alesan lan panyuwunan, nanging uga kanthi sumpah. Sanadyan dhèwèké ora ngindhari tanggung jawab kanggo kabecikan Gréja, lan uga ora kepéngin mbangkang dhawuh bapakné, dhèwèké pancèn ora kepéngin nampa jabatan uskup.

"Ora mungkin aku, Bapa," ujare, "nalika panjenengan isih urip lan durung mlebu ing alam langgeng, nampa jabatan panjenengan."

[1432] Eusebius Pamphilus, Uskup Caesarea, kondhang amarga kawruh sing jembar; dhèwèké nulis sajarah Gréja, sawijining buku bab para martir Palestina, lan sawijining cathetan babagan urip Konstantinus Agung; nanging, sanadyan kawruhane jembar, dheweke sayangé nyimpang saka Ortodoksi lan dadi penganut Arianisme, sanadyan ora kanthi terang-terangan mecah saka Gréja Ortodoksi.

[1433] Tiana iku kutha kuna ing Kapadokia, ing kaki Gunung Taurus, cedhak Jurang Cilicia.

[1434] Sasima dumunung ing tapel wates antarané loro keuskupan sing bubar diadegaké sawisé pamérangan wilayah, limang puluh versts saka Tiana lan telung puluh enem saka Nazianzus.

[1435] Iki dumadi ing taun 368.

Bapaké, sing ora manèh meksa anaké supaya munggah tahta nanging mung nyerahaké anaké kanggo ngopeni Gréja, kandha:

'Nalika aku isih urip, anakku, dadi sandhanganku ing tuaku; lan sawisé aku seda, lakoni manut karsamu.'

Ora suwe sawisé kuwi, bapaké Santo Gregorius, Uskup Nazianzus sing wis tuwa, séda[1436] , sawisé njabat uskup suwéné patang puluh lima taun. Dhèwèké urip nganti yuswa satus taun. Dheweke dikubur kanthi upacara sing agung, ing ngarsane Santo Basil Agung sing rawuh kanggo panguburan. Nona, ibune Santo Gregorius lan kancane Basil, isih urip, nanging dheweke uga ora suwe banjur pindhah menyang Gusti, amarga umure uga wis tekan satus taun[1437] . Sawisé ngubur wong tuwané sing taat, Santo Gregorius bébas saka tanggung jawab ngopeni wong tuwané; nanging dhèwèké uga kepéngin bébas saka kamasyhuran, luwih-luwih amarga warga kutha asalé padha meksa dhèwèké supaya nggantèkaké bapaké ing kursi uskup. Dhèwèké mangkat kanthi rahasia menyang Seleukia[1438] lan manggon ing kono ing gréja Santo Thekla, Sang Martir Kapisan. Saka kono dhèwèké dipanggil kanthi pangajab mesra saka Basil Agung lan, sawisé bali, dhèwèké njabat panti wreda lan rumah sakit. Santa Basilius, sing kepengin nyedhiyakake pangayoman kanggo wong-wong sing ora duwe panggonan kanggo nyandhak sirah, mbangun bangunan amba lan, sawisé nglumpukaké wong mlarat lan wong lara, janda, anak yatim, lan para lelungan, njamin yèn kabèh mau éntuk pangan saben dina, nalika nyerahaké pangopènan mau marang kanca sing dikasihi. Mangkono, Santo Gregorius dadi panyedhiya kanggo wong mlarat, pangopèn kanggo wong lara, lan panglipur kanggo para lelungan.

Ing wektu kuwi, saka bidah Arian—sing wis ngganggu Gréja Allah pirang-pirang taun—muncak bidah anyar, kaya sirah anyar saka hidra[1439] , lan nuntun akèh wong menyang sesat. Iki bidah Makedonia, sing ngina Roh Suci. Para Arian ngakoni yèn Rama iku Gusti Allah kang ora kaanggit lan langgeng, déné Sang Putra iku kaanggit, lan saliyané iku ora padha hakekat lan ora padha langgeng karo Rama; wong-wong Makedonia, ing sisih liya, ngakoni Putra padha karo Rama, nanging ngina Roh Suci; sawetara ngaku yèn Panjenengané makhluk lan dudu Gusti, déné liyané ngakoni Panjenengané ora Gusti lan ora makhluk. Santo Gregorius nyebut wong-wong mau semi-Arian, amarga padha ngajeni Putra nanging ngremehake Roh Suci. Ajaran sesat iki nyebar kanthi amba ing Bizantium. Miturut ajakané Santo Basil Agung lan pitutur mufakat saka akèh uskup Ortodoks sing padha kumpul ing konsili, Santo Gregorius, minangka wong sing nduwèni akal jero lan pinter basa, ditugasaké menyang Bizantium kanggo mbantah spekulasi sesat lan mbela dogma sejati saka iman suci. Nanging sadurunge , nalika dhèwèké arep mangkat menyang Bizantium, Santo Basil, sawisé lara sawatara, séda ing taun[1440] . Mangkono obor iman sejagad mati. Santa Gregorius nangis kecut amarga kangen marang dhèwèké lan, sawisé ngajèni dhèwèké kanthi pidato panguburan, banjur miwiti lelampahan sing ngentèni dhèwèké. Nalika dhèwèké tekan kutha kaisar Bizantium, dhèwèké disambut kanthi kabungahan déning para Kristen sing taat. Dhèwèké weruh yèn Gréja Kristus wis saya suwé saya suwé. Jumlah wong pracaya gampang diétung, amarga akèh pérangan kutha wis kaserang bidah. Kabeh gréja Gusti Allah sing megah lan mewah ana ing tangan para bidah. Mung ana siji gréja cilik lan rusak, gréja Santa Anastasia sing ditolak para bidah, sing tetep ana ing tangan Ortodoks. Santo Gregorius, kaya Daud sing biyèn nggawa galah kanggo nglawan wong Filistin, langsung ngangkat Sabda Gusti nglawan para sesat; dhèwèké ngalahaké wong-wong mau ing perdebatan lan ngrusak kaluputan doktrin mau kaya jaring laba-laba alus. Saben dina dhèwèké mbalèkaké akèh wong saka kaluputan marang Ortodoksi lumantar tembung-tembungé sing wicaksana saka Gusti lan kapenuhan wahyu, lan sajrone wektu sing cendhak dhèwèké nambahaké cacahé para anggota setya Gréja Kristus nganti ora bisa diétung; nalika cacahing para ahli bidah saya suda saben dina, nganti kanyatan sing kacathet ing Kitab Suci babagan omahé Dawud lan omahé Saul kelakon: *'Omahé Dawud saya kuwat lan kuwat, déné omahé Saul saya ringkih lan ringkih'* (2 Sam. 3:1). Baru wae karusakan sing ditimbulake marang Gréja déning para Arian lan Makedoniawi rampung, munculah saka Siria sawijining bidah

---

[1436] Gregorius, Uskup Nazianzus, bapaké Santo Gregorius Teologian, séda ing taun 374. Sawisé ngajèni kenangané kanthi pidato panguburan, Gregorius Teologian, manut janji marang bapaké, ngopeni umat Nazianzus sawatara wektu.

[1437] Ibu sing saleh saka Gregorius Teologos seda, kaya bojone, ing taun sing padha, yaiku taun 374. Dhèwèké kalebu golongan para wali; dina perayaane dirayakaké tanggal 5 Agustus.

[1438] Seleucia iku jeneng akèh kutha, sing paling akèh diadegaké déning Seleucus I. Ing kéné, kita nyebutaké Seleucia ing Esau, ing wewengkon pagunungan ing sisih kidul-wétan Asia Minor.

[1439] Ing mitologi Yunani kuna, Hydra iku monster kaya ula sing nduwé sangang sirah, sing bakal thukul manèh saben sirahé dipotong.

[1440] St. Basil seda ing taun 379.

anyar, Apollinaris, sing nduwèni pandangan salah babagan Inkarnasi Gusti. Dhèwèké mbantah kasunyatan Inkarnasi: miturut panemuné, Kristus ora nduwèni nyawa, nanging gantiné nduwèni Sifat Ilahi. Amarga pinter lan paham babagan kawicaksanan Hellenistik, dhèwèké narik akèh wong mlebu ing ajaran sesaté, lan murid-muridé nyebar ing endi-endi, nyekel wong-wong sing ora paham doktrin teologi lan nggodha kaya nganggo umpan supaya padha cilaka. Banjur maneh juara kabecikan, Santo Gregorius, nindakake upaya ageng; piyambakipun mlebu ing perjuangan nglawan para sesat, ngecam wong-wong sing wis mbelot saka iman sejati, nyuwun marang wong-wong mau lan nglarang, nalika nguwatake sawenehing wong ing iman lan mulihake wong liya saka kesasarane. Ing wektu sing padha, murid-muridé Apollinaris sing nyampur karo wong akèh ngina Santo Gregorius kanthi ngomong yèn dhèwèké misahaké Kristus dadi loro priya. Kanthi semangat nyebarake goroh kuwi ing endi-endi, padha nyulut nesu lan niat ala wong akèh marang santo kuwi: amarga sanadyan setitik banyu sing kerep tiba, bisa ngikis watu. Wong-wong, amarga ora bisa mangertèni argumentasi sesat sing rumit utawa nyekel jero misteri Inkarnasi Kristus, ngajèni para penganut sesat minangka panggembala sejati lan nganggep wong-wong mau minangka guru ortodoks; déné panggembala sejati sing mratélakaké Injil malah ditandhani minangka penganut sesat. Sawisé nggugah rasa nesu wong akèh, padha mbuwang watu marang sang wali, kaya déné wong Yahudi biyèn nindakaké marang santo martir kapisan, Stefanus; nanging padha ora bisa matèni dhèwèké, amarga Gusti Allah nglindhungi abdi-Nya. Amarga ora bisa nyukupi niat jahaté, wong-wong mau nyerang dhèwèké kanthi ganas lan nggawa dhèwèké marang panguwasa kutha kanggo diadili, kaya-kaya dhèwèké iku pemberontak, panyulut karusuhan lan geger. Wong suci iku, amarga ora nindakake kaluputan apa wae lan malah misuwur amarga alus lan andhap asor, ing tengahing musibah lan serangan wong akeh sing tanpa sebab marang dheweke, mung ndedonga marang Gusti Allah, Kristusé: 'Ing Asmamu, ya Kristus, *"Sanadyan aku mlaku ing lembah bayangan pati, aku ora bakal wedi marang apa wae sing ala, amarga Panjenengan ana ing sisihku"'* (Mazmur 22:4). Komandan mau, amarga wis mangertèni yèn dhèwèké ora salah lan nyekseni kejemané manungsa sing ora adil, banjur mbebasaké dhèwèké. Mangkono dhèwèké dadi martir, nanging tanpa tatu utawa panyiksaan; dadi sing diparingi mahkota, nanging tanpa lara; lan dhèwèké mung nduwèni siji kepinginan—ngalami sangsara kanggo Kristus.

Amarga wis unggul liwat prestasi kaya ngono lan perjuangané sing teguh nglawan para bidah, Santo Gregorius dadi dikenal kabèh; kabijaksanaané dipuji ing saindenging jagad, lan merga iku dhèwèké nampa jeneng anyar saka kabèh Gréja Ortodoks Suci: jeneng 'Teolog', kaya Teolog kapisan, Santo Yohanes Sang Perawan, murid kang dikasihi Kristus. Sanadyan gelar 'Teolog' iki pantes kanggo kabèh guru agung lan bapa suci—awit kabèh padha ngrembug teologi kanthi luhur ngluhuraké Tritunggal Agung—gelar iki diparingaké marang Santo Gregorius kanthi cara sing istiméwa lan dadi gelar tambahané. Iki diparingaké déning Gréja minangka pratandha kamenangan lan kasuksesané nglawan akèh ahli bidah gedhé. Wiwit wektu kuwi, saben uwong wiwit nyebut dhèwèké 'Teolog'. Dhèwèké ditresnani banget déning umat Ortodoks. Kabèh wong sing taat kepéngin ndelok dhèwèké ing kursi patriark. Malih, Petrus, Patriark Aleksandria[1441] , sing nggantèkaké Athanasius Agung ing pangkat, nulis marang Santo Gregorius Teologian, nyerahaké marang dhèwèké Kursi Patriark Konstantinopel, amarga dhèwèké paling pantes lan wis ngupaya banget kanggo kapentingan Gréja Kristus. Nanging langsung ana alangan sing muncul saka wong-wong jahat.

Ana ing Konstantinopel sawijining filsuf Yunani saka aliran Kinik[1442] , jenenge Maksimus, wong asli Mesir. Dhèwèké dikenal licik, ngapusi, munafik, lan nduwèni niyat ala. Sawisé ngadhep marang gembala paling suci, Gregorius Teologianus, dhèwèké nyatakaké pamutusan marang ketuhanan Yunani lan sawisé dibaptis mlebu ing pangkuan Gréja Suci. Nanging, dhèwèké urip ing antarané kesia-siaan donya lan kanthi munafik nyamaraké awaké dhéwé nganggo busana kesalehan, kaya srigala sing nganggo busana wedhus, nanging atiné tetep srigala—kanyatan iki ora suwé banjur kabuka. Santo Gregorius, sing ora ngerti tipuané lan nganggep pangowahané saka paganisme menyang Kristen minangka pakaryan agung, nampa dhèwèké dadi kanca omah lan kanca, ngajak

[1441] Petrus II, Patriarkus Alexandria, mimpin Gréja wiwit taun 373 nganti 380.

[1442] Wong iki, sing ora dikenal ing Alexandria, sejatine kalebu jinis petualang paling ala ing kalangan rohaniawan. Dhèwèké iku campuran sengsara saka wong awam sing sombong, wong Kristen munafik, lan filsuf sok ngerti. Saka njaba, dhèwèké ngetokaké awaké kaya wong askétis lan nganggo jubah Cynic (filsuf sing ngetokaké rasa ngremehké marang kabèh barang donya lan nyetel tujuwan kanggo nyilikaké kabutuhan awak sak isa; mulané, kanthi ngeteraké kabèh nganti ekstrim, padha nganggo sandhangan compang-camping lan nolak kabèh kenyamanan donya, sanadyan asring kanthi munafik).

dhèwèké mangan bebarengan, lan sakbanjuré ngangkat dhèwèké dadi anggota rohaniawan gréja. Nanging dhèwèké ngetutaké tuladha Yudas – dhèwèké ngrancang mbelot marang guruné lan bapak rohani lan miwiti perang nglawané. Kanggo nglakokaké rencanané, dhèwèké nemokaké kancané ing sawijining presbiter sing ora wedi marang Gusti Allah lan trampil ing tipuan sing licik. Kanthi aliansi karo dheweke, Maximus wiwit tumindak licik lan rahasia, kanthi tujuan ngrebut tahta patriark ing Konstantinopel. Nanging amarga akèh dhuwit dibutuhaké kanggo kasil usaha kuwi—kanggo ngrebut mayoritas pihak supaya ndhukung liwat sogokan lan hadiah—padha miwiti nglumpukaké dana dhisik. Kanthi pitulungan setan, ora suwe padha nemokake apa sing digoleki kanthi cara kaya ngene. Ana sawijining presbiter teka ing Bizantium saka pulo Phasos[1443] karo dhuwit akèh, sing dimaksudaké kanggo tuku lempengan marmer—sing diimpor saka Prokonnisos[1444] —kanggo mbangun gréja. Sawisé ngapusi dhèwèké nganggo macem-macem janji kosong, Para konspirator nyekel dhuwit mau—sing cukup kanggo nglakoni rencana ala—lan kanthi rahasia ngirim akèh hadiah mewah marang Paus Petrus ing Alexandria, uga marang para uskup lan rohaniwané, lan kanthi tulus nyuwun supaya para uskup dikirim menyang Bizantium kanggo ngukuhaké Maximus ing tahta patriark. Petrus, kesengsem karo hadiah-hadiah mau lan kaya-kaya lali karo layangé sadurungé marang Santo Gregorius, langsung manut panjaluké. Dhèwèké ngutus para uskup Mesir menyang Konstantinopel, sing teka ing kana tanpa tundha. Tanpa ngetokake awaké dhéwé marang sapa waé—ora marang Uskup Gregorius, ora marang para rohaniawan, ora marang para magistrat—padha muncul karo Maximus ing gréja nalika Matins lan wis miwiti pangurapan, kanthi niyat ngukuhaké Maximus dadi uskup agung. Santo Gregorius Teologis lagi lara. Kabar iki langsung nyebar. Para presbiter, anggota klèri, lan akèh wong—kalebu Ortodoks lan bidah—kabeh padha kumpul ing gréja. Kabeh wong, kaget karo liciké sing pinter lan konsèkrasi sing ora sah, padha nesu lan wiwit mbrudhag uskup-uskup sing teka, nindakake apa waé kanggo nyegah tumindak sing pancèn ora sah kuwi. Diusir saka gréja kanthi isin, padha menyang omahé sawijining pemain suling lan ing kana ngrampungaké konsèkrasi sing ora sah; banjur padha ngumumaké Maximus dadi Patriark Konstantinopel kanthi pitulungan para asistèn, loro rohani lan awam. Sawetara saka wong-wong mau wis dikucilake saka Gréja amarga dosané, liyané disewa kanthi bayaran, lan ana uga sing dipikat kanthi janji hadiah lan pakurmatan; kabèh mau dadi panyengkuyungé Maximus lan ndhukung dhèwèké. Nanging mayoritas—lan wong-wong mau iku warga sing paling terhormat—kabakar nesu lan ngecam Maximus kanthi kecaman lan tuduhan sing pedhes; malah padha ngandharake rasa ora seneng marang Santo Gregorius Teologian dhéwé amarga wis njupuk wong kaya ngono dadi kanca lan ngajeni kanthi paseduluran.

Wong suci mau mangsuli marang wong-wong mau:

Aja nesu marang aku, para priya, amarga aku wis paring kabecikan marang wong iki, tanpa nyana kejahatane; apa kita kudu disalahake amarga ora bisa nyana kejahatan sapa wae? Mung haké Gusti Allah piyambak sing ngerti misteri urip batin sawijining wong. Luwih saka kuwi, apa ora hukum sing padha ngandhani kita supaya mbukak manah kanthi katresnan bapak marang sapa waé sing teka marang kita: *'Sapa waé sing teka marang Aku*,' pangandikane Sang Juruwilujeng, *'Aku ora bakal nolak'* (Yohanes 6:37). Wis wigati tumrap aku manawa Maxim wis pindhah saka kaluputan Hellenic menyang baptisan suci lan, tinimbang ngladeni Hercules[1445] , wis ngladeni Tritunggal Suci. Luwih maneh, dheweke katon saleh, sanadyan munafik – nanging munafik lan niaté ala mung saiki dadi cetha. Kita ora pantes nyelidiki bab kaya ngono; kita ora bisa mangertèni pikiran manungsa, uga ora ngerti apa sing bakal kelakon ing mangsa ngarep, kajaba nalika Gusti Allah maringi wahyu marang kita. Kita mung ndeleng saka njaba, nanging Gusti Allah ndeleng saka jero ati.

Kanthi tembung-tembung iki, wong-wong padha tentrem lan sawisé kuwi padha nganggep Santo Gregorius Teologian kanthi katresnan sing luwih gedhé. Maximus, ing wektu sing padha, mangkat bebarengan karo sinode para uskup Mesir sing wis nglantik dheweke dadi uskup, menyang Kaisar saleh Theodosius Agung[1446] , sing wektu kuwi manggon karo pasukane ing Thessaloniki[1447] , lan ngupaya konfirmasi klaime marang tahta

---

[1443] Phasos, saiki Thasos, iku sawijining pulo ing Segara Aegea (Kepulauan), ora adoh saka pesisir Thracia.

[1444] Prokonnis iku sawijining pulo wigati ing Propontis (Segara Marmara); misuwur amarga tambang marmeré.

[1445] Hercules – sawijining pahlawan ing legenda Yunani kuna sing, miturut kapercayan wong Yunani kuna, nduwèni kekuwatan gaib, nglambangaké kekuwatan fisik manungsa, lan sakbanjuré diurmati minangka salah siji déwa sing paling ditresnani.

[1446] Dheweke mrentah saka taun 379 nganti 395.

[1447] Thessaloniki, uga dikenal minangka Solun, iku kutha kuna sing wigati banget ing Makedonia, dumunung jero Teluk Agung Thessaloniki utawa Teluk Thracia ing Segara Aegea (Kepulauan).

Konstantinopel. Dheweke, wong sing wis dikucilake saka gréja, ora bisa entuk konfirmasi adhedhasar paugeran gréja; mula dheweke nyoba njupuk wewenang marang gréja liwat prentah kaisar, kanthi niyat nyiksa tinimbang ngladeni. Kaisar sing taat iku banjur nesu banget lan kanthi ancaman ngusir Maximus lan para uskup sing mèlu dheweke. Banjur padha mangkat menyang Alexandria, ing kono Maximus wiwit nyusun rencana sing padha. Sawisé nyuap para rohaniawan Gréja Alexandria nganggo dhuwit akèh, Maximus ngadhepi Patriark Petrus kanthi wani lan tanpa isin: 'Yen kowe ora mediasi supaya aku éntuk tahta Konstantinopel, aku ora bakal ngeculaké tahtamu.' Kanthi cara licik, dhèwèké nyiyapaké jebakan kanggo patriark, lan mesthiné bakal nglakokaké rencana ala yèn ora cepet kabaré déning gubernur kutha. Amarga wedi ana kerusuhan ing antarané rakyat, dhèwèké ngusir Maximus saka Alexandria kanthi isin.

Ing wektu sing padha, Santo Gregorius Teologian nandhang lara abot ing Konstantinopel nganti piyambakipun kapeksa nyerahake tugas ing pamaréntahan Gréja Konstantinopel lan kepéngin bali menyang tanah kelairané, Nazianzus. Piyambakipun mutusaké maringi pitutur pungkasan marang umat, ngajak supaya padha ngreksa iman kanthi semangat lan nindakaké kabecikan. Wong-wong padha nyadari yèn dhèwèké arep ninggalaké Konstantinopel. Swarané teriakan lan tangisan banter krungu ing gréja. Kabeh padha miwiti kandha bebarengan:

'Bapa! Kanthi ninggalake kita, panjenengan nggawa ajaran Tritunggal Suci bebarengan panjenengan. Tanpa panjenengan, ora bakal ana pangakuan sejati marang Tritunggal Suci ing kutha iki. Ortodoksi lan kesalehan bakal lunga saka kutha bebarengan panjenengan.'

Krungu seruan lan tangise wong-wong mau, Santo Gregorius mbatalake niyaté lan janji bakal tetep karo wong-wong mau nganti majelis sabanjuré diadakaké. Ing wektu kuwi, diarep-arep para uskup bakal enggal kumpul lan milih wong sing pantes dadi patriark. Iki pancen sing diarep-arepake Santo Gregorius dhéwé: mung sawisé ndeleng gembala sing pantes ing tahta patriark, dhèwèké arep bali menyang tanah airé. Ing wektu sing padha, Kaisar Theodosius sing taat lagi perang nglawan wong-wong barbar lan sawisé ngalahaké wong-wong mau, bali menyang Konstantinopel kanthi kamenangan. Para Arian isih nguwasani gréja katedral patriarkat lan nduwèni Demophilus Arian minangka patriarké; déné para Ortodoks mung nduwèni gréja cilik lan rusaké Santa Anastasia. Kaisar mènèhi telpon marang Demophilus lan ngajak dhèwèké supaya nyekel iman Ortodoks utawa nyerahaké jabatane marang wong liya. Demophilus, atiné wis atos, luwih milih ngorbanaké tahtané tinimbang nyerahaké ajaran sesatné. Banjur raja maringi marang Santo Gregorius Teologian lan kabèh pasamuwan umat Kristen Ortodoks gréja katedral sing wis dikuwasani wong Arian patang puluh taun, uga kabèh gréja liyané. Nanging nalika uskupé Gusti, Gregorius, bebarengan karo para rohaniawan lan umat, nyoba mlebu gréja, klompok Arian sing nggawa senjata kaya arep perang padha nglumpuk ing sakubengé gréja, ngalangi lawang mlebu kanggo wong Ortodoks lan ngancem sang wali bakal dipatèni. Para Arian wis nyewa sawijining priya enom sing wani lan nekat, supaya nyedhaki Gregorius tanpa katon lan nyabet pedhang ing wetenge; nanging Gusti nylametake abdi sing setya. Banjur ana teriakan, geger, lan gumregah ing antarané wong Arian. Padha mesthi bakal nindakake kekerasan lan nglarani wong Ortodoks yèn Tsar dhéwé ora muncul lan nuntun uskup suci mlebu gréja. Para Ortodoks, ing sisihé, padha muni kanthi kabungahan lan kabagyan sing gedhé, memuji Gusti Allah, ngucuraké luh kabungahan lan ngunggahaké tangané dhuwur. Satemene, sawisé pirang-pirang taun, padha wis éntuk manèh papan sucié! Ing wektu sing padha, padha serentak nyuwun marang Tsar supaya ngangkat Gregorius Teologian ing tahta patriark. Santo Gregorius, amarga wis ringkih banget amarga lara fisik sing terus-terusan lan ora duwe kekuwatan kanggo maringi pidato marang wong akeh, amarga rame swarane wong akeh, ngumumake liwat salah siji rohaniwane:

'Anak-anakku! Saiki wayahe pambriyanti lan pamulyan marang Gusti Allah ing Tritunggal, ingkang paring sih marang kita supados saged nampi Gréja Suci Panjenenganipun malih. Mula, ayo saiki kita mulyakaké sih agung Panjenenganipun, lan kita badhé nimbang pangkat patriark mengko, ing wektu sanès.'

Sawisé krungu wangsulan sang wali, wong-wong padha meneng. Banjur, sawisé pesta Liturgi, kabèh padha bubar, padha ngluhuraké Gusti; para Arian, nanging, padha meneng, isin.

Raja Theodosius sing saleh ngajeni Sang Gregorius sang Teolog banget, kados bapakipun dhéwé, nanging piyambakipun boten asring sowan dhateng kraton, awit éling dhumateng pangandikané Salomo: *'Aja kerep mampir ing omahé kancamu, supaya dhèwèké ora kesel marang kowe lan banjur sengit marang kowe'* (Amsal 25:17). Wong suci iku tansah semangat mulang wong akèh, sowan marang wong lara lan marasaké, nulungi wong sing dirugèkaké, mbela wong sing ringkih, lan ngresiki umaté saka kesalahan bidah. Kadhangkala dhèwèké

mundur menyang désa-désa, seneng meneng lan nyoba marasaké lara sing kerep nyerang liwat ngaso, supaya awaké siap kanggo pakaryan sabanjuré. Sanadyan piyambakipun kagungan kagungan gréja sing akèh, piyambakipun boten nate njupuk sanadyan sedhah koin pérak kanggé dhiri piyambak, lan piyambakipun boten nate pitakon dhumateng para tukang mbangun gréja pinten ingkang sampun dipun kumpulaken lan pinten ingkang sampun dipun belanjakaken. Piyambakipun nganggep menawa punika boten pakaryan uskup, nanging pakaryan panguwasa donya. Piyambakipun ngélingaken sedaya tiyang supados tetep gadhah nurani ingkang resik. Amarga kesel amarga pagaweyan sing ora ana enteke lan umure sing wis tuwa, dheweke tau lara lan kudu ngaso ing amben. Nalika wong-wong krungu bab iki, padha teka sowan. Dheweke lungguh ing amben lan takon:

'Apa sing kowe karepake, anakku? Napa kowe kabeh teka marang aku?'

Wong-wong sing teka padha sujud marang piyambakipun lan matur nuwun amarga kabèh pakaryané: amarga wis ngresiki kutha saka ajaran sesat; amarga wis mbalèkaké gréja-gréja suci marang umat Ortodoks sing wis pirang-pirang taun ana ing tangan wong Arian; lan amarga wis nindakake akèh kabecikan marang kabèh wong liwat piwulang lan pangopènan pastoralipun.

'Saiki, Rama,' ujare wong-wong mau, 'yen panjenengan badhe mangkat sowan ing ngarsaning Gusti, mugi panjenengan ndedonga kanggé kawanan panjenengan, kanggé Tsar ingkang setya, lan kanggé sedaya Gréja.'

Wong suci mau ngandhakake manawa lara iku ora bakal mateni, banjur sawisé maringi piwulang kaya biasané, piyambakipun nglilani para rawuh lunga. Nalika padha wiwit bubar, ana sawijining priya enom sing tetep ana ing mburi; nyekel sikil wong suci, dhèwèké nyuwun supaya dosané diapura kanthi nangis lan nglegak-legak. Wong suci takon apa dosane, nanging pemuda kuwi ora mangsuli; dheweke mung nangis lan nyuwun pangapura. Siji saka wong-wong sing ana ing kono kandha marang wong suci:

'Iki sing arep matèni Panjenengan, Bapa! Didorong déning para bidah, dhèwèké arep nyabet pedhangé menyang weteng Panjenengan, nanging Kristus nglindhungi Panjenengan. Saiki dhèwèké tobat lan nyuwun pangapura.'

Wong suci kandha marang pemuda iku:

'Mugi Gusti kita Yesus Kristus paring welas asih marang kowe, anakku sing tak tresnani, lan ngapura dosa-dosamu. Wiwit saiki, dadi salah siji saka kita; tinggalna bidah, mbalikna marang Kristus Gusti kita, lan ngabdi marang Panjenengané kanthi setya.'

Mangkono dhèwèké ngeculaké pemuda kuwi sawisé ngapura dhèwèké. Kabèh warga kutha, nalika krungu bab iki, padha gumun marang ketulusané lan saya tresna marang dhèwèké. Ora suwe sawisé kuwi, para uskup wiwit padha kumpul ing Bizantium, sawenehé kanggo ngangkat patriark ing kutha kakaisaran, lan sawenehé kanggo nganatema bidah ing Konsili Ekumenis Kapindho[1448] . Nalika satus lima puluh uskup Ortodoks wis padha kumpul, Santo Meletius saka Antiokia kapilih dadi presiden konsili. Ing wektu kuwi, Santo Gregorius Teologos, sanadyan ora kersa lan kanthi sedhih banget nalika lagi lara, nampa jabatan patriark, manut panyuwunan sang maharaja lan kabèh rakyat. Sawetara dina sawisé, Santo Meletius, Patriark Antiokia, lara lan seda. Ora suwe sawisé kuwi, para uskup saka Mesir lan Makedonia teka lan wiwit nyatakake rasa ora puas marang pangangkatané Gregory dadi patriark, utamané amarga dhèwèké dipilih nalika padha ora ana. Padha negesake yèn pangangkatan iki ora sah, amarga Gregorius ora diangkat déning Patriark Aleksandria nanging déning Patriark Antiokia; padahal Patriarkat Aleksandria mung nomer loro sawisé Roma, lan pangangkatan Patriark Konstantinopel kudu asalé saka kono. Ana perselisihan gedhe, geger, lan prahara ing antarané para uskup: sawatara ngandhakake yèn pangukumané Gregorius wis bener, déné liyané nentang; ing proses kuwi, para uskup padha rebutan antarané dhéwé. Santo Gregorius Teologian, nalika ndeleng prahara lan rebutan sing muncul ing antarané para uskup amarga dhèwèké, ngandika marang kabèh ing majelis nganggo tembung-tembung iki:

"Aku, para pangon suci lan kinurmatan," pangandikane, "ora ngupaya entuk panguwasa ing Gréja Konstantinopel; nanging yèn gréja iki wis tuwuh lan mantep amarga upaya lan gaweyané aku, iku wis cukup kanggo nyenengaké Gusti Allah lan ngarep-arep ganjaran saka Panjenengané. Mung katresnan marang kawanané lan putusan bebarengan para bapa suci sing meksa aku nampa tahta; nanging saiki aku weruh akèh wong sing mungsuh marang aku. Mula, mangertèna yèn aku ora ngupaya kasugihan, jabatan dhuwur, utawa pakurmatan; aku ora kepéngin nyekel gelar Patriark Konstantinopel lan aku nyerahaké jabatan uskup tanpa rasa nyesel; bab kowe

[1448] Konsili Ekumenis Kapindho diwiwiti ing taun 381 lan lumaku telung taun.

kabèh, rembugana ing antaramu lan tindakna manut kersamu. Wis suwé aku nganggep ara-ara samun minangka panggonan sing nyenengaké, lan sapa waé sing nyegah kita saka tahta ora bisa nyegah kita saka Gusti Allah.

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké metu lan ninggalaké griya patriark. Dhèwèké manggon ing pondhok cilik sing adoh saka gréja, nyingkiri pacelathon lan perselisihan karo wong-wong sing teka marang dhèwèké. Nanging akèh wong sing teka marang dhèwèké nyuwun supaya dhèwèké welas asih marang umaté lan aja ninggalaké sawisé dhèwèké wis ngopeni lan ngembangaké kanthi akèh gawe lan kringet.

"Tuduhna, Bapa," ujare wong-wong mau, "katresnanmu marang anak-anakmu sing wis kowe garap kanthi abot; gunakna sisa dina-dinamu kanggo wong-wong mau, supaya kita sing padhang dening piwulangmu bisa nduwé awakmu sawisé kowe seda."

Santo Gregorius, kaya bapak sing welas asih, krasa welas lan ora yakin apa sing kudu ditindakake, nyuwun marang Gusti supaya paring dalan sing bener.

Nalika cacahé uskup sing padha kumpul saya akèh, nanging prahara lan pasulayan ing antarané isih terus ana, Gregorius sing pinaringan berkah, ngadeg ing tengah-tengah pasamuan, ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

"Sedulur-sedulur lan kanca-kanca pangembala ing pangreksan kawanan suci Kristus! Isin kowe, sing mulang wong liya supaya njaga tentrem, nanging kok padha rebutan ing antaramu! Kepiye kowe bisa ngajak wong liya supaya rukun lan manunggal manawa yen kowe ora bisa sarujuk ing antaranmu dhéwé? Nanging aku nyuwun marang kowe, ing ngarsané Tritunggal Agung kang sejati lan Maha Suci, supaya netepaké tentrem lan nuduhaké katresnan marang siji lan sijiné, supaya kowe bisa ngatur urusan Gréja kanthi rukun lan manunggal. Nanging, yèn aku iki dadi panyebab prahara lan pamisahan ing antaramu, mula aku ora luwih pantes tinimbang nabi Yunus. Tumbasaké aku menyang segara saka prau iki – banjur prahara bakal mandheg kanggo kowe kabèh. Sanadyan aku ora salah amarga badai iki, aku luwih milih nandhang sangsara yèn kuwi sing kowe karepaké. Mung rukun lan manunggal; pecat aku saka tahta, usir aku saka kutha—nanging, kaya pangandikane nabi Zakharia (Zakharia 8:19), tresnaa marang kabeneran lan tentrem. Mugi panjenengan sami pinaringan waras, para pangon suci! Aja lali marang pakaryan abdi!

Sawisé dhèwèké maringi pidato iki, kabèh mungsuhé isin lan kagum karo tembung-tembungé. Sang wali, sawisé ninggalaké pasamuan, mutusaké bali menyang tanah air lan marani raja supaya maringi ijin mulih.

Dheweke kandha marang raja:

'Duh Sang Prabu! Mugi Kristus maringi ganjaran dhumateng panjenengan ing Dina Kiamat amarga kabecikan ingkang sampun panjenengan paring dhumateng Gréja. Nanging, dhuh panguwasa ageng, aja panjenengan nolak sih ingkang sapunika kula nyuwun: kula nyuwun boten tanah kapemimpinan utawi sedulur; kula boten ngupaya busana mewah kanggé mezbah, nanging namung nyuwun leganing saking pakaryan kula. Mugi iki bisa mungkasi rasa iri saka akèh wong; mugi para uskup bisa nggayuh guyub rukun lumantar upaya Panjenengan! Panjenengan sing wis mungkasi kesombongan wong-wong barbar, mungkasi uga perselisihan ing antarané para bapa suci. Hiasana panguwasa panjenengan sing menang kanthi siji bab iki: supaya para uskup bisa nggayuh tentrem lan guyub rukun ing antarané. Iki bakal kelakon menawa panjenengan maringi idin kula bali menyang tanah air. Iki pangajeng-ajeng sing kula aturake; paringana kula tumindak kabecikan pungkasan iki.

[1449]Tsar krasa banget kesentuh karo tembungé sang wali lan nganti nangis. Para pejabat sing rawuh uga krasa kesentuh nganti nangis. Kabeh padha ngrasakaké katresnan jero marang sang wali lan ora péngin ngeculaké dhèwèké. Nanging piyambakipun kanthi gantian nyebut yuswa tuwa lan lara kronis, sarta nunjukaké perselisihan ing antaraning para uskup sing disebabaké déning rawuhé, terus nyuwun marang sang raja lan pungkasane ngyakinaké sang raja supaya ora nahan piyambakipun nanging nglilani piyambakipun lunga menyang endi waé sing dipunpéngini, supaya piyambakipun saged nglampahi sésa uripipun kanthi tentrem lan éntuk pangaso saka akèh pakaryanipun. Sawisé diparingi ijin déning raja, dhèwèké pamitan marang kabèh wong lan maringi berkah tentrem marang umat rohanié. Nalika dhèwèké ninggalaké kutha, kabèh wong ngancani lan nangis kecut. Sawisé kuwi, sawatara uskup sing wis nresnani Santo Gregorius lan padha sedhih ninggalaké kutha; sawisé pamit saka sinode, saben-saben padha mulih menyang panggonan pelayanané dhéwé-dhéwé. Wong-wong mau yaiku: Gregorius saka Nyssa, adhine Basilius Agung; Amphilochius saka Iconium; Eulogius saka Edessa; Helladius saka

[1449] St Nectarius njabat minangka Patriark saka taun 381 nganti 397.

; Otrios saka Melitene; lan akèh liyané. Para uskup sing tetep ing konsili milih Senator Nektarius saka Caesarea dadi patriark.

Santo Gregorius Teologian mundur menyang wewengkon Kapadokia lan manggon ing désa asalé, Arianze. Ing kono piyambakipun ngaso, awit kondisiné ringkih sanget. Nanging piyambakipun boten nate mandheg makarya kanggé kamulyan Gusti Allah: piyambakipun manggih bilih kutha asalipun, Nazianzus, katularan bidah Apollinarian lan piyambakipun ngupaya ngresiki kutha kuwi lumantar piwulang pribadi lan surat-suraté. Nalika warga njaluk dhèwèké njabat uskup, dhèwèké nolak, lan malah nunjuk presbiter sing jenengé Eulalius dadi uskupé, sawijining wong sing semangat ing iman lan taat. Dheweke piyambak tetep nyendhiri ing desa Arianze. Ing kana, sawisé manggon sawatara wektu lan ninggalaké akèh karya pangajaran[1450] , nalika wis tuwa banget, piyambakipun pindhah menyang gesang langgeng tanggal 25 Januari[1451] . Piyambakipun dikubur kanthi pakurmatan ing kutha Nazianzus. Sawisé pirang-pirang taun, Kaisar Constantine Porphyrogenitus sing saleh mindhah relik suci saka Nazianzus menyang Konstantinopel lan nyimpené ing Gréja Para Rasul Suci – kanggo pitulungan lan pangayoman kutha lan kanggo kamulyané Kristus Gusti Allah, sing kamulyakaké langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 1:

Mugi suling gembala ing teologi panjenengan ngluwihi trompet para penceramah: amarga panjenengan sampun ngambah jeroning Roh Suci, panjenengan kaparingi karunia wicara sing fasih. Nanging, Bapa Gregorius, ndedonga marang Kristus Gusti, supaya jiwa kita sami kaparingi kaslametan.

[1450] Panulisané St. Gregorius Sang Teolog diurmati banget ing Gréja Kristus. Panulisané dadi bahan panaliten sing tliti banget lan akèh interpretasi. Panulisané St. Gregorius kasusun saka khotbah, layang, lan geguritan. Lima homilié babagan Teologi paling cetha nggambaraké jinis teolog kaya apa sing diduwèni Gregory. Ing homilié kanggo Pentakosta, St. Gregory nerangaké pakaryané Roh Suci lan, lumantar pakaryan mau, mbukak Allah sejati. Ing tulisan-tulisané liyané, Gregory nerangaké dogma Tritunggal Mahakudus, sarta uga ngrembug bab-bab iman liyané. Umumé, khotbah-khotbahé Gregorius ora ana tandhingané ing akèh bab. Ing wangun lan swara, khotbah-khotbahé Gregorius ora kaya obrolan santai; nanging iku, kanthi teges sing paling jembar, sawijining pidato oratorik. Saka 45 khotbahé, 5 iku eulogi, 9 kanggo dina raya, lan sing liyané kanggo mbela utawa ekspositori. Antarane khotbah pestha St. Gregorius, sing saiki dikenal yaiku: kanggo Natal Kristus, kanggo Epifani utawa Dina Cahya, kanggo Paskah, kanggo Pentakosta, kanggo Anti-Paskah, kanggo St. Mamant, babagan Makabe, lan babagan para martir suci sajrone Minggu Kabeh Wali. Sawetara petikan saka khotbahé digabungaké menyang Kanon Paskahé St. Yohanes Damaskus, lan saka kana digawé salah siji stichera Paskah sing saiki dinyanyèkaké ing Gréja, uga sawetara troparia saka kanon kasebut; Sawetara petikan saka khotbahé uga dilebokaké ing layanan liturgi kanggo Natal Kristus, Pentakosta, lan Anti-Paskah. Ing antarané tulisan-tulisan pertahanan lan tuduhané Santo Gregorius Teologos, sing diarani 'Memorandum' marang Julian kondhang banget – loro pidato sing nggambaraké ketidaktaatan Julian kanthi ora bisa dilalekaké kanggo generasi sabanjuré. Surat-suraté Gregorius kalebu karya sastra paling unggul. Umumé cekak, nanging Gregorius nganggep iku minangka salah siji kaunggulan wangun surat. Kidungané Santo Gregorius dipérang dadi telung kategori: dogmatik, moral, lan sajarah; ing kategori pungkasan, dhèwèké umume nyanyi bab dhèwèké dhéwé, kelemahané, lan kasusahé. Himne devosionalé uga nggumunaké, kaya sing kanggo pandonga esuk lan sonten, lan bait-bait babagan urip, kabecikan, lan kesia-siaan urip; kabèh mau pantes njupuk panggonan sing pantes ing antarané karya sastra paling unggul. – Gréja ngurmati Santo Gregorius nganggo jeneng sing padha sing diparingaké marang Yohanes, salah siji sing paling pinunjul ing antarané Para Rasul lan Para Penginjil. Gelar iki diparingi marang dhèwèké amarga, miturut Teolog Sepisan, Santo Gregorius mangertèni jeroné Sifat Ilahi kanthi pikiran sing luhur banget nanging uga cetha, kaya sing bisa dipahami manungsa lumantar Cahya Wahyu; utamané, kabèh pamikirane, kaya pamikirané Teolog Sepisan, ditujokaké marang Sabda Langgeng. Kaagungan pamikirane, sing munggah menyang pangayoman jero (sajauh bisa diakses) saka sipat ilahi, iku ciri khas Santo Gregorius sing ora ana sing nduwèni kanthi tingkat sing padha.

[1451] Santa Gregorius Teologianus séda ing taun 389. Ing Konstantinopel, sawijining gréja dibangun kanggo piyambakipun déning Patricius nalika pamaréntahan Teodosius Enom ing separo kapisan abad kaping lima. Reliké Santo Gregorius, sing dipindhahaké menyang Konstantinopel ing taun 960 nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus VI Porphyrogenitus, kabagi dadi loro: siji pérangan dipasang ing Gréja Para Rasul, lan sijiné ing Gréja Santo Anastasia. Sawetara reliké saiki uga ana ing Roma, ing Basilika Santo Petrus Sang Rasul.

Kontakion, Nada 3:

Kanthi ilat teologimu, sawise kanthi mulya mbukak jebakan retorika, lan ngias Gréja nganggo busana Ortodoksi sing ditenun saka dhuwur, kowe wis ngias Gréja; lan saiki, nganggo busana iku, kowe nelokake marang kita, anak-anakmu: Sugeng, Rama, sang ahli teologi tanpa tandhing.

Pèngetan para Martir Suci Felicita lan pitung putrané.

Peringatan tanggal 25 Januari

Santo Gregorius, Paus ing Roma[1452] , maringi piwulang marang kita babagan martir suci Felicita ing komentare bab Injil kanthi tembung-tembung iki[1453] . 'Nalika wong Yahudi kandha marang Gusti: *"Delengen, ibumu lan sedulurmu padha ngadeg ing njaba, kepengin ngomong karo kowe"* (Mat. 12:47), Gusti nyebut wong-wong sing pracaya marang Asmané lan nindakake kersané Rama Surgani minangka sedulur lanang, sedulur wadon, lan ibuné, ora amarga ikatan daging, nanging amarga kesatuan roh. Felicita sing suci iki sawijining wanita Romawi saka kulawarga sugih; dhèwèké nduwèni pitung putra. Sawisé tresna marang Kristus, dhèwèké maringi kabèh kagungané marang wong mlarat lan ngakoni ing ngarepé raja pagan lan para hakim yèn dhèwèké wong Kristen[1454] . Nglakoni kasangsaran panganiayaan, dhèwèké nguwatké manah anak-anaké supaya tresna marang tanah air swarga. 'Kanthi iman, dhèwèké dadi abdi Kristus, déné putrané pitu dianggep seduluré Kristus lumantar kesatuan iman lan keteguhan ati sing wani.' 'Kita weruh,' nerusaké Rama Suci, 'kawani priya ing dhadha wanita: dhèwèké ngadhepi pati tanpa wedi, kanthi mangkono mulang wong liya bab kawruh sejati babagan Gusti Allah.' Mula aku uga nyebut wanita iki ora mung martir, nanging luwih saka martir, amarga dheweke nyawang sangsara pitung putrane lan, nalika dheweke dhewe nandhang penyiksaan, mung kepengin supaya anak-anake mlebu Karajaning Swarga luwih dhisik tinimbang dheweke lan ora nyasar saka dalan sing nuntun menyang kana; Ibu martir sing suci kuwi kuwatir marang anak-anake sing isih urip, bungah marang sing lagi seda, lan pinunjul amarga pitung putrane mlebu Karajaning Swarga sadurunge dheweke, ing ngendi dheweke dhewe, sing kaping wolu, mèlu sawise, sawise ngrasakake pati martir bebarengan karo anak-anake kanggo Asmaning Gusti kita Yesus Kristus[1455] .

Peringatan marang Poplius sing kinurmatan.

Dirilèkaké tanggal 25 Januari

Sing Kinurmatan Poplius kalebu golongan senator[1456] lan asalé saka kutha Zeugma[1457] , ing Kali Efrat. Sawisé milih panggonan ing pucuk gunung dhuwur, telung puluh versts saka kutha, Santo Poplius mbangun gubug cilik lan banjur mènèhaké kabèh harta sing ditampa saka wong tuwané marang wong mlarat; nalika piyambakipun nglakoni gesang kabecikan lan tapa brata, misuwuré nyebar ngendi-endi. Akèh wong padha teka marang ingkang kinurmatan, kepéngin melu ing tapa bratané; piyambakipun maringi pitutur supaya padha mbangun sel-sel sempit, ingkang kerep dipun datengi, kanthi ketat njamin menawi ing jeru sel namung wonten kabutuhan dhasar; Roti sing diduwèni para biksu ditimbang déning Sang Poplius sing kinurmatan, lan yèn ana sing kapanggih nduwèni roti luwih saka jumlah sing wis ditemtokaké, dhèwèké nyebut wong kuwi rakus, wong sing

---

[1452] Santa Gregorius Dialogus; dina rayané tanggal 12 Maret

[1453] Iki mesthi nyebutake khotbah katelu sing diwenehake marang umat ing Gréja Santa Felicitas ing dina martiré.

[1454] Para imam nuduh St Felicitas marang kaisar amarga ngina para dewa kanthi nyebarake agama Kristen. Kaisar banjur nyerahake ibu suci lan anak-anake marang prefect Publius.

[1455] Putra-putrané Santa Felicitas dijenengi: Januarius, Felix, Philip, Silvanus, Alexander, Vitalis, lan Martial. Kasangsaran para martir suci iki diwiwiti nalika jaman Kaisar Antoninus, sing mrentah saka taun 138 nganti 161. Putra paling tuwa saka St Felicitas dipukul kasar nganggo cambuk lan dibuwang menyang penjara; putra kapindho dipukul nganggo tongkat timbal; putra katelu lan kaping papat dipatèni nganggo tongkat; putra kalima dibuwang saka panggonan dhuwur banget; putra kaping enem lan kaping pitu dipenggal sirah nganggo pedhang, sawisé kuwi ibuné uga dipenggal sirah.

[1456] Para senator – anggota badan nagara paling dhuwur ing Kakaisaran Romawi.

[1457] Ing Siria, ing provinsi Romawi Eufratese.

kakehan ngopeni awaké dhéwé; marang sing ing seléané ditemokaké dhaharan sing wis siap, dhèwèké nyebut wong-wong kuwi sing nampa rereged. Ing wayah bengi, bapa suci ora nggoleki pangaso kanggo awake dhewe, nanging muter-muter menyang sel para muridé, mandheg ing njaba lawang saben siji. Romo suci bakal lumaku meneng-meneng yen nemokake sing manggon ing sel lagi ndedonga; nanging yen sing manggon lagi turu, Santo Poplius bakal ngetok lawang nganggo tangané lan kanthi tegas nyalahké biksu sing males. Amarga interaksi ajeg Bapa Suci karo para muridé, akèh sing niru sang wali ing kasunyiané; loro saka wong-wong mau, Theotekn lan Avfoniy, sawisé seda Bapa Poplius, njupuk tanggung jawab , ngopeni sedulur lan mimpin biara sing diadegaké déning sang askétis suci. Sing Mulya Poplius, ing wektu sing padha, kanthi tentrem ngrampungake pakaryan agunge lan mulih marang Gusti[1458] .

Peringatan Sang Mulya Mara, Sang Penyanyi.

Dirilisaké tanggal 25 Januari

Ing yuswa enom, Sang Mar sing kinurmatan iku misuwur amarga rupane sing gagah lan duwé swara sing endah; nalika pesta kanggo ngurmati para martir suci, piyambakipun nindakake tugase minangka kantur kanthi sampurna. Luwih saka kabeh, dhèwèké tresna marang Gusti Allah lan netepi dhawuh-dhawuhé kanthi kasucian. Kapungkur akèh godaan, Santo Mar njaga awaké murni kaya prawan lan nyawane resik lan suci. Sawisé nyampingaké atiné saka godaan donya, priya enom kuwi mundur menyang désa Omiru[1459] lan mbangun gubug cilik ing kana, ing ngendi dhèwèké nglampahi telung puluh pitung taun; ing gubug kuwi, sang reverend nandhang sangsara amarga lembab, sing ngrusak kasehatane, nanging dhèwèké ora gelem ninggalaké gubugé lan manggon ing kana nganti pungkasaning uripé. Romo Mar misuwur amarga prasaja lan ora tahan karo tipu daya, nalika dhèwèké nganggep kamlaratan minangka berkah paling agung. Sawisé urip nganti umur sangang puluh taun, dhèwèké mung nganggo sandhangan saka wol wedhus, lan kanggo njaga kekuwatan fisik, dhèwèké mangan roti sethithik karo uyah. Sawijining wektu sing suwe, sang wali nyimpen ing manah panjenengané karsa sing kiyat sanget kanggé rawuh ing pawiwahan Liturgi Ilahi. Nalika sang imam pungkasané nindakaké Misteri agung lan panyelamet punika kanggé panjenengané, Sang Mar ingkang Kinurmatan ngendika bilih atiné kapenuhan rasa legawa ingkang tanpa upama, lan panjenengané nyawisaké dhiri kanggé renungan suwé, sanget kagugah manahé ngantos boten wani mandeng dhateng langit. Sawisé ngrampungaké perjuangané sing dawa lan nylametaké, sang wali kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti lan saiki ngrayakaké kabungahan ing papan langgeng.

8 Februari

26 Januari (Gaya Lawas)

Uripé Sang Venerabel Xenophon lan Maria lan putrané Yohanes lan Arcadius.

Diperangeti tanggal 26 Januari

Santa Xenophon iku salah siji saka para pejabat paling pinunjul ing Konstantinopel. Dheweke sugih ing bandha donya, nanging luwih sugih maneh ing bandha batin: iman, taqwa, lan pangibadah kanthi semangat marang kabèh dhawuh Gusti. Sanadyan misuwur amarga pangkat lan keturunan bangsawan, dheweke luwih misuwur maneh amarga taqwa lan urip sing luhur budi. Sanajan pangajene dhuwur, atine andhap asor; dheweke ora ngunggulake awake dhewe tinimbang wong liya ing atine, uga ora gumun marang kamulyan donya sing sementara. Dheweke nyimpen harta karun kanggo awake dhewe ing swarga, ngirim kasugihane menyang kana

[1458] Watara taun 380 Masehi.
[1459] Ora adoh saka kutha Cyrus, ing provinsi Siria Cyreastica.

liwat tangan wong mlarat. Dheweke duwe bojo jenenge Maria, sing niru kabeh pakaryan becik lan padha pamikiran karo dheweke ing saben bab. Xenophon urip kanthi luhur budi karo dheweke, nyenengake Gusti kanthi netepi kabeh dhawuh tanpa cela lan nguwatake kabeneran Gusti. Nalika padha pinaringan berkah loro putra, Yohanes lan Arkadius, padha ngopeni kanthi piwulang sing leres, mulang ora mung kawicaksanan ilmiah nanging uga ajrih marang Gusti, kang dadi wiwitaning kabèh kawicaksanan, lan uga mulang kabèh kabecikan. Padha kepengin ndeleng ing anak-anake ora mung ahli waris saka tanah kasugihané, nanging luwih saka iku, wong-wong sing bakal niru uripé sing saleh lan suci. Padha ngutus anak-anake sinau kawicaksanan Yunani ing kutha Fenisia, Berytus ([1460]), sing misuwur ing jaman kuwi amarga sekolah-sekolahé. Nalika padha manggon ing kana sawatara wektu kanggo sinau, Xenophon lara abot lan wis nyana pati. Maria, amarga ora ana pangarep-arep bojone bakal mari, nulis surat marang putra-putrane ing Berytus babagan lara abote bapaké lan nyuwun supaya padha cepet-cepet bali menyang omah – sadurunge bapaké séda. Dhèwèké péngin bocah-bocah nampa berkah pungkasan saka bapaké lan mèlu ing upacara panguburané. Padha buru-buru bali menyang omah. Nalika bapaké weruh wong-wong mau, dhèwèké bungah banget, lan laraé rada mari amarga kabungahané. Dhèwèké kandha marang wong-wong mau supaya padha lungguh ing sacedhaké ambené lan miwiti maringi piwulang kaya mangkéné:

– Kayane aku, anak-anakku, wis meh tekan pungkasaning uripku; lan kowe, yen tresna marang aku, bapakmu, kudu nindakake apa sing tak wasiatake marang kowe. Kaping pisan, ajrihna Gusti Allah lan uripna miturut paugeran suci Panjenengané. Sabanjure, apa sing bakal tak kandhakake iki dudu amarga kesombongan, nanging kanggo nuntun kowe ing dalan kabecikan: yen kowe njupuk uripku minangka tuladha, aku yakin kowe ora perlu guru liya, amarga piwulang sing ditampa ing omah, sing diungkapake liwat tembung lan tumindak, luwih migunani tinimbang piwulang apa wae. Mula, mangertèna yèn aku wis urip nganti saiki kanthi tansah ngajèni lan atiné prasaja. Aku dihormati lan dikasihi dening kabeh wong, ora amarga jabatan dhuwurku, nanging amarga alus lan watak becikku: aku ora nate nindakake salah marang sapa wae ing cara apa wae; aku ora nate nyalahake sapa wae, ora nate nggosip, ora nate iri, ora nate nesu tanpa sebab, lan ora nate rebutan karo sapa wae. Aku tresna marang saben uwong lan urip tentrem karo kabeh; aku ora tau kélangan rawuh ing Gréja Allah, apa ing sonten utawa esuk; aku ora ngremehake wong mlarat, wong lelungan, utawa wong sing lagi sedhih, nanging aku nglipur kabeh nganggo tembung lan tumindak; aku kerep sowan marang wong-wong ing panjara, lan mbebasake akèh tawanan. Kaya aku netepake pangreksa ing lambengku supaya ora ngucapake apa-apa sing ala utawa ngapusi, mangkono uga aku netepake prajanji kanggo mripatku – supaya ora ndeleng kaendahan wong liya lan ora nyimpen napsu marang dheweke. Gusti Allah wis ngreksa aku, lan aku ora nate ngerti garwa liyane kajaba ibumu; sanadyan mangkono, aku mung urip bebojoan karo ibumu nganti kowe lair, lan sawisé kuwi kita sarujuk tetep dadi wong liya ing bab daging lan wis njaga kasucian badan kanggo Gusti nganti saiki. Mula, anak-anakku, turuti cara uripé wong tuwamu; tiru iman, sabar, lan alus atiku, lan uripna kanthi cara sing nyenengake Gusti; Gusti bakal maringi umur dawa. Wenehana sedekah marang wong mlarat, belani para janda lan anak yatim, rawuhi wong lara lan sing ana ing panjara, bebasake wong sing dizalimi lan sing diputus salah kanthi ora adil saka bebaya, lan jaga tentrem karo kabeh wong. Setia marang kanca-kancamu; tumindak becik marang mungsuhmu, aja mbalekake ala marang ala; dadi welas asih, alus, ramah, lan andhap asor marang kabèh. Jaga kasucian jiwa lan raga ing kasucian; lan yèn Gusti mberkahi kowe kanthi nikah, supaya ranjang nikahmu ora kena cacad. Wenehana sedekah marang gréja-gréja Gusti lan marang biara; ngajeni para imam lan biksu, amarga lumantar panjenengané Gusti paring welas asih marang sak donya. Luwih saka kabèh, aja lali marang wong-wong sing ngumbara amarga Gusti ing ara-ara samun, ing pagunungan, ing guwa, lan ing jurang-jurang bumi, nanging wenehana kabutuhan urip sing perlu. Paringi pangan marang wong mlarat kanthi cukup, lan kowe ora bakal dadi luwih mlarat. Kowe wis ngerti yèn omahku ora tau kekurangan, sanadyan asring maringi dhaharan marang wong mlarat. Asring ndedonga lan manut piwulang para wong suci. Wenehana ibumu pakurmatan sing pantes lan manut marang dhèwèké kanthi ajrih marang Gusti, tansah nepaki kersané lan aja nate nyimpang saka dhawuhé. Aja lali welas asih marang para abdi dalemmu, tresnaa marang wong-wong mau kaya anggota kulawarga lan kaya anakmu dhéwé; bébasna para tuwa lan wenehana dhèwèké pangan lan kabèh sing dibutuhaké nganti pungkasaning yuswa. Singkatipun, kula pangeti dhumateng

[1460] Berytus – saiki Beirut – sawijining kutha kuna Fenisia ing pesisir Segara Tengah; ing abad kaping lima kutha iki makmur lan misuwur amarga sekolah retorika, puisi, lan hukum sing bergengsi; saiki dadi pusat administrasi utama Siria Asia-Turki lan pusat perdagangan penting ing pesisir Siria.

kowe: tindakna kados kang wis kowe deleng kula tindakake, lan kowe uga bakal pinaringan pakurmatan lan kamulyan para suci. Elinga tansah, donya iki bakal enggal sirna lan kamulyane bakal luntur. Anak-anakku, netepi dhawuhe Gusti lan piwulang kula, lan mugi Gusti kang Maha Damai tansah rawuh ing satuhune kowe!

Krungu tembung-tembung iki, Yohanes lan Arkadius nangis lan kandha:

'Aja ninggalake kita, Rama, nanging nyuwun marang Gusti supaya paring wektu sithik maneh kanggo urip bebarengan karo kita. Kita pracaya manawa menawa Panjenengan kersa, Panjenengan bakal bisa nyuwun marang Gusti: Gusti bakal mirengake Panjenengan. Kanggo kita para enom, rawuhe Panjenengan ing kene pancen wigati sanget, supaya Panjenengan saged nuntun kita kanthi cara ingkang paling becik tumuju tumindak sae lan Panjenengan piyambak nyusun gesang kita kados ingkang kuduné.'

Bapak nglegos abot lan, karo luh ing mripat, ngendika:

Wiwit Gusti Allah paring lara iki marang aku lan aku ambruk ing amben, aku wis akèh ndedonga lan terus ndedonga marang Gusti supaya, amarga kawigaten para mudha, Panjenengan paring wektu luwih suwé marang aku kanggo urip ing donya iki, nganti aku weruh para mudha sampurna ing saben bab.'

Ing bengi sabanjure, Santo Xenophon nampa wahyu ing ngimpi yen Gusti Allah maringi dhawuh supaya piyambakipun tetep urip sethithik maneh. Piyambakipun nyritakake bab punika dhumateng garwa lan putra-putrinipun, lan kabeh padha bungah lan muji Gusti Allah. Wong lara punika wiwit sethithik demi sethithik mari saking larane. Piyambakipun ngendika dhumateng para putranipun:

"Anak-anakku, mangkat lan rampungna pendhidhikanmu, banjur bali langsung sawisé rampung: aku bakal ngatur mantenan sing sah."

Banjur dhèwèké ngeteraké wong-wong mau menyang kapal lan sawisé nyedhiyakké kabèh kabutuhané, ngirimké bali menyang Berith.

Nalika padha mangkat lumantar segara, pelayarané ing wiwitan lancar amarga ana angin sing nyokong. Nanging banjur dumadakan muncul angin ngalangi, lan badai gedhe karo ombak dhuwur sing ora disangka-sangka nggegirisi segara. Para pelaut banjur ninggalake kemudi, lan kapal kaseret badai menyang panggonan sing ora dingertèni, terus mlebu luwih jero ing ombak. Kabeh wong ing kapal padha putus asa nylametake nyawane lan, amarga kahanan bencana lan wedi mati, padha nangis kenceng. Loro sedulur, John lan Arcadius, uga nangis, padha ndedonga marang Gusti Allah.

"Ya Gusti sing Maha Asih lan Pangripta kabèh makhluk!" aturane. "Aja ngremehake makhluk Panjenengan; elinga kabecikan wong tuwa kita lan, demi kabecikan mau, aja ninggalake kita: aja nganti kita mati sadurunge wayahe, nalika isih ing puncak mudha. Mugi banyu prahara ngapura kita lan mugi jeroning segara ora nglelepake kita. Elinga welas asih lan kabecikan Panjenengan; pandenga saking pucuk kamulyan suci Panjenengan lan delenga kasangsaran kita. Krungu raungan lan tangisan kita! Kanthi manah kang remuk lan roh kang andhap asor kita ndedonga dhumateng Panjenengan: ambaleka asteng tengen Panjenengan ingkang Maha Kuwasa dhumateng kita lan nyelametna kita saking karusakan pati; aja pasrahaken kita dhumateng pati amargi asman Panjenengan, nanging tumindakna dhumateng kita miturut sih Panjenengan lan kathahing pangapuran Panjenengan. Selametna kami saka klelep amarga kamulyan Panjenengan, awit dudu wong mati sing bakal muji Panjenengan, uga dudu wong sing mudhun menyang kuburan (delengen Mazmur 113:25), nanging kita sing isih urip sing bakal ngluhurake asma agung Panjenengan.'

Para pelaut, nalika weruh yèn badai gedhé ora surut malah saya kenceng, nganti kapal ora bisa manèh nyingkiri karam, – kaya-kaya kepengin mbantu kapal sing lagi kasangsaran – padha mlebu ing prau cilik sing wis dirancang khusus, ditutup ndhuwuré lan aman saka karam, banjur cepet-cepet adoh saka kapal, ngambang ngendi waé ombak nggawa. Padha ngarep-arep ombak bakal nyeret menyang pantai ing endi waé. Para mudha, Yohanes lan Arkadius, sing tetep ana ing kapal bareng para budake, nyekseni kabur para pelaut lan nasib kapal sing ora bisa dihindari, amarga kapal mau wis wiwit pecah lan kebak banyu, banjur tenggelam ing sangisore ombak. Amarga wis putus asa tenan ora bisa nylametake nyawane, dheweke padha nyopot sandhangane supaya luwih gampang renang, supaya ora langsung klelep lan mati ing jeroning banyu. Nalika padha ngenteni pamitan pungkasan lan pati, dheweke padha njerit marang wong tuwane sing ana adoh ing omah, karo nangis lan swara alus, mbayangake yen wong tuwane ana ing kono bareng dheweke.

'Mugi panjenengan pinaringan waras, bapak ingkang kinasih! Mugi panjenengan ugi waras, ibu ingkang kinasih! Panjenengan boten badhe nembe ndeleng kita malih, kados kita boten badhe nembe ndeleng panjenengan malih; kita boten badhe saged nikmati berkah donya ing griya bebarengan kaliyan panjenengan.'

Banjur padha wiwit ngomong siji lan sijine:

"Celaka kita, sedulur sing tak tresnani! Celaka, cahyaning mripatku! Oh, lara tenan nalika kudu pisah iki! Ing endi saiki pandonga wong tuwa kita? Ing endi amal-amalé marang wong mlarat? Ing endi sedekah sing diwènèhaké marang para biksu lan ajining sing diparingaké marang wong-wong mau?" Mesthi ora ana siji wae pandonga wong tuwa kita kanggo kita sing tekan Gusti Allah, utawa sanajan tekan, iku dadi tanpa daya amarga kalah abot karo akèh dosané kita, sing ndadékaké kita ora pantes urip manèh? Celaka kita, sing bubar nangis amarga bapak arep seda, lan saiki malah dadi sabab tangisé wong tuwa kita sing ora bisa dilipur lan ratapané sing tanpa entèk! Wah, Bapak! Panjenengan sing wis ngopeni kita kanthi tliti lan ngupayakake supaya urip kita makmur, malah ora bakal weruh kita nalika kita wis seda. Wah, Ibu, sing ngarep-arep bisa ndeleng para putra nikah lan wis nyiapake kamar mewah sadurunge wayahe! Panjenengan malah ora bakal weruh peti jenazah anak-anak panjenengan. Satemene, abot sanget beban para wong tuwa nalika ndeleng anak-anaké séda lan ngubur mau – nanging kanggé panjenengan, para wong tuwa ingkang kinurmatan, sepira abot sangsara amarga kelangan anak-anak panjenengan, awit panjenengan boten saged ndeleng pati mau lan boten saged nampi kabar babagan séda ingkang dadakan lan pait! Panjenengan ngarep-arep menawa kita sing bakal ngubur panjenengan nalika tuwa, nanging saiki malah kita ora diparingi pakurmatan kanggo dipun kubur dening tangan panjenengan.

Banjur padha nyawiji lan pamitan, kandha:

'Tetep rahayu, sedulur, lan nyawisake aku!'

Karo kuwi, padha njerit marang Gusti sepisan maneh:

'Duh Pangeran lan Gusti ingkang Maha Agung! Pati kados pundi ingkang Panjenengan paringi kita sangsara! Menawi miturut paugeran Panjenengan ingkang misterius kita boten saged uwal, paling ora aja misahaken kita nalika seda. Mugi gelombang siji nyelubung kita, lan mugi weteng kéwan segara dados peti kita!'

Padha uga ngadhep para abdi dalemé:

'Selametna awakmu, sedulur lan kanca-kanca sing tak tresnani, lan apuraen kita.'

Nalika kapalé pungkasane pecah, saben wong nyekel papan kayu pisanan sing ditemokaké, lan banjur kabawa ombak menyang arah sing béda-béda. Nanging, kanthi sih rahmaté Gusti, kabèh padha slamet saka klelep lan pati, lan mung kabawa menyang arah sing béda-béda: para budhak kabuwang ombak tekan pesisir ing Tirus[1461] , Yohanes kabuwang ing panggonan sing diarani Malmefetan[1462] , lan Arcadius ing Tetrapyrgia[1463] . Saben-saben saka wong-wong mau, amarga ora ngerti bab panyelamatan adhine saka pati, padha ora seneng banget amarga slamet dhéwé, nanging padha sedhih amarga pati adhine.

Sawisé tekan pinggir pantai, Yohanes mikir ing atiné: 'Ngendi aku arep lunga saiki? Aku isin katon telanjang ing ngarepé wong liya.' Luwih becik aku menyang biara, ing ngendi para biksu sing taat manggon, lan ing kana aku bakal ngabdi marang Gusti sing wis nylametake aku saka pati, kanthi urip mlarat lan andhap asor tinimbang ing kamulyan donya iki. Aku mikir Gusti ora nresnani pandonga kita nalika ana ing kapal amarga wong tuwa kita kepengin nikahi kita lan ninggalake kita karo bandha lan kagungan gedhe. Kita mesthi bakal binasa ing kesia-siaan donya iki luwih dhisik tinimbang ing segara. Gusti Allah kang Maha Wicaksana, nalika nyiyapake gesang sing luwih becik kanggo kita, ngidini musibah iki tumeka marang kita, lan kaya kang karsa Panjenengané, mangkono uga kelakon. Panjenengané, kang Maha Luhur, ngerti kabèh kang dadi kabecikan kanggo kita, déné kita ora ngerti apa-apa babagan apa sing bakal tumeka marang kita. Panjenengané ngerti kabèh bab lan tumindak manut karsa Panjenengané, nyiyapake panyelamatan kanggo saben jiwa.'

Banjur, ngangkat tangane marang Gusti, piyambakipun ndedonga makaten: 'Dhuh Pangeran, Pangeran kula, ingkang nylametake kula saking ombak segara lan saking pati ingkang mesthi! Selametna uga abdi Panjenengan, sedulur kula Arcadius. Lepasna piyambakipun saking pati kang pait, kados Panjenengan sampun nylametake kula lumantar sih Panjenengan; lan menawi Panjenengan sampun njaga gesipun lan ngeterake

---

[1461] Tirus – ibukota kuna Fenisia – dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah, ing lor Palestina.

[1462] Malmefetan – sawijining panggonan ing Mesopotamia.

[1463] Tetrapyrgia – sawijining kutha ing Mesopotamia, cedhak Kali Efrat.

dhumateng pesisir, mbukakna pikirane, supados piyambakipun saged merenung lan kepengin gesang biksuni, lan paringana dhumateng piyambakipun supaya saged nyenengake Panjenengan. Slametakna uga para abdi sing ana bareng kita, supaya ora ana siji wae sing binasa ing segara, nanging lumantar kaslametané asmamu sing paling suci kinurmatan!'

Nalika piyambakipun mlampah ing pinggir segara, piyambakipun terus ndedonga: 'Gusti Yesus Kristus, Putra Tunggaling Gusti Allah! Krungna pandonga abdi Panjenengan lan pimpinna langkah-langkah kula tumuju kasampurnan dhawuh Panjenengan; nuntunana kula manut kersaning Panjenengan ingkang suci, awit Panjenengan mangertos, dhuh Gusti, bilih kula boten gadhah pitulung sanès kejawi Panjenengan ing wekdal punika."

Sawisé mlaku adoh, dhèwèké nemokaké sawijining biara lan ngetok lawang. Penjaga lawang mbukak lawang lan weruh yèn dhèwèké telanjang. Dhèwèké nyopot sandhangan njaba, diwènèhaké marang dhèwèké supaya dianggo, lan sawisé nggawa dhèwèké menyang selé, dhèwèké nawakaké roti lan anggur mentah. Sawisé padha rampung mangan, penjaga lawang sing dadi biksu takon:

'Saka endi kowe, sedulur?'

Dheweke mangsuli:

'Kula punika musafir, gusti, lan tiyang mlarat ingkang slamet saking pati ing saganten. Nalika kapal pecah lan tenggelam, kula nyekel ing papan-papan kayu lan kabawa dening ombak. Gusti, lumantar pandonga panjenengan, paring gesang dhumateng kula, lan kula kaseret tekan pesisir ing negari panjenengan.'

Nalika krungu iki, penjaga gapura sing dadi biksu kuwi krasa banget lan muji Gusti Allah, sing nylametake wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané. Banjur dhèwèké takon marang Yohanes:

'Kanggo ngendi kowe kepengin lunga, sedulur?'

Yohanes mangsuli:

'Ngendi wae Gusti nuntun aku. Aku kepengin dadi biksu, yen Gusti sing welas asih, kanthi nglirwakake dosaku, kersa maringi aku ijin kanggo nampa sangkalaning Gusti sing berkah.'

Biksuni mau kandha marang dhèwèké:

'Satemene, anakku, kowe kepengin nindakake kabecikan, lan kowe bakal pinaringan berkah yen kowe ngabdi marang Gusti Allah kanthi sakabehe atimu.'

Banjur Yohanes nyuwun marang dhèwèké kanthi panjaluk iki:

'Aku nyuwun marang Panjenengan, Rama, tulung kandha: apa aku oleh tetep kene karo Panjenengan?'

Biksu kuwi mangsuli:

'Tunggu sedhela; aku bakal ngomong karo abbot kita babagan kowe. Mbok menawa dhèwèké bakal nampa wahyu saka Gusti Allah babagan kowe? Banjur, apa waé sing dhèwèké paring dhawuh marang kowe, lakoni, lan kowe bakal slamet.'

Juru lawang banjur marani abbas lan nyritakaké kabèh babagan pemuda mau kanthi rinci. Abbas banjur mréntahaké supaya pemuda mau digawa ngadhep dhèwèké, lan nalika ndelok dhèwèké, dhèwèké langsung nyadari yèn iku panggilané Gusti ing uripé. Nalika ndelok uripé sing luhur, dhèwèké kandha:

'Mugi berkah Gusti Allah bapak lan ibumu, sing wis nylametaké kowe saka karam ing segara lan nggawa kowe mriki!'

Banjur, sawisé maringi pituduh rinci babagan urip monastik sing nylametaké, piyambakipun mberkahi kanthi pratandha salib lan dhawuh supaya tetep manggon ing biara. Ora suwe, dhèwèké nindakake upacara cukur rambut marang Yohanes supaya mlebu ing Ordo Biara Malaikat. Mangkono, Yohanes sing pinaringan berkah kuwi nyawisake dhiri kanggo pandonga lan puasa lan kabèh pakaryan biara, nindakake tugase kanthi setya. Nanging dhèwèké tansah sedhih eling marang adhine, Arkadius, amarga mikir yèn dhèwèké wis klelep ing ombak segara.

Arcadias uga, miturut kersaning Gusti, slamet lan sawisé teka ing pesisir segara ing Tetrapyrgia, dhèwèké sujud lan ndedonga marang Gusti kaya mangkéné: 'Gusti, Allahé Abraham, Allahé Ishak, Allahé Yakub, Allahé bapakku! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amarga sampun nylametake kula saking geger lan prahara, lan sampun nggawa kula saking pati dhateng gesang—gesang ingkang kula boten saged ngarep-arep malih—lan sampun nyelehake suku kula ing daratan garing. Nanging kados Panjenengan, kanthi sih ageng Panjenengan, sampun nylametake kula saking klelep, makaten ugi nylametake abdi Panjenengan, adhik kula Yohanes. Kula

ndedonga dhumateng Panjenengan, Gusti, nyelametna dhèwèké kanthi sih Panjenengan, supaya ombak lan prahara boten nglelebèni dhèwèké, lan jurang boten nguntir dhèwèké. Mirengna kula, ya Gusti, awit sih Panjenengan ageng, lan paringa kula sanget mirsani adhinipun. Elinga tumindak bapak kita, lan aja nganti Yohanes dibuwang menyang jeroning segara. Aja pasrahake bocah enom iki marang pati sing durung wayahe. Aku kepengin ndeleng dhèwèké dhisik, banjur aku mati.'

Nalika piyambakipun ndedonga makaten, piyambakipun klenngen sanget lan malah dados ringkih amargi klenngen; lajeng piyambakipun tangi lan mlampah dhateng sawijining desa ing sacedhake, ing kono sawijining sedulur Kristen ingkang dipun tepang maringi sandhangan compang-camping. Piyambakipun ngagem sandhangan wau lan sawise nyuwun roti sak sethithik, piyambakipun nguwatake badan ingkang kesel. Sawisé kuwi, dhèwèké menyang gréja ing kono lan sawisé manèh ndedonga karo luh kanggo seduluré, dhèwèké nyandhak ing salah siji tiang ing pinggir gréja lan banjur ketiduran. Sakwisé kuwi, ing jroning ngimpi, dhèwèké weruh seduluré John sing kandha marang dhèwèké:

'Adhiku Arcadius! Napa kowe nangis kenceng banget kanggo aku lan nganti remuk atimu? Amarga sih Kristus, aku isih urip; mula aja sedhih kanggo aku.'

Nalika Arkadius tangi, dhèwèké yakin yèn impen kuwi bener; atiné kebak kabungahan gedhé lan dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah. Ing wektu sing padha, dhèwèké mikir ing batiné: apa sing kudu ditindakake?

'Apa aku kudu lunga,' pikiré, 'marang wong tuwaku? Wong tuwaku, yèn ora weruh sedulurku bareng aku, mesthi bakal sedhih nalika aku bali. Yèn aku bali menyang sekolah lan sawisé ngrampungaké sinau filsafat banjur bali marang wong tuwaku, aku uga ora bakal nggawa kabungahan. Yèn mung weruh aku dhéwé, wong tuwaku bakal miwiti nangis kenceng. Aku ora ngerti apa sing kudu tak lakoni. Aku kelingan carane bapakku tansah muji urip biksuni, sing kaiket karo meneng lan nggawa manungsa luwih cedhak marang Gusti. Mula, aku bakal menyang biara lan dadi biksu.'

Sawisé mikir kaya ngono ing sajroning atiné, Arkady ndedonga lan mangkat menyang Yerusalem. Sawisé ngurmati papan-papan suci ing kana sing dadi panggonané Gusti maringi kaslametan marang donya, dhèwèké ninggal kutha lan niyat arep menyang pertapa-pertapa sing ditemoni ing dalan. Nalika dhèwèké nerusaké lelampahané, dhèwèké ketemu karo sawijining biksu sing kinurmatan, rambute wis uban amarga tuwa, wong sing uripé suci lan wicaksana. Nalika nyedhak marang biksu mau, pemuda iku nyuwun ing sikilé, nyium sikilé lan kandha:

'Monggo ndedonga marang Gusti kanggo aku, Bapa Suci, awit aku lagi kacewan lan nandhang sangsara.'

Sing sepuh kandha marang dhèwèké:

'Aja sedhih, anakku! Adhimu, sing kok sedhihi, isih urip kaya kowe. Kabeh wong liya sing ana bareng kowe ing kapal, sing dilindhungi Gusti, slamet saka karam lan wis lunga menyang biara kanggo nglakoni urip biksu. Adhimu John wis nampa pangukuman biksu sing kapisan. Wektu bakal teka nalika kowe bakal ndeleng sedulurmu nganggo mripatmu dhéwé, amarga pandongamu wis krungu.

Archadius, krungu tembung-tembung sang resi agung mau, ngadeg kaku kaget, gumun marang pangrasa sang wali; banjur, ambruk maneh ing sikilé, dhèwèké wiwit ngandika:

'Amarga Gusti Allah ora ndhelikake apa-apa marang kowe babagan apa sing wis kelakon marang aku, aja nolak aku uga—aku nyuwun. Kanthi cara apa wae sing kowe ngerti, nylametake nyawaku sing sengsara lan nuntun aku menyang urip monastik.'

Sing tuwa kandha marang dhèwèké:

'Mugi Gusti pinaringan berkah! Tuturana aku, anakku.'

Sang resi nuntun dhèwèké menyang biara Santo Chariton, sing ing basa Siria dijenengi Sukiyiska[1464] . Ing kono dhèwèké nyukur rambute bocah iku dadi biksu lan maringi dhèwèké sawijining sel sing biyèn wis didiami salah siji bapa agung minangka biksu suwéné limang puluh taun. Pangulu sing wicaksana iki dhewe nginep setaun karo Arkadius, mulang dheweke babagan paugeran urip monastik lan carane nglawan lan nolak mungsuh sing ora katon. Ing pungkasan taun, sang tuwa mlebu ara-ara gersang, ninggalake Arkadius piyambak ing sel lan janji bakal

[1464] Perayaan St Chariton dianakake tanggal 28 September. Biara Suki, sing diadegaké déning dhèwèké, dumunung ing Palestina, kidul Betlehem.

ketemu maneh sawise telung taun. Arkadius, sawise nampa pitutur sang tuwa, kanthi semangat ngetutake pitutur mau, ngabdi marang Gusti awan lan bengi.

Rong taun sawisé kapal karam, Xenophon, sing ora ngerti apa sing kelakon marang putrané ing segara, ngutus salah siji budhaké menyang Berytus, maringi dhawuh supaya nggoleki John lan Arkadius lan nyumurupi kabèh bab babagané kanthi rinci: apa padha waras lan kapan bakal ngrampungaké latihané. Bapak lan ibuné padha kaget banget amarga suwéné wektu anak-anaké ora tau ngirim kabar utawa surat sanadyan mung siji marang wong tuwané. Budhak iku, sawisé tekan Berytus lan ngerti yèn anaké tuwané Xenophon ora teka ing kutha kuwi, gumun: apa padha ganti pikiran lan malah lunga menyang Athena? Mula dhèwèké lunga menyang Athena kanggo nggoleki wong-wong mau. Amarga ora nemokaké ing kono uga, lan ora bisa nglumpukaké kabar apa-apa babagan wong-wong mau ing endi waé, dhèwèké bali menyang Bizantium kanthi kuciwa. Nalika lagi ngaso ing sawijining losmen ing dalan, ana biksu pengembara sing uga mandheg ing kono kanggo ngaso. Sajrone pacelathoné, biksu kuwi nerangaké yèn dhèwèké arep menyang Yerusalem kanggo ngajèni papan-papan suci. Budaké Xenophon, sawisé ndelok biksu mau kanthi teliti, alon-alon éling yèn dhèwèké kuwi kancané biyèn, salah siji budak sing dikirim déning tuwané bareng karo bocah-bocah menyang Berytus. Budak kuwi takon marang biksu:

'Apa iku dudu jenengmu?' – lan sawisé nyebut jenenge, kandha:

'Kowe iku budaké tuan kita Xenophon, sing mangkat menyang Berytus bareng John lan Arcadius.'

Biksu kuwi mangsuli:

'Bener, iku aku, lan kowe kancaku, amarga kita padha dadi abdi marang tuan sing padha.'

Banjur abdi takon:

'Apa sing wis kelakon marang kowe nganti kowe nganggo jubah biksu? Lan ing endi tuan kita John lan Arcadius? Critakna marang aku, aku nyuwun – amarga aku wis ngupaya banget nggoleki wong-wong mau, nanging ora ketemu ing endi wae.'

Biksu kuwi nglegos abot lan, karo mripat kebak luh, miwiti nyritakake crita mau kanthi rinci.

'Kowe kudu ngerti, kancaku, yèn tuan-tuan kita padha mati ing segara, uga kabèh wong sing bareng karo wong-wong mau. Saka sing tak kira, mung aku siji sing slamet saka pati. Aku mutusaké luwih becik ndhelikaké jati diriku minangka biksu tinimbang bali menyang omah lan nggawa kabar nggegirisi marang tuan lan nyonyo lan kabèh warga omah. Mula saka iku, aku dadi biksu lan saiki lagi ing dalan menyang Yerusalem kanggo ibadah.

Krungu kuwi, abdi mau wiwit muni banter lan nangis kenceng. Dheweke wiwit meratapi kanthi sedhih, nggebuk dhadhane lan kandha:

"Aduh, para tuanku! Apa sing wis kelakon marang panjenengan? Apa sing tak rungokake bab panjenengan! Piyé sangsara panjenengan! Pungkasan sing pait wis nyerang panjenengan! Sapa sing bakal nyritakaké marang bapak lan ibu panjenengan babagan pati panjenengan sing nggegirisi iki? Mripat sapa sing kuat ndeleng luh bapak lan sedhih ibu! Kepiye bisa ana sing ngrungokaké tangisé, isak-isak lan raungané tanpa nggetak! Celaka aku, gusti-gusti liyaning apik! Sampeyan wis sirna, pangarep-arep kita! Kita padha ngarep-arep manawa sawise sampeyan nggantèkaké bapak lan ibu, sampeyan bakal maringi kabungahan marang kita, para abdi; nyawuri wong mlarat kanthi kabecikan sampeyan; nglipur wong manca; mbiyantu wong mlarat; ngias gréja-gréja Gusti; lan nyukupi kabutuhan pura – nanging saiki, cilaka kanggo kita! Kabèh pangarep-arep kita wis remuk. Aku ora ngerti apa sing kudu ditindakake. Yen aku bali menyang omah marang tuanku, aku ora bakal wani nyritakaké kabar sing nglarani ati kaya ngono. Saestu, kepiye aku bisa ngandhani bapak lan ibu yèn anak lanangé wis padha mati ing segara? Menawa padha krungu kabar iki, apa ora bakal langsung ambruk mati amarga sedhih banget ing atiné? Mula saka iku, aku ora bakal mulih, , awit menawa amarga kabar nggegirisi sing bakal tak gawa, para tuanku mati sadurungé wayahe, lan aku dadi panyebab pati mau.

Nalika abdi iki ngendika lan nangis kaya ngono, ora kersa bali marang tuwané Xenophon, para lelungan sing kebeneran ana ing kono lan warga desa padha ngajak dhèwèké supaya mandheg nangis lan nyaranake supaya mulih lan nyritakake kabèh marang tuwané, supaya ora dikutuk.

'Yen kowe ora ngandhani tuanmu bab apesé,' ujare wong-wong mau, 'lan kowe dhéwé dumadakan ilang, ora bakal ana panyelamatan kanggo kowe.'

Abdi iku manut pitutur mau lan bali menyang Konstantinopel. Nalika mlebu omahé tuwané, dhèwèké lungguh, sirahé menunduk, raié kusut, lan meneng bingung.

Majikane wadon, Maria, sawisé krungu yèn abdi sing dikirim marang bocah-bocah wis bali, langsung nyaur dhèwèké lan miwiti takon:

'Kepiye kabaré anak-anak kita?'

'Ora apa-apa, kita apik,' mangsuli budak.

Ibu iku terus takon:

'Suraté ana ing endi, ya?'

'Aku kelangan nalika ing dalan,' wangsul abdi.

Banjur atiné wiwit kuwatir, lan dhèwèké ngadhep marang budhak:

Aku nyuwun marang kowe kanthi asmane Gusti, kandhaa sing sejati. Jiwaku banget kuwatir, lan kekuwatanku wis ilang.

Banjur dhèwèké muni banter, nangis kenceng, lan wiwit nyritakaké kabeneran.

"Aduh, Gusti Puteri!" ujare. "Kaloro padhang panjenengan sampun padam ing segara: prau karam, lan kabèh padha klelep."

Piyé wani, ngluwihi pangajab, sang putri nalika krungu kabar iki! Tetep teguh imané marang Gusti, tinimbang ambruk ing lemah amarga kesel, sedhih, lan nangis putus asa, dhèwèké mandheg sedhela kaget, banjur kandha:

'Mugi Gusti Allah dipun puji, ingkang sampun nyusun sedaya punika! Kados kersaning Pangeran, makaten pisan panjenenganipun sampun nindakaken. Mugi asma Pangeran dipun suwun berkah wiwit sapunika ngantos salami-laminipun!'

Marang abdi sing nggawa kabar mau, dhèwèké kandha:

'Meneng lan aja ngandhani sapa-sapa bab iki: Gusti wis maringi, lan Gusti wis njupuk maneh; mung Panjenengané sing ngerti apa sing paling apik kanggo kita.'

Sawisé watara telung jam kliwat lan dina meh rampung, Xenophon bali menyang omahé saka kraton. Dhèwèké bali ing iring-iringan resmi, dipunpangku lan diiringi akèh wong. Sawisé mlebu omah lan ngeculaké para priya sing teka bareng, dhèwèké lungguh kanggo dhahar. Dhèwèké mung mangan sapisan saben dina, lan iku ing wayah bengi. Nalika dhèwèké wis lungguh ing méja, garwané Mary ngendika marang dhèwèké:

'Apa Panjenengan ngerti, Gusti, yèn abdi kita wis bali saka Berytus?'

Xenophon mangsuli:

'Mugi Gusti paring berkah! Dadi, ing endi abdi sing wis bali iku?'

Garwané kandha marang dhèwèké:

'Dheweke lagi lara lan lagi istirahat.'

Banjur Xenophon takon:

Apa dhèwèké wis nggawa layang saka bocah-bocah?

Kanggo iki dhèwèké mangsuli:

'Tinggalake dhisik kanggo dina iki, Pak! Saiki kita bakal mangan dhisik, lan sesuk panjenengan bakal ndeleng layang-layang mau. Budak iku duwé akèh crita sing arep dicritakaké marang kita langsung.'

Nanging Xenophon negesake:

'Biar padha nggawa layang dina iki, saiki uga. Aku bakal maca lan ngerti apa anak-anak kita padha apik-apik wae. Bab apa wae sing arep diomongake, biar diomongake sesuk.'

Banjur Maria, ora bisa nahan lara atiné, langsung nangis lan ora bisa ngomong apa-apa merga isak tangisé. Xenophon, weruh yèn dhèwèké nangis banget, kaget lan takon:

'Ana apa, Gusti Maria? Napa panjenengan nangis kenceng kaya ngono? Apa anak-anak kita lara?'

Dheweke meh ora bisa ngomong:

'Luwih becik yen padha lara, nanging padha mati ing segara, anak-anak kita sing kinurmatan.'

Xenophon nggeletak banter lan, karo luh ing mripaté, kandha:

'Mugi kasucèkaké asma Bapa, lan Putra, lan Roh Suci, salawas-lawase, amèn! Aja susah, ibu. Kula pitados menawa Gusti boten badhé nglilani anak-anak kita sirna saktenané, lan kula ngarep-arep menawa pangayoman pangapurané Gusti boten badhé marakaké sedhih tumrap rambut abu-abu kula, kados déné kula mboten naté wani nyinggung kabecikané. Mula saka iku, ayo padha ndedonga supaya pinaringan sih agungé ing salami wengi iki,

lan ayo padha ngarep-arep manawa Gusti bakal paring weruh marang kita babagan nasib anak-anak kita: apa padha isih urip utawa ora.

Banjur padha tangi sakaligus, nutup awaké dhéwé ing kamar pandonga, lan nglampahi kabèh wengi kanggo ndonga, nyuwun marang Gusti kanthi luh kang akèh lan iman kang teguh. Nalika esok wiwit padhang, padha turu piyambak-piyambak ing sandhangan kain kasar kang kasar. Lan loro-lorone padha nduwé impen sing persis padha. Koyoké padha weruh loro putrané ngadeg ing ngarepé Kristus Gusti kanthi kamulyan ageng: Yohanes wis disiapaké tahta, tongkat panguwasa, lan makuta karajan sing dihias nganggo mutiara lan watu permata sing larang; dene Arcadius nduwèni mahkota lintang, salib ing tangan tengené lan amben padhang sing wis disiapaké kanggo pangasoané. Nalika padha tangi saka turu lan padha crita bab panglihatané marang siji lan sijiné, padha nyadari yèn anak-anaké isih urip lan kaslametaké déning sih-rahmaté Gusti. Padha bungah banget, lan Xenophon kandha marang garwané:

'Maria, aku kira anak-anak kita ana ing Yerusalem. Ayo padha lunga menyang kana lan sembahyang ing panggonan-panggonan suci. Mbok menawa kita bakal nemokake anak-anak kita ing kana.'

Sawisé rembugan kaya ngono, Xenophon lan Maria nyiapaké lelampahané; wis maringi pitutur marang para pangurus bab kabèh sing ana gandhèngané karo omah lan bandha, wis maringi sedekah akèh, lan wis nggawa emas akèh—saka sing cukup kanggo sedekah lan sesajen ing panggonan suci—padha mangkat menyang Yerusalem. Sawisé tekan kana, padha ngunjungi kabèh panggonan suci, ndedonga lan maringi sedekah. Banjur padha miwiti ngunjungi kabèh biara ing sakupenge Yerusalem, nggoleki anak-anaké, nanging ora ketemu ing endi waé. Kedadéyané, ing sawijining wektu ing dalan, padha ketemu salah siji abdi dalemé sing biyèn ana ing kapal bareng anak-anaké lan saiki wis dadi biksu. Padha nyawiji karo dhèwèké, nyium lan sujud nyembah ing lemah. Biksuné banjur sujud nyembah ing lemah ing ngarepé lan kandha:

'Aku nyuwun marang sampeyan, demi Gusti, aja sujud marang aku: ora pantes sampeyan, para tuanku, sujud marang aku, abdi sampeyan, kaya ngene.'

Xenophon kandha marang dhèwèké:

'Kita ngajeni marang urip monastik sing suci, mulane kita sujud. Aja kuciwa amarga iki, nanging luwih becik critakake marang kita, kita nyuwun—endi putra-putra kita? Critakake marang kita, demi Gusti, critakake!'

Mripat biksu kuwi kebak luh lan dhèwèké kandha:

'Nalika kapal iku karam ing segara, kita kabeh padha nyekel papan apa wae sing bisa lan kapisah-pisah, kabawa badai. Aku ora ngerti apa-apa maneh. Aku ora ngerti apa ana sing slamet utawa ora. Mung aku sing kaplosok ing pinggir pantai cedhak pesisir Tirus.'

Krungu kabar kuwi, Xenophon lan Maria ngetokake biksu mau, maringi sedekah kanthi loman supaya dhèwèké ndedonga kanggo wong loro lan anak-anaké. Banjur padha mangkat menyang tanah Yordania kanggo ndedonga uga lan mbagi emas sing isih ana. Nalika padha lelungan manut rute sing wis ditemtokake, kanthi pangayomaning Gusti padha ketemu karo sang sesepuh suci—sing nduwé pangawikan—sing wis maringi busana biksu marang putrané, Arcadius. Padha nyuwun ing sikilé sang sesepuh suci, nyuwun supaya ndedonga marang Gusti kanggo wong-wong mau. Kabeh bab sing ana gandhèngané karo wong-wong mau wis diparingaké Gusti marang sang sesepuh suci. Sawisé ndedonga, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Sapa sing nggawa Xenophon lan Mary menyang Yerusalem?'

'Ora ana,' wangsulane, 'kajaba katresnan marang anak-anakmu.

Nanging aja sedhih: anak-anakmu isih urip, lan Gusti wis paring wahyu marang kowe ing ngimpi bab kamulyan sing wis disiyapake kanggo dheweke ing swarga. Mula, ayo padha lunga, kowe para buruh ing kebon anggur Gusti, menyang endi wae panggonan sing bakal kowe tuju saiki, lan sawise kowe rampung ndedonga ing kana, nalika bali menyang kutha suci kowe bakal ketemu anak-anakmu.

Sawisé ngendika mangkono, padha pisah dalan: Xenophon lan Maria lunga menyang Kali Yordan, déné sang sesepuh kang bisa ndeleng ngarep lunga menyang Kutha Suci lan, sawisé mampir ing Gréja Makam Suci, lenggah ing lemah sacedhak Golgota Suci lan ngaso. Nalika sang sesepuh suci lenggah ing kono, sang biksu enom Yohanes, putrané Xenophon, sing teka saka Biara Malmefetan menyang Yerusalem kanggo sembah, ndeleng sang sesepuh suci lan sujud nyembah ing ngarsané. Sang sesepuh maringi salam kanthi mesra lan sawisé mberkahi, pitakon:

'Kowe wis ana ing endi nganti saiki, Gusti John? Delengen, bapakmu lan ibumu padha nggoleki kowe, nanging kowe teka mriki nggoleki sedulurmu.'

Yohanes gumun amarga sesepuh agung iki ngerti kabèh. Nalika nyadari yèn dhèwèké iku wong sing duwé pangertosan ilahi, dhèwèké nyuwun ing sangisore sikilé sang wali lan kandha:

'Kula nyuwun, Bapa, paringana pitutur, demi Gusti, ing ngendi adhinipun. Nyawaku sampun sayah sanget amargi kangen badhe ndeleng piyambakipun. Kula sampun ngupaya sanget, ndedonga dhumateng Gusti supados paring pangertosan dhumateng kula apa adhinipun taksih gesang utawi boten. Nanging Gusti durung kersa maringi pangertosan punika dhumateng kula ngantos sapunika – kajawi menawi sapunika, lumantar panjenengan, Bapa ingkang suci!'

Sing sepuh kandha marang dhèwèké:

'Lungguh ing sacedhakku; kowe bakal enggal ndeleng sedulurmu.'

Sawisé padha lungguh sawatara wektu, ana biksu liya sing nyedhak—Arkady sing isih enom—kanthi awak kurus lan rai pucet. Mripaté klelep amarga puasa lan nglakoni tapa sing kakehan. Kanthi ngadhep ing panggonan suci, dhèwèké enggal weruh sang pangulu sing lagi lungguh, banjur mlayu nyedhak lan nyuwun ing sikilé, kandha:

'Bapa, panjenengan wis ninggalake lampahan panjenengan lan wis telung taun ora ngopeni; akèh duri lan suket brengsek tuwuh nalika panjenengan ora ana, lan panjenengan kudu kerja keras kanggo ngresiki.'

Sing tuwa kandha marang dhèwèké:

'Ngertia, anakku, yèn aku wis ngopeni lampahku saben dina, lan aku percaya marang Gusti yèn sing thukul ing kono dudu duri utawa suket, nanging gandum mateng sing pantes kanggo meja Sang Raja para raja. Lungguh ing sacedhakku.'

Arcadias lungguh. Sang tuwa meneng sawatara wektu banjur ngadhep marang John:

'Saka endi kowe, Sedulur John?'

Yohanes mangsuli:

Aku, bapakku, iku wong mlarat lan musafir. Aku nyuwun sih-rahmaté Gusti lan pandonga suci panjenengan supaya siji pangarep-arep ing atiku bisa kawujud.

Sing tuwa kandha marang dhèwèké:

'Inggih, punika leres. Nanging, critakna dhumateng kula, panjenengan saking keturunan pundi, lan wonten ing kutha pundi panjenengan lair, lan kados pundi urip panjenengan – supados asmanipun Gusti dipun mulyakaké.'

Yohanes banjur nyritakaké kabèh kanthi tertib – yèn dhèwèké wong asli Konstantinopel, anaké sawijining pejabat, lan nduwé sedulur lanang, Arkadius, sing bareng-bareng dikirim menyang Berytus kanggo sinau – yèn ing segara, nalika badai gedhé, kapalé karam lan kabèh wong klelep kejaba dhèwèké.

Arcadius, nalika krungu crita iki, mandeng tenanan marang biksu mau lan pungkasane ngenali yèn dhèwèké iku adhine. Kaparingi semangat katresnan sedulur, dhèwèké ora kuwat maneh ngrungokaké crita biksu mau lan muni:

'Satemene, Rama, iki adhiku John!'

Sing tuwa mangsuli:

'Aku wis ngerti, nanging aku meneng supaya kowe loro bisa padha ngenali siji lan sijine.'

Padha buru-buru nyandhak gulu siji lan sijine, padha ngeluk lan nyium siji lan sijine kanthi kabungahan lan luh; banjur padha ngadeg lan muji Gusti Allah, sing wis maringi sih supaya bisa ketemu maneh ing urip, ing dalan monastik sing suci lan ing urip sing luhur kang dipersembahake marang Gusti.

Rong dina sawisé, Xenophon lan Maria teka saka Yordania. Sawisé ndedonga ing Golgota lan ngurmati Makam sing maringi urip marang Gusti kita, padha mènèhaké akèh emas ing panggonan suci kuwi kanggo kamulyané Gusti. Nalika ndeleng sang tuwa sing suci lan nduwèni pangawikan ing kana, padha ngenali dhèwèké lan nyuwun pandonga. Sawisé pandonga, padha kandha marang sang tuwa:

'Mangga, Rama, nepati janji Panjenengan lan paringana kita weruh anak-anak kita.'

Kaloro putrané, Yohanes lan Arkadius, padha ngadeg ing sacedhaké sang tuwa, nanging piyambakipun dhawuhaké supaya ora ngucapaké sabda siji waé utawa ngangkat pandang, nanging nyawang mudhun supaya ora dikenal. Para anak padha ngenali wong tuwané lan bungah ing atiné, déné wong tuwané ora bisa ngenali anak-

anaké, sawatara amarga padha nganggo jubah biara, lan sawatara amarga kaéndahan raié wis pudar amarga puasa sing suwé. Banjur sang sesepuh suci kandha marang Para Kudus Xenophon lan Maria:

'Mlaku menyang losmenmu lan siapna dhaharan kanggo kita. Aku bakal teka karo para muridku lan sawisé mangan bareng karo kowe, aku bakal ngandhani ing ngendi anakmu.'

Para wong tuwa bungah banget, amarga bapa suci wis janji bakal nuduhake anak-anake marang dheweke, lan sawisé mangkat, dheweke cepet-cepet nyiapake dhaharan sing akèh. Bapa suci kandha marang para muridé:

'Ayo padha menyang panggonané wong tuwanmu, nanging aja ngomong apa-apa nganti aku ngandhani.'

Kaloro sedulur mau mangsuli:

'Kados pituduh Panjenengan, Bapa, badhé kados makatên.'

Banjur sang sepuh nerusake:

'Ayo padha mangan lan rembugan karo wong-wong mau. Iki ora bakal ngalangi kaslametanmu. Percayaa marang aku, sanadyan apa wae upaya sing kok lakoni kanggo kabecikan, kowe ora bakal nggayuh tingkat kasampurnan kaya bapak lan ibumu.'

Banjur padha menyang losmen panggonané Xenophon lan padha lungguh kanggo mangan panganan sing disuguhaké. Padha mangan bebarengan lan rembugan bab-bab sing mbangun. Sawisé kuwi, Xenophon sing pinaringan berkah lan Maria banjur ngadhep marang sesepuh:

'Bapa Suci, kepiye kabaré anak-anak kita?'

Wong suci mangsuli:

'Padha padha ngupaya kanthi gagah kanggo kaslametané.'

Para wong tuwa mangsuli:

Mugi Gusti, ingkang nyusun kaslametanipun sedaya tiyang, paring sih supados sami dados tiyang ingkang saestu makarya ing kebon anggur Kristus!

Banjur Xenophon malih ngadhep marang sang sepuh:

'Oh, endah tenan, Bapa, para murid Panjenengan iki! Oh, muga-muga anak-anak kita uga kaya wong-wong mau! Atine kita wis tresna banget marang para biksu enom iki. Nalika kita weruh wong-wong mau, atine kita bungah, kaya-kaya kita wis weruh anak-anak kita dhewe.'

Banjur sang tuwa kandha marang Arkady:

'Critakna marang kita, anakku, kowe lair ing endi, kowe dibesarké kepiyé, lan kepiyé kowe teka ing kéné?'

Arcadios banjur miwiti nyritakaké critané kaya mangkéné:

'Bapak, kula lan adhik kula menika saking Bizantium, putraning salah satunggaling pejabat agung ing kraton kaisar. Kula dipun pangkur kanthi taqwa. Wong tuwa kula ngutus kula dhateng Berytus supados sinau kawicaksanan Yunani. Nalika kita lagi nglayar, kapal kita rusak amarga ombak gedhe lan badai, lan saben kita nyekel papan kayu saka kapal sing rusak, kita ngambang ngendi wae ombak nggawa kita. Kanthi rahmat Gusti, kita slamet lan kaseret menyang pinggir segara.

Nalika dhèwèké isih ngomong, wong tuwa kita padha nyadari yèn kuwi anak-anaké, banjur langsung padha njerit:

'Ana ing kana, anak-anakku! Wohing kandhutanku! Cahyaning mripatku!'

Padha nyekel pundhaké, padha nyium kanthi sayang lan nangis kabungahan. Sang sesepuh uga kélangan eling nganti kélangan luh. Banjur kabèh padha ngadeg, padha muji lan matur nuwun marang Gusti Allah, lan padha bungah, muji pangayomané Gusti Allah sing agung lan nggumunake.

Sawisé kuwi, Xenophon lan kancané nyuwun marang bapa sepuh sing suci supaya nyukur sirahé dadi biarawan. Kanthi tangan bapa sing nduwé pangawikan, Xenophon lan Maria disukur sirahé, lan piyambaké mulang paugeran biara marang wong-wong mau. Bapa sepuh mau maringi piwulang supaya ora manggon bebarengan, nanging saben-saben piyambakan. Sawisé sawatara wektu, kabèh padha lunga milih dalané dhéwé-dhéwé. Maria lunga menyang biara, dene Yohanes lan Arkadius, sawisé pamitan marang wong tuwané, lunga bebarengan karo sang sepuh menyang ara-ara gersang. Babagan Xenophon, sawisé ngirim kabar menyang Bizantium, dhèwèké mréntahaké omahé lan kabèh kagungané didol; kabèh diwènèhaké marang wong mlarat, para namané dibébasaké, lan sawisé nemokaké sel ing ara-ara samun, dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanggo meneng.

Kabeh mau ngabdi marang Gusti nganti pungkasan lan diparingi ganjaran ageng saka Gusti: Yohanes lan Arcadius sumunar ing antarané wong-wong ing ara-ara samun kaya lintang, lan sawisé urip pirang-pirang taun, padha wis ngerti wektu seda lan mulih marang Gusti. Sing Mulya Maria nindakake akèh mujijat, marasaké wong wuta lan ngusir setan; lan sawisé seda sing berkah, dhèwèké pindhah saka bumi menyang swarga. Sing Mulya Xenophon uga nampa saka Gusti kurnia mujijat lan pangawikan ngarep: piyambakipun maringi pratandha babagan masa depan lan dados pangrembag rahasia agung; lajeng piyambakipun mangkat kanggé merenung bab ingkang durung nate dipun tingali mripat manungsa, lan kanggé remen ing panglihatan Pasuryan Gusti. Mangkono Sing Mulya Xenophon, Sang Maria ingkang Kabegjan, lan anak-anakipun ingkang suci, Yohanes lan Arkadius, sawise nresnani Gusti Allah kanthi sakabehe manah, ngabdi marang Sang Gusti kanthi semangat lumantar gesang sing bener lan nyenengake Gusti Allah[1465] , lan kalebu ing antawis para wali dening Sang Gusti Allah Agung, Kristus Juruwilaha kita, marang Panjenenganipun, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingi kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah salami-lamine. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Wis uwal saka segara urip iki, sang Xenophon sing bener, bebarengan karo garwane sing sholehah, bungah ing swarga karo anak-anake, memuji Kristus.

Peringatan Simeon Sing Mulya ingkang Sepuh.

Peringatan tanggal 26 Januari

Sing Mulya Simeon, sing dikenal minangka 'Sing Tuwa'[1466] , nglakoni urip monastik wiwit isih enom, manggon ing guwa cilik ing Siria kanthi nyendiri. Uripé kapenuhan puasa ketat, pandonga tanpa kendhat, lan renungan babagan Gusti Allah. Panganan siji-sijiné yaiku tanduran obat sing tuwuh ing sakubengé guwa. Mangkono dhèwèké urip pirang-pirang taun. Nanging, nalika wong-wong wiwit padha teka nyedhak dhèwèké, kepéngin ndelok lan ngganggu menengé, dhèwèké ninggal guwa lan pindhah menyang Gunung Aman[1467] ; nanging sanajan ing kana dhèwèké ora nemu tentrem amarga akèh wong sing teka. Banjur piyambakipun mundur menyang Gunung Sinai[1468] . Nanging Gusti Allah boten kersa yèn ingkang kinurmatan punika tetep wonten ing Sinai, awit punika dadi tugasipun ngladosi kaslametaning tiyang sanès ing panggonan kapisan pangreksan asetikipun. Mula, Simeon bali menyang Aman. Ing sangisoré pituduhé, sajrone wektu sing cendhak ana loro komunitas biara sing diadegaké ing kana: siji ana ing pucuking gunung, sijiné ana ing ngisoring gunung. Nalika ngatur komunitas-komunitas mau, Simeon sing kinurmatan ngawasi para askétis sing dipasrahaké marang pangayomané, maringi pangerten lan nguwatake tumindak kasuciané, ngélingaké marang serangan lan tipuan mungsuh kaslametan kita lan nuntun ing perjuangan nglawané, maringi inspirasi supaya waspada saka jero, lan nuntun marang alus, sabar marang tangga teparo, lan luhur ati marang mungsuh. Amarga pakaryané sing ora kendhat, Sang Reverend nampa sih rahmat saka Gusti supaya bisa maréntahaké kéwan galak. Sawisé nglakoni urip sing nyenengaké Gusti, Sang Reverend séda kanthi tentrem ing Pangéran nalika yuswa wis sepuh[1469] .

[1465] Para Terhormat Xenophon lan Maria, lan putrané, Yohanes lan Arcadius, urip lan nglakoni asetikisme ing abad kaping lima.

[1466] Dheweke diarani 'Sing Tuwa' utawa 'Sing Kuna' dibandhingake karo Sang Simeon Stylite sing uga nglakoni tapa brata ing Siria sawisé dhèwèké.

[1467] Aman iku pucuk Gunung Anti-Lebanon, ing sisih lor Palestina, ing wetan Segara Tengah.

[1468] Gunung Sinai sejatine iku klompok gunung sing dumadi saka watu granit, kapotong lan kaubengi lembah sing curam; saiki wong Arab nyebuté Gunung Tur utawa Jebel Tur-Sina; dunungé meh ana ing tengahing cabang Segara Abang sing misuwur, sing bebarengan mbentuk Semenanjung Sinai. Iku dumadi saka telung jajaran gunung. Gunung Sinai dhewe, ing ngendi wong Israel mlebu prajanjian karo Gusti Allah, iku pucuk paling dhuwur saka punggungan tengah.

[1469] Simeon Sing Mulya ingkang Tuwa séda watara taun 390.

Peringatan para Martir Suci Ananias Sang Pendeta, Petrus Sang Penjaga, lan pitu prajurit sing bareng karo dheweke

Dirilat saben tanggal 26 Januari

Santo Ananias wis misuwur amarga kasuciané wiwit isih bayi. Setya marang sinau, dhèwèké nyawiji maca Kitab Suci nalika isih remaja. Mula, nalika dhèwèké wis diwasa, dhèwèké diangkat déning wong akèh—sanajan nglawan kersané—dadi diakon, lan sakbanjuré dadi presbiter, sanajan umuré isih enom. Nalika panganiayaan ing jaman Diocletianus, Ananias minangka wong Kristen digawa menyang pangadilan. Sanadyan ana bujukan lan ancaman, dhèwèké tetep teguh lan ngakoni Kristus ing ngarep umum; dhèwèké ngolok-olok déwa-dewa pagan ing candhi, ngancuraké arca-arca mung kanthi siji ambegan lan ngrusak candhi mau. Ananias banjur dipenjara, ing kana ing dina kapitu dhèwèké diparingi pangliyan Kristus, lan ing dina kaping rolas diparingi pangliyan Roh Suci ing wujud manuk merpati. Sawisé ndeleng pangliyan-pangliyan mau, juru panjara sing jenengé Petros pracaya marang Kristus, lan loro-loroné digawa ngadhep panguwasa anyar ing kuta Efesus, sing mrentah supaya Ananias diselehaké ing landasan panas, sawisé kuwi awaké bakal digores lan disawuraké uyah, déné Petros diselehaké ing arang panas; banjur padha dikurung ing omah adus sing dipanasake banget, nanging telung dina sawisé ditemokake ora ana cilaka. Nyekseni mujijat iki, pitu prajurit padha mlebu Kristen lan banjur dipukul abot. Sabanjure, kabèh sangang wong lanang dibuwang menyang geni, nanging tetep ora cilaka sawisé Roh Suci muncul marang wong-wong mau ing wangun manuk merpati. Ananias dibuwang marang kéwan galak, nanging ora cilaka. Pungkasané, kabèh padha klelep ing segara. Ing dalan, Ananias ngabaptis pitung prajurit sing wis mbalik iman. Awak para martir suci kasebut kabuwang ing pinggir segara déning ombak lan dikubur kanthi pakurmatan déning umat Kristen, nalika maringi akèh panyembuhan sing manéka warna[1470] .

Dina Rayané Santo Yusuf saka Tesalonika

Diringati tanggal 26 Januari

Santa Yusuf, Uskup Agung Tesalonika, adhine Sang Mulya Teodorus Sang Studita, makarya bareng karo dhèwèké wiwit isih enom ing sangisoré pituduh pakdhe, Sang Mulya Plato, sing ngedegaké biara ing Sakudion[1471] . Bebarengan karo seduluré, Santo Yusuf ngecam nikah sing ora sah saka Kaisar Konstantinus[1472] . Sawisé digawa menyang Konstantinopel, dhèwèké diwènèhi panganan sing sithik nganti lara lan pungkasané diasingaké menyang pulo tandus, ing kana dhèwèké dibuwang ing penjara. Kaisar Michael Kuropalates[1473] ngidini Yosef bali saka pangasingan. Ing jaman Leo si Armenia[1474] , Santo Yosef ngalami panganiayaan amarga ngurmati ikon. Leo nglakoni panyiksaan marang dhèwèké, bebarengan karo seduluré Theodore the Studite, banjur dipenjara; sawisé sawatara wektu, kaisar nuntut supaya padha mlebu pangakuan iman ikonoklastik. Joseph nolak, banjur dibuwang menyang penjara liyane sing ambuné ora enak. Sabanjure, Michael the Stammerer[1475] mbebasake Joseph, bebarengan karo para biksu liyane sing wis nandhang sangsara amarga ngurmati ikon. Santo Joseph seda kanthi tentrem ing Biara Studion, ing kana dheweke nglampahi taun-taun pungkasan uripe[1476] .

[1470] Penderitaan para martir suci Ananias, Petrus, lan pitu prajurit sing bareng padha kelakon ing Fenisia. Pati para martir mau kelakon ing wiwitan abad kaping 4.

[1471] Sakudion – sawisé dadi biara misuwur ing Bithynia, sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Cilik.

[1472] Kaisar Konstantinus VI Porphyrogenitus mrentah wiwit taun 780 nganti 797. Amarga kesengsem banget marang napsu lan pesta pora, dhèwèké kanthi paksa nyukur rambute garwané Maria dadi biarawati lan nggantèkaké garwané karo Theodota, sing dadi seduluré bapaké.

[1473] Michael I Kuropalates, utawa Rangav, mrentah saka taun 811 nganti 813.

[1474] Leo V si Armenia, sawijining ikonoklas, mrentah saka 813 nganti 820.

[1475] Michael II si Gagap mrentah wiwit taun 820 nganti 829.

[1476] Santo Yusuf, Uskup Agung Tesalonika, seda ing taun 830. Panjenengané ninggalaké pirang-pirang khotbah, sing paling misuwur yaiku khotbah babagan Pangluhuré Salib Suci. Nanging, Yusuf luwih kondhang minangka pangripta kidungan ibadah. Miturut manuskrip Triodion abad kaping 11, jeneng Yosef katon ing pucuk loro tripes saben dina saka Triodion Prapaskah sing nduwèni panggonan kapisan, kajaba tripes Minggu Suci; dhèwèké uga panulis sawatara stichera kanggo dina-dina kuwi. Tripas lan stichera St. Yosef sawenehing kaping dumadi saka pandonga sing tulus marang Malaikat, Pembawa Kabar, Ibune Gusti, Para Rasul lan St. Nikolaus,

9 Februari

27 Januari (gaya lawas)

Pamindahan Relik Bapa Suci kita Yohanes Krisostomus

Perayaan tanggal 27 Januari

Telung puluh utawa malah luwih taun wis kliwat wiwit seda[1477] guru agung sejagad, Santo Yohanes Krisostomus, ing kutha Komana[1478] , – Panjenenganipun Sang Kinasih Proklus, ingkang biyen naté dados muridé lan sasampunipun nggantosi panjenenganipun ing Kursi[1479] , nalika nindakaké ibadah agung ing mangsa panas ing Gréja Agung Konstantinopel, ngandika dhumateng para umat, muji-muji manungsa saking Gusti punika kanthi tembung-tembung pujian ingkang kathah.

'Ora ana,' pangandikane, 'sing bisa muji Santo Yohanes kaya pantesé – kajaba ana Yohanes liyané sing muncul dina iki. Kaya kali sing banjir banyu, élingané, kang kapérang saka pangeling-eling bab pakaryan tanpa cacah, prestasi lan piwulangé, maringi gizi marang jiwa para pracaya. Ing dhèwèké sumunar sinar sih rahmaté Gusti, ing ngendi marang siji wong srengéngé Déwa katon cetha; marang liyané, panyucian Ortodoksi saka bidah kabuka; marang siji manèh, karusakan arca-arca katon; marang siji manèh, kabohongan ilusi kabukak; marang siji manèh, pangukuhan iman lan pambaruan akhlak katon; lan marang siji manèh, mahkota swarga sumunar. Wah, uskup sing pangelingé kaya angkasa kebak wangi-wangian! Wah, jeneng Yohanes sing pantes karo pakaryané! Wah, gelar 'Chrysostom' sing cetha nuduhaké kaya apa dhèwèké nalika mratélakaké Sabda Gusti! O ilat, sing paling dhuwur saka langit! O guru, sing ngumandhang guntur Injil! Iki Yohanes, kaya Yohanes Pembaptis, sing nginjili tobat. Sing sepisanan iku pangkotbah; sing kapindho, trompeté Gusti. Sing sepisanan ora goyah; sing kapindho, ora bisa dikalahaké. Sing sepisanan iku prawan; sing kapindho iku pelindung kasucian. Sing sepisanan mbaptis ing ara-ara samun; sing kapindho ngusir jebakan rohani ing kutha. Sing sepisanan ngecam pezina; sing kapindho kanthi tegas ngecam para pemangsa. Sing sepisanan dibuwang menyang penjara; sing kapindho diasingake. Sing sepisanan dipenggal sirah nganggo pedhang; sing kapindho kepengin nampa pati sing padha kanggo kabeneran. Panjenengané nindakake akèh kaelokan ing bumi; akèh mahkota sing ngentèni panjenengané ing swarga. Saiki Yohanes muni bareng karo Rasul Suci Paulus: 'Aku iki wewangené Kristus' (2 Kor. 2:15), amarga aku wis ngresiki kabèh panggonan saka kaluputan, kaya ambu sing ora enak: ing Efesus aku ngusir tipuané Midas; ing Frigia aku ndadèkaké ibué dewa palsu ora nduwé anak; ing Kaisarea aku ngrusak panggonan-panggonan pesta pora wong akèh; ing Siria aku mbusak pasamuwan tanpa dewa; ing Persia aku nyebar wiji taqwa. Ing endi-endi aku wis nandur oyod-oyod iman Ortodoksi; lumantar piwulangku aku wis madhangi saindenging donya kanthi kawruh babagan Gusti Allah. Kanthi nulis buku-buku, aku wis mbuwang jaring kaslametan ing endi-endi. Bareng karo Yohanes Teolog, aku rembugan bab Sabda Sang Rama. Bareng karo para nelayan, aku mbuwang jaring Ortodoksi menyang donya. – Ya Yohanes! Uripmu pancen kebak sedhih, nanging pati-mu pinunjul, kubur-mu mulya, lan ganjaran-mu ageng!'

Nalika Santo Proklus lagi ngandika kaya ngono ing gréja, para umat, kang kobong tresna marang Santo Yohanes Krisostomus, ora sabar ngenteni rampungé khotbahé; nanging kanthi swara siji, kaya padha ngomong

---

lan sawenehing kaping nyampekake semangat puasa lan pandonga tobat marang Hakim sing ngerti ati. kidungan-kidungané Yusuf, utamané kanon kanggo Minggu Putra Sing Mbalèk, pancèn cocog banget karo dina-dina puasa, kebak rasa tobat sing jero amarga dosa.

[1477] St. Yohanes Krisostomus séda ing taun 407, nalika umuré watara 60 taun. Panjenengané ngladèni dadi Uskup Agung Konstantinopel sajrone enem setengah taun lan nglampahi telung taun telung wulan ing pangasingan. (Kanggo ngurmati Perayaan Pangluhuré Salib Suci, Gréja ngéling-éling Santo Yohanes Krisostomus ora mung tanggal 14 September, dina pangasoé, nanging uga tanggal 13 November. Kajaba iku, pangeling Chrysostom diurmati tanggal 30 Januari, bebarengan karo Basil Agung lan Gregorius Teolog (deleng entri tanggal 30 wulan iki).

[1478] Komana – sawijining kutha ing provinsi Pontus, ing sisih lor-wétan Asia Minor; saiki mung ana reruntuhan kutha iki.

[1479] Saka taun 437 nganti 445 – Dina rayané dirayakaké déning Gréja tanggal 20 November.

bebarengan, padha njerit marang Panjenengané Santo Proklus, nyuwun supaya nyepetake rawuhé relik suci Santo Yohanes saka Komana menyang Konstantinopel. Sorak-sorai banter muni ing gréja nganti suwé nganti Patriarké ora bisa ngrampungaké khotbahé. Sawisé pamitan, Sang Kinasih Proklus marani Kaisar Theodosius[1480] , putrané Arcadius lan putuné Theodosius Agung, lan nyuwun supaya relik suci John Chrysostom dipindhahaké, kandhané:

'Restorana, yaiku Sang Kaisar, sing wis nglairaké kowe ing Injil lumantar baptisan suci lan sing, kanthi tangané bapa suci, nggawa kowe mlebu ing Gréja, kaya sing wis ditindakake déning Simeon sing sepuh biyèn kanggo Gusti. Gréja nguwuh marang kowe: kaéndahanku wis pudar, lambéku wis disegel, kamulyanku wis redup. Babi alas wis nyabik-nyabik para pangembala wedhusé Chrysostom, lan kéwan galak haus getih wis ngrusak wohé lambaku.

Kecemburuan wis ngotori kasucian pelayananku; kaya nganggo kapak ing alas, padha motong dheweke saka aku lan ngurung ing peti sepi. Kanca-kanca para ahli bidah padha kandha ing antarané: 'Ayo padha menengaké cangkemé sing akèh ngomong nglawan kita. Ayo padha ngisinaké tembung-tembungé, awit ora ana sing bakal bisa mulang kaya ngono manèh, lan ora ana sing bakal nentang kita manèh.' Suwéné pira, ya Sang Prabu, mungsuh bakal ngina aku amarga Chrysostom? Balèkna marang aku sing dadi pasuryané Pananténé, Kristus. Parengna aku, ibumu, dadi bapa rohani panjenengan. Sanadyan ibumu ing daging wis nggawa dhèwèké adoh saka aku, aja ngetutaké atiné sing tanpa welas lan niyat jahaté, nanging sumangetna kanggo kasucian Roh, , tanpa kang ora ana siji waé sing bakal ndeleng Gusti. Kamulyané Eudoxia wis sirna[1481] , nanging Gréja tetep ana salawas-lawase. Aku iku ibumu kanggo salawas-lawase. Paringana aku kasempatan nyebar kabungahan saka balié Chrysostom ing endi-endi, lan kowe bakal nduwé aku minangka perantara ing ngarsané Gusti Allah. Pastikna jiwa Chrysostom dadi advokat pandonga kanggo kowe. Dadi putra kabeneran, sing disangga déning pandonga bapakmu!

Sawisé ngandika dawa kanggo Gereja, dhèwèké ngyakinaké sang raja supaya sarujuk. Wong-wong sing paling kinurmatan dikirim menyang Komana karo wadah relik perak kanggo nggawa relik suci Yohanes Krisostomus kanthi pakurmatan ageng. Nalika padha tekan ing kana lan nyampekake layang saka raja marang Uskup Comana lan kabèh wong, kedadéan rasa sedhih, prihatin, lan tangis ing antarané wong-wong amarga kelangan bandha sing agung kaya ngono. Wong-wong padha ora gelem misahake relik suci mau. Padha rembugan dawa bab iku; nanging ora bisa mbantah dhawuhe tsar. Nalika wong-wong sing dikirim dening tsar nyoba mbusak relik suci saka peti jenazah, relik mau langsung dadi luwih abot tinimbang watu lan bobot apa wae, saéngga sanajan wis nyoba kabeh upaya, ora bisa mindhahake saka panggonane. Para utusan padha nyambut gawe abot, nanging ora ana asilé. Amarga saka kahanan iki padha mangertèni yèn sang wali ora sarujuk reliké dijupuk saka kono, banjur padha langsung ngandhani raja kanthi tulisan. Raja, sawisé rembugan karo Patriark Paling Suci lan para wong suci liyané, nyadari kesalahané – yaiku dhèwèké ngutusaké wong njupuk relik Santo Yohanes saka Komana ora nganggo pandonga nanging nganggo dhawuh. Dheweke mutusaké nulis layang marang sang wali kaya déné isih urip, nyuwun pangapura amarga kethundhuhané lan nyuwun supaya kersa bali menyang katedralé lan nglipur umaté. Dheweke nulis ing ngisor iki kanthi tangané dhéwé:

'Kanggo Guru Agung lan bapak rohani kula, Santo Yohanes Krisostomus, saking Raja Teodosius: amargi kula nganggep badan panjenengan ingkang kinurmatan, Bapak ingkang paling kinurmatan, kados badanipun arwah sanès ingkang sampun seda, kula paring dhawuh supados enggal dipun bawa dhumateng kula, nanging kula boten nampi punapa ingkang kula kepengin amargi kula boten pantes. Saiki, mulane, kula ngutus panyuwunan punika, ingkang kula tulis kanthi tangan kula piyambak, dhumateng panjenengan kados panjenengan taksih gesang, lan kanthi iman kula nyuwun pangapura tumrap kula lan tumrap umat panjenengan. Punten paring pangapura dhumateng kula amargi tumindak wani punika, lan panjenengan saged nutupi punika kanthi jeroning kawicaksanan panjenengan. Panjenengan ingkang sampun mulang sedaya tiyang bab pangapuran, punten paring pangapura dhumateng ingkang sampun tobat. Bab bocah-bocah sing tresna marang bapakipun, wangsulna bapak kita marang kita lan paringana kabungahan marang para ingkang tresna dhumateng panjenengan kanthi rawuh

[1480] Kaisar Theodosius II sing Enom mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

[1481] Eudoxia – garwané Kaisar Arcadius; dhèwèké mungsuh banget marang Yohanes Chrysostom, sengit marang dhèwèké amarga khotbahé sing pedhes. Liwat upaya lan intriké, Santo Yohanes dicopot saka jabatané minangka uskup agung lan diasingaké menyang Komana.

panjenengan. Saliyane saking kabutuhan kita ingkang ageng, kula nyuwun kanthi tulus supados panjenengan rawuh dhumateng kita, tinimbang kula paring dhawuh. Aja ngantos kaping kalih panjenengan paring isin dhumateng kula, bapak ingkang kinurmatan! Paringana dhiri panjenengan dhumateng ingkang kangen kepengin ndeleng panjenengan: wangsulna kanthi tentrem dhumateng anak panjenengan, lan anak panjenengan badhe nampani panjenengan kanthi katresnan."

Sawisé nulis layang iki, tsar maringi marang para kurir lan mréntahaké supaya mbukak peti jenazah sang wali, nyelehaké ing dhadhané, banjur nganakake jaga bengi sakwengi. Nalika layang kraton sing dikirim raja menyang Comana dipasang ing dhadha Santo Yohanes, lan sawisé jaga bengi dianakake, para prajurit raja nyentuh relik suci, sang santo langsung nyerah marang wong-wong mau: dhèwèké dadi entheng kaya biyèn. Para utusan padha bungah lan njupuk relik suci saka peti mati, banjur nyimpen ing relikari kraton. Ana wong mlarat ing kana sing wis digigit ula, sikilé cacat lan manggon cedhak gréja, nyuwun sedekah. Dhèwèké njupuk saputangan cilik saka peti mati sang wali lan ngusap sikilé nganggo kuwi. Sakwise kuwi sikilé dadi kuwat kaya sikil sing siji, lan dhèwèké wiwit mlaku, muji Gusti Allah. Kabèh wong padha kumpul karo obor kanggo ngurmati relik suci sang wali lan ngancani nalika relik mau digawa lunga, kanthi luh lan tangisan sing akèh. Rombongan kraton banjur miwiti lelampahané lan sawisé lelungan adoh tanpa alangan, tekan pelabuhan Chalcedon[1482] . Raja, kancane kabèh anggota Sinclite, patriark karo para rohaniawan, lan akèh wong sing wis numpak kapal, padha metu kanggo nyambut relik suci. Kapal kraton khusus wis disiapaké kanggo nampani relik mulya Yohanes, lan relikwari sing ngemot relik mau dipasang ing njero kapal. Nalika padha bali menyang Konstantinopel, ujug-ujug ana badai ing segara kanthi idiné Gusti Allah. Kabeh prau kaseret kesana-kemari; nanging prau sing nggawa relikwarium kanthi relik sang wali, sawisé kelangan kemudiné, ngambang dhéwé, ora dipandu déning tangan manungsa nanging déning kakuwatané Gusti Allah. Kapal iku mandheg ing pesisir persis ing panggonan kebon anggur janda, sing kanggo iku Santo Yohanes Krisostomus wis nglakoni akèh sangsara lan malah pangasingan. Mangkono, sanadyan sawisé seda, dhèwèké tetep nuduhaké semangat kanggo kabeneran lan mbukak kaluputan sing wis kelakon. Sakwise kuwi, segara langsung tentrem; para kapal padha kumpul ing siji panggonan tanpa rusak, lan ora ana siji wae sing cilaka amarga badai.

Nalika relikwi sing ngemot pusaka digawa saka kapal menyang pesisir, kabèh warga kutha padha tangi lan metu karo lilin, kemenyan, lan kidungan. Para rohaniawan, sawisé njupuk relikwi mau, dhisik nggawa menyang Gréja Santo Tomas Rasul, banjur menyang Gréja Irene, sing uga dikenal minangka Gréja Tentremé Kristus. Ing kono, Tsar lan Patriark mbukak relikwi lan nemokake awaké Saint Yohanes sing kados tanduran anggur, mekar kanthi kaendahan lan ora rusak, sarta nyebarake ambune sing paling wangi. Tsar, sawisé mbusak jubah ungu, nyebarake jubah mau ing relikwi; banjur, nyembah ing dhadha sang wali, dhèwèké kandha karo luh:

'Nyuwun pangapunten, Rama, amarga kaluputan sing disebabake dening iri. Aja ngetung aku dadi sekutu dosa ibuku, lan aja nganti aku nampa akibat pait saka kecerobohan wong tuwaku. Sanadyan aku putrané sing nganiaya panjenengan, aku ora pantes disalahake amarga cilaka sing panjenengan alami. Ampunana kaluputane, supaya aku uga bisa bebas saka cela sing nyekel dheweke. Aku nyundhul sirah ing sikilmu lan nyerahake kabeh wewenangku marang perantara panjenengan. Ampunana dhèwèké sing wis nglarani ati Panjenengan kanthi kekerasan tanpa kendhat, awit dhèwèké wis tobat marang apa sing wis ditindakake lan nyuwun pangapura, kanthi andhap asor lumantar lambengku: 'Ingatna, Bapa, piwulang Panjenengan bab ora nduwèni dendam, lan lali marang kejahatanku.' Kula kepéngin tangi saking kajatuhan, nanging tulung kula tangi, panjenengan ingkang sampun ngendika: 'Menawi ana ingkang sampun tiba sapisan, mugi tangi, lan piyambakipun badhé kaslametaken.' Aku ora tahan nampa nesumu marang aku; malah peti jenazahku nggeter, ngremuk balung-balungku. Aku wedi marang paukuman langgeng lan uga wedi ora oleh ana ing sisih tengenmu nalika Pengadilan Pungkasané Kristus. Kowe wis nylametaké akèh wong liwat piwulangmu; muga-muga aku ora dadi siji-sijiné sing ora oleh nampa kaslametan sing padha. Aja ninggalake aku nalika aku nelukake marang Panjenengan; nanging balasna dendamku marang mungsuhku—setan—awit dhèwèké sing mulang aku supaya nglirwakake Panjenengan, kaya biyèn dhèwèké mulang Hawa supaya dosa marang Gusti Allah. Aja nesu marang aku, dhuh Sing bébas saka niat ala; Panjenengan sing ora nate nyimpen dendam ing urip fana iki, aja uga nyimpen dendam ing urip langgeng. Yen nalika urip ing donya sing fana iki aku wis gawe dosa, saiki kowe sing urip langgeng, tulung nylametake atiku.

[1482] Chalcedon dumunung ngadhepi Konstantinopel, ing pesisir Asia Selat Bosporus.

Kamulyaku wis sirna, lan ora ana sing bisa nulungi aku; mula tulung aku, Rama, ing kamulyanmu sing kowe tampa saka Gusti Allah, lan sadurunge aku diukum ing Pangadilan Kristus sing medeni, apura aku sing ora pantes iki.

Nalika piyambakipun ngandika tembung-tembung punika minangka wakil ibunipun, sang raja boten saged mandheg nangis; piyambakipun ngumbah badan sang wali kanti luh lan nyium kanti pangurmatan. Mehak saged, Proklus ingkang paling suci, nyium badan sang wali kanti katresnan, nguwuh:

'Sugeng, Bapa sing tresna marang Kristus, guru sing paling manis! Kula anak panjenengan, sing dipunparingi susu rohani panjenengan. Kaya biyen panjenengan dadi panggembalaku, saiki panjenengan tetep dadi panggembalaku: wedhusku kagungan panjenengan; kawanan panjenengan isih nedha ing padang gembalaan panjenengan lan, kangen marang panjenengan, ora kepengin manut marang panggembala liya. Mula, paringana pasuryan panjenengan marang kita, lan wenehana kita mireng swara panjenengan sepisan maneh.

Kabèh wong padha kepéngin sanajan mung nyentuh relik suci sang wali lan ora lunga saka kono awan bengi. Esuké, relik sang wali dipasang ing kereta kraton lan digawa kanthi pakurmatan lan kamulyan gedhé menyang katedral agung Para Rasul. Nalika relikwi kuwi digawa mlebu lan dipasang ing tahta patriark, kabèh wong padha muni bareng kaya siji swara:

'Mangga lenggah, Rama!'

Banjur Patriark Proklus, bebarengan karo akèh priya pinunjul, ndeleng yèn Santo Yohanes, sawisé mbukak lambéné sing wis mati kaya urip, ngucapaké berkah keuskupan agung:

'Tentrem kagem sadaya!'

Sajrone pangibadah Liturgi Suci, akèh panyembuhan mujijat diparingaké marang wong lara lumantar relik suci Chrysostom, lan uga peti jenazah Ratu Eudoxia mandheg geter suwéné. Para presbiter nyelehake badan suci Sang Yohanes ing altar ing sangisore meja altar, ngluhurake Kristus Allah kanthi kabungahan lan suka cita, sing kaping salawas-lawase dipinggirake bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 2:

Amarga sih wis sumunar saka lambemu kaya padhangé geni, padhangna jagad raya: panjenengan ora ngupaya bandha donya amarga tresna marang dhuwit, nanging wis paring pituduh marang kita babagan puncak andhap asor. Nanging lumantar tembung panjenengan, Bapa Yohanes Krisostomus, ndedonga marang Sabda Kristus Gusti supaya nyawa kita bisa slamet.

Kontakion, Nada 1:

Mangga padha bungah, he Gréja sing kinurmatan kanthi misterius, amarga balié relikmu sing mulya; lan, sawise kowe nyimpen mau kaya emas sing larang, kowe maringi lumantar pandonga-pandonganmu sih rahmat panyembuhan sing akèh marang sapa waé sing nyanyi puji-pujianmu, Yohanes Krisostomus.

10 Februari

28 Januari (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling marang Bapa Sing Kinurmatan Teodosios saka Totma

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Ephrem wong Siria[1483]

Peringatan tanggal 28 Januari

[1483] Efrem sing Mulya dijenengi 'wong Siria' amarga Mesopotamia, panggonané lair, biyèn dianggep bagéan saka Siria ing jaman kuna.

Santa Efrem iku wong asli Mesopotamia, saka kutha Nisibis[1484] . Dheweke lair nalika pamaréntahan Konstantinus Agung marang wong tuwa Kristen[1485] lan urip nganti nyekseni pamaréntahan Teodosius Agung[1486] . Sanajan isih enom, Santa Efrem nilar donya lan mlebu ara-ara gersang, ing kana dheweke dadi biarawan[1487] . Panjenengané nampa karunia kawicaksanan saka Gusti; sih-rahmat mili saka lambéné kaya kali manis, ngisi atiné kabèh sing ngrungokaké piwulangé kanthi welas asih. Iki wis dipratélakaké marang dhèwèké nalika isih cilik banget. Nalika dhèwèké isih bocah, wong tuwané nduwèni impen kaya ngéné: ana tanduran anggur sing metu saka ilat bocah lané, lan nalika tuwuh, ngisi sak donya nganggo cabang lan gugus anggur. Manuk-manuk ing langit padha kumpul lan mangan anggur mau, lan luwih akèh padha mangan, luwih akèh anggur mau tambah. Mengko, nalika Santo Efrem manggon dadi pertapa ing gunung sepi, kebak pangabdian sing jero lan tobat sing tulus, salah siji bapa sing saleh weruh ing ngimpi ana priya sing sumunar kaya para malaikat. Dheweke nyekel gulungan kitab ing tangane lan takon:

'Sapa sing bisa nampa lan njaga gulungan iki?'

Swara saka dhuwur mangsuli marang dhèwèké:

'Ora ana liyane kajaba Efrem, sing tak tresnani.'

Efraim ngadeg ing ngarepé wong sing wis muncul. Dhèwèké mbukak cangkemé, lan wong kuwi nyelehaké gulungan tulisan mau ing kono. Sing Mulya Efrem nelen gulungan iku, banjur ora suwe sawisé kuwi, piyambakipun wiwit nyarios lan nulis wacana pangajaran sing nyentuh ati saben wong sing maca utawa krungu. Wacana-wacana mau bisa nancepake ajrih marang Gusti Allah ing saben wong lan nuntun wong-wong mau menyang dalan tobat, kaya sing cetha saka buku-buku sing diilhami dening Gusti Allah. Mangkono uga, sawijining sesepuh agung lan suci liyane nduwé panglihatan sing padha ing sawijining impen babagan Santo Efrem. Dhèwèké weruh kumpulan malaékat sing diutus Gusti Allah mudhun saka swarga, nyekel gulungan sing ditulis ing njero lan njaba. Padha kandha marang siji lan sijiné:

'Sapa sing bisa nampa gulungan iki?'

Minangka wangsulan, sawatara nyebut siji jeneng, liyane kelingan jeneng liyane, dene sawatara kandha:

'Satemene, para priya sing kasebut iku suci lan bener, nanging ora ana siji-sijia sing bisa nampa gulungan iki; mung Ephrem, sing alus lan andhap asor atine.'

Banjur sang wiku mirsa kepiyé gulungan iku diparingaké marang Efraim. Esuké, nalika tangi, dhèwèké krungu Efraim sing pinaringan berkah maringi piwulang sing maringi pangertosan marang sedulur-seduluré. Kaya ana mata air mili saka lambéné! Tembung-tembung kang kebak paedah ageng mili saka kono. Dhèwèké banjur pracaya yèn kabèh sing metu saka lambéné Santo Efrem iku diilhami dening Roh Suci, lan dhèwèké muji Gusti Allah, sing maringi sih kurnia kaya ngono marang para abdi-Nya.

Ing taun 363, Nisibis tiba ing panguwasa Persia, lan akèh wong Kristen ninggalaké Nisibis. Wektu kuwi, Sang Efrem sing kinurmatan mutusaké mangkat saka kono menyang kutha Edessa[1488] . Panjenengané ndedonga marang Gusti Allah kanthi pandonga iki:

[1484] Nisibis (utawa Nisibida) iku kutha gedhe lan padhet ing provinsi Makedonia ing Mesopotamia, dumunung ing tapel wates Kakaisaran Romawi lan Kakaisaran Persia.

[1485] Romo Ephrem nulis ing ngandhap punika babagan wong tuwané: 'Wong-wong sing maringi gesang marang aku wis nandur ajrih marang Gusti Allah ing atiku. Para leluhurku wis ngakoni Kristus ing ngarep hakim; aku seduluré para martir. Para buyutku, sing urip mapan, iku para petani. Wong tuwaku padha nyambut gawe ing pakaryan sing padha.'

[1486] Kaisar Teodosius Agung mrentah wiwit taun 379 nganti 395

[1487] Masa enom Ephrem ora bébas saka cobaan. Miturut sipaté sing panas, dhèwèké, kaya sing dhèwèké dhéwé kandha, gampang nesu: 'Aku kerep rebutan bab-bab cilik, tumindak sembrono, manut marang rencana ala lan pikiran napsu...' Wayah mudaku meh ngyakinke aku manawa apa sing kelakon ing urip kita iku mung prakara kebetulan. Nanging Pangayomaning Gusti maringi pamanggih marang kawula enomku sing kesusu.' Ephrem dituduh kanthi salah nyolong wedhus lan dipenjara; loro wong liya dipenjara sawisé dhèwèké, lan padha ora salah kaya Ephrem. 'Sawisé nglampahi pitu dina ing kono, ing dina kaping wolu aku weruh ing ngimpi, '—kaya sing diceritakaké Saint Ephrem mengko—'ana wong sing kandha marang aku: "Tansah taat lan kowé bakal mangertèni Pangayomaning Gusti; élingana manèh ing pikiranmu apa sing kok pikiraké lan apa sing kok tindakaké, lan kowé bakal nyadari dhéwé yèn wong-wong iki ora nandhang sangsara kanthi ora adil, nanging sing salah ora bakal luput saka paukuman."' – Ephrem nyekseni kabèh iki, kaya sing dicritakaké kanthi rinci ing salah siji tulisané. – Kedadeyan-kedadeyan iki nganti jero banget mangaruhi Ephrem nganti dhèwèké ora suwé ninggalaké donya lan mundur menyang pagunungan kanggo gabung karo para biarawan, ing kono dhèwèké dadi murid Santo Yakobus, Uskup Nyssa (dèwèké dieling-eling saben tanggal 13 Januari).

'Gusti Yesus Kristus! Paringana aku bisa ndeleng kutha Panjenengan, lan nalika aku mlebu, kintuna wong lanang kanggo nyambut aku sing bakal rembugan karo aku saka Kitab Suci kanggo kapentinganku.'

Sawisé ndedonga kaya ngono, nalika dhèwèké nyedhak kutha lan mlebu gapura, ana sawijining wanita sing nemoni dhèwèké. Ndelok wanita kuwi, abdi Gusti krasa sedhih lan ing atiné mbalèk marang Gusti:

'Gusti, Panjenengan sampun nglirwakake panyuwunan abdi Panjenengan. Kados pundi dhèwèké saged nyarios dhumateng abdi bab kawicaksanan ingkang kapanggih ing Kitab Suci?'

Nanging wanita iku tetep ngadeg lan ndeleng dhèwèké. Santo Efrem maringi pitakon marang dhèwèké:

Ceritakna, wong wadon, kenapa kowe ngadeg ing kana lan ndelok aku?

Wadon mau mangsuli:

Aku ndeleng kowe amarga sawijining wanita dijupuk saka bojone; nanging kowe ora kudu ndeleng aku, nanging delengen bumi sing kowe dijupuk saka kono.'

Krungu kuwi, Epraim gumun marang wangsulane lan muji Gusti Allah sing wis maringi kawicaksanan marang wanita kuwi. Dhèwèké nyadari yèn Gusti ora ngremehake pandongane. Sawisé mlebu kutha, dhèwèké manggon ing kana suwé[1489] .

Kebeneran, cedhak omahé wong suci iku, ana wong wadon liya, sawijining pelacur, sing dadi tanggané. Digerakké déning liciké setan, dhèwèké kepéngin ngina wong tuwa kuwi. Mbukak jendhela cilik sing isa ndelok panggonané wong suci, dhèwèké weruh Efraim lagi ngadeg masak panganané. Wadon iku njerit marang dheweke kanthi banter:

'Berkahna aku, Pak!'

Romo iku ndeleng menyang jendhela cilik lan, nalika weruh yèn dhèwèké lagi nyawang, ngendika marang dhèwèké:

'Mugi Gusti mberkahi panjenengan.'

Banjur wong wadon iku nerusake:

'Apa sing kurang ing panganmu?'

Wong suci mangsuli:

'Telung watu lan sethithik pasir dibutuhake kanggo nutup jendhela cilik sing kowe deleng saka njero.'

Wadon mau mangsuli tanpa isin:

'Aku sing ngomong dhisik karo kowe, lan kowe mangsuli aku. Aku kepengin turu bareng kowe, nanging kowe nolak nalika tembung pisanan.'

Abdi Gusti mangsuli marang dheweke:

'Yen kowe kepengin turu karo aku, mangka menyang panggonan sing bakal tak tunjukake.'

Si jalang kandha:

Tuduhna aku panggonan kuwi, banjur aku bakal teka.'

Banjur sang wali ngendika:

'Yen kowe wis milih aku, kowe ora kena turu karo aku ing panggonan liya kajaba ing tengah kutha.'

Si jalang kaget:

'Apa kita ora isin ing ngarepe wong liya?'

[1488] Edessa iku sawijining kutha ing Mesopotamia; dumunung ing tapel wates antarané ara-ara gersang watu lan tanah subur ing kidul Mesopotamia. Kutha iki, miturut Saint Ephrem, 'diberkahi dening lambé uripé Sang Juruwilujeng lumantar muridé Thaddeus'; ing kéné disimpen gambar mujijat Sang Juruwilujeng lan relik suci saka Rasul Thaddeus.

[1489] Kanggo ngupadi panguripan ing Edessa, Sang Efrem sing kinurmatan nyambut gawe ing pemilik omah rendhem lan migunakaké wektu luangé kanggo mratélakaké Sabda Gusti marang wong-wong kafir; sawisé kuwi, miturut pitutur sang sesepuh suci Julian, piyambakipun mundur menyang Gunung Edessa sing sepi kanggo nglakoni tapa brata. Ora suwe, panglihatan maringi pangertosan marang bapa Ephrem yèn piyambakipun ing antawisipun sedaya kancanipun ing jaman punika ingkang kaparingi kapitadosan buku kanggé pambangunan umat. Ephrem lajeng miwiti nyerat komentar babagan Pentateuch. Upaya sepisanan nyerat tafsir ing basa Siria punika narik kathah tiyang saking Edessa dhateng Ephrem, lan Ephrem karsa ngungsi saking piyambakipun. '"Efraim! Kowe mlayu menyang ngendi?" pitakon Malaikat sing muncul. "Aku kepengin urip ing meneng lan mlayu saka rame-rame lan godha donya," wangsul Efraim. Malaikat kandha: "Ati-ati supaya tembung Kitab Suci ora kelakon marang kowe: 'Efraim kaya sapi jantan enom sing kepengin mbebasake gulu saka sangkutan'" (Hos. 10:11). Sawisé kuwi, Efraim bali menyang pelayanan sing wis dadi panggilané. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké miwiti mulang iman lan kesalehan kanthi lisan lan tulisan. Kanggo ngembangaké pakaryan kesalehané, dhèwèké ngedegaké sekolah ing Edesa, sing banjur ngasilaké para guru misuwur saka Gréja Siria.

Wong suci mangsuli:

Yen kita isin ing ngarepe manungsa, luwih-luwih kita kudu isin—lan uga wedi—marang Gusti Allah, sing ngerti kabèh rahasia manungsa! Amarga Panjenengané bakal ngadili sak donya lan mènèhi ganjaran marang saben wong manut tumindaké.'

Krungu kuwi, si jalang kaku nyentuh atiné déning tembungé Santo Efrem. Dhèwèké maju lan tiba ing sikilé, nangis lan kandha:

'Abdi Gusti! Nuntunana aku menyang dalan kaslametan, supaya aku bisa dibebasake saka akèh pakaryan ala.'

Sing Mulya Ephrem, sawisé maringi akèh piwulang saka Kitab Suci, nguwatké dhèwèké ing tobat lan, sawisé nyerahaké dhèwèké marang sawijining biara, nylametaké nyawané saka tumindak ala lan dosa.

Banjur ana pelacur liyane, nalika nyedhaki Sang Mulya Ephrem sing lagi mlaku, nggodha dheweke supaya dosa, sanajan mung kanggo nyurung nesu, amarga durung ana sing tau weruh dheweke nesu.

Romo Agung ngendika marang dheweke:

'Turut aku.'

Wanita iku banjur ngetutaké dhèwèké. Nalika padha tekan panggonan kang akèh wong, sang wali kandha marang dhèwèké:

'Ayo padha ngglethak ing kéné lan nindakake dosa.'

Nanging dhèwèké, nalika weruh wong akèh, kandha marang dhèwèké:

'Kepiye bisa kita mandheg ing kene nalika ana akèh wong ing sakupenge? Apa ora isin?'

Wong suci mangsuli:

'Yen kowe isin ing ngarepé wong, sepira manèh kita kudu isin ing ngarepé Gusti Allah, sing ngerti rahasia sing paling jero?'

Mula wanita iku mlaku adoh saka dheweke, isin amarga ora bisa nggodha wong suci mau supaya dosa utawa nyurung nesune, amarga dheweke pancen wong sing bebas saka niat ala, andhap asor, lan pancen ora tau nesu.

Cerita ing ngisor iki nyritakaké kabecikane. Nalika piyambakipun lagi nglakoni puasa ing ara-ara gersang, muridipun biasané nggawa dhaharan ing wektu sing wis ditemtokaké. Ing sawijining dina, nalika nggawa dhaharan mau, piyambakipun kélangan kendhhat lan wadhahé pecah ing dalan. Piyambakipun wedi marang nesuné sang sepuh, nanging sang sepuh, nalika weruh muridipun bingung, ngendika:

'Aja sedhih, sedulur—yen panganané ora gelem teka marang kita, ya kita sing bakal menyang kono.'

Banjur, nalika nyedhaki wadhah sing pecah, piyambakipun lenggah ing sacedhakipun, nglumpukake dhaharan, lajeng miwiti dhahar. Mangkono gedhene ketulusan atine! Wonten carita bilih wiwit dados biksu, piyambakipun durung nate nesu marang sapa wae.

Ingkang Kinurmatan Ephrem nate nampa wahyu babagan Santo Basil Agung. Ing sawijining pangimpen, piyambakipun mirsani tiang geni kang ngantos ngantos dhateng langit, lan mireng swara:

'Efraim, Efraim! Kaya kowe weruh pilar geni iki, mangkono uga Basil.'

Banjur Ephrem kepengin ndeleng Santo Basil. Kanthi nggawa juru basa – amarga dhèwèké ora bisa basa Yunani – Santo Ephrem lunga menyang Kaisarea ing Kapadokia[1490] . Dhèwèké nemoni Santo Basil ing gréja, lagi mulang wong-wong, lan banjur miwiti muji dhèwèké kanthi swara banter, kandha:

'Satemene, Basil iku agung! Satemene, dheweke iku tiang geni! Satemene, Roh Suci ngandika lumantar lambene!'

Banjur sawatara wong wiwit kandha:

'Sapa iki wong anyar sing muji uskup agung nganti dhuwur banget? Apa dheweke ora muji mung kanggo njaluk apa-apa marang uskup agung?'

Sawisé pamitan saka ibadah, nalika Sang Mulya Ephrem miwiti pacelathon ramah karo Santo Basil, Santo Basil banjur takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe muji aku nganti dhuwur banget?'

Sing Mulya Ephrem mangsuli:

[1490] Kappadokia – sawijining provinsi Kakaisaran Romawi – dumunung ing wétan Asia Cilik. Kaisarea dadi kutha krajan Kappadokia.

'Amarga aku weruh manuk merpati putih lungguh ing pundhak tengenmu, bisik-bisik ing kupingmu tembung-tembung sing kowe sampaikan marang wong-wong. Luwih maneh, ana ilat geni sing ngucap liwat lambemu.'

Kanggo iki, Santo Basil kandha marang dhèwèké:

'Satemene, saiki aku weruh apa sing wis tak krungu babagan kowe, sing manggon ing ara-ara samun lan tresna marang meneng! Mangkono sing kacathet dening nabi Daud: *'Efraim iku benteng sirahku'* (Mazmur 59:9). Satemene, tembung-tembung nubuat iki cocog kanggo sampeyan, amarga sampeyan wis nuntun akèh wong menyang dalan kabecikan lan nguwatké ing kono. Alusé ati lan kabecikané manah sampeyan sumunar marang kabèh kaya pepadhang.

Sawisé kuwi, Basil Agung ngendika:

'Ngapa, Bapa sing kinurmatan, Panjenengan boten nampi pangurapan dados presbiter, nalika Panjenengan pantes kanggé punika?'

"Amarga aku wong dosa, Paduka!" mangsuli Efrem liwat juru basa.

"Oh, muga-muga aku nduwé dosa kaya dosamu!" kandha Basil, banjur nambah: "Ayo padha sujud ing lemah."

Sawisé padha sujud ing lemah, Santo Basilius nyelehaké tangané ing sirahé Sang Sepuh Efrem lan maca pandonga sing wis ditemtokaké kanggo pangurapan diakon. Banjur Sang Mulya Ephrem nglampahi telung dina karo Santo Basil kanthi kabungahan rohani. Basil ngangkat dhèwèké dadi diakon, lan juru basa dhèwèké dadi presbiter, banjur ngetokaké karo tentrem.

Sing Mulya Ephrem nduwèni katresnan gedhé marang Sing Mulya Abramius Sang Pertapa, sing dina pangélingé dirayakaké tanggal 29 Oktober. Padha asring sowan siji lan sijiné lan padha éntuk pangajaran saka pacelathon ramah sing saling maringi piwulang. Lan nalika Maria sing kabegjan, keponakan Avramius, kapancing godaan mungsuh, Sang Mulya Ephrem lumantar pandonga-pandonga panjenenganipun paring pitulungan ageng tumrap kaslametanipun. Panjenenganipun sanget sedhih tumrap tiyang-tiyang ingkang dosa lan ngupaya kanthi sungkan nggugah tobatipun.

Ingkang Kinurmatan Ephrem kadhangkala manggon ing ara-ara samun[1491] , ngabdi marang Gusti kanthi meneng, nalika nglumpukaké akèh murid ing kono; kadhangkala manèh, miturut dhawuh Gusti, piyambakipun manggon ing kutha Edessa, nuntun akèh tiyang supados tobat lan nyelametake nyawa ingkang kesasar kanggé Gusti lumantar piwulangipun. Panjenengané sugih banget tembung-tembung sing migunani kanggo jiwa lan kebak sih rahmaté Gusti, nganti asring tenggorokane kesel amarga kaku swarane, lan ilatane kesel amarga ngucapaké tembung-tembung; nanging wicara panjenengané ora dadi ringkes, malah luwih dawa amarga pikirane kebak kawicaksanan lan pangerten sing jero[1492] . Kajaba iku, dhèwèké kebak andhap asor sing jero, lan nyingkiri

---

[1491] Romo sing Mulya uga nglampahi wektu ing ara-ara samun Mesir; piyambakipun manggon sawatara wektu ing Gunung Nitria. Siji biografer Siria nyatakake manawa Ephrem ketemu ing kono karo biksu pilihaning Gusti Paissius, 'bapa agung ing antawis para asket Siria'. 'Ing kéné kita nduwé wongé Gusti saka Siria, sawijining sesepuh agung ing antarané para bapa, sing padhang ing pikiran lan atiné,' kandha John Kolov.

[1492] Santa Efrem ninggalake akèh tulisan. Ing sawetara, dhèwèké dadi ahli tafsir Kitab Suci; (miturut Santa Gregorius, Santa Efrem nulis komentar sing nyakup periode wiwit pambentukan donya nganti buku pungkasan Kitab Suci); ing sawetara liyane, dhèwèké dadi panyingkap bid'ah lan pangripta kidung Greja; ing sawetara liyane manèh, dhèwèké dadi guru urip Kristen lan, utamané, pangkhotbah tobat ing manah. Karya-karya jinis pungkasan mau kaya cap jiwané Sang Venerabel Efrem lan, ing wektu sing padha, kamulyané kanggo kabèh jaman. Santa Gregorius saka Nyssa kandha yèn 'kanggo Ephrem, nangis iku padha karo ambegan kanggo wong liya – luh mili saka dhèwèké awan lan bengi; nanging pasuryané Ephrem mekar lan sumunar karo kabungahan, sanadyan aliran luh mili saka mripaté. Nanging sanajan nalika Efrem nyarios bab pangapuraning ati, pikirane mabur nggayuh kabecikaning Gusti, lan dhèwèké nyembahaké panuwun lan puji marang Gusti kang Maha Luhur'. Kabeh piwulang moralé ngetokaké welas asih sing tulus. Ephrem miwiti luwih saka siji piwulangé kaya ngéné: 'Nyesua, wah nyawaku; nyesua amarga berkah-berkah sing wis kowe tampa saka Gusti lan kowe sia-siakaké. Nyesua amarga pakaryan ala sing wis kowe tindakaké. Nyesua amarga kabèh bab ing ngendi Gusti wis paring kasabaran marang kowe. Ayo, sedulurku, ayo, para abdi Kristus; ayo padha nyesel ing atine lan nangis ing ngarsane awan lan bengi. Ayo, padha renungana paukuman kang medeni lan nggegirisi kuwi lan paukuman sabanjure tumrap kita." Ing semangat tobat iki, tema-tema sing biyasa ing wacana Santo Efrem yaiku: tobat, pangeling pati lan pangadilan, ajrih marang Gusti, pamariksaan dhiri, andhap asor, nglawan kesombongan, lan sapiturute. – Amarga piwulangé sing luhur, Santo Efrem dijenengi 'Nabi Siria' déning sasamèrangé. Santo Hieronimus nyerat: 'Ephrem, diaken saka Edessa, nggayuh kamasyhuran nganti ing sawetara gréja tulisané diwaca sacara umum sawisé Kitab Suci.' 'Aku kudu muji,' kandha Gregorius saka Nyssa, 'wong sing ana ing lambéné kabèh wong Kristen, Ephrem wong Siria, sing urip lan

pakurmatan manungsa lan kamulyan sing sirna kanthi saben cara. Ing sawijining wektu, wong-wong kepengin nyekel dheweke lan kanthi paksa ngangkat dadi uskup. Nalika Ephrem krungu bab iki, dheweke pura-pura dadi wong bodho suci lan wiwit mlayu-mlayu ing alun-alun, narik klambiné ing mburi kaya wong edan – nyekel roti lan sayuran sing didol lan dipangan. Ndeleng kahanan iki, wong-wong nganggep dhèwèké edan, mula dhèwèké mlayu saka kutha lan ndhelik nganti uskup liya diangkat ing jabatan sing arep diparingi marang dhèwèké. Wong suci iku tansah ndedonga, awan lan bengi. Amarga duwé karunia welas asih lan luh, dhèwèké tansah nangis, merenung bab Dina Kiamat, sing ditulis lan diomongaké kanthi dawa. Dheweke turu sethithik lan meh ora mangan apa-apa – mung cukup supaya ora ambruk lan ora mati keluwen lan kurang turu. Dheweke pancen ora kagungan bab donya lan luwih tresna marang kasrupan tinimbang kasugihan, kaya sing diandharake dhewe ing wasiaté:

'Ephrem ora tau nduwé emas, pérak, utawa bandha apa waé, nglakoni kersané Sang Guru Kristus sing pinunjul, sing dhawuh: "Aja nggolèk apa-apa ing donya" (deleng Matéus 6:25 sks.).'

Ing taun-taun kuwi ana sawijining bidah sing jenenge Apollinaris, sing nyebarake kabijaksanaan palsu babagan Inkarnasi Gusti. Dhèwèké lancar lan paham banget marang kawruh Hellenistik, lan amarga kuwi dhèwèké nggawe Gréja Allah dadi bingung banget lan nuntun akèh wong menyang bidahé. Wong sesat iki nyawisake kabeh pakaryan lan upaya, wiwit isih enom nganti tuwa, kanggo ngrusak Ortodoksi lan nuntun wong-wong menyang kesalahane. Dheweke nulis akèh buku nglawan Ortodoks, sing loro pisan wigati amarga paling nyatakaké sakabèhé doktrin mbebayanié. Dheweke migunakaké buku-buku mau minangka senjata, nglakoni perang marang Ortodoks liwat debat lisan. Buku-buku mau disimpen marang sawijining wanita, pasangané. Sing Mulya Ephrem, sawisé ngerti bab buku-buku mau, ngrancang siji stratagem dhéwé sing luwih nggumunaké kanggo nglawan kelicikan bidat iki: dhèwèké menyang wong wadon mau kanthi rahasia lan muji banget Apollinaris, nalika nyebut dhèwèké minangka muridé Apollinaris. Kaya-kaya kepengin sinau kawicaksanan sing durung dingerteni, dhèwèké nyuwun marang wanita mau supaya nginjem sawatara wektu buku-buku Apollinaris sing disimpené, supaya dhèwèké bisa nyalin kanthi cekak bagean-bagean sing paling nggumunake. Wanita mau, amarga yakin yèn dhèwèké pancèn murid kancané, maringi loro buku mau kanthi syarat supaya dibalèkaké sanalika bisa lan ora ngandhani sapa-sapa bab kuwi. Sang Efrém, sawisé njupuk buku-buku mau, digawa menyang biarané lan sawisé nyiapaké lem, nglèngkaké saben kaca siji-siji banjur nempélaké bebarengan, nganti pungkasan kabèh kaca mau wis nempel dadi siji kaya kayu utawa watu, lan ora ana siji kaca sing bisa dipisah saka kaca liyané. Banjur dhèwèké mbalèkaké buku-buku mau marang wong wadon mau. Dheweke banjur njupuk buku-buku mau lan tanpa ndeleng isine, disimpené maneh ing panggonané. Banjur ana perselisihan antarané wong Ortodoks lan bidat Apollinaris, sing saiki wis sepuh. Amarga ora manèh duwé kecerdasan kaya biyèn nalika debat lan élingané saya ringkih amarga tuwa, dhèwèké nyoba ngungguli wong Ortodoks kanthi pitulungan buku-buku mau; nanging,

---

piwulangé sumunar ing saindenging jagad.' – Santo Efrem ninggalaké akèh karya dogmatik. Kabeh mau ditulis kanggo nglawan bidah ing jamané. Antarane yaiku: a) 80 tembung nglawan para tester sing wani, yaiku nglawan para Aetius lan Eunomius; b) 56 khotbah nglawan bidah, kang ngemot bantahan lan piwulang sing ditujokake marang wong Bardesan (pengikut bidah Bardesanes), wong Marcionite lan wong Messalian; c) 'Bab Intan', utawa bab kasunyatan manawa loro kodrat padha nyawiji ing siji pribadi Yesus Kristus, nglawan Marcion lan Manes; d) Telung Wacana babagan Iman lan nglawan wong Yahudi; e) Babagan Kamardikan, nglawan para penganut nasib buta; Babagan Tobat, ing ngendi nalika nglawan wong Novatian, dhèwèké mbahas wewenang Gréja kanggo ngapura dosa lan mbantah doktrin kraton sewu taun; Babagan Imam; Babagan Swarga lan Pangadilan Pungkasan. – Minangka pembela teguh iman lan kesalehan, Santo Efrem ora bisa tetep netral marang geger sing disebabake ing Edesa lan Mesopotamia dening sekte Bardesanes lan Arius. Minangka panentang marang para ahli bidah, sing nyatakake kaluputané ing wangun puisi lan kanthi narik kawigaten wong-wong sing durung paham lumantar kaendahan bait-baité, kanthi gampang lan langgeng ngukuhake ajaran bidahé, Santo Efrem piyambak wiwit nerangake, adhedhasar Kitab Suci, ajaran sing sejati babagan Gusti Allah lan sesambungané Panjenengané karo kita, kanthi wangun puisi sing padha. Warga padha ngrungokake kanthi semangat kidungan saka rahib suci mau lan padha lali karo kidungan sesat. Para ahli sesat nesu banget amarga kasilé Santo Efrem nganti ing sawijining dina padha nyerang dhèwèké nganggo watu lan senjata, meh matèni dhèwèké; nanging kuwi ora nyuda semangaté kanggo iman. Kabeh karya iki ditulis dening Santo Efrem ing wangun renungan rohani. Panjenengané niyataké kanggo digunakaké déning masarakat umum, lan sawatara kanggo dinyanyikaké ing gréja, lan ditulis ing wangun bait. Santo Efrem uga ninggalaké akèh pandonga sing nyentuh ati lan kidung liturgi. Kaya ta kidungané kanggo Natal Kristus, sing misuwur amarga kesahjané sing istimewa; dhèwèké uga minangka pangripta stichera sing nyentuh ati sing dinyanyèkaké nalika panguburan; saka pandonga-pandonga sing digawé, pandonga sing nyentuh ati lan tulus sing diwaca sajrone Prapaskah Agung iku kondhang banget: 'Ya Gusti lan Pangeran uripku! Aja nganti roh kemalasan, keegoisan, utawa omongan kosong nguwasani aku. Nanging paringana aku, abdi Panjenengan, roh kesucian, kerendahan ati, kasabaran, lan katresnan. Ya Gusti, Sang Panutan, paringana aku kemampuan kanggo ndeleng dosa-dosaku dhewe, lan ora ngukum sedulurku; pinaringan berkah Panjenengan salawas-lawase. Amin."

sawisé dijupuk, dhèwèké ora bisa mbukak, amarga kaca-kaca mau wis kenceng nempel lan kebatu. Dhèwèké kebak isin gedhé lan ninggalaké pasamuan kanthi kekalahan lan isin; ora suwé sawisé kuwi, amarga sedhih lan isin gedhé, dhèwèké tilar donya, ngetokaké nyawa sing terkutuk kanthi isin.

Bapak kita sing kinurmatan, Ephrem, sawise urip ing dalan sing takwa pirang-pirang taun lan nuntun akeh wong marang kaslametan, wis weruh wektu seda panjenenganipun lan nulis wasiat sing maringi piwulang kanggo para muridé. Sawisé lara sawatara, piyambakipun pindhah menyang Gusti nalika yuswa sampun sepuh[1493] . Jasad suci piyambakipun dikubur ing biaranipun, ing ara-ara gersang ing wates Edessa, ing Siria, déné nyawa suciné saiki ngadeg ing ngarsané Gusti, ndedonga kanggo kita, supaya kita nampa pangapura saka dosa-dosa kita, lumantar pandonga panjenengané, kanthi sih lan pangapura saka Gusti kita Yesus Kristus, kang kamulyané dumunung langgeng. Amin.

Troparion, Nada 8:

Kanthi aliran luhmu kowe nggawe ara-ara gersang dadi subur, lan saka jeroning desahanmu kowe ngasilake woh liwat satus pakaryan; lan kowe dadi lentera tumrap donya, sumunar mukjizat, Efrem, bapa kita. Ndongakna marang Kristus Gusti supaya nyawamu bisa slamet.

Kontakion, Nada 2:

Ndeleng sadurunge wayahe paugeran, kowe nangis kecut, Efrem, sanadyan meneng ing tembung, nanging kowe dadi guru sing aktif ing pakaryan, ya Sang Kinurmatan. Mula, ya Bapa ing saindenging jagad, kowe nyurung wong males-malesan supaya tobat.

Uripé Santo Efrem saka Gua, Uskup Pereyaslav.

Dipepering ing tanggal 28 Januari

Sawisé Barlam sing pinaringan berkah, putrané sawijining boyar, teka Ephrem sing pinaringan berkah, si eunukh, sejawat bangsawan lan keturunan mulya, kang sanget dipun tresnani Pangeran Izyaslav[1494] lan kaparingi kapitadosan dening pangeran punika kanggé ngatur kabèh kagunganipun, rawuh saking griya pangeran dhumateng bapa kita ingkang kinurmatan Anthony lan nyuwun dhumateng piyambakipun, tinimbang ngladosi pangeran, supados nampi piyambakipun dados salah satunggaling abdi Sang Raja Swarga lan ngageng piyambakipun busana malaékat ingkang suci saking tatacara monastik. Bapa Anthony ingkang kinurmatan, sawisé paring piwulang bab kaslametan jiwa, nyerahaké tugas nyukur rambute marang Bapa Nikon ingkang pinituwa. Miturut dhawuh punika, Nikon nyukur rambute Bapa Ephrem ingkang pinituwa lan ngagengaké busana biara. Nanging mungsuh kang sengit marang kabecikan kabèh, ya iku setan, nggawa sangsara gedhé marang para wong suci amarga cukur sirahé Sang Berkah Ephrem, kaya déné kang dilakoni kanggo cukur sirahé Sang Berkah Barlaam, kaya kang kacathet ing uripé para wong suci Anthony lan Nikon. Sejatine, pangéran pepeteng, nalika weruh yèn dhèwèké kalah déning pasamuwan suci sing nglumpuk ing guwa peteng, lan mangertèni yèn wiwit wektu kuwi panggonan iki bakal dimulyakaké, sedhih amarga kejatuhané dhéwé. Dheweke banjur liwat tipuan mungsuhé nggerakaké manah Pangeran Izyaslav marang para wong suci, nyurung supaya ngeculaké pasamuwan suci. Nanging, dheweke ora kasil lan malah diusir déning pandonga para wong suci; dheweke tiba ing bolongan sing wis disiapaké dhéwé. Leres menawa Sang Agung Nikon, ingkang sampun nyukur sirah Eprem ingkang pinaringan berkah, digawa ing ngarsané pangeran lan dipunpiaki kanthi kenceng, lan uluné persaudaraan piyambak, Sang Agung Antoni, bebarengan kaliyan sedulur-seduluré, dipunusir saking guwa amargi nesuné pangeran; nanging sawisé sawatara wektu, sasampunipun sang putri nyuwun pangapura dhumateng Pangeran Izyaslav, utawa luwih tepaté – lumantar pandonga Ratu Swarga, Indungé Gusti Allah sing Maha Suci, ing

[1493] Santa Efrem séda kanthi tentrem ing kutha Edessa ing taun 373.
[1494] Izyaslav Yaroslavich – Pangeran Agung Kyiv; piyambakipun mrentah wiwit taun 1054 ngantos 1068.

ngarsané Sang Prabu Kamulyan, Kristus Gusti Allah – para biksu bali menyang guwané, kaya prajurit gagah saka medan perang, sawisé ngalahaké mungsuhé – setan. Sawisé kuwi, padha tetep manggon ing guwa, memuji lan mberkahi Gusti Allah.

Sawisé kabèh kuwi kelakon, bapak kita sing kinurmatan, Ephrem, nalika ndeleng sedhih sing disebabaké mungsuh marang kabèh pasukan suci, nglengkapi dhiri kanthi kiyat nglawan mungsuh mau lumantar urip sing nyenengaké Gusti ing guwa, pandonga sing ajeg, puasa, lan jaga bengi kabèh. Manut ing kabèh pitutur bapak lan guruné, Sang Mulya Antonius , dhèwèké ngetokaké semangat gedhé kanggo niru kabèh kabecikané. Amarga iku, ngetutake tuladha Bapa Antony sing kinurmatan, sing nindakake lelungan saka Rusia menyang Gunung Athos sing suci, Bapa kita sing kinurmatan Ephrem kebak semangat, kangen marang panggonan-panggonan suci. Panjenengané kepéngin nyekseni dhéwé cara urip malaékaté para Bapa Athonite sing suci, supaya panjenengané bisa kaparingan inspirasi katresnan marang pakaryan-pakaryan kabecikané. Mula dhèwèké nyuwun marang Sang Bapa Anthony sing Kinurmatan supaya paring berkah kanggo lelampahané menyang Yunani. Sang Bapa sing Kinurmatan, amarga ora péngin nyegah ganjaran lelampahan rohanié, ngetokaké dhèwèké kanthi berkah lan pandonga, kaya nalika Nabi Nuh ngetokaké manuk merpati saka prau kanggo nggawa cabang zaitun. Banjur bapak kita sing kinurmatan, Ephrem, sawisé nampa berkah lan pandonga kaya loro swiwi merpati, miwiti lelampahan ing dalan sing ana ing ngarepé lan tekan Konstantinopel. Ing saben papan ing dalan, piyambakipun nyumurupi gesangipun tiyang-tiyang suci lan sowan ing panggonaning para pertapa, malaikat ing bumi, sing mangan kanthi kathah pangopenan rohani, pacelathon kang nylametaké jiwa, lan piwulang para bapa suci. Mula saka iku, piyambakipun rada ngendhakaké lajuning lampahipun. Nanging nalika katresnané marang tanah air narik dhèwèké bali, dhèwèké—supaya ora bali menyang 'bahtera rohani'-é tanpa sawijining ranting zaitun—nyalin paugeran Biara Suci Studion[1495] lan nggawa menyang Biara Gua Kiev; amarga iku, nalika dhèwèké ana ing Yunani, Abbot Theodosius sing pinaringan berkah wis nulis marang dhèwèké nalika dhèwèké ana ing Yunani, atas jenengé Anthony sing kinurmatan. Sawisé bali saka Panggonan Suci, dhèwèké manggon ing Biara Pechersk mung sawatara wektu, nanging sajrone wektu kuwi dhèwèké dadi tuladha akèh kabecikan kanggo kabecikan rohani para biksu, nganti kabèh padha matur nuwun marang Gusti Allah amarga dhèwèké. Ing wektu kuwi, Uskup Petrus sing berkah saka Pereyaslav séda. Kanthi sih-rahmaté Gusti, miturut pitutur kabèh lan panjaluké Pangeran Agung Vsevolod Yaroslavich[1496] , bapak kita sing kinurmatan Ephrem diangkat dadi Uskup Pereyaslav déning Paduka Mulya John, Metropolitan Kyiv.

Sawisé njabat dadi uskup, piyambakipun wiwit nuduhaké semangat ageng kanggo ngadegaké gréja-gréja ing wewengkoné. Piyambakipun nganggep punika minangka pakaryan ingkang paling kinurmatan lan dipuntresnani, kanthi tujuan ngluhuraké asmaning Gusti Allah ingkang paling suci. Gusti Allah paring kasil ing upaya iki: sajrone sawetara taun, piyambakipun mbangun gréja watu ageng lan megah kang dipersembahaké marang Santo Mikael Sang Malaikat Agung, kang piyambakipun tetepaké minangka katedral Keuskupan Pereyaslav; banjur, ing gapura gréja iki, piyambakipun ngedegaké Gréja Santo Teodorus, lan, pungkasanipun, ing ngajeng gapura gréja watu, piyambakipun mbangun Gréja Santo Andreas ingkang Kapisan dipun panggil. Panjenengané uga ngias kutha Pereyaslavl kanthi pirang-pirang gréja, kabèh dibangun saka watu, sing durung tau ana sadurungé ing kono[1497] . Kabèh mau dirusak sawisé sawatara wektu nalika, kanthi idiné Gusti Allah, minangka paukuman tumrap dosa-dosa kita, pangeran Tartar sing jahat, Batu, nyerang tanah Rusia[1498] . Banjur nasib apes nyerang kutha mulya Pereyaslavl.

[1495] Aturan Studite disusun dening St. Theodoret saka Studion, pangadeg biara ing Konstantinopel ing awal abad kaping 9. Ing pungkasan abad kaping 11, aturan iki diadopsi dening Gréja Rusia lan tetep digunakaké nganti pertengahan abad kaping 14, nalika wiwit digantèkaké déning Aturan Yerusalem; nanging, ing sawatara panggonan aturan iki tetep berlaku luwih suwe, lan ing sawatara biara Rusia malah digatekaké nganti jaman saiki.

[1496] Vsevolod-Andrei Yaroslavich – Pangeran Pereyaslav (Pereyaslav-Yuzhny; Kadipaten Pereyaslav watesé karo Kyiv) – sakbanjuré dadi Pangeran Agung Kyiv (1078–1093).

[1497] Saliyane, ing Suzdal – sawijining kutha sing adoh nanging kalebu wewengkon pangeran Pereyaslav – Santo Ephrem uga mbangun loro gréja.

[1498] Khan Tatariya Batu iku putu saka Genghis Khan. Invasi Batu diwiwiti taun 1237 lan rampung taun 1240 kanthi ditaklukake Kyiv lan dijajah tanah-tanah Rusia.

Sajrone masa episkopaté, Sang Mulya Ephrem uga rawuh nalika mindhah relik suci bapak kita sing suci, Theodosius saka Gua. Sawise nglakoni urip sing luhur lan nyenengake Gusti, piyambakipun ninggalake donya iki, lan nyawane munggah menyang pangastane Gusti, sing ora digawe dening tangan manungsa[1499] . Awakipun sing kinurmatan dipunduduhake kanthi pakurmatan ing gréja sing wis dipundirèkaké, ing ngendi piyambakipun netepake pusat Keuskupan Pereyaslavl. Mugi kita uga dianggep pantes ngadeg ing ngarsané pangastané Gusti, Sang Raja Swarga, kaya wedhus kang padha diklumpukaké déning swara pandonga bapa kita sing kinurmatan, Ephrem, supaya bebarengan karo panjenengané kita bisa memuji Yesus, Sang Gembala Agung, lan ing Panjenengané lan bebarengan karo Panjenengané kita memuji Gusti Allah Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin.

Peringatan Bapa Sing Kinurmatan Ephrem saka Novotorzhsk.

Dipepering ing tanggal 28 Januari

Ing jamané para Pangeran Agung sing saleh, Para Panggembara Kasangsaran Suci saka Rusia, Boris lan Gleb, ana telung sedulur lanang sing lair saka ibu sing padha ing Rusia: Ephraim, sing pangélingé dirayakaké tanggal 28 Januari, George lan Moses. Kabeh padha asalé saka tanah Ugrian[1500] lan kabèh mau, sing nduwèni pangkat boyar, ngladèni Pangeran Agung Boris lan Gleb. Nalika Santo Boris dipatèni ing Kali Alta[1501] , boyar Ephrem ora ana ing kono bareng Pangeran Boris. Mulane dhèwèké slamet saka pati, déné adhine George dipatèni bareng karo Santo Boris: dhèwèké tiba ing sacedhaké sang pangeran, lan para pembunuh motong sirahé kanggo njupuk hiasan emas sing wis dipasangaké Santo Boris marang dhèwèké. Babagan sedulur katelu, Musa[1502] , sing ana bareng pangeran nalika pambunuhan, dheweke lolos saka pati kanthi mlayu, lan sawisé nandhang sangsara luwih abot amarga kasuciané ing tangané siji wanita Polandia tinimbang sing tau dialami Yusuf ing tangané Potifar. Pungkasané, dheweke dadi biksu suci ing Biara Gua Kiev, kaya sing kacathet ing hagiografiné. – Ephrem sing bejo iki, sawisé pangeran sing bener Boris dipatèni, lunga menyang panggonan ing ngendi pambunuhan tanpa hukum iku kelakon, lan karo nangis lan meratapi, nggoleki awak adhine – nanging mung nemokake sirahé, sing disimpené nganti seda dhéwé. Sawisé nilar pangkat boyar lan omahé, dhèwèké tekan kutha Torzhok[1503] lan sawisé nemokaké panggonan sing éndah banget ing pinggir Kali Tvertsa, dhèwèké mbangun gréja ing kana kanthi asmané para pangéran agung lan panyeksen kasangsaran suci, Boris lan Gleb; lan sawisé nglumpukaké akèh biksu, dhèwèké ngadegaké biara, déné dhèwèké dhéwé dadi archimandrite[1504] . Sawise makarya kanthi gagah ing puasa lan pandonga, piyambakipun pinaringan sih dening Gusti Allah lan seda ing taun 1053. Sawisé seda, akèh mujijat sing kelakon ing sangisore peti mayité[1505] lan panyembuhan diparingaké marang wong lara; iki isih diparingaké nganti saiki marang sapa waé sing teka kanthi iman, kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Peringatan Sang Paladius sing Mulya, Sang Rahib.

Dipepering ing tanggal 28 Januari

Sing Kinurmatan Palladius nyenengake Gusti Allah lumantar gesangé sing nyendiri. Sawisé mbangun gubug cilik ing sawijining gunung lan nyendhiri ing kono, dhèwèké nyawisake awaké kanggo jaga tanpa kendhat, pandonga, lan nglakoni puasa. Amarga pakaryané, Gusti Allah ngluhurake dhèwèké kanthi karunia mujijat.

[1499] St Ephrem saka Pereyaslav seda ing taun 1096. Reliké disimpen ing guwa St Anthony.

[1500] Tanah bangsa Ugria, sing uga dikenal minangka Hongaria, iku sawijining nagara amba ing sacedhake tengah Kali Donau cedhak Pagunungan Karpatia; saiki dadi bagéan saka Kakaisaran Austro-Hongaria.

[1501] Pembunuhan St. Boris, Pangeran Sing Adil, kelakon ing taun 1015.

[1502] St Musa wong Ugria, Pangripta Mucjizat ing Gua; dina rayane tanggal 26 Juli

[1503] Torzhok – saiki kutha kecamatan ing Provinsi Tver.

[1504] Biara Boris lan Gleb ing Novotorzhsk diadegaké déning Sing Kinurmatan ing taun 1038.

[1505] Relikwi Sang Eprem saiki disimpen ing Biara Boris lan Gleb ing Novotorzhsk ing wadah relikwi perak sing dihias kanthi mewah – lan jejere ana sirah adhine, George, sing dilebokake ing peti mati manut wasiaté.

Nalika semana, sawijining pedagang sing nggawa akèh emas dipatèni, lan mayit pembunuhé dibuwang ing lawang pondhok sang wali nalika bengi. Nalika esuk sumunar lan kejahatan kuwi kabukak, kabèh wong padha nuduh sang wali wis matèni pedagang kuwi. Kapungkur déning kerumunan, sang wali ndedonga lan lumantar pandongane, nguripaké manèh wong sing wis mati. Sawisé tangi, dhèwèké nyebut jeneng para pambunuhé lan mbuktekaké yèn sang wali ora salah ing prakara iku. Lan sang wali nindakaké akèh mujijat liyané. Amarga unggul ing kabecikan, Sang Wali Palladius seda kanthi tentrem marang Gusti, ninggalaké marang Gréja tulisan-tulisan sing maringi piwulang[1506] .

11 Februari

29 Januari (Gaya Lawas)

Pindahan relik Sang Martir Suci Ignatius, Pembawa Gusti.

Perayaan tanggal 29 Januari

Sawisé Santo Ignatius Sang Pembawa Gusti, miturut dhawuh Kaisar Trajan, disuwir-suwir déning kéwan galak ing Roma kanggo kasetyan marang Kristus[1507] , kaya sing kacathet ing hagiografiné, sawatara balungé sing luwih gedhé isih katinggal. Para wong pracaya sing ana ing Roma wektu kuwi nglumpukake balung-balung mau lan kanthi ngajeni nyimpen ing panggonan sing kinurmatan ing jero kutha; sabanjure, nalika pamaréntahan Trajan sing padha, balung-balung mau dipindhahaké menyang Antiochia – kanggo pangayoman kutha, kanggo marasake wong lara, kanggo panglipur sakabehing umat rohani, lan kanggo kamulyaning Kristus Gusti, kang amarga asmané piyambakipun kanthi semangat nandhang sangsara[1508] . Katerangan luwih rinci babagan iki kacathet ing hagiografiné tanggal 20 Desember.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Lawrence, Rahib Gua

Dirilisaké tanggal 29 Januari

Sawisé pangujian sing nimpuh para rahib suci ing Gua, Isaac lan Nikita, Lawrence sing Begja, sing makarya ing Biara Gua Suci sing padha, dadi misuwur; dhèwèké uga, minangka prajurit Kristus sing gagah, kanggo nglawan setan, sing ngrusak nyawa lan mungsuh para asket, mung nganggo kekuwatane dhéwé. Panjenengané kepéngin nyawisake dhiri kanggo pandonga ing pangasingan sing ketat, amarga yakin yèn pancèn uripé wong pertapa sing dadi tegesé ing pangandikane Gusti: *'Nanging nalika kowe ndonga, mlebu ing kamarmu, tutup lawangmu, lan ndongaa marang Bapamu sing ana ing panggonan sing sepi; lan Bapamu, sing weruh apa sing ditindakake ing sepi, bakal mberkahi kowe kanthi terang-terangan'* (Matéus 6:6). Nanging para bapa sing pinunjul kanthi tegas nyaranake supaya dheweke ora nindakake kuwi ing Biara Pechersk sing suci, amarga ing kana setan paling aktif ngrancang piala marang para bapa sing ngupaya kaslametan. Padha kelingan kepiye mungsuh mau wis ngalahake Isaac lan Nikita, sing wis bergelut karo dheweke piyambak ing pangasingan; keduanya mung waras sawisé akèh pandonga. Banjur Lawrence, sawisé pamitan marang sedulur-seduluré, mundur menyang Biara Santo Demetrius Sang Martir Agung, sing dibangun déning Pangeran Izyaslav[1509] , lan ing kana dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo tapa brata ing panggonan sepi. Dheweke miwiti nglakoni urip kanthi

---

[1506] Palladius sing Mulya, Sang Rahib, manggon minangka rahib ing Antiohia, Siria, ing pungkasan abad kaping papat.

[1507] Ing tanggal 20 Desember taun 107

[1508] Pindahan kapisan reliké St Ignatius Pembawa Gusti kelakon ing taun 108; kapindho, saka pinggiran kutha menyang Antiokia dhéwé, kelakon ing taun 438. Sabanjuré (ing abad kaping 7), reliké dipindhahaké menyang Roma, ing ngendi saiki disimpen ing Gréja St. Klemens.

[1509] Biara Santo Demetrius Sang Martir Agung saka Tesalonika dumunung cedhak Biara Pechersk. Ing taun 1128, biara iki digabungake karo Biara Pechersk.

disiplin paling ketat lan nuduhake semangat paling gedhe kanggo keslametané dhéwé, nindakake pakaryan sing luwih abot saben dina, matèni kabèh hawa napsu liwat pantangan lan puasa, mbesmi akar-akare nganggo pedhang rohani—yaiku liwat kekuwatan pandonga—lan ngendhegake panah geni mungsuh nganggo banyu luhé. Mangkono, kanthi sih-rahmaté Gusti, dhèwèké ora mung uwal saka panahé setan, nanging uga nampa saka Sang Gusti sing loman sanggesang karunia kanggo nyembuhaké kanthi mujijat manéka lara lan cacar ing awaké wong, uga ngusir setan.

Ing sawijining wektu, ana wong sing kesurupan setan—sing galak lan kuwasa banget nganti wit sing sepuluh wong arang bisa nggawa, dheweke bisa munggahake kanthi gampang lan mbuwang adoh—digawa saka Kyiv menyang Sang Mulya Laurentius, bebarengan karo akèh wong liya, kanggo mari. Pertapa sing pinaringan berkah, kanthi kepinginan ngluhurake omah rohani panjenengané, yaiku Biara Gua Suci, mréntahaké supaya wong iki digawa menyang kana. Banjur wong sing kesurupan iku wiwit njerit:

'Kanggo sapa kowe ngutus aku? Aku ora wani nyedhaki guwa iku, amarga akèh wong suci sing manggon ing kana. Ing biara kuwi ana telung puluh biksu suci, sing tak ajeni – déné karo wong-wong liya aku padha perang.'

Nalika wong sing kesurupan iku nyritakaké bab rahmat sing ana ing Biara Gua Suci, wong sing pinaringan berkah iku manèh mréntah supaya wong kuwi digawa menyang kana kanthi paksa, supaya kabèh sing wis diomongké bisa diverifikasi kanthi luwih tuntas. Wong-wong sing mimpin wong kesurupan iku, amarga padha ngerti yèn dhèwèké durung tau menyang Biara Gua Suci lan ora kenal sapa-sapa ing kana, padha takon marang dhèwèké:

'Sapa para asket sing kok wedi?'

Ing wektu kuwi ana satus wolulas biksu ing Biara Gua.

Wong sing kesurupan kuwi nyebut telung puluh jenengé lan kandha:

'Kabeh mau bisa ngusir aku mung nganggo siji tembung.'

Banjur wong-wong sing nuntun dheweke kandha maneh marang dheweke:

'Kita arep ngurung kowe ing guwa.'

Kanggo iki dhèwèké mangsuli:

Apa gunané aku nglawan wong mati? Amarga padha luwih wani ndedonga marang Gusti Allah kanggo para biksu lan kanggo kabèh sing teka marang wong-wong mau. Nanging yèn kowé péngin weruh kabisaku nglawan, ajak aku menyang biara: saliyané telung puluh wong sing wis kasebut, aku bisa nglawan kabèh sing liyané.

Banjur dhèwèké miwiti nampilaké kabisané, ngomong nganggo basa Ibrani, Latin, Yunani—kanthi cekak, ing kabèh basa sing durung tau krungu sadurungé. Wong-wong sing ngancani dheweke padha gumun lan ngungun banget marang owah-owahan ing omongane lan kamampuane ngomong ing basa-basa sing beda. Sawise kuwi, sadurunge padha mlebu biara, roh najis kuwi metu saka wong sing kesurupan; wong sing mari kuwi wiwit ngomong kanthi waras, lan kanca-kancane padha kebak kabungahan. Banjur, bebarengan padha mlebu Gréja Gua sing suci lan mujijat kanggo muji Gusti Allah. Nalika krungu bab iki, abbot teka menyang gréja karo kabèh komunitas. Wong sing wis mari kuwi ora ngenali abbot utawa salah siji saka telung puluh wong sing jenengé wis diucapaké nalika dirasuk. Banjur padha miwiti takon marang dhèwèké:

'Sapa sing wis marasaké kowe?'

Ndelok ikon sing mujijat saka Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci, dhèwèké mangsuli:

'Telu puluh wong suci padha ketemu karo dheweke, lan aku mari.'

Dheweke kelingan kabèh jenengé, nanging ora ana siji waé sing dikenal saka rupane.

Banjur padha bebarengan muji Gusti Allah, Ibuné sing Maha Suci, lan para abdi sing suci.

Mangkono panggonan suci ing Kiev-Pechersk Lavra dadi misuwur lumantar pangayomaning Gusti Allah, kaya sing diwartakaké déning sang pertapa Lawrence sing pinaringan berkah, sing sawisé sawatara wektu ninggalaké Kiev-Pechersk Lavra lan diangkat dadi Uskup ing Turov[1510] . Sawisé pangaso sing berkah saka Santo Laurentius[1511] , awaké dipindhahaké menyang Kiev-Pechersk Lavra lan dikubur kanthi pakurmatan ing guwa, ing ngendi reliké sing mujijat tetep ora rusak nganti saiki, minangka pakurmatan marang Gusti Allah, sing ndeleng ing

[1510] Turov iku sawijining kutha ing wilayah sing saiki dadi Governat Minsk. Santo Lawrence dadi Uskup Turov wiwit taun 1182.
[1511] Dheweke seda ing pungkasan abad kaping 12.

rahasia nanging maringi ganjaran marang para biarawan kanthi terang-terangan, lan sing dimulyakaké ing Tritunggal, marang Panjenengané mugi kamulyan langgeng. Amin.

Peringatan para Martir Suci Silvanus Uskup, Lukas Diaken, lan Mokias Pembaca

Dirilèkaké tanggal 29 Januari

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi Numerianus[1512] ana panganiayaan gedhé marang umat Kristen; gubernur kutha Emesa[1513] banjur nampa tuduhan marang uskup lokal, Santo Silvanus; santo mau, bebarengan karo diaken Lukas lan pembaca Mokius, diiket lan digawa ngadhepi hakim. Sawisé mastiake yèn padha ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati, lan nolak ngajèni arca-arca sarta ngecam kuwi, gubernur banjur nesu gedhé; amarga ora bisa ngyakinaké para pangakoni Kristus supaya nyembah arca-arca kanthi muji-muji, hakim banjur nggebugi wong-wong mau, sawisé kuwi banjur dipenjara; Para wali kasebut nandhang sangsara ing kono suwene nganti panguwasa negesake kaping pindho. Dhèwèké mréntah supaya para pangemban sangsara mau disiksa kanthi keluwen lan ngelak, sawisé kuwi dhèwèké ngukum supaya padha disobek-sobek déning kéwan galak. Nalika para martir suci digawa menyang panggonan paukuman lan manéka kéwan galak dilepasaké marang wong-wong mau, prajurit Kristus ndedonga supaya Gusti paring pati ing kono. Donga mau krungu déning Gusti lan Gusti nampa nyawa suci mau; kéwan-kéwan mau nyedhaki jasad mulya nanging ora nyentuh; nalika kuwi wong Kristen sacara rahasia njupuk relik para martir suci mau ing wayah wengi lan maringi panguburan sing pantes, kanthi matur nuwun marang Gusti.

Peringatan para martir suci Romanus, James, Philotheus, Hyperichius, Avivus, Julian lan Parigorius

Dipeperingati tanggal 29 Januari

Kabèh para martir suci iki, kang perang kanggo Kristus, kanthi terang-terangan ngecam kaluputan paganisme, amarga iku padha kena siksaan sing kejem: pundhak lan dhengkulé dipecicil; banjur dipukul nganggo cambuk tanpa welas asih, belenggu wesi abot dipasang ing gulu, lan padha dibuwang menyang penjara; banjur digawa metu saka penjara maneh, badané dikuliti manèh, digantung, lan sirahé dipaku ing kayu salib. Ing tengah sangsara kaya ngono, padha nyerahaké nyawané marang Gusti[1514] .

12 Februari

30 Januari (gaya lawas)

Rayaké Telung Guru Ekumenis Agung: Basil Agung, Gregorius Teolog lan Yohanes Krisostomus.

Peringatan tanggal 30 Januari

Sajrone pamaréntahan Tsar Alexius Komnenos sing taat lan tresna marang Kristus[1515] , sing njupuk tahta sawisé Nikephoros Botaniates[1516] , ana perselisihan gedhé ing Konstantinopel babagan telung bapa suci iki ing

[1512] Numerius lan Carnicus mrentah ing taun 283 lan 284.
[1513] Emesa – saiki dikenal minangka Gems utawa Goms – dumunung ing Fenisia, ing pinggir Kali Orontes, ing wilayah pesisir Siria modhèren (Turki Asia).
[1514] Padha ngalami martir ing taun 297 nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian ing kutha Samosata (ing Siria, ing Kali Efrat).
[1515] Kaisar Bizantium Alexios I Komnenos mrentah wiwit taun 1081 nganti 1108.

antarané para guru kawicaksanan sing paling fasih. Ana sing nganggep St Basil Agung luwih mulya tinimbang para wali liyane, nyebut dheweke penceramah paling luhur, amarga dheweke ngluwihi kabeh wong liya ing tembung lan tumindak; pancen, dheweke dianggep meh padha karo para Malaikat, teguh watake, alon ngapura kaluputan lan ora kagandheng karo kabeh bab donya; ing ngisoré dhèwèké padha nempataké Sang Yohanes Krisostomus Ilahi, sing nduwèni sipat béda karo sing wis kasebut: dhèwèké condhong maringi welas marang wong dosa lan gampang nampa wong-wong mau supaya tobat. Ana liyane, kosok baline, muji Chrysostom Ilahi minangka wong sing nduweni katresnan paling gedhe marang manungsa, sing mangertos kelemahan alam manungsa, lan minangka pambicara fasih sing ngajak kabeh wong tobat nganggo akèh tembung manis; amarga iku, dheweke dianggep luwih mulya tinimbang Basil Agung lan Gregorius Teologian. Ana uga sing pungkasané milih Santo Gregorius Teologos, negesaké yèn lumantar daya meyakinkané pambicaraané, panjelasané sing trampil marang Kitab Suci, lan kaendahan oratoriné, dhèwèké ngluwihi kabèh wakil kawicaksanan Yunani sing paling misuwur, loro sing wis urip sadurungé lan kanca-kancané jamané. Mula, ana sing muji kamulyaning Santo Gregorius, dene liyane ngremehake pentinge. Iki nyebabake prabédan ing antarané akèh wong, ana sing nyebut dhéwé Johannites, liyane Basilianists, lan liyane manèh Gregorianists. Wong-wong sing paling trampil ing babagan kecerdasan lan kawicaksanan padha mbantah bab jeneng-jeneng mau.

Sawisé sawatara wektu perselisihan iki muncul, para wali agung iki katon, sepisanan siji-siji, banjur kabèh telu bebarengan – lan ora ing ngimpi, nanging ing kasunyatan, – marang Yohanes, Uskup Euchaita, sawijining priya sing paling pinunjul ing kawruh, trampil ing kabijaksanaan Yunani (kaya sing kacathet ing tulisane), lan misuwur amarga uripé sing luhur[1517] . Padha ngandika marang dhèwèké kanthi swara siji:

– Kita padha ing ngarsané Gusti Allah, kaya sing kowe deleng; ora ana pamisahan utawa pasulayan ing antarané kita. Saben saka kita, kanthi dipunpimpin déning Roh Suci, nulis piwulang sing cocog kanggo kaslametan manungsa. Apa sing kita sinau sacara rahasia, kita wis nyebarake kanthi terang marang wong akèh. Ora ana sing sepisanan utawa kapindho ing antarané kita. Yen kowe nyebut siji saka kita, loro liyane sarujuk karo panemune ing bab kuwi. Mula, dhawuhna marang wong-wong sing padha mbantah bab kita supaya mandheg mbantah, amarga ing gesang lan sawise mati, kita padha ngupaya nggawa pungkasaning jagad raya marang tentrem lan manunggaling pikiran. Amarga iku, padha nyawisake pangeling marang kita ing siji dina lan, miturut pantesmu, rancangna upacara sing meriah kanggo kita, lan sampaikan marang wong liya yen kita padha duwe martabat sing padha ing ngarepe Gusti Allah. Bab kita, marang wong-wong sing ngelingi kita, kita bakal dadi penolong tumrap kaslametan, amarga kita ngarep-arep duwe sawetara pangajeng-ajeng ing ngarepe Gusti Allah.

Sawisé kandha kuwi marang uskup, padha miwiti munggah menyang swarga, sumunar kanthi cahya kang ora bisa diungkapaké lan padha nyebut jeneng siji lan sijiné. Uskup John sing kabegjan langsung, kanthi upaya dhéwé, mulihaké tentrem antarané pihak-pihak sing lagi perang, amarga dhèwèké wong sing duwé kabecikan ageng lan misuwur amarga kawicaksanané. Panjenengané netepaké pesta Telung Hierark Suci, miturut dhawuh para wali, lan ngutus gréja-gréja supaya ngrayakaké kanthi upacara sing pantes[1518] . Ing kéné, kawicaksanané priya agung iki cetha katon, amarga panjenengané nyumurupi yèn pangeling-eling kabèh telung hierark suci lumaku ing wulan Januari, yaiku: ing dina kapisan – Basil Agung, ing tanggal kaping kalih puluh lima – Gregorius Teologian, lan ing tanggal kaping kalih puluh pitu – Santo Krisostomus – mula piyambakipun nggabungaké pangeling-eling mau ing tanggal telung puluh ing wulan sing sami, ngluhuraké peringatan punika kanthi kanon, troparia, lan kidung pujian, kados pantes.

[1516] Nikephoros III Botaniates mrentah wiwit taun 1078 nganti 1081.

[1517] Yohanes, Metropolitan Euchaita, iku salah siji panulis gerejawi lan himnograf paling unggul ing Gréja Wétan ing abad kaping 11 (dhèwèké séda ing pungkasan abad kaping 11). Dhèwèké nulis akèh banget karya. Antarane karyané, sing dikenal yaiku: 1) nganti 15 eulogi, sing ing antarane kuwi sing paling wigati yaiku: loro eulogi kanggo peringatan kamenangan nglawan Svyatoslav, Pangeran Rus', telung eulogi kanggo pangeling-eling Sang Martir Agung Suci Theodore Tyron, lan eulogi kanggo Telung Hierarki Suci; 2) geguritan lan kidung gerejawi: saka sing pungkasan, sawijining layanan lengkap kanggo Telung Hierarki Suci, sawijining kanon kanggo Malaikat Penjaga, lan loro kanon kanggo Santo Teodorus Tyron isih digunakake ing layanan gereja nganti saiki. Layanan kasebut uga kalebu: saka 27 kanoné marang Sang Juruwilujeng – siji kanon marang Gusti Yesus sing Paling Manis; saka 67 kanoné marang Ibuné Gusti Allah – enem; saka 11 kanoné marang Sang Panuntun – loro. Kanon-kanoné marang Gusti Yesus sing Paling Manis lan marang Malaikat Penjaga iku pancen unggul banget.

[1518] Rayak kanggo ngajeni telung Guru Ekumenis lan Bapa Suci: Basil Agung, Gregorius Teolog lan Yohanes Krisostomus

Uga kudu ditambahaké babagan dhèwèké. Santo Basilius Agung ngluwihi ing kawicaksanan kawruh ora mung para guru ing jamané dhéwé, nanging uga para guru jaman kuna: dhèwèké nguwasani ora mung kabèh seni retorika nganti rincian paling cilik, nanging uga sinau filsafat kanthi tuntas, lan uga mangertèni ilmu sing mulang babagan praktik Kristen sing sejati. Sawisé kuwi, kanthi nglakoni urip sing luhur, ora kasengsem marang bandha donya lan suci, lan munggah ing roh kanggo ndeleng Gusti Allah, dhèwèké diangkat dadi uskup nalika yuswa patang puluh taun, lan watara wolung taun luwih sethithik dhèwèké ngladèni dadi pamimpin Gréja.

Santa Gregorius Teologian ageng sanget, saengga menawa saged nggawé sawijining manungsa lan tiang ingkang kaparingi kabéh kabecikan, mesthi kados Gregorius ingkang ageng. Kanthi padhanging gesang suci, piyambakipun ngantos ngancik pucuk ing babagan teologi ngantos ngluwihi sedaya tiyang kanti kawicaksananipun, ing rembugan lisan lan ing panjelasan dogma iman. Mulanipun piyambakipun dipunsebat 'Teolog'. Piyambakipun ngladosi dados Patriark Konstantinopel salami rolas taun, nglestarekaké Ortodoksi. Sawisé nglampahi wektu sing cendhak ing tahta patriark (kaya sing kacathet ing hagiografiné), dhèwèké nyerahaké tahta amarga wis sepuh, lan nalika umuré genep puluh taun, dhèwèké mundur menyang biara ing pagunungan.

Bener yèn diomongaké yèn Chrysostom Ilahi ngluwihi kabèh wong arif Yunani ing akal, daya pangaribawa tembungé, lan kaéndahaning wicara; panjenengané nerangaké lan mènèhi tafsir Kitab Suci kanthi cara sing ora ana tandhingané; uga, ing uripé sing luhur lan ing pangrénungan babagan Gusti, panjenengané ngluwihi kabèh wong. Panjenengané dadi sumber welas asih lan katresnan, lan kebak semangat kanggo mulang. Sakabehe, piyambakipun gesang nem dasawarsa; piyambakipun ngladosi minangka panggembala Gréja Kristus salami nem taun. Lumantar pandonga telung bapa suci punika, mugi Kristus Gusti kita mungkasi prahara sesat, ngreksa kita ing katentreman lan manunggaling manah, sarta paring kita Karajaning Swarga, awit Panjenenganipun pinaringan berkah salami-lamining jaman. Amin.

Troparion, Nada 4:

Minangka padha karo para Rasul lan guru saindenging jagad, ndedonga marang Gusti Sang Pangeran supaya paring katentreman ing donya lan welas asih ageng marang nyawa kita.

Kontakion, nada 2:

Ya para pengkhotbah suci lan kang diilhami déning Gusti, para guru kang paling utama, ya Gusti, Panjenengan sampun nampi piyambakipun ing kabungahaning para kawruh Panjenengan ing swarga lan ing pangaso: awit Panjenengan sampun nampi pakaryan lan seda piyambakipun minangka langkung ajiné tinimbang kabèh bandha donya, ya Panjenengan, ingkang mulyaaké para wali Panjenengan.

Peringatan Martir Suci Teofilus Anyar

Dipepering ing tanggal 30 Januari

Santa Teofilus lair lan dibesarké ing Konstantinopel nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus lan ibuné, Santa Irene[1519] . Nalika invasi Arab[1520] , piyambakipun diangkat dados panglima agung pasukan Yunani; Amarga kawani pribadhi lan kaprigelan militere, dhèwèké ngancuraké akèh kapal mungsuh lan ngalahaké wong Arab luwih saka sapisan. Miturut kersaning Gusti, armada dhèwèké tau kepepet déning jumlah kapal mungsuh sing luwih akèh, lan Santo Theophilus ditawan. Nalika dhèwèké diparingaké marang panguwasa Arab, panguwasa kuwi kagum marang kaéndahan lan kawani Santo Teofilus, banjur nyoba meksa dhèwèké mbalèkaké iman Kristen; nanging janji kabèh pakurmatan lan ancaman para pemenang ora ana gunané marang komandan Kristen sing gagah berani kuwi. Nalika piyambakipun mirsani yèn prajuritipun sampun

[1519] Padha mrentah bebarengan saka taun 780 nganti 797.
[1520] Ing wektu kuwi, wong Arab mbentuk nagara kuwat sing nyakup kabèh Arabia, Siria, Mesir, lan Afrika Lor.

dipun pothi, piyambakipun wiwit ngéluhaké para barbar mau amarga kekejemanipun lan ngecam ajaranipun ingkang mblasa Gusti. Digawa menyang nagarinipun, Santo Teofilus dipun kurung ing kono; patang taun sawisé, nalika ana pesta agama sing dirayakaké déning wong Arab, sang wong suci sing nandhang kasangsaran mau digawa metu saka penjara lan dipaksa mèlu ing pesta kasebut; nanging nalika Santo Teofilus nolak manut, sirahé dipotong, lan kanthi mangkono prajurit Kristus iki nampa mahkota martir[1521] .

Peringatan para martir suci Hippolytus, Kensorin, Savinus, gadis Chrisia lan rong puluh martir liyane

Dirilisaké tanggal 30 Januari

Para martir suci Hippolytus, Kensorin, Savin, lan Chrisia urip nalika pamaréntahan Claudius[1522] , nalika Ulpius wong Romawi njabat hegemon minangka gubernur. Kensorin iku penasihat utama ing Senat, nyekel jabatan magister[1523] . Sawisé diinterogasi adhedhasar tuduhan, dhèwèké ngakoni Kristus lan amarga iku dipenjara. Ing kono dhèwèké nindakake akèh mujijat kanthi kuwasa Kristus lan malah takon marang wong sing wis mati. Para prajurit sing ana ing kono, nalika nyekseni mujijat-mujijat mau, banjur pracaya marang Kristus, lan amarga iku, rong puluh wong saka wong-wong mau dipenggal sirahé. Gadis suci Chrisia uga diparingi interogasi minangka wong Kristen. Para prajurit nggantung dheweke, nggebuki nganggo urat sapi lan nglelehake iga nganggo geni, banjur dibuwang menyang penjara. Sawetara dina sawisé, dheweke dijupuk maneh saka penjara, rahangé dipecah nganggo watu lan pundhaké dipukul nganggo palu timah; banjur, sawisé diiket watu ing gulu, dheweke dibuwang menyang jeroné segara. Mangkono, dara suci mau mungkasi sangsara kanggo Kristus. Savin sing pinaringan berkah uga dipukul awaké nganggo palu abot lan sawisé digantung ing wit, dibakar nganggo lilin. Nahan panyiksaan kaya ngono lan matur nuwun marang Gusti, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti. Sawisé krungu kabèh mau, Hippolytus Agung, uskup suci saka Gréja Roma, menyang marang gubernur lan ngecam kekejeman lan ketidakmanusiawiané, nyebut dhèwèké minangka tiran haus getih. Ing wektu sing padha, dhèwèké kanthi wani ngakoni Kristus minangka Gusti, Sang Pencipta donya. Amarga iku, dhèwèké dipukul ing mripaté déning abdi dalem gubernur; wong-wong jahat mau uga nglakoni siksaan liya lan pungkasané, sawisé ngiket tangan lan sikilé, banjur mbuwang dhèwèké menyang segara. Sawisé ngliwati siksaan-siksaan mau, Santo Hippolytus dadi ahli waris Karajané Gusti Allah[1524] .

Peringatan marang Zinon sing Kinurmatan

Perangan tanggal 30 Januari

Bapa kita sing pinaringan berkah iki, Zeno, asalé saka Pontus[1525] ; sawisé ninggalaké bandha gedhé ing kana, dhèwèké ngombe jero saka mata air piwulangé Santo Basil Agung[1526] , sing nyirami Kapadokia, lan

---

[1521] Ing pulo Siprus (cedhak Asia Cilik) ing taun 784.

[1522] Claudius II, kaisar Romawi, mrentah saka taun 268 nganti 270.

[1523] Magister sacara harfiah tegesé 'guru'. Nanging, ing kraton kaisar Bizantium, gelar magister nuduhaké salah siji jabatan kraton paling dhuwur.

[1524] Para Martir Suci Hippolytus, Kensorin, Savin, lan Chrisia ngalami martir ing taun 269. Martir Suci Hippolytus iku Uskup Ostia, cedhak Roma, ing kana dhèwèké klelep. Relik-reliké saiki disimpen ing Roma ing Gréja St. Lawrence lan Paus Damasus. – Hippolytus iku teolog Kristen sing paling pinunjul lan panulis sing produktif lan serbaguna. Umume karyané dipigunakaké kanggo polemik nglawan para heretik kuna – Noetian, Theodotian, Alogi, Montanis, Marcionit, lan liya-liyané. Saka karyané, sing saiki dikenal yaiku: Kanon Paskah, Nglawan Wong Yahudi, Nglawan Plato, Nglawan Ajaran Sesat, Nglawan Veron lan Helicus, lan sawijining risalah babagan Kristus lan Antikristus. Klompok liya saka karya Hippolytus dumadi saka akèh komentare babagan Kitab Suci, sing umume mung fragmené sing isih ana. Mula, dhèwèké nulis komentar babagan Kitab Kejadian, Keluaran, Amsal, Pengkotbah, Nyanyian Nyanyian, Injil Matius, Lukas lan Yohanes, nabi Yesaya, Yehezkiel, Daniel lan Zakharia, Mazmur lan Kitab Wahyu. Khotbah-khotbahé uga misuwur minangka conto piwulang Kristen wiwitan; saka kabèh mau, mung khotbah bab Epifani lan khotbah bab nabi Daniel sing isih lestari kabèh.

[1525] Pontus iku sawijining provinsi ing sisih lor-wétan Asia Minor, watesé karo Armenia ing wétan lan Kapadokia ing kidul.

[1526] Dina rayané tanggal 1 Januari

ngasilaké woh sing pantes kanggo piwulang kuwi. Dheweke ngladeni ing kraton Kaisar Valens[1527] ing antarané para prajurit sing ngirim prentah kaisar; sawisé seda sang kaisar, Santo Zinon nilar kasugihan lan pakurmatan lan manggon ing sawijining makam[1528] ing sawijining gunung cedhak Antiokia, ing kono dheweke urip nyendiri, nyucèkaké atiné. Pertapa suci iku ora nduwé apa-apa kajaba kain compang-camping sing dienggo; Santo Zinon nampa panganané saka kanca sing saben rong dina nggawa roti cilik siji, déné dhèwèké nggawa banyu dhéwé saka adoh. Minangka tuladha asor atiné sing paling jero, Sang Zinon sing kinurmatan nggayuh kasampurnan paling dhuwur ing laku tapa monastik; panjenengané nglampahi patang puluh taun kanthi nglakoni puasa, rawuh ing gréja suci saben dina Minggu, ing ngendi panjenengané mireng Sabda Gusti, nggatekaké piwulang para pangkotbah, lan nampa Misteri Suci Kristus; Sawisé kuwi, Sang Reverendi bali menyang panggonane, sing ora ana gembok utawa penjaga, amarga panggonan kuwi angel diakses déning wong ala lan pancèn aman. Sawisé sawatara wektu piyambaké mundur saka donya, Sang Reverendi ngutus salah siji kenalané bali menyang tanah kelairané kanggo adol harta sing ditinggalaké wong tuwané lan maringi bagéan marang adhine sing dadi haké. Sawisé nindakaké kuwi, utusan mau nyerahaké bagéan sang wali marang dhèwèké; saka kéné, Sang Wali Zinon wiwit maringi sedekah marang wong mlarat; lan nalika dhèwèké ngrasa yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké nyaur Alexander, Uskup Antiochia[1529] , lan kandha marang dhèwèké:

'Amarga aku wis dipanggil ninggalake urip iki, aku ngwarisake iki marang kowe: apa wae sing tak duwé, wis tak sediakake dhéwé miturut pantes; bab sing isih ana, aku ora sempat nyedikake, lan aku nunjuk kowe dadi pangurus iki, kanthi ngajak Gusti dadi saksi.'

Sawisé kuwi, sawisé nyium sang wali, sing berkah iku nyerahaké nyawané marang Gusti Allah.

13 Februari

31 Januari (gaya lawas)

Februari

Penderitaan Para Kudus Panyipta Mucjizat lan Panggawé Tanpa Upah Sira lan Yohanes, lan Panggawé Kudus Martir Athanasia lan telung putriné, Theoktista, Theodota lan Eudoxia

Diringati tanggal 31 Januari

Wong suci saka Gusti Allah, Cyrus, lair lan gedhe ing Mesir, ing kutha Alexandria sing diadegake dening Alexander Agung. Amarga kawruh sing dipelajari, dhèwèké dadi dhokter misuwur lan marasaké lara jasmani kanthi gratis, lan liwat tembung-tembung sing diilhami déning Gusti Allah lan tuladha uripé sing luhur, dhèwèké marasaké lara rohani wong. Nalika sowan marang wong lara, dhèwèké ora maringi pitutur saka Galen utawa Hippocrates[1530] , nanging pitutur saka para rasul lan nabi suci babagan carané nglindhungi dhiri saka panyiksa dosa, sing dadi panyebab lara badan: lara rohani iku panyiksa sing luwih abot tinimbang lara badan apa waé; nalika nyawa nandhang sangsara abot amarga dosa, kerep banget awak uga kena lara abot, sing diparingi Gusti minangka paukuman kanggo dosa. Mangkono, nalika mulang wong lara lan nyebarake piwulang Ilahi marang

[1527] Valens mrentah saka taun 364 nganti 378.

[1528] Ing jaman kuna, makam ing kidul digali saka gunung lan mirip guwa; nalika invasi mungsuh, makam-makam mau dirampok; katentremaning wong mati uga keganggu déning maling sing nggoleki harta karun ing makam. Sang Zeno sing Kinurmatan manggon ing salah siji makam sepi kuwi.

[1529] Dheweke ngladeni dadi uskup ing Antiokia wiwit taun 413 nganti 420.

[1530] Galen – dhokter lan sarjana Yunani kondhang, lair taun 131 Masehi lan seda ing wiwitan abad kaping 3; dhèwèké dadi dhokter kraton kanggo para kaisar Romawi ing jamane. Galen nduwèni pangaruh gedhé marang para dhokter ing saindenging donya, lan wewenangé tetep ajeg nganti abad kaping 16. – Hippocrates – dhokter Yunani misuwur liyane sing urip suwé sadurungé Galen (saka 460 nganti 356 SM); sawetara karyané isih ana nganti saiki, lan Galen sinau saka karya-karya mau.

wong-wong mau, Santo Sirus nuntun akèh wong pagan marang pangertosan Gusti Allah sejati lan ndadèkaké wong-wong mau dadi wong Kristen, nyembuhaké roh lan badané kanthi kabisané sing luar biasa.

Ing wektu kuwi, Kaisar Diocletian sing jahat mrentah, sawise ngluncurake panganiayaan marang wong Kristen. Santo Cyrus, dhokter misuwur saka Alexandria, dituduh ing ngarepe gubernur kutha minangka wong Kristen lan mulang akèh wong bab iman Kristen; gubernur banjur mrentah supaya dhèwèké langsung ditangkep. Nalika mangertèni bab iki, Santo Sirus mlayu saka kutha lan tanah Mesir banjur teka ing Arab. Panjenengané nindakaké iki ora amarga wedi siksaan utawa pati kanggo kasetyan marang Kristus, nanging sawenehé minangka pangibadah marang pangandikane Kristus: *'Nalika wong nganiaya kowe ing sawijining kutha, mlayua menyang kutha liya'* (Matius 10:23), sawatara amarga kepengin terus mbantu tanggane, lan sawatara maneh amarga kepengin nyiapake awake dhewe luwih becik kanggo nampa sangsara kanggo Gustine ing urip monastik. Amarga iku, nalika tekan ing Arab, dheweke langsung miwiti urip monastik malaikat. Tekane ing Arabiya iku uga digawé déning pangayomaning Gusti sing istiméwa, supaya ing kono dhèwèké bisa nuntun akèh wong marang Kristus, nylametaké saka sembah dosa marang arca, lan nuntun ing dalan kaslametan. Panjenengané uga nyepéng praktik kedhokterané ing kono, amarga panjenengané wis nampa saka Gusti kurnia mujijat, lan ora manèh marasaké kabèh jinis lara nganggo obat lan godhong-godhongan, nanging lumantar pandonga lan sabda. Lumantar mujijat-mujijat mau, asmané Kristus dimulyakaké, lan akèh wong sing nyembah arca, sawisé ninggalaké kaluputané, padha mbalèk marang Kristus, Gusti sing Satya.

Ing wektu kuwi, Santo Yohanes, sawijining wong Kristen sing taat lan nyekel pangkat militer sing terhormat, manggon ing Edessa[1531] . Nalika panganiayaan wong Kristen dening Diocletian diwiwiti, dhèwèké nyingkiri pangkat militèré lan kamulyan donya iki, tanah airé, omahé lan keluargané, uga bandha-bandhané – kabèh mau dianggep kosong – banjur dhèwèké teka ing Yerusalem. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké krungu kabar babagan Santo Cyrus lan mujijat-mujijat sing ditindakake, sing misuwur nganti adoh-adoh. Dheweke krasa kepengin banget ketemu Santo Cyrus lan manggon bareng karo abdi Gusti sing agung kaya ngono. Kanggo kuwi, Yohanes sepisanan lelungan menyang Alexandria kanggo nggoleki Santo Cyrus, nanging amarga ora nemokake ing kana, dheweke kanthi tulus takon ing ngendi dheweke bisa ditemokake. Banjur, sawisé ngerti yèn Santo Cyrus manggon ing Arab, Yohanes buru-buru menyang kana lan sawisé ketemu, dhèwèké dadi banget kagandhèng karo dhèwèké kanthi sakabèhé atiné; dhèwèké dadi saksi mujijat-mujijaté lan uga dadi paniru sing semangat marang uripé sing luhur.

Ing wektu sing padha, ana sawijining wanita sing taqwa marang Gusti Allah sing jenenge Athanasia, bebarengan karo telung putrine—Theoktista, Theodotia, lan Eudoxia—dituduh lan disiksa amarga asmané Kristus; dhèwèké digawa menyang kutha Canopus[1532] , ing ngendi manggon imam pagan Cassian lan gubernuré wong Siria. Nalika krungu bab iki, Para Kudus Cyrus lan John wiwit kuwatir manawa para gadis enom mau bisa waé mbalik saka Kristus, amarga wedi ancaman siksa utawa amarga godhongan janji-janjiné sing manis – luwih-luwih amarga para gadis mau isih enom banget: sing paling tuwa, Theoktiste, umuré limolas taun; sing kapindho, Theodota, telulas taun; lan sing paling enom, Eudoxia, sewelas taun. Santa Sirus uga nduwé sangsi marang keteguhan ibuné, Athanasia, amarga wedi yèn demi anak-anaké—supaya ora kena sangsara abot lan ora nyekseni getihé ditumpahké tanpa welas asih—dhèwèké bisa waé nyerah marang kekafiran; awit wis kondhang yèn ibu-ibu, manut naluri alamiah, sedhih ing atiné merga anak-anaké. Mula dhèwèké mangkat menyang kutha kuwi kanggo nguwatké para dara lan ibuné ing pangakuan iman Kristen lan nyiapaké supaya padha tahan sangsara kanthi tanpa wedi lan gagah berani. Santo Yohanes mèlu Santo Sirus, lan bebarengan padha lelungan menyang kutha Canopus. Nalika padha muncul ing ngarepe Athanasius karo putri-putrine sing lagi dipenjara, padha nguwatake katresnané marang Gusti Yesus Kristus kanthi pidato-pidato dawa lan kebak wahyu, lan ngyakinake supaya kanthi semangat nyawisake nyawane kanggo Panjenengané. Kedadéan iki langsung dilaporake marang panguwasa kutha, Syrianus. Salah siji wong pagan teka marang dheweke lan kandha:

'Ana wong anyar lan durung dikenal sing teka ing kutha kita: siji nganggo busana biara, sijine nganggo seragam militer. Wong-wong mau ngajak para dara sing saiki dadi tawanan supaya ora nyembah dewa-dewa kita, nanging tetep manut iman sing ora takwa, lan uga ora manut marang dhawuhe raja.' Padha ngajak para gadis mau

[1531] Edes – kutha ing Cilicia, sawijining wewengkon ing sisih kidul-wétan Asia Minor.
[1532] Canopus – kutha ing Mesir Sisih (Lor).

supaya nyembah mung marang sawijining Yesus lan maringi pakurmatan ilahi marang Panjenengané, tanpa nggatekake pati.

Krungu kabar iki, Syrian kebak nesu lan mrentah supaya loro priya mau langsung dicekel lan digawa ngadhep dheweke. Para Wali Cyrus lan John langsung ditangkep lan digawa ngadhep hakim duraka Syrian kanggo dipriksa. Nalika ndeleng wong loro mau, dheweke takon:

Apa pancen kaya ngono, kowe mungsuh-mungsuh terkutuk saka dewa-dewa kita, sing nyoba ngapusi para dara enom lan kanthi macem-macem tipu daya nambah cacahé wong Kristen supaya ngremehake rajaning kita? Yen kowe nganti saiki kesasar, paling ora tinggalna iman palsumu sing kebak maneka jinis sihir, lan upayakna nyenengake para dewa kanthi pandonga lan kurban, supaya ora mung kowe luput saka sangsara sing wis disiapake kanggo kowe, nanging uga supaya kowe diurmati dening kita. Nanging, yèn kowé ora nindakake kuwi, kowé bakal ngrasakaké murka lan nesu sing ora kendho ora mung saka Syrianus utawa Diocletian, nanging uga saka déwa-déwa sing kowé caci – kowé bakal ngrasakaké paukumané déwa-déwa mau, sanadyan déwa-déwa kuwi sing paling welas asih marang ketidaktaatanmu.

Kanggo iki, Para Kudus Sirus lan Yohanes mangsuli:

'Kita ora biasa ngomong dawa. Wigatenana iki kanthi mesthi: kita ora bakal ngidam pangalembana kosongmu, uga ora bakal mbaleni Kristus, sanajan kudu nandhang sangsara kanggo Panjenengané.'

Nalika kuwi, wong Siria kuwi kabekep dening nesu sing luwih gedhe; dhèwèké nggrenthèk untu lan kandha:

Kowe wong-wong jahat kuduné matur nuwun marang hakim amarga welas asihé. Yen kowe isih nduwé akal, tinggalna ilusimu supaya bisa uwal saka paukuman sing nggegirisi. Nanging amarga aku ora weruh apa-apa ing kowe kajaba kesombongan, nentang, lan keangkuhan kosong, ora perlu mbuwang tembung akèh; kita kudu langsung miwiti pakaryan. Banjur kowe bakal nampa ganjaran sing kowe kepengin lan, sanadyan tanpa kersa, kudu manut marang dhawuhe raja.

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké mréntahaké para dara lan ibuné supaya digawa mlebu lan wiwit nyiksa para martir suci Cyrus lan John kanthi manéka cara ing ngarepé: Dheweke nyiksa para wong wadon iku nganggo cambuk, ngremuk balungé nganggo tongkat kandel, nglelehaké lilin kanggo nglebokaké ing awaké, lan nyawuraké cuka ing bagéan sing kobong lan taburaké uyah, sawisé kuwi diusap nganggo sisih kasar saka klambi kasar saka rami – nalika nyawuraké getah panas ing sikilé. Kanthi migunakaké kabèh cara panyiksaan sing digawé saka nesuné, dhèwèké ora ngapura siji waé—sebagian kanggo mbales dendam marang keteguhan atiné lan kanggo mecah semangat, lan sebagian kanggo medeni para dara lan ibuné, sing padha nyekseni panyiksaan sing kejem. Nanging penyiksa sing ora nduwé iman iku ora kasil apa-apa: dhèwèké ora bisa nggoyahaké kawani para wali sing nggawa semangat suci, uga ora bisa medeni para dara lan ibuné. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya para wali dibebasaké lan wiwit nyiksa Santa Athanasia lan putri-putriné. Sawisé panyiksaan sing suwé, dhèwèké kebak isin gedhé, amarga jinis wadon sing ringkih, kanthi keteguhan atiné kaya priya nalika nampa sangsara, ora ana bedané karo para wong suci priya – Cyrus lan John – sing teguh lan ora kendho. Padha nduwèni iman lan katresnan marang Kristus sing padha, nandhang sangsara sing padha kanggo Panjenengané, lan kanthi pitulunganing Gusti, padha nuduhaké kawani sing padha. Padha nandhang sangsara kaya ana ing badané wong liya, ora nggatekake pisan marang panyiksaan. Padha ngadhepake pandelengané marang Calon Bojoné kang kinurmatan, Kristus Gusti Allah, sing ndelok saka pucuk kamulyané marang sangsara para calon bojone lan paring pitulungan marang wong-wong mau. Penyiksa, sawisé mréntahaké supaya para martir suci dibebasaké saka piranti siksa, ngukum supaya padha dipenggal sirah nganggo pedhang. Padha menyang pati kanthi kabungahan, kaya-kaya arep menyang mantenan. Kabèh mau—ibuné sing berkah, Athanasia, lan telung putriné sing berkah: Theoktiste, Theodotia, lan Eudoxia—sirahé sing mulya dipenggal nganggo pedhang.

Sawisé para martir suci dieksekusi, Santo Sirus lan Santo Yohanes manèh dipriksa. Penyiksa mau ngandika marang wong-wong mau kanthi pidato dawa, pura-pura prihatin marang kahanané, nuduhaké peparing, janji bakal nyiksa manèh, lan pungkasané ngancem paukuman pati. Nalika dhèwèké weruh yèn upayane sia-sia, dhèwèké ngumumaké paukuman pungkasan iki:

'Kanggo Cyrus, pangikuté Guru saka Galilea, lan kanggo Yohanes, kancané pracaya, sing wis ngremehké dhawuhé raja lan nolak nyembah déwa-déwa agung, kita paring dhawuh supaya sirahé dipotong manut paugerané raja.'

Para prajurit, sawisé nyekel para martir, muput sirahé ing panggonan sing padha persis ing ngendi para dara suci lan ibuné wis nyawisaké nyawané kanggo Gusti, ing tanggal 31 wulan January[1533] . Umat Kristen rahasia njupuk badan suci mau lan ngubur kanthi pakurmatan ing Gréja Santo Markus Rasul lan Penginjil ing peti mati kapisah: ing siji peti, para martir suci Cyrus lan John; lan ing peti liyane, Santo Athanasia karo putri-putrine. Sawisé pirang-pirang taun, nalika pamaréntahan Kaisar Theodosius enom sing taat[1534] , Santo Sirilus, Pausus Agung Aleksandria, miturut dhawuh Gusti lumantar malaikat, mindhahake relik suci para martir Cyrus lan John menyang sawijining desa sing dijenengi Manufin[1535] , kanggo ngusir akèh setan saka kana, kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase, amin.

Troparion, Nada 5:

Ya Kristus Gusti kita, sing lumantar mujijat para martir suci Panjenengan sampun paring kita tembok kang ora bisa ditembus: lumantar pandonga para martir mau, ancurake pasamuwan bangsa-bangsa lan kuwatake tongkat panguwasa kraton-kraton, awit Panjenengan iku siji-sijine sing becik lan sing tresna marang manungsa.

Kontakion, nada 3:

Sawise nampa karunia mujijat saka sih rahmat Ilahi, he para suci, panjenengan padha nindakake kaajaiban tanpa kendhat, motong kabeh hawa napsu kita nganggo tangan sing ora katon, Kaisar sing wicaksana ing babagan Gusti lan Yohanes sing mulya: amarga panjenengan padha dadi tabib Ilahi.

Uripé Santo Nikita, Uskup Novgorod.

Dirilisaké tanggal 31 Januari

Para prajurit gagah sing biasane nglawan mungsuh ora kanthi formasi nanging kanthi nyerbu mungsuh siji-siji pantes nampa pakurmatan luwih saka liyane. Sanadyan Gusti asring ngidini supaya padha tiba sementara, supaya ora dadi sombong, Panjenengané ora nate ninggalake tanpa pitulungan rahmat nganti pungkasan, nanging malah mulihake lan ndadekake padha ora bisa dikalahake. Salah siji prajurit Kristus sing gagah berani, yaiku sing berkah Nikita, entuk kasohoran khusus sawisé Sang Mulya Isaac si Pertapa. Sang Mulya Polycarp nyritakaké ing ngisor iki babagan dhèwèké, adhedhasar tembungé Santo Simon.

Nalika Sang Venerabel Nikon dadi abbot, sawijining sedulur saka Biara Gua Suci sing jenenge Nikita, wiwit nyuwun marang abbot supaya diparingi idin nglakoni tapa brata piyambakan lan mundur menyang sel.

"Anakku! Ing yuswamu sing isih enom, menawa kowe mung lungguh tanpa gawe, iku ora ana gunane. Luwih becik kowe tetep bareng sedulur lan kanthi bebarengan makarya supaya ganjaranmu ora ilang. Sampeyan dhéwé wis weruh piye sedulur kita, E Isaac the Caver, digoda déning setan nalika piyambakan lan mesthiné bakal binasa yèn ora diselametake déning sih agungé Gusti Allah lumantar pandonga para bapa kita sing kinurmatan, Anthony lan Theodosius.

Nikita mangsuli:

'Ora bakal, Bapak, aku kesasar dening godaan apa wae. Aku arep tetep teguh nglawan godaan setan lan bakal ndedonga marang Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, supaya Panjenengané uga maringi aku karunia mujijat, kaya sing tau diparingaké marang Isaac Sang Panggembala, sing nganti saiki isih nindakake akèh mujijat.'

Banjur sang abbot ngendika marang dhèwèké kanthi luwih tulus:

[1533] Kematian martir para Kudus Cyrus lan John kelakon ing taun 311.

[1534] Kaisar Theodosius II, utawa sing Enom, mrentah saka taun 408 nganti 450.

[1535] Manufin, utawa Manuf, dumunung ora adoh saka Canopus. – Sabanjure, reliké Santo Cyrus lan Santo John dipindhahaké menyang Roma, lan saka kono menyang Munich.

– Kepinginanmu ngluwihi kekuwatanmu. Ati-ati, anakku, supaya kowe ora tiba amarga kesombonganmu. Aku paring dhawuh supaya kowe ngladeni sedulur-sedulur kanthi becik, lan amarga ketaatanmu kowe bakal diparingi mahkota dening Gusti.

Nanging, Nikita ora gelem ngrungokake pitutur sang abbot: dhèwèké ora bisa ngungkuli kangené sing banget marang urip dadi pertapa. Mula saka kuwi, dhèwèké nindakake persis kaya sing wis dadi niyaté: dhèwèké nyumput ing sawijining guwa, lawangé dikunci rapet, lan manggon piyambakan kanggo ndedonga, ora tau metu. Nanging, sawisé sawetara dina, dhèwèké ora bisa uwal saka tipuan setan: nalika nglantaraké pandonga, dhèwèké krungu swara sing ndedonga ing sacedhaké lan ngrasakaké ambu harum sing ora bisa diterangaké. Kagoda dening iki, dhèwèké ngendika ing atiné: 'Yèn iki dudu Malaékat, mesthiné dhèwèké ora bakal ndedonga bareng aku, lan mesthiné uga ora ana ambuné Roh Suci ing kéné.'

Dheweke banjur ndedonga luwih khusyuk, kandha:

'Gusti! Tampakna dhiri Panjenengan marang aku kanthi nyata, supaya aku bisa ndeleng Panjenengan.'

Ana swara mangsuli:

'Aku ora bakal muncul marang kowe, amarga kowe isih enom; yen ora, kowe bakal sombong lan bisa tiba.'

Pertapa kuwi terus nyuwun kanthi nangis:

'Ora bakal, Gusti, aku kesasar. Abas wis mulang aku supaya ora nggatekake godaan setan – nanging aku bakal nindakake apa wae sing Panjenengan dhawuhake.'

Banjur ula sing ngrusak nyawa, sawise entuk kuwasa marang dheweke, kandha:

'Ora mungkin manungsa sing nganggo daging bisa ndeleng aku. Mula, aku ngutus Malaikatku supaya ana karo kowe, lan kowe kudu nindakake kersane.'

Sawisé kuwi, ana setan sing muncul ing ngarepé ing wujud malaikat. Nikita tiba ing lemah lan nyembah marang setan kuwi kaya-kaya dhèwèké malaikat. Setan kuwi kandha marang dhèwèké:

'Saka saiki, aja sembahyang, nanging maca buku. Kanthi mangkono, kowe bakal rembugan karo Gusti Allah lan maringi pitutur sing migunani marang sapa wae sing teka marang kowe, dene aku bakal tansah ndedonga marang Pangripta kabeh kanggo keslametanmu.'

Pertapa iku pracaya marang tembung-tembung mau lan kesasar, mandheg ndedonga, nanging wiwit maca buku kanthi semangat gedhe. Ing wektu sing padha, dhèwèké weruh yèn setan kuwi tansah ndedonga kanggo dhèwèké lan dhèwèké bungah, mikir yèn kuwi Malaékat sing ndedonga kanggo dhèwèké. Dhèwèké rembugan suwé karo sapa waé sing teka marang dhèwèké, nggunakake Kitab Suci kanggo nyritakaké bab kabecikan jiwa; dhèwèké malah wiwit mènèhi ramalan. Ketenarané sumebar nganti adoh lan amba, lan kabèh wong gumun marang kasatuhan ramalan-ramalané. Ing sawijining wektu, dhèwèké ngirim layang marang Pangeran Izyaslav[1536] sing isiné: 'Dina iki, Pangeran Gleb Svyatoslavich[1537] wis dipatèni; kirimna anakmu Svyatopolk[1538] langsung menyang tahta pangeran ing Novgorod.' Kaya sing wis diomongké, kabèh mau kelakon. Sejatine, sawisé sawetara dina, kabar teka yèn Pangeran Gleb wis dipatèni. Wiwit wektu kuwi, wong-wong malah luwih kerep nyebut sang pertapa minangka nabi, lan loro pangeran lan para boyar padha pracaya marang dhèwèké kanthi saktenané. Nanging sejatiné, setan ora ngerti masa depan, nanging apa waé sing wis ditindakake déwéké – umpamané yèn dhèwèké wis nyurung wong ala kanggo matèni utawa nyolong – kuwi sing bakal diwartakaké. Kanthi cara sing padha, nalika wong-wong teka marang pertapa golek panglipur, setan kuwi—sing dianggep minangka malaikat—bakal nyritakake kabeh sing wis kelakon marang wong-wong mau. Nikita ngandharake ramalan, lan kabeh sing diandharake kelakon.

Ing wektu sing padha, ora ana sing bisa nyanding kawruh Nikita babagan buku-buku Prajanjian Lawas; dhèwèké ngerti kabèh mau kanthi ati: Kitab Kejadian, Kitab Keluaran, Kitab Imamat, Kitab Bilangan, Kitab Hakim-hakim, Kitab Raja-raja, lan kabèh ramalan kanthi urut. Sejatine, dhèwèké ngerti kabèh kitab Prajanjian Lawas kanthi jero , nanging bab Injil suci lan kitab-kitab Apostolik sing diparingaké déning sih rahmaté Gusti Allah kanggo kaslametan kita lan nguwatké kita ing kabecikan, dhèwèké ora tau kepéngin ndeleng utawa

---

[1536] Izyaslav Yaroslavich – Pangeran Agung Kyiv wiwit taun 1054 nganti 1068.

[1537] Gleb Svyatoslavich – Pangeran Novgorod, putra paling tuwa saka Svyatoslav, Pangeran Agung Kyiv, dipatèni déning wong Finlandia ing taun 1078.

[1538] Sviatopolk II (Mikhail) Izyaslavich, putrané Pangeran Agung Izyaslav saka Kyiv, dadi Pangeran Novgorod wiwit taun 1078 lan Pangeran Kyiv wiwit taun 1093 nganti 1114.

ngrungokaké, luwih-luwih maca; malah ora kepéngin ngomong karo sapa waé bab Prajanjian Anyar. Saka kéné kabèh dadi cetha yèn dhèwèké wis kesasar déning setan. Amarga kuwatir, para bapa sing kinurmatan padha teka marang sing kesasar: Abas Nikon, Yohanes sing banjur nggantèkaké dhèwèké dadi abas, Pimen si Puas, Yesaya sing sakbanjuré dadi Uskup Rostov, Matius si Wangsit, Isaac si Pertapa, Agapitus si Tabib, Gregory si Mujur, Nicholas, sing mengko dadi Uskup Tmutarakan, Nestor si Pangripta Kronik, Gregory si Pangumpul Kanon, Theoktist, sing mengko dadi Uskup Chernihiv, lan Onisiphorus si Wicaksana[1539] . Kabeh mau, sing misuwur amarga kabecikane, padha teka lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo Nikita lan ngusir setan saka dheweke, supaya Nikita ora bisa ndeleng maneh. Banjur, sawisé nggawa metu saka guwa, padha nyuwun dhèwèké maca sawijining pérangan saka Prajanjian Lawas. Nanging dhèwèké malah miwiti ngumpat yèn dhèwèké ora tau maca buku-buku kuwi, sing biyèn wis dikuwasani kanthi hafal; malah saiki dhèwèké ora ngerti siji tembung waé saka buku-buku kuwi. Saiki padha meh ora bisa mulang dheweke maca lan nulis. Alon-alon, liwat pandonga para bapa sing pinunjul, dheweke pulih akale, ngakoni dosane lan nyesel banget. Sawisé kuwi, dheweke ngetrapake pangastine lan tapa brata sing khusus, miwiti urip sing ketat lan andhap asor, lan ngluwihi wong liya ing kabecikan. Gusti sing welas asih, nalika ndeleng pakaryan-pakaryan Nikita sing pinaringan berkah kuwi, lan ora nglirwakake kabecikan-kabecikané biyèn sing wis dilakoni wiwit isih enom, nampa tobat sejati; lan kaya déné Panjenengané biyèn nampa tobaté Santo Petrus sing wis ngelakoni Panjenengané kaping telu, kandha marang dhèwèké: 'Paringana pangan wedhusku'[1540] ; mekaten ugi Panjenenganipun paring pratandha ingkang sami minangka pratandha panriman pangapuran dhumateng ingkang kasucen Nikita. Amargi katresnanipun ingkang ageng, ingkang kawujud ing panyengkuyupan dhumateng dhawuh-dhawuh, Gusti ngangkat piyambakipun dados pangembala wedhus Panjenenganipun ingkang saged dipunsebat 'Wedhus Sabda', kanthi nglantik piyambakipun dados uskup ing Novgorod[1541] . Ing kono, Gusti Allah, kanggo nglipur kawanané lan ngyakinaké sakabehé bab pangapura saka cobaan sing wis ngancem sang wali, ngluhuraké uripé sing luhur kanthi karunia mujijat. Mangkono, ing sawijining wektu nalika ana kekeringan, sang wali ndedonga marang Gusti Allah lan ngundang udan saka swarga; ing wektu liyane, dhèwèké mateni geni ing kutha liwat pandonga; panjenenganipun nindakake akèh mujijat liya. Sawisé setya ngreksa umatipun lumantar panginjilan, panjenenganipun pindhah menyang gesang langgeng karo Gusti ing tanggal 30 Januari 1108. Panjenenganipun sampun ngladèni dados uskup salami telulas taun. Panjenenganipun dikubur kanthi pakurmatan ing kapel sisih gréja agung para suci Joachim lan Anne, Wong Tuwa Suci Gusti. Awaké Sang Nikita sing Kaberkahan tetep disimpen ing peti mati suwéné patang atus limang puluh taun; banjur, ing taun 1558, nalika pamaréntahan sang raja sing taat, John Vasilyevich, Autokrat Kabèh Rusia, ing sangisoré pimpinan Metropolitan Makarios lan Uskup Agung Theodosius saka Novgorod, reliki Santo Nikita ditemokake isih utuh lan ora rusak sakabehe[1542] . Nganti saiki, reliki kasebut maringi akèh panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi iman. Kamulyan marang Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase, nganti jaman tumeka jaman, amèn.

Troparion, Nada 4:

Sawise remen ing pangendalian dhiri, ya Sang Wicaksana saka Gusti, lan sawise ngendhaleni karsa dagingmu, kowe lungguh ing pangursi keimaman; lan kaya lintang sumunar, kowe maringi padhang ing manah para pracaya lumantar esuking mujijatmu, Bapa kita, Santo Nikita; lan saiki ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya Panjenengané nylametake nyawa kita.

[1539] Peringatan St. Nikon saka Gua tanggal 23 Maret; St. Yohanes, sing dikenal minangka 'Pendhudhuk Gua Lawas', tanggal 19 April; peringatan St. Pimen si Puas tanggal 27 Agustus; Yesaya, Uskup Rostov, tanggal 15 Mei; Peringatan St Matius si Wangsit – 5 Oktober; St Agapitus – 1 Juni; St Gregorius – 8 Agustus; Peringatan Theoktist, Uskup Chernihiv – 6 Agustus; Peringatan St Onesiforus si Wangsit – 9 November.

[1540] Yohanes 21:16–17.

[1541] Santo Nikita diangkat dadi Uskup Novgorod ing taun 1096.

[1542] Sadurunge ditemokake reliké Santo Nikita, Uskup Novgorod, dhèwèké wis diurmati minangka santo; dina rayané wis dirayakaké wiwit separo kapisan abad kaping 13. Saiki, reliké sing ora bosok disimpen kanthi tebuka ing Katedral Santa Sofia ing Novgorod.

Kontakion, Nada 6:

Kinurmatan kanthi pangkat uskup lan ngadeg ing ngarsané Sing Maha Suci, Panjenengan ngaturaké pandonga sing tulus kanggo umat Panjenengan; awit lumantar pandonga Panjenengan Panjenengan nurunaké udan, lan ing wektu liya Panjenengan matèni kobongan udan es. Lan saiki, Sang Wali Nikita, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nylametake umatmu sing padha ndedonga, supaya kita kabeh bisa padha njerit marang kowe: Sugeng, ya Bapa Suci ingkang nggumunake.

Peringatan para martir suci Victorinus, Victor, Nicophorus, Claudius, Diodorus, Serapion lan Papias.

Dipeperingati tanggal 31 Januari

Kabeh para martir suci iki nandhang sangsara kanggo iman Kristus nalika pamaréntahan Decius. Victorinus, Victor, lan Nikiforos dilebokake ing alu watu lan digiling nganggo lesung watu; Claudius seda sawisé tangan lan sikilé dipotong; Diodorus dibakar urip-urip; Serapion dipenggal sirahé; Papias dibuwang menyang segara[1543] .

Peringatan Pahlawan Suci Tryphena.

Dirilisake tanggal 31 Januari

Martir suci Tryphena asalé saka kutha Cyzicus[1544] ; dhèwèké putriné wong Kristen: Anastasia the Syncletic[1545] lan ibuné Socratia. Sang wali kanthi sukarela nyerahaké dhèwèké marang sangsara. Nganggo kanthi terang-terangan nyalahake kaluputan nyembah arca lan wong-wong sing bodho nyembah arca kaya déwa, dhèwèké ngajak supaya padha ninggalaké ibadah sia-sia lan bali marang Gusti Allah sing sejati. Amarga iku, gubernur Kaisarea mrentahake supaya dheweke dibuwang menyang tungku geni sing kobong, nanging martir suci iku metu tanpa tatu; banjur dheweke digantung ing wit dhuwur lan dijatuhake saka dhuwur ing paku landhep, sawisé kuwi dheweke dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan, nanging kéwan-kéwan mau ora nyentuh dheweke; pungkasané, dhèwèké ditanduk nganti mati déning tanduk sapi jantan galak. Kacathet yèn ing panggonan getihé mili, ana mata air mili, sing saka kono akèh wong nampa pitulungan lan panyembuhan.

14 Februari

1 Februari (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti bapa kita sing kinurmatan, Petrus saka Galatia, sing séda watara taun 429. Panjenengané uga dieling-eling ing tanggal 22 Februari lan 25 November kanthi jeneng Petrus Sang Stylite lan Sang Meneng.

Penderitaan Sang Martir Suci Trifon

Disingkiri tanggal 1 Februari

Santa Trifon lair ing tanah Frigia, ing desa Kampsad, cedhak kutha Apamea[1546] . Wiwit isih cilik, sih rahmaté Gusti Allah nyenengi dhèwèké, lan Gusti maringi dhèwèké kuwasa kanggo nindakake mujijat[1547] ,

---

[1543] Para martir suci Victorinus, Victor, Nicéphore, Claudius, Diodorus, Serapion, lan Papias ngalami martir ing Korintus ing taun 251.
[1544] Kyzikos – sawijining kutha ing Phrygia, ing pesisir kulon Asia Minor, ing salah siji semenanjung Segara Marmara.
[1545] Synklitik iku pejabat kraton pangkat dhuwur, anggota dewan nagara.
[1546] *Phrygia* – salah siji wewengkon utama ing Asia Minor. *Apamea* – kutha paling wigati ing Phrygia, kanthi perdagangan sing makmur.

supaya Panjenengané dimulyakaké ora mung lumantar lambéné bocah iki, nanging uga lumantar pakaryané sing mujijat. Ing Menaion Agung[1548] , akèh sing nyritakaké bab panyembuhan saka macem-macem lara sing ditindakake déning mudha suci Trifon, lan bab pangusiran setan saka wong-wong sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké. Kita bakal nyritakaké dhisik salah siji saka akèh mujijatné, sing maringi pratandha marang sih agungé Gusti sing nyenengaké dhèwèké, lan sabanjuré kita bakal nyritakaké sangsara sing dialami amarga pracaya marang Kristus.

Ing taun 238, Kaisar Gordianus[1549] munggah ing tahta Romawi; sanadyan dhèwèké nyembah berhala, dhèwèké ora nganiaya umat Kristen. Kaisar iki nduwèni putri diwasa sing aranè Gordiana – sawijining dara sing pinunjul amarga pinter lan ayu, nganti akèh pangeran gedhé lan misuwur kepéngin nglamar dhèwèké dadi garwané anaké. Nanging musibah gedhé tumeka marang gadis iki, lan uga marang kabèh keluargané: kanthi idiné Gusti, setan mlebu ing dhèwèké lan nyiksa kanthi kejem, mbuwang dhèwèké menyang geni lan banyu; para dhokter kondhang amarga kawicaksanané, sing digawa marang gadis sing lara, ora bisa nulungi. Nanging banjur roh najis sing manggon ing sajroning cah wadon iku, miturut dhawuh Gusti, ngendika:

'Ora ana siji waé sing bisa ngusir aku saka kéné kajaba mudha Trifon.'

Raja langsung ngutus wong-wong kanggo nggoleki Trifon ing endi-endi. Akeh wong sing jenenge padha digawa marang raja, nanging ora ana siji-sijia sing bisa ngusir setan saka putri raja. Pungkasané, pemuda suci Trifon digawa ngadhep raja; dhèwèké ditemokaké ing Phrygia, ing désa Kampsade, nalika dhèwèké ngopeni angsa ing pinggir tlaga; wektu kuwi umuré dhèwèké pitulas taun. Nalika sang wali nyedhak Roma, setan, sawisé ngerti yèn dhèwèké wis teka lan malah wiwit nyiksa pemudi kuwi luwih ganas, muni banter:

'Aku ora bisa maneh manggon ing kene, amarga Trifon wis nyedhak lan bakal teka ing kene ing dina katelu; aku ora bisa maneh nahan iki.'

Sawisé muni kaya ngono, roh najis iku ninggalaké cah wadon mau.

Ing dina katelu, Santo Trifon teka ing kutha lan langsung digawa menyang kamar kraton, ing kono piyambakipun ditampi kanthi ramah banget déning sang raja; amarga sang raja ngenali yèn piyambakipun iku pancèn Trifon sing kasebut déning setan nalika ninggalaké bocah wadon mau. Nanging supaya luwih yakin manawa pancen Trifon sing wis marasaké putriné, sang raja nyuwun banget supaya dhèwèké mbukakaké setan ing ngarepé, supaya dhèwèké bisa ndeleng nganggo mripaté dhéwé. Sang wali sarujuk karo panyuwunan sang raja lan nglampahi nem dina puasa lan pandonga; sawisé kuwi, dhèwèké nampa saka swarga kuwasa sing luwih ageng lan kuwasa marang roh-roh najis. Ing dina kapitu, nalika srengéngé munggah, sang raja rawuh marang wong suci mau karo kabèh pangiring kratoné, kepéngin ndeleng setan. Banjur Trifon, kang kapenuhan Roh Suci lan ndelok roh jahat kang ora katon nganggo mripat rohani, kandha marang setan mau:

Aku kandha marang kowe, roh najis, ing asmané Gustiku Yesus Kristus, tampilna ing ngarepé wong-wong sing ana ing kéné, lan tunjukna marang wong-wong mau wujudmu sing ala lan ora isin, lan mbukakna kelemahanmu.'

Lan langsung setan katon ing ngarepé kabèh wong mau ing wujud asu ireng, mripaté kaya geni, nyeret sirahé ing lemah.

Wong suci mau ngendika marang setan, takon:

'Sapa sing ngutus kowe mriki, setan, mlebu ing cah wadon iki, lan piye kowe wani mlebu ing wong sing diciptakaké miturut gambaré Gusti Allah, nalika kowe dhéwé awon banget, ringkih, lan kebak kabèh kajahatan?'

Setan mangsuli:

[1547] Miturut Euchologion Yunani, para warga Kampsada tau kaslametaké saka pacekitan amarga pandongaé Santo Trifon, nalika kéwan merayap mbebayani lan serangga muncul lan padha mangan pari, godhong wit, lan kabèh jinis tetanduran ijo. Santa Trifon, nalika ngrasakake prihatin marang bencana iki, ngangkat tangane marang Gusti ing pandonga, nyuwun supaya ngutus Malaikaté kanggo mbasmi kéwan srangga sing mbebayani; ing wektu sing padha, sang martir suci mau ngiket janji marang kéwan-kéwan mau supaya padha mundur menyang panggonan sing angel digayuh sing wis ditemtokake dadi papan dununge.

[1548] *Menaion-Chetiy Agung* disusun déning Metropolitan Makarii saka Moskow ing abad kaping 16. Saliyane urip para wali, isiné kabèh Kitab Suci, akèh khotbah, lan manéka artikel babagan rohani. Menaion-Chetiyé St. Demetrius saka Rostov disusun adhedhasar Menaioné Makarii.

[1549] *Gordian* mrentah saka taun 238 nganti 244.

Aku dikirim dening bapakku—Setan, pangeran kabèh kejahatan sing manggon ing neraka—saka dhèwèké aku nampa dhawuh kanggo nyiksa gadis iki.

Banjur sang wali takon maneh marang dheweke:

'Sapa, mula, sing wis maringi kowe kuwasa kanggo nyentuh ciptaané Gusti Allah?'

Iblis, sanadyan nglawan kersane nanging kapaksa déning kakuwatané Gusti sing ora katon, kapaksa ngucapaké kabeneran.

"Kita ora duwe kuwasa marang wong-wong sing ngerti Gusti Allah lan pracaya marang Putrané Gusti Allah siji-sijiné—Kristus, kang kanggo Panjenengané Petrus lan Paulus seda ing kéné—saka wong kaya ngono kita mlayu kanthi wedi, lan mung nalika diparingi idin déning Gusti Allah kita bisa tumindak. mung nyoba godaan sing paling cilik. Dene marang wong-wong sing ora pracaya marang Gusti Allah lan Putrané Gusti Allah, lan sing manut napsu dhéwé, nindakake pakaryan sing nyenengake kita, kita nduwé wewenang sakabehé kanggo nyiksa wong-wong mau. Karya-karya kaya ngono nyenengake kita: nyembah berhala, ngina, zinah, sihir, iri, matèni, kesombongan; lumantar tumindak-tumindak iki lan sing padha, manungsa kejiret kaya ing jaring, adoh saka Gusti Allah, Sang Pencipta, lan kanthi kersané dhéwé dadi kanca kita, lan bebarengan karo kita nampa sangsara langgeng.

Krungu iki, raja lan wong-wong ing sacedhaké padha ketakutan banget lan kebak rasa wedi; akèh sing wis ninggalaké kaluputané banjur pracaya marang Kristus; déné para pracaya saya kuwat imané lan padha ngluhuraké Gusti Allah.

Raja, sawisé maringi ganjaran sing akèh marang sang wali, ngutus dhèwèké mulih kanthi tentrem; nanging sang wali mènèhaké kabèh sing ditampa saka raja marang wong mlarat ing dalan; lan dhèwèké dhéwé, sawisé bali menyang tanah airé, nyawisaké dhiri ing pakaryan lumrah, marasaké wong lara lan nyenengaké Gusti lumantar urip sing suci lan tanpa cela.

Sawisé Gordian, Philip[1550] munggah ing tahta Romawi; dhèwèké mrentah mung sawatara wektu, amarga dipatèni déning prajurit dhéwé; lan sawisé dhèwèké teka Decius[1551] sing galak, sing nindakake panganiayaan kejem marang wong Kristen; sajrone wektu kuwi akèh wong Kristen dipatèni, déné akèh sing wedi, amarga wedi marang sangsara sing nggegirisi, mbalik saka Kristus lan nyerah marang panyembahan berhala. Kaisar iki ngetokaké prentah marang para eparkh lan hegemonark supaya nganiaya wong Kristen ing endi-endi lan matèni tanpa welas asih. Ing Wétan wektu kuwi, ana Aquilinus sing dadi eparch; dhèwèké dilaporaké yèn Trifon ngakoni iman Kristus lan, nalika lelungan liwat manéka nagara, marasaké wong lara kaya dhokter sing trampil banget, lan ing wektu sing padha mulang kabèh wong supaya pracaya marang Kristus lan kanthi mangkono narik akèh wong; nanging Trifon ora nggatekaké dhawuh raja, malah ngolok-olok kabèh déwa. Para prajurit langsung dikirim nggoleki Trifon, lan ora suwe padha nemokake dheweke: amarga obor sing murub kanthi semangat marang Gusti Allah lan sumunar kanthi iman lan kabecikan ora bisa tetep didhelikake. Nanging sang wali piyambak, nalika mangertos yèn piyambakipun dipunpencari, boten mlayu dhateng ara-ara samun utawi nyumput ing pagunungan utawi jurang-jurang ing bumi; nanging, kanthi ngagem pandonga lan pratandha salib, piyambakipun kanthi wani medal ngadhepi tiyang-tiyang ingkang ngupadi piyambakipun lan, kanthi nyerahake dhiri ing tanganipun, piyambakipun lumampah kanthi suka cita dhateng panguwasa Aquilinus, ingkang nalika semana wonten ing Nicaea[1552] . Nalika Aquilinus, kang dikelilingi para pembawa waja, para komandan, para abdi dalem lan akèh wong, lungguh ing bangku pangadilan, Pompinianus, sawijining juru tulis[1553] pangkat dhuwur, kandha marang dhèwèké:

'Iki ana priya enom saka kutha Apamea, dikirim marang Paduka; dhèwèké ngadeg ing ngarep paukuman sing adil saka panguwasa Paduka.'

Akilin ngendika:

'Wong sing ngadeg ing ngarep kita, critakna jenenge, asal-usulé, lan nasibé[1554] .'

[1550] *Filip* (sing Arab) mrentah saka taun 244 nganti 249.

[1551] *Decius* mrentah saka taun 249 nganti 251.

[1552] *Nikea* – ing jaman biyen kutha sing sugih lan makmur – ing Bithynia (Asia Cilik), saiki banget mlarat lan jarang didiami. Konsili Ekumenis Kapisan lan Kapitu dianakake ing kutha iki.

[1553] *Skriniarius* iku bendahara kraton sing nduwèni kuwasa gedhé ing sangisoré eparch (gubernur provinsi), mulané dhèwèké éntuk kapitadosan istiméwa saka maharaja lan diparingi manéka tanggung jawab.

Wong suci mangsuli:

Nama kula Trifon; tanah kelairan kula ing désa Kampsada, sacedhak kutha Apamea; babagan nasib, kita boten ngakeni, awit kita pitados menawa sedaya prakawis kelampahan miturut pangayomaning Gusti Allah lan kabijaksanaanipun ingkang boten saged dipun gambaraken, lan boten amarga nasib, lan boten gumantung dhumateng lumantaripun lintang utawi kebetulan, kados ingkang panjenengan pitados. Ing gesang, aku dipandu dening karsa bebasku, ngabdi marang Kristus piyambak. Kristus iku imanku, Kristus iku pujianku lan mahkota kamulyanku.

Kanggo iki Eparkh kandha marang sang wali:

'Mbok menawa kowe durung krungu nganti dina iki bab paugeran kaisar, sing miturut paugeran kuwi sapa waé sing nyebut awaké dhéwé Kristen lan ora nyembah déwa-déwa kudu mati kanthi cara sing nggegirisi; mulané, sadhar lan tinggalna imanmu sing ngapusi, supaya kowe ora dibuwang menyang geni.'

Nanging Trifon muni:

'Oh, mugi aku dianggep pantes, lumantar geni lan sakabehe sangsara, kanggo nggayuh pungkasaning uripku amarga Gusti Yesus Kristus, Tuhanku lan Allahku!'

Gubernur nerusake:

'Trifon, aku maringi pitutur supaya kowe nyembah marang para dewa, amarga aku weruh yèn sanadyan isih enom ing awak, kowe nduwèni pikiran sing waras, lan aku ora kepéngin kowe mati kanthi pati sing nggegirisi!'

'Aku bakal nduwé akal sing waras,' wangsul sang wali, 'nalika aku wis nglakoni pangakuan sing sampurna marang Gustiku, lan yèn aku njaga iman sing suci marang Panjenengané tanpa owah-owahan, kaya bandha sing ora ana tandhingané, lan dadi kurban kanggo Panjenengané sing wis nyawisaké awaké dhéwé dadi kurban kanggo aku.'

Banjur gubernur mau, ngancem sang wali, muni kanthi nesu:

'Aku bakal mbuwang awakmu menyang geni, lan ngendhalèkaké rohmu nganggo panyiksaan paling kejem.'

'Kowe ngancem aku nganggo geni sing mati,' wangsulane Trifon, 'sawisé mung ana abu; nanging aku ngancem kowe, wong-wong sing ora pracaya, nganggo geni langgeng sing ora bisa dipadamake; tinggalna pracaya kosongmu lan kenalana Gusti Allah sing sejati, supaya mengko kowe ora nyesel nalika tiba ing geni langgeng.'

Nanging Akilin, kobong karo nesu sing paling ngedab-edabi, mrentahake supaya sang wali dicambuk kanthi digantung ing wit. Krungu prentah iku, Trifon langsung nyopot sandhangane lan kanthi bungah nyerahake awaké marang para algojo kanggo disiksa. Para algojo, sawisé nggantung dhèwèké ing wit kanthi tangan diiket mburiné, nyiksa dhèwèké kanthi kejem suwéné telung jam. Nanging sang wali nahan sangsara kuwi kanthi wicaksana, ora ngetokaké swara tangisan utawa keluhan sak suwéné dhèwèké dipukul. Sawisé rampung nyiksa dhèwèké, Akilin manèh nyuwun marang dhèwèké kanthi ajakan:

'Wicikna atimu, Trifon; tinggalna kabodhoanmu; janjikna nyembah para dewa, awit sapa waé sing nolak manut dhawuhe raja ora bakal bisa uwal saka pati sing nggegirisi.'

Wong suci mau mangsuli kanthi wani:

'Lan aku kandha marang kowe, ora ana sing nolak Kristus, Raja Swarga, sing bisa nampa urip langgeng, nanging bakal dibuwang menyang geni langgeng sing ora tau mati.'

Gubernur mangsuli:

'Ora ana raja swarga liyane kajaba Zeus, putranéSaturn[1555] ; dhèwèké iku bapaké déwa lan manungsa, lan sapa waé sing ora sujud marang dhèwèké ora bakal bisa urip; sujud uga marang dhèwèké, yèn kowé péngin ngrasakaké éndahé urip iki.'

Banjur sang wali, karsa maringi pencerahan marang wong pagan nganggo padhanging bebener lan mbukak kabèh kabejatan paganisme, ngendika marang Aquilinus:

[1554] *Fortuna* – dewi Romawi sing nguwasani nasib lan begja.

[1555] *Zeus* (utawa Jupiter) – dewa Greko-Romawi sing diurmati déning wong pagan minangka panguwasa swarga lan bumi, bapaké kabèh déwa lan manungsa.

'Mugi kabèh sing nyembah déwa Zeus lan nyandhak pangarep-arep marang dhèwèké padha kaya dhèwèké; lan diandharake bab dheweke manawa dheweke iku dukun sihir sing pisanan ora manut paugeran lan ahli sihir sing mbebayani, bapaké kabèh kaluputan lan ketidaktaatan marang Gusti; sawisé seda, wong-wong sing kepéngin niru tumindak alaé padha ngukir arca emas lan pérak saka dheweke, nyebut dheweke déwa; lan padha nindakake iki supaya padha duwe alesan kanggo awake dhewe ing kekotoran lan kaluputané, supaya ora ana sing nyalahké tumindak isiné, amarga déwané uga padha; kanthi cara sing padha, wong-wong liya sing hina lan banget jahat diangkat dadi déwa déning sing niru[1556] ; nanging kowe, pracaya marang tradhisi kuna sing ora takwa lan dongeng palsu iki, nyembah arca-arca sing ora duwe nyawa lan bisu, lali marang Gusti Allah sing urip, sing netepake langit, ngadegake bumi ing ndhuwur banyu, lan nyebarake hawa; Gusti Allah, sing nyipta saben makhluk lan maringi wujud sing katon, netepake manungsa—sing diciptakaké mengko—dadi panguwasa ing sadaya; nanging manungsa, amarga iri setan lan kagoda ula sing licik (Kejadian 3), tiba ing akèh sangsara; Banjur Gusti Allah—Sabda—merahasiaké manungsa, kanthi karsa dhèwèké piyambak kersa dadi inkarnasi, lan rawuh ing wujud manungsa; Panjenengané seda ing Salib, dikubur, wungu manèh ing dina katelu, munggah menyang swarga, lan lenggah ing tengené Gusti Allah Rama, nganti kabèh makhluk padha ngenali Panjenengané; banjur Panjenengané bakal rawuh malih kanthi kakuwatan lan kamulyan ageng lan bakal maringi ganjaran marang saben wong manut tumindaké. Panjenengané iku Déwa para déwa, Raja para raja, lan Pangadilaning wong urip lan wong mati; nanging déwa-déwa sing kok sembah bakal dadi bahan bakar geni langgeng, bebarengan karo kabèh sing nyembah marang déwa-déwa mau.

Sawisé kuwi, gubernur Aquilinus, sawisé mangkat kanggo moro, mréntah supaya Santo Trifon uga dicekel, banjur diiket ing jaran lan digawa mlaku ing mburiné. Santo mau kudu nahan sangsara gedhé: ujung sikilé dicabut, amarga ing salju sing nggilani sikilé ora nganggo sandal, lan jaran nginjak lan ngremuk sikilé nganggo kuku kangg – lan telapak sikilé retak; nanging sang martir, ngarahaké pandangane rohani marang Gusti Allah lan kobong karo katresnan marang Panjenengané, ora nggatekaké panyiksa iki lan nyanyi tembungé Daud: *'Tetepna langkahku ing dalan-dalane Panjenengan, supaya sikilku ora kesandhung'* (Mazmur 16:5), lan liyane: *'Tetepna sikilku ing sabda Panjenengan, lan aja nganti ana kaluputan sing nguwasani aku'* (Mazmur 118:133).

Ing wektu sing padha, dhèwèké mbaleni tembung-tembungé protomartir suci, diaken agung Stefanus:

– *'Gusti, aja nyimpen kaluputan iki marang wong-wong mau'*[1557] (Kisah Para Rasul 7:60). Sawisé bali saka moro, gubernur nyaur martir mau lan kandha marang dhèwèké:

– 'Saiki, he wong celak, apa kowe durung eling lan mutusaké nyembah marang déwa-déwa, utawa kowe isih tetep ing kebodhoanmu biyèn?'

Wong suci mau mangsuli:

Kowe dhéwé, kabut déning setan, kebak kegilaan lan kabodhoan, amarga kowe ora bisa ngenali Pangripta kabèh mau lan nyembah Panjenengané; déné aku tetep wicaksana, ora tau nyimpang saka kabeneran sing nylametaké aku.

Gubernur mrentahake supaya sang wali dipenjara; nalika dhèwèké dhéwé mangkat menyang tapel wates paling cedhak saka nagara, ing kana dhèwèké manggon sawatara wektu.

Nalika bali menyang Nicaea, epark muncul ing pangadilan, nyaur Trifon sepisan maneh, lan kandha marang dheweke:

'Apa suwene kowe diiket ing belenggu durung mulang kowe supaya manut marang dhawuhe raja lan nyembah marang dewa-dewa?'

'Gusti Allah lan Sang Kristus,' wangsul sang wali, 'sing tak sembah kanthi pikiran sing resik, wis mulang, nuntun, lan nguwatake aku, supaya imanku marang Panjenengané tetep ajeg lan ora goyah: mulané, mung marang Panjenengané piyambak, Sang Raja lan Gusti sejati, aku manut lan marang Panjenengané aku nyuwun; nanging aku ngremehake kesombonganmu lan kesombongan sang raja, lan aku mbalèk saka déwa-déwa sing kowe sembah.

[1556] Secara umum, miturut kapercayané, déwa-déwa Yunani lan Romawi nduwèni hawa napsu lan kecenderungan tumindak kriminal sing padha karo manungsa.

[1557] Eling marang Santo Stefanus, martir pisanan lan arkidiaken, sing dipatèni nganggo watu déning wong Yahudi, diperingati déning Gréja tanggal 27 Desember

Gubernur, nesu banget, muni marang para abdi dalem:

'Pancung paku landhep ing sikilé lan, nalika digawa ngubengi kutha, pukuli dhèwèké.'

Para abdi langsung nglakoni dhawuhe penyiksa mau. Padha miwiti nuntun—utawa luwih tepaté nyeret—sing suci liwat kutha, nyiksa dheweke, lan dheweke nandhang sangsara sing nggegirisi—karo paku sing nancep ing sikilé lan saka adhemé sing nyilet ing mangsa salju sing atos. Nanging martir agung iku, tetep nyimpen Kristus ing pandeleng rohani lan ngarep-arep ganjaran ing tembe, nahan kabèh mau kanthi sabar lan kabungahan gedhé; lan nalika digawa manèh ing ngarsané panguwasa, sang penyiksa, gumun marang kasabaran sang wali, kandha marang dhèwèké kanthi nesu gedhé:

'Sak suwéné pira, Trifon, kowé bakal tetep ora kroso marang sangsaramu, lan kapan kowé bakal ngrasakaké lara sing nyeri lan medeni saka sangsaramu iki?'

Wong suci mangsuli:

'Nalika kowe uga mangertèni kakuwatané Kristus sing manggon ing jeroning atiku; kapan kowe, wong sengsara, bakal mandheg nggodha Roh Suci?'

Banjur, kobong ing nesu sing paling gedhe, sang penyiksa mrentahake supaya wong suci iku digantung maneh ing wit lan dipukul tanpa welas asih nganggo wesi, nalika sisih awaké dibakar nganggo lilin murub. Para abdi nindakake kabèh mau kanthi semangat gedhé; nanging dumadakan padhanging swarga sumunar marang sang wali, lan mahkota éndah mudhun saka swarga ing sirahé; kagèt karo panglihatan mau, para penyiksa padha ambruk ing lemah kanthi wedi. Wali Trifon, nanging, nalika ngrasa pitulungan sing teka saka dhuwur, kebak kabungahan lan kabagyan lan, ndedonga, ngendika:

"Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti, amargi Panjenengan boten ninggalaken kula tanpa pitulungan ing tangan mungsuh-mungsuh kula, nanging sampun nglindhungi kula ing dinten perang lan paring kaslametan, lan panangan Panjenengan sampun nyengkuyung kula. Lan saiki kawula ndedonga dhumateng Panjenengan, ya Gusti, mugi Panjenengan boten ninggalaken kawula, nanging paringana kekiyatan lan pangayoman, saha paringana kawula kasil ngrampungaken pakaryan punika tanpa alangan, supados kawula pantes nampi makuta kasuciyan kados para ingkang sampun remen dhumateng asma Panjenengan ingkang suci, awit Panjenengan piyambak ingkang kinurmatan salami-laminipun. Amien.

Sawisé kuwi, sang penyiksa, sawisé mréntahaké supaya sang wali sing diiket dibukak lan sawisé nyaur dhèwèké marang sisihé, wiwit ngélingaké dhèwèké kanthi alus, kandha:

'Trifon, sembahna kurban marang Zeus Agung lan sujud ing ngarepé arca raja, lan aku bakal mbebasaké kowe.'

Nanging Trifon, kanthi mesem, mangsuli:

'Yen aku wis ngremehake raja dhewe lan nglirwakake prentahé sing ora takwa, kepiye aku bisa nyembah arcaé sing ora urip? Kuwi ora bakal kelakon. Bab Zeus lan dewa-dewa palsu liyane, takon marang wong-wong wicaksana panjenengan dhewe, sing bakal nyritakake carita-carita apa sing digawé bab dewa-dewa iki kanggo nutupi tumindak ala, kanthi menehi jenengé marang barang liya—menehi jeneng langit 'Zeus', udara 'Hera', bumi 'Ceres', segara minangka Poseidon, srengéngé minangka Apollo, lan rembulan minangka Diana[1558] . Para tukang dongéng sing padha uga wis maringi jeneng déwa-déwa panjenengan marang manéka kabiasaan ala lan napsu manungsa, nggawé déwa nesu lan perang—Mars—lan nyebut napsu birahi Venus[1559] . Mula, sawise ninggalake Sang Pencipta kabeh, Gusti Allah, kowe kanthi bodho wis ngisi sakabehe jagad iki karo arca-arca lan luwih milih makhluk tinimbang Penciptane; lan ora mung kowe dhewe, sawise kelangan akal sehat lan kesasar saka dalan sing bener, nyemplung tanpa kendhat menyang jurang sing ngrusak nyawa, nanging kowe uga nyoba nyeret kita

---

[1558] *Hera* (Juno) diurmati déning wong Yunani lan Romawi kuna minangka adhine lan garwané Zeus, lan sing paling kinurmatan saka kabèh déwi; dhèwèké dianggep déwi bumi lan pelindung mantenan lan lairé bayi. *Ceres* (utawa Demeter) iku déwi bumi lan kesuburan ing mitologi Romawi lan Yunani. *Poseidon* (Neptune) diurmati minangka seduluré Zeus lan panguwasa mutlak segara, kali, lan kabèh mata air lan badan banyu. *Apollo* (Phoebus) iku salah siji déwa pagan sing paling diurmati ing jaman kuna Yunani lan Romawi; dhèwèké dianggep déwa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga penjaga hukum. *Diana* (Artemis) iku dewi pagan sing kondhang ing kalangan wong Yunani lan Romawi, sing padha banget nyembah marang dheweke; Diana dianggep dewi rembulan lan digambarke minangka dara mburu sing ayu lan kulité padhang.

[1559] *Mars* (utawa Ares) – dewa perang ing mitologi Yunani-Romawi. *Venus* – dewi kaendahan lan katresnan ing mitologi Yunani-Romawi. Pesta-pesta kanggo ngajeni dheweke diiringi pameran kabebasan seksual sing ekstrim lan pesta pora.

menyang kana, supaya kita dadi bagian saka karusakanmu; nanging, kowe para muji-muji, kowe ora bakal kasil! Amarga kowe ora bakal bisa nuntun wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah sing sejati lan urip supaya kesasar saka dalan sing bener lan mbalèk marang arca-arca kowe.

Krungu tembung-tembung mau, Akilin gumun marang kethundhungané sang wali lan, amarga nesu, dhèwèké mréntah supaya sang wali dipukul tanpa welas asih; para prajurit nyekel sang wali lan nyiksa dhèwèké pirang-pirang jam kanthi cara sing paling kejem.

Pungkasané, sang penyiksa, nalika weruh yèn dhèwèké ora bisa ngoyak tiang iman sing teguh iki utawa mbalèkaké dhèwèké saka Kristus, ngucapaké paukuman pungkasan marang dhèwèké:

'Trifon saka Apamea, sing wis mbantah dhawuhe raja lan sawisé nglakoni manéka siksaan, nolak nyembah marang para déwa, bakal dipatèni kanthi dipenggal sirah.'

Lan langsung para prajurit nyekel martir mau lan nggawa metu saka kutha menyang panggonan paukuman pati. Santo Tryphon, ngadhep menyang wetan, ndedonga marang Gusti kanthi pandonga iki:

– Ya Gusti Allah, Raja para raja, luwih suci tinimbang kabèh para wali! Kula matur nuwun amarga Panjenengan sampun nganggép kula pantes nindakaké pakaryan punika tanpa kendho. Lan saiki kula ndedonga dhumateng Panjenengan: aja ngantos tangan kang nyekel saking mungsuh ingkang ghaib nyentuh kula, supados boten nuntun kula mlebet ing jeroning karusakan, nanging mugi nglantaraken kula dhumateng panggonan Panjenengan ingkang kinurmatan, kados para Malaekat Panjenengan ingkang suci, lan ndadosaken kula ahli waris ing karajan Panjenengan ingkang dipun kepengin; tampanana nyawaku kanthi tentrem; lan kabèh sing bakal kelingan jeneng abdi Panjenengan lan nyawisake kurban suci marang Panjenengan minangka pangeling-eling dhumateng kula, rungokna panjenengan saking pucuking papan suci Panjenengan; lan nyawang marang wong-wong mau saka panggonan suci Panjenengan, paring marang wong-wong mau peparing kang akèh lan langgeng, awit Panjenengan piyambak sing luhur budi lan loman salawas-lawase.

Mangkono sang wali ndedonga. Lan sadurunge para prajurit kasil motong sirahipun, Gusti njupuk nyawanipun; dene badanipun Tryphon sing kinurmatan tetep tanpa nyawa ing lemah. Para wong Kristen ing Nicaea ngubengi piyambakipun nganggo kain kafan sing suci lan ngolesi lenga wangi, kanthi niyat arep ngubur piyambakipun ing kutha mau supaya kutha iku kaayomi. Nanging sang wali, kang muncul marang wong-wong mau ing sawijining panglihatan, mréntahaké supaya reliké dipindhahaké menyang désa Kampsadu, panggonané lair – lan dhawuhé iku dilakokaké[1560] .

Mangkono Santo Trifon, sing disucèkaké marang Gusti Allah wiwit isih enom, sing nuntun akèh wong marang Kristus lan nyagekake akèh wong saka lara-larané, sawisé ngalami sangsara gedhé amarga kabeneran, diparingi mahkota langgeng déning Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang kinurmatan lumantar donya. Amin[1561] .

[1560] Sawetara relikwi Santo Trifon disimpen ing Moskow, ing gréja sing dijenengi miturut jenengé ing Naprudnaya. Ana legenda sing raket gegayutan karo sajarah gréja iki. Nalika Tsar Ivan Vasilyevich si Jelek lagi moro, amarga kelalen saka juru merpati Boyar Trifon Patrikeev, merpati kesayangane mabur; Tsar mréntahake juru merpati kuwi supaya golek merpati mau kanthi cara apa waé sajrone telung dina, kanthi ancaman paukuman pati yèn gagal. Sing nglatih elang kuwi ngubengi sakabehe alas, nanging ora ana asile. Lelah lan kesel, ing dina katelu dheweke mandheg cedhak Alas Mary (ing pemukiman Naprudnaya) lan amarga kesel banget, dheweke ketiduran jero ing sangisore wit. Sadurunge kuwi, Patrikeev wis ndedonga kanthi khusyuk nyuwun pitulungan marang Santo Trifon Sang Martir, sing amarga jenenge dianggep dadi pelindung lan pituduh paling dipercaya. Lan sang pemanah manuk kuwi ngimpi nggumunake: ana priya enom gagah muncul ing ngarepe numpak jaran putih, nyekel manuk falcon kraton ing tangane. 'Jupuk,' pangandikane, 'manukmu sing ilang; lunga kanthi berkahing Gusti marang Tsar lan aja sedhih.' Sang pemelihara elang tangi lan weruh manawa elang Tsar pancen lungguh ing tangane; banjur digawa marang Ivan si Sing Galak lan nyritakake panglihatané marang dhèwèké. Murka raja biyèn lan bala awon sing ngancam juru elang mau diganti karo sih saka tsar; lan boyar saleh Trifon Patrikeev, minangka panuwun marang Gusti Allah lan marang martir suci Trifon, kesayangané Gusti, amarga nylametaké nyawané, langsung mbangun kapel pisanan ing panggonan persis nalika dhèwèké nemokaké elangé, lan banjur, kaya sing diomongake, kanthi pitulungan saka sang raja, ngedegake gréja watu sing dipersembahake marang Martir Suci Trifon ing sacedhake kapel iki, ing panggonan sing persis padha nalika penampakan sing kasebut mau saka martir suci iki wis muncul marang dhèwèké.

[1561] Buku Pelayanan Agung (Bab 60) ngemot 'Pelayanan sing kudu ditindakake ing sawah, utawa ing kebon anggur utawa kebon woh-wohan, yen ana karusakan amarga kéwan merayap utawa makhluk liya'. 'Layanan' iki ditindakake nalika 'kewan saka maneka warna, ulat, kepompol, kumbang, belalang, tikus, tikus gedhe lan tikus alas, sarta maneka warna lalat lan nyamuk' lan sapiturute muncul, 'nyebabake karusakan lan bencana marang sawah, kebon anggur, kebon woh-wohan lan kebon sayur'. 'Ritual' sing kasebut mau nyatakake: 'pantes nindakake Liturgi lan nyalakake liliné Santo Trifon, utawa Santo Eustathius, utawa Santo Julian saka Livonia, utawa

Troparion, Nada 4:

Martir Panjenengan, ya Gusti, Trifon, ing sangsara panjenengan nampi makuta langgeng saking Panjenengan, Gusti Allah kita: amargi kagungan kakuatan Panjenengan, piyambakipun ngalahaké para penyiksa lan ngremuk kesombongan ringkihé setan. Mugi lumantar pandonga panjenengan, nyelametna nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Kanthi keteguhan Tritunggal, kowe mbasmi penyembahan berhala wiwit wiwitan, ya Sang Mulya, amarga kowe kinurmatan ing Kristus; lan sawise ngalahake para penyiksa ing Kristus Juruwilujeng, kowe nampa mahkota martir lan karunia penyembuhan ilahi, minangka wong kang ora bisa dikalahake.

Peringatan Sang Mulya Vendimian, Rahib saka Bithynia

Dirilèkaké tanggal 1 Februari

Sing Mulya Vendimian, wong asli Mysia[1562] , nalika isih enom rawuh marang Sing Mulya Auxentius ing biara sing wis diadegaké ing Gunung Oxia cedhak Chalcedon[1563] . Sawisé nampani dhèwèké, Auxentius ora urip suwé. Sawisé seda, Vendimian mbangun sel rada ing ngisoré selé Sang Auxentius sing kinurmatan, nanging sawisé manggon ing kana limang taun, dhèwèké kepéngin lunga amarga panggonan kuwi atos. Gusti Yesus Kristus rawuh marang dhèwèké lan maringi kekuwatan, lan dhèwèké manggon ing kana manèh 37 taun, nindakake mujijat sajroning uripé. Sang Vendimian sing kinurmatan séda watara taun 512.

Peringatan para Martir Suci Perpetua lan, bebarengan karo dhèwèké, para mudha suci Satyrus, Revocatus, Saturninus, Secundus lan Santa Felicitas, garwané

Dirilis tanggal 1 Februari

Santa Perpetua asalé saka kulawarga bangsawan lan manggon ing kutha Kartago[1564] . Dhèwèké dibaptis sacara rahasia tanpa kawruh bapakné—dhèwèké wong pagan—lan sanadyan bapakné nangis lan nyuwun kanthi sedhih, dhèwèké tetep teguh ing iman sing sejati. Nalika umuré rong puluh loro taun, Perpetua dadi janda, ninggal bayi sing disusuni dhéwé. Seduluré lanang, Satyrus; abdi wadoné, Felicitas; lan para priya enom, Revocatus (abdi), Satornilus lan Secundus (wong bangsawan) uga padha nyiapaké nampa Baptisan Suci. Kabeh mau, bebarengan karo Perpetua, ditangkep déning hakim-hakim pagan lan dipenjara ing sel sempit. Bapaké Santa

---

loro-loroné', lan sawisé Liturgi, 'njupuk lenga saka lilin lan banyu saka Pesta Epifani, lan nyawuraké kanthi wujud salib "ing lahan, kebon anggur utawa kebon woh-wohan, nalika maca pandonga"'. Ing 'Order' sing padha ditemokake 'mantera Sang Martir Suci Trifon', sing disusun ing jenengé wong suci iki. Percaya yèn Santo Trifon, sing nalika uripé ngusir 'jiwa-jiwa jahat mung kanthi rawuhé dhéwé' lan nyegah bala umum lumantar pandongané – lan sing, sanadyan sawisé pangaso sing pinaringan berkah, ora nate gagal nulungi wong-wong sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké – sing kasebut mau 'mantera' nglawan serangga lan reptil sing mbebayani tumrap tatanan tanduran diwaca ing asmané Santo Trifon, minangka abdi Gusti sing pinaringan sih ageng déning Panjenengané lan bisa, kanthi wani gedhé, maréntahaké mau ing asmané Gusti 'supaya lunga saka panggonan iki lan sakupengé abdi-abdi Gusti'.

[1562] Misia – sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Cilik.

[1563] Chalkedon – sawijining kutha ing Asia Minor, ing pesisir Bosporus (sebrangé ana Konstantinopel). Chalkedon kondhang ing sajarah Gréja minangka panggonan Konsili Ekumenis Kapapat.

[1564] *Karthago* – koloni Fenisia paling tuwa lan misuwur ing Afrika Lor, sing nggayuh puncak kakuwasané ing jaman kuna lan dirusak ing taun 146 SM; ing reruntuhan Kartago kuna, nalika pamaréntahan para maharaja Romawi wiwitan, muncul Kartago anyar sing mekar kanthi kamulyan ageng suwéné wektu sing dawa banget. Ing Kartago, kultus pagan Greko-Romawi, karo kabèh takhayulé, wis maju banget.

Perpetua, sing teka ndeleng dhèwèké ing kono, nyoba ngoyak keteguhan imané kanthi mbangkitaké katresnané sang martir marang bayi ciliké; nanging katresnané Santa Perpetua marang Kristus ngluwihi kabèh ikatan donya.

Sadurunge sangsara, Santa Perpetua diparingi panglihatan ing ngandhap iki[1565] , sing diterangake dheweke nalika ana ing panjara.

'Aku weruh,' kandha Santa Perpetua, 'tangga emas sing dhuwuré banget, nyambung saka bumi tekan swarga; sempit banget nganti meh ora bisa munggah kajaba siji-siji; sisih-sisihé tangga iki digantung lan dihiasi karo pedhang landhep, piso, tombak, badik, paku, kait, lan piranti landhep liyane. Ing ngisor tangga ana ula medeni, siap nyerang sapa waé sing nyoba munggah. Tanpa nggatekake ula iki, Satyr tanpa wedi nyepakake sikilé dhisik ing undhakan. Sawisé tekan undhakan paling ndhuwur kanthi aman, dhèwèké mbalèk marang aku lan kandha: 'Perpetua! Aku ngentèni kowé, nanging ati-ati supaya ula kuwi ora mangan kowé.'

'Aku ora wedi marang dheweke,' wangsulane Perpetua.

Lan langsung dheweke mutusaké, ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, kanggo munggah tangga. Nalika nyedhak tangga, dheweke luwih dhisik nginjak sirah ula, kaya ta iku undhak-undhakan pisanan. Lan nalika dheweke tekan pucuk tangga, dheweke weruh panggonan swarga sing éndah lan akèh penghuniné ing kono. Nalika Santa Perpetua nyritakaké panglihatan iki marang kanca-kancané, kabèh padha mangertèni yèn iku ramalan babagan pangorbanan dhéwé-dhéwé. Wiwit wektu kuwi, padha nilar kabèh ikatan donya lan ngarahaké kabèh pikirané marang kalanggengan.

Sawisé ngalami sangsara ing penjara, para martir suci pungkasané dijatuhi paukuman pati. Para priya enom dibuwang marang kéwan galak ing sirku[1566] supaya disuwir-suwir, déné sapi galak sing nesu diparingaké marang para wanita suci, Perpetua lan Felicitas, supaya nyundhul karo tanduké. Nanging kéwan-kéwan kuwi ora nyabik-nyabik para martir suci, mula kabèh banjur dipenggal sirah nganggo pedhang lan piso. Nalika Santa Perpetua arep dipenggal sirah, tangan algojo suwé ora bisa nyentuh gulué; banjur Perpetua dhéwé ngangkat pedhang mau menyang gulué lan mati kanthi gagah berani kanggo Kristus[1567] .

15 Februari

2 Februari (gaya lawas)

Rayakane Pambawane Gusti

Peringatan tanggal 2 Februari

Patang puluh dina sawisé Kelahiran Gusti kita Yesus Kristus, lan sawisé rampung dina-dina pangresikan sing wis ditemtokake, Sang Putri Maria sing Paling Suci lan Paling Bejo, bebarengan karo Santo Yusuf, tunangane, dateng saka Betlehem menyang Yerusalem ing Bait Suci Gusti, nggawa bayi Kristus sing umuré patang puluh dina kanggo nepaki Hukum Musa. Miturut paugeran iki, kaping pisan, perlu dimurnèkaké sawisé nglairaké kanthi nyawisaké kurban sing pantes marang Gusti lan lumantar pandonga imam; kaping pindho, perlu nampilaké anak bungsu ing ngarsané Gusti lan mènèhi kurban tebusan kanggo dhèwèké kanthi rega sing wis ditemtokaké (Imamat 12:7). Mangkono dhawuhé Gusti marang Musa ing Prajanjian Lawas, ing kitab-kitabé babagan paugeran pangresikan ibu, sing tinulis kaya mangkéné: *'Yen ana wong wadon ngandhut lan nglairaké bayi lanang, dhèwèké bakal najis pitung dina; ing dina kaping wolu sunaté kudu dipotong; lan dhèwèké kudu tetep telung puluh telu dina kanggo ngresiki awaké saka getihé; dhèwèké ora kena nyentuh apa waé sing suci, lan ora kena mlebu ing papan suci, nganti dina-dina pangresikané rampung. Nalika dina-dina pangresikané wis*

[1565] Cathetan babagan sangsara mau disimpen ing panjara déning para martir suci dhéwé: Perpetua lan Saturninus. Sing liyane ditambahaké déning saksi mata lan kanggo kapentingan para saksi mata; amarga ana pangandikane: 'Lan kita, sing wis krungu lan weruh kanthi mripat kita dhéwé, ngumumaké iki marang kowé kabèh, sedulur, supaya kowé uga, sing ana ing wektu kuwi, éling manèh kanggo kamulyané Gusti Allah'.

[1566] Salah siji saka para martir, Secundus, seda nalika isih ana ing panjara.

[1567] Kabeh para martir iki seda watara taun 203.

rampung, dhèwèké kudu nggawa anak wedhus umur setaun minangka kurban tutung lan anak manuk dara utawa manuk merpati minangka kurban dosa. Nanging yèn dhèwèké ora mampu nyedhiyakake wedhus jantan, dhèwèké kudu njupuk loro manuk merpati utawa loro manuk merpati enom, siji dadi kurban tutung lan sijiné dadi kurban dosa; lan imam bakal nindakake pangapura kanggo dhèwèké, lan dhèwèké bakal resik' (Imamat 12:7–8, 12:2–4).

Bab pangsuwun marang Gusti Allah tumrap anak sulung lanang, Kitab Torèt nyatakake: *'Kudhakna marang Aku saben anak sulung (lanang), sing pisan mbukak kandhutan'* (Kaluwihan 13:2)[1568] . Lan ing wektu liyane: *'Kowe kudu maringi Aku anak sulung saka anakmu lanang'* (Kaluwihan 22:29). Iki dibutuhake minangka balesan tumindak welas asih agungé Gusti Allah ing Mesir, nalika Pangeran mateni anak sulung Mesir nanging ngapura anak sulung Israel (Kaluwihan 11:5–7). Mula, wong Israel nggawa bayi sulungé menyang candhi, nyawisaké marang Gusti minangka pangurmatan sing wis ditemtokaké déning paugeran. Lan banjur padha ditebus saka Gusti kanthi rega sing wis ditemtokake, sing diarani 'perak tebusan', lan diwenehake marang para Lewi sing ngladeni ing candhi Gusti, kaya sing kacathet ing Kitab Kapapat Musa (Bilangan 3:49–51). Regane tebusan sing ditemtokake yaiku limang shekel suci miturut standar candhi, lan saben shekel suci kasusun saka rong puluh penny[1569] . Kanggo nepaki paugeran Gusti iki, Ibune Gusti saiki rawuh ing candhi bebarengan karo Pangripta Ukum. Dheweke teka kanggo dimurnèkaké, sanadyan ora perlu dimurnèkaké, amarga ora kena rereget, tanpa cela, ora bisa rusak, lan paling suci. Amarga Panjenengané ngandhut tanpa garwa utawa napsu, lan nglairaké tanpa lara utawa ngrusak kasucian dara, Panjenengané bébas saka rereged sing lumrah tumrap wanita sing nglairaké miturut hukum alam: awit kepiyé rereged bisa nyentuh sing nglairaké Sumber kasucian? Kristus lair saka Panjenengané, kaya woh saka wit; lan kaya wit sing sawisé nglairaké wohé ora cilaka utawa kotor, mangkono Perawan Maria, nalika nglairaké Kristus, woh sing pinaringan berkah, tetep ora cilaka lan ora kotor. Kristus metu saka Panjenengané, kados sinar srengéngé sing nembus kaca utawa kristal; sinar srengéngé sing nembus kaca utawa kristal ora mecah utawa ngrusak, nanging malah nyorot luwih padhang. Uga Srengéngé Kaadilan—Kristus—ora ngrusak kasucian Perawan Ibuné. Uga Panjenengané ora ngotori lawang lair alamiah—sing disegel kanthi kasucian lan dijaga déning kasucian prawan—karo getih haid sing lumrah ing wanita; nanging kanthi lumantar kanthi gaib, Panjenengané malah nambah kasuciané, ngasamaké lumantar asal-usulé lan madhangi kanthi cahya ilahi saka sih-rahmat. Ora ana kabutuhan panyucian apa wae kanggo dheweke sing nglairake Sabda Gusti tanpa karusakan. Nanging, supaya ora nglanggar hukum nanging malah nepati, dheweke sing sampurna suci lan tanpa cacat teka supaya disucikake. Ing wektu sing padha, kebak andhap asor, Panjenengané ora bangga marang kasuciané sing ora rusak, nanging rawuh kaya-kaya dadi wong najis, ngadeg bareng karo para wanita najis ing gapura candhi Gusti – lan ngupaya kasucian, tanpa ngremehake wong najis lan wong sing dosa. Dheweke uga nyawisake kurban, nanging ora kaya wong sugih sing nyawisake anak wedhus setaun sing tanpa cacat, nanging kaya wong mlarat sing nyawisake loro manuk dara utawa loro anak manuk dara, nuduhake andhap asor lan katresnan marang wong mlarat ing saben bab lan nyingkiri kesombongan wong sugih. Amarga saka emas sing digawa para Magi (Mat. 2:11), Dheweke njupuk sithik lan mènèhi marang wong mlarat lan sing butuh, mung nyimpen kanggo awake dhewe apa sing pancèn perlu kanggo lelungan menyang Mesir. Sawisé tuku loro manuk sing kasebut mau, Dheweke nggawa manuk-manuk mau manut paugeran minangka kurban, lan bareng karo manuk-manuk mau Dheweke nggawa Anak sulungé. *'Padha nggawa Panjenengané menyang Yerusalem kanggo nyembah Panjenengané marang* Gusti' (Lukas 2:22), kandha Injil Lukas—tegesé mbalèkaké ' 'é Gusti marang Gusti, awit katulis ing Hukumé Gusti yèn saben anak lanang, anak sulung, kudu dikudusaké marang Gusti (Kaluwihan 13:2). Nganggo bayi anyar ing pangkuan, Perawan Maria sing Kaberkahan sujud ing ngarepé Gusti lan kanthi pangurmatan jero nyawisake lan nyerahake bayi mau marang Gusti minangka peparing sing larang regane, kandha:

'Lirika, ya Bapa kang langgeng, Putramu, kang Panjenengan utus supaya inkarnasi lumantar aku kanggo kaslametan umat manungsa! Panjenengan nglairaké Panjenengané sadurungé jaman tanpa ibu, lan kula, miturut karsa Panjenengan, sawisé diwasa, nglairaké Panjenengané tanpa garwa; panjenenganipun punika woh

[1568] Miturut paugeran iki, minangka pangeling manawa ing wengi sadurunge budhalé wong Yahudi saka Mesir Malaikat Pati mateni kabèh anak sulung ing Mesir, kabèh anak sulung Yahudi kudu dipersembahaké kanggo pangabdian khusus marang Gusti Allah, yaiku kanggo ngladèni ing papan suci. Nanging, nalika mung suku Lewi sing sabanjure dipilih kanggo tujuan iki, tebusan limang sekel perak diatur kanggo anak sulung.

[1569] Siji shekel suci regané watara 5 kopeck miturut mata uang kita.

pambajeng ing kandhungan kula, ingkang kapernia ing kula déning Roh Suci, lan, kanthi cara ingkang ngluwihi tembung—kados Panjenengan piyambak ingkang mangertos—lair saking kula: Panjenenganipun ingkang Putra Majeng kula, nanging ingkang sepisanan lan ingkang paling utama kagungan Panjenengan, ingkang sejati lan langgeng kados Panjenengan, ingkang Putra Majeng ingkang pantes namung kagungan Panjenengan piyambak, awit Panjenenganipun ingkang mudhun saking Panjenengan, tanpa ninggalaken Kepribaden Ilahi Panjenengan. Panemuna Putra Pambajeng, ingkang kaliyan Panjenengan nyipta jaman-jaman (Ibr. 1:2) lan ingkang kaliyan Panjenengan bebarengan paring dhawuh supados pepadhang sumunar: panemuna Sabda Panjenengan, ingkang inkarnasi saking kula, ingkang kaliyan Panjenengan netepake langit, ngadegake bumi, lan nglumpukake banyu: tampi saka Kula Putramu, ingkang Kula aturaken dhumateng Panjenengan ing mezbah ageng punika, supados Panjenengan kersa ngatur dhumateng Panjenengan lan dhumateng Kula kados kersa Panjenengan, lan supados Panjenengan kersa nebus bangsa manungsa lumantar daging lan getih Panjenengan ingkang saking Kula.

Sawisé ngendika tembung-tembung mau, Panjenenganipun nyerahaké Anak ingkang kinurmatan mau ing tangan imam agung, minangka wakil Gusti, kados nyerahaké dhumateng Gusti piyambak. Sawisé kuwi, Panjenengané ditebus manut paugeran sing ditemtokaké, kanthi rega limang shekel suci—jumlah sing katon minangka pratandha limang tatu suci ing awaké Kristus sing ditampa Panjenengané ing Salib, lumantar kuwi donya kabèh ditebus saka kutukan paugeran lan saka pakaryané mungsuh[1570] .

Ing wektu sing pas nalika Ibune Gusti nggawa bayi Yesus kanggo nepaki adat sing diatur ing Hukum, sesepuh Simeon, wong sing bener lan taat, dipandu dening Roh Suci, mlebu ing candhi; dhèwèké ngentèni panglipur Israel sing bakal teka bareng rawuhé Sang Mesias[1571] . Dheweke ngerti yèn Sang Mesias sing wis suwe dinanti wis cedhak, amarga tongkat panguwasa wis pindhah saka Yehuda marang Herodes, lan ramalan leluhur, Patriark Yakub, lagi kawujud—dhèwèké wis prédhiksi yèn pangeran saka Yehuda ora bakal gagal nganti pangarep-arepé bangsa-bangsa, Kristus Gusti, rawuh (Kejadian 49:10). Kanthi cara sing padha, pitung puluh minggu miturut Daniel wis tekan pungkasané, sawisé kuwi, miturut ramalan, rawuhé Sang Mesias bakal kelakon. Ing wektu sing padha, Santo Simeon dhéwé wis dijanjèkaké déning Roh Suci yèn dhèwèké ora bakal mati sadurungé ndeleng Kristusé Gusti. Simeon, sawisé ndelok Sang Perawan sing Paling Suci lan Sang Bayi ing pangkuané, nyumurupi sih rahmaté Gusti Allah sing ngubengi Sang Ibu lan Sang Bayi; lan, sawisé mangertèni saka Roh Suci yèn Panjenengané iku Sang Mesiya sing wis suwe dinanti, banjur cepet maju lan, nampani Panjenengané kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké lan rasa ajrih sing luhur, nyatakaké panuwun ageng marang Gusti Allah. Dheweke, rambute wis putih kaya angsa sadurunge mati, nyanyikake kidung prakawis: *'Saiki, Gusti, Panjenengan paring palilah marang abdi Panjenengan mangkat kanthi tentrem, miturut sabda Panjenengan*.'

'Aku ora tau tentrem,' kaya ngono kandhane, 'ing pikiranku, ngenteni Panjenengan sajrone uripku, lan saben dina aku tansah sedhih nganti Panjenengan rawuh: nanging saiki, sawise ndeleng Panjenengan, aku wis nampa Kurnia, lan, wis bebas saka sedhih, aku lunga saka kene karo kabar kabungahan marang para leluhurku: Aku bakal ngumumaké rawuh Panjenengan ing donya marang leluhur kita Adam lan Abraham, marang Musa lan Dawud, marang Yesaya lan para bapa lan nabi suci liyané; aku bakal nggawa kabungahan kang ora bisa diucapaké marang wong-wong sing nganti saiki isih ana ing sedhih; kintuna aku marang wong-wong mau, supaya sawisé mbuwang sedhihé, padha bisa bungah ing Panjenengan – Juruslameté. Parengna abdi Panjenengan mangkat, sawisé pirang-pirang taun nglakoni pakaryan abot, supados saged ngaso ing pangkuan Abraham: mripat abdi sampun nyumurupi Kaselamatan Panjenengan, ingkang sampun dipun sediyakaken tumrap sedaya manungsa;

[1570] Miturut cathetan Santo Demetrius saka Rostov, Para Bapa Agung nambahaké yèn nabi suci Zakharia, bapaké Yohanes Pembaptis, ora nempataké Perawan Paling Suci karo Sang Bayi, sing rawuh ing candhi kanggo pangresikan, ing panggonan sing wis disedhiyakaké kanggo wanita sing teka kanggo pangresikan, nanging ing panggonan sing disedhiyakaké kanggo para dara, ing ngendi wanita sing wis omah-omah ora diidini ngadeg. Lan nalika para ahli kitab lan wong Farisi, nalika weruh kahanan iki, wiwit ngetokake rasa nesu, Zakaria, sing ngadeg ing ngarepé, ngumumaké yèn Sang Ibu tetep dadi Perawan sing suci sanadyan sawisé Kelahiran. Nalika padha ora pracaya marang iki, Zakaria ngendika manawa kodrat manungsa, kaya saben makhluk, kudu ngabdi marang Pangripta, lan ing tanganing Panjenengané kang Maha Kuwasa dumunung pangaturaning ciptaan Panjenengané, miturut karsa Panjenengané—lan uga pangaturan kang ndadekake Sang Perawan nglairake lan tetep dadi Perawan sawisé nglairake: 'Mula saka iku,' pangandikane, 'Aku ora ngalihake Ibu iki saka panggonan kang wis ditemtokake kanggo para dara, amarga Panjenengané ngluwihi kabèh dara.'

[1571] Ramalan *pitung puluh minggu* ditemokake ing kitab Daniel (Dan. 9).

mripat abdi sampun nyumurupi Cahya, ingkang sampun dipun sediyakaken kanggé ngilangaké pepeteng, kanggé madhangi bangsa-bangsa, lan kanggé mbukak dhumateng para bangsa misteri-misteri ilahi ingkang durung dipun mangertosi, – Cahya sing wis sumunar kanggo kamulyaning umat Panjenengan ing Israel, sing Panjenengan janjekake lumantar nabi Yesaya, ing pangandika: *'Aku bakal maringi kaslametan marang Sion, lan kamulyaku marang Israel'* (Yesaya 46:2).

Yusuf lan Perawan Suci banget, sawisé krungu kabèh sing diomongaké Simeon bab Bayi mau, padha gumun; luwih saka kuwi, padha weruh manawa Simeon ngandika marang Sang Bayi ora kaya marang bocah, nanging kaya marang 'Sing Kuna saka Dina-dina'[1572] , lan nalika ndedonga, ora nyebut Panjenengané minangka manungsa, nanging minangka Gusti Allah, sing duwé kuwasa ing urip lan pati lan bisa langsung ngutus manungsa tuwa menyang urip sing bakal teka utawa njaga dhèwèké ing urip saiki. Simeon uga maringi berkah marang wong-wong mau, muji lan ngluhurake Ibu sing suci tanpa cela sing wis nggawa Gusti Allah lan manungsa menyang donya, lan ngajeni bapak angkat, Santo Yusuf, sing dianggep pantes dadi abdi rahasia kaya ngono. Banjur, ngadhep marang Maria, Ibuné, lan ora marang Yusuf – amarga dhèwèké weruh kanthi mripaté dhéwé Ibuné Perawan – Simeon kandha:

– Iki bakal nuntun marang pungkasan lan bangkité akèh wong ing Israel: marang pungkasané wong-wong sing ora gelem pracaya marang sabda Panjenengané, lan marang bangkité wong-wong sing kanthi tresna nampa pangandika suci Panjenengané – marang pungkasané para ahli kitab lan wong Farisi, sing kabutak déning awon niyat, lan marang bangkité para nelayan prasaja lan wong-wong sing ora sekolah. Panjenengané ora bakal milih wong-wong pinter, nanging bakal ngremehake para wicaksana jaman iki – kanggo ambruké pasamuwan Yahudi Prajanjian Lawas, lan kanggo munggahé Gréja Allah, sing lumantar sih-rahmat. Panjenengané bakal dadi pratandha perselisihan[1573] , amarga bakal ana prahara gedhé ing antarané manungsa merga Panjenengané: ana sing nyebut Panjenengané becik, déné liyané kandha yèn Panjenengané ngapusi manungsa, lan padha bakal ngajokaké Panjenengané—miturut tembungé nabi Yeremia, *'dadi sasaran panah'* (Keluhan 3:12), nggantung Panjenengané ing salib, nembus Panjenengané kaya panah, paku, lan tombak. Ing wektu kuwi, ya Ibu tanpa garwa,' nerusake sang sepuh, 'pedhang sedhih lan lara ati bakal nembus nyawamu nalika kowe weruh Putramu dipaku ing Salib, nalika kanthi lara abot ing atimu lan kowe nangis, kowe bakal pamitan saka donya iki marang Panjenengané sing kowe lairaké tanpa lara.

Ing kéné ing candhi uga ana Anna sang nabi wadon, putriné Phanuèl, saka suku Asyèr. Dhèwèké janda, wis sepuh banget – umuré wis wolung puluh papat taun; dhèwèké mung urip bareng karo bojone pitung taun waé lan, sawisé dadi janda, nglakoni urip sing nyenengaké Gusti Allah, ora tau ninggalaké candhi, nanging ngabdi marang Gusti Allah awan lan bengi kanthi nglakoni puasa lan pandonga. Sawisé teka ing candhi ing wayah kuwi, Anna mènèhi ramalan kanthi dawa babagan Bayi sing digawa menyang candhi Gusti, marang kabèh wong sing padha ngentèni panyelamatan ing Yerusalem[1574] .

Krungu lan weruh kabèh mau, para ahli kitab lan wong Farisi padha kebak nesu ing atiné lan nesu marang Simeon lan Anna amarga kasaksiané babagan Bocah mau. Padha ora meneng, nanging nglaporake kabeh sing wis kelakon lan diomongake ing candhi marang Raja Herodes[1575] . Dheweke langsung ngutus prajurit karo dhawuh golek Bayi Ilahi Kristus Gusti lan mateni Panjenengané; nanging padha ora bisa nemokake Panjenengané maneh: miturut dhawuh marang Yusuf ing ngimpi, Panjenengané wis digawa menyang Mesir. Sang Yusuf lan Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci, sawisé nepaki kabèh syarat ukum ing candhi, ora bali menyang Betlehem, nanging

---

[1572] Ing wujud *Sang Lawas,* yaiku sawijining sesepuh sing kinurmatan, nabi Daniel nyumurupi Gusti Allah (Dan. 7:9–13). Ing Kitab Suci, tuwa kadhangkala dadi pratandha *keabadiané* Gusti Allah.

[1573] Minangka prakara perselisihan, sawijining standar sing diperdebatake – gambare dijupuk saka panji militer nalika perang, sing siji pihak nyoba nyekel nalika pihak liyane nyoba mbela. Gusti dadi panji perselisihan kanthi makna sing padha, amarga ana sawatara wong—wong sing ora pracaya—sing nyoba ngrusak Panjenengané (sing dianggep wis kasil kanthi nsalib Putraning Allah), déné wong liya—wong sing pracaya—ngadeg lan terus ngadeg ing sangisore panji iki lan perang kanggo panji mau.

[1574] Saka kéné cetha yèn ing wektu kuwi ing Yerusalem ana akèh wong sing urip kanthi pangarep-arep rawuhé Mesiya sing dijanjèkaké—wong Israel sejati sing tanpa sangsi padha bungah banget nalika krungu kabar kasembadan pangarep-arep lan pandongané.

[1575] *Herodes,* sing misuwur ing sajarah *kanthi jeneng Agung,* putrané Antipater, Raja bangsa Yahudi, sepisanan dadi gubernur Galilea, nanging ing sangisoré kaisar Romawi kapisan, Octavianus Agustus, ing taun 40 SM, dhèwèké nampa gelar Raja bangsa Yahudi lan mrentahaké kabèh Yudea, sing wektu kuwi dadi bawahan Kakaisaran Romawi.

lunga menyang Galilea, menyang kutha asalé ing Nazaret[1576] , lan saka kono enggal mlayu menyang Mesir (Matéus 2:13–14). Bocah mau saya tuwuh lan saya kuwat rohani, kebak kawicaksanan, lan sih rahmaté Gusti Allah ana ing dhèwèké (Lukas 2:40).

[1577]Ritual Presentasi Sang Gusti diadegaké nalika jaman pamaréntahan Justinianus; sadurungé, sanadyan Presentasi Sang Gusti wis dieling-eling ing Gréja[1578] , ora dirayakaké kanthi upacara resmi. Kaisar Justinianus sing taat ngadegaké perayaan iki supaya dirayakaké minangka perayaan Sang Gusti lan Ibuné Gusti Allah, bareng karo perayaan agung liyané . Pangadegane perayaan iki dipun prakarsai déning kahanan kang istiméwa. Ing jaman pamaréntahan Justinian, ing Bizantium lan sakupenge, ana wabah penyakit kang parah suwéné telung wulan, diwiwiti ing pungkasan Oktober, nganti ing wiwitané ana limang ewu wong sing seda saben dina, lan sakwisé dadi sepuluh ewu; malah mayit wong sugih lan bangsawan tetep ora dikubur, amarga kabèh abdi lan budhak wis padha mati, lan ora ana sing isih urip kanggo ngubur tuwané. Lan ing Antiokia, saliyane wabah sing dadi paukuman tumrap dosa-dosa wong, paukuman liyane saka Gusti Allah uga nimpah – gempa bumi sing nggegirisi, sing ngrubuhake kabeh omah-omah gedhe, gedhong-gedhong dhuwur lan candhi-candhi, lan akeh wong padha mati ing sangisore temboke; Antarane wong mati ana Euphrasius[1579] , Uskup Antiokia, sing remuk mati nalika gréja ambruk. Ing wektu kang medeni lan nggegirisi iki, sawijining wong saleh nampa wahyu yèn perayaan agung Pangandharaké Gusti kudu diadani, kaya déné perayaan agung liyané saka Gusti lan Ibuné Gusti. Mula, nalika teka dina Presentasi Sang Gusti, tanggal loro Februari, nalika perayaan diwiwiti kanthi pangibadah bengi sedina muput lan arak-arakan nganggo salib[1580] , wabah matèni, penyakit wabah, lan gempa bumi langsung mandheg, lumantar sih-rahmaté Gusti Allah lan pandonga Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Kanggo Panjenengané lan Kristus, Gusti sing lair saka Panjenengané, mugi pinaringan pakurmatan, kamulyan, ibadah, lan panuwun salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 1:

Sugeng, ya Bunda Perawan sing kebak sih-rahmaté Gusti Allah, awit saka panjenengané sumunar Srengéngé Kaadilan, Kristus Gusti Allah kita, sing maringi padhang marang wong-wong sing manggon ing pepeteng. Sugeng uga, ya sesepuh sing bener, awit panjenengané dipeluk déning Juruwilaha nyawaning kita, sing paring kita kamulyan manèh.

Kontakion, Nada 1:

Sawise Panjenengan sampurnaaken rahim Sang Perawan lumantar Lair Panjenengan, lan sawise Panjenengan berkahaken tangan Simeon kados pantes, amarga Panjenengan rawuh luwih dhisik, saiki Panjenengan wis nylametake kita, Kristus Gusti kita: nanging tentremna praja ing tengahing prahara lan kiyatna Kaisar, ingkang Panjenengan tresnani, yaiku Siji-sijine Pangasihi Manungsa[1581] .

[1576] Lukas 2:39. *Betlehem* iku kutha cilik sing ora adoh saka Yerusalem, ana ing kidul; lan saka *Nazaret,* sawijining kutha ing Galilea, Betlehem iku lelungan telung dina utawa rada luwih.

[1577] Iki mesthi nyebut *Antiochia* – salah siji kutha paling tuwa lan paling sugih ing Suriah, uga kutha krajané; dumunung ing Kali Orontes, watara 10 versta saka panggonané mili menyang Segara Tengah. Antiokia nduwèni makna khusus kanggo Gréja Kristen minangka pusat gedhé kapindho Kristen sawisé Yerusalem, lan minangka ibu saka gréja-gréja Kristen sing diadegaké ing antarané bangsa-bangsa asing. Saiki, Antiokia iku kutha cilik lan mlarat kanthi populasi nganti 10.000 jiwa.

[1578] Ana referensi babagan pesta iki ing tulisan-tulisan Bapa Gereja abad kaping 3, 4, lan 5.

[1579] *Euphrasius* dadi Uskup Antiohia wiwit taun 523 nganti 527.

[1580] Minangka pangeling-eling pungkasan wabah sing nyerang Konstantinopel lan gempa bumi nggegirisi ing Antiokia, lumrahé ing sawatara panggonan Gréja nganakake prosesi *litani* sadurungé Liturgi *ing njaba biara* lan sajrone prosesi mau padha nyanyèkaké stichera pasamuan lan kanon miturut adat; sawisé bali menyang gréja banjur nindakake *Liturgi.*

[1581] Ing kondak kanggo Presentasi Sang Gusti, Gréja ngéling-eling panyelamatan saka bala sing nimpah Gréja Wétan lan sing, kanthi sih-rahmaté Gusti, rampung nalika pamaréntahan Kaisar Yustinianus.

16 Februari

3 Februari (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling martir suci Iador, sing nandhang sangsara ing jaman Kaisar Decius[1582] .

Perayaan Santo Simeon Penerima Gusti.

Perayaan tanggal 3 Februari

Miturut Injil Ilahi, sesepuh Simeon iku wong sing bener lan saleh sing ngenteni panglipur Israel, lan Roh Suci manggon ing dhèwèké. Dhèwèké diwenehi kabar déning Gusti Allah babagan rawuhe Mesias sejati ing donya sing bakal teka (Lukas 2:2). Para sejarawan kuna nyritakaké carané Simeon nampa wahyu iki kaya mangkéné. Miturut dhawuhé raja Mesir Ptolemy, ana panerjemahan Kitab Torèt Musa lan kitab-kitab nabi saka basa Ibrani menyang basa Yunani. Kanggo tugas iki, pitung puluh wong sing paling pinunjul dipilih saka sakabèhé umat Yahudi[1583] . Antarane wong-wong mau ana Simeon, sawijining wong wicaksana lan sarjana jero Kitab Suci. Nalika nerjemahake buku nabi Yesaya, Simeon tekan tembung, *'Wah, sawijining prawan bakal ngandhut lan nglairake Putra'* (Yesaya 7:14). Nalika maca tembung-tembung mau, dhèwèké wiwit ragu, mikir yèn ora mungkin wong wadon tanpa bojo bisa nglairaké anak. Simeon wis njupuk piso lan meh motong tembung-tembung mau saka gulungan kitab lan ngganti tembung 'perawan' karo tembung 'bojo'. Nanging nalika semana Malaikaté Gusti rawuh marang dhèwèké lan nyekel tangané, kandha: 'Percayanana marang tembung-tembung sing kacathet, lan kowé dhéwé bakal weruh kasatmuané; awit kowé ora bakal mati nganti kowé weruh Gusti Kristus, sing bakal lair saka Perawan sing suci.'

Sawise pracaya marang tembung malaikat lan nabi, Simeon kanthi semangat ngenteni rawuhe Kristus ing donya. Dheweke urip ing dalan sing bener lan tanpa cela, nyingkiri kabecikan lan tansah manggon ing gréja Gusti Allah. Ing kono, Simeon ndedonga marang Gusti Allah supaya paring welas asih marang donya lan nylametake manungsa saka setan sing ala banget.

Nalika Gusti kita Yesus Kristus, patang puluh dina sawisé lair, digawa déning tangan Ibuné sing paling suci, manut paugeran (Kaluwihan 13:2), menyang candhi, ing wektu kuwi uga Simeon sing bener, sing dipandu déning Rohé Gusti, teka ing kana. Nalika ndeleng Sang Bayi Langgeng lan Sang Perawan Murni sing wis nglairaké Panjenengané, dhèwèké nyadari yèn Panjenengané iku Sang Mesias sing dijanjèkaké, lan yèn Sang Perawan iku wong sing ramalan Yesaya bakal kawujud—lan wis kawujud. Ndeleng Panjenenganipun kados kapenuhan padhanging swarga lan sumunar sinar ilahi, Simeon nyedhaki Panjenenganipun kanthi rasa ajrih lan

---

[1582] *Decius* mrentah saka taun 249 nganti 251.

[1583] Ptolemy II Philadelphus, putra lan penerus Ptolemy Lages (285–247 SM), iku salah siji panguwasa paling gedhé ing Mesir. Dhèwèké kondhang amarga katresnané sing padhang marang kawruh. Kanthi upaya dhèwèké, Perpustakaan Alexandria diadegaké. Karep nyawiji Siria menyang kakaisarane, dhèwèké uga ngreksa Yudea, sing dumunung ing dalan menyang Siria. Sawisé dhèwèké ngrebut Yerusalem, ewonan wong Yahudi saka Yerusalem lan sakupengé, uga saka Samaria, digawa dadi tawanan menyang Mesir; nanging amarga sang raja nambani wong Yahudi kanthi apikan lan malah maringi hak sing padha karo wong Makedonia ing Alexandria, akèh wong Yahudi sing sukarela manggon ing nagara kuwi. Nalika krungu yèn Hukum Yahudi asalé saka Gusti Allah lan ngemot kawicaksanan paling dhuwur lan prentah paling suci, sang raja kepéngin nerjemahaké menyang basa Yunani. Dheweke kepengin nambah terjemahan iki menyang perpustakaan agunge ing Alexandria, lan mbok menawa uga kanggo maringi kabecikan marang wong Yahudi, akèh sing wis suwé manggon ing Alexandria nganti wiwit lali marang basa ibuné. Utusan dikirim menyang Yerusalem nggawa peparing mewah kanggo Bait Suci. Ing layang marang imam agung, raja nulis njaluk supaya ngirim para sesepuh sing paham tenan marang hukum leluhure, sing bisa nerjemahake kanthi akurat menyang basa Yunani. Ing wektu kuwi, imam agung yaiku Eleazar, putuné Aduy. Dhèwèké milih enem tuwa saka saben saka rolas suku Israèl lan, sawisé maringi salinan sing paling akurat saka kitab suci—sing ditulis nganggo aksara emas ing perkamen paling apik—ngutus mau menyang Alexandria. Ing kono, para sepuh mau ditampa kanthi ramah banget. Sawijining omah disedhiyakake kanggo para sepuh mau ing pulo Pharos, ing ngendi padha makarya nerjemahake saben dina nganti jam sanga esuk utawa nganti jam telu sore. Terjemahan kasebut rampung sajrone pitung puluh dina, diwaca ing ngarepé wong Yahudi Alexandria, lan disahaké déning wong-wong mau. Tarjamahan kitab suci iki dikenal minangka 'tarjamahan pitung puluh (utawa luwih tepaté, pitung puluh loro) juru basa', utawa penerjemah; isih digunakaké nganti saiki ing Gréja Ortodoks Wétan, lan saka kéné asalé 'Tarjamahan Slavia Prajanjian Lawas' kita.

kabungahan, nyekel Sang Bayi Ilahi[1584] ing pangkuanipun, lan ngendika: *'Saiki, Gusti, sampun paring panginten dhumateng abdi panjenengan supados angkat kanthi tentrem, miturut pangandika panjenengan; awit mripat abdi sampun mirsani kaslametan panjenengan, ingkang sampun panjenengan sediyakake ing ngarsaning kabéh bangsa, minangka pepadhang tumrap pambuka marang bangsa-bangsa lan minangka kamulyan tumrap umat panjenengan Israel'* (Lukas 2:29–32)[1585] .

Sawisé kuwi, dhèwèké ngandhani ramalan bab sangsara lan kasalibané Kristus, uga bab Ibu Allah, yèn pedhang sedhih lan prihatin bakal nembus atiné nalika dhèwèké ndeleng Putrané ngglantung ing Salib (Lukas 2:34–35).

Sawisé tekan yuswa tuwa, Simeon seda kanthi tentrem ing Gusti[1586] . Katulis bab dhèwèké yèn dhèwèké urip nganti yuswa telung atus enem puluh taun, amarga Gusti kersa nambah umuré sang wong tuwa suci supaya dhèwèké bisa nyekseni taun kang wis suwe dinanti lan tansah diarep-arep, nalika Sang Putra kang Tanpa Umur lair saka Sang Perawan, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase, amèn[1587] .

Kontakion, Nada 4:

Dina iki, sang tuwa, sawisé ngeculaké ikataning urip fana, nampani Kristus, Sang Pencipta lan Sang Gusti, ing pangkuané.

Peringatan Santa Anne Sang Ramalan

Santa Anne Sang Nabi, sing kasebut ing Injil, bebarengan karo Santo Simeon Panampa Gusti, nemoni Gusti Yesus ing candhi lan ngumumaké yèn Panjenengané iku Mesias sing wis suwe dinanti – Kristus[1588] .

Peringatan Santo Blasius Martir[1589]

Dirilèkaké tanggal 3 Februari

Santo Vlasius iku panggembala lan asalé saka Kaisarea ing Kapadokia[1590] . Nalika panganiayaan meletus lan wong Kristen digoleki, Vlasius uga digoleki ing saindenging wilayah sakupenge minangka wong Kristen. Sawisé krungu kabar iki, Santo Vlasius kanthi sukarela nyerah dhéwé marang para penyiksa, sing banjur narik

---

[1584] Mula saka iku Santo Simeon dijenengi Panampa Gusti.

[1585] Donga ing pangkat matié Santo Simeon Panampa Gusti: 'Saiki Panjenengan paring palilah marang abdi Panjenengan mangkat kanthi tentrem, ya Gusti' – diulang saben dina ing gréja nalika ibadah sonten, supaya sonten saben dina ngélingaké saben pracaya marang sontening uripé, ya iku pati sing bakal teka. Sesepuh suci Simeon, sawisé dibebasaké saka ikatan daging, kanthi kabungahan mlebu ing donya sabanjuré nalika piyambaké nampani Sang Bayi Ilahi, Juruwalèh donya, ing pangkuwané sing wis tuwa. Mangkono, saben wong pracaya, ing wayah pungkasané, sawisé kanthi tulus nampa Panjenengané Suci—Awak lan Getihé Kristus—kanthi kabungahan ninggalaké donya kang kebak sangsara lan sia-sia iki.

[1586] Relik suci Simeon Panampa Gusti dipindhahaké menyang Konstantinopel nalika pamaréntahan Kaisar Justin enom (565–578) lan disimpen ing Kapel Santo Yakobus, seduluré Gusti, ing Gréja Chalcopratia sing wis dibangun déning kaisar mau. Makame Santo Simeon, sing dijuluki Panampa Gusti, uga dideleng ing kene dening peziarah Rusia abad kaping 12, Uskup Agung Anthony saka Novgorod.

[1587] Akeh wong pracaya manawa Santo Simeon, sing nyekel Sang Bayi Yesus ing pangkuan nalika Panjenengané digawa menyang candhi lan mberkahi Perawan Maria lan Yusuf, iku sawijining imam ing Candhi ing Yerusalem, kaya Zakaria sadurungé nampani bayi Maria—sing bakal dadi Ibuné Yesus—nalika dhèwèké digawa menyang candhi. Para tokoh ing ngisor iki nyritakaké bab iki: Santo Athanasius Agung – ing risalahé babagan sipat bebarengané Rama lan Putra; Santo Cyril saka Yerusalem – ing khotbahé babagan Persembahan Gusti; Santo Epiphanius – ing piwulangé babagan para leluhur Prajanjian Lawas; lan liya-liyané. Injil ora nemtokake jabatan sing diduweni Simeon sing bener, nanging ing kidungan Gréja Suci dhèwèké diarani 'imam', 'sing ngudhakaké', 'pelayan suci', 'sing nyawisaké kurban miturut paugeran' lan 'sing ngresiki bangsa Israèl lumantar kurban getih'. Tindakané Simeon dhéwé nalika Presentasi Gusti (Lukas 2:23–37) uga nuduhaké yèn dhèwèké iku imam.

[1588] Lukas 2:36–38. – Kanggo rincian luwih lengkap babagan Santa Anne Sang Nabi, delengen Narasi Pangembalan.

[1589] Dheweke uga dikenal minangka Vukol, saka tembung Yunani βουκυλος – panggembala.

[1590] Kappadokia dumunung ing wétan Asia Cilik; Kaisarea iku kutha krajané Kappadokia.

awaké lan nggebuki nganggo urat sapi. Nanging Gusti Allah marasaké lara-larané lan nyembuhaké tatu-tatuné. Nalika panguwasa krungu bab iki, dhèwèké nyebut iku sihir lan mréntahaké supaya sawisé siksaan-siksaan mau, sang wali dibuwang menyang kuali banyu mendidih. Kanggo nggegirisi kabèh sing ana, sang martir tetep ora cilaka lan ngandika marang wong-wong sing ngubengi nalika ana ing banyu godhog, amarga Malaikaté Gusti Allah rawuh lan njaga sang martir supaya ora cilaka. Sawisé kuwi, miturut dhawuh panguwasa, para prajurit teka njupuk martir saka kuali; nalika padha weruh martir nyanyi bareng para malaikat, para prajurit mau uga padha ngakoni yèn dhèwèké Kristen. Nalika panguwasa krungu kabar kuwi, dhèwèké ngutus prajurit liyané, nanging nalika teka, padha ngakoni yèn dhèwèké Kristen uga. Sawisé kuwi, gubernur dhéwé teka ing kana lan weruh sang wali lagi ngadeg ing banyu mendidih. Amarga nyangka yèn banyu kuwi wis adhem, gubernur kuwi ngumbah rai ing kono lan langsung kesiram banyu panas, banjur seda amarga kuwi. Sawise ngowahi akèh wong dadi pracaya marang Kristus lumantar mujijat-mujijaté, Santo Blasius ndedonga marang Gusti Allah lan nyerahaké nyawa suciné marang Panjenengané. Wong-wong sing ana nalika seda panjenengané weruh manuk dara mabur ing ndhuwur badané. Bab kijorné penggembalaé Vlasius, nalika ditancepake ing lemah, tuwuh dadi wit ageng sing cabangé nutupi altar gréja sing dibangun ing ndhuwur relik suci panjenengané[1591] .

Perayaan para Martir Suci Adrian lan Evbul

Dirilisake tanggal 3 Februari

Para Martir Suci Adrian lan Evbul asalé saka kutha Vannia[1592] . Kanthi kobong katresnan marang para pangakune Kristus, padha mangkat menyang kutha Kaisarea[1593] , ing ngendi lumantar tembung-tembungé lan kabeneran uripé, dadi cetha yèn padha wong Kristen. Mula saka kuwi, padha ditangkep lan digawa ngadhep panguwasa provinsi, Firmilian, kanggo diadili. Miturut prentahe, wong-wong mau dipukul ing pundhak lan iga lan diwènèhi siksaan liya sing luwih kejem, kanthi tujuan meksa supaya padha murtad saka Kristus. Nanging amarga padha tetep teguh iman, Firmilian lan wong-wong sing ana bareng dheweke nesu banget, banjur diputusake supaya para wali dibuwang marang kewan galak supaya diserang lan dirobek-robek. Leluhur Adrian dibuwang dhisik. Diserang dening singa, dheweke wani nglawan, sawise kuwi sirahé dipotong nganggo pedhang. Babagan Santo Eubulus, padha nyoba maneh ngajak dheweke mbaleni iman liwat maneka panyuwunan lan godaan, nanging dheweke tetep teguh; mula dheweke uga dibuwang marang kéwan galak. Dheweke uga perang karo singa lan pungkasané dipenggal sirah nganggo pedhang, kaya Santo Adrian.

Uripé Santo Roman, Pangeran Setya lan Pangripta Mupangat saka Uglich[1594]

Dipeperingati tanggal 3 Februari

Pangeran Roman Suci lan Setya saka Uglich urip ing jaman kang angel nalika invasi Tatar marang tanah Rusia. Panjenengané putra kapindho saka Vladimir Konstantinovich, pangeran appanage kapindho saka Uglich, lan putuné Konstantin Vsevolodovich, sing sepisanan dadi pangeran appanage Rostov, Yaroslavl, lan Uglich, lan sakbanjuré dadi Pangeran Agung Vladimir[1595] . Vladimir Konstantinovich nampa wilayah Ugliche, utawa kutha

---

[1591] Martir Suci Blasius urip lan seda ing abad kaping 3.

[1592] Kutha Vannia, utawa Van, dumunung ing pesisir wétan tlaga sing saiki nduwèni jeneng sing padha, ing Armenia.

[1593] Kutha Kaisarea dumunung ing Palestina ing pesisir Segara Mediterania. Kutha iki dadi pusat panguwasa gubernur Romawi ing provinsi Palestina.

[1594] Ing taun 1605, wiwit tanggal 3 Februari, mujijat-mujijat wiwit kelakon lumantar relik Pangeran Kudus Roman saka Uglich. Ing wektu kuwi, Patriark Job maringi dhawuh marang Metropolitan Kazan, Hermogenes—sing mengko dadi Patriark—kanggo mriksa relik pangeran suci ing Uglich lan mastiake laporan bab mujijat-mujijat mau. Kanthi berkah Patriark Job, voivode Semen Romanovich Olferyev lan Sergius, sawijining biksu saka Biara Danilov ing Pereyaslav, nyusun hagiografi, ibadah ilahi, lan katrangan babagan mujijat (wiwit 3 Februari 1605) saka Pangeran Kudus Roman. Sawisé pangrusakan kutha Uglich déning wong Lithuania ing taun 1609, hagiografi anyar iki, uga cathetan mujijat saka 3 Februari nganti 2 Maret 1605, ora bisa ditelusuri; mung ibadah lan cathetan mujijat saka 2 Maret sing ditranskripsikaké. Adhedhasar manuskrip sing disimpen ing Katedral Transfigurasi ing Uglich, cathetan mujijat Sang

Uglich, minangka anané ing yuswa isih cilik[1596] . Sawisé nikah karo Putri Fotini, dhèwèké nduwé loro putra – Andrei lan Roman[1597] .

Sajrone pamaréntahan Vladimir ing Uglich, ana badai gedhé nyerang tanah Rusia, kalebu ing Uglich: Batu, sawisé ngrusak Moskow lan Vladimir lan mateni kulawarga Pangeran Agung ing kana, maju ngliwati Volga, ing ngendi Pangeran Agung Yuri Vsevolodovich mundur nalika nglumpukaké pasukane. Ing dalan, wong Tatari ngreksa saben kutha sing dituju, dene sing ora gelem nyerah dirusak lan wong-wongé dipatèni. Amarga bebaya sing cetha lan bakal teka, Pangeran Vladimir saka Uglich mutusaké ora nolak kanthi sia-sia, nanging nylametaké kutha lan wong-wongé kanthi nyerah marang wong Tatari. Nanging dhèwèké dhéwé, bebarengan karo keluargané, ora gelem nampa isin lan ngungsi menyang lor, mundur menyang wewengkon Novgorod. Sawisé perang sing nggegirisi ing Kali Siti lan sedaé Pangeran Agung Yuri, para pangeran Rusia kapaksa ngakoni wewenangé Tat lan mbayar upeti marang wong-wong mau. Pangeran Uglich uga kapaksa nampa nasib iki; sawisé Batu mangkat menyang kidul, kaya para pangeran liyané, nalika bebaya wis liwat, dhèwèké bali menyang Uglich lan miwiti mréntah, saiki dadi vasal Khan. Durung dingerteni apa Pangeran Vladimir lunga menyang Horde kanggo nyatakake pasrah marang Khan, kaya sing dadi syarat lan kudu ditindakake para pangeran panguwasa. Tradisi, kaya sing kacathet ing hagiografi rinci, nyatakake manawa Vladimir ora lunga menyang Horde, nanging, kanggo nyingkiri tanggung jawab, uga ora manggon ing Uglich; tinimbang kuwi, dheweke manggon ing pirang-pirang kutha liyane lan seda ing Vladimir tanggal 27 Desember 1249. Banjur jenazahé digawa bojone lan anak-anaké menyang Uglich lan dikubur ing Katedral Transfigurasi.

Masa cilik Pangeran Roman sing taat, kaya kakangé Andrei, dihabiske ing tengahing geger lan bala, luwih akèh ing pangasingan lan ngumbara tinimbang manggon tentrem karo wong tuwané ing Uglich.

Sawisé Vladimir seda, anaké sing paling tuwa, Andrei, sing umuré mung 16 taun, dadi Pangeran Uglich. Nanging, ibuné tansah ana ing sisihé lan ngopeni anak-anaké. Andrei seda ing taun 1261, ora ninggalaké anak, lan kapangeranan Uglich pindhah marang adhine, Roman, sing wektu kuwi umuré 26 taun.

Amarga gedhe ing kulawarga taat Putra Vladimir Konstantinovich ing tengahing geger lan cobaan sing nggegirisi, lan wis suwe lelungan, Putra Roman misuwur amarga kesalehané lan ora seneng urip rame utawa guyu-guyu. Minangka wong sing duwé kawruh jembar, dhèwèké nyawisaké wektu kanggo maca buku lan nduwèni katresnan jero marang omah-omahé Gusti, para rohaniawan, lan ibadah gréja. Masa pamaréntahané dianggep minangka pambangunan akèh gréja ing Uglich lan saindenging kadipaten Uglich, sing ngrasakaké katentreman ing sangisoré pamaréntahané, sak isa-isané sajroning jaman angel panguasaan Tartar. Kawibawaan Pangeran Roman ngluwihi Uglich nganti kutha-kutha liya: Kashin, Vezhetsky Verkh, Ustyuzhna, Dmitrov, lan Zvenigorod. Dhèwèké uga tanggung jawab mbangun kutha anyar Romanovo ing pinggir kiwa dhuwur Kali Volga, ngadhepi pemukiman Borisoglebskaya.

Pangeran Roman kondhang amarga pakaryan welas asih lan ngupaya ngedegake omah sedekah lan hospis.

Ing taun 1265, Pangeran Roman kawin karo Putri Alexandra, nanging ora nduwé anak. Ing Uglich, urip bareng karo dhèwèké ana ibuné sing taat, Putri Fotini, sing nalika tuwa njupuk sumpah biara nganggo jeneng Eudokia; dhèwèké séda ing taun 1278 lan dikubur ing Uglich jejere bojone. Ing taun 1281, Pangeran Roman uga kelangan garwané Alexandra lan nglampahi taun-taun pungkasané kanthi nyendhiri, nyawisaké awaké kanggo tumindak ibadah. Dhèwèké séda kanthi tentrem ing tanggal 3 Februari 1285, sing ndadèkaké sedhih banget para kawanané lan sedulur-seduluré, para pangeran, sing padha tresna lan ngajèni dhèwèké. Awaké Pangeran Roman disimpen ing Katedral Pangowahaning Gusti, jejere makam bapak, ibu, adhine lan garwané.

Pangeran Roman diterbitake ing Gazet Keuskupan Yaroslavl taun 1873, nomer 46–48, lan minangka pamflet kapisah: 'Crita Mukjizat Sang Pangeran Roman sing Suci lan Adil, Pangripta Ajaib saka Uglich'. Yaroslavl. 1874. Layanan lan cathetan babagan mujijat uga kita ngerti saka sawetara manuskrip liyane. Sawisé ilang hagiografi sing ditulis taun 1605, hagiografi anyar sing jembar banjur disusun ing abad kaping 18 ing Katedral Transfigurasi ing Uglich 'saka para kronik paling kuna lan sejarawan geografis sing bisa dipercaya'; Adhedhasar salinan abad kaping 18, hagiografi iki diterbitake ing Gazet Keuskupan Yaroslavl taun 1889, No. 48–49, lan minangka pamflet kapisah: 'Uripé Pangeran Suci lan Setya Roman Vladimirovich, Pangripta Mucizah saka Uglich'. Yaroslavl, 1890. Informasi sing ana ing 'Crita' lan 'Urip' sing kasebut ing kene wis diverifikasi ing cathetan iki kanthi mbandhingake karo kronik lan sumber liyane.

[1595] Konstantin iku putrané Pangeran Agung Vsevolod III Yuryevich 'The Great Nest', lair taun 1185; wiwit taun 1207 dhèwèké dadi pangeran appanage ing Rostov, Yaroslavl, lan Uglich, lan wiwit taun 1216 dadi Pangeran Agung Vladimir; dhèwèké séda taun 1219.

[1596] Dheweke lair watara taun 1214.

[1597] Pangeran Vladimir nikah ing taun 1232; Pangeran Andrei lair ing taun 1233, lan Roman tanggal 1 Oktober 1235.

Persis rong atus taun sawisé seda Pangeran Roman, ing taun 1485, Pangeran Andrei Vasilyevich saka Uglich[1598] miwiti pambangunan Katedral Transfigurasi Gusti anyar saka watu ing jeroning benteng kutha Uglich. Nalika nggali parit kanggo pondasi gréja anyar, Gusti paring Pangeran Andrei kaping pisan nemokaké relik Pangeran Roman sing ora rusak, sing banjur disimpen ing gréja anyar sing lagi dibangun lan tetep ana ing kono, utuh lan ora rusak, luwih saka satus rong puluh taun. Akèh panyembuhan mujijat saka manéka rupa lara sing mili saka relik sing ora rusak mau. Warga Uglich lan warga sakupenge padha ngajeni kanthi hormat relik pangeran suci mau, nanging ora ana pangakuan resmi saka panguwasa agama.

Sawisé Tsarevich Dmitry dipatèni ing Uglich ing pungkasan abad kaping 16 lan ing taun-taun awal abad kaping 17, panyembuhan mujijat wiwit kerep banget kelakon marang wong lara sing padha teka nyuwun marang relik Pangeran Santo Roman. Warta babagan mujijat-mujijat iki nyebar adoh lan amba, lan Patriark Job maringi dhawuh marang Metropolitan Hermogenes saka Kazan supaya nyelidiki relik suci lan cathetan mujijat mau ing panggonan. Sawisé panyelidikan iki, Panjenengané Patriark Job maringi berkah kanggo nyusun hagiografi, stichera, lan kanon minangka pangurmatan marang Santo Roman, uga cathetan babagan mujijat wiwit tanggal 3 Februari 1605[1599] .

Ing taun 1609, kutha Uglich ngalami musibah gedhe, kaya uga saindenging Rus' ing wektu kuwi: karusakan dening Lithuania. Kutha Uglich direbut, akèh wong padha dipatèni, lan omah-omah, benteng, lan gréja-gréja Gusti dirampok lan dibakar. Mungsuh uga nyerbu Katedral Transfigurasi, ngrampok lan ngobong akèh pérangané, lan kanthi sengaja nyerang reliké Santo Roman sing disimpen ing kana. Para umat sing taat marang Santo Roman nglumpukaké balung-balung reliké sing kobong—sirah, iga, tangan, lan sikil—banjur dilebokaké ing relikari anyar lan dibalèkaké menyang Katedral Transfigurasi, ing ngendi isih ana nganti saiki.

Perayaan Santo Azaria Ramalan.

Diperangeti tanggal 3 Februari

Sang Azariah, putrané Oded, ngandharake ramalan ing jamané Asa, Raja Yehuda[1600] . Nalika Asa ngraih kamenangan mulya nglawan Zerah, Raja Étiopia, Azariah, kang kapenuhan Rohé Gusti Allah, ngajak raja lan rakyat supaya ninggalaké panyembahan berhala lan setya ngabdi marang Gusti Allah sing sejati. Kanthi diilhami ramalan Azariah, raja lan rakyat mbuwang arca-arca saka saindenging tanah Yehuda lan Benyamin. Akeh wong Israel uga padha mbalèk marang Gusti Allah sing sejati ing wektu kuwi, lan sawise padha kumpul ing Yerusalem, padha nggawe prajanji karo Gusti Allah, sumpah ora bakal mbalèk saka Panjenengané. Lan Gusti Allah mberkahi wong-wong mau kanthi tentrem langgeng[1601] .

Penderitaan Para Martir Suci Papias, Diodorus lan Claudian

Diringati tanggal 3 Februari

Para martir suci Papias, Diodorus, lan Claudian nandhang sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Decius[1602] ing kutha Attalia ing Pamphylia[1603] . Padha ngopeni ternak ing tanahé dhéwé lan, minangka wong Kristen,

---

[1598] Andrei Vasilievich, putrané Pangeran Agung Vasily Vasilievich sing Wuta lan adhine Pangeran Agung John Vasilievich III, mrentah ing Uglich wiwit taun 1462; ing taun 1422 dhèwèké dipenjara déning John III ing Pereyaslavl, ing ngendi dhèwèké seda ing taun 1494.

[1599] Uripé Santo Roman lan cathetan babagan mujijat-mujijat awalé ilang nalika karusakan déning Lithuania. Cathetan siji-sijiné sing isih ana bab mujijat sing ditindakake déning reliké, sing disimpen bareng karo ibadah kanggo Santo Roman, asalé tanggal 2 Maret taun sing padha, 1605.

[1600] Ing abad kaping 10 SM.

[1601] Cathetan babagan nabi Azaria kapanggih ing 2 Tawarikh 15:1–19.

[1602] Kaisar Decius iku salah siji panganiaya Kristen sing paling kejem, sing tujuane ngilangi Kristen sakabehe ing Kakaisaran Romawi. Dheweke mrentah rong taun, saka 249 nganti 251.

[1603] Pamphylia dumunung ing sisih kidul Asia Minor ing pesisir Segara Mediterania. Ing lor watesé karo Pisidia, ing kulon karo Lycia, lan ing wetan karo Cilicia. Kutha Attalia, sing saiki dikenal minangka Adalia, iku kutha pesisir wewengkon kasebut lan dadi pusat panguwasa provinsi.

nyebaraké iman marang Kristus ing antarané wong-wong pagan. Akibate, ana pengaduan marang wong-wong mau, lan miturut prentah gubernur provinsi Paulinus, padha ditangkep lan digawa ngadhepi dheweke kanggo diadili. Nalika dipriksa, padha kanthi wani ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati lan, kanthi iman sing teguh marang Panjenengané, padha nyatakake yèn Panjenengané iku Pencipta swarga lan bumi lan kabèh sing ana ing kono, lan yèn ora ana Gusti Allah liya kajaba Panjenengané. Krungu kabar iki, gubernur provinsi nesu banget lan mrentah supaya para wali disiksa kanthi maneka cara. Nanging amarga dheweke ora bisa meksa supaya padha nyerah saka iman marang Kristus, dheweke banjur mrentah supaya sirahé dipotong nganggo pedhang. Mangkono para martir suci seda kanggo Kristus lan nampa mahkota martir saka Panjenengané. Para wong Kristen ngubur jasad-jasad mau kanthi pakurmatan, kanggo kamulyaning Kristus, Gusti kita.

17 Februari

4 Februari (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling marang Sang Pangeran Agung George Vsevolodovich sing suci lan bener[1604] .

Perayaan Bapa kita sing kinurmatan Isidore saka Pilusiot

Perayaan tanggal 4 Februari

Sing Mulya Isidore iku wong asli saka Alexandria[1605] . Dheweke lair saka wong tuwa sing mulya lan taat, lan dadi seduluré Theophilus, Uskup Agung Alexandria, lan Santo Cyril, penerusé Theophilus. Sawisé kasil sinau ilmu donya lan wis paham bab kabijaksanaan ilahi, Isidore kepéngin nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Sanajan isih enom, dhèwèké nyingkiri kamulyan lan kasugihan donya iki, ora nggatekake kaluhuran asal-usulé lan nganggep kabèh iku kaya bledug, banjur mundur menyang Gunung Pilusiot[1606] . Ing kono, sawisé ngucapake sumpah monastik, dhèwèké nglakoni urip asketik sing ketat[1607] . Kabijaksanaan rohani Isidore lan gaya urip sing ketat narik kawigaten akèh wong sing taat, sing banjur milih dhèwèké dadi abbot lan presbiter[1608] . Liwat tapa brata sing ketat lan pangawikan sing dhuwur, Sang Isidore sing kinurmatan nampa pangajêng-ajêng nganti ora mung uskup lan bangsawan, nanging uga Kaisar dhéwé lan Patriark-Patriark Alexandria padha nyuwun pitutur lan pandhuan marang dhèwèké, lan dhèwèké diurmati déning kabèh.

Sejarawan gerejawi Evagrius[1609] , nalika kelingan Isidore, kandha: 'Sajrone pamaréntahan Theodosius[1610] , Isidore saka Pilus diurmati banget; kasohor minangka wong sing luhur budi lan maringi piwulang nyebar ing endi-endi, lan jenengé dipuji déning kabèh wong.' Liwat pakaryané dhèwèké nganti ngentèkaké awaké, nganti

---

[1604] Dheweke tiwas ing perang nglawan bangsa Tartar ing Kali Siti tanggal 4 Maret 1238. Relik suci-ne disimpen ing Katedral Vladimir.
[1605] *Alexandria* iku kutha ing sisih lor Mesir, dumunung ing muara Kali Nil; kutha iki diadegaké déning Alexander Agung ing taun 331 SM. Biyèn kutha iki dadi pusat pangawikan pagan lan kutha dagang paling unggul ing donya. Ing wiwitan abad kaping 4, kutha iki dadi pusat pangawikan Kristen lan dadi kursi patriark. Saiki, Alexandria kalebu salah siji pelabuhan sing paling dikukuhake lan pusat perdagangan paling wigati ing Laut Tengah.
[1606] *Gunung Pilusiotskaya* dumunung ing Mesir Sisih, ora adoh saka Kali Nil. – *Pilusia,* utawa *Pelusa* – iku salah siji kutha ing Mesir Lor.
[1607] Urip ing kene kanthi nyendhiri sing jero, Isidore nyawisake awake dhewe kanthi semangat marang urip asketis. Dheweke nganggo sandhangan saka rambut kasar lan mung urip saka oyod lan tanduran obat. Saka kono, Isidore sing kinurmatan lelungan menyang Konstantinopel kanggo ndeleng lan ngrungokake Santo Yohanes Krisostomus. Apa sing dideleng lan dirungokake Isidore saka Chrysostom, uga tulisan-tulisane, tetep dadi bahan sinau sing tliti lan pangajab nganti pungkasaning uripe, nganti kajelasan pikiran, kesederhanaan, lan semangat Chrysostom dadi bagéan saka wataké Isidore lan kacermin ing saben tumindaké. Nalika bali menyang biara Pilusiot, piyambakipun nerusaké urip askétis, ora wedi ngecam munafik lan wong sing nindakake salah: piyambakipun ngébréhake uskupé dhéwé amarga wis netepaké rega kursi ing gréja, lan panguwasa sipil amarga pilih kasih.
[1608] Busana sing prasaja, ngajeni meneng, irit ing panganan, lan welas asih marang wong mlarat – iku paugeran sing ditanamake dening Isidore sing kinurmatan marang sedulure lan dikuatake dening tuladha uripe dhewe.
[1609] *Evagrius* iku sejarawan gerejawi abad kaping enem.
[1610] *Theodosius II* enom, putu saka Theodosius Agung, dadi Kaisar Bizantium saka taun 408 nganti 450.

uripé katon kaya urip malaékat ing bumi. Dhèwèké dadi tuladha urip monastik lan kontemplasi, lan nulis akèh bab sing migunani banget kanggo pambangunan wong liya.

Sejarawan Nikiforos[1611] , sing nyekseni urip mulya Isidore, kandha: 'Wiwit enom, Isidore sing suci ngucurake kringet akeh banget ing pakaryan monastik lan nglarani daginge nganti banget, nalika nyawane dipelihara nganggo piwulang mistik lan luhur, nganti kabeh wong nganggep dheweke urip miturut Injil kanthi sampurna. Panjenengané dadi tiang urip lan nyawani paugeran monastik lan pandelengan ilahi, lan, kaya-kaya, dadi tuladha paling luhur kanggo ditiru kanthi anget lan piwulang rohani. Isidore nulis akèh piwulang migunani sing manéka warna. Dheweke ninggalake watara sepuluh ewu layang marang maneka wong, kang kebak sih rahmating Gusti lan kawicaksanan manungsa, ing ngendi dheweke nerangake sakabehe Kitab Suci lan mbenerake akhlak wong-wong."

Saka kesaksian-kesaksian iki cetha manawa Sang Isidore sing Kinurmatan iku sawijining priya agungé Gusti. Sanadyan ora ana cathetan rinci babagan uripé sing slamet, malah tembung cekak saka para sejarawan wis cukup kanggo mangerteni kasucian lan kawicaksanané, amarga dhèwèké dadi tuladha urip mulya tumrap kabèh lan ngisi donya kanthi tulisan-tulisané sing diilhami Gusti. Panjenenganipun mbuktekake minangka pembela agung Kang Suci Yohanes Krisostomus, ingkang kanthi ora adil dipunpecat saking jabatan uskup, lan nulis kanthi dawa marang Teofilus, Uskup Agung Alexandria, lan marang Kaisar Arcadius[1612] , ngajak supados mandheg saking tumindak jahat; sanadyan boten kasil, panjenenganipun tetep mbukak kajahatan lan kabohonganipun. Lan sawisé seda Chrysostom, dhèwèké nulis marang Santo Kiril saka Alexandria, sing dadi penerus Theophilus, ngyakinaké dhèwèké supaya nyakup jeneng Yohanes ing diptych gréja[1613] minangka pangakun iman agung sing wis nandhang sangsara abot kanggo kabeneran ing tangan wong-wong jahat.

Dheweke uga nulis marang Kaisar Theodosius, ngajak supaya tentrem ing sajero Gréja. Lan dhèwèké ngajak dhèwèké supaya nganakake Konsili Ekumenis Katelu ing Éfeso[1614] nglawan para bidah sing jahat; amarga dhèwèké dhéwé iku pelindung agung kesalehan, mungsuh tangguh para bidah, siap nandhang sangsara lan mati kanggo iman Ortodoks, kaya sing katon saka tembung-tembungé. Ing layang marang sawijining penista, Ferasius, dhèwèké kandha:

'Aku takon marang kowe, sing ngolok-olok kita lan nampilake awakmu marang kita minangka hakim sing pinter lan tegas: yen raja ngutus kowe ing tembok kutha, mènèhi dhawuh kanggo jaga lan mbela kutha, lan kowe weruh yèn mungsuh padha nggali terowongan ing ngisor tembok lan ngrubuhaké tembok mau supaya luwih gampang mlebu kutha – apa kowe ora bakal nolak, nganggo kabèh senjata lan cara sing kowe duwé, kanggo nyegah temboké dirusak lan supaya mungsuh ora bisa mlebu; Mesthi kowe bakal nindakake kuwi, kanggo nglindhungi kutha lan awakmu dhéwé saka mungsuh, lan kanggo nuduhaké kasetyan lan patuh sing sumringah marang raja. Apa ora pantes, mula, kanggo kita—sing wis ditunjuk Gusti Allah dadi guru ing Gréja Panjenengané—mangkat kanthi teguh nglawan Arius[1615] , sing ora mung wis nglawan kawanané Kristus nanging uga wis nuntun akèh wong marang karusakan? Aku nganggep ora ana apa-apa nandhang sakabèhing sangsara kanggo sabab iki, lan aku ora ngarep-arep apa-apa kajaba nandhang sakabèhing kasangsaran kanggo iman sing sejati.'

[1611] *Nikephoros Kallistos,* sing urip ing abad kaping 14, nulis *Sajarah Gréja*.

[1612] *Arcadius* – putra lan penerus Kaisar Theodosius Agung, mrentah saka taun 395 nganti 408.

[1613] *Diptych* (saka tembung Yunani sing artiné 'kaping pindho' lan 'nglipet') dumadi saka loro lempeng, siji kanggo nulis jeneng wong sing isih urip, lan sijiné kanggo nulis jeneng wong sing wis seda. Ing tradhisi kita, iki diarani *sinodikon,* utawa prasaja 'komemorasi' lan 'monumen'. Ing Gréja wiwitan, umat Kristen nganggep iku pakurmatan yèn jenengé klebu ing diptych gréja; kosok baliné, dianggep isin kanggo wong-wong sing jenengé ora klebu utawa wis dicopot saka diptych.

[1614] *Konsili Ekumenis Katelu* diadakaké ing taun 431 minangka tanggapan marang bidahé Nestorius, Patriark Konstantinopel, sing wis nyebabake kebingungan ing Gréja kanthi ajaran palsu babagan Pribadi Yesus Kristus, ngandhakake manawa ing Panjenengané Keilahian ora nyawiji karo manungsa ing wektu Inkarnasi, mula nyebut Panjenengané 'Sing Ngusung Gusti' tinimbang 'Manungsa-Gusti', lan Sang Perawan Suci 'Ibu Kristus' tinimbang 'Ibu Gusti'. Sawisé ngukum Nestorius lan piwulangé minangka sesat, Bapa-bapa Konsili Ekumenis Katelu kanthi resmi negesaké doktrin Ortodoks yèn kita kudu ngakoni ing Gusti kita Yesus Kristus siji Pribadi lan loro sipat, lan ngluhuraké Indungé sing Paling Suci minangka siji Perawan Langgeng lan sejati Indungé Gusti Allah.

[1615] *Arius* (sing urip ing wiwitan abad kaping 4) ngrendhahake Putraning Allah kanthi piwulangé sing ora suci, nyebut Panjenengané minangka makhluk paling dhuwur sing lumantar Panjenengané Allah nggawe sakabehing donya. Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan.

Tembung-tembung sang wali iki cetha nuduhaké semangaté kanggo kesalehan; nanging saka surat-suraté uga bisa sinau bab kaunggulan liyané.

Dheweke muji kesucian—sing Isidore dhéwé dadi pangreksa sing ketat—luwih saka kabecikan liyane, nyebut iku ratu sing kudu dihormati saben uwong, sanajan dheweke uga ora ngremehake nikah sing mulya. Ing layangé marang Anthony the Scholastic, dhèwèké kandha: 'Wong-wong sing njaga kesuciané kuduné diumpamaké kaya srengéngé, sing urip ing janda sing suci kaya rembulan, lan sing urip kanthi ajiné ing omah tangga kaya lintang-lintang, kaya sing diandharaké Rasul Suci Paulus: *'Ana kamulyaning srengéngé siji, kamulyaning rembulan sijiné, lan kamulyaning lintang sijiné; lintang béda karo lintang ing kamulyané'* (1 Kor. 15:41). Dhèwèké ngajak wong-wong sing kasengsem marang kawruh donya supaya luwih nyawiji ing urip sing luhur tinimbang ing kecakapan basa. Ing sawijining layang marang sawijining biksu sing jenenge Patrid, dhèwèké kandha: 'Aku krungu kabar saka kowe yèn kowe nduwèni kapinteran gedhé lan bakat alamiah, nganti kowe sinau seni retorika kanthi semangat supaya bisa pinter omong; nanging dalan urip rohani mung bisa dilakoni kanthi nindakake kabecikan, ora kanthi kapinteran omong; mulané, yèn kowé péngin nampa ganjaran kang langgeng, aja nganti kélangan wektu kanggo kapinteran basa, nanging luwih tliti nindakaké kabecikan kanthi semangat."

Kajaba iku, Isidore nulis marang Uskup Apollonius: 'Amarga ora pantes lan ora wicaksana meksa wong—sing diciptakaké kanthi kabebasan milih, ora maringi sarujuk, lan nolak—kanggo taqwa, kowe kudu ngupaya madhangi wong sing manggon ing pepeteng lumantar piwulang sing bener, urip sing becik, lan tumindak sing luhur.'

Wali iki uga mulang yèn wong sing luhur budi ora kena gumun marang kabecikané, nanging kudu andhap asor marang dhiri dhéwé: 'Wong sing nglakoni siji kabecikan,' ujare, 'nduwèni mahkota padhang; nanging sing nglakoni akèh kabecikan nanging nganggep awake dhewe mung wis nindakake sithik kabecikan, liwat pandangan andhap asor kaya ngono, bakal nduwèni mahkota sing luwih padhang manèh; Ing bab kaelokan, pikiran ing jeroné dhéwé yèn mung sethithik sing wis kasil ora pantes dipuji kurang saka kaelokan mau dhéwé; nanging aku bakal ngendika kanthi jujur: 'Ing wong-wong sing njaga sikap andhap asor, kabecikane padha sumunar luwih padhang; nanging ing wong-wong sing ora nduwéni sikap iki, sanadyan kabecikane padhang, malah dadi redup, lan kaluhurané ( ) dadi suda. Mula saka iku, sapa waé sing kepéngin kabecikane dadi ageng, aja nganggep kabecikane iku ageng, lan kabecikane mau pancen bakal dadi ageng.'

Nalika mulang wong liya kanthi cara kaya ngono, Sang Isidore sing kinurmatan iku dhewe, luwih saka sapa wae, sing nglakoni apa sing diwulangake. Ing bab iki dheweke niru Gusti, sing sepisanan nglakoni apa sing diwulangake, banjur sawisé kuwi barulah mulang. Isidore ora gumunggung karo kabecikané, nanging nglakoni andhap asor; lan dhèwèké nggabungaké andhap asor iki karo kasucian, kaya pasangan lembu sing padha nyambut gawe bebarengan, narik sangkèlan berkahé Kristus.

Kesucian Santo Isidore katon saka suraté marang Palladius, Uskup Helenopolis[1616] , ing ngendi dhèwèké bola-bali ngajak para pamaos supaya kanthi ketat nyingkiri pacelathon karo wanita. 'Yen ana pacelathon, – kaya sing diandharake Kitab Suci – ngrusak akhlak sing becik (1 Kor. 15:33), mula pancen pacelathon karo wanita, sanajan wong-wong iku sopan, amarga bisa sacara rahasia ngrusak batin liwat pikiran ala; lan sanajan badan tetep suci, jiwa bakal kotor. Mula saka iku, Sang Isidore sing kinurmatan maringi pitutur marang uskup iki, sing biyasa mulang wanita babagan bab-bab migunani liwat pacelathon lisan – lan sing bangga amarga dheweke ora ngrasakake napsu ing sajroning atine. 'Nyingkiri,' panulisé, 'saben isa, pacelathon karo wanita, he wong lanang sing becik! Amarga wong sing nampa jabatan imam kuduné luwih suci lan luwih murni tinimbang wong sing manggon ing gunung lan ara-ara samun. Sing sepisanan padha ngopeni awaké dhéwé lan uga umat, déné sing kapindho mung ngopeni awaké dhéwé. Luwih manèh, sing sepisanan diparingi panggonan ing pucuk pakurmatan

---

[1616] *Palladius saka Helenopolis* (368–430), sawijining muridé Doroteus sing kinurmatan lan wong asli Gaul, teka ing Alexandria ing taun 388, saka kono dhèwèké banjur mundur menyang ara-ara gersang cedhak kana, ing ngendi Doroteus sing kinurmatan uga tau manggon minangka pertapa, lan sakwisé kuwi pindhah menyang Betlehem. Ing taun 399, dhèwèké kapilih dadi Uskup Helenopolis ing Bithynia, Asia Minor. Sabanjuré, Kaisar Arcadius ngasingaké dhèwèké menyang Antinoe amarga dhèwèké ndhukung Santo Yohanes Krisostomus, nanging ing taun 412 dhèwèké dibalèkaké manèh ing jabatané ing Helenopolis. Miturut panyuwunané prefect Cappadocia Lavs, ing taun 420 piyambakipun nyusun kumpulan riwayat para wali lan crita babagan piyambakipun, ingkang dipunparingi nama 'Lavsaic' minangka pangurmatan dhumateng Lavs. Amarga sipat kumpulan punika ingkang ngedap-edapi lan maringi piwulang, kalender Gréja maringi paugeran maos saking kumpulan punika nalika Matins salami Patang Puluh Dina Suci.

nganti saben wong mriksa lan nliti uripé, déné sing kapindho manggon ing guwa, padha ngopeni tatu, mriksa kakirangané, utawa malah nganyam kalungan kanggo awaké dhéwé. Nanging, yèn kowe kapeksa ketemu karo wong wadon, tedhuhna pandanganmu, lan paringana piwulang marang wong sing kok temoni supaya padha njaga pandangane supaya suci. Lan sawisé pacelathon sing cekak, sing cukup kanggo nguwatake lan padhangake atiné, langsung lunga kanthi cepet, supaya kunjungan sing suwé ora nglemahake lan ngganggu kekuwatanmu, lan, nyekel kowe kaya singa sing medeni lan gagah, ora motong rambute gulu sing sejatine ndadekake singa iku singa lan nglindhungi kaluhurané kaya raja. Nanging, yèn kowe kepéngin dihormati déning para wanita (lan wong sing nduwé kaliber spiritual kuduné luwih éling bab iki), aja sesambungan karo wong-wong mau kaya kanca, lan kowe bakal diajeni déning wong-wong mau. Amarga iki paling gampang kelakon nalika kita paling ora ngupaya. Iku lumrahe manungsa ngremehake wong sing ngladeni kita, nanging ngajeni wong sing ora muji kita. Nanging watak wadon paling rawan marang kaluputan iki. Wanita, nalika dipuji-puji, ora bisa ditampa; nanging dheweke ngajeni lan paling kagum marang wong sing tumindak marang dheweke kanthi santai lan wibawa. Nanging kowe kandha yèn kowe kerep ngobrol karo wanita lan ora ngrasakaké apa-apa cilaka. Ya wis. Nanging kabèh wong ngerti yèn banyu bisa nggosok watu nganti luntur, lan tetese udan sing terus-terusan tiba ing watu mau bisa nembus. Pikirna: apa sing luwih alus tinimbang banyu utawa tetese udan? Nanging tumindaké sing ora kendhat malah ngalahaké alam dhéwé. Yen sawijining zat sing meh ora bisa dikalahaké bisa dikalahaké—lan rusak lan suda amarga barang sing ora ana apa-apané dibandhingaké karo dhèwèké—apa manèh kersané manungsa, sing gampang kapengaruh, ora bakal kalah lan rusak amarga kapapar suwé?

Nalika mulang Uskup Palladius kanthi cara iki, Sang Isidore sing kinurmatan uga mulang kita kabeh supaya nglakoni urip sing suci, supaya kita ora mung bisa njaga awak saka dosa daging, nanging uga njaga jiwa saka pikiran sing dosa.

Ingkang Kinurmatan Isidore ninggalaké akèh piwulang babagan kabèh jinis kabecikan ing tulisan-tulisane, lan sawisé mulangaké kabèh wong bab kabecikan mau liwat ceramah lisané, piyambakipun ngantos yuswa tuwa lan, sawisé nyenengaké Gusti, séda kanthi tentrem[1617] .

Kontakion, Nada 4:

Wus nemu esuk anyar, hai Gréja kang mulya, kang padhang déning kilat tembungmu, dhèwèké muni marang kowé: Sugeng, Isidore sing kabegjané sampurna, wong wicaksana saka Gusti.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Nicholas, Pangakun Iman, Abas Studion

Diperangeti tanggal 4 Februari

Bapa Kita sing Kinurmatan Nicholas lair ing taun[1618] ing pulo Kreta[1619] , ing sawijining desa sing dijenengi Kidonia, saka kono uga asalé martir suci Basilides, sing nandhang sangsara bebarengan karo sepuluh

---

[1617] Sing Mulya Isidore seda watara taun 436. Santo Isidore, miturut tulisané, kalebu salah siji Bapa Agung Gréja. Tulisané dumadi saka layang-layang. Konon jumlahé tau tekan 10.000, nanging saiki ora ngluwihi 2.090. Wong-wong ing jamané nganggep Santo Isidore minangka *juru tafsir* Kitab Suci sing wis pengalaman lan padha njaluk panjelasané babagan manéka rujukan ing Kitab Suci. Isidore nepaki panyuwunan para kancane ing layang-layange. Jumlah layang kaya ngene tekan 3.000. Saka layang-layange Santo Isidore sing saiki dikenal, mayoritas ngemot panjelasan Kitab Suci, ing ngendi Santo Isidore mbuktekake yèn dhèwèké iku murid paling unggul saka Santo Yohanes Krisostomus. Santa Isidoro ora nulis akèh layang dogmatik. Nanging, kaya Santa Yohanes Krisostomus, dhèwèké iku guru praktis. *'Filsafat praktis,' miturut tembungé, 'iku dhasar saka bangunan lan bangunané dhéwé; logika iku hiasané; kontemplasi iku mahkotané.' 'Kebajikan iku harmoni jiwa.'*

[1618] Ing taun 793

[1619] *Pulo Kreta* (uga dikenal minangka *Candia)* dumunung ing sisih wétan Segara Tengah. Amarga amba lan suburé, biyèn pulo iki diarani 'ratu pulo-pulo' ing Segara Tengah. Kristenisasi di kene wis diwiwiti wiwit jaman Para Rasul; dhasaré dipasang déning para saksi mata panurunan Roh Suci marang Para Rasul, amarga wong Kreta padha rawuh ing prastawa kuwi (Kisah Para Rasul 2:11). Sabanjure diadegake lan disebarke ing kene dening Rasul Paulus, kaya sing katingal saka Suratane marang Titus, sing diangkat dening Rasul dadi uskup ing Kreta (Titus 1:5). Ing abad kaping 17, pulo Kreta dadi jajahan Turki.

martir ing pulo Kreta. Wong tuwané Nicholas sing kabegjan iku wong Kristen. Ing yuswa isih cilik, piyambakipun dipun kathani sinau Sabda Gusti. Nalika bocah mau sampun yuswa sepuluh taun lan sampurna trampil maos kitab-kitab suci, wong tuwanipun ngutus piyambakipun dhateng Konstantinopel marang pamanipun, ingkang Begja Theophanes, ingkang dados biksu ing Biara Studion[1620] . Theophanes nampani ponakane kanthi anget lan nggawa dhèwèké marang abbas Biara Studion, ingkang Kinurmatan Theodore. Sing Mulya Theodore, sing wis weruh yèn bocah iku bakal dadi wadah pilihané Gusti, maringi berkah lan paring dhawuh supaya dhèwèké manggon ing njaba biara dhisik, ing sawijining bangunan kapisah sing dadi sekolah kanggo para mudha. Nalika Nicholas wis diwasa, abbot, sing weruh kapinterané lan wataké sing alus lan andhap asor, nampa dhèwèké mlebu biara lan nyukur rambute dadi biksu. Sawisé pirang-pirang taun urip mulya ing biara, abbot ngajak Nicholas njupuk pangkat suci dadi imam. Ing kéné, ing biara Studite, adhine sing arané Titus teka marang Nicholas. Dhèwèké mlayu saka pulo Kreta sawisé serangan Saracen ing pulo kuwi[1621] , lan teka marang adhine karo kabar sedhih yèn wong tuwané wis dadi tawanan. Titus nyritakaké kabar iki marang adhine kanthi sedhih lan luh. Nicholas, sawisé nampa kabar sing nglarani ati kuwi, sanadyan atiné lara kangen marang wong tuwané, nyoba nglipur adhine lan ngajak supaya ora sedhih.

"Iku kersaning Gusti," ujare marang seduluré, "awit sanajan siji rambute sirah ora bakal tiba tanpa kersaning Panjenengané (delengen Matéus 10:30; Lukas 12:7). Panjenengané ngerti apa sing paling apik kanggo kita. Mula, ayo kita pasrahake sedhih lan keprihatinan kita marang wong tuwa marang Panjenengané. Bab kita dhéwé, kita kudu ngati-ati supaya ora dadi budhak amarga hawa napsu daging lan godhongan donya iki, lan supaya tangan mungsuh sing ora katon ora nuntun kita menyang tanah pepeteng lan kasedhihan tanpa wates.

Titus kagugah lan diparingi panglipur dening tembung-tembung saka seduluré mau, lan miturut panjaluké, dhèwèké njupuk sumpah monastik lan dadi biksu sing becik.

Ing wektu kuwi, Gréja Kristus sing dipandu déning para panggembala sing becik urip tentrem lan tentrem; nanging katentremané dumadakan keganggu déning badai prahara sing digawé déning para bidah ikonoklastik, sing dipimpin déning Tsar Leo si Armenia sing jahat[1622] . Leo si Armenia iku sawijining bangsawan[1623] nalika pamaréntahan Raja Michael sing taat, sing dikenal minangka Rangav[1624] , nanging kanthi licik dhèwèké nyopot Michael saka tahta lan njupuk alih dhéwé. Kanggo kuwi, dhèwèké nguntungaké perang antarané wong Yunani lan wong Bulgaria. Raja, nalika arep mangkat perang, ngangkat Lev dadi komandan pasukan sisih wétan ing arméné, tanpa ngerti yèn dhèwèké lagi ngrancang ngusir dhèwèké kanthi tipu daya. Nalika perang lumaku, wong Yunani wiwit nguwasani kahanan lan wong Bulgaria meh padha mlayu. Nanging Leo, sing wis nggawe persetujuan sadurunge karo para komandané—sing wis disuap déning dhèwèké—dumadakan mréntahaké pasukané supaya mlayu, sanajan ora ana sing ngoyak. Wong Bulgaria, nalika weruh pasukan Yunani mundur tanpa sebab, wiwitane padha curiga menawa iku tipuan, nanging banjur, nalika nyadari menawa pasukan Yunani ora mandheg mlayu, padha tambah semangat lan maju nyerang, ngoyak wong-wong mau suwene suwe, matèni akèh prajurit Yunani, nganti Tsar Michael ngalami kekalahan total. Leo wis nggayuh tujuane, amarga tentara lan rakyat nganggep raja iku pengecut lan ora wani, ora pantes mimpin perang. Dheweke cepet-cepet njupuk kauntungan saka rasa kuwi ing

---

[1620] *Biara Studite* iku salah siji biara paling tuwa lan misuwur ing Konstantinopel. Biara iki diadegaké (ing jenengé Santo Yohanes Pembaptis) déning bangsawan Studius, sing pindhah saka Roma menyang Konstantinopel nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Agung; jenengé 'Studite' dijupuk saka jenengé. Para biksu manggon ing biara iki nganti jaman Kakaisar Copronymus, netepi paugeran 'Para Biksu Jaga Wengi Kabeh'. (Para biksu iki diarani 'Para Biksu Jaga Wengi Kabeh' amarga, dipérang dadi telung klompok, padha njaga pangibadah terus-terusan ing gréja). Nanging Copronymus sing jahat, sawisé nggegirisi Gréja Allah nganggo ikonoklasme, ngusir kabèh biksu saka Bizantium, lan Biara Studite dadi sepi. Sawisé Copronymus, para biksu manèh miwiti manggon ing Gréja Studite, sanadyan mung sithik. Sajrone anané nganti ambruké Konstantinopel, Biara Studion nampa kasohoran lan hak istimewa sing luar biasa amarga layanan sing diwènèhaké para biksu sing ora kesel lan ora wedi marang negara lan Gréja, utamané nalika jaman ikonoklasme, nalika para biksu Studion mbuktèkaké yèn dhèwèké iku prajurit Kristus sing ora wedi mati. Misuwur pirang-pirang abad, saiki biara Studite rusak: biara kasebut wis diowahi dadi panggonan pertapa Muslim, lan greja dadi masjid.

[1621] *Saracen* iku wong-wong sing manggon ing Arab. Wiwitane, jeneng iki nuduhake klompok perampok nomadik, nanging mengko panulis Kristen nggunakake istilah iki kanggo kabeh wong Arab lan Muslim sacara umum.

[1622] *Leo V si Armenia* – sawijining kaisar Bizantium lan ikonoklas – mrentah saka taun 813 nganti 820.

[1623] Ing Kakaisaran Romawi lan Wétan (Bizantium), istilah *'patrisia'* nuduhaké anggota kelas sosial paling dhuwur, sing padha karo bangsawan warisan ing jaman kita.

[1624] *Michael I Rangab* – Kaisar Bizantium – mrentah saka taun 811 nganti 813.

antarane rakyat lan tentara marang raja. Sawisé kalah, Michael bali menyang Konstantinopel. Leo, ing wektu sing padha, sawisé tetep karo pasukane ing Bithynia[1625] kanggo ngreksa tapel wates, langsung miwiti nindakake rencana ala sing wis suwe dirancang marang raja. Dhèwèké nyebarake kabar yèn wong Yunani kalah mung amarga raja sing pengecut lan pancèn ora nduwé pengalaman babagan urusan militèr. Kanthi iki dhèwèké nggugah kabèh pasukane nglawan Michael; padha ora gelem ngakoni Michael dadi raja lan padha ngumumaké Leo dhéwé dadi raja. Nalika kabar tumindak Leo tekan Michael, sang tsar, sanadyan ana pitutur saka wong-wong ing sacedhaké, ora gelem nglawan dhèwèké, kanthi kandha yèn dhèwèké ora kepéngin sanadyan setaèt getih Kristen tumpah ing perang saudara merga dhèwèké. Ing rahasia, dhèwèké ngirim mahkota karajan lan jubah ungu marang Leo, kandha: 'Aku nyerahaké karajan marang kowé; teka ing Konstantinopel tanpa wedi lan mrentah.'

Nanging Leo nambani Michael, sing kanthi andhap asor nyerahaké tahta marang dhèwèké, kanthi kejem banget. Sawisé mlebu Konstantinopel kanthi pesta agung, dhèwèké langsung ngasingaké Michael lan garwané menyang salah siji pulo; déné loro putrané, Theophylact lan Ignatius, dhèwèké mréntah supaya dikebiri.

Sawisé munggah tahta, Leo sing ora takwa mbrontak marang Kristus Gusti Allah piyambak lan Gréja Suci Panjenengané. Dhèwèké nganakake sinode sing ora takwa nglawan pangurmatan marang ikon-ikon suci lan mréntah supaya ikon-ikon suci kuwi diusir saka gréja-gréja Gusti Allah. Kinasucan Patriark Nikiforos, bebarengan karo dewan uskup sing taat, archimandrit, lan kabèh bapa-bapa sing kaparingan wahyu saka Gusti, nentang kejahatan raja, ngélingaké dhèwèké supaya aja nglarani utawa mbingungaké Gréja Kristus nganggo bidah. Nanging tsar sing ora nduwé iman kuwi ngusir kabèh mau kanthi isin saka ruangan ing ngendi pasamuwan suci lagi dianakake, lan ngasingaké wong-wong mau menyang manéka nagara.

Santo Teodorus Studita lan muridé, Sang Bejo Nikolaus, nandhang sangsara kanthi abot banget ing tangané Leo sing jahat, amarga padha nentang kejahatan raja kanthi semangat lan kawani sing luar biasa. Wiwitané, raja ngasingaké loro-loroné menyang sawijining wewengkon cedhak Tlaga Apolloniad, ing benteng Metopus[1626] . Nalika padha manggon ing panjara suwéné setaun, padha tetep nerusaké nginjili ajaran sing bener babagan pangurmatan ikon suci lan kasil mbalèkaké akèh wong saka sesat. Sawisé krungu kabar iki, raja ngutus wong-wong mau menyang tanah wétan, menyang kutha Vonita[1627] . Ing kana, wong-wong mau maneh dipenjara ing , sawijining penjara ngandhap, ing ngendi miturut dhawuhe tsar, wong-wong mau dijaga kanthi pangawasan paling ketat, supaya ora ana siji wae sing diijini nyedhaki lan ora bisa ngomong karo sapa wae. Nanging para pangakune iman, amarga ora bisa mulangake kabecikan kanthi lisan, nyebarake piwulangé kanthi tulisan. Padha ngirim pesen saka penjara marang para umat lan kanthi cara iki, kaya nganggo trompet sing muni banter, ngrubuhake ajaran sesat kaya tembok Yerikho, mbenerake lan mulihake dogma kesalehan sing dirusak dening para penganut sesat. Nalika sang raja krungu bab iki, piyambakipun ngutus sawijining prajurit kejem sing aran Anastasius kanggo ngukum para pangakune iman. Sawisé tekan panggonan, Anastasius nglakoni panyiksaan kejem marang para pangakune iman, nyebabake tatu parah liwat paluan, nganti awaké padha pecah-pecah. Nalika bali, sang penyiksa maneh ngunceni para wong sing berkah mau ing penjara, nutup lawangé rapet, lan mrentah supaya padha diwutah nganti mati. Para tawanan suci kudu nahan sangsara sing nggegirisi, amarga tatu sing parah lan luwe lan ngelak, amarga para penjaga mung menehi roti lan banyu sethithik banget – lan kuwi uga mung saben telung utawa papat dina, lan kadhangkala malah nganti pitung dina sabanjure – nalika padha mbuwang panganan liwat jendela kanthi ngina lan ngece. Para tahanan tetep ing penjara iki suwéné telung taun. Nanging sadurungé tatu ing awaké mari tenan, dhèwèké kapaksa nampa sangsara sing luwih nggegirisi saka tangan penyiksa anyar sing dikirim déning tsar. Utusan iki teka kanggo nyelidiki layang sing wis dicegat lan diwènèhaké marang tsar. Surat iku ditulis marang umat Kristen Ortodoks atas jenengé Theodore déning tangané Nicholas sing Kaberkahan. Pesen iki ngemot kecaman paling abot marang kejahatané tsar lan bidah ikonoklastik sing ngrusak jiwa, nalika ing wektu sing padha uga maringi ajakan sing éndah lan maringi piwulang babagan kesalehan. Dutas punika nyaur para tawanan saking sel, nampilake layang wau lan pitakon apa punika kagunganipun piyambak, ingkang dipun wangsuli kanthi teges dening para pangakun iman bilih Layang punika dipun diktekaken dening Theodore

---

[1625] *Bithynia* – sawijining provinsi ing sisih lor-kulon Asia Cilik, dumunung ing pesisir Segara Ireng, Selat Bosphorus, lan Selat Konstantinopel. Ing abad kaping 14, Bithynia mlebu ing panguwasa Turki, lan nganti saiki isih ana ing sangisoré panguwasa Turki.

[1626] Tlaga iki dumunung cedhak *Apollonia* – kutha kuna ing Illyria. *Mesopa* utawa *Metopa* – benteng Apollonia.

[1627] *Vonita* utawa Bonita dumunung ing Anatolia, sing uga dikenal minangka Asia Cilik.

ingkang Mulya, dene dipun tulis dening Nicholas ingkang Bejo kanthi tanganipun piyambak. Salajengipun, dutas ingkang nesu sanget lajeng wiwit nyiksa para tawanan. Kaping pisan, piyambakipun nyerang Nicholas ingkang Bejo. Miturut dhawuhe penyiksa, sandhangané Nicholas dicabuti; dhèwèké ditelanjangi, dipandhegake pasuryané nuju lemah, lan dipukuli suwé banget. Sawisé ninggalaké Nicholas setengah mati amarga pukulan kuwi, dhèwèké banjur nyiksa Theodore, dipukuli abot banget nganti balungé meh remuk. Ninggalake Theodore setengah urip, sang penyiksa banjur mbaleni marang Nicholas, ngarep-arep bisa ngyakinake dheweke liwat pujian supaya sarujuk karo tsar. Nanging sing kasuceni ora nggatekake tembunge lan ora klenthek karo pujiané, tetep teguh ing kasuciané. Amarga nesu banget, sang penyiksa mrentah supaya Nicholas disiksa kanthi cara paling kejem. Suwe banget dheweke dipukul ing saindenging awaké lan sawisé nampa akèh tatu, dheweke ditinggal telanjang, digelaraké ing lemah, sakwengi kabèh; wektu iku mangsa adhem, amarga wulan Februari. Nanging sing kasucèkana iku sabar nampa kabèh panyeksaan mau, lan tansah matur nuwun marang Gusti. Sawisé kuwi, sang penyiksa manèh nahan loro pangakun iman mau ing penjara, lan sawisé ngunci lawangé, dhèwèké mbalèk marang sang raja. Para bapa sing kinurmatan, nanging, nandhang sangsara abot saka akèh tatu sing ditampa, amarga borok ing badané wis nembus nganti balung, lan kulité koyak nganti ngglantung kaya kain compang-camping. Pemandangan para martir sing cacad lan nggegirisi kuwi nganti mbangkitake welas asih sanajan ing ati para prajurit sing atine atos sing jaga. Amarga welas asih, para prajurit maringi banyu anget lan lenga. Para sing nandhang sangsara ngumbah lukane nganggo busa sing dicelup ing banyu lan ngolesi nganggo lenga, saéngga lukane alon-alon mari; dene kulit sing ngglantung lan durung nempel maneh ing awak dipotong nganggo piso cilik.

Nanging sangang puluh dina wis kliwat nalika wong-wong sing pinaringan berkah iku nandhang sangsara ing penjara, lan bekas tatu sing nggegirisi isih katon ing awaké, nalika raja sing jahat ngundang wong-wong mau menyang tapel wates Smyrna[1628] lan ing kana, sawisé manèh nyiksa kanthi kejem, dhèwèké mréntah supaya wong-wong mau dipenjara kanthi sikilé dibelenggu. Ing kéné para sing pinaringan berkah kaséngsér salawisé rong puluh wulan, ing antaraning sedhih lan panganiayaan. Lan Gusti Allah mireng para abdi-Nya sing njerit marang Panjenengané awan lan bengi; lan, nalika ngopeni para tawanan, Panjenengané kersa supaya raja sing jahat iku musna: Leo dipatèni déning prajurit dhéwé ing candhi. Sawisé seda Leo, tongkat kraton Yunani dijupuk alih déning Michael, sing dikenal kanthi jeneng Valbos[1629] . Sanadyan raja iki dhéwé condhong marang golongan ikonoklas, dhèwèké ora nganiaya para wong pracaya amarga nyembah ikon suci, lan maringi kabebasan marang saben wong pracaya manut karsa. Dhèwèké malah ngetokaké prentah kanggo mbebasaké kabèh sing wis dipenjara amarga nyembah ikon. Ing wektu iku, Santo Nikolaus lan Theodore Agung, sawisé dibebasaké saka panjara, teka ing Kalsedonia[1630] kanggo sowan marang Patriark Nikiforos, sing lagi dadi tawanan ing kono. Santo Nikiforos krasa banget diparingi panglipur déning rawuhé wong loro mau lan, nalika ndeleng bekas sangsara ing awaké, ngajèni wong loro mau padha karo para martir suci. Sawisé manggon sawatara wektu ing Chalcedon, padha mangkat menyang Konstantinopel bebarengan karo Patriark Nikiforos, kanthi tujuan meyakinkan kaisar dhéwé supaya ninggalaké ikonoklasme lan mbalèkaké dhèwèké marang kesalehan. Nanging para pangakune iman suci ora kasil ing upaya mulya mau, amarga sang kaisar, ing kabodhoané sing jero, ora nggatekake piwulangé lan ora gelem ngajeni ikon-ikon suci, sanadyan dhèwèké tetep maringi idin marang wong liya kanggo nyembahé. Nanging, sanadyan ora nglarang pameran ikon suci ing wilayah sakupenge lan pinggiran kutha, kaisar kanthi tegas nglarang pameran kaya ngono ing jero kutha karajan. Amarga iku, para bapa suci Theodore lan Nicholas, sawisé pamitan marang patriark, ninggalaké Konstantinopel supaya bisa bebas nglakoni kesalehané, kalebu ngurmati ikon-ikon suci. Padha manggon ing Akrit[1631] , cedhak gréja martir suci Trifon. Ing kéné, sawisé sawatara wektu, Santo Teodorus ngrampungaké lelampahan donyané lan séda kanthi tentrem ing ngarsané Gusti Allah[1632] . Bab

---

[1628] Iki dumadi ing taun 819. *Smyrna* iku kutha dagang kuna lan misuwur ing pesisir kulon Asia Minor; saiki dadi salah siji kutha paling makmur ing Asia Minor, kanthi populasi luwih saka 120.000 jiwa.

[1629] *Michael II sing dijenengi Balbus (*tegesé gagap) mrentah saka taun 820 nganti 829.

[1630] *Chalkedon* – kutha utama ing Bithynia, ing pesisir lor-kulon Asia Minor, ing pucuk kidul Selat Bosporus, ngadhepi Konstantinopel. Chalkedon dikenal ing sajarah Gereja minangka panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat (451).

[1631] *Akrit* iku tanjung ing Bithynia, cedhak Nicomedia, ngadhepi Konstantinopel.

[1632] Sing Mulya Theodore Sang Studite seda nalika yuswa 67 taun ing tanggal 11 November 826.

Bapa Nikolaus sing pinaringan berkah, sawisé tetep ana ing sacedhaké peti jenazah bapak rohani, piyambakipun nglakoni urip asketis monastik.

Sawisé seda Michael, putrané Theophilus munggah tahta[1633] . Raja iki iku ikonoklast sing semangat banget lan kanthi kejem banget wiwit nganiaya para wong sing setya amarga padha ngurmati ikon-ikon suci. Kaping pindho, para wong sing setya wiwit nandhang panganiayaan lan panyiksaan ing tangané para ikonoklast. Ing wektu iku, loro sedulur daging lan roh, Bapa Sing Kinurmatan Theodore lan Theophanes Sing Ditulis, nandhang sangsara banget. Banjur, Santo Nicholas ninggalake panggonané ing sacedhak kuburan bapak rohani, Theodore, lan ngumbara saka panggonan siji menyang panggonan liyane nganti kaisar ikonoklasma Theophilus seda.

Sawisé Theophilus seda, panguwasa kraton pindhah marang garwané, Kaisar Theodora sing taat, sing mréntah nagara bebarengan karo anaké, Michael[1634] . Ing Gréja Kristus, sing dipimpin ing Konstantinopel déning Patriark Santo Methodius, katentreman bali, lan kasucian sumunar manèh. Wektu kuwi Berkah Nicholas rawuh ing Biara Studion. Ing kono, sawisé seda Navcratius Sang Pengakuan[1635] , ing sangisoré Patriark Santo Ignatius—sing nggantèkaké Santo Methodius—panjenengané diangkat dadi abbot. Telung taun sawisé, Sang Nikolas sing Berkah, sawisé nyerahaké jabatan abbot marang Sang Sophronius sing Berkah, sawijining wong sing luhur budi, mundur menyang kesunyian, ing kono dhèwèké urip meneng. Nanging, sawisé patang taun kliwat, nalika Sophronius seda lan mulih marang Gusti[1636] , para sedulur teka marang Sang Mulya Nicholas lan sawisé akèh panyuwunan, padha ngyakinaké dhèwèké supaya nampa jabatan abbot manèh. Sabanjuré, Sang Berkah Nicholas ngladèni dadi abbot pirang-pirang taun.

Ing wektu sing padha, Tsar Michael, sawisé dianggep diwasa, dadi banget ora tertib ing tumindaké. Miturut saran pamané, adhine ibuné sing aran Varda, dhèwèké ngusir ibuné, Theodora sing suci, saka kraton lan meksa dhèwèké nganggo jilbab ing salah siji biara wanita, déné dhèwèké dhéwé ngajak pamané Varda mréntah bareng. Tumindak Tsar marang ibuné nyebabaké geger gedhé ing antarané rakyat. Skandal iki malah luwih abot amarga raja sing mréntah bareng, Varda, wis nindakake tumindak ora patut sing nggegirisi kanthi ninggalake garwané dhéwé lan ngrebut garwané anaké kanggo dadi garwané dhéwé. Paduka Sang Patriark Ignatius, kepéngin mbenerake kabejatan para raja lan mungkasi tumindak ora patut Varda, tansah ngélingake wong-wong mau, nanging ora ana asilé. Ing sawijining dina pasamuan, Raja Varda rawuh kanthi niat nampa Misteri Paling Suci; nanging Patriark ora mung nolak supaya dhèwèké nampa Komuni, nanging uga ing ngarsané kabèh wong, ngecam tumindak ora patuh hukumé lan ngusir dhèwèké saka Gréja. Varda kabakar nesu marang Patriark lan nggerakaké dhèwèké karo Michael supaya mungsuh Patriark: loro raja mau, sawisé sarujuk, nglepasaké Patriark saka jabatane, ngasingaké dhèwèké, lan ngangkat Photius Asyncritus[1637] dadi Patriark panggonané.

Ndeleng kahanan acak-acakan ing Gréja, Santo Nikolaus ninggalake biarané lan nggawa adhiné menyang panggonan monastik ing pulo Prikonisse[1638] , ing kono dhèwèké urip meneng, ora péngin krungu apa-apa bab tumindak ora adil para raja. Nanging dhèwèké ora suwe manggon ing kono, amarga wis diusir saka panggonan kuwi. Ing sawijining dina, loro raja padha nglayar liwat panggonan ing ngendi sang wali manggon. Amarga padha ngerti yèn Nikolaus, minangka wong sing luhur budi, nduwèni kasohoran gedhé ing antarané wong akèh, para raja mau banjur mbalèk marang dhèwèké, kanthi pangarep-arep bisa mbujuk dhèwèké supaya sarujuk karo dhèwèké, supaya dhèwèké bisa ngonfirmasi nganggo tembungé dhéwé yèn pangasingan patriark iku adil, lan uga ngakoni nikahé Varda sing ora sah. Nanging dhèwèké ora mung ora nyetujoni tumindak ala mau, dhèwèké uga maringi ramalan yèn para raja kuwi bakal nemoni pati dumadakan lan nggegirisi kajaba yèn padha tobat saka tumindak ala mau—ramalan sing sakbanjuré kelakon. Nalika para raja krungu kabar iki saka sang wali, padha nesu marang dhèwèké lan ngusir dhèwèké saka kono; lan miturut dhawuhé, wong liya diangkat dadi abbot ing Biara Studion. Mula, ing yuswa tuwa, sang Nikolaus sing pinaringan berkah kaping pindho kapaksa ngumbara saka panggonan

---

[1633] *Kaisar Theophilus* mrentah wiwit taun 829 nganti 842.

[1634] *Kaisar Michael III* (842–867) munggah tahta nalika umuré patang taun, mula nagara dipimpin ibuné, Kaisarati suci Theodora, nganti taun 865.

[1635] *Navkratios Studites,* sang pengakun iman, séda tanggal 18 April 848. Panjenengané dieling-eling ing Gréja Yunani tanggal 8 Juni.

[1636] *Sofronius* dadi abbot ing Biara Studite wiwit taun 851 nganti 854.

[1637] *Santo Photius* njabat minangka Patriark saka taun 857 nganti 867. (*Asynkritos* – sawijining pangkat kraton sing cedhak karo sang maharaja.)

[1638] Pulo iki dumunung cedhak Cyzicus – sawijining kutha ing sisih lor-kulon Asia Cilik, ing pesisir kidul Segara Marmara.

siji menyang panggonan liyané[1639] . Nanging sanadyan mangkono, para raja sing ora adil ora ninggalaké dhèwèké tentrem. Miturut prentahé, dhèwèké dicekel manèh lan digawa nganggo ranté menyang biara, ing ngendi dhèwèké kasangsaran ing penjara suwéné rong taun[1640] , nganti loro raja mau pancèn nemoni pati kasar: Varda dipatèni abdi Michael nalika ana perselisihan antarané para raja nalika padha perang nglawan Saracen ing pulo Kreta, lan Michael dipatèni déning abdi dalemé dhéwé ing kratoné.

Sawisé Michael, Basil sing saleh munggah ing tahta kraton[1641] . Dhèwèké langsung mbalèkaké Ignatius menyang kursi patriark, lan Nikolai sing berkah dibebasaké saka panjara. Raja ngundang dhèwèké lan nyengkuyung supaya dhèwèké nerusaké ngatur biarané. Nicholas, amarga umuré sing wis tuwa, banget ora gelem nindakake kuwi, lan mung sarujuk njabat pimpinan biara amarga panyuwunan tsar sing mendesak. Tsar kerep ngundang sang wali marang panggonané, ngobrol karo dhèwèké, sinau bab kaunggulan urip sing luhur saka piwulangé, lan maringi sang wali pakurmatan ageng.

Gusti Allah paring peparing marang abdi-Nya kanggo marasaké lara-larané wong. Garwané Tsar, Eudokia, katarajang lara abot, nganti ora ana pitulungan saka dhokter lan wis putus asa mari, mula dhèwèké ngira yèn pati bakal teka enggal. Nanging sawijining dina, nalika lagi turu jero, dhèwèké weruh wong tuwa nganggo busana biara, sumunar cahya kamulyan. Nyedhak marang dhèwèké, wong tuwa kuwi kandha:

– Srahna kapitadosanmu marang Gusti Allah, awit kowe ora bakal seda dina iki, nanging kowe bakal mari lan waras maneh.

Sawisé tangi, dhèwèké langsung nyritakaké impéné marang bojone lan nyuwun supaya bojone ngundang para sepuh saka kabèh biara sing kondhang amarga uripé sing luhur. Bareng karo para sepuh liyané sing diundang menyang kamar ratu, Nicholas sing pinaringan berkah uga rawuh, pasuryané sumunar kaya padhange Musa. Ratu langsung ngenali yèn dhèwèké kuwi sesepuh sing wis dideleng ing impené; dhèwèké banjur tangi lan sujud marang sesepuh mau, lan sakwisé kuwi langsung mari sakabèhé.

Wong wadon liyane, jenenge Helena, garwané bangsawan Manuel, uga lara abot. Dheweke meh mati, lan sedulure wis nyiapake sandhangan kuburane; nanging Nicholas sing suci, kanthi cepet menyang omahé, nggawe pratandha salib nganggo tangane ing sirah lan sakabèhé awaké, lan wanita sing arep mati kuwi tangi saka amben lara, mari sakabehe saka lara abot. Bojoné, Manuel, uga lara abot. Amarga wis putus asa mari, amarga para dhokter ora bisa mbantu, Manuel ngenteni teka pati. Sadurunge seda, dhèwèké kepéngin njupuk sumpah monastik; dhèwèké nyuwun marang Nicholas sing berkah supaya dipotong rambute. Nanging Nicholas ora gelem nyukupi panyuwuné ing wektu kuwi lan paring ramalan yèn Gusti Allah bakal nyembuhaké dhèwèké, lan dhèwèké bakal nyekel jabatan dhuwur ing kraton, nindakake tugase miturut paugeran, lan mung sawisé kuwi, sawisé nglakoni sumpah monastik, dhèwèké bakal pindhah menyang donya candhak kanthi kabecikan sing wis ditindakake. Ramalané iku kelakon. Manuel ora suwe mari, nyekel jabatan paling dhuwur ing kraton, lan banjur, nalika pungkasaning uripé, sawisé lara abot lan wis dicukur rambute déning Nicholas sing kasucèkaké, piyambakipun seda lan bali marang Gusti minangka biksu.

Patrician liyane, jenenge Theophilus Melissen, lan garwane padha sedhih banget, amarga kabeh anaké mati dumadakan sawisé lair. Nalika sawijining dina lair putri, padha nggawa bayi mau marang sang wali lan nyuwun supaya dadi bapak baptisé, pracaya yèn pandonga sang wali bakal nylametaké saka pati. Sang Wali nolak dadi bapak baptisé, nanging sawisé nyandhak tangané bayi mau, piyambakipun ndedonga marang Gusti lan ngendika marang bangsawan mau:

'Roh Suci kandha: putrimu bakal urip, lan kowe bakal weruh putraning putrané.'

Lan kabèh kelakon kaya sing wis diandharake: putriné tuwuh subur lan waras, lan sawisé dadi wanita enom sing ayu, dhèwèké enggal omah-omah lan nduwé anak-anak sing apik.

Ing pungkasaning uripé, Sang Berkah Nikolaus lara.

Nalika kabèh sedulur wis padha kumpul ing sacedhaké ambené, sing kaberkahan mau ngadhep marang para biksu lan takon:

'Critakna marang aku, sedulur, apa sing saiki kok kurang?'

[1639] Ing wektu kuwi, dhèwèké uga ana ing Mytilene (ing pulo Lesbos) lan ing semenanjung Chersonesos.

[1640] Ing sangisoré abas Studion, Savvas.

[1641] *Basilus I si Makedonia* mrentah saka taun 867 nganti 886.

Kagèt karo pitakon iki, padha mangsuli:

'Kita ora duwe gandum.'

Kanggo iki, sing Kaberkahan ngendika marang wong-wong mau:

Gusti Allah, sing maringi pangan marang Israel ing ara-ara samun, ora bakal ninggalake kowe uga: ing dina katelu sawisé aku seda, Panjenengané bakal maringi gandum akèh.

Sawisé ngangkat Klemens, mantan bendahara, dadi abbot, Sang Nicholas sing kinurmatan séda kanthi tentrem ing tanggal papat wulan Februari, sawisé yuswa pitung puluh lima taun, lan dikubur kanthi pakurmatan[1642] .

Ing dina katelu persis, kaya sing wis diandharake sang wali, ana kapal kang kebak gandum, dikirim déning Tsar Basil, teka ing biara. Klemens kanthi bungah nampa peparing saka tsar lan kandha marang para biksu:

'Delengen, para bapak lan sedulur, bapak kita sing kinurmatan, Nicholas, wis nepati janjine kanthi ngirim gandum kang akèh.'

Ing biara sing padha ana sawijining biksu aran Anthony, sing wis suwe nandhang pendarahan. Amarga wis ilang kabèh pangarep-arep marang dhokter, dhèwèké meh mati. Sang Abas mènèhi dhèwèké dhawuh supaya manggon ing gubugé Bapa Nicholas sing kinurmatan, ing kana dhèwèké kudu tetep nganti seda. Lan mangkono, nalika Anthony mlebu gubug kuwi, nglempèk lan turu, Bapa Nicholas sing kinurmatan muncul marang dhèwèké lan takon:

'Anakku Anthony, apa sing ngganggu kowe?'

Dheweke nyritakake babagan lara sing dialami. Bapa Suci kandha:

'Aja wedi; wiwit saiki kowe bakal mari.'

Kanthi kaget, Antonius tangi lan weruh—dudu ing ngimpi nanging ing kasunyatan—Bapa Suci ninggalake gubug, ing ngendi isih kenceng ambune wangi. Dheweke langsung krasa mari lan tangi kanthi waras. Sawise kuwi, Antonius urip patbelas taun maneh lan ora tau ngrasakake lara apa-apa, amarga pandonga Bapa Suci Nicholas. Melu perantara panjenenganipun, mugi kita ugi kaslametaken saking sedaya lara, ingkang rohani lan ingkang jasmani, lumantar Kristus Yesus, Gusti kita, ingkang kaurmatan kaparingna dumugi salami-laminipun. Amin.

Peringatan Kangjeng Cyril, Pangripta Mucizah saka Novoezersk

Dipeperingati tanggal 4 Februari

Sing Mulya Sirilus lair saka wong tuwa sing taat lan sugih ing kutha Galich[1643] . Wiwit isih cilik, Sirilus krasa kepengin banget dadi biksu. Sawise ninggalake omah wong tuwane kanthi diam-diam, Sirilus mangkat saka Galich menyang Kali Obnora[1644] , menyang biara Sang Mulya Kornelius[1645] , sing wis tau dirungokake saka wong tuwane[1646] . Ing dalan, Cyril weruh wong tuwa sing rambute wis uban. Nalika wong tuwa kuwi takon dhèwèké arep menyang ngendi, Cyril mangsuli yèn dhèwèké arep menyang biara Sang Mulya Cornelius. Amarga nyetujoni niyaté, wong tuwa kuwi kandha supaya dhèwèké mèlu dhèwèké menyang kana. Esuké, loro-lorone mangkat menyang biara Sang Mulya Kornelius. Sawisé tekan sawatara adoh saka biara, wong tuwa mau maringi pitutur marang bocah lanang, ndedonga suwé kanggo bocah mau, banjur karo nunjuk menyang biara, kandha:

'Mlaku, anakku, menyang Cornelius sing kasucèkaké, lan aku bakal nyuwun marang Cornelius sing kasucèkaké supaya nampa kowe dadi biksu.'

Sawisé kuwi, sang resi mberkahi bocah mau lan sirna saka pandelengan. Nalika Cyril ndelok sakupenge lan ora weruh tapak sang resi, dhèwèké nyadari yèn kuwi rawuh saka Gusti Allah, lan matur nuwun marang Gusti

---

[1642] Saint Nicholas séda tanggal 4 Februari 868.

[1643] Saiki dadi kutha kecamatan ing Provinsi Kostroma ing pesisir kidul-wétan Tlaga Galich sing landhep.

[1644] *Obnora* mili liwat provinsi Vologda lan Yaroslavl lan mili menyang Kali Kostroma.

[1645] *Sing Mulya Kornelius* ngedegake biara ing Alas Komel cedhak Vologda, 5 versta saka kutha Gryazovets. Biara iki dikenal minangka Biara St. Kornelius saka Komel, kang didedikasikake kanggo Presentasi. St. Kornelius seda tanggal 19 Mei 1537; relik suci panjenengané uga disimpen ing kana. Dina rayané tanggal 19 Mei.

[1646] Biara iki dumunung 80 versta saka kutha Galich.

Allah. Sawisé tekan ing biara, bocah mau karo luh ing mripat nyuwun marang Sang Mulya Cornelius supaya nampa dhèwèké dadi biksu ing biara mau. Amarga weruh yèn dhèwèké iku wadah pilihané Roh Suci, Cornelius nampa dhèwèké kanthi katresnan lan nyukur rambute dadi biksu ing ordo monastik[1647] . Biksune sing isih enom kuwi nyawisaké awaké dhéwé sakabèhé marang Gusti Allah lan kanthi katresnan kang murni miwiti nglakoni urip tapa brata.

Wong tuwané Ciril nggoleki dhèwèké ing endi-endi suwéné wektu suwé, nanging ora ketemu, banjur nangis amarga kélangan anaké. Sawisé pirang-pirang taun, wong tuwané ngerti yèn Ciril manggon ing biara Cornelius. Ing taun kaping rolas Kirill manggon ing kana, bapaké teka ing biara lan njupuk sumpah biarawan nganggo jeneng Varsonofius; sawisé sawatara wektu, teka kabar yèn ibuné Kirill uga, sawisé urip kanthi luhur lan taat, wis seda dadi biarawati nganggo jeneng Helena. Bapaké Ciril, sawisé manggon ing biara telung taun kanthi nglakoni puasa lan pandonga, seda lan bali marang Gusti.

Sawisé tilar donya wong tuwané, Sang Cyril sing Kinurmatan luwih sumanget manèh nglakoni pakaryan rohani, nambah pakaryan siji-siji, makarya ing pawon lan panggonan roti, lan ngurusi kabèh tugase para biarawan.

Kanggo ngupaya kasampurnan paling dhuwur, Sang Suci Cyril mutusaké nglakoni urip minangka pertapa ing alas sepi. Kanthi berkahé Santo Kornelius, dhèwèké mangkat menyang lor kanggo ngumbara ing ara-ara gersang; panganané dumadi saka manéka godhong lan oyod, kadhang kulit pinus; dhèwèké luwih kerep ndeleng kéwan galak tinimbang manungsa. Saka kono, piyambakipun kadhangkala wangsul dhateng wewengkon Novgorod lan Pskov, ing ngendi piyambakipun ngurmati papan-papan suci, ndedonga dhateng Gusti supados paring pratandha panggonan kang langgeng.

Miturut wahyu ilahi, Cyril sing pinaringan berkah mangkat saka kana menyang Belozero[1648] , banjur nerusake menyang Biara Tikhvin[1649] , kang dipersembahake kanggo Sang Ibu Allah sing Maha Suci, ing kono piyambakipun ndedonga marang Gusti Allah lan Ibuné sing Maha Resik sajrone telung dina. Ing sawijining ngimpi, Sang Ibu Allah rawuh marang piyambakipun lan dhawuh marang piyambakipun supaya menyang Danau Novoye. Saka Gunung Kobylinaya, Sang Bapa Suci ndeleng Pulo Abang sing katutupan alas ing tengah tlaga. Ing pulo iki, Cyril weruh tiang geni ing panggonan sing saiki ana biara, saka iku dhèwèké mangertèni yèn panggonan iki wis dituduhaké marang dhèwèké déning Gusti Allah lan Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci.

Sawisé tekan pulo, Sang Rahib manggon ing ngisoring wit cemara sing dhuwur, lan mbangun gubug saka ranting-ranting wit mau. Ing kéné, Malaikaté Gusti rawuh marang dhèwèké ing ngimpi lan kandha yèn panggonan iki wis disiapaké kanggo dhèwèké déning Gusti. Sawisé tangi saka turu, Sang Rahib mlaku nyabrang pulo lan weruh tapak sikil manungsa cedhak gubugé. Ngikuti tapak-tapak mau, dhèwèké tekan dhésa Shidnem lan nyuwun idin marang warga dhésa kanggo manggon ing pulo kuwi; sawisé éntuk idin, dhèwèké mbangun sawijining sel ing kana. Ing taun candhaké, dhèwèké mbangun loro gréja cilik ing kana: siji kanggo Panguripané Kristus, lan sijiné kanggo Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, Odigitria.

Sajrone manggon ing pulo, Sang Bapa sing Kinurmatan nyawisake awake kanthi temen kanggo nglakoni puasa lan pandonga, ngetokake akèh cobaan lan sangsara saka tangan setan lan wong-wong ala. Kanthi lumantar wektu, komunitas biarawan sing akèh padha kumpul ing sacedhake Cyril, lan sawijining biara diadegake ing Pulo Krasny, sing dikenal minangka Biara Novoezersk[1650] .

Sawisé tekan yuswa tuwa, Sang Cyril sing kinurmatan diparingi Gusti anugrah pangawikan ngarep lan kuwasa nindakake mujijat. Sadurungé seda, Panjenengané prédhiksi bencana-bencana sing bakal nimpuh tanah Rusia.

'Bakal ana,' pangandikane, 'pemberontakan ing antarané wong-wong lan musibah gedhé ing tanah kita; murka sengité Gusti bakal dicurhaké; akèh sing bakal tiba déning pedhang, déné liyané bakal digawa dadi tawanan.'

[1647] Kirill wektu kuwi umuré watara 20 taun.

[1648] *Belozero* dumunung ing Provinsi Novgorod, ing tapel wates antarané distrik Kirillov lan Belozero.

[1649] Biara Tikhvin Pangandhaping Ibuné Gusti dumunung ing kutha Tikhvin ing Provinsi Novgorod. Biara iki diadegaké ing panggonan penampakan ikon Ibuné Gusti sing dikenal minangka Ikon Tikhvin.

[1650] *Biara Kirillov-Novoezersky* dumunung ing Pulo Krasny ing Danau Novoye, 30 versts saka kutha Belozersk ing Provinsi Novgorod. Ing sakristi biara ana salib mezbah sing miturut tradhisi diukir saka papan peti jenazah Sang Kirill sing suci.

Nalika muridipun Dionysius nyedhaki dhèwèké lan miwiti takon marang Rama Suci, 'Ceritakna, Rama, apa sing bakal kelakon sabanjuré?', Rama Suci mangsuli: 'Sawisé kuwi, aku weruh Sang Raja lungguh ing tahta, lan ing ngajengé ana loro priya enom sing nganggo mahkota karajaan ing sirahé. Lan Gusti maringi wong-wong mau senjata nglawan mungsuhé – lan kabèh kraton ing donya bakal sujud marang Panjenengané sing lungguh ing Panggonan Mulya, lan kraton kita bakal tentrem lan k , sing diadegaké déning Gusti Allah. "Bab kowe kabèh, para bapa lan sedulur," tambah Sang Bapa Suci, "ndedonga kanthi luh marang Gusti Allah lan Indungé sing Paling Suci kanggo kedaulatan kraton Rusia."

Sawisé nampa Komuni Suci lan nggawe pratandha salib, Santo Siril nyerahaké nyawané marang Gusti tanggal 4 Februari 1532, lan dikubur ing biara sing wis diadegaké déning piyambaké ing[1651] .

Peringatan Santo Avraam, imam-martir suci lan Uskup Arvil.

Perayaan Santo Avraam, martir suci lan Uskup Arvil[1652]

Dirilisaké tanggal 4 Februari

Santa Avraam ditangkep miturut dhawuh pimpinan para magi[1653] ing taun kaping lima panganiayaan marang umat Kristen ing Persia[1654] . Pimpinan para magi meksa sang santa supaya mbantah Kristus lan nyembah srengéngé[1655] , nanging Avraam sing kaberkahan kandha marang dhèwèké:

'Kowe wong kafir sengsara! Napa kowe repot-repot maringi prentah supaya aku nindakake tumindak sing nggegirisi kaya ngono? Kepiye edane ninggalake Sang Pencipta lan nyembah makhluk! Kowe bodho! Apa srengenge iki dudu ciptaan Gustiku?'

Tembung-tembung mau nggawe sangsadis iku nesu banget, banjur dhèwèké langsung mréntah supaya sang wali dilucuti, digawa ing lemah lan dipukul sak awaké nganggo tongkat kang ana simpulé. Sang Wali Avramius nampa sangsara kanthi tabah lan ndedonga kanggo para panyiksa, kandha:

'Gusti, aja nyimpen dosa iki marang wong-wong mau, amarga padha ora ngerti apa sing ditindakake.'

Ndeleng kahanan iki, kepala para dukun sihir mrentah supaya sirah sang wali dipotong nganggo pedhang. Sang martir suci Avramius ngalami pati martir ing sawijining desa sing dijenengi Felman.

Minangka pangeling-eling marang sawijining pertapa sing wedi marang Gusti

Diperangeti tanggal 4 Februari

Ing dina iki kita mengeti sawijining pertapa sing wedi marang Gusti Allah lan saleh sing manggon ing gunung sepi ing wates kutha Antinoe, Mesir[1656] ; akèh wong sing teka marang dhèwèké padha oleh pangajaran saka pacelathon lan pakaryan beciké. Mungsuh umat manungsa iri marang uripé pertapa sing luhur lan, kanthi nguntungaké kasuciané, nyuntikaké pikiran iki ing atiné: 'Ora pantes wong liya makarya utawa ngladèni kowe, amarga kowe ora mung ora pantes diladèni sapa waé, nanging kowe dhéwé uga ora pantes ngladèni sapa waé;

[1651] *Relikwi Sang Cyril sing* Mulya ditemokake ora bosok ing taun 1649 nalika pambangunan gréja anyar, sing dibangun minangka wujud panggenep janji sing digawe Boyar Morozov, sing wis kaslametake saka bala. Miturut putusan majelis, relikwi kasebut dipriksa dening Uskup Agung Markell saka Vologda; lan tanggal 22 Agustus 1662, relikwi kasebut dipindhahake ing relikwarium menyang gréja anyar, ing ngendi saiki relikwi kasebut dipun suwun, nindakake mujijat. Panemuan relikwi St. Cyril diperingati saben tanggal 7 November.

[1652] Kutha Arvil utawa Arbel dumunung ing jeroning karajan Asyur kuna, ing *sisih wétan* Kali Tiber ing bagéan dhuwur.

[1653] Para Magi iku ing antarané wong Persia dadi imam lan pangreksa upacara agama.

[1654] Penganiayaan iki diprakarsai dening Raja Shapur II sawisé wong Persia perang karo wong Romawi, watara taun 343. Sebab penganiayaan iku amarga Shapur nganggep wong Kristen minangka sekutu rahasia wong Romawi. Taun kaping lima saka penganiayaan kasebut kalebu ing periode watara taun 348–352.

[1655] Wong Persia nyembah geni lan srengéngé. Sing pungkasan, sing dikenal minangka Mnerah, iku dewa paling luhur.

[1656] *Antinoe* iku kutha sing cukup wigati ing Mesir Tengah ing jaman kuna.

mula, makarya mung kanggo awakmu dhéwé.' Mula, mlebu kutha lan adol kranjang sing kok gawé, tuku kabèh sing kok butuhaké kanggo awakmu, lan tinggalna panggonan iki, supaya ora dadi beban wong liya.' Setan nandurake pikiran iki ing pikirane pertapa amarga dhèwèké iri marang meneng lan tumindaké, sing uga maringi manfaat rohani gedhé marang wong liya; amarga mungsuhé umat manungsa tansah ngupaya nyekel kabèh wong ing jaringé. Mula, pertapa sing dihormati lan dipuji kabeh amarga uripe sing luhur, manut marang pitutur ala iki—sing katon apik—lan ninggalake selé, ora bisa ngenali tipu daya setan sing licik. Sawisé sawatara wektu, sang pertapa ketemu karo sawijining wanita lan sawisé rembugan dawa karo dhèwèké, dhèwèké kesasar amarga napsu amarga kurang waspada rohani. Banjur, ing sangisoré pangaribawa setan, dhèwèké menyang panggonan sepi ing pinggir kali, lan pungkasane dhèwèké nyadari yèn dhèwèké wis tiba ing dosa, sing ndadèkaké mungsuhé—setan—bungah. Amarga putus asa amarga wis nyedhihaké Roh Suci, para Malaikat lan para bapa suci—akèh sing nalika manggon ing kutha wis ngalahaké setan—pertapa kuwi niyat mbuwang awaké dhéwé menyang arus banter kali, lali yèn Gusti tansah siap nulungi sapa waé sing precaya marang Panjenengané lan kepéngin mari saka dosané. Sangsara rohani kaya ngono ndadekake sang pertapa kesel banget, sing ndadekake setan bungah. Lan menawa Gusti sing Maha Asih ora rawuh nulungi, dhèwèké mesthi bakal mati tanpa tobat, sing bakal ndadèkaké setan seneng. Sawisé waras pikirané, sang biksu wiwit mikir apa pakaryan tobat lan ketekunan Kristen sing paling abot sing bisa ditindakake kanggo nyenengaké Gusti – kanthi luh lan atiné sing remuk. Mula dhèwèké bali menyang selé, lan sawisé ngunci lawang mlebu, dhèwèké miwiti ndedonga marang Gusti lan nangis amarga dosané, ngucuraké luh ing awaké dhéwé kaya-kaya nangisi wong mati, nalika kuwi uga puasa, meratapi lan nyiksa dagingé nganti kesel; nanging sanadyan kabèh kuwi, dhèwèké ora ngarep-arep bisa nglebur dosané sing abot.

Saben para sedulur teka marang dhèwèké, kaya adaté kanggo panguwat spiritual lan ngetokaké lawangé, dhèwèké bakal mangsuli:

'Aku ora bisa mbukak lawang kanggo kowe, amarga aku wis nadar nglampahi setaun kabeh kaya ngene iki, tobat; nanging kowe ndedonga kanggo aku, sanadyan aku ora pantes.'

Mangkono sang pertapa mangsuli marang wong-wong mau, bingung ora ngerti apa sing arep diomongake, wedi yen dheweke bakal nuntun wong-wong mau menyang kesesatan yen ngandhani babagan kejatuhane ing dosa, amarga dheweke wis kondhang marang kabeh wong minangka biksu sing ketat lan taat. Mangkono dheweke nglampahi sakabehe taun kuwi, puasa kanthi ketat lan tobat saka kaluputane.

Nalika pesta Paskah wis cedhak, sang pertapa, ing wengi sadurunge Kebangkitan Kristus, njupuk lentera anyar, ngisi lenga ing kono, nyelehake ing wadhah anyar, nutupi, lan miwiti ndedonga wiwit sonten, kandha:

'Ya Gusti sing loman lan welas asih, sing kepengin nylametake malah wong-wong kafir lan nuntun marang kawruh bab kasunyatan! Kula nyuwun pangayoman dhumateng Panjenengan, Juruwilahaning nyawa kita: mugi Panjenengan maringi welas asih dhumateng kula, ingkang sampun ngambegake Panjenengan sanget lan nindakake kathah ingkang ndadosake kabungahan mungsuh, ngantos saiki, amargi mirengake mungsuh, kula dados kados tiyang mati. Nanging Panjenengan, Gusti, sing welas asih marang wong sing ala lan sing ora welas asih, lan sing mulang kita supaya tresna marang sesama, mugi Panjenengan welas asih marang aku lan ngapura kasangsaranku, awit kabeh bab bisa kalakon dening Panjenengan, sing Maha Welas Asih. Tuduhna sih marang aku, awit Panjenengan gusti becik lan welas asih marang kabeh ciptaan Panjenengan, lan Panjenengan malah kersa nguripake maneh badan-badan sing wis bosok ing Dina Kiamat. Rungokna aku, ya Gusti, amarga rohku sedhih ing jeroku, lan nyawaku sing sengsara wis layu, lan awakku sing wis tak najisi dadi ringkih; aku malah ora pantes urip, amarga aku ora pantes. Saiki, kanthi tobat, aku nyuwun pangayoman marang Panjenengan lan nyuwun pangapura kanggo dosaku. Aku wis dosa abot, amarga aku wis tiba lan putus asa; nanging uripna aku sing remuk atine, lan paringa dhawuh supaya lentera iki murub dening geni Panjenengan, supaya aku bisa nyadari manawa Panjenengan, sing ageng ing welas asih, maringi pangapura marang dosaku. Saklawasé gesang kula sing Panjenengan paringaké, dhuh Pangeran, kula badhé tansah urip ing ajrih Panjenengan, sarta netepi dhawuh Panjenengan.

Kanthi ndedonga kaya ngono ing wengi Wunguné Kristus kanthi akèh luh, sang pertapa tangi kanggo ndeleng apa lampu kuwi wis murub; lan nalika mbukak wadhah, dhèwèké weruh yèn lampu kuwi durung murub. Banjur dhèwèké sujud manèh lan ndedonga marang Gusti, kandha:

Aku mangertos, ya Gusti, menawa aku kuduné diparingi mahkota amarga pakaryan becik, nanging aku ora nggatekake dhawuh Panjenengan, amarga kesasar déning napsu daging, lan amarga iku aku kudu nandhang

sangsara bebarengan karo wong-wong sing ora takwa; nanging welasana dhuh Gusti, ingkang sampun dosa dhumateng Panjenengan lan sampun ngakeni kalepatan ing ngarsaning para malaikat lan para sholeh. Lan menawi boten amargi ajrih ndadosaken tiyang sanes klentu, mesthi badhe kula aturaken kalepatan kula ing ngarsaning donya sedaya. Welasana dhuh Gusti, ingkang nyesel amargi kesasar; uripna malih kula, supados kula saged maringi piwulang dhumateng tiyang sanes ugi.

Sawisé ndedonga kaya ngono telung kaping, pandongané krungu. Sawisé tangi saka pandongaané, rahib kuwi weruh yèn lentéra sumunar padhang, lan dhèwèké bungah banget lan saya kuwat amarga pangarep-arep sing teguh marang Gusti. Lan dhèwèké gumun marang sih ageng saka Gusti Allah lan katresnané Gusti marang manungsa, lan atiné bungah amarga Gusti Allah wis ngapura dosané lan nampa panyuwunané sing andhap asor, lan dhèwèké kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti, amargi ing gesang donya punika Panjenengan paring welas asih dhumateng kula, sanadyan kula punika ingkang boten pantes, maringi kula kawigaten ing ngarsanipun Panjenengan lumantar pratandha ageng lan anyar punika: awit Panjenengan kanthi welas asih ngapura dhateng nyawa-nyawa ingkang sampun Panjenengan ciptakaken.'

Nalika dhèwèké ngaturaké panuwun marang Gusti, esuk sumunar, lan rahib iku bungah ing Gusti; ing kabungahané, dhèwèké malah lali marang panganané dina iku. Bab geni saka lampu kuwi, dhèwèké njaga supaya tetep murub salawase uripé, nambahaké lenga supaya geni kuwi ora mati. Lan maneh Rohé Gusti manggon ing sajroning atiné; maneh kabèh wong padha ngerti dhèwèké lan nampa panguwat saka dhèwèké. Nalika dhèwèké nyedhak pungkasaning uripé, sawetara dina sadurungé seda, dhèwèké wis ngerti jam seda lan tentrem ing katentreman, nyerahaké nyawané ing tangané Gusti.

- Ing dina sing padha, ana pangeling-eling marang Sang Pangeran Agung suci lan setya George Vsevolodovich.

18 Februari

5 Februari (Gaya Lawas)

Penderitaan Santa Agata, Sang Martir

Perayaan tanggal 5 Februari

Ing jaman pamaréntahané Decius sing jahat[1657] , nalika Quintianus, sing wis diangkat déning dhèwèké, dadi gubernur Sisilia[1658] , ana prentah sing ora nduwé rasa agama sing diterbitaké ing saindenging tanah, mréntahaké supaya kabèh wong Kristen dipatèni. Ing wektu kuwi, ing kutha Panorma[1659] , ana cah wadon jenenge Agathia, putri saka wong tuwa sing mulya lan sugih, sing dibesarke kanthi kesalehan Kristen. Nalika krungu prentah tanpa Gusti saka para panganiaya babagan panyiksaan wong Kristen, Agathia kebak semangat kanggo Kristus, Gustine, marang sing wis dhèwèké dadi tunangan lumantar kasucian kesunyiané. Dheweke nyisihake katresnan marang tanah kelairane, nganggep drajat luhure lairé ora ana apa-apane, lan ngremehake bandha warisan saka wong tuwane uga kabèh kamulyan donya iki, banjur miwiti nyiapake awake dhéwé kanggo nampa sangsara demi Kristus. Gubernur Quintian, sawisé krungu bab kaéndahan, kaluhuran, lan kasugihan sang gadis suci iki, kebak napsu kotor marang dhèwèké lan mutusaké ketemu lan nggodha dhèwèké supaya nyukupi hawa naphsé sing ala, lan sakaligus nyita kabèh kagungané. Sawisé ngerti yèn dhèwèké pracaya marang Kristus, dhèwèké langsung ngutus prajurit saka kutha Catania[1660] menyang Panormus kanggo nggawa sang wali iku

[1657] Decius mrentah wiwit taun 249 nganti 251.
[1658] Sicily iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah, cedhak Semenanjung Apennine.
[1659] Panorm (saiki Palermo) dumunung ing pesisir lor pulo Sisilia, ing teluk sing jenenge padha; kutha iki kuna banget lan wigati, diadegake déning bangsa Fenisia.
[1660] Catania iku kutha kuna ing pesisir wétan Sisilia – saiki kutha sing padhet, makmur ing babagan pendidikan lan perdagangan, kanthi populasi luwih saka 100.000 jiwa.

menyang pangadilan minangka wong Kristen. Para utusan, sawisé teka marang Santa Agathia, nyoba nyekel dhèwèké lan janji bakal nglantarake kanthi hormat marang komandané yèn dhèwèké gelem janji nyembah déwa-déwa. Sawisé nyuwun supaya padha ngenteni sakedhap, Agatha mlebu ing kamar ndhuwur ing omahé, banjur nutup lawangé saka njero, ngangkat tangane marang langit lan miwiti ndedonga, kandha:

'Gusti Yesus Kristus! Panjenengan mangertos manah kula lan watak jiwa kula, katresnan lan iman kula dhumateng Panjenengan! Mugi Panjenengan dados pamingpin lan pitulung kula nglawan mungsuh, ingkang sampun kula injak-injak lan kula pateni amargi Panjenengan, ya Gusti Allah kula. Lan saiki, ya Gusti, kula nyuwun, aja nganti wong sing ala lan jahat banget, abdi setan kuwi, ngotori badan kula, ingkang sampun kula jagi kanthi suci lan ajining diri ngantos sapunika; cepetna lan gancangna kekalahan setan lan abdi setan, si Quintian, supados piyambakipun boten ngendika: 'Ngendi Gustine?' (deleng Mazmur 78:10) Gunggungna luhku minangka kurban lan sesajen, minangka kemenyan kang wangi, awit Panjenengan piyambak ingkang Maha Suci, lan dumugi kamulyan kagem Panjenengan salami-lamine. Amin.

Sawisé ndedonga kaya ngono, dhèwèké ninggalaké kutha bareng para prajurit, diiringi sawatara warga, tangga teparo, lan kenalan; dhèwèké mlaku kanthi tekad sing kiyat kanggo ngadeg gagah kanggo Gustiné, kaya témbok sing ora bisa dirusak; lan dhèwèké mikir ing sajroning atiné: 'Delengen, sepisanan aku perang nglawan setan, ngupaya njaga kasucian prawananku lan ngungkuli hawa napsu dagingku, sing takungkuli kanthi pitulungan sih-rahmat Kristusku, lan aku nginjak mungsuh sing perang nglawan manungsa lumantar hawa napsu lan kahayang; saiki aku mlebu perang kapindho, ing ngendi aku kudu nyawisake nyawaku kanggo Kristus. Nanging, he setan, kowe ora bakal bungah amarga aku; malah kowe dhewe bakal isin: amarga aku nyandhak pangarep-arep marang Kristus Gustiku, manawa Panjenengané bakal ndelok saka dhuwur perjuanganku, bebarengan karo akèh malaikat suci Panjenengané, lan nulungi aku sing ringkih.'

Nalika piyambakipun merenung makaten ing batiné, piyambakipun ngumbah rai kanthi luh kang panas. Nalika dheweke nerusake lelampahan, tali sendhale kendho; kanggo ngiket, dheweke nyelehake sikile ing watu lan ndeleng sakupenge, lan dheweke ora weruh maneh tangga teparo sing wis ngancani dheweke: kabeh padha lunga lan bali. Mula dheweke nangis luwih banter lan ngadhep marang Gusti Allah kanthi pandonga, kandha:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, demi warga kula, sing ora pracaya marang kula nalika kula ngendika bilih kula kepéngin nandhang sangsara kanggo Asma Panjenengan ingkang suci, paringa mukjizat ing panggonan menika!'

Lan sanalika tuwuh wit zaitun liar sing tandus, minangka pratandha pikirané wong Panormo sing liar.

Nalika Santa Agathia tekan ing kutha Catania, panglima militer mrentahake supaya dheweke diparingi panginepan ing omahé sawijining wanita sugih sing jenengé Aphrodisia. Dheweke nduwé limang putri enom, sing diparingi pituduh déning panglima mau liwat tembung muji-muji lan manéka kesenengan, supaya nggodha Agathia marang katresnan jasmani lan meyakké dheweke supaya nyembah marang para déwa. Kanthi gantian muji lan ngluhurake dheweke, menehi akèh janji, lan ngancem, padha nyoba mbujuk Agathia supaya manut kersané Quintianus, nanging ora ana gunané: ora nganggo tembung utawa tumindak bisa nggoyahaké dheweke saka katresnan marang Gusti Allah menyang katresnan donya. Padha ngias dheweke nganggo sandhangan mewah, maringi hadiah lan maneka panganan larang lan istimewa, nyelenggarakake lakon lan tari sing diiringi musisi, lan nindakake kabèh jinis pesta pora lan tumindak konyol ing ngarepé. Nanging dheweke, malah ora kepéngin ndelok kabèh kuwi, kandha:

'Kawruhana, manawa pikiranku lan atiku wis kiyat kados watu lan ora bakal bisa dipalingake saka katresnané Kristus: Tembung muji-muji kowe kaya angin, lan kurban kasenengan donya ora luwih saka udan; dene ancamanmu kaya kali-kali sing sanajan ngombang-ngombang nglawan suci papan sujudku, ora bisa ngoyak, amarga papan sujudku ngadeg ing dhasar sing kiyat, kaya ana ing watu, yaiku Kristus, Putraning Gusti Allah kang Gesang.

Nalika dheweke ngomong, dheweke ngumbah dhadhane nganggo aliran luh: amarga kaya rusa sing nggoleki aliran banyu (deleng Mazmur 41:2), mangkono dheweke kepengin nandhang sangsara kanggo Gustine.

Aphrodisia, nalika weruh keteguhan lan kekiyatan atiné Agathia, marani komandan militer Quintianus lan kandha marang dhèwèké:

'Bakal luwih gampang ngremuk watu lan ngowahi wesi dadi timah tinimbang mbujuk gadis iki supaya mbalik saka Kristus; aku dhéwé lan putri-putriku wis ngentekake dina lan wengi ora ana gawéan kajaba nyoba

mbujuk dhèwèké supaya gelem pracaya kaya kita—kadhangkala kanthi alus lan panyuwunan, kadhangkala kanthi ancaman: Aku wis nyedhiyakake kalung lan liontin langka, sandhangan mewah, emas lan permata; aku uga maringi budhak lan pembantu pribadiku minangka hadiah, nanging dheweke ngremehake kabeh mau kaya bledug sing diinjak-injak.

Banjur komandan Quintian sing nesu banget mrentahake supaya Agathia digawa menyang kamar pribadine; ing kana, lungguh ing tahta lan kebak pikiran kotor, dhèwèké takon marang sang ayu saka keturunan endi. Santa Agathia mangsuli:

Aku saka keturunan bangsawan lan duwé sedulur sing pinunjul lan sugih.'

Quintian kandha marang dheweke:

'Yen kowe keturunan bangsawan, kenapa nganggo sandhangan sing ringkih kaya bocah abdi?'

'Aku iku abdi Kristus,' wangsul sang wali, 'mulane aku nganggo wujud budhak.'

Kintian banjur kandha:

'Kepiye kowe bisa nyebut awakmu budhak nalika kowe bébas, minangka putri saka wong tuwa bangsawan?'

"Kabangsawan lan kamardikan kita ana ing ngabdi marang Kristus," wangsul sang wali.

Komandan takon:

'Apa kita, sing ora ngabdi marang Kristusmu lan sing mbantah Panjenengané, pancen ora merdéka?'

Agathia mangsuli:

'Kowe ana ing panangkepan lan perbudakan sing nganti ora mung dadi budak dosa, nanging uga nyembah arca-arca sing hina lan ora ana uripe, nganggep kayu lan watu iku dewa.'

'Yen kowe terus ngucapake cacian kaya ngono,' kandha Quintian marang dheweke, 'kowe bakal nampa sangsara akèh; nanging critakna, kenapa kowe nolak dewa-dewa kita?'

"Aku nolak kuwi," wangsul Agathia, "amarga kuwi dudu déwa nanging setan, sing patungé kok gawé saka tembaga lan marmer, banjur kok lapisi pasuryané nganggo emas."

Kintian kandha:

'Tampa pituturku sing becik, cah ayu, lan sembahna kurban, supaya kowe ora nandhang sangsara maneka warna lan ora nggawa isin lan aib marang keturunanmu sing mulya; sawisé kuwi, sanajan nglawan kersamu, kowe bakal kapaksa nyembah para déwa, panguwasa jagad raya.'

Santa Agata mangsuli:

'Muga-muga garwamu kaya Aphrodite[1661] , dewi panjenengan; lan panjenengan piyambak kaya Zeus[1662] , dewa panjenengan.'

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, Quintian mréntahaké supaya dhèwèké dipukul ing pasuryan lan kandha:

'Aja ngina komandan.' Wangsulé Santa Agata:

'Piyé akalmu, komandan? Aku kepéngin kowé kaya déwa-déwamu, nanging kowé ora gelem kaya dhèwèké lan malah isin karo déwa-déwamu: mulané, tolak kabèh iku bareng karo aku.'

Komandan kandha:

'Kowe pantes nampa akèh panyiksaan, sing bakal tak jalani langsung yèn kowe ora manut marang dhawuh sing wis tak paringaké.'

'Aku ora wedi apa-apa,' wangsul sang prawan; Yen kowe mbuwang aku marang kéwan supaya dipangan, kéwan-kéwan kuwi, nalika weruh aku lan krungu jenengé Kristus, bakal dadi alus; yèn kowe mbuwang aku menyang geni, malaékat saka swarga bakal maringi adhem marang aku nganggo embun; yèn kowe maringi tatu lan panyiksa marang aku, aku duwé Roh Kasunyatan sing bakal nulungi aku, sing bakal nylametaké aku saka tanganmu.

[1661] Aphrodite iku dewi Yunani sing nguwasani katresnan lan kaendahan. Pesta-pesta kanggo ngajeni dheweke diiringi pameran laku cabul lan pesta pora sing ekstrim.

[1662] Zeus diurmati déning wong Yunani minangka dewa utama, bapaké kabèh déwa lan manungsa. Miturut mitos Yunani, Zeus duwé akèh kebejatan daging, napsu kotor, lan kaluputan.

Sawisé kuwi, komandan mrentahaké supaya Agatha digawa menyang penjara peteng lan ambuné ora enak; nanging sang wali mlebu kono kaya arep menyang pesta lan perayaan, nyerahké dhiri marang Gustiné. Ing esuk, Quintian ngundang manèh Santa Agatha kanggo diadili lan takon apa dhèwèké wis cukup mikiraké kabecikané dhéwé. Santa Agatha mangsuli:

'Kesehatan kula iku Kristus.'

Nanging gubernur kandha:

'Tolak Kristus, supaya kowe ora mati nalika isih enom.'

'Sanggahilah dewa-dewamu,' wangsul sang wali, 'sing ora liya mung watu lan kayu, lan mbalèkna marang Gusti sing sejati sing wis nyipta kowe, supaya kowe ora kena sangsara langgeng.'

Banjur, amarga nesu, sang penyiksa mrentahake supaya Agathia digantung telanjang ing wit lan dicambuk. Nalika sang wali lagi dicambuk, penyiksa kandha marang dheweke:

'Owahi pikiranmu lan sembahna para dewa, supaya kowe bisa urip.'

Nanging dhèwèké mangsuli:

Liwat sangsara iki aku nggayuh kabungahan lan bungah kaya wong sing entuk bandha ageng: sangsara sementara iki migunani kanggo aku. Kaya gandum ora dikumpulake ing lumbung tanpa dipisahake dhisik saka sekul, mangkono nyawaku ora bisa mlebu swarga kajaba badan iki dipecah dhisik dening sangsara.

Komandan mréntahaké para abdi supaya nyiksa Agathia luwih parah, banjur mréntahaké supaya payudaraé dicabut nganggo penjepit wesi lan dipotong. Nalika kuwi dilakoni, sang martir kandha marang komandan:

'Penyiksa tanpa Gusti lan ora manungsawi! Apa kowe ora isin motong dhadha wanita, sing saka kono kowe dhéwé diparingi susu dening ibumu? Nanging aku duwé dhadha liya ing jiwaku, sing ora bisa kowe sentuh, amarga wis disucèkaké marang Gusti wiwit enomku.'

Sawisé kuwi, sang wali dibuwang menyang penjara. Ing tengah wengi, Santo Petrus Rasul rawuh marang dhèwèké kanthi wujud sesepuh sing kinurmatan, nggawa akèh ubat kanggo dhèwèké; dhèwèké didahuli déning priya enom sing gagah nggawa lilin murub; sang wali nyangka yèn ana dhokter sing teka. Rasul kandha marang dhèwèké:

'Penyiksa jahat kuwi, sanadyan wis nglarani awakmu, ora entuk apa-apa; malah kowe ngalahake dheweke kanthi kawani; dheweke mrentahake ora mung supaya dhadhamu disobek-sobek, nanging uga supaya dipotong: amarga iku, atine bakal nandhang sangsara langgeng.' Nalika kowe nglakoni sangsara, aku ngadeg ndelok, lan aku weruh yèn payudaramu bisa mari, mulané aku teka mrana.

Martir suci Agathia mangsuli:

'Aku durung tau nganggo pangobatan apa wae kanggo awakku; aku mikir sanajan saiki aku ora kena nglanggar kabiasaan becik iki, sing wis tak lakoni wiwit enom.'

'Nanging aku uga wong Kristen,' ujare tuwa iku, 'lan aku teka kanthi pangarep-arep marasaké kowe; mula aja isin marang aku.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Panjenengan priya, lan aku dara; kepriye aku bisa mbukak awakku ing ngarep panjenengan tanpa isin? Aku luwih milih nahan lara tatu tinimbang mbukak awakku ing ngarep paningal priya.' 'Kula matur nuwun, bapak ingkang kinurmatan, amargi sampun rawuh mriki kanggé nyembuhaké borok kula; nanging mangertosi bilih boten ana ubat manungsa ingkang badhé nate nyentuh badan kula.'

Wong tuwa kuwi kandha marang dheweke:

'Napa kowe ora kepéngin aku marasaké kowe?'

Wong suci kuwi mangsuli:

Aku nduwé Gusti Yesus Kristus, sing marasaké kabèh mung kanthi siji gerak lan mbalèkaké wong sing tiba mung kanthi siji tembung; Panjenengané, yèn kersa, bisa marasaké aku, abdi sing ora pantes.'

Rasul mau bungah banget amarga iman sing gedhé saka martir suci mau lan kanthi mesem ngendika marang dhèwèké:

'Panjenengané ngutus aku marang kowe, cah ayu, amarga aku iki Rasulé: delengen – kowe wis mari.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké dadi ora katon. Banjur Santa Agathia Sang Martir, nalika nyadari sapa sing wis rawuh marang dhèwèké, matur nuwun marang Gusti Allah, kandha:

"Kula matur nuwun, Gusti kula Yesus Kristus, amarga Panjenengan kèlingaken kula lan ngutus Rasul Panjenengan marasakeni kula."

Ndelok awaké, dhèwèké weruh yèn dhadhané isih utuh lan tatu-tatuné wis mari; lan sakwengi suwéné padhang kang ora lumrah ngisi sel, madhangi kono; wedi karo kahanan iki, para prajurit mlayu lan ninggalaké selé ora dikunci. Para tahanan liyané sing ana ing kono, nalika weruh kahanan iki, padha kandha marang sang wali:

'Pintune kabuka, lan ora ana sing ngawasi: metu lan mlayu.'

"Aku ora kepéngin kelangan mahkota martirku," wangsul Agathia, "lan uga ora arep nggawa cilaka marang para penjaga; amarga Gustiku, Yesus Kristus, Putraning Allah kang urip, wis marasaké aku, aku bakal tetep ana ing kéné nganti pungkasan, ngakoni Panjenengané."

Sawisé patang dina kliwat, ing dina kaping lima, sang penyiksa manèh lungguh ing kursi pangadilan lan, ngundang Santa Agathia marang dhèwèké, kandha marang dhèwèké:

'Sak suwéné kowe bakal mbangkang dhawuhé raja? Tawaranana kurban marang para déwa, utawa kowe bakal diwènèhi pati sing paling nggegirisi.'

Wong suci mau mangsuli:

'Tembungmu iku sia-sia, lan dhawuhe rajamu ora adil, malah ngotori udhara; critakna, kowe wong sengsara lan bodho, sing ngupaya pitulungan saka wit utawa watu sing ora urip? Aku, nanging, nyawisake kurban puji marang Panjenengané sing wis marasake dhadaku lan mbalèkaké awakku marang kasehatan.'

Sing nyiksa mrentahake supaya dhadhane dibukak lan, nalika weruh isih utuh lan ora cilaka, persis kaya sadurunge, takon:

'Sapa sing wis nyembuhake kowe?'

Para martir mangsuli:

'Yesus Kristus, Putraning Gusti Allah kang urip.'

Quintianus muni:

'Kowe nyebut Kristus maneh, Sing aku ora kepéngin krungu jenengé!'

Lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya genthing atap sing landhep, sing wis dipanasaké ing geni, disebar ing lemah, arang panas disebar ing dhuwuré, lan sang wali dibuwang ing dhuwuré tanpa busana, supaya kobong lan disiksa. Nalika kuwi lagi dilakokaké, dumadakan ana gempa bumi, ora mung ing sacedhak panggonan kuwi, nanging uga ing saindenging kutha; bumi pecah lan nyerlok kanca Quintian, Vulteus, lan kancane Theophilus, sing miturut naséhaté Quintian mènèhi panyiksaan kaya ngono. Kabeh warga, wedi karo gempa, padha mlayu menyang praetorium marang Quintian, padha njerit supaya mandheg nyiksa gadis sing ora salah, merga merga dheweke gempa iku kelakon. Kintian, wedi marang gempa lan sorak-sorai wong akeh, mrentahake supaya sang wali diparingi penjara. Sawisé mlebu penjara, sang martir ngangkat tangane marang langit lan kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti, awit Panjenengan sampun paring kula pantes sangsara kanggé asmanipun ingkang suci, lan sampun mupus ingkang kula kepéngin gesang donya, saha paring kula kasabaran. Mirengna kula, ya Gusti, ing wekdal punika, lan paringa kula sangkaning kula ninggal donya punika lan lumebet ing sih ageng Panjenengan.'

Sawisé ndedonga kaya ngono, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah[1663] . Nalika krungu kabar iki, para warga padha kesusu menyang panggonan, lan njupuk awak suci mau, digawa kanthi pakurmatan kanggo dikubur. Tiba-tiba, ana priya enom sing ganteng, sing ora dikenal sapa waé ing kutha, nyedhaki jasad martir suci; karo dhèwèké ana satus para mudha sing ayu. Sawisé ngancani jasad martir suci menyang panggonan kuburan, dhèwèké nyelehaké ing peti mayit sawijining watu cilik sing ana tulisané:

– Pikir sing suci, kurban sukarela marang Gusti, lan pambebasan kanggo tanah air.

Sawisé nyelehaké prasasti mau ing sirah martir suci, priya enom iku langsung dadi ora katon; kabèh wong padha mangertèni yèn dhèwèké iku Malaikaté Gusti Allah.

Sawisé kuwi, gubernur Kintian karo prajurit-prajurité mangkat menyang kutha Panorm kanggo nyekel bandha sang martir suci Agathia lan ngrebut kabèh kagungané kanggo dhèwèké dhéwé. Ing dalan, dhèwèké kudu nyebrang kali sing jero. Dhèwèké munggah prahuman karo jaran-jarané lan miwiti nyebrang kali. Tumindaké kuda-kuda kuwi banjur mbalik marang dhèwèké; siji ngigit pasuryané nganti rusak parah, déné sijiné wiwit

[1663] Santa Agatha séda ing taun 251.

nendhang dhèwèké, terus-terusan nganti mbuwang dhèwèké menyang kali, ing ngendi dhèwèké klelep lan nyuda uripé sing ala kuwi kanthi pati sengsara. Wong-wong padha nggoleki awaké suwé banget, nanging ora ditemokaké: awaké musna bareng karo nyawané. Sawisé kuwi, ora ana satunggaling panguwasa kraton sing wani nyilakaké sedulur-seduluré Santa Agatha. Kasyaruté sumebar nganti adoh lan amba, lan sawijining gréja dibangun ing dhuwuré reliké; sandhangan sing tau dienggo santa nalika urip dipasang ing peti mayité minangka pangeling asung kondane[1664] .

Setahun sawisé seda sang martir suci Agatha, Gunung Etna[1665] , cedhak kutha Catania, wiwit muntahaké lava geni, sing mili saka lubang geni ing gunung kaya kali gedhé, kanthi swara nggerem banter, mbuwang watu leleh saka dhuwur kaya lilin. Para warga Catania padha wedi banget, padha ngeri kuthaé bakal rusak. Banjur ora mung wong Kristen, nanging uga wong sing ora precaya – kabèh padha kumpul ing gréja martir suci Agatha, njupuk sandhangane, ngadeg nglawan geni sing nyurung marang kutha, lan nganggo sandhangan mau kaya tameng kanggo mbela awaké dhéwé saka kobongan sing ngrusak lan medeni. Api iku, kaya isin ing ngarepe sandhangan sang martir suci, banjur mbalèk lan mati. Nalika nyekseni mujijat iki, para warga padha bungah banget, padha muji Gusti Allah, lan ngluhurake sang martir suci Agatha. Mujijat iki kelakon ing dina kaping lima wulan Februari, dina nalika sang martir suci nandhang sangsara kanggo Kristus, Gustiné, kang marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Mugi Gréja kinandhut dina iki nganggo werna ungu kang mulya, kabasahi getih suci martir Agatha: Sugeng, he wong kang muni, pujiané Catania.

Penderitaan Sang Martir Suci Theodulia

Dipepering ing tanggal 5 Februari

Ing jaman pamaréntahan Diocletian lan Maximian, kaisar Romawi[1666] , panguwasa kutha Anazarve[1667] , ana sawijining Pelagius, panyiksa sing kejem marang wong Kristen. Dhèwèké mènèhi dhawuh marang para abdi dalèm supaya lunga lan nggoleki wong Kristen ing saindenging provinsiné, nyekel lan nggawa marang dhèwèké kanggo diadili, ing ngendi, sawisé krungu dhawuh kaisar, wong-wong mau kudu nyembah para déwa. Para abdi dalem, nalika miwiti nglakoni dhawuh mau, nyekel sawijining wanita Kristen sing jenenge Theodulia. Amarga dheweke luwih wedi ora amarga sangsara nanging amarga bakal kena najis saka wong-wong sing ora precaya, dheweke nawakake pirang-pirang emas marang para abdi dalem mau, nyuwun supaya dheweke dilepas. Nanging para abdi dalem mau nolak nampa emas, banjur nggawa Theodulia marang gubernur, kandha yèn dhèwèké wis nyoba suap nganggo emas. Gubernur muji para abdi amarga nolak emas lan ora ngeculake dheweke, banjur maringi ganjaran marang para abdi mau. Dheweke dhewe, sawise lungguh ing kursi pangadilan lan nyelehake wanita sing berkah iki ing ngarepe, takon jenenge. Dheweke mangsuli:

Aku wong Kristen.'

Gubernur Pelagius banjur kandha:

Sadurunge aku miwiti nyiksa kowe, kandhaa jenengmu.

Wong suci mangsuli:

Aku wis ngomong, lan aku ora goroh, yèn jenengku Christian. Iki jenengku sing mulya lan langgeng; wong-wong nyebut aku Theodulia. Aku lair saka wong tuwa Kristen lan nampa pangasuhan sing apik ing iman Kristen.

Gubernur kandha:

[1664] Relik Santa Agatha dipindhahake menyang Konstantinopel ing taun 1040, nanging dibalekake menyang Catania ing taun 1126.

[1665] Etna iku gunung geni ing pulo Sisilia, cedhak kutha Catania.

[1666] Diocletian (ing Wétan) lan Maximian (ing Kulon) mrentah saka taun 284 nganti 305.

[1667] *Anazarbus – sawijining kutha* ing Cilicia, ing sisih kidul-wétan Asia Minor.

– Aku weruh kowe mangsuli aku kaya wong edan.

'Kowe dhewe sing edan,' wangsulé Santa Theodulia, 'awit wis ninggalaké Gusti Allah, kowe nyembah watu.'

Pamrentah nerusake:

'Aku nyuwun marang kowe minangka sedulur wadon,' ujare, 'nglakokake kurban marang para dewa, banjur mangkat lan seneng-seneng ing tanahku, lan kowe bakal diurmati banget.'

Theodulia mangsuli:

'Meneha lan seneng-seneng ing tanahmu karo bapakmu—Setan—lan kowe loro bakal nampa sangsara langgeng.'

Kanggo iki panguwasa kandha:

Aku ngerti yèn kowé wong wadon kuwi gampang nesu lan cepet murka, lan kowé nyebabaké masalah kanggo panguwasa; nanging aku ora gampang nesu, lan aku ngélingaké kowé kanthi alus, supaya kowé manut marang aku lan nyembelih kurban marang déwa-déwa, lan aja nganti ngancuraké nyawamu.

Wong suci mangsuli:

Kanthi tetep setya marang Gusti, aku ora ngrusak nyawaku nanging nylametake, dene badan iki bakal bali menyang lemah; mula aku ora ngomong karo kowe kaya wong edan: siksa badan iki yen kowe kersa. Nanging Gusti Allah, sing ndeleng kasabaran lan kesiapan kula sing sampurna kanggo nandhang sangsara kanggo Panjenengané, bakal maringi pitulungan Panjenengané, amarga Panjenengané dhéwé wis nandhang sangsara kanggo kita ing Salib, nggawa kaslametan kanggo umaté.

Pelagius mangsuli marang dheweke:

'Kowe kira nganggo tembung-tembung iki kowe bisa nyulut nesuku, supaya aku bisa ngrusak kowe luwih cepet; nanging ngerti iki: aku bakal nyiksa kowe suwene wektu, motong saben anggota awakmu siji-siji, nganti aku ngrusak kowe.'

'Kowe srigala licik lan rakus,' wangsul sang wali, 'kepriye kowe bisa mateni wedhus sing Gembalane Kristus, Sang Pencipta kabeh? Apa ana sing bisa nyulik aku saka tangané?'

Banjur sang penyiksa, amarga nesu, mrentahake supaya sang wali digundhulake lan digantung saka rambuté ing wit cemara, lan disiksa nganggo kait wesi panas, sing nglelehake putingé. Nanging sang wali, ing tengah sangsara, kandha:

'Kowe weruh, gubernur, aku ora ngrasakake lara – nanging kowe, saka sing tak deleng, luwih nandhang sangsara lan wis kalah dening aku.'

Pangéran mau mangsuli marang dhèwèké:

'Dewataku welas asih lan padha ngerti yèn kowé bakal bali marang dhèwèké; mulané, amarga welas asih marang kowé, dhèwèké wis mbusak rasa lara saka awakmu supaya kowé ora ngrasakaké sangsara.'

Nanging sang wali ngendika:

'Ing endi déwa-déwa sing ngapura aku? Tunjukna marang aku, supaya aku bisa ngajèni.'

Nalika krungu tembung-tembung mau, gubernur banget bungah lan mrentah supaya dheweke langsung dibukak ikatane lan digawa menyang candhi Hadrian, sing disembah kaya dewa sing urip lan kuwasa[1668] . Nalika mlebu ing candhi iki, sang wali weruh arca Hadrian lan sawisé ndedonga marang Gusti sing Satya, dhèwèké ngembus arca mau, banjur arca kuwi langsung ambruk kaya kena geger lan pecah dadi telung potongan. Sawisé metu, sang wali kandha marang gubernur:

'Mlebu lan tulungilah dewa panjenengan, awit dhèwèké wis tiba lan remuk.'

[1668] Iki mesthine nyebutake sawijining candhi sing ngemot arca utawa gambar Kaisar Romawi Hadrian (*sing mrentah saka* taun *117* nganti *138*). Wong Romawi, kaya sing wis kondhang, ngetung para kaisar sing wis seda ing antarané pantheon dewa (*sing diarani 'Kultus* Kaisar'), sing diparingi pakurmatan ilahi, nyawisake kurban, lan sapiturute. Pangurmatan marang para kaisar iki diwiwiti saka Augustus lan terus lumaku sajrone sakabehe jaman Kakaisaran Romawi pagan. Ora mung Kaisar sing wis seda (yaiku para raja) sing diangkat dadi dewa, nanging uga sing isih urip. Pangurmatan iki wajib kanggo saben wong. Dianggep wajib nyimpen gambar kaisar sing lagi mrentah ing antarané penates (dewa-dewa omah) sanajan ing omahé dhéwé. Patuh marang kultus Kaisar ditrapake kanthi ketat ing saindenging Kakaisaran Romawi, lan sapa wae sing, amarga kecerobohan utawa ora ngajeni, nolak ngajeni kaisar dianggep *minangka* penjahat paling abot. Para panguwasa Romawi uga nuntut pangurmatan agama marang para kaisar saka para Kristen.

Nalika mlebu, gubernur weruh arca kuwi ambruk ing lemah, pecah dadi telung potongan, banjur nangis kenceng. Kabar karusakan arca Hadrian tekan para raja; padha ngutus wong saka kraton menyang kutha Anazarv kanggo mriksa kabeneran kabar kuwi, lan yen kabeneran, supaya gubernur kutha kuwi diserahake marang kéwan galak kanggo dipangan. Nalika ngerti bab iki, gubernur kuwi nyungkur ing ngarepé Santa Theodulia, nangis, lan nyuwun supaya dewaé dibalèkaké kaya biyèn, janji bakal dadi wong Kristen yèn dhèwèké weruh dewa kuwi ngadeg ing panggonané sing pisanan.

Wong suci mau, sawisé ngaturaké pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, banjur dhèwèké mréntahaké arca kuwi supaya munggah manèh ing panggonané kanthi utuh; lan arca kuwi langsung munggah, utuh, mlaku lan ngadeg persis ing panggonan sing biyèn. Wong sing dikirim déning para raja, sawisé teka lan weruh arca kuwi isih utuh, bali marang para raja tanpa nglarani panguwasa. Sawisé kuwi, ana dhawuh saka para raja marang Pelagius, mréntahaké supaya Theodulia disiksa kanthi manéka warna siksaan lan dipatèni. Pelagius, nanging, ora mung gagal nepati janjiné dadi wong Kristen, nanging uga lali marang kabecikan sing wis dituduhaké Santa Theodulia marang dhèwèké; mula dhèwèké manèh nyiksa dhèwèké, mènèhi prentah supaya sikilé ditusuk nganggo wesi panas abang. Nalika panyiksaan kuwi lagi dilakoni marang dhèwèké, komentator[1669] Helladius nyedhak Pelagius lan kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, pasrahaken gadis punika dhateng wewenang kula, lan kula badhe ngyakinke piyambakipun supados nyembah para dewa; nanging menawi kula gagal, panjenengan saged motong sirah kula.'

Gubernur nyerahake sang wali marang panguwasa dheweke. Banjur dheweke njupuk lima paku dawa lan nyetake siji ing kuping kiwa nganti metu ing sisih tengen, lan siji maneh ing kuping tengen nganti metu ing sisih kiwa; dheweke nyetake paku katelu ing bathuke, lan nembus puting susu nganggo loro paku liyane. Nanging sang wali, ngangkat paningalé menyang langit, ndedonga marang Gusti supaya paring kasabaran – lan langsung nampa pitulungan lan panyembuhan saka Gusti: paku-paku mau tiba lan dhèwèké ora cilaka. Hellaidius nggawa sang wali mau menyang omahé lan miwiti nggodha dhèwèké nganggo pujian, ngajak dhèwèké nyembah para déwa bareng karo dhèwèké, 'supaya aku uga,' ujare, 'tampa pakurmatan saka panguwasa kutha, lan kowé bakal diparingi kamulyan ageng déning para raja dhéwé'.

Nanging sang wali mangsuli marang dheweke:

'Kowe bakal luwih becik yakin dhewe lan dadi wong Kristen, supaya kowe oleh pakurmatan kang langgeng, dudu kang sirna, ing Karajaning Gusti kita Yesus Kristus, kang bakal ngadili wong urip lan wong mati lan mberkahi saben wong manut pakaryane.'

Hellaidius banjur kandha marang dheweke:

'Coba critakake kabèh bebener, abdi Kristus, amarga atiku wis kagugah déning tembungmu.'

Banjur Theodulia wiwit ngendika marang dhèwèké:

'Donya iki lan kabèh kasugihané, uga kabèh kamulyané, iku ora langgeng, nanging jaman sing bakal teka ora ana entéké: sapa waé sing nindakaké kabecikan ing kéné bakal nampa ganjaran sing apik ing jaman kuwi; nanging sing nindakaké ala ing donya iki bakal disiksa ing kana salawas-lawase; lan sing nyembah berhala, kaya kowé, bakal utamané dikirim menyang panyiksaan langgeng.'

Liwat piwulang kaya ngono, Santa Theodulia nuntun Helladius marang pangertosan bebener, lan dhèwèké, kanthi manah kang kebak émosi, kandha marang dhèwèké:

'Aku nyuwun marang sampeyan, Ibu Theodulia, aja nyimpen salah sing wis tak lakoni marang sampeyan, nanging ndedonga marang Gusti sampeyan kanggo aku, supaya aku uga bisa dadi wong Kristen.'

Esuké, Helladius bebarengan karo Theodulia sowan ing ngarepé gubernur lan kandha:

'Aku ora bisa nuntun abdi Sang Gusti Allah sejati kesasar saka dalan sing lurus lan pinaringan berkah; malah, dhèwèké nuntun aku menyang dalan sing bener, nylametaké aku saka pepetenging kabodhoan lan nuntun aku marang Kristus, Sang Gusti Allah sejati, kang marang Panjenengané aku pracaya tanpa sangsi apa-apa, lan jenengé sing suci tak pangaku lan tak sembah kanthi sakabehing atiku.'

Nalika krungu tembung-tembung mau, gubernur banjur mrentah supaya sirahé dipotong langsung nganggo pedhang lan awaké dibuwang menyang segara. Mangkono martiré kasampurnakaké ing tanggal papat

[1669] *Commentarius* iku sawijining pejabat sing ngawasi para tahanan lan nyathet kabeh babagané.

welas Januari. Bab Santa Theodulia, dhèwèké dibuwang menyang tungku geni sing kobong banget, nanging ora cilaka. Sawisé kuwi, penyiksa mréntahaké supaya wajan digawé panas kanggo Santa Theodulia sing suci; dhèwèké dibaringaké ing wajan mau lan ditumpuki aspal mendidih, lilin, lan lenga ing ndhuwuré; nanging wajané, amarga geni sing dipigunakaké kanggo panas, pecah dadi pecahan-pecahan, lan percikan geni lan kobongan nglelehake akèh wong sing padha ngadeg ing sacedhaké; gubernuré dhéwé, katelan kobongan, ngalami pati sing nggegirisi, déné Santa Theodulia manèh tetep ora cilaka.

Nalika nyekseni mujijat iki, akèh wong padha pracaya marang Kristus, kalebu warga kinurmatan Macarius lan Evagrius.

Sawisé kuwi, wong-wong kang ora pracaya nyalakaké manèh tungku, banjur mbuwang Santa Theodulia mlebu ing kono, bebarengan karo Macarius lan Evagrius, uga akèh wong-wong sing pracaya marang Kristus. Lan kabèh mau, sawisé padha ndedonga ing kono, padha nemoni pungkasané, lumebung ing gesang langgeng, ing ngendi padha diparingi kalung kamenangan lan padha bungah bebarengan karo kabèh para wali, memuji Rama, Putra, lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Uripé Bapa Suci kita Theodosius, Uskup Agung Chernihiv

Dipepering ing tanggal 5 Februari

Santa Teodosius, Uskup Agung Chernihiv, asalé saka kulawarga bangsawan Uglich ing wewengkon Zadniprovye[1670] . Bapaké Teodosius, Nikita, iku sawijining imam ing Rusia Cilik; ibuné aran Mariya. Wong tuwané ngopeni anaké kanthi ajrih marang Gusti lan kasucian Kristen; amarga pangaribawa piwulangé, wiwit isih cilik dhèwèké wis nuduhaké pratandha kapisan saka kasucian sing bakal dadi ciri sakabèhé uripé sabanjuré. Miturut wataké sing alus, manut, lan gampang kapengaruh, Teodosius wiwit isih cilik kebak katresnan kang murni marang Gusti Allah lan semangat kanggo omahé Gusti Allah. Sawisé nampa pendhidhikan wiwitan ing omah, ing ngendi dhèwèké sinau maca lan nulis, Teodosius banjur dikirim déning bapaké kanggo nerusaké pendhidhikan ing Sekolah Epifani Kyiv-Bratsk[1671] . Ing kene, ing sangisore pangaribawa lan pandhuan para guru sing saleh, nalika nyawisake dhiri kanggo sinau Kitab Suci lan karya-karya Bapa Gereja, sang wali ngupaya nggawé tuladha uripé miturut para bapa mau; ing kene dhèwèké saya tuwuh lan saya kuwat rohani lumantar pangerten babagan kabeneran iman Ortodoks lan lumantar tumindak kasalehané. Lan uga ing kéné, nalika isih sekolah, Theodosius enom ngrasakaké kepéngin niru, sak apik-apiké, urip malaékaté Sang Anthony lan Theodosius sing kinurmatan lan para askétis liya ing Gua – para perantara agung lan pelindung swarga ing Kiev kuna, ing sangisore pangayomané sing welas asih dhèwèké urip lan dibesarké, lan relik suci sing ora rusak lan dimulyakaké tansah katon ing ngarepé. Ing wektu luangé, kagiatan sing dadi kesukaané Theodosius yaiku ndedonga, merenung babagan Gusti Allah, lan maca Sabda Gusti. Ing kéné uga, Santo Teodosius dadi akrab karo nyanyian paduan swara gréja, ing sekolah kidungan sing diadani déning Keagungané Lazar Baranovich. Umumé, Sekolah Epifani Kyiv-Bratsk, sing diadegaké kanggo ngreksa lan mbela iman Ortodoks saka serangan rohaniwan Katolik Polandia lan para Yesuit[1672] , nganakake kabèh pangajarané kanthi semangat Kristen Ortodoks sing ketat, sing nyusup ing jiwa enom para muridé; lan dianggep minangka salah siji guru dening para luminari sejati pencerahan spiritual Ortodoks. Ora ana sangsi manawa Santo Theodosius uga nampa ing kana pendhidhikan paling dhuwur lan paling apik ing jamane, sing dimaksudake kanggo ngembangake kanthi tuntas kabeh bakat sing sugih ing atine.

[1670] Miturut tradhisi, jeneng kulawarga iki diparingi marang salah siji leluhuré Saint Theodosius amarga jasane sing unggul ing ngusir mungsuh saka kutha Uglich.

[1671] Iki sekolah paling tuwa sing misuwur ing Rusia, sing dhasaré asalé saka pungkasan abad kaping 16; saiki dadi Akademi Teologi Kyiv, dumunung ing Biara Bratsky ing Podil, Kyiv.

[1672] Sekolah Epifani Kyiv-Bratsk, sing dadi pusat pendidikan utama kanggo saindenging Rusia Ortodoks kidul, ing wektu sing padha uga ngasilake saka jero temboke akeh pembela kondhang iman Ortodoks ing Gréja Rusia Kidul, sing dadi sasaran serangan tanpa kendhat saka mungsuh-mungsuhe – para Katolik lan para Uniata sing padha nduwé pandangan, sing sawise nolak iman Ortodoks banjur ngakoni primasi Paus marang awake dhewe, lan para Yesuit sing luwih licik, para biksu Ordo Katolik, sing wis netepake tujuane kanggo ngedegake Katolikisme lan supremasi Paus ing endi wae kanthi cara apa wae sing perlu.

Sawisé ngrampungaké pendhidhikané ing Sekolah Epifani Kyiv-Bratsk, Teodosius njupuk sumpah monastik, sawijining dalan sing atiné—kang kangen banget marang prestasi rohani—wis ngupaya nalika isih ing sekolah. Mula, nalika isih enom, asetik sejati Kristus iki nganggep kabèh kabecikan donya iki ora ana apa-apane, ninggalaké donya kang rame lan sia-sia, lan nglakoni sumpah monastik ing Kiev-Pechersk Lavra, njupuk jeneng Theodosius, kanggo ngajeni marang ahli tapa brata agung saka Kiev-Pechersk Lavra lan pangadeg urip monastik komunal ing Rusia – Sang Mulya Theodosius, sing dipun ajeni sanget dening piyambakipun lan marang pitulunganipun asring nyuwun malah nalika isih dados murid ing Kiev. Wiwit wektu kuwi, Teodosius miwiti urip tapa brata sing ketat, sing ora suwe nggawa dhèwèké misuwur ora mung ing kalangan monastik nanging uga ing antarané umat awam.

Kawicaksanan lan urip sing dadi tuladha saka rahib enom iku narik kawigaten Metropolitan Kyiv wektu kuwi, Dionysius[1673] (Valaban), sing ngangkat dhèwèké dadi archdeacon ing Katedral Kyiv-Sophia, ing ngendi dhèwèké ngladèni kanthi ajining dhuwur nganti Metropolitan Dionysius dipindhah saka Kyiv, sawisé kuwi dhèwèké diangkat dadi pangurus omah kedhatuan metropolit. Nanging, amarga keganggu déning rame-rame donya, urip ing Kyiv ora bisa nyukupi kerinduan jero sang biksu andhap asor marang meneng lan kepénginane tetep ana ing pangibadah sing terus-terusan karo Gusti Allah. Mula, Santo Teodosius, katarik dening katresnan marang tumindak kesalehan lan meneng biara, ora suwe ninggalake Kyiv lan manggon ing Biara Krupitsky Baturinsky sing adoh lan cilik[1674] , sing wis suwe misuwur amarga ketegasan urip bazarine, ing kana piyambakipun diangkat dadi hieromonk. Nanging sanadyan sang biarawan sing terdidik, taat, lan aktif iki nyoba ndhelik saka donya, dhèwèké ora bisa luput saka perhatian panguwasa gerejawi sing luwih dhuwur. Saint Theodosius ora suwe manggon ing Biara Krupitsky; piyambakipun béda banget karo komunitas biara liyané amarga kawicaksanan rohani lan gesang asetik sing ketat lan luhur budi, mulané sawisé sawatara wektu piyambakipun diangkat dados abbot Biara Korsun ing Keuskupan Kyiv. Penunjukan anyar Santo Teodosius iki nyukupi pangarep-arep batine. Biara Korsun[1675] , sing dumunung ing sawijining pulo ing Kali Ros, adoh saka panggonan donya lan ing kaanan sing éndah, cocog banget karo kepinginan sang wali kanggo nyendhiri lan nindakake ibadah adoh saka kesombongan donya. Ing kéné, piyambakipun dados tuladha ingkang sumunar tumrap komunitas biara liwat gesang ingkang taat lan pancèn askétis, sarta ngetokaké kaprigelan wicaksana ing ngatur biara. Mula saka iku, piyambakipun enggal diangkat dados abbas ing Biara Kyiv Vydubychi ingkang misuwur[1676] . Biara kuna iki, ora suwe sadurunge, wis tau dadi kagungané para Uniate lan Katolik Polandia sing wis ngrusak. Akèh biksu padha bubar, amarga ora ana sing kepéngin manggon ing biara sing rusak; bangunan biara ing kahanan rusak, lan sawatara tanahé biara wis direbut kanthi ora adil. Sakabèhé, biara kuwi mbutuhaké pambangunan manèh sacara internal lan eksternal, lan mbutuhaké akèh upaya lan kaprigelan kanggo mbalèkaké marang kahanan biyèn. Nanging Theodosius ora nyerah lan kanthi pitulungan Gusti Allah, piyambakipun kasil ngrampungaké tugase, mbalèkaké biara kuna misuwur mau marang kamulyan lan tertib kaya biyèn. Dheweke nyuwun marang Hetman saka Little Russia kanggo nguwatake pertahanan ing pirang-pirang panggonan lan entuk idin saka Tsar supaya para biksu bisa dikirim menyang Moskow saben limang taun kanggo nglumpukake sedekah lan ngupaya pangayoman Tsar, sing diparingi kanthi loman. Ing wektu sing padha, dhèwèké ndandani bangunan lan gréja-gréja ing biara lan sacara umum nganyari tampilan njaba biara; dhèwèké nggatekake kanthi teliti supaya tertib lan kaendahan ibadah ing biara: Amarga pinter ing kidungan greja, Santo Teodosius mbentuk paduan swara sing apik banget ing biarané nganti misuwur ora mung ing Kyiv lan saindenging Little Russia, nanging uga kondhang ing Moskow; amarga iku, miturut panyuwunan Moskow, Teodosius ngutus para penyanyi menyang kana kanggo ngatur kidungan. Nanging luwih pantes digatekake maneh yaiku upaya sang asket sejati Kristus iki kanggo mbalekake disiplin monastik lan ngatur urip internal Biara Vydubychi. Kanthi semangat nindakake tugas panggilan monastik, dhèwèké dadi tuladha padhanging urip asketik sing ketat kanggo para biksu, narik akèh wong

---

[1673] Metropolitan Dionysius mréntahaké Metropolis Kyiv ora luwih saka setengah taun. Panjenengané diangkat dadi Metropolitan ing Februari 1658 lan ninggalaké Kyiv ing Juli 1658, sanadyan sacara nominatif isih kacathet minangka Metropolitan Kyiv.

[1674] Ing sacedhake kutha Baturyn, saiki ing Chernihiv Governorate, 30 versts saka kutha Konotop; diadegake ing abad kaping 16.

[1675] Ing Distrik Konevsky, Provinsi Kyiv. – St Theodosius diangkat dadi abbot Biara Korsun watara taun 1661.

[1676] Iki dumadi ing taun 1664. Biara Kyiv-Vydubychi iku salah siji biara paling tuwa lan paling wigati ing keuskupan Kyiv; diadegaké ing pungkasan abad kaping 11; ing wiwitan abad kaping 17, nalika pamaréntahan Polandia, Uni kasebut diadegaké ing kana, nanging sakwisé dibalèkaké marang yurisdiksi Metropolitan Kyiv; saiki dadi biara priya kelas loro.

sing ngupaya kaslametan menyang biarane. Ing wektu sing padha, kanthi kepengin nancepake luwih jero semangat asketisisme sejati marang para biarawan ing Biara Vydubychi, sang wali ngedegake skete cilik ing tanah biara, ing distrik Mozyr,[1677] , kanggo para anggota persaudaraan sing ngupaya pangasingan total lan praktik asketisisme sing ketat.

Sanajan sakwisé, manut marang pangandikane Sang Juruwilaha: *'Ing donya kowe bakal nandhang sangsara; nanging teguhna atimu: Aku wis ngluwihi donya'* (Yohanes 16:33), Santo Teodosius, buruh setya ing kebon anggur Kristus, ngalami akèh panganiayaan lan sedhih sing ora adil[1678] amarga fitnah lan iri ati manungsa – nanging urip askétis lan pitutur wicaksana marang para biksu nggawé dhèwèké pinunjul ing ajining baliné wong Kyiv. Utamané, Santo Theodosius diurmati banget lan disenengi déning locum tenens Metropolis Kiev nalika semana, Uskup Agung Lazar Baranovich saka Chernihiv[1679] , sing sadurungé dadi guruné lan kepala sekolah ing Sekolah Persaudaraan Epifani Kiev. Ing salah siji layang saka jaman iki, Panjenengané Lazar kanthi ramalan ngandharaké pangajabé supaya 'asmané (Theodosius) katulis ing swarga'. Minangka locum tenens Metropolis Kyiv, Santo Lazarus ngangkat Theodosius, sing wektu kuwi isih dadi Archimandrit Vydubychi, dadi wakilé kanggo metropolis[1680] . Mengko, nalika Uskup Gedeon saka Lutsk[1681] kapilih dadi Metropolitan Kyiv déning Little Russia, Lazar Baranovich ngutus Theodosius – minangka wong sing wis ngladeni Gréja Little Russia kanthi jembar[1682] – bebarengan karo abbas liya sing kinurmatan, kanggo nyuwun konfirmasi pamilihan kasebut. Kanthi iki, Santo Lazarus lan para panguwasa gerejawi lan sekuler saka Little Russia kanthi cetha kepengin nampilake Teodosius minangka wong sing pancen pantes lan sanggup njabat ing pangkat paling dhuwur. Ing wektu sing padha, ing Moskow, Santo Teodosius nyuwun marang prentah tsar supaya Biara Vydubychi diparingi idin ngutus wakil menyang Moskow kanggo nglumpukake sedekah. Wiwit wektu kuwi, ing saben kasempatan sing cocog, Teodosius saka Uglich dianggep minangka calon sing pantes kanggo jabatan paling dhuwur. Mangkono, sawisé seda Gedeon, Metropolitan Kyiv, Teodosius dadi salah siji calon kanggo jabatan Metropolitan Kyiv. Malah luwih awal, miturut panyuwunan Sang Mulya Lazar Baranovich, sing wis bali saka Kyiv menyang Chernihiv kanggo ngurus urusan keuskupané, dhèwèké dipanggil menyang Chernihiv lan diangkat dadi archimandrite Biara Yelets ing Chernihiv[1683] kanggo nggantèkaké abbot almarhum saka biara kuwi, sing misuwur Ioannikios Golyatovsky[1684] .

[1677] Ing Governemen Minsk ana sawijining pulo sing dijenengi 'Mikhailovshchina', sing kagungané Biara Kyiv-Vydubychi; ing kana, ing taun 1680, St. Teodosius ngedegaké lan netepaké sawijining skete cilik, kanthi salah siji ahli asketisme sing ketat saka Biara Vydubychi, Hieromonk Job Opalinsky, diangkat dadi abboté.

[1678] St. Teodosius nandhang sangsara banget amarga intrik Metodius, Uskup Mstislavl lan Orsha, sing ngaku jabatan Metropolit Kyiv lan, kanggo nggayuh kapentingané dhéwé, ngina sang wali, bebarengan karo para abbot biara Kyiv liyané, kanthi nuduh padha nglakoni intrik politik lan pengkhianatan marang pamaréntah Moskow; nanging bebener langsung menang, lan kabeneran Theodosius kabukten cetha ing wektu kuwi.

[1679] Lazar Baranovich – rektor Sekolah Persaudaraan Epifani Kyiv, Uskup Agung Chernihiv wiwit taun 1657, tokoh politik lan sastra misuwur ing Rusia kidul, pangkotbah lan polemis nglawan umat Katolik lan Yunit; dhèwèké banget dihormati déning kanca-kancané ing jamané; St Demetrius saka Rostov nyebut dheweke minangka 'tiang ageng Gréja'.

[1680] Ing wektu kuwi, Tahta Kyiv wis suwé kosong amarga kahanan politik sing rame, saéngga administrasiné samentara dipasrahaké marang gembala agung sing paling dihormati ing Rusia kidul, yaiku Lazar Baranovich.

[1681] Gedeon (Svyatopolk – Chetvertynsky) – Uskup Lutsk, Metropolitan Kyiv wiwit taun 1686, seda taun 1690; dhèwèké kondhang amarga layang-layangé lan kiriman kabaré marang manéka rohaniawan.

[1682] Santo Teodosius, minangka salah siji rohaniawan sing paling kinurmatan, dadi anggota delegasi sing dikirim déning majelis sing wis milih metropolit marang metropolit anyar ing taun 1685, nggawa kabar babagan kapilihane lan undhangan kanggo njabat ing tahta Metropolis Kyiv. Ing taun sing padha, 'sing paling kinurmatan' lan 'terhormat ing Gréja Little Russia' Hegumen Theodosius, bebarengan karo Hegumen Pereyaslav, Jerome Dubina, dikirim menyang Tsar John lan Peter Alexeyevich lan Patriark Joakim kanthi panyuwunan konfirmasi Metropolitan sing dipilih déning Little Russia. Kajaba iku, ing wektu kuwi, wong-wong pinunjul dikirim saka Litle Russia menyang Moskow ora mung kanggo nyerahake petisi siji utawa liyane lan, nalika ana kahanan, dadi perantara kanggo pihaké, nanging uga kanthi tujuan ngenalake marang Tsar lan Patriark minangka wong-wong sing mumpuni sing ditakdirake kanggo jabatan paling dhuwur. Pendapat iki uga ditampa ing Moskow, ing ngendi loro wakil delegasi, abas Vydubychi lan Pereyaslav, ditampa minangka 'tokoh pinunjul saka Gréja Rusia Cilik'. Asilé misi iki yaiku prastawa wigati saka persatuan Gréja Rusia Kidul karo Patriarkat Moskow.

[1683] Biara Kelas Pisanan Pangandhaping Sang Ibu Gusti ing Yelets, Chernihiv, diadegaké ing taun 1060 déning Sviatoslav Yaroslavich, Pangeran Agung Chernihiv.

[1684] Ioannikiy Golyatovsky – pangkotbah lan panulis polemik misuwur saka Rusia Kidul ing abad kaping 17, sepisanan dadi rektor Akademi Kyiv-Mohyla lan sabanjure dadi arkhimandrit Biara Yeletsky ing Chernihiv.

Ing wektu kuwi, Biara Yelets pancen mlarat banget lan kekurangan. Biara iki mung duwé sawetara lahan lan sithik harta biara, lan para biksu umume ngalami kasangsaran gedhé ing babagan panguripan. Abas anyar mau langsung kanthi semangat ngatur biara sing dipasrahaké marang dhèwèké. Sawisé njupuk tugasé, dhèwèké langsung sowan marang Hetman Little Russia, Mazepa[1685] , nerangaké yèn 'Biara Yelets kekurangan pasokan gandum lan utamané kayu bakar, saéngga para biarawan angel urip, lan ora ana apa-apa kanggo mbantu, amarga sithik panguwasané arkimandrit', – lan Mazepa, sing biyasane ora kondhang loman marang rohaniawan lan biara, maringi panyuwunané Saint Theodosius amarga ngajeni banget marang dhèwèké, lan nyerahaké désa Moschonk marang biara. Kajaba iku, pangajab marang Theodosius uga nyurung wong-wong sugih liyané kanggo maringi sumbangan amal marang Biara Yelets.

Mula, ing sangisoré Saint Theodosius, sajrone rong utawa telung taun, Biara Yelets nggayuh kamakmuran sing njamin kelangsungan uripé kanthi tuntas. Nalika nggatekake pambangunan ing njaba biara, Santo Teodosius uga padha prihatine marang kahanan ing jero biara, lan ngadegake sarta njaga cara urip biara sing sejati ing kono. Ing babagan iki, pakaryan pribadine dadi tuladha sing banget maringi piwulang marang komunitas biara Yelets ing ngupaya urip biara.

Saliyane tugas-tugas monastik iki lan liyane, Theodosius uga dadi asisten aktif kanggo Uskup Agung Lazarus ing pakaryan dakwah lan, miturut panyuwunan panguwasa agung, uga ngawasi urusan keuangan lan, ing sawetawis, urusan keuskupan ing panggonané. Kanthi lumantar wektu, Panjenengané Lazar mirsani yèn Archimandrit Theodosius saka Uglich ngatur prakara sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi wicaksana lan waskitha, lan dadi yakin tenan manawa piyambakipun saged dados asistèn paling saé ing administrasi Keuskupan Chernihiv; mulane, kanthi idin Hetman Little Russia, piyambakipun ngajokaké supaya piyambakipun lelungan menyang Moskow marang Patriark Adrian[1686] kanthi panyuwunan supaya piyambakipun diangkat dados asistèn. Menika wonten ing taun 1691. Ing Moskow, kabar babagan urip mulya lan kawicaksanan rohani Theodosius wis suwe tekan kuping panguwasa; mula Patriark kanthi seneng nampa panyuwunan Sang Wali Chernihiv sing pinunjul lan sepuh, sing diurmati dening kabeh wong, lan ngandhani Hetman Little Russia babagan iki liwat layang patriark, ing ngendi piyambakipun muji Sang Wali Theodosius.

Nanging pitulungan iki durung cukup kanggo sang wali sepuh sing wis cedhak pungkasaning umure. Karo kebak rasa syukur marang Teodosius amarga semangaté sing gedhé ing ngopeni umat, Panjenengané Lazar kepéngin, nalika isih urip, ndeleng Teodosius diangkat dadi uskup, supaya bisa nyiapaké penerus sing pantes kaya dhèwèké.

Ing taun 1692, piyambakipun lan hetman ngirim petisi tinulis menyang Moskow marang Tsar Ivan lan Peter Alexeyevich sarta Patriark Adrian, nyuwun pangangkatan Archimandrit Theodosius saka Yelets, saka Uglich, dadi uskup agung[1687] , lan loro-lorone maringi kesaksian kanthi jenengé dhéwé yèn ' Archimandrite sing paling kinurmatan iku wong sing becik, kaiket karo kabecikan urip biara, sing wis ditindakake wiwit isih enom; pengalaman ing pangelolaan biara, kebak ajrih marang Gusti lan kawicaksanan rohani, padhang, banget semangat kanggo kamulyaning Gréja, lan bisa mréntahake Tahta lan Keuskupan Chernihiv'. Panjaluk saka sesepuh lan wali sing kinurmatan mau dituruti, lan ing taun sing padha Theodosius mangkat menyang Moskow kanggo diangkat dadi uskup agung. Ing kana, tanggal 11 September, piyambakipun diangkat dadi uskup, lan tanggal 18 ing wulan sing padha piyambakipun diangkat dadi uskup agung. Uskup Agung anyar sing bubar diangkat iku tetep manggon ing Moskow watara rong wulan, miturut panyuwunan Patriark, sing ngajeni Sang Santo Teodosius banget lan njupuk kesempatan iki kanggo ngajak dhèwèké rembugan lan ngrayakaké Liturgi Ilahi bebarengan.

Ageng sanget kabungahané Uskup Agung Chernihiv ingkang sepuh, Lazar Baranovich, nalika piyambakipun nyumêrapi asistèn ingkang dipun tresnani ing pangkat sang. Kawanan umat, sing kanthi ngajeni tresna lan ngajeni marang Santo Teodosius, uga banget bungah. Mangkono, Gréja Chernihiv pinaringan berkah pimpinan loro hierark kondhang – pilar Ortodoksi – sing nyuwun sih marang Gusti Allah kanggo tentrem ing

---

[1685] Ivan Mazepa – Hetman Little Russia wiwit taun 1687 nganti 1709, nalika dhèwèké ngiyanati Peter Agung lan Rusia kanthi pindhah menyang sisih Raja Swedia Karl XII; dhèwèké seda ing taun sing padha.

[1686] Adrian – Patriark pungkasan (kaping 10) saka Kabèh Rusia, sing mimpin Gréja wiwit taun 1690 nganti 1700.

[1687] Bab yèn Teodosios langsung diangkat dadi *uskup agung,* iki diterangaké amarga Konsili Agung Moskow taun 1667 ngedegaké *keuskupan agung* ing Chernihiv*, lan* Tahta Chernihiv wektu kuwi diparingi panggonan kapisan antarané keuskupan agung liyané ing Gréja Rusia.

saindenging jagad lan kanggo kabecikan kawanan umat sing wis kaslametake déning Gusti. Ing wektu sing padha, sanadyan wis nyekel pangkat wali, Teodosius—nalika mbiyantu Panjenengané Lazarus, lan asring tumindak minangka wakilé kanthi tuntas—tetep nyimpen katresnan lan pangabdian tanpa wates marang Panjenengané, kaya katresnan anak, kanthi nuduhaké manut marang sing wis nulungi, ora nindakake apa-apa tanpa idin saka Primate Chernihiv, lan ngupaya ing babagan administrasi pastoral tumindak manut marang pandhuan lan kersané.

Nanging Gusti ora maringi idin supaya loro pilar agung lan pinunjul Ortodoksi iki bisa suwe bebarengan ngreksa kandha Chernihiv. Ing tanggal 3 September 1693, sesepuh agung lan gembala utama iku séda kanthi tentrem lan tentreming ati. Panjenengané wis mimpin Keuskupan Chernihiv suwéné telung puluh enem taun. Santa Teodosius kanthi upacara ngubur piyambakipun, bebarengan karo kabèh rohaniawan Chernihiv lan sing teka saka panggonan liya, ing Katedral Boris lan Gleb ing Chernihiv, ing mburi loteng paduan swara sisih kiwa.

Sadurunge ngandhani Tsar lan Patriark babagan sedaé Panjenengané Lazarus, Santo Teodosius marani Hetman Little Russia kanggo ngandhani dhèwèké babagan kedadeyan sing nyedhihaké kuwi. Kanggo ngancani piyambakipun, piyambakipun ngutus hieromonk Pachomius lan sawatara tiyang sanès dhateng Moskow kanthi laporan dhateng Tsar lan Patriark babagan seda lan panguburan Panjenengané Lazarus; Hetman nulis menawa piyambakipun ngrasakaken sedhih lan prihatos nalika Lazarus séda, nanging saiki piyambakipun nemu panglipur lan pangtenangan amarga sawisé seda, Yang Mulia Theodosius saka Uglich kanthi cepet wis njupuk pucuk keuskupan, lan kanthi kabecikaning budi bakal ngias Gréja lan, kanthi wicaksana, ngatur prakara pamaréntahan agama.

Minangka wangsulan, Tsar nulis manawa dhèwèké bakal maringi Theodosius karomah karajan sing padha kaya sing wis dinikmati déning Pundhita Lazarus; Patriark, ing sisihé, nulis marang Hetman yèn piyambakipun nganggep penahbisan Uskup Agung Theodosius nalika Uskup Agung Lazarus isih urip minangka Prasasatné Gusti Allah sing istimewa, sing maringi kauntungan marang umat Chernihiv, lan nyuwun marang Hetman, minangka putraning Gréja, supaya mbiyantu Keagungané Theodosius ing pangreksan Gréja Suci. Ing wektu sing padha, Patriark ngirim layang 'altar-side' kanggo konfirmasi pungkasan Santo Theodosius dadi Uskup Agung Chernihiv sing mandhiri, ing ngendi, saliyane liya, piyambakipun nyebut yèn dhèwèké iku wong sing luhur budi, wis dihias wiwit enom kanthi urip monastik sing luhur budi lan trampil ing pangelolaan biara-biara sing terhormat, kepenuhan rasa wedi marang Gusti lan pangerten rohani, pecinta kawicaksanan, pejuang kang paling semangat kanggo kamulyan gerejawi, kang kanthi pantes wis oleh hak mimpin griya lan keuskupan Chernihiv.

Sawisé dadi pastor agung tunggal Chernihiv, Santo Teodosius ngopeni kesejahteraan umaté kanthi semangat kaya bapak, nalika, luwih saka sadurungé, dhèwèké nampilaké ing ngarepé kabèh wong kasucianing uripé, katresnan sing tulus marang asétisisme, Katresnan Kristen lan welas asih marang sapa waé sing nyedhaki dhèwèké. Liwat pakaryan becik lan kabecikan Kristen, dhèwèké ora mung sumunar kanggo umat Chernihiv, nanging uga nganti adoh saliyané tapel watesé.

Ing Moskow dhéwé, jenengé wis suwe diucapaké kanthi ngajèni sing istiméwa, amarga dhèwèké misuwur saka kabèh hierark Rusia ing jaman kuwi amarga kawicaksanan rohani lan kabecikan moralé. Nalika ngatur urusan Gréja Chernihiv, Santo Teodosius dhéwé dadi tuladha tumrap umaté ing iman sing jero marang Pangayomaning Gusti, semangat kanggo pandonga lan ibadah gréja, sabar sing alus marang kelemahan tangga-tanggane lan welas asih marang kabutuhane; amarga iku, dhèwèké éntuk katresnan lan pangajab sing mufakat lan tulus saka umaté. Nganti wektu pungkasan uripé, minangka prajurit sejati lan asket , dhèwèké makarya kanggo kamulyané iman Ortodoks sing suci lan kanggo kabecikan tangga-tanggane. Miturut pangandikane Rasul, piyambakipun *'ngabdi marang Gusti kanthi semangat'* (Roma 12:11); lan tumrap kabèh wong ing sacedhakipun, piyambakipun *'lampu kang murub lan maringi pepadhang'* (Yohanes 6:35).

Kawanan Chernihiv ngakoni yèn pangembala agungé, Santo Theodosius, iku peladen sejati Gusti Allah, pambangun setya ing omahé Gusti Allah, pangreksa waspada marang Gréja, buruh tanpa kendhat, wong pandonga, lan perantara sing bisa dipercaya kanggo kabèh ing ngarsané Gusti. Para wali iku utamane menangake manah kabeh wong lumantar pangadilane—sing adil lan welas asih—lan piyambakipun welas asih marang wong-wong sing ora duwe daya lan anak yatim piatu, kangge piyambakipun kanthi tekun ngupaya apa sing diperlokake dening kaadilan, uga lumantar sedekah sing loman lan welas asih Kristen, kanthi semangat Injil.

Satemene, piyambakipun kalebet salah siji tokoh umum ingkang namung kapanggih ing Karajaning Kristus, ingkang saged nglampahi langkung kathah tumrap kabecikan umum tinimbang tiyang ageng lan kuwasa

ing donya punika. *'Padha manunggaling pamanggih; aja padha ngupaya bab ingkang luhur, nanging padha ngancani tiyang andhap; aja padha mikir bab awak dhewe'* (Roma 12:16).

Kanthi ketekunan sing paling dhuwur, Santo Teodosius ngupaya nguwatake ing umaté katresnan marang urip asketik, sing wis dadi katresnané wiwit isih cilik lan dhèwèké dhéwé dadi tuladha luhur tumrap kabèh. Kanggo tujuan iki, piyambakipun ngupaya kanthi sungguh-sungguh ora mung ndhukung biara-biara sing wis ana ing wewengkoné, nanging uga ngadegaké komunitas monastik anyar. Mula, dhèwèké ngadegaké konvent sing diarani Pechenik Convent kanggo para biarawati[1688] . Tandha paling apik saka pangayoman bapaké Santa Teodosius marang kabecikan komunitas monastik yaiku surat berkah sing diparingaké marang para biarawati ing Pechenik Convent. Nalika maringi berkah marang biara anyar mau kanthi katresnan bapak, sang wali ngajak para biarawati supaya nglakoni 'sifat andhap asor lan patuh sakabehe' marang abbesé, minangka sumber katentreman lan jaminan berkahé dhèwèké, sang wali, lan Gusti Allah.

Ora suwe sawisé kuwi, kanthi berkah sang wali, konvent liyane diadegaké, loro versts saka kutha Lyubech[1689] . Ing wektu sing padha, nalika nggatekake pangembangan monastisisme lan pambentukan komunitas monastik ing Keuskupan Chernihiv, Santo Teodosius kanthi semangat nyawisake dhiri kanggo pambangunan lan panyanthingan gréja-gréja Gusti[1690] . Nalika ngopeni kesejahteraan moral dioseisé, dhèwèké utamané maringi perhatian marang para rohaniawan, ngupaya milih wong-wong sing pantes lan trampil kanggo jabatan imam lan nguwatké, kanthi kabèh cara, kegiatan pastoral lan pendhidhikan para rohaniawan paroki.

Santa Teodosius uga nyambut gawe abot sajrone jabatane minangka pimpinan Keuskupan Chernihiv kanggo perjuangan Ortodoksi ing Little Russia, kanggo nglawan pangaribawa Poloni Uniate-Katolik sing mbebayani ing kana lan kanggo nguwatake identitas nasional Rusia ing wilayah kasebut. Panjenengané uga maringi pangabdian gedhé marang nagara Rusia kanthi tansah bisa, amarga pangaribawa moral, kecerdasan basa, lan katentreman Kristen, nenangaké amukané wong Ukraina sing cepet nesu lan keras kepala lan kanthi mangkono nglindhungi nagara saka geger sing mbebayani lan mbebayani.

Nanging masa jabatan Santo Teodosius ing Katedral Chernihiv ora suwe. Panjenengané manggon ing Chernihiv mung watara wolung taun: limang taun minangka Archimandrite Yelets, telung taun patang sasi minangka Uskup Agung, ing wektu kuwi panjenengané mimpin keuskupan kanthi mandhiri watara rong taun sawisé seda His Eminence Lazar Baranovich. Ngrasakake yèn pungkasané wis cedhak, sang wali ngundang menyang Chernihiv abas saka Biara Bryansk-Svensky, Hieromonk John Maximovich[1691] , lan ing pertengahan taun 1695 nglantik dhèwèké dadi Archimandrite Biara Yelets, sing biyèn wis dikelola dhèwèké dhéwé nganti wektu kuwi, kanthi nyiapaké archimandrite anyar supaya dadi penerus sing pantes ing jabatané. Ora suwe sawisé kuwi, lintang agung Gréja Rusia iki séda. Wafaté Santo Teodosius dumadi tanggal 5 Februari 1696. Kanthi sedhih banget diratapi déning umaté sing kélangan, Santo Teodosius dikubur ing Biara Katedral Boris lan Gleb ing Chernihiv, ing mburi loteng paduan swara sisih tengen.

Sawisé ngrampungaké pelayanané ing donya, Santa Teodosius ora ninggalake kawanané, awit jasmané sing ora rusak dikubur ing greja katedral; lan wiwit dina-dina sepisanan sawisé panjenengané séda, dhèwèké terus maringi berkah marang sapa waé sing nyuwun pitulungané, maringi sih rahmaté Gusti lumantar panyembuhan mujijat sing akèh marang wong-wong sing nyuwun perantara panjenengané ing ngarsané Gusti. Rangkaian pratandha mujijat saka sih rahmaté Gusti, sing kawujud lumantar panjalukan pangesthiné Saint Theodosius, diwiwiti sawisé pangasoan sing pinaringan berkah kanthi panyembuhan mujijat marang panggantiné ing Katedral Chernihiv, Yang Mulia Uskup Agung John Maximovich, saka lara abot. Panjenengané Agung Yohanes nandhang lara abot kanthi demam; larané saya parah kanthi cepet, lan dhèwèké wiwit ngalantur. Dumadakan, ing puncak larané, Panjenengané Agung nyaur pangreksa sel lan maringi dhawuh supaya langsung nganakake Ibadah Sore

---

[1688] Biara iki dibangun déning Mariya Sulimova, janda saka kolonel ing Starodub, ing tanah sing dituku bareng karo almarhum bojone, sing dikenal kanthi jeneng 'Pechniki'; saka kéné biara iki dijupuk jenengé; saiki wis ora ana.

[1689] Lyubech saiki dadi kutha pasar ing Distrik Gorodnya, Provinsi Chernihiv, adohé 52 versts saka Chernihiv.

[1690] Mula, piyambakipun nglantaraké gréja agung ing pakurmatan Trinitas Suci ing sacedhaké Biara Ilyinsky, lan gréja kang dipersembahaké marang Kelahiran Sang Indung Gusti Allah Paling Suci ing Biara Domnitsky Pria (35 versts saka Chernihiv).

[1691] Ioann Maksimovich – sing mengko dadi Metropolitan Tobolsk lan Kabèh Siberia, ing ngendi dhèwèké nyambut gawe banget kanggo nyebaraké agama Kristen marang wong pribumi – séda ing taun 1716. Elingané dhèwèké diurmati sacara lokal kanthi setya minangka manungsa Gusti.

(Vespers) ing kamaré, maca layanan liturgi kanggo dhèwèké, lan nyiapake kabèh ing esuk supaya dhèwèké bisa mimpin ibadah ing gréja. Wong-wong sing ngopeni pastur agung sing lagi lara padha nganggep yèn dhèwèké lagi nglantang, nanging padha kepeksa manut panjaluké sing teges lan nepaki kersané. Esuké, nganti kaget kabèh wong, Panjenengané sing Mulya, sing wis mari saktenané, nindakake Liturgi Ilahi. Banjur Panjenengané ngumumaké marang sing ana yèn dina sadurungé Santo Theodosius wis rawuh marang Panjenengané lan kandha: 'Nindakna Liturgi sesuk lan kowé bakal mari.' Minangka rasa syukur amarga penyembuhan langsung sing mujarab saka lara abot, Panjenengané Yang Mulia Uskup Agung John Maximovich langsung nyipta, minangka pangurmatan marang manungsa Allah mau, sawijining 'puji-pujian' sing ditulis ing wangun geguritan manut kabiasaan jaman semana[1692] , ing ngendi dhèwèké nyebut dhèwèké 'malaikat donya lan wong suci sing manggon ing antarané Serafim'. Miturut dhawuhé, guwa watu kanthi lawang mlebu liwat tangga spiral banjur dibangun ing ndhuwur kuburané Saint Theodosius ing pondasi Katedral Boris lan Gleb.

Mukjizat luar biasa saka penyembuhan Kebawahannya John Maximovich nandhani wiwitan pangurmatan marang Santo Theodosius minangka pangripta mukjizat kang kebak rahmat lan manungsa kang nyenengake Gusti. Kanthi lumantar wektu, pangurmatan iki nyebar adoh ngluwihi wates Chernihiv Governorate, amarga ana manifestasi anyar lan akèh saka rahmat Gusti lumantar relik suci penyembuhan Santo Theodosius. Mukjizat-mukjizat mau luwih cetha lan nggumunake amarga asring disertai rawuhe Santo Teodosius marang wong lara nalika padha turu, ing wektu kuwi dhèwèké maringi pitutur supaya padha ndedonga, puasa, nganakake ibadah pandonga, lan sapituruté, kanthi janji bakal mari; kadhangkala, nanging, dhèwèké maringi piwulang, ngélingaké lan, kanthi cara kaya bapak, nyalahaké wong-wong sing nyedhak marang dhèwèké lan wis nindakake dosa kanthi cara tartamtu. Mangkono, sang wali muncul ing ngimpi marang sawijining wong bisu lan kandha: 'Mènèna menyang katedral lan nganakake pangibadah, lan kowé bakal mari.' Esuké, kanthi gumun, wong bisu kuwi wiwit bisa ngomong; banjur, nalika ndeleng lukisan sang wali ing katedral, dhèwèké ngenali yèn kuwi wongé Gusti sing wis muncul marang dhèwèké ing ngimpi. 'Aku mberkahi kowe lan ngapura kowe,' pangandikane sang wali marang imam sing ing ngimpi wis ngakoni dosane marang piyambakipun lan ndedonga supaya putrane mari, lan piyambakipun janji bakal nyembuhake bayi mau, sing banjur mari esuke. Kanggo sawijining wanita sing, nalika nandhang sangsara banget, wis nyuwun tulung marang sang wali lan ndedonga karo luh sajrone Prapaskah, sang wali kandha kanthi alus, nglipur lan maringi pangarep-arep: 'Aja nangis; kowe ora wis nglakoni puasa; iki ora becik. Kowe ora bakal pantes melu dhahar Paskah. Coba nampa Komuni Suci ing Setu Agung.' Kanggo wanita liyane, sing ndedonga marang Gusti karo luh lan nyuwun marang sang wali supaya ndedonga kanggo mari bojone, panindak kaajaiban iku ngendika kanthi alus, nglipur lan maringi pangarep-arep: 'Aja nangis; aku bakal nyuwun marang Gusti, lan bojomu bakal mari.' Lan ora suwe sawisé kuwi, bojone, sing wis nandhang lara sing nyeri watara setaun, mari kabeh. Sang wali katon marang sawijining wanita sing lara sing wis nyuwun pitulungan marang dhèwèké lan ngendika mung siji tembung marang dhèwèké: 'Tentremna' – lan sangsara atiné rampung saklawasé. Angel ngetung kabèh panyembuhan ajaib sing kelakon lumantar perantaraan pandonga Santo Teodosius: cukup diomongaké yèn saka sak pojok tanah Rusia, wong-wong wiwit padha teka ing kuburé kanthi jumlah peziarah sing akèh.

Awaké Santa Teodosius kapisan ditemokaké ora rusak sawisé 76 taun saka pangasoan sing berkah tanggal 14 Februari 1772, nalika, kanthi restu Uskup lokal Teophilus, dipindhahaké menyang peti kayu anyar, nalika peti cypress pisanané saka wongé Gusti iki diparingaké pecah-pecah marang para pangibadah. Wiwit wiwitan abad kepungkur, pangurmatan sing jero marang Santo Theodosius, e Uglich, minangka pangripta mujijat kang kebak sih rahmat, saya saya kuwat. Kabar babagan dhèwèké lan mujijat-mujijat sing mili saka reliké saiki wis nyebar adoh ngluwihi wates Chernihiv Governorate, ing antarané umat Kristen Ortodoks saka manéka tingkatan lan panggonan ing urip. Ing taun 1824, ing sangisore peti jenazah Santo Theodosius, kelakon panyembuhan saka lara abot sing ngreremet Gorbunov, sawijining pedagang skismatik saka Chernihiv; amarga iku, dhèwèké banjur mlebu agama Ortodoks lan, minangka pangeling-eling marang panyembuhan mujijat kuwi, dhèwèké ngentekake biaya dhéwé kanggo nggawe peti anyar kanggo relik jenazah santo sing ora bosok. Lambat-kelambat, cathetan sing luwih akurat lan teratur babagan panyembuhan sing kelakon lumantar relik Saint Theodosius wiwit disimpen

[1692] 'Eulogi' iki ditulis ing sangisore lukisan Santo Teodosius ing Katedral Boris lan Gleb ing Chernihiv, ing ndhuwur lawang mlebu kapel watu ing ngendi relik sang santo disimpen.

ing katedral, sing wis cukup diverifikasi lan dikonfirmasi. Wiwit taun 1850, kronik rinci babagan mujijat sing dianggep asil saka pandonga marang Santo Teodosius wis terus-terusan disimpen ing Katedral Chernihiv, uga ing sawetara panggonan liya.

Ing wektu sing padha, arus peziarah sing ajeg lan akeh menyang makam sing ngemot relik Saint Theodosius, kahanan iki, digandhengake karo akses sing sempit lan ora praktis, nyebabake pambangunan ing taun 1856 sawijining kapel sisih setengah bunder kanthi tangga sing praktis ing sisih kidul bagean ngarep narthex Katedral Boris lan Gleb, nalika guwa kasebut dhéwé diperluas lan digawe luwih padhang.

Ing pungkasan abad kepungkur, jenengé Santo Teodosius, minangka wong agungé Gusti, pelindung saka bala lan musibah, panyelamet saka kabèh kahanan ala lan perantara sing welas asih ing ngarsané Gusti, wis misuwur ing saindenging Rusia; lan sanadyan mung upacara pangeling-eling sing dianakaké ing makam sang wali, wong-wong ngajeni dhèwèké kaya-kaya dhèwèké wis dadi wali sing dimulyakaké. Pangurmatané wong-wong marang Santo Teodosius minangka wali, bebarengan karo akèh kasus panyembuhan mujijat sing digandhèngaké karo reliké sing ora rusak, narik kawigatèn panguwasa sipil, kaya sing kacritakaké ing laporan paling andhap asor saka Gubernur Chernihiv kanggo taun 1889, lan laporan iki banjur tekan marang almarhum Kaisar Alexander Alexandrovich. Amarga kahanan iki, Sinode Suci nganggep yèn wis wayahe nerusaké verifikasi ketidakreputan awak sang wali sing wis séda lan fenomena mujijat sing kelakon ing peti jenazahé[1693] . Awak sang wali, sanadyan wis watara 200 taun ana ing guwa sing malah ora pati garing, kabuktèn ora rusak; Ing wektu sing padha, pirang-pirang kasus panyembuhan mujijat lumantar pangibadah marang Santo Teodosius wis ditliti kanthi tuntas, kaya sing disumpah dening wong sing mari, kulawargané, lan saksi mata[1694] . Amarga iku, Sinode Suci ngetokake prentah: 'Ing pangeling-eling sing kabegjan marang almarhum Teodosius, Uskup Agung Chernihiv, supaya diétang ing antarane para wali, lan supaya awaké, kang dimulyakaké déning sih rahmaté Gusti Allah lan ora bosok, dianggep minangka relik suci", lan supaya ngadani pambukaan resmi relik mau, kang sarujuké langsung diparingi déning Kaisar Nicholas Alexandrovich.

Pambukaan resmi relikwi Santo Theodosius dilaksanakake tanggal 9 September 1896. Iku dipunpimpin dening Keagungan Ioannikios, Metropolitan Kyiv, kanthi pitulungan enem uskup lan akèh archimandrit, abbot, lan rohaniawan liyane. Ing wektu iki, relik Servan Gusti dipindhahake saka Katedral Santo Boris lan Gleb menyang Katedral Transfigurasi lan dipasang ing peti cypress anyar lan relikari perak mulya anyar; ing kana, ing sangisore kanopi sing dihias kanthi akèh lampu, relik mau diselehake ing sisih tengen katedral, ing ngendi saiki relik mau istirahat. Sajrone dina-dina pesta kanggo ngrayakake Abdi Allah sing anyar diproklamasi, kerumunan ageng satus lima puluh ewu wong ngisi kutha, padha nyuwun marang Santo Teodosius kanthi pangajab sing tulus, ngupaya perantaraane ing ngarsane Gusti Allah lan kesusu nyembah relik suci sing ora bosok. Pesta pangagungan iku ditandhani dening akèh panyembuhan sing nggumunake lan ninggalaké kesan jero ora mung marang umat Ortodoks nanging uga marang para skismatik. Kamulyan marang Gusti Allah, sing nggumunake ing para wali!

Troparion, Nada 4:

Sing paling kinurmatan ing antarané para uskup, Santa Teodosius, panjenengan dados panutan tumrap umat panjenengan, lan saiki sampun angkat dhateng panggonan langgeng: mugi panjenengan nyuwun pangapura ing ngarsané Pangastané Sang Raja Kamulyan, supaya kita kaparingi slamet saking sakabéh kabecikan ingkang ngubengi kita lan nyawa kita kaparingi kaslametan, dhuh Sang Suci, lumantar pandonga panjenengan.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan makarya kanggo Kristus, Gembala Agung, ya Sang Santo Teodosius, maringi pangopenan marang kawanan panjenengan nganggo sabda panjenengan ing padang rohani, lan panjenengan nampi saka

---

[1693] Panliten kasebut dipimpin déning Keagungané Ioannikiy, Metropolitan Kyiv, bebarengan karo Uskup lokal Anthony, rektor Seminari Teologi Chernihiv, sawijining imam agung sing dadi anggota Konsistori Gerejawi Kyiv, lan loro imam agung saka rohaniawan katedral lokal.

[1694] Sakabèhé ana 49 kasus kaya ngono sing dipriksa.

Kristus Sang Juruwilujeng karunia panyembuhan kanggo marasakake sakabehing lara badan lan rohani saka wong-wong sing teka kanthi iman marang relik suci panjenengan. Mugi Panjenengan, Sang Suci, ndedonga supaya atiné kita sing nyebut asmané Panjenengan bisa dibebasaké saka tipuan mungsuh.

19 Februari

6 Februari (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Fausta Sang Perawan, bebarengan karo Evilasia lan Maximus

Dipepering ing tanggal 6 Februari

Ing jaman pamaréntahan Raja Maximian sing jahat, ing kutha Cyzicus[1695] , ana cah wadon enom jenengé Fausta. Dhèwèké putriné wong Kristen sugih sing ngopeni dhèwèké miturut ajaran Kristen; nanging nalika umuré telulas dhèwèké dadi yatim piatu. Sawisé tilar donya wong tuwané, Fausta nglampahi kabèh wektuné kanggo puasa, pandonga, lan maca Kitab Suci.

Kanthi ketat ngreksa kasuciané, dhèwèké nolak kabèh godaan donya iki: bandha, kemewahan, lan kabèh jinis kesenengan indria; lan dhèwèké mlaku ing dalan urip sing sempit lan kebak sangsara – mulané dhèwèké ora suwé dadi kondhang lan dipuji kabèh wong; amarga urip sing luhur kaya ngono ora bisa didhelikaké saka wong akèh, manut sabda Gusti: *'Kowe iku padhanging donya. Kutha sing ana ing pucuk gunung ora bisa didhelikake'* (Matéus 5:14). Kabar bab Fausta tekan Raja Maximian dhéwé. Maximian langsung ngutus imam agungé, sing jenengé Evilasius, menyang Cyzicus kanggo nggoleki lan nangkep pangantené Kristus. Raja maringi dhawuh kaya mangkéné:

'Yen dheweke sarujuk nyembah marang dewa-dewa, ayo diparingi pangapura; nanging yen ora, buwang dheweke menyang jero banyu.'

Sawisé tekan Cyzicus, Evilasius weruh Fausta isih enom umuré, nanging sampurna mateng ing iman lan pangerten. Nalika munggah ing kursi pangadilan, dhèwèké miwiti meksa Fausta supaya nglakoni kurban marang déwa palsu. Nanging sang wali mangsuli marang dhèwèké:

Aku ora bakal nyembah marang dewa-dewa sing tuli lan wuta, lan ora liya mung gawean tangan manungsa. Aku duwe Bapa lan Panganten ing swarga—Yesus Kristus—lan aku ora bisa ninggalake Panjenengané; aku ora bisa ninggalake warisan sing tak duwé karo Gustiku.'

Banjur Evilasiy kandha marang dheweke:

'Fausta, sembahna marang para dewa, supaya kowe ora nemoni pati sing kejem lan nyiksa.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Aja nganggep aku wanita bodho: sanadyan umuré isih enom, atiku wani lan sampurna.'

Banjur Evilasios, sing kebak nesu, mrentahake supaya rambute sang wali dipotong, kanggo ngremehake lan ngisin-isini dheweke, lan supaya dheweke digantung ing wit lan dipukul tanpa welas asih. Fausta, sanadyan disiksa kanthi kejem, ngangkat pandangane menyang langit lan miwiti ndedonga marang Gusti Allah. Nalika dheweke ndedonga, kilatan petir sing nggegirisi banget dumadakan nyamber nganti akèh wong padha mati. Ndeleng kahanan iki, Evilasios dadi banget wedi lan, karo muni marang sang wali, kandha:

'Duh gadis, kandhaa marang aku, sapa kowe? Amarga aku weruh kowe nindakake pakaryan gaib.'

Wong suci mau mangsuli:

'Rungokna aku, Evilasiy: dhawuhna marang pelukis supaya nglukis pasuryanku, lan uga nggambarake kabèh panyiksa sing tak alami.'

Sawisé panyuwuné dikabulaké, Fausta kandha marang dhèwèké:

[1695] Kizik – sawijining kutha ing salah siji semenanjung Propontis (Segara Marmara).

'Ngertia iki: kaya gambar iki ora ngrasakake lan ora nahan sangsara sing digambarake ing kene, mangkono uga awakku ora ngrasakake sangsara sing kowe jalari marang aku: nyawaku kuwat sakabehe ing Gustiku; bab apa wae sing kowe kepengin lakoni marang aku, lakokna saiki uga.'

Banjur Evilasus mrentahake supaya Santa Fausta dilebokake ing kothak kayu, lan sawise dipaku nganggo paku kayu, kothak iku dipotong nganggo gergaji. Para abdi dalem nindakake prentah mau kanthi teliti, dene sang santa ing jero kothak nyanyi kidung muji Gusti. Para abdi dalem nyerut kothak iku suwé banget, nanging ora bisa motong: gergaji ora bisa nyentuh sang martir, kaya-kaya dhèwèké digawe saka watu adamant sing padhet. Akhiré, kesel, para abdi dalem padha ambruk kaya mati. Banjur, nalika padha marani Evilasios, padha kandha:

'Gusti, wanita sing panjenengan pasrahaké marang kita kanggo disiksa—kita wis nyerut kothak panggonané wiwit jam sepisanan nganti jam kaping enem, nanging ora ana asilé: kita wis ngentèkaké enem gergaji, nanging malah ora nyentuh dhèwèké; Kita nyulut geni ing kothak iki kanggo ngobong dheweke ing njero, nanging geni kuwi ora mung ora ana gunane marang dheweke, malah ora nganti nggosongake kothak iki. Saklawasé kuwi, dhèwèké nyanyi: *'Nalika kowe lumaku ing banyu, Aku bakal ana ing sisihmu; lan nalika lumaku ing kali, kali kuwi ora bakal ngluwihi kowe; nalika kowe lumaku ing geni, kowe ora bakal kobong, lan geni kuwi ora bakal nglirwaké kowe'* (Yesaya 43:2).

Krungu kuwi, Evilasios dadi bingung banget lan, ngundang sang wali marang dheweke, kandha marang dheweke:

'Kowe nggumunake aku banget kanthi nindakake mujijat kaya ngono! Saiki umurku wis wolu puluh taun, nanging aku durung tau weruh apa-apa kaya iki. Aku nyuwun marang kowe miturut Gustimu, sing kowe pracaya, supaya kowe nyritakake kabèh kabeneran.'

Santa Fausta mangsuli marang dhèwèké:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, gusti, mugi kersa mireng kanthi teliti punapa ingkang badhe kula aturaken: menika kuwasa Gusti ingkang nyangga kula ing antawis sangsara kula, kados panjenengan piyambak sampun mirsani; lan menawi panjenengan mireng kanthi teliti sapunika, panjenengan ugi badhe enggal pitados dhateng iman kula.'

Kanggo iki, Evilasio kandha marang dheweke:

'Ngandika sing sejati saiki uga; aku bakal ngrungokake kowe.'

Banjur sang wali ngendika marang dhèwèké:

Gusti Allah iku langgeng lan abadi, lan kabèh pakaryané iku sejati; paugerané suci lan adil, lan Panjenengané ngreksa para abdi-abdi-Nya ing endi waé sing urip kanthi adil lan suci lan nindakake pakaryan-pakaryan gagah berani; Panjenengané ngreksa kabèh wong sing, lumantar uripé, wis nggawe setan isin, nolak lan ngremehké arca-arca sing kowe anggep déwa, lan wis ngalahaké kabecikaning donya iki. Gusti Allah kang Maha Luhur nglindhungi saka kabèh kabecikan wong-wong sing, sawisé ngremehké kabèh bab donya, ngupaya nggayuh swarga lan, urip takwa, netepi dhawuh Gusti tanpa cela. Lan iki amarga wong-wong kaya ngono wis ngerti Panjenengané minangka Allah siji-sijiné lan wis yakin manawa ora ana dewa liya kejaba Panjenengané sing mudhun saka swarga menyang bumi lan, sawisé manggon ing kandhungan Sang Perawan sing Paling Suci lan Tanpa Cacat, kersa kanthi cara sing ora bisa diungkapaké lair saka dhèwèké; lan banjur, nalika wis diwasa, nindakake akèh pakaryan sing mulya lan nggumunake, lan sawise mulang manungsa bab kabeneran, kanthi kersa munggah ing Salib lan nandhang sangsara kanggo kita, supaya Panjenengané bisa nylametake kita; Sawisé dikubur, ing dina katelu Panjenengané wungu manèh lan munggah menyang swarga kanthi kamulyan, supaya ing pungkasaning jaman Panjenengané rawuh manèh kanggo ngadili wong sing urip lan sing wis mati lan mènèhi ganjaran marang saben wong manut tumindaké. Mulane kita ngetutake Kristus, nyerahake awak kita marang tatu lan sangsara kanggo Karajan Swarga, supaya kita ora binasa langgeng; ing donya iki kita mati, nanging ing kana kita bakal urip langgeng.

Krungu kuwi, Evilasios banjur ngakoni kuwasa gedhéé Gusti Allah kang urip. Atiné kagugah déning welas asih, lan dhèwèké malih dadi luwih becik. Dhèwèké mbebasaké sangsang saka martir suci Fausta lan maringi kabebasan sakabehé.

Banjur salah siji budaké Evilasius marani Raja Maximian lan kandha marang dhèwèké:

"Paduka, Evilasius wis ngianati kapitadosan Paduka marang dhèwèké lan saiki kepéngin dadi wong Kristen; mula, sadurungé dhèwèké mlebu agama Kristen, tindakna sak kuwasa Paduka kanggo nyegah dhèwèké saka kaluputan iki."

Krungu kuwi, raja dadi banget kuciwa. Banjur piyambakipun langsung nyaur eparke, Maximus—wong sing misuwur amarga kekejeman lan ketidakmanusiawiané—sawisé ngucap sumpah ing ngarepé para déwa, raja ngutus dhèwèké menyang Kizik kanggo Evilasios.

Sawisé tekan ing Kyzikos, Maksimus kanthi nesu gedhé miwiti nanyakaké marang sang suci Evilasios kaya mangkéné:

'Critakna marang aku, kowe wong jahat, kepiye kowe wani ninggalaké dewa-dewa agung kita lan, kanthi ngremehake mau, pracaya marang wong-wong Kristen edan kuwi lan nyawiji karo wong-wong mau?'

Evilasius mangsuli:

Aku sumpah nganggo sirahku, yèn kowé ngrungokaké putri Fausta, kowé uga bakal enggal mangertèni Gusti sing sejati lan ngrasakaké kabegjan.

Banjur gubernur Maximus, kanthi nesu gedhe, mrentahake Evilasios supaya digantung ing wit lan dipukul kanthi kejem[1696] . Lan suwene wektu martir suci iku disiksa ing kana; nanging ing tengah sangsara, dhèwèké ndedonga marang Kristus Gusti kaya mangkéné:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing wis nulungi abdi Faustus lumantar sakabehing sangsara sing ditindakake lan wis nampilake kaajaiban Panjenengan marang mripat kawulo, nylametake kawulo, abdi ingkang andhap asor, saking eparkh ingkang galak lan kejem menika, awit kawulo sampun tresna dhumateng Panjenengan, ya Gusti, amarga kaajaiban Panjenengan ingkang kathah lan ageng.'

Banjur panguwasa mrentahake supaya sisih awak sang martir suci dibakar nganggo lilin murub; nalika lagi dibakar kaya ngono, sang martir suci nyuwun marang Fausta, sing lagi ngadeg ndelok sangsara panjenengané, supaya ndedonga kanggo panjenengané marang Gusti.

Wong suci mau, kanthi welas asih marang dhèwèké, banjur miwiti ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Gusti Allah, Panjênêngan, paringana sih rahmat Panjenengan lan mirsani aku, abdi Panjenengan: tampi Evilasius ing kandhang wedhus rohani Panjenengan lan cacahna ing antawis para wong sing bener, awit Panjenengan pinaringan berkah salawas-lawase, amin.'

Banjur gubernur mréntahaké supaya Santa Fausta uga digawa menyang pangadilané sing ora adil, amarga wis nyengkuyung Evilasius dadi wong Kristen.

'Wadon jahat,' kandha Maximus marang dheweke, 'kena piye kowe wani mbalèkaké imam kita sing mulya, Evilasius, saka para dewa agung lan ngowahi dheweke marang Gustimu?'

Santa Fausta mangsuli:

Aku nyandhak kapitadosanku marang Gusti Allahku sing becik lan welas asih, sing nelpon Evilasius dadi putraning pepadhang, supaya Panjenengané uga nelpon kowe supaya nyembah lan ngerti Panjenengané.

'Fausta,' sanggah eparkh, 'aja nganggep aku edan kaya Evilasius sing manut marang omongmu.'

Lan langsung dhèwèké mréntah supaya dhèwèké diiket lan paku wesi dipaku ing sikilé.

Nalika para abdi setya kanthi tliti nglakoni dhawuh iku, sang wali ora ngrasakake lara sakpisan. Gubernur Maximus, nalika weruh manawa Sang Wali Fausta ora nggatekake tatu-tatu mau, banjur nglumpukake pasukan prajurit lan kandha, "Yen ana sing bisa, carikna siksa sing luwih abot lan luwih kejem kanggo dheweke."

Banjur salah siji prajurit sing jenenge Claudius kandha:

'Panjengan, menawi Paduka kersa marèkaké dhèwèké séwé kanthi cepet, mugi dhèwèké dibuwang dhateng kéwan galak.'

Gubernur langsung mènèhi dhawuh supaya iki dilakoni, lan sang wali digawa telanjang menyang panggonan sing biasané dadi panggonan nglepasaké wong Kristen marang kéwan galak.

Ing kono, seekor singa wadon dilepasaké marang dhèwèké, nanging singa wadon kuwi, kanthi meneng nyedhak, nundhuk sirahé ing ngarepé sang wali. Banjur akèh kéwan liya dilepasaké marang Santa Fausta, nanging kabèh mau, nalika tiba ing sikilé, padha nundhuk ing ngarepé.

[1696] Wektu kuwi, Evilasiy watara umur 80 taun.

Gubernur, weruh kahanan iki, kaget banget lan mrentah supaya dhèwèké diseret ing lemah, sikilé diiket nganggo tali. Nalika sang wali diseret telanjang kaya ngono, dhèwèké njerit marang Gusti:

'Gusti Yesus Kristus, panuti ciptaan Panjenengan, supaya mripat wong kang ora isin lan wong duraka ora ndeleng kalunyuan awak panganten Panjenengan.'

Lan langsung ana méga mudhun saka dhuwur lan nutupi sang wali kaya nganggo busana éndah.

Sawisé kuwi, salah siji prajurit manèh sing jenengé Eusebius kandha marang eparkhus Maximus:

'Yen Paduka maringi idin, pasrahaké dhèwèké marang aku.'

Eparkh mangsuli:

'Gawa dhèwèké lan siksa sak kuwasa lan sak kersamu.'

Prajurit mau nyekel martir suci mau, digawa menyang tukang besi lan mréntahaké supaya gawé paku wesi dawa akèh, banjur mréntahaké supaya paku-paku mau dipaku ing sirahé, bathuké, mripaté, dhadhané, betisé, lan kabèh awaké.

Ing wektu iku, sang wali ndedonga kaya mangkene:

– Gusti Yesus Kristus, kula matur nuwun, awit Panjenengan ingkang mangertos manah, kamulyan lan mahkota para wong sing bener! Mugi aku, abdi Panjenengan ingkang andhap asor lan boten pantes, saged lumampah ing dalan ingkang nuntun dhumateng pangayoman Panjenengan ingkang tentrem, lan nuntun Maximus, eparchus, dhumateng iman suci lan katresnan Panjenengan; tetepna piyambakipun ing ajrih dhumateng Panjenengan lan kalebetna piyambakipun ing antawisipun tiyang-tiyang ingkang ngakeni Panjenengan, Gusti Allah ingkang sejati, supados sedaya saged mangertos bilih Panjenengan punika Allah ingkang Siji, lan bilih pakurmatan lan kamulyan ilahi pantes kaparingaken dhumateng Panjenengan salami-laminipun. Amin.

Eusebius, nalika weruh yèn gadis enom iku, wis kabèh ditusuk paku lan getihé mili deras, nanging ing wektu sing padha ora ngrasakaké sangsara lan katon kaya ora lara, dhèwèké mréntahaké supaya digawa kuali gedhé, diisi aspal lan belerang, lan sawisé dinyalakaké, supaya Santo Faustus dilemparaké menyang kuali mau bareng karo Santo Evilas, lan supaya geni gedhé dinyalakaké ing sangisoring kuali.

Para martir suci, ngadeg ing kuali kuwi kaya ana ing panggonan sing éndah lan adhem, padha nyanyi lan ngluhuraké Gusti Allah. Lan sakwisé kuwi geni langsung mati, lan kuali dadi adhem.

Banjur gubernur Maximus, nalika weruh iman lan kasabaran para wali, kandha:

'Ya Gusti Allah kang langgeng, sing wis paring pitulungan marang Evilasius supaya bisa ngrasakake sangsara kanggo panjenengan, bebarengan karo abdi panjenengan Fausta! Tampi kula uga, sanadyan kula sengsara lan kebak dosa, lan lebokna kula ing paseduluran kalih tiyang punika, supados kula, ingkang paling awon lan paling cilik saking sedaya, saged nggenepi cacah telu, miturut gambarane Trinitas ingkang Maha Suci.' Ya Gusti Allah Sang Maha Agung! Paringana kabecikan Panjenengan marang abdi Panjenengan ingkang boten pantes menika, lan paringana welas asih kanthi enggal, supados lumantar abdi Panjenengan langkung kasembadan!

Baru wae piyambakipun ngandika tembung-tembung punika, langit langsung kabedah, lan Sang Putra Allah katingal ing langit, dipun iringi déning bala Malaikat lan Archangel suci sarta pasamuwan kabéh para wali, sumunar kados pepadhang. Nyekseni panglihatan ingkang nggumunaké lan medeni punika, Maximus muni banter marang Gusti Allah:

'Gusti, tampani kula kados Panjenengan nampi abdi Evilasios, lan aja kelingan kalepatan lan dosa-dosa kula, nanging paring pangapura dhumateng abdi ingkang dosa lan ingkang boten pantes, lan paring pangapura dhumateng kula, kados Panjenengan nate paring pangapura dhumateng maling.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké langsung mlayu menyang kuali ing ngendi para wali Faustus lan Evilasus lagi ana, lan, ngangkat pandangane menyang swarga, nggawe pratandha salib lan kandha:

'Ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci – aku ana bareng kowe!'

Sawisé kuwi, dhèwèké nyopot sandhangané lan manèh nggawe pratandha salib ing saindhenging awaké, banjur nyemplung ing kuali.

Banjur Santa lan Kabegjan Fausta, kebak kabungahan lan kabagyan amarga Gusti wis ngrungokake panjaluke lan nuntun Maximus marang iman suci, kandha:

– Kamulyan tumrap Panjenengan, Kristus Gusti kita, awit Panjenengan boten kersa menawi ana ingkang binasak, nanging kepengin supados sedaya saged kaslametaken lan ngertos kabeneran! Ing kéné aku ana ing

antarané kalih abdi Panjenengan, kados cabang anggur kang nggawa klompok anggur, lan kados 'tali *telu lipat'* (Pangandika 4:12), ora bisa pisah saka padha, awit Panjenengan sampun ngandika: *'Nèngendi ana kalih utawa telu wong kang padha kumpul ing asmané Aku, ing kono Aku ana ing antarané wong-wong mau'* (Matius 18:20). Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, ana swara krungu saka swarga: *'Mangga marani Aku, kowe kabèh sing* padha nyambut gawe *lan* abot bebanmu, *lan Aku bakal maringi kowe kabèh katentreman'* (Mat. 11:28) ing Karajaning Swargaku.

Krungu swara iki, para wali kebak kabungahan kang ora bisa diandharake lan, sawisé matur nuwun marang Gusti, kanthi tentrem nyerahake nyawane marang Panjenengané; iki kelakon ing tanggal enem Februari taun[1697] .

Lantaran pandonga-pandongaipun, ya Gusti, paring pangapura dhumateng kalepatan kita lan, sawise ndadekake kita pantes amargi sih-rahmat Panjenengan, ndadekake kita dados tiyang ingkang nampi gesang langgeng, awit Panjenengan pinaringan berkah kados Rama lan Roh Suci sarta dipun mulya salami-laminipun. Amin.

Penderitaan Sang Martir Suci Dorothea, bebarengan karo Christina, Callista, lan Theophila

Dipepering ing tanggal 6 Februari

Ing tanah Kapadokia, ing kutha Kaisarea[1698] , ana cah wadon saleh sing jenenge Dorothea. Dheweke nglampahi kabèh wektuné kanggo ngabdi marang Gusti Allah kanthi andhap asor lan alus, ing kasuciyan, kewaspadaan rohani, lan kesuciyan. Luwih saka kuwi, dheweke iku dara sing duwé kawicaksanan gedhé banget nganti para sarjana uga ora bisa mbandhingi dheweke ing bab iki. Lan kabèh sing ngerti dhèwèké padha ngluhuraké asmané Gusti kita Yesus Kristus, sing nduwèni abdi kaya dhèwèké: awit pandangane kebak pangurmatan, uripé suci, kabijaksanaané ora ana tandhingané, lan kasuciané tanpa cacad. Ing katresnané marang Kristus, dhèwèké sampurna nganti pantes banget mlebu kraton swarga. Nanging demi Panjenengané, dhèwèké nambah manèh pangupayané. Kanthi ngalahaké dagingé dhéwé lan setan, Santa Dorothea nganyam kanggo dhèwèké dhéwé mahkota kaping pindho: mahkota kasucian lan mahkota kasyahidan; lan kanthi kabungahan, dhèwèké lunga marang Panjenengané sing dadi Pangantené, Kristus. Bab carané dhèwèké nandhang sangsara kanggo Panjenengané bakal dicritakaké ing narasi sabanjuré.

Nalika kabar babagan Santa Dorothea sumebar ing antarané wong akèh, kabaré tekan marang gubernur Sapricius – panganiaya umat Kristen. Dhèwèké langsung mangkat menyang kutha Kaisarea lan sawisé nyekel gadis suci mau, dhèwèké mréntah supaya digawa menyang pangadilané sing ora adil.

Santa Dorothea, sing ngadeg ing ngarep hakim sing jahat, ndedonga meneng marang Gusti lan nyuwun pitulungan marang Gusti Allah, Juruwilane.

Sapricius takon marang dheweke:

'Critakna, jenengmu sapa?'

Wong suci mau mangsuli:

'Jenengku Dorothea.'

"Aku wis ngundang kowe," nerusake Sapricius, "supaya, miturut dhawuhe para raja kita sing mulya, kowe bisa ngaturake kurban marang dewa-dewa agung."

Santa Dorotea mangsuli:

– Gusti Allah, Raja Swarga, wis paring dhawuh marang aku supaya ngabdi marang Panjenengané piyambak. Mangkono kacathet ing Kitab Suci: *'Banjur Yesus ngandika marang dheweke, "Adoh saka aku, Sétan! Amarga kacathet: 'Sembahna marang Gusti Allahmu lan ngabdi marang Panjenengané piyambak'."* (Matéus 4:10).*"Mangkéné sing kowe kudu kandha marang wong-wong mau: "Déwa-déwa sing ora nggawe langit lan bumi*

[1697] Dheweke seda ing antarané taun 305 lan 311.

[1698] Kappadokia – jeneng kuna kanggo sawijining wewengkon ing Asia Minor wétan, antarané Taurus Cilicia, Kali Efrat, Segara Ireng lan Kali Gadis. Kèsarea – kutha krajan Kappadokia.

bakal sirna saka bumi lan saka sangisoring langit'" (Yeremia 10:11). Mula saka iku, kita kudu mikir: dhawuh sapa sing luwih pantes kita patuhi—dhawuhe raja donya utawa dhawuhe Raja swarga? Lan sapa sing kudu kita rungokake – Gusti Allah utawa manungsa? Apa kuwi para raja? Ora liya kajaba manungsa fana; kahanan sing padha uga ana ing dewa-dewamu, arca-arca sing kok sembah.

'Yen kowe pengin tetep urip, waras, lan tanpa cacat,' bantah Sapricius, 'nyingkirlah saka agama Kristen lan nyembelih kurban marang para dewa; yen ora, miturut hukum, kowe bakal disiksa kanthi kejem lan bakal dadi tuladha sing medeni kanggo wong liya.'

Wong suci mangsuli:

Aku bakal dadi tuladha ajrih marang Gusti Allah kanggo kabèh wong sing setya—padha ajriha marang Gusti Allah, nanging aja padha ajrih marang manungsa sing kejem; amarga padha tumindak kaya asu galak: tanpa alesan lan tanpa mikir padha nyiksa wong sing ora salah, ngamuk, nggelembung ing cangkem, ngonggong, lan nyekel lan nyabhet wong sing liwat nganggo untu.'

'Miturutku,' wangsul Sapricius, 'kowe wis mutusaké tetep ajeg ing pangakuan sing ora takwa iki lan péngin mati kanthi nyeri kaya wong liya. Rungokna aku: sembahna para déwa, lan kowe bakal luput saka panyiksaan sing nggegirisi iki.'

Wong suci mangsuli:

'Siksa kowe mung sementara, nanging siksa ing Gehenna langgeng. Mula, kanggo nyingkiri sangsara langgeng, aku ora bakal wedi marang sangsara sementara!' Aku kelingan pangandikane Gustiku: *'Aja wedi marang wong sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging wedia marang Panjenengané sing bisa ngrusak nyawa lan badan ing Gehenna'* (Matius 10:28).

Banjur Sapricius kandha:

'Mulané kowe kudu wedi marang déwa-déwa, supaya padha ora nesu marang kowe: yèn kowe ora nyawisaké kurban kanggo déwa-déwa mau, padha bakal ngrusak nyawa lan badanmu.'

'Aku wis ngandhani kowe, Sapricius,' wangsulane Santa Dorotea, 'manawa kowe ora bakal bisa ngyakinké aku kanggo nyembah marang setan-setan sing manggon ing arca-arca kosong.'

Krungu kuwi, Sapricius nesu banget lan, muter marang para abdi sing wis siyap kanggo eksekusi, kandha marang wong-wong mau:

'Gawa dhèwèké menyang panggonan paukuman pati, supaya, wedi marang sangsara, dhèwèké gelem dadi abdi déwa-déwa kita.'

Banjur Dorothea, abdi Gusti, nalika ngadeg ing panggonan paukuman, ngendika kanthi wani lan tanpa wedi marang hakimé:

'Ngapa kowe suwe-suwe durung nindakake penyiksaan marang aku? Lakonana kersamu – supaya aku enggal oleh kasempatan ndeleng Panjenengané, amarga katresnan marang Panjenengané aku ora wedi sangsara utawa pati.'

"Nanging sapa Iku sing kowe ngidam-idamake?" pitakon Sapricius.

Santa Dorothea mangsuli:

'Kristus – Putraning Gusti.'

'Dadi, ing endi Kristus iki?' pitakon gubernur.

Wong suci mau mangsuli:

– Kanthi kuwasa Ilahi-Nya sing maha kuwasa, Panjenengané ana ing endi-endi; nanging, minangka manungsa, kita pracaya yèn Panjenengané ana ing swarga, lungguh ing sisih tengen Rama-Nya; karo Panjenengané, karo Gusti Rama, lan karo Roh Suci, Panjenengané iku siji Gusti. Panjenengané sing nelokaké kita menyang swarga kabungahan langgeng; ing kana, taman-tamané ngasilaké woh tanpa kendhat; Ana lili, mawar lan kembang-kembang éndah liyané sing tansah mekrok; padang, gunung lan bukit ing swarga iku ijo royo-royo, lan mata airé manis; roh para wali ing Kristus padha bungah tanpa kendhat ing kana. Wah, Sapricius, yèn kowé pracaya marang tembungku, kowé bakal slamet saka karusakan lan mlebu swarga kabungahan sing ora bisa diungkapaké bareng Gusti Allah.

Banjur Sapricius kandha marang dheweke:

'Kowe kudu ninggalaké ilusi iki lan nyembelih kurban marang para dewa; banjur omah-omah lan nikmati uripmu, supaya kowe ora binasa kaya para leluhurmu sing binasa amarga kabodhoané.'

Santa Dorotea mangsuli:

Aku ora bakal nyembah arwah jahat, amarga aku wong Kristen, lan aku uga ora bakal omah-omah, amarga aku wis dadi pangantené Kristus. Lan iki imanku; bakal nuntun aku menyang swarga lan menyang kratoné Pria Pangantenku.'

Lan banjur sang wali disiksa kanthi kejem.

Sawisé panyiksaan, Sapricius mréntahaké supaya Santa Dorothea digawa marang loro wanita – sedulur kandung – sing aranè Christina lan Callista; Wiwitane padha dadi wong Kristen, nanging mengko, amarga wedi disiksa, padha mbantah Kristus lan, ing kuciwane, padha miwiti urip ala, ngentekake wektu ing kemewahan lan kesia-siaan donya; amarga murtade saka Kristus, padha dadi sugih saka para penyembah berhala. Marang wong wadon mau Sapricius ngutus putri suci Dorothea; ing wektu sing padha, dhèwèké paring dhawuh supaya kandha marang wong-wong mau:

'Kaya kowe, sawisé ninggalaké ilusi lan sihir Kristen, wis ngaturaké kurban marang déwa-déwa sing ora bisa dikalahaké lan nampa ganjaran saka kita, mangkono uga usir wong edan iki saka kegilaan Kristen lan mbalèkaké dhèwèké marang déwa-déwa kita; lan kita, yèn kowe kasil, bakal maringi ganjaran sing luwih ageng.'

Para wanita mau, sawisé ngeteraké gadis suci mau menyang omahé, banjur wiwit ngyakinaké dhèwèké kaya mangkéné:

'Nyerah marang hakim lan manut pitutur panjenengané; kaya kita, nylametaké awakmu saka sangsara: awit ing ndhuwur kabèh, manungsa kudu ngati-ati supaya ora ngrusak urip sing sementara lan éndah iki kanthi sangsara, utawa mati sadurungé wayahe.'

Santa Dorotea mangsuli:

'Oh, muga-muga kowe, manut pituturku, gelem tobat saka kurban marang berhala sing wis kowe sembah lan bali marang Kristus! Kowe bakal nylametake awakmu saka sangsara ing Gehenna; amarga Gusti kita iku apikan, sugih welas asih lan paring pangapura marang sapa wae sing bali marang Panjenengané kanthi sakabehe ati.'

Banjur Christina lan Callista kandha marang dhèwèké:

'Amarga kita wis kesasar, wis mbelot saka Kristus, kepiye carane kita bisa bali marang Panjenengané maneh?'

Wong suci mangsuli marang wong-wong mau:

'Luwih gedhé dosané nyerah marang sih rahmaté Gusti tinimbang nyembah berhala; mulané, aja nyerah utawa ragu marang Dhokter kita sing welas asih lan trampil: Panjenengané bisa marasakaké kabèh tatu atimu. Ora ana tatu sing ora dikarepake Panjenengané marasakaké. Mulane Panjenengané diarani Juruwilujeng, amarga Panjenengané nylametaké saben uwong; mulane Panjenengané diarani Panebus, amarga Panjenengané nebusaké saben uwong; lan mulane Panjenengané diarani Pembebas, amarga Panjenengané maringi kamardikan marang kabèh. Sampeyan mung perlu mbalèk marang Panjenengané kanthi sakabèhé atimu ing pangapuran, lan tanpa mangu-mangu sampeyan bakal diparingi pangapura.

Banjur loro sedulur wadon iki – Christina lan Callista – padha ambruk ing sikilé sang wali, nangis, lan wiwit nyuwun supaya piyambakipun ndedonga marang Gusti Allah ingkang mbelas asih kanggo piyambakipun, supaya Panjenenganipun nampi tobatipun lan paring pangapura.

Sawisé kuwi, sang putri suci, karo luh ing mripaté, njerit marang Gusti:

'Ya Allah, sing ngendika: *"Aku ora seneng ing pati wong sing dosa, nanging supaya wong sing dosa mbalèk saka dalané lan urip. Mbalèkna, mbalèkna saka dalanmu sing ala; kok kowe arep mati?"* (Yehezkiel 33:11)?[1699] Gusti Yesus Kristus, sing ngandika marang kita manawa *'bakal ana kabungahan gedhe ing swarga amarga siji wong dosa sing tobat tinimbang sangang dasawarsa sangang wong sing bener lan ora perlu tobat'* (Lukas 15:7). Tuduhna welas asih Panjenengan marang wedhus-wedhus Panjenengan iki, sing digayuh setan kanggo nyulik lan mecah saka Panjenengan, lan balekna maneh menyang kandhang lan kumpulan Panjenengan; lan, ya Gembala Sing Loman, mugi kabéh sing wis mbalik adoh saka Panjenengan padha tobat amarga tuladhané!

[1699] Donga St. Basil Agung kanggo Komuni Suci. Delengen Kitab Yehezkiel 33:11.

Sawisé sawatara wektu kliwat, gubernur Sapricius maréntahaké supaya Christina lan Callista diundang marang dhèwèké, bebarengan karo Santa Dorothea; lan nalika padha teka, dhèwèké takon marang loro sedulur mau sacara pribadi:

'Apa kowe wis kasil ngyakinke Dorothea supaya nyembah dewa-dewa kita?'

Banjur Christina lan Callista mangsuli marang gubernur kanthi swara banter:

'Kami wis dosa lan tumindak salah banget, amarga wedi marang sangsara donya, kami nyembah arca-arca. Mula saka iku, kami nyuwun marang Santa Dorotea, lan dhèwèké ngyakinké kami supaya tobat, supaya kami bisa nampa pangapura saka Kristus, Gusti kami.'

Sapricius, kanthi ngoyak-ngoyak sandhangane, kebak nesu gedhe; dhèwèké mréntahaké supaya loro sedulur wadon mau diiket bareng, punggungé digandhèngaké, banjur dibuwang menyang tong katars, lan sawisé iku, sawise nyelehaké kayu bakar ing ngisoré, supaya kobong.

Banjur para sedulur suci mau wiwit ndedonga kaya mangkene:

'Gusti Yesus Kristus! Gungungana tobat kita lan paringana pangapura.'

Nalika para dara iku kobong, Santa Dorotea sing nyekseni kabeh iku bungah banget lan muni:

'Maju dhisik saka aku, he para sedulur, lan yakinana yèn dosa-dosamu wis diapura, lan sumangetana yèn mahkota martir sing biyèn kowe ilang, saiki wis kowe entuk manèh tanpa sangsi; lan saiki Rama sing welas asih bakal metu nyambut kowe, kaya wong sing bungah nalika anaké sing mubazir bali; Panjenengané bakal ngrangkep kowe lan, minangka putri sejati, bakal ngluhurake kowe, ngunggahake kowe ing ngarepé Malaikat-malaikaté, lan ngetung kowe ing antarané pasukan para martir suci.

Mula saka iku, para wanita suci, Christina lan Callista, sedulur kembar, seda kanthi sangsara nalika lagi tobat, sawise nampa saka Kristus, bebarengan karo pangapura, mahkota kamenangan.

Sawisé kuwi, Sapricius mrentah supaya Santa Dorothea dicekel manèh kanggo disiksa lan digantung, banjur disiksa kaya biyèn.

Nanging ing tengah sangsara gedhé kuwi, sang wali kebak kabungahan nganti kaya wis mlebu kraton Pangantené sing dikasihi – Kristus.

Banjur Sapricius kandha marang dhèwèké:

'Apa tegese iki, kabungahan katon sumunar ing pasuryanmu, lan nalika nandhang sangsara kowe katon banget seneng?'

Santa Dorotea mangsuli:

'Sajrone uripku aku durung nate bungah kaya saiki, lan luwih saka kabeh aku bungah kanggo wong-wong sing nyawane digondhol setan saka Gusti Allah lumantar kowe, nanging saiki wis ditampa maneh dening Kristus.' Ana kabungahan ageng ing swarga ing wektu iki; amarga para Malaikat bungah amarga nyawane, para Archangel mbrontak, lan bebarengan karo kabeh para Rasul suci, para martir lan para nabi padha ngrayakake. Mula, Sapricius, cepetna nindakake apa sing wis kok putusake, supaya aku uga enggal bisa mlebu ing kabungahan para dara suci lan bungah ing swarga bebarengan karo wong-wong sing aku tangis bareng ing donya.

Banjur Sapricius mrentahake supaya sang martir suci digoreng nganggo lilin kobong. Nanging dhèwèké malah saya bungah, kanthi pasuryan sumunar lan ceria, banjur muni marang hakimé kaya mangkéné:

'Kowe, bebarengan karo berhala-berhalamu, ora ana gunane!'

Sawisé tembung-tembung kuwi, sang penyiksa mrentah supaya Santa Dorothea diturunaké saka wit lan dipukul nganggo tangané.

"Pukul dhèwèké," pangandikane, "rai iki sing ngina aku."

Nalika sang wali dipukul, dhèwèké ora nate mandheg bungah, lan wong-wong sing mukul dhèwèké dadi kesel.

Banjur gubernur ngucapaké paukuman pati iki:

'Dara sing paling sombong, Dorothea, sing nolak nyembah marang dewa-dewa langgeng lan tetep urip, nanging milih mati kanggo sawijining Pria sing ora dikenal jenenge Kristus – kita paring dhawuh supaya dheweke dipenggal nganggo pedhang.'

Nalika krungu kuwi, dara suci Dorothea muni banter:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Kristus, Pangasihi Jiwa, amargi Panjenengan ngundang kula menyang swarga Panjenengan lan nuntun kula mlebu ing kraton Panjenengan ingkang paling suci.'

Lan mangkono, nalika sang martir suci digawa menyang pati lan ninggalake kraton praetor, ana sawijining sarjana lan penasihat gubernur sing jenenge Theophilus kandha kanthi ngenyek:

'Rungokna, Pengantené Kristus, kirimna aku apel lan sawetara kelopak mawar saka Pangantenmu ing swarga.'

Santa Dorothea mangsuli marang dheweke:

'Aku pancen bakal nindakake kuwi.'

Nalika padha tekan panggonan paukuman, sang martir nyuwun marang algojo supaya diparingi wektu sakedhik kanggo ndedonga marang Gustine. Lan sawise piyambakipun rampung ndedonga, Malaikat Gusti katon marang piyambakipun ing wujud priya enom sing endah banget; ing kain putih digawa telung apel éndah lan telung kembang mawar.

Banjur martir suci iku kandha marang dhèwèké:

– Aku nyuwun marang kowe, gawa kabèh iki marang Teofilus lan kandhaa: 'Iki, saiki kowe wis nduwèni apa sing kok jaluk.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nundhukaké sirah suci ing sangisoring pedhang lan sawisé dipenggal sirahé, dhèwèké mangkat kanthi kabungahan marang Kristus Sang Gusti, mantené, sing wis ditresnani wiwit isih enom, lan saiki nampa mahkota kamenangan saka tangané ing kraton swarga.

Theophilus, nanging ngina janji sang putri suci Dorothea, kandha marang kanca-kancané:

'Baru wae, nalika Santa Dorothea—sing nyebut awake dhewe Penganten Kristus lan bangga yèn dhèwèké bakal mlebu swarga Panjenengané—dilebokaké menyang pati, aku kandha marang dhèwèké: "Rungokna aku, Penganten Kristus—nalika kowe mlebu swarga Panjenengané, kirimna aku sawetara kembang mawar lan apel saka kana."

Lan dhèwèké mangsuli:

'Satemene, aku bakal ngirim mau marang kowe.'

Sawisé ngomong kaya ngono, Theophilus lan kanca-kancané padha ngguyu. Lan dumadakan ana Malaikat sing muncul ing ngarepé karo telung apel éndah lan telung kembang lan kandha marang dhèwèké:

'Minangka wujud saka janjine, Perawan Suci Dorothea wis ngirim kowe kabeh iki saka swarga Pangantené.'

Banjur Teofilus, nalika weruh apel lan kembang mau lan nyekel ing tangane, muni banter:

'Kristus iku Gusti sejati, lan ora ana siji kabohongan ing Panjenengané!'

Kanca-kancané lan rérencangané mangsuli:

'Teofilus, kowe edan apa ngguyoni kita?'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

Aku ora edan lan ora ngguyoni, nanging akal sing waras meksa aku pracaya marang Gusti Allah sejati, Yesus Kristus.

– 'Nanging apa tegese owah-owahanmu sing dumadakan iki?' padha takon marang dheweke.

"Critakna, saiki wulan apa?" Theophilus takon marang kanca-kancane.

'Februari,' wong-wong mau mangsuli.

"Ing mangsa adhem iki," ujare Teofilus, "kabèh wewengkon Kapadokia katutupi embun beku lan es, lan ora ana siji wit utawa tanduran sing diparingi godhong; mula, kowe mikir – saka ngendi kembang-kembang lan apel iki, karo ranting lan godhongé, asalé?"

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké nampilaké apel lan kembang mawar mau. Kanca-kancané Teofilus, nalika ndelok woh-wohan kuwi lan nyium ambuné sing éndah, padha kandha:

'Sanajan ing mangsa woh-wohan lan kembang biasane, kita durung nate weruh sing kaya ngene iki.'

Kanggo iki, Teofilus mangsuli:

'Nalika gadis suci Dorothea digawa menyang pati, aku kira dhèwèké edan, amarga dhèwèké nyebut Kristus minangka manten lan tansah ngomongaké bab swarga Panjenengané. Banjur, kanthi ngenyèhi, aku kandha marang dhèwèké, kaya marang wong edan: "Yen kowe tekan swarga mantenmu, kirimna aku apel lan kembang saka kana." Dhèwèké mangsuli: 'Aku pancen bakal nindakake kuwi.' Wektu kuwi aku ngguyu karo omongane, nanging saiki, sawisé sirahé dipotong, ana bocah cilik sing ujug-ujug muncul ing ngarepku – umuré ora luwih saka

patang taun lan ayu banget nganti ora bisa digambarke; aku kira dhèwèké ora bakal bisa ngomong, nanging sawisé nyundhul aku, bocah iki wiwit ngomong kaya wong diwasa:

"Dewi Perawan Dorothea," ujare marang aku, "kaya sing kowe janjèkaké, kowe wis ngirimaké kado saka swarga Pangantenmu."

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké nyelehaké kabèh sing wis dikirim ing tanganku lan dadi ora katon. Sawisé kuwi, Teofilus muni:

'Berkah kanggo wong-wong sing pracaya marang Kristus lan nandhang sangsara amarga asmané sing suci, amarga Panjenengané iku Gusti sejati, lan saben wong sing pracaya marang Panjenengané pancen wicaksana!'

Sawisé ana pangandika kaya ngono saka Theophilus, sawatara wong banjur menyang marang gubernur lan kandha marang dhèwèké:

'Penasihatmu Theophilus, sing nganti saiki sengit marang wong Kristen lan nyoba mateni kanthi cara kejem, saiki, supaya kabèh krungu, muji lan mberkahi jenengé sawijining Yesus Kristus, lan akèh sing ngrungokaké tembungé wis pracaya marang Pria iki.'

Gubernur langsung mréntahaké supaya Theophilus digawa ngadhep dhèwèké lan takon marang dhèwèké:

'Apa sing barusan kowe ucapake ing ngarepe wong akeh?'

Teofilus mangsuli:

'Aku lagi muji Kristus, sing sadurunge, nganti dina iki, tak hina.'

Kanggo iki, gubernur kandha marang dheweke:

Aku gumun marang kowe, wong sing wicaksana, saiki kowe ngluhurake jenengé Panjenengané sing para pangibadahé kowe wis suwé kowe seksa.

– Mangkono kuwi pancen sababé aku saiki pracaya marang Kristus minangka Gusti Allah sejati,' wangsulé Teofilus, 'amarga Panjenengané dumadakan mbalèkaké aku saka kaluputan menyang dalan kabeneran lan kersa maringi aku kawruh bab Panjenengané, Gusti Allah Sejati.

Banjur gubernur kandha:

'Kabeh wong sing ngarah marang kawicaksanan saya tambah wicaksana, nanging kowe, sanadyan biyen wicaksana, saiki dumadakan dadi bodho, nyebut Panjenengané Gusti sing disalib déning wong Yahudi, kaya sing wis kok krungu saka wong Kristen dhéwé.'

Kanggo iki, Teofilus mangsuli:

'Aku wis krungu yèn Kristus disalib, lan aku ana ing kaluputan, ora nganggep Panjenengané minangka Gusti lan ngina Panjenengané saben dina. Nanging saiki, aku nyesel marang kaluputanku lan cacianku biyèn lan ngakoni Panjenengané minangka Gusti sing sejati.'

"Dadi ing endi lan kapan kowe dadi wong Kristen?" pitakon gubernur, "yen nganti dina iki kowe isih ngluhurake kurban marang para dewa?"

'Ing wektu kuwi,' wangsul Theophilus, 'nalika aku pracaya marang Kristus lan ngakoni Panjenengané—iku wektu aku dadi wong Kristen; lan saiki aku pracaya kanthi sakabehe atiku marang Kristus kang langgeng, Putraning Allah, lan ngumandhangake asmané kang sejati, asmané kang suci, asmané kang tanpa cela – asmané kang ora ana kemunafikan utawa ilusi kang nguwasani ing antaraning arca-arca.

Banjur gubernur kandha:

'Dadi, apa déwa-déwa kita iku tipuan?'

'Kepiye bisa ora ana kabohongan ing arca-arca kuwi,' wangsul Theophilus, 'sing digawé déning tangan manungsa saka kayu, ditempa saka tembaga lan wesi, lan dicetak saka timah—ing ngendi manuk hantu padha ngedeg sarang lan laba-laba nganyam jaring, déné ing jerone kebak tikus? Lan yèn saiki aku ngomong goroh, mula ayo aku dadi wong goroh; nanging kowe dhéwé sing kudu nimbang apa aku ngomong kabeneran. Lan awit aku ora goroh, kowe dhéwé ora suwe bakal sarujuk marang kabeneran lan mbalèk saka goroh. Amarga kowe, minangka hakim sing ngukum wong liya amarga gorohé, kuduné kowe dhéwé mbalèk saka goroh marang kabeneran – marang Kristus Gusti Allah.

Banjur gubernur kandha:

'Dadi, apa déwa-déwa kita ora makhluk urip?'

'Ing arca-arca kita weruh rupa manungsa,' wangsul Theophilus, 'nanging iku ora urip; Gusti Allah, nanging, iku mahluk sing ora katon, urip lan sing maringi urip kabeh.' Arca-arca, yèn digawe saka bahan sing

larang, biasané dijaga supaya ora dicolong maling; nanging Gusti Allah ing swarga ora dijaga sapa-sapa, nanging Panjenengané ngreksa saben uwong, nglestarekaké kabèh ciptaané.

Banjur gubernur kandha:

'Wah, Theophilus sing sengsara! Aku weruh kowe kepengin ngadhepi pati sing nggegirisi.'

'Aku ngupaya nggayuh gesang sing becik,' wangsul Theophilus sing pinaringan berkah.

Sawisé kuwi, gubernur kandha:

'Ngertia iki: yèn kowé tetep ing kegendenganmu iki, aku bakal maringi kowé sangsara gedhé, banjur mréntah supaya kowé dipatèni kanthi kejem.'

'Kabeh sing tak kepéngini saiki mung mati kanggo Kristus Gusti kita,' wangsul Theophilus.

'Pikirna omahmu, bojomu, anak-anakmu lan sedulur-sedulurmu,' pangandikane gubernur, 'lan aja bodho nyawamu mlebu pati kejem, amarga pancen bodho yen kowe kanthi sukarela nampa sangsara lan paukuman sing biasane diwenehake marang wong ala.'

Kanggo iki martir suci mangsuli:

'Iki dudu kabodhoan, nanging kawicaksanan ageng—awit sapa waé, demi berkah kang ora bisa diucapaké lan langgeng, uga urip langgeng, wis nampa pati sadurungé wektuné, tanpa nggatekake sangsara lan paukuman sing cendhak lan sementara iki.'

Banjur gubernur kandha:

'Dadi, kowe luwih milih sangsara tinimbang tentrem, lan pati tinimbang urip?'

'Aku pancen wedi marang sangsara,' wangsulane Theophilus, 'lan aku gemeteran mikirake pati—nanging aku luwih wedi marang sangsara sing ora ana enteke, lan aku ngeri marang pati sing nggawa paukuman langgeng.' Siksa sing panjenengan paringaké marang aku bakal enggal rampung, nanging paukuman kanggo para penyembah berhala ora bakal ana entéké!

Banjur gubernur mréntahaké supaya Santo Theophilus digantung telanjang ing wit lan dicambuk kanthi kasar. Nalika padha miwiti nyambuk sang santo, dhèwèké kandha:

'Saiki aku wis dadi wong Kristen sejati, amarga aku digantung ing wit, lan iku kaya Salib. Mula saka iku, aku matur nuwun marang Panjenengan, Kristus Gusti kita, amarga Panjenengan wis maringi aku kesempatan kanggo digantung ing pratandha Panjenengan.'

"Wong sengsara," pangandikane gubernur, "ampunake awakmu!"

'Wong sengsara, welasana nyawamu!' wangsulane Theophilus. 'Aku ora ngreksa uripku sing sakedhap iki, nanging minangka gantiné nyawaku bakal kaslametaké salawas-lawase.'

Banjur penyiksa kuwi, saya nesu, mrentahake supaya martir kuwi digores nganggo cakar wesi lan dibakar nganggo lilin. Nanging sang wali, kaya ora ngrasakake lara, malah bungah ing sangsara lan mung ngendika:

'Kristus, Putraning Allah, aku ngakoni Panjenengan – cacahna aku ing barisan para wali Panjenengan!'

Wajangé, sakwisé kuwi, sumunar kabungahan.

Sawisé para abdi sangsara wis kesel amarga pakaryané, gubernur Sapricius ngumumaké paukuman pati marang sang wali:

'Bab Theophilus, sing nganti saiki durung nate nyembah marang dewa-dewa sing langgeng, nanging saiki wis rusak lan malah mbelot saka dewa-dewa kita marang umat Kristen, kita paring dhawuh supaya sirahé dipotong nganggo pedhang.'

Krungu kuwi, Santo Teofilus kandha:

'Aku matur nuwun marang Panjenengan, Kristus Gustiku!'

Lan kanthi kabungahan, piyambakipun nyandhak sirah ingkang suci ing sangandhaping pedhang. Sawisé dipenggal sirah, dhèwèké diparingi mahkota kamartiran lan, sawisé rawuh marang Gusti ing jam sewelas uripé, nampa ganjaran sing padha karo para buruh kapisan (Matéus 20:1–16) – ing Karajaning Kristus Gusti kita, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kinurmatan lan kamulyan lumantarana salawas-lawase, amèn.

Peringatan Sang Martir Suci Julian.

Dipeperingati tanggal 6 Februari

Para Martir Suci Julian asalé saka kutha Emesa[1700] . Sawisé sinau babagan ilmu kedhokteran kanthi tuntas nalika isih enom, dhèwèké marasaké ora mung badané wong nanging uga atiné: amarga nalika marasaké lara, dhèwèké mulang wong-wong supaya pracaya marang Kristus lan ngowahi akèh wong kafir supaya pracaya marang Kristus Gusti kita.

Nalika para martir suci Siluan Uskup, Lukas Diaken, lan Mokius Pembaca – sing pangeling-elingé ana ing tanggal 29 Januari – dicekel lan digawa metu saka panjara kanggo dipangan kéwan galak, Julian nyurung awaké dhéwé marang para martir mau, nyium lan nyuwun supaya padha ora wedi mati demi Gusti.

Sawisé kuwi, dhèwèké dicekel déning wong-wong pagan lan dipenjara ing guwa; ing kono, paku dawa dicekel ing sirahé, lan tangan lan sikilé uga ditusuk paku; sawisé kuwi, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti Allah.

Perayaan Pangeling-eling Santo Vukol, Uskup Smirna

Diperangeti tanggal 6 Februari

Vukol sing nyenengake Gusti Allah, wiwit isih cilik wis misuwur amarga alus lan suci, lan kebak Roh Suci.

Yohanes Teologos, murid Kristus sing dipuji lan dikasihi, uga kanca raket Panjenengané, nalika weruh yèn dhèwèké wong sing nduwèni pengalaman rohani lan pantes, ngangkat dhèwèké dadi Uskup Gréja Smirna[1701] ; kanggo umat Kristen Smirna, pangangkatan iki teka ing wektu sing paling pas, lan Santo Vukol, abdi Kristus, nindakake akèh kabecikan kanggo wong-wong mau. Kanthi pencerahan saka Roh Suci, piyambakipun sumunar kados lentera ing panggonané (Mat. 5:15): piyambakipun maringi padhang marang tiyang-tiyang ingkang manggon ing pepeteng kalepatan lan ilusi pemujaan berhala kanthi cahya langit, lan lumantar baptisan suci nggawé piyambakipun dados putra-putra pepadhang (Yoh. 12:36), lan dhèwèké nglindhungi kabèh saka kéwan-kéwan sing tanpa cacah, ora katon, nanging galak lan ora bisa ditundhukaké sing tansah nginceng, golèk sapa sing bakal dipangan (1 Petrus 5:8).

Sadurunge seda, Santo Vukol[1702] nyerahake kawanan rohani panjenengané marang Polycarp sing berkah lan ninggalake urip donya sing sementara iki menyang urip langgeng. Sawisé badané santo dikubur, Gusti Allah kersa supaya tanduran murri[1703] tuwuh ing sacedhak kuburané, sing misuwur amarga bisa marasaké wong lara.

Peringatan para martir suci Marta lan Maria lan adhine, martir suci Licarius sing isih enom.

Diperangeti tanggal 6 Februari

Para martir iki manggon ing tanah Asia[1704] , nalika Gréja Kristus ngalami panganiayaan déning raja-raja lan pangeran-pangeran sing jahat lan nyembah berhala.

Marta lan Maria, nalika tetep dadi perawan, mung kepengin nyenengake Gusti lan kebak kepinginan kobong kanggo nampa pati demi Panjenengané.

[1700] Emesa – sawijining kutha ing Siria ing wétan Kali Orontes, kang mili menyang Segara Tengah ing sisih lor-kulon Siria.

[1701] Smyrna – kutha dagang misuwur ing Ionia ing pesisir wétan Segara Aegea (Kepulauan), 66 versts saka Efesus, ing muara Kali Meles, salah siji kutha paling tuwa ing Asia Cilik; Gréja diadegaké ing Smyrna déning Santo Yohanes Teolog, Rasul Suci. Smyrna saiki kagungané wong Turki, nanging iman Kristen isih lestari lan mekar nganti saiki. Kutha iki tetep dadi salah siji kutha paling makmur ing kakaisaran.

[1702] Panjenengané séda watara taun 100.

[1703] Mirsina – wit myrtle. Wit iki tuwuh ing Asia, Amerika, Afrika – ing Mesir – lan ing Eropah kidul, ing pinggir Segara Mediterania. Cabang-cabang wit iki digunakake kanggo ngias omah nalika pesta; karangan myrtle dipasang ing sirah nalika jamuan, utamane ing mantenan. Ing jaman kuna, myrtle umume diurmati minangka lambang katresnan lan kabungahan tentrem, makili kahanan sing nyenengake saiki lan pangarep-arep cerah kanggo mangsa ngarep.

[1704] Asia – sawijining provinsi Kakaisaran Romawi, ing sisih kulon semenanjung Asia Minor, kanthi Efesus minangka kutha krajané.

Kedadéyané sawijining dina ana gubernur jahat sing liwat ing omahé. Ing wektu kuwi, Marta mbukak lawang omahé bebarengan karo adhine, banjur muni marang gubernur:

'Kita wong Kristen!'

Gubernur mau, bebarengan karo para abdi dalem, sawisé krungu tembung-tembung kuwi, ora nggatekake lan terus mlaku. Banjur para sedulur wadon mau muni maneh marang gubernur:

'Kita wong Kristen!'

Kanggo iki gubernur mangsuli:

'Aku ngapura kowe merga isih enom: bakal ora nyenengake yen aku matèni kowe.'

Krungu kuwi, Santa Marta kandha:

'Wah, panguwasa, pati martir dudu pati, nanging urip!'

Krungu kuwi, gubernur nesu banget lan mrentahake supaya gadis suci kuwi digawa adoh.

Banjur Maria uga metu saka omah lan kandha marang gubernur:

'Apa sing wis diomongake adhiku, aku uga bakal ngomong.'

Banjur bocah lanang enom, adhine para martir, sing jenenge Likarion, metu saka omah lan muni:

Aku kandha padha kaya Marta lan Maria, amarga aku wong Kristen.'

Lan gubernur mrentahake supaya ketigane digantung ing salib. Ibune uga ngadeg ing kono lan kandha marang wong-wong mau:

'Slametna, anak-anakku sing tak tresnani, lan tampi mahkotamu saka Kristus.'

Lan Maria, nalika digantung ing salib, kandha:

Muga-muga kowe uga slamet, ibu kita, bebarengan karo woh kandhunganmu, amarga kowe wis nggawa kita marang Kristus.

Sawisé kuwi, Marta lan Maria ditusuk ing salib, déné Licarius dipenggal sirahé nganggo pedhang prajurit.

20 Februari

7 Februari (Gaya Lawas)

Uripé bapak kita sing suci Parthenius, uskup Lampsacus.

Diperangeti tanggal 7 Februari

Santa Parthenius, sing dina namané ana ing dina sing padha karo Pesta Presentasi Perawan Maria ([1705]), lair ing Melitopol[1706] . Bapaké, sing arané Christopher, dadi diaken ing salah siji gréja ing kutha kuwi. Parthenius ora diajari maca utawa nulis nalika isih cilik, nanging kanthi ngrungokaké Kitab Suci ing gréja, dhèwèké sinau akèh banget saka kuwi nganti bisa saingan karo sapa waé sing trampil nulis. Nalika isih enom, dhèwèké kerep menyang tlaga cedhak kana, ing ngendi nalika mancing lan adol asil tangkapane, dhèwèké maringi asilé marang wong mlarat. Wiwit isih cilik, dhèwèké wis kebak sih rahmaté Gusti; lan nalika umuré wolulas taun, kanthi nyebut jeneng Kristus sing paling suci, dhèwèké miwiti ngusir setan saka wong-wong lan nindakake akèh mujijat.

Sawisé kasohor ing antarané wong akèh, Uskup Filipus saka Melitopol ngundang Saint Parthenius supaya rawuh ing ngarsané. Sawisé nyelidiki kabèh sing wis dirungokaké babagan pemuda suci kuwi lan mastiaké kabèh mau, dhèwèké gumun marang kabecikane lan marang sih rahmaté Gusti sing ana ing sajroning dhèwèké, lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dhèwèké diajari babagan kawruh. Ora suwé sawisé kuwi, Uskup Filipus ngangkat Santo Parthenios, sanajan dhèwèké ora kepéngin, dadi presbiter lan maringi dhèwèké tugas ngopeni salah siji gréja. Ing jabatan presbiter, Santo Parthenius luwih nyawisake awake dhewe kanggo urip sing luhur. Amarga wis nampa sih rahmat suci khusus saka Gusti lan kuwasa kanggo nindakake mujijat, dhèwèké marasaké

[1705] Saka tembung Yunani 'parthenos', sing artiné 'dara' utawa 'wanita perawan'.

[1706] Melitopol – salah siji kutha ing Mysia, sawijining provinsi ing sisih lor-kulon Asia Minor.

kabèh jinis lara lan, ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, nindakake akèh mujijat sing nggumunaké. Ing antarané pratandha mujijat mau, ana uga sing kaya ing ngisor iki.

Nalika lelungan, pangripta mujijat kasebut ketemu karo sawijining priya sing mripate wis dicopot déning wong enom; mripat sing tatu kuwi ngglundhung ing pipiné, lan priya mau, lara lan nangis, nyekel mripaté nganggo tangané. Santo Parthenius njupuk mripat sing wis dicopot mau, mbalèkaké menyang soketé lan ngumbah nganggo banyu; telung dina sawisé, priya mau mari sakabèhé.

Ing wektu liyane, ana sawijining wanita sing nandhang lara fisik abot lan ora bisa mari teka marang Santo Parthenius lan nyuwun panyembuhan; nalika sang wong suci nggawe pratandha salib ing bathuke, dhèwèké langsung mari.

Nalika semana, Santo Parthenius mangkat arep sowan marang wong sing lara; nalika piyambakipun mlaku liwat omahé sawijining bangsawan, ana asu gedhé sing uwal saka taliné lan mlayu nyerang sang santo; kanthi nyelehaké sikil ngarep ing pundhaké, asu kuwi nyoba nguntir pasuryané. Nanging sang wali ngeluské ambune, nggawe pratandha salib, lan ing wektu kuwi asu mau mati; banjur Sang Wali Parthenius ngusir asu mau saka pundhaké.

Sawisé krungu babagan mujijat kaya ngono, Achillius, Uskup Agung Cyzicus, ngundang Santo Parthenius marang dhèwèké lan ngangkat dhèwèké dadi Uskup Lampsacus[1707] . Nalika tekan ing keuskupan sing dipasrahaké marang dhèwèké, Parthenius nemokaké kabèh warga padha nyembah arca-arca Yunani sing ora takwa, déné wektu kuwi mung ana sawatara wong Kristen. Gembala sing becik saka Kristus banget sedhih amarga kahanan iki. Dheweke miwiti, sepisanan lan paling utama, ngelingake, ngomel, lan nyuwun marang umaté; kanthi nuduhake dalan kabeneran lan nindakake mujijat ing asmané Kristus, dhèwèké marasaké wong lara lan kanthi mangkono nuntun akèh wong marang pangertosan marang Gusti Allah sing sejati. Pungkasané, nalika weruh yèn para warga kutha kuwi saya maju ing iman lan nyembah arca-arca wis ditolak, Santo Parthenius mutusaké ngrubuhaké panggonan-panggonan pagan sing najis lan mbangun gréja-gréja suci Gusti Allah sing megah ing panggonané. Kanggo kuwi, Santo Parthenius mangkat menyang Kaisar Konstantinus Agung kanggo njaluk idin. Diterima kanthi pakurmatan lan katresnan gedhe dening kaisar sing taat lan tresna marang Kristus, wong suci Kristus mau entuk apa sing digoleki: Kaisar Konstantinus Agung maringi dhèwèké piwarta karajan sing maringi wewenang kanggo ngrubuhake panggonan sesembahan berhala lan, sawisé maringi emas akèh marang sing kinurmatan mau kanggo pambangunan gréja-gréja suci Gusti Allah, ngutus dhèwèké lunga kanthi tentrem.

Sawisé bali menyang Lampsacus, Santo Parthenius saka Gusti langsung ngratakaké kabèh pura pagan dadi lemah lan ora suwé ngedegaké gréja Gusti sing ageng lan éndah ing tengah kutha; piyambakipun melu mbangun lan mbantu para tukang kanthi tangan dhéwé.

Nalika gréja iki lagi dibangun, ana sawijining priya sing kesurupan roh najis teka marang Santo Parthenius; setan kuwi wis suwe nguwasani dhèwèké, nanging dhèwèké ora nyadari. Mula priya sing kesurupan kuwi nyedhaki Santo Parthenius lan miwiti nyapa dhèwèké nganggo tembung alus. Nanging Sang Suci Kristus, sawisé nyumurupi anané roh najis ing jeroné, ora mbales salam mau.

Banjur setan, isin amarga wong iki, kandha marang sang wali:

'Aku kepengin banget ketemu kowe, mulane aku nyapa kowe; kenapa kowe ora mbales salamku?'

"Kowe wis weruh aku; mula apa sing kowe karepake?" mangsuli Santo Parthenius.

"Aku wis weruh lan ngenali kowe," ujare setan.

"Yen sawise ndeleng aku kowe pancen ngenali aku," wangsulé Santo Parthenius, "kowe mesthi wis ninggalaké makhluké Gusti iki."

Marang iki setan kandha:

"Aku nyuwun, aja ngusir aku saka panggonanku, ing ngendi aku wis manggon suwé banget."

'Lan suwéné pira kowe wis ana ing wong iki?' pitakon sang wali.

'Wiwit isih cilik,' wangsul setan, 'lan nganti saiki ora ana siji wae sing weruh aku kejaba kowe; lan saiki, saka sing tak deleng, kowe arep ngusir aku; nanging yen mangkono, kowe arep ngutus aku menyang ngendi?'

"Aku bakal nyedhiyakake panggonan kanggo kowe manggon," wangsulé Santo Parthenius.

"Aku kira kowe mesthi bakal maringi dhawuh supaya aku mlebu ing kumpulan babi," ujare setan.

[1707] Lampsacus – kutha wigati ing Mysia, sing diadegaké déning wong Phoenisia, ing sisih lor-kulon Asia Minor.

'Ora, aku bakal nuduhake kowe wong sing isa dadi panggonanmu; tinggalna sing iki,' wangsulé Santo Parthenios.

'Nanging pancen kowe arep nindakake iki tenan, utawa mung ngomong wae? Critakna,' pitakon setan marang Santo Parthenios.

"Aku ngomong sing sejati," pangandikane sang wali, "Aku ngerti wong sing ing dhèwèké, yèn kowe kersa, kowe bisa manggon – tinggalna wong iki saiki uga."

Sawisé kuwi, setan sing wis yakin karo tembungé sang wali banjur nyuwun supaya dituduhaké wong kaya ngono.

Banjur Santo Parthenius mbukak cangkemé, kandha marang setan:

'Iki wongé: mlebu lan manggon ing jeroné aku.'

Setan, kaya kobong dening geni, njerit mangsuli:

'Celaka aku! Yen sawise suwene kowe ngusir aku saka wong liya, apa maneh sing ala sing ora bakal kowe lakoni marang aku yen aku manggon ing kowe? Lan kepiye aku bisa mlebu ing omahé Gusti Allah?'

Sawisé ngendika mangkono, setan mlayu menyang panggonan sepi lan ora bisa dilintasi; déné wong iku, kanthi sih-rahmaté Gusti, mari lan muji Gusti.

Sawisé bangunan gréja rampung, Santo Parthenius miwiti mbangun tahta ing sangkrisma, supaya Liturgi Ilahi bisa dirayakaké ing kono.

Ing wektu kuwi, dhèwèké nemokaké watu gedhé ing salah siji candhi pagan sing wis rusak; watu kuwi katon cocog banget kanggo pambangunan mezbah suci, mula sang wali Kristus maréntahaké para tukang watu supaya ngukir lan mbentuké dadi wujud sing éndah lan nyiapaké kanggo pesta Perjamuan Suci.

Sawisé watu kuwi wis disiapaké manut sarat, para tukang gawé nyelehaké kanthi bener ing gerobak lan ngiket sapi jantan sing kuat kanggo nggawa menyang gréja.

Setan, nesu amarga watu sing dijupuk saka candhi pagan, medeni sapi jantan sing dipasang tali, banjur padha mlayu kenceng banget nganti ora ana sing bisa nahan. Sing nyopir, jenenge Eutychian, sing mlaku ing sisihé lan nuntun, amarga pakaryané setan, tiba mbalik ing ngisor rodha; lan gerobak sing abot amarga watu kuwi nabrak dhèwèké, nganti balungé remuk lan dhèwèké mati sakjroning wektu kuwi.

Nalika krungu bab iki, wong suci Gusti Allah, Parthenius, ngendika:

'Kejahatan setan sing nyebabake iki, nanging, hai setan, aja ngalangi pakaryané Gusti!'

Sawisé tangi langsung, dhèwèké nggawa para wong saleh sing ana bareng dhèwèké lan ngebut menyang panggonan ing ngendi kacilakan kuwi kelakon. Nalika ndeleng mayité wong sing wis seda, dhèwèké nundhukaké dhengkul suci kanggo ndedonga lan kanthi luh wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Panyipta gesang lan pati, Panjenengan mangertos sebabe mungsuh sing jahat, lumantar tipuané, nggawa pati marang makhluk Panjenengan; nanging, O Sing Maha Asih, kados biyen, mekaten saiki, gadhahi karsa jahatipun dados sia-sia lan pulihna gesangipun abdi Panjenengan Eutychian, kanthi mekaten paringana pratandha dhumateng para pitados bab kakuwatan Panjenengan ingkang tanpa tanding – awit Panjenengan punika Allah ingkang tunggal, lan dhumateng Panjenengan mugi pinunjul salami-laminipun. Amin.

Nalika Santo Parthenius isih ngucapake pandonga iki, wong sing wis mati ing ngarepé akèh wong kuwi urip manèh lan muni banter:

'Kamulyaning Panjenengan, Kristus Gusti kita, awit Panjenengan nguripake maneh sanajan wong mati!'

Lan langsung, sawisé mari kaya biyèn, dhèwèké nyetir lembu-lembu mau lan migunakaké kanggo nggawa watu mau nganti tekan gréja.

Banjur kabèh wong sing wis nyekseni mujijat iki lan tangi saka pati kanthi dumadakan padha maringi kamulyan lan puji marang Gusti Allah sing Maha Suci lan wiwit nggawa saka endi-endi wong-wong sing lara lan keserang roh najis; lan kabèh mau, lumantar pandonga Sang Parthenius, mari amarga sih lan kuwasa Gusti Allah, lan ing wektu kuwi meh ora ana sing ngandelake ilmu kedhokteran, amarga padha nganggep iku ora perlu tenan; lan wong-wong padha ora maneh marani dhokter, amarga kabeh lara mari kanthi gratis dening abdi suci Kristus, ing asmane Gusti kita Yesus Kristus.

Antarane pasien liyane, Santo Parthenius nyembuhaké sajrone telung dina putriné Dionysius, sing asalé saka keturunan kraton lan kesurupan setan, sing aranè Daphne.

Ing wektu liyane, dhèwèké marasaké putriné Mamalius, Pangeran Smyrna, sing aranè Agalmatia; dhèwèké uga kesurupan setan lan asring ngglundhung ing lemah; busa mili saka cangkemé, lan kadhangkala katon kaya mati.

Saint Parthenius uga mbantu sawijining wanita bangsawan jenenge Zoile, sing biyen kesurupan roh ora pracaya, sing marakake dheweke ngrasakake sangsara gedhe.

Ing sawijining wektu, ana wong enom jenenge Nikon, putrané presbiter, digawa marang wong suci iki; dhèwèké uga kesurupan setan sing nyiksa dhèwèké banget. Wong tuwané, sawisé nyelehaké anaké ing sikilé Saint Parthenius, nyuwun supaya welas asih marang dhèwèké lan nylametaké saka roh najis.

Banjur Sang Suci saka Kristus ngendika marang wong-wong mau:

'Putramu ora pantes mari, lan roh jahat iku diparingake marang dheweke minangka paukuman, amarga dheweke wis matèni bapaké: pancèn, kowe dhéwé, sawise asring nampa caci lan salah tumindak saka tangane, wis ndedonga kanthi sedhih ing atimu supaya dheweke kena paukuman saka Gusti; mula, tinggalna dheweke ing sangsara iki—paukuman iki perlu kanggo dheweke.'

Nanging wong-wong mau, minangka wong tuwa sing tresna, sedhih ing atiné amarga anaké, karo luh ing mripaté, padha njerit marang sang suci:

'Mundut marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, ya Wali Allah, supaya dhèwèké bisa dibebasaké saka setan sing galak!'

Banjur Sang Parthenius sing kasucèn, nalika ndeleng tangisé para wong tuwa, nresnani; piyambakipun ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, lan setan mau langsung ninggalaké pemuda iku. Para wong tuwa, nalika weruh anaké wis waras manèh, padha bali menyang omahé, ngluhuraké lan mberkahi Gusti.

Ana sawijining wanita saka kutha Arisva, jenenge Alexandra, uga digawa marang wong suci Gusti, Parthenius; wanita iki, amarga kuwasa setan, kesurupan, kaya-kaya, dening roh ula: kadhangkala dheweke mendesis kaya kéwan kuwi lan, ing wektu kaya ngono, mateni akèh wong. Wong suci Kristus mau, sawisé ngusir roh jahat saka dhèwèké, marasaké lan ngirim dhèwèké bali marang keluargané kanthi waras.

Ing wektu liyane, Santo Parthenius, kanthi nempatake tangan lan pandonga, nyembuhake bocah wadon enom sing digawa marang dheweke dening wong tuwane—putrine Synodius, warga Avidenia—sing uga kesurupan setan lan wis ngumbara ing pagunungan.

Ing wektu sing padha, abdi Gusti iki nindakake mujijat marang sawijining prajurit sing jenenge Aksan. Kabeh anggota badané prajurit iku lumpuh, nanging Sang Suci saka Kristus ngumbah dhèwèké nganggo banyu lan sawisé ndedonga, ngirim dhèwèké bali kanthi waras.

Ana sawijining priya jenenge Alan, wong asli Siria, ing sangisoré pangaribawa roh jahat sing manggon ing jerone, ngantung dhéwé ing gréja sing diadegaké déning Santo Parthenius lan ditemokaké wis ngantung mati ing narthex kanggo katekumen; nalika krungu bab iki, santo mau marani mayité lan, sawisé ngusir setan saka jerone liwat pandonga, nguripaké manèh saka pati.

Eutropius, sawijining warga Pareia – sawijining kutha sing dumunung ing antarané Lampsacus lan Cyzicus – nggawa bojone sing kesurupan setan marang Santo Parthenius. Wong suci Kristus iku, sawisé ngambegan ing pasuryané wong sing nandhang sangsara lan ndedonga ing sirahé, langsung marasaké dhèwèké.

Wali uga nyembuhake wanita liyane sing kesurupan setan, jenenge Akakia, sing digawa marang dheweke saka desa Phelea.

Ing wektu sing padha, Santo Parthenius nyembuhaké sawijining wong sing jenengé Eucheiria, garwané bangsawan Agapitus; sawisé ndedonga lan maringi lenga suci kanggo diombé, dhèwèké langsung mari, padahal sadurungé, amarga keracunan, dhèwèké wis nandhang sangsara banget lan disiksa déning racun sing matèni.

Ana sawijining priya enom jenenge Maximus, saka kutha Visa, nalika manggon ing Lampsacus, ngladeni salah siji diaken. Sawise tau lara weteng, dhèwèké ora mari lan seda. Wong tuwane, nalika krungu kabar yèn anaké wis seda, padha teka saka Visa menyang Lampsacus kanggo ngubur; sawisé njupuk jenazah Maxim saka tandu ing kana, padha nggawa kanthi nangis menyang gréja lan ing dalan padha nyelehaké ing panggonan sing pas sing bakal dilalui Santo Parthenius. Nalika tekan panggonan iku lan ndeleng wong mati sing ngglelgeng ana ing kono lan wong tuwane sing nangis, sang wali sing nyenengake Gusti krasa sedhih nganti luh; piyambakipun sujud lan ndedonga marang Gusti kanggo Maxim – lan sakwise kuwi Maxim langsung urip maneh; tangi, lungguh lan miwiti ngomong. Banjur Wali Parthenius ngulurake tangan marang Maxim, ngangkat dheweke lan mbalekake

marang wong tuwane kanthi waras. Kabèh warga kutha kuwi padha gumun banget marang mujijat sing mulya kuwi lan padha ngluhurake Gusti.

Uga digawa marang wong suci Gusti Allah iku diakonis Theophila, saka desa Asermia, lan bebarengan karo dheweke, saka desa sing padha, cah wadon enom Rufina; loro-lorone lumpuh amarga kuwasa setan. Parthenius, sawisé nyawurake banyu suci lan ndedonga kanggo wong-wong mau, marasake loro-lorone.

Mangkono uga, lumantar pandongane, abdi Kristus iki marasake Felasius, siji-sijine putra presbiter Hilarion; wong lara iki, amarga pakaryan Setan, dadi edan.

Ing wektu liyane, dhèwèké marasaké sawijining wong wadon tuwa mlarat sing jenengé Calliope, lan bareng karo dhèwèké ana cah wadon Cyriaca; loro-loroné kaserang roh najis; sawisé maringi dhuwit kanggo panguripan, dhèwèké ngutus loro-loroné lunga kanthi waras.

Saliyane mujijat-mujijat liya sing ora bisa diucapake saka sang wali iki, uga kedadeyan ing ngisor iki, lan sapiturute.

Setan wis manggon ing omah ing ngendi jubah ungu raja lan sandhangan para pejabat kraton disiapake, lan nyebabake para buruh cilaka banget: dheweke ngrusak pakaryane lan medeni wong-wong mau nganggo penampakan. Amarga iku, kabeh padha ngrasakake sangsara gedhe, nalika para pangawas padha wedi marang murka raja lan malah paukuman pati amarga mbuwang-mbuwang akèh barang. Sang Parthenius saka Gusti, sawisé krungu bab iki, langsung rawuh ing kana miturut panyuwunan para pangawas lan ngusir setan mau kanthi jeneng Kristus sing medeni lan suci. Nalika setan kuwi arep diusir, dhèwèké njerit ing krungu , kandha yèn ana geni ilahi sing nyurung dhèwèké menyang Gehenna kang kobong; lan wiwit wektu kuwi, kabèh tipuané setan mandheg ing omah kuwi.

Ing wektu liyane, roh najis wiwit ngganggu para nelayan: saben padha mbuwang jaring menyang banyu, amarga tipuan setan, mesthi katon yèn akèh iwak sing kejiret; nanging nalika kanthi susah payah narik jaringé menyang pinggir, padha ora nemu siji iwak waé; mula para nelayan kuwi nyambut gawe sia-sia suwéné wektu dawa. Kejadian iki ora mung kelakon ing Lampsacus, nanging uga ing kabèh kutha lan wilayah sacedhaké nagara kuwi. Mula para nelayan saka ngendi-endi padha nglumpuk ing sacedhaké Santo Parthenius lan nyuwun marang dhèwèké supaya ndedonga marang Gusti Allah kanggo awaké dhéwé, supaya gawéané ora sia-sia. Nalika sang wali ndedonga marang Gusti Allah kanthi nangis kanggo wong-wong mau, Gusti Allah maringi wahyu marang dhèwèké yèn cobaan sing ditanggung para nelayan mau iku pakaryané setan. Sang Wali langsung tangi, banjur mlaku ngubengi kabèh pesisir lan dermaga pendaratan, ndedonga lan ngusir setan sing wis manggon ing banyu; banjur dhèwèké maringi pitutur marang para nelayan supaya mbuwang jarangé menyang banyu ing ngarepé. Nalika padha nindakake kuwi kanthi kabungahan, lumantar pandonga sang wali, asile tangkapané akèh banget nganti amarga akèh iwaké, meh ora bisa narik jaringé menyang pinggir; lan wiwit wektu kuwi, kaya biyèn, tangkapané tansah akèh.

Nalika lagi mancing, Santo Parthenius lenggah ing dermaga Kataptelia nalika ana iwak gedhé sing diarani 'finnos' (tuna) kejiret ing jaring para nelayan. Iwak kuwi mlumpat metu saka jaring lan tiba ing sikilé sang wali. Sawisé nggawe pratandha salib ing awaké, dhèwèké mréntahaké supaya dipotong-potong lan diwènèhaké marang sedulur-seduluré kanggo dipangan minangka kamulyané Gusti Allah.

Mengko, wong suci Kristus mau nyembuhaké wong pincang sing jenengé Callistus, sing sawisé kuwi bisa mlaku kanthi bener.

Ing wektu iku, dhèwèké uga marasaké wong liya sing aranè Lezviya; saka sirah nganti sikil dhèwèké kebak kukul, nganti ora bisa mbedakaké karo wong kusta: kanthi ngusap lenga suci lan ndedonga telung dina, sang wali ngutus dhèwèké lunga kanthi waras.

Ing sawijining wektu, wong suci saka Gusti, Parthenius, mangkat menyang Thrace kanggo urusan gréja; sawisé tekan kutha Heraclea[1708] , dhèwèké sowan marang Uskup Agung Hypatian, sing wektu kuwi lagi lara abot, lan nalika ngobrol karo dhèwèké, dhèwèké takon apa sabab lara kuwi. Ing wengi iku uga, Gusti maringi wahyu marang abdi Panjenengané, Parthenius, yèn Uskup Agung Hypatian nandhang lara abot amarga sifat serakah lan tamaké, nganti nyaplok bandha lan harta para gelandangan lan wong mlarat.

Esuk-esuk, Santo Parthenius menyang arsihbishop maneh lan kandha:

[1708] Heraclea – salah siji kutha ing Thrace, sawijining wilayah ing Kakaisaran Bizantium, ing sisih lor-wétan Semenanjung Balkan.

'Munggaha, ya Uskup Agung, awit kowe nandhang lara ora amarga ringkihing badan, nanging amarga ringkihing atimu: buwangna iku, lan kowe bakal mari.'

Kang lara mangsuli:

'Aku dhéwé ngakoni yèn aku wong dosa, mulané Gusti ngukum aku, nanging aku nyuwun marang kowé, ndedonga kanggo aku, supaya aku bisa dibersihaké saka kaluputanku.'

Banjur Santo Parthenius kandha marang dhèwèké:

'Yen ana wong sing dosa marang tanggane, apa pandongane ora bakal dirungokake? Nanging kowe wis dosa marang Gusti: mulane, balekna marang Gusti apa sing kagungané wong mlarat, lan kowe bakal mari roh lan badan.'

Kanthi katarik atiné déning tembung-tembung mau, uskup agung kandha:

'Romo, aku wis dosa marang Gustiku—Panjenengané iku Hakim sing adil!'

Lan langsung, ngundang juru pangurusé, dhèwèké mréntahaké supaya nggawa pirak sing wis diklumpukaké saka kagungané wong mlarat. Nalika ndeleng sepira akèh pirak kuwi, dhèwèké nyuwun marang Santo Parthenius supaya kabèh diwènèhaké marang wong mlarat. Nanging wongé Gusti maringi pitutur supaya dhèwèké dhéwé sing mènèhaké marang wong mlarat.

Banjur uskup agung sing lara maringi dhawuh supaya dhèwèké diunggahaké ing gerobak lan digawa menyang gréja Martir Suci Glyceria: ing kana, sawisé nglumpukaké para gelandangan lan wong mlarat, dhèwèké maringi kabèh péraké marang wong-wong mau. Nanging Gusti Allah ingkang gung lan welas asih, ingkang boten nista kalih dhuwit janda miskin utawi luhé pelacur, lan ingkang nampi tobaté juru pungut pajeg, ugi nampi tobaté uskup agung punika lan, saterasipun telung dinten, nyembuh piyambakipun kanthi sampurna. Babagan Santo Parthenius, piyambakipun saben dinten ngunjungi gréja-gréja ing Heraclea, nyuwun pandonga kados biasané ing gréja-gréja punika.

Sawijining dina dhèwèké mlebu ing sawijining gréja; ing kono dhèwèké weruh wong lara sing nggleleng ana ing kana, kurus banget. Kanthi welas asih marang wong mau, wong suci saka Gusti Allah mau sujud lan kanthi luh, ndedonga marang Gusti Allah sing maha welas asih; banjur, sawisé tangi saka pandonga, dhèwèké ngolesi wong lara mau nganggo lenga suci, lan langsung mari; lan, mbanjuré ngadegaké wong mau, dhèwèké maréntah supaya lunga. Lan wong sing wis mari kuwi, muji Gusti, mulih kanthi waras sakabehe.

Nalika krungu bab mujijat sing luar biasa iki, para warga Heraclea, apa wae lara lan penyakit sing nimpah marang wong-wong mau, padha nglumpuk marang wali Gusti Allah, lan kabeh mau, kanthi kuwasa Gusti kita Yesus Kristus lan lumantar pandonga wali, padha bali kanthi waras.

Nalika Santo Parthenius nindakake mujijat-mujijat mau kanthi sih lan kuwasa Kristus, marasake maneka rupa lara, ana archdeacon saka Gréja Heraclea sing rawuh; jenengé padha karo jeneng uskup agung, Hypatian.

Deakon agung iki, nalika nyekseni mujijat-mujijat sing ditindakake Parthenius, tau tiba ing sikilé sang wali lan kanthi luh ing mripat kandha marang dhèwèké yèn amarga kekeringan, wiji sing wis ditandur lan kabèh tetanduran—lapangan, kebon woh-wohan, lan kebon anggur—wis rusak ing désané.

"Romo," pangajabé, "menyang kana, delengen kabèh sing wis layu, lan ndedonga marang Gusti supaya paring udan ing tanah iki, supaya kabèh tlatah kita slamet saka paceklik."

Sang Parthenius enggal lumantar menyang sawah, kebon woh-wohan, lan kebon anggur; lan nalika ndeleng kabeh sing wis ditandur lan kabeh kebon woh-wohan wis layu, atine krasa sedhih nganti metu luh. Kanthi sujud ing dhengkul, lan luh ing mripat, piyambakipun ndedonga suwe marang Gusti, sing tresna marang manungsa, nyuwun supaya Gusti kersa paring udan ing bumi supaya kabeh tetanduran bisa subur.

Gusti Allah, sing nyukupi kersané wong-wong sing wedi marang Panjenengané, sanajan sang wali isih ndedonga, nanduri langit karo méga udan, lan udan deres tiba, ngembeni bumi nganti kebak.

Sawisé nginep sakwengi karo arkideakon ing désané, Santo Parthenius nyawisaké kabèh wektu kanggo ndedonga; esuké, dhèwèké kandha marang arkideakon:

'Sedulur, jaga awakmu, awit kowe wis ngerti yèn arhibisupmu kena paukuman saka Gusti Allah kanthi lara abot amarga katresnané marang dhuwit; nanging bengi iki Gusti wis maringi wahyu marang aku manawa sawise sawetara dina dhèwèké bakal ninggalaké donya iki, lan kowé bakal dadi Uskup Agung Heraclea nggantèkaké dhèwèké; mula, élinga yèn kowé kudu tansah ngopeni wong mlarat, awit kuwi sing paling nyenengaké Gusti.

Banjur Santo Parthenius, sawisé mberkahi lahan, kebon woh-wohan, lan kebon angguré sang ardiakon lan lumantar pandonga lan berkahé ndadékaké subur, wangsul menyang kutha lan ing kono dhèwèké dhisik menyang sang uskup agung kanggo nyuwun salam, banjur mangkat numpak kapal ing lelampahané. Uskup Agung, sawisé nampani kanthi anget Sang Wongé Gusti, nyium pasuryané; lan nalika padha lungguh lan miwiti rembugan, Santo Parthenius kandha marang dhèwèké:

'Kula paring kabar dhumateng Panjenengan, Bapa Suci, menawi sawatara dinten malih Panjenengan badhe ninggal badan punika lan angkat dhumateng Gusti, awit Kristus, Gusti kita ingkang sejati, nimbali Panjenengan; lan kados ingkang sampun kaparingaken Gusti dhumateng kula, nalika Panjenengan angkat supados dadosan ing ngarsanipun Gusti, Panjenengan badhe ninggalaken Hypatius ingkang sholeh, arkhidiaken Panjenengan, dados panggenpan Panjenengan.'

Uskup Agung mangsuli:

Mugi kersaning Gusti kelakon!

Lan sawisé padha silih kecup suci, padha pisah. Santo Parthenios, sawisé mangkat saka Heraclea, rawuh ing kutha asalé, Lampsacus, sawisé sawetara dina; déné Uskup Agung Heraclea, sawisé lara manèh sawisé sawatara wektu, séda lan pindhah menyang Gusti, lan ing panggonané diangkat Hypatian, mantan padri agung, lan kanthi mangkono ramalan sang santo kasebut kawujud.

Nalika wayahe panèn lan nglumpukaké kabèh jinis woh-wohan teka, Uskup Agung Ipatians mangkat menyang tanahé, menyang ladang lan kebon anggur sing biyèn layu amarga kurang udan, lan ing kana panjenengané nemokaké woh-wohan sing akèh banget, luwih akèh tinimbang taun-taun sadurungé – iki kabèh amarga pandonga lan berkahé Santo Parthenius.

Uskup Agung, sawisé ngisi kapal gedhé karo gandum, anggur, lan kabèh jinis woh-wohan, mangkat menyang Lampsacus marang Sang Panyipta Mucjizat, kanggo matur nuwun marang berkahé.

Santa Parthenius nampani uskup agung kanthi ramah, nanging nolak nampa peparing sing digawa, kandha:

'Panjenengan panjenengan matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabeh, lan wenehana iki marang sedulur.'

Sawisé pacelathon sing lumayan dawa lan ramah karo sang wali, Uskup Agung Hypatian, sawisé bali menyang omahé, mbagi marang sedulur-seduluré, miturut dhawuh sang wali, gandum akèh, anggur, lan kabèh jinis woh-wohan sing éndah; lan nganti pungkasaning uripé dhèwèké nyekseni marang kabèh wong babagan kaajaiban agungé Gusti sing wis digawé déning Gusti lumantar abdi Parthenius.

Mangkono, abdi Gusti lan pangripta mujijat agung – Santo Parthenius, sumunar ing gesang kang padha karo para malaikat, nggawa akèh wong adoh saka panyembahan berhala marang Gusti Allah sejati lan nyembuhaké akèh wong lara saka manéka rupa panyakit; pungkasané, piyambakipun lara lan, dipundhawuhaken dening Gusti, séda ing dinten kapitu wulan Februari, manggon ing katentreman ing yuswa ingkang pinunjul. Nalika kutha-kutha lan désa-désa sacedhakipun mireng babagan seda ingkang kinurmatanipun sang wali, para uskup saking sadaya penjuru—ingkang saking Heraclea, saka Kizik, saka Melitopol, saka Paros, lan akèh uskup lan imam liyané. Kabeh mau, kaya wis diatur sadurungé, padha teka ing kutha Lampsacus lan nyiyapaké panguburan sing mulya kanggo sang wali; nalika padha nyanyi mazmur lan kidung suci liyané, padha ngubur badané sing kinurmatan ing sacedhaké gréja katedral, ing kapel sing wis diadegaké déning piyambaké[1709] .

Lan akèh wong lara sing mari ing sangisore peti jenazah Santo Parthenius: ora mung nalika dhèwèké isih urip, nanging malah sawisé seda, dhèwèké, dhokter sing loman lan bisa nindakake mujijat, ngresiki wong kusta lan ngusir setan saka manungsa; lan nganti saiki Panjenengané nyembuhaké lan mulihaké nyawa lan badan kita lumantar pandonga Panjenengané, kanthi sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaluhuran tansah ana salawas-lawase, amin.

Kontakion, Nada 3:

Panjenengan sampun nampi sih rahmat ilahi ingkang saged ngalakoni mujijat, ya imam ingkang wicaksana, ya Parthenius, ya pangripta mujijat ingkang ngemban Gusti, ngresiki hawa napsu para tiyang pitados

[1709] Saint Parthenius seda ing taun 318.

lan ngusir roh tipu daya, ya Rama. Mulané kita sami nyanyi bab panjenengan minangka pangurus ageng sih rahmat Gusti.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Lukas saka Éfeso

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Lukas saka Hellas

Dipepering ing tanggal 7 Februari

Santa Lukas lair ing Hellas[1710] ; wong tuwané imigran saka tanah manca: padha teka saka sawijining pulo sing dijenengi Aegina, sing dumunung ing Segara Aegea[1711] . Amarga ora kuwat nahan serangan terus-terusan saka wong Arab, padha ninggalaké tanah leluhuré lan sawisé pindhah menyang Yunani, padha ngumbara nganti pungkasane mapan ing panggonan sing diarani Kastoria[1712] . Ing kéné Bapa Lukas sing kabegjan kuwi lair; jeneng wong tuwané yaiku Stefanus lan Efrosin.

Wiwit isih cilik, Lukas sing Terberkahi, nalika dolanan karo bocah-bocah liyane, ora nuduhake tandha-tandha bocah lanang; dheweke kanthi rela nyisihake kabeh dolanan lan hiburan bocah. Malah nalika isih enom, dheweke katon kaya wong sing nduweni watak sampurna: dheweke seneng meneng lan nyendiri lan misuwur amarga andhap asor.

Lan sing paling nggumunake yaiku, sanajan isih enom banget, dhèwèké wis dadi wong sing puasa lan nahan napsu gedhé. Ora mung dheweke ora mangan daging, nanging uga ora ngombe susu, keju, lan endhog; dheweke malah ora nyentuh apel utawa woh kebon liyane, sing biasane legi lan disenengi bocah lanang enom: dheweke mung urip saka roti, banyu, lan sayuran kebon. Ing Rebo lan Jemuwah, nganti surup, dheweke ora mangan apa-apa.

Nanging sing luwih nggumunake maneh yaiku, sanadyan nindakake puasa lan tapa brata kaya ngono, Lukas ora duwe pituduh utawa guru; dhewekan, lumantar kakuwatan sih rahmaté Gusti sing makarya ing sajroning atiné, dheweke mundhak saben dina nganti nindakake prestasi sing luwih gedhe maneh: – dhèwèké nyingkiri mangan kakehan lan panganan manis; – dhèwèké saya tresna marang puasa sing digandhèngaké karo gawe, irit ing kabèh bab, kalebu kabutuhan pokok, lan saktenané kabèh sing matèni hawa napsu daging: – kabiasaan- é iki dadi prestasi sing mung ditindakaké déning dhèwèké piyambak. Lan kabèh sing katon énak, nyenengaké, lan nyenengaké kanggo wong liya – kabèh iku kanggo Lukas sing pinaringan berkah dadi beban, mbenci, lan ora nyenengaké; lan sing katon meh kabèh wong angel, ora nyenengaké, lan ora bisa ditanggung ing urip, kanggo dhèwèké malah nyenengaké lan dikarepake.

Wong tuwané Santo Lukas, nalika weruh cara uripé—sing ora lumrah kanggo wong enom—kaget banget, nanging sing paling nggumunaké yaiku puasa lan pantangané. Kanthi nganggep manawa iki ora asalé saka niat luhur nanging mung saka kekanak-kanakan sing ora serius, wong tuwané mutusaké nguji dhèwèké kanthi cara iki: padha masak daging lan iwak bareng ing siji panci lan nyuguhaké panganan mau nalika wektu dhahar; bapaké njupuk iwak mau lan maringi marang Lukas sing pinaringan berkah. Ora nyadari yèn iwak iki wis dimasak bareng karo daging, dhèwèké miwiti mangan, nanging sawisé nyicipi lan mangertèni carané disiapaké, dhèwèké kaget banget lan langsung mual lan muntah apa sing wis dipangan; lan kaya-kaya wis nindakake kaluputan gedhe kanthi sengaja, kanthi nangis lan ngesah, dhèwèké malah ora gelem nyicipi roti, lan nglampahi telung dina kanthi kahanan kaya ngono. Banjur wong tuwane, nalika weruh yèn karsa taqwa kuwi ora amarga dolanan bocah cilik nanging amarga sih rahmaté Gusti, banjur maringi idin supaya dhèwèké urip manut karsa atiné wiwit wektu kuwi.

Lukas sing pinaringan berkah, ing sisihé, manut marang wong tuwané ing kabèh bab, kanthi tekun nindakaké apa waé sing diprentahaké: dhèwèké ngopeni wedhus; nalika wis diwasa, dhèwèké miwiti ngolah lemah, kadhangkala nindakaké tugas omah, ngendhalèni daging enom lan ngendhalèni napsu. Dheweke welas

---

[1710] Ing jaman kuna, Hellas iku jeneng sing diwenehake marang bagean tengah Yunani.

[1711] Aegina – salah siji pulo ing Kapuloan. Segara Aegea – uga dikenal minangka Teluk Thessaloniki, ing sisih lor-kulon Kapuloan.

[1712] Kastoria iku sawijining desa ing Attika, wewengkon tenggara Hellas utawa Yunani Tengah.

asih banget marang wong mlarat nganti kanggo wong-wong mau asring dheweke ngorbanake kabutuhané dhéwé. Saben ninggal omah kanggo ngurusi urusan apa waé, dheweke maringi kabèh panganan sing digawa marang wong mlarat, déné dheweke dhéwé tetep luwe. Kanthi semangat lan katresnan sing gedhe, dheweke asring maringi sandhangané dhéwé marang wong-wong mau, lan asring bali menyang omah telanjang, sing banjur diomelake wong tuwané, nggrundel malah ngukum dheweke; lan kadhangkala wong tuwane malah nglilani dheweke mlaku-mlaku telanjang lan ora diwenehi sandhangan suwene wektu, kanthi pangira-ira yen dheweke bakal isin karo ketelanjangane lan mandheg maringi sandhangane marang wong mlarat. Nanging priya sing loman ati iku ora nate mandheg nindakake kabecikan: dhèwèké ora isin karo kahanan telanjang lan ora wedi paukuman; amarga kanggo dhèwèké, kahanan telanjang kanggo mbiyantu wong mlarat iku kaya busana kraton, lan dhèwèké nganggep paukuman lan pecutan kanggo kuwi minangka pakurmatan lan pujian – lan sawisé kuwi dhèwèké malah luwih loman maringi marang wong mlarat.

Sawijining dina, Lukas sing pinaringan berkah lagi mlaku liwat sawah kanggo nyebar gandum nalika ketemu para gelandangan ing dalan; banjur dhèwèké mènèhi gandum mau marang wong-wong mau, mung nyimpen sethithik kanggo nyebar dhéwé. Nanging Gusti, sing maringi ganjaran sedekah marang wong mlarat nganti satus kaping, mberkahi taneman sithik iki: ing mangsa panas kuwi, ladang gandumé ngasilaké panèn luwih akèh tinimbang taun-taun sadurungé, nganti nalika wayahe panèn teka, padha nglumpukaké gandum luwih akèh tinimbang biyèn.

Nalika Stephen, bapaké Santo Lukas, lara lan seda, priya Allah iki ninggalaké tetanen lan nyawisaké dhiri kanggo sinau ilmiah. Nggelarake dhiri khusus kanggo renungan babagan Gusti Allah lan sinau pandonga, para mudha sing taat iku ngalami kamajuan nganti nalika ngangkat pikirane marang Gusti, kadhangkala awake bisa munggah saka lemah, kaya sing tau disekseni kanthi cetha dening ibune, Euphrosyne. Nalika sawijining dina dheweke weruh yen putrané wis suwe ora metu saka kamare, kanthi kepéngin ngerti apa sing ditindakake, dheweke nyawang sacara rahasia liwat bolongan kunci lan weruh putrané lagi ndedonga: pikirane tetep marang Gusti, déné kabèh awaké ngambang ing udara, ora nyentuh lemah saklawasé lan kaya digantung saka lemah mung nganggo siji jangkung dawa; Euphrosyne nyekseni iki ora mung sapisan, nanging kaping pindho utawa kaping telu, lan dhèwèké kaget banget; sawisé kuwi, dhèwèké nyritakaké marang wong liya, sarta ngukuhaké kabenerané.

Wong enom sing pinaringan berkah iki wis suwe nyimpen kepinginan ninggalake donya sing rame lan nyawisake awake dhewe kanggo meneng monastik lan tapa brata. Sawijining dina, nalika lagi merenung bab iki, amarga kobong karo kepinginan ngucapake sumpah monastik, dhèwèké nyelundup metu saka omah kanthi rahasia, arep ninggalaké Yunani; ing dalan dhèwèké ketemu prajurit lan penjaga sing nyekel budhak sing mlayu saka tuwané lan mbuwang menyang panjara.

Ndeleng wong enom sing sandhangane kumel, padha nyangka yèn dhèwèké iku salah siji budhak sing mlayu lan langsung nyekel dhèwèké; padha takon sapa sing nduwèni dhèwèké, saka ngendi asalé, lan arep mlayu menyang ngendi. Wong enom kuwi mangsuli yèn dhèwèké iku budhaké Kristus lan lagi arep menyang para bapa suci kanggo ndedonga. Nanging para prajurit ora pracaya; padha nyangka yèn dhèwèké nyoba ndhelikaké yèn dhèwèké budhak lan nyoba mlayu saka para prajurit, banjur padha nggebugi pemuda sing ora salah kuwi tanpa welas asih; banjur dikurung ing penjara nganti dhèwèké ngakoni sapa sing nduwèni dhèwèké lan kepiyé carané dhèwèké bisa lolos saka tuwané. Lukas sing berkah nganggep kabèh mau minangka cobaan sing dikirim déning mungsuh sing iri sing ngalangi niyat beciké. Nanging sawisé sawatara wektu, sang wali diakoni déning sawatara wong; adhedhasar kesaksian mau, Lukas sing berkah dibebasaké saka ikatané.

Nalika abdi Kristus mau bali menyang omah, dhèwèké kudu nahan ora mung celaan lan cacian saka keluargané, nanging uga pukulan. Saben dina lan bengi sang wali ndedonga marang Gusti supaya kersa nampa dhèwèké ing urip monastik, lan ora suwé panyuwunané dikabulaké kanthi cara kaya mangkéné.

Ana loro biksu teka ing wewengkon kuwi saka Roma kuna; nalika ndeleng wong-wong mau, Lukas langsung kelingan niyaté, lan atiné tambah kobong karo katresnan marang Gusti Allah. Nalika lagi ngobrol karo wong-wong mau, dhèwèké takon menyang ngendi padha arep lunga. Padha mangsuli yèn padha arep menyang Yerusalem. Banjur Lukas sing kabegjan wiwit nyuwun supaya padha ngajak dhèwèké bebarengan ing lelampahané lan nggawé dhèwèké dadi bagéan saka urip monastiké. Nanging padha nolak ngajak dhèwèké, kanthi alesan yèn dhèwèké isih enom—umur pitulas taun lan durung biasa lelungan adoh—lan uga padha wedi marang wong tuwané, supaya wong tuwané ora nandhang sangsara yèn padha ngetutaké lan nyusul nganti ketangkep.

Lukus sing kasucèkaké, nanging, ngandhani yèn dhèwèké yatim piatu lan pengembara, lan ora ana sing ngopeni, lan dhèwèké nyuwun marang para biksu mau supaya gelem nampa dhèwèké. Nanging, para biksu mau lunga saka panggonan kuwi kanthi ndhelik karo dhèwèké, lan sawisé tekan Athena, padha menyang gréja éndah Sang Perawan Maria sing Paling Suci kanggo ndedonga, lan nginep ing biara. Nalika padha miwiti lelampahan menyang Yerusalem, para biksu ninggalake Lukas sing pinaringan berkah ing biara kuwi.

"Ing kéné, enom," pangandikane marang dhèwèké, "panggonan sing becik kanggo nggayuh tujuwanmu; ing kéné kowé bisa éntuk apa sing kok kepéngini lan ora suwé bakal kalebu ing barisan mulya komunitas biarawan.

Sawisé nyerahaké dhèwèké marang abbot, para biksu banjur nerusaké lelampahané.

Abát pitakon kaping pirang-pirang saka ngendi asalé lan wong kaya apa dhèwèké, nanging ora ana sing bisa dingerteni: abdi Gusti ndhelikaké tanah kelairané lan omahé lan ora kersa mbukak dhiri marang sapa waé. Nanging, amarga weruh yèn dhèwèké iku mudha sing nduwèni watak becik, meneng, alus, andhap asor lan manut, abát banjur nyukur rambute minangka pratandha mlebu dadi novis.

Bab ibu saka Lukas sing berkah, piyambakipun sedhih sanget: piyambakipun boten saged nampi pisah saking putranipun ingkang dipun tresnani, ingkang dipun anggep minangka panglipur tunggal ing janda lan panglipur ing sedhihipun, lan piyambakipun nangis kenceng sanget, nyuwun dhumateng Gusti Allah:

– Aduh, ya Gusti! Panjenengan sing nyekseni janda lan yatimku—kaping pisan Panjenengan paring sangsara marang aku kanthi nggawa seda kanca sing wis Panjenengan jodhokake karo aku, banjur Panjenengan paring aku nasib janda, sing tumrap aku luwih medeni tinimbang pati dhéwé, – lan saiki Panjenengan sampun nyirnakake saking paningal kula tiyang ingkang dados panglipur kula ing sangsara ageng punika, lan saiki kula boten mangertos pundi kula badhe ndeleng piyambakipun malih – siji-sijine sinar pangarep-arep ing gesang kula ingkang kebak prihatos. Saiki aku kudu muni kaya Daud: *'Atiku gemeter; kekuatanku wis ninggalake aku, lan pepadhanging mripatku—aku malah kelangan kuwi'* (Mazmur 37:11). Lan kenapa priya enom kuwi adoh banget saka kita? Apa mbok menawa kita nglarang dhèwèké ngabdi marang Panjenengan tanpa kendhat, Gusti? Utawa apa mbok menawa kita marèngi dhèwèké nindakake pakaryan omah, saéngga dhèwèké kelalen pandonga-pandonga sing biasané? Apa mbok menawa aku mulang dhèwèké supaya luwih tresna marang bab-bab jasmani tinimbang rohani, marang bab-bab donya tinimbang swarga, marang sing sementara tinimbang sing langgeng? Aku sinau saka wong tuwaku dadi ibu ora mung ing daging nanging uga ing roh, lan aku kepengin ndeleng anakku sampurna ing kabecikan; aku maringi wektu luwih akeh kanggo ndedonga tinimbang ngladeni aku; iku dadi kabungahan kanggo aku ndeleng anak sing tak tresnani, sanajan ora mesthi, paling ora sakedhik wektu; aku wis cukup mung krungu tangga-tanggaku muji wataké sing apik lan kanthi mangkono maringi panglipur marang atiku sing sedhih. Mula, ya Gusti lan Sang Prabu, aja ngremehake luh ing mataku, nanging rungokna lan kersaa nglegakake sedhihku sing gedhe; Panjenengan bakal ngilangi kasedhihan iki nalika Panjenengan maringi maneh marang mata ibu iki kasempatan kanggo nyawang anak ingkang kinasih: nalika punika, sawisé nemokaké anak kula, kula badhé nglumpukaké sedaya tiyang, ngakeni kamulyan Panjenengan, lan badhé muji Panjenengan salami gesang kula.

Sawisé ndedonga kaya ngono ing sedhihé, ibu sing kesrakat iku nyerahké dhiri marang sih-rahmaté Gusti Allah, lan dhèwèké nampa persis apa sing wis dipun nyuwun.

Gusti, sing nglakoni kabèh mung kanthi kersané, maringi panglihatan marang abas ing biara ing ngendi Lukas sing berkah mau pisanan miwiti urip tapa brata: ing sawijining impen, dhèwèké weruh ibu sing nangis, sing njerit marang dhèwèké kaya mangkéné:

'Ngapa kowe wis nindakake ora adil marang aku, sawijining janda? Ngapa kowe nambahake sedhih iki marang sangsaraku? Ngapa kowe tanpa welas asih njupuk saka aku siji-sijine panglipur ing jandaanku? Ngapa kowe nyulik anakku, sandhangan tuaku? Nalika nglakoni sedhih iki, aku ora bakal mandheg nyuwun marang Gusti Allah, Raja kabeh, lan mbela-mbela marang kowe."

Kagèt lan wedi marang panglihatan kaya ngimpi lan tembung-tembung mau, sang abbot wiwitane nyangka yèn kuwi mung godaan setan; nanging nalika ing wengi sabanjuré lan manèh ing wengi katelu dhèwèké weruh wanita sing padha ing ngimpi lan krungu tembung-tembung nesu sing padha , dhèwèké nyadari yèn iki dudu tipuan setan, nanging wahyu sing dikirim déning Gusti Allah.

Esuk-esuk, sang abbot nyaur Lukas, sawijining pemuda sing lagi nglakoni novisiat bareng karo dheweke, lan kandha marang dheweke kanthi nesu:

'Ngapa kowe mutusaké ndhelikaké kabèh bab awakmu, sanajan aku wis pirang-pirang takon sapa kowe lan saka ngendi kowe teka? Ngapa kowe kandha yèn kowe ora nduwé wong tuwa utawa sedulur? Lan piye kowe wani mlebu ing ordo suci iki lan manggon bareng kita, kebak muji-muji lan goroh, kaya sing dibuktèkaké déning fakta?' Yen kowe wis kandha jujur saka wiwitan, saiki, kosok baline karo kersamu, ora bakal ana pangungkapan babagan kowe. Mula, lunga saka kene, saka kita kabeh sing urip monastik, lan bali marang sing nglairake kowe; amarga dheweke sing sedhih banget, aku wis nandhang sangsara abot telung wengi berturut-turut.

Nalika abbot ngendika makaten, sang Lukus sing pinaringan berkah, kaget banget, mandeg kaku kaya bingung; dhèwèké nyawang mudhun, lan luh mili saka mripaté: pancèn dhèwèké ora kepéngin pisah saka sedulur-seduluré sing suci. Abbot, weruh luh lan andhap asor dhèwèké, kagugah welas asih lan wiwit ngendika alus marang dhèwèké kaya mangkéné:

'Ora mungkin, anakku, kowe saiki ora bali marang ibumu; nanging mengko, kowe ora bakal dilarang manggon ing biara; lakoni kuwi, aku nyaranake; amarga cetha manawa pandongane kuwat banget nganti bisa nggerakake Gusti lan ngluwihi pandonganmu dhéwé.'

Krungu mangkono, Lukas sing kasucen ora mbantah tembungé sang abbot; kanthi ngajèni dhèwèké mung nyuwun pandonga lan berkah. Mula, sanadyan dhèwèké ora kepéngin ninggalaké biara, dhèwèké kapaksa miwiti lelampahan menyang ibuné ing désa Kastoria.

Nalika mlebu omah, dhèwèké nemokaké ibuné sing lagi nangis kenceng; nanging nalika ibuné weruh dhèwèké, atiné kebak kabungahan lan kelembutan, sanadyan mangkono dhèwèké ora langsung mlayu nyawiji karo anaké kanggo nyawung: Minangka wanita sing duwé semangat kuwat lan ajiné marang Gusti, dhèwèké dhisik ngunggahaké pandelengé marang Gusti lan ngacungaké tangané marang Panjenengané, matur nuwun amarga kanthi pitulungan Panjenengané, dhèwèké saiki bisa kumpul manèh karo anaké sing dikasihi, sing biyèn pisah.

"Pinunjul Gusti," pangandikane, "sing wis ngrungokake pandongaku lan ora nyegah rahmate marang aku."

Mangkono Lukas, miturut kersaning Gusti, dibalèkaké marang ibuné; dhèwèké ngladèni ibuné minangka anak lan manggon bareng ibuné patang wulan. Banjur Lukas sing pinaringan berkah, kobong semangaté kanggo Gusti lan kanggo urip meneng ing Gusti, manèh mutusaké ninggalaké ibuné. Wektu iki dhèwèké ora ngalangi niyat beciké lan ora nyegah dhèwèké saka dalané, amarga dhèwèké ngerti yèn anaké, kaya wong liya, kuduné ngajèni Gusti luwih saka wong tuwané.

Mangkono, Santo Lukas, kanthi pandonga ibuné minangka pituduh sing setya, ora suwe rawuh ing sawijining gunung ing pinggir segara sing dijenengi Gunung Yohanes; ing kana ana gréja kang dipersembahaké marang Para Santo Sing Ora Nampa Upah—dhokter Cosmas lan Damian. Ing kono, sawisé ngedegaké sel cilik kanggo dhéwé, dhèwèké miwiti urip ing dalan Allah ing jeroné. Ora mungkin nyritakaké kanthi rinci kabèh pakaryan kang ditindakake ing kono, nglawan setan lan ngremuk dagingé; nanging uga ora bisa meneng bab iki kabèh. Mula, saka akèh prakara, kita mung bakal nyritakaké sawatara, supaya kita bisa mangertèni jinis manungsa apa sing dadi abdi Gusti iki sajrone uripé.

Romo sing kinurmatan iku nduwé siji murid sing salah paham marang guruné: dhèwèké mikir yèn sang wali iku munafik, ndedonga tanpa kendhat. Ndeleng yèn dhèwèké ora nindakaké apa-apa—ora maca Kitab Suci uga ora sinau karya-karya Bapa Gereja—muridé mikir yèn guruné, amarga wong sing ora sekolah lan ora ngerti Kitab Suci, ngentèkaké kabèh wengi ora kanggo berjaga nanging kanggo turu lan nganggur. Mula, ing sawijining bengi, nalika sang tuwa wis nutup lawang selé, muridé lungguh ing njaba lawang lan nyandhak sirahé marang lawang, banjur miwiti ngrungokaké apa sing ditindakake sang tuwa ing bengi – apa piyambaké lagi ngaso utawa ndedonga? Lan nalika nyiduk kaya ngono, dhèwèké tetep ana ing sacedhak lawang sakwengi nganti esuk. Dheweke piyambak mengko nyritakake apa sing wis dirungokake ing kana. 'Aku krungu,' ujare, 'kados pundi sang wali, nalika sujud, nggebuk sirahé ing lemah lan saben sujud tansah kanthi ngajèni ngucap: "Gusti, kawelasi!"' Banjur, kobong semangaté marang Gusti, dhèwèké wiwit luwih kerep sujud lan luwih banter nyuwun: 'Gusti, kawelasi kula!' Mula dhèwèké ndedonga nganti badané kesel; nanging sanadyan dhèwèké ambruk nyembah ing lemah, rohanié ora kendho, amarga sanadyan lagi ngglelgèk ing lemah dhèwèké isih terus nyebut Asma Gusti Allah ing pandonga. Banjur, nalika tangi, piyambakipun sujud lan nindakake kados makatên, sarta nglampahi

kabèh wengi kanthi pandonga kaya ngono nganti fajar. Sawisé kuwi, murid iki, sawise kapercayan déning pakaryan bapakné, , nyesel marang sangsi sadurungé lan, sawisé sang wali seda, ngakoni kabèh mau marang wong liya kanthi sumpah.

Nanging bapak sing mulya ngerendhahake daginge ora mung kanthi sujud ndonga ing wayah bengi, nanging uga liwat pakaryan ing wayah awan. Dheweke nyiyapake kebon cilik kanggo awake dhewe lan miwiti nandur maneka wit lan nyebar kabeh jinis wiji, ora kanggo kabutuhane dhewe utawa kanggo didol, nanging kanggo nglemahake daging; saben dina dheweke nyambut gawe ing kebon nganti kringete mili ing bathuke, lan yen ana woh-wohan saka wit lan wijine, panjenengané bakal maringi woh-wohan mau marang wong-wong sing teka; ing wektu liyané, sawisé ngisi kranjang gedhé karo woh-wohan mau, panjenengané nggawa menyang lahan tetanggané wong liya lan ninggalaké ing kana; mangkono Santo Lukas nyukupi wong liya nganggo woh-wohan saka pakaryané, déné panjenengané dhéwé tansah puasa.

Kedadéyané rusa wiwit mlebu ing keboné; padha mangan sawatara tanduran lan nginjak tanduran liyané, saéngga ngrusak keboné abot. Wong suci mau ngusir kancané, nanging nalika dhèwèké bali menyang selé, kancané padha bali manèh; lan iki kelakon bola-bali. Banjur wong suci mau, amarga nesu, metu marang rusa lan kandha marang salah sijiné, sing luwih gedhé tinimbang liyané, kaya-kaya ngomong karo makhluk sing wicaksana lan bisa ngomong:

'Ngapa kowe gawe aku repot lan ngrusak gaweyané, padahal aku ora tau nindakake salah marang kowe? Lha, kita padha abdi Gusti siji lan makhluké Gusti siji; saliyane, aku diciptakaké miturut gambaré Gusti lan nduwé wewenang marang kabèh makhluk, amarga Sing Maha Nggawé wis ngandhapake kabèh mau marang manungsa. Mula, miturut dhawuh Gusti, aja obah saka panggonanmu, nanging tampani paukuman sing pantes.

Lan ora suwe sang suci ngucapake tembung-tembung mau, rusa jantan kuwi, kaya kena panah, tiba ing lemah lan ora obah, dene rusa-rusa liyane padha mlayu. Para pemburu sing lagi mlaku ing ara-ara samun kebeneran nyekseni kabeh mau; padha buru-buru nyedhaki rusa jantan kuwi lan kanthi bungah miwiti nyeret buruan sing ora disangka-sangka mau kanggo disembelih. Nanging Sang Pendeta, kanthi welas asih marang rusa mau, ngendika marang wong-wong mau:

'Sedulur, kowe ora nduwé hak njupuk rusa iki: kowe ora mburu, ora nangkep, nanging mung nemu sing wis kacekel lan saiki arep disembelih. Kowe kuduné welas asih marang dhèwèké, awit dhèwèké ambruk amarga ringkih lan saiki ngglethak kéné, ora ana pikiran arep mlayu.'

Krungu kuwi, para pemburu ninggalake rusa mau, padha gumun marang welas asih sang wali. Sang wali banjur ngeculake rusa mau kanthi slamet bali menyang ara-ara gersang.

Sanadyan piyambakipun satunggaling biksu ingkang tindak tandukipun sampurna, Bapa Lukas ingkang kinurmatan durung ngagem busana biksu ingkang sampurna. Nanging piyambakipun kepengin sanget lan ndedonga kanthi khusyuk dhateng Gusti Allah supados paring wujud suci kados malaikat; lan pandonganing piyambakipun kaestren: piyambakipun nampi kados pundi ingkang dipun kepengin.

Ing sawijining dina, ana loro biksu sepuh teka marang dhèwèké saka panggonan sing ora dingertèni, rambute dihiasi werna pérak mulya saka yuswa lan pasuryané sumunar kanthi kasucèn: padha kandha yèn padha arep menyang Roma kuna; para biksu mau, sawisé ndedonga, banjur ngagemaké Sang Lukès sing kinurmatan nganggo busana biksu sakabèhé; sawisé maringi piwulang, padha miwiti nyiapaké lelampahané. Lukas sing kinurmatan, amarga ora duwe apa-apa kanggo nyukupi lelampahané—awit dhèwèké mlarat ing badan lan roh lan malah ora duwe panganan dhasar—mèlu lelampahan bareng, nyukupi awaké dhéwé ing dalan liwat pacelathon rohani sing maringi panglipur. Sawisé tekan pinggir segara, para lelungan padha lungguh sedhela kanggo ngaso lan wis arep pisah dalan karo Lukas sing berkah ing panggonan kuwi, sawisé padha nyium dhèwèké ing Gusti. Nanging nalika padha isih lungguh ing kono, ana iwak gedhé dumadakan mlumpat metu saka segara lan tiba ing pinggir pasisir ing sikilé; banjur ana siji manèh mlumpat metu, lan loro-loroné padha ngglundhung ing lemah, kaya-kaya padha nyerahaké awaké dhéwé ing tangané. Iki minangka wangsulan marang pandonga Santo Lukas; amarga dhèwèké ora nduwé panganan kanggo nyukupi para welasé ing lelampahané, dhèwèké nyuwun marang Gusti, Pangripta kabèh tumitah, lumantar pandonga rahasia lan tulus, supaya ngirimaké panganan kanggo lelampahané. Lan Panjenengané sing biyèn ngutus roti lan daging marang Elia lumantar gagak, uga ngutus panganan marang para bapa mulya iki saka banyu segara. Lan sawisé padha njupuk loro iwak mau, padha matur nuwun marang Gusti Allah, sing mbukak tangané lan maringi kabungahan marang saben makhluk urip.

Bapak kita sing kinurmatan, Lukas, sawisé nggayuh pangkat malaékat sing sampurna, banjur nglakoni cara urip sing luwih sampurna; dhèwèké wiwit luwih ngupaya, nambah pakaryan sing luwih abot marang praktik askétis sadurungé, lan nguwatké pangabdiané kanthi luh lan jaga bengi kabèh. Pangananipun dumadi saka roti barli, lan kadhangkala sayuran mentah lan banyu; piyambakipun arang sanget ngidini turu – kanggé punika, piyambakipun nyuwun galian parit ing selipun, kados peti mati; piyambakipun nindakaké punika minangka pangeling tansah dhumateng pati. Lan nalika dhèwèké perlu turu ing wayah bengi, dhèwèké bakal nggleleng ing peti mati iki, kaya lagi mati lan dikubur; lan sawisé ngaso sakedhik, dhèwèké langsung tangi manèh kanggo ndedonga, ngucapaké tembungé nabi Daud: *'Panjenengan mbukak tangan Panjenengan lan nyukupi kabèh makhluk urip manut sih Panjenengan'* (Mazmur 144:16). *Aku tangi sadurunge subuh lan njerit; aku ngenteni sabda Panjenengan. Mataku waspada sadurunge jaga esuk, supaya aku bisa merenung marang sabda Panjenengan'* (Mazmur 118:147–148). Nalika Santo Lukas wiwit nglakoni urip kaya ngono, kabar kabecikané cepet sumebar ing antarané para warga sacedhaké, lan wong-wong wiwit padha teka marang dhèwèké saka manéka arah.

Ing sawijining dina, loro sedulur lanang teka marang Romo lan kandha yèn sadurungé seda, bapaké wis ngubur kabèh emas, pérak, lan koin ing lemah ing panggonan sing ora dingertèni, lan nalika seda durung maringi kabar marang wong-wong mau ing endi panggonané bandha iku. 'Mula, Bapa,' ujare, 'kula nyuwun panjenengan ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané mratélakaké panggonan sing didhelikaké iki, lan banjur pasulayan saben dinané bakal mandheg. Amarga kula sedulur, padha curiga siji lan sijiné: kula nyangka ana siji sing nyolong warisan bapak lan disimpené dhéwé.' Mula, lumantar pandonga panjenengan, mugi permusuhan ing antawis kita sirna, lan mugi kasangsaran kita rampung kanthi bandha sing kapanggih.

Nanging, Pendeta iku nolak lan ngusir para sedulur mau, kandha yèn pandongané ora bisa meyakaké Gusti ing bab iki. Nanging, para sedulur mau kerep teka, ngganggu dhèwèké karo panyuwunané, lan pungkasané ndadèkaké dhèwèké welas asih.

Wong suci mau, sawisé ndedonga marang Gusti sing Maha Wikan lan lumantar wahyu mangertèni panggonan sing didhelikaké harta déning bapaké loro sedulur mau, banjur nunjukaké panggonan kuwi marang wong-wong mau. Banjur, sawisé padha menyang kana, padha miwiti nggali lemah ing panggonan kuwi lan ora suwé padha nemokaké emas lan péraké bapaké, lan padha nyritakaké mujijat iki ing kabèh désa sakupengé. Mungsuh kabèh sing becik—sétan—sanadyan wis tansah dikalahaké déning prajurit Kristus sing gagah berani iki, tetep waé mutusaké manèh arep perang nglawan dhèwèké. Kanthi kepéngin ngina lan nglarani dhèwèké, dhèwèké nyusun rencana kaya mangkéné liwat tipuané.

Kanthi panggeraké setan, ana telung wanita saka désa sacedhaké sing teka marang sang wali; padha nyungkur ing sikilé karo nangis lan merintih, banjur padha ngakoni dosa-dosa abot lan nyuwun marang dhèwèké supaya nyembuhaké jiwané lumantar pitutur lan pandonga. Santo Lukas, sing kepengin kanthi saben cara ngindhari gangguan mau lan adoh saka wong-wong mau, ngutus wong-wong mau menyang para imam, amarga piyambakipun ora nyekel jabatan kuwi nanging mung sawijining biksu prasaja sing ora diangkat; nanging, para wanita mau ora nggatekake santo mau, lan ing kono piyambakipun krungu pangakuan dosa-dosa wanita sing paling nggegirisi.

Sawisé para wong dosa kuwi lunga, mungsuhé manungsa, sing nembak wong sing lurus atiné (Mazmur 10:2), manèh nyerang sang wali nganggo pikiran-pikiran najis lan nggugah perselisihan dosa ing sajroning awaké sing wis mati rasa. Banjur Santo Lukas, nyadari licíké setan, nglengkapi dhiri nganggo senjata pandonga. Sawise ngadeg ing panggonan siji telung dina, ndedonga marang Gusti Allah sakabehe wektu, dhèwèké ngungkuli tipuané setan iki, mateni geni hawa napsu sing medeni nganggo udan luh lan kanthi cara iki, kanthi pitulungané Gusti Allah, ngremuk sirahé ula neraka.

Sawisé telung dina ndedonga, nalika badan sang wali wis kesel tenan, dhèwèké turu sedhela; ing wektu kuwi ana malaékat sing muncul marang dhèwèké ing sawijining pangliyan ing wujud priya enom sing ayu; ing tangane nyekel joran mancing, kang banjur diusapake menyang cangkem lan kerongkongane; lan katon kaya-kaya Santo Lukas sing mulya wis nelen joran iku kabeh, lan wis tekan nganti jero wetenge; banjur pemuda sing muncul mau narik joran saka tangane lan, kanthi joran iku, njupuk metu sawijining bagean awaké dhéwé—sing daging lan getih—lan, mbuwangé, kandha marang dhèwèké:

'Tetep tabah lan aja wedi.'

Sawisé tangi saka turu, sang wali nyadari yèn Gusti wis nylametaké dhèwèké saka napsu daging sing dosa, lan dhèwèké matur nuwun marang Juruwilaha lan Panylameté.

Sang Lukes sing kinurmatan, nalika nglakoni urip sing suci, uga duwé karunia pandelengan adoh lan bisa prédhiksi masa depan: contoné, dhèwèké wis prédhiksi luwih dhisik invasi pasukan Bulgaria menyang wilayah Yunani, sing banjur kelakon ing wektu sing pas, kaya sing bakal dicritakaké ing ngisor iki.

Sang askét suci uga bisa nyumurupi rahasia ati manungsa. Sang Reverend nduwé adhine wadon jenengé Gali; dhèwèké dudu adhine mung déning getih nanging uga ing roh: niru saduluré ing kabèh bab, dhèwèké nglakoni urip prawan, suci, lan askét monastik. Kadhangkala, bebarengan karo para novis, dhèwèké teka saka biarané menyang adhine lan ngladèni ing kéné saben dhèwèké butuh apa-apa; ing wektu liyané, dhèwèké ngopeni keboné, nandur lan nyabit wit-witan.

Ing sawijining wektu, Sang Mulya ngendika marang dhèwèké lan marang wong-wong sing ana bareng dhèwèké:

'Ana wong lanang teka marang kita, nggawa beban abot ing pundhaké, mula krasa abot banget.'

Sawisé ngendika mangkono, Panjenengané ninggalaké para wanita sing teka marang dhèwèké lan munggah menyang gunungé dhéwé. Nanging, amarga ora mangertèni apa sing wis diomongaké lan padha gumun, padha mikir apa tegese tembungé Rama Suci: sapa wong sing kebebanan kuwi, lan déning apa dhèwèké kebebanan? Lha, sawisé sawatara wektu, ana sawijining priya teka ing kéné sing ora mung ora nggawa beban apa waé, nanging uga ora nggawa apa-apa, banjur miwiti takon marang sang resi: 'Aku perlu ketemu karo dhèwèké bab sawijining prakara,' ujare. Adhiné sang resi mangsuli marang priya kuwi:

'Dheweke ora ana ing kene; dheweke wis lunga menyang ara-ara gersang sawatara wektu, nanging yen kowe kepengin ketemu, enteni nganti dheweke bali.'

Panjenengané kandha:

'Aku ora bakal lunga nganti aku ketemu karo dhèwèké,' lan nalika ngentèni sang wali, dhèwèké lungguh ing sacedhaké selé sang wali pitung dina. Sawisé pitung dina kliwat, sang wali bali saka ara-arane, lan nalika ndeleng wong iki, dhèwèké ndelok tanpa alus kaya biyasané, malah nesu, banjur kandha marang wong mau kanthi swara tegas:

'Ngapa kowe teka ing ara-ara iki? Ngapa, sawise ninggal kutha, kowe mlayu menyang gunung? Ngapa, sawise nolak gembala lan imam-imam Gréja, kowe teka marang kita, wong-wong sing ora paham kitab? Lan piye kowe wani muncul ing ngarep kita, tanpa wedi marang paukumané Gusti Allah, amarga kowe wis nindakake kaluputan sing ora kaétung?'

Wedi karo tembungé sang wali, wong iku banjur nangis lan amarga wedi ora bisa ngucapaké sak tembung. Banjur Wali Lukas ngandika manèh marang dhèwèké:

'Ngapa kowe meneng?' pitakoné. 'Ngapa kowe ora ngakoni kaluputanmu lan nyritakaké bab pambunuhan sing wis kowe tindakaké—supaya, kanthi tobat saka kabèh kaluputanmu, kowe bisa sethithik maremaké Gusti Allah?'

Banjur wong iku, meh ora bisa ngomong amarga nangis lan sesenggukan, kandha marang sang wali:

"Wah, manungsa Allah! Apa maneh sing panjenengan kersa tak critakake? Kanthi padhanging sih rahmaté Gusti sing manggon ing panjenengan, panjenengan piyambak, sanajan sadurungé pangakuan kula, sampun ngandika bab dosa kula sing awon. Miturut paningal kula, panjenengan mangertos sedaya ingkang sampun tak tindakaken sacara rahasia. Nanging, menawi panjenengan dhawuh, kula badhé nyritakake kalepatan kula ing ngajengipun sedaya tiyang."

Lan wong iku banjur nyritakaké kanthi rinci ing ngarepé kabèh wong, kepiyé, ing ngendi, lan kenapa dhèwèké matèni kancané nalika lelungan, ngakoni dosa iku kanthi nangis lan andhap asor; banjur, ambruk ing sikilé Santo Lukas, dhèwèké nyuwun marang sang wali supaya ora ninggalaké dhèwèké kejiret ing jeraté setan. Wong suci mau, sawisé paring piwulang sing dawa marang wong iku lan nuntun dhèwèké menyang dalan kaslametan, banjur ngutus dhèwèké marang para imam.

Kabeh iki dicritakaké kanggo mbuktèkaké kapinteran Santo Lukas, nuduhaké carané dhèwèké bisa nyumurupi malah dosa-dosa rahasia manungsa.

Uga ayo tak critakaké kasus sing padha.

Komandan kapal sing jenenge Dimitri, sing kerep nglayarake kapale menyang dermaga sing ora adoh saka selé sang wali, banjur dadi akrab karo dhèwèké; lan saben dhèwèké sowan, dhèwèké diparingi berkah saka pandonga suci lan seneng banget karo pacelathoné.

Ing sawijining dina, sawisé labuh ing pinggir lan nyiapaké arep menyang sang wong suci, dhèwèké mutusaké ora arep sowan kosong-tangan, nanging arep nggawa asil pancingané; dhèwèké asring mancing ing dermaga kuwi, nanging wektu kuwi, nalika mbuwang tali pancing bebarengan karo anak buahé, dhèwèké ora entuk apa-apa lan nyambut gawe sia-sia sedina muput. Nanging ing wayah bengi, kelingan marang Sang Lukes sing kinurmatan, dhèwèké nyemplungaké tali pancing nganggo jeneng sang wali lan éntuk iwak gedhé banget nganti meh ora bisa narik saka banyu; banjur, nyemplungaké tali pancing kaping pindho nganggo jeneng sang wali, dhèwèké éntuk iwak liyané, padha karo sing kapisan nanging rada cilik. Banjur piyambakipun mangkat sowan marang Romo Lukas, nggawa iwak cilik mau, dene iwak ageng dipun simpen piyambak. Santo Lukas, minangka tiyang ingkang wicaksana, sampun mangertos sedaya ingkang kelampahan; sanadyan mekaten, piyambakipun nampi tamu lan peparing mau kanthi kinasih. Nanging, nalika padha rembugan, bapak rohani kuwi ngélingaké dhèwèké, antarané liya-liyané, babagan carané Ananias wis dosa marang Gusti Allah kanthi ndhelikaké pérangan rega sing ditampa saka keboné, lan carané Rasul Suci Petrus ngerti bab iki (Kisah Para Rasul 5:1–5). Krungu kuwi, Demetrius nyadari yèn tembung sang wali mau uga kanggo dhèwèké, amarga dhèwèké wis nyumputaké iwak gedhé; kebak rasa wedi marang pangawikané bapa sing kasucèkaké lan isin amarga dosané kabukak, dhèwèké tiba ing sikilé, lan kanthi ngakoni dosané lan tobat, nyuwun pangapura marang sang wali. Santo Lukas, sawisé ngélingaké dhèwèké kanthi alus, banjur ngapura dhèwèké; babagan iwak sing digawa mau, dhèwèké maringi dhawuh marang muridé supaya masak iwak kuwi lan diwènèhaké marang sedulur-sedulur sing teka, awit dhèwèké dhéwé ora mangan iwak. Lan ing pirang-pirang wektu, nalika nyana yèn para sedulur bakal enggal teka marang dhèwèké, dhèwèké bakal ngandhani muridé lan maringi dhawuh supaya nyiapaké panganan lan roti kanggo wong-wong mau.

Pitu taun sawisé Santo Lukas manggon ing gunungé, tentara Bulgaria wiwit nyerbu tanah Yunani, sawijining prastawa sing wis diprakirakaké déning Rama Suci luwih dhisik. Para warga padha mlayu, ana sing menyang kutha-kutha lan benteng-benteng , liyane menyang pulo Euboea lan Peloponnese[1713] ; nalika semana, Sang Lukes sing kinurmatan, sawisé ninggalaké gunungé, numpak kapal lan layar menyang Korintus[1714] . Ing kono, sawisé krungu ana wong sing manggon ing tiang lan nglakoni tapa brata ing Patras[1715] , dhèwèké lunga marang wong kuwi lan manggon bareng nganti sepuluh taun, ngladèni kanthi patuh lan semangat kaya anak ngladèni bapaké. Ana sawijining presbiter wiwit ngomong ala bab wong sing manggon ing tiang kuwi lan, nggodha wong-wong sing krungu, ngina lan nyebar fitnah marang wong sing bener kuwi. Sing Mulya Lukas, nalika krungu tembung-tembung blasphemous sing ngina bapaké, ninggalaké kalemé sing dadi ciri khasé lan, kanthi mbantah presbiter mau, wiwit muji sang askét; mbukak kabohongan presbiter mau, dhèwèké ngadeg teguh mbela kabeneran guruné. Presbiter kuwi, wong sing kejem, nyabet Rama Lukas ing pipine – lan langsung paukumané Gusti Allah tiba marang dhèwèké: ing kahanan edan, dhèwèké tiba ing lemah lan tetep ana ing kono nganti seda, wis diserahaké marang Setan kanggo ngrusak dagingé, supaya rohé bisa kaslametaké (1 Kor. 5:5).

Sepuluh taun sawisé, Sang Mulya Lukas bali manèh menyang tanah airé, Hellas, lan mapan ing panggonan panggonan dunungé sing kapisan ing Gunung Yohanes.

Sawijining dina, Uskup Korintus kebeneran liwat gunungé sang suci nalika arep menyang Konstantinopel, banjur mandheg kanggo ngaso cedhak selé Pendeta Lukas; nalika krungu bab iki, Santo Lukas banjur sowan matur nuwun lan nggawa peparing saka pakaryané – woh-wohan saka wit, sayuran oyot saka kebon, lan sayuran ijo. Uskup mau, sawise nampani panjenengané kanthi ramah, banjur marani sel panjenengané lan nalika nyekseni urip asetik lan meneng, kebon lan pakaryané, panjenengané kaget lan nampa pangajaran gedhé saka kéné. Dheweke

---

[1713] Euboea iku sawijining pulo dawa sing ngulur saka lor-kulon nganti kidul-wétan ing sepanjang pesisir wewengkon Yunani Tengah, Boeotia, lan Attica. – Peloponnese iku Yunani kidul.

[1714] Korintus – kutha paling tuwa, paling misuwur, lan paling sugih ing Yunani kuna; dumunung ing Selat Korintus, nyambungake Peloponnese karo bagéan liya saka Yunani, ing dataran subur lan éndah ing pesisir kidul-wétan Teluk Korintus antarané Segara Ionia lan Aegea; saiki, reruntuhan Korintus kuna dumunung cedhak kutha Korintus saiki, sing dikenal minangka Koronto, sing duwé populasi mung watara 5.000 jiwa.

[1715] Patras iku kutha kuna ing pesisir lor Peloponnese.

mutusaké maringi sedekah marang pertapa lan dhawuh marang saben wong sing teka bareng dheweke supaya maringi sawetara koin; dheweke dhéwé nyumbangaké sawetara emas, saéngga akèh dhuwit terkumpul sing arep diwènèhaké marang pertapa mau; nanging Santo Lukas ora gelem nampa.

"Bapa Suci," pangandikane, "kula boten nyuwun emas, nanging pandonga lan piwulang suci panjenengan; lan apa gunane emas tumrap kula, menawi kula sampun milih kasrakat lan gesang andhap asor punika? Mula, paringna kula pundi ingkang kula nyuwun lan kula kepengin: piwurungana kula, tiyang awam, kados pundi carane slamet?"

Uskup sing sedhih, mikir yèn Santo Lukas nolak lan ngremehké ora sedekahé nanging dhèwèké dhéwé, kandha marang sing kinurmatan:

'Ngapa panjenengan nolak peparing kita, lan kanthi kuwi uga nolak kita dhéwé?' Amarga aku uga wong Kristen sing setya, sanadyan wong dosa; uskup, sanadyan ora pantes. Lan kenapa, nalika niru Kristus ing kabèh bab, kowe ora niru Panjenengané ing bab iki: amarga Panjenengané uga nampa sedekah sing diwènèhaké wong-wong sing taat; mula, yèn kowe ora butuh emas, tampanana lan bagèkaké marang wong-wong sing mbutuhaké. Yen panjenengan nganggep sedekah ora perlu, panjenengan nyegah wong mlarat saka kabutuhané lan nolak kaslametané wong sing maringi sedekah: amarga yèn wong mlarat ora nampa sedekah, saka ngendi dhèwèké bakal éntuk kabèh sing dibutuhaké? Lan kita, yèn ora maringi sedekah, kepiyé carané kita bakal slamet?

Kanthi kapercayan marang tembung-tembung uskup mau, sang pandhita nampa sedekah, nanging ora kabèh emas, mung siji koin; lan uskup, sawisé maringi berkah, banjur mangkat lelungan.

Adaté Santo Lukas, nalika minggu Minggu Palem, menek menyang pucuk gunung esuk banget lan, nggawa salib ing tangané, nglantangaké: 'Gusti, mbelasana'. Nalika semana, nalika panjenengané munggah gunung kaya biyasané, ana ula tedhung metu saka bolongan lan, amarga godhané setan, ngigit driji ageng sikilé lan nempel. Sang wali banjur nundhuk, njupuk ula mau, mbuwang saka sikilé, lan kandha marang ula mau:

'Aja kowe nglarani aku, lan aku uga ora bakal nglarani kowe, nanging ayo padha mlaku ing dalan dhéwé-dhéwé: awit kita iku ciptaan Sang Pangripta siji lan ora bisa nindakake apa-apa tanpa kersa lan dhawuh saka Pangripta kita.'

Lan echidna mau merayap bali menyang guwané, déné sang wali nerusaké munggah gunung, tetep ora cilaka apa-apa amarga patukané echidna mau.

Ana sawijining pangadilan kraton sing dadi pangurus harta karun kraton, tau dikirim déning raja menyang nagara Afrika; nalika dhèwèké ana ing Korintus, nggawa akèh emas raja, dhèwèké dirampok lan kabèh emas kraton ilang. Sajrone nggoleki barang sing dicolong, akèh wong disiksa lan dieksekusi, nanging emasé ora ditemokaké, lan pejabat kraton kuwi ngalami sangsara gedhé. Para bangsawan kutha padha teka nglipur dheweke, nanging ora bisa: amarga wis putus asa golek emas, dheweke ora kepengin urip, amarga wedi marang murka raja. Banjur salah siji saka wong-wong sing ana ing kono maju lan kandha:

'Ora ana sing bisa nunjukake ing endi barang sing dicolong ana, kejaba biksu Lukas, lumantar panjenengané Gusti Allah nindakake akèh mujijat.'

Krungu kuwi, wong-wong liya padha kandha, ' pancen kaya ngono' – lan kabèh padha wiwit ngomongaké dhèwèké, muji uripé sing luhur lan sih rahmaté Gusti sing ana ing dhèwèké. Pejabat kraton, sawisé krungu kuwi, ngirim layang marang sang wali kanthi panyuwunan kaya ing ngisor iki:

'Tuladha Panjenengané sing, demi kaslametaning umat manungsa, ora nolak mudhun saka swarga, lan rawuh sedhela ing kutha kita kanggo sowan marang wong-wong sing kaserang sedhih gedhé.'

Wiwitane, Santo Lukas ora kepengin lunga, amarga nyingkiri kesombongan lan pakurmataning manungsa, nanging banjur, kanggo kapentingan akèh wong sing nandhang sangsara amarga emas sing dicolong, piyambakipun mangkat; ing kutha, piyambakipun dipun tampi kanthi pakurmatan déning pejabat kraton lan para warga, lan sepisanan piyambakipun maréntahaké supaya dhaharan disiapaké:

'Ayo dhisik padha nyukupi weteng kita,' pangandikane marang pejabat kuwi, 'lan padha bungah amarga kamulyaning Gusti Allah: Panjenengané sing wis maringi banyu urip marang kita kanthi anggur welas asih iku kuwasa banget kanggo ngisi cangkir kita karo kabungahan amarga katresnané marang manungsa.'

Nalika padha lungguh lan dhahar—sanadyan padha luwih nyukupi nyawane nganggo piwulang wicaksana sang suci tinimbang nyukupi badan nganggo panganan—Sang Luhur Lukas, nalika mandeng marang salah siji

sing ana ing kono sing ngladeni, nelukake jenenge, ngelirik dheweke supaya nyedhaki, lan kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe meh nggawa pati marang awakmu dhéwé, lan musibah gedhé marang tuanmu, amarga wani nyolong emasé raja? Ayo langsung lunga lan gawa emas sing wis kowe simpen ing lemah, yèn kowe péngin diparingi welas asih lan pangapura.'

Krungu kuwi, abdi iku banget wedi lan meneng bae, gemeter kabeh awaké: dhèwèké, sing sanajan nuraninè dhéwé wis nyalahké, saiki ora bisa ngucapaké siji tembung waé; banjur, tiba ing lemah lan nyekel sikilé sang wali, dhèwèké nyritakaké kabèh kabeneran, nyuwun pangapura karo luh, lan pangapura mau diparingi. Wong suci kuwi ora mung kepengin mbukak dosa sing dadi sangsara, nanging uga kepengin nyembuhake. Lan langsung maling kuwi metu banjur bali ora suwe, nggawa emas sing dicolong, isih utuh kabeh, lan diselehake ing ngarep kabeh wong; banjur ana kabungahan gedhe kanggo pejabat kraton lan kabeh wong sing ana bareng dheweke, lan kabeh sing wedi bab emas mau padha tentrem atine. Bab setan sing nyurung maling iku, dhèwèké isin amarga maling mau wis diparingi pangapura, lan kabèh wong padha muji Gusti Yesus. Nanging sang wali ora nampa pantesan apa-apa saka pujian mau, malah nyandhak kabèh kamulyan mujijat iki marang Gusti Allah piyambak, banjur bali menyang omahé.

Sawisé sawatara wektu, Sang Luhur Lukas lunga menyang sawijining biara ing kutha Thebes[1716] kanggo sowan marang abbot Anthony: iku dadi kabiasaané kanggo sowan marang wong-wong sing kaparingan inspirasi déning Gusti Allah lan ngrembug bab nylametaké jiwa. Nalika dhèwèké ana karo Abas Anthony, kabeneran anaké salah siji bangsawan kutha kasebut lara parah nganti nyebabaké pati. Nalika krungu yèn Santo Lukas wis teka ing biara mau, wong iku langsung mangkat menyang kana lan, nyungkur ing sikilé, wiwit nyuwun kanthi nangis supaya teka ing omahé lan marani bocah sing lara, sing saiki wis meh mati: dhèwèké pracaya yèn sawisé dikunjungi wongé Gusti iki, anaké bakal mari. Wong suci mau kanthi andhap asor nolak, kandha:

'Sapa aku iki? Lan kamulyan apa sing panjenengan deleng ing aku, nganti panjenengan ngajeni aku banget? Mung ana siji Dokter jiwa lan raga, sing bisa nylametake kita saka pati – Gusti Allah sing nggawe kita; manungsa sing dosa lan fana ora bisa nindakake apa-apa kaya ngono.'

Lan wong iku lunga kanthi sedhih, nangis lan putus asa marang urip putrané. Ing sonten iku, sang abbot, nalika rembugan pribadi karo sang reverend, ngendika marang dhèwèké:

'Kula anggep, Bapa ingkang kinurmatan, panjenengan kalepatan amarga boten sowan dhumateng tiyang sakit lan boten maringi panglipur dhumateng bapa ingkang sedhih; awit kita sedaya ugi badhe mireng pangandika Kristus: *"Aku lara lan ing pakunjaran, nanging kowe boten sowan dhumateng Aku"* (Matéus 25:43).'

Kanggo iki, Santo Lukas mangsuli:

'Marasaké wong lara iku pakaryané kuwasa Gusti, déné nglipur wong sing nandhang sangsara iku tugase wong sing nduwèni sabda lan kawicaksanan ing lambéné; Aku, nanging, adoh saka sing sepisanan, lan pancen ora duwe sing kapindho, amarga aku wong sing prasaja lan ora sekolah; nanging yen panjenengan sarujuk lan mikir yen iki bakal nyenengake Gusti, mula panjenengan tindak dhisik lan mimpin dalan, lan aku bakal mèlu.

Lan langsung, ing wayah bengi, padha mangkat menyang kutha. Sawisé tekan omahé warga kutha kuwi, padha nemoni bocah lanang kuwi wis setengah mati lan ora bisa ngomong maneh, déné kabèh wong ing omah padha ngentèni dhèwèké mati. Bapaké bocah lan kabèh wong ing omah padha sujud ing sikilé sang wali, kanthi luh ing mripat nyuwun supaya ndedonga kanggo anaké sing arep seda, supaya bisa dibalèkaké saka lawang pati. Kanthi atiné kasentuh déning bapaké bocah sing lara lan kapersuani déning Abas Anthony, sang biksu mulya ngangkat tangané lan ndedonga kanggo bocah sing lara; sawisé ndedonga, dhèwèké langsung bali menyang biara, lan nalika esuk sumunar, dhèwèké buru-buru menyang gunungé; mangkono dhèwèké nyingkiri kamulyan donya. Nalika esuk sumunar, Abas Anthony ngutus abdi dalem menyang kutha kanggo nyumurupi kahanan bocah sing lara: apa pandonga Sang Luhur Lukas ana paedane. Lan abdi dalem kuwi, bali meh langsung, nyritakake marang abas bab sawijining prakara kang aneh lan nggumunake:

"Anak lanang sing bengi wingi meh mati," kandha abdi, "aku ketemu lagi numpak jaran lan numpak jaran menyang omah adus kanggo adus."

Krungu kabar iki, sang abbot gumun lan muji kamulyaning Gusti Allah.

[1716] Thebes – kutha krajan Boeotia, sawijining wewengkon tengah ing Yunani kuna.

Akeh wong sing teka marang Lukas sing Kinurmatan karo kabutuhane lan ngganggu meneng sing paling disenengi, dadi ngganggu dheweke, lan dheweke mutusake lunga menyang panggonan sing luwih sepi. Nanging dhèwèké ora langsung nglakoni niyaté; dhèwèké luwih dhisik ngutus muridé Herman menyang Korintus, marang sawijining wong sing wis pengalaman lan kaparingan wahyu saka Gusti sing aran Theophylact, njaluk pitutur sing becik: apa dhèwèké kudu tetep ing panggonan siji, ing Gunung Yohanes, lan sabar nampa gangguan saka wong-wong sing teka, utawa pindhah menyang panggonan liya sing ora ana sing ngerti? Theophylact ngirim wangsulan sing biyèn wis diwènèhaké saka swarga marang Santo Arsenius Agung:

'Mlayua saka wong-wong, lan kowe bakal slamet.'

Lukas sing kinurmatan kanthi seneng nampa pitutur iki lan, bebarengan karo muridé, ninggal Gunung John lan manggon ing pinggir segara, ing sawijining panggonan sepi sing dijenengi Kalavie; nalika manggon ing kana, dhèwèké nyukupi uripé kanthi gawean tangané dhéwé: sang wali nggali lemah, nandur gandum lan, nggiling gandum mau ing lelehan watu, nggawe roti kanggo dhèwèké dhéwé.

Sawijining dina, sawetara pelaut ngliwati dheweke lan labuh ing pesisir, ora adoh saka selé Sang Mulya; nalika mlebu, padha ora nemu sapa-sapa amarga Santo Lukas lan muridé wis lunga menyang panggonan liya. Ndelok watu gilingan sing apik, padha njupuk lan nggawa menyang kapalé. Ora suwe Sang Romo bali menyang selé lan nalika weruh yèn watu gilingané wis ilang, piyambakipun marani para pelaut lan nyuwun supaya dibalèkaké. Nanging para pelaut padha mbantah lan negesaké yèn dhèwèké ora njupuk. Banjur Santo Lukas kandha marang para pelaut:

'Yen kowe ora njupuk, mangka layarna menyang segara; nanging yen ana ing kowe, Gusti bakal ngurusi kowe miturut karsa Panjenengané.'

Sawisé ngendika mangkono, sang resi banjur lunga, lan sakwisé kuwi wong sing wis njupuk watu mau tiba mati. Sawisé kuwi, kabèh pelaut padha ketakutan banget; padha teka lan nyuwun pangapura marang sang suci, lan mbalèkaké watu mau. Nanging, wongé Gusti kuwi sedhih banget amarga pati pelaut mau sing ora disangka-sangka lan nangis nganti pirang-pirang dina.

Telung taun sawisé Pendeta iku manggon ing panggonan iki, wong Yunani diserang déning wong Arab, lan sang wali pindhah menyang pulo sepi sing ora ana sumber banyu, sing dijenengi Ampil; ing kana dhèwèké ngalami luwe lan ngelak suwéné pirang-pirang wektu, lan saka kono dhèwèké pindhah menyang panggonan subur sing dijenengi Sotiri. Sawisé ngusir saka tanah kuwi setan sing nyoba medeni dhèwèké nganggo penampakan, dhèwèké tetep manggon ing kana nganti seda sing pinunjul; para sedulur padha kumpul marang dhèwèké ing kana, lan sawijining biara cilik diadegaké. Praetor tanah kuwi, jenengé Crinet, sing ngajèni sang Reverend banget, mbangun gréja ing biara mau sing didedikasikaké kanggo Santa Pahlawan Agung Barbara; lan sang wali manggon ing biara iki kanthi nglakoni puasa lan pandonga, tanpa kendhat makarya kanggo Gusti Allah lan nglayani kaslametan manungsa: amarga lumantar piwulang lan cara uripé dhèwèké maringi paedah rohani marang nyawa sedulur-seduluré, déné lumantar pandongané dhèwèké marasaké lara raga. Dhèwèké marasaké biksu Gregorius, sing meh tansah nandhang lara weteng, mung nganggo siji tembung. Panjenengané uga nyembuhake sawijining wanita bangsawan sing manggon ing Thebes; dhèwèké kena lara abot lan suwé banget lan wis putus asa nampa pitulungan saka dhokter; panjenengané ngutus muridé Pankratius marang dhèwèké, sing sawisé teka banjur ngolesi lenga suci, lan wanita kuwi langsung mari. Umumé, , bapak sing mulya mau marasaké panyembuhan kanthi cepet saka kabèh lara, lan malah maringi pratandha babagan masa depan marang akèh wong. Sawisé manggon ing panggonan kuwi pitung taun, Santo Lukas wis cedhak karo pati.

Sadurunge seda, kedadeyan ing ngisor iki. Ing antarané murid-muridé sang pangarsa ana siji sing arané Theodosius, seduluré sing lanang, Philip, iku wong awam. Ing sawijining dina, dhèwèké mutusaké sowan menyang biara sang pangarsa, sawatara kanggo ketemu seduluré lan sawatara kanggo ketemu Santo Lukas, sing wis krungu akèh bab kaagungané. Romo sing wis weruh rawuhe, kandha marang Teodosius:

'Sedhiyakna, sedulur, kabèh sing dibutuhaké kanggo dhaharan sing enak; sedulurmu bakal teka mangan karo kita sonten iki.'

Teodosius, kebak kaget lan kabungahan, nyiapake panganan kanthi tliti lan kerep metu liwat gapura, ndelok dalan lan ngenteni rawuhe adhine kanthi semangat. Ing wayah sore, Filipus teka, nggawa akèh panganan sing dibutuhaké kanggo dhahar. Panjenengané ditampa kanthi anget déning sang wali, lan ing wayah iku kabèh padha lungguh bebarengan kanggo dhahar bengi, padha ngrasakaké kabungahan saka kabèh sing wis disuguhaké,

kanggo kamulyané Gusti Allah. Ing dhahar iki, Sang Rama Agung mangan lan ngombe luwih akèh tinimbang biyasané – lan panjenengané nindakake kuwi amarga keramahan Filipus. Sawisé dhahar bengi lan pandonga lumrah sadurungé turu, Filipus nglempèk turu; nanging nalika lagi ana ing ambené, pikirane nyasar marang wong suci Gusti Allah, Lukas: dhèwèké mikir, 'Pangulu iki munafik; dhèwèké ngombe lan mangan akèh banget, lan mung pura-pura tapa lan suci.' Sawisé kuwi, nalika wis turu, Filipus weruh ing impen loro mudha padhang sing ndelok dhèwèké karo mripat nesu; pasuryané galak, lan padha ngucapaké tembung kasar:

'Ngapa kowe mikir ala banget marang sing mulya iku? Lan ngapa kowe nyalahake wong sing tanpa cela lan suci? Angkatna mripatmu, sing mung ndeleng bab donya, lan delengen apa gedhene pakurmatan sing diparingake marang wong sing kowe anggep munafik lan penipu iku.'

Filipus, nalika ndeleng munggah, weruh panggonan sing paling mulya, kabèh lantai wus dipapa nganggo porfiri, lan ing kana ana Sang Luhur Lukas: piyambakipun sumunar kanthi kamulyan ilahi, kaya srengéngé. Kagèt tangi saka turu, Filipus kebak rasa wedi lan nyritakaké kabèh mau marang seduluré Teodosius lan para biksu liyané; banjur, kanthi nyesel, dhèwèké ngakoni dosané marang Sang Luka sing Kinurmatan dhéwé; sawisé nyuwun pangapura, dhèwèké mangkat, lan éntuk paédah rohani sing ageng.

Nalika nyana yèn dhèwèké bakal cepet mangkat marang Gusti, Santo Lukas mangkat kanggo sowan marang kabèh bapa ing ara-ara samun kuwi lan maringi ciuman pamitan marang kabèh mau.

"Dedongakna aku, sedulur," pangandikane marang wong-wong mau, "donga marang Gusti kita Kristus; kita ora ngerti apa kita bakal ketemu maneh utawa ora."

Sawisé ngunjungi kabèh mau, dhèwèké banjur nyendhiri dhéwé ing selé lan ngentèkaké telung wulan sabanjuré kanggo nyiapaké pati. Akhiré, wolung dina sadurungé seda, Santo Lukas lara; nalika dhèwèké wis banget lara lan nggleleng ing lemah, presbiter Gregorius takon marang dhèwèké:

'Apa kersamu babagan panguburanmu? Lan ing endi kowe kepengin awakmu dikubur?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Iket sikilku nganggo ranté lan buwang aku menyang jero alas, supaya, amarga ora ana gunané kanggo sapa-sapa, aku paling ora bisa dadi panganané kéwan galak.'

Banjur presbiter mau wiwit nyuwun marang sang wali supaya ngatur babagan jenazahé kanthi cara liya lan nunjuk panggonan kanggo panguburané. Sawisé sawatara wektu, ingkang kinurmatan mau ngendika:

'Kuburana aku ing panggonan persis ing ngendi aku saiki nggladreng: Gusti karsa ngluhurake panggonan iki kanggo kamulyaning asma suci Panjenengané.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali, nalika srengéngé surup, ngangkat pandangé menyang langit lan ngendika:

'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kula pasrahake nyawaku!'

Lan piyambakipun sampun tilem ing tilem pati donya; punika wonten ing dinten kapitu wulan Februari; lan nyawa suci piyambakipun pinarak dhateng Gusti, ing gesang langgeng.

Esuké, kabèh rahib lan wong awam saka sakupengé padha kumpul ing biara suci iki, lan ana akèh wong padha nglumpuk; kabèh padha nangis amarga kélangan cahya agung kanggo donya. Wong-wong mau ngubur abdi Gusti kanthi pakurmatan ing panggonan sing wis dhèwèké dhawuhaké – ing sel ing ngendi dhèwèké wis nglakoni urip tapa brata.

Enem wulan sawisé kuwi, ana sawijining biksu jenengé Kosmas si eunukh, sing lagi lelungan saka tanah Paflagonia[1717] menyang Italia, éntuk wahyu saka Gusti; ing wahyu kuwi dhèwèké diprentah supaya menyang panggonan ing ngendi Sang Mulya Lukas ngaso, lan tetep manggon ing sacedhak kuburané. Sawisé tekan panggonan iki lan manggon ing kana, biksu Kosmas ngungkap peti relik sing isiné jasad suci sing ora rusak saka Sang Mulya, banjur nyelehaké ing kuburané, lan nutup peti suci iki nganggo papan lan jeruji, nalika ngowahi selé dhéwé dadi gréja; lan mujijat ageng kelakon lumantar relik suci iki: murri wangi mili saka relik mau, lan sapa waé sing ngolesi awaké nganggo iku mari: wong pincang mari, wong wuta weruh, wong kusta waras, lan setan metu saka manungsa, lumantar pandonga Sang Lukes sing kinurmatan lan amarga kakuwatan Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin.

[1717] Paflagonia – sawijining wewengkon pagunungan sing kasar ing sisih lor Asia Cilik.

Peringatan 1.003 martir suci sing kasangsaran ing Nikomedia.

Dipeperingati tanggal 7 Februari

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Diocletian sing jahat lan kejem, panganiayaan gedhé dilancaraké marang Gréja Kristus: nalika semana, wong Kristen dipenjara lan dipatèni ing endi-endi amarga asmané Kristus. Ing antarané ana abdi Kristus, Uskup Theopemptus lan Theonas, mantan dukun sihir, lan papat pejabat kraton: Vass, Eusebius, Eutychius lan Basilides, sing pangreksané dipasrahaké marang martir suci Petrus, kamaramené Diocletian; lan garwané para pejabat mau, sing sawisé nampa iman suci tetep teguh ing pangakuané marang Kristus lan nyawani nyawané kanggo Gusti. Sawisé para martir iki seda, kulawargané—kabèh abdi, loro-loroné budhak lan wong merdéka—sawisé rembugan bebarengan, padha kandha kanthi swara siji:

'Delengen, tuan-tuan kita sing mréntahaké kita ing donya iki, sawise ngremehake urip sing fana iki demi iman suci marang Kristus, wis nggayuh Karajan Swarga lan, sawise nyingkiri bab-bab donya, saiki ngrasakaké berkah swarga: mula kenapa kita ora mèlu tuan-tuan kita? Ayo padha menyang marang Raja Diocletian lan kandha: kita iki wong Kristen lan kepengin, bebarengan karo tuan-tuan kita sing nduwèni kita ing urip iki, nampa mahkota kang langgeng ing urip sing bakal teka.

Sawise padha sarujuk lan kabeh kanthi seneng nampa kaputusan mau, padha ngetung cacahé, kalebu garwa lan anak-anake, lan kapanggih ana sewu telu wong.

Bebarengan mangkat, padha ngadeg ing ngarepé pangadilan panganiaya jahat Diocletian lan padha muni kanthi swara siji:

'Kita uga wong Kristen lan bakal ngetutake bapa-bapa lan tuan-tuan kita sing wis ngucurake getih kanggo Kristus; nanging kita ora bakal manut marang setan, lan ora bakal nyembah arca-arca sing wuta, budeg, bisu, lan tanpa nyawa!'

Kaisar, nalika weruh yèn wong-wong mau akèh banget, kebak nesu gedhé; nanging, ing wiwitan dhèwèké pura-pura alus lan miwiti nggodha wong-wong mau nganggo tembung-tembung manis. Dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Ngapa kowe tumindak bodho kaya ngono lan kanthi sukarela nyedhiyakake awakmu marang karusakan kaya ngono? Kowe bakal luwih becik manut marang aku, kaya bapak sing mung kepengin kabecikan kanggo kowe, lan nyembah marang dewa-dewa; kanthi mangkono kowe bakal nyingkiri kegilaan sing ngapusi Eusebius lan kanca-kancane, sing amarga iku padha ngalami pati sing nggegirisi. Yen kowe padha manut marang tembungku lan nyembelih kurban marang dewa-dewa kang langgeng, kowe bakal nampa pakurmatan ageng lan peparing saka aku, lan kanthi sih-rahmatku kowe bakal sugih banget."

Para wali mangsuli marang penyiksa:

'Kami ora njaluk peparingmu lan uga ora wedi ancamanmu, nanging kami ngupaya nyawisake kurban puji marang Gusti Allah sing Urip lan sejati; dene kowe, tindakna apa wae sing kowe karepake marang kami, lan tindakna kanthi cepet: kanggo kami, ora ana sing luwih mulya tinimbang Kristus.'

Diocletian, sawisé krungu tembung-tembung para martir suci mau, wedi yèn kuwi bisa nyebabaké geger ing antarané wong akèh, amarga dhèwèké weruh kanthi wani gedhé padha mbela imané marang Kristus; kanthi ngibaské tangané dhèwèké mènèhi prentah marang para prajurit, kanthi senjata sing wis dicabut, supaya ngubengi kabèh pasamuwan Kristen ing ; ing antarané ana akèh bocah cilik, sing digendong déning ibuné: sawatara umuré setaun, déné liyané loro utawa telung wulan.

Nalika pasukan bersenjata wis ngubengi umat Kristen, raja kandha marang wong-wong mau:

'Saiki, mula, rungokna pituturku lan kandhaa yèn kowé sarujuk nyembelih marang déwa-déwa lan nyembah marang déwa-déwa mau, supaya kowé bisa bali menyang omahmu kanthi slamet; nylametaké awakmu lan bayi-bayimu, kaya aku nylametaké kowé, supaya kowé lan anakmu ora mati amarga kabodhoanmu; merga yèn kowé ora manut marang aku, malah Kristusmu ora bakal bisa nulungi kowé.

Kanggo iki para wali mangsuli:

Kita wis sinau nyembah marang Gusti Allah kang Maha Urip ing swarga lan Putrané kang tunggal, Sang Sabda, Gusti kita Yesus Kristus, lumantar Panjenengané kabèh mau dumadi, lan Roh Suci Panjenengané; mula, aja ngapusi kita nganggo janji welas asihmu sing sia-sia: Sampeyan ora bakal bisa ngyakinake kita nganggo

peparingmu, uga ora bakal medeni kita nganggo ancamanmu supaya nyelakake iman kita marang Kristus Gusti kita lan nyembah arca-arca tanpa nyawa sing sampeyan ajeni: ora ana sing luwih kinurmatan utawa luwih dikarepake kanggo kita tinimbang Kristus, sing urip langgeng salawas-lawase.

Banjur Diocletian, nesu, maneh mréntahaké prajurit supaya padha dipatèni kabèh sakwisé kuwi. Lan wong-wong mau, kaya kéwan galak, nyerang wong Kristen saka kabèh arah lan mateni para martir suci Kristus nganggo pedhang; ora ana siji waé sing diwenehi welas, malah bayi-bayi sing nyusu ing dhadha ibuné, lan ora ana siji waé saka 1.003 'survived[1718] '.

Mangkono para martir suci Kristus nindakake pangorbanan martir kanthi pangakuan sejati marang Kristus, ing dina kaping 13 wulan sing dijenengi 'Mehir' déning wong Mesir—sing cocog karo tanggal 7 Februari ing kalender kita—ing Nicomedia, pusat metropolitan provinsi Bithynia[1719] , sajrone pamaréntahan Diocletian; – lan nalika semana ingkang mrentah ing kita, kados ingkang saiki mrentah lan badhe mrentah salami-laminipun, Gusti Yesus Kristus, Allah ingkang Sajati lan Juruwilaha kita, dhumateng Panjenenganipun katurana kamulyan lan puji, bebarengan kaliyan Gusti Allah Rama lan Roh Suci, ingkang Suci, ingkang Saé, lan ingkang maringi gesang, salami-laminipun, amin.

21 Februari

8 Februari (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Teodorus Stratelates, Martir Agung.

Perayaan tanggal 8 Februari

Kaisar sing ora takwa Licinius[1720] , sawisé njupuk tongkat panguwasa saka Maximian sing uga ora takwa lan niru kabèh tumindaké, langsung ngetokaké panganiayaan gedhé marang wong-wong sing misuwur amarga kesalehané; dhèwèké ngirim prentah babagan dhawuh sing ora takwa iki menyang kabèh kutha lan tanah. Ing wektu kuwi, akèh prajurit gagah berani Kristus sing dipatèni: Licinius matèni patang puluh martir saka Sebaste, uga prajurit lan pangeran misuwur ing kratoné dhéwé, lan pungkasané matèni telung atus priya saka Makedonia.

Nalika Licinius sing jahat weruh yèn meh kabèh wong Kristen, nglirwakake prentahe, padha nyerahake awaké dhéwé marang pati demi iman sing suci, banjur dhèwèké mrentahaké supaya mung sing paling pinunjul lan mulya ing antarané wong-wong mau sing digoleki—yaiku mung sing ana ing pasukane utawa manggon ing kutha-kutha—lan mrentahaké supaya mung wong-wong mau (tanpa nggatekake akèh wong cilik) dipaksa nyembah berhala; Dheweke ngarep-arep bisa meyakinke kabeh wong ing sangisore panguwasane supaya tetep setya marang pemujaan berhala liwat rasa wedi.

Nalika para Kristen sing paling misuwur digoleki kanthi tliti ing endi-endi, Licinius sing wektu kuwi ana ing Nicomedia krungu yèn ing Heraclea[1721] , cedhak Segara Ireng, ana wong suci jenenge Theodore Stratelates, yèn dhèwèké iku Kristen lan lagi nginjili akèh wong marang Kristus.

Santa Teodorus iku wong asli Euchaita[1722] , sing ora adoh saka kutha Heraclea; dhèwèké wong gagah lan wani, lan ayu banget ing rupa; saliyané, dhèwèké misuwur amarga kawicaksanané lan kecerdasané ing basa, nganti diarani 'vrioritor', tegesé pambicara paling trampil[1723] . Miturut dhawuh raja, dhèwèké diangkat dadi

---

[1718] Padha seda ing taun 303.

[1719] Bithynia – sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor. Nicomedia – kutha krajan Bithynia, papan panggonan favorit Kaisar Diocletian.

[1720] Licinius – sawijining kaisar Romawi ing separo wétan kakaisaran, sing mrentah saka taun 307 nganti 324.

[1721] Heraclea – sawijining kutha ing Pontus, ing pérangan lor Asia Minor.

[1722] Euchaita – sawijining kutha ing sisih lor Asia Minor, ora adoh saka Heraclea; saiki dikenal minangka Marsivan.

[1723] Saka tembung Yunani 'ristor' – panyatur, ahli retorika – lan 'vri' – silabel sing ora bisa dipisahake sing nguatake makna tembung sing digandhengake.

stratilates, yaiku panglima militèr, lan kutha Heraclea dipasrahaké ing panguwasa dhèwèké; dhèwèké diparingi ganjaran amarga kawanié, sing dadi kondhang sawisé dhèwèké mateni ula raksasa ing Euchaita.

Ora adoh saka kutha Euchaita, ing sisih lor ana sawijining lapangan sepi, lan ing jeroné ana jurang gedhé, ing kono manggon ula raksasa. Saben ula kuwi metu saka jurang, lemah ing panggonan kuwi nggempa; lan sawisé metu, ula kuwi mangan kabèh sing ana ing dalané, manungsa lan kéwan.

Krungu bab iki, prajurit gagahé Kristus, Santo Teodorus, sing wektu kuwi isih ana ing pasukan, tanpa ngandhani sapa-sapa bab niyaté, mangkat piyambak kanggo ngadhepi ula galak kuwi.

Dheweke mung nggawa senjata biasane, lan ing dhadhane nganggo salib sing larang regane. Dheweke kandha marang awake dhewe:

'Aku bakal lunga lan nylametaké tanah airku saka ula galak iki kanthi kuwasa Kristus.'

Nalika dhèwèké tekan ing papan kuwi, dhèwèké weruh suket sing dhuwur, banjur mudhun saka jarané lan ngendhok. Ing tanah kuwi ana sawijining wanita saleh sing jenengé Eusebia. Dheweke iku wanita sing wis tuwa; sawetara taun kepungkur, sawisé éntuk sésa suci Saint Theodore Tyron, sing mati syahid nalika pamaréntahan Maximian lan Maximinus, dhèwèké ngubur sésa mau karo rempah wangi ing omahé ing Euchaita lan ngrayakaké pangeling-elingé saben taun. Wanita iki, nalika weruh Theodore kapindho, prajurit Kristus sing dikenal minangka 'stratelates', turu ing lapangan kuwi, nyedhaki kanthi wedi banget; banjur nyekel tangane lan mbangunake, kandha:

'Munggah, sedulur, lan tinggalna panggonan iki saiki uga: apa kowe ora ngerti yèn akèh wong wis ngalami pati kejem ing kéné? Mula, munggah enggal lan terusna lelampahanmu.'

Martir sing bener saka Kristus, Theodore, tangi, kandha marang dheweke:

'Wedi lan ajrih apa sing kok omongake, ibu?'

Pelayané Gusti Allah, Eusebia, mangsuli marang dhèwèké:

– Anakku, ana ula gedhe sing manggon ing panggonan iki, mulane ora ana sing kena teka kene: saben dina ula iki metu saka sarangé, nemokake sapa waé – manungsa utawa kéwan – banjur langsung matèni lan dipangan.

Prajurit gagahé Kristus, Theodore, mangsuli:

'Mundur lan ngadeg adoh saka panggonan iki, lan kowe bakal nyekseni kakuwatan Kristusku.'

Wadon iku, sawisé mundur saka panggonan kuwi, tiba ing lemah, nangis lan muni:

'Ya Gusti Allahé wong Kristen, tulung dhèwèké ing wayah iki!'

Banjur martir suci Teodorus, nggawe pratandha salib, nggebuk dhadhane lan ndeleng munggah menyang swarga, banjur miwiti ndedonga kaya mangkene:

'Gusti Yesus Kristus, sing sumunar saka Hakekaté Rama, sing wis nulungi aku ing perang lan maringi aku kamenangan marang mungsuh-mungsuhku – Panjenengan tetep padha saiki, Gusti Kristus Allah: mulane, paringana aku kekuwatan saka panggonan suci Panjenengan, supaya aku bisa ngalahake mungsuh iki – ula.'

Banjur, ngandika marang jarané kaya marang manungsa, dhèwèké kandha:

'Kita mangertèni yèn kakuwatan lan kasaktian Gusti ana ing kabèh bab, ing manungsa lan kéwan; mulané, tulungana aku, lumantar Kristus, supaya aku bisa ngalahaké mungsuh.'

Kuda kuwi, sawisé krungu tembungé tuwané, mandheg, ngentèni rawuhé ula. Banjur martiré Kristus, nyedhak marang jurang, muni banter marang ula:

Aku ngomong marang kowe lan maringi dhawuh ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, sing kasalib kanthi kersané dhéwé kanggo manungsa: metu saka guwamu lan merayap marang aku.'

Ular kuwi, krungu swara sang wali, obah, lan sakwise kuwi lemah ing panggonan kuwi langsung gempa. Sang Wali Teodorus, sawisé nggawe pratandha salib, munggah ing jarané, sing nyabuti lan nginjak-injak ula kuwi nalika metu, banjur jaran kuwi ngadeg ing dhuwuré nganggo papat kuku.

Banjur Teodorus, prajurit Kristus, nyabet ula mau nganggo pedhangé lan sawisé mateni, ngumumaké:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amargi Panjenengan sampun mirengaken kula ing wekdal punika lan paring kamenangan dhumateng kula nglawan ula punika!'

Sawisé kuwi, dhèwèké bali kanthi slamet menyang resimené, kabungahan lan ngluhuraké Gusti Allah. Para warga Euchaita lan warga sakupengé, sawisé krungu bab iki, padha metu menyang lapangan kuwi lan, nalika ndeleng ula sing dipatèni déning Santo Teodor, padha gumun lan muni:

'Gedhé Gusti Theodore!'

Banjur akèh wong padha pracaya marang Kristus, utamané para prajurit, lan kabèh mau sawisé dibaptis dadi siji kandhaé Kristus, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci.

Sawisé kuwi, Santo Teodorus nalika manggon ing Heraclea, nginjili Kristus, Gusti Allah sejati, lan akèh wong pagan padha mbalik marang Kristus. Saben dina warga padha kumpul kanggo dibaptis, lan meh kabèh warga Heraclea wis nampa iman suci.

Nalika krungu kabar kabèh mau, Raja Licinius sing jahat banget nesu lan ngutus para pejabat saka Nicomedia—ing panggonané piyambak wektu kuwi—menyang Heraclea, bareng karo para pengawalané, supaya padha nyekel Theodore Stratilates lan nggawa dhèwèké marang dhèwèké kanthi pakurmatan.

Nalika padha tekan ing Heraclea, Santo Teodorus nampani kanthi pakurmatan: piyambakipun nyuguhake lan maringi saben-saben hadiah, cocog kados para abdi raja. Banjur padha miwiti ngajak sang wali menyang Licinius:

'Mangga,' pangandikane, 'menyang Nicomedia, marang raja sing tresna banget marang kowe; amarga sawise krungu babagan kawigati, kaendahan lan kabijaksanaanmu, piyambakipun kepengin banget ketemu kowe, kanthi niyat ngajeni kawigati kowe nganggo pangurmatan lan peparing sing pantes.'

Wong Suci Teodor mangsuli marang wong-wong mau:

'Mugi kersané sang raja lan kersamu kelakon; padha bungah lan remen ing dina iki, lan sesuk kita bakal nindakake apa sing kudu ditindakake.'

Wis telung dina kliwat, nanging sanadyan para utusan terus nyuwun marang Santo Teodorus supaya gelem lunga bareng menyang ngarsane raja, dhèwèké tetep manggon ing kutha. Banjur, sawisé nahan sawatara utusan sang raja karo dhèwèké, Santo Teodorus ngirim sing liyané bali marang sang raja karo layang kang ing kono dhèwèké nerangaké yèn dhèwèké ora bisa ninggalaké kuthaé nalika ana geger gedhé ing antarané wong-wong: awit 'akèh,' panjenengané nulis, 'sawisé ninggalaké déwa-déwa karuhuné, padha nyembah Kristus, lan meh kabèh kutha, sawisé mbalik saka déwa-déwa, padha ngluhuraké Kristus, lan ana bebaya yèn Heraclea bakal misah saka karajan panjenengan'; 'mulané,' dhèwèké nerusaké, 'monggo, Paduka Sang Prabu, nyawisaké wektu lan teka mrana dhéwé, nggawa arca-arca déwa sing luwih mulya – tindakna iki amarga loro sebab:

1) kanggo nenangake wong-wong sing mbrontak, lan

2) kanggo mbalekake kesalehan kuna; amarga nalika Panjenengan piyambak, bebarengan karo kita, nyembah marang para dewa mau ing ngarepe kabèh wong, wong-wong, sing weruh kita nyembah marang para dewa agung, bakal niru tuladha kita lan saya kuwat iman marang leluhure."

Santo Teodorus nulis layang iki marang Kaisar Licinius, ngajak dhèwèké supaya teka ing Heraclea: santo mau kepéngin nandhang sangsara ing kutha dhéwé, supaya bisa ngudapaké kutha iku nganggo getihé sing dicurhaké kanggo Kristus, lan nguwatké wong liya ing iman suci lumantar martir lan kaluhurané.

Kaisar Licinius nampi layang iki saka Stratilates lan sawisé maca, dhèwèké bungah banget.

Tanpa nundha sedhela, dhèwèké nggawa watara wolung ewu prajurit lan warga Nicomedia sing paling pinunjul, banjur mangkat kanthi kabungahan bebarengan karo para pangeran lan para pangkat dhuwur menyang Heraclea; dhèwèké uga nggawa arca-arca déwa sing paling diurmati déning wong akèh—sing saka emas lan pérak.

Ing wengi iku, nalika Santo Teodorus lagi ndedonga kaya biasane, piyambakipun nduwé wahyu: katon yèn piyambakipun ana ing sawijining pura sing atapé retak, lan saka kono padhanging swarga sumunar kaya saka cahya agung, madhangi sirahé; banjur krungu swara:

'Tenang atimu, Theodore, Aku ana ing sisihmu!'

Sawisé kuwi, pangliyané mandheg.

Banjur Santo Teodorus nyadari yèn wis teka wektuné dhèwèké nandhang sangsara kanggo Kristus, lan dhèwèké bungah, rohné kobong. Krungu yèn tsar bakal nyedhak kutha, dhèwèké mlebu kamar pandonga lan ndonga karo luh, kandha:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing ora ninggalake wong-wong sing ngarep-arep marang sih-rahmat Panjenengan, nanging malah nglindhungi, mugi Panjenengan uga welas asih marang kula, lan nylametake kula lumantar perantara Panjenengan saka tipuan mungsuh—supaya kula boten tiba ing ngarepe mungsuh-mungsuh kula, lan mungsuh kula boten remen marang kula; tandhingana aku, Juruslametku, nalika cobaan sing arep tak hadapi, sing tak kepengin sanget tak lakoni amarga asmanira sing suci; paringana aku kekuwatan lan ajining diri,

sarta paringana aku daya kanggo mbela Panjenengan kanthi gagah berani, nganti getih tumarajang, lan nyawisake nyawaku amarga katresnanku marang Panjenengan, kados Panjenengan, amarga tresna marang kita, nyawisake nyawa Panjenengan ing salib kanggo kita.

Sawisé ndedonga kaya ngono karo luh, Santo Teodorus ngumbah rai. Banjur, sawisé nganggo busana putih, dhèwèké numpak jarané—jaran sing tau dipigunakaké kanggo mateni ula ing Euchaita—lan bebarengan karo pasukané lan warga kutha, padha metu kanggo nyambut raja; miturut tata krama, dhèwèké nyuwun pangapunten marang raja lan, kanthi ngajèni, ngucapaké:

'Sugeng rawuh, Sang Raja Agung sing Maha Suci, Sang Autokrat sing Maha Kuwasa!'

Raja uga nampani Santo Teodor kanthi welas asih banget; piyambakipun nyium pasuryané lan ngendika:

'Mangga bungah, he wong enom sing paling ayu, prajurit gagah, panglima mulya, lan sumunar kaya srengenge—pangreksa sing wicaksana banget saka paugeran para leluhur kita lan pantes nampa mahkota! Pantes kowe dadi raja sawise aku.'

Kanthi rembugan sing ramah lan ceria, padha mlebu kutha kanthi swara gendhing kendhang lan terompet, lan loro-lorone padha turu kanthi tentrem lan kabungahan ing dina iku.

Esuk-esuk, nalika tahta kraton wis disiapake ing panggung dhuwur ing alun-alun tengah kutha, Raja Licinius teka karo kabèh pangiringé lan Theodore Stratelates; sawisé lenggah ing tahta, dhèwèké miwiti muji kutha kuwi, para warga kutha, lan Santo Stratelates, kandha:

Satemene, panggonan iki pantes diarani pangastana Déwa: kuduné diurmati minangka swarga kapindho tumrap manungsa; kutha iki ageng, lan wargané akèh, lan saliyané iku kabèh taat lan setya marang déwané. Satemene, ing panggonan liya ora ana sing ngurmati déwa-déwa agung kita kaya ing kéné; lan ora ana panggonan sing luwih pantes lan cocog kanggo nyembah dewa-dewa agung tinimbang kéné; mulané Heracles, dewa kita sing nggumunake lan paling gagah, putrané dewa agung Deus lan dewi Alcmene[1724] , seneng panggonan iki lan maringi jeneng Heraclea manut jenengé dhéwé; lan pancèn, Theodore, iki pantes dadi karesmènmu: pantes kowe nduwèni kutha éndah iki, lan mung kowe siji sing pantes mimpin wong-wong kaya ngéné. Amarga kowe ngajèni déwa-déwa kita, lan kabèh katresnamu mung kanggo wong-wong mau; awan lan bengi kowe ora mikir apa-apa kajaba njamin yèn kowe nyenengaké déwa-déwa Yunani kuna. Mula, tunjukna katresnanmu marang para dewa saiki lan aturna kurban kanthi sembah, supaya kabèh wong bisa ndeleng kasetyanmu marang para dewa lan ngakoni yèn kowe pancèn kanca sejati para dewa agung lan nyenengake atiné raja.

Mangkono pangandikane Licinius, muji-muji lan nggodha sang wali. Wali Teodor mangsuli marang raja kaya mangkéné:

Mugi panjenengan sugeng dawa, yaiku Sang Prabu. Mugi kersamu kelakon; namung paringna aku dina iki arca-arca dewa-dewa agung Yunani sing panjenengan gawa—sing saka emas lan pérak—supaya bengi iki lan sesuk aku bisa luwih dhisik ngurmati ing omahku dhéwé kanthi kurban, dupa, lan lenga wangi; lan sawisé kuwi, menawa panjenengan dhawuh, aku bakal nyembah marang arca-arca mau kanthi terbuka ing ngarepé kabèh wong."

Raja krungu kuwi bungah banget. Dheweke langsung mréntahaké supaya arca emas lan pérak mau digawa marang dhèwèké. Santo Teodorus, sawisé nggawa arca-arca mau, mulih lan ing kana, ing wayah wengi, ngremuk lan mecah arca-arca mau dadi potongan-potongan cilik, sing banjur dibagi marang wong mlarat.

Rong dina sawisé kuwi, raja ngutus sang wali, mréntahaké dhèwèké supaya nepati janjiné lan ing dina kuwi uga ngaturaké kurban marang para déwa ing ngarepé kabèh wong. Teodorus, sawisé janji bakal nindakake kabèh mau, langsung kesusu menyang kraton kar . Sang raja, sing mèlu karo dhèwèké, numpak jaran menyang alun-alun ing tengah kutha; ing kono, nalika lungguh ing dhampar, dhèwèké kandha marang Santo Teodorus:

'Wah, Theodore sing wicaksana, panglima sing unggul, kinurmatan déning para raja sadurungé kita! Dina pangorbanan lan perayaan saiki wis teka. Mula, aturana pangorbanan marang para déwa ing ngarsané wong akèh,

[1724] Heracles utawa Hercules – sawijining pahlawan ing legenda Yunani kuna, sing nglambangaké kekuwatan fisik manungsa lan sakbanjuré diurmati déning wong Yunani kuna minangka salah siji déwa favorit. Zeus diurmati déning wong Yunani kuna minangka bapak para déwa lan manungsa, panguwasa swarga lan bumi, sing ngirim guntur lan kilat menyang bumi. Alcmene, miturut mitos Yunani, iku wanita fana sing ngandhut lan nglairake Heracles saka Zeus.

supaya kabèh warga bisa ndeleng pangurmatanmu marang para déwa lan, lumantar iki, dadi luwih rajin lan semangat ing pangorbanané dhéwé.'

Nalika sang raja lagi ngandika, salah siji centurion sing ana ing kono, jenenge Maxentius, kandha marang sang raja:

Aku sumpah marang dewa-dewa agung, ya Sang Prabu, menawa panjenengan saiki keplékaké déning Theodorus sing ora pracaya marang dewa iki. Amarga wingi aku weruh sirah emas déwi Artemis[1725] ana ing tangané wong mlarat sing mlaku-mlaku karo bungah. Aku takon, "Saka ngendi kowe entuk iki?" Lan dhèwèké kandha yèn Theodorus Stratelates sing maringi marang dhèwèké.

Krungu kuwi, Raja Licinius gemeter lan bingung, meneng suwe.

Banjur Santo Teodorus kandha marang dheweke:

'Iki tegese kuwasa Kristus tumrap aku: kabèh sing diomongaké Maxentius si seratusan marang kowé, yaiku Sang Prabu—kabèh iku bener, lan aku wis bener ngrusak arca-arca kowé. Amarga yèn arca-arca kuwi ora bisa nulungi awaké dhéwé nalika dirusak, kepiyé bisa nulungi kowé?'

Licinius, sawisé krungu wangsulané Santo Teodorus, meneng ora bisa ngomong suwéné sawatara wektu, kaya wong bisu sing wis kelangan akal. Dheweke lungguh kanthi sedhih banget, nyandhak sirahé ing tangan tengené, ngrasakaké lara lan nangis, banjur pungkasané ngucapaké:

"Aduh aku, aduh aku! Piyé aku iki wis dihinakaké! Lan saiki aku arep ngomong apa, arep nindakaké apa—aku ora ngerti. Minangka raja sing paling kuwasa lan wis nglumpukaké prajurit akèh, aku teka marang wong sengsara iki, lan saiki aku diolok-olok kabèh mungsuhku, utamané amarga wong terkutuk iki wis ngancuraké déwa-déwaku sing menang lan diwènèhaké marang wong mlarat.

Banjur, nalika ngadhep sang wali, dhèwèké kandha:

Teodorus, apa iki caramu mbalekake marang para dewa tumrap kurnia sing wis diparingake marang kowe? Apa iki sing tak kira nalika aku nglimpahi kowe kaluhuran gedhe? Lan apa iki sebabe aku ninggalake Nikomedia kanggo teka marang kowe saiki? Wah, manungsa sing jahat lan rusak budi! Satemene, kowe iku putraning tipu lan sarang kejahatan, wis nggodha aku teka kene nganggo pujian. Nanging aku sumpah marang kowe kanthi kuwasa dewa-dewaku agung manawa aku ora bakal nampa iki, lan kelicikanmu ora bakal ndadekake pungkasan sing becik kanggo kowe.

Wong suci mangsuli marang Licinius:

'Raja bodho, kenapa kowe nesu banget? Delengen dhéwé lan mangertèni kuwasa déwanmu. Yen pancèn déwa, kenapa ora nylametaké dhéwé? Ngapa padha ora nesu marang aku nalika aku nggebug nganti remuk, lan ngapa ora ngirim geni saka swarga kanggo ngobong aku? Nanging kuwi mung barang tanpa nyawa lan tanpa daya, sing gampang dipotong nganggo tangan manungsa kaya emas lan perak. Sampeyan, wahai Raja, nesu lan nesu, nanging aku nganggep kegilaanmu iku lucu. Sampeyan nesu lan ngamuk, nanging aku wani lan ora nggatekake nesumu. Sampeyan sedhih, nanging aku bungah amarga para dewa sampeyan rusak. Sampeyan nentang Gusti, nanging aku mberkahi Panjenengané. Sampeyan ngina Gusti sing sejati, nanging aku muji Panjenengané kanthi kidungan. Sampeyan nyembah dewa-dewa mati, dene aku nyembah Gusti kang urip. Sampeyan ngabdi marang Serapis kang keji[1726] , dene aku ngabdi marang Gusti Kristus, sing paling suci lan mulya, sing lungguh ing sanging Serafim sing paling suci. Sampeyan ngajeni Apollo sing nggegirisi[1727] , dene aku ngajeni Gusti kang urip langgeng. Kowe iku 'bara Thracian'[1728] , dene aku Pangeran Roma; kowe Licinius, 'sing ngembus', dene aku Theodore, 'sihinging Gusti'[1729] . Mula, ya Sang Prabu, aja nesu utawa ambek; kanthi tumindak kaya ngono, kowe mung mbukak sangsara atimu lan bakal dadi kaya keledai utawa bagal.

Banjur Raja Licinius, saya nesu, mrentahake sang wali supaya dipentang telanjang ing wangun salib lan dicambuk abot nganggo urat sapi mentah.

[1725] Artemis, utawa Diana, miturut kapercayan wong Yunani kuna, yaiku dewi rembulan lan mburu.

[1726] Serapis iku dewa Mesir kanggo nyawa wong mati, sing dipanjeni minangka panyelamet saka lara lan pati. Sabanjure, pangibadah marang dheweke nyebar menyang Yunani lan Romawi, ing kana dadi banget sumebar.

[1727] Apollo – dewa srengéngé lan pencerahan intelektual ing mitologi Yunani-Romawi.

[1728] Julukan 'Licinius' nggambaraké asal-usulé sing andhap asor saka Thrace.

[1729] Licinius, nalika diterjemahake saka basa Latin, artine 'pembuang'; Theodorus, saka basa Yunani, artine 'kado saka Gusti'.

Lan para prajurit nggebuki martir suci tanpa welas asih, gantian antarané, kadhang ana telu, kadhang ana papat prajurit sing nggebuki dhèwèké; lan sajrone wektu kuwi, Santo Teodorus nampa enem atus pukulan ing punggung lan limang atus ing weteng.

Nanging Raja Licinius malah ngolok-olok dhèwèké, kandha:

'Teodorus, sabar sithik maneh nganti Kristus, Gustimu, rawuh nylametaké kowe saka tangan panganiaya.'

Wong suci mau mangsuli:

'Tindakna aku manut kersamu, lan aja sungkan: amarga ora sedhih, ora sangsara, ora tatu, ora pedhang, utawa panyiksa liya apa wae sing bakal misahake aku saka katresnan Kristus.'

Banjur raja, kobong karo nesu sing luwih gedhe, kandha:

'Isih kok ngakoni Kristus?'

Lan dhèwèké mréntah supaya martir suci mau dipukul manèh tanpa welas asih ing mburiné nganggo wangké timah, banjur awaké digores nganggo cakar wesi lan disengat nganggo lilin kobong, déné lukané digosok nganggo pecahan gerabah sing landhep.

Wong suci iku, nahan kabèh mau kanthi tabah, ora ngucapaké apa-apa kajaba: 'Mulyakna Panjenengan, Gusti Allah kawulo!' Sawisé kabèh panyiksaan mau, sang raja mrentah supaya wong suci Teodorus dipenjara, sikilé diiket ranté, lan ora diparingi panganan limang dina. Sawisé limang dina kliwat, sang raja mrentah supaya disiapaké salib lan wong suci mau disalibaké ing salib mau.

Lan mangkono, kaya Gusti kita Kristus biyèn disalib déning Pilatus, saiki Santo Teodorus disalib déning Licinius, tangan lan sikilé dipaku ing kayu salib.

Nanging para penyiksa sing kejem nyoba nambah sangsara lan azab sang wali luwih adoh. Padha nyundhul paku dawa lan landhep marang badané lan ngiris awaké nganggo pisau cukur; nalika para pemuda lan bocah lanang narik busur lan nembak pasuryané, nganti pupil mripaté tembus déning panah.

'Aku,' kandha kronikerné sangsaraé, '[1730] -Uar, notaris,' 'nalika ndeleng kabèh panyiksaan sing medeni iki lan kaya krungu raungan atiné sing nyeri, nimpuk buku sing tak gunakaké kanggo nyathet kabèh iki, banjur nyemplung nangis ing sikilé, kandha:

"Berikahna aku, Gusti, berikahna aku! Ucapna tembung pungkasan panjenengan marang aku, abdi panjenengan!"

Lan Gustiku, Teodorus, prajurit Kristus, ngendika marang aku kanthi swara alus:

'Uar, aja ninggalake tugasmu, lan aja mandheg nyekseni sangsara kula; critakna, critakna uga pangliwatan kula, lan cathet dina iku.'

Banjur, kanthi nangis marang Gusti, sang wali kandha:

'Gusti, Panjenengan wis ngandhani aku sadurunge: "Aku ana ing sacedhakmu." Napa saiki Panjenengan ninggalake aku? Delengen, Gusti, kejeming kewan galak wis nyabik-nyabik aku kanggo Panjenengan: pupil mripatku wis ditusuk, awakku remuk amarga tatu, pasuryanku koyak, untuku remuk; mung balung-balungku sing gundhul sing ngglantung ing salib; elinga aku, Gusti, nalika aku nandhang salib iki kanggo Panjenengan: kanggo Panjenengan aku wis nandhang wesi, geni, lan paku; saiki tampani rohku, amarga aku wis arep ninggalake urip iki.

Sejatine, badané Theodore kabèh wis koyak-koyak.

Licinius, mikir yèn martir kuwi wis mati, ninggalaké dhèwèké ngglantung ing salib. Nanging, ing jaga kapisan bengi, Malaikaté Gusti mudhunaké martir suci saka salib lan mbalèkaké dhèwèké marang kahanan waras lan seger kaya biyèn; sawisé nyapa dhèwèké, Malaikat kandha marang dhèwèké:

'Sugeng lan kiyatna dening sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus; delengen, Gusti ana ing sisihmu; kenapa kowe ngomong yèn Panjenengané wis ninggalaké kowe? Mula, rampungna pakaryanmu nganti pungkasan, lan kowe bakal teka marang Gusti kanggo nampa mahkota kalanggengan sing wis disiapaké kanggo kowe.'

Sawisé ngendika mangkono marang sang martir suci, Malaikat iku banjur dadi ora katon. Sawisé kuwi, sang martir suci Teodorus, kanthi matur nuwun marang Gusti, miwiti nyanyi kaya mangkéné: *'Aku bakal ngluhuraké Kowe, Gustiku, Rajaku, lan mberkahi asmamu salawas-lawase'* (Mazmur 144:1).

[1730] Notaris – sawijining juru tulis. Ing jaman Kristen wiwitan, istilah iki asring digunakake kanggo sekretaris kaisar sing mastiake keaslian dokumen.

Nanging Licinius sing jahat, sadurunge subuh, ngutus loro centurioné, Antiochus lan Patricius, kanthi dhawuh:

'Pergi lan jupuk awaké Theodore sing mati ing sangsara: Aku bakal nyimpen ing kothak timah lan mbuwang menyang jeroné segara, supaya wong Kristen edan kuwi ora bisa njupuk.'

Nalika padha mangkat lan nyedhak panggonan ing ngendi Teodorus disalib, padha weruh salibé, nanging martir sing wis disalib ing kono ora ana. Banjur Antiochus kandha marang Patricius:

'Wong Galilea iku ngomong sejati[1731] , yèn Kristusé wis tangi saka pati. Dhèwèké, miturutku, uga wis nguripaké manèh abdi Theodore saka pati.'

Ing wektu kuwi, Patricius, nalika nyedhak marang salib, weruh Santo Teodorus lungguh ing lemah lan muji Gusti. Banjur Patricius muni banter:

'Gedhe Gusti Allahé wong Kristen, lan ora ana dewa liya kejaba Panjenengané!'

Sawisé kuwi, loro-lorone senturion nyedhak marang sang wali lan kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, martir Kristus, tampi kula, awit wiwit saiki kula ugi sampun dados wong Kristen.'

Lan ing dina iku loro-lorone senturion, bebarengan karo pitung puluh prajurit, padha pracaya marang Kristus.

Nalika Licinius krungu bab iki, dhèwèké ngutus gubernuré, Sixtus, sing diiringi telung atus prajurit, kanggo matèni kabèh wong sing wis pracaya marang Kristus.

Nalika para prajurit mau teka lan weruh mujijat-mujijat sing ditindakake Santo Teodorus kanthi kuwasa Kristus, padha langsung pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus. Lan akèh wong tanpa cacah padha nglumpuk ing panggonan kuwi, lan kabèh padha njerit:

'Mung ana siji Gusti, Gusti umat Kristen, lan ora ana dewa liya kejaba Panjenengané!'

Lan maneh:

'Sapa iki penyiksa Licinius? Ayo kita lempari watu! Kanggo kita mung ana siji Gusti lan Raja – Kristus, kaya sing diwartakake Theodore!'

Lan ana geger lan huru-hara ing antarané wong-wong, malah ana getih sing mili.

Ana sawijining prajurit, jenenge Leander, mlayu menyang panggonan kedadéan karo pedhangé sing wis dicabut lan nyerang Theodore, arep nyabet nganggo pedhang kuwi. Nanging Sixtus, gubernur kraton, nahan dhèwèké, nyopot pedhang saka tangane lan mateni dhèwèké. Prajurit liyane, jenenge Mirpos, wong Ugrian[1732] , nyerbu marang gubernur kraton Sixtus lan mateni dheweke.

Santa Teodorus, sing kepengin mungkasi pemberontakan rakyat, muni:

'Mandheg, anakku sing tak tresnani! Gustiku Yesus Kristus, nalika digantung ing Salib, nahan para Malaikat supaya ora mbales marang umat manungsa.'

Sawisé martir Teodorus ngendika marang wong-wong kaya ngono, nyuwun lan ngélingaké, swara rame lan geger umum mandheg.

Ing wektu kuwi, martir suci lagi liwat ing sacedhake penjara, ditututi kabèh wong lan prajurit; nalika para tahanan sing lungguh ing sel padha njerit banter marang sang suci:

'Gusti welas asih marang kita, abdi Sang Gusti Allah Kang Maha Luhur!'

Kanthi tembungé, sang wali nglepasaké saka ikatané, mbukak lawang panjara lan kandha marang wong-wong mau:

'Melu tentrem, para sedulur, lan elinga marang aku.'

Lan kabèh warga kutha padha kumpul, lan kabèh padha nyuwun pangapura marang berhala lan ngluhuraké Kristus – Gusti Allah siji.

Ing wektu kuwi, wong lara padha mari, lan setan-setan padha diusir saka awaké wong. Sapa waé sing disentuh tangané sang wali, utawa sing mung nyentuh busanané, langsung mari.

Banjur salah siji pangiring Licinius, nalika weruh apa sing kelakon, nyedhaki dhèwèké lan kandha:

[1731] Iki istilah ngina sing digunakake déning wong-wong pagan kanggo nyebut wong Kristen, amarga padha pracaya yèn Kristus asalé saka Galilea, sawijining wilayah sing nduwé reputasi ala sanajan ing antarané wong Yahudi.

[1732] Istilah 'Ugrians' nuduhaké marang wong Slavia sing asalé saka tanah Ugrians utawa Chervonnaya Rus', saiki ing sisih kulon Ukraina.

'Kutha kabèh, sawisé ninggalaké para déwa, wis pracaya marang Kristus lumantar piwulang lan sihiré Theodore.'

Raja, kebak nesu, langsung ngutus sawijining prajurit kanggo motong sirah Santo Teodorus. Nanging nalika wong-wong weruh prajurit iku, padha manèh nggawé rame lan mbrontak: padha mungsuh Licinius, nyoba matèni abdi rajané. Banjur sang wali wiwit ngélingaké wong-wong supaya nilar niyat kuwi. Dhèwèké kandha:

'Sedulur lan bapak-bapak! Aja padha nyulak marang Licinius: amarga dhèwèké iku abdi bapaké, setan, lan saiki aku kudu lunga marang Gusti Yesus Kristus.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké banjur ndedonga marang Gusti Allah lan, sawisé pandonga sing lumayan dawa, mberkahi wong-wong.

Banjur, sawisé nggawe pratandha salib, dhèwèké kandha marang abdi Uar:

'Anakku, Uar, priksa supaya dina seda kula kacathet, lan kubur awak kula ing Euchaitae, ing lahan bapak lan ibu kula; lan nalika kowe uga wis cedhak pati, kersakna dikubur ing sisih kiwa kula.'

Banjur martir Kristus iku ndedonga maneh lan pungkasane ngucapake tembung 'Amin', banjur nundhukake sirahé sing mulya lan suci ing sangisore pedhang lan dipenggal sirahé.

Kedadéan iki kelakon ing tanggal 8 Februari, dina Setu, ing jam katelu awan[1733] .

Sawisé sirahé dipotong, kabèh wong paring pakurmatan ageng marang sang martir: nggawa lilin lan kemenyan, para umat Kristen nyelehaké awaké ing panggonan sing istimewa, lan banjur, ing tanggal 8 Juni, digawa kanthi upacara ageng menyang Euchaita, ing ngendi akèh mujijat sing ora kaétung kelakon, kanggo kamulyané Kristus Gusti, – marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan ibadah salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Kanthi kawigatosan sejati, hai para martir, panjenengan dados komandan paling unggul ing Sang Prabu Swarga, Teodorus: amargi panjenengan kanthi wicaksana nyenjatai dhiri panjenengan nganggo senjata iman, lan panjenengan ngalahake pasukan setan, lan panjenengan mbuktekake dhiri panjenengan minangka sang sing nandhang sangsara ingkang menang. Mula saka iku, kita tansah ngurmati panjenengan kanthi iman.

Kontakion, Nada 2:

Kang nganggo iman lumantar kawani atimu, lan njupuk Sabda Gusti minangka tombak ing tanganmu, kowe ngalahake mungsuh, ya martir agung Teodorus; bebarengan karo para martir, ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabèh.

Peringatan Nabi Suci Zakharia, Panuntun Ular.

Peringatan tanggal 8 Februari

[1734]Sepira kabungahané kabar kanggo wong Yahudi sing ditawan ing Babilonia: prentahé Raja Persia Koresus sing maringi kamardikané[1735] ; lan wong-wong ing antarané sing lara lan sengsara ing tawanan ing tanah manca, kaya *'ing pepeteng lan bayangan pati, kabèh diiket sedhih'* (Mazmur 106:10), padha buru-buru bali

---

[1733] Santo Teodorus dipenggal nganggo pedhang ing taun 319.

[1734] Wong Samaria iku wong campuran, kabentuk saka gabungan para pemukim sing manggon ing wilayah Karajan Sepuluh Suku Israel sawisé karusakané déning bangsa Asyur, karo sisa-sisa bangsa Israel sing wis digawa menyang pembuangan. Ing tanah manca, para pemukim terus nyembah dewa-dewa lawasé, nanging nalika Gusti ngutus kawanan singa marang wong-wong mau amarga kuwi, wong Samaria, supaya bencana ora teka, netepake ibadah marang Gusti sing sejati ing antarané wong-wong mau, sanadyan ora ninggalaké pemujaan berhala (2 Raja 17:27–34)

[1735] Dheweke mrentah wiwit taun 559 nganti 530 SM. Rahmaté Kores marang wong Yahudi diterangaké amarga nabi Daniel wis nuduhaké ramalan Yesaya (Yes. 44:28, 45:1) marang dhèwèké, ing ngendi pembebasan wong Yahudi saka tawanan lumantar Kores wis diramalaké luwih saka satus limang puluh taun sadurungé.

menyang tanah para leluhuré. Ngusung piranti suci sing dirampas Nebukadnezar nalika ngrusak Yerusalem (1 Esdras 1:7–8), para pemukim sing dipimpin Pangeran Zerubbabel, keturunan saka omah karajan Daud (1 Esdras 1:8, 2:2; 1 Tawarikh 3:19, 9–17), padha bali menyang tanah leluhuré. Ing wulan kapitu sawisé padha bali, padha mbangun maneh mezbah saka tumpukan reruntuhan (1 Esdras 3:1–6), banjur miwiti ndandani candhi sing rusak. Ing wulan kapindho taun kapindho, pondasi candhi anyar dipasang manut paugeran Daud, *'lan kabèh wong padha muni banter, muji Gusti amarga pondasi omahé Gusti wis dipasang'* (1 Esdras 3:11); nanging akèh para sesepuh sing wis weruh candhi lawas ora bisa nahan tangisé, amarga padha ngerti yèn merga kamlaratané wong-wong sing bali, candhi kapindho ora bakal bisa sak megahé candhi sadurungé; padha nangis banter, nyawiji tangisé karo sorak-sorai kabungahan (1 Esdras 3:12–13). Nanging pambangunan candhi kasebut, sanadyan ana arus sumbangan sing akèh ing wiwitan, lumaku banget alon. Nagara lagi ing kahanan ruwet; para perampok nyebar ing endi-endi, lan ora mungkin nandur lan ngundhuh gandum kanthi becik; beban abot saka pamaréntahan déning pejabat Persia (Nehemia 9:36–37), kekeringan lan keluwen sing kerep (Hagai 1:6, 10–11) wis ngentèkaké tenaga wong-wong. Ditambah manèh karo permusuhan saka wong Samaria (Yohanes 4:9). Amarga padha duwé suci dhéwé ing Gunung Gerizim lan nganggep Palestina wis dadi wewéné dhéwé, wong Samaria kuwi banget mungsuh marang wong Yahudi, utamané sawisé wong Yahudi nolak tawarané kanggo melu mbangun Bait Suci; liwat macem-macem fitnah marang pamaréntah Persia, wong Samaria kasil mandhegaké pakaryan kuwi meh limolas taun[1736] .

Alangan-alangan iki nglemahaké semangat suci wong Yahudi kanggo mbalèkaké papan suci nasionalé; kanggo nguripaké manèh semangat agama bangsa pilihan, dibutuhaké wong-wong sing nduwèni semangat sing kuwat banget; lan Gusti Allah ngangkat wong-wong kaya ngono ing wujud nabi-nabi-Nya, Hagai lan Zakharia, sing bakal kita omongaké.

Nabi suci Zakharia[1737] , sang juru ramal[1738] , asalé saka suku Lewi; piyambakipun putrané Barakhia lan putuné Adda utawa Iddo[1739] ; sing kaping pungkasan mau bali bebarengan karo Zerubabel saka pangasingan Babilonia lan kasebut ing Kitab Nehemia minangka kepala kulawarga imam[1740] . Kitab Suci ora nyimpen informasi rinci utawa pasti babagan uripé nabi Zakharia; mung kadhangkala mbukak tabir kanggo nyampekake potongan-potongan informasi babagan uripé nabi Allah. Mula, Kitab Suci meneng babagan wektu lan panggonan lairé nabi Zakharia; nyritakaké uripé wiwit nalika dhèwèké miwiti tugas kenabian. Dheweke dipanggil dening Gusti Allah kanggo pelayanan kenabian nalika isih enom (Zak. 2:4), ing wulan kapindho taun kapindho pamaréntahan Darius putrané Hystaspes (Zak. 1:1) – mung rong wulan sawisé nabi Hagai (Hag. 1:1). Liwat pelayanan nubuat bebarengan, para wong suci Hagai lan Zakharia kasil ngyakinke wong Yahudi supaya nyisihake kabutuhané dhéwé lan miwiti mbangun maneh Bait Suci kanthi semangat. *'Nabi Hagai lan nabi Zakharia, putrané Addo*,' kaya sing kasekseni déning Ezra, *'ngandika marang wong-wong Yahudi sing ana ing Yehuda lan Yerusalem, nyampekake pesen-pesen nubuat ing asmané Gusti Allah Israèl. Banjur Zerubabel, putrané Syaltiël, lan Yesua, putrané Yoasadak, padha tangi lan miwiti mbangun omahé Gusti Allah ing Yerusalem, lan bebarengan karo wong-wong mau ana para nabi Gusti Allah sing nyengkuyung wong-wong mau'* (1 Esdra 5:1–2). *'Lan para tuwa Yahudi padha mbangun lan makmur, manut ramalan nabi Hagai lan Zakharia, putrané Adda' (1 Esdras 6:14).*

Pelayanan nabi Zakharia bisa uga isih lumaku sanajan candhi wis rampung dibangun; ing wulang sabanjure, sing dadi isi bukune wiwit bab 9 nganti pungkasan, ora ana maneh ajakan kanggo ngrampungake pambangunan candhi tanpa tundha, lan bisa dianggep yen nalika wulang-wulang iki diwulangake, candhi wis

---

[1736] (1 Esdras 4:1–3) Wong Yahudi nolak wong Samaria minangka bidah.

[1737] Saka basa Ibrani: 'eling marang Gusti'.

[1738] Iki jeneng sing diwenehake marang nabi Zakharia dening sawetara Bapa Gereja adhedhasar wahyu tunggal sing ditampa, ing ngendi dheweke weruh gulungan kitab mabur ing udara, mbok menawa melengkung kaya arit (Zakh. 5:1–2).

[1739] Zakharia 1:1. Ing Kitab Suci, nabi Zakharia diarani putrané Adda; iki diterangaké amarga kabiasaan Yahudi sing nyantumaké jeneng para leluhur sing luwih misuwur ing silsilah, utawa bisa uga amarga sawisé tilar donyané bapaké, nabi Zakharia diopeni déning eyangé; panemu pungkasan iki dianut déning Santo Siril saka Alexandria

[1740] Nehemia 12:16. Ing jaman imam agung Yoakim, putrané imam agung Yesua (*Zakaria, bab 3*), nabi Zakaria wis dadi imam lan kepala klané dhéwé, kamungkinan amarga bapakné seda nalika isih enom. (Nehemia 12:12–16).

rampung[1741] . Tradisi nyatakake manawa nabi Zakaria sing suci urip nganti tuwa lan dikubur cedhak Yerusalem, jejere nabi Hagai.

Nabi Zakharia ninggalake warisan sing larang regane – sawijining buku kang ngemot visi nabi lan pidatoné. Ciri khas isi Kitab Zakharia yaiku akèh ramalan mesianik: ora ana nabi liya sing nduwèni rincian sakabehe babagan dina-dina pungkasan urip Juruslamet kita kaya ing nabi Zakharia. Kitab Zakaria bisa dipérang dadi loro bagéan miturut isiné: bagéan kapisan (saka Zak. 1:1–21 nganti Zak. 6:1–15) ngemot wahyu, lan bagéan kapindho (saka Zak. 7:1–14 nganti pungkasan) ngemot wacana. Ana wolung visi sakabehe; akèh saka visi-visi mau diterangake marang nabi déning Malaikaté Gusti; tujuane yaiku kanggo njamin perlindungané Gusti marang bangsa Yahudi. Ing visi *kapisan*, nalika para prajurit numpak jaran ngubengi saindenging bumi lan nemokake yèn kahanan tentrem, Gusti Allah mratelakaké yèn bangsa-bangsa makmur—sing nindhes wong Yahudi—bakal kapaparake déning murka Panjenengané , déné Yerusalem bakal dipulihaké lan kutha-kutha Yehuda bakal diunggahaké (Zak. 1:7–17). Nasib bangsa-bangsa non-Yahudi diterangake ing visi *kapindho* babagan papat pandhe besi, sing teka kanggo motong tanduk—simbol bangsa-bangsa sing nyebarake wong Yahudi lan ngrusak Yerusalem (Zakaria 1:18–21). Sawisé para panganiaya bangsa Yahudi, sing ngalangi pambangunan kutha lan candhi, wis dipatèni, Yerusalem bakal manèh dienggoni; iki kawahyani ing visi *katelu* saka Malaikaté Gusti, sing teka karo tali ukur kanggo ngukur Yerusalem, amarga kutha iku bakal kebak wong nganti mili, lan Gusti piyambak bakal dadi tembok geni ngubengi kutha (Zakharia 2:1–13). Dosa-dosa wong-wong ora bakal nyegah Gusti manggon ing Sion maneh, amarga iku bakal diapura, kaya sing katon ing visi *kaping papat*: nabi ndeleng Imam Agung Yésus nganggo busana kotor—simbol najisané dosa—lan Setan nuduh dhèwèké; nanging Gusti mbela piyambakipun, lan sandhangan kang reged iku dicopot saka imam agung—wakilé umat—lan diganti nganggo sandhangan resik, kanthi mangkono maringi pratandha marang pakaryan agung pangapuraning Gusti ing tembe: ngilangi dosa-dosa saindenging bumi mung ing sedina waé lumantar Cabang, Sang Mesias (Zak. 3:1–10). Ing visi *kaping lima*, nabi mau dipunparingi panyinoman lampu emas (simbolé Gréja – Wahyu 1:13, 20), kanthi pitung lampu kang kapenuhan lenga saka loro wit zaitun sing ngadeg ing saben sisihé; Iki ateges Gusti Allah piyambak ngreksa candhi lan umat, dene loro wit zaitun—Zerubbabel lan Yesus—iku piranti pangreksanipun (Zak. 4:1–14). Nanging bangsa Yahudi ora bakal suwe ngrasakake sih-rahmaté Gusti kaya sing kacathet ing limang panglihatan sadurungé: padha bakal manèh rusak lan nampa paukuman; gagasan iki kawahya ing panglihatan *kaping enem* bab gulungan sing ngemot kutukan tumrap maling lan wong sing sumpah palsu (Zak. 5:1–4), lan ing panglihatan *kapitu* bab efa (ukuran cairan) sing ana wong wadon lungguh ing njero—simbol kejahatan—digawa dening loro wong liya menyang Sennaar utawa Babilonia (Zakharia 5:5–10).

Ing wektu sing dipikirake dening nabi, kaya sing dituduhake ing visi kaping lima lan kaping enem, korupsi bangsa pilihan bakal tekan puncaké; banjur kutukan bakal nyapu saindenging Yehuda lan nggebuk wong-wong sing jahat, nganti ukuran kejahatan bangsa mau kebak lan padha nampa paukuman pungkasané; wadon sing jahat iku makili bangsa Yahudi; efa iku ukuran saka kabecikan sing wis nyebabake kutukan. Para bangsa liya uga ora bakal luput saka paukuman, kaya sing katon ing panglihatan *kapitu* lan pungkasan babagan papat kereta kuda sing ditarik kuda warna-warni – pratandha Malaikat-malaikaté Gusti, sing bakal ngubengi bumi kanggo ngadili mungsuh-mungsuhé Gusti. Sawisé karusakan donya kafir, kratoné Sang Mesias bakal sumunar, kang digambaraké déning nabi lumantar tumindak simbolis iki: dhèwèké masang loro makuta, siji saka emas lan siji saka pérak, ing sirah Imam Agung Yésus – minangka pratandha kaluhuran imami lan karajané Sang Mesias sing bakal rawuh, – bebarengan karo ramalan manawa Cikal (Mesias) bakal rawuh lan mbangun candhi lan dadi imam agung: nalika iki kelakon, malah bangsa-bangsa adoh bakal teka mbangun candhi kanggo Gusti Allah Israèl (Zakaria 6:1–15).

Bagéan kapindho (saka Zakaria 7:1–14 nganti pungkasan) ngemot ramalan-ramalan Zakaria. Ing wacana kapisan, minangka wangsulan marang pitakon saka kanca-kancané apa padha kudu nindakake puasa sing diadegaké kanggo éling marang kedadeyan sedhih nalika panangkepan, nabi mulang yèn puasa kudu dibarengi karo tumindak kabeneran lan katresnan marang sesama; banjur puasa-puasa mau bakal malih dadi dina-dina perayaan, lan berkahé Gusti Allah lan kabungahané kaslametan—sing uga nyakup bangsa-bangsa liya—bakal

[1741] Pambangunan candhi kasebut rampung ing taun kaping enem pamaréntahan Darius putrané Hystaspes (1 Esdras 6:15). Darius mréntah wiwit taun 521 nganti 486; mula taun pambangunan candhi iku dumadi ing taun 515 SM.

manggon ing Israel (Zakaria 7:1–14, 8:1–23). Ing wacana kapindho, nabi marang prakiraan karusakan bangsa-bangsa sing mungsuh Israel, dene Yerusalem bakal ana ing sangisoré pangayoman khususé Gusti Allah, lan ora ana panganiaya sing bakal bisa nginjak manèh ing kana. Nabi banjur ngajak umat Yahudi supaya padha bungah, amarga ana Sang Prabu sing adil lan alus sing bakal rawuh marang wong-wong mau; Panjenengané bakal netepaké kaadilan ing bumi lan nylametaké umaté, ngrusak kesombongan lan kesewenang-wenangan manungsa. Panjenengané bakal ngadegaké kratoné kanthi mlebu ing kutha krajané numpak keledai lan anaké, kéwan alus sing dadi pratandha tentrem[1742] . Kratoné Sang Mesias – kratoné tentrem – bakal nyebar saka Yudea nganti saindenging bumi; Raja ora bakal narik wong mlebu kanthi paksa, nanging lumantar kurban getih sing bakal ditawakake kanggo kabèh wong supaya padha rukun manèh karo Gusti Allah. Wong Yunani – mungsuhé umat Gusti – wis diramal bakal ngalami kekalahan, déné wong Yahudi dijanjèkaké berkah kasuburan lan keturunan sing akèh. Sawisé nggambaraké masa depan padhang sing ngentèni Israèl ing mangsa cedhak, nabi nerusaké nerangaké panolakan sing bakal dialami bangsa Yahudi: nabi ngajak Libanon mbukak gapurané marang mungsuh, sing bakal ngrusak kabèh Yehuda. Nabi Zakharia nerangake sabab musibah iki liwat crita simbolis babagan loro tongkat Sang Gembala Surgawi. Siji katulis tembung *'kurnia',* dene tongkat liyane katulis *'ikatan';* nalika wedhus-wedhus mau, sanajan wis dirumat dening Sang Gembala, ora gelem mbenerake laku, Panjenengané mecah tongkat sing ana tulisan *'kurnia',* minangka pratandha pungkasaning prajanji antarané Gusti Allah lan umaté; banjur Panjenengané nuntut pambayaran kanggo pakaryané ngembala, nanging wong Yahudi mung ngajeni pakaryané kanthi telung puluh potong pérak; Gembala mbuwang potongan perak mau menyang omahé Gusti kanggo tukang gerabah[1743] . Sawisé kuwi, Gembala mecah tongkat liyané – *ikatan* – minangka pratandha yèn paseduluran antarané Yehuda lan Israel wis bubar. Nalika Sang Gembala Apik ditolak, kawanané tiba ing tangan para tentara bayaran (Zakaria 9:1–17, 10:1–12, 11:1–17).

Ing wacana pungkasané, nabi ngumumaké yèn kabèh bangsa ing donya bakal munggah nglawan Yerusalem, nanging Gusti piyambak bakal mbelani kutha iku lan ngrusak para panyerang; lan marang bangsa Yahudi Gusti bakal nyawurake roh sih-rahmat lan welas asih, lan wong Yahudi bakal ndelok Panjenengané sing wis ditusuk, lan bakal nangis kanggo Panjenengané kaya nangis kanggo anak tunggal[1744] . Banjur ana mata banyu kang bakal kabuka tumrap omahé Daud, kang mbusak dosa-dosané, lan saben pangeling-eling marang berhala lan nabi palsu bakal musna; Gembala bakal dipateni, lan wedhus-wedhusé bakal sumebar[1745] . Gusti Allah netepake kraton sih rahmat, cilik cacahé—mung sapertiga saka wong-wong sing manggon ing bumi—nanging wis diuji lan suci. Pungkasané, bangsa-bangsa pagan bakal manèh ngubengi Yerusalem, nanging Gusti bakal munggah mbela kutha iku lan ngalahaké mungsuh; banjur bakal ana siji dina sing mung Gusti sing ngerti: ora ana padhang, benda-benda langit bakal surut, lan ora ana awan utawa bengi; mung ing wayah sonten padhang bakal muncul[1746] . Banyu urip bakal mili saka Yerusalem; kutha iku bakal dadi pusat kraton anyar, ing ngendi mung wong sing bener sing bakal manggon – ora bakal ana sing najis maneh. (Zakaria 12:1–14, 13:1–19, 14:1–21)[1747] .

[1742] Para Injilist Suci, nalika nyritakaké mlebué Sang Gusti kanthi kamenangan ing Yerusalem, ngutip ayat iki saka kitab nabi Zakharia, kanthi mangkono ngetrapaké marang Kristus Sang Juruwilujeng (Matéus 21:4–6; Yohanes 12:14–16)

[1743] Santo Matius Sang Injilist, nalika nyritakaké putusan Sanhedrin kanggo nggunakake koin pérak sing dikhianati déning Yudas kanggo tuku sebidang tanah saka tukang gerabah kanggo kuburan wong manca, ndeleng ing kéné kasampurnané ramalan Zakharia, nanging nyebut iku minangka ramalan Yeremia—mbok menawa amarga gulungan kitab ramalan sing diduwèni Sang Injil Suci nganggo jeneng nabi Yeremia

[1744] St Yohanes Penginjil, nalika nyritakaké kasampurnané ramalan iki ing Kristus Yesus, ngutip ramalan kasebut tembung demi tembung (Yoh. 19:34–37).

[1745] Gusti piyambak ngetrapake prakata iki marang dhèwèké dhéwé nalika sawisé Panganan Pungkasan ing dalan menyang Gethsemane, dhèwèké maringi pratandha marang para Rasul yèn padha bakal nilar dhèwèké ora suwé manèh (Matéus 26:31; Markus 14:27).

[1746] Ing kéné kita weruh ramalan babagan gerhana srengéngé nalika pangubarané Kristus (Lukas 23:44–45).

[1747] Tulisan tartamtu saka Kitab Zakaria diwaca nalika Vesper minangka parimias. Mangkono, Zak. 9:9–14 diwaca sajrone minggu Vay; Zak. 11:10–13 – ing Jumuah Agung; Zakharia 8:7–17, 19–23 ing Jumuah Kèju; lan Zakharia 14:4, 8–11 (sing nyritakaké rawuhe Gusti ing Gunung Zaitun) ing Dina Nggunggungé Gusti, sing kelakon ing gunung kuwi.

22 Februari

9 Februari (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Nikiforos Sang Martir

Dirilèkaké tanggal 9 Februari

Ing kutha agung Antiokia ing Siria ana sawijining presbiter sing jenenge Sapricius lan sawijining warga biasa sing jenenge Nikophorus. Padha nduwé katresnan sing gedhé marang siji lan sijiné lan raket banget nganti sawatara wong nganggep yèn padha iku sedulur.

Sawisé pirang-pirang taun kanca akrab kaya ngono, setan, sing sengit marang kabecikan kabèh, dadi iri marang wong loro mau lan nanem wiji permusuhan ing antarané wong loro mau nganti padha ora kepéngin ketemu ing dalan: ngono gedhéné permusuhané marang siji lan sijiné; lan kaya katresnan lan paseduluran biyen nguwasani antarane wong loro, saiki, amarga pangaribawa Setan, kebencian lan permusuhan nganti ngedhuh ing antarane wong loro.

Sawise suwe urip ing kebencian lan permusuhan kaya ngono, Nikifor, nalika eling lan nyadari yèn setan sing nyebarake permusuhan iki, wiwit nyuwun marang kanca-kancané lan tangga teparo supaya padha menyang presbiter Saprikios lan nyuwun supaya dhèwèké, wong sing tobat, diapura lan ditresnani kaya biyèn; nanging presbiter kuwi ora gelem nyuda rasa mungsuh marang dheweke.

Banjur Nikiforos ngutus kanca-kanca liyane maneh karo panyuwunan sing padha, nanging presbiter kuwi malah ora gelem ngrungokake. Dhèwèké uga nolak wong-wong sing dikirim kaping telu lan ora merhatosake panyuwunane; mula dhèwèké ora gelem welas asih kanggo ngapura seduluré sing kanthi andhap asor nyuwun pangapura. Kosok baline, atine saya atos lan tetep ora kendho, lali marang pangandikane Gusti kita Yesus Kristus, sing kandha: *'Apura, lan kowe bakal diparingi pangapura'* (Lukas 6:37); lan maneh: *'Mula, yen kowe nggawa kurbanmu menyang mezbah lan kowe kelingan yen kowe ana salah karo sedulurmu, tinggalna kurbanmu ing ngarep mezbah, banjur dhisik rukuna karo sedulurmu, sawise kuwi bali lan pasang kurbanmu... Amarga yèn kowé ngapura kaluputan wong liya, Rama-mu ing swarga uga bakal ngapura kowé'* (Matius 5:23–24, Matius 6:14).

Banjur Nikifor, nalika weruh yèn presbiter Sapricius ora gelem nampa perantara kanggo piyambaké, piyambaké langsung marani dhèwèké lan sujud ing sikilé, kandha marang dhèwèké:

"Ampunana aku, Rama, demi Gusti, ampunana aku."

Nanging Sapricius malah ora ndeleng dhèwèké; dhèwèké wong atiné atos lan ora nduwé katresnan utawa ajrih marang Gusti; minangka wong Kristen lan presbiter, dhèwèké kuduné wis ngapura marang seduluré sanajan durung dijaluk. Amarga ora nampa pangapura, Nikiforus ninggalaké dhèwèké kanthi isin lan ditolak.

Ing wektu kuwi – nalika pamaréntahan Valerian lan Gallienus[1748] – Sapricius uga ditangkep amarga dadi wong Kristen lan digawa ngadhepi gubernur kanggo disiksa.

Gubernur takon:

'Jenengku Sapricius,' wangsulane.

'Jenengku Sapricius,' wangsulane.

"Kowe saka kulawarga apa?" pitakon gubernur.

"Aku wong Kristen," wangsul Sapricius.

"Apa kowe rohaniawan?" pitakon gubernur maneh.

– Aku presbiter, wangsulane Sapricius. Banjur gubernur kandha:

Para raja kita, panguwasa ing tanah iki lan ing kabèh provinsi Romawi, Valerian lan Gallienus, wis ngetokaké prentah yèn sapa waé sing nyebut awaké dhéwé Kristen kudu nyembah marang déwa-dewa sing langgeng; lan sapa waé sing kanthi mbantah nolak dhawuh raja, kudu ngerti yèn sawisé macem-macem panyiksaan, dhèwèké bakal diukum pati sing abot.

[1748] Valerian mrentah saka taun 253 nganti 259; putrané Gallienus mrentah saka taun 260 nganti 268. Nalika bapaké isih urip, dhèwèké diangkat dadi Kaisar lan mitra pamrentahan déning bapaké.

Sawisé tembung-tembung kuwi, Sapricius sing ngadeg ing ngarepé hegemon kandha:

'Wah, Hegemon! Kita wong Kristen nduwé Sang Prabu—Kristus Gusti Allah—awit Panjenengané piyambak sing sejati Gusti Allah lan Pangripta swarga lan bumi, segara lan kabèh isiné; déné déwa-déwa pagan iku setan, muga-muga padha sirna saka lumahing bumi; amarga gawéan tangan manungsa, ora bisa nulungi sapa waé.'

Banjur gubernur sing nesu banget mrentahake supaya Sapricius dipentang ing roda lan disiksa tanpa welas asih. Ing tengah-tengah panyiksaan kuwi, Sapricius kandha marang gubernur:

'Kowe duwé kuwasa marang badané aku, nanging kowe ora duwé kuwasa apa-apa marang nyawaku: mung Yesus Kristus, sing wis nyipta, sing duwé kuwasa marang nyawaku.'

Sawisé kuwi, Sapricius kanthi gagah berani nahan kabèh panyiksaan sing diparingaké marang dhèwèké.

Ndeleng yèn dhèwèké tetep ora kendho, hakim sing kejem ngucapaké paukuman pati iki marang dhèwèké:

'Kita paring dhawuh supaya presbiter Sapricius, sing wis nglirwakake dhawuhe raja lan nolak nyembah marang dewa-dewa sing langgeng lan mbantah ajaran Kristen, dipenggal sirah nganggo pedhang.'

Nalika Sapricius lagi ana ing dalan menyang panggonan paukuman pati, kanthi pangarep-arep nampa mahkota kasuarga saka martir, Nikiforos sing kabegjan, sawisé krungu bab iki, buru-buru sowan marang dhèwèké lan, ambruk ing sikilé, kandha:

'Wahai Martir Kristus, nyawisake aku, awit aku wis dosa marang kowe!'

Nanging dhèwèké ora mangsuli, amarga atiné isih kebak niat ala saka setan.

Ing dalan menyang panggonan paukuman pati, Santo Nikiforos manèh tiba ing sikilé Sapricius, kandha:

'Wahai Martir Kristus, apura aku; kanthi cara apa aku wis dosa marang kowe, minangka manungsa? Delengen, mahkota saka Kristus diparingake marang kowe saka swarga, amarga kowe ora mbantah Panjenengané, nanging wis ngakoni asmané sing suci ing ngarep akèh wong.'

Saprius, nanging kabut dening kebencian lan ora gelem ngapura, tetep teguh, ora nuduhake niat apa wae kanggo ngapura dheweke. Dheweke malah ora ngucapake sepatah tembung marang sesama biksu sing nyuwun pangapura marang dheweke, nganti para penyiksa dhewe padha gumun marang kekejeman Saprius lan kandha marang Nikiforos:

'Kita durung tau weruh wong edan kaya kowe: iki dhèwèké wis ana ing dalan menyang pati, nanging kowe malah nyuwun marang dhèwèké kanthi luwih tulus: apa dhèwèké bisa nglarani kowe sawisé mati? Lan kenapa kowe perlu damai karo wong sing arep mati?'

Kanggo iki, Santo Nikiforos mangsuli:

'Kowe ora ngerti apa sing tak jaluk marang pangakune Kristus iki, nanging Gusti ngerti.'

Nalika padha tekan panggonan ing ngendi Sapricius bakal dipenggal, Santo Nikiforus ngandika maneh marang dhèwèké:

'Aku nyuwun marang kowe, martiré Kristus,' pangandikane, 'apuraen aku yèn aku wis dosa marang kowe kanthi cara apa waé, minangka sesama manungsa. Wis kacathet: *"Nyuwuna, lan kowe bakal diparingi"* (Matéus 7:7) – mula aku nyuwun banget – paringana aku pangapura.'

Nanging kancané sing atiné atos, Sapricius, ora gelem nampa panyuwunan kuwi; dhèwèké ora kelingan marang pangandikane Gusti: *'Yésus kandha marang dhèwèké: "Kowe kudu tresna marang Gusti Allahmu karo kabèh atimu… kowe kudu tresna marang sesamamu kaya kowe tresna marang awakmu dhéwé'"* (Matius 22:37, 39); nanging, amarga wis nutup kuping atiné lan awaké, dhèwèké tetep kaya ula budeg, nolak panyuwunan saka wong sing nyuwun marang dhèwèké. Mangkono, Sapricius ora merhatosaké apa sing kacarita ing Injil—yèn sapa waé ngapura marang tanggané, dhèwèké dhéwé bakal diparingi pangapura—lan *uga* ora merhatosaké tembungé Gusti: *'Kanthi ukuran sing kok gunakaké, kowé bakal diukuraké'* (Mat. 7:2). Mulané Gusti, Hakim sing adil, manut paugeran paugerané sing bener, nyabut sih-rahmaté marang Sapricius, lan sakwisé kuwi dhèwèké tiba adoh saka Gusti lan kelangan makutha kamartiran sing wis dirajut dhéwé.

Nalika para penyiksane kandha marang Sapricius, 'Tundhukna dhengkulmu supaya kita bisa motong sirahmu', dhèwèké mangsuli:

'Ngapa kowe kepengin motong sirahku?'

Para prajurit mangsuli:

'Amarga kowe nolak nyembah marang dewa-dewa lan ora manut marang prentah raja demi wong sing dijenengi Kristus.'

Krungu kuwi, Sapricius sing sengsara kandha marang wong-wong mau:

'Aja matèni aku, amarga aku bakal manut dhawuhe raja: aku bakal nyembah para déwa lan nglakoni kurban marang para déwa.'

Mangkono kebencian wis nglantarake atiné Sapricius! Kebencian iku wis misahake dhèwèké saka sih rahmaté Gusti, lan dhèwèké, sing biyèn wis disiksa nanging durung nyingkiri Kristus, saiki—tinimbang nampa mahkota kamulyané para martir—wis nyingkiri gesang langgeng lan dadi murtad.

Krungu tembung edan saka Sapricius, Nikiforos kanthi luh ing mripat wiwit nyuwun marang dhèwèké:

'Aja nindakake iki, he sedulur sing tak tresnani! Aja nyelakake Gusti kita Yesus Kristus! Aja nganti kowe kelangan makutha swarga sing wis kowe anyam ing tengah sangsaramu! Delengen, Gusti Kristus lagi ana ing lawang; Panjenengané bakal muncul maneh marang kowe lan maringi urip langgeng minangka ganti pati sementara iki sing wis kowe tampa ing panggonan iki.'

Nanging Sapricius ora nggatekake panyuwunané: dhèwèké kesusu menyang pati langgeng, saéngga kelangan gesang langgeng sing kuduné ditampa mung kanthi siji tebasan pedhang.

Santo Nikiforus, nalika weruh manawa Sapricius wis murub saking iman suci lan mbelakangi Kristus—Gusti Allah sejati—wiwit muni banter marang para penyiksa:

Aku iki wong Kristen lan pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, kang ditolak déning Sapricius; mulané, potong sirahku minangka gantiné Sapricius.'

Para prajurit, amarga ora wani matèni dhèwèké tanpa dhawuh saka gubernur, padha gumun banget amarga dhèwèké kanthi sukarela nyawisaké awaké dhéwé kanggo pati, kanthi bébas kandha:

'Aku wong Kristen lan ora bakal ngorbanaké kurban marang déwa-déwamu!'

Banjur salah siji penyiksa, nyedhaki gubernur, nglaporake marang dheweke yen Sapricius wis janji arep nyembah marang dewa-dewa; nanging, ujare, ana wong sing kepengin mati kanggo sing diarani Kristus, mula dheweke njerit banter:

Aku iki wong Kristen; aku ora bakal nyembah marang dewa-dewa panjenengan, lan aku uga ora bakal manut marang dhawuhe raja!'

Krungu mangkono, gubernur banjur mrentah supaya Sapricius dibebasake, lan Nicophorus dipenggal sirah nganggo pedhang minangka gantine. Mangkono martir suci mau dipatèni amarga Kristus, ing dina kaping sanga wulan EFebruary[1749] , lan kanthi kabungahan piyambakipun mangkat marang Kristus Gusti, supaya piyambakipun nampi saka tangan tengen Panjenengané mahkota kamenangan lan ngadeg ing ngarsané bebarengan karo para martir suci, ngluhuraké Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Allah siji ing Tritunggal, Kagem Panjenengané kaparingana pakurmatan lan ibadah, kamulyan lan kuwasa salawas-lawase, amin.

Kontakion, Nada 1:

Kaiket dening ikatan katresnan, Nikiforos, kowe ngrusakake awoné kebencian, lan kowe ambruk amarga pedhang ing sirahmu, ya Sang martir ilahi saka Juruwalèh sing inkarnasi; ndedongakna marang Panjenengané kanggo kita sing nyanyi babagan kenanganmu sing mulya.

Kontakion liyane, Nada 3:

Kawusana katresnané Gusti, ya Sang Mulya, lan nggendhong Salibé kang mulya ing pundhakmu, kowe ngisinaké tipuané setan; kowe nandhang sangsara nganti pati lan mbuktekaké awakmu dadi pemenang, prajurit, lan pangreksa sih rahmaté Gusti.

[1749] St. Nikiforos Sang Martir nandhang sangsara lan seda watara taun 257.

Peringatan para Martir Suci Marcellus, Uskup Sisilia, lan Philagrius, Uskup Siprus

Dirilis tanggal 9 Februari

Para martir suci Marcellus lan Philagrius iku murid saka Rasul Suci Petrus. Nalika Gusti Kristus isih urip ing donya, Santo Marcellus manggon ing kutha Antiokia. Sawise krungu bab mujijat-mujijat Gusti, dhèwèké teka saka Antiokia menyang Yerusalem kanggo ndeleng Panjenengané, lan ing kono dhèwèké ketemu karo Rasul Petrus. Sawisé Kebangkitan Kristus, Santo Marcellus diangkat déning Rasul Petrus dadi Uskup Sisilia lan ngalami martir ing kono sawisé ngowahi akèh wong pagan dadi pengikut Kristus. Santo Philagrius, ing sisihé, dadi Uskup pulo Siprus; dhèwèké kanthi semangat nginjili iman marang Kristus lan, sawisé nampa akèh sangsara amarga iku, mulih marang Gusti.

23 Februari

10 Februari (Gaya Lawas)

Martiiré Santa Charalampius, Uskup Magnesia, lan bebarengan karo martir Porphyrius lan Vaptos, sarta telung martir wadon.

Diperangeti tanggal 10 Februari

Sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya, Severus[1750] , nalika Gréja Gusti kita Yesus Kristus nyebar, ibadah marang setan wiwit surut lan pemujaan berhala mandheg. Ing wektu kuwi, ing kutha Magnesia[1751] , manggon Uskup suci Charalampius. Panjenengané nuntun wong-wong ing dalan kaslametan lan mulang marang wong-wong ing Sabda Gusti; panjenengané ngendika: Raja kula, Yesus Kristus, ngutus para rasul lan para nabi lumantar Roh Suci, supaya manungsa, sawise padhang dening panginjilan suci, bisa mlaku teguh ing dalan kabeneran. Nanging rajamu, Severus, meksa manungsa lumantar panyiksaan kejem supaya padha nyembah arca-arca tanpa nyawa lan kanthi mangkono ngukum nyawane marang pati langgeng. Yesus Kristus, Sang Raja kula, wis paring kapitadosan marang kita lumantar para nabi lan rasul tembung-tembung gesang swarga – lan lumantar panginjilan punika mungsuh kita kapinggiraké, ula kapijak ing sangandhaping sikil, ora pracaya malih dados pracaya, piwulang setan sirna, lan kabèh kakuwatan mungsuh ambruk ing karusakan kang nggegirisi. Mula saka iku, luwih becik pracaya marang tembung-tembung sing nuntun kita ing dalan urip langgeng tinimbang mbela sabab sing nggawa karusakan langgeng.'

Sawisé tembung-tembung mau, uskup suci mau dicekel déning wong-wong sing ora pracaya lan digawa ngadhepi hegemon Lucian lan komandan militer Lucius kanggo disiksa lan diadili.

Nalika martir suci Charalampius mbaleni tembung sing padha ing ngarepé, gubernur kandha marang dhèwèké:

'Kowe ngucapake tembung sembrono saka akèh atimu, ora bisa mbedakake sing becik lan sing ala. Nanging, tuan sepuh ingkang kinurmatan, aja ngira manawa panjenengan boten badhe disiksa amargi tembung-tembung punika. Mula, manut pitutur kita, tindakna laku panjenengan kados pantesipun sepuh, lan sawise dipun pikir kanthi tliti, aturna kurban dhumateng para dewa, supados kita boten maringi panjenengan panyiksaan ingkang ngluwihi imajinasi panjenengan.

Wahyu Charalampius mangsuli:

Aku saiki wis tuwa lan meh tekan pungkasaning urip sing samentara iki; amarga apa wae ing donya iki aku ora bakal ngremehake berkahing swarga sing ngenteni aku.'

Banjur para hakim, amarga nesu banget, wiwit nyiapake siksaan sing kejem, kandha marang dheweke:

[1750] Kaisar Romawi Septimius Severus mrentah wiwit taun 193 nganti 211.

[1751] Magnesia – sawijining kutha ing Tesalia, sawijining wewengkon ing sisih lor-wétan Yunani Kuna.

'Nawakna kurban marang para déwa, he wong jahat!' Wangsulé Santo Charalampus:

Aku ora bakal nyembelih marang setan. Amarga kowe bisa weruh yèn setan-setan sing kowe sembah padha gemeter lan nggetak nalika weruh pratandha Salib Kristus.

Sawisé kuwi, para hakim mréntahaké supaya busana suci Charalampius dicopot saka awaké, lan padha miwiti nyiksa wong malaikat iki nalika dhèwèké telanjang. Sawisé nggantung martir suci mau, loro abdi mulai nyabik-nyabik awaké nganggo cakar wesi, lan terus nindakake nganti kabèh kulité wis kabèkuk saka sirah nganti sikil.

Santo Charalampius, sanadyan wis koyak-koyak, ngendika marang para panyiksa: 'Aku matur nuwun, sedulur, amarga kanthi mecah-mecah awak fana iki, kowe wis nganyari rohku, sing kepengin mlebu ing urip anyar kang langgeng.'

Nalika krungu tembung-tembung saka sang wali iku, loro prajurit sing wis nyiksa dhèwèké padha ketakutan, lan padha kandha marang para hakim: 'Opor sing wis kowe paringaké marang wong iki wis malih dadi pakurmatan kanggo dhèwèké, lan sangsara sing dialami malah dadi kabungahan.' Apa dhèwèké dudu Kristus piyambak? Sawisé njupuk wujud wong tuwa, apa dhèwèké ora teka ing Asia kanggo ngowahi kabèh wargané marang dhèwèké? Awaké, sing kapotong déning cakar wesi, malah dadi luwih atos tinimbang wesi, nganti cakar-cakar kuwi malah klelep ing kono, déné awaké dhéwé ora cilaka."

Sawisé para prajurit ngomong kaya ngono, sang bupati, sambil nggrenthèk untu, muni banter: 'Hei, kowe para abdi sing jahat lan paling males nindakake dhawuh! Kowe ora mung gagal nindakake apa sing dakkandhakake, nanging malah mbela wong sing wis dihukum disiksa!'

Para prajurit sing wis nyiksa Santo Charalampus, nanging pungkasane padha kesel banget lan wiwit kanthi terang-terangan ngakoni lan ngluhurake kakuwatané Kristus, sing wis nguwatake wong sing nandhang sangsara kuwi; mula, sawisé kuwi, loro-loroné dipenggal sirahé amarga asmané Gusti; jenengé Porphyrius lan Vaptos.

Telu wanita sing wis nyekseni sangsara sang martir uga banjur pracaya marang Kristus ing kono. Padha miwiti ngluhurake Asma Panjenengané sing paling suci lan Maha Kuwasa lan banjur disiksa nganti mati amarga iku.

Sawisé kuwi, komandan Lucius munggah saka kursiné, njupuk piranti para algojo, lan miwiti nyiksa Santo Charalampus dhéwé kanthi kejem marang kabèh awaké. Lan langsung bae tangané dipotong ing sikut, kaya dipotong nganggo pedhang, lan isih nempel ing awak martir mau, ngglantung.

Lucius, saiki wis ora duwe tangan, ambruk ing lemah lan njerit: 'Wong iki dukun sihir! Tulung aku, Hegemon!'

Hegemon mau nyedhak lan nalika weruh tangan komandané ngglantung ing badan sang martir, dhèwèké nggluntang ludah ing pasuryané Saint Charalampius; lan ing wektu kuwi uga, sirahé Hegemon muter lan pasuryané wis ngadhep mburi.

Banjur wong-wong Magnesia, kang ketakutan banget, padha nyuwun marang sang martir suci, kandha: 'Suwun nyimpen nesu panjenengan lan nyegah paukumané Gusti! Amarga panjenengan dhéwé wis diprentah supaya aja mbalekake ala nganggo ala.'

Kanggo kuwi, Santo Charalampius mangsuli: 'Sakpiturute Gusti Allah urip, ora ana niat ala ing atiku, uga ora ana muji-muji ing lambengku! Kowe kabeh padha weruh piyambak kepiye Gusti Kristus wis ngukum para panguwasa sing ora nduwé paugeran iki; Panjenengané piyambak paring urip langgeng marang kita, nanging bakal ngrusak wong-wong sing ala.'

Banjur kabèh padha njerit marang Gusti: 'Gusti, aja ngancuraké kita sing wis dosa marang Panjenengan! Delengen, saiki Panjenengan, ya Gusti, wis ngukum para panguwasa kita, supaya Panjenengan bisa nuntun kita menyang pepadhang lan ndadèkaké kita pantes kanggo urip langgeng.'

Lan akèh wong padha pracaya marang Kristus ing kono.

Sawisé kuwi, Lukas kandha: 'Wahai Manungsa Allah, Malaikaté Gusti, welasana aku sing nandhang sangsara banget; delengen, tanganku iki abot banget nganti nyeret kowe, ngglantung ing badanmu: balèkna manèh tanganku menyang panggonané, banjur kowe uga bakal bébas saka beban iki, lan aku bakal mari saka sangsaraku; lan yèn kowe nindakake iki, aku bakal pracaya marang Allahmu.'

Banjur sang wali, sawisé ngetokaké pangajabé ing ngarsané Gusti, muni banter: 'Baruch, Manuid, Maron-Afa, Ravvuni—tegesé, pinaringan berkah Gusti Allah, sing ana ing satengahing kita, Gusti kita, sing nampani

daging kita, Guruku—delengen asoripun tiyang ingkang kapangkurung, bebasna kula saking sangkalan paukuman—para hakim kula punika—lan warasna kula, pangakun Panjenengan ingkang katutupan borok!'

Lan banjur ana swara krungu saka swarga, kandha: 'Charalampius – lentera donya sing padhang nganti swarga, abdi para Malaikat, kanca para nabi, kanca para rasul, kanca perang para martir lan pantes ing pacelathoning Kula – Kula sampun mireng pandonga panjenengan lan nampi tembung-tembung saking lisan panjenengan; mugi pangajab panjenengan punika marasaké para ingkang nandhang sangsara.'

Lan langsung Lukas lan gubernur Lucian mari saka lara-larané.

Banjur Lukas, sujud ing sikilé martir suci, wiwit nyuwun baptisan, lan ora suwe panjaluké dikabulaké, nalika kuwi gubernur mandheg nganiaya umat Kristen: 'Kanggo saiki,' pangandikane, 'aku ora bakal nglaporaké kabèh iki marang raja.'

Sawisé kuwi, akèh wong teka marang sang wali; sawisé ngakoni dosané, padha dibaptis, déné wong-wong sing nandhang macem-macem lara padha mari.

Bab gubernur Lucian, sawisé mangkat menyang kaisar Severus sing wektu kuwi ana ing Antiochia saka Pisidia[1752] , dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis kelakon ing Magnesia marang kaisar: 'Ana sawijining wong saka komunitas wong Galilea,' ujare, 'rawuh marang kita; dhèwèké miwiti mbalèkaké kabèh wong saka para déwa, nalika maringi panyembuhan marang wong lara; Komandan Lucius, sawisé mari, dadi pracaya marang Kristus, lan pancèn meh kabèh wong ing Magnesia wis nampa iman mau; déné aku, sawisé mari uga, teka mriki kanggo nglaporaké kabèh iki marang Paduka Kaisar."

Krungu mangkono, Severus kebak nesu, muni banter: 'Dhuh para dewa langgeng, sing dihinakake dening wong-wong sing ora pracaya marang dewa! Napa piwulang saka wong-wong sing ngapusi iki nyebar nganti jembar ing saindenging bumi!'

Lan langsung piyambakipun ngutus telung atus prajurit sing kejem lan galak kanggo nyekel Santo Charalampus. Piyambakipun mrentahaké dhisik supaya sang santo disiksa, banjur digawa saka Magnesia menyang Antiokia.

Para prajurit mau, nalika bali menyang sang raja, nggawa martir Kristus mau bareng karo dheweke; padha nyundhul paku wesi landhep ing awaké, lan nganyam tali ing jangguté sing lumayan dawa; sawisé diubengi ing gulu, padha nyeret sang wali ing dalan menyang sang raja.

Lan nalika padha wis lumaku limolas stadia saka Magnesia[1753] , jaran sing mlaku ing sisih tengen mbalik marang para prajurit lan ngomong cetha nganggo swara manungsa: 'He, telung atus prajurit, kowe para abdi setan sing telung kaping jahat! Apa kowe ora weruh Kristus Gusti Allah lan Roh Suci rawuh karo wong iki? Mula saka iku, kenapa kowe padha nindakake kabeh iki marang dheweke? Hei kowe wong atine atos! Bebasna wong sing ora bisa koweiket, supaya kowe dhewe uga bisa bebas saka ikatanmu."

Para prajurit padha ngeri banget krungu wicara manungsa saka jaran; nanging, manut dhawuhe raja, padha terus narik martir suci mau menyang Antiochia.

Ing wektu kuwi, setan sing wis ngowahi wujud dadi wong tuwa muncul ing ngarepé Raja Severus lan kandha: 'Aduh aku, Paduka Raja! Aku dhéwé panguwasa bangsa Skitia, nanging ana wong jenengé Charalampius—tukang sihir gedhé—wis mlebu ing tanahku, lan dhèwèké wis mbalèkaké kabèh pasukanku marang aku, déné kabèh wong wis gabung karo legiunku; mula aku, sing ditinggal kabèh, teka ngélingaké kowé, supaya apa sing padha ora kelakon marang kowé."

Baru setan ngucapake tembung-tembung mau, Santo Charalampius, sing diseret para prajurit, langsung digawa ngadhep raja. Raja, nalika ndeleng dhèwèké, langsung nyabet telung patok landhep ing dhadhané, banjur mréntahaké supaya kayu bakar digawa, dinyalakaké, lan martir mau kobongaké alon-alon nganggo geni, supaya dhèwèké ora langsung mati, nanging bisa nahan sangsara sak suwéné bisa.

Nalika Santo Charalampus disiksa kanthi cara iki suwene wektu sing suwe, ana sawijining wanita sing lagi ana ing kono, kepengin nyenengake raja, njupuk arang panas lan nyebarake ing sirah, rai, lan jambangé sang martir, kandha: 'Mati kowe, tuwa, mati; luwih becik kowe mati tinimbang nggodha kita nganggo piwulangmu sing muji-muji.'

[1752] Antiokia ing Pisidia – ing pérangan kulon Asia Cilik, ing tapel wates karo Frigia.

[1753] Watara 2 2/3 versts, miturut itungan kita.

Wadon iki kalebu salah siji gundiké raja. Nanging adhine kandha marang dhèwèké: 'Apa kowé, wong sengsara, ora wedi marang Gusti Allah? Kanthi nindakake kersané raja, kowé nyurung murka Gusti Allah. Lor ora bakal mbantu kowé nalika Kristus nesu marang kowé.'

Lan, nalika ngadhep marang martir, dhèwèké kandha: 'Wongé Gusti, tuwané panjenengan kinurmatan, lan Gusti ana ing sisih panjenengan, ingkang uga kula kepéngin pracaya lan kaslametaké saking dosa-dosa kula.'

Sawisé kuwi, nalika geni wis padam lan para abdi dalem sing nyiksa sang wali wis kesel, sanadyan sang wali dhéwé ora cilaka lan isih waras, sang raja ngandika: 'Mandheg nyiksa wong iki: ayo dijawab pitakonanku.'

Lan nalika martir suci digawa luwih cedhak marang raja, Severus kandha marang dhèwèké:

'Charalampius, nalika aku rembugan karo raja Skitia esuk iki, aku nesu lan ngutuk kowe; nanging saiki sawise nahan sangsara iki, kowe bakal tetep kinurmatan ing paningal kita, yen kowe mangsuli pitakon sing tak ajokake. Umurmu pinten?'

Santo Charalampius mangsuli:

'Aku wis suwe ing urip sing fana iki: aku wis urip satus telulas taun.'

'Kepiye,' kandha Severus, 'kowe wis urip pirang-pirang taun nanging durung ngerti para déwa sing langgeng?' Martir suci mangsuli:

'Sawise urip pirang-pirang taun, Dhuh Raja, aku uga wis entuk kawruh gedhe: sawise ngerti Kristus – Gusti Allah sejati siji – aku wis pracaya marang Panjenengané.'

Raja banjur takon marang dheweke apa dheweke nduwé bojo utawa ora.

Wong suci mangsuli:

Aku wis entuk Dara Surgawi kanggo diriku, yaiku kratoné Kristusku; nanging ing bumi aku ora nduwé garwa.' Banjur raja takon marang dhèwèké:

'Apa kowe bisa mbangkitaké wong mati?'

'Iku ora ana ing daya manungsa,' wangsul sang wali, 'nanging ana ing daya Kristus.'

Kral banjur mréntahaké supaya digawa marang dhèwèké sawijining priya sing wis suwé kesurupan roh jahat; sajroning telung puluh lima taun setan wis nyiksa priya iki: kepéngin ngrusak dhèwèké, roh ala kuwi nyurung priya malang mau liwat ara-ara gersang lan pagunungan, utawa mbuwang dhèwèké menyang semak belukar, rawa-rawa, lan celah-celah ing bumi.

Nalika wong iki digawa nyedhak marang sang wali, nalika nyium ambune sang wali, dhèwèké langsung muni: 'Aku nyuwun marang kowe, abdi Gusti, aja nyiksa aku sadurungé wayahe teka! Nanging dhawuhna marang aku mung nganggo siji tembung supaya aku metu, lan yèn kowe kersa, aku bakal nyritakaké carané aku mlebu ing wong iki.'

Wong suci sarujuk, banjur setan nyritakaké kaya mangkéné: Wong iki kepengin nyolong marang tanggane, nanging dheweke kandha marang awake dhewe: "Yen aku ora mateni dhisik ahli warise, aku ora bakal bisa nyekel bandhane." Lan sawise mateni tanggane, dheweke wis nyiapake nyekel warisane; nalika weruh dheweke ana ing kahanan kaya ngono, aku mlebu ing dheweke, lan saiki aku wis manggon ing jero dheweke suwene telung puluh lima taun.

Banjur Santo Charalampus kandha marang setan: 'Metu saka wong iki lan aja nglarani dheweke maneh.'

Lan langsung setan ninggalake dheweke, lan wong sing kesurupan iku mari.

Sawisé kuwi, sang raja kandha:

'Satemene, Gusti Allahé wong Kristen agung!'

Sawisé telung dina, ana priya enom sing seda; sang raja, sawisé mréntahaké supaya mayité digawa marang dhèwèké, kandha marang Santo Charalampus:

'Donga marang Gustimu supaya wong mati iki bisa tangi.'

Wong suci mau, sawisé ndedonga, nguripaké manèh wong sing wis mati, lan akèh wong padha pracaya marang Kristus; sang raja dhéwé gumun marang mujijat kaya ngono.

Ing wektu kuwi ana sawijining eparch ing kraton raja sing jenenge Crisp; nalika rembugan karo Severus, dhèwèké kandha marang dhèwèké: 'Lunturaké manungsa iki saka lumahing bumi – dhèwèké iku dukun sihir lan nindakake mujijat liwat ilmu sihir.'

Raja, pracaya marang tembungé Crisp lan mbalèkaké kabecikané marang martir mau, kandha marang dhèwèké:

'Charalampius, sembahna para dewa, lan kowe bakal luput saka tangan algojo.'

Wong suci mau mangsuli:

'Siksa-siksa iki migunani banget kanggo aku: luwih akèh awakku katutupi tatu, luwih bungah atiku ing jeroku.'

Banjur raja, amarga nesu, mrentahake supaya watu dilemparake menyang cangkemé sang wali, nalika wong-wong sing nyerangé padha njerit: 'Nyerah marang raja, aja nganti kowe mati tanpa sebab.'

Pungkasané, raja kandha marang para prajurit: 'Jupuk obor sing kobong lan nyulut jambangé, banjur hanguské pasuryané.'

Lan wong weruh, nalika para prajurit nyedhiyakake obor marang jambangé sang wali, geni gedhé kobong metu saka kono lan nyerbu wong-wong sing padha ngadeg ing sacedhaké, nglelehake nganti pitung puluh wong sing jahat.

Ndeleng kahanan iki, Severus sing kebak nesu kandha: 'Raja Skitia iku ngomong sejatine marang aku, yèn Charalampus iku dukun sihir lan dhèwèké uga kepéngin mbalèkaké pasukanku marang aku.'

Lan banjur, nalika ngadhep para bangsawané, dhèwèké takon:

'Apa kowe ora gelem ngandhani aku sapa iku Kristus, kang dipercaya Charalampius?'

'Kristus iku Putrané Maria,' wangsul Crispus, 'lair saka dhèwèké liwat zinah.'

Banjur ana wong jenenge Aristarchus kandha marang Crispus:

'Aja ngina; saka ngendi kowe krungu rahasia iki, lan piye kowe ngerti sapa Maryam lan Kristus?'

Kanggo iki, Crispus mangsuli kanthi nesu:

'Apa kowe luwih wicaksana tinimbang aku?'

'Ya, aku luwih ngerti tinimbang kowe,' wangsul Aristarchus. Banjur Raja Severus muni:

'Wah, wong jahat! Kowe kepengin mbantah aku?'

Kanggo iki, Aristarchus mangsuli:

'Ora, Sang Prabu, aku ora kepengin mbantah kowe utawa sapa waé; aku mung mbela Kristus.'

Sawisé kuwi, sang raja sing murub nesu njupuk busurane, ditarik, banjur nembak panah munggah, kandha: 'Kristus, yèn kowé manggon ing swarga, mudhuna marang kita lan pasangkemahmu ing bumi; Aku iki lagi nyiapake perang nglawan Panjenengan lan nduwé tentara ageng kanggo mungsuh Panjenengan; mulané, muduna menyang bumi lan adhepi aku. Nanging yèn Panjenengan ora mudhun, aku bakal ngrubuhaké langit, matèni srengéngé, lan nyekel Panjenengan nganggo tanganku dhéwé.'

Nalika sang raja ngucapaké omongan nginasaraké marang Gusti Kristus kanthi wani lan tanpa isin, bumi nggempa, lan rasa wedi gedhé nyerang kabèh wong. Gusti kang murka nggoyang bumi kaya godhong; saka dhuwur muni gumuruh sing nggegirisi lan kilat sumunar, nganti kabèh sing ana ing kana kaku amarga wedi. Nanging raja, bebarengan karo gubernur Crispus, kabèh diiket nganggo ranté sing ora katon, banjur diangkat saka lemah lan katon kaya ngambang ing udara.

Banjur sang raja nguwuh marang sang martir: 'Charalampius, kabèh iki kelakon amarga dosaku, lan aku nampa sangsara iki kanthi pantes; nanging ndedonga marang Gustimu supaya aku bisa uwal saka sangsara iki – lan aku bakal ngluhurake asmané lan asmamu ing saindenging kutha, amarga aku kaku amarga wedi banget marang Kristusmu.'

Ing wektu kuwi, putri raja sing jenenge Galina nyedhaki wong-wong mau lan kandha marang Severus: 'Bapakku, ora ana siji wae sing bisa nentang Gusti Allah: amarga tumrap wong Kristen Panjenengané iku pangarep-arep, nanging tumrap wong-wong sing ora takwa, Panjenengané iku Sing Ngrusak. Percayaa marang Panjenengané, lan Panjenengané bakal ngreksa lan mbebasake panjenengan saka ikatan-ikatan sing ora katon sing saiki ngiket panjenengan déning Panjenengané: Panjenengané sing ngiket panjenengan iku Gusti Allah kang langgeng lan Maha Kuwasa."

Sawisé nyuwun marang martir suci, Galina sing pinaringan berkah kandha: 'Aku nyuwun marang kowe, abdi Gusti, ndedonga marang Sang Kristus lan lumantar pandongamu, bebasna bapakku saka ikatan sing ora katon iki.'

Lan sawisé Santo Charalampus ndedonga, paukuman awon saka Gusti Allah mau mandheg, lan raja sing slamet saka paukuman pati bebarengan karo eparkh, munggah saka panggonané lan kandha: 'Gusti langit lan

Pencipta bumi, welas asihana marang aku! Kowe sing manggon ing swarga, paringna pandelengan sing welas marang bumi!'

Sawisé kuwi, sang raja bebarengan karo eparkh lan kabèh bangsawané bali menyang kraton lan ora metu sajrone telung dina, ngentèkaké kabèh wektu kuwi kanggo merenung bab murkané Gusti Allah lan paukuman awon saka Sang Gusti sing barusan kelakon.

Ing wektu kuwi, putri raja Galina nduwé wahyu, kang diceritakaké marang Santo Charalampus: 'Kayane aku,' ujare, 'aku ngadeg ing sawijining panggonan ing pedesaan sing subur; lan ujug-ujug aku weruh kebon gedhe sing dipager, ing kana ana maneka wit wangi sing ditandur; lan ing tengah-tengahé tuwuh kebon anggur sing éndah, lan ing kebon anggur iki ana wit cedar sing dhuwur, ing oyodé ana mata air sing mili. Cedhak panggonan iki ana pangreksa sing medeni, sing ora ngidini sapa waé mlebu ing kebon iki. Ing sacedhaké aku weruh bapakku lan eparkhus Crispus, sing dijaraké déning penjaga kebon iki nganggo pedhang geni. Ing wektu kuwi aku krasa wedi banget lan mung bisa ndedonga supaya penjaga mau gelem ngidini aku tetep ana ing kana. Banjur dhèwèké kandha marang aku: 'Maju mrana, lan aku bakal nggendhong kowe ing pundhakku (bahu. – *Panyunting*.) kanthi pakurmatan mlebu ing kebon iki.' Lan nalika aku ana ing kana ing sangisore wit cedar, ing sacedhake matai, aku krungu ana wong kandha: 'Panggonan iki diparingake marang kowe lan wong-wong kaya kowe.' Iki panglihatan sing tak alami, lan saiki aku nyuwun marang sampeyan,' ujare Galina, 'critakake apa tegese?'

Banjur Santo Charalampios kandha marang dheweke: 'Lelunganmu iku ateges kaya ngene: akèh banyu makili karunia Roh Suci, dene kebon sing dipager makili Swarga. Kebon anggur makili pangaso ing Swarga para wong sing bener, lan wit-witan wangi makili pasuryané para malaikat suci. Cedhar sing dhuwur nyimbolaké kamulyané Salibé Kristus, déné mata air nyimbolaké urip langgeng, sing diparingaké marang umat manungsa lumantar Salib. Lan pangreksa sing nggendhong kowe iku Gusti Kristus, sing ninggalaké sangang dasawarsa wedhus ing pagunungan, banjur nggoleki wedhus sing kesasar lan sawisé ketemu digendhong (Lukas 15:4–5). Bab bapakmu, bebarengan karo eparkh, bakal diusir saka swarga Gusti Allah, amarga sanadyan saiki padha matur nuwun marang Gusti Allah, ora suwe maneh bakal mbangkang marang Panjenengané sawise kecemplung ing jebakané setan.'

Satemene, ora suwe sawisé paukumané Gusti sing nggegirisi, Raja Severus manèh kliru lan, sawisé ninggalaké Gusti—sing kuwasa agungé durung suwé dhèwèké ngerti—balik manèh marang arca-arca. Sawisé ngundang sang martir marang dhèwèké, dhèwèké kandha marang sang martir:

'Charalampius, rungokna pituturku: sembahna para dewa, lan kowe bakal diurmati ing antarané kita.'

Wong suci mau mangsuli:

'Ora mungkin yen abdi Gusti bisa kagoda dening tembungé tukang siksa; saestu, wah Sang Prabu, tembung panjenengan sembrono lan ora masuk akal.'

Banjur, kanthi nesu, Severus kandha:

'Wah, wong bodho, kowe nganggep tembungku sembrono!'

Lan dhèwèké mréntahaké supaya kait mancing dipasang ing lambéné lan dhèwèké diparakaké kaya ngono ing saindenging kutha.

Nanging putri raja, nyedhak marang bapakipun, kandha: 'Bapak, apa sing dipun tindakaken? Napa Bapak nyiksa tiyang ingkang bener iki? Napa Bapak kesandhung ing jerat setan lan ninggalaken ingkang becik, milih ingkang ala? Napa, sawise nampik gesang, Bapak langkung milih pati? Ngapa kowe mungsuh abdi Kristus iki kanthi nesu kaya panganiaya? Rungokna aku, Bapa, lan kaya biyen kowe ngupaya kang ala, saiki upayakna kanthi temenan kabeh kang becik; awit sapa sing nandur ala bakal ngundhuh ala, nanging sapa sing nandur kanthi berkah bakal ngundhuh becik. 'Elinga paukumané Gusti sing nimpah kowe, nalika kowe diiket ranté sing ora katon lan, ngglantung ing udara, kowe ngakoni Gusti sing sejati; nanging saiki, sawisé kowe dibebasaké saka ranté kuwi, kowe nolak Panjenengané. Mangkono akèh panguwasa, nalika diukum déning Gusti, padha ngerti kuwasa Panjenengané, nanging sawisé dibebasaké saka paukuman, padha lali marang Gustiné manèh.'

Krungu kuwi, Raja Sever ora ngrasakake tobat sak cilik wae, malah saya nesu, banjur kandha:

'Tawaranna kurban marang para dewa, Galina!'

'Apa waé sing Panjenengan kersakaké, kula badhé nglakoni kabèh, Bapak,' wangsulane.

Banjur raja, kanthi kabungahan banget, ngumumaké:

'Bebasna Charalampius, amarga putriku wis sarujuk nyembah marang para dewa.'

Nalika martir suci mau digawa ing ngarsané raja, Severus kandha marang dhèwèké: 'Delengen, putri kita Galina wis mbalèkaké imanmu lan milih iman kita, lan saiki dhèwèké kepéngin nyawisaké kurban marang déwa-déwa; mlebu uga, Charalampius, bebarengan karo dhèwèké menyang candhi déwa-déwa kita lan tindakna miturut karsa kita.'

Amarga Charalampius ora mangsuli, sang raja nganggep yèn dhèwèké wis sarujuk.

Ing wektu sing padha, Galina menyang candhi Diya lan Apollo lan kandha marang para imam ing kono: 'Aku teka kanthi manah tobat kanggo nyuwun pangapura marang para dewa sing wis tak laraeni amarga pracaya marang Kristus.'

Para imam, nanging, padha njerit:

'Duh Dii Agung! Duh Apollo Maha Kuwasa! Pangripta langit lan Raja kabeh panguwasa, nyawangna Galina lan, demi Raja Lor, welasana dhèwèké!'

Galina sing pinaringan berkah, nalika mlebu ing candhi pagan, nyaur para imam marang dheweke lan takon:

'Patung endi sing kudu tak rubuhake dhisik – patung Dii, utawa patung Hercules lan Apollo?'

'Ora, Galina,' wangsul para imam, 'aja ngrancang kejahatan kaya ngono, lan aja ngolok-ngolok para penyelamat kita; amarga yen padha nesu, bakal njungkirake langit lan ngremuk sakabehe bumi.'

Banjur Galina njupuk arca Diya, kandha marang arca kuwi:

'Yen kowe dewa, kepiye kowe durung nyadari nganti saiki yen aku wis teka kanggo ngrusak kowe?'

Sawisé ngomong kuwi, Galina nggebuk arca kuwi keras ing lemah, banjur pecah dadi telung potongan; banjur dhèwèké nyekel arca Apollo lan nggebuk uga, kandha:

'Rubuhna ing lemah, kowe uga, Setan, wong tuwa bungkuk, amarga kowe mung bledug!'

Lan dheweke mecah kabèh arca. Banjur para imam marani Raja Severus lan kandha marang dheweke:

"Duh Sang Prabu, pangarep-arep kita wis sirna; saiki malah srengéngé bakal padam, lan donya bakal musna, amarga déwa-déwa kita wis mati." Sang Prabu, kaget, takon:

'Apa maksudmu nganggo tembung-tembung kuwi?'

'Galina, putrimu, wis ngancurake dewa-dewa kita,' wong-wong mau mangsuli.

Banjur Severus kandha:

'Mampirlah lan ngundang lima puluh pandhe besi marang aku bengi iki; ndandani maneh arca-arca kuwi, pasang maneh ing candhake, lan umumna yèn kuwi wis tangi saka pati, kaya wong-wong Galilea padha ngomong bab Kristusé, yèn Panjenengané wis tangi saka pati.'

Para imam nindakake kabèh mau kanthi tliti; esuk, nalika padha rawuh ing ngarepé putri raja, padha kandha marang dhèwèké:

'Mangga menyang candhi lan delengen dewa-dewa kita sing wis wungun saka pati.'

'Apa déwa-déwa wis tangi?' takon Galina. 'Yen mangkono, aku bakal lunga lan ndeleng!' Para imam mangsuli:

"Satemene, iki mujijat ageng: sing wingi direndhahake lan dihina, saiki padha sumunar kanthi pakurmatan lan kamulyan sing luwih gedhe."

Esuké, Galina sing pinaringan berkah kandha:

'Aku luwih gampang ngrusak arca anyar tinimbang arca lawas.'

Lan, nalika ngadhep arca Dia, dheweke nambahake:

'Jupiter, sing wis tangi saka pati, aku paring dhawuh: bali menyang pati!'

Sawisé ngendika kuwi, Galina manèh mecakaké kabèh arca.

Banjur para imam, kebak nesu, nglapor maneh marang raja bab karusakan dewa-dewane.

Sever, ngundang putrine marang dheweke, kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe mecah dewa-dewa kita dadi pecahan?'

Galina mangsuli:

'Kowe nyebut kuwi dewa-dewamu mung amarga kowe wis kesasar dening ajaran palsu: kuwi ora liya mung barang tanpa nyawa.'

Krungu kuwi, sang raja muni:

'Tawakna kurban marang para déwa, kowe wiji kejahatan, lan aja marang keturunanku!'

Kanggo iki, Galina sing pinaringan berkah, kaya ngina bapaké, kandha:

Aku wis nyembah marang dewa-dewa mau kanthi sak apik-apike sing tak bisa, nanging yen kowe kersa, aku bisa nindakake sing padha marang dewa-dewa liyane.

Banjur raja sing nesu kuwi ninggalake putrine lan malih ngadhepi siksaan marang martir suci Charalampius: dhèwèké diserahaké supaya diolok-olok déning sawijining janda.

Nalika Charalampius mlebu ing omahé janda, dhèwèké nyandhak ing salah siji tiang sing ana ing kana, lan sakwisé kuwi tiang mau langsung dadi wit ageng, ranting-rantingé nutupi kabèh omahé janda mau.

Ndeleng mujijat kaya ngono, janda iku wedi banget lan kandha: 'Adohna saka aku, Charalampius; aku ora pantes nampani wong kaya kowe; kayane kowe iku Kristus, utawa malaikat, utawa nabi, utawa rasul; mulane aku nyuwun supaya kowe lunga saka aku: aku ora pantes nampani kowe ing omahku.'

Kanggo kuwi, martir suci mau mangsuli: 'Tenang atimu, anakku, awit kowe wis oleh sih marang Gusti. Mung pracaya yèn Panjenengané iku *"Gusti Agung"*, lan welas asih, *"lan pantes dipuji"* (Mazmur 47:2, 95:4).'

Esuké, para tangga teparo sing weruh wit sing dhuwur lan ijo royo-royo kang rimbuné nutupi omahé janda, padha kandha marang siji lan sijiné:

'Iki mujijat kaya apa?'

Sawetara wong mangsuli:

'Iku amarga Santo Charalampus ana ing kono: mulane tiang iki dadi wit sing dhuwur.'

Sawisé mlebu omah, para tangga teparo nemokaké sang wali lagi lungguh lan maringi piwulang marang janda; dhèwèké kandha marang janda mau:

'Begja kowe, amarga kowe wis pracaya marang Kristus; begja kowe, amarga dosamu wis diapura: amarga Gusti nampa wong-wong sing tobat.'

Lan wong-wong sing padha kumpul ing kono kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ora ngandhani marang kita apa kowe pancen Kristus?'

Santa Charalampius mangsuli:

"Ampunana aku, anak-anakku; aku iku abdi lan budaké Kristus, lan kabèh iki tak lakoni ing asmané."

Banjur janda iku kanthi wani lan swara banter muni:

'Sugeng, Charalampios, kang tansah sumunar kanthi cahya kang ora bisa padam[1754] , sugeng, Charalampios, pituduh kanthi sih, sugeng, Charalampios, lentera kang padhang sumunar.'

Nalika dhèwèké lagi ngandika, tangga-tanggoné sing wis teka ing omah, sawisé pracaya marang Kristus kanthi sak atiné, padha sujud ing ngarepé Santo Charalampius, kanthi tebuka ngakoni Kristus, lan kabèh nampa baptisan sing nylametaké.

Esuké, raja mréntahaké supaya sang wali digawa menyang ngarsané pangadilan; nanging wong-wong sing wis pracaya marang Kristus, sawisé teka ing ngarsané raja, padha nyritakaké marang dhèwèké bab mujijat sing wis kelakon, yèn tiang mau wis tunas lan dadi wit ageng.

Raja Severus kaget banget, nanging gubernur Crispus kandha marang dhèwèké: 'Duh Sang Prabu, yèn panjenengan boten dhawuhaké supaya dukun sihir iki dipatèni nganggo pedhang, ora suwé kabèh wong bakal kagoda déning mujijat-mujijatné lan, ninggalaké déwa-déwa kita lan kita, bakal mèlu dhèwèké.'

Banjur raja ngukum sang wali supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Krungu kabar iku, martir Charalampius kanthi bungah nyanyikake mazmur Daud iki: *'Aku bakal nyanyi babagan sih-rahmat lan paukuman Panjenengan, ya Gusti.' Aku bakal nyanyi lan mangerteni dalan kasetyan: 'Rebo kapan kowe bakal teka marang aku?'* (Mazmur 100:1–2 lan nganti pungkasaning mazmur).

Nalika tekan kanthi kabungahan ing panggonan sing bakal ngrampungake perjuangan donyane, Santo Charalampus ngendika: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah, awit Panjenengan gung mbelas lan loma dhumateng kula; Panjenengan, Yesus, ingkang nggebug mungsuh, ngasorake neraka lan nyembuhake pitaka pati, elingana kula, dhuh Gusti Allah kula, ing Karajan Panjenengan.'

Nalika piyambakipun ndedonga makaten, langit kabuka, lan Gusti piyambak mudhun dhumateng sang martir, kancah déning akèh malaikat suci; sawijining dhampar zamrud sing éndah dipasang ing ngajengipun, lan Sang Raja Kamulyan, lenggah ing dhampar punika, ngendika dhumateng Santo Charalampus:

[1754] Charalampius, nalika diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'sumunar karo kabungahan'.

'Ayo, Charalampius, kowe sing wis nandhang sangsara banget kanggo Aku; njaluk apa wae sing kowe karepake marang Aku, lan Aku bakal maringi.' Kanggo iki sang martir suci mangsuli:

'Kanggo kawula, dhuh Gusti, punika sih ageng sanget amargi Panjenengan kersa maringi kawula kasempatan nyumaraken kamulyan Panjenengan ingkang nggumunaken; nanging, ya Gusti, menawi Panjenengan kersa, paring kamulyan dhumateng asma Panjenengan: kenginga boten wonten pacekitan, boten wonten wabah, boten wonten angin karu ingkang ngrusak woh-wohan ing wewengkon ingkang badhe dados panggènan pusakaku lan ingkang badhe dipunurmati kenanganku; nanging kenginga wonten katentreman, kamakmuran, lan kathahing gandum lan anggur ing papan menika; lan nylametaké, ya Gusti, nyawa wong-wong mau; awit Panjenengan piyambak mangertos yèn manungsa iku daging lan getih, mula paring pangapura marang dosa-dosané lan paring kabèh woh-wohaning bumi kanthi akèh, supaya nalika padha wareg lan seneng ing pakaryané, padha ngluhuraké Panjenengan, Gusti Allahé—Paring kabèh kabecikan; lan muga-muga embun sing tiba saka swarga dadi panyembuh kanggo wong-wong mau. Ya Gusti, Allah kula! Mulyakna sih-rahmat Panjenengan tumrap kabèh!

Sawisé sang wali ngucapaké pandonga iki, Gusti ngandika:

– 'Kajengkul miturut panyuwunmu, prajuritku sing gagah berani!'

Sawisé kuwi, Gusti munggah menyang swarga, kaubengi para Malaikaté, lan nyawa Sang Santo Charalampius ngetutaké Panjenengané.

Banjur para prajurit mangkat lan nglapor marang sang raja bab kamulyan sing diparingake marang martir: kepiye Gusti wis rawuh marang dheweke, kepiye dheweke mati tanpa kena pedhang, lan kepiye padha weruh nyawane munggah menyang swarga. Severus kaget banget lan ketakutan. Galina sing berkah, putri raja, nyuwun marang dheweke awak martir; sawisé dijupuk, dheweke mbungkus nganggo kain suci, ngolesi lenga wangi lan murri sing larang, lan, ngluhurake Gusti, nyelehake ing relikwi emas. Raja wedi ngadili utawa ngukum putrine; amarga weruh Gusti manggon karo dheweke, piyambakipun maringi idin supaya dheweke urip kanthi kasucian Kristen miturut karsa.

Martir agung sing ora bisa dikalahake lan ora kendho, Charalampius, sing saiki nyuwunake donya kabèh, nandhang sangsara ing wulan Februari, ing dina kaping sepuluh[1755] ; Ngadeg ing sisih tengen pangarsaning Gusti Allah, dhèwèké tanpa kendhat ndedonga marang Gusti kita Yesus Kristus kanggo kita; marang Panjenengané mugi ana kamulyan lan panguwasa, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman, amèn.

Kontakion, Nada 8:

Sawise diparingi pangkat imam, ya sang mulya, kowe wis ngias Gréja kanthi padhang lumantar sangsara ilahimu sing kowe tampani kanthi gagah kanggo Kristus, kanthi kabungahan, Charalampius, lentera mulyaing donya kabèh, padhanging pucuking bumi minangka sing ora bisa dikalahaké.

Uripé Sang Mulya Prochorus, Pangripta Mucizah saka Gua.

Dipeperingati tanggal 10 Februari

Gusti, sugih ing kabecikan lan kawelasasih, asring ngutus sangsara marang manungsa, supaya lumantar paukuman kuwi Panjenengané nuntun wong-wong mau marang kabeneran lan narik marang pakaryan becik. Sanajan Panjenengané ngidini wong-wong kasiksa lan nandhang sangsara, Panjenengané ora bakal suwe-suwe paring kawelasasih lan marasaké tatu-tatu – kaya sing katon saka uripé Sang Prochorus sing kinurmatan iki.

Ing jaman pamaréntahan Svyatopolk Izyaslavich[1756] , wong-wong Kyiv ngalami akèh kekerasan ing tangan pangeran iki, sing malah ing kratoné matèni bangsawan tanpa sebab lan nyita bandané; mulané Gusti maringi idin marang mungsuh-mungsuh Rus' supaya dadi kuwat ing wektu kuwi: tentara gedhé Polovtsia mungsuh Svyatopolk[1757] ; Luwih saka kuwi, perang saudara meletus ing antarané para pangeran, lan keluwen

[1755] St Charalampius, martir suci, seda ing taun 202.
[1756] Dheweke mrentah saka taun 1093 nganti 1113.

gedhé karo kamlaratan banjur nyerang tanah-tanah Rus'. Ing wektu kuwi, Prochorus sing Kabegjan teka saka Smolensk menyang Biara Pechersk kanggo ketemu abbas Yohanes[1758] lan nampa sumpah monastik saka dhèwèké. Ing biara, dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanthi temenan kanggo nglakoni kabecikan lan nglakoni tapa brata nganti ora gelem mangan roti biasa; dhèwèké nglumpukaké suket gemeter lan, kanthi nggosok nganggo tangané dhéwé, gawé roti saka suket mau kanggo nyukupi kabutuhané. Ing mangsa panas dhèwèké nyiapaké roti iki cukup kanggo sak taun, lan nalika mangsa panas teka manèh, dhèwèké nindakaké sing padha kanggo taun candhaké, saéngga dhèwèké pancèn ora perlu roti; amarga iku dhèwèké dijuluki 'Pangan Quillwort'; saliyane prosphora, dhèwèké ora mangan apa-apa manèh; dhèwèké malah ora tau mangan sayur-sayuran, nanging mung suweg, lan ora ngombe kajaba banyu. Nanging Gusti, nalika mirsani kasabaran sang wali ing pangreman sing ngedab-edabi kuwi, ngowahi paité roti saka suket kambing dadi rasa sing nyenengake, lan abdi Gusti iki nglampahi kabèh dina uripé ora ing sedhih lan kekurangan, nanging ing kabungahan: Prochorus sing mulya ora tau sedhih, nanging tansah makarya kanggo Gusti kanthi kabungahan. Dheweke ora nate wedi marang serangan mungsuh, amarga uripe kaya manuk, ora duwe apa-apa kejaba daun sukun. Dheweke ora bisa sombong kaya wong sugih ing Injil sing kandha: *'Nyawaku! Kowe nduwé akèh kadhang sing apik kanggo pirang-pirang taun: ngaso, mangan, ngombe, lan seneng-seneng'* (Lukas 12:19); nanging sanajan kanggo suket sing wis diklumpukaké setaun, dhèwèké nyalahaké dhiri, kandha: 'Prochorus, *"bengi iki nyawamu bakal dijupuk saka kowe; dadi marang sapa ta kagunganmu sing wis kowe siapake kuwi?*"' (Lukas 12:20). Sang wali sejati nepati tembungé Gusti iki: *'Delengen manuk-manuk ing langit: padha ora nanem, ora ngundhuh, ora nglumpukaké ing lumbung; nanging Rama sampeyan ing swarga ngopeni padha'* (Matius 6:26). Kaya manuk-manuk, Prochorus sing kabegjan lumaku kanthi gampang menyang panggonan ing ngendi tanduran lamb's quarters tuwuh, banjur nggawa tanduran iku menyang biara ing pundhaké, kaya mabur nganggo swiwi. Mangkono dhèwèké mangan, kaya manuk ing langit, saka panganan sing ora ditandur, saka lemah sing durung diolah. Ing wektu kuwi, ing Rus', ana paceklik gedhé amarga perang terus-terusan, nganti pati ngancam wong-wong.

Nanging Gusti, kersa ngluhurake sang wali lan nylametake wong-wong saka pati, mberkahi panèn lamb's quarters ing taun iku, lan tuwuh luwih subur tinimbang taun-taun sadurunge. Banjur Prochorus sing pinaringan berkah miwiti makarya luwih abot maneh . Tanpa kendhat nglumpukaké tanduran iki, dhèwèké nggiling wiji mau nganggo tangan lan gawé roti saka glepung mau, banjur maringi marang wong mlarat lan sing lagi sekarat amarga luwe.

Sawetara wong, nalika weruh carane Santo Prochorus nglumpukake quinoa, uga miwiti nyimpen kanggo nyukupi kabutuhan nalika pacekitan, nanging padha nemokake roti kuwi kakehan pait kanggo dipangan. Banjur kabeh wong sing butuh wiwit nyuwun marang Santo Prochorus; sang santo ora nate nolak sapa wae sing nyuwun roti saka quinoa. Lan marang saben wong, rasa roti iki krasa nyenengake, kaya-kaya wis dicampur madu. Mula, wong-wong luwih seneng roti sing dipanggang saka watercress déning Sang Prochorus sing kasucèkaké tinimbang roti sing dipanggang saka gandum. Nanging, sing paling nggumunake yaiku: roti iki mung krasa murni lan legi nalika diparingi dening Sang Suci Prochorus kanthi berkahé; nanging yen ana sing njupuk tanpa berkahé sang suci, roti kuwi katon ireng kaya lemah lan pait kaya rumput pait. Mula salah siji sedulur njupuk roti sang wali kanthi diam-diam, tanpa pangestu, banjur miwiti dipangan. Nanging ing tangane roti kuwi malih dadi kaya lemah lan pait banget nganti ora bisa dipangan. Lan iki kelakon bola-bali. Nanging biksu iki isin banget ngakoni dosane marang sing pinaringan berkah lan nyuwun roti sing wis disucèkaké. Nanging, sawisé suwe ngalami luwe gedhé, dhèwèké ora kuwat manèh lan, nalika weruh pati wis cedhak ing ngarepé, dhèwèké menyang pangarsa John, lan sawisé nyritakaké kabèh sing kelakon, dhèwèké wiwit nyuwun pangapura. Abot, ora precaya, banjur maringi dhawuh marang sedulur liyane supaya nyolong roti saka Santo Prohorus kanthi rahasia kanggo mriksa apa pancen bener. Nalika roti mau digawa, kabukten manawa apa sing diomongake sedulur kapisan iku pancen bener: ora ana siji wae sing bisa mangan amarga pait banget. Sawisé nyimpen roti iku, sang abbot ngutus manèh wong marang sang wali kanggo njaluk roti kanthi berkahé; 'lan nalika kowe lunga saka dhèwèké,' pangandikane, 'jupuk manèh siji roti kanthi rahasia.' Sawisé roti-roti mau digawa, roti sing dijupuk sacara rahasia kuwi owah ing ngarepé wong-

[1757] Polovtsian iku wong nomaden galak asalé saka Turki sing wiwit separo kapindho abad kaping 11 teka saka ngliwati padang rumput Caspia menyang padang rumput kidul Rusia lan kerep nindakake serangan sing ngrusak parah marang kadipaten-kadipaten kidul Rusia.
[1758] Antara taun 1089 lan 1108, nalika wektu kuwi Yohanes dadi abbas ing Biara Gua Kiev.

wong mau lan dadi ireng kaya lemah lan pait kaya rumput pait, persis kaya roti sing sepisanan; déné roti sing dijupuk kanthi berkahé Saint Prochorus kabuktèn murni lan legi kaya madu. Amarga mujijat iki, Prochorus sing pinaringan berkah dadi misuwur ing endi-endi lan kanthi maringi mangan marang akèh wong, dhèwèké maringi manfaat gedhé marang wong-wong mau. Ing wektu kuwi, Svyatopolk Izyaslavich, Pangeran Kyiv, mlebu ing perang saudara karo David Igorevich, Pangeran Vladimir-Volyn. Dheweke bentrok karo dheweke amarga kasus mbuta Pangeran Vasilko Rostislavich ing Trebovlia, sing miturut panyurungan David Igorevich, Pangeran Svyatopolk wis mrentah supaya dibutaké. Ing wektu sing padha, Sviatopolk Izyaslavich uga miwiti perang saudara karo Vladimir Rostislavich, adhine Vasilko lan Pangeran Peremyshl, lan malah karo Vasilko dhéwé – babagan tanah bapakne Izyaslav, sing wis direbut déning para Rostislavich[1759] .

Pangeran Sviatopolk ngusir David menyang Polandia lan sawisé masang putrané Mstislav ing kutha Vladimiré David, piyambakipun bali saka kampanyéné menyang Kyiv. Nanging piyambakipun ora bisa ngrebut Vladimir, lan Vasilko ngutus Yaroslav, putrané liyané, bebarengan karo wong-wong Ugria nglawan wong-wong mau. Ing mangsa geger sosial gedhe lan rampog tanpa hukum iki, para pedagang saka Halych lan Peremyshl dilarang liwat menyang Kyiv; akibaté, uyah meh entèk ing saindenging wilayah kidul Rus', lan bala gedhe nyerang rakyat.

Ndeleng bala iki, sang Prochorus sing kasucen nglumpukake akèh abu saka kabèh sel menyang selé dhéwé lan, sawisé ndedonga marang Gusti, miwiti mènèhaké marang kabèh sing butuh uyah: lumantar pandonga sang wali, abu kuwi malih dadi uyah murni. Lan luwih loman dheweke maringi, luwih akèh uga dadi; ora mung cukup kanggo biara, nanging uga kanggo wong-wong ing donya, sing padha teka marang Prohorus sing suci kanthi akèh-akèhé kanggo njupuk kanggo dhéwé. Lan kanggo kabèh iku, Prochorus sing kasucèn ora njupuk apa-apa minangka ganti: dhèwèké maringi uyahé kanthi gratis marang sapa waé, sakpira sing dijaluk saben wong, nganti asring katon yèn pasar kosong, déné biarané sang wali kebak wong-wong sing teka arep njaluk uyah.

Ing wektu kuwi, setan nggeremaké kebencian gedhé marang Prochorus ing antarané wong-wong sing adol uyah ing pasar lan saiki ora entuk bathi kaya sing diarep-arep. Padha mikir yèn ing jaman kuwi bakal nglumpukaké bandha ageng saka uyah, nanging padha salah gedhé, amarga apa sing biyèn didol kanthi rega dhuwur, ora ana siji waé sing gelem tuku manèh sanajan regané murah. Padha kumpul, kabèh pedagang uyah banjur menyang Pangeran Svyatopolk lan miwiti ngumpat wong sing suci mau, kandha: 'Prokhor, sang biksu saka Biara Pechersk, wis nyegah kita entuk bandha gedhe, amarga dhèwèké narik kabèh wong marang dhèwèké kanggo tuku uyah, déné kita sing mbayar pajeg marang panjenengan ora bisa adol uyah kita dhéwé, mula kita padha bangkrut.'

Sawisé ngrungokaké omongané, pangeran banjur mutusaké loro bab: mungkasi keluhan para pedagang lan nglumpukaké bandha kanggo dhéwé. Dhèwèké karo para penasihaté banjur nentokaké munggahaké rega uyah supaya sawisé dijupuk saka Prokhor, dhèwèké bisa adol dhéwé liwat para abdi dalem. Pangeran kandha marang para abdi dalem sing licik kuwi: 'Kanggo kowé kabèh, aku uga bakal ngrampok rahib iki.'

Sanajan pura-pura tumindak kanggo kapentingan para pedagang, ing atiné mung ana pamrih pribadi; nanging amarga iri, dhèwèké mung kepéngin nyilakaké wong-wong mau: amarga iri ora bisa nampa apa sing migunani kanggo wong liya.

Mula Svyatopolk ngutus wong-wong kanggo nyekel kabèh uyahé Prokhor. Lan nalika wis digawa, dhèwèké piyambak mriksa, bareng karo para panyebar fitnah sing wis ngfitnah wong suci mau. Lan kabèh wong ing kono weruh yèn apa sing ana ing ngarepé iku mung bledug. Banjur pangeran mréntahaké sawatara wong nyicipi uyah iki, nanging rasane uga bledug. Lan kabèh padha gumun marang owah-owahan iki lan padha bingung.

Banjur pangeran, kepengin mesthekake tenan kepiye pungkasaning kabèh mujijat iki, mènèhi dhawuh supaya bledug iki disimpen telung dina. Ing wektu sing padha, akèh wong teka marang Santo Prohorus kanggo njaluk uyah marang dhèwèké, nanging sawisé padha krungu yèn uyahé wis dirampas, padha bali kosong, karo ngutuk wong sing wis nindakake kuwi.

Nanging Prochorus sing kasucèkaké kandha marang wong-wong mau: 'Nalika uyah iki dibuwang déning pangeran, banjur padha lunga lan kumpulna dhéwé.'

[1759] Kabeh iki kelakon ing taun 1099

Sejatine, sang pangeran, sawise nyimpen uyah iki telung dina lan ora weruh apa-apa kajaba bledug, banjur mrentahake supaya dibuwang. Nanging sawise dibuwang, uyah iku malih dadi uyah maneh. Nalika para warga krungu bab iki, padha teka rame-rame menyang panggonan mau lan kanthi bungah nglumpukaké uyah iku. Sawisé mujijat sing nggumunaké iki kelakon, pangeran sing wis nglarani ati sang wali kuwi kebak rasa wedi. Dhèwèké ora bisa ndhelikaké mujijat iki, amarga wis kelakon ing ngarepé kabèh warga kutha, mula dhèwèké miwiti nyelidiki apa tegese. Banjur padha nyritakaké kabèh sing wis ditindakake Prochorus sing suci – ora mung bab uyah sing digawé saka bledug, nanging uga bab roti sing digawé saka daun sukun sing diparingaké kanggo nyuapi akèh wong, lan carané roti-roti kuwi dadi legi nalika dijupuk saka tangané wong suci mau kanthi berkahé, lan kosok baliné, rasane dadi pait nalika ana sing njupuk kanthi ndhelik.

Nalika krungu kabèh mau, Pangeran Svyatopolk kroso isin karo tumindaké; dhèwèké menyang Biara Pechersk lan rukun manèh karo abbot, John. Nanging sadurunge, dhèwèké wis nyimpen rasa mungsuh marang John amarga John ngecam keserakahané sing ora kendhat lan penindasan marang rakyat. Mula saka iku, dhèwèké malah ngurung John ing Turov[1760] , nanging amarga wedi marang perantaraan Pangeran Vladimir Monomakh sing tresna marang Kristus, dhèwèké ora suwe mbalèkaké John kanthi pakurmatan menyang Biara Pechersk.

Sawisé mujijat iki, Svyatopolk saya nduwèni pangabdian jero marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan marang Para Bapa Anthony lan Theodosius saka Gua; Kanggo Prochorus sing kabegjan, dhèwèké ngajèni lan ngurmati dhèwèké kanthi pangajab paling dhuwur, nganggep dhèwèké minangka abdi sejati Gusti Allah: dhèwèké maringi janji yèn dhèwèké ora bakal nyebabaké cilaka marang sapa waé manèh; salajengipun dhèwèké negesaké janji iki kanthi prajanjen ing ngandhap punika: 'Yen, miturut kersaning Gusti, aku seda dhisik sadurunge kowe, mula lebokna aku ing peti mayit nganggo tanganmu dhéwé, supaya katon manawa kowe ora nduwé niat ala marang aku; nanging yen kowe sing seda dhisik sadurunge aku, mula aku bakal ngusung peti mayitmu ing pundhakku lan nggawa dhéwé menyang guwa, supaya aku bisa éntuk pangapura saka Gusti amarga dosa abotku marang kowe.'

Sawisé nggawe prajanjen iki, Prochorus sing pinaringan berkah urip pirang-pirang taun, nglakoni urip sing nyenengake Gusti—urip sing tanpa cela lan kebak kasangsaran—banjur lara. Ing wektu sing padha, pangeran wis mangkat perang nglawan wong Polovtsian. Banjur Prochorus sing pinaringan berkah ngutus kabar marang pangeran yèn wayahe seda wis cedhak.

'Yen kowe kepengin nepati janjimu,' pangandikane, 'lan nampa pangapura saka Gusti Allah tumrap dosamu, teka marang aku, lan kita bakal padha maringi pangapura siji lan sijine, lan kowe bakal nyelehake aku ing peti mayit nganggo tanganmu dhéwé. Mulane aku ngenteni rawuhmu. Nanging yen kowe telat lan aku seda tanpa kowe, kesalahane ora ana ing aku, lan perjuanganmu ora bakal rampung kaya sing bakal kelakon yen kowe teka marang aku."

Krungu mangkono, Svyatopolk ninggalaké pasukane banjur langsung mangkat menyang Prokhor sing lagi lara. Sang Sing Kasucèkaké maringi piwulang dawa marang pangeran babagan sedekah, Pangadilan Pungkasan, urip langgeng, lan panyiksaan tanpa wates; piyambakipun maringi pangapura marang dosa-dosané lan berkah, lan pamit marang kabèh wong sing ana ing sacedhaké pangeran; lan banjur, ngangkat tangane menyang langit, piyambakipun nyerahaké nyawané ing tanganing Gusti Allah. Pangeran Svyatopolk, bebarengan karo para biksu, nggendhong badané ingkang kinurmatan mau, nggawa menyang guwa lan nyelehaké ing peti mati kanthi tangané dhéwé.

Sawisé kuwi, dhèwèké mangkat perang lan ngrebut kamenangan sing sampurna marang wong Polovtsian; dhèwèké nyekel meh kabèh warga wilayah Polovtsian lan nggawa menyang tanahé dhéwé. Kamenangan iki, sing diparingaké Gusti marang tanah Rusia, kasil diraih manut ramalané wong sing doyan ndedonga sing nyuwunake – Sang Mulya Prochorus. Wiwit wektu kuwi, Pangeran Svyatopolk, saben arep perang nglawan mungsuh utawa moro, mesthi mampir ing Biara Pechersk kanggo njaluk berkah lan ing kana, ing Gréja Penciptaan Suci, dhèwèké nyembah ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan ngaturake pangajab ing makamé Sang Teodosius lan Prohorus kanthi pangabdian lan panuwun sing gedhé, lan mung sawisé kuwi dhèwèké miwiti kampanye.

[1760] Iki watara taun 1107. Relik Santo Prokhorus saiki ana ing Gua Santo Antonius.

Sasampunipun, pamaréntahan Svyatopolk lumampah kanthi bagya, amargi sangsaya sasampunipun ngalami pirang-pirang cobaan kejem, piyambakipun nampi berkah saking Gusti lumantar pandonga sang Prochorus ingkang kasucèkaké. Pangeran Svyatopolk Izyaslavich ingkang tresna dhumateng Kristus piyambak, minangka saksi, kanthi tebuka ngakeni ing ngarsaning sadaya tiyang, mukjizat lan pratandha saking tiyang saking Gusti punika.

Liwat pandonga suci saka Sang Mulya Prochorus, Pangripta Mucjizat saka Gua, mugi Gusti Kristus nylametake kita kabèh saiki saka saben bala lan kahanan ala; amarga marang Panjenengané, bebarengan karo Bapaké kang Wiwitané Tanpa Wiwitan lan Roh Suci, Luwih Suci, Luwih Apik, lan Maringi Urip, mugi kabèh kamulyan dumunung, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman.

Peringatan para Kudus Ennafa, Valentina lan Pavla.

Peringatan tanggal 10 Februari

Para martir suci Ennafa, Valentina, lan Paula ngalami kasangsaran martir ing tangané Firmilian, gubernur provinsi Palestina. Santa Ennafa asalé saka Gaza[1761] , déné Santa Valentina asalé saka sakupeng kutha Kaisarea[1762] . Keduanya iku dara. Santa Ennafa dadi sing kapisan digawa ngadhepi Firmilian kanggo diadili. Nalika interogasi, dheweke kanthi wani nyatakake yèn dhèwèké wong Kristen, lan amarga iku, miturut dhawuh gubernur, dhèwèké kapisan dipukul kanthi kejem, banjur diiket ing tiang lan awaké digores nganggo amplas. Sawisé kuwi, Santa Valentina digawa ngadhep Firmilian. Dhèwèké dituduh ora ngajèni déwa-déwa pagan, lan gubernur mréntahaké dhèwèké supaya nyembah arca-arca. Kanggo kuwi, dhèwèké digawa menyang candhi pagan sing ora adoh saka pangadilan. Nanging nalika sang wali digawa mlebu ing candhi, tinimbang nyembah arca-arca, piyambakipun kanthi wani nglemesake watu ing mezbah lan mbali ngadhep geni sing kobong ing kono. Banjur Firmilian nesu banget lan mrentah supaya dheweke dipukul tanpa welas asih ing iga, banjur ngukum dheweke, bebarengan karo Santa Ennafa, supaya dipenggal nganggo pedhang. Sawise kabeh kuwi, Santa Paula digawa metu kanggo disiksa. Miturut prentah gubernur, dhèwèké diparingi manéka ragad panyiksa, nanging kanthi pitulungan sih Kristus dhèwèké nahan sangsara kanthi wani banget, lan panyiksa banjur mrentah supaya sirahé dipotong nganggo pedhang. Sadurunge dieksekusi, dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah lan, sawisé nundhuk marang para umat Kristen sing rawuh ing eksekusi, nundhukaké sirahé marang pedhang lan kanthi mangkono nyerahaké nyawané marang Gusti Allah[1763] .

24 Februari

11 Februari (Gaya Lawas)

Urip lan Martiré Santo Blasius, Uskup Sebaste, lan liyané sing nandhang sangsara bareng karo dhèwèké

Diperangeti tanggal 11 Februari

Ing jaman biyen, nalika wong-wong sing ora takwa nyembah arca lan akèh wong nyembah karya tangané dhéwé, iman akèh wong suci sumunar, lan ing antarané padha mekar kesalehané martir suci lan mulya Blaise.

[1761] Gaza dumunung ing pesisir Segara Mediterania; ing jaman kuna iku dadi salah siji saka limang kutha Filistin sing paling misuwur lan dadi wates kidul wong Kanaan ing Palestina. Wiwit abad kaping 4, Gaza wis dadi kutha Kristen, lan ing abad kaping 7 dikalahake dening umat Islam. Saiki, mung ana reruntuhan saka Gaza sing biyen misuwur, ing sacedhake ana kutha anyar kanthi jeneng sing padha – salah siji kutha sing cukup makmur ing Palestina.

[1762] Caesarea iku kutha gedhé ing Palestina, dumunung ing Segara Mediterania, ing ngendi para procurator Romawi – wakil panguwasa Kakaisaran Romawi – manggon. Saiki, sing isih ana saka Caesarea mung reruntuhan sing ditutupi tanduran alas.

[1763] Kutha iki dirusak nalika pamaréntahan Maximian II Galerius ing taun 308.

Wong suci iki, nyingkiri saben tumindak ala, nglampahi sakabehe uripe kanthi alus lan bener, nyenengake Gusti Allah lan tanpa cela. Warga kitha – warga kutha Sebaste ing Cappadocia[1764] – padha taat lan kepengin Blaise diangkat dadi uskup, lan kepenginane mau diparingi. Gembala anyar mau kanthi semangat ngopeni kawanané Kristus nalika panganiayaan kerep dilakoni marang Gréja Kristus, lan akèh wong sawisé nglakoni sangsara diparingi mahkota martir. Ing wektu kuwi, nalika pamaréntahan Diocletian[1765] , Sang Martir Agung Eustratius, salah siji saka Lima Martir, nindakake kalakuan luhur bebarengan karo kanca-kancané[1766] ; dhèwèké tetep teguh nganti getihé mili kanggo pracaya marang Kristus lan mulané dhèwèké dipenjara. Ing kono, Santo Vlasius sowan marang dhèwèké ing wayah bengi, sawisé mbayar suap marang penjaga panjara kanthi dhuwit emas akèh. Blasius nglipur martir Kristus sing nahan sangsara kanthi wani banget. Eustratius maringi Blasius wasiat pungkasané sing wis disusun sadurungé seda, ing ngendi dhèwèké nyiyapaké pangaturan babagan awaké lan bandha, kaya sing dicritakaké ing hagiografiné. Santa Vlasius ndhelik saka para panganiaya, kaya para wali liyane ing jaman semana, ora gelem nyawisake awaké dhéwé kanggo disiksa tanpa idin istimewa saka Gusti Allah; wektu kuwi mung sithik wong Kristen sing manggon ing kutha, lan sanadyan kuwi padha nyembah Kristus sacara rahasia; mayoritas, amarga wedi disiksa, padha mlayu menyang ara-ara gersang, pagunungan, lan guwa; nalika sawatara, amarga ora kuwat nahan sangsara, samentara nyembah berhala. Mangkono, Santo Blasius, ora mung nalika pamaréntahan Diocletian nanging uga nalika pamaréntahan Licinius[1767] (ing sangisoré kaisar iki piyambakipun nandhang sangsara), ndhelik saka panganiayaan sing kejem ing sawijining gunung sepi sing diarani Argeos[1768] ; Ing kana dhèwèké manggon ing guwa lan nglakoni tapa brata kanthi meneng lan puasa, ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah. Kewan galak padha teka marang dhèwèké, lan yèn padha nemokaké sang wali lagi meneng ndedonga, ngobrol karo Gusti Allah, kewan-kewan mau kaya manungsa wicaksana ora bakal ngganggu pangrasan dhèwèké marang Gusti Allah, nanging padha ngadeg ing ngarep guwa, ngenteni nganti sang wali rampung ndedonga, banjur metu marang kéwan-kéwan mau, lan ora lunga nganti sang wali metu lan nempatake tangané marang kéwan-kéwan mau lan mberkahi; lan yèn ana kéwan sing lara, bakal teka marang sang wali lan lumantar nempatake tangané sing suci, kéwan mau bakal mari.

Ing wektu kuwi, gubernur Agricolas nindakake kabeh upaya kanggo ngancurake umat Kristen sak akeh-akehé, kanthi maringi sangsara sing nggegirisi: ana sing dipatèni nganggo pedhang, ana sing diprentah kobong ing tiang, ana sing dibenam ing kali, lan ana uga sing dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan. Kanggo tujuan iki, dhèwèké mréntahaké para pemburu supaya nyekel sak akèh kéwan galak sing bisa. Nglakoni dhawuh iki, para pemburu mangkat lan sawise lelungan liwat pagunungan lan ara-ara gersang, tekan uga Gunung Argeos, panggonane Uskup Blasius sing lagi ndhelik; nalika nyedhaki guwa sang wali lan weruh akèh kéwan sing padha dolanan ing ngarep guwa, padha kandha siji lan sijine: 'Ayo padha menyang ndeleng apa sing kedadéyan ing kana.'

Nalika padha nyedhak, padha weruh yèn Santo Blasius lenggah ing guwané, kaya ana ing kraton, ngaturaké pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah. Tanpa ngucapaké sabda marang uskup suci mau, padha mulih lan nyritakaké kabèh sing wis dideleng marang igumen Agricola; sing mènèhi dhawuh marang akèh prajurit supaya mangkat bareng karo para pemburu, nyekel wong-wong Kristen sing ndhelik ing kana lan nggawa marang dhèwèké. Sawisé tekan gunung kuwi lan mlebu guwa, para prajurit mung nemoni Santo Vlas ing kana, sing lagi ndedonga marang Gusti Allah lan muji asmané sing suci.

'Metu saka kene,' ujare marang Blaise, 'lan mèlu kita menyang kutha: gubernur ngundang kowe.'

Krungu kuwi, sang wali bungah lan ngendika:

'Ya wis, anak-anakku, ayo padha lunga bebarengan; Gusti wis kelingan marang aku: Panjenengané wis rawuh marang aku kaping telu bengi iki, kandha, "Bangun lan aturna kurban marang Aku, kaya sing pantes kowe lakoni ing jabatanmu dadi uskup." Mula, anak-anakku, kowe kabeh teka ing wektu sing pas dina iki; muga-muga Gustiku, Yesus Kristus, tansah ana ing satengahing kowe kabeh."

[1764] Kappadokia iku wewengkon ageng ing separo wétan Asia Cilik. Sebaste iku kutha ing Kappadokia ing tapel wates karo Armenia Cilik, ing pérangan lor-wétan wewengkon kuwi.

[1765] Dheweke mrentah wiwit taun 284 nganti 305.

[1766] Gereja ngeling-eling wong-wong mau saben tanggal 3 Desember.

[1767] Dheweke mrentah saka taun 307 nganti 324.

[1768] Argeos – uga dikenal minangka Argei – iku gunung gedhé ing Asia Minor, pérangan saka pagunungan Anti-Taurus, ing sisih lor-kulon Cappadocia, kanthi pucuké tansah katutup salju lan kaki gunungé dihiasi alas sing éndah.

Ing dalan, wong-wong kafir, nalika weruh alusing sang wali, krungu piwulangé, lan gumun marang mujijat-mujijatipun, padha mbalik marang Gusti Allah ingkang sejati; awit lumantar pandongane, akèh wong sing nandhang lara nampa panyembuhan saka Gusti, ora mung manungsa nanging uga kéwan; nalika wong lara digawa utawa digawa marang dhèwèké, dhèwèké bakal nyandhak tangané, ndedonga kanggo wong-wong mau, lan ngliliraké kanthi waras sakabèhé. Ana sawijining wanita sing nduwé siji-sijiné anak lanang; nalika dhahar, ana balung iwak sing nyangkut ing tenggorokane, nganti dhèwèké ora bisa ngucapaké sabda lan wis meh mati; ibuné, nggawa anaké sing meh mati, nggawa menyang sang wali lan nyandhakaké ing sikilé, nangis kenceng lan njerit: 'Mangga welas asih marang anakku, abdi Sang Juruwilaha Yesus Kristus; dhèwèké siji-sijiné sing tak duwé.'

Ing wektu sing padha, dheweke nyritakake marang Vlasius apa sing wis kelakon marang putrané. Sang Suci saka Gusti Allah, kanthi nyelehake tangane ing gulu bocah lan ngangkat pandangane menyang langit, miwiti ndedonga marang Gusti kaya mangkéné: 'Panyelamatku! Panjenengan nulungi kabéh sing nyuwun marang Panjenengan kanthi pracaya: mirsani panyuwun kula, lan kanthi kakuwatan Panjenengan sing ghaib mbusak balung sing nyangkut ing tenggorokan bocah iki lan marasakna. Lan ing tembe, menawa ana apa-apa sing kelakon marang manungsa utawa kéwan lan padha nyebut jenengku, kandha: 'Ya Gusti, tulung lumantar pandonga abdi Panjenengan Vlasius', banjur Panjenengan, ya Gusti, sing cepet nulungi, tulungana lan paringna waras kanggo kamulyan lan pakurmataning asma Panjenengan sing suci.'

Kanthi ndedonga kaya ngono, dhèwèké marasaké bocah lan mbalèkaké marang ibuné, sing kanthi kabungahan gedhé ora kendhat muji Gusti Allah. Amarga mujijat kaya ngono, jeneng Vlasius dadi misuwur ora mung ing Sebaste, nanging uga ing Nicopolis[1769] . Nalika sang wali isih ana ing dalan, ora adoh saka Sebaste, kedadéan ing ngisor iki.

Wadon janda miskin ora duwe apa-apa kejaba siji anak babi; ana serigala nyusup lan nyekel anak babi mau. Wadon miskin iku banjur nangis kenceng; nalika weruh sang wali lagi nyedhak, dhèwèké mlayu marani lan kanthi nangis nyritakaké kasusahé. Sang wali mesem lan kandha marang dhèwèké: 'Aja nyerah marang sedhih, ibu, aja nangis: anak babimu bakal dibalèkaké marang kowe kanthi urip lan ora cilaka.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nerusaké lelampahané, déné srigala mlayu nyedhak marang janda miskin mau, nggawa anak babi ing cangkemé; srigala kuwi nyelehaké anak babi mau ing ngarepé janda miskin mau tanpa cilaka, banjur mlayu bali menyang ara-ara samun; janda miskin mau njupuk anak babi mau, bungah lan muji Gusti Allah.

Nalika Santo Blasius tekan Sebaste, gubernur Agricolaus, sawisé krungu bab iki, langsung mréntah supaya dhèwèké dipenjara. Esuké, sawisé lungguh ing kursi pangadilan, Agricolas mréntahaké supaya wong suci saka Gusti Allah mau digawa ngadhep dhèwèké; nalika weruh dhèwèké, gubernur mau dhisik ngucapaké tembung muji kaya ngéné: 'Mangga bungah, Blasius, kanca sing dikasihi déning déwa-déwa kita lan kita dhéwé!'

Marang kuwi sang wali mangsuli: 'Kowe uga padha bungah, gubernur sing kuwasa, nanging aja nyebut setan "déwa", amarga dheweke bakal diparingi geni langgeng bebarengan karo wong-wong sing nyembah marang dheweke.'

Amarga nesu, gubernur mrentahake supaya sang wali dipukul tanpa welas asih; sawisé ngalami sangsara sing dawa, sang wali ngendika maneh marang gubernur: 'Kowe penipu edan saka nyawa manungsa, apa kowe tenan mikir yèn siksaanmu bakal ngowahi aku saka Gusti Allah sing sejati? Ora, iku ora mungkin, amarga aku percaya marang Gusti Yesus Kristus, sing maringi kekuwatan marang aku; nanging, tindakna manut kersamu."

Ndeleng iman sang wali sing ora goyah, gubernur mrentahake supaya dhèwèké dibalèkaké menyang panjara.

Banjur janda miskin kuwi, kagugah dening sangsara heroik sing ditindakake Santo Blasius kanggo Kristus lan dening ketekunané sing teguh ing iman suci, nyembelih anak babi—sing wis dislametaké tanpa cilaka saka cangkemé srigala—nggodhog sirah lan sikilé, banjur disajikaké ing piring; banjur dheweke nambahake wiji, woh-wohan saka bumi lan sayuran saka keboné, sak isa miturut kaséwéwané; sawisé ndhelikaké kabèh mau ing keranjang lan nyalaké lilin, dheweke nggawa keranjang mau marang sang wali ing penjara; nalika tiba ing sikilé sang martir, dheweke wiwit nyuwun supaya sang wali gelem njupuk lan nyicipi panganan mau. Sawisé matur nuwun marang Gusti, sang wali nyicipi panganan sing digawa; banjur, sawisé mberkahi janda mau, dhèwèké

[1769] Nicopolis – sawijining kutha ing Armenia Cilik, ing tapel wates cedhak Kali Lycus, saiki dikenal minangka Enderes.

kandha marang dhèwèké: 'Wadon, perayakna dina rayaniku kaya ngene saben taun, lan banjur apa wae sing kok butuhake ing omahmu ora bakal kurang; nanging yen ana wong liya sing niru tuladhamu lan ngrayakake dina rayaniku, dheweke bakal nampa peparing saka Gusti kanthi akèh, lan berkahing Gusti bakal tetep ana ing uripe.'

Janda saleh iku, sawisé nampa piwulang saka sang wali, mulih menyang omahé, muji Gusti Allah; lan pangandikane Injil lumaku tumrap dhèwèké: *'Bab iki bakal dicritakaké ing pangeling-elingé ing saindenging donya, lan apa sing wis ditindakake'* (Matéus 26:13).

Ing wektu sing padha, penyiksa jahat mau, sawisé lungguh manèh ing pangadilan, mréntahaké supaya Santa Blasius digawa mlebu kanggo disiksa.

'Blasius,' pangandikane marang martir, 'kowe gelem nyembah marang dewa-dewa? Mangkono kowe bakal urip. Utawa kowe milih ngalami pati sing nyeri?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'*"Para déwa sing ora nggawe langit lan bumi bakal sirna saka bumi lan saka sangisore langit"* (Yer. 10:11), nanging pati sing kok ancemake marang aku maringi aku urip langgeng.'

Ndeleng iman sang wali sing ora goyah, gubernur mrentah supaya dhèwèké ditelanjangi, digantung ing wit lan dicambuk abot nganggo piranti wesi. Sawisé sangsara suwé, sang martir suci kandha marang gubernur:

'Heh manungsa jahat lan najis, apa kowe pancen mikir bisa medeni aku nganggo tatu nalika Gusti Yesus Kristus iku pitulungku? Aku ora wedi marang sangsara sing katon, amarga aku ngarep-arep marang pangajab, berkah sing durung katon sing dijanjekake marang wong-wong sing tresna marang Gusti.'

Sawisé kuwi, penyiksa mréntahaké supaya dhèwèké diturunaké saka wit lan digawa bali menyang penjara. Nalika Santo Blaise digawa menyang panjara, dhèwèké ditututi pitu wanita sing taat lan wedi marang Gusti Allah, sing nglumpukaké getih sing netes saka badan santo mau ing lemah, banjur ngolesi awaké dhéwé nganggo getih kuwi. Para abdi sing ngancani santo mau, nalika weruh kuwi, nyekel wanita-wanita mau lan nggawa marang gubernur, kandha:

'Wadon-wadon iki uga penganut Kristus.' Banjur gubernur ngadhep marang para wanita lan kandha:

'Mbalèkna akalmu, sembahna para déwa, lan kowé bakal nampa pakurmatan ageng saka aku.'

Para wanita sing sholehah lan suci mangsuli:

'Yen panjenengan, Hegemon, kepéngin kita nyembah déwa-déwa panjenengan lan nyawisaké kurban, mula dhisik kita kudu nyucèkaké awak dhéwé; mula ayo padha menyang tlaga sing paling cedhak lan, manut adat, padha ngumbah rai lan kabèh awak ing kono: dhawuhna supaya déwa-déwa panjenengan uga digawa menyang kana; sawisé kita rampung ngumbah, kita bakal nyembah déwa-déwa mau ing pinggir tlaga kuwi.'

Seneng banget, hegemon mrentahaké supaya arca-arcaé digawa; sawisé dilebokaké ing karung lan disegel nganggo timah, hegemon nyerahaké marang para wanita; banjur mrentahaké para prajurit ngiring para wanita sing nggawa arca-arca mau menyang pinggir tlaga lan saka kana mbalèkaké maneh kanthi pakurmatan. Nggendhong karung kang isiné arca, para wanita mau nggawa menyang pinggir tlaga; nalika tekan panggonan sing jero banget, padha nyuwun marang para prajurit supaya mundur sethithik, kaya isin arep adus ing ngarepé, lan padha ngenteni sakedhap nalika padha adus sunah. Sawisé para prajurit padha mundur, saben wanita banjur mbuwang arca sing digawa menyang tlaga, lan arca-arca ala kuwi klelep cepet ing banyu kaya timbal. Ndeleng kahanan kuwi, para prajurit padha nesu lan nyekel para wanita mau, banjur nggawa marang hegemon lan ngandhani yèn arca-arca kuwi wis klelep. Wajangé hegemon nggrantes amarga nesu lan nggerem marang para prajurit kaya singa: 'Bawahan celak, kenapa kowe ora nyekel para déwa kuwi? Kenapa kowe ora nyegah para wong wadon mbuwang mau menyang jeroné tlaga?'

Minangka wangsulan, para prajurit kandha: 'Hegemon ingkang kinurmatan, para wanita punika sampun ngapusi panjenengan lan nggawa dewa-dewa panjenengan kanthi licik; amargi kula boten mangertos kekejemanipun, kula boten nyegah.'

Banjur para garwa suci kandha marang panguwasa: 'Gusti Allah sejati ora kenal pujian manungsa, nanging dewa-dewa panjenengan, sing digawe saka watu lan kayu sing ora urip, emas lan perak, kita tampa kanthi pujian lan kita benamake; dheweke ora kuwasa mbebasake awake dhewe saka tangan kita utawa nylametake awake dhewe saka kebanjiran: kepiye bisa nylametake wong liya lan ngluwari saka cilaka?'

Kanthi nesu, gubernur mrentahake supaya tungku dinyalakake, timah dilebur, lan sisir wesi lan trisula digawa, bebarengan karo pitu lempeng tembaga sing padha abang panas, wujude kaya sandhangan; dheweke

mrentahake kabeh mau diselehake ing siji sisih, dene ing sisih liyane dheweke nyelehake sandhangan alus lan maneka riasan wanita, lan kandha marang para wanita suci mau: 'Pilih salah siji saka loro prakara: nyembah para dewa lan ngaturake kurban marang para dewa, ing ngendi kowe bakal nylametake nyawamu lan nganggo sandhangan padhang lan perhiasan sing larang; nanging yen kowe ora nindakake iki, kowe bakal nandhang kabeh panyiksaan sing wis disiapake kanggo kowe.'

Salah siji saka wong wadon mau, sing nduwé loro putra cilik, nyekel sandhangan padhang iku lan mbuwang menyang tungku geni, nganti kobong; banjur bocah-bocah mau wiwit nyuwun marang ibuné, kandha: 'Ibu sing paling kinurmatan, aja ninggalake kita supaya ora musna ing donya iki, nanging kaya panjenengan wis maringi susu manis marang kita ing donya, tulung uga mbiyantu kita supaya bisa mlebu Karajan Swarga.'

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya wong-wong mau digantung telanjang lan awaké digores nganggo sisir wesi. Banjur para prajurit weruh yèn saka tatué mili susu tinimbang getih, lan awaké padha putih kaya salju; Malaikat-malaikaté Gusti Allah, mudhun saka swarga, nguwatké para wanita suci ing tengah sangsara lan nglipur kaya mangkéné: 'Aja wedi, nanging terusna perjuanganmu, kaya petani sing becik sing sawise miwiti panèn banjur ngrampungaké; sawise ngrampungaké pakaryan, dhèwèké nampa panuwun lan ganjaran saka tuwané lan bali kanthi bungah menyang omahé. Mangkono uga, terusna ngupaya, supaya kowe padha nampa gesang kabegjan langgeng saka Juruslamet kita, Yesus Kristus.'

Banjur gubernur mréntahaké supaya padha diturunaké saka wit kuwi lan dibuwang menyang tungku geni. Nalika padha dibuwang mlebu, geni mau langsung mati, lan padha metu saka tungku tanpa cilaka. Banjur gubernur kandha marang wong-wong mau:

'Tinggalaké ilmu sihirmu lan sembelih kurban marang déwa-déwa kita.'

Para wanita suci padha mangsuli kanthi serentak:

'Ora ana kabecikan sing bakal metu saka iki kanggo kowe, anaké setan; kita ora bakal ninggalaké Gusti kita Yesus Kristus, lan kita uga ora bakal sujud marang watu lan kayu, marang arca-arca kaya kowe, sing tuli lan ora peka, amarga kita diundang menyang Karajaning Swarga.'

Krungu kuwi, gubernur mrentah supaya sirahé dipotong nganggo pedhang. Nalika padha digawa menyang panggonan pati, padha takon marang para prajurit:

'Tunggu sedhela, nganti kita ndonga marang Gusti.'

Kanthi sujud, padha miwiti ndedonga mangkéné: 'Kamulyan dhumateng Panjenengan, Gusti Allah ingkang agung lan kamulyan; kamulyan dhumateng Panjenengan, Kristus, ingkang mrentah langgeng lan sampun ngundang kita dhumateng dalan kaslametan; awit sapa ingkang agung kados Panjenengan, ingkang sampun maringi inspirasi dhumateng kita supados nilar pepeteng lan rawuh ing pepadhanging Panjenengan ingkang sejati! Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti, supados kalebetaken kula ing antawisipun para pangikut martir Panjenengan ingkang kapisan, Thekla; panjawi panyuwunan kula saking bapa lan gembala kula ingkang paling suci, Blasius, ingkang sampun nuntun kula dhumateng dalan ingkang leres."

Sawisé padha ndedonga kaya ngono lan tangi saka lemah, padha ngulurkake tangané marang langit lan, ngangkat pandelengané, padha njerit marang Gusti Allah kanthi swara siji lan ati sing resik: 'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita, awit Panjenengan sampun paring kaluhuran dhumateng kita supados saged ngadeg ing panggonan menika, kados domba ingkang badhe dipun sembelih, demi Asma Panjenengan ingkang suci: kita kepengin dados kurban dhumateng Panjenengan; tampi lah nyawa kita ing mezbah swarga Panjenengan.'

Loro para mudha sing kasebut mau nyedhaki ibune lan kandha marang ibune:

'Ibu, mahkota wis disiapake kanggo ibu saka Gusti ing swarga; serahna kita marang martir suci, Uskup Vlasius sing paling suci.'

Banjur algojo maju lan motong sirah para pitung wanita suci; mangkono pungkasané.

Sawisé kuwi, gubernur, sawisé mréntahaké supaya Santo Blasius digawa metu saka penjara, takon marang dhèwèké:

'Saiki kowe bakal nyembah marang dewa-dewa, utawa ora?'

"Wong buta sengsara," wangsul sang wali, "kowe ora weruh pepadhang sejati: sapa ta sing wis ngerti Gusti kang urip bakal nyembah utawa ngluhuraké arca kang ora ana nyawane?" Tahua iki, he wong kang atimu peteng lan duraka: kowe wis ninggalaké Gusti kang urip lan nyembah watu kang ora ana uripé; aku ora wedi ancamanmu;

siksa aku sak karepmu – delengen, aku nyerahaké awakku marang kowe demi Kristus; mung siji Gusti Allah kang duwé kuwasa marang nyawaku.

Banjur gubernur kandha marang sang wali:

'Yen aku mrentahake kowe dibuwang menyang tlaga, apa Kristusmu sing kok sembah bakal bisa nulungi kowe wektu kuwi?'

'Kowe wuta lan bodho,' wangsul sang wali, 'kowe, kanthi nyembah arca, nganggep awakmu wis slamet; nanging aku, kanthi nyembah Kristus, apa aku ora bakal nuduhake kowe kuwasa Gustiku ing banyu?'

Banjur gubernur mrentahake supaya dhèwèké digawa menyang tlaga lan dibuwang ing jeroné; nanging sang wali, sawisé tekan pinggir tlaga, nggawe pratandha salib ing ndhuwur banyu, mlaku ing banyu kaya ing daratan garing, lan sawisé tekan tengah tlaga, lungguh ing banyu kaya ing lemah, banjur ngandika marang para prajurit lan abdi saka panganiayaé sing ana ing pinggir kanthi tembung-tembung iki:

'Yen kowe padha duwe dewa, tunjukna kuwasaé: mlebu lan mlaku ing banyu dhéwé.'

Banjur wolung puluh wolu wong lanang, kanthi nyebut jeneng déwa-déwané, mlebu tlaga kanthi niyat mlaku ing banyu, nanging kabèh dumadakan klelep kaya timbal lan padha mati. Nanging Malaikaté Gusti Allah mudhun saka swarga marang sang wali, , lan kandha marang dhèwèké: 'Uskup, kang kapenuhan sih rahmaté Gusti, munggaha saka banyu lan tampi makutha kang wis disiapaké Gusti kanggo kowé.'

Sawisé mudhun menyang bumi, sang wali sing pasuryané sumunar kaya salju padhang, nyedhak marang gubernur lan miwiti nyalahké dhèwèké. Banjur gubernur maringi paukuman pati marang Vlasiy, kandha: 'Vlasiy ora nurut marang aku, ngremehake raja, ngina dewa-dewa kita, lan kanthi sihiré wis nyelebake wolung puluh wong lanang ing banyu – amarga kabèh iku dhèwèké bakal dipenggal sirah nganggo pedhang bebarengan karo loro mudha.'

Beberengan karo para mudha, Vlasy digawa metu saka ngarsané gubernur. Sawisé tekan panggonan paukuman pati, dhèwèké ndedonga kanggo dosané, kanggo donya kabèh, lan utamané kanggo wong-wong sing bakal ngajèni kenangané; lan kanggo wong-wong mau dhèwèké ndedonga supaya ora kena lara, omahé kapenuhan kabèh berkah, lan pandongané dirungokaké. Ing wektu kuwi, méga padhang mudhun saka langit lan nutupi dhèwèké, lan saka méga kuwi krungu swara Kristus: 'Kabeh panyuwunanmu bakal tak wènèhaké, hai ahli tapa sing tak tresnani.'

Banjur algojo mbedhah sirahé sing mulya, lan sawisé kuwi sirahé loro mudha sing kasebut mau, ing watu siji ing njaba tembok kutha Sebaste; iki kelakon ing dina sewelas wulanFebruary[1770] .

Wong wadon saleh jenenge Elissa njupuk awak suci para martir lan ngubur kanthi pakurmatan ing panggonan kuwi; wong lara padha waras amarga kuburan para suci.

Nalika krungu kabar babagan syahidé Santo Blasius, wanita mau sing nduwèni siji anak babi, ngajèni kenangan sang santo kanthi nglumpukaké tangga teparo lan kanca-kancané, lan Gusti mberkahi omahé kanthi kabèh jinis kamakmuran. Manut tuladhané, wong-wong sing taat uga wiwit ngrayakaké Santo Blasius saben taun, nggawa lilin lan kemenyan menyang gréja, kumpul ing omahé sedulur iman, lan maringi sedekah marang wong mlarat lan wong sing butuh. Wiwit wektu kuwi, kabiasaan taat kuwi diwiwiti, sing saiki isih ditindakake déning sawatara wong, yaiku: kanggo mengeti Sang Martir Suci Blaise manut tuladha janda sing sepisanan nindakake pangeling-eling kaya ngono; lan pangeling-eling iki dianakake kanggo kamulyaning Gusti kita Yesus Kristus, sing dipuji lan disembah langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 2:

Wewangian ilahi, kembang kang ora layu, cabang kang sabar saka pokok anggur Kristus, Vlasius kang nggawa Gusti, kebakna kabungahan marang wong-wong sing ngurmati kenanganmu kanthi iman, lan ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

[1770] Santa Blasius, martir suci, nandhang sangsara lan seda watara taun 316. Relik-reliké digawa menyang Kulon nalika Perang Salib; sapérangan saiki disimpen ing pirang-pirang nagara Éropa.

Kontakion liyane, Nada 8:

Panjenengan dipun hias kanthi pangurapan pangsuci lan getih pangorbanan panjenengan, ya Sang Vlasius ingkang mulya, lan panjenengan sumunar ing sadaya swarga, remen lan ngreksa kita ingkang rawuh ing gréja panjenengan lan ingkang tanpa kendhat nyuwun pitulungan dhumateng panjenengan ing kono: mugi panjenengan ngreksa kita sadaya.

Peringatan Santa Teodora, Ratu.

Peringatan tanggal 11 Februari

Santa Theodora iku garwané Kaisar Theophilus si Penghancur Ikon[1771] , nanging dhèwèké ora melu ajaran sesat ikonoklas garwané. Kaisar ikonoklas kuwi ngusir Patriark Methodius saka Konstantinopel saka ibukutha, ngangkat Annius minangka panggantiné, lan ngobong ikon-ikon suci. Kaisar Theodora sing semangat, sanadyan cetha ora wani nyembah ikon-ikon suci kanthi mbukak, nyimpen ikon-ikon mau kanthi rahasia ing kamare tur nglampahi wengi-wengi kanthi ndedonga, nyuwun marang Gusti supaya paring rahmat marang umat Ortodoks. Dheweke duwe putra sing dijenengi Michael, sing dibesarke ing iman Ortodoks. Sawisé bojone seda, Theodora sing pinaringan berkah mbalèkaké Santo Methodius marang Kursi Patriark Konstantinopel lan nganakake konsili suci, ing ngendi para ikonoklas diasingaké, Annius dicopot saka tahta, lan ikon-ikon suci dibalèkaké menyang gréja-gréja Gusti[1772] . Sawisé rembugan karo kabèh Majelis Suci Para Bapa, Theodora ndedonga marang Gusti Allah kanggo garwané, supaya Panjenengané nylametaké dhèwèké saka sangsara langgeng, supaya dhèwèké bisa nggayuh urip sing ora bisa diungkapaké nganggo tembung. Sawisé kuwi, ratu sing berkah Theodora nyawisaké manahé kanthi tulus marang kasucian lan ora suwé sawisé kuwi nyerahaké nyawané marang Gusti Allah, kang wis dadi pangarep-arepé, ninggalaké karajan marang putrané Michael[1773] .

Peringatan Sang Demetrius sing Kinurmatan saka Prilutsk, Pangripta Mucjizat saka Vologda

Dipepering ing tanggal 11 Februari

Bapa kita sing kinurmatan lan nggawa Gusti, Demetrius, lair ing kutha Pereyaslavl[1774] saka wong tuwa sing taat. Wiwit isih cilik, dhèwèké wis nyawiji ing sinau kawruh lan maca Kitab Suci; dhèwèké ngluwihi akèh kanca-kancané ing pangerten lan misuwur ing antarané wong-wong mau amarga kabijaksanaan sing andhap asor, sing tansah disimpené ing atiné. Sing Mulya asring merenung bab jaman sing bakal teka, paugeran Gusti, ganjaran sing bakal ditampa saben wong miturut pakaryané, Karajan Swarga, kabungahan wong sing bener, lan kabegjan swarga. Sawisé sinau Kitab Suci Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, sang wali nyadari yèn urip ing donya iki mung sementara. Mula dhèwèké ora suwé ninggalaké donya sing sia-sia iki lan kanthi atiné sing nyesel lan wedi marang Gusti Allah, dhèwèké ngucapaké sumpah monastik ing Biara Nagorny Borisoglebsky ing Pereyaslavl dhéwé. Ing kéné, kanthi tekun ngupaya nglakoni urip sing luhur, dhèwèké nglakoni kasucian rohani lan pandonga, mbedakaké dhèwèké kanthi kasucian, andhap asor banget, lan katresnan rohani marang kabèh. Mangkono, sang askétis sing rajin lan ora kendhat, setya ngabdi marang Gusti, sinau Hukumé Sang Yehuwah awan lan bengi, nggayuh wohé kaslametan, ngupaya Gusti lumantar kasucian lan manah sing resik lan nglakoni urip sing padha karo para malaékat. Para rahib lan wong awam padha tresna marang sang wali amarga kabecikané sing ageng. Sawisé sawatara wektu, Gusti Allah nganggep Sang Mulya Demetrius pantes nampa pangkat imam. Ing wektu kuwi, Sang Mulya Sergius, Pangripta Mucjizat saka Radonezh, wis ngedegaké biara cedhak Radonezh kanthi jeneng Tritunggal Suci lan, miturut kersané Gusti Allah, wis ngadegaké komunitas biara ing kana. Sing Mulya

---

[1771] Kaisar Teofilus si Penghancur Ikon mrentah wiwit taun 829 nganti 842.

[1772] Mangkono, pamulihan pangurmatan ikon dilakoni ing Konsili Konstantinopel taun 842. Kanggo mengeti iki, sawijining 'ibadah ortodoksi' khusus diadegaké ing Gréja nalika semana, sing isih dirayakaké nganti saiki ing Minggu kapisan Prapaskah Agung.

[1773] Kaisar Mikhail III mrentah wiwit taun 855 nganti 867.

[1774] Pereyaslavl-Zalessky, ing lor, saiki dadi kutha kecamatan ing Provinsi Vladimir.

Demetrius kerep sowan marang Sing Mulya Sergius kanggo rembugan rohani babagan carane paling apik ngatur komunitas biara lan nuntun wong-wong pilihan marang Gusti. Sawisé kuwi, Sang Suci Demetrius mbangun gréja kang dipersembahaké marang Santo Nikolaus Panjaluk Mucizat lan, gandhèngan karo gréja kuwi, ngedegaké biara ing pinggir Danau Pereyaslav[1775] , dadi abbot ing biara kuwi. Akeh biksu lan umat wiwit padha teka marang Sing Kinurmatan, ngupaya kabecikan rohani lan kepengin manggon ing biarané, lan Sing Kinurmatan nampani kanthi andhap asor, maringi piwulang lan nyukur rambute umat dadi anggota biara suci. Mangkono dhèwèké nglumpukaké kumpulan ageng wedhusé Gusti Allah, kumpulané Kristus. Ora suwe sawisé kuwi, Sang Wigati netepaké panggonan bebarengan ing biarané, sing diatur nganggo paugeran sing ketat. Para sedulur manut marang sang wali ing kabèh bab kanthi katresnan lan patuh, kaya Malaikaté Gusti lan pituduh sejati, lan utamané minangka panengah kanggo Karajaning Swarga. Mengko, ngindhari kamulyan donya[1776] , sang Dimitri sing pinaringan berkah mundur saka kana menyang Vologda; ing kana, ora adoh saka kutha, sang pangarsa seneng marang panggonan sepi ing sisih belokan[1777] sing kabentuk déning kali Vologda, banjur mbangun gréja ing kana kanthi asmané Sang Juruwalèh Sing Maha Asih, lan ngedegaké biara komunal[1778] . Nalika kabar bab panggonané Sing Mulya ing Priluki sumebar , akèh murid-muridé pindhah saka Pereyaslavl kanggo gabung karo guru sing dikasihi ing kono; akèh uga sing ngupaya urip monastik teka marang Sing Mulya saka manéka papan liya. Mangkono biara komunal ing Priluki diadegaké. Lan ing kéné, Sang Mulya Dimitri nglumpukaké seduluran biara sing akèh[1779] . Sawisé setya ngreksa wedhusé Kristus—wedhus Sabda sing dipasrahaké marang pangopènané—Sang Mulya seda lan munggah marang Gusti tanggal 11 Februari 1392[1780] .

Troparion, Nada 1:

Saka Gusti ing dhuwur, ya Sang Sing Kinurmatan, panjenengan nampi sih rahmat rohani, lan mung dening Panjenengané panjenengan dipun kenal, ya Sang Sing Bejo. Mula saka iku, panjenengan ugi ing roh panjenengan mangertosi panggonan paling utama Panjenengané ing jaman sing bakal teka, lan panjenengan mbuktekake dhiri lumantar tapa brata ing panggonan monastik panjenengan. Lan saiki, kabungahan bebarengan karo para Malaikat, ndedonga marang Sang Juruwilujeng kanggo kita kabèh, ya Sang Wali Demetrius, supaya kita kabèh bisa padha njerit: Kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe kekuwatan, kamulyan marang Panjenengané sing maringi mahkota marang kowe, kamulyan marang Panjenengané sing makarya lumantar kowe kanggo marasaké kabèh.

[1775] Saiki dikenal minangka 'Nikolsky na Bolote', iku sawijining biara sing wis dibubarake ing Pereyaslavl-Zalessky.

[1776] Kabar babagan urip sing luhur sing ditindakake dening Sang Mulya Dimitri tekan marang Pangeran Agung Moskow, Dimitri Ioannovich Donskoy, lan dhèwèké ngajak Sang Mulya mau menyang kratoné kanggo dadi bapak baptis anak-anaké. Romo iku nepaki pangajab pangeran lan nampa kado sing loman saka pangeran kanggo biara. Sawisé kuwi, dhèwèké mutusaké ninggalaké Biara Pereyaslav lan mundur menyang panggonan sing sepi.

[1777] Luka tegesé belokan, lengkungan, tepian sing memancar, utawa tanjung sing dibentuk déning kali.

[1778] Iki kelakon ing taun 1371. Biara Spaso-Prilutsky (kelas loro) dumunung 15 versts saka Vologda. Nalika biara kuwi diadegaké, para juragan tanah kanthi tresna nyerahaké tanahé marang Rama Suci. Para warga Vologda uga nuduhaké semangat gedhé. Kabeh padha buru-buru nyumbang apa waé sing bisa kanggo Bapa Pendeta kanggo pambangunan gréja. Pangeran Agung Dimitri Donskoy, sawisé krungu bab pangadegé Biara Spaso-Prilutsky anyar déning Bapa Pendeta Dimitri, ngirim sumbangan kanthi jenengé dhéwé.

[1779] Liwat tumindak lan kabecikane, Bapa Pendeta dadi tuladha sing padhang lan conto kanggo komunitas biara sing kumpul ing biarane, nalika ing wektu sing padha ora kendhat mulang lan nuntun wong-wong mau. Panjenengané misuwur amarga katresnané marang wong mlarat lan kabecikané sing loman. Dheweke piyambak, tansah wareg mung nganggo prosphora lan banyu anget, mlaku-mlaku ing tanah biara lan mesthekake manawa kabèh sing dibutuhake kanggo dhaharan para sedulur teka pas wektune. Dheweke nganggo sandhangan sing padha ing mangsa adhem lan mangsa panas – jubah kulit wedhus sing wis luntur, ing sangisore jubah kuwi dheweke kebak kringet nalika panas lan kedinginan nalika adhem. Nanging dheweke tetep metu kanggo kerja bareng karo para sedulur. Supaya wong liya ora nyekseni pandonga nangise, piyambakipun asring mundur menyang panggonan sepi ing sisih kiwa gréja, ing ngendi ana bangunan tambahan kayu kang wis digawé kanggo tujuan iki. Liwat kabungahan gedhé pangorbanan lan penolakan dhiri, Sing Kinurmatan nggayuh pangkat luhur kasampurnan rohani lan diparingi karunia pangawikan.

[1780] Awaké St. Dimitri dikubur ing Gréja Sang Juruwilujeng, sing wis diadegaké déning dhèwèké. Mukjizat lan manéka panyembuhan kelakon ing sangisore peti mayité lan lumantar perantaraane. Lan nganti saiki, reliké St. Dimitri saka Prilutsk isih disimpen ing gréja sing padha, ing ngendi uga disimpen ikon mujijat sang wali iki, sing nyertai Pangeran Agung John III nalika kampanye nglawan Kazan.

Kontakion, Nada 8:

Wiwit enom, ya Sang Sing Kinurmatan, kowe nggawa salibmu lan ngetutaké Kristus lumantar pandonga lan puasa, nalika ngentèkaké awakmu lumantar jaga bengi lan sangsara. Mula, Paningal kang Maha Wicaksana, sawise nyumurupi pakaryanmu, ngluhurake kowe lumantar mujijat, lan mulang kabeh wong supaya nyebut jenengmu: Sugeng, Bapa Demetrius ingkang Kinurmatan, panglipur para kang saji.

Peringatan Pangeran Vsevolod sing suci lan setya, sing dijenengi Gabriel nalika baptisé sing suci.

Dirilis tanggal 11 Februari

Pangeran Suci lan Adil Vsevolod, sing dibaptis kanthi jeneng Gabriel, iku putrané Pangeran Agung Mstislav, putrané Vladimir Monomakh sing misuwur[1781] . Ing taun 1117, Vladimir Monomakh sing wis tuwa ngangkat putrané Mstislav dadi pangeran ing Kiev-Belgorod[1782] supaya dhèwèké nduwé asistèn ing kono, lan ngangkat putuné, anaké Mstislav, Pangeran Vsevolod sing kabarkahan, dadi pangeran ing Novgorod minangka panggantosé. Pangeran Vsevolod sing Berkah nglakoni urip sing saleh lan mréntahake kadipaten sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi adil, kaya sing pantes tumrap para pangeran Ortodoks. Dhèwèké misuwur amarga akèh kabecikan lan watak sing mulya: dhèwèké wedi marang Gusti, jujur, alus lan andhap asor, lan nduwèni katresnan sing tulus marang kabèh wong. Pangeran Vsevolod remen mbangun gréja, ngurmati para rohaniawan lan biarawan, maringi sedekah kanthi loman lan ngajeni para rohaniawan mau minangka sedulur ing ngarsané Gusti. Minangka pratandha semangaté mbangun gréja, ana gréja megah kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Pembaptis, kang dibanguné ing alun-alun Petryatin ing pasar dagang Novgorod ( ), lengkap karo kapel sisih, kang diisi ikon-ikon sing larang regané, Kitab Suci Injil sing wigati banget, lan kabèh buku liturgi; Kanthi piagam khusus, dhèwèké njamin pangopènan gréja lan para rohaniwané, sawatara saka bea sing dipungut saka kabèh barang dagangan, sing pérangan wigati uga digunakaké kanggo pangopènan Katedral Santa Sofia. Pangeran sing taat iku dadi pelindung para janda lan yatim piatu, welas asih marang wong mlarat, ngopeni wong lara lan maringi pangan akèh. Ing taun 1132, bapaké Pangeran Vsevolod sing suci, Mstislav[1783] , seda ing Kyiv, lan tahta Agung Kyiv dijupuk déning adhine Mstislav, Yaropolk, sing maringi Vsevolod Pereyaslavl kidul, sing dianggep kutha nomer loro paling wigati sawisé Kyiv[1784] . Wong-wong Novgorod kanthi kersa ora gelem ngeculake Vsevolod; nalika semana, putra-putra enom Monomakh, paman-pamané Vsevolod, mbrontak marang Sang Pangeran Agung babagan Pereyaslavl, amarga padha curiga yèn dhèwèké arep ngangkat keponakané dadi ahli waris tahta Kyiv. Salah siji saka para pangeran mau, Yuri Vladimirovich[1785] , ngangkat senjata nglawan Vsevolod lan nyoba nyekel Pereyaslavl. Nanging Sang Pangeran, sawisé krungu bab iki lan kepéngin nyingkiri prahara saudara, lunga saka Pereyaslavl menyang Novgorod tanpa ana getih, ninggalaké Pereyaslavl marang Pangeran Yuri.

Wektu kuwi, warga merdéka Novgorod wis lali marang pamaréntahan welas asihé Vsevolod lan wiwitané ora gelem nampani dhèwèké bali, nanging ora suwé padha ganti pikiran lan ngajak pangeran sing wis akèh nglantarani kabecikan mau supaya bali. Sawisé kuwi, miturut panjalukan wong Novgorod, Pangeran Vsevolod

---

[1781] Vladimir Monomakh, putu Yaroslav sing Wicaksana lan lambang pangeran Rus Kuna, paling misuwur minangka panyawijining pangeran-pangeran sing padha perang; saka taun 1114 nganti 1125, dhèwèké dadi Pangeran Agung Kyiv.

[1782] Belgorod – sawijining kutha cilik ing Kadipaten Kyiv sing, sanadyan mangkono, nalika pamaréntahan para ahli warisé Vladimir Agung, nyekel jabatan uskup lan sawatara wektu dadi pusat panjenengan. Saiki, iku sawijining desa ing Kyiv Governorate lan distrik, ing Kali Irpen, kagungané Metropolitan Kyiv, kanthi 1.900 dessiatines tanah lan *populasi* luwih saka *112.000 jiwa, lan ana gréja paroki.*

[1783] Mstislav Vladimirovich, bapaké Pangeran Vsevolod sing Suci lan Kabegjan, dadi Pangeran Agung Kyiv wiwit taun 1125 nganti 1132. Dhèwèké diganti déning adhine, Yaropolk, sing mréntah ing Kyiv wiwit taun 1132 nganti 1138.

[1784] Kadipaten Pereyaslav dianggep nomer loro saka wigatine mung sawise Kadipaten Agung Kyiv. Pereyaslav-Pivdennyi saiki dadi kutha kecamatan ing Poltava Governorate, dumunung ing kali Alya lan Trubezh.

[1785] Yuri (Georgy) Vladimirovich Dolgoruky, putra bungsu Vladimir Monomakh, Pangeran Suzdal, lan sabanjure dadi Pangeran Agung Kyiv wiwit taun 1148 nganti 1150; dhèwèké banjur diusir déning Izyaslav Mstislavich, nanging sawisé sawatara wektu bisa mbalèkaké kendhali Kakaisaran Agung Kyiv, sanajan mung sedhela.

sing pinituah kapeksa gabung karo wong-wong mau ing kampanye nglawan Suzdal lan Rostov[1786] . Ana perang sing getih, nanging wong-wong Suzdal lan Rostov menang, sanajan padha ngalami korban luwih abot tinimbang wong Novgorod. Ing taun sing padha, pangeran sing berkah, bebarengan karo pangarsa agung sing taat, Nifont, ngedegake gréja watu megah sing didedikasikake kanggo Santo Klemens, nanging dhèwèké ora urip nganti rampung. Ing Mei 1136, ana pemberontakan ing Novgorod. Wong-wong Novgorod sing sombong lan keras kepala, nesu amarga ora bisa pamer kamenangan marang wong Suzdal, mbrontak marang Pangeran Suci Vsevolod lan ngumumake yen piyambakipun wis dicopot saka kalungguhan. 'Kita ora entuk pitulungan saka kowe,' ujare wong-wong mau marang sang suci, banjur ngusir dheweke saka Novgorod.

Putera Vsevolod sing Kabegjan banjur lunga menyang Kyiv marang pamané, Putera Agung Yaropolk, putrané Vladimir Monomakh. Yaropolk maringi kapercayan marang Vsevolod kanggo ngatur pamaréntahan Vyshgorod[1787] , nanging Putera sing Kabegjan ora suwe manggon ing kana. Wong-wong Pskov, sing ngajeni Vsevolod amarga kabecikane lan sipat luhure, ngutus utusan menyang Vyshgorod kanthi panyuwunan tulus supaya dhèwèké teka mréntahaké: nalika semana Pskov durung nduwé pangeran. Santo Vsevolod sarujuk lan mangkat mréntahaké Pskov. Ing dalan, nalika piyambakipun lumantar Polotsk[1788] , Vasilko, Pangeran Polotsk, sawisé krungu rawuh sang wali, langsung metu nyambut; piyambakipun nyuwun salam kanthi ciuman sedulur ing pipi kanthi jeneng Kristus, maringi akèh peparing, lan ngancani kanthi upacara agung. Ing wektu sing padha, wong-wong Pskov, sing dipimpin para rohaniawan lan nggawa salib suci, padha metu nyambut Pangeran Vsevolod sing pinaringan berkah lan nampani piyambaké mlebu kutha. Lan ana kabungahan ageng ing Pskov amarga rawuhé sang wali. Mangkono uga, sang wali bungah tekan ing Pskov, kados ing Yerusalem swarga, nyana ing atiné yèn relik suci panjenengané bakal dipundumun ana ing kono. Lan langsung panjenengané miwiti mréntah, mréntahaké wong Pskov kanthi adil nganti pungkasaning uripé. Pangeran sing taat iku langsung masang watu dhasar kanggo greja watu sing dipersembahake marang Tritunggal Mahakudus, sing rampung ing taun candhake. Bangsa-bangsa sing nganggo basa Latin kabèh padha wedi marang jenengé sang wali lan ora wani nyerang Pskov. Pangeran suci Vsevolod mrentah ing Pskov luwih saka setaun. Banjur, miturut kersaning Gusti, piyambakipun lara abot; sawisé nampi Roti Suci lan Getih Kristus nalika ambegan pungkasan, lan sawisé pamitan marang kulawarga lan kabèh warga Pskov, piyambakipun mangkat menyang Gusti lan nyawiji karo para leluhur, ing ngendi kabèh wali padha istirahat. Pangliwatané Pangeran Vsevolod-Gabriel sing kasucèkaké kelakon ing dina Kamis ing Minggu Keju, 11 Februari 1138. Jasad sang wali diiringi kanthi pakurmatan déning kabèh warga Pskov, para abbot, lan akèh rohaniawan, lan dikubur ing Gréja Santo Demetrius Sang Martir Agung saka Tesalonika. Pedhang lan tamèngé Pangeran Vsevolod sing kaberkahan dipasang ing peti jenazahé, minangka pujian lan pakurmatan kanggo kutha Pskov, ing ngendi isih ana nganti saiki ing Katedral Trinitas. Telung puluh loro taun sawisé seda kaberkahané Pangeran Vsevolod-Gabriel sing suci lan bener, reliké ditemokaké ora bosok. Ing taun 1192, pangeran suci mau muncul ing sawijining pangliyan marang sawijining wong sing taat marang Gusti lan ngendika: 'Wenehana marang panguwasa supaya mindhahake relik kasebut menyang Gréja Trinitas Suci: ing kono aku kepéngin ngaso. Gusti Yesus Kristus wis maringi kapitadosan kutha Pskov marang aku, supaya aku bisa ngreksa.'

Ing wektu kuwi, relik suci panjenengané kanthi hormat dipindhahaké menyang Katedral Trinitas Suci[1789] . Wiwit kuwi, ing makam Pangeran Vsevolod sing berkah, manéka panyembuhan wiwit kelakon tumrap sapa waé sing teka kanthi iman marang relik suciné, kanggo kamulyané Kristus Yesus, Gusti kita, kang kamulyané dumunung saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates.

[1786] Kedadéyané kaya mangkéné. Izyaslav Mstislavich, kanthi pitulungan saka Pangeran Yuri Dolgoruky sing ngidam kuwasa, lelungan saka Turov menyang Novgorod kanggo njaluk pitulungan nglawan Yuri, sing kanthi wani ngina kulawarga Mstislavich. Warga Novgorod padha mbrontak, sukarela mbela Izyaslav saka Yuri. Pangeran Vsevolod sing pinaringan berkah ora kepengin ana gandhèngané karo pamané, déné Santo Mikael nyoba nyegah wong-wong Novgorod saka ekspedisi kuwi, kanthi nunjukaké bebaya ekspedisi mangsa adhem. Nanging, ing pungkasané, Vsevolod kudu manut marang karsa wong-wong Novgorod lan mangkat kanggo nglakoni ekspedisi nglawan wong-wong Suzdal lan Rostov.

[1787] Vyshgorod – kutha cilik cedhak Kyiv.

[1788] Polotsk saiki dadi kutha distrik ing Governat Vitebsk, dumunung ing persimpangan Kali Polota lan Western Dvina. Kadipaten Polotsk nguwasani mayoritas Governat Vitebsk, uga pérangan Governat Mogilev, Minsk, lan Vilnius.

[1789] Iki kedadeyan ing taun 1192.

Troparion, Nada 4:

Wiwit enom panjenengan sampun kaparingi pratandha, ya Pangeran Gabriel ingkang wicaksana saking Gusti, dados wadah ilahi, kapilih dening Gusti, dipun pangkur ing kasucian; panjenengan ngreksa iman ingkang suci tanpa cela lan, sasampunipun ngadegaken kathah gréja suci, panjenengan ngraos pangasingan saking tiyang panjenengan dhéwé, kados para karuhun panjenengan ingkang suci ingkang gugur amargi dipun pateni dening seduluré. Ngadeg bebarengan karo wong-wong mau ing ngarsané Tritunggaling Suci, ndedonga supaya Kakaisaran Rusia tetep lestari lan supaya kita kabèh bisa slamet.

Kontakion, Nada 8:

Sawise manggon kanthi wicaksana ing kutha Pskov, Pangeran Gabriel sing pinaringan berkah, panjenengan dados woh ingkang sae tumrap Gusti ing gesang punika, tansah mekar kaliyan kabecikan, lan kados Daud ing ketulusan manah panjenengan: awit saking punika panjenengan sampun nampi gesang langgeng ing swarga, tansah nyawang Trinitas Suci. Dedonga supaya kita bisa dibebasake saka kabèh bala, supaya kita bisa nyebut marang panjenengan: Sugeng, kakuwatan kutha kita.

25 Februari

12 Februari (Gaya Lawas)

Uripé bapak kita sing suci Meletius, Uskup Agung Antiokia.

Peringatan tanggal 12 Februari

Santo Meletius sepisanan dadi Uskup Sebaste ing Armenia[1790] , nanging sakwisé diangkat dadi pangarsaning uskup agung Antiokia kaya ing ngisor iki. Eudoxius, Uskup Agung Antiokia[1791] , sing manut ajaran Arian, kepincut karo kasugihan Tahta Konstantinopel, kepengin pindhah menyang kana, amarga wong sesat sing jahat, Macedonius[1792] , sing biyen nyekel jabatan gembala agung ing Konstantinopel, wis dicopot, lan ing jamané Constantius[1793] , putrané Constantine Agung, Gréja Konstantinopel kebak akèh bandha lan luwih sugih tinimbang gréja Antiokia lan gréja-gréja liyané; mula Eudoxius, nglirwakaké Kursi Antiokia, wiwit ngidam Kursi Konstantinopel. Nalika wong-wong Antiokia ngerti konspirasi uskup agungé, padha nesu banget marang Eudoxius amarga ngremehake grejaé dhéwé, mula padha ngusir dhèwèké. Sawisé mangkat menyang Konstantinopel, Eudoxius diangkat dadi uskup ing kono[1794] ; déné warga Antiohia, sawisé nganakake konsili, padha rembug bareng sapa sing bakal dipilih kanggo nggantèkaké Eudoxius; Ing majelis iki, mayoritas sing rawuh yaiku kaum Arian, sing wektu kuwi duwé panguwasa gedhé; nanging jumlah kaum Ortodoks cilik; malah padha dianggep remeh lan disebut Eustathian, manut marang Santo Eustathius, sing nalika dadi Uskup Agung Antiochia wis diasingaké amarga iman Ortodoksé. Asma Santo Meletius ana ing lambéné kabèh sing rawuh ing konsili kuwi; kabèh padha kepéngin dhèwèké dadi uskup agungé, nanging wong Arian sing paling kepéngin: amarga padha nganggep dhèwèké kanca jiwa lan ngarep-arep yèn dhèwèké, minangka wong Eustathian, bakal kapengaruh déning ajarané lan mulang kabèh Antiochia marang bidah Arian. Mangkono, ing majelis iku, Meletius kapilih

---

[1790] Sebaste ing Armenia – ing sisih lor-wétan Asia Cilik.

[1791] Eudoxius nyekel tahta patriark ing Antiohia saka taun 357 nganti 358.

[1792] Macedonius I, Patriark Konstantinopel, nyekel kursi patriarkal ing taun 341; dhèwèké banjur dipecat minangka bidah, nanging nyekel maneh wewenang patriarkal kaping pirang-pirang nganti taun 360. Macedonius ngajar ajaran sesat babagan Roh Suci, ngaku yèn Panjenengané mung makhluk sing ngladèni, ora nduwèni bagéan ing keilahian lan kamulyané Rama lan Putra.

[1793] Kaisar Constantius mrentah wiwit taun 337 nganti 361.

[1794] Eudoxius njabat minangka Patriark Konstantinopel wiwit taun 360 nganti 370.

kanthi mufakat dadi uskup agung; kabèh mastèkaké kaputusan majelis mau kanthi tandha tangané lan nyerahaké marang pangreksan Santo Eusebius, Uskup Samosata, sawijining wong pracaya Ortodoks sing rawuh ing majelis iku. Banjur padha ngirim panyuwunané marang Santo Meletius bebarengan karo prentah raja, lan kanthi pakurmatan ageng, ing tengah-tengah kumpulé wong akèh, padha nggawa dhèwèké menyang Antiokia; Uskup Theodoret[1795] njlèntrèhaké rawuhé wong suci iki ing kutha kaya mangkéné: 'Nalika Meletius Agung, sing dipanggil déning raja, nyedhak Antiokia, dhèwèké ditemoni kabèh sing nyekel jabatan imam, pelayan gréja, lan kabèh warga kutha: ana wong Yahudi lan wong sing ora pracaya sing rawuh, lan kabèh padha kepéngin siji bab – ndeleng Meletius sing paling mulya.'

Mangkono carane Theodoret nggambaraké prastawa iku. Mula, Santo Meletius diangkat dadi Uskup Agung Antiokia, amarga dhèwèké wong sing pantes kanggo jabatan kuwi, paling wicaksana lan kebak kasucian; Santo Epifanius, sing urip ing jaman sing padha, uga maringi kesaksian marang dhèwèké. Kanthi ngucapaké pujian marang dhèwèké, dhèwèké nulis bab dhèwèké kaya mangkéné: 'Wong iku (Sang Santo Meletius) diurmati banget ing antarané kita; reputasi apiké misuwur ing endi-endi; ing uripé dhèwèké teguh lan jujur, lan tumindaké pantes dipuji; wong-wong padha tresna marang dhèwèké amarga uripé sing tanpa cela; kabèh padha gumun banget marang dhèwèké.'

Mangkono pangandikane Santo Epifanius babagan Meletius. Sepira gedhene katresnané wong-wong marang piyambakipun katon saka kasunyatan yèn nalika pangconsagrationipun, saben wong padha nyoba ngundang piyambakipun menyang omahé, kanthi pangarep-arep yèn rawuhé santo mau bakal maringi berkah marang wong-wong mau.

Sawisé munggah ing Kursi Antiokia, Santo Meletius wiwit kanthi semangat ngajar wong-wong babagan urip sing luhur lan moral sing becik, nyiapake atiné kanggo dalan marang ortodoksi sejati; awit sang wali pracaya menawa piyambakipun saged nanem wiji Ortodoksi ing atiné umatipun kanthi langkung kasil menawi rumiyin mbeneraké kabiasaan ala wong-wong, nyabut duri lan suket gersak saking ladang atiné. Ing wektu punika Meletius ngangkat Basil Agung, ingkang saking Antiokia rawuh ing Yerusalem, dados diaken. Wong misuwur liyane ing jaman kuwi, Santo Yohanes Krisostomus, isih bocah cilik wektu kuwi; dhèwèké nampa baptisan saka sang santo, kalebu ing kerumunan sing nyambut rawuhé Meletius, lan nalika Basil manggon ing Antiokia, dhèwèké sinau Kitab Suci; mengko, ing eulogi kanggo Santo Meletius, dhèwèké njlèntrèhaké pangucilan saka Gréja suwéné telung puluh dina sing ditindakake marang santo mau déning para penganut bidah. Kedadéyané kaya mangkéné. Kabèh jamaah kepéngin ngerti kanthi cetha doktrin apa sing dianut déning uskup agung anyar mau; nalika Meletius ditakoni bab iki, piyambakipun maringi khotbah marang umat ing gréja babagan Sabda Gusti, ingkang ingkang dipun puji iman Ortodoks kados ingkang dipun tetepaken ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea; piyambakipun ugi ngakeni menawa Putraning Gusti iku consubstantial, saka hakikat sing padha lan sejajar karo Gusti Rama, manawa Panjenengané ora kawangun, lan manawa Panjenengané iku Pangripta kabèh tumitahan. Mangkono sang wali mulang wong akèh kanthi swara banter; nalika krungu kuwi, diaken agung saka Gréja Antiokia, sing manut ajaran sesat Arius, nyedhaki uskup agunge lan kanthi wani nutupi cangkemé sang wali nganggo tangané, supaya dhèwèké ora bisa m ngakoni iman sejati utawa mulang Ortodoksi. Sanadyan tangan sang ardiakon nyegah Meletius ngandika, dhèwèké tetep ngulur tangané marang wong-wong lan nganggo driji-drijiné ngakoni Trinitas Suci luwih cetha tinimbang nganggo ilat: dhisik dhèwèké ngangkat telung driji, makili Telung Pribadi Gusti Allah; banjur nundhukaké loro driji lan ngangkat siji driji, makili Siji Ke-Tuhanan ing Telung Pribadi. Ndeleng kahanan iki, arkidiakon banjur mbebasake lambéné sang wali lan nyekel tangané sing kanthi cetha nggambaraké Tritunggal. Sawisé mardèni awaké dhéwé, sang wali wiwit ngakoni lan ngluhuraké Tritunggal Siji nganggo ilat, ngélingaké wong-wong sing ngrungokaké supaya tetep, mantep, lan ajeg nyekel pracaya sing ditetepaké ing Konsili Nicaea: 'Sapa waé,' pangandikane, 'sing nolak dogma-dogma Konsili Nicaea adoh saka kabeneran.' Lan mangkono lumaku suwé: arkideakon sing kasebut mau kadhang nutupi cangkem sang wali supaya ora bisa ngomong, utawa nyekel tangané supaya ora bisa mbentuk pratandha Tritunggal nganggo driji, déné sang wali, gantian nganggo cangkem lan driji, kanthi cetha mratélakaké iman Ortodoks marang wong-wong. Banjur wong Ortodoks, sing déning para bidah diarani 'Eustathians', kebak kabungahan nalika ndeleng uskup sing

[1795] Teodoret, Uskup Siprus, iku salah siji guru Gréja sing paling pinunjul lan sejarawan gerejawi kondhang ing abad kaping lima. Dhèwèké njlèntrèhaké prastawa mau ing bukuné Ecclesiastical History.

taat kaya ngono ing Kursi Apostolik, lan ing kabungahané padha njerit, ndhukung pangakuan iman sing sejati saka panggembalane; para Arian biyèn padha sedhih banget. Padha ngusir uskupé Gusti saka gréja lan wiwit nyebarake fitnah ing endi-endi, ngaku yèn dhèwèké iku bidah, penganut ajaran Sabellius[1796] : padha uga mbujuk Raja Constantius supaya ngukum Meletius lan ngasingaké dhèwèké menyang tanah kelairané ing Armenia. Ing wayah wengi, sang wali digawa metu saka Antiohia lan dikirim menyang Armenia, nalika iku Euzo, sawijining penganut Arius sing isih dadi diaken nalika pamilihan Meletius, dipilih kanggo nggantèkaké dhèwèké.

Santa Eusebius, Uskup Samosata, nalika weruh yèn kahanan ricuh kaya ngono dumadi ing Gréja Antiokia amarga tumindaké para bidah sing wis ngusir uskupé sing ora salah, Santa Meletius, piyambakipun ngrasakaké sedhih banget. Banjur piyambakipun mangkat saka Antiohia tanpa ngandhani sapa-sapa lan budhal menyang kutha piyambakipun. Nalika wong Arian krungu yèn Eusebius wis mangkat, padha kelingan yèn piyambakipun nyimpen layang pangangkatan dadi uskup agung Kangjeng Meletius, sing disusun lan ditandatangani déning kabèh majelis: padha wedi menawa Santo Eusebius bakal nate ngrasakake marang para arian mau ing sawijining sinode amarga wis sarujuk milih uskup agung kanthi mufakat, nanging banjur ngusir dheweke; mula padha nyuwun marang raja, sing wektu kuwi ana ing Antiochia, supaya ngutus utusan njaluk surat piagam mau saka Eusebius.

Raja langsung ngutus prajurit numpak jaran ngoyak Eusebius supaya bisa nyusul uskup mau sakcepete. Nalika utusan kuwi nyusul Eusebius lan nyampekake dhawuhe raja marang dhèwèké, uskup suci mau mangsuli: 'Aku ora bisa nyerahake layang iki saiki, nanging mung bakal nyerahake nalika kabèh wong sing wis maringi kapercayan marang aku wis padha kumpul manèh.'

Mula utusan mau bali marang raja, ora entuk apa-apa. Banjur raja nesu banget lan sawisé nulis layang, dikirimaké marang Santo Eusebius; ing layang kuwi kasebut yèn Santo Eusebius ora nyerahaké piagam mau, tangan tengené bakal dipotong. Raja nulis iki mung kanggo medeni sang wali, nanging dhèwèké nglarang utusan iku nglakoni ancamané. Nalika utusan raja teka kaping pindho ing ngarsané uskup suci lan nyerahaké layang ancaman mau, Eusebius sawisé maca banjur nguluraké loro tangané, kandha: 'Kowe bisa motong ora mung tangan tenganku, nanging uga tangan kiwa, nanging aku ora bakal nyerahaké dokumen iki, amarga iki cetha mbukak kejahatan lan tumindak tanpa hukumé wong-wong Arian.'

Kaping pindho, utusan mau kudu bali kosong tangan. Sawisé krungu wangsulan sang wali, raja kaget banget marang kawani tanpa wedi lan keteguhan atiné Eusebius, banjur muji dhèwèké ing ngarep akèh wong.

Sawisé Santo Meletius dicopot saka jabatan pangulu agung, umat Ortodoks misah saka para Arian; padha njupuk siji gréja ing njaba tembok kutha ing panggonan sing diarani Palea, lan ing gréja kuwi presbiter Pavlin nganakake ibadah kanggo wong-wong mau manut upacara Gréja Ortodoks. Sawisé pirang-pirang taun, Kaisar Constantius seda, lan Julianus si Murtad[1797] njupuk alih pamaréntahan. Ing wiwitan pamaréntahané, Julianus kanthi munafik ngetokaké yèn dhèwèké taat; dhèwèké mbebasaké kabèh uskup sing wis diasingaké lan mréntahaké supaya padha bali menyang keuskupané. Wektu kuwi, miturut prentah kaisar, Santo Meletius bali saka pangasingané menyang Antiokia. Dheweke nemokake yen ing kutha kuwi Gréja Ortodoks wis pecah dadi loro fraksi : sawetara padha ngenteni balié dhèwèké, Santo Meletius, menyang kursi keuskupan agung, déné liyané, tanpa ngenteni dhèwèké, wis milih presbiter Paulinus sing kasebut mau dadi uskup; sing kapindho banjur diarani Paulinian, lan sing sepisanan Meletian: sebabé perpecahan iku uga amarga Paulinian ora gelem nampa ing komunié para pengikut ajaran Arius sing wis bali menyang Ortodoksi liwat ajaran Santo Meletius, lan padha ora nampa wong-wong mau amarga loro sebab: kaping pisan, wong-wong mau wis dibaptis déning para Arian; lan kapindho, amarga Santo Meletius dhéwé wis dipilih dadi Uskup Agung Antiohia déning para Arian, sing jumlahé luwih akèh tinimbang Ortodoks ing konsili: loro-loroné padha netepi dogma Ortodoks kanthi padha, nanging pamisahan mau dumadi mung amarga kahanan sing wis diterangaké. Sawisé bali, sang wali wiwit kanthi semangat nyoba nglumpukaké manèh kawanané Kristus sing wis pecah. Uskup agung sing alus lan andhap asor atiné ora mbantah episkopat Paulinus, nanging ngakoni, déné piyambaké mimpin kumpulan anyar – yaiku wong-wong sing

[1796] Sabelian ngajar kanthi salah babagan misteri Tritunggaling Suci, ngandhakake manawa Gusti iku siji Pribadi: minangka Rama, Panjenengané ana ing swarga; minangka Putra, ana ing bumi; lan minangka Roh Suci, ana ing sajroning makhluk-makhluk sing wis diciptakaké.

[1797] Julius si Murtad mrentah saka taun 361 nganti 363.

wis mbalik saka Arianisme marang Ortodoksi, sing nalika semana ora ditampa Paulinian ing komuni. Nalika Julianus sing tanpa hukum, sawisé mapan ing tahta, kanthi terang-terangan mbantah Kristus lan miwiti nyembah berhala, Santo Meletius kaping pindho diusir saka Antiokia. Ing saindenging kakaisaran ageng Julianus, panganiayaan marang wong Kristen diluncurake, lan panganiayaan kuwi paling parah ing Antiokia. Raja sing ora adil, nalika mangkat perang karo kabèh baliné menyang Persia, tekan Antiokia: ing kono dhèwèké nyembah akèh kurban marang berhala Apollo, sing ana ing panggonan sing diarani Daphne; panggonan iki dumunung ing pinggiran kutha Antiokia: ing ngendi uga disimpen relik suci martir Babylas lan telung bayi. Sawijining dina, raja takon marang dewa palsu Apollo—sing biyen tau maringi wangsulan marang wong—apa dheweke bakal ngalahake wong Persia. Arca kuwi ora maringi wangsulan, amarga wiwit reliké Santo Babylus digawa menyang panggonan kuwi, setan kuwi wis mlayu saka kana: wiwit wektu kuwi, arca sing biyèn wis prédhiksi akèh bab, mandheg maringi wangsulan, amarga setan kuwi sing biyèn prédhiksi liwat arca. Raja sedhih amarga arca kuwi ora bakal menehi ramalan maneh: sawisé krungu saka para imam lokal yèn relik-relik Babylas sing nyebabaké arca Apollo meneng, dhèwèké mréntahaké wong-wong Galilea – kaya jenengé wong Kristen – supaya mbusak relik-relik mau saka kono. Baru wae relik-relik kuwi dijupuk, geni tiba saka swarga ing candhi Apollo lan ngobong papan suci bebarengan karo arca: iki ndadekake para imam sing ora pracaya marang dewa sedhih banget lan isin, lan padha mutusake arep mbales dendam marang wong Kristen. Kanggo kuwi, padha wiwit ngandhani raja yen wong Galilea, amarga kebencian, wis ngobong candhi Apollo ing wayah wengi. Raja banjur nesu banget marang wong Kristen: dhèwèké mréntah supaya wong-wong mau dianiaya lan diusir; ing wektu kuwi uga, Santo Meletius, uskup agung, diusir saka kutha; wong Kristen liyané, sawisé mlayu saka Antiochia kanthi kersané dhéwé, ndhelik ing panggonan rahasia. Ing wektu kuwi, loro presbiter suci saka Antiohia—Eugene lan Macarius—lan Santo Artemius uga disiksa. Nalika Kaisar Julianus sing sengit marang Gusti Allah seda kanthi nggegirisi, Jovianus sing saleh lan tresna marang Kristus[1798] , munggah ing tahta kaisaran. Banjur Santo Meletius malih dadi panggembala lan guru Ortodoksi ing Antiokia, lan Kaisar Jovian ngajeni banget marang panjenengané lan tresna sanget. Mula saka iku, para Arian wiwit wedi marang sang wali. Sawetara uskupé malah wiwit munafik ndhukung pangakuan Ortodoksi, kanthi pangarep-arep nyenengaké kaisar lan Meletius, Uskup Agung Antiokia.

Ing wektu kuwi, ana Konsili Lokal kang diadani ing Antiokia, kang diselenggarakake dening Santo Meletius lan Eusebius saka Samosata. Ing konsili iki, para Arian ngakoni yèn Sang Putra iku sejiwa karo Sang Rama lan ngakoni iman sejati kang wis ditetepake ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea; nanging pangakuané iku ora tulus lan palsu, amarga sawisé Raja Jovian seda ora suwé banjur Valens[1799] munggah tahta, para bidah kanthi cetha nuduhaké yèn dhèwèké durung ninggalaké bidahé; malah padha mbingungaké raja dhéwé liwat garwané Domnica. Banjur panganiayaan marang Gréja Ortodoks diwiwiti maneh, lan para pasturé manèh diusir: Raja Valens sing ora takwa iki manggon suwé ing Antiokia, ing kono dhèwèké ndhukung lan nyebarake bidah Arian; digerakké déning para bidah, dhèwèké uga ngasingaké Uskup Agung Meletius sing paling suci; lan sang wali iku tetep ing pangasingan nganti patié Valent.

Sawisé Valentinus, Raja Gratian sing taat munggah tahta[1800] ; ing wektu kuwi, kanthi prentah raja, para uskup Ortodoks manèh dibebasaké saka panangkepan lan padha njupuk kursi uskupé tanpa alangan. Wektu kuwi Santo Meletius bali maneh menyang keuskupané ing Antiokia kaping telu, nanging perselisihan ing antarané para umat babagan loro uskup – Paulinus lan Meletius – isih terus ana: sawatara wong isih nganggep siji minangka uskup sing sah, déné liyané nganggep sijiné, lan loro-loroné padha ora gelem guyub; santo mau ngupaya kabèh kekuwatané kanggo nyawiji manèh loro pihak. Banjur Raja Gratian sing saleh lan tresna marang Kristus ngetokake prentah kanggo sak kratoné, kang miturut prentah mau kabèh gréja kudu dijupuk saka wong Arian lan dibalèkaké marang Ortodoks. Ana sawijining pangeran jenengé Sapor teka ing Antiokia nggawa prentah kraton iki. Ing ngarsané utusan raja, Santo Meletius ngandika marang Uskup Paulinus kanthi tembung-tembung iki: 'Amarga Gusti wis maringi aku tugas ngopeni kawanan iki, lan kowe wis njupuk sawenehingé saka aku miturut pituduhmu, sanadyan wedhus-wedhus mau ora ana bedané bab iman, ayo padha nyawiji ngopeni kawanan iki, sedulurku; ayo padha mungkasi kabèh perselisihan bab primasi; ayo padha ngemban wedhus rohani iki

[1798] Jovian mrentah saka taun 363 nganti 364.
[1799] Valens mrentah saka taun 364 nganti 378.
[1800] Gratian mrentah saka taun 383 nganti 392.

bebarengan, lan padha ngopeni bebarengan. Nanging yèn pamilikan pangurukane pangembala agung iki nyebabake prahara antarané kita, aku bakal ngupaya mungkasi prahara iki: Aku bakal nyelehake Injil Ilahi ing pangkuan sing mulya iki, lan kita bakal nindakake kaya mangkene: kita loro bakal padha lungguh ing loro-lorone Injil, lan yen aku sing luwih dhisik ngrampungake lelampahan donyaku, mula kowe piyambak sing bakal ngopeni wedhus; nanging yen kowe sing luwih dhisik nyerahake nyawamu marang Gusti, mula aku bakal, kanthi sak kuwate, ngopeni wedhus.' Iki usulané Santo Meletius, sing misuwur amarga alusé sing luar biasa, nanging Paulinus ora sarujuk. Banjur Pangeran Sapor nglaporake iki marang raja lan, sawise nampa wangsulan saka raja, njupuk gréja katedral, bebarengan karo gréja-gréja liyane, saka wong Arian lan nyerahake marang Sang Kinasih Meletius, nalika Paulinus terus ngopeni wedhus-wedhus sing biyen dijupuk saka Meletius. Mangkono, uskup agung suci iku njupuk alih pucuk pimpinan sing wis sarujuk dipilih kanthi mufakat liwat dekrit sinodal. Panjenengané miwiti ngopeni wedhusé kanthi semangat lan wicaksana, ing katentreman lan tentrem, nganti seda panjenengané sing pinunjul. Para Arian ora bisa maneh munggah pangkat utawa nyebabake panganiayaan marang Gréja Kristus lan para gembalane sing becik; utamane, ora bisa maneh nganiaya Santo Meletius, sing sumunar kaya srengéngé, madhangi Gréja lan ngusir pepeteng saka bidah. Ngikuti piwulangé, akèh wong Antiokia mekar ing kabecikan lan iman Ortodoks lan, kaya dhèwèké, dadi cahya sumunar ing Gréja. Kaya ta Flavianus[1801] , sing nggantèkaké Meletius ing katedrané; Akasius, sing sakbanjuré dadi Uskup Berea; Diodorus saka Tarsus; lan Elpidius, pangurusé Meletius, sing sakbanjuré mimpin katedran uskup ing Laodikia. Sing paling misuwur yaiku Santo Yohanes, sing mengko dikenal minangka Chrysostom, sing diangkat dadi diaken dening Santo Meletius, lan kancane Yohanes, Basil—dudu sing saka Kaisarea, nanging wong liya sing jenenge padha, sanajan luwih enom, asli saka Antiochia sing gedhe bareng karo Santo Yohanes. Wong-wong mau lan akèh liyané sabanjuré ngias lan padhangaké Gréja Kristus, saben ana ing panggonané dhéwé, kaya lilin ing kandel. Ing wektu kuwi, ing tanah Siria, ing ngendi Antiokia uga dumunung, Santo Simeon[1802] miwiti upaya asketis; dhèwèké banjur munggah ing tiang, nanging sepisanan ngiket awaké dhéwé nganggo ranté wesi ing pucuk gunung dhuwur, kaya sing dicritakaké ing hagiografiné. Nalika krungu bab iki, Meletius sing pinaringan berkah teka marang dhèwèké lan, nalika ndeleng dhèwèké diiket, kandha: 'Manungsa bisa ngendhalèkaké dhèwèké dhéwé sanajan tanpa borgol; dudu nganggo ranté wesi, nanging nganggo kersané lan akalé dhéwé sing ngiket dhèwèké ing panggonan siji.'

Krungu tembung-tembung mau, Simeon Agung nampa pitutur iki; dhèwèké mbusak belenggu lan ngiket awaké dhéwé kanthi kersané dhéwé, supaya dadi tawanan sukarelaé Gusti Yesus Kristus.

Sedhela sadurunge seda sing pinunjul saka Santo Meletius, Theodosius sing saleh[1803] munggah tahta; dhèwèké biyèn wis dadi jenderal kondhang ing sangisoré Raja Gratian lan diurmati amarga kawani, amarga asring ngalahaké pasukan barbar kanthi pakurmatan gedhé. Theodosius iki, sanajan durung munggah ing tahta kakaisaran, tau weruh ing ngimpi Uskup Agung Antiokia, Santo Meletius; dhèwèké durung tau ndeleng piyambak sadurungé, nanging mung tau krungu bab dhèwèké. Ing impené, Theodosius weruh Meletius ngadeg ing sacedhaké lan masang chlamys kaisar lan mahkota kaisar marang dhèwèké. Sawisé tangi, Theodosius nyritakaké panglihatané marang salah siji abdi dalem ing omahé lan gumun apa tegese; ora suwé sawisé kuwi, panglihatan kuwi dadi kasunyatan. Kaisar Gratian, sawisé nyadari yèn piyambaké ora bisa mréntahaké Wétan lan Kulon amarga ambahe kakaisaran, lan ndeleng yèn bangsa barbar ngancam saka kabèh arah, milih gubernur Theodosius dadi asisténé kanggo mréntah nagara, amarga dhèwèké wong sing luhur budi, wani, lan Ortodoks: Kanggo dhèwèké, dhèwèké masrahaké kabèh sisih wétan Kakaisaran, sing sadurungé dikuwasani déning Kaisar Valens, déné dhèwèké dhéwé njupuk sisih kulon. Sawisé njupuk separo wétan lan ngalahaké bangsa Goth sing nyerang Trakia, Theodosius teka ing Konstantinopel lan kepéngin ndelok Santo Meletius, sing, kaya sing wis dideleng ing impen, wis makutha dhèwèké dadi maharaja. Ing wektu kuwi, kanthi idin para Bapa Agung sing suci, para uskup Ortodoks, lan miturut kersané para kaisar sing taat, Gratian lan Theodosius, Konsili Ekumenis Kapindho diwiwiti diadakaké ing Konstantinopel[1804] . Para uskup saka saindenging kakaisaran diundang menyang konsili iki kanthi prentah kaisar. Wektu kuwi Kinasucen Meletius, Uskup Agung Antiokia, teka ing Konstantinopel. Kaisar

[1801] Flavian njabat minangka Patriark saka taun 381 nganti 404.

[1802] Mesthi wae, Santo Simeon, santo pilar kapisan, sing pangeling-elingé dirayakaké déning Gréja tanggal 1 September.

[1803] Teodosius Agung munggah tahta ing taun 379 lan mrentah nganti taun 395.

[1804] Ing taun 381, ing konsili iki, bidah Makedonia diukum, lan Kredo Nisa dilengkapi lan disempurnakake kanthi limang pasal anyar.

Theodosius maringi dhawuh marang para bangsawan lan abdi dalem supaya ora ana sing nunjukake Santo Meletius marang dhèwèké: dhèwèké kepéngin ngenali dhèwèké dhéwé kanthi mbandhingaké karo pasuryan sing wis dideleng ing ngimpi, lan supaya yakin tenan yèn sing ana pancèn Meletius, dudu uskup liya sing wis maringi mahkota marang dhèwèké ing pangliyané. Nalika pasamuwan agung para uskup mlebu ing kamar kraton, sang maharaja, nalika ndeleng wong-wong mau, langsung weruh lan ngenali Santo Meletius. Ninggalake liyane lan maju, dhèwèké nyuwun ing sikilé Meletius lan miwiti nyium tangané, dhadhané, mripaté, lambéné, lan sirahé, kaya putra sing paling ngajèni nyuwun marang bapaké sing wis suwe diarep-arep ketemu. Ing ngarepe kabèh wong, sang raja nyritakaké carané sang wali iki wis muncul marang dhèwèké ing sawijining pangliyan, masang mahkota karajan lan jubah ungu marang dhèwèké, lan mènèhi dhèwèké pangkat luwih unggul tinimbang kabèh uskup. Ing pasamuan kuwi, Santo Meletius nggumunaké kabèh wong kanthi pratandha mujijat ing ngisor iki. Nalika para Arian nerangake ajaran sesat babagan Trinitas Suci lan ngrusak iman sing suci nganggo piwulang ala, priya sing takwa iki banjur ngadeg lan marang wong-wong sing nyuwun piwulangé, ngangkat telung driji minangka pratandha Telung Pribadi Trinitas Suci; banjur nyawijikake loro driji lan nundhukake siji driji, piyambakipun mberkahi wong-wong mau. Ing wektu kuwi, geni kaya kilat nyamber ngubengi dhèwèké, lan sang wali nguwuh banter: 'Kita mangertèni Telung Hipostasi lan nyariosaké siji Esensi.'

Mangkono Santo Meletius nggumunake kabeh wong, nggawe para bidah isin, lan nguwatake umat Ortodoks ing iman Ortodoks: piyambakipun uga mastèkake Santo Gregorius Teologos ing tahta patriark Konstantinopel. Ora suwe sawisé kuwi, nalika sinode durung dianakake lan durung kabèh uskup padha kumpul ing Konstantinopel, Santo Meletius lara sethithik lan kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti[1805] , sing ndadèkaké raja, para uskup, lan kabèh umat Ortodoks kélangan sedhih sing jero. Kabeh padha ngubur gembala agung sing mulya iki kanthi pakurmatan lan mindhahake jasadé menyang Antiokia: ing kana jasad sucié dipundumun cedhak martir suci Bavila kanggo nglindhungi kutha, minangka kamulyan Kristus Gusti kita, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Kontakion, Nada 6:

Kagèt déning kawani rohmu, wong murtad iku mlayu saka Makedonia; nalika para abdi panjenengan nindakake pangibadah kanthi pangandhap, kita padha kesusu marang panjenengan kanthi katresnan, dhuh kanca para Malaikat, Meletius, pedhang geni Kristus Gusti kita, sing mateni kabéh wong duraka: kita padha nyanyi bab panjenengan, dhuh lentera sing wis padhangaké kabéh.

Uripé bapa kita sing suci Alexius, Metropolitan Moskow lan kabèh Rusia, Pangripta Mrekah

Dipeperingati tanggal 12 Februari

Sing suci lan mujijat Alexius, Metropolitan Rusia, asalé saka keturunan boyar. Wong tuwané, Theodore lan Mary, iku boyar saka Principality Chernigov. Santa Alexius lair ing Moskow taun[1806] nalika pamaréntahan Pangeran Daniel Alexandrovich saka Moskow[1807] ; putrané lan ahli warisé, Pangeran John Danielovich[1808] – sing

[1805] Santa Meletius, Patriark Antiokia, séda ing taun 381 nalika Konsili Ekumenis Kapindho. Santo Gregorius saka Nyssa, sadurungé konsili, ngajèni élingan Santa Meletius kanthi pujian, lan Santo Krisostomus uga nindakake sing padha nalika diangkat dadi imam. Ana sawijining wacana saka Santo Meletius sing isih ana, sing utamane ngrembug konsubstansialitas Sang Putra karo Gusti Rama, uga ana layang kanggo Kaisar Jovian sing nerangake pangakuané babagan Tritunggal Agung. Pusaka Santo Meletius dipindhah saka Konstantinopel menyang Antiokia.

[1806] Bapaké Santo Alexius, Metropolitan Boyar Theodore Byakont, pindhah menyang Moskow amarga wilayah Chernigov, sing rusak déning Batu Khan, terus kena serangan saka para perampok. Ing sangisoré pangayoman Pangeran Daniel Alexandrovich sing kuwat lan taat, dhèwèké nemokaké urip sing tentrem lan tentang. Santo Alexius lair ing taun 1300.

[1807] Pangeran Daniel Alexandrovich, putra bungsu St Alexander Nevsky, pangadeg Kadipaten Moskow sing mandiri lan leluhur para pangeran Moskow (1261–1303) – Dheweke banjur dikanonisasi déning Gréja Rusia, lan reliké, sing ditemokaké ora bosok ing taun 1652, isih dipajang ing gréja Biara Danilov, sing didegaké ing pinggir Kali Moskva.

[1808] Sabanjure, Pangeran Agung Moskow Ioann Daniilovich Kalita, saka taun 1328 nganti 1340.

wektu kuwi isih bocah cilik – dadi bapa baptisé Alexius nalika baptisan suci, nalika semana bayi mau diparingi jeneng Eleutherius. Nalika dhèwèké wis luwih gedhé, dhèwèké diserahaké marang para guru kanggo sinau. Sawijining dina, nalika Eleutherius umuré rolas taun, dhèwèké lagi masang jaring ing sawah kanggo nangkep manuk. Ing wektu kuwi, bocah iku kélangan turu lan krungu swara kandha: 'Ngapa, Alexius, kowe nyambut gawe sia-sia? Aku bakal ndadèkaké kowe dadi panyekel manungsa.'

Sawisé tangi turu, bocah iku ora weruh sapa-sapa ing sacedhaké lan kaget banget karo apa sing wis dirungokaké. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké wiwit mikir lan merenung jero apa tegese swara kuwi. Amarga wis tresna marang Gusti wiwit isih cilik, dhèwèké ninggalaké wong tuwané, nolak nikah, lan kepéngin ngabdi marang Sang Gusti Kristus, dhèwèké teka ing Biara Epifani ing Moskow, ing kono dhèwèké dicukur dadi biarawan; nalika dicukur, dhèwèké diparingi jeneng sing wis dirungokaké ing ngimpi – Alexius[1809] . Ing wektu kuwi, abbas Biara Epifani yaiku Stephen, adhine Sergius saka Radonezh sing misuwur amarga mujijat; dhèwèké dhéwé sing maringi tonsur marang Santo Alexius, sing wektu kuwi umuré rong puluh taun.

Wiwit wektu kuwi nganti umuré patang puluh taun, Santo Alexius makarya tanpa kendhat; dhèwèké puasa, ndedonga saben bengi lan nglakoni asketisme monastik liyané, nganti akèh wong gumun marang semangaté. Amarga uripé sing takwa, saben uwong ngajeni lan ngurmati Santo Alexius; malah Pangeran Agung Moskow, Simeon Ioannovich[1810] , lan Metropolitan Theognostus[1811] uga ngajeni dhèwèké banget. Amarga akèh kabecikané, dhèwèké diangkat dadi Uskup Vladimir[1812] .

Nalika Metropolitan Theognostus séda, Pangeran Agung John Ioannovich saka Moskow[1813] — sing njupuk alih pamaréntahan sawisé adhine, Pangeran Agung Simeon — milih Santo Alexius dadi metropolitan kanthi putusan sinode lan ngutus dhèwèké menyang Konstantinopel supaya disahaké déning Paduka Suci Patriark Philotheus[1814] . Philotheus ngukuhake Santo Alexius dadi Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia. Sawisé bali saka Konstantinopel, Santo Alexius njupuk pimpinan Gréja Rusia[1815] lan luwih nyawiji ing pakaryané, nambah siji prestasi sawisé sijiné, lan dadi panutan kanggo kabèh, maringi tuladha liwat tembung, tumindak, lan uripé, liwat iman lan kasuciané, uga liwat roh lan katresnané.

Kondhangé Santo Alexius nyebar ora mung ing antarané wong Kristen sing taat, nanging uga ing antarané wong Muslim sing ora Kristen lan ora kenal marang Kristus. Telung taun kepungkur, garwané khan Tatar, Janibek Taidul, kelangan penglihatan. Sawise krungu yèn Gusti Allah nindakake akèh mujijat lumantar pandonga Santa Alexius, Janibek ngirim layang marang Pangeran Agung Moskow, Dimitri Ioannovich[1816] , nyuwun supaya ngirimaké wongé Gusti iki marang dhèwèké, supaya sawisé ndedonga marang Gusti Allah kanggo ratué, dhèwèké bisa mbalèkaké pandangane. Janibek nambahaké:

'Yen sang ratu mari amarga pandonga wong iku, kowe bakal tentrem karo aku. Nanging yen kowe ora ngirim dhèwèké marang aku, aku bakal ngancurake negaramu nganggo geni lan pedhang.'

Nalika panyuwunan Janibek tekan Moskow, Santo Alexius kroso kuwatir, amarga nganggep tugase kuwi ngluwihi kekuwatane. Nanging, miturut panyuwunan Pangeran Agung Dimitri, dhèwèké tetep mangkat menyang kraton Khan Janibek. Sadurunge budhal saka Moskow, dhèwèké mimpin ibadah bareng para rohaniawan ing katedral sing didedikasikaké kanggo Pangaso Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Ing sajroning ibadah iki, lilin ing

---

[1809] Iki ing taun 1320. Biara Epifani (kelas pisanan) ing Moskow diadegaké ing taun 1296 nalika pamaréntahan Pangeran Daniil Alexandrovich saka Moskow.

[1810] Pangeran Agung Simeon Ioannovich sing sombong saka Moskow mrentah saka taun 1340 nganti 1353.

[1811] St. Theognost mimpin Gréja Rusia saka taun 1328 nganti 1353. Dhèwèké kanthi pasti netepaké kursi metropolit Rusia ing Moskow, tinimbang ing Vladimir.

[1812] Vladimir ing Klyazma, sing dadi pusat metropolit, sadurunge para Kudus Petrus lan Theognostus. St Alexius diangkat dadi Uskup Vladimir ing pungkasan taun 1352. Rolas taun sadurunge, Metropolitan Theognostus wis maringi dhawuh marang Alexius supaya manggon ing kraton keuskupan agungé lan ngawasi urusan pengadilan Gréja; saliyane, liwat kontak sing terus-terusan lan langsung karo wong suci Yunani, St Alexius nemokake kalodhangan lan sarana kanggo ngerti basa Yunani kanthi tuntas.

[1813] Pangeran Agung John II Ioannovich saka Moskow mrentah wiwit taun 1353 nganti 1359.

[1814] Patriark Philotheos mimpin Gréja Konstantinopel saka taun 1354 nganti 1355, banjur maneh saka taun 1362 nganti 1376.

[1815] St Alexius, Metropolitan Moskow, mimpin Gréja Rusia wiwit taun 1354 nganti 1378.

[1816] Dimitri Ivanovich, Pangeran Agung Don, lair tanggal 12 Oktober 1350; dhèwèké njabat pangeran agung ing taun 1362; dhèwèké mbangun Kremlin watu ing Moskow; dhèwèké mrentah suwéné 27 taun lan urip nganti umur 40 taun. Dheweke ngalahaké Khan Mamai ing Kali Don tanggal 8 September 1380; seda tanggal 19 Mei 1389.

sacedhaké kuburané Santo Petrus Pambangun Kaajaiban murub dhéwé, lan kabèh wong nyekseni mujijat iki. Saka kahanan iki, Santo Aleksius mangertèni yèn Gusti maringi pratandha yèn lelampahané bakal aman. Sawisé njupuk sawetawis lilin saka lilin kuwi lan nggawé lilin cilik saka kuwi, sang santo, bebarengan karo para rohaniwané, miwiti nyiapaké lelampahan kanthi yakin marang sih-rahmaté Gusti.

Sanajan sadurunge wong sing pinaringan berkah iku tekan ing kutha krajan Mongolia, sang ratu ngimpi nalika turu, ing ngimpi iku dheweke weruh Santo Aleksius, abdi Gusti, nganggo busana uskup, ditemani para imam. Sawise tangi, dheweke langsung mrentah supaya digawe busana sing larang regane kanggo uskup lan para imam, miturut model sing wis dideleng ing ngimpi. Nalika Santo Alexius nyedhaki kutha krajan Tatar, Janibek metu kanggo nyambut rawuhe kanthi pakurmatan ageng lan ngeterake dhèwèké menyang kamare. Sang santo, sawisé miwiti pangibadah, maréntahaké supaya lilin cilik sing digawa saka omahé dinyalakaké. Sawisé pandonga sing dawa, dhèwèké nyawuraké banyu suci marang sang ratu, lan sang ratu langsung waras netrané. Khan, bebarengan karo para bangsawan lan kabèh sing ana ing kono, padha gumun banget marang mujijat sing nggumunaké lan mulya kuwi lan padha muji Gusti Allah. Sawisé ngajèni Alexius[1817] , lan wong-wong sing mèlu dhèwèké, lan sawisé maringi ganjaran kanthi murah ati, Janibek nglilani para rawuh kuwi lunga kanthi tentrem.

Sawisé bali saka Horde, Santo Alexius, sawisé sawatara wektu, kapeksa mangkat manèh menyang Horde. Khan Janibek wis seda, lan anaké sing kejem lan haus getih, Berdibek, wis munggah dadi khan. Sawisé mateni rolas saduluré, dhèwèké niyat maju karo pasukané mlebu wilayah Rusia. Banjur, miturut panyuwunané Pangeran Agung John, Santo Alexius mangkat menyang Horde kanggo ketemu Berdibek lan, lumantar tembung alus lan wicaksana, nenangaké nesuné khan sing kejem. Sawisé nyuwun marang panguwasa sing medeni mau supaya ana tentrem kanggo wong Kristen, Santo Alexius banjur bali menyang Moskow, amarga ing kéné Santo Petrus, Metropolitan Kyiv, wis mindhah pusat Keuskupan Agung Kyiv amarga asring ana perang lan invasi saka bangsa barbar.

Nalika Pangeran Agung John seda, pangreksan Pangeran Moskwa sing isih cilik, Dimitri Ioannovich, tiba ing pundhaké sang wali. Pangeran Agung Suzdal, Dimitri Konstantinovich[1818] , wis ngamanake wewenang Pangeran Agung kanggo awake dhewe ing Horde. Wong suci kuwi diarep-arep bakal mberkahi pangangkatan Pangeran Suzdal dadi Pangeran Agung, nanging dheweke kanthi tegas nolak panyuwunan Pangeran Agung kanggo manggon ing Vladimir, milih tetep dadi sosok bapak sing ngopeni marang Pangeran enom Dimitri Ioannovich. Ing wektu sing padha, kahanan ing Horde dadi ruwet; saben taun ana sawetara khan sing muncul, saben-saben padha nyoba ngrusak siji lan sijine; ing taun 1362, loro khan sing saingan muncul. Dimitri enom nyuwun marang salah sijine supaya maringi gelar Pangeran Agung Rusia lan meksa Dimitri Konstantinovich mundur saka Vladimir. Santa Aleksius kanthi bungah maringi berkah marang protege-e kanggo Kadipaten Agung nganggo Ikon Vladimir sing mujijat saka Ibune Gusti Allah. Panjenengané dadi roh pituduh ing balik pitutur lan tumindak Pangeran Dimitri; lumantar pakaryané sang wali, kakuwatan Pangeran Agung Moskow saya tuwuh lan saya kuwat.

Ing wektu sing padha, Santo Alexius lagi sibuk mbangun panggonan-panggonan biara. Mula, piyambakipun mbangun gréja ing pinggir Kali Yauza kang dipersembahaké marang Gusti kita Yesus Kristus, minangka pangurmatan marang Gambarané kang Ora Digawé déning Manungsa; piyambakipun uga ngedegaké biara jejere gréja iki lan ngenalaké paugeran komunal ing kono[1819] . Dheweke nyerahake jabatan abbot ing biara anyar mau marang Andronikos[1820] , sawijining murid saka wong suci sing bisa nindakake mujijat, Sergius.

[1817] Khan sing matur nuwun maringi sang wali cincin minangka pratandha pakurmatan, sing saiki isih disimpen ing sakristi patriarkal.

[1818] Dimitri Konstantinovich dadi Pangeran Agung wiwit taun 1359 nganti 1363.

[1819] Biara iki minangka biara nadzar. Nalika Santo Alexius mangkat menyang Konstantinopel kanggo diangkat dadi Metropolitan Kyiv lan Kabeh Rusia, ing lelampahan bali piyambakipun nemoni bencana sing ngancam nyawane: ana badai nggegirisi ing segara, lan prau meh ilang kaping pirang-pirang ing ombak kapan wae. Kabeh wong sing lelungan bareng Metropolitan padha putus asa bakal slamet. Ing wektu sing padha, sang wali ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, ngucapake janji bakal mbangun gréja ing asmané wali sing dina rayane tiba ing dina nalika para renang tekan pesisir. Gusti krungu pandonga sang wali. Kahanan dadi tentrem maneh, lan prau tekan pesisir tanggal 16 Agustus. Kanggo nepaki nadar iki, St. Alexius, Metropolitan, ngedegake biara kasebut watara taun 1360 minangka pangurmatan marang Sang Juruwilujeng Sing Maha Asih, Gambaripun Sing Ora Gawé Karo Tangan. Sing Kinurmatan Andronikos, sawijining muridé Sing Kinurmatan Sergius, maringi pitulungan ageng marang sang wali ing pambangunan biara kasebut, mula biara iku banjur dikenal minangka Biara Spaso-Andronikov (Androniev); saiki iku biara kelas loro. Biara iki isih nyimpen Gambar Sang Juruslamat sing Ora Digawe Kanthi Tangan, digawa saka Konstantinopel dening St. Alexius lan dihias nganggo jubah mewah.

Saliyane biara iki, Santo Alexius uga mbangun gréja-gréja lan biara-biara liyane ing Moskow lan ing kutha-kutha Rusia liyane. Mula, dhèwèké mbangun gréja watu ing Moskow kang dipersembahaké marang Santo Mikael Sang Malaikat Agung, minangka pangurmatan marang mujijat agungé kang kelakon ing Chonae[1821] , lan ngadegaké biara kang nganti saiki isih dikenal minangka Biara Chudov[1822] ; ing wektu sing padha, sang wali ngwènèhaké wasiat supaya awaké dikubur ing kana. Santa Aleksius nindakake akèh pakaryan liya sing pantes dieling-eling—agung lan nggumunake—kanggo kamulyaning Gusti Allah, lan dhèwèké ngopeni umaté kanthi becik nganti pungkasaning uripé.

Sawisé nyawang yèn dhèwèké bakal lunga menyang Gusti, sang wali ngadani Liturgi Ilahi lan nampa Komuni Suci. Kanthi ngaturaké tentrem marang kabèh, dhèwèké maringi ciuman pamitan pungkasan lan kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti ing tanggal 12 Februari 1378[1823] . Pelayan agung iki nyekel jabatan uskup sajrone 24 taun; umuré sakabèhé 85 taun. Kanthi pakurmatan sing pantes, jasadé dikubur ing gréja sing wis diadegaké, kang didedikasikaké marang Malaikat Agung Mikael, ing kapel sisih Pengumuman marang Sang Perawan Suci.

Sawisé pirang-pirang taun, relik suci kang maringi uripé ditemokaké, isih utuh tanpa bosok[1824] . Malah busana rohani ing badan sang wali sing wis seda iku tetep utuh, kaya dianggo dina sadurungé. Sabanjuré, relik suci mau dipindhahaké menyang gréja sing dibangun kanggo ngajèni priya Allah iki.

Nganti saiki, akèh panyembuhan mili saka relik suci mau, kaya mata air sing ora ana enteke, lan lumantar pandonga suci panjenengané, pitulungan diparingaké marang sapa waé sing nyuwun kanthi iman, lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus sing ora bisa diungkapaké, marang Panjenengané kaping kamulyan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 8:

Minangka kanca lungguh bebarengan karo Para Rasul, tabib sing paling unggul, lan peladen sing pinunjul, kita padha kesusu menyang relikwi sing paling kinurmatan, Santo Alexius sing wicaksana saka Gusti, sing nindakake kaajaiban, kita sing padha nglumpuk kanthi kabungahan ngrayakake pangeling panjenengan kanthi katresnan, bungah ing kidungan lan kidung puji, lan ngluhurake Kristus, sing wis maringi panjenengan sih rahmat marasake lan maringi kutha panjenengan kekuwatan ageng.

Troparion liyane, nada 4:

Ngrayakake pangeling-eling Sang Santo Alexius sing paling berkah, pangreksa dogma apostolik, panggembala lan guru Gréja Rusia, kita ngluhurake Kristus Gusti kita kanthi kidungan sing pantes, sing wis maringi kita abdi-Nya sing dikasihi, kaya mata air kang mili karo panyembuhan, lan marang kutha Moskow, puji lan kakuatan.

Kontakion, Nada 8:

Ayo kita kabèh, umat sing setya, nyanyi kanthi katresnan marang Sang Wali Suci Ilahi lan paling kinurmatané Kristus, mujijat anyar Alexius, minangka pangon agung, pelayan, lan guru sing paling wicaksana ing tanah Rusia. Dina iki, sawise rawuh ing pangeling-elingipun, ayo padha kanthi suka cita ngluhurake kidung marang sing nggawa Gusti Allah: amarga, kanthi wani ing ngarsane Gusti Allah, piyambakipun sampun

---

[1820] Peringatan St. Andronikos dirayakake tanggal 13 Juni. Relikine dumunung ing Biara Spaso-Andronikov, sing didegaké bebarengan karo St. Alexius.

[1821] Peringatan mujijat sing kelakon ing Khonekh dirayakake tanggal 6 September.

[1822] Biara Chudov (Katedral) diadegaké ing taun 1365 minangka pangeling-eling marang panyembuhan mujijat saka ratu Tatar Taidula.

[1823] Ing sastra rohani, St Alexius, Metropolitan, ninggalaké layang-layang, khotbah-khotbah, lan terjemahan. Biara Chudov ing Moskow nyimpen Injil sing diterjemahaké saka basa Yunani lan ditulis kanthi tangané dhéwé.

[1824] Iki kelakon tanggal 20 Mei 1431.

nylametake kita saking maneka cobaan, ayo padha nyuwun marang panjenenganipun: Sugeng, kekuwatan kutha kita.

Uripé Sang Maria sing kinurmatan, sing urip minangka priya kanthi jeneng Marina, lan bapakné, Sang Eugene sing kinurmatan

Dipepering ing tanggal 12 Februari

Ing Bithynia[1825] ana wong saleh sing jenenge Eugene. Bojoné uga wong sing wedi marang Gusti lan nduwèni ajrih marang Gusti ing atiné. Padha nduwèni siji-sijiné putri – Maria. Nalika ibuné seda, Eugene ngopeni putriné miturut dhawuh-dhawuhé Gusti. Nalika putri mau wis diwasa, bapaké kandha marang dhèwèké:

'Anakku sing tak tresnani, aku paring warisan kabèh harta bendaku marang kowe, déné aku dhéwé bakal lunga menyang biara kanggo nylametaké nyawaku.'

Nanging bocah wadon mau mangsuli marang bapakne:

'Bapak, bapak dhéwé kepéngin slamet; mesthiné bapak ora nglirwakaké nylametaké aku uga. Amarga bapak wis mangertèni yèn Gusti ngendika ing Injil: *"Gembala sing apik nyawani nyawane kanggo wedhus"* (Yohanes 10:11); sapa waé sing nylametaké nyawa wong liya, kuwi kaya nggawe anyar.'

Krungu kuwi, Evgeny bungah banget amarga putrine pancen taat. Lan Maria sing isih enom, nalika ngomong karo bapakne, nangis.

"Anakku sayang," pangandikane Eugene, "Aku ora ngerti kudu piye karo kowe. Kowe wadon, dene aku arep mlebu biara kanggo priya. Kepiye kowe bisa tetep ana ing kono karo aku? Sétan bisa nggunakake rawuhmu kanggo nuntun wong liya marang dosa."

Krungu kuwi, sang putri kandha:

'Bapak, aku ora bakal mlebu biara priya nganggo sandhangan bojo. Aku bakal motong rambute, nganggo busana priya, lan mlebu biara bareng Bapak, lan ora ana sing bakal ngerti yèn aku iki bojo.'

Krungu iki, Eugene sing pinaringan berkah malah saya bungah; sawisé mènèhi kabèh kagungané marang wong mlarat lan papa, marang anak yatim lan janda, dhèwèké nyukur sirah anaké, mènèhi sandhangan priya, lan mènèhi jeneng Marin tinimbang Maria.

"Anakku," pangandikane marang dheweke, "kowe kudu tumindak santun lan ndhelikake jendermu; kowe ngerti yen wanita omah-omah ora mlebu biara; kowe bakal ana ing antaraning priya, kaya ana ing geni; jaga kesucianmu. Yen kita nepati janji, kita bakal dianggep pantes dadi ahli waris Kerajaan Swarga."

Sawisé ndedonga marang Gusti, Eugene bebarengan karo anaké sing nganggo sandhangan priya mlebu ing biara. Keduanya banjur miwiti nglakoni tapa brata bebarengan karo para biksu liyané. Saben dina, anaké saya maju ing urip sing luhur. Dhèwèké misuwur amarga patuh lan andhap asor, lan tansah ngupaya tumindak luhur. Sawetara taun kliwat. Para biksu ing biara kuwi nganggep dheweke minangka eunuk, amarga dheweke ora duwe kumis utawa janggut, lan swarane dhuwur. Nanging, wong liya mikir yèn swara Marina iku asil saka tapa brata lan puasane sing abot, amarga Marina mung mangan sethithik, lan malah ora saben dina, nanging saben rong dina sapisan.

Sawisé sawatara wektu, Sang Mulya Eugene séda ing kahanan biksu, ninggalaké putriné Maria—utawa sing uga dikenal minangka gadis Marin—dadi yatim piatu. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké luwih nyemplung ing tapa brata, nyiksa dagingé liwat akèh pakaryan lan puasa. Kanthi sih rahmaté Gusti, dhèwèké unggul banget ing kabecikan nganti nduwèni kuwasa ngusir roh jahat: wong-wong sing keserang roh najis asring digawa marang dhèwèké; sang wali nyandhak tangané marang wong-wong mau, ngusir setan liwat pandonga, lan wong lara mau mari sakabèhé.

Ing biara iki ana 40 anggota persaudaraan, padha unggul ing kabecikan lan kawicaksanan rohani. Saben wulan, ana papat biksu saka persaudaraan sing dikirim menyang kebon sayur kanggo ngurusi kabutuhan biara, amarga biara iki duwé désa-désa sing dumunung adoh saka biara kasebut. Ing tengah dalan antarane biara lan kebon sayur ana losmen, ing kono para biksu kerep mandheg kanggo ngaso nalika arep menyang utawa bali saka

[1825] Provinsi lor-kulon Asia Cilik.

gawe. Juragan losmen iku dhewe nambani para biksu kanthi becik, nyedhiyakake kamar khusus kanggo dheweke lan ngurus kabutuhane. Mungsuh manungsa, sing ora bisa nampa urip mulya sing digawa dening sang putri enom sing nyamar dadi priya—katresnané marang Gusti, ketekunané ing pakaryan lan tumindak biara, lan kasabarané sing tanpa kendhat—mungsuh mau banjur nglawan dhèwèké. Dhèwèké kepéngin ngalangi upayaé lan ngremehké dhèwèké. Kanthi licik lan pengkhianatan, dhèwèké nyusun rencana kaya ing ngisor iki. Sawijining dina, abbot ing biara kuwi nyaur biksu Marin marang dhèwèké lan kandha marang dhèwèké : 'Sedulur Marin, aku ngerti uripmu sing luhur; aku ngerti kowe ngupaya kanthi patuh. Aja nolak; lunga lan laksanakake pakaryan biara iki.' Amarga ana sawetara biksu sing nesu amarga kowe tansah manggon ing biara lan ora tau metu menyang kebon sayur kanggo nindakake gaweyan sing dibutuhake komunitas kita. Menawa kowe lunga menyang kana, anakku, kowe bakal nampa ganjaran paling agung saka Gusti Allah ingkang Maha Suci, awit Panjenengané piyambak boten nolak ngladosi para muridé.' Krungu mangkono, Marin niba nyembah ing ngarsané sang abbot lan matur: 'Mugi panjenengan mberkahi kula, Bapa ingkang kinurmatan: kula badhé mangkat ing pundi kemawon ingkang panjenengan dhawuhaké.'

Beberengan karo telung biksu liyane, Marin mangkat kanggo nindakake pakaryan biara. Ing dalan, dheweke nginep ing losmen sing wis kasebut sadurunge. Juragan losmen kuwi duwe putri sing wis dadi wanita enom. Ana sawijining prajurit, nalika nginep ing kono, ngrusak kehormatane, lan dheweke ngandhut. Tentara kuwi banjur maringi dhèwèké pitutur supaya ngandhani wong tuwané yèn Marin sing kudu disalahaké amarga karusakan dhèwèké. Nalika wong tuwané takon marang anaké sapa sing nggodha dhèwèké, dhèwèké nunjuk Marin. Bapaké banget sedhih. Dhèwèké menyang biara lan wiwit muni banter kanthi nesu:

'Ing endi ana wong Kristen sing licik lan palsu iki, sing pura-pura dadi biksu?'

Panitèk sang biara metu nyambut, kandha:

'Panjenengan rawuh ing wektu sing pas, nanging kenapa panjenengan sedhih banget, lan kenapa panjenengan muni kanthi nesu kaya ngono? Tenangna atimu, aku nyuwun.'

Kanggo iki, wong lelungan mau mangsuli:

'Kutukna jam nalika aku pisanan teka ing biara iki. Celaka aku! Apa bala sing wis nyerang aku. Aku ora ngerti kudu apa.'

Abbot, sawisé krungu kuwi, ngundang tamu mau lan takon apa sing wis kelakon marang dhèwèké, kenapa dhèwèké kélangan tentrem, lan apa sing dikarepake.

"Apa sing tak karepake?" kandha tamu. "Aku ora kepengin kapan wae, ing endi wae, ndeleng siji wae biksu utawa ngomong karo dheweke."

Nalika abbot takon kenapa dhèwèké ngomong kaya ngono, tamu mau mangsuli:

'Aku nduwé siji-sijiné putri. Aku kira dhèwèké bakal maringi panglipur ing tuaku – lan iki sing ditindakake Marin, sing kowé anggep Kristen sing becik lan suci, marang dhèwèké – dhèwèké ngotori putriku, lan putriku ngandhut anaké.'

Krungu kuwi, sang abbot kaget banget lan mangsuli marang juru losmen:

'Apa sing kudu tak lakoni? Marin saiki ora ana ing biara, amarga durung bali saka tugase. Yen wis bali, aku bakal langsung ngusir dheweke saka biara.'

Ing wektu sing padha, Marin bali menyang biara bareng karo telung biksu liyane. Sang abbot langsung nyaur dheweke lan kandha:

'Apa iki, sedulur, uripmu, apa iki prestasimu: nalika manggon ing losmen, kowe ngotori putriné juragan losmen, lan saiki dhèwèké ora suci manèh. Bapaké wis teka lan ngina kita kabèh merga kowe.'

Krungu kuwi, Marin nyuwun ing sikilé sang abbot lan kandha marang dhèwèké:

'Bapak, apuraen aku sing dosa; apuraen aku demi Gusti; aku wis dosa kaya manungsa.'

Banjur sang abbot, amarga nesu banget, ngusir Marin saka biara kanthi isin.

Sawisé diusir saka biara, Marin sing ora salah tetep manggon ing gapura biara; lungguh ing kono tanpa sandhangan, dhèwèké sabar nahan panas lan adhem. Wong-wong sing mlebu utawa metu saka biara padha takon marang dhèwèké:

'Napa, Abba, panjenengan lungguh kéné telanjang, nahan kasangsaran iki?'

'Aku wis dosa,' mangsuli Marin, 'mulane aku diusir saka biara.'

Ing wektu sing padha, putri juragan losmen nglairaké bayi lanang; bapaké njupuk bayi mau, banjur teka menyang biara lan nalika weruh Marin lungguh ing gapura, dhèwèké mbuwang bayi mau ing ngarepé banjur lunga. Sawisé njupuk bayi mau, Marin kandha karo nangis: 'Celaka aku, wong sengsara lan sing diusir.' Tenan, aku iki wong sengsara nampa paukuman sing pantes kanggo tindakanku, nanging kenapa bayi malang iki kudu nandhang sangsara lan mati ing pangopihanku?

Marin wiwit nyuwun susu marang para penggembala lan diwenehake marang bayi mau, kaya bapak sejati. Ora mung Marin tansah nahan panas lan luwe, ejekan lan kekurangan ing saben bab, nanging uga ngopeni bayi mau marakake dhèwèké kerep kesel lan kuwatir. Bocah cilik kuwi kerep ngotori sandhangane, nanging Marin sing kinurmatan nampa kabeh iku tanpa ngeluh sajrone telung taun, sabar lan matur nuwun marang Gusti. Sawisé telung taun, para sedulur wiwit ngrasakaké welas marang Marin. Para biksu padha kumpul, banjur menyang marang abas lan kandha: 'Bapak ingkang kinurmatan, paukumané Marin wis cukup suwé; saiki kita nyuwun supaya panjenengan nampa dhèwèké bali menyang biara. Lha wong wis tobat lan ngakoni kasalahané ing ngarepé kabèh wong.'

Nanging abbot ora gelem nampa panyuwunan mau kanggo mbalèkaké Marina. Banjur para biksu manèh nyuwun marang dhèwèké, kandha:

'Yen panjenengan ora gelem nampa Mas Marina mlebu biara, mula kita kabeh bakal lunga. Amarga kepiye carane kita bisa nyuwun marang Gusti supaya ngapura dosa kita, nalika kita dhewe ora gelem ngapura marang sedulur kita, sing wis telung taun nandhang sangsara tanpa pangayoman ing lawang biara kita?'

Krungu kuwi, sang abbot mangsuli marang para biksu:

'Satemene, amarga dosa sing wis ditindakake Marin, dhèwèké ora pantes mlebu ing kéné, nanging demi katresnanmu lan panyuwunmu, aku bakal nampa dhèwèké.'

Nimbali Marin marang dhèwèké, sang abbot kandha marang Marin ing ngarsané kabèh biksu:

'Sedulur, amarga dosa sing wis kowe tindakake, kowe ora pantes njupuk maneh panggonan pakurmatanmu sing biyen ana ing antarané sedulur. Nanging demi katresnan sedulur-sedulur sing wis nyuwun pangapura kanggo kowe, aku maringi panggonan paling asor ing biara iki – lan kowe kudu dadi sing paling mburi ing antarané para biksu.'

Kanthi luh ing mripaté, Marin kandha marang sang abbot:

'Bapak ingkang kinurmatan, sampun langkung kathah tumrap kula bilih Panjenengan paring idin supados kula mlebet ing biara, ingkang saged kula ngladosi sedaya sedulur.'

Sawisé nampa Marin, sang abbot mènèhi dhèwèké tugas paling abot lan cilik ing biara. Santo Marin nindakake kuwi kanthi tliti banget, ati sing nyesel, lan andhap asor sing sampurna. Bareng dhèwèké ana bocah cilik sing tansah ngetutké Marin, nyebut dhèwèké 'bapak' lan nyuwun panganan. Marin sing kinurmatan ngopeni bocah iku. Nalika bocah iku gedhe, lumantar pandonga bapak angkaté, dhèwèké wiwit unggul ing andhap asor lan pandonga: dhèwèké ditresnani kabèh amarga kabecikane lan njupuk sumpah monastik. Nanging iki kelakon mung sawisé séda Marin sing suci, sing pangaso sing berkah lumaku kaya mangkéné.

Kristus mirsani iman lan kasabaran pangantené, sing wis makarya ing Asmané nalika nyamar dadi priya, lan sing wis nahan cobaan lan sangsara gedhé. Lan Gusti kepéngin nglipur dhèwèké ing sedhihé, maringi dhèwèké pangaso saka akèh pakaryané, lan nampani dhèwèké mlebu ing papan panggonan swarga. Kanthi kersaning Gusti, dhèwèké séda ing selané – lan ora ana siji waé sing ngerti. Abas, nalika weruh yèn Marin wis telung dina ora menyang gréja utawa nggarap pakaryan biara, takon marang para biksu: 'Wis telung dina aku ora weruh Marin. Dhèwèké mesthi sing sepisanan teka ing wiwitan ibadah, nanging saiki dhèwèké ora ana ing kéné. Mèlu menyang selané lan priksa apa dhèwèké lara.'

Para sedulur biara banjur lunga lan nemokake yèn Marin wis nyerahaké nyawané marang Gusti; ana bocah lanang sing nangis nangis lenggah ing sacedhaké. Para sedulur biara langsung ngandhani abbot yèn Marin wis séda. Krungu kabar kuwi, abbot kaget lan kandha:

'Nyawane wis ninggal awaké; apa jawabané marang Gusti bab dosa-dosané?'

Sawisé kuwi, dhèwèké mènèhi dhawuh, miturut adat, supaya awaké Marin disiapaké kanggo dikubur. Ing wektu kuwi, para biksu padha nyadari yèn Sadhèrè Marin iku wong wadon. Padha kaget banget lan kabèh padha njerit bareng: 'Gusti, mugi paring pangapura!'

Abot, krungu swara kuwi, gumun lan kandha:

'Apa iki?' Padha mangsuli:

'Sedulur Marin iku, miturut kodraté, wadon.'

Abas, nyedhak marang ingkang kinurmatan, ndeleng pemandangan sing nggumunake lan ora disangka-sangka iki, tiba ing lemah lan, nyentuh sikilé sang wali, muni: 'Ampunana kula, Gusti Yesus Kristus, amarga ing kawruh kula sing sithik kula sampun dosa lan nyebabake sangsara ingkang ageng marang panganten Panjenengan ingkang suci lan murni.'

Lan sepisan maneh, sujud ing sikilé sang wali, dhèwèké njerit: 'Ing kéné aku bakal mati ing sikil panjenengan ingkang kinurmatan, utawa aku bakal terus-terusan njerit nganti aku éntuk pangapura tumrap dosaku, kang wis nyia-nyia panjenengan.'

Mula dhèwèké nangis lan merintih suwéné suwe. Dumadakan ana swara muni saka swarga: 'Yèn kowé nindakake iki kanthi sengaja, kowé ora bakal diapura, nanging kowé wis dosa amarga ora ngerti; mula, dosamu saiki wis diapura.'

Banjur sang abbot, sawise tangi saka relik suci, ngutus warta marang wong lelungan: 'Ayo teka marang kita saiki; aku duwe prelu sing arep tak kandhakake.'

Nalika juru losmen tekan ing biara, sang abbot kandha marang dhèwèké:

'Sedulur Marin wis seda.'

Kang mangsuli:

– Mugi Gusti ngapura dosane! Nanging sang abbot nyelakake, kandha:

– Tobatna, sedulur, awit kowe wis dosa ing ngarsané Gusti lan wis mbingungaké aku nganggo tembungmu, lan aku uga wis dosa merga kowe. Marin – bojoku!

Krungu kuwi, juragan losmen kaget banget lan meneng bae, kaya wong bisu. Nanging, sang abbot nyekel tangane lan nuntun dhèwèké menyang panggonan ing ngendi ana badan suci Sang Maria sing kaberkahan, lan ngandhani yèn dhèwèké salah nuduh Marin wis ngerusak putriné. Nalika ndeleng mujijat sing nggumunake kuwi, juru losmen wiwit nangis lan tobat amarga nesu sing biyèn disimpené marang sang wali. Ing wektu sing padha, sang abbot bebarengan karo para biksu, nalika padha nyanyikake kidung panguburan, kanthi ngajeni nglebokake badan suci, dara, pangantené Kristus sing tanpa cela, ing panggonan sing wis disiapake khusus ing biara. Putriné juragan losmen, sing wis disiksa dening roh najis, uga teka ing kana. Dhèwèké kanthi terang-terangan nyritakake kabèh kabeneran ing ngarepé kabèh wong. Nalika dhèwèké digawa menyang peti mati Santa Maria, roh najis mau langsung metu saka dhèwèké, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké mari sakabèhé. Kabèh sing nyekseni mujijat iki padha ngluhuraké Gusti Allah sing paling welas asih lan abdi-Nya Maria sing suci, sing tanpa ana sing ngerti wis nyimpen rahasia nganti seda lan nandhang sangsara akèh kanggo kapentingan Karajan Swarga[1826] .

Ayo uga, sedulur, niru martiré, keteguhan lan kasabarané; banjur kita uga bakal nampa ing gesang sing bakal teka sih rahmaté Gusti Allah Agung lan Juruslamet kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan lan kuwasa, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Antonius, Patriark Konstantinopel

Dipepering ing tanggal 12 Februari

Santa Antonius lair ing Asia, nanging sakabehe gesange, wiwit isih bayi nganti pungkasaning urip sing pinaringan berkah, dilampahi ing Konstantinopel, kutha krajan Kakaisaran Yunani[1827] . Ing kutha iki panjenengané dibesarke, nglampahi jaman cilik lan enom, nampa pendhidhikan, lan pungkasane diangkat dados uskup. Ana akèh pratandha sing nuduhaké yèn sang wali bakal nduwèni pangkat dhuwur ing Garéja minangka uskup. Saliyane kuwi, nalika isih bayi, dhèwèké tansah merhatosaké carané nindakake Proskomedia, carané nyekel kemenyan, lan carané Liturgi Ilahi dirayakaké ing gréja sacara umum. Mangkono, wiwit isih cilik, sih rahmaté Gusti Allah wis nyiapaké Panjenengané sing kinurmatan kanggo ngrayakaké Liturgi Ilahi. Sawisé ngancik diwasa, Santo Antonius njupuk sumpah monastik ing salah siji biara ing Konstantinopel lan kanthi gagah

[1826] Sing Mulya Maria, sing njupuk jeneng Marin, lan bapaké Eugene séda ing wiwitan abad kaping 6.
[1827] Santa Antonius lair watara taun 829.

wani nindakaké pakaryan asketik ing urip monastik. Keteguhan upaya asketisné ora suwe narik kawigaten marang dhèwèké lan, tanpa kersané, dhèwèké kapisan diangkat dadi presbiter lan banjur, miturut dhawuh Patriark, diangkat dadi abbot. Ing wektu iku, bapaké Sang Kinurmatan uga ngucapaké sumpah monastik. Nalika nindakake tugas anyar minangka abbot, Santo Antoni tetep nerusake praktik asketis kaya biasane tanpa kendhat, njaga kewaspadaan terus-terusan, nglakoni puasa, lan pandonga tanpa henti. Nalika nglampahi wektu kaya mangkono, dhèwèké uga nyawisake dhiri kanggo maringi sedekah marang wong mlarat kanthi tangané dhéwé. Mula, nalika sang askét agung iki lagi nglakoni urip monastik sing abot lan nindakake kabecikan, sawijining dina ana wong nggawa sak goni emas lan nyerahake marang dhèwèké, kandha: 'Gawa iki kanggo diwènèhaké marang wong mlarat.'

Nalika krungu tembung-tembung mau, Sang Bapa Suci mung weruh tangan sing nyekel karung emas; wong sing nawakake ora katon. Wiwit wektu kuwi, Sang Bapa Suci miwiti maringi sedekah kanthi akèh marang sapa waé sing pantes nampa.

Wektu teka nalika tahta patriark ing Konstantinopel dadi kosong, lan Sang Mulya Antonius, kanthi pamilihan mufakat saka sinode para uskup lan kaisar, diangkat dadi Patriark Konstantinopel[1828] . Wektu kuwi yuswa wis sepuh, nanging sanadyan awaké ringkih, kanthi kekuwatan Roh Suci, piyambakipun ngunjungi kabèh gréja ing wewengkoné, ngliwati lan ngatasi lara-larané sing samentara, sak isa-isané ing yuswa kuwi, lumantar kekuwatan pandonga. Ndeleng kasangsaran para rohaniawan amarga kekurangan sumber daya materi, Rama Suci maringi pitulungan finansial sing murah ati kanggo ngilangi kasusahane. Nalika mlebu gréja, piyambakipun tansah kepethuk ewonan pengemis, lan piyambakipun maringi sedekah marang kabèh mau. Sakabèhé, dhèwèké dadi abdi tumrap akèh wong kanthi manéka cara. Sawisé nindakake pirang-pirang mujijat, Sang Mulya Antonius séda lan bali marang Gusti nalika yuswa tuwa.

26 Februari

13 Februari (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Martinian sing kinurmatan, lan pangeling-eling para wanita suci Zoe lan Photinia.

Perayaan tanggal 13 Februari

Ing Palestina, cedhak kutha Kaisarea[1829] , ana gunung sing dijenengi 'The Ark'. Akeh rahib sing manggon ing kana, lan ing antarané ana rahib sing pinaringan berkah lan pantes dipuji, kebak sih rahmat ilahi – Santo Martinian. Wiwit isih enom, dhèwèké wis tresna marang Gusti lan miwiti urip monastik. Martinian, sawijining priya sing ayu banget, ninggalaké kutha lan seduluré nalika umuré wolulas taun, nyingkirké kesia-siaan donya lan teka ing gunung iki kanggo nglakoni urip meneng lan nyendhiri. Uripé kaya para malaikat sing ora duwe badan, dhèwèké manggon ing kéné suwéné 25 taun. Amarga uripé sing luhur, dhèwèké diparingi Gusti kurnia kanggo marasaké lara lan penyakit. Akeh wong sing mari saka manéka lara lumantar pandonga sucié; akèh sing kesurupan roh jahat, sawisé teka marang dhèwèké ing gunung, bébas saka tipuané Sang Jahat. Gusti Allah nindakake akèh mujijat liya lumantar pandonga abdi Panjenengané sing kinurmatan. Saben dina, Martinian saya unggul ing tapa bratané; kabar babagan uripé sing luhur nyebar nganti adoh ngluwihi wates nagari kuwi; kabèh sing krungu babagan dhèwèké padha teka marang dhèwèké kanggo kapentingan rohani. Nanging setan, mungsuhé umat manungsa, ora bisa nampa urip sing luhur kaya sing digawé déning sang pemuja enom, sing wis ngias awaké dhéwé kanthi kaelokan rohani. Wiwitane, dheweke miwiti nggodha Martinian sing suci kanthi saben cara lan nyoba medeni dheweke kanthi maneka rupa. Banjur mungsuh kuna umat manungsa kuwi nggunakake senjata sing

[1828] St Antonius II (juluké Kavlei) munggah ing tahta patriark Konstantinopel ing taun 893 lan ngladèni dadi patriark nganti seda ing taun 895.

[1829] *Caesarea* iku kutha gedhé ing Palestina, ing Segara Tengah; dadi pusat panguwasa procurator Romawi.

padha sing tau digunakake kanggo ngusir Adam saka Swarga, kanthi kepinginan ngusir asceta iki uga saka ara-arane sing sepi lan nyegah dheweke saka kabungahan langgeng.

Sawijining dina, nalika Martinian sing pinaringan berkah lagi nyanyikake Mazmur Dawud, setan njupuk wujud ula ageng lan nyedhaki tembok selé sang wali, banjur wiwit ngorek lemah kanthi nesu. Dhèwèké arep ngoyak dhasar sel supaya ambruk lan nutupi Martinian sing pinaringan berkah. Nanging Martinian, tanpa wedi utawa bingung, sawisé rampung nyanyi, ndeleng metu liwat jendhela cilik ing selé lan kandha marang ula:

'Satemene, pantes kowe merayap ing lemah; ngapa kowe nyambut gawe sia-sia? Rencana-rencanamu ora bakal medeni aku. Amarga Gustiku, Yesus Kristus, nulungi aku: Panjenengané bakal ngalahaké rencana-rencanamu lan ngremehké kakiyatanmu.'

Krungu kuwi, setan sing wis malih dadi bledug peteng mlayu isin, kandha:

'Tunggu, tunggu; aku ngerti carane ngalahaké kowe. Aku bakal nggawe kowe dadi budakku; aku bakal ngrusak kabèh pangarep-arepmu. Aku bakal nggawa godaan sing ora bisa kowe tahan; aku bakal nyeret kowe metu saka selmu lan mbuwang kowe kaya godhong sing kabuwang angin. Banjur aku bakal weruh sapa sing bakal nulungi kowe.'

Sawisé ngomong kuwi, setan iku sirna. Martinian, nanging, tetep teguh imané nganti ora ana rasa wedi utawa ajrih, kaya-kaya ora tau weruh penampakan apa-apa. Dhèwèké mung muji Gusti, nyawisaké dhiri kanggo merenung babagan Gusti Allah lan maca lan mangertèni Kitab Suci.

Sawisé kuwi, kedadéan kaya mangkéné. Sawetara warga Caesarea tau padha rembugan babagan urip mulya Martinian. Padha gumun banget marang kawani lan kasabarané. Ana sawijining wanita sing arané ala kebeneran krungu rembugan kuwi. Didorong déning setan, dhèwèké nyedhak marang wong-wong mau karo tembung kaya mangkéné:

'Ngapa kowe kabeh gumun banget marang uripe wong askét iki? Apa pancèn dhèwèké teguh ing kabecikan? Yen aku kersa, aku bisa nggoyang dhèwèké kaya angin nggoyang godhong ing wit. Lan apa sing kowe kabeh anggep pantes dipuji saka dhèwèké? Apa ora amarga, kaya kéwan galak, dhèwèké mundur menyang ara-ara gersang, amarga ora kuwat nglawan napsu daging lan godaan donya ing kutha? Lan apa sing nggumunaké yèn dhèwèké tetep tanpa napsu, awit durung tau ndeleng siji waé wong wadon? Kowe dhewe padha ngerti tenan yen jerami ora kobong tanpa geni; nanging mesthi nggumunake yen jerami sing dipasang cedhak geni ora kobong. Mangkono uga kita kudu mikir bab wong iki. Yen aku menyang marang dheweke, lan dheweke tetep tanpa rasa, lan ora kesengsem karo kaendahanku, mula dheweke bakal agung ora mung ing paningal manungsa, nanging uga ing paningal Gusti Allah lan Malaikat-malaikatipun.

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké ngadani taruhan karo para priya mau banjur mulih. Ing kana dhèwèké nyopot sandhangan alusé, ngagem sandhangan kasar lan koyak-koyak, nutupi sirahé nganggo kain lap, lan ngiket awaké nganggo tali. Kabeh sandhangané sing éndah, cincin lan anting-anting, cincin emas, kalung, lan kabèh sing narik ati lan mripat para mudha – kabèh iku disimpené ing karung lan digawa bebarengan. Ing wayah sore dhèwèké lunga saka Kaisarea lan sajrone wengi tekan gunung ing ara-ara samun ing ngendi wong suci iku manggon. Wengi iku udan deres lan badai. Nalika dhèwèké nyedhak sel Martinian, dhèwèké ngeluh lan wiwit nyuwun marang sang wali:

"Ampunana aku, abdi Gusti! Aja tinggalake aku, jiwa sengsara, supaya ora dipangan kewan galak. Aku kesasar ing ara-ara samun lan ora ngerti kudu menyang ngendi. Welas asih, welas asih marang aku sing lagi kasangsaran iki, lan aja ngremehake aku, wong dosa, amarga aku uga salah siji makhluk Gusti. Aku nyuwun, bapak suci, aja tinggalake aku tanpa pitulungan.

Dheweke ngucapake tembung-tembung iki lan akèh manèh sing padha, nangis lan njerit. Martinian sing pinaringan berkah mbukak jendhela cilikė, ndeleng metu, lan nalika weruh dheweke nganggo sandhangan koyak-koyak, ngadeg ing udan deres, piyambakipun mikir ing atiné:

'Aduh aku iki, wong dosa sing sengsara. Saiki aku ngadhepi godaan: apa aku kudu nepaki dhawuh Gusti supaya welas asih, utawa aku kudu nglanggar sumpah biaraku. Yen aku ora nampa wanita iki, sing ana ing kahanan sing ngenes banget, mlebu selku, dheweke bakal dipangan kewan galak utawa mati amarga adhem banget. Banjur aku bakal ngotori atiku lan dadi kaya pembunuh. Nanging yen tak lebokake dheweke menyang selku, aku wedi godaan bakal nyerang aku. Banjur aku bakal ngotori awak lan atiku, lan dadi pezina najis ing ngarepe Gustiku. Aku ora ngerti kudu apa.

Lan ngangkat tangane marang swarga, Martinian sing berkah kuwi muni banter:

'*"Marang Panjenengan, ya Gusti, kula pasrahaken atiku"* (Mazmur 24:1), aja nganti kula kapéncut lan dados budaké setan sing licik. Nanging, panyuwun kula, wilujengna kula ing wekdal punika lan lindhungana kula saking fitnah mungsuh, awit Panjenengan ingkang pinunjul salami-laminipun.'

Sawisé ndedonga, dhèwèké mbukak lawang, ngeteraké wong wadon mau mlebu selé, lan sawisé nguripi geni, ngajak dhèwèké supaya nglumpukaké awaké; banjur dhèwèké nggawa sawatara kurma sing wis dipètak saka wit sing ora adoh saka selé, diwènèhaké marang dhèwèké lan kandha:

Wadon! Panganana, lan angetna awakmu ing kéné ing geni iki; esuk, lunga saka selku kanthi tentrem.

Sawisé kuwi, dhèwèké ninggalaké bojone ing pérangan njaba sel, déné dhèwèké dhéwé mlebu ing pérangan njero lan ngunci lawang-lawangé. Ing jam katelu bengi, kaya biasané, dhèwèké miwiti nglantaraké mazmur lan pandonga. Sawisé kuwi, dhèwèké nggleleng ing lantai lan ketiduran. Nanging Setan nggodha dhèwèké ing bengi kuwi nganggo napsu daging. Ing tengah wengi, bojone tangi, njupuk kabèh perhiasané saka tasé lan nganggo kanggo nggodha sang wali. Sawisé nyimpen manèh sandhangan prasaja ing tasé, dhèwèké ngentèni Martinian metu marang dhèwèké. Esuk-esuk, sang wali metu saka panggenané, arep ngusir wanita mau saka selé. Nalika weruh wanita mau nganggo sandhangan mewah lan dihias nganggo perhiasan, dhèwèké ora ngenali. Kaget banget, dhèwèké mandheg lan meneng suwé. Akhiré, dhèwèké kandha marang wanita mau:

'Sapa kowe, saka ngendi kowe teka, lan saka ngendi kowe entuk sandhangan setan kaya ngono?'

Dheweke mangsuli yèn dhèwèké iku wong wadon sing padha sing wis diparingi mlebu selé déning dhèwèké dhéwé.

'Napa kowe ngganti sandhangane?' pitakon Martinian. 'Bengi wingi kowe nganggo klambi compang-camping, nanging saiki kowe nganggo sandhangan alus.'

Banjur dhèwèké kandha:

Aku saka Kaisarea ing Palestina; aku wis krungu akèh babagan kowe, babagan ayune, lan atiku kobong karo katresnan marang kowe. Aku wis lelungan adoh banget kanggo kowe. Apa gunané pangastiné kowe, apa gunané nyiksa awakmu nganggo puasa sing ketat banget? Ing buku apa kowe nemokake yèn wong ora kena ngombe, ora kena mangan, lan ora kena omah-omah? Apa Paulus Rasul ora kandha: *'Kawin iku kudu kinurmatan ing antarané kabèh wong, lan ambening manten ora kena kotoran'* (Ibrani 13:4)?

Sapa nabi sing dilarang mlebu Karajan Swarga mung amarga nduwé garwa? Apa Enoch sing agung lan nggumunake ora nikah? Nanging dhèwèké dijupuk menyang swarga lan nganti saiki durung ngrasakaké pati (Kejadian 5:24; Ibrani 11:5). Para leluhur Abraham nduwé telung garwa, lan malah diarani kanca Allah; ora mung kuwi, nanging uga dianggep pantes nampani Allah piyambak ing telung Pribadi ing sangisore tendha (Gen. 18). Ishak, sing dadi pratandha Kristus, uga omah-omah (Gen. 24:67). Yakub nduwé loro garwa lan loro gundhik, nanging dhèwèké bisa gulat karo malaékat lan dianggep pantes nyeksèni kamulyané Gusti Allah (Kejadian 22). Apa ora Musa Agung, nabi paling mulya lan abdi Gusti Allah, uga omah-omah (Keluaran 2)? Nanging dhèwèké tetep rembugan karo Gusti Allah, nylametaké bangsa Yahudi saka perbudakan sing pait ing tangan bangsa manca, lan dianggep pantes mlebu Karajan Swarga. Mangkono uga, Dawud, para nabi liyané lan wong-wong suci nduwé garwa lan anak sing sah – lan kabèh mau wis ditetepaké ing Karajan Swarga.'

Ngandika mangkono, wong dosa kuwi nyoba nggawe sang wali kélangan ajining diri lan ngoyak tekade; dhèwèké nyekel tangane sang wali lan miwiti nuntun sang wali menyang karusakan.

'Nanging yèn aku nggawe kowé dadi garwaku,' kandha Martinian, 'kepriyé aku bisa ngurusi kowé? Kepriyé aku bisa nyukupi kowé yèn aku ora nduwé apa-apa? Kowé weruh uripku; wiwit enom aku wis ora ngupaya nduwé barang-barang sing bakal rusak iki.'

Kanggo iki, wanita mau mangsuli:

"Gusti, mangga cawis kula lan paring kula nikmati kaendahan panjenengan; aja kuwatir bab liyane. Kula gadhah griya lan tanah ageng: emas, perak, lan budhak lanang lan wadon. Panjenengan bakal dados panguwasan sedaya punika."

Krungu tembung-tembung sing diucapake dening wanita iki—utawa luwih tepaté, déning Setan dhéwé, pembunuh kuna kuwi, sing ngucapaké liwat lambéné—Martinian wiwit goyah, mikir arep nindakake dosa. Akhiré, dhèwèké kandha marang wanita kuwi:

'Sabanjure sithik: biasane ana wong-wong sing teka marang aku njaluk berkah. Aku arep lunga ndeleng apa ana wong ing kana, supaya kita ora katon. Kita ora bisa ndhelikake dosa kita marang Gusti; paling ora ndhelikake marang manungsa, supaya padha ora ngina utawa nggosip ala marang kita.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké ninggalaké selé lan ngadeg ing watu ing kana, banjur miwiti merhatosaké dalan kanthi teliti. Nanging Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, ora kepéngin ana siji waé sing bininasaké. Dheweke ora nglirwakake pakaryanipun Santo Martinian, sing wis ditindakake wiwit isih enom; Gusti kelingan pandonganipun, paring pitulungan, lan ngowahi pikiran ala dados pikiran becik. Sawisé mudhun saka watu, Martinian nemokake sawetara ranting garing, banjur diangkat lan digawa menyang selipun. Dheweke nyelehake ing tengah selé, banjur nyalaké geni. Nalika geni kobong kenceng, sang wali nyopot sandalé, mlebu geni, lan ngadeg ing kana nganti geni wiwit ngleleraké kabèh awaké. Sawisé kuwi, dhèwèké metu saka geni lan kandha, kaya nyalahké dhéwé:

'Nah, Martinian, apa geni samentara iki nyenengake? Apa sangsara iki nyaman? Yen kowe bisa nahan, ayo terus njupuk garwo iki. Dheweke—utawa setan liwat dheweke—bakal nyiapake geni langgeng kanggo kowe.' Ora, dudu dhèwèké sing kudu disalahaké, nanging setan sing wis nyuntikaké pikiran iki marang dhèwèké – dhèwèké nindakake iki amarga kepéngin nyeret kowé menyang jurang karusakan. Pikirna, Martinian sing ora pantes, sangsara sing ngentèni kowé; élinga geni langgeng; geni samentara iki isa dipadhamaké nganggo banyu. Ana cahya ing jerone. Nanging geni neraka ora ana padhange babar pisan; kabèh segara lan kali ing donya, sanadyan akèh ing sangisore langit, ora bisa ngedamoni. Yen kowe bisa nahan geni kang ora bisa mati iki, mula lunga marang bojomu lan wenehana kepinginanmu.

Mangkono dhèwèké ngandika marang dhèwèké dhéwé. Nalika lara ing ati wiwit rada sirna, dhèwèké mlebu manèh ing geni lan ngadeg ing kono suwéné suwe, sak suwéné isih bisa. Sawisé metu saka geni, dhèwèké tiba ing lemah lan kanthi ati sing remuk, ambegan dawa lan nangis, dhèwèké njerit marang Gusti:

'Gusti Allah, Tuhanku, gungungana aku iki wong dosa; apura kekeruhan pikiranku lan kecenderungan atiku marang dosa.' Panjenengan, sing mriksa manah lan pikiran jero, mangertos manah kula ugi; Panjenengan mangertos bilih kula sampun tresna dhumateng Panjenengan wiwit enèm lan sampun nglelehake badan kula nganggo geni kanggé Panjenengan. Ngapura kula, Gusti lan Pangeran kula, amargi Panjenengan piyambak ingkang saé lan welas asih, awit Panjenengan pinaringan berkah salami-laminipun.

Mangkono sang wali ndedonga, nggleleng pasuryan ing lemah: piyambakipun botên saged ngadeg amargi tatu kobonganipun parah sanget. Sasampunipun punika, piyambakipun wiwit nyanyi: *'Gusti Allah saé sanget dhumateng Israel, dhumateng tiyang-tiyang ingkang resik manahipun! Nanging kanggé kula, suku kula meh keslincet, langkah kula meh goyah'*[1830] (Mazmur 72:1–2).

Ndeleng kahanan iki, bojone gumun carane sang wali, demi kaslametané dhéwé, nyerahake awaké dhéwé marang geni kang kobong. Lan dhèwèké dhéwé kelingan dosa-dosané lan rohé dadi luwih luhur, kaya tangi saka turu. Dhèwèké nyopot sandhangané lan kabèh perhiasan, mbuwang mau menyang geni lan, sawisé nganggo manèh sandhangan compang-camping, tiba ing sikilé Santo Martinian lan, karo nangis, miwiti ngomong marang dhèwèké:

Ampunana aku, sing sengsara lan wong dosa, abdi Gusti; panjenengan, Pak, mangertos sepira kuwatos lan maneka rupa tipu daya lan muslihaté setan. Dhèwèké sing nyusupaké pikiran marang aku supaya nggodha panjenengan. Dongakna aku, bapa suci, supaya lumantar pandongamu aku uga—wong sing akeh dosa—kepareng entuk kaslametan. Sumangga bapa mangertos: aku ora bakal bali menyang kutha, ora mlebu omahku, ora ketemu karo sedulur utawa kanca-kancaku. Ora, aku wis tekad tenan ninggalaké pakaryan ala; aku mung bakal nggatekake kaslametan nyawaku sing sengsara. Sumangga panjenengan mangertos uga, gusti: ing asmané Gusti Yesus Kristus, aku bakal perang nglawan setan kanthi cara sing padha kaya dhèwèké maringi inspirasi marang aku kanggo mberontak marang panjenengan. Lan aku ngarep-arep bisa nggawe dheweke isin: penipu kuna iki, kanthi ngadhepi aku marang kowe, sejatine wis ngadhepi aku marang awake dhewe. Dheweke kepengin ngalahake kowe liwat aku, nanging kanthi pitulungan Gusti kita, sing nelokake para pelacur supaya tobat, dheweke dhewe bakal kalah dening aku.

[1830] Ya iku tegesé, aku ana ing bebaya ninggalaké pikiran sing sehat sing ndhukung aku, lan keseret marang godaan paling gedhé. – Nabi nyebut pikiran minangka 'kaki lan telapak', – kaya sing diterangaké déning Theodoret sing pinaringan berkah.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nangis. Sang Sing Kasucèk mangsuli marang dhèwèké:

Mugi Gustiku lan Pangeran keng paring pangapura marang kowe, garwaku, amarga dosamu. Mlaku kanthi tentrem lan, kaya sing kowe kandha, jaga kaslametan atimu. Lawan hawa naphsumu kanthi ngetokake paugeran pangapuran kanggo awakmu, lan kanthi mangkono kowe bakal bisa nggawe Iblis isin.'

Minangka wangsulan marang iki, dhèwèké kandha marang sing kasucèkaké:

Aku nyuwun lan nyuwun marang Panjenengan, Bapa, paringi aku dalan menyang kaslametan; kandha marang aku, kepiye carane aku bisa nggayuh kaslametan?

Panjenengané mangsuli:

'Mlaku menyang Betlehem lan goleki gadis suci ing kana, sing jenenge Pavla[1831] , sing wis mbangun gréja suci ing kana. Nalika kowe tekan ing ngarsane, critakake kabeh sing wis kelakon lan goleki kaslametan lumantar dhèwèké.'

Wanita iku banjur tangi, sujud ing ngarepé lan kandha:

'Dedongakna aku, Rama, wong dosa!'

Wong suci kuwi, amarga lara banget, meh ora bisa tangi saka lemah. Dheweke maringi sawetara kurma kanggo lelungan, ngeterake dheweke metu saka sel, lan nalika nuduhake dalan menyang Yerusalem, kandha:

'Melu tentrem, slametna atimu, lan usaha kanthi tobat.' Aja nganti kowe mbalik: *'Ora ana sing nyekel bajak lan ndeleng mburi sing pantes mlebu Karajaning Gusti* Allah' (Lukas 9:62). Jaga awakmu, supaya mungsuh ora ngotori maneh; tetep teguh ing tobat, amarga Gusti nampa wong sing tobat.

Krungu kuwi, wong wadon mau nangis luwih kenceng lan kandha:

'Lan aku nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané sing dadi pangarep-arep bangsa-bangsa lan ora nate kuciwa. Aku yakin tenan lan ngarep-arep manawa wiwit saiki setan ora bakal nemu abdi ing diriku.'

Martinian sing berkah, sawisé nggawe pratandha salib marang dhèwèké, kandha:

Mugi Gusti Allah, Tuhanku, ngreksa nyawamu lan njaga kowe supaya slamet nganti pungkasan.

Wadon iku, sawisé sujud marang sang wali, banjur lunga, déné sang wali mbalèk menyang selé, ing kono kanthi luh wiwit ndedonga marang Gusti. Ing wektu sing padha, wadon iku terus mlaku, ndedonga marang Gusti kanthi luh, supaya Gusti nuntun dhèwèké menyang dalan kaslametan. Wengi wis teka, nanging dhèwèké isih mlaku ing ara-ara samun. Ing kono dhèwèké mandheg kanggo nginep bengi. Esuk-esuk, dhèwèké nerusaké lelampahan manèh, ndedonga lan ngucuraké luh. Ora tekan bengi telat dina sabanjuré dhèwèké tekan Betlehem. Nalika mlebu biara sing diadegaké déning Paula sing Kabungahan, dhèwèké sujud ing ngarepé lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon. Nalika krungu critane, Paula sing Kaberkahan memuji Gusti Allah, Sang Pangasihi manungsa, kanthi bungah nampani dheweke ing biara, lan saben dina mulang lan nuntun dheweke ing dalan kaslametan. Wanita iki nyawisake awake dhewe kanthi temenan marang tapa brata lan puasa nganti asring Paula sing Kaberkahan kandha marang dheweke:

'Aja kakehan nyiksa awakmu, anakku, supaya ora kesel; usaha supaya kowe bisa nerusake tapa brata nganti pungkasan.'

Nanging dheweke ora kendho ing panglakoné tapa brata. Sakdurungé seda, Zoe sing Begja – awit kuwi jenengé – nyuwun marang Gusti supaya paring pratandha apa pangapurané wis ditampa. Minangka pratandha saka welas asihé, Gusti Allah sing tresna marang manungsa paring marang dheweke karunia marasaké. Ana sawijining wanita sing nandhang sangsara amarga lara mripat teka ing biara kuwi, ngarep-arep mari. Paula sing Makutha, kepéngin mastèkaké tobaté Zoe, kandha marang dheweke:

'Ndonga, anakku, kanggo wanita iki: mbok menawa lumantar pandongamu Gusti bakal paring panyembuhan.'

Sawisé sawatara wektu, nalika Zoe lagi ndedonga kanggo wanita sing lara, wanita iku mari. Minangka panuwun amarga wis mari, wanita iku nganggo jilbab ing biara kuwi lan nyawisake dhiri kanthi semangat gedhé marang asketisisme monastik.

Sajrone rolas taun, Zoe sing pinaringan berkah nglakoni tapa brata lan kanthi tentrem nyerahake nyawane marang Gusti. Sajrone wektu tobat, dhèwèké ora ngombe anggur, ora nganggo lenga, ora mangan sayur-sayuran, nanging mung roti sethithik lan banyu. Dhèwèké mung mangan sapisan saben dina ing wayah sore, lan

[1831] Janda St. *Paulus* urip kanthi tapa brata ing Betlehem suwéné 20 taun, wiwit taun 384; dhèwèké séda tanggal 26 Januari 404.

kadhangkala mung sapisan saben rong dina; lemah gersang dadi ambené. Mangkono urip askétis sang wali, lan mangkono uga pangliyané.

Nanging ayo padha bali marang crita babagan Martinian sing pinaringan berkah.

Mung sawisé pitung wulan, Martinian sing Kinurmatan mari saka kobongané. Sawisé kuwi, dhèwèké wiwit mikir kaya ngéné:

'Yen aku ora ninggalake panggonan iki menyang panggonan liya, mungsuh sing licik ora bakal ninggalake aku piyambak lan ora bakal maringi tentrem. Satemene, aku kudune manggon ing panggonan sing para wanita ora bisa mlebu babar pisan.'

Sawisé mikir kaya ngono, dhèwèké tangi lan ndedonga marang Gusti:

'Gusti langit lan bumi lan Pencipta segara! Tindakna apa sing dadi kabecikanku; aja ninggalake aku; aja nganti aku binasa nganti pungkasan; dadi pitulung lan pangreksaku. O Gusti kang kuwasa! Tunjukna dalan marang kaslametan.'

Sawisé nggawe pratandha salib, wong sing pinaringan berkah kuwi ninggalake selé lan mangkat menyang segara. Nalika weruh yèn wong askét kuwi wis lunga saka panggonan kuwi, setan muni banter:

'Muga-muga jenengku dimulyakake, amarga aku wis ngusir kowe, Martinian, saka selmu, nglelehake awakmu, ndadekake kowe dadi pelarian lan tawanan.' 'Nah, Martinian, apa kowe mlayu saka kene? Nanging ngerti iki: ing endi wae kowe lunga, aku bakal ngetutake kowe ing endi wae; kaya aku wis ngusir kowe saka panggonan iki, mangkono uga aku bakal ngusir kowe saka endi wae panggonan sing bakal dadi papan dunungmu; aku ora bakal ninggalake kowe nganti aku ngalahake kowe sakabehe lan nggawe kowe dadi budakku.' Sing kasuceni mangsuli:

'Kowe sing ringkih lan sengsara! Apa kowe tenan mikir, amarga ora duwe kekuwatanmu dhewe, kowe wis ngusir aku saka sel iki, utawa kowe mikir aku lunga amarga putus asa? Ora, aku lunga saka kene supaya aku bisa luwih apik nglawan kowe lan ngalahake kowe. Yen loro godaan sing kowe gawa marang aku durung cukup, cobanen maneh nggodha aku. Kanthi pitulungan Gustiku, aku wis ngrusak tipuan licikmu, lan aku ora nandhang sangsara kanggo kowe, nanging kanggo asmané Gusti Allah, Tuhanku. Malah garwane sing kowe ajak nggodha aku saiki wis ngerti sepira cilikmu lan mbandhingake kowe karo udhara: dheweke wis nginjak-injak rencana ala lan jahatmu, nganti kowe ora wani nyedhaki bayangane.

Krungu tembung-tembung sangkêling sang suci mau, setan iku sirna. Banjur sing pinaringan berkah mau miwiti nyanyèkaké mazmur: *'Mugi Gusti Allah munggah, mugi mungsuh-mungsuhé padha sumebar; mugi sing sengit marang Panjenengané padha mlayu sadurungé Panjenengané'* (Mazmur 67:2). Kanthi nyanyèkaké mazmur iki, dhèwèké lumaku menyang segara. Sawisé tekan sawijining palabuhan, dhèwèké nemoni sawijining nahkoda sing taat marang Gusti lan kandha marang dhèwèké:

'Sedulur! Apa kowe ngerti ana pulo cilik sing sepi ing tengahing segara?'

Sing nduwèni prau kuwi mangsuli:

'Kok kowe takon ngono? Kowe butuh apa?'

"Aku kepengin mundur saka donya sing sia-sia iki lan nindakake tapa wungon," mangsuli Martinian, "nanging aku ora ngerti panggonan sing cocog kanggo kuwi."

Wong iku kandha:

Ana siji panggonan kaya ngono, nanging medeni: ing tengahing segara ana tebing watu sing dhuwur banget nganti ora bisa ndeleng daratan.

'Panggonan kaya ngono pas tenan kanggo aku,' wangsul wong sing pinaringan berkah, 'aku kepengin manggon ing kana, amarga ora ana garwa sing bisa mlebu.'

'Nanging sapa sing bakal nggawa panganmu?' pitakon nakhoda kapal.

Martinian kandha:

Aku kepengin nyuwun iki marang kowe. Kowe bakal nggawa pangan kanggo aku, lan aku bakal ndedonga kanggo kowe. Yen kowe nggawa godhong kurma, aku bakal nganyam; nalika kowe teka, kowe bakal nggawa kerajinan tanganku lan adol; lan nganggo dhuwit kuwi kowe bakal tuku roti kanggo aku; nggawa uga banyu ing wadhah. Aku nyuwun supaya kowe teka marang aku karo roti lan banyu kaping pindho utawa kaping telu saben taun.

Krungu kuwi, nakhoda kapal mangertèni yèn ana wong suci sing ngadeg ing ngarepé; dhèwèké janji bakal nepati kabèh sing dijaluk wong suci mau. Sawisé munggah kapal, padha mangkat menyang panggonan sepi kuwi. Kanthi angin buntut sing nguntungake, padha tekan tebing watu kuwi ing wayah sore. Nalika ndeleng iku, wong suci kuwi bungah ing atiné lan muji Gusti Allah. Sawisé mberkahi jurumudi, dhèwèké munggah ing watu lan miwiti nyanyi: *'Aku wis nyandhak kapitadosan marang Gusti, lan Panjenengané mirsani aku lan ngrungokaké tangisanku; Panjenengané narik aku metu saka bolongan kang medeni, saka lendhut kang kandas, lan nyelehaké sikilku ing watu lan nguwataké langkahku'* (Mazmur 39:2). (Lubang hawa napsu, miturut panjelasan St Athanasius, yaiku kebejatan lan kabodhoan. Lan saka lendhut ilusi, amarga ing dosa, kaya ing lendhut, sapa waé sing kejiret bakal kesandhung.)

Sawisé rampung maca mazmur, dhèwèké ndedonga lan kandha marang juru prau:

'Mlaku ing tentrem, sedulur, lan gawa roti, banyu, lan ranting supaya aku bisa nggawe keranjang.'

'Yen panjenengan kersa,' wangsul jurumudi, 'kula badhe nggawa kayu ugi. Ing mriki badhe kula bangunake gubug alit kanggé panjenengan.'

Nanging sing kinurmatan iku ora kepéngin mangkono: dhèwèké tetep manggon ing watu kuwi ing sangisoring langit kabuka, sabar nahan panas awan lan adhem bengi. Kaping pindho utawa kaping telu saben taun, juru prau bakal nggawa roti lan banyu marang dhèwèké, kaya sing dijaluk sang wali. Urip ing watu kuwi, Martinian sing suci banget bungah amarga wis uwal saka kesia-siaan donya. Saben dina lan bengi dhèwèké muji Gusti lan ora kendhat merenung babagan prakara ilahi. Nanging setan sing licik ora gelem ninggalaké wong suci kuwi tentrem sanajan ing kono lan tansah ngupaya ngganggu dhèwèké kanthi macem-macem cara. Ing sawijining wengi, setan ngundang prahara gedhe ing segara lan ngangkat ombak raksasa ing ndhuwur sirah sang wong sing dikudus. Ombak kuwi dhuwuré limolas hasta saka watu kuwi. Nalika kuwi kelakon, setan muni banter:

'Saiki kowe bakal tak lulung, Martinian!'

Nanging wong sing berkah kuwi mangsuli tanpa ragu-ragu:

'Kowe nyambut gawe sia-sia, kowe sing ringkih lan terkutuk: rencana-rencanamu ora bakal medeni aku, uga tipemu ora bakal nggawe aku isin. Aku percaya marang Gustiku Yesus Kristus, lan ing asmané aku bakal nggawe kowe isin.'

Sawisé ngendika mangkono, sing kasucèkaké mau miwiti nyanyi: *'Slametaké aku, ya Gusti Allah, awit banyu wis munggah tekan atiku. Aku klelep ing lendhut jero, ing ngendi ora ana panggonan kanggo nginjak; aku mlebu ing banyu jero, lan banjir mbanjir nyeret aku'* (Mazmur 68:2).

Sawisé maca mazmur iki, Martinian miwiti ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus,' pangajeng-ajenge, 'Putra Tunggaling Bapa kang ora katon, Panjenengan rawuh ing donya kanggo kaslametan kita; Panjenengan mrentah segara lan maringi dhawuh marang angin. Kabeh padha ngrungokake Panjenengan kanthi gumun. Panjenengan mirengna kula, dhuh Gusti, ing wekdal punika, lan redhakna prahara punika; kancemna setan, ingkang kepengin ngrusak kula; sedaya saged kalampahan dening Panjenengan, dhuh Gusti; sedaya wonten ing pangwasan Panjenengan." Nalika sang wali ngendika makaten, setan lumajeng. Prahara punika redha, lan boten ngantos sang wali cilaka. Sawisé kuwi, sang wali manggon ing watu kuwi suwéné enem taun manèh, nahan udan, adhem, lan panas demi keslametané. Nanging setan ora mandheg saka tipuané. Dhèwèké maringi sang wali cobaan liya sing luwih abot lan nempatké dhèwèké ing ujian sing luwih gedhé.

Ing sawijining dina, setan weruh sawijining kapal layar ing segara, nggawa priya lan wanita. Dheweke ngundang badai, lan angin kenceng nyurung kapal mau menyang watu, nganti pecah remuk. Kabeh wong ing kapal iku padha klelep, kejaba siji bocah wadon enom sing kasil nyekel papan kayu lan ngambang ing kana nganti tekan watu panggonané Martinian. Nalika nyekel watu, bocah wadon enom iku wiwit njerit:

'Gusti, welasana aku, abdi Gusti; tulung jupuk tanganku; nylametake aku lan aja tinggalake aku supaya ora mati.'

Ndeleng manawa ora ana sing bisa nylametake cah wadon iku kajaba dhèwèké, sing kasucèkake kandha:

'Iki uga pakaryané setan, nanging saiki, heh setan, kowe ora bakal bisa ngalahaké aku.'

Sawisé mikir bab iki, wong sing kasucèkaké kandha:

Aduh, kasihan aku iki wong dosa, amarga aku kaping pindho ngadhepi godaan iki: apa sing kudu tak lakoni? Yen aku ora maringi tangan marang cah wadon iku lan narik saka banyu, dheweke bakal klelep, lan dosa

abot bakal nimpu nyawaku, amarga aku bakal dadi pembunuhé. Nanging yen aku narik dheweke metu, aku ora bisa tetep ing kene karo dheweke. Banjur aku bakal ngadhepi bala sing luwih gedhe tinimbang sing sepisanan. Sadurunge, nalika aku ana ing daratan, aku bisa mlayu, nanging saiki – menyang endi aku bisa mlayu? Amarga mung ana siji watu cilik ing kene, sing diubengi segara saka kabeh sisih.

Banjur, ngulurkake tangane menyang langit, sing pinaringan berkah iku miwiti ndedonga:

'Gusti, aja nganti kula binasa, nanging aturana sedaya kanggé kabecikan atiku.'

Sawisé ngomong mangkono, dhèwèké nguluraké tangané marang sang ayu lan nuntun dhèwèké metu saka segara menyang watu. Nalika weruh yèn dhèwèké ayu banget, Martinian kandha:

'Satemene, suket lan geni ora bisa bebarengan; mokal kowe lan aku manggon bebarengan ing kene. Manganana kene lan aja wedi apa-apa: ana roti lan banyu ing kene; ana juragan kapal sing nggawa. Sajeroning rong sasi dheweke bakal teka ing kene. Critakna marang dheweke kabeh sing wis kelakon, lan dheweke bakal nggawa kowe nyebrang segara.'

Sawisé kuwi, sang wali nggawe pratandha salib ing segara lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus! Panjenengan wis maringi dhawuh marang angin, sing padha manut marang Panjenengan kanthi ajrih; mugi Panjenengan ndeleng kula lan paring welas asih marang kula, lan aja nganti kula binasa. Ing asmanipun Panjenengan, kula badhe nyemplung ing segara, awit langkung becik kula seda ing ombak tinimbang kaancur dening napsu daging marang sawijining wanita.'

Banjur ngadhep marang gadis iku, Martinian kandha:

Mlayu kanggo nylametake nyawamu, nona enom; mugi Gusti Allah nglindhungi atimu saka kabèh fitnah mungsuh lan njaga kowe supaya aman nganti pungkasan!

Kanthi tembung kuwi, dhèwèké nyemplung ing segara lan renang adoh. Kanthi pangayomaning Gusti, loro lumba-lumba ngangkat dhèwèké ing punggungé lan nggawa dhèwèké adoh. Ndeleng kahanan iki, sang ayu ngawasi dhèwèké nganti ilang saka pandelengan. Lumba-lumba mau nggawa wong sing pinaringan berkah mau menyang daratan. Sawisé tekan pinggir pantai, Martinian wiwit matur nuwun marang Gusti:

'Aku muji Panjenengan, ya Gusti Allah Tuhanku, amarga Panjenengan kanthi ajaib wis paring rahmat marang aku, abdi Panjenengan sing dosa lan ora pantes iki. Aja ninggalake aku nganti pungkasan.'

Sawisé kuwi, dhèwèké miwiti merenung:

Aku ora ngerti apa sing kudu tak lakoni. Mungsuh ora maringi aku tentrem, ora ing pagunungan, ora ing ara-ara samun. Uga ing segara, dheweke ora ninggalake aku tentrem. Nanging aku kudu tansah nggawa tembung-tembung Injil ing atiku: *'Nalika kowe dianiaya ing sawijining kutha, mlayua menyang kutha liyane. Amarga saestu aku kandha marang kowe, kowe durung ngliwati kabèh kutha-kutha Israel sadurunge Putraning Manungsa rawuh'* (Matéus 10:23).

Sawisé ngendika mangkono, sing pinaringan berkah mau miwiti obah saka siji panggonan menyang panggonan liya, saka siji kutha menyang kutha liya, lan ngendika kaya mangkéné:

'Mlayu, Martinian, supaya bebaya ora tumeka marang kowe.'

Mangkono, kanthi tansah ngumbara, dhèwèké nglampahi uripé. Ing nglakoni kuwi, dhèwèké ora nggawa tongkat, uga ora nggawa kantong, roti, sandhangan loro, utawa dhuwit – cekaké, ora ana apa-apa sing dibutuhaké kanggo urip saben dinané. Nalika dhèwèké mlebu kutha utawa désa apa waé, dhèwèké bakal takon sapa ing antarané warga sing misuwur amarga kasuciané, lan dhèwèké bakal nginep karo wong kuwi lan nampa pangan saka wong kuwi. Dheweke nginep ing endi wae nalika bengi teka: ing ara-ara samun utawa ing lapangan; nanging dheweke mung turu sakedhap banget. Kanthi lelungan kaya ngono, dhèwèké ngunjungi satus patang puluh papat kutha sajrone rong taun lan pungkasane tekan Athena[1832] . Gusti Allah kersa mbukak kabèh babagan Martinian sing pinaringan berkah mau marang uskup kutha kuwi. Ing kono, nalika ngrasa yèn pungkasané wis cedhak, sang wali sing wis lara mlebu gréja, nggleleng ing lemah lan kandha marang wong-wong sing ana ing sacedhaké:

'Tawani uskup kene saiki!'

Wong-wong sing ana ing kono padha nganggep yèn dhèwèké edan. Nanging nalika Martinianus miwiti nyuwun manèh marang wong-wong mau, padha manut, banjur padha menyang uskup lan kandha marang dhèwèké:

[1832] Kutha ing Yunani; saiki dadi ibukota Karajan Yunani; ing jaman kuna, kutha iki misuwur amarga kawicaksanané.

Ana wong siji lagi ngglethak ing gréja; kita ora ngerti apa dhèwèké edan utawa liya. Dhèwèké nyuwun supaya kita ngundang panjenengan menyang ngarsané.'

Uskup mangsuli marang wong-wong mau:

– Kowe salah nyebut wong iki edan: dhèwèké luwih becik lan agung tinimbang aku!

Banjur uskup mangkat menyang gréja. Wong sing kabegjan kuwi, nalika weruh uskup, ora bisa tangi. Dhèwèké nguluraké tangané marang uskup, kanthi pangajab mènèhi pakurmatan sing pantes marang imam agungé Gusti Allah. Uskup uga kepéngin ngajèni dhèwèké lan kandha:

'Gusti Allah tau janji bakal nuduhake abdi-Nya marang aku. Saiki janji mau wis kawujud. Nalika kowe diparingi Karajan Swarga, elinga aku uga.'

Sing pinaringan berkah mangsuli:

'Berkatna aku, Rama, lan ndedonga marang Gusti kanggo aku, supaya aku bisa muncul ing ngarsané pangadilan sing adil tanpa paukuman.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali ngangkat paningalé menyang langit lan ngendika:

'Gusti Yesus Kristus! Ing tangan Panjenengan kula pasrahake nyawaku!'

Lan sawisé nglètakaké tandha salib, dhèwèké kandha marang uskup:

'Kuburana aku, Rama, demi Gusti!'

Ing wektu iku, eseman sumunar ing pasuryané sing pinaringan berkah – lan mangkono dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti[1833] . Mangkono Santo Martinian kanthi pinunjul ngrampungaké lelampahaning donyané, njaga imané, lan dianggep pantes nampa mahkota sing wis disiapaké kanggo dhèwèké ing Karajaning Swarga. Uskup ngubur badan suci iku kanthi pakurmatan ageng ing gréja kuwi.

Sapa sing ora gumun marang wong askét iki, sapa sing ora ngajeni kenangane! Nganti pungkasaning dina-dinane, dhèwèké ngupaya nylametaké atiné. Dhèwèké malah kanthi sukarela nglakoni sangsara. Ing wektu kuwi, durung ana panganiayaan marang wong Kristen, nanging sang wali nyuwakké dhéwé marang martir. Dhèwèké ngalahaké setan lan ngalang-alangi kabèh tipuné. Dheweke dadi penganiaya dhèwèké dhéwé lan kanthi rela nampa sangsara marang awaké dhéwé. Satemene, dhèwèké pantes diarani martir lan wong sing nampa sangsara kanthi adil; lumantar geni urip iki, dhèwèké ngungkuli geni langgeng. Setan ngadhekaké garwané marang dhèwèké, nanging wong sing pinaringan berkah iki mbalèkaké garwané menyang dalan sing bener lan adil.

Nanging ayo padha ngadhep marang gadis sing ditinggal Martinianus ing watu, lan kita bakal weruh manawa pandonga sang suci iku banget mbiyantu dheweke.

Ditilar ing watu, Photinia – jenengé sang ayu – urip mung nganggo roti lan banyu, miturut pituduhé wong sing pinaringan berkah. Miturut adat, sawisé rong sasi, nakhoda kapal mangkat manèh menyang watu kuwi, nggawa roti lan banyu kanggo sang resi. Nalika dhèwèké nyedhak watu, dhèwèké weruh sang ayu tinimbang biksu lan nyangka yèn dhèwèké iku arwah. Kanthi wedi, dhèwèké miwiti nglayar adoh saka watu kuwi. Nanging Photinia muni marang dhèwèké:

'Aja wedi; aku pancen wadon lan wong Kristen; aja ninggalake aku, nanging teka lan rungokna apa sing arep tak kandhakake.'

Nanging jurumudi prau ora pracaya marang dheweke. Banjur, kanthi nyuwun, dheweke kandha:

'Aku sumpah marang kowe ing jenengé Kristus yèn aku iki wong Kristen; teka mrana tanpa wedi lan rungokna critaku.'

Banjur jurumudi prau sing wis nyedhak watu kuwi kandha marang dheweke:

'Ing endi sang biksu sing biyen ana ing kene? Kepiye lan menyang ngendi dheweke bisa lunga saka kene? Sapa sing nggawa kowe menyang kene lan ninggalake kowe ing watu iki?'

Sawisé nglètèhaké tandha salib, Photinia miwiti nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké. Sawisé krungu critané, priya kuwi kaget banget lan kandha marang dhèwèké:

'Ayo, aku bakal nggawa kowe saka kene menyang daratan, supaya kowe bisa menyang kutha-mu.'

'Ora, sedulur,' wangsulane, 'kula nyuwun, aja nggawa kula saking mriki, nanging welasi kula: mudhuna dhumateng ing dhusun, gawa sandhangan priya ingkang saking rambut; gawa roti lan toya, kados panjenengan sampun nindakaken dhumateng tiyang pinaringan berkah wau, lan panjenengan badhe nampi berkah saking Gusti

[1833] Saint Martinian seda ing pungkasan abad kaping 4 utawa ing wiwitan abad kaping 5.

ingkang sampun dipun janjekaken.' Amarga ora ana bedane antarane lanang lan wadon, kaya sing diandikakake Rasul: *'Ora ana wong Yahudi utawa wong non-Yahudi, ora ana budhak utawa merdéka, ora ana lanang utawa wadon; amarga kowe kabeh padha siji ing Kristus Yesus'* (Gal. 3:28). Aja ngremehake aku, wong dosa, amarga aku uga kepéngin éntuk kaslametan. Mbok menawa Gusti Allah, kersa nylametake aku, ing pangayomaning kawicaksananipun, paring karsa manggenake aku ing watu punika. Aja ninggalake aku mung amarga aku wadon; elinga manawa Gusti Allah nyipta Adam lan Hawa, lan Panjenenganipun piyambak kersa lair saking Sang Putri Maria sing Maha Suci. Layani aku kaya kowe nglayani wong sing bener kuwi, lan wenehana aku kabeh sing tak jaluk. Gawa uga sawetara wol, supaya aku bisa ngrajut. Bojomu uga gawa kene bareng kowe: dheweke bakal ngagemake aku sandhangan priya, lan aku bakal nindakake apa wae sing diparingi dhawuh. Mugi Gusti lan Allah kula tansah rawuh ing sapanjang gesang panjenengan, lan paring panjenengan sih, rahmat, sarta pangapura dosa ing gesang punika lan ing gesang ingkang badhe rawuh.

Pangulu prau mangsuli marang dheweke:

Aku bakal nindakake kabeh sing kok jaluk; mung padha seneng lan ajeg atimu, lan Gusti Allah bakal maringi apa sing kok kepengin.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké mulih numpak prau; rong dina sawisé, dhèwèké bali mrana karo garwané, sawise nggawa kabèh sing dijaluk déning sang ayu. Sawisé mudhun saka prau, garwané munggah watu marang Photini sing suci. Dhèwèké nyium Photini lan sujud ing lemah. Banjur dhèwèké nggawa sandhangan lan roti saka prau. Sawisé nyuwun marang kapten kapal supaya mundur sithik, Photini sing suci nyopot sandhangan wadoné, mbuwang bareng karo ringkihé wadon, banjur nganggo sandhangan priya, ngiket awaké nganggo kawicaksanan lan kekuwatan priya. Nalika nindakake kuwi, dhèwèké ndedonga karo muni banter:

'Ya Gusti Allah! Kawit jaman mbiyen Panjenengan sampun mirengaken pandonga para wali Panjenengan; mirengna ugi kula, tiyang dosa; tulungna kula gesang tentrem lan taat ing panggonan menika, nganggo sandhangan priya; jaga nyawa kula, kiyatna manah kula, kiyatna badan kula, lan pimpinana kula ing dalan kaslametan; lan paring ganjaran sing pantes marang wong-wong sing bakal ngladeni aku. Amarga Panjenengan pinaringan berkah lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Sawisé kuwi, dhèwèké kandha marang bojone:

'Gusti, kula nyuwun: mugi panjenengan maringi kula wol, sarta roti lan toya, supados kula boten nedha roti panjenengan tanpa upah; lan tampi busana kula menika minangka pratandha asah kula.'

Sawisé kuwi, dhèwèké ngetokaké wong-wong mau kanthi tentrem. Ing wulan katelu, nakhoda kapal lan garwané teka manèh menyang Photini lan nggawa roti kanggo dhèwèké.

Nalika ana ing pulo, putri sing pinaringan berkah iku muji Gusti Allah amarga uripé. Saben dina dhèwèké ndedonga rolas kaping marang Gusti Allah, lan saben bengi dhèwèké nambah manèh upaya sing taqwa kuwi, ndedonga marang Gusti Allah kaping rong puluh papat. Siji pon roti dadi panganané rong dina. Mangkono, kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké nganti tekan pungkasaning uripé. Nalika dhèwèké manggon ing watu iki, umuré limang welas taun, lan dhèwèké manggon ing kana enem taun; mula kanthi tentrem dhèwèké nyerahaké nyawa sing suci lan suci marang Gusti. Mung rong wulan sawisé seda, nalika nakhoda kapal lan garwané teka ing wektu sing wis ditemtokake, padha nemokake yèn Photini sing bejo wis seda; tangane nyawiji ing pratandha salib, pasuryané sumunar: katoné kaya lagi turu. Sawisé ngajèni awak suciné lan nggawa, padha nyelehaké ing kapal lan layar menyang kutha Kaisarea ing Palestina. Ing kana, nakhoda kapal menyang Uskup Kaisarea lan nyritakaké kabèh babagan urip mulya Santa Fotini. Beberengan karo kabèh rohaniawan, uskup ngubur awaké kanthi pakurmatan, lan nalika nyanyi mazmur lan kidung sing diilhami déning Gusti, dhèwèké maringi pakurmatan lan kamulyan marang Rama, Putra, lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 8:

Panjenenganipun memadamake kobongan godaan kanthi aliran luh, ya Sang Kabegjan, lan sawise ngendhaleni geger segara lan galake kewan galak, Panjenenganipun muni: 'Panjenenganipun paling kinurmatan, ya Sang Maha Kuwasa, ingkang nylametake kula saking geni lan badai.'

Kontakion, Nada 2:

Minangka ahli tapa sing wicaksana, sing nandhang sangsara miturut pilihané dhéwé, sing manggon ing ara-ara samun lan dadi pertapa, ayo padha muji Martinian sing tansah kinurmatan kanthi pantes ing kidungan kita: amarga dhèwèké nginjak ula ing sangisoring sikilé.

Peringatan Sang Simeon sing Mulya, Pemberi Mirra, Raja Serbia[1834]

Peringatan tanggal 13 Februari

Sing Mulya Simeon iku panguwasa Serbia, nanging piyambakipun nyerahaké kraton donyané lan nyawisaké sakabèhing gesangé kanggo nggayuh Kraton langgeng ing swarga. Dheweke ngedegake pirang-pirang biara ing saindenging tanahé lan ing pinggir Kali Studenica mbangun gréja megah kang dipersembahake marang Sang Putri Allah ingkang Paling Suci; dhèwèké mréntah supaya jeroné gréja iku dilapisi marmer saka lantai nganti langit-langit lan dihias nganggo emas. Tansah nyukupi kabutuhan wong mlarat, Santo Simeon pungkasane maringi kabèh bandha kang ora kaétung marang wong-wong mlarat: sawisé kuwi, kanthi sukarela nyerahaké kabèh tanah sing biyèn dadi panguwasané marang pamaréntahan anaké Stephen, dhèwèké langsung nilar donya lan mèlu anaké, Savva sing Kinurmatan, sing sakdurungé ora suwé wis ngucapaké sumpah monastik ing salah siji biara ing Gunung Athos. Sawisé tekan Gunung Suci, Sang Kinurmatan, kanthi pitulungan putrané, ndandani biara lan gréja sing rusak ing kono, sing dikenal kanthi jeneng Hilandar, lan miwiti nyawiji ing urip monastik ing kono. Sawise sinau ajrih marang Gusti lan kanthi ajeg netepi paugeran biara babagan pandonga lan puasa, Santo Simeon nggayuh katentreman atiné, ngendhalèkaké pikirané sing dosa lan, kanthi pitulungan sih-rahmaté Gusti, dadi wong askétis agung. Ing babagan nahan napsu lan puasa dhèwèké nggayuh pangkat sing dhuwur nganti dipadhakaké karo para malaékat.

Mula, nalika isih urip, akèh biksu saka manéka nagara padha teka ing biarané kanggo memuji Gusti Allah, lan marang akèh wong mau dhèwèké dadi mentor lan pituduh ing dalan kaslametan. Sawisé nglakoni urip sing saleh ing kana, Sang Simeon sing Kinurmatan, ing yuswa tuwa, mulih marang Gusti—sing wis dipun tresnani sanget sajrone gesangé—kanthi kabungahan lan pangarep-arep padhang tumrap kabegjan langgeng[1835] .

Sawisé Panjenengané sing Kinurmatan séda, Gusti maringi pakaryan mujijat minangka pangurmatan marang kabecikané sing ageng. Awaké wiwit ngetokaké mur, lan lumantar kuwi, kanthi kuwasa Gusti, akèh mujijat sing kelakon. Sawisé kuwi, putrané sang wali, Sang Mulya Savva, nggawa awaké bapaké menyang Serbia lan ngreksa kanthi pakurmatan ing Gréja Sang Putri Ibu Allah Paling Suci, ing Kali Studenica, sing déning Sang Wali Simeon dhéwé wis dibangun kanthi katresnan gedhé saka biaya dhéwé. Nganti saiki, umat Kristen sing taat njupuk murri saka relikwari ing ngendi relik Sang Venerable Simeon disimpen; padha ngolesake awaké dhéwé nganggo murri mau kanggo macem-macem lara lan mari.

Peringatan Santo Eulogius, Uskup Agung Alexandria

Dirilisaké tanggal 13 Februari

Wiwitane, Santo Eulogius dadi abbas ing Biara Ibune Gusti Allah ing Justinian, Antiokia. Kaisar Tiberius[1836] ngangkat piyambakipun dadi Uskup ing Katedral Alexandria. Ing kono, Santo Eulogius nglawan para bidah kanthi semangat sing ora kendho[1837] , ngirim tulisan-tulisane siji-siji menyang biara-biara Mesir sing kena

---

[1834] Sadurunge njupuk sumpah monastik, Santo Simeon iku sawijining župan (pangeran) Serbia agung lan dikenal minangka *Stefan Nemanja.* Dhèwèké nyawiji akèh tanah Serbia lan njamin kamardikan politiké. Sajrone pamaréntahané, dhèwèké makarya tanpa kendhat kanggo nglindhungi bangsane saka pangaribawa Latinisme, Arianisme, lan bidah-bidah liyané. Bojoné Stefan Nemanja, Anna sing taat, ngetutaké tuladhané garwané, njupuk sumpah biara lan manggon ing salah siji biara wanita.

[1835] Simeon sing Kinurmatan seda ing umur 86 taun tanggal 13 Februari 1200.

[1836] Kaisar Tiberius II mrentah wiwit taun 578 nganti 582.

pengaruh Eutychianisme. Dheweke uga kudu ngadhepi wong Samaria, sing wektu kuwi ngenalake Dosipheus minangka nabi sing wis diomongake Musa. Wong suci iki ngadani konsili babagan prakara iki. Eulogius seda ing umur sing wis tuwa banget watara taun 608, tanggal 18 Februari[1838] .

27 Februari

14 Februari (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling Kang Suci Cyril, Sing Setinga Para Rasul, Guru Bangsa Slavia

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Auxentius

Peringatan tanggal 14 Februari

Ing jaman pamaréntahan Theodosius enom[1839] , ana wong saleh sing jenengé Auxentius, putrané Adda wong Persia, sing nyekel jabatan penting ing kraton kaisar ing Konstantinopel. Dhèwèké diurmati kabèh minangka , sawijining bangsawan sing paham Kitab Suci uga kawruh donya, lan minangka wong sing misuwur amarga kabecikané. Auxentius iki wis kenal karo Sang Marcian sing kinurmatan, sing mengko dadi pangurus Gereja Agung; dhèwèké uga kenal karo biksu sing luhur budi, Yohanes, sing manggon ing Gereja Santo Yohanes Pembaptis ing pinggiran kutha Konstantinopel sing dikenal minangka 'Eudoma', lan njaga paseduluran sing raket karo para wong saleh liyane. Kanthi kepengin niru cara uripe, Auxentius nilar kesia-siaan, kamulyan, lan geger donya iki, lan dadi prajurit Kristus, Sang Raja Swarga, kanthi ngucapake sumpah monastik. Wiwitane dhèwèké ngabdi marang Gusti minangka diakon, banjur dadi presbiter, lan diparingi kuwasa ngusir setan nganti bisa mbusak roh jahat saka wong-wong, mula dhèwèké dipuji kabèh wong ing Konstantinopel. Nanging Santo Auxentius ora ngupaya kamulyan donya: iku abot banget ing atiné; ngupaya gesang meneng, dhèwèké ninggalaké kutha sing rame, mangkat menyang Bithynia lan tekan gunung sepi sing dijenengi 'Oxia', sing dumunung sepuluh stadia saka Chalcedon. Dheweke seneng panggonan kuwi; dheweke munggah bukit lan, ngangkat tangan suci, miwiti memuji Gusti Allah ing kana, kandha: *'Mung Panjenengan, ya Gusti, sing maringi aku pangayoman'* (Mazmur 4:9).

Lan sang wali manggon ing gunung iku, sing sabanjure dijenengi 'Auxentius' manut jenenge; kanthi jeneng iki gunung mau kasebut ing uripé Sang Stephen sing kinurmatan, sing nandhang sangsara ing tangané para ikonoklas lan sabanjure manggon ing gunung iki.

Nalika manggon ing gunung iki, Sang Wigati Auxentius ditemokake ing kana déning sawatara penggembala; padha nggoleki wedhusé sing kesasar, sing banjur ditemokake lumantar pandonga Sang Wigati. Wiwit wektu kuwi, kabar babagan sang wali nyebar, nganti akèh wong padha teka marang dhèwèké: ana sing golek panyembuhan raga, amarga lumantar pandonga sang wali padha mari saka macem-macem lara; ana uga sing kanggo nyawane. Mengko, wong-wong sing taat saka desa-desa sacedhaké padha kumpul lan mbangun sel kanggo Bapa Reverend ing pucuking gunung. Kanthi dikurung ing kono, sang wali ngandika liwat jendhela cilik marang wong-wong sing teka, mulang kabecikan lan marasaké wong lara; amarga dhèwèké kaya mata air panyembuh, kebak sih rahmaté Gusti, saéngga wong saka pirang-pirang kutha padha teka kaya marang dhokter sing ora mènèhi bayaran. Ana sawijining wektu, garwané sawijining comite[1840] , saka Nicomedia, sing wis kelangan paningal, teka marang Auxentius lan wiwit nyuwun marang dhèwèké:

[1837] Ing layang-layangé St. Gregorius Dialogus marang St. Eulogius, kita nemokaké cathetan wigati babagan pelayanané Uskup Agung Alexandria sing ngbawa woh-wohan. Miturut St. Gregorius, piwulangé St. Eulogius 'sacara signifikan nyuda cacahing mungsuh Gréja lan nglipatgandhaké wedhusé Gusti'.

[1838] Panulisané saiki meh kabèh mung dikenal liwat kutipan sing disedhiyakake Patriark Photius. Meh kabèh ditulis minangka tanggapan marang kontroversi jamané: 1) babagan persatuan loro sipat ing Kristus Yesus; 2) enem buku nglawan Novatian; 3) telung buku nglawan wong Samaria; lan liya-liyané. Saka akèh khotbahé Santo Eulogius, mung siji sing tekan marang kita kanthi lengkap – yaiku kanggo minggu Va'i.

[1839] *Teodosius enom* mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

'Gusti, welas asih marang aku, abdi Sang Gusti Allah Maha Luhur!'

Kanggo iki, ingkang kinurmatan mangsuli, ngandika marang kabèh ingkang rawuh:

Aku iki wong sing kebak dosa; kaya kowe, aku uga kena hawa napsu. Nanging yen kowe pracaya yèn Panjenengané sing wis marasaké wong lair buta ora bakal ngremehké wanita iki uga, ayo padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanggo dhèwèké.

Sawisé kabèh padha ndedonga, sang wali nyentuh mripaté lan kandha:

'Yesus Kristus, cahya sejati, nyembuhake kowe.'

Sakwise kuwi, pandelengé wong wadon mau mari, lan kabèh wong padha muji Gusti Allah. Minangka panuwun amarga wis mari, dhèwèké maringi sedekah sing akèh marang para pengemis ing kaki gunung kuwi, sing nyuwun sedekah marang wong-wong sing teka ndelok sang wali; lan dhèwèké piyambak ngopeni para pengemis mau, maringi roti sing diwènèhaké marang dhèwèké liwat para murid. Saliyane karunia marasaké, sang wong suci uga duwé karunia liya – karunia pangertosan. Mangkono, ing sawijining wektu, ana loro priya sing teka marang piyambakipun: siji wong Kristen Ortodoks, sijiné penganut bidah; sang wong suci nampani priya Ortodoks mau kanthi welas asih lan rembugan dawa babagan kabecikan rohani, déné piyambakipun ora ngucapaké sak tembung marang wong bidah mau, amarga wis mangertèni yèn dhèwèké ora precaya. Sawisé padha ninggalaké sang wali, wong sesat kuwi wiwit ngina lan nyalahké Rama Suci, nyebut panjenengané munafik. Sadurungé padha tekan omahé, ana abdi dalem ketemu wong sesat kuwi ing dalan lan kandha yèn setan wis ngenggoni anaké lan saiki nyiksa anaké kanthi parah. Kabar iki nglarani atiné wong sesat mau; dhèwèké tobat saka dosané, nggawa anaké wadon—sing kesurupan roh najis—marang Sang Awuxentius sing Kinurmatan, lan wiwit nyuwun kanthi andhap asor marang sang wali supaya marasaké anaké; lan anaké mau mari saka panyiksa setan, déné bapaké mari saka kapercayané sing sesat.

Ing wektu liyane, ana loro wong kusta sing teka marang Auxentius, nyuwun supaya disembuhake. Sang wali takon marang wong-wong mau:

'Kawruh apa dosa sing wis kowe lakoni nganti Gusti Allah ngutus paukuman kaya ngene marang kowe?'

Wong-wong mau, sawisé sujud ing ngarepé sang wali, nyuwun:

'Gusti welas asih marang kita, abdi Kristus, lan ndedonga supaya kita waras.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Sedulur, lara iki tumeka marang kowe amarga kowe wis kebiasaan ngumpat lan nyebut-nyebut jenengé Gusti Allah tanpa ana alesan, saéngga ngundang murka Gusti Allah tumrap awakmu.'

Krungu tembung-tembung sang wali mau, padha gumun banget amarga dhèwèké ngerti dosa-dosané; padha sujud ing lemah ing ngarepé bapa mulya, banjur tobat saka dosané. Auxentius nresnani marang wong-wong mau, ngolesi lenga suci saka sirah nganti sikil, lan kandha:

'Yesus Kristus sing nyembuhake kowe; aku mung wong sing dosa.'

Sakwise kuwi, wong-wong kusta mau langsung mari saka sangsara.

Ing sawijining wektu, ana wong lumpuh sing ngglethak ing amben digawa marang sang wali nganggo kereta kuda; wong tuwané, nyuwun pangapunten ing sikilé sang wali, kandha karo nangis:

'Putrané kita kena lumpuh amarga akèh dosané kita.'

Banjur Auxentius takon marang wong-wong mau:

Apa kowe pracaya manawa Gusti Allah bisa, lumantar aku, wong dosa, marasaké anakmu?

Padha mangsuli:

– Satemene, panjenengan malaikat sing dikirim kanggo kaslametan kita, lan kita pracaya manawa kabèh bab bisa kelakon kanthi Gusti Allah.

Marang iki wong mulya mangsuli:

– Miturut pracaya kowe, kowe bakal nampa apa sing kowe jaluk.

Lan njupuk lenga suci, piyambakipun ngolesaké ing saindhenging badané wong lumpuh mau; wong iku langsung tangi, waras sakabèhé; kabèh sing nyekseni mujijat iki padha ngluhuraké Gusti Allah. Ora mungkin

---

[1840] *Istilah 'comites'* sepisanan ngrujuk marang kanca-kancané pejabat paling dhuwur ing sawijining provinsi, lan sakbanjuré marang kanca-kancané para kaisar, sing mbentuk rombongan paling jero. Wiwit jaman Konstantinus Agung, gelar iki diwènèhaké marang kabèh bangsawan lan pejabat nagara, sanajan ora kalebu ing rombongan kaisar.

nyritakaké kabèh kedadeyan nalika sang wali ngusir setan: akèh wong sing kaslametaké saka roh najis lumantar pandonga sang wali, nganti akèh wong sing kesurupan terus-terusan teka marang sang wali saka manéka panggonan, malah saka papan sing adoh, déné liyané digawa kanthi paksa marang sang wali, lan kabèh mau kaslametaké saka roh najis lumantar pandonga suciné. Asceta sing pinaringan berkah iki nampa kakuwatan lan wewenang gedhe marang setan saka Gusti Allah.

Santa Auxentius uga diundang menyang Konsili Ekumenis Kaping Papat para Bapa Suci, sing dianakake ing Kalsedonia[1841] ; ing kono piyambakipun makarya kiyat, nglawan bidah Eutikhian lan bidah Nestorian, amarga iku piyambakipun nandhang sangsara akèh saka tangan para bidah. Nanging dhèwèké diurmati banget déning Kaisar Marcian sing taat, lan kabèh Bapa-Bapa Suci padha tresna banget marang dhèwèké; pancèn dhèwèké dadi anggota Majelis sing pinunjul, pinunjul amarga kawicaksanané lan mujijat-mujijat, uga amarga iman ortodoksé; ora ana sing bisa ngalahaké dhèwèké ing debat, amarga dhèwèké nguwasani kabèh Kitab Suci kanthi tuntas. Cekakipun, tembung *'seorang nabi, kuwasa ing lampah lan sabda ing ngarsané Gusti Allah lan kabèh wong'* (Lukas 24:19) cocog kanggo dhèwèké.

Sawisé negesaké iman Ortodoks sing sejati ing majelis iki bebarengan karo para bapa suci liyané, Santo Auxentius mbalèk manèh menyang gunung arahé lan selé sing sepi. Ing lelampahan menyang Kalsedonia, bolak-balik, dhèwèké nindakake akèh mujijat agung, ngusir setan saka wong-wong lan marasaké kabèh lara lan cacat. Sanajan nalika ana ing selé, dhèwèké maringi paedah ageng marang donya, dadi tuladha urip sing luhur, uga lumantar piwulang rohani sing dinikmati kabèh wong sing teka saka manéka nagari, kaya déné padha gumun marang mujijat-mujijat sing ditindakake. Kanthi mripat kang bisa ndeleng adoh, Santo Auxentius bisa ndeleng prakara ing adoh kanthi cetha kaya ana ing ngarepe – dhèwèké malah bisa ndeleng roh kabegjan kang ora duwe badan lan nyawa wong-wong sing bener. Mangkono, sawijining wengi, sawisé piyambaké mulih menyang selé, piyambaké miwiti ngaturaké pandonga lumrahé marang Gusti, déné para murid lan wong-wong sing teka arep ndelok sang wali ana ing njaba selé lan durung padha turu; ujug-ujug, béda karo kabiasaané, sang wali mbukak jendhela ciliké lan muni banter:

'Mugi Gusti Allah kasucèkaké! Mugi Gusti Allah kasucèkaké! Mugi Gusti Allah kasucèkaké!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nglegos jero lan nundhukaké sirahé marang lemah. Nalika kabèh padha ngadeg ing kono, ora wani takon apa-apa marang dhèwèké, dhèwèké kandha:

'Anak-anakku! Cahya saka Wétan, bapak kita Simeon, wis mulih marang Gusti.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nangis kenceng; banjur, sawisé sawatara wektu, dhèwèké ngendika manèh:

'Bapak kita sing suci, tiang lan pangrojong kabeneran—Simeon Stylite—wis seda; rohné sing resik lan tanpa cela, nalika lumantar, ora nolak kanggo nyapa aku, wong dosa lan wong sengsara.'

Krungu tembung-tembung mau, kabèh padha gumun lan kagèt marang kuwasa pandelengané sing adoh, lan padha kelingan jam nalika sang wali maringi kabar iki marang wong-wong mau; sawisé kuwi, kabar seda Sang Wali Simeon Stylite digawa marang Raja Leo, sing munggah tahta sawisé Marcian, lan kabar iki nyebar ngendi-endi. Wektu kuwi para murid Auxentius, sawisé krungu kabar seda sang wong suci, bisa manèh mastèkaké kabeneran tembung guruné: wektu seda mau pancèn pas karo ramalan sang wong suci.

Ora suwe sawisé pangliyané Sang Simeon Stylite sing kaberkahan, pangliyané Sang Auxentius sing kaberkahan, sing wis yuswa tuwa, uga wis cedhak; lan mula abdi Gusti iki, sing wis nglakoni urip sing saleh lan nyenengake Gusti, ngedegake pirang-pirang biara ing maneka panggonan lumantar berkahé, dadi pamimpin rohani saindenging wewengkon Bithynia, lan nuntun akèh wong menyang dalan kaslametan, uga mangkat tentrem marang Gusti[1842] .

Troparion, Nada 1:

Wah, sing manggon ing ara-ara samun, malaikat ing daging, lan mujijat, Panjenengan sampun rawuh, Bapa kita sing nggawa Gusti Allah, Auxentius: lumantar puasa, jaga bengi, lan pandonga, Panjenengan nampi

[1841] Konsili Ekumenis Kaping Papat dianakake ing taun 451.
[1842] Santo Auxentius seda nalika pamaréntahan Leo Agung, watara taun 470.

karunia langit, marasaké wong lara lan nyawa wong-wong sing teka marang Panjenengan kanthi pracaya. Kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe kekuwatan, kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe mahkota, kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar kowe.

Uripé Sang Mulya Isaac, Rahib Gua

Dipepering ing tanggal 14 Februari

Ora mungkin manungsa bisa nyingkiri godaan; yèn sing nggoda wani nyedhaki Gusti piyambak ing ara-ara samun (Mat. 4:3), luwih-luwih dhèwèké wani nggoda abdi Gusti; nanging kaya emas sing disucèkaké déning geni, sumunar ing ngarepé wong kaya srengéngé, mangkono uga manungsa, sawisé diuji déning cobaan mungsuh lan diserahaké marang geni langgeng, bakal sumunar ing ngarepé Gusti lumantar pakaryané sing becik, kaya padhangé awan. Kasunyatan iki cetha katon ing Bapa Kita sing Kinurmatan, Isaac, Rahib Gua. Ing uripé ing donya, bapak kinurmatan iki iku pedagang sugih saka Toropets[1843] ; sawisé mutusaké dadi biarawan, dhèwèké mènèhaké kabèh bandha marang wong mlarat lan biara-biara, banjur menyang guwaé Sang Kinurmatan Antonius lan nyuwun supaya ditampa ing komunitas biarawan. Sang Anthony sing kinurmatan, kanthi ngerti sadurunge yèn wong iki bakal ngupaya ing kabecikan kaya para malaikat lan dhèwèké dhéwé bakal dadi kaya para malaikat, maringi panjaluké. Sawisé dadi biksu, Sang Isaac sing kinurmatan seneng urip prasaja: ora mung nganggo klambi rami, nanging uga dhèwèké mréntahaké supaya tuku kambing lan nguliti; saka kulit iki, sing isih seger lan teles, dhèwèké nggawe sandhangan lan nganggo ing ndhuwur kain gersang, supaya kulit kuwi garing ing badané. Ing wektu kuwi, Isak nyendhiri dhéwé ing guwa sempit siji, sing ukurane mung watara patang hasta[1844] , lan ing kono dhèwèké ndedonga marang Gusti karo luh; Panganan siji-sijine mung sak prosphora, nanging kuwi uga dipangan saben rong dina sepisan; dhèwèké nglegakaké hausé nganggo banyu, lan sanadyan mangkono mung sithik-sithik. Panganan lan ombèn-ombèn mau digawa marang dhèwèké déning Sang Anthony sing Mulya lan disaluraké liwat jendhela sing sempit banget nganti mung siji tangan sing bisa mlebu; Saliyane, Sang Agung Isaac ora nate ngglethak ing amben, nanging nyegerake awaké kanthi turu sakedhap nalika lungguh. Mangkono, ing tengahing pakaryan tapa brata sing abot, piyambakipun tetep pitung taun tanpa ninggalake sel sempitipun.

Ing sawijining dina, nalika sonten, piyambakipun miwiti, kados adatipun, sujud ndonga, nglantaraké mazmur ngantos tengah wengi; nalika piyambakipun krasa kesel, piyambakipun ngudhari lilin lan lenggah ing panggonané. Tiba-tiba, guwa iku kebanjiran cahya gedhe, padhang kaya srengenge, lan loro setan, ing wujud priya enom sing ayu, nyedhaki sang wong suci; pasuryane padhang kaya srengenge; padha kandha marang sang wong suci:

'Isaac! Kita iki malaikat, lan delengen, Kristus rawuh marang kowe karo bala langit.'

Isaac banjur tangi lan weruh akèh setan; pasuryané padhang kaya srengéngé; nanging ana siji sing luwih padhang tinimbang kabèh, lan sinar metu saka pasuryané; banjur para setan kandha marang Isaac:

'Isaak! Delengen, Kristus ana ing kene; sujud lan sembah dhumateng Panjenengané.'

Amarga ora bisa ngenali tipuané para setan lan lali nggawe pratandha salib, sang wong suci mau sujud marang setan kuwi kaya-kaya dhèwèké Kristus.

Sakwise kuwi, para setan padha nglumpukake swara banter, ngumumake:

'Isaac – kowe saiki dadi kagungan kita!'

Sawisé padha njaluk dhèwèké lungguh, dhèwèké dhéwé padha lungguh ngubengi dhèwèké; kabèh sel lan lorong guwa ing sacedhaké sel kuwi kebak setan. Banjur salah siji saka setan-setan mau, Kristus palsu, kandha:

'Jupukna seruling, kecapi, lan kendhang, lan mainna, lan ajakna Isaac nari ing ngarep kita.'

Sakwise kuwi, para setan langsung miwiti nggebuk suling, timpani, lan harpa; nyekel Isaac, padha mlumpat-mlumpat bareng karo dheweke lan nari suwene suwe; sawise nganti sang wong suci kesel lan meh ora urip, lan sawise ngina dheweke kaya ngono, para setan padha sirna.

[1843] *Toropets* iku kutha kecamatan ing Pskov Governorate.

[1844] Lokot utawa lakot iku satuan dawa sing padha karo 10,5 vershoks.

Esuké, nalika wayahe Isaac biasané mangan, Sang Anthony sing kinurmatan nyedhak jendhela cilik kaya biasané lan kandha:

'Berikahna aku, Bapa Isaac.'

Ora ana wangsulan; kaget, Antonius gumun apa Santo Isak wis seda. Banjur dhèwèké ngutus Sang Mulya Teodosius lan sedulur-sedulur biara liyané. Nalika padha teka, para sedulur mbongkar guwa lan ngusung Isaac metu, kira-kira yèn dhèwèké wis seda, banjur dibaringaké ing ngarep guwa; nanging banjur padha nyadari yèn Isaac isih urip. Banjur abbot, ingkang kinurmatan Theodosius, ngendika:

'Satemene, apa sing kelakon marang dhèwèké iku pakaryané setan.'

Isaac banjur dipapanake ing amben, lan Santo Antonius piyambak sing ngopeni dheweke. Ing wektu kuwi, Pangeran Izyaslav saka Kyiv lagi bali menyang Kyiv saka Polandia; Pangeran Izyaslav wiwit nduweni rasa dendam marang Sang Venerabel Antonius amarga Vseslav, Pangeran Polotsk, sing wis nguwasani tahta Kyiv sawatara wektu nalika Sang Venerabel isih urip. Banjur Pangeran Sviatoslav saka Chernihiv ngutus wong njaluk Santo Antoni teka saka Chernihiv ing wayah bengi; nalika tekan Chernihiv, piyambakipun kasengsem marang panggonan sing dijenengi Gunung Boldynska; sawisé nggali guwa, Sang Mulya manggon ing kana, ing ngendi biara isih ana nganti saiki. Nalika ngerti yèn Santo Antonius wis lunga menyang Chernihiv, Sang Abas Suci Teodosius njupuk Isaac, digawa menyang selé lan dirumat, – amarga Isaac lumpuh ing pikiran lan badan, saéngga dhèwèké ora bisa lungguh, ora bisa ngadeg, malah ora bisa mbalik menyang sisih liyané, nanging mung nggladrah ing siji sisih, nganti asring ana ulat sing tuwuh ing sangisoringé. Romo Theodosius piyambak ngumbah lan ngagemaké piyambak kanthi tangané dhéwé lan nglayani kaya ngono sajrone rong taun kebak, nalika Isaac ngglethak ing kana. Kaget yèn sajrone rong taun, Isaac ora nate nyicipi roti, banyu, sayur-sayuran, utawa panganan liya, nanging dhèwèké tetep urip, ngglethak ing ambené, bisu lan tuli. Sang Theodosius sing kinurmatan ndedonga kanggo Isaac awan lan bengi nganti ing taun katelu Isaac wiwit bisa ngomong; banjur dhèwèké nyuwun supaya dibantu ngadeg lan mlaku kaya bocah cilik; nanging dhèwèké ora kepéngin menyang gréja, mula digawa kanthi paksa, lan sawisé kuwi dhèwèké wiwit teka ing gréja kanthi kersané dhéwé. Banjur dhèwèké miwiti rawuh ing dhahar bebarengan, ing ngendi dhèwèké lungguh kapisah saka sedulur-seduluré; roti diselehaké ing ngarepé, nanging dhèwèké ora gelem nyentuhé; sedulur-seduluré arep nyelehaké roti mau ing tangane, nanging Sang Mulya Theodosius kandha:

– Lebokna roti ing ngarepé, nanging aja dilebokaké ing tangane, supaya dhèwèké bisa mangan dhéwé.

Lan mangkono, sajrone seminggu kabeh, dhèwèké ora ngidini para sedulur masang roti ing tangané Isaac; Isaac, sing nyawang liyané, banjur miwiti mangan roti mau dhéwé lan kanthi cara iki dhèwèké sinau mangan. Mangkono Sang Mulya Theodosius nylametaké dhèwèké saka tipuan lan godaané setan.

Nalika Sang Theodosius sing kinurmatan séda lan Sang Stefanus sing kabegjan dadi abbot nggantèkaké panjenengané, Ishak manèh miwiti urip prasaja, kandha marang panggodha:

'Kowe wis ngapusi aku, setan, nalika aku nyendhiri ing guwa, nanging saiki aku ora bakal nyendhiri maneh; malah, kanthi pitulunganing Gusti, aku bakal ngupaya ngalahaké kowe kanthi makarya ing biara.'

Banjur Isaac manèh nganggo klambi kasar saka rambut; ing ndhuwuré ditambahaké jubah kandel[1845] , lan miwiti mbantu para juru masak, nyambut gawe kanggo sedulur-seduluré, mlebu gréja kanggo Matins luwih dhisik tinimbang wong liya, lan ngadeg tanpa obah ing panggonané ing gréja. Nalika mangsa adhem teka, piyambakipun ngadeg ing gréja tanpa nggatekake adhem kang nyilet, nganggo sepatu kang sobek parah, nganti sikilé kerep mbeku nempel ing lantai watu, nanging piyambakipun ora obah sikilé nganti ibadah rampung. Sawisé Matins, dhèwèké lumaku menyang pawon luwih dhisik tinimbang wong liya, nyiapaké geni, nglumpukaké kayu bakar lan njupuk banyu; bar kuwi para biksu liyané, sing wis diparingi tugas iki, teka.

Nalika semana, salah siji biksu sing jenenge uga Isaac kandha kanthi ngenyek marang sing pinaringan berkah:

'Isaac! Ana gagak lungguh ing kana; jak tangkep.'

Sang biksu sing andhap asor mau nyembah lemah, banjur mlaku menyang kana, nyekel gagak lan nggawa menyang pawon para biksu. Kabeh padha gumun lan ngandhani abbot lan sedulur-sedulure bab iki; wiwit wektu kuwi, sedulur-sedulure padha ngajeni dhèwèké. Nanging, amarga dhèwèké ora kepéngin kamulyan saka

[1845] *'Svita'* utawa *'svitka'* iku busana njaba sing prasaja lan kasar.

manungsa, sing kasucèkaké mau nganggo sandhangan wong edan suci lan wiwit ngina kadhang kala abbot, kadhang kala para sedulur, kadhang kala umat awam, nganti akèh wong padha nggebuki dhèwèké. Sawisé dadi wong edan suci, dhèwèké mapan manèh ing panggonan sing biyèn wis tau manggon – ing guwaé Sang Anthony sing wis seda. Ngumpulake bocah-bocah ing sacedhake dheweke, dheweke banjur ngagemake wong-wong mau jubah biara. Amarga iku, dheweke dihukum dening abbot wektu semana, ingkang Mulya Nikon, lan kadhangkala dipukul dening wong tuwa bocah-bocah mau; nanging dheweke nahan kabeh iku kanthi kabungahan, nampa pukulan, telanjang, lan adhem.

Ing sawijining wengi, Sang Saleh Isaac nyalakake geni ing tungku guwa; tungku iku ringkih, lan nalika geni kobong, kobaran geni wiwit munggah liwat celah-celahé; amarga ora ana apa-apa kanggo nutupi celah-celah mau, Isaac ngadeg kanthi sikilé sing telanjang ing kobaran geni lan tetep ana ing kono nganti tungku mau kobong entèk; banjur piyambakipun mudhun, tanpa cilaka saking punapa-punapa. Ishak nindakake akèh pakaryan ingkang nggumunaken. Pungkasanipun piyambakipun kagungan kuwasa ageng marang setan-setan, saéngga piyambakipun boten ajrih dhumateng setan-setan punika, boten ajrih dhumateng ancaman utawi godhanipun; nanging setan-setan asring nyiksa piyambakipun lan ngendika:

'Kowe iku salah siji saka kita, Isaac, amarga kowe nyembah pangeran kita.'

Nanging dhèwèké mangsuli marang wong-wong mau:

Pangeranmu iku pangeran setan—Beelzebub; aku wedi marang dheweke kaya wedi marang arca lalat (amarga mangkono teges jenenge)[1846] ; lan aku uga ora wedi marang kowe, para abdi-abdié; sanadyan biyèn kowe wis ngapusi aku, amarga aku durung ngerti tipu muslihat lan licikmu, saiki, kanthi kuwasa Gusti Allah kita Yesus Kristus lan pandonga para Bapa sing kinurmatan, Antonius lan Teodosius, aku bakal menang nglawan kowe.

Kanthi kuwi, dhèwèké nggawe pratandha salib lan banjur ngusiraké padha. Kadhangkala setan-setan nyoba medeni wong sing pinaringan berkah kuwi kanthi teka ing wayah bengi ing kumpulan gedhé, nggawa cangkul[1847] lan sekop, lan kandha:

'Kita bakal nggali guwamu lan ngubur kowe ing sangisore reruntuhan.'

Liyané ing antarané padha kandha marang dhèwèké:

'Metu, Isaac: padha arep ngubur kowe urip-urip ing guwa.'

Kanggo iki wong sing pinaringan berkah mau mangsuli:

'Yen kowe manungsa, kowe bakal mlaku ing pepadhang awan; nanging kowe anaké pepeteng, mula kowe mlaku ing pepeteng.'

Nalika piyambakipun ngandika, piyambakipun nggawe pratandha salib, kados biasanipun nalika ngadhepi godaan kados makaten, lan setan-setan mau langsung sirna. Kadhangkala, karsa medeni piyambakipun, padha muncul ing wujud beruang utawa singa lan kewan galak liyane; ing wektu liyane padha nyusup marang piyambakipun kanthi wujud ula, kodhok, tikus lan reptil liyane; nanging amarga ora bisa nindakake apa-apa, pungkasane padha kandha:

'Isaac, kowe wis ngalahake kita!'

Kanggo kuwi dhèwèké mangsuli:

'Kowe tau ngalahake aku kanthi nampilake wujudé Gusti Yesus Kristus lan Malaikat, sanajan kowe ora pantes nampa wujud kaya ngono; saiki kowe katon ing wujud sejati, kaya kéwan galak lan kéwan ternak, ula lan kéwan merayap, amarga pancèn kuwi sejatine kowe.'

Lan wiwit wektu kuwi, para setan ora bisa gawe cilaka marang sang wali; dhèwèké wis perang nglawan para setan suwéné telung taun wiwit dhèwèké dhéwé manggon manèh ing guwa, miturut pangakuané dhéwé. Sawisé kuwi, dhèwèké miwiti urip sing luwih kasat, nglakoni tapa brata sing luwih abot; dhèwèké puasa luwih ketat lan , nyawisaké awaké kanggo tapa brata. Ing tengah-tengah upaya tapa brata kaya ngono, wayahe seda wis teka; dhèwèké lara abot ing guwané. Para sedulur nggawa wong sing lara mau menyang biara; ing kana dhèwèké lara wolung dina lan, sawisé nglakoni pangakuan iman sing becik, mulih marang Gusti[1848] . Abbot John lan kabèh

---

[1846] *Beelzebub* – berhala Akkaronia ing Palestina, panguwasa gudang gandum lan pasokan pangan, sing ngusir lalat lan hama liyane. Ing Matius 12:24 lan Lukas 11:15, dheweke diarani pangeran setan.

[1847] *Cangkul* – kapak cilik, sekop, pengki wesi.

[1848] Isaac sing Kinurmatan séda ing abad kaping 12. Reliké disimpen kanthi tebuka ing guwa-guwaé Anthony sing Kinurmatan, déné sawatara dialihake saka Kyiv menyang Toropets déning Abas Kudin saka biara ing taun 1711.

komunitas, sawisé nyiapaké awaké sing kinurmatan, ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan ing guwa ing ngendi para bapa suci liyané uga dipunduduhaké. Mangkono prajurit Kristus sing becik iki, sanadyan ing wiwitan dikalahaké déning mungsuh, sabanjuré ngalahaké setan dhéwé lan dianggep pantes nampa Karajan Swarga. Muga-muga lumantar pandonga suci panjenenganipun, kita ugi, sawise ngalahake mungsuh-mungsuh nyawa kita, saged pamarentah bebarengan kaliyan Panyerang neraka, Yesus, Raja Kamulyan, ingkang pantes nampi sedaya kamulyan, pakurmatan, lan ibadah, bebarengan kaliyan Bapa langgeng Panjenenganipun lan Roh Suci ingkang Maha Suci, Leres, lan maringi gesang, saiki lan salawas-lawase ngantos dumugi jaman-jaman. Amin.

Peringatan Maron sing Kinurmatan

Dipeperingati tanggal 14 Februari

Ingkang Kinurmatan Maron milih gesang askétis minangka pertapa. Kanggo punika, piyambakipun munggah dhateng pucuking gunung ingkang biyèn dipun suwun déning sawatara wong kafir; ing ngriku piyambakipun manggih sawijining candhi kafir ingkang sampun dipun tinggalké lan, sawisé dipun suwun dhateng Gusti Allah, piyambakipun manggon ing ngriku[1849] . Mengko, piyambakipun mbangun gubug cilik kanggo dhiri piyambak, nanging arang dipigunakaké. Amarga awakipun ringkih, piyambakipun maringi gubug mau marang wong liyo sing lara, sing teka kanthi akèh. Lan Gusti, sing maringi perjuangan tapa brata, nguwatake sang resi suci mau kanthi sih-rahmaté lan lumantar pandongane nyembuh wong-wong sing teka nyuwun maras. Ora suwe, Sang Kinurmatan mau dadi misuwur amarga bisa nyembuh demam, menggigil, lan akèh lara liyane mung kanthi pandonga, uga bisa ngusir setan. Sajrone uripé, piyambakipun ngedegaké pirang-pirang biara lan lumantar tapa brata para biksu, ndadékaké biara-biara mau nyenengaké Gusti. Mangkono, kanthi semangat nglakoni kabecikan, Santo Maron nyembuhaké badan lan jiwa para tiyang. Sawisé ngalami pirang-pirang peyakit, Sang Bapa Ingkang Kinurmatan, sawisé lara sedhela, ninggalaké donya lan kanthi tentrem pinuju marang Gusti[1850] .

Perayaan Pangeling-eling Santo Abraham, Uskup Kariya

Dirilèkaké tanggal 14 Februari

Ingkang Kinurmatan Abraham urip ing jaman pamaréntahan Kaisar Theodosius Agung[1851] . Panjenengané lair lan dibesarké ing pulo Siprus[1852] . Nalika wis diwasa, panjenengané maringi bandha-bandhané marang komunitas-komunitas biara, njupuk sumpah biara ing salah sijiné, lan nyawisaké dhiri kanggo tapa brata biara. Kanthi berjaga tanpa turu, pandonga lan puasa sing suwé, dhèwèké nganti ngentèkaké awaké nganti ora bisa obah suwé banget lan pancèn ora bisa mlaku. Sawisé ngerti yèn ana panggonan ing Pagunungan Libanon[1853] sing cocog kanggo tapa brata piyambakan, Sang Abraham sing kinurmatan ninggalake biara lan lunga menyang kana. Dhèwèké mbangun sel cilik lan miwiti nyawisaké wektu kanggo urip tapa brata minangka pertapa. Dheweke nglampahi telung dina ing selé kanthi meneng ketat lan mung ing dina kaping papat metu saka kono kanthi meneng uga. Sang Resep nglampahi sangsara abot ing panggonan iki. Wong-wong pagan, sawisé padha krungu babagan dheweke, sepisanan padha mbuwang wedhi marang dheweke, banjur padha nindakake kekerasan liyane marang dheweke kanthi tujuan meksa supaya dheweke lunga saka panggonan iki salawas-lawase. Kajaba iku, para petani mlarat saka desa jejere kerep banget ngganggu dheweke kanthi asring teka lan nyuwun sedekah. Nanging Sang Pendeta nahan kabeh iku kanthi sabar, lan supaya ora kena ejekan sing nyiksa, dheweke maringi marang para pengemis kabeh sing wis diwenehake dening sawetara pengunjung sing taat. Rasa welas asihé sang pandhita

---

[1849] Gunung iki dumunung ora adoh saka kutha Kirra ing Siria, lelungan rong dina saka Antiohia ing Keuskupan Efrat.

[1850] Dheweke seda ing abad kaping 4. – Murid-murid Maron yaiku: Yakobus Sang Pertapa, Limnius – 22 Februari, lan Domnina – 1 Maret.

[1851] Teodosius I Agung mrentah saka taun 379 nganti 395. Panjenengané mrentah pérangan wétan Kakaisaran Romawi.

[1852] Pulo Siprus dumunung ing pérangan wétan Segara Tengah; iku pulo gunung-gunung sing biyèn subur banget. Nalika lelampahan misionaris Rasul Paulus (Kisah Para Rasul 13:4–12). Wiwit abad kaping 16, pulo iki wis ana ing sangisoré pamaréntahan Turki.

[1853] Rentetan gunung Libanon memanjang sapanjang pesisir Segara Mediterania wiwit tapel wates lor Palestina nganti lor.

nganti nggumunaké para warga desa nganti padha mbangun gréja, , lan amarga padha wong Kristen, padha nyengkuyung dhèwèké supaya diangkat dadi imam lan dadi pastur. Saint Abraham nepaki pangarep-arep mau lan sawisé ngadegaké umaté ing urip sing taat, dhèwèké ninggalaké imam liya ing panggonané, déné dhèwèké dhéwé bali menyang biara. Dhèwèké ora suwé dadi misuwur amarga pakaryan gedhé lan, minangka wong sing taat banget, dhèwèké diangkat dadi Uskup kutha Karra[1854] . Liwat tuladha asketisme sing ketat lan piwulang sing diilhami déning Gusti, dhèwèké kanthi cepet nuntun umaté marang urip sing nyenengaké Gusti. Sajeroning kabèh wektu dhèwèké dadi rohaniwan suci, Santo Abraham ora tau ngrasakaké roti, utawa panganan apa waé sing dimasak nganggo geni, utawa sayuran sing direbus utawa diasinkan ing banyu; Pangananipun namung sayuran mentah, woh-wohan alas, lan sapiturute. Nalika kabar babagan Sang Abraham sing Mulya tekan Kaisar Teodosius enom[1855] , piyambakipun ngajak dhèwèké menyang kraton. Romo sing kinurmatan mau mangkat menyang Konstantinopel lan sawisé manggon ing kana sawatara wektu, nyerahaké nyawané marang Gusti. Miturut dhawuh saka sang kaisar sing taat, jasadé kanthi upacara dipindhah saka Konstantinopel menyang kutha Carr lan dikubur ing kana.

Pindahan relik Pangeran Suci lan Adil Michael Vsevolodovich saka Chernigov lan boyaré Theodore

Dipepering ing tanggal 14 Februari

Para martir iki nandhang sangsara ing tangané Batu Khan tanggal 20 September 1244. Relik-reliké digawa saka Chernigov menyang Moskow tanggal 14 Februari 1578 lan dipasang ing Kremlin, ing gréja sing didedikasikaké kanggo wong-wong mau, cedhak Gerbang Taynitsky; Ing tanggal 25 Agustus 1770, relik kasebut dipindhahake menyang Katedral Presentasi, sing dumunung ing kraton ing 'serambi'; ing tanggal 21 November 1774, relik kasebut dipasang ing Katedral Archangel, ing ngendi isih dipun istirahake nganti saiki.

28 Februari

15 Februari (tata cara lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling marang Sang Paphnutius sing Kinurmatan lan putrine Euphrosyne

Urip lan Kemartiran Santo Onesimus Sang Rasul, salah siji saka Pitung Dasawarsa

Perayaan tanggal 15 Februari

Ing jaman para rasul, ing kutha Kolosai ing Frigia[1856] , ana wong Kristen keturunan bangsawan sing jenenge Filemon; dhèwèké banjur diangkat dadi uskup lan kalebu salah siji saka Pitung Puluh Rasul. Malah sadurungé dadi rasul, Filemon wis nduwèni budhak jenengé Onesimus. Amarga wis nglarani atiné tuwané lan wedi paukuman, Onesimus mlayu saka dhèwèké lan tekan Roma[1857] , ing kono dhèwèké nemoni Rasul Suci

---

[1854] Kutha Carr dumunung ing Mesopotamia ing pérangan dhuwur Kali Efrat, ing pinggir salah siji anak kali (Khovare), rada kidul kutha Edessa.

[1855] Kaisar Teodosius II sing Enom mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

[1856] Kolose iku kutha ing sisih kidul-kulon Phrygia, sawijining wewengkon ing Asia Cilik, ing Kali Lykus, cedhak Laodikea lan Hierapolis. Ing taun kaping 10 saka pamaréntahan Nero (64 Masehi) Kolose karusakan amarga gempa bumi; sakwisé dibangun manèh, nanging ora tau mbalèk marang kamulyané biyèn. Mengko, kutha iki dikenal *minangka Choni.* Saiki iku désa cilik ing salah siji lereng Gunung Chonas, ing sacedhaké isih ana reruntuhan kutha kuna. Salah siji surat saka Santo Paulus sang Rasul ditulis marang warga kutha iki.

[1857] Ibu kutha Kakaisaran Romawi; dumunung ing Italia tengah ing loro-lorone pinggir Kali Tiber nalika mili menyang segara.

Paulus sing diiket; sawisé ngrungokaké pangandikane sing suci lan diwulang bab iman marang Gusti kita Yesus Kristus, dhèwèké dibaptis déning Rasul lan ngladèni kanthi tekun bebarengan karo Santo Tikhikus. Rasul Suci Paulus, nalika ngutus Santo Tikhikus karo suraté marang wong Kolose, paring Santo Onesimus minangka kancané, kaya sing ditulis déning piyambaké ing pungkasan surat mau: *'Tychicus, sedulurku sing tak tresnani, abdi sing setya lan kanca gawe ing Gusti, bakal nyritakake kabeh babagan kahananku. Aku ngutus dheweke marang kowe supaya dheweke bisa mangerteni kahanamu lan nglipur atimu, bebarengan karo Onesimus, sedulur kita sing setya lan tak tresnani, sing kalebu saka kowe. Wong-wong mau bakal nyritakaké kabèh sing kedadéyan ing kéné'* (Kolose 4:7–9).

Rasul nulis marang wong Kolose liwat Tikhikus, dene liwat Onesimus dhèwèké ngirim pesen khusus marang Filemon, tuwané; ing pesen iki, Rasul nyuwun marang Filemon supaya ngapura kaluputan Onesimus lan nampa dhèwèké ora minangka budhak, nanging minangka Rasul Paulus dhéwé. Ing suratipun, Rasul Paulus nyebut Onesimus minangka putranipun: *'Aku nyuwun marang kowe kanggo putraku Onesimus, sing tak lairake nalika aku dibelenggu: biyen dheweke ora pantes kanggo kowe, nanging saiki dheweke pantes kanggo kowe lan kanggo aku; aku ngirim dheweke bali marang kowe; mula kowe tampanana dheweke kaya kowe nampani aku'* (Filemon 1:10–12). Kanthi kabungahan, Filemon nindakake miturut pitutur sang Rasul: ora mung nampani Onesimus kanthi katresnan, nanging uga mbebasake dheweke lan ngirim dheweke bali menyang Roma marang sang Rasul Paulus sing suci, supaya Onesimus bisa ngladeni sang Rasul ing kana, amarga kuwi sing dikarepake Santo Paulus: 'Aku kepengin njaga dheweke karo aku, supaya dheweke bisa ngladeni aku ing panggonmu nalika aku dibelenggu amarga Injil; nanging aku ora kepengin nindakake apa-apa tanpa sarahumu, supaya kabecikanmu ora amarga kapaksa nanging saka kersamu dhéwé' (Filemon 1:13–14).

Mangkono, Rasul Suci Onesimus tetep ing Roma, ngladeni para Rasul nganti pungkasaning uripé; dhèwèké diangkat déning para Rasul dadi uskup kanggo nginjili Sabda. Sawisé para Rasul Suci séda, dhèwèké ninggalaké Roma lan ngumbara liwat akèh kutha lan nagara, nginjili Kristus ing Spanyol[1858] , ing Korintus, ing Kolose, ing Patras[1859] , lan banjur njabat uskup ing Efesus[1860] sawisé Santo Timotius lan Santo Yohanes Teolog. Santa Ignatius sing diarani Pembawa Gusti kanthi cetha maringi kesaksian babagan keuskupané ing Efesus ing Suraté marang umat Efesus saka Smirna; nalika dhèwèké digawa saka Antiokia menyang Roma kanggo dibuwang marang kéwan galak, dhèwèké ditemoni ing dalan ing Smirna déning Santa Onesimus, sing ditemani sawatara warga Efesus. Santa Ignatius nulis babagan iki marang umat Efeso kaya ing ngisor iki:

Aku, ing asmané Gusti Allah, wis nampa pasamuan panjenengan sing akèh lumantar Onesimus, sawijining priya kang katresnané ora bisa diungkapaké, uskup panjenengan ing daging. Tresnaa dhèwèké, aku nyuwun marang kowé ing asmané Gusti Yesus Kristus, lan muga-muga kowé kabèh padha kaya dhèwèké; awit kabegjan tumrap kowé sing wis diparingi pantes nduwèni uskup kaya ngono. Ing suratné marang wong Antiokia, dhèwèké nulis manèh:

'Onesimus, panggembala Ephesus, ngaturake salam marang kowe.'

Saka iki kita sinau yèn Santo Onesimus, sawisé ngumbara liwat akèh nagara lan kutha, tekan Éfeso nalika wis tuwa; ing kana dhèwèké ngembala Gréja Allah sawatara wektu, banjur dicekel déning wong-wong sing ora pracaya lan digawa saka kutha kuwi menyang Roma, sing kelakon nalika pamaréntahan Trajan[1861] ; ing Roma, dhèwèké diserahaké marang eparkhus Tertillus kanggo disiksa. Eparkh takon marang sang wali:

'Sapa kowe?'

Onesimus mangsuli:

[1858] Ing jaman kuna, Spanyol nyakup apa sing saiki dadi Spanyol lan Portugal bebarengan. Ing sisih lor, dipisahake saka Prancis dening Pegunungan Pirene; ing wétan, watesé Segara Mediterania; ing kidul, Segara Mediterania lan Selat Gibraltar; lan ing kulon, Samodra Atlantik.

[1859] Patras iku kutha kuna ing pesisir lor Peloponnese; kutha iki kalebu salah siji saka 12 kutha merdika ing wilayah Achaea; kutha iki diowahi dadi koloni Romawi déning Kaisar Agustus; antara taun 1205 lan 1408, kutha iki dadi kutha krajan Dukat Frank Achaea; ing taun 1463, kutha iki kaping Turki; saiki, kutha iki dumunung ing Karajan Yunani, cedhak lawang mlebu Teluk Lepanto (Teluk Korintus).

[1860] Efeso, ing Segara Aegea, iku pusat perdagangan penting ing Asia Cilik. Lokasi pesisiré, iklim sing nyenengaké, pelabuhan sing apik banget, lan Kuil Diana sing misuwur ndadékaké kutha iki dadi salah siji kutha paling sugih lan kondhang ing Asia Cilik. Rasul Paulus nginjili Injil ing kéné.

[1861] Saka 98 nganti 117

Aku wong Kristen.'

Banjur epark takon maneh:

'Kowe kalebu kelas sosial sing endi?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Aku biyen dadi budaké wong tartamtu, nanging saiki aku dadi abdi sing setya marang Gusti Allah kita sing becik lan Juruslamet, Yesus Kristus.'

Gubernur terus takon marang Onesimus:

'Nanging kenapa kowe banjur makarya kanggo tuan liyane?'

Onesimus mangsuli:

'Amarga aku wis mangertèni kabeneran lan wis sengit marang panyembahan berhala.'

Banjur epark takon:

'Kanggo rega pira kowe didol marang tuan anyar?'

Onesimus mangsuli:

'Putraning Allah, Yesus Kristus, wis nebus aku saka karusakan nganggo getihé sing mulya lan ngalihake aku menyang kahanan sing ora rusak, kaya sing katulis ing Kitab Suci kita: *'Kowe ora ditebus nganggo barang-barang fana kaya perak utawa emas saka cara uripmu sing sia-sia sing diturunake saka leluhurmu, nanging nganggo getihé Kristus sing mulya, kaya getihé wedhus sing tanpa cacat lan tanpa cela'* (1 Petrus 1:18–19).

Uskup takon:

'Critakna marang kita, urip kaya apa sing diarani "sia-sia" miturut Kitab Suci panjenengan?'

'Urip sing sia-sia iku zinah tanpa hukum, sing amarga seneng daging sakedhap nyiapake geni langgeng kanggo wong-wong sing kebak napsu lan tresna marang dosa; uga kalebu tresna marang dhuwit, amarga iku wong nindhes tangga teparo, lan ing ilmu sihir, nalika wong nyawiji karo setan – pungkasan iki iku oyot kabeh fitnah lan tipu daya; iku kesombongan, sing ndadekake wong, liwat kapercayan dhiri sing kakehan, ngunggahake awake dhewe tinimbang wong liya; iku iri, sing mulang Kain lan akeh wong liya kanggo nindakake pembunuhan sedulur; iku fitnah lan cangkem sing ora terkendali, sing nyebarake ejekan marang kabeh kaya mega; iku munafik lan goroh, mungsuhé kabeneran, kanca setan, lumantar iku mungsuh sing jahat banget uga ngapusi Hawa; iku nesu, sing nyurung ngutuk lan nyulut prahara lan matèni bapak; – mabuk, sing digandheng karo ora ngendhalèni dhiri lan nglairaké napsu, nyurung tembung kasar; Ora ana pikiran becik ing kono, mung kebejatan. Kabeh kabiasaan ala iki mbentuk urip kang sia-sia. Asale saka urip kaya ngono lan ibune kabeh iku yaiku nyembah berhala sing kok lakoni; iku dhasar zinah, guru kanggo ora ngerti Gusti Allah, pambutek pikiran, panyurung napsu birahi; ora ana pakurmatan ing kono; iku perang nglawan Gusti kabeh, nyoba ngrusak ibadah sejati marang Gusti Allah; ibadah iki pimpinan pati, abdi ula, panguripaning wong duraka, mungsuh kabecikan; padha mlayu saka kasucian; iku pangkhotbah undhang-undhangmu sing ngrusak, panyengkuyung semangat pepeteng lan peteng ndhedhet, kanca pembantaian getih, pangeran kabencian; iku ngapusi wong-wong sing polos sing ora kenal Gusti, sing adoh saka pepadhanging sih; iku ngiket para abdi-abdiné nganggo ikatan tumindak isin lan mulangaké kabodhoan; iku ngisi para sepuh sing wis uban karo isin, nyurung supaya padha nari miturut swara terompet imam; ngancurake kasucian para dara; nandhani pestane nganggo pedhang lan wesi, kanthi getihe kéwan lan reregedé; nampilake reregedé sing tanpa isin; meksa wong lanang mbukak awak ing tengah kutha lan nduduhake awak telanjang marang garwane; ngancani sakramene karo pambunuhan lan zinah; iku ngrebut pikiran manungsa nganggo maneka wujud pemujaan berhala, kaya prau: kadhang kala ngutus para pandhita supaya mangan ula beracun; wektu liyane, ngajak supaya padha mangan dewa manca, iku nandurake kepinginan matèni sapi, utawa nyembah sapi minangka kurban, utawa nyembah wedhus marang wedhus, nganggep barang sing padha minangka dewa lan animal[1862] ; utawa matèni manungsa minangka kurban kanggo manungsa sing digawe saka watu lan kayu, supaya tinimbang nindakake kabecikan, malah nindakake pambunuhan, ngorbanake sing urip marang sing ora urip. Nanging kenapa aku kudu ngomong akèh-akehé? Takhayulmu malah maringi pakurmatan ilahi marang bawang putih, supaya, ing kabut lan kabodhoan gedhe, bisa nuntun wong menyang neraka. Sawise nimbang-nimbang cara

[1862] Santo Onesimus nandhesake ing kene salah siji kontradiksi sing cetha banget sing ana ing agama pagan, sing dianggep sakabehe tanpa mbedakake panggonan utawa wektu: ing sawijining wewengkon kéwan disembah minangka dewa, déné ing wewengkon liya ora dibedakake karo kéwan papat sikil liyane lan dipuja marang sawijining dewa.

urip sing sia-sia, ora takwa lan ala, sing kok lakoni ing sembahmu marang berhala—cara urip sing dilarang Kitab Suci— Aku mlayu saka iku kaya saka segara prahara, lan tekan ing pelabuhan sing aman—urip sing adil lan saleh, kang dumadi saka iman suci marang Allah Sing Siji Sejati, lan saka iman lan katresnan marang sesami. Lan aku uga ngajak kowe, Tertillus, kanggo nepaki hukum katresnan, sing maringi dhawuh supaya kita tresna marang sesama kaya marang awak dhewe; banjur kowe uga, sawise mangerteni kabeneran kaya aku, bakal ninggalake kesia-siaan donya iki lan kabeh sing ana ing donya iki kaya impen utawa bayangan; banjur kowe bakal bali marang Gusti Allah, Sang Panyipta kabeh, lan bakal slamet, sawise tekan pangerten sing sejati; Gusti Allah ora remen karo pati wong-wong sing nyurung murkane, nanging remen karo pangowahan lan tobaté, lan ngapura dosa-dosa biyen.

Banjur Tertill, eparkh, mangsuli:

'Dadi kowe ora mung nolak nyembah para dewa lan ora wedi marang sangsara, nanging kowe uga kepengin nuntun kita menyang kesesatanmu.'

"Siksa-siksamu ora bisa medeni aku," wangsulé Santo Onesimus, "sanadyan abot pira waé; awit kaparingan panglipur déning pangarep-arep berkah ing tembe lan dikuatké déning kuwasa Kristusku, aku bakal gampang nampa sangsara sing bakal kowe paringaké marang aku."

Banjur gubernur mrentahake supaya Onesimus dipenjara; sang wali manggon ing kana suwéné 18 dina, nanging sel iku ora dadi panggonan panyekelan sing medeni kanggo dhèwèké, nanging dadi swarga padhang, kebak kabungahan rohani, ing ngendi dhèwèké manggon lan bungah ing Gustiné. Para wong pracaya padha teka marang dhèwèké, muji kasangsaran sang wali lan kanthi tembung-tembungé padha nguwatké dhèwèké ing pakaryané. Sang wali nginjilaké Sabda Gusti marang wong-wong sing ora pracaya sing teka bareng karo wong Kristen, lan ngowahi kapracayané marang iman sejati marang Kristus. Sawisé kuwi, gubernur, sing kepéngin katon welas asih ing ngarepé wong akèh, ora marèni paukuman pati marang sang wali, nanging ngusir dhèwèké menyang Putiolae[1863] . Ing kono uga, Rasul Suci kanthi semangat nginjilaké piwulangé Kristus lan nuntun akèh wong marang dalan sing bener. Nalika Tertillus krungu bab iki, dhèwèké maneh nyekel sang wali lan mréntahaké supaya digawa nganggo borgol ing ngarepé kanggo diadili. Dhèwèké nanyakaké lan manggihaké yèn sang wali, kaya biyèn, tetep ajeg ngakoni pracaya marang Kristus. Banjur gubernur mréntahaké supaya sang wali dipandhegaké lan dipukul tanpa welas asih nganggo patang tongkat. Para penyiksa nyiksa wong suci mau suwé lan tanpa welas asih, nganti patah tulang kering lan balung-balungé liyané; pungkasané, padha motong sirahé nganggo pedhang. Mangkono Paus Onesimus[1864] ngancik pungkasané. Ana sawijining wanita keturunan kraton njupuk awak suciné, nyimpen ing relikwi pérak, lan ngrayakaké pangeling-eling martir mau. Kanthi cara iki dhèwèké éntuk papan ing ngarsané Gusti ing Kraton Swarga lumantar pandonga Sang Rasul Suci Onesimus; mugi Gusti Yesus Kristus paring uga marang kita, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Kaya sinar padhang, kowe sumunar ing jagad raya, pucuking srengéngé, ya Paul sing pinaringan berkah lan sumunar kabèh, sing wis padhangaké donya: mulané kita ngajèni kowe, ya Onesimus sing mulya.

Peringatan Sang Eusebius Sang Rahib

Perangan tanggal 15 Februari

Ora ana informasi sing kasedhiya babagan panggonan lair utawa wong tuwané sing kinurmatan iki. Sing dingerteni mung yèn dhèwèké wiwitané mlebu biara, nanging sakwisé ninggalaké, munggah pucuk gunung ing sacedhaké ana désa sing dijenengi Asikha[1865] , lan sawisé mbangun pager saka watu garing, dhèwèké miwiti nglarani awaké dhéwé. Sajrone uripé, piyambakipun namung nganggo sandhangan kulit lan namung mangan

[1863] Putioli – kutha pesisir ing Campania, sawijining provinsi ing Italia tengah.
[1864] Watara taun 109 Masehi.
[1865] Ing Siria.

kacang polong lan kacang kedelai acar. Tanpa nggatekake ringkihé awaké, sang resi terus nindakake kuwi nganti tuwa banget, nalika kabèh untuné wis rontog, saéngga dhèwèké ora bisa ngunyah panganané manèh, lan kanthi tabah ngadhepi kabèh jinis cuaca ala, dhèwèké ora tau manggon ing omah. Wajange keriput lan sikil lan tangane kempis nganti sabuké ora bisa ketutup maneh: sikil lan pinggangé dadi semampai. Nalika akèh wong padha teka nyawiji marang sang reverend, dhèwèké, amarga wedi misuwur, mundur menyang biara cedhak kono lan sawisé mbangun pager cilik ing jejere temboké, nerusaké praktik asetik kaya biyasa. Puasa sang resi tekan pucuk banget, nganti sajrone pitung minggu Prapaskah Agung, piyambakipun namung mangan 15 boh ara. Kanthi urip asketis sing ketat kaya mangkono, sang resi Eusebius urip nganti luwih saka 90 taun lan sawisé lara abot, piyambakipun mulih marang Gusti[1866] .

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Paphnutius sing kinurmatan lan putrine Euphrosyne. Uripé padha dirayakaké tanggal 25 September.

Maret

1 Maret

16 Februari (Gaya Lawas)

Penderitaan Rolas Martir Suci, Pamphilus Sang Pendeta lan kanca-kancané

Peringatan tanggal 16 Februari

Rolas martir suci iki, kang diparingi karunia nubuat lan kenabian, lan cacahé padha karo Rolas Rasul, padha nandhang sangsara kanggo Kristus ing Kaisarea ing Palestina[1867] nalika pamaréntahan Diocletianus. Saka para martir mau, sing paling tuwa pangkaté lan sing sepisanan nandhang sangsara yaiku Santo Pamphilus, presbiter saka Kaisarea. Dhèwèké asalé saka Berytus[1868] , lan wiwit isih enom wis sinau kawruh pagan; ing wektu sing padha, Pamphilus kebak kawicaksanan rohani[1869] lan sumunar lumantar uripé sing luhur. Sabanjure dhèwèké dadi misuwur amarga pangakuan jeneng Kristus kanthi wani. Martir kapindho yaiku Valent, diaken ing Gréja Elia – wong sing wis sepuh. Dhèwèké uga wong sing pinunjul ing kawruh lan misuwur amarga pangertené sing jero marang Kitab Suci. Sing katelu yaiku Paulus, sing kebak iman marang Kristus lan kobong semangat kanggo kesalehan. Dhèwèké asalé saka kutha Jamnia[1870] lan biyèn wis tau kobong ing tiang salib demi Kristus. Telung martir iki, sawisé nandhang manéka siksaan amarga jeneng Kristus ing tangané prèfèkt Urban, banjur dipenjara. Padha nandhang sangsara ing kono suwéné rong taun, nganti Firmilian nggantèkaké Urban dadi prèfèktur. Ing jaman pamaréntahan gubernur iki ing Mesir, 130 pangakun Kristus diukum pangasingan: padha dikirim menyang Cilicia[1871] kanggo ngeruk emas. Ing wektu kuwi, ana klompok para mudha—sedulur ora mung saka getih nanging

---

[1866] Sing Mulya Eusebius seda watara taun 400.

[1867] Caesarea – kutha gedhé ing Palestina, ing Segara Mediterania.

[1868] Berytus – saiki Beirut – kutha krajané vilayet Asia-Turki ing Suriah, pusat dagang paling wigati ing pesisir Suriah antarané Said lan Tarabulus (Yaripolis).

[1869] Salah siji saka upaya utama Santo Pamphilus yaiku nyusun lan mbenerake naskah Kitab Suci, sing teksé nalika semana wis rusak parah déning para penyalin. Liwat pangopènan lan gawéane, sawijining perpustakaan ageng diklumpukaké ing Kaisarea. Bapa Jerom sing kabegjan ngajeni martir Pamphilus kanthi pangurmatan paling dhuwur lan, sawisé nemokaké sawatara manuskripé, nganggep dhèwèké luwih sugih tinimbang Kroesus.

[1870] Jeneng Yunani kanggo kutha Filistin Iavneia, dumunung ing antarané Ekron lan segara; saiki dadi désa gedhé sing dikenal minangka Ievna.

uga ing roh—sing wis ngancani para martir mau saka Mesir menyang Kilikia, padha bali saka kana menyang tanah kelairané ing Mesir lan wis cedhak karo Kaisarea, amarga rutené lumantar kono; ana limang wong. Nalika padha mlebu gapura kutha, para penjaga padha takon sapa lan saka ngendi asalé. Para martir, tanpa ndhelikaké bebener, mangsuli yèn dhèwèké wong Kristen lan nyebut Yerusalem swarga minangka tanah airé. Banjur dhèwèké dicekel minangka penjahat lan dibuwang menyang panjara. Esuké – yaiku tanggal 16 Februari – para mudha mau digawa metu saka penjara bebarengan karo para pangakuan iman Kristus sing wis kasebut, Pamphilus, Valentinus, lan Paulus, lan padha ngadhepi pangadilan panganiaya sing jahat, gubernur Firmilian. Wiwitane, panguwasa kuwi nyoba mbingungake para mudha Mesir mau, ngancem karo maneka siksaan. Dhèwèké nyelehaké salah sijiné—sing paling tuwa—ing tengah lan takon sapa dhèwèké. Sang martir suci tanpa wedi mangsuli yèn dhèwèké lan kanca-kancané iku wong Kristen. Nalika gubernur takon jenengé sapa, pemuda iki nyebut jenengé Elijah, Jeremiah, Isaiah, Samuel, lan Daniel. Kanggo para mudha suci iki, sawise nyingkiri jeneng-jeneng pagan—sing diwenehake dening wong tuwa sing ora pracaya marang Kristus —padha njupuk jeneng para nabi. Kanthi iki padha kepengin nuduhake kanthi cetha yen padha dadi abdi Gusti Allah Israel, ora mung ing tumindak nanging uga ing jenenge. Amarga ora ngerti jeneng-jeneng kuwi, gubernur Firmilian wiwit takon marang wong-wong mau babagan tanah kelairané.

Banjur Elia, kelingan tembungé Rasul Paulus: 'Yerusalem ing dhuwur iku merdéka; dhèwèké iku ibu kita' (Gal. 4:26), lan tembungé sing liyané: *'Nanging kowe wis teka ing Gunung Sion lan ing kutha Allah kang urip, Yerusalem ing swarga, lan ing ngarsane ewonan malaikat, ing pasamuwané para putra sulung ing swarga'* (Ibr. 12:22), nyebut dhéwé minangka warga Yerusalem ing swarga, kanthi kutha iki dadi tanah air rohani, dudu sing ana ing bumi. Gubernur Firmilian, nanging, ora ngerti kutha kaya apa Yerusalem iku utawa ing endi panggonané. Amarga ing wektu kuwi kutha suci ora diarani Yerusalem, nanging Aelia. Asma iki diwènèhaké déning kaisar Romawi sing ora pracaya, Hadrian. Ing panggonan Yerusalem lawas sing wis dirusak déning Titus, dhèwèké mbangun kutha anyar lan maringi jeneng miturut jenengé dhéwé, amarga dhèwèké diarani Aelius Hadrian. Luwih saka kuwi, kanthi ngganti jeneng Yerusalem dadi 'Elijah', Hadrian ngotori kabèh panggonan suci ing kana, ngisi Makamé Gusti karo pasir lan watu, lan masang arca-arca asor ing endi-endi. Sawisé kuwi, dhèwèké mréntahaké supaya kabèh wong nyebut kutha iki ora liya kajaba 'Elijah'. Dheweke nindakake kabeh iki amarga kepengin mbusak saka lumahing bumi malah elingan jenengé Yesus Kristus. Sawisé kuwi, sajrone rong atus taun, para penyembah berhala sing ora pracaya ora nyebut kutha iki Yerusalem lan ngremehake. Kahanan iki terus nganti jamané Kaisar Konstantinus sing saleh lan ibuné Helena. Mula saka iku gubernur Firmilian, sing manggon ing Palestina nalika pamaréntahan Diocletian, ora ngerti ing ngendi kutha sing diarani Yerusalem, kutha sing wis diomongaké déning pemuda suci mau. Dheweke mrentahaké marang para mudha sing berkah kuwi, sing nyebut dhéwé Elia, supaya tangane diiket ing mburiné, digantung telanjang ing panggonan panyiksaan, lan dipukul abot, supaya dhèwèké kandha kutha apa iku Yerusalem lan ana ing nagara endi.

Para pemuda sing taat iku mangsuli manawa Yerusalem iku tanah kelairané wong Kristen waé, lan ora ana wong kafir sing bisa mlebu, lan kutha iki dumunung ing wetan, ing ngendi srengéngé miwiti nyinari sinar pisanané ing bumi. Mangkono sang wali ngandika marang gubernur bab Yerusalem kang langit, kang rohani, tanpa nggatekake panyiksa, kados tiyang tanpa badan. Gubernur, nanging ora nyadari yèn sang wali lagi nyritakaké bab Yerusalem rohani, malah mikir yèn wong Kristen wis mbangun kutha kanggo awake dhéwé ing panggonan tartamtu lan péngin nentang wong Romawi. Mula dhèwèké mréntahaké supaya sang pemuda suci nampa siksaan sing luwih abot, supaya dhèwèké gelem nyritakaké kanthi luwih rinci kabèh bab kutha Kristen kuwi lan nunjukaké panggonané. Nanging nalika panguwasa ora krungu apa-apa maneh saka dheweke kejaba pangakuan jeneng Kristus, dheweke mrentah supaya sirah pemuda suci iku dipotong nganggo pedhang. Banjur dheweke nyiksa para pemuda liyane—Yeremia, Yesaya, Samuel, lan Daniel. Nanging sawisé krungu kabar sing padha saka wong-wong mau kaya saka sing kapisan, dhèwèké mrentahaké supaya wong-wong mau uga dipenggal sirah nganggo pedhang. Sawisé uga mangertèni, sawisé ditliti, yèn presbiter suci Pamphilus, diaken Valentinus, lan Paulus wis ditahan rong taun sadurungé iki ing panjara déning pendahuluné, hegemon Urban, Firmilian ora péngin nyiksa wong-wong mau manèh. Dheweke mung mrentah supaya padha ditakoni apa padha gelem manut marang prentah raja; lan nalika ngerti yèn padha tetep ora gelem, dhèwèké uga ngukum pati marang wong-wong mau.

[1871] Kilikia – sawijining wewengkon pesisir kidul-wétan Asia Cilik.

Salah siji abdi Pamphilus, sawijining priya enom umur wolulas taun sing jenenge Porphyrius, sing banget ditresnani dening tuwane, presbiter suci Pamphilus, amarga kasucian lan kebijaksanaane, nalika krungu paukuman pati sing diwènèhaké marang para martir suci, muni banter saka antarané wong akèh:

"Aku nyuwun marang panjenengan, paringna aku awak para wali supaya bisa dikubur."

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké metu saka antarané wong akèh lan ngadeg ing ngarepé gubernur. Sawisé mangertèni yèn Porphyrius uga wong Kristen, gubernur mréntah supaya dhèwèké digantung telanjang ing panggonan sing padha karo panggonan dhèwèké wis nyiksa limang mudha suci, lan mréntah supaya dhèwèké dipukul kanthi kasar nganggo cambuk. Para penyiksa jahat iku nggebuk dheweke nganti sakabèhé awaké kebak tatu lan dagingé rontog-rontog tiba ing lemah, nganti balung lan ususé katon. Nanging Santo Porphyrius sabar nampa sangsara iki; koyo ora ngrasakake apa-apa: dheweke ora ngelu utawa njerit, nanging meneng bae, koyo para penyiksa nyiksa ora marang dheweke, nanging marang tiang utawa tembok. Kabeh iku mung nambah nesune gubernur: Firmilian mrentahake supaya lukane dibukak nganggo baju kasar kang ana durine, lan sawisé kuwi ngukum dheweke supaya dibakar ing tiang. Para penyiksa ngedegake tiang, ngiket sang martir suci ing kono, numpuk kayu ing sakupenge lan nyulut geni. Nalika geni wis nyelimuti awaké saka kabèh sisih, sang martir wiwit njerit banter, nyuwun pitulungan marang Yesus Kristus, Putraning Allah; banjur meneng lan nyerahaké nyawane sing suci lan resik marang Gusti. Mangkono piyambakipun nandhang sangsara kanggé Gustinipun sawisé sang poro, nanging sadurungé piyambakipun dianggep pantes nampi makutha martir; awit nalika Sang Porphyrius, sawisé nyerahaké nyawanipun ing panggongan geni, tindak dhateng Gusti, Sang Pamphilus, bebarengan kaliyan para martir sanèsipun, durung dipun potong sirah nganggo pedhang.

Nalika Santo Porfirius lagi kobong ing tiang pancena, ana ing antarané wong akèh sawijining priya saleh sing jenengé Seleucus, sing biyèn tau dadi prajurit. Sawisé Porfirius nyerahaké nyawané marang Gusti, dhèwèké banjur mèlu ngetutaké para martir suci sing lagi digawa menyang panggonan sangsara. Dheweke nemokake para wali isih urip, amarga para wali wis nyuwun marang para penyiksa supaya diparingi wektu sithik kanggo ndedonga. Seleucus, nyedhaki Saint Pamphilus, nyritakake kabeh babagan pangorbanan Saint Porphyrius; banjur Pamphilus bungah lan wiwit matur nuwun marang Gusti Allah. Ing kono, Seleucus nyium para martir kanggo pungkasaning wektu, amarga padha wis siyap nundhuk sirahé marang pedhang. Para prajurit sing ana ing kono, nalika weruh kuwi lan mangertèni yèn Seleucus iku wong Kristen, banjur nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké marang gubernur. Firmilian mrentahake supaya Seleucus uga dieksekusi nganggo pedhang tanpa tundha. Wali iki asalé saka Kapadokia lan biyèn dadi prajurit sing gagah lan pinunjul ing tentara Romawi; ing wiwitan panganiayaan umat Kristen, amarga ngakoni imané marang Kristus, dhèwèké dipukuli abot, dicopot saka pangkat lan pakurmatan militèr, lan diusir saka resimen. Nanging dhèwèké tetep ngopeni wong lara sing nggladrah ing dalan kutha, ngopeni wong mlarat lan anak yatim piatu, lan sawisé gabung ing barisan para martir lan pengakuan iman suci, dhèwèké lunga kanthi kabungahan marang Gusti lan Juruslamet Kristus.

Ing wektu sing padha, miturut Santo Selevkius, Santo Theodulus uga kalebu ing antarane para martir. Dhèwèké iku salah siji abdi gubernur Firmilian; wong iki dihormati kabèh amarga wis tuwa banget: dhèwèké wis nduwé buyut. Minangka wong Kristen rahasia, dhèwèké nyedhak marang salah siji martir suci sing lagi digawa nampa sangsara, nyium dhèwèké, lan nyuwun supaya martir suci Kristus mau ndedonga marang Gusti Allah bebarengan karo dhèwèké. Sawetara abdi dalem gubernur, nalika weruh kahanan iki, banjur nglapor marang tuwane babagan Theodulus lan kandha yèn dhèwèké uga wong Kristen. Nalika Firmilian wiwit takon marang Santo Theodulus lan mangertèni yèn dhèwèké pancèn wong Kristen, dhèwèké nesu banget lan mènèhi prentah supaya Santo Theodulus disalib.

Ngrampungake cacaking Rolas Rasul, Santo Yulianus dadi sing pungkasan mlebu ing barisan para martir. Panjenengané uga wong asli Kapadokia lan wong sing nduwèni integritas lan kabecikan. Panjenengané kudu lelungan menyang Kaisarea ing Palestina kanggo urusan bisnis. Nalika dhèwèké nyedhak kutha, Julian weruh yèn jasad para martir suci wis dibuwang ing pinggir kutha supaya dipangan asu lan manuk. Rohé bungah, lan, sujud ing ngarepé, dhèwèké nyium jasad para penyiksaan Kristus lan muji pangorbanané, sawisé kuwi padha diparingi urip langgeng karo Kristus. Nanging prajurit wis disiagaké ing adoh kanggo njaga supaya ora ana wong Kristen rahasia sing nyolong jasad-jasad mau. Nalika padha weruh ana wong sing sujud ing ngarep jasad para wali lan nyiumé, padha nyadari yèn dhèwèké uga wong Kristen; banjur prajurit nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké

marang gubernur. Sawisé takon dhèwèké, Firmilian ngukum wong suci mau supaya dibakar; mula Santo Julian nandhang sangsara kanggo Kristus kanthi cara sing persis padha kaya Santo Porphyry.

Mangkono, rolas martir iki, sing cacahé padha karo Para Rasul, dianggep pantes ngadeg bareng karo wong-wong mau ing ngarsané pangastané Gusti Allah ing Karajaning Swarga, dihias nganggo mahkota kamenangan[1872] . Awak suci mau dibiarkan ana ing bledug ing njaba kutha sajrone patang dina. Wong-wong jahat, nalika weruh manawa ora ana asu, kewan, utawa manuk sing nyentuh awaké, padha ngumumaké yèn sapa waé sing kersa bisa njupuk lan ngubur kanthi pantes; banjur wong Kristen njupuk awak suci mau lan ngubur kanthi pangurmatan, memuji Bapa, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Ngadhepi sangsara sing nggegirisi, para martir Gusti nyedhak swarga kanthi kawicaksanan tanpa wedi lan kabungahan, padha rembugan kaya ngono lan ora nggatekake daging; kanthi mangkono padha nampa kamulyan langgeng, tansah ndedonga kanggo kita sing muji pakaryané.

Peringatan Santo Maruf, Uskup, lan para martir suci sing nandhang sangsara ing Martiopol.

Dipepering ing tanggal 16 Februari

Santa Maruf iku Uskup ing Tagrit[1873] , kutha utama ing wewengkon Mesopotamia-Sophosene: wilayah iki dumunung ing tapel wates Kakaisaran Yunani lan Persia pagan; Ing kono, uskup sing saleh sumunar kaya lentera kanthi padhange kawruh babagan Gusti Allah: lumantar panginjilané, dhèwèké ngowahi wong Persia pagan dadi Kristen, nyuwun pangapura kanggo wong Kristen ing ngarsané para raja Persia, lan ngupaya ing endi-endi kanggo nggawa tentrem lan katentreman. Mangkono, nalika pamaréntahan Theodosius enom, Maruf kaping pindho dikirim menyang Izdegerd ing[1874] kanggo ngrampungaké prajanji tentrem antarané loro kakaisaran, lan lumantar kasucian lan kabijaksanaané dhèwèké éntuk ajining dhuwur saka Izdegerd. Para dukun sihir Persia banget nesu amarga karajan maringi pangurmatan marang Santo Maruf, mula padha mutusaké ngrusak uskup suci mau; sawisé Maruf nyembuhaké Izdegerd saka lara sirah sing mbebayani sing ora bisa disembuhaké déning para magi, diputusaké tumindak marang dhèwèké. Ing sawijining dina, nalika sang raja, kaya biasané, mlebu ing candhi kanggo nyembah geni, dhèwèké krungu swara:

'Delengen raja—piyé ora takwa katresnané marang imam Kristen!'

Sawisé kuwi, Izdegerd sing kaget nyoba ngusir Maruf saka ngarsané, nanging tipuané ora suwé kabukak, lan para magi dipatèni; sawisé kuwi, iman Kristen wiwit nyebar ing antarané para pemuja geni.

Ing taun 414, Maruf maneh dadi duta ing kratoné Izdegerd. Para dukun sihir maneh ngrancang nglawan uskup suci, nanging rencanane gagal maneh, lan Maruf malah entuk pangalembana luwih gedhé saka raja Persia. Ing wektu sing padha, Santo Maruf bebarengan karo Uskup Avda marasaké putrané Yezdegerd sing kesurupan setan lumantar kekuwatan pandonga; sawisé kuwi, Yezdegerd malah nduwé niyat kanggo dibaptis lan maringi idin supaya agama Kristen bisa dipraktèkaké kanthi bébas ing Persia.

Nganggo kasempatan saka pangayoman raja Persia, Santo Maruf nyebarake piwulang Kristus ing endi-endi, ndandani gréja-gréja sing rusak nalika panganiayaan ing jaman Shapur, lan nganakake sinode.

Ing wektu sing padha, dhèwèké nglumpukaké relik para martir suci sing wis nandhang sangsara ing jaman Raja Shapur lan mindhahaké menyang kutha Tagrith, sing wis dhèwèké dhirèkaké, ing ngendi dhèwèké seda watara taun 422[1875] .

[1872] Iki dumadi ing taun 309.

[1873] *Tagrite,* utawa *Martiropol* ing basa Yunani, kagungan Kakaisaran Yunani nganti jaman Justinianus lan dadi kutha tapel wates karo Kakaisaran Persia.

[1874] Raja Persia Izdegerd I mrentah wiwit taun 399 nganti 420.

[1875] Maruf ninggalaké akèh karya ing basa Siria, sing durung kabèh diterbitaké. Sing paling wigati yaiku: 1) *Komentaré* sing durung diterbitaké *babagan Injil;* 2) *Sajarah Para Martir Persia;* 3) *Levni* Maruf; 4) *Liturgié;* lan 5) 73 *kanon* Konsili Nicaea, kanthi cathetan

2 Maret

17 Februari (Gaya Lawas)

Kematiran Syafaat Santo Teodorus Tyron, Martir Agung

Dipeperingati tanggal 17 Februari

Para raja sing ora takwa, Maximian lan Maximinus[1876] , ngetokake prentah ing saindenging kratoné yèn kabèh sing wis nampa ajaran Kristus bakal diparingi pangapura saka paukuman pati yèn padha melu mangan kurban berhala, , déné sing nolak bakal diadili. Ing wektu kuwi, Santo Teodorus Tyron[1877] , sing bubar direkrut dadi prajurit, ditugasake ing resimen Marmarit, sing dipimpin dening sawijining prepositus[1878] jenenge Vrinka; resimen iki banjur ditempatkan ing Amasya, sawijining kutha ing Pontus[1879] . Nalika Santo Teodorus mlebu ing resimen kuwi, wong-wong sing ora pracaya wiwit meksa dhèwèké supaya nglakoni kurban marang arca-arca; nanging Teodorus, prajurit sejati Kristus lan setya marang Gusti Allah, kebak Roh Suci, ngumandhang kanthi banter:

'Aku iki wong Kristen, lan aku diprentah supaya ora ngluhurake kurban marang dewa-dewa pagan sing keji kuwi, amarga aku nyembah Gusti Yesus Kristus, Gusti sejati lan Raja Surgawi.'

Banjur provost Vrinka miwiti nyoba mbujuk sang wali:

'Rungokna aku, Theodore, gawa kabèh senjatamu lan, minangka prajurit, teka lan kurbanna marang para déwa.'

Kang Suci Teodor mangsuli marang dhèwèké:

Aku prajurit Sang Raja Kristus, lan aku ora bisa dadi prajurit raja liya.'

Kanggo kuwi, prepositus Vrinka kandha:

'Kabèh prajurit ing kéné iku wong Kristen, nanging padha dadi prajurit Sang Raja Romawi.'

'Kabeh wong padha ngerti sapa sing padha dilayani,' wangsulé Santo Teodorus, 'nanging aku ngabdi marang Sang Raja lan Gustiku ing swarga – Gusti Allah lan Putrané siji-sijiné, Yesus Kristus.'

Banjur centurion Posidonius, sing lagi ngadeg ing kono, takon:

'Apa Gustimu, Theodore, duwé Putra?'

Santa Teodor mangsuli:

'Pancen Panjenengané nduwé Putra, Sabda Kasetyan[1880] , lumantar Panjenengané Panjenengané nggawe kabèh mau.'

Provost padha takon marang dhèwèké:

– Apa kita bisa kenal marang Panjenengané?

Kanggo iki sang wali mangsuli:

---

babagan lumakuné konsili kasebut. Relik Santo Maruf sabanjuré dipindhahaké menyang Mesir lan disimpen ing Biara Skete Ibuné Gusti Allah.

[1876] Kanthi 'Maximian' ing kéné maksudé Maximian Galerius, menantu Kaisar Diocletian (284–306), kanca pamrentah ing Wétan, lan sakbanjuré dadi penerusé (305–311). Maximus Dacus dadi panguwasa bebarengan karo Maximian Galerius, sing dadi pamané. Saka pamané, dhèwèké nampa Siria lan Mesir minangka wilayahé, bebarengan karo gelar Kaisar. Dhèwèké mrentah meh bebarengan karo Galerius (305–313).

[1877] *Tyrone iku tembung* Latin sing artiné *'rekrutan*' *utawa 'tentara anyar'.*

[1878] '*Prepositus*' iku tembung Latin sing artiné 'pimpinan'.

[1879] *Amasya* – sawijining kutha sing dikuatake banget ing Pontus, dumunung ing loro pinggir Kali Iris, lan biyèn dadi ibukutha para raja Pontus. *Pontus* – sawijining wewengkon ing sisih lor-wétan Asia Minor, mbentang ing pesisir Segara Ireng, utawa Segara Euxine kaya sing dikenal ing jaman kuna. Mula, wewengkon Pontus njupuk jenengé saka segara.

[1880] Jenengé Pribadi Kapindho ing Tritunggal Suci, *'Sabda',* dijupuk saka Injil Yohanes Teolog. Injil Yohanes diwiwiti karo bait-bait ilham babagan Gusti Sabda, sing wis ana karo Gusti Rama sadurunge wiwitan wektu – Sabda, *'Liwat Panjenengané kabèh iku kawangun; tanpa Panjenengané ora ana siji-sijia sing kawangun'* (Yohanes 1:1–3).

– Aku kepéngin supaya Gusti maringi kowe pangerten kaya ngono supaya kowe bisa mangertèni Panjenengané.

Banjur Posidonius takon marang dhèwèké:

– Yen kita bisa ngerti Panjenengané, apa kita banjur bisa ninggalaké para raja kita lan mbalèk marang Panjenengané?

– Ora ana sing ngalangi kowe, – mangsuli Santo Teodorus, – kanggo ninggalaké pepeteng lan para raja donya sing fana, mbalèk marang Gusti Allah kang urip, Sang Raja lan Sang Gusti kang langgeng, lan dadi prajurit Panjenengané, kaya aku.

Banjur provost Vrinka kandha marang senturion:

– Ayo kita tinggalake dhèwèké (Teodorus) sawetara dina; supaya dhèwèké bisa merenung lan mutusaké dhéwé apa sing arep ditindakake.

Sajrone wektu sing diparingi marang Theodore kanggo merenung, dhèwèké ndedonga tanpa kendhat lan muji Gusti; nanging wong-wong sing jahat, kebak nesu marang sawatara warga liya sing pracaya marang Kristus, nyekel wong-wong mau lan nggawa menyang panjara; nalika lagi digawa, Santo Teodorus, sing mèlu ing mburiné, mulang wong-wong mau bab iman lan kasabaran, lan ngajak supaya ora nyelakaké Sang Raja Surgawi – Kristus. Nalika padha dipenjara, Santo Teodorus, milih wektu sing pas, ing wengi nyulut geni ing candhi ibu para dewa,[1881] . Sawetara warga weruh santo nyulut candhi mau lan nglaporake marang panguwasa. Banjur panguwasa kutha, Cronides, amarga wedi bakal dipertanggungjawabake babagan Theodore, nyekel dheweke, nggawa dheweke ing ngarepe hegemon Publius lan kandha:

"Pangeran, wong iki, sing bubar dadi prajurit, iku wong sing mbebayani; kanthi niyat ala dhèwèké teka ing kutha kita, ngobong candhi ibu para déwa kita lan ngajorokaké para déwa; Sawisé nyekel dhèwèké, aku wis nggawa dhèwèké ing ngarsané Paduka supaya, miturut dhawuh ilahi para panguwasa jagad raya – miturut paugerané para raja – dhèwèké nampa paukuman sing cocog karo kethèkané." Hegemon, ngundang prepositus Vrinchus, takon marang dhèwèké:

'Apa kowe sing maringi idin marang prajurit Theodorus kanggo ngobong candhi ibu déwa-déwa kita?'

Panjenengané mangsuli:

Aku kerep ngélingaké dhèwèké, lan pungkasané tak wènèhi tenggat wektu supaya sawisé merenung dhèwèké bisa nyembelih kurban marang para déwa. Lan yèn dhèwèké tumindak kaya ngono, iku tegesé dhèwèké wis mbalèkaké punggung marang para déwa kita lan nglirwakaké dhawuh kraton; mula kowé, minangka hakim, kudu nglakokaké apa sing wis dhawuhaké para raja.'

Banjur hegemon, sawisé lungguh ing bangku hakim, nyaur Theodore sing pinaringan berkah lan takon marang dhèwèké:

'Napa, nalika kowe diprentahake nyawisake kurban lan kemenyan marang dewi, kowe malah nyawisake geni?'

Wong Suci Teodor mangsuli:

Aku ora bakal ndhelikaké kenapa aku nindakake iki. Aku nyalaké geni supaya geni bisa ngleleraké watu. Apa dewi panjenengan kuwi ringkih nganti geni bisa nyentuh lan ngleleraké dhèwèké?

Amarga nesu krungu tembung-tembung kuwi, gubernur mréntahaké supaya dhèwèké dipukul, kandha:

'Kesabaran kula ndadekake kowe angkuh. Nanging kula nyaranake kowe aja ngomong dawa. Amarga yen kowe ora manut marang dhawuhe raja kanthi karsa dhéwé, kita bakal meksa kowe manut nganggo panyiksaan sing kejem.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

Aku ora wedi marang kowe utawa siksaanmu, sanajan pira garangé. Lakonana sak karepmu; aku nyandhak kapitadosan marang Gustiku, aku ngarep-arep nampa ganjaran saka Panjenengané ing swarga, lan aku siap nandhang sangsara demi Panjenengané.'

'Tawaran kurban marang para dewa, Theodore,' pangandikane hakim, 'lan kowe bakal luput saka sangsara sing ngenteni kowe; yèn ora, pati sing nggegirisi bakal ngenteni kowe.'

[1881] Iki mesthi nyebutake dewi pagan Cybele, putri langit (Uranus) lan bumi (Gaia); dheweke diurmati minangka ibu agung para dewa, amarga mitologi Yunani nganggep dheweke minangka ibu para dewa Olympus, kanthi Zeus minangka pucuké.

Nanging Santo Teodor kanthi gagah mangsuli:

'Siksa-siksamu ora medeni aku. Amarga ing ngarepku ana Gusti lan Rajaku, Yesus Kristus. Panjenengané bakal nylametaké aku saka siksaanmu. Nanging kowe ora bisa ndeleng Panjenengané, amarga kowe ora bisa ndeleng nganggo mripat rohani.'

Hakim kuwi, kebak nesu kaya kéwan galak, mréntahaké supaya sang wali dibuwang menyang penjara lan lawangé disegel, banjur ditinggal ing kono supaya mati keluwen. Nanging Roh Suci nyengkuyung wong sing pinaringan berkah kuwi kanthi sih-rahmaté. Luwih manèh, sawijining wengi Gusti Yesus Kristus rawuh marang dhèwèké lan ngendika:

'Teguhna atimu, Teodorus, Aku ana ing sisihmu; aja mangan utawa ngombe panganan lan omben-omben donya, awit urip langgeng karo Aku ing swarga wis disiyapake kanggo kowe.'

Sawisé kuwi, Gusti mundur saka pandelengan sang wali. Kanthi tentrem amarga panglihatan mau, sang Teodorus sing pinaringan berkah mau miwiti nyanyi kidung, lan atiné kebak kabungahan. Akèh malaikat suci padha ngrungokaké dhèwèké. Para penjaga panjara, krungu kidungan sing endah iku, nyedhaki lawang panjara. Nalika weruh yèn lawang dikunci lan segelé isih utuh, padha ndelok liwat jendhela lan weruh akèh wong nganggo busana putih padha nyanyi bareng karo Santo Teodorus. Kanthi kebak rasa wedi, para penjaga panjara nglaporake kahanan iki marang gubernur Publius. Dheweke langsung kesusu menyang panjara lan nalika tekan panggonan, dheweke weruh yen lawang panjara dikunci lan segel kunci isih utuh. Amarga gubernur krungu swara wong-wong sing padha nyanyi ing njero bareng Santo Theodore, dheweke mrentahake prajurit bersenjata kanggo ngubengi panjara saka kabeh sisih. Dheweke nyangka ana sawetara wong Kristen ing penjara ngandhap bareng Theodore. Nanging nalika mlebu penjara ngandhap, dheweke ora nemu sapa-sapa kajaba abdi setya Gusti Allah, Santo Theodore, sing diiket. Rasa wedi lan gemeter nyerang gubernur lan kabeh wong sing bareng dheweke. Sawise metu saka penjara ngandhap, padha ngunci lawang maneh lan lunga. Hakim mrentahake supaya sang wali diparingi sepotong roti cilik lan banyu sethithik saben dina. Nanging minangka pangukuhan tembung Kitab Suci: *'Wong sing bener bakal urip kanthi imané'* (Hab. 2:4; Rom. 1:17), Santo Teodorus nolak nampa roti lan banyu, kandha:

'Gusti Allah lan Rajaku, Yesus Kristus, sing maringi aku panguripan.'

Esuk-esuk, hakim mréntahaké supaya sang wali digawa menyang pangadilan lan kandha marang dhèwèké:

'Turutna pituturku lan aja nganti kowe disiksa lan disengsara: sembahna kurban marang dewa-dewa agung. Banjur aku bakal nulis marang para raja kita—panguwasa jagad raya—lan padha bakal ngangkat kowe dadi imam agung para dewa, supaya kowe bisa nampa pakurmatan sing padha karo pakurmatan sing tak tampa.'

Ngadhep munggah marang langit lan nggawe pratandha salib, Santo Teodor mangsuli marang penyiksaé:

'Tumindakna geni marang awakku, sangsarakna aku nganggo sakabehe panyiksaan, belah aku nganggo pedhang, buwang aku marang kéwan galak supaya dipangan, nanging aku ora bakal nyelakake Kristusku nganti pungkasaning uripku.'

Sawisé rembugan karo provost, sang penyiksa mréntahaké supaya sang wali digantung ing wit lan awaké digores nganggo untu wesi. Sang wali disiksa kanthi cara iki nganti balungé katon. Sing kasucèkaké ora ngomong apa-apa marang penyiksané, mung nyanyi:

'Ing kono kabenerané Gusti Allah katon saka pracaya marang pracaya, kaya sing katulis: "Wong sing bener bakal urip kanthi pracaya"' (Rom. 1:17). *'Aku bakal mberkahi Gusti ing saben wektu; pujiané tansah ana ing lambéku'* (Mazmur 33:2). *'Nduwé kabijaksanaan luwih becik tinimbang emas, lan duwé pangerten luwih unggul tinimbang pérak pilihan'* (Amsal 16:16).

Penyiksa, kagum marang kawani lan kasabaran Santo Teodorus, kandha marang dhèwèké:

'Mesthi kowe, sing paling hina saka kabèh manungsa, ora isin nyandhak pangarep-arepmu marang Manungsa sing diarani Kristus, sing déwéké dipatèni kanthi cara sing memalukan? Apa kowe kanthi sembrono ngidini awakmu disiksa demi Manungsa iki?'

Martir Kristus mangsuli:

'Muga-muga isin kaya ngene tumeka marang aku lan kabèh sing nyebut jenengé Gusti Yesus Kristus!'

Banjur wong-wong padha muni banter lan nuntut supaya paukuman mati Saint Theodore langsung dilaksanakake. Krungu rame swarane wong-wong, hakim ngetokake pitakon marang Theodore liwat juru warta:

'Apa kowe kersa nyembah marang dewa-dewa, utawa kowe arep nampa sangsara sing luwih abot?'

Kanggo iki, martir Kristus mangsuli kanthi wani:

"Heh, manungsa jahat, kebak kabèh jinis rereged lan pujian, abdi setan, apa kowe ora wedi marang Gusti Allah, sing wis maringi kowe wewenang lan kakuwatan kaya ngono? Amarga lumantar Panjenengané "*para raja padha mrentah lan para panguwasa netepaké kaadilan"* (Amsal 8:15). Kepiye kowe bisa meksa aku ninggalaké Gusti Allah kang urip lan nyembah watu kang ora urip?

Sawisé mikir sakedhap, hakim kandha marang Teodorus:

'Kowe milih apa: mèlu karo kita utawa karo Kristusmu?'

Kanthi kabungahan ageng, sang wali mangsuli:

Aku wis ana, saiki ana, lan bakal ana karo Kristusku; babagan kowe, lakoni manut kersamu.

Hakim, nalika weruh manawa ora ana sing bisa ngoyak tekade Theodore, ngetokake paukuman pati.

'Theodore,' pangandikane, 'sing ora manut marang panguwasa raja-raja agung, ora ngakoni dewa-dewa agung, lan pracaya marang Yesus Kristus, sing miturut wong Yahudi wis disalib ing sangisoré Pontius Pilatus, aku paring dhawuh supaya kowe disiksa ing geni.'

Pitutur sang penyiksa langsung dilakoni kanthi cepet: para abdi nglumpukaké akèh kayu bakar saka omah-omah lan pemandian paling cedhak, mbangun tumpukan geni gedhé, lan nggawa Santo Teodorus menyang kana. Sawisé diuripi geni saka kabèh sisih, tumpukan geni kuwi murub kanthi kobongan padhang. Napak ing tumpukan kayu bakar, Santo Teodorus nggawe pratandha salib, lan dumadakan Roh Suci mudhun lan ing tengah geni maringi kadhemen marang martir suci. Santo Teodorus, kanthi nyanyi lan muji Gusti Allah, kanthi tentrem nyerahake nyawane marang Gusti.

'Lan kita weruh,' tulis salah siji saksi mata babagan seda sing pinunjul saka martir agung mau, 'jiwane sing kinurmatan lan suci munggah kaya kilat menyang swarga.'

Wong wadon sing taat lan luhur budi sing jenenge Eusebia nyuwun badan suci lan mulya saka Martir Agung Theodore. Nalika relik suci sing kinurmatan saka sang wali diparingake marang dheweke, dheweke ngolesi nganggo murri wangi lan, sawise dibungkus nganggo kain kafan sing resik, dikubur ing omahé ing kuthaEuchaita[1882] ing Metropolis Amasya, lan ngrayakake pangeling-eling suci sang martir saben taun. Para Martir Agung suci saka Kristus, Theodore, séda tanggal 17 Februari, watara taun 306, nalika pamaréntahan Kaisar Maximian.

Bab mukjizat Sang Martir Agung Theodore Tyron.

Sawisé putrané Konstantinus Agung, Konstantius, Julianus si Murtad[1883] munggah ing tahta kaisar. Dhèwèké mbalèkaké Kristus, miwiti nyembah arca-arca, lan ngluncuraké panganiayaan gedhé marang wong Kristen. Julian nganiaya wong Kristen ora kanthi terang-terangan nanging kanthi rahasia; amarga dhèwèké ora wani nglakoni panyiksaan sing kejem lan ora manungsawi marang kabèh wong Kristen kanthi terang-terangan, amarga dhèwèké wedi yèn akèh wong pagan, sing ndeleng ketabahan wong Kristen sing disiksa kanthi wani, bakal padha mbalèk marang Kristus. Mula saka iku, kaisar sing ora pracaya marang Gusti Allah iki nyusun rencana kanggo ngotori umat Kristen kanthi cara rahasia. Dhèwèké ngerti yèn sajrone minggu kapisan Prapaskah Agung, umat Kristen ngetutaké kasucian khusus lan ngrasakké tobat marang dosa-dosané. Mula saka iku dhèwèké ngundang gubernur Konstantinopel lan mréntahaké marang dhèwèké, sajroning minggu kapisan, supaya ngotori panganan sing didol ing pasar saben dina nganggo getih kurban berhala, sing saben wektu diwajibaké dihindari déning wong Kristen (deleng Kisah Para Rasul 15:29). Pitutur raja iku dilakoni, lan panganan sing dicemari wong-wong sing ora pracaya dipasang ing kabèh pasar. Nanging Gusti kang Maha Ngerti, kanthi nggawe wong-wong kafir isin lan ngopeni para abdi sejati, ngalang-alangi rencana rahasia iki. Panjenengané ngutus Theodore, sang wali sing ngemban sangsara—sing pirang-pirang taun kepungkur wis nandhang sangsara kanggo Kristus lan saiki manggon ing kamulyan ing Karajan Swarga—marang Eudoxius, Uskup Agung Konstantinopel[1884] . Wali Theodore muncul marang Eudoxius ora ing ngimpi, nanging ing kasunyatan, lan kandha marang dhèwèké:

[1882] Euchaita iku kutha cilik sing dumunung ing wewengkon Pontus, cedhak Amasya.

[1883] Julian munggah tahta ing taun 361 lan mrentah nganti taun 363. Dheweke gedhe ing iman Kristen, nanging nalika dadi kaisar langsung mbatalake iman Kristen lan mbalik dadi pagan. Amarga iku, dheweke dikenal minangka 'si Murtad'.

[1884] Santo Eudoxius njabat minangka uskup Konstantinopel saka taun 340 nganti 341.

'Kumpulna wedhusé Kristus saiki uga lan parèngana dhawuh marang kabèh wong Ortodoks supaya ora ana siji waé sing tuku panganan ing pasar, awit miturut dhawuhé raja sing ora takwa, panganané wis kacemlorak karo getih saka kurban berhala.'

Uskup, bingung, takon apa sing bisa digunakake wong mlarat, sing ora duwe cukup panganan ing omah, minangka gantiné panganan sing dituku ing pasar:

Wong suci mangsuli:

'Kanthi maringi kolivo marang wong-wong mau, kowe bakal ngurangi kasangsarane!'

Nanging uskup terus ngandhakake rasa bingunge, amarga dhèwèké ora ngerti apa kuwi kolivo. Banjur Santo Teodor kandha:

'Kolivo iku gandum sing direbus karo madu[1885] . Mangkono jenengé panganan iki ing Euchaita.' Banjur uskup takon marang sang wali:

'Sapa kowe, lan kenapa kowe nggatekake umat Kristen Ortodoks banget?'

Kanggo iki, sang wali mangsuli:

Aku Theodore, martir Kristus; aku dikirim kanggo nulungi kowe miturut dhawuh Gusti.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali dadi ora katon. Uskup langsung nglumpukaké kabèh wong Kristen lan nyritakaké apa sing wis dideleng lan dirungokaké. Sawisé nyiapaké kolivo, dhèwèké nglindhungi umaté saka tipuan mungsuh. Raja jahat, nalika weruh yèn rencanané wis gagal, isin banget lan mréntahaké supaya panganan sing resik digawa menyang pasar-pasar. Lan para wong Kristen, matur nuwun marang Gusti amarga sih-rahmaté sing tanpa upama lan muji Para Martir Agung Suci Kristus Theodore, ngrayakaké pesta Para Martir Agung Suci ing dina Setu minggu kapisan Pra-Puasa Agung, mberkahi kolivo minangka pangurmatan lan pangeling marang dhèwèké minangka panganan kanggo dipangan para wong pracaya. Lan wiwit wektu kuwi nganti saiki, ing Setu kapisan ing Prapta Agung, Gréja nindakake pangblessing koliva minangka pangeling marang mujijat sing kelakon nalika jamané Uskup Agung Eudoxius, lan ngluhuraké Teodorus, Sang Sing Nandhang Sangsara kanggo Kristus, supaya para umat tansah éling marang pangayoman welas asihé Gusti marang para abdi-Nya – lan pitulungan sing diwenehake dening Martir Agung Suci Theodore marang wong Kristen[1886] .

Troparion, Nada 2:

Sawijining tiang iman ageng, ing pancuran geni, kados ing banyu tentrem, martir suci Theodore remen: amarga piyambakipun kabakar dening geni, kados roti manis kang dipersembahake marang Tritunggal. Lumantar pandonga panjenenganipun, ya Kristus Gusti kita, nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Sawise njupuk pracaya marang Kristus minangka tamèng ing atimu, kowe nginjak pasukan mungsuh, ya kowe sing sabar banget; lan kowe diparingi makutha langit salawas-lawase, Teodorus, minangka sing ora bisa dikalahake.

Peringatan Santa Mariamna.

Peringatan tanggal 17 Februari

[1885] Kolivo, uga dikenal minangka kutia utawa sochivo, iku panganan prasaja. Iki kasusun saka gandum garing, lentil, lan jelai, sing direndem ing banyu lan dipangan karo madu.

[1886] Perayaan kanggo mengeti penampakan mujijat Sang Martir Agung Theodore marang Uskup Agung Eudoxius diwiwiti ing bengi sadurunge dina Setu – ing dina Jumuah sajrone Liturgi, sawisé pandonga saka ambon. Ing wektu iki, lumantar koliva dianakake, disarengi karo nyanyikake kanon pangajab marang Martir Agung, sing digubah dening Santo Yohanes saka Damaskus. Ing dina Setu, Gréja wis mréntahaké supaya eulogi marang Santo Teodorus diwaca lan supaya kanon karya Yohanes, Metropolit Euchaita, dinyanyikake.

Santa Mariamna iku adhine Santo Filipus Rasul. Sawise nglakoni sumpah kasucian, dheweke melu karo adhine, bebarengan karo Rasul Bartolomeus, nalika Santo Filipus, nalika nginjili Injil ing wewengkon Asia Cilik, teka ing Lidia lan Misi[1887] . Wiwit wektu kuwi, Santa Mariamna mbantu Para Rasul Suci Filipus lan Bartolomeus ing pakaryan apostoliké lan, bebarengan karo wong-wong mau, nglakoni kabèh kasangsaran lan sedhihé pakaryan rasuli. Nalika nyebarake Sabda Gusti, padha teka ing Hierapolis ing Phrygia[1888] . Ing kéné, sakwisé padha teka – miturut carita sejarawan gréja Nikiforos Kallistos adhedhasar tradisi kuna – ibadah marang arca mandeg langsung; ula viper sing déning warga Hierapolis dianggep dewa diusir saka candhi, lan wong-wong sing biyèn nyembah mau kroso isin lan nesu. Kanggo nyegah kasil dakwahé, gubernur mréntahaké supaya Filipus, Bartolomeus, lan Mariamne ditangkep lan dipenjara. Rasul Filipus banjur dipatèni kanthi disalib. Bab Mariamna lan Bartolomeus, sawisé ana pratandha mujijat murkané Gusti marang panguwasa kutha lan para imam echidna (sing katelan dening bumi), banjur padha dibebasake. Sawisé kanthi tresna nyium badan adhine, sing wis seda dadi martir, nalika diturunaké saka salib, Santa Mariamna ngluhuraké Gusti lan miwiti mberitakaké Injil ing Likaonia[1889] . Ing kono, nalika lagi sukses mberitakaké Injil, dhèwèké seda kanthi tentrem, amarga wis nemu pangaso saka pakaryané.

Panemuan Relik Sang Martir Suci Mina Kallikelas

Dirilisake tanggal 17 Februari

Minangka wong asli Athena, Santo Mina nampa pendhidhikan sing unggul lan misuwur amarga kecerdasane ing wicara, mula dhèwèké dijenengi Kallikelados (Sing Cerdas Wicara). Ing jaman Kaisar Maximinus[1890] , dhèwèké ngalami martir watara taun 313[1891] . Relik-reliké ditemokaké nalika pamaréntahan Kaisar Bizantium Basil si Makedonia[1892] .

3 Maret

18 Februari (Gaya Lawas)

Perayaan Bapa Suci kita Leo, Paus Roma

Perayaan tanggal 18 Februari

Sang wali agung lan pangon Gréja Allah – Leo, Paus Roma – asalé saka Italia; jeneng bapaké Quintian. Wiwit isih cilik, Santo Leo diwulangaké kabèh kabijaksanaan ilmiah, ngenalaké filsafat donya[1893] lan diajari kabecikan Kristen. Amarga luwih tresna marang urip rohani tinimbang urip donya, dhèwèké wiwitane dadi arkidiakon[1894] ing sangisoré Paus Sikstus III[1895] . Amarga kasucian lan kabersihané sing ageng, sawisé seda

[1887] Lydia lan Mysia – wewengkon lor-kulon Asia Minor.
[1888] Hierapolis ing Frigia dumunung ing bagéan kidul Frigia (ing bagéan tengah Asia Cilik); ing jaman biyen kutha iki cukup wigati, misuwur amarga tambang marmer lan mata air panas. Saiki mung ana reruntuhan, lan panggonan iki dadi pangayoman kanggo wong kusta.
[1889] Lycaonia iku salah siji wewengkon tengah Asia Minor, kang watesé karo Phrygia.
[1890] Iki nyebutake, mesthi wae, Maximinus Daza, sing mrentah ing Siria lan Mesir saka taun 305 nganti 313.
[1891] Delengen cathetan rinci babagan iki ing Riwayat Para Wali tanggal 10 Desember.
[1892] Kaisar Bizantium Basil I si Makedonia mrentah saka taun 867 nganti 869.
[1893] Istilah *'filsafat eksternal'* nuduhaké marang karya-karya filsuf pagan – Plato, Aristoteles, Pythagoras lan liya-liyané – yaiku para panulis sing, miturut iman, ana ing njaba Gréja Kristus.
[1894] Arkhidiakon iku diakon sing paling tuwa utawa kepala diakon. Ana siji arkhidiakon ing saben keuskupan. Ing Gréja wiwitan, jabatan arkhidiakon dianggep banget mulya, lan arkhidiakon kalebu salah siji wong sing paling cedhak karo uskup. Para arkhidiakon asring dipilih dadi uskup, kaya sing katon ing tuladha Santo Athanasius Agung, Leo, Paus Roma, lan akèh liyané. Saiki, istilah 'archdeacon' digunakake kanggo hierodeakon senior, yaiku diakon sing dadi biksu ing biara gedhe—utamane biara stauropegial—lan ing gréja katedral. Gelar iki mung maringi pangkat kehormatan, ora wewenang, amarga arkideakon ora dadi kepala para diakon, nanging mung sing sepisanan ing antarané miturut posisi ing pelayanan lan pasamuwan.

Sikstus, dhèwèké dipilih kanthi mufakat dadi Primate Gréja Roma. Minangka panggembala sing becik, Santo Leo kanthi semangat ngopeni wedhusé Kristus, nyawani nyawane kanggo wedhus-wedhus mau.

Ing wektu kuwi, tiran galak Attila, pimpinan bangsa Hun[1896] , sing dikenal minangka 'Cambuké Gusti', sawisé ngrebut akèh tanah, teka uga ing Italia kanthi niyat ngancuraké maneh nganggo geni lan pedhang. Ndeleng manawa ora ana siji waé sing bisa nolak panguwasa sing medeni kuwi, Paus Leo nyuwun marang Gusti kanthi pandonga sing khusyuk; dhèwèké nglakoni puasa lan nyuwun pitulungan marang Para Rasul Agung Petrus lan Paulus, banjur nangis nyuwun marang Gusti supaya nglindhungi para kawulane saka mungsuh sing kejem. Kanthi nyithak kawani lan tekad saka pandonga, Santo Leo mutusaké arep sowan ing ngarepé sang panganiaya kanggo ngendhokaké nesuné lan mateni amarahé, siap, yèn perlu, malah nyawani nyawané kanggo umaté. Kanthi tembung sing wicaksana, lancar, lan kaparingan wahyu saka Gusti, piyambakipun ngandika marang Attila lan ngowahi piyambakipun saka srigala galak dadi wedhus alus; Prajurit sing medeni lan ora bisa dikalahake iku ngrungokake kanthi andhap asor lan alus marang tembungé wali Gusti, gumun marang kaluhuran jabatan uskupé lan kagum marang kasucian pasuryané sing mulya. Sawisé nindakake kabèh manut kersané Santo Leo, Attila sing medeni iku mundur saka tapel wates Italia menyang tanahé dhéwé.

Para panglima Attila padha gumun banget marang carane Leo kanthi cepet lan luar biasa ngowahi Attila saka pangeran sing galak dadi pangeran sing alus; padha takon marang Attila:

'Ngapa kowe wedi marang siji wong Romawi sing teka tanpa senjata? Ngapa kowe manut marang dhèwèké? Ngapa kowe, kaya-kaya wis kalah, mlayu ngungsi, ninggalaké akèh bandha ing Italia?'

'Kowe ora weruh apa sing tak deleng,' wangsulane Attila marang wong-wong mau, 'nanging aku weruh loro priya malaikat ngadeg ing loro sisihé Paus (iku kepala rasul suci Petrus lan Paulus); Ing tangané padha nggawa pedhang kang wis ditarik lan padha ngancem aku pati yèn aku ora manut marang imam agungé Gusti Allah.

Mangkono agunge santo agungé Gusti, Leo, sing marakaké wedi ora mung ing manahé mungsuh sing ora katon, nanging uga ing manahé mungsuh sing katon; dhèwèké ditresnani sanget déning umaté, amarga umaté dhèwèké ora mundur-mundur ngadhepi panguwasa sing medeni, malah siap nampa sangsara ing tangané yèn perlu.

Sajrone masa episkopaté, para bidah Nestorius[1897] , Eutyches, arkhimandrit Konstantinopel, lan Dioskorus, Patriark Aleksandria[1898] , muncul minangka penista sing ora isin-isin sing nyawiji loro sipat ing Kristus Gusti kita—sipat ilahi lan manungsa—dadi siji. Liwat bidahé, padha ngganggu banget Gréja é Gusti Allah. Sawisé nganakake sinode sing ora adil[1899] ing Éfeso[1900] , padha kanthi ora adil ngukum lan nyiksa Santo Flavianus, Patriark Konstantinopel, pangreksa Ortodoksi, lan nyebabake akèh karusakan marang umat Ortodoksi. Ing wektu kuwi, Santo Paus Leo nyawisake kabeh upaya kanggo nguwatake lan ngendhegake perselisihan ing Gréja, sing lagi diganggu déning para bidah; piyambakipun nulis marang para kaisar, sepisanan marang

---

[1895] Paus Sikstus III njabat ing Kursi Roma wiwit taun 432 nganti 440

[1896] Bangsa Hun iku wong Asia sing nyerang Éropah ing pungkasan abad kaping 4 lan nyebabake karusakan gedhe ing kana, ngrusak kutha-kutha lan kraton-kraton sakabehe. Ing Éropah, bangsa Hun netepake markas ing lembah Kali Tisza, anak Kali Donau, ing wilayah sing saiki dadi Hongaria Lor. Masa pamaréntahan Attila (433–454) dadi puncak kakuwatan bangsa Hun. Attila njaga kaisar Bizantium tansah wedi, meksa dhèwèké mbayar upeti gedhé lan nyerahaké kabèh tanah ing kidul Danube marang bangsa Hun. Ing taun 440, Attila, sing mimpin tentara 500.000 wong, maju menyang kulon. Ora ngidini apa-apa kajaba geni lan pedhang ngalangi dalane, dheweke nyapu sakabehe Jerman nganti tekan Kali Rhine, banjur nyebrang kali lan ngrusak pirang-pirang kutha. Nanging, ing kidul Prancis, dheweke dipukul mundur lan kepeksa bali menyang Jerman. Ing taun 452, dhèwèké nindakake serangan anyar – wektu iki marang Italia. Roma lan kabèh Italia ana ing bebaya bakal dadi korban mungsuhé; nanging Attila mandhegake majuné sing menang lan, sawisé rembugan karo Paus Leo Agung, mbalèk. Sawisé kampanye iki, Attila seda.

[1897] Nestorius, Patriark Konstantinopel, sing njabat saka taun 428 nganti 431, ngajarke doktrin sesat manawa Yesus Kristus dudu Gusti Allah sejati, nanging manungsa, putrané Yusuf lan Maria, sing amarga kasucianing gesangé diparingi sih rahmat istimewa saka Gusti Allah, lan sing nylametaké kita ora lumantar pati pangluwaran, nanging lumantar piwulangé lan tuladhané gesangé. Amarga ajaran sesat iki, Nestorius dipaékké saka Gréja ing Konsili Ekumenis Katelu lan séda ing pangasingan taun 436.

[1898] Dheweke njabat minangka Patriark Alexandria wiwit taun 444 nganti 451.

[1899] Efesus – sawijining kutha ing pesisir kulon Asia Cilik, sing sepisanan dadi pusat koloni Yunani ing Asia Cilik, lan sajrone jaman kakaisaran dadi salah siji kutha utama ing Asia Cilik. Rasul Suci Yohanes Teolog nglampahi sisa uripé ing Efesus lan seda ing kana; Konsili Ekumenis Katelu uga dianakake ing kana.

[1900] Iki ing taun 449.

Theodosius[1901] , banjur marang Marcian[1902] , ngajak supaya nganakake Konsili Ekumenis. Pungkasané, nalika pamaréntahan Marcian lan Pulcheria, diadakaké Konsili Ekumenis ing Kalsedonia[1903] – kang kaping papat – nglawan Eutyches lan Dioskorus, sing nginjilaké siji sipat, siji pakaryan lan siji kersa ing Kristus Gusti ; konsili iki dihadiri déning 630 bapa suci[1904] . Kawicaksanan Paus Leo ora bisa rawuh ing konsili iki – amarga adohé lelampahan lan yuswa sing wis sepuh, uga amarga ora mungkin ninggalaké Italia merga asring ana invasi mungsuh ing nagara kuwi nalika semana; mula piyambakipun ngutus wakil-wakilipun: uskup Paschasius lan Lucentius, sarta presbiter Bonifasius lan Basil. Nalika debat kaliyan para heretik ing majelis punika, kathah ingkang kapegat dening sangsi jero; Mula, miturut dhawuh para bapa suci, minangka wangsulan marang sanggahan para ahli sesat, dibacaké layang saka Santo Leo, Paus Roma; layang iku ditulis marang mantan Patriark Konstantinopel, Santo Flavian, sing sadurungé wis nganakake Konsili Lokal Konstantinopel nglawan Eutyches. Katrangané, surat iki wis dibeneraké déning Santo Petrus, Rasul Agung, kanthi tangan apostoliké dhéwé; kita nemokaké pratandha iki ing *Limonar*é Santo Sophronius saka Yerusalem:

'Abba Mina,' miturut tulisan Santo Sophronius, 'abi saka biara sing dikenal kanthi jeneng Salamana, sing dumunung cedhak Alexandria, ngandhani kita yèn dhèwèké wis krungu kisah ing ngisor iki saka Abba Eulogius, Patriark Alexandria.' 'Nalika aku teka,' kandha Evlogius, 'ing Konstantinopel, aku manggon bareng karo Gusti Gregorius, arkideakon Gréja Roma, sawijining priya sing pancen istimewa lan saleh, lan aku kerep rembugan karo dhèwèké. Dhèwèké sing nyritakaké marang aku babagan Leo sing paling pinunjul lan paling suci, Paus Roma: kacathet ing Gréja Roma yèn kedadéan ing ngisor iki ana gandhèngané karo dhèwèké: nalika Santo Leo nulis layang marang Santo Flavianus, Uskup Konstantinopel, nglawan Eutyches lan Nestorius sing ora takwa, dhèwèké nyelehaké layang iki ing mèbrané Rasul Agung Petrus, lan dhèwèké dhéwé, kanthi pandonga lan puasa, nyuwun marang Rasul iki:

'Yen aku, minangka manungsa, wis kliru ing bab apa wae utawa ora bisa nerangake kanthi cetha, mula kowe, sing diparingi kapercayan Gereja lan Kursi iki dening Gusti Allah lan Juruslamet kita Yesus Kristus, benerake iki.'

Patang puluh dina sawisé, nalika dhèwèké lagi ndedonga, Rasul iku rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Aku wis maca lan wis mbenerake.' Sawisé njupuk layangé saka makam Paus Bejo Petrus, Leo mbukak lan weruh yèn layang kuwi wis dibenerake déning tangané Sang Rasul. Iki sing dicritakaké Santo Sophronius marang kita

Nalika layangé Santo Paus Leo iki diwaca ing Konsili Ekumenis Kaping Papat, kabèh bapa-bapa suci padha muni:

'Rasul Suci Petrus ngandika lumantar cangkemé Leo.'

Mangkono, para Bapa Konsili adhedhasar putusané marang layangé Santo Leo lan, lumantar layang iki, padha nggawe para bidah isin. Ora mung wektu kuwi, nanging uga sawisé kuwi, surat iki, sing negesake Ortodoksi lan menengake para sesat, diurmati banget déning para Bapa Suci lan, antarané liya-liyané, déning Eulogius sing wis kasebut mau, Patriark Aleksandria. Eulogius iki, nalika para ahli bidah kanthi sengit ngina surat Leo lan mbantah apa sing kacathet ing kono, mbela kanthi teguh; amarga iku, dhèwèké nyenengaké Santo Leo, sing wektu kuwi wis ninggal donya lan ngadeg ing ngarsané Gusti Allah bebarengan karo para wali.

Santo Sophronius piyambak nyritakaké iki: 'Santo Theodore, Uskup kutha Darna ing Libya[1905] , ngandhani kita kaya mangkéné: nalika aku dadi cubicularius[1906] Patriark Eulogius ing Alexandria, aku weruh ing ngimpi sawijining priya sing wujude suci lan padhang sumunar, sing kandha marang aku: "Critakna marang Patriark Eulogius bab aku."'

Aku takon:

'Sapa panjenengan, Yang Mulia, lan kepiye aku kudu nyritakaké panjenengan?'

[1901] Panjenengané mrentah saka taun 408 nganti 450.

[1902] Dheweke mrentah saka taun 460 nganti 467.

[1903] Kalsedonia – sawijining pinggiran kutha Konstantinopel – dumunung ing sebrangé, ing pesisir Asia saka Selat Bosporus.

[1904] Dewan kasebut dibukak tanggal 8 Oktober 451.

[1905] Libya – sawijining provinsi ing Afrika Lor, watesé karo Mesir, mbentang menyang kulon saka kono ing sepanjang pesisir Segara Mediterania lan mlebu ing pedalaman Afrika.

[1906] Cuvicularis – tukang nyiapake ranjang utawa kamar mandhiri.

Panjenengané mangsuli:

Aku Leo, Paus Roma.'

Sawisé mlebu ing ngarsané Patriark Eulogius, aku kandha marang dhèwèké:

'Kawicaksanan lan Paling Bejo Paus Leo, Primate Roma, kepéngin ndeleng panjenengan.'

Krungu kuwi, Patriark Eulogius enggal tangi lan metu sowan marang dhèwèké; sawisé ndedonga, padha salaman lan lungguh ing panggonané. Banjur Paus Leo sing Kabegjan kandha marang Patriark Eulogius:

'Apa kowe ngerti kenapa aku teka nemoni kowe?'

Dheweke mangsuli:

'Ora.'

Leo ngendika marang piyambakipun:

Aku teka matur nuwun marang panjenengan amarga wis mbela suratku kanthi becik lan kuwat, wis nerangake maksudku, wis menengake para ahli bidah nganggo surat iki, lan wis nerangake suratku marang sedulurku Flavian, Patriark Konstantinopel, kanggo mbantah bidah ala Nestorius lan Eutyches: Mula, sadulur, ngertia yèn aku ora mung nyambut gawe abot lan ngupaya tenanan kanggo layang iki, nanging uga Sang Rasul Agung Petrus sing suci maca lan mbenerake, lan luwih saka kabèh, Kristus Gusti Allah kita piyambak—Kanyatan sing kita wartakaké—wis maringi kasucian.

Aku nduwé panglihatan iki (kaya sing diceritakaké Uskup Theodore) ora sapisan, nanging kaping pindho lan kaping telu: para Bapa sing berkah—Leo lan Eulogius—muncul ing ngarepé mripat rohani aku ing telung kasempatan lan padha rembugan siji lan sijiné; aku nglaporaké panglihatan iki, sing bola-bali kaping telu, marang Santo Eulogius. Nalika krungu iki, Santo Eulogius nganti klenyeng lan, ngulur tangané menyang langit, matur nuwun marang Gusti, kandha:

'Kula matur nuwun amargi sih agung lan ingkang boten saged dipun aturaken, Gusti Kristus Allah kita, awit Panjenengan sampun nganggép kula, sanadyan kula boten pantes, pantes dados pangkotamaken kabeneran Panjenengan lan, lumantar pandonga para abdi Panjenengan, Petrus lan Leo, kersa nampi upaya kula ingkang andhap asor, kados kalih koin tembaga janda bencana[1907] .'

Mangkono katrangan saka Sophronius. Panglihatan sing diterangake ing kene kelakon pirang-pirang taun sawisé pangasoan Santo Leo, amarga Santo Eulogius urip luwih suwe, yaiku nalika pamaréntahan para kaisar Maurice lan Phocas[1908] , déné Santo Leo, Paus Roma, wis seda luwih dhisik, nalika pamaréntahan raja sing jenengé padha, Leo Agung[1909] .

Iki sing dingerteni babagan dina-dina pungkasaning gesangé Santo Paus Leo:

Sawise ngancik yuswa tuwa lan meh tekan pungkasaning urip donyane, Santo Leo diparingi kabar dening Gusti Allah manawa cacad-cacad manungsane bakal diapura. Iki kelakon ing kahanan kaya ing ngisor iki: Paus Leo nglampahi patang puluh dina ing makam Rasul Suci Petrus kanthi pandonga lan puasa, nyuwun marang Rasul Suci supaya nyuwun marang Gusti supaya Allah sing Maha Asih maringi pangapura marang dosané; sawisé patang puluh dina kliwat, Rasul Suci Petrus muncul marang dhèwèké lan kandha:

Aku wis ndedonga kanggo kowe, lan kabeh dosamu wis diapura, kejaba dosa-dosa sing kowe tindakake nalika ngangkat wong liya dadi imam. Kowe mung kudu mangsuli bab iki: apa kowe wis ngangkat sapa wae dadi imam miturut hukum utawa ora.

Sawisé pangumuman iki, Santo Leo nambah intensitas pandonga, ngedalam puasa, lan nambah sedekah, nangis kanthi lara ing atiné nganti nampa panglipur pangapura sing sampurna. Banjur, sawisé nyiapaké dhiri kanthi pantes kanggo pamitané, dhèwèké nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti Allah lan gabung karo barisan para wali sing wis lunga luwih dhisik, para hierark agung lan guru[1910] ; bebarengan karo wong-wong mau

---

[1907] Cf. *'Lan Yesus lungguh ngadhepi peti persembahan lan nyawang wong-wong padha nyelehake dhuwit ing peti persembahan. Akeh wong sugih nyelehake dhuwit akèh'* (Markus 12:41–44).

[1908] Kaisar Mauricius mrentah wiwit taun 582 nganti 602. Kaisar Phocas mrentah wiwit taun 602 nganti 610.

[1909] Kaisar Bizantium Santo Leo I mrentah saka taun 457 nganti 474.

[1910] Santa Leo, Paus Roma, séda ing taun 461. Reliké disimpen ing kapel sing didedikasikaké kanggo dhèwèké ing Basilika Santo Petrus ing Vatikan. Paus Leo ninggalaké nganti satus khotbah lan nganti 140 surat—babagan dogmatik lan moral. Kabeh tulisan iki ditondoi dening semangat doktrin ortodoks sing ketat. Mangkono, ing layang misuwuré marang Flavian, Patriark Konstantinopel, ing Konsili Ekumenis Kaping Papat, Santo Leo nyatakaké pikiran ing ngisor iki babagan Inkarnasi Gusti Allah: 'Kewaduliyane nampa kelemahan

dhèwèké saiki ngadeg ing ngarsané pangastané Kristus Gusti kita, sing dipuji lan disembah bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Lungguh ing pangkat imam sing mulya, lan menengake swara singa nganggo tembungmu, kowe sumunarake padhanging kawicaksanan ilahi marang wedhusmu lumantar dogma Roh Suci sing diilhami Gusti Allah. Mula saka iku, kowe dimulyakake dadi pangurus rahmaté Gusti Allah.

Peringatan bapa kita sing suci Flavian, Pangakui Iman, Patriark Konstantinopel

Peringatan tanggal 18 Februari

Karya-karya

• Epistula Flavianus, Uskup Agung Konstantinopel, marang Leo, Paus Roma Kuna, babagan kaluputan Eutyches sing ora takwa

• Salinan pernyataan iman Flavian, Uskup Konstantinopel, sing ditulis kanthi tangané dhéwé lan diparingaké marang Kaisar miturut panyuwunané

• Epistel Flavian, Uskup Agung Konstantinopel, marang Leo, Uskup Agung Gréja Romawi Suci

Bapa kita sing paling suci Flavian sepisanan dadi diakon lan presbiter ing Gréja Agung Konstantinopel sing suci[1911] ; banjur, sawisé seda Patriark Proklus sing paling suci, piyambakipun diangkat dadi pangarsa patriark amarga gesangé sing tanpa cela lan saleh. Iki kelakon nalika pamaréntahan Theodosius enom lan adhine Pulcheria. Kaisar nduwé eunukh jenengé Chrysaphius, sing kebak licik lan ala; amarga dhèwèké heretik lan ngerti yèn Flavian taat lan teguh ing iman Ortodoks, Chrysaphius ora seneng marang dhèwèké lan nentang pangangkatan sang wali dadi patriark kanthi kabèh cara sing bisa. Nalika, sanadyan dhèwèké nentang, Santo Flavian diangkat dadi Patriark, Chrysaphius wiwit nggoleki alesan kanggo nglarani Patriark. Lan dhèwèké pancèn trampil ing rencana liciké, amarga dhèwèké nampa pangayoman raja lan nduwèni kuwasa gedhé.

Kanthi migunakaké pangaribawa marang raja, Chrysaphius ora suwe nemokaké alesan kanggo nyurung rasa ora senengé raja marang patriark suci. Miturut sejarawan gerejawi Nikephoros[1912] , dhèwèké ngyakinaké raja supaya ngirim layang marang patriark, mènèhi dhawuh marang dhèwèké, minangka patriark anyar, supaya nyiapaké peparing kanggo raja sing pantes karo kaluhurané. Mula Sang Patriark Flavian, sawisé ngethok roti saka glepung alus, ngirim roti mau marang Tsar kanggo diparingi berkah—hadiah sing pancèn pantes kanggo tangané Tsar. Nanging Chrysaphius nglirwakaké roti mau, kandha yèn Patriark kuduné ngirim marang Tsar ora roti, nanging emas. Kanjeng Patriark kanthi kerendahan ati mangsuli lumantar utusanipun bilih piyambakipun boten gadhah peparing kados makaten.

'Aku ora duwe emas,' pangandikane, 'awit aku wis nolak kabèh bandha donya iki. Kepiye aku bisa maringi apa-apa saka bandha Gréja? Nanging pérak lan emas Gréja kagungané Gusti Allah, lan ora kena diwènèhaké marang sapa waé kejaba wong mlarat – prakara sing mesthiné wis dingerteni déning Chrysaphius dhéwé.'

---

kita tanpa ngowahi hakikat loro-loroné. Gusti Allah sejati muncul ing sipat manungsa sejati lan sampurna, kanthi sampurna nduwèni kabèh sing kagungané Panjenengané lan kanthi sampurna uga nduwèni kabèh sing kagungané kita. Manungsa ora sirna amarga kamulyané Gusti Allah. Kaloro sipat mau padha tumindak, ing paseduluran bebarengan, miturut cara sing cocog karo saben-saben. Piwulang moral Paus Leo uga pantes diparingi perhatian khusus. Santo Leo kerep ngajak umaté nindakake pakaryan welas asih. Kewajiban welas asih, ujare, ora ditemtokake déning gedhéné sumbangan nanging déning niat ati. Wong sugih dhéwé kudu nggoleki wong mlarat lan nulungi. Gusti maringi kasugihan kanthi tepat supaya bisa mili marang wong mlarat. Bab pandonga, Santo Leo ngajak wong-wong supaya njaluk pitulungan lumantar perantara para wali lan dhawuhake supaya ngurmati relik suci.

[1911] Iki, mesthi wae, nyebutake Gréja Santa Sofia, Kawicaksanané Gusti – katedral kutha krajan, ing ngendi pangurusan para Patriark Konstantinopel diadegaké.

[1912] Iki uga nyebut *Nikiforos Kallistos,* sawijining biarawan saka Biara Santa Sofia ing Konstantinopel, sing seda watara taun 1350; *Sejarah Gerejawi*-é nyakup periode nganti seda Kaisar Bizantium Phokas (611).

Nanging, miturut panulis sajarah Evagrius ing[1913] , nalika Chrysaphius banjur meksa-meksa supaya dikirim hadiah sing larang regane, patriark ngirimaké piranti emas sawatara sing dijupuk saka altar; kanthi hadiah iki patriark kepéngin ngisinaké Chrysaphius lan mbukak napsu emasé sing ora ana entéké.

Chrysaphius nesu banget lan wiwit nghasut kaisar nglawan patriark, kandha yèn patriark anyar iku ngina wewenangé. Nanging pangawula licik iki ora bisa nyebabake karusakan gedhe marang Patriark, amarga Kaisar Pulcheria sing taat, adhine Kaisar Theodosius, sing wektu kuwi mrentah kabeh Kakaisaran Yunani, dadi pelindung Patriark, mbela wong suci sing tanpa cela iki. Chrysaphius banjur miwiti ngrancang makar marang Pulcheria sing saleh uga, kanthi licik nggawé Ratu Eudoxia mungsuh marang dhèwèké, kaya sing diterangaké kanthi rinci ing riwayaté Santa Pulcheria. Chrysaphius malah kasil ngusir adhine kaisar saka kraton lan nyopot kakuwasané. Kedadéyané kaya mangkéné: Kaisar Theodosius, miturut pitutur garwané Eudoxia lan Chrysaphius, kepéngin Patriark ngyakinké adhine supaya nyandhak sumpah monastik, kanthi pangajab yèn kanthi mangkono dhèwèké bakal kélangan wewenangé kaisaran. Mula saka kuwi, Kaisar ngadani déwan kanthi rahasia, kang uga ngundang Sang Patriark; ing pasamuan kuwi, Patriark nglakoni pura-pura bakal nepati panyuwunan Kaisar, nanging ing atiné dhèwèké ora sarujuk, amarga nganggep ora adil yèn Pulcheria dicopot saka pamaréntahan nagara Yunani; dhèwèké misuwur amarga kabijaksanaan, kapinteran, kasucian, lan kasucèné, wis nggantèkaké ibu Kaisar nalika wong tuwané seda nalika dhèwèké isih cilik, lan, saliyane iku, wis dadi pelindung kesalehan lan panguwasa negara sing wicaksana. Amarga ngajeni lan ngurmati Pulcheria, Santo Flavian kanthi rahasia ngandhani dhèwèké kabèh sing wis kelakon ing pasamuan rahasia Tsar. Banjur putri sing taat, Pulcheria, nyadari permusuhan antarane ratu lan Chrysaphius lan weruh niyat adhine, piyambakipun nyerahaké pamaréntahan kraton, ninggalaké kamar kraton lan kutha, sarta mundur menyang pangungsen sing sepi. Sawisé kuwi, Chrysaphius sing licik, sawisé ngentèni wektu sing pas, miwiti manèh ngatur intrik marang Patriark Flavian sing paling suci, nggugah rasa nesu raja marang piyambaké lan ngaku yèn dhèwèké gagal njaga rahasia raja lan milih nyengkuyung Pulcheria tinimbang raja. Amarga ora suwé kabèh wong ngerti yèn patriark wis maringi kabar marang Pulcheria babagan niyat raja. Kanthi cara iki, Chrysaphius kasil ndadekake Kaisar nesu banget marang Patriark Flavian.

Ing wektu kuwi, Archimandrite Eutyches manggon ing Konstantinopel; dhèwèké wis misuwur amarga piwulang blasphemous, amarga dhèwèké nggabungaké loro sipat ing Gusti kita Yesus Kristus—sipat ilahi lan manungsa—dadi siji sipat. Eutyches iki minangka bapak rohani Chrysaphius, amarga dhèwèké dadi bapak baptisé nalika baptisan suci. Sawisé nglumpukaké Konsil Lokal ing Konstantinopel taun[1914] , Paduka Suci Patriark Flavian ngundang Eutyches supaya dhèwèké bisa nyatakaké pangakuan imané kanthi terang-terangan ing ngarep kabèh. Nanging Eutychius nolak rawuh ing majelis, nggawe macem-macem alesan kanggo mbenerake kersané: kadhangkala dhèwèké ngaku yèn dhèwèké ora bisa ninggalake biarané, kaya makam, amarga wis nglakoni sumpah kaya ngono; kadhangkala manèh dhèwèké kandha yèn dhèwèké wis tuwa lan lara abot. Nanging Paduka Patriark sing Suci bola-bali ngutus para archimandrite, para presbiter lan diaken kanthi tresna ngajak dhèwèké menyang majelis, nindakake kabèh sing bisa kanggo nyebabaké dhèwèké tobat, lan ngupaya supaya dhèwèké sacara terbuka mbantah ajaran sesaté lan bali manèh menyang Gréja Ortodoks Suci, kanthi pangarep-arep yèn wong liya, sing mèlu tuladhané, bakal ninggalaké kaluputané lan bali marang iman sing sejati. Mung sawisé kaping pirang-pirang ajakan, Eutychius sarujuk, sanajan isih kaku, kanggo rawuh ing majelis. Ing dalan menyang majelis, dhèwèké dhisik menyang kamar kraton, njaluk pangayoman lan pitulungan marang sang maharaja. Lumantar Chrysaphius, dhèwèké nyuwun marang sang maharaja supaya ngutus para pejabat pilihan lan sawetara prajurit bareng dhèwèké menyang majelis. Raja ngutus bangsawan Florentius lan para pejabat liyane, bebarengan karo prajurit, kanggo ngancani Eutychius. Mangkono Eutychius mangkat menyang majelis kaya arep perang, dikelilingi prajurit lan pejabat kraton. Para pejabat mau banjur ngirim kabar marang para bapa ing majelis:

'Kita dhéwé ora bakal rawuh ing majelis, lan uga ora bakal ngidini Eutyches teka, kajaba panjenengan janji dhisik yèn bakal mbebasaké dhèwèké saka pasamuwan minangka wong merdéka.'

Para bapa sing padha kumpul ing sinode padha maringi janji. Nalika Eutyches muncul ing ngarep sinode, buku-bukué—sing kebak ajaran sesat, sing wis dikirimaké menyang manéka biara lan liwat kuwi wis nuntun akèh

[1913] *Evagrius Scholasticus,* panulis sajarah gréja sing nyakup periode saka 431 nganti 594, antara taun 537 lan 594.
[1914] Iki dumadi ing taun 448.

wong mlebu ing kaluputané sing mbebayani—kaping pisan diwaca. Banjur, sawisé Eutyches suwé ngindhari pitakon, Bapa-bapa Majelis meksa dhèwèké supaya ngakoni kanthi lisan. Eutyches kandha:

'Aku ngakoni yèn Gusti kita Yesus Kristus nduwèni loro sipat sadurungé Inkarnasiné, nanging sawisé Inkarnasiné mung ana siji sipat ing Panjenengané[1915] .'

Banjur para Bapa sing rawuh ing konsili nuntut supaya dhèwèké mbatalaké ajaran sesat lan nampa dogma Ortodoks, nanging dhèwèké nolak ing ngarepé kabèh konsili, sing dihadiri telung puluh loro uskup, rong puluh telu archimandrit, lan akèh presbiter lan diakon. Mula, Kinasucan Flavian lan kabèh Bapa Suci sing rawuh ing konsili mbusak Eutyches saka pelayanan suci lan nyusun dekrit ing ngisor iki: 'Eutyches, biyèn presbiter lan arkhimandrit, wis nuduhaké ing tulisan-tulisané sadurungé lan ing pangakuan lisané saiki yèn dhèwèké nduwèni ajaran sesaté Valentinus lan Apollinaris[1916] ; kanthi ajeg ngetutake kaluputan para heretik iki, dhèwèké ora manut piwulang kita lan, nolak doktrin sejati, ora gelem manut dogma ortodoks. Mula saka iku, kita, kanthi nangis lan sedhih amarga karusakané sing pungkasan, wis mutusaké, ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, sing dianiaya déning dhèwèké, kanggo nyopot dhèwèké saka jabatan imam, saka panguwasa ing biara, lan saka persekutuan kita. Mugi kabar iki sumebar marang sapa waé sing bakal rembugan utawa sowan marang dhèwèké ing tembe; mugi wong-wong mau mangertèni yèn dhèwèké bakal nggawa paukuman marang awaké dhéwé lan kena ekskommunikasi, amarga dhèwèké ora mbalèk saka kaluputané.'

Surat iki ditandatangani déning Flavian, Uskup Roma Anyar[1917] , uga déning kabèh uskup lan archimandrit liyané.

Sawisé digulingaké saka jabatan, Eutychius ngupaya dhukungan ing kraton, amarga Chrysaphius sing duwé pangaruh gedhé banget mbiyantu dhèwèké ing kabèh prakara. Eunukh licik iki nyimpen nesu gedhe lan kebencian marang Sang Kinasih Flavian; dhèwèké ngupaya kanthi sakabehe cara kanggo nyopot pastor agung suci saka pangastané, amarga kanthi mangkono dhèwèké kepéngin mbalekaké dendam kanggo Eutyches lan, utamané, nyebabaké masalah kanggo Pulcheria, sing ngajèni Sang Flavian banget. Kanthi migunakaké pangaribawa marang raja—sing gedhé banget nganti bisa nindakaké apa waé miturut karsa—Chrysaphius nulis layang marang Dioscorus, Patriark Alexandria[1918] , sawijining wong sing bisa nindakaké kabèh jinis kejahatan, wis pengalaman ing tipu daya, lan misuwur amarga ketidaktaatane; Ing layangé, Chrysaphius nyoba nggawé Dioscorus mungsuh Flavian, nyerahaké Eutyches marang pangayomané, lan janji bakal maringi karomah gedhé saka raja. Surat iku ditulis ing jeneng raja, ing jenengé Chrysaphius maréntahaké Patriark Aleksandria supaya nglumpukaké para uskup sing padha pamikiran sak akèh-akèhé miturut wewenangé, mangkat menyang Efesus sanalika bisa, lan nganakake Konsili Ekumenis ing kana babagan dogma iman, awit Flavian ngenalake sawatara spekulasi sesat ing Gréja lan mbingungaké para umat. 'Mula,' tulis Chrysaphius, 'mugi Dioscorus mriksa kabèh prakara ing majelis lan nyopot Flavian; lan bab Eutyches, yèn dhèwèké kabukti ora salah, mugi dhèwèké dibebasaké saka sumpah majelis lan dibalèkaké ing jabatane.' Chrysaphius piyambak ngajak Maharani Eudoxia mèlu pihak Eutyches, saéngga dhèwèké uga mbiyantu wong sesat kuwi nglawan Flavian. Dioscorus, ing wektu sing padha, nggawa , luwih saka sepuluh uskup sing padha nduwèni pandangan kaya dhèwèké, lan sawijining

---

[1915] Makna tembungé Eutyches cetha yèn nalika *diwawahi*, loro sipat – ilahi lan manungsa – sabené nduwé eksistensi mandhiri lan béda; nanging kuwi mung sakedhap; nalika Inkarnasi Gusti, Keilahian nyawiji karo manungsa, manungsa kuwi kaserep déning Keilahian lan, ing Kristus, dadi siji sipat.

[1916] *Valentinus* iku seorang bidah sing urip ing separo kapisan abad kapindho. Dheweke ora ngakoni anané sipat badan ing Sang Juruwilujeng lan mula ora nganggep Panjenengané minangka manungsa sing sampurna lan utuh. *Apollinaris* urip ing abad kaping 4. Beda karo Valentinus, dhèwèké mulang yèn Kristus nduwèni badan, nanging nduwèni pandangan sing anèh bab panyatuan Sifat Ilahi karo sifat manungsa ing dhèwèké. Percaya manawa manungsa sing sampurna lan Keilahian sing sampurna ora bisa nyawiji ing siji pribadi, Apollinaris ngajar manawa Kristus mung duwé loro péranganing manungsa – badan lan nyawa – déné pérangan katelu – roh – digambaraké ing Panjenengané déning Logos Ilahi (Sabda). Mula, dhèwèké uga ora nganggep Kristus minangka manungsa sing sampurna. Eutyches nduwèni titik temu karo Valentinus lan Apollinaris. Amarga miturut piwulangé, manungsa diserep menyang Keilahian ing Kristus, Kristus mung Gusti Allah, dudu manungsa-Gusti; manungsané ora ana manèh kanthi sejati, nanging mung imajinasi; lan iki meh padha karo pandangan Valentinus, sing mulang yèn awak manungsa Kristus ora nyata, nanging mung ilusi. Ing sisih liya, doktrin nyerep manungsa déning Keberdianan duwé kamiripan sing kuwat karo ajaran Apollinaris sing kandha yèn ing Kristus, pérangan paling dhuwur saka manungsa – roh – diganti déning Logos Ilahi.

[1917] Konstantinopel dikenal minangka Roma Anyar.

[1918] Dioscorus, Patriark Alexandria, njabat ing tahta patriark saka taun 444 nganti 451.

archimandrite sing aran Varsuma, kèluwih 1.000 biksu, teka ing Ephesus. Ing kéné, miturut dhawuh sang raja, diadakaké sawijining sinode ing[1919] ing sangisoré pimpinan Dioscorus, sing dihadiri déning 128 uskup sing padha kumpul saka manéka nagara; Sang Kasucian Flavian uga rawuh ing sinode iki, sawisé diundang kanggo diadili. Sang raja—utawa, luwih tepaté, Chrysaphius, atas jenengé sang raja, nulis layang marang panglima[1920] , Elpidios, lan marang panglima-panglima liya sing ana ing kono karo pasukan, mènèhi dhawuh supaya ora ngidini para uskup sing, bebarengan karo Flavian, wis ngukum Eutyches ing Konsili Lokal ing Konstantinopel lan wis nandatangani prentah pangusirané, mlebu ing konsili.

Nalika pasamuwan licik sing dipimpin déning Dioscorus wis diadani, Eutyches munggah lan nyuguhaké pangakuan iman sing ditulis dhéwé, ing ngendi dhèwèké nyatakaké ajaran sesaté kanthi trampil disamaraké nganggo ungkapan samar. Baru wae Eutyches rampung maca pangakuan imané, langsung ana prahara lan ribut ing antarané para peserta sinode: ana sing mbela Eutyches lan ngandhakake yèn dhèwèké ora ana kaluputan, amarga dhèwèké wis bener ngakoni iman sing suci, déné liyané tetep mbela Flavian; nanging sing pungkasan kuwi sithik cacahé, amarga kabèh wis padha tresna marang pepeteng luwih saka padhang lan goroh luwih saka kabeneran, padha ngupaya nyenengaké raja donya tinimbang sing ana ing swarga. Kanggo Kaisar Theodosius, sanadyan ta taat, nanging minangka manungsa, dhèwèké dosa amarga ora ngerti, ora bisa ndeleng tipuané Eutyches, Dioscorus, lan Chrysaphius. Lan wong-wong mau tansah muji raja kanthi licik, ngupaya nyekel nyawane ing jaring-jaring sing ngapusi. Amarga ora ngerti, raja nganggep para bidah iku Ortodoks lan polos pracaya marang goroh, nganggep iku kabeneran, amarga adhine sing wicaksana, Pulcheria sing bejo, wis ora ana ing sisihé. Mangkono, sawisé suwé perselisihan lan prahara, golongan sing nentang Ortodoksi sejati menang ing majelis sing ora suci ing Efesus. Dewan sing ora sah kuwi ngumumaké dogma yèn ing Kristus ora ana loro sipat, nanging siji, lan nyatakaké Eutyches ora salah lan wong pracaya sejati, padahal sejatine dhèwèké wong sesat; déné Patriark Ortodoks lan saleh Flavian kanthi ora adil diukum déning dewan kuwi minangka wong sesat. Dheweke malah ora diparingi idin kanggo mbela awake dhewe. Patriarkh Alexandria, Dioskorus, sing mimpin konsili, ngumumake yèn dhèwèké wis dicopot saka jabatane, dicopot saka pangkat suci, imamane lan kabèh wewenang rohani, lan digawe prentah tulisan babagan iki. Saliyane, ing majelis sing ora sah iki, diputusaké ngasingaké patriark suci mau. Banjur Onesiphorus, Uskup Iconium[1921] , munggah saka panggonané lan bebarengan karo para uskup liya sing yakin yèn Flavian ora salah, padha sujud ing ngarepé Dioscorus lan wiwit nyuwun marang dhèwèké:

'Aja nindakake niyat panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan, awit Flavian pancen boten nindakaken apa-apa ingkang pantes nyebabake panggeseran; menawi piyambakipun kedah dihukum, hukuma piyambakipun, nanging aja dipunpiyekake saking jabatan.'

Dioscorus, munggah saka tahta lan ngadeg ing panggung ing ngarepé, kandha:

'Sanajan padha ngancem arep nyopot ilatku, aku tetep ora bakal ngganti paukuman.'

Banjur Archimandrite Varsuma, kanca raket Dioscorus, miwiti njerit banter:

'Sapa waé sing ngakoni yèn ana loro sipat ing Kristus bakal dipotong dadi loro.'

Nalika para uskup wiwit nyuwun marang Dioskorus supaya aja nyentuh Flavian, ketua takon:

'Ing endi komites?'

Lan langsung para komites, sing dipimpin Elpidius lan diiringi pasukan prajurit akèh, mlebu gréja lan nggawa rante wesi gedhé sing wis disiapaké kanggo Santo Flavian; para biksu Varsuma uga mlebu bareng prajurit. Banjur para uskup wiwit ngumandhang kanthi banter:

'Varsuma iku perampok; dhèwèké wis ngrusak kabèh Siria lan nggawa para biksu-biksuné nglawan kita. Varsuma iku perampok; anathema marang Varsuma!'

Lan Varsuma muni:

'Patèni ahli sesat Flavian, patèni dhèwèké!'

[1919] Dewan iku dibukak tanggal 8 Agustus 449. Iku dianakake ing gréja sing padha ing Éfeso sing wis dadi panggonan sidang Konsili Ekumenis Katelu 18 taun sadurungé.

[1920] Istilah 'komites' nuduhaké para pangiring pejabat dhuwur ing provinsi, lan sakbanjuré uga para pangiring para kaisar.

[1921] Iconium iku kutha sing dumunung ing dataran dhuwur lan subur ing tengah Asia Minor; biyen dadi kutha krajan Lycaonia, sawijining provinsi sing dumunung ing pérangan tengah Asia Minor.

Kanthi kebak wani, wong-wong jahat mau nyerbu marang sang wali lan wiwit nggebuki dhèwèké, ana sing nganggo tinju, ana sing nganggo kayu. Malah Dioscorus dhéwé nyerbu marang Flavian, nglontaraké dhèwèké menyang lemah lan nginjak-injak; padha nggebuki dhèwèké kaya ngono sawatara wektu, banjur masangké belenggu marang dhèwèké, sanadyan dhèwèké meh ora urip. Dioscorus meksa para uskup supaya nandatangani dokumen sing nyatakake pangunduran Flavian. Para pendukung Dioscorus langsung mlebu tandha tangan; nanging para uskup sing nyekseni ketidakadilan lan anarki sing kedadeyan ing ngarepe padha nolak mlebu tandha tangan dokumen kasebut; nanging para prajurit bersenjata sing jaga ing sakubenge greja ora ngidini padha lunga; nalika para biksu Varsum padha muni banter lan ngina marang wong-wong mau. Lan para uskup mau ditahan ing gréja nganti bengi, nganti pungkasane padha nandatangani dokumen iki tanpa kersa, amarga wedi ancaman. Mangkono rampungé pasamuwan tanpa Gusti iki, sing kawentar ing sajarah minangka 'déwan rampog'.

Babagan pangakun suci Kristus, Flavian, ing dina katelu sawisé nampa pukulan sing kejem, dhèwèké nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti, kang kanggo Panjenengané dhèwèké wis nandhang sangsara tanpa dosa, kaya Habel; lan kanthi mangkono, tinimbang diasingaké, dhèwèké lunga menyang swarga. Anatolius[1922] kapilih dadi penerusé minangka Patriark Konstantinopel.

Sawisé sawatara wektu, tumindak ala lan pangkhianaté Chrysaphius kabukak, saéngga dhèwèké diusir kanthi hina saka kraton lan mati tanpa kamulyan; Ratu Eudoxia, sing dadi kancané, amarga wedi marang murkané Theodosius, lunga menyang Yerusalem. Sawisé kuwi, kaisar dhéwé nyuwun kanthi tulus lan dawa marang Santa Pulcheria, adhine, supaya bali menyang kraton lan nerusaké mbantu ing urusan nagara; nggenepi pangajab adhine, sang santa banjur bali saka pangasingané. Ora suwe sawisé dhèwèké njupuk kendhali pamaréntahan ing tangane dhéwé, Santa Pulcheria miwiti mulihaké doktrin Ortodoks, uga ngajèni para pembela Ortodoksi. Dheweke mindhah relik sang martir suci Kristus, Flavian, kanthi pakurmatan ageng menyang Konstantinopel[1923] . Dioskorus lan Eutikhios, nanging, sing wis dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapapat ing Kalsedonia[1924] , ngundang paukuman langgeng tumrap awake dhewe. Lan Gréja Kristus, sing gapura neraka ora bisa ngalahaké, mekar, ngluhuraké Kristus ing loro sipaté, sing dikenal minangka siji tanpa campuran utawa pamisahan, dipuji lan diunggahaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Agapitus Sang Pangakuan, Uskup Synada

Diperangeti tanggal 18 Februari

Sing Mulya Agapitus lair ing Kapadokia[1925] nalika pamaréntahané Kaisar Diocletian lan Maximian[1926] . Wong tuwané wong Kristen. Nalika isih enom, dhèwèké njupuk sumpah monastik lan mlebu salah siji biara ing tanah kelairané, ing kono ana luwih saka sewu biksu sing manggon. Sawisé sinau kabecikan urip monastik saka para pandhita mau, Panjenengané kanthi cepet dadi ahli ing nglakoni dhawuh Gusti. Panjenengané nyawisake awaké kanthi semangat banget kanggo nglakoni puasa, jaga wengi, lan pandonga nganti ngundang pangalembana saka kabèh wong, lan amarga asètisisme sing ketat, Panjenengané diurmati ing saindenging biara. Dheweke nganggo sandhangan saka kulit wit, asring mangan abu tinimbang roti nganti 80 dina, ora turu, lan kanthi ngajeni lan nyapa kabèh biksu ing biara minangka gurune, tansah ngupaya ngladèni lumantar manéka tugas biksu. Amarga tumindak kaya ngono, Gusti paring Sang Romo sih kurnia mujijat. Liwat pandonga, dhèwèké tau mateni ula lan sakwisé marasaké wong wadon enom sing nandhang lara abot.

Kaisar Licinius[1927] , sawisé krungu yèn Sang Agapitus kagungan kekuwatan fisik sing gedhé, mrentahaké supaya dhèwèké dijupuk saka biara lan, nglawan kersané, direkrut dadi prajurit. Nalika nindakake tugas militere,

---

[1922] Saint Anatolius njabat minangka patriark ing Konstantinopel wiwit watara taun 449 nganti 458.

[1923] Iki ing taun 451.

[1924] Konsili dibukak tanggal 8 Oktober 451. Ing wektu kuwi, Theodosius wis seda, lan tahta kaisar ing Bizantium diisi dening Marcian (mréntah taun 450–457), sing sawisé dadi kaisar, nikah karo Pulcheria

[1925] Kappadokia, sawijining wewengkon ing wétan Asia Minor ing jeroné Kakaisaran Romawi, watesé karo Armenia ing wétan, Pontus ing lor, lan Kilikia ing kidul.

[1926] Kaisar Diocletian (284–305), kanggo ngatur Kakaisaran Romawi sing amba kanthi luwih efektif, milih kanca panguwasa ing wiwitan pamaréntahané, sing kalebu Maximian Herculus wiwit taun 285.

Sang Agapitus ora nglirwakake praktik monastik lan diparingi sih dening Gusti Allah kanthi kemampuan marasaké panyakit kejang sing nyeri mung kanthi rawuhe. Saliyane, piyambakipun kanthi mujijat marasaké manéka panyakit ora mung ing manungsa, nanging uga ing jaran, lembu, lan kéwan liya. Ing wektu kuwi, Licinius miwiti panganiayaan marang umat Kristen, lan nalika para martir mulya Victor, Dorotheus, Theodulus, EAgrippa[1928] , lan akèh liyané ngalami panyiksaan kejem amarga pracaya marang Kristus miturut dhawuhé, Sang Mulya Agapitus kepéngin kalebu ing antarané. Sawisé padha ngalami martir kanggo Kristus, Agapitus sing kinurmatan kena tatu panah, nanging Gusti nylametaké nyawané supaya sakbanjuré dhèwèké bisa nylametaké akèh wong.

Ora suwe sawisé kuwi, Licinius seda, lan miturut kersaning Gusti, Kaisar Konstantinus Agung njupuk panguwasan ing saindenging Kakaisaran Romawi. Antarane abdi sang kakaisar ana siji sing paling dipun remeni, sing kesurupan roh najis. Sawise krungu babagan Sang Agapitus sing mulya, sang kakaisar ngutus wong mau, nggawa abdi sing kesurupan mau marang piyambakipun, lan nyuwun supaya piyambakipun mari. Sang Agapitus sing mulya ndedonga, lan abdi mau langsung mari. Kaisar kepengin maringi ganjaran marang sang wali, nanging sang wali ora njaluk ganjaran liya kajaba diparingi idin metu saka dinas militer lan bali menyang urip monastik sing dipun tresnani. Kaisar nyetujoni panyuwunan mau, lan sawisé ninggalaké pangkat militere, piyambakipun wangsul menyang biara sing padha ing ngendi biyèn piyambakipun manggon minangka biksu.

Sawisé kuwi, Uskup Sinada,[1929] , ngundang Sang Agapitus sing kinurmatan marang ngarsané lan, nglawan kersané, ngangkat dhèwèké dadi presbiter; sawisé kuwi dhèwèké seda ora suwé.

Banjur, miturut kersaning Gusti lan pilihan para rohaniawan lan rakyat, Santo Agapitus diangkat dadi Uskup Sinada. Nalika ngemban jabatan uskup, Panjenengané diparingi Gusti karunia pangawikan prakara mangsa ngarep. Karunia iki kawujud ing sawetara kedadéan ing ngisor iki. Ana sawijining wanita, sawisé krungu bab uskup anyar sing diangkat, teka marang dhèwèké sawijining dina kanggo nampa berkah. Nalika dhèwèké muncul ing ngarepé sang suci, dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis kelakon ing uripé wiwit cilik; dhèwèké uga paring pitutur, lan wanita kuwi lunga kanthi tekad sing kiyat kanggo urip manut ajaran Gusti. Mengko, Sang Mulya Agapitus mbukak kaluputan sawijining abdi saka diaken ing Heraclea[1930] amarga nglakoni pelecehan seksual marang bocah wadon enom, nalika abdi mau teka nyuwun berkah. Kanthi duwé karunia pangawikan ramalan, Sang Mulya Agapitus uga nindakake mujijat. Contone, Uskup Silandeia[1931] tau teka marang dhèwèké lan nglapor yèn kali sing mili cedhak kutha mumbul banget nalika mangsa adhem nganti nglumpukaké banyu ing sawah lan ngrusak tanduran. Sang Pendeta banjur ndedonga marang Gusti, lan alur kali mau dibelokaké menyang arah liya. Santa Agapitus nindakake akèh mujijat liya (luwih saka satus, miturut cathetan uripé), marasaké wong sing kena epilepsi mung nganggo siji tembung, tutulane tangané, lan bayangané awaké. Sawisé ngrampungaké uripé sing saleh lan nyenengaké Gusti, Sang Bapa Pendeta, ing yuswa tuwa banget, séda kanthi tentrem ing Pangéran Juruslamet kita, Yesus Kristus[1932] .

4 Maret

19 Februari (Gaya Lawas)

[1927] Kaisar Licinius, sing nggantèkaké Kaisar Galerius ing taun 311, dadi panguwasa bagéan wétan Kakaisaran Romawi lan mitra pamrentahan Kaisar Konstantinus Agung.

[1928] Elingané padha dirayakaké kanthi cara sing padha kaya déné Elingané Agapitus sing Kinurmatan

[1929] Kutha Synada dumunung ing Phrygia.

[1930] Kutha Heraclea, utawa Heraclea, dumunung ing Bithynia ing pesisir Segara Euxine, sing saiki dikenal minangka Segara Ireng.

[1931] Kutha Silandeia, utawa Selene, dumunung ing wewengkon Phrygia ing sumber Kali Meander, sing mili menyang Segara Aegea.

[1932] Wafate Santo Agapitus ana ing abad kaping 4.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Dositheus, muridé Dorotheus Sing Kinurmatan.

Dipepering ing tanggal 19 Februari

Bapak kita sing pinaringan berkah, Dorotheus, kang semangat nglakoni urip sing nyenengake Gusti Allah lan wis tresna marang urip monastik, mangkat menyang cenobium Abba Serid[1933] , ing kana panjenengané nemoni akèh ahli asketis agung sing makarya kanthi meneng; Antarane wong-wong mau ana loro sesepuh agung sing paling misuwur: sang suci Varsonofius lan muridipun, Abba Yohanes, sing diarani nabi, amarga panjenenganipun nampi karunia pangawikan saking Gusti. Santa Doroteus nyandhakake dhiri ing sangisoré pituduh para askét kuwi lan miwiti niru kabèh mau kanthi sakabehing atiné. Bareng karo Rama Serid sing suci, Doroteus sing kinurmatan asring sowan marang sesepuh agung Barsanuphius lan rembugan karo panjenengané, nalika dhèwèké kinurmatan ngladèni Rama Yohanes, sing misuwur amarga kaparingané ramalan. Mangkono Dorotheus sing pinaringan berkah manggon ing cenobium Abba Serid, nglakoni kabecikan manut. Banjur para bapa suci mau mutusaké yèn Bapa Dorotheus kudu ngedegaké rumah sakit lan mimpin dhéwé, amarga para sedulur sangsara banget nalika lara – ora ana sing ngopeni utawa ngrawat. Kanthi pitulunganing Gusti, sang pangarsa mbangun rumah sakit kasebut kanthi pitulungan saka adhine kandung, sing taat lan tresna marang para biksu, nyedhiyakake dana sing dibutuhake kanggo pambangunan. Wiwit wektu kuwi, Abba Dorotheus, bebarengan karo sawetara biksu saleh liyane, ngopeni wong lara lan wong manca, nganggep iki minangka tugas sing dipercayakake marang dhèwèké déning para bapa ing biara[1934] . Ing sawijining dina, abbot Serid nyaur Sang Mulya Dorotheus; Nalika tekan panggon abas, Dorotheus nemoni sawijining priya enom nganggo busana militer, isih enom lan ganteng: dhèwèké teka menyang biara bareng karo sawatara abdi dalem pangeran, sing diurmati Abba Serid lan kerep sowan. Nalika Rama Dorotheus teka, Abba Serid ngajak dhèwèké mlebu piyambak lan kandha marang dhèwèké:

'Wong-wong iki sing nggawa priya enom iki menyang kene; padha kandha yèn dhèwèké kepéngin mlebu biara kita; nanging aku kuwatir dhèwèké anaké bangsawan sing bisa uga wis nyolong barang utawa nindakake kaluputan lan saiki kepéngin ndhelik: yèn kita nampa dhèwèké, kita bakal ana ing bebaya langsung.' Aku mikir mangkéné amarga sandhangané lan penampilané ora nuduhaké yèn dhèwèké wong sing kepéngin nyawisaké dhiri kanggo tapa brata.

Wong enom kuwi sejatine seduluré sawijining gubernur; amarga nganti wektu kuwi urip ing kamulyan lan wis biasa urip manja, dhèwèké durung tau krungu sabda Gusti. Sawetara abdi dalem gubernur kuwi kadhangkala padha nyritakaké bab kutha suci Yerusalem ing ngarsané, nganti pemuda kuwi kepéngin banget ndeleng panggonan-panggonan suci lan nyuwun marang gubernur supaya diparingi idin lunga ndeleng kutha suci mau. Amarga ora kepengin gawe sedhih dheweke kanthi nolak, gubernur mau banjur ngadhep kanca raketé sing arep sowan ing panggonan suci, lan kandha:

'Tulung aku: gawa priya enom iki bareng kowe, supaya dhèwèké bisa ndeleng panggonan suci.'

Sing lelungan mau ngajak pemuda iku bareng, ngajeni banget lan ngopeni kanthi teliti supaya dheweke nyaman.

Nalika para lelungan tekan kutha suci lan nyembah ing papan-papan suci ing kana, padha uga menyang Gethsemane[1935] . Ana gambaran Pangadilan Pungkasané Gusti Allah, sing nuduhaké manéka wujud panyiksa ing

---

[1933] *Sing Mulya Serid* urip ing abad kaping enem lan dadi pangadeg biara Palestina ing sacedhake kutha Gaza. Dina perayaane dirayakake ing Setu Keju. Biara sing diadegaké iku sawijining jinis biara komunal ing ngendi para sedulur ora mung manggon nanging uga nampa sandhangan lan sapituruté saka biara miturut pituduh abbot, déné dhèwèké wajib nyawisaké kabèh pakaryané lan asilé kanggo kabutuhan bebarengan biara. Biara kaya ngono dijenengi 'kinovias' (saka tembung Yunani sing artiné 'komunal').

[1934] Katresnan sing digawa dening Sang Wibawa Dorotheus nalika nindakake tugas iki katon saka tembungé dhéwé: 'Nalika semana, aku lagi waras saka lara abot. Mula, nalika para lelungan teka ing wayah sore, aku nglampahi wayah sore bebarengan karo wong-wong mau – lan ana para supir unta ing antarané – lan aku nyiapake apa sing dibutuhake; pirang-pirang kaping, sawisé aku turu, kabutuhan liyane muncul lan aku tangi, banjur wayah pangibadah bakal teka."

[1935] *Getsemane* – sawijining desa utawa panggonan ing sacedhake Lembah Kidron, ing kaki Gunung Zaitun, ing ngendi ana kebon sing asring dadi panggonan Sang Gusti nyendhiri karo para muridé, lan ing ngendi Panjenengané dikaplingi Yudas (Mat. 26:36; Yohanes 18:1–3). Gethsemane tegesé ing basa Rusia: 'panggonan zaitun', utawa 'pepetakan kanggo nyaring sari zaitun'. Kebon Gethsemane isih dituduhaké nganti saiki ing kaki Gunung Zaitun – ing sisih kidul; ing jeroné kebon kuwi, papan pandonga Gusti ing Gethsemane sadurungé sangsara ing Kalvari ditandhani, uga guwa panguburan Ibuné Gusti, ing ngendi peti jenazahé saiki ana.

neraka. Nalika ndeleng gambaran iki, pemuda mau nyawang kanthi teliti lan gumun. Ora adoh saka dheweke, dheweke weruh sawijining wanita saleh nganggo busana ungu; dheweke miwiti nerangake marang dheweke sangsara saben wong sing kena paukuman lan, nalika mulang, nambah sawetara tembung saka dheweke dhewe. Nalika dhèwèké ngrungokaké critané, priya enom kuwi meneng lan gumun, amarga, kaya sing wis kasebut sadurungé, dhèwèké durung tau krungu sabda Gusti lan ora ngerti apa-apa bab Pangadilan Pungkasan. Akhiré, dhèwèké muter marang wanita mau lan kandha:

'Nyai, apa sing kudu ditindakake supaya bisa uwal saka sangsara iki?'

Minangka wangsulan, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Puasa, aja mangan daging, ndedonga sak kerep-kerepe kowe bisa, lan kowe bakal dibebasake saka sangsara iki.'

Sawisé maringi telung dhawuh mau, wanita sing nganggo busana abang padhang iku sirna saka pandelengan.

Wong enom kuwi nggoleki sakabehe panggonan, nyoba tenanan golek dheweke; dheweke mikir yen dheweke iku wong wadon biyasa, lan ora bisa nemokake ing endi wae, amarga dheweke ora liya yaiku Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Suci Suci, Ibune Gusti Allah.

Pitutur saka wanita misterius iku nggugah ati sang priya enom: atiné krasa welas asih, dhèwèké wiwit nglakoni telung dhawuh sing diwènèhaké déning Wanita sing wis dideleng ing Gethsemane kanthi teliti. Ing lelampahan bali, kancané gubernur, nalika weruh yèn pemuda iku lagi puasa lan ora mangan daging, wiwit sedhih lan wedi marang gubernur, amarga dhèwèké ngerti yèn gubernur banget tresna marang pemuda iku. Para prajurit sing bareng karo wong-wong mau, nalika weruh pangendalian dhiri kaya ngono ing pemuda iku, padha kandha marang dhèwèké:

'Pak, panjenengan nindakake apa sing ora ditindakake wong-wong sing urip ing donya. Bab kaya ngono mung ditindakake ing biara. Mlaku menyang kana, lan ing kana panjenengan bakal nylametake nyawa panjenengan.'

Amarga ora ngerti apa-apa bab Gusti Allah lan ora paham apa iku biara, pemuda iku mangsuli:

'Gawa aku lan pimpin aku menyang biara apa wae. Aku dhéwé ora ngerti arep menyang ngendi.'

Sawetara prajurit sing ngancani pemuda iku ngajeni Abba Serid kanthi istimewa. Mula saka iku, padha teka menyang biarané bebarengan karo pemuda iku.

Abbot ngutus Abba Dorotheus kanggo ngomong karo pemuda iku lan ngerti sapa dhèwèké. Kabeh pitakon Abba Dorotheus, pemuda iku njawab kaya ngéné:

'Aku pengin dislametaké.'

Banjur Dorotheus menyang sang abbot lan kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe kepengin nampa dhèwèké, nampa waé tanpa wedi. Ora ana sing ala sing bakal metu saka dhèwèké.'

Abot mangsuli:

'Tuduhna welas asih marang dhèwèké, Rama, lan tampi dhèwèké, supaya dhèwèké bisa éntuk kaslametan ing sangisoré pituduh panjenengan.'

Nanging biksu sing andhap asor nolak, kandha:

'Aku ora bisa nampani dheweke, amarga iki ngluwihi kekuwatanku; aku ora bisa nuntun dheweke ing dalan kaslametan.'

Kanggo iki sang abbot mangsuli:

'Aku peduli marang kaslametanmu, lan kaslametan kowe kabèh; nanging kowe ora gelem peduli marang kaslametan siji pemuda.'

"Yen pancen kersa Bapa," pangandikane Dorotheus, "monggo kita pitakon marang sesepuh agung Barsanuphius."

"Apik," wangsulé sang abbot, "bakal tak kandhani dhèwèké."

Sawisé menyang marang Barsanuphius, sang abbot nyritakaké kabèh sing wis kelakon. Banjur Santo Barsanuphius kandha marang Dorotheus:

'Tampa bocah iki, amarga Gusti kersa nylametake dheweke lumantar kowe.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Dorotheus sing pinaringan berkah nampani pemuda mau kanthi kabungahan gedhé, banjur manggonaké dhèwèké ing infirmari jejere dhèwèké dhéwé. Asmané pemuda mau Dosipheus. Nalika wayahe dhahar awan, Abba Dorotheus kandha marang Dosipheus:

'Meneh lan mangan; mung kandha marang aku pira pangan sing wis kok pangan.'

Nalika bali, Dosipheus kandha:

Aku mangan roti siji lan setengah roti, lan saben roti bobote patang pon.'

Dorotheus takon marang dhèwèké:

Apa kuwi cukup kanggo kowe?

Wong enom kuwi mangsuli:

'Inggih, Gusti, punika sampun cukup kagem kula.'

'Lan kowe ora luwe?' takon Dorotheus

'Ora,' wangsul Dosifei.

'Mengko,' pangandikane Abba Dorotheus, 'kowe bakal mangan roti siji lan sapapat, banjur bagi sapapat liyane dadi loro, lan mangan salah sijine uga.'

Dosifei nindakake kuwi manèh ing wektu sabanjuré.

"Kowe luwe?" pitakon Dorotheus.

'Ya, aku krasa rada luwe,' wangsul Dosifei. Sawetara dina sawisé, Dorotheus sing pinaringan berkah takon maneh:

'Apa kowe krasa luwe, anakku?'

Wong enom mau mangsuli:

'Ora, Gusti, matur nuwun amarga pandonga Panjenengan aku krasa waras tenan.'

'Wiwit saiki, mangan roti waé lan setengah saka siji pérangan saka panganan liya.'

Dosifei nindakake kuwi. Sawetara dina sawisé, Pendeta Dorotheus takon maneh marang dhèwèké:

– Apa kowe ora kroso luwe saiki, anakku?

'Ora, aku wis wareg.'

"Pisahna," kandha Santo Doroteus, "lan pecahna seprapat liyane dadi loro; kowe kena mangan siji lan nyimpen sijine."

Dositheus manut marang pitutur gurune. Alon-alon, kanthi pitulunganing Gusti, Dositheus banjur mung mangan 8 potong tinimbang 6 pon, amarga, kaya ing kabèh bab, kabiasaan iku penting babagan panganan: saben wong mangan miturut jumlah sing wis dadi kabiasaané.

Dositheus sing pinaringan berkah nindakake saben tugase kanthi meneng lan alus; dhèwèké ngopeni wong lara ing rumah sakit, lan kabèh padha matur nuwun marang dhèwèké amarga pangopènané, amarga dhèwèké banget ngati-ati supaya kabèh tetep resik. Nanging, yen amarga kesel dhèwèké nganti ngomong kasar marang pasien, dhèwèké langsung ninggalaké rumah sakit, mlebu gudang lan nangis ing kono. Para pangasuh liyane ing rumah sakit nyoba nglipur dheweke ing wektu kaya ngono, nanging upayane sia-sia: Dosifei tetep ora ngapura marang awake dhewe. Banjur padha menyang Bapa Dorotheus lan kandha:

'Mangga, Rama, pirsani sebabe Sedulur Dosifei nangis; kita ora ngerti, lan kita ora bisa nglipur dhèwèké.'

Romo Dorotheus sing kinurmatan bakal mlebu lan nemokake muridé lungguh ing lantai, nangis. Panjenengané bakal takon:

'Ana apa karo kowe, Dosipheus? Napa kowe nangis?'

Kanggo iki, Dosifeus mangsuli:

"Ampun, Bapa; amarga nesu aku ngomong kasar marang sedulurku."

Banjur Abba Dorotheus kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nesu, Dosipheus? Ngapa kowe ngidini awakmu ngomong nesu marang sedulurmu? Apa kowe ora ngerti yèn kanthi ngina dhèwèké, kowe uga ngina Kristus?'

Dosipheus nundhuk lan meneng bae. Nalika Dorotheus kandha marang dhèwèké:

'Gusti Allah bakal ngapura kowe; tangia, lan wiwit dina iki ayo kita miwiti pangowahanmu, ayo kita nggedhekake semangat kita kanggo nindakake kabecikan, lan Gusti Allah bakal nulungi kita.'

Banjur Dosipheus tangi lan kanthi bungah miwiti pakaryané, kaya-kaya wis nampa pangapura saka Gusti Allah. Wong-wong ing rumah sakit ora suwe padha weruh kabiasaan Dosipheus, lan nalika padha weruh dhèwèké nangis, padha kandha:

'Ana sing kelakon karo Dosipheus; dhèwèké wis dosa kanthi cara tartamtu.'

Lan banjur padha ngadhep marang Dorotheus sing suci:

'Bapa, mangkat menyang gudang; ana gawean kanggo panjenengan ing kana.'

Nalika Dorotheus mlebu lan weruh muridé nangis, dhèwèké nyadari yèn Dosifei manèh wis ngucapaké tembung kasar marang wong, lan kandha marang dhèwèké:

– Ana apa kowe, Dosifei? Apa kowe pancen wis nglarani atiné Gusti manèh? Apa kowe pancen manèh kalah marang nesu? Apa kowe pancen lali tekadmu kanggo mbenerake tumindakmu?

Nalika Sang Dorotheus sing kinurmatan weruh yèn muridé wis ngucuraké akèh luh, dhèwèké kandha marang muridé:

'Munggaha, Dosipheus, lan muga-muga Gusti ngapura kowe; kowe, cobanen maneh miwiti mbenerake kaluputanmu.'

Kanthi tentrem amarga tembung-tembung mau, Dosifeus nyimpen sedhihé lan lunga nyiapaké amben, sing saiki ditindakake kanthi alus. Tansah ngakoni kabèh tumindak lan pikirané marang guruné, Dosifeus sing pinaringan berkah, nalika nyiapaké amben alus kanggo wong lara, asring kandha marang Dorotheus nalika liwat:

'Bapa, nuraniku kandha yèn aku nggawe amben iki kanthi becik.'

Kanggo iki, Abba Dorotheus bakal mangsuli:

'Iki prakara aneh, Dosipheus: kowe dadi abdi sing becik lan ahli nyiapake amben, nanging kowe ora dadi biarawan sing apik.'

Abba Dorotheus sing kinurmatan ora nate ngidini Dosipheus kagandheng karo apa-apa, lan murid mau manut kabèh dhawuh guruné. Yen Dosipheus butuh sandhangan, Abba Dorotheus maringi pitutur marang muridé supaya ngrajut sandhangané dhéwé lan maringi kainé. Dosipheus sing pinaringan berkah mau banjur mundur lan nindakake tugas iki kanthi tliti. Sawisé rampung pakaryané, Abba Dorotheus nelpon dhèwèké lan kandha:

'Apa kowe wis rampung gaweyanmu, Dositheus?'

'Inggih, Bapa, kula sampun nyulam sandhangan punika kanthi saé,' wangsul Dositheus.

'Mangga aturno marang sedulur siji-sijine (piyambakipun badhé nyebut namané) utawa marang wong sing lara.'

Dosipheus kanthi bungah nindakake dhawuh saka gurune, lan Dorotheus sing pinaringan berkah banjur maringi sandhangan liyane kanggo dijahit; nalika wis rampung uga, gurune kandha marang dheweke:

'Wenehana marang sedulur siji-sijine!'

Lan Dosipheus banjur maringi sandhangan mau. Dhèwèké ora tau ngeluh bab iki, uga ora ngomong, 'Dhèwèké njupuk sandhanganku lan diwènèhaké marang wong liya,' nanging kanthi semangat lan katresnan dhèwèké nindakaké kabèh sing diprentahaké guruné.

Sawijining dina, pangurus biara (builder[1936]) nggawa piso sing apik lan landhep saka pandhe besi. Dositheus njupuk piso kuwi, digawa marang Abba Dorotheus lan kandha:

'Romo, sedulur tukang bangunan wis nggawa piso iki; aku njupuk kanggo disimpen ing infirmari, menawa Romo maringi idin.'

Nanging Abba Dorotheus sing kabegjan tansah nyimpen barang-barang sing kurang apik ing infirmari; mula dhèwèké mangsuli marang Dositheus:

'Tuduhna marang aku; aku bakal ndeleng apa apik.' Dositheus nyerahake piso mau marang gurune. Sanajan Santo Dorotheus weruh yèn piso mau apik, dhèwèké ora kepéngin muridé dadi kagandhèng karo barang donya, mula dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Apa iki sing kowe karepake, Dosipheus—dadi budak marang piso iki? Lan apa kowe ora wedi yèn piso iki, tinimbang Gusti, bakal nduwèni kuwasa marang kowe?'

[1936] 'Builder' – sing uga dikenal minangka pangurus, kepala omah, bendahara, manajer, utawa panitera kraton. Iki minangka gelar sing diwènèhaké marang para biksu sing ngatur urusan biara!

Krungu tembung-tembung kuwi, Dosipheus meneng bae. Sawise nggawe isin muride cukup, Sang Dorotheus sing kinurmatan kandha marang muride:

'Mlaku lan simpen piso iki ing panggonan, lan aja nyentuhé.'

Dositheus sing pinaringan berkah manut dhawuh iki kanthi setya; dhèwèké malah ora wani nyerahaké piso iki marang sapa waé, sanadyan para abdi liyané padha njupuk: dhèwèké piyambak ora nate nyentuh; ora tau pisan mikir:

'Ngapa aku siji-sijine sing diprentah supaya ora njupuk; apa aku ora padha karo wong liya?'

Sing Mulya Dositheus ora tau mikir kaya ngono, nanging tansah nindakake kanthi kabungahan apa wae sing diparingi dhawuh dening gurune.

Sanajan nalika Abba Dorotheus, nalika ngélingaké dhèwèké, ngomong kanthi cara kias, Santo Dositheus isih tetep ngupaya mangertèni lan nepaki kersané guruné. Mangkono, kedadeyan ing ngisor iki kelakon ing uripé. Wiwitane, Dosipheus biasane ngomong banter banget. Sang Dorotheus sing pinaringan berkah, kepengin supaya dhèwèké ngomong luwih alus, kandha:

'Dosipheus, kita butuh secangkir anggur murni. Mangkat lan jupuk wadhah!'

Dheweke langsung mangkat lan nggawa secangkir anggur kang kebak lan roti. Nalika nyerahake mau marang gurune, dheweke ngarep-arep, kaya adat, nampa berkah. Dorotheus, weruh kahanan iki, kaget lan takon marang dheweke:

'Apa sing arep kok tindakake, Dosipheus?'

– Bapa, – mangsuli muridé, – panjenengan dhawuh maringi aku nggawa poci anggur murni; mula, paringi aku berkah panjenengan.

"Wong bodho," wangsul Abba Dorotheus, "kowe ngomong banter banget, kaya wong Goth[1937] nalika padha mabuk anggur. Mula saka iku aku kandha marang kowe: jupuk gelas anggur iku, amarga kowe muni banter kaya wong Goth."

Sang Dosipheus, sawisé nundhuk, mbalèkaké apa sing digawa, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké ngomong alus.

Ing sawijining wektu, dhèwèké menyang marang Sang Mulya Dorotheus lan nyuwun panjelasan bab sawijining petikan saka Kitab Suci – amarga, kanthi semangat pencerahan pikirané, dhèwèké wis miwiti merenung sawetara petikan saka Kitab Suci.

Nanging gurune ora kersa Dosipheus nglakoni sinau Kitab Suci, amarga dhèwèké wedi yèn banjur bakal sombong lan ora bisa njaga kasadharan andhap asor marang kasangsaran rohani. Mula, minangka wangsulan pitakon muridé, Sang Mulya Dorotheus mangsuli:

'Aku ora ngerti.'

Ing wektu liyane, nalika Dosipheus teka maneh marang gurune lan takon bab ayat liyane saka Kitab Suci, dhèwèké nampa wangsulan kaya ngéné:

'Mlaku menyang sang abbot lan takon marang dhèwèké bab iki; aku ora bisa nerangaké marang kowé.'

Manut dhawuhe gurune, Dosifeus sing pinaringan berkah banjur menyang marang sang abbot. Nanging Abba Dorotheus wis ngelingake sang abbot:

– 'Yen Dositheus teka marang sampeyan, Bapa, lan miwiti takon bab macem-macem ayat ing Kitab Suci, pukul dhèwèké.'

Nalika Dosipheus teka marang sang abbot lan nyuwun panjelasan bab ayat-ayat Kitab Suci sing durung dipahami, sang abbot banjur miwiti nggebuki dheweke, karo kandha:

'Ngapa kowe ora meneng wae yen ora ngerti apa-apa? Ngapa kowe wani takon bab iki? Apa kowe ora luwih kudu nggatekake kasucianmu dhewe tinimbang nyoba nguji Kitab Suci?'

[1937] Wong Goth iku wong semi-nomadik asalé saka bangsa Jermanik sing biyèn manggon ing sisih kidul-wétan Segara Baltik. Sajrone Migrasi Agung (abad kaping 5), wong Goth nyebar menyang kidul lan sawatara wektu dadi ancaman tumrap Kakaisaran Bizantium. Ing wektu kuwi, lan sawisé kuwi, ana akèh tentara bayaran Goth sing ngladèni ing pasukan kaisar Yunani, mula bangsa iki dadi dikenal malah ing Palestina.

Banjur, sawisé nggebuk pipiné kaping pindho manèh, sang abbot banjur ngeculaké dhèwèké. Nalika bali marang Bapa Dorotheus, sang biksu sing kinurmatan mau nuduhaké pipiné sing abang amarga pukulan, lan kandha:

'Guru iku uga nggebuk aku ing punggung,' lan ora nambah apa-apa maneh. Dhèwèké ora nyalahké guruné, lan ora kandha marang guruné, 'Ngapa panjenengan ora mbeneraké aku? Ngapa panjenengan ngutus aku marang guru iku?' Ora, Dosipheus sing kaberkahan ora ngomong kaya ngono; dhèwèké nampa kabèh dhawuh guruné kanthi iman lan langsung nglakoni tanpa pitakon. Nalika Abba Dorotheus takon marang muridipun babagan pikirane, Dosipheus bakal nyritakake pikirane mau marang gurune lan kanthi andhap asor ngrungokake kabèh piwulangé. Kanthi mangkono, piyambakipun ngupaya ngetutake dhawuhe gurune kanthi tliti banget nganti Santo Dorotheus ora tau perlu mbaleni piwulangé. Mangkono tumindaké sajrone manggon cendhak ing biara, amarga dhèwèké mung manggon watara limang taun. Mangkono dhèwèké ngakhiri uripé, ora tau nyimpang saka patuh marang guruné lan bapaké, wis nyerahaké kabèh karsa dhéwé lan ora kagandhèng karo apa-apa.

Romo Dosipheus ora nggatekake kesehatané dhéwé sanadyan sethithik. Nalika dhèwèké lara abot nganti batuk getih, dhèwèké krungu yèn endhog setengah mateng bisa mbantu kahanan kaséhatané. Sang Suci Dorotheus, sing wis ngupaya sakabehe kekuwatane kanggo marasake muride saka lara, uga wis krungu babagan obat iki, nanging nalika semana wis lali. Mula, sawijining dina, Santo Dosipheus kandha marang gurune:

'Bapa, ana bab sing arep tak kandhakake. Aku ngerti obat kanggo lara iki, nanging aku kepengin Bapa nglarang aku nggunakake, amarga aku wedi yèn ora mangkono rohku bakal keganggu pikiran sia-sia bab pulih.'

"Critakna marang aku, anakku, apa iku ubaté?" pitakoné Sang Mulya Dorotheus.

"Janji dhisik marang aku yèn kowé ora bakal maringi iki marang aku," pangajab Sang Dosipheus sing pinaringan berkah marang Rama Dorotheus manèh.

'Apik,' mangsuli mentor, 'panjalukmu bakal tak turuti.'

Banjur wong lara iku kandha marang piyambakipun:

'Aku krungu saka sawenehing wong yèn endhog setengah mateng migunani kanggo pasien kaya aku, nanging aku nyuwun marang sampeyan aja mréntah aku mangan kuwi, supaya pangarep-arep kosong bab waras ora ngganggu atiku.'

'Apik tenan, anakku, aku ora bakal meksa kowe, amarga kowe dhéwé wis nyuwun supaya aku ora meksa. Mung aja sedhih utawa nyerah.'

Lan pancen, tinimbang endhog rebus alus, Pendeta Dorotheus maringi muridipun obat-obatan liya kanggo mbantu penyembuhan. Mangkono, sanadyan nandhang lara abot, Santo Dosipheus tetep ngupaya ngeculake karsa dhéwé.

Romo tansah ngreksa Gusti ing pikirane lan ing lambene. Bapak rohani panjenengané maringi pitutur supaya tansah mbaleni: 'Gusti Yesus Kristus, Gustiku, welas asihana marang aku', lan 'Putraning Gusti, tulungana aku'. Santo Dosipheus tansah nduwèni pandonga iki ing lambéné. Nalika lara panjenengané saya parah, Bapak Dorotheus kandha marang panjenengané:

'Dosipheus, aja lali pandongamu lan gandhakna pangajabmu!'

"Dedonga marang Gusti kanggo aku, Bapa," wangsul wong sing nandhang sangsara. Nalika laraé saya parah, Dorotheus takon:

'Ya, Dosipheus, apa kowe isih ngucapake pandonga kaya biyen?'

'Inggih, Bapa, amarga pandonga panjenengan, kula durung nate mandheg nindakake punika.' Nalika panyakité saya parah, ngantos Dosipheus boten saged tangi piyambak lan kedah dipun usung ing tandu, Sang Mulya Dorotheus pitaken dhumateng piyambakipun:

'Isih ndedonga, Dosipheus?'

"Ampun, Bapa," wangsul wong lara, "kula sampun boten saged ndedonga maneh."

"Mula tinggalna pandonga," wangsul Dorotheus, "nanging cukup elinga jenengé Gusti Allah lan tansah deleng Panjenengané ing ngarepmu."

Sangsara Santo Dosifeus saya tambah parah, lan sawijining dina dhèwèké nyuwun marang bapa tuwa Varsonofius kanthi panyuwunan iki:

'Biyenana aku lunga, Rama; aku ora bisa terus urip.'

Sang Barsanuphius ngutus warta marang dhèwèké:

'Sabar, anakku, amarga rahmaté Gusti ora suwe manèh.'

Ndeleng yèn Santo Dositheus lara abot, Sang Mulya Dorotheus ngrasakaké sedhih banget. Sawisé sawetara dina, wong sing lara kuwi ngirim kabar manèh marang Santo Barsanuphius:

'Gusti, kula sampun boten saged urip maneh.'

Kanggo iki, Sang Barsanuphius Agung mangsuli:

'Mlaku kanthi tentrem, ngadeg ing ngarsané Trinitas Agung lan ndedonga kanggo kita ing ngarsané Pangeran Kang Maha Kuwasa.'

Krungu tembung-tembung saka Barsanuphius Agung, para biksu wiwit nggrundel; padha kandha marang siji lan sijiné:

'Apa perbuatan agung sing wis ditindakake Dositheus? Apa prestasiné? Napa dhèwèké nampa wangsulan kaya ngono saka sesepuh agung?'

Padha pancen ora weruh tumindak kabecikan sing istimewa saka Sang Venerable Dosipheus; padha ora weruh yèn dhèwèké mangan mung saben rong dina sapisan, kaya sing ditindakake sawatara biksu ing kana; padha ora weruh Dosipheus teka ing gréja luwih dhisik tinimbang wong liya, lan uga ora weruh dhèwèké nglakoni pangastiné apa-apa. Kabeh padha weruh carane Dositheus mangan, sanadyan mung sithik. Padha ngerti manawa Santo Dositheus kadhangkala urip mung saka sari sing sisa sawisé diwenehake marang wong lara, utawa saka sirah iwak, utawa panganan liya sing padha. Lan ing biara iki ana akèh biksu sing suwé wis kanthi semangat nglakoni puasa, mangan mung saben rong dina, lan tansah ndedonga; Para biksu iki, nalika krungu wangsulané Sang Barsanuphius Agung—' '—kang diwènèhaké marang wong lara sing durung nganti limang taun manggon ing biara, padha kaget; amarga padha ora ngerti yèn Santo Dositheus tansah manut tanpa ngeluh lan manut kanthi sampurna, lan ora bisa mangertèni tumindak agungé. Mula saka kuwi padha muni-muni alit nalika krungu tembung-tembung sing diucapaké marang dhèwèké déning Santo Barsanuphius.

Nanging Gusti kersa mbukak kamulyan sing wis disiapake kanggo Dositheus amarga kasetyan agungé, lan ing wektu sing padha nampilake marang kabèh wong sepira wicaksana lan cepeté Sang Bapa Dorotheus nuntun muridé menyang dalan kaslametan. Sawisé Dositheus séda ora suwé,[1938] , sawijining bapa suci lan ahli tapa brata, rawuh ing biara lan ditampa kanthi pakurmatan. Sang tuwa iki, kepengin ndeleng para bapa suci ing biara sing wis seda sadurunge dhèwèké, ndedonga marang Gusti supaya paring pratandha bab para bapa mau. Donga iku krungu, lan dhèwèké diparingi panglihatan kabèh para bapa ing biara padha ngadeg ing panggonan padhang, ing antarané ana sawijining priya enom sing pasuryané sumringah. Sawisé ndelok panglihatan kuwi, sang sesepuh banjur takon sapa sejatine priya enom sing wis dideleng ana ing antarané para bapa suci. Nalika dhèwèké njlèntrèhaké rupané, kabèh padha mangertèni yèn kuwi yaiku Dositheus sing pinaringan berkah. Banjur kabèh padha muji Gusti Allah lan gumun marang rahmaté sing ora bisa diungkapaké.

Mangkono, Sang Dositheus sing Kinurmatan nggayuh kamulyan ageng ing Kraton Swarga sajrone wektu sing cendhak, amarga piyambakipun makarya kanthi patuh, nyingkirké karsa dhéwé, lan nundhukaké marang karsa guruné, kados atur dhumateng Gusti Allah piyambak. Mula saka iku, saiki panjenengané ngadeg bebarengan karo kabèh bapa-bapa suci ing swarga ing ngarsané Gusti Allah kang urip, kang maringi sih marang wong andhap asor lan manut, dhumateng Panjenengané kaluhuran kagem salami-laminé. Amin.

Peringatan Para Rasul Suci Arkhipus, Filemon, lan Apfia

Dipepering ing tanggal 19 Februari

Miturut kasaksian Sang Bejo Ambroisius, Rasul Suci Arkhipus, salah siji saka Pitung Dasawarsa, dadi uskup sawisé Santo Epafra ing kutha Kolose[1939] , ing Frigia; Rasul Suci Paulus, ing Suraté marang Filemon, nyebut Santo Arkhipus kanca kerjané (Filemon 1:2). Santa Filemon iku warga misuwur ing Kolose, dene Santa Apphia, miturut John Chrysostom, iku garwané Filemon. Sawisé pracaya marang Kristus, Filemon ngowahi

[1938] Dheweke seda ing abad kaping pitu.

[1939] Kolose – sawijining kutha ing sisih kidul-kulon Phrygia (wewengkon Asia Cilik), ing Kali Lycus, cedhak Laodicea lan Hierapolis. Ing jaman biyen, kutha iki gedhe, padhet, lan sugih. Saiki, kutha iki dadi desa cilik ing salah siji lereng Gunung Hokas, ing ngendi reruntuhan kutha kuna Kolose isih ana.

omahé dadi gréja; mula kabèh wong pracaya ing Kolose padha kumpul ing omahé Filemon, lan Liturgi Ilahi dilakoni ing kono, kaya ing gréja omah (church[1940]). Sabanjuré, Santo Filemon diangkat dadi uskup kanggo mbantu Para Rasul nyebaraké Injil.

Ing jaman Para Rasul Suci, sawetara uskup nduwé panggonan tetep lan nguwasani sawijining keuskupan tartamtu, déné liyané, sing ora nduwé panggonan kaya ngono, lelungan saka kutha menyang kutha lan saka désa menyang désa; wong-wong mau diarani 'uskup apostolik', amarga padha dikirim kanggo misi apostolik. Santa Filemon iku salah siji uskup kaya ngono; dhèwèké dianggep pantes, kaya sawatara uskup lokal, kanggo diétang ing antarané pitung puluh Rasul Suci; dhèwèké lelungan liwat kutha-kutha Phrygia lan sawatara kutha liya, kanthi semangat nginjili Sabda Gusti ing endi-endi. Miturut tradisi, dhèwèké uga dadi uskup ing Gaza[1941] .

Santa Apfia, sawisé ngadegaké gréja ing omahé ing Kolose, ngabdi marang Gusti kanthi tekun awan lan bengi, nyawisaké dhèwèké kanggo pandonga lan puasa; dhèwèké kanthi bungah nampani lan maringi pangayoman marang wong-wong sing nyambut gawé kanggo mratélakaké piwulangé Kristus; Dheweke nyedhiyakake panganan kanggo wong mlarat, wong papa lan para lelungan, saéngga omahé ora mung dadi gréja, nanging uga dadi losmen, rumah sakit lan pangayoman kanggo kabèh sing ora duwé panggonan liya kanggo ngaso lan golek tentrem.

Ing sawijining wektu, ana pesta sing ora suci dianakake ing Kolose minangka pangurmatan marang dewi pagan Artemis[1942] . Ing wektu kuwi, para Rasul suci Arkhipus lan Filemon, sing ana ing kutha kuwi, nglumpukake kabeh wong pracaya ing omahé Filemon lan Apfia, padha ndedonga kaya biasané marang Gusti lan ngrayakake Liturgi Ilahi. Ing wektu sing padha, para penyembah berhala sing nduwèni kebencian jero marang para pracaya, padha krungu yèn kabèh wong Kristen wis padha kumpul ing omahé Filemon. Nganggo kasempatan iki, wong-wong pagan nyerang dumadakan marang para pracaya, nyebarake kabèh umat Kristus, nggebuki sawatara lan matèni liyané; banjur, nyekel Para Rasul suci Archippus lan Philemon, uga Santa Apfia, padha digawa menyang ngarepe gubernur Efesus, Artocles, lan miturut dhawuhe, para wali iku disiksa: sepisanan, para penyiksa ngedhempet awaké dhéwé ing lemah lan miwiti nyeret kanthi kejem nggebuk nalika nyeret; banjur padha dikubur siji-siji nganti pahane mlebu lemah lan diwiwiti dilempari watu. Padha nglempari watu marang Santo Filemon lan Santa Apfia nganti seda; dene Santo Arkhipus ditinggal isih urip sethithik minangka tontonan bocah-bocah; klompok para mudha padha kumpul lan wiwit nyiksa sang santo nganggo piso. Mangkono telung wali iki katon ing swarga ing ngarepé pangastané Trinitas Paling Suci, sing maringi urip, ilahi, lan ora bisa dipisahake[1943] .

Kontakion saka Rasul Archippus, Nada 4:

Kaya lintang agung, Gréja, sing nduwé kowé, Archippus, lan padhang déning sinar mujijatmu, nguwuh marang kowé: nylametaké wong-wong sing ngajèni élinganmu kanthi pracaya.

[1940] Ing jaman Para Rasul, umat Kristen durung nduwé panggonan tartamtu kanggo pasamuwan pandonga. Biasané, kamar ndhuwur sing paling apik sing kasedhiya digunakaké kanggo kuwi, asring ana ing omahé wong pracaya sugih, lan ing kono kabèh umat Kristen ing kutha padha kumpul kanggo ngrayakaké Sakramèn Ekaristi lan ndedonga bebarengan. Mangkono, sawijining kamar ndhuwur sing prasaja dadi kaya greja. Kita nemokake prototipe 'kamar ndhuwur greja' kaya ngono ing Kamar Ndhuwur sing misuwur ing Sion, ing ngendi, miturut tradhisi, Gusti Yesus Kristus ngrayakake Perjamuan Pungkasan sadurunge Sangsaite, lan ing ngendi, sawisé Gusti munggah menyang swarga, para Rasul padha kumpul, nampa ing kono, ing dina kaping limang puluh, sawisé Kebangkitané, padha nampa karunia Roh Suci sing mudhun marang wong-wong mau.

[1941] Gaza iku salah siji kutha Filistin paling kuna, sing dadi wates kidul wong Kanaan ing Palestina. Sabanjure, kutha sing biyen makmur iki kelangan kabèh wigatine, lan saiki mung gundukan pasir lan reruntuhan sing ngenes dadi pratandha yèn ana kutha wigati sing tau ana ing kéné. Ora adoh saka kéné ana kutha anyar sing asalé luwih anyar nganggo jeneng sing padha.

[1942] Artemis, sing uga dikenal minangka Diana, iku dewi pagan sing kondhang ing kalangan wong Yunani lan Romawi, sing nglambangaké rembulan lan dianggep minangka dewi pelindung alas lan moro. Pemujaan marang dewi iki dilakokaké kanthi megah lan mewah; dhèwèké utamané dipuja ing kutha Éfeso.

[1943] Para Rasul Arkhipus lan Filemon, sarta wanita suci Apfia, seda nalika pamaréntahan Kaisar Romawi Nero (54–68 Masehi). Élingan para wong mau uga diperingati déning Gréja tanggal 22 November.

Peringatan Sang Ravula sing Mulya.

Peringatan tanggal 19 Februari

Santa Ravula lair ing kutha Samosata[1944] . Panjenengané sinau ing sangisoré pandhuan sarjana kondhang Varipsava, sing paham banget basa Siria. Amarga wis nglakoni urip sing luhur wiwit isih enom, Sang Kinurmatan nalika wis diwasa njupuk sumpah monastik lan netepaké pakaryan asketik sing luar biasa.

Kaya nabi suci Elia, piyambakipun manggon piyambakan ing pagunungan lan guwa, lan ing cara gesangé piyambakipun niru Santo Yohanes Pembaptis.

Sawisé sawatara wektu, Sang Pendeta bebarengan karo biksu liyané mangkat menyang Fenisia[1945] lan nalika makarya ing kana, dhèwèké narik kawigatèn wong liwat kabecikané sing luhur, nganti ora suwé, sanajan ora miturut karsa dhèwèké, dhèwèké dadi kondhang marang kabèh wong. Sawisé nampa pitulungan dana saka Kaisar Zeno[1946] , dhèwèké, kanthi pitulungan Uskup Yohanes saka Berytus[1947] , mbangun sawijining biara gedhé ing panggonan sepi ing antarané pagunungan lan manggonaké para biksu ing kono. Wilayah sakupeng biara iku dienggoni akèh wong pagan sing tetep setya marang kapercayané. Romo Ravula sing kinurmatan lan para biksu sing makarya bareng karo piyambakipun ing biara, manut tuladhané para Rasul suci Paulus lan Barnabas, uga Petrus lan Yohanes, kadhangkala ngélingaké marang kasalahan-kasalahané, asring rembugan karo wong-wong mau, lan ing wektu liyané mulangaké iman; lan ora suwé piyambakipun nuntun kabèh mau marang pangertosan babagan Gusti Allah sing sejati. Iki tumindak mulya kapisané Sang Sing Mulya.

Sawisé seda Kaisar Zeno, Kaisar Anastasius[1948] njupuk alih pamaréntahan kakaisaran. Sang Ravula sing kinurmatan mangkat menyang Konstantinopel lan liwat upayane, éntuk anugrah dana anyar saka kaisar, sing digunakaké kanggo mbangun biara kapindho. Sabanjure, piyambakipun mbangun pirang-pirang biara ing maneka panggonan. Santo Ravula tansah rajin ing saben pakaryan becik, andhap asor, welas asih, lan gung lumah; piyambakipun boten nate keserang nesu, tansah manungku pandonga, lan nambani saben tiyang kanthi kabecikan. Lan nalika setan, sing nggugah hawa nape, nglawan dhèwèké, dhèwèké—kanthi kawruh lan pangerten sing sampurna marang Kitab Suci Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar—nglawan setan mau nganggo Sabda Gusti lan tumindak ibadah, saéngga mbuwang mungsuh saka dhèwèké. Romo Agung urip nganti jaman pamaréntahan Justinian Agung[1949] , sing mbangun Gréja Agung Santa Sofia sing misuwur ing Konstantinopel[1950] . Nalika umuré wis wolu dasawarsa, dhèwèké tau krungu swara saka swarga sing kandha marang dhèwèké: *'Mèlu marang Aku, kowé kabèh sing nyambut gawe lan abot bebané, lan Aku bakal maringi kowé kabèh katentreman'* (Matius 11:28); sawisé kuwi, sawisé lara sawatara wektu, piyambakipun pindhah menyang Gusti[1951] .

Peringatan para Venerabel Evgeny lan Makarios, para Pengakuan Iman.

Dipepering ing tanggal 19 Februari

Sajrone pamaréntahan Kaisar Julianus ing Kakaisaran Romawi, kabèh wong Kristen padha ndhelik amarga miturut prentah kaisar, kurban-kurban dipersembahaké ing endi-endi marang déwa-déwa pagan, lan

---

[1944] Kutha Samosata dumunung ing Siria ing pinggir tengen, sisih kulon Kali Efrat, ing bagéan ndhuwur.

[1945] Fenisia dumunung ing sisih lor Palestina, ing antarané Segara Tengah lan Pagunungan Libanon.

[1946] Zeno mrentah, kanthi gangguan sing cekak, wiwit taun 474 nganti 491. Nalika pamaréntahané, ana perjuangan antarané Ortodoks lan bidah Monofisit, lan dhèwèké melu aktif ing perjuangan iki, nyoba njamin kaunggulan lan kamenangan kanggo wakil-wakil doktrin ortodoks Gréja.

[1947] Berytus, sing saiki diarani Beirut, iku kutha pesisir ing Fenisia, dumunung cedhak muara Kali Magora.

[1948] Kaisar Anastasius mrentah Kakaisaran saka taun 491 nganti 518.

[1949] Justinian nggantèkaké Justin dadi raja ing taun 527 lan mrentah nganti taun 565.

[1950] Katedral utama Konstantinopel, kang didedikasikake kanggo Santa Sofia – Kawicaksananing Gusti – sepisanan diadegake dening Konstantinus Agung. Ing jaman Kaisar Justinianus, katedral iki dipugar kanthi megah lan diperluas ing taun 537. Ing taun 1453, nalika Konstantinopel dijupuk déning wong Turki, katedral iki diowahi dadi masjid. Hagia Sophia-é Justinian nganti saiki tetep dadi monumen arsitektur Kristen gaya Bizantium sing paling nggumunake lan megah, asalé saka puncak pangembangane.

[1951] Saint Ravula seda watara taun 530.

wong-wong pagan, kanggo nyenengake sang raja, ngrusakake awake dhewe lan ora wedi marang paukuman Gusti Allah utawa paukuman langgeng, kanthi paksa meksa para pangakune Kristus sing teguh supaya melu kurban-kurban mau. Ing wektu kuwi, loro presbiter saka Gréja Antiokia, Eugene lan Macarius, dicekel lan digawa ngadhepi Julian kanggo diadili. Ing pangadilan, padha ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati lan Hakim wong urip lan wong mati, lan ngecam kaisar sing murtad mau minangka wong jahat lan pembunuh, sing nglanggar dhawuhe Gusti Allah, wong pagan lan abdi arca, kanthi kandha marang dheweke:

'Celaka kowe, wong jahat lan ahli waris geni langgeng sing ora bisa padam! Celaka kowe amarga kesia-siaanmu! Kepiye kowe bisa milih pepeteng tinimbang padhang?'

Krungu tembung-tembung kuwi, Julian nesu banget lan mrentah supaya para wali kuwi dhisik diiket nganggo tali tipis, digantung sirah mudhun lan diudhari nganggo rereget sing mbebayani lan ambune ora enak; banjur supaya ana pelat wesi sing dipanasake nganti abang, lan sawise padha ditelanjangi, para wali kuwi dibaringake ing pelat kuwi. Ngadhepi panyiksaan kaya ngono, Para Wali Eugene lan Macarius ngangkat paningalé menyang swarga lan, kanthi daya Gusti Allah, tetep ora cilaka, pasuryané sumunar kabungahan, saéngga mbukakaké kejahatané wong sing nyiksa. Sawisé kuwi, Julian mrentahaké supaya para wali diiket lan diasingaké menyang Oasis ing Arab[1952] . Nalika padha ing dalan menyang panggonan pangasingané, para wali padha bungah amarga nandhang pangasingan kanggo Kristus, lan padha nyanyi: *'Berkah iku tumeka marang wong sing tindak-tanduké bener, sing lumaku manut paugerané Gusti'* (Mazmur 118:1).

Kanthi atiné sing bungah, padha tekan Oasis, munggah gunung lan miwiti manggon ing kana piyambakan. Para panguwasa tanah iku kandha marang wong-wong mau:

'Sedulur, tinggalna panggonan iki, awit ora adoh saka kéné ana ula galak sing mangan sapa waé sing nyedhak.'

Para wali mangsuli:

'Tuduhna guwa ing ngendi ula iki manggon.'

Wong-wong mau digawa menyang sarangé ula lan saka adoh dituduhké guwa panggonané. Banjur para wali sujud lan ndedonga marang Gusti, lan dumadakan muni guntur saka langit lan nabrak ula mau. Ular sing mati kuwi kabakar geni lan langsung kobong; wedhi ing guwa uga kobong bareng, lan mumbul bledug sing kenceng lan ambune ora enak munggah ing ndhuwur guwa. Nyekseni mujijat iki, para panguwasa tanah sing biyen dadi wong pagan padha pracaya marang Kristus.

Ing wektu sing padha, Para Kudus Eugene lan Macarius mlebu guwa panggonané ula lan nglampahi telung puluh dina kanggo ndedonga, tanpa nggawa panganan utawa omben-omben. Akhiré padha krungu swara sing kandha marang wong-wong mau:

'Para abdi Gusti Allah sejati lan Juruslamet kita, Yesus Kristus, mangkatlah menyang watu sing ana ing sacedhakmu.'

Para wali manut dhawuh mau, lan nalika padha nyedhaki watu iku, dhisik padha weruh padhang ing jeroné; banjur watu iku pecah dadi loro, lan banyu mili akèh saka kono. Njupuk sawetawis banyu mau, padha ngombe nganti wareg lan mangkono padha ngilangaké luwe lan ngelaké. Nalika ana ing guwa, para wali ndedonga supaya Gusti maringi supaya padha seda bebarengan lan kumpul karo Kristus, lan Gusti nampa pandonga mau: loro-lorone padha mangkat bebarengan marang Gusti, kanthi matur nuwun lan ngluhurake Panjenengané[1953] .

- Ing dina sing padha, kita mengeti para martir suci Maximus, Theodotus, Isichius lan martir suci Asclepiodota, sing nandhang sangsara ing sangisoré Kaisar Maximian Galerius ing Adrianople[1954] .

5 Maret

20 Februari (Gaya Lawas)

[1952] Arabia iku semenanjung watu ing sisih kidul-kulon Asia. Oasis iku salah siji oasis ing Gurun Arabia.

[1953] Wafate para wali iku dumadi ing taun 363.

[1954] Eling-eling telu wong mau – Maximus, Theodotus lan Asclepiodotus (uga dikenal minangka Ascleiad) – uga diperingati tanggal 15 September.

Uripé Bapa Suci Leo, Uskup Catania

Dipepering ing tanggal 20 Februari

Abdi Gusti Leo, putraning wong tuwa sing mulya lan saleh, asalé saka wewengkon Ravenna[1955] . Amarga uripé sing suci lan kebijaksanaané, dhèwèké diparingi kabèh pangkat rohani sing suci miturut tata cara sing bener, lan sawisé pangintené sing bejo Savinus, Uskup Catania, dhèwèké diangkat dadi uskup déning pilihané Gusti. Kutha Catania dumunung ing pulo Sisilia, ora adoh saka Gunung Etna, sing nganti saiki isih nyembur lava geni. Sawisé njabat dadi uskup, Santo Leo uga nindakake kabèh tugas sing cocog karo jabatan anyaré. Dheweke ngopeni anak yatim, wong mlarat, janda, wong lara, lan wong manca, maringi pangan lan sandhangan saka tanah gereja, lan nyembuhake lara-larane lumantar pandonga; dheweke dadi bapak welas asih tumrap anak-anake lan gembala setya tumrap kawanané, nanging tumrap setan lan para abdi setan, dheweke medeni kaya singa tumrap srigala. Ing jamané, ana sawijining dukun sihir ing Catania sing jenengé Heliodorus; dhèwèké anaké wong tuwa sing taat marang Kristus, lan wis padhang lumantar baptisan suci, nanging sawisé kuwi dhèwèké nyelakké Kristus kanthi rahasia lan miwiti ngladèni setan, sawisé sinau ilmu sihir saka sawijining wong Yahudi. Mula saka iku dhèwèké dianggep minangka wong Kristen, nanging sejatiné dhèwèké iku wong pagan, abdi setan lan dukun agung, ora luwih becik tinimbang dukun kuna Simon, sing dipatèni déning para Rasul Agung Petrus lan Paulus liwat pandonga; Ing saben bab, Heliodorus padha karo dheweke: nindakake kaajaiban sihir sing nggumunake, dheweke nggunakake daya sugesti supaya katon marang wong yen kali mili nyabrang lemah garing, ing dalan lan liwat lapangan, nganti warga lanang lan wadon padha telanjang banjur nyabrang apa sing dianggep kali ing tengah kutha; Dheweke ngowahi watu dadi emas, sanadyan mung sawatara wektu; ing pasar-pasar, lumantar sihiré, dheweke nyebabake para pedagang ngalami kerugian gedhe; dhèwèké migunakaké sihiré kanggo nggoda para gadis bangsawan—putri-putri saka warga sing terhormat lan pinunjul—supaya nindakake dosa daging nganti padha lali isin, banjur ninggalaké omah lan wong tuwané lan mlayu menyang manéka panggonan kanggo nglakoni zinah. Nalika hegemon Lucius nglaporake iki marang para kaisar Leo lan putrane , Constantine Porphyrogenitus[1956] , para kaisar banjur maringi prentah supaya nangkep dheweke; nanging Heliodorus nyerah marang wong-wong sing padha nggoleki dheweke; Dheweke numpak kapal bareng karo wong-wong mau ing Catania lan ing dina sing padha tekan Konstantinopel, sawise nglayar mung sakjam ngliwati jarak sing mung wong-wong sing nglayar saka Kulon – saka Sisilia menyang Wétan – nganti Trakia sing bisa mangerteni. Nalika ngadhepi para raja, dhèwèké dihukum pati déning para raja, nanging langsung, ing ngarsané para raja, dhèwèké dadi ora katon lan muncul manèh ing Catania; Sawisé diundang kaping pindho menyang Konstantinopel lan dijatuhi hukuman dipenggal nganggo pedhang, dukun sihir kuwi malih dadi ora katon pas prajurit ngangkat pedhangé ing dhuwuré sirahé lan ngayun kanthi kenceng banget, nganti pedhangé mung nabrak angin; lan manèh dukun sihir iki nemokaké dhéwé ana ing Catania.

Santa Leo, abdi Kristus, kerep ngajak dheweke supaya mandheg saka tumindak ala kuwi lan, sawise tobat, bali marang Gusti Allah; nanging ora mungkin ngyakinke Iliodor, kaya ora mungkin nggawe wong Ethiopia dadi putih utawa ngowahi watu atos dadi lilin alus. Ora mung wong jahat iku gagal mbenerake awake dhewe, nanging dheweke uga ngrancang kejahatan sing luwih gedhe: dheweke ngluwihi ilmu sihire nganti marang pangacara agungé Gusti Allah, kepengin ngolok-oloki panjenengané liwat ilmu sihire. Ing sawijining dina, ing dina raya sing khidmat, sang wali, ing ngarsané kabèh wong, lagi nindakake Liturgi Ilahi ing gréja bebarengan karo kabèh rohaniawané; Tukang sihir Heliodorus mlebu gréja kanthi nyamar dadi wong Kristen munafik, banjur wiwit ndhelik-ndhelik nindakake sihiré; liwat kuwi, dhèwèké ndadèkaké sawatara wong nginjak-nginjak sikilé ing gréja kaya jaran lan ngembur kaya kéwan; liyané wiwit ngguyu tanpa kendhat, déné liyané manèh dadi nesu banget; Nanging dukun sihir kuwi ngagumbara yèn dhèwèké bakal nganti nggawe uskupé dhéwé, bebarengan karo kabèh presbiter lan rohaniwané, mandheg nindakake ibadah lan langsung mloncat-mloncat lan nari, kaya déné ana swara musik lan organ. Sang Suci saka Gusti Allah, sawisé mangertèni niyaté Iliodor, sujud ing ngarsané Gusti Allah lan

[1955] Ravenna saiki dadi provinsi Italia ing Segara Adriatik.
[1956] Leo IV sing Arif (717–741); putrané Constantine mrentah saka taun 741 nganti 775.

sawisé ndedonga kanthi khusyuk, piyambakipun tangi, metu saka papan suci lan nyekel tukang sihir mau ing gulu nganggo omophorionipun, lajeng ngiket; banjur, ngeteraké metu saka gréja menyang tengah kutha, piyambakipun paring dhawuh marang para warga supaya langsung nggawa akèh kayu bakar lan nyalaké geni ageng. Sawisé dhèwèké maringi dhawuh lan kabèh mau wis dituruti, sang wali nanya marang Iliodor bab kabèh ilmu sihir lan tenungé; sakwisé kuwi, kanthi ngiket dhèwèké nganggo omophorioné, dhèwèké mlebu geni bareng karo dhèwèké lan, ngadeg ing tengah kobongan, nyekel dhèwèké kenceng lan ora lunga saka panggonané nganti tukang sihir jahat kuwi kobong kabèh; Sawisé kuwi Uskupé Gusti, Leo, bali menyang gréja lan ngrampungaké Liturgi Ilahi. Mukjizat sing mulya iki nggawe kabeh wong gumun, amarga nalika nyekel tukang sihir ing geni, sang wali ora mung ora cilaka amarga geni, nanging geni malah ora nyentuh busana suci panjenengané: embun Roh Suci ngubengi panjenengané ing geni lan nglindhungi supaya ora kobong; kabar bab iki nyebar nganti pojok-pojok bumi; Para raja, sawisé krungu bab mujijat iki, ngundang sang wali kanthi pakurmatan gedhé menyang Konstantinopel lan, sujud ing sikilé sing suci, nyuwun dhèwèké supaya ndedonga kanggo wong-wong mau. Nalika mlebu kamar kraton, sang wali nggawa arang geni ing sandhangané, nanging sandhangané ora kobong. Lan abdi agungé Gusti Allah iki nindakake akèh mujijat liyane: dhèwèké mbalèkaké pandelengan wong wuta, marasaké wong lara, ngusir setan saka manungsa, ngrusak candhi panyembahan berhala lumantar pandonga, lan ngrubuhaké arca-arca mung nganggo sabdane; pungkasané, nalika tuwa, dhèwèké mulih marang Gusti. Ing wektu kuwi, ana sawijining wanita sing nandhang pendarahan saka wewengkon Sirakuza[1957] , keturunan senator, teka ing kutha Catania kanggo ndeleng sang wali; dhèwèké wis suwe nandhang kahanan iki: para dhokter wis ora gelem nambani dhèwèké; awit wis krungu yèn Santo Leo Uskup maringi panyembuhan saka lara lumantar pandonga, dhèwèké teka nyuwun marang sang wali supaya ndedonga kanggo dhèwèké; nalika mlebu lawang kutha, dhèwèké krungu genta muni kanggo wong sing seda; nalika dhèwèké takon sapa sing seda, dhèwèké dijawab yèn Santo Leo Uskup wis seda; Kanthi kebak sedhih sing jero, dhèwèké menyang uskup sing wis séda mau lan, sakwisé nyentuh peti jenazahé, getihé langsung mandheg lan dhèwèké mari sakabèhé. Awak suci saka Uskup Leo dikubur ing gréja Santa Lusia Sang Martir; lan iku marasaké manéka rupa lara kanggo kamulyané Kristus Gusti kita.

Kontakion, Nada 8:

Amarga Gréja nduwèni lentera sing paling mulya, ya kowé sing kabegjané tanpa tandhing, sing sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé, jaga dhèwèké, ya kowé sing kabegjané, lumantar pandonga-pandonganmu, supaya ora bisa dikalahaké lan ora goyah nglawan kabèh bidah, lan tetep suci, dadi sing tansah kelingan.

Kematian Syahid St. Sadok, Sang Hieromartir, Uskup Persia, lan 128 Syahid sing bareng karo dhèwèké

Kematiran Syahid Sadok, Uskup Persia, lan 128 Syahid sing bareng karo dhèwèké

Dipepering ing tanggal 20 Februari

Santa Sadok munggah ing tahta uskup ing kutha-kutha Persia, Salica lan Ctesiphon, sawisé Santa Simeon, Uskup Persia, ngalami martir ing kana. Sawijining dina, Santo Sadok ngimpi ngeri; sawisé tangi, dhèwèké nglumpukaké para rohaniawané, para presbiter lan diakon – wektu kuwi kabèh padha ndhelik amarga wedi marang raja – lan wiwit ngandika marang wong-wong mau:

'Bengi wingi aku weruh ing ngimpi sawijining tangga sing pucuke tekan langit; ing pucuké ana Santo Simeon, Uskup, ing kamulyan ageng, déné aku ana ing ngisore; Santo Simeon kandha marang aku kanthi swara banter: "Munggaha marang aku, Sadok, lan aja wedi—aku munggah wingi, lan kowé bakal munggah dina iki."'

[1957] *Sirakuza* – salah siji koloni Yunani pisanan ing pesisir wétan pulo Sisilia, diadegaké miturut tradisi déning wong Korintus watara taun 735 SM. Saiki dadi provinsi Italia.

Sawisé ndelok wahyu iki lan krungu tembungé sang wali, aku pracaya yèn aku bakal digawa nandhang sangsara kanggo Kristus; tembungé Santo Simeon, 'Aku munggah wingi, lan kowé bakal munggah dina iki', tegesé dhèwèké wis nandhang sangsara taun kepungkur, déné aku bakal nandhang sangsara lan pati taun iki.

Sawisé kuwi, Santo Sadok miwiti maringi piwulang marang para rohaniawan kaya mangkéné:

'Sedulur lan bapak-bapak ingkang kinasih, ayo padha tresna marang Gusti Allah kanthi sakabehe manah kita lan marang Gusti kita Yesus Kristus kanthi sakabehe pikiran kita; sawise nganggo busana pracaya, kita ora bakal wedi marang apa wae sing ala, lan ora bakal kaget yen sangsara lan pati teka marang kita – ayo saben kita dadi prajurit sing setya tumrap Yesus Kristus. Yen kita kudu mati, ayo mati kaya sing pantes tumrap wong sampurna; nanging yen kita ditakdirake urip, ayo urip kaya sing bener. Sanajan kita mati, kita bakal mati kanggo Juruselamat kita, lan kita ora bakal wedi marang pedhang yen lumantar pedhang iku urip langgeng diparingake marang kita. Nalika isih awan[1958] , ayo padha makarya kanthi semangat kanggo kaslametan nyawa kita, supaya kita sugih karo berkah kang ora bisa rusak, lan dianggep pantes nampa pakurmatan lan kamulyan tanpa wates ing Kerajaan Swarga, supaya jeneng kita tetep mulya ing elingané umat Kristen. Sedulur, ayo padha ndedonga marang Gusti Allah supaya Panjenengané enggal nepaki apa sing wis kawahyukaké marang aku ing sawijining pangandika. Amarga sapa sing saka Roh kanthi kabungahan lan katresnan gedhé ngupaya nampa sangsara lan pati demi Kristus lan ora wedi, amarga dhèwèké tansah siap kanggo pakaryan kaya ngono. Nanging wayahe pati iku medeni lan nggegirisi tumrap wong-wong sing manut daging; wong-wong sing luhur budi dhéwé ngupaya pati kaya ngono kanthi tekun lan luhur ati, supaya lumantar iku padha waris urip langgeng; déné wong males lan lalai padha ndhelik nalika weruh pati ana ing ngarepé. Amarga wong-wong sing tresna marang Gusti munggah marang Gusti, dene wong-wong sing tresna marang donya tetep ana ing donya; sing sepisanan ninggalake badan kanthi kabungahan lan kabagyan, dene sing kapindho tetep ana ing gesang iki ing antaraning sangsara lan ambegan.

Ing taun kapindho panganiayaan, raja Persia Shapur teka ing kutha-kutha Salik lan Ctesiphon sing kasebut mau; nalika semana, Uskup suci Sadoc—sing jenengé tegesé ' 'kanca Sang Prabu', lan pancen piyambakipun tresna dhumateng Sang Prabu swarga, Kristus, kanthi sakabehing manah lan sakabehing kekiyatanipun: piyambakipun misuwur amarga pangendalian dhiri ingkang ageng lan kapenuhan kabeneran lan iman; piyambakipun ngetutake tuladha Santo Simeon, ingkang sasampunipun piyambakipun munggah ing pangkat uskup. Banjur Shapur ngutus prajurit nyekel uskup bebarengan karo para rohaniwané; akèh wong Kristen lan biksu liyané uga ditangkep bareng karo wong-wong mau, cacahé 128; kabèh diiket nganggo ranté wesi lan dipenjara ing sel, panggonan sing peteng, ambuné ora enak, lan medeni. Ing kana, sajrone limang wulan, padha kasiksa ing sangsara sing ora kena ditahan, amarga para abdi ala saka raja sing ora pracaya marang Gusti ngiket saben martir ing saindenging awaké nganggo cambuk tipis lan mbengkokaké nganggo bantuan balok kayu, nganti balung para korban retak lan kulité pecah – sangsara sing nggegirisi kuwi padha ditahan para wali.

Ing wektu sing padha, para penyiksa kandha:

'Sembahna srengenge lan geni, turuti dhawuhe raja, lan kowe bakal urip.'

Nanging Santo Sadok mangsuli kanggo kabèh:

Kita iki wong Kristen, lan kita nyembah marang Gusti Allah siji, Sang Panyipta swarga lan bumi; marang Panjenengané kita ngabdi kanthi sakabehing jiwa lan sakabehing kekuwatan; nanging kita ora nyembah srengéngé lan geni, uga kita ora ngajeni mau, amarga mau kabèh diciptakaké kanggo ngladèni manungsa. Kita ora bakal manut dhawuhe raja lan ora bakal mbalik saka Gusti Allah kita; kita ora bakal wedi pati, sing nuntun kita saka urip sing sementara lan sia-sia iki menyang Karajan langgeng; mula, aja kasep, pateni kita, lan aja ngurangi getih kita, sing wis kaping pirang-pirang mili ing ngarepmu.

Sawisé kuwi, dhawuh sang raja kaping pindho marang para wali:

'Yen kowe ora manut marang prentahku lan ora netepi kersaku, bakal ana paukuman sing nggegirisi sing bakal tumeka marang kowe.'

Nanging para wali mangsuli kanthi swara siji:

[1958] Iki minangka alusi marang pangandikane Kristus: *'Apa ora ana rolas jam ing sedina? Sapa waé mlaku ing awan ora kesandhung, amarga padha weruh pepadhanging donya iki; nanging sapa waé mlaku ing wengi bakal kesandhung, amarga ora ana pepadhang ing kéné'* (Yohanes 11:9–10).

Kita ora bakal binasa ing Gusti Allah kita; kita ora bakal mati ing Kristus Panjenengané, amarga Panjenengané maringi urip marang kita kanggo gesang sing berkah lan langgeng lan maringi kita Karajan langgeng minangka warisan lan pangayoman kita; nanging aja nundha pati kita, amarga kita wis siyap banget nandhang sangsara kanggo Gusti Allah kita; kita ora bakal nyembah srengéngé utawa geni, uga ora bakal manut marang prentah raja sing jahat, kang kebak pati lan karusakan.

Raja, nalika weruh keteguhan iman para wali, banjur ngetokake prentah supaya kabèh padha dipatèni nganggo pedhang. Para wali, sawisé krungu prentah raja, kabèh kanthi bungah miwiti nyiapaké pati. Padha digawa metu saka kutha. Ing dalan, padha nyanyi kanthi gumbira:

– Adili kami, ya Gusti Allah, lan putusna perselisihan kami; bebasna kami saka wong-wong jahat, saka wong-wong sing ora adil lan licik (deleng Mazmur 42:1), sing nyawisake getih; bebasna kami, amarga Panjenengan, ya Gusti, iku pangarep-arep kami.

Nalika padha tekan panggonan paukuman pati, kabèh padha njerit kanthi swara siji:

– Begja kowe, ya Gusti Allah kita, sing wis paring sih iki marang kita; kowe ora ngremehake pandonga kita, nanging wis maringi kita makuta sing paling mulya iki – mati syahid. Kowe, ya Gusti, ngerti sepira kita ngidam-idamake iki. Mugi putramu siji-sijine, Gusti Allah kita, ya Rama, pinaringan berkah, sing wis nylametake kita lan nelokake kita menyang gesang langgeng. Aja tinggalake kita, ya Gusti, supaya nandhang sangsara ing donya iki, nanging tetepake kita ing ngarsane Panjenengan salawas-lawase amarga kabecikan Panjenengan; resmakna kita saka dosa-dosa kita nganggo getih kita dhewe, amarga Panjenengan piyambak Gusti Allah kang paling kinurmatan, lan Putra Panjenengan kang tunggal, lan Roh Suci Panjenengan, salawas-lawase. Amin.

Nalika para wali nyuwun pandonga marang Gusti, wong-wong jahat padha nyerang lan nyiksa wong-wong mau, nanging para martir tetep muji Gusti nganti wong pungkasan padha dipatèni. Bab sangsara kang kinurmatan lan kamulyan Zadok, para panyiksa nggawa dheweke nganggo belenggu menyang kutha liya sing diarani Bethlaphat, lan ing kana padha motong sirahé sing kinurmatan lan suci. Mangkono kabèh para martir suci lan mulya iku ninggal donya kanthi tentrem, ngluhurake lan mulyakake Gusti kita Yesus Kristus, kang pantes nampa kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Agathon, Paus ing Roma.

Diperangeti tanggal 20 Februari

Pria sing kinurmatan iki lair ing Italia saka wong tuwa sugih sing pracaya marang Kristus lan nglakoni urip sing saleh. Amarga tresna marang putrané, wong tuwané mulang dhèwèké kabèh jinis buku migunani lan sing diilhami déning Gusti Allah. Sing kinurmatan iku unggul banget ing kawruh Kitab Suci nganti sawisé wong tuwané séda, dhèwèké nglumpukaké bandha warisané (watara 1.633 liter[1959]) lan sawisé nglumpukaké wong mlarat, yatim piatu, lan janda, kabèh mau dibagiaké ing sak dina.

Sawisé kuwi, dhèwèké nglakoni sumpah monastik ing salah siji biara lan nyawisaké dhiri kanggo asetikisme monastik, makarya tanpa kendhat awan lan bengi kanggo nyenengaké Gusti lan ndedonga kanggo sak donya. Dhèwèké ngupaya kanthi semangat banget ing kabecikan nganti Gusti maringi dhèwèké karunia mujijat ageng. Urip sing luhur saka Santo Agathon ora bisa tetep didhelikake saka wong, lan dhèwèké diangkat dadi Uskup Agung Roma. Sawisé mulang umaté bab kabecikan lan misuwur amarga mujijat-mujijat, Sang Mulya, nalika nyekel jabatan uskup, mulih marang Gusti[1960] .

6 Maret

21 Februari (Gaya Lawas)

[1959] Litra iku sawijining unit bobot. Litra Yahudi dumadi saka 72 zolotnik. Delengen 3 Raja 10:17.

[1960] Agathonius, Paus Roma, mimpin Gréja Roma saka taun 679 nganti 682. Panjenengané dikubur tanggal 10 Januari.

Perayaan pangeling-eling bapak kita sing kinurmatan, Timotius, pertapa saka Symbolae

Perayaan tanggal 21 Februari

[1961]Ing sacedhake Gunung Olympus ana panggonan sepi sing diarani Symvoly, ing kana ana biara. Archimandrite saka biara iku yaiku Theoktist sing kinurmatan, sawijining wong sing duwé kabecikan, saka dhèwèké Sang Pengakuan sing kinurmatan Plato sinau urip monastik. Antarane murid-murid Archimandrite Theoktist sing kabegjan ana Bapa Timotius sing kinurmatan; wiwit isih enom dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanggo asketisisme monastik, nglakoni puasa lan pantangan lan nglampahi bengi kabèh kanggo ndedonga; Sawisé pungkasané ngalahaké daging ing sajroning dhèwèké, dhèwèké bébas saka hawa napsu lan misuwur amarga kasampurnan rohani; lan nganti pungkasaning uripé dhèwèké tetep njaga kasucian rohani lan jasmani, amarga wiwit isih cilik dhèwèké wis ndhawuh ora bakal ndelok rai wanita. Amarga iku, piyambakipun dipunanggep pantes dados candhi Sang Roh Suci lan nampi karunia marasaké lan kuwasa ngusir setan; akèh mujijat kelakon lumantar pandongaipun: sang wali marasaké kabèh jinis lara lan ngusir roh najis saking manungsa. Saklawasé pirang-pirang taun piyambakipun ngumbara ing pagunungan lan ara-ara samun, manggon piyambakan ing Gusti lan kanthi pandonga tanpa kendhat, ngucuraké luh akèh, nyirami atiné kaya embun. Kanthi urip kaya mangkono, piyambakipun ngantos yuswa sepuh lan pungkasanipun mulih marang Gusti.

Kontakion, Nada 4:

Kados lintang sumunar saka Wétan, kowe wis madhangi manah para pracaya kanthi kabecikan mujijatmu, ya Sang Panembah Mujijat sing pinunjul, Timotius.

Peringatan Santo Yohanes, Uskup Amastris.

Dirilis tanggal 21 Februari

Wong tuwané sang pandhita, Theodore lan Migefusa, iku wong-wong sing taat, keturunan saka kulawarga bangsawan lan misuwur amarga uripé sing luhur[1962] . Amarga durung nduwé anak, padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring anak, lan mung nalika wis tuwa Gusti mangsuli pandonga mau. Swara saka swarga ngumumaké marang wong loro mau yèn bakal lair putra, maringi jeneng, lan prédhiksi yèn bocah mau bakal diparingi sih rahmat jabatan uskup. Putrané lair. Iku Sang George sing kinurmatan. Nalika dhèwèké wis ngancik yuswa remaja, ramalan babagan dhèwèké wiwit kawujud, amarga dhèwèké unggul banget ing sinau donya lan rohani, lan wong tuwané, nalika ndeleng kuwi, muji Gusti Allah. Sawisé dhèwèké diwasa lan ngrampungaké pendhidhikané, Sang George sing Kinurmatan ninggalaké tanah kelairané lan mundur menyang Gunung Siriki. Ing kono dhèwèké ketemu karo sawijining sesepuh sing saleh, nampa cukuran monastik saka sesepuh mau, lan ing sangisoré pandhuané wiwit nglakoni urip monastik. Sawisé sesepuh mau seda, Sing Kinurmatan banjur lunga menyang Vonissa lan nyawisaké awaké dhéwé ing kono kanggo nglakoni asétisisme sing ketat ing urip monastik. Urip suci Santo Yohanes enggal dadi kondhang ing saindenging tlatah, lan nalika Uskup Amastris, [1963] , séda, miturut kersaning Gusti piyambakipun kapilih dados uskup déning para rohaniawan lan rakyat. Sasampunipun rawuh ing Konstantinopel kanggé panguripan, piyambakipun pikantuk pangayoman Kaisar Konstantinus VI lan ibunipun, Irene, sarta dipun suciaken déning Paus Tarasius. Mangkono, pungkasane, kabèh sing wis dipratélakaké Gusti marang wong tuwané bab dhèwèké kelakon – Sing Kinurmatan diangkat dadi Uskup Amastris, kaya lampu sing ora disumputaké ing sangisoring gantungan nanging dipasang ing panggonan kang katon (Matéus 5:15). Nalika piyambakipun rawuh saking kutha krajan ing kutha keuskupanipun,

[1961] Ing Asia Cilik, ing tapel wates antarané Frigia lan Bitinia.

[1962] Padha manggon ing kutha Cromna, ing Paphlagonia, ing Segara Ireng.

[1963] Kutha Amastris dumunung ing Paphlagonia, salah siji provinsi ing sisih lor Asia Minor ing Kakaisaran Romawi, dumunung ing antarané Bithynia lan Pontus ing pesisir Pontus Euxinus, sing saiki diarani Segara Ireng.

piyambakipun nguwataken umatipun ing piwulang Ilahi, nambah perabotan lan hiasan ing gréja-gréja, sarta nyusun paugeran keuskupan babagan mezbah. Ing wekdal sing sami, piyambakipun tansah dados panglindhungi para janda lan yatim piatu, panyukupi kabutuhan wong mlarat lan panyelesai utang, sarta dados tuladha gesang sing saestu nyenengake Gusti Allah tumrap sedaya. Sing Kinurmatan nindakake akèh mujijat: contoné, lumantar pandonga panjenengané ngusir wong Saracen sing ngrusak tlatah sakupeng kutha; panjenengané uga kanthi mujijat nylametaké para pedagang saka Amastris sing wis ditangkep ing Trebizond lan diukum pati kanthi ora adil. Sawisé nglampahi urip donyané kanthi taqwa kaya ngono, Sang Mulya George ninggalaké donya lan kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti, kang marang Panjenengané kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti dumadi[1964] .

Uripé Bapa Suci Eustathius, Uskup Antiokia

Dirilèkaké tanggal 21 Februari

Antarane kumpulan para wali agung ing Gréja Kristus, Santo Eustathius, Uskup Antiokia—kutha krajan kuna ing Wétan Asia Cilik lan Kakaisaran Yunani-Romawi—[1965] , iku salah siji saka pangakune iman Kristen lan pembela iman sejati marang Gusti Allah sing paling misuwur.

Santa Eustathius[1966] urip wiwit pungkasan abad kaping telu nganti tengah abad kaping papat. Panjenengané lair ing kutha Side[1967] ing Pamphylia, lan wiwitané ngladeni minangka uskup agung ing Beria[1968] ing Suriah, saka kono, amarga kabecikan lan pangabdiané marang Gréja, lan miturut panyuwunan umat, panjenengané dipindhahaké menyang Antiochia déning Bapa-bapa Konsili Ekumenis Kapisan.

Masa pelayanan pastoral Santo Eustathius iku wektu sing luar biasa lan unik ing sajarah Gréja Kristus sing wis atusan taun. Wektu kuwi pancen padhang banget, loro saka jumlah lan agungé para luminari Gréja, para guru sejagad. Sanadyan abad-abad sabanjuré uga mulya amarga para guru iman, padha wis dadi paniru lan murid para Bapa sing paling taat marang Gusti Allah saka abad kaping papat. Perjuangan Kristen nglawan paganisme, kang dilakoni sajrone telung abad kapisan ing sangisoré panji Salib Kristus, ngancik puncak ing wiwitan abad kapapat

---

[1964] Santo Yurji séda tanggal 3 Maret nalika pamaréntahan Nikephoros Logothetes (802–811). Akeh mujijat sing kelakon ing kuburé.

[1965] Kutha Antiokia nduwèni makna khusus kanggo Gréja Kristen minangka pusat gedhé kapindho Kristen sawisé Yerusalem, lan amarga ing Antiokia Gréja Kristen pisanan diadegaké saka antarané wong-wong pagan. Antiokhia diadegaké 300 taun sadurungé lairé Sang Kristus déning raja Siria Seleucus Nicator, sing uga ngadegaké luwih saka sepuluh kutha liya sing nganggo jeneng Antiokhia, amarga dhèwèké kepéngin ngélanggéngaké jeneng bapaké, Antiochus. Kutha krajan Antioch iki, kanggo mbedakake saka liyane, dijenengi Antioch-Epidafna, tegesé cedhak candhi lan alas suci Daphne; uga dikenal minangka Antioch ing Orontes, dijenengi saka kali sing ana ing pinggiré, watara 10 versta saka muara nalika mili menyang Segara Tengah. Para raja Siria lan kaisar Romawi ngupaya banget kanggo ngias Antiokha iki, nganti nggumunake kanthi kaendahan lan kemewahan bangunan-bangunané sing megah, sing nyambung saka wetan nganti kulon watara 15 versts, dilintasi dening dalan gedhe sing dihias nganggo loro baris kolom, mbentuk lorong sing ditutup ing saben sisih dalan mbukak sing diaspal... Penduduké campuran: ana wong Yahudi ing antarané; uripé ceria lan rame; para pujangga, pambicara, filsuf, sarjana, lan peramal kanthi murah ati nyuguhaké karya-karya intelektualé ing kono; sacara umum, kabudayan pagan mekar, sanadyan ing wujud sing nyimpang... Wiwit wiwitané muncul, agama Kristen maringi padhang marang Antiochia kanthi cahya ilahi saka piwulangé; ing kono para Kristen pisanan nemokake pangayoman; sawisé mateni diakon agung Stefanus, kanggo nyingkiri nasibe, padha kapaksa mlayu saka Yerusalem, lan panginjilan sing diwiwiti ing Antiokia dianggep banget perlu nganti Gréja ing Yerusalem ngutus Rasul Barnabas lan Paulus kanggo nguwataké iman ing kono; padha mulang akèh wong, lan ing Antiokia para murid pisanan diarani Kristen' (Kisah Para Rasul 11:20–26). Ing Antiokia uga misi Kristen pisanan muncul; Saka kono Rasul Paulus miwiti lelampahan misionariné; Rasul Petrus uga mimpin Gréja ing kono. Lan sawisé ambruké Yerusalem, Antiokia njupuk panggonan kapisan ing Gréja Asia, wigatiné saingan karo Roma, Konstantinopel, lan Alexandria. Ana sekolah teologi kondhang sing mekar ing Antiokia, ngasilake akeh guru-guru unggul ing Gréja sing mbela Kristen saka paganisme, Yudaisme, lan para bidah; uga dadi panggonan pirang-pirang konsili para pandhita Gréja nalika ana prahara bidah... Ing abad kaping telulas, Antiohia dirusakaké sakabehé déning sultan Mesir, lan saiki ing panggonané ana kutha Turki Antakya sing mlarat lan reged, sing mung saka jenengé sing wis dibengkokaké iki dadi pangeling marang kasorangané Antiohia sing misuwur suwéné nem belas abad ing pinggir Kali Orontes... Nanging sanajan saiki, Patriark Kristen Antiokia isih njaga panggonan katelu sing wigati ing antarane para patriark Gréja Wétan lan nggawa gelar 'Patriark Kabèh Wétan'.

[1966] Jeneng Eustathius asalé saka basa Yunani; tegesé 'teguh', 'ora goyah'.

[1967] Sid iku kutha pelabuhan penting ing Pamphylia, sawijining wewengkon sing kalebu bagéan pesisir Siria, ing sisih kidul Asia Cilik, ing kaki Gunung Taurus.

[1968] Beria iku sawijining kutha ing Siria, sawijining wewengkon Asia Cilik ing wétan Segara Tengah.

kanthi kamenangan tuntas nglawan paganisme; ora ana maneh kabutuhan kanggo mbela iman Kristen saka paganisme ing Kakaisaran Greko-Romawi sing nyawiji, uga ora perlu mbuktekake kaunggulan Kristen tinimbang paganisme. Katentreman njaba sing banjur rawuh ing Gréja Kristus ndadekake bisa netepake organisasi seragam babagan urusan jero Gréja lan ngidini diskusi doktrinal tanpa alangan antarané para pandhita lan umaté. Nanging pas wektu kuwi muncul kabutuhan sing luwih gedhé kanggo perjuangan sing luwih abot nglawan mungsuh jero Gréja, yaiku para bidah[1969] .

Sing paling utama saka para bidah sing ngganggu Gréja ing wektu kuwi yaiku presbiter sing pinunjul saka Gréja Alexandria[1970] ing Mesir, sing jenengé Arius[1971] . Kanthi semangat sombong saka pamikirane sing winates, Arius, sing nguripake maneh doktrin pagan babagan pangiriman keilahian marang sing dudu dewa, kanthi ngina ngendika manawa:

1) Sanadyan Gusti Rama langgeng, ana wektu nalika Panjenengané durung dadi Rama lan durung nduwé Putra;

2) Sang Putra digawé, diparingi urip déning Rama sadurungé kabèh, lan lumantar Sang Putra donya digawé;

3) Sang Putra ora langgeng, nanging dadi sing paling dhuwur saka kabèh makhluk; Sang Putra kaya Rama – Gusti ing jeneng, nanging ora ing hakikat;

4) Gusti Rama, ing kabecikané, paring kawicaksanan marang Sang Putra: nanging Sang Putra ora ngerti Gusti Rama kanthi sampurna;

5) Roh Suci uga dudu pribadi saka Gusti Allah, nanging diciptakaké déning Putra[1972] .

Amarga nesu marang ajaran palsu sing ngina kuwi, Alexander, Uskup Alexandria[1973] , ngajak Arius supaya mbatalake bidah iki. Lan nalika Arius ora nggatekake ajakan alus uskup, diadakaké Konsil Lokal kang dumadi saka satus uskup saka Mesir lan Libya. Dewan Provinsi Greja Alexandria ngucilake Arius, bebarengan karo sawetara presbiter lan diakon sing nduwèni pandangan sing padha, minangka bidah sing ngina; padha banjur aktif ngupaya golek dhukungan ora mung saka para pandhita greja ing sacedhaké nanging uga saka masyarakat. Kanggo tujuan iki, padha ngutus para pengikut sing sepemikiran lan layang-layang sing ngemot ajaran palsu licik mau menyang kabèh gréja ing Wétan, lan nyipta kidungan rohani kanthi semangat ajaran palsu Arius, diiringi melodi sing populer. Semangat kanggo diskusi lan perselisihan teologis ing Wétan wektu kuwi gedhé banget nganti prakara agama ora mung diperdebataké ing omah-omah, nanging uga ing alun-alun lan persimpangan dalan; wong-wong pagan malah ngolok-olok perselisihan iki ing teater lan nggunakake perselisihan umat Kristen kanggo kauntungan paganisme sing ditolak.

[1969] Ing Paugeran St. Basil Agung, kacathet manawa Bapa-bapa kuna ing Gréja nyebut wong-wong sing wis putus sakabehe lan misahake dhiri saka iman iku dhéwé minangka bidah.

[1970] Alexandria iku kutha misuwur ing Mesir, sing diadegaké 300 taun sadurungé lairé Kristus déning Alexander Agung ing pesisir Segara Tengah. Alexandria kondhang amarga kawruh lan dagangé, lan wiwit wiwitan abad kapapat dadi pusat wigati Gréja Kristen lan pendhidhikan teologi. Sekolah Teologi Alexandria sing misuwur narik murid ora mung saka kalangan Kristen nanging uga saka kalangan pagan.

[1971] Arius, sing wektu kuwi isih dadi diaken ing Gréja Alexandria, dipatèni déning Santo Petrus, Uskup Alexandria; nanging déning penerus Santo Petrus, Uskup Achill sing wis tuwa, Arius diparingi pangapura, dibalèkaké dadi diaken lan malah diangkat dadi presbiter. Arius banjur njabat ing posisi penting ing Alexandria; dhèwèké dadi kepala paroki ageng Vocalis, ing kono dhèwèké mulang doktrin Kristen. Arius iku wong sing pinunjul ing kawruh, ora ana cacaté ing tumindak moralé; dhèwèké katon garang, jangkung, mlaku kanthi gagah, lan kabèh tingkah lakuné narik kawigatèn akèh wong. Busanané kaya biksu; dhèwèké tansah nganggo tunik tanpa lengan lan jubah sing sempit banget, déné omongané sing alus, tata krama palsu, lan pujian sing disemburaké marang wong liya nalika cocog karo kapentingané narik kawigatèn para pamirsa. Nalika, sawisé Arius diasingaké déning Konsili Ekumenis, banjur diputusaké manèh—kanthi panyengkuyung para penganuté sing padha pamikiran—kanggo nampa manèh dhèwèké ing pangkuan Gréja ing taun 336, Arius, sadurungé tekan gréja, dumadakan lara; ususé metu lan dhèwèké mati ing alun-alun.

[1972] Filaret, Uskup Agung Chernihiv, Teologi Dogmatik Ortodoks, edisi 1865, Bagéan 1, kaca 164. Lan 'Piwulang Para Bapa Gereja', edisi 1859, Jilid 2, kaca 13.

[1973] Santa Alexander, sawijining pangreksa Ortodoksi sing semangat, sing ngladeni dadi Uskup Alexandria wiwit taun 313 nganti 328 lan misuwur amarga keteguhané ing iman. Ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea taun 325, piyambakipun dados juara Ortodoksi ingkang berpengaruh bebarengan kaliyan Santo Eustatius saking Antiokia lan Santo Athanasius, ingkang sasampunipun piyambakipun tunyuk dados penerus ing Alexandria. Santo Alexander nulis surat dhateng Santo Eustatius, sawijining pembela Ortodoksi ingkang misuwur, ngenani Arius.

Kacilakan kaya ngono déning para ahli bidah Arian sing licik, gréja-gréja ing Siria lan ing wewengkon ing ngendi Santo Eustathius ngladèni dadi uskup agung ngalami geger, padha rembugan carané ngrampungaké pitakon-pitakon lan keruwetan teologis... Nanging Santo Eustathius, sing misuwur amarga kawruh teologis sing jero lan kawruh donya, dadi pangakune iman Kristen sing teguh lan tanpa wedi[1974] , loro ing Berea nalika panganiayaan pungkasan marang wong Kristen dening para pagan, lan saiki, sajrone geger ing Gréja amarga Arianisme, dhèwèké dadi salah siji santo pisanan sing kanthi semangat nentang, loro kanthi lisan lan tulisan, ajaran palsu lan ngina Gusti saka Arius lan para Arian.

Malah Kaisar Konstantinus Agung, sing dianggep padha karo para Rasul, nyoba mbalèkaké harmoni lan tentrem antarané Ortodoks lan para Arian ing Alexandria, Siria, lan gréja-gréja liyané, nanging ora kasil. Mula, kanggo mungkasi prahara iku, Kaisar mutusaké nyuwun marang para uskup saindenging Gréja Kristen lan nglumpukaké Konsili Ekumenis Kapisan ing Nikea[1975] .

Nalika ngadani konsili iki, Kaisar Konstantinus kepéngin, miturut Eusebius, sejarawan jaman semana, nyembahaké marang Kristus Juruwilujeng 'mahkota imam saka kembang-kembang éndah, sing dirajut lan diiket bebarengan déning persatuan donya'. Lan miturut ajakan kaisar, watara telung atus uskup padha kumpul ing kutha Nikea saka Asia, Afrika, lan Éropa; Ana uga uskup saka negara-negara sing ora kalebu ing Kakaisaran Yunani-Romawi, kaya Persia lan Skitia[1976] . Jumlah presbiter, diaken, lan rohaniawan liyane sing ngancani padha luwih akèh tinimbang jumlah uskup. Ing antarané umat awam, kejaba para pejabat paling dhuwur, akèh filsuf[1977] lan sarjana teka ing Nikaia. Mula, ing konsili iki, Santo Eustathius, amarga kasuciané sing gedhé lan kawruh sing jero babagan teologi lan urusan donya, digandhengake karo semangat sing ora kendho kanggo njaga kasucian doktrin Ortodoks, diparingi peran sing wigati lan pinunjul déning para bapa suci ing Gréja. Santa Eustatius dipercayakaké jabatan presiden kapisan[1978] ing Konsili Ekumenis Agung; piyambakipun njagani kursi uskup kapisan, lungguh ing sisih tengen kaisar, lan diparingi pakurmatan, atas jenengé kabèh Konsili Ekumenis, kanggo nyapa Kaisar Konstantinus, Sing Padha karo Para Rasul. Iki pidato fasih saka Santa Eustatius, kang kiyat ing iman lan semangat:

'Paduka Sang Prabu sing paling saleh!

Mugi Allah dipun puji, ingkang sampun milih Panjenengan dados pangrèk ing bumi, ingkang lumantar tangan Panjenengan sampun ngrisakké panyembahan arca lan lumantar Panjenengan sampun netepake tentrem ing manah para pitados. Kakuwatan roh-roh pialang sampun dipun injak-injak; mezbah-mezbah panyembahan arca kaping pirang-pirang sampun rubuh; pepeteng kawiatan dipun sirnaké; lan padhanging piwulang Ilahi nyinari sakabehing jagad raya. Bapa dipuji, Putra dihormati, lan Roh Suci diwartakaké—Tri Tunggal Sajati; siji Gusti Allah ing telung Pribadi utawa Hipostasi diwartakaké ing endi-endi. Ing piwulang iki, dhuh Sang Panguwasa, agungé kasetyan panjenengan kaestokaké. Simpenana iku kanggo kita kanthi utuh lan ora pecah, supaya ora ana siji wae saka para bidah sing wis nyusup mlebu ing Gréja bisa mecah kesatuan Allah Tritunggal utawa ngremehake iman kita! Alesan diadakaké pasamuwan lan rembugan kita iki yaiku Arius sing gegabah, sing sawisé diangkat dadi presbiter ing Gréja Alexandria , mbuktèkaké yèn dhèwèké adoh saka piwulang para nabi lan rasul sing paling pinunjul. Amarga dhèwèké ora ngakoni yèn Putra Tunggal lan Sabda Sang Rama iku saka zat sing padha lan padha karo Rama; lan, minangka sing nyembah makhluk sing wis diciptakaké, dhèwèké nyoba ngetung

---

[1974] Ing Gréja Kristen, 'pangakun iman' iku wong-wong sing nalika panganiayaan amarga iman kanthi tebuka ngakoni Kristen lan nandhang sangsara amarga iku, nanging slamet. Wong-wong mau diurmati banget ing antarané umat Kristen lan utamané dipasrahi tugas kanggo nyawiji manèh karo Gréja wong-wong sing wis mbalik utawa mbantah iman.

[1975] Nikea iku kutha krajan Bithynia, sawijining provinsi ing sisih lor-kulon Asia Cilik, sing ditaklukake déning wong Romawi 75 taun sadurungé lairé Sang Kristus. Ing jaman biyèn, Nikea iku kutha sing sugih lan makmur; saiki, kutha cilik sing mlarat Iznik dumunung ing panggonané.

[1976] Santa Athanasius Agung, Uskup Aleksandria, negesake manawa Konsili Ekumenis Kapisan makili 'kabèh' jagad raya kita, amarga undhangan Kaisar Konstantinus kanggo konsili iki dikirim marang para uskup sanajan ing saubengé Kakaisaran Romawi, sing nerangake anané para uskup saka Persia lan Skitia ing konsili iki, negara-negara sing ora kalebu ing Kakaisaran Romawi

[1977] Filsuf tegesé: pecinta kawicaksanan. Para filsuf iku wong-wong sing wis nyawisake dhiri kanggo sinau pitakon-pitakon paling dhuwur babagan eksistensi: babagan Gusti Allah, asal-usul lan paugeran donya lan manungsa, tujuan pungkasaning eksistensi, lan sapituruté.

[1978] Konsili Ekumenis Kapisan dipimpin gantian déning para uskup saka keuskupan sing paling pinunjul, lan uskup pisanan sing mimpin yaiku Santo Eustatius saka Antiokia. (Kanggo rincian luwih lengkap, delengen *History of the Church* karya D. B. Vl. Gette, diterbitake taun 1875, jilid 3, kaca 6–7 lan 10).

Sang Pencipta kalebu ing golongan makhluk sing wis diciptakaké. Paringana dhawuh, yaiku Sang Panguwasa, supaya dhèwèké, sawisé ninggalaké kesalahané, aja mbrontak marang piwulang apostolik; utawa, yèn dhèwèké tetep kandel ing panemuné sing ora takwa, usir dhèwèké saka persekutuan Gréja Ortodoks—supaya dhèwèké ora bakal manèh ngoyak imané wong-wong ringkih nganggo panemuné sing ora takwa[1979] '. Mangkono pangandikane Santo Eustathius.

Akeh filsuf pagan teka ing Nicaea kanggo Konsili Ekumenis Kapisan umat Kristen iki; sawetara teka kanggo luwih ngenal doktrin Kristen, dene liyane, amarga sengit marang doktrin iki, ngarep-arep bisa mbingungake argumentasi para uskup lan mbantah doktrin Kristen nganggo alesan sing rumit. Para panulis gereja nyebutake manawa Santo Eustathius saka Antiokia[1980] , sing nduwèni kawruh filsafat sing jero, maringi bantahan pisanan atas jenengé kabèh majelis nglawan salah siji filsuf sing paling sombong, aran Phaedo, sing mbela Arius sing ora takwa lan doktrin blasphemous-é. Lan ing pungkasan debat karo majelis suci, filsuf iki kaget banget marang wangsulan para wali nganti dhèwèké muni banter: 'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, sing wis nyingkapaké marang para wali Panjenengan misteri keilahian sing murni, ora bisa diukur lan ora kawangun, sing ngluwihi kabèh pangerten.' Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Kristus, Putraning Rama ingkang Maha Asih ingkang saged ngapura, supados paring pangapura dhumateng kula amargi sedaya dosa ingkang sampun kula tindakaken marang Panjenengan, ingkang ngantos punika kula kesasar dening piwulang ingkang mblasiah saking Arius... Wiwit dina iki, aku nganti salawas-lawase ngutuk Arius lan panemune sing ora takwa, uga kabeh wong sing kaya dheweke wani mikir lan ngina marang Rama, Putra, lan Roh Suci..."[1981]

Nanging Arius dhéwé, bebarengan karo sawatara murid sing padha pamikiran, tetep teguh ing pendiriané. Banjur Bapa-bapa Konsili, ing antarané Sang Santo Eustathius sing nduwèni panggonan pakurmatan, kanthi khidmat lan sarujuk kabèh ngakoni yèn Putraning Allah iku nduwèni hakekat sing padha karo Allah Rama; dene piwulangé Arius, amarga bertentangan karo Sabda Gusti lan tradisi para Bapa Gereja, dikutuk, bebarengan karo kabèh sing nyekel piwulang palsu Arius, dadi anathema lan dikucilaké saka Gereja ortodoks. Lan supaya pangakuan iman sing sejati bisa ditemtokake kanthi tepat kanggo jaman mburi, Bapa-bapa Konsili nyusun pangakuan iki ing Kredo, kaya sing diwenehake Gusti[1982] . Arius lan loro uskup sing nduweni panemu sing padha, Theon lan Secundus[1983] , diasingake dening Kaisar sawisé dipaékké saka Gréja.

Pengakuan iman Kristen sing disahake dening Konsili Ekumenis uga ditandatangani dening akèh panyengkuyung Arius; nanging Eusebius, Uskup Nikomedia, lan Theognis saka Nikea, nalika nandatangani Kredo konsili iki, nolak nandatangani pangutukane Arius. Amarga iku, minangka pembela bidah Arian, kaisar ngumumaké yèn padha dicopot saka jabatan gerejawi lan diasingaké; saka kono, padha ngirim pangakuan tulisan babagan kasalahane lan banjur diparingi pangapura lan bali menyang keuskupané.

Siji sejarawan gereja ing jaman kuwi, Theodoret sing Begja, Uskup Kiros[1984] , ing cathetané babagan Konsili Ekumenis Kapisan, nyebutaké, antarané liya-liyané, kutipan ing ngisor iki saka karya Saint Eustathius saka Antiochia, sing ditulis nglawan para Arian: 'Nalika Konsili Agung nglumpuk ing Nicaea kanggo rembugan babagan iman, ing ngendi watara 270 uskup padha nglumpuk (Aku ngomong 'kira-kira', amarga amarga akèhé wong sing padha kumpul aku ora bisa nemtokake cacahé persis, lan luwih manèh aku ora nliti iki kanthi tliti) lan nalika padha miwiti nyusun Kredo, sawijining risalah saka Eusebius saka Nikomedia, kang kebak piwulang blasphemous, muncul ing tengah-tengah Majelis. Sawisé diwaca banter marang kabèh, langsung marakaké para pamirsa sedhih sing ora bisa diungkapaké amarga kekonyolé, lan uga nutupi pangarangé dhéwé karo isin sing ora

---

[1979] Akte Konsili Ekumenis, diterbitake ing terjemahan basa Rusia dening Akademi Teologi Kazan, 1859, jilid 1, kaca 86–87.

[1980] Akte Konsili Ekumenis, diterbitake ing taun 1859, jilid 1, kaca 104–106.

[1981] Akta Konsili Ekumenis, diterbitake ing taun 1859, kaca 145.

[1982] Akta Konsili Ekumenis, diterbitake ing taun 1859, kaca 157, 22, 29, lan sapiturute. Konsili Nicaea, Konsili Ekumenis Kapisan, miturut sejarawan gereja, dianakake 'nalika jabatan konsul Paulinus lan Julian, ing tanggal 20 Mei, ing taun kaping 636 wiwit Alexander, Raja Makedonia'; iki minangka taun kaping 20 saka pamaréntahan Konstantinus Agung lan taun 325 Masehi.

[1983] Theon, Uskup Marmarice, lan Secundus, Uskup Ptolemais, sing nolak mlebu tandha tangan Kredo sing disahake dening sakabèhé déwan.

[1984] Sejarawan Gréja kondhang Theodoret, Uskup Kiros, lair ing Antiokia ing Orontes taun 390; dhèwèké diangkat dadi Uskup Kiros, ing sangisoré Patriarkat Antiokia, taun 423, lan séda taun 457; panjenengané diétang minangka salah siji pangembala agung paling pinunjul ing Gréja Wétan abad kaping lima.

bisa ditanggung . Saiki karya Eusebius[1985] wis kabukak, lan risalah sing ora suci (kredo Eusebius) wis koyak-koyak ing ngarsané kabèh… Amarga wedi, kaya déné miturut paugeran Konsili Agung kuwi, bakal diusir saka Gréja, para penganut Arius[1986] uga munggah (ing Konsili) lan ngutuk doktrin (Arius) sing wis disalahké déning Konsili... Mangkono, lumantar akèh intrik, padha tetep njaga kalungguhané ing Gréja (yaiku kursi uskupé), padahal kuduné padha ana ing kahanan tobat; (lan sawisé Konsili Ekumenis) padha wiwit, kadhangkala kanthi ndhelik, kadhangkala kanthi terang-terangan, ndhukung pandangan-pandangan sing ditolak déning Konsili lan malah negesaké pandangan-pandangan mau. Sateruse, kanthi kepengin ngukuhake panyebaran lalor, padha nyingkiri sesambungan karo wong-wong sing paham Kitab Suci, ngindhari pangawasan, lan kanthi mangkono, kaya-kaya, nginjak-injak para pangkotbah kapitadosan. Nanging kita pracaya yèn wong-wong sing ora takwa ora bakal bisa ngalahaké sing Ilahi: 'Yèn padha menang manèh, bakal kalah manèh...'[1987]

Sawisé bali saka Konsili Ekumenis Nicaea menyang Antiokia, Santo Eustathius nglumpukaké konsili para uskup lan presbiter saka pirang-pirang distrik gerejawi ing sangisoré wewenangé minangka Metropolitan Antiokia[1988] , panjenengané maringi kabar marang para uskup lan presbiter saka pirang-pirang distrik gerejawi ing sangisoré yurisdiksi Metropolis Antiohia babagan kabèh paugeran Konsili Ekumenis Nicaea lan ngajak supaya padha tetep manut marang paugeran mau, utamané marang pangakuan iman sing bener kaya sing kacantum ing Kredo, sing wis disahaké déning konsili wakil-wakil saka kabèh Gréja Kristen[1989] .

Ing taun sabanjure, 326, Santo Eustathius diutus lelungan menyang tanah Georgia, Iberia kuna[1990] , kanggo mbaptis warga sing kepengin mlebu agama Kristen, lan ngadegake Gréja Ortodoks ing kana. Suku-suku sing manggon ing Iberia kuna (Georgia), utawa Georgia, padha nyembah berhala lan nyembah geni; padha ing sawetawis dadi bawahan Kakaisaran Yunani-Romawi, nanging nduwé raja dhéwé lan organisasi sipil dhéwé. Miturut tradisi lokal, Santo Andreas Sang Rasul, bebarengan karo Simon si Kanaan, sing pisanan nyebarake Kristus Juruslamet marang sawetara suku pesisir Georgia. Mayoritas warga lan kulawarga kraton diowahi dadi Kristen dening Perawan Suci Nina, sing teka saka Siria ing seperempat kapisan abad kaping papat.

Nalika sawisé khotbah Santa Nina—sing disertai mujijat—malah para pemuja berhala sing paling fanatik—Ratu Nana lan Raja Mirian saka Georgia—padha pracaya marang Kristus, banjur padha ngutus utusan

---

[1985] Eusebius, Uskup Nikomedia, bebarengan karo para uskup Menophon saka Efesus, Patrophilus saka Scythopolis, Theognis saka Nicaea, Narcissus saka Neronias, Theonas saka Marmarice lan Secundus saka Ptolemais, nyedhiyakake rancangan Kredo sing disusun manut ajaran Arian, sing padha nyoba nyamarke nganggo ungkapan sing samar-samar; nanging tipuan iki langsung kabukak déning para pembela doktrin iman sing sejati, lan Kredo Eusebius saka Nikomedia ditolak tanpa ragu-ragu minangka sesat. Draf kapindho Kredo, sing diajukaké déning Eusebius liyané saka Kaisarea ing Palestina, disahaké kanthi syarat yèn tembung: 'saka zat kang padha'. Nanging, majelis kasebut nampa pranyatan iman sing diajokaké déning Osias, Uskup Cardub, sing banget disenengi déning kaisar, lan sing banjur dikenal minangka Kredo Nikaea.

[1986] Iki yaiku: Eusebius saka Nikomedia, Theognis saka Nikea, Theonas saka Marmaris, Secundus saka Ptolemais, Theodotus saka Laodicea, Paulinus saka Tarsus, Athanasius saka Anazarbus, Aetius saka Lydus, Gregory saka Beirut, Menophantus saka Ephesus, Patrophilus saka Scythopolis, Maris saka Chalcedon, lan Narcissus saka Neronias.

[1987] Sajarah Gerejawi saka Theodoret sing Mulya, Uskup Kiros. Edisi Rusia, St. Petersburg, 1852, Bab VIII, kaca 46–47.

[1988] Miturut tuladha Para Rasul Suci lan adhedhasar Paugeran 31 saka Para Rasul Suci, pasamuan 'lokal' wis dianakake ing Gréja Ortodoks wiwit jaman biyen déning para uskup sing mimpin kutha-kutha utama, utawa 'sidang partikular', kang dumadi saka uskup lan presbiter kang tundhuk marang uskup kutha utama ing nagara kuwi, kanggo ngrampungake, manut paugeran lan tradisi Gréja, pitakon lan prakara kang muncul ing wewengkon kuwi babagan doktrin lan administrasi. Prentah saka sidang kaya ngono mung ngiket ing jero nagara utawa wewengkon sing wakilé dadi anggota sidang partikular kuwi.

[1989] Iki Simbol Iman, kaya sing diterjemahake dening Sinode Suci, sing kacathet ing buku Paugeran Para Rasul Suci, Sinode Suci lan Para Bapa Suci. 'Kita pracaya marang siji Gusti Allah, Rama, Kang Maha Kuwasa, Pencipta kabèh sing katon lan sing ora katon. Lan ing siji Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, anaking tunggal, lair saka Rama, yaiku saka hakekat Rama, Allah saka Allah, Cahya saka Cahya, Allah sejati saka Allah sejati, lair, dudu digawe, sajati padha karo Rama, lumantar Panjenengané kabèh pepadhang digawe, ing swarga lan ing bumi; sing kanggo kita manungsa, lan kanggo kaslametan kita mudhun, lan inkarnasi dadi manungsa, nandhang sangsara, lan tangi maneh ing dina katelu, lan munggah menyang swarga, lan lungguh ing sisih tengen Rama, lan bakal bali maneh kanggo ngadili sing urip lan sing mati. Lan ing Roh Suci. Nanging wong-wong sing ngandika bab Putraning Allah manawa ana wektu nalika Panjenengané durung ana, utawa sadurungé lair Panjenengané durung ana, utawa Panjenengané dumadi saka kang ora ana, utawa manawa Panjenengané saka Hipostasis utawa hakikat liya, utawa manawa Panjenengané bisa owah utawa ganti, dikutuk déning Gréja Katulik lan Apostolik.' – Tèks Kredo sing saiki digunakaké ditetepaké déning Konsili Ekumenis Kapindho ing Konstantinopel taun 381.

[1990] Georgia, utawa Iberia kuna, iku sawijining negara ing Transkaukasia, mbentuk papat sisih kang watesé ing wétan lan kulon déning Segara Kaspia lan Segara Ireng, ing lor déning Pagunungan Kaukasia, lan ing kidul déning Kali Araks lan Gunung Ararat. Georgia kalebu Kakheti, Guria, Imereti, Kartli, Mingrelia, Abkhazia, Svaneti, Ossetia, lan Dagestan.

marang Kaisar Konstantinus Agung ( ), nyuwun supaya para rohaniawan dikirim menyang Georgia kanggo mbaptis dheweke lan rakyaté. Kaisar kandha yèn dhèwèké luwih bungah amarga pambaptisan bangsa Iberia marang Kristen tinimbang nambah karajan sakabèhé menyang kakaisarané, lan langsung mènèhi dhawuh marang Santo Eustathius saka Antiochia[1991] supaya mangkat menyang Georgia karo sawatara imam, diakon, lan rohaniawan liyané. Padha uga nggawa kabèh piranti liturgi lan benda-benda suci menyang Georgia. Nalika Santo Eustathius teka ing Mtskheta, kutha krajan Georgia, Raja Mirian ngetokake prentah marang para gubernur provinsi, panglima militer, lan para bangsawan kraton, ngutus kabeh supaya padha teka ing kutha krajan. Sawise padha kumpul, Raja Mirian ing ngarepe kabeh nampa baptisan suci saka Uskup Eustathius, banjur disusul dening ratu lan anak-anake; Ing jembatan ing Kali Kura, ing panggonan sing biyen ana pura pagane, dibangun baptisterium, ing ngendi Santo Eustathius mbaptis para gubernur provinsi Georgia, para komandan militer, lan para bangsawan; mula panggonan iki dijenengi 'Mtavarta Sanatlavi', tegesé pancuran para bangsawan. Sethithik luwih mudhun saka panggonan baptisan iki, para imam sing teka bareng Santo Eustathius mbaptisake wong-wong sing padha teka kanggo dibaptis, kaparingan inspirasi dening panginjilan Santo Nina – awit sapa wae sing ora nampa lair anyar lumantar banyu lan Roh Suci ora bakal ndeleng gesang langgeng lan pepadhang... Para imam banjur lelungan ngliwati kutha-kutha lan desa-desa kanggo mbaptis lan mulang warga liya ing Iberia. Mangkono, kanthi pitulunganing Gusti, meh kabèh nagara dibaptis, lan Injil diadegaké ing Iberia lumantar pakaryané Santa Nina lan Santo Eustatius saka Antiochia. Ing Mtskheta, Santo Eustathius ngahosukake gréja kang dipersembahake kanggo Rolas Rasul, kang wis dibangun ing taman kraton sakdurunge rawuhe, lan maringi marang Gréja Georgia kang anyar diadegake iku tata ibadah lan doktrin saka Gréja Ortodoks Yunani. Presbiter Yohanes diangkat dadi uskup pisanan Gréja Géorgia, sing kagungane Metropolis Antiokia; mulané, nganti saiki, Patriark Antiokia nggawa gelar: 'lan saka Iberia'[1992] . Mula, sawisé persatuan Gréja Géorgia saiki karo Gréja Rusia, Santo Eustathius dianggep minangka hierark pisanan saka kabèh Éksarkat Ortodoks kuna sing saiki dadi Gréja Ortodoks Seluruh Rusia.

Sawisé rampung ngatur organisasi Gereja Ortodoks Georgia anyar wektu kuwi, Santo Eustathius mberkahi Gereja Kristus sing isih enom kanthi tentrem lan bali menyang Antiokia.

Ing Antiohia, Santo Eustatius sing semangat wis ngadhepi pakaryan abot lan cobaan sing abot. Kapercayané yèn sawisé Konsili Ekumenis katentreman lan persatuan sing sampurna bakal mretayuh ing saindenging Gréja kabuktèn sia-sia. Ternyata para uskup mau, sing nyengkuyung Arianisme, ora sarujuk kanthi tulus marang mayoritas anggota majelis, nanging mung saka njaba wae, amarga alesan lan itungan pribadhi. Sawisé Konsili Nicaea, nalika Kaisar Konstantinus lelungan menyang sisih kulon kakaisaran, para Arian munggah sirah manèh. Kaping pisan, padha miwiti nyuwun liwat sawijining presbiter sing cedhak karo Kaisar supaya Arius lan para uskup sing wis mbukak ndhukungé bali saka pangasingan; lan kanthi alesan yèn padha dadi korban pandangan sing salah lan yèn para pangasingan mau bakal maringi Kaisar piwarta tulisan sing nampa paugeran Konsili Ekumenis Nicaea, padha kasil njaluk supaya padha bali. Kang sumanget banget kanggo mbalèkaké katentreman ing sajroning Gréja, Kaisar maringi pratandha pangapura malah marang wong-wong sing wis bali saka pangasingan, nanging padha nggunakake kahanan iki kanggo nyebarake ajaran sesat Arian lan, kanthi

---

[1991] Sanadyan rawuhe Uskup Eustathius saka Antiokia ing Iberia-Georgia ora kasebut kanthi cetha dening para panulis Yunani, iki tanpa mangu-mangu dibuktekake dening tradhisi universal ing Georgia lan dening piagam tulisan sing diparingake dening Kaisar Konstantinopel lan raja-raja Georgia marang Biara Iveron ing Gunung Athos, sing saiki isih disimpen nganti dina iki. (Sajarah Cendhak Gereja Georgia. Disusun dening P. Iosselian. edisi kaping 2, St Petersburg, 1843, kaca 13. Uripé Santa Nina, Sing Padha karo Para Rasul, diterbitaké déning Biara Gunung Athos, 1900.)

[1992] Uripé Santa Nina, Sing Setingaé Para Rasul ing Georgia. Edisi kaping 5, 1900, kaca 23–25; Sajarah Cendhak Gereja Georgia, disusun déning Iosselian. Edisi kaping 2, St Petersburg, 1843, kaca 12–14 lan 20. Sawisé pirang-pirang taun kliwat, Raja Mirian ngutus kedutaan kapindho marang Kaisar Konstantinus kanthi panyuwunan supaya ngirim luwih akèh imam lan tukang bangunan gréja trampil menyang Georgia. Minangka wangsulan marang panyuwunan iki, Konstantinus Agung ngirim pirang-pirang emas lan pérak, uga bagéan sikil saka Wit Salib Kristus sing maringi urip, bebarengan karo salah siji paku sing digunakaké kanggo nancepake Gusti Yesus Kristus ing salib. Wong-wong Georgia uga diparingi akèh ikon Kristus Panebus lan Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci, uga relik para martir suci sing bakal dipasang ing pondasi gréja-gréja. Ing wektu sing padha, putrané Mirian lan ahli waris kraton, sing wis dadi sandera ing Roma, dibebasake marang bapaké; dhèwèké dadi penyebar agama Kristen sing semangat, ngedegaké gréja ing endi-endi lan nguwataké iman.

macem-macem alesan palsu, padha wiwit nganiaya para panglima ortodoksi: para uskup suci Alexander lan, mengko, Athanasius saka Alexandria, lan Santo Eustathius saka Antiochia.

Para simpatisan Arian ngarep-arep manawa sawisé Konsili Nicaea, amarga panjaluk tegas Kaisar Konstantinus kanggo tentrem sakabehe ing Gréja tanpa kecualian, ora ana maneh sing bakal nentang panyebaran ajaran sesat Arian. Nanging Santo Eustathius terus nentang panyebaran Arianisme kanthi semangat sing luwih gedhe lan ngecam kanthi luwih tegas, adhedhasar pangecaman saka Konsili Ekumenis. Nanging, amarga ngerti yèn Eusebius, Uskup Kaisarea ing Palestina—sing ing sawetawis tingkat tundhuk marang Uskup Antiokia—wis nyekel pandangan Arian malah sadurungé Konsili Ekumenis, pandangan sing ora adoh saka isi kredo-é, Santo Eustathius uga nulis marang Eusebius, maringi pitutur lan ngecam ajaran Arian. Eusebius nesu banget marang iki; dhèwèké mangsuli kanthi ngutuk ajaran Santo Eustathius—sing wis disahaké déning konsili—kanthi nyebut ajaran mau Sabellian[1993] , lan, sanadyan tetep manut doktrin Arian, ngeluh bab Santo Eustathius marang kancané, Eusebius saka Nikomedia, sing wis bali saka pangasingan. Lan Eusebius saka Nikomedia iki iku uskup Arian sing paling licik lan paling ngiyanati. Malah Kaisar Konstantinus, kanthi nyekseni Gusti Allah piyambak, nulis marang wong-wong Nicomedia yèn Eusebius iku sekutu lan kancané Licinius, panganiaya lan panyiksa wong Kristen sing kejem, yèn Eusebius kanthi tanpa isin mbela goroh-goroh Arian sing wis dibantah ing endi-endi, lan malah malah ngapusi Kaisar Konstantinus kanthi cara sing hina[1994] ... Mula saka iku, Eusebius Nicomedia sing licik banget iki, bebarengan karo kanca-kancane Theognis saka Nikea lan Eusebius saka Kaisarea[1995] , mutusake mbusak Santo Eustathius saka kalangan Arian, pangungkap kesalahan-kesalahan sing ora kendho lan semangat.

Sadurunge dibanguné Konstantinopel, Kaisar Konstantinus kerep manggon ing Nikomedia; lan, kanggo muji-muji dhèwèké lan nglakokaké rencanané mbusak Santo Eustatius, Eusebius sing licik saka Nikomedia ngandharake marang kaisar kepinginan sing kiyat banget kanggo ndeleng gréja megah sing bubar waé dibangun déning Konstantinus ing Makam Suci. Amarga kesengsem karo panyuwunan iki, sang kaisar maringi karéta kratoné marang Eusebius, sing ndadekake lelampahané katon istimewa. Kanthi alesan arep ngajèni papan suci ing Yerusalem, Theognis saka Nikea, kancané sing setya ing rencana ala, uga mèlu. Sawise tekan Antiokia kanthi sandhi kesalehan, padha ditampa dening Santo Eustathius kanthi welas asih lan kaluhuran sing pantes kanggo para uskup. Nalika padha tekan Yerusalem, miturut sejarawan kuna[1996] , padha ketemu karo kanca-kanca sing padha pamikiran (para Arian) Eusebius saka Kaisarea, Patrophilus saka Skythopolis, Aetius saka Lydus, Theodotus saka Laodikea lan liyane, sing wis kena ajaran Arius, padha mbukak marang dheweke niyat rahasia kanggo mbusak Santo Eustathius. Kanthi alesan ngajeni Eusebius saka Nikomedia, para wong sing padha pamikiran mau ngancani dhèwèké menyang Antiokia, ing kono padha ngetokaké rasa ngajeni gedhé marang Santo Eustatius, supaya dhèwèké ora curiga marang jebakan licik sing wis disiapaké kanggo dhèwèké. Lan amarga ing wektu kuwi uga ana sawetara uskup ortodoks ing Antiokia, para Arianus ngajokake nganakake konsili persaudaraan kanggo mbahas sawetara prakara umum lan urusan Gréja, sing disetujoni déning Santo Eustathius lan uskup-uskup liyané.

Lan pas para uskup padha kumpul, ana sawijining wanita dumadakan muncul ing ngarepé, nyekel bayi ing pangkuané, lan muni yèn Eustathius iku bapaké bayi mau. Tanpa ragu-ragu, Santo Eustathius saka Antiochia

---

[1993] Savelios iku wong sesat. Informasi babagan uripe arang banget. Dheweke urip watara tengah abad kaping telu; dheweke asale saka Ptolemais ing Libya. Savelios mulang yen Gusti iku Tritunggal mung saka jeneng wae: Rama, Putra, lan Roh Suci iku mung telung jeneng lan telung pakaryan saka siji Pribadi Gusti sing padha. Ing Prajanjian Lawas, Gusti Allah muncul minangka Rama, maringi paugeran marang manungsa; ing Prajanjian Anyar, Gusti Allah muncul minangka Putra, nylametake manungsa, lan terus muncul minangka Roh sing ngudhari manungsa. Ajaran Sabellius dikutuk minangka sesat déning Konsili Bapa Gereja ing Alexandria lan Roma ing separo kapindho abad kaping telu.

[1994] Surat Kaisar Konstantinus marang wong-wong Nicomedia nglawan Eusebius lan Theognis – ing *Acts of the Ecumenical Councils*. Edisi 1859, jilid 1, kaca 199–203.

[1995] Eusebius saka Nikomedia iku kanca lan kancane sinau karo Arius ing Sekolah Antiokia Lucian, sing diasingake saka Gereja amarga bidah. Nanging, Eusebius saka Kaisarea dadi kanca loro-lorone lan nyengkuyung sisihé ora mung ing konsili nanging ing endi wae, sadurunge lan sawisé; dhèwèké dianggep pimpinan Arian moderat. Caesarea ing Palestina iku kutha utama ing pesisir wétan Segara Tengah; kutha iki dijenengi miturut Kaisar Romawi (Octavianus) Agustus déning raja Yahudi Herodes, sing mbangun kutha-kutha kanggo ngajèni Kaisar. Wiwitan agama Kristen ing Kaisarea diadegaké déning Santo Petrus sang Rasul liwat pangowahan iman centurion Kornelius lan kabèh wargané (Kisah Para Rasul 10). Sawisé karusakan Yerusalem, Kaisarea dadi pusat uskup sing dadi panguwasa Gereja Yerusalem nganti taun 451. Saiki, mung ana tumpukan reruntuhan saka Kaisarea sing biyèn megah.

[1996] Teodoret, Uskup Kiros. Sejarah Gerejawi, edisi 1852, bab 21, kaca 84–86.

nuntut supaya wanita iku ngetokake saksi sing bisa mbuktekake klaime lan nyedhiyakake bukti kanggo ndhukung. Nanging dheweke mangsuli yen dheweke ora duwe saksi. Ing kahanan iki, para uskup Arian ngumumake yen cukup yen wanita iku ngonfirmasi tuduhane kanthi sumpah. Para uskup Ortodoks ora sarujuk karo iki, amarga miturut paugeran kuna lan piwulang apostolik (1 Tim. 5:19), paling ora loro utawa telu saksi dibutuhake kanggo ndhukung tuduhan marang imam; mulane, padha nentang paugeran sing arep digawé para uskup Arian babagan pangutukan Saint Eustathius saka Antiochia[1997] .

Ing wektu sing padha, umat Ortodoks Antiokia, sawisé krungu pangina—sing ditujokaké marang gembala agungé sing dikasihi, Eustathius, liwat tipuan para uskup tamu—padha kabakar semangat tumindak lan siyap ngangkat senjata nglawan para penganut Arianisme. Banjur Eusebius saka Nikomedia lan Theognis saka Nikea, nalika nyadari yèn rencanane nglawan Santo Eustathius wis gagal ing sajroning Gréja, mlayu menyang Kaisar lan ngandhani yèn ana pemberontakan rakyat sing lagi kedadeyan ing Antiokia, sing diduga dipicu déning Uskup Eustathius saka Antiokia kanggo mbela pandangan agamane, saéngga ngganggu katentreman Gereja sing wis dadi pangarep-arep kabèh; padha nambah fitnah maneh, yaiku yèn Uskup Eustathius wis ngucapaké tembung kasar marang ibu saka Kaisar Constantine[1998] . Padha kudu nggunakake fitnah sing nggegirisi kuwi supaya kaisar luwih tegas nglawan Santo Eustathius, amarga wanita kuwi, sing wis ngfitnah Santo Eustathius ing Antiokia, sawisé kena lara abot amarga fitnah kuwi, ngundang akèh imam lan warga Ortodoks lan ngakoni ing ngarepé kabèh yèn dhèwèké wis disuap déning para Arian kanggo ngfitnah Uskup Eustathius; Dheweke uga nerangake manawa sumpahé ing ngarep para uskup ora sakabèhé palsu, amarga bapak anaké, tukang tambang tembaga lokal, uga jenengé Eustathius. Kanthi pangakuan wanita iki manawa dhèwèké wis disuap déning para Arian, mungsuhé Santo Eustathius dadi isin amarga kancané dhéwé, lan rencana kanggo ngusir Uskup Eustathius adhedhasar tuduhan wanita mau gagal, mula padha ngetokaké fitnah nggegirisi manawa santo saka Antiochia wis ngina ibu ratu.

Kaisar sing kapancing lan nesu, sing wis nyoba saben cara kanggo njaga tentreming umat Kristen, ngundang Santo Eustatius menyang Konstantinopel[1999] sepisanan lan utamane kanggo ngendhegake geger ing antarané wong-wong Antiokia.

Santa Eustathius, sing wis nyawang bakal diusir saka Antiochia, nglumpukaké warga Ortodoks luwih kerep ing dina-dina sadurungé lan, kanthi kabèh kekuwatan kecerdasan atiné lan kawruh sing jero, ngajak supaya ora kesasar déning ajaran sesat nalika piyambakipun ora ana lan tetep setya marang Ortodoksi[2000] .

St. Yohanes Krisostomus nyekseni iki kaya ing ngandhap iki[2001] : 'Santa Eustatius, sing ngawasi, merhatiin, lan ndeleng saka adoh kabèh sing bakal kelakon (serangan Arian marang Ortodoksi), kaya dhokter wicaksana, nalika isih ana ing kéné, sadurungé penyakit nyerang kutha, wis nyiapaké obat-obatan lan mimpin prau suci kawanan Antiokia kanthi pandhangan adoh sing jembar, ngunjungi saben panggonan, maringi semangat marang saben wong lan ngajak supaya padha waspada lan tansah eling, kaya-kaya bajak laut lagi nyerang lan

---

[1997] Sajarah Gréja, diterbitaké adhedhasar sumber asli. D. B. Vlad. Gette. St Petersburg, 1875, vol., kaca 64–65.

[1998] Risalah Sajarah babagan Para Bapa Gereja, déning Uskup Agung Filaret saka Chernihiv, diterbitaké ing taun 1859, jilid II, kaca 25. Kesaksian sing padha diwènèhaké déning Profesor N. Barsov.

[1999] Panliten sajarah, 'Panemuan ing Kitab Para Kudus' (ed. déning para Hollandist), Juli, Buku IV. Lan edisi Anglo-Jerman-Prancis babagan uripé para Bapa suci lan para martir, sing diterjemahaké lan disunting déning Butler, Res lan Weiss, Bagéan 9, edisi Jerman, 1824.

[2000] Upaya kanggo ngreksa lan ngamanake saka karusakan prinsip-prinsip sing ditemtokake ing jaman Gréja sing durung kabagi, nyakup Wétan lan Kulon, iku persis sing diarani Ortodoksi ing Gréja Wétan. 'Gereja Ortodoks iku sing kanthi bener lan ajeg njaga piwulangé Gereja Ekumenis kuna lan tetep setya ing kabèh bab marang prinsip-prinsip sing wis ditemtokaké déning pangadegé, Yesus Kristus, lan para rasulé.' (Pambuka Hukum Kanon Ortodoks. D. B. M. A. Ostroumov. Jilid 1, edisi 1893, kaca 27–28 lan 670).

[2001] Karya Lengkap St. Yohanes Krisostomus. Diterbitake taun 1896, Jilid 2, Buku 2, kaca 646–647 lan 649. Eulogi kanggo Rama Suci Eustathius, Uskup Agung Antiochia Agung – St. Yohanes Krisostomus, Uskup Agung Konstantinopel, sawijining Rama Agung Gréja Sarpribadhi sing misuwur ing pertengahan abad kaping papat lan awal abad kaping lima, sing kondhang utamane amarga khotbah-khotbahé lan ékségésis Kitab Suci. Dheweke dijenengi 'Chrysostom' (Wong sing cangkemé kaya emas) amarga kecerdasane sing luar biasa. Dheweke lair ing taun 347 ing Antiochia lan dibaptis nalika yuswa 23 taun. Kanggo mayoritas uripé dhèwèké ngladèni minangka imam ing Antiochia Agung, lan ing pungkasan abad kaping 4 dhèwèké diangkat dadi Uskup Konstantinopel; sajrone periode pungkasan pelayanané, dhèwèké ngalami akèh panganiayaan amarga pengaruh Maharani Eudoxia, bojoné Kaisar Arcadius, lan seda dadi martir ing pangasingan ing Armenia taun 407. Dhèwèké dianggep nyusun tata cara Liturgi sing dirayakaké ing Gréja Ortodoks kanggo akèh bagéan taun. Pangeling-eling dhèwèké diperingati tanggal 30 Januari lan 13 November.

nyoba nyolong bandha iman... Lan, sawisé nglumpukaké kabèh wong, dhèwèké ngélingaké supaya ora nyimpang saka iman sing sejati, ora nyerah marang srigala lan ora nyerahaké kandhang marang wong-wong mau, nanging tetep ana ing njero, menengaké wong-wong mau lan mbukak kabohongané, nalika nguwataké sedulur-sedulur sing paling prasaja... Lan ing endi-endi piyambakipun ngutus tiyang kanggé mulang, meyakaké, maringi pitutur, lan ngalang-alangi dalan para mungsuh...'

Lan mayoritas kawanan Antiokia tetep setya marang Ortodoksi, sanadyan wis diangkat ing Antiokia, minangka panggantosé Santo Eustathius, sawijining uskup sing anut paham Arian; amarga wong-wong padha nyingkiri uskup kaya ngono lan, bebarengan karo akèh imam Ortodoksi, mbentuk pasamuan kapisah saka wong Arian, mulané wong Arian nyebut wong-wong mau 'Eustathians'[2002] amarga padha tetep setya marang doktrin Ekumenis, Apostolik, lan Ortodoks.

Nanging, pamisahan iki ing antarané wong-wong—amarga kasetyan mayoritas wong Antiokia marang piwulang Ortodoksé Santo Eustatius—luwih nyurung kaisar nglawan sang wali lan nyebabaké diterbitaké piwulang kaisar taun 331 sing mréntahaké supaya Santo Eustatius dipindhahaké menyang pangasingan ing Trasia tanpa diadili utawa dicopot saka jabatan episkopalé[2003] . Sanajan ing kana, pangakune Kristus iki terus nginjilake iman Ortodoks sejati nalika ngecam para bidah. 'Dheweke,' miturut Chrysostom, 'wis diwulang kanthi becik dening sih rahmaté Roh yèn pamimpin Gréja ora mung kudu ngopeni siji Gréja sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Roh, nanging uga kabèh Gréja ing saindenging jagad; dhèwèké sinau iki saka pandonga-pandonga suci. 'Yèn perlu,' kandha Santo Eustathius, 'nyuwun pandonga kanggo Gréja sejagad, saka ujung jagad siji nganti ujung liyané, mula luwih-luwih manèh kudu ngopeni sakabèhé, padha ngopeni kabèh (gréja) lan ngurus kabèh mau...' Eustathius diasingake, nanging swarane ora meneng; wongé diasingake, nanging sabda pangajarane ora diasingake[2004] .

Para heretik Arian, sing wis nduwèni pangaribawa sakabehe ing jaman para penerus Kaisar Konstantinus, meksa supaya diterbitake dekrit kaisar maneh sing mréntahake pindhahé saka Trasia menyang kutha Filipi ing Makedonia, kanggo matesi Santo Eustatius luwih ketat lan ngawasi kegiyatané[2005] . Ing kana, watara taun 345, Santo Eustathius saka Antiochia, sing wis nglampahi sakabehe uripe tanpa kendhat nglawan kesalahan sesat lan nginjili iman sejati marang Gusti Allah siji, seda[2006] .

[2007]Sawisé Konsili Ekumenis Kapindho, sing dianakaké ing taun 381 ing Konstantinopel, sing negesake maneh kredo saka Konsili Ekumenis Kapisan ing Nikea lan mbaleni kutukan marang Arianisme, Semi-Arianisme, lan kabèh bidah sing muncul nglawan doktrin Kristen ortodoks – wektu sing becik muncul kanggo ngluhurake Santo Eustatius saka Antiokia, sawijining martir kanggo iman sejati. Lan ing taun 382, nalika Konsili Ekumenis Kapindho diadani ing Konstantinopel, relik sucié[2008] dipindhahaké menyang Antiokia kanthi upacara ageng, minangka panglipur tumrap umat Antiokia sing kanthi tekun ngurmati dhèwèké.

[2002] Teodoret, Uskup Kiros, *Church History*. Edisi 1852, bab 22, kaca 87. *History of the Church* déning V. Gette, edisi 1875, jilid 3, kaca 65. Sabanjuré, para Arian wiwit nyebut Antiokian Ortodoks minangka 'Campens' (saka tembung 'campus' – lapangan), amarga padha kumpul kanggo ibadah ing lapangan mbukak, saliyané panggonan liya, amarga para Arian, kanthi dhukungan panguwasa sekuler, wis nyita lan nguwasani gréja-gréja Ortodoks. Delengen karya-karya Sang Berkah Jerome saka Stridon. Edisi kapindho, 1893, Bagéan 1, kaca 55–56 (Urip).

[2003] St. Jerome nulis manawa iki pangasingan 'kanggo iman Ortodoks'. (Kronik Jerome, taun 332). Ing jaman kuna, istilah 'Thrace' nuduhaké kabèh wewengkon ing Semenanjung Balkan ing lor Makedonia, Segara Aegea lan Segara Marmara, nyakup apa sing saiki dadi pérangan Hungaria, Transylvania, Bessarabia, Romania, Bulgaria, Serbia lan pérangan wétan Rumelia. Thrace misuwur amarga sugih logam, nyanyian lan musik. Bangsa Romawi ngrebut wilayah iki watara 20 taun sadurunge lairé Kristus.

[2004] Ing Puji-pujian marang Bapa Suci Eustathius saka Antiochia, déning St. Yohanes Krisostomus, 1896, jilid 2, buku 2, kaca 647.

[2005] Philippi – sawijining kutha ing Kali Maritsa ing Makedonia – iku sawijining koloni Yunani kuna sing ditaklukake dening Philip saka Makedonia, sing ngarani maneh kutha iku Philippi. Saiki kutha iki dikenal minangka Philippopolis, utawa Plavdinograd ing basa Bulgaria. Rasul Paulus nulis surat kondhangé marang umat Kristen ing kutha iki, yaiku Surat Filipi.

[2006] Ora ana informasi sing cetha ing sumber kuna babagan taun seda Santo Eustathius. Filaret, Uskup Agung Chernihiv, lan Profesor N. Barsov nganggep taun sedaé yaiku taun 345.

[2007] Kalender Wétan Sing Lengkep. Uskup Agung Sergius. Diterbitake ing taun 1876, Jilid II, Bagéan 2, kaca 58. Cathetan kanggo 21 Februari. Pamindahan relik kasebut diterangake dening Theodoret, sejarawan abad kaping 6 sing misuwur sing nulis patang buku babagan sajarah Gréja – loro buku pisanan adhedhasar sejarawan sadurunge, lan loro buku pungkasan kanthi mandhiri.

[2008] Ing Gréja Suci, istilah 'reliki' dipahami kanthi makna amba minangka awaké saben wong Kristen sing wis seda. Mula, ing upacara panguburan kanggo wong sing wis seda, kacathet: 'Sawisé njupuk reliki wong sing wis seda, padha lunga (karo reliki mau) menyang

Dikasihi déning umat, dihormati déning kabèh Bapa Ortodoks ing Gréja, lan dipuji déning para panulis gerejawi, Santo Eustatius kalebu salah siji uskup paling misuwur ing abad kapapat sing mulya, amarga pakaryan lan pangabdiané marang Gréja. Para bapa suci ing Konsili Ekumenis Kapitu[2009] nyebutake Santo Eustathius saka Antiohia minangka 'pembela teguh iman Ortodoks lan pangrusak bidah Arian'[2010] . St. Jerome[2011] , sing paling misuwur saka para Bapa pangajar ing Gréja Kulon kuna, nyekseni yèn St. Eustathius iku sing pisanan nulis nglawan Arius; dhèwèké kagum marang kawruh sang wali lan nyatakake yèn dhèwèké nduwèni pendhidhikan dhuwur ing babagan rohani lan donya, utamané filsafat, lan nulis akèh layang bab iman. Santa Athanasius saka Alexandria, Yohanes Krisostomus, Basilius Agung[2012] , Epifanius saka Siprus[2013] , Anastasius saka Sinai[2014] , lan liya-liyané uga nyekseni babagan tingkat pangawikan lan semangat agama sing dhuwur saka Santa Eustatius. Sejarawan kondhang ing jaman kuwi, Theodoret, Uskup Kilikia, nggambaraké Santo Eustathius minangka tiang agung Gréja lan kesalehan, sejajar karo Santo Athanasius saka Alexandria lan para juara utama Ortodoksi ing jaman kuwi[2015] . Sajeroning wektu sing padha, Sozomen, sajarahwan ing pertengahan abad kaping lima,

---

gréja'. Nanging sacara ketat, istilah 'reliki suci' ateges sisa-sisa mulya saka para wali suci Gusti Allah. Nanging, sanadyan ing kene tembung 'reliki' nduweni maneka teges. Kaping pisan lan paling utama, istilah 'reliki' ateges 'balung-balung' para wali suci. Mangkono, umat Kristen wiwitan ngurmati balung para martir suci Ignatius sing dijuluki Pembawa Gusti lan Polycarp saka Smyrna. Sejarawan gereja Eusebius, nalika nyritakaké pindhahé relik St. Lukas Rasul lan St. Timotius ing abad kaping 4, nambahaké yèn patriark nyimpen mau ing pangkuané ing wadah cilik utawa kothak. Cetha menawa wadah relik iki mung bisa ngemot balung para rasul suci. Tembung 'relik' uga ateges, kanggo para leluhur kita, utamane 'balung'. Nanging sawetara relik suci dumadi saka awak sakabehe wong sing wis seda lan kaawet banget nganti isih katon alus lan lenture anggota awaké; contone, ing pulo Corfu, relik St Spiridon saka Trimythous wis ana luwih saka sewu lima atus taun ing iklim lembab lan panas, nanging isih njaga kelenturan anggota awaké. (Seri Misionaris: Tameng Iman. Disusun déning I. Smolin. St Petersburg, 1904, kaca 64 lan salajengipun.).

[2009] Konsili Ekumenis Kapitu saka Gréja dianakaké ing taun 787 sajrone pamaréntahan Maharani Irene lan putrané Constantine, ing panggonan sing padha karo Konsili Ekumenis Kapisan, ing kutha Nicaea ing Bithynia; konsili iki netepaké dogma pangurmatan ikon nglawan para ikonoklas. Akta asli saka konsili iki wis kasimpen kanthi lengkap lan diterbitake ing basa Rusia dening Akademi Teologi Kazan ing taun 1891.

[2010] Prosiding Konsili Ekumenis diterbitake ing terjemahan basa Rusia dening Akademi Teologi Kazan ing taun 1891, jilid VII, kaca 233.

[2011] Jerome sing Kinurmatan saka Stridon lair ing taun 330 ing kutha cilik Stridon ing Dalmatia lan Pannonia; bapaké iku bangsawan sing taat. Jerome seda ing taun 420, yuswa 90 taun. Amarga kawruh sing jembar lan jero, kagiatan sing ora kendhat, lan karya-karya gedhé sing ditulis kanggo kapentingan ilmu Kristen lan Gréja Kristus, uga uripé sing pancèn asetik lan dadi tuladha, Santo Jerom kalebu salah siji Bapa lan guru paling misuwur ing Gréja Kulon kuna; dhèwèké nglampahi akèh wektu sajroning uripé ing Wétan. Karya-karya Bapa Suci Jerome, diterbitake dening Akademi Teologi Kyiv, edisi kapindho, 1894, jilid 2, kaca 266: Surat 68 marang Presbiter Injil; lan kaca 251–252: Surat 65.

[2012] St. Basil Agung, Uskup Caesarea ing Kapadokia, lair watara taun 330 ing Caesarea, kutha krajan Kapadokia, ing kulawarga sing pinunjul lan nduwé pendhidhikan dhuwur. Nalika umuré 18 taun, dhèwèké lelungan menyang Konstantinopel lan Athena, ing kono dhèwèké ngrampungaké pendhidhikan akademik kanthi unggul; sawisé bali menyang Kaisarea, nalika umuré 25 taun, dhèwèké dibaptis lan diangkat dadi 'reader'. Ing taun 364 piyambakipun diangkat dados presbiter, lan ing taun 370 dados uskup; piyambakipun séda ing taun 379. Piyambakipun kanthi semangat mbela ajaran ortodoks iman nglawan Arianisme, nanging piyambakipun nemoni permusuhan ora namung saking para Arian nanging uga saking para fanatik ortodoksi, ingkang ngrasa yèn piyambakipun kakehan kompromi marang para Arian; Dheweke kanthi tegas nentang upaya Kaisar Valens wektu kuwi, sing dadi penganut fanatik bidah Arianisme, kanggo narik Gereja Kaisarea marang Arianisme. St. Basil Agung maringi kontribusi ageng marang sastra patristik liwat akèh tulisané sing éndah lan Liturgi St. Basil, sing ndadékaké dhèwèké diparingi gelar 'Guru Universal' iman Kristen. Dina rayahé tanggal 1 lan 30 Januari.

[2013] St Epifanius, Uskup Siprus—utawa luwih tepaté, saka kutha Salamis ing pulo Siprus—iku asalé saka keturunan Yahudi; dhèwèké dibaptis nalika umur 16 taun lan diangkat dadi uskup nalika umur 60 taun. Minangka seorang asketis sing ketat, piyambakipun misuwur amarga kapitadosan kaya bocah cilik, kabecikan, lan welas asih. Piyambakipun ngadegaké komunitas biara ing Palestina, ing ngendi piyambakipun njabat minangka abbot watara 30 taun. Piyambakipun kagungan kaluwihan kanggo nindakake mujijat, nguwasani pirang-pirang basa, lan dados pembela Ortodoksi sing semangat; piyambakipun séda ing taun 403 minangka seorang sesepuh sing kinurmatan. Karya utamané 'babagan bidah' yaiku *The Anchor against Arianism and the Spirit-Fighters* lan *The Medicine Chest against Eighty Heresies* – loro-loroné nglawan bidah kuna lan kontemporer jamané. Dina perayaané tanggal 12 Mei.

[2014] Anastasius saka Sinai, utawa Kinovit, salah siji asket Sinai ing separo kapindho abad kaping enem, dadi Patriark Antiokia, sawijining pembela semangat Ortodoksi nglawan para bidah (ing kraton kaisar), sing nyebabake nesune Kaisar Yustinian; lan, sanadyan kasuciane gesange, dikirim menyang pangasingan, ing ngendi dhèwèké manggon luwih saka 20 taun. Ing wektu pangasingan kuwi, dhèwèké nulis akèh risalah teologi, utamané bab pitakonan loro sipat lan loro pribadi ing Gusti Yesus Kristus. St. Anastasios saka Sinai nyebut St. Eustathios saka Antiochia minangka 'Ilahi' lan nulis manawa dhèwèké nganggep dhèwèké minangka wong sing sampurna ing dalan-dalané Gusti Allah, minangka pangkotbah sing wicaksana, martir sing suci lan guru, minangka bapak lan panglindhungé, lan minangka wong sing diilhami déning Gusti Allah.

nyatakake yèn 'wong-wong sing urip bareng Santo Eustathius padha gumun banget marang ketrampilané ing mréntahaké ajaran lan kecerdasané ing basa. Ketrampilan iki bisa katon ing buku-buku Eustathius sing dijudhul , sing isih lestari nganti saiki', ujare Sozomen[2016] . 'Sayangé,' pangandikane Uskup Agung Filaret saka Chernihiv[2017] , 'ora bisa diomongaké saiki yèn buku-buku Eustathius wis lengkap; nanging sanadyan mung saka sing isih ana, kabèh sipat sing dipuji para kuna ing tulisan-tulisan Eustathius isih cetha katon.' Mung karya-karya sing kasebut ing ndhuwur – 'Pidato marang Kaisar Konstantinus ing Konsili Ekumenis Kapisan' lan risalah babagan tukang sihir Aendora – sing lestari kabeh; saka akèh karya liyaé Saint Eustathius, mung cuplikan sing disusun déning panulis kuna sing tekan marang kita[2018] .

Saka cuplikan sing isih ana saka buku-buku nglawan Arius, cetha yèn Santo Eustathius nulis wolung buku mau. Potongan-potongan iki nuduhaké yèn pembela kabeneran iki wiwitane nyoba mbedakaké ayat-ayat Kitab Suci sing nyritakaké manungsané Kristus Yesus saka ayat-ayat sing nggambaraké Panjenengané minangka Putraning Allah lan minangka Allah, lan Santo Eustathius kasil nindakaké iki kanthi apik, nerangaké makna loro-loroné kanthi bener[2019] . Kanthi cara iki, dhèwèké maringi pukulan paling nentokaké marang para Arian, sing kanthi sengaja nggoleki ayat-ayat sing nyritakaké kahanan asoré Kristus Yesus, nalika nglirwakaké—lan utamané ngalihké perhatian wong liya saka—ayat-ayat sing sipaté béda. Komentar uga ditulis nglawan para Arian babagan Amsal Salomo (8:22) lan babagan Mazmur Daud (15–56 lan 92). Para Arian nyoba nggunakake loro-lorone, teks pisanan lan tembung-tembung tartamtu saka mazmur sing dicantumake minangka bukti kanggo kasunyatan doktrinane. Ing kéné uga, Santo Eustathius migunakaké cara sing padha marang wong-wong mau – piyambakipun nglumpukaké lan nerangaké ayat-ayat Kitab Suci sing nyakup babagan sipat manungsa lan ilahi Sang Juruwilujeng. Kanthi nerangake Kitab Suci kanthi cara iki, Santo Eustathius nuduhake marang para Arian yèn ing Kristus Keilahian lan manungsa padha nyawiji tanpa ana owah-owahan ing sipat-sipaté masing-masing, lan yèn Putraning Allah manut marang Hukum mung kanggo nylametaké wong-wong sing dadi budak dosa lan paukuman. 'Ora Sabda sing tundhuk marang Hukum, kaya sing dikira para penista,' tulis Santo Eustatius, 'nanging Sabda iku dhéwé sing dadi Hukum; uga Gusti Allah ora perlu kurban pangresikan; Panjenengané ngresiki lan ngasamaké kabèh mung kanthi siji gerak. Nanging amarga Panjenengané nggawa wadah manungsa, sing dipikolehi saka Perawan, Panjenengané tundhuk marang Hukum – supaya Panjenengané bisa mbebasaké saka perbudakan Hukum wong-wong sing dikutuk déning sumpah..."

Fokus tulisan Santo Eustatius iki nerangake kanthi tuntas kenapa 'kumpulan komentar' babagan Kitab Suci asring ngemot interpretasi Santo Eustatius saka Antiochia[2020] .

Risalah 'Bab Jiwa' dadi wacana filsafat lan teologi Saint Eustathius babagan jiwa Gusti Yesus Kristus lan uga ditujokake marang kaluputan para Arian.

Pungkasané, risalahé Santo Eustatius 'Bab Penyihir Aendora' iku sawijining karya model, loro-loroné amarga panyajian gagasan sing luhur lan kaendahan gaya lan gambarané, saéngga mbeneraké pujian sing diwènèhaké kabèh panulis lan Bapa Gereja sing nduwèni karya-karya mau marang tulisan-tulisan Santo Eustatius. Ing karya iki, Santo Eustatius, saliyane bab-bab liya, maringi kritik sing tegas nanging adil marang Origen[2021]

[2015] Sajarah Gréja déning Theodoret sing Kaberkahan, Uskup Sirus. Édisi Rusia, St. Petersburg, 1852, jilid 1, bab VIII, XXV, lsp. Uga ana ing Sajarah Historiografi Gréja déning D. B. A. P. Lebedev, édisi 1898.

[2016] Hermias Sozomen saka Salamis, sing dijenengi miturut jeneng kulawargané, iku sajarahwan gerejawi Yunani, wong asli Palestina lan ahli hukum. *Sajarah Gerejawi*-é nyakup periode saka taun 323 nganti 439. Dhèwèké dibesarké ing sangisoré pangaribawa para biksu ing pertengahan abad kaping lima. Sajarahé babagan telung abad kapisan Kristen ora lestari. Nanging, *Church History*-e saka abad kaping papat diterbitake ing terjemahan basa Rusia taun 1851. Isine ana referensi marang Eustathius saka Antiochia ing kaca 22, 121, 123, lan liya-liyane. Nanging, Eustathius sing ditulis déning Sozomen (ing kaca 404)—yèn dhèwèké dibalèkaké manèh déning Jovian lan ngukuhaké Evargius dadi uskup—iku wong liya, dudu sang wali. (Ajaran Sajarah babagan Bapa-Bapa Gréja, kaca 25–26).

[2017] Doktrin Sejarah babagan Para Bapa Gereja. Karya Filaret, Uskup Agung Chernihiv. Diterbitake ing taun 1859, jilid 2, kaca 26.

[2018] Potongan-potongan iki lan sakabehe risalah babagan dukun sihir saka Aendora, kalebu pangandikane marang Kaisar Konstantinus, diterbitake ing jilid kaping papat saka Holland Library lan ing Migne Patrologia, jilid 18. Uga ditemokake ing Perpustakaan Yunani Fabricius (Vol. 9, kaca 133, fol. 68, 170). Risalah Sajarah babagan Para Bapa Gereja dening Filaret, Uskup Agung Chernihiv, 1859, Vol. II, kaca 26.

[2019] Risalah Sajarah babagan Bapa-Bapa Gereja déning Filaret, Uskup Agung Chernihiv, 1859, Jilid II, kaca 27.

[2020] Contone, ing kumpulan komentare babagan Kitab Kejadian (Fabrit. Bibl. graec. 8, kaca 641, 643–645), babagan Kitab Raja-raja lan babagan Amsal Salomo (Bibliot. Coislian, kaca 43–45, kaca 60, 247).

amarga kesenengané sing kakehan marang interpretasi alegoris Kitab Suci , yaiku ora manut marang makna harfiah tembung-tembungé. Mangkono, Origen 'njlentrehake kanthi cara alegoris, béda banget karo makna harfiah tembung-tembungé, – nulis Santo Eustathius – sumur-sumur sing digali Abraham lan prakara-prakara liyane sing ana gandhengane, ing sawijining wicara dawa, maringi makna sing beda marang kabèh prakara mau, padahal sumur-sumur kuwi isih bisa dideleng ing tanah kuwi kanthi mripat telanjang'... Lan bab dukun Endor[2022] (1 Sam. 28), Santo Eustathius mbantah Origen kanthi kandha yèn dhèwèké ora bisa lan ora nelpon roh nabi Samuel[2023] , nanging mung hantu sing muncul liwat sihiré, makili Samuel kanggo ngapusi lan nggawa karusakan marang Saul[2024] . Ing kéné, Santo Eustatius mulang yèn ing Prajanjian Lawas roh-roh wong sing bener padha ngaso ing pangkuan Abraham[2025] , nanging ora bisa munggah menyang swarga nganti Yesus Kristus mbukak gapura Karajan Swarga lumantar kebangkitané; wong-wong sing bener ing Prajanjian Anyar luwih bahagia tinimbang wong-wong sing bener mau – nalika pisah saka badan, padha wis nampa kamulyan swarga lan sawijining pangembengan karo Gusti Yesus Kristus[2026] ...

Urip lan pakaryané Santo Eustathius saka Antiokia maringi piwulang sing jembar ora mung kanggo para pandhita Gréja, nanging uga kanggo kabèh lapisan umat Kristen Ortodoks. Saliyane poin-poin sing kasebut ing ndhuwur, ana sawetara pedoman umum tambahan sing diwenehake Chrysostom, guru sejagat iman Kristen, marang kabeh umat Kristen Ortodoks ing 'Eulogi' sing jembar kanggo bapa suci kita Eustathius saka Antiochia[2027] .

'Aja kaget yèn nalika miwiti eulogi Kang Suci Eustathius saka Antiokia iki aku nyebut sang suci iki minangka martir; dhèwèké ngakhiri uripé kanthi pati, mula piye bisa dadi martir? Aku wis kerep kandha marang kowe, sing tak tresnani, yèn ora pati waé sing ndadèkaké wong dadi martir, nanging uga kahanan atiné. Mahkota kemartiran asring ditenun ora mung adhedhasar asil saka tumindak, nanging uga adhedhasar niat ing mburine... Santa Eustatius ngalami pati kanggo Kristus ora ing tanah kelairané dhéwé, nanging ing tanah manca. Iki pakaryané mungsuh-mungsuhé; padha ngusir dhèwèké saka tanah airé kanggo ngremehké dhèwèké, nanging dhèwèké malah dadi luwih mulya lan misuwur liwat pangasingané ing tanah manca, kaya sing kabuktèkaké déning asil saka kedadéan-kedadéan mau... Santa Eustatius, kaya Rasul Paulus, wis siyap ngadhepi pati sing tanpa

---

[2021] Origen iku guru Kristen kondhang ing Gréja Alexandria ing pertengahan abad kaping telu (dhèwèké séda taun 254) lan katekis unggul ing Sekolah Concord Alexandria, lan sakbanjuré ing Kaisarea ing Palestina, ing ngendi dhèwèké dadi presbiter. Origen lair ing Alexandria ing pungkasan abad kapindho lan dadi yatim nalika umuré 17 taun sawisé bapaké dihukum pati amarga ngakoni iman Kristen. Nalika panganiayaan Decius, dhèwèké dipenjara, sing ngrusak kasehatane, lan akibaté dhèwèké séda watara umuré 70 taun. Dheweke dijuluki 'Intan' amarga kerjane sing ora kendhat. Akeh Bapa Gereja Suci sing nampa piwulang wiwitan lan pambalikan saka paganisme marang Kristen amarga Origen, contone St. Gregorius saka Neocaesarea. Akeh tulisané sing tujuane mbela agama Kristen saka para bidah lan mungsuhé wong Kristen; sing paling wigati yaiku karya-karyané babagan Kitab Suci, ing ngendi dhèwèké nyoba nyawiji iman karo kawruh lan filsafat. Nanging, Origen asring nyatakaké interpretasi lan gagasan sewenang-wenang sing ora disetujoni kabèh Gréja, contoné, babagan Pribadi-Pribadi Tritunggal Agung lan pambentukan jiwa, sanadyan dhèwèké nyajèkaké kuwi minangka praduga pribadiné dhéwé, sing banjur diangkat nganti ekstrim déning para penganuté lan malih dadi bidah. Ing abad kaping enem, Origen dituduh nglakoni sepuluh bidah, lan ing Konsili lokal Konstantinopel taun 543, dhèwèké diukum dadi bidah, diasingaké saka gréja, lan tulisan-tulisané dianggep bidah lan kudu dimusnakaké.

[2022] Aendor, utawa Endor (tegesé 'mata air panggonan'), iku sawijining kutha cilik ing pinggir kali Kisson ing Palestina. Cedhak Aendor manggon dhukun sing kasebut ing 1 Samuel 28, sing didatangi Raja Saul wong Yahudi ing wayah wengi lan nyuwun supaya dhukun mau nelpon roh Samuel sing wis seda. Sanajan saiki, para lelungan dituduhake guwa cedhak Nazaret sing konon dadi panggonane dukun sihir kuwi. Saiki, ing panggonan Aen-Dor ana desa cilik lan mlarat sing dijenengi Endur.

[2023] Samuel iku hakim pungkasan lan paling misuwur ing Israel, urip sewu satus taun sadurunge lairé Kristus. Dheweke ngedegake pasamuwan nabi, utawa sekolah, minangka paguyuban agama lan moral sing dirancang kanggo nglatih rasa patriotisme lan pencerahan ing masyarakat. Dheweke mréntahaké wong-wong kanthi wicaksana; dheweke séda ing umur 88 taun, sawisé ngangkat Saul dadi raja kapisan. Uripé Samuel diterangaké ing bab-bab pambuka Kitab Raja-Raja Kapisan.

[2024] Saul, putrané Kish, raja kapisan bangsa Yahudi sing diurapi déning Samuel kanggo ngadeg ing tahta, mrentah suwéné 40 taun—ing wiwitan tumindak luhur, nanging sawisé kuwi dadi kesusu nguber kuwasa lan kejem, nalika dhèwèké mandheg manut pitutur Samuel. Uripé diterangaké ing 1 Samuel 9:31.

[2025] 'Ing pangkuan Abraham' iku ungkapan Alkitab sing nuduhaké panggonan ing alam sawise mati ing ngendi wong-wong sing bener miturut Prajanjian Lawas manggon (Lukas 16:22–23). Ungkapan iki asalé saka kabiasaan Yahudi sing lungguh nyender ing dhaharan bengi, ing ngendi nyender ing dhadha utawa pangkuan dadi pratandha keakraban khusus antarane wong-wong sing lungguh kaya ngono.

[2026] Doktrin Sejarah Para Bapa Gereja. Karya Filaret, Uskup Agung Chernihiv. Diterbitake taun 1869, jilid II, kaca 28.

[2027] Karya Bapa Suci kita Yohanes Chrysostom, Uskup Agung Konstantinopel, ing terjemahan basa Rusia. Diterbitake dening Akademi Teologi St. Petersburg, 1896, jilid 2, buku 2, kaca 642–650.

cacah, lan dheweke nahan kabeh iku kanthi tentrem lan semangat; dheweke uga ngliwati akèh bebaya sing teka marang dheweke liwat pengalamané dhéwé. Lan padha ngusir dhèwèké saka tanah airé lan ngetokaké akèh tuduhan liya marang wong sing pinaringan berkah iki ing wektu kuwi, sanadyan ora ana alesan sing adil kanggo nuntut, kajaba mung amarga, miturut tembungé Rasul Paulus, mungsuh-mungsuhé *'ngganti kabenerané Gusti Allah karo goroh, lan nyembah lan ngabdi marang makhluk tinimbang marang Sang Panyipta'* (Roma 1:25); dhèwèké, nanging, ngadhep adoh saka piala lan nyingkiri tumindak ora patuh marang hukum, nanging iki pantes diparingi mahkota, dudu tuduhan."

Napa, mula, Santo Eustatius diasingake, lan napa Gusti Allah ngidini para panganiaya tumindak sak karepe? Napa? Aja nganggep tembung-tembung iki mung kanggo ngatasi siji keraguan iki; ora, yen kowe tau rembugan bab kaya ngene karo wong pagan utawa wong sesat, apa sing diomongake ing kene bakal cukup kanggo ngatasi kabeh keraguan. Gusti Allah ngidini iman sejati lan apostolik-Nya kena akèh serangan, déné Gusti Allah ngidini bidah lan paganisme ngrasakaké tentrem; kenapa? Supaya kowe bisa ng ngenali kelemahane, nalika tanpa gangguan padha ngrusak awake dhewe, lan supaya kowe yakin marang kakuwatan iman sing tahan serangan lan malah saya tambah liwat tangan mungsuhe... Apa kowe weruh yèn Gusti ngidini malaikat Setan nyerang para abdi-Nya lan maringi akèh bala kang ora kaétung, supaya kakuwatané katon? Satemene, apa kita padha debat karo wong-wong pagan utawa karo wong Yahudi sing sengsara, iku wis cukup dadi pratandha kakuwatan ilahi manawa iman Kristus, sawise ngliwati pirang-pirang perang, wis menang; lan nalika sakabehe jagad padha nglawan lan saben wong padha nganiaya rolas wong mau—yaiku para Rasul—kanthi semangat gedhe, dheweke, sanadyan disiksa, dianiaya lan ngalami akèh sangsara, bisa sajrone wektu sing cendhak ngalahaké wong-wong sing nyiksa mau kanthi kamenangan sing sampurna. Mula saka iku, Gusti Allah maringi idin supaya Eustathius sing berkah saka Antiochia diasingaké, supaya kita luwih cetha weruh kekuwatan kabeneran lan kélemahan para ahli bidah.

'Lantaran pandonga Santo Eustatius, mugi Gusti Allah nylametaké Gréja Panjenengané saka kabèh pangawruh palsu lan pamérangan, lan ngreksa kasatuan lan katentreman gréjawi kanthi semangat andhap asor lan katresnan Kristen; lan mugi Panjenengané welas asih lan nylametaké kita kabèh sing pracaya.'

'Lan, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh bab, padha niru kabecikan para wali, supaya kita bisa melu nampa makuta, sih-rahmat, lan katresnan marang manungsa saka Gusti kita Yesus Kristus, lumantar Panjenengané lan bebarengan karo Panjenengané, kamulyan, pakurmatan, lan kuwasa kagem Rama, bebarengan karo Roh Suci, kagem salami-laminé. Amin.'

7 Maret

22 Februari (Gaya Lawas)

Penderitaan St. Mauritius Sang Martir, putrané Photinus, lan 70 prajurit sing bareng.

Perangan tanggal 22 Februari

Raja Maximian sing ora adhedhasar hukum lan ora takwa[2028] pracaya yèn kanthi ngabdi marang dewa-dewa palsu, dhèwèké bakal éntuk pitulungan kanggo dhèwèké dhéwé lan kamulyan kanggo kratoné; mulané dhèwèké mréntahaké kabèh wong ing kakaisarané supaya nyembah arca-arca sing ora takwa. Dheweke piyambak ngupaya dadi tuladha pangabdian sing semangat lan rajin marang setan, meksa wong liya supaya nyembah kurban sing keji. Ora cukup kanggo dheweke, kaya para raja jaman biyen, mung nerbitake prentah marang para gubernur provinsi supaya njamin panyembahan marang arca-arca: Dheweke piyambak, tanpa kélangan semangat, ngubengi kabèh karajan, nindakaké upacara ing ngarep mezbah setan; raja sing ora nduwé iman marang Gusti kuwi ngarep-arep yèn kanthi rawuhé, kabèh wong sing wis mbalèk saka kesesatan pagan lan wis diparingi sih supaya mangertèni kabeneran Kristus bakal bali manèh marang panyembahan arca-arca kaya biyèn. Kanthi niyat iki,

[2028] Maximian Galerius, kaisar Romawi – saka taun 306 nganti 311.

dhèwèké ninggalaké Roma lan mangkat menyang provinsi-provinsi wétan; ing antarané panggonan liya, dhèwèké tekan kutha Apamea ing Siria. Ing kono, para imam pagan nyedhak dhèwèké lan miwiti ngina wong Kristen, kandha:

'Dhuh Prabu Agung, awit déwa-déwa paring kalodhangan dhumateng kita supados saged wicara bébas kaliyan panjenengan, kita nyatakaken dhumateng panjenengan bilih saben tiyang saking kita ngajén kanthi ajrih lan pangabdian dhumateng déwa-déwa agung karuhun kita, utamané Zeus[2029] lan Apollo ingkang éndah[2030] , déwa-déwa utama kita, ingkang mbelani lan nglindhungi karajan panjenengan.' Nanging Mauricius, bebarengan karo pitung puluh prajurit panjenengan liyane, kang kesengsem dening pakurmatan lan sugih amarga peparing agung panjenengan, ngremehake dewa-dewa kita lan nentang panguwasa panjenengan sing agung lan ora bisa dikalahake—padha kesasar dening ilusi Kristen.

Krungu kabar iki, Raja Maximian nesu banget; nesune ngrebut dhèwèké luwih kobong tinimbang geni ing tungku; dhèwèké luwih nesu amarga ana prajurit kaya ngono ing barisané. Ing salah siji dina suci , piyambakipun paring dhawuh supados pangadilan diadegaké ing papan pagelaran umum ingkang winastan Amaxica; papan punika dumunung antawisipun gapura kutha sisih lor. Maximian milih papan punika supados sakabèhing rakyat saged nyekseni pangadilan; piyambakipun paring dhawuh supados para martir suci digawa mriku. Ing dina kang wis ditemtokake, nalika akèh wong padha kumpul ing panggonan kang wis ditunjuk—malah para dara ora ana sing tetep ing omah—Kaisar Maximian lungguh ing panggung dhuwur. Banjur pitung puluh prajurit suci Kristus, bebarengan karo pimpinané, Santo Maurice, digawa menyang kana déning abdi dalem. Sawisé ndelok wong-wong mau, kaisar kandha marang Maurice:

'Kita wis ngarep-arep, Mauricius, kita ngarep-arep, kowe, minangka wong-wong sing durung ditinggalake dening sih kraton kita, sing wis dipelihara dening upah kita lan diurmati dening kita kanthi pakurmatan paling dhuwur, bakal ngetutake tuladha kita sing saleh lan, lumantar tumindak gagah berani lan pitutur wicaksana, nggugah wong-wong sing nolak hukum kita, sing nyenengake para dewa; supaya kowe mbenerake pandangan wong-wong sing kesasar, ngapikake apa sing perlu dibenerake, lan ngendhaleni wong-wong sing nyebarake prahara – cekakipun, kita yakin menawa panjenengan badhe mbenerake sedaya ingkang sampun kalampahan tanpa dhawuh saking kita, ingkang nglawan kita lan bertentangan kaliyan karsa kita. Nanging kita krungu yèn kowe malah nindakake sing kosok baline – ora mung gagal nundhukake wong-wong sing mbrontak marang paugeran kita, nanging kowe dhéwé malah dadi mungsuhé déwa-déwa kita sing maha kuwasa; kowe nglirwakake, ora ngajèni, lan ora nindakake kurban utawa sesajen; apa maneh, kowe malah wis dadi pamimpin kanggo wong liya lan nuntun wong-wong mau menyang jurang karusakan, yen pancen ana bebener ing apa sing wis diandharake marang kita babagan kowe.

Kanggo iki, Santo Mauritius mangsuli:

'Duh Sang Prabu, pangajab sing kita lakoni marang dewa-dewa panjenengan sing tanpa nyawa iku nyiapake mahkota kamenangan sing mulya saka Gusti Allah sejati kita. Kita ora ngremehake utawa ngina, kaya sing kok bayangake ing kegilaanmu, marang Gusti sing wis nyipta kita, nanging kita ngluhurake Panjenengané sing sejati, siji-sijiné Gusti, sing wis nyipta langit lan bumi, segara lan kabèh sing ana ing jerone. Uga ora pantes nyebut 'déwa' marang setan-setan sing najis lan kotor sing nuntun manungsa marang karusakan, uga ora pantes nyebut 'déwa' marang arca-arca sing tuli, wuta, lan tanpa urip.

Banjur raja kandha:

'Apa mangkono kowe, Mauritius, matur nuwun marang para dewa sing wis ngurmati kowe lan maringi kowe panggonan paling utama ing tentara?'

Nanging Santo Maurice mangsuli:

Aku ora tau nampa pakurmatan saka dewa-dewamu, lan aku uga ora kepengin ngurmati dheweke. Sapa ta ing antarané wong sing wis ngerti Gusti Allah sing kepéngin ngajèni marang barang-barang sing ora ana akal, kejaba wong-wong sing ora nduwé akal lan kaya kéwan sing ora ana akal (Mazmur 48:13); mung wong-wong

[2029] Zeus utawa Jupiter – dewa Greko-Romawi, diurmati minangka panguwasa swarga lan bumi, bapaké kabèh déwa lan manungsa.
[2030] Apollo diurmati minangka dewa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga kanggo kesejahteraan umum lan katertiban, pelindung hukum, lan dewa ramalan.

kaya ngono sing ngangkat watu lan wit dadi déwa, nganggep yèn kuwi nduwé akal, lan nyembah marang kuwi minangka déwa.

Nanging raja kandha:

'Kowe wis diparingi pangkat paling dhuwur ing antarane wong-wong sing ngladeni kita; mulane kowe bisa ngomong marang kita kanthi wani lan tanpa wedi.'

Sawisé ngendika mangkono, raja mréntahaké supaya Santo Mauritius dipisahaké saka pitung puluh prajurit lan maringi tembung alus marang para prajurit mau:

'Sapa, sedulur, sing wis ngapusi kowe lan nandur ing atimu pikiran kanggo mbelot saka panyelamatmu – dewa-dewamu – lan melu ing kesesatané wong-wong sing nyembah Manungsa sing disalib, semacam penjahat?'

Banjur Theodoret sing pinaringan berkah, bebarengan karo Filipus, mangsuli kanggo kabèh martir suci:

'Heh sangsarawan kang ora nduwé iman marang Gusti, ora mung kita dhéwé ora ana ing kaluputan, nanging kita uga kepéngin nylametaké kowé saka kaluputan sing wis nylametaké kita, kanthi nyembah marang Gusti Allah sejati siji – Rama Kang Maha Kuwasa lan Putrané siji-sijiné, Gusti kita Yesus Kristus – Gusti sejati, lan Kabijaksanaané Gusti Allah lan Roh Suci Panjenengané, sing wis maringi kawruh lan pangerten marang kita, supaya kita bisa ngakoni Trinitas sing sejati. Kita ngremehake pracaya panjenengan sing ora takwa; kita nyingkiri pangkat prajurit donya supaya kita pantes dianggep prajurité Gusti Allah, Sang Raja Kakuwatan.

Banjur Maksimian kandha:

Aku weruh, Filipus, kowe wis tekan yuswa tuwa sing kinurmatan, nanging ing kawicaksanan kowe adoh ketinggalan karo para enom; luwih becik kowe nyembah dewa-dewa kita lan maringi tuladha apik marang kanca-kanca prajuritmu, supaya padha niru; mengko kowe bakal nampa pakurmatan gedhe lan peparing saka kita.'

Nanging Santo Filipus mangsuli:

'Ngertia, yaiku Sang Prabu, manawa aku ora bakal nuntun wong-wong sing kanthi sukarela wis ngerti ajrih marang Gusti Allah menyang dalan sing ala, amarga wis katulis: *"Celaka wong sing dadi alangan"* (Matius 18:7).'

Kanggo iki, Maximian kandha:

'Kowe ngiayi, Filipus, amarga kasabaran lan kalem kita. Luwih becik kowe ninggalaké takhayulmu, supaya ora nyulut nesu lan murka kita; kowe bakal nampa panyiksaan sing nggegirisi yen kowe wani ngakoni Manungsa sing kowe anggep salah siji saka para dewa.'

Banjur pitung puluh martir suci mangsuli marang panganiayaé:

Ancamanmu sing sia-sia lan ora ana gunané, raja sing ora nduwé Gusti, malah maringi kita kekuwatan lan keteguhan; kita ora wedi marang siksaan, amarga ora ana rasa wedi ing atiné wong sing tresna marang Gusti.

Maximian nesu banget krungu wangsulan iki lan mrentahake supaya sabuk lan busana militere dicopot, kandha:

'Delengen apa kamulyan lan pakurmatan sing wis kowe tinggalake, lan apa isin sing wis kowe gawa marang awakmu dhewe amarga ora manut.'

Nanging para wali mangsuli:

Kanthi nyopot sandhangan lan sabuk kita, kowe wis nyopot pangkat militer kita; nanging ana Gusti Allah ing swarga sing kitaurmati: Panjenengané bakal ngagem kita sandhangan lan sabuk sing ora bakal rusak lan bakal maringi kita kamulyan langgengé, sing kowe pancèn ora pantes ndeleng, amarga bapakmu, Setan, sing ngomong lan tumindak liwat kowe.'

Banjur raja, saya nesu, kandha marang para wali:

'Kowe wong-wong terkutuk, ora pantes nampa karunia déwa-déwa kita, kowe wis nggawa isin marang awakmu dhéwé: kita wis maringi pakurmatan gedhé marang kowe, nanging kowe wis ngremehké déwa-déwa agung lan ngremehké sih kita; saiki tampanana apa sing pantes kowe tampa.'

Para wali mangsuli:

Ya Sang Prabu, dadi prajurit ing pangabdimu iku bab sing sia-sia lan ora langgeng, dene pakurmatanmu malah dadi isin; amarga kowe wis lali marang Gusti Allah, sing paring kowe kakuwatan karajan, lan ing kabodhoanmu kowe nyembah arca-arca sing kosong lan tanpa nyawa kaya déné déwa, sanadyan ora ana paedahé lan ora ngerti sapa sing ngajeni utawa ngremehké.

Banjur raja kandha:

'Kanthi welas asih karajaanku, kersa ngapura nyawamu, aku bakal maringi wektu luwih suwe.'

Sawisé kuwi, dhèwèké mréntah supaya wong-wong mau dipenjara telung dina, supaya sawisé mikir, padha bisa milih apa waé sing dikarepake. Nanging para wali, sawisé dipenjara lan diiket nganggo belenggu, padha kandha mangkéné:

'Sedulur-sedulur ingkang kinurmatan, ayo padha ngadhepaken atiku ing pandonga lan nyuwun kanthi tulus marang Gusti Allah kita ingkang gung lan welas asih, supaya Panjenenganipun paring kawicaksanan lan pangertosan dhumateng kita lumantar Roh Suci: ayo nyuwun supados Panjenenganipun paring tembung ing lisan kita kangge mangsuli sang raja, supados ingkang nyiksa kita gumun dening kayektosan iman kita.'

Sawisé kuwi, padha miwiti ndedonga, padha muni kanthi swara siji:

– Gusti Yesus Kristus, Allah Maha Kuwasa, sing kakuwatané langgeng lan kratoné ora ana entéké, kersakna Roh Suci Panjenengan mudhun marang kami – mugi Panjenengan nuntun lan ngisi kami kanthi kabungahan lan kabagyan; mugi Panjenengan paring kamenangan dhumateng kita saking pangelirwaké ingkang jahat, lan mugi kita kakuataken ing iman déning Roh Suci Panjenengan, ingkang ngandika ing jeroning kita miturut janji Panjenengan ingkang satya lan boten kendhat (Matéus 10:19–20). Amarga Panjenengan sampun nyabut pakurmatan donya saking kita, paringna supados kita dados prajurit ing kutha swarga Panjenengan lan manggon ing antawisipun warga swarga kanti sedaya para suci ingkang sampun nyenengake Panjenengan wiwit jaman mbiyen. Panjenengan punika Gusti ingkang Maha Siji, lan dhumateng Panjenengan kilen lan kakuwatan langgeng salami-laminipun, amien.

Telung dina sawisé, Raja Maksimian manèh lungguh ing pangadilan sing padha ing Gapura Amaxian lan mréntahaké para martir suci supaya digawa ngadhep dhèwèké; kabèh warga kutha uga padha kumpul ing kono kanggo nyekseni pangadilan. Panganiaya kuwi, nahan nesuné, ngandika marang para wali kanthi alus:

'Wong-wong, pilihna kanggo awakmu dhéwé apa sing paling apik kanggo kowe: maju lan nyembelih kurban marang para déwa, lan kowe bakal nampa urip lan slamet saka pati sing pait.'

Banjur para wali mangsuli:

'Kami, yaiku sang raja, wis nimbang kabeh kanthi tliti: rungokna pitutur saking kami lan aja meksa maneh supaya kami nyembah marang dewa-dewa panjenengan; awit kami sampun teges niyat ngremehake gesang donya punika lan langkung milih pati ingkang ngentosi kami amargi katresnan dhumateng Kristus, ingkang saking Panjenenganipun kami ngarep-arep nampi gesang langgeng.' Mula, tindakna marang kita manut kersamu: kita ora bakal mbalik saka Gusti kita, lan ora bakal tau nyembah setanmu; kanthi diukum pati donya, kita bakal dibebasake saka paukuman langgeng.

Mangkono wangsulan para wali. Nanging penyiksa, nalika weruh ana sawijining pemuda ing antarané, takon marang dhèwèké:

'Critakna, enom, jenengmu sapa lan saka endi kowe asal?'

Wong enom mau mangsuli:

'Jenengku Photinus; jeneng iki tak tampa saka cahya sejati; aku iki prajurit Kristusku, sing wis nggawe bapakmu, setan, isin.' Aku wong Romawi wiwit lair, putrané—ora mung ing daging nanging uga ing roh—sing paling misuwur Mauritius; amarga saka dhèwèké aku lair lan nampa kawruh babagan Gusti Allah; dhèwèké ngopeni aku ing iman suci marang Gusti Kristus, sing kowe, wah Sang Prabu, kanthi nolak, wis ndadèkaké awakmu kaya kéwan sing ora nduwé akal.

Kanggo iki penyiksa mangsuli:

'Kowe bodho, enom, lan tembungmu ngetokake yuswamu; nanging saiki wayahe kowe ngerti apa sing paling apik kanggo kowe – maju lan kurbanna marang Zeus Agung, lan ngreksa yuswamu.'

Banjur pemuda iku kandha:

'Kowe nyebut aku bodho mung amarga aku ora manut marang pituduhmu lan ora nyembah arca-arca. Ora, aku luwih wicaksana tinimbang kowe kabeh, amarga aku pracaya marang Gustiku Yesus Kristus, kang kowe ora pracaya lan ora kepengin ngerti.'

Banjur penyiksa mau ngendika maneh marang para wali:

'Nganti kapan kita kudu sabar karo kebodhoanmu, kowe para sengsara? Nganti kapan, amarga welas asih kita sing kakehan, kita bakal nundha panyiksaanmu? Tawakna kurban marang para dewa; aja nganti ngundang paukuman adil kita tumrap awakmu; aja nyurung kita dadi tanpa welas lan kejem.'

Para wali mangsuli:

'Wah, kowe iki abdi setan sing jahat lan ora takwa, yen kowe isih nduwe sithik wae akal, mesthine kowe wis ngerti bab iman kita lan bab kakuwatané Photinus; sanadyan umuré isih enom, dheweke wis nggawe isin marang kejahatanmu lumantar iman lan pangakuané marang Kristus sing leres; Mulané kita malah luwih ngupaya nahan sangsara iki, supaya bapakmu, setan, isin lan supaya nyenengake Kristus Gusti kita.

Banjur penyiksa kuwi, kebak nesu, mréntahaké para wali supaya ditelanjang lan dicambuk nganggo tali kulit sapi. Para abdi miwiti nglakoni dhawuh mau: padha ngedhempet saben prajurit Kristus lan tanpa welas asih padha nyambak awaké kabèh. Mangkono para wali disiksa nganti awak suci padha remuk lan panggonan kabèh kacepet abang amarga akèh getih sing mili. Ing tengah sangsara, para wali padha njerit marang Kristus Gusti, nyuwun pitulungan. Gusti ora ninggalake wong-wong mau nganggo kakuwatané sing ora katon; Panjenengané ngurangi sangsara lan nguwatake atiné ing kasabaran lan katresnan ilahi. Nalika para abdi wis kesel banget, sang raja ngandika marang para wali:

'Apa kowe wis nyadari, kowe wong angkuh lan bodho, sepira gampangé kita njupuk nyawamu? Mula, sembahké para dewa, supaya kowe ora ngundang paukuman sing luwih abot tumrap awakmu dhéwé!'

Nanging para wali mangsuli:

'Tahua iki, he raja jahat sing ora kenal marang Gusti kita: kaya kowe adoh saka katresnané Kristus lan pepadhang sejati, kabut déning pepeteng pangeliruané setan, mangkono uga kita ora ngrasakaké lara saka panyiksaan sing kowe jalari, amarga pikiran kita padhang déning iman lan katresnané Kristus Gusti kita. Mula, he penyiksa lan abdi setan, rancangna paukuman anyar sing paling nyiksa kanggo kita; nyawani kita ngidam, lan katresnané Kristus ing batin kita kepéngin, lumantar sangsara, bébas saka badan lan nyawang Gusti Allah kang urip, sing mrentah langgeng salawas-lawase.

Krungu kuwi, sang penyiksa tambah nesu lan dhèwèké mréntahaké supaya geni gedhé dinyalakaké, sing bakal nglebokaké para martir suci ing kono.

Banjur kobongan gedhe dinyalakake; nanging para wali ora ngenteni abdi sang penyiksa kanggo mbuwang dheweke menyang geni, nanging padha nyedhaki geni kuwi kaya banyu, lan mlebu ing tengah kobongan, mlaku tanpa cilaka liwat geni, ngoyak penyiksa lan nggawe dewa-dewane isin. Kabeh sing ana padha gumun marang mujijat sing mulya kuwi. Nanging sang penyiksa, kaya wadah karusakan, ora gelem ngakoni manawa para wali dibantu déning kuwasa Gusti Allah, sing ngliwati kuwasa geni; malah, kanthi nesu sing luwih gedhé, dhèwèké nyoba ngrusak para wali. Dheweke mrentahake para martir suci—sing ora cilaka saka geni kang nggebug—supaya diseret metu saka geni lan diiket ing wit-witan panggonan para penjahat biasane disiksa, lan awaké disikat tanpa welas asih nganggo cakar wesi . Para wali, nanging, kanthi gagah berani nahan sangsara kejem iki, ora wedi marang lara jasmani. Malah wong-wong padha gumun marang nesu lan kegilaan raja. Wali Mauritius, nalika ngadhep raja, kandha marang dheweke:

Wah, penyiksa sing jahat lan keji, apa kowe ora weruh kelemahanmu dhéwé? Apa kowe ora nyadari sepira cilikmu? Amarga Photinus, bocah enom waé, bisa nahan akèh panyiksaan sing nggegirisi; kanthi mangkono dhèwèké ngrusak lan mecah kakuwatan kratonmu sing tanpa hukum. Kepiye kowe bisa ngalahake kita kabèh, nalika kowe dhéwé wis kalah lan isin déning bocah nom-noman?"

Maximian ngglundhung marang sang wali kanthi nesu, lan karo nggrentheng untu, dhèwèké mréntah supaya Photinus, sang enom suci, langsung dipenggal sirah nganggo pedhang ing ngarepé bapaké dhéwé; kanthi iki dhèwèké kepéngin mbales dendam marang Mauritius; dhèwèké mikir yèn pati anaké bakal nglarani atiné bapaké – Santo Mauritius; nanging wong suci kuwi kebak kabungahan lan kabagyan nalika nyekseni pati anaké minangka martir lan pati anaké kanggo Kristus Allah.

Nalika Santo Fotinus, sing kaping pisan kena pedhang, nyerahake nyawane marang Gusti, Mauritius kandha marang Maximian:

'Kowe wis nepaki pangarep-arep kita, penyiksa tanpa hukum, kanthi ngirim Photinus sadurunge kita marang Kristus Gusti; saiki, tanpa mangu-mangu, pamitan kita menyang swarga ora suwe maneh: sapa ing antaran kita sing ora bakal ngetutake tuladha prajurit Kristus, Photinus, sing wis njupuk panggonane ing papan swarga lan nggawe Setan, bapakmu, isin?' Rancangna siksaan sing luwih gedhé lan luwih kejem, lan lakokna sak kuwasa kowe kanggo nguji apa iman kita marang Kristus pancen teguh.

Nalika Maximian weruh yèn para martir suci padha nahan kabèh panyiksa kanthi alus lan wani, tanpa goyah saka pracayané, dhèwèké nglumpukaké kabèh penasihaté sing jahat lan ora takwa lan miwiti ngrancang

bareng karo wong-wong mau paukuman pati sing paling kejem sing bisa digunakaké kanggo ngrusak para martir, supaya bisa medeni atiné kabèh wong Kristen, ing endi waé padha manggon. Sawetara padha menehi saran siji, liyane saran liyane; pungkasané, salah sijiné—sing paling galak lan jahat, banget ora manungsawi lan ala—ngendika marang Maximian:

'Saiki, yaiku, Paduka Raja, mangsa panas—wulan Juli; lan ing njaba kutha kita, ing kulon, ing antarané kali loro lan tlaga, ana panggonan, rawa lan kebak suket; saiki ana kumpulan nyamuk, lalat jaran, tawon lan walang ana ing kono, nganti manungsa angel banget liwat panggonan kuwi, lan menawa ana ing kono sakjam ora mungkin; Bawani wong-wong mau menyang kene; pareni dhawuh supaya padha ditelanjangi lan diiket ing wit-witan; salajengipun, awaké padha diolesi madu; banjur nyamuk, tawon, lan kabéh jinis lalat bakal nyiksa wong-wong mau kanthi kejem; iki paukuman paling abot lan medeni saka kabéh sing bisa dipikiraké; banjur wong-wong mau bakal mangerténi yèn ora kena ngina marang déwa kita sing ora bisa dikalahaké lan langgeng.'

Pitutur iki banget nyenengake raja sing ora pracaya marang Gusti lan kabèh penasihat jahaté, lan para martir suci Kristus dihukum nganggo sangsara iki. Banjur para prajurit nyekel wong-wong mau, ngiket, lan nggawa menyang panggonan sing wis kasebut mau; ing kana padha ngiket para wali kanthi kenceng ing wit-witan sing tuwuh ing dhuwur mata air lan ing pinggir rawa, lan ngolesi awak telanjangé nganggo madu saka sirah nganti sikil; malah, padha mbuwang awaké Photinus sing suci menyang lemah ing ngarepé bapakné dhéwé. Sawisé kuwi, padha mundur. Kabeh jinis lalat, nyamuk, lalat jaran, tawon, lan kalabang padha nglumpuk ing para wali; kaya mega kandel, padha ngubengi para sing nampa sangsara, nyiksa kanthi tanpa welas asih. Para wali nahan sangsara sing ora bisa ditahan iki sajrone sepuluh dina lan sepuluh bengi. Ngangkat paningal marang langit, padha ndedonga, kandha:

'Gusti, Allah kita, Panjenenganipun sampun nyipta kita miturut gambar lan rupa Panjenenganipun; Panjenenganipun paring kawicaksanan dhumateng kita supados saged mangertos kayektèn Panjenenganipun; Panjenenganipun kersa nglairaké dhumateng kita Ketuhanan Panjenenganipun, Putra Panjenenganipun ingkang tunggal, lan Roh Suci ingkang Maha Suci lan maringi gesang. Kula pasrahaken nyawa kula dhumateng Panjenengan lan nyuwun supados kalebetaken kula ing antawisipun sedaya para suci Panjenengan ingkang sampun nyenengaken Panjenengan wiwit jaman mbiyen. Amargi kula sampun tresna lan ngupadi Panjenengan kanthi sakabehe nyawa kula; amargi Panjenengan, kula nandhang sangsara punika. Panjenengan piyambak ingkang Maha Luhung lan Maha Asih, lan dhumateng Panjenengan katur kamulyan salami-lamine. Amin."

Sawisé kuwi, padha nyerahaké nyawa suci marang Gusti lan diparingi mahkota kamulyan langgeng. Nanging panganiaya sing ora manut hukum, Maximian, terus nesu marang para wali sanajan wis seda, nalika padha wis ngrasakaké urip langgeng (awit wong sing seda ing Gusti iku urip ing ngarsané Gusti, sanajan wis ninggalaké donya iki). Nalika krungu yèn para wali wis seda, Maximian mrentahaké supaya sirahé sing mulya dipotong lan ditinggal tanpa dikubur. Awak lan sirahé banjur disebar ing padang rumput lan alas wit oak sing ana ing kana, supaya dipangan manuk lan kéwan galak. Sawetara wong pracaya, teka ing wayah wengi, nglumpukaké relik suci para martir sing sumebar kanthi wedi lan gemeter lan ngubur ing panggonan kuwi, memuji Gusti kita Yesus Kristus, sing dipuji langgeng karo Rama lan Roh Suci, amèn.

Peringatan Sang Falassius sing kinurmatan, pertapa saka Suriah.

Dirilat ing tanggal 22 Februari

Sing Mulya Falassius, nalika isih enom, mbangun panggonan ing pucuk gunung lan manggon ing kana. Amarga ketulusan lan andhap asor alamiah, dhèwèké ora suwe krasa kepéngin nglakoni urip tapa brata. Panjenengané mundur menyang pucuk gunung cedhak désa Targala lan nglampahi 38 taun ing kana kanthi tapa brata, tanpa omah apa waé: ora sel, ora tenda, malah ora ana pangayoman; nanging, mung mbangun pager watu cilik lan nganggo langit minangka siji-sijiné pangayoman, Panjenengané tetep manggon ing kana ing saben wektu. Amarga tumindak kaya ngono, Gusti paring sih marang sang resi suci mau supaya bisa nindakake kaajaiban. Sang Falasius sing kinurmatan ngusir setan, nyembuhaké manéka rupa lara, lan kanthi kakuwatan saka karuniané sing gaib, dhèwèké dipadhakaké karo Para Rasul Suci. Ing sawijining dina, ana ula nyerang dhèwèké lan nyoba nguntal, nanging dhèwèké ndedonga lan lumantar pandongané, dhèwèké slamet saka pati. Ing wektu liyane,

piyambakipun nandhang lara weteng sing nyebabake sangsara banget, nanging piyambakipun nyebut asmaning Gusti lan kanthi kuwi mari saka lara sing nyiksa. Warga akeh tansah padha teka marang Sang Reverendi kanggo nyekseni kaelokane, lan akeh sing teka nyuwun supaya ditampa dadi kanca-kancane. Romo sing kinurmatan ora nolak panyuwunan kaya ngono. Sawise mbangun sel-sel kanggo wong-wong sing kepengin nglakoni tapa brata bareng karo piyambakipun, piyambakipun maringi idin supaya padha manggon ing kana, lan maringi panganan sing digawa dening para pangagum saka maneka panggonan. Sawise nglampahi gesange kanthi tapa brata kaya ngono, Romo Falasius seda kanthi tentrem.

Peringatan Sang Varadat, pertapa Siria.

Dirilis tanggal 22 Februari

Sing Mulya Varadat iku wong asli saka Antiochia[2031] . Sawise milih urip tapa brata kanggo renungan, dhèwèké pisanan nyendhiri awaké dhéwé ing sawijining gubug, lan sawisé sawatara wektu, dhèwèké mundur menyang gunung sing dhuwur lan miwiti urip nyendhiri ing sawijining sel sing wis dhèwèké bangun kanggo awaké dhéwé. Romo kanthi sengaja ngrancang sel iki supaya luwih cilik tinimbang dhuwuré dhéwé; mula, nalika ana ing njero, dhèwèké tansah ngadeg mbungkuk, lan turu uga ing posisi mbungkuk. Sel iki ora ana jendhela, mung ana siji lawang, lan malah lawang kuwi tansah ditutup déning sang wali kanggo nglindhungi dhiri saka pengunjung sing ora nduwé ijin; lan kanggo ngidini cahya srengéngé mlebu ing sel, tinimbang jendhela, dhèwèké nggawe celah ing témbok, sing ambané nganti dhèwèké ora tau éntuk pangayoman ing panggonané saka udan utawa srengéngé sing nyengat. Saint Baradat manggon pirang-pirang taun ing panggonan sing sempit lan ora nyaman kaya ngono. Mengko, sawisé manut ajakané Theodoret, Uskup Antiokia, dhèwèké metu saka panggonané; nanging wiwit wektu kuwi dhèwèké wiwit nganggo busana sing digawe saka kulit kéwan sing disambung-sambung, sing nutupi kabèh awaké saka sirah nganti sikil, mung ana celah cilik ing sacedhaké cangkem lan irung supaya dhèwèké bisa ambegan lega. Amarga ora bisa mlaku nalika nganggo sandhangan kaya ngono, Sang Romo tansah ngadeg kanthi tangan munggah marang langit, muji Gusti Allah. Mangkono, Santo Baradat tansah manggon ing pangasingan. Panjenengané nindakake tapa brata iki dudu kanggo nyenengake daging, nanging kanggo meksa awaké supaya tahan lara lan ngendhegake hawa napsu, amarga panjenengané kapenuhan hawa napsu sing kiyat lan tansah kobong déning hawa napsu sing kobong lan ora kendhat. Nalika Sang Sing Kinurmatan, kanthi tujuan kanggo entuk ganjaran sing dijanjekake marang para asketis ing kalanggengan, wis nganti ngentekake awaké nganti kesel banget, piyambakipun mangkat marang Gusti lan nampa pangaso langgeng saka Panjenengané.

Peringatan Sang Athanasius, Sang Pengakuan Iman.

Dipeperingati tanggal 22 Februari

Ingkang Kinurmatan Athanasius lair ing kutha Konstantinopel saking tiyang sepuh ingkang taat ingkang gesangipun manut dhawuh Gusti lan sugih sanget. Wiwit alit piyambakipun sampurna bagean manah, lan pangajab ingkang dipun tresnani nalika enget inggih punika gesang biksuni. Mula, nalika wis diwasa, piyambakipun mundur menyang salah siji biara ing Nicomedia[2032] lan ing kono nyepeng sumpah biksu. Ing upaya biksunipun, ingkang kinurmatan punika ngantos nggayuh pucuk ingkang inggil sanget, ngantos kasucianipun narik kawigatosan Kaisar piyambak. Nalika pamaréntahan Leo si Penghancur Ikon[2033] , ana pengaduan marang

---

[2031] Iki mesthi nyebutake Antiochia ing Siria, sing biyen dadi ibukutha ageng lan sugih kraton Siria, saiki mung kutha cilik ing Turki Asia.

[2032] Kutha Nicomedia dumunung ing Asia Minor ing pesisir salah siji teluk Propontis, sing saiki dadi Segara Marmara, lan dadi panggonan papan sing paling disenengi Kaisar Diocletian uga dadi papan sangsara lan pati kanggo akèh martir suci sajrone pamaréntahané. Biara ing ngendi rahib sing kinurmatan ngucapake sumpahé dikenal kanthi jeneng Pavlopetria, amarga dikhususaké kanggo Santo Petrus lan Santo Paulus para Rasul.

[2033] Penganiayaan marang wong-wong sing ngurmati ikon suci lumaku watara satus taun. Saka telung kaisar ing periode iki sing padha nduwèni jeneng Leo, gelar 'ikonoklas' ing kéné diparingaké marang Leo si Armenia, sing mrentah saka taun 813 nganti 820.

Sang Mulya, nuduh yèn dhèwèké nyembah ikon-ikon suci; amarga iku, dhèwèké diwènèhi manéka siksaan, ngalami pangasingan abot lan nandhang sangsara banget. Nanging, sanadyan kabèh kuwi, Santo Athanasius tetep ora goyah. Sawise njaga iman Ortodoks nganti pungkasaning uripe, piyambakipun seda lan pinuju marang Gusti[2034] .

8 Maret

23 Februari (Kalender Lawas)

Urip lan Kemartiran St. Polikarpus, Uskup Smirna

Dirilisaké tanggal 23 Februari

Ing kutha Smyrna, sing dumunung ing wewengkon Ionia ing Asia Cilik, nalika jaman Para Rasul Suci, Santo Vukol dadi uskup; ing jaman uskup iki, ana janda saleh lan wedi marang Gusti sing jenenge Callista manggon ing kana. Malaikaté Gusti Allah muncul ing ngimpi lan dhawuh marang dhèwèké supaya nampani anak piatu – Polycarp enom; amarga Callista ora nduwé anak dhéwé, dhèwèké kanthi seneng nampani bocah lan ngopeni kanthi taqwa, kaya anaké dhéwé. Nalika bocah mau wis gedhé lan dianggep diwasa, janda mau nyerahaké kabèh kagungané ing omah marang dhèwèké. Ing sawijining wektu nalika semana, dheweke kudu lelungan adoh saka omah kanggo urusan tanah lan propertine, lan dheweke suwé ora ana ing kana; nalika dheweke adoh, Polycarp sing pinaringan berkah, sing banget welas asih marang wong mlarat, wiwit maringi kanthi loman marang wong mlarat, anak yatim, lan janda; dhèwèké maringi roti, anggur, lenga lan kabèh jinis panganan marang sapa waé sing nyuwun, nganti gudang-gudangé ibu angkaté dadi kosong. Nalika Callista bali, salah siji abdi dalem sing metu nyambut teka wiwit ngeluh bab Polycarp, kandha yèn dhèwèké wis mbuwang-mbuwang kabèh harta tanpa wicaksana, nganti saiki, miturut dhèwèké, omahé mlarat tenan. Callista banget sedhih amarga iki: nalika tekan omah, dhèwèké langsung menyang gudang lan nemokaké akèh jinis bandha. Amarga Polycarp sing pinaringan berkah, sadurungé Callista teka, wis ndedonga marang Gusti kanthi pandonga iki: 'Ya Gusti Allah, Panjenengan kowe wis ngisi kendi janda Zarepat ing jaman nabi Panjenengan, Elia (1 Raja-raja 17:10–16); rungokna panuwunku saiki, lan paringna supaya, ing asmané Kristus, kabèh gudang ing omah iki kapenuhi.'

Lan Gusti langsung ngrungokake pandongane lan nggenepi omahé sing maringi pitulungan mau karo kabegjan sakabehe. Ndeleng yèn saiki ana luwih akèh tinimbang sing dibutuhaké ing omah tinimbang sadurungé, Callista nesu marang abdi sing wis ngeluh kekurangan amarga Santo Polycarp: dhèwèké mikir yèn abdi kuwi nyindir utawa ngina Polycarp amarga kebencian. Ing nesuné, dhèwèké péngin ngukum abdi kuwi. Nanging Santo Polycarp mbelani dhèwèké, kandha marang ibu angkaté: 'Nyuwun dhumateng panjenengan, ibu, aja ngukum wong liya minangka gantiku, nanging kula sing kuduné diukum; abdi punika boten pantes dipunukum, nanging pantes dipun puji amarga setya lan bakti dhumateng panjenengan; dhèwèké wis nyritakaké kabèh kabeneran: pancèn kabèh bandha kita wis entèk lan kabèh gudang kita wis kosong, awit nalika aku weruh sedulur kita sing keluwen, para gelandangan lan wong mlarat, aku maringi kabèh marang wong-wong mau lan ngentèkaké kabèh pasokan kita; Wong-wong mau sing nyuwun marang Gusti, lan Panjenengané ngutus Malaikaté, sing ngisi manèh kabèh bandha panjenengan, supaya panjenengan, kaya biasané, bisa terus maringi sedekah sing loman marang wong-wong mlarat'.

Krungu lan weruh kabèh mau, Callista kaget banget lan wiwit wektu kuwi dhèwèké luwih tekun manèh nindakake kabecikan ing iman sing sejati, maringi sedekah sing akèh; dhèwèké malah luwih tresna marang Santo Polycarp tinimbang anaké dhéwé, gumun marang kabecikane; pungkasané, sawisé ngrampungaké uripé sing takwa, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti, ninggalaké anak angkaté, Santo Polikarpus, dadi ahli warisé kabèh kagungané. Sing kabegjan iku maringi kabèh marang wong mlarat, lan dhèwèké dhéwé nyawisaké awaké kanthi tekun maca Kitab Suci, nyawisaké awaké kanthi tulus kanggo merenung babagan Gusti lan

[2034] Sing Mulya Athanasius seda ing taun 821.

ndedonga; dhèwèké nglakoni urip kanthi pangendalian dhiri sing gedhé lan kasucian prawan, makarya tanpa kendhat awan lan bengi kanggo Gusti, kanthi tresna ngladèni wong lara, wong cacad, lan wong tuwa. Amarga urip kaya ngono, dhèwèké banget ditresnani déning Santo Vukol, Uskup Smyrna; kaping pisan uskup ngangkat Polycarp dadi cleric, banjur dadi diaken; miturut kasaksian Santo Pionius, sing nulis riwayat Polycarp sing kaberkahan, St Vukol maringi tugas tambahan marang Polycarp, nalika dhèwèké isih dadi diaken, yaiku nginjili Sabda Gusti, amarga St Polycarp misuwur amarga kawicaksanan lan kecerdasané, saéngga sang askèt suci kuwi kapeksa mulang wong-wong ing gréja lan ing panggonan liya. Ora mung Santo Vukol, nanging uga Para Rasul suci, Paulus lan Yohanes Teolog, bebarengan karo para murid Kristus liyane, padha ngajeni banget marang Santo Polycarp; Santo Polycarp ngancani Para Rasul suci ing lelampahané, dadi muridé, kanca gawe ing pakaryané, lan paniru cara uripé; Para rasul ngutus dhèwèké manèh menyang Smyrna marang Santo Vukol, sing nglantik dhèwèké dadi presbiter. Santo Polikarpos uga nulis akèh tembung lan surat sing migunani kanggo Gréja Kristus, nanging akèh saka tulisané ilang nalika panganiayaan, saéngga mung sithik sing isih ana. Wus kadhawa marang Santo Vukol, uskup, yèn sawisé seda panjenengané, kursi uskup Gréja Smyrna bakal diisi déning presbiter Polikarpus, lan ora ana liyané; mulané, nalika dhèwèké arep séda, Santo Vukol nyekel tangan tengené Polycarp lan nempataké ing dhadhané dhéwé, nyerahaké dhèwèké kanggo ngopeni umaté, lan kanthi tembung 'Mulyakna Panjenengan, Gusti', dhèwèké séda kanthi tentrem mlebu ing gesang langgeng. Para Uskup Apostolik sing padha kumpul kanggo panguburan Santo Vukol banjur nglantik Santo Polycarp; nalika iku kelakon, akèh saka wong-wong mau padha diparingi panglihatan kang nggumunake. Nalika panglantikan dadi uskup diwiwiti, cahya ilahi madhangi saben wong sing ana ing gréja; sawetara wong sing pantes nyumurupi manuk dara putih sing padhang kaya kilat mabur ngubengi sirahé Santo Polikarpos; kanggo wong liya, sang askétis suci katon nganggo busana prajurit: piyambakipun nganggo sabuk prajuritan lan nyiapake senjata kaya arep perang; ana uga sing ndeleng piyambakipun nganggo busana ungu karajan[2035] kanthi rai sumunar; marang sawijining dara wadon, piyambakipun katon luwih dhuwur tinimbang asliné, lan jubahé ing pundhak tengené werna abang. Nalika Santo Polycarp sujud nampa pangurapané, piyambakipun ndeleng sikilé Sang Kristus Gusti piyambak ing ngajengé, ingkang rawuh kanthi ghaib nalika pangurapané. Mangkono, sawisé diangkat dadi uskup déning Kristus piyambak lan Roh Suci, Polycarp mimpin Gréja Allah manut paugeran para rasul suci; dhèwèké nglakoni akèh kasangsaran nalika nylametaké nyawa manungsa, lan nindakake akèh mujijat nggumunaké sajrone masa jabatané.

Ing sawijining wektu, Santo Polikarp kaping pisan ana ing salah siji kutha ing wewengkon Ionia sing padha, yaiku Theos, sing dumunung cedhak mata banyu panas sing dikenal minangka Levedia; dhèwèké nginep karo uskup kutha kuwi, wong sing jenengé Daphne, sing kasebut déning Santo Ignatius sing dijuluki Pembawa Gusti Allah ing suraté marang warga Smyrna. Santa Polikarpus, nalika ndeleng kamlaratan lan kekurangan ing omahé uskup, ndedonga marang Gusti Allah kanggo piyambaké, supaya Sang Gusti mberkahi omahé; lan wiwit wektu kuwi, Uskup Daphne ora nate ngalami kekurangan maneh: lahan lan kebon angguré, sing sadurungé tandhus, ngasilaké panèn sing luar biasa lan dadi subur banget; anggur, sing sadurunge mung sithik, kaparingi berkah lumantar pandonga sang wali nganti dadi akèh. Sawijining dina, nalika bali menyang Smyrna, Polycarp bebarengan karo diakon sing ngancani, mbelok saka dalan lan mandheg ing sawijining losmen ing pinggir dalan; wayahe wis sonten, lan para lelungan sing kesel kepengin ngaso; Sawisé mangan sethithik, Polycarp lan kancané padha turu; nanging turu mau ora suwe; ing tengah wengi, Malaikaté Gusti nyikut Polycarp ing sisih lan kandha marang dhèwèké:

'Polycarp!'

Banjur sang wali takon:

'Apa ta, Gusti?'

'Bangun,' kandha Malaikat, 'lan metu saka losmen iki saiki uga, awit bakal enggal rusak: wong-wong sing manggon ing losmen iki ora pracaya marang Kristus Gusti lan wis nindakake akeh dosa.'

Banjur sang wali tangi, miwiti mbangun diakone, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya tangi; nanging diakoné sing turu nyenyak kuwi ora gelem tangi; dhèwèké malah miwiti nyegah sang wali:

'Turune pisanan durung liwat, bapak suci; menyang endi kita bakal lunga? Panjenengan, ing meditasi ajeg ing Kitab Suci, ora turu dhéwé, lan uga ora ngidini wong liya turu.'

[2035] Porphyra iku busana ungu sing larang regane, wujude klambi dawa, sing dienggo para raja nalika upacara resmi.

Krungu tembung-tembung mau, Santo Polikarp meneng bae, nanging Malaikat katon kaping pindho marang dhèwèké lan dhèwèké diprentah supaya metu; banjur santo mau manèh miwiti ngélingaké diakoné, kandha yèn bangunan iki mesthi bakal ambruk; nanging diakoné mangsuli:

'Aku pracaya marang Gusti Allah lan mikir yèn bangunan iki ora bakal ambruk salawase Panjenengan, Rama, ana ing njero.' Banjur Polycarp kandha:

'Aku uga pracaya marang Gusti, nanging aku ora nyandhak pangarep-arep marang bangunan watu iki.'

Ing wektu iku, Malaikat katon kaping telu lan mbaleni dhawuh sing padha; bareng kuwi uskup mau ngyakinake kancane supaya metu saka losmen. Sakwise padha metu, bangunan kuwi langsung ambruk nganti dhasar, lan kabèh sing ana ing njero padha mati tanpa kecualiné; nalika kuwi Santo Polikarpus, sing lagi ngadeg lan ndeleng munggah marang langit, ndedonga kaya mangkéné: 'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Rama Sang Kristus Yesus, Putra Panjenengan ingkang pinundhut, Panjenengan sampun paring pratandha dhumateng bangsa Niniwe lumantar nabi Yunus bab karusakan kutha punika, nanging Panjenengan ngapura saha paring pangapura dhumateng wonten ing ngriku; sanyata kula muji Panjenengan, awit lumantar Malaikat Panjenengan Panjenengan sampun nglepasaken kula saking bangunan punika lan nylametaken saking pati dumadakan, kados Panjenengan nglepasaken Lot saking Sodom; Panjenengan tansah ngreksa para abdi Panjenengan saking sagunging kajahatan; Panjenengan gunging kautaman lan welas asih salami-laminipun."

Sawisé tekan ing Smyrna, ing omahé pangeran—wong sing ora pracaya marang Kristus—ing sawijining wengi roh najis dumadakan mlebu marang salah siji abdi dalemé; wong kuwi muni banter lan nggawe geger gedhé, nganti kabèh omah kebak rasa wedi, lan kabèh sing manggon ing kana padha ketekajutan lan gemeter. Nalika esuk, akèh wong Yahudi teka ing omahé pangeran, kepéngin ngusir setan; nanging abdi sing kesurupan roh najis kuwi nyerbu marang wong-wong mau lan sanadyan dhèwèké siji déné wong-wong mau akèh, dhèwèké tetep nggebuki kabèh kanthi parah; ora ana siji wae sing bisa ngalahake dheweke, ora ana siji wae sing bisa lolos saka cengkramane, nganti padha mlayu saka dheweke meh ora urip lan kebak getih: wong sing kesurupan kuwi nyabuti kabeh sandhangan sing dienggo lan nguntal awak-awake nganggo untune. Ana wong Kristen ing omah kuwi, sing kandha marang pangeran: 'Yen panjenengan kersa, gusti, kula badhe nyaur tiyang ingkang badhe nyagekake abdi panjenengan kanthi gampil sanget.'

Nalika pangeran sarujuk karo usulan kuwi, abdi dalem mau lunga menyang Uskup Suci Polycarp lan ngajak dhèwèké menyang omah pangeran. Sadurungé sing pinunjul mau mlebu omah pangeran, setan wis miwiti njerit: 'Aduh aku! Polycarp wis teka; miturut kersaku aku bakal kapaksa mlayu saka kéné.'

Baru sang wali mlebu, setan langsung mlayu ketakutan saka abdi sang pangeran; sang pangeran, ndeleng kuwi, kaget banget. Sawisé mujijat kuwi, ing wengi iku ana geni kobong ing Smyrna; amarga kabèh padha turu, geni kuwi nyebar kanthi cepet lan nglelepaké akèh pérangan kutha ing kobongan; Ing wektu sing padha, kaya biasane, muni swara rame-rame, sorak-sorai lan tangisan, lan wong kabeh padha ketakutan; kabèh warga padha nyoba ngpadamake geni, nanging ora ana gunane: geni mau saya gedhe; wong Yahudi uga padha kumpul, nyoba ngpadamake geni, nanging kabèh upayane sia-sia. Banjur pangeran kelingan marang Santo Polikarpus lan kandha marang para panglima lan penasihaté: 'Ora ana siji waé sing bisa mateni geni iki kajaba Polikarpus, guru wong Kristen, sing bubar iki wis ngusir setan saka abdi dalem.'

Sawisé ngutus wong njaluk dhèwèké, padha ngajak dhèwèké rawuh lan nyuwun tulung marang kutha sing kena musibah kaya ngono. Kanthi ngangkat tangan suci, sang wali langsung ndedonga ing ngarepé wong-wong mau, lan geni mau, kaya disiram banyu banter, mati lan kobongané mandheg. Ndeleng mujijat kaya ngono, wong-wong padha mikir yèn sang wali iku salah siji déwa; nanging Polycarp banjur wiwit mènèhi piwulang marang kabèh wong babagan Allah Sing Siji lan Sajati sing manggon ing swarga, sing dhèwèké dhéwé mung dadi abdi, saéngga akèh wong padha pracaya lan mlebu ing Gréja Suci Kristus. Ing wektu liyane, ana kekeringan sing suwé banget; banjur ana pacekitan lan keluwen; mula kabèh wong, bebarengan karo pangeran lan para panyarané, padha nyuwun marang sang wali supaya welas asih marang wong-wong mau lan nyuwun marang Gustiné supaya paring udan ing bumi. Sawisé sang wali ndedonga, udan deres langsung tiba, nganti lemah kebak banyu, lan panèn taun iku luwih apik tinimbang sadurungé. Liwat ka , lan akèh mujijat liya saka sang wali, uga liwat penyembuhan manéka wong lara saka panyakité kanthi nempaké tangané, akèh wong padha mbalèk marang Gusti Yesus Kristus; saben dina Gréja Kristus saya tuwuh, déné ibadah pagan saya surut ing Smyrna, ing ngendi Santo Polikarp nampa pelayanan Sabda miturut dhawuh apostolik, kaya sing kaseksen déning Santo Irenaeus: yèn Polikarp ora

mung dadi murid apostolik lan kanca lan pendamping akèh wong sing sing wis weruh Kristus kanthi mripaté dhéwé, nanging uga wis dikirim déning Para Rasul menyang Asia kanggo njabat (sawisé Santo Vukol) kursi uskup ing Smyrna; kita (nambahake Santo Irenaeus) uga weruh piyambak nalika isih enom, nalika piyambak wis tuwa banget, lan apa wae sing wis dipelajari saka Para Rasul, iku sing diwulangake marang wong liya lan diwarisake marang Gréja—mung sing bener lan ora sing palsu; Kabèh uskup sing nggantèkaké dhèwèké ing Gréja Asia uga maringi kasaksian marang Santo Polikarpus, nyatakaké yèn dhèwèké pancèn pejuang kabeneran sing teguh lan setya, ora kaya Valentinus, Marcion, lan kabèh pangripta bidah sing ngenalaké kaluputan mbebayani marang Gréja Kristus. Polycarp sing pinaringan berkah iki, nalika teka ing Roma nalika Anicetus dadi Paus ing kana, ngalihaké akèh wong saka bidah Marcionite lan nuntun wong-wong mau marang Gréja lan iman sing sejati, kanthi tebuka nginjilaké kabeneran sing wis ditampa saka para rasul[2036] . Antarane liya-liyané, dhèwèké nyritakaké kaya mangkéné: Yohanes, muridé Gusti, nalika ana ing Éfésus, tau menyang omah adus; ing kono dhèwèké weruh ahli bidah Herint lagi adus; rasul mau langsung ninggalake omah adus lan ngajak kanca-kancane supaya padha mèlu, kanthi nambahake manawa omah adus ing ngendi Herint—mungsuh kabeneran Gusti—ngadus bisa waé ambruk dumadakan. Ing wektu liyane, Polycarp sing padha ketemu karo bidah Marcion; sing pungkasan kuwi kanthi wani kandha marang dhèwèké:

'Kenali kita.'

Kanggo iki, Polycarp mangsuli:

Aku ngerti yèn kowé iku putra sulungé setan; malah para rasul dhéwé lan murid-muridé padha ngati-ati banget supaya ora nyedhak marang para bidah, nganti ora gelem rembugan karo wong-wong sing liwat omongan licik lan kosong nyoba nglantarake kabeneran, lan Santo Paulus maréntahaké: 'Bab wong sing sesat, sawisé pangéling kapisan lan kapindho, aja ana gandhèngané karo dhèwèké, awit kowé wis ngerti yèn wong kuwi wis nyimpang lan dosa, lan wis nyalahké dhèwèké dhéwé' (Titus 3:10–11).

[2037]Surat Polikarpos marang umat Filipi uga wis kaestokaké; ditulis kanthi pikiran sing jero banget nganti mesthi bakal dadi perhatian wong-wong sing padha nggatekake keslametané lan sing nyetujoni iman lan pangandikane.

Mangkono cathetan Saint Irenaeus babagan Polycarp. Sawisé pamaréntahan Antoninus suwéné rong puluh loro taun, putrané Marcus Aurelius[2038] munggah dadi raja, bareng mbagi kuwasa karo adhine Lucius. Ing wektu kuwi, panganiayaan abot marang umat Kristen diluncuraké ing Asia, lan nalika kuwi Santo Polikarpos ngukuhaké pangakuan imané nganggo getihé dhéwé. Cathetan bab sangsara lan patié wong sing bener iki ditemokaké ing Epistula marang Gréja Smyrna[2039] , ing ngendi Santo Polikarpos njabat uskup; isi epistula iki kaya ing ngisor iki.

[2036] Amarga prihatin marang karaharjan Gréja, St. Polikarpus, nalika pimpinan Paus Anicetus (157–168), nindakake lelungan menyang Roma kanggo nglawan ajaran sesat para Gnostik Valentinus lan Marcion. Bab prabédan antarané gréja-gréja Asia Minor lan Kulon ing pamanggihé lan perayaané Paskah, para uskup Smyrna lan Roma padha ora gelem kompromi karo kabiasaan lokalé dhéwé-dhéwé, tegesé, St. Polycarp ngakoni minangka bener perayaan Paskah umat Kristen Wétan ing tanggal 14 wulan Nisan miturut kalender Yahudi lan dedikasi kanggo ngelingi Perjamuan Pungkasané Gusti karo para muridé lan sakramèn Ekaristi sing diadegaké ing wektu kuwi, dene Anicetus, kosok baline, ngakoni bener pamahaman Paskah sing wis mapan ing Kulon, yaiku minangka pesta taunan Kebangkitan Kristus lan perayaane ing Minggu kapisan sawise purnama musim semi. Nanging prabédan panemu iki ora ngganggu katentreman antarané para uskup; minangka pratandha, Anicetus maringi idin marang Santo Polikarpus kanggo ngrayakaké Ekaristi ing gréja Roma.

[2037] Saka akèh suraté Santo Polikarpus, sing ditulis miturut Santo Irenaeus marang gréja-gréja utawa individu, mung siji iki sing tekan jaman kita. Bab Epistel Santo Polikarpus marang umat Filipi, Santo Irenaeus kandha, 'saka epistel iki, wong-wong sing kepengin lan nggatekake kaslametané bisa sinau babagan hakikat iman (Polikarpus) lan pangandikane babagan kabeneran'. Bapak Sejarah Gereja, Eusebius (263–340), nyantumake sawetara kutipan saka epistula kasebut, kanthi nyatakake manawa epistula iku isih sumebar ing kalangan umat Kristen. Santo Jerom nyritakake manawa ing jamané, Epistula St. Polikarpos marang umat Filipi diwaca nalika Liturgi ing gréja-gréja Asia Cilik. Epistel iki ditulis ora suwe sawisé seda Ignatius sing dijuluki Pembawa Gusti (107 Masehi) lan digawé amarga panyuwunan saka umat Kristen ing kutha Filipi supaya ngirimaké epistel-epistel Ignatius marang Polycarp lan umat Kristen liyané sing diduwèni. Minangka wangsulan marang panyuwunan mau, Santo Polikarpus, ing sawijining layang khusus, nyampèkké sawatara piwulang Kristen marang umat Filipi, – ngelingake marang para ahli bidah, nerangake tugas para presbiter lan diaken, para priya enom lan para dara, pasangan omah-omah lan para janda, lan ngajak supaya padha nyingkiri katresnan marang dhuwit, nglakoni pandonga lan puasa, lan ngrembakaake kasabaran lan katresnan marang mungsuh-mungsuhe. Terjemahan epistel iki bisa ditemokake ing buku Archpriest Preobrazhensky *The Writings of the Apostolic Fathers*. St Petersburg, 1895.

[2038] Saka taun 161 nganti 180 Masehi

'Saka Gréja Smyrna marang Gréja ing Philomelia lan marang kabèh gréja Katolik suci ing antarané manéka bangsa—muga-muga sih, tentrem lan katresnané Gusti Allah Rama lan Sang Kristus Yesus ana ing antaramu. Kita wis nulis marang kowe, sedulur, babagan Santo Polikarpos, sing mateni geni panganiayaan kanthi ngucurake getihé dhéwé, lan babagan para martir liyané. Akeh martir suci sing nampilake kawani sing ora bisa dikalahaké ing wektu kuwi; Ana sing dipukul nganti suwé banget nganti kabèh sendi lan uraté remuk lan ususé katon; ana liyané sing diseret ing watu lan genthing atap sing landhep, lan padha nahan kabèh panyiksaan paling nyeri sing bisa dirancang déning para penyiksa kanthi teges ati; ana uga sing dibuwang marang kéwan supaya dipangan. Lan wong-wong sing ora takwa padha kaget banget lan gumun ndeleng kasangsaran sing gagah berani saka para wali. Ing antarané para martir liyané, kanthi sih rahmaté Gusti, ana sawijining priya enom sing arané Germanicus sing nampilaké kawani sing luar biasa; kanthi ati sing tanpa wedi lan tekad sing teguh, dhèwèké ngadhepi pati kanthi gagah berani, sing sacara alamiah medeni banget kanggo kabèh wong. Hakim mau ngendika dawa marang Germanicus supaya ngreksa yuswa enomé lan aja mbuwang urip manis iki kanthi pati pait kaya ngono; nanging nalika weruh kéwan-kéwan disurung marang dhèwèké, dhèwèké langsung nyemplung marang kéwan-kéwan mau, nyurung supaya padha nyabik-nyabik dhèwèké. Wong saka Phrygia sing aran Quintus, nalika weruh kéwan-kéwan lan sangsara nggegirisi, langsung ketakutan lan mbalik saka keslametané; saka kéné cetha yèn dhèwèké teka ing pangadilan wong jahat ora saka ati sing resik nanging amarga kecerobohan—kaya keseret angin kenceng—lan wani nyerahaké awaké dhéwé marang sangsara. Dheweke dadi tuladha kanggo kabeh wong manawa ora pantes nglakoni pakaryan ageng kaya ngono, nganti nyawisake awake dhewe kanggo sangsara tanpa ati-ati sing pantes. Polycarp, sawisé krungu bab siksaan-siksaan iki, ngerti yèn wong-wong Yunani sing ora pracaya marang Kristus, nalika ndeleng sangsara para martir liyané, padha mbengok marang hakim kanthi terang-terangan: 'Golekna Polycarp; mustekna wong-wong sing ora pracaya marang Gusti iki.'

Krungu kabar iki, Polycarp, sanadyan kepengin tetep ing kutha nganti ditangkep, manut panyuwunané wong Kristen, ninggal kutha lan ndhelik ing sawijining desa, ing kono, kaya biasané, dhèwèké ndedonga awan lan bengi kanggo tentreming Gréja. Telung dina sadurunge ditangkep déning wong-wong jahat, piyambakipun ndeleng ing ngimpi yèn sirahipun kobong lan kabakar déning geni sing dumadakan. Sawisé tangi saka turu, sang wali kandha marang wong-wong sing ana bareng piyambakipun: 'Aku bakal kabakar ing geni kanggo Gusti Yesus Kristus.'

Telung dina sawisé kuwi, utusan sing dikirim déning gubernur teka ing désa kuwi kanggo nggoleki Polycarp. Padha nyekel loro bocah lanang enom lan wiwit nggebuki nganggo tongkat wit anggur supaya padha mbukak ing endi panggonané Polycarp, lan bocah-bocah mau nunjuk dhèwèké ana ing kamar ing ndhuwur; sanadyan dhèwèké bisa mlayu saka kono, dhèwèké milih ora mlayu, kandha, 'Mugi kersaning Gusti Allah kawujud.'

Nalika krungu para abdi dalem padha teka nguber dhèwèké, dhèwèké dhéwé mudhun tangga kanggo nyambut lan kanthi pasuryan sumringah ngucapaké salam kanthi anget. Para abdi dalem sing durung tau ndeleng piyambakipun sadurunge, nalika mirsani rambute sing wis uban lan yuswa sing wis sepuh, uga katentreman lan kabungahan ing pasuryane sing gagah, padha gumun lan kandha, 'Apa pancen perlu nganti nglakoni upaya gedhe lan ngupaya keras kanggo nggoleki wong tuwa iki?'

Sakwise kuwi, Polycarp langsung mréntahaké supaya dhaharan disiapaké kanggo wong-wong mau lan ngajak padha mangan lan ngombe, déné piyambak nyuwun wektu sakjam kanggo ndedonga. Lan dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, matur nuwun kanggo kabèh pangayoman sing wis diparingaké Gusti – kanggo bab cilik lan gedhé, wiwit jaman enom – lan nyrahaké marang Gusti Gréja Suci sing sumebar ing saindenging donya. Sawisé pandonga dawa, para utusan njupuk sang tuwa, nunggangké dhèwèké ing keledai lan nuntun dhèwèké menyang kutha Smyrna – iku dina Setu Suci. Ing dalan, dhèwèké kepethuk karo loro sénator pinunjul, Herod lan Nikitas, sing banjur nglenggahan dhèwèké ing kereta kuda lan nyaranaké supaya dhèwèké nyelakaké iman nalika sidang mung nganggo siji tembung: 'Apa angel banget ngucapaké, "Tuhan Kaisar, aku bakal nglakokaké kurban?" Amarga kanthi mangkono kowé bakal slamet saka pati.'

[2039] Surat edaran babagan martiré St. Polikarpus, saka gréja sing dadi pamimpiné lan ing antarané para anggotané dhèwèké ngalami sangsara, iku salah siji monumèn paling tuwa saka jaman kuna Kristen. Eusebius nyakup meh kabèh isi surat iki ing *History*-é (Buku IV, Bab 14). Terjemahan ing buku pandonga kita déning St Demetrius saka Rostov

Polycarp meneng bae krungu tembung-tembung mau; nanging nalika padha meksa, dhèwèké mangsuli: 'Aku ora bakal nindakake apa sing kowe saranké.'

Wong-wong mau banjur nesu lan wiwit nyalahake dheweke, lan mbuwang dheweke saka kereta kuda; nalika tiba, sikilé sing tuwa kena tatu ing betisé, nanging dheweke ora nggatekake. Nalika dhèwèké digawa ngadhep pangadilan, wong-wong sing ora pracaya marang Gusti padha muni krasa seneng yèn Polycarp wis kacekel; nanging dhèwèké krungu swara Gusti kita saka swarga, ngendika marang dhèwèké: 'Kuwatna atimu, Polycarp, lan ajegna semangatmu kanthi loman!'

Wong liya ing antarané kita uga krungu swara iki (kaya sing dicritakaké ing Surat Smyrna).

Hakim takon marang dhèwèké:

'Aku iku,' wangsulane.

'Iku aku,' wangsulane.

"Sayangana marang tuwamu," pangandikane hakim, "nyingkirké Kristus lan sumpahana marang kabegjané kaisar." Hakim mau, ngendika kuwi lan tembung-tembung sing padha, kandha:

'Tegur srag, Polycarp, lan kandhaa: "Musnaake wong-wong sing ora takwa."'

Banjur Polycarp, ngangkat pandangane menyang langit lan ngulurake tangane marang wong-wong sing ora pracaya, kandha marang Gusti Allah:

'Musnahna wong-wong sing ora pracaya!' pangadilan kandha:

'Tolak Kristus, caci Dhèwèké, lan aku bakal ngeculaké kowé.'

'Wis 86 taun aku ngabdi marang Kristus, lan Panjenengané ora tau maringi cilaka marang aku; mula kepiye aku bisa ngina Sang Raja sing nganti saiki isih ngreksa aku nganggo tembung-tembung sing ora mulya?'

Hakim kandha:

'Aku bakal ngutus kéwan galak marang kowe.'

'Lepasna,' wangsulane Polycarp, 'nanging aku ora bakal ngganti sing paling becik karo sing paling ala.'

"Aku bakal ngobong kowe," kandha hakim. Panjenengané mangsuli:

'Kowe ngancem aku nganggo geni sing bakal mati, nanging kowe ora ngerti bab geni kang ora bisa mati, ing ngendi wong-wong sing ora nduwé iman lan sing ora setya bakal kobong langgeng. Aja suwe maneh, nanging cepetna apa sing wis kowe rencanakaké marang aku.'

Banjur hakim mréntahaké juru kabar supaya ngumumaké marang wong akèh yèn Polycarp ngakoni dhèwèké wong Kristen. Krungu kuwi, wong Yunani lan wong Yahudi padha muni banter: 'Dhèwèké sing ngrusak kabèh Asia, dhèwèké bapaké wong Kristen, dhèwèké ngrusak déwa-déwa kita; kobongna urip-urip!'

Lan wong akeh, bebarengan karo wong Yahudi, padha maksa supaya Polycarp kobong. Nalika akèh kayu bakar lan ranting wit wis disiapaké, Polycarp nyopot sabuké lan miwiti nyopot sandhangané; dhèwèké uga nyopot sepatu boté, déné para penyiksa nyiapaké piranti wesi lan paku, arep nyalibké Polycarp ing tiang supaya dhèwèké ora bisa uwal saka geni. Nanging sang wali kandha marang wong-wong mau: 'Ora pantes nancepake aku, awit Panjenengané sing maringi aku sabar ing geni kang kobong uga bakal maringi aku kawani supaya aku ora obah saka kéné utawa muter ing endi waé.'

Banjur para penyiksa ora nyambet dheweke, nanging mung ngiket, lan mbuwang pangreh umure putih iki menyang geni, kaya wedhus jantan paling apik saka kandhang, sing disiyapake kanggo kurban, minangka sesajen wangi marang Gusti Allah. Nanging, Santo Polikarpus ndedonga, kandha: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah, amargi Panjenengan kersa ngetang kula ing antawis para martir lan pangakun iman Panjenengan; lan kula ngunjuk piala sangsara Kristus Panjenengan lan melu sangsara Panjenengan, supados ing panguripan langgeng kula saged makarya bebarengan kaliyan Panjenengan. Panjenengan, tampi kula minangka kurban sing sugih lan nyenengake ing paningal Panjenengan, ingkang Panjenengan piyambak sampun paring pangestu lan nentokake, lan ingkang saiki sampun Panjenengan wujudake, yaiku Panjenengan, Gusti sejati, ingkang kula mulyakake lan puji, Panjenengan lan Putra Panjenengan, Imam Agung langgeng, Yesus Kristus; kanggo Panjenengané lan Roh Suci kabeh pakurmatan lan kamulyan lan ibadah, saiki lan salawas-lawase lan nganti jaman-jaman, amèn."

Lan nalika piyambakipun ngendika 'Amin', para abdi langsung nyalaké geni; nalika kayu kobong ing saindenging papan lan geni munggah dhuwur, ana mujijat sing nggumunake kabeh wong: geni sing ngubengi sang wali lan munggah ing ndhuwure sirahé ora nyentuh utawa nyedhak marang dhèwèké, nanging kaya layar prau sing

kabuwang ing angin, sumebar saka dhèwèké, banjur padha kumpul ing ndhuwure ing dhuwur. Santo Polikarpus, ing wektu iku, ngadeg ing tengah geni kaya emas sing dipurifikasi ing tungku, lan geni ora nglelehake badané; kita nyium, kaya sing diandharaké wong Smirna ing suratné, ambu wangi banget sing metu saka geni nganti ngluwihi kabèh ambu liya tanpa tandhing. Wong-wong jahat, nalika weruh kuwi, padha njerit marang algojo, ngajak dhèwèké maju, nyurungaké senjatane mlebu geni kanggo nggayuh sang wali, lan matèni dhèwèké. Maju siji, penyiksa kuwi nancepake senjata dawa marang sang wali, lan getih sing akèh banget mili saka lukane; kaya kali sing ngedhucur saka mata air, getih kuwi mateni geni sakabehe; kabèh wong padha gumun, nyadari sepira gedhene bedane antarane wong pracaya lan wong ora pracaya. Polycarp iku wong sing unggul ing jamane, Uskup Gréja Katolik Smyrna, guru ing turunan para Rasul, lan nabi suci: apa waé sing diucapake mesthi kelakon.

Banjur wong-wong Yahudi wiwit nyuwun marang hakim supaya ora nyerahake awaké Polycarp marang wong-wong Kristen. 'Wong-wong kuwi bakal nganggep dhèwèké minangka déwa, kaya déné wong-wong kuwi nganggep sing disalib mau,' ujare wong-wong Yahudi.

Wong-wong sing ora pracaya ora nyadari yèn ora mungkin tumrap wong Kristen mbalèkaké punggung marang Kristus Sang Gusti, sing seda ing Salib kanggo kaslametan donya kabèh, lan nganggep wong liya dadi déwa: Kanggo Panjenengané, minangka Putraning Allah sejati, kita maringi pakurmatan ilahi, déné para martir kita anggep minangka murid lan paniru Kristus sing pantes, sing nandhang sangsara amarga katresnan marang Panjenengané; kita nyawiji karo katresnan lan kepéngin niru kasuciané, sarta kita ngidam-idam melu ing kamulyané sing langgeng. Nanging, sang prajurit kepala miturut dhawuh hakim—sing wis diyakinke déning wong Yahudi—nyerahaké awaké Polycarp marang geni, manut kabiasaan Yunani; sanadyan sang askétis iki isih urip, awaké ora cilaka amarga geni, nanging sawisé seda, awaké kalah déning kakuwatan geni. Nanging kita (miturut wong-wong Smyrna), nglumpukaké balung-balungé saka abu, murni kaya emas lan luwih ajiné tinimbang permata sing larang, lan wis kita simpen ing panggonan sing pantes, ing ngendi kita bakal ngrayakake dina sangsaraé kanthi kabungahan, kanggo éling marang sing nandhang sangsara kaya ngono kanggo Kristus, lan kanggo nyengkuyung wong-wong sing lumantar pati sing padha bakal ngakoni lan ngluhurake Kristus, Gusti Allah kita sing sejati. Kita wis ngutus iki marang kowe lumantar Sedulur Mark, lan sawise kowe maca, tuluyna pesen iki marang sedulur-sedulur liya sing sumebar ing endi-endi, supaya padha ngluhurake Gusti, sing wis paring kita pratandha agung saka Sang Pilihane ing antaraning para abdi Panjenengané, sing bisa nggenepi kita kabèh kanthi sih-rahmaté lan nggawa kita mlebu ing Karajan langgeng Panjenengané lumantar Sang Putrané siji-sijiné, Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kadosa ana kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah salawas-lawase. Amin. Salamna kabèh para wali; sing ana karo kita padha ngaturaké salam marang kowé, lan Evarest, sing nulis layang iki, uga ngaturaké salamé bebarengan karo kabèh wargané. Polycarp ngrampungake martiré ing dina kapitu sadurungé Kalénda Mei, yaiku tanggal 25 April, ing Setu Agung, ing jam kawolu awan, ing sangisoré imam agung Filipus, nalika pamaréntahan Trallianus, mlebu ing kraton langgengé Gusti Yesus Kristus. Kita ngaturaken pangajeng-ajeng kaséhatan kang saé dhumateng sedulur-sedulur ingkang lumampah miturut Injil sabda Gusti Yesus Kristus, dhumateng Panjenengané mugi kamulyan tumuju Gusti Allah kanggé kaslametan para wali ingkang kapilih – kados St. Polykarpus ingkang nglampahi pangorbanan martir; mugi kita ugi dados ahli warisé ing Karajan Kristus. Surat iki ditulis ulang dening Gaius, salah siji murid Santo Irenaeus, murid saka Polycarp sing pinaringan berkah; Socrates saka Korintus nyalin maneh saka salinan mau; lan aku, presbiter Pionius, nampa kabeh iki saka wong-wong mau lan mriksa manawa cocog karo wahyu sing diparingake marang aku dening Santo Polycarp, sing muncul marang aku ing sawijining panglihatan. Lan aku wis nulis iki, mbalekake kabeh sing wis kabur amarga lumantar wektu, supaya Gusti kita Yesus Kristus nampa aku, bebarengan karo para pilihané, ing Karajané ing Swarga; marang Panjenengané kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 1:

Ngasilaké woh-wohaning sabda Gusti, yaiku Sang Polikarpos sing wicaksana, lan nyawisaké kurban kabecikan, kowe mulané dianggep pantes déning Gusti kanggo dimulyakaké minangka hierark. Mula saka iku,

saiki padhanging pikiran déning sabdamu, kita padha nyanyi babagan élinganmu sing pantes dipuji, ngluhuraké Gusti.

Perayaan Kenangan Sing Mulya Yohanes, Antiochus, Antoninus lan Musa

Peringatan tanggal 23 Februari

Saka para wong sing kinurmatan iki, Santo Yohanes ngerti marang Sang Kinurmatan Limneus[2040] , sing manggon lan nglakoni tapa brata ing sacedhake desa Targala; dhèwèké dadi muridé lan niru cara urip tapané. Nalika nemokake bukit ing pinggir kali, sing kabuka kahanané angin saka kabèh sisih lan ora ana tetanduran, dhèwèké, sing ora nduwé panggonan apa-apa, nglampahi 25 taun ing kana kanthi tapa brata. Sajrone wektu kuwi, dhèwèké mung urip nganggo roti lan uyah, lan nganggo sandhangan saka wol wedhus, déné kabèh awaké diiket rantai wesi abot. Amarga bobot rantai mau lan terus-terusan kesiraman sinar srengéngé sing nyengat, dhèwèké ora tau nggolèk tedhungan utawa ngupaya lega saka panas. Nalika semana, salah siji pengunjung rutin sang pangarsa nandur wit almond ing pinggir dalan menyang panggonané, nanging nalika wit mau wis thukul lan wi é wiwit maringi tedhungan marang dhèwèké, dhèwèké mréntah supaya wit mau dipotong supaya ora ana panggonan tedhungan sing adhem kanggo dhèwèké ing endi waé. Ing tengah-tengah tumindak tapa brata kaya ngono, sang pangarsa séda lan pinuju marang Gusti.

Sing Mulya Musa kaparingan inspirasi dening katresnané marang urip askétisé Santo Yohanes lan nglakoni askétisme kaya dhèwèké ing pucuk gunung sing menjulang ing ndhuwur désa sing dijenengi Rama.

Sing Mulya Antiochus, amarga wis sepuh, mbangun pager ing panggonan sepi lan nglakoni urip tapa brata minangka pertapa; cedhak panjenengané ana Sing Mulya Antoninus, uga wis sepuh, lan niru panjenengané ing kabèh bab: ing panganan, sandhangan, ora turu, uga ing pandonga saben dina lan pandonga bengi-bengi. Umur sing wis tuwa, tuwa, lan kelemahan alamiah saka yuswa kuwi ora bisa ngalahaké para bapa sing mulya ing kasabaran nahan kabèh kasangsaran urip asetik. Padha nyambut gawe kanggo nyenengake Gusti kanthi semangat kaya isih duwe kekuwatan enom. Ing tengah-tengah pakaryan kaya ngono, kanthi tentrem padha nyerahake nyawane marang Gusti. Ing nglakoni puasa raga, padha ngupaya kaya sing wis ditindakake dening Sang Mulya Yohanes[2041] .

Perayaan Pangeling-eling marang Para Suci Zevin, Polychronius, Musa, lan Damian

Dirilèkaké tanggal 23 Februari

Ingkang Kinurmatan Zevin manggon minangka pertapa ing sawijining gunung. Sawise ndadekake panggonane ing kono, piyambakipun nglampahi sakabehe gesange, nganti yuswa tuwa, kanthi nglakoni tapa brata ing panggonan sing sami. Para warga ing sakupenge tansah nyuwun pitulungan marang Ingkang Kinurmatan lan nampa paedah ageng saka pandonga tanpa kendhatipun. Sawisé tekan yuswa sing wis tuwa banget, dhèwèké ora bisa ngadeg manèh amarga ringkihé tuwa, nanging dhèwèké terus-terusan nglakoni ibadah tanpa kendhat, nyandhak tongkaté. Sawisé nglampahi uripé kanthi tumindak sing nggumunaké lan nyenengaké Gusti, Sang Mulya Zevin séda.

Sang Wiku Polychronius punika muridipun Sang Zevin, lan kados lilin ingkang nyimpen tapak driji ingkang nyentuh, ing gesangipun dados cerminan sampurna saking kabecikan gurunipun. Panjenenganipun niru gurunipun ing kewaspadaan ingkang kebak semangat, ing kasabaran, lan ing pakaryan ibadahipun. Nanging, Panjenengané ora kersa masang belenggu ing awaké dhéwé, amarga ora ana tuladha kaya ngono ing uripé guruné, Panjenengané wedi menawa bisa nggawa sapa waé menyang godaan; tinimbang belenggu, Panjenengané nggawa

[2040] Peringatan Sang Luhur Limneus dirayakake tanggal 22 Februari.
[2041] Kabeh bapa sing kinurmatan iki urip ing abad kaping lima ing Siria.

ing pundhaké oyod wit oak gedhé sing wis dicabut saka lemah, lan abot banget nganti ora bisa dipindhah nganggo loro tangan, lan kanthi cara iki dhèwèké mbebani awaké dhéwé. Amarga tumindak kaya ngono, Sang Mulya Polychronius diparingi sih rahmat mujijat déning Gusti Allah. Sawijining wektu, nalika ana kekeringan, dhèwèké ndadèkaké udan tiba ing bumi lumantar pandonga, lan ing wektu liyané dhèwèké ngisi kendi watu kosong nganggo lenga. Sawisé nindakake akèh mujijat liyané, dhèwèké mulih marang Gusti.

Sing Mulya Musa lan Damian iku murid-muridé Sang Polychronius. Sing Mulya Musa nyambut gawe bareng karo guruné lan, sawisé niru kabecikan-kabecikané, uripé ing kabèh bab padha kaya guruné. Ananging, Sang Damian sing kinurmatan mundur menyang sawijining biara sing dijenengi Iera lan, nalika nemokake sel kosong ing kana, manggon ing kono, niru urip gurune. Ing panggonané ora ana apa-apa kejaba kothak cilik sing isiné kacang lentil sithik, sing dadi panguripané. Para bapa mulya iki nampa paedah ageng amarga manggon bareng Santo Polychronius, lan padha ngakhiri uripé kanthi taqwa[2042] .

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Wiku Alexander, pangadeg Biara 'Wong-wong sing Ora Turu'[2043] .

9 Maret

24 Februari (Gaya Lawas)

Panemuan kapisan lan kapindho sirah mulya saka Yohanes Pembaptis, Pengantar Sang Gusti.

Peringatan tanggal 24 Februari

Nalika sirah mulya Sang Yohanes Pembaptis dipotong (Mat. 14:11), putriné Herodias njupuk sirah mau ing piring lan nggawa marang ibuné. Wadon sing jahat iki nancepake jarum ing ilat sang wali—awit dhèwèké wis ngecam kejahatane—lan sawisé nginjak-injak sirah suci, dhèwèké ora gelem ngidini sirah mau dikubur bareng badané: Herodias wedi yèn badané Yohanes dikubur bareng sirahé, dhèwèké bakal tangi manèh lan nerusaké ngecam dhèwèké. Para murid Santo Yohanes Pembaptis kanthi rahasia njupuk awaké lan ngubur ing wengi (Mat. 14:12; Mrk. 6:29) ing Sebaste, sawijining kutha ing Samaria[2044] . Bab sirah Sang Pembuka, Herodias ngubur jero ing kratoné ing panggonan rahasia sing ora mulya. Mung garwané pangurus istana Herodes, Chuza, sing jenengé Joanna—sing kasebut déning Injil Suci Lukas (Lukas 8:3)—sing ngerti panggonan kuwi. Sedhih ing atiné amarga pambunuhan nabi agung suci Yohanes lan pangremehan marang sirahé sing mulya, dhèwèké nyolong sirah mau kanthi rahasia ing wayah wengi, nyimpen ing guci tukang gerabah[2045] lan ngubur ing Gunung Zaitun[2046] , ing salah siji lahan kagungané Herodes. Ing wektu sing padha, kabar babagan Yesus Kristus tekan marang Herodes. Dheweke karo garwane Herodias wiwit gumun apa iki Yohanes sing wis tangi saka pati. Padha banjur nggoleki sirahé Yohanes, nanging ora ketemu, padha bingung. Herodes malah kandha marang para abdi dalemé bab Gusti Yesus: 'Iki Yohanes sing tak parèntah supaya dipenggal sirahé. Saiki dhèwèké wis tangi saka pati, mulané mujijat-mujijat iki ditindakake déning dhèwèké' (Matéus 14:2; Markus 6:16).

[2042] Para Rahib Zevin, Polychronius, Musa, lan Damian urip ing abad kaping lima; panggonan pakaryané ana ing Siria.

[2043] Kanggo uripé, delengen 3 Juli

[2044] Sebaste iku kutha utama Samaria, sing diparingi déning Kaisar Agustus marang Herodes Agung, sing mbalèkaké lan ngias kutha mau kanthi tuntas lan, minangka pangajab marang Kaisar Agustus, dijenengi Sebaste utawa Sebasteia, sing tegesé 'kutha Agustus'. Miturut tradhisi, Santo Lukas Sang Injilist, nalika nginjili Injil ing Sebaste, éntuk saka warga tangan tengené Yohanes Pembaptis lan nggawa menyang Antiokia. Ing abad kaping 10, tangan tengen Baptis dipindhahake menyang Konstantinopel, lan ing taun 1798 diparingake minangka hadiah marang Kaisar Paul I dening Ordo St. Yohanes lan isih disimpen ing greja Istana Mangsa Adhem. (Rincian luwih lengkap babagan iki ana ing tanggal 12 Oktober.)

[2045] 'Skudelny' tegesé 'lemah liat'; 'skudelnyk' iku tukang gerabah utawa keramik.

[2046] Gunung Zaitun – salah siji gunung Yahudi ing wétan Yerusalem; jenengé asalé saka akèh wit zaitun sing tuwuh ing kana.

Sawisé suwe, ana bangsawan pinunjul jenengé Innocent sing pracaya marang Yesus Kristus. Nilar donya, dhèwèké teka ing Yerusalem, tuku ing Gunung Zaitun sawijining petak lemah sing biyèn kagungané Herodes, mbangun sel kanggo dhèwèké dhéwé, lan dadi biarawan, netepi dhawuhé Kristus. Kanthi kepéngin mbangun gréja watu cilik kanggo dhèwèké dhéwé, dhèwèké miwiti nggali parit kanggo pondasi. Lan wus ana, kanthi pangayomaning Gusti, piyambakipun nemokaké sakepaké poci ingkang kapendem ing lemah ingkang ngemot sirahé Pangarsa Kristus. Lumantar pratandha lan mujijat ingkang pinaringan berkah, sarta wahyu saking Gusti, piyambakipun mangertos menawi sirah punika kagunganipun Santo Yohanes lan wiwit nyimpen kanthi pangurmatan ageng. Sadurunge seda, kaprecayan marang Gusti Allah nyebar ing saindenging tanah: para raja nyembah arca tinimbang Gusti Allah sing sejati, lan ing endi-endi ing Yerusalem padha masang patung-patungé lan nyembah kanthi kurban sing ala. Ndeleng kahanan iki lan wis ngraosaké yèn dhèwèké bakal seda, rahib iki manèh nyumputaké sirah suci Pembuka dalané Kristus ing jeroné lemah: dhèwèké wedi yèn sawisé seda, ana wong sing bakal ngremehké sirah mau. Dheweke nyelehake ing panggonan persis ing ngendi sel lan greja-e biyen ana. Sawisé seda, greja kuwi rusak, ambruk lan malah dirubuhake nganti rata karo lemah, saéngga suwé ora ana sing ngerti ing endi sirah mulya Yohanes Pembaptis iku dumunung.

Nalika Kaisar Agung Konstantinus munggah ing tahta lan madhangi karajané lumantar baptisan suci, ibuné, Santa Helena, miwiti nguripaké lan ngresiki kabèh papan suci ing Yerusalem[2047] . Dhèwèké sing mbalèkaké Gunung Suci marang kamulyané biyèn. Ing wektu kuwi, loro biksu sing wis makarya ing Wétan sarujuk lelungan bebarengan menyang Yerusalem kanggo ngurmati Salib Suci sing ditemokaké Ratu Helena, lan Makam Suci, lan kanggo ndeleng kabèh panggonan suci ing tanah kuwi. Sawisé tekan Yerusalem, padha miwiti ngunjungi panggonan-panggonan suci, ngurmati lan ndedonga marang Gusti. Ing kana, ing sawijining impen, Santo Yohanes Pembaptis muncul marang salah sijine, mbabaraké panggonan ing ngendi sirah suci panjenengané dikubur, lan dhawuh marang dhèwèké supaya njupuk saka jeroning bumi. Sawisé tangi, biksu kuwi nyritakaké panglihatan mau marang kancané, nanging kancané, sing nganggep kabèh mau mung impen, ora pracaya lan malah ngajak sing siji supaya padha mikir kaya ngono. Ing wengi sabanjure, Santo Yohanes muncul kaping pindho, nanging wektu iki marang saben biksu siji-siji, lan ngendika: 'Munggah kowe, buwang rasa ora precaya lan kelesuanmu, lan tindakna apa sing wis diwahyukake marang kowe.'

Sawisé tangi, loro-lorone padha nyritakaké marang siji lan sijiné apa sing wis dideleng, banjur padha menyang panggonan sing wis dituduhaké marangé ing ngimpi. Ing kono padha miwiti nggali lemah lan nemokaké bandha sing ora ternilai – sirah suci Yohanes Pembaptis. Sawisé dilebokaké ing kantong saka wol unta, padha mangkat bali menyang biarané.

Ing wektu kuwi, ana tukang gerabah miskin saka kutha Emesa[2048] sing amarga mlarat kepeksa ninggalaké tanah kelairané lan bojone banjur mangkat menyang nagara liya. Ing dalan, dhèwèké ketemu karo loro biksu sing nggawa sirah Yohanes Pembaptis; dhèwèké gabung karo wong-wong mau lan nerusaké lelampahan bareng. Para biksu, sawisé ketemu kancané lelungan, maringi dhèwèké karung[2049] sing isiné sirahé Yohanes Pembaptis kanggo digawa. Lan dhèwèké, ora ngerti apa sing digawa, terus lelungan kanthi tentrem. Dumadakan, Santo Yohanes Pembaptis muncul marang dhèwèké lan kandha: 'Tinggalna kancamu lan mlayu saka wong-wong mau karo karung sing kowe gendong.'

Wong suci kuwi mènèhi dhawuh kaya ngono amarga dhèwèké weruh manawa para biksu kuwi males lan ora peduli, sing ing wiwitan ora pracaya marang rawuhé, lan banjur ora gelem nggawa sirahé sing mulya dhéwé, nanging malah nyerahaké marang wong prasaja sing ora dikenal déning wong-wong mau. Ing wektu sing padha, sang wali karsa maringi karahmatan marang wong mlarat iki lan nuntun dhèwèké menyang dalan urip sing becik lan nyenengaké Gusti Allah. Wong iki, manut marang sang wali, ndhelik saka para biksu, mlayu saka wong-wong

---

[2047] Konstantinus Agung – sawijining wali lan padanané para rasul – diproklamasi dadi maharaja ing taun 306; ing taun 312, dhèwèké nyatakaké iman Kristen dadi agama dominan ing Kakaisaran Romawi; ing taun 325, dhèwèké nganakake Konsili Ekumenis Kapisan; dhèwèké séda ing taun 337. Santa Helena, ibu Konstantinus Agung, dadi misuwur amarga semangaté nyebar iman Kristen lan kamulyané gréja-gréja Gusti Allah; ing taun 326 piyambakipun lelungan menyang Yerusalem, ing kono piyambakipun nemokaké Salibé Gusti, lan ngias panggonan-panggonan ing Palestina sing wis dimulyakaké sajrone uripé Sang Juruwilujeng ing donya kanthi gréja-gréja; Dheweke séda ing taun 327. Dina raya Santo Konstantinus lan Santa Helena, sing padha karo para Rasul, dirayakake tanggal 21 Mei.

[2048] Emesa iku sawijining kutha ing Siria, ing wétan Kali Orontes, kang mili menyang Segara Tengah ing sisih lor-kulon Siria.

[2049] Kain karung – kantong sing digawe saka kain kasar utawa tali, kain compang-camping, utawa klambi saka rambut.

mau lan bali menyang omahé bojone, kanthi ngajeni nggawa sirah mulya Yohanes Pembaptis kaya-kaya iku bandha donya sing paling ajiné. Lan Gusti Allah, amarga sirah Yohanes Pembaptis, mberkahi omah-tanggaké kanthi kabèh jinis kamakmuran. Tukang gerabah mau urip mapan lan makmur, wis lali marang kasangsaran biyen. Nanging dheweke ora dadi sombong: dheweke maringi sedekah loman marang wong mlarat lan wong sing butuh saka kasugihane. Kanthi tansah eling manawa kabèh iku ditampa amarga pangajabé marang Sang Panuntun Kristus, dhèwèké tansah ngajèni sirah suci mau, saben dina nyuguhaké kemenyan ing ngarepé, nyalaké lampu, ndedonga, lan ngupaya urip kanthi ajiné lan tumindak manut dhawuhé Kristus. Nalika wayahe seda wis cedhak, dhèwèké, miturut dhawuhé Sang Pembuka dalané Kristus piyambak, nyelehaké sirah suci mau ing wadhah banyu, ngemot wadhah mau ing relikwi, nyegel, lan nyerahaké bandha iki marang adhine. Ing wektu sing padha, dhèwèké nerangaké kanthi rinci marang adhine carané, merga sirah suci iki, dhèwèké wis uwal saka mlarat banget lan dadi wong sugih. Dheweke ngwenehi wasiat marang adhine supaya tansah nyimpen sirah suci iki kanthi pangurmatan lan pakurmatan, lan aja mbukak relikwi nganti Santo Yohanes piyambak maringi idin. Sadurunge seda, adhine kudu nyerahake harta karun iki marang wong sing wedi marang Gusti Allah lan luhur budi.

Mangkono sirah suci lan kinurmatané Panginjik Kristus, sing diwarisaké saka siji wong marang wong liya sajrone wektu sing suwé, terus-terusan dijaga déning para wong Kristen sing taat; pungkasané, diserahaké marang sawijining imam biara, Eustathius, sing manggon ing guwa ora adoh saka Emesa; dhèwèké wis kena ajaran sesat Arius lan ora wedi marang Gusti Allah. Wong lara sing teka marang dhèwèké mari amarga sih rahmat mujijat sing metu saka sirah Yohanes Pembaptis, sing disimpené. Nanging Eustathius, kaya maling, wiwit ngakoni yèn sih iki saka dhèwèké lan ajaran sesatné, nyoba ndhelikaké marang wong-wong sabab sejati saka panyembuhan mujijat kuwi, lan liwat kuwi akèh wong sing kesasar mlebu ajaran sesaté. Nanging, warga Emesa pungkasane padha nyumurupi kabejaté. Pangeran Emesa, sawisé rembugan karo uskup, mréntahaké supaya dhèwèké diusir saka guwa lan saka wates wewengkon kuwi. Eustathius banjur nyuwun marang para utusan supaya diparingi wektu tetep ana ing guwa dina iku, kanthi janji bakal lunga esuké. Nalika para utusan sarujuk marang iki, dhèwèké nyumputaké wadhah sing isiné sirah suci ing jero lemah ing guwa kuwi ing wayah wengi; amarga dhèwèké ngarep-arep yèn sawisé sawatara wektu, dhèwèké bisa bali, njupuk manèh harta karun iki lan, kanthi nindakake mujijat kanthi pitulungan sirah suci Sang Pambuka, bisa nyebar lan ngadegaké bidaté manèh. Nanging pangarep-arepe wong sesat kuwi ora kawujud. Nalika dhèwèké ninggal guwa, sawatara biksu sing taat lan suci padha manggon ing kana, saéngga dhèwèké ora bisa mlebu lan njupuk manèh harta karun sing wis ditinggalaké.

Sawisé sawatara wektu, ana sawijining komunitas padha kumpul ing panggonan kuwi, lan ana biara sing diadegaké. Nanging ora ana siji waé sing ngerti yèn sirah sing kinurmatan saka Pangripta ana ing guwa kuwi. Mung sawisé suwé, Archimandrite Marcellus saka biara Emesa iki, sawijining wong sing kebak kabecikan, sing nemokaké kuwi, kaya sing diceritakaké déning piyambaké kaya ing ngisor iki:

'Mugi Gusti Allah, Yesus Kristus, dipuji! Panjenengané kersa maringi aku, abdi Markell, sawijining panglihatan nalika aku turu ing wayah bengi. Wektu iku tanggal 18 Februari, ing minggu tengah[2050] ing puasa agung Lent. Aku weruh yèn kabèh gapura biara kita kabuka. Aku kaget banget, banjur kepengin metu kanggo nutup gapura. Nanging nalika semana aku weruh ana kali mili ngliwati gapura biara. Aku kaget lan gumun saka ngendi asale banjir gedhe kaya ngono. Nalika aku lagi mikir bab iki, ujug-ujug aku krungu swara saka pirang-pirang golongan wong sing padha mlaku rame-rame ing banyu, teka marang kita saka wetan. Kabeh mau – saben-saben nganggo basa sing beda – padha ngumandhang: 'Delengen, iki Sang Yohanes, Pembaptis Kristus.'

Kanthi swara kaya ngono padha mlebu ing biara. Aku, amarga wedi banget, wis lali kabèh bab banyu; ninggalaké gapura, aku munggah tekan pucuk tangga. Nalika ngadeg ing kana, aku kira weruh loro halaman ing biara: siji ana ing kulon, sijiné ana ing kidul; ing antarané ana gréja gedhé. Saben prosesi, mlebu ing pekarangan kulon, banjur maju menyang gréja; sawisé sujud ing kono, banjur metu liwat lawang kidul. Nalika prosesi para ordo wis rampung, aku krungu manèh swara wong-wong padha njerit: 'Delengenlah Santo Yohanes Pembaptis Agung.'

Nalika ndeleng munggah, aku weruh dhèwèké ana ing gréja. Bareng dhèwèké ana loro priya, padha ngadeg ing sisih kiwa lan tengen. Ing wektu kuwi, para biksu wiwit nyedhak marang Santo Yohanes lan nampa

[2050] Minggu tengah Prapaskah – iki jeneng sing diwenehake ing Statuta Gréja kanggo minggu tengah (kaping papat) Prapaskah Agung; minggu iki uga dikenal minangka Minggu Pangurmatan Salib.

berkahé. Lan aku mutusaké nyedhak marang Pembaptis lan nampa berkahé. Kanthi wedi lan gemeter, aku sing paling pungkasan mlebu liwat lawang khusus, sujud ing ngarepé Pembaptis lan nyentuh sikilé. Nanging dhèwèké ngajak aku tangi, ngeluk aku kanthi tresna, nyentuh pasuryanku, njupuk wadhah kang kebak madu, lan nyawisaké marang aku, kandha: 'Tampa berkah iki!'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké mundur. Nalika aku arep mèlu, aku weruh ana tiang geni sing mèlu ngetutaké sang wali. Amarga wedi banget karo pangliyan kuwi, aku tangi. Nalika sonten sabanjuré teka, aku maringi dhawuh marang para sedulur supaya padha nyanyi ayat-ayat Mazmur miturut paugeran sing lumrah. Nalika padha lagi nyanyi, ana sedulur sing jenenge Isaac ndeleng munggah lan weruh liwat jendhela yèn ana geni kobong ing gréja guwa ing ngendi sirahé sing kinurmatané Santo Yohanes disimpen. Ndeleng kuwi, dhèwèké muni banter: 'Bapak! Delengen, ana geni kobong ing guwa suci.' 'Aja wedi, sedulur,' ujarku marang dheweke, 'nanging sawise nggawe pratandha salib, simpen iki kanggo awakmu.'

Lima dina kliwat sawisé kuwi. Ing wengi dina kaping enem, nalika aku lagi turu, ana tangan sing nyenggol aku telung kaping ing sisih tengen, lan ana swara muni: 'Delengen, aku wis diparingaké marang kowe; tangi, tututi lintang sing bakal mimpin kowe, gali panggonan sing digawa lintang kuwi, lan kowe bakal nemokaké aku.'

Kanthi gemeter lan wedi aku tangi saka turu, lungguh ing amben, lan—eh—ana lintang sumunar ing ngarep lawang selku. Aku wedi banget, nanging sawisé nggawe pratandha salib, aku metu; lintang iku mimpin ing ngarepku; ngetutaké lintang iku, aku mlebu guwa; nalika aku tekan panggonan sirah suci Sang Pembuka dalan ana, lintang iku dumadakan sirna. Aku ambruk ing lemah lan muji Gusti. Sawisé pandonga dawa, aku nyalaké lilin, nyuwun kemenyan, lan miwiti nggali, nyebut-nyebut jeneng Gusti. Nalika aku nggali, ana swara banter lan krek-krek, lan lemahé atos kaya kuningan. Aku ngupaya suwé banget; pungkasané aku nemokaké sawetara bata; sawisé mbusak, aku weruh lempengan watu; kanthi angel sanget aku bisa ngangkat watu iku saka bolongan – lan ing kono aku nemokake wadah suci ing ngendi sirah sing kinurmatan saka Forerunner dumunung: kabungahan, nanging ing wektu sing padha kebak rasa ngajeng-ajeng, aku njupuk lilin lan kemenyan, wani njupuk wadah iku, sujud, lan sawise nutupi maneh, ninggalake guwa. Ing lawang guwa, aku ditemoni Archimandrite Gennadius, sing wis teka ing biara kita. Panjenengané nuntun aku mlebu guwa lan sawisé ndedonga, miwiti nyritakaké bab panglihatané.

'Aku weruh,' dhèwèké miwiti critané, 'kaya-kaya kita loro padha ngadeg ing panggonan sing persis kaya saiki. Ana akèh roti jelai ing kéné, sing luwih suci lan luwih padhang tinimbang srengéngé. Akèh wong padha mlebu guwa lan nampa roti iki saka tangan kita. Nanging, ora mung jumlahé ora suda, malah kosok baliné, terus nambah."

Iki sing dicritakaké Gennady marang aku. Banjur aku nyadari yèn wahyu iki teka marang dhèwèké saka Gusti Allah, lan yèn iku minangka pratandha sih rahmaté Kristus Pembaptis sing tanpa entèk-entèk, sing bakal diparingaké kanthi akèh marang kabèh wong ing panggonan sing persis kuwi. Mula aku uga nyritakaké marang dhèwèké bab pangliyananku lan nuduhaké marang dhèwèké harta karun sing ora ternilai sing wis tak temokaké. Nalika ndeleng kuwi, dhèwèké bungah, lan kita banjur rembugan carané supaya bisa nerusaké kanthi becik. Aku nyaranake supaya kita ora ngomong bab iki marang sapa wae dhisik, malah marang pangon utama Gréja – Uskup Uratius saka Emesa – nanging luwih dhisik kita kudu ngandhani tuwa sing pinaringan berkah, Stephen, sing nalika manggon ing Biara Daromium lagi nindakake tapa ngaso. Dheweke banjur kudu ngandhani uskup, sing sesambungané raket banget. Nanging, nalika tekan ing Biara Daromian, kita ora nemokake Stephen ana ing kana, amarga dheweke wis mangkat kanggo mriksa biara-biara liyane. Banjur kita ngutus Diaken Cyriacus, sing nyekel jabatan paling utama ing katedral kutha iku. Nalika rawuh marang kita, Cyriacus nyapa kita ing Asma Kristus lan nyritakaké bab panglihatané. Panglihatan kuwi ing kabèh bab padha karo sing wis dideleng déning Gennadius. Banjur kita ngandhani dhèwèké bab rahasia kita. Keduanya, Gennadius lan Cyriacus, padha kandha yèn prakara iki kuduné dilaporaké marang uskup, nanging aku milih ngentèni Stephen bali. Lima dina wis kliwat. Ing dina kaping enem – sing ana ing dina Setu – kita kabeh padha lungguh bareng lan ngobrol. Dumadakan aku ambruk ing dengkul: ana lara sing dumadakan nyerang aku. Aku ora bisa tangi utawa obah. Kancaku, kaget karo kahanan iki, banjur padha ndedonga marang Gusti kanggo aku. Sawise rampung ndedonga, padha kandha marang aku: 'Apa kita ora wis ngandhani kowe yen kowe kudune ngandhani uskup bab rahasia iki?'

Aku banjur nyadari yèn aku wis tumindak salah amarga ora ngandhani uskup bab rahasia kuwi, sing sakjatiné kuduné diungkapaké kanggo kamulyaning Gusti; nanging lara kuwi ora mari. Ing wayah bengi, sawisé ibadah doa kaya biasané, Gennadius lan Cyriacus teka marang aku lan kandha:

'Kita wis padha janji marang siji lan sijiné kanggo ngandhani uskup bab rahasiamu nalika Matins, sadurungé srengéngé munggah.'

Kanggo kuwi aku mangsuli:

'Keputusanmu iku becik; kados sampun panjenengan aturaken, kados makaten.'

Nalika aku sarujuk karo wong-wong mau, aku krasa waras sakabehe: lara kuwi wis mari. Esuké, kita kabèh budhal bebarengan menyang kutha lan ketemu uskup pas dhèwèké metu saka gréja sawisé Matins, banjur kita crita kabèh marang dhèwèké bab panemuan sirah suci Yohanes Pembaptis. Uskup bungah banget krungu kabar iku. Nanging, piyambakipun nglarang kita supaya durung ngandhani wong liya dhisik lan mrentah supaya kita bali menyang biara. Esuké, dhèwèké piyambak teka ing kana karo para presbiter lan diakon. Sawisé ngrayakaké Liturgi Ilahi bebarengan, dhèwèké banjur menyang panggonan ing ngendi wadhah sing ngemot sirah suci disimpen. Nalika diakon ngumandhang, 'Ayo padha sujud lan ndedonga marang Gusti', kabèh padha sujud nyembah. Ing wektu kuwi, Uskup Uranus lagi ndedonga; sawisé rampung, dhèwèké njupuk wadhah sing isiné sirah sing kinurmatan mau lan ngangkat saka lemah. Salah siji presbiter sing mèlu uskup, jenengé Malchus, ora pracaya, kandha, 'Kepiye bisa sirahé Pembuka Dalane muncul ing kéné?'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké kanthi angkuh nyelehaké tangane ing wadhah mau lan nyentuh rambute sirah suci Pembuka Jalan. Tiba-tiba, amarga ora precaya, tangane layu lan nempel ing wadhah iku. Ndeleng kahanan iki, kabeh wong padha ngeri banget. Uskup, bebarengan karo kabeh sing ana ing kono, banjur padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah. Banjur Malchus, kanthi angel banget, bisa narik tangane saka wadhah iku, nanging dheweke tetep lara. Uranus, bebarengan karo kabèh rohaniawan gréja, njupuk wadah suci sing ngemot pusaka mau, digawa menyang gréja suci lan disimpen ing altar, ing kamar diakon[2051] . Relik iki disimpen ing kana nganti gréja khusus sing dihias kanthi megah dibangun ing Emesa minangka pangurmatan marang Pembuka Dalane Kristus[2052] . Sedhela sadurunge sirah suci dipindhahake menyang gréja iki, Yohanes Pembaptis muncul ing panglihatan marang presbiter Malchus sing ora pracaya lan maringi dhawuh, nalika sirah mau digawa, supaya nyentuh wadah suci nganggo tangane. Presbiter mau, sawisé nindakake kuwi, mari. Mangkono pungkasaning cathetan babagan Marcellus sing Begja.

Panulis liya, Santo Simeon Metaphrastes[2053] , ing uripé Matrona sing kinurmatan, nyritakaké cathetan luwih lengkap babagan panemuan sirah sing kinurmatan saka Pembuka Dalane Sang Kristus. 'Ing wektu kuwi, ana wong sing lagi ngolah ladangé weruh yèn ing sawijining panggonan – persis ing ngendi biyèn ana guwa lan biara – geni metu saka lemah. Dheweke nyekseni iki luwih saka sapisan: pirang-pirang dina geni terus metu saka lemah. Ing dina Minggu—tepat dina nalika Marcellus bebarengan karo Gennadius lan Cyriacus teka ing omah uskup—wong iki uga teka ing kutha Emesa lan nyritakake marang Uskup Uranus bab geni mujijat mau. Uskup, digandhengake karo para rohaniawan, lunga menyang panggonan kuwi – guwa sing biyèn dadi panggonané bidah Eustathius. Sawisé ndedonga, uskup mréntahaké supaya lemah ing panggonan kuwi digali. Nalika dhawuhé dituruti, ana wadah sing kapanggih ing kono. Wadah iku ora ngemot emas utawa pérak, nanging bandha sing luwih larang tinimbang kabèh bandha donya – sirahé Santo Yohanes Pembaptis lan Penginjil Gusti. Kabar iki nyebar nganti adoh lan amba: ora mung warga Emesa, nanging uga wong-wong saka kabèh kutha lan désa sacedhaké padha teka kumpul ing kana. Sang Matrona sing kinurmatan, bebarengan karo sedulur-seduluré, teka saka biarané kanggo ngurmati sirah suci mau. Sirah suci Sang Panuntun Kristus ngetokaké murri wangi, sing digunakaké para imam kanggo ngoles sirah para wong sing padha kumpul kanthi wangun salib. Matrona sing Kinurmatan njupuk sawetoro murri mau menyang wadah relikwi cilik, karepé digawa bali menyang biarané

[2051] Kamar diakon – pérangan kidul saka altar, ing ngendi disedhiyakake papan kanggo nyimpen barang-barang suci sing dadi tanggung jawab diakon, kayata: busana liturgi, wadah suci, Injil lan salib ing altar, tabernakel, lan sapiturute.

[2052] Panemuan kapindho sirahé Santo Yohanes Pembaptis kelakon ing taun 452. Miturut cathetan Archimandrit Markell, sirah suci mau diwahyuké marang dhèwèké tanggal 18 Februari, digawa déning Uskup Uranus menyang diakonikon gréja tanggal 24 Februari, lan tanggal 26 Oktober ing taun sing padha, 452, dipindhahaké menyang gréja sing dibangun kanggo ngurmati dhèwèké.

[2053] Simeon Metaphrastes – panulis gerejawi kondhang abad kaping 10 (wafat 940), panyusun lan pangumpul riwayat para wali; karyané ing babagan iki sabanjuré dadi sumber utama kanggo menaion saben dina saka St Demetrius saka Rostov.

minangka berkah. Nanging wong akèh padha nglumpuk ngubengi dhèwèké: kabèh padha kepéngin nampa berkah saka para imam lan diolesi murri. Sawetara wong, nalika weruh manawa Sang Matrona sing Kinurmatan nggawa murri ing relikwi, padha nyuwun supaya dipoles nganggo lenga suci mau, amarga dheweke ora bisa nggayuh para imam, lan piyambakipun maringi panyuwunan mau. Ing antarané wong-wong mau ana sawijining wong wuta sing durung nate weruh padhanging srengéngé wiwit lair. Dhèwèké nyedhak marang Matrona sing kinurmatan, nyuwun supaya ngolesi dhèwèké nganggo myrrh suci. Matrona ngolesi mripaté, lan dhèwèké langsung bisa ndeleng manèh. Mangkono carané Santo Simeon Metaphrastes nyritakaké panemuan sirah Yohanes Pembaptis.

Sawisé sawatara wektu, sirah suci Yohanes Pembaptis dipindhahaké saka Emesa menyang Konstantinopel. Ing kéné, ing panggonan sing dijenengi Eudom, sawijining gréja megah dibangun miturut prentah kaisar, ing ngendi sirah sing kinurmatan iku disimpen. Nalika bidah Ikonoklastik, nalika akèh ikon suci kobong, sing liyane dibuwang menyang segara lan kali, diinjak-injak lan dihina kanthi macem-macem cara, sawetara wong Kristen sing taat, sing mlayu saka Konstantinopel sing diduduki dening para penganut sesat, kanthi rahasia nggawa sirah Pembaptis mau lan nggawa menyang Comana[2054] , ing ngendi Santo Yohanes Krisostomus tau séda. Ing kana relik suci iki disumputake maneh ing jeroning lemah, dilebokake ing wadhah perak. Relik sing larang regane iki tetep ndhelik ing kana nganti jaman pamrentahan Kaisar Michael, putrané Theophilus, lan ibuné, Kaisar Theodora, sing mbalèkaké Ortodoksi[2055] . Ing jaman pamrentahané Michael, relik iki ditemokaké manèh[2056] déning pangayomaning Gusti lan dipindhahaké menyang Konstantinopel déning Patriark Ignatius, kanggo pakurmatan lan kamulyan Kristus Gusti kita, sing kamulyakaké langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sumunar saka bumi, ya sirahé Panginjuk, kowe ngetokaké sinar kang ora rusak, marasaké wong pracaya; saka dhuwur kowe nglumpukaké akèh malaékat, déné ing bumi kowe ngajak umat manungsa supaya padha ngluhuraké Kristus Gusti kita kanthi sapu sakabèhé.

Kontakion, nada 2:

Wah, Nabi Gusti lan Panuntun sih rahmat, nalika sirahmu—suci banget kados duri—kapanggih saka ing bumi, kita tansah nampa panyembuhan, awit kowe mratelakaké tobat malih, kados sing wis kowe lakoni biyen ing donya.

Peringatan Sang Mulya Erasmus saka Gua

Peringatan tanggal 24 Februari

'Mahkota wong wicaksana,' kandha Salomo, 'iku *kasugihane'* (Amsal 14:24), nanging luwih pantes migunakaké kasugihan kanggo ngias gréja-gréja Kristus, amarga lumantar iku bisa nggayuh Karajan Swarga. Bapa kita sing kinurmatan Erasmus, sawijining biksu saka Gua, iku salah siji pangias candhi-candhi Gusti. Kanggo iku dhèwèké dianggep pantes nampa mahkota Karajan Swarga. Amarga nduwèni bandha akèh, dhèwèké

[2054] Komana – sawijining kutha ing provinsi Pontus, ing sisih lor-wétan Asia Cilik.

[2055] Theodora – garwané Kaisar Bizantium Theophilus si Penghancur Ikon. Sawisé seda, dhèwèké mréntahké kakaisaran bebarengan karo anaké, Michael. Kaisar Michael III mréntah saka taun 842 nganti 867; dhèwèké munggah tahta nalika yuswa patang taun, mula ibuné, Maharani Theodora, mréntahké kakaisaran nganti taun 855. Ing Konsili Konstantinopel taun 842, ing sangisoré pamaréntahan Maharani Theodora, pangurmatan marang ikon dipulihaké lan Hari Ortodoksi diadegaké, kang dirayakaké ing minggu kapisan Pra-Puasa Agung.

[2056] Panemuan kaping telu sirah Yohanes Pembaptis iki kelakon watara taun 850; dirayakaké déning Gréja tanggal 25 Mei. Sirah suci Sang Pembuka dalan, sawisé dipindhahaké kaping pindho menyang Konstantinopel, pisanan disimpen ing kraton kaisar, lan sabanjuré sawatara pérangané digawa menyang Biara Sang Pembuka dalan ing Studion; ing biara iki, peziarah Anthony weruh pucuk sirah ing taun 1200; saperangan liyane saka sirah ana ing Petra ing Biara Sang Panimbul; iku dipindhahake dening para Penakluk Salib menyang Amiens ing Prancis, lan saperangan saka iku digawa menyang Roma, ing kana disimpen ing gréja Paus Sylvester. Saperangan liyane disimpen ing Biara Dionysius ing Gunung Athos lan Biara Ugrovlachian Kalui.

nganggep yèn ora pantes yèn sawijining biksu nduwèni bandha donya; sawisé tresna marang kamulyané Gréja, dhèwèké ngentèkaké kabèh bandhané kanggo ngias Gréja – ngecet pirang-pirang ikon ing Gréja Gua nganggo emas lan pérak. Ngedonga ing ngarepé lan ndelok kanthi pracaya, dhèwèké ngias atiné—gréja Sang Gusti Urip—ora nganggo pérak lan emas donya, nanging nganggo kasucian, katresnan, lan kabecikan liya sing pantes kanggo biksu. Kaya nabi, dhèwèké bisa ngucapaké kamulyané dhéwé: *'Pitutur saka lambé Panjenengan luwih becik tumrap aku tinimbang sewu-sewu potongan emas lan pérak'* (Mazmur 118:72).

Rasul sing kinurmatan Erasmus ngadhepi godaan kaya ngono. Sawise dheweke ngentekake bandha lan dadi mlarat, wong-wong wiwit ora nggatekake dheweke maneh. Setan sing licik banjur nyuntikake ing atine pikiran ala manawa, sawise ngentekake kabeh bandha kanggo ngias gréja, dheweke ora nampa ganjaran utawa upah apa-apa. "Bakal luwih becik," ujare setan, "yen kowe maringi kabèh bandhamu marang wong mlarat." Amarga ora nyadari yèn pikiran-pikiran kuwi disusupaké déning setan, Erasmus malah kecemplung ing putus asa, wiwit urip sembrono, lan ora peduli manèh marang kaslametan atiné. Nanging Gusti sing loman lan adil, kelingan kabecikan Erasmus biyen, nylametake dheweke. Gusti ngutus lara abot marang dheweke; Erasmus wis nyiapake pati sing bakal teka lan ngglethak ing kasakitane tanpa ngomong apa-apa, mripate ditutup pitung dina; mung saka ambegané sing isa nuduhake yèn dheweke isih urip. Ing dina kaping wolu, kabèh biksu padha nglumpuk ing sacedhaké; lan nalika ndeleng kahanan kuwi, padha kaget lan kandha: 'Celaka, celaka kanggo nyawane sedulur iki; dhèwèké urip ing dosa lan kélangan semangat; nanging saiki nyawane ndeleng pangliyan lan gumregah, ora bisa ninggalaké badané.'

Tiba-tiba, Erasmus sing berkah, kaya ora tau lara, munggah, lungguh lan kandha marang para biksu: 'Para bapa lan sedulur! Tembungmu pancen bener. Aku wong dosa lan durung tobat. Nanging saiki para bapa kinurmatan Anthony lan Theodosius wis muncul marang aku lan kandha: 'Kita ndonga marang Gusti kanggo kowe, lan Gusti wis maringi kowe wektu kanggo tobat.' Sawisé kuwi, aku weruh Sang Putri Allah sing Maha Suci – kaya sing digambarke ing ikon – nyekel Bayi Langgeng ing pangkuan sing kinurmatan, lan karo Panjenengané ana akèh para wali. Lan Panjenenganipun ngendika dhumateng kula: 'Erasmus! Kados panjenengan sampun ngias gréja kula lan nggembirakaké kanthi ikon-ikon, mekaten ugi kula badhé ngias lan ngluhuraké panjenengan ing Karajaning Putra kula. Wong mlarat tansah wonten kaliyan panjenengan ing ngendi-endi, nanging gréja kula boten tansah wonten kaliyan panjenengan ing ngendi-endi. Munggaha, tobatna, lan anggo wujud malaikat agung; lan ing dina katelu sawisé tobatmu, Aku bakal nggawa kowe marang Aku amarga kowe wis banget nresnani kamulyaning omahé Aku.'"

Sawisé ngendika mangkono, Erasmus wiwit ngakoni dosané ing ngarepé kabèh komunitas, ora ndhelikaké apa-apa lan ora kroso isin. Banjur, dhèwèké tangi, menyang gréja, ditahbisaké dadi biksu skéma, lan ing dina katelu kanthi suka cita dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti lan Ibuné sing Maha Suci, persis kaya sing wis diwahyukaké déning Panjenengané dhéwé.

Saka iki cetha manawa pangiasan gréja nganggo ikon iku nyenengake Gusti, lan Gusti ngetung wong-wong kaya ngono ing antarané para wali Panjenengané.

Melu panedha-panedhaé Santa Erasmus, mugi Gusti kersa paring pitulungan marang kabéh sing ngias gréja-gréja suci supaya bisa nggayuh kabungahan langgeng ing gesang sing bakal teka bebarengan karo Kristus Yesus Gusti kita, kang dhumateng Panjenengané katur kamulyan bebarengan karo Gusti Allah Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin[2057] .

10 Maret

25 Februari (Kalender Lawas)

[2057] Rasul Kinurmatan Erasmus séda watara taun 1160. Reliké disimpen ing Gua Santo Antonius.

Uripé bapak kita sing suci Tarasius, Uskup Agung Konstantinopel

Dipepering ing tanggal 25 Februari

Santa Tarasius lair ing Konstantinopel; bapakne, George, lan ibuné, Eukratia, kalebu wong bangsawan lan klebu golongan patrisi[2058] . Sawisé diwasa lan nampa pendhidhikan sing apik, Tarasius njabat macem-macem posisi ing kraton kaisar; amarga wicaksana lan wataké apik, kabèh wong ing kana padha tresna lan ngajèni dhèwèké, lan dhèwèké diangkat dadi salah siji penasihat kaisar. Ing wektu kuwi, Konstantinus Porphyrogenitus[2059] , putrané Leo si Khazar[2060] lan putuné Copronymus[2061] , lungguh ing tahta kaisar; dhèwèké ora mrentah piyambak, nanging bebarengan karo ibuné, Irene[2062] , amarga umuré mung 10 taun nalika nglaksanani pangukumané. Patriark ing wektu kuwi yaiku Paulus saka Kyprian[2063] , sawijining priya sing luhur budi lan taat, nanging ringkih tekade lan wedi. Dhèwèké diangkat dadi patriark sajrone pamaréntahan Leo Khazar sing kasebut mau, putrané Kopronymus, ing ngandhapé ajaran ikonoklas—sing diwiwiti déning Leo Iseuri[2064] —dadi saya kuwat. Ndeleng akèh wong nandhang sangsara gedhé ing tangan tsar sing jahat amarga nyembah ikon suci, patriark dadi wedi lan wiwit ndhelikaké kesalehané, malah nganti nyawiji karo para bidah. Sawisé seda Leo si Khazar, Patriark kepéngin mbalèkaké adat saleh nyembah ikon suci, nanging ora bisa amarga dhèwèké ora nduwé asistèn, déné bidah ikonoklas terus saya kuwat ing kutha krajan lan ing wilayah liya ing kakaisaran. Kahanan iki ndadèkaké Patriark sanget sedhih. Nyadari yèn dhèwèké ora bisa napa-napa kanggo njamin kamenangan Ortodoksi, Paulus mutusaké nyerahaké tahta patriark, sing wis dhèwèké duduki ora luwih saka patang taun. Sawisé lara, dhèwèké diam-diam ninggalaké kamar patriark lan lunga menyang Biara Santo Florus, ing kono dhèwèké nampa skéma suci. Kabar bab cukur sirah Patriark dadi biarawan enggal sumebar ing endi-endi, lan kabèh wong kaget banget karo kahanan iki. Ratu Irene ngrasakaké sedhih banget, amarga Patriark mundur tanpa maringi kabar dhisik bab niyaté. Mula dhèwèké mangkat arep ketemu karo Patriark bareng anaké, Tsar Constantine, lan takon marang dhèwèké:

'Apa sing wis panjenengan tindakake marang kita, Rama? Napa panjenengan kanthi dadakan ninggalake tahta patriark?'

Paul mangsuli:

'Lara sing tak alami lan pangarep-arep yèn aku bakal mati ora suwe manèh, apamanèh kahanan ing Gréja kita, wis nyurung aku nyerahaké tahta patriark lan nganggo skéma suci.' Gereja nandhang sangsara banget amarga tumindak para ikonoklas lan, minangka akibat saka lumantar suwéné ajaran sesat ikonoklas, dhèwèké ngalami tatu sing ora bisa mari. Kaya akèh wong liya, aku, manungsa sengsara iki, ora bisa uwal saka jerat para ahli bidah lan malah kesangkut ing jerat mau, sing saiki tak sesali banget; amarga kaping telu aku wis nandatangani prentah-prentah bidah nganggo tanganku dhéwé. Nanging iki sing paling nyedhihaké lan nyusahaké aku: aku weruh kabèh wilayah ing sangisoré panguwasanmu, sanadyan padha ngetutaké paugeran iman kanthi ketat lan manut ajaran Ortodoks, padha ngindhari Gréja kita lan nganggep awaké dhéwé minangka wedhusé Kristus, ngusir kita kaya wedhus sing ora saka kandhang sing padha. Mula aku nolak dadi panggembala ing antarané kumpulan sesat lan luwih milih mati tinimbang kena kutukan anathema saka para primat papat tahta apostolik. Gusti Allah wis maringi panguwasa kraton ing tanganmu supaya kowe bisa ngopeni kumpulan umat Kristiani sing manggon ing donya. Mula, delengen sedhihé ibumu—Gereja—lan aja nganti dheweke tetep ing sedhih sing ora bisa dihibur, nanging upayakna supaya dheweke bisa mbalekake kamulyané kaya biyen. Aja nganti bidah tanpa Gusti iki, kaya babi sing mlaku bebas ing padang rumput, ngrusak lan ngrata kebon anggur Kristus sajrone pamrentahanmu, utawa ngotori kebon mau nganggo sofistika ala. Sampeyan duwé pangrajin trampil, E , sing bakal mbantu

---

[2058] Para 'patricians' iku golongan sosial paling dhuwur ing Kakaisaran Romawi lan mengko ing Kakaisaran Bizantium, sing padha karo golongan bangsawan ing jaman kita.

[2059] Konstantinus VI Porphyrogenitus mrentah saka taun 780 nganti 797.

[2060] Leo IV si Khazar mrentah saka taun 775 nganti 780.

[2061] Constantine V Copronymus nguwasani tahta kaisar wiwit taun 741 nganti 775.

[2062] Ibu saka Kaisar Konstantinus iku garwané Leo si Khazar. Sawisé anaké munggah dadi kaisar, dhèwèké mréntah nagara kanggo anaké sajrone sepuluh taun, nganti taun 790; sakwisé Konstantinus dijatuhaké saka kalungguhané, dhèwèké mréntah nganti taun 802.

[2063] Paul IV sing nyekel tahta patriark saka taun 686 nganti 693.

[2064] Leo III si Isauria mrentah wiwit taun 716 nganti 741.

sampeyan ing pakaryan luhur sampeyan. Dhèwèké bisa ngopeni klasa pangakuan sejati lan, kanthi nyelehaké ing pépétan angguré Gréja Allah, ngisi cangkir kawicaksanan lan nyawisaké kanggo para pracaya ombén-ombén iman Ortodoks sejati.

Sawisé krungu tembung-tembung saka Patriark, Ratu Irene takon marang piyambakipun:

'Sapa sing Panjenengan omongake, Rama?'

'Ingkang kula maksud punika Tarasius, ingkang nyekel kalungguhan ingkang paling utama ing déwan karajan panjenengan,' wangsulé Patriark, 'Kula mangertos menawi piyambakipun pancèn pantes pimpin Gréja, awit piyambakipun saged, kanthi tongkat pangertenipun, ngusir ajaran palsu para ahli sesat, dados gembala ingkang saé tumrap wedhusipun Kristus, lan nglumpukaken malih.'

Sawisé krungu kuwi saka Patriark Paulus, Kaisar Irene sing taat lan putrané, Kaisar Konstantinus, pamit marang Paulus kanthi sedhih. Nanging dhèwèké kandha marang sawatara sénator sing isih ana karo dhèwèké:

'Oh, muga-muga aku ora tau nyekel kursi patriark nalika Gréja Konstantinopel kita lagi ing kahanan ruwet amarga para panganiaya lan wis ngundang kutukan saka papat patriark ekumenis: Roma, Alexandria, Antiokia, lan Yerusalem. Yen ora diadakaké Konsili Ekumenis Kapitu lan bidat ikonoklas dikutuk, kita ora bakal bisa slamet.

Banjur para senator padha takon marang dhèwèké:

'Napa sampeyan nandatangani piagam ikonoklas nalika pangukuhan sampeyan dadi Patriark?'

Paul mangsuli:

'Mangkono kuwi sababé aku saiki tobat amarga wis nandatangani wektu semana, lan aku wedi Gusti bakal ngukum aku, amarga amarga wedi aku meneng waé lan ora nentang bidah; nanging saiki aku tobat lan nyatakake yèn kowé ora bakal bisa slamet yèn kowé tetep ing bidah.'

Ora suwe sawisé kuwi, Patriark Paulus séda kanthi tentrem marang Gusti. Ing wektu kuwi, para warga Konstantinopel wiwit, tanpa wedi utawa was-was, rembugan lan mbantah karo para bidah babagan ikon-ikon suci, padahal nganti wektu kuwi, wiwit jaman Leo si Iseauria, durung ana sing wani mbela ikon-ikon suci[2065] .

Maharani sing taat, Irene, bebarengan karo kabèh dewan kaisar, banjur ngupaya golek wong sing duwé ajining dhuwur lan kebijaksanaan kanggo nggantèkaké Paulus, wong sing bisa mungkasi karusuhan ing Gréja; nanging ora ana sing ditemokaké kajaba Tarasius. Tarasius wektu kuwi isih laypun; nanging amarga padha kelingan yèn Paulus dhéwé wis nyaranaké supaya dhèwèké dipilih, pilihan kabèh wong banjur tiba marang dhèwèké. Nanging Tarasius kanthi tegas nolak. Banjur Ratu Irene nglumpukaké wong saka kabèh lapisan—boten mung awam nanging uga rohaniwan—lan kabèh rakyat menyang kraton sing dikenal minangka Magnavra—sing dumunung ing pinggiran kutha ing panggonan Edom—lan ing ngarepé sakabèhing Sinode Suci, piyambakipun ngendika: 'Kaya sing kowe kabèh wis ngerti, Patriark Paulus wis ninggalaké kita; saiki kita kudu milih panggantosé, gembala lan guru Gereja sing becik kanggo ngisi panggonané.'

Nalika kuwi, kabeh padha njerit:

'Ora ana liyane kajaba Tarasius.'

Tarasios sing pinaringan berkah, sing ngadeg ing tengah-tengah wong-wong mau, kandha:

Aku weruh yèn Gréja Allah wis pecah lan ora guyub. Wong Kristen Wétan lan Kulon padha ngutuk kita; pamisahan iki dadi beban abot, lan pangucilan saka Karajané Allah iku prakara sing medeni. Konsili Ekumenis kudu diadakaké, ing ngendi kita kudu nyawiji ing pracaya; pracaya kita kudu siji, kaya déné kita wis padhangaké déning baptisan siji; awit ora ana sing luwih nyenengaké ing paningalé Gusti kajaba kabèh tetep nyawiji ing pracaya lan katresnan. Iki sing tak jaluk, sanadyan aku iki ora pantes lan durung pengalaman, nalika aku nampa pimpinan Gréja. Yen Konsili Ekumenis ora diadakaké, yen bidah ikonoklastik ora diukum kanthi sah, lan yen ora ana kesatuan iman antarané Gréja Ortodoks Wétan lan Kulon, mula aku ora bakal sarujuk nampa patraarki, supaya aku ora ngundang kutukan lan panghakiman marang awakku dhéwé, awit nalika kuwi ora ana raja donya sing bisa nylametake aku saka paukuman Gusti Allah lan paukuman langgeng.

[2065] Iki diterangake amarga Irene ngetokake dekrit nalika semana sing ngumumake kabebasan nurani universal. Miturut dhawuhe Maharani, ikon-ikon mau dibalekake menyang panggonane, lan ing antarané wong-wong sing padha bungah ana akèh crita bab sangsara biyèn lan mujijat.

Krungu mangkono, padha mutusaké nglaksanakaké Konsili Ekumenis Kapitu lan nyuwun marang Santo Tarasius supaya ora nolak dadi panggembala. Padha janji manut sakabehe, kaya wedhus-wedhus ing manut swarané panggembala, amarga padha yakin tenan yèn Santo Tarasius bisa nuntun kumpulané Sabda marang dalan sing bener. Mula saka iku, padha ngyakinke Tarasius supaya nampa jabatan Primate lan pamaréntahan Gréja Konstantinopel. Sawisé diangkat berturut-turut liwat kabèh tingkat hierarkis, sang wali diunggahaké dadi patriark[2066] , kanthi pangarep-arep sing teguh yèn Gusti bakal nulungi dhèwèké mbusak bidahé ikonoklasma.

Kanthi owah-owahan status iki, Santo Tarasius uga ngganti cara uripé, sanajan sadurungé, nalika isih urip ing donya, dhèwèké wis dadi biksu ing roh; nanging saiki, sawisé munggah ing tahta patriark, dhèwèké nyawisaké awaké kanthi semangat sing luwih gedhé marang tapa brata rohani lan dadi malaikat ing daging, kobong karo Roh, makarya kanthi semangat ing ngarsané Gusti, nguwasa dagingé marang roh lan, kanthi nglarani dagingé, nggayuh kasucian sing tanpa cela sing dadi busana para malaikat. Paningalané nggumunaké, tapa bratané ageng, lan semangaté ora kendhat; piyambakipun namung nyéépaké sawatara jam kanggé turu, nglampahi dalu kabèh kanggé pandonga lan renungan dhumateng Gusti; piyambakipun boten gadhah amben alus lan nyingkiri sandhangan alus. Ora ana siji waé saka pangiring patriark sing tau weruh Tarasius nyopot sabuk utawa sandhangané nalika piyambaké péngin mbalèkaké tenaga kanthi turu sakedhik; ora tau wong suci kuwi ngidini wong liya nyopot sepatu saka sikilé, éling marang pangandika Sang Juruwilaha: *'Manungsa Putra ora teka kanggo diladèni'* (Matius 20:28), lan piyambakipun tansah ngladosi dhiri, maringi tuladha andhap asor dhumateng tiyang sanès. Panjenengané paling welas asih marang wong mlarat lan papa; panjenengané maringi mangan marang wong luwe, ngagem busana marang wong papa, ngedegaké rumah sakit, lan saben dina mbagi panganan saka kraton patriarké; lan ing dina Kebangkitan Kristus lan dina-dina raya liyané, panjenengané nyelenggarakaké dhaharan kanggo wong mlarat, ing ngendi panjenengané dhéwé sing ngladèni wong papa. Saliyane kuwi, Santo Tarasius ngedegake hospis lan, nganggo dana sing ditinggalake wong tuwane, ngedegake biara ing Bosporus Trakia[2067] , ing ngendi piyambakipun nglumpukake komunitas biksu sing luhur budi; akèh saka wong-wong mau sing nggayuh kasampurnan nganti padha diangkat dadi uskup lan dadi tiang iman Katolik sing ora goyah. Santa Tarasius ngupaya kanthi khusus mbalèkaké pangurmatan marang ikon-ikon suci lan nglawan bidah ikonoklastik sing ngina. Mula saka iku, dhèwèké tansah ngajak para kaisar supaya nganakake Konsili Ekumenis.

Mula Kaisar Konstantinus lan Maharani Irene, ibuné—sing amarga umuré putrané isih enom wektu kuwi mréntahaké kabèh kakaisaran—bareng karo Sang Kinasih Tarasius, nulis layang marang kabèh patriark lan uskup, ngundang wong-wong mau menyang konsili. Para uskup saka manéka panggonan padha nglumpuk ing Konstantinopel, déné para patriark ngutus wakilé: Paus Adrian saka Roma[2068] ora rawuh ing konsili kanthi langsung amarga angelé lelungan sing adoh; dene Patriark Alexandria, Antiohia, lan Yerusalem nalika semana wis ana ing sangisoré panguwasa Agarian, mula ora bisa rawuh ing majelis mau kanthi langsung; amarga iku, padha ngutus para rohaniawan sing misuwur amarga kasucian lan kawicaksanané kanggo dadi wakilé.

Gereja Agung Konstantinopel[2069] , sing dibangun dening Konstantinus Agung lan dihias kanthi megah dening Kaisar Yustinianus[2070] , dipilih dadi panggonan rembugan konsili; ing kéné para uskup lan wakil patriark liyané padha kumpul karo Sang Kinasih Tarasius; Kaisar enom Konstantinus uga rawuh ing kono karo ibuné, Irene. Tiba-tiba, pasukan prajurit bersenjata sing akèh mlebu kanthi paksa menyang gréja; kuwi para penganut bidah ikonoklastik sing digawa mlebu déning eyangé Tsar, Constantine Copronymus, lan nganti saiki isih tetep anut bidah kuwi. Diarani sacara rahasia déning sawatara uskup lan bangsawan sing wis kena ajaran sesat sing padha, para prajurit iki—sing wis jero kapercayan ikonoklastik—mbekelaké senjata, teka menyang gréja lan mlebu kanthi rame-rame. 'Kita ora bakal ngidini,' padha njerit, 'kowe nolak dogma-dogma Tsar Konstantin[2071] ; apa sing wis dikonfirmasi lan diprentahake ing konsilé tetep kiyat lan ora goyah; Kita ora bakal ngidini arca-arca (kaya sing padha sebut , ikon-ikon suci) digawa mlebu ing omahé Gusti; lan yen ana sing wani mbangkang

[2066] Santa Tarasius nyekel tahta patriark saka taun 784 nganti 806.
[2067] Iki jeneng selat sing nyambungaké Segara Ireng karo Segara Marmara. Konstantinopel dumunung ing pesisir Bosphorus.
[2068] Paus Adrianus I nyekel Tahta Apostolik Roma wiwit taun 772 nganti 795.
[2069] Mesthi wae, Gereja Santa Sofia, katedral utama Konstantinopel.
[2070] Kaisar Justinianus I mrentah wiwit taun 527 nganti 565.
[2071] Iki mesthi nyebutake Constantine Copronymus, eyangé Constantine Porphyrogenitus.

paugeran Konsili Konstantinus Kopronimus[2072] lan, kanthi nolak paugerané, miwiti nggawa arca-arca, mula tanah iki bakal kacepet karo getihé para uskup.'

Ndeleng kahanan kang rame lan geger kuwi, maharani lan maharaja menehi isyarat marang para uskup supaya padha tangi saka panggonané – banjur kabèh sing rawuh ing majelis padha bubar. Nanging sawetara dina sawisé, para prajurit lan panglima-panglima mau diukum kanthi pantes déning Ratu Irene sing taat; padha dicopot saka pangkat militère lan dikirim menyang désa-désa kanggo nggarap tanah. Sawisé kuwi, panggonan kanggo sidang-sidang déwan disiapaké ing kutha Nicaea ing Bithynia[2073] . Ing kéné wis dianakaké Konsili Ekumenis Kapisan, kang diadakaké kanggo ngukum ajaran sesaté Arius sing jahat[2074] , lan ing kéné uga diputusaké kanggo nglumpuk manèh. Mula Sang Kasucian Tarasius, Patriark Konstantinopel, rawuh ing kéné, karo para vikaris patriark, yaiku: saka Adrian, Paus Roma – presbiter utama Roma, Petrus, lan Petrus liyane, sawijining biksu; saka Polycian, Patriark Aleksandria[2075] – imam biara Thomas; saka Theodoret saka Antiohia[2076] lan Elias saka Yerusalem[2077] – imam biara Yohanes. Kajaba iku, Santo Tarasius uga nggawa sawijining priya saka para penasihat kraton – Nikiforos – sing sawisé seda Santo Tarasius diangkat dadi pangarsaning patraarki minangka pangajèn marang uripé sing luhur. Sakabehe ana 367 bapa suci sing rawuh ing konsili iki. Sawise padha kumpul ing Nikea, Kinasuciané Patriark Tarasius mbukak prosiding konsili ing gréja paling gedhé ing kutha iku[2078] .

Sesi kapisan saka Konsili Ekumenis Kapitu dianakake tanggal 24 September, dina raya Santa Thekla, Martir Kapisan. Sesi kasebut dibukak kanthi pidato pambuka saka Santo Tarasius, ing ngendi sawisé nerangake alesan diadakaké déwan, piyambakipun ngajak para uskup supaya rembugan kanthi adil lan mbusak ajaran ora ortodoks sing bubar mlebu ing Gréja. Uga diwaca pesen kraton marang majelis, ing ngendi kasebut yèn Patriark Paulus nalika arep seda wis nyaranake supaya diadani majelis kanggo ngilangi bidah ikonoklas. Para Bapa Suci mberkahi Tsar lan ibuné amarga pangayomané sing ageng marang iman Ortodoks. Sawisé kuwi, padha nerusaké ngrungokaké pangakuan tobat saka para uskup sing tau klelep ing bidah, sing ngetokaké pangucapan kutukan marang kasalahan biyèn lan ngakoni iman Ortodoks. Salah sijine – Basil saka Ankyra[2079] – nyekel gulungan iki ing tangane, maca: 'Anathema marang sing ora ngajeni ikon suci; anathema marang sing nyebut ikon suci minangka berhala; anathema marang sing nyebutake ayat saka Kitab Suci nglawan pangurmatan marang ikon suci; sing nolak tradhisi Para Bapa Kudus, kaya Arius, Nestorius, Eutyches lan Dioscorus sing nolak – anatem; sing ngaku manawa pangurmatan marang ikon ora asal saka Para Bapa Kudus – anatem; sing ngaku manawa Gréja Katulik nampa berhala – anatem'.

Akeh uskup liyane tumindak kanthi cara sing padha, lan kabeh uskup sing tobat diparingi papan ing majelis bebarengan karo uskup Ortodoks liyane. Putusan tumrap wong-wong sing ragu-ragu, nanging, ditundha sawatara wektu. Ing bab iki, Santo Tarasius ngendika: 'Panyakit kronis angel diobati, lan kabiasaan ala angel dibasmi. Nanging yen wong-wong sing lara rohani pancen tobat tenan, Konsili Suci nampa lan ora nyabut jabatané.'

Sinode Suci lumaku salami 30 dina[2080] ; sajrone wektu kuwi, para peserta padha nglumpuk kanggo mriksa, ing Kitab Suci lan ing piwulang para Bapa lan guru Gréja sing suci, ayat-ayat sing ana gandhèngané karo dogma babagan pangurmatan marang ikon-ikon suci, lan adhedhasar Kitab Suci lan tradisi gréjawi, mbantah pamikiran sesat para ahli bidah. Kanthi mangkono, padha nyebutaké cathetan asli babagan kain suci sing ing ndhuwuré Gusti Kristus nyetakké citra suci Panjenengané lan ngirimaké marang Abgar saka Edessa[2081] ; sing mung kanthi kanthi sujud ing ngarepé citra mau, langsung mari saka lara[2082] ; padha uga kelingan tradisi babagan ikon Para Rasul Suci

---

[2072] Konsili iki dianakake ing taun 754 ing kraton kaisar cedhak Konstantinopel ing pesisir Asia saka Bosphorus. Konsili kasebut nyatakake manawa pangurmatan marang ikon padha karo nyembah berhala lan mrentahake supaya kabeh ikon dicopot saka gréja.

[2073] Bithynia – sawijining provinsi ing sisih lor-kulon Asia Minor, dumunung ing pesisir Segara Marmara, Selat Bosphorus, lan Segara Ireng. Nicaea (saiki Ispik) – ing jaman biyen, kutha sugih lan makmur ing Bithynia.

[2074] Iki kelakon ing taun 325.

[2075] Polician, Patriark Alexandria, seda ing taun 801.

[2076] Teodoret, Patriark Antiokia, njabat ing tahta patriark saka taun 777 nganti 794.

[2077] Elias III, Patriark Yerusalem, seda ing taun 797.

[2078] Iki ing taun 787.

[2079] Ancyra iku kutha ing Phrygia, sawijining provinsi tengah ing Asia Minor.

[2080] Sesi pungkasan saka konsili dianakake tanggal 23 Oktober.

[2081] Edessa iku kutha ing sisih lor-kulon Mesopotamia, ngliwati Kali Efrat. Avgar iku pangeran utawa panguwasa Edessa.

Petrus lan Paulus, sing digawa dening Santo Sylvester, Paus Roma, marang Kaisar Konstantinus; Padha uga nyritakaké bab ikon Kristus sing wis dinodhi déning wong Yahudi ing Berytus, lan amarga iku padha diukum; padha kelingan carané Santo Athanasius maringi kasaksian bab iki. Nalika cathetan bab ikon iki diwaca, kabèh bapa suci padha nangis. Pungkasané, padha ngecam ajaran sesat para ikonoklas lan negesaké pangurmatan marang ikon-ikon suci; ana kabungahan gedhé ing wektu kuwi ing gréja-gréja suci, sing nampa pangesthu pangurmatan ikon kanthi kabungahan saktenané, lan kabèh wong padha ngrayakaké, ngaturaké pangajab paling apik marang para raja lan para gembala. Mangkono, lumantar pangreksan ageng Sang Kinasucian Patriark Tarasius lan katelaten Ratu Irene sing taat, ajaran sesat para ikonoklas ditolak lan dipijak-pijak, lan tentrem kaparingake marang Gréja Kristus.

Santo Tarasius mimpin Gréja Allah kanthi wicaksana; dhèwèké dadi pembela wong sing ditindhes lan pitulungan kanggo wong sing kasangsaran. Mangkono, protospatharios kraton[2083] , Yohanes, dipenjara lan disiksa kanthi paling kejem amarga sawijining pelanggaran; sawisé mbebasake awaké dhéwé saka belenggu ing wayah wengi, dhèwèké mlayu menyang gréja lan nyuwun pangayoman ing ruang makan, nyuwun welas asih lan panyelamatan saka pati. Banjur wong suci saka Gusti, Tarasius, nglindhungi dheweke lan ora ngiyanati marang para prajurit sing dikirim Ratu Irene sing teka arep nangkep dheweke. Padha miwiti ngawasi dheweke ing lawang gréja iku awan lan bengi, ngenteni wektu nalika dheweke bakal metu. Amarga padha mikir yen ing pungkasan dheweke bakal kapaksa ninggalake gréja. Nanging wong suci saka Gusti Allah mau, kanthi ngirimaké dhaharan saka dhaharané dhéwé, maringi dhèwèké bisa tetep ana ing sajroning papan suci gréja; lan saben wektu dhèwèké kudu metu saka gréja, dhèwèké dhéwé sing ngancani, nyumputaké ing sangisoring jubahé, banjur mbalèkaké dhèwèké menyang gréja kanthi cara sing padha. Dheweke tumindak kaya ngono suwene wektu lan ngladeni wong iku minangka abdi, ora ngremehake pakaryan kuwi. Lan gembala sing becik ngopeni wedhusé, nglindhungi saka pati; pungkasane, kanthi wewenangé uskup, Santo Tarasius kanthi wani mandhegaké tipu daya wong-wong sing kepéngin matèni wong sing ana ing pangayomané: dhèwèké ngandhani yèn dhèwèké bakal ngucilaké saka Gréja yèn padha terus nganiaya tawanan kuwi. Mangkono protospatharios iku dibebasake lan slamet saka paukuman pati, amarga perantara Sang Gembala Apik, Santo Tarasius.

Ing wektu sing padha, Raja Konstantinus, sawisé umuré ngancik rong puluh taun, miturut nasehat fitnah saka para penasihat jahat, mbusak ibuné, Ratu Irene sing saleh—sing wis pinter mréntahaké kabèh karajan—saka panguwasa, lan wiwit mréntah dhéwé. Sawisé bébas saka pangreksan ibuné, dhèwèké nyemplung ing kabèh kabèdan lan wiwit urip ora bermoral. Tanpa alesan apa waé, dhèwèké wiwit sengit marang garwané sing sah, Ratu Maria[2084] , lan kabungkus hawa napsu kriminal marang wanita liya sing aran Theodota; dhèwèké wiwit manggon bareng karo dhèwèké kanthi rahasia lan mutusaké nggawe dhèwèké dadi garwané lan ratu, nalika ngurung garwané sing sah. Kanggo nyudut Maria, dhèwèké nglontaraké tuduhan palsu marang dhèwèké, ngaku yèn dhèwèké wis nyoba matèni dhèwèké kanthi racun. Sang raja nyuguhaké goroh iki marang kabèh wong minangka kabeneran lan nyritakaké marang kabèh wong. Wong-wong pracaya marang sang raja, lan kabar babagan niat sang ratu arep meracun dhèwèké nyebar ing antarané rakyat. Kabar iki tekan ing Panjenenganipun Patriark Tarasius. Patriark krasa sedhih amarga nyadari pangkhianatan raja, amarga piyambakipun yakin tenan yèn Ratu Maria ora salah. Mula, piyambakipun wiwit mikiraké carané supaya Constantine éling lan mangertèni kasalahane lan kabohongané. Ing wektu kuwi, salah siji bangsawan kesayangan raja rawuh marang Sang Patriark sing Suci lan miwiti nyritakaké kabar yèn ratu wis nyiapaké racun kanggo raja, nggawé goroh dadi kabeneran. Ing pungkasan critané, dhèwèké nambahaké: 'Saiki, Bapa Patriark sing Suci, mugi panjenengan mberkahi manten anyar raja karo garwa sing paling setya.'

Tembung-tembung kuwi nglarani atiné Santo Tarasius banget; dhèwèké malah nganti nangis lan banjur kandha: 'Yèn Tsar pancèn wis ngrancang kaya sing kok kandhakake, yèn dhèwèké tenan péngin mbuwang Maria, sing wis dadi garwané miturut paugeran Gusti Allah lan wis dadi siji daging karo dhèwèké, mula aku ora ngerti kepiyé dhèwèké bakal nampa isin lan cacian saka kabèh wong?' Aku uga gumun kepiye dheweke bisa, sawisé

[2082] Cathetan iki kacathet déning Eusebius, Uskup Kaisarea ing Palestina († 383), sejarawan kondhang saka Gréja Kristen wiwitan, sing njupuk saka cathetan kuna sing disimpen ing arsip umum kutha Edessa.

[2083] Protospatharius – panglima pengawal kraton, utawa abdi dalem, sing diarani spatharii (saka spathi – senjata, pedhang).

[2084] Ratu sing taqwa iki putu saka Santo Filaret sing welas asih, 1 Desember.

kuwi, dadi tuladha kasucian marang para kawanané; kepiye dheweke bisa ngajak kabèh wong nglakoni pangastinèn? Apa pancèn dheweke bakal bisa ngadili lan ngukum dosa zinah, nalika dheweke dhéwé kaburuk déning napsu sing ora patut? Ayo kita anggep kabeh sing kowe kandhakake iku bener, nanging mesthi kita kudu nggatekake swara Gusti: *' ' 'Sapa waé sing mecahake bojone, kajaba amarga zinah, iku ndadekake bojone zinah'* (Matius 5:32). Lan apa pancen bener yèn ratu nyiyapaké racun matèni kanggo raja? Amarga yèn mangkono, apa dhèwèké bisa waé nduwé bojo liya sing luwih gagah lan ganteng tinimbang pangéran kita, sing misuwur amarga ayuné lan enomé sing mekar? Ora, aku bisa cetha weruh yèn kabèh goroh iki mung kanggo ngrendhahaké nikah sing suci, ngotori amben sing resik, lan ngidini zinah menang. Mangkono jawabanku, lan ora mung saka aku pribadi, nanging uga saka kabèh wong kaya aku, para pendeta lan para bapak. Paringana marang wong-wong sing ngutus kowe, manawa kita ora pracaya marang apa sing wis kok kandhakake; kita luwih kersa nampa pati lan sangsara abot tinimbang maringi berkah marang tumindak sing ora sah kaya ngono. Wenehana sang raja mangertèni manawa kita ora sarujuk marang niyaté sing ora adil.'

Krungu mangkono, bangsawan kuwi ninggalake Patriark kanthi ati abot lan nglaporake marang raja kabèh sing wis dirungokaké saka Tarasius sing pinaringan berkah. Banjur raja kebak rasa ragu, lan dhèwèké gumun marang keteguhan lan semangat tanpa wedi Patriark; panjenenganipun malah wiwit rada wedi menawa Santo Tarasius badhé ngalang-alangi piyambakipun saking nggayuh tujuwanipun. Mula saka iku piyambakipun mutusaké ngundang tiyang suci mau ing ngarsanipun lan nampani kanthi pakurmatan, kanthi pangajab menawa tembung-tembungipun badhé melembutaké manah patriark lan nggawa piyambakipun mèlu ing sisihipun.

Patrik Tarasius sing suci rawuh marang kaisar bebarengan karo sesepuh sing kinurmatan, Yohanes, sing wis dadi wakil para Patrik Antiohia lan Yerusalem ing Konsili Ekumenis Kapitu. Nalika Konstantinus lan kanca-kancane wis lungguh ing panggonane, kaya lumrahe, kaisar ngucapaké marang patrik nganggo tembung-tembung ing ngisor iki: Aku wis maringi kabar marang Panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan, lumantar utusan, babagan apa ingkang sampun kelakon dhumateng kita. Aku ngajeni lan ngurmati Panjenengan kados bapak, mulane aku ora badhe ndhelikaken apa-apa saking Panjenengan. Nanging aku rumangsa perlu ngandhani Panjenengan piyambak bab permusuhan lan intrik-intrik ingkang dipunrancang garwaku nglawan aku. Dheweke ora diparingake marang aku dening Gusti; amarga kuduné dadi pitulungku, nanging wis kabuktèn ora dadi pitulungku, malah dadi mungsuhku sing paling awon. Undhang-undhang dhéwé mréntahaké aku supaya misah saka dheweke, lan ora ana sing bisa ngalangi niyatku. Amarga kesalahane lan niat jahaté wis cetha katon déning kabèh wong. Mula, miturut paukuman pengadilan, dhèwèké kudu nampa paukuman pati utawa dicukur rambute dadi biarawati. Kanthi kepéngin maringi welas asih, aku siap matesi dhéwé mung marang paukuman nyukur rambute dhèwèké supaya dadi biarawati: supaya dhèwèké bisa nangisi lan tobat saka kaluputane nganti tekan dina pungkasan uripé. Lha wong, dhèwèké nyoba ngeracuni ora wong sembarangan, ora wong liya, nanging bojone dhéwé, Tsar, sing dadi mungsuh sing medeni tumrap para mungsuhé. Yèn rencana jahaté kuwi kasil, kabèh kraton mesthi bakal kacau balau, lan kabar bab tumindak alaé mesthi bakal nyebar ngendi-endi.'

Nalika piyambakipun ngucapaké tembung pungkasan punika, sang prabu paring isyarat dhumateng para abdi dalem. Para abdi dalem lajeng enggal ngandharake sawijining guci kaca ingkang ngandhut toya keruh. Sang prabu nunjukaké guci punika dhumateng Sang Kanjeng Patriark, sarta ngendika yèn punika racun maut ingkang dipun angge déning sang ratu kanthi rahasia kanggé nyirnakaké gesangé.

Dheweke nambahake: 'Apa isih perlu bukti maneh babagan kesalahane sang ratu, nalika kita nyekel piranti niat jahaté iki ing tangan kita? Apa ora cetha apa sing pantes ditampa? Dadi, kenapa isih nundha pengadilané? Ora, Bapa, paringi pitutur marang dhèwèké saiki supaya nganggo jilbab, yèn panjenengan péngin ndeleng dhèwèké isih urip. Aku ora bisa maneh urip bareng karo dheweke minangka bojone; aku ora bisa ndeleng dheweke; aku ora tahan anane dheweke, amarga ing ngarepku aku tansah weruh ramuan mateni iki sing wis disiapake kanggo aku.'

Ndeleng yèn sang raja kebak napsu kotor, lan nyadari yèn dhèwèké wis nyalahké ratu sing suci kanthi ora adil mung kanggo nyenengaké napsuné dhéwé, Sang Mahakudus Tarasius, tanpa wedi, ngendika marang dhèwèké:

'Duh Sang Prabu, aja perang nglawan paugeran sing wis ditetepake Gusti Allah piyambak; aja munggah kanthi pangkhianat rahasia nglawan kabeneran, ndhelik ing balik goroh licik lan nglanggar lan ngrusak paugeran Gusti Allah. Pantesé sawijining raja nindakake kabèh kanthi tebuka, bébas, lan kanthi nurani sing resik; dhèwèké ora kena nindakake apa-apa kanthi rahasia utawa licik marang Gusti Allah, sing wis maringi dhèwèké mahkota

karajan, kanthi mangkono nglanggar dhawuh ilahi. Cetha marang kabèh yèn sang ratu pancèn ora salah saka tuduhan sing dialamatké marang dhèwèké, yaiku yèn dhèwèké ngrancang matèni sang prabu. Sapa sing bisa mbandhingaké karo kowé ing bab kaéndahan? Sapa sing bisa luwih ditresnani tinimbang kowé, nganti nyimpen pikiran ala kanggo ngracunani kowé? Sapa sing nduwé wewenang luwih gedhé lan kinurmatan luwih dhuwur tinimbang kowe? Sapa sing, ing babagan kaluhuran lan kasugihan, luwih unggul tinimbang kowe—kowe sing kinurmatan déning kuwasa lan ajining kraton lan nduwé bandha akèh—sing bisa dipilih déning ratu tinimbang kowe? Kakuwatanmu ageng; kowe ngluwihi kabèh wong liya ing kaluhuran, amarga bapakmu, eyangmu, lan buyutmu kabèh wis lenggah ing amben kraton; kowe misuwur ing saindenging jagad, lan bandha-bandhamu ora kaétung. Sapa, mula, sing luwih pantes dadi ratu panjenengan tinimbang panjenengan? Ora, ya Sang Prabu, apa sing panjenengan kandhakake ora bisa bener; iku goroh, digawé kanggo ngremehake kakuwasan karajan panjenengan lan nggawe panjenengan dadi guyonan ing antarané bangsa-bangsa, supaya panjenengan dadi tembung ejekan ing antarané wong-wong. Kita ora wani ngrusak nikahmu sing sah, amarga kita wedi marang paukuman Gusti Allah, lan kita ora bisa pracaya marang kabar angin sing digawé kanggo ngremehake garwané raja. Ora, kita ora bakal nindakake iki, sanajan kudu nampa sangsara lan lara. Kita ngerti yèn panjenengan nyimpen napsu dosa marang sawijining wanita lan malah kepéngin mlebu ing nikah sing ora sah karo dhèwèké. Kepiye bisa kita ngajèni panjenengan, wahai Tsar, nalika kita weruh yèn panjenengan cetha nglanggar dhawuh Gusti Allah? Kepiye, mula, panjenengan saged mlebu ing papan suci ing ngarsaning Pangeran Kang Maha Suci kanggé nampi, bebarengan kaliyan kita, Misteri Suci Sanget Sang Kristus? Kita nyekseni ing ngarsaning Gusti piyambak bilih kita boten saged ngidini panjenengan mlebu ing papan suci kanggé Komuni Ilahi, sanadyan panjenengan Tsar. Amargi sampun dipun dhawuhaken dhateng para imam jaman biyen: 'Aja nganti mezbahku dipun injak-injak.'

Sawisé ngendika mangkono, Patriark Agung meneng. Sawisé kuwi, Sang Sepuh Yohanes sing wis kasebut mau ngélingaké sang raja kanthi dawa. Nanging sang raja ora gelem ngrungokaké, malah nesu gedhé lan ambek. Kabèh para pangkat lan panguwasa sing ngubengi raja uga ora seneng. Salah sijiné, sawijining bangsawan sejati, malah sombong yèn dhèwèké bakal nganggo tangané dhéwé nyabet pedhang menyang wetengé Sang Sepuh Yohanes amarga wis ngomong nglawan kersané raja. Kanthi nesu, raja mrentahake supaya loro-lorone – Patriark Tarasius sing Maha Suci lan Sesepuh Yohanes sing kinurmatan – diusir saka kraton kanthi isin. Lan loro priya mau lunga saka ngarsane, diasingake amarga mbela kabeneran, ngetutake tuladha Sang Yohanes Pembaptis, sing tau ngecam nikah Haramé Herodes[2085] . Nalika padha lunga, padha ngusap bledug saka sikilé lan kandha: 'Kita ora tanggung jawab marang tumindak sampeyan sing ora patut.'

Raja, ing sisihé, ngusir garwa sahé saka kamarané menyang biara, ing kono dhèwèké kanthi paksa nyukur rambute, déné dhèwèké dhéwé ngrayakaké manten karo gundhéké, Theodota, sing dadi sedulur adoh saka pihak bapaké. Pernikahan sing ora sah iki dilakoni tanpa kawruh patriark déning pangurus gréja, presbiter Joseph, sing sakbanjuré dikucilaké saka Gréja amarga tumindak wani kuwi. Kanjeng Sang Patriark wis nyoba saben cara kanggo mbatalake nikah zina iki, nanging ora kasil, amarga Tsar ngaku bakal nguripake maneh bidah ikonoklas yen nikah iki dilarang. Mula, Santo Tarasius ngidini Tsar nerusake tumindak ora patuh hukum, supaya ora ana cilaka luwih gedhe tumeka ing Gréja Kristus. Amarga Patriark suci tansah kelingan yèn bapaké Tsar, eyangé, lan buyuté iku penganut bidah ikonoklastik sing wis matèni akèh wong Kristen amarga nyembah ikon-ikon suci. Raja mau, nesu marang patriark, nganiaya piyambak kanthi macem-macem cara, nanging patriark suci iku sabar nampa kabeh mau, matur nuwun marang Gusti lan tumindak manut kalungguhané minangka gembala agung. Sawisé sawatara wektu, paukuman saka Gusti tumeka marang raja. Ibune, Ratu Irene sing saleh, wis suwe ngerti uripe sing ala lan ora manut hukum; dheweke weruh carane putrane nginjak-injak hukum Gusti lan wis siyap mbangkitake ikonoklasme. Amarga luwih tresna marang Gusti Allah lan kabeneran tinimbang anaké dhéwé, sawisé rembugan karo para panggedhé, dhèwèké mberontak marang anaké, nahan lan ngurung ing kraton panggonané lair, sing dikenal minangka Kraton Porphyrius. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya mripaté dibutaké, kaya déné dhèwèké wis mbuta telung sedulur bapaké—Nikita, Anfim, lan Eudoxius—lima taun

[2085] Iki mesthi nyebutake Herodes Agripa, putrané Herodes Agung, panguwasa Galilea lan wewengkon wetan Kali Yordan, sing nikah karo Herodias, garwané adhine Filipus, nalika Filipus isih urip.

sadurungé. Mangkono, sawisé nampa paukuman sing pantes amarga tumindaké, sang tsar séda amarga lara. Lan Irina manèh njupuk tongkat kraton lan ndandani kabèh sing wis amburadul sajroning pamaréntahan anaké.

Wiwit wektu kuwi, wong suci saka Gusti, Tarasius, urip ing tentrem lan tentreming ati, kanthi semangat ngopeni kawanan rohani lan mimpin Gréja sing wis dibersihaké saka para bidah. Wiwit dina pangconsagrationé, piyambakipun saben dinané nindakake Liturgi Ilahi lan ora nate ninggalaké kabiasaan iki, kajaba nalika lara. Nalika sang wali wis sepuh, piyambakipun lara. Sanadyan piyambakipun ngrasakaké yèn pati wis cedhak, Sang Kasucian Patriark Tarasius ora ninggalaké adatipun nganti piyambakipun saya ringkih lan ora bisa tangi saka amben. Mung nalika kuwi piyambakipun mandheg nindakake Liturgi Ilahi dhéwé.

Nalika wektu seda, Santo Tarasius nglawan roh-roh najis lan ngalahaké. Nalika padha mriksa uripé wiwit isih enom lan nyoba nyalahké dhèwèké kanthi tumindak ala, dhèwèké mangsuli: 'Aku ora salah kaya sing kok omong; kowé nggunakake fitnah; kowé ora nduwé kuwasa marang aku.'

Ing wektu kuwi, Ignatius, Uskup Nicaea—sing isih dadi diaken—ngrekam crita uripé. Nalika nyandhak marang wong sing lara, Ignatius krungu tembung-tembung iki saka sang wali. Nalika Wali Tarasius ora bisa maneh ngomong, dhèwèké ngusir setan-setan nganggo tangane lan ngalahaké. Nalika dina meh rampung, miturut adat Mazmur Daud lagi dinyanyèkaké lan padha miwiti nyanyi mazmur iki: *'Condhongna kupingmu, ya Gusti, lan rungokna aku'* (Mazmur 85:1), Santo Tarasius kanthi tentrem nyerahaké nyawane sing suci marang Gusti, pasuryané sumunar padhang. Hierark suci iki ngembala Gréja Allah suwéné 22 taun lan séda nalika pamaréntahan Kaisar Nikephoros[2086] , sing munggah tahta sawisé Irene. Kaisar, kabèh wong, bangsawan, rohaniawan lan umat—apamanèh wong mlarat lan papa, anak yatim lan janda—padha sedhih banget. Amarga dhèwèké welas asih marang kabèh, ngopeni kaya gembala sing becik, bapak sing tresna lan panuntun sing wis pengalaman, nulungi kabèh ing kasangsaran lan cilaka.

Sisa suci Santo Tarasius dikubur ing biara ing Bosphorus sing piyambakipun dhéwé ngadegaké, lan akèh wong mari amarga kuburané.

Kedadéan kaya ngono, umpamané, karo sawijining wanita sing wis suwe nandhang pendarahan. Amarga wanita dilarang mlebu ing biara kuwi, dhèwèké mlebu biara nganggo sandhangan priya. Kanthi iman, dhèwèké nyentuh kuburané Tarasius sing paling suci, njupuk sawetawis lenga saka lampu sing digantung ing ngarep kuburan – lan langsung mari saka lara. Wong wadon liyane nindakake sing padha – lan kabèh mari saka lara-larané. Ana sawijining priya sing mung isa ndeleng nganggo siji mripat, mari ing makam sang wali nalika dhèwèké ngolesi mripat butané nganggo lenga saka lampu. Ana priya liyane sing tangane layu, sawisé teka kanthi iman, ngolesi tangane nganggo lenga lan mari. Akeh wong liyo sing lara mari amarga pandonga Santo Tarasius; wong-wong sing kesurupan setan uga mari saka sangsara.

Pembela agung Ortodoksi iki nglawan para bidah ikonoklastik ora mung nalika isih urip, nanging uga sawisé seda. Ing jaman Leo Sang Armenia[2087] , Raja Yunani, bidah ikonoklastik kuwat maneh, amarga rajané dhéwé ndhukung. Santa Tarasius muncul marang Leo ing sawijining impen lan kanthi nesu gedhe dhèwèké mréntahaké prajurit sing aran Michael supaya nyabet raja bidah kuwi nganggo pedhangé. Michael nyabet lan nembus raja kuwi. Leo tangi saka impen kuwi kanthi wedi lan gemeteran, lan dadi bingung banget. Kanthi mikir yèn ana sawijining Michael ing biara Santo Tarasius sing arep ngrancang nglawan nyawane, dhèwèké ngutus priya menyang kana kanggo nyelidiki babagan Michael kuwi. Dhèwèké ora ngerti yèn Michael kuwi wis ana bareng dhèwèké – dhèwèké iku panglima militer sing aranè Valvos, utawa Travlios[2088] , sing sakbanjuré mateni raja nganggo pedhangé ing dina sing padha karo Dina Kelahiran Kristus. Mangkono raja jahat iku mati, amarga kalah déning pandongaé Santo Tarasius, sing ngreksa iman marang Trinitas Agung. Amin.

[2086] Kaisar Nikephoros I mrentah saka taun 802 nganti 811.

[2087] Kaisar Leo V si Armenia nguwasani tahta Bizantium saka taun 803 nganti 820.

[2088] Jeneng: Valbos (Balba) asalé saka basa Yunani, déné Traulius saka basa Latin. Ing basa Rusia, loro-loroné tegesé 'ikatan ilat'. Michael iki sakbanjuré dadi maharaja lan mréntah wiwit taun 820 nganti 829.

Kontakion, Nada 3:

Sawise nerangake dogma Ortodoks Gréja lan mulang kabèh wong supaya ngajèni lan nyembah ikon suci lan kinurmatané Kristus, dhuh sing pinunjul, panjenengan mbantah prentah tanpa Gusti saka para ikonoklas. Mula saka iku kita padha njerit marang panjenengan: Dhuh Rama, kabungahan, Tarasius sing wicaksana.

11 Maret

26 Februari (gaya lawas)

Uripé bapa kita sing suci Porphyrius, Uskup Gaza

Dirilisaké tanggal 26 Februari

Gaza iku sawijining kutha ing Palestina[2089] , dumunung cedhak tanah Mesir, sing sakdurungé kagungané para putra Israèl saka suku Yehuda, lan sakbanjuré direbut déning wong Filistin[2090] – kutha sing padha sing tau diangkat déning Simson gapura kutha sing wis ditutup ing pundhaké (Hakim-hakim 16:3). Kutha iki kebak kejahatan penyembahan berhala. Sawisé Inkarnasi Kristus Gusti kita, kutha iki sawatara padhang amarga iman suci sing diwartakaké para Rasul suci lan para uskup sing nggantèkaké; nanging mayoritas wargané isih kesasar suwé ing pepeteng pemurtadan, nyembah arca sing dijenengi: 'Marnas'[2091] , uga marang Venus[2092] lan dewa-dewa Hellenic liya sing ora takwa. Luwih saka kuwi, getih Kristen wis ditumpahkan ing kana pirang-pirang kaping, utamane nalika pamaréntahan Kaisar Julianus si Murtad sing ora takwa[2093] : amarga wektu kuwi wong-wong sing ora pracaya tanpa welas asih matèni kabèh imam, biksu, lan para dara sing disucèkaké marang Gusti Allah. Kebejatan kaya ngono lestari ing kutha Gaza suwéné suwe, lan ora ana siji waé sing bisa mbusak penyembahan berhala lan nerangaké kutha mau kanthi iman suci nganti Saint Porphyry kapilih dadi Uskup Gaza, sing bakal kita critakaké. Panjenengané maringi pencerahan sakabehé marang kutha Gaza, ngrusak kabèh arca, ngedegaké gréja ing tengah kutha, lan kanthi gawéan abot nggawa kabèh kutha mau marang Gusti Allah, kaya sing bakal diterangaké ing crita sabanjuré. Wong suci iku putrané wong sugih, asli saka Tesalonika[2094] . Sawisé ninggalaké omahé bapaké, seduluré lan kabèh kasugihané, dhèwèké, nalika umuré rong puluh lima taun, dhisik lunga menyang Mesir, banjur menyang Skete[2095] , ing kono dhèwèké nganggo busana biara kanthi niyat nglakoni urip askétis. Sawisé nglampahi limang taun bareng para bapa suci ing Scete, dhèwèké teka ing Yerusalem lan sawisé ngurmati Salib Pangurip lan Makam Suci lan ngunjungi kabèh panggonan suci, dhèwèké mundur menyang

---

[2089] Kutha Gaza dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah lan biyèn dadi wates kidul bangsa Kanaan. Nalika jaman kamulyan Kakaisaran Romawi, Gaza dadi pusat dagang utama ing Palestina. Sabanjure, kutha sing biyen makmur iki kelangan kabèh wigatine, lan saiki mung ana bukit-bukit pasir lan reruntuhan sing ngenes dadi pratandha yèn ana kutha agung sing tau ana ing kéné.

[2090] Bangsa Filistin iku wong-wong sing teka saka Mesir lan manggon ing tapel wates karo Mesir ing Asia, ing pinggir Segara Mediterania. Tanah sing diduduki kuwi ana ing kidul-kulon Palestina, persis ana ing antarane Mesir lan tanah Kanaan sing wis ditaklukake dening wong Yahudi. Bangsa Filistin kerep perang nglawan bangsa Yahudi lan kaping pirang-pirang nguasani, meksa mbayar upeti lan nyita kutha-kutha. Nanging bangsa Yahudi uga asring menang nglawan bangsa Filistin.

[2091] Penyembahan marang berhala Marnas mung ana ing Gaza. Warga kutha kuwi nganggep dheweke minangka tabib agung sing bisa nyembuhaké kabèh jinis lara lan, saliyané, minangka dewa lan gusti udan; nalika mangsa krisis banyu, pawai agama sing khidmat dianakaké kanggo nyenengaké atiné.

[2092] Venus – dewi Greko-Romawi sing dadi dewi katresnan, kaendahan, sensualitas, lan hawa napsu sing ora murni.

[2093] Dheweke mrentah saka taun 361 nganti 363.

[2094] Thessalonica (uga dikenal minangka Solun) iku kutha kuna sing wigati banget ing Makedonia, dumunung ing jero Teluk Thessalonica utawa Teluk Ferme ing Segara Aegea (Kepulauan). Saiki, kutha iki, sing dikenal minangka Thessaloniki, sawisé Konstantinopel, dadi pusat perdagangan utama ing Turki Éropah, kanthi populasi sing akèh banget.

[2095] Iki mesthi ora nyebutake jinis panggonan biara sing wis lumrah—yaiku sel-sel individu para pertapa sing nyendiri—nanging nyebutake sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Mesir, sawijining lelungan sedina (25–30 versts) saka Gunung Nitrian. Iku ara-ara gersang lan watu-watu, papan sing disenengi para eremit Mesir, sing banjur misuwur amarga prestasi asketis para biksu sing ngungsi ing kana. Saka wilayah iki asale jeneng panggonan pertapaan ing ara-ara gersang monastik sing dikenal minangka 'skete'; panggonan-panggonan kuwi dadi papan panggonan para biksu sing paling taat ngupaya pangasingan paling ketat lan meneng tanpa kendhat.

wewengkon Yordania[2096] . Ing kono, sawisé manggon ing sawijining guwa, Santo Porfirius urip lan makarya kanthi nglakoni puasa lan pandonga tanpa kendhat. Sawisé limang taun, dhèwèké lara lan nyuwun marang salah siji kenalané supaya nggawa dhèwèké menyang Yerusalem, amarga larané ndadèkaké dhèwèké ora bisa mlaku tanpa pitulungan. Nanging, ing Yerusalem, sanadyan lara, dhèwèké saben dina ngunjungi panggonan-panggonan suci lan nyembah marang Gusti; lan nalika dhèwèké ora bisa mlaku amarga larané, dhèwèké merangkak nganggo dhengkul – nanging ora ana siji dina waé sing kliwat tanpa dhèwèké ngunjungi Gréja Suci Kebangkitan lan Salib Suci. Ndeleng dheweke ngupaya kaya ngono saben dina, sanajan lara, ana sawijining biarawan enom sing jenenge Markus (sing mengko nulis hagiografiné) wiwit ngladèni dheweke kanggo kapentingan Gusti. Mark iki dikirim dening Santo Porphyrius menyang Thessaloniki karo layang, supaya dhèwèké bisa mbagi warisan sing ditinggalaké wong tuwané marang adhine-adhine lan nggawa bagéan sing dadi haké Porphyrius marang dhèwèké, supaya dhèwèké bisa maringi marang wong mlarat. Mark mangkat, mbagi kabèh miturut paugeran, lan adol bagéan Porphyrius regané telung ewu zlatinas; saliyané, Porphyrius nampa bagéan emas saka wong tuwané – sewu patang atus zlatinas – uga sandhangan lan pérak. Mark ngaturaké kabèh mau marang Santo Porphyrius ing Yerusalem, sing ditemoni lagi waras tenan. Porphyrius, sawisé nampa p sing digawa marang dhèwèké, langsung maringi marang wong mlarat lan biara-biara sing mlarat, lan dhèwèké dhéwé dadi wong nyuwun. Sang wali banjur nyritakaké carané dhèwèké mari saka lara.

'Nalika aku lagi rawuh ing pangibadah bengi saklawasé ing Minggu Suci ing gréja agung,' pangandikane, 'aku kakehan lara. Amarga ora ana kekuwatan maneh kanggo nahan, aku lunga lan ngendhok ing Golgota Suci, lan amarga laraku sing parah, aku kaya-kaya ana ing kahanan ekstasi. Lan aku weruh Sang Juruwilaha kang dipaku ing Salib, lan salah siji maling sing ana ing sacedhaké, ngantung ing salib liyané, lan aku banjur muni banter, kandha: 'Elinga marang aku, Gusti, nalika Panjenengan rawuh ing Kraton Panjenengan.' Nanging Sang Juruwilaha ngandika marang maling mau: 'Mundhuna saka salib lan warasna saka lara badané, kaya déné Aku wis marasaké kowe saka lara rohani.' Maling mau, sawisé mudhun saka salibé marang aku, ngrangkep aku lan nyium aku, lan ngangkat aku saka lemah, kandha: 'Mèlu marang Sang Juruwilaha.' Nalika nyedhaki Gusti, aku weruh Panjenengané wis mudhun saka Salib, lan Panjenengané kandha marang aku: 'Jupuk kayu iki lan simpen.' Aku, sawisé nampa Salibé Kristus, banjur miwiti nggawa, lan sakwise kuwi aku langsung waras lan krasa séhat kabeh, kaya-kaya aku ora tau lara.'

Ora suwe sawisé kuwi, Porphyrius sing pinaringan berkah diangkat dadi presbiter déning Patriark Yerusalem, lan Kayu Mulia saka Salib Panguripé, sing dilebokaké ing relikwi emas khusus sing dikunci, diserahaké marang pangopènané, déné pérangan liyané digawa menyang Konstantinopel déning Kaisar Suci Helena. Mangkono kapenuhan pangandikane Porphyrius, ing ngendi dhèwèké wis weruh Gusti nyerahaké dhèwèké kanggo ngopeni Salibé.

Telung taun wis kliwat wiwit Sang Porphyrius sing kinurmatan diangkat dadi presbiter. Ing wektu kuwi, ana uskup sing jenenge Aeneas tilar donya ing kutha Gaza. Para warga setya Gaza, bebarengan karo para rohaniawan, lelungan menyang Kaisarea ing Palestina[2097] kanggo ndeleng metropolitan sing nduwèni yurisdiksi Gaza, sang berkah Yohanes, nyuwun marang dhèwèké supaya maringi uskup sing bisa nolak para penyembah berhala—sing akèh banget ing Gaza—karo tembung lan tumindak. Metropolitan Yohanes, sawisé maringi paugeran puasa marang kabèh, ndedonga marang Gusti Allah supaya paring pratandha marang dhèwèké priya sing pantes lan sanggup nindakake tugas iki; lan ing sawijining pangliyan kaparingi pratandha yèn iku Sang Mulya Porfirius, sawijining presbiter saka Yerusalem lan pangreksa Wit Pangurip. Sakwise kuwi, Metropolitan nulis layang marang Kanjeng Sang Patriark Yerusalem, ing ngendi piyambakipun nyuwun supaya Bapa Porphyrius dikirim menyang piyambakipun, nanging tanpa nyebut alesan panjaluk mau. Patriark, sawisé nyaur Porphyrius lan nuduhaké layang saka Metropolitan, maréntahaké dhèwèké supaya mangkat menyang Kaisarea. Wiwitane, Sang Porfirius sing kinurmatan ragu-ragu, nanging banjur ngendika:

[2096] Mesthi wae ana uga Gurun Yordania, sing dumunung ing pinggir Kali Yordan, ing ngendi para asket manggon lan ana akèh panggonan biara.

[2097] Caesarea, sing dikenal minangka Caesarea ing Palestina kanggo mbedakake saka Caesarea ing Kapadokia (ing Asia Cilik), – sawijining kutha gedhe ing pesisir wétan Segara Tengah, sing dibangun déning Raja Yahudi Herodes ing panggonan kutha kuna Stroton lan suwé dadi kutha krajan politik Palestina, ing ngendi para gubernur Palestina manggon. Kutha iki bola-bali dirusak, lan saiki mung ana reruntuhan sing ditutupi tanduran alas.

'Kekarepané Gusti kedadéyan!'

Banjur, sawisé ninggalaké panggonané Patriark, dhèwèké kandha marang muridé:

'Adhiku Markus, ayo padha lunga lan nyembah papan-papan suci lan Wit Salib Suci sing maringi urip: amarga kita ora bakal ndeleng maneh suwene.'

Muridé kandha:

'Napa Panjenengan ngendika mangkono, Rama? Miturutku Panjenengan bakal manggon ing Kaisarea ora luwih saka seminggu.'

Wong suci mangsuli:

'Wengi wingi aku weruh Sang Juruwilujeng, sing kandha marang aku: "Wenehana Aku harta karun (Salib) sing wis tak percayakake marang kowe; amarga Aku kepengin nggabungake kowe karo panganten wadon, sanadyan pancen mlarat lan ditolak manungsa, nanging nduweni watak becik; lan kowe, sawise njupuk dheweke, hiasna, supaya dheweke lali marang kamlaratan biyen; amarga sanadyan dheweke mlarat, dheweke ora wong liya tumrap Aku, nanging adhiku sejati. Mula, awasna, nalika njupuk dheweke lan mbangun omah, aja nganti kowe entuk apa-apa kanthi goroh, utawa nyolong, utawa kanthi cara sing ora sah; amarga kowe bakal gawe Aku nesu lan nglarani atine. Gadhah pangarep-arep lan aja putus asa, lan kabèh iku bakal diparingaké marang kowe saka panggonan sing ora kowe sangka-sangka.' Iki sing Gusti paring wahyu marang aku ing panglihatan bengi, lan aku wedi menawa beban dosa wong liya bakal ditumpukaké marang aku, nalika aku wis nduwé akèh dosa dhéwé.

Sawisé kandha iki marang muridé, Santo Porfirius lunga lan nyuwun pangurmatan marang kabèh panggonan suci, uga marang Wit Panguripané Salib Suci; sawisé dilebokaké ing relikwarium, dhèwèké lunga lan nyerahaké kunci mau marang Patriark Paling Suci. Sawisé nampa berkah saka patriark, dhèwèké miwiti lelampahan menyang Kaisarea ing Palestina bareng muridé Markus lan sawijining pemuda liya, Barukh, sing wis ditemokaké sawatara wektu sadurungé ing ambené wong lara sing kebak borok, , lan sing wis disembuhaké liwat pandonga. Nalika Sang Mulya Porphyrius teka ing Kaisarea, piyambakipun dipun tampi kanthi kabungahan ageng. Kanjeng Sang Metropolitan Yohanes banjur ngajak Panjenenganipun nampi pangukuhan dados Uskup Gaza. Panjenenganipun nangis kecut lan boten saged dipuntenangaken, ngendika bilih piyambakipun boten pantes nampi pangkat makaten; nanging lajeng piyambakipun pasrah dhumateng karsa Gusti lan dipunutus dhateng Gaza kanthi pangiring para rohaniawan lan warga Gaza. Nanging wong-wong sing ora pracaya marang Gusti Allah ing sawijining desa cedhak Gaza, nalika padha ngarep-arep rawuhe, padha nyebar duri ing saindenging dalan sing bakal dilalui uskup Kristen Santo Porphyrius, nggali parit, nglumpukake akèh pupuk kandhang sing ambune ora enak, lan nggawe asap gedhe sing ambune ora enak, nganti dalan mau ora bisa dilalui: Padha nindakake iki amarga kebencian marang wong Kristen lan amarga permusuhan setan marang Santo Porfirius. Mula, sang wali lan kanca-kancane ngalami akèh kasangsaran ing dalan, nandhang sangsara amarga parit, duri, lan asap, lan padha kerja abot sedina muput; pungkasane, ing wayah wengi, padha tekan kutha. Nanging ing kutha kuwi mung ana siji gréja Kristen, lan kuwi uga cilik, amarga ora akèh wong Kristen ing kana. Kosok baline, ana akèh candhi pagané ing kutha kuwi, lan arca-arca dewa ngadeg malah ing dalan-dalan; ing tengah kutha ana candhi Marnas, dewa paling tuwa— sawijining bangunan ageng lan megah, digawé jaman mbiyèn, sing ngias kabèh kutha nganggo kamegahané, dhuwuré lan arsitekturé sing éndah. Lan Sang Porphyrius sing kinurmatan, sawisé lungguh, miwiti ngopeni kumpulan cilik umat Kristus sing ana ing kono.

Ing taun nalika Santo Porfirius Kristus teka ing Gaza, ana kekeringan lan keluwen gedhe. Lan kabèh warga sing ora pracaya marang dewa kandha yèn amarga rawuhe Porfirius ing kutha, para dewa nesu lan nutup langit; nalika para imam nyebarake kabar marang wong-wong yen dewa Marnas wis maringi wahyu yen Porphyrius iku panyebab kabeh cilaka iki. Mula, kabeh wong sing nyembah arca, sawise padha kumpul ing candhi Marnas, padha nglakokake akeh kurban, ndedonga lan njerit marang Marnas supaya ngirim udan, amarga padha kandha yen dheweke iku dewa udan. Mangkono padha ndedonga pitung dina, nyanyi kidung suci lan metu ngluwihi tembok kutha ing prosesi resmi; nanging isih ora ana udan. Banjur kabèh wong Kristen padha kumpul karo bojoné lan anak-anaké, saéngga cacahé dadi rong atus wolung puluh: amarga kuwi cacahé kabèh wong pracaya marang Kristus ing Gaza wektu kuwi. Lan padha nyuwun marang Santo Porfirius, uskupé, supaya mimpin pandonga bebarengan lan metu saka kutha nggawa salib kanggo nyuwun udan marang Gusti Allah, amarga paceklik wis dadi beban abot tumrap kabèh wong; saliyané, padha nandhang caci lan gangguan saka wong-wong sing ora pracaya, sing nyalahké uskup Kristen amarga ora ana udan. Santa Porfirius ngetokake puasa lan maringi dhawuh marang

kabèh umat supaya padha nglumpuk ing gréja ing sonten kuwi; sawisé ngrayakaké Doa Wengi Sepenuhé, piyambakipun mimpin litani ing esuké, nggawa Salib Suci. Mangkono, para wong Kristen mangkat ing sawijining arak-arakan metu saka kutha menyang gréja kuna sing rusak ing sisih kulon, sing biyèn diadegaké déning Uskup Asclepius sing paling kabegjan, sawijining pangakun Kristus sing wis nandhang sangsara abot kanggo iman Ortodoks; Saka kono, kanthi nyanyi kidung, padha nerusake menyang panggonan martiré Santo Timotius, ing ngendi reliké para wali liyané uga dikubur. Sawisé padha ndedonga kaya ngono, padha bali menyang kutha karo prosesi ing jam sanga awan lan nemokaké gapura kutha wis katutup; amarga wong-wong sing nyembah arca lan ora pracaya marang Gusti, sawisé weruh wong Kristen metu saka kutha karo uskupé, wis nutup gapura, ora gelem ngidini wong pracaya mlebu. Para wong Kristen ngadeg ing ngarep gapura rong jam, nanging ora ana siji wae sing mbukak. Mula Gusti Allah, ndeleng kasabaran lan pangajab kanthi luh saka para abdi-Nya lan wis ngrungokake pandonga saka Porphyrius sing dikasihi, nimbulake angin saka kidul, kaya sing tau Panjenengané tindakake nalika jaman nabi Elia (1 Raja-raja 18:17–45), lan nutupi langit karo mega sing nggawa udan; ana kilat lan guntur, lan nalika srengéngé surup, udan deres tiba. Banjur sawatara wong pagan, nalika weruh mujijat kaya ngono, mbukak gapura kutha lan, gabung karo wong Kristen, mlaku terus, kandha:

'Kristus piyambak iku Gusti sejati!'

Lan kabèh padha mlebu gréja kanthi kabungahan ageng, lan wong-wong pagan sing wis pracaya nampa berkah suci lan piwulang bab baptisan saka uskup; lan sawisé padha matur nuwun marang Gusti Allah, padha mulih. Ing antarané wong-wong sing wis pracaya ana satus pitu priya, telung puluh lima wanita, lan patbelas bocah. Lan ana udan deres sakwengi kuwi, lan ing dina kapindho lan katelu, lan udan mau nyirami bumi kanthi akèh. Ndeleng kahanan kuwi, ing dina katelu ana 127 wong manèh sing mlebu ing kumpulané Kristus, lan sawisé kuwi, ing taun sing padha, ana 105 wong manèh. Lan sawisé nampa baptisan suci, kabèh padha semangat ing iman suci. Bab para pemuja berhala liyane, padha ora nate mandheg nyimpen kebencian marang Santo Porphyrius lan ngganggu umat Kristen; amarga saben hegemon teka ing kutha, padha nyuap dheweke kanthi akèh emas supaya nyiksa umat Kristen, lan saliyane iku padha nindhes wong-wong sing setya kanthi pakaryan kutha, kaya déné wong Mesir biyèn nindhes wong Israel. Sang Porfirius, nalika nyekseni panganiayaan sing ditindakake marang para wong pracaya, ngrasakake sedhih banget lan ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah, awan lan bengi karo luh, supaya Panjenengané nuntun wong-wong sing kesasar bali menyang dalan ngerti kabeneran.

Sawisé kuwi, muridé sang wali sing wis kasebut mau, Baruch, dikirim menyang désa jejere kanggo nglumpukaké pambayaran taunan sing dadi hak gréja Kristen saka sawijining wong sing nyembah berhala lan manggon ing tanah gréja. Amarga péngin nundha pambayaran nganti wektu sabanjuré, wong kuwi wiwit mbantah karo Baruch, lan banjur ana perselisihan antarané wong loro mau. Sajrone perselisihan kuwi, para pemuja berhala liyane padha nglumpuk lan wiwit nggebuk Baruch sing suci nganti mati nganggo kayu pancang; banjur, amarga padha nyangka yèn dhèwèké wis mati, padha nyeret dhèwèké metu saka désa lan mbuwang ing panggonan sepi. Esuké, Diaken Kornelius, sing ditemani loro wong Kristen liyané, liwat panggonan kuwi lan nemokaké Barukh ngglundhung kaya mati, amarga dhèwèké ora bisa ngomong, krungu, ndelok nganggo mripaté, utawa obahaké tangan lan sikilé; mung rohé sing isih ana ing jeroné. Padha ngusung Barukh ing punggungé lan nggawa dhèwèké menyang kutha. Nanging sawatara wong sing nyembah berhala, nalika weruh Baruch digendong, padha nyangka yèn wong mati digawa mlebu kutha; mula padha nyerbu wong-wong sing nggendong lan wiwit nggebuki, kandha:

'Ngapa kowe padha nindakake kekejeman kaya ngono kanthi nggawa wong mati mlebu kutha?'

Amarga adat wong Gazia yaiku nggawa mayit metu saka kutha kanggo dikubur. Sawisé nyekel Baruch, wong-wong jahat mau nyekel sikilé lan nyeret dhèwèké bali metu saka kutha. Diaken Kornelius, nanging, mlayu kanggo ngandhani Uskup Porfirius sing suci bab iki. Lan uskup kuwi mangkat kanthi cepet, diiringi sedulur-sedulur liyane, lan sawise nyusul wong-wong sing nyeret dheweke, kanthi andhap asor nyuwun supaya padha mandheg saka kekejeman kuwi; nanging padha wiwit ngganggu uskup uga. Wong akèh padha kumpul, lan nalika padha weruh kasabaran lan andhap asor uskup—sing ora mbales marang wong-wong sing ngganggu—padha miwiti mbantah karo para panganiaya sing nyeret Baruch; banjur ana perselisihan lan prahara ing antarané wong-wong mau, nganti padha ngangkat tangan siji lan sijiné lan padha nyerang siji lan sijiné; lan ana kacau balau lan rame banget. Ing wektu sing padha, uskup suci bebarengan karo para wong Kristen nggawa Baruch sing pinaringan berkah menyang gréja, nalika semana wis bengi banget. Nalika padha weruh yèn dhèwèké isih urip, kabèh wong pracaya padha ngopeni supaya dhèwèké mari. Sang wali, ing sisihé, ndedonga marang Gusti Allah

kanggo dhèwèké kanthi nangis sakwengi. Lan banjur wong sing lara iku mbukak mripaté lan ngomong, njaluk ngombe; lan sawisé diwènèhi ngombe, dhèwèké wiwit ngomong lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké. Ing ésuk, para sepuh kutha teka menyang gréja karo akèh wong lan wiwit muni banter lan nangis:

'Ngapa wong mati digawa mlebu kutha, nglanggar paugeran kuna para leluhur kita?'

Banjur Santo Porfirius, Uskup, metu sowan marang wong-wong mau, karo kabèh wong sing ana bareng Panjenengané. Nalika weruh Uskup, wong-wong mau wiwit ngina lan ngeluduh Panjenengané; banjur padha nyerbu wong-wong Kristen sing ana bareng Panjenengané lan wiwit nggebuki. Lan dumadakan, Baruch sing kabegjan, sawise nampa kekuwatan luar biasa saka Gusti Allah, tangi kanthi cepet kaya ora tau lara, banjur njupuk tongkat lan miwiti nggebuk lan ngusir wong-wong sing rame lan ora pracaya marang Gusti. Para wong kafir, nalika weruh yèn dhèwèké isih urip, padha ngedan amarga wedi banget, awit padha nyangka yèn dhèwèké wis tangi saka pati; lan amarga padha wedi lan keserang pukulan sing abot, padha mlayu, padha nginjak-injak siji lan sijiné. Lan Barukh ngusir wong-wong mau saka gréja, kaya sing tau ditindakake Samsun saka bangsa Filistin, nganti tekan candhi paling najis ing Marnasos. Wiwit wektu kuwi, kabèh wong duraka padha wedi marang Baruch lan malah wedi ketemu karo dhèwèké ing dalan. Lan Santo Porfirius, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah amarga panyembuhan Baruch sing dumadakan, ngangkat dhèwèké dadi diaken; dhèwèké uga ngangkat salah siji muridé sing liyané, Markus, dadi jabatan sing padha.

Ndeleng panganiayaan terus-terusan marang wong-wong sing setya dening wong-wong sing ora pracaya, Sang Porphyrius sing suci ngutus Markus, diakoné, menyang Konstantinopel marang Kaisar Arcadius sing taat[2098] , nyuwun supaya dhèwèké mréntahake pambongkaran candhi-candhi pagan ing Gaza. Dheweke uga nulis layang marang Patriark Agung Konstantinopel, Yohanes Krisostomus, nyuwun pitulungan lan perantara ing ngarsane kaisar. Lan raja mrentahake supaya candhi-candhi pagan ing Gaza ditutup lan dikunci, supaya ora ana maneh kurban sing keji sing ditindakake ing kana; nanging dhèwèké ora mrentahake supaya candhi-candhi kuwi dirubuhake, supaya wong pagan ora banget sedhih. Kanggo nglakoni prentah kraton iki, ana sawijining pejabat kraton sing jenenge Hilarion teka ing Gaza; sawisé nggawa akèh asistèn lan prajurit saka Ashdod lan Ashkelon[2099] lan nuduhaké dhèkret kraton marang wong Gaza, dhèwèké nutup candhi-candhi pagan lan ngunci. Nanging wong-wong sing ora pracaya marang Gusti, sawisé nglumpukaké akèh emas, padha nggawa marang pejabat kraton Hilary, nyuwun supaya ora nutup siji pura gedhé Marnas sing ana ing tengah kutha. Banjur Hilarion, sing luwih tresna marang emas tinimbang Kristus Gusti, ninggalake candhi utama, Marnasov, kabuka kanggo umum, dene nutup candhi-candhi cilik lan ngancurake arca-arca ing jerone. Lan wong sing tresna marang emas iki mundur, kaya wis netepi dhawuhe raja: amarga sejatine Hilarion mung Kristen ing njaba, nanging ing jero atine kebak ora pracaya lan sacara rahasia tansah nyoba mbantu para pemuja berhala. Wong-wong sing ora pracaya marang Gusti, amarga nduwèni candhi agung Marnasos, ora sedhih marang candhi-candhi liyané sing dikunci lan ora mandheg nyusahaké wong Kristen.

Ing wektu kuwi, Santo Porphyrius nindakake mujijat sing ndadekake akèh wong mlebu iman suci. Ana sawijining wanita bangsawan, putri saka salah siji warga utama lan garwane bangsawan jenenge Elija, sing lagi ngandhut, wis tekan wektu nglairake; nanging dheweke ora bisa nglairake, lan lara-larane saya tambah saben dina, amarga ing dina kapindho dheweke luwih parah, lan ing dina katelu malah luwih parah maneh; Akeh dukun bayi, dukun sihir, lan peramal sing digawa marang dheweke ora bisa mbantu. Mula dheweke nandhang sangsara pitung dina. Bojone, uga bapak lan ibune lan kabeh sedulure, sajrone dina-dina kuwi padha nyembelih kurban tanpa kendhat lan ndedonga kanthi khusyuk kanggo dheweke ing candhi Marnas, kanthi nangis nyuwun pitulungan marang dewané. Nanging ora ana legane; malah, dheweke kaserang kelemahan gedhe lan lara sing paling nyiksa saya tambah parah, amarga dheweke ora bisa nglairake. Lan kabeh wong wis nyerah marang uripe wanita iki, nalika nyekseni sangsara sing ngono; atine padha lara kanggo dheweke, lan padha nangis lan meratapi dheweke, ngenteni pati. Antarane ana sawijining wong wadon tuwa sing pracaya Kristen; dhèwèké mlayu menyang gréja lan kanthi akèh luh ndedonga marang Kristus Gusti kanggo wong wadon sing nandhang sangsara kuwi. Nalika

---

[2098] Kaisar Bizantium Arcadius mrentah wiwit taun 396 nganti 408.

[2099] *Ashdod* iku kutha kuna sing diadegaké déning bangsa Filistin ing pesisir wétan Segara Tengah, ora adoh saka Gaza. Saiki ana désa cilik ing kéné sing dijenengi Yezud. *Ashkelon* iku kutha liya sing kondhang ing sajarah bangsa Filistin, dumunung ing pesisir Segara Tengah antarané Gaza lan Ashdod. Saiki, Ashkelon ora ana sing manggon lan mung dikunjungi kanggo reruntuhan candhi lan biara.

ndeleng wong wadon tuwa kuwi nangis lan ndedonga ing dhengkul, Santo Porfirius, uskup, takon alesané dhèwèké nangis. Rembugang ing sikilé sang wali, dhèwèké nyritakaké kabèh sing kedadéyan lan nyuwun supaya sang wali ndedonga marang Gusti sing welas asih kanggo wong wadon sing nandhang sangsara banget kuwi. Sang wali banjur ngutus dhèwèké bali marang wong wadon sing lara, maringi pitutur apa sing kudu ditindakake lan diomongaké. Mula, nalika tekan ing omah kuwi, wong tuwa kuwi nglumpukaké wong tuwané wong wadon sing lara, bojone, lan kabèh seduluré, banjur kandha marang wong-wong mau:

Ana dhokter sing welas asih lan trampil ing kéné; dhèwèké ngutus aku marang kowé, takon apa sing bakal kowé wènèhaké yèn dhèwèké mariaké wong lara kuwi?

Krungu mangkono, wong tuwane kandha:

'Yen dhèwèké kersa, monggo dijupuk kabèh bandha kita, asal kita bisa ndeleng anak putri kita sing kinurmatan urip lan waras.'

Bojoné uga ngomong kaya ngono, wis siyap maringi kabèh kanggo urip lan kaséhatan bojone. Banjur wong tuwa kuwi kandha marang wong-wong mau:

"Angkatna tanganmu lan konfirmasi tembungmu nganggo sumpah, supaya janjimu dadi bener, yèn kowé ora bakal nolak dhokter kuwi."

Lan padha ngangkat tangan kanthi semangat lan luh, padha kandha:

'Sak suwéné kita urip, kita bakal dadi abdi dhèwèké, yèn dhèwèké gelem marasaké anak wadon siji-sijiné kita, sing tanpa dhèwèké kita ora bisa urip manèh: awit urip lan kabungahan apa sing bakal kita duwé tanpa dhèwèké?'

Krungu kuwi, wong tuwa wadon kuwi muni banter marang bocah wadon sing lara:

'Imam Agungé Gusti Allah, Porphyrius, kandha marang kowe: Yesus Kristus, Putrané Gusti Allah kang urip, nyembuhaké kowe. Percayaa marang Panjenengané, lan kowe bakal urip.'

Lan langsung wanita iku, karo jeritan, nglairake anaké, lan laraé mari. Kabeh sing ana ing kono, kaget, padha njerit:

'Gedhé Gusti Allah Kristen, lan gedhé imamé Porphyrius.'

Esuké, wong tuwané wadon mau, bojone lan kabèh seduluré padha teka marang Santo Porfirius, nyuwun ing sikilé lan nyuwun dibaptis dadi wong Kristen. Wong suci mau, sawisé maringi piwulang, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha nglakoni puasa lan rawuh ing gréja suci; sawisé sawatara wektu, dhèwèké mbaptis wong-wong mau, uga wong wadon sing lagi nglairaké lan bayi anyar sing dijenengi miturut jeneng dhèwèké dhéwé, Porphyrius, amarga bayi mau lanang. Lan kanthi mangkono, 64 wong ditambahaké ing Gréja Kristus.

Nalika kumpulan umat Kristus saya mundhak, permusuhan saka para penyembah berhala uga saya tambah; saben dina padha nganiaya wong-wong sing setya kanthi luwih kejem, mbebani pakaryan kutha sing ora ana enteke lan meksa kaya budhak kanggo nindakake macem-macem pakaryan kanthi ancaman dipukul. Malih, wong-wong mau ngganggu umat ing patanian lan kebon anggur, saéngga umat urip ing kamlaratan gedhé lan ora bisa mbayar pajeg umum lan pajeg kraton kaya biyasané. Ndeleng kahanan iki lan ora kuwat nahan panganiayaan sing ditindakake wong-wong sing ora pracaya marang umat, Para Porfirius Suci lunga menyang Kaisarea marang Sang Yohanes sing berkah, metropolitane, lan nyuwun supaya piyambakipun mènèhi pangayoman saka jabatan uskup utawa kersa mèlu menyang Konstantinopel kanggo nyuwun marang kaisar supaya mréntahake pambusakan tuntas candhi-candhi berhala lan ngancurake kesombongan wong-wong pagan. Metropolitan Yohanes nganggep luwih becik nindakake kasangsaran lelungan , sanajan ing mangsa adhem, tinimbang mbebasake Santo Porfirius saka jabatan uskupé. Mula, sawisé numpak kapal, padha mangkat. Amarga pelayarané tentrem, sawisé sepuluh dina padha tekan pulo sing dikenal minangka Rhodes[2100] ; sawisé krungu ana sawijining biksu sing manggon dadi pertapa ing panggonan sepi, jenengé Procopius, wong suci lan nduwèni pangawikan, padha lunga sowan marang dhèwèké. Dheweke, amarga wis weruh rawuhe lan ngenali pangkat episkopal, nyambut lan ngajeni miturut pantesé para uskup kaya ngono; lan sawisé mangertèni sebab lelampahané, maringi pitutur apa sing kudu ditindakake ing Konstantinopel supaya bisa nggayuh apa sing dikarepake.

"Mula dhisik," pangandikane, "maringi Patriark Suci ing kutha krajan, Yohanes Chrysostom." Sejatine dhèwèké wis ora manèh rawuh ing kamar kraton, amarga Ratu Eudoxia nesu marang dhèwèké; nanging

[2100] Rhodes – sawijining pulo ing Segara Mediterania, ora adoh saka pesisir Asia Minor.

kamarmené Ratu,[2101] , eunukh[2102] Amantius—wong sing taat lan luhur budi—setya marang dhèwèké, lan dhèwèké bakal nyerahaké kowé marang dhèwèké. Liwat perantara eunukh iki, kowe bakal éntuk kabèh; amarga dhèwèké bakal nggawa kowe ngadhep Kaisar Putri, lan kowe dhéwé sing bakal nyritakaké kabutuhanmu marang dhèwèké. Ing wektu sing padha, prakirakna marang dhèwèké yèn dhèwèké bakal nglairaké anak lanang sing bakal mrentah, lan nalika dhèwèké krungu iki saka kowe, dhèwèké bakal bungah, amarga dhèwèké wis ora bisa nduwé anak suwéné sangang wulan. Mula, nalika krungu ramalanmu, dhèwèké bakal maringi kabèh sing kok kepéngini.

Para uskup suci Yohanes lan Porfirius, sawisé nampa piwulang lan jaminan kaya ngono, mangkat kanthi kabungahan ing lelampahané lan sawisé sepuluh dina manèh tekan Bizantium. Miturut pitutur Sang Prokopius sing kinurmatan, dhèwèké dhisik marani Kang Kinurmatan Patriark Yohanes Krisostomus. Panjenengané nampani kanthi pakurmatan lan, sawisé mangertèni alesan rawuhé, janji bakal nyokong. Ing dina candhaké, sawisé ngundang kamaramen ratu, eunukh Amantias, panjenengané ngenalaké dhèwèké marang para uskup sing teka saka Palestina lan maringi dhawuh supaya ngopeni lan nyuwun pangayoman marang raja. Eunuk mau, sawisé krungu saka para uskup suci katrangan rinci babagan kabèh sangsara sing dialami para wong pracaya ing tangané wong pagan ing Gaza, nganti nangis lan, kebak semangat ilahi, kandha:

'Aja sedhih, para bapa suci, awit Gusti Yesus Kristus piyambak bakal mbelani para abdi sing setya lan nylametake saka para panganiaya. Mula, ndedonga marang Gusti, lan aku bakal ngandika marang sang ratu; lan aku pracaya marang Gusti Allah, Juruwilujengipun sedaya, bilih Panjenenganipun badhe mberdeka manahipun sang ratu dhumateng welas asih. Enjing benjing, aku bakal nggawa panjenengan piyambak ing ngarsanipun sang ratu, lan panjenengan badhe ngandika sedaya punika kanthi lathi panjenengan piyambak."

Sawisé kandha mangkono marang para uskup, eunukh mau pamit. Ing esuk, dhèwèké nyaur para wong suci Gusti, Yohanes lan Porfirius, menyang kamar kraton lan nggawa dhèwèké ing ngarsané ratu. Ratu, nalika ndeleng para wong suci mau, dhèwèké sing dhisik ngomong:

'Berkahna kita, Bapa-bapa.'

Para bapa rohani mau banjur sujud marang sang ratu. Nalika sang ratu nampani para bapa rohani mau, piyambakipun lenggah ing tahta emas; mula piyambakipun ngendika:

"Ampunana kula, para uskup Gusti, amarga kula boten saged maringi pakurmatan ingkang pantes kagem panjenengan, awit kula ngandhut; saestu pantes kula nyambut panjenengan wonten ing lawang; nanging mugi panjenengan ndedonga dhumateng Gusti kagem kula, supados kanthi sih-rahmatipun kula saged nglairake anak ing kandungan kula."

Para bapa suci, kagum marang andhap asoripun, ngendika:

'Gusti sing wis mberkahi kandhunge Sarina, Rebekah, lan Elizabeth, mugi uga mberkahi kandhunge panjenengan lan maringi urip marang anak sing panjenengan kandhung!'

Banjur sang ratu, sawisé ngajak wong-wong mau lenggah, wiwit ngandika:

Aku wis ngerti sebabe kowe padha nempuh lelampahan kang abot iki, amarga Amantius wis nyritakake kabeh marang aku. Nanging, yen kowe kersa, critakna dhewe supaya aku luwih mangerteni apa sing kok jaluk.

Lan para uskup nyritakaké marang sang ratu kanthi rinci kabèh panyiksa sing dialami umat Kristen déning para penyembah berhala, lan nyuwun supaya sang ratu kersa nulungi wong-wong sing disiksa. Sang ratu, sawisé mireng critané, ngendika:

'Aja sedhih, para bapa suci; amarga aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, supaya aku bisa ngyakinke raja maringi panyuwunanmu; nanging saiki mangkat lan ngaso sawise lelampahanmu; aku weruh kowe kabeh kesel. Lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo aku, supaya Panjenenganipun nulungi perantaraanku kanggo kowe kabeh.'

Sawisé ngendika marang para uskup suci, sang ratu banjur nglilani para uskup mau lunga. Nalika sang raja rawuh marang sang ratu, sang ratu nyritakaké bab para uskup Palestina sing teka lan sebab rawuhe, lan nyuwun supaya sang raja ngrusak candhi-candhi pagan ing Gaza. Krungu panyuwunan iki, sang raja mangsuli:

[2101] Kuvikularion – abdi kamar turu, panitia kamar ing kraton, sawijining pangkat kraton sing cukup wigati.

[2102] Eunukh tegesé 'wong lanang sing dikebiri'. Mengko, istilah iki banjur dianggo kanggo kabèh bangsawan ing kraton, sanajan ora dikebiri.

Aku ngerti yèn ing kutha iki arca-arca disembah kanthi semangat gedhé, nanging kuwi nggawa akèh bandha liwat pajeg sing dipungut ing kana.' Dadi, yen kita ngrusak candhi-candhi dewa ing Gaza langsung lan nyebabake para warga pagan padha nesu, dheweke bakal mlayu amarga wedi lan kutha bakal kosong, dene kita bakal kelangan akèh pajeg kuwi. Mula, apa ora luwih becik menawa kita ngendhalèkaké wong-wong mau kanthi alon-alon? Kaping pisan, nyopot wewenangé marang kutha mau, banjur nutup candhiné lan nglarang kurban marang arca-arca? Nalika padha weruh yèn wis dikuwasani, padha bakal mangertèni kabeneran lan mlebu dadi wong sing pracaya.

Krungu tembungé kaisar kuwi, permaisuri kaget banget lan nangis ngendika:

'Kristus Gusti Allah piyambak bakal nulungi para abdi-Nya, wong Kristen, yen kita ora gelem nulungi.'

Sawisé krungu pacelathon kraton kuwi, pejabat kraton Amantius nyritakaké marang para uskup suci. Ing dina sabanjuré, ratu ngundang manèh para uskup suci lan kandha marang wong-wong mau:

Aku wis ngomong karo raja babagan kowe, babagan kasangsaranmu lan panyuwunmu, nanging dhèwèké ora gelem ngrungokaké aku, amarga nganggep ora wicaksana nglarani ati para penyembah berhala saka Gaza. Nanging aja sedhih; aku ora bakal mandheg ngganggu raja karo panyuwunku nganti dhèwèké maringi apa sing kok jaluk.

Krungu kuwi, para uskup padha sujud marang dheweke. Banjur Santo Porfirius, kelingan marang tembung ramalané Santo Prokopius, kandha marang dheweke:

'Mendo'akna kita, yaiku Gusti Putri, demi Kristus. Panjenenganipun piyambak, minangka balesan tumrap panjenengan, badhe paring putra ingkang badhe munggah ing singgasana nalika panjenengan isih gesang, lan ingkang badhe gesang pirang-pirang taun ing sakabehing kamulyan kraton.'

Krungu kuwi, sang ratu kebak kabungahan, rai-ne sumunar. Banjur dhèwèké kandha:

'Dedongakna aku, para bapa suci, supaya aku bisa nglairake anak lanang; lan yen iki kelakon, aku janji bakal nepaki apa wae sing panjenengan kepengin; pancen, kanthi pitulungan Kristus, aku ora mung bakal nindakake apa sing panjenengan jaluk, nanging uga apa sing ora panjenengan jaluk, amarga aku bakal mbangun gréja suci ing tengah kutha Gaza.' Mula, lunga kanthi tentrem lan ngenteni, ndedonga marang Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, kanggo aku.

Banjur teka wektu sang ratu nglairaké, lan piyambakipun nglairaké putra, kados kang wis dipratélakaké para bapa suci, lan putra mau diparingi jeneng eyangé – Theodosius – amarga bapaké Raja Arcadius yaiku Theodosius[2103] , sing mrentah bareng Gratian[2104] . Theodosius kapindho iki lair nganggo 'kemeja', kaya jubah ungu, sing dadi pratandha panguwasaane; lan ana kabungahan ageng tumrap Raja Arcadius lan saindenging kutha kakaisaran. Ratu Eudoxia, saka sisihé, ngutus kamarmené Amantius marang para bapa suci Yohanes lan Porphyrius kanthi tembung:

'Kula matur nuwun marang Kristus Gusti kita, ingkang lumantar pandonga suci panjenengan sampun paring kula putra. Mula, pandonga dhumateng Gusti, para bapa suci, mugi sang putra ingkang nembe lair pinaringan gesang lan umur dawa, saha kula, wanita ingkang andhap asor, pinaringan kaséhatan, supados kula saged nepati janji kula dhumateng panjenengan.'

Pitu dina sawisé, ratu ngundang manèh para bapa suci Gusti, Yohanes lan Porfirius, lan ketemu karo wong-wong mau ing lawang kamar turune, nggawa bayi anyar ing pangkuané. Kanthi nundhuk sirahé ing ngarepé, dhèwèké kandha:

"Mberkahana kula, Para Bapa, lan anak kula, ingkang kaparingaken Gusti lumantar pandonga suci panjenengan."

Para Wali John lan Porphyry nggawe pratandha salib marang dheweke lan anaké, lan sawisé padha lungguh, padha rembugan karo dheweke bab akèh prakara sing migunani. Saliyane, ratu kandha:

'Apa Panjenengan ngerti, Para Bapa, apa sing wis tak putusake babagan panyuwunan Panjenengan?'

Sang Porfirius mangsuli:

'Apa waé sing wis panjenengan putusaké, Gusti Pratiwi, iku wis miturut kersaning Gusti; awit ing wengi iki aku diparingi wahyu: aku weruh awaké dhéwé ngadeg ing Gaza, ing candhi pagan Marnas; lan panjenengan

[2103] Iki nyebutake, mesthi wae, Theodosius Agung, sing mrentah wiwit taun 379 nganti 395.

[2104] Gratian iku Kaisar Kulon sing mrentah bareng karo Theodosius, saka taun 375 nganti 383.

uga ngadeg ing kono, maringi aku Injil Suci, kandha: "Gandhengana iki lan waca." Nalika nyekel Injil saka panjenengan, kula mbukak lan nemokake ayat ing ngendi Gusti ngendika marang Rasul Petrus: 'Aku kandha marang kowe, kowe iku Petrus, lan ing watu iki Aku bakal mbangun Greja-Ku, lan lawang-lawange neraka ora bakal ngungguli' (Matéus 16:18).

Panjenengan, ibu, miturut punika, ngendika dhumateng kula: 'Kerahayu kowe; ajegna manahmu lan kiyatna.' Kula krasa semangat, lan saking punika kula yakin menawa Putraning Allah sampun paring pitutur ingkang sae ing manah panjenengan bab kula. Mula, ibu, kersaa ngandhani, pitutur sae pundi ingkang panjenengan rancang kanggé kula?

Ratu mangsuli:

– Yen Kristus kersa, sawisé sawatara wektu bayi mau bakal diparingi baptisan suci. Nganti wektu kuwi, lunga lan siapna gulungan sing bakal kowe tulis kabeh sing kowe karepake, lan nalika bocah iku wis siap kanggo baptisan suci, pasrahaké gulungan mau marang wong sing bakal nggendong bayi ing pangkuané; aku bakal maringi dhèwèké pitutur apa sing kudu ditindakake, lan aku nyandhak kapitadosan marang Putraning Allah yèn Panjenengané bakal ngatur kabèh mau supaya dadi sing paling apik.

Mula padha lunga lan nyiapake gulungan, nulis ing kono petisi ora mung kanggo ngrusak arca-arca lan ngrubuhake candhi-candhine, nanging uga kanggo ngluwari para pracaya saka pakaryan lan pajeg, lan supaya padha diparingi panguwasa ing kutha. Padha uga nyuwun supaya gréja Kristen sing suci, sing mlarat lan rusak, diparingi péranganing tanah kraton lan supaya para pangladiné diparingi panguripan. Padha nulis akèh bab liya sing nyemangati para wong Kristen sing ditindhes lan mlarat ing petisi mau, banjur padha miwiti ngenteni dina nalika putrané raja bakal dibaptis. Sanajan sadurunge dibaptis, wis diumumake yèn dhèwèké bakal dadi raja, amarga dhèwèké lair nganggo werna ungu lan wiwitané ora diparingi sandhangan bayi nanging sandhangan ungu. Banjur calon raja mau kanthi upacara digawa menyang gréja kanggo dibaptis, nalika kabèh kutha dihias kanthi megah lan wong-wong nganggo sandhangan paling larang lan sumunar. Raja mbesuk sing dibaluti werna ungu kraton digendong déning priya sing dipilih khusus, kinclong nganggo busana mewah; akèh pangeran lan boyar mlaku ing ngarep lan mburi; sakupengé munggung pasukan, nganggo zirah lan nggawa senjata sing kinclong emas. Lan sapa waé bisa nyumurupi kabèh kamulyan, kaéndahan, lan kaagungané raja, nganti Santo Porphyry kandha:

'Yen mangkono kamulyané raja donya sing fana, apa manèh kamulyané Raja Surgawi sing langgeng!'

Nalika pangeran digawa mlebu gréja, loro uskup suci ngadeg ing lawang gréja, nyekel gulungan kitab sing wis disiapake; lan sawisé baptisan suci rampung, nalika kabèh wong padha metu saka gréja bareng karo pangeran sing anyar dibaptis, para uskup suci padha nguwuh:

– Panjenenganipun sang prabu ingkang nembe lair, mugi panjenengan nampi panyuwun kula lan paring welas asih ing wiwitan pamaréntakan panjenengan.

Sawisé ngendika mangkono, para bapa suci nyelehaké gulungan kitab mau ing sang priya cilik. Wong sing nggawa pangeran mandheg; njupuk gulungan lan mbukak, banjur maca kanthi banter, amarga kuwi sing diprentahake ratu marang dheweke. Sawise maca sawetawis gulungan, dheweke nggulung maneh; nyelehake tangan tengene ing sangisore sirah bayi, ngangkat sethithik, kaya pratandha sarujuk, lan kandha:

'Paduka Sri Baginda maringi dhawuh supaya kabeh sing kacathet ing kene dilakoni tanpa ana sing ketinggalan; iki paugeran karajan, sing ora kena diganti kanthi cara apa wae.'

Kabeh sing weruh lan krungu kuwi padha gumun; padha mberkahi raja anyar lan ngaturake pangajab supaya panjenengané mrentah suwé, amarga panjenengané miwiti pamaréntahané kanthi tumindak welas asih, sarta padha muji Kaisar Arcadius lan kandha yèn panjenengané pinaringan berkah déning Gusti Allah, amarga wis diparingi anak lanang sing mrentah bareng karo piyambaké lan wis wiwit maringi dhawuh kanggo tumindak becik kaya ngono. Kabèh mau dilaporaké marang ratu. Dhèwèké, kebak kabungahan, sujud marang Gusti Allah, matur nuwun. Nalika bocah sing anyar dibaptis digawa mlebu kamar kraton, ibune metu nyambut, banjur nyekel ing pangkuan lan nyium alus kaya ibu marang anaké. Banjur, nalika digawa marang bojone, Raja Arcadius, ibune ngucapake sugeng, kandha:

'Begja panjenengan, sang prabu, mugi panjenengan saged nyumurupi, nalika panjenengan taksih gesang, sang raja ingkang lair saking pinggang panjenengan.'

Raja Arcadius, krungu kuwi, banget bungah. Lan ratu, ndeleng dhèwèké sumunar lan ceria, kandha:

'Menawa panjenengan kersa, gusti, ayo padha mriksa apa sing kacathet ing gulungan iki sing diparingake marang putra kraton kita, supaya dhawuh kapisan babagan kabeh sing kacathet ing kene bisa dilakoni tanpa tundha.'

Raja mrentahake supaya gulungan iku diwaca, lan sawisé diwaca, dhèwèké kandha:

'Angel maringi panyuwunan iki, nanging uga angel nolak, amarga yen nolak kita bakal mbatalake dhawuh pisanan putra kita, lan kuwi ora pantes lan ora patut.'

Ratu Ibu mangsuli:

'Ora mung ora pantes mbatalake prentah kapisan putra kita, nanging uga dosa nglirwakake panyuwunan para wong suci sing wis maringi pratandha babagan lairé putraku marang aku.'

Lan langsung Raja Arcadius mrentahake supaya kabeh sing ditulis ing gulungan dening para uskup Palestina disahake kanthi prentah kraton. Nalika dekrit-dekrit sing ditulis ing jeneng loro raja, Arcadius lan Theodosius, wis rampung disiapake, Ratu ngundang para uskup Gusti, Yohanes lan Porfirius, banjur nampilake dekrit-dekrit mau lan takon apa padha ditampa. Padha sujud ing ngarepé, matur nuwun amarga pangayomané sing welas asih lan wicaksana, lan banjur nyuwun supaya, kanggo nglakoni dhawuh raja, dikirimaké wong sing taqwa, ajiné dhuwur, lan setya menyang Gaza, lan ora wong kaya sing wis dikirim sadurungé. Lan ana sawijining priya kang imané teguh lan taqwa marang Gusti kapanggih ing sawijining Kinegius, kang diutus déning para raja menyang Gaza lan nyusun kabèh kanthi cara paling becik manut dhawuh. Ratu, saka sisihé, maringi Saint Porphyrius akèh emas kanggo pambangunan gréja watu ing tengah kutha Gaza, uga kanggo pambangunan omah tamu, lan dhèwèké uga janji bakal nyedhiyakake apa waé sing dibutuhaké kanggo pambangunan gréja kasebut; Saliyane iku, dhèwèké maringi loro uskup mau peparing lan piranti gréja saka emas lan pérak kanggo gréja-gréja ing Kaisarea lan Gaza, uga emas kanggo lelampahané. Mangkono uga, sang raja, sawisé ngajèni para uskup suci lan maringi peparing lan dhuwit kanthi akèh, ngutus para uskup mau lunga kanthi tentrem. Para uskup mau, sawisé matur nuwun marang Sang Kinasih Patriark Yohanes Chrysostomus, banjur mangkat lumantar segara menyang wewengkon padumukané; lan sawisé kuwi, bangsawan kraton Kinegius, sing diparingi dhawuh sang raja, uga miwiti lelampahané.

Nalika para musafir wis cedhak pulo Rhodes, para bapa suci Yohanes lan Porphyry nyuwun marang nahkoda supaya kapal mandheg ing pantai supaya bisa nyapa Prokopius sing suci, sang pertapa; nanging dheweke nolak, kandha yen angin ora kondusif, lan ora nggatekake panyuwunan para wong suci Kristus; awit dhèwèké sacara rahasia minangka penganut Arian lan sengit marang para uskup Ortodoks. Nanging sawisé padha liwat pulo kuwi, langsung mumbul prahara lan ombak gedhé ing segara, lan kabèh padha ketekanan ajrih gedhé, wedi bakal kapal karam. Geger iki terus lumaku sedina muput lan sakwengi. Nalika esuk sumunar, Santo Porfirius turu sedhela lan ing ngimpi ndeleng Sang Wibawa Prokopius ngandika marang dhèwèké: 'Ngajakna juru kemudi supaya nyingkirké ajaran sesat Arianisme[2105] lan ngutuk ajaran kuwi, lan siapna dhèwèké kanggo baptisan suci, lan geger sing nggegirisi iki bakal langsung mandheg.' Kagèt tangi, Santo Porfirius nyritakaké iki marang Metropolitan Yohanes sing pinaringan berkah lan para liyané sing ana bareng dhèwèké; banjur, sawisé ngundang juru kemudi, para wali kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe kepengin kapalmu lan kita kabeh slamet saka klelep, lan luwih-luwih nyawamu dibebasake saka paukuman langgeng, mula tinggalna takhayulmu, bidah Arian, lan mlebu Gréja Katulik.'

Juru kemudi kuwi gumun amarga para uskup suci wis mangertèni rahasia sing ora ana siji waé sing ngerti, banjur kandha marang wong-wong mau:

'Amarga Gusti wis mbukak marang kowe rahasia atiku, aku nyingkiri piwulangé Arius lan pracaya kaya kowe: kuwatna aku ing iman sing suci.'

Sawisé dhèwèké ngomong kaya ngono, badai langsung mandheg lan segara dadi tentrem. Para wali, sawisé maringi piwulang saka Kitab Suci lan nguwatké dhèwèké ing iman Ortodoks, ngumumaké Injil marang dhèwèké lan mbaptis dhèwèké. Sisa lelampahan kasebut rampung kanthi aman, lan para uskup suci mendarat ing

[2105] Pendapat sesat Arian asalé saka Arius sing duraka (ing awal abad kaping 4), sing mulang yèn Putrané Gusti Allah dudu Gusti Allah, ora padha hakikat karo Gusti Allah Rama, nanging makhluk paling dhuwur sing lumantaré Gusti Allah Rama nyipta donya. Pancaya iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan (taun 326), ing ngendi ajaran sejati babagan Putraning Allah dirumusake ing pitung artikel iman kapisan.

Maium[2106] , rong puluh stadia[2107] saka Gaza, lan saka kono padha lelungan liwat daratan menyang kutha Gaza. Nalika wong-wong pracaya krungu rawuhe, padha metu nyambut karo kidung lan tembang, nggawa salib suci, lan kanthi kabungahan gedhe lan pesta padha ngeterake uskup-uskup Gusti mlebu kutha. Para pemuja berhala, nalika weruh kahanan iki, kebak nesu lan nggrenthèk untu, nanging ora wani nyilakake wong-wong mau; amarga wis padha krungu yèn para uskup Kristen ditampa kanthi pakurmatan déning raja lan yèn ana prentah raja sing dikirim mburiné kanggo nahan kekejeman para pagan lan ngrusak candhi-candhi dewané. Ing wektu sing padha, wong Kristen, mlaku bareng salib suci lan para uskupé, nyedhak marang arca Venus; Arca iki diurmati banget déning warga Gaza, utamané para wanita, sing nyulut lilin lan ngobong kemenyan ing cerobong dupa: amarga setan sing manggon ing njero arca kuwi ngapusi akèh wong nalika turu nganggo pangayoman, nggodha para dara utawa wanita omah-omah menyang kabèh jinis dosa daging. Mula, nalika wong Kristen nyedhak marang arca kuwi, sing ngadeg ing panggonan sing luwih dhuwur ing dalan, setan mau langsung mlayu, nganti arca kuwi ambruk menyang lemah; lan arca kuwi, nalika tiba ing lemah, pecah dadi pirang-pirang potongan, amarga digawe saka marmer, lan mateni loro wong kang ora precaya sing lagi ngadeg ing kana , padha ngguyu lan ngina ibadah wong Kristen. Sawisé nyekseni mujijat iki, akèh wong pagan padha pracaya marang Kristus lan sawisé gabung karo wong Kristen padha menyang gréja suci lan nyuwun baptisan suci: ana telung puluh loro priya lan pitu wanita sing padha pracaya. Lan ana kabungahan gedhé ing antarané para wong pracaya amarga para panggembala wis teka kanthi slamet lan amarga kaslametan nyawa manungsa. Sawisé kuwi, Metropolitan John sing pinaringan berkah manggon ing Gaza rong dina, banjur mangkat menyang Kaisarea, nalika wong Kristen nganakake pangantèn pamitan. Sawetara dina sawisé kuwi, bangsawan kraton sing wis kasebut, Kinegius, teka ing Gaza, digandheng karo akèh pejabat lan gubernur karo pasukane. Para pemuja berhala padha banget wedi, lan sawetara padha mlayu ninggal kutha. Esuk-esuk, Kinegius nglumpukaké kabèh para sepuh kutha lan kabèh warga, banjur nampilaké dhawuh kraton sing miturut dhawuh mau candhi-candhi pagan ing Gaza kudu dirubuhaké lan arca-arcaé dipecah. Nalika dhawuh mau diwaca banter supaya kabèh krungu, wong-wong duraka padha rame, nangis lan meratap. Kinegius, nanging ora kuwat nahan rame-rame kuwi, menehi isyarat marang para prajurit; banjur padha nyerbu wong-wong pagan lan wiwit nggebuki; pasamuwan wong-wong duraka bubar, dene para wong Kristen, kabungahané tanpa upama, padha matur nuwun marang para raja, ngucapaké puji-pujian sing akèh. Banjur, bebarengan karo para prajurit, padha nyerbu candhi-candhi pagan lan wiwit ngrusakake kanthi swara rame. Ana wolu papan suci pagan utama ing kutha: candhi Srengéngé[2108] , Venus, Apollo[2109] , Proserpina[2110] , Hecate[2111] , Fortuna[2112] , lan Marnas; kuil pungkasan iku sing paling gedhé lan paling kerep dikunjungi déning wong pagan sing ora pracaya marang Gusti. Ing kana ana patung-patung liya sing ora kaétung ing pasar-pasar lan ing dalan-dalan, ing manéka bangunan lan ing témbok kutha, lan ing njaba kutha sapanjang dalan, ing kebon-kebon lan ing sawah-sawah: lan sajrone sepuluh dina wong Kristen padha ngancurake kabèh arca-arca kuwi lan ngrubuhake candhi-candhi pagan sing keji nganti rata karo lemah, kajaba candhi agung lan paling megahé Marnas, sing akèh wong kandha yèn ora pantes dirusak, nanging sawisé dibersihaké saka rereged pagan, dikuduskaké dadi gréja Gusti Allah. Amarga karsa sing nyebar iki kanggo ngreksa candhi Marnas, Santo Porfirius wiwit ndedonga marang Gusti, nyuwun pituduh; lan pas piyambakipun nindakake Liturgi Ilahi ing gréja suci, swara bocah muni saka antarané wong akèh:

'Kebakna lan rusakna candhi Marnas, amarga wis keno rereget getihé manungsa sing dipersembahaké marang setan; cungkelana pondasié saka lemah lan sebarna, lan bangunana candhi anyar ing panggonan kuwi kanggo kamulyaning Gusti.'

[2106] Maiuma – sawijining kutha pelabuhan ing Palestina, sing dadi pelabuhan kanggo Gaza, sing dumunung ora langsung ing pinggir segara nanging sawetara adoh saka kono.

[2107] Stadion iku satuan dawa, watara 88 fathom; 20 stadion rada luwih saka 3 verst.

[2108] Dewa srengéngé Yunani, *Helios,* disembah ing akèh panggonan. Seni nggambaraké dhèwèké kaya Apollo, nanging raié luwih kandel.

[2109] *Apollo* diurmati minangka dewa pepadhang, uga minangka dewa pencerahan intelektual, puisi, lan musik.

[2110] *Persephone* diurmati minangka panguwasa donya ngandhap, uga minangka panguwasa tetanduran pari sing tuwuh saka jeroning bumi.

[2111] *Hekate* – dewi alam mateni sing medeni sing mrentahake iblis-iblis ala lan jahat; dheweke bisa nelpon nyawa wong mati saka alam mateni lan medeni wong nganggo arwah.

[2112] *Fortuna* – diurmati minangka dewi kasempatan, utamane babagan kabagyan lan kamakmuran.

Anak iku umuré pitu taun, mula para rohaniawan padha mikir yèn dhèwèké ngomong kaya ngono merga ibuné sing mulang. Sawisé nyekel dhèwèké, padha miwiti ngancem, kaya arep nggebuk, supaya dhèwèké ngakoni sapa sing mulang ngomong kaya ngono. Nanging bocah iku banjur wiwit ngomong nganggo basa Yunani, mbaleni tembung sing padha – yèn candhi Marnas kudu kobong lan dirusak; banjur kabèh padha nyadari yèn dhèwèké ngomong kanthi Roh Suci, amarga sanadyan umuré mung pitung taun lan durung tau sinau basa Yunani, bocah iku saiki lancar nganggo basa kuwi. Mula, pracaya marang tembung bocah mau, padha ngobong lan ngrubuhake candhi Marnas sing megah nganti tekan dhasar; sawisé digali saka lemah, reruntuhane padha disebar ing dalan-dalan supaya kabèh wong bisa nginjak-injak. Sawisé kuwi, para prajurit wiwit nggeledah kabèh bangunan lan omahé wong-wong pagan, nglumpukaké arca-arca sing didhelikaké ing endi waé ditemokaké; sawisé nglumpukaké akèh arca, padha nggumpukaké arca-arca mau bareng-bareng lan kobongaké; mangkono panyembahan arca-arca bisa dibasmi ing Gaza. Bab Kinigius, sawisé cukup ngendhalèkaké para panguwasa sing jahat lan ngukum amarga nganiaya wong Kristen, dhèwèké bali marang para raja; nanging, miturut panyuwunan sang wali, dhèwèké ninggalaké sawatara pasukan ing kutha, supaya para penyembah berhala ora munggah manèh nglawan wong Kristen. Sawisé kuwi, wong suci Kristus ngedegaké gréja wujud salib ing panggonan candhi Marnas biyèn ana; sawijining gambar gréja iki dikirimaké déning Ratu Eudoxia, digambar ing perkamen. Kanggo gréja iki, dhèwèké uga ngirim telung puluh kolom marmer, loro ing antarané sumunar kaya zamrud. Mangkono, kanthi pitulungan sang maharani, gréja iku kawangun sajrone limang taun, éndahé ora ana tandhingané tinimbang candhi Marnas sing biyèn. Sawisé ngudhak gréja iki, Uskupé Gusti miwiti nindakake Liturgi Ilahi, matur nuwun sanget marang Kristus Gusti amarga ing panggonan sing biyèn dadi pangorbanan getih sing kejem kanggo dewa palsu, saiki wis diwènèhaké Pangorbanan Tanpa Getih sing Paling Suci marang Gusti sing Sejati. Banjur Santo Porfirius, kanthi emas sing diparingake dening ratu sing taat, , mbangun pangayoman lan nyedhiyakake pangayoman kanggo para lelungan lan maringi mangan marang wong mlarat. Kanthi pitulunganing Gusti, piyambakipun kanthi wicaksana ngembala wedhusé Kristus lumantar sabda Gusti, saéngga cacahing para pracaya saya tambah kathah: awit kathah tiyang pagan, kanthi ninggalaké kabejatan nyembah arca, padha mbalik dhumateng Kristus Gusti; dene wong-wong pagan liyane kebak nesu lan iri, amarga weruh Gréja Kristen mekar lan saya ngrembaka kanthi gemilang, dene paganisme layu lan saya suwé saya suda. Mula saka kuwi, padha nyoba manèh munggah nglawan gembala suci lan wedhusé. Ing sawijining wektu, ana perselisihan muncul antarane pangurus gréja lan sawijining pemuja berhala, sawijining warga misuwur sing jenenge Sampsichus, babagan sawijining barang sing kagungané gréja. Amarga kahanan rame kuwi, wong sing pracaya lan sing ora pracaya padha nglumpuk, saben-saben ndhukung pihaké dhéwé—wong sing pracaya ndhukung pangurus gréja, déné wong sing ora pracaya ndhukung Sampsichus. Nanging amarga wong-wong sing ora pracaya luwih akèh, padha ngungguli wong-wong pracaya lan nyulut rusuh, nyekel pentungan lan senjata. Sawisé mateni pitu wong pracaya lan nglarani parah akèh wong liya, wong-wong kafir kanthi sorak-sorai lan rame padha nyerbu pekarangan uskup, arep mateni Santo Porfirius. Nalika ngerti bab iki, dhèwèké kandha marang diaken Markus:

'Ayo padha mlayu, sedulur, lan ngungsi sakwentar, nganti murka Gusti liwat.'

Sawisé munggah tembok, padha mlayu menyang arah sing kebalikan karo para pemberontak lan ngungsi marang sawijining wanita enom sing jenengé Salafi, sing pracayaé pagané. Amarga dadi yatim piatu, dhèwèké manggon karo eyangé sing lara; dhèwèké ngladèni lan nyukupi kabutuhané kanthi gaweyan tangané dhéwé. Wanita enom iki nyumputaké uskup suci lan diakoné ing omahé, maringi dhèwèké panganan lan omben-omben. Lan Santo Porfirius manggon karo dhèwèké sedina semaleman kuwi, lan kabèh dina sabanjuré. Ing wengi sabanjure, nalika geger lan pemberontakan wis surut, sang wali bali karo Markus menyang omahé lan nemokake kabèh sing ana ing kana wis dirampok, lan Baruch sing berkah nggladrah ana ing kana, dipukul lan kebak tatu, nganti meh ora ambegan. Para Kristen nglaporake kabèh iki marang amphipate[2113] sing manggon ing Kaisarea. Dheweke ngutus prajurit kanggo nangkep kabèh wong sing nyulut pemberontakan iki lan nindakake pembunuhan; sawetara dipatèni, déné liyané, sawisé dipukul abot, dibebasaké kanthi urip. Wiwit wektu kuwi, wong-wong jahat padha meneng. Lan Porphyrius, abdi suci Kristus, nglampahi sisa uripé kanthi tentrem lan tentreming atiné. Wong suci mau matur nuwun marang gadis sing kasebut ing ndhuwur, Salafa, sing wis dadi pangayoman nalika ngungsi saka tangan mungsuh sing arep matèni, lan maringi pencerahan lumantar baptisan suci; dhèwèké nyembuhaké ibu

[2113] Anfipat – pejabat pangkat paling dhuwur ing wilayah.

tuwané sing lara, mbaptisaké uga, lan nyukupi kabutuhané saka tanah gereja. Panjenengané nduwé niyat nikahké cah wadon mau karo priya sing sah, nanging cah wadon mau kepéngin dipinahaké marang Kristus, sing ndadékaké sang wali bungah banget ing atiné; sawisé ngabaktèkaké dhèwèké kanggo ngladèni Kristus, panjenengané ngetung dhèwèké kalebu barisan para dara suci: Dheweke, ing sisihé, nyenengaké Gusti nganti pungkasaning uripé, njaga kesucian prawané lumantar puasa lan pandonga, kanthi pitulungan pandonga Porphyrius sing suci sing nyenengaké Gusti, sing tansah ndedonga tanpa kendhat marang Gusti kanggo umaté – awan lan bengi.

Sing Suci saka Kristus dadi misuwur minangka pangripta mujijat ageng. Mangkono, lumantar pandongane, piyambakipun nylametake telung mudha sing tiba ing sumur jero, kanthi kabeh waras lan ora cilaka, lan dhèwèké matèni sawijining wanita kanthi pandonga, wanita sing kagolong bidah Manikhea, kebak akal setan lan dongèng bidah, sing banget ngina Ortodoksi lan nuntun akèh wong menyang dalan sing salah: amarga, sawisé tiba dumadakan, dhèwèké nyawa metu. Lan Santo Porfirius nindakake akèh mujijat liya kanggo kamulyaning Gusti Allah. Sawisé ngembala Gréja Kristus suwéné patang puluh papat taun, sewelas wulan, lan wolu dina, sang santo mulih menyang Sang Gembala Agung, Yesus Kristus, Putraning Allah, Imam Agung Agung, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salami-laminé lan ever[2114] . Amin.

- Ing dina sing padha, kita mengeti para martir suci Sebastian, sing dipenggal sirahé nganggo pedhang nalika pamaréntahan Kaisar Nero[2115] .

Kontakion, Nada 2:

Kita dihias dening kabecikanmu sing paling suci; kowe diparingi busana imam, sing kabegjané pinunjul, Porfirius sing wicaksana saka Gusti, lan kowe maringi panyembuhan lumantar perantara panjenengan, ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

12 Maret

27 Februari (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Procopius Decapolita, Sang Pangakuan

Peringatan tanggal 27 Februari

Wilayah Dekapolis, sing jenengé dijupuk saka sepuluh kutha sing dumunung ing kono, dumunung ing sacedhak Segara Galilea; Injil Suci Markus nyebutake wilayah iki, kandha: 'Yesus banjur lunga maneh menyang Segara Galilea, ngliwati tapel wates Dekapolis'[2116] (Markus 7:31). Ingkang Kinurmatan Prokopius Sang Pangakun iku wong asli saka wewengkon iki. Pinter ing tapa brata monastik, diuji dening pangibadah kang ketat, lan misuwur amarga sucining atiné, dhèwèké kondhang lan dipuji ing kalangan para askét. Ing wektu kuwi, dina-dina angel saka bidah ikonoklastik wis diwiwiti; panyulut pisanané yaiku kaisar Yunani tanpa hukum Leo sang Iseauria[2117] , sing kanthi ora adil nyebut ikon suci iku berhala lan wong-wong sing nyembahé diarani penyembah berhala. Tanpa welas asih, dhèwèké matèni akèh umat Kristen Ortodoks sing ora salah lan ngukum kabèh raja Ortodoks, wali, lan umat Kristen sing wis ana sadurungé amarga nyembah ikon suci, saéngga nampa kutukan saka

---

[2114] Wafate Santo Porfirius kacathet ing taun 420.

[2115] Martir suci iki kalebu ing rombongan Santa Fotina, sing dina rayane tanggal 20 Maret. Kaisar Romawi Nero mrentah saka taun 54 nganti 68 Masehi.

[2116] Dekapolis – sawijining wewengkon utawa distrik ing sisih liya Kali Yordan, ngulon nganti Damaskus, kidul nganti Philadelphia, kulon nganti Scythopolis, lan wetan nganti Canafa. Ing kéné ana sepuluh kutha, kang umume didiami déning wong pagan, sanadyan ana akèh wong Yahudi ing antarané.

[2117] Dheweke mrentah saka taun 717 nganti 741.

kabèh wong. Banjur pilar agung lan ora goyahé Ortodoksi lan panglindhungi iman sejati, ingkang kinurmatan Procopius, ngadeg gagah nglawan akèh ahli bidah sing, amarga ora takwa, ngina Inkarnasi Sabda Gusti lan kanthi hina nolak ikon-ikon suci. Panjenengané nggawe para ahli bidah isin, mbukak alesané sing bodho lan ngungkuli kuwi nganggo tembungé sing ora bisa dikalahaké lan diilhami Gusti Allah; kaya mecah jaring laba-laba, Panjenengané mbukak jebakan basa sing licik.

Kanthi mangkono piyambakipun narik murkane raja sing duraka marang Gusti, ingkang kados singa galak sing metu saking ara-ara samun, nggerem nggoleki mangsa. Miturut dhawuhe raja, ingkang kinurmatan punika kacekel lan dipunpukul kanthi kejem; para penyiksa nyabik-nyabik badanipun nganggo piranti wesi, lajeng dipunpethuk ing jeruji peteng lan ambune boten enak. Nanging sang wali nahan kabèh sangsara kanthi tabah. Ing sisihé, ana Sang Venerabel Basil, sing biyèn wis makarya bareng Procopius ing nglakoni puasa lan kabecikan. Saiki, loro-loroné padha nandhang sangsara gedhé bebarengan demi ikon-ikon suci. Loro-loroné dipenjara bebarengan lan tetep ana ing kono nganti pangripta ala sing ora pracaya marang Gusti mati. Nalika Leo seda, sawise ora mung kapisahake saka gesang saiki nanging uga saka gesang langgeng sing bakal teka, Santo Prokopius, bebarengan karo kancane Basil lan para wali liyane, dibebasake saka panjara. Dheweke nglampahi sisa uripe ing pakaryan tapa brata, mulang akhire bab kabecikan lan nuntun wong-wong menyang kaslametan. Ing yuswa tuwa kang kinurmatan, piyambakipun pindhah menyang Kristus Allah, supados saged ndeleng Panjenenganipun ingkang langsung, boten namung ing gambar suci, lan supados, minangka wong askétis lan sing nandhang sangsara kanggo Kristus ingkang sampun ngupaya nganti getih tumaruntun kanggo gambar suci Panjenenganipun, piyambakipun saged nampi ganjaran ingkang pantes tumrap pakaryanipun.

Troparion, Nada 8:

Kanthi aliran luhmu kowe ngolah ara-ara gersang sing tandus, lan saka jeroning ambegmu kowe ngetokake satus pakaryan; kowe dadi lentera tumrap donya, sumunar kanthi mujijat, Bapa Procopius: ndedonga marang Kristus Gusti supaya nyawamu bisa slamet.

Kontakion, Nada 4:

Dina iki, nalika Gréja dadi subuhé, dhèwèké ngusir pepeteng saka kabèh fitnah, ngajèni kowé, hai mistikus swarga, Prokopius sing paling mulya.

Peringatan Sang Mulya Falaleus.

Peringatan tanggal 27 Februari

Santa Falale asalé saka wewengkon Kilikia ing kuta[2118] . Sawisé nyingkiri kesia-siaan donya, dhèwèké pisanan teka ing biaraé Sang Mulya Savvas sing Kasucèkaké. Amarga seneng marang pakaryan askétis urip biara, dhèwèké nduwèni polah kaya malaékat lan, amarga uripé sing luhur, diparingi pakurmatan pangkat presbiter. Sawisé sawetara taun, dhèwèké lunga menyang Gavala, salah siji kutha Siria sing kalebu Metropolis Laodicea. Rong puluh stadia saka kutha kuwi ana gundukan kuburan gedhé. Ing pucuké ana candhi pagan sing saiki rusak lan ora dirawat, dikelilingi kuburan kuna; akèh roh najis manggon ing kana. Kabeh wong sing liwat padha wedi marang panggonan iki, amarga roh-roh najis ora mung medeni para lelungan nganggo penampakan, nanging asring uga nyerang wong-wong mau, nyebabake akèh karusakan marang manungsa lan kéwan. Krungu bab iki, Sang Falalei sing kinurmatan banjur mangkat menyang panggonan kuwi lan manggon ing kana. Panjenengané mbangun tenda cilik lan manggon ing kono, nindakake puasa, nglarani daging liwat kekurangan, lan ndedonga tanpa kendhat awan lan bengi. Roh-roh najis kuwi ora tahan nduwé tangga teparo kaya ngono. Padha nglumpuk

[2118] Kilikia – sawijining provinsi ing sisih kidul-wétan Asia Cilik, sing biyèn kalebu salah siji wilayah paling makmur ing Kakaisaran Romawi – watesé Siria ing wétan, Kapadokia lan Likonia ing lor, Pisidia lan Pamfilya ing kulon, lan ing kidul déning Segara Tengah lan teluk. Saiki, wewengkon iki kagungan Turki.

dadi barisan gedhé, banjur nyerbu marang wong suci mau kanthi nesu gedhé, nyoba medeni dhèwèké nganggo swara banter, ngancem, lan nganggo akal licik kanggo meksa wong suci kuwi lunga saka panggonan sing wis suwé dianggep kagungané dhéwé. Nanging, tetep teguh iman marang Gusti, Sang Mulya Falalei, nglindhungi awaké dhéwé kanthi pandonga lan pratandha salib, ngadeg kiyat kaya prajurit gagah lan ora bisa dikalahaké, nginjak-injak ing sangisore sikilé kakuwatan ringkihé roh jahat.

Mangkono, suwéné suwé, saben dina lan utamané ing wayah wengi, sang wali perang gagah nglawan roh-roh najis lan, kanthi pitulunganing Gusti, pungkasané ngalahaké wong-wong mau. Padha mlayu isin, ora bisa ngungkuli prajurit Kristus sing ora bisa dikalahaké.

Sawisé ngusir setan, wongé Gusti iku mbangun sel cilik sing sempit banget sing pancèn ora cocog karo awaké—mung dhuwuré loro hasta lan ambané siji hasta; ing kono dhèwèké ora mung ora bisa ngadeg, nanging uga ora bisa lungguh kaya biasané: Sang Falaleus sing kinurmatan iku dhuwuré jangkung, mula nalika lungguh ing selé, dhèwèké tansah kapaksa nundhukaké sirahé nganti tekan dhengkul. Dhèwèké urip ing kahanan sempit kaya ngono watara sepuluh taun. Ing wektu kuwi, dhèwèké dikunjungi déning Theodoret, Uskup Sirene, sing nemokaké Sang Mulya Falaleus lagi maca Injil. Nalika uskup takon kenapa dhèwèké milih cara urip kaya ngono, sang wali mangsuli:

Aku iki wong sing akeh dosa; pracaya yèn sangsara gedhé bakal ngentèni aku ing urip sabanjuré, aku kanthi kersa dhéwé milih panggonan cilik kaya ngéné, kanthi pangarep-arep yèn lumantar sangsara cilik iki aku bakal luput saka sangsara langgeng.'

Nalika rembugan karo dhèwèké, uskup mau éntuk paédah ageng kanggo dhèwèké dhéwé.

Gusti uga paring marang Falaleus sing kinurmatan karunia mujijat: lumantar pandongané, dhèwèké bisa marasaké wong-wong sing kena macem-macem lara, lan dhèwèké ora mung marasaké manungsa nanging uga kéwan ternak. Mula saka iku, akèh wong padha teka marang dhèwèké kaya sumur sing marasaké, lan padha nemokaké ora mung waras jasmani nanging uga rohani, nganti akèh wong Yunani ing sacedhaké padha nyembah marang Kristus Gusti. Antarane wong Kristen sing manggon ing kutha Gavala, ana akèh wong pagan. Kabeh mau padha padhang pikiran amarga iman suci, sawise dipandu marang pangertosan bebener lumantar mujijat-mujijaté Santo Falaleus. Kanthi pitulungan para wong Kristen anyar sing wis mlebu iman iki, Sang Reverend ngrusak candhi pagan lan ngrataake kuburan-kuburan. Sawise ngresiki panggonan iki saka rereged setan, dhèwèké mbangun gréja Gusti Allah ing kana kanthi asmané kabèh martir suci lan netepaké ibadah saben dina ing njero gréja mau kanggo kamulyané Gusti Allah. Dheweke nglampahi sisa uripe kanthi nglakoni tapa brata sing padha kaya sadurunge, lan sawise nyenengake Gusti, piyambakipun séda ing umure . Santo Sophronius saka Yerusalem nyerat ing ngandhap punika babagan bapa kinurmatan punika ing 'Limonar'[2119] :

'Abba Petrus, presbiter ing Biara Santo Savvas, nyritakaké marang kita bab Abba Falale saka Kilikia, yèn bapak sing pinaringan berkah iki wis dadi biarawan suwéné nem puluh taun lan ora nate mandheg nangis, kandha: 'Gusti Allah wis maringi wektu iki marang kita, sedulur, kanggo tobat, lan yèn kita mbuwang-mbuwang, kita bakal diadili kanthi abot.'

Ingkang Kinurmatan Falalei séda watara taun 460, sawisé urip dadi biksu suwéné 60 taun.

Uripé Sang Titus sing Kinurmatan, Pendeta Gua

Dipepering ing tanggal 27 Februari

Kaya *'nesuing Gusti Allah katon saka swarga marang kabèh kablaspuran'* (Roma 1:18) lan kaya 'katentremaning Gusti Allah', kang ngluwihi kabèh pangerten (Filipi 4:7), mudhun kanggo ngreksa badan lan jiwa wong sing ngupaya—kabèh iki kita deleng ing gesangé Sang Berkah Titus. Panjenengané iku biksu ing Kiev-

[2119] 'Limonar' (basa Yunani kanggo 'padang rumput' utawa 'padang gembalaan') iku sawijining karya sing akèh diwaca déning rahib Yunani John Moschus (622). Ing biara-biara ing Palestina, Siria, Mesir, Siprus, Konstantinopel, lan Roma, Moschus nglumpukaké akèh crita babagan urip para asket Kristen, uga pangandikane lan piwulang moralé, lan kabèh mau ditata ing *Limonar*-é, sing dadi salah siji sumber utama kanggo karya-karya hagiografi ing jaman sabanjuré. Moschus ngrampungake *Limonar* ing Roma, ing ngendi dhèwèké ditemani déning muridé, rahib Sophronius, Patriark Yerusalem. Sawisé ngrampungake *Limonar*, Moschus nyerahaké naskah mau marang Sophronius.

Pechersk Lavra[2120] , diurmati kanthi pangkat presbiter. Sing Mulya Titus kaparingan inspirasi kanggo nindakake pakaryan sing pantes kanggo kabungahan langgeng amarga kahanan ing ngisor iki: panjenengané nduwé sedulur, dudu miturut daging nanging miturut roh, sawijining biksu ing biara sing padha jenengé Evagrius, sing nyekel pangkat diakon. Katresnan ageng lan tulus nyawiji loro biksu mau, nganti saben wong gumun marang kesatuan roh lan katresnan bebarengan. Nanging setan, sing sengit marang kabecikan lan wis biasa nyebar lalor ing antarané gandum (Matéus 5:22), nyebar permusuhan ing antarané wong loro mau. Pikirané padha kabedhung déning nesu lan kebencian nganti ora wani padha ndelok pasuryané siji lan sijiné, mula padha ngupaya sak kuwasa supaya ora ketemu. Nalika siji mlebu gréja karo bumbung kemenyan, sijiné mlayu adoh saka ambuné kemenyan; nanging yèn siji ora ngalih, sijiné mung mlaku liwat tanpa nyuguhaké kemenyan. Padha tetep ana ing pepeteng dosa suwé banget, nganti ing sangisoré pangaribawa setan padha wani nyawisaké Kurban Ilahi lan nampa Komuni Suci tanpa padha rukun utawa nyuwun pangapura marang siji lan sijiné. Para sedulur wis pirang-pirang kaping nyuwun supaya padha rukun maneh, nanging padha ora gelem ngrungokake. Sawijining dina, miturut pangayomaning Gusti, Sang Mulya Titus lara abot banget nganti dhèwèké ora nyana bakal slamet. Banjur dhèwèké nangis kecut amarga kaluputane lan kanthi andhap asor ngutus kabar marang diaken Evagrius, kandha:

'Nyawisake aku, sedulur, amarga Gusti, amarga aku wis nglarani atimu nganggo nesuku.'

Nanging Evagrius ora mung ora gelem ngapura Titus, malah wiwit ngina lan ngutuk dheweke. Nanging para sedulur, nalika weruh yèn Titus wis meh seda, kanthi paksa nggawa Evagrius marang dheweke supaya bisa rukun maneh karo sedulure. Nalika weruh Titus, wong lara iku munggah sethithik, banjur nyuwun pangapura ing sikilé Evagrius, kandha kanthi nangis:

'Nyawisake aku, Bapa, lan berkahi aku!'

Nanging Evagrius sing atiné atos lan ora manungsawi ngadhepake pasuryané saka saduluré lan, ing ngarsané kabèh wong, ngucapaké tembung-tembung kebak kebencian:

'Aku ora tau kepengin rukun karo dhèwèké: ora ing urip iki, ora ing urip sabanjuré!'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké nyabuti awaké saka cengkraman seduluré lan tiba. Para biksu nyoba ngangkat dhèwèké, nanging padha nemokaké yèn dhèwèké wis mati. Padha ora bisa nempelaké tangané, ora bisa nutup lambéné, ora bisa nutup mripaté – kaya-kaya dhèwèké wis mati suwé. Ing wektu kuwi, Titus sing pinunjul munggah, waras saktenané, kaya-kaya dhèwèké ora tau lara. Kabeh wong padha ngeri ndeleng pati dumadakan siji lan waras kanthi cepet sijiné. Padha banjur takon marang presbiter sing kasucèkaké Titus apa tegesé iki. Titus sing kasucèkaké ngandhani apa sing wis diwahyukaké marang dhèwèké saka dhuwur:

'Nalika aku lara,' mangkono wiwitaning crita Titus sing pinaringan berkah, 'nalika aku isih kebak nesu, aku weruh para Malaikat padha ngadhep munggah saka aku. Padha nangis amarga karusakan jiwaku, dene para setan padha bungah amarga aku nyimpen nesu marang sedulurku. Mula saka iku aku miwiti nyuwun marang kowe supaya lunga lan njaluk pangapura marang sedulurku.' Nalika kowe nggawa dhèwèké marang aku, lan aku nyuwun pangapunten marang dhèwèké, nanging dhèwèké ngadhepake punggung marang aku, aku weruh sawijining malaékat sing ora welas asih sing nggawa tombak geni, kang digunakaké kanggo nyabet wong sing ora ngapura aku, lan dhèwèké tiba lan mati. Malaékat sing padha banjur nyodorake tangané, ngangkat aku, lan aku mari manèh.

Amarga wedi karo crita kuwi, para biksu nangis kenceng kanggo Evagrius sing wis seda. Padha ngubur dheweke, nanging ora bisa melipat tangane utawa nutup mripat lan cangkemé. Saliyane, padha ngati-ati banget supaya ora nesu, padha ngapura siji lan sijiné kanggo saben tembung sing nyakitake, éling marang pangandikane Gusti: *'Sapa waé sing nesu marang seduluré tanpa sebab bakal kena paukuman.'* (Mat. 5:22). Kajaba iku, Santo Efrem si Suriah ngendika: 'Yen ana wong sing seda nalika isih ana ing kahanan mungsuhan, paukuman sing ora bisa diampuni wis ngenteni dheweke.' Lan bisa diomongake marang sedulur-sedulur sing padhang pikiran: *'Ageng tentrem ing antarané wong-wong sing tresna marang paugeran Panjenengan'* (Mazmur 118:165).

Nanging utamane presbiter Titus piyambak, nalika mirsani kados pundi lumantar panyelaras maneh kaliyan sedulure, piyambakipun sampun nampi panyelaras maneh kaliyan Gusti Allah lan sampun kaslametaken saking pati—dudu namung ing badan nanging uga ing roh—wiwit wekdal punika piyambakipun boten naté mikir arep nesu dhumateng sapa wae; malah, sawise nyingkirake nesu, piyambakipun nggadhahi katresnan kang teguh

[2120] Mesthi wae, Lavra Kiev-Pechersk, sing diadegaké déning Sang Agung Anthony ing taun 1073 lan Sang Agung Theodosius

tumrap sedulur-sedulur, ingkang, minangka oyod tentrem, iku ikatan kasampurnan, sumebar saka *'manah sing resik, nurani sing becik, lan pracaya sing tulus'* (1 Tim. 1:5); iku *'sabar lan welas asih; katresnan ora iri'* (1 Kor. 13:4); iku ngemot kabèh kabecikan, utamané: puasa, kasucian lan pandonga sing ajeg. Wiwit wektu kuwi, Sing Begja tansah nyimpen tembung Kitab Suci ing atiné*: 'Wicaksana lan waspada ing pandonga-pandonganmu. Luwih saka kabeh, padha tresna siji lan sijine kanthi tulus, amarga katresnan nutupi akèh dosa'* (1 Pet. 4:7–8).

Kanthi nyawisake kurban tanpa getih, presbiter Titus uga nepati tembung-tembung Injil ing ngisor iki: *'Nresnani marang sesamane kaya marang awak dhewe iku luwih agung tinimbang kabèh kurban panggang lan kurban liyane'* (Markus 12:33). Panjenengané nggayuh katentreman sing ora goyah nganti, kobong karo rasa tresna sing sampurna, panjenengané ora bisa, ing sedhihé, ngendika: *'Ora ana satunggaling dagingku sing tentrem amarga murka Panjenengan; ora ana katentreman ing balungku amarga dosaku'* (Mazmur 37:4). Katentreman sing sampurna ing jiwa sang askét iki nganti peparingé Rasul pancèn kasembadan ing dhèwèké: *'Amarga kratoné Gusti Allah ora babagan mangan lan ngombe, nanging babagan kabeneran, katentreman, lan kabungahan ing Roh Suci'* (Roma 14:17).

Mula, ing Swarga, Titus sing pinaringan berkah dianggep pantes nampa pangaso sing wis digayuhé, lan sawisé akèh pakaryan lan kabecikan, piyambakipun pindhah menyang Gusti. Awak suci piyambakipun manggon ing salah siji guwa ing Biara Guwa, kang kebak para wali kaya swarga ngandhap; dene roh piyambakipun ana ing Swarga, ing ngendi piyambakipun digawa déning para Malaikat sing muncul marang piyambakipun. Kabeh sing bisa diomongake babagan mantan wong dosa iki—sing mengko dadi wong sing bener liwat tobat sing pantes—mung kaya sing diomongake Santo Paulus marang Rasul Titus: 'Gusti Allah, sing maringi panglipur marang wong andhap asor, wis maringi panglipur marang kita lumantar rawuhe Titus' (2 Kor. 7:6). Kita uga, kanthi kabungahan, bisa mangsuli marang para warga swarga iki saka Kitab Suci sing padha: kita wis diparingi panglipur nalika ndeleng panglipurmu, lan kita luwih seneng maneh ing kabungahané Titus, sing wis nemu tentrem ing antaramu. Lumantar pandonga suci saka Titus sing Kinurmatan, mugi kita uga, sawise mbuwang kabèh nesu, diparingi pangapura dosa lan nampa tentrem donya lan langgeng saka Kristus Yesus Gusti kita, sing minangka *'Gusti Allah katresnan lan katentreman'* (2 Kor. 13:11). Marang Panjenengané kaping mulyané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase[2121] . Amin.

13 Maret

28 Februari (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsarané Santo Proterius, Sang Hieromartir Suci lan Patriark Aleksandria.

Diperangeti tanggal 28 Februari

Sawisé seda Santo Siril, ahli bidah Dioskorus[2122] munggah dadi patriark ing Alexandria[2123] . Wong tanpa hukum iki nyebarake bidahé ing saindenging Mesir. Ing wektu kuwi ana sawijining presbiter sing taat lan ajeg ing iman sing sejati, aran Proterius. Dheweke misuwur amarga kasucianing uripe lan kebak pangerten lan kawicaksanan sing diilhami dening Gusti. Proterius weruh yen akeh wong sing kesasar mlebu ing ajaran sesat patriark, sing kanthi salah ngaku yen ana siji hakekat ing Kristus, lan dheweke perang kanthi gigih nglawan para

---

[2121] Sing Mulya Titus urip ing abad kaping 12.

[2122] Dioskorus iku panyengkuyung utama saka bidah Eutyches, arkhimandrit Konstantinopel; Eutyches negesake manawa Kristus, sanadyan lair *saka loro sipat, ora* ana *ing loro sipat,* amarga nalika Inkarnasi Sabda Gusti, sipat manungsa sing dipun angkat mau kelangan kabèh kasunyatane lan kababar ing Kasucian. Ing sajarah Gréja, bidah Eutyches dikenal minangka *Monophysitism* (Monophysites – wong-wong sing nganut siji sipat).

[2123] Alexandria – kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung watara taun 333 SM ing ujung tanjung sing mlebu ing pesisir kidul Segara Tengah (sethithik kidul kutha sing jenengé padha saiki); biyen dadi pusat pangawikan lan kutha dagang paling utama ing donya; ing wiwitan abad kaping 4, kutha iki dadi pusat agama Kristen lan dadi kursi patriark.

ahli sesat. Patriark Dioskorus nesu banget marang dhèwèké; kepéngin ngyakinaké malah panglindhungi ortodoksi iki supaya nampa panemuné, dhèwèké kanthi licik muji Proterius lan malah ngajèni dhèwèké kanthi pangkat protopresbiter, nanging upayané sia-sia. Santo Proterius, sing dikuataké imané déning Patriark Siril Agung saka Alexandria, tetep ajeg ora goyah. Ing Konsili Ekumenis Kaping Papat sing dianakake ing Kalsedonia nalika pamaréntahan Kaisar Marcian[2124] , Dioskorus dihukum amarga ajaran sesaté, dicopot saka jabatan patriark, dikucilaké saka Gréja lan diasingaké menyang wewengkon Paflagonia[2125] , ing kutha Gangra, ing ngendi dhèwèké seda sawisé sawatara wektu. Minangka panggantos Dioskorus sing dicopot jabatané, Santo Proterius, sing pancèn pantes nampa jabatan kaya ngono, kapilih dadi patriark ing Alexandria déning para uskup ortodoks, rohaniawan, lan umat Kristen sing taat.

Nanging mayoritas wong Alexandria, sing keserap racun bidahé Dioscorus lan luwih diprovokasi déning sawatara rohaniawan bidah, nentang penunjukan Proterius dadi patriark. Lan nalika Santo Proterius, sawisé diangkat dadi Patriark Ortodoks, miwiti makarya lan nyatakake iman sing sejati, kaya sing dikonfirmasi para Bapa Suci ing Konsili Kalsedonia, ana pemberontakan ing antarané wong-wong lan prahara meletus. Sawetara rohaniawan, sing dipimpin dening presbiter Timotius, sing dikenal minangka Elur, lan diaken Petrus Mong—sing dadi kaki tangan Dioskorus lan panyengkuyung bidaté—bareng karo liyané, padha mbantah Ortodoksi, nolak komuni karo Santo Proterius, lan nyebarake perpecahan ing antarané wong-wong. Akibate, ana perpecahan gedhe ing Gréja Alexandria: sawatara ngakoni patriark anyar sing diangkat lan tetep nyekel ortodoksi, déné liyané nuntut balié Dioscorus lan ngutuk dogma-dogma sing ditetepaké ing Konsili Kalsedonia. Kaloro pihak padha perang sengit siji lan sijiné. Para pendukung Dioscorus mbrontak marang Santo Proterius, nyebut dhèwèké pezina, amarga nalika Dioscorus isih urip dhèwèké wis njupuk tunangané – Gréja Alexandria – dadi kagungané dhéwé; padha nyebut Proterius minangka bidah, ora pantes njabat patriark. Santo Proterius nandhang sangsara akèh ing tangan para bidah; Amarga wedi manawa para bidah bakal matèni dhèwèké, dhèwèké nuntut pangawalan militèr; dhèwèké urip ing ajrih terus-terusan, ngantisipasi kerusuhan rakyat, amarga para pengikut Dioskorus wis mbrontak marang hakim kutha lan pasukan garnisun sing manggon ing kana. Ing wektu iki, konsul saka Thebaid teka ing Alexandria kanggo ngrampungaké kerusuhan mau. Para pemberontak wiwit mbuwang watu marang prajurit sing teka bareng konsul. Prajurit-prajurit mau, nalika weruh geger rakyat, padha menyang Candi Serapis lan ngunci awaké dhéwé ing njero. Para pemberontak ngubengi candi mau lan sawisé bisa mlebu, padha ngobong kabèh prajurit sing ana ing njero. Nalika kabar iki tekan marang Raja Marcian sing taat, panjenengané nesu banget lan ngutus pasukan militer gedhé kanggo ngrampungaké karusuhan, dhawuh yèn roti lan gandum sing biyèn digawa menyang Alexandria nganggo kapal saka kutha-kutha Mesir wiwit saiki ora dikirim menyang Alexandria nanging menyang Pylus, banjur saka kana menyang Konstantinopel. Saliyane kuwi, Marcian mbusak pemandian umum lan fasilitas liyane saka warga Alexandria, matesi kabebasan warga, lan nutup hiburan umum sing biyèn padha senengi. Para warga, sedhih amarga kahanan iki lan luwih-luwih nandhang kekurangan roti, padha andhap asor lan nyuwun marang Sang Patriark Proterius supaya marani kaisar lan ndedonga kanggo wong-wong mau. Santo Proterius mangkat lan nyuwun marang kaisar kanggo kuthaé, lan kaisar, amarga welas, maringi kabèh panyuwunan sang wong suci mau. Para warga dibalèkaké kamardikané kaya biyèn ing k , lan roti wiwit dikirim langsung menyang Alexandria. Sawisé kuwi, Patriark mréntahké umaté kanthi tentrem sawatara wektu lan ngucilaké Timotius Elur, sing ora gelem tobat.

Sawisé seda Marcian sing saleh, para ahli bidah munggah sirah manèh lan miwiti nggeremaké wong-wong umum, mandheg mung sawisé padha nggayuh tujuwané. Timotius Elur sing licik lan cerdik, sing uga melu sihir, ngapusi para biksu Mesir sing manggon ing biara utawa nglakoni tapa brata ing ara-ara samun kanthi cara kaya ngene.

Ing sawijining wengi peteng tanpa rembulan, Timotius, nganggo jubah peteng, miwiti mlaku saka sel siji menyang sel liyane, nelpon saben biksu kanthi jenengé. Nalika para biksu takon sapa dhèwèké lan apa sing dikarepake, dhèwèké mangsuli:

[2124] Konsili Kalsedonia (451 Masehi), minangka ungkapan bebener Ortodoks babagan pitakonan panggabungan loro kodrat ing Kristus, ngetokake sawijining definisi sing miturut definisi mau Kristus diaku minangka Gusti Allah sejati lan manungsa sejati, siji hakikat karo Rama ing kasucian lan siji hakikat karo kita ing manungsa, tetep ana *ing loro sipat* sawisé Inkarnasi*, ora kacampur lan ora kabagi,* supaya kaistimewaan saben sipat tetep lestari nalika padha nyawiji ing siji Pribadi Kristus.

[2125] Paphlagonia iku wewengkon sing kasar lan gunung-gunung ing sisih lor Asia Minor.

Aku iki salah siji malaikat, dikirim déning Gusti supaya kowe ora nduwé sesambungan karo Proterius lan ora nampa paugeran Konsili Kalsedonia. Kowe kudu ngangkat Timoteus Elur dadi Uskup Alexandria.

Mangkono, kanthi pitulungan setan, mujik sing licik iku ngapusi wong-wong mau. Para biksu, nanging ora bisa ngenali tipuan mungsuh, nganggep goroh iku bener lan, sawisé padha crita bab wahyu malaikat marang siji lan sijiné, padha sarujuk lan nglumpuk. Sawisé padha rembugan, kabèh padha mangkat menyang Alexandria – kaya arep perang; kabèh padha kabutakaké déning nesu marang uskup suci Proterius lan kepéngin ngusir dhèwèké saka gréja. Ing wektu kuwi, Timotius wis nglumpukaké akèh pemberontak ing Alexandria; sawatara diajak kanthi rayuan, déné marang liyané dhèwèké nyelundupaké dhuwit. Ngenteni wektu sing pas nalika konsul Dionysius ora ana ing kutha – dhèwèké ditahan ing Mesir Lor – Timotius, sing digandhèngi karo akèh wong sing padha pamikiran, pasukan bersenjata sing disewa, lan para biksu sing mèlu, banjur mangkat menyang gréja. Antarane para pemberontak ana loro uskup sing wis dicopot jabatané lan sawetara rohaniawan sing uga wis dikucilaké. Padha nglantik Timotius dadi uskup lan ngumumaké dhèwèké dadi Patriark Alexandria. Dhèwèké nindakake iki kanthi mbangkang kabèh paugeran gerejawi, nglirwakaké kabèh ukum kaisaran, mung gumantung marang rakyat sing mbrontak lan para biksu sing kesasar.

Kanjeng Sang Patriark Proterius, nalika mirsani pemberontakan kaya ngono lan ora ana sing bisa dipigunakaké kanggo pitulungan amarga konsul ora ana, mutusaké mlayu. Panjenengané kanthi rahasia ninggalaké kutha ing wayah bengi. Nalika panjenengané turu ing panggonan sepi, nabi Yesaya muncul ing ngimpi lan kandha:

'Muliha menyang kutha; ing kana Aku bakal ngenteni kowe!'

Sawisé merenung bab wahyu kuwi, Proterius nyadari yèn dhèwèké bakal ngalami pati martir. Dhèwèké banjur bali lan mlebu ing baptisterium gréja. Ing wektu sing padha, para pemberontak sing kepéngin matèni Santo Proterius padha nggoleki dhèwèké ing endi-endi. Sawisé padha ngerti yèn dhèwèké ana ing baptisterium, padha ngunci dhèwèké ing kono. Banjur sawatara wong mlebu lan mateni dhèwèké bebarengan karo enem wong sing ana bareng dhèwèké, nyabik-nyabik awak sang suci nganggo pucuk wesi sing landhep sing digawa para penyiksa. Padha ngucuraké getih sing ora salah pas nalika Paskah kita—Kristus—disedhèhaké kanggo kita; pambunuhan iku kelakon ing Setu Suci. Nanging para pembunuh durung wareg karo getih lan malah tambah galak. Sawise ngiket tali ing sikilé martir Kristus, padha nyeret awak suci mau menyang tengah kutha, nggebuk nganggo piranti macem-macem lan nyabuti dadi pecahan-pecahan. Sawetara wong, ing nesu sing paling gedhé, kaya asu utawa kéwan galak, nyemplungaké untu marang awaké. Sawisé mbangun unggun geni gedhé, padha ngobong awaké wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus, lan nyebar abuné marang angin[2126] . Ing wektu sing padha, miturut dhawuhe patriark palsu Timotius, padha malah ngobong kursi uskup sing biyen dipigunakaké Santo Proterius, kaya-kaya kursi kuwi wis kacemlorot déning wong suci; kanthi mangkono para wong jahat lan ora takwa iki nyatakake abdi Gusti Allah iku ora takwa.

Sawisé pambunuhan ora manungsawi marang Santo Proterius, Timotius ngutus prajurité menyang kabèh kutha ing Mesir kanggo ngusir uskup-uskup Ortodoks lan nggantèkaké karo wong-wong sing bakal diangkat déning dhèwèké. Banjur para uskup lan rohaniawan Ortodoks sing dianiaya, bebarengan karo kabèh umat sing setya, ngirim petisi marang Kaisar Leo sing saleh, sing munggah tahta sawisé Marcian; para Ortodoks uga ngirim petisi sing padha marang Kanjeng Sang Patriark Anatolius, Patriark Konstantinopel; Ing petisi-petisine padha nyritakake kabeh sing wis kelakon lan kanthi nangis nyuwun supaya Gréja Alexandria dibebasake saka musibah kaya ngono. Keduane, kaisar lan patriark padha sedhih banget amarga pambunuhan ora manungsawi marang uskup suci lan polosé Gusti Allah, Proterius. Raja langsung ngutus para panggedhene karo tentara menyang Alexandria, lan akèh para pemberontak sing dihukum pati: ana sing tangane dipotong, ana sing ilatane dicabut, ana sing dipenjara, lan ana uga sing dicambuk lan diasingak . Bab Timotheus Elur, patriark palsu, dhèwèké digawa menyang pangadilan. Dihukum déning para uskup Ortodoks, dhèwèké nampa paukuman sing pantes: ora mung dicopot saka jabatan uskup, nanging uga diasingaké saka Gréja Kristus lan dikirim menyang kutha Gangra, ing ngendi guruné, Dioskorus, tau ditahan. Ing panggonané, Timotius liyané sing dikenal minangka Salofakiol diangkat dadi patriark ing Alexandria. Dhèwèké misuwur amarga imané sing teguh, kawicaksanan, lan uripé sing luhur, mula dhèwèké diurmati banget déning kabèh wong. Lan tentrem rawuh ing Gréja Alexandria, sing wiwit

[2126] Santa Proterius ngalami martir ing taun 467, nalika pamaréntahan Leo Agung.

wektu kuwi bebarengan karo kabèh wong Ortodoks miwiti ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal. Amin.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Basil si Pangakuan

Dipeperingati tanggal 28 Februari

Santa Basilius urip nalika pamaréntahan Leo sang Iseauria, sang ikonoklas. Sawisé nilar donya lan godhané, piyambakipun mlebu biara lan nglakoni urip monastik sing luhur. Nalika ana panganiayaan marang pangurmatan ikon-ikon suci, Santo Basil kanthi wani nentang para ikonoklas. Amarga iku, piyambakipun ditangkep lan diwènèhi akèh panyiksaan; sanadyan mangkono, Basil nolak ajaran sesat para ikonoklas lan ngadeg bareng Santo Prokopius mbela kabeneran, nganti getihé mili. Kaya Sang Wibawa Prokopius, kabèh awaké dipukul nganggo cambuk; banjur dhèwèké dipenjara, ing kono dhèwèké lara suwé – nganti pati raja sing jahat. Sawisé panganiayaé seda, Sang Basilius sing Kinurmatan dibebasaké, bebarengan karo Santo Prokopius lan para pangakun iman liyané, lan urip kaya biyèn kanthi pakaryan tapa brata, nguwalaké akèh wong marang iman Ortodoks lan mulangaké wong-wong mau babagan urip sing luhur. Sawisé pirang-pirang taun urip kang dipersembahaké marang Gusti, dhèwèké diparingi panginten sing berkah lan, kanthi pandonga, panuwun, lan kabungahan kang ora bisa diungkapaké, dhèwèké mangkat menyang Gusti[2127] , kang wis ditresnani wiwit isih cilik.

Troparion, Nada 1:

Ya Bapa Basil, sing ngemban Gusti, Panjenengan muncul minangka pertapa, malaikat ing daging lan pangripta mujijat; lumantar nglakoni puasa, jaga lan pandonga, Panjenengan nampa karunia langit, marasaké wong lara lan nyawa wong-wong sing teka marang Panjenengan kanthi pracaya. Kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe kekuwatan, kamulyan marang Panjenengané sing maringi mahkota marang kowe, kamulyan marang Panjenengané sing makarya lumantar kowe kanggo marasaké kabèh.

Kontakion, Nada 8:

Saka ing dhuwur sampeyan nampa wahyu ilahi; sampeyan lunga, ya wong wicaksana, saka tengahing donya, lan sawise urip kanthi kasucian monastik, sampeyan diparingi kuwasa kanggo nindakake mujijat lan marasake lara kanthi sih, ya Basil sing paling bejo lan paling suci.

Peringatan Sang Martir Suci Nestor, Uskup Magidia

Perangan tanggal 28 Februari

Santa Nestor digawa saka omahé nalika lagi ndedonga, ing wektu kuwi dhèwèké wis diwenehi pratandha babagan martiré liwat panglihatan wedhus jantan; dhèwèké digawa langsung menyang Perga déning Irinarchus, gubernur Magidis (ing wewengkon Pamphylia ing Asia Cilik)[2128] . Ing dalan, Santa Nestor dikuatké déning gempa bumi lan swara saka swarga. Ing Perga, sawisé ngalami panyiksaan sing nggegirisi, dhèwèké séda ing salib nalika panyiksaan Décius, ing taun 250.

Peringatan para Wanita Mulia Marina lan Kira

Dirilèkaké tanggal 28 Februari

[2127] Santa Basilius séda watara taun 750.
[2128] Kutha ing Asia Cilik.

Para Wanita Mulya Marina lan Kira lair ing kutha Beria[2129] , saka wong tuwa sing bangsawan lan kondhang ing kutha kuwi. Nanging padha nglirwakake asal-usulé sing mulya lan, sawisé diwasa, padha mundur menyang pinggiran kutha, mbatesi sapotong lemah cilik kanggo awake dhewe, lan sawise nutupi lawang mlebu panggonane nganggo watu lan lempung—mung ninggalake celah cilik kanggo nampa panganan sing dibutuhake lan rembugan karo pengunjung—padha miwiti urip tapa brata ing papan kang kapager iki, ing sangisore langit mbukak. Padha ngluhurake Gusti Allah ing atiné, para bapa sing kinurmatan iku tetep meneng ing saben wektu, mung ngomong sapisan saben limang puluh dina sajrone sedina. Ing sangisore jubah biara sing longgar, para wali ngagem ranté wesi sing abot banget lan nahan luwe lan sangsara sing muncul kanthi sabar sing luar biasa. Sajrone telung taun berturut-turut, padha mangan mung sapisan saben patang puluh dina. Ing sawijining wektu, nalika padha lunga kanggo ngurmati Makam Panguripé Gusti, padha ora mangan nganti rampung ngurmati; lan nalika bali, padha nempuh kabèh jarak lelungané—kira-kira 20 stadia—tanpa nyicipi panganan. Para wanita suci mau uga nindakake prestasi sing padha nalika padha lelungan menyang gréja martir suci Thecla. Sawisé misuwur amarga urip askétis kaya ngono, para wanita suci mau pungkasane mlebu ing urip langgeng sing wis suwe diarep-arep[2130] .

14 Maret

29 Februari (Gaya Lawas)

Maret

Perayaan Pangeling-eling Bapa Kita Sing Kinurmatan Cassian saka Roma

Perayaan tanggal 29 Februari

Ingkang Kinurmatan Cassian asalé saka Roma lan putrané wong tuwa ingkang mulya lan pinunjul. Wiwit isih enom, piyambakipun wis nuduhaké katresnan marang sinau lan Kitab Suci. Amarga ketelatenan lan kajernihan pikirane, piyambakipun sepisanan sinau filsafat lan astronomi, banjur ngalih marang sinau Kitab Suci kanthi khusyuk, nganti nguwasani kanthi tuntas, saéngga amarga kawruh mau, piyambakipun dadi salah siji priya paling unggul ing jamane. Kajaba iku, piyambakipun nglampahi gesang sing suci lan misuwur amarga sucining manah, watak becik, lan kabecikan liya. Sawisé ninggalaké tanah kelairané, piyambakipun lelungan menyang Konstantinopel kanggo kumpul karo Santo Yohanes Krisostomus. Sawisé nampa kawruh luwih saka dhèwèké lan sinau urip sing luhur, dhèwèké mundur menyang sawijining panggonan pertapa. Ing salah siji biara ing kana, Santo Kasian nampa sumpah monastik, nyawisaké dhèwèké sakabèhé kanggo patuh lan kabèh pakaryan monastik, nglatih dhèwèké marang urip monastik sing abot, sing mbutuhaké puasa lan praktik asketik liyané. Upaya asetik iki nyurung ing atiné kepinginan kanggo nglakoni bab anyar lan luwih luhur, mula dhèwèké lunga menyang panggonan sepi kanggo nglakoni urip meneng ing kono. Sawatara wektu, Santo Kasian makarya kanthi cara iki, sinau mangerteni godaan lan ngentèkaké tenaga kanthi pakaryan abot. Karep entuk manfaat luwih gedhe saka para bapa suci liyane, dhèwèké ninggal panggonan sing wis dijaga meneng total lan ngunjungi kabèh biara ing Mesir, Thebaid, Gunung Nitrian, Asia, Pontus, lan Kapadokia. Sawise lumrah lumaku lan ngenal uripe akeh Bapa Agung, sarta wis sinau macem-macem wujud asketisme monastik, Santo Kasian ngedegake loro biara ing Massilia, siji kanggo priya lan siji kanggo wanita. Kajaba iku, dhèwèké nulis pirang-pirang buku pangandika sing maringi piwulang, kebak pangéling kebijaksanaan lan paedah, supaya sapa waé sing maca kanthi tliti lan tekun bisa éntuk paedah gedhé kanggo nyawane lan mangertèni kaya apa urip lan pamikiran pangarang suci saka buku-buku sing maringi paedah kanggo nyawa iki [2131] . Cassian sing Kinurmatan uga nulis nglawan Nestorius babagan Inkarnasi

[2129] Kutha Beria dumunung ing Siria, ing wetan Antiochia, ibukota kuna kraton Siria.
[2130] Padha seda watara taun 450.

Sabda Gusti saka Perawan Indhungé Gusti sing Paling Suci[2132] ; kanthi ngluhurake Indhungé Gusti kanthi cara Ortodoks, sang wali nyenengake Gusti sing lair saka Panjenengané. Sawisé nglampahi pirang-pirang taun ing tengah pakaryan lan gaweyan kaya ngono, lan wis maringi paedah gedhé marang para biksu lumantar tulisan-tulisane, Santo Cassian pamit menyang panggonan langgeng[2133] .

Peringatan marang Sang Mulya Yohanes, sing dikenal minangka Varsanophius

Dirilisake ing tanggal 29 Februari

Sing Mulya Yohanes asalé saka Palestina; nalika umuré wolulas taun dhèwèké dibaptis lan njupuk sumpah monastik, khusus nyawisaké dhiri kanggo nglakoni puasa. Amarga uripé sing luhur, dhèwèké diangkat dadi Uskup Agung Damaskus[2134] . Nanging, sawisé mung sawatara wektu njabat, dhèwèké nyadari yèn tugas-tugas jabatané sing dhuwur angel dipadukaké karo asètisisme monastik; mula, Yohanes nyerahake jabatan uskup lan diam-diam mundur saka Damaskus. Sawisé tekan Alexandria[2135] , dhèwèké ngganti jenengé dadi Barsanuphius supaya ora ana sing bakal ngenali lan status sejatié ora kabuka. Saka Alexandria dhèwèké mangkat minangka musafir mlarat menyang Gunung Nitria[2136] ; sawisé ngaturaké hormat marang abbot ing biara kono, Santo Yohanes nyuwun supaya ditampa kanggo ngladèni bruderan. Abbot mau nampa lan maringi dhèwèké busana biara. Wong suci mau wiwit ngladeni para biksu kanthi semangat; ing awan dhèwèké sibuk karo tugas iki, déné ing bengi dhèwèké tetep ndedonga tanpa turu. Esuk banget dhèwèké nglumpukaké labu lan wadhah saka kabèh sel banjur menyang kali; sawisé njupuk banyu, dhèwèké mbalèkaké lan nyelehaké wadhah banyu ing ngarep saben sel.

Salah siji biksu, wong sing pikirane ringkih, ngganggu sang wali banget, kadhangkala nyebut jeneng-jeneng ngina, kadhangkala nyiram dheweke nganggo banyu kucel. Digoyangaké déning setan, biksu sing ora pantes kuwi nguruk bolongan ing témbok sel panggonané Sang Wibawa Yohanes, lan liwat bolongan kuwi 'mbebasaké awaké dhéwé' ing amben sang wali, nganti amben kuwi wiwit mbuwang ambu sing ora enak.

[2131] Cassian sing Kinurmatan – pandhuan kanggo urip asketis. Ing buku kapisan saka 12 buku 'Babagan Aturan Kinou', dhèwèké mbahas penampilan njaba biksu, yaiku busana sing dienggo; ing buku kapindho, babagan tatanan mazmur lan pandonga bengi; ing buku katelu, babagan tatanan pandonga lan mazmur awan; ing buku kapapat, babagan tatanan nyingkiri donya. 24 Paguneman karo Para Bapa ngemot diskusi saka Para Bapa Gurun babagan maneka topik rohani. Ing Paguneman kaping 13, dhèwèké mbahas sih rahmat.

[2132] Nestorius – sawijining heresiark sing asalé saka kutha Caesarea Germanica ing Siria ing sisih Kali Eufrat; ora ana sing ngerti asal-usulé utawa taun lairé; miturut kasaksian mungsuh utamané, Santo Siril saka Alexandria: 'dhèwèké asalé saka lendhut lan asal-usulé memalukan'. Sawisé dadi Patriark Konstantinopel, dhèwèké wiwitane ngetokaké awaké dhéwé minangka panganiaya bidah sing semangat, nanging sakbanjuré kanthi ora disangka-sangka malah dadi bidah dhéwé. Dheweke miwiti negesake ing Gréja yèn Perawan Maria sing Maha Suci ora pantes diarani Ibuné Gusti Allah, amarga dhèwèké ora nglairaké Gusti Allah, nanging mung nglairaké manungsa Yésus, sing mung dadi panggonané Keilahian lan piranti kaslametan kita; priya iki, lumantar inspirasi Roh Suci, dadi Kristus, yaiku sing diurapi, lan Sabda Gusti manggon karo dheweke ing persatuan sing khusus lan murni moral. Ing Konsili Ekumenis Katelu (431), bidat Nestorius dikutuk, lan dhèwèké dhéwé diasingaké dhisik menyang biara Evirene (cedhak Antiohia), banjur menyang oasis Ibis ing Mesir sing adoh, ing ngendi dhèwèké seda sawatara taun sawisé.

[2133] Santa Kasiani séda tanggal 23 Juli 435. Dina raya Sang Kasiani sing Kinurmatan – 29 Februari – mung ana ing taun kabisat. Nalika wulan Februari mung nduwé 28 dina, ibadah kanggo Santa Kasiani diwacakaké ing Wespers.

[2134] Damaskus iku kutha dagang utama lan paling sugih ing Siria, lan salah siji kutha paling tuwa ing donya; dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing pinggir Kali Barada sing mili ngliwati kutha iki, ing sawijining dataran endah lan subur ing sikil wétan Pagunungan Anti-Libanon. Sanajan saiki, Damaskus, sing dadi bagéan saka Kakaisaran Utsmaniyah, iku salah siji kutha paling sugih ing Asia lan nduwèni populasi nganti 150.000 jiwa.

[2135] Alexandria iku kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung ing taun 331 SM ing pesisir Segara Tengah, ing Mesir Sisih (Kidul), ing muara Kali Nil. Alexandria biyen dadi kutha paling unggul ing donya lan dadi pusat perdagangan, industri, lan utamane kawruh pagan; nalika ing abad-abad awal Kristen, kutha iki dadi pangayoman pencerahan Kristen. Miturut tradisi, agama Kristen digawa menyang kene dening Injil Markus (sing dikenal minangka Iskander ing basa Turki lan Arab); kutha iki kalebu salah siji kutha pelabuhan sing paling kukuh pertahanané lan pusat perdagangan paling wigati ing Laut Tengah, kanthi populasi luwih saka 230.000 jiwa.

[2136] Gunung Nitria dumunung sak perjalanan sedina (25–30 versta) saka Gurun Nitria, ing sisih lor-kulon Mesir. Gurun garing lan watu iki dadi papan sing disenengi para pertapa Mesir, sing misuwur amarga prestasi asketis. Ing kéné, para biksu manggon golek pangasingan paling ketat lan meneng tanpa kendhat – supaya bisa manggon ing Gusti Allah siji.

Nalika sang abbot krungu bab iki, dhèwèké ngajak seduluré mau supaya diukum. Nanging Barsanuphius nyuwun ing sikilé sang abbot lan kanthi nangis kandha yèn dhèwèké dhéwé sing kudu disalahaké:

"Aku dhéwé," pangandikane sang wali, "sing nyurung seduluré lan mbangkitake nesuné; apuraen dhèwèké demi Gusti."

Mangkono dhèwèké nylametaké adhine saka paukuman. Nanging sawisé sawatara wektu, Yohanes dikenal déning Teodorus sing Mulya saka Nitria; dhèwèké ninggalaké gunung lan mlayu menyang Mesir. Ing kono dhèwèké nampilaké karunia pangrètèn sing nganti bisa maca pikirané wong. Dhèwèké nylametaké Gréja saka para ahli bidah, nulis akèh buku pangajaran, lan seda kanthi tentrem ing Kristus Yesus taun[2137] ; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salawas-lawasé. Amén.

Peringatan Santa Theoktist, Martir lan Abas Pelikit

Dipepering ing tanggal 29 Februari

Ing abad kaping wolu, nalika pamaréntahan Constantine Copronymus[2138] , dhèwèké nandhang sangsara amarga ngurmati ikon: irung lan tangane kobong déning aspal. Santo Theoktist mèlu nandhang sangsara bareng Santo Stefanus Anyar.

14 Maret

1 Maret (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling para martir suci Marcellus lan Anthony, sing dibakar ing tiang kanggo Kristus.

Urip lan Kemartiran Sang Martir Suci sing Kinurmatan Eudokia

Diperangeti tanggal 1 Maret

Ing jaman pamaréntahan Trajanus[2139] , ing kutha Heliopolis[2140] sing dumunung ing Cilicia[2141] , ing wewengkon Fenisia ing Libanon[2142] , jejere tanahé wong Yahudi, ana sawijining cah wadon sing aranè Eudokia. Miturut lair lan iman, dhèwèké iku wong Samaria[2143] . Kanthi kaéndahané sing nggumunaké, dhèwèké tanpa

---

[2137] Sing Mulya Yohanes seda ing paruh kapindho abad kaping lima. Ing taun 457, Kaisar Leo ngandhani dhèwèké, bebarengan karo uskup-uskup liyané, babagan martiré Proterius (deleng 28 Februari), Patriark Alexandria.

[2138] Masa pamaréntahan Konstantinus Kopronimus (741–775) iku periode puncak bidah ikonoklastik ing Gréja Yunani. Para biarawan dadi pembela paling wani pangibadah ikon wektu kuwi, mula sang maharaja ngukum kanthi kejem. Miturut sejarawan Nikephoros, para biksu sirahé dipecakaké marang ikon-ikon sing lagi dibela. Sacara umum, panganiayaan marang umat Ortodoks ing jaman Kopronymus ngélingaké marang jaman Kaisar pagan Diocletian, panganiaya kejem marang umat Kristen.

[2139] Kaisar Romawi Trajan mrentah wiwit taun 98 nganti 117 Masehi.

[2140] Heliopolis – Kutha Srengéngé.

[2141] Kelesiria – 'Suriah Jero' – sawijining jalur lemah sing endhek ing Pagunungan Libanon ing lor Palestina.

[2142] Fenisia Libanon – pérangan wétan saka Fenisia, kang watesé karo Pagunungan Libanon, déné Fenisia dhéwé dumunung ing pérangan lor-kulon Palestina, kang watesé karo Segara Tengah. Kutha-kutha utama – Tirus, Sidon, lan Zarepat – kasebut ing Injil.

[2143] Samaria – pérangan tengah Palestina, watesé karo Galilea lan Fenisia ing lor, Yudea ing kidul, lan watesé karo Segara Tengah. Populasié dumadi saka sepuluh suku Israèl, kajaba suku Yehuda lan Bensamin. Kapercayan Samaria iku sawijining pecahan Samaria. Sakwisé, para warga Samaria ora béda karo wong Yahudi, padha manut Hukum Musa sing padha. Mengko, amarga sesambungan karo wong manca pagan, padha kelangan kasucian agama Yahudi lan alon-alon misah saka wong Yahudi, nganti watara taun 335 SM padha mbangun candhi sing kapisah saka candhi wong Yahudi ing Gunung Gerizim lan netepake wangun ibadah sing kapisah ing kana, sing nduweni sawetara kamiripan karo ibadah sing dilakoni ing Candhi ing Yerusalem. Wiwit wektu kuwi, pokok doktrin sing mbedakaké wong Yahudi lan wong Samaria yaiku piwulang babagan panggonan ibadah sing sejati (Yohanes 4:19–20). Saliyane, saka kabèh buku

welas asih nuntun akèh wong marang karusakan, nglumpukaké—liwat kabebasan daging sing ora murni, cara gampang kanggo éntuk—bandha isin saka kasugihan tanah-tanah kuwi. Wajangé éndah banget nganti seniman waé bakal angel nggambaraké kaéndahan kaya ngono. Kabar babagan dheweke nyebar adoh lan amba, lan akèh para mudha bangsawan malah pejabat saka negara lan kutha liya padha nglumpuk ing Heliopolis, kanthi alesan liya, nanging sejatine mung kanggo nyawang lan seneng marang kaendahan Eudokia, sing wis nglumpukake bandha liwat tumindak dosa, bandha sing meh padha karo kas kraton. Lan amarga nyimpen bandha suwé kaya ngono, nyawane Eudokia dadi mati rasa amarga uripé sing ora suci lan atiné dadi atos amarga paité, nganti ora ana kuwasa kajaba Gusti sing bisa marasaké lara rohani sing wis tanpa pangarep-arep saka wong dosa sing putus asa iki. Nanging, wayahe teka nalika tangan nylametake Sang Gembala Apik, sing nggoleki wedhus sing kesasar, uga kesusu marang dheweke: Sang Pencipta ndeleng ciptaane, sing rusak amarga kejahatan setan, lan kepengin nganyari maneh. Sing bener-bener dadi Pemilik Omah ngopeni woh-wohané kebon angguré, sing wis dadi rampasané mungsuh. Gusti saka bandha swarga buru-buru nampa drachma sing ana ing lendhut ing lemah, sing meh rusak. Panjenengané sing nyimpen berkah kang diarep-arep déning wong sing bener ngundang wanita Samaria sing putus asa mau marang pangarep-arep sing sampurna, nalika nggawe setan isin. Panjenengané nindakake kuwi nganti dhèwèké sing biyèn nggleleng ing lendhut kaya sapi dadi suci kaya anak wedhus; bekas wadhah rereget mau kebak kasucian; parit kang kebak tai dadi mata air sing resik lan tentrem; kali sing reged malih dadi tlaga kang wangi; ambune sumur sing bosok lan ambu ora enak malih dadi alabaster murni kang regane ora kaétung; dhèwèké sing biyèn dadi pati rohani tumrap akèh wong kabukti dadi panyelamet tumrap akèh wong liya. Mangkono wiwitané pangowahaning wong dosa agung iki marang Gusti Allah.

Sang biksu sing jenenge Herman lagi bali liwat Heliopolis saka lelungan menyang biarané. Dhèwèké tekan kutha ing wayah sore lan nginep karo kanca Kristen sing manggon cedhak gapura kutha; kamare jejere tembok omahé wong wadon enom sing dimaksud. Biarawan mau, sawisé turu sakedhap, tangi ing wayah bengi kaya biasané kanggo nyanyi mazmur; lan sawisé ngrampungaké pandonga sing wis ditemtokaké, dhèwèké lungguh, njupuk buku sing digawa ing dhadhané, lan jero banget kapincut maca suwéné wektu. Buku iku nyritakaké Pangadilan Pungkasané Gusti Allah lan carané wong sing bener bakal sumunar kaya srengéngé ing Karajaning Swarga, déné wong sing ala bakal mlebu ing geni kang ora bisa padam, ing kono padha bakal nampa sangsara sing nggegirisi salawas-lawase. Ing wengi kuwi, miturut pangayomaning Gusti, Eudokia piyambakan. Kamar turu sing digunakaké dhéwé jejeg karo témbok sing ana biarawan sing lagi ndedonga lan maca. Nalika sang biksu miwiti nyanyèkaké mazmur, Eudokia langsung tangi lan, nggladrah ing ambené, ngrungokaké kabèh mau nganti pungkasan pamaos. Dhèwèké bisa krungu kabèh sing diwaca sang biksu, amarga mung ana témbok siji—lan ora kandel—sing misahaké, luwih-luwih merga sang biksu maca kanthi banter. Nalika ngrungokake bacaan iku, wong dosa mau kebanjiran rasa emosi sing jero lan ora turu nganti esuk, mikirake kanthi ati kang gemeter bab akèh dosané, Penghakiman Pungkasan, lan siksa sing ora bisa ditahan kanggo wong-wong dosa. Esuk-esuk nalika srengéngé wis sumunar, dhèwèké (kawit saka sih rahmat Gusti sing marakaké dhèwèké tobat) mréntahaké supaya wong lanang sing maca buku ing wayah bengi mau diparingi kabar supaya teka marang dhèwèké, lan nalika wong mau teka, dhèwèké takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe, lan saka ngendi kowe teka? Kepiye kowe urip, lan apa imanmu? Aku nyuwun, critakna kabèh kabeneran.' Nalika krungu apa sing panjenengan waca bengi wingi, aku keganggu lan atiku kasiksa, amarga aku krungu bab sing medeni lan nggumunake, sing durung tau tak mangerteni sadurunge. Lan yen pancen wong-wong dosa dikirim menyang geni, sapa sing bisa slamet?

Kangjeng Herman ngendika marang dhèwèké:

'Gusti! Kapercayan apa sing panjenengan anut, yen panjenengan durung nate krungu bab Pangadilan Pungkasaning Gusti Allah lan ora mangertos makna tembung-tembung sing tak waca?'

"Miturut lair lan imanku," kandha Eudokia, "aku wong Samaria; bandhaku tanpa wates, lan aku banget kuwatir lan wedi marang sedhih kuwi lan geni langgeng sing ora bisa padam sing diancamake marang wong sugih

---

Perjanjian Lawas, mung Pentateukhé Musa sing dianggep suci, sing malah wis diowahi ing sawatara panggonan saka teks asli. Padha nolak kabèh buku liya ing Prajanjian Lawas, sanadyan padha duwé kronik dhéwé sing dikenal minangka 'Kitab Yesus' – sawijining pangolahan manèh saka Kitab Yosua.

ing buku sing panjenengan waca." Aku durung tau nemoni tembung kaya ngono ing buku-buku iman kita, mula aku banget keganggu nalika krungu bab anyar lan ora disangka-sangka.

Herman sing pinaringan berkah takon:

'Panjenengan wis nduwé garwa, Bu? Lan saka ngendi asalé bandha tanpa wates panjenengan iki, miturut panjenengan?'

'Aku ora duwe bojo sing sah,' wong wadon mau mangsuli, 'nanging bandha aku wis tak kumpulake saka pirang-pirang bojo. Lan yen wong sugih sawise mati bakal kena sangsara abot lan langgeng kaya ngono, apa gunane bandha aku kanggo aku?'

Jerman kandha marang dheweke:

'Coba kandhaa marang aku kanthi jujur (awit Kristus, sing tak sembah, iku sejati lan ora goroh): apa kowe kepengin slamet tanpa bandha lan urip tentrem, bungah, lan suka cita salawas-lawase? Utawa kowe kepengin nandhang sangsara awon ing geni langgeng bareng bandha?'

'Luwih becik aku éntuk urip langgeng tanpa bandha,' wangsul Eudokia, 'tinimbang musna saklawasé karo bandha iku. Nanging aku gumun, kenapa wong sugih kudu diukum abot banget sawisé mati? Apa Gustimu pancèn nduwèni kebencian sing kejem lan ora kendho marang wong sugih?'

'Ora,' – mangsuli Herman, – Gusti ora ngadhepake pasuryan marang wong sugih, lan uga ora nglarang wong dadi sugih; nanging Panjenengané sengit marang cara nglumpukake bandha kanthi ora adil lan panggunaan bandha kanggo urip seneng-seneng lan napsu dosa; mula, yen ana wong sing nglumpukake bandha kanthi cara sing sah lan mbuwang asilé kanggo gawe kabecikan, wong kuwi ora ana dosané lan bener ing ngarsané Gusti, nanging sapa waé sing nglumpukaké bandha liwat nyolong, merampok, lan ora adil, utawa pancèn liwat tumindak dosa apa waé; sapa waé sing nyimpen bandha ing gudangé, ora nresnani wong mlarat, ora maringi apa-apa marang sing nyuwun, ora ngagem wong telanjang, lan ora maringi mangan marang wong luwe – kanggo dhèwèké bakal ana panyeksaan tanpa welas asih.

Eudokia takon:

'Lan apa bandaku iki ora katon ora adil tumrap kowe?'

Germanus mangsuli:

'Satemene, iku ora adil lan luwih nggegirisi tumrap Gusti tinimbang dosa apa wae.'

Banjur dhèwèké kandha:

'Ngapa mangkono? Lha wong aku wis ngagemaké sandhangan akèh wong sing telanjang, maringi mangan akèh wong sing luwe nganti wareg, lan mbantu sawatara wong nganggo emas sithik. Kepiye kowe bisa nyebut kasugihan iku ala?'

– Gusti Puteri,' ujare Herman, 'monggo mirengna kanthi teliti: mesthi ora ana wong sing arep adus ing pemandian sing kersa nyemplungake awak ing banyu sing ora resik, keruh, njijiki, lan ambune ora enak, nanging mesthi padha adus ing panggonan sing ana banyu resik. Kepiye kowe bisa ngarep-arep ngresiki awakmu saka rereged dosa sing ala lan nggegirisi mung kanthi sawetara tumindak sedekah, nalika kowe nyemplung ing kono kanthi kersamu dhéwé lan, ing wektu sing padha, nolak banyu murni saka rahmaté Gusti Allah? Ing kahanan apa waé, lendhut dosa iki, kaya banjir, bakal nglontaraké kowe kanthi kakuwatan gedhé menyang jurang belerang lan aspal, kobong karo geni langgengé murka Gusti Allah. Amarga bandha sing kowe duwé akèh banget iku mbenci marang Gusti Agung lan Hakim langgeng, lan wis dikutuk sadurungé Pengadilan Akhirat amarga diklumpukaké liwat tipu daya lan pesta pora. Lan ora bakal mbantu kowe sanadyan sethithik manawa saka bandha gedhe nanging ala lan kebak dosa iki kowe kadhangkala maringi bagéan cilik marang sawetara wong mlarat – amarga ganjaran kanggo kabecikan cilik iki dibatalake dening akèh banget tumindak ala sing ora kaétung, kaya ambune wangi alus sing kesirnaké déning ambune busuk sing kenceng. Ora, kowe ora bakal nampa sih rahmat sakdurunge kowe kanthi sukarela tetep ana ing kahanan najis, lan kowe ora bakal dianggep pantes nampa welas asihé Gusti kajaba kowe mbusak ambu ora enak saka dosa sing ora kaétung, adus nganggo luh tobat, lan ngias awakmu nganggo pakaryan sing leres. Kaya wong sing mlaku tanpa sepatu liwat duri bakal kena akèh serpihan landhep, sanajan sawetara wis dicopot, akèh isih nancep ing awak lan nyebabake sangsara; mangkono uga, saben pakaryan loman cilik sing tau kowe paringake marang pengemis—sanajan iku mbantu kowe mbusak sawetara dosa cilik—durine dosa sing paling gedhe tetep ana ing nuranimu lan bakal nuntun kowe menyang sangsara paling abot. Gusti Allah, Hakim kang medeni lan adil, nesu marang kowe lan ngancem kowe kanthi panyiksa langgeng lan ora bisa ditahan,

kang wis disiapake kanggo wong dosa kang ora tobat. Nanging yen kowe gelem ngrungokake aku, kowe bisa slamet saka panyiksa kang ngenteni kowe lan nggayuh kabungahan langgeng.

Eudokia ngendika:

'Abdi Sang Gusti kang gesang, kula nyuwun, mangga panjenengan tetep sakedhik kaliyan kula; paringana kula katerangan kanthi rinci babagan pakaryan-pakaryan ingkang saged ndadosaken tiyang pantes nampi sih-rahmatipun Gusti, supados kula ugi, kanthi manut tuladha punika, saged angsung kaslametan. Kula sampun siyap migunakaken bandha kula kanggé pakaryan kasaen.' Panjenengan ngendika yèn Gusti Allah remen marang pambagian bandha kanthi adil lan loman: ora ana alangan tumrap kula, sanajan kudu nyuda sethithik bandha ing griya kula, supaya kula bisa uwal saka sangsara sing, miturut pangandika panjenengan, kudu ditanggung déning wong-wong sing dibenci Gusti Allah ing Dina Kiamat. Ndeleng, Bapa ingkang kinurmatan, kula gadhah kathah namda. Ing sangandhaping pitedah panjenengan, kula badhé nuntun namda-namda wau ingkang kebak emas, pérak, lan barang-barang ingkang mewah dhateng Gusti panjenengan, kanthi pangajab menawi Panjenengan, lumantar panjenenganipun, kersa nampi sesajen kula lan paring kaslametan dhumateng kula.

'Aja ngadili Gusti miturut ukuran manungsa,' pangandikane Herman marang dheweke, 'aja mikir yèn Panjenengané mbutuhake barang-barang remeh sing dianggep larang déning manungsa; amarga Panjenengané, sing sugih tanpa tandhingan tinimbang kabèh raja ing donya, kanthi kersané dhéwé dadi mlarat kanggo kita, supaya lumantar kamlaratan sing nyesek iki Panjenengané bisa tuku kaslametan langgeng kanggo kita.' Putriku, wenehana kasugihanmu marang wong lara lan wong mlarat, amarga dheweke dikasihi Gusti: apa wae sing diwenehake marang wong-wong mau dening sapa wae, Gusti ngetung kaya diwenehake marang Dheweke piyambak, lan kanggo bandha sementara sing diwenehake marang wong mlarat, Gusti maringi ganjaran kanthi harta swarga sing ora tau entek. Tumindakna iki, banjur cedhakna marang pancuran baptisan sing suci lan nylametake; lan sawise kowe diumbah resik saka rereged kabeh dosamu, kowe bakal suci lan tanpa cela, lair maneh lumantar sih-rahmaté Roh Suci, lan nampa warisan sing berkah, ing ngendi kowe bakal ngrasakake pepadhang langgeng sing ora sirna, ing ngendi ora ana sedhih, lara, utawa kejahatan. Sampeyan bakal dadi wedhus suci sing dipelihara ing padang suwarga déning Gusti Yesus Kristus, Juruwilahan kita. Cekaké: yèn kowe péngin slamet, anakku, tindakna pituturku, lan kowe bakal pinaringan berkah salawas-lawase.

Eudokia mangsuli:

'Yen tembung-tembung sing kowe waca kuwi ora nancep ing pikiranku—tembung-tembung sing tak rungokake cetha banget bengi wingi—aku mesthi ora bakal nelpon kowe menyang kene. Cokot saka aku, Rama, sak pirak emas sing panjenengan karepake, lan manggon ing kene sawetara dina, mulang aku iman Kristen panjenengan lan ngajari aku bab kabecikan, supaya sawise aku mbagi bandha lan kagungan lan ngatur kabeh kanthi pantes, aku bisa ngetutake panjenengan menyang endi wae panjenengan lunga.

Herman sing pinaringan berkah mangsuli:

Aku ora butuh emas: pangarep-arep kaslametanmu wis cukup kanggo aku, lan iku dadi alesan sing cukup kanggo aku manggon kene sawetara dina, supaya aku bisa nemokake wedhus sing kesasar lan nggawa menyang kandhangé Kristus. Mula, sanadyan aku lagi buru-buru bali menyang biaraku, aku bakal tetep kene sawetara dina kanggo kaslametanmu marang Gusti Allah. Kanggo kowe, tindakna kabèh sing tak dhawuhake: undhang salah siji presbiter Kristen sing manggon ing kutha iki, lan supaya dhèwèké sawisé maringi piwulang marang kowe banjur mbaptis kowe miturut upacara Gréja, amarga ing kéné ana wiwitan lan dhasar kaslametan; lan sakbanjuré kabèh pakaryan sing takwa bakal mèlu lumaku ing wektu sing pas.

Sawisé krungu pangandikane sang tuwa sing pinaringan berkah kuwi, Eudokia nyauran salah siji abdi dalem ing omahé lan mréntah supaya langsung menyang gréja Kristen lan njaluk marang presbiter supaya teka langsung marang sing nggolèki dhèwèké; nanging dhèwèké dilarang mbabaraké sapa sing sejatiné nggolèki lan kanggo apa tujuane. Presbiter mau teka ora suwe sawisé kuwi. Nalika weruh dhèwèké, Eudokia nyemba ing lemah, nyium sikilé lan kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, gusti, paringa katrangan bab iman panjenengan: kula ugi kepengin dados wong Kristen.'

Presbiter kuwi, kaget karo tembung-tembung mau, takon marang Eudokia:

'Dadi, apa imanmu saiki, nganti kowe kepengin mlebu iman Kristen?'

Dheweke mangsuli:

Aku iku wong Samaria, lair lan pracaya, lan aku wis dadi garwané donya kabèh. Aku bakal ngakoni kabèh kabeneran marang kowé mung ing siji ukara. Aku iki segara kang kebak akèh ala; nanging nalika aku krungu yèn wong dosa, kajaba padha tobat lan dadi wong Kristen, bakal disiksa sawisé mati ing geni langgeng, aku mutusaké ing atiku kanggo dadi wong Kristen.

Presbiter mau mangsuli:

'Yen kowe biyen segara dosa, saiki dadi pelabuhan kaslametan; yen kowe tau kapopoh dening akèh angin, mlebu saiki ing pelabuhan sing tentrem; lan yen kowe tau ngalami prahara sing parah, goleki saiki embun esuk sing mudhun saka swarga; yen kowe tau kapendem dening banjir dawa, goleki wiwit saiki juru mudi sing becik, supaya dhèwèké nuntun kowe kanthi aman menyang pelabuhan tentremé, ing ngendi ana bandha kabecikan kabèh; upayakna supaya dadi ahli waris saka berkah sing ana ing kana. Sebarake bandha donyamu marang wong mlarat lan bebasake awakmu saka sedhihé dosa, uga saka pepeteng lan geni kang ora bisa padam sing ngenteni kowe yen kowe ora tobat.

Nalika krungu iki, Eudokia banjur nangis kenceng lan, nalika nggebuk dhadhane, kandha:

'Apa pancen Gustimu ora duwe welas asih marang wong dosa?'

Presbiter mau mangsuli:

'Kanggo wong-wong sing tobat, sawisé nampa pratandha iman—ya iku Baptisan Suci—Gusti ngapura kabèh dosa ing uripé biyèn, uripé ing katebengan; nanging kanggo wong-wong sing tetep ing dosané lan ora mikir tobat, ora ana pangapura, lan wong-wong kuwi bakal disiksa tanpa welas.'

"Critakna, Presbiter," pitakon Eudokia, "panjenengan mikir ana ing swarga sing luwih ageng lan luwih becik tinimbang sing ana ing donya?" Lha, ing swarga pancen ana akèh bandha emas, pérak, lan watu permata, manéka rupa kesenengan lan kabungahan; saliyané, ana akèh iwak lan manuk lan panganan lan omben-omben kabèh jinis sing ora kaétung. Dadi, apa sing ana ing swarga sing luwih agung tinimbang kabèh iki?

'Yen kowe ora ngalihake pikiranmu saka godha donya iki,' pangandikane presbiter marang dheweke, 'lan ora ngremehake kesenengan sing fana, kowe ora bakal bisa ngarahake pandanganmu marang urip langgeng lan ora bakal bisa ngerti kabungahan sing ora bisa diungkapake lan kasugihan sing ora bisa diucapake sing ana ing kana. Nanging yèn kowe kepéngin éntuk kabèh mau, lali kabungahan lan kasenenganing urip donya iki; aja nganti kowe kesengsem marang nikmat donya iki.

Eudokia mangsuli:

'Adoh saka aku, Gustiku, tresna marang apa wae sing sementara lan bakal sirna luwih saka urip langgeng lan kabegjan; nanging iki sing aku kepengin yakin, Rama: sawise nampa iman Kristen, apa aku bisa nduweni pangarep-arep sing teguh lan ora goyah manawa aku bakal nggayuh urip langgeng sing panjenengan wicaraake? Lan bukti apa sing bakal panjenengan paringake supaya aku yakin marang kasunyatan tembung panjenengan? Pungkasané, kepiye aku bakal mangertèni yèn Gusti panjenengan wis ngapura akèh dosaku? Amarga yèn aku nyaluraké bandha-bandhaku—sing luwih saka cukup kanggo nyukupi kabungahan lan kesenengan sajrone pirang-pirang taun uripku—marang wong mlarat, kaya sing panjenengan paringi pitutur, banjur aku ora nampa apa sing wis panjenengan janjèkaké; apa sing luwih nyedhihaké lan nyusahaké tinimbang kahanan pungkasan sing putus asa iki, sing ora ana dalan metu? Wong-wong sing tak lara ati amarga perlakuan ala sing tak wenehake marang wong-wong mau, yen tak jaluk pitulungan nalika aku nandhang sangsara, mesthi bakal ngadhep aku kanthi ngremehake. Mula saka iku aku sedhih lan kuwatir, amarga aku ora cukup yakin babagan masa depan. Aku kepengin kawruh lan kepastian luwih gedhe babagan apa sing panjenengan janjekake kanthi loman, kanthi nyuwun rahmat saka Gusti panjenengan, sing gampang ngapura dosa wong sing tobat. Yen aku pancen yakin tenan marang iki, aku bakal kanthi tentrem maringi kabèh kagunganku lan lunga menyang endi wae kowe nelpon aku, lan aku bakal ngabdi marang Gusti Allah siji kabèh dina uripku; lan kaya biyèn aku dadi tuladha tumindak tanpa hukum kanggo akèh wong, saiki aku bakal dadi tuladha paling apik saka tobat. Lan aja kaget, Rama, amarga keraguanku iki: iki pisanan aku krungu kabèh iki—iki anyar lan ora disangka-sangka, lan ing buku-buku kita lan ing iman Samaria sing dakbesarké, aku ora mung ora tau krungu bab iki, nanging uga ora tau nemokaké sanadyan tapak cilik saka piwulang kaya ngono.

Presbiter kandha marang dheweke:

'Aja kuwatir, aja nganti pikiranmu goyang, Eudokia! Aja nganti pikiranmu ngumbara: apa sing ngganggu atimu iku tipuané pangeran ala lan sing iri sing kepéngin ngalang-alangi kaslametanmu—setan. Nalika roh jahat

iki weruh yèn kowe lagi tangi kanggo ngabdi marang Kristus, dhèwèké langsung nyurung rasa ragu kaya ngono ing atimu kanggo ngrusak niyat becik iki. Dheweke ngarep-arep, lumantar rasa wedi, bisa mbalèkaké kowe saka dalan sing bener lan mbalèkaké kowe menyang urip dosa lawasmu, supaya sawise kanthi isin ngiket kowe marang kesenengan lan hawa napsu donya lan nggawe kowe dadi budake, dheweke bisa nuntun kowe menyang pati lan kebinasaan. Amarga rancangan liciké, upaya siji-sijiné lan semangaté, yaiku nyasarake manungsa saka dalan kabeneran, nuntun wong-wong mau menyang kebejatan, lan kanthi mangkono ndadekake wong-wong mau dadi kanca tumindak ing sangsara langgengé ing geni kang ora bisa mati. Nanging Gusti Allah kita, ing paugunganing kabecikan, sih kang ora bisa diungkapake, lan katresnan marang manungsa kang kowe kepengin yakin, wis siyap—kaya sing wis kowe krungu saka adoh—nampani wong sing tobat kanthi cara bapak, kanthi tangan kebuka, lan sawise ngapura dosane, paring urip langgeng. Sampeyan bakal yakin bab iki yen sampeyan ngalihake pikiran saka bab-bab donya lan ngarahake marang swarga; yen, sawise nyisihake kuwatir donya, sampeyan merenung babagan urip langgeng. Nanging iki mbutuhake pandonga sing khusyuk lan andhap asor, amarga mung kanthi cara iki Gusti Allah rukun maneh karo nyawa, lan cahya ilahi karasa ing jero nyawa, mbukak kabeneran sakabehe, lan manungsa kanthi cetha weruh sepira ora wigatine donya sing fana iki lan kepiye kahanane jaman sing bakal teka, sepira mbebayani nikmat urip iki, lan sepira apiké Gusti Allah lan sepira tanpa watesé sih-rahmaté. Mula, yèn kowe péngin slamet, rungokna pituturku: buwanga sandhangan alusmu, nganggoa sandhangan kasar, banjur kunci awakmu dhéwé ing kamar sepi ing omahmu, lan tetep ana ing kono pitung dina, élingana dosamu lan ngakoni marang Gusti Allah, Pangripta kowe, kanthi nangis. Tawakalah lan ndedonga marang Gusti kita Yesus Kristus supaya padhang pikiranmu lan maringi pitutur apa sing kudu kok tindakake supaya nyenengake Panjenengané. Percayaa marang aku, kowe ora bakal nindakake kabèh sing tak saranake iki sia-sia: Gusti kita welas asih lan kurnia-Nya tanpa wates, lan sanadyan saka adoh Panjenengané nemoni kurnia-Nya marang sapa waé sing kepéngin bali marang Panjenengané, amarga Panjenengané tansah bungah nalika ana wong sing tobat saka dosané.

Ndeleng yèn Eudokia sarujuk karo pituturé, presbiter kuwi banjur tangi lan pamit, ngendika marang dhèwèké, kaya wong sing diilhami wahyu, tembung-tembung sing maringi panglipur iki:

'Mugi Kristus Gusti Allah, ingkang ngabsihaké panagih pajeg lan welas asih marang wong dosa sing nangis ing sangisoring sikilé, uga ngabsihaké lan welas asih marang kowe, lan ndadékaké jenengmu mulya ing saindenging bumi. Amin.'

Sawisé presbiter kuwi lunga, Eudokia sing pinaringan berkah langsung nyaur abdi wanité lan kandha marang dhèwèké:

Yen ana wong sing kepengin ketemu aku lan teka kene arep mlebu panggonanku, priksa supaya dheweke ora ngerti yen aku ana ing omah; aja nganti ana sapa wae, ing kahanan apa wae, sing ngomongake bab aku marang dheweke; kandhaa marang dheweke yen aku wis lunga menyang desa sing adoh kanggo sawijining urusan lan bakal tetep ana ing kana suwene wektu sing cukup suwe; paringi paugeran sing ketat marang penjaga gapura supaya ora ngidini sapa wae mlebu ing kene; mandhegake kabeh pakaryan lan kegiyatan ing omahku, lan wong-wong sing masak panganankú saben dina aja nggawa maneh menyang kene; uga kunci gapura gedhe ing sacedhake omah nganti aku maringi prentah mbukak maneh, lan sakabehe, lakoni kabeh kaya aku ora ana ing omah.

Sawisé maringi pitutur iki marang abdi, dhèwèké kandha marang Herman sing pinaringan berkah:

"Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Rama, mugi nerangake dhumateng kula punapa ingkang badhe kula takon: kenging panjenengan para biksu manggon ing panggonan sepi, ngindhari kasenengan gesang sosial? Punapa panjenengan saestu nemu kabungahan ingkang langkung ageng ing alas?"

'Ora, anakku,' wangsulé Sang Herman sing kasucèkaké, 'ing ara-ara samun kita ora nemokaké apa-apa sing kowe anggep nyenengaké; Kita ninggalaké kutha lan kesenengan donya, banjur mundur menyang ara-ara samun mung kanggo nyingkiri kesombongan sia-sia lan ngremuk hawa napsu daging liwat luwe, ngelak, gaweyan abot, sandhangan compang-camping lan kurangé kabutuhan kabèh; cekaké, supaya adoh saka panggonan apa waé sing marakaké kasempatan kanggo dosa. Wong-wong sing manggon ing kutha gampang banget kesasar menyang dosa, bisa amarga kalah karo ringkihé sipaté, utawa diapusi setan, utawa digoda déning pandelengan pasuryan ayu lan swara omongan mesum: saka kéné muncul pikiran-pikiran najis sing ngotori jiwa. Lan kanggo jiwa kang kotor, lawang mlebu Karajan Swarga katutup nganti dibersihaké lumantar tobat; amarga ing swarga mung ana

pangastané padhang langgeng, kabungahan sejati lan kasenengan murni—pangastané kang bébas saka kabèh pepeteng, sedhih lan prihatin, uga saka kabèh tumindak ala. Mula saka iku, sampeyan weruh kenapa kita menyang ara-ara samun: kita kepengin njaga awake dhewe saka dosa ing dina-dina urip kita sing bakal teka, lan ngresiki kaluputan kita ing jaman kepungkur lumantar kasangsaran manggon ing ara-ara samun, lan kanthi mangkono nggampangake dalan kita menyang kabegjan sing wis dijanjekake. Kabèh upaya lan perhatian kita ditujokaké kanggo njaga awak kita supaya ora kena nodha lan pikiran kita supaya ora cacat amarga pikiran ala, sarta bébas saka kabèh niat jahat, tipu daya, munafik, nggrundel lan ngina, iri, nesu gedhé, lan ambek. Lan kanthi cara iki kita bakal dadi kaya para Malaikat, kaya sing diwartakake Kristus marang kita lumantar lambéné sing suci ing Injil. Kasugihan, sanajan wong kuwi nempel banget marang iku lan sanajan ora kenal enteke nglumpukake, ora bakal mbantu babar pisan kanggo nggayuh Karajan Swarga: iku, kaya wong mati sing nggladrah ing peti mati, ora bakal ana gunané. Mula, yen kita kepengin entuk pangapura tumrap dosa-dosa kita, ayo padha ngupaya, sajrone sisa urip kita, lumaku ing dalan paugeran Gusti, ing dalan kabeneran lan kabeneran; ayo padha nyobek atine, kaya wong nyobek sandhangan, amarga nyesel marang dosa-dosa kita, lan ayo padha njerit marang Gusti tanpa kendhat; kanthi mangkono kita bakal ngresiki awake dhéwé saka rereged dosa sing diomongaké Dawud: *'Lukaku mambu lan ngrembaka amarga kabodhoanku'* (Mazmur 37:6). Lan supaya kita tansah bisa nyanyiake tembungé Gusti ing pandonga, Daud dhéwé kelingan: *'Pira legané tembungmu tumrap kerongkongku!' 'Luwih manis ing lambengku tinimbang madu'* (Mazmur 118:103). Tembungé Gusti iku manis banget nganti ngluwihi manisé panganan sing paling énak lan omben-omben sing paling larang, lan kuwi nguwatké jiwa luwih saka panganan nguwatké awak. Mulané Kitab Suci kandha bab kuwi: *'Anggur marakaké manah manungsa bungah, lan roti marakaké manah manungsa kuwat'* (Mazmur 103:15), kang dianggo nyebutaké préntahé Gusti kita Yesus Kristus. Pitutur Gusti pancen kaya roti lan anggur kanggo nyawa manungsa; awit yèn wong sinau pitutur mau kanthi tekun lan tanpa kendhat, pitutur mau maringi kekuwatan lan kabungahan ing manah, mbebasaké wong dosa saka kabèh pakaryan ala lan ngadilaké dhèwèké ing ngarsané Gusti. Mula saka iku, sawise mbuwang sandhanganmu sing apik-apik lan nganggo sandhangan sing paling prasaja, arahna sakabehe pikiranmu marang tobat lumantar pakaryan becik; tumpurnaa luh sing akhe ing donya iki, supaya kowe bisa ngundhuh kabungahan lan kabagyan langgeng ing swarga; padamna geni dosamu nganggo luh, lan kowe bakal diparingi panglipur saka Gusti lan mlebu ing kabungahaning wong sing bener. Menengana amarga kaluputanmu, kang setan wis digawe manis ing atimu, lan muga-muga Malaikat, sing dadi perantara kaslametan, nyedhak marang kowe amarga luhmu; Ngeringna lendhut busuk sing kebak korupsi sing suwé kowe geluti, lendhut sing nyeret kowe lan nahan kowe dadi tawanan ing sangisoré kuwasa panyipta kabèh kaburukan, supaya wiwit saiki kowe bisa dadi peserta kabungahan swarga ; balèkna lan bebana kanthi kuciwa wong sing, kanthi nggodha kowe nganggo napsu, wis mbebani kowe karo dosa. Bekerja keras kanthi sungguh-sungguh kanggo Gusti Allah, supaya kowe dadi ahli waris pepadhang kang ora luntur; lan kaya tawon, dadi pekerja kang rajin, nglumpukake kabeneran saka akèh pakaryan suci lan tanpa kendhat ngupaya nyenengake Gusti Allah.

Tembung-tembung Herman mau mlebu jero ing atiné Eudokia, sing wis disiapaké déning apa sing wis dicritakaké dhèwèké sadurungé. Kanthi sedhih amarga dosané, dhèwèké tiba ing sikilé kanthi andhap asor, kandha:

Aku nyuwun marang kowe, manungsa Allah, supaya ngrampungake pakaryan sing wis kowe wiwiti kanggo aku, lan supaya aku bisa tampil suci ing ngarsane Gustimu, supaya aku ora dadi bahan guyonan para sing kepengin ngapusi aku, nanging sawise pakaryan iku rampung, aku dianggep pantes nampa kabungahan lumantar piwulangmu sing nylametake. Aja narik tanganmu sing trampil saka papan sing wis disiapake nganti kowe rampung nggambarke Kristus ing jeroning aku."

Germanus mangsuli marang dhèwèké:

Tetepna, anakku, ing ajrih marang Gusti, lan, sumumput ing kamarmu, ndedonga marang Panjenengané tanpa kendhat karo luh nganti Panjenengané mbusak lan ngresiki kabèh dosamu lan maringi kowe kapastian kang ora goyah saka rahmaté: Gusti kita Yesus Kristus iku becik lan welas asih; Panjenengané bakal enggal paring welas asih marang kowe lan ora bakal suwe nglipur kowe kanthi sih rahmaté.

Sawisé ngendika mangkono, Germanus sing kabegjan ndedonga marang Gusti, nggawe pratandha salib ing awaké Eudokia lan nguncèni dhèwèké ing kamar turu, janji bakal tetep ana ing Heliopolis kanggo dhèwèké sajrone pitung dina.

Nalika Eudokia wis nglampahi pitu dina puasa lan pandonga, Sang Herman sing kabegjan rawuh marang dheweke lan mbukak lawang, ngandhani supaya metu saka kamare. Ndeleng yèn pasuryané wis pucet, awaké kempis, pandangane andhap asor, lan kabèh wujude béda adoh saka biyèn, dhèwèké nyekel tangane lan kandha supaya lungguh. Banjur, sawisé ndedonga marang Gusti, dhèwèké lungguh bareng karo dhèwèké lan miwiti takon:

'Critakna marang aku, anakku, apa sing wis kok pikirake sajrone pitung dina iki? Apa sing wis kok sinau? Apa sing wis kok deleng? Apa sing wis diwahyukake marang kowe?'

Dheweke kandha:

Kula badhé nyariosaken sedaya, Bapa ingkang suci. Kula sampun ndedonga kanthi tekun pitung dinten punika, kados ingkang panjenengan ajaraken dhumateng kula. Wengi wingi, nalika kula tilem sujud ing lemah kados wangun salib, ndedonga lan nangis amargi dosa-dosa kula, kula kaparingi padhang dening cahya ageng, ingkang ngluwihi padhanging sinar srengéngé. Aku kira srengéngé wis munggah, mula aku tangi saka lemah lan ujug-ujug weruh sawijining priya enom sing sumunar lan nggumunake, sandhangane luwih putih tinimbang salju. Nggenggem tanganku sing tengen, dhèwèké ngangkat aku menyang udara, nempatake aku ing méga, lan nuntun aku menyang swarga. Ana cahya ageng lan nggumunake, lan aku weruh akèh wong lanang nganggo busana putih, padha bungah lan mesem marang siji lan sijiné, bungahé nganti ora bisa diungkapaké. Nalika padha weruh yèn aku arep nyedhak marang wong-wong mau, padha nampani aku kanthi kabungahan lan seneng nampi aku dadi sedulur wadon. Nanging nalika aku, sing dikelilingi lan diiringi wong-wong mau, arep mlebu ing alam padhang iki—sing padhange ngluwihi sinar srengéngé—dumadakan ana sosok sing muncul ing udara, medeni rupane, ireng kaya jelaga, arang lan aspal. Iku makhluk nggegirisi sing ngluwihi kabèh pepeteng lan suram.

Nalika nglontarake pandelengan sing paling medeni lan nesu marang aku, nggrentheng untu lan nyerang tanpa isin, dhèwèké nyoba nyekel aku saka tangan pangiringku; ing wektu sing padha, dhèwèké muni banter banget nganti swarane muni ing saindenging angkasa:

"Beneran kowe," ujare, "arep mlebuake dheweke menyang Kerajaan Swarga? Napa aku iki, nalika semangat nguber tugasku nyekel manungsa ing bumi, mung mbuang-mbuwang tenagaku sia-sia? Delengen sing siji iki: dheweke wis ngrusak sakabehing bumi nganggo zinah lan ngrusak kabeh manungsa nganggo kekejeman perselingkuhane." Kabèh tipu daya lan kakuwatan sing tak duwèni tak gunakaké mung kanggo dhèwèké: aku nyedhiyakké kanggo dhèwèké kekasih saka golongan priya paling mulya lan sugih—lan cacahé ora kaétung—lan saka bandha sing dihamburaké kanggo katresnané, dhèwèké nglumpukaké tumpukan emas lan pérak sing meh ora ana sing bisa ditemokaké sanajan ing gudang bandha kraton. Aku kanthi bangga nyangka yèn aku nyekel dhèwèké ing tanganku, kaya panji kamenanganku lan senjata kang ora bisa dikalahaké, kang bisa tak gunakaké kanggo ngalahaké wong-wong sing mbalik saka Gusti Allah lan tiba ing jebakanku. Lan saiki piye? Apa kowe, Jenderal Agung pasukané Gusti, wis nesu banget marang aku nganti kowe nglontaraké aku ing sikilé pelacur iki? Apa nesumu marang aku durung legawa, malah saben dina kowe mbalekake marang aku kanthi luwih sengit lan tanpa welas asih? Apa kowe uga kepengin njupuk abdi sejati iki saka aku, sing wis tak tuku kanthi rega sing larang banget? Kayane ora ana apa-apa ing donya iki sing pancen lan ora bisa dipisahake dadi duwekku! Aku wedi menawa kowe bakal nyekel malah kabèh sing isih urip—wong-wong sing dosa—saka tanganku, lan nyerahake marang Gusti Allah minangka ahli waris sing pantes ing Kerajaan Swarga! Kabeh kuwatirku sia-sia! Gaweanku sia-sia! Napa kowe nyerang aku kanthi ganas banget ? Lebokna nesumu lan kendhalèkna sethithik ikatan sing ngiket aku, lan kowe bakal weruh carane, ing kedip mripat, aku bakal mbusak umat manungsa saka lumahing bumi lan ora ninggalaké siji waé ahli waris. Aku wis diusir saka swarga mung amarga siji tumindak duraka, nanging kowe nampa wong-wong sing paling dosa—sing wani ngina Gusti lan wis pirang-pirang taun nyerang Panjenengané kanthi abot—mlebu Karajan Swarga! Yen iki maringi kowe kabungahan kaya ngono, luwih becik kowe nglumpukaké ing sak jam waé, saka pojok-pojok bumi, kabèh wong sing uripé ora kaya manungsa nanging kaya kéwan, banjur gawa kabèh mau marang Gusti Allah; déné aku, aku bakal ndhelik ing pepeteng lan nyemplung sakabehé ing jurang sangsara langgeng sing wis disiapaké kanggo aku.

Nalika dhèwèké ngucapaké tembung-tembung kaya ngono lan liya-liyané kanthi nesu lan murka gedhé, wong sing nuntun aku mandeng marang dhèwèké kanthi ngancem, nanging nalika mbalèk marang aku, dhèwèké mesem maringi semangat. Lan ana swara krungu saka pepadhang kuwi, kandha:

'Iku kersaning Gusti Allah, sing welas asih marang putra-putraning manungsa, supaya wong-wong dosa, yen padha tobat, ditampa ing pangkuan Abraham.'

Lan malih ana swara marang wong sing nuntun aku:

Aku ngendika marang kowe, Michael, pangreksa Prajaniku, balèkna wanita iki menyang panggonan kowe nemokaké dhèwèké—supaya dhèwèké bisa ngrampungaké tugase: amarga Aku dhéwé bakal ana bareng dhèwèké saben dina sajrone uripé.'

Lan piyambakipun langsung nempatake kula ing kamar turu kula lan ngendika dhumateng kula:

'Tentrem kagem kowe, Eudokia, abdi Gusti! Wani lan kiyatna; sih-rahmaté Gusti ana ing kowe saiki lan bakal tansah ana ing kowe ing endi waé kowe lunga.'

Kanthi semangat amarga tembung-tembung mau, aku takon:

'Gusti, panjenengan sinten? Mugi panjenengan kersa maringi pitutur, supados kula mangertos kados pundi cara pitados dhumateng Gusti ingkang sejati lan kados pundi kula saged nggayuh gesang sejati?'

'Aku,' wangsulane, 'iku pangarep para malaikaté Gusti, lan dadi tugasku ngopeni wong dosa sing tobat, nampani lan nuntun menyang gesang sing bejo lan langgeng.' Lan ana kabungahan ageng ing swarga ing antaraning para malaikat saben ana wong dosa sing mbalik marang cahya murni saka tobat, amarga Gusti Allah, Ramaing sedaya, boten kersa nyawa manungsa—sing sampun Panjenenganipun ciptakaké wiwit jaman mbiyen kanthi tanganing Panjenenganipun sing paling suci miturut rupa Panjenenganipun dhéwé—sirna. Mulane kabèh Malaikat padha bungah nalika padha weruh nyawa manungsa sing dihias kanthi kabecikan, nyembah Rama langgeng, lan kabèh padha nampani dhèwèké minangka sedulur; amarga sawisé mbuwang pepeteng dosa, dhèwèké mbalèk marang Gusti sing urip, Rama umumé kabèh anak pepadhang, lan nyawiji karo Panjenengané kanthi langgeng.

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké nggawe pratandha salib ing atiku; aku nyembah nganti nyentuh lemah ing ngarepé, lan nalika aku nyembah, dhèwèké munggah menyang swarga.

Romo Herman ngendika marang dheweke:

'Yen kowe yakin wiwit saiki, putriku, lan aja ragu maneh yen ana Gusti Allah sejati ing swarga, sing siap nampa wong-wong sing tobat saka dosane lan nuntun menyang pepadhang langgeng Panjenengane, ing ngendi Panjenengane mrentah, dikelilingi para abdi kratoné – para Malaikat suci. Kowe wis weruh Malaikat-malaikat mau ing pepadhanging swarga, ing ngendi kowe nyekseni kamulyaning Sang Kristus Gusti kita sing kraton lan langgeng, lan kowe yakin sepira lomané Panjenengané maringi welas asih lan pangapura dosa, sepira cepeté Panjenengané maringi sih rahmat marang sapa waé sing kepéngin rukun manèh karo Panjenengané; kowe ngerti kamulyané Gusti sing ilahi lan nyekseni kraton swarga, kebak kaendahan sing ora bisa diucapake, ing ngendi Panjenengané manggon; kowe nyadari sepira cilik lan ora ana gunané padhanging donya iki dibandhingake karo padhanging swarga. Apa maneh sing kowe pikirake, apa sing kowe renungake? Critakake marang aku!

Eudokia sing pinaringan berkah, kanthi tekad sing teguh kanggo ngabdi marang Gusti Allah siji, Sang Raja Kamulyan, kanthi sakabehe manah, mangsuli:

'Aku wis pracaya, lan isih pracaya, manawa ora ana Gusti liya sing nylametake wong dosa kajaba Panjenengané, sing gapuraning swarga-Nya padhang sumunar kanthi cahya kang ora bisa diungkapaké, sing wis tak deleng.'

German kandha:

Siapna awakmu, putriku, kanggo ngabdi marang Gusti kanthi tekun; ati-ati banget supaya woh-woh tobatmu, nalika ditimbang, luwih abot tinimbang dosa-dosa uripmu biyen, lan pasrahaké awakmu marang Gusti kang langgeng lan langgeng minangka sesajen sing nyenengake; Nangis lan meratapi nganti kowe wis mbilas kabèh reregetmu nganggo luhmu, lan kanthi mangkono kowe dadi pantes dadi panganten sing suci saka Kristus. Lali marang kesombonganmu biyèn, uga hawa napsu sing mbebayani lan galak nalika enommu, supaya Kristus uga bisa lali marang dosamu; bebasna gulu panjenengan saka sangkutan abot pakaryan isin sing wis dipasangaké setan marang panjenengan lumantar dosa-dosa panjenengan; tampani bebannya sing apik lan entheng saka tobat sing maringi urip, lan wiwit saiki bébas saka dosa lan dikenal déning , kabèh wong sing bener lan malaikat sing suci. Mula, kuwatna awakmu ing iman sing sejati lan kasucian, lan sawise iki duwe ati suci sing resik, wicara kanthi wani ing pasuryane setan: Saiki aku ora duwe apa-apa sing padha karo kowe, lan kowe uga ora duwe apa-apa karo aku, amarga aku wis nemokake Gusti sejati lan wis nyerahake awakku marang Panjenengané salawas-

lawase; aku pungkasane wis ninggalake lan mbuwang pangrusakku sing biyen—katresnan daging—lan wis nganggo sandhangan anyar sing langgeng lan padhang saka kabeneran. Ing sandhangan iki aku bakal nemu sih rahmaté Gusti Allah, kang nylametaké aku salawas-lawase; aku ora nduwé maneh ikatan donya, uga ora ana kepinginan marang kesenengan donya, amarga aku wis mangertèni sepira ciliké lan sepira singketé; saiki aku kepéngin lan ngupaya kanthi tekun kanggo nggayuh berkahing swarga. 'Mula, setan, tetep karo apa sing kok duwé; nanging aku, wong asing, penipu, maling lan budak pepeteng langgeng, lunga.'

Eudokia, saya kuwat amarga tembung-tembung mau, kandha marang biksu:

'Bapak ingkang kinurmatan, punapa ingkang panjenengan dhawuhaken dhumateng kula?'

'Kula kepéngin,' wangsulane, 'supaya panjenengan rumiyin nampi pratandha iman—pembaptisan suci, ingkang badhé njagi panjenengan saking sangsara salami gesang panjenengan; lan kula, kanthi pitulunganing Gusti, badhé mangkat dhateng biarakula lan wangsul malih dhateng panjenengan, menawi karsaing Gusti.'

Kanthi luh ing mripaté, dhèwèké wiwit nyuwun marang sang rahib:

'Aja ninggalake aku, gusti; aja ninggalake aku nganti aku bisa mbalik sakabehe marang Gusti lan nampa sih-rahmaté, kang tak ngidam-idamake, supaya mungsuh kuna, sing weruh aku kesepian lan tanpa daya, ora bisa mimpin aku menyang sesat maneh ing endi wae sing dikarepake, lan mbalekake aku menyang uripku biyen kang kebak pesta pora.'

Lan Sang Herman sing pinaringan berkah kandha marang dheweke:

'Iku pangarep-arep sing teguh kanggo urip sing luwih becik, sing wis digugah Gusti Allah ing sajroning atimu, lan pangarep-arep sing berkah, sing bakal nglindhungi kowe saka jebakan mungsuh sing kok wedi. Mula, tetepna sawatara wektu maneh ing pandonga andhap asor marang Gusti lan pangakuan dosa-dosamu, lan pasthekna kowe nampa Baptisan Suci. Bab aku, aku bakal enggal bali marang kowe sawise ngupaya, kanthi pitulungan Roh Suci, apa sing migunani kanggo uripmu.

Sawisé nyerahaké dhèwèké marang Gusti, sang Herman sing kabegjan lumaku nerusaké dalané. Sawisé Herman lunga, Eudokia sing Begja tetep nglakoni puasa sawetara dina manèh, ing mejané mung ana roti, lenga, lan banyu; awan lan bengi dhèwèké ndedonga lan nangis. Banjur, dhèwèké menyang uskup kutha kuwi, lan nampa baptisan saka uskup mau ing asmané Tritunggal Agung. Sawetara dina sawisé baptisé, dhèwèké nulis layang pangibadah marang uskup sing padha; dhèwèké ngandhani babagan kasugihané, nyathet kanthi rinci, lan nyuwun supaya uskup mau nyerahaké kasugihan mau marang Kristus. Uskup, sawisé maca layang mau, ngundang Eudokia sing bejo marang dhèwèké lan takon:

'Kowe, anakku, nulis layang iki marang aku, wong dosa?'

'Inggih,' wangsul Eudokia, 'lan saiki kula nyuwun malih dhumateng paduka: dhawuhna dhumateng bendahara gréja supados nampi sumbangan kula, lan mberakna dhumateng tiyang mlarat lan ingkang mbutuh, dhumateng anak yatim lan janda, kados ingkang sampun paduka mangertos, awit kula sampun mangertos menawi bandha kula punika ora adil, amargi dipun gadhahi lumantar kalepatan.'

Banjur uskup sing jenenge Theodotus, nalika ndeleng niyat beciké, uga iman lan katresnané marang Gusti Allah, ndelok dhèwèké lan, ing rohé, nyumurupi urip sing bakal dijalanaké dhèwèké, kandha:

'Dedongakna aku, sedulurku ing Gusti, kowe sing wis pantes diarani panganten Kristus; kowe sing wis ngremehake katresnan daging sing najis, tresna marang kasucian, lan nolak urip pesta-pesta; kowe sing wis nyonto kasucian prawan lan wis adol donya sing ora ana regane kanggo tuku siji mutiara swarga kanggo awakmu; kowe sing, sawise urip sawetoro wektu ing kesesatan dosa, liwat tobat, wis njamin kanggo awakmu umur langgeng ing swarga, wis tau ndeleng pati ing ngarepmu lan wis nggayuh kamulyan langgeng; kowe sing biyen nuntun akèh wong menyang karusakan lan saiki, lumantar Kristus, bakal maringi urip marang akèh wong! Sawise mbuwang pepeteng sing muram lan nganggo cahya iman, kowe pantes diarani wedhusé Kristus. Satemene kowe, Eudokia, pancen wujud pangayoman: Gusti Allah wis paring pangayoman marang kowe, sing mbalèkaké punggungmu marang hawa napsu lan tresna marang wujud malaikat. Dongaaké aku, aku nyuwun sepisan manèh, abdi lan kanca Gusti Allah, lan élingké aku ing Karajan Swarga.

Sawisé ngobrol suwé karo dhèwèké, kanthi luh ing mripaté, uskup kandha marang diakoné:

'Tawani pangurus panti asuhan greja supaya teka marang aku saiki uga.'

Nalika wong iku rawuh, uskup ngendika marang dhèwèké nganggo tembung-tembung iki:

Aku ngerti kowe iku wong sing taat lan ajrih marang Gusti, sing ngopeni akèh nyawa. Mula saka iku, aku nyerahake marang kowe abdi wadoné Gusti iki, sing ngupaya dadi luwih becik, supaya kowe bisa ngopeni keslametané; lan apa waé sing diwènèhaké, kowe bakal nyaluraké marang Gusti lumantar tangané wong mlarat.'

Priya iki nyekel jabatan presbiter; wiwit isih enom dhèwèké wis njaga kasuciané, lan wis nyumbangaké kabèh kagungané, sing diwarisaké saka wong tuwané, marang Gréja Suci Allah, nyawisaké awaké sakabèhé kanggo ngabdi marang Gusti. Ngajak Eudokia bareng karo dheweke, dheweke lunga menyang omahé, lan sawisé padha mlebu, Eudokia nyaur para pangurus omahé lan kandha marang wong-wong mau:

'Saben saka kowe, gawa marang aku kabèh sing wis dipasrahaké marang kowe.'

Padha langsung nggawa marang dhèwèké loro 'tmy' emas—tegesé rong puluh ewu—akèh banget piranti dhahar alus saka manéka warna, watu mulia lan mutiara kraton sing ora kaétung, rong atus pitung puluh lima peti sandhangan sutra, papat atus sepuluh peti sandhangan linen putih, sandhangan sing ditenun nganggo emas, enem puluh peti, lan satus lima puluh loro peti sandhangan liya sing dihias nganggo permata lan sulaman emas; rong puluh lima tem emas murni, yaiku rong yuta lima atus ewu; rong puluh kothak bahan aromatik wangi; telung puluh telu peti ubat India asli; wolung ewu liter perak ing piranti sing manéka warna[2144] , satus telung puluh loro liter kain sutra sing disulam emas, pitung puluh liter kain sutra polos, lan akèh banget sandhangan lan barang liya sing regané luwih murah. Saliyane bandha sing bisa dipindhahake mau, Eudokia uga duwé bandha sing ora bisa dipindhahake: tanah, désa, lan kabupatèn sakabèhé, sing saben taun ngasilaké nganti wolung atus lan rong ewu[2145] . Sawisé nyelehaké kabèh bandha kuwi ing sikilé presbiter sing mimpin griya pitulungan greja, Eudokia sing pinaringan berkah ngundang kabèh abdi dalem lanang lan wadon lan maringi marang wong-wong mau rong ewu koin sing dijupuk saka peti, uga piranti, tirai, kasur alus, perabot mewah sing disepuh emas, lan kabèh sing éndah ing omah sing ora ana ing peti; kabèh mau diwènèhaké marang wong-wong mau lan dipérang. Pungkasané, dhèwèké ngucapaké tembung pungkasané:

"Aku mbebasake kowe," pangandikane Eudokia, "saka pakaryan samentara iki; lan kowe, yen kersa, bisa enggal mbebasake awakmu saka pakaryan setan uga. Mula, bebasna awakmu, yen kowe manut marang tembungku lan mbalik marang Kristus, Gusti sejati, lan Panjenengané bakal maringi kowe kamardikan langgeng sing diduwèni para putraning Gusti, lan nulis jenengmu ing pasukane.

Banjur, nalika ngadhep presbiter, Eudokia kandha:

'Saiki, bapakku, kowe sing kudu ngurus kabèh sing wis diajokaké marang kowe lan ngatur manut kersamu, amarga aku ngupaya Gusti sing ngupaya aku.'

Presbiter, gumun marang owah-owahan sing cepet lan ora disangka-sangka ing dhèwèké, marang pangapurané lan katresnan gedhé marang Gusti Allah, kandha marang dhèwèké:

'Begja kowe, Eudokia, awit kowe wis pantes kapilih dadi salah siji saka para dara ing kamar panganten Kristus: kowe wis ngerti wektu rawuhe Sang Penganten, lan kowe uga wis ngerti carane mlebu ing kamar panganten. Satemene, kowe wis ngati-ati banget supaya ora ketinggalan ing njaba kraton: kowe wis ngisi lentermu nganggo lenga, lan pepeteng ora bakal nguasani kowe. Terusna ngrembaka ing kekuwatan kabecikan iki, lan Gusti Allah bakal nulungi kowe; lan dongakna aku, wong dosa, amarga kowe pantes kalebu ing antarane para wali.

[2144] Litra iku sawijining unit bobot sing padha karo 72 zolotnik. Ing pérak, regané nganti 42 rubel; ing emas, nganti 506 rubel.

[2145] 'Aja nganti katon aneh utawa ora bisa dipercaya marang sing maca lan sing ngrungokake,' – kaya sing kacathet ing Minei-Chet'i – ora kaget utawa ora bisa dipercaya manawa bojo sing dosa entuk kasugihan gedhe liwat pelacuran, kaya sing dicritakaké, amarga ing antarané wong Yunani, sing durung ngerti Gusti Allah sing sejati lan nyembah berhala, para pelacur ora mung ora diremehake, nanging malah diurmati banget, kaya ta, Aphrodite, sing malah diitung ing antarane dewa-dewa angkuh. Babagan kasugihan para pelacur Yunani, kita nemokake ing tulisan para sejarawan kuna. Phryne, sawijining pelacur saka Athena, sawisé Alexander Agung ngrubuhaké tembok watu kutha Yunani misuwur Thebes, nawakaké kanthi biaya dhéwé kanggo mbangun manèh tembok mau lan mulihaké kutha mau dadi luwih apik tinimbang sadurungé, kanthi syarat yèn tulisan ing ngisor iki dipasang ing tembok: 'Alexander ngrusakaké, lan Phryne pelacur mbangun manèh'. Laisa, sawijining gundhastan Korintus, sugih lan misuwur banget nganti, miturut sawetara cathetan, ing sawijining wektu kabèh Yunani ana ing ngarep lawangé. Phaïs, pelacur Atena liyane, ayu banget, misuwur, lan sugih nganti Ptolemy, raja Mesir pisanan sawisé Alexander Agung, ora isin nggawe dhèwèké garwa sahé. Radone saka Thrace, sawijining pelacur Mesir, nduwèni bandha sing akèh banget nganti, kanggo nyonto kamulyané para raja Mesir, dhèwèké dhéwé ngedegaké piramida kanggo kamulyané dhéwé, sing ora kalah karo piramida kraton. Lan Eudokia padha karo wong-wong mau ing cara urip lan kasugihane; nanging nalika dheweke nyelakake kabeh iku, dadi mlarat ing roh lan badan, lan nyenengake Gusti lumantar tobat, dheweke dadi kaya prawan suci, mlebu ing pangibadah bebarengan karo Malaikat, lan dadi ahli waris kasugihan langgeng sing durung ana mripat sing tau weruh.

Ing wektu iku, ingkang kinurmatan Germanus, kang padhang dening sih-rahmaté Roh Suci, rawuh; lan nalika panjenengané mirsani yèn Eudokia wis nyumbangaké tanahé marang Gusti, wis mbebasaké para budak lanang lan wadon, lan wis dadi mlarat—ing babagan rohani lan donya—kanggo katresnané Kristus, panjenenganipun nggawa piyambakipun lan nuntun dhumateng biara wanita ingkang dipun duweni ing negari panjenenganipun, boten adoh saking biara priya panjenenganipun, lan ing kono piyambakipun dipun cukur rambute dados biarawati; lan piyambakipun nyawisake dhiri ing pakaryan lan tapa brata gesang biara, ngabdi dhumateng Gusti awan lan bengi.

Gusti Herman nduwèni pitung puluh biksu ing coenobiumé[2146] , lan telung puluh biarawati ing biara ing ara-ara samun, ing antarané ana Santa Eudokia. Sawisé telung welas wulan, abbes biara kuwi, sing aranè Charitina, sing wis urip suci, séda. Ing sangisoré pituduhé, Eudokia ngalami kamajuan gedhé ing upaya spiritualé; dhèwèké ngapalaké Mazmur kabèh lan, amarga padhangaké Roh Suci, sawisé maca Kitab Suci sakabèhé sapisan kanthi tliti, dhèwèké mangertèni kanthi cetha. Amarga dhèwèké ngluwihi kabèh seduluré ing laku puasa, kabèh sarujuk milih dhèwèké dadi abbess. Lan Gusti Allah cepet maringi pratandha pantesé lan negesaké kapilihane kanthi mujijat.

Ana sawijining priya enom jenenge Philostratus, wong sugih sing biyen tau tresna marang dheweke, kelingan tresna lawas marang Eudokia lan, kobong karo napsu amarga godhané setan, wiwit nyusun cara kanggo nggodha dheweke bali menyang tumindak ora susila sing biyen. Sawisé dipikir dawa lan saya kobong katresnané saben dina, dhèwèké pungkasane nyusun akal kaya ngéné. Dhèwèké nganggo jubah biara lan nggawa emas sakabisané, banjur mlaku menyang biara Eudokia kanthi tekad kuat arep nglakoni rencanané.

Nalika dhèwèké ngetok lawang biara, penjaga lawang sing ndelok saka jendhela takon:

'Kowe nggoleki apa ing kene, wong?'

Dheweke mangsuli:

'Aku, wong dosa, teka supaya kowe ndedonga lan mberkahi aku.'

Penjaga lawang kandha:

'Wong lanang ora diijini mlebu ing panggonan iki, sedulur, nanging ora adoh saka kene kowe bakal nemokake biaraé Gusti Hermann: ing kana kowe bakal nampa pandonga lan berkah, nanging aja gawe repot kita kanthi ngetok lawang kene: kowe ora bakal diijini mlebu.'

Sawisé ngomong kaya ngono, cah wadon iku nutup jendhela. Karo isin lan nyesel, nanging kobong tresna marang Eudokia, Philostratus mangkat menyang biara Herman lan tekan ing wektu sing pas. Nalika ketemu karo Herman sing pinaringan berkah, kang lagi lungguh ing gapura biara maca buku, Philostratus nyemba nganti nyentuh lemah ing ngarepé. Sang sesepuh suci, manut adat biara, ngaturaké pandonga, lan Philostratus nampa berkahé. Herman sing kinurmatan kandha:

'Lungguh, sedulur, lan critakna marang aku: saka nagara endi lan saka biara endi kowe teka?'

Dheweke mangsuli:

Kula putra tunggal saking tiyang sepuh kula ingkang nembe séda; kula boten kersa poligami, nanging kepéngin ngabdi dhumateng Gusti minangka biksu, lajeng langsung nampi pratandha gesang biksuan—bajunipun punika—lan kula badhé ngupados papan lan guru ingkang saged maringi pitutur dhumateng kula babagan tata gesang biksuan.' Wus mireng kasucian Panjenengan, Bapak ingkang kinurmatan, kula sampun lumampah adoh saking ingkang saged kula rawuh mriki, kersa sujud ing sangandhaping panjenengan lan nyuwun supados panjenengan kersa nampi kula, ingkang kepengin tobat saking dosa-dosa ingkang sampun kapengker, mlebet ing biara panjenengan.

Nalika piyambakipun ngandika, Sang Herman sing pinaringan berkah mandeng kanthi teliti marang piyambakipun lan, nalika nyumurupi watak sensualipun, ngendika:

'Kowe kepengin nindakake pakaryan ageng, anakku; aku ora ngerti apa kowe bakal duwe kekuwatan kanggo kuwi. Kita para sepuh meh ora bisa nolak godaan setan sing nuntun marang najis; mula apa sing bakal kelakon marang kowe, cah enom sing lagi ana ing puncak urip, ing taun-taun gairah geni sing kobong?'

Philostratus mangsuli:

[2146] Kinovia iku sawijining biara sing ngetutaké aturan komunal, ing ngendi kabèh wong manggon bebarengan lan diparingi pangayoman déning biara.

'Bapa! Apa ora ana tuladha urip luhur sing digawé déning para mudha kaya aku, sing kanthi wani ngungkuli godaan? Eudokia panjenengan, sing wis akèh tak krungu—amarga kasohor amarga uripé sing luhur ing endi-endi—apa dhèwèké ora isih enom lan apa ora urip mewah? Nanging dhèwèké nggatekaké pitutur Panjenengan lan saiki tetep ajeg lan ora goyah ing urip monastiké, sawisé ngalahaké hawa dagingé. Kula ora bakal ndhelikaké, Bapa: kula krasa banget kaparingan inspirasi déning tuladhané lan kepéngin niru dhèwèké. Aku kelingan sepira ayune dhèwèké , sepira sugihé, lan ing panglipur apa waé dhèwèké biyèn nglampahi wektu; nanging banjur dhèwèké malih sakedhap lan miwiti ngabdi marang Kristus lumantar dalan sempit lan kebak sedhih. Yen dhèwèké bisa nyisihaké kabèh kuwi lan matèni karsa-karsané demi katresnané marang Kristus, kenapa, Rama, Panjenengan ora nyandhak pangajab marang aku, priya, sing luwih kuwat tinimbang wanita? Yen aku bisa ketemu dheweke mung sapisan, aku ngarep saka pacelathon lan piwulange aku bakal entuk semangat kang kobong kanggo Gusti Allah lan kekuwatan kanggo perjuangan, supaya kuwi cukup kanggo aku nganti pungkasaning uripku kanggo ngalahake lan nyingkiri kabeh godaan setan.

Hermann, abdi Gusti, krungu tembung kaya ngono, nganggep goroh iku bener lan, mikir yèn dhèwèké pancèn kepéngin ngabdi marang Gusti, kandha marang dhèwèké:

'Kita ora bakal ngalangi kowe, anakku, saka ketemu Eudokia lan nampa piwulang migunani saka dheweke, amarga kowe kepengin ngetutake dalan kabecikan miturut tuladhané.'

Sawisé kuwi, Abas Herman nyaur sawijining biksu sepuh sing kinurmatan, sing biyèn kerep nggawa kemenyan menyang biara lan asring dikirim menyang kana kanggo ngurusi kabutuhan penting. Marang dhèwèké, Herman kandha:

'Nalika kowe lunga menyang biara wanita, ajak sedulur iki bareng: supaya dhèwèké bisa ndeleng Eudokia, amarga dhèwèké kepéngin éntuk paédah rohani saka dhèwèké lan niru uripé sing takwa.'

Sawisé sawatara wektu, biksu kuwi kudu menyang biara, lan manut dhawuhé abbot, dhèwèké nggawa sedulur enom mau bareng. Philostratus, nganggo jubah biara kaya srigala nganggo kulit wedhus, mlebu biara lan nalika ndeleng Pengantené Kristus, Santa Eudokia, kaget karo penampilané sing andhap asor, kamlaratané, lan awaké sing kurus kering. Wajangé pucet, mripaté menunduk, lambéné meneng; sandhangané wis bolong-bolong, ambené mung tikar ing lemah, lan ing ndhuwur ana kaos rami sing kasar. Nalika nemokake wektu sing pas, dhèwèké miwiti ngomong alon-alon (para biarawati liyané padha ngadeg adoh):

Apa tegese iki, Eudokia? Sapa sing ngapusi kowe—kowe sing biyen manggon ing kamar kaya kraton, kebak bandha lan kabungahan, lan tansah seneng lan gumbira—lan nggawa kowe menyang panggonan sengsara iki? Sapa sing wis nyabut kowe saka kutha agung kuwi, ing ngendi kowe mlaku nganggo busana paling éndah lan saben wong ngajeni kowe, gumun marang kaendahanmu lan muji kowe kanthi macem-macem pujian? Sapa penyesat sing nuntun kowe saka kabungahan kaya ngono menyang kamlaratan lan kasangsaran total, menyang urip sing ringkih lan hina iki? Lan saiki kabèh Heliopolis padha nggoleki panjenengan; saben wong padha kangen arep ndeleng panjenengan; malah témbok kraton panjenengan sing megah padha nangis kangen marang panjenengan. Aku matur atas jenengé rakyat; aku dikirim marang panjenengan déning kabèh wong kanggo nyuwun supaya panjenengan mbalèk menyang kutha lan kanthi rawuh panjenengan mungkasi sedhihé rakyat. Rungokna aku, gusti, tututi aku, tinggalna biara sengsara iki, tinggalna keluwen, sandhangan kang ambune ora enak, amben kasar saka kain rami, lan bali maneh menyang kratonmu, menyang hiburan lawasmu, menyang kasenengan sing biyen kowe nikmati kanthi akèh. Sanajan kowe wis nyia-nyiake bandhamu, mènèhaké marang wong liya kanthi sia-sia, kabèh wong siap ndadèkaké kowe sugih manèh. Ngapa kowe mandheg lan ragu-ragu? Ngapa, nalika saben wong tresna marang kowe lan kepengin kowe begja, kowe malah dadi mungsuh lan panyiksa awakmu dhéwé? Apa ora mubadzir, apa ora isin, ndhelikaké pasuryan sing ayu kaya ngono ing pepeteng urip biara? Apa ora mubadzir ngrusakaké mripat kaya sinar srengéngé kuwi kanthi nangis lan luh sing ora perlu? Apa gunane ngentekake awak enom sing ayu iki kanthi luwe, ngelak, lan sangsara liyane? Endi saiki wewangianmu sing biyen kowe gunakake kanggo ngisi udara ing kutha nganti kabeh wong padha nganggep kowe kaya dewi?[2147]

[2147] Para penganut pagan maringi dewa lan dewi kabèh sipat manungsa, kalebu cacat, sanadyan ing tingkat paling unggul. Mulane padha nyawisake minangka peparing apa sing dianggep paling ajiné lan paling endah ing urip manungsa: panganan istimewa sing éndah, omben-omben larang, zat wangi-wangian, lan sapituruté. Mula, Eudokia, sing kebak kemewahan, ayu, tansah nganggo busana mewah lan wangi-wangian, pancen bisa katon marang wong-wong jamané kaya sawijining dewi.

Nanging kowe kanthi rela milih ambune urip gelandangan sing diremehake tinimbang wewangian iki! Sapa sing nuntun kowe mlebu ing ilusi iki? Apa pangarep-arep palsu sing ngalihake pikiranmu saka kasugihan gedhe kaya ngono, sing sejatine bisa tambah maneh? Sapa wong sugih sing nolak bandhaé utawa mbuwang-mbuwang tanpa guna kaya sing kowe lakoni? Nanging kita ngerti ing endi panggonané bandha sing kowe tolak, lan kita bisa gampang mbalekake marang kowe – bali waé menyang kutha kita, Putri Eudokia! Aku wis nggawa emas sing cukup kanggo lelungan, lan kita bakal mbalekake sing liyane—sing wis kowe sia-siakake—nalika kita tekan Heliopolis.

Nalika dhèwèké ngucapaké tembung edan kuwi, Eudokia mandeng marang dhèwèké kanthi nesu lan, ora kuwat ngrungokaké manèh tembung licik lan muji-mujié, kandha marang dhèwèké kanthi nesu:

Mugi Gusti Allah Pangapura nglarang kowe! Gusti kita Yesus Kristus, Hakim sing Adil, sing dakkawula—sanadyan aku ora pantes—ora bakal ngidini kowe, sing teka kene kanthi niyat ala, bali marang Panjenengané, amarga kowe iku anaké setan.'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké ngembusak napas ing pasuryané, lan sakwisé kuwi biksu palsu lan juru godha terkutuk kuwi tiba mati ing lemah. Para biarawati, sing wis weruh wong loro mau padha rembugan nanging ora krungu omongane, padha ngeri banget nalika weruh kancane Eudokia tiba ing lemah amarga ambeganane lan mati ing ngisore sikile. Wiwitané padha gumun marang prastawa gaib kuwi lan ngenali yèn iku pakaryané Gusti Allah, nanging banjur padha wedi menawa wong donya lan para hakim bakal krungu kedadeyan iki lan nindakake panyelidikan minangka pembunuhan, lan ngobong biara, amarga wong Yunani sing nyembah berhala sengit marang wong Kristen lan biara. Amarga ora wani takon marang Eudokia, padha rembugan apa sing kelakon ing antarané dheweke. Lan salah sijiné kandha:

'Ayo padha ngenteni dhisik: bengi wis arep teka; ayo padha ndedonga ing wayah bengi; mbok menawa Gusti bakal maringi pratandha marang kita babagan panyebab seda sang biksu iki lan nuntun kita apa sing kudu ditindakake.'

Wayah tengah wengi teka. Sadurunge kidungan tengah wengi lumrahe diwiwiti, Gusti katon marang Eudokia ing sawijining ngimpi lan ngendika:

'Bangun, Eudokia, lan mulyakna Gustimu. Ndongaa ing dengkulmu ing jejere mayit panggodha sing dikirimaké marang kowe déning setan, lan Aku bakal paréntah dhèwèké supaya tangi; lan dhèwèké bakal tangi lan bakal ngakoni Sapa Aku iki, marang Sapa kowe pracaya, lan sih-Katriningsun bakal nglimputi kowe.'

Sawisé tangi, Eudokia ndedonga marang Gustiné lan nguripaké manungsa mati mau. Philostratus, tangi saka pati kaya tangi saka turu, ngenali Gusti sejati sing wis paring welas asih marang dhèwèké, banjur sujud ing sikilé wong sing pinaringan berkah mau lan kandha:

'Aku nyuwun marang kowe, Eudokia sing pinaringan berkah, abdi sejati saka Gusti Sejati, tampani aku sing tobat, lan apura aku, amarga aku wis nyusahake kowe nganggo tembung-tembung sing licik lan ora suci. Saiki aku mangertos sepira Agung lan welas asihé Gusti sing kowe layani.'

Lan Eudokia sing pinaringan berkah kandha marang dheweke:

'Mlaku kanthi tentrem; aja lali marang berkahing Gusti sing wis diparingake marang kowe; aja nyimpang saka dalan sing bener saka iman suci sing wis kowe kenal lan sing wis kowe janjeni bakal nglakoni.'

Ing wektu kuwi, nagara dipimpin déning Raja Avrilian (dudu Kaisar Romawi, nanging wong liya sing jenengé padha, sing ana ing sangisoré panguwasa Kaisar-kaisar Romawi), lan Eudokia dipfitnah marang dhèwèké. Para pangagumé biyèn padha kumpul lan sawisé rembugan, padha nulis layang marang raja, nuduh Eudokia wis nggawa menyang ara-ara samun pirang-pirang emas, jumlahé padha karo simpanan kraton. Padha nyuwun marang raja supaya nyedhiyakake pasukan prajurit, supaya sawise nemokake wong sing mlayu iku, padha bisa nggawa bali menyang kutha lan mbalekake emas mau menyang kasultanan, amarga dheweke wis mlebu agama Galilea marang Kristus lan nolak dewa-dewa sing malah disembah para raja. Nalika krungu babagan akèh emas kuwi, Aurelian langsung sarujuk karo panjaluk mau lan, sawisé nyaur sawijining bangsawan sing aranè E[2148] , dhèwèké mènèhi dhawuh supaya nggawa prajurit, nyekel Eudokia bebarengan karo emasé, lan nggawa dhèwèké marang dhèwèké. Kanthi nggawa telung atus prajurit, bangsawan kuwi mangkat menyang ara-ara gersang, menyang biara

[2148] 'Komit' iku pejabat khusus sing tanggung jawab nglumpukaké pajeg sang tsar. Istilah iki uga digunakaké sacara umum kanggo nyebut gubernur kutha.

ing ngendi Eudokia manggon. Nalika padha lelungan, Gusti katon marang Eudokia ing wayah wengi lan ngendika:

'Raja nesu marang kowe, nanging aja wedi: Aku tansah ana ing sisihmu.'

Nalika sang adipati lan pasukane weruh tembok biara, dhèwèké mandheg ngentèni pepeteng, awit dina meh rampung, lan dhèwèké mbageake pasukane dadi pirang-pirang klompok supaya bisa nyerang biara saka kabèh arah ing wayah bengi. Lan pas padha arep miwiti nyerang, kakuwataning Gusti Allah sing maha kuwasa saka tangan sing ora katon ngalang-alangi, lan sakwengi padha ora bisa maju sanadyan mung siji langkah menyang biara. Esuk sumunar. Padha bisa ndeleng tembok biara nanging ora bisa nyedhaki; telung dina telung bengi upaya-upaya padha gagal, lan padha bingung apa sing kudu ditindakake sabanjure.

Lan banjur, dumadakan, ana ula gedhé sing medeni nyerang wong-wong mau, lan wong-wong mau, mbuwang senjatane, mlayu kanthi ketakutan. Nanging sanadyan wis bisa uwal saka patemon ula, padha ora bisa uwal saka bisa. Amarga kena ambegan pati saka ula, sawatara mati langsung ing papan, dene liyane ambruk meh ora urip ing dalan; banjur sang adipati bali marang raja mung karo telung prajurit. Raja sing nesu banget kandha marang para bangsawané:

'Apa sing kudu kita lakoni karo tukang sihir iki sing wis matèni akèh prajurit nganggo mantrané? Apa saran panjenengan? Kewajiban kaya ngéné ora kena luput saka paukuman.'

Sawisé rembugan, putrané raja kandha:

Aku bakal lunga karo pasukan gedhe, ngratakake sarang pelacur iki nganti rata karo lemah, lan nggawa Eudokia mrana.

Tsar lan kabeh wong liya sarujuk, lan ing dina sabanjure putrané Tsar mangkat bareng prajurit-prajurité kanggo ngrusak biara ing ara-ara samun lan nyekel Eudokia. Ing dalan, dhèwèké nemoni sawijining désa sing kagungan bapaké lan, nalika bengi arep teka, mutusaké mandheg bengi ing panggonan istirahat sing trep iki. Kanthi semangat enom sing nyurung, dhèwèké mlumpat saka jarané, nabrak watu lan tatu parah ing sikilé, nganti kudu digendong menyang amben déning para prajurit. Ing wayah bengi, kahanané saya parah lan dhèwèké seda; para prajurit banjur bali marang sang raja, nggawa jenazah anaké sing wis seda. Nalika weruh putrané mati dumadakan, raja tiba lan mati. Kabèh warga kutha padha nglumpuk, lan wong-wong padha nangis, meratapi putrané raja lan raja dhéwé sing mati amarga sedhih. Ing antarané wong-wong mau ana Philostratus. Nedhêk para abdi dalêm sang raja, dhèwèké kandha yèn Eudokia iku abdi Gusti, lan ora ana sing bisa nglarani dhèwèké, amarga dhèwèké dilindhungi kuwasa swarga. Nanging yèn sang raja péngin ndeleng anaké isih urip, dhèwèké kudu ngutus panyuwunan kanthi hormat marang Eudokia, supaya dhèwèké bisa nyuwun marang Gusti supaya murubaké bocah sing wis mati.

"Aku dhéwé," kandha Philostratus, "wis ngrasakaké kakuwatan pandongané lan welas asihé Gusti."

Krungu kabar iki, raja rada tentrem maneh lan sawisé krungu kanthi luwih rinci saka Philostratus apa sing wis kelakon marang dhèwèké, raja pracaya marang omongané lan langsung ngutus tribune[2149] Babil marang Eudokia karo layang sing hormat, andhap asor, lan nyuwun. Nalika dhèwèké tekan biara, Santa Eudokia kanthi andhap asor nampa layang sang raja lan kandha:

'Ngapa raja ngirim layangé marang aku, wong dosa sing sengsara lan ora pantes?'

Nalika ngenteni sang wali maca layang sang raja, tribune mlebu salah siji kamar biara lan nalika weruh ana buku mbukak, dheweke nyedhak lan maca: *'Begja wong-wong sing netepi wahyu-wahyu-Nya, sing ngupaya Panjenengané kanthi sakabehing atiné'* (Mazmur 118:2); lan sawisé maca nganti pungkasan mazmur, dhèwèké ngantuk lan nyandhak sirahé ing buku, banjur turu. Ing ngimpi, ana priya enom padhang sumunar sing muncul marang dhèwèké lan nyikut sisihé nganggo tongkat sing digenggem ing tangané, kandha:

'Bavila, tangi! Wong mati iku ngenteni kowe.'

Sawisé tangi, Vavila kaget banget amarga wahyu Malaikat mau lan nyritakaké marang Eudokia sing suci, nyuwun supaya dhèwèké langsung diparingi pamunduran. Dhèwèké nglumpukaké kabèh para biarawati lan kandha marang wong-wong mau:

'Apa sing panjenengan paringi pitutur marang kula babagan apa sing wis ditulis raja marang kula sing asor iki?'

[2149] 'Tribun' iku wakil panguwasa militer, komandan pasukan cilik, padha karo kolonel jaman saiki.

Para biarawati padha mangsuli bebarengan:

'Rahmaté Roh Suci nuntun panjenengan: tulisen marang raja apa waé sing nyenengaké Gusti.'

Sawisé ngaturaké pandonga saka jeroné manah, sang wali lungguh lan nulis marang sang raja kaya mangkéné: 'Aku, wanita sing asor, ora ngerti ing acara apa Paduka kersa ngutusaké layang marang aku. Aku, wanita sing ora pantes lan wong dosa, sing disalahake nuraniku amarga akèh kaluputan sing nggegirisi, ora duwe kawani nyuwun marang Kristus Gustaku supaya welas asih marang sampeyan lan mbalèkaké anakmu kanthi urip. Nanging kula nyandhak pangajeng-ajeng kula ing kabecikan lan kakuwatan Gusti kula ingkang sampurna, bilih Panjenenganipun badhe paring welas asih ageng dhumateng paduka lan putra paduka, menawi paduka pitados kanthi sajati ing Gusti ingkang maringi gesang malih dhumateng ingkang sampun seda, lan nyandhak pangajeng-ajeng dhumateng Panjenenganipun. Ora mungkin nyebut jenengé sing suci lan ngajeni lan ndedonga marang Panjenengané kanggo apa waé kajaba yèn kowé kapisan pracaya marang Panjenengané kanthi kabèh atimu. Mula, yèn kowé pracaya kanthi kabèh atimu, kowé bakal nyeksèni kamulyan agungé Gusti sing langgeng, dadi pantes nampa rahmaté, lan ngrasakaké berkahé.'

Sawisé nulis layang lan nyegelé kaping telu nganggo pratandha salib, dhèwèké maringi layang kuwi marang utusan lan ngutusé lunga. Nalika bali marang raja, tribune ora mènèhi layangé Santa Eudokia marang raja, nanging nyelehaké ing dhadha wong mati kuwi, karo muni jenengé Kristus kanthi banter. Sakwise kuwi, wong mati kuwi urip maneh, mbukak mripaté, ngomong lan tangi kaya saka turu, urip lan waras. Kabeh wong kaget lan kebak rasa ngajab marang pangayoman sing luar biasa kuwi. Lan raja muni banter:

'Gedhé sanget Gusti Allahé Eudokia wong Kristen! Gusti Allah sing sejati lan adil iku Gusti Allahé wong Kristen! Kanthi adil akèh wong padha nyuwun pangayoman marang Panjenengan, lan kanthi taat wong-wong sing pracaya marang Panjenengan, Kristus Sang Gusti, tumindak! Panjenenganipun uga nampi kula, yaiku Eudokia, nalika kula rawuh marang Panjenengan, awit kula pitados dhumateng asma Panjenengan ingkang suci lan ngakeni bilih Panjenengan punika Gusti Allah ingkang Sajati, ingkang suci lan pinaringan berkah salami-laminipun!

Sawisé pracaya marang Kristus Allah, raja mau dibaptis déning uskup kutha, bebarengan karo garwané lan anak lanangé—sing wis dibangkitaké saka pati—lan anak wadoné Gelasia. Sawisé kuwi, sawisé maringi sedekah sing akèh marang wong mlarat lan mbutuh, dhèwèké ngirim pirang-pirang emas marang Santa Eudokia kanggo pambangunan gréja suci. Sateruse, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dibangun kutha ing panggonan persis ing ngendi Eudokia biyèn manggon, lan asring nulis surat marang dhèwèké, nyuwun pandonga suci. Ora suwé, sang raja, sawisé makmur ing iman suci lan kabecikan, séda ing pangayomané Gusti, lan garwané séda ora suwé sawisé kuwi. Putrané diangkat dadi diaken, lan sawisé uskup seda, dhèwèké diangkat dadi uskup. Babadhèwèké, Gelasia, adoh saka kesombongan donya lan ora kepéngin omah-omah, nanging kepéngin ngabdi marang Gusti, dhèwèké nyusup menyang biara Santa Eudokia lan manggon ing kana nganti seda, ngabdi marang Gusti kanthi tekun lan nyenengaké Panjenengané.

Ing wektu kuwi, kejahatan pagan nyebar, lan akèh wong sing nyembah Gusti kanthi rahasia kabukak déning wong-wong sing sengit marang Gusti lan dipaksa ngalami nasib sing padha. Ing wektu kuwi, gubernur kutha Heliopolis yaiku Diogenes, sawijining pembela semangat dewa-dewa palsu, peladen sing paling setya, lan panganiaya marang wong-wong sing ora gelem nyembah berhala. Dheweke kepengin njupuk putri kraton sing kasebut mau, Gelasia, dadi garwane, usulan sing disetujoni bapakne, Aurelian, nalika dheweke isih durung pracaya. Nanging nalika wis padhang dening baptisan suci, dheweke nolak maringi putrine marang garwa sing durung pracaya kajaba yèn garwa mau gelem pracaya marang agama Kristen. Ora suwe sawisé kuwi, Avrilian seda, lan Gelasia, amarga wedi yèn Diogenes bakal maksa dhèwèké, mlayu, kaya sing wis kasebut, menyang biara Santa Eudokia; nanging ora ana sing ngerti persis ing ngendi dhèwèké lunga. Mung ana kabar angin yèn dhèwèké ndhelik ing sawijining panggonan cedhak Eudokia. Gubernur Diogenes ngutus limang puluh prajurit kanggo nyekel Eudokia, minangka wong Kristen, kanggo dipriksa. Nalika prajurit-prajurit mau ngoyak dheweke, Gusti katon marang Eudokia ing wayah bengi lan ngendika:

'Anakku Eudokia! Tetep waspada lan ajeg ing pracayamu. Wektu wis teka kanggo kowe ngakoni AsmaKu lan ngluhurake kamulyanKu. Tugas sing arep kowe lakoni wis cedhak. Ora suwe maneh, wong-wong sing medeni kaya kéwan galak bakal nyerang kowe, nanging aja kélangan semangat utawa wedi, amarga Aku bakal dadi kanca caket lan pitulungan sing setya ing kabèh pakaryan lan perjuanganmu."

Sawisé panglihatan kuwi rampung, para prajurit munggah tembok biara ing wayah wengi. Biarawati sing kinurmatan, sawisé mangertèni iki liwat wahyu ilahi, metu kanggo nyambut lan takon:

'Apa sing nggawa kowe mriki? Sapa sing kok goleki?'

Para prajurit nyekel dhèwèké lan takon bab Eudokia. Dhèwèké janji bakal nyerahaké Eudokia marang wong-wong mau, asal padha ngeculaké dhèwèké sedhela. Lan sawisé mlebu gréja, dhèwèké munggah menyang altar suci, mbukak relikwi sing isiné Misteri Urip sing Paling Suci saka Kristus, lan njupuk sawatara pérangan saka harta suci agung iki, banjur nyumputaké ing dhadhane. Sawisé kuwi, dhèwèké metu lan kandha marang para prajurit:

Aku iki Eudokia; gawa aku lan antarku marang sing ngutus kowe.'

Padha njupuk dheweke lan nggawa bebarengan. Wengi peteng tanpa rembulan, lan tiba-tiba katon priya enom sing sumunar lan ayu, nggawa obor ing ngarepé lan madhangi dalan. Iku Malaikaté Gusti, sing mung katon déning Eudokia, déné para prajurit ora weruh dheweke utawa padhange. Para prajurit kepéngin nyandhak Eudokia ing punggung keledai, nanging dheweke nolak lan kandha:

'Ana sing numpak kereta kuda, ana sing numpak jaran' (Mazmur 19:8), nanging aku, pracaya marang Kristus, bakal mlaku nganti tekan pungkasan.'

Sawisé tekan kutha, gubernur mréntahaké supaya Eudokia dipenjara rong dina; ing dina katelu, dhèwèké nyaur kepala panjara lan takon marang dhèwèké:

'Apa ana wong sing wis menehi dhaharan utawa omben-omben marang dukun sihir kuwi?'

Penjaga mau mangsuli:

'Aku sumpah ing ngarsamu, gusti, manawa ora ana siji wae sing wis maringi dhèwèké panganan utawa omben-omben, lan saben aku ndelok dhèwèké, aku tansah weruh dhèwèké sujud ing lemah, ndedonga (miturutku) marang Gustiné.'

Gubernur kandha:

'Sesuk aku bakal nindakake panyelidikan lan nganakake sidang babagan dheweke, nanging saiki aku sibuk karo prakara liya.'

Ing dina kaping papat, gubernur Diogenes lungguh ing pangadilan lan mréntahaké supaya Eudokia digawa ngadhep dhèwèké. Nalika ndeleng dhèwèké sing andhap asor, nganggo sandhangan kumel, sirahé menunduk, dhèwèké mréntahaké para abdi supaya mbukak pasuryané, lan pasuryané langsung sumunar kaya kilat. Diogenes kaget lan meneng suwe, kagum marang kaendahan lan kaagungan raié sing ora bisa diungkapaké, sumunar kanthi rahmat ilahi. Sawisé suwe ndelok kaendahané, atiné kélangan emosi lan, muter marang para hakim, kandha:

'Aku sumpah marang dewané, srengéngé! Kaendahan kaya iki ora kena dipatèni, kaya srengéngé dhéwé. Aku ora ngerti apa sing kudu tak lakoni!'

Salah siji hakim kandha:

'Apa Paduka ora mikir yèn kaendahan kaya ngéné iki alamiah? Ora, iki mung penampakan gaib. Apa Paduka ora ngerti kakuwatané para dukun sihir? Lan nalika mantrané pecah, cacaté alamiahé bakal langsung katon.'

Gubernur ngandika marang gadis iku:

'Kaping pisan, critakna marang kita jenengmu, asal-usulmu, lan riwayat uripmu.'

Kanthi nggawe pratandha salib, sang wali ngendika:

'Jenengku Eudokia, lan ora perlu takon bab asal-usul utawa cara uripku; mula, aku nyuwun marang Panjenengan, Gubernur, aja mbuang wektu kanggo omongan kosong, nanging tindakna marang aku apa sing biasane Panjenengan tindakake marang wong Kristen. Adili aku, siksa aku sak kersamu, patèni aku, nanging aku nyandhak pangarep-arep marang Kristus, Gusti Allah sejati, manawa Panjenengané ora bakal ngremehake aku utawa ninggalake aku.

Gubernur kandha:

'Kowe mangsuli pitakon cekak nganggo jawaban sing dawa banget; piro maneh sing bakal kowe omongake nalika kita miwiti nyiksa kowe? Mula, critakna: kenapa, sawise ninggal kutha lan nolak para dewa, kowe lunga menyang ara-ara gersang, nggawa harta rakyat lan kanthi licik ngosongake kas kutha?'

Wong suci mangsuli:

Bab kenapa aku ninggalaké kutha, aku bakal ngomong mung nganggo siji tembung: aku bébas, lan aku nindakake apa sing tak karepaké.' Undhang-undhang apa sing nglarang wong merdika menyang endi wae sing dikarepake? Bab tuduhan nyolong emas, aku kepengin banget sing nyebarake fitnah iku ngadhepi aku; banjur fitnah iku bakal kabukten lan gorohé bakal sirna ing ngarepé kabeneran. Apa pancen aku lunga sawisé nyolong barang sing kagungané wong liya?"

Sawisé perselisihan dawa, sang wali tetep teguh ing tembungé lan ajiné iman. Banjur gubernur mréntah supaya dhèwèké digantung ing wit lan dipukul kanthi kejem déning papat prajurit. Para prajurit nyekel dheweke, nyopot sandhangane nganti pinggang lan ngantungake dheweke. Nalika padha nyopot sandhangane, sawijining bagéan saka Awaké Gusti sing Paling Suci lan Maringi Urip, sing digawa nalika ninggalake biara, tiba saka dhadhane. Para abdi, ora ngerti apa iku, njupuk lan nggawa marang gubernur. Nalika dheweke ngulurake tangane kanggo njupuk kuwi, tangan gubernur langsung kobong dening geni gedhe, sing nglelehake para abdi panyiksa lan nglarani pundhak kiwa gubernur. Dheweke ambruk ing lemah kesakitan lan njerit marang srengenge, sing disembah minangka Gusti:

'Duh Pangeran Srengéngé! Warasaké aku, lan aku bakal langsung mbuwang tukang sihir iki menyang geni. Aku ngerti yèn Panjenengan ngukum aku amarga durung mbasmi dhèwèké nganti saiki!'

Nalika krungu tembung kuwi, geni udan kaya kilat tumuju marang dheweke lan mateni, nglelehake awaké kaya arang geni. Wedi lan ajrih nyerang kabèh wong. Nanging ana sawijining prajurit sing weruh Malaikaté Gusti sing sumunar padhang ngadeg cedhak sang wali, ngandikani ing kupingé lan maringi panglipur, nutupi awaké nganggo kain sing luwih putih tinimbang salju. Nalika weruh kuwi, prajurit mau nyedhak marang sang wali lan kandha:

'Aku uga pracaya marang Gustimu; tampani aku, abdi sing tobat saka Gusti kang urip.'

Wong suci mau mangsuli:

Mugi sih rahmat pangowahan ati sing tulus tumeka marang kowe, anakku. Aku weruh kowe miwiti urip anyar, kaya wong sing lair maneh – yen kowe kepengin slamet, adohna kaprecayanmu sing biyen.'

Prajurit mau kandha:

'Aku nyuwun marang kowe, abdi Gusti, welasana panguwasa iku; nyuwuna marang Gustimu supaya maringi urip maneh, supaya akèh wong padha ngerti Gusti sing sejati lan pracaya marang Panjenengané.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké nyedhak wit mau lan mbebasaké martir suci iku, lan dhèwèké, sujud ing dhengkul, ndedonga suwé. Banjur dhèwèké munggah lan muni banter:

– Gusti Yesus Kristus, sing ngerti rahasia manungsa, sing netepake langit kanthi sabda Panjenengan lan nggawe kabeh mau kanthi kawicaksanan! Parentahna, kanthi kersamu ingkang Maha Agung lan Maha Kuwasa, supaya kabéh ingkang kapangan déning geni ingkang Panjenengan turunaké saged urip malih, supados akèh para pitados saged saya kiyat ing iman suci, lan para ingkang boten pitados saged mbalik dhumateng Panjenengan, Gusti ingkang langgeng, lan makaten asma Panjenengan ingkang paling suci saged dipun mulyakaké salami-laminipun!

Sawisé kuwi, dhèwèké nyedhak marang wong mati lan nyekel saben wong mau ing tangané, kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, sing wis wungu, tangi lan waras kaya biyen.'

Mangkono, siji-siji, dhèwèké nguripaké manèh wong-wong mau, ngangkat lan mbangunaké, kaya wong sing tangi turu. Nalika kabèh wong padha nyekseni mujijat-mujijat nggumunake mau kanthi gumun lan ajrih, dumadakan krungu swara jerit lan tangis: kabar wis tekan marang Bangsawan Diodorus, sing ana ing kono karo prajuritè, bab pati dumadakan bojone, Firmina, sing seda amarga demam ing kamar adus. Kagèt déning kabar sing ora disangka-sangka, Diodorus nyabuti sandhangané lan, kebak sedhih, mlayu karo nangis menyang panggonan ing ngendi garwané seda. Akeh wong padha mlayu mèlu, lan gubernur Diogenes, sawisé tangi saka pati, uga lunga menyang kana. Nalika weruh yèn garwané comite pancèn wis seda, dhèwèké mbalèk marang Santa Eudokia lan kandha marang dhèwèké:

Aku pancen pracaya yèn Gustimu iku luwih agung lan kuwasa tanpa wates tinimbang dewa-dewa kita, nanging yèn kowe kersa nguwatké lan nguwataké imanku sing isih anyar lan ringkih iki, mugi kowe kersa mèlu aku menyang panggonané Firmina sing wis seda. Yen kowe bisa mbangkitake dheweke saka pati, tanpa tundha utawa sangsi aku bakal pracaya marang Gustimu sapisan lan salawas-lawase."

Santa Eudokia kandha marang dhèwèké:

'Dudu mung kanggo kowe waé Gusti bakal nyingkap kersané ing welas asihé sing tanpa wates, nanging uga kanggo kabèh sing kepéngin mlebu ing Karajané. Mula, kanthi pitulunganing Gusti, ayo padha lunga menyang panggonan sing kok ajak aku.'

Nalika padha mlaku bebarengan karo wong-wong, padha nemoni wong-wong sing nggawa mayit. Sang Wali maréntahaké supaya tandu mandheg, ngrantosaké luh, ndedonga sawatara wektu, banjur nyekel tangan almarhum, kandha kanthi swara banter:

'Ya Gusti Allah Agung lan langgeng, Sang Kristus Yesus, Sabdaing Rama, sing maringi urip marang wong mati! Mugi Panjenengan kersa nindakake mujijat ageng minangka pratandha kapitadosan tumrap para rawuh, paringa dhawuh marang Firmina supaya urip malih, lan paringa roh pangraos tobat, supaya piyambakipun saged wangsul dhumateng Panjenengan, Gusti Allah ingkang langgeng urip lan langgeng.'

Sawisé pandonga iki, Firmina langsung tangi saka tandu, lan kabèh wong padha muni bareng:

'Agung Gusti Eudokia, Gusti Kristiani sing sejati lan adil! Mugi panjenengan nylametake kita, abdi Gusti sing urip, amarga kita uga pracaya marang Gustimu.'

Lan Diodorus, nalika weruh garwané urip, kabungahané tanpa wates lan, tiba ing sikilé wanita mulya iku, kandha:

Aku nyuwun marang kowe, abdi Kristus, gawé aku dadi wong Kristen uga, amarga saiki aku pancèn wis mangertèni Sapa sing Gusti Allah Maha Kuwasa sing kowe sembah.'

Lan Diodorus, bebarengan karo garwane lan kabèh wargane, dibaptis ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci – lan akèh wong, kalebu Diogenes gubernur lan wargané, uga dibaptis lan tetep ing iman suci nganti seda.

Sawisé kuwi, miturut panyuwunan Diodorus, Santa Eudokia manggon ing omahé, mulang marang para wong Kristen sing anyar padhang dalan Sabda Gusti. Ana bocah lanang enom jenenge Zinon, nalika lagi nyambut gawe ing kebon cedhak kana, mati amarga ambegané ula sing mbebayani, lan ibuné, sawijining janda, nangis tanpa kendhat kanggo anaké. Sawisé krungu bab iki, Eudokia, wedhusé Kristus, kandha marang Diodorus:

'Ayo padha menyang lan nglipur janda sing nangis, lan kowe bakal weruh sih-rahmaté Gusti Allah kita sing nggumunake.'

Nalika padha tekan, padha weruh yèn bocah iku wis bengkak, kembung, lan ireng amarga bisaé ula. Sang wali kandha marang Diodorus:

'Wayahé wis teka kanggo nuduhaké sepira gedhé imanmu marang Gusti Allah. Mula, ndedonga, angungaké mripat rohani marang swarga, lan uripna manèh wong sing wis mati.'

Diodorus kandha:

'Gusti, abdi Kristus! Kula nembe mlebet iman; durung saged ngarahake paningal manah kula dhumateng Gusti lumantar renungan.'

Wong suci kandha marang dhèwèké:

Aku ora ragu manawa Gusti Allah ngrungokake wong sing tobat lan kanthi cepet maringi panyuwunane. Mula saka iku, nyuwun marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa kanthi sakabehe atimu, lan Panjenengané bakal paring welas asih marang kita.'

Banjur Diodorus, nundhuk sirah lan nggebuk dhadha, miwiti ndedonga banter karo luh:

'Ya Gusti Allah, sing kersa nelpon aku, wong dosa sing ora pantes lan wong kang ora precaya, menyang iman sing suci, lan sing ngutus abdi sing mulya iki kanggo kaslametan nyawa kita! Amarga Panjenengan sampun mangertos iman kawulo ingkang teges lan ajeg, mugi Panjenengan kersa nampi donga kawulo ingkang dosa lan ingkang boten pantes punika, saha paring dhawuh dhumateng anaking ingkang sampun dipun pateni ingkang sato, supados wangsul gesang malih kanggé kamulyan Panjenengan, supados piyambakipun saha saben jiwa saged memuji Asma Panjenengan ingkang Maha Suci salami-laminipun.

Sawisé pandonga, Diodorus kandha marang wong mati:

'Zinon! Ing asmané Gusti Yesus Kristus, sing disalib ing jaman Pontius Pilatus, tangi!'

Lan langsung wong mati kuwi tangi, ngusap rereged ireng, lan awaké dadi waras kaya biyen; kabèh pracaya lan memuji Gusti Allah, Sang Panyipta swarga lan bumi. Nalika wong-wong wiwit bubar, wedhus suci Kristus, Eudokia, kandha:

'Sedulur! Enteni sedhela. Kristus Juruslamet kita bakal dimulyakake maneh.'

Wong-wong mandheg. Sang wali ndedonga, lan wasana ula sing wis matèni pemuda kuwi ngrayap metu karo swara desis nggentèri, didorong geni mujijat, banjur wiwit ngliweng lan muter-muter ing ngarepé kabèh wong; ula kuwi banjur pecah lan mati. Banjur kabèh sing wis nyekseni kuwi, bebarengan karo garwa lan anak-anaké, padha menyang Uskup Heliopolis lan nampa baptisan suci. Bab Sang Mulya Eudokia, dhèwèké bali menyang biarané lan nerusaké uripé kanthi pakaryan monastik kaya biyasa. Kadhangkala dhèwèké teka menyang kutha, nguwatké wong-wong sing pracaya lan nuntun wong-wong sing durung pracaya marang pracaya marang Kristus Gusti kita. Sawisé dibaptis, dhèwèké urip nganti nem dasawarsa lan ngalami pati martir kanthi cara kaya mangkéné. Sawisé gubernur Diogenes, sing wis seda ing iman Kristen, seda, jabatane digantèkaké Vincent, wong kejem lan mungsuh wong Kristen. Sawisé krungu babagan Eudokia sing kinurmatan, dhèwèké ngutus prajurit kanggo motong sirahé sing mulya.

Mangkono, ing dina kapisan wulan Maret, sang martir suci sing kinurmatan Eudokia séda amarga pedhang kanggo Kristus Yesus Gusti kita; marang Panjenengané kaparingana kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 8:

Kanthi ngiket nyawamu marang katresnané Kristus lumantar kabeneran sing wicaksana, kowe ngluwihi panglalen marang kabèh sing fana, sing ayu lan sing semat, minangka muridé Sabda: kaping pisan kowe matèni hawa napsu lumantar nglakoni puasa, lan kapindho, lumantar sangsaramu, kowe nggawe mungsuh isin. Mulane Kristus paring marang panjenengan makutha kaping pindho, Eudokia ingkang mulya, martir ingkang kinurmatan; ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita sami kaslametaken.

Kontakion, Nada 4:

Sawise kowe ngupaya kanthi becik ing sangsara, lan ngasucèkaké kita sawisé pati lumantar pancuran mujijatmu, kita sing nyuwun pangayoman marang iman ing Gréja Ilahimu. Lan kanthi kabungahan, kita ndedonga marang kowe, martir kinurmatan Eudokia, supaya kita bisa dibebasaké saka lara jiwa lan nampa sih-rahmat mujijatmu.

Pangorbanan para martir suci Nestor lan Trivimius.

Dirilis tanggal 1 Maret

Para Kudus Nestor lan Trivimius urip nalika pamaréntahan Decius sing ora takwa[2150] lan asalé saka kutha Perga[2151] . Minangka wong Kristen, padha nginjili babagan Kristus kanthi tanpa wedi, lan amarga iku wong-wong pagan nglaporaké marang gubernur provinsi. Gubernur langsung ngutus pasukan prajurit gedhé kanthi dhawuh supaya padha diiket lan digawa ngadhepi dhèwèké kanggo diadili. Nalika para martir suci digawa ngadhepi pangadilan, gubernur, kanggo medeni, mènèhi dhawuh supaya kabèh piranti panyiksa disebar ing ngarepé; nanging nalika padha weruh ancaman kuwi, para martir mau wiwit mènèhi warta babagan Kristus kanthi swara banter. Sabanjure gubernur mrentahake supaya para wali mau digundhulake lan dipukul tanpa welas asih nganggo urat sapi garing, sawisé kuwi banjur digantung ing wit lan awaké digores nganti ususé katon. Akhire sang gubernur nyadari manawa para wali iku ajeg ing pracaya marang Kristus, Gusti kita, mula dhèwèké mènèhi prentah marang para algojo supaya nurunake saka wit lan motong sirahé nganggo piso. Matur nuwun marang Gusti, mangkono para martir suci iku séda, lan Kristus Gusti kita nampani ing Karajané.

[2150] Kaisar Romawi Decius mrentah saka taun 249 nganti 251 lan dadi panganiaya sing kejem marang umat Kristen.
[2151] Kutha Perga dumunung ing wewengkon Pamphylia ing Asia Minor, ing sisih kidul Asia Minor ing pesisir Segara Mediterania.

Kematiran Syahidah Santa Antonina

Dipepering saben tanggal 1 Maret

Santa Antonina, sawijining martir Kristus, nandhang sangsara ing kutha Nikosia[2152] nalika pamaréntahan Diocletian lan Maximian[2153] . Amarga dhèwèké pracaya marang Kristus, kabar yèn dhèwèké wong Kristen diparingaké marang Maximian. Digawa menyang Nikosia lan diadhepké ing ngarepé kaisar, dhèwèké kanthi tanpa wedi ngakoni imané. Kanggo meksa dheweke murtad saka Kristus lan nyembah berhala, dheweke diwènèhi panyiksaan sing kejem, nanging dheweke ora manut karo panjaluk para penyiksa lan banjur dipenjara. Sawisé kuwi, Maximian mrentahaké supaya dheweke digawa metu saka penjara lan manèh nyoba meksa dheweke murtad saka Kristus, nanging ing wektu iki uga dheweke ora manut marang kaisar. Maximian banjur mrentah supaya dheweke digantung lan iga-igane digores. Sajrone sangsara, Santa Antonina terus-terusan ngecam kaluputan kaisar lan nginjili babagan Kristus. Ndeleng kahanan iki, Maximian mrentah para algojo supaya nyopot sandhangane lan nggebugi awaké sing telanjang. Nanging nalika para algojo arep nglakoni dhawuhe kaisar, malaikat katon lan, nglindhungi martir suci mau, malah nyiksa para penyiksa kuwi dhewe. Sawise kuwi, sang wali dipasang ing amben wesi sing panas, nanging dheweke ora cilaka. Banjur dheweke dibuwang menyang Danau Nicaea ing jero karung.

Dina Rayané Venerabel Domnina

Dirilèkaké tanggal 1 Maret

Perawan Mulya Domnina urip dadi biarawati ing Siria. Dheweke manggon ing tenda sing wis dibangun dhéwé ing kebon sacedhake omah ibuné, nangis tanpa kendhat, mung urip kanthi kacang lentil sing direndhem banyu, lan saben esuk lan sore menyang gréja kanggo ndedonga, nutupi awak saka sirah nganti dhengkul supaya ora ana sing weruh pasuryané. Dheweke séda kanthi tentrem ing antarané taun 450 lan 460.

15 Maret

2 Maret (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Agathon sing kinurmatan, sawijining pertapa saka Mesir, sing seda ing abad kaping lima.

Ing dina sing padha, kita ngrayakake martir Troadius, sawijining priya enom sing nandhang sangsara ing sangisoré Raja Decius ing kutha Neocaesarea.

Kematiran sang pandita-martir suci Theodotus, Uskup Cyrene.

Perayaan tanggal 2 Maret

Hieromartir Theodotus, wong asli Galatia[2154] , dadi Uskup kutha Kyrenia ing pulo Siprus[2155] . Minangka putra saka wong tuwa Kristen, dhèwèké diajari maca lan nulis lan wiwit isih cilik wis unggul ing kawicaksanan lan

---

[2152] Kutha Nicaea dumunung ing wewengkon Bithynia ing Asia Minor, sing ana ing sisih lor Asia Minor ing pesisir Segara Marmara lan Segara Ireng. Kutha iki misuwur ing sajarah amarga dadi tuan rumah Konsili Ekumenis Kapisan lan Kapitu.

[2153] Ing taun 284, Kakaisaran Romawi dipérang dadi pérangan wétan sing dipimpin déning Diocletian, lan pérangan kulon sing wiwit taun 285 ana ing sangisoré pamaréntahan Augustus Maximian Hercules. Nanging, sing dimaksud ing kene dudu Maximian Hercules, nanging Maximian Galerius, mantan panguwasa bebarengan karo Diocletian ing Wétan, menantuné lan mengko dadi penerusé (306–311). Sanadyan panganiayaan terbuka marang wong Kristen diwiwiti ing taun 303, Galerius wis pirang-pirang taun sadurunge nganiaya wong Kristen sacara pribadi.

[2154] Galatia, uga dikenal minangka Gallo-Yunani, iku sawijining wewengkon ing Asia Cilik sing njupuk jeneng saka bangsa Gaul, wong-wong sing manggon ing Prancis saiki, sing dipindhahake menyang Asia ing abad kaping 3 SM. Agama Kristen diadegake ing Galatia dening Rasul Paulus nalika lelampahan kapisan lan kapindho.

kabecikan. Dheweke teka ing pulo Siprus kanggo mratelakaké Sabda Gusti lan maringi pitutur marang wong-wong pagan supaya ninggalaké kaluputan lan panyembahan berhala lan pracaya marang Kristus. Lumantar panginjilané, dhèwèké mbalèkaké akèh wong saka kabecikan pagan lan nuntun marang dalan kaslametan; amarga iku, dhèwèké diangkat dadi Uskup kutha Kyrenia ing Siprus. Ing wektu kuwi, Licinius sing jahat mrentah[2156] , lan Savin dadi gubernur pulo Siprus; panganiayaan abot marang umat Kristen lagi lumaku. Santo Theodotus, sing kepengin nandhang sangsara kanggo Kristus, kanthi wani mbantah karo wong-wong pagan, mbukak kaluputané, lan kanthi terang-terangan nginjili babagan Kristus. Nalika krungu bab iki, gubernur Savin mrentahake supaya sang wali digawa kanggo disiksa; nanging abdi Gusti, sawisé mangertèni bab iki, tanpa ngentèni wong-wong sing dikirim kanggo njupuk dhèwèké, langsung sowan ing ngarepé gubernur lan kandha:

Aku iki sing kok goleki. Aku ora ndhelik saka kowe lan ora digawa kanthi paksa marang kowe, nanging aku teka kanthi kersaku dhéwé kanggo mratelakaké Kristus Gustiku, kabeneran sing ora kena didhelikaké, lan kanggo mbukak kabusukan lan kakuwatan ala saka piala-pialamu. Ora perlu dawa mbahas bab kakuwatanmu sing ora ana gunané: prakara iki wis cetha nuduhaké yèn kowe luwih pengecut tinimbang kodhok. Amarga mung siji wong Kristen, kabèh kutha lan tentara dadi bingung, amarga setan padha gemeteran sanajan mung marang siji abdi Kristus lan padha nyoba mateni dhèwèké, amarga padha wedi yèn dhèwèké bisa lolos saka siksa lan bakal ngisinaké kakuwatané sing ora ana gunané kanthi ngalahaké para abdi sing ora pracaya marang dhèwèké.

Gubernur ora tahan karo tuduhan kaya ngono lan mrentahake sang wali dipukul tanpa welas asih nganggo tali kang kaku; nanging sajrone panyiksaan sing suwé, dhèwèké muni nganggo tembungé Daud:

– *'Ing punggungku wong-wong jahat wis nindakake pakaryané; padha nerusaké tumindak ora patut'* (Mazmur 128:3)[2157] .

Nalika para abdi wis rampung nggebuki martir, gubernur kandha:

– 'Apa kowe weruh apa paedahé omongan kasarmu kuwi?'

Wong suci mangsuli:

– 'Yen mripat atimu padhang, aku bakal nuduhake apa paedah saka keberanianku—sing kowe sebut kesombongan—sing wis tak entuk. Nanging kowe wuta, lan ora bisa ndeleng kabungahan sing ngenteni aku.' Elinga paling ora, nalika aku ndeleng kanthi atiku ganjaran swarga sing wis disiapake kanggo para martir Kristus, aku tetep ora goyah ing sangsara lan ora ngrasakake pangsakitan, amarga kabungahan atiku ngluwihi kabeh sangsara badan.

Savin kandha:

'Kowe bangga tanpa guna, Teodotus, lan ngapusi para pamirengmu; kowe ora bakal bisa ngapusi aku nganggo tembungmu: aku bakal nyiksa kowe nganti kowe ngakoni panguwasa dewa-dewa kita.'

Wong suci mangsuli:

'Siksa aku sak karepmu, gunakna kabèh licikmu – lan temokake kekuwatan prajurit Kristus. Kowé bakal weruh sapa sing bakal menang: martir, utawa wong-wong sing nyiksa dhèwèké!'

Gubernur kandha:

'Apa kowe ora ngerti yèn miturut dhawuh raja aku bisa ngremuk awakmu lan ngrusakmu sakabehe?'

Wong suci mangsuli:

'Gusti sing tak sembah wis maringi aku kuwasa luwih gedhe tinimbang raja lan luwih kuwat tinimbang pangeran – mulane aku ngomong karo kowe kaya karo budhak, lan nganggep kowe kurang ajiné tinimbang tawanan. Kanthi pitulungan Gusti sing wis mulang aku supaya ngremehake kabèh kabegjaning urip kaya sekul, kulit pari, lan tai, aku ngremehake kabèh panyiksaan. Aja nganggep kowe bisa medeni aku nganggo ancaman sombongmu. Kowe ngaku duwe kuwasa marang awakku, nanging maling ing ara-ara padha duwe kuwasa sing padha nalika nyerang para lelungan lan nyiksa wong-wong mau. Kowe nganggep awakmu kuwat, gumantung marang pedhangmu—pedhang sing ora sah—awit kowe wis ngganti panguwasa sing sah karo tirani: kowe ngapura pezina lan pembunuh saka paukuman, dene wong sing ora salah lan taat kowe paukumi.

[2155] Pulo Siprus dumunung ing sisih lor-wétan Segara Tengah, ing pojokan antarané pesisir Cilicia lan Suriah. Ing kéné Paulus Sang Rasul nginjilaké Injil.

[2156] Licinius mrentah wiwit taun 311 nganti 324.

[2157] Terjemahan basa Rusia: *'Ing punggungku para tukang bajak ngolah, narik alur-alur dawa*.' Sing Suci Theodoret nerangake: 'Tembung nubuat iku nyebutaké cambuk lan tatu sing diparingaké wong jahat marang para martir sing menang.'

Gubernur mau, nesu banget, mrentahake supaya martir sing telanjang digantung ing wit lan sisih wetenge digores nganggo piranti landhep. Nglakoni sangsara sing kejem iki, wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus ndedonga kaya ngene:

– Gusti Yesus Kristus, Pangripta sakabehing samubarang sing katon lan ora katon, sing ngalahake pati, ngrusak neraka, mateni ing Salib panguwasa lan pangeran donya ngisor, ngukum pangeran donya iki, paring kakuwatan saka swarga marang para rasul Panjenengan ingkang suci lan nglindhungi saking godaan, sing kaping pisan maringi kamenangan marang para mudha Daud nglawan raksasa Goliath, sing nandhesake geni pawon Babilonia, ngademake geni nganggo embun supaya ora nglarani awak para mudha suci, kiyatna kula uga ing cobaan punika. Panjenengan mangertos ringkihing manungsa; Panjenengan mangertos bilih kekiyatan kita kados sekul, lan daya kita luntur luwih cepet tinimbang kembang. Maringana kamulyan marang Asmamu, ya Gusti, lan paringana kekuwatan marang kelemahanku. Ngrusakna benteng wong-wong sing mungsuh kawanan suci Panjenengan, supaya sakabehing alam mangertos menawa Panjenengan piyambak ingkang Maha Luhur, ingkang maringi kekuwatan lan daya marang wong-wong sing ngarep-arep dhumateng Panjenengan!

Nalika dhèwèké lagi ndedonga, para algojo nyabik-nyabik awak sang wali kanthi ganas nganti balungé katon, lan gubernur mréntah supaya dhèwèké digawa menyang panjara.

Ing dalan menyang penjara, sang wali nguwuh kanthi swara banter:

Pahamna, kowe sing nyekseni sangsara iki, yèn aku ora nandhang sangsara tanpa pangarep-arep. Ana ganjaran tumrap tumindak martir karo Kristus, ing Panjenengané aku nyandhak pangarep-arepku. Yen raja donya sing sementara ngajeni lan maringi ganjaran marang prajurit gagah sing ngucuraké getihé, ngagungaké sing gugur ing buku, nggawe patungé lan ngupaya njaga elingané, luwih-luwih Panyipta Kaelokan kita, Raja Langit kang langgeng, maringi kamulyan marang para prajurit lan asket ing gesang saiki, lan sawisé Kebangkitan – pérangan ing Karajanipun. Saksi bab iki yaiku relik sing mulya saka para martir suci sing wis nglakoni perjuangan sadurunge kita. Relik-relik iki diurmati kanthi ngajeni dening kabèh wong Kristen lan dianggep luwih ajiné tinimbang kabèh bandha lan kasugihan donya. Pangurmatan iki kanthi cetha nggambaraké kamulyan swarga saka nyawa para martir, sing diparingaké marang wong-wong mau déning Gusti Allah lan Malaikat-malaikaté.

Para martir mau ngandika dawa bab akèh prakara liya, diiringi kabèh wong menyang penjara, ing ngendi dhèwèké manggon limang dina, sadurungé digawa manèh ing ngarsané gubernur kanggo diadili.

Lan gubernur kandha marang martir:

'Aku kira ora perlu maneh ngukum kowe; sawise ngrasakake abote panyiksaan sepisanan, kowe bakal eling lan ngajeni dewa-dewa kita, amarga ora kepengin ngrasakake lara kaya ngono maneh. Nanging yen kowe ora manut, kowe bakal meksa aku nyiksa kowe luwih abot maneh. Mula, manut marang aku lan nylametake awakmu saka panyiksaan sing bakal teka.'

Santo Theodotus mangsuli:

'Apa kowe ora mangertos, he sing nduwé telung mripat, yèn sanadyan badan kula remuk déning panyiksaan lan sisih kula koyak, kula tetep teka ing ngarepmu kanthi kawani, siap nandhang kabèh sangsara nganti kula ngrampungaké pakaryan ing lelampahan gesang kula, lan nampa mahkota sing wis disiapaké déning Gusti kula Yesus Kristus.'

'Aja ngucapké jenengé Sing Disalib ing kéné, awit kowé ngotori pangadilan iki,' panguwasa nyelakké omongané.

'Kowe wong edan, kebak kabèh jinis najis!' ujare Theodotus. Miturut panemumu, kowe ora ngotori panggonan iki kanthi ngucapake jeneng dewa-dewamu sing najis lan ora takwa, nanging nalika aku ngucapake jeneng Gustiku Kristus sing Maha Suci, Raja lan Gusti saka kabèh, kowe malah tersinggung, ngina lan sedhih, kaya-kaya pangadilan iki kotor amarga jeneng Kristus? Mangkono pikiranmu disiksa nalika Aku ngucap Asmané sing Paling Suci. Lan mangkono uga setan-setan sing kok sembah nandhang sangsara, ora kuwat nahan panyiksa nalika nyawang Kristus, banjur padha njerit:

'Apa sangkut-pauté kita karo Panjenengan, Yesus, Putraning Allah? Apa Panjenengan teka ing kéné sadurungé wayahe kanggo nyiksa kita?' (Matéus 8:29). Mula ora kaget yèn kowé uga ora tahan krungu jenengé Kristus, amarga kowé kaya setan-setan mau, niru lan ngabdi marang wong-wong mau, kaya sing ditindakake para leluhurmu.

Savin kandha:

'Aku kira sawisé sangsara sadurungé kowé bakal luwih manut lan ngrungokaké aku, sing nawakaké kaslametan marang kowé, nanging kowé malah dadi luwih ala lan terus mbantah karo kita, ngapusi awakmu dhéwé nganggo pangarep-arep yèn kowé nandhang sangsara kanggo Kristus. Mula saka iku, aku bakal maringi kowé sangsara anyar lan mbuktèkaké yèn pangarep-arepmu marang Kristus iku sia-sia.' Sing muji-muji kuwi, sing kowe ngarep-arep bakal nandhang sangsara amarga pangarep-arep marang dhèwèké, ora bakal mbantu kowe.

Lan martir suci mangsuli:

Yen aku nandhang sangsara amarga manungsa, aku bakal luwih sengsara tinimbang kowe, wong sing ora nduwé iman, lan ora bakal nduwé pangarep-arep kanggo gesang sing bakal teka. Yen aku ora ngarep-arep marang Karajan Swarga, ing ngendi Kristus maringi ganjaran ngluwihi pantesé, aku ora bakal bisa nahan sangsara nganti pungkasan; aku ora bakal kuwat nampa panyiksa kaya ngono. Mula, kanthi pitulungané Kristus, apa aku ora bakal nandhang sangsara gedhé kanggo kabungahan langgeng sing wis dijanjèkaké? Delengen, ing , pitulungané Kristus, lan yakinana yèn aku nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané. Ing sangisoré pangayoman tangané, aku ora wedi marang siksaanmu lan malah ora ngrasakaké lara. Ayo awak fana iki nandhang sangsara, nanging tekadku, sing diadegaké ing Gusti Allah, tetep ajeg ora goyah.

Banjur gubernur Savin mrentahake supaya martir iku dipandhegake ing amben wesi lan supaya ranting wit lan jerami dibakar ing sangisore. Nalika wong sing nandhang sangsara iku uga wis tahan marang panyiksaan iki, gubernur kaget lan kandha:

'Saka ngendi ketegasan tanpa welas asih kaya ngene iki ana ing kowe wong Kristen? Sapa sing bisa kowe welasani, nalika kowe ora welas asih marang awakmu dhéwé? Marang sapa kowe bakal apikan, nalika kowe ora apikan marang awakmu dhéwé?'

Santo Teodotus mangsuli:

'Kowe ora ngerti tresna sejati marang manungsa, nanging kowe ngomong bab welas asih. Aku bakal matur nuwun marang kowe nalika kowe ngukum aku pati, nylametake aku saka urip donya sing sementara iki, lan ngutus aku menyang Kerajaan Swarga. Amarga kowe kepengin ngluhurake aku; luwih kowe nyiksa aku, luwih gedhe ganjaran sing kowe siapake kanggo aku.' Yen pancen kowe kepengin paring welas asih marang aku, tulung bebasake aku saka urip sementara iki lumantar sangsara. Tambahna sangsara kula ing kene: iku bakal ditambahake ing kono ing mahkota kabeneran kula. Siksa kula nganti tekan pati, supaya kula bisa menyang Sang Juruslamet Kristus minangka wong asketis sing sampurna, lan supaya kabèh pasukan malaikat nampani kula kanthi kabungahan lan kabagyan.

Gubernur kandha:

'Aku bakal nyusun sangsara paling abot lan ndadekake kowe dadi ahli tapa sing sampurna.'

Lan martir Kristus mangsuli:

'Oh, yen kowe ngerti sih-rahmaté Gustiku, kang dadi pangarep-arepku, amarga sangsara sing sedhela iki aku bakal dianggep pantes nampa gesang langgeng karo Panjenengané! Kowe dhewe mesthi kepengin nandhang sangsara kaya aku, nanging setan-setan sing kok sembah wis ngerasake atimu, lan kowe ora duwe pangarep-arep sawise mati. Mula kowe kesandhung ing kesia-siaan donya, luwih milih sing sementara lan sing cepet sirna tinimbang sing langgeng.

Krungu tembung-tembung kuwi, gubernur kandha kaget:

'Aku wis krungu yèn kowé iku wong prasaja, nanging aku weruh yèn kowé iku sawijining resi agung!'

Santa Teodotus mangsuli:

'Yen Kristus sing ngandika liwat aku, sapa penceramah sing bisa nglawan aku? Ngertia manawa kowe wis diparingi kabeneran: aku iki wong prasaja, nanging sih-rahmaté Kristusku sing nulungi aku, mulang aku carané ngandika lan nguwatké aku ing sangsara, ngurangi sangsaraku.'

'Aku ora bakal welas marang kowe, Teodotus,' ujare gubernur.

'Tindakna manut kersamu; aku wis siap,' wangsul sang wali.

Banjur Savin mréntahaké prajurit supaya nyokot paku ing sikilé lan meksa dhèwèké mlaku. Lan nalika paku kuwi dicokot ing sikilé, dhèwèké ngunggahaké tangané marang langit lan kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amargi Panjenengan sampun nganggép kula, sanadyan kula boten pantes, pantes kanggé ngrasakaké sangsara Panjenengan. Kados pundi sih ageng kados mekaten saged teka dhumateng kula, ingkang sampun dipun tolak – kadosipun kula sampun wonten ing swarga?!

Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Juruslamet kula, amargi Panjenengan sampun nylametaké nyawa kula saking para panganiaya kula. Mugi asma Panjenengan, Gusti Kristus, kinurmatan ing badan kawula! Putraning Allah! Panjenengan gesang kawula, lan pati kanggé Panjenengan punika kauntungan kawula! Kawula pasrahaken dhumateng Panjenengan ingkang nandhang sangsara amargi asma Panjenengan; dadosna pitulunganipun. Parentahna badai menika mangsan, bubaraken ingkang mungsuh Greja Panjenengan ingkang suci, supados tiyang sami ngluhuraken Panjenengan ing katentreman salami-laminipun!

Panjenengané uga ngendika marang para wong Kristen sing padha kumpul ing sacedhaké:

'Sedulur! Perjuanganku meh rampung; mahkotaku wis cedhak—prajanji kabeneranku sing bakal diparingake Gusti Yesus Kristus marang aku. Panjenengané disalibaké kanggo aku; amarga Panjenengané aku nyerahaké awakku marang sangsara. Panjenengané seda kanggo aku supaya aku ora rusak; aku seda kanggo Panjenengané supaya pantes mlebu Karajané. O, sih-rahmaté Kristus sing agung! Kanggo sangsara sing cendhak demi Panjenengané – Panjenengané mberkahi kita, ngluwihi pantesé kita, kanthi kabungahan langgeng lan kang ora bisa diungkapaké: 'Amarga aku nganggep yèn *sangsara ing jaman saiki iki ora pantes dibandhingaké karo kamulyan sing bakal diwahyakaké marang kita'* (Roma 8:18).

Lan sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mlaku terus, dipaksa déning para prajurit, sikilé diiket ranté. Ndeleng kasabarané lan krungu tembungé sing manis, akèh wong kafir sing banjur pracaya marang Kristus, ngina arca-arcaé sing ala, nyalahaké sang penyiksa, lan ngluhuraké asmané Kristus. Nalika krungu bab iki, Savin mrentahake supaya sang wali dibalekake menyang penjara, supaya wong-wong ora kagoda dening piwulangé sing magis (miturut panemune); lan sawisé kuwi dhèwèké miwiti rembugan karo para penasihaté babagan jinis pati apa sing bakal mateni sang martir suci. Sawisé sawatara wektu, tatu sang martir wiwit ngrembaka, lan umat Kristen sing taat sing teka sowan marang dhèwèké mbusak keropé nganggo kain resik.

Nalika Konstantinus Agung maringi kabebasan ibadah marang kabèh wong Kristen, ana prentah saka dhèwèké kanggo mungkasi panganiayaan lan mbebasaké kabèh sing diiket amarga Kristus. Kanggo Santo Teodotus, nalika krungu yèn wong-wong mau kepéngin mbebasaké dhèwèké, dhèwèké krasa sedhih banget, awit dhèwèké kepéngin mati kanggo Kristus ing tengah sangsara. Sawisé dibebasaké, dhèwèké mangkat menyang kutha asalé, Kyrenia, lan sawisé ngladèni sajroning pangkat uskup suwéné rong taun, dhèwèké séda ing pangayomaning Gusti lan nampa saka Kristus Gusti makutha kaping pindho kasucèn lan kasyahidan, sing mapag para askété kanthi kamulyan langgeng, mugi kita uga dianggep pantes lumantar pandonga imam-martir suci Theodotus lan sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang kamulyané katur kanthi Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Panjenengan mbukak segara bidah, lan kanthi iman ortodoksi Panjenengan nembus pujuka ateis sing nyembah berhala; lan sawise dados kurban ilahi, Panjenengan nyirami pucuking bumi kanthi mujijat Panjenengan, ya Bapa Suci Theodotus; ndedonga marang Kristus Gusti kita supados paring rahmat agengipun.

Pèngetan Sang Martir Suci Euphalia

Dirilis tanggal 2 Maret

Santa Euphalia urip ing abad kaping 3 lan asalé saka Sisilia. Ibuné wong pagan lan nandhang pendarahan. Para martir suci Alphius, Philadelphus, lan Cyprian (sing perayaané diperingati tanggal 10 Mei) muncul ing ngimpi lan kandha yèn dhèwèké bakal mari yèn pracaya marang Kristus. Dheweke dibaptis lan mari; banjur dheweke uga mbaptis putrine. Putrané, Sermilian, nalika ngerti bab iki, nyoba matèni ibuné, lan nggebuki adhine Euphalia kanthi kejem sadurunge diserahaké marang sawijining abdi supaya diperkosa. Liwat pandongané, Santa Euphalia ndadèkaké abdi iku wuta, nanging dheweke dhéwé dipenggal sirahé déning adhine nganggo pedhang.

Uripé Bapa Suci Arsenius, Uskup Tver[2158]

Dipepering ing tanggal 2 Maret

Santa Arsenius lair ing kutha Tver saka wong tuwa sing taat, bangsawan, lan sugih. Taun lairé lan jeneng wong tuwané ora dingertèni. Sawisé nyuwun marang Gusti supaya diparingi anak lanang, wong tuwané sing pinaringan berkah kuwi ngopeni banget kanggo nancepake ajrih marang Gusti ing atiné. Sawisé sawatara wektu, padha ngutus bocah lanang mau kanggo sinau maca lan nulis. Kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké enggal nggayuh kamajuan nganti ngluwihi kabèh kanca-kancané. Arsenius isih enom, nanging dhèwèké mangertos tenan yèn kabèh berkah ing donya iki mung lumantar lan fana. Dhèwèké mung mikir bab nyenengaké Gusti lan nylametaké atiné. Sawisé sawatara wektu, wong tuwané sang wali seda; sadurungé seda, padha ngutus anaké supaya urip suci lan nyenengaké Gusti, tetep netepi dhawuhé Gusti lan ngreksa iman Kristen, lan padha ngwarisaké kabèh kagungané marang dhèwèké. Sawisé ngubur wong tuwané, sang wali wiwit luwih kerep mikir babagan kaslametan nyawané. Dhèwèké mikir:

Aku ngerti yèn aku iki wong asing lan musafir ing donya. Urip ing donya iki cendhak lan fana, dene urip sing bakal teka langgeng tanpa wates. Wong tuwaku wis ninggalake aku warisan gedhe, nanging atiku ora nemu kabungahan saka iku. Amarga ana ing Kitab Suci katulis: *'Apa gunane manungsa yèn menangaké kabèh donya, nanging kelangan nyawane? Utawa apa sing bisa diwènèhaké manungsa minangka gantiné nyawane?'* (Matéus 16:26.)

Kanthi mikir kaya ngono, dhèwèké wiwit maringi bandha marang wong mlarat: dhèwèké maringi sandhangan marang wong sing ora nduwé, ngunjungi wong lara, mbantu janda lan anak yatim, lan mbela wong sing ditindhes. Nanging wong sing iri marang umat manungsa, nalika weruh urip salehé Santo Arsenius, banjur nyerang dhèwèké. Dhèwèké nandur pamanggih ing pikiran sawatara seduluré sang suci yèn p , pemuda iku, tumindak salah amarga loman mbagi warisan wong tuwané. Seduluré sang suci gantian maringi pitutur supaya dhèwèké omah-omah, utawa ngina lan nyalahké dhèwèké, kandha:

'Delengen, wong sok suci iki wis ngrusak kabèh harta kulawarga lan mbuang-mbuwang uripé tanpa gawe apa-apa.'

Nanging tembung-tembung kaya ngono ora ngganggu pemuda sing taat iku. Gusti maringi ilham marang dheweke supaya mangkat menyang Kiev-Pechersk Lavra, ing ngendi Sang Mulya Anthony lan Theodosius biyen manggon lan sumunar kanthi kabecikané. Sawisé nglepasaké kabèh budhaké lan nyaluraké bandha-bandhané marang wong mlarat, sang pemuda askétis iku kanthi rahasia ninggalaké kutha asalé lan mangkat menyang Kiev-Pechersk Lavra, panggonan sing wis diarani marang dhèwèké déning swara sing dirungokaké ing impen. Sawisé tekan biara, sang wali iku nyungkur ing dhengkulé ing ngarepé abbot lan nyuwun marang dhèwèké:

'Ampunana aku, Rama, ampunana wong dosa iki. Aja ngusir aku saka biara suci iki; elinga yèn Kristus uga ora nolak wong dosa sing tobat.'

Mangkono sang wali nyuwun kanthi tulus marang abbot guwa. Abbot kaget lan takon marang dhèwèké:

'Nek, anakku, kok kowe sedhih banget merga dosamu, padahal kowe isih enom?'

Aku iki wong sing akeh dosa, Bapa, amarga ora ana manungsa sing ora tau dosa, sanajan mung urip sedina wae. Welasi aku, Bapa, lan aja ngusir aku saka biara suci iki.' Aku ngerti yèn sawijining dina aku uga kudu ngadhepi pangadilan kang medeni saka Kristus—apa jawaban sing bakal tak wenehake marang Hakim kang ora pilih kasih kuwi?

Abaot kaget karo wangsulané pemuda iku. Panjenengané weruh nganggo mripat rohani yèn sih rahmat istimewa saka Gusti nyawiji marang pemuda mau. Nanging amarga weruh yèn Arsenius isih enom, Abaot Gua kandha marang dhèwèké:

'Urip monastik iku angel; ana akèh kekurangan lan sedhih. Ora bakal gampang kanggo kowe, sing isih enom, nahan kabèh cobaan urip monastik. Nanging Gusti wis nyedhiyakake akèh dalan kanggo kaslametan manungsa. Pilih dalan liya kanggo awakmu, sing luwih gampang.'

[2158] Urip kuna St Arsenius ditulis ing pungkasan abad kaping 15 déning biksu Theodosius. Mujijat-mujijat sang suci kacathet ing separo kapindho abad kaping 16 lan ing abad kaping 17.

'Aku ora wedi marang pakaryan monastik,' wangsul sang wali, 'awit iku manis lan nyenengake kanggo aku. Aku mung nyuwun siji bab marang panjenengan: gawé aku dadi abdi sing paling andhap asor ing biara suci iki, lan aku bakal nindakake kabèh tugase kanthi rasa syukur.' Mugi Gusti dados pangreksa kula, lan mugi pandonga panjenengan ingkang suci kersa mbiyantu kula. Kula teges eling dhumateng pangandika Kitab Suci: *'Ora ana wong sing nyemplung ing pakaryan nanging isih ndelok mburi sing pantes tumeka ing Karajaning Gusti Allah'* (Lukas 9:62). Mung tampi kula, Rama.

Kagum marang kesalehané pemuda iku, abbot nampa Arsenius mlebu biara lan maringi busana biara. Novis iku dipasrahaké marang pandhuané sawijining sesepuh sing luhur budi lan wis pengalaman ing perjuangan rohani.

Akeh asket, kaya lintang padhang, mung sumunar ing jero Lavra Kiev-Pechersk. Padha maringi tuladha becik kanggo pemuda sing taat: siji misuwur amarga iman sing teguh; sijiné nyandhak kabèh pangarep-arep marang Gusti siji; siji liya mekar lumantar meneng lan patuh; lan sijiné manèh nglakoni perang sing menang nglawan dagingé dhéwé lan ngendhalèkaké marang roh. Santo Arsenius nyekseni kabèh kaluhuran kasucian mau lan wiwit niru saben tuladha, ngupaya ora nglirwakake siji tuladha apik. Kanthi andhap asor sing paling gedhe, dhèwèké nglakoni kabèh dhawuh saka abbot lan para biksu liyané; dhèwèké kerja tanpa kendhat, ora tau kélangan siji ibadah, wareg karo panganan sing paling prasaja, lan mung turu sakedhap banget.

Ing Biara Gua Kiev, lumrahé saben biksu kudu ngliwati kabèh tingkat patuh, saka sing paling ngisor nganti sing paling dhuwur. Kaya wong liya, Santo Arsenius nindakake kabèh tugase lan nindakake kanthi semangat gedhé. Dheweke kerja keras awan lan bengi, ora nate ngidini tangane ngaso sanajan sak jam: dheweke nyiapake panganan kanggo sedulur, motong kayu lan nggawa banyu; ora ana siji wae sing nate krungu keluhan utawa kemalasan saka dheweke. Dheweke ngias awake dhewe kanthi kebajikan nganti dheweke unggul tinimbang kabeh biksu liyane ing biara. Para sedulur padha gumun marang kakerjaane sing rajin lan ketiadaan niat ala.

Ing wektu kuwi, Santo Siprianus, sing bakal dadi Santo Moskow[2159] , manggon ing Kyiv. Nalika weruh yèn Arsenius duwé akal sing cemerlang lan unggul ing kabecikan, dhèwèké nampani biarawan enom mau lan saya tresna marang dhèwèké, asring rembugan karo dhèwèké lan mulang dhèwèké bab paugeran Gusti Allah. Lan nalika sang wali njupuk pucuk pimpinan Metropolis Moskow, piyambakipun botên kersa pisah saking Sang Arsenius. Sang wali nggawa piyambakipun dhateng Moskow, ngangkat piyambakipun dados archdeacon lan maringi kapitadosan kanggé ngatur korespondensi[2160] . Wiwitane, Santo Arsenius nyuwun supaya ora dibebani tanggung jawab iki, kandha yen piyambakipun kepengin ndedonga kanthi meneng lan nyawisake dhiri kanggo nglakoni kabecikan. Nanging mengko, sawise diyakinke dening santo mau, piyambakipun sarujuk – mung nyuwun supaya ora diangkat dadi imam ing pangkat sing luwih dhuwur.

Ing wektu sing padha, ing tanah kelairané Sang Arsenius sing berkah, Tver, wis muncul kerusuhan. Uskup Tver, Euthymius[2161] , nyebabaké akèh bingung ing antarané umaté; kanthi watak sing keras lan angel diatur, dhèwèké nyampur ing urusan donya; amarga ora nduwèni kerendahan ati Kristen, dhèwèké ditandhani kabanggaan gedhé lan kesombongan kosong. Liwat tumindaké, uskup kuwi ora mung ngasingaké pangeran lan para boyar, nanging uga para rohaniawan, para biksu, lan umat biasa. Pangeran Tver, Mikhail Alexandrovich[2162] , nalika weruh yèn prahara kuwi saya gedhé, ngutus duta menyang Moskow lan nyaur Metropolitan Cyprian kanggo mènèhi paugeran ing prakara kuwi. Santo Siprianus, Metropolitan, mangkat menyang Tver, nggawa loro metropolitan Yunani, Michael lan Nicander, Santo Stefanus, Uskup Perm, lan Michael, Uskup Smolensk, uga Santo Arsenius lan akèh archimandrit lan abbot. Nalika Sinode Suci nyedhaki Tver, Pangeran Michael piyambak, kancane akèh wong, metu nyambut rawuh lan nampani para tamu kanthi pakurmatan. Baru wae Cyprian lan para bapa liyane tekan kutha, piyambakipun langsung menyang gréja kang dipersembahaké marang Pangowahan Agung kang Kinurmatan lan Kamulyan, dhisik nindakake ibadah pandonga, banjur Liturgi Ilahi, lan maringi berkah marang kabèh.

[2159] St. Cyprian diangkat dadi Metropolitan Kyiv lan Kabeh Rus' tanggal 2 Desember 1375. Panjenengané teka ing Kyiv taun candhaké, 1376, lan manggon ing kana nganti panjenengané diangkat ing Kursi Moskwa ing Mei 1381.

[2160] Kanthi tembung liya: Metropolitan Cyprian

[2161] Euthymius (juluké Vislen) diangkat dadi Uskup Tver tanggal 9 Maret 1374.

[2162] Mikhail Alexandrovich dadi Pangeran Agung Tver wiwit taun 1339 nganti 1399. Sadurunge seda, dhèwèké njupuk sumpah monastik nganggo jeneng Matthew.

Patang dina sawisé, Metropolitan bebarengan karo kabèh Sinode Suci mriksa kasus Uskup Tver. Euthymius ing wiwitan mbela dhiri. Nanging para bapa sinode ngecam tumindaké sing salah; dhèwèké dicopot jabatané lan dikurung ing Biara Chudov ing Moskow.

Wong-wong ing Tver wis suwe padha ngerti babagan uripé Saint Arsenius sing luhur budi. Saiki Pangeran Mikhail nyuwun marang Metropolitan supaya ngangkat dhèwèké dadi uskup kuthaé.

"Aku pracaya yèn Arsenius bisa nggawa tentrem lan katentreman ing kutha kita," pangandikane pangeran marang metropolitan. "Aku ora ngerti ana wong liya sing luwih suci utawa luwih pantes. Luwih manèh, dhèwèké lair ing kéné. Ora mung aku, nanging akèh warga uga kenal dhèwèké lan wong tuwané sing taat."

Paduka Sri Paus Cyprian nyetujoni niat pangeran mau lan ngutus Arsenius. Nalika sang wali krungu kersané pangeran, piyambakipun kanthi teges nolak:

'Nyuwun pangapunten, para gusti, kula menungsa ingkang kebak dosa lan boten pantes nampi kalenggahan kados makaten. Kula nyuwun Gusti dados saksi bilih kula mboten nate gadhah, lan saiki boten gadhah, pangajeng-ajeng sanes kejawi ngraos sedhih lan tobat piyambakan amargi dosa-dosa kula. Mulanipun kula kapengker nolak kalenggahan presbiter; dene bab episkopat, punika sampun dados dosa menawi dipun pikiraken.'

Wong suci iku terus nolak suwé banget, nanging pungkasane pangeran lan metropolit kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe ora gelem manut kersaning kita, mula kita, bebarengan karo Sinode Suci, duwe wewenang kanggo ngucilake kowe.'

Sang Arsenius ora kersa nolak maneh lan maringi idin. Mangkono piyambakipun kapilih dados uskup (24 Juli 1390), nanging piyambakipun ajrih marang beban pamaréntahan, wedi marang prahara lan kerusuhan ingkang durung surut ing Tver sawisé uskup Euthymius dipunpecat, lan kepéngin sanget kanthi sak atiné nyawisaké dhiri kanggé tapa brata ing sepi. Mula, sawisé sawetara wektu, Santo Arsenius manèh nyuwun marang Metropolitan Cyprian supaya ngeculaké dhèwèké saka beban sing abot kuwi. Nanging metropolitane nyengkuyung lan manèh ngyakinké dhèwèké supaya tetep. Amarga ndeleng iki minangka kersaning Gusti, Arsenius manut marang kersaning metropolitane lan, ing tanggal 15 Agustus 1390, diangkat dadi Uskup Tver.

Nalika munggah ing tahta gembala agung, Santo Arsenius ngupaya banget netepake tentrem lan guyub ing sajroning kawanan rohani lan ngendhegake saben pemberontakan. Dheweke nginjilake Sabda Gusti kanthi semangat: Santo Arsenius maringi piwulang marang sapa waé sing teka marang dheweke kaya bapak sing tresna; ing omahé Gusti, dheweke nyemangati umaté kaya gembala sing ngopeni. Panjenengané tansah éling marang tembungé nabi Yehezkiel: *'Lan kowe, anak manungsa, wis tak angkat dadi pangawas tumrap omahé Israel; kowe bakal krungu tembung saka lambéku lan mréntahaké wong-wong mau atas jenengku'* (Yehezkiel 33:7). Mangkono uskup suci mau mulang kabèh wong, lan lumantar tembung-tembungé panjenengané narik kabèh wong marang dhèwèké. Warga Tver padha kepengin ngrungokake gembala sing mulang marang wong-wong mau. Ing uripé dhéwé, Santo Arsenius maringi tuladha apik marang kabèh: sawisé munggah ing tahta, dhèwèké miwiti urip sing luwih prasaja lan ketat, ngendhalèni dagingé kanthi roh. Kabèh padha gumun marang kasucian uripé lan kewaspadaané sing ora kendhat. Sanajan ketat marang awake dhewe, dheweke nglakoni marang wong liya kanthi alus lan welas asih marang wong mlarat: dheweke mbela wong sing ditindhes, mberakake sandhangan lan panganan marang wong mlarat, lan mbebasake budhak lan tawanan. Ketenaran uripe sing sholeh nyebar adoh lan amba; akeh wong teka saka adoh, ngupaya pandonga lan berkah saka dheweke.

Amarga uripé sing luhur, sang wali diparingi Gusti karunia kanggo nindakake mujijat. Akèh wong padha nglumpuk marang dhèwèké; kabèh sing nandhang lara apa waé padha nyuwun marang sang wali, lan kanthi sih Gusti, dhèwèké maringi manéka panyembuhan. Marang sawatara wong lara, dhèwèké nyandhak tangané; marang liyané dhèwèké maca pandonga; marang liyané manèh dhèwèké mberkahi lan nyawuri banyu suci utawa ngolesi lenga – kabèh mau disembuhaké lumantar pandonga sing khusyuk marang Gusti.

Nalika ana ing Tver, Santo Arsenius ora tau lali marang Biara Pechersk, ing ngendi dhèwèké miwiti urip biara, lan tansah éling marang urip para pangadeg sing kinurmatan – Anthony lan Theodosius. Wong suci kuwi mutusaké ngedegaké biara dhéwé sing bakal ngélingaké dhèwèké marang Biara Gua, lan dhèwèké kepéngin supaya jasadé dikubur ing kana. Santo Arsenius nyritakaké niyaté marang Pangeran Tver. Pangeran nyengkuyung niyat luhur sang wali lan janji bakal nulungi nalika pambangunan biara, kanthi nyedhiyakake lahan sing

dibutuhake kanggo pangopènané. Banjur sang wali milih sawijining papan ing Kali Tmaka, patang versta saka kutha Tver, sing banget disenengi. Papan iku dijenengi Zheltikovo. Sawisé nyuwun berkah saka Gusti, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya ana gréja kayu sing dibangun ing kono minangka pangurmatan marang Sang Mulya Anthony lan Theodosius saka Gua, loro guru agungé. Sawisé nyiapaké sel-selé, sang wali nglumpukaké komunitas biksu lan nunjuk salah sijiné dadi abbot. Kedadéan iki kelakon ing taun 1394. Sepuluh taun sawisé, sang wali nandhakaké watu dhasar kanggo greja watu ing Biara Zheltikovo lan ngaharkaké kanggo ngurmati Sang Ibu Allah sing Paling Suci lan Panggenengané sing kinurmatan lan kamulyan, mesthi éling marang Greja Panggenengané ing Lavra Kiev-Pechersk. Gereja iku diresmikake tanggal 30 Agustus 1405; dihias kanthi megah lan dihiasi lukisan fresko. Pangeran Agung Tver nepati janjine – dhèwèké nyumbang sawetara tanah marang biara. Sang wali kerep sowan ing biarane lan melu makarya bareng para sedulur, dadi tuladha urip biara kanggo kabèh. Dheweke ora ngupaya pakurmatan utawa kamulyan ing antarané sedulur, nanging kepéngin dadi biarawan prasaja ing biara sing wis didegaké dhéwé. Amarga luhuré budiné, dhèwèké mulang lan maringi pencerahan marang kabèh komunitas: kaya rembulan sumunar ing antarané lintang, mangkono Sang Arsenius sumunar kanthi kasuciané ing antarané para biarawan ing biara kuwi. Wong suci kuwi kepéngin nggawe Biara Zheltikov dadi panggonan pungkasané. Kanthi tangané dhéwé, dhèwèké ngukir kuburan saka watu putih lan tutupé saka watu liyané. Karepé supaya para biarawan ing biara anyar tansah éntuk piwulang saka pakaryané Para Bapa Gua, Santo Arsenius maréntahaké supaya 'Paterikon Gua' kuna dituliskembali – sawijining buku sing nyritakaké pakaryan lan pakaryan aboté para askét suci saka Lavra Kiev-Pechersk[2163] . Saka kéné cetha yèn sang wali ngupaya, lumantar pakaryané, tembung-tembungé, lan tulisan-tulisané sing maringi piwulang, kanggo padhangaké lan mulangaké umaté; dhèwèké tansah nyimpen ing manah tembung Kitab Suci: *'Abdi Gusti ora kena rebutan, nanging kudu loman marang kabèh wong, bisa mulang, lan sabar'* (2 Tim. 2:24). Pangon kaya ngono sing digawé Santa Arsenius. Dhèwèké mbangun akèh gréja Gusti Allah ing kutha lan sakupenge; dhèwèké uga ndandani Katedral Transfigurasi ing Tver.

Pangeran Michael saka Tver ngajeni sang pandhita sing pantes iki kanthi tulus. Panjenengané asring rembugan karo Santo Arsenius lan nampa manfaat rohani sing gedhé saka rembugan mau. Tembung alus sang pandhita nancep jero ing manah pangeran. Dipandu dening sang wali, Pangeran Agung mbangun gréja-gréja, nindakake amal, mbantu wong mlarat ing kadipatané, lan ngirim sedekah menyang Konstantinopel. Nalika ngrasa yèn pungkasané wis cedhak, pangeran mau nyatakaké kepéngin ngucapaké ikrar monastik. Santa Arsenius nyetujoni niyat luhuré, banjur nyukur rambute pangeran mau lan maringi jeneng biarawan Matius. Sawisé nampa berkah pungkasan saka sang wali, pangeran biarawan iku ninggalaké donya fana. Amarga tresna marang tentrem, Santa Arsenius tansah ngupaya nyawijiake maneh para panger , lan sapa waé sing padha mungsuhan. Ing wektu kuwi, perselisihan asring muncul antarane para pangeran, lan sang wali tansah ngupaya ngakhiri perselisihan pangeran-pangeran mau. Kanthi pitulungan Gusti, ing taun 1403 piyambakipun kasil nyawiji maneh Pangeran John Mikhailovich saka Tver karo adhine, Pangeran Basil Mikhailovich saka Kashin, sing wis diperlakokaké salah déning Pangeran Tver. Nanging sawisé sawatara wektu, perselisihan antarané para pangeran sedulur kuwi nyala manèh. Banjur sang wali, kanthi ngélingaké murkané Gusti Allah sing nggegirisi lan paukuman langgeng, mungkasi perselisihan iki ing dina raya Trinitas sing maringi urip taun 1406.

Nalika nyawijiake pihak-pihak sing padha perang, sang wali ngupaya tumindak alus lan andhap asor marang saben wong: dhèwèké ora ngidini sapa waé diperlakuké salah, lan saben wong sing teka marang dhèwèké nemokaké pangayoman lan pangungsèn; sing suci iku pambela bocah yatim piatu lan janda; dhèwèké nambani wong mlarat lan papa kanthi katresnan, nyemangati sing kesel, lan mbantu saben wong kanthi pitutur sing becik, dhuwit, utawa pituduh kaya bapak.

Manut tuladha Kristus, Gembala Surgawi, piyambakipun tansah ngopeni wedhus ing kandhange sing nyasar lan nuntun dhumateng kandhang tobat.

Santa Siprianus ngutus Santa Arsenius menyang Moskow luwih saka sapisan kanggo rapat sinodal.

[2163] Tembung 'Paterikon' tegesé 'Buku Para Bapa', yaiku buku babagan Para Bapa. Paterikon iku kumpulan cathetan cekak babagan para asketis utawa pangandikane. Paterikon Pechersk, sing disusun miturut dhawuhé Saint Arsenius, ngemot: Uripé Sang Theodosius saka Gua, sing ditulis déning Sang Nestor; cathetan kronik babagan pambentukan Biara Pechersk; kumpulan cathetan saka Simon, Uskup Vladimir, lan Polycarp, sawijining biksu saka Gua, babagan para asketis ing Gua.

Kangsa suci Arsenius seda kanthi berkah nalika Prapaskah Agung taun 1409. Ing Minggu Pangumpulan, para rohaniawan Keuskupan Tver wis padha kumpul ing Tver kanggo sinode taunan sing lumrah[2164] . Ing dina Minggu, padha nyambut uskupé; ing dina Selasa, Santo Arsenius maringi khotbah marang para pastur, mènèhi piwulang babagan pelayanan pastur lan ngrampungaké manéka masalah; ing dina sing padha, piyambakipun mberkahi para pastur sing padha kumpul, pamitan lan mbubaraké sinode. Ing Kemis Minggu Kapindho, sang wali lara abot lan ora bisa ngomong. Ing Jumat esuk (1 Maret), Pangeran Agung John Mikhailovich[2165] teka marang dhèwèké karo sedulur lan para boyar; dhèwèké ngundang para arkhimandrit, abas, lan imam kanggo maringi Sakramèn Pengurapan Wong Loro marang sang wali sing lara. Sepuluh biksu lungguh ing sacedhake amben wong lara, kepengin krungu pangandika pamitan pungkasan saka uskupé. Nanging piyambakipun meneng bae. Ing wengi sabanjure, Santo Arsenius séda. Sajrone 19 taun 7 sasi, piyambakipun wis ngopeni umat sing dipasrahaké marang piyambakipun déning Gusti Allah kanthi semangat gedhé. Nalika krungu kabar seda sang wali sing saleh, Pangeran Ioann Mikhailovich, sing diiringi akèh wong, rawuh kanggo ngaturake pangurmatan marang relik wali kuwi. Kabeh padha sedhih lan nangis: 'Srengéngé kita wis tilem; kita wis kelangan panggembala lan bapak sing becik.'

Esuké, reliké Santo Arsenius digawa saka griya uskup menyang katedral, ing ngendi para warga Tver pamitan karo panggembalane, lan dikubur ing Biara Zheltikovo, ing serambi kapel sisih tengen Gréja Pangandhaping Sang Putri (didhédhasarake marang Gambar sing Ora Digawé Kanthi Tangan), ing makam watu sing digawé déning sang wali kanthi tangané dhéwé.

Akeh wong lara sing rawuh nalika panguburané. Padha nyuwun marang sang wali supaya mari lan nampa legane saka lara-larané. Mangkono uripé Sang Wali Arsenius, mangkono uga pangliyané sing pinaringan berkah; saiki panjenengané ngadeg ing ngarsané Sang Gusti bebarengan karo para Malaikat, ngluhuraké Trinitas Agung: Rama, Putra, lan Roh Suci.

Sawisé seda Saint Arsenius, para warga ora nate mandheg ngajèni pangeling-elingé. Nalika nyekseni mujijat sing kelakon ing kuburané, para umat sing taat ing Tver nyebut jeneng Saint Arsenius ing pandonga lan nampa pitulungan lan panyuwunan ing wektu kasangsaran. Pitulas taun sawisé pangasoanipun (ing taun 1483), Uskup Vassian saka Tver[2166] kanthi dhawuh saka Tsar John Vasilyevich mutusaké mbukak relik-relikipun. Sawisé nglumpukaké jemaat katedral sing akèh banget, dhèwèké mangkat menyang Biara Zheltikov. Peti jenazah sing isiné relik abdi Gusti sing dikasihi digali lan digawa mlebu ing gréja katedral. Nalika tutupé dibukak, kabèh gréja kebak ambu wangi sing nyenengaké. Karusakan ora nyentuh reliké Santo Arsenius; malah busana rohanié tetep utuh. Uskup banjur mréntahaké supaya peti jenazah ditutup manèh, mréntahaké supaya digawé ikon santo (sing nganti saiki isih utuh), lan dipasang ing sacedhaké peti jenazah kanggo pangurmatan para rawuh. Tutup sing nggawa gambar pangripta mujijat dipasang ing peti jenazah. Kanthi berkah Uskup Vassian, sawijining ibadah kanggo Santo Arsenius digarap. Banjur, dina raya lokal kanggo ngurmati dhèwèké diadegaké ing Biara Zheltikovo. Wiwit wektu kuwi, luwih akèh mujijat saka Santo Arsenius diwiwiti ana ing peti mayité. Dina raya lokal Santo Arsenius ing Tver diadegaké déning Konsili Moskow ing taun 1547.

Mukjizat sing paling nggumunake lan nyengsemake saka Santo Arsenius kelakon ing taun 1566. Ing wektu kuwi, ana nelayan sing jenenge Terentius manggon ing Tver. Wiwitane dhèwèké nduwèni iman sing gedhé marang Santo Arsenius, nanging sakwisé dhèwèké dadi ora pracaya lan ngalami gangguan jiwa. Wong tuwane nggawa dhèwèké menyang Biara Zheltikovo, ngarep-arep yèn anaké bakal mari ing kono. Nanging dhèwèké tilar donya. Sawisé rong dina, jasadé digawa mlebu Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci, ing ngendi relik sang wali disimpen. Wong tuwane sedhih banget, malah ngeluh marang sang wali:

'Kita wis ngarep-arep nampa sih saka sampeyan, nanging anak kita wis seda. Semangat kita marang sampeyan saya luntur, lan iman kita saya ringkih.'

[2164] Ing jaman mbiyen, 'Minggu Patemon' (utawa, luwih cekak, 'patemon' utawa 'patemon sing kinurmatan') ateges Minggu sawisé minggu kapisan Puasa Agung, minggu Ortodoksi, amarga ing dina iki saben taun para imam padha nglumpuk ing ngarep uskup kanggo nganakake pasamuwan diosean.

[2165] Ioann Mikhailovich dadi Pangeran Agung Tver wiwit taun 1499 nganti 1525. Sadurunge seda, dhèwèké njupuk sumpah monastik lan njupuk jeneng Job.

[2166] Uskup Vassian (lair kanthi jeneng Pangeran Strigin-Obolensky) mimpin Keuskupan Tver wiwit taun 1477 nganti 1508.

Gusti ora gelem nampa tembung-tembung nyalahake kaya ngono marang abdi Panjenengané sing kinurmatan. Nalika Injil lagi diwaca, wong mati kuwi dumadakan tangi lan wiwit nangis kenceng amarga kaluputane. Wong tuwané Terentius uga nyesel amarga wis ngeluh marang sang wali.

Akakios, sing wektu kuwi dadi Uskup Tver[2167] , sawijining wong sing bener lan taat, nyekseni wong sing wungun mau kanthi mripaté dhéwé lan mastèkaké kabeneran saka kedadeyan kuwi.

Ing taun 1606, nalika tanah Rusia lagi nandhang sangsara amarga invasi wong Polandia lan Lituania, mungsuh ngrusak pirang-pirang wilayah nagara Rusia kanthi kekerasan, kalebu biara Tver. Mungsuh-mungsuh mau uga ora ngapura biara Zheltikovo. Padha nyerbu mlebu biara, ngarep-arep nemokake bandha gedhe. Nanging para biksu wis kasil ndhelikake bandha biara ing wektu sing pas lan padha mlayu menyang Tver. Mung ana selimut sing disulam emas nganggo gambare sing isih ana ing relik suci wong suci mau. Amarga ora nemokake apa-apa ing biara, mungsuh-mungsuh mau kuciwa banget. Salah siji mungsuh, amarga nesu amarga apes, nyekel penutup saka relik suci mau lan dipasang ing jarané. Nanging durung sempat munggah jaran, kanthi kekuwatan sing ora dingerteni, jaran lan sing numpak padha munggah menyang udara, banjur diuncalake menyang lemah. Kabeh padha mati amarga benturan sing keras, dene ijasane kanthi mujijat munggah menyang atap Gréja Pangandika. Ijasane iki isih disimpen ing biara nganti saiki.

Ing taun 1637, ing biara lagi dibangun gréja katedral watu anyar. Mula, relik suci kuwi dipindhah samentara menyang gréja kayu sing didedikasikan kanggo Santo Antonius lan Santo Teodosius saka Gua. Salah siji biksu, sing jenenge Hermogenes, mlebu gréja sawisé Vesper nalika lagi mabuk lan banjur turu ora adoh saka relik suci kuwi. Nalika tangi ing wayah wengi, dhèwèké kagèt amarga panglihatan sing éndah. Gréja iku padhang sumunar; Santo Arsenius munggah lan lenggah ing makam watué. Hermogenes, kebak rasa wedi, meh mlayu. Nanging Santo Arsenius, nalika ndelok dhèwèké, kandha kanthi tegas:

'Kok kowe, wong angkuh, mlebu omahé Gusti Allah nalika mabuk?'

Hermogenes tiba kaya mati. Dheweke ngglethak ing kana suwe banget, nanging sawisé waras, kanthi angel banget bisa metu saka gréja liwat lawang lor sing dikunci saka njero. Sawisé kuwi, dhèwèké lara suwé. Nanging sang wali mung kepéngin ngélingaké wong bodho kuwi lan nylametaké saka kabiasaan ala. Nalika Hermogenes, sawisé jujur ngakoni dosané marang kabèh wong, nyuwun pangapura marang sang wali, dhèwèké mari saka larané ing ngarepé relik Sang Wali Arsenius.

Wong suci saka Gusti asring maringi pitulungan kang nggumunake marang wong-wong kang nandhang sangsara, lan lumantar pandongane wong-wong lara padha mari. Saka akèh mujijat kang ditindakake, kita bakal nyebutake ing ngisor iki.

Ing kutha Tver ana sawijining priya enom jenenge Gerasim, putrané pandhita Basil. Ing pesta mantenané Gerasim, dhèwèké diwènèhi anggur sing dicampur karo tanduran beracun kanggo ngombé. Dhèwèké lara abot lan wis kepikiran arep mati. Ing sangsara, Gerasim nyuwun pitulungan marang sang penyembuh tanpa pamrih – Santo Arsenius – banjur menyang reliké ing dina pangeling-elingé (2 Maret), ing kono dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk; lan santo mau kanthi mujijat marasaké pemuda sing lara kuwi.

Pirang-pirang taun sawisé, Gerasim, sing wis dadi rohaniawan, pindhah manggon ing Moskow. Keponakane, Daria, sing suwé nandhang lara mripat, manggon ing omahé. Luwih suwe wektu lumaku, lara kuwi saya parah, nganti Daria ora bisa turu ing wayah bengi lan terus-terusan nggerung. Dheweke ora bisa ndeleng cahya. Akhire, ing dina raya Santo Arsenius, imam saka gréja sing didedikasikaké kanggo santo kuwi teka ing omahé Gerasim karo banyu suci lan ngumbah mripaté Daria nganggo banyu kuwi. Dheweke langsung mari.

Gerasim kaget banget nalika weruh ponakane waras. Dheweke wis rumangsa matur nuwun marang perantara langit. Amarga weruh tumindak welas asih anyar saka perantara kuwi, Gerasim kepengin nganakake upacara lan nduwèni hagiografi sang wali ing omahé dhéwé. Nanging, ora ana hagiografi Santo Arsenius sing bisa ditemokaké ing Moskow. Miturut panyuwunané Gerasim, arkhimandrita Biara Zheltikovo ngirimaké riwayat lan kanon sang wali marang dhèwèké, kanthi panyuwunan supaya dibalèkaké menyang biara sawisé diwaca. Gerasim banjur cepet-cepet nyalin riwayat kuwi. Nanging cilaka tumeka marang dhèwèké. Nalika dhèwèké lagi ndedonga sadurungé miwiti pakaryané, nalika sujud nyentuh lemah, dhèwèké nggebuk mripat tengené ing paku sing njedhul saka lantai. Dhèwèké meh ora bisa tangi lan muni banter:

[2167] Uskup Akakiy mimpin Keuskupan Tver wiwit taun 1522 nganti 1567.

'Ya Gusti, welasana aku iki wong dosa!'

Nalika semana, para biksu Ion lan Theophilus saka Biara Zheltikovo lagi nginep ing omahé Gerasim; padha nggawa hagiografi Santo Arsenius. Nalika weruh kahanan Gerasim, padha miwiti ngusap getih sing mili saka tatu lan maringi pitutur marang Gerasim supaya ndedonga marang Arsenius. Baru wae Gerasim miwiti nyuwun marang sang wali supaya mari, getihé langsung mandheg mili. Banjur kabeh wong weruh yèn kelopak mripat lan alisé Gerasim koyak, nanging mripaté dhéwé, kanthi sih rahmaté Gusti, ora cilaka. Ora suwé tatu mau mari kabèh, lan Gerasim, kanthi rasa syukur lan atiné kebak rasa haru, ngrampungaké nulis riwayat sang wali, lumantar pandongané dhèwèké nampa penyembuhan sing cepet banget.

Mukjizat nggumunake ing ngisor iki kelakon nalika jaman Archimandrite Savvatii[2168] . Sawijining petani sing manggon cedhak biara Santo Arsenius wis ngubur bandha ing alas, kanthi pangajab supaya aman. Sawisé sawetara wektu, wong iki bali menyang panggonan bandhaé disimpen lan miwiti nggoleki, nanging ora ketemu. Tukang tani kuwi kebak sedhih banget; dhèwèké wiwit murung lan nangis. Dhèwèké malah kepéngin ngantung awaké dhéwé lan wis masang tali gantung ing wit. Dumadakan, ana priya pinunjul sing muncul ing ngarepé lan kandha:

'Napa, anakku, kowe nyimpen niat ala ing atimu? Napa kowe kepengin ngrusak nyawamu lan ngukum awakmu dhéwé ing sangsara langgeng?'

Tukang tani kuwi kebak rasa wedi: dhèwèké wiwit nangis. Nalika wong ajaib kuwi takon kenapa dhèwèké nangis banget, tukang tani kuwi kandha yèn dhèwèké wis nyumputaké dhuwité nanging ora bisa nemokaké.

Priya pinunjul iku nggebuk lemah nganggo tongkaté lan kandha:

'Ing panggonan iki kowe bakal nemokake apa sing kok goleki.'

Tukang tani iku nggali lemah lan nemokake bandhane. Kaget banget, dheweke banjur matur nuwun marang wong sing muncul lan takon:

'Saka endi panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan, lan pinemahan panjenengan, supados kula saged matur nuwun amargi kaslametan kula lan amargi panjenengan sampun nemokake harta kula!'

Aku Arsenius, lan aku manggon ing biara sing tak bangun kanthi garapanku dhéwé. Mlaku menyang kana lan panjenengan aturake panuwun marang Gusti Allah.'

Tukang tani mau meh sujud ing ngarsane bapak sepuh kuwi, nanging panjenengané sirna saka pandelengan. Banjur tukang tani mau nyadari yèn wong mulya kuwi yaiku Santo Arsenius dhéwé; sawisé tekan ing biara Zheltikovo, dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah lan sang santo lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké.

Ing taun 1657, mujijat anyar kelakon ing relikwi Santo Arsenius. Ing wektu kuwi, Diaken Yohanes manggon ing Biara Zheltikovo. Godha setan, dhèwèké ngrancang nyolong busana imam pérak lan emas saka gréja ing ngendi relikwi sang santo disimpen. Ing sawijining dina ing tengah dina, dhèwèké nyuwun kunci gréja marang juru kunci, mlebu gréja lan njupuk kabèh busana perak lan emas sing ana ing sacedhak relik suci kuwi. Amarga keserakahan, dhèwèké uga kepéngin njupuk salib pektoral pérak saka relik, sing biyèn dipaké sang wali nalika isih urip. Dumadakan, ana kakuwatan gaib sing mbuwang maling kuwi adoh banget saka relik suci nganti dhèwèké nabrak panggung gréja lan pingsan. Sawisé sawetara wektu, para biksu sing mlebu gréja weruh yèn Yohanes nggleleng ing tengah gréja kaya mati. Sawisé mangertèni apa sing kelakon, padha nggawa dhèwèké metu saka gréja, banjur ngirim dhèwèké menyang Tver marang Uskup Agung Joasaph[2169] lan nyritakaké kabèh sing wis dideleng. Yohanes dhéwé ora bisa ngomong: dhèwèké ora bisa nggerakaké ilat lan kabèh awaké lumpuh. Miturut dhawuh uskup, diakon sing lumpuh mau digawa bali menyang biara lan banjur digawa menyang gréja. Alon-alon dhèwèké wiwit sadar lan sawisé pungkasané tobat, dhèwèké mari sakabèhé.

Akeh mujijat liya sing muncul saka relik suci santo sing mulya lan panggembala wedhusé Kristus, kanthi sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus[2170] . Mulyakna Allah salawas-lawase. Amin.

[2168] Ana loro archimandrite sing dikenal kanthi jeneng Savvatiy: sing kapisan njabat ing taun 1566, dene sing kapindho kasebut ing taun 1650. Rujukan ing kene mesthi marang sing kapindho.

[2169] Uskup Agung Joasaph mimpin Keuskupan Tver wiwit taun 1657 nganti 1676.

[2170] Sawisé reliké Santo Arsenius ditemokaké, reliké iku disimpen ing makam watu putih sing wis digali déning dhèwèké dhéwé; sawisé kuwi, ing taun 1655 nalika Patriark Nikon, reliké dipindhahaké menyang relikwariumé Santo Philip, lan digawé upacara kanggo dina

Troparion, Nada 8:

Sawise nglakoni urip sing saleh ing jabatan imam, panjenengan padhangake wong akeh nganggo piwulang panjenengan, lan makarya abot kanggo Gréja Sang Agung; lan, amarga panjenengan tresna marang para biksu, mulane panjenengan nampa saka Kristus mahkota kanggo wedhus panjenengan. Mula, ngurmati panjenengan minangka wakil Tahta Apostolik lan wali agung, kita ndedonga, ya ingkang pinaringan berkah, nylametake kita, anak-anak panjenengan, saking sakabehing sangsara lumantar pandonga panjenengan dhumateng Kristus, Sang Arsenius Kristus, bapa kita.

Kontakion, Nada 8:

Kanthi kabungahan nampi relikmu sing kinurmatan, hai Gréja sing paling suci, sing digawa kanthi pakurmatan déning akèh biksu suci lan para pangeran sing setya, lan sing nampa relik mau minangka bandha sing ora ternilai. Mula saka iku, kita uga saiki, wedhus ing kandhang rohani Panjenengan, sing ngadeg ing ngarep relikwi Panjenengan, njerit marang Panjenengan kanthi katresnan: aja lali marang anak-anak Panjenengan, Bapa, sing wis Panjenengan kumpulake lan tresnani kanthi wicaksana, supaya kita bisa nyuwun marang Panjenengan: Sugeng, Santo Arsenius, gembala lan guru kita.

16 Maret

3 Maret (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita ngélingaké Para Kudus Zinon lan Zoilus, sing wis ninggalaké donya kanthi tentrem.

Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Mulya Piam, sawijining dara sing manggon ing tanah Mesir lan duwé karunia ramalan; piyambakipun séda ing taun 337.

Martiiré para martir suci Eutropius, Cleonicus lan Basiliscus.

Peringatan tanggal 3 Maret

Sawisé sangsara lan martiré Sang Martir Agung Theodore Tyron, kanca-kancané ing iman lan sedulur raket Eutropius, Cleonicus, lan ponakané Basiliscus tetep dipenjara amarga Kristus. Publius, gubernur kutha sing wis nyiksa Santo Theodore, wis mati amarga murka Gusti Allah. Wong liya sing jenenge Asclepiodotus, wong asli Phrygia, wong kejem lan ora pracaya marang Gusti, diangkat ing panggonané. Dhèwèké nindakake akèh kejahatan marang wong Kristen, amarga saka Kaisar Maximian[2171] wis diparingi wewenang kanggo meksa wong Kristen nyembah arca-arca, lan matèni sing ora manut kanthi siksaan sing kejem.

Sawijining dina, nalika piyambakipun mimpin sidang pangadilan karo para penasihatipun, piyambakipun nyaur pustakawan Eulasius lan maringi dhawuh supaya maca cathetan sidang sadurungipun. Nalika Eulasius maca babagan sangsara Theodore Tyron, kabeh wong gumun marang kasabaran martir suci mau, lan gubernur pitakon:

'Ing endi kanca-kancané Theodore sing kasebut ing buku kuwi?'

Eulasius mangsuli:

'Padha ditahan ing penjara bareng karo tawanan liyane.'

Nalika ndeleng candhi dewi jahat Juno—sing dikenal minangka ibu para dewa—sing wis kobong déning Tyron, gubernur muni kaya singa lan langsung mréntahaké prajurit supaya dikirim menyang penjara kanggo nggawa marang dhèwèké para martir suci Eutropius, Cleonicus, lan Basiliscus.

---

raya iki. Ing taun 1734, warga Tver Ivan lan Maxim Yankovskiy lan Vasily Volchaninov mesen wadah relik perak kanggo relik pangripta mujijat, sing nganti saiki isih disimpen ing kono.

[2171] Kaisar Romawi saka taun 285 nganti 310, pamaréntah bebarengan karo Kaisar Diocletian.

Eutropius lan Cleonicus iku sedulur kandung saka Cappadocia, dene Basiliscus, keponakané Santo Theodore, lair ing Amasya; nanging ketigane, amarga katresnan, padha nyebut siji lan sijine sedulur.

Sawisé tekan ing penjara, para prajurit kandha marang juru penjara:

'Serahna kanca-kancané Theodore marang kita.'

Banjur penjaga mlebu marang para wali lan kandha:

'Munggah! Wektu sing wis kowe enteni kanthi ora sabar awan lan bengi wis teka; gubernur ngundang kowe. Nanging aku nyuwun, elinga aku ing pandonga kowe.'

Mangkono pangandikane juru panjara, amarga dhèwèké wis weruh wong-wong mau ndedonga awan bengi lan uga mujijat-mujijat sing kelakon ing antarané wong-wong mau: ana padhang sing ora lumrah sumunar ing antarané wong-wong mau, lan jeruji panjara mau mbukak dhéwé bola-bali. Mulané dhèwèké pracaya yèn Gusti Allah ana ing antarané wong-wong mau. Nalika dipanggil déning gubernur, para wali mangkat kanthi kabungahan, déné para tahanan liyané sedhih amarga ora bisa manèh bareng karo para martir sing suci. Banjur Santo Eutropius kandha marang wong-wong mau:

'Aja nangis, kanca-kanca, awit kita bakal ketemu maneh; nanging ndedonga marang Gusti kita Yesus Kristus supaya Panjenengané maringi kita sangsara lan pati kanggo Panjenengané, lan supaya kapercayan paganisme setan mandheg, lan jagad raya kapenuhan sih-rahmaté Gusti.'

Sawisé nglipur para tawanan nganggo tembung-tembung mau, para wali metu bareng karo para prajurit. Wali Eutropius nyanyi: *'Alang becik lan nyenengake yen sedulur padha manggon bebarengan ing katunggalan!'* (Mazmur 132:1)

Lan banjur ana swara muni saka swarga:

'Aku ora bakal misahake kowe saka sedulurmu nganti kowe kabeh tekan Theodore lan ngaso ing pangkuan para patriark sing manggon ing pepadhanging ilahi.'

Eutropius iku ayu banget lan wicaksana. Nalika para wali digawa ngadhep panguwasa, dhèwèké takon marang wong-wong mau:

'Napa pasuryanmu ora muram amarga suwé ana ing panjara, nanging malah bungah kaya wong sing tansah seneng-seneng?'

Eutropius sing pinaringan berkah mangsuli:

– Satemene, dhuh panguwasa, Kristus kita tansah maringi kabungahan marang kita kanthi rawuh kanthi sih-rahmaté, lan tembung Kitab Suci kanyata ing kita: *'Atiné sing bungah ndadékaké rai sumringah'* (Amsal 15:13)

Pamimpin takon:

– Panjenengan sinau?

– Asma ngarepku,' wangsul sang wali, 'yaiku Kristian, nanging wong tuwaku maringi jeneng Eutropius.'

Banjur panguwasa kuwi kandha kanthi alus:

'Aku weruh yèn panjenengan luhur budi kaya panjenengan ayu; aku kira panjenengan wis suwe dadi wong sing wicaksana.'

Wong suci mangsuli:

Aku wis sinau kawicaksanan rohani saka Gusti Yesus Kristus; aku nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané supaya Panjenengané mbantu aku mangsuli pitakonmu kanthi wicaksana.

Pamrentah kandha:

Rungokna aku, Eutropius, lan ajak sedulurmu supaya manut dhawuhe raja kanggo nyembah para dewa. Minangka balesan, aku bakal nulis marang para raja babagan kowe, lan padha bakal ngangkat kowe dadi gubernur militer ing tanah iki, ngajeni kowe kaya pangeran, lan maringi kowe bandha kang akèh. Banjur kowe bakal weruh dhéwé sepira apiké manut marang raja lan ngetutaké dhawuhé. Nanging yèn kowe ora kapéncut karo tembungku, aku bakal motong-motong awakmu dadi potongan-potongan lan mbuwangé marang asu lan kéwan galak supaya dipangan. Sisa balungmu bakal tak kobongaké ing geni lan abuné tak sebaraké ing kali. Aja ngarep-arep yèn wong Kristen bakal nglumpukaké sésa awakmu lan ngolesi nganggo lenga suci minangka relik suci. Mula, manut; sembahna marang para dewa, utawa paling ora ngumumna ing ngarepé wong akèh yèn kowé manut lan kepéngin nyembah: kabèh mata padha ngawas kowé, ngentèni putusanmu. Aja nganti kowé mbalèkaké wong-wong sing

kepéngin nyembah marang para dewa, supaya jenengmu ora kena cacad amarga kowé nampa sangsara sing memalukan lan kejem.

Kanggo iki, Eutropius mangsuli marang gubernur:

'Mandhegna omongan kosongmu, anaké setan, ahli warisé Gehenna! Mandhegna nggodha para abdi Gusti, mungsuhé Gusti, sing wis diusir saka berkah langgeng lan kabungahan swarga, tawanan langgeng ing jeroné neraka! Mandhegna ngucapaké tembung-tembung sing ora pantes, kowé sing ngalangi dalan tumindak becik, guru lan pamimpin kejahatan! Aku ora ngerti apa maneh sing kudu tak kandhakake marang kowe, kowe sing pinter nggodha! Kowe njanjeni aku kaluhuran lan kasugihan sakedhap ing donya iki. Apa gunane kabeh iku kanggo aku, sing mung nimbulake napsu sing ngrusak jiwa, nuntun marang sombong, zinah, maling, matèni, lan kaluputan liyane? Apa paedahé sing dipikolehi mantan pangeran Publius, sing nyiksa Santo Teodorus, saka kamulyan lan kasugihan sing sirna iku? Saiki dhèwèké kapundhuk ing lemah, dipangan cacing, lan nandhang sangsara ing neraka ing antarané geni kang ora kendhat. Lan murka Allah ora suwé bakal nyabrang kowé uga, lan kowé bakal binasa, kowé sing jahat lan nglanggar ukum. Kowe ngancem aku nganggo panyiksaan kejem, pedhang, geni, lan kéwan galak, nanging aja ngarep-arep bisa medeni aku utawa maksa aku nyelakaké imanku liwat panyiksaan kuwi: nandhang sangsara kanggo Kristus, Gustiku, iku pangarep-arepku sing paling gedhé, amarga Panjenengané iku bandha, pakurmatan, kakuatan, lan kamulyan kita. Ora, aku lan sedulurku ora bakal mbalik saka Panjenengané, nanging kita bakal nandhang sangsara kanggo Juruwilaha kita: urip kita ana ing tangané; Panjenengané iku Panglima sing ora bisa dikalahaké sing nylametaké wong-wong sing nyuwun marang Panjenengané saka kasangsarané; Panjenengané uga bisa nylametaké kita saka tanganmu.

Krungu kuwi, gubernur banjur nesu banget lan mréntahaké supaya wong suci kuwi dipukul ing pasuryan, kandha:

"Heh, wong sengsara! Kowé diundang mrana kanggo nyembah déwa, dudu kanggo nyalahké kita!"

Nanging nalika padha miwiti nyerang sang wali kanthi kasar, tangané wong-wong sing nyerang mau layu.

Miturut dhawuhe gubernur, kabèh sing kelakon lan diomongaké ing pangadilan kacathet kanthi rinci. Lan nalika para juru tulis weruh yèn tangan para penyiksa wis layu, padha mandheg nulis kanthi ngeri. Nanging ana sawijining wong Kristen sing ana ing antarané wong akèh, nyathet apa sing kedadeyan. Gubernur ngandika marang martir mau kanthi tembung-tembung iki:

'Apa kowe pungkasane bakal nyembah dewa-dewa kanggo nylametake nyawamu, utawa kowe kepengin aku maringi paukuman pati marang kowe?'

'Ora,' wangsulé Santo Eutropius, 'aku ora bakal nyembah marang dewa-dewa sing tanpa akal. Kowé dhéwé uga tanpa akal yèn tumindak kaya ngéné. Nanging aku bakal nyembah marang Gustiku lan nyawisaké kidung pujiku minangka kurban.' Kaya ngono pangandikane Sang Prabu Daud sing kasucen, lan lumantar lambene Kristus piyambak: *'Bejanane iku perak lan emas, gawean tangan manungsa. Iku duwe cangkem, nanging ora bisa ngomong; iku duwe mripat, nanging ora bisa ndeleng'* (Mazmur 113:12–13). Lan Panjenengané nambahaké: *'Muga-muga wong-wong sing gawé arca-arca kuwi, lan kabèh sing precaya marang kuwi, padha dadi kaya arca-arca kuwi'* (Mazmur 113:16). Kowe tuli lan wuta; apa kowe ora péngin gawé aku padha kaya ngono? Nanging aku ora bakal mbalik saka Gustiku, Yesus Kristus.

Banjur gubernur ngadhepake marang Para Kudus Cleonicus lan Basiliscus:

'Lan kowe kandha apa: apa kowe bakal nyembah marang dewa-dewa kanggo nylametake nyawamu, utawa kaya Eutropius, kowe bakal tetep lan banjur nampa sangsara sing padha?'

Para Kudus Cleonicus lan Basilisk mangsuli:

Kaya sedulur lan guru kita Eutropius pracaya marang Yesus Kristus, mangkono uga kita pracaya marang Gusti Allah Rama, Putra, lan Roh Suci. Kaya Eutropius nandhang sangsara kanggo Kristus, mangkono uga kita kepengin nandhang sangsara, lan setan ora bisa misahake kita, amarga kita manunggal ing iman suci marang Kristus lan katresnan bebarengan. Kaya tali sing diputer telung kaping ora bakal putus, mangkono kita telu bakal tetep teguh; lan kaya Trinitas Agung sing ora bisa dipisah, mangkono kita manunggal ing iman lan katresnan. Mula siksaa kita luwih kejem maneh; kita bakal nahan siksaan iki kanggo kamulyaning Gusti kita Yesus Kristus, sing kowe mungsuhé.

Sawisé padha ngomong kaya ngono, gubernur mréntahaké papat prajurit supaya nyeret saben wong mau lan nggebuk nganggo tali kandel tanpa welas asih. Para wali dipukul nganti abot banget nganti potongan awaké,

kang kebak getih, tiba ing lemah. Nanging padha nahan kanthi tabah lan ndedonga marang Gusti. Penyiksaané kejem, nanging kanthi pitulungan Gusti, para martir katon ora ngrasakaké sangsara. Wali Eutropius ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Ya Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, becik lan welas asih! Aja ngremehake kita, ya Pangeran, Panjenengan sing nylametake wong sing bener, maringi akal marang wong sing ala, mbenerake sing nyasar, nglindhungi sing wicaksana lan mulang sing bodho. Panjenengan wis ngiket setan lan mbebasake manungsa. Panjenengan panulungipun tiyang ingkang kapangiket ing ranté, pangreksa tiyang ingkang nandhang sangsara, sumber kabecikan, Juruwilujeng nyawaning kita. Panjenengan paring sangsara lan maringi kawani kanggé nanggulangi panyeksaan. Mugi kita ugi saged nandhang sangsara kanggé ngupadosi makutha martir. Tulungana kita, kados Panjenengan paring pitulungan dhumateng abdi Panjenengan, Teodorus. Tuduhna marang manungsa kejahatané setan, sih-rahmat Panjenengan, lan lumantar pitulungan Panjenengan ingkang Maha Kuwasa, paringana pangertosan marang kabéh tiyang bilih kita namung ngajèni Panjenengan minangka Sang Prabu kita, Yesus Kristus, ngluhuraké Panjenengan kados déné Rama lan Roh Suci salami-laminipun.

Para Kudus Kletonikus lan Basilisus ngendika:

– Amin.

Tiba-tiba ana gempa bumi sing nggegirisi, nganti kabèh ruang sidang nggrogot; para algojo sing kesel lan wedi mundur, déné para wali, sing dibebasaké déning kuwasa sing ora katon, tetep ora cilaka. Lan wong weruh, Gusti katon marang wong-wong mau karo para Malaikat lan Santo Teodorus. Santo Eutropius ngandika marang Gusti:

'Mulyakna Panjenengan, Gusti Kristus, amarga Panjenengan wis ngrungokake aku kanthi cepet; lan sapa aku iki nganti Gusti piyambak rawuh marang aku?'

Lan marang Para Wali Cleonicus lan Vasiliska, Wali Eutropius ngendika:

'Apa kowe weruh? Delengen, Sang Raja kita Yesus Kristus ana ing kana karo Theodore ing kabèh kamulyané.'

'Inggih,' wangsulane.

Sang Santo Teodorus, sing wis rawuh bebarengan karo Gusti, ngendika:

'Sedulur Eutropius! Panjalukmu wis krungu, lan Juruwilujeng wis rawuh nulungi kowe karo kabar kabungahan langgeng.'

Gusti piyambakipun ngendika dhumateng para wali:

– Nalika kowe disiksa, Aku ngadeg ing ngarepmu, nyekseni ketabahanmu. Amarga kowe wis kanthi gagah ngliwati sangsara kapisanmu, Aku bakal dadi penolongmu nganti kowe ngrampungake tugasmu, lan jenengmu bakal kacathet ing Kitab Urip.

Sawisé tembung-tembung mau, Gusti dadi ora katon, bebarengan karo Santo Teodorus.

Para prajurit sing wis nyiksa para wali banjur wiwit nyuwun marang gubernur:

– Kula nyuwun dhumateng panjenengan, tuan, supados ngeculaken kula saking tugas punika; kula boten saged nyiksa tiyang-tiyang punika.

Nunjuk marang para wali, gubernur kandha:

'Para dukun sihir iki padha ngucapaké mantera lan kanthi mangkono nggawe wedi ing atiné para prajurit.'

Akèh wong, sing wis diparingi sekilas pratandha pangibadah ilahi, padha ngucapake:

'Ora, iki dudu mantera utawa sihir, nanging Gusti Kristiani sing nulungi para abdi-Nya: saiki kita weruh Sang Prabu, Kristus, lan krungu swara malaikat.'

'Aku ora weruh apa-apa,' ujare gubernur, 'lan aku uga ora krungu swara apa-apa.'

Santa Eutropius ngandika marang dhèwèké kanthi tembung-tembung iki:

'Kowe bener ngomong yèn kowe ora weruh wahyu ilahi lan ora krungu swara swarga: kowe ora ndeleng nganggo mripat atimu, amarga setan wis ndhelikake paningalmu, lan prakiran Yesaya lagi kawujud ing kowe: *"Paringane padha angel krungu, lan mripate padha ditutup"* (Yesaya 6:10).

Krungu kuwi lan weruh yèn wong-wong padha ribut, gubernur mréntahaké para wali supaya diiket lan digawa menyang panjara. Nalika para wali mlebu panjara, para narapidana padha bungah banget, déné para martir Kristus padha nyanyi kidung: *'Pitulungan kita ana ing asmané Gusti, kang gawé langit lan bumi'* (Mazmur 123:8).

Mengko ing dina iku, nalika dhahar bebarengan karo para penasihaté, gubernur kandha marang wong-wong mau:

Aku ora ngerti kudu apa karo wong-wong iki: kabèh kutha dadi resah merga wong-wong mau. Kowe mikir piye?

Salah siji penasihat kandha:

'Aku nyuwun marang kowe, patenana wong-wong mau saiki uga. Yen kowe nundha paukumané, kabèh kutha bakal mbalik saka déwa lan mèlu wong-wong iki. Luwih saka kabèh, aja nganti Eutropius sing cerewet ngomong dawa banget.'

'Aku wis ngajak dhèwèké nyembah déwa,' pangandikane gubernur, 'kanthi panyuwunan lan ancaman, nanging dhèwèké wis ngina déwa lan raja, lan wis ngganggu aku karo caciané. Nanging ayo padha ngajak dhèwèké piyambak lan nyoba mbujuk kanthi panyuwunan. Yèn dhèwèké ngrungokaké kita, kamulyan bakal diparingaké marang déwa sing welas asih; nanging yèn ora, aku bakal matèni wong-wong mau.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké ngutus prajurit kanggo nggawa Eutropius saka penjara. Eutropius mlebu, lan panguwasa sing lagi dhahar ngadhepi dhèwèké:

'Apa panjenengan kersa aku ngancani panjenengan kanthi pakurmatan menyang candhi déwa-déwa kita, supaya panjenengan saged nyembah marang déwa-déwa mau?'

Santo Eutropius mangsuli:

'Kanthi gesangé Gusti Allah! Aku ora nduwé pikiran sakcilipun kanggo nyelakaké iman Kristus, sing dhasaré ana ing watu sing ora goyah.'

Gubernur ngajak sang martir lungguh bareng dhahar, nanging piyambakipun nolak. Lan wong-wong liya ing meja maksa dhèwèké:

'Lungguh karo kita, Eutropius, mangan lan ngombe; manut marang gubernur!'

Wong suci mangsuli:

'Ora, aku, abdi Kristus, ora bakal lungguh karo wong-wong sing jahat, kaya sing diandharake nabi Daud sing pinaringan berkah: *"Berkah iku wong sing ora mlaku ing nasehat wong jahat, ora ngadeg ing pasamuwan wong-wong sing nindakake piala"* (Mazmur 1:1). Lan ing panggonan liya: *'Aku ora tau lungguh karo wong-wong sing licik, lan aku ora bakal mlaku karo wong-wong sing ngiyanati'* (Mazmur 25:4). Nabi liyane ngumumake: *'Metu saka antarané wong-wong mau lan misahna, kandhane Gusti; aja nyentuh barang-barang sing najis, lan aku bakal nampa kowe'* (Yesaya 52:11).

Pamrentah kandha:

'Kowe biyen nduwé watak becik, Eutropius, nanging saiki kowe katon nduwé watak ala.'

'Aku ora jahat,' wangsul sang wali, 'nanging aku netepi dhawuhe Gusti Allah. Yen kowe ngupaya nepaki dhawuhe raja donya, aku luwih ngupaya maneh nepaki dhawuhe Raja Surgawi lan Langgeng, kang tak sembah.'

Gubernur terus nyoba ngyakinke sang wali:

'Kowe piyambak, tanpa sedulurmu, kudu nyembah marang dewa sesuk, supaya wong-wong, ndeleng iki, yakin ora mbalik saka dewa, nanging ngajeni dewa kanthi kurban.'

Santa Eutropius nolak:

'Wong jahat! Apa kowe ora kepengin nggawe aku dadi juru sesat kanggo wedhusé Kristus? Ora, iki ora bakal kelakon, amarga Gustiku kandha: *"Lan sapa waé sing ndadekake salah siji saka wong-wong cilik iki sing pracaya marang Aku kliru, luwih becik yèn ana watu gilingan sing digantung ing gulué lan dhèwèké kalemah ing jeroné segara"* (Mat. 18:6). Lan ing panggonan liya Panjenengané kandha: *'Kowe ora bisa ngabdi marang Gusti Allah lan marang Mamon'* (Mat. 6:24) lan *'Apa pasedulurané pepadhang karo pepeteng? Apa akurane ana antarané candhi Gusti Allah lan berhala?'* (2 Kor. 6:14, 16).

Krungu iki, gubernur mrentahake supaya digawa emas, macem-macem sandhangan mewah lan 150 liter pérak[2172] , banjur kandha:

'Aku bakal maringi kowe kabèh iki malah luwih akèh, mung kandhaa marang wong-wong sesuk yèn kowe wis nyerah marang gubernur, banjur ndedonga marang Gustimu sak karepmu.'

[2172] *Siji liter* (Yunani: λιτρα, Latin: *libra*) padha karo 2/3 pon Rusia. Mula saka iku, 150 liter pérak padha karo 100 pon pérak, utawa, miturut rega saiki pérak, watara 2.200 rubel. (150 liter = 49 kg 117,5 g – Tim Redaksi 'Azbuka Verы')

"Wah, panggodha sing jahat!" ujare Santo Eutropius. "Ora, kowe ora bakal bisa nggodha abdi Gusti!" Aku kelingan cetha tembung Kitab Suci: *'Apa gunané manungsa yèn éntuk kabèh donya, nanging kelangan nyawané? Utawa apa sing bisa diwènèhaké manungsa kanggo nyawané?'* (Matius 16:26). Kaya sedulurmu Yudas, sing tresna marang pirak, ngrusak nyawané, kowé uga bakal binasa bareng karo dhèwèké. Nanging kenapa kowe nundha matèni kita? Elinga iki: ora ana apa-apa sing bisa mbalèkaké kita saka katresnan kita marang Kristus. Gubernur kuwi rembugan dawa karo dhèwèké, nanging sang martir ora mung nolak manut, malah luwih nesu lan ngina para déwa. Wus tengah wengi; wayahe turu, lan gubernur kandha marang para abdi:

'Gawa Eutropius menyang penjara lan ikat dheweke karo kanca-kancane ing kana. Cetha yen wong jahat ora bakal owah, lan ora ana kabecikan sing bisa diarepake saka dheweke.'

Nalika piyambakipun badhé angkat, sang wali ngendika dhumateng gubernur:

'Kowe, kebon tipu daya, ora ngasilake woh kabeneran, bakal enggal sirna lan dibuwang menyang geni. Kowe iku lemah tandus, ora ngasilake gandum nanging suket! Setan wis nguwasani nyawamu lan nyebar wiji-wiji ala ing kono.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké lunga. Nalika tekan ing penjara, dhèwèké nemoni Para Kudus Cleonicus lan Basilisk sing lagi ndedonga kanthi khusyuk: padha ndedonga kanggo dhèwèké sakwengi.

Esuké, gubernur kepéngin nindakake kurban umum marang para déwa lan mréntahaké para juru seru kutha supaya ngumandhang ing dalan yèn kabèh wong kudu padha kumpul karo sesajiné ing candhi Artemis. Nalika wong-wong wis padha kumpul lan gubernur teka, para martir suci Eutropius, Cleonicus, lan Basiliscus digawa ngadhep dhèwèké miturut dhawuhé. Kabeh padha nyembah arca lan ngaturake kurban—ana sing nyuguhake kemenyan, ana uga sing nyuguhake kéwan.

'Eutropius,' pangandikane gubernur, 'maju kowe lan sedulurmu, lan sembahyangna marang dewa-dewa, utawa kowe bakal mati kanthi nggegirisi.'

Sang Eutropius lan kanca-kancané wiwit kandha:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, langgeng, suci, murni, ora owah-owahan, manggon ing swarga, kinurmatan ing bumi! Panjenengan sampun netepake langit, nyelehake bumi ing dhasaripun, nyelehake gunung-gunung ing panggonane, ngetung l , lintang-lintang kang tanpa cacah lan paring jeneng kabeh; Panjenengan kanthi ajaib nyebarke padhang Panjenengan marang kita. Panjenengan biyen nylametaké telung mudha suci saka pawon geni Babilonia, nylametaké Santo Daniel saka liang singa, nylametaké abdi Panjenengan Susanna saka pati, ngreksa Santo Thecla saka geni lan kéwan galak, lan nyanding Santo Theodore nalika sangsara. Tulung rawuh ingkang sasarengan kaliyan kami, lan sasampunipun rawuh ing papan menika, paringana kakuwatan Panjenengan lan mbasmirna kabecikan kapercayan ingkang sesat. Mugi ing papan menika para Kristiani saged nyawisake kurban tanpa getih dhumateng Panjenengan, Gusti ingkang sejati, awit Panjenengan punika Bapainggilipun Gusti kita Yesus Kristus. Kamulyan dumugi dhumateng Panjenengan, dhumateng Putra Panjenengan ingkang tunggal, lan dhumateng Roh Suci Panjenengan, sapunika lan salami-laminipun, ngantos dumugi ing jaman-jaman. Amén.

Nalika para wali wis ngucapake tembung-tembung mau, guntur nggelegar lan bumi nggeter, nganti candhi kuwi nggeter, lan panguwasa, bebarengan karo kabèh sing ana ing kono, mlayu saka candhi, padha wedi nyawane. Arca Artemis tiba lan remuk dadi pecahan-pecahan cilik. Ing tengah-tengah geger gempa bumi, ana swara krungu saka dhuwur:

'Panjalukmu wis krungu, lan ing panggonan iki bakal ana omah pandonga kanggo wong Kristen.'

Para wali padha bungah ing Gusti.

Nalika gempa bumi mandheg lan kabeh wong wis rada pulih saka rasa wedi, gubernur lenggah ing kursi pangadilan lan, nggrentheng untu amarga nesu marang para wali, mrentahake supaya belerang lan aspal digawa, dilelehake ing telung kuali, lan dituangake ing awak para wali. Gubernur uga mrentahake supaya tiang-tiang sing kukuh dipancang ing lemah, para wali ditempatake telanjang ing antarané tiang-tiang mau, lan disalib, tangane diiket ing tiang sing béda-béda. Sawisé kuwi dilakoni lan aspal ing kuali wiwit nggodhok kenceng, Wali Kleonicus ngadhep marang Wali Eutropius:

'Sedulur, ayo padha ndedonga marang Gusti; sangsara ageng ngenteni kita.'

Para wali wiwit ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, tulungana kita lan paringana kawibawanan Panjenengan: kita ringkih; kiyatna kita supaya bisa nahan sangsara iki.'

Para abdi nggawa kuali-kuali kang nggodhok belerang lan aspal, dicekel nganggo penjepit wesi. Eutropius sing pinaringan berkah kandha marang para abdi:

'Mugi Gusti mbalèkaké pakaryanmu marang awakmu.'

Dumadakan, kanthi kuwasa Gusti, para martir mbukak tali ing tangané saka pancang, njupuk kuali sing lagi nggodhok mau ing tangané dhéwé lan ngeguyur damar ing punggung siji lan sijiné. Nglilir saka awaké, damar mili kaya banyu ing lantai marmer, nyabrang para abdi lan nglelehké nganti tekan balung. Ndeleng kahanan iki, gubernur kaget banget, nanging nyangka yèn kuwi amarga ilmu sihiré wong Kristen. Dhèwèké mréntahaké abdi liyané supaya nyabik-nyabik awak para wali nganggo cakar wesi, lan ngucuraké mustard lan uyah sing wis dicampur cuka ing tatu-tatu mau. Para wali sabar nampa kabèh mau kanthi gagah berani. Ing tengah sangsara, Wali Eutropius kandha marang gubernur:

'Heh, wong celak tanpa Gusti, sing dibenci déning kamulyaning Gusti! Rancangna penyiksaan sing luwih abot, supaya lumantar sangsara sing luwih gedhé kita bisa nampa mahkota martir kanthi kamulyan sing luwih agung.'

Amarga nesu krungu tembung-tembung mau, sang penyiksa mrentahake para abdi supaya nyiksa para wali luwih parah, nalika padha kandha:

'Tumindakna sak kuwasa kowe, he wong jahat tenan, supaya enggal mateni kita: kita kepengin, sawise bebas saka kowe, ndeleng pasuryane Gusti kita Yesus Kristus.'

Para wali disiksa suwé banget, lan mung nalika srengéngé tilem panguwasa mréntahaké supaya padha dibalèkaké menyang penjara lan diiket nganggo ranté. Para wali ndedonga kaya mangkéné ing penjara:

'Ya Gusti Allah! Aja ninggalake kita nganti kita nampa kabèh sangsara kita lan, sawisé dibebasake saka sangsara, tekan panggonan tentrem ing ngendi ora ana lara, ora ana sedhih, ora ana kasedhihan, ora ana ambegan.'

Nalika padha ndedonga kaya ngono, ing tengah wengi Gusti rawuh lan ngendika marang wong-wong mau:

Satemene Aku kandha marang kowe: amarga kowe bakal mati kanggo Aku, kowe bakal nampa gesang langgeng saka Aku bebarengan karo para wali.

Kanthi tentrem amarga rawuhe Gusti, para martir saya kuwat imané.

Ing esuk, gubernur maneh lungguh ing pangadilan lan, sawisé ngundang para wali, kandha:

'Nah, piye? Apa kowe wis mutusaké nyembah déwa lan nyawisaké kurban kanggo déwa-déwa mau, utawa kowe péngin mati kanthi nggegirisi?'

Kudus Eutropius mangsuli:

'Apa kowe durung krungu saka kita, kowe sing peteng atine, wuta lan atimu atos, manawa kita ora bakal nyembah dewa-dewamu—demon-demon sing tuli lan bisu—lan ora bakal nglakoni kurban marang dheweke?!'

Krungu kuwi, gubernur ngukum para Wali Eutropius lan Cleonicus supaya disalib, kanthi ngetokake prentah kaya ing ngisor iki:

'Eutropius, guru para magi, lan magus liyane, Cleonicus, sing wis ora manut marang prentah para raja langgeng nanging ngakoni iman Kristen, bakal disalib miturut paukuman saka pangadilan sing paling kinurmatan. Bab Basilisk, dhèwèké bakal dipenjara bareng karo para tahanan liyané.'

Krungu iki, Santo Basilisk muni marang panguwasa:

– Hukumna aku pati uga; aku ora kepengin pisah saka kanca-kancaku, nanging kepengin banget ngadeg ing ngarepé Kristus, Gusti kita, bebarengan karo wong-wong mau.

'Ora,' pangandikane gubernur, 'para dewa wis maringi wahyu marang aku kaya ngene: kowe wis sumpah ora bakal ninggalake siji lan sijine; nanging aku ora bakal matèni kowe kabèh bebarengan, supaya sumpahmu ora rusak lan pangarep-arepmu ora kelakon.'

"Satemene," pangandikane Eutropius, "kowe luwih galak tinimbang kéwan apa waé, paling galak saka kabèh makhluk! Kowe mecahaké paseduluran sing ora bisa pisah ing pracaya lan katresnan. Nanging ora suwé manèh Gusti Allah bakal mbalèkaké marang kowe; kembangé sih-rahmaté Gusti Allah bakal mekar lan ngasilaké woh kanggo gréja-gréja Gusti Allah."

Sawisé tembung-tembung kuwi, Santo Eutropius digawa metu saka kutha bebarengan karo Santo Cleonicus menyang panggonan ing ngendi salib-salib mau ana. Kabèh warga kutha padha mèlu: ora mung wong Kristen, nanging uga wong-wong pagan. Nalika ndeleng salib-salibé, para martir suci kandha:

– Ya Gusti Allah kita, Yesus Kristus! Mugi Gusti dipuji lan dipun suwun amarga sampun paring kaluhuran dhumateng kula supados pantes seda ing salib, kados Gusti kanthi kersa nandhang sangsara. Paringana kula makuta kasetyan, supados kanthi nandhang sangsara bebarengan kaliyan Gusti, kula saged kaparingi kamulyan ing Karajan Gusti. Kula ndedonga kangge Gréja Suci; tundhukna sapa kemawon ingkang mungsuh para abdi Gusti lan paringana tentrem dhumateng umat Kristiani.

Nalika pandonga iki diwaca, para prajurit nyambet para martir ing salib. Banjur ana swara krungu saka swarga, nelpon para wali supaya padha istirahat ing salawas-lawase. Para Wali Eutropius lan Cleonicus nyerahake nyawane marang Gusti kanthi pandonga: 'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kita nyerahake nyawa kita.'

Mangkono, para wali iku séda ing tanggal 3 Maret. Loro priya saleh, warga kutha Amasia, Coint lan Velonic, nyuwun marang gubernur supaya diparingi idin njupuk badan para martir. Gubernur ora nolak panyuwunan mau. Banjur Velonic njupuk badan Santo Eutropius lan sawise diolesi miyra, dikubur kanthi pakurmatan ing desane, sing dumunung 18 stadia[2173] saka kutha. Coint njupuk badané Cleonicus lan ngubur kanthi pakurmatan sing padha ing désa Kime. Ing panggonan-panggonan iki, ing sacedhak kuburan para martir, akèh wong mari saka lara kanggo kamulyané Gusti Allah.

Santa Basiliskus, sing tetep ana ing panjara, diiket ing belenggu suwene wektu sing dawa. Gubernur Asclepiodotus tilar donya; nalika panguwasane penerusé, Agrippa, Santa Basiliskus dipenggal sirahé ing tanggal 22 Mei. Ing dina iki, panjenengané diurmati kanggo kamulyané Kristus, Gusti kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

- Ing dina sing padha, kita mengeti para Kudus Zinon lan Zoilus, sing seda kanthi tentrem.
- Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Mulya Piamma, Sang Perawan, sing manggon ing tanah Mesir lan duwé karunia pangawikan; piyambakipun séda ing taun 337.

17 Maret

4 Maret (Gaya Lawas)

Ing dina iki, pangeling-eling Kang Suci Gregorius, Uskup kutha Konstantia ing pulo Siprus, sing séda kanthi tentrem.

Ing dina iki, pangasoan Sang Pangeran Daniel Alexandrovich ing Moskow, ing taun 1303.

Ing dina sing padha, pambunuhan dening bangsa Tatars marang Pangeran Kabungahan Vasily (Vasilko) Konstantinovich saka Rostov, ing taun 1238.

Uripé bapak kita sing kinurmatan Gerasimus, sing manggon ing pinggir Kali Yordan.

Perayaan tanggal 4 Maret

Asceta agung, Bapa Gerasimus sing kinurmatan, asalé saka Licia[2174] . Wiwit enom dhèwèké nglatih dhiri ing ajrih marang Gusti Allah lan sawisé ngucap sumpah monastik, dhèwèké mundur menyang ara-ara gersang ing jero wilayah Thebaid ing Mesir. Sawisé nglampahi sawatara wektu ing kono kanthi tumindak kasucian, dhèwèké bali manèh menyang tanah kelairané ing Licia. Banjur piyambakipun rawuh ing Palestina, ing pungkasan pamaréntahan Theodosius enom[2175] , lan manggon ing ara-ara samun Yordania, ing ngendi, kados lintang sumunar, piyambakipun sumunar lumantar gesangipun ingkang luhur budi. Ing kono, ing pinggir Kali Yordania, piyambakipun ngedegaké sawijining biara. Sajrone manggon ing Palestina, ing jaman pamaréntahan Marcian lan

---

[2173] *Stadion* (στάδιον), sawijining unit ukuran dawa saka Yunani, kira-kira padha karo 74 sazhen. Mula saka iku, 18 stadion rada luwih saka 2,5 verst. (Stadion Attic dawane 177,6 m, stadion Olimpiade dawane 192,27 m – *Tim Editorial 'Azbuka Very'*)

[2174] Lycia iku sawijining wewengkon sing dumunung ing sisih kidul Asia Minor.

[2175] Theodosius II, sing ing hagiografiné disebut 'sing Enom', iku putuné Theodosius Agung. Dhèwèké lair ing taun 400 lan ing taun 408 nggantèkaké bapaké, Arcadius, dadi panguwasa Kakaisaran Romawi Wétan. Dibesarke kanthi taqwa sing ketat, Theodosius ngupaya ngilangi sisa-sisa pungkasan paganisme ing Kakaisaran. Dheweke seda ing taun 450

Pulcheria, Konsili Ekumenis Kapapat para Bapa Suci dianakake ing Kalsedonia nglawan Dioskorus sing ora takwa, Patriark Aleksandria, lan Archimandrit Eutyches, sing mulang yèn ing Kristus mung ana siji sipat—sipat ilahi; para Bapa Suci ngukum wong-wong mau. Sabanjure, ana sawetara ahli bidah sing ngina Majelis lan ngaku yèn dogma iman sejati wis ditolak ing kono lan ajaran Nestorius wis dibalèkaké manèh[2176] . Salah sijiné ahli bidah kuwi yaiku biksu sing jenengé Theodosius, sing wis kena ajaran bidahé Eutyches. Sawisé teka ing Yerusalem, dhèwèké nggawe sakabèhé Palestina dadi bingung, ngapusi ora mung wong biasa nanging uga akèh wong suci lan Ratu Eudoxia, janda Kaisar Theodosius enom, sing manggon ing Yerusalem wektu kuwi. Kanthi pitulungané sing kapindho lan akèh biksu Palestina sing wis disasar, dhèwèké nyopot Patriark Juvenal sing berkah saka tahta lan njupuk tahta mau kanggo dhèwèké dhéwé. Wong-wong sing tetep setya marang iman sejati nandhang sangsara banget ing tangan patriark palsu Theodosius lan mlayu tekan jero ara-ara samun. Sing pisanan mundur yaiku Sang Euthymius Agung; para bapa suci liyane banjur manut tapak-tapaké. Ing wektu kuwi, kanthi idiné Gusti, Sang Gerasimus uga sempat kesasar, nanging ora suwe banjur tobat, kaya sing ditulis déning Cyril saka Yerusalem ing hagiografiné[2177] . Dheweke kandha yèn nalika kuwi ana ing ara-ara samun Yordania sawijining rahib sing jenengé Gerasimus, sing bubar teka saka Licia. Panjenengané wis netepi kabèh paugeran urip monastik lan gagah berani nglawan roh najis; nanging, nalika ngalahaké lan ngusir setan sing ora katon, dhèwèké kagoda déning setan sing katon – para bidah – lan tiba ing bidahé Eutyches. Ing wektu kuwi, kabar babagan urip mulya Euthymius wis nyebar nganti adoh lan amba. Mring dhèwèké sing kinurmatan Gerasimus lunga menyang ara-ara sing dikenal minangka Ruva, lan manggon ing kana suwéné suwe. Sawisé dipunparingi panguripan déning manisé piwulang lan piwanti-wanti sang wali, dhèwèké nolak piwulang palsu para ahli bidah, mbalèk marang iman sing sejati, lan nyeseli kesalahané kanthi sedhih. Mangkono miturut Kirill. Pungkasané, Sang Kinasucan Juvenal malih mapan ing kursi patriark: Raja Marcian sing taat ngutus prajurit kanggo nangkep patriark palsu Theodosius, supaya digawa menyang pangadilan amarga tumindaké. Nanging Theodosius, nalika krungu bab iki, mlayu menyang Gunung Sinai lan ilang tanpa tilas. Mangkono, iman sejati sumunar maneh ing Yerusalem lan saindenging Palestina, lan akèh wong sing kesasar menyang bidah padha bali marang kesalehan. Kajaba iku, Ratu Eudoxia, sawisé nyadari kesalahané, bali manunggal karo Gréja Ortodoks.

Biaraé Sang Gerasimus sing kinurmatan dumunung 35 stadia saka Kutha Suci Yerusalem lan siji stadia saka Kali Yordan. Ing kéné dhèwèké nampani wong anyar, déné marang wong-wong sing wis ngalami cobaané, dhèwèké nyedhiyakake sel-sel pertapa ing ara-ara samun. Sakabehe ana ora kurang saka 70 wong sing manggon ing ara-ara samun, kanggo wong-wong mau Sang Mulya Gerasimus netepake paugeran ing ngisor iki. Lima dina saben minggu, saben biksu manggon ing selé sing sepi kanthi meneng, nindakake sawijining pakaryan, mangan roti garing sethithik sing digawa saka biara, banyu k , lan oyod. Sajrone limang dina kuwi, dilarang mangan apa waé sing dimasak, malah ora diidini nyalaké geni, supaya ora ana pikiran kanggo masak panganan. Ing dina Setu lan Minggu, saben wong padha teka menyang biara, kumpul ing gréja kanggo Liturgi Ilahi lan nampa Misteri Kristus sing Paling Suci lan Maringi Urip; sawisé kuwi, nalika dhahar, padha mangan panganan mateng lan sethithik anggur kanggo kamulyaning Gusti, lan nyerahaké marang abbot karya sing wis rampung sajrone limang dina mau. Ing sonten Minggu, saben uwong bali maneh menyang sel-selé sing sepi ing ara-ara gersang, nggawa roti sethithik, oyod-oyod, kendi isi banyu, lan ranting kurma kanggo nganyam keranjang. Pisahane saka bandha donya lan kamiskinane nganti ora ana siji wae sing nduwé apa-apa kejaba siji klambi bolong, tikar kanggo turu, lan kendi cilik isi banyu. Sang abbot malah nglarang supaya ora ngunci lawang nalika ninggal sel, supaya sapa waé bisa mlebu lan njupuk apa waé sing dikarepake saka bandha sing sithik kuwi. Mula padha urip manut paugeran apostolik 'siji manah siji jiwa', lan ora ana siji waé sing nyebut apa-apa dadi duwé dhéwé, nanging kabèh diduwèni bebarengan. Konon ana sawetara pertapa sing nyuwun idin marang Sang Mulya Gerasimus kanggo nyalakake lilin

---

[2176] *Nestorius,* Uskup Konstantinopel, mulang yèn Yesus Kristus dudu Gusti Allah sejati, nanging mung manungsa, putrané Yusuf lan Maria, sing diparingi sih rahmat istimewa saka Gusti Allah amarga kasucian uripé. Miturut piwulang Nestorius, Yesus Kristus nylametake kita ora lumantar jasa panglebur dosa Panjenengané, nanging lumantar tuladha gesang sing becik. Piwulang Nestorius iku dikutuk ing Konsili Ekumenis Katelu sing dianakake taun 431.

[2177] Uskup Yerusalem saka taun 315 nganti 386, yaiku sadurunge pelayanané Gerasimus sing Kinurmatan. Ing hagiografi, panganggit katon salah diidentifikasi; mbok menawa kuduné maca Kiril saka Alexandria (Uskup Agung saka 412 nganti 444), sing nulis akèh nglawan para bidah.

ing wayah wengi kanggo maca, utawa nyalakake geni kanggo nggodhok banyu yen perlu. Nanging Santo Gerasimus mangsuli marang wong-wong mau:

'Yen kowe kepengin duwe geni ing ara-ara samun, mangka teka lan manggon ing biara bareng para rekrutan anyar: salawase aku urip, aku ora bakal ngidini wong-wong ara-ara samun duwe geni!'

Para warga kutha Yerikho, sawisé krungu bab kasunyian sing ketat ing sangisoré pituduhé Santo Gerasimus, padha nggawe aturan kanggo teka ing biaraé sing kinurmatan saben Setu lan Minggu lan nggawa akèh panganan, anggur, lan kabèh sing dibutuhaké kanggo biara.

Sing Mulya Gerasimus nglakoni puasane kanthi ketat banget, nganti sajrone Prapaskah Suci lan Agung dhèwèké ora mangan apa-apa nganti Minggu Padhang, ngreksa kekuwatan jasmani lan rohani mung liwat nampa Misteri Ilahi. Sing Begja Cyriacus uga nglakoni tapa brata ing sangisoré bimbingan guru suci iki, kaya sing kacathet ing hagiografiné: Sawisé nampani Kyriak kanthi anget, lan nyumurupi kamulyaning Gusti ing dhèwèké, Sang Euthymius dhéwé maringi dhèwèké skéma lan ngutus dhèwèké menyang Kali Yordan marang Santo Gerasimus. Santo Gerasimus, nalika ndeleng yuswa enom Kyriak, maringi pitutur supaya dhèwèké manggon ing biara lan nindakake tugase. Kanthi semangat nindakake apa waé, Cyriacus nglampahi kabèh dina ing pakaryan monastik, lan ndedonga sakwengi, kadhangkala mung ngidini turu sakedhik. Dhèwèké ngetrapaké puasa lan mung mangan roti lan banyu saben rong dina. Ndeleng disiplin dhiri kaya ngono ing Cyriacus, sanadyan umuré isih enom, Sang Venerable Gerasimus gumun lan remen marang dhèwèké. Santo Gerasimus biyasa nalika Prapanca mundur menyang panggonan paling adoh ing ara-ara samun, sing dikenal kanthi jeneng Ruva, ing ngendi Sang Venerable Euthymius tau manggon; Amarga tresna marang Sang Cyriacus sing pinaringan berkah amarga pangendalian dhiri sing ageng, Panjenengané nggawa dhèwèké bebarengan, lan ing kono Cyriacus nampa Komuni Suci saben minggu saka tangané Santo Gerasimus, meneng nganti Minggu Palem, banjur bali menyang biara sawisé éntuk paedah rohani sing ageng.

Sawisé sawatara wektu, bapa kita sing kinurmatan, Euthymius, séda, lan Santo Gerasimus ngerti kabar sedaé nalika ana ing selé: dhèwèké weruh malaékat-malaékaté Gusti kanthi kabungahan nggawa nyawane Euthymius munggah menyang swarga. Kanthi nggawa Cyriacus, dhèwèké lunga menyang biara Euthymius lan nemokaké yèn dhèwèké wis seda. Sawisé maringi panguburan sing pantes marang badané sing kinurmatan, dhèwèké bali menyang selé bebarengan karo murid kesayangane, Cyriacus.

Malah kéwan bisu ngabdi marang wong suci agungé Gusti Allah, Gerasimus, kaya manungsa wicaksana, kaya sing ditulis déning Bapa sing pinaringan berkah Evirat lan Sophronius si Sofist ing *Limonar*[2178] : 'Kita teka ing biara Bapa Gerasimus, sing dumunung sejauh siji stadion saka Kali Yordan, lan para biksu sing manggon ing kana nyritakake babagan Bapa Gerasimus. Sawijining wektu, nalika mlaku liwat ara-ara samun Yordan, piyambakipun kepethuk karo singa sing nuduhake sikilé marang piyambakipun, sing bengkak lan kebak nanah amarga duri sing nancep ing kana. Singasana iku ndelok sang resi kanthi alus lan, amarga ora bisa nyuwun kanthi tembung, nyuwun mari mung liwat tingkah lakuné sing andhap asor. Sang resi, weruh singasana kuwi kasangsaran, banjur lenggah, nyekel sikilé kéwan mau lan narik duri saka kono. Sawisé nanahé mili kabeh, dhèwèké ngresiki lukane kanthi tliti lan ngiket nganggo saputangan. Wiwit wektu kuwi, singa sing wis mari ora nate ninggalake sisih sang tuwa, nanging ngetutake kaya muridé, nganti Santo Gerasimus gumun marang kecerdasan lan alusé kéwan kuwi. Sang tuwa maringi dhahar, menehi roti utawa panganan liyané. Para biksu nduwèni keledai sing digunakaké kanggo nggawa banyu saka Kali Yordania Suci kanggo persaudaraan. Sang tuwa maringi pitutur marang singa supaya ngancani keledai lan ngreksa é nalika keledai kuwi padha ngembala ing pinggir Kali Yordania. Ing sawijining dina, singa kuwi kesasar adoh saka keledai sing lagi ngembala lan banjur ketiduran kena srengéngé. Ing wektu kuwi, ana wong saka Arab sing liwat karo unta-untane; nalika weruh keledai kuwi lagi ngemil dhewekan, dhèwèké njupuk lan nggawa adoh. Sawisé tangi, singa wiwit nggoleki keledai kuwi lan, ora ketemu, banjur menyang biara kanggo ndelok Bapa Gerasim kanthi rai sing kuciwa lan sedhih. Sang tuwa mikir yèn singa wis mangan keledai kuwi, banjur takon:

'Endi keledai?'

Kawarné padha meneng, mripaté menunduk, kaya manungsa. Banjur sang tuwa kandha:

[2178] 'Limonar' ('Padang Rumput Rohani') – sawijining karya saka biksu Yunani John Moschus; ditulis ing awal abad kaping 7, isiné cathetan cekak babagan urip lan tumindak para wali.

'Kowe wis mangan dheweke! Nanging puji Gusti; kowe ora bakal ninggal panggonan iki, nanging kudu nindakake kanggo biara kabèh sing biyèn ditindakake keledai.'

Miturut dhawuhe sang tuwa, wiwit wektu kuwi padha miwiti mbebani singa, kaya biyen mbebani keledai, nganggo tong—ukuran patang mecha[2179] —lan ngutus menyang Kali Yordan kanggo njupuk banyu kanggo biara.

Ing sawijining dina, ana prajurit teka marang pangulu kanggo ndedonga lan nalika weruh singa nggawa banyu, atine luluh. Kanggo tuku keledai anyar lan mbebasake singa saka pakaryane, dheweke maringi para biksu telung koin emas. Keledai dituku kanggo layanan biara, lan singa dibebasake saka pakaryane.

Sawisé sawetara wektu, sawijining pedagang saka Arab sing wis njupuk keledai mau mangkat menyang Yerusalem karo unta-untane kanggo adol gandum; keledai mau ana bareng karo dheweke. Cedhak Kali Yordan, singa kasempatan ketemu karo karavan; nalika weruh keledai mau, dheweke nggerung lan nyerang keledai mau. Pedagang lan kancané padha mlayu ketakutan, déné singa, nyekel tali kekang ing antarané untuné kaya biyèn, mimpin keledai bebarengan karo telung unta sing diiket siji sawisé sijiné, kebak gandum. Mungung krasa bungah amarga wis nemokaké keledai sing ilang, singa nggawa keledai mau marang sang tuwa. Sesepuh sing kinurmatan mesem alus lan ngendika marang sedulur:

'Kita salah nyalahake singa, amarga kita kira dhèwèké wis mangan keledai kita.'

Singasana dijenengi Jordan. Sawisé kuwi, dhèwèké kerep teka marang sesepuh, nampa pangan saka dhèwèké, lan ora ninggalake biara luwih saka limang taun. Nalika Bapa Gerasimus sing kinurmatan seda lan pindhah menyang Gusti[2180] , lan dikubur dening para sedulur, miturut pangayomaning Gusti, singa kuwi ora ana ing biara wektu kuwi, nanging bali sawisé sawetara wektu lan miwiti nggoleki panutané. Bapa Savvatiy lan salah siji murid Bapa Gerasimus, nalika weruh singa kuwi, kandha marang dhèwèké:

'Jordan! Sesepuh kita wis ninggalake kita dadi yatim piatu: Panjenengané wis lunga menyang Gusti!'

Padha miwiti menehi dhaharan marang singa, nanging singa kuwi ora gelem mangan; malah padha ndelok ing sakupenge, nggoleki Bapa Gerasim sing Kinurmatan, lan nggerung kanthi sedhih. Bapa Savvatiy lan para sesepuh liyane ngusap-ngusap punggungé lan mbaleni:

'Sesepuh wis lunga menyang Gusti; dhèwèké wis ninggalaké kita!'

Nanging tembung-tembung kuwi ora bisa nyegah singa supaya ora nguwuh lan nggerem kanthi sedhih; lan luwih akeh padha nyoba nglipur nganggo tembung, luwih sedhih maneh nggeremé, ngetokake kasedhihan nganggo swara, rai lan mripat amarga ora weruh sang tuwa. Banjur Bapa Savvatiy kandha:

'Yen kowe ora pracaya marang kita, ayo mèlu; kita bakal nuduhaké panggonan ing ngendi sang tuwa iku ngaso.'

Lan padha lunga bareng karo dheweke menyang kuburan ing ngendi Sang Mulya Gerasimus dikubur. Kuburan iku dumunung persis jejere gréja. Nalika ngadeg ing ndhuwur kuburan, Bapa Savvatiy kandha marang singa:

'Pangéran kita dikubur ing kéné.'

Lan, ambruk ing dhengkulé, dhèwèké wiwit nangis. Krungu kuwi lan weruh Savvatiy nangis, singa kuwi nggebuk sirahé ing lemah lan nggerung medeni. Kanthi nggerung banter, singa iku mati ing ndhuwur makam sesepuh. Singa iku ora bisa ngucap apa-apa, nanging miturut kersaning Gusti, dheweke ngluhurake sesepuh mau nalika isih urip lan sawise seda, nuduhake marang kita sepira manute kewan-kewan marang Adam sadurunge panjenengané tiba lan diusir saka Swarga.'

Mangkono carita sing diceritakaké déning Yohanes lan Sophronius. Saka cathetan iki cetha yèn Sang Mulya Gerasimus nyenengaké Gusti Allah, makarya kanggo kamulyané wiwit isih enom nganti tuwa. Panjenengané pindhah menyang Gusti Allah ing urip langgeng, ing ngendi bebarengan karo para wali, panjenengané ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

[2179] 'Mech' iku kantong kulit sing digunakake minangka ukuran kanggo cairan.
[2180] Ing taun 475.

Kontakion, Nada 4:

Kabakar dening panggilan langit, Panjenengan milih kasangsaran ara-ara samun Yordania tinimbang kabungahan donya sing manis kabeh; mulane, malah kéwan manut marang Panjenengan nganti pati, ya Bapa, lan kanthi manut lan welas asih, padha mati ing pangusungan Panjenengan, saéngga ngluhurake Panjenengan ing ngarsane Gusti, marang Pangeran Panjenengan ndedonga; lan elinga marang kita, ya Bapa Gerasimus.

Penderitaan Para Martir Suci Paulus lan adhine Juliana, sarta kanca-kancane

Dirilisaké tanggal 4 Maret

Kaisar Romawi Aurelian[2181] ngetokake prentah ing saindenging kakaisaran supaya kabèh wong Kristen nyembah dewa-dewa. Sing nolak prentah iki diprentahake dipatèni sawisé disiksa kanthi kejem. Kaisar iku dhéwé, sawisé liwat Isauria, tekan kutha Fenisia Ptolemais[2182] , kanggo meksa kabèh wong Kristen ing kana supaya nglakoni kurban marang berhala. Nalika sang raja mlebu kutha, Paulus sing pinaringan berkah ana ing kono karo adhine Juliania. Paulus, nalika weruh sang raja nyedhak, nggawe pratandha salib lan kandha marang Juliania:

'Tenang atimu, adhiku, lan aja wedi, amarga musibah ageng bakal teka tumrap wong Kristen.'

Aurelian, nalika weruh Paul wis nggawe pratandha salib, mrentah supaya Paul dicekel lan diiket nganti esuk. Ing esuk, sawisé mrentah supaya tahta dipasang ing panggonan sing katon, raja lungguh ing ngarepé kabèh wong lan mrentah supaya Paul sing berkah digawa metu kanggo disiksa. Nalika Paul digawa ing ngarepé, raja kandha:

'Wong angkuh, kepiye kowe wani, nalika aku mlebu kutha, nggawe pratandha Kristen ing pasuryanmu? Apa kowe durung krungu prentah raja sing ditetepake marang wong Kristen?'

Paulus sing berkah mangsuli marang raja:

'Aku wis krungu paugeranmu, nanging ora ana siji wae sing bisa medeni kita wong Kristen nganti nganti, amarga wedi, kita bakal mbaleni Gusti Allah sing sejati lan mandheg ngakoni pracaya marang Kristus, Putraning Allah.' Siksa kang kowe wenehake marang kita iku mung sedhela, nanging sangsara kang ditemtokake déning paugeran adilé Gusti Allah bakal langgeng, kaya kamulyan kang diparingake Gusti Allah marang wong Kristen uga langgeng. Sapa ing antarané kita sing bakal bodho nganti ninggalaké Gusti Allah sing urip lan nyembah arca-arca sing tuli lan bisu? Juruwilahan kita, Yesus Kristus, piyambakipun ngendika ing Injil: *'Sapa waé sing nolak Aku ing ngarepé manungsa, Aku uga bakal nolak ing ngarepé Rama-Ku ing swarga'* (Matéus 10:33).

Aurelian kandha marang Paulus:

'Aku weruh yèn aku wis suwe sabar karo tembung-tembungmu sing kasar; maju lan kurbanna marang para déwa, supaya aku ora maringi pati sing kejem.'

Paulus sing pinaringan berkah mangsuli maneh:

Aku ora ngerti Gusti liya kajaba Gusti kita Yesus Kristus, sing wis tak layani kanthi ati sing resik wiwit cilik.'

Banjur Raja Aurelian kandha marang para prajurit:

'Gantungna lan siksa kanthi kejem nganti Kristusé teka lan nylametaké saka tanganmu.'

Para prajurit langsung nglakoni dhawuhe raja: sawisé nggantung Paulus sing suci tanpa busana ing wit, padha nyiksa dhèwèké. Lan sang wali ndedonga marang Gusti kanthi swara banter:

[2183]– Gusti Yesus Kristus, Putra sejati saka Gusti Allah Bapa sejati, sing lairé ora ana sing bisa mangertèni—ora para Malaikat, ora para Malaikat Agung, ora para Pangkuwasa, ora para Pamaréntah, ora para Pangerten, ora para Kakuwatan, ora para Pasukan, ora para Kerub, ora para Pangerten Agung, nanging mung Gusti

---

[2181] Mréntah saka taun 270 nganti 275.

[2182] *Ptolemais* – sawijining kutha ing Fenisia, kidul Tirus lan lor Gunung Karyusla. Ing kéné Rasul Paulus manggon nalika lelampahan pungkasané menyang Yerusalem lan nglampahi sedina muput bareng para wong Kristen (Kisah Para Rasul 21:7).

[2183] Kitab Suci mbedakaké manéka tatanan utawa pangkat ing antarané malaékat, kang kasebut sangang (Gen. 3:24; Isa. 6:2; Kol. 1:16; Eph. 1:20–21; Rom. 8:38; 1 Thess. 4:16; Jude 1:6). Ing *Hierarki Surgawi* karya St Dionysius Areopagita, Seraphim nyekel panggonan kapisan ing antarané tatanan malaikat.

Allah Bapa piyambak, – Tulung aku, abdi Panjenengan sing andhap asor lan ditolak, lan nylametaké aku saka tangan Aurelian.

Liwat pandongane, Gusti Yesus Kristus ngurangi sangsara sing kejem, supaya sang wali ora ngrasakake lara saka tatu sing ditimpakake marang dheweke. Ing wektu kuwi, panganten suci Kristus, Juliana, nalika weruh yen adhine disiksa, teka ing panggonan pangadilan lan kandha banter marang penyiksa:

'Penyiksa Aurelian, kenapa kowe nyiksa adhiku sing ora salah kanthi kejem banget?'

Amarga nesu karo tembungé, Aurelian kandha marang para abdi dalemé:

'Bukak sirahé wong wadon iki lan pukul pasuryané, supaya dhèwèké ora wani ngomong kasar marang kita; lan siksa wong kafir kuwi luwih parah manèh, lan kita bakal ndeleng apa Kristus bakal mbela lan nulungi dhèwèké.'

Juliana sing pinaringan berkah, kanthi ngenyek tembungé raja, kandha:

'Aku gumun kowe, ya Sang Raja, tumindak edan lan ora mangertos kuwasa Kristus, sing ngurangi sangsara wong-wong sing nyuwun marang Panjenengané kanthi pracaya.'

Aurelian, muter marang wong-wong sing padha ngadeg ing sacedhaké, kandha:

'Kelembutan aku nalika ngomong karo wanita iki malah ndadekake dheweke edan.'

Lan ndelok sang wali kanthi galak, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Mendekat marang para dewa lan sembah marang wong-wong mau, awit kowe ora bakal bisa uwal saka tanganku.'

Nanging Santa Juliana mangsuli kanthi teges:

Aku ora wedi marang siksaanmu lan ora nggatekake ancamanmu, amarga ana Gusti Allah ing swarga sing bisa nylametake kita saka tanganmu sing jahat. Lakoni aku nganggo siksaan apa wae, lan kowe bakal weruh pitulungan sing diparingake marang aku ing tengah-tengah siksaan mau dening Gusti Yesus Kristus.

Banjur Aurelian wiwit ngomong marang sang wali kanthi licik:

Aku weruh kaéndahanmu, lan merga iku aku kepéngin ngapura kowe; aku nyuwun kowe nggatekake panyuwunanku lan nyembelih marang para déwa; aku bakal ngangkat kowe dadi garwaku sing sah, lan kowe bakal mrentah bareng aku nganti pungkasaning urip kita. Marang sedulurmu, aku bakal maringi ganjaran gedhé kanggo sangsarané lan ngajèni dhèwèké kanthi jabatan paling dhuwur.'

Minangka wangsulan marang tembung licik kuwi, Santa Juliana ngangkat pandangane menyang langit lan nggawe pratandha salib, banjur ngguyu.

'Kanthi guyumu,' kandha Aurelian, 'kowe ngina kabecikanku sing gedhe marang kowe.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Ora, aku ora ngina kowe, nanging aku kélangan guyu kanthi kabungahan amarga saiki aku nyawang, nganggo mripat rohani, kaendahan ilahi saka Calon Bojoku ing Swarga, sing lungguh ing dhampar suci lan kepéngin kaslametan kabèh manungsa. Dheweke ngandhani aku supaya kanthi rela nampa sangsara, lan ngremehake kowe—wong sing licik lan sia-sia—amarga sanadyan kowe nyebut awakmu raja, kowe nyembah kayu lan watu.

Wangsulan sang martir iku nggawe Aurelian nesu banget, lan dhèwèké kandha marang para prajurit:

'Gantungna wanita iki lan siksa kanthi kejem, supaya dheweke ngerti yen dheweke lagi ngadeg ing ngarep pangadilan raja.'

Nalika para prajurit miwiti nyiksa sang wali, adhine, Wali Paulus, ndelok dhèwèké lan kandha:

'Aja wedi marang sangsara, adhiku, sing diparingake dening penyiksa, lan aja wedi marang ancamane; amarga sawise nandhang sangsara sethithik ing kene, kita bakal nampa ganjaran langgeng saka Kristus Gusti kita.'

Ing wektu sing padha, Aurelian ngandika marang para prajurit sing nyiksa sang wali:

'Siksa dheweke luwih parah, supaya dheweke gelem ninggalaké kesombongan lan kabodhoané.'

Santa Juliana, nalika disiksa tanpa welas asih, sawisé krungu tembungé raja, ngguyu manèh lan kandha:

'Aurelian, kowe panyiksa! Kowe kira kowe nyiksa aku, nanging kanthi pitulungan Kristusku aku ora ngrasakake lara.'

Kanggo iki, Aurelian kandha marang dheweke:

– Sanadyan kowe goroh, ngaku ora ngrasakake sangsara, aku bakal ngungkuli kekerasanmu lan terus nyiksa kowe.

Wong suci mangsuli:

Gusti Yesus Kristus botên badhé ninggalaké kula, lan botên badhé ngidini kula kaséngsér déning panjenengan, awit Panjenenganipun punika panyelamet kula sapunika lan salawas-lawasipun, lan badhé paring pitulungan dhumateng kula ngantos pungkasan, supados panjenengan saged mangertos kakuwatan Panjenenganipun lan ketekunan kula minangka wong Kristen.' Dene Gustiku bakal paring dhawuh supaya kowe disiksa dening geni langgeng kang ora bisa padam lan bakal nuntut nyawa manungsa sing wis kowe rusak nganggo tipuan licikmu.

Tembung sang wali iku nggawe Aurelian nesu banget. Dhèwèké mréntahaké supaya digawa kuali aspal lan dinyalaké geni gedhé ing ngisore. Nalika aspal ing kuali kuwi nggodhok nganti ora ana sing bisa nyedhak, sang penyiksa banjur mréntahaké supaya para martir suci Paulus lan Juliana dibuwang menyang kuali kuwi. Sawisé dibuwang menyang kono, padha ngangkat pandangane marang langit lan, kaya nganggo siji swara, ndedonga:

– Ya Gusti Allah, Rama para leluhur kita Abraham, Isaac lan Jacob, sing mudhun menyang pawon geni ing Babilonia marang Shadrach, Meshach lan Abednego lan ora ngidini geni nglarani wong-wong mau (Dan. 3), Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, pepadhang kang ora bisa dipahami, misteri lan kamulyaning Rama, Lintang Esuké Sang Gusti Allah Maha Luhur, sing wis dadi manungsa amarga dosa-dosa kita lan manggon ing antarané manungsa, kepéngin nylametaké nyawa-nyawa sing mungsuh kita, setan, kanthi wani wis ngapusi, nyebarake, lan nylempitake menyang jagad ngandhap—kaya sing saiki ditindakake muridé Aurelian— – Ya Gusti, nylametaké uga kita saka sangsara sing abot iki.

Nalika para martir ngaturake pandonga iki, aspal sing nggodhok malih dadi banyu adhem, lan kabèh sing ana padha gumun marang kuwasa Gusti Allah lan padha ngluhurake Panjenengané. Aurelian, nanging amarga nesu banget, ora ngluhurake Gusti, nanging mikir yèn kuwi sihir, dhèwèké mréntahaké supaya para wali dijupuk metu saka kuali, ing ngendi ora ana tapak ambuné damar, mung ana banyu adhem. Nalika para martir dijupuk metu, Aurelian kandha marang wong-wong mau:

'Apa kowe kira wong-wong sing ana ing kene, sing wis nyekseni kabèh sing kelakon, sawise diapusi kowe, bakal pracaya yèn Gusti Allah wis kelingan marang kowe – tinimbang pracaya yèn kowe wis ngadhemké kuali nganggo daya sihir?' 'Aku sumpah marang dewa-dewaku, aku bakal njamin manawa sihirmu ora bakal ana gunane kanggo kowe, lan liwat sangsara sing dawa lan abot—kabakar geni, tatu lan kesel—kowe bakal, sanajan ora kersa, nyembah marang para dewa.'

Kusir Paulus mangsuli tembung kasar mau:

'Ora bakal kita ninggalaké Gusti Allah kang urip, kang nyipta swarga lan bumi, kang nylametaké kita saka pepeteng lan nyelametké kita saka tanganmu; ora bakal, penyiksa Aurelian, kowe bisa meyakinkan kita kanggo nyembah arca-arca mu sing bisu, tanpa nyawa lan tanpa rasa. Tundhukna kita marang panyakit apa waé sing kowe anggep pantes, lan ing kono kowe bakal mangertèni kuwasa Gusti Allah kita.

Banjur Aurelian mréntahaké supaya digawa loro amben wesi, njupuk akèh arang saka pemandian umum kanggo dipanasaké nganti abang padhang, banjur para martir suci dipandhegake telanjang ing amben wesi abang kuwi lan disiram karo lemak babi sing leleh. Nalika panyiksaan iki, Aurelian kandha marang para martir:

'Saiki aku wis ngalahaké kakuwatan sihirmu, lan kowé bakal ngerti sapa Aurelian iku – ayo Kristusmu teka lan nulungi kowé.'

'Kristus kita,' wangsulé Santa Juliana marang sang penyiksa, 'wis ana ing kéné bareng kita, nulungi kita lan nyegah geni supaya ora nglarani kita – nanging kowé ora bisa ndeleng Panjenengané, amarga kowé ora pantes. Aku nyaranaké kowé supaya ninggalaké kegilaanmu lan mbalèk marang Kristus. Yen kowe milih pracaya marang Panjenengané, Panjenengané bakal nampa kowe minangka wong sing wis tobat, amarga Panjenengané, ing katresnané marang manungsa lan welas asihé, ngapura dosa-dosa manungsa; nanging yèn kowe ora mbalèk marang Panjenengané, kowe bakal diserahaké marang geni langgeng.

Ing wektu kuwi, loro prajurit mau, nalika weruh para wali sanadyan kapanggang ing ambené nanging ora kena kobongan, padha njerit banter:

'Ora ana Gusti kajaba Gusti swarga, sing nulungi Paulus lan Juliana.'

Raja, nesu marang para prajurit mau, mrentah supaya loro-lorone dipenggal sirahé langsung. Dhèwèké mikir yèn para prajurit mau wis disuap lan wis njupuk akèh emas saka wong Kristen supaya ora nyiksa para wali kanthi kejem. Nalika para prajurit mau digawa menyang panggonan paukuman, Santo Paulus maringi pitutur iki:

'Aja wedi,' pangandikane, 'kowe ora bakal mati, nanging bakal bebarengan karo para wali, ahli waris Karajan Swarga.'

Krungu tembungé, para prajurit mandheg lan wiwit ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus! Gusti sejati, sing diwartakaké Paul lan Juliana, mugi kowe uga ana ing sisih kita, awit kita bakal mati tanpa nindakake piala apa-apa.'

Sawisé ngendika kuwi, wong-wong mau dipenggal sirah nganggo pedhang. Asmané yaiku Quadratus lan Acacius. Sawisé para prajurit mau seda, wong liya dikirim kanggo nyiksa para wali nalika padha nggladhang ing panggangan panas. Wong-wong mau nyebar uyah supaya geni kobong luwih nyala; nanging para wali ora ngrasakaké sangsara lan terus ngélingaké para penyiksa. Isin amarga ora kuwasa nglawan para martir, Aurelian mrentahake supaya padha dibuwang menyang penjara, dipasang pasung kayu abot ing gulu, borgol ing sikil, lan cincin wesi ing tangan. Ing jeruji, penyiksa mrentahake supaya paku landhep disebar ing lantai, kaya duri lan onggokan duri ing sawah, lan supaya para martir dipaksa nginjak paku mau, supaya ora mung ora nemu panglipur saka sangsara, nanging uga bakal luwih nyiksa amarga paku mau nyabik-nyabik awaké. Ing wektu sing padha, penyiksa mrentahake supaya dijaga kanthi ketat supaya ora ana wong Kristen sing teka marang wong-wong mau utawa nggawa panganan utawa omben-omben. Ing tengah wengi, nalika para wali lagi ngandhap ing paku landhep lan ndedonga, dumadakan ana cahya sumunar ing jeruji; Malaikaté Gusti Allah katon lan kandha marang para martir:

'Paulus lan Yuliana, abdi Sang Gusti kang Maha Luhur, tangi lan mulyakake Gusti!'

Sawisé ngendika mangkono, Malaikat nyedhak lan nyentuh ranté lan borgol para martir – lan langsung ikatan-ikatan mau pecah lan tiba saka awaké, lara-larané mari, lan padha waras manèh. Lan wong-wong mau weruh loro meja sing katutup kain putih resik, lan sajian panganan sing disiapake ing ngarepe, kebak macem-macem panganan enak. Malaikat kandha marang para wali:

'Jupuk panganané iki sing wis dikirimaké déning Yesus Kristus marang kowé.'

Para martir suci Paulus lan Juliana lungguh ing meja lan, njupuk roti ing tangané, ngangkat pandangane menyang langit lan matur nuwun marang Gusti Allah; banjur padha mangan lan ngombe apa sing wis dikirim déning Gusti, lan padha éntuk kekuwatan.

Para tawanan ing penjara ndeleng cahya sumunar, para wali sing wis dibebasake saka belenggu padha lungguh ing panggonan sing wis disiapake ing meja, padha mangan lan bungah. Kaget, para tawanan mau nyedhaki lan diparingi hak melu mangan ing pesta iki sing disiapake dening tangan sing ora katon. Sawisé padha ngluhuraké Gusti Allah, sing wis paring welas asih marang para abdi-Nya, lan sawisé pracaya marang Panjenengané, kabèh padha dadi wong Kristen.

Ing dina katelu, Kaisar Aurelian maneh lenggah ing pangadilan lan, mrentahake para martir suci Paulus lan Juliana supaya digawa ing ngajengipun, ngendika marang wong-wong mau:

'Aku ngarep yèn sangsara kuwi wis nduwèni pangaruh marang kowé lan yèn, sawisé nyingkirké kabodhoanmu, saiki kowé bakal mbalèk marang déwa-déwa lan nyawisaké kurban.'

Kang Suci Paulus mangsuli:

'Kabodhoan iki—ora nyelakake Kristus—mugi tetep ana ing aku lan ing kabèh sing tresna marang Gusti Allah salawas-lawase: *"awit kabodhoané Gusti Allah luwih wicaksana tinimbang manungsa, lan kalemahané Gusti Allah luwih kuwat tinimbang manungsa"* (1 Kor. 1:25). *'Amarga kabijaksanaan donya iki iku kabodhoan ing ngarsané Gusti, kaya sing katulis: "Panjenengané nangkep wong wicaksana ing kelicikane'"* (1 Kor. 3:19). Lan aku pancen bakal edan yèn, sawisé mbalik saka Gusti sing sejati, aku malah nyembah setan-setanmu.

Aurelian nesu maneh lan mrentah supaya loro martir mau digantung telanjang ing wit lan iga-igane digores nganggo cakar wesi. Nanging nalika padha nahan sangsara, padha ndedonga marang Gusti Allah:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Gusti Allah kang urip, Cahyaning Kristen, pracaya kang teguh, rawuhna lan tulungana kita, lan aja ninggalake kita, amarga Asma Panjenengan ingkang Suci.'

Minangka wangsulan marang pandonga mau, Sang Juruwilujeng, sing ngadeg tanpa katon ing sacedhaké, maringi panglegaan marang sangsara mau, lan para wali ora ngrasakaké sangsara. Salah siji prajurit, aran Stratonik, sing ditempataké ing sisih kiwa Santa Juliana kanggo ngikis iga-igane, ngrasakaké welas marang kaendahane lan ora nindakake kuwi. Wong suci kuwi, nyumurupi pikirane, nginjak dheweke nganggo sikil kiwa lan kandha marang dheweke:

'Stratonik, lakonana dhawuhe penyiksa lan aja welas marang aku, awit Sang Prabu lan Gustiku, Yesus Kristus, Gusti kang langgeng, nyelametake aku; Panjenengané ngreksa nyawaku lan ngurangi sangsara badan.'

Stratonikos, mbuwang piranti sing dicekel ing tangane, mlayu menyang kraton lan muni banter:

'Aurelian, kowe penyiksa jahat! Napa kowe ngukum wong Kristen kanthi ora adil kaya ngene? Apa dosa wong-wong iki, sing nyembah Gusti Allah sejati? Napa padha nandhang sangsara banget? Apa pancen mung amarga padha nyembah Kristus, Gusti saka kabèh?'

Nalika krungu tembungé, raja langsung nesu banget lan ora bisa ngomong nganti sakjam. Akhiré dhèwèké kandha:

'Lan kowe uga, Stratonikos, wis dadi bagéan saka kegilaan sing padha! Apa sing wis nggodha kowe? Apa ayune Juliana, utawa kowe kalah déning tembung-tembung alusé minangka wanita?'

Stratonik, ngangkat pandangane marang langit, weruh yèn pasuryané para martir suci sing digantung ing piranti panyiksa padha sumunar kaya pasuryané malaékaté Gusti. Sakwisé kuwi, kanthi gawe pratandha salib, dhèwèké mlayu nyedhak marang mezbah pagan sing jahat sing dipasang ing kono, nguburaké, nginjak-injak, lan muni banter:

'Aku uga wong Kristen! Lakonana apa sing kowe karepake marang aku, penyiksa.' Aurelian nesu banget lan mrentah supaya sirahé dipotong.

Nalika Stratonicus digawa menyang panggonan paukuman, dhèwèké ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus, lumantar panginjilan Panjenenganipun Paulus lan Juliana tetep ora bisa dikalahake, dilindhungi déning Keilahian Panjenengan, lan nggawe sang penyiksa isin, Kula nyuwun dhumateng Panjenengan—tampi nyawa kula ing Karajan Swarga Panjenengan; aja nampik kula, ingkang sampun ngakeni Asma Suci Panjenengan ing ngarsane penyiksa Aurelian sanadyan namung sawetawis.

Sawisé pandonga iki, dhèwèké dipenggal sirah nganggo pedhang, lan umat Kristen njupuk awaké lan nyumputaké. Bab para Wali Paulus lan Juliana, padha disiksa sedina muput lan ora goyah sak cilik waé ing sangisoré panyiksaané. Aurelian, mbalèk marang Juliana, kandha marang dhèwèké:

'Wadon jahat lan ora takwa! Kepiye kowe bisa nggodha prajurit iki nalika lagi disiksa? Kowe sing kudu disalahake amarga patine.'

Wong suci mau mangsuli:

'Aku ora nggodha dhèwèké, lan aku ora salah amarga pati dhèwèké; Kristus, sing milih aku dadi pangantené, nelpon prajurit iki marang Panjenengané minangka wong sing pantes, awit yèn dhèwèké ora pantes, dhèwèké ora bakal nate nampa mahkota martir. Kowé dhéwé bakal nandhang sangsara ing geni Gehenna, déné kowé bakal ndeleng dhèwèké ing Karajaning Swarga.' Banjur kowe bakal nggebuk dhadhamu sing jahat, nalika weruh yèn bawahanmu biyèn—wong sing ora ana regané sing wis kowe tolak—wis diparingi panggonan ing ndhuwurmu lan diparingi mahkota déning Kristus kanthi kamulyané Karajan Swarga. Wektu kuwi kowe bakal kebak sedhih gedhé lan muni njaluk welas asih, nanging kowe ora bakal nate nampa.

Sawisé kuwi, Aurelian mrentahaké supaya panyiksaan para wali mandheg lan supaya padha dipenjara manèh. Ing sonten dina sing padha, Aurelian mrentahaké supaya padha dipindhah saka penjara menyang kamar mandi umum. Banjur, sawisé ngundang dukun sihir, tukang tenung, lan tukang sulap ula, dhèwèké mréntahaké supaya padha nggawa kabèh kéwan merayap sing paling galak sing diduwèni—echidna, ula tedung, lan ula—lan nglepasaké mau ing omah adus panggon para martir dikurung. Para dukun sihir, manut dhawuh sang raja, nglumpukaké akèh kéwan merayap lan nglepasaké mau ing omah adus ing antarané para wali. Nanging kéwan-kéwan merayap mau malah nglumpuk ing sikilé para martir suci lan ora nglarani, déné para wali tanpa wedi terus nyanyi lan ngluhuraké Gusti Allah. Para wali tetep ana ing panjara ing omah mandi iku, bebarengan karo kéwan-kéwan merayap mau, salawisé telung dina telung bengi; ing bengi kaping papat, Aurelian ngutus wong-wong kanggo mriksa apa Paulus lan Yuliana wis dipangan déning kéwan-kéwan merayap mau. Nalika para utusan nyedhaki lawang omah rendhem, padha krungu para wali nyanyikake mazmur lan muji Gusti Allah. Kepengin weruh luwih cetha apa sing kedadeyan ing njero, para utusan munggah ing atap omah rendhem lan ndelok saka jendhela. Padha weruh cahya padhang lan Santo Paulus lungguh jejere adhine, Santo Juliana. Ana Malaikaté Gusti Allah ngadeg ing sacedhaké, nyegah ula-ula supaya ora nyentuh para wali. Sawisé ndeleng kuwi, para utusan banjur menyang ngarsané Raja Aurelian lan nyritakaké apa sing wis padha dideleng. Esuké, dhèwèké manèh

lungguh ing kursi pangadilan lan mréntahaké para dukun lan tukang sihir supaya njupuk ula-ula saka omah rendhem lan nggawa para martir mau marang dhèwèké kanggo diadili. Para dukun nyedhaki lawang omah rendhem banjur miwiti ngundang ula nganggo mantera, nanging ula-ula kuwi ora ngubengi. Nalika lawang omah rendhem dibukak, kabèh ula langsung nyerbu marang wong-wong sing ngundang lan wong liya sing teka bareng; sawisé nguntal wong-wong mau nganti mati, ula-ula kuwi banjur sirna. Sawisé ula-ula kuwi padha nyebar, utusan sang penyiksa teka; padha njupuk para martir suci lan nggawa marang dhèwèké kanggo diadili. Sang penyiksa, nalika ndelok lan mesem, kandha:

Aku seneng bisa ngomong karo kowe maneh, amarga aku ngarep sinau bab ageng saka kowe. Aku sumpah ing ngarep para dewa, yen kowe ngandhani bebener, kowe bakal nampa akèh peparing ageng saka aku lan dadi wong pinunjul ing kratonku.' Critakna—apa pancen bener, kaya sing tak krungu saka wong-wong sing ndelok liwat jendhela mlebu ing kamar mandimu, yèn Gusti Apollo rawuh marang kowe lan nulungi kowe, nglindhungi kowe saka ula, lan kowe weruh pasuryané nganggo mripatmu dhéwé?

Santo Paulus mangsuli marang raja:

'Kita ora kenal Apollo lan ora tau ndeleng dhèwèké, amarga kita ngabdi marang Gusti Allah sing sejati, sing wis nyedhiyakake kaslametan kanggo para abdi-Nya. Nanging rohmu bakal binasa, amarga kowe ora kepéngin ngerti kabeneran utawa tobat. Murka sing gedhé amarga panyiksaan sing kowe aturaké wis nggawa kowe tekan titik nganti wani ngina abdi Gusti sing ora duwé raga, Malaikat suci, sing diutus Pangeran kita Yesus Kristus marang kita kanggo menengaké ula, lan kowe kanthi sombong nyebut dhèwèké Apollos.

Tembung sang martir nggawe Aurelian nesu gedhe, lan dhèwèké mrentah supaya Santo Paulus dipukul ing pasuryané nganggo tongkat timbal lan kandha:

'Kepiye kowe wani mangsuli kanthi sombong lan angkuh? Elinga, kowe saiki ana ing ngarsane raja.'

Sawisé panyiksaan iki, Aurelian mréntahaké supaya Santo Paulus digawa lunga lan Santa Juliana digawa ngadhep dhèwèké. Sing nyiksa kandha marang dhèwèké:

'O Juliana, sing nguwasani atiku! Aku nyuwun, aja ngetutake kabodhoan sadulurmu; aku weruh kowe cah wadon sing wicaksana lan pinter banget, mula rungokna pituturku, lan kowe bakal dadi ratu bareng aku, amarga aku bakal njupuk kowe dadi garwaku lan ngedegake patung emasmu ing saben kutha ing kakaisaran.'

Nanging sang wali mangsuli marang raja:

'Kowe ora bakal bisa nggodha aku nganggo apa-apa, penyiksa sing ora nduwé iman; kowe ora bakal bisa nyekel abdi Sang Gusti Allah Maha Luhur nganggo licikmu, lan kowe uga ora bakal bisa ngukum aku marang pati langgeng. Sanadyan kowe kepéngin, kowe ora bakal bisa nyopot kamulyané Kristus lan Karajané Swarga saka aku.'

Banjur Aurelian mrentahake supaya sang wali digawa adoh saka kursi hakim lan supaya Santo Paulus digawa maneh ing ngarepe, marang dheweke dheweke kandha:

'Delengen, Paulus, adhimmu Juliana wis janji marang kita arep nyembelih kurban marang para dewa; mulane aku kepengin njupuk dheweke dadi garwaku, lan dheweke bakal dadi pangageng ing saindenging kratonku. Kowe uga manut, lan turuti prentahku kanggo nyembelih kurban marang para dewa: kowe bakal dadi kancaku lan nampa pangkat dhuwur minangka ganjaranmu.'

Nanging Santo Paulus mangsuli tembung-tembung licik mau:

'Satemene, kowe wis goroh, ngaku yen adhiku wis mbalik saka Panantèn sing paling suci lan langgeng, Kristus, lan wis dadi kancané kowe, sing najis lan fana, lan para setanmu. Nanging ora kaget yèn kowe goroh, awit bapakmu iku setan, sing dadi bapaké goroh (Yohanes 8:44); Amarga wis sinau goroh saka dheweke, kowe nindakake kaya dheweke, lan ora bisa ngapusi sapa-sapa kajaba liwat goroh. Nanging kowe nyambut gawe sia-sia, amarga kowe ora bakal bisa ngapusi kita nganggo licikmu sing ngapusi, sanajan kowe janji marang kita kraton sak donya.

Amarga nesu marang wangsulan sang martir, Aurelian kandha marang dhèwèké:

'Suwene pira kowe bakal ngomong marang kita kanthi kasar kaya ngono, he wong bodho? Aku sumpah marang para dewa yèn aku bakal ngetokake kowe ing saben jinis panyiksaan, lan ora ana siji waé sing bakal bisa nylametaké kowe saka tanganku.'

Sawisé ngendika mangkono, raja mréntahaké supaya geni unggun gedhé dinyalakaké, patbelas wesi rodha digawa lan dipanasaké ing geni; banjur mréntahaké supaya tangan lan sikilé Santo Paulus diiket, rodha wesi abang

panas diselipaké ing antarané tangan lan sikilé, dhèwèké dipancang ing lemah, lan loro prajurit gantian nggebuk dhèwèké nganggo rodha wesi abang panas. Péntah kuwi dilakokaké. Bab Juliana, penyiksa mau mrentahake supaya dheweke digawa menyang omah pelacuran lan dinodhoi ing kana. Nalika krungu prentah iki, akèh wong padha nyerbu menyang kana, padha dorong-doran supaya dadi sing pisanan mlebu, kaya jaran kesurung amarga ayune. Nalika sang wali digawa menyang omah pelacuran, Malaikaté Gusti Allah katon marang dheweke lan kandha:

'Aja wedi, Juliana, awit Gusti Yesus Kristus, kang kokawula, sampun ngutus kula ngreksa kowe, supados asmanipun ingkang suci kinurmatan ing antawisipun tiyang-tiyang ingkang ajrih dhumateng Panjenenganipun.'

Lan Malaikat mau wiwit nggebuki wong-wong cabul sing nyoba nyentuh sang wali kanthi kabut, ngoyak kaya bledug saka sikil pangantené Kristus, supaya padha ora bisa nyedhak; padha nggolek dalan maju lan nabrak tembok. Ndeleng mukjizat iki, wong-wong padha muni bareng:

'Agung Gusti Paul lan Juliana, sing nylametake lan nglindhungi wong-wong sing wedi marang Panjenengané ing endi waé!'

Para wong dursila sing kabut mripat, sujud ing dhengkul, padha njerit marang sang wali:

'Juliana, abdi Sang Gusti kang Maha Luhur, kita wis dosa marang kowe, kepengin ngotori kowe; nanging kowe, minangka abdi Sang Gusti kang becik, ngapura kita, lan ndedonga marang Kristusmu, supaya Panjenengané maringi kita panglihatan.'

Wong suci iku welas asih marang wong-wong mau, njupuk banyu sethithik lan, ngangkat pandelengé menyang langit, banjur ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

– Yesus Kristus, Gusti sejati, Juruwilujeng sedaya manungsa, mirsani kula, abdi Panjenengan, lan pirsaniaken sapunika pratandha lan kaajaiban ingkang Panjenengan lampahi tumrap tiyang-tiyang; paringi paningal dhumateng tiyang-tiyang menika, supados sami memuji Asma Panjenengan ingkang suci.

Sawisé ndedonga, sang wali nyawuraké banyu marang kabèh wong wuta mau, lan sakwisé kuwi padha langsung weruh manèh; wong-wong sing mari kuwi padha ambruk ing lemah, matur nuwun marang Gusti Allah lan sawisé mlebu gréja Kristen padha tobat saka dosané lan dianggep pantes nampa baptisan suci. Ing wektu sing padha, para prajurit miturut dhawuh raja terus nyiksa Santo Paulus, nggebuk dheweke tanpa welas asih nganggo wesi panas abang ing geni, kerep ngganti prajurit lan wesi kasebut. Ing tengah sangsara kuwi, sang wali njerit marang raja:

'Aurelian, kowe penyiksa tanpa Gusti, apa salahku nganti kowe nyiksa aku kanthi kejem lan tanpa Gusti? Nanging sejatine, Gusti Yesus Kristus sing nyenengake sangsaraku, dene geni langgeng ngenteni kowe—sing wis disiapake kanggo kowe lan kanggo setan sing nyurung kowe nglawan kita.'

Aurelian, sing kepengin nyiksa sang wali, kandha:

'Paul, ing endi adhimu Juliana? Kowé kira dhèwèké isih dara; nanging dina iki dhèwèké wis diserahaké kanggo dicemèri ing omah pelacuran.'

Kang Suci Paulus mangsuli fitnah iki:

Aku pracaya yèn Gustiku, sing ngurangi sangsaraku lan nylametaké aku saka cidra licikmu, bakal nglindhungi adhiku lan njaga supaya ora kena cacad saka kabèh rereged, lan bakal ngutus Malaikaté saka swarga kanggo ngreksa dhèwèké.'

Sawisé sawatara wektu, Paulus ngendika manèh:

'Delengen, adhiku bali, tanpa cacad, wis njaga kesuciané, lan teka ndeleng sangsara lan tatu-tatuku.'

Wong suci iku ngendika kaya ngono amarga kanthi mripat batine dhèwèké wis weruh kabèh apa sing wis kelakon marang Santa Juliana. Sang penyiksa banjur mréntah supaya wong suci mau digawa bali. Nalika Santa Juliana digawa manèh ing ngarep pangadilan lan Santa Paulus weruh dhèwèké, atiné kebak kabungahan gedhé lan dhèwèké nyapa adhine kanthi mesem sumunar. Aurelian takon marang sang wali:

'Juliana, apa para mesum kuwi padha seneng karo kaendahanmu?'

Wong suci mangsuli:

'Kabungahan, kaendahan lan kabèh hiasan kula yaiku Kristus, Sing ngutus Malaékaté lan nylametaké kula, abdi Panjenengané sing andhap asor: Kula sampun nyandhak pangajeng-ajeng kula dhumateng Panjenengané lan ngluhuraké Asma Panjenengané ingkang Maha Suci, awit Panjenengané punika Gusti ingkang sajati, Pangripta kaajaiban, lan boten ana Gusti sanès kejawi Panjenengané piyambak.'

Sawisé mrentahaké supaya penyiksaan Santo Paulus mandheg, raja mrentahaké supaya digali lubang jero telung hasta, diisi kayu bakar lan dinyalakaké. Nalika kayu bakar wis kobong kabèh lan akèh arang abang padha sumebar ing lubang, penyiksa mrentahaké supaya para martir suci, Paulus lan Juliana, dibuwang mlebu. Nanging padha lunga kanthi kersa dhéwé menyang lubang geni, muji Gusti Allah lan nyebut Kristus Juruwilaha, Penolongé. Nalika tekan ing lubang mau, para martir nggawe pratandha salib lan nyemplung ing geni. Nalika ana ing geni, padha nyanyi lan ngluhurake Gusti, amarga Malaikaté Gusti mudhun saka swarga, nyuda kakuwatan geni lan nyebar arang geni, nalika ngreksa para martir supaya tetep utuh lan ora cilaka. Para wali ngadeg ing bolongan geni lan nyanyi:

'Mugi Allah, Raja jaman-jaman, dipun puji, ingkang kèling marang asor kita lan piyambakipun mateni geni murub, ngapura dosa kita lumantar kabecikaning Gusti ingkang ageng; Panjenengan sampun nyelametake kita, ingkang boten pantes, utuh lan boten tatu saking murkaning Aurelian ingkang nyiksa.'

Kabèh wong krungu kidungan para wali, lan akèh wong pagan, nalika nyekseni kamulyaning Gusti, atiné kagugah lan sawisé mbuwang arca-arca, padha pracaya marang Kristus. Raja mrentahake supaya para wali ing lubang mau dilempari watu. Nanging dumadakan ana kilat sumunar lan muni guntur banter; ana mega geni kang muncul, saka kono geni udan ing bumi, lan krungu swara saka swarga:

'Aurelian, kowe bakal lunga menyang Gehenna geni sing wis disiapake kanggo kowe lan bapakmu—setan.'

Aurelian lan kabèh wong padha ketakutan, lan penyiksa mrentahaké supaya para wali ditarik metu saka lubang lan dibuwang menyang panjara. Nanging, para wali padha muji Gusti Allah amarga kabèh mujijat sing wis ditindakake kanggo wong-wong mau. Pitu dina sawisé kuwi, Aurelian lungguh manèh ing pangadilan lan mréntah para imam supaya nggawa kabèh arca sing diduwèni – sing saka emas, pérak, lan sing dihias nganggo watu mulia – lan nyebarake jubah ungu karajané ing sangisoring sikilé. Banjur, sawisé nyaur para martir suci Paulus lan Yuliana, dhèwèké kandha marang wong-wong mau kanthi nesu gedhé:

'Ayo saiki nyembah para dewa, amarga kowe ora bakal bisa uwal saka tanganku.'

Santo Paulus, kanthi ngguyu marang tembungé, ngendika marang dhèwèké:

'Ora bakal, penyiksa kita, kita bakal ninggalake Gusti Allah, sing nyipta swarga lan bumi; aja ngarep-arep bisa ngyakinake kita nyembah arca.'

Banjur Aurelian kandha marang martir:

'Kowe sing pantes nampa pati kejem, apa kowe nganggep iki arca-arca? Apa kowe ora mangertos kakuwatan sing ana ing jerone?'

Santa Paulus mangsuli:

'Zeus, sing kowe sebut déwa, iku tukang sihir, kebak napsu, lan pelakawé najis sing paling ora kendali.' Saben weruh wong wadon ayu lan dara, dhèwèké ngapusi nganggo sihiré kanthi manéka cara—kadhangkala ngowahi awaké dhéwé dadi tawe, kadhangkala dadi manuk, manuk klebu utawa angsa, kadhangkala dadi emas—lan sawisé ngapusi lan ngrusak akèh wong, dhèwèké diarani déwa déning wong-wong mau lan disembah. Nanging aku ora bakal nyebutaké kabèh tumindak mesum, ora isin, lan ora patuh hukumé kanthi urut, amarga aku weruh yèn kowé nesu karo tembungku – sanadyan mangkono, aku ora wedi nesumu, nanging supaya sing ngrungokaké iki ora kesasar, aku bakal meneng babagan liyané. Salah siji déwa liyané saka kowé yaiku Apollo. Apa dheweke ora lair saka zinah déning wanita sing jenenge Leto, sing nglairaké dheweke ing antarané loro wit? Apollo iki uga nindakake akèh tumindak cabul, niru bapaké Zeus. Kaya mangkono, apa dewa kondhangmu Dionysus ora lair saka zinah déning Semele, putriné Cadmus?[2184]

[2184] *Zeus*, utawa *Jupiter*, iku dewa Greko-Romawi sing diurmati déning wong-wong pagan minangka panguwasa swarga lan bumi, bapaké kabèh déwa lan manungsa. Miturut cathetan panulis pagan, Zeus nglakoni pangowahan kaya ngono kanggo nggodha wanita: contone, dheweke mudhun marang Danoe ing wujud udan emas, ngapusi Leda kanthi wujud angsa, lan nyulik Europa kanthi malih dadi sapi jantan putih.

Apollo – sawijining dewa ing jaman Yunani lan Romawi kuna, diurmati minangka dewa pepadhang, utamane pepadhang srengenge, uga pepadhanging kawruh, geguritan lan musik; dewa ramalan, panyembuh penyakit lan pangreksa katertiban umum.

Leto – miturut tradisi mitologi, garwané Zeus sadurungé Hera, sing bareng karo dhèwèké nglairaké Apollo lan *Artemis* (utawa, ing mitologi Romawi, *Diana* – dewi kelairan, moro, lan rembulan); Dheweke tetep dadi kesayangan Zeus sanajan nalika dheweke wis omah-

'Kowe goroh, kowe wong asu sing angkuh!' ujare Aurelian, 'Dionysus lair saka Juno, ibu para dewa.'

St. Paulus ngguyu lan kandha:

'Apa dewa bisa lair saka wanita? Apa ana sing bisa dadi dewa tanpa tau dadi dewa sadurunge? Apa dewa nduwé garwa, lan apa dhèwèké bisa nduwé anak karo garwané?'

Aurelian, nesu amarga wangsulan iki, kandha marang sang wali:

'Kowe wong jahat lan angkuh! Nganti kapan kowe bakal terus ngkritik lan ngina dewa-dewa kita nganggo tembung-tembungmu sing licik? Apa Kristusmu, sing kowe sebut Dewa Swarga, ora lair saka wanita?'

Saint Paulus mangsuli wong kang ngina iku:

Sanadyan kowe ora pantes mangertèni misteri wahyu ilahi, supaya wong-wong sing ana ing sacedhakmu ora kesasar amarga tembungmu, perlu ngomong, paling ora sak cekak, babagan prakara sing kok takon. Ing wiwitan, Gusti Allah nyipta langit lan bumi lan kabèh sing ana ing kono, kalebu segara lan kabèh sing ana ing kono; Panjenengané uga nyipta manungsa miturut gambar lan rupa Panjenengané dhéwé, suci, tanpa dosa, bener lan taat, banjur nempataké dhèwèké ing Taman Éden sing kebak kabèh kabecikan, lan nyipta saka iga dhèwèké sawijining pasangan kanggo dhèwèké. Nanging bapakmu, setan, sing iri marang kabungahan manungsa kaya ngono, nggodha Hawa lan lumantar dheweke uga nuntun Adam nglanggar dhawuhe Gusti. Adam lan Hawa diusir saka Taman Eden; padha nglairaké putra lan putri, sing liwat wong-wong mau kabèh donya kebak manungsa – lan kabèh umat manungsa dadi tundhuk marang pati amarga dosa sing wis mlebu ing donya, saéngga kabèh leluhur kita lan wong-wong sing bener padha dibuwang menyang neraka bebarengan karo wong-wong sing dosa: *'pati mrentah wiwit Adam nganti Musa, malah marang wong-wong sing ora nindakake dosa, kaya déné lumantar pelanggaran Adam, sing dadi pratandha Sang sing bakal teka'* (Roma 5:14), kaya sing diandharake Rasul Paulus bab Kristus. Mula saka iku, Rama ing swarga, Gusti Allah kang Maha Kuwasa, amarga welas asih marang umat manungsa lan kepengin nulungi, ngutus Putrané kanggo ngagem daging manungsa, nylametaké Adam lan wong-wong sing dipenjara bareng karo dhèwèké ing belenggu neraka. Putraning Allah punika inggih Sabda Sang Rama, ingkang kawah ingkang saking Sang Rama sadèrènging jaman, ingkang Kawicaksanan lan Kakuwatan lan Tangan Ingkang Tengen; saking Panjelmaan Panjenenganipun, Malaikat Agung Gabriel paring kabar kabungahan dhumateng Sang Perawan Suci Ingkang Paling Suci, ingkang asalipun saking keturunan nabi lan kraton; ing kandhunge sing paling suci lan wis disuceni, Gusti Allah piyambak—yaiku Sabda Sang Rama—manggon kanthi ora katon, sawisé Panjenengané ngagem daging nalika Malaikat ngendika marang dhèwèké: *'Salam, sing kebak sih! Gusti Allah ana ing sampeyan; sampeyan pinaringan berkah ing antarané para wanita. Roh Suci bakal rawuh ing sampeyan, lan kakuwatané Gusti Allah kang Maha Luhur bakal nutupi sampeyan; mulané Sang Suci kang bakal lair bakal dijenengi Putraning Allah* (Lukas 1:28, 35). Lan Putraning Allah, Sabda Sang Rama, lair saka Perawan sing suci tanpa cela, sawise ngagem daging kados busana, kanggo kaslametan manungsa. Ora ana siji wae sing bisa ndeleng Gusti sing sejati, amarga Gusti iku kaya geni sing nglelepake kabeh; ora ana manungsa sing urip ing bumi sing bisa ndeleng Pasuryan Gusti lan tetep urip. Mula, Gusti kita, sawise dadi inkarnasi, lair lan nalika isih bayi diparingi susu, sanadyan ing Keilahiané wis sampurna. Panjenengané wiwit bocah, banjur mudha, tuwuh ing daging nganti dadi priya sing sampurna; Panjenengané urip ing antarané manungsa suwéné telung puluh telu taun, ngumbara ing kutha-kutha, nagara-nagara, lan désa-désa, maringi berkah marang kabèh wong lan nylametaké kita sing wis kalah lan dijajah déning setan. Banjur Panjenengané kanthi sukarela disalib ing kayu salib, supaya Panjenengané maringi kaslametan marang donya sing lagi binasa amarga liciké setan, lan Panjenengané seda ing daging, mudhun menyang Hades bebarengan karo nyawa suci Panjenengané, mecah lawang wesi, mecah palang wesi, lan mimpin nyawa para wali metu saka pepeteng lan jebakané setan, lan ngunggahaké wong-wong mau menyang swarga. Ing dina katelu Panjenengané tangi saka pati ing dagingé,

---

omah karo Hera lan dikejar dening Hera sing cemburu ing saindenging tanah, nganti dheweke nglairake Apollo ing Delos, cedhak Gunung Cyna.

Dionysus, utawa *Bacchus* – dewa tanduran anggur lan gawé anggur. Ibuné yaiku Semele, putriné Cadmus; bapakné Zeus; para wali nganggep lairé Dionysus minangka tumindak zinah, amarga miturut tradhisi mitologi, Zeus nggawe dhèwèké karo Semele nalika dhèwèké isih omah-omah karo Hera.

Juno – jeneng Romawi *kanggo Hera* ing Yunani – iku garwané Zeus. Carita-carita pagan babagan Zeus mau nuduhaké sepira adohé pamikiran agama pagan wis nyimpang saka dalan sing bener kanggo ngerti Gusti Allah, nganti malah ngangkat dadi dewa tumindak-tumindak sing miturut rasa moral alamiah sing sehat mesthi bakal disalahaké sanajan tumrap manungsa.

muncul marang para murid, para Rasul, lan akèh wong liya sing saestu pracaya marang Panjenengané; Panjenengané dhahar lan ngombé bareng para Rasul sajrone patang puluh dina, banjur munggah menyang swarga lan lenggah ing tengené Gusti Allah Rama ing dagingé. Saiki setan lagi ngglundhung ing kasangsaran, amarga Kristus Gusti wis nemplakake dheweke ing sikilé para wong Kristen, supaya sing mlebu Karajaning Swarga bisa nginjak-injak dheweke—Karajaning Swarga sing kowe adoh, lan ing kana kowe bakal ana ing geni langgeng Gehenna, warisané bapakmu, setan.

Krungu kabèh kuwi, rai Aurelian mbeseng amarga nesu; dhèwèké nggrenthèk untu lan muni banter:

'Kowe wong angkuh lan hina! Aku wis sabar ngrungokake tembung-tembungmu sing licik, sing ngina kita lan ngelawan para dewa. Aku kandha pungkasané: yèn kowe ora nyembah marang para dewa, aku bakal matèni kowe kanthi cara sing kejem.'

Para Wali Paulus lan Juliana padha njerit banter:

'Kita wong Kristen lan ngandelake pangarep-arep marang Kristus; kita ora bakal nyembah dewa-dewamu utawa ngladeni setanmu, lan kita uga ora wedi marang siksaanmu, sanajan pinten wae sing kowe rencanakake kanggo kita. Amarga kita pracaya marang Gusti Allah lan ngarep-arep kowe bakal kalah dening kita, kaya setan sing wis kalah dening Kristus, sing maringi kekuwatan marang kita lan ngrusak rencana-rencana jahatmu.

Banjur Aurelian mrentahake supaya Santo Paulus diiket ing wit lan pasuryané dibakar nganggo geni, nalika sawijining juru warta kudu ngumumake:

'Aja ngucap tembung kasar marang raja, lan aja ngina para dewa.'

Ndeleng adhine disiksa, Santa Juliana muni:

'Penyiksa jahat! Apa salah sedulurku nganti kowe nyiksa dheweke kanthi sangsara sing kejem kaya ngene?'

Aurelian banjur mrentah supaya Santa Juliana uga diiket ing wit lan disiksa kanthi nglebur raié nganggo geni; ing wektu sing padha, dhèwèké kandha marang Juliana:

'Wadon tanpa isin, manut kowe kaya wong wadon sing pantes.'

Wong suci mau mangsuli:

'Aurelian, aku bakal manut marang kowe sing mrentahake aku, wanita, supaya nyerah; nanging aku wedi marang Kristus, Gusti Allah sing urip, sing ana ing ngarepku; aku ora bisa ninggalake Panjenengané, lan aku uga ora bakal nyembah setan.'

Aurelian, nalika weruh yèn dhèwèké isin amarga para martir suci, dadi nesu banget lan manèh dhèwèké mréntah supaya badan para martir diséngsèmi lan dibakar. Kabèh wong, nalika nyekseni sangsara para wali, padha muni:

'Raja Aurelian, panjenengan ngadili para wong suci kanthi ora adil lan nyiksa amarga padha ora gelem nyembah marang dewa-dewa; panjenengan bakal kudu njawab tumrap wong-wong mau sawisé seda.'

Aurelian, amarga wedi ana geger ing antarané wong-wong, mènèhi dhawuh supaya para martir suci dipenggal sirahé lan awaké dibuwang marang asu, kéwan galak, lan manuk supaya dipangan. Mangkono para wali digawa menyang pati. Padha bungah lan seneng, lan padha nyanyi: *'Nanging kowe bakal nylametake kita saka mungsuh kita, lan nggawe isin marang wong-wong sing sengit marang kita'* (Mazmur 43:8).

Nalika padha digawa metu saka kutha menyang panggonan paukuman pati, Santo Paulus nyuwun marang prajurit supaya nglempitake sirah Santo Juliana luwih dhisik, amarga dhèwèké wedi yèn Juliana bakal wedi nalika ndeleng panglempitake sirahé dhéwé. Santo Juliana, sawisé nggawe pratandha salib lan kabungahan, nyawisake gulu lan dipenggal nganggo pedhang. Santa Paulus, nalika weruh yèn adhine wis seda dadi martir, ngangkat pandelengé menyang langit lan matur nuwun marang Gusti Allah; banjur, sawisé nggawe pratandha salib, dhèwèké uga ngulur gulu lan dipenggal nganggo pedhang. Awak suci para martir tetep durung dikubur ing njaba kutha, amarga miturut dhawuh raja, para prajurit wis disiagakake ing sacedhake kanggo ngawal, supaya wong Kristen ora njupuk. Asu padha mlayu menyang panggonan eksekusi, nanging ora nyentuh awak para martir; serigala uga mlayu teka, lan padha ora nyentuh badan para martir, malah padha ngreksa, tetep ana ing sacedhake; manuk-manuk pemangsa mabur teka, nanging ora nate ndharat ing badan sing mulya; padha mabur ing ndhuwure, ngreksa lan nyegah lalat supaya ora ndharat ing kono. Kahanan iki terus lumaku pitung dina pitung bengi, sawisé kuwi para prajurit nglaporaké marang Aurelian. Sawisé krungu critané, dhèwèké kandha:

'Kuwat tenan sihiré wong Kristen! Kita ora bisa ngalahaké wong-wong mau sanajan wis mati.'

Lan Aurelian mrentahake para prajurit supaya mundur saka jaga, nanging ora ing wayah awan, nanging ing wayah bengi, supaya ora dadi guyonan para wong Kristen.

Nalika esuk sumunar, para wong Kristen, weruh yèn ora ana penjaga, njupuk badan para martir suci Paulus lan Juliana sing wis suwe nandhang sangsara lan ngubur kanthi pakurmatan. Dhumateng Gusti kita Yesus Kristus, ingkang mrentah bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaluhuran lan pakurmatan, tansah, saiki lan salami-lamine. Amin.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Yakobus si Puwasa

Dipepering ing tanggal 4 Maret

Ing tanah Fenisia[2185] , cedhak kutha Porphyrion[2186] , ana sawijining rahib sing jenenge Yakobus, sing wis nilar kesia-siaan urip donya lan mlebu urip monastik, manggon ing guwa limolas taun. Yakobus unggul banget ing upaya asketis lan dadi gedhe ing kabecikan sarta nyenengake Gusti Allah nganti diparingi wewenang ngusir setan lan, ing asmané Juruslamet kita Yesus Kristus, nindakake akèh panyembuhan. Kabeh wong gumun marang uripe sing luhur, lan ora mung wong pracaya nanging uga wong sing ora pracaya padha teka marang dheweke. Kanthi pangertosan ilahi, ngenali sapa sing lagi ngomong karo dheweke, wong sing kaparingan wahyu dening Gusti iki mulang wong-wong mau saka Kitab Suci lan nuntun marang iman Kristen sing sejati. Nanging setan, mungsuh lawasé umat manungsa—sing utamané mungsuh marang para abdi Kristus sing semangat—nalika weruh yèn dhèwèké isin amarga akèh kabecikan lan uripé sing suci saka wong suci iki, banjur nglawan dhèwèké nganggo tipuané, kepéngin ngusir wong suci iki saka panggonan kuwi. Kanggo tujuan iki, dhèwèké mlebu ing salah siji wong Samaria sing ora pracaya sing manggon ing kutha Porphyrion, kaya biyèn dhèwèké mlebu ing Yudas, lan maringi dhèwèké dhawuh supaya ngupaya ngusir Yakobus. Wong Samaria iki nglumpukaké akèh wong sing padha pamikiran, sedulur, kanca, kenalan, tangga teparo, lan abdi, lan lunga bareng karo wong-wong mau menyang omahé imam jahaté. Ing kono padha nganakake pasamuan kanggo rembugan carane ngusir Yakobus saka negarané, amarga dhèwèké nggawa akèh wong adoh saka pracayaé lan nyedhakaké marang Kristus. Sawisé rembugan dawa, padha nyusun rencana licik. Padha nelpon sawijining pelacur, maringi dhèwèké rong puluh koin emas lan janji bakal maringi jumlah sing padha manèh yèn dhèwèké gelem lunga lan nggodha rahib Yakobus supaya nindakake dosa. Banjur padha bakal nuduh dhèwèké lan ngusir dhèwèké saka nagara mau kanthi isin minangka wong sing nglakoni zinah. Wanita sing disewa mau banjur menyang Yakobus lan mengetuk lawangé, nyuwun supaya dibukak lan diijini mlebu. Nanging sang suci ora mbukak lawang kanggo dhèwèké, dhèwèké malah mengetuk luwih kenceng lan terus-terusan nyuwun marang dhèwèké. Pungkasané, sang wali mbukak lawang lan nalika ndeleng wong wadon iku ngadeg ing kana, panjenengané nyangka yèn iku arwah; mula, sawisé nggawe pratandha salib, panjenengané langsung ngunci lawang kanthi rapet lan, bali menyang selé, ngadhep menyang wetan lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya mbusak godaan setan iki saka panjenengané. Ing wektu sing padha, teka tengah wengi, nanging wong wadon iku ora mandheg ngetok lawang; pungkasane, dheweke njerit banter marang sang wali:

'Ampunana aku, abdi sejatiing Gusti kang urip! Mbukak lawang kanggo aku, supaya aku ora dipangan kéwan galak sadurungé tekan selmu.'

Sang James sing kinurmatan, nalika nyadari yèn wis tengah wengi lan ana akèh kéwan galak ing sakupengé, mbukak lawang kanggo dhèwèké—sanadyan kanthi kersa—lan kandha:

'Saka ngendi kowe teka, lan apa sing kok goleki ing kene?'

Wadon iku mangsuli:

Aku saka biara lan dikirim déning ibu abbess kanggo nglakoni tugas menyang kutha, nanging nalika aku bali, wengi peteng nyerang aku, aku kesasar lan tekan kéné. Aku nyuwun marang panjenengan, manungsa Gusti, welas asihana aku lan aja nganti aku diserang lan dipatèni kéwan galak ing lawang panjenengan, nanging tulung aku nginep ing kéné bengi iki nganti esuk, banjur aku bakal nerusaké lelampahan.

[2185] *Fenisia* iku sawijining nagara sing dumunung ing pesisir Segara Mediterania. Kutha-kutha utama yaiku Tirus lan Sidon.

[2186] *Porphyryon* iku sawijining kutha ing Fenisia cedhak Gunung Carmel. Sacara tepat, iku sawijining pemukiman utawa désa gedhé.

Romo James sing kinurmatan welas asih marang dheweke, nggawa dheweke mlebu omahé lan sawisé maringi roti lan banyu, dhèwèké nyandhak dhéwé ing sel njero, déné dheweke ditinggal ing sel njaba. Sawisé mangan roti, dheweke turu sedhela. Banjur, kanthi pura-pura lara, dhèwèké wiwit nangis kenceng lan ngeluh; lan, nyandhak lawang sel njero, dhèwèké nyuwun marang Romo , supaya nulungi dhèwèké. Sang wali, ndelok liwat jendhela cilik lan weruh yèn dhèwèké pancèn lara, bingung apa sing arep diomongaké utawa apa sing kudu ditindakake. Nanging wanita kuwi terus nyuwun marang dhèwèké:

"Kula nyuwun, Rama," ujare, "mugi panjenengan welas asih marang kelemahan kula lan ngreksa kula kanthi pratandha salib, awit manah kula lara sanget."

Wong suci, sawisé krungu panyuwuné, banjur metu menyang ngarsané, langsung nyalaké geni lan nggawa lenga suci sing digawa, banjur lungguh ing sacedhaké. Nganggo tangan kiwa nutupi geni, sang wali nyemplungake tangan tengen ing lenga suci lan nyentuh awak wanita iku, kadhangga nggawe pratandha salib, kadhangga ngoles lan nghangatake atine nganggo tangané, amarga dhèwèké ngeluh lara abot ing atiné. Kapancing dening napsu kotor, wanita iku nyoba mbangkitake birahi marang imam lan nuntun dheweke menyang dosa, mula dheweke kandha marang imam:

'Kula nyuwun, Rama, olesna malih kula nganggo lenga punika lan panasi manah kula nganggo tangan Panjenengan, supados sangsara kula sirna sakabehe.'

Sang Yakobus sing berkah, amarga atiné prasaja lan tanpa niat ala, pracaya marang tembungé wanita mau lan nindakake miturut panyuwuné. Nanging, amarga waspada marang tipuané setan sing nglawan daging, lan wedi yèn welas asih sing kakehan marang wanita iku bisa nuntun atiné menyang kebinasaan langgeng, dhèwèké nyekel tangan kiwa ing geni suwéné rong utawa telung jam, kanthi tabah nahan lara nganti sendi-sendi drijiné copot. Mangkono sang suci nglawan godaan setan, supaya ora ana pikiran najis mlebu ing pikirane saka lara sing ora bisa ditahan. Nalika weruh apa sing ditindakake sang suci, wong wadon iku kebak rasa wedi. Atine kagugah dening welas asih, banjur tangi langsung lan tiba nangis ing sikilé sang suci, nggebuk dhadhane lan kandha:

'Aduh aku, sengsara lan wuta! Aduh aku, amarga aku wis dadi panggonané setan.'

Sang wali, nalika ndeleng dheweke nangis lan krungu tembung-tembungé, kaget banget lan kandha marang dheweke:

'Bangun, wong wadon!'

Kanthi cepet ngangkat dheweke saka lemah lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, dheweke takon:

'Critakna marang aku, apa tegese iki? Napa kowe teka marang aku?'

Wadon iku, sawisé rada waras manèh, nyritakaké kabèh kanthi rinci marang sang wali: kepiyé wong Samaria sing jahat wis mulang dhèwèké carané nggodha sang wali; dhèwèké kandha yèn setan dhéwé sing nyusun cobaan iki kanggo nangkep wong sing bener—sing nyonto para malaékat ing uripé—ing dosa daging. Sawisé ngrungokaké wanita mau, sang pandhita nglegak ambegan lan kanthi ngucuraké luh akèh, matur nuwun marang Gusti; banjur, sawisé maringi piwulang lan mberkahi wanita mau, piyambakipun ngutus dhèwèké menyang Uskup Alexander. Wanita mau, nalika tekan gréja, ngakoni kabèh dosané ing ngarsané uskup. Wong Suci mau, sawisé maringi piwulang sing cukup lan weruh yèn dhèwèké pancèn tobat tenan, banjur maringi pencerahan lumantar baptisan suci lan ngutus dhèwèké menyang biara. Mangkono, pelacur mau dadi pangantené Kristus.

Banjur, sawisé nglumpukaké kabèh wong Kristen lan para rohaniwané, uskup ngusir kabèh wong Samaria saka kutha. Sawisé kuwi, sawisé menyang marang Santo Yakobus sing pinunjul, uskup, lumantar piwulang bapaké, luwih nguwatké uripé sing pinunjul. Lan wong wadon sing biyèn dadi wong dosa, nyenengaké Gusti Allah lumantar uripé lan diparingi kuwasa ngusir setan.

Ora suwe sawisé kuwi, putriné sawijining priya bangsawan lan sugih, kang disiksa déning roh najis, wiwit nyebut-nyebut jenengé Santo Yakobus. Wong tuwane nggawa dheweke menyang sang wali lan nyuwun marang panjenengané, amarga welas asih marang bocah wadon mau, supaya mbesek roh najis saka awaké. Sang wali, sawisé ndedonga marang Gusti Allah kanggo dheweke lan nyelehake tangané ing awaké, langsung mbesek setan saka awaké kanthi kuwasa Gusti Allah, lan bocah wadon mau mari. Ndeleng mujijat iki, wong tuwané bocah wadon mau padha matur nuwun marang Gusti Allah lan, kepéngin ngaturaké rasa sukur marang wongé Gusti Allah mau, padha nyuguhaké telung atus koin emas. Nanging wong sing bener iku ora mung nolak nampa emas mau, malah ora ndelok, kandha:

'Ora pantes tuku utawa adol karunia saka Gusti, kaya sing kacathet ing Kitab Suci: *"Warasa wong lara, resikna wong kusta, uripna wong mati, usirna setan; kowe wis nampa kanthi gratis, wenehana kanthi gratis"* (Matius 10:8). Emas iku kuduné diwènèhaké marang wong mlarat, awit aku urip ing ara-ara samun ora butuh kuwi."

Sawisé ngendika mangkono, sang wali ngutus wong-wong sing wis digawa emas mau bali. Ing wewengkon sing padha ana sawijining priya enom sing amarga pakaryané setan lumpuh loro sikilé; wong tuwané nggawa priya enom mau marang Santo Yakobus lan nyuwun supaya piyambakipun ndedonga marang Gusti Allah kanggo piyambakipun. Romo sing kinurmatan iku nglakoni puasa lan ndedonga telung dina lan nyembuhake wong lumpuh mau; banjur, sawise mberkahi, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya bali menyang omahé kanthi mlaku nganggo sikil dhéwé. Akeh wong liya sing nandhang macem-macem lara padha teka marang panindak mujijat iki, lan kabèh mau, lumantar pandongane, mari lan padha mulih kanthi waras. Wongé Gusti, nalika weruh yèn kabèh wong ngajèni dhèwèké, dhèwèké wedi bakal kesusu angkuh, mula dhèwèké ninggal guwa lan mlayu, mundur saka kamulyan donya. Sawisé mlaku patang puluh langkah saka kutha, dhèwèké nemokaké guwa gedhé ing watu pinggir kali lan manggon ing kono. Ing kéné dhèwèké manggon telung puluh taun, nglampahi saben dina lan wengi kanthi pandonga lan luh. Suwéné wektu dhèwèké urip mung nganggo ganggang segara sing tuwuh ing pinggir kali, lan sakbanjuré dhèwèké nandur kebon sayur cilik, ing ngendi dhèwèké makarya sawatara dina lan mangan saka tanduran sing wis ditandur lan dipanen. Urip asetiké Santo Yakobus nggawa dhèwèké misuwur nganti para biksu lan rohaniawan saka watara rong puluh nganti telung puluh biara padha teka marang dhèwèké kanggo pitutur rohani. Lan ora mung rohaniawan, nanging uga akèh wong awam wiwit teka marang dhèwèké, nampa piwulang babagan urip sing luhur lan, sawisé nampa berkah lan pandonga saka dhèwèké, padha bali karo kabecikan gedhé kanggo jiwané.

Wong agung kaya ngono, sing wis diparingi sih dening Gusti, nanging tetep tiba ing dosa abot. Iki kamungkinan kelakon amarga dhèwèké wiwit kerep ngungkit kasucian lan urip kerohaniané dhéwé lan nganggep dhèwèké minangka wong tapa brata gedhé. Wiwitan ambruké kaya mangkéné. Mungsuh kuna umat manungsa, setan—sing iri marang wong-wong sing uripé nyenengaké Gusti lan tanpa kendhat nyedhiyakake jurang karusakan kanggo wong-wong mau— mlebu ing sawijining cah wadon enom, putriné wong sugih, lan wiwit nyiksa dheweke, nganti dheweke ngucapaké jeneng Yakobus lan kandha:

'Aku ora bakal ninggalake dheweke kajaba kowe nggawa aku menyang Jacob sang pertapa.'

Wong tuwané bocah wadon iku, nggawa dhèwèké, lelungan bareng dhèwèké liwat biara-biara lan ara-ara gersang suwéné suwe, nggoleki Bapa James sing suci. Sawisé pungkasané ketemu, padha sujud ing sikilé lan wiwit nyuwun tulung marang dhèwèké:

'Mugi panjenengan welas asih marang putri kami, awit piyambakipun sanget sangsara amarga roh najis; sampun kalih dasa dinten piyambakipun boten nedha utawi ngombe, nanging kanthi nglontaraken swara tangisan piyambakipun nyiksa awakipun lan nyebat naman panjenengan.'

Wong suci mau banjur tangi lan ndedonga marang Gusti Allah kanthi khusyuk banget kanggo bocah wadon iku nganti panggonané nganti geter. Sawisé rampung ndedonga, Yakobus ngambegan bocah wadon mau lan kandha marang roh najis:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowe: metu saka cah wadon iki.'

Lan langsung setan kuwi metu saka cah wadon mau, kaya kobong dening geni. Cah wadon mau banjur ambruk ing lemah lan meneng ora bisa ngomong suwene wektu. Nanging Santo Yakobus maneh ndedonga marang Gusti, nyekel tangane, ngangkat saka lemah, lan mbalekake marang wong tuwane. Wong tuwane, nalika nyekseni mujijat kaya ngono, padha muji Gusti Allah. Nanging, amarga padha wedi yen roh najis bakal bali marang dheweke, wong-wong mau nyuwun marang sang wali supaya putrine tetep karo piyambakipun salami telung dina, nganti dheweke waras tenan. Mula, sang putri tetep karo sang wali, dene wong tuwane padha mulih.

Nalika sang putri manggon karo Santo Yakobus, setan, nalika weruh yèn sang wali ana ing panggonan sepi lan terpencil piyambak karo sang putri, lan nyadari yèn wektu sing paling pas kanggo rencanane wis teka, banjur nglontarake marang sang wali badai pikiran najis lan hawa napsu daging sing keji, lan kanthi mangkono nyulut hawa napsune, nganti wong suci kuwi—sing biyèn ora kaseret godaan pelacur sing dikirimaké wong Samaria, sing demi njaga kesucian lan kasucèné wis ngobong tangane dhéwé ing geni, panjenengané sing wis nindakake akèh mujijat lan ngusir setan—panjenengané kobong banget karo napsu birahi nganti lali marang ajiné Gusti Allah lan

pirang-pirang taun tapa brata, uga sih lan kuwasa maras sing diparingi Gusti, lan amarga wis tuwa banget, panjenengané kalah déning setan lan tiba. Dheweke memerkosa sawijining gadis, ngotori dheweke lan kesuciané, lan sawise ngotori badan lan jiwa, ngrusak kabeh pakaryan tapa brata sing wis ditindakake sadurunge. Durung cukup kanggo dheweke nindakake siji dosa; dheweke nambah maneh dosa sing luwih abot. Kaya wong sing keslincet ing gunung banjur murub mudhun, tiba saka watu siji menyang watu liyane lan remuk, mangkono uga sing kelakon marang Santo Yakobus: sawisé nindakake siji dosa gedhé, dhèwèké tiba manèh ing dosa liyane sing luwih gedhé lan luwih abot, nambah kejahatan karo kejahatan. Mungsuh nggugah rasa wedi ing atiné, lan dhèwèké wiwit mikir: 'Dara iku saiki bakal ngandhani wong tuwané yèn aku wis memerkosa dhèwèké, lan aku bakal ngadhepi isin lan cela, lan aku bakal nampa sangsara gedhé merga dhèwèké.' Manut godhongan setan, dhèwèké mateni dara sing ora salah, kanthi pangira-pangira bisa ndhelikaké dosané saka wong liya lan nyingkiri isin. Nanging dhèwèké ora mandheg ing kono; malah dhèwèké nyerahaké dhiri luwih jero marang dosa: amarga awak sang ayu sing wis dhèwèké najisaké lan matèni tanpa welas asih nganggo tangané dhéwé, ora dikubur kanthi pantes ing lemah, nanging dibuwang menyang kali. Mangkono wohé saka kesombongan; yèn sang biksu iki ora nganggep dhéwé suci lan agung ing kabecikan, dhèwèké ora bakal tiba ing dosa sing paling abot, lan mungsuh uga ora bakal ngolok-oloki tuwaé wong sing biyèn nalika enom tau ngalahaké tipuané.

Sawisé kuwi, setan wiwit narik Yakobus kaya tawanan sing diiket, mudhun menyang jurang karusakan pungkasan, menyang dosa sing paling abot, menyang putus asa kaya Kain lan Yudas. Sang tuwa sing lungguh ing selé ora ngerti apa sing isih kudu ditindakake. Amarga dipun cela abot dening nuranine, ngos-ngosan lan nyerah marang putus asa, piyambakipun boten wani mbukak cangkemipun kanggé ndedonga utawi ngalihaken pikiranipun dhumateng Gusti. Piyambakipun mutusaké mlayu dhumateng tanah ingkang adoh, lan sawisé ninggalaké urip biksun, badhé manggon ing donya, sarta ing yuswa tuwa badhé ngabdi dhumateng donya lan setan. Sawisé ninggal guwa, dhèwèké mangkat kanthi cepet, digawa lan digelombangaké déning putus asa kaya déné prahara segara sing gedhé,

Nanging kabecikané Kristus sing paling agung, tanpa wates, lan welas asih—sing ora bisa dikalahaké déning dosa sak donya, lan sing kepéngin kabèh wong slamet lan ora ana siji waé sing binasa—ora ninggalaké bapak sepuh sing kesasar iki; ora ngidini para setan bungah amarga karusakané nganti pungkasan, nanging, miturut rancangané sing ora bisa dipahami, nyedhiyakake supaya dhèwèké bisa tangi saka ambruké lan dianyari. Amarga nalika dhèwèké miwiti lelampahané, dhèwèké weruh sawijining biara ing pinggir dalan; sawisé mlebu, dhèwèké nyapa abbot lan para sedulur. Padha nawakake roti marang dhèwèké, nanging dhèwèké ora gelem nampa, malah mung ambegan dawa bola-bali lan jero. Nalika para sedulur biara nyuwun supaya dhèwèké mangan, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Celaka aku, manungsa sengsara! Kepiye aku wani ngangkat mripat marang swarga? Kepiye aku wani nyebut jeneng Kristus, sing wis tak laraeni? Lan kepiye aku bisa nyentuh peparingé, amarga aku iki wong sing nglakoni zinah lan pembunuh?'

Sawisé kuwi dhèwèké ngakoni marang kabèh mau, kanthi rinci, kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké. Sang abbot lan para sedulur, sawisé krungu pangakuané, padha krasa nyentuh atiné lan, kanthi welas asih, padha miwiti nglipur dhèwèké, supaya dhèwèké ora nyerah marang putus asa, nanging, sawisé tobat, gelem nampa paukuman kanggo dosané. Padha ngajak Yakobus suwé supaya tetep karo wong-wong mau, nanging dhèwèké ora nggatekaké lan lunga menyang donya. Dhèwèké ngumbara suwé ing ara-ara gersang. Akhiré, miturut kersané Gusti, dhèwèké ketemu karo sawijining wong sing kaparingan wahyu saka Gusti sing ngajak sang tuwa iku mbelakak saka dalan lan mlebu ing selé. Sawisé ngyakinaké Yakobus, dhèwèké nuntun dhèwèké menyang selé, ngumbah sikilé lan nyuguhaké panganan apa waé sing diduwèni, ngajak dhèwèké mangan. Nanging Yakobus, sing disiksa lan disalahaké déning nuraniné, ngelembut ambegan saka jeroné atiné lan nggebuk dhadhané, malah ora gelem nyentuh panganan kuwi. Banjur wong iku sujud ing sikilé Yakub, nglipur atiné, lan sumpah ora bakal munggah saka lemah nganti sang tuwa gelem nyicipi panganan sing diparingaké. Nalika Yakub sarujuk, wong biara iku munggah saka lemah, lan padha mangan bebarengan panganan sing bisa dipangan ing ara-ara samun. Sawisé mangan, loro-lorone padha ngadeg, matur nuwun marang Gusti, banjur padha lungguh manèh. Banjur pertapa kandha marang Yakobus:

'Bapa, paringana pitutur kanggo kabecikan nyawaku; mulangana aku, minangka anakmu, bab Kristus, lan kiyatna atiku, amarga aku kerep banget lan jero kuwatir amarga maneka pikiran.'

Yakobus nangis kenceng banget, lan nalika isih nangis nangis sing ora bisa ditenangake lan nggebuk dhadhane, kandha:

– Tinggalna aku, sedulur, supaya aku bisa nangis amarga dosa-dosaku sing abot, sing wis nyebabake Gusti nesu; amarga kaya mudha ringkih sing diapusi setan, aku wis ambruk ing karusakan ing tuwa sing sia-sia lan ora mulya iki, lan saiki aku pancen ilang. Ing tuwaku, aku kalah dening hawa napsu sing wis tak kuasai nalika enom: aku kecemplung ing zinah sing najis lan wani nindakake dosa sing luwih abot.

Sawisé ngrungokaké James, sang pertapa kebak sedhih lan prihatin sing jero lan banjur nyuwun marang sang tuwa supaya nyritakaké kanthi rinci kabèh godaané setan. Dheweke njaluk iki amarga loro sebab: kaping pisan, supaya sang sepuh, kanthi ngakoni dosane, bisa kapéncut ngrasakake tobat; kapindho, supaya dhèwèké dhéwé, sawisé krungu crita kejatuhan sang sepuh, bisa sinau waspada lan ora tiba ing godaan sing padha. Banjur Yakobus miwiti nyritakaké.

"Aku," ujare, "wis ngabdi marang Gusti lumantar puasa lan urip ing ara-ara gersang luwih saka limang puluh taun, kanthi ajeg nolak hawa napsuku, pratandha-pratandha iku isih tak sandhang ing awakku dhewe, amarga aku ngobong tanganku ing geni kanggo njaga kasucian." Lan aku, sanadyan ora pantes, dianggep pantes nampa sih rahmat ageng saka Gusti Allah ingkang gusti, awit lumantar aku, wong dosa, Gusti Allah sampun nindakake pirang-pirang kaajaiban. Pungkasanipun, Setan mlebu ing sawijining bocah wadon, ingkang wong tuwané, sawisé krungu bab sih rahmat Kristus ingkang manggon ing jeroning aku, nggawa dhèwèké marang aku supaya aku saged ndedonga kanggo dhèwèké. Kanthi pitulunganing Gusti, aku ngusir setan saka awake. Wong-wong mau nyuwun supaya putrine tetep karo aku telung dina, nganti waras sakabehe, lan sawise ninggalake putrine karo aku, padha lunga. Aku, kesurupan napsu daging sing nggelapake pikiranku, nalika semana lali marang Gusti, ora wedi geni neraka, lan ora nggatekake pirang-pirang taun pangabdianku, aku nglakoni perkosa marang bocah wadon iku lan ngrusak kesuciane. Lan durung cukup aku nindakake siji dosa; nanging, amarga godhané setan, aku wani nindakake dosa liyane sing luwih abot tinimbang sing sepisanan, amarga aku matèni gadis iku lan mbuwang jasadé menyang kali. Amarga aku wis putus asa marang keslametan, aku mlayu saka panggonan kuwi lan saiki metu menyang donya; awit piye aku bisa ngangkat mripatku marang dhuwure swarga? Yen aku wani nyebut jenengé Kristus, geni swarga bakal nglelepake aku.

Nalika Yakobus, kanthi ngucurake luh kang akèh lan nangis kenceng, wis rampung pangakuané, atiné sang pertapa kagugah welas asih; banjur nyandhak gulu sang tuwa mau, nyium lan kandha:

"Kula nyuwun, Rama, aja putus asa, aja nyerah marang kaslametan panjenengan, nanging kanthi iman manawa Gusti mireng tobat, pangakua dosa panjenengan marang Panjenengané, awit Sang Gusti pisan welas asih lan rahmat Panjenengané marang kita ora bisa diungkapaké nganggo tembung. Yen Gusti ora nampa tobat, kepiye David, sing wis diparingi karunia kenabian nanging tiba ing dosa zinah lan mateni, bisa nampa pangapura kanggo dosa-dosa kaya ngono? Kepiye carane Santo Petrus, sing dadi rasul utama lan sing diparingi kunci Karajan Swarga déning Gusti, sawisé nolak Gusti telung kaping nalika Panjenengané nandhang sangsara kanthi sukarela, ora mung nampa pangapura saka dosané liwat luh pedhes pangapuran, nanging uga dianggep pantes nampa pakurmatan agung dadi panggembala wedhusé Kristus? Mula saka iku, ayo padha tobat nalika isih ana wektu kanggo nindakake.

Kanthi tembung-tembung mau, sang pertapa nguwatake atiné Yakobus lan nyuwun supaya piyambaké tetep lan manggon bareng karo dhèwèké. Nanging Yakobus ora gelem sarujuk. Banjur rahib kuwi nyuwun-nyuwun marang sang resi, nyembah lan nyium sikilé, supaya ora ninggalaké dhèwèké, amarga dhèwèké wedi sang resi bakal ngrusak nyawané kanthi putus asa. Amarga ora bisa mbujuk Yakobus, rahib kuwi sedhih banget lan nangis. Pungkasané, sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo James, dhèwèké nglilani James lunga, nyedhiyakake panganan sing dibutuhaké kanggo lelampahané, lan ngancani nganti limolas stadia, terus ngélingaké supaya tansah tobat. Banjur, sawise ngrangkep Yakub lan nyiume karo luh, sang pertapa bali menyang sele. Yakub, sawise lumaku adoh ing dalan menyang donya, mbelok sethithik saka dalan lan weruh guwa kuburan kuna, ing kana ana akèh balung sing wis suwe dadi bledug. Mlebu guwa kuwi, Yakub nglumpukaké kabèh balung mau, disimpen ing salah siji pojok, lan manggon ing guwa kuwi[2187] . Sujud ing dhèwèké, Yakub nangis lan merintih kanthi sedhih nalika nggebuk dhadha, banjur miwiti ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, kandha:

[2187] Gua iki dumunung ing Palestina, cedhak Gunung Karmel

'Kepiye aku wani nyuwun marang Panjenengan, Gustiku? Ing endi aku kudu miwiti golek kaslametan? Kepiye aku wani ngucapake pandonga nganggo ilatku sing reged lan lambeku sing kotor? Dosane apa sing kudu tak jaluk pangapura luwih dhisik? Zina utawa matèni?' Duh Pangeran sing Maha Asih, apuraen dosa-dosa kawicaksanan kula; welasi kula, sanadyan kula punika ingkang boten pantes, Duh Pangeran sing Maha Asih, lan aja ngancurake kula bebarengan kaliyan pakaryan kula ingkang jahat, awit ageng sanget kalepatan kula: Aku wis nindakake zinah; aku wis dadi pembunuh, ngucurake getih wong sing ora salah, nyerahake awak menyang banyu, menyang kéwan lan manuk supaya dipangan; saiki, ya Gusti, aku ngakoni kabèh dosaku marang Panjenengan, sing Maha Ngerti, nyuwun pangapura. Aja ngremehake aku, ya Gusti, nanging kanthi katresnan Panjenengan sing tanpa wates marang manungsa, welas asihana aku sing ala lan hina; paringana aku kabecikan Panjenengan sing ageng lan resmakna aku saka kabecikan ala, supaya mungsuh ora nyeret aku, sing wis kecemplung ing jurang dosa, lan ula donya ngisor ora mangan aku.

Ing pangakuan lan tobaté iki, Yakobus sing pinaringan berkah manggon ing kana nganti sepuluh taun, salawase urip ing guwa kuburan. Lan dhèwèké dadi kaya wong mati sing isih urip, manggon ing antarané wong mati lan ora tau katon ing antarané wong urip. Sanajan ana wong teka ing panggonan kuwi, Yakobus ora gelem rembugan karo sapa wae; yen ana sing takon apa-apa, dheweke ora ngucap siji tembung, mung mbukak cangkem kanggo ndedonga marang Gusti Allah lan tobat saka dosane. Panganané mung saka tanduran obat sing tuwuh ing panggonan ara-ara gersang kuwi, lan sanajan kuwi dhèwèké arang banget mangan lan mung sethithik, cukup supaya ora mati keluwen. Mangkono Yakub nglampahi sepuluh taun kebak kanthi tangis tanpa kendhat, desahan lan pandonga, nangis marang Gusti awan bengi, ngakoni dosane lan nggebuk dhadhane tanpa welas.

Gusti Allah ingkang Maha Luwih lan Maha Asih, ingkang boten karsa mbinasakake wong dosa nanging ngentosi pambalikanipun, boten nglirwakake wekdal dawa tobatipun Yakobus ingkang pinaringan berkah; sawise mireng tangise lan pangakune dosane, Panjenenganipun ngapura kalepatanipun lan malih paring rahmat mujijat.

Kekeringan lan kekeringan parah nyerang tanah iku. Kabeh wong padha puasa lan ndedonga, nyuwun marang Gusti supaya paring udan ing bumi. Lan ana wahyu sing teka marang uskup kutha iku, sawijining priya sing luhung lan suci. Ing wahyu iki, dhèwèké diandhani:

'Yen sesepuh suci sing manggon ing guwa kuburan ndedonga marang Gusti Allah kanggo kowe, kabèh bala bakal sirna lan udan kang subur bakal tiba.'

Esuké, uskup nglumpukaké para rohaniawan lan kabèh wong lan nyritakaké wahyu sing ditampa. Kanthi prosesi nggawa salib lan nyanyi kidung panyuwunan, kabèh padha mangkat menyang guwa kuwi. Sawisé tekan kono, uskup lan kabèh wong padha ngetok lawang sing tutup lan nyuwun marang wong suci supaya welas asih marang tanahé, ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané mbalèkaké murka lan paukuman sing adil saka wong-wong mau lan mungkasi kekeringan kanthi ngirim udan ing bumi. Nanging wong sing kasucèkaké iku ora mangsuli saka njero guwa, ora wani ngangkat pandangé menyang langit; dhèwèké mung nggebuk dhadha lan kandha ing atiné:

'Gusti Kristus, welasana aku amarga akèh lan abot dosaku!'

Uskup mau suwé ngetok lawang guwa kanthi tulus lan nyuwun marang Yakobus; nanging amarga ora ana wangsulan saka Yakobus, dhèwèké bali bareng kabèh wong sing teka, kanthi sedhih lan nangis. Sawisé mlebu gréja, kabèh padha nyanyi kidung pangajab manèh, karo ngucuraké luh. Ing wektu sing padha, prahara saya kenceng, lan bareng karo iku teka kekeringan lan keluwen parah; mula, wong-wong padha wiwit ndedonga marang Gusti Allah luwih khusyuk, nambah puasa lan pandonga. Banjur uskup nampa wahyu maneh, nalika kuwi dheweke cetha krungu swara sing kandha:

'Melu marang abdi Kula, Yakobus, kang wis tak kandhakake marang kowe sadurunge, lan yen dheweke ndedonga marang Aku kanggo kowe, kowe bakal langsung kaslametake saka bala kang nimpah ing tanahmu.'

Sawisé wahyu iki, uskup, bebarengan karo kabèh rohaniawan lan rakyat, mbalèni menyang guwa lan kanthi tulus nyuwun marang abdi Gusti—nganti ngganggu—supaya ndedonga kanggo wong-wong mau; banjur dhèwèké mbukak lawang kanthi paksa lan nggawa sang wali metu. Kangso James, sanadyan kersa, ngangkat paningalipun dumateng langit lan nglebetake tanganipun ing dhuwur, ndedonga suwé kanggo tiyang-tiyang punika. Lan nalika donga isih wonten ing lambéné, dumadakan udan deres tiba ing bumi, lan prahara mandheg. Amarga Gusti wis maringi panuwun marang wong kang wedi marang Panjenengané lan wis ngrungokaké panyuwuné, kanthi mangkono Panjenengané mbuktèkaké kanthi nyata apa sing kacathet ing prakawis: *'Banjur*

kowe bakal neluk, lan Gusti bakal mangsuli; kowe bakal muni banter, lan Panjenengané bakal ngendika, "Aku ana ing kéné!" (Yesaya 58:9).

Uskup lan kabèh wong, padha gumun lan kabungahan banget amarga mujijat sing paling mulya iki, padha nyanyi kidung panuwun marang Gusti kanthi kabungahan lan perayaan, lan ngajèni banget abdi suci Gusti, Yakobus. Lan padha netepake menawa dina nalika lumantar pandonga Santo Yakobus padha kaslametake saka bala lan nampa sih-rahmating Gusti, kudu dirayakake saben taun.

Sawisé kuwi, Santo Yakobus sing kinurmatan nampa wahyu yèn Gusti Allah wis nampa tobaté lan ngapura dosané. Mula, kanthi sih-rahmaté Kristus, dhèwèké manèh miwiti nindakake akèh mujijat; kabèh wong lara lan sing kaserang macem-macem panyakit sing digawa marang dhèwèké saka saindenging tanah langsung mari, lan setan-setan diusir kanthi tembungé sang wali. Sawisé sawatara wektu, Yakobus nindakake mujijat sing luwih ageng tinimbang sing wis ditindakake sadurungé dosa.

Ing taun sing padha nalika piyambakipun nyuwun udan marang Gusti, Yakobus dipun paringi pratandha yèn dhèwèké bakal séda. Sawisé ngundang uskup, sang wali ngwanti-wanti supaya sawisé seda, jasaté dikubur ing guwa panggonané. Sawisé kuwi, sawetara dina mengko, Sang Yakobus sing pinaringan berkah seda ing pangayomaning Gusti, lan nyawane sing suci mapan ing antaraning wong-wong pinaringan berkah déning Gusti, bebarengan karo para wali sing wis nyenengake Gusti lumantar tobat. Yakobus urip pitung dasawarsa limang taun wiwit dina lairé. Kabar seda sang wali langsung nyebar ing saindenging tanah, lan akèh wong saka manéka arah padha teka ing panguburané, nggawa lilin, kemenyan, dupa, lan minyak wangi; uskup uga teka karo kabèh rohaniawan, lan nalika padha nyanyèkaké kidung sing cocog, ngolesi awak suci Yakobus nganggo minyèk wangi sing larang regané lan ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan ing guwa kuwi, kaya sing wis diwènèhaké Saint James marang uskup sadurungé seda. Ora suwe sawisé kuwi, uskup ngedegaké gréja kang dipersembahaké marang Santo Yakobus iki ora adoh saka guwa panggonané biyèn; lan sawisé njupuk relik suci panjenengané saka guwa mau, relik mau dipindhahaké menyang gréja lan diadani pangeling-eling taunan kanggo memori suci abdi Gusti Allah, bapak kita sing kinurmatan Yakobus, kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita, sing kamulyakaké langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

- Ing dina sing padha, kita mengeti Santo Gregorius, Uskup kutha Konstantia ing pulo Siprus, sing seda kanthi tentrem.
- Ing dina sing padha, pangaso Sang Pangeran Daniel Alexandrovich ing Moskow, ing taun 1303.
- Ing dina iki, pambunuhan dening bangsa Tartar marang Pangeran Basil (Vasilko) Konstantinovich ing Rostov sing kaberkahan, ing taun 1238.

18 Maret

5 Maret (Gaya Lawas)

Peringatan Sang Martir Onisius, sing urip lan nandhang sangsara bebarengan karo Martir Conon saka Esau.

Perayaan Martir Suci Eulampius, sing dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Peringatan Sang Martir Suci Iraida, wektu lan panggonané seda ora dingerteni.

Pindahan relik Pangeran Theodore sing Suci lan Adil saka Smolensk lan Yaroslavl, lan putrané David lan Constantine, menyang gréja katedral Biara Spaso-Yaroslavl. Dina rayané tanggal 19 September. Relik kasebut ditemokaké ing taun 1463.

Urip lan Kemartiran Santo Konon saka Isauria

Dirilèkaké tanggal 5 Maret

Santa Paulus, Rasul marang Bangsa-bangsa Liya[2188] , nalika salah siji lelampahan misionariné[2189] , maringi padhang marang para warga kutha Isauria[2190] kanthi padhanging iman sejati marang Gusti kita Yesus Kristus. Ing wektu sing padha, ing désa Betania, sing dumunung 18 stadia[2191] saka kutha Isauria, ana sawijining

priya aran Nestor karo garwané Nada. Padha duwé putra sing jenengé Konon. Nalika bocah iku wis gedhé, wong tuwané mutusaké nikahaké dhèwèké lan wis tunangan karo cah wadon ayu sing jenengé Anna. Nanging sadurungé kuwi, Malaikat Agung Mikael muncul marang Konon ing wujud priya padhang sumunar. Sawisé maringi piwulang bab iman sing sejati marang Konon, Malaikat Agung nggawa dhèwèké menyang kali, mbaptis dhèwèké ing asmané Tritunggal Agung, maringi dhèwèké Misteri Ilahi, lan banjur, sawisé nggawé pratandha salib ing dhèwèké, dadi ora katon. Wiwit wektu kuwi, bocah lanang kuwi kapenuhan Roh Suci, lan Malaikat Agung Mikael tetep ana ing sacedhaké dhèwèké kanthi ora katon ing saben wektu. Ing dina mantenané, ing tengah kabungahan umum, panganten lanang lan wadon digawa menyang kamar panganten. Ing kono, Konon nutupi lilin sing murub nganggo wadah lan takon marang sang ayu:

'Endi sing luwih becik – pepeteng utawa padhang?'

Perawan mau mangsuli:

'Cahya, mesthi luwih becik tinimbang pepeteng.'

Banjur Santo Konon mbukak cangkemé sing kebak sih rahmating Gusti, lan miwiti ngyakinké panganten wadon supaya njaga kasucian lan kesucian uripé lan pracaya marang Kristus, Gusti sejati.

'Iki,' pangandikane, 'yaiku pepadhang kang ora luntur, dene urip jasmani lan pracaya marang berhala iku pepeteng.'

Dara iku nduwèni atiné sing apik, mula wiji sabda Gusti tiba ing lemah subur, lan dara iku ora suwé sarujuk karo tunangane ing kabèh bab. Dhèwèké banjur pracaya marang Kristus lan ngiket janji bakal njaga kasuciané salawas-lawase. Mangkono pasangan suci iki urip ing kasucian prawan, kaya sedulur lanang lan wadon, utawa luwih tepaté kaya loro malaikaté Gusti, kobong tresna marang Gusti kaya para Serafim lan mung nyenengaké Panjenengané. Sawisé sawatara wektu, Conon sing pinaringan berkah kasil ngyakinké wong tuwané supaya ninggalaké panyembahan berhala lan mbalèk marang Kristus. Conon nglairake bapakne, ibune, lan tunangane, lan kabeh mau, sing dipandu lan diwulang dening Santo Conon, padha nyenengake Gusti. Bapakne Conon, sing kabegjan Nestor, uga diparingi mahkota martir, sawise dipatèni déning para penyembah berhala amarga mbantah kesalahane . Sawisé sawatara wektu, ibuné sang wali, sing kabegjané dijenengi Nada, séda kanthi tentrem marang Gusti, lan sawisé kuwi, prawan suci Anna, tunangané Conon, lunga menyang kraton langgengé Panjenengané sing langgeng, Kristus. Wali Conon maringi panguburan sing ngajèni marang kabèh mau ing panggonan sing padha.

Nalika piyambakan, Conon terus urip kanggo Gusti, nglakoni renungan marang Gusti lan nglarani awaké liwat puasa, pagawean abot, lan pandonga bengi kabeh. Amarga pakaryané, dhèwèké diparingi sih rahmaté Roh Suci, kang kaya bandha sing didhelikaké, wis suwé ana ing jeroné dhèwèké nanging mung katon nalika Conon wis tuwa. Mangkéné carané kedadéyané.

Ing tanah iku, ing panggonan sepi ing antarané pagunungan sing ora bisa dilintasi, ana guwa sing medeni lan peteng. Ing jeroné guwa ana pura pagan, ing kono ana arca watu gedhé saka dewa sing ora takwa, Apollo[2188] , sawijining dewa sing banget dihormati ing tanah Isauria. Adat wong Isauria padha kumpul ing kana saben taun ing dina pesta kanggo ngajeni Apollo, nyembelih kurban lan ngrayakake pesta sing ora nduweni Gusti. Nalika dina pesta iku teka lan kabeh warga kutha wis padha kumpul arep menyang papan suci ing guwa, Santo Conon, sing digerakake dening Roh Gusti, mlebu kutha. Ndeleng akèh wong bersenjata, ana sing numpak jaran lan ana sing mlaku, kaya wis siyap perang, dhèwèké muni banter marang wong-wong mau:

'Wong-wong Isauria, mandheg sedhela; aku arep ngomong karo kowe. Napa kowe padha nggawa senjata? Apa pasukan mungsuh dumadakan nyerang tanahmu lan ngajak kowe padha perang?'

Wong-wong mau mangsuli marang Conon:

'Ora, nanging kita arep nyembah marang dewa Apollo lan nganakake pesta kanggo ngajeni dhèwèké.'

Santo Konon takon maneh marang wong-wong mau:

Aku kepengin ngerti saka kowe sapa Apollo iki lan kakuwatan apa sing diduweni.'

Wong-wong mau mangsuli:

Dheweke iku panyedhiya kita, sing maringi kabecikan kabeh marang kita; dheweke uga nyokong para leluhur kita, saka wong-wong mau kita warisake adat ngrayakake dheweke.

[2188] *Apollo* – sawijining dewa ing jaman kuna Yunani lan Romawi – diurmati minangka dewa pepadhang, utamane pepadhang srengenge, uga pencerahan intelektual, puisi lan musik; dheweke uga dewa ramalan, panyembuh penyakit lan pangreksa tatanan sipil.

Banjur sang wali, kanthi ngguyoni, ngetokake pitakon iki marang wong-wong mau:

'Apa kowe tau krungu swara utawa tembung apa wae saka dewa-mu?'

Padha mangsuli:

'Ora! Nanging para leluhur kita paring dhawuh supaya kita pracaya marang dheweke.'

Kangge Sang Santo Konon banjur ngendika marang wong-wong mau:

Bapak-bapakmu, kaya kéwan bisu, padha kesasar dhéwé, ora ngerti Gusti sing Sejati; awit yèn padha wis ngerti Panjenengané, mesthiné ora bakal ngajèni arca budeg, bisu, lan hina kaya ngono. Wenehana aku kuwasa marang dewa-mu, lan aku bakal nuduhake marang kowe sapa sing kowe sembah, sapa dewa-mu iku. Yen aku olesi dheweke nganggo cat, apa dheweke bisa ngumbah nganti resik? Yen aku pothok nganggo palu wesi, apa dheweke bisa bali utuh maneh? Yen aku wenehi panganan, apa dheweke bakal ngulur tangan njupuk panganan lan miwiti mangan?! Nganti kapan kowe bakal terus ing kabodhoanmu? Rungokna aku, amarga aku saka kutha kowe dhéwé, nanging dadi wong asing marang lakumu; tinggalna pemujaan berhala, lan aku bakal mulang kowe carane ngajeni Gusti Allah sing sejati lan nyembah Panjenengané sing lungguh ing dhuwur. Iki Gusti Allah kang ora katon nanging ngawasi kabeh, Pangripta swarga, bumi, lan segara, sarta kabeh isine, Sang Raja kang kuwasa lan Maha Kuwasa, kang nylametake para abdi-abdi-Nya lan ngrusakake mungsuh-mungsuh-Nya—yaiku wong-wong sing nyembah arca lan nyembelih kurban marang setan. Gusti Allah iki ora mbutuhake kurban getih, nanging kepengin supaya wong-wong sing teka marang Panjenengané bisa mangertèni Panjenengané tanpa niyat ala utawa tipu daya, lan pracaya yèn Panjenengané iku Gusti Allah sejati, Rama Sang Putra Tunggal, Gusti kita Yesus Kristus, sing ora tau pisah saka Rama, lumantar Panjenengané Panjenengané ngedegaké jaman-jaman; lan bebarengan karo Panjenengané mrentah Roh Suci kang langgeng, kang asalé saka Rama. Telung Pribadi iki, sejatine, siji Gusti Allah, kang nglelepake ing geni para penyembah berhala kang sengit marang Panjenengané, nanging tresna marang sing tresna marang Panjenengané; welas asih Panjenengané tanpa wates, awit Panjenengané welas marang kabèh sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané lan nyuwun marang Panjenengané kanthi pracaya.

Wong akèh kagugah atiné déning tembungé sang wali, lan muni rame banget ing antarané wong-wong mau: ana sing nyerbu marang sang wali arep matèni, déné liyané nahan, ora ngidini ngangkat tangan marang dhèwèké, amarga padha kepéngin krungu luwih akèh saka . Nalika keributan rada surut, sawatara wong padha takon marang sang wali:

'Kepiye kowe bisa meyakaké kita yèn ana Gusti sing luwih agung tinimbang dewa kita Apollo, sing kita ajèni luwih saka kabèh dewa liya? Tunjukna pratandha saka Gustimu, supaya kita bisa pracaya marang Panjenengané.'

Sang Conon, sawisé krungu yèn wong-wong padha njaluk pratandha, nyandhak kapitadosané marang Gusti Allah lan kandha marang wong-wong:

'Delengen, akèh saka kowe kabèh numpak jaran, lan ana uga sing mlaku—para mudha sing gagah lan kuwat. Ayo padha mangkat saiki menyang guwa Apollo, panggonan pasamuwanmu; kowe padha maju dhisik, aku, wong tuwa, bakal mèlu mburi, lan ayo padha sarujuk sapa waé sing tekan luwih dhisik, Gustiné wong kuwi agung lan sejati, lan pantes pracaya marang Panjenengané. Yen ana ing antaramu sing numpak jaran, lan sing liyane—sing enom lan kuwat—mlaku kaki, banjur nyusul aku, wong tuwa lan ringkih badan, lan tekan candhi Apollo luwih dhisik tinimbang aku, mula dewa-mu pancen Gusti sejati. Nanging yen aku, wong tuwa, tekan kono mlaku kaki luwih dhisik tinimbang kowe, mula Gusti-ku luwih agung tinimbang dewa-mu, lan kowe kudu pracaya marang Panjenengané.

Kabeh padha nyetujoni pidatoné lan sarujuk karo syarat sing diajokaké, padha kandha ing antarané:

'Wong tuwa iki ora bakal bisa tekan ing kana sajrone patang dina: lelampahané dawa lan abot, amarga mliwati gunung-gunung dhuwur lan lembah-lembah jero sing kebak semak belukar.'

Sawisé kuwi, kabèh padha kesusu menyang guwa: ana sing numpak jaran, ana sing mlaku nganggo sikil dhéwé – déné Santo Konon mèlu ing mburiné, mlaku kanthi angel banget. Ing dalan, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, lan sakwisé kuwi Malaikat Agung Mikael langsung rawuh ing ngarepé, ngangkat dhèwèké, lan sajroning sedhela nggawa dhèwèké menyang panggonan sing kabèh wong padha kesusu kuwi. Nanging tumrap wong-wong sing kesusu numpak jaran lan mlaku, Malaikat Agung nggawe padha bingung nganggo kakuwatan sing ora katon, banjur padha nyasar ing pagunungan lan alas; loro-lorone, manungsa lan jaran, padha tiba saka pucuk gunung lan remuk, lan sedina bengi padha ora bisa tekan guwa Apollo lan malah ora

yakin apa dalan sing ditempuh wis bener. Esuk-esuk, kanthi kaget, Santo Conon metu nyambut teka. Nalika ndeleng dhèwèké, wong-wong padha gumun banget. Nanging santo kuwi, karo ngguyu marang wong-wong mau, takon:

'Napa kowe ora teka luwih awal? Aku wis suwe ngenteni kowe lan mutusake metu kanggo nyambut kowe.'

Wong-wong mau, sing wis kesel tenan, nyritakake marang sang wali kabèh sing wis kelakon lan nyuwun supaya dituduhaké dalan menyang candhi Apollo. Banjur Sang Wali Conon mèlu ing ngarep, lan sawisé nuntun wong-wong mau tekan guwa, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Ing kana, aku wis nepati janjiku lan teka ing kene luwih dhisik tinimbang kowe. Saiki kowe kudu ngakoni yèn Gustiku agung lan pracaya marang Panjenengané; déné déwa-mu, pasrahna marang aku, lan aku bakal ngurusi dhèwèké amarga wis ngapusi kowe nganti saiki.'

Nanging padha njerit marang sang wali:

'Ora, aja nyalahake dewa kita utawa mbales dhèwèké: kita dhéwé sing salah amarga telat; kita kesasar lan mulané ora bisa nepati janji kita.'

Wangsulan iki ndadekake sang wali nesu banget, lan piyambakipun ngendika marang wong-wong mau:

'Yen nganti saiki kowe durung pracaya marang Gustiku, nanging isih pracaya marang berhala-mu, apa kowe bakal nindakake apa wae sing dhèwèké dhawuhaké marang kowe?'

Kabeh padha mangsuli:

'Yen pancen kita krungu swara Gusti kita, kita bakal langsung nglakoni pangandikane, amarga kita pracaya marang Panjenengané tanpa sangsi.'

Manèh padha gawe prajanji karo sang wali lan maringi sumpah, luwih kiyat tinimbang sing sepisanan, yèn bakal pracaya kabèh marang apa sing diandharaké Gusti Allahé. Banjur sang wali, sing ngadeg ing ngarep guwa panggonané candhi Apollo, muni banter marang arca:

'Arca! Aku kandha marang kowe: miturut dhawuhe Gusti Yesus Kristus, metu saka candhi lan teka mrene marang aku.'

Lan sanalika arca sing ora urip kuwi, kaya ana uripe, wiwit goyang, tiba saka panggonané lan ngglundhung ing lemah, mandheg ing sacedhaké sang wali; banjur, munggah saka lemah, arca kuwi ngadeg ing ngarepé. Kabèh wong padha ketakutan banget lan kanthi swara banter padha mlayu. Santo Konon ngibaské tangané marang wong-wong mau, ngajak supaya padha ora wedi, lan meh ora bisa mandhegaké wong-wong mau. Sawisé nenangaké wong-wong mau, dhèwèké mbalèk manèh marang arca, lan kabèh wong padha merhatosaké kanthi tliti kanggo ndeleng apa sing bakal kelakon sabanjuré. Lan santo mau wiwit takon marang arca:

'Critakna marang kita, arca tanpa nyawa, sapa Gusti Allah sing sejati: apa kowe, utawa Gustiku Yesus Kristus sing tak wartakaké?'

Sakwise kuwi arca watu kuwi ngulurake tangané marang langit kanthi gemeter lan ngumandhang kanthi swara banter kaya manungsa:

'Gusti Allah sejati iku Kristus, kang kok wartakaké.'

Sawisé ngomong mangkono, arca kuwi tiba lan remuk dadi pecahan-pecahan. Ndelok mujijat iki, kabèh wong padha muni banter:

'Gusti Allah sejati siji, Gusti Allahé Konon: Panjenengané wis menang.'

Lan akèh wong padha pracaya marang Kristus lan, sawisé mbelah arca-arca, padha nampa baptisan suci. Nanging wong-wong liya, sing atiné wis atos, tetep ing ketidakpercayaané biyèn lan sedhih banget amarga karusakan arca Apollo. Nanging sawisé iku, sawisé nyekseni akèh kaajaiban sing ditindakake déning Santo Konon, wong-wong pagan sing isih ana ing tanah kuwi uga padha pracaya marang Kristus.

Ing tanah Isauria sing padha, ana guwa liyane sing uga dumunung ing panggonan sepi, manggon setan medeni. Kaya prajurit utawa maling, dheweke nyerang wong lan kéwan sing liwat lan mateni. Wong-wong Isauria padha ngaturaké akèh kurban marang dhèwèké, nyuwun supaya ora nglarani utawa matèni wong-wong mau, nanging pangajab mau ora ana gunané; malah nuntun marang karusakan sing luwih gedhé. Banjur akèh wong, loro-loroné wong pracaya lan wong kafir, padha kumpul, banjur kabèh padha marani Santo Conon lan nyuwun kanthi tulus supaya ngusir setan saka tanahé. Para wong pracaya ndedonga tanpa sangsi sethithik marang kakuwatané Kristus sing makarya lumantar Santo Conon; nanging para wong pagan kanthi licik nggodha Santo Conon, amarga padha mikir yèn dhèwèké ora bakal bisa ngusir setan galak kuwi, malah setan sing bakal matèni

dhèwèké. Manut panyuwunan wong Isauria, Santo Conon mangkat, digandheng karo akèh wong. Panjenengané nyedhak guwa panggonané setan, déné wong-wong padha ngadeg adoh, gemeter amarga wedi. Sawisé ngadhep guwa, santo mau ing asmané Kristus mréntah roh najis supaya metu saka guwa, ing ngarsané kabèh wong. Saka njero, setan kuwi njerit marang sang wali, nyuwun supaya diijini metu kanthi ora katon, supaya wong-wong ora weruh wujude sing nggegirisi. Nanging sang wali kanthi tegas mrentahake supaya metu ing ngarepe kabeh wong. Banjur, ing ngarepe kabeh wong, setan kuwi metu saka guwa ing wujud wanita medeni sing gemeteran. Wong suci mau nglarang setan kuwi nglarani sapa waé, banjur ngusir dhèwèké menyang Gehenna[2189] . Sakwisé kuwi, setan mau langsung dadi ora katon, lan kabèh wong padha njerit:

'Gedhé sanget Gusti Conon!'

Akeh banget wong pagan sing banjur pracaya marang Kristus. Lan Santo Konon, sawise paring piwulang sing cukup marang wong-wong bab iman marang Gusti Allah sejati, wangsul menyang kutha. Wong-wong padha ngancani dheweke kanthi kidungan kabungahan; sang santo piyambak miwiti kidungan, lan wong-wong padha melu, memuji Kristus, Gusti Allah sejati. Nalika bali, Santo Konon manggon ing désané, ing omahé bapaké, nindakake kaajaiban, marasaké kabèh jinis lara ing antarané wong-wong sing teka marang dhèwèké kanthi pracaya, lan ngusir setan, kang déning Gusti wis diparingi wewenang marang dhèwèké.

Salah siji warga Isauria sing paling pinunjul dirampok maling sing nggawa akèh emas saka dhèwèké. Akèh wong dituduh kanthi salah nindakake maling iki lan disiksa: wong sing ora salah diiket lan dipenjara, nanging emasé ora ditemokaké. Banjur wong sing wis dirampok mau, bebarengan karo seduluré wong-wong sing dituduh kanthi salah lan lagi nandhang sangsara ing penjara, padha teka marang Santo Conon; padha nyuwun ing sikilé sang wali, nyuwun supaya nyuwun marang Gusti supaya mbantu golek emas sing dicolong. Sang wali, amarga welas marang wong-wong sing dituduh kanthi salah lan nandhang sangsara tanpa dosa, sarujuk maringi panyuwunan warga kutha mau. Dheweke mangkat menyang kutha. Ing kana, nalika ngadeg ing alun-alun, dheweke ngangkat tangané marang langit lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti nganti Gusti mbukakake ing ngendi emas sing dicolong disimpen. Kanthi nggawa akèh wong, Santo Conon lunga bareng karo wong-wong mau metu saka kutha lan sawisé lumaku adoh liwat ara-ara gersang, tekan watu gedhé. Ing sangisore watu iku ana emas sing didhelikake para maling; Santo Conon mrentahake wong-wong sing teka bareng dheweke supaya njupuk emas mau lan nggawa bali menyang kutha. Kabeh wong Isauria padha gumun banget lan muji Gusti Allah. Nalika wong sing emasé dicolong kepengin ngerti sapa malingé lan takon marang Conon, sang wali mangsuli:

'Jupuk emasmu, lan syukuri amarga wis dibalèkaké marang kowe tanpa rusak; babagan wong-wong sing kesrakat ing panjara, bebasna.'

Dheweke nindakake kuwi. Kabar babagan mujijat iki nyebar ing saindenging tanah; akèh wong padha mbalèk marang Gusti Allah, lan saben dina Gréja Kristus saya tuwuh lan saya akèh.

Sawisé sawatara wektu, nalika Santo Konon lenggah meneng ing omahé, piyambakipun mirsani akèh setan padha nglumpuk nglawan piyambakipun. Kabèh setan sing manggon ing pulo—sing wis diusir saka manungsa lan saka pura-pura pagan—padha nyiapaké senjata nglawan sang santo. Nalika weruh setan-setan mau, sang wali ngiket mau ing asmané Gusti Yesus, supaya ora bisa obah. Setan-setan mau banjur wiwit nyuwun marang Conon supaya aja dibuwang menyang jurang, nanging supaya dhèwèké mènèhi dhawuh apa waé sing dikarepake. Sang wali, sawisé nglarang supaya ora nglarani manungsa, ngutus mau kanggo nindakake manéka pakaryan: marang sawenehé dhèwèké dhawuh nggali lemah ing kebon sayur lan nyabuti suket, duri lan jelatang; marang liyané, ngolah lan nyebar wiji ing sawah; marang liyané manèh, njaga tanduran; marang sawenehé, ngopeni ternak lan nglindhungi saka kéwan galak; marang liyané, motong kayu lan njupuk banyu; lan nindakake kabèh jinis pakaryan omah. Para setan, kaya budhak lan tawanan, ngabdi marang Conon sing suci sak suwéné dhèwèké kersa, nindakake saben tugase kanthi semangat; amarga kabèh mau kaiket déning kakuwatané Gusti Allah sing ora bisa dikalahaké, mula padha dadi budhaké abdi Gusti Allah.

[2189] *Gehenna* iku terjemahan basa Yunani saka tembung Ibrani sing artiné *'lembah Hinnom'* utawa 'putra-putra Hinnom'; lembah iki nuduhaké jurang jero lan sempit ing ngendi wong Yahudi biyèn nate nyembelih anak-anaké marang Moloch (2 Raja 24:10; Yer. 7:11). Ing jaman sabanjure, lembah iki dadi panggonan mbuwang kabèh jinis rereged, lan geni tansah kobong ing kono kanggo ngubati rereged mau: mulané Lembah Hinnom dadi pratandha panggonan sangsara langgeng. Tepat ing pangertèn iki—minangka neraka—tembung 'Gehenna' digunakaké ing Prajanjian Anyar (Mat. 5:24–40, 10:28, 18:9, 23:15; Luk. 9:43, 45; Luk. 12:5; Yak. 3:6).

Kedadéyané sawijining wengi para maling nyerang omahé sang wali, ngarep-arep nemokaké rampokan sing akèh, amarga dhèwèké misuwur ing saindenging nagara.

Sawisé ngiket sang wali, para maling nyoba maksa dhèwèké nganggo siksa supaya mbukak panggonan nyimpen emasé. Wis padha miwiti nyiksa dhèwèké nalika dumadakan, miturut dhawuhé Gusti, para setan sing ngladèni sang wali rawuh, nyekel para maling mau lan nggebuki tanpa welas asih; banjur padha nyalakaké geni ing tungku lan miwiti nglelehaké awaké, nalika sang wali dibebasaké saka ikatané. Wong suci iku, amarga welas asih marang para perampok, maringi dhawuh marang para setan supaya mandheg, lan banjur mandheg nyiksa para perampok sing meh ora urip. Mlebu pandonga wong suci, para perampok banjur eling, lan wong suci iku ngusir dheweke kanthi tentrem, mènèhi dhawuh supaya padha ninggalaké urip dadi perampok. Para setan ora mung mbebasake Santo Konon saka para perampok, nanging miturut kersaning Gusti malah ngreksa ajining asmané. Amarga yen ana wong Isauria sing ora precaya wani ngina Konon, para setan bakal langsung lan tanpa katon nyerang lan nyerang wong-wong mau, nganti asmané Konon dadi obyek pangurmatan lan ajrih tumrap kabèh. Nalika ana loro wong sing nyembah berhala kelingan Conon banjur miwiti ngina dheweke nganggo tembung-tembung kasar. Sakwise kuwi, setan langsung nyerang wong-wong mau, nggebuki, nyeret saka rambute ing dalan, lan mbuwang wong-wong sing ngina kuwi ing sikile sang suci. Sawise kuwi, wedi marang Conon ing antarane kabeh wong sing ora precaya dadi gedhe banget nganti padha ora wani mikir apa-apa sing ala bab Sang Suci Conon. Ana sawijining wong sing nyusup menyang keboné Conon kanthi niyat nyolong apel. Nanging para penjaga sing ora katon nyekel, nggebuk, lan bebarengan karo keledai lan karung kebak woh-wohan, nggawa wong kuwi marang sang wali. Sang wali maringi piwulang lan sawisé mréntah supaya ora nyolong manèh, banjur nglilani wong kuwi lunga kanthi tentrem.

Nalika panèn, sawijining janda miskin metu menyang sawah lan ngetutaké para panèn, nglumpukaké sisa-sisa bulir gandum. Dhèwèké nggawa anak lanangé siji-sijiné sing isih cilik ing pangkuané. Dumadakan, ana serigala metu saka alas, nyekel bocah mau saka pangkuan ibuné lan nggawa menyang alas. Wong-wong padha ngoyak, nanging ora bisa nyekel srigala mau utawa nylametake bocah saka cangkemé. Wanita sing bingung kuwi banjur menyang marang Conon, sang wali sing bisa nindakake mujijat, nangis lan sujud ing sikilé, nyritakake kasusahé. Dheweke langsung mènèhi dhawuh marang para abdi gaibé, lan ing sekejap mata padha nyekel srigala sing nyekel bocah ing cangkemé, banjur digawa ngadhep sang wali. Sang wali mbalèkaké anak mau marang ibuné, isih urip lan ora cilaka, lan dhawuh marang srigala supaya bali menyang sarangé.

Nanging ora kabèh setan kabèh diiket déning pangandikane sang wali; mula sawatara saka wong-wong mau wiwit nyiksa warga ing tanah kuwi nganggo manéka rupa lara, utamané cacar. Sang wali, sawisé mangertèni tipuané setan-setan mau, ndedonga marang Gusti lan langsung éntuk kuwasa marang setan-setan mau uga. Ngumpulake kabeh mau, dhèwèké nglarang; dhèwèké ngusir sawatara menyang ara-ara gersang, ngirim liyané menyang jurang, lan ngiket liyané manèh, dikurung ing telung puluh kendi lempung kang kebak timah; lan sawisé disegel nganggo pratandha salib, dhèwèké ngubur mau ing lemah ing sangisoring omahé.

Ing wektu kuwi, wiwit ana panganiayaan marang umat Kristen, lan ana sawijining gubernur jenenge Magdon teka ing Isauria karo prentah raja. Gubernur mau sepisanan nyiksa Santo Onisius nganti seda ing desa Usorovo. Banjur Santo Konon ditangkep. Dhèwèké ngalami pirang-pirang panyiksaan sing kejem, lan dipaksa nyembah arca-arca. Wong-wong Isauria, sawisé krungu yèn gubernur wis nyiksa Santo Konon, padha nglumpuk akèh-akèhé, nggawa senjata, banjur mangkat menyang désa Usorovo kanggo matèni gubernur. Nalika ngerti niyaté wong-wong mau, gubernur bebarengan karo para abdi dalemé numpak jaran lan mlayu saka wewengkon kuwi. Wong-wong Isauria ngoyak, nanging ora bisa nyusul. Nalika padha nemoni martir suci Konon sing diiket, kebak tatu ing saindenging awak lan kebak getih, padha mbukak iketané lan nangis nganti kakehan. Ngresiki getihé, padha ngolesi awaké dhéwé nganggo getih mau, kepéngin disucèkaké déning getih sang wali, lan kanthi émosi jero padha nyium tatu-tatu mau sing dianggep minangka tatué Kristus. Para martir suci kuwi sedhih sanget lan kuciwa ing atiné, amarga dhèwèké ora diparingi kasempatan nandhang sangsara nganti pungkasan, awit dhèwèké kepéngin mati ing sangsara kanggo Kristusé. Sawisé kuwi, para wong pracaya nggawa sang suci menyang omahé bapaké, ing désa Betania, lan ngupaya saktenané kanggo marasaké tatu-tatuné. Rong taun sawisé nandhang sangsara, Santo Konon mulih marang Gusti. Warga sakabehe tlatah Isauria padha nglumpuk lan nangis kanggo sang wali. Dheweke dikubur jejere wong tuwa sing pinaringan berkah lan tunangan suci, sing wis njaga kasucian dhirine nganti pungkasaning uripe. Sawise panguburan Saint Conon, wong-wong Isauria mutusake

ngowahi omahé sang martir dadi gréja. Nalika padha miwiti nggali lemah kanggo pondasi, padha nemokake telung puluh pralon lempung ing jeroning lemah, ing ngendi Santo Conon wis ngurungaké setan. Amarga ora ngerti apa isiné pralon-pralon mau, nanging curiga yèn ana emas utawa pérak sing didhelikaké, wong-wong sing nemokaké padha bungah lan mecah salah siji pralon mau. Sakwise kuwi, setan-setan metu saka kono ing wujud asap kandel sing ambune ora enak lan nggelapake udara, nyebabake prahara angin sing medeni. Kabeh wong padha ketakutan banget – ana sing pingsan amarga wedi, dene liyane padha mlayu saka kono. Setan-setan kuwi mabur ing udara lan karo nggawe rame banget padha nyebut jeneng siji lan sijine. Kabeh wong ing desa kuwi padha keserem banget nganti ora ana siji wae sing wani metu saka omah sawisé surup, amarga ing wayah bengi akèh arwah setan sing muncul lan medeni manungsa lan kéwan – cobaan sing Gusti paringi wektu sakedhik minangka paukuman kanggo wong-wong sing seneng dhuwit sing ngarep-arep nemokake bandha ing wadhah-wadhah mau. Kanthi pandongaé Santo Conon, arwah-arwah setan mau diusir. Sisane sangang puluh sanga wadah, kang isine setan, dikubur ing sangisore Gréja Santo Konon. Mugi kita uga, lumantar pandonga suci panjenengané, tansah kaayomi saking setan, ngluhurake Rama, lan Putra, lan Roh Suci – Gusti Allah ing Tritunggal, salawase-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Sawise urip ing donya kanthi kasucian malaikat, kowe dianggep pantes dadi kancane malaikat; kowe nuntun wong tuwamu marang pangertosan Kristus; lan, sawise ngakoni Allah siji ing Tritunggal, kowe nandhang sangsara nganti getih, ya Martir Konon; ndedonga marang Panjenengané tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Peringatan Sang Martir Suci Konon, sing dijuluki Tukang Kebon.

Dirilèkaké tanggal 5 Maret

Santa Konon urip nalika pamaréntahan Decius lan asalé saka Nazaret ing Galilea. Saka kono dhèwèké pindhah menyang Pamphylia, menyang kutha Mandon (utawa Magido), lan ing kana, ing panggonan sing dijenengi Carmena, dhèwèké ngolah kebon sayur kanggo dhèwèké dhéwé, urip saka asilé. Dhèwèké iku wong sing welas asih, alus, lan tulus. Sanadyan dhèwèké ora bisa maca lan nulis, dhèwèké nglakoni urip sing nyenengake Gusti Allah. Nalika gubernur Publius, sing teka ing kutha kanggo nganiaya wong Kristen, krungu bab dheweke, dheweke langsung ngutus prajurit kanggo nangkep dheweke. Para utusan teka marang Conon lan kanthi ngguyon nyapa dheweke nganggo tembung alus. Conon kanthi bungah mbales salam mau lan nampani kanthi sopan. Banjur para prajurit kandha marang dheweke:

'Gubernur Publius ngundang kowe.'

Wong suci mau mangsuli:

'Apa urusane dheweke karo aku? Lha wong aku iki wong Kristen. Mending dheweke ngajak kanca-kanca pracaya marang dheweke.'

Para prajurit banjur ngiket Santo Konon lan nggawa dhèwèké ing ngarsané panguwasa. Nalika padha nyoba meksa dhèwèké supaya nyembah arca-arca, dhèwèké—kanthi sedhih ing jeroné atiné merga kabuta lan kesasaré wong-wong sing ora pracaya lan nyalahi panguwasa amarga ora takwa—tetep teguh ing pangakuan pracayané marang Kristus. Banjur paku wesi dipaku ing sikilé, lan dhèwèké digawa ing ngarep kereta gubernur nganti sang martir suci tiba ing dhengkul amarga kesel lan, karo pandonga ing lambéné, nyerahaké nyawané marang Gusti.

Peringatan Sang Isichius sing Taat Puasa

Dirilis tanggal 5 Maret

Pelayan agung Gusti Allah, Isichius, diwulang lan dibesarké ing kabecikan wiwit isih cilik. Sawisé nyingkirké kabèh ikatan marang bandha donya, dhèwèké ora kendhat ngrumèntahaké berkah langgeng saka Sion

swarga. Mula saka iku, dhèwèké ninggalaké kutha asalé, Adrapu, lan mundur menyang ara-ara gersang cedhak Adrania[2190] .

Kanggo nyawisake dhiri ing tapa brata kanthi nyendiri, sang wali kepengin manggon ing sawijining gunung sing dijenengi Mayonis; nanging setan-setan sing manggon ing kana, sing wis weruh yèn dhèwèké bakal diusir saka gunung mau déning sang wali lan ora gelem ngidini dhèwèké munggah, mlebu ing loro priya, Yohanes lan Hilarion, lan nalika ketemu karo manungsa Allah mau, padha takon:

'Kowe arep menyang ngendi?'

Sawisé padha ngerti niyaté, padha kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe ora ngerti yèn panggonan iki mbebayani banget? Kowe arep menyang pati sing wis mesthi, amarga ana akèh kéwan galak sing mangan daging manggon ing kéné; saliyané kuwi, ana uga rampok sing manggon ing kéné, mula kowe ora bakal slamet sanajan sedina waé.'

Wong suci kuwi, nyadari ing atiné yèn kuwi dudu tembungé manungsa nanging tembungé setan, ngendika:

'Amarga akèh dosaku, aku wis suwe pantes mati; mula aku bakal lunga, mati ing tangan kéwan galak utawa rampok.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali ndedonga lan ngusir setan-setan najis nganggo kuwasa Salib, banjur nerusaké lelampahané. Sawisé munggah gunung, sang wali milih panggonan kanggo dhéwé, mbangun sel lan miwiti nglakoni tapa brata; sang wali uga nyiyapaké kebon ing kono lan, kanthi ngolah lemah lan nyebar wiji, nyukupi kabutuhané nganggo gawean tangané dhéwé.

Ana sawijining dina akèh manuk mudhun ing kebon sang wali, padha mangan pari lan wiji lan ngrusak gaweyané sang wali. Banjur sang wali ndedonga marang Gusti, lan sakwise kuwi manuk-manuk sing wis nyicipi gaweyané tiba ing lemah; ora bisa mabur, padha ngglethak ing kono karo sayapé mbukak; kabèh manuk sing wis nyentuh wiji kuwi ora bisa mabur manèh, nanging kaya keserang racun padha ambruk ing lemah; panggonan kuwi kebak manuk-manuk sing padha nggleleng ing lemah.

Sawisé sawatara wektu, sang wali sing welas asih marang manuk-manuk mau metu saka selé lan kandha marang manuk-manuk mau:

'Pisahna saka kéné lan aja mangan maneh asil pakaryané para biksu.'

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, kabèh manuk sing ana ing lemah langsung mabur munggah, lan wiwit kuwi ora tau manèh nyedhaki kebon sang wali.

Sawisé nemokaké mata air ing sawijining lembah, sang resi mbangun gréja cilik ing kana kanthi asma Santo Andreas Sang Rasul, ing ngendi dhèwèké lan para muridé manggon kanggo semedi.

Ing sawijining dina, ana bocah wadon enom sing kesurupan setan digawa marang sang wali; wong tuwané, nyuwun ing sikilé sang wali, nyuwun supaya nyingkiraké roh najis saka putriné. Sang wali, sawisé ndedonga marang Gusti, langsung nyingkiraké setan saka bocah wadon mau, lan kandha marang wong tuwané:

'Mangkéné pangandikane Roh Suci: ing panggonan iki, sawisé seda kula, bakal ana biara para wanita suci sing puasa, pandongane bakal ngusir kabèh bala setan saka kéné.'

Ramalan sang wali iku kawujud ing wektu sing pas.

Sawijining dina, nalika Bapa Romo metu saka selé, piyambakipun ndeleng sawijining priya sing nyeret gerobak abot. Gerobak kuwi ditarik déning sapi jantan, lan salah sijiné kesandhung, tiba ing lemah lan ora bisa tangi manèh. Wong iku nyoba ngangkat, nanging ora bisa; sapi sing tiba tetep ora obah kaya watu gedhe; kesel amarga usaha kuwi, wong iku wiwit nangis.

Ndeleng kahanan iki, sang resi nresnani marang wong mau lan nyedhaki sapi iku, ngusap gulu lan kandha marang kéwan sing ora bisa ngomong, kaya-kaya sapi iku mangerténi tembungé:

'Bangun, kowe mahluk males, lan terusna lelampahanmu, aja nganti kowe dadi piranti kejemé mungsuh.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nggawe pratandha salib ing ndhuwuré sapi. Lan sakwisé kuwi sapi mau tangi lan kanthi tentrem narik gerobak abot. Wong lanang kuwi kaget banget karo apa sing kelakon lan, sujud marang sang wali, matur nuwun lan kanthi bungah nerusaké lelampahané.

[2190] *Adrapa* (utawa Antrapa) iku sawijining kutha sing padha adohé saka Ancyra ing Galatia lan Amphissa, sing uga dikenal minangka Claudiopolis. *Adrania* iku sawijining kutha pesisir (sing dikenal ing basa Turki minangka Edrenos) ing Bithynia.

Saben dina, sang wali tansah ngupaya tumindak sing luwih agung lan nggayuh kabecikan sing luwih sampurna, nganti dhèwèké dianggep pantes kanggo rembugan karo para Malaikat. Saka Malaikaté Gusti Allah, dhèwèké wis ngerti yèn dhèwèké bakal seda telung puluh dina sadurungé seda. Nalika dhèwèké nyiapaké pamitané, sang wali kebak kabungahan ageng.

Sadurunge seda, sang wali nglumpukake para murid sing manggon bareng panjenengané lan paring piwulang kanthi rinci. Ing tengah wengi, dumadakan ana cahya sumunar saka swarga, madhangi ora mung sel sang wali nanging uga panggonan sakabehe; lan panjenengané kanthi suka cita ngandika, 'Ing tangan Panjenengan kula pasrahaké roh kula', banjur pindhah menyang pangayoman swarga[2191] .

Awaké sing suci lan kinurmatan dikubur ing gréja sing kasebut mau, kang dipersembahaké marang Santo Andreas Sang Rasul, ing sarkofagus watu ing ngarepé lawang suci.

Sabanjure, relik suci kang kinurmatan saka sang wali dipindhahaké déning Theophylact, Uskup Amasya, menyang kutha Amasya[2192] lan dipasang ing sisih tengen altar ing taun 792, nalika pamaréntahan Constantine lan Irene[2193] . Lan ing panggonan sepi ing ngendi wong mulya iku wis manggon minangka pertapa, sawijining biara wadon dibangun, persis kaya sing wis dipratandha dening sang wali.

Dina Rayané Sang Mulya Markus sing Puasa

Dirilisake ing tanggal 5 Maret

Asceta suci iki ngluwihi kabèh biksu amarga uripé sing kebak puasa. Nalika bebarengan nyawisake dhiri kanggo sinau Kitab Suci, dhèwèké nggayuh kasampurnan ing kabecikan, kaya sing katon saka khotbah-khotbah sing ditulisé[2194] , lan nindakake akèh mujijat. Kasucian atiné sang wong kinurmatan iku gedhé banget nganti presbiter biara, miturut pangakune dhéwé ing sangisoré sumpah, ora nate maringi Misteri Ilahi marang dhèwèké nganggo tangané dhéwé; nanging saben dhèwèké nyedhak Komuni Suci, dhèwèké nampa Karunia Suci saka Malaikat, sing nyekel sendhok lan maringi Komuni marang dhèwèké dhéwé. Peladené Sang Mulya kandha yèn dhèwèké ora tau weruh dhèwèké ngudhari ludah ing lemah, kuwi pratandha alusé. Sang Mulya manggon ing urip biara salawisé patang puluh taun lan nglakoni latihan tapa nganti nem puluh taun[2195] . Nalika umuré satus taun, dhèwèké mulih marang Gusti[2196] .

Peringatan Martir Suci Eulogius

Dipepering ing tanggal 5 Maret

Martir Suci Eulogius iku wong asli Palestina. Wong tuwané durung pracaya. Sawisé wong tuwané seda, sang wali ngedum kabèh bandha warisané marang wong mlarat, lan amarga dadi mlarat demi Kristus, dhèwèké wiwit ngumbara kaya peziarah ing saindenging tanah Palestina, mulang wong-wong sing durung pracaya lan nginjili supaya pracaya marang Kristus. Amarga difitnah marang panguwasa ing tanah iku, sang wali nandhang sangsara abot amarga ora gelem nyembah arca-arca. Pungkasané, sirahé dipotong.

- Peringatan para martir suci Onisius, sing urip lan nandhang sangsara ing wektu sing padha karo martir Conon saka Isauria.

[2191] Wafate santo iku kedadeyan watara taun 790.

[2192] *Amasya* dumunung ing pérangan lor Asia Minor, ing pinggir Segara Ireng.

[2193] Konstantinus VI Porphyrogenitus, Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 780 nganti 797, dene Irene mrentah wiwit taun 797 nganti 803.

[2194] Sing Mulya Markus sinau Sabda Gusti kanthi teliti nganti ngerti sakabehe Kitab Suci kanthi hafal; piyambakipun dados muridé St. Yohanes Krisostomus lan nyerat akèh khotbah sing maringi piwulang. Khotbah-khotbah mau diterbitaké kanthi terjemahan basa Rusia ing taun 1858.

[2195] Dianggep yèn Sang Markus sing Mulya njupuk sumpah monastik nalika yuswa 40 taun lan nyawisake 60 taun kanggo urip monastik. Panggonan panglakon asetiké yaiku Gunung Nitria, sing dumunung ing Mesir Sisih, 70 versta ing kidul Alexandria lan ing kulon Kali Nil, cedhak Gurun Libya.

[2196] Wong suci iku seda watara tengah abad kaping lima.

- Perayaan Pahlawan Suci Eulampius, sing dipenggal nganggo pedhang.
- Peringatan Santa Martir Iraida, wektu lan panggonané seda ora dingerteni.
- Pindahan relik Pangeran Theodore sing suci lan bener saka Smolensk lan Yaroslavl lan putrané, David lan Constantine, menyang gréja katedral Biara Spaso-Yaroslavl. Dina rayané tanggal 19 September. Relik kasebut ditemokaké ing taun 1463.

19 Maret

6 Maret (Gaya Lawas)

Kematian syahid biksu suci Conon lan putrané Conon, sing nandhang sangsara ing Ikonium

Dipepering ing tanggal 6 Maret

Ing jaman pamaréntahan Aurelian sing ora takwa[2197] , ana wong jenengé Konon ing kutha Iconium[2198] . Dhèwèké ayu lan wedi marang Gusti Allah. Garwané Conon uga nduwèni iman sing teguh marang Gusti. Keduanya kebak katresnan marang tanah air swarga lan ngupaya pakurmatan lan kamulyan swarga tinimbang kamulyan donya. Suwé banget padha ndedonga marang Gusti supaya paring anak lanang. Gusti Allah mireng pandonga mau lan paring putra marang wong loro mau, sing dijenengi Konon uga. Ing dina lair bayi mau, ibune pindhah menyang Gusti Allah kanthi pangarep-arep sing teguh bakal kaslametan, miturut pangandikane Rasul: *'Dheweke bakal slamet lumantar nglairake anak'* (1 Tim. 2:15).

Konon sing kabegjan iku nglampahi saben dina lan wengi kanggo ndedonga. Nalika putrané wis yuswa pitung taun, Konon maringi kabèh kagungané marang wong mlarat lan nggawa bocah mau menyang sawijining biara, ing kono dhèwèké nglakoni urip biara. Gusti Allah paring sih marang dhèwèké, nganti dhèwèké bisa mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, ngresiki wong kusta, ngusir setan, marasaké manéka rupa lara, lan nindakaké akèh kaajaiban sing mulya.

Kali sing mili liwat Iconium bakal munggah gedhé nalika mangsa semi, nganti mili ngluwihi pinggiré lan nyebabaké bala gedhé tumrap warga wewengkon kuwi, nggenangi sawah, kebon woh-wohan, lan omah-omahé. Ing salah siji banjir kaya ngono, kali kuwi nggenangi luwih akèh désa tinimbang biyasané. Wong-wong Iconium padha teka marang abdi Gusti, Conon, lan sujud ing sikilé, nyuwun marang dhèwèké:

'Tulungana kita, abdi Gusti, amarga banjir iki luwih parah tinimbang biyasa lan wis nyelubung kita lan kabèh harta benda kita; akèh wong kesandhung ing sisih liya kali lan ora bisa teka mrana.'

'Aku, sedulurku,' wangsul Conon sing pinaringan berkah, 'aku iki wong sing dosa lan ora pantes; apa sing bisa tak lakoni?'

Nanging kabèh wong padha njerit marang dhèwèké kanthi swara banter:

'Wahai Santo Conon, abdi Gusti, tulungana kita!'

Banjur Santo Conon menyang pinggir kali lan, ngangkat pandangane marang langit, miwiti ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, kaya Panjenengan biyen mireng Musa, abdi Panjenengan, ing pinggir Segara Abang lan nuntun anak-anak Israel nyabrang ing daratan garing, mangkono mirengna aku saiki, Gusti, lan rungokna aku amarga umat iki, supaya padha nyekseni kaajaiban Panjenengan lan ngluhurake Asma Panjenengan sing suci salawas-lawase.

Kabèh jamaah mangsuli:

– Amin.

Sakwise kuwi, kali mau pecah dadi loro: siji bagéan dumadakan mili mbalèk, déné sijiné nerusaké lumahé kaya biyasa. Kabèh wong sing ana ing kono, lanang lan wadon padha, padha muni bareng kanthi swara banter,

---

[2197] *Aurelian*, kaisar Romawi, mrentah saka taun 270 nganti 275.

[2198] *Iconium* – sawijining kutha ing Asia Minor, saiki dikenal minangka Konya.

muji Gusti Allah, sing nylametaké kabèh wong sing precaya marang Panjenengané. Wong-wong lan kéwan padha bali menyang désa-désané, sing biyèn diusir déning banyu. Nanging banyu sing mili bali iku banjur nglumpuk ing desa-desa ing hulu, lan ora mung ngisi lembah lan alas, nanging uga nutupi panggonan sing dhuwur. Banjur kabèh wong padha teka manèh marang wongé Gusti lan nyritakaké apa sing wis kelakon. Santo Konon nyedhak kali lan, kanthi nggawe pratandha salib ing dhuwuré, ngendika:

'Rungokna dhawuhe Gusti Allah Kang Maha Kuwasa: kumpulna kabèh banyu ing alirmu; aja nganti ngluwihi pinggirmu, lan aja nggenangi panggonané wong-wong.'

Sakwise kuwi, kali mau, kaya abdi sing manut marang tuwane, mili manut alurane tanpa mili ngluwihi pinggirane, sanajan sadurunge banyune ana ing kono dhuwure nganti kaya gunung.

Mangkono kedadéyan sabda Gusti: *'Yen kowe nduwé iman sak gedhéé wijiné lobak, kowe bakal kandha marang gunung iki, "Pindhah saka kéné menyang kana," lan gunung iku bakal pindhah'* (Matius 17:20).

Santa Konon, kang prihatin marang kaslametan nyawa manungsa, ngrusak akèh papan suci pagan lan ngowahi wong-wong kang durung pracaya supaya pracaya marang Kristus. Kahanan iki ora mung ana ing Ikonium nanging uga ing wilayah sakupenge. Kabar babagan Santo Konon tekan marang panguwasa Domitian. Wong tanpa agama lan tanpa hukum iki teka ing Ikonium lan nyebabake wedi lan bingung ing kutha nganti ora ana sing wani ngakoni awake dhewe minangka wong Kristen kanthi terang-terangan. Akeh sing mlayu menyang gunung lan ara-ara gersang, ing kana padha manggon bebarengan karo kéwan galak, ora gelem nyerahake iman Kristen amarga wedi. Gubernur Domitian, ing panggerak setan, mrentah supaya wongé Gusti, Conon, dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké.

Nalika sang wali digawa metu kanggo disiksa, Domitian ndeleng dheweke kanthi mesem ramah lan kandha:

'Sugeng rawuh, sesepuh ingkang mulya.'

'Salam uga tumrap panjenengan,' wangsul sang wali.

"Aku weruh," nerusake Domitian, "menawa apa sing tak krungu babagan kowe iku bener, awit pasuryanmu sumunar lan ngajeni, mripatmu sumunar kaya lintang, lan umurmu sing wis tuwa ora ana cacate. Kita wis nampa kabar yèn panjenengan kena racun matèni saka agama Kristen, lan ora mung panjenengan dhéwé sing kesasar, nanging uga nuntun akèh wong liya menyang kaluputan sing padha. Nanging, kita ora pracaya kabar kuwi, amarga kita ngerti yèn panjenengan iku wong mulya lan setya marang iman kita.

Marang tembungé Domitian, Santo Conon mangsuli:

'Kanggo iku katulis manawa wong kudu manut pitutur sing maringi paedah, dudu pitutur sing mbebayani. Napa, mula, kowe nolak Gusti kita, sing ditangkep lan dihukum pati, sing seda ing Salib lan dikubur ing kuburan? Napa kowe ora gumun marang lairé saka Sang Perawan Suci, sing sanadyan wis nglairaké, tetep dadi Perawan? Ngapa kowe ora gumun marang lairé sing diwartakaké déning para malaikat, sing padha bungah lan nyanyi: *'Kamulyan marang Gusti Allah ing swarga, lan tentrem ing bumi, karsa becik marang manungsa'* (Lukas 2:14)? Ngapa kowe ora gumun marang kuwasa Panjenengané sing maringi mangan marang limang ewu wong mung nganggo limang roti lan loro iwak? Sapa sing bisa nindakake mujijat kaya ngono, kajaba Panjenengané sing mbukak mripat wong lair wuta, maringi urip marang Lazarus sing wis patang dina seda, lan pungkasané, miturut kersané dhéwé, nandhang sangsara kanggo kaslametan donya kabèh—nalika seda Panjenengané watu pecah, kuburan kabuka, lan akèh wong suci sing wis seda diuripaké manèh?

'Nanging yèn critamu iku bener,' Domitian mbantah marang sang wali, 'kabèh donya bakal pracaya marang Kristusmu, lan kakuwatan Zeus bakal musna.'

Kang Maha Suci Konon ngendika:

Mangkono uga bakal kelakon – Zeus iki lan kabèh déwa-déwamu bakal musna déning kakuwatané Gusti kita Yesus Kristus sing ora bisa dikalahaké, sing wis maringi dhawuh marang aku kanggo mratélakaké kabeneran, lan marang kabeneran mau aku bakal tetep setya nganti pungkasan; awit wis kacathet ing paugerané Kristus: *"Aku iku dalan, kabeneran, lan urip"* (Yohanes 14:2). Pantes tumrap kita sing pracaya mlebu ing Karajaning Gusti Allah lumantar akèh sangsara, déné anak-anaking jaman iki, sing urip mewah ing antaraning bandha donya, bakal diusir lan dikirim menyang pepeteng njaba, ing kono bakal ana tangis lan kricing untu.

Tembung-tembung sang martir mau nggawe Domitian nesu gedhe, banjur dhèwèké mréntah supaya Santo Conon dipukul lan disiksa kanthi manéka cara. Santo Conon kandha tanpa wedi:

'Aku ora wedi marang siksaanmu; lakokna rencanamu saiki uga; aku nyuwun supaya kowe maringi siksaan sing paling abot marang aku, supaya aku dianggep pantes nampa ganjaran sing luwih agung saka Kristusku.'

Domitian kandha:

Aku bakal maringi pitutur sing migunani: rungokna marang kita, lan kowe bakal pantes nikmati urip bebarengan karo kita.'

Nanging Santo Konon mangsuli:

Aku kepengin nylametake nyawaku, dudu awakku, lan aku kepengin ngrasakake kabungahan rohani, dudu kabungahan jasmani. Dene kowe, manungsa jahat, bakal nampa sangsara bebarengan karo bapakmu, setan, ing neraka, ing kana sangsaramu ora bakal ana enteke.'

Sawisé kuwi, Domitian takon marang sang wali:

'Kowe nduwé pangkat apa ing imanmu, wong tuwa jahat? Apa kowe imam?'

'Ora,' wangsul sang martir, 'kula namung tiyang awam lan boten pantes nindakake jabatan suci punika, ingkang dipun anggep pantes sami remen bebarengan kaliyan Kristus lan Malaikat-malaikatipun ing kabungahan rohani. Nanging, kula ugi gesang kanggé Gusti kita Yesus Kristus; kula sujud ing ngarsanipun lan remen ing asmanipun.'

"Apa kowe nduwé garwa?" Domitian terus takon.

"Aku tau nduwé," wangsul sang wali, "nanging aku ora suwé urip bareng karo dhèwèké, amarga dhèwèké wis bali marang Kristus Gusti kita."

'Apa kowe nduwé anak?' Domitian takon manèh.

'Kula gadhah satunggaling putra,' wangsul sang wali, 'panjenenganipun taksih wonten ing griya kula, nanging kula kepéngin supados piyambakipun ugi saged rawuh ing ngarsanipun panjenengan.'

'Mesthi wae dhèwèké uga ora nyembah déwa-déwa kita?' takon Domitian.

'Kaya wit iku,' wangsul sang wali, 'mangkono uga ranting-rantingé; nanging aku nyuwun marang panjenengan supaya mrentahaké anakku digawa mriki, supaya kita bisa bebarengan nampa mahkota martir.'

Sakwise kuwi, miturut dhawuhe Domitian, para prajurit dikirim njupuk Conon enom. Nalika dhèwèké digawa mlebu lan disandhang ing ngarepé penyiksa, dhèwèké takon marang Conon sing tuwa:

'Pira umuré anakmu?'

Conon mangsuli:

– Nalika umuré pitulas taun, aku ngutus dhèwèké menyang biara supaya sinau, lan ing kono dhèwèké sinau maca lan nulis. Nalika umuré rolas taun, dhèwèké diangkat dadi pembaca gréja. Saiki umuré wis pitulas taun lan, kanthi sih Kristus, dhèwèké nyekel jabatan diakon lan kalebu ing antarane para pelayan suci Gusti Allah. Wiwit cilik aku mulang dhèwèké supaya urip murni, lan dhèwèké pantes nampa mahkota martir. Aku nyuwun marang panjenengan: aja suwe manèh, nanging parèngna supaya kita disiksa, supaya bebarengan kita diparingi mahkota déning Kristus Gusti kita, amarga kita wong Kristen lan kepéngin mati kanggo Kristus.

"Apa jeneng anakmu?" takon Domitian. Sang martir mangsuli:

'Dheweke padha jeneng karo bapaké.'

Domitian mbalèk marang Conon enom lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis krungu, enom, yèn bapakmu wis urip pirang-pirang taun, wis omah-omah, nduwé anak lanang lan wis nikmati urip suwéné wektu, nanging saiki dhèwèké wis tuwa; mula ora kaget yèn dhèwèké kepéngin mati. Nanging kowe isih enom lan anyar miwiti nyoba kabèh nikmat urip—apa kowe pancèn péngin nuruti bapakmu?'

Marang tembung licik saka penyiksa, pemuda iku mangsuli:

'Bapakku mulang aku supaya ngajeni marang Gusti Allah sejati, Pangripta kabèh tumitahan sing katon lan sing ora katon, supaya urip ing kasucèn lan kasetyan marang Gusti; Panjenengané wis nunjukaké dalan marang kaslametan lan ngandhani yèn urip iki dudu urip, nanging pati, lan kabèh sing tresna marang urip sing sementara iki bakal mati ing kalanggengan, déné ing Gusti kita Yesus Kristus ana urip langgeng, sing diparingaké marang wong-wong sing tresna marang Panjenengané. Saliyane, aku wis diwulangaké déning bapakku yèn panyiksaan langgeng ing geni Gehenna, sing ora nate mati, disedhiyakaké kanggo wong-wong sing ora takwa lan nyembah berhala, déné mahkota sing langgeng ing kamulyan swarga disedhiyakaké kanggo para abdi Kristus sing bener, ing Karajan Kristus Gusti Allah kita sing tanpa wates, kang amarga Panjenengané kita wis ninggalaké donya, lan

donya uga wis ninggalaké kita. Amarga wis diwulangaké iki déning bapakku, aku manunggal pikiran karo dhèwèké; aku kepéngin mlaku marang Gusti Allah lumantar dalan sing padha kaya sing dilakoni dhèwèké, lan aku nyerahaké awakku marang sangsara sing padha kaya sing wis ditanggung dhèwèké. Amarga mangkene pangandikane Gustiku Kristus: *'Bapakku isih makarya, lan Aku uga makarya'*, *'Putra ora bisa nindakake apa-apa saka karsane dhéwé, kajaba Panjenengané ndeleng Bapak nindakake: amarga apa waé sing ditindakake Bapak, iku uga ditindakake Putra'* (Yohanes 5:17, 19).

'Lan yen aku matèni bapakmu kanthi sangsara sing kejem, apa kowe uga kepéngin mati kanthi cara sing padha?' pitakon Domitian.

'Inggih, kula kersa,' wangsulane para muda sing pinaringan berkah, Conon, 'kula kepéngin séda bebarengan kaliyan bapak, supados kita saged urip bebarengan ing Karajanipun Gusti kita; awit séda demi Kristus sanes pati, nanging panggayuhan gesang langgeng.'

Banjur Domitian, ngadhep marang Conon sing sepuh, kandha marang dhèwèké:

'Satemene, pemuda iki luwih wicaksana tinimbang kowe, lan mung ana siji sing durung diduweni – yaiku, sawise ngerti kabeneran, dheweke kudu nyembah dewa-dewa kita.'

Conon sing tuwa mangsuli marang penyiksa:

'Lelaki enom iki ngerti bebener kanthi cetha, amarga dhèwèké nyembah, bebarengan karo aku, marang Sang sing ngandika: *"Aku iku bebener"* (Yohanes 14:6); nanging aku lan dhèwèké ora bakal tau nyembah arca-arca setanmu, déwa-déwa palsumu.'

'Aku kandha iki kaping pungkasan: manut marang aku lan sembahna para dewa,' pangandikane Domitian, 'supaya kowe bisa luput saka panyiksaan sing kejem lan pati, lan nampa ganjaran sing akèh saka kita.'

Kanggo iki, tuwa Conon mangsuli:

'Heh, wong duraka sing wis diusir déning Gusti, penyiksa sing ora kenyang karo getih manungsa lan sing paling jahat saka kabèh manungsa, apa aku ora wis kandha marang kowe wiwit wiwitan yèn aku iki wong Kristen lan kepéngin mati kanggo Kristus bareng karo anakku, nanging kowe, sing mabuk karo awon lan edan, kok ora éling marang omonganku?'

Banjur Domitian mrentahake supaya dipan wesi digawa mlebu; sawisé dipanasake nganti padhang abang, para martir suci diletakake telanjang ing ndhuwur lan kobong. Nglakoni dhawuhe penyiksa, sawetara abdi nyuap arang geni, déné liyané nyawurake lenga nggodhok marang para martir suci – nanging para wali ora cilaka. Panua Conon banjur kandha marang penyiksa:

'Apa kowe ora kelingan, Domitian, yen aku wis nyuwun supaya aku disiksa kanthi kejem? Nanging kowe durung nyoba, amarga panyiksaan iki ora ana apa-apane kanggo kita lan kita ora ngrasakake kobongan.'

Ndeleng manawa iki ora nglarani para martir sak ciliké, sang penyiksa mréntahaké supaya nyiapaké kuali tembaga; sawisé diisi timah, belerang, lan damar, dhèwèké nyulut geni lan mbuwang para martir suci mau menyang kuali. Nalika kuwi dhèwèké kandha:

'Yen padha krasa adhem ing amben kang panas abang, mula aku bakal nggodhog ing kuali kang mendidih lan ndeleng apa Gusti Allahé bisa nylametaké saka geni kang kobong.'

Para wali, sawisé dibuwang menyang kuali, ngangkat pandangane menyang langit lan ndedonga:

'Pangripta sakabehing samubarang, ya Gusti! Mirengna panuwun kita; kintuna Malaikat Suci Panjenengan marang kita, supaya piyambakipun maringi adhem marang kuali kang kobong banget punika, kados piyambakipun biyen maringi adhem marang pawon geni ing Babilonia tumrap tigang enom; rungokna panjenengan, ya Gusti, lan cepetna pitulungan panjenengan, supaya kabeh wong mangertosi menawa panjenengan punika Putraning Gusti Allah ingkang gesang, ingkang sampun rawuh ing donya.

Sakwise kuwi, minangka wangsulan marang pandonga mau, Gusti ngutus Malaikatipun, kang mendinginkan kuali nganggo embun langit lan ngendika marang wong-wong mau:

'Tentremna kowe, para prajurit sing gagah, para asketa sing setya! Aja wedi utawa kuciwa, amarga Kristus ana ing kowe; Panjenengané bakal ndadekake kowe pemenang lan peserta kabungahan langgeng.'

Sawisé kuwi, Domitian mréntahaké para martir suci supaya digantung sirah mudhun lan diwènèhi ambu rokok sing ambuné ora enak. Santo Konon sing Tuwa, mesem marang prentah kuwi, kandha:

'Kowe wong edan! Api ora ngrusakake awak kita; mesthi kita ora bakal wedi karo asap?'

Nalika para wali terus disiksa dening asap sing ambune ora enak, padha ngguyu marang sing nyiksa lan kandha:

'Apa kowe ora isin, he wong celak, manawa loro prajurit Kristus wis ngalahaké kabèh kakuwatanmu sing sombong, nggawe bapakmu, setan, isin, lan wis ngremuk lan ngalahaké kabèh rencana jahaté?'

Domitian kebak nesu gedhe lan, isin lan ora ngerti apa sing kudu ditindakake maneh, mrentahake supaya penyiksaan iki mandheg lan supaya para martir dipotong separo nganggo gergaji kayu. Nalika para abdi wis nyetel posisi lan arep miwiti nggergaji, para wali nyuwun marang para abdi supaya diwenehi wektu kanggo ndedonga, lan banjur padha ndedonga marang Gusti Allah:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Panyipta swarga lan bumi, Raja para raja lan Gusti para gusti, kita matur nuwun amarga Panjenengan karsa nganggep kita pantes nandhang sangsara kanggo Asma Panjenengan ingkang suci, amarga kiyatake kita ing sangsara, amarga Panjenengan boten ngidini mungsuh-mungsuh Panjenengan ngolok-oloki kita, lan amarga Panjenengan ndadekake kita menang nglawan setan. Kula ngluhurake Panjenengan—Kristus Gusti, ingkang Maha Kuwasa lan Maha Asih marang manungsa—lan kula nyuwun dhumateng Panjenengan: paring katentreman marang Gréja Suci Panjenengan ing saindenging jagad; ngisin-isini lan ngalahaké wong-wong sing nganiaya dhèwèké; kanthi cepet ngrubuhaké lan ngrusak panggonan-panggonan sesembahan sing keji; nglairaké kuwasa Panjenengan lan nyebarake puji-pujian marang Asma Suci Panjenengan; njaga lan ngembangaké umat Kristen sing kanthi bener ngluhuraké Panjenengan nganti pungkasaning dina-dinané. Mugi panjenengan nampi nyawa kula kanthi tentrem; mugi dhawuh sang panyiksa boten kelampahan, lan mugi kula boten dipun belah kalih, supados mungsuh kula boten remen, amargi piyambakipun kepengin mbanggakake menawi piyambakipun sampun ngrusak kula. Mugi kawelasan Panjenengan tansah kasedhiya ingkang kita lan nggawa kita dhateng Panjenengan, lan mugi Domitian mangertos menawa kita punika abdi Panjenengan, lan menawa Panjenengan sampun nindakake dhumateng kita miturut karsa Panjenengan; lan mugi sapa kemawon ingkang mireng babagan prastawa punika muji Asma Panjenengan ingkang Maha Suci salami-laminipun.

Nalika para wali ngendika 'Amin', ana swara krungu saka swarga ngundang dhèwèké menyang panggonan ing swarga; para martir suci, sawisé nggawe pratandha salib, nyerahaké nyawa suci marang tangané Gusti Allah. Sawisé kuwi ana gempa bumi sing gedhé banget; candhi-candhi pagan ambruk lan kabèh arca ing kutha pecah, déné Domitian mlayu lan ndhelik ing omahé.

Para sedulur ing biara, sawisé krungu apa sing kelakon marang para martir suci, padha teka lan njupuk jasad sing kinurmatan; digawa menyang biara, banjur dikubur kanthi pakurmatan, ngluhurake Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, sing dipuji déning kabèh makhluk salawas-lawase. Amin.

Penderitaan 42 Wali Martir

Dipepering ing tanggal 6 Maret

Kaisar Yunani Theophilus[2199] , putrané Kaisar Michael, sing dikenal kanthi julukan Valvos utawa Travlos lan asale saka Ammorea[2200] , kerep nglakoni perang nglawan wong Arab, kadhangkala menang lan kadhangkala kalah.

Ing sawijining wektu, sawisé mangkat ing sawijining kampanye karo pasukan gedhé nglawan wong Agaria, Theophilus ngurung kutha sing dijenengi Sozopetra, sing dadi panggonan lair pangeran Saracen Amir-Mumna, lan nyoba nyekel kutha iki.

Pangeran Agaria Amir-Mumna (uga dikenal minangka Avisak) nalika semana ana ing panggonan liya; dhèwèké ngutus utusan marang Raja Theophilus, kanthi tulus nyuwun supaya mundur saka kutha Sozopetra lan aja ngrusak kutha kelairané sing dikasihi. Nanging Theophilus ora nggatekake panyuwunane; dhèwèké nyerang kutha kuwi, ngrusak kabèh, lan bali menyang negarane karo akèh rampasan perang.

[2199] Theophilus, kaisar Bizantium, mrentah saka taun 829 nganti 842.

[2200] *Ammoea* – sawijining kutha ing Phrygia, ing Asia Minor.

Amir-Mumna, sing sedhih banget amarga karusakan kutha kelairané, banjur nesu gedhé lan miwiti nyewa prajurit ing endi-endi kanthi mbayar dhuwit akèh – ing Babilonia, Fenisia, Palestina, Suriah Kulon, lan Afrika sing adoh.

Sawisé sawatara wektu, sawisé nglumpukaké kabèh pasukane ing Tarsus[2201] , dhèwèké mutusaké arep maju menyang kutha éndah Ammoreia ing Phrygia—tempat lair Raja Michael Traulos, bapaké Kaisar Theophilus—kanggo mbales dendam marang kutha asalé, Sozopetra, sing wis dirusak déning Theophilus.

Krungu kabar iki, raja Yunani Theophilus uga nglumpukaké tentara gedhé saka wetan, kulon, lan Persia; banjur mangkat perang nglawan mungsuh, dhèwèké tekan kutha Frigia Dorileum, sing jaraké telung dina lelungan saka kutha Ammoreia. Akeh abdi dalem kraton, sawise yakin manawa tentara Saracen luwih gedhe tinimbang tentara Yunani, nyaranake marang raja supaya ora melu perang karo tentara Pangeran Agarians, nanging ngungsiake warga Ammoreia lan mapanake maneh ing kutha-kutha benteng liyane. Nanging Teofilus kandha yèn isin menawa padha mundur saka perang lan ninggalaké kutha Ammoreia sing ayu dadi kosong.

Dheweke miwiti nyiapake pasukane kanggo perang lan ngirim sebagian kanggo mbela Ammoreia. Komandan-komandan ing ngisor iki melu pasukan: Konstantinus, sing dikenal minangka Drungarius[2202] , sing nyekel pangkat patrisi[2203] ; Aetius, uga patrisi; Theophilus, uga patrisi; Theodore, sing dikenal minangka Crater[2204] , sing nyekel pangkat protospatharius[2205] ; Milissen lan Callistus, sing dikenal minangka Turmarch[2206] ; Vassoi; lan akèh komandan lan bangsawan liyane.

Sawisé sawatara wektu, tentara Theophilus lan Amirmumna padha bentrok; perang gedhé lumaku, lan akèh prajurit sing tiwas ing loro-loroné. Wiwitane wong Yunani luwih unggul nglawan wong Agaria; banjur, miturut kersaning Gusti, arus perang malih, amarga Sang Kristus, nesu marang Teofilus amarga ikonoklasmané, nyopot kawani wong Yunani; wong Agaria pulih lan wiwit unggul nglawan wong Yunani.

Dumadakan, kabèh tentara Yunani padha mlayu, ninggalaké rajané, sing mung dibela déning pasukan Persia siji-sijiné, sing wis disewa nganggo dhuwit.

Tanpa mangu-mangu, Raja Teofilus mesthi wis tiwas ing kana yèn ora amarga rawuhe bengi. Nanging Sang Raja Saka Swarga, sing *'ora nesu salawas-lawase, lan ora nyimpen murkane salawas-lawase'* (Mazmur 102:9), nresnani wong Kristen lan dumadakan ngutus udan deres marang pasukan Agaria, nganti busur-busuré dadi ringkih lan padha mandheg ngoyak Raja Theophilus sing mlayu lan para prajurit Yunani sing kalah.

Sawisé kekalahan abot iki, pangeran Agaria Amir-Mumna langsung nyerang kutha Ammorea lan ngurungé, ngubengi nganggo parit jero. Suwéné wektu dhèwèké ngurung saka kabèh sisih, kanthi niyat arep njupuk kutha kuwi.

Nanging Raja Yunani Theophilus mlayu kanthi isin menyang Dorilei; saka kana dhèwèké ngutus utusan marang Pangeran Amir-Mumna karo akèh peparing mewah, nyuwun supaya pangeran mau mundur saka kutha Ammorea. Nanging pangeran mau, sing nesu banget amarga karusakan kutha Sozopetra, tetep ora gelem. Ngina panyuwunan raja lan kado-kadone, sarta nyebut raja iku pengecut lan pelarian, pangeran mrentahake supaya utusan raja diiket ing belenggu nganti prakara iki rampung, lan pirang-pirang dina sawisé kuwi dhèwèké mrentahake serangan sengit marang kutha kuwi.

Nanging wong-wong ing kutha padha mbela kanthi sengit, lan saka tembok kutha akèh prajurit Agaria lan komandan-komandan paling pinunjul padha tiwas. Amir-Mumna wis meh nyerah lan bali menyang tanah airé. Lan mesthi waé kuwi bakal kelakon yèn ora ana pangkhianatané salah siji komandan Amorit sing jenengé Vaditzis. Amarga wis ora akur karo panglima agung, dhèwèké ngrancang nyerahaké kutha mau marang mungsuh.

Dheweke nembak panah sing ana cathetan sing diiket marang wong Agaria, sing wis siyap mundur saka tembok kutha; ing cathetan iku dheweke nulis kaya ngene:

'Ngapa, sawise suwe manggon ing kene lan wis ngentekake tenaga akeh, kowe lunga tanpa kamenangan? Tegon atimu, wani, lan serang bagean tembok kutha sing ana pilar nganggo patung singa saka marmer, lan ing

---

[2201] *Tarsus* – kutha krajan Cilicia, sawijining provinsi ing Asia Minor

[2202] *Istilah 'drungaria'* sacara khusus nuduhaké marang komandan kapal perang.

[2203] Yaiku, sawijining senator.

[2204] *Kratir* (khratis) – kuwat, gagah.

[2205] *Protospatharios* – sing paling unggul saka para pembawa pedhang – gelar kehormatan ing kraton para kaisar Bizantium

[2206] *Turmarchs* padha karo drungarii.

pucuk pilar ana patung kurma sing diukir saka watu; Aku ana ing kene, jaga sisih iki; aku bakal mbantu kowe, lan kowe bakal gampang njupuk kutha iki, amarga ora ana tembok ing kene. Kowe dhewe sing mutusake pakurmatan apa sing bakal diparingake marang aku kanggo layanan sing wis tak wenehake marang kowe.

Nalika cathetan iki, sing diiket ing panah, ditemokake lan digawa marang pangeran Agarian Amir-Mumna, piyambakipun maos lan sanget remen. Piyambakipun langsung maringi dhawuh marang sakabehe tentara supaya maju menyang tembok sing wis ditemtokake lan, kanthi pitulungan Vaditzis sing pengkhianat, kabèh tentara Agaria mlebu kutha, ing ngendi ana pembantaian gedhé, nganti getih Kristen mili kaya kali ing dalan-dalan kutha; kutha kuwi dhéwé dirusak ora mung nganggo pedhang nanging uga nganggo geni, amarga langsung dibakar saka kabèh sisih, lan iki minangka paukumané Gusti marang wong-wong mau amarga ajaran sesat sing wis nyebar ing antarané wong-wong Yunani ing wektu kuwi. Saka warga kutha iki, meh ora ana siji wae sing slamet saka pedhang utawa geni Agarian nalika semana; lan sing ora cilaka wektu kuwi banjur ora bisa lolos saka pati, dene liyane dijupuk dadi tawanan.

Sawisé pembantaian warga rampung, para panglima sing kasebut mau, sing dikirim déning raja kanggo mbela kutha, ditawan: Constantine, Aetius, Theophilus, Theodore, Milissen, Callistus, Vassoi, lan panglima militèr liya sing dhuwur pangkaté, kabèh ana 42 jiwa. Para priya lan wanita sing isih urip, para pemuda lan para dara, kabèh dijupuk dadi tawanan; Pangeran Agaria mrentahaké supaya para priya dipisah saka wanita, pemuda, lan dara, lan kabuktèn yèn ana watara pitung puluh ewu priya, déné wanita, dara, lan pemuda akèh banget nganti ora bisa diétung. Pangeran mrentahake supaya kabèh priya dipatèni nganggo pedhang, mung ngecualèkaké para gubernur lan komandan militèr sing wis kasebut mau, déné para wanita lan bocah-bocah dibagi marang para prajurit. Mangkono, kutha Ammorea sing ayu iki musna sajrone sedina wae amarga pedhang lan geni, amarga dosa-dosa Raja Theophilus sing ora pracaya marang Gusti, sing wis mbusak ikon-ikon saka gréja lan nyiksa kanthi kejem akèh pangakune iman suci amarga padha ngajeni ikon-ikon mau.

Sawisé kuwi, penyiksa Amir-Mumna mréntahaké supaya para priya sing dikirim déning Theophilus—sing wis nyekseni karusakan kutha mau sakabèhé—dibébasaké saka belenggu, lan dikirim bali marang sang raja kanggo nglaporaké kabèh sing wis padha dideleng.

Nalika nampa kabar iki, raja kaku sedhih banget. Banjur piyambakipun ngutus utusan marang Amir-Mumna, kepéngin tebus gubernur lan panglima militère kanthi rong atus abad[2207] . Nanging sing pungkasan nolak kanggo mbalekake tawanan kanthi rega kaya ngono, kandha yèn dhèwèké wis mbuwang sewu centenary kanggo nglumpukaké pasukane; sawisé ngguyoni pesen raja lan para utusan, pangeran kuwi ngusir wong-wong mau kanthi isin.

Amarga kuwi, Theophilus lara amarga sedhih banget lan sawisé sawatara wektu seda amarga lara iku. Para tawanan mau banjur digawa menyang Suriah. Vaditzis, komandan sing wis nyerahake kutha marang mungsuh, mbalik saka Kristus lan sawisé dadi murtad nyekel iman Agarian, sing amarga iku dhèwèké nampa pakurmatan lan peparing ageng saka pangeran.

Pangeran Amir-Mumna, sawisé nggawa para komandan Yunani sing ditawan lan rombongane—sewidak loro jiwa—menyang tanahé dhéwé, mréntah supaya padha diiket nganggo ranté ing penjara peteng, ing kono sikilé diiket lan padha keluwen lan krasa ngelak banget. Mangkono para wali tetep ing sangsara ageng, nandhang sangsara ora amarga tumindaké wong Agaria nanging amarga tumindaké murtad Vaditzis sing wis kasebut mau, sing nyimpen kebencian gedhé marang wong-wong mau.

Sawisé sawatara wektu, wong Agarian sing ora pracaya marang Gusti, miturut ajukan pangerané, wiwit nyoba ngowahi kapercayan para tawanan suci mau marang agama Agarian, amarga pangeran sing ora pracaya marang Gusti kuwi nganggep iku prestasi pribadhi kanggo ngawani ora mung badan nanging uga nyawa wong-wong sing wis ditawan.

Ing sawijining dina, ana sawatara wong mlebu ing penjara ing ngendi para wali ditahan lan, kaya-kaya welas asih marang wong-wong mau, padha maringi sedhakeh cilik, nalika padha maringi pitutur marang para wali supaya nylametake awaké dhéwé lan mbebasake awaké dhéwé saka panjara sing abot – pembebasan sing mung bakal kelakon yèn padha pindhah agama dadi Muslim. Nanging para wali ora gelem ngrungokake tembung-tembung licik kuwi, luwih milih nahan kasangsaran lan panjara nganti pungkasaning urip, malah nampa pati sing

[2207] *Kentenarius* – sawijining jinis koin emas sing regane gedhe.

paling kejem, tinimbang mbelakangi Kristus lan mlebu agama Muhammad sing ora takwa. Para panggiur sing licik kuwi teka marang para wali kanthi ajakan kaya ngono ora mung sepisan, nanging bola-bali. Nanging, ora ana asil sing digayuh, sanajan padha njanjèkaké marang para wali, atas jeneng pangerané, ora mung kamardikan nanging uga pakurmatan lan peparing ageng.

Ing sawijining wektu, sawatara priya pinunjul teka lan maringi sedekah marang para tawanan; padha lungguh ing sacedhake lan kanthi pura-pura nangis, banjur nangis, kaya-kaya welas marang para tawanan sing wis suwe dipenjara, lan padha rembugan ing antarané:

'Pira sangsara sing digawa dening ora pracaya marang Nabi Agung Muhammad! Delengen, wong-wong sing saiki kita deleng ing sangkèling belenggu abot—apa ora wong mulya, sing diurmati dening rajané, gagah ing perang lan misuwur ing antarané bangsane? Apa ora padha nduwé ing panguwasa luwih saka pitung puluh ewu prajurit lan kutha Ammorey sing kokoh pertahanané? Nanging saiki padha ana ing tangané protosimbol kita[2208] (kaya sing padha nyebut pangerané); sapa sing wis nyolong kekuwatan lan tekadé? Apa bisa mung siji-sijine sing ndadekake dheweke tanpa daya yaiku penolakan marang Nabi Agung Muhammad, sing para abdi—wong-wong sing pracaya marang dheweke—wis ngrebut kamenangan sing mulya? Nanging ora kaget yen dheweke durung pracaya marang dheweke, amarga durung kenal marang dheweke, durung ana sing mulang; wong sing ora ngerti lan mung dosa amarga ora ngerti bisa gampang oleh pangapura.

Banjur, nalika ngadhep para wali, para bangsawan kandha marang wong-wong mau:

He wong-wong sing saiki kita omongake lan sing kita raosake sedhih, rungokna pitutur becik saka kita: adohna saka dalan sempit sing diparingi marang kowe dening Putrané Maryam, lan pilihana dalan sing amba ing donya iki lan ing donya ngarep, sing dituduhake marang kita déning Nabi Agung. Apa nabi kita ngomong bab sing ora masuk akal nalika ngajari yèn Gusti duwé kuwasa kanggo maringi ganjaran marang sing taat karo kabèh jinis berkah ing donya iki, lan ndadèkaké wong-wong mau ahli waris swarga ing akhirat? Apa Gusti kekurangan emas, utawa ana kekurangan apa-apa? Adohna saka kaprecayan wong-wong bodho, amarga iku bertentangan karo akal sehat kanggo ngremehake karunia Gusti, sing diparingake ing donya iki lan ing urip sing bakal teka. Utawa apa kowe kepengin dadi wong sing mènèhi karunia Gusti dhéwé, nampa ora nalika Gusti paring, nanging nalika kowe dhéwé kepéngin? Kowe nindakake iki amarga kesombongan gedhe, ngremehake kabecikaning Gusti lan ngowahi rahmate dadi nesu; amarga yen kowe dhewe maringi apa-apa marang abdi-abdimu, lan padha nolak kado panjenengan lan ngadhepake pasuryan, apa panjenengan ora nesu marang wong-wong mau lan, amarga krasa banget tersinggung, apa panjenengan ora bakal maringi paukuman tinimbang kado? Yen manungsa fana tumindak kaya ngono, apa Allah kang langgeng ora bakal tumindak luwih abot marang panjenengan? Tampa piwulangé Nabi kita; banjur kowé bakal bébas saka sangsara saiki lan bakal ngrasakaké karunia ilahi sing diparingaké nalika isih urip, uga sing dijanjèkaké sawisé mati. Amarga Gusti Allah sing Maha Asih, nalika ndeleng manungsa sing kepéngin netepi paugerané Yesus sing abot ing donya iki, wis kesel, ngutus nabine Muhammad kanggo mbebasake manungsa saka gawean abot iki lan saka sakabehe kasangsaran, janji sawise kabeh kabungahan ing donya iki bakal ana kabegjan ing akhirat, lan mulang yen wong sing manut marang dheweke bisa slamet mung kanthi iman, tanpa nindakake kabecikan.

Sawisé krungu tembung-tembung ora takwa saka wong Agaria, para wong wicaksana padha ndelok siji lan sijiné lan mesem alus. Banjur padha kandha, bebarengan karo pemazmur:

'Wong sombong wis nggali bolongan kanggo aku, kanthi nglanggar paugeran Panjenengan. Kabeh dhawuh Panjenengan iku bener' (Mazmur 118:85–86).

Ndelok wong Agaria, padha mangsuli:

Apa iki pancen ajaran nabimu? Lan apa kowe pancen pracaya manawa iku bener lan nyenengake Gusti nalika daging dikalahake dening macem-macem napsu, kepinginan najis lan kebak gairah, lan pikiran kita dikuwasani banget dening napsu-napsu iki nganti ora tau kepikiran kanggo munggah saka tumindak daging sing hina liwat nahan diri? Apa bedane antarane wong sing urip kaya ngene karo kéwan sing ora nduwé akal? Ora, para priya, ora! Kita ora kepengin dadi kaya ngono, lan kita ora bakal mbalik saka hukum Kristen sing luhur lan murni, amarga kita iku murid saka wong-wong sing njerit marang Gusti Allah: 'Kita ora bakal mbalik saka Panjenengan, amarga *"marga saka Panjenengan kita dipatèni saben dina; kita dianggep kaya wedhus sing disiapaké kanggo*

[2208] *Protosymbol* – penasihat utama.

disembelih'" (Roma 8:36). *'Amarga kowe padha ngetutake Gusti Allah, mula aja padha ngetutake manungsa. Amarga manungsa iku ala, mula aja padha ngetutake manungsa ala. Amarga ana wong sing ngetutake kowe, mula aja padha ngetutake wong sing ala. Amarga ana wong sing ngetutake kowe, mula aja padha ngetutake wong sing ala. Amarga ana wong sing ngetutake kowe, mula aja padha ngetutake wong sing ala. Amarga ana wong* sing nget*utake kowe, mula aja padha ngetutake wong sing ala*.' (Roma 8:38–39). Sawisé krungu wangsulan saka para wali, para Agarian lunga saka kono, amarga gagal ngyakinaké supaya padha nampa imané.

Sawisé sawatara wektu kliwat, para juru godha sing dikirim déning pangeran—sing dikenal minangka 'gymnosophists' ([2209])—mbalèk manèh marang para wong suci ing panjara, kaya déné kelompok kapisan. Padha maringi sedekah marang para tahanan lan nyium saben wong siji-siji; banjur padha lungguh lan takon marang para wong suci:

'Apa sing mokal kanggo Gusti Allah?'

'Ora ana,' wangsul para wali, 'kabeh bisa tumrap Panjenengané, amarga pancèn mangkono sipaté Gusti.'

'Yen kabèh iku bisa tumrap Gusti,' nerusaké para filsuf kidung, 'mula ayo padha deleng marang sapa Panjenengané saiki paring welas asih lumantar kakuwasané – marang wong Yunani utawa marang wong Ismael?' Sapa sing wis diparingi Allah tanah sing paling subur lan éndah ing donya – kowe apa kita? Tentara sapa sing digawé kuwat déning Allah? Lan resimen sapa sing dirusak déning Panjenengané, kaya sekering? Mesthi Gusti ora nindakake sing ora adil? Yen Panjenengané ora weruh yèn kita netepi dhawuh-dhawuhé, mesthiné Panjenengané ora bakal maringi berkah ageng kaya ngono marang kita; lan kosok baliné, yèn Panjenengané ora ngerti yèn kowé ora pracaya marang nabi Muhammad sing wis dikirimaké, mesthiné Panjenengané ora bakal ngedhapuk kowé marang kita lan ora bakal njupuk kowé dadi tawanan.

Sawisé ngrungokaké pidato para filsuf kidung, para wali mangsuli marang wong-wong mau:

Yen kowe pracaya marang kesaksian para nabi, kowe bakal nyadari manawa spekulasi-spekulasi kowe iku salah, amarga apa sing kowe kandhakake bisa dikonfirmasi dening Kitab Suci Ilahi? Ora tau. Lan apa wae sing ora ana kesaksiané iku palsu. Wangsuli pitakon kita sabanjure: yen ana loro wong padha mbantah duwé sawijining lahan, lan salah sijiné, tanpa ana saksi, muni banter ngaku yèn lahan iku duwé dhèwèké, déné wong sijiné, tanpa mbantah utawa rebutan, ngetokaké akèh saksi sing jujur lan bisa dipercaya sing bakal nyekseni yèn lahan iku duwé dhèwèké lan dudu duwé wong kapisan, – apa sing bakal kok pikirake, kowe wong Saracen, lan marang sapa kowe bakal maringi lapangan iki? Padha mangsuli:

– Satemene, lahan iku kagungané wong sing nduwéni saksi.

– Sampeyan wis ngadili kanthi adil, – pangandikane para wali. – Kanthi cara sing persis padha, kita nalar babagan Muhammad, gurumu, lan babagan Putra Tunggaling Gusti Allah, Gusti kita Yesus Kristus. Gusti kita Yesus Kristus, sawisé rawuh ing donya lan dadi manungsa, lair saka Sang Putri Maria sing Maha Suci—kanyatan sing, miturut kita wis krungu, kowe dhéwé kerep nyebutaké—nduwéni kesaksian saka kabèh nabi-nabi suci kuna sing wis maringi ramalan rawuhe ing donya. Nabi lan panyusun syari'at agungmu, Muhammad, sing kowe sebut minangka utusan Allah, uga wis rawuh—lan apa gunané? Apa dhèwèké ora kuduné nduwéni kesaksian saka loro nabi, utawa paling ora saka siji, supaya cetha yèn dhèwèké pancèn dikirim déning Allah?

Tembung-tembung para wali iku nggawe para sofis sing nyanyi kidung isin, amarga padha weruh yen dheweke kalah dening tembung-tembung mau.

Banjur Santo Vasa ngendika kanthi mesem:

'Malah pangripta undhang-undhang Saracen,' ujare, 'duwé nabi mulya lan sejati sing wis maringi ramalan babagan dhèwèké, Nabi Yesaya; lan yèn ora amarga wedi bakal nyedhihaké para wong paling wicaksana iki (yaiku para filsuf kidung), aku mesthi wis nyritakké ramalan iki marang wong-wong mau.'

'Kita ora bakal sedhih sithik wae,' ujare wong-wong mau, 'awit kita ngerti carane ngapura marang wong sing dosa amarga ora ngerti, sanajan padha ngomong ala marang nabi kita.'

'Apa dudu kowe sing kandha,' nerusake sang wali, 'menawa Nabi Muhammad iku nabi pungkasan?'

'Inggih, pancen makaten,' wangsulane.

Banjur Santo Vassily ngendika:

[2209] *Gymnosophists* – filsuf sing nilar kabèh kesenengan donya lan mlaku-mlaku telanjang.

'Yesaya, sing kowe dhewe ngakoni minangka nabi Gusti, kandha ing salah siji ramalané: *"Gusti bakal motong sirah lan buntut Israèl"* (Yesaya 9:14). Malahan, Yesaya dhéwé nerangaké tembungé luwih jero, kanthi teges 'sirah' yaiku wong-wong sing ndelok pasuryan—yaiku sing maringi paukuman sing ora adil—lan kanthi 'ekor' tegesé nabi palsu*: 'Nabi palsu iku ekoré'* (Yesaya 9:15). Aja nesu, para priya—apa nabimu ora dadi 'ekor', minangka nabi sing paling pungkasan (miturut tembungmu dhéwé) saka para nabi? Lan apa dhèwèké ora mulang kowe-kowe supaya nindakake tumindak tanpa hukum? Mbok menawa ora iku tumindak tanpa hukum sing wis ditetepake déning nabimu dadi hukum kanggo kowe, contone, yèn ana priya sing wis sengit marang bojone banjur mecahake, dhèwèké ora kena mbalèkake bojone nganti bojone wis omah-omah karo priya liya? Kita ora bakal mbahas maneh paugeran tanpa hukum liyane saka hukumé Muhammad; iki wis cukup kanggo mangerteni ramalan Yesaya, manawa dhèwèké ngandika ramalan iki ora marang sapa waé kajaba marang nabimu Muhammad piyambak, kanthi kandha: *'Lan para pamimpin bangsa iki bakal mimpin wong-wong mau menyang kesasar, lan wong-wong sing dipimpin mau bakal binasa'* (Yesaya 9:16).

'Kita uga bisa filsafat,' kandha para filsuf kidung, 'nanging amarga iku kersaning Gusti, sapa kita iki sing bisa nentang kersaning Gusti? Lan Muhammad ora butuh kesaksian manungsa, amarga dhèwèké wis diangkat déning Gusti, saka Panjenengané dhèwèké nampa paugeran kaya ngono.'

'Apa pancèn dhèwèké nggawa marang kowé paugeran kaya ngono saka Gusti Allah—kanggo nduwèni akèh garwa lan, nalika kowé puasa, nglampahi bengi kabèh karo wong-wong mau nganti srengéngé munggah ing pésta lan kesenengan daging?' pitakoné Saint Vassily.

Padha mangsuli:

'Inggih, punika leres.'

Banjur para wali liyane kandha:

'Kita uga kudu mangsuli pitakonmu sing sepisanan, babagan klaim manawa iman sing paling apik iku duwé wong-wong sing nuduhaké kawani luwih gedhé ing perang lan nggayuh kamenangan. Yen kowe njupuk iman saka kakuatan militer, elinga kakuatan kuna bangsa Persia, sing ngrebut akèh tanah lan nguasani meh kabèh donya; sawisé kuwi ana panguwasa bangsa Yunani, nalika Alexander Agung ngalahaké bangsa Persia; banjur Roma ngrebut kabèh donya. Dadi piye? Apa kabèh mau pancèn nduwèni iman sejati mung amarga padha kuwat ing perang? Ora kaya ngono. Kabèh mau jero banget kecemplung ing panyembahan berhala, ora ngerti Gusti Allah Sejatine, Pangripta kabèh sing ana. Mangkono, piye kowé bisa ngaku yèn imanmu iku sejati mung amarga kowé (kanthi idiné Gusti Allah, amarga dosa-dosané kita) bubar iki wis ngalahaké kita nganggo kekuwatan tentaramu? Amarga asring kelakon manawa kita wong Kristen, sing sejati ngakoni Gusti, kanthi pitulungané menang ngluwihi mungsuh-mungsuh kita lan ngrebut kamenangan. Nanging nalika kita, sawisé nyurung Sang Kristus, Gusti kita, nganti nesu, ora tobat, Panjenengané ngutus wong-wong sing ora takwa marang kita, mbalesaké kita amarga dosa-dosa kita. Nanging sanadyan kita kena paukuman, kita ora nyelakake Gusti kita, nanging nyuwun sih-rahmaté; kita pracaya lan ngarep-arep yèn Panjenengané bakal welas asih marang kita. Bab guru panjenengan, sing ora nduwé paseksi saka para nabi malah mungsuh para nabi suci, kita ora ngajeni sak ciliké, nanging kita nolak sakabehé.

Sawisé pacelathon iki, para filsuf kidung sing isin lan nesu kuwi padha bali marang rajané.

Ing wektu kuwi, pitung taun wis kliwat wiwit para wali nandhang sangsara, diiket ing belenggu ing penjara sing sempit lan peteng. Wengi lan awan padha tetep ndedonga, tanpa kendhat nyanyi kidung Daud lan matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh pangayomané marang wong-wong mau: awit lumantar panjara lan sangsara iki Panjenengané ngresiki taun-taun kepungkur ing uripé, sing kapenak lan kebak kesenengan, lan nguwatké awaké supaya bisa tahan suwé kaya ngono sing biyèn durung tau bisa dibayangaké.

Nalika padha nandhang sangsara kaya ngono, murtad sing kasebut mau, Vaditsis, sing wis ngiyanati kutha Ammorea marang wong-wong barbar lan mbelakangi Kristus, teka ing panjara ing dina kaping lima wulan Maret, nalika srengéngé surup, lan, saka bolongan, nyapa salah siji tawanan—sing biyen dadi notaris[2210] kanggo tuwané, patrisius Konstantinus, lan uga dijenengi Konstantinus—dhèwèké kandha kanthi rahasia:

'Wigati, hai wong wicaksana, katresnan sing tak rasakake marang tuwanmu, Constantine sang patrisi, suwene pirang-pirang taun lan nganti saiki. Saiki aku wis yakin manawa pangeran arep matèni kowe kabèh sesuk

[2210] Yaiku sekretaris.

yèn kowe ora gelem nampa imané, lan aku teka kanggo ngandhani bab iki. Paringi pitutur marang tuanmu supaya uwal saka pati kanthi pura-pura sarujuk nampa iman Saracen, lan kowe uga nindakake kaya ngono – nanging ing atimu aja nganti goyah saka iman Kristen; nanging amarga musibah iki, pura-pura manut marang pangeran, lan Kristusmu ora bakal nesu marang kowe amarga iki.

Nanging wong sing wedi marang Gusti iki, kanthi tangan tengen nggawe pratandha salib, mangsuli marang wong murtad:

'Meninggalna kita, kowe sing nindakake kejahatan,' lan Vaditsis mundur saka dheweke.

Banjur Gusti Konstantinus, patrisi, takon marang Konstantinus notaris:

'Sapa sing nelpon kowe menyang jendhela penjara, lan sebabe apa?'

Amarga ora kepéngin ngomong bab iki ing ngarepé kabèh pangiring, supaya ora ana sing wedi mati banjur kélangan semangat lan goyah tekade, dhèwèké mundur bareng Pangeran Patrisius Konstantinus lan nyritakaké apa sing diumumaké Vaditsis. Patrisius Konstantinus, sawisé matur nuwun marang Gusti, kandha:

Mugi kersaning Gusti kelakon.

Banjur, nalika mbalèk marang para prajurité, dhèwèké kandha:

'Ayo, sedulur, padha nglampahi bengi iki kabèh kanggo ndedonga.'

Kabeh padha tangi lan ndedonga, nyanyikake Mazmur Daud nganti esuk.

Esuk banget ing dina sabanjure, sawijining gubernur kejem sing dikirim dening pangeran teka ing penjara ngisor karo prajurit bersenjata; sawisé mimpin patang puluh loro martir suci metu saka penjara jero lan mréntahaké supaya gapura pager njaba ditutup, dhèwèké miwiti takon marang wong-wong mau:

'Sakpira taun kowe wis ditahan ing penjara iki?' pitakoné.

'Ngapa kowe takon apa sing wis kowe ngerti?' wangsul para wali. 'Saiki wis pungkasan taun kapitu wiwit kita dipenjara ing kene.'

"Apa bisa," pangandikane gubernur, "sajrone wektu iki kowe ora nyadari welas asih sing diparingake pangeran kita sing paling adil marang kowe? Amarga dhèwèké wis ngapura kowe kabèh suwéné pirang-pirang taun iki, sanajan dhèwèké bisa waé wis matèni kowe suwé kepungkur." Kowe kuduné matur nuwun marang dhèwèké amarga welas asih sing wis diparingaké marang kowe, ndedonga kanggo dhèwèké lan nresnani dhèwèké kanthi sak atimu.

Para wali mangsuli:

'Hukum kita maringi dhawuh supaya kita ndedonga kanggo mungsuh-mungsuh kita lan kanggo wong-wong sing nindhes lan nindakake sing salah marang kita;' mulane, kita uga ndedonga marang Gusti Allah kanggo pangeranmu. Nanging kita ora bisa tresna marang piyambakipun kanthi sakabehing manah kita, amarga nabi suci Daud nglarang kita nindakake kuwi, kanthi nguwuh marang Gusti Allah mangkéné: *'Bokon apa aku ora sengit marang wong-wong sing sengit marang Panjenengan, ya Gusti, lan ora muak marang wong-wong sing mungsuh Panjenengan?'* (Mazmur 138:21).

Kanggo iki gubernur mangsuli:

'Kepiye bisa ana wong ndedonga kanggo wong sing dibenciné? Satemene, kowe goroh nalika kowe ngomong yèn kowe ndedonga kanggo pangeran sing kowe benci.'

Para wali mangsuli:

Kita ngandika kabeneran nalika kita matur yèn kita ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, supaya Gusti Allah padhangaké mripat atiné, sing peteng amarga ora pracaya, supaya dhèwèké bisa mangertèni dalan kabeneran lan nyembah Gusti Allah kanthi taqwa, sawisé nampa iman sing sejati (Kristen) minangka gantiné iman palsu sing saiki diduwèni lan dianggep bener. Yen pangeranmu ngerti lan nampa iman sing sejati, kita ora mung bakal tresna marang dhèwèké kanthi sakabehing atiné, nanging uga bakal maringi pakurmatan sing pantes, miturut pangandikane nabi Daud: 'Kanca-kancamu, ya Gusti, pancèn sayang banget marang aku.'

Banjur gubernur kandha:

'Apa para pangeran Yunani lan Romawi ora edan, yen padha mikir yen rakyat kita, sing merdéka, gagah lan kuwat, bisa padha kumpul tanpa pangayomaning Gusti? Yen kita dadi b , dibenci Gusti lan Panjenengané ora nduwé pangayoman kanggo kita, kita ora bakal tambah akèh banget lan ora bakal kaya saiki, kaya sing panjenengan dhéwé bisa deleng.'

Para wali mangsuli:

'Kita ora ngomong yèn kowé urip tanpa pangayomaning Gusti, awit ora ana siji waé sing kapinggiraké saka pangayomané. Sanadyan ana wong sing ora ngerti Gusti, utawa sing nglarani atiné Gusti lumantar pakaryan ala, dhèwèké isih urip ing donya lan obah ora tanpa pangayomaning Gusti. Kita mung ngomong yèn kowé pracaya kanthi salah marang Gusti Allah sing sejati; amarga, sanadyan kowé ngakoni Panjenengané minangka Pangripta kabèh sing katon lan sing ora katon, kowé ngina Panjenengané kanthi ngandhakake yèn Panjenengané iku Pangripta lan Panyebab saka kabèh sing apik lan kabèh sing ala, saka kabeneran lan kabohongan, kabeneran lan kaluputan, andhap asor lan kesombongan, alus lan nesu, kasucian lan zinah tanpa wates, lan kabecikan liyane lan kebejatan sing kebalikané, sing ora perlu didhaptar kanthi rinci ing kéné. Yen apa sing kok ucapaké babagan Gusti iku bener, kita bakal kandha yèn kowé nduwé pangerten sing bener babagan Gusti. Nanging amarga, kaya pepeteng béda karo padhang, pangakuanmu uga béda karo kabeneran, kita ora bisa ora ngecam kowe amarga ngaku nduwé pangawikan sejati babagan Gusti, padahal sejatine kowe ora nduwé. Ora bakal nggumunake menawa Gusti nesu marang kowe, sanajan kowe dilindhungi déning pangayomané.

Gubernur kandha marang wong-wong mau:

'Dadi piye? Utawa kowe ngaku ana Gusti liyane, Pangripta kabèh ala lan saben dosa? Kepiye bisa ana loro Gusti – siji becik, sijiné ala? Kepiye donya bisa lestari nalika loro Gusti padha mungsuhan?'

Para wali mangsuli marang gubernur:

'Kita ora ngendika manawa ana Gusti liyane, panyipta kabecikan, sing kapisah saka Gusti, Panyipta kabecikan kabeh; ora, ora kaya ngono. Nanging kita kandha marang kowe manawa ana salah siji malaikat sing, saka karsa bebasé dhéwé, milih kanggo dhéwé apa sing mbebayani lan bertentangan karo kabecikan; lan, sawisé tresna marang iku, dhèwèké dhisik wiwit sengit marang Panyiptaé, Gusti, lan banjur marang manungsa uga. Dheweke banjur diparingi idin kanggo nguji kabecikan kita – apa kita ngupaya marang Gusti utawa nyerah marang godhongané; kowe wis kesasar déning dhèwèké, mula kanthi salah nyandhakaké tipuané marang Gusti sing pancèn tanpa dosa lan ora owah-owahan.

'Nanging,' sanggah gubernur, 'nabi kita Muhammad mulang yèn Gusti Allah kang Maha Kuwasa iku panyebab saben pakaryan ala sing ditindakake manungsa, kaya déné Panjenengané uga panyebab saben pakaryan becik.'

Kanggo iki para wali mangsuli:

Cetha yèn dhèwèké wis ngarang-ngarang Gusti liya kanthi goroh, kaya déné wong Yunani biyèn ngarang Agathodemon[2211] , lan meksa kowé nyembah Gusti sing durung tau ana lan ora bakal ana. Nanging kita ngerti Gusti Allah sing sejati lan ngakoni Panjenengané sing diwartakaké para nabi suci ing Prajanjian Lawas, lan para rasul suci Kristus ing Prajanjian Anyar—Pangripta kabèh sing becik; kita ora ngerti Gusti Allah liya.

Banjur gubernur kandha marang wong-wong mau:

'Apa kowe ora kepengin dina iki, bebarengan karo pangeran sing paling adil, protosymbol, ngaturake pandonga marang Gusti miturut adat iman kita? Amarga pancen kanggo sebab iki aku dikirim marang kowe. Aku ngerti ana sawetara ing antaramu sing sarujuk karo iki. Dene sing ora sarujuk, nalika padha weruh wong-wong iki diparingi ganjaran, bakal nyesel karo kekerasan atine sing sembrono.'

Kanggo iki, kabèh wali padha mangsuli kanthi swara siji:

Kita ndedonga marang Gusti Allah sejati supaya ora mung proto-simbol, pangeran panjenengan, nanging uga kabèh wong Saracen padha mbalèk saka ilusi kafiré Muhammad lan maringi pakurmatan lan ibadah sing pantes marang Gusti Allah siji, kaya sing diwartakaké para nabi lan para rasul Kristus. Kita ora bisa ninggalake pepadhang lan kanthi sukarela milih pepeteng.

'Ati-ati karo omonganmu, supaya ora kowe bakal nyesel mengko,' pangandikane gubernur, 'awit kowe ora bakal luput saka paukuman abot amarga perlawananmu.'

Nanging para wali mangsuli:

'Kita nyerahake nyawa kita marang Gusti kang Langgeng lan Adil, lan kita nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané nganti ambegan pungkasan; lan kita ora bakal nyimpang saka pracaya marang Panjenengané kang kita anut.'

Banjur gubernur manèh nyoba ngyakinaké para wali, kandha:

[2211] Yaiku Gusti Allah – sumber kabecikan lan kaburukan.

'Ing Dina Kiamat, anak-anakmu sing piatu lan garimu sing janda bakal dadi saksi nglawan kowe, amarga saiki kowe ora bisa ketemu karo wong-wong mau, amarga kowe ora netepi kersané pangeran lan nolak imané; yèn ora mangkono, pangeran agung kita mesthi wis maréntahaké raja kowe saiki, bocah enom kuwi, supaya ngirim garimu lan anakmu mrana marang kowe.' Nanging saiki uga, yèn kowé gelem nuruti kita lan ngakoni iman marang Nabi Muhammad, mula, kaya sing wis tak kandhakake, kowé bakal enggal ndeleng kabèh keluargané, lan nalika ndeleng mau kowé bakal bungah banget. Ing tanah Yunani, Theodora saiki mrentah bebarengan karo anaké sing isih cilik, Michael, lan dhèwèké ora bakal bisa nolak dhawuh saka Protosymbol agung kita. Babagan bandha lan harta, aja kuwatir, amarga upeti saka wong Mesir—sing bakal diparingake pangeran kita sing loman marang kowe, minangka kanca-kancane, sajrone setaun—bakal ndadekake kowe sugih banget nganti bandha ageng bakal tetep kanggo keturunanmu nganti sepuluh turunan.

Nalika krungu tembungé gubernur, para wali padha muni bareng kaya siji swara:

'Kutukna Muhammad lan kabèh sing ngakoni dhèwèké minangka nabi.'

Nalika para wali wis ngucapake tembung-tembung mau kanthi wani lan mbantah marang Gusti Allah, sang gubernur sing nesu langsung mrentahake prajurit bersenjata supaya nyekel saben wali, ngiket tangane ing mburine, lan nuntun kaya wedhus menyang panggonan paukuman. Nalika pirsani kahanan iki, akèh banget wong Saracen lan wong Kristen sing manggon ing antarané padha kumpul, kepéngin nyekseni matèné para martir suci.

Nalika para martir wis meh tekan Kali Efrat, gubernur nyaur salah siji martir sing mlaku ing sisihé, Santo Teodorus sing dijuluki 'Krater'—tegesé 'sing kuwat' utawa 'sing gagah'—lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe biyen dadi rohaniawan (kaya sing wis kita krungu bab kowe) lan, sawisé ninggalake jabatan suci, njupuk tombak, nganggo waja prang lan ngucurake getih manungsa ing peperangan. Nanging saiki kowe munafik ngakoni dadi wong Kristen, senajan nuranimu nyalahake kowe amarga wis suwe nolak iman Kristen; apa ora luwih becik kowe mbalèk marang ajaran Nabi lan Utusané Allah, Muhammad, lan nampa pitulungan lan panyelamatan saka pati saka dhèwèké, apamanèh merga kowe ora nduwé pangarep-arep utawa kapercayan marang Kristus, sing wis suwé kowe ninggalaké kanthi sukarela.

Nanging Theodore, martir sing gagah berani kanggo Kristus, mangsuli kanthi tegas marang gubernur:

'Panjenengan ngendika goroh, gubernur, kados kula sampun mbalik saking Kristus ingkang Gusti; kula namung ninggalaken para rohaniawan suci amargi kula boten pantes, mulane saiki, langkung saking sadaya wekdal, kula kedah nyawisake getih kula kanggé iman Kristus lan séda kanggé katresnan Kristus, supados Gusti kula ingkang welas asih saiki paring pangapura dhumateng dosa-dosa ingkang sampun kula tindakaken ing ngarsanipun. Yen abdi panjenengan mlayu saka panjenengan, banjur bali marang panjenengan, lan demi panjenengan ora ngreksa nyawane dhewe, mesthine panjenengan bakal maringi pangapura marang dheweke amarga wis mlayu biyen, amarga kasetyan sing wis dituduhake sakwise kuwi?

'Kados pundi kersa Panjenengan,' pangandikane gubernur, 'kula namung maringi dalan supados panjenengan saged uwal saking pati.'

Nalika para algojo Saracen narik pedhangé lan nyekel para martir suci, banjur nggawa saben wong siji-siji kanggo dipenggal sirah, Santo Teodorus Krater kebeneran lagi ngadeg ing sacedhaké Konstantin Patrisius. Teodorus wedi yèn Konstantinus, nalika nyekseni paukumané, bisa waé goyang lan wedi marang pati; mula dhèwèké wiwit nyemangati, kandha:

'Rungokna, Gusti, awit panjenengan ngluwihi kita sedaya ing pangkat lan kabecikan, pantes panjenengan dados ingkang sepisanan ing antawis kita dados martir, nyungkil sirah panjenengan dhumateng pedhang sadèrèngé sapa waé saking kita, kanggé Gusti panjenengan, lan dados ingkang sepisanan nampi makutha saking Yesus Kristus, Raja Swarga, kados panjenengan dipunurmati ngluwihi sedaya déning raja donya.

Nanging Santo Konstantinus mangsuli marang dhèwèké:

Luwih pantes kowe, wong sing duwé kawani kaya ngono, nindakake iki lan dadi sing pisanan nyawani uripmu kanggo Kristus; kowe bakal nduwé aku lan kanca-kanca liyané dadi pengikutmu.

Banjur Santo Teodorus ngaturake pandonga lan, nyerahake nyawane marang Gusti, nyedhak marang algojo lan kanthi bungah nampa pati martir sing mulya nganggo pedhang.

Sawisé dhèwèké, para wali liyané, miturut urutan lan pangkat jabatané biyèn, kaya diundang menyang jamuan kraton, padha maju siji-siji menyang pedhang, ora nuduhaké wedi mati, ora isin utawa pengecut, nganti gubernur kaget banget ndelok para martir padha lunga menyang pati kanthi kabungahan kaya ngono.

Mangkono patang puluh loro para martir suci padha ngakhiri uripé kanthi pati gagah kanggo Gusti, ing tanggal enem Maret.

Sawisé para martir suci padha dipatèni, pangeran Saracen mréntahaké supaya murtad sing wis kasebut, Vaditsis, dipatèni nganggo pedhang, kandhané:

Yen dhèwèké pancèn wong Kristen sejati, mesthiné ora pantes yèn dhèwèké mbalèkaké imané; lan yèn dhèwèké ora setya marang Kristusé, kepriyé dhèwèké bisa setya marang Muhammad kita? Yen dhèwèké wis dadi mungsuh kanca-kanca Kristené kanthi ngiyanati marang kita, mula yèn wektu kasangsaran teka, dhèwèké uga bisa dadi pengkhianat kita. Amarga wis ora setya marang bangsane dhéwé, apa dhèwèké bakal setya marang wong liya? Ora bakal.

Lan padha ngethok sirah pengkhianat terkutuk iki nganggo pedhang, lan kanthi mangkono dhèwèké nampa paukuman sing pantes saka wong-wong Saracen amarga pasedulurané marang wong-wong mau, nalika dhèwèké nyerahaké ing tangané kutha Kristen Ammorea sing mulya lan éndah.

Esuké, miturut dhawuh pangeran, mayit para martir suci patang puluh loro dibuwang menyang Kali Efrat. Mayit murtad sing wis dipatèni uga dibuwang menyang kali. Sawisé sawatara wektu, jasad para martir suci ditemokaké ing pinggir kali ing sisih liya, isih utuh, saben sirah nyambung karo awaké dhéwé, lan kabèh jasad padha nggladrah jejeg ing kamulyan. Nanging mayit murtad kuwi ditemokaké adoh saka para suci, lan sirahé ana ing jarak adoh saka mayité. Awak suci para wali dijupuk déning para wong pracaya lan dikubur kanthi pakurmatan, déné mayit lan sirahé pengkhianat sing jahat dipisah-pisah lan dipangan déning buaya. Kabeh iki, kamulyan tumrap Kristus Gusti kita, sing disembah bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Sawise nandhang sangsara ing donya demi Kristus, he para wanita sing nggawa mahkota lan taqwa, kowe wis diparingi panggonan ing swarga kanggo manggon ing kabungahan: amarga, kanthi ngalahake saben tipuan mungsuh lumantar lara lan getih saka tatu kowe, kowe maringi pangapura dosa marang wong-wong sing muji kowe saka dhuwur langit salawas-lawase.

Kontakion, Nada 2:

Lintang-lintang iman anyar kang kawangwang, kang kasangsaran kanthi semangat kanggo Kristus, kita kabeh pantes maringi mahkota kamulyan marang panjenengan, amarga panjenengan dadi perantara kita ing ngarsane Kristus, minangka tiang lan benteng iman Kristen.

Peringatan Sang Mulya Arcadius (lan para martir Julian lan Eubulus)

Dipepering ing tanggal 6 Maret

Santa Arkadius manggon ing pulo Siprus nalika pamaréntahan Konstantinus Agung. Wiwit isih enom, dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanggo asétisisme monastik lan nerusaké kaya ngono nganti jaman Julianus si Murtad[2212] , ing mangsa pamaréntahané dhèwèké séda. Dheweke dadi mentor para Kudus Julian Sang Tabib lan Evbul, sing, sawetara wektu sadurunge seda gurune, nandhang sangsara ing tangan Julian[2213] . Sawise nelongso amarga martir para muride, Santo Arkadius ngubur badan mulya mau, lan, ngetutake dheweke, piyambakipun, kanthi sih rahmat Gusti, ninggalake donya iki.

[2212] Konstantinus Agung, 306–337; Julianus si Murtad, 361–363.

[2213] Para wali Julian lan Evbul mati syahid watara taun 361; pangeling-elingé dirayakaké bebarengan karo Pangéran Arcadius.

20 Maret

7 Maret (Gaya Lawas)

Kematian para hieromartir suci Ephrem, Basil, Eugene, Elpidius, Agathodorus, Epherius, lan Capito, sing ngladeni dadi uskup ing Cherson ing pirang-pirang wektu

Perangan tanggal 7 Maret

[2214]Ing taun kaping nem belas saka pamaréntahan Diocletianus, Patriark Suci Sang Panggung ing Yerusalem, Hermon, ngutus akèh uskup menyang manéka nagara lan bangsa kanggo ngumumaké, manut tuladhané Para Rasul, Sabda Gusti Allah lan nginjili Kristus.

Rong saka para uskup iki, Ephrem lan Basil, teka ing tanah Taurica lan ing kene, ing kutha Cherson, padha makarya sawatara wektu, nginjili Gusti Allah sejati marang wong-wong sing durung ngerti Panjenengané lan padhangaké wong-wong sing kabut déning pepetengé panyembahan berhala Yunani. Sawisé kuwi, Santo Efrem, ninggalaké warga Cherson marang Santo Basil, lunga menyang wong-wong Skitia sing manggon ing sacedhaké Kali Donau; lumantar panginjilané dhèwèké ngowahi akèh wong ing kana dadi manut Kristus lan, sawisé nglakoni akèh sangsara lan susah payah ing panginjilan Injil, dipenggal sirahé ing dina kapitu wulan Maret.

Ing wektu sing padha, Santo Basilius, kanthi ngecam kaluputan wong-wong sing ora pracaya ing Cherson lan nuduhake dalan sing sejati marang kaslametan, ngundang nesune wong-wong: wong-wong jahat nyekel dheweke, nggebugi kanthi kejem lan ngusir dheweke saka kutha. Sawisé mundur menyang sawijining gunung, dhèwèké manggon ing guwa; gunung kuwi ana satus stadia saka Cherson[2215] , lan dijenengi *Parthenon,* sing artiné *'perawan',* amarga ing kana ana suci lan arca dewi Yunani—perawan. Nalika ana ing gunung iku, Santo Basil bungah ing roh amarga dianggep pantes nampa tatu lan pangasingan kanggo Kristus; dhèwèké nangis amarga kebinasaan jiwa manungsa sing diapusi setan, lan kanthi luh dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya padha tobat.

Sawisé suwe lumaku kaya ngono. Anak lanang siji-sijiné saka sawijining pejabat ing Cherson seda lan dikubur ing njaba kutha. Kanthi sedhih banget, wong tuwané lungguh ing sacedhaké peti mayité, nelongso lan nangis; lan wengi teka, nanging padha ora ninggalaké peti mayité anaké. Lan wasana, ing sawijining impen anaké sing wis seda mau muncul marang wong tuwané, kandha:

'Ngapa kowe padha sedhih amarga pati aku? Kowe ora bisa nggawa aku metu saka kéné kanthi urip, amarga déwa-déwa kita—patung tanpa nyawa sing digawé setan kanggo nyesatake manungsa lan ngrusakké—ora bisa nguripaké aku saka pati. Yen kowe padha kepengin mbalekake aku urip, mula nyuwunlah marang wong liya sing wis kowe pukul lan kowe usir, supaya dhèwèké ndedonga marang Gusti Allahé kanggo aku, lan pracaya marang Gusti Allah sing dhèwèké wartakaké: awit Panjenengané iku Gusti Allah sejati, sing nduwèni kuwasa marang sing urip lan sing mati, lan cukup kuwasa kanggo nguripaké aku manèh saka pati lumantar pandonga uripé wong sing wis kowe zolimi.

Sawisé tangi langsung, wong tuwané padha crita marang siji lan sijiné bab panglihatané lan padha gumun banget amarga panglihatané padha. Kanthi kabungahan sing tanpa wates, padha buru-buru menyang kutha lan nyritakake marang kanca-kancane bab pangandikane iku. Nalika esuk sumunar, padha wiwit nggoleki ing endi-endi wongé Gusti Allah mau, lan nemokake dhèwèké ing guwa sing wis kasebut mau. Panguwasa kutha, karo kabèh wargané, padha teka marang dhèwèké, banjur sujud ing sikilé sing suci lan nyuwun supaya munggahaké anaké saka pati.

[2214] Kaisar Romawi Diocletian mrentah wiwit taun 285 nganti 305. Sajrone 18 taun pamaréntahané, dhèwèké maringi idin marang umat Kristen supaya bisa ngakoni imané kanthi kabuka, nanging wiwit taun 303 dhèwèké miwiti nganiaya umat Kristen mau kanthi kejem banget.

[2215] Stadion iku satuan jarak Yunani, nilaine owah-owahan saka wektu ke wektu. Ing abad kaping telu Masehi, siji stadion dawane 184,97 meter utawa 87 hasta.

"Kepiye aku bisa nindakake iki, amarga aku wong sing dosa?" sanggah sang wali. "Nanging panjenengan bakal diparingi apa sing dijaluk yen panjenengan pracaya marang Gusti Allah sing tak wartakake, sing piyambak duwe kuwasa kanggo mbangkitake wong mati saka kubure."

"Yen anak kita diwenehi urip maneh," kandha wong tuwané pemuda sing seda, "kita bakal nindakake apa waé sing panjenengan kersakaké lan dhawuhaké, kanthi sakabehing manah."

Santa Basil saka Gusti munggah, lunga bareng karo wong-wong mau menyang kuburan, lan nalika watu tutup kuburan wis digulingake, dhèwèké mlebu ing jeroné, nggawe pratandha salib ing awak almarhum lan ndedonga marang Gusti lumayan suwe; banjur dhèwèké njupuk banyu, ngudharé, lan nyawurake banyu mau marang wong mati, nyuwun marang Trinitas Agung, miturut upacara Baptisan Suci. Sakwise kuwi, wong mati mau urip maneh lan wiwit ngomong, muji Gusti Allah. Kabeh wong sing ana kono padha ketakutan lan ngeri, dene wong tuwane kebak kabungahan sing ora bisa diungkapake. Kabeh wong padha sujud ing sikilé sang wali, nyebut dhèwèké agung lan ngakoni yèn Gusti Allah sing diwartakaké iku sejati lan maha kuwasa. Kanthi nggawa uskupé Gusti Allah, Sang Wali Basil, padha ngeteraké dhèwèké mlebu kutha kanthi pakurmatan ageng. Pangéran mau, bebarengan karo kabèh wargané, pracaya marang Kristus lan dibaptis; mangkono uga akèh wong, kalebu , sing wis nyekseni mujijat iki, padha gabung karo wong-wong pracaya. Mula Gréja Kristus wiwit tuwuh ing Cherson, déné candhi-candhi Yunani sing ora suci alon-alon dibubarake.

Ndeleng karusakan panggonan suci kuwi, setan nggerakake ati wong-wong Yahudi sing manggon ing Cherson, banjur padha nyurung wong-wong Yunani supaya mbrontak marang wong Kristen, utamane marang pamimpiné, Santo Basil, lan mateni dhèwèké.

'Yen gurué wong Kristen dipatèni, mula agama Kristen bakal gampang diancurake,' ujare.

Akèh wong jahat bersenjata padha nglumpuk: kanthi rame lan sorak-sorai, padha nyerang uskupé Gusti kanthi dadakan, narik metu saka gréja, ngiket sikilé, lan ngubengi dhèwèké, narik liwat dalan kutha, nggebuk nganggo tongkat lan watu lan nginjak-injak. Padha nyeret dhèwèké menyang panggonan ing ngendi wong Kristen wis ngedegaké tiang sing ana salib ing pucuké; ing kono, martir suci Kristus nyerahaké nyawa suciné marang Gusti Allah, seda dadi martir ing dina kapitu wulan Maret, ing dina sing padha nalika Santo Efrem dipenggal sirahé nganggo pedhang ing Skitia.

Awaké Saint Basil diseret metu saka gapura kutha lan dibuwang marang asu lan manuk. Awaké nganggur ing kana pirang-pirang dina tanpa dikubur; nanging, dilindhungi Gusti, awaké tetep utuh tanpa cilaka; nalika bengi, ana lintang kang padhang banget sumunar ing dhuwure badan martir iki, lan seekor srigala sing lungguh ing sacedhake ngreksa saka asu-asu, dene ing wayah awan ana manuk elang mabur ing dhuwure badan mau, nyegah manuk-manuk pemakan daging supaya ora nyedhaki, nganti wong-wong Kristen nyolong badan mau kanthi rahasia ing wayah bengi lan ngubur kanthi pakurmatan.

Sawisé Pembunuhan Santo Basilius Uskup, salah siji muridé nglayar menyang wewengkon Hellespont lan ing kana nemokaké telung uskup—Eugenius, Elpidius, lan Agathodorus—sing padha nyambut gawe ing panginjilan Injil; Padha dikirim kanggo mènèhi warta kabungahan déning Sang Kinasih Hermon, Patriark Yerusalem, bebarengan karo Para Kudus Efrem lan Basil. Sawisé nemokaké wong-wong mau ing kana, murid mau nyritakaké marang para uskup yèn Santo Basil wis séda, lan padha muji Gusti Allah, sing wis maringi mahkota martir marang abdi Panjenengané. Sawisé rembugan bebarengan, para uskup munggah kapal lan layar menyang kutha Cherson, kepéngin ngetutaké tuladhaé Santo Basil. Dhèwèké padha mwartakaké Kristus Allah ing Cherson, lan cacahé wong pracaya saya tambah saben dina. Nanging kaya setan wis nggugahaké wong Yahudi lan wong Yunani marang Santo Basilius, mangkono uga setan nggugahaké wong-wong mau marang para uskup iki; padha nglumpuk akèh-akèhé, banjur nyekel para uskup suci mau, ngiket, nyeret ing dalan, lan nggebugi nganggo tongkat lan watu, nganti para martir suci iku nyerahaké nyawa sing bener marang Gustiné. Awaké digawa metu saka kutha liwat gapura sing biyasané digunakaké kanggo ngubur wong mati, banjur ditinggal ing njaba tanpa dikubur supaya dipangan asu lan manuk; nanging wong Kristen, sawisé nyelundupaké kanthi rahasia, banjur maringi panguburan sing pantes. Tiga uskup suci, Eugene, Elpidius, lan Agathodorus, ngalami martir tanggal 7 Maret, setaun sawisé pambunuhan Santo Basil.

Sawisé pirang-pirang taun, nalika pamaréntahan Konstantinus Agung sing wis condhong marang agama Kristen, Uskup Eferius teka ing Cherson, uga dikirim déning Patriark Yerusalem. Ndeleng yèn wong-wong sing ora pracaya, kanthi kekejeman lan nesu, ngalangi panyebaran agama Kristen ing Cherson, Epherius mangkat

menyang Bizantium kanggo ketemu Kaisar Konstantinus lan ngajokaké keluhan marang wong-wong sing ora pracaya ing Cherson sing nindhes wong Kristen. Kaisar maringi idin marang wong Kristen supaya manggon ing Cherson kanthi bébas lan tanpa alangan, lan nganakake ibadah kanthi tebuka lan tanpa alangan kanggo kamulyaning Gusti Allah; dhèwèké uga mréntahaké supaya kabèh sing ngalangi wong Kristen diusir saka kutha. Kanthi prentah kaisar iki, Santo Efrem wangsul menyang Cherson lan nggembirakake banget umat Kristus, dene wong-wong sing ora precaya dadi sedhih lan kuciwa. Sawise mbangun gréja Kristen ing kutha lan ngatur kabeh kanthi tertib, uskup mau mangkat maneh menyang kaisar kanggo nyatakake panuwun amarga kabecikan iki. Ing lelampahan bali, piyambakipun lara lan sawisé nglayar nganti pulo Aasa, piyambakipun nemu pungkasaning gesang donya lan wiwitaning gesang langgeng. Para umat ngubur dheweke lan ngedegake tugu ing kuburane; wit-witan dhuwur sing tuwuh ing kana dadi pratandha kuburan sang suci saka adoh. Pangliyané Santo Efrem kelakon ing dina kapitu wulan Maret, ing dina sing padha para uskup sadurunge uga seda minangka martir.

Para umat Kristen padha meratapi almarhum suwene wektu; banjur padha ngandhani Raja Konstantinus babagan seda uskupé lan nyuwun uskup anyar kanggo nggantèkaké panggonané. Kapiton sing pinaringan berkah, Uskup Gréja Cherson, dikirim kanggo nggantèkaké Ephraim, lan para umat nampani kanthi kabungahan. Akèh wong sing ora precaya uga padha kumpul; nalika nyedhak uskup anyar sing teka, padha nyuwun pratandha mujijat minangka bukti kasunyatan imané, supaya padha precaya uga.

"Mangkono mujijat iku," ujare wong-wong mau, "muga-muga pawon geni gedhe diuripi, banjur uskup Kristen mlebu ing kono; lan yen dhèwèké ora kobong lan isih urip, kita kabèh bakal dibaptis."

Santo Kapiton, percaya marang Gusti, sarujuk karo panjaluk mau lan mrentahake supaya digawe tungku gedhe. Sawisé pawon kuwi kobong banget, uskup suci mau, ing ngarsané wong akèh, nganggo omophorioné[2216] lan ndedonga marang Gusti kanthi pangabdian sing jero, supaya Panjenengané nampilaké kuwasa ilahi, kaya sing wis tau ditindakake ing pawon Babilonia[2217] kanggo meyakaké wong-wong sing ora precaya. Sawisé pandonga sing suwé lan sawisé krungu seruan diakon sing dirungokaké kabèh: 'Ayo padha merhatos', sang wali mlebu ing pawon geni lan ngadeg ing kobongan watara sak jam, ndedonga lan ngulurkake tangané menyang langit, lan ora ngrasakaké cilaka saka kobongan geni sing gedhé; banjur, sawisé nglumpukaké arang panas ing peltus-é[2218] , dhèwèké metu tanpa cilaka ing ngarepé wong akèh. Ndeleng mujijat sing paling mulya iki, kabèh wong kebak rasa gumun lan ajrih; amarga padha weruh yèn sandhangan sang wali ora kena kobongan, lan jubahé sing kebak arang geni tetep utuh tanpa rusak.

"Siji Gusti," ujare wong-wong kanthi swara banter, kaya nganggo siji swara, "Gusti Kristen, agung lan kuwasa, sing wis nylametake abdi Panjenengané tanpa cilaka ing pawon geni!"

Banjur sakabehing Cherson lan tanah iku padha nampa iman Kristen, amarga wis yakin marang kabenerané lumantar mujijat agung iki. Mujijat iki dilaporaké marang Kaisar Konstantinus Agung lan diceritakaké marang para bapa suci ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea[2219] , lan kabèh wong, nalika padha memuji Gusti, padha gumun marang iman gedhé lan semangaté Santa Kapiton marang Gusti.

Sawisé sawetara taun, Santo Capiton mangkat saka Cherson menyang Konstantinopel; ana badai, lan prau kaseret ombak tekan muara Kali Dnieper; ing kana, wong-wong sing ora pracaya lan wong-wong duraka ngrampok prau lan nyekel kabèh sing ana ing prau, nalika uskupé Gusti Allah, Capiton, klelep ing banyu.

Panjenengané séda minangka martir ing tanggal 21 Desember, nanging élingan panjenengané kalebu ing antawis para hierark suci Cherson sing séda ing tanggal 7 Maret. Roh suci panjenengané nyawiji karo roh-roh mau ing swarga, lan kabèh pitu uskupé Gusti Allah, uskup-uskupé Kherson, kaya pitu malaikat utama[2220] , padha ngadeg bebarengan ing ngarsané Tritunggal Paling Suci—Bapa, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah—ngluhuraké Panjenengané bebarengan karo kabèh para wali salawas-lawase. Amin.

[2216] *Omophorion* iku kain dawa sing nggawa gambar papat salib, dipasang ing pundhak lan ngglantung ing ngarep lan mburi; tanpa omophorion, uskup ora bisa nindakake upacara suci. Ing makna simbolis, iki makili wedhus sing ilang (manungsa) sing dislametake saka karusakan dening Gembala Apik (Gusti). Lukas 15:5.

[2217] Bab panyelamatan mujijat Ananias, Azariah, lan Misael saka geni – Dan. 3.

[2218] *Phelonion* iku busana uskup lan imam; wujude bunder lan tanpa lengan.

[2219] Konsili Ekumenis Kapisan dianakake ing taun 325 lan dumadi saka 318 uskup. Konsili iki ngecam ajaran sesat Arius, sing mulang yèn Putraning Allah ora padha karo Allah Rama; ing konsili sing padha, tanggal perayaan Paskah Suci ditemtokake kanthi cetha.

[2220] Asma-asmane yaiku: Michael, Gabriel, Raphael, Uriel, Salaphiel, Jehudiel lan Jeremiel.

Kontakion, Nada 2:

Dina padhang wis sumunar kanggo para panggembala sing ngembala kanthi padhang ing Kherson, sing perayaane kita rayakake, sawise nandhang sangsara kanggo wedhusé Kristus. Para Martir Suci, ndedonga marang Kristus, Panggembala Agung, supaya Panjenengané maringi kita papan ing antarané wedhusé, supaya kita bisa nyuwun marang panjenengan: Sugeng, para bapa suci, sing nyawisake getihmu kanggo Kristus.

Peringatan Sang Emilian sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 7 Maret

Ana sawijining priya ing Roma sing jenenge Victorinus; wiwit enom dhèwèké akèh dosa, nanging sawisé tuwa dhèwèké sadar lan kelingan dosané, banjur gemeter mikir paukumané Gusti Allah. Sawisé teka ing salah siji biara suci lan nyuwun marang abbot supaya nampa dhèwèké, dhèwèké nyingkirké kabèh ikatan marang donya iki lan dadi biksu; dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé sakabèhé kanggo andhap asor lan patuh, netepi kabèh dhawuh sing diwènèhaké lan nglakoni paugeran marang awaké dhéwé awan lan bengi. Ing urip biksunya, dhèwèké diparingi jeneng Emilian. Tansah ngreksa pangeling pati ing atiné lan tansah siyap ngadhepi Pangadilan kang Wedi saka Gusti lan kanggo nglaporake dosané ing dina paukuman, Emilian urip kanthi ajrih marang sangsara langgeng ing Gehenna; liwat ajrih iki dhèwèké nganti ngentèkaké lan ngerotaké awaké nganti sakabèhé komunitas biara, sing manggon ing biara amarga katresnan marang Gusti, padha gumun marang panguripan daging sing gedhé banget, andhap asor, lan pakaryané. Lan kabèh padha nyoba niru cara uripé lan nyawiji ing pakaryané sing manut, supaya lumantar pangapuran sing abot kuwi bisa mbusak dosané; padha weruh saben dina dhèwèké nahan luwe lan ngelak, nyembah ing lemah, turu sethithik, lan nyiksa sarta ngremuk awaké dhéwé – lan saka kuwi padha éntuk paédah gedhé.

Biara ing ngendi Emilian manggon dibangun ing gunung sing dhuwur, sing ana guwa ing salah siji lerengé; lan wis dadi kabiasaan Emilian sing suci kanggo nyusup metu saka biara ing tengah wengi, tanpa ana sing ngerti, menyang guwa iki lan ndedonga ing kana karo luh sakwengi nganti Matins.

Wektu lumantar suwe; sawijining dina sang abbot nemoni Emilian nalika dhèwèké arep ninggalake biara ing tengah wengi. Amarga ora ngerti kenapa sedulur iki ninggalake biara, sang abbot ninggalake selé, ngetutaké kanthi rahasia lan, nalika weruh yèn dhèwèké wis mlebu guwa, ngadeg cedhak guwa lan mutusaké ngentèni nganti metu, supaya bisa takon kenapa dhèwèké mlebu guwa. Sawisé sawatara wektu, cahya swarga sing luwih padhang tinimbang sinar srengéngé dumadakan madhangi gunung kuwi, lan sang abbot weruh Sang Emilian sing kinurmatan lagi ngadeg ing guwa kanthi tangané nglebar munggah, ndedonga marang Gusti; lan cahya swarga kuwi mudhun ing sirahé wong sing pinaringan berkah kuwi. Ndeleng kahanan iki, sang abbot kroso wedi lan ngeri; nalika bali menyang biara, dhèwèké mlayu ketakutan, meh ora bisa nyandhak sikil siji sadurungé sikil liyané amarga ngeri banget. Nalika tekan gapura biara, dhèwèké krungu swara saka swarga kandha:

'Emilian, dosamu wis diapura.'

Abas dadi luwih wedi; dhèwèké mlebu selé lan meneng ngentèni esuk. Kanthi kepéngin supaya sedulur-seduluré éntuk manfaat saka iki, abas sawisé Matins ngadhepi Emilian ing ngarep kabèh lan takon:

'Kowe ana ing endi bengi wingi, sedulur?'

Romo iku, kanthi ngadhep marang abas, mangsuli:

Aku ngaso sakwengi ing biara, bareng karo sedulur-sedulur.'

Nanging abbot ngélarani lan ngélingaké supaya ora nyumputaké sih-rahmaté Gusti sing diparingaké marang wong sing tenanan tobat. Emilian kapaksa mbukak rahasia mau marang kabèh komunitas: carané padhang lan swara mudhun marang dhèwèké saka swarga, saka pangastané sih-rahmat. Banjur abbot wiwit ngandika marang komunitas:

'Rungokna, sedulur-sedulurku sing tak tresnani. Gusti Allah ingkang Maha Agung saged ngapura dosa sedulur punika sanadyan meneng kemawon, nanging kanggé kita—supados manah kita kagugah kanggé tobat—Panjenenganipun ngutus pitulunganing sih kurnia ing wujud pepadhang, saha swaranipun, supados kita ugi saged

mangertos lan ngluhurake sih kurnia lan katresnanipun Sang Maha Agung dhumateng manungsa, ingkang saged nyedhak dhumateng tiyang ingkang saestu tobat.

Sawisé mangertèni yèn dosané wis diapura, Sang Mulya Emilian nglampahi sésa uripé kanthi kabungahan rohani lan pindhah menyang Cahya Sing Ora Bisa Dicapai kanggo ngrungokaké swara kabungahan lan kabagyané wong-wong sing bener, sing padha bungah ing panggonan swarga salawas-lawase.

Peringatan Sang Paulus Pangakuan

Dirilisaké tanggal 7 Maret

Santa Paulus iku Uskup Plusiada[2221] nalika bidah ikonoklas muncul ing Gréja. Ndeleng carane mungsuh-mungsuh ikon suci nesu marang iman Kristus, carane padha nyimpangake piwulang para Rasul suci, sepira ngremehake ikon-ikon sing kinurmatan, lan sepira cacian sing diucapake marang ikon-ikon mau, Sang Kinurmatan ngadeg nglawan wong-wong mau kaya prajurit Allah sing menang lan ngalahake wong-wong mau nganggo tembung-tembung Kitab Suci kaya panah. Kanggo iku piyambakipun nglampahi panganiayaan, pangasingan, lan sakabehing sangsara ing gesang. Ing antaraning pakaryan gagah kuwi, piyambakipun kanthi tentrem nyerahake nyawane marang Gusti lan mlebu ing Karajaning Swarga, ingkang sanget dipun tresnani[2222] .

Crita Sang Pertapa sing Gusti Paring Pangertos Babagan Nasib Wong-wong sing Nampa Sada

Dipeperingati tanggal 7 Maret

Ana sawijining pertapa sing banget dihormati ing biarané, amarga wis nglakoni urip suci wiwit isih enom. Sawise nilarake kabèh kesenengan donya, dhèwèké nyumput ing sel sempit lan ngabdi marang Gusti, nglarani dagingé liwat puasa lan jaga bengi kabèh, ndedonga marang Gusti Pangeran kanggo dhèwèké dhéwé lan kanggo sak donya, lan nglatih pikirane kanthi merenung bab Gusti. Ing wektu-wektu tartamtu dhèwèké nampa panganan sithik saka tangan panitèn biara; lan saka kado-kado sing dikirim Gusti lumantar sedulur Kristen ing biara—emas, pérak, panganan, lan anggur—dhèwèké ora nate njupuk apa-apa kanggo dhèwèké dhéwé.

Dheweke tau nduwé panglihatan babagan wong-wong sing nampa sedekah: ing sawijining wektu, magistrat kutha teka menyang biara kuwi kanggo maringi sedekah, lan maringi saben wong koin perak[2223] . Dheweke nyedhaki pertapa, nggawa koin emas[2224] , lan ngajak supaya nampa; amarga isin marang wong mulya iki, sang tuwa nampa koin emas mau lan nyimpen ing sakune.

Ing wayah bengi, sawisé ngrampungaké rutinitasé kaya biasané, sang tuwa nglempèkaké awaké ing tikar[2225] , arep turu sakedhik. Banjur katon marang dhèwèké yèn dhèwèké ana bareng sedulur-sedulur ing biara kuwi ing sawijining lapangan amba; kabèh lapangan kuwi kebak duri, lan ana sawijining priya enom (iku Malaikaté Gusti) kandha marang para biksu ing biara kuwi:

'Panènna duri.'

Wong enom iku nyedhaki dhèwèké (pertapa) lan kandha marang dhèwèké:

'Siapna awakmu lan paneni duri.'

Nanging nalika sang resi wiwit nolak, Malaikat kandha:

'Kowe ora kena nduwé alesan, awit wingi kowe mèlu karo para biksu liyané sing nampa dhuwit pérak saka pecinta Kristus kuwi; kowe njupuk dhuwit emas, mula kowe kudu kerja luwih abot tinimbang wong liya,

---

[2221] Kutha Plusiada, sing dikenal minangka Prusias nganti abad kaping 7 lan diadegaké déning Hannibal, dumunung ing Bithynia, sawijining provinsi Romawi ing sisih lor-kulon Asia Minor.

[2222] Paulus sing Kinurmatan seda watara taun 860.

[2223] *Koin* perak – koin perak sing nilaine owah-owahan saka wektu ke wektu. Ing jaman Sang Juruwilujeng, koin perak regane watara 80 kopeck.

[2224] *Zlatnica* umume yaiku koin emas kanthi nilai sing ora pasti.

[2225] Kasur para bapa padang pasir kuna lan para asket biasane mung tikar, sing paling kerep digawe saka alang-alang.

ngundhuh duri, kaya wong sing nampa upah luwih gedhé.' Durusi sing kok deleng iku pakaryané wong sing maringi sedekah marang kowe wingi; mula mangkat lan petikna bareng wong liya.

Nalika dhèwèké tangi lan merenung bab apa sing wis dideleng, sang pertapa krasa sedhih banget lan langsung ngutus wong sing wis maringi sedekah mau, nyuwun supaya mbalèkaké koin emasé. Nanging wong Allah kuwi ora gelem mbalèkaké lan kandha marang sang pertapa:

'Simpen wae, Bapa, utawa wenehana marang sapa wae sing panjenengan kersa.'

Banjur sang resi kandha marang dhèwèké:

Aku ora kepéngin ngundhuh duri saka dosa wong liya nalika aku ora bisa mbusak duri dosaku dhéwé.'

Banjur dhèwèké mbuwang koin emas mau metu saka selé lan nutup jendhela.

Sawisé ngerti alesané sang resi nolak sedekahé, wong iku banjur ngowahi uripé lan wiwit maringi sedekah akèh marang wong mlarat lan sing butuh, éling yèn miturut Kitab Suci, dosa-dosa dibersihaké lumantar sedekah lan pracaya[2226] .

21 Maret

8 Maret (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Theodoret, Imam-Martir Suci saka Antiokia

Peringatan tanggal 8 Maret

Kaisar Agung Konstantinus lan putrané Constantius ngedegaké gréja katedral sing megah lan dihias kanthi mewah ing Antiokia, Siria. Ing antarané wong akèh, gréja iki kondhang minangka *'Greja Emas',* amarga digambar kanthi seni nganggo emas lan dihias nganggo mozaik sing kinclong karo emas; pérangan ndhuwuré uga kabèh dilapisi emas; piranti gréja tanpa cacah kabèh digawe saka emas lan pérak murni. Para kaisar maringi tanah ageng kanggo ndhukung akèh rohaniawan gréja. Ing antarané rohaniawan gréja agung iki ana Santo Theodoret, sawijining presbiter; dhèwèké dipercaya njaga piranti-piranti gréja, piranti liturgi, lan kabèh kasugihan gréja. Wiwit enom dhèwèké wis nglakoni urip sing luhur lan ngreksa iman sing sejati ing atiné, nepaki tembung Kitab Suci: 'Amarga *nganggo atiné manungsa pracaya kanggo kabeneran, lan nganggo tutuké ngakoni kanggo kaslametan'* (Roma 10:10).

Liwat puasa, pandonga, sedekah, perhatian marang kaslametan nyawa manungsa, lan pangabdian imam sing tanpa cela, dhèwèké nyenengaké Gusti Allah.

Nalika putrané Konstantinus, Constantius, seda, pangkaté diganti déning Julianus si Murtad. Nalika munggah tahta, dhèwèké wiwitané ngetokaké yèn dhèwèké wong Kristen sing taat lan mbebasaké para uskup sing wis diasingaké déning Raja Constantius amarga kesalehané; nanging sawisé kuwasaé mantep, dhèwèké kanthi terang-terangan mbantah Kristus ing ngarsané kabèh, sing sakdurungé wis suwé ditolak sacara rahasia, amarga wis nyerah marang setan lan sihir. Lan dhèwèké wiwit nganiaya Gréja Kristus; lan sanadyan dhèwèké ora ngancuraké kabèh umat Kristen tanpa kecualian, paling ora dhèwèké nyekel, nyiksa, lan matèni para pamimpin, rohaniawan, lan pejabat awam; dhèwèké nyopot gréja-gréja Gusti Allah saka umat Kristen lan ngowahi dadi pura kanggo arca-arcaé; dhèwèké ngrampas kabèh kagungan Gréja lan ngumumaké, wong sengsara kuwi:

'Ora pantes wong Kristen nduwé bandha apa waé, awit Kristus paring dhawuh supaya padha mlarat, ngendika: "Aja padha nduwé emas utawa pérak."'

Ing wektu sing nggegirisi iki, Katedral Antiohia—sing dikenal minangka *'Gereja Emas'* amarga kaendahane—uga dirusak*;* kabèh hiasan sing larang regane dijupuk menyang kas kraton, harta gereja dirampok, para rohaniawan diusir, lan Santo Theodoret disiksa nganti mati syahid.

Kedadéyané kaya mangkéné. Raja Julian nduwé paman sing jenengé uga Julian, adhine ibu; dhèwèké diangkat dadi gubernur lan panganiaya ing provinsi-provinsi wétan. Julian iku, pamané raja, biyèn wis dadi wong

[2226] Lukas 11:41; Tobit 12:9; Sirakh 3:30.

Kristen, nanging merga kepéngin nyenengaké ponakané, Raja Julian sing murtad, dhèwèké mbalèkaké Kristus lan nyembah berhala. Dheweke teka ing Antiokia luwih dhisik tinimbang sang raja, digandheng karo pejabat kraton liyane sing jenenge Felix, sing ngurusi kas kraton. Amarga ngerti yèn ana bandha akèh ing gréja katedral, Julian nyekel pangreksa gréja, presbiter sing kaberkahan Theodoret (nalika para rohaniawan liyané, amarga wedi, kabèh padha mlayu lan ndhelik ing endi waé); mulané dhèwèké nyoba nyekel dhèwèké, amarga dhèwèké nyekel busana liturgi gréja ing tangane. Sawisé njupuk kunci saka dhèwèké, lan sawisé ngiket dhèwèké kanthi kenceng lan ngurung dhèwèké, Julian, bebarengan karo bendahara kraton Felix lan pasukan bersenjata gedhé, mlebu ing Gréja Allah kanggo nyekel hiasan-hiasané, emas lan pérak, lan kabèh barang berharga, lan nambahaké mau ing kas kraton. Mlebu ing papan suci Gusti kaya maling lan perampok, kanthi wani gedhe lan tanpa isin-isin, dheweke ngrampok kamulyan gréja, nindakake kekerasan marang papan suci Gusti lan ngotori iku! Wong sengsara kuwi malah wani ngompol ing ngarepé langsung pangastané Gusti Allah; lan nalika piranti gréja digawa metu saka altar lan diselehaké bebarengan ing lemah, dhèwèké lungguh ing ndhuwuré kanthi ngina, ngucapaké cacian lan fitnah marang Gusti kita Yesus Kristus saka lambéné sing najis. Salah siji wong sing ana ing kono, jenenge Vzoi, ngelingake dheweke supaya ora nindakake desekrasi tanpa isin marang sucié Gusti lan ora ngina Kristus. Nanging dheweke nggebuk sirahé kanthi kenceng lan kandha:

'Wong Kristen ora nduwé Pangayoman Ilahi, lan padha bener-bener ora oleh pangayoman iki.'

Sawisé ngrampok lan nginjak-injak gréja Allah, panguwasa sing ora pracaya marang Gusti ngalihake perhatiané marang panyiksaan abdi Gusti, Santo Theodoret. Nalika dhèwèké digawa kanthi diiket ing ngarepé pangadilan sing ora pracaya marang Gusti, Julian kandha marang dhèwèké:

'Theodoret! Napa, nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus, kowe ngrusak candhi-candhi déwa kuna, ngias kuburané wong mati, lan mréntahaké supaya gréja dibangun ing dhuwuré?'

Wong suci mau mangsuli:

'Gereja-gereja suci lan kuburan para wali wis dibangun lan dihias déning para leluhur kita, amarga Gusti Allah wis ngluhuraké para wali Panjenengané, sawisé Panjenengané dianggep pantes; nanging kowe, panguwasa, aku gumun yèn kowe wis mbalik saka dadi wong Kristen dadi panyembah berhala.'

Panguwasa banjur mrentah supaya wong suci iku dipukul ing pasuryan.

'Kowe lagi dosa, Julian,' kandha sang wali marang dheweke, 'kowe nyebut arca watu lan arca kayu iku dewa.'

Banjur penyiksa mrentahake supaya sang wali digundhulake, digantung ing wit, lan digores kabeh awaké nganggo cakar wesi. Padha nggosok awaké telung jam, getih mili kenceng, nanging pasuryané sang wali sumunar kabungahan, kaya ora ngrasakaké lara babar pisan. Lan penyiksa kandha marang dhèwèké:

'Wong sengsara, sembelihna kurban marang para déwa, lan aku bakal mbebasaké kowé saka utangmu marang tanah greja, sing wis kowé rusak parah. Nanging yèn kowé ora sembelih kurban, kowé bakal mbuwang nyawamu liwat pati kasar.'

Wong suci mangsuli:

'Kowe sing terkutuk, kowe sing ora manut hukum lan rajamu, amarga kowe wis ninggalaké Kristus lan nyekel Antikristus, lan kowe kudu kobong ing geni langgeng; nanging aku ora nduwé utang apa-apa marang sapa waé kejaba marang Gustiku Yesus Kristus, ing ngarsané aku nduwé kawajiban njaga iman sing sejati nganti ambegan pungkasan.'

Manèh penyiksa kuwi ngendika marang dhèwèké:

– Teodoret! Kowe bakal nampa akèh pakurmatan lan emas saka aku, yèn kowe gelem nyelakaké dukun sihir sing disalib kuwi sing kowe sebut Putraning Allah.

Martir suci mau mangsuli:

'Muga-muga emasmu kowe gawa menyang ruin[2227] mu; nanging aku nyandhak pangarep-arep marang Gustiku, sing maringi para abdi-abdi-Nya berkah kang langgeng tinimbang kang fana, lan kang langit tinimbang kang donya.'

Lan penyiksa mrentahake supaya iga martir dipanggang nganggo loro lilin. Nalika padha miwiti nglilir dheweke, dheweke ngangkat pandangane menyang langit lan miwiti ndedonga – lan langsung loro abdi sing lagi

[2227] Kisah Para Rasul 8:2. Tembungé Rasul Petrus marang Simon ahli sihir, sing kepéngin tuku karunia Roh Suci nganggo dhuwit.

nglilir dheweke tiba ing lemah, mati. Julian lan wong-wong ing sacedhake mrentahake supaya abdi-abdi mau diangkat kanthi ati-ati saka lemah, lan kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe ninggalaké wong Kristen sing ora pracaya marang Gusti supaya kobong, déné kowe padha turu lan lalai?'

Para abdi dalem, sawisé waras, mangsuli marang sang penyiksa:

'Yen kowe ora bisa ndeleng kepiye Malaikat Gusti ngreksa abdi Gusti, mula kowe iku jahat lan wuta atimu. Delengen, ana papat Malaikat sing lagi ngomong karo dheweke, lan padha kanthi tegas nglarang kita nyentuh awaké sing mulya. Wong kang ngina! Aja ngucap tembung kosong, nanging ngertia yèn Gusti Allah wong Kristen iku agung, lan saiki kita pracaya marang Panjenengané.'

Kanthi isin banget, sang penyiksa mrentahake para abdi iki supaya dibuwang menyang jeroné segara. Nalika padha digawa arep dilelebake, sang martir suci Kristus muni marang wong-wong mau, kandha:

'Mlaku kowe ing lelampahan sing pinaringan berkah kanthi tentrem, anak-anakku; lan aku uga bakal ngetutake kowe lan bakal bungah bareng kowe ing kabungahan langgeng ing Karajan Swarga.'

Lan para abdi iku seda klelep, amarga dianggep pantes nampa mahkota martir saka Kristus Gusti, kang wis padha pracaya marang Panjenengané. Nalika pamaréntah jahat iku terus nyedhak marang martir suci Theodoret, dhèwèké muni:

'Tawaranna kurban marang para dewa.'

Kanthi kebak roh nubuat, sang wali ngendika marang dhèwèké:

'Kowe, sing paling jahat lan terkutuk saka kabèh manungsa, bakal nggerogoti ususmu dhéwé, lan ora suwe manèh kowe bakal ngusir rohmu sing najis kanthi kasar lan mbuwangé menyang geni langgeng; mangkono uga, raja kowe sing paling ora patuh hukum, ora suwe sawisé kowe, bakal mati ing tanah Persia; kapapakaké déning tangan kang ora katon, dhèwèké bakal dibuwang menyang Gehenna kang kobong. Wéngku yèn pakaryanmu ora bakal kasil, awit pungkasanmu wis cedhak, lan karusakanmu ora turu.

Amarga ora tahan nampa tembung-tembung saka sang wali, sang penyiksa sing jahat banjur mrentah supaya sirahé dipotong langsung, lan sang wali nampa pati kanthi bungah, ndedonga marang Gusti kanggo dhèwèké lan kanggo sak donya, lan sawisé dipukul sirahé nganggo kapak, dhèwèké séda.

Sawisé ngubur awaké sing mulya, para wong setya nyimpen ing atiné tembung ramalan sing diucapaké kanthi kasangsaran marang sang penyiksa, lan padha ngentèni kabenerané. Lan lumantar wektu, loro-loroné Julian, paman lan ponakan, ora suwé banjur padha mati ing a . Julianus, pamané kaisar lan panguwasa provinsi wetan, sing wis matèni Santo Theodoret, lara wiwit nalika dhèwèké ngotori pangkuané Gusti Allah nganggo urin lan nginjak-injak piranti suci, ngina barang-barang suci lan ngutuk Kristus. Sakwisé kuwi, ulat wiwit metu ing bagéan pribadiné; cacing-cacing mau nggerogoti saka njero, lan saben dina laraé saya parah. Tabib-tabib paling trampil wis nyoba ngobati, nanging ora ana asilé; saben jam kahanané saya memburuk, amarga cacing-cacing mau saya akèh lan mangan awaké, sing wis kena tangan sing adil saka Gusti Allah. Lan tembungé sang wali marang sing nyiksa iku kelakon: 'Kowe bakal nggerogoti ususmu dhéwé', amarga nalika ususé mampet, cangkemé sing ngina dadi saluran ambu busuk: mangkono, dipangan cacing, dhèwèké muntahaké kabecikan jiwané sing terkutuk. Mangkono uga kancané, Felix, sing mimpin kasultanan, ora luput saka paukuman Gusti sing cepet: amarga paukuman Gusti, ususé rusak parah, lan getih mili awan bengi kaya banyu mili saka cangkemé sing ngina, lan ora suwé dhèwèké mati, nyerahaké nyawané sing terkutuk menyang Gehenna kanggo salawas-lawase. Nalika Raja Julian sing jahat teka ing Antiochia lan krungu bab iki, dhèwèké ora wani nginjak-injak relik martir suci Bavila sing ana ing Daphne Apollo, nanging dhèwèké mréntahaké wong Kristen supaya ngusir saka kono – kaya sing kacathet ing uripé sang suci iki, tanggal 4 September. Mengko, Julianus murtad, sawisé mangkat arep perang nglawan wong Persia, mati ing kana, persis kaya sing wis dipratélakaké déning martir suci Kristus, Theodoret[2228] . Nalika ndeleng prakanyatan ramalané, para wong pracaya memuji Kristus, Gusti Allah sejati, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Putra salawas-lawase. Amin.

[2228] Yulianus kena panah sing ditembak déning wong Persia. Nalika ngrasa yèn pati wis cedhak, dhèwèké nyelehaké tangané ing tatu, njupuk sethithik getih, mbuwang menyang udara lan kandha, kaya ndelok Kristus sing wis disiksa ing ngarepé: 'Sampeyan wis menang, wong Galilea!' (363 M)

Peringatan Sang Mulya Theophylact, Pangakun Iman, Uskup Nicomedia

Dirilèkaké tanggal 8 Maret

Ing jaman semana, nalika Gréja diganggu déning bidah ikonoklasme[2229] , wong saleh Theophylact teka ing Konstantinopel saka tanah Wétan lan dadi raket karo pepadhangé Gréja, Santo Tarasius – ing wektu kuwi isih dadi awam lan sénator, pangurus utama babagan rahasia ing kraton kaisar. Sawisé seda sang maharaja ikonoklastik Konstantinus Kopronimus[2230] , putrané Leo[2231] munggah tahta bareng karo ibuné Irene; Paus Paulus, sing dikenal kanthi jeneng Sing Asih, kanthi sukarela nyerahake jabatané, lan ing panggonané Santo Tarasius diangkat dadi patriark; dhèwèké ngadani Konsili Ekumenis Kapitu lan ngutuk bidah ikonoklasme[2232] . Ing wektu kuwi, Theophylact sing Kabegjan, bebarengan karo Michael saka Sinad, ninggal donya, njupuk sumpah monastik lan dikirim dening Sang Kasucian Tarasius menyang sawijining biara sing dibangun ing pesisir Segara Ireng: ing kana, nalika padha nglakoni tugase monastik, padha unggul ing kabecikan lan entuk kawani ing ngarsane Gusti nalika padha ndedonga.

Wektu iku mangsa panèn, lan ana gelombang panas sing nggegirisi; wong-wong padha lempur amarga ngelak banget. Para wali padha ndedonga marang Gusti, lan wadhah tembaga garing wiwit mili banyu kanthi cukup kanggo nyukupi kabutuhané. Mangkono Gusti nepaki kersané wong-wong sing wedi marang Panjenengané lan merhatosi pandongané! Mukjizat iki padha karo mukjizat kuna sing kelakon ing ara-ara samun, nalika Gusti Allah ngetokake banyu saka watu kanggo umat Israel sing ngelak (Kaluwihan 17:6), lan uga karo mukjizat liyane, nalika kanggo Simson, sing meh mati ngelak, balung garing rahang keledai dadi mata banyu urip (Hakim-hakim 15:19). Nalika para Bapa sing kinurmatan Theophylact lan Michael sumunar kaya lintang lumantar gesangé sing sholeh, Panjenengané Sang Patriark Tarasius nganggep yèn dhèwèké pantes nampa jabatan episkopal sing luhur; sawisé nglantik loro-loroné, piyambakipun ngutus Michael menyang Sinai lan ngangkat Theophylact sing pinaringan berkah dadi uskup Nicomedia. Pangayoman sing dituduhake Santo Teofilaktus marang wedhusé Kristus ing Nikomedia, lan kepeduliané marang wong mlarat, anak yatim, lan janda, kabuktèkaké déning gréja-gréja, rumah sakit, lan pangungsèn sing diadegaké, uga déning akèh tumindak welas asih sing ditindakake saben dina. Dheweke piyambak nglayani wong lara, wong wuta, wong lumpuh, lan wong cacat; muter-muter ing panti asuhan lan alun-alun kutha karo kendi banyu anget, dheweke ngumbah lan ngresiki wong kusta sing ditemoni nganggo tangané dhéwé, ora ngirit tenaga kanggo nglayani wong-wong mau.

Sawisé seda Sang Tarasius ingkang Maha Suci, Nikiforos ingkang Wicaksana njabat minangka Patriark Gréja Konstantinopel; banjur prahara bidah ikonoklastik mumbul malih, digerakké déning Kaisar Leo si Armenia ingkang duraka. Kanjeng Sang Patriark Nikiforos, sawisé ngundang para uskup sing kapilih—Emilian saka Kyzikos, Euthymius saka Sardis, Joseph saka Thessalonica, Eudoxius saka Amorium, Michael saka Sinad, lan Theophylact sing Bejo, Uskup Nicomedia—lawané budhal bareng karo para uskup mau menyang sang kaisar sing

---

[2229] Ikonoklasme ing Kakaisaran Bizantium diwiwiti nalika Leo III si Iseauria (717–741) lan rampung nalika Kaisar Theodora (842). Ing periode iki, sing mrentah yaiku: Konstantinus V (nganti 775), Leo IV (nganti 780), Konstantinus VI lan Irene (nganti 802), Nikephoros I (nganti 811), Stavrikios lan Michael I (nganti 813), Leo V si Armenia (nganti 820), Michael II (nganti 821), Theophilus (nganti 840), Theodora lan Michael III (nganti 867). Kursi Patriark Konstantinopel diisi nalika jaman para kaisar iki déning: Anastasius si Penghancur Ikon (753), Konstantinus II si Penghancur Ikon (766), Niketas si Penghancur Ikon (780), St. Paulus, dieling-eling tanggal 1 Agustus (784), St. Tarasius, dieling-eling tanggal 25 Februari, nalika pamaréntahané Majelis Ekumenis Kapitu dianakaké ing taun 787 (806), St Nikiforos (815), Theodore the Iconoclast (821), Anthony the Iconoclast (832), John VII the Iconoclast (842) lan St Methodius (846).

[2230] Epithet 'Copronymus' asalé saka basa Yunani 'kopros' – tai.

[2231] Dheweke mrentah saka taun 775 nganti 780. – Leo IV si Khazar, sanadyan panyokong ikonoklasme, luwih toleran marang para mungsuhe: dheweke maringi idin marang para biksu – pembela pangibadah ikon – sing wis mlayu nalika pamarentahan bapake supaya bali, lan malah ngidini padha njabat jabatan uskup; mangkono, Paulus saka Siprus, panyokong rahasia pangurmatan ikon, diangkat dadi pangarsaning patriark. Ikon malah muncul ing kraton, ing kamar Maharani Irene, sing wis ndhukung para panyembah ikon ing mburi bojone. Nalika iki kabukten, Leo ngusir Irene saka kraton, nanging dheweke seda ora suwe sawisé kuwi.

[2232] Konsili iki dianakake ing taun 787. Sawisé ngucilaké para ikonoklas, konsili iki netepaké pangurmatan marang ikon kanthi makna yèn ikon ora kena disembah kanthi cara sing mung pantes kanggo Gusti Allah, nanging kudu diurmati kanthi cara sing padha karo Salib Suci sing Maringi Urip (pangurmatan marang salib iki ora ditolak déning para ikonoklas).

jahat: Para bapa suci paring piwulang marang raja kanthi rinci saka Kitab Suci, ngélingaké supaya dhèwèké aja nyebar prahara ing Gréja Kristus lumantar ajaran sesat sing wis dikutuk déning Konsili Ekumenis Kapitu. Nanging, dhèwèké ora bisa mbujuk raja sing lagi edan, sing kebak bisa ula lan ngambegaké nesu lan murka marang para bapa suci. Nalika para bapa suci meneng, sing pinaringan berkah Theophylact kandha marang raja:

Aku ngerti menawa kowe nentang tradisi kuna para Bapa Suci lan nimbulake kebingungan ing Gréja kanthi nglanggar kasabaraning Gusti lan nglirwakake keslametanmu dhéwé; nanging kaya prahara, karusakan sing nggegirisi lan bala sing ora disangka bakal nyerang kowe kanthi dadakan, lan kowe ora bakal nemokake panylamet kanggo awakmu dhéwé.

Krungu kuwi, raja tambah nesu lan ngusir para uskup kanthi isin, ngukum wong-wong mau menyang pangasingan ing panggonan-panggonan sing béda: Kanjeng Sang Patriark Nikephoros diasingaké menyang pulo Prokonnis[2233] ; Santo Mikael, Uskup Synada, menyang Eudokia; liyané menyang pirang-pirang panggonan liya; lan Santo Theophylact saka Nicomedia menyang kutha pesisir Strovoul, ing Kiverreotes[2234] . Ing kana, pangakune Kristus lan juara agung kesalehan iki nglampahi sisa uripe, watara telung puluh taun, ing tengah panganiayaan lan sedhih, sadurunge piyambakipun pindhah menyang Gusti.

Raja Leo si Armenia nemoni, kaya sing wis dipratélakaké wong suci, pati sing kejem lan ora disangka-sangka: dhèwèké dipatèni nganggo pedhang prajurit dhéwé ing dina Natal Kristus, nalika lagi nglakoni Matins ing gréja (820 Masehi). Sawisé dhèwèké teka Michael, sing dikenal minangka Gagap (829), lan putrané Michael, Theophilus (842), loro-loroné maharaja ikonoklastik, sing mrentah lan seda. Nalika Maharani Theodora (842–855) lan putrané Michael (855–867) (iki panguwasa katelu sing aranè Michael) njupuk tongkat kraton, Santo Methodius diangkat dadi patriark (842), lan bidah tanpa hukum iku diancurake, lan Ortodoksi sumunar – ing wektu kuwi badan mulya saka bapak kita sing kinurmatan, Theophylact, dipindhahake saka pangasingan menyang Nikomedia lan dikubur ing gréja sing wis diadegaké kanggo nglindhungi kutha Nikomedia, minangka pakurmatan lan kamulyan Kristus Gusti kita.

Kontakion, Nada 2:

Panjenenganipun kados lentera sumunar ngantos pucuking bumi, Sang Suci Theophylact; sawisé nginjilake Sabda ingkang sejati, ingkang sami hakikat kaliyan Rama lan Roh Suci, Panjenenganipun nerangake Majelis Ilahi para Bapa, lan mbuktekake dhiri minangka abdi Tritunggal. Ing ngarsane Panjenenganipun, mugi Panjenenganipun tansah ndedonga tanpa kendhat kanggé kita sedaya.

22 Maret

9 Maret (Gaya Lawas)

Penderitaan Patang Puluh Martir Suci ing Sebaste, Armenia

Peringatan tanggal 9 Maret

Sajrone pamaréntahan Kaisar Licinius sing jahat, panganiayaan sing kejem marang umat Kristen diluncurakè[2235] , lan kabèh wong pracaya kapaksa nyembah arca-arca. Ing kutha Armenia Sebaste[2236] , komandan

---

[2233] *Prokonnis* – sawijining pulo ing Prokonnis (saiki Segara Marmara) ing sisih lor-kulon Cyzicus; kondhang amarga tambang marmeré.
[2234] *Wong Kiberia* utawa *Karia* – sawijining wewengkon ing sisih kidul-kulon Asia Cilik.
[2235] Licinius, menantu Konstantinus Agung, Kaisar separo kulon Kakaisaran Romawi, dadi Kaisar separo wetan wiwit taun 307 nganti 323. Ing taun 313, loro kaisar nerbitake piwarta sing nyatakake agama Kristen dadi agama negara, nyelehake ing kedudukan sing padha karo kapercayan pagan kuna. Nanging, Licinius – sawijining penganut pagan – bentrok karo Konstantinus, sing wis dadi panglima teguh agama Kristen, lan nalika nyiapake perang nglawan dheweke, dheweke kesasar dening ramalan sing njanjeni kamenangan; mula dheweke mutusake ngilangi agama Kristen ing wates kakaisarane, utamane amarga wedi pengkhianatan saka pasukane dhewe.
[2236] Armenia, kalebu kutha Sebaste – pérangan lor-wétan Asia Minor – dadi pérangan Kakaisaran Romawi Wétan.

militer wektu kuwi yaiku Agricola, wong sing duwé watak galak lan pancèn ndhukung penyembahan berhala. Lan amarga wis ana akèh wong Kristen ing barisan resimen kaisar wektu kuwi, banjur ana prentah supaya padha nyembah setan. Ing resimen Komandan Agricola ana patang puluh prajurit saka wewengkon Kapadokia[2237] , sing mbentuk kompi sing pinunjul, pracaya kanthi setya marang Kristus Gusti Allah lan misuwur amarga kawani sing ora goyah, tansah ora bisa dikalahake ing perang: ing antarané ana Kyrion, Candidus lan Domnus, sing uga paham marang Kitab Suci. Nalika gubernur Agricola mangertèni yèn prajurit ing kompi iki wong Kristen, dhèwèké mutusaké meksa supaya padha nyembah berhala. Sawisé ngundang mau ing ngarepé, gubernur ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Kaya ing perang nglawan mungsuh kowe tansah sarujuk lan siji pikiran lan wis nuduhake kawani, saiki, kanthi persatuan sing padha, tunjukna patuhmu bebarengan marang prentah kaisar – kurbankna marang dewa miturut kersamu, supaya kowe ora kena siksaan.'

Kanggo iki para wali kanthi wani mangsuli:

'Yen nalika perang kanthi gagah kanggo raja donya kita tansah menang – kaya sing kowe dhewe, wong sengsara, dadi saksi – mula apa kita ora bakal luwih maneh, nalika ngupaya kanggo Raja kang langgeng, ngalahake kejahatanmu lan ngungguli tipumu?'

Agricola kandha:

'Kowe nduwé loro pilihan: nyawisaké kurban marang déwa lan éntuk pakurmatan agung, utawa, yèn mbangkang, kelangan pangkat militèr lan ngalami isin; pikirna iki lan pilih dhéwé apa sing kowe anggep luwih migunani.'

'Apa sing migunani kanggo kita,' kandha para prajurit, 'iku ana ing tangan Gusti.'

'Aja mbantah dawa,' pangandikane komandan, 'lan mandhegake omongan palsumu; sesuk esuk, siapna kurban kanggo para dewa.'

Lan sawisé ngendika mangkono, Agricola mréntahaké supaya padha dipenjara. Sawisé mlebu, para prajurit suci padha sujud ndedonga, njerit marang Gusti Allah:

'Nyelametna kita, ya Gusti, saka godaan lan jebakan wong-wong sing ora ngetutake hukum.'

Ing wayah bengi kuwi padha miwiti nyanyi mazmur:

– *'Sapa sing manggon ing sangisore pangayomané Gusti kang Maha Luhur bakal manggon ing tedhunge Sang Maha Kuwasa'* (Mazmur 90:1–16).

Sawisé ngrampungaké mazmur mau, para prajurit suci ndedonga marang Gusti; sawisé ndedonga, padha nerusaké nyanyi mazmur lan tetep kéné nganti tengah wengi tanpa turu. Santo Kyrion mimpin nyanyian: piyambakipun maos ayat-ayat, dene Santo Candidus lan Domnus, bebarengan kaliyan ingkang sanès, mbaleni miturut piyambakipun. Ing tengah wengi, para prajurit suci mireng swara Gusti, ingkang rawuh marang piyambakipun:

'Berkah iku tumrap wong-wong sing sabar nganti pungkasan, amarga bakal slamet' (Matius 10:22).

Kabeh padha krungu swara Gusti iki lan ketakutan, nanging rasa wedi mau ganti dadi kabungahan kang ora lumrah. Lan padha ora turu nganti esuk.

Esuké, Agricolas sawisé nglumpukaké kanca-kancané lan para penasihaté, mréntahaké supaya pasukan suci patang puluh prajurit digawa metu saka penjara lan ngandika marang wong-wong mau nganggo tembung-tembung sing ngiyanati iki:

'Apa sing bakal tak kandhakake marang kowe iki dudu muji-muji utawa goroh, nanging kabeneran sejati: raja kita nduwé akèh prajurit, nanging ora ana siji-sijia sing bisa mbandhingi kowe ing kawicaksanan, kawani, utawa kaendahan, lan ora ana sing nampa sih-rahmat saka aku kaya kowe; mula aja nindakake apa-apa sing bisa ngganti katresnanku marang kowe dadi kebencian; iku ana ing tanganmu lan gumantung mung marang kowe apa bakal njaga katresnanku marang kowe utawa nampa kebencianku.

Kudus Candide mangsuli:

'Kowe iku muji-muji kejem, Agricolas! Jenengmu,[2238] , pas karo watakmu.'

[2237] Wilayah Kapadokia – pérangan wétan Asia Cilik – dadi papan dunung Caesarea, sawijining kutha sing misuwur amarga pendhidhikané.

[2238] 'Agrios' tegesé 'liar' utawa 'galak'; 'kolax' tegesé 'pujangga'.

Gubernur mbaleni:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe manawa iku ana ing kakuwatanmu, apa kowe njaga katresnanku utawa nyurung kebencianku?'

Santo Candide ngendika:

'Amarga katresnan utawa kebencianmu marang kita gumantung, kaya sing kok ucapake, marang kita, kita milih kebencian, amarga kita uga sengit marang kowe lan mung ngupaya sih-rahmaté Gusti Allah kita; dene kowe, wong galak lan kejem lan mungsuhé Gusti Allah kita, aja tresna marang kita, amarga kowe tanpa hukum lan iri – kabungkus ing pepeteng kaluputan lan, kanthi watak kéwan, urip cocog karo jenengmu sing galak.

Amarga nesu marang wangsulan wani sang wali, gubernur kuwi, nggrentheng untu kaya singa, mrentahake para prajurit suci diiket lan dibuwang menyang panjara; nanging Sang Wali Kyrion kandha marang dheweke:

'Sampeyan ora duwe wewenang saka raja kanggo nyiksa kita, nanging mung diijini nanyus[2239] .'

Kagèt déning celaan saka prajurit suci mau, Agricolaus mréntahaké supaya padha digawa tanpa kekerasan lan dilebokaké ing panjara, lan aja diiket nganggo belenggu; dhèwèké mung maringi dhawuh marang penjaga panjara supaya ngawasi kanthi tliti. Ing wektu kuwi, gubernur lagi ngentèni rawuhé Lysius – sawijining pangeran sing nduwèni wewenang ageng.

Nalika ana ing panjara, para prajurit suci nglampahi dina lan wengi kanthi ndedonga, nyanyi mazmur, lan ngrungokake piwulangé Santo Kyrion.

"Kanthi pangayomaning Gusti," pangandikane, "kita sedulur wis padha manunggal ing pangabdian militer sing sementara lan lumantar, nanging ayo padha ngupaya supaya ora kapisah salawas-lawase; kaya kita wis urip bebarengan kanthi manunggaling ati lan pikiran nganti saiki, mangkono uga kita bakal nindakake kasangsaran martir kanthi siji: kaya kita nyenengake raja donya, mangkono uga kita bakal ngupaya nyenengake Sang Raja kang langgeng, Kristus Gusti kita.

Sawisé pitung dina, nalika para prajurit suci dikurung ing panjara, Pangeran Lysius teka ing nagara kuwi lan, sawisé tekan Sebaste, langsung merhatiin para prajurit gagah berani: Esuké, nalika padha rawuh ing pangadilan bebarengan karo komandan Agricola, dhèwèké mréntahaké supaya Patang Puluh Martir Suci digawa metu kanggo disiksa. Ing dalan menyang pangadilan sing ora adil kuwi, Kyrion sing pinaringan berkah ngélingaké kanca-kancané kaya mangkéné:

'Aja padha wedi, sedulur! Apa Gusti ora nulungi kita ing perang nalika kita nyuwun pitulungan marang Panjenengané lan ngalahaké mungsuh-mungsuh kita? Elinga: kepiyé biyèn kita melu perang gedhé, nalika kabèh kanca perang saka resimen kita padha mlayu lan mung kita sing tetep piyambak ing antarané mungsuh – patang puluh kita; banjur kita ndonga karo luh marang Gusti, lan kanthi pitulungané kita mateni sawatara lan ngusir liyané—yaiku sing tatu—lan sanadyan akèh mungsuh lan sengit perangé, ora ana siji waé saka kita sing tatu. Nanging saiki, ana telung mungsuh sing munggah nglawan kita – Setan, Lysius, lan Agricola sang gubernur; utawa luwih tepaté, mung siji mungsuh sing nglawan kita – mungsuh sing ora katon; lan apa pancèn dhèwèké bakal ngalahaké pasukan kita sing patang puluh? Muga-muga aja nganti kedadéyan kuwi!… Saiki kita kudu tumindak kaya biyasane: ayo padha nyuwun marang Gusti kanthi pandonga sing tulus! – lan Panjenengané bakal nulungi kita – lan ora ana belenggu utawa panyiksa sing bakal nglarani kita. Wis dadi adat kita, nalika arep perang, nyanyi mazmur iki:

'Ya Allah, nylametaké aku kanthi asmamu; mberihakké aku kanthi kakuwatanmu, ya Allah! Krungu panjalukku; rungokna tembung-tembung saka lambéku' (Mazmur 53:3); mula ayo padha nindakake sing padha saiki, sedulur senjata – lan Gusti Allah bakal ngrungokaké lan nulungi kita.

Lan para prajurit suci padha nyanyèkaké mazmur iki saka penjara nganti panggonan pangadilan. Warga sak kutha padha kumpul kanggo nyekseni tontonan iki.

Pasukan patang puluh wong mau muncul ing ngarepe Lysius lan Agricola kanggo diadili. Pangeran Lysius, nalika nglirik para prajurit suci, kandha:

[2239] Mangkono uga Santo Paulus Sang Rasul, nalika nandhang sangsara kanggo Kristus, nuntut marang para hakim supaya, sanajan padha ngetokake niat ala, aja nginjak-injak ukum manungsa lan nagara – supaya ora ngiket dheweke, warga Roma, nganggo panyiksaan manut karsa dhewe. (Kisah Para Rasul 16:37; Kisah Para Rasul 22:26–30).

'Aku pracaya yèn wong-wong iki kepéngin lan pantes nampa pakurmatan paling dhuwur.'

Banjur piyambakipun ngandika makaten:

'Kowe bakal nampa pakurmatan lan peparing saka aku, luwih saka sapa waé, yen kowe manut marang dhawuhe raja – nyembah marang para dewa. Kowe bébas milih salah siji saka loro pilihan: nyembah marang para dewa lan bakal diparingi ganjaran gedhé lan pakurmatan, utawa, yen kowe nolak, langsung dicopot saka pangkat militèr lan disiksa.'

Kanggo iki, Santo Kandid mangsuli:

'Jupuk saka kita ora mung pangkat militèr, nanging uga badan kita, amarga ora ana sing luwih kinurmatan lan luwih mulya tinimbang Kristus Gusti kita.'

Banjur pangeran sing sombong iku mrentah supaya para wali dipukul ing cangkem nganggo watu; nalika kuwi Wali Kandid ngendika:

'Pangeran pepeteng lan pangurus anarki! Miwiti kowe dhéwé, lan kowe bakal weruh balasan.'

Kanthi nesu nggodhok lan nggrenthèk untu, gubernur kandha:

'Bawahan celak! Napa kowe kabeh alon banget nglakoni dhawuhe pangeran?'

Para abdi njupuk watu, nanging nalika padha miwiti mbuwang, pukulané ora kena para wali, nanging tiba marang awaké dhéwé—padha kena siji lan sijiné. Ndeleng kahanan iki, para martir suci malah saya kuwat atiné ing Gusti. Pangeran Lysius sing nesu banget nyekel watu lan mbuwangé marang salah siji wong suci, nanging watu kuwi nabrak pasuryané Agricola lan mbabarake lambéné. Banjur Santo Kyrion kandha:

'Mungsuh-mungsuh kita sing padha perang nglawan kita wis kesel lan isin; pancen, *"pedhangé bakal mlebu ing atiné dhéwé, lan busuré bakal patah"* (Mazmur 36:15).'

Gubernur, swarane gemeter, kandha:

Aku sumpah marang para dewa – ana kekuwatan gaib sing mbantu wong-wong mau!

Santa Domn mangsuli:

'Lan aku, ing asmané Kristus, nyekseni yèn iki dudu sihir, nanging Gusti Allah sing nulungi kita, lan kakuwatané wis nutupi rai-rai kowe sing ora isin—sing wis ngucapaké goroh marang Putrané—kanthi isin. Apa kowe ora isin, kowe wong edan, adoh saka kabeneran, kebak pepeteng donya ngisoré setan, kowe sing nyebar godaan! 'Kowe, Agricola, iku sirah saka kejemané setan, lan pangeran sing ana karo kowe iku buntut saka nesuné; kowe loro iku abdi Setan. Nanging yèn kowe durung yakin marang kuwasa Gusti sing wis dadi duwé kita wiwit wiwitan sangsara sing wis kowe paringaké marang kita, mula wiwiti sangsara liyané.'

Ana sawatara ing antarané para abdi sing kepéngin ndhukung para atasané sing kena aib:

'Kowe mungsuh edané déwa-déwa kita,' ujare marang para martir suci, 'ngapa kowe ora gelem nyawisaké kurban kanggo déwa-déwa mau?'

Santo Kyrion mangsuli marang wong-wong mau:

'Kita nyembah marang Gusti Allah siji, lan Yesus Kristus Putrané, lan Roh Suci, lan kita ngupaya kanthi wani kanggo ngrampungaké pakaryan kita, supaya sawisé ngungkuli pujimu, kita bisa nampa mahkota urip langgeng.'

Lan Pangeran Lysius mrentahake supaya para prajurit suci dibalekake menyang penjara kanggo dipikirake apa sing bakal ditindakake marang wong-wong mau.

Sawisé dipenjara ing sel, para prajurit suci miwiti nyanyi mazmur.

'Marang Panjenengan,' padha nyanyi, 'kula ngangkat mripat kula, dhuh Panjenengan ingkang manggen ing swarga! Delengen, kados mripat para abdi nyawang tanganing tuwanipun, kados mripat para abdi awéwé nyawang tanganing tuwanipun, mekaten mripat kula nyawang Gusti Allah kita, ngantos Panjenengan paring sih-rahmat dhumateng kita' (Mazmur 122:1–2).

Lan sawisé pandonga mau, padha nampa panglipur manèh saka swarga: ing jam enem bengi, padha krungu swara Gusti kang wis rawuh marang wong-wong mau:

'Sapa waé sing pracaya marang Aku, sanadyan mati, bakal urip' (Yohanes 11:25). Teguhna atimu lan aja wedi marang cobaan samentara iki, awit bakal enggal kliwat; sabarna sethithik, nampa sangsara kaya sing pantes, lan kowe bakal nampa mahkotamu.

Kuwat amarga panglipur saka Kristus Gusti kita, para prajurit suci nglampahi wengi iku kanthi kabungahan ing roh.

Esuké, para prajurit suci manèh digawa ngadhep hakim-hakim sing ora takwa lan tanpa ragu padha ngumumaké:

'Tindakna marang kita apa kersamu; kita iki wong Kristen lan ora gelem nyembah arca.'

Ing wektu kuwi, nalika ngadeg jejere Agricola, Setan katon ing wujud manungsa, nyekel pedhang ing tangan tengen lan ula ing tangan kiwa, bisik marang komandan:

'Kowe iku kagunganku; lakoni tugasmune!'

Para penyiksa banjur mréntahaké supaya patang puluh prajurit suci mau diiket lan diseret menyang tlaga sing banyuné akèh, sing dumunung cedhak kutha Sebaste. Wektu kuwi mangsa adhem, lan angin kenceng sumilir ing tengah embun beku sing nyilet; dina wis meh rampung. Para prajurit suci mau, sing wis telanjang, ditinggal ing tengah tlaga sedina wengi, nalika sawijining penjaga, sing dipimpin dening kepala panjara, ditugasake ngawasi dheweke. Kanggo nggodha para prajurit suci, sawijining omah adus anget disiyapake ing sacedhake tlaga, nggodha para sing dihukum supaya tahan marang adhem sing nyengat lan njanjeni lega sing cepet marang sapa wae saka patang puluh sing, kesel amarga és, bisa kapancing nyembah berhala lan kepengin mlayu metu saka banyu kanggo nghangatake awak. Ing jam pisan bengi, nalika adhemé tekan pucuk paling nyilet, nganti awak para wali padha beku, salah siji saka patang puluh iku ora kuwat maneh nahan cobaan lan mecah saka barisan para wali, mlayu menyang omah adus; nanging sakwisé mlebu lawang omah adus lan ngrasakaké anget, dhèwèké langsung lumer lan tiba mati. Nalika weruh kabur kang memalukan kuwi, para prajurit suci padha muni marang Gusti kanthi swara siji: *'Apa murka Panjenengan, ya Gusti, kobong marang kali-kali? Apa nesu Panjenengan ditujokake marang kali-kali, utawa bebane Panjenengan marang segara?'* (Habakuk 3:8). – 'Sing misahake awaké dhéwé saka kita wis lumer kaya banyu, lan balungé sumebar' (Mazmur 21:15). 'Nanging kita ora bakal mbalik saka Panjenengan; uripna manèh kita, lan kita bakal nelukaké asmané Panjenengan' (Mazmur 79:19).

– Panjenengan, sing dipuji kabèh tumitangan, sing dimulyakaké iwak gedhé lan kabèh jeroning banyu, geni lan udan es, salju lan kabut lan angin prahara (Mazmur 148:7–8), lan Panjenengan lumampah ing segara kados ing daratan garing (Mat. 14:25), lan nenangake ombak kang ngamuk mung kanthi ngibas tangan Panjenengan (Luk. 8:24)! Panjenengan, ya Gusti, tetep sami kados saiki; Panjenengan ingkang mireng panyuwunan Yakub nalika piyambakipun ngungsi saking ancaman sutanipun Esau (Kejadian 27:1–46, 28:1–22); sing nulungi Yusuf lan nylametake saka kasangsarane (Kejadian 39:1–23); sing ngrungokake Musa lan maringi kakuwatan kanggo nindakake pratandha lan kaajaiban ing Mesir ing ngarepe Firaun lan para pangiringe (Keluaran 7:1–25, 11:1–10); sing mecah segara lan nuntun umat Panjenengan menyang ara-ara samun (Kaluwihan 14:1–31); sing ngulurkake tangan Panjenengan, miturut panyuwunan para Rasul suci Panjenengan, kanggo marasake lan nindakake pratandha lan kaajaiban ing asmane Putra Panjenengan sing Suci, Yesus (Kisah Para Rasul 4:24–31, 16:25–26), – Panjenengan, ya Gusti, mugi mirengaké uga pitados kita: mugi jurang banyu boten ngrusak kita, lan mugi jeroning banyu boten nggelem kita, amargi kita sampun sanget mlarat; Tulungana kami, ya Gusti Allah Juruwilaha, awit ing kéné kami ngadeg ing banyu lan sikil kami kacepet getih dhéwé; enthengna abote beban kami lan redhakna nesu prahara, ya Gusti Allah Pangeran kami! Kami nyandhak pangarep-arep dhumateng Panjenengan, mugi kami boten kuciwa, nanging mugi sedaya mangertos, bilih sawise njerit dhumateng Panjenengan, kami sampun kaslametaken.

Ing jam katelu bengi, para martir suci dimandhi cahya kaya srengéngé mangsa panèn ing mangsa panas, sing ngusir adhem, nglebur és lan nghangatké banyu. Ing wektu sing padha, para prajurit sing ditugasaké njaga para suci padha ketiduran, lan mung siji penjaga panjara sing tetep tangi. Krungu para martir ndedonga marang Gusti, dhèwèké gumun: 'Apa tegesé yèn wong sing mlayu menyang omah adus lumer kaya lilin amarga panas, déné wong liya, sanadyan ing adhem kang nyilet, tetep urip lan ora cilaka?' Kagèt déning pepadhang sing sumunar marang para martir suci, lan kepéngin weruh saka ngendi pepadhang éndah kuwi asalé, dhèwèké ndelok munggah lan weruh sangang puluh sanga mahkota padhang sumunar mudhun ing sirah para suci; lan nalika piyambakipun merenung kenapa boten ana mahkota kaping patang puluh kang cocog kanggé patang puluh priya ingkang sampun nandhang sangsara, piyambakipun mangertos menawa priya ingkang mlayu dhateng griya adus punika sampun kucilaken saking paseduluran para suci, lan menika sababipun mahkota kaping patang puluh boten wonten. Dheweke langsung mbangunake prajurit sing lagi turu, mbuwang sandhangane lan, telanjang ing ngarep kabeh wong, mlayu menyang tlaga, karo njerit: 'Aku uga wong Kristen.' Sawise gabung karo barisan para martir suci, dheweke njerit marang Gusti Allah:

– Ya Gusti Allah! Kula pitados dhumateng Panjenengan, ingkang dipun pitados dening para punika; katingali kula kalebet ing cacahipun lan paringna kula sih-rahmat sangkan kula saged nandhang sangsara kados para abdi Panjenengan punika; supados kula ugi, sawisé ngliwati cobaan, dados pantes dhumateng Panjenengan! – Lan mangkono , cacahing para martir suci manèh sampurna – **patang puluh**[2240] ; panggonané wong murtad diganti déning juru panjara, sing dadi panyempurna suci saka klompok kaping papat sepuluh[2241] . Asmané Aglaius.

Nalika rampungé cacah patang puluh para martir suci kanthi éndah, setan, nalika weruh yèn dhèwèké kalah lan isin, ngadopsi wujud manungsa lan nangis, njerit supaya kabèh krungu:

"Aduh, cilaka aku! Aku wis kalah déning wong-wong iki; saiki aku dadi bahan guyonan lan dadi obyek pangremehané kabèh!" Aku ora nemu kanca utawa abdi setya kanggo mbela kamenanganku! Dadi apa sing isih bisa tak lakoni? Ora ana liya kajaba ngrebut atiné pangeran lan panglima sing setya marang aku – ngajak supaya padha ngobong awak para wali lan mbuwang abuné menyang kali, supaya ora ana sing ketinggalan saka wong-wong mau, sanajan tapak sing paling cilik.

Ing wektu sing padha, Santo Kyrion muni:

'Sapa sing Gusti Agung kaya Gusti kita! Kowé iku Gusti sing nindakake kaajaiban' (Mazmur 76:14–15); Kowé, ya Gusti, wis ndadekake wong-wong sing biyèn mungsuh kita saiki padha gabung lan ngadeg bareng kita; Kowé wis ngganti rugi klompok kaping papat saka sepuluh wong lan nggawe Setan isin!

Lan kabèh para martir banjur miwiti nyanyi mazmur: *'Slametaké aku, ya Gusti, awit ora ana siji waé sing bener'* (Mazmur 11:2).

Esuk teka; para penyiksa jahat teka ing tlaga lan, nalika weruh para martir suci ngadeg ing banyu, isih urip lan ora cilaka amarga adhem mangsa adhem, padha gumun, nanging nganggep fenomena ajaib iki minangka licik sihir para pembawa sangsara. Kageté tambah gedhé nalika padha weruh juru jaga panjara ngadeg ing antarané para martir. Padha takon marang para prajurit sing ditugasaké jaga kenapa lan kepiyé iki bisa kelakon. Para prajurit mangsuli:

'Kita padha turu jero ing wayah wengi, nanging dhèwèké—penjaga panjara—ora turu babar pisan lan ujug-ujug mbangun kita; 'Nalika tangi, kita weruh cahya gedhe sumunar marang wong-wong sing ana ing banyu, banjur **dheweke** cepet-cepet nyopot sandhangané, mbuwang ing sisih, nyemplung ing banyu lan gabung karo wong-wong mau, kanthi banter ngumumake: "**Aku uga wong Kristen**.'"

Atiné para penyiksa banjur kobong karo nesu; sawisé mrentahaké supaya para wali sing diiket diseret menyang pinggir lan digawa menyang panggonan panyiksaan ing kutha, para hakim maringi paukuman anyar marang para martir suci – ngremuk betisé nganggo palu.

Nalika panyiksaan sing ora manungsawi marang para wali iku lagi dilakoni, ibu saleh saka salah siji sing paling enom ing antarané, Meliton, nyedhak panggonan panyiksaan lan, ngadeg ing sacedhake para sing nandhang sangsara, nyemangati kanthi tembung supaya padha sabar lan gagah ngadhepi cobaané; nanging luwih saka kabeh, amarga wedi yen anak lanangé bakal keder utawa kalah déning sangsara, dhèwèké ndelok anaké kanthi katresnan lan, ngulur tangané marang anaké, maringi semangat lan nglipur anaké, kandha:

'Anakku sing paling manis! Tahan sethithik maneh lan kowe bakal sampurna; aja wedi, anakku, amarga Kristus piyambak ana ing ngarepmu, nulungi kowe!'

[2240] Angka 40 tansah dianggep wigati lan suci: udan 40 dina lan wengi ing jaman Nuh, lan bumi dibersihaké saka kebejatan manungsa sadurungé Banjir – Kejadian 7:12; bangsa Israel ngumbara ing ara-ara samun suwéné 40 taun lan mung sawisé kuwi mlebu ing Tanah Sing Dijanjèkaké – Yos. 5:6; Musa nginep 40 dina bengi ing Gunung Sinai lan nampa lemping-lemping Hukum – Kaluw. 34:28; Ing dina kaping 40 sawisé lair, anak lanang sulung Yahudi dipersembahaké marang Gusti Allah – Imamat 12:2–4; Nabi Elia mlaku 40 dina lan 40 wengi menyang Gunung Horeb lan diparingi panglihatan babagan Gusti Allah ing swara alus sing meneng – 3 Raja 19:8; Gusti Yesus Kristus piyambak nglakoni puasa 40 dina lan 40 wengi ing ara-ara samun – Mat. 4:2; Panjenengané tetep ana ing bumi sajrone 40 dina sawisé wunguné, ngetokaké marang para muridé lan nyritakaké bab Kratoné Gusti Allah – Kis. 1:3.

[2241] Apa sing kelakon ing kéné padha karo sing kelakon marang Para Rasul: *'Yudas lunga, lan Matias kapilih nggantèkaké panggonané'* – Kisah Para Rasul 1:25–26; – ana Paulus anyar sing biyèn isih ambegan nesu lan nganiaya para muridé Kristus, nanging saiki mratélakaké Injil. Lan wong iki, kaya wong liya, ora nampa panggilan saka manungsa utawa lumantar manungsa – Galatia 1 – dhèwèké pracaya marang Gusti Yesus Kristus, dibaptis mlebu ing Panjenengané ora déning wong liya nanging déning imané dhéwé, ora ing banyu nanging ing getihé dhéwé'. (Basil Agung. 'Homili babagan Patang Puluh Martir Suci'.)

Para martir suci, nahan—kaya penjahat sing diremehake—siksa sing nggegirisi saka patahé tulang keringé (Yohanes 19:31) lan ora tau kendho semangat, padha muni kanthi kabungahan rohani ing wayahe pungkasan:

– *'Jiwa kita uwal kaya manuk saka jerat para pemburu; jerat iku pecah, lan kita bébas. Tulungan kita ana ing asmané Gusti, kang nyipta langit lan bumi'* (Mazmur 123:7–8).

Lan sawisé ngucap 'Amin', kabèh padha nyerahaké nyawané marang Gusti; mung siji, Meliton, sing dihibur ibuné, isih urip, meh ora ambegan. Sawisé kuwi, para penyiksa mréntahké abdi-abdiné supaya nyelehaké awak para wali sing wis seda ing gerbong lan nggawa menyang panggonan kobongan, ninggalaké Meliton enom kanthi pangarep-arep yèn dhèwèké bisa slamet. Nanging ibu sing saleh, nalika weruh anak lanangé siji-sijiné ditinggal ing panggonan panyiksaané, nglirwakaké kelemahan wadon sing lumrah tumrap dhèwèké lan, kaparingan kawani, ngusung anaké ing pundhaké lan tanpa wedi mèlu ngetutaké kereta kuda sing nggawa jasad para martir suci, kaya iketan gandum sing wis mateng. Lan nalika sang martir, sing digendong ibuné, ngucapaké napas pungkasan kanthi kabungahan ing Gusti, awaké diselehaké déning tangan ibuné dhéwé ing gerbong, jejere awak kanca-kancané[2242] . Nalika mayit para martir suci wis digawa menyang panggonan pangobongan cedhak kali, para prajurit miturut dhawuhe hakim-hakim jahat nglumpukake akèh kayu bakar lan ranting wit, nyiyapake tumpukan geni sing gedhé banget, lan sawisé nyelehake mayit para wali ing ndhuwur, padha nyulut geni. Tumpukan geni kuwi kobong nganti mung tinggal balung para martir. Nanging niat ala para penyiksa durung wareg!

'Yen kita tinggalake balung-balung iki kaya ngene,' padha rembugan ing antarané, 'umat Kristen bakal njupuk lan nyebarake ing saindenging jagad, mecah-mecah lan nyimpen minangka pangeling-eling; mulane, ayo kita buwang menyang kali, supaya ora ana malah abune.'

Mula sésa-sésa relik suci mau dibuwang menyang kali, supaya élingan marang para martir sing gagah berani mau sirna kabèh. Nanging Gusti, 'sing ngreksa kabèh balung para suci-Nya' (Mazmur 33:21), ora ngidini sanadyan siji partikelé sirna ing banyu; malah kabèh tetep utuh. Sawisé telung dina, para martir suci katon marang Uskup Sebaste, Petrus sing kabegjan, lan kandha marang dhèwèké:

'Teka ing wengi lan jupuk awaké dhéwé metu saka kali.'

Uskup sing pinaringan berkah iku nglumpukake para wong setya saka kalangan rohaniwané lan, ing pepeteng wengi, lunga bareng karo wong-wong mau menyang pinggir kali. Lan ing kana, padha weruh pemandangan sing nggumunake: balung para wali padha sumunar ing banyu kaya lintang, lan malah panggonan-panggonan ing kali sing mung ana pecahan cilik balungé uga padhang. Sawisé nglumpukaké saben balung para wali, uskup mau nyimpen ing panggonan sing kinurmatan. Mangkono, wong-wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus lan diparingi makutha déning Panjenengané padha sumunar kaya benda langit ing donya[2243] .

[2242] St. Efrem si Suriah ('Eulogi kanggo Patang Puluh Martir') nyelehake tembung-tembung sing nyentuh ing cangkemé ibu sing berkah saka sawijining martir ing kéné: 'Tenangna atimu, anakku, sawatara wektu ing kereta perang; campur getihmu karo getih para wong sing bener; piyano sedhela karo wong-wong mau, supaya bebarengan karo wong-wong mau kowe bisa tekan panggonan ing swarga. Melu mlebu geni daging karo wong-wong mau, supaya bebarengan karo wong-wong mau kowe bisa dianggo pepadhang sejati; mlebu ing tungku geni karo wong-wong mau, supaya bebarengan karo wong-wong mau kowe bisa metu dadi emas sing wis murni. Aku ngerti saka badai apa kowe wis kaslametake lan menyang pelabuhan apa kowe lagi ngupaya. Aku ngerti kowe arep menyang Rama ing Swarga..., kesusu manggon ing tanah sing wis kabebasan saka lara, sedhih, lan ambegan abot, ing kana ora ana kasedhihan, ora ana kebusukan, ora ana iri ati sing nggerogoti, lan ora ana mungsuh ala. Napa, anakku, aku ora mati bareng kowe? Napa aku ora kalebu ing perayaan padhangmu iki, lan napa aku ora bisa melu? – Apa pancen amarga aku wong dosa, pantes mung kanggo luh lan pangapuran sing paling jero?!... Ora, dudu amarga iku aku ora lunga bareng kowe, nanging amarga kowe ora mbutuhake pangapura – kowe wis dadi, ing ngarsane Gusti, klompok patang puluh, sing diarani sepuluh siji-siji menyang pesta Injil (Mat. 25:1–13)... Mula, anakku, awit kowe wis dianggep pantes nampa kamulyan kaya ngono, ndedongakna aku marang Kristus Panyelamet nalika Panjenengané ngendika marang kowe: *'Maju, warisanana Karajaning Aku*, kang wis tak siyapake kanggo kowe' (Matéus 25:34). Elingna aku bebarengan karo wong-wong sing padha karo kowe ing pakurmatan, lan nyuwuna marang Rama Pangeran Cahya ganjaran kanggo aku, supaya, kaya déné dagingmu ngambegan pungkasan marang aku, mangkono uga kabecikané Kristus ngambegan marang aku; lan kaya déné getihmu mewarnani kain compang-campingku, muga-muga sih rahmaté Gusti nyawuri aku; lan kaya aku wis mlayu ing lomba siji iki bareng kowe, muga-muga aku bisa tekan panggonané para wali bareng kowe, supaya aku uga, bebarengan karo kowe, bisa nyanyi lan kandha: *'Ora ana sing suci kaya Gusti; amarga ora ana liya saliyané Panjenengan; lan ora ana benteng kaya Gusti Allah kita'* (1 Sam. 2:2). Panjenengané wis ngluhuraké tandhuk para abdi sing setya lan nggawe mungsuh-mungsuhé isin. Mugi kamulyan tumrap Panjenengané nganti salawas-lawase.

Padha pracaya marang Gusti Allah, ngakoni Kristus, ora nolak Roh Suci, lan dimulyakake dening Trinitas Suci sing maringi urip, ninggalake cathetan babagan prestasi mau kanggo pambangunan lan kaslametan kabeh sing pracaya marang Rama, Putra, lan Roh Suci. Asma patang puluh martir suci yaiku kaya ing ngisor iki: Kyriyon (Kyrius), Candidus, Domnus, Isichius, Heraclius, Smaragdus, Eunoicus (Eunicus), Valentinus (Ual), Vivianus, Claudius, Priscus, Theodulus, Eutychius, Yohanes, Xanthus, Ilius, Sisinus, Aggius, Aphtius, Flavius, Acacius, Ecdicius (Ecdit), Lysimachus, Alexander, Ilia, Gorgonius, Theophilus, Domitian, Gaius, Leontius, Athanasius, Cyril, Sakerdon, Nicholas, Valerius, Philoctymon, Severian, Hudion, Meliton lan Aglaius.

Para patang puluh martir suci digawa nandhang sangsara kanggo Kristus ing tanggal 26 Februari, lan padha nyerahake nyawane marang Gusti ing tanggal 9 Maret[2244] , nalika kakaisaran isih dipimpin dening paganus Licinius, , sanadyan luwih pas yen diomongake yen Gusti kita Yesus Kristus wis mrentah. Kagem Panjenenganipun kinurmatan, kamulyan, lan pangibadah, bebarengan kaliyan Rama lan Roh Suci, salami-laminipun. Amin.

Troparion, Nada 1:

Para Panggembar Kasangsaran sing kinurmatan, patang puluh prajurit Kristus, prajurit sing teguh, amarga kowe wis liwat geni lan banyu lan dadi warga kanca para malaikat; ndedonga bareng karo para malaikat marang Kristus kanggo wong-wong sing muji kowe lumantar pracaya. Kamulyan marang Panjenengané sing paring kekuwatan, kamulyan marang Panjenengané sing maringi makutha, kamulyan marang Panjenengané sing maringi panyembuhan marang kabèh lumantar panjenengan.

Penderitaan Sang Martir Suci Urpasian

Dipepering ing tanggal 9 Maret

Nalika Maximianus sing ora pracaya marang Gusti Allah[2245] miwiti mrentah ing Kakaisaran Romawi, minangka panganiaya sing kejem marang wong-wong sing ora ngajeni dewa-dewa pagan, dhèwèké nyiksa wong Kristen sing manggon ing sacedhaké Nicomedia[2246] , déné marang wong Kristen liya sing manggon ing kabèh pérangan Kakaisaran, dhèwèké murub kaya geni gedhé. Sawisé nglumpukaké wong-wong sing padha pamikiran lan, bisa diomongaké, kanca-kanca senjatane, uga kabèh sing ana ing sangisoré panguwasa, para pejabat, dhèwèké kandha marang wong-wong mau kanthi swara banter:

'Yen ana ing antaramu sing wis pindhah marang pracaya sing ora suci lan nyembah Gusti Allah Kristen, lan ora kepengin ngabdi marang dewa-dewa kita sing mulya kanthi semangat sing pantes, utawa nyembah lan ndedonga marang dewa-dewa mau, muga-muga dhèwèké langsung, ing ngarep kabèh wong, nyopot sabuké[2247]

[2243] Peringatan 40 Martir Suci kasebut kacathet ing kabèh kalender wulanan kuna ing Wétan lan Kulon antarané pesta lan peringatan para wali sing paling kinurmatan (deleng The Complete Monthly Calendar of the East déning Uskup Agung Sergius, jilid 1, kaca 17–19; vol. 2, bagéan 2, kaca 75); miturut Statuta, ibadah kanggo ngurmati para martir iki kalebu loro kanon; ing dina pangeling-elingé, kakué puasa dilonggarké – diijini ngombe anggur lan malah lenga – lan diprentahaké yèn ibadah iki kudu tansah dirayakaké miturut urutan ibadah kanggo Pangarep, kanthi Liturgi Kurban Sing Wis Disucèkaké.

[2244] Para martir suci kasangsara ing taun 320, lan ing taun 323 Kaisar Konstantinus dadi panguwasa tunggal ing sakabehe Kakaisaran Romawi. Peringatan 40 Martir dirayakake tanggal 9 Maret, nanging kadhangkala dipindhahake, miturut Statuta, menyang dina-dina liyane, yaiku: yen tiba ing dina apa wae *ing minggu kapisan* Prapaskah Agung, ibadah kanggo para martir dianakake ing dina Setu; yen tiba ing Rebo ing Minggu Pangurmatan Salib, pangibadahé dianakaké ing Selasa minggu sing padha; uga, yen tiba ing Kemis ing Kanon Agung, pangibadahé dianakaké ing Selasa minggu kaping lima sing padha; lan yen tiba ing Setu ing Akathist, dipindhahaké menyang Minggu minggu kaping lima sing padha ing Prapaskah.

[2245] Iki mesthi nyebutake Maximian Galerius, menantu lan mitra pamrentahan Diocletian ing sisih wétan Kakaisaran Romawi. Miturut panjaluké, ing taun 303 Masehi Diocletian nerbitaké piwarta umum nglawan wong Kristen; nanging, sanajan sadurungé piwarta iki diterbitaké, Galerius wis nyiksa wong Kristen sacara pribadi: mbusak saka kratoné, ngusir saka dinas militer, lan sapituruté.

[2246] Nicomedia – kutha krajan Kakaisaran Wétan lan panggonané Kaisar Diocletian; kutha megah ing pesisir Propontis (Segara Marmara) ing sisih lor-kulon wewengkon Bithynia ing Asia Cilik.

[2247] Ing Kakaisaran Romawi, sabuk iku dadi pratandha khusus kanggo panglima militer.

lan lunga saka kraton kita lan saka kutha kita; amarga warga kutha iki, wiwit jaman karuhuné, wis biasa ngabdi marang déwa-déwa, lan ora marang Gusti Allah sing disalib.

Saka tembung-tembung mau cetha katon pangremeh raja sing ora nduwé hukum marang iman Kristen. Mula saka iku, kabèh sing pracaya marang Kristus padha ketakutan lan ngeri; sawatara saka wong-wong mau kanthi tulus janji marang raja yèn bakal ngabdi marang déwa-déwa, déné liyané mung supaya ora disiksa; nanging wong-wong sing nduwèni katresnan sejati marang Gusti Allah, ora peduli marang awaké dhéwé, mangsuli tembungé sang penyiksa kanthi mbusak sabuké lan mlaku adoh saka dhèwèké. Ing wektu kuwi, Urpasian sing wicaksana lan kuwat rohane, minangka salah siji panggedhe kraton, kebak semangat marang Gusti Allah; dhèwèké nyedhak marang raja sing ora ajiné hukum lan, kanthi nyelehaké jubah lan sabuké ing ngarepé ing ngarsané kabèh wong, kandha:

'Duh Sang Prabu, awit dina iki kawit kula dados prajurit Sang Prabu ingkang langit lan langgeng, Gusti Yesus Kristus, Allah kula, mugi Panjenengan munduraken pratandha pakurmatan lan kamulyan ingkang sampun Panjenengan paringaken dhumateng kula, awit pakurmatan lan kamulyan punika sementara, lan kula boten mbutuhaken malih.'

Tembung-tembung Urpasian kuwi ora disangka-sangka déning Maximian nganti nalika krungu, pasuryané owah lan suwé dhèwèké ora bisa ngucapaké sabda. Banjur dhèwèké ngusap-ngusap pasuryané lan, karo mripat ngglundhung marang martir suci, nggerem kaya kéwan galak, kandha:

'Gantung wong sengsara iki sakcepete lan cambuk nganggo kulit sapi.'

Pitutur sang raja langsung dilakoni, lan nalika sang martir suci disiksa suwé lan tanpa welas asih, dhèwèké ngangkat pandangé marang langit, ndedonga, lan ora ngrasakaké lara apa-apa. Sawisé kuwi, tukang siksa mréntahaké supaya sang suci diturunaké saka wit lan kandha marang wong-wong sing ana ing kono:

'Kunci wong pengkhianat iki ing penjara peteng nganti aku mutusaké carané matèni dhèwèké.'

Ing jeruji, sang martir suci malah bungah lan seneng, ngaturake pandonga marang Gusti. Ing wektu sing padha, Maximian mrentahake supaya piranti panyiksa tartamtu— —sing wujude sangkar wesi digawa lan disiapake kanggo panyiksaan; lan sawise ngeterake sang suci metu saka jeruji, dheweke mrentahake supaya sang suci dilebokake ing sangkar mau lan digantung saka pucuke. Sawisé dhawuhe raja dituruti lan Santo Urpasian wis digantung ing kono, sang penyiksa sing kejem mrentahaké supaya obor dinyalaké lan awaké disengat saka kabèh sisih nganggo obor mau. Lan nalika kuwi kedadéan, martir suci Kristus sing ngantung ing sangkar mau nyuwun marang Gusti, nalika para penyiksa nyalaake obor lan ngobong awaké saka kabeh sisih nganti kabèh awaké netes dadi tetesan ing lemah lan, sawisé lumer kaya lilin, nyawiji karo bledug bumi, lan balung-balungé dadi abu lan kaya bledug ing papan ngumbul pari. Nalika sang martir suci, kang lagi nyawiji ing pandonga, kobong kados mangkono, hawa kebak ambune tentrem; lan pungkasané, nyawane kang suci, ing wujud lintang kang sumunar—kados sawatara wong pracaya pinaringan berkah ndeleng—munggah marang Gusti[2248] . Banjur raja sing galak lan atiné kejem, isih kobong nesu marang sang martir suci, mréntahaké supaya lemah panggonan awaké tiba lan abu balungé dikumpulaké kanthi tliti lan ing ngarsané dibuwang menyang segara. Kabeh mau kelakon ing kutha Nicomedia.

Dina Rayané Santo Caesarius

Dirilisaké tanggal 9 Maret

Santa Kaisarius, adhine Santo Gregorius Teologos, iku kanca Kaisar Constantius lan dhokter utama ing kraton Konstantinopel. Ing taun 368, nalika ana gempa bumi ing Nikea, dhèwèké kaslametaké kanthi mujijat saka sangisoring reruntuhan. Kanthi kedadéan iki, Santo Caesarius, miturut ajakan Santo Gregorius, ninggalaké donya lan nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Nanging sawisé dibaptis, dhèwèké lara lan seda.

[2248] Martir Suci Urpasian seda watara taun 295.

23 Maret

10 Maret (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Codratus lan kanca-kancané

Dirilisake tanggal 10 Maret

Martir Suci Kodratus lair lan dibesarké ing kahanan kaya mangkéné. Nalika ana panganiayaan abot marang umat Kristen déning raja-raja lan pangeran-pangeran sing ora pracaya marang Gusti, para pangakuan iman marang Kristus ngalami panyiksaan sing nggegirisi lan pati kasar; mulané akèh wong pracaya, amarga wedi marang panyiksaan sing ora bisa ditahan, ninggalaké kutha, omah, lan bandha-bandhané; nalika padha mlayu, padha ngungsi ing pagunungan lan ara-ara samun kanggo njaga iman suci marang Kristus supaya ora rusak, luwih milih urip bebarengan karo kéwan galak tinimbang karo wong-wong sing nyembah berhala tanpa Gusti Allah.

Ing wektu kang angel kuwi, ana sawijining wanita saleh jenenge Rufina, amarga wedi disiksa, mlayu saka Korint[2249] menyang ara-ara gersang lan ndhelik ing panggonan kang angel digayuh. Nalika mlayu saka kutha, Rufina lagi ngandhut lan nalika wayahe teka, dheweke nglairake bayi lanang ing ara-ara gersang; sawisé kuwi dheweke seda sawisé urip mung sawetara dina. Gusti Allah, sing maringi pangan kanggo kabèh daging, sing mbukak tangané lan maringi kabungahan marang kabèh makhluk urip (Mazmur 103:27–28), ora ninggalaké bayi yatim kuwi, nanging dadi bapak lan ibu, pangasuh lan panyedhiya kanggo dhèwèké. Miturut dhawuh Gusti Allah Kang Maha Luhur, méga bakal mudhun saka langit lan nyebar ing lemah, banjur nimpah embun legi ing lambéné bayi. Kanthi mangkono, méga iku maringi panganan marang bayi kaya susu utawa madu nganti dhèwèké gedhé lan wiwit mangan biji-bijian ing ara-ara samun. Kaya Yohanes Pembaptis, bayi iku manggon ing ara-ara gersang, dilindhungi Gusti Allah lan diwulang sarta dipandu ing pangawikan bab Gusti Allah (Lukas 1:80) dening Roh Suci. Wiwit isih enom, dhèwèké ditemokaké déning wong-wong sing nduwé iman; padha nggawa dhèwèké menyang kutha, ing kono dhèwèké sinau maca lan nguwasani kabisané obat-obatan. Nanging dhèwèké marasaké lara ora amarga kawruh, nanging amarga sih rahmat sing diparingaké marang dhèwèké saka dhuwur. Amarga wis biasa karo sepi padang pasir wiwit cilik, dhèwèké tansah ngati-ati supaya mundur saka rame-ramé urip manungsa: seneng kesunyian, dhèwèké nglampahi akèh wektu ing gunung lan padang pasir, nyawisaké dhiri kanggo merenung babagan Gusti Allah. Nanging saben dhèwèké mlebu kutha kanggo nyukupi kabutuhane, dhèwèké maringi berkah tanpa wates marang kabèh wong, marasaké lara badan lan nyembuhaké kelemahan rohani lumantar sabda Gusti. Nanging dhèwèké ora suwe manggon ing kutha, banjur cepet-cepet bali menyang kesunyian ara-ara sing dadi kesayangané, ing kana dhèwèké wis meh tekan tuwa. Ing kéné, ing ara-ara samun, wong-wong sing tresna marang dhèwèké ing Kristus padha teka marang dhèwèké, kepéngin bungah ndelok pasuryané sing suci lan nampa piwulang saka khotbahé sing kaparingan wahyu déning Gusti Allah; kaya ta Cyprian, Dionysius lan Anectus, Paul lan Criscent, sing bebarengan karo dhèwèké nandhang sangsara kanggo Kristus.

Penderitaan mau lumaku kaya mangkéné. Miturut dhawuh saka Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Decius[2250] , gubernur Jason teka ing Korintus kanggo nyiksa lan matèni wong Kristen. Nangkep wong-wong Kristen, dhèwèké nglebokaké ing panjara. Ing wektu kuwi, Santo Codratus uga ditangkep, bebarengan karo kanca-kanca sing pinaringan berkah, yaiku Cyprian, Dionysius, Anectus, Paul lan Crispus; kabèh mau diparingi ing panjara bebarengan karo akèh wong Kristen sing wis ana ing kono lan diiket ing belenggu. Sawisé sawatara wektu, Jason mimpin sidang pangadilan sing ora takwa, mréntahaké supaya wong Kristen digawa metu saka panjara lan diadhepké ing ngajengé kanggo diparingi pitakon. Antarane wong-wong mau, sing paling tuwa yaiku St. Kodrat: kaya komandan, dhèwèké mimpin ing ngarep pasukan pilihané Kristus, kepéngin mangsuli penyiksa kanthi tanpa wedi kanggo kabèh mau. Penyiksa ngandhani sang wali nganggo tembung-tembung iki:

[2249] Korintus – kutha krajan Achaea, diinjili dening Rasul Paulus.

[2250] Kaisar Decius mréntah Kakaisaran Romawi saka taun 249 nganti 251. Dhèwèké kalebu salah siji panganiaya Kristen sing paling kejem.

'Codratus! Apa sing nggawe kowe edan nganti kowe gelem kanthi sukarela nampa sangsara sing nggegirisi kaya ngono? Lan kanthi pangarep-arep apa kowe tanpa wedi milih belenggu lan panjara, ninggalake tanah air lan kanca-kanca? Napa kowe ora manut marang ukum raja, supaya sawise nyembah para dewa, kowe bisa nikmati kesenenganing urip iki bebarengan karo kita?'

'Ora ana,' wangsulé Santo Codrat, 'wong sing waras pikirane bakal nyingkiri urip iki.' Nanging awit gesang punika kaparingaken dening Gusti, kita kedah tresna dhumateng ingkang paring langkung tinimbang paringipun, nyuwun panuwun dhumateng Pangreh Agung, muji-muji Panjenenganipun, nglampahi gesang ingkang luhung, lan nyebaraken kamulyan Panjenenganipun ingkang jembar lumantar sangsara kita. Kita ora kena tresna banget marang urip sing fana iki nganti amarga wedi kelangan, kita maringi pakurmatan marang arca-arca sing sejatine pantes diparingake marang Gusti Allah sing sejati! Amarga sapa maneh Gusti Allah sing bisa kita ngajeni minangka sing sampurna sejati, kajaba Panjenengané sing wis maringi kita kasugihan wiwit wiwitan kanthi peparing langgeng katresnané? Lan ing peparing agung iki, sapa sing bisa kita kenal, kajaba Kristus Juruwilujeng dhéwé? Lan pancen, sapa sing sejatine bisa diarani Juruwilujeng, yen dudu Yesus, sing nandhang sangsara lan pati kanggo kita? Lan kita sing kepengin dadi wong saleh kudu, sepisanan lan sing paling utama, nandhang sangsara kanggo ajining iman lan kesalehan sejati, lan ing kahanan apa wae ora kena nyimpang saka iku. Niyaté wong-wong sing nyoba ngapusi lan nuntun para pangibadah sejati Misteri Ilahi menyang kesasar iku ala, lan pandongané dosa. Saben uwong kudu milih sing paling becik. Aja nganti kesusu ngetutaké wong sing mung katon saleh; nanging kudu mriksa tumindaké—apa tumindaké ala lan apa nggawa wedi gedhé marang kebinasaan. Elinga, kita kanthi nepaki prajanji para leluhur kita lagi ngarah marang sing paling becik; mula aja nyoba nganggo tumindak mungsuh kanggo ngyakinaké kita nyimpang saka dalan lan ninggalaké Kristus. Kanggo kita, pandhuan paling becik yaiku kabeneran Gusti, lan paugeran kesalehan nduwèni daya panggerak sing ageng; kanthi guyub rukun, paugeran mau nyawijiake kita karo Gusti. Elinga uga, miturut paugeran alam semesta, kabèh kudu mati, lan ora ana siji waé sing bisa luput saka paugeran iki. Nalika wayahe pati teka, kabèh pakaryan sing ora adil lan pikiran manungsa bakal sirna, lan kamulyan sing semu bakal dadi bledug. Kosok baline, pakaryan sing metu saka urip sing becik maringi kamulyan langgeng marang sing nindakake, kamulyan sing langgeng ngluwihi pati. Mangkono uga, sawise kita wis tekad teguh ora bakal nyerahake niat kita kanggo nandhang sangsara kanthi tabah kanggo Kristus, kita bakal dadi tuladha kanggo wong-wong sing kepengin niru kita kanthi sampurna. Amarga wong sing nduweni pikiran sing bener lan pracaya ora mikir bab liya kajaba kuwi, kanthi nduweni tuladha-luladha suci saka gesang sing luwih becik, supaya bisa niru lan lumantar kuwi maju marang kasampurnan.

Krungu tembung-tembung mau, Jason kandha marang sang wali:

'Codratus! Yen kowe ngajeni Gusti Allah sing wis maringi berkah marang kowe wiwit isih enom, mula kowe pancen pantes ngetokake rasa syukur. Nanging awas, aja nganti nalika kowe mratelakake bab Kristus—manungsa—kowe malah ngremehake sipat ilahi.'

Kang Wali Kodrat mangsuli marang gubernur:

'Yen kowe gelem, sawise nyisihaké nesu lan ngowahi murka dadi alus, ngrungokaké aku, sanadyan ora gampang ngomong bab prakara gedhé kaya ngono—lan aku dhéwé meh ora sanggup—aku isih bakal nyritakaké soko marang kowe.

'Mula terangna marang kita,' igumen nyuwun, 'kanthi cetha saktenane piwulangmu bab Kristus.'

Sang Wali Kodrat mangsuli:

Gusti Allah nglairaké donya iki kanthi kersané dhéwé; Panjenengané nyipta donya iki lumantar Sabda lan nguwataké lumantar kakuwatané Roh Suci. Sing kersa anané donya iku Rama; Sabda sing nggawe iku Putra; lan Roh Suci sing netepake. Nalika donya éndah iki, sing ditujokaké déning Sang Pencipta kanggo tujuan tartamtu, wis kawangun, Sang Pencipta nganggep yèn ana sing kudu ngrasakaké berkah sing wis diciptakaké lan ngluhuraké Panjenengané kanthi rasa syukur. Mula saka iku, Panjenengané nyipta manungsa supaya padha waris kabèh sing katon. Sawisé maringi ambegan urip marang manungsa kapisan, Panjenengané nggawa dhèwèké menyang Taman Éden – panggonan kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Manungsa mau, bebarengan karo pitulung sing diciptakaké kanggo dhèwèké, padha bungah marang manéka warna donya sing éndah iki lan nampa saka Gusti wewenang kanggo nikmati taman-taman Éden. Para wong tuwa kita sing sepisanan, nalika merenung babagan tujuan agung sing ndadekake Gusti Allah nempatake dheweke ing Swarga, mutusake yen dheweke kudu matur nuwun sing pantes marang Sang Pencipta lan Pangreksa, lan miwiti urip sing luhur, netepi dhawuh sing wis

ditemtokake Gusti Allah supaya ora mangan woh saka wit tartamtu. Nanging pangapusi licik, setan, sing kebak nesu, kanthi muji-muji ing lambéné lan niat ala ing atiné, ngucuraké kabèh bisa ala marang para leluhur kita, kepéngin nyopot uripé ing swarga: kanthi ngrusak ajiné, dhèwèké nyuntikaké hawa napsu gedhé kanggo nglanggar dhawuhé Gusti, lan luwih manèh, kanthi kersané dhéwé, mèlu nuntun pitutur liciké. Mula saka iku, wong-wong sing biyen manggon ing Swarga bebarengan karo Gusti tiba saka sih-rahmaté Gusti lan kapisah saka Swarga, amarga diusir metu saka kana. Wiwit wektu kuwi, wong-wong sing biyen ngrasakaké kamulyané Gusti, kaya-kaya kabèh diiket déning ranté dosa, wiwit nandhang sangsara, ngabdi marang hawa napsu sing sia-sia. Nanging Gusti Allah welas asih marang kabeh ciptaane lan ndeleng kanthi welas asih marang ringkihé manungsa; Panjenengané kersa, sawise nyumputake Keilahiané ing sajroning daging sing wis dijupuk, rawuh marang kita sing sengsara lan kesasar, supaya mbebasake kita saka ikatan mungsuh lan nuntun sing diperbudhakake ing kraton pati menyang kamardikan, nylametake kita saka kebinasaan. Mula saka iku, Panjenengané kersa supaya Sabdané, sawisé rawuh *ing pungkasaning jaman* (Gal. 4:4) ing kandungan paling suci Sang Ibuné Gusti—Perawan—liwat Inkarnasi, ngagem wujud manungsa sampurna. Perawan paling suci, sawisé ngandhut déning Roh Suci, nglairaké Gusti ing daging. Mula saka iku, kanthi mripat manungsa sejati, Gusti katon ing daging, kang kita sebut Kristus. Lan Panjenengané ngetokaké dhiri marang manungsa minangka Gusti sejati, kang pancèn ngagem wujud manungsa sampurna saka Sang Perawan, kang nglawan kakuwatan mungsuh lan ngrembakaké wates kraton swarga Panjenengané. Panjenenganipun ngrusak pranataning pati lan kanthi kakuwataning Gusti mecah ikatanipun; Panjenenganipun ngrataake neraka, ngluwari para tiyang sepuh kita saking kono, bebarengan kaliyan akèh tiyang ingkang saking keturunanipun, lan dados ingkang kapisan dipunsebat Sang Juruwilujeng, amargi sampun nyelametake sedaya bangsa lan bumi saking karusakan. Sasampunipun ngetokake bandha welas asih Panjenenganipun, Panjenenganipun kepengin bandha mau dipunbagi dening sedaya. Sawise mbebasake kabeh saka jerat sang penyiksa, Panjenenganipun njaga pusaka Panjenenganipun tetep bebas lan ora rusak. Ora ana sing dadi misteri tumrap Panjenenganipun: ora wiwitan lair kita, ora suwene urip kita, ora pungkasaning pati, utawa apa wae sing durung dingerteni; nanging kabeh sing ditemtokake dening putusan Rama wis dingerteni lan cetha tumrap Sang Putra, sing ngleksanani kersaning Rama. Panjenengané iku Kristus sejati sing kita wartakaké. Panjenengané iku sing nampa tugas nylametaké umat manungsa. Anané tansah ana lan ing endi-endi, Panjenengané maringi marang kita kasugihan kabecikané sing ora ana entéké, tansah rawuh marang sing ngabdi marang Panjenengané, lan nulungi wong-wong mau.

Hegemon, sanadyan gumun marang tembungé Santo Kodratus, nanging amarga ora gelem pracaya marang bebener sing kabuka, kandha:

'Kayane aku, Codratus, kowe ngomong goroh bab bab-bab sing luhur, amarga kowe ngidini Gusti nduwèni sipat manungsa murni, ngandhakake yèn Panjenengané bisa kapethuk ing kandhunge Sang Perawan, sing sawisé ngandhut Panjenengané ing kandhunge, banjur nglairaké Kristus.' Mula kowe ngaku yèn siji Gusti katon ing bumi kanthi wujud manungsa, déné Gusti sejati liyané ana ing panggonan liya.

Santo Kodrat mangsuli:

Wong kang ora pracaya ora pantes nyelidiki misteri kesalehan, amarga tugas ageng kanggo mangertèni iku ora gampang diparingi marang saben wong; uga kita ora ngidini wong kang ora pracaya mlebu ing jeroné. Putraning Allah kanthi sukarela ngendhegake drajadé, njupuk wujud abdi, lan sanadyan Panjenengané Allah, kersa dadi manungsa supados nylametaké kita s saka perbudakané setan. Sampeyan, minangka wong kang kebak ora pracaya lan ateis, ora bakal bisa mangertèni iki; nanging élinga, sampeyan ora bakal bisa misahaké kita saka Kristus, ora nganggo tipu muslihat licik utawa ancaman kasar.

Banjur gubernur mrentahake supaya abdi setya Kristus ditelanjangi lan dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat, sing para algojo sing atimu atos nindakake kanthi kejem. Nanging martir suci iku sabar nampa pukulan mau kanthi gagah berani lan nalika lagi dipukul, dhèwèké kandha marang sing nyiksa:

'Apa kowe ora ngerti, gubernur, manawa apa wae sing dipaksakake iku bertentangan karo kabebasan lan ora pantes kanggo meyakinkan?' Sapa waé sing meksa kanthi cara kaya ngono iku mbuktekake yèn dhèwèké tiran, déné sing maringi pitutur lan nyemangati iku alus lan welas asih. Mula saka kuwi, kowé uga, kanthi nyoba meksa kita lumantar panyiksaan supaya nyembah arca-arca, aja ngarep-arep bisa narik kita mlebu ing kejahatanmu kanthi paksa, supaya kita mbalèkaké kesalehan amarga wedi. Kanthi kebak katresnan marang Kristus, kita ora nggatekake godhongan manis utawa panyiksaan sing kowe rancang; Kristus ngilangi kabeh sedhih lan lara kanthi

pangarep-arep ganjaran, nguwatake kita supaya ora manut marang mungsuh, lan ndadekake kita ora bisa dikalahake lan teguh ing pakaryan sangsara.

Luwih nesu krungu tembung-tembung kuwi, sang penyiksa banjur mréntah supaya sang wali digantung sirah mudhun, awaké digores nganggo cakar wesi, lan martir mau dipanggang nganggo geni sing dinyalakaké ing sangisoringé. Nanging dhèwèké, kanthi gagah berani nahan kabèh mau, tetep ora goyah.

Sawisé kuwi, gubernur ngandhani Santo Siprian nganggo tembung muji-muji, nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya sarujuk karo dhèwèké. Nanging Santo Siprian, sanadyan isih enom, tetep tanpa wedi nyiapaké dhèwèké kanggo panyiksaan. Santo Kodratus, ing wektu sing padha, ngandika marang dhèwèké lan marang wong-wong liya sing padha nyiapaké dhiri kanggo panyiksaan bareng dhèwèké lan wis miwiti mbusak sandhangané:

– Wah kanca-kanca lan sedulur iman! Pikirna pira sih rahmat sing wis disedhiyakake Gusti kanggo kowe: pakurmatan amarga kesalehan, kamulyan amarga martir; lan, ing ndhuwur kabèh, aja lali yèn kowe saya pantes nampa sih-rahmaté Yesus Kristus, sing enggal bakal ngutus pitulungané saka swarga. Mula saka iku, kita kudu nuduhaké iman sing teguh marang Kristus, Gusti kita. Wektu tumindak heroik wis teka; mula, netepi hukum katresnan tanpa ragu – nyawisaké nyawamu kanggo Sang sing kok tresnani. Kowe kudu dadi tuladha tumrap kabèh sing kepéngin dianggep pantes nandhang sangsara demi Kristus. Muga-muga kasabaranmu sing teguh nggumunake kabèh sing ndelok kowe. Saiki kabédané sejati antarané sing apik lan sing jahat wis katon. Saiki, luwih saka biyen, kowe kudu luwih ngati-ati njaga kesalehan, supaya ora ana pamisahan ing iman – tetep nyekel iman siji lan pangakuan siji, amarga enggal kowe bakal ngadeg ing ngarepe Gusti Allah ing Pangadilan Pungkasan. Aja nyimpang saka dalan kabecikan, amarga enggal kowe bakal nyabrang menyang Kristus sawise ngrampungake lelampahan ing donya. Ngakoni Gusti sing Maha Apik kanthi manah sing luhur; aja ngirit kembangé kawangenanmu, amarga kowe bakal enggal lumebet *ing* gesang kang langgeng. Elinga yèn pungkasan wis cedhak (Matéus 24:33) lan amarga isih enom, kowe luwih entheng – duwé kekuwatan badan – lan bisa luwih gampang nampa sangsara kanggo Kristus Gusti kita. Mula, kanthi wani nyerahake awakmu marang panyiksaan lan tahanana kanthi tabah: sawise ngalahake mungsuh, kowe bakal nampa kamulyan saka Gusti lan kalebu ing antaraning para martir suci ing swarga.

Tembung-tembung Santo Codratus marang kanca-kancané kuwi nggawe sang penyiksa nesu gedhé: dhèwèké langsung mréntah supaya Santo Cyprian, sing dipatèni klambiné lan digantung kaya Codratus, dipukul, dikuliti, lan dibakar nganggo geni. Sawisé kuwi, dhèwèké nglakoni Dionysius, Anectus, Paul, lan pungkasané Criscent kanthi siksa sing padha. Amarga isin lan kalah déning wong-wong mau, sang penyiksa dhisik ngukum supaya awaké dipisah-pisah déning kéwan galak. Nanging nalika kéwan-kéwan kuwi ora nyentuh para martir suci, dhèwèké ngukum supaya dipenggal nganggo pedhang, dhèwèké dhisik mréntah supaya para martir kuwi diseret liwat kutha nganggo sikilé. Nalika kuwi kedadéyan, wong akèh sing ora kaétung—utamané bocah-bocah—nggebuk para martir nganggo kayu lan watu nganti padha diseret metu saka kutha menyang panggonan eksekusi. Ing kono, para wali, sawisé nyuwun wektu sakedhik, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti; banjur padha nundhukaké sirahé sing mulya ing sangisoring pedhang lan dipenggal ing tanggal sepuluh Maret. Ing panggonan sing lemahé keno getih suci para martir, muni mata air resik minangka pangeling marang Korintus babagan sangsara para wali. Sawisé para martir enem mau dipatèni—Codratus, Cyprian, Dionysius, Anectus, Paul lan Criscentus—umat Kristen liyané sing ditangkep uga disiksa lan dipatèni kanthi manéka cara. Dionysius liyane ditusuk mati, dene Victorinus, Victor, lan Nikiforos (sawisé Tertius nggantèkaké Jason dadi gubernur) dilebokaké ing alu watu lan digiling nganti mati ing kono. Claudius seda sawisé tangan lan sikilé dipotong; Diodorus dhéwé mbuwang awaké dhéwé menyang panggangan sing wis disiapaké kanggo dhèwèké, lan ing kono, kaya ing kraton padhang, dhèwèké nemu tentrem . Serapion dipotong sirahé, lan Papias dibuwang menyang segara. Mangkono uga, Leonidas, sawisé nandhang sangsara abot lan akèh ing tangané gubernur Venustus, sing nggantèkaké Tertius, klelep ing segara.

Para wanita suci uga mutusaké nampa sangsara kanggo Kristus, manut tuladhané Santo Kodratus lan nyimpen piwulangé ing atiné—Charissa, Nunechia, Vasilissa, Nika, Gali, Galina, Theodora lan akèh wanita liyané, uga priya. Sawetara saka wong-wong mau pindhah menyang Gusti sawisé dipenggal sirah nganggo pedhang; liyané klelep ing banyu utawa dipatèni nganggo werna-werna panyiksaan liyané. Kabeh mau, bebarengan karo pamimpin lan guruné, Santo Codratus, kalebu ing antarané para martir, amarga wis nampa

mahkota kamenangan saka tangan tengené Kristus Gusti Allah, kang kamulyané kagem Panjenengané bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Sang Martir Suci Codratus saka Nikomedia, bebarengan karo Sang Martir Suci Satorinus lan Rufinus lan liyané

Dipepering ing tanggal 10 Maret

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya, Kaisar Decius[2251] , lan panggantiné Kaisar Valerian[2252] (nalika Santo Kodratus saka Korintus uga nandhang sangsara bebarengan karo kanca-kancané), wong Kristen dicekel saka pirang-pirang kutha lan désa lan digawa menyang kutha Nicomedia ing Bithynia[2253] , ing ngendi padha dipenjara. Wedi gedhe nyebar ing antarané wong Kristen sing manggon ing Nicomedia dhéwé, utamané amarga Kaisar Decius dhéwé wis nyedhak wilayah kuwi, sawisé teka ing Caesarea[2254] . Akibate, akèh wong Kristen sing mlayu saka tangan para panganiaya padha ngungsi ing pagunungan lan ara-ara gersang, déné liyané tetep wani ing omahé, ngentèni wektu nalika dianggep pantes kanggo ngluhuraké Gusti lumantar wujud martir.

Antarane wong-wong mau ana Santo Kodratus, sing bakal kita critakaké. Dhèwèké misuwur amarga ayu rupane, asalé saka kulawarga bangsawan, sugih, taat, lan duwé karunia pinter ngomong. Kanthi nyuap para penjaga panjara lan prajurit, dhèwèké bisa mlebu menyang sel tanpa alangan; Ing kana Santo Codratus nglayani para sedulur iman sing diiket ing belenggu, nggawa apa sing dibutuhake saben wong. Panjenengané ngélingaké kanthi tulus supaya padha wani, aja nganti nyerah marang sangsara sing ditampa amarga katresnan marang Kristus Gusti Allah, sing nyawisaké ganjaran langgeng kanggo wong-wong mau ing Karajané Swarga.

Dina pangadilan wis teka.proconsul[2255] Perennius, sing teka ing Nicomedia miturut dhawuh raja, lungguh ing kursi pangadilan ing ngarepe wong akeh lan mrentahake supaya kabeh tahanan digawa maju kanggo dipriksa. Nalika padha digawa ing ngarepe, kepala panjara (commentarisius) kandha marang proconsul:

[2251] Kaisar Decius mrentah Kakaisaran Romawi saka taun 249 nganti 251; dhèwèké kalebu salah siji panganiaya Kristen sing paling kejem.

[2252] Valerian mrentah saka taun 253 nganti 259.

[2253] Bithynia iku provinsi ing sisih lor-kulon Asia Minor. Dumunung ing pesisir Segara Ireng, Selat Bosporus, lan Selat Konstantinopel. Wilayah iki wis dikenal wiwit jaman kuna lan njupuk jenengé saka wong-wong Bithynia, sing padha migrasi saka Thrace. Bithynia éndah, subur, lan sugih ternak; Bithynia dipérang dadi loro provinsi. Ibukutha sing kapisan yaiku Brusa (ing jaman kuna, Prusia), lan ibukutha sing siji maneh yaiku Nicomedia. Nganti pertengahan abad kaping enem SM, wong-wong Bithynia bebas, mandiri, lan misuwur minangka pelaut trampil. Ing taun 546, padha kapérang ing sangisoré pamaréntahan Persia, nanging ora suwe, lan wiwit taun 327 Bithynia dadi negara merdéka manèh. Ing taun 75 SM, Raja Nicomedes III nalika arep seda, ngwarisaké nagarané marang wong Romawi, sing banjur nglebokaké dadi bagéan saka kakaisarané minangka provinsi otonom sing dipimpin déning proconsul khusus. Agama Kristen muncul ing Bithynia wiwit jaman para rasul (1 Petrus 1:1); nalika jaman Pliny si Muda, sing mrentah Bithynia, lan Kaisar Trajan (98–117 Masehi), ana akèh wong Kristen ing kéné, ora mung ing kutha nanging uga ing désa-désa lan gampungan cilik. Ing jaman Diocletian (284–305), ana panganiayaan sing nggegirisi marang umat Kristen ing Bithynia. Ing abad kaping 4 lan kaping 5, Bithynia misuwur banget ing babagan gerejawi: akèh konsili gereja dianakake ing kana kanggo ngatasi manéka bidah. Sawisé kaping pirang-pirang kapimpin déning wangsa Seljuk lan banjur déning wangsa Saracen, ing taun 1332 Bithynia dijajah déning wong Turki, lan nganti saiki isih ana ing sangisoré pamaréntahané. Iki dadi pérangan saka loro provinsi (vilayet) Kadavenkiaht lan Kastamuni lan nduwèni populasi 700.000 jiwa. Pucuk administrasi gerejawi yaiku Uskup Agung Nikomedia, sing diwènèhi wewenang marang 12 uskup sing diangkat déning Sinode Konstantinopel.

[2254] Kota Kaisarea dumunung ing pesisir Segara Mediterania. Rasul Paulus ngunjungi kutha iki pirang-pirang kaping sajrone lelampahané (Kisah Para Rasul 9:29–30; 18:28; 21:8) lan nginep rong taun ing kéné minangka tawanan (Kisah Para Rasul 23:33; Kisah Para Rasul 24:27; Kisah Para Rasul 26:4 lan salajengipun). Centurio Kornelius, sing diowahi dening Rasul Petrus supaya pracaya marang Kristus, manggon ing kutha iki (Kisah Para Rasul 10:1; Kisah Para Rasul 10 lan salajengipun); Rasul Filipus uga manggon ing kene (Kisah Para Rasul 21:8). Ing kéné uga Herodes Agripa seda, dipateni malaékat lan dipangan cacing. Sakdurungé, Kaisarea dikenal minangka kutha utawa menara Stroton. Kutha iki dibangun maneh dening Herodes Agung, sing maringi jeneng Caesarea minangka pangurmatan marang kaisar Agustus (Caesar, saka basa Latin sing artiné 'dipotong-potong').

[2255] 'Amphipatus' iku tembung Yunani sing artiné 'prokonsul'. Iki minangka gelar saka jabatan umum Romawi (gubernur sawijining provinsi, yaiku sawijining wilayah).

"Panjengan! Miturut dhawuh panjenengan, kumpulan wong Kristen sing ora manut hukum, sing nganti dina iki isih dikurung ing panjara, saiki padha ngadeg ing ngarep panjenengan ing pangadilan!" Banjur proconsul kandha marang para abdi Gusti:

'Saben kowe padha kandhaa jeneng, pangkat, keturunan, lan panggonan asalmu.'

Kudus Codratus uga teka nyekseni interogasi para Kristen; nalika weruh sawatara wong Kristen padha kélangan semangat lan pucet amarga wedi, dhèwèké kuwatir menawa salah sijiné, ora kuwat nahan sanajan mung mikir siksaan, bakal mbalèkaké Kristus; mulané, ngadeg ing mburiné kabèh, Kudus Codratus kandha kanthi swara banter:

'Kita dijenengi Kristen; miturut gelar lan status kita iku abdi Gusti Allah kang ora katon, Sang Kristus Yesus, lan kutha lan tanah air kita yaiku swarga, ing ngendi Gusti manggon bebarengan karo wong-wong kang precaya marang Panjenengané. Sampeyan krungu iki, Prokonsul?'

Prokonsul kaget banget, meh nganti ketakutan, marang kawani Santo Codratus lan kandha marang para abdi dalemé:

'Cekel wong edan iki lan gawa menyang aku.'

Krungu tembungé prokonsul, Sang Kudus Codrat nembus kerumunan, maju kanthi sukarela, lan ngadeg ing ngarepé prokonsul, nalika kabèh mata padha nyawang dhèwèké. Kanthi nggawé pratandha salib, Sang Kudus Codrat kandha marang prokonsul:

'Aku ana ing kene, teka marang kowe kanthi karsa dhéwé, ora amarga dipaksa, kanggo mbela sedulurku lan nglawan setan. Mula, lakonana kersamu tanpa tundha, lan sawisé nguji kawani kita, delengen dhéwé yèn kita iki prajurit Kristus sing ora bisa dikalahaké!'

"Wong edan!" kandha prokonsul. "Sepisan, kandhaa marang aku jenengmu lan asal-usulmu."

'Aku wis ngandhani kowe,' wangsul sang wali, 'menawa aku iki wong Kristen, lan sedulurku iku abdi Kristus; jeneng lan kaluhuran kita ana ing diarani lan dadi abdi Kristus.'

'Rungokna aku, kancaku,' ujare prokonsul, 'aku bakal lapor marang Kaisar, lan dhèwèké bakal ngangkat kowé dadi komandan—kanthi syarat, mesthi waé, kowé nglakoni kurban marang déwa-déwa kita.'

"Prokonsul," wangsul sang wali, "aja keliru ngakoni yèn ana akèh déwa: *'Nanging kanggo kita mung ana siji Gusti Allah, Rama, kang saka Panjenengané kabèh mau asalé'* (1 Kor. 8:6).

'Ana akèh déwa,' terus proconsul, 'nanging, ing kahanan apa waé, raja saiki wis mréntahaké supaya kurban mung diwènèhaké marang rolas déwa[2256] , sing kowé uga kudu nyembah.'

– Ora pantes ana akèh panguwasa,' kandha Santo Codrat kanthi swara banter, 'mung ana siji Gusti, siji Raja lan Gusti Allah, Gusti kita Yesus Kristus!

'Apa kowe durung krungu,' proconsul nerusake, 'apa sing diomongake Homer[2257] babagan Poseidon[2258] (Neptune): "Bapaké para déwa nurunaké méga, nggeremangaké angin, nutupi langit, lan nggelegar medeni, amarga Poseidon wis munggah arep njupuk bumi," lan sapituruté. Dadi, apa kowe krungu bab kakuwatané Poseidon?

'Apa Homer lan penyair liya kaya dheweke ngomong sejatine bab dewa-dewa panjenengan, utawa ora?' takon Codratus sing pinaringan berkah.

[2256] Miturut kapercayan wong Yunani lan Romawi kuna, dewa-dewa paling dhuwur utawa utama manggon ing ruang udara antarané bumi lan langit, lan panggonané ana ing kraton-kraton megah ing pucuk Gunung Olympus ing Yunani. Mula, rolas déwa iki uga dikenal minangka déwa-déwa Olimpiade. Arané: Zeus (Jupiter), Hera (Juno), Poseidon (Neptune), Demeter (Ceres), Apollo. (Apollo), Artemis (Diana), Hephaestus (Vulcan), Pallas Athena (Minerva), Ares (Mars), Aphrodite (Venus), Hermes (Mercury), lan Vesta (Vesta).

[2257] Penyair misuwur saka jaman kuna, sing urip ing pungkasan abad kaping 10 utawa wiwitan abad kaping 9 SM. Wong kuna mbayangake Homer minangka wong tuwa wuta. Amarga iku, sawetara wong nyimpulake manawa jeneng 'Homer' asalé saka tembung 'wuta'. Dheweke dianggep minangka pangripta karya epik *The Iliad* lan *The Odyssey*; sing sepisanan nyritakake kedadeyan ing taun kaping sepuluh (1184 SM) saka Perang Troya, sing kelakon sajrone lima puluh siji dina, 'murka Achilles' (pahlawan perang) lan akibaté, déné sing kapindho – *Odyssey* – nyritakaké manéka episode saka pangumbara salah siji pahlawan perang, Odysseus, raja pulo Ithaca (ing Segara Tengah), sadurungé ambruké Troya, lan nyakup wektu cekak 40 dina.

[2258] Poseidon – putrané Cronus lan Rhea – iku seduluré Zeus, sing bareng-bareng padha mbagi panguwasané miturut undian. Kedaulatane Poseidon yaiku segara, sing raket banget gandhengane karo dhèwèké, uga panguwasa paling dhuwur marang angin lan kakuwatan nyebabake gempa bumi, mulané Poseidon dikenal minangka Panggetar Bumi. Poseidon digambarke minangka wong tuwa sing murung kanthi jambang dawa lan trisula ing tangane.

'Padha ngomong sing sejati,' wangsul prokonsul.

'Yen padha ngomong sejatine,' nerusake sang wali, 'apa ora uga padha nyritakake marang kita yen dewa-dewamu iku pezina, makhluk napsu sing ora tau wareg lan ora isin, sing nindakake perbuatan keji sing ora lumrah?' Aku pancen isin tenan kanggo kowe sing nyembah dewa kaya ngono, amarga tumindak ala saka dewa-dewa mau kowe dhewe sing ngadili wong-wong sing dituduh nindakake tumindak ala mau! Mangkono, kowe ngadili wong sing nindakake tumindak isin kuwi salah, nanging ing wektu sing padha kowe nganggep dewa-dewa sing nindakake tumindak ora patut sing luwih gedhe tinimbang kuwi. Apa ora luwih becik yen kowe ngukum lan nyiksa para dewa amarga kaluputané sing akèh lan gedhé banget? Kowe ora nate welas asih marang manungsa sing nglanggar hukum, nanging kowe ngajeni lan muji para dewa sing tumindak tanpa hukum; para dewamu kuwi, miturut kaadilan, dudu dewa sejati, nanging wong mabuk sing edan lan wis mati!

Marang tembung sang wali iku, prokonsul mangsuli:

'Amarga kowe wis miwiti ngutuk para déwa, aku wedi yèn sang raja bakal nesu marang aku amarga saka sabar banget aku wis ngidini kowe ngina para déwa nganggo tutukmu. Mula, ganti cara mikirmu saiki uga, supaya kowe ora langsung dicekel déning tangan para penyiksamu!'

'Ora ana sing bisa mbusak tekadku,' nerusake Santo Codrat, 'ora kowe, ora rajamu, malah bapakmu, Setan dhéwé.'

Prokonsul sing nesu banget mrentah supaya sandhangan sang wali dicopot, dheweke dibaringake telanjang ing lemah, lan dicambuk sambil diomongake: 'Critakna jenengmu.' Nanging sang wali tetep meneng, ora ngucap siji tembung. Prokonsul banjur miwiti takon marang wong-wong sing ana ing kono bab sang martir suci: sapa dhèwèké lan apa jenengé. Wong-wong sing ngerti sang wali mangsuli marang prokonsul yèn sang martir iku asalé saka kulawarga bangsawan lan jenengé Kodrat. Prokonsul banjur kandha marang para algojo:

'Ampunana lan bebasna!'

Sawisé sang wali dibebasaké saka sangsara lan diparingi sandhangan, sang penyiksa ngajak dhèwèké luwih cedhak lan takon:

'Apa sing wis kowe lakoni marang awakmu dhéwé lan marang kita, amarga kowe ora ngandhani kita babagan keturunanmu sing mulya? Amarga, amarga kita ora ngerti asal-usulmu sing mulya, kita wis maringi isin marang kowe, déné kowe dhéwé wis nggawa aib marang awakmu lan kulawargamu. Lan kenapa, nganggep keturunanmu sing mulya ora ana gunané, kowe mèlu iman Kristen sing sembrono?'

"*Aku luwih milih dadi penjaga lawang ing omahé Gustiku tinimbang manggon ing kemah-kemah kejahatan"* (Mazmur 83:11)," wangsul sang wali.

– 'Manut marang aku,' nerusake penyiksa, prokonsul, 'lan kurbanna marang para dewa, supaya kowe ora mati kaya wong ala!' Apa kowe durung krungu prentah sing diwenehake dening raja lan kabeh penasehaté, sing mrentahake supaya ora ana siji waé wong Kristen sing urip ing bumi, lan wis nylametake akèh wong becik lan pinunjul saka kesesatan Kristen?

– 'Berkah iku wong sing ora mlaku miturut nasehat wong jahat, ora ngadeg ing dalan wong dosa, ora lungguh ing pasamuwan wong sing rusak' (Mazmur 1:1), sing ora kasasar dening godha donya sing sia-sia iki; nanging wong-wong sing kasasar lan manut marang kowe bakal musna kaya bledug sing kabuwang dening angin saka pasuryan bumi (Mazmur 1:4), lan sejatine, padha wis musna!

Ing upayane nggodha Santo Codratus, prokonsul iku ngandika marang dheweke nganggo tembung-tembung nggodha, disarengi luh lan angin asah; lan pungkasane dheweke kandha:

'Codratus, amarga kowe milih pati kanthi sukarela, aja nyegah awakmu saka cahya sing paling kinurmatan déning manungsa; aja nyegah awakmu saka urip sing manis iki.'

Nalika ngucapake tembung-tembung mau, panggodha iku ngusap rai nganggo saputangan.

"Asu galak!" mangsuli sang martir suci marang prokonsul. "Aja nganti kowe nyoba ngapusi aku nganggo licik kaya ula lan luh palsu! Kowe ora bakal bisa nyekel aku—abdi Gusti!"

Komandan Maximian ana bareng karo prokonsul Perennia. Sing pungkasan kandha marang sang wali:

'Kowe wong sing ora ngucapake syukur! Majikan kula sing paling mulya, proconsul, welas asih marang kowe, nanging kowe malah ngina dhèwèké.'

Wong suci mangsuli:

'Biyen dhèwèké lair kanggo karusakan, nangisna dhèwèké dhéwé lan wektu lairé; nanging kenapa kowé nyalahké kita? Yèn proconsul sing maringi paukuman, sapa kowé nganti wani ngomong ing pangadilan ing ngarepé? Siji hakim wis cukup kanggo kita; nanging yèn kowé uga péngin maringi paukuman marang kita, muga-muga Gusti kita Yesus Kristus ngrusak kowé!'

Kepala panjara banjur kandha marang prokonsul:

'Pangeran! Kula sumpah ing kakuwasan panjenengan, menawi panjenengan maringi idin dhumateng piyambakipun supados wicara kanthi wani makaten, piyambakipun badhe wani ngucapaké caci lan cacahé marang para panguwasa piyambak, lan kita badhe wonten ing bebaya ageng!'

'Satemene,' wangsul sang wali, 'Kitab Suci kandha: "Ngapa bangsa-bangsa padha nesu, lan suku-suku manungsa padha ngrancang sing sia-sia? Para raja ing bumi padha ngadeg, lan para panguwasa padha rembugan bebarengan nglawan Gusti lan nglawan Sang Kristus sing diurapi" (Mazmur 2:1–2). Sanajan saiki, Kristus disalahake dening wong-wong bodho lan nandhang sangsara lumantar awaké dhéwé, yaiku para abdi setya Kristus.

'Lepur bajingan iki nganti telanjang,' pangandikane prokonsul marang para abdi dalem, 'lan pukuli luwih keras tinimbang sadurunge, nganti dheweke manut marang ukum kraton lan nyembah para dewa!'

Ing babak kapindho cambukan, Santo Codratus ngendika:

'Mulyakna Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga demi Asma Suci Panjenengan Panjenengan karsa nganggep aku, abdi Panjenengan sing dosa lan ora pantes, pantes nandhang sangsara, supaya aku kalebu ing antawis abdi-abdi Panjenengan sing Panjenengan tresnani. Kula matur nuwun lan ndedonga: paringana kula Roh Suci Panjenengan, padhangna kula lan paringana kula kekiyatan supaya iman kula tetep ajeg; padhangna kula kanthi kawicaksanan Panjenengan, supaya tiyang-tiyang ingkang mbangkang boten saged ngungkuli kula. dadosna kula pitulungan, dhuh Gusti! Mangkana wekdal pitulungan Panjenengan, mangkana wayahe Panjenengan nyuwunake! Kuwatna aku, supaya lumantar abdi Panjenengan asma suci Panjenengan kinurmatan! Bawani aku marang Rama Panjenengan ing swarga lan paringana aku ing ngarsane, kandha: 'Lan iki abdi Panjenengan!' Dhuh Gusti Yesus Kristus! Tulung aku supaya bisa ngrampungake tugasku kanthi sukses!

Mangkono sang wali ndedonga, nalika para algojo sing nyekel lan nggebugi dhèwèké ganti limang wong amarga kesel – suwéné wektu nggebugi kuwi! Amarga panyiksaan nggebugi sing kejem, punggung sang martir sing suci ngembung nganti sak lengan[2259] , getih mili kaya kali lan dagingé rontog saka balungé.

'Saiki,' pitakon prokonsul, 'apa kowe pracaya marang dewa-dewa kita, Codrat?'

– *'Para raja ing bumi padha ngadeg, lan para panguwasa padha rembugan bebarengan nglawan Gusti lan nglawan Sang Kristus sing diurapi'* (Mazmur 2:2).

'Bejanane iku perak lan emas, gawean tangan manungsa,' wangsul sang wali. *'Padha duwe cangkem, nanging ora bisa ngomong… Muga-muga wong sing nggawe mau, lan kabeh sing precaya marang iku, padha dadi kaya iku'* (Mazmur 113:12–13).

– 'Kanthi nyapa kita nganggo basa kang ora bisa dipahami iki,' kandha prokonsul, 'kowe kira bisa ndhelikake caci maki marang para dewa?'

"Kowe, wong wuta bodho," wangsul sang wali, "kanyatan kang padhang katon peteng, dene pepeteng—tipuaning jaman iki—dadi padhang tumrap kowe! Rungokna, mula, marang aku, sing ngandika marang kowe kanthi tembunging para bapa suci. Wigatenana iki: Aku ora bakal nyembelih kurban marang dewa-dewamu, lan aku uga ora bakal manut marang dhawuhe raja lan para penasihaté. Mula, yèn kowe péngin nyiksa aku, lakokna kersamu lan kanthi mangkono cepetna ngutus aku ing ngarsané Sang Raja Swarga!

"Aku sumpah marang para dewa," pangandikane sang penyiksa, "menawa aku ora bakal paring welas marang kowe, nanging bakal ngancurake kowe, wong sengsara, nganggo panyiksaan sing nggumunake lan pati sing kejem!"

Nalika srengéngé surup, sang wali wis dibebasaké saka panyiksaané lan, bebarengan karo umat Kristen liyané, digawa menyang penjara. Saliyane kuwi, prokonsul mrentahaké supaya paku cilik disebar ing sangisoring punggung sang martir, watu gedhé dipasang ing dhadhané, sikilé diiket ing belenggu[2260] , lan kabèh awaké

[2259] *'Elbow'* iku dawa lengen, diukur saka siku nganti pucuk driji tengah. 'Elbow' miturut Kitab Suci *dawane 10–12 vershoks.*

dibelenggu nganggo wesi abot. Ing kahanan iki, sang wali ditinggal pirang-pirang dina: dhèwèké kanthi gagah wani nahan sangsara sing abot banget nganti manungsa ora bakal bisa tahan lan tetep urip – nanging tangan tengen Kristus sing maha kuwasa nguwatké wong sing nandhang sangsara mau supaya bisa ngluhuraké kuwasa ilahiné.

Sawisé suwé, prokonsul Perennius mutusaké budhal menyang Nicaea[2261] lan mréntahaké supaya para Kristen sing dipenjara, bebarengan karo Santo Codratus, digawa bareng karo dhèwèké. Ing Nicaea, proconsul nyawisake kurban marang setan ing candhi pagan lan mrentahake supaya wong Kristen uga digawa menyang kana, supaya padha dipaksa nindakake sing padha. Nalika para abdi Kristus digawa menyang candhi setan, Santo Codratus nyuwun marang para prajurit supaya dheweke mlebu candhi luwih dhisik kanggo ketemu karo proconsul: Kanthi kuwasa Kristus, Santo Codratus, sawisé nglakoni panyiksaan sing abot, tetep waras lan ora cilaka; lan, mlaku ing pucuk prosesi umat Kristen, pasuryané sumunar, nuduhaké ora mung kekuwatan lan kesegaran jasmani nanging uga kawani rohani. Nalika Santo Codratus digawa mlebu candhi sadurungé wong liya, dhèwèké nggumunaké panyiksa. Wah, proconsul kaget nalika weruh yèn sang wali waras lan pasuryané sumunar kabungahan.

"Tawaran kurban marang para dewa!" dhawuh prentah proconsul.

"Aku iki abdi Yesus Kristus," wangsul sang wali, "lan aku nyawisake awakku dadi kurban kanggo Panjenengané; nanging déwamu, sing ora nggawe langit lan bumi, padha sirna!

'Manut paugeran kaisar, dudu paugeran Kristus,' ujare prokonsul.

"Aku manut paugeran Sang Raja Swarga," wangsul sang wali, "lan ora manut marang prentah bodho saka wong-wong sing ora kenal Gusti Allah. Nanging Kitab Suci maringi dhawuh supaya kita ndedonga kanggo wong-wong mau, supaya padha tobat lan bisa mangerteni kabeneran."

Prokonsul mangsuli:

'Yen kowe ndedonga kanggo raja, mula kowe uga kudu manut marang prentahe, amarga wis kacathet ing Kitab Suci kowe: *"Wenehana marang Kaisar apa sing kagungan Kaisar, lan marang Gusti apa sing kagungan Gusti"* (Matéus 22:21).

'Panjenengan sampurna ngendika,' pangandikane sang wali, 'menawa apa sing kagungané Kaisar kudu diwènèhaké marang Kaisar, lan apa sing kagungané Gusti kudu diwènèhaké marang Gusti. Delengen, aku wis maringi marang raja apa sing dadi haké nalika aku mbayar ganti rugi marang dhèwèké babagan kagunganku; nanging tumrap Gusti, aku isih kawajiban nepaki iman marang Panjenengané nganti tekan pungkasan.' Raja donya wis mrentahake supaya wong Kristen nyembah arca utawa mati. Lan kita siap mati kanggo Kristus—Gusti kita—ora mung sepisan, nanging bola-bali!

'Apa kowe ngerti,' pitakon prokonsul, 'pintena wong Kristen sing wis ngorbanaké marang dewa-dewa kita, lan apa kowe tenan mikir yèn kowe luwih unggul tinimbang wong-wong mau?'

Santa Codratus mangsuli:

'Minangka wong sing durung nate sujud ing ngarepé berhala, aku pancèn luwih unggul tinimbang kabèh sing wis mbalik saka Gusti Kang Maha Nyipta. Dadi, ngendi wong-wong sing wis nyembah dewa-dewa panjenengan? Aku ora weruh siji waé!'

Prokonsul mrentahake supaya wong-wong kaya ngono diundang. Ing wektu sing padha, sang wali wiwit nyuwun supaya diuculi, amarga nganti wektu kuwi dheweke wis diiket. Prokonsul, sing nganggep sang wali kepengin nyembah para dewa, banjur mrentahake supaya dheweke diuculi. Nanging dhèwèké cepet maju, nyekel arca gedhé kuwi saka sikilé, ngedhunaké menyang lemah lan ngremuk dadi pecahan-pecahan; banjur dhèwèké nyerbu arca-arca liyané, nanging para prajurit lan imam nahan dhèwèké. Banjur proconsul, nesu banget, mréntah

---

[2260] Jeneng iki nyebutake piranti sing dirancang kanggo nyegah para penjahat supaya ora bisa lolos. Carane kaya ngene. Biasane, batang kayu sing kandel dijupuk, dipecah dadi loro nganggo pasak, lan loro lekukan cilik dipotong ing loro sisih kanggo nampung sikil; sawise sikile penjahat dilebokake, kayu mau digabung maneh, banjur bolongan dibor ing loro-lorone lan pasak dipalu nganti kenceng; ing versi sing luwih maju, loro-lorone diamanake nganggo kunci, dene ing wektu liyane pucuk-pucuke mung diiket nganggo tali.

[2261] Nikea iku kutha utama ing Antiohia, ing ngendi Konsili Ekumenis Kapisan lan Kapitu dianakake: Kapisan ing taun 325 Masehi ing sangisoré Konstantinus Agung, dipimpin déning Eustathius, Uskup Agung Antiohia; sidang kuwi ngutuk Arius, nyusun Kredo nganti pasal wolu, netepake tanggal Paskah, negesake primasi uskup Roma, Alexandria, lan Antiokia, lan ngetokake 20 kanon gerejawi; Konsili Ekumenis Kapitu dianakake ing taun 787 ing jaman Kaisar Irene, dipimpin déning Tarasius, Patriark Konstantinopel; konsili iki ngukum para ikonoklas lan negesake tatanan gerejawi ing 22 kanon.

supaya sang wali digantung ing njaba tembok candhi lan awaké digores-gores nganggo potongan wesi landhep. Ing wektu sing padha, wong-wong sing wis murtad saka iman Kristen padha nyedhak, lan Santo Kodrat, nalika lagi nandhang sangsara, ngandika marang wong-wong mau.

"Wong-wong sengsara! Sawise nandhang sangsara nganti kaya ngene, kok kowe padha cepet banget mbaleni Kristus—Gusti—lan kanthi rela nyerah marang setan? Apa kowe ora pracaya marang kebangkitan wong mati, Pengadilané Gusti, lan jurang neraka? Apa kowe durung krungu bab geni kang ora bisa dipadamake lan ulat kang ora tau turu? Apa jawaban sing bakal kowe wenehake ing dina kamulyan lan agungé rawuhé Juruslamet kita, Yesus Kristus, sing bakal ngadili wong urip lan wong mati? Mbukakna mripat atimu lan delengen saka apa kowe wis nyimpang? Kanggo urip sing samentara lan ora ana regane, kowe wis ninggalake Karajan langgeng lan swarga. Sawise nglirwakake Gusti sing paling manis lan welas asih, kowe wis nyerahake awakmu dadi budak setan, abdi sing ora ana regane, sing yen bisa nguwasani sapa wae, bakal nyerang lan mateni. Nalika Gusti kita rawuh, Panjenengané bakal ngiket setan nganggo ranté kang ora bisa diputus lan nimpakaké menyang jurang geni bebarengan karo wong-wong sing wis nyerah dadi budaké. Sadharna, apa sing wis kok tindakake! Amarga wedi azab sakedhap, kowe wis nyerahake awakmu dhéwé marang azab langgeng. Sampeyan bakal nyekseni masa depan nalika sampeyan ngadeg ing ngarepé Pangadilan sing adil saka Gusti Yesus Kristus, sing bakal mberkahi saben wong manut pakaryané. Apa kowe durung krungu tembungé Gusti sing kacathet ing Injil Suci: *'Lan aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging luwih wedi marang sing bisa ngrusak nyawa lan badan ing Gehenna (jurang geni)'* (Matéus 10:28)?[2262]

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, para wong sing tiba padha nangis lan muni kanthi swara banter:

'Abdi Gusti, kita padha wedi sangsara lan, kaya kéwan bisu, kita kesasar; kaya wedhus sing kesasar, kita dadi mangsa srigala lan dirobek-robek. Kita diperbudhakake déning dosa-dosa kita, lan saiki, sawisé kepéngin urip sakedhap ing kéné, kita wis mati tumrap urip langgeng sing bakal teka. Kita ora ngerti apa sing kudu ditindakake, kita wong sengsara iki!'

Ndeleng luhé, sing kabegjan Kodrat kebak kabungahan lan ngendika:

'Sedulurku! Padha teguh atimu lan aja putus asa! Kristus Gusti iku welas asih – nyerahna awakmu ing ngarsane kanthi tobat lan luh, lan ngadegna kanthi teges kanggo Kristus, supaya saben wong saka kowe padha oleh kasempatan dibersihaké saka dosa-dosamu lumantar getihé.'

Mula saka iku, padha ambruk ing lemah, wong-wong sing suwé nyimpang saka Kristus padha nangis kenceng, nyawuraké abu ing sirahé lan nggebuk dhadhané nganggo watu. Swara tangisé lan ratapané muni nganti warga kutha Nikea kabèh padha kumpul ing kono lan gumun marang tobaté sing temenan amarga wis nyimpang saka iman.

Krungu geger kuwi, prokonsul metu saka candhi pagan lan, nalika weruh apa sing kelakon, dhèwèké mréntah supaya martir suci kuwi dipukul luwih keras lan iga-iga sing wis dipukul kuwi dibakar nganggo lilin panas. Nanging sang suci ndedonga suwe lan khusyuk marang Gusti Allah kanggo wong-wong sing tobat, supaya pangowahan atiné ditrima. Nalika ing pungkasan pandongane dhèwèké kandha: 'Ya Gusti, Yesus Kristus, mugi nyawaku kaparingaké minangka gantiné nyawane wong-wong mau—mung welas asih marang wong-wong mau', para algojo sing nindakake panyiksaan langsung kelangan kekuwatan lan tiba ing lemah kaya mati. Ing wektu sing padha, méga padhang mudhun nutupi Santo Codratus lan kabèh wong Kristen sing diiket lan padha tobat sing ana ing kono. Prokonsul lan para penasihaté, bebarengan karo kabèh wong pagan, kabungkus ing pepeteng; wedi nyerang atiné, lan padha gemeter amarga wedi, pracaya yèn kutha kuwi arep ambruk.

Sawisé meneng suwé, para wong pracaya krungu saka dhuwur swara kidung para malaikat suci sing muji lan ngluhuraké Gusti Allah. Sawisé rong jam kliwat, pepeteng wiwit sirna, lan para wong kafir, nalika ngadhep marang para wali, wiwit weruh padhanging swarga. Baru wae prokonsul kuwi pulih saka kaget, dhèwèké langsung mènèhi dhawuh supaya nangkep kabèh wong sing, amarga kasentuh déning pitutur panglipur sang martir, wis bali

[2262] Gehenna iku panggonan sangsara langgeng. Asmané asalé saka tembung Ibrani sing artiné Lembah Hinnom cedhak Yerusalem, ing ngendi bocah-bocah kobongaké minangka pangurmatan marang Moloch (3 Raja 11:17; 4 Raja 16:3–4). Sawisé Yosia mbusak kurban sing nggegirisi iki (4 Raja 23:10), bangké para penjahat sing dihukum pati, bangké busuk, lan kabèh jinis rereged dibuwang menyang Lembah Hinnom, ing kana kabèh kobong.

manèh marang Kristus kanthi manasa. Sawisé ngiket wong-wong mau bareng karo wong Kristen liyané sing ana ing pangadilan, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya digawa menyang panjara. Ing wektu sing padha, dhèwèké mbukak iketan Santo Codratus saka wit lan manèh ngiket dhèwèké nganggo belenggu lawasé.

Esuké, prokonsul Perennius nglaksanani sidang manèh, dhèwèké mréntahaké kabèh wong Kristen sing dicekel ing penjara supaya digawa metu, kejaba Santa Kodratus. Sajeroning dina kuwi, dhèwèké nanyakaké marang wong-wong mau, nganggo pujukan lan siksa kanggo meksa supaya padha nglakoni kurban sing keji. Ndeleng yèn para wong Kristen kuwi ora goyah lan ora kendho ing pangakuan iman, Perennius, sawisé akèh palu, mréntahaké supaya saben wong mau digawa bali menyang kutha asalé lan kobongaké ing kana. Lan kabèh para martir suci padha mangkat kanthi kabungahan ageng, memuji Gusti Allah. Mangkono saben wong padha seda sawise kobong ing tanah kelairané, lan mlebu ing tanah kelairan swarga.

Sawisé kuwi, prokonsul mangkat saka Nicaea menyang Apamea[2263] , nggawa Santo Codratus bareng. Dhèwèké teka ing kéné uga, kanthi tujuan nyekel wong Kristen lan meksa supaya padha nyembah arca-arca. Dhèwèké diparingi dhawuh déning Kaisar Decius supaya ngubengi kutha-kutha lan provinsi, nglakoni panyiksaan lan pati marang wong Kristen sing ora gelem nyembah déwa-déwa. Sawisé tekan Apamea, prokonsul Perennius mlebu ing candhi lan nyembah arca-arca. Sawisé nggawa Santo Codratus, sang martir, menyang kana, dhèwèké takon marang dhèwèké:

'Kowe, dukun jahat, arep nyembah marang dewa apa ora?'

Kanthi semangat gagah berani, Santo Codratus mangsuli:

'Sebut bapakmu Setan minangka dukun sihir licik, amarga pancen mangkono dheweke. Nanging aku wong Kristen lan ora ngerti sihir utawa licik, lan aku ora bakal nyembah arwah setan!'

Banjur proconsul kandha marang kanca-kancané:

'Aku ora ngerti siksaan apa sing bakal tak pasangake marang wong Kristen sengsara iki!'

Padha meneng, amarga padha weruh yèn sang martir wis ora nduwé awak manèh, nanging mung balung kosong, kabèh awaké wis dirobek-robek lan digosok nganti resik. Sang penyiksa banjur mréntahaké supaya sang wali dilebokaké ing karung lan kabèh jinis kéwan merayap dilebokaké bareng, banjur dibuwang ing parit jero lan berlumpur, lan kuwi dituruti. Esuké, sang penyiksa, amarga pracaya yèn sang wali wis mati, mréntahaké supaya dhèwèké ditarik metu saka parit. Lan kabèh padha gumun nalika weruh sang wali ora cilaka. Sang martir, ngangkat pandangé menyang langit, kandha:

'Aku matur nuwun marang Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga panah saka bocah-bocah (ing pikirane) wis dadi tatu kanggo awake dhewe, lan kekuwatane wis surut. Nanging Panjenengan wis nguwatake aku lan maringi aku daya kanggo nggawe isin marang wong-wong mau, kanggo kamulyaning asma Panjenengan sing suci.'

Banjur sang wali ngendika marang prokonsul:

'Wong bodho! Apa kowe ora weruh yèn licikmu ora ana gunané? Lakonana sing luwih awon marang aku; lakokna enggal, aja mbuwang wektu sia-sia.'

'Wong sengsara,' wangsul prokonsul kanthi nesu, 'aku bakal nyiksa kowe sak dalan, sanajan kowe ngandel marang ilmu sihirmu.'

Banjur Perennius mangkat menyang Kaisarea, nggawa martir suci iku bebarengan; ing kana, nalika nindakake kurban lumrah ing candhi, dhèwèké nyaur sang wali lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis ngrasakake sakabehe sangsara – ayo saiki, pungkasané, lan sembahyang marang para déwa!'

'Kowe wis dolanan,' wangsul sang wali, 'karo sangsara sing tak alami, lan aku pancen kaget kowe wis kesel ngetokake sangsara mau marang aku. Nanging aku, nalika nahan sangsara iki, ora tau kesel, malah aku kepengin nahan sangsara sing luwih abot lan luwih sengit kanggo Gustiku.'

Banjur, ing nesune, proconsul mau maneh mréntahaké supaya wong suci iku dipukul tanpa welas asih nganggo tali rotan ing awaké sing telanjang, sawisé digelaraké ing balok siksa. Nanging sing kena mung balungé sing wis kosong, amarga ora ana dagingé. Nalika dipukul, wong suci iku nyanyi: *'Akèh wong wis nganiaya aku wiwit isih enom, nanging padha ora bisa ngalahaké aku.' Ing punggungku para tukang bajak wis mbajak, padha narik alur sing dawa'* (Mazmur 128:2–3). Ing wektu sing padha, proconsul muni marang para algojo:

[2263] Apamea – sawijining kutha ing Asia Minor ing tapel wates Phrygia lan Pisidia.

'Pukul luwih kenceng, amarga dhèwèké ora ngrasakaké lara.'

Nalika ngadhep marang sing nyiksa, sang wali kandha:

'Pukul, pukul awakku sing andhap asor, amarga nalika awak iki disiksa, nyawaku saya kuwat!'

'Wong sengsara,' ujare prokonsul, 'aku pracaya kowe kesurupan setan jahat!'

'Aku ora mung ora kesurupan setan,' wangsul sang wali, 'nanging kosok baline aku duwé kuwasa marang bapakmu Setan, lan ora mung marang dhèwèké waé, nanging uga marang kabèh abdi-abdiné; lan kanthi sih-rahmaté Kristusku, aku maréntahaké kabèh pasukanné: Kabèh kuwasa donya ngisor padha wedi lan gemeter ing ngarepku, amarga padha weruh pratandha kang medeni lan ora bisa dikalahaké saka Yesus Kristus lan sih-rahé kang manggon ing aku.

Banjur, sawisé mandheg sedhela, sang wali ngandika:

'Mulyané marang Rama, marang Putra, lan marang Roh Suci, saiki lan salawas-lawase.'

Wong-wong ing Kaisarea sing padha rawuh padha muni 'Amin!', amarga ana akèh wong Kristen ing antarané kerumunan. Banjur, amarga nesu gedhe, prokonsul mrentahake supaya loro priya sing lagi ana ing sacedhake, sing katon mulya, dicekel saka antarané wong akèh; dhèwèké mrentahake supaya wong-wong mau digundhul, langsung digantung ing panggonan panyiksaan, lan awaké dipukul lan disiksa nganti kulité koyak. Sawisé ninggalaké Santo Kodratus, para algojo wiwit nyiksa loro wong Kristen mau, sing jenengé Satorin lan Rufin. Wong-wong mau disiksa nganti ususé meh metu ing lemah. Nalika disiksa, Satorin lan Rufin nyuwun marang Santo Kodratus lan kabèh sedulur sing padha kumpul supaya padha ndedonga marang Gusti kanggo wong-wong mau. Santa Kodrat, ngundang Gusti Allah, ngendika:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Rama kang ghaib! Paringana pitulungan marang para abdi Panjenengan; pandangana kanthi welas asih marang para andhap asor lan paringana welas asih marang wong-wong mau! Paringana kasabaran lan kekuwatan kang ora bisa dikalahake marang para sing nandhang sangsara Panjenengan, supaya, sawise nandhang nganti pungkasan, padha bisa menang lan ngisinake mungsuh kang mungsuh marang wong-wong mau!'

Akèh wektu kliwat – para martir suci meneng bae, amarga padha ora bisa ngomong merga sangsara sing banget abot. Akhire, sang penyiksa mrentah supaya padha diiket lan sirahé dipotong. Mangkono, loro martir suci, Satorin lan Rufin, munggah menyang swarga marang Gusti Kristus, sing dumunung ing loro sipat, kanggo Panjenengané padha nandhang sangsara.

Sawisé kuwi, prokonsul Perennius, sawisé ninggalaké Caesarea, teka ing Apollonia[2264] , nggawa Santo Codratus bareng ing endi waé dhèwèké lunga, lan nyekel wong Kristen liyané kanggo disiksa. Nalika mlebu ing candhi Apollo, Perennius kandha marang martir:

'Sembahna para dewa, lan kowe bakal waras: aku bakal maringi dhawuh marang para dhokter supaya ngopeni kowe. Ayo menyang ngarepé dewa Asclepius[2265] , lan dhèwèké bakal marasaké kowe. Wedi marang kamulyané para dewa: Apollo sing meh agung[2266] , lan Heracles[2267] , lan Zeus, raja kabèh dewa[2268] , Ares sing mulya[2269] , lan Poseidon sing medeni. Apa kowe durung tau numpak kapal nyabrang segara lan nyekseni

---

[2264] Apollonia – sawijining kutha ing Illyria, ora adoh saka segara, misuwur amarga kamekarané ilmu pengetahuan nalika pamaréntahan Romawi.

[2265] Asclepius utawa Aesculapius – dewa obat-obatan – iku putrané Apollo lan Coronis, putri saka raja Thessopoea. Dhèwèké digambaraké minangka priya wibawa lan berjanggut kanthi pasuryan sing gagah lan welas asih, nganggo sandhangan putih lan nyekel tongkat sing dikepung ula. Kadhangkala, saliyane ula, Aesculapius digambarke karo jago, sing dadi dedikasi kanggo dewa iki.

[2266] Apollo – putrané Zeus lan Leto, adhine Artemis – iku déwa pepadhang; kapercayané wong kuna maringi marang Apollo yuswa lan kakuatan sing langgeng lan ora owah, kanthi mangkono dadi simbol kakuatan pepadhang lan kehangatan sing tansah enom. Dheweke digambarke minangka pemuda ganteng lan kuat sing nyekel busur utawa tongkat gembala melengkung ing tangane, karo wadah panah ing punggunge. Kadhangkala dheweke nyekel lira (alat musik) ing tangane. Sikile bisa telanjang utawa nganggo sandal hias, lan dheweke nganggo mahkota daun laurel ing sirah.

[2267] Heracles utawa Hercules – pahlawan Yunani sing paling misuwur, putrané Zeus lan Alcmene, garwané Raja Amphitryon. Dheweke biasane digambarke minangka priya sing awaké gagah banget lan kuwat ing puncak umuré, telanjang utawa nganggo kulit singa, rambut keriting lan nyekel gada abot ing tangane.

[2268] Zeus iku dewa langit. Dhèwèké nduwèni akèh epitet. Dhèwèké putrané Cronus, sing paling tuwa saka para déwa. Dhèwèké digambaraké lungguh ing tahta, nyekel aegis ing tangane.

[2269] Ares – putrané Zeus lan Hera; déwa kekacoan lan badai segara, déwa perang sing medeni, perang lan tarung, sing seneng matèni lan seneng ing getih. Dhèwèké digambaraké minangka priya enom sing nyekel tamèng lan tombak ing tangane.

kakuwatan dewa sing nggumunake? Sujud uga marang srengéngé, sing sumunar saka swarga marang bumi. Apa srengéngé iku wis mati, lan apa saiki ora ana maneh ing swarga?

Santa Codrat mangsuli:

Aku nyembah Gusti Allah sejati, Rama, lan Putrané siji-sijiné, Roh Suci, lan aku gemeter ing ngarsané kakuwatané, kamulyané, lan kamulyan sing ora bisa diungkapaké. Aku tansah muji lan ngluhurake kakuwatané sing ora bisa diungkapake lan kaluhurané sing maha kuwasa; nanging aku ora bakal sujud marang arca-arca mati, uga ora bakal ngajeni pakaryan tangan manungsa: aku ora wedi marang setan utawa kowe, sing mung nduwé kakuwatan sing sedhela. Sawise sawetara dina aku bakal lunga menyang Gustiku, dene kowe bakal ngrauh kenceng salawas-lawase, amarga kowe nolak ngerti Gusti sing paring urip sejati marang kowe. Putrané Setan, seduluré Iblis, kancané setan-setan jahat, malah ngluwihi babi ing bisumu, asu edan, kéwan galak ngiler getih, ula, sing mangan daging najis ing pura kanthi rakus luwih saka kéwan. Apa kowe ora isin karo kedlamaranmu, lan apa kowe ora nyadari kabutaamu? Kowe nyembelih sapi lan manuk minangka kurban kanggo para dewa—apa para dewamu sing tanpa nyawa kuwi pancen kroso luwe? Kowe nggawa panganan menyang cangkem arca—apa kuwi bakal ngrasakake? Lan yen dewa-dewamu nuntut kurban, takonana—lan ayo padha mangsuli—endik dewa-dewamu, apa saka watu utawa kayu, sing kepengin wedhus, sapi utawa pitik disembelih kanggo dheweke? Wah kowe sing bakal binasa! Kowé dhéwé wis tiba ing bolongan karusakan lan kepengin nyurung kita mlebu ing kana.

Prokonsul mau, amarga nesu banget krungu tembung-tembung kuwi, mrentahake supaya cuka sing dicampur uyah dituangake ing lara sang wali, supaya diusap nganggo tali rambute, lan supaya wesi abang panas dipasang ing iga-igane. Banjur, nalika dina meh rampung, sang penyiksa mrentahake supaya wong sing nandhang sangsara kuwi dibuwang menyang penjara. Esuké, proconsul ninggalaké Apollonia, nuju menyang Hellespont[2270] , karo mimpin umat Kristen sing diiket lan ditangkep ing mburiné; bebarengan karo wong-wong mau uga digawa martir suci Codratus, amarga dhèwèké ora bisa obah sikilé merga panyiksaan sing kejem sing wis dialami. Sawisé nyebrang kali sing dikenal minangka Runtok, proconsul ditemoni déning gubernur wilayah kuwi. Wong Kristen akèh uga padha kumpul saka désa-désa sakupenge, kaya-kaya arep nyambut proconsul Perennius, nanging sejatine – padha kepéngin ndeleng lan ngajèni martir agung suci Codratus, sing kasohor ing saindenging Asia lan saindenging donya. Prokonsul mau, sawisé mlebu ing désa sing ditemoni bebarengan karo gubernur provinsi, nginep ing kana; esuk-esuk, dhèwèké kepéngin nyembah arwah ala, amarga ana akèh arca ing désa kuwi – lan mesthi waé dhèwèké uga kepéngin meksa wong Kristen supaya padha nyembah arwah ala. Kaping pisan, prokonsul mréntahaké supaya Santo Codratus digawa ngadhep dhèwèké, lan amarga dhèwèké ora duwé kakuatan kanggo mlaku, dhèwèké digawa menyang candhi nganggo kereta kuda. Nanging sanadyan Santo Kodratus ringkih sacara jasmani, piyambakipun tetep katingal gumbira, mesem lan bungah ing Gusti Allah Panyelametipun. Kabeh wong padha ngadeg, kepengin nyekseni sangsara martir Kristus. Prokonsul pitakon marang Kodratus:

'Codratus! Apa kowe wis mutusaké ngakoni para déwa, utawa kowe isih tetep ing kegilaanmu?'

Wong suci mau mangsuli kanthi swara banter:

'Wiwit cilik aku wis diajari ngerti Gusti Allah sejati, Kristus; aku wis dadi wong Kristen wiwit ana ing kandungan ibuku, lan aku ora ngerti Gusti Allah liyane kejaba Panjenengané sing wis tak pracaya wiwit aku isih bayi!'

Banjur panguwasa kutha mréntahaké supaya geni gedhé dinyalakaké, amben wesi dipasang ing dhuwuré, lan sawisé dadi abang panas, sang martir dipandhegaké ing amben kuwi.

'Ora perlu,' pangandikane sang wali, 'ana wong sing nuntun lan nyelehake aku ing amben iki – aku bakal mlebu dhéwé!'

Lan mangkono, kanthi dikuatké déning kuwasa Kristus, dhèwèké mlaku mlebu geni lan, sawisé nggawe pratandha salib, nglempèkaké awaké ing ranjang panas abang kuwi lan ngaso kaya ing ranjang alus, ora ngrasakaké cilaka apa-apa saka geni. Api, sawise kelangan kakuwatan alamiahé, malah nglayani abdi Gusti, mung maringi anget sing cukup kanggo nenangaké awaké sang martir sing sangsara lan kakehan sangsara. Ing wektu sing padha, para abdi setan padha nyelehkan damar, lenga, lan kapas ing sangisore amben, nalika sang wali nyanyi: *'Gancangna, ya Gusti Allah, nylametake aku; gancangna, ya Sang Pangeran, nulungi aku. Mugi sing ngupaya nyawaku padha isin lan malu'* (Mazmur 69:2). Kanthi ngenyek penyiksa, dhèwèké kandha:

[2270] Selat sing nyambungaké Segara Marmara karo Segara Aegea.

'Api panjenengan adhem, lan wesi amben iki luwih alus tinimbang atimu sing atos. Sampeyan wis pantes mrentahake aku, sing kesel saka lelampahan, supaya ngaso ing amben alus iki!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, sang wali ngglundhung ing amben kaya-kaya kuwi kasur empuk. Akèh wektu kliwat, nanging sang martir suci tetep urip, waras, lan ora cilaka ing geni; banjur sang penyiksa, amarga nesu banget, mrentah supaya sang wali diturunaké saka amben lan sirahé dipotong ing njaba désa. Sawisé metu saka geni kanthi mlaku nganggo sikil dhéwé, sang wali ora mbutuhaké kereta utawa pangiring manèh, nanging mlaku dhéwé menyang panggonan paukuman pati, karo nyanyi ing dalan:

– *'Pinunjul Gusti, kang ora nyerahake kita dadi mangsa ing untu-untune'* (Mazmur 123:6).

Sawetara sedulur sing ngetutaké dhèwèké padha nyanyi bareng karo dhèwèké. Lan sawisé matur nuwun marang Gusti, dhèwèké nyundhul sirahé sing kinurmatan ing sangisoring pedhang.

Mangkono seda sang martir agung suci Kristus, Codratus, sawisé dipenggal sirah nganggo pedhang ing tanggal sepuluh Maret, ing dina iku dhèwèké diparingi mahkota martir bebarengan karo kanca-kancané lan kanca sing jenengé padha, Codratus saka Korintus, sing diparingi mahkota martir ing tanggal sepuluh Maret, nalika pamaréntahan Valerian marang wong-wong Yunani lan Romawi, lan ing sangisoré pamaréntahan langgeng Gusti kita Yesus Kristus marang wong-wong Kristen, marang Panjenengané kaparingana kamulyan lan kuwasa, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Peringatan ibu kita sing kinurmatan Anastasia, sing dijenengi maneh Anastasius si eunuk

Peringatan tanggal 10 Maret

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Justinian Agung[2271] , ana ing Konstantinopel sawijining janda saleh lan wedi marang Gusti Allah, putri saka wong sugih lan bangsawan, wanita patrisia paling unggul ing kraton kaisar , sing arané Anastasia[2272] . Kanthi ajiné wedi marang Gusti Allah ing atiné, dhèwèké kanthi teguh lan tekun netepi dhawuh-dhawuhé Gusti Allah. Anastasia, sing duwé kaendahan fisik sing luar biasa, luwih sumunar amarga kaendahan atiné: dhèwèké alus lan luhur budi nganti saben wong sing ngerti uripé nganggep dhèwèké minangka tuladha, lan akèh sing ngupaya niru kabecikane. Tsar dhéwé ngajèni Anastasia banget; nanging setan—sing nanem perselisihan, iri marang wong sing luhur budi, tanpa kendhat perang nglawan umat manungsa, lan nyulut prahara ing antarané wong-wong—uga nggawa permusuhan sing kebak kebencian marang Anastasia sing pinaringan berkah. Dheweke nyulut kebencian marang sang wali ing ratu Theodora[2273] , lan ratu mau wiwit nyimpen nesu marang abdi Gusti sing tanpa dosa. Sawise krungu bab iki saka wong sing niyat apik marang dheweke, lan kebak kawicaksanan ilahi, Anastasia, sawise nglumpukake pikirane, nimbang kaya ngene ing atine:

'Anastasia! Kowé kudu nylametaké nyawamu, kanthi migunakaké sangsara saiki iki minangka kasempatan sing pas. Lepasna uga Maharani saka dosa kabencian sing ora adil, lan goleki Karajan Swarga kanggo awakmu dhéwé!'

Sawisé merenung kaya ngono ing sajroning atiné, Anastasia kanthi rahasia nyewa kapal lan njupuk sawatara emas sing kagungané – déné sing liyané ditinggal – banjur layar tanpa kèlingan menyang Alexandria[2274] . Sawisé ngedegaké biara cilik ing kéné, limang poprishch[2275] saka kutha, dhèwèké manggon ing kana, makarya kanggo Gusti lan ngupaya nyenengaké Panjenengané piyambak. Anastasia tansah nyekel ing tangané pakaryan

---

[2271] Santa Anastasia seda ing taun 567. Kaisar Justinian mrentah wiwit taun 527 nganti 565; sajrone pamaréntahané, Konsili Ekumenis Kaping Lima diadakaké ing Konstantinopel ing taun 553 kanthi tujuan mungkasi gerakan Monophysite.

[2272] Patrician – garwané sawijining patrician; istilah iki digunakaké ing Romawi kanggo wong-wong bangsawan. Gelar iki dadi pakurmatan ageng lan diparingaké marang garwané priya misuwur, kaya Antonina, garwané Belisarius, utawa amarga jasa-jasa istimewa dhéwé.

[2273] Teodora, garwané Yustinianus – lumantar pangaribawa dhèwèké, pemberontakan Nika sing nyoba nyopot Yustinianus saka kalungguhané bisa dipatèni.

[2274] Alexandria – kutha utama Mesir, sing diadegaké déning Alexander Agung. Ing kéné, ing pulo Pharos, Perjanjian Lawas diterjemahaké menyang basa Yunani sajrone 72 dina.

[2275] 'Poplis' iku satuan jarak: padha karo watara 690 fathom.

jarum sing cocog karo jininé, déné lambéné terus-terusan nyanyi kidung lan muji Gusti. Biara sing diadegaké déning dhèwèké, dijenengi 'Patrician' manut jeneng pangadegé, patrician Anastasia, sabanjuré—sanajan durung mlebu jaman pamaréntahan Muslim[2276] —dadi ageng lan misuwur, kebak kabèh jinis kamakmuran. Nanging ayo padha bali marang crita asli babagan Anastasia.

Sawetara taun sawisé Santa Anastasia diusir saka Konstantinopel, Maharani Theodora, sing biyèn nesu marang dhèwèké, seda. Sang Kaisar, sawisé kelingan marang patrician Anastasia, ngutus utusan ing saindenging papan, nggoleki dhèwèké kanthi tliti. Ora suwe sawisé ngerti bab iki, wedhusé Gusti ninggalake biarané ing wayah bengi, menyang panggonan pertapa Abba Daniel[2277] lan nyritakaké marang sang resi sing pinaringan berkah kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké. Banjur Abba Daniel ngagemake busana biara priya marang dheweke, ngganti jenenge dadi Anastasius si kasunyan tinimbang Anastasia, nggawa dheweke menyang guwa sing adoh saka Lavra, lan nyekel dheweke ing kana; Sawisé mulangaké Anastasia paugeran lan cara urip, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké ora metu saka guwa dhéwé lan ora ngidini sapa waé sowan marang dhèwèké.

Marang salah siji sedulur sing ngladèni dhèwèké, Daniel nunjukaké panggonan cedhak guwa, ing ngendi dhèwèké paring dhawuh supaya saben minggu nggawa roti cilik siji lan kendi banyu, banjur nyelehaké ing panggonan sing wis ditemtokaké ing ngarep guwa; sawisé kuwi dhèwèké bakal nampa berkah saka pertapa lan langsung mangkat. Ing kéné Anastasia sing teguh lan wani manggon piyambakan saktenané, ora ana sing weruh, suwéné wolung welas taun, kanthi ketat netepi paugeran sing ditemtokaké déning sang tuwa. Ora ana siji waé sing teka ndelok Anastasia, lan ora ana siji waé, kejaba seduluré sing nggawa roti lan banyu, sing ngerti bab dhèwèké. Nanging sanajan piyambakipun boten mangertos menawi piyambakipun punika wanita sejati; piyambakipun nyangka menawi piyambakipun punika eunukh jaler. Sinten ingkang saged mangertos ing pamanah, utawi nyritakaké kanthi wicara, utawi nyerat ingkang bab pakaryan lan kaelokan Santa Anastasia, ingkang dipun aturaké piyambakan dhumateng Gusti sajrone kawolu dasa wolu taun ing guwa? Luh, raungan, tangisan, jaga tanpa turu, nyanyi, pandonga, maca, ngadeg, sujud, puasa, kekurangan kabutuhan urip—lan ing ndhuwur kabèh, serangan setan lan perjuangan nglawan kuwi, sing tansah ngélingaké dhèwèké marang kesenengan daging lan kabèh jinis nikmat donya liya sing wis ditinggalaké ing donya?! Kepiye dheweke bisa tahan lan ngungkuli kabeh iku, malah tetep teguh saben dina sajrone taun-taun kuwi—dheweke sing sadurunge, minangka boyarina lan wanita bangsawan paling dhuwur, wis urip pirang-pirang taun ing kraton, kadhangkala nglampahi wektu karo akèh wanita lan priya ing pesta donya lan kesenengan e ? Ora ana sing ora kagum nalika mikirake carane Santa Anastasia nglirwakake kabèh kuwi lan mbusak saben elingané saka pikirane! Kepiye carane dhèwèké nggayuh andhap asor, nglakoni puasa, nahan napsu, lan kasunyian ing dalan sangsara? Liwat pakaryan gagah kuwi, sang wali dadi wadhah Roh Suci lan, sawise nyenengake Gusti nganti pungkasan, dhèwèké nyedhak marang pangliyané sing pinaringan berkah.

Amarga wis weruh sadurunge pamit menyang Gusti, Anastasia nulis ing sisih ngisor iki ing sawijining ubin marang sesepuh Daniel:

'Bapa Suci! Cepetna nggawa murid sing nggawa roti lan banyu kanggo kula; gawa uga piranti panguburan sing perlu, lan teka ngubur anakmu – eunukh Anastasia.'

Sawisé nulis kuwi, Anastasia nyelehaké pecahan mau ing njaba guwa, ing sacedhak lawang. Ing wektu sing padha, sang tuwa, sawisé mangertèni bab iki saka wahyu Gusti sing ditampa ing wengi kuwi, kandha marang muridé:

'Anakku! Cepetna menyang guwa panggonané sedulur kita, eunukh Anastasius, lan golèkna sakupeng guwa. Ing kana kowe bakal nemokake pecahan tulisan; jupuk lan bali marang kita sakcepete.'

Sawisé lunga lan nemokaké pecahan watu sing ana tulisan kaya sing diomongaké sang tuwa, sedulur mau nggawa marang sang tuwa. Sawisé maca tulisan ing pecahan iku, Sang Sepuh Daniel nangis lan sawisé nglumpukaké kabèh sing dibutuhaké kanggo panguburan, piyambakipun mangkat bareng karo sedulur mau menyang guwa. Nalika mbukak guwa, padha nemokaké eunukh kasebut kejang-kejang amarga demam. Abba Daniel, nyandhak awaké dhéwé ing dhadha eunukh mau, nangis lan kandha:

'Begja kowe, Sedulur Anastasius, amarga tansah éling dina lan jam pati, kowe ngremehake kraton donya!'

[2276] Pamaréntahan Muslim ing Alexandria diwiwiti ing pungkasan abad kapitu.

[2277] Biksu Daniel sing kasebut ing kene iku pancen sing padha sing nggawe bayi umur 22 dina bisa ngomong.

'Kowe uga pinaringan berkah,' wangsul Anastasia, 'wah Abraham anyar!'

'Mula,' pangandikane bapa sepuh mau, 'donga marang Gusti kanggo kita.'

"Pamanggih ingkang kinurmatan," wangsulé Anastasia, "ing wektu punika kula langkung ngersakaken pandonga panjenengan."

"Yen aku ngakhiri dina pungkasan uripku sadurunge kowe, mula aku uga bakal ndedonga kanggo kowe," nerusake sang sepuh.

Banjur Anastasia lungguh ing amben pandhusan, nyium sirah sang sepuh lan, ndedonga kanggo piyambakipun, ngucapake tembung berkah. Sang sepuh, njupuk muridipun, nggawa dhèwèké cedhak sikil sang wali, kandha:

"Berkahna iki, muridku, sing uga anakmu."

'Gusti Allah para leluhur kula, ingkang rawuh ing ngajeng kula ing wayah menika kanggé nylametaké kula saking badan menika,' ' pangandikane Anastasia, 'sing ngerti tapak-tapakku ing guwa iki lan kasangsaraning uripku demi Asmané, lan sing ndeleng lara badan sing tak alami saiki—mugi Panjenengané maringi tentrem roh bapaké marang dhèwèké, kaya rohé Elia sing naté nyenengi roh Elisha!'

Banjur ngadhep marang sang resi, si eunukh kandha:

'Bapak, demi Gusti, aja nganti mbusak sandhangan sing tak sandhengi, supaya ora ana wong sing weruh jenderku.'

Sawisé nampa Misteri Paling Suci saka Kristus, Anastasia kandha:

'Bapa, pasang tandha Salib marang aku lan ndedonga kanggo aku.'

Sawisé kuwi, Anastasia ndelok menyang wetan, lan pasuryané sumunar kaya geni. Banjur, sawisé nggawe pratandha salib ing awaké dhéwé, Anastasia kandha:

'Gusti, ing tangan Panjenengan kula pasrahaké nyawaku,' lan kanthi tembung iku dhèwèké séda.

Sawisé kuwi, Abba Daniel lan muridé nggali kuburan ing ngarep guwa, banjur sang tuwa, sawisé nyopot jubah sing dienggo, kandha marang muridé:

'Anakku! Busanana sedulur kita.'

Nalika murid mau lagi ngagem wong suci, dhèwèké kèlingan marang dhadhane, sing wis layu kaya godhong garing; nanging tanpa ngandhani sang tuwa, dhèwèké meneng bae. Awak suci Anastasia dikubur nganggo kidungan panguburan sing lumrah.

Nalika padha bali menyang omah sawisé kuwi, murid mau kandha marang sang tuwa:

'Bapak, apa Bapak ora ngerti yèn eunukh Anastasius iku wadon?'

'Ya, anakku, aku ngerti kuwi,' wangsul sang tuwa, 'lan mulane aku nganggo sandhangan lanang lan mènèhi jeneng Anastasius—eunukh—supaya ora ana curiga lan ora ana sing bakal ngerti bab dhèwèké lan kabar ora nyebar adoh-adoh; wis akèh sing nggoleki dhèwèké miturut dhawuh raja ing saindenging tanah, utamané ing wilayah iki.' Nanging ing kene, kanthi sih-rahmaté Gusti, dhèwèké kasembunyi ing antarané kita.

Banjur sang tuwa iku nyritakake kanthi rinci marang muridé sakabèhé urip sang wali, sing sakbanjuré dadi kondhang ing saindenging donya lan ditulis kanggo kapentingan wong sing maca lan ngrungokaké, minangka kamulyan kanggo Kristus Gusti Allah, sing dimulyakaké ing para wali salawas-lawase[2278] . Amin.

24 Maret

11 Maret (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita ing antarané para wali, Sophronius sing Wicaksana, Patriark Yerusalem

Peringatan tanggal 11 Maret

[2278] Relik-relik Santa Anastasia dipindhahake menyang Konstantinopel lan, ing taun 1200, disimpen cedhak Hagia Sophia.

Santo Sophronius, sing jenengé dhéwé maknani kasucian[2279] , lair ing Damaskus[2280] saka wong tuwa sing taat lan suci; padha dadi warga terhormat, jenengé Plinphos lan Mira. Wiwit enom, Santo Sophronius sing bejo urip manut jenengé, tresna marang kawicaksanan rohani lan donya, lan njaga kasucian prawané wiwit ana ing kandungan ibuné; Kaloro kabecikan iki—kabijaksanaan rohani lan kasucian prawan—dianggep kasucian; mula, miturut tembungé Santo Yohanes Klimakus[2281] , kasucian iku istilah umum kanggo kabèh kabecikan; lan Sophronius sing suci kanthi tekun nyawiji kabèh mau. Kaping pisan lan paling utama, piyambakipun sinau filsafat sekuler[2282] , amarga iku piyambakipun dipunsebat 'sophist', tegesipun tiyang ingkang kagungan kawicaksanan ageng; ing jaman punika, gelar 'sophist' dipun anggep kinurmatan ageng, lan dipun paringi dhateng para filsuf ingkang unggul, kados Lavius the Sophist, kanca kenalanipun Santo Basil Agung. Karep entuk kawicaksanan rohani sawisé sinau filsafat donya, Sophronius sing bejo ngunjungi biara-biara lan panggonan pertapa para asketis, nampa berkah rohani kanggo nyawane saka para bapa sing suci. Dheweke uga teka ing Kutha Suci Yerusalem lan, nalika ngunjungi biara-biara ing sacedhake, mlebu ing cenobiumé Theodosius Agung, ing kana dheweke nemoni rahib Yohanes, sing dikenal minangka Moschus lan Evirat, sawijining presbiter miturut pangkat, wong sing duwé kabecikan, lan luwih saka kuwi trampil banget ing kawicaksanan njaba lan jero. Sophronius saya kecanthol atiné marang piyambakipun kanthi sakabehing manah, kados anak marang bapa, kados murid marang guru, lan tansah ngetutaké piyambakipun ing endi-endi nganti seda, lelungan bareng lumantar biara-biara lan ara-ara samun, sowan marang para bapa suci lan nyathet uripipun kanggé kapentingan dhiri, kados kang kacathet ing buku sing ditulis déning kaloroné, kanthi irah-irahan 'Limonar', utawa 'Taman Kembang', lan disahaké ing Konsili Ekumenis Kapitu[2283] . Ing buku iki, gurune Santo Sophronius kerep nyebut dhèwèké minangka 'sophist', padha karo dhèwèké ing pangawikan filsafat; nanging Sang Mulya Yohanes nyebut Sang Berkah Sophronius ora mung minangka 'sophist' lan gurune, nanging malah minangka bapak; dhèwèké ora nganggep dhèwèké minangka murid, nanging minangka kanca, réréncangan lan kanca gawé, minangka wong sing duwé kabecikan sing unggul; salajengipun, dhèwèké wis weruh ing atiné yèn Sophronius bakal dadi panggembala agung lan tiang gréja Kristus sing ora goyah. Kanthi Sang Yohanes sing kinurmatan iki, Santo Sophronius manggon suwé banget sanajan sadurungé ditatusake minangka biarawan monastik ( ), kaping pisan ing Palestina, ing cenobium sing padha karo Theodosius Agung, lan ing ara-ara gersang Yordania, lan ing sing diarani Biara Anyar sing dibangun déning Santo Savvas; lan banjur kabèh loro, Yohanes lan Sophronius ninggalaké Palestina amarga wedi marang invasi Persia lan mangkat menyang wilayah Antiokia Agung. Ing wektu kuwi, raja Persia Khosrow enom nglawan tanah Yunani amarga alesan ing ngisor iki. Tyran Phocas (kaya sing ditulis kanthi rinci déning sejarawan Yunani Nikephoros) mateni kaisar Bizantium Maurice lan nyekel tahta kaisaran. Raja Maurice tau maringi sih agung marang Khosrow saka Persia: nalika Khosrow diusir saka Kakaisaran Persia lan mlayu menyang Yunani, Maurice tumindak kaya bapak tumrap dheweke lan, kanthi bandha lan kakuatan militere, mbantu dheweke mbalekake tahta ing Persia; mula katentreman langgeng dumadi antarane wong Yunani lan wong Persia. Nalika Khosrow krungu babagan pambunuhan welasé, Kaisar Yunani Maurice, dhèwèké sedhih banget lan, kanthi mecah prajanji tentrem karo wong Yunani, miwiti ngupaya mbales dendam pambunuhan Maurice. Tentara Persia nyerang akèh wilayah Yunani, utamané Siria, Fenisia, lan Palestina, lan ngrebut wilayah-wilayah mau. Ing wektu kuwi, para bapa suci sing nglakoni urip tapa brata ing tanah-tanah mau ninggalake biara lan panggonan pertapaane lan mlayu menyang

---

[2279] Diterjemahake saka basa Yunani.

[2280] Damaskus – kutha dagang utama lan paling sugih ing Suriah, lan salah siji kutha paling tuwa ing donya – dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing pinggir Kali Barada sing mili ngliwati kutha iki, ing sawijining dataran endah lan subur ing sikil wétan Gunung Anti-Libanon. Saiki, Damaskus, sing dadi bagéan saka Kakaisaran Utsmaniyah, kalebu salah siji kutha paling sugih ing Asia lan nduwèni populasi nganti 150.000 jiwa. Ing sajarah Gréja Kristus, Damaskus misuwur amarga khotbah pisanan Santo Paulus Rasul sawisé pangrobahan imané dadi Kristen lumaku ing kéné (Kisah Para Rasul 9:1–43).

[2281] St. John Climacus njupuk sumpah monastik nalika yuswa rong puluh taun lan nglampahi patang taun pungkasan ing uripé minangka abbot ing biara Sinai; piyambakipun séda ing yuswa 80 taun watara taun 606. Dina perayaané dirayakaké tanggal 30 Maret. Piyambakipun paling misuwur minangka panganggit pandhuan monastik sing kondhang kanthi irah-irahan: 'Tangga menyang Swarga' – Klimax tou paradeisou, saka jeneng iki dhèwèké dijuluki 'Pembuat Tangga'; ing kéné, urip monastik dipresentasèkaké minangka dalan pananjakan sing terus-terusan lan abot munggah tangga pangembangan spiritual; pananjakan iki digayuh liwat perjuangan nglawan napsu lan kebejatan dhéwé, kanthi sang biarawan nemokaké pitulungan utama ing pangeling pati sing ajeg.

[2282] Yaiku, ilmu sekuler.

[2283] Ing taun 787, nglawan bidah ikonoklas, sing nolak pangurmatan marang ikon.

endi wae sing bisa. Ing wektu sing padha uga, Para Kudus Yohanes lan Sophronius ninggalake Palestina; lan sawisé padha lunga, kutha suci Yerusalem dijupuk déning wong Persia, lan Wit Suci Salib sing maringi urip Kristus, bebarengan karo Patriark Zacharias sing paling suci, dadi tawanan; iku tetep dadi tawanan ing Persia suwéné patbelas taun, nganti dadi sedhih lan nyesel banget kanggo kabèh wong Kristen. Sadurunge Yerusalem ditawan, Para Kudus Yohanes lan Sophronius, kaya sing wis kasebut, lelungan menyang wewengkon Antiokia lan, manut kabiasaané—kaya tawon mabur saka kembang siji menyang kembang liyane lan nglumpukaké madu—ngunjungi kabèh panggonan sing wis padha krungu ana bapa-bapa saleh, lan, nglumpukaké madu rohani, luwih manis tinimbang madu, padha nyathet uripé ing buku sing kasebut mau *Limonar*. Nalika tentara Persia uga wiwit nyedhaki wilayah kuwi, padha nglayar menyang Mesir, menyang Alexandria[2284] , ing kono padha nerusake pakaryané. Padha maringi paedah gedhe marang kabèh turunan Kristen kanthi nyathet tumindak lan piwulang saka akèh bapa suci, sing wis padha deleng nganggo mripat dhéwé lan krungu nganggo kuping dhéwé. Nalika Santo Sophronius teka ing Alexandria, dhèwèké durung nate ngucapake sumpah monastik, kaya sing katingal saka bab kaping 69 ing *Limonar* mau, ing ngendi guruné Sophronius, Yohanes Evirat, kandha kaya mangkéné:

'Aku lan Kir[2285] , Sophronius, adhiku, teka ing Alexandria sadurunge dhèwèké ditonsur, lan menyang Abba[2286] Palladius, wong sing luhur budi lan abdi Gusti.'

Lan maneh, ing bab satus sepuluh, piyambakipun ngendika:

– Gusti Sophronius lan aku lunga menyang Lavra, sing dumunung wolulas stadia saka Alexandria[2287] , menyang sawijining tuwa, wong sing duwé kabecikan gedhé, asli saka Mesir, lan aku kandha marang dhèwèké:

'Pak lan Bapa, paringana pitutur panjenengan babagan kepiye kita kudu urip bebarengan; Kir Sophist (Sofronius) kepengin mundur saka donya lan dadi biarawan.'

Banjur sang tuwa kandha marang kita:

'Kowe wis nindakake sing bener, anakku, ninggalake donya kanggo kaslametan nyawamu; lungguh meneng ing selmu, jaga pikirane, lan ndedonga tanpa kendhat, nyandhak pangarep-arepmu marang Gusti Allah – Panjenengané bakal maringi kawicaksanan lan padhangaké pikiranmu.'

Ing kéné kita weruh kabecikan sing nggumunaké saka Sophronius sing suci lan murni: sanadyan piyambakipun tiyang awam, piyambakipun makarya kiyat sanget, ngunjungi biara lan pertapaan ing maneka wektu, lan ngupaya kauntungan rohani kanthi semangat ingkang kiyat—kados badhe miwiti dalan tumuju panyelamatan—nekatipun sadurunge dicukur dados biksu piyambakipun sampun kados biksu sejati, nglampahi gesang biksu ingkang luhung. Banjur piyambakipun dicukur rambute déning guruné nalika nandhang lara sing dipun kira badhé séda, lan piyambakipun nduwé panglihatan; guruné nyerat ing * * bab 102 kaya mangkéné: 'Nalika sedulur kula Sophronius ingkang Arif dumunung ing panggenan séda, kula lan Abba Yohanes Scholasticus ngadeg sacedhakipun, lan Sophronius ngendika dhumateng kula: 'Kayane aku mlaku ing sawijining dalan lan weruh sakabèhé paduan swara para dara sing padha krasa bungah kandha: "Sophronius wis teka, Sophronius wis dipingit!" Para dara padha bungah ing ngarepé amarga jenengé dhéwé maknani kasucian.'

Iki sing ditulis déning guruné babagan dhèwèké. Sawisé mari saka lara lan saiki dadi biksu, dhèwèké makarya luwih abot lan nyawisaké dhiri kanggo kaslametané dhéwé lan wong liya.

Ing wektu kuwi, bidah Sevir wis nyebar ing saindenging Mesir[2288] , lan dhèwèké karo guruné padha perang abot nglawan para bidah; wicaksana lan paham Kitab Suci, padha mbantah karo para bidah lan ngalahaké. Amarga iku, Sang Kinasih John si Welas Asih, Patriark Alexandria[2289] , tresna banget marang wong-wong mau lan ngajeni

---

[2284] Alexandria – kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung ing taun 333 SM ing pesisir Segara Tengah, ing Mesir Sisih Ngisor (Lor), ing muara Kali Nil. Alexandria sawise Roma dadi kutha paling unggul ing pinggir segara lan dadi pusat perdagangan, industri, lan utamane kawruh pagan; ing abad-abad awal agama Kristen, kutha iki dadi pusat pencerahan Kristen. Miturut tradisi, agama Kristen digawa menyang kene dening Santo Markus watara taun 59–60 Masehi. Saiki, Alexandria (sing dikenal minangka Iskender ing basa Turki lan Arab) kalebu salah siji kutha pelabuhan sing paling dikuati lan pusat perdagangan paling penting ing Laut Tengah, kanthi populasi luwih saka 230.000 jiwa.

[2285] Gusti, Rama.

[2286] Sing padha.

[2287] 'Poprishche' watara 690 sazhen.

[2288] Sever, Paus Agung Antiokia, iku salah siji pembela utama bidah Monophysite, sing nganut manawa sanadyan Kristus lair saka loro sipat, Panjenengané ora ana ing loro, amarga nalika Inkarnasi Sang Sabda Gusti, sipat manungsa sing dijupuké iku kelangan kabèh kasunyatané dhéwé lan mung bisa dibédakaké saka sing Ilahi mung ing pikiran.

banget minangka kanca sejati sing mbantu dhèwèké nglawan para bidah lan nglipur atiné nalika sedhih. Ing hagiografiné, sing ditulis déning Leontius, Uskup Napoli, diceritakaké yèn Santo Yohanes sing welas asih biasané lungguh ing lawang mlebu gréja saben Rebo lan Jemuwah, ngidini sapa waé sing kepéngin teka marang dhèwèké kanthi bébas, lan dhèwèké ngrungokaké kabutuhan kabèh wong, maringi pitulungan, lan ngrampungaké pasulayan lan perselisihan; mangkono dhèwèké nggawa katentreman ing antarané wong-wong. Nanging, yèn ora ana siji-sijia sing teka marang dhèwèké nalika dhèwèké lungguh ing kana, lan ora ana siji-sijia sing nyuwun apa-apa marang dhèwèké, dhèwèké bakal tangi kanthi sedhih lan mulih kanthi nangis, kandha:

'Dina iki, Yohanes sing andhap asor ora nemu apa-apa; dhèwèké ora nggawa apa-apa marang Gusti Allah kanggo dosané.'

Nanging Sophronius sing pinaringan berkah (sing kita omongake), kancane, nglipur dheweke, kandha marang dheweke:

'Satemene, Rama, panjenengan kudune remen ing dina iki, awit kawanan panjenengan urip tentrem, tanpa prahara utawa rebutan, kados Malaikat Gusti.'

Saka iki cetha sepira ajiné lan katresnané Patriark paling suci iki marang Santo Sophronius lan guruné.

Kaloro santo iki biasane saben dina padha ngupaya sinau bab anyar, saben padha weruh utawa krungu apa wae sing migunani kanggo awake dhewe. Lan kedadéan ing ngisor iki kelakon marang wong-wong mau, kaya sing dicritakaké déning Yohanes.

Gusti kula Sofronius ingkang Wicaksana lan kula piyambak mangkat dhateng griya Stephen ingkang filsuf, ingkang manggon ing dalan menyang Gréja Sang Ibu Allah ingkang Paling Suci, ingkang dipundegaké déning Patriark Eulogius ing wetan Tetraphil ageng; wektu punika wis sonten. Nalika kita rawuh ing griya filsuf lan ngetok lawang, juru lawang ngendika dhumateng kita:

'Gusti kula isih ngaso; mangga antos sakedhik.' Banjur kula ngendika dhumateng gusti kula Sofronius:

'Ayo padha menyang Tetraphil lan ngenteni ing kana.'

Panggonan iki diurmati banget déning wong-wong ing Alexandria: padha kandha yèn Raja Alexander Agung nggawa relik nabi suci Yeremia saka Mesir lan nyimpen ing kono nalika dhèwèké ngedegaké kutha iki minangka pangurmatan kanggo dhèwèké dhéwé. Nalika kita tekan ing kana, kita ora nemoni sapa-sapa kajaba telung wong wuta, lan kita lungguh meneng ing sacedhaké karo buku-buku kita. Nalika padha rembugan antarané, salah siji wong wuta kandha marang kancané:

'Kancaku, kowe kelangan penglihatanmu kepiye?'

Kanggo kuwi sing siji mangsuli:

'Nalika isih enom aku pelaut; nalika kita nglayar saka Afrika, aku kudu merhatiin segara suwene wektu; aku kena katarak ing mripatku, lan aku dadi wuta.'

Banjur, nalika ditakoni kepiye dheweke kelangan pandelengan, sing siji mangsuli:

Aku kerja ing pabrik kaca lan sawijining dina, nalika nggawe kaca kanthi ceroboh, aku kobong; kuwi carane aku kelangan penglihatanku amarga geni.

Sawisé nerangaké sabab kabutaane, loro wong buta kuwi padha takon marang wong katelu kepiyé dhèwèké kelangan pandangane.

Dheweke mangsuli:

– Nalika aku isih enom, aku ora seneng kerja keras utawa nggarap apa-apa; aku luwih seneng nganggur. Nanging amarga aku kepengin kuwasa lan ora duwe apa-apa kanggo dipangan, aku wiwit nyolong lan nindakake akèh tumindak ala. Sawijining dina aku weruh wong mati sing nganggo sandhangan larang regane, digawa kanggo dikubur; aku mèlu para pangusung jenazah kanggo ndeleng ing endi dheweke bakal dikubur; wong mati kuwi dikubur déning Gréja Santo Yohanes; nalika bengi aku mbukak kripta, mlebu ing jeroné lan nyopot kabèh

---

[2289] Yohanes sing Welas Asih (w. 617) – Patriark Aleksandria, putrané sawijining pejabat ing pulo Siprus; sawisé kelangan kulawargané, dhèwèké nyawisaké uripé kanggo tapa brata lan ngopeni wong mlarat, lan sanadyan dhèwèké ora dadi biksu utawa rohaniawan, dhèwèké kapilih dadi patriark miturut panyuwunané rakyat. Nalika dadi patriark, dhèwèké pisanan ngétung kabèh gelandangan ing Alexandria lan sawisé mènèhaké kabèh kagungané marang wong-wong mau, dhèwèké ngirim sedekah ageng marang Makam Suci, nyedhiyakké pangayoman kanggo wong mlarat, lan mbebasaké tawanan. Nalika para warga Alexandria, amarga wedi marang invasi Persia, wiwit mlayu, Yohanes mangkat menyang Konstantinopel kanggo nyuwun pasukan kanggo mbela kutha. Nanging, piyambakipun seda ing dalan (617); dina rayané dirayakaké tanggal 12 November.

sandhangané wong mati kuwi, ninggalaké mung kemejané. Nalika aku arep metu saka kripta, pikiran ala muncul ing atiku: 'Mbalèk, njupuk uga kemejané, merga kuwi apik tenan.' Mula aku, wong sengsara iki, bali maneh njupuk kemejane uga, ninggalake wong mati iku telanjang. Banjur wong mati iku tangi, lungguh ing ngarepku, ngangkat tangane lan nganggo jarine nyabik-nyabik pasuryanku lan nyopot loro mataku. Banjur aku, wong sengsara iki, meh ora bisa metu saka kripta, amarga kaserang cilaka lan lara sing ngluwihi. Mangkono carane aku dadi wuta!

Krungu kuwi, tuanku Sofronius ngelengaké aku, banjur kita ninggalaké wong-wong wuta kuwi. Banjur Sofronius kandha marang aku:

'Satemene, Bapa Yohanes, ora ana maneh sing kudu sinau dina iki; kita wis sinau cukup kanggo yakin manawa ora ana siji wae sing nindakake ala bisa ndhelik saka Gusti Allah.'

Saka iki cetha carane loro wong suci iki, Yohanes lan Sophronius, saben dina padha ngupaya entuk manfaat kanggo awake dhewe. Kanthi tembung 'ora ana maneh sing kudu sinau dina iki; kita wis sinau cukup sing migunani dina iki', dheweke nuduhake yen saben dina padha ngupaya entuk sawetara manfaat kanggo awake dhewe.

Nalika manggon ing kana, ing Alexandria, Sophronius sing kabegjan nyritakaké mujijat para martir suci Cyrus lan John minangka rasa syukur kanggo mari matané; amarga nalika matané lara lan dhèwèké ndedonga lan pracaya marang para penyembuh suci sing tanpa pamrih kuwi, dhèwèké nampa panyembuhan sing dikarepake saka gréja sing dumunung ing Alexandria; mula dhèwèké ngajèni para wali mau kanthi sumringah. Sawisé pirang-pirang taun, Mesir—ing ngendi Alexandria dumunung—wiwit ngadhepi ancaman invasi Persia, lan para Bapa sing kabegjan, Yohanes lan Sophronius, uga kapaksa mlayu saka kono; lan Sang Patriark Yohanes sing welas asih, amarga wedi marang wong barbar, banjur mlayu. Beberengan karo piyambakipun, padha mangkat menyang Konstantinopel lan numpak kapal, kepengin tetep bebarengan karo tiyang ingkang boten kersa pisah kaliyan piyambakipun. Ing dalan, Patriark ingkang Maha Suci laleran lan séda ing kutha asalipun, Alsafunte; Sophronius ingkang paling wicaksana ngurmati gesangipun ingkang dados tuladha lan mekarma ingkang tanpa cacah kanthi pangalembana ing upacara panguburanipun; Sawisé panguburané Patriark, dhèwèké mangkat menyang Roma kuna bebarengan karo guruné Yohanes lan bruderan sing padha kumpul, cacahé tekan rolas priya; sawisé manggon ing Roma pirang-pirang taun, Yohanes sing Kinurmatan, guruné Sophronius, sing wis sepuh, mulih marang Gusti. Nalika dhèwèké arep séda, dhèwèké ngwènèhaké wasiat marang murid lan anak rohani kang dikasihi, Sophronius sing pinaringan berkah, supaya badané ora dikubur ing Roma, nanging dilebokaké ing peti kayu lan digawa menyang Gunung Sinai; lan yen ora bisa tekan Gunung Sinai amarga wedi diserang wong barbar, mula supaya dikubur reliké ing biara Santo Theodosius Agung[2290] , ing ngendi Sang Wibawa John pisanan dadi biksu. Lan mangkono sing ditindakake. Kaya Yusuf ing Prajanjian Lawas, sing nggawa awaké Yakub saka Mesir menyang panggonan ing ngendi para leluhuré dikubur (Gen. 50:12–13), dhèwèké njupuk awaké Sang John sing kinurmatan, bapak rohani, saka Roma[2291] lan numpak kapal bebarengan karo seduluré menyang tanah Yunani. Sawisé tekan Ascalon[2292] lan mangertèni yèn ora bisa tekan Gunung Sinai[2293] amarga para barbar, dhèwèké lunga menyang Yerusalem, sing diduduki déning wong Persia, lan ngubur badan bapak rohani ing Biara Theodosius, déné dhèwèké dhéwé tetep manggon karo sedulur-seduluré ing Yerusalem; Ing wektu kuwi, Modestus njabat kursi patriark ing kana, nggantèkaké Patriark Zacharias sing ditawan ing Persia bareng Salib Suci. Ora suwe sawisé Santo Sophronius teka ing Palestina saka Roma, Gusti kersa mbalèkaké Salib Suci lan Patriark Zakaria saka pangasingan menyang Yerusalem. Mangkéné carané kedadéyané. Gubernur Heraclius, sawisé mateni raja

---

[2290] Teodosius Agung – Kaisar Romawi wiwit taun 379 nganti 395. Ing jaman pamaréntahané, iman Kristen kanthi pasti diadegaké ing Kakaisaran Romawi.

[2291] Roma – kutha krajan Nagara Romawi (saiki Karajan Italia) – dumunung ing Italia tengah, ing loro-lorone pinggir Kali Tiber ing ngendi kali iku mili menyang segara.

[2292] Ashkelon – salah siji saka limang kutha utama bangsa Filistin (Hakim-hakim 1:18). Herodes Agung ngias kutha iki kanthi megah, amarga iku panggonané lair. Wiwit jaman Abad Tengah, kutha iki dadi pelabuhan militer lan dirusak nalika Perang Salib (1191).

[2293] Gunung Sinai sejatine iku klompok gunung sing dumadi saka watu granit, kapotong lan kaubengi lembah sing curam lan kasar; saiki wong Arab nyebuté Gunung Tur utawa Jebel Tur-Sina. Panggonané meh ana ing tengah-tengah teluk-teluk ing Segara Ireng sing misuwur, sing bebarengan mbentuk Semenanjung Sinai. Gunung Sinai iku dumadi saka telung jajaran gunung. Gunung Sinai dhéwé—ing ngendi wong Israel nggawe prajanji karo Gusti Allah lan nampa paugeran Hukum saka Panjenengané—iku pucuk paling dhuwur ing sisih kidul-wétan saka jajaran tengah, déné pucuk paling andhap ing sisih lor-kulon yaiku Gunung Horeb.

penindhes Phocas[2294] lan dhéwé munggah ing tahta Yunani[2295] , nglancaraké perang nglawan Persia lan sawisé ngrebut akèh kamenangan marang pasukan Khosrow, ngrebut kutha-kuthaé sajrone pitung taun. Banjur Siroes, putrané Khosrow, sawisé mateni bapaké lan dadi Raja Persia dhéwé, nyoba damai karo Raja Yunani Heraclius; nanging Raja Heraclius nuntut syarat tentrem yèn raja Persia kudu nyerahaké Yerusalem marang wong Yunani lan mbalèkaké Salib Suci, sarta Patriark Zacharias. Iki dilakoni: kanthi pakurmatan ageng, sawisé patbelas taun ing pangasingan, Salib Suci dibalèkaké saka Persia, sing déning Raja Heraclius dhéwé digawa ing pundhaké mlebu Kutha Suci (kaya sing kacathet tanggal 14 September); Paduka Suci Patriark Zakaria manèh mapan ing dhampar patriark. Sawisé sawetara taun, Kayu Suci saka Salib Panguripé Gusti dipindhahaké saka Yerusalem menyang Konstantinopel déning Kaisar Heraclius sing padha, supaya harta karun Kristen sing agung kuwi ora kacekel manèh déning mungsuh: pancèn, Yerusalem sabanjuré dijupuk manèh déning mungsuh, kaya sing bakal dicritakaké ing ngisor iki. Patriark Zakaria, nanging, ora suwe manggon ing pangkat sawisé bali saka tawanan lan seda lumantar marang Gusti; pangandhaping pangkaté manèh yaiku Modestus, nanging dhèwèké mung urip rong taun; sawisé seda Modestus, Santo Sophronius kapilih dadi Patriark Yerusalem. Ing wektu iku, muncul bidah Monothelites—tegesé 'wong siji kersa'—sing ngakoni ing pribadiné Kristus, ing loro sipaté, ilahi lan manungsa, mung ana siji kersa lan siji tumindak, kaya-kaya saben sipat ora nduwé tumindak lan kersa dhéwé sing khas; Wong-wong sing ngakoni doktrin kaya ngono ngina marang Kristus, amarga nganggep Panjenengané ora sampurna ing loro sipat. Sesat iki diterangaké kanthi luwih rinci ing uripé Maximus the Confessor, tanggal 21 Januari. Paus Alexandria iku panyengkuyung lan panyebar ajaran sesat iki kanthi khusus; dhèwèké ngadani Konsili Lokal lan netepaké yèn iki pancèn pracaya sing bener; sawisé dhèwèké diterusaké déning Sergius, Paus Konstantinopel, lan sawisé kuwi déning Pyrrhus lan liya-liyané; akèh wong nandhang sangsara wektu kuwi amarga ora gelem nampa ajaran sesat iki. Kinasucan Santo Sophronius, Patriark Yerusalem, kanthi tegas nentang bidah iki; sawisé nglumpukaké Konsili Lokal, piyambakipun ngecam bidah Univolitionis lan ngirim salinan paugeran konsili kasebut marang saindenging papan, sing sakbanjuré diwaca ing Konsili Ekumenis Kaping Enem, disahaké déning Para Bapa Suci, lan ditampa minangka ortodoks. Santa Sophronius uga nulis akèh tembung, piwulang, lan kidungan sing migunani kanggo Gréja Kristus, uga nyerat babagan uripé para wali tartamtu, kaya Santa Maria saka Mesir, sing kaya malaikat manggon ing ara-ara gersang luwih suwe tinimbang umuré manungsa lumrah[2296] . Panjenengané ngembala Gréjaé Gusti kanthi becik, menengaké para ahli sesat lan ngusir adoh kaya srigala saka kandhangé Sabda.

Banjur, maneh kanthi idiné Gusti, ana invasi barbar marang Suriah lan Palestina, nanging wektu iki ora déning wong Persia, nanging déning wong Muslim,[2297] sing pisanan nyekel kutha Damaskus, banjur ngurung Kuthaé Gusti, Yerusalem, lan rong taun sawisé njupuké. Nalika tentara Yunani ing Siria dikalahaké déning wong-wong mau lan komandan Sergius dipatèni, Sang Kinasih Patriark Sophronius, bebarengan karo umat Kristen Palestina, nyuwun pangayoman ing Kutha Suci. Khutbahé, sing diwulangaké marang wong-wong ing dina Natal Kristus nalika pengepungan, isih kasimpen; ing kono, kaya Yeremia anyar, dhèwèké nangisi karusakan lan kebinasaan panggonan-panggonan suci, sing diidini Gusti Allah amarga dosa manungsa. Utamané, piyambakipun

---

[2294] Kaisar Bizantium Phocas mrentah saka taun 602 nganti 610.

[2295] Heraclius mrentah wiwit taun 610 nganti 641.

[2296] Akèh karya Saint Sophronius sing isih ana, lan dhèwèké dianggep minangka salah siji teolog dogmatik paling unggul. Saliyane epistula konsiliare, sing nerangake doktrin Tritunggal lan Inkarnasi Sabda Gusti—lan ing kono dhèwèké mbela kesatuan hipostasis (nglawan Nestorius) lan dualitas sipat (nglawan Eutyches)—tembung-tembungé babagan poin-poin ing ngisor iki pancèn pantes digatekake: 1) bab paugeran Sang Juruwilujeng – pambelaan babagan loro sipat ing Gusti Yesus Kristus, lan, sacedhake iku, doktrin loro tumindak lan loro karsa; 2) bab Salib, kang ngemot loro khotbah; khotbah kapindho nerangake doktrin nglakoni puasa lan pesta Pangurmatan Salib nalika Mangsa Puasa Agung kita; 3) sawijining pembelaan marang Basil Agung babagan panjelasan istilah θυσις lan ουσια; 4) babagan Presentasi; 5) sawijining khotbah babagan Yohanes Pembaptis; 6) sawijining khotbah muji Santa Maria saka Mesir, sing kuthaane dikutip ing teks asli saka Akta Konsili Ekumenis Kapitu; 7) Uripé Para Martir Cyrus lan Yohanes; 8) 'Panjelasan Liturgi', salah siji karya sing paling nggumunake saka sudut pandang teologis; 9) 'Telu Kidungan', diwiwiti saka dina-dina Puasa Agung lan rampung ing Rerayahan Munggahé; 10) troparia utawa stichera kanggo jam-jam Rerayahan Lairé Kristus, kanthi tatanan jam sing lengkap; 11) tatanan jam kanggo Jumuah Agung kanthi stichera, sing ora persis padha karo sing saiki; 12) stichera kanggo Pangblessinging banyu ing Perayaan Epifani; 13) sawetara karya puitis; 14) pungkasané, nalika nyekel pangkat hieromonk, Santo Sophronius nyunting lan mbeneraké 'Aturan Biara Santo Savvas sing Disucèkaké'.

[2297] Arab.

nelangsa amarga ora saged ngrayakaké Kelahiran Kristus miturut adat ing Betlehem, awit Betlehem sampun kapegang déning wong Agari. Ing pungkasaning taun kapindho pengepungan, wong Kristen, sing kaancam, kapeksa nyerah marang mungsuh lan mbukak kutha. Nanging dhisik, Paduka Suci Patriark Sophronius ngutus marang pangeran Agari , syarat-syarat perdamaian, kang kapisan yaiku ora ana kekerasan utawa cilaka sing kena ditindakake marang iman Kristen utawa Gréja Suci Gusti Allah. Omar janji bakal nepati syarat iki lan syarat-syarat liyane. Nalika perjanjian rampung, wong Kristen mbukak gapura kutha marang pangeran Agari; Nanging dhèwèké, sing munafik lan licik, pura-pura alus lan andhap asor kaya wedhus, padahal ing jeroné kaya srigala galak; dhèwèké nganggo sandhangan koyak saka wol unta, mlebu kutha mlaku, lan takon ing ngendi Gréja Salomo, karepé arep nindakake pandonga sing ora takwa ing kono. Kanjeng Sang Suci Sophronius medal sowan dhumateng piyambakipun lan, nalika mirsani piyambakipun nganggo sandhangan munafik kados mekaten, ngendika:

'Delengen, kabejatan panguwasan ing panggonan suci, sing wis dipratélakaké déning nabi Daud, wis ana ing antuké kita!'

Lan piyambakipun nangis kenceng bebarengan karo kabèh wong Kristen lan ngajak pangeran supaya mbuwang sandhangan compang-camping lan nganggo busana pangeran sing pantes karo kalungguhané. Mangkono kutha suci iku dijupuk déning wong Agaria, lan agama Kristen kapaksa nglakoni sangkèling perbudakan sing abot. Nanging pangeran Agarian sing jahat iki ora netepi syarat tentrem sing wis dijanjekake marang Sang Patriark Sophronius, lan wiwit ngetokake akèh bala marang umat Kristen ing Yerusalem. Nalika nyumurupi kahanan iki, Santo Sophronius terus-terusan nangis lan ndedonga marang Gusti supaya njupuk nyawane saka donya wong urip, supaya dhèwèké ora perlu manèh nyekseni sangsara wong Kristen lan kabejatan panguwasan sing ngrusak panggonan suci – lan pandongane dikabulaké, ora suwe banjur ngakhiri uripé sing kebak sedhih, lan pindhah k[2298] , saka Yerusalem donya sing kebak luh menyang Yerusalem swarga sing kebak kabungahan, mlebu panggonan kabèh sing bungah ing Kristus Yesus, Gusti kita, marang Panjenengané kamulyan ana ing salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Sang Hieromartir Pionios, Pendeta Smyrna, lan kanca-kancané

Dipepering ing tanggal 11 Maret

Rasul maringi dhawuh supaya kita ngajeni kenangan *para* wali: *'Elinga*,' pangandikane, *'para pamimpinmu sing wis maringi tembungé Gusti Allah marang kowe'* (Ibrani 13:7); iki supaya kanthi ngelingi iman, urip, lan pangliyané sing luhur, kita bisa ngupaya niru tuladhané. Mangkono uga, pantes kita ngurmati kenangan sang martir suci Pionios, amarga nalika isih ana ing donya, piyambakipun nylametake akèh tiyang saka jebakan setan lan mbalèkake marang Gusti Allah; piyambakipun tiyang ingkang duwé kalungguhan kados rasul, lan nalika sangsara ngantos nampi makutha martir, piyambakipun dipundhawuhake marang Gusti, piyambakipun ninggalake tuladha kabecikan, supados ngantos sapunika kita tansah éling dhumateng piwulangipun. Wiwitan kasangsarané lumantar martir mau dumadi kaya mangkéné.

Ing dina kaping telung puluh loro sasi kaping enem (yaiku Februari – sasi kaping enem miturut itungan saka September), nalika pangeling-eling sang martir uskup suci Polycarp saka Smyrna diperingati, ing kutha Smyrna[2299] – ing ngendi akèh wong Yahudi manggon – presbiter Pionius, Savina, pembela kesalehan sing semangat, Asclepiades, Macedonia, lan Linus, presbiter ing gréja katedral: ing wektu kuwi ana panganiayaan marang umat Kristen nalika pamaréntahan Decius[2300] . Nanging Pionius wis ngerti sadurungé dina kuwi yèn wong-wong mau bakal ditangkep ing dina raya Santo Polycarp. Mula, sawisé puasa bareng Savina lan

[2298] Smyrna – kutha dagang kuna sing misuwur ing Ionia, ing pesisir wétan Segara Aegea (utawa Kapuloan). Gréja ing Smyrna diadegaké déning Santo Yohanes Teologos, Sang Rasul. Saiki Smyrna kalebu wilayah Turki, nanging iman Kristen isih lestari lan mekar nganti saiki.

[2299] Decius, Kaisar Romawi, mrentah saka taun 249 nganti 251.

[2300] 641 utawa 644

Asclepiades, dhèwèké njupuk telung ranté sing anyambung, dipasang ing awaké dhéwé, Savina, lan Asclepiades, banjur tetep ana ing omah, ngentèni teka lan nggawa wong-wong mau.

Ing dina sing padha ngélingi Santa Polikarpos, sawisé padha ndedonga, padha mangan roti sethithik lan ngombe banyu, Polemon, pangatur kurban marang berhala, teka karo prajurit; dhèwèké nggoleki wong Kristen supaya dipaksa nindakake kurban marang berhala sing keji, lan kandha marang Pion:

'Apa kowe ngerti prentah raja? Apa kowe ngerti yèn kowe diprentah nyembah déwa?' Pionius mangsuli:

'Kita ngerti paugeran saka Gusti Allah kita, kang dhawuhake supaya kita nyembah Panjenengané piyambak.'

"Melu ing pasamuwan," kandha Polemon, "ing kana kowe bakal manut, sanajan nglawan kersamu." Savina lan Asclepiades mangsuli:

'Kita nyerah marang Gusti Allah kang urip.'

Lan Polemon nuntun wong-wong mau tanpa paksaan, nalika wong-wong, weruh carane wong-wong mau nggawa belenggu kanthi kersané dhéwé, padha mlayu ngoyak, padha nyundhul-nyundhul siji lan sijiné, kaya padha nyekseni mujijat sing durung tau ana.

Nalika para wali tekan ing pasamuwan ing ngarepé para hakim kutha, kerumunan wong Yunani sing ora kaétung, malah luwih akèh wong Yahudi, ngisi kabèh papan ing lawang mlebu lan ing kamar ndhuwur. Sawisé nempataké para wali ing tengah, Polemon kandha:

'Pionius! Manut marang dhawuhe raja, kaya wong-wong liya wis manut, lan kurbanna marang para dewa, supaya kowe ora disiksa kanthi kejem.'

Nanging Pionius ngulur tangané lan kanthi pasuryan sumunar miwiti ngandika marang wong-wong:

'Wong-wong Smyrna, kowe sing bangga karo kaendahan kuthamu lan kasunyatan yèn Homer tau manggon ing kéné[2301] , lan kowe wong Yahudi sing ana ing kéné, rungokna sawetara tembung sing bakal tak kandhakake marang kowe. Aku krungu yèn kowé padha ngguyu lan bungah amarga sawatara saka kita teka marang kowé; kowé nganggep dosa nyembah arca-arca iku guyonan lan bab cilik, ora saka kersané dhéwé nanging amarga kapaksa. Nanging kowé, wong Yunani, kuduné manut marang gurumu Homer, sing kandha yèn ora pantes bungah nalika ana wong liyo nandhang cilaka. Kanggo kowe, wong Yahudi, Musa maringi dhawuh: *'Yen kowe weruh keledai mungsuhmu tiba nggawa bebané, aja ninggalake; tulung mbukak ikatane bebarengan karo dhèwèké'* (Kaluwihan 23:5).

Kowe uga kudu nggatekake tembungé Salomo: *'Aja bungah nalika mungsuhmu tiba; aja nganti atimu seneng nalika dhèwèké kesandhung'* (Amsal 24:17). Lan aku, manut marang Gustiku, luwih milih mati tinimbang nglanggar sabda Panjenengané, lan kanthi sakabehing kekuwatanku aku ngupaya ora nyimpang saka dhawuh-dhawuh Panjenengané, sing wis suwe tak sinau dhéwé lan sabanjuré tak ajarake marang wong liya. Napa kowe padha ngguyoni kita, wong Yahudi? Sanajan kita iku mungsuhmu, kaya sing kok kandhakake, kita isih manungsa; kowe kandha yen kita nindakake sing salah marang kowe nalika kita ngomong kabeneran; nanging critakna marang aku: sapa sing wis kita tindhes, sapa sing wis kita seksa, sapa sing wis kita paksa sujud marang arca? Apa kowe ora nganggep dosa-dosamu padha karo dosa wong-wong sing, amarga wedi marang manungsa, saiki nglanggar dhawuhe Gusti Allah lan sujud marang arca? Nanging sapa sing maksa kowe nyembah Baal[2302] utawa mangan kurbané wong mati[2303] , utawa ngolok-olok putri-putri bangsa liya, utawa ngorbanaké anak lanang lan wadonmu marang setan, utawa ngeluh marang Gusti, utawa ngomong ala bab Musa, utawa ngrancang bali menyang Mesir? Aku ora bakal nyebutake tumindakmu liyane; nanging kowe isih ngaku manawa ora ana sing bisa ngapusi kowe: apa kowe durung maca kitabmu dhéwé—Keluaran, Hakim-Hakim, Raja-Raja lan liya-liyané—ing ngendi kowe kabukak? Kowe nunjukaké sawatara wong ing antarané kita sing, ora amarga dipaksa nanging kanthi kersané dhéwé, wis nyembah berhala, lan merga saka sawatara wong kuwi kowe nyalahaké lan ngukum kabèh wong Kristen. Nanging, wong Yahudi, pikirna urip saiki iki: kaya lempung panggonan ngumbul pari ing ngendi ana tumpukan gedhé ing lemah—iku apa? Sekul utawa pari? Nalika buruh teka kanggo nyaring

---

[2301] Homerus – sawijining pujangga Yunani sing, miturut tradhisi, nulis geguritan *The Iliad* lan *The Odyssey*; ora dingerteni ing ngendi dheweke lair, lan akèh kutha, kalebu Smyrna, padha ngaku yèn kutha kuwi panggonané lairé.

[2302] Veelfegor utawa Vaalfegor – sawijining dewa Syro-Fenisia (Moabita), sing pangibadahé ditondoi karo tumindak ora bermoral.

[2303] Iki, mesthi wae, nyebutake ilmu sihir lan tenung sing ditindakake nganggo mayit manungsa.

nganggo sekopé, sekam sing entheng gampang kabawa angin, déné gandum tetep ana ing lemah. Pikirna jaring iwak sing dilempar ing segara: apa kabèh sing kejiret lan ditarik menyang pantai iku apik? Ora. Mangkono uga urip iki. Dadi, kowe péngin kita nandhang sangsara kaya apa: minangka wong sing salah utawa wong sing ora salah? Yen minangka wong sing salah, kowe uga kudu nandhang sangsara nalika pakaryanmu dhéwé nyalahké kowe amarga tumindak ala; nanging yen minangka wong sing ora salah, apa pangarep-arep kaslametan kanggo kowe, wong sing ora adil, yèn wong sing bener nandhang sangsara: *'lan yèn wong sing bener meh ora slamet, ing endi bakal katon wong sing ora takwa lan wong sing dosa?'* (1 Pet. 4:18). Panghakimaning donya wis cedhak, lan pratandhane wis cetha. Aku wis ngumbara liwat kabèh tanah Yahudi, nyabrang Kali Yordan, lan weruh tanah sing nganti saiki isih nggawa pratandha murkané Gusti Allah amarga dosa-dosa wong sing manggon ing kana, sing nindakake pambunuhan lan akèh kekejeman marang para lelungan. Aku weruh asap munggah saka kana, padang lan lahan tani kobong dening geni, gersang saka kabèh woh-wohan, ora ana lembab. Aku uga weruh Segara Mati (yaiku tlaga aspal sing ngasilaké damar), lan banyu sing wis ilang sipaté amarga murkaé Gusti Allah; ora bisa nglegakake ngelak kewan lan ora bisa nyukupi awak manungsa, lan apa wae sing dibuwang menyang kono langsung mbalek maneh. Nanging kenapa aku kelingan panggonan sing adoh kaya ngono! Kowe weruh Dekapolis ing Lydia[2304] kobong dening geni, lan nganti saiki isih kobong minangka paukuman tumrap wong-wong sing ora takwa... Elinga letusan Gunung Etna lan karusakan pulo Sisilia[2305] . Yen iki katon adoh saka kowe, pikirna banyu anget sing mili saka jero bumi: kenapa dadi panas lan nyala? Apa ora saka geni sing disiapake kanggo wong dosa ing jero bumi? Saka iki kita sinau yèn bakal ana pangadilan tumrap donya lan paukuman geni tumrap wong dosa saka Gusti Allah lumantar Sabda-Nya sing inkarnasi, Gusti kita Yesus Kristus; mulané kita ora ngabdi marang déwa-déwa Yunani, lan ora kepéngin nyembah arca emas.

Santo Pionius nerusake pangandikane, nalika Polemon, para panguwasa kutha, lan kabèh wong padha ngrungokaké kanthi meneng jero. Banjur sawatara warga, bebarengan karo Polemon, wiwit nyuwun marang Pionius, kandha:

'Rungokna, Pionios, kita tresna marang kowe amarga watakmu sing apik lan alus, lan kita kepengin kowe tetep urip: mesthi becik lan manis urip lan ndeleng padhanging srengenge!'

Wong suci mau mangsuli:

'Miturut panemuku, urip sing sementara iki nyenengake, nanging urip sing diarep-arep kita wong Kristen luwih nyenengake tanpa tandhing; padhang iki nyenengake lan nyenengake, aku ngakoni kuwi, nanging luwih nyenengake lan luwih nyenengake maneh yaiku padhang sejati sing kita ngarep-arep bisa dideleng.' Kabèh iki, sing katon déning mripat jasmani, éndah; kita ora ngukum utawa sengit marang ciptaané Gusti; nanging ana uga bab liya, sing ora katon, sing sejatine luwih éndah lan sing kita anggep luwih dhuwur tinimbang kabèh sing katon.

Ana wong ngina jenengé Alexander, wong licik, kandha:

'Rungokna aku, Pionius!' Wangsulé sang wali:

'Kowe luwih becik ngrungokake aku, amarga kabeh sing kowe ngerti, aku uga ngerti, nanging kowe ora ngerti apa sing tak ngerti.' Alexander, nanging ngina sang wali, kandha marang dheweke:

'Lan kenapa kowe nganggo rantai iki?'

'Mangkono,' wangsul sang wali, 'supaya kowe ora mikir yèn kita arep nyembah berhala-berhalamu, nanging supaya kowe ngerti kanthi pasti yèn kita arep menyang penjara lan pati kanggo Gusti kita.'

Alexander terus nyoba ngyakinake Pionius nganggo macem-macem godaan suwene wektu, nanging ora ana asile; pungkasane, dheweke kandha:

'Ngapa mbuang akèh tembung yèn padha ora kepéngin urip?'

Wong-wong padha kepengin supaya Pionius dilebokake ing panggonan sing misuwur supaya tembungé bisa dirungokaké kabèh; nanging Polemon ora gelem, amarga wedi bakal nyebabake geger lan macem-macem kabar ing antarané wong-wong. Dhèwèké kandha marang Pionius:

'Yen kowe ora kepengin nyawisake kurban marang para déwa, paling ora mlebu ing candhi-candhine.' Sang wali mangsuli:

'Apa paedahé arca-arca kuwi yèn aku teka marang wong-wong mau?'

[2304] Lydia iku sawijining provinsi ing Asia Minor.

[2305] Sicily – salah siji pulo gedhé ing Segara Tengah – saiki dadi bagéan saka Karajan Italia.

'Setuju, Pionius,' ujare Polemon maneh.

"Oh, yen bae aku bisa," wangsul Pionius, "mbujuk kowe kabeh supaya dadi wong Kristen!" Nanging padha ngguyu lan kandha:

'Aja, tulung, aja nganti kita kobong ing geni nalika isih urip.' Lan sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Luwih awon maneh kobong langgeng ing geni kang ora bisa padam sawisé mati.'

Savina sing kabegjan mesem, nalika Polemon lan kanca-kancane kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe ngguyu?' Dheweke mangsuli:

Aku bungah amarga aku wong Kristen, awit sapa waé sing tetep ing pracaya marang Kristus bakal bungah salawas-lawase. Wong-wong sing ora takwa kandha marang dhèwèké:

'Kowe bakal ngguyu mengko, nalika kowe nandhang apa sing ora kowe karepake: wanita sing ora sujud marang dewa digawa menyang omah-omah cabui.'

Nanging dhèwèké mangsuli:

'Gusti Allah sing suci lan sejati bakal ngopeni aku.'

Sawisé kuwi, padha miwiti nyathet jeneng-jeneng para wali lan wangsulané, kang lumantar kuwi padha ngakoni Kristus lan nolak arca-arca; nalika arep nyathet jeneng Savina, Wali Pionius kanthi alus ngandhani dhèwèké supaya ora mènèhi jeneng asli, nanging nyebut dhéwé Theodotia; dhèwèké nindakake kuwi supaya tumindaké ora dingertèni déning tuwané. Sejatine, Santa Savina iku budhaké sawijining wanita Yunani misuwur sing, sawetara taun sadurungé nalika pamaréntahan Gordianus[2306] , amarga ora bisa nyegah budhaké sing asale saka , Santa Savina sing kaberkahan, saka pracaya marang Kristus, banjur ngusir dhèwèké kanthi diiket menyang pagunungan sepi, ing kono dhèwèké diam-diam diparingi panganan déning para wong pracaya; Mengko, liwat upaya gedhéé Santo Pionius, dhèwèké dibebasaké saka belenggu lan perbudakané tuwané. Santo Pionius wedi yèn tuwané bisa waé ngenali dhèwèké saka jenengé lan péngin mbalèkaké dhèwèké; mulané dhèwèké maringi pitutur marang Santo Savina supaya nyebut dhéwé Theodotia. Nalika Polemon takon jenengé, dhèwèké mangsuli:

'Jenengku Theodotia.'

'Apa kowe wong Kristen?' takon Polemon.

Lan sang wali mangsuli:

'Inggih, kula Kristen.'

Wangsulane kacathet kanthi cara sing padha kaya wangsulané Pionius lan Asclepiades. Polemon banjur takon maneh:

– Sampeyan nyembah déwa sing endi? Wali iku mangsuli:

– Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing nyipta swarga lan bumi lan kita kabèh; sing wis kita kenal lumantar Sabdané, sing wis inkarnasi saka Sang Putri Maria sing paling suci lan tanpa dosa, lumantar Gusti kita Yesus Kristus.

Sawisé nulis jeneng para wali, wong-wong mau digawa menyang panjara, lan kabèh wong padha ngetutaké.

Sawetara wong padha nyritakaké babagan Santo Pionius:

– Delengen: biyèn dhèwèké tansah pucet, nanging saiki pipiné abang sumringah!

Liyane padha njerit:

'Wong-wong iki kudu disiksa yen padha ora gelem nyembah marang dewa.'

Santa Pion mangsuli:

Siksa wong-wong sing ngalangi dalanmu! Kita ora duwe pembawa waja kanggo nglindhungi kita, ora ana prajurit kanggo mbela kita; kita ana ing tanganmu: siksa kita!

Ana wong nunjuk marang Santo Asclepiades lan kandha:

'Wong iki kepengin nyawisake kurban marang para déwa.'

'Kowe goroh,' wangsulé Santo Pionius, 'ora ana siji waé saka kita sing bakal nindakake kuwi.'

Nanging liyané kelingan marang wong-wong sing wis murtad saka Kristus lan, nyebut jenengé siji-siji, kandha:

[2306] Gordian – sawijining kaisar Romawi sing mrentah ing taun 238 (sajrone 36 dina).

'Si anu lan si anu wis ngorbanake kurban; kenapa kowe ora gelem?'

Santa Pion mangsuli:

'Saben wong nduwé karsa dhéwé; apa urusanku karo apa sing ditindakake wong liya? Aku iki Pionius.'

Wong-wong padha nesu marang Santo Pion lan kanca-kancane; nalika padha tekan sel, wong-wong meh nggebuk nganti mati.

Nalika mlebu ing penjara, padha nemoni Linus, sawijining presbiter ing gréja katedral, kang dipenjara amarga Kristus, lan sawijining wanita saka désa Karina, aran Macedonia; akèh wong pracaya teka marang wong-wong mau lan nggawa kabutuhané, nanging padha ora gelem nampa lan mènèhaké marang para penjaga penjara. Sawetara wong Yunani uga sowan marang para wali lan nyoba ngalihake iman, nanging nalika krungu wangsulan sing teguh, padha lunga kanthi gumun. Uga teka marang para tawanan Kristus yaiku wong-wong sing biyèn wis dadi wong Kristen nanging kapaksa, nglawan kersané, murtad saka iman sing sejati: wedi marang panyiksaan wis ndadékaké wong-wong mau nyembah arca-arca; wong-wong mau nangis kenceng pirang-pirang jam lan pirang-pirang dina ing jeruji sadurungé para wali; Santa Pionius uga nangis kecut kanggo wong-wong mau, utamane kanggo wong-wong sing biyen misuwur amarga urip sing becik lan ajiné nanging, amarga wedi penyiksaan, wis nyembah arca; piyambakipun nangis lan kandha:

Aku disiksa dening sangsara anyar ing atiku; nyawaku koyak-koyak nalika aku weruh carane babi galak nginjak-injak mutiara gréja[2307] , carane lintang-lintang ing swarga dijatuhake menyang bumi déning buntut ula (Wahyu 12:4), lan kepiye kebon anggur sing ditandur dening tangan tengené Gusti Allah dipangan dening babi alas lan dirampok déning wong-wong sing liwat. Anak-anakku, aku sedhih kanggo kowe nganti Kristus manggon manèh ing sajroning atimu; anak-anak sing tak tresnani, sing dipelihara déning roti swarga, kenapa kowe nyasar menyang dalan dosa; saiki para tuwa sing ora taat wis ngotori Susanna sing suci, yaiku Gréja Kristus; saiki Haman menang, déné Ester lan kabèh bangsane isin; saiki ana paceklik, dudu roti utawa banyu, nanging pacekliking sabda Gusti; saiki kabèh dara Injil wis turu lan padha nglelep. Tembungé Gusti wis kawujud: 'Nalika Putrané Manungsa rawuh, apa Panjenengané bakal nemokaké iman ing bumi?' (Lukas 18:8). Lan salah siji tembungé Panjenengané liyané: 'Sedulur bakal ngiyanati seduluré nganti pati' (Lukas 21:16); aku krungu, , kepiyé saiki saben wong padha ngiyanati tangga teparo. Satemene, Setan wis nyuwun nyaring kita kaya gandum, nanging wongé Gusti sing kaya sekop geni ing tangané Sabda Gusti sing bakal nyaring lumbungé; uyah wis kelangan kekuwatané, wis dibuwang, lan wong-wong nginjak-injak. Nanging aja ana siji waé sing mikir, anakku, yèn Gusti wis kesel: dudu Gusti sing kesel, nanging kita sing wis kesel, amarga, kaya sing Panjenengané kandha, 'Apa tanganKu kesel nylametaké kowé? Utawa apa kupingKu abot nganti Aku ora bisa krungu kowé?' Nanging dosa-dosamu wis misahaké kowé saka Gustimu. Kita wis dosa, sedulur; kita wis nglanggar dhawuhe Gusti lan nindakake kaluputan; kita wis nyurung Gusti nganti nesu lan nglarani atiné sesama; kita wis padha nyalahake siji lan sijiné, goroh, ngumpat, lan padha mangan siji lan sijiné, padahal kabeneran kita kuduné luwih gedhé tinimbang para Farisi lan ahli kitab. Aku uga krungu yèn wong Yahudi ngajak sawatara saka kowe menyang pasamuwané; awas, supaya kowe ora kecemplung ing jebakan sing luwih ala lan nindakake dosa sing ora bisa diapura, yaiku ngina Roh Suci – aja kaya para pangéran Yahudi saka Sodom lan wong-wong Gomora, sing tangane kebak getih. Kita ora mateni nabi, ora ngianati, uga ora nyalib Kristus. Nanging ngapa akèh omong kosong kuwi! Elinga apa sing wis kaping pirang-pirang tak kandhakake marang kowe; kowe wis ngerti tenan yèn wong Yahudi ngaku yèn Kristus mung manungsa lan, minangka manungsa fana, dipatèni. Nanging ayo padha takon marang wong-wong mau: yèn Panjenengané mung manungsa biyasa, kepiyé kok sak donya iki kebak akèh muridé; lan kepiyé kok akèh banget sing nandhang sangsara kanthi kejem amarga asmané; kepiyé kok, ing asmané mung manungsa biyasa, pirang-pirang taun sawisé Panjenengané séda, setan-setan wis diusir lan saiki isih diusir, lan bakal terus diusir nganti pungkasaning jaman? Lan akèh mujijat liya uga kelakon ing gréja wong pracaya lumantar asmané kang Maha Kuwasa. Wong Yahudi sing terkutuk kuwi ora mangertèni yèn Kristus, Gusti kita, nandhang sangsara kanthi kersané dhéwé, seda kanggo kita, lan wungu manèh kanthi kamulyan ing dina katelu. Nanging wong-wong sing ora manut hukum ngaku yèn Kristus iku dukun sihir lan tangi saka pati kanthi kuwasa sihir; mula padha tunjukna marang kowe kitab suci endi saka wong-wong mau utawa saka kita sing kandha bab iki bab Kristus, utawa wong bener endi sing tau ngomong kaya ngono? Apa ora wis cetha yèn iki goroh, lan wong-wong sing ngomong goroh kaya ngono iku paling jahat

[2307] Yaiku, piwulangé Kristus (Matius 7:6)

saka wong-wong sing ora manut hukum? Lan kenapa wong kaya ngono luwih dipercaya tinimbang wong sing saleh? Aku wis krungu tembung palsu iki saka wong-wong mau wiwit isih cilik. Kanggo iku, apa pancen dukun iki bisa nguripake nabi Samuel saka pati, utawa ora? Yen wong Yahudi kandha manawa bisa, padha bakal ngakoni yen goroh luwih kuwat tinimbang kabeneran lan sihir luwih kuwat tinimbang kasucian, amarga nabi sing suci bisa... Saiki, apa tenan dukun sihir kuwi bisa nguripake nabi Samuel saka pati, utawa ora? Yen wong Yahudi kandha bisa, padha ngakoni yen goroh luwih kuwat tinimbang kabeneran lan sihir luwih kuwat tinimbang kasucian, amarga nabi sing suci ora bisa mbantah dukun sihir; wong-wong sing ngomong kaya ngono iku mbeteake lan terkutuk. Nanging, yen padha kandha yen sang dukun ora bisa nguripake nabi Samuel saka pati nganggo sihiré, mula padha ora bisa ngomong bab Kristus Gusti kita yen Panjenengané tangi saka kuburan nganggo daya sihir. Cathetan iki saka Kitab Suci diterangaké kaya ing ngisor iki. Kepiye setan sing manggon ing sang pandhita jahat bisa nelpon nyawa nabi suci sing lagi istirahat ing pangkuan Abraham menyang donya iki? Amarga sing luwih cilik ora nduwé kuwasa marang sing luwih gedhé, lan setan ora bisa mréntahaké wong suci; nanging para malaékat sing wis mbelot saka Gusti Allah manut marang wong-wong sing wis ninggalaké Gusti Allah, ngladèni lan nelponé lumantar sihir; lan apa waé sing dijaluk para dukun marang setan, setan bakal nepati: dukun wadon kuwi nyuwun marang setan sing manut marang dhèwèké, lan setan njupuk wujud nabi. Lan iki ora nggumunake, amarga Setan dhéwé, miturut tembungé Rasul (2 Kor. 11:14), nyamar dadi malaikat pepadhang; mula, para abdi-abdiné uga bisa nyandhak wujud abdi-abdi Allah, kaya déné Antikristus bakal nyandhak wujud Kristus. Mula saka iku, dukun iku ora mbangkitaké Samuel saka pati, nanging nampilaké marang Saul—sing wis mbalik saka Gusti—setan kanthi wujud Samuel; Kitab Suci dhéwé dadi saksi bab iki; amarga sing muncul ing wujud Samuel kandha marang Saul: 'Lan kowé uga bakal ana karo aku sesuk'. Kepiye carane Saul, mungsuhé Gusti Allah, bisa bebarengan karo nabi sing suci Samuel? Apa ora luwih becik yèn dhèwèké ana karo setan, sing dituruti sawisé mbalik saka Gusti Allah? Mangkono, wong Yahudi sing licik padha ngerti yèn mokal kanggo saktenané nguripaké wong mati nganggo jinis mantera apa waé; lan kaya dheweke ora mbangkitake Samuel saka pati nganggo sihir, mangkono uga Kristus ora bangkit nganggo sihir, nanging kanthi kakuwatan ilahi Panjenengané ngrusak kakuwatan pati; lan kaya Panjenengané nandhang sangsara lan seda miturut karsa Panjenengané dhéwé, mangkono uga Panjenengané bangkit maneh miturut karsa Panjenengané dhéwé, kanthi kawicaksanan, minangka Gusti Allah. Nanging yèn padha ora pracaya marang iki uga, kandhaa marang wong-wong mau: sanadyan kita wis nyembah arca, kita isih luwih becik tinimbang kowe: kowe nyembah setan kanthi kersa dhéwé, déné kita kapaksa nindakake kuwi kanthi kekerasan. Lan Santo Pionius ngélingaké wong-wong sing murtad, kandha: 'Aja putus asa, sedulur; sanadyan kowe wis nindakake dosa gedhe kanthi nyembah arca-arca, tobatna kanthi tulus lan bali maneh kanthi sakabehe atimu marang Kristus, Gustimu: Panjenengané welas asih lan siap nampa sapa waé sing teka marang Panjenengané kanthi tobat, lan Panjenengané bakal nampa kowe kanthi kabungahan minangka anak-anaké dhéwé.'

Lan wong-wong mau, kanthi nangis kenceng, padha tobat saka dosane lan bali maneh marang Kristus, Gusti Allahé.

Sawisé kuwi, Polemon, pangatur upacara sesembahan arca, lan Theophilus, magistrat[2308] , teka ing panjara karo tentara lan rakyat; padha ngeteraké para wali metu lan kandha:

'Delengen, uskupmu Euktimon wis nyembah dewa-dewa kita lan ngorbanake kurban kanggo dewa-dewa mau; manut marang dhèwèké lan tindakna kaya sing wis ditindakake; nanging yèn kowé ora manut, kowé bakal diadili déning imam Lepidon lan Euktimon ing candhi para dewa.'

Santo Pion mangsuli:

Yen Uskup Euktimon wis nyembah arca-arca, iku urusané dhéwé—apa sangkut-pauté karo kita? Kita ora bakal nyembah. Sing nduwé hak ngadili kita yaiku Antipates[2309] , dudu Lepidon, dudu Euktimon, utawa kowé; kok kowé, tanpa ngentèni Antipates teka, nyalahgunakaké wewenangé?

Wong-wong sing teka, sawisé ngeculaké nesu marang para wali, padha mundur. Banjur padha bali manèh karo pasukan lan akèh wong lan kanthi palsu ngumumaké:

'Antipatus wis ngutus prentah supaya kowe digawa menyang Efesus[2310] kanggo diadili.' Pion mangsuli:

[2308] Magistrat – pejabat pamaréntahan Romawi sing wigati sing nduwèni wewenang militèr lan yudisial.

[2309] Antipates, utawa prokonsul, gubernur provinsi.

'Bok menawa utusané teka, njupuk kita lan nuntun kita.' Banjur Teofilus kandha:

'Ngapa kowe ora pracaya marang aku? Aku iki pangeran, lan pantes dipercaya.'

Lan, kanthi ngiket tali ing gulu Santo Pion, dhèwèké mréntahaké prajurit supaya nggawa kabèh mau menyang candhi pagan; padha nyekel kabèh mau lan nggawa kanthi paksa, amarga para wali ora gelem menyang arca-arca lan padha njerit banter:

'Kita iki wong Kristen; kenapa kudu menyang berhala?'

Nanging para prajurit narik para wali kanthi paksa, lan Santo Pion meh kesekok nalika diangkat gulu nganggo tali.

Nalika padha digawa menyang tengah alun-alun lan wis cedhak candhi, Santo Pion tiba ing lemah, ngumumake yèn dhèwèké wong Kristen lan ora kersa mlebu omahé arca. Banjur enem abdi nyerbu marang dhèwèké lan wiwit nggebuk dhèwèké nganggo tangan, sikil, lan dengkul, nyabet wetengé; nanging dhèwèké ora nggatekaké; mula padha ngangkat dhèwèké, nggawa lan mbuwang dhèwèké mlebu candhi ing ngarepé altar sing terkutuk, ing ngendi Uskup Euktimon sing sengsara isih ngadeg, nyembah arca-arca. Sawisé kuwi, Lepidon kandha:

'Ngapa, Pionius, kowe nolak nyembah marang para dewa?'

Wong suci mau mangsuli:

'Amarga kita wong Kristen.'

'Sapa dewa sing kok sembah?' takon Lepidon.

'Sing Siji,' wangsulane Pion, 'sing nyipta swarga lan bumi, segara lan kabeh sing ana ing kono.' Lepidon takon:

– Sapa sing disalib? Wong suci mangsuli:

'Dheweke sing disalib, sing dikirim Gusti Allah Rama kanggo nylametake donya.'

Para pangeran padha ngguyu banter, nalika Lepidon miwiti ngina lan nyalahake sang Pionius sing suci. Banjur padha maksa masang karangan kembang sing biasane digunakake wong tanpa agama kanggo kurban ing sirah para martir suci, lan meksa supaya padha mangan daging kurban. Nanging padha mecah mahkota mau, mbuwang menyang lemah, nginjak-injak, lan ngidoni kurban-kurbané. Para penyembah berhala sing jahat padha nglumpukake swara rame lan nggawa para wali bali menyang penjara ing tengah cacian lan pukulan.

Nalika Santo Pion mlebu gapura panjara, sawijining prajurit nggebuk sirahé kanthi barang keras nganti tatu. Sakwise kuwi, sing nyerang krasa lara ing tangané; dhèwèké keserang lara, badané kebak borok lan bengkak nganti meh ora bisa ambegan.

Banjur antipat Quintilian teka ing Smyrna lan sawisé lungguh ing pangadilan, nimbali Santo Pionius kanggo dipriksa. Sawisé dipriksa lan weruh yèn dhèwèké ora gelem nyerah, dhèwèké mréntah supaya Santo Pionius digantung telanjang lan awaké digores nganggo kait wesi. Wong-wong mau nyiksa santo mau kanthi cara iki, kandha:

'Ngapa kowe kesusu menyang pati?' Kangjeng wong suci mangsuli:

'Aku ora kesusu menyang pati, nanging menyang gesang langgeng.'

Sawisé panyiksaan iki, sang wali banjur dijatuhi paukuman pati, lan miturut adat Romawi, paukuman pati iki diwaca marang dhèwèké:

'Pionius, sing wis nyatakake awake dhewe minangka wong Kristen, wis kita paringi prentah supaya disalib lan dibakar urip-urip.'

Digawa menyang panggonan panggebugan lan panggongan, dhèwèké mbusak sandhangané lan, nalika ndelok awaké, dhèwèké bungah banget amarga kasucian jasmaniné; banjur dhèwèké ndelok munggah menyang langit lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis njaga dhèwèké ing kasucian sing tanpa cacad nganti tekan pungkasan.

Ing lemah ana sepotong kayu kang wujude kaya salib, kang bakal digunakake kanggo nsalib dheweke; dheweke nyandhak dhewe ing kono, nglemesake awak, lan ngidini para prajurit ngencengi paku marang dheweke. Sawise dheweke wis dikencengi paku, padha kandha marang dheweke:

[2310] Efeso – sawijining kutha ing Asia Cilik, dumunung ing pesisir Segara Aegea. Ing jaman kuna, kutha iki misuwur amarga kasugihan lan dagangé.

'Rungokna, Pion, manut marang dhawuhe raja: kita bakal nyopot paku, para dhokter bakal marasaké kowe, lan kowe bakal mari.'

Nanging sang wali, sawisé meneng sedhela, ngendika:

'Aku kepengin turu, supaya aku bisa tangi maneh ing kahanan paling apik nalika kebangkitan umum.'

Sawisé nancepake Pion ing kayu salib, wong-wong mau ngangkat kayu salib kuwi, ngadegaké, nancepake pucuk ngisoré ing lemah kanthi kenceng, nglumpukaké kayu bakar sakubengé, banjur nyulut geni. Api kang ngedab-edabi nggeluti sang wali saka kabeh sisih, nanging dhèwèké, karo mripaté ditutup, ndedonga meneng marang Gusti lan ora kobong déning geni. Kabeh wong, nalika ndeleng dhèwèké karo mripaté ditutup, padha nyangka yèn dhèwèké wis seda. Nanging sawisé sawatara wektu, nalika kobongan wiwit suda sethithik-sethithik, sawisé ngrampungaké pandonga ing sajroning atiné, dhèwèké mbukak mripaté.

Wong-wong padha gumun banget amarga dhèwèké isih urip ing tengah geni kaya ngono. Banjur, kanthi pasuryan sumringah, dhèwèké ngucapaké 'Amen' marang pandongaané, nambahaké: 'Gusti, tampani nyawaku', lan seda.

Geni mau mati, lan awaké kapanggih ora cilaka sakabèhé; malah rambuté ing sirahé ora kobong. Nanging pasuryané sumunar, padhang karo sih rahmating Gusti: iki pratandha kabungahaning atiné sing suci, sing wis mlebu ing kabungahaning swarga lan nampa mahkota saka tangan tengené Kristus.

Kedadéyan iki dumadi nalika pamaréntahan Decius[2311] , ing kutha Smyrna, ing sangisoré panguwasa antipate Quintilian, ing dina kaping lima Ides Maret miturut kalèndèr Romawi, lan miturut kalèndèr Wétan ing dina kaping sewelas wulan kapitu (ya iku ing Maret, wulan kapitu wiwit September), ing dina Setu, jam kaping sepuluh ing awan. Mangkono Metaphrastus[2312] nulis babagan Santo Pionius.

Bab para martir suci liyane sing ditangkep lan dipenjara bebarengan karo Santo Pionius, ora kacathet kanthi rinci carane padha ngrampungake pangorbanan martir; nanging, ora ana sangsi manawa padha nandhang sangsara kanggo Kristus lan entuk gesang swarga bebarengan karo Santo Pionius.

Presbiter suci iki, Pionios, nulis riwayat lan martir Uskup martir suci Polycarp saka Smyrna, lan sawisé kuwi dhèwèké bebarengan karo dhèwèké dianggep pantes mlebu kratoné Gusti kita Yesus Kristus, sing mrentah bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Peringatan bapa suci kita Euthymius, Uskup Agung Novgorod

Dipepering ing tanggal 11 Maret

Wong tuwané Euthymius sing kabarkahan manggon ing Veliky Novgorod[2313] . Bapakné, sing dadi imam ing Gréja Santo Theodore, arané Micah, lan ibuné arané Anna. Sawisé nikah kanthi sah lan urip kanthi setya lan ajiné garwa, padha ora nduwé anak lan padha sedhih banget merga iku. Ing sedhihé, padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci supaya diparingi ubat saka kasublané. Lan Gusti ngrungokaké pandonga mau: Anna ngandhut lan lair putra, yaiku Euthymius sing pinaringan berkah iki. Ora suwe sawisé lair, bayi mau dibaptis, lan ing baptisané sing suci diparingi jeneng Yohanes. Nalika isih nganggo sandhangan bayi, wong tuwané nggawa dhèwèké menyang gréja sing padha ndedonga supaya diparingi anak, lan sawisé nyelehaké dhèwèké ing ngarepé ikon Sang Putri Allah, padha kandha:

– Ya Ratu lan Gusti! Ing kene kita sampun ngaturaken dhumateng Panjenengan ingkang sampun Panjenengan paringaken dhumateng kita. Miturut tembung-tembung ingkang, ing wekdal manah kita krasa sedhih, lisan kita ngucapaken dhumateng Panjenengan minangka Ratu lan Gusti, kita pasrahaken anak kita dhumateng Panjenengan. Nuntunana gesangipun miturut karsa Panjenengan. Nanging sapunika, kita badhe nggawa piyambakipun, supados manggon kaliyan kita ing griya, awit bayi boten saged gesang tanpa ibu.

[2311] Decius, sawijining kaisar Romawi, mrentah saka taun 249 nganti 251. Kematiran martir Santo Pionius kelakon ing taun 250.

[2312] Simeon Metaphrastes – tokoh publik Bizantium sing luar biasa lan panulis gerejawi abad kaping 11. Ing antarané karyané, Uripé Para Wali utamané pantes digatekake. Nalika nyusun karya iki, Simeon ora mung nglumpukaké legenda kuna, nanging uga nyritakaké maneh nganggo basa sapopoé. Mula jenengé Metaphrastes (saka metaprxxein – nyritakaké manèh).

[2313] Iki jeneng sing diwenehake ing jaman kuna marang kutha Novgorod saiki. Kutha iki kalebu salah siji kutha paling tuwa lan paling misuwur ing Rus' kuna.

Kanthi sih rahmat Gusti, bocah cilik mau tuwuh kanthi waras, lan nalika wayahe teka, wong tuwane ngutus dheweke supaya sinau Kitab Suci. Gusti Allah, kang dipuji ing Tritunggal Suci, kang kepengin kaslametan kabeh manungsa, maringi pangerten sing tajem marang Yohanes enom, lan dheweke kasil sinau Kitab Suci. Sajrone sinau, dhèwèké ora nyawiji ing bab liya kajaba sing ndadèkaké dhèwèké mikir babagan prakara ilahi; lan nalika umuré limolas taun, atiné kebak katresnan marang Gusti lan kepéngin nilar donya lan ngucapaké sumpah monastik. Dheweke ora ngerti ing endi panggilan iki bakal nuntun dheweke, amarga paugeran Gusti ora bisa dipahami; nanging dheweke tetep ngupaya kanthi sungguh-sungguh kanggo nepaki kepinginan luhuré, lan Gusti, sing saka dhuwur mirsani kabèh sing bakal kelakon ing mangsa ngarep—sing, kaya sing cetha saka cathetan iki, pancen kelakon ing wektu sing pas—ora suwe maringi apa sing dadi kepinginané.

Sang biksu sing jenenge Euphrosynus, bebarengan karo loro biksu liyane, Ignatius lan Galaktion, sing wis nyawisake awake dhewe kanggo ngabdi marang Gusti Allah, mutusake kanggo nglakoni tapa brata ing panggonan sepi lan banjur mangkat golek papan sing cocog kanggo kuwi. Ora suwe panggonan kaya ngono ketemu. Panggonan kuwi dijenengi Vezhishche[2314] , lan ing kana ora ana apa-apa kajaba alas lan rawa. Nalika para biksu tekan panggonan iku, padha nyium ambu wangi ing udara lan nganggep iku dudu kebetulan, nanging pratandha khusus saka Pangayoman Ilahi. Padha mbangun kapel ing kana kang dipersembahake marang Santo Nikolaus Kristus, banjur mbangun sel-sel kanggo awake dhewe. Ora suwe ana imam jenenge Pimen teka marang wong-wong mau lan kepengin manggon lan nglakoni tapa brata bareng karo wong-wong mau. Banjur, kanthi sarujukan bebarengan, padha mbangun gréja kayu sing dipersembahake marang pangripta mujijat suci sing padha, Santo Nikolaus[2315] , lan miwiti urip kanthi puasa lan tapa brata. Padha ngalami akèh kasangsaran ing tangan warga lokal, utamané saka sawijining bangsawan sing, amarga pangaribawa setan, ora kepéngin para biksu manggon cedhak karo dhèwèké; nanging Santo Nikolaus Panyipta Mucizat, sing ora nate ninggalake biara sing didedikasikake kanggo jenengé nalika padha ndedonga marang dhèwèké kanthi iman, tansah nyedhiyakake panguripan kanggo para biksu iki uga. Ora suwe sawisé kuwi, bangsawan sing manggon cedhak biara kasebut ngalami abses ganas ing sikilé, sing ndadékaké dhèwèké sangsara banget. Ing tengah-tengah lara, dhèwèké sadar lan ndedonga marang Santo Nikolaus Panyipta Mucizah supaya paring pitulungan; banjur dhèwèké menyang biara lan sawisé ndedonga ing kono, dhèwèké mari. Amarga matur nuwun marang panyembuhan iki, dhèwèké nyumbangaké sawijining petak tanah marang biara, sing nganti saiki isih ana ing sacedhaké, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké ngajèni Biara Santo Nikolaus kanthi iman sing setya. Sawisé kuwi, kanthi sih rahmaté Gusti Allah lan lumantar pandongaé Santo Nikolaus Panyipta Mucizah, cacahé para biksu ing biara wiwit mundhak, lan Pimen sing kasebut mau, imam monastik pisanan ing biara, dadi abboté[2316] .

Mring dhèwèké, miturut pangayomaning Gusti, teka mudha pinituah Yohanes, nyuwun supaya dhèwèké nindakake cukur monastik. Pimen, nalika ndeleng pemuda iku, nampa dheweke minangka wong sing dikirim dening Gusti Allah piyambak, maringi cukur monastik marang dheweke lan, kanthi mangkono, maringi jeneng Euthymius. Kedadeyan iki, sing kelakon miturut kersaning Gusti Allah, dipunatur dening Pangayoman Ilahi supaya, lumantar Euthymius, biara mau luwih dimulyakake, lan pancen kedadene ing wektu sing pas. Nalika manggon ing biara, Sang Euthymius sing kinurmatan nuduhaké patuh sing ketat ing kabèh bab marang abbot lan sedulur biara nganti nggumunaké kabèh wong, uga diparingi pujian amarga sanadyan umuré isih enom, dhèwèké wis nduwèni pikiran kaya wong sing wis akèh pengalaman. Mula, sanajan durung diangkat dadi imam, kabeh wong wis ngakoni dhèwèké minangka panggembala ing tembe, lan sadurungé dhèwèké tekan yuswa diwasa, dhèwèké wis dadi pituduh urip monastik kanggo kabèh. Nalika Euthymius sing Kinurmatan wis nduwèni kasohoran ing biarané, Uskup Agung Simeon saka[2317] uga krungu babagan dhèwèké. Nalika ngundang dhèwèké menyang panggonané lan weruh yèn dhèwèké kebak niyat becik lan trampil ing basa, dhèwèké banget seneng marang dhèwèké lan sanadyan ora kepéngin ninggalaké biarané, dhèwèké maringi dhèwèké kapercayan kanggo

---

[2314] Vezhishche utawa Vazhishche iku sawijining panggonan sing dumunung 12 versta ing kulon Novgorod.

[2315] Iki dumadi ing taun 1411.

[2316] Pimen njupuk jeneng biarawan Pachomius.

[2317] Simeon (Samson), Uskup Agung Novgorod, sing biyen mung biksu, ngatur Keuskupan Novgorod sawisé seda Uskup Agung John wiwit taun 1416 nganti 1421.

ngatur kagungan gréja[2318] . Sawisé nampa tanggung jawab anyar iki, Sang Euthymius sing kinurmatan terus nglakoni asètisisme monastik lan ora nyimpang saking paugeran urip monastik.

Sawisé pirang-pirang taun mréntah Gréja kanthi pinunjul, Uskup Simeon séda tumuju marang Gusti, mlebu ing kabungahan langgeng, lan Euthymius[2319] diangkat dadi uskup agung Novgorod minangka panggantosé. Banjur, Sang Euthymius sing kinurmatan mundur menyang Biara Sang Juruwilujeng Suci, sing dikenal minangka Khutyn[2320] , lan manggon ing kana. Nanging sawisé sawatara wektu, miturut panyuwunan para sepuh ing Biara Paling Suci sing dumunung ing Lisya Gora[2321] , dhèwèké diangkat dadi abbot ing biara kuwi, ing ngendi nalika mimpin para biksu, dhèwèké maringi tuladha sing sampurna kanggo pangembangan rohani, amarga dhèwèké welas asih marang kabèh wong lan ing wektu sing padha ngajèni saben wong.

[23222323]Sawisé kuwi, majelis umum Veliky Novgorod kepéngin milih dhèwèké dadi uskup agung Novgorod[2324] lan kalebu dhèwèké ing antarané calon-calon liyané[2325] , tanpa ngerti yèn wiwit isih enom dhèwèké wis kapilih kanggo pelayanan uskup, kaya sing katulis déning nabi: *'Mripatmu wis nyumurupi awakku sing durung kabentuk'* (Mazmur 138:16)[2326] . Lan amarga Rasul kandha yèn kabèh panguwasa asalé saka Gusti Allah (Roma 13:1), kepriyé manungsa bisa éntuk panguwasa yèn ora diparingi saka ndhuwur (Yohanes 19:11)? Iki kawujud ing kasus Sang Euthymius sing kinurmatan. Sawisé masang segel undi-undiané calon-calon sing dipilih, majelis rakyat lan rohaniawan Veliky Novgorod nggawa wong-wong mau menyang Katedral Santa Sofia[2327] lan nempataké ing tahta. Bab undi-undi iku pancen upaya manungsa; nanging sapa saka wong sing dipilih sing bakal nguwasani pangkat luhur ing ngarsaning Gusti Allah iku dituduhake lumantar apa sing kelakon sabanjure: miturut karsa lan paugeran Gusti Allah, undi-undiné tiba marang Euthymius, supaya dhèwèké bisa nguwasani pangkat iki. Sawisé kuwi, wong-wong Novgorod kanthi kabungahan menyang marang Sing Kinurmatan lan, ing dina sing padha nalika pangeling-eling John Chrysostom, nganteraké dhèwèké kanthi pakurmatan mlebu Gréja Santa Sofia[2328] . Nanging suwé, Sang Mulya Euthymius nolak lan ora gelem nampa jabatan uskup agung, kanthi alesan yèn dhèwèké ora pantes kanggo jabatan sing dhuwur kuwi; nanging amarga dhèwèké ora bisa mbantah paugerané Gusti, dhèwèké pungkasané manut marang kersané wong-wong sing wis milih dhèwèké. Iki nggawa kabungahan gedhe marang kabèh warga Novgorod, amarga kabèh nganggep dhèwèké pancèn pantes nampa kaluhuran jabatan keuskupan agung. Nanging, sawisé kapilih, Sang Euthymius sing Kinurmatan tetep dadi biksu, amarga pangukuhané dihalang-halangi amarga wektu kuwi ora ana metropolit ing Rus'[2329] . Amarga wis luwih saka patang taun durung diangkat dadi uskup[2330] , dhèwèké mangkat menyang kutha Smolensk nalika Metropolitan Gerasim saka Kiev lan Kabèh Rus'[2331] ana ing kana, lan saka dhèwèké dhèwèké nampa pangangkatan dadi uskup

---

[2318] Ing praktik para hierark Novgorod, iki minangka kaping pisan manajemen harta gréja dipasrahaké marang sawijining biksu; sadurungé kuwi, para pangurus omahé uskup agung ing Novgorod dipilih saka kalangan awam.

[2319] Iki mesthi nyebut Euthymius I (Emelian) sing berjambang, sing njabat katedral agung ing Novgorod sawisé pamaréntahan cekak (saka 1421 nganti 1423) saka Theodosius, sing wis dipilih nanging durung disahaké; Euthymius I njabat minangka Uskup Agung Novgorod wiwit taun 1423 nganti 1429.

[2320] Biara Khutyn (Khutyn) diadegaké ing taun 1192 déning Alexei, sawijining bangsawan saka Novgorod, sing dikenal ing urip biara minangka Varlaam, lan dumunung ing Kali Volkhov, ing pinggir tengen, 10 versts mudhun kali saka Novgorod.

[2321] Biara Kelahiran Ibune Gusti Lisitsky (ing Lisya Gora) dumunung 7 versta saka papan dagang Novgorod. Kapisan kasebut kasebut ing taun 1392.

[2322] Ungkapan iki dijupuk saka parabel Sang Juruwilujeng babagan wong sing nyebar wiji (Matius 13:8).

[2323] Eusthenius sing Kinurmatan seda tanggal 10 Maret 1458.

[2324] Para uskup Novgorod nggawa gelar uskup agung wiwit taun 1165.

[2325] Wiwit taun 1156, pemilihan Uskup Novgorod ora gumantung marang metropolit lan dewan uskup, nanging mung gumantung marang wong-wong Novgorod dhewe, liwat veche. Biasane ana telung calon sing dinominasikake, lan undhiané dipasang ing mezbah ing Gréja Santa Sofia; Ing pungkasan Liturgi, loro undian dijupuk siji sawisé sijiné déning protopope lan diumumaké marang kabèh wong; pungkasané, undian sing isih ana ing mezbah nuduhaké sing kapilih déning Gusti Allah. Mangkono uga Venerable Euthymius kapilih.

[2326] Ya iku, wiwit saka wayahe aku diwangun ing kandhunge ibuku, Panjenengan wis ndeleng aku lan nemtokake takdir uripku.

[2327] Katedral Uskup Novgorod, sing isih lestari nganti saiki.

[2328] Iki ing taun 1429.

[2329] Sawisé seda Metropolitan Photius tanggal 1 Juli 1431, kursi metropolitan ing Moskow—kajaba pamaréntahan sing cekaké Isidore—tetep kosong nganti taun 1448.

[2330] Euthymius sing kinurmatan mimpin Keuskupan Novgorod tanpa nyekel pangkat uskup wiwit taun 1429 nganti 1434. Ing Novgorod lumrah ngatur dioseh sadurunge diangkat dadi uskup. Mangkono, Yohanes, sing durung diangkat dadi uskup, ngatur dioseh wolung wulan; Theoktist lan Musa saben setaun; Klemens rong taun; lan Uskup Teodosius malah seda durung diangkat dadi uskup.

agung. Lan ing kéné Sang Euthymius sing kinurmatan nggumunaké kabèh wong kanthi kapinteran lan pertimbangan sing wicaksana, nganti Metropolitan dhéwé uga ngucapaké rasa gumun lan muji kapinterané. Sawisé konsèkrasi, Panjenengané Euthymius bali kanthi pakurmatan gedhé menyang katedralé ing Veliky Novgorod lan njupuk wewenang penuh marang umaté. Nyadari kabèh agungé jabatan sing wis diemban, dhèwèké nyawisaké dhiri ing pakaryan pelayanané kanthi semangat sing luwih gedhé tinimbang sadurungé diangkat, éling marang pangandikane Kitab Suci: 'Sapa sing diparingi akèh, bakal dituntut akèh' (Lukas 12:48). Mula, lumantar pakaryané, piyambakipun ngupaya ngasilaké woh miturut Injil, ora telung puluh utawa enem puluh kaping, nanging satus kaping. Sadurunge, nalika dhèwèké durung njabat dadi uskup, dhèwèké mung nggatekake nyawane dhéwé; nanging saiki sawisé dadi uskup, dhèwèké kudu ngopeni nyawane akèh wong, supaya dhèwèké bisa kandha kanthi wani marang Gusti lan Sang Panutan: *'Ing kéné aku, lan anak-anak sing diparingaké Gusti marang aku'* (Yesaya 8:18). Nalika merenung bab iki lan akèh bab liya ing atiné sing wicaksana, Sang Mulya Euthymius ngrasakaké sangsara gedhé ing atiné, nanging dhèwèké nyerahaké kabèh marang Gusti, lan Gusti ora ngrusak pangarep-arepé; marang Panjenengané mugi kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti jaman sing bakal teka.

Troparion, Nada 4:

Dipilih déning Gusti wiwit isih enom, Santo Euthymius, lan amarga iku diparingi pangkat uskup, panjenengan ngopeni umat sing dipasrahaké marang panjenengan déning Gusti; mula, sanadyan sawisé seda, panjenengan nampa saka Gusti karunia mujijat kanggo marasaké manéka rupa lara. Mugi Panjenengan ndedonga kanggo kita ingkang ngrayakaken pangeling-eling Panjenengan ingkang kinurmatan, supados kita sedaya tansah muji Panjenengan tanpa kendhat.

Kontakion, Nada 8:

Minangka uskup, kanca pelayan lan juara sejati kasucian, ya Santa Euthymius, aja mandheg nglindhungi tanah airmu, kutha lan umatmu, sing ngajeni kowe kanthi iman lan nyembah relik suci kowe; supaya kita kabeh bisa padha njerit marang kowe kanthi swara siji: Sugeng, ya Santa sing wicaksana saka Gusti.

25 Maret

12 Maret (Gaya Lawas)

Uripé bapak kita sing suci Theophanes Sang Pengakuan Iman

Dipepering ing tanggal 12 Maret

Ingkang Kinurmatan Theophanes lair ing Konstantinopel saking tiyang sepuh ingkang mulya – Isaac lan Theodota. Isaac kagungan gandhèngan kaliyan Kaisar Leo ingkang Iseauria lan putranipun Kopronymus[2332] , mulané piyambakipun kasebat 'ingkang Iseauria', awit saking garis keturunan karajan ingkang sami lan asalipun

---

[2331] Ing taun 1433, sawisé seda Metropolitan Photius, pangeran Lithuania Świdrygailo ngutus Gerasim, Uskup Smolensk, menyang Konstantinopel supaya diangkat dadi Metropolitan Lithuania, nanging Patriark malah ngangkat dhèwèké dadi Metropolitan Kabèh Rus'. Amarga curiga Gerasim ngianati, Švitrigaila nyekel dheweke cedhak Smolensk lan ngobong dheweke ing tiang ing Vitebsk. Kedadéan iki kelakon ing Juli 1435.

[2332] Kaisar Leo I Iseauria (717–741) iku ikonoklas pisanan sing nerbitake dekrit supaya ikon suci dicopot saka gréja lan dirusak. Kaisar Konstantinus Kopronymus (741–775) kanthi kiyat ndhukung bidah ikonoklastik. Panjenenganipun ngadani pasamuan ing Konstantinopel, ingkang dipunsebat Pasamuan Ekumenis, ingkang ing ngriku pangurmatan marang ikon ditolak. Isauria – tanah kelairané Kaisar Leo si Isauria lan bapaké Theophanes, Isaac – iku sawijining nagara cilik sing arang dikenal ing Asia Minor, watesé karo Lykaonia lan Kilikia. Saiki mung ana reruntuhan ing sacedhaké Ulubunar.

saking tanah Iseauria. Dheweke nyekel jabatan kehormatan ing kraton kaisar lan dadi komandan militer nalika pamaréntahan Copronymus.

Ing wektu iki muncul bidah ikonoklastik, lan panganiayaan abot diwiwiti marang wong-wong sing taat.

Isaak sing saleh lan bojone Theodota kanthi ketat netepi doktrin Ortodoks lan diparingi berkah anak lanang sing enggal bakal sumunar kaya esuk ing Gréja Kristus. Padha maringi jeneng Theophanes, sing tegesé 'dibukak déning Gusti'[2333] . Jeneng iki diwènèhaké utamané amarga dhèwèké lair ing pesta Epifani Sang Gusti, sing ing basa Yunani dijenengi Theophania[2334] ; nanging utamane jeneng iku diwenehake miturut pangayomaning Gusti – minangka pratandha manawa, kaya nabi Yeremia biyen, Gusti wis milih lan ngudhari dheweke wiwit ana ing kandungan ibune supaya dadi obor agung ing Gréja-Nya (Yer. 1:5). Minangka sing kaseksen déning pustakawan Anastasius, dhèwèké kadhangkala diarani nganggo jeneng bapaké – Isaac – nanging kuwi sadurungé dhèwèké ditonsur mlebu ing ordo monastik, sing wis dadi pangarep-arepé wiwit isih enom, kaya sing bakal dicritakaké ing riwayaté.

Sawisé lairé Theophanes sing pinaringan berkah lan kawahyuh déning Gusti, bapakné, Isaac, sawisé urip telung taun manèh, séda lan pinuju marang gesang langgeng. Nalika ing amben séda, dhèwèké nulis wasiat ing ngendi dhèwèké nyerahaké anaké sing yuswa telung taun, bebarengan karo ibuné, marang pangayoman lan pangreksan Kaisar Constantine Copronymus piyambak, minangka seduluré.

Nalika sinau Kitab Suci lan ngasah uripé ing kabecikan, bocah iku saya misuwur amarga pinter banget nalika taun-taun lumaku. Nalika Theophanes umur rolas taun, salah siji senator kepengin nglamar putriné sing umur sepuluh taun marang dhèwèké, amarga Theophanes enom iku ganteng, pinter banget, sugih, lan ana gandhèngan karo kaisar. Theodota, ibune Theophanes, kanthi seneng manut marang pertunangan iki. Nanging, amarga ora ana sing bisa kelakon tanpa idin raja, senator mau nyuwun kanthi tulus marang raja piyambak, ngupaya mbangun kerabat liwat nikah putrine karo keponakane raja. Nalika kaisar sarujuk, pertunangan bocah-bocah mau—sing durung tekan umur nikah—kedadéyan, nanging mantenané dhéwé ditundha nganti sing tunangan wis tekan umur diwasa.

Ing wektu iku, Tsar Kopronymus seda; piyambakipun diganti putranipun Leo IV, ingkang kasebat '[2335] ' amarga ibunipun Khazara, awit piyambakipun putri khan Khazar lan ing kapitadosan paganipun dipunsebat Khazara, dene nalika baptisan suci piyambakipun dipunparingi asma Irina.

Sawisé sawetara taun, Theodota, ibuné Theophanes, uga séda. Dhèwèké séda sadurungé anaké nikah, ninggalaké warisan ageng marang anaké.

Ing wektu kuwi, ana sawijining abdi sing taqwa lan suci manggon ing omahé Theophanes; Theophanes tresna banget marang abdi mau amarga uripé sing luhur lan nganggep abdi mau minangka penasihat paling apik. Kaparingan inspirasi saka rembugan kerep babagan nylametake nyawa karo abdi mau, lan luwih dipandu dening Roh Suci sing Maha Kuwasa, Theophanes saya tresna marang kasucian, mung mikir siji bab: kepiye carane njaga kasucian prawané supaya ora rusak; lan, kanthi semangat banget kepengin urip monastik, dhèwèké wiwit maringi kabèh bandhané marang wong mlarat lan sing butuh.

Nalika krungu bab iki, mertua Theophanes, nglawan kersané calon manten lanang, kepéngin nyepetaké mantenan – luwih-luwih amarga loro-loroné, calon manten lanang lan wadon, saiki wis diwasa.

Nalika dina sing wis ditemtokake kanggo mantenan teka lan, miturut adat, jamuan manten wis rame, Theophanes enom sing taat, ngangkat pikirane marang Gusti, ndedonga ing sajroning atine supaya Gusti, lumantar sih-rahmaté, ngreksa dheweke tetep suci dadi prawan.

Mula, nalika Theophanes sing enom wis ana ing kamar panganten karo panganten wadoné, dhèwèké lungguh ing amben lan, kanthi ambegan jero, mbukak pikiran sing didhelikaké ing atiné lan kandha marang panganten wadoné:

"Wah, kekasihku, apa kowe ora ngerti yèn wektu urip kita cekak, nanging pati kita ora ana sing ngerti, lan paukuman sing tanpa welas nunggu wong-wong sing nglampahi urip ing kesenengan lan kamulyan, asring

---

[2333] Theophanes – basa Yunani: Θεοθανοσ – 'dibukak dening Gusti' utawa 'mbukak Gusti'.

[2334] Θεοθανοσ (saka Θεος – Gusti lan θαινω – mbukak) – Epifani.

[2335] Kaisar Leo IV, sing dijuluki Khazar, mrentah saka taun 775 nganti 780. Dheweke uga ndhukung ikonoklasme, sanajan luwih sithik tinimbang para pendahulune.

nyurung murka Gusti?" Pernikahan, sanadyan diadegaké déning Gusti piyambak, iku kaya mangkéné: urusan donya sing perlu kanggo urip bebojoan ngalihake pikiran manungsa saka Gusti, ndadèkaké pikiran sing taat dadi sia-sia, lan ngalangi wong-wong saka ndeleng urip sing bakal teka kanthi mripat jiwa sing resik. Kita mangertèni yèn Lazarus, amarga sangsara samentara, digawa para malaikat menyang pangkuan Abraham, déné wong sugih sing wis urip ing kamulyan dibuwang menyang neraka lan ora bisa éntuk sak tetes banyu kanggo adhemake ilat (Lukas 16:24). Kita uga krungu babagan Kabungahaning Injil, sing wis disiyapake ing swarga (Matéus 5). Sapa sing dijanjekake? Ora marang wong sugih sing urip ing pesta pora donya iki lan ing saben jinis kamakmuran, nanging marang wong mlarat, sing padha sedhih, sing luwe, sing ngelak, sing nandhang panganiayaan lan cacian amarga Kristus; kanthi cekak: lawang sing sempit lan dalan sing sempit nuntun marang gesang langgeng, dene lawang sing amba lan dalan sing amba nuntun marang Gehenna (Mat. 7:13–14); Kita uga ngerti manawa sapa waé sing urip mewah ing jaman iki, ing antaraning kesenengan sing sia-sia, bakal nandhang sedhih lan prihatin ing jaman sing bakal teka – amarga ora ana dalane liya. Mula, pangantenku sing tak tresnani, yèn kowe kersa, ayo padha nyingkiri sesambungan raga lan tetep manunggal ing kasucian prawan; saiki ayo padha urip bebarengan sedhela, kaya-kaya ing mantenan daging, kanggo kapentingan bapakmu sing kejem, nanging kanthi sandhangan mantenan ayo tetep dadi sedulur lanang lan wadon; banjur, nalika Gusti paring wektu sing becik, kita bakal lunga menyang biara: aku menyang biara priya, lan kowe menyang biara wanita. Mangkono kita bakal nyawisake awak kanggo Gusti nganti pungkasaning urip kita, supaya ing jaman sing bakal teka kita pantes melu ing pasedhèrèkan para abdi suci Panjenengané.

Manten suci Theophana, kaya lemah subur sawise nampa wiji becik iki, mangsuli marang Theophan sing pinaringan berkah kanthi kabungahan ing atine:

Aku ngerti, gusti kakung ingkang kinasih, pangandikane Juruwilaha kita, ingkang dhawuh ing Injil: *"Sapa waé sing ora sengit marang bapak lan ibuné, bojone, anak-anaké, lan sedulur lanang lan wadon—lan sapa waé sing ora nggawa salibé lan mèlu Aku—iku ora pantes tumrap Aku"* (Lukas 14:26; Matius 10:38). Mula saka iku, ayo padha dadi panutane Gusti kita sing pantes lan, menawa panjenengan kersa, ayo padha ninggalake kabeh sing sia-sia. Yen panjenengan sarujuk, kula uga sarujuk; yen panjenengan remen, kula uga remen; lan yen panjenengan kersa tetep dadi prawan, kula uga kersa. Lan ayo padha nyawisake awake dhewe sing resik tanpa cela marang Calon Bojo Surgawi, ora mung nyawane nanging uga badan kita tetep suci. Apa gunane yen kita wis urip ing donya sing fana iki kanthi sia-sia, banjur kapisahake saka berkah langgeng? Lan yen kita duwe anak, kita bakal kebak sedhih sing luwih gedhe, kuwatir awan bengi babagan panguripan lan nasibe, nalika kita kecemplung ing macem-macem jebakan donya iki. Nalika pati, kang durung kita weruhi, rawuh, menyang ngendi kita bakal lunga—menyang swarga utawa menyang Gehenna? Kita durung mangertos bab iki. Mula saka iku, ayo padha urip ing kasucian, nyimpen kesucian kita kanthi rahasia, nganti Gusti nyathet kita pantes kanggo urip monastik.

Lelaki sing pinaringan berkah iku, sawisé krungu tembung-tembung mau saka tunangane sing suci, gumun marang kabijaksanaané lan, ambruk ing lemah, matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis nuntun sang ayu liwat Roh Suci marang kaputusan kaya ngono, sing pancèn cocog karo niyaté dhéwé. Lan padha nglampahi bengi iku kabèh kanthi ndedonga, nyuwun pitulungan saka Gusti Allah, supaya dalan urip sing wis diwiwiti mau bisa dilakoni nganti sampurna.

Esuké, padha turu sakedhap lan padha ngimpi sing padha: ana priya enom sing pasuryané sumunar kang muncul ing pangliyan; mesem, dhèwèké alus ngendika marang wong loro mau:

'Gusti wis nampa tekadmu lan ngutus aku kanggo mberkahi kowe ing urip sing wis kowe pilih—supaya kowe bisa ngadeg ing ngarsane Gusti kanthi suci lan tanpa cela.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nandhani awaké kabèh nganggo pratandha salib lan banjur dadi ora katon. Kaget tangi, padha nyritakaké marang siji lan sijiné impen sing padha dideleng. Ing wektu kuwi, padha ngrasakaké ambu harum sing ora bisa diterangaké metu saka rawuhé Malaékat, lan padha gumun. Lan ing wektu kuwi, padha sujud ing lemah ing ngarsané Gusti, padha ngaturaké puji sing sumringah marang Panjenengané. Wanginé swarga sing padha kuwi, suwéné sawisé kuwi, dirasakaké akèh wong, ora mung ing kamare nanging uga ing saindenging omah. Lan pasangan suci iki urip kaya malaikat ing daging, kobong ing ngarsane Gusti kanthi geni katresnan ilahi, kaya loro imam utawa kaya loro wit zaitun sing ngetokake lenga kabecikan, amarga saben dina padha maringi sedekah tanpa cacah, kanthi loman mbagi kabèh kagungané marang wong mlarat.

Sawisé sawatara wektu, mertua Theophanes, sawisé ngerti yèn menantu lan putriné urip murni lan mènèhaké kabèh bandhané marang wong mlarat, ngrasakaké sedhih banget. Dhèwèké menyang tsar, ngandhani kabar iki lan ngeluh bab menantuné:

"Aduh aku, manungsa sengsara!" pangajabé, "Aduh tuwa sing kena kutukan, kabèh iki amarga menantu lanangku sing ora tau tobat! Dhèwèké mbuwang bandha tanpa pikir lan mbuwang-mbuwang anak wadonku sing isih enom, ora gelem manggon bareng kaya garwa, lan aku ora nduwé pangarep-arep éntuk panglipur saka putu-putuku." Lan kenapa dhèwèké nglamar? Kenapa dhèwèké ora mbatalaké janji tunangan sadurungé manten lan mbatalaké nikah, supaya ora nggawa dhèwèké sing isih enom banget menyang cilaka kaya ngéné, lan ora nggawe yuswaku tambah sedhih? Sedhihku kaping pindho: aku kangen marang putriku, sing sanadyan wis omah-omah, ora duwe bojo lan ora bisa dadi ibu; lan uga amarga bandha sing diborosake sia-sia, awit Theophanes ora mung mbuwang bandha dhéwé nanging uga wis mbuwang pérangan gedhé saka mas kawin sing tak paringaké kanggo putriku.

Lan dhèwèké nyuwun marang Tsar supaya ngukum menantuné lan ngyakinaké supaya urip manut paugeran nikah lan aja mbuwang-mbuwang warisané tanpa guna.

Raja, kebak nesu, nyaur Theophanes sing pinaringan berkah lan, kanthi ngglundhung nesu marang dheweke, miwiti ngancem, mréntah supaya dheweke ngganti cara uripé; yèn nolak, dhèwèké janji bakal nyopot mripaté lan ngusir dheweke menyang pangasingan.

Nanging priya sing taat iku ora nggatekake ancaman raja lan ora ninggalake uripe sing suci lan murni, sing wis diwiwiti kanthi gemilang: dhèwèké ngupaya entuk sih saka Raja Surgawi tinimbang saka raja donya.

Ora suwe sawisé kuwi, Theophanes diparingi dhawuh déning raja, minangka wangsulan marang kabutuhané wong akèh, supaya mangkat menyang tanah Cyzicus[2336] . Perjalanan iki wis dirancang kanthi sengaja dening mertuane: ing sisih siji, supaya nalika Theophanes sibuk karo urusan sing dipercayakake dening raja, dheweke mandheg lan lali nindakake ibadah, puasa, lan pantang kaya biasane; ing sisih liyane, supaya dheweke mandheg mbagi-bagi harta warisane, sing saiki wis dadi tanggung jawab mertuane.

Nalika Theophanes, manut dhawuh sang raja, mangkat menyang Cyzicus, sang raja lan mertuane mréntah bojone supaya ngancani, amarga bapake ora tahan mikir yen putrine pisah karo bojone, sanajan mung sedhela.

Kedadéyané padha kudu nyebrang kali sing biyèn dijenengi Rindakos, nanging sakbanjuré déning wong-wong dijenengi Kali Agung; ing salah siji pinggir ana wewengkon Olympia, lan ing pinggir liyané ana wewengkon Sigria[2337] .

Theophanes sing pinaringan berkah kepengin nyabrang kali iki, sanajan bisa uga liwat darat; nanging amarga kelemahan jasmani sing wektu kuwi nyerang dhèwèké, dhèwèké milih jalur kali amarga luwih gampang. Kabeh iki kelakon miturut pangayomaning Gusti Allah. Sawisé ngutus kanca-kancané lan abdi-abdiné lumantar daratan karo jaran lan kereta, dhèwèké dhéwé munggah prau karo garwané sing pinaringan berkah lan sawatara abdi; nalika dhèwèké nglayar mudhun kali, Theophanes kagum marang kaéndahan pagunungan Sigria, bukit-bukit lan ara-ara gersang, lan atiné kangen urip meneng ing antaranè panggonan-panggonan mau. Lan dhèwèké weruh ing sawijining panggonan ing antaraning pagunungan ana lembah amba kang katutupan alas kandel; lan dhèwèké ngrasakaké kabungahan gedhé marang panggonan iku. Sawisé mènèhi prau ing pinggir kali kanggo nginep bengi lan dhèwèké mréntahaké kabèh wong liya supaya tetep ana ing prau, Theophanes mangkat menyang lembah iku lan nalika dhèwèké mlaku-mlaku ing panggonan sepi kuwi, atiné krasa banget kagugah. Nalika ngadeg ing panggonan siji ing alas kandel, dhèwèké miwiti ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah. Ngangkat tangané marang langit lan, karo luh ing mripaté, sujud bola-bali ing lemah, dhèwèké kandha:

– *'Tuduhna marang aku dalan sing kudu tak lakoni'*! (Mazmur 142:8).

Kanthi kakuwasa dening kangen gedhe marang urip pertapa lan wis mutusaké ninggalaké kabèh sakaligus, Theophanes mundur menyang ara-ara samun kuwi. Kelelahan amarga ndedonga, dhèwèké lungguh kanggo ngaso lan ndeleng Malaékat padhang sing biyèn wis nate muncul marang dhèwèké lan garwané ing kamar panganten. Makhluk langit iku, kanthi nunjuk drijine menyang ara-ara gersang, kandha marang Theophanes:

[2336] Wilayah Cyzicus (kanthi kutha krajané, Cyzicus) dumunung ing pérangan lor-kulon Asia Minor, ing pesisir kidul Segara Marmara.
[2337] Wilayah Sigrian iku pérangan Asia Minor sing nglebar saka Propontis (Segara Marmara) antarané kali Rindak (ing jaman kuna dijenengi Lycos, saiki Lyunad lan ing arus ngandhapé Mikalis) lan kali Ezes, sing misahaké Mysia saka Troad.

'Pantes kowe manggon ing kene, nanging enteni sethithik nganti makhluk-makhluk sing ngalangi dalanmu iku dijupuk saka bumi; ora suwe dheweke bakal lunga saka kene, banjur kowe bakal lunga tanpa alangan menyang endi wae sing kowe karepake.'

Santa Teofanes krasa bungah banget amarga panglihatan iku. Sawisé bali menyang prau kanthi semangat, dhèwèké nerusaké lelampahané. Ndeleng biara-biara kosong lan gubug pertapa ing Gunung Sigrian, dhèwèké ngunjungi panggonan-panggonan mau bareng karo garwané sing suci. Ing kéné dhèwèké ketemu karo sawijining sesepuh pamedar sing aranè Gregory, julukané Stratigias, sing manggon ing panggonan sing diarani Polychronion. Theophanes sing pinaringan berkah nyritakaké niyat lan pangajabé marang sesepuh iki lan krungu saka panjenengané apa sing wis diomongaké Malaikat sing tau rawuh marang dhèwèké sadurungé. Sesepuh iki, sing wis diparingi déning Gusti Allah karunia pangawikan amarga uripé kaya malaikat, kandha marang Theophanes:

'Sabanjure sithik maneh, enom sing sholeh; ora suwe raja lan mertuamu bakal sirna saka lumahing bumi, lan kowe, sawise merdeka, bakal nepaki tujuan luhurmu.'

Marang tunangan Theophanes sing sholehah, sang sesepuh suci ngendikakake alon ing kupinge manawa kekasihé, Theophanes, bakal ing wektu sing pas nampa mahkota martir.

Sawisé kuwi, Santo Theophanes mangkat menyang Cyzicus lan nglakoni dhawuhe raja babagan pamaréntahan rakyat. Ing kana, dhèwèké kerep lunga karo para abdi menyang Gunung Sigrian sing cedhak, ing ngendi dhèwèké sowan marang para bapa suci. Nalika ngupaya berkah lan pandonga saka para bapa suci, Theophanes uga nguwatake atiné kanthi pacelathon sing diilhami déning Gusti.

Utamané, dhèwèké kerep sowan marang Gregory the Strategos sing nduwèni pangawikan lan Christopher, abbot saka 'Desa Cilik' – kaya jenengé biara kuwi. Nalika Theophanes lelungan liwat Gunung Sigrian kanggo sowan marang para pertapa, piyambakipun kedah mandheg ing sawijining panggonan. Ing wektu kuwi ana panas gedhe, amarga mangsa panèn, mula Theophanes lan kanca-kancané padha krasa ngelak banget.

Nanging panggonan kuwi sepi lan ora ana banyu. Nalika dina meh rampung, padha kudu nginep ing kana lan nglampahi wengi. Ing wektu kuwi, loro-lorone, wong-wong mau lan ternaké padha kesel banget amarga ngelak. Theophanes sing pinaringan berkah, sawisé ndedonga, lungguh ing sangisore bukit, ngarep-arep turu sethithik supaya ngelake sirna amarga turu. Lha, nalika dhèwèké lagi ketiduran, ujug-ujug ana mata air banyu urip mili ing sirahé lan nyiram awaké. Mangkono, Gusti ora nolak abdi-Nya, Panjenengané sing biyèn wis ngetokaké banyu saka watu kanggo wong Yahudi sing ora ngucap syukur; luwih-luwih Panjenengané kersa nindakake iki kanggo abdi-Nya sing ngucap syukur ing wektu butuh kaya ngono. Wong suci kuwi, kaget amarga cipratan banyu sing ora disangka-sangka, langsung tangi saka panggonané lan nelukaké kabèh wong sing ana bareng dhèwèké. Lan nalika kabèh wis padha kumpul, padha gumun marang mujijat sing ora disangka-sangka lan dumadakan kuwi lan padha ngluhuraké Gusti Allah. Ora mung padha nglegakaké ngelaké, nanging uga maringi banyu marang kéwan piaraané.

Esuké, nalika padha tangi, mata airé wis ora ana maneh: panggonané wis garing, lan ora ana tapak banyu sing katon.

Padha saya gumun lan padha ngluhurake kakuwatan mujijat Gusti Allah, amarga Gusti wis maringi mata air ing wektu kakehan ngelak lan ing tanah kang pancen ora ana banyu, lan nalika banyu ora dibutuhake maneh, Panjenengané ndadékaké banyu mau garing, kanthi mangkono cetha nuduhaké yèn ing saben panggonan Gusti Allah siap nyedhiyakké kabèh kang perlu kanggo wong-wong sing luwih dhisik ngupaya Karajaning Allah lan kabenerané (Matéus 6:33).

Sawisé kuwi, Theophanes nginep sawatara wektu ing Cyzicus lan sawisé nindakake kabèh dhawuh raja kanthi bener, dhèwèké bali menyang Konstantinopel.

Ing wektu iku, ramalan Malaikaté Gusti Allah lan prakata Sang Gregorius sing Kinurmatan kelakon: Raja Leo sang Khazar, putrané Copronymus lan putuné Raja Leo sang Isauria, séda; lan bapak ipar Theophanes uga séda. Lan dhèwèké, kaya panganten suci, dadi bébas. Sakwise kuwi, kaya sing dikarepake, padha mbagi kabèh bandha lan tanahé. Banjur Theophanes ngatur supaya tunangane dicukur rambute ing salah siji biara wanita ing Bithynia[2338] , maringi biara kuwi akèh tanah kanggo nyukupi kabutuhane; nalika dicukur rambute, dhèwèké

[2338] Bithynia iku provinsi ing sisih lor-kulon Asia Minor.

dijenengi Irina. Ing urip monastiké, Irina nyenengaké Gusti lan nindakaké akèh mujijat, amarga wis nampa saka Gusti karunia marasaké wong lara lan ngusir setan. Mujijat-mujijat iki banjur diceritakaké déning Paduka Suci Methodius, Patriark Konstantinopel.

Sawisé pangukiran rambut calon garwané sing berkah, putri Irina, Santo Theophanes mènèhaké sisa tanahé marang wong mlarat ing Konstantinopel lan, mung nyimpen dhuwit sithik, mangkat sowan marang sang juru ramal sing wis kasebut, Gregory the Strategos. Ya dening panjenengané Theophanes dicukur dadi biksu. Ing kono, nggunakake dhuwit sing isih diduwèni, Santo Theophanes ngedegaké sawijining biara kanggo sang tuwa mau lan manggon ing kana suwéné wektu sing cukup suwe, ngasah dhiri ing tapa brata biksu.

Mengko, miturut pitutur saka sesepuh sing padha, Santo Theophanes mangkat menyang sawijining pulo sing dijenengi Kalonimos[2339] ; ing pulo iki, Theophanes duwé sawijining lahan cilik, warisan saka wong tuwané, sing durung sempat dibagi marang wong mlarat. Ing kono dhèwèké ngedegaké sawijining biara, sing banjur dipindhahaké kabèh komunitas saka biara Theodorian, sing dikenal minangka Monokheraria; Dheweke uga ngundang lan ngangkat sawijining abbot kanggo wong-wong mau – sawijining wong sing taat lan wis pengalaman. Theophanes dhéwé nyendhiri ing selé lan miwiti nyalin buku, amarga dhèwèké pancèn ahli juru tulis. Dhèwèké adol buku-buku mau lan saka dhuwit asilé, dhèwèké ora mung nyukupi kabutuhané dhéwé nanging uga wong liya.

Sawisé pirang-pirang taun, abas ing biara kuwi séda, lan para sedulur wiwit ngajak Sang Theophanes supaya gelem dadi abasé dhéwé. Nanging sang wali iku nolak lan mangkat maneh menyang Gunung Sigrian; kelingan ara-ara samun ing ngendi dhèwèké wis diparingi wahyu malaikat nalika nglayar saka menyang Cyzicus, Theophanes lunga menyang kana lan manggon ing ara-ara samun kuwi, ngabdi marang Gusti. Ora suwe, Sang Theophanes sing kinurmatan ngisi ara-ara iku karo para pertapa sing wedi marang Gusti, amarga akèh wong wiwit teka lan manggon cedhak karo dhèwèké, nganti banjur perlu ngedegaké sawijining biara.

Ing ara-ara iki ana sawijining petak tanah sing kagungané petani; panggonan iki dijenengi 'Desa Agung'. Santa Theophanes, sawisé ngundang sawatara kanca lan nyilih dhuwit saka wong-wong mau, tuku lahan iki lan ngedegaké biara ing kono kanthi pitulunganing Gusti, sing miturut pangayomaning Gusti nyedhiyakake kabèh kang kita butuhake. Ora suwe, Sang Rama Mulya wis mbayar bali dhuwit sing wis disilih, lan ing biarane dhèwèké duwé kabèh kang cukup kanggo nyukupi kabutuhan persaudaraan sing padha kumpul ing sacedhaké.

Santa Teofanes ora bisa ora nampa jabatan abbot ing biarané, amarga kabèh pertapa nyuwun banget supaya piyambakipun nampa jabatan kuwi, lan pancèn kuwi perlu.

Minangka abbas, Theophanes iku pimpinan sing kaya sing dhawuhake Kristus marang kita ing Injil: *'Barangsiapa kepengin dadi agung ing antaramu, dhèwèké kudu dadi abdi-abdi; lan barangsiapa kepengin dadi kang sepisanan ing antaramu, dhèwèké kudu dadi budhakmu'* (Matius 20:26–27). Abbot Theophanes sing kinurmatan makarya nganggo tangané dhéwé, ngladèni kabèh wong, amarga Gusti nalika semana wis maringi dhèwèké kekuwatan jasmani sing gedhé, lan ing saben pakaryan biara dhèwèké mèlu luwih saka sapa waé lan dadi tuladha tumrap kabèh wong babagan urip sing luhur lan bebarengan kerja keras.

Ing wektu kuwi, yaiku nalika pamaréntahan Konstantinus, putrané Leo lan buyuté Copronymus, ing sangisoré ibu sing taat, Irene, lan Patriark Agung Konstantinopel, Tarasius, Konsili Ekumenis Kapitu diadakaké ing Nicaea nglawan para ikonoklas[2340] . Ing konsili iki, Gréja Suci ngukum ajaran ikonoklas, lan pangurmatan marang ikon-ikon suci dibalèkaké. Sing Mulya Theophanes, abbas saka Great Village ing Sigrian, uga diundang menyang konsili iki[2341] . Kanggo ngreksa ortodoksi sejati ing konsili iki, Theophanes sumunar kaya lintang padhang ing antaraning para bapa suci. Anané ing konsili maringi manfaat ageng marang akèh wong; nalika akèh wong liya padha mameraké sandhangan éndah, kereta lan jaran, dhèwèké teka numpak keledai lusuh, nganggo

---

[2339] Pulo Kalonim utawa Kalonimos (saiki Kalomios, ing jaman kuna Besbikon) dumunung ngadhepi muara Kali Rindak, ing Segara Marmara.

[2340] Santa Irene, Ratu lan garwané Leo si Khazar, ing wiwitané, sawisé bojone seda, mréntahké kakaisaran kanggo anaké sing isih cilik, Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus (780–792), nalika dhèwèké isih diwasa, lan sakbanjuré kanthi hak dhéwé (797–802) – Santo Tarasius, Patriark saka taun 784 nganti 806 (dina rayané dirayakaké tanggal 25 Februari). Konsili Ekumenis Kapitu, sing ngesahaké pangurmatan marang ikon, diadani ing taun 787.

[2341] Biara Sigrian dumunung 22.000 langkah saka Cyzicus lan saka segara. – Desa Agung (Megagrit – Μέγας Αγρός) ana ing wewengkon sing padha; biara liyane yaiku Desa Cilik, ing ngendi Christopher dadi abbot.

sandhangan lawas lan kain tambalan. Kabeh sing ngerti uripe biyen—nalika dheweke sugih, bangsawan, cedhak karo raja, lan dadi anggota Synclite—kabeh padha krasa welas nalika ndeleng dheweke ing pangendahan lan kamlaratan kaya ngono; lan kabeh padha sinau manawa, demi Gusti, manungsa bisa ngendhekaké awak lan dadi mlarat nganti kaya ngono, lan nganggep kabeh sing ana ing donya iki ora ana apa-apane.

Ing pungkasané majelis suci, Sang Reverend mulih menyang biarané, nggawa dogma-dogma suci iman sing wis dikuataké ing Majelis Ekumenis iki, minangka hiasan paling éndah kanggo biarané. Ing kéné Theophanes terus nyawisake dhiri ing pakaryan asetik sing wis dadi kebiasaané, padhangaké ora mung sanggaré nanging uga sakupeng wewengkon kanthi tuladha uripé sing luhur; kabaré nyebar adoh lan amba, lan kabèh ngluhuraké Rama ing Swarga amarga dhèwèké. Amarga gesangé sing saleh, Gusti maringi dhèwèké sih-rahmat kanggo nindakake mujijat: dhèwèké marasaké wong lara lan ngusir setan saka manungsa. Sawijining dina, nalika Sang Mulya lagi turu, ana setan sing arep nyerang dhèwèké; kanthi wujud babi alas, setan mau miwiti nggerogoti jempol sang wali, nganti dhèwèké ngrasakaké lara banget. Bangun saka turu langsung, Theophanes weruh ing drijiné bekas untu mungsuhé sing nyoba nguntal drijiné kabèh; sanadyan tatu kuwi marakaké sang wali ngrasakaké lara banget, dhèwèké njupuk miyra saka Wit Uripé Salib sing digawa, ngolesaké ing driji sing tatu, lan langsung mari. Wiwit wektu kuwi, sawisé nduwèni kuwasa marang setan-setan, Theophanes miwiti ngusir setan-setan mau nganggo tembungé saka wong-wong sing nandhang sangsara sing digawa marang dhèwèké.

Romo pinunjul iki, nalika sawijining dina lagi numpak kapal, nentremake badai. Kanggo para lelungan lan wong mlarat sing teka ing biarané, dhèwèké maringi roti lan panganan liya kanthi akèh, nanging roti kuwi ora suda – kaya nabi Elia sing wis nindakake karo kendi glepungé janda sing manggon bareng karo dhèwèké (3 Raja 7:16).

Ing sawijining wektu, juru gudang wiwit nggrundel marang sang wali amarga maringi roti marang wong mlarat, padahal roti ora cukup malah kanggo wong-wong sing manggon ing biara. Banjur Sang Theophanes sing kinurmatan maringi dhawuh marang panjaga gudang supaya ngétung lan ngukur kabèh sing ana ing gudang, lan kabukten ora ana sing suda; kabèh komunitas padha muji Gusti Allah amarga iku, déné panjaga gudang sing biyèn nggrundel mau, kanthi nyungkur ing dhengkul, wiwit nyuwun pangapura marang Sang Wali.

Nalika umuré wis limang puluh taun, Sang Theophanes sing kinurmatan kaserang batu ginjel lan nandhang sangsara banget. Wiwit wektu kuwi, piyambakipun nglampahi sisa uripé ing amben, lan dhèwèké sing biyèn wis marasaké wong liya saka lara liwat pandonga, ora nyuwun marang Gusti supaya nyarasaké lara dhéwé, nanging nampa kanthi rasa syukur. Nalika lagi nandhang lara iki, wayahe pati martiré teka, manut ramalané sang kakek panyawang adoh, Gregory, sing wis bisik alon marang tunangane, sawijining gadis suci, yèn mengko tunangane uga bakal nampa mahkota martir.

Sawisé pirang-pirang taun, nalika Pendeta Agung wis tuwa lan sawatara kaisar Yunani wis munggah lan mudhun (awit sawisé Kaisar Konstantinus sing kasebut mau, sing mrentah bareng ibuné, Irene, Nikephoros munggah ing tahta kaisaran bebarengan karo anaké, Stavrikios, lan sawisé kuwi Michael Kuropalates mrentah), – sawisé para kaisar mau, Leo si Armenia[2342] njupuk tongkat panguwasa kraton Yunani. Kaisar iki nyulut bidah ikonoklastik. Dhèwèké ngganggu banget Gréja Kristus kanthi ngusir Patriark Nikiforos sing suci lan para muridé[2343] saka jabatané; lan dhèwèké langsung nyiksa lan matèni akèh wong Kristen liyané amarga nyembah ikon.

Sejarawan gerejawi Georgy Kedrin[2344] nulis ing ngisor iki babagan Santo Theophanes. Nalika Patriark Nikiforos saka Konstantinopel lagi lelungan ing segara menyang pangasingan lan praué liwat ing sacedhaké panggonan biara Sang Mulya Theophanes, piyambakipun nyumurupi kahanan iki liwat mripat rohani sing bisa ndeleng adoh; panjenenganipun maringi dhawuh marang muridipun supaya nggawa bumbung kemenyan kang isiné arang murub, nempatake kemenyan ing arang mau lan sawisé mènèhi dhawuh supaya lilin dinyalaké,

---

[2342] Kaisar Leo si Armenia mrentah saka taun 813 nganti 820.

[2343] Santo Nikiforos, Patriark, mimpin Gréja Konstantinopel saka taun 806 nganti 815; piyambakipun séda ing pangurungan taun 828; dina perayaané dirayakaké tanggal 13 Maret lan 2 Juni. Theodore Studite – abbas saka Biara Studion sing misuwur; dina perayaané dirayakaké tanggal 11 November.

[2344] Georgius Kedrin – panulis Bizantium ing pungkasan abad kaping 11 utawa wiwitan abad kaping 12, pangarang sing diarani *Synopsis of Histories*. Karyané diwiwiti karo pambentukan donya lan nyakup sajarah Yahudi, Romawi, lan Bizantium nganti panjatan tahta Isaac Komnenos (1057).

panjenenganipun nundhuk nyentuh lemah, kados lagi ngobrol karo wong sing liwat. Banjur muridipun takon marang Theophanes:

'Apa sing Panjenengan tindakake, Bapa, lan karo sapa Panjenengan ngobrol sawisé sujud kaya ngono?'

Romo mangsuli:

'Delengen, Sang Kinasih Patriark Nikiforos, kang diasingaké amarga ortodoksiné, saiki lagi ana ing dalan menyang panangkepan lan saiki lagi nglayar ngliwati tanah kita ing sawijining prau. Amarga piyambakipun, aku nyalakaké lilin lan kemenyan, supaya kita bisa maringi pakurmatan marang patriark kaya sing pantes.'

Kanjeng Sang Patriark Nikiforos, sing lagi numpak kapal, nyumurupi kahanan iki; amarga piyambakipun dumadakan sujud, mbales sujudé sang sesepuh suci kanthi sujudipun piyambak, lan ngangkat tangané, mberkahi piyambakipun. Siji biksu sing ana bareng Kanjeng Patriark pitakon marang piyambakipun:

'Sapa sing Panjenengan berkahi, Bapa Suci Agung, lan ing ngarep sapa Panjenengan sujud?'

Kanggo pitakon iki, Patriark Nikiforos mangsuli:

'Baru wae, rahib pengakun iman Theophanes, abas Velikoye Selo, nyambut kita karo lilin sing murub lan kemenyan; aku nundhuk marang dheweke minangka balesan; amarga dheweke, kaya kita, uga bakal enggal nandhang sangsara.'

Kabeh mau ora suwe kelakon.

Sawisé sawatara wektu, Tsar Leo si Armenia sing jahat, sing kepéngin nggodha Sang Theophanes supaya sarujuk karo dhèwèké, ngutus utusan marang dhèwèké lan kanthi hormat ngajak dhèwèké menyang Konstantinopel; ing wektu sing padha, dhèwèké nulis surat kanthi licik marang dhèwèké: 'Aku bakal enggal perang nglawan wong-wong sing ora pracaya marang Gusti, nanging sadurunge aku mangkat ngadhepi wong-wong mau, aku kudu nglengkapi awakku karo pandonga panjenengan; mula, Bapa sing kinurmatan, aja nolak teka marang kita.'

Sanadyan Sang Theophanes sing kinurmatan wis weruh tipuan raja lan wektu kuwi lagi nandhang lara abot, panjenengané tetep mutusaké mangkat, supaya bisa nandhang sangsara kanggo iman sing sejati. Nunggang kapal, sang wali ora suwe tekan Konstantinopel, nanging ing kono dhèwèké ora diparingi mlebu ing ngarsané maharaja, amarga maharaja isin lan wedi marang celaan Theophanes. Nanging maharaja ngutus para bangsawan pinunjul menyang , Theophanes ingkang Kinurmatan, supaya padha nggodha dhèwèké mlebu ing ajaran sesaté kanthi janji-janjiné kang manis.

'Yen,' pangandikane liwat wong-wong mau marang wong suci, 'kowe sarujuk karo kita, aku bakal mbangun biaramu nganggo bangunan watu dhuwur lan ngreksa kanthi kabèh cara; lan kowe bakal tak ajeni luwih saka liyané, lan aku uga bakal maringi jabatan dhuwur marang kabèh sedulur cedhakmu.'

Nanging marang janji-janjiné kuwi, sang raja nambah ancaman:

'Nanging yèn kowé,' dhèwèké nerusaké, 'mbantah kita, kowé dhéwé bakal kena aib gedhé.'

Kanggo iki, Santo Theophanes mangsuli marang raja liwat utusané:

Aku ora kepengin apa-apa saka bandha donya iki: yen nalika isih enom, amarga katresnan marang Kristus, aku ninggalake kabeh emas, perak, lan bandha sing tak duweni, apa pancen aku bakal kepengin maneh nalika tuwa? Muga-muga adoh saka aku. Bab biara lan sedulurku, Gusti piyambak sing nyukupi kabutuhané, luwih saka raja utawa pangeran donya. Napa banjur, Paduka Raja, Paduka medeni kula kanti ancaman, kados kula bocah alit ingkang badhe dipun pecut! Siapna penyiksaan kanggé kula, nyalakna geni, lan kula, sanadyan boten saged mlampah amargi sakit kados ingkang saged Paduka tingali, tetep badhe nyemplung ing geni demi iman ingkang leres.

Sawisé krungu tembung-tembung sang wong suci sing diucapaké kanthi wani banget, para utusan banjur marani raja lan nyritakaké kabèh mau marang dhèwèké. Raja, gumun marang kawani sing durung tau ana kuwi, banjur mréntahaké sawijining sofis sing arané Yohanes—tukang sihir licik lan ahli bidah—supaya menyang marang bapak sing kinurmatan kuwi kanggo rembugan karo dhèwèké; nanging nalika ngadhepi tembung-tembung bapa sing kinurmatan sing kebak wahyu ilahi, dhèwèké kadosé meneng kaku lan kalah déning bapa mau, banjur bali kanthi isin marang raja sing ngutus dhèwèké.

Banjur raja, kebak nesu, mrentahake supaya Sang Theophanes sing kinurmatan dikurung ing sel sing peteng lan sempit ing kamar sing diarani Eleutherian Chamber, lan dijaga ketat. Ing kurungan sing peteng lan suram iki, Sang Bapa sing kinurmatan, sing wis tuwa lan ringkih, nglampahi rong taun; Ing kene, saben dina,

padha nyoba ngajak dhèwèké mlebu ikonoklasme kanthi gantian alus lan ancaman, nalika wong-wong bidah jahat sing dikirim khusus padha ngolok-olok lan ngina dhèwèké. Sawijining wektu, nalika sang raja ngutus utusané marang sang wali kanthi alus, kepéngin dhèwèké nandatangani prentah pambubaran ikon, Sang Theophanes sing Kinurmatan mangsuli:

'Wigati, hai Tsar, Panjenengané sing paring karajan marang kowe, Panjenengané sing lumantaré para raja mrentah lan para panganiaya nguwasani bumi. Sumangga panjenengan mangertos, Gusti, sanadyan ora bisa digambaraké, kersa ngetokaké awaké dhéwé lan, sawisé ngagem sipat kita, dados kados kita ing saben bab, kejawi dosa; lan kanthi sipat punika, ingkang dipun-ilahikaké ing sajroning dhiri Panjenenganipun, Panjenenganipun nguripaké tiyang ingkang sampun seda, maringi pangarsaning mripat dhumateng tiyang wuta, ngresiki tiyang kusta, lan nindakaké akèh kaajaiban sanèsipun. Liwat manungsa iki Panjenengané kanthi kersa nampa pati ing tangané wong Yahudi, tangi manèh ing dina katelu, munggah menyang swarga kanthi kamulyan, lan ora tau pisah manèh saka Rama. Injil mulang kita bab sipat manungsa iki ing Kristus; mulane kita nampa Injil iki kanthi pangurmatan, pracaya marang kabeh sing kacathet ing kono, kabeh pakaryan mujijat Kristus – supaya ing Injil kita ngajeni Panjenengané piyambak, kaya ngono. Lan yèn kita ora dihukum amarga pracaya marang pakaryané Kristus sing diterangaké nganggo tembung, apa manèh sing bakal ndadékaké kita dihukum yèn kita nampa lan ngajèni narasi Injil sing padha nanging digambaraké ing ikon? Malah wong-wong barbar sing mlebu iman kita amarga ikon kanthi gampang ngenali kabèh uripé Kristus ing bumi antarané manungsa lan kabèh pakaryané sing mujijat. Lan pintena wong buta aksara, nalika ndeleng mujijat Kristus kang digambarke ing ikon lan pati sukarela Panjenengané, wis memuji Gusti kang nandhang sangsara kanggo kita? Nanging kowe, kanthi nolak ikon, mesthi iri marang kaslametané. Lan majelis sinode endi sing tau nganggep dosa lan sakrileg ngajeni ikon suci? Apa ora Kristus piyambak sing ngutus Pangeran Edessa, Abgar, sawijining gambar Wajahé, sing ora digawe déning tangan manungsa, kanggo marasaké?[2345] Lan apa ora Rasul Suci Lukas ninggalaké kita sawijining ikon Sang Perawan Maria sing Maha Suci, sing dicet nganggo pigmen warna-warni?[2346] Ora ana apa-apa ing kene sing bertentangan karo tradisi lan piwulangé Para Bapa Suci: Santo Basilius Agung, juru nerangaké Misteri sing ora bisa diungkapaké, ngendika yèn pakurmatan sing diparingaké marang ikon iku ditujokaké marang apa sing digambaraké ing kana. Mangkono uga, Yohanes, kanthi ilat emasé, ngandika: 'Aku malah tresna marang gambar sing digawe saka lilin'[2347] . Lan Santo Siril[2348] – liringé Roh Suci – ngendika: 'Asring, nalika aku ndeleng gambaran Kasangsarané Kristus ing sawijining ikon, aku ora bisa liwat tanpa ngucurake luh'. Saiki, yen enem Konsili Ekumenis kapisan, sing dianakake sadurunge Konsili kapitu, ora nglarang pangurmatan marang ikon-ikon suci, nalika padha ngajeni marang tokoh lan prastawa sing digambar ing kana, apa kowe pancen mikir yèn kowe luwih wicaksana tinimbang wong-wong mau! Panjenengané tugas Panjenengan, wahai Tsar, kanggo perang nglawan penjajah manca; nanging mriksa dogma lan hukum gerejawi iku pakaryané para bapa suci, dudu pakaryané para tsar.

Sawisé maca layang saka bapa sing kinurmatan iki, raja kebak nesu sing ora bisa diungkapaké; dhèwèké langsung ngutus salah siji pejabat kejemé menyang tanah Sigrian kanggo ngrusak biara Theophanes sing dikenal minangka 'Desa Agung', lan ngobongé nganti rata karo lemah; déné para muridé, sawisé dipukul tanpa welas asih,

---

[2345] Sajrone gesangé Gusti Yesus Kristus ing donya, ing kutha Edesa ing Mesopotamia, ana sawijining pangeran sing jenengé Abgar, sing kena kusta. Sawisé krungu yèn Yesus Kristus marasaké kabèh jinis lara, Abgar ngutus layang marang Panjenengané lumantar pelukis Ananias, ing ngendi dhèwèké nyuwun supaya Panjenengané rawuh ing Edesa lan marasaké dhèwèké. Gusti mangsuli yèn Panjenengané ora bisa rawuh marang dhèwèké, nanging sawisé ngrampungaké pakaryané ing donya, Panjenengané bakal ngutus salah siji muridé marang dhèwèké, sing bakal marasaké dhèwèké. Sawisé kuwi, Gusti ngumbah Pasuryané lan ngeringaké nganggo andhuk. Ing wektu kuwi, gambar Wajah Gusti katon ing kain iki. Avgar, sawisé njupuk lan nyium kain kuwi, krasa lega banget saka lara sing dadi. Sawisé Gusti munggah menyang swarga, Santo Taddeus, salah siji saka pitung puluh rasul, teka marang Avgar lan nyembuhaké piyambak saka kusta kanthi sampurna. Warga Edesa, bebarengan karo pangerané, dibaptis déning rasul, lan kain suci iku dipasang ing témbok ing ndhuwur gapura utama kutha, ing ngendi tetep ana nganti taun 944, nalika dipindhahaké saka Edesa menyang Konstantinopel; pangiriman iki dirayakaké tanggal 16 Agustus.

[2346] Miturut tradhisi, Santo Lukas Sang Rasul lan Penginjil iku pelukis lan, kanthi idin Sang Ibune Gusti Allah, nglukis pirang-pirang ikon Panjenengané (deleng riwayaté, 18 Oktober).

[2347] Dheweke diurmati ing tanggal 13 November lan 30 Januari.

[2348] Dina raya St. Cyril dirayakake tanggal 18 Januari.

dhèwèké mréntah supaya diusir. Raja ngutus utusan liyane sing uga galak marang Sang Theophanes sing kinurmatan, sing wis dipenjara rong taun ing penjara peteng ing Kastil Eleftheriou[2349] .

Utusan iki, sawisé nyopot sandhangan bapak sepuh sing suci—sing wis kurus amarga puasa lan lara suwé—nggebuk dhèwèké tanpa welas asih nganggo tali kulit sapi ing punggung lan wetengé; sawisé maringi tilu atus pukulan lan ngunciné manèh ing penjara, dhèwèké lunga.

Ing esuk, miturut dhawuh raja, penyiksa iki teka maneh marang sing mulya; sawisé nggawa metu saka penjara, dhèwèké nyiksa kanthi kejem. Lan banjur Santo Theophanes dikirim menyang pangasingan ing pulo Samothrace[2350] . Sang bapa mulya wis ndeleng iki sadurunge nganggo paningal gaib lan sawetara dina sadurunge wis ngandhani novis sing ngladeni yèn padha bakal dikirim menyang pulo iki. Sawise manggon ing panggonan iku mung rong puluh telung dina, sang martir suci, sawise diasingake saka urip donya lan diparingi mahkota sangsara pangakuan iman, mangkat menyang tanah kelairan swarga[2351] , lan badané sing kinurmatan dikubur ing kono ing peti kayu. Nanging Gusti Allah ngluhurake abdi suci Panjenengané ora mung nalika isih urip nanging uga sawisé seda: Panjenengané maringi kuwasa marasaké marang relik suci, lan akèh wong lara mari mung kanthi nyentuh peti jenazahé.

Sawisé Raja Leo si Armenia sing jahat dipatèni, para murid sing diasingaké saka Santo Theophanes bali manèh menyang Gunung Sigrian lan mbangun manèh biara sing kobong. Ing kéné padha nggawa relik suci bapaké sing kinurmatan, Theophanes, saka pulo Samothrace lan kanthi ngajèni nyimpen ing gréja, saéngga akèh mujijat kelakon lumantar relik mau – minangka kamulyané Kristus Gusti kita, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amén[2352] .

Kontakion, Nada 2:

Sawise nampa wahyu ilahi saka dhuwur, panjenengan kanthi tliti mundur saka rame-ramé urip donya lan, sawise mlebu ing kesunyian, ya Panjenengan ingkang Kinurmatan, nampi kakuwatan kanggo nindakake mujijat lan kaluhuran ramalan, sawise nyingkiri bandha lan garwa.

Uripé Bapa Suci Gregorius Dialogus, Paus Roma

Dirilèkaké tanggal 12 Maret

Santa Gregorius, Paus Roma[2353] , sing dikenal minangka 'Orator' utawa 'Pembicara'[2354] amarga pidatoné sing fasih, lair ing kutha Roma. Bapaké, jenengé Gordian, lan ibuné, Sing Berkah Sylvia, loro-loroné asalé saka keturunan senator, bangsawan, lan sugih.

Nanging keagungan keturunan Santo Gregorius iki ora dumunung ing asal-usulé saka golongan senator, nanging luwih ana ing para wong sing taat lan suci sing dadi kerabaté. Mangkono, Paus Felix[2355] , Paus Roma, iku eyangé Gregorius si Pidato Ganda; Santa Tarsilla, sing nalika wektu seda ndeleng Gusti Yesus rawuh marang dheweke, lan Emiliana sing bebruka, sing bebarengan karo Tarsilla diparingi gesang langgeng ing swarga, iku bibi-bibine Gregory; uga Sylvia, ibune sang santa, sing kalebu ing jajaran para santa dening Gréja Roma.

Nanging sing paling ngias kulawarga suci iki yaiku Gregorius sing Kabarkah, amarga wiwit enom dhèwèké wis nyawisake dhiri marang kabecikan ing urip sing nyenengake Gusti Allah. Amarga wiwit cilik

---

[2349] Kastil Eleutherian (utawa kraton) dumunung ing pérangan Konstantinopel ing ngendi saiki ana Seraglio (kratoné Sultan Turki).
[2350] Samothrace iku sawijining pulo ing Segara Aegea, 5½ mil saka pesisir Thracia.
[2351] Santa Theophanes seda watara taun 818.
[2352] Santa Theophanes ninggalake 'Chronography', ing ngendi dhèwèké njlèntrèhaké prastawa Gréja wiwit taun 285 nganti 813.
[2353] Gelar 'paus' (basa Yunani pappas – bapak) digunakake nganti pungkasan abad kaping lima minangka gelar kehormatan kanggo kabèh uskup; wiwit pungkasan abad kaping lima, gelar iki utamané kanggo Uskup Agung Roma, lan wiwit taun 1075 munggah – mung kanggo piyambaké.
[2354] Santa Gregorius Agung dikenal minangka 'Dialogist' (wong sing rembugan, diskusian) amarga karyané *Conversations or Dialogues on the Lives and Miracles of the Italian Fathers*.
[2355] Paus Santo Felix III mimpin Gréja wiwit taun 483 nganti 492.

dhèwèké wis seneng maca buku, dhèwèké banjur dadi sarjana lan penceramah kondhang; dhèwèké wong kebak kawicaksanan lan niyat becik, mulané dhèwèké kapilih dadi praetor[2356] . Nanging, pikiran lan kepinginan Gregorius ora ngarahake marang babagan donya, nanging luwih marang babagan rohani: dhèwèké kepéngin dadi biksu. Nanging nalika wong tuwané isih urip, sang wali sing bakal teka kuwi nundha cukuran biksu nganti wektu sing luwih becik, sanadyan ing donya dhèwèké urip kaya biksu, nindakake urip selibat sing suci.

Nalika bapaké Gregory séda, dhèwèké miwiti mbuwang warisan ageng sing diduwèni kanggo sedekah lan ngedegaké biara suci, rumah sakit, lan pangayoman. Mangkono, ing Sisilia[2357] , dhèwèké ngedegaké enem biara, nyedhiyakake kabèh kabutuhan, lan ing Roma dhèwèké ngedegaké sawijining biara minangka pangurmatan marang Santo Andreas Rasul; dhèwèké masang dhasar biara iki ing omahé dhéwé, sing dumunung cedhak Gréja Santo Yohanes lan Paulus Martir, ing sacedhake bukit sing dikenal minangka 'Square'[2358] . Sawisé ngucapake sumpah ing kono, Gregorius nyisihaké busana sekuler sing disulam emas lan nganggo kaos rami saka ordo monastik, ing sangisoré bimbingan para sepuh sing wis pengalaman, Hilarion lan Maximian; sawisé sawatara wektu dhèwèké dadi abbot ing biara kuwi[2359] .

Babagan Sylvia sing dikurmati, ibué Santo Gregorius, nalika semana manggon cedhak Gerbang Santo Paulus; ngabdi marang Gusti, dhèwèké nglampahi wektu kanthi puasa lan pandonga, lan awan bengi 'nyambut gawe ing omahé Gusti'[2360] . Panganané mung sayuran mentah, sing saben dina dikirimaké marang anaké, Santo Gregorius sing dikurmati. Dheweke welas asih banget marang wong mlarat lan papa nganti meh kabèh kagungané diwènèhaké marang wong-wong mau.

Mangkono uga, putrané, Gregorius sing Kabegjan, pancèn setya marang wong mlarat nganti ora nahan apa-apa, malah langsung maringi kabèh marang sing nyuwun.

Sawijining dina, nalika piyambakipun lenggah ing selipun, nyalin buku kados adatipun, ana wong ngemis teka marang piyambakipun (iku Malaikaté Gusti ing wujud wong ngemis) lan ngendika marang piyambakipun:

'Welasana aku, abdi Sang Gusti Allah Maha Luhur! Minangka juragan kapal, aku kelangan ing segara ora mung barang-barangku dhéwé, nanging uga barang-barangé wong liya.'

Santa Gregorius, sing tresna marang wong mlarat lan sejati abdi Kristus, welas asih marang wong iku, nelpon sedulur sing ngladeni dhèwèké, lan mènèhi prentah supaya wong mau diwènèhi enem koin emas[2361] ; lan wong mlarat mau, sawisé nampa apa sing diwènèhaké, lunga.

Ing dina iku uga, sawetara jam sawisé, pengemis sing padha teka maneh marang sing berkah lan kandha marang dhèwèké:

'Ayuwa welas asih marang aku, abdi Gusti; aku wis kelangan akèh, nanging kowe mung maringi sethithik.'

Santo Gregorius manèh nyaur sedulur sing ngladèni dhèwèké lan kandha marang dhèwèké:

'Adhiku, lunga lan wenehana wong mlarat kuwi enem koin emas maneh.'

Adhiné nindakaké miturut dhawuh, lan ing dina iku pengemis nampa rolas koin emas saka Santo Gregorius lan lunga.

Sawisé sawetara wektu, pengemis mau teka kaping telu marang Santo Gregorius sing pinaringan berkah lan nyuwun kanthi khusyuk:

'Ampunana aku, Rama, lan paringana aku sithik maneh saka kabecikanmu, amarga aku wis kelangan akèh bandha wong liya ing segara.'

[2356] Praetor (Latin: praetor) iku gelar sing diwènèhaké déning wong Romawi marang sawijining pejabat sing dipercayakaké kanthi wewenang yudisial paling dhuwur.

[2357] Sicilia iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah lan dadi péranganing Karajan Italia; kapisah saka daratan utama déning Selat Messina.

[2358] Ing sacedhake Bukit Caelian.

[2359] Ing wektu iki, Paus Paskalis II ngangkat Gregorius dadi diakon sanadyan piyambakipun ora kersa – ing taun 577. Taun sabanjure, dhèwèké ngutus dhèwèké menyang Konstantinopel minangka apokrisarius (duta)—sebagian kanggo ngurus prakara Paus anyar Pelagius, lan sebagian kanggo njaluk pitulungan kanggo Roma nglawan bangsa Lombard. Sajrone manggon ing Konstantinopel, Gregorius ngupaya nggayuh kawruh sing cetha babagan upacara Gréja Wétan, ing ngendi akèh wong pracaya wis mekar wiwit jaman Para Rasul. Ing wektu sing padha, dhèwèké miwiti karya misuwuré, *Komentar Kitab Ayub, utawa Telung Puluh Lima Buku babagan Moral*. Ing taun 585, Gregorius bali menyang Roma lan kapilih dadi abbot ing biara sing wis diadegaké.

[2360] Ungkapan iki dijupuk saka Mazmur 83:11. *'Primetatsya'* tegesé nggleleng ing ambang lawang utawa ngungsi ing panggonan liya.

[2361] Zlatitsa – emas, koin emas.

Banjur Gregorius sing Kasucèkaké ngendika manèh marang abdi dalemé:

'Menehi, sedulur, lan wenehana wong mlarat kuwi enem koin emas maneh.' Miturut kuwi, seduluré mangsuli:

'Percayaa marang aku, Bapa ingkang kinurmatan, kita ora duwe siji dhuwit emas maneh.'

Nanging Gregorius sing kasucèn kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe duwe barang liya kanggo diwenehake: sandhangan utawa wadhah apa wae?'

"Aku mung duwe siji wadhah," mangsuli sedulure, "yaiku piring perak sing ibumu ngirimaké kanggo kowe isi sochi acar."

"Mangga, sedulur," pangandikane Gregorius sing nyenengake Gusti, "lan paringna piring perak iku marang wong mlarat mau, supaya dheweke ora lunga kanthi sedhih, amarga dheweke nggoleki panglipur ing kasangsarane."

Wong mlarat iku, sawisé njupuk piring pérak, lunga saka sang wali kanthi kabungahan; lan sanadyan dhèwèké ora manèh teka nyuwun sedekah marang Gregorius minangka pengemis sing katon, dhèwèké tetep ana ing sisihé kanthi ora katon ing saben wektu, nglindhungi lan mbantu dhèwèké ing kabèh bab. Amarga Malaikaté Gusti wis diparingi marang sang wali kanthi kuwasa sih rahmat mujijat, kang kanthi kuwi Saint Gregory banjur misuwur, nindakake akèh mujijat ing biarané.

Sawisé seda Pelagius, Paus Roma[2362] , kabèh sarujuk milih Santo Gregorius, abas Biara Santo Andreas, dadi pangarsaning paus; nanging dhèwèké, ngindhari kalungguhan lan pakurmatan sing dhuwur kuwi, mlayu saka kutha lan nyuwun pangayoman ing ara-ara samun. Nalika padha golèk panggembalane, Gregory, nanging ora nemokaké, wong-wong Roma kebak sedhih banget; banjur padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring pratandha ngendi panggonané abdi-Nya. Lha, ana tiang geni kang katon marang kabèh wong, mudhun ing panggonan ing ngendi Santo Gregorius ndhelik, ing sawijining gunung kang sepi. Banjur kabèh padha mangertèni yèn tiang langit iku katon amarga Santo Gregorius. Sakwisé kuwi, kabèh padha mangkat menyang panggonan kuwi, ing kono padha nemokaké Gregorius lan kanthi kabungahan kang ora bisa diungkapaké padha nggawa dhèwèké lunga, sanadyan dhèwèké ora kersa.

Ing jaman pamrentahan Maurice[2363] , Santo Gregorius diangkat dadi Paus ing Roma kuna[2364] : ing kono piyambakipun misuwur amarga welas asih sing ora bisa diungkapake marang wong mlarat lan papa, anak yatim lan janda. Piyambakipun mbangun panti asuhan lan pangayoman kanggo wong mlarat ora mung ing Roma, nanging uga ing kutha-kutha liya. Saint Gregory kanthi sengaja ngutus Abba Probus menyang Yerusalem karo dhuwit akèh supaya dhèwèké bisa ngedegaké sawijining hospis ing kana. Saben taun, dhèwèké ngirim sedekah gedhé menyang Gunung Sinai[2365] kanggo nyukupi kabutuhan para biksu. Ing Roma uga, sang wali maringi mangan marang kabeh pengemis lan wong lara saben dina, sawise nyatet jenenge ing buku khusus[2366] . Panjenengané kerep ngajak para lelungan lan wong mlarat supaya mèlu dhahar ing mejané dhéwé, lan tansah nglayani dhahar mau dhéwé. Ing sawijining wektu, piyambakipun maringi dhawuh marang sacellarius[2367] supaya

---

[2362] Paus Pelagius II mimpin Gréja Roma wiwit taun 578 nganti 590.

[2363] Kaisar Maurice mrentah wiwit taun 582 nganti 603.

[2364] Santa Gregorius kapilih dadi Paus ing taun 590. Iki kelakon nglawan karsa Gregorius sing andhap asor, sing, miturut tuladha Bapa Augustine sing kasucèkaké, ngajèni lan nyebut dhéwé 'abdi para abdi Gusti', ngindhari panguwasa lan nggunakake saben cara sing ana kanggo nyingkiri; nanging, sawisé diparingi panguwasa, dhèwèké nyawisaké awaké kanthi semangat—sanadyan tansah lara—kanggo nepaki tugas-tugas pasturiné. Prihatin utama Paus Gregorius yaiku panyebaran lan panjelasan Sabda Gusti; dhèwèké ngowahi akèh ahli bidah marang iman sing sejati; panjenengané nyumbang kanggo nguwataké iman sanajan ing Britania sing adoh (Inggris), kanthi ngutus para penginjil ing taun 597 ing sangisoré pimpinan Augustine, sawijining biarawan Benediktin, sing meyakaké Raja Æthelbert dhéwé supaya nampa baptisan suci, sing pungkasane nyepetaké panyebaran iman Kristen ing saindenging nagara.

[2365] Gunung Sinai dumunung ing tengah Semenanjung Sinai; sejatine iku klompok gunung sing kapérang saka watu granit, sing kapotong lan dikelilingi lembah sing curam lan kasar. Ing Prajanjian Lawas, ing Gunung Sinai, wong Israel nggawe prajanjian karo Gusti Allah lan nampa paugeran Hukum saka Panjenengané (Keluaran 20). Ing abad kaping 4 lan kaping 5 Masehi, Gunung Sinai misuwur minangka papan panggonané para rahib Kristen sing manggon ing jurang lan guwa.

[2366] Nalika ana wong mlarat ditemokake mati ing dalan, Santo Gregorius bakal nahan dhiri ora ngadani Ekaristi sawatara wektu, kaya-kaya nganggep dhiri tanggung jawab marang paéning wong mau.

[2367] 'Sakellarios' (saka basa Yunani saxella, saxellion – tas, kothak dhuwit, kas) umume tegesé panitia kas. Ing Gréja Konstantinopel, sakellarios dipercayakaké tanggung jawab ngatur kas gréja dhéwé, kang isiné dhuwit lan barang-barang regané. Ing Gréja Rusia, gelar sakellarios banjur diparingaké marang para pangurus sawatara katedral paling misuwur ing St Petersburg lan Moskow.

ngundang rolas pangumbara menyang mejané supaya piyambakipun bisa dhahar bebarengan; nanging nalika kabèh padha lungguh ing meja, Paus suci weruh yèn ana telulas pangumbara sing rawuh. Banjur piyambakipun nyaur sacellarius lan kandha alon:

'Apa aku ora ngandhani kowe supaya ngajak rolas pelancong? Napa kowe mbantah lan ngajak pelancong kaping telulas!'

Sang sakellarius sing kaget mangsuli:

'Percayaa kula, Paduka ingkang kinurmatan, boten wonten ingkang kaping telulas ing ngriki.'

Sejatine, ora ana siji wae kajaba Paus suci sing weruh wong kaping telulas kuwi. Nalika dhahar, Santo Gregorius ndeleng wong lelungan kaping telulas iki, sing lungguh ing pucuk meja, lan weruh yèn pasuryané terus ganti-ganti: kadhang katon kaya wong tuwa rambute putih, kadhang kaya bocah nom-noman. Sawisé kabèh padha tangi saka dhahar, Santo Gregorius ngeculaké kabèh; nanging dhèwèké nahan pelancong kaping telulas sing éndah ing rupané, banjur nyekel tangane lan nggawa menyang kamar turune lan ing kono kandha marang dhèwèké:

'Aku nguwatiraké kowe kanthi kuwasa Agungé Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, critakna marang aku: sapa kowe lan apa jenengmu!' Miturut pitakon kuwi, wong lelungan kang nggumunaké mau mangsuli:

'Ngapa kowe takon jenengku? Iku aneh. Elinga bab iki: aku iku wong nyopir prau gelandangan sing biyen teka marang kowe ing Biara Santo Andreas nalika kowe lagi lungguh nulis ing selamu, lan nampa saka kowe rolas koin emas lan piring perak sing ibumu sing berkah, Sylvia, ngirim marang kowe karo saos. Kawartosna marang kowe, wiwit dina nalika kowe maringi iku marang aku kanthi katresnan sing tulus, Gusti Allah wis ngangkat kowe dadi abbot ing gréja suci iki, gréja kang Panjenengané wis ngucuraké getihé, lan dadi ahli warisé Sang Utusan Agung Petrus, kang kowe tiru ing uripmu sing luhur.

Kanggo iki, Gregorius sing pinaringan berkah mangsuli:

'Kepiye kowe ngerti yèn Gusti wis netepaké nalika semana yèn aku bakal dadi Paus?'

"Aku iki Malaikaté Gusti Allah Kang Maha Kuwasa," wangsulane, "mulane aku ngerti; sanadyan wektu kuwi Panjenengané ngutus aku kanggo mriksa apa pancèn kowe nindakake sedekah amarga katresnan marang manungsa, lan ora amarga kesombongan."

Nalika krungu iki, Gregorius sing kaberkahan kaget banget: nganti wektu kuwi dhèwèké durung nate cetha ndeleng Malaikaté Gusti, nanging saiki dhèwèké lagi ngobrol karo malaikat mau kaya karo manungsa biasa. Banjur malaikat sing wis muncul kandha marang sang wali:

'Aja wedi, awit Sang Prabu wis ngutus aku supaya aku ana karo kowe sajrone uripmu lan ngaturake pandongamu marang Gusti; mula apa wae sing kowe panyengi marang Panjenengané kanthi pangarep-arep, bakal kowe tampi.'

Banjur Paus suci mau, sujud nyembah ing lemah, sujud marang Gusti lan ngendika:

'Yen mung amarga pakaryan amal cilik kaya ngene, Gusti wis maringi aku berkah sing akèh banget—nglantaraké aku dadi Paus ing Gréja Suci-Nya lan ngutus Malaikat Suci-Nya kanggo nglindhungi aku—apa maneh sing bakal diparingaké marang wong-wong sing netepi paugeran-Nya lan nindakake kabeneran?'

Sawisé kuwi, Malaikat mau dadi ora katon, lan sang wali, kanthi matur nuwun sanget marang Gusti, dadi luwih semangat manèh nindakake kabecikan marang wong liya lan nyenengake Gusti.

Ing wektu liya, nalika Paus Gregorius lagi nyuguhake dhaharan kanggo sawetara lelungan, kanthi andhap asor Panjenengané kepéngin nyawurake banyu ing tangan salah sijiné; nanging nalika Panjenengané mbalèk njupuk wadhah, Panjenengané weruh yèn wong kuwi wis ora ana manèh; sawisé nggoleki lan ora nemokaké ing endi waé, Paus Gregorius kaget banget. Ing bengi sabanjure, nalika Paus suci lagi turu, Gusti rawuh marang piyambakipun lan ngendika:

'Ing dina-dina iku kowe nampani wong-wongku, yaiku wong mlarat; wingi kowe nampani Aku dhéwé.'

Rendah atiné Santo Gregorius sing agung uga kasebut ing *Limonar* déning Sang Kinasih Sophronius, Patriark Yerusalem[2368] . Ing ngisor iki sing kacathet babagan dhèwèké.

[2368] 'Limonar' utawa 'Zimonar' (saka tembung Yunani λειμών – padang suket, panggembalaan). Iki minangka irah-irahan buku karya Sophronius, Patriark Yerusalem (abad kaping 7), kang ngemot kumpulan crita babagan tumindak para pangenggam ara-ara gersang sing sumunar amarga kasucian uripe.

'Nalika kita sowan marang Abba Yohanes wong Persia; dhèwèké nyritakaké babagan Gregorius Agung sing pinunjul lan kabegjan, Paus ing Roma. 'Aku tau kepengin,' ujare, 'ngurmati relik suci para Rasul Agung Petrus lan Paulus, lan kanggo kuwi aku mangkat menyang Roma. Nalika aku lagi ngadeg ing kutha sawijining dina, aku krungu saka wong akeh yen Paus bakal liwat; mula aku ngenteni kanggo ndeleng sakedhap. Nalika piyambakipun lumampah ngliwati kula, kula mutusaké sujud dhumateng piyambakipun; nanging kula kandha dhumateng panjenengan, sedulur – Gusti Allah ingkang dados saksi – piyambakipun, sawisé ngélingaké kula, tiba ing lemah, sujud dhumateng kula, lan boten munggah saking lemah ngantos piyambakipun mirsani menawi kula sampun munggah rumiyin saking piyambakipun; sawisé kuwi dhèwèké nyium aku kanthi katresnan gedhé, maringi aku telung koin emas nganggo tangané dhéwé lan mréntah supaya aku diparingi kabèh sing perlu kanggo panguripan; lan aku muji Gusti Allah, sing wis maringi Santo Gregorius kerendahan ati sing gedhé, katresnan marang kabèh, lan sih.

Uga kita ora bisa ora nyebutake mujijat sing nggumunake sing kelakon amarga pandonga uskup agung Gusti iki marang Misteri Paling Suci Kristus. Ana sawijining wanita, sing misuwur ing Roma, nggawa prosphora menyang Altar Ilahi; nalika semana, Paduka Suci Paus Gregorius piyambak lagi nindakake Liturgi Ilahi. Mula, nalika Panjenengané maringi Komuni Suci marang umat, wanita iku maju kanggo nampa Misteri Suci. Nanging nalika dhèwèké krungu tembungé Gregorius: 'Awak sing maringi uripé Gusti kita Yesus Kristus saiki diparingaké', dhèwèké ngguyu. Banjur Paus Gregorius, mandheg karo tangané sing munggah, takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ngguyu?'

"Kula krasa aneh, Paduka," wong wadon mau mangsuli, "kados pundi Panjenengan saged nyebut roti ingkang kula damel saking glepung kanthi tangan kula dhéwé minangka Angga Kristus."

Nalika mulya weruh yèn dhèwèké ora pracaya, banjur ndedonga marang Gusti Allah, lan sakwisé kuwi roti mau, ing tampilané, malih dadi awak manungsa sejati. Lan daging manungsa kang katutuh getih iki ora mung dideleng dening wanita mau, nanging uga dening wong-wong sing ana ing gréja; kabèh sing nyekseni mujijat iki padha ngluhuraké Kristus Gusti Allah lan imané saya kuwat, ora ana sangsi manawa ing Misteri Paling Suci, Awang-awanging Sang Kristus sing sejati diparingaké kanthi wujud roti, lan Getihé sing sejati kanthi wujud anggur. Sawisé kuwi, Paus suci ndedonga manèh, lan wujud awak manungsa mau bali malih dadi roti. Banjur wanita iku nampa Komuni Suci kanthi ajining dhuwur lan pracaya sing teguh, nampa roti iku minangka Awaké Kristus lan anggur iku minangka Getihé Kristus.

Lampu agung donya iki, Sang Kinasih Paus Gregorius, ngias Gréja Kristus ora mung nganggo urip malaikat lan mujijat-mujijat éndah, nanging uga nganggo akèh tulisané, sing maringi pangabdian gedhé marang iman Ortodoks. Lan nalika Panjenengané nulis mau, Roh Suci ing wujud manuk dharat ngambang ing ndhuwuré; iki kerep disekseni déning arkideakoné, Petrus – sawijining priya sing duwé kabecikan ageng. Wicara-wicarané Santo Gregorius karo arkideakon iki kacathet ing papat buku khusus, kebak paedah rohani ageng; kandhangaké cathetan cekak babagan urip para wali sing urip takwa ing tanah Italia, lan piwulang panylamet jiwa[2369] . Santo Gregorius ngembala Garéja Kristus suwéné telulas taun, enem wulan, lan sepuluh dina, lan pindhah menyang Gusti nalika pamaréntahan Kaisar Yunani Phocas[2370] .

[2369] Karya iki dijenengi 'Conversations or Dialogues on the Lives and Miracles of the Italian Fathers'. Saka karya-karya liyaé Saint Gregory the Dialogist, sing misuwur yaiku: (a) 'Pastoral Rule', kang ngemot pandhuan kanggo para pastur, lan (b) layang-layangé Saint Gregory, kang cacahé nganti 848, kang ngemot akèh piwulang moral.

Babagan Liturgi 'Kurnia sing Wis Disucèkaké', sing nganggo jenengé Santo Gregorius Dialogus, kudu dielingi yèn sanadyan dhèwèké nyusun upacara liturgi iki, dhèwèké nindakake iku mung kanggo Gréja Kulon (kaya déné, sacara umum, dhèwèké ngurusi organisasi Pelayanan Ilahi ing Gréja kuwi sacara khusus), lan ora kanggo Gréja Wétan, sing wis nindakake upacara iki wiwit jaman mbiyen lan saka kono Santo Gregorius nyilih kanggo *Sacramentary*-é sing ditujokaké kanggo Gréja Kulon. Tradisi sing nyandhakaké yèn susunan Liturgi Presanctifikasi digawé déning Santo Gregorius muncul utamané saka pangurmatan jero sing diduwèni déning Gréja Ortodoks Wétan marang jenengé wong suci iki. Ora ana sangsi manawa, sawisé bali saka Wétan lan dadi Uskup Roma, Santo Gregorius Dialogus miwiti mbalèkaké marang Gréja Roma sawatara upacara kuna sing wis dilalekake ing kana nanging wis dijaga kanthi murni ing Wétan. Kanthi nindakaké kuwi, dhèwèké mbuktèkaké yèn dhèwèké kagum marang Liturgi Apostolik Peparing Presanctifikasi, kaya sing ditindakaké ing Wétan, lan dadi panyengkuyung kang semangat kanggo ngukuhaké lan nyebarake ing Kulon. Panjenengané nerbitaké liturgi iki ing basa Latin lan ngenalaké panggunaané ing gréja-gréja Kulon, kanthi mangkono, kaya-kaya, panjenengané éntuk hak—luwih dhuwur tinimbang Bapa-Bapa Gereja Universal liyané—supaya jenengé langgeng kagandhèng karo liturgi iki. Gereja Wétan ora

Yohanes, diaken saka Gréja Agung Roma, nulis patang buku[2371] babagan kabèh pakaryan liya, mujijat lan administrasi gerejawi saka Gregorius Agung iki, Paus Roma, uga babagan uripé sing éndah lan suci; buku-buku iki ngemot watara rong atus enem puluh bab; Njupuk saka buku-buku iki sing paling cilik, nanging sawijining carita sing pancen cukup kanggo kabecikan jiwa para wong pracaya, kita memuji Kristus Gusti kita, sing ngluhurake para wali Panjenengané, lan sing, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, dipuji salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Wah, Gregorius ingkang mulya, ingkang nampi sih rahmat ilahi saking Gusti ingkang Maha Luhur, lan, kanthi kuwatosan wau, kersa lumampah ing dalan Injil. Mula, dhuh ingkang pinunjul, awit sampun nampi ganjaran saking Kristus tumrap pakaryan panjenengan, mugi panjenengan ndedonga dhumateng Panjenenganipun supados nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 3:

Panjenengan muncul minangka panggembala ing kawujudan Sang Panggembala Agung, Kristus, nuntun kumpulan para biksu, Bapa Gregorius, menyang kandhanging swarga; lan saka kono Panjenengan mulang kumpulan Kristus babagan dhawuh-dhawuh Panjenengané; saiki Panjenengan bungah lan sumringah bebarengan karo wong-wong mau ing panggenan swarga.

Peringatan nabi Pinhas sing saleh.

Peringatan tanggal 12 Maret

Sing suci lan bener Phinehas, putrané Eleazar, imam agung Yahudi, lan putuné Harun imam agung, wiwitané dadi imam bangsa Yahudi.

Santa Finhas iku abdi sing pantes saka Gusti Allahé Israèl. Sajrone uripé, dhèwèké dadi pembela lan pangreksa sing semangat marang ibadah sing sejati. Pakaryané minangka abdi Gusti Allah ditujokaké, ing siji sisih, kanggo ngluhuraké asma mulya Yehovah, Gusti Allah Israèl, lan ing sisih liya, kanggo ngilangi kabèh kaburukan lan penyimpangan saka paugeran Gusti Allah sing kadhangkala katon ing antarané bangsa Yahudi.

Ana sawijining wektu, wong Moab[2372] sing manggon jejere wong Israel lan misuwur amarga kejahatané, narik wong Israel mlebu ing ibadah sing ala lan keji marang dewa Baal-Peor[2373] . Amarga nesu marang kejahatan gedhe kaya ngono, Gusti Allah ngukum abot para murtad sing ora takwa: langsung ana wabah sing nyerang wong-wong mau, sing nyebabake ewonan wong Israel mati. Sateruse, Gusti Allah maringi prentah marang Musa supaya

---

lali marang upaya St. Gregorius babagan Liturgi Karunia sing Wis Disucèkaké. Wiwit abad kaping 11, synaxaria Yunani ngemot cathetan sing nyebutaké yèn St. Gregorius nyiyapaké supaya wong Roma ngrayakaké liturgi kanthi lengkap ing dina-dina puasa, lan mengko cathetan iki diinterpretasi lan diterjemahaké dadi teges yèn dhèwèké nyiyapaké supaya umat Kristen Kakaisaran Romawi (sing dianggep minangka Kakaisaran Yunani-Bizantium) ngrayakaké Liturgi Sumbangan Sing Wis Disucèkaké. Ing Gréja Kulon, liturgi iki saiki dirayakaké sapisan saben taun, yaiku ing Jumuah Agung nalika Minggu Suci. (Delengen risalah babagan Liturgi Sumbangan Sing Wis Disucèkaké, Smirnova, Orthodox Discussions, 1892, kaca 6–7).

[2370] Santa Gregorius Dialogus (uga dikenal ing sajarah minangka 'the Great') seda tanggal 12 Maret 604. Awaké kapundhut ing Basilika Santo Petrus ing Vatikan, ing kapel sisih sing dikhususaké kanggo Santa Gregorius.

[2371] Diaken Yohanes, sing urip ing pertengahan abad kaping 9, ninggalaké biografi rinci babagan Santo Gregorius, sing disusun adhedhasar cathetan kuna sing bisa dipercaya, dene critane babagan mujijat-mujijat sawisé kuwi adhedhasar kesaksian langsung saka para saksi mata.

[2372] Bangsa Moab iku sawijining suku pagan sing kagandhèng karo bangsa Israel, sing manggon ing pesisir wétan Segara Mati. Induké bangsa iki yaiku Moab, putrané putri sulung Lot (Kejadian 19:37). Bangsa Moab, kaya akèh bangsa liya sing manggon ing sacedhake Segara Mati, ditondoi déning kebejatan moral wiwit wiwitan sajarahé.

[2373] Baal-Peor – sawijining dewa sing banget diurmati déning wong Moab lan bangsa-bangsa pagan liyané, pangibadahé kang ditondoi déning kejahatan lan pesta pora sing ala banget. Jeneng sejati déwa iki yaiku Baal (saka basa Ibrani, 'gusti'), déné tembung 'Peor' iku jeneng gunung sing dumunung ing pesisir lor-wétan Segara Mati. Kamungkinan ana arca Baal sing ngadeg ing gunung iki.

matèni (kanthi ngantung) para pamimpin bangsa sing wis nyerah marang kejahatan. Akeh wong Israel, nalika weruh murka Gusti, ninggalaké kaluputané, padha tobat, lan padha nglumpuk ing lawang Tabernakel kanggo nindakake tobat bebarengan marang Gusti.

Ing wektu kuwi, ana wong jenenge Zimri, pimpinan suku Simeon, ing ngarepé Musa lan kabèh pasamuwan, nggawa wong wadon Midian menyang kemahé wong Yahudi lan mlebuake ing tendhané. Banjur Pinehas, kebak nesu lan kuciwa marang pamimpin sing wis nuntun wong-wong menyang sesat, mlebu ing tenda Zimri lan nggebuk Zimri lan wanita Midian mau nganti mati nganggo tombaké.

Tindakan gagah beranié Pinehas iki, ing ngendi semangaté kang murub marang Gusti Allah katon cetha, nyimpangaké murka Gusti Allah saka bangsa Israèl. Sakwisé kuwi, wabah sing wis nyiksa bangsa Israèl[2374] mandheg.

Sawisé kuwi, Gusti Allah ngendika marang Musa:

'Finehas, putrané imam agung Eleazar, wis mbalèkaké murka-Ku saka bangsa Israel kanthi ngedegaké semangat kanggo asma-Ku. Mula, kandhaa marang dhèwèké: "Delengen, Aku maringi marang dhèwèké prajanjian tentrem-Ku. Aku maringi marang dhèwèké lan keturunane prajanjian imam langgeng."'

Sawisé kuwi, miturut dhawuh Gusti, bangsa Israel wiwit nglumpukaké tentara kanggo ngukum bangsa Moab amarga kabejaté. Jumlahé ana rolas ewu prajurit Israel (sèwu saka saben suku). Pinehas kapilih dadi panglima tentara, lan ing wektu kuwi dhèwèké uga mbuktèkaké yèn dhèwèké iku pelaksana dhawuh Gusti sing setya.

Saliyane kuwi, Santo Pinehas mbuktekake awake dhewe minangka pamimpin sing wicaksana tumrap bangsane saben ana prahara ing antarané. Dheweke nyawijiake wong-wong sing padha ora rukun, kanthi trampil mandhegake lan ngrampungake pasulayan lan prahara bebarengan.

Amarga kabèh kaunggulan mau, Sang Pinhas, sawisé seda bapakné, dipilih kanthi mufakat dadi imam agung. Jabatan imam agungé Pinhas, manut janji Gusti (Bilangan 25:13), diterusaké liwat keturunane lan mung pindhah sementara marang griya Ithamar.

Santa Finehas seda ing yuswa sing wis tuwa banget[2375] lan dikubur ing sawijining gunung ing suku Efraim (Yosua 24:33).

26 Maret

13 Maret (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling para martir suci Christina, sing nandhang sangsara ing Persia ing abad kaping papat.

Pindhahé Relik Suci Nikiforos, Patriark Konstantinopel

Dipeperingati tanggal 13 Maret

Uskup agungé Gusti Allah, Santo Nikiforos, Patriark Konstantinopel, dipecat saka pangkaté déning Kaisar Leo si Armenia sing jahat amarga pangurmatané sing saleh marang ikon-ikon suci lan diasingaké menyang pulo , Prokonnisos[2376] . Ing kana piyambakipun nglampahi telulas taun ing pangurungan lan pangremehan, lan sawisé pindhah menyang Gusti, piyambakipun dikubur ing gréja Santo Teodorus Sang Martir, ing biara ingkang piyambakipun dhéwé ngadegaké[2377] .

[2374] Wabah nyirnakake 24.000 wong Israel (Bilangan 25:9).

[2375] Santa Finehas seda watara taun 1500 SM.

[2376] *Prokonnis* iku salah siji pulo ing Segara Marmara; saiki pulo iki diarani 'Marmara'. Pulo iki dadi panggonan pangasingan kanggo akèh pangakune iman nalika gangguan ikonoklastik.

[2377] *Santa Nikiforos* sepisanan minangka pejabat ing kraton Maharani Irene lan, nalika nyekel jabatan sekuler, mbela pangurmatan ikon kanthi unggul ing Konsili Ekumenis Kapitu; nalika pamaréntahan Kaisar Nikiforos, ing taun 806, piyambakipun diangkat dados pangurusi agung lan mimpin Gréja salami sangang taun, sasampunipun piyambakipun diasingaké dhateng pulo Prokonnis.

Sawisé pirang-pirang taun, sawisé seda para raja sing jahat – Leo si Armenia, Michael Valvos, lan putrané Theophilus – tongkat panguwasa kraton Yunani pindhah marang Ratu Theodora sing taat, sing mréntah bebarengan karo putrané Michael, sing wektu kuwi isih enom banget[2378] .

Ing wektu sing padha, para Patriark palsu ing Konstantinopel uga seda – Theodotus Cassiter, Theodore Spasarokandilatos, banjur Anthony Fasimat lan pungkasané John, sing dikenal minangka Annius[2379] ; kanthi licik dheweke katon kaya dukun sihir, lan sawise diangkat kanthi ora sah, dheweke dicopot saka tahta dening wong-wong sing taat. Sawisé dhèwèké, Santo Metodius njabat ing Kursi Konstantinopel, lan dhèwèké sing mbalèkaké pangurmatan marang ikon-ikon ing Gréja Suci[2380] . Ing wektu kuwi uga, relik sing mulya saka pangakun iman Kristus, Santo Nikiforos, dibalèkaké saka pulo Prokonnisos menyang Tsargrad.

Kanjeng Sang Patriark Methodius maringi pitutur marang Kaisar Theodora ingkang saleh kados ing ngandhap punika:

'Ora pantes,' pangandikane marang dheweke, 'yen patriark paling agung – Santo Nikiforos, sing dipecat saka jabatané amarga Ortodoksi, sanadyan saiki wis seda – isih tetep ana ing pangasingan: badan suci panjenengané kudu dibalèkaké menyang jabatané; awit kita ora bakal luput saka dosa yen kita ninggalake relik-reliké ing pangasingan – kaya-kaya kita nyetujoni pangasingané lan sarujuk yèn pangundurané saka tahta iku bener. Kita mangertos menawa suku Yusuf paring berkah amarga patang atus taun sawisé nggawa balung bapakipun saka Mesir menyang tanah Kanaan; lan kita, minangka putra-putri kesalehan, apa kita bakal ngidini ketiadaan relik bapak kita terus lumaku, nalika kita dibesarké ing iman sing sejati lumantar piwulang ilahine? Kutha kraton iki, salah siji sing paling endah ing sangisore langit, kangen marang sésa mulya saka pamimpin lan pangon suci, lan siap nyimpené ing kéné kanthi pangurmatan. Mugi Penganten, yaiku Gréja, kasengsem malih marang Pangantené. Nalika Panjenengané isih urip, Gréja kanthi ora adil dipisahaké saka Panjenengané déning raja; saiki, miturut dhawuh prentah sang ratu sing tresna marang panggembalane, mugi Gréja nampi badané, sing saiki sampurna ing pangayomané Gusti. Duh Ratu sing saleh, mesthi Panjenengan mirsani kados pundi para tiyang ingkang sampun Panjenengan bawa dhateng iman ortodoks padha kobong karsa mireng, sanadyan ing roh, marang gembalané ingkang sampun seda. Menawi padha mirsani sanadyan bayanganipun dipun ajokaken ing ngarsanipun, padha badhé nganggep kados gembalané taksih gesang; lan, kanthi nampi kados makaten, padha badhé ngreksa sésa badanipun minangka bandha ingkang paling ajri.

Nalika mireng tembung-tembung punika saking Sang Kinasih Patriark Methodius, Ratu Theodora ingkang tresna dhumateng Kristus langsung sarujuk, ngendika:

'Iki bakal migunani kanggo nyawa kita, lan jeneng kita bakal dihormati ing jaman sing bakal teka.'

Banjur, tanpa suwe, Patriark Agung, kanthi digandhengake para presbiter lan biksu, mangkat menyang pulo Prokonnis, diiringi akèh wong.

Sawisé tekan ing biara Sang Martir Suci Theodore, Patriark mbukak kuburané Santo Nikiforos, lan kabèh padha nyekseni awak suci sing wis disimpen kanthi sampurna, sangang welas taun sawisé dikubur; ora ana tandha-tandha bosok, malah marakaké ambuné wangi.

Sawisé ngrayakaké Ibadah Wengi Kabèh lan Liturgi Ilahi, Santo Metodius mlebu ing makam lan, kanthi ngempit relik suci Santo Nikiforos, ngandika marang dhèwèké kaya-kaya isih urip:

Piyambakipun séda tanggal 2 Juni 828, ngantos ambegan pungkasan piyambakipun tetep maringi kasaksian dhumateng kabeneran nglawan para ikonoklas lumantar tulisan-tulisannipun. Dina perayaane dirayakake tanggal 2 Juni.

[2378] Kaisar Leo si Armenia mrentah saka taun 813 nganti 820, dene Michael Balbos *(si Gagap)* mrentah saka taun 820 nganti 829; Theophilus mrentah saka taun 829 nganti 842. Kaisar Michael III (saka taun 842 nganti 867) munggah tahta nalika umure patang taun, mula nagara dipimpin ibune, Kaisar Suci Theodora, nganti taun 855.

[2379] Para patriark iki mimpin Gréja sajrone periode taun 815 nganti 842.

[2380] Santa Metodius dipenjara ing jaman Michael Valvos amarga semangaté ing pangurmatan ikon. Penerusé Michael, Theophilus, mrentah supaya pipiné dipukul: rahangé pecah parah nganti ana bekas tatu sing nggegirisi, kaya cap martir, tetep ana ing pasuryané nganti pungkasaning uripé. Kanggo ndhelikake iki, Methodius nalika dadi patriark motong celah ing pucuk jubahé lan ngiket ing rahangé. Amarga ngajeni marang sang pengakun iman, kabèh biksu wiwit kuwi nganggo jubah sing ana celah. Banjur Theophilus ngasingaké dhèwèké menyang sawijining pulo, ing kana dhèwèké dikurung ing guwa ngandhap lemah sing nyempit lan panas bareng karo loro perampok. Maharani Theodora ngangkat dhèwèké dadi pangurip patriark lan, kanthi pitulungané, mbalèkaké pangurmatan marang ikon. Hierark suci iki mimpin Gréja Allah sajrone patang taun lan luwih saka telung wulan; dhèwèké séda tanggal 14 Juni 847.

'O manungsa sing paling pinaringan berkah, sing ing saben bab padha karo Santo Yohanes Krisostomus! Amarga panjenengan sampun nglampahi pakaryan ingkang sami lan ngrasakaken sedhih ingkang sami kados piyambakipun; kados Santo Yohanes, panjenengan ngecam kaluputan kanthi tembung wani, nglampahi pangasingan ingkang ora adil, lan langkung saking telung dasawarsa – rumiyin nalika gesang, lajeng sawisé seda – panjenengan kapeksa wonten ing panjara. Saiki, mulane, pasraha awakmu marang kita, anak-anakmu sing kinasih, lan sawise lunga saka kene, bali menyang tanahmu; rakyatmu sing tresna bakal nampani kowe kanthi kabungahan, kaya biyen. Raja duraka sing tanpa hak ngusirmu saka gréja wis nampa paukuman sing pantes kanggo tumindaké, amarga wis kelangan kraton lan nyawane. Nanging saiki para raja sing taat iman padha mbalèkaké gréja panjenengan marang panjenengan, kaya panjenengan isih urip; bebarengan karo aku, para putra sing tresna marang Kristus wis ngresiki gréja saka rereged bidah lan mbalèkaké marang kamulyané kaya biyèn, miturut pakaryan panjenengan. Delengen mudhun lan mirsani anak-anakmu sing padha kumpul; kabèh padha teka saka kutha-kutha sacedhaké; dene liyane, sing manggon ing papan sing luwih adoh, padha ngenteni kowe kanthi antusiasme sing gedhe; aja ninggalake wong-wong mau kaya bocah yatim ing sedhih, lan aja mbelakangi wong-wong mau, supaya kutha kowe bisa nduweni relikmu minangka hadiah sing larang regane; dihias dening relikmu, kutha iku bakal diunggulake lan diparingi kaendahan luwih saka mahkota kraton.

Sawisé ngendika mangkono, Sang Kinasih Patriark Methodius ngangkat relik suci mau lan nyelehaké ing wadah relik anyar; banjur, bebarengan karo Sinode Suci, padha ngusung relik suci mau ing pundhaké, nggawa menyang kapal ing antarané kidungan mazmur; sawisé ngibaraké layar, ora suwé padha tekan Konstantinopel.

Permaisuri sing taat, Theodora, bebarengan karo putrané Michael lan kabèh Synclite, para rohaniawan lan akèh wong, nggawa lilin lan kemenyan lan nyanyi, kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké, padha metu menyang dermaga kanggo nyambut relik sing mulya saka Patriark Nikiforos. Sawisé njupuk sésa sucié, dhèwèké pisanan nggawa menyang Katedral Santa Sofia, saka kono Santo Nikiforos wis diusir.

Pindahan relik suci iki kelakon ing tanggal telulas Maret[2381] – pas dina nalika Santo Nikiforos diusir saka kutha kakaisaran déning tsar sesat.

Nalika dina meh rampung, ana pangubengi wengi ing Gréja Santa Sofia ing ngarepé relik sing kinurmatan, lan esuké relik mau digawa saka Gréja Santa Sofia menyang Gréja Para Rasul Suci lan disimpen kanthi pangurmatan. Wiwit wektu kuwi, kaparingake yèn élingan marang pangakune Kristus, Nikiforos, kudu diurmati kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, sing kamulyakaké bebarengan karo Rama, Putra, lan Roh Suci. Amin.

- Ing dina sing padha, kita mengeti santa martir Christina, sing nandhang sangsara ing Persia ing abad kaping papat.

Perayaan Santo Aleksander Sang Martir

Diperangeti tanggal 13 Maret

Santa Alexander iku martir sing mulya nalika salah siji panganiayaan marang umat Kristen déning wong-wong pagan[2382] . Ing tengah pepeteng kajahatan pagan, piyambakipun sumunar kanthi kesalehan kados lintang kang padhang. Kanthi ngecam kabodhoané para penyembah berhala ing kutha Pydna[2383] lan nginjilaké iman Kristen, dhèwèké mbaptis akèh wong pagan lan ngowahi supaya pracaya marang Kristus; lan kanthi tumindak mau dhèwèké nyulut nesuné para penyembah berhala. Wong-wong kuwi ora tahan nyekseni kawicaksanané utawa nahan kakuwatan tembung-tembungé sing diilhami déning Gusti; mula padha nyerang dhèwèké, nyekel lan ngiket, banjur nglakoni panyiksaan sing kejem lan tanpa welas asih. Liwat panyiksaan kaya ngono, padha nyoba meksa dhèwèké supaya ngorbanaké marang arca-arca, nanging amarga ora bisa mbujuk, pungkasane padha ngukum dhèwèké supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Kanthi pandonga panuwun marang Gusti, sang martir suci nyundhul sirahé marang pedhang lan kanthi mangkono nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti.

[2381] Ing taun 846.

[2382] Iki panganiayaan sing diprakarsai déning Maximian Galerius, menantu Kaisar Diocletian lan penerusé wiwit taun 305 nganti 311. Panganiayaan mau diwiwiti ing jaman Diocletian taun 303.

[2383] Kutha Pydna utawa Pinda sing saiki wis sirna dumunung ing Makedonia, ing provinsi sing watesé karo Teluk Thermae.

27 Maret

14 Maret (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangasoan Santo Theognostus, Metropolitan Kyiv lan kabèh Rusia.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Benediktus

Dipeperingati tanggal 14 Maret

Diberkahi ing jenengé—[2384] —Santa Benediktus uga diparingi berkah déning rahmaté Gusti Allah. Ing budiné, wiwit yuswa isih cilik, Benediktus kaya wis dadi sesepuh; lan ing urip moralé, wiwit enom, dhèwèké kados wong sing wis kebak kasampurnan. Dheweke ora ngidini atine kapengaruh hawa napsu daging lan kepinginan donya; malah nalika umure isih enom lan bisa kanthi bebas nikmati kabungahan donya, dheweke nganggep kabeh mau kaya suket sing layu bebarengan karo kembange.

Santa Benediktus iku wong asli kutha Nursia[2385] , lan dhèwèké miwiti sinau élmu donya ing jaman kuwi ing Roma. Nanging nalika ndeleng ing sekolah-sekolah pagan kuwi akèh wong sing rusak – urip manut hawa napsu – dhèwèké mundur saka kono, amarga wedi yèn sithik kawruh kitab bisa ngrusak akal agung atiné lan yèn dhèwèké kena pangaribawa wong-wong ala, dhèwèké bisa tiba ing jurang dosa. Mangkono, Dheweke ninggalake sekolah-sekolah kuwi ora minangka resi sing pinunjul utawa wong bodho sing wicaksana, lan nolak kawruh njaba supaya bisa njaga kasucian batin. Luwih saka kuwi, nalika semana dheweke ora mung ninggalake sekolah-sekolah pagan nanging uga bandha ageng saka wong tuwane sing wis seda, lan mung ngupaya urip monastik lan urip pertapa. Ana sawijining wong tuwa wadon sing sholehah, mantan ibu susuhe, ngetutake dheweke menyang ara-ara gersang; dheweke tresna banget marang dheweke amarga uripe sing sholeh. Nalika padha tekan panggonan sing dijenengi Effidi, Benediktus ditahan ing kana dening kenalane lan manggon ing kana ing Gereja Santo Petrus. Wong-wong sing taat ing wilayah kuwi, amarga seneng marang pemuda sing berkah kuwi, padha ngajeni banget marang dheweke. Wadon tuwa sing manggon bareng dheweke tau nyuwun marang tangga teparo loro kranjang[2386] kanggo ngipis gandum; dheweke nyelehake ing meja banjur lunga. Kebeneran, kranjang-kranjang kuwi tiba saka meja lan pecah dadi loro. Nalika bali, dhèwèké weruh mangkuk-mangkuk mau wis pecah; dhèwèké kaget banget lan malah nangis, amarga mangkuk-mangkuk mau kagungané wong liya. Pemuda sing pinaringan berkah kuwi, nalika weruh yèn wong tuwa wadon kuwi nangis merga mangkuk-mangkuké sing pecah, njupuk loro potongan pecahan mau lan menyang panggonan sepi, banjur sujud ing lemah ing ngarsané Gusti Allah. Dheweke ndedonga sakjam suwene, lan nalika tangi saka pandongane, dheweke weruh wadah iku wis utuh maneh – ora ana bekas manawa biyen wis pecah; banjur dijupuk lan diwenehake marang kancane. Kabar babagan mujijat iki ora suwe nyebar ing antarané kabèh warga lokal. Padha njupuk kendi banyu mau lan nggantungaké ing témbok gréja, sacedhak lawang, supaya sapa waé sing mlebu gréja bisa ndelok – minangka kamulyané Gusti Allah, lan minangka pujian marang sang pemuda sing nyenengaké Gusti, Benediktus, sing wis kapenuhan sih rahmat ageng saka Gusti Allah. Nanging sang wali, ora bisa nampa pakurmatan lan kamulyan manungsa, kanthi rahasia ninggalake panggonan kuwi lan, ninggalake ibu angkaté, mundur menyang ara-ara gersang. Nalika dhèwèké tekan panggonan sing dijenengi Dol[2387] , sing dumunung patang puluh stadia saka Roma, kanthi pangayomaning Gusti dhèwèké ketemu karo sawijining biksu sing aran Roman: dhèwèké teka saka biara cedhak sing dipimpin déning abbot Theodotus. Sawisé padha lungguh bareng biksu mau, padha miwiti rembugan babagan kaslametan jiwa. Ing kéné Pausuwi Benedictus mbukak marang dhèwèké pikirané lan karsa atiné, lan nemokaké ing dhèwèké kanca lelampahan ing upayane. Ing ara-ara samun, Roman ngageng Pausuwi Benedictus nganggo busana biara lan,

---

[2384] Benedict (utawa, miturut pangucapan Romawi, Benedictus) – sing artiné 'kabegjan'.

[2385] Norcia iku kutha cilik ing Umbria (ing Italia).

[2386] 'Noschva' utawa 'nochva' (uga 'noschvitsa') iku wadah dawa kang mirip palang, digunakake kanggo ngibing pari lan kabutuhan tetanen liyane.

[2387] Dol (yaiku panggonan ing pinggir tlaga); ing wewengkon sepi iki (ing sacedhake Subiaco jaman saiki) ana vila-vila saka kaisar Claudius lan Nero.

sawisé nemokaké guwa ing ara-ara samun sing jero, ing panggonan sing angel banget diakses, mapanaké dhèwèké ing kono; dhèwèké dhéwé nggawa panganané saka biara. Sajeroning telung taun, biksu Roman ora ngomong marang sapa waé babagan Santo Benediktus, nanging kanthi rahasia njupuk roti sethithik nalika dhahar, banjur digawa menyang guwa ing dina-dina tartamtu sing wis disiyapake kanggo kuwi. Nanging, amarga lawang guwa iki saka gunung angel digayuh—lan kudu muter adoh ngubengi gunung kanggo tekan kana—dhèwèké ngulur tali dawa saka gunung dhuwur iki lan migunakaké kanggo nurunaké roti marang sang suci ; ana lonceng cilik sing diiket ing pucuk tali supaya Santo Benediktus bisa krungu nalika roti dikirim mudhun marang dhèwèké. Nanging Setan, sing sengit marang abdi-abdi Gusti, mutusaké ngalang-alangi kabecikané Roman, supaya kanthi nyiksa Santo Benediktus nganggo keluwen, dhèwèké bisa meksa Santo Benediktus nyerah marang putus asa. Ing sawijining dina, nalika Roman lagi nurunake roti menyang guwa saka gunung kaya biasane, setan mbuwang watu marang bel lan mecah bel iku; nanging ora ana gunane: awit rahib sing sholeh Roman ora nate mandheg ngladeni Santo Benediktus nganti Gusti milih mbebasake dhèwèké saka pakaryan ilahi iki, lan nampilake Benediktus sing pinaringan berkah—lampu sing didhelikake ing wadah—marang donya kanggo kabecikan rohani akèh wong.

Telung taun sawisé, ana sawijining presbiter sing manggon adoh saka gunung iki, lagi nyiapaké pesta mewah kanggo dhéwé ing dina Paskah nalika Gusti katon marang dhèwèké ing sawijining panglihatan lan ngendika:

'Delengen, kowe nyiapake panganan akèh kanggo awakmu dhéwé, déné abdiKu Benedict, ing sawijining guwa'—lan Panjenengané nyebut jeneng panggonan—'wis luntur amarga luwe kanggo Aku.'

Banjur presbiter kuwi, kanthi cepet nglumpukake awaké lan nggawa panganan, mangkat golek wongé Gusti. Nglintasi jurang-jurang gunung, kali-kali ing lembah lan jurang jero, pungkasané dhèwèké tekan guwa sing wis dituduhaké marang dhèwèké, ing kono dhèwèké nemokaké Benediktus sing kasucèkaké. Sawisé padha nyium siji lan sijiné ing Gusti, padha lenggah lan miwiti nyawisaké nyawa kanthi pacelathon sing nylametaké jiwa. Banjur presbiter kuwi kandha marang sang wali:

'Romo, ayo padha mangan dhaharan iki, matur nuwun marang Gusti, awit dina iki Paskah.'

Wongé Gusti mangsuli:

'Ya, dina iki Paskah kanggo aku, amarga aku wis diparingi sih supaya bisa ndeleng panjenengan.'

Sing kinurmatan iku ora ngerti yèn pasamuan Paskah wis teka, amarga dhèwèké manggon adoh saka wong liya, lan ora ana siji-sijia sing ngerti kajaba biksu Roman.

"Satemene, Bapa," wangsul presbiter mau, "dina iki pesta Kebangkitan Gusti, lan ora pantes Bapa nglakoni puasa, awit kula dipun utus dening Gusti marang Bapa kanggé tujuan punika, supados kita sami kapunuhan déning sih-rahmatipun."

Mula, kanthi sih rahmaté Gusti, padha mangan bebarengan, lan presbiteré, sawisé ngrasakaké kabungahan rohani, mulih menyang biarané, muji Gusti amarga dianggep pantes ndeleng abdi Gusti. Sawisé kuwi ora suwé, para penggembala nemokaké guwané sing mulya, lan wiwit semana akèh wong padha ngerti dhèwèké. Wong-wong wiwit padha teka marang dhèwèké karo ngaduhaké kabutuhané, déné bapa suci maringi panglipur kanthi panguripan rohani.

Ndeleng urip suci sing dipimpin Benedict, setan sing kobong karo kebencian mutusaké ngalangi kaslametan sang pangarsa. Sawijining dina dhèwèké malih wujud dadi manuk abang sing diarani 'kos' utawa '[2388] ', lan mabur tanpa wedi ing ngarepé, nganti manuk kuwi bisa dicekel nganggo tangan yèn Santo Benediktus kersa; nanging dhèwèké ora nggatekaké. Nalika nyadari yèn kuwi tipuan mungsuh, dhèwèké nglindhungi awaké dhéwé nganggo pratandha salib, lan manuk mau sirna. Sawisé sirna, amarga pakaryané setan sing padha, sang wali diserang déning badai napsu daging sing durung tau dirasakaké sadurungé. Iblis sing kebak napsu, sawisé malih dadi sawijining wanita sing tau dideleng déning sang suci nalika isih enom, muncul ing ngarepé lan nyulut gairah ing awaké sing wis mati rasa nganti meh nyeret dhèwèké menyang putus asa. Pikiran ala kanggo bali menyang donya muncul ing pikirane, nanging sih rahmaté Gusti Allah nguwatké dhèwèké lan ndadèkaké dhèwèké menang nglawan napsuné. Sawisé menengaké atiné, dhèwèké weruh semak belukar sing kebak jelatang lan duri ora adoh saka panggonané. Kanthi mbusak sandhangané, Benediktus nyemplung telanjang ing semak duri mau lan ngglelgèng ana ing kono pirang-pirang jam, nahan lara kobong sing paling parah ing saindenging awaké; dhèwèké

[2388] Blackbird – (Latin: merula) – sawijining manuk thrush.

terus nindakake kuwi nganti weruh yèn awaké kebak getih. Sawisé mbusak pikiran ala lan hawa napsu, dhèwèké matur nuwun kanthi khusyuk marang Gusti. Wiwit wektu kuwi, kanthi dikuatké déning sih-rahmaté Gusti, Santo Benediktus nglakoni urip sing suci banget nganti setan napsu ora wani nyoba-nyoba manèh nganti pungkasaning uripé, kaya sing dhèwèké critakaké dhéwé marang para muridé kanggo pambangunan rohani.

Nalika kabar babagan wong sing kinurmatan iku wis sumebar nganti adoh lan amba, kebeneran abbas saka salah siji biara ing nagara iku seda. Para biksu saka biara kuwi banjur padha marani Santo Benediktus lan nyuwun kanthi tulus supaya dadi pambimbing lan pangon kanggo wong-wong mau. Nanging dhèwèké nolak njupuk tanggung jawab marang wong-wong mau, amarga nganggep dhèwèké wong dosa lan ora pantes kanggo peran kaya ngono; ing wektu sing padha, Benediktus kandha marang wong-wong mau:

'Lakuku ora bakal selaras karo lakumu.'

Nanging, amarga kapéncut déning panyuwunané, dhèwèké pungkasane sarujuk lan, sanadyan isih kersa, dadi abbot ing biara kuwi. Santa Benediktus mimpin biara kanthi semangat. Kanthi ngetutake aturan urip asketis kanthi ketat, piyambakipun ora maringi ijin sapa wae urip manut karsa dewe, nganti para biksu wiwit nyesel wis milih abas kaya ngono, sing pancen ora cocog karo kabiasaan ala para biksu mau. Para biksu sing paling ala malah ngrancang rencana ing ngandhap punika: padha nyampur racun karo anggur lan, sawisé diwadhahi ing piala, wani nyuguhaké omben-omben maut iki marang bapak sing mulya nalika dhahar bengi. Nanging piyambakipun nggawe pratandha salib ing piala nganggo tangan suci, lan wadhah mau, amarga kuwasa Salib Suci, langsung pecah, kaya kena watu. Banjur wongé Gusti iku nyadari yèn cangkir iku mateni, amarga ora bisa nahan Salib sing maringi urip; langsung dhèwèké ngundang para sedulur lan, tanpa niat ala malah karo mesem ing pasuryan, kandha marang wong-wong mau:

'He anak-anakku! Mugi Gusti sing Maha Asih paring welas asih marang kowe kabeh. Napa kowe kabeh padha mutusake nindakake iki marang aku? Apa aku durung tau ngandhani sadurunge yen dalan-dalaning aku ora cocog karo dalanmu? Mula saka iku, goleka bapak liyane kanggo awakmu, amarga aku ora bisa tetep karo kowe kabeh.'

Sawisé pamitan marang wong-wong mau, dhèwèké mundur menyang guwa panggonané biyèn, lan manggon ing kono piyambak ing ngarsané Gusti sing Maha Wikan. Nanging iku dudu kersané Gusti, sing nuntun kabèh prakara dadi sing paling apik, supaya Sang Bapa Benediktus lumaku ing dalan kaslametané piyambak: luwih pantes dhèwèké nuntun wong liya marang kaslametan uga. Mula, tinimbang klompok cilik murid, Gusti maringi klompok sing luwih gedhé; lan tinimbang siji biara sing ditinggal, Gusti maringi kapercayan marang dhèwèké kanggo ngatur rolas biara. Amarga nalika kabar babagan uripé Santo Benediktus sing kaya malaékat sumebar, para umat wiwit padha teka saka manéka penjuru: ana sing kepéngin melu pandonga lan berkahé; ana uga sing kepéngin nyawani atiné nganggo piwulangé sing diilhami Gusti; lan ana uga sing kepéngin manggon ing ngarsané. Lan akèh wong ing wektu kuwi nilar donya lan kabèh bab donyané; padha mbangun sel cilik kanggo dhéwé ing sacedhak guwané lan miwiti urip, ngupaya pangan kanthi gawean tangané dhéwé. Sawisé sawetara taun, cacahé seduluré Santo Benediktus saya akèh nganti alas sepi sing ditinggal kuwi ora cukup manèh kanggo nampung kabèh. Sang wali banjur misahake kabeh biksu dadi rolas klompok, lan saben klompok manggon ing biara sing kapisah; ing wektu sing padha, sang wali nunjuk salah siji muridé sing wis pengalaman dadi abbot ing saben biara, nalika iku dhèwèké tetep nyimpen para sedulur anyar karo dhèwèké kanggo pambinaan rohani.

Sawetara warga Romawi sing pinunjul uga teka marang Sang Benediktus sing Kinurmatan lan, kanthi nyerahake putrane kanggo ngabdi marang Gusti, nyerahake marang Panjenengané sing Kinurmatan kanggo pangasuhan lan pambinaan rohani. Salah sijine yaiku Eutychius, sawijining priya saka keturunan mulya; dhèwèké nggawa putrané, mudha Maurus, marang sang wali lan nyerahake marang Panjenengané sing Kinurmatan kanggo ngabdi marang Gusti; Mangkono uga bangsawan Tertullus, kanthi ngaturake putrané sing isih cilik, Placidus, marang Gusti Allah, nempatake dhèwèké ing pangayoman bapaké Benedict. Maurus ngladèni sang wali, mbantu ing pakaryané, déné bocah Placidus diopeni, nemokake kabungahan sing luwih gedhé ing pangopenan rohani tinimbang ing pangopenan jasmani.

Ing salah siji biara Sang Bapa Benediktus ana sawijining bruder sing ceroboh; nalika ibadah ing gréja, dhèwèké biyasa metu saka gréja, lan sanadyan abbas kerep ngukum dhèwèké amarga kuwi, dhèwèké ora ngowahi polahé. Nalika ngertos bab iki, Sang Bapa Benediktus sing Kinurmatan nyaur biksu mau marang piyambakipun lan, sawisé maringi piwulang kang nylametaké jiwa, ngutus dhèwèké mulih; nanging dhèwèké isih ora ngowahi

polahé. Banjur Bapa Suci piyambak rawuh ing biara kuwi lan nalika ngadeg ing gréja sajrone ibadah, Panjenengané ndelok marang sedulur biara sing sembrono kuwi lan weruh setan ing sacedhaké wong kuwi ing wujud mudha ireng, sing wis nyekel pucuk jubah biarawané lan narik metu saka gréja. Bapa Suci kandha marang wong-wong sing ana ing sacedhaké:

'Apa kowe weruh sapa sing narik sedulur iku metu saka gréja?' Padha mangsuli:

'Ora, Rama.'

Sawisé kuwi, Santo Benediktus ndedonga marang Gusti supaya padha mbukak mripat rohani, lan ing dina candhake sawatara saka wong-wong mau weruh bocah cilik Ethiopia sing nyeret biksu kuwi metu saka gréja, lan padha ngandhani sang santo apa sing wis dideleng. Sawisé ibadah rampung, bapak sing mulya, kanggo kaslametan sedulur mau, ngganti sikapé sing alus dadi tegas, lan ngukum sedulur sing males kuwi ora mung nganggo tembung nanging uga nganggo tongkaté; lan kanthi mangkono dhèwèké ngusir setan saka sedulur mau, sing kaya-kaya nampa pukulan kuwi dhéwé, ora tau bali manèh marang rahib kuwi, lan dhèwèké wis bener-bener owah wiwit kuwi.

Ana sawijining biara ing pucuk gunung sing dhuwur, nanging ora ana banyu ing sacedhaké, mula para biksu kudu njupuk banyu saka jurang jero; amarga kuwi, butuh tenaga gedhé kanggo nggawa banyu mau munggah gunung menyang biara. Para biksu ing biara kuwi, sawisé padha sowan marang bapak sing kinurmatan, nyuwun supaya biara kasebut dipindhah menyang panggonan liya sing banyu gampang dipikolehi. Nanging Santo Benediktus, sawisé ngandhani supaya padha ngenteni sakedhap , piyambakipun budhal ing wengi iku menyang gunung karo bocah cilik sing arané Plakida; lan, sujud lan ndedonga marang Gusti Allah, piyambakipun ngetokaké mata air saka gunung, persis kaya sing tau ditindakake Musa kanggo bangsa Israel sing ngelak ing ara-ara samun (Kaluwihan 17:1–7). Lan mata air iki ora mung cukup kanggo kabutuhan biara, nanging uga wiwit mili mudhun saka gunung kanthi aliran sing cukup gedhé.

Ing salah siji biara liyane, kedadeyan kaya mangkene: nalika sawijining bruder lagi nggali ing kebon ing pinggir kali nganggo kapak[2389] , bagéan wesi saka gagangé tiba menyang banyu, lan bruder kuwi banget kuwatir: ora ana cara kanggo njupuk maneh bagéan wesi kapak saka banyu, amarga kali kuwi jero lan arusé kenceng. Ing wektu kuwi, Sang Suci Benediktus kebeneran rawuh ing kebon mau lan nalika ndeleng sedulur sing bingung, Panjenengané nindakake mujijat sing padha karo nabi Elisha (2 Raja 6:6): yaiku, Panjenengané njupuk gagang kayu cangkul lan nyelehaké ing kali, pas ing panggonan wesi mau tiba, lan langsung wesi kuwi munggah dhéwé saka dhasar kali lan nyambung manèh marang gagangé. Lan Sang Reverendi mbalèkaké cangkul mau marang seduluré kanthi utuh, kandha:

'Kerjo keras lan aja sedhih.'

Sawijining dina Sang Bapa Pendeta lenggah ing selipun, nalika bocah cilik Plakida, sawisé njupuk kendi banyu, lunga menyang kali kanggo njupuk banyu; nanging nalika narik banyu saka pinggir kali, dhèwèké tiba mlebu kali bareng karo kendi banyu mau, pas ing bagéan arus paling banter, lan kabawa adoh déning arus. Sang Bapa Pendeta, nyumurupi kahanan iki nganggo mripat rohani, nimbali muridipun Mavr sing lagi ngladèni dhèwèké:

'Mlayu, mlayu: Plakida wis tiba ing kali lan wis kabawa adoh dening arus sing kenceng.'

Banjur Maurus mangkat menyang kali lan nalika weruh Plakidas keseret adoh saka pinggir, dhèwèké mlayu ing pinggir kali kaya lumaku ing daratan: dhèwèké malah ora nyadari yèn mlayu ing banyu, nanging kira-kira lumaku ing daratan. Kanthi wedi, dhèwèké bali bareng Plakida lan nyritakaké kabèh marang bapa sing kinurmatan. Nanging Santo Benediktus ngatributaké mujijat iki ora amarga pandongané dhéwé, nanging amarga kakuwatan patuh tanpa syaraté Maurus; Maurus, ing sisihé, pracaya yèn mujijat mau kelakon lumantar pandongané bapa sing kinurmatan.

Nanging Plakida kandha:

Aku weruh jubahé Rama Suci ana ing ndhuwur sirahku, lan kayane kowe dhéwé, Rama, wis nyekel rambute lan narik aku menyang daratan garing; lan ing pinggir aku weruh Maurus.'

Ing wektu sing padha, nalika Gusti Allah ngluhurake Sang Bapa Benediktus kanthi kuwasa mujijat ageng lan wong-wong padha ngluber marang piyambakipun saka kabeh penjuru, ana sawijining presbiter sing manggon

[2389] Motyka – cangkul, sekop.

ing wewengkon kuwi, aran Florentius, , digerakké déning setan, wiwit sengit marang bapa suci lan miwiti nyebar fitnah ngina nganggo tembung-tembung ngisin-isini lan nyalahké dhèwèké ing ngarepé wong akèh, kanthi niat mbusak pangurmatan sing diparingaké kabèh wong marang dhèwèké. Nanging kabèh iku ora ana gunané: ora ana siji waé sing pracaya marang fitnah ngina kuwi, lan ora ana siji waé sing nggatekaké presbiter kuwi. Banjur wong jahat iki mutusaké arep ngeracuni sang wali; sawisé nyiapaké roti tipis sing dicampur racun matèni, dhèwèké ngirim iku minangka kado marang Sang Benediktus sing kinurmatan. Sang wali sing wicaksana, sanadyan weruh yèn roti kuwi diracuni, nampa kanthi rasa syukur. Ing wayah nalika Rama Suci biasane dhahar awan, ana manuk gagak mabur menyang selé saka alas cedhak kono lan mangan panganan sing wis disiapake khusus kanggo manuk iku. Rama Suci Benediktus, sawisé njupuk prosphora beracun sing dikirim déning presbiter Florentius, nyelehake ing ngarep manuk gagak mau lan kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, Putrané Allah kang urip, jupuk roti iki lan gawa menyang panggonan kang sepi banget, ing ngendi ora ana siji waé—manungsa utawa manuk—sing bisa nemokaké.'

Manuk gagak kuwi mbukak cangkemé lan muni krek, banjur mabur ngubengi roti, cetha nuduhaké yèn manuk kuwi kepéngin manut dhawuhe Sang Romo nanging ora bisa, amarga racun setan sing mbebayani ana ing prosphora. Banjur Sang Romo kandha manèh marang manuk mau:

'Jupuk, jupuk, aja wedi – kowe ora bakal keracunan roti iki; mula gawa menyang ara-ara samun sing ora bisa dilintasi.'

Lan gagak iku, manut marang dhawuh sing diwenehake, njupuk prosfora sing mbebayani iku ing cangkemé kanthi wedi banget lan mabur adoh; sawisé bali telung jam mengko, iku wiwit mangan panganan biasané saka tangan Sang Reverendi. Benediktus sing welas asih, nalika weruh niat ala lan permusuhan Florentius marang dhèwèké, luwih akèh ndedonga kanggo Florentius tinimbang kanggo dhèwèké dhéwé – supaya Gusti ora ngetung iki dadi dosa tumrap dhèwèké, nanging mberkahi lan nuntun dhèwèké marang sing bener. Nanging, presbiter sing jahat iku ora owah babar pisan: malah nyusun rencana sing luwih ala.

Amarga ora bisa mateni awaké Saint Benedict, dhèwèké mutusaké, liwat licíké setan, kanggo ngrusak nyawa para muridé. Para murid Sang Sing Mulya saben dina padha nyambut gawe ing keboné; mula Florentius , kanthi licik, mbayar pitu cah wadon enom sing ayu lan ngutus menyang kebon mau, supaya kanthi lagu lan tari padha nglipur para biarawan enom mau lan nyurung napsu ala ing atiné. Ndeleng kahanan iki, Sang Benediktus sing kinurmatan kuwatir marang karusakan rohani para murid enomé lan mutusaké ninggal panggonan iku bareng karo wong-wong mau. Mangkono, ing siji sisih, piyambakipun ninggal panggonan amarga niat ala Florentius, lan ing sisih liya, piyambakipun nuntun para mudha supaya ora kecemplung ing godaan. Sawisé nglumpukaké para sedulur lan para abbas ing biarané, dhèwèké masrahaké pangurusan marang salah siji bapak sing wis pengalaman lan nyerahaké kabèh mau marang kersaning Gusti; déné dhèwèké dhéwé kanthi andhap asor nyingkiri kebencian lan permusuhan manungsa, mangkat saka kana bareng murid-muridé sing paling enom. Bab presbiter Florentius, nalika krungu yèn Sang Benediktus sing Kinurmatan wis ninggalaké wilayah kuwi, dhèwèké bungah banget. Nanging Gusti Allah, Pembalas, Sang Pangeran, mbalasake abdi Panjenengané, ngrusakaké presbiter sing jahat kuwi kanthi pati sing ora disangka-sangka. Ing sawijining dina, nalika dhèwèké lungguh ing omah lan pesta, kamar ndhuwur panggonané ambruk, lan wong sing kebencian kuwi kepepet déning témbok. Ora ana siji waé saka wargané sing cilaka, lan dhèwèké piyambak sing mati kanthi cara kaya ngono.

Kabar iki langsung nyebar ing kabèh biara Benedict, lan murid sing dikasihi sang wali, Maurus sing bejo, sing ditinggal ing biara, ora mbuang wektu kanggo ngutus Sang Venerable Benedict. Dhèwèké nulis marang piyambakipun: 'Mulang, Rama: presbiter sing nesu marang panjenengan tanpa sebab wis nemoni pati kasar.'

Romo Agung, nalika krungu kabar seda Florentius, kebak sedhih lan nangis suwé-suwé; nanging dhèwèké nesu marang Maurus, muridé, amarga bungah karo seda Florentius, lan maringi paukuman dhèwèké; déné dhèwèké dhéwé ora péngin bali menyang panggonan pakaryan biyèn, nanging pindhah menyang panggonan liya. Nanging, sawisé ngganti panggonané, sang wali ora pisah karo mungsuhé biyèn, amarga setan, panggerak kabèh kajahatan, miwiti perang sing luwih sengit marang dhèwèké; nanging sanadyan dhèwèké perang nglawan setan, abdi Gusti Allah, kanthi pitulungané Gusti, tetep ora bisa dikalahaké.

Sang Benediktus sing kinurmatan, sawisé ninggalaké panggonan kaping pisan nglakoni pakaryan, banjur mangkat menyang wewengkon Campania, menyang kutha sing dijenengi Cassino[2390] . Ing kana, ing pucuk gunung sing dhuwur, piyambakipun nemokaké candhi pagan sing dipersembahaké marang dewa Apollo; lan ing

sakupeng candhi ana alas suci. Santa Benediktus langsung mecah berhala, ngratakake candhi mau nganti rata karo lemah, lan ngrantah lan ngobong alas suci mau. Sawisé sawatara wektu, ing panggonan sing padha, dhèwèké ngedegaké gréja kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Pembaptis, ngadegaké biara, lan nglumpukaké komunitas biarawan sing luwih akèh[2390] . Ana akèh wong pagan ing wewengkon kuwi, lan Santo Benediktus, sing kuwasa ing tumindak lan tembung, negesake pangandikane sing suci kanthi mujijat lan ngowahi akèh wong marang Kristus. Para setan, ora kuwat nampa rawuhe Benediktus ing wewengkon kuwi lan ora gelem nampa karusakan panggonané, banjur padha nyerang dhèwèké kanthi terang-terangan. Kaya ambegan geni nesu, padha njerit marang dhèwèké nganggo basa Romawi:

'Benedict, Benedict!'

Nanging nalika sang wali ora mangsuli, padha njerit:

'Kowe dudu Benedict, nanging Maledict, Maledict!

'Kowe terkutuk, terkutuk, dudu sing berkah! Apa urusanmu ing kene? Lan kenapa kowe ngusir kita?'

Nanging Sang Benediktus sing kasucèkaké, kanthi pandonga lan pratandha salib, ngusir wong-wong mau saka dhèwèké kaya bledug ing angin. Nalika biara lagi dibangun lan para sedulur sing makarya ing pambangunan lagi ngedegaké menara lonceng, sang wali, nalika ndedonga sawijining dina ing selé sing sepi, ndeleng setan sing nyedhak.

'Kowe arep menyang ngendi, mungsuh?' pitakoné Sang Benediktus sing kinurmatan.

'Aku arep menyang para biksu sing lagi kerja.'

Sang wali langsung ngutus kabar marang para sedulur, ngelingake supaya padha waspada marang serangan mungsuh sing ora dikira-kira, amarga setan saiki lagi nyedhak marang wong-wong mau. Waktu utusan isih ngomong karo para sedulur, dumadakan témbok sing lagi dibangun ambruk lan matèni bocah nom-noman, lan kabèh biksu sedhih banget: padha nangisi ora amarga témboké ambruk, nanging amarga seduluré wis seda. Nalika padha sowan marang sang wali, padha nyritakake kahanan iku kanthi luh netrane. Panjenengané maréntah supaya bocah sing mati kuwi digawa marang dhèwèké, nanging ora mungkin digendong, amarga témbok watu wis nindhes ora mung badané nanging uga balung-balungé. Para sedulur padha nyelehaké bocah mau ing tikar lan nggawa menyang selé bapaké sing kinurmatan. Sang Santo Benediktus, sawisé mréntahaké supaya pemuda sing mati kuwi dipandheg ing amben pandhungan sing biyasané digunakaké kanggo ndedonga, lan kabèh wong metu saka sel, piyambakipun piyambakan lan lumantar pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah, nguripaké manèh pemuda sing wis mati kuwi; lan ing dina iku uga, wis waras saktenané, kaya wong sing lagi tangi turu, piyambakipun ngutus manèh marang pakaryané sing biyèn ing antarané para biksu. Ing biara Benedict, Sang Mulya piyambak wis paring paugeran manawa para sedulur sing dikirim makarya ora kena mangan utawa ngombe apa-apa nganti padha bali menyang biara, lan paugeran iki dipatuhi kanthi ketat. Ing sawijining wektu, sawetara sedulur sing dikirim makarya rada telat amarga lelampahané adoh banget. Amarga luwe, padha mandheg ing dalan ing omahé sawijining wanita enom sing taat lan luhur budi, ing kono padha nyegerake awak nganggo panganan lan omben-omben; nalika tekan golek berkah bapaké sing kinurmatan, wis bengi. Panjenengané takon marang wong-wong mau:

'Ndeleng ing endi kowe padha mangan?'

[2390] Saiki, ing kono ana Biara Monte Cassino sing misuwur. Suwe iki, biara kasebut dadi pusat pendidikan ilmiah lan teologi lan panggonan ziarah kanggo saindenging jagad Kristen Kulon. Biara kasebut dirusak déning wong Lombard; akèh biksu padha mundur menyang Roma, ing ngendi, cedhak Quirinal, padha ngedegaké biara anyar. Ing taun 720, Paus Gregorius II ngadegaké manèh Monte Cassino; para paus sing mèlu sawisé maringi akèh hak istiméwa. Para Saracen ngrusak maneh ing taun 884, nanging sawisé kuwi dibangun maneh; ing taun 1340, biara iki rusak maneh amarga gempa bumi lan dipugar déning Paus Yulius II, sing maringi marang Kongregasi St. Justina. Ing biara iki ana perpustakaan ageng lan sawetara lukisan apik. Relik Santo Benediktus lan adhine Scholastica uga disimpen ing kene. Santo Benediktus nulis paugeran kanggo biara iki, sing sabanjure diadopsi dening akèh biara ing Kulon. Nalika nyusun paugeran urip biara, dhèwèké nuntun déning paugeran biara Wétan sing ditemtokaké déning Cassian saka Roma (sing dina rayemé dirayakaké tanggal 29 Februari), nanging dhèwèké ngendhokaké ketegasané, kanthi nimbang pangembangan monastisisme sing winates ing Kulon. Sanadyan mangkono, Prentahé Benediktus nemtokake nyerahake bandha, patuh tanpa syarat, lan pagaweyan terus-terusan. Para biksu sepuh uga diwajibake mulang bocah-bocah lan nyalin naskah. Ketentuan pungkasan iki kabuktèn migunani banget ing jaman candhaké, amarga mbantu ngreksa akèh monumèn kuna saka karusakan nalika jaman kabodhoan. Lan ing taun-taun sabanjure, para Benediktin (jeneng sing diwenehake marang kabeh biksu sing ngetutake Aturané Santo Benediktus, utawa, miturut istilah Romawi, Benediktus) nindakake akèh bab kanggo nguntungake Gréja liwat pakaryané ing naskah-naskah wiwitan Kristen.

'Kita ora mangan ing endi wae, Bapak!' wangsulane. Sang wali banjur ngendika marang wong-wong mau:

'Ngapa kowe goroh? Apa kowe ora mangan ing omahé wong wadon taqwa si anu? Apa kowe ora mangan iki utawa iku? Lan apa kowe ora ngombe pirang-pirang cangkir?'

Krungu kuwi, para sedulur padha kebak rasa wedi amarga bapaké sing waskitha wis ngerti kabèh sing wis kelakon; padha nyuwun pangapunten kanthi nyembah ing sikilé lan nyritakaké kabèh kabeneran. Santo Benediktus uga mbukak kaluputan sedulur liyané sing wis mangan sacara rahasia nalika ing perjalanan. Kanthi mripat kang bisa ndeleng gaib, piyambakipun mirsani akèh prakara liya ingkang dipun tindakké sacara rahasia, saéngga kabèh tiyang ajrih nindakaké utawa ngendika punapa-punapa ingkang ora pantes ing endi-endi: kabèh mangertos yèn bapakipun tansah rawuh ing roh ingkang ngubengi, yèn piyambakipun mireng lan mirsani kabèh tembung lan pakaryanipun, lan yèn piyambakipun mbukak kawadulanipun tiyang ingkang dosa.

Totella, Raja bangsa Goth, sing nalika semana mrentah ing wewengkon Campania, sawisé krungu bab pandelengan adohé Sang Benediktus sing kinurmatan, mutusaké sowan marang dhèwèké. Nanging dhèwèké ora langsung teka dhéwé; tinimbang kuwi, dhèwèké ngutus salah siji pejabaté, sing jenengé Riga, kanthi nyamar dadi dhèwèké dhéwé. Kanthi iki dhèwèké kepéngin nyoba pangrasa Sang Sing Mulya: apa dhèwèké bakal ngenali yèn sing teka dudu raja dhéwé? Lan durung sempat Riga, kaya-kaya dhèwèké pancèn raja, dikelilingi bangsawan lan prajurit, nyedhak marang Santo Benediktus, Sang Sing Mulya, nalika ndelok saka adoh, langsung nyapa dhèwèké:

'Ngeculna, anakku, sandhangan kraton iki sing kowe sandhangan: amarga iku dudu duwekmu, nanging kagungané sing ngutus kowe marang aku.'

Riga, kang ketakutan amarga celaan iki, nyemba ing ngarepé sang wali lan langsung mbalèk. Sawisé kuwi, Raja Totella dhéwé teka, kanthi andhap asor nyemba ing ngarepé manungsa Allah; Sang Benedict kang Kinurmatan miwiti ngélarang lan nyalahké dhèwèké amarga kekejeman lan tumindak ala, lan ngandika tembung-tembung ramalan marang dhèwèké. Sang Kinurmatan kandha marang raja:

'Kanthi idiné Gusti, kowé bakal njupuk Roma lan nyebrang segara, nanging ing taun kaping sepuluh saka pamaréntahanmu kowé bakal seda.'

Lan ramalan saka bapa sing kinurmatan iki kawujud ing wektu sing pas. Saliyane karunia ramalan, Santo Benediktus uga duwé kuwasa ngusir setan sing diparingi Gusti Allah. Ana sawijining rohaniwan saka Gréja Aquileia,[2391] , sing disiksa déning setan, banjur miturut pitutur uskupé, Constantius, lelungan menyang panggonan-panggonan suci lan ngunjungi relik para martir; nanging para martir suci ora maringi panyembuhan, amarga nganggep yèn dhèwèké ora pantes. Banjur dhèwèké digawa marang wongé Gusti, Benediktus, lan lumantar pandongané langsung mari; sawisé ngusir setan saka clerik kuwi, sang wali maringi dhèwèké dhawuh iki:

'Aja mangan daging, lan aja wani mlebu ing jabatan imam: amarga ing dina kowe mutusaké nampa jabatan imam, kowe bakal kaping pindho nandhang sangsara tanpa welas saka setan.'

Imam sing wis mari kuwi, sawisé bali menyang omahé, netepi loro dhawuh bapak suci mau suwéné suwe: dhèwèké ora mangan daging lan ora wani diangkat dadi imam. Nanging pirang-pirang taun sawisé, pandhita iki, nalika weruh yèn akèh wong enom luwih dhisik tinimbang dhèwèké sing njupuk panggonan para presbiter sing wis seda, nganggep kuwi isin kanggo dhèwèké lan banjur miwiti ngupaya dadi imam. Lan nalika dhèwèké diangkat dadi imam, ing dina iku uga, kanthi idiné Gusti Allah, sawijining setan galak nyerang dhèwèké lan kanthi kejem nyiksa sang cleric nganti mati. Mangkono katrangan sabda ramalané Bapa Benedict sing kinurmatan.

Ana sawijining bangsawan jenenge Theoprov, warga kutha Cassino sing diurmati dening kabeh wong, sing malih saka nyembah berhala marang iman sing sejati lumantar piwulang sing diilhami dening Gusti saka Santo Benediktus, lan amarga uripe sing luhur, dheweke nampa sih lan katresnan gedhe saka bapak rohani lan gurune. Ing sawijining dina, Theoprov mlebu ing selé Bapa Benediktus sing kinurmatan lan nemokake bapak rohanié lagi nangis kenceng lan nglegak-legak. Nalika ngadeg suwe lan nyekseni luhé sing ora bisa dibendung, dhèwèké gumun, amarga durung tau weruh Bapa sing Mulya nangis kajaba nalika ndedonga (lan ing wektu kaya ngono Bapa sing Mulya mesthi nangis); nanging ing wektu kuwi, Benedict ora mung netesake luh, nanging uga kanthi sedhih banget ngetokake isakan lan raungan sing nyentak ati.

[2391] Aquino (saka jeneng Romawi Aquinum) iku kutha cilik ing provinsi Caserta, Italia, ing distrik Soro; ing distrik iki lair salah siji teolog skolastik paling misuwur, Thomas Aquinas.

Kagèt, Theoprov takon alesané dhèwèké nangis, lan sang wali, meh ora bisa nahan luh lan isaké, kandha:

'Apa kowe weruh biara iki, sing wis tak bangun kanthi pitulunganing Gusti, lan kabèh sing wis tak aturaké ing kéné kanggo sedulur-sedulurku? Kabèh iki, miturut paugerané Gusti Kang Maha Kuwasa, bakal diserahaké marang wong-wong kafir supaya dirusak. Lan aku mung nyuwun marang Gusti supaya Panjenengané kersa ngreksa nyawané sedulur-sedulurku sing manggon ing biara iki.'

Ramalan saka Sang Venerabel Benediktus iki kawujud sawisé panjenengané séda. Ing sawijining wengi, nalika kabèh komunitas padha turu, wong Lombard[2392] dumadakan nyerang biara. Nanging ora ana siji waé anggota komunitas sing dadi tawanan: dilindhungi déning pandonga bapaké sing mulya, kabèh biksu bisa lolos tanpa cilaka. Para Lombard, nanging, ngrampok biara lan ngrusaké; nalika Santo Benediktus isih urip, biara iki, sing dilindhungi Gusti, wis ngrasakaké kamakmuran sakabehé. Ana wong saleh ngirim loro kendi anggur marang Bapa Benediktus ingkang Kinurmatan. Peladen sing dikirim nyimpen siji kendi kanggo awake dhewe lan ndhelikake ing dalan, dene siji maneh digawa marang Bapa ingkang Kinurmatan. Nanging wong sing wicaksana, nalika ngetokake peladen mau, kandha marang dheweke:

'Ati-ati, anakku, aja ngombe saka bejana sing kowe ndhelikake ing dalan, nanging tuangna, lan kowe bakal weruh apa isine.'

Isin karo celetukan sang wali, abdi iku nyuwun marang Rama Suci banjur mangkat. Sawisé tekan ing panggonan kendi sing didhelikake, dhèwèké mutusaké nguji apa sang wali wis ngomong bener, banjur miringaké kendi kanggo ngocokaké angguré; lan ujug-ujug, bareng karo anggur, ula-ula uga metu saka kono. Kagèt banget, abdi iku tobat marang dosa sing wis ditindakake.

Ora adoh saka biara Sang Mulya ana sawijining desa; para warga desa mau biyèn padha nyembah berhala, nanging sawisé rawuhé Santo Benediktus ing tanah kuwi, kabèh padha mlebu agama Kristen liwat upayane. Ing désa iki diadegaké biara para biarawati. Biasané Sang Venerable Benedict ngutus para sedulur sing trampil lan wis pengalaman menyang kana kanggo mulang para biarawati bab Sabda Gusti. Ing sawijining wektu, salah siji sedulur lanang dikirim menyang para biarawati kanggo tujuan iki. Sawisé ngrampungaké tugase, nalika dhèwèké bali menyang biarané, sawatara biarawati ing dalan nyuwun supaya dhèwèké nggawa sawetara andhuk. Sang biksu njupuk andhuk mau lan nyelipaké ing dhadhané. Nalika bali, dhèwèké menyang ing ngarsané Sang Benediktus sing kinurmatan; sang wali ndelok dhèwèké kanthi teges banjur kandha kanthi nesu:

'Sedulur, kenapa kaluputan mlebu ing atimu?'

Nanging biksu kuwi wedi banget, lan amarga wediné, lali marang andhuk sing didhelikaké ing dhadhané; dhèwèké ora mangertèni apa sing diomongaké Rama Suci.

Nanging sang wali ngendika malih:

'Apa aku ora ana bareng kowe nalika kowe njupuk andhuk saka para biarawati lan nyumputake ing dhadhamu?'

Krungu kuwi, biksu mau tiba ing sikilé sang wali lan wiwit nyuwun pangapura amarga kaluputane.

Sawijining dina, nalika Bapa Romo lagi mangan bengi kaya biasane, lan wis bengi banget, ana biksu enom ngadeg ing ngarep meja, nyekel lilin kanggo madhangi dalane; biksu iki putrané pangeran sugih – mula, kanthi bangga ing atiné, dhèwèké wiwit mikir ing batiné:

'Lan sapa iki sing saiki tak adhepi, nyekel lilin lan ngladeni kaya budhak? Lan kenapa aku kudu kerja kanggo wong tuwa sing ora kondhang iki?'

Nalika sang biksu enom mikir kaya ngono ing atiné, pikiran sombongé kuwi ora luput saka paningalé bapak sing waskita; dhèwèké langsung nyarèni kanthi cara bapak, nalika alus ngendika:

"Anakku, gawe pratandha salib ing atimu; kenapa pikiran angkuh kaya ngono bisa ngakar ing jeroning atimu? Ati-ati marang awakmu dhéwé."

[2392] Wong Lombard iku wong prang sing kalebu suku Jermanik. Wiwitane, wong Lombard manggon ing sacedhake Kali Elbe, banjur padha migrasi menyang Kali Donau, ing kana padha nglumpuk lan mbentuk nagara wiwit awal abad kaping 6. Ing taun 568, ing sangisoré pimpinan Raja Albonis, padha nyabrang menyang Italia lan manggon ing kana. Penaklukan Italia déning wong Lombard sing galak (karo wong Saxon, Suebi, lan liya-liyané sing ora kalah galak) disertai rampog-rampogan sing nyebar, pembinasaan penduduk, pambusakan kutha-kutha, lan panyitaan paksa tanah. Ing taun 774, Charlemagne mungkasi Karajan Lombard. Wiwitane, wong Lombard iku penganut Arian; ing abad kaping pitu, padha diwasaaké dadi penganut Gréja Katulik.

Banjur Panjenengané ngutus novis liyané lan mréntahké supaya njupuk lilin saka tangan sang biksu. Biksu sing wis dosa kuwi ninggalake selé kanthi luh ing mripaté. Lan nalika para sedulur wiwit takon marang biksu kuwi kenapa Rama Suci ngusir dhèwèké, dhèwèké ngakoni pikiran sombongé marang wong-wong mau. Lan kabèh padha gumun marang kawicaksanané Santo Benediktus, sing malah pikiran jero ing ati ora ana sing ndhelik.

Nalika semana, ing wewengkon Campania[2393] ana pacekitan, lan ing biara Rama Mulya mung ana limang roti sing isih ana, nganti ora cukup kanggo siji dhahar kanggo akèh sedulur ing kana. Nalika kabèh sedulur ing biara padha sedhih lan mikir saka ngendi bisa entuk roti kanggo nyukupi dhiri sajrone pacekitan, sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Napa kowe, sing imanmu sithik, padha susah amarga kurang roti? Apa kowe ora nyandhak pangarep-arep marang Gusti, sing ora ninggalake sapa wae sing setya ngabdi marang Panjenengané? Lan apa kowe ora kelingan tembungé Juruslamet kita ing Injil: *'Golèkna dhisik Karajaning Gusti Allah, lan kabèh mau bakal ditambahaké marang kowé; awit Rama kang ana ing swarga wis mangertèni apa kang kowé butuhaké sadurungé kowé nyuwun marang Panjenengané'* (Matéus 6:8, 33). Mula aja padha nyerah. Saiki kowé lagi kekurangan, nanging sesuk kowé bakal nduwé kabèh kang kowé butuhaké kanthi akèh.

Lan mangkono esuké, kanthi pangayomaning Gusti, ana rong atus ukuran glepung kapanggih ana ing karung-karung ing gapura biara, lan ora ana siji waé sing bisa ngomong saka ngendi asalé utawa sapa sing nggawa glepung sak akèh kuwi. Banjur kabèh padha nyimpulaké yèn kuwi Gusti piyambak sing, lumantar pandonga bapaké sing kinurmatan, wis ngirim glepung mau kanthi cara sing ora katon.

Ana sawijining wong sing wedi marang Gusti nyuwun berkah marang Rama Sang Suci kanggo mbangun biara ing désa wong iku; désa iki dumunung ora adoh saka kutha Terakini[2394] . Romo Agung ngutus sawatara muridipun, ingkang sampurna trampil ing babagan pambangunan, menyang dhusun punika, lan maringi dhawuh supados ngresiki papan lan nyiapake sedaya ingkang dipunbetahaken kanggé pambangunan biara.

'Bab aku,' pangandikane sang wali marang para murid, 'aku bakal teka marang kowe ing dina iki lan liyane,' (lan dhèwèké nyebut dina iku), 'lan aku bakal nuduhaké persis ing endi saben bangunan kudu dibangun.'

Para tukang bangunan mangkat lan sawisé ngrampungaké kabèh persiapan padha ngentèni rawuhé bapaké sing mulya. Nalika dina sing wis ditemtokake teka, esuk banget nalika para tukang isih turu, Santo Benediktus muncul ing ngimpi lan nuduhake panggonan sing pas kanggo mbangun gréja, ruang dhahar, rumah sakit, sel-sel, lan kabèh bangunan monastik liyane. Sawisé tangi, padha nyritakaké impéné marang siji lan sijiné lan, kaget amarga kabèh padha weruh bab sing padha nalika turu, banjur padha ngentèni Sang Rama Benediktus. Nanging sang wali ora teka ing dina kuwi, uga ing dina sabanjuré, lan para tukang bangunan, kanthi sedhih rawuh ing ngarsané, kandha:

'Romo Agung! Kita padha ngenteni panjenengan rawuh, kaya sing wis panjenengan janjekake, kanggo nuduhake panggonan bangunan biara; mula kenapa panjenengan ora rawuh?'

Benediktus mangsuli:

'Apa sing kokomong, sedulur? Apa aku ora teka marang kowe?'

Nanging para tukang mbangun mbantah lan kandha:

'Ora, Bapa, panjenengan ora teka.' Banjur Bapa Ingkang Kinurmatan ngendika:

'Apa kowe padha lali yèn aku wis teka marang kowe nalika kowe isih turu, lan wis nunjuk nganggo tanganku kabèh panggonan sing kudu kowe bangun saben gedhong? Mula, mangkat lan bangunana gedhong-gedhong mau ing panggonan sing wis tak paringi dhawuh ing ngimpi.'

Lan wong-wong mau, sawisé sujud marang sang wali, padha lunga lan nindakake kabèh sing wis diparingi dhawuh.

Ing nagara sing padha manggon loro wanita enom keturunan bangsawan. Dheweke wis janji njaga kesucian lan nglampahi puasa; nanging sanadyan uripe suci, omongane ora terkendali lan kerep ngkritik, nggosip, lan nyalahake wong liya. Nalika ngerti bab iki, Sang Venerable Benedict ngutus pesen marang dheweke:

'Jaga lisanmu, utawa aku bakal nglarang kowe nampa Komuni Suci.'

[2393] Campania iku sawijining provinsi ing sisih kidul Italia sing dumunung ngubengi Teluk Napoli, kanthi Napoli minangka kutha krajané.

[2394] Kutha Terracina dumunung ing Distrik Eklesiastikal, ora adoh saka segara.

Nanging padha ora ninggalake kabodhoané lan malah ora mangsuli piwulang bapaké Pendeta; sawisé sawetara dina, loro cah wadon iku seda ing kasucian dara lan dikubur bebarengan ing gréja. Saiki, nalika Liturgi Ilahi dirayakake lan diakon, nalika nyapa para katekumen—sing ora diparingi idin nampa Komuni Suci—mréntah supaya padha metu saka gréja, sawatara wong nyekseni loro cah wadon mau metu saka peti mayit lan ninggalake gréja[2395] , amarga ora bisa tetep ana ing kana sajrone Liturgi Suci; lan iki kelakon ing saben Liturgi Ilahi. Nalika Santo Benediktus krungu bab iki, piyambakipun ngrasakaké welas asih marang para dara mau; njupuk prosfora, piyambakipun mrentahaké supaya digawa menyang gréja lan dipersembahaké minangka kurban suci kanggo nyawaning para dara mau. Lan sawisé kurban suci iki diwènèhaké, ora ana siji waé sing ndeleng manèh wong-wong mau metu saka gréja, lan kabèh padha pracaya yèn lumantar Sakramèn suci iki lan pandonga Sang Mulya, para dara mau wis nampa pangapura saka Gusti.

Ana sawijining biksu enom ing Biara Santo Benediktus sing misuwur amarga katresnané sing kakehan marang wong tuwané lan asring, tanpa restu saka Rama Sang Pundit, sowan menyang omahé. Sawijining dina dhèwèké ninggalake biara, kaya biasané, kanthi rahasia, lan ora suwé sawisé mlebu omahé wong tuwané, dhèwèké tiba mati. Sawisé krungu kabar iki, para biksu njupuk awaké lan ngubur kanthi pantes. Nanging esuké padha nemokaké awaké dibuwang metu saka peti mati; mula padha ngubur manèh, nanging esuk sabanjuré uga padha nemokaké awaké dibuwang metu saka kuburan. Sawisé kuwi, wong tuwané biksu sing wis seda kuwi nyungkur nangis ing sikilé Sang Venerable Benedict lan nyuwun marang dhèwèké, kanthi sih rahmaté Gusti sing manggon ing sajroning dhèwèké, supaya welas marang anaké sing wis seda amarga dosa kaya ngono, lan dhawuh marang bumi supaya nahan awaké. Romo sing kinurmatan, nalika mirsani atiné wong loro mau sing kebak sedhih, njupuk sak cilik Misteri Paling Suci lan mréntahaké supaya disimpen kanthi ngajèni ing dhadhané almarhum sadurungé dikubur. Sawisé kuwi, jasad mau tetep ana ing peti lan ora metu manèh saka lemah.

Romo sing mulya iku welas asih banget marang wong mlarat lan loman marang kabeh wong. Kabeh sing diparingake Gusti marang biarané, dhèwèké maringi marang wong mlarat lan wong sing butuh, déné dhèwèké lan seduluré urip ing kamlaratan. Ana sawijining priya sing pancen wis mlarat, lagi dikejar dening juragan utange sing wis dipinjami dhuwit rolas zlatics[2396] . Banjur priya mau teka marang Santo Benediktus lan kanthi nangis nyuwun rong puluh zlatics kanggo mbayar utange, amarga juragan utange nuntut dhuwit mau kanthi ancaman. Romo sing ora nduwé sen pisan wektu kuwi[2397] , kandha marang wong iku:

'Nyuwun pangapunten, sedulur: aku saiki ora duwe apa sing panjenengan jaluk, nanging bali maneh sajrone rong dina.'

Santa Benediktus nglampahi rong dina kuwi kanthi pandonga kaya biyasane, nyuwun marang Gusti supaya mberkahi wong sing nduwé utang kuwi saka utangé. Ing dina katelu, wong mlarat kuwi bali lan, sujud ing ngarepé sang wali, nyuwun jumlah dhuwit sing wis dijanjèkaké. Ing wektu kuwi ana wadhah ing biara kang kebak sari anggur; lan dumadakan, sawisé pandonga sang wali, telulas koin emas muncul ing ndhuwur sari anggur mau[2398] . Sawisé njupuk koin-koin mau, bapak welas asih mau maringi kabèh marang wong kang butuh, kandha:

'Mlaku, anakku, lan wenehana rolas koin emas mau marang juragan utang, lan simpen siji kanggo kabutuhanmu.'

Sawijining dina, wongé Gusti Allah bebarengan karo para sedulur menyang désa kanggo nyambut gawe ing kebon; ing dalan padha ketemu karo sawijining petani sing nggendhong anak lanangé sing wis seda ing pangkuané; kanthi nangis kenceng, dhèwèké teka menyang biara lan wiwit nggoleki Bapa Benediktus sing kinurmatan; dhèwèké dikandhani yèn sang wali lagi nyambut gawe ing désa karo para sedulur lan bakal telat bali. Mula wong iku ninggalake anaké sing wis seda ing gapura biara lan piyambaké lunga menyang Rama Suci, ketemu nalika panjenengané lagi bali menyang biara. Nalika kuwi, dhèwèké njerit marang panjenengané:

'Wenehana anakku, Rama, wenehana anakku!' Wongé Gusti sing kaget, kandha marang dhèwèké:

'Apa aku sing njupuk anakmu?'

Bapak sing kebak sedhih kandha:

[2395] Iki kelakon ing wiwitan pérangan kapindho liturgi – 'Liturgi Para Percaya'. Ing wektu iki, diakon ngumumaké: 'Sapa waé sing dadi katekumen, mundur… sapa waé sing percaya, lsp.' Katekumen yaiku wong-wong sing nyiapaké nampa Baptisan Suci.

[2396] Zlatitsa – emas, sawijining chervonets.

[2397] Peniaz – koin cilik.

[2398] Sochivo – semur sing digawe saka kacang polong, kacang-kacangan lan sayuran.

'Putraku wis seda, nanging panjenengan tindakna lan uripna saka pati.' Krungu kuwi, bapak sing mulya banget sedhih banget lan ngendika marang para sedulur:

'Ayo padha cepet, sedulur, ayo padha cepet, amarga dudu tugas kita kanggo nguripake wong mati, nanging tugasé para rasul suci.'

Nanging wong iku, amarga kakehan sedhih sing ora bisa diungkapake, ngucapake sumpah marang sang wali yèn dhèwèké ora bakal lunga nganti sang wali bisa mbangkitaké anaké saka pati. Banjur sang bapak mulya, bebarengan karo sedulur-seduluré, nyedhak marang mayité bocah sing wis seda, sujud lan nguwuh marang Gusti Allah kanthi pandonga:

'Gusti! Aja pandeng dhuhun kawkaw, nanging pandeng imané wong iki sing ndedonga marang Panjenengan kanggo tangi saka pati anaké, lan balèkna nyawa ing badan iki.'

Bareng sang wali rampung ndedonga, badan almarhum wiwit nuduhake pratandha urip, krasa nganggo tangane lan nggerakake badan sakabehe. Sang wali banjur nyekel bocah iku saka tangan, ngadegake maneh, urip lan waras, banjur diserahake marang bapake. Lan kabeh padha ngluhurake Gusti Allah, nyekseni mujijat sing nggumunake kuwi. Ingkang Kinurmatan Benediktus uga nindakake akèh mujijat liya, kaya sing diterangake kanthi rinci déning Santo Gregorius Dialogus, Paus ing Roma, ing buku kapindho saka tulisané[2399] ; nanging kanggo pangajaran kita, cathetan cekak iki sing dijupuk saka buku sing padha wis cukup. Saiki ayo kita pindhah menyang cathetan sabanjuré saka urip Ingkang Kinurmatan Benediktus.

Ingkang Kinurmatan Benediktus kagungan sedulur wadon ingkang naminipun Scholastica. Wiwit cilik dipun paringaké dhumateng Gusti déning para wong tuwané, piyambakipun nglampahi gesang murni lan tapa brata, saéngga nyenengaké Gusti. Piyambakipun biyasa sowan dhumateng adhine, tiyang Gusti punika, sapisan saben taun. Benediktus ora nampani dhèwèké ing biara kuwi, nanging ing sawijining bangunan sing ora adoh saka kana; nalika metu nyambut dhèwèké, Sang Kinurmatan ngrembug bab-bab sing maringi piwulang bebarengan karo dhèwèké ing kono. Ing taun pungkasan uripé Santa Scholastica, nalika dhèwèké teka, kaya biasané, sowan marang seduluré sing suci, Benediktus teka bareng sawatara muridé lan nglampahi sedina muput karo dhèwèké ing paguneman suci lan piwulang sing diilhami déning Gusti. Ing wayah bengi, nalika pepeteng wis sumebar, dhaharan wis disiapake, nanging sanajan padha mangan, padha ora mandheg ngobrol sing diilhami déning Gusti, mula padha ngentekake akèh wektu ing bengi. Gadis suci kuwi kandha marang Romo:

'Aku nyuwun marang kowe, sedulurku, aja ninggalake aku sakwengi iki, supaya kita bisa rembugan nganti esuk bab kabungahan swarga lan gesang langgeng.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Apa sing kok omong? Apa aku kudu tetep ing njaba selku sakwengi iki?'

Ing wektu kuwi, udarane resik lan jernih banget nganti ora ana tapak méga udan sing katon. Sang wali, weruh yèn adhine ora nggatekake panjaluké, banjur nyawisake tangané lan nyandhak sirahé ing dhuwuré; ing sajroning atiné, kanthi luh, dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa. Lan sawisé piyambakipun ngangkat sirahé saka pandonga, muni swara guntur kang banter lan medeni, disusul kilat bledug lan udan deres banget nganti Sang Santo Benediktus lan para seduluré sing rawuh bareng piyambakipun ora bisa mulih mlaku, malah ora bisa mbukak lawang sanadyan sethithik. (Kuwat banget pandonga sang putri suci ing ngarsané Gusti.) Ndeleng yèn Scholastica, lumantar pandongane, wis ngundang udan deres sing dumadakan ing bumi, Sang Reverend kandha marang dhèwèké:

'Apa sing wis kowe lakoni marang aku, adik?'

'Aku wis nyuwun marang kowe, adhik, supaya kowe tetep kene,' wangsulane, 'nanging kowe ora gelem ngrungokake aku, mula aku ndedonga marang Gustiku, lan Panjenengané langsung nresnani panyuwunanku; saiki, yèn kowe kersa, kowe bisa lunga saka aku lan mulih menyang biara.'

Mula, Santo Benediktus, sanadyan piyambakipun boten kersa, tetep ngancani piyambakipun sedalu tanpa tilem, rembugan kaliyan adhine babagan gesang langgeng. Esuké, sawisé padha pamitan, padha pisah dalan. Telung dina sawisé kuwi, nalika Sang Reverendi lagi ndedonga, dhèwèké ngangkat pandelengané menyang langit lan weruh nyawa adhiné sing suci munggah menyang swarga kanthi padhangé sumunar lan ditampa kanthi kamulyan ing panggenan swarga. Sawisé ngerti saka panglihatan seda adhine, Benediktus kebak kabungahan

[2399] Iki nyebutake, mesthi wae, karya St. Gregorius Dialogus *Conversations on the Life and Miracles of the Italian Fathers*.

ageng, bungah amarga roh adhine diparingi kamulyan kaya ngono; lan sawisé matur nuwun marang Gusti , dhèwèké ngandhani para sedulur bab seda adhine. Dheweke mrentahake supaya jasadé dipindhah kanthi ngajeni menyang biarané, kaya bandha sing ora ternilai, lan diselehake ing peti mati sing wis disiapake kanggo dhéwé.

Ora suwe, Diaken Servand teka sowan marang ingkang kinurmatan; sawijining priya kang kapenuhan sih rahmating swarga, piyambakipun dados abbot ing sawijining biara ing Campania, ingkang dipundegaké déning bangsawan Liberius; padha nglampahi wektu ing pacelathon kang nylametake nyawa babagan panganan paling manis ing Karajan Swarga; sanadyan durung bisa ngrasakake kanthi sampurna ing donya, padha wis ngrasakake sawetawis amarga atine padha ngadhep marang Gusti; nalika wayahe mangan panganan jasmani, padha mangan kanthi ambegan dawa, kelingan marang panganan kang langgeng. Ing wayah bengi nalika padha istirahat, bapak sing mulya mangkat menyang selé, déné tamuné, diakon suci Servand, dituduhaké menyang sel ing jejere selé bapak sing mulya. Santa Benediktus, sawisé ngaso sakedhik ing sonten, tangi watara tengah wengi kanggo ndedonga lan, nalika ndedonga ing sacedhak jendhela, dumadakan ndeleng cahya gedhé sumunar saka swarga, nganti wengi dadi luwih padhang tinimbang awan; nanging sing paling nggumunake yaiku katon marang Santo Benediktus – kaya sing diceritakake dheweke dhéwé mengko – yen dheweke bisa ndeleng kabèh jagad raya, kaya-kaya kabèh keno sinar srengéngé siji. Ndelok kanthi teliti cahya iki, Romo Mulya weruh nyawa Sang Herman, Uskup Capua, digawa munggah menyang swarga ing sajroning bunder geni. Banjur Romo Mulya Benediktus, kepengin supaya tamune, Servand, nyekseni panglihatan kang nggumunake iki, nelpon jenenge pindho utawa telu kaping kanthi swara banter. Servand, kaget sang wali nelukake ing wektu kang ora lumrah, dadi wedi lan kesusu mlebu selé Benedict, ing kana dhèwèké weruh cahya swarga iki—sanajan ora kabèh, mung pérangan cilik; lan bapa suci mau dhéwé sing nyritakaké sisane. Kanggo iku, Santo Benediktus langsung ngutus layang marang kutha Cassin, marang murid kesayangané, warga Theoprovus, kanthi panyuwunan supaya ngirim[2400] menyang Capua sakcepete lan takon kabar babagan Santo Herman Uskup. Lan kabar teka saka kana yen piyambakipun sampun séda. Nalika Benediktus mangertos wektu persis seda Santo Herman, kabukten menawa piyambakipun séda pas jam nalika Benediktus nyekseni nyawane digawa munggah menyang swarga déning para malaékat ing sajroning bunder geni.

Ora suwe sawisé kuwi, teka wayahe Sang Benediktus sing kinurmatan pamit saka badané lan lunga marang Gusti. Sawise ngerti enem dina sadurungé jam sedaé dhéwé, dhèwèké mréntah supaya peti mati sing wis disiapaké kanggo dhèwèké dibukak lan, amarga lara, dhèwèké ngglethak ing ambené. Nanging sanadyan mangkono dhèwèké ora mandheg maringi piwulang marang para sedulur lan malah nulis paugeran kanggo tatanan biara kanggo wong-wong mau. Ing dina patié, piyambakipun paring dhawuh supaya digawa menyang Gréja Santo Yohanes Pembaptis, ingkang, kados sing kasebut ing ndhuwur, sampun dipundegaké ing panggonan candhi Apollo ingkang rusak. Sawisé nampa Misteri Ilahi ing kono, Santo Benediktus ngangkat tangane marang Gusti Allah lan, kanthi pandonga ing lambe, misah saka badané lan munggah marang Gusti ing papan swarga sing paling padhang, sing wis diparingi marang dhèwèké kanggo dideleng nalika isih ana ing bumi.

Ing wektu sing persis nalika Santo Benediktus dibebasake saka ikatan donyane, ana loro biksu—siji ana ing dalan, sing dikirim kanggo sawijining tugas, lan sijine ana ing biara nalika lagi ndedonga ing sel—padha diparingi panglihatan sing padha: padha weruh dalan sing mimpin saka bumi menyang swarga; dalane kebak kain sing paling larang, lan ing saben sisih ana akèh lilin sing sumunar. Ing ndhuwur dalan mau padha weruh sawijining sosok padhang sing kaendahane ora bisa diungkapake nganggo tembung, lan padha krungu swarane Gusti sing ngandika yèn dalan iki wis disiapake kanggo Benediktus, sing dikasihi Gusti, lan ing jam kuwi dhèwèké bakal munggah menyang swarga liwat dalan mau. Kaloro sedulur mau nampa panglihatan iki nalika padha adoh banget, sanadyan ing wektu kuwi padha weruh awake dhewe padha ngadeg bebarengan. Sawisé tekan ing panguburan bapaké sing suci, padha nyritakaké iki marang kabèh komunitas sing padha kumpul. Banjur para biksu saka kabèh biaraé Sang Venerable Benedict padha kumpul ing kono, lan kanthi luh ing mripat padha nganakake panguburané sing kinurmatan.

[2400] Capua (Sarua) – sawijining kutha lan benteng ing Italia kidul ing pinggir kiwa Kali Volturno. Ing jaman kuna, kutha iki dadi kutha utama ing Campania.

Awak suci Sang Benediktus sing kinurmatan dipundumun ing Gréja Santo Yohanes Pembaptis, sing wis diadegaké déning piyambakipun, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal, sing kapuji langgeng déning kabèh makhluk. Amin[2401] .

Kontakion, Nada 6:

Panjenengan dipun sugihaken dening sih rahmaté Gusti Allah; lumantar pakaryan panjenengan, panjenengan paring weruh panggilan panjenengan; lan panjenengan muncul, Benediktus, abdi Kristus Gusti kita, kapenuhan dening karunia Roh Suci lumantar pandonga lan nglakoni puasa; lan panjenengan dados penyembuh tiyang lara, panyingkir mungsuh, lan panyuwun gancang tumrap nyawa kita.

Peringatan Santo Euschymon Pengakuan Iman

Dirilisaké tanggal 14 Maret

Bapa kita sing suci Euschymon, Uskup Lampsacus[2402] , sawijining guru Kristen lan pangakune Kristus, nglakoni urip sing luhur wiwit isih enom, dadi kanca Gusti Allah lan, minangka manungsa sing sampurna, ndadekake awake dhewe dadi candhi Roh Suci. Sawisé nglakoni sumpah monastik lan nyawisake dhiri kanthi sakabehe atiné marang iman Ortodoks, dhèwèké nampa jabatan dhuwur dadi uskup lan kapenuhan rahmaté Gusti Allah. Dhèwèké kapenuhan semangat ilahi lan ngalahaké bidahé para ikonoklas. Ing nglakoni kuwi, dhèwèké uga nindakake mujijat ageng. Contone, lumantar pandonga dhèwèké nguripaké manèh bayi sing wis seda sing digawa marang dhèwèké déning ibuné sing nangis. Saliyane, dhèwèké marakaké kéwan galak padha wedi, ngusir mau mung nganggo siji tembung saben arep nglarani kumpulan wedhus. Kaisar Theophilus, sing ndhukung ikonoklas, sepisanan mrentahake supaya dhèwèké dipenjara amarga dianggep ngajeni ikon suci, pangkotbah lan pembela iman Kristen, banjur ngukum dhèwèké pangasingan, ing ngendi dhèwèké seda ing taun[2403] .

28 Maret

15 Maret (Gaya Lawas)

Perayaan para Martir Suci Agapius, Puplius, Timolaus, Romilus, Alexander, Alexander, Dionysius lan Dionysius

Perayaan tanggal 15 Maret

Para martir suci urip nalika pamaréntahan Diocletian[2404] . Agapius asalé saka Gaza[2405] , Timolaus saka Pontus Euxinus[2406] , loro Dionysius saka Tripoli ing Fenisia, Publius lan loro Alexander saka Mesir, déné Romilus iku subdiakon ing gréja Diaspora[2407] . Kabeh padha nandhang sangsara ing Kaisarea Palestina ing tangan gubernur Urvan ing taun kapindho saka panganiayaan wong Kristen sing wektu kuwi diwiwiti[2408] .

[2401] Benediktus sing Kinurmatan seda ing taun 543.
[2402] Kutha Lampsacus dumunung ing Phrygia, sawijining provinsi ing sisih lor-kulon Asia Minor, ing pesisir Hellespont, sing saiki dikenal minangka Dardanelles.
[2403] Santa Euschymon seda ing abad kaping sanga.
[2404] Diocletian, kaisar Romawi, mrentah wiwit taun 284 nganti 305 lan nguwasani separo wétan Kakaisaran Romawi. Separo kulon dikuwasani kancané, Maximian.
[2405] Gaza iku kutha pesisir utama ing Asia Minor, sing biyen kagungané wong Filistin.
[2406] Pontus Euxinus, yaiku Segara Ireng. 'Pontus Euxinus' sacara harfiah tegesé 'segara sing ramah'. Asma iki diwènèhaké marang Segara Ireng déning para pemukim Romawi sing wis netep ing sacedhaké.
[2407] Diospol dumunung ing Palestina, ing sisih lor-kulon Yerusalem.
[2408] Yaiku ing taun 303.

Ing wektu kuwi, ana prentah sing diwenehake marang kabèh provinsi lan kutha – meksa wong Kristen supaya nyembah berhala lan nglakoni kurban marang berhala mau. Ing acara pesta pagan sing lagi dianakake wektu kuwi, ana tontonan sing disiapake ing Kaisarea kanggo wong-wong sing padha kumpul saka maneka arah; khususé, wong Kristen sing dadi tawanan ing kana disiapake kanggo disiksa. Kabèh wong Yunani sing ana ing kono padha kumpul kanggo nyekseni tontonan iki.

Kaping pisan, sawisé akèh sangsara, wali martir Timotius (sing diperingati tanggal 19 Agustus) dibakar ing tiang; sawisé kuwi martir suci Agapius lan martir suci Theocla dibuwang marang kéwan galak (dudu Agapius sing diperingati dina iki, nanging Agapius liya sing jenengé padha, sing wis nandhang sangsara luwih dhisik bareng Santa Theocla lan diperingati bebarengan karo martir Timotius ing wulan Agustus).

Nalika tontonan getih iki lumaku, ana enem para mudha Kristen sing gagah: Publius, Timolaus, Romilus, loro Alexander lan Dionysius—sing élingané dirayakaké dina iki—kebak semangat marang Kristus nganti padha ngiket tangané dhéwé minangka pratandha yèn padha kepéngin nandhang sangsara kanggo Kristus lan, amarga katresnan marang Panjenengané, siap ngadhepi geni lan dipangan kéwan galak. Padha buru-buru menyang tengah arena, padha mandheg ing ngarep gubernur Urvan lan padha njerit kanthi swara banter:

'Kita iki wong Kristen!'

Gubernur, nalika weruh yèn padha isih enom lan ora péngin matèni, banjur alus ngajak supaya padha nyembah arca lan aja mbuwang awaké dhéwé nalika isih ing puncak mudané. Nalika ora kasil ngyakinaké, dhèwèké mréntah supaya padha dipenjara.

Sawetara dina sawisé, Santo Agapius ditambahaké dadi tahanan Kristus; dhèwèké wong sing jujur lan misuwur ing antarané wong Kristen, amarga dhèwèké wis tau ngakoni jenengé Yesus Kristus kanthi wani banget lan wis nandhang akèh lan manéka siksaan amarga kuwi. Ing wektu kuwi, Agapius ditangkep bebarengan karo abdi dalemé, Dionysius wong Mesir, lan dipenjara bareng karo enem wong suci sing kasebut mau, saéngga cacahé dadi wolu.

Sawetara wektu suwé para martir suci iki ditahan ing panjara; padha disiksa bola-bali kanthi manéka cara, nanging padha ora nyingkiri Kristus.

Pungkasané, wong-wong mau dihukum dipenggal sirah, lan ing dina sing padha kabèh padha nyerahaké sirahé sing kinurmatan kanggo Sirahé Gréja, Yesus Kristus, marang Panjenengané padha wis nyerahaké nyawané lan saka Panjenengané padha diparingi mahkota kamenangan ing Gréja sing kasengsem ing swarga.

Peringatan Sang Martir Suci Nicander

Dirilis tanggal 15 Maret

Santa Nikander urip ing Mesir nalika pamaréntahan Diocletianus. Pria saleh iki dadi dhokter minangka pakaryané. Dhèwèké tansah sowan marang para martir suci sing dipenjara ing jeruji, sing nandhang sangsara kanggo Kristus; dhèwèké nambani tatu-tatu mau, nyedhiyakake panganan sing dibutuhaké, lan ngubur jasad-jasad mau.

Ing sawijining wektu, dhèwèké weruh mayit-mayit para martir dibuwang ing sawah supaya dipangan kéwan galak, nanging dhèwèké ora wani nyedhak nalika awan, amarga wedi yèn dhèwèké dhéwé bakal ditangkep déning para panganiaya, awit dhèwèké wong ringkih lan wedi marang panyiksaan sing kejem nganti dhèwèké dikuatké déning sih rahmaté Gusti Allah.

Nalika bengi teka, dhèwèké lunga menyang mayit para martir suci lan ngusung siji-siji ing pundhaké, dikubur ing panggonan sepi, dibungkus nganggo kain kafan sing resik.

Ana sawijining wong pagan sing weruh dheweke nindakake kuwi banjur nglaporake marang gubernur.

Sawisé kuwi, Santo Nikander dicekel déning para penyiksa lan diwènèhi siksaan sing kejem, nanging dhèwèké ora nyelakaké Kristus; malah, dhèwèké nahan kabèh siksaan sing biyèn ditakuti mau kanthi wani lan kabungahan.

Penyiksa, nalika weruh dhèwèké ajeg ing pangakuan iman kaya tiang sing ora goyah utawa gunung sing ora obah, mènèhi dhawuh supaya kulité disisik nalika dhèwèké isih urip lan sirahé dipotong; kanthi mangkono martir suci iku ninggalaké manungsa lawas sing kebak dosa lan nganggo manungsa anyar sing langit. Sawisé

sirahé sing kinurmatan dipotong, sirah mau, minangka bagéan sing kinurmatan, digandhèngaké karo Sirah sing paling kinurmatan, Kristus Gustiné, lan mrentah bareng Panjenengané salawas-lawase, ngluhuraké Tritunggal Sang Suci bebarengan karo pasukan para martir suci liyané.

Peringatan Santo Alexander, imam lan martir

Dirilisaké tanggal 15 Maret

Sajrone panganiayaan umat Kristen ing jaman pamaréntahan Aurelian[2409] ing Pamphylia[2410] , Antoninus dadi gubernur. Nalika tekan ing kutha Sidus ing Pamphylia, dhèwèké mréntahaké supaya Alexander, imam kutha kuwi, digawa ngadhepi dhèwèké kanggo diadili.

Gubernur nglakoni sangsi lan panyiksaan marang abdi Kristus. Nanging dhisik dhèwèké takon:

'Sapa kowe?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku wong Kristen, imam miturut jabatan, panggembala wedhusé Kristus saka Sabda.

Gubernur takon marang dheweke:

'Ing endi kumpulané Kristus iki?'

Wong suci mangsuli:

Kristus Gusti Allah wis nyiptaake kabeh manungsa sing urip ing saindenging jagad; sing pracaya marang Panjenengané iku wedhus ing kandhangé. Nanging sing wis mbelakangi Sang Pencipta, sing nyembah marang ciptaan lan pakaryan tangan manungsa – arca tanpa nyawa kaya kowe – ora bisa kalebu ing kandhang suci Panjenengané. Ing Dina Penghakiman, wong-wong mau bakal diselehake bebarengan karo wedhus jantan ing sisih kiwa."

Hegemon kandha marang dheweke:

'Saiki aku bakal nyiksa kowe amarga loro sebab: kaping pisan, supaya kowe mbukak marang aku sapa waé sing pracaya marang Kristus, lan kaping pindho, supaya kowe nglakoni kurban marang déwa-déwa kita.'

Banjur gubernur Antoninus takon maneh marang Santo Alexander:

'Sapa kuwi Kristus?'

Wong suci mangsuli:

'Kristus iku Juruslamet donya, Urip lan Cahya kanggo wong-wong sing pracaya marang Panjenengané.'

Gubernur kandha:

'Kepiye Manungsa sing seda ing Salib bisa dadi Juruwilaha?'

Alexander mangsuli:

'Satemene, iku nggumunake lan pancen nggumunake banget yen Panjenengané, kanthi kersa dhéwé nyandhak Salib lan pati ing dagingé, lumantar Keilahiané ngrusak kakuwasané Hades, mbebasake wong-wong sing kacekel lan ditahan ing Hades, mateni pati, lan tangi saka kuburan. Lan ora mung Panjenengané dhéwé sing tangi saka pati, nanging Panjenengané uga nguripaké akèh wong mati bareng karo Panjenengané: *'lan kuburan-kuburan kabuka; lan akèh awaké para suci sing wis turu diuripaké, lan sawisé Panjenengané wungu saka pati, padha metu saka kuburan, banjur mlebu ing kutha suci'* (Matéus 27:52–53) – Yerusalem. Kristus nguripaké kabèh umat manungsa bebarengan karo Panjenengané.

Gubernur kandha marang dhèwèké:

'Kowe edan, awit piye Dheweke sing ora bisa nulungi awaké dhéwé nalika disiksa déning wong Yahudi bisa nulungi wong liya?'

Wong suci mangsuli:

'Dudu aku, nanging kowe sing edan, amarga buta rohani lan mulane ora bisa mangertèni misteri kaslametan kita, sing digawé déning Kristus Gusti.'

[2409] *Aurelian*, kaisar Romawi, mrentah saka taun 270 nganti 276.

[2410] Pamphylia iku sawijining wewengkon ing Asia Minor.

Banjur gubernur mrentahake supaya Santa Alexander disiksa. Dhèwèké dipukul nganggo cambuk, disiksa ing roda, dibuwang menyang kuali aspal lan lenga sing lagi nggodhok, lan dibakar ing tungku geni. Nanging sanadyan ngalami kabèh panyiksaan kuwi, kanthi sih-rahmaté Gusti Yesus, sang santa tetep ora cilaka. Nalika dhèwèké dibuwang menyang pawon geni sing wis dipanasaké nganti banget panas, para penyiksa jahat weruh ana ing jeroné kobongan loro priya enom sing rupané nggumunaké, padha muji Gusti Allah bareng karo sang martir suci. Iku malaékat-malaékat suci sing maringi adhem kobongan pawon geni mau kanggo sang wali. Wong-wong padha gumun, amarga padha ngerti yèn mung siji wong sing dibuwang menyang pawon geni, nanging ana telu ing jeroné.

Nanging gubernur lan wong-wong sing ana bareng dheweke nganggep kabèh mujijat mulya kuwi minangka sihir, amarga padha ora pracaya marang kakuwatan Maha Agungé Kristus Gusti.

Nanging, salah siji abdi dalem gubernur banjur pracaya marang Kristus lan, ambruk ing lemah, sujud ing ngarepé sang wali lan nyuwun supaya diparingi sih supaya bisa bebarengan karo Kristus. Gubernur langsung matèni abdi dalem kuwi nganggo pedhangé.

Nalika Santo Alexander metu saka pawon geni tanpa cilaka, gubernur mrentahake supaya dhèwèké digantung lan disiksa nganggo wesi landhep. Lan padha nyiksa santo nganti badané kebak borok saka sirah nganti sikil.

Wong-wong sing nyiksa sang wali padha gumun marang keteguhané, kandha:

'Kepiye carane wong iki bisa nahan sangsara kaya ngene?! Balungé wis katon.'

Sawisé kuwi, sang wali disiksa nganggo geni kaping pindho, nanging ora ngrasakaké cilaka apa-apa.

Banjur padha nancepake jarum wesi ing badané sang wali lan nyabuti kabèh ususé. Sawisé kuwi, sang wali dibuwang marang kéwan galak, nanging kéwan-kéwan kuwi ora nyentuh dhèwèké.

Martir Kristus iki ngalami akèh siksaan kejem liyane, nanging sajrone kabèh kuwi dhèwèké tetep teguh lan wani, nganti kabèh sing nyekseni kasangsarané gumun marang kekuwatan ketabahane sing ngluwihi pangerten manungsa.

Pungkasané, martir suci Alexander dipenggal sirah nganggo pedhang.

Bab gubernur Antoninus, sing wektu kuwi lungguh ing kursi hakim, dipidana déning Gusti Allah kanthi kesurupan; dhèwèké wiwit disiksa déning dewa-dewa setan sing wis tau disembah. Para abdi dalem nggawa dhèwèké mulih, nangis lan meratapi kanthi sedhih ing dalan, nanging sadurungé tekan omah, dhèwèké séda kanthi sengsara.

Nanging Santo Aleksander banjur mlebu ing swarga bebarengan karo Kristus Gusti lan Malaikat-malaikat suci Panjenengané. Adhedhasar gubernur mau, dhèwèké dibuwang menyang panyiksa langgeng bebarengan karo Setan lan para abdi-abdiné.

Sawisé pangubengan Sirahé Santo Alexander, ana wong sing jenengé Eustathius, sawijining wong sing bener lan wong Kristen, njupuk awaké sang martir sing wis nandhang sangsara lan ngubur kanthi pakurmatan, ngluhuraké lan muji Kristus Gusti.

29 Maret

16 Maret (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti para martir suci Julian saka Anazarbus, sing nandhang sangsara ing Antiokia nalika pamaréntahan Maximian ing abad kaping 3.

Ing dina sing padha, kita ngrayakake Santa Aleksander Hieromartir, Paus Roma, sing dibakar ing tungku miturut dhawuh Kaisar Hadrian ing taun 119, tanggal 3 Mei.

Ing dina sing padha, pangasoan Santo Serapion, Uskup Agung Novgorod, sing séda ing taun 1516.

Peringatan Santo Aristobulus Sang Rasul

Diperangeti tanggal 16 Maret

Santa Aristobulus iku salah siji saka Pitu Puluh Rasul, asalé saka Siprus[2411] . Dhèwèké seduluré Santa Barnabas Rasul, uga kalebu salah siji saka Pitu Puluh.

Sawisé munggahé Gusti, dhèwèké mènèhi warta kabungahan bareng karo Rasul Paulus, guru donya, kanthi ngumbara ing pirang-pirang nagara. Rasul Paulus nyebut dhèwèké ing Suratné marang umat Roma, ing ngendi dhèwèké kandha: *'Salamna para wong pracaya saka kulawarga Aristobulus'* (Rom. 16:10), tegesé saka kulawarga utawa keluargané Aristobulus, amarga sawatara sedulur Aristobulus lan Barnabas manggon ing Roma ing wektu kuwi. Nalika Paulus nulis Surat marang wong Roma, Aristobulus ana bareng karo dheweke wektu kuwi; mulane Paulus nyakup salam ing surat mau kanggo sedulur-sedulure Aristobulus, loro saka dheweke dhewe lan saka Aristobulus.

Nalika Santo Paulus ngangkat akèh uskup lan ngutus mau kanggo mratelakaké sabda kabeneran ing kabèh kutha lan nagara, dhèwèké uga ngangkat Aristobulus dadi uskup lan ngutus dhèwèké mratelakaké Injil ing Britania[2412] , marang wong-wong sing ora pracaya lan kejem[2413] .

Ing kana, Aristobulus makarya abot ing panginjilan Injil Kristus lan nandhang sangsara banget ing tangan wong-wong kejem iki: kadhangkala padha nggebuki dheweke tanpa welas; kadhangkala padha nyeret dheweke liwat dalan, ngina dheweke. Cekakipun, dheweke nandhang akèh panganiayaan lan panyiksaan saka wong-wong mau nganti dheweke padhangaké wong-wong mau kanthi sih-rahmat Kristus lan mulang iman marang Kristus. Sang wali banjur ng baptis wong-wong mau, mbangun gréja kanggo wong-wong mau, ngangkat presbiter lan diaken, lan seda ing kana[2414] .

Peringatan Sang Martir Suci Savin

Diperangeti tanggal 16 Maret

Kutha Hermopolis ing Mesir iku tanah kelairané martir suci Savin, sing dadi wong misuwur ing saindenging tanah kuwi lan dadi pamimpin ing kuthaé.

Amarga panganiayaan sing dilancaraké marang umat Kristen nalika pamaréntahan Diocletian, nalika akèh umat Kristen disiksa lan dipatèni, Santo Savin ninggalaké omahé, panguwasa, bandha, lan kabèh seduluré, banjur mlayu sacara rahasia saka kutha Hermopolis, ngungsi ing sawijining désa terpencil bebarengan karo umat Kristen liyané.

Sawisé manggon ing omah cilik, dhèwèké nglampahi kabèh dina lan wengi kanthi puasa lan pandonga.

Para abdi arca nggoleki Savin, pangeran Hermopolis, kanthi semangat banget kanggo nyiksa dheweke, nanging ora bisa nemokake dheweke ing endi wae, sing ndadekake dheweke banget sedhih.

Ana sawijining pengemis, sing biyèn teka marang Savin sing berkah kanggo nyuwun sedekah lan nampa pangan lan kabèh kang dibutuhaké saka tangane, manut tuladha Yudas si pengkhianat, banjur lunga marang wong-wong kafir lan kandha:

'Apa sing bakal kowe wenehake marang aku yen aku nuduhake wong sing kok goleki—Savina?'

Padha maringi dhèwèké loro koin emas[2415] . Banjur padha ngetutaké dhèwèké, tekan omahé sang wali, ngubengi omahé lan ngetok lawang.

Ing wektu kuwi ana enem wong Kristen sing bareng karo Santo Savin. Amarga padha nyangka ana sedulur sing teka, padha mbukak lawang omah.

Banjur wong-wong pagan cepet mlebu omah, nyekel kabèh wong lan ngiket. Nanging Santo Savin diiket kanthi kenceng banget – nganggo loro rantai abot – banjur digawa ngadhepi gubernur nagara iku, sing jenengé Arianus, kanggo diadili.

[2411] Siprus iku sawijining pulo ing sisih lor-wétan Segara Tengah.

[2412] Kanthi 'Britania' kita kudu mangerteni Pulo Sisilia lan Cornwall.

[2413] Britania dihuni déning bangsa Kelt – wong-wong sing kasar lan seneng perang.

[2414] Sawetara wong pracaya yèn Santo Aristobulus iki iku bapaké para Rasul Suci Yakobus lan Yohanes lan nduwèni julukan 'Zebedee'; nanging kuwi ora bener. Luwih kamungkinan yèn Santo Aristobulus iki asalé saka Siprus, nduwé Barnabas minangka seduluré; lan dhèwèké wong sing béda karo bapaké Yakobus lan Yohanes sing diarani Zebedee (iki dudu julukan, nanging jeneng asli).

[2415] '*Zlatnica*' umume yaiku koin emas kanthi nilai sing ora mesthi.

Santa Savin ditakoni kanthi dawa nalika sidang lan kapaksa bola-bali ngajabahi kurban marang arca-arca. Nanging dhèwèké ora nate nyelakaké Kristus. Akibate, dhèwèké disiksa luwih kejem, disiksa nganggo wesi landhep lan dipanggang nganggo geni.

Pungkasané, sang wali dibenamake ing kali[2416] .

Mangkono sang wali ngrampungaké kaluhurané ing Kali[2417] lan mangkat menyang Kristus, Pangasung Kaluhuran, kanggo nampa makutha kamenangan saka Panjenengané.

Bareng karo dhèwèké, enem wong Kristen liyané sing digawa bebarengan uga disiksa; lan padha diparingi ganjaran déning Gusti ing swarga kanthi kamulyan sing padha karo Savin.

Martiiré Para Martir Suci Trofim lan Fal

Dirilisake tanggal 16 Maret

Ing kutha Laodicea (dudu sing ana ing Siria, nanging sing ana ing Caria[2418]), ing antarané kali Lycos lan Meander ing Asia Minor, ana loro imam – sedulur getih – sing jenengé Trophimus lan Phalus.

Padha asale saka Caria, saka kutha Stratonica. Kabeh loro iku wong sing teguh ing iman lan pangkotbah Sabda Gusti. Kanthi kepengin nuntun nyawa wong-wong sing kesasar menyang dalan kaslametan, padha mbantah karo wong-wong Yunani lan tanpa kendhat ngélingake supaya padha ora duraka.

Ing sawijining dina, para penyembah berhala sing ora pracaya marang Gusti, ora tahan nampa celaan para wong suci, banjur nyekel loro-lorone lan ngiket nganggo rantai.

Ing wektu kuwi, nalika pamaréntahan Diocletian lan Maximian, hegemon Asclepiodotus teka ing Caria lan manggon ing kutha sing dijenengi Vophor, sing ora adoh saka Laodicea.

Komandan garnisun militer ing Laodicea ngirim kabar marang hegemon babagan loro imam Kristen sing wis ditahan lan takon apa sing kudu ditindakake karo wong-wong mau. Dheweke nampa wangsulan: supaya loro-lorone diwènèhi watu nganti mati.

Nalika para martir suci Trophimus lan Phallus digawa metu kanggo dipatèni, padha dikepung déning wong Kristen sing mbèla lan nyelubung saka watu, saéngga ora ana siji watu sing kena marang wong-wong mau sing nyebabaké cilaka; malah, wong-wong sing mbuwang watu kuwi, tanpa dikarepake, padha kena watu mau dhéwé. Sawise suwé nyambut gawe tanpa asil lan kesel, para penyiksa mandheg mbuwang watu.

Nalika panguwasa penjaga militer krungu bab iki, dhèwèké banjur mbebasaké loro wali kuwi. Nanging, wong-wong mau terus mulang kabèh wong kanthi tanpa wedi bab iman Kristen lan ngecam kaprecayané wong Yunani.

Sawisé sawatara wektu, para panguwasa kutha maneh nahan wong-wong mau lan ngirim marang panguwasa ing kutha Vophor, kandha: 'Kita wis mbuwang watu marang wong-wong iki, kaya dhawuh panjenengan, nanging watu-watu kuwi ora kena marang awaké; mulané, kita ngirim marang panjenengan.'

Gubernur mrentahake supaya para wali digantung lan awaké disiksa tanpa welas asih nganggo piranti wesi landhep.

Nalika disiksa, padha njerit kanthi swara banter:

'Kita iki wong Kristen! Kita ora bakal nyembah arca-arca lan ora bakal manut marang prentah sing ora takwa saka raja-raja donya!'

Sawisé kabèh panyiksaan iki, gubernur ngukum wong-wong mau disalib, kandha:

'Ayo disalib, kaya penipu sing dipercaya kuwi.'

Banjur para wali digawa metu saka kutha menyang panggonan ing ngendi salib wis disiapake kanggo dheweke. Dheweke mlaku kanthi kabungahan, matur nuwun lan muji Gusti Allah amarga Panjenengané wis nganggep dheweke pantes mati kanthi cara kaya ngono lan, lumantar iki, wis ndadekake sangsara sing padha karo Sangsa lan penyaliban sing paling suci saka Gusti Yesus.

[2416] Nil, mesthi.

[2417] Wafate sang wali kedadeyan ing taun 287.

[2418] *Caria* – sawijining provinsi ing Asia Cilik, watesé karo Lydia ing lor lan Phrygia ing wetan.

Padha ditututi déning akèh wong – priya lan wanita – sing kepéngin nyekseni pati para wali.

Nalika padha digawa menyang salib, sawetara wong Kristen nggawa panganan sithik lan ngajak supaya padha nyicipi.

Amarga ora kepengin nguciwani wong-wong sing nyuwun, padha nyicip sethithik saka panganan sing digawa; sisane padha maringi marang wong-wong sing ana ing sakupenge.

Banjur padha dipaku ing salib nganggo paku wesi lan disalib kaya Gusti Yesus.

Nalika digantung ing salib, padha ngandika dawa marang wong-wong, mulang bab kawruh babagan Gusti Allah lan iman suci.

Sawisé kuwi, ana tangisan lan ratapan ing antarané wong-wong: sawatara nyalahaké gubernur amarga kekejemané, amarga wis ngukum wong-wong sing ora salah apa-apa marang pati sing nggegirisi kaya ngono. Nanging liyané padha njerit:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, awit kakuwatané Yesus wis kawujud ing jaman kita!'

Ana sawijining wanita Yahudi nyemba ing ngarepé para wali sing digantung ing salib lan kandha:

'Berkah kanggo ibu-ibu sing nglairake para priya iki!'

Ibune uga ana ing kono, ndelok kanthi tabah sangsara loro putrané.

Akeh wong sing ana ing kono padha nglumpukake getih suci sing netes saka para wali; ana sing nyelupake saputangané ing getih mau, ana uga sing nyelupake cinciné, ngupaya penyembuhan kanggo lara-larané—karo-karone rohani lan jasmani.

Para martir Kristus, Trophimus lan Fal, sawisé ndedonga marang Gusti, nyerahaké nyawa suci marang Panjenengané ing tanggal 16 Maret; kanggo panguburané, para wong pracaya nyiapaké kain kafan sing resik lan kemenyan sing wangi.

Penjaga panjara uga teka ing panggonan pangorbanan para martir mau lan, sawisé sujud marang para martir Kristus, ngakoni ing ngarepé kabèh wong yèn dhèwèké wis weruh loro martir suci mau munggah menyang swarga, ditemani telung malaékat sing padha rembugan karo dhèwèké.

Sawisé kuwi, wong-wong padha menyang marang gubernur lan nyuwun supaya dhèwèké mréntahaké awak suci para martir diturunaké saka salib lan diparingi idin kanggo dikubur.

Gubernur, sawisé krungu panyuwunan iki, wiwitane nesu lan mréntahaké prajurit-prajurité supaya nggebugi wong-wong sing teka. Nanging sawisé sawatara wektu dhèwèké meneng lan kandha yèn sapa waé sing kepéngin bisa njupuk jasad para almarhum.

Sawisé kuwi, para wali dijupuk saka salib lan diselehaké ing peti anyar. Ing wektu kuwi, ana perselisihan ing antarané wong Kristen babagan ing endi badan suci mau kuduné dikubur kanthi pantes – ana sing péngin ing kéné, ana sing péngin ing kana.

Wengi sumrambah. Wong-wong ora ninggalake jasad para martir suci, nanging tetep ana ing sisihé sedina wengi karo lilin sing murub lan nyanyi kidung.

Nalika esuk teka, garwané gubernur nggawa kemenyan lan minyak wangi, banjur disiramaké ing badan para martir suci. Banjur dhèwèké nyelehaké kain kafan sing larang regané ing peti mati lan kandha banter:

'Bengi wingi, ing ngimpi, aku weruh para priya iki, sing dikirim Gusti Allah bebarengan karo Malaikat kanggo ngukum bojoku amarga pambunuhan para martir iki sing ora adil.'

Dheweke ngomong dawa, nyalahake bojone amarga kekejeman lan ora duwe welas asih.

Ibu para martir suci lan loro priya mulya, Zosima lan Artemius, kanca warga para martir suci, njupuk peti jenazah mulya sing ngemot badan suci mau lan nggawa menyang kutha Stratonica, ing kana padha ngubur para wali kanthi pakurmatan.

Ing wektu sing padha, wis cedhak dina nalika para penyembah berhala sing jahat padha ngrayakake ulang taun Diocletian.

Hegemon, sawisé teka ing Laodikea, ngaturaké pesta ageng kanggo ngajèni rajané sing jahat.

Nanging dhèwèké dumadakan kena paukumané Gusti Allah amarga getihé para martir suci sing tak berdosa wis ditumpahaké: dhèwèké tiba ing lemah lan ngglundhung kaya wong kesurupan, kabeh anggota badané gemeter.

Kabeh sing ana lan nyekseni kedadéan iki padha kebak rasa wedi sing gedhé.

Nanging Hegemon muni:

'Ing endi dewa Zeus?[2419]
'Ing endi dewa Heracles![2420]
'Ing endi dewa Hermes?[2421]
'Ngendi dewa lan dewi liyane? Ayo padha teka lan mbantu aku!'
Banjur panguwasa kandha:
– Aku nyembah marang para dewa mau kanthi sia-sia! Saiki aku nyerahake awakku marang geni langgeng sing dikirim dening Gusti sing manggon ing swarga lan para abdi Panjenengané, Trophimus lan Phalus.
Nalika piyambakipun ngandika, piyambakipun njerit banter, ngantos tangisé kapirang-pirang ing endi-endi. Amarga sanget sangsara, piyambakipun wiwit nyabik dagingé dhéwé nganggo untu lan nguntal ilatipun; lan kanthi sangsara makaten, piyambakipun ngetokaké nyawa sengsara.
Sing nyiksa mau, kanthi nggleleng nangis, lunga menyang dewa-dewa sing ora takwa kanggo nampa sangsara ing neraka; nanging para martir suci Trophimus lan Phalus kanthi bungah lunga menyang Gusti Allah lan Sang Rama, kanggo mrentah langgeng ing swarga, ngadeg ing ngarepé pangastané Rama, Sang Putra, lan Roh Suci sing paling mulya. Mugi kamulyan dumunung marang Gusti Allah salawas-lawase. Amin[2422] .

Peringatan Santo Martir Paus.

Peringatan tanggal 16 Maret

Paus Suci iku wong asli kutha Laranda ing Lykaonia lan urip nalika pamaréntahan Kaisar Maximian. Amarga ngakoni iman Kristen, dhèwèké ngalami martir ing kutha asalé, banjur ing , banjur ing Seleukia ing Isauria. Dhèwèké dipukul nganggo cambuk, disiksa nganggo cakar wesi, dipaksa mlaku adoh nganggo sepatu bot kang dipasangi paku wesi, lan pungkasané uripé diiket ing wit.

30 Maret

17 Maret (Gaya Lawas)

Uripé Sang Alexius sing Kinurmatan, sawijining manungsa Gusti

Diringati tanggal 17 Maret

Ing Roma taun[2423] , nalika pamaréntahan Arcadius lan Honorius, ana sawijining priya saleh sing arané Euthymian: dhèwèké iku bangsawan sing pinunjul lan sugih banget, nganti para abdi dalemé sing cacahé nganti

---

[2419] *Zeus* (utawa Jupiter) diurmati déning wong Yunani lan Romawi minangka déwa utama – bapaké para déwa lan manungsa, panguwasa swarga lan bumi, guntur lan kilat, angin lan udan.
[2420] *Heracles* (utawa Hercules) – sawijining dewa sing, miturut para pagan, duwé kekuwatan fisik gedhé lan sing, miturut mitologi Yunani, nindakake akèh prestasi macem-macem jinis, kaya ta kamenangane nglawan singa Cithaeron, lan sapituruté.
[2421] *Hermes* (utawa Merkurius) – sawijining dewa pagan sing, miturut mitologi Yunani, putrané Zeus lan Maia, putriné Atlas, lair ing Gunung Cyllene ing Arcadia. Ciri khas wataké ing mitologi Yunani yaiku licik lan pinter akal.
[2422] Para martir suci Trophimus lan Phallus seda watara taun 300.
[2423] Roma, ibukota Kakaisaran Romawi, dumunung ing Italia tengah, nyabrang loro pinggir Kali Tiber nalika mili menyang segara. Miturut legenda kuna, kutha iki diadegaké déning Romulus (w. 707 SM) ing Bukit Palatine ing taun 753 SM, lan sakwisé nyebar menyang enem bukit sacedhaké, mulané kutha iki dikenal minangka 'Kutha Pitu Bukit'; acuan marang pitung bukit Roma iki uga ditemokake ing Kitab Wahyu (Wahyu 17:9). Ing wiwitan sajarahé, Roma mung dumadi saka klompok-klompok gubug sing digawe saka lempung lan atapé suket ilé, nanging sakbanjuré dadi sugih amarga perang-perang sing sukses nglawan bangsa-bangsa jejere – wong Sabin, wong Volsci, wong Latin, wong Gal, lan wong Etruscan – sing kabèh dijajah déning Roma ing taun 273 SM. Wektu kuwi wong Romawi miwiti ngreksa bangsa-bangsa ing njaba Italia, lan ora suwe Kartago, Makedonia, Yunani, Illyria, lan Asia – sing kanthi tentrem diparingake marang wong Romawi miturut wasiat Attalus III, Raja Pergamon, ing taun 132 SM – banjur dadi provinsi Romawi. Ing taun 63 SM, sawisé kampanye telung sasi, jenderal Romawi Pompey mlebu Yudea lan nyekel Yerusalem; wiwit wektu kuwi, wong Yahudi dadi warga Romawi lan salawas-lawase ilang kamardikan lan kamardikaané. Ing jamané Agustus, kaisar Romawi kapisan—ing taun

telung ewu padha nganggo sandhangan sutra; nanging, sanadyan mangkono, dhèwèké ora saktenané bagya, amarga garwané, , mandul, mula dhèwèké ora nduwé anak. Euthymian ngetutake dhawuhe Gusti kanthi ketat lan misuwur amarga welas asihé: saben dina ing omahé dhèwèké nyiapake telung dhaharan kanggo para janda, anak yatim, wong mlarat, lelungan, lan wong lara; dhèwèké dhéwé mung mangan sawisé jam sanga[2424] , bareng para biksu lelungan, lan mesthi puasa nganti wektu kuwi. Yen ana dina tartamtu sithik pengemis padha kumpul ing lawangé, saéngga dhèwèké kudu maringi sedekah luwih sithik tinimbang biyasa, Euthymian banjur tiba ing lemah kanthi sedhih lan kandha:

'Aku ora pantes urip ing bumi Gustiku.'

Garwané, Aglaida, iku wanita sing wedi marang Gusti, tresna marang bojone lan loman nalika maringi sedekah. Amarga sedhih amarga mandul, dhèwèké asring ndedonga marang Gusti kaya ngéné:

'Gusti, elinga aku, abdi Panjenengan ingkang boten pantes, lan nylametna aku saking mandul, supados aku dados ibu. Paringa kula anak lanang ingkang badhe dados kabungahan ing gesang kula lan dados pangrojong ing tuwa kula.'

Gusti Allah, kanthi welas asih, ngrungokake pandongane: kanthi kabungahan ageng bojone, dheweke nglairake putra sing dijenengi Alexius nalika baptisan suci.

Wiwit umur enem taun, Santo Alexius miwiti sinau lan, sawisé kanthi cepet nguwasani pelajaran donya sing lumrah ing jamané, dhèwèké sinau Kitab Suci lan buku-buku gerejawi kanthi tliti banget. Bocah iku tuwuh dadi priya enom sing pinter lan taat; sawisé nyadari kesia-siaan bandha donya sing fana, dhèwèké mutusaké nilar kabèh mau kanggo nggayuh berkah langgeng; amarga iku, dhèwèké malah miwiti nganggo klambi kasar saka kain rami kanggo nglarani dagingé. Nalika Alexius wis diwasa, Euthymian kandha marang garwané:

---

kaping 30 pamaréntahané Gusti Yesus Kristus lair—Mesir uga dadi jajahan Romawi. Mangkono, sadurungé rawuhé Kristus Panylamet, Romawi wis nggayuh kakuwatan lan kamulyan, nglebokaké meh kabèh bangsa sing dikenal ing jaman kuwi ing kakaisarané; kaya-kayaning donya saka pojok-pojok mili menyang kono; prakara kabèh bangsa diputusaké ing Senat Romawi. Nanging puncaking kakuwatan Romawi nandhani wiwiting ambruké. Perang tanpa kendhat ngrusak lan nguras golongan sugih warga Romawi, déné kulawarga sugih lan bangsawan, kanthi tuku tanahé kulawarga sing ambruk kanthi rega miring, malah saya sugih; Akibate, warga Roma kabagi dadi loro golongan: sugih lan mlarat. Nalika kemewahan golongan sugih meh ora bisa dipercaya, golongan mlarat urip ing kamlaratan lan penindasan; kabèh bandha dihabisake kanggo siji dhaharan, déné wong mlarat malah ora nduwé sepotong roti. Wiwit panaklukan Yunani, ajaran filsafat wiwit nyebar ing Roma, ngremuk agama populer, lan ketidakpercayaan nyebar kaya ombak gedhe, sepisanan ing kalangan ndhuwur banjur ing kalangan ngisor: ajaran iman agama kanthi terang-terangan diolok-olok ing pagelaran teater. Saliyane ora pracaya, kabejatan uga wiwit nyebar; pesta pora, sing nganti kalebu laku ala sing ora lumrah (Roma 1:26–27), nggantèkaké kasucèn lan ketegasan moral biyèn. Lan mung amarga kakuwatan panguripané Kristen sing nylametaké Roma saka karusakan total. Agama Kristen wis ngakar ing Roma wiwit awal banget. Miturut tradhisi, Kaisar Tiberius (14–37 Masehi) wis tau krungu khotbah babagan Kristus; nalika pamaréntahan penerusé, Klaudius (41–54 Masehi), ana perselisihan serius ing Roma antarané wong Yahudi Kristen lan wong Yahudi. Ing jaman Nero (54–68), amarga panginjilané Rasul Paulus sing lumaku rong taun kebak (Kisah Para Rasul 28:30), cacahé wong Kristen saya tambah akèh; sajrone pamaréntahan kaisar kapindho, panganiayaan kapisan marang umat Kristen kelakon, sing dituduh kanthi ora adil nyulut kutha Roma: sajrone panganiayaan iki, Para Kudus Petrus lan Paulus, para Rasul, ngalami martir. Nanging panganiayaan kuwi ora ngrusak Kristen: ing jaman Domitian (81–91 M), panganiayaan malah nyerang kulawargané kaisar dhéwé: seduluré Domitian, Flavius Clement, dihukum pati amarga dadi wong Kristen; sajrone pamaréntahané kaisar iki, Santo Yohanes Teolog diasingaké menyang pulo Patmos, ing ngendi dhèwèké nampa wahyu babagan nasib donya lan Gréja ing tembe (Wahyu 1:9). Wiwit jaman Nero lan Domitian, panganiayaan marang umat Kristen terus lumaku nganti taun 313. Penganiayaan kuwi paling parah nalika jaman Kaisar Diocletian (285–306), sing miwiti pamisahan Kakaisaran Romawi; dhèwèké milih Maximian dadi kaisar kanca lan misahaké nagara antarané dhèwèké lan Maximian, sawisé kuwi saben kaisar milih asisten, saéngga kakaisaran mau kabagi dadi papat pérangan. Sawisé Diocletian lan Maximian mundur saka jabatan, kakuwasan pindhah marang Constantius Chlorus lan Galerius; Constantius Chlorus diganti anaké, Constantine (306), sing nerbitaké piwarta taun 313 sing maringi idin marang sapa waé sing kepéngin mlebu agama Kristen. Sawisé dadi panguwasa tunggal (324), dhèwèké mindhahaké pusat pamaréntahané menyang wétan, menyang Bizantium, sing sakbanjuré dikenal minangka Konstantinopel. Ing kono dhèwèké ngubengi awaké dhéwé karo wong-wong Kristen, sing diangkat dadi pejabat nagara paling dhuwur; dhèwèké netepaké pangibadah dina Minggu kanthi undang-undang, lan mbangun akèh gréja; lan kanthi dhukungané, Konsili Ekumenis Kapisan diadakaké (325). Ing jaman Kaisar Theodosius Agung, sing nglarang ibadah pagan kanthi prentah taun 392, Kakaisaran Romawi pungkasané dipérang dadi loro, sisih Wétan lan Kulon (395). Sing sepisanan tiba ing tangan wong Turki ing taun 1453 ing sangisoré Mehmed II, déné sing kapindho, kang kalebu Italia, Afrika, Britania, lan Spanyol, tiba ing taun 476; ing taun 476, sawisé Romulus Augustus, kaisar Romawi pungkasan, nyerahaké tahta, Odoacer, pimpinan bangsa Heruli, munggah ing tahta Italia.

[2424] Kanggo wong Romawi, dina, kaya bengi, dipérang dadi papat pérangan, sing dikenal minangka jam kapisan, katelu, enem, lan sanga. Jam kapisan padha karo jam pitu, wolu, lan sanga ing ésuk; jam katelu padha karo jam sepuluh, sewelas, lan rolas ing ésuk; jam enem padha karo jam siji, loro, lan telu ing sonten; lan jam sanga padha karo jam papat, lima, lan enem ing sonten.

'Ayo padha nikahake anak lanang kita.'

Tembung-tembung iki banget nyenengake Aglaida, lan dheweke, ambruk ing sikilé bojone, kandha:

Mugi Gusti mberkahi karsa panjenengan, supaya kula saged gesang ngantos mirsani anak kula manten lan gadhah putu; kabungahan ageng menika badhe maringi inspirasi dhumateng kula supados langkung loma dhumateng tiyang mlarat lan ingkang mbutuhaken pitulungan.'

Sawisé kuwi, Alexius dipinang karo sawijining dara keturunan bangsawan, banjur sakramèn nikah diadani kanggo wong-wong mau ing Gréja St. Bonifasius; lan sak dina kuwi, nganti bengi, diisi karo kabungahan lan suka cita. Ing pungkasaning pesta, Santo Alexius, kanthi berkah bapakne, mlebu kamar panganten lan nemokake dheweke lungguh ing kursi. Njupuk cincin emasé, banjur dibungkus bebarengan karo sabuk mulia nganggo kain ungu[2425] , lan diwènèhaké marang panganten, kandha:

'Simpen iki, lan muga-muga Gusti ana ing antuking kita, nulungi lumantar sih-rahmaté kanggo nglairaké ing kita gesang anyar sing sejati Kristen.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké mundur menyang kamare; ing kono, Santo Alexius ngganti sandhangan mewahé karo sandhangan prasaja lan nyelundup metu saka omah lan kutha kanthi rahasia, nggawa sethithik emas lan watu permata saka kagungané dhéwé. Sawisé tekan segara, dhèwèké nemu sawijining kapal sing arep manglayar menyang Laodicea[2426] , banjur dhèwèké munggah kapal sawisé mbayar ongkos sing wis disepakati. Ing sajroning pelayaran, Santo Alexius ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Ya Gusti,' pangandikane, 'sing wis nylametake aku wiwit lair, nylametake aku saiki saka urip sia-sia ing donya iki lan paringana supaya ing Pangadilan Pungkasan Panjenengan aku bisa ngadeg ing sisih tengen Panjenengan bebarengan karo kabeh sing wis nyenengake Panjenengan.'

Nalika kapal tekan panggonané, Santo Alexius mudhun ing daratan, ing kono dhèwèké ketemu para lelungan sing arep menyang Mesopotamia[2427] , Dheweke gabung karo wong-wong mau lan lelungan bareng menyang Edessa[2428] , ing kana disimpen gambar Sang Kristus sing ora digawe tangan[2429] , sing wis dikirim dening

---

[2425] Sing mbedakaké kain porfiri saka kain liyané yaiku warnané abang; pewarnané dijupuk saka jinis ganggang segara sing khusus.

[2426] Laodicea, sawijining kutha kuna ing wewengkon Phrygia ing Asia Minor, dumunung ing panggabungan kali Lika lan Galifa, diadegaké déning Antiochus II (261–246 SM) minangka pangurmatan marang garwané, Laodice. Ing jamané Kristus, kutha iki bisa dianggep minangka kutha paling unggul ing Asia Minor, amarga dumunung ing jalur perdagangan sing nyambungaké Wétan lan Kulon. Wiwitan agama Kristen ing kana kamungkinan ora diadegaké déning Rasul Paulus dhéwé (Kol. 2:1), nanging déning Epapras, sawijining guru ing gréja ing Kolose (Kol. 1:7). Rasul Paulus nulis surat khusus marang Gréja Laodikia; gréja iki uga kasebut ing Kitab Wahyu minangka salah siji gréja paling misuwur ing Asia Cilik (Wahyu 3:14–22). Ing taun 360, ana Konsili Lokal sing dianakake ing Laodicea; kanon-kanoné (60), sing nyakup babagan tata cara ibadah lan prilaku rohaniawan lan umat, dilebokake ing kanon gerejawi. Ing taun 1255, kutha iki direbut déning wong Turki, lan ing taun 1402 dirusak déning Tamerlane. Saiki mung reruntuhan ing bukit cilik cedhak désa sepi Eski-Gissar sing dadi pratandha kutha kuna sing biyèn ana ing kéné.

[2427] Mesopotamia, yaiku Tanah ing antarané Kali, Shinar kuna (Kejadian 10:10), panggonan lair lan omahé Abraham sadurungé piyambakipun mangkat menyang tanah Haran (Kejadian 11:28; Kisah Para Rasul 7:2); iki jeneng sing diwènèhaké marang wewengkon sing dumunung ing antarané kali Tigris lan Efrat, diwatesi ing kidul déning Segara Persia lan ing lor déning pagunungan Armenia. Ing teges sing luwih sempit, Mesopotamia nyebutake bagéan lor saka wewengkon iki, sing dikenal minangka al-Jazira, déné bagéan kidul dikenal minangka Babilonia, Irak-Arabi saiki, ya iku Babilonia kuna. Ing jaman Romawi, nagara iki dipérang dadi loro: Osroene ing kulon, sing kalebu panguwasa Romawi ing taun 217 Masehi kanthi kutha krajané ing Edessa, lan Migdonia ing wetan, kanthi kutha krajané ing Nisibis, sing direbut ing taun 115 Masehi déning Kaisar Romawi Trajan. Awal mula agama Kristen ing Mesopotamia diatributake marang Yudas utawa Tadeus, kanca Rasul Hermas – miturut tradhisi, salah siji saka pitung puluh murid Gusti Yesus Kristus; Yudas ngedegake gréja ing Edessa. Santo Efrem si Suriah (abad kaping 3–4) lair ing sacedhake Nisibis; Thomas saka Barsuma, Uskup Nisibis, iku panyengkuyung semangat saka bidah Nestorian, sing mulang yèn Sabda Gusti, sing langgeng kawit saka Rama, mung manggon ing sajroning manungsa Yésus, tetep karo Panjenengané ing sawijining persatuan moral sing istimewa. Ing abad kaping 11, sawisé serangan bangsa Seljuk lan Turki, Mesopotamia wiwit surut lan saiki kalebu Turki; wargané yaiku wong Turki, Kurdi, Arab, Armenia, lan Suriah. Mesopotamia nduwèni makna sajarah gedhé nalika Kakaisaran Asyur lan Babilonia.

[2428] Edessa, saiki Urfa, sawijining kutha ing sisih lor Mesopotamia ing sacedhake Kali Efrat, wiwit taun 137 SM dadi kutha krajan negara anyar Ozroene utawa Edessa; ing taun 217 Masehi kutha iki diowahi déning wong Romawi dadi koloni wétan. Agama Kristen nyebar wiwit awal ing Edessa; ing abad kaping 4, Santo Ephrem si Suriah ngedegake sekolah teologi ing kana, sing ing abad kaping 5 condhong marang Nestorianisme, sawijining alesan sing ndadekake guru ing sekolah Edessan, presbiter Iva, dadi advokat sing aktif banget. Ing taun 641, Edessa ditaklukake dening khalifah Arab; ing taun 1098 kutha iki dijupuk dening Count Baldwin, sing ndadekake dadi kutha krajan Principality of Edessa; ing taun 1144 kutha iki direbut dening wong Turki lan wiwit wektu kuwi bola-bali pindhah saka tangan siji menyang tangan liyane nganti ing taun 1637 pungkasane kapimpin dening wong Turki.

Gusti Yesus sajrone uripé ing bumi marang Abgar, Pangeran Edessa. Nalika ndeleng gambar Kristus, Santo Alexius kebak kabungahan; dhèwèké adol kabèh perhiasan sing digawa saka omahé, nyaluraké dhuwit asil adol mau marang wong mlarat, lan nganggo sandhangan compang-camping, urip saka sedekah. Wong suci iku manggon ing serambi Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci, lan uripé pancèn asketisme sing ketat: dhèwèké tansah puasa, mung mangan roti sethithik. Dheweke malah mung ngombe banyu kanthi jumlah sing banget sithik; saben Minggu, Santo Alexius nampa Misteri Paling Suci saka Kristus lan tansah maringi kabèh sedekahé marang wong tuwa sing mlarat. Dheweke mlaku kanthi sirah tansah menunduk, pikirane ngarah marang Gusti Allah, meditasine ora kendhat marang Panjenengané. Urip sing atos kuwi ndadekake badané sang wali kempot; kaendahan raié pudar, mripaté klelep ing rongga, lan pandangane dadi remeng.

Ing esuk, nalika Santo Alexius wis lunga saka omah, wong tuwane mlebu kamar panganten lan, kanthi kaget, nemokake dheweke piyambakan, lungguh sedhih karo rai muram. Padha wiwit nggoleki anaké ing endi-endi lan, amarga ora nemokake, padha nangis kenceng; mula kabungahané malih dadi sedhih. Ibu sang wali, nalika mlebu ing kamare dhewe, nutup jendhela, nyebar tikar suket, lan sawise disiram abu, nyemplung ing ndhuwur iku karo nangis, sarta ndedonga lan kandha:

'Aku ora bakal tangi utawa ninggalake selku nganti aku ngerti apa sing kelakon karo anakku siji-sijine, kenapa dheweke lunga, lan menyang ngendi.'

Tunangané, sing ngadeg ing sacedhaké, uga ngendika kanthi nangis:

'Lan aku uga ora bakal ninggalake kowe, nanging kaya manuk merpati sing setya lan seneng ing ara-ara gersang, nggoleki ing pagunungan lan lembah kanthi kidungan sedhih kanggo bojone sing ilang, aku bakal sabar ngenteni kabar saka bojoku—ngendi panggonane lan urip kaya apa sing wis dipilih.'

Bapaké uga sedhih banget; dhèwèké ngutus para abdi dalemé menyang endi-endi kanggo nggoleki anaké. Sawetara saka wong-wong mau tekan nganti Edessa; nalika ndeleng Santo Alexius, padha ora ngenali, nanging nganggep dhèwèké wong mlarat lan maringi sedekah. Nanging Santo Alexius ngenali para abdi mau lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga paring kasempatan kanggo nampa sedekah saka abdi-abdié dhéwé. Para abdi mau, nalika bali, ngandhani marang tuwané yèn dhèwèké ora nemokaké putrané, sanajan wis nggoleki ing endi-endi.

Santa Alexius manggon ing Edessa ing Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci salawisé pitulas taun lan sajrone uripé, piyambakipun éntuk katresnané Gusti Allah. Ing wektu kuwi, ana wahyu bab piyambakipun sing teka marang juru kunci Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci: piyambakipun ndeleng sawijining ikon suci Sang Ibu Allah sing ngandika marang piyambakipun:

'Bawani menyang grébangku sawijining manungsa saka Gusti, sing pantes mlebu Karajaning Swarga; pandongane munggah marang Gusti kaya kemenyan wangi, lan Roh Suci manggon ing atase kaya mahkota ing sirahé raja.'

Sawisé pangandharan iku, juru kunci nggoleki wong sing nduwèni urip sing leres kaya ngono, nanging ora ana sing ditemokaké. Dheweke banjur ndedonga marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, nyuwun pitulungan kanggo nepati dhawuh sing diparingaké marang dhèwèké. Lan manèh, ing sawijining pangandharan, dhèwèké krungu swara saka ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing kandha yèn wongé Gusti Allah kuwi yaiku pengemis sing lungguh ing gapura serambi gréja. Panitèk kuil, sawisé nemokaké Santo Alexius, nggawa dhèwèké mlebu gréja supaya manggon ing kono, lan akèh wong, sawisé krungu bab urip sing bener saka wongé Gusti iki, padha miwiti ngajèni dhèwèké. Nanging dhèwèké, ngindhari kamulyan donya, kanthi rahasia ninggalaké kutha. Sawisé tekan pelabuhan, dhèwèké numpak kapal sing arep menyang Cilicia[2430] , karo mikir ing

---

[2429] Gambar 'Ora Dijie' saka Yesus Kristus, utawa 'ubrus', kang nggawa cap pasuryan Sang Juruwilujeng, kang Panjenengané ngutus marang Pangeran Abgar ing Edessa kanggo marasaké panyakité mripat. Gambar Suci disimpen ing Edessa nganti taun 994, nalika dipundolèni Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus lan dipindhahaké menyang Konstantinopel tanggal 16 Agustus; saka kono digondhol déning wong Venesia lan klelep ing Segara Marmara. Dina raya: 16 Agustus.

[2430] Kilikia, sawijining wewengkon Asia Cilik sing dumunung ing sisih kidul-wétan, sepisanan kapimpin déning Makedonia, banjur kagolong karajan Parthia lan Armenia; ing taun 68 SM, pérangan wétan sing paling subur dadi provinsi Romawi; pungkasané dijajah déning Vespasian (69–79 Masehi). Rasul Paulus asalé saka Tarsus, kutha krajan Cilicia (Kisah Para Rasul 9:11); dhèwèké mundur menyang kana sawisé mbalik iman (Kisah Para Rasul 9:30) lan mesthi waé mratélakaké Injil ing kana; nalika lelampahan kapindho, Rasul lelungan liwat Cilicia, nguwatake para pracaya (Kisah Para Rasul 15:41). Saiki Cilicia kalebu Turki.

atiné: 'Aku bakal lunga menyang Cilicia, ing ngendi ora ana sing ngerti aku, lan manggon ing gréja Santo Paulus Rasul.' Nalika pelayaran, dumadakan, miturut kersaning Gusti, ana badai ing segara, lan prau kuwi, digoyang-goyang ombak pirang-pirang dina, ora disangka tekan Roma. Sawisé mudhun saka prau, Santo Alexius kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Kaya Gusti Allah, Tuhanku! Aku ora bakal dadi beban sapa waé, nanging aku bakal lunga, minangka wong asing, menyang omahé bapakku.'

Ing dalan menyang kana, dhèwèké ketemu karo bapaké, sing lagi bali saka kraton karo akèh abdi dalem. Kanthi nyembah nganti nyentuh lemah ing ngarepé, Santo Alexius kandha:

'Abdi Gusti, welasana aku, wong mlarat lan pengemis: paringana aku panggonan ing pojok pekaranganmu lan paringana aku remah-remah sing tiba saka mejamu; Mugi Gusti mberkahi dina-dinamu lan paring Karajan Swarga; lan menawa ana sedulurmu sing kesasar adoh saka omah, Gusti bakal mbalekake wong-wong mau marang kowe kanthi slamet.

Nalika pengemis kasebut nyebut yèn dhèwèké ana ing nagara manca, Euthymian langsung kelingan marang putrané sing dikasihi, Alexius; atiné krasa haru nganti luh netes lan kanthi loman nyetujoni panyuwunané, maringi idin supaya dhèwèké manggon ing pekarangan omahé. Dhèwèké kandha marang para abdi dalem:

'Sapa ing antaramu sing kepengin ngladeni pengemis iki? Yen dhèwèké nyenengaké atiku, tak sumpahi dhèwèké bakal éntuk kamardikan sakabèhé lan ganjaran saka aku. Siapna kamar cilik kanggo dhèwèké ing sacedhak lawang omah, supaya aku bisa luwih kerep ndelok dhèwèké; panganané diparingi saka mejaku, lan aja ana siji waé ing antaramu sing ngina dhèwèké.'

Sawisé kuwi, Santo Alexius miwiti manggon ing lawang omahé bapaké. Euthymian ngirimaké dhaharan saka méjané dhéwé saben dina, nanging dhaharan kuwi kabèh diwènèhaké marang wong mlarat, déné dhèwèké dhéwé mung mangan roti lan mung ngombé banyu—lan kuwi uga mung cukup supaya ora mati luwe utawa ngelak; Dheweke saben bengi nglakoni jaga pandonga, lan saben Minggu nampa Komuni Suci ing gréja. Lan sabaré wongé Gusti iki pancen nggumunake! Dheweke kudu nahan akèh sangsara lan kasangsaran, utamané ing wayah bengi, saka tangan para budak bapaké, ana sing nyeret rambute, ana sing nampol, lan ana uga sing ngocokake banyu kucel ing sirahé, umume padha ngolok-olok kanthi cara sing paling kejem. Nanging kabèh iku ditahan kanthi meneng, amarga dhèwèké ngerti yèn tumindak kuwi asalé saka godhané setan, lan dhèwèké nglindhungi dhiri saka tipuané setan liwat pandonga, ngalahaké kabèh mau kanthi sabar. Ana kahanan liya sing nyurung dhèwèké luwih sabar: ing ngarep kamare ana jendhela saka kamar tunangane. Dheweke, kaya Rut[2431] , ora kepengin bali menyang omahé bapaké, nanging lungguh nangisi bareng ibu mertua; lan sang wali kerep krungu tangisé lan ratapan ibuné lan tunangané: siji amarga kelangan anaké, sijiné amarga kelangan bojone. Luh-luhe padha ngisi atiné karo welas asih, nanging lumantar katresnané marang Gusti Allah dhèwèké ngungkuli katresnan donyané marang tunangan lan wong tuwané; keteguhan nahan sedhih sing meh ora bisa ditahan kanggo Gusti malah maringi panglipur. Mangkono Santo Alexius manggon ing omahé wong tuwané salawisé pitulas taun, lan ora ana siji waé sing ngenali dhèwèké; malah kabèh nganggep dhèwèké minangka gelandangan sing nyuwun-nyuwun; para abdi dalem ngolok-olok tuan omah, anak lan ahli waris, kaya déné dhèwèké wong liya lan wong njaba. Nalika Gusti Allah badhé nyaur piyambak , saking gesang donya sing pinten-pinten sangsara lan kekurangan, dhumateng gesang langgeng, Gusti paring pratandha dhumateng piyambakipun dinten lan jam pungkasaning gesangipun. Kanggo iku, Santo Alexius njaluk marang abdi sing nglayani dheweke supaya nyedhiyakake tinta, kertas, lan pena buluh; dheweke nulis kabeh crita uripe lan, kanggo mbuktekake marang wong tuwane yen dheweke pancen putrane, nyebutake rincian tartamtu saka uripe sing mung dheweke sing ngerti; dheweke uga nulis babagan apa sing wis diomongake marang tunangane ing bengi nalika dheweke ninggalake omah, lan kepiye dheweke wis maringi cincin lan sabuk marang dheweke. Dheweke ngrampungake layange nganggo tembung-tembung ing ngisor iki:

Aku nyuwun marang kowe, para wong tuwaku sing tak tresnani lan tunanganku sing kinurmatan, aja nesu marang aku amarga wis marakake kowe sedhih banget nalika aku lunga; aku uga sedhih ing atiku merga kowe sedhih; aku wis bola-bali ndedonga marang Gusti supaya maringi kowe kasabaran lan ndadekake kowe pantes

[2431] Rut, wong Moab miturut lair, diurmati kalebu ing silsilah Daud minangka leluhuré (Rut 4:17), lan mulané uga kalebu ing silsilah Yesus Kristus piyambak (Mat. 1:5); critané kacathet ing Kitab Suci sing nganggo jenengé.

mlebu Karajaning Swarga. Mugi kanthi kabecikané Panjenengané, Gusti maringi panuwun kula, awit saking katresnan dhumateng Panjenengané kula milih gesang kang kiyat, tanpa ngganti amarga luhmu; awit langkung becik tumrap saben wong Kristen ngetutaké Gusti kang Maha Agung tinimbang wong tuwané. Aku pracaya manawa kaya gedhene sedhih sing tak paringake marang kowe, mangkono uga gedhene kabungahan sing bakal kowe tampi ing Kerajaan Swarga.

Sawisé nulis iki, dhèwèké ndedonga nganti pungkasaning uripé.

Nalika Paus[2432] lagi ngrayakake Liturgi Ilahi ing Gréja Katedral Para Rasul Suci, sawisé upacara rampung ana swara éndah muni saka altar sing krungu déning kabèh wong:

'Melu marang Aku, kowe kabeh sing padha ngupaya lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe ketenangan' (Matius 11:28). Wong-wong sing ana ing gréja, keserem banget, padha ambruk ing lemah, njerit:

'Gusti, kawelasi!'

Banjur swara iku krungu kaping pindho:

'Golèkna manungsa Allah sing wis mlebu ing urip sabanjuré; supaya dhèwèké ndedonga kanggo kutha iki: pandongané bakal maringi paédah gedhé kanggo kowé kabèh.'

Padha nggoleki wong kaya ngono ing saindenging Roma lan padha ora ngerti apa sing kudu ditindakake amarga ora bisa nemokake. Mula, sawise padha kumpul maneh karo Paus lan Raja wiwit sonten Kamis nganti Jumuah ing katedral, padha nganakake doa semalam suntuk, ndedonga marang Kristus supaya paring pratandha marang wong suci Panjenengané. Ing esuk dina Jumat, Santo Alexius seda lan munggah marang Gusti. Ing wektu sing padha, ing gréja, kaya ing kapisan, ana swara krungu saka altar nalika ibadah:

'Golekna manungsa Allah ing omahé Euthymian.'

Sawisé kuwi, raja E[2433] , ngadhep marang sing pungkasan, kandha:

'Napa, amarga kowe nduwé harta karun kaya ngono ing omahmu, kowe ora ngandhani marang kita?'

Euthymian mangsuli:

'Gusti Allah nyeksèni yèn aku ora ngerti apa-apa bab iki.'

Lan, ngundang abdi utama, dhèwèké takon marang dhèwèké:

'Apa kowe ngerti ana wong liya ing antarané sesamamu sing luhur budi lan nyenengake Gusti Allah?'

[2432] Iki Paus Innocentius I (402–417). Dheweke nglawan skisma Donatist kanthi meyakaké Kaisar Honorius supaya ngetokaké undang-undang ketat marang wong-wong mau; dheweke negesaké dekrit konsili (416) nglawan para bidah Pelagian, sing mbantah kabutuhan sih marang kaslametan; lan dheweke dadi sing pisanan nyelehaké dhasar doktrin primasi paus, kanthi nyebutaké yèn para paus iku penerus Rasul Petrus.

[2433] Iki mesthi nyebutake Arcadius, Kaisar Romawi Wétan lan putrané Theodosius Agung, sing sawisé seda bapakné (395) nampa sing diarani Kakaisaran Wétan, déné adhine Honorius nampa Kakaisaran Kulon; dhèwèké lair taun 377 lan seda taun 408. Sajrone pamaréntahané, nagara dipimpin déning wong-wong sing bisa ngendhalèkaké sang kaisar sing ringkih tekadé. Mula, ing wiwitan pamaréntahané, nagara dipimpin déning Rufinus, sing nambah beban pajak sing wis gedhé banget, nglipatgandhaké jumlah denda moneter, lan kanthi mangkono nyebarake rasa wedi ing kakaisaran. Sawisé Rufinus seda, panggantosé yaiku eunukh Eutropius, sing kanggo kapentingan nglumpukaké bandha dhéwé, ngyakinaké kaisar supaya ngetokaké undang-undang drakonian (397 Masehi) sing ngukum pati lan nyita bandha marang sapa waé sing nduwèni niyat ala ora mung marang kaisar nanging uga marang pejabat dhuwur. Pungkasané, Maharani Eudoxia ngamanaké paukuman pati Eutropius (399), lan Arcadius nyerah sakabèhé marang garwané, sing kondhang mungsuh marang Santo Yohanes Krisostomus, sing wektu kuwi dadi Patriark Konstantinopel. Miturut panjaluké, kaisar negesaké putusan 'Dewan ing sangisoring wit oak' (403) kanggo nyopot Jabatan John Chrysostom lan ngasingaké dhèwèké, nanging sakwisé mbalèkaké dhèwèké amarga wedi karo geger rakyat. Ing taun 404, dhèwèké mréntahaké supaya dhèwèké diasingaké manèh, kaya ing kapisan, amarga pangaribawa Eudoxia, sing nesu marang khotbahé Yohanes Krisostomus sing ngecam gaya urip mewah lan ora moral ing kraton. Sajrone pamaréntahan Arcadius, para misionaris sing dilengkapi surat wewenang saka dhèwèké nyebaraké agama Kristen ing saindhenging provinsi marang para penganut pagan sing durung mlebu dadi umat Kristus.

Honorius, Kaisar Romawi Kulon lan adhine Kaisar Arcadius. Ing wiwitan pamaréntahané, administrasi dipimpin déning politikus licin lan komandan militèr kondhang Stilicho, sing bola-bali nolak serangan marang kakaisaran saka bangsa Visigoth, Vandal, Suebi, lan Burgundia. Sawisé ambruk lan dihukum pati, nasib kakaisaran dadi tambah parah. Ing taun 408, pimpinan Visigoth Alaric ngurung Roma lan meksa kutha iku mbayar upeti abot; ing taun 410, dhèwèké nyekel kutha iku lan ngidini pasukane ngrampok. Sawisé Alaric seda, iparé Ataulf nggawe prajanji tentrem karo Honorius, banjur pasukan Visigoth mundur ngliwati Pegunungan Alpen. Ing jaman pamaréntahan Honorius, ing taun 411 dianakake konsili nglawan para Donatist skismatik, sing wis misah saka Gréja amarga Gréja nampa wong-wong sing bali taubat saka kapercayan nalika panganiayaan; miturut panemune, Gréja ora suci maneh yèn ana wong dosa ing antarané anggotané. Miturut prentah Honorius, kabèh candhi pagan sing isih ana dirubuhaké, lan para pagané dhéwé dicopot saka jabatan umum.

'Aku ora ngerti,' ujare, 'ora ana siji wae sing sholeh; kabeh padha urip kanthi cara sing ora nyenengake Gusti.'

Tsar lan Paus mutusaké lunga dhéwé menyang omahé Euthymian kanggo nggoleki wongé Gusti. Euthymian, sing maju dhisik, nyiapaké nampani Paus lan Tsar karo bangsawané lan nyelenggarakaké sambutan resmi kanggo wong-wong mau. Garwané Euthymian sing lagi sedhih, nalika krungu rame lan sorak-sorai ing pekarangan lan saindenging omah saka kamare, takon:

'Apa iki kabèh?'

Lan dhèwèké kaget banget nalika ngerti rawuhé Tsar lan Paus lan sebabe rawuhé. Penganten wadon uga bingung nalika ndelok saka kamare Tsar lan Paus mlaku bareng karo akèh wong, lan dhèwèké nyoba mangerteni makna tontonan kuwi.

Nalika Paus, raja, lan para bangsawan wis padha lungguh lan meneng, abdi sing nglayani Santo Alexius kandha marang Euthymian:

"Gusti, apa gelandangan sing panjenengan pasrahake marang kula dudu wongé Gusti?" Aku wis nyekseni tumindaké sing agung lan nggumunake: dhèwèké tansah puasa, mung mangan sethithik roti lan banyu ing pungkasan dina; dhèwèké nglampahi kabèh wengi kanggo ndedonga lan nampa Misteri Suci Kristus saben Minggu; dhèwèké nahan pecutan lan caci maki saka sawatara abdi kanthi alus lan kabungahan.

Krungu mangkono, Euthymian langsung kesusu menyang panggonane wong mlarat mau lan sawise nyapa kaping telu liwat jendela, ora ana wangsulan. Banjur dhèwèké mlebu omahé, lan ing kono dhèwèké nemokaké wongé Gusti wis mati, sirahé ditutup lan ana gulungan kitab sing dilipat ing tangan tengené. Euthymian mbukak pasuryané lan weruh yèn pasuryané sumunar kaya pasuryané malaékat; nanging nalika dhèwèké nyoba njupuk gulungan kertas mau lan maca, dhèwèké ora bisa, amarga tangané ora gelem ngeculaké. Kanthi cepet dhèwèké bali marang raja lan paus, lan kandha:

'Kita wis nemokake wong sing digoleki, wis seda; dhèwèké nyekel gulungan kertas ing tangane lan ora gelem maringi marang kita.'

Raja lan patriark, sawisé mréntahaké supaya dipersiapaké tandu sing mewah lan ditutupi kain-kain sing éndah, ngusung badan mulyaé wongé Gusti mau lan kanthi ngajèni nyelehaké ing tandu kuwi. Banjur padha sujud, nyium sésa suci mau lan ngandika marang dhèwèké kaya-kaya dhèwèké isih urip:

'Mugi panjenengan, abdi Kristus, paringna dhokumen punika dhumateng kami, supados saking ingkang kacathet ing ngripun kami saged mangertos sinten panjenengan.'

[2434]Sawisé kuwi, Paus lan Tsar njupuk dokumen mau tanpa alangan saka tangan sang wali lan maringi marang kanselir Kakaisaran Bizantium Agung, Aetius, supaya maca; ing meneng jero para rawuh, dhèwèké miwiti maca. Nalika dhèwèké tekan bagean sing nerangaké babagan wong tuwa lan pangantèn wadon, sarta cincin lan ikat pinggang sing diparingaké marang dhèwèké, Euthymian langsung ngenali anaké sing wis seda, Alexius. Dhèwèké nyandhak dhadhané, ngrangkep lan nyium anaké, lan kandha kanthi nangis:

"Aduh anakku sing tak tresnani! Apa sing wis kok lakoni marang kita? Napa kowe gawe kita ngrasakake sedhih banget? Celaka aku, anakku! Sawise urip bareng kita pirang-pirang taun lan krungu tangise wong tuwamu, kowe ora nate mbukak jati dirimu, ora nate nglipur kita, senadyan kita wis tuwa, ing sedhih gedhe sing wis kowe gawe. Aduh aku! Anakku, tresnaku, panglipur atiku, aku ora ngerti apa sing kudu tak lakoni saiki: apa aku kudu nangisi pati kowe utawa bungah amarga kowe wis bali.

Mangkono Euthymian nangis tanpa kendhat, nyabuti rambute sing wis uban.

Aglaida, krungu tangisé bojone lan nyadari yèn gelandangan sing mati iku anaké, mbukak lawang selé; nganggo sandhangan koyak-koyak, mripaté kebak luh ngadhep marang langit lan rambute kusut keseret saka sirahé, dhèwèké mlebu ing antarané kerumunan wong, kandha:

'Mbukak dalan kanggo aku, supaya aku bisa ndeleng pangarep-arepku, supaya aku bisa nyekel anakku sing tak tresnani.'

Nalika tekan ing amben jenazah, dhèwèké nundhuk marang badan anaké, nyekel lan nyiumé, kandha:

[2434] 'Chartularii' iku para pejabat sing mimpin chancellery sing nempel karo patriark.

"Aduh, Gustiku! Anakku sayang, apa sing wis kok tindakake? Napa kowe nggawa sangsara gedhe banget kanggo kita? Aduh, cah cahyaku! Napa kowe ora ngetokake jati dirimu, wis manggon bareng kita pirang-pirang taun? Napa kowe ora welas marang kita, sing tansah krungu tangis kita sing getir nggolek kowe?"

Pingantèn wadon, sing wis urip patang dasawarsa papat tanpa bojo lan nganggo busana ireng minangka pratandha duka, uga ambruk ing badané sing kinurmatan; ngembengi kanthi mili-mili luh lan nyium kanthi alus; dhèwèké nangis kenceng lan ora bisa dadi lega, kandha:

"Aduh aku, cilaka aku!"

Raungan lan ratapan sedhihé nggerakaké wong-wong sing rawuh nganti padha nangis, lan kabèh padha nangis bareng karo panganten wadon lan ibuné.

Raja lan Paus mrentahake supaya tandu sing nggawa badan mulya Sang Manungsa Gusti digawa lan dipasang ing tengah kutha, supaya kabèh bisa ndeleng lan nyentuhé; lan sawisé kuwi rampung, padha kandha marang wong-wong:

'Delengen, kita wis nemokake sing digoleki imanmu.'

Lan kabèh wong ing Roma padha kumpul; saben wong nyentuh sang wali lan nyiumé. Kabèh sing lara padha mari: wong buta éntuk pandelengan, wong kusta padha resik, setan metu saka sing diduwèni; cekaké, apa waé lara sing diduwèni sapa waé, kabèh nampa panyembuhan sampurna saka relik sang wali Gusti. Ndeleng kaajaiban kaya ngono, raja lan patriark kepengin nggawa ranjang jenazah mlebu gréja dhéwé, supaya padha nampa sih rahmat nalika nyentuh awak sang wali. Wong tuwane lan tunangane ngancani kanthi nangis; nalika kuwi akèh banget wong sing kepengin nyentuh badan suci nganti petiré ora bisa digawa merga padha serempet. Kanggo maksa wong-wong mundur lan mbukak dalan menyang gréja, raja mrentahaké supaya pérak lan emas dibuwang marang wong-wong, nanging ora ana siji waé sing merhatosaké; kabeh padha kepengin banget mung kanggo ndeleng lan nyentuh wongé Gusti. Banjur Paus ngandika marang wong akèh kanthi ajakan, nyuwun supaya padha mundur lan janji ora bakal nyelehake badan sing kinurmatan mau nganti saben wong wis nyium lan nampa sih-rahmat lumantar nyentuhé. Wong-wong, sing sawise diyakinke kanthi angel, mundur sethithik lan ngidini badan suci mau digawa mlebu katedral, ing kana dumunung sakweke, supaya sapa wae sing kepengin bisa ngaturake pangurmatan; sajrone minggu kuwi, wong tuwa sing nangis lan manten wadon tetep ana ing sacedhake peti jenazah Santo Alexius. Tsar, ing sisihé, mréntahaké supaya digawé makam marmer sing dihias nganggo emas lan zamrud, sing banjur dadi panggonané wongé Gusti Allah; sakwisé kuwi, langsung ana myrrh wangi sing mili saka badan suci mau, nganti kebak ing relikwarium; kabèh padha ngolesi awaké nganggo myrrh mau kanggo marasaké kabèh jinis lara, lan kanthi pakurmatan ngubur sésa badan sing kinurmatan[2435] é Santo Alexius, ngluhuraké Gusti Allah.

Santa Alexius séda ing dina kaping pitulas wulan Maret, taun 5919 wiwit pambentukan donya, lan taun kaping 411 wiwit Inkarnasi Gusti Sabda, nalika Honorius mrentah ing Roma ing sangisoré Paus Innocentius, lan ing Konstantinopel mrentah Teodosius enom; lan ing ndhuwur kabèh mrentah Gusti kita Yesus Kristus, sing mrentah langgeng karo Rama lan Roh Suci; marang Panjenengané kaping langgeng. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sawise munggah marang kabecikan lan ngresiki pikiranmu, kowe nggayuh tujuan sing diarep-arep lan pungkasan: sawise ngias uripmu kanthi tanpa napsu lan nindakake puasa sing bener kanthi ati suci, nalika manggon ing pandonga kaya tanpa badan, kowe sumunar kaya srengenge ing donya, ya Alexius sing paling bejo.

Kontakion, Nada 2:

Nganggep omahé wong tuwamu kaya omahé wong liya, kowe manggon ing kana kanthi mlarat; lan sawisé seda, sawise nampa mahkota kamulyan, kowe katon nggumunake ing bumi, Alexius, manungsa Allah, kabungahané para malaikat lan manungsa.

[2435] Awaké dikubur ing Gréja St. Bonifasius ing taun 1216, lan gréja agung sing megah dibangun ing ndhuwur kuburané.

Penderitaan Sang Martir Suci Marinus

Diringati tanggal 17 Maret

Santa Marina, sawijining martir Kristus, nalika dadi wong Kristen lan ndeleng carane wong-wong pagan nyembah marang arca-arca ora mung kéwan lan manuk sing bisu, nanging uga manungsa, kebak semangat ilahi; lan nalika ana pesta kanggo ngajeni arca-arca sing ora duwe nyawa, dhèwèké menyang panggonan pangorbanan, lan ngrusak mezbah-mezbah, nginjak-injak kurban-kurban mau nganggo sikilé. Kanthi nindakake kuwi, dhèwèké ngutuk imam-imam sing jahat lan ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, kandha:

Aku pracaya marang Kristus, Putra Tunggaling Allah, kang nyipta swarga lan bumi, segara lan kabeh isine.'

Amarga iku, wong-wong pagan nyekel dheweke, sepisanan dipukul nganggo tongkat, banjur dipukul ing cangkemé nganggo watu nganti untuné copot, lan diseret ing lemah nganggo rambute. Sawisé kabèh kuwi, martir suci mau diiket lan digawa ngadhep gubernur provinsi, sing miturut dhawuhé, sawisé macem-macem panyiksaan, sirahé dipotong nganggo pedhang.

Uripé Bapa Macarius Kolyazino sing kinurmatan[2436]

Dirilis tanggal 17 Maret

Sing Mulya Macarius saka Kolyazino[2437] asalé saka kulawarga bangsawan Kozhin, para boyar saka Tver. Panjenengané lair ing désa Gribkovo, watara wolung vèrsta saka kutha Kashin[2438] ; désa iki saiki dijenengi Kozhino. Wong tuwané—bapaké, Vasily Kozha, sing misuwur amarga prestasi militèr ing sangisoré Pangeran Agung Vasily Vasilyevich Temny[2439] , lan ibuné, Irina—misuwur amarga kasucian atiné lan ngopeni anak-anaké supaya nduwèni watak becik. Sadurunge njupuk sumpah biarawan, Makarii dikenal minangka Matfei. Nalika umuré pitung taun, wong tuwané ngutus dhèwèké sinau maca lan nulis; Matfei enom kuwi cepet bisa lan ora suwé dhèwèké dadi seneng maca. Nalika dhèwèké maca Kitab Suci, dhèwèké nyilem ing makna-maknané lan nggatekake apa sing diwaca ing atiné. Wong tuwane weruh kahanan iki lan padha bungah. Matius mundur saka dolanan bocah-bocah lan nalika wis luwih dewasa, wiwit mikirake kesia-siaan urip donya lan nimbang mundur saka kahanan kuwi. Panjenengané tansah kelingan marang pangandikane Sang Juruwilujeng: *'Yen kowe kersa sampurna, mangkat, adol kagunganmu lan wenehana marang wong mlarat, lan kowe bakal duwé bandha ing swarga; banjur teka, mèlu Aku'* (Matius 19:21); panjenengané kepéngin ngetutaké pangandika mau. Nanging wong tuwane ora kepengin dheweke njupuk sumpah monastik, sanajan padha weruh yen kersane iku tulus. Padha kandha marang dhèwèké yèn wong isa kaslametaké sanajan urip ing donya; padha ngélingaké dhèwèké marang khotbahé St. Yohanes Krisostomus 'Bab Wong-wong Sing Larang Nikah'; lan padha nyebutaké tuladha saka Kitab Suci lan para wali ing Prajanjian Anyar sing wis kaslametaké nalika urip ing donya lan nglakoni urip omah-omah. Sanajan Matius kepengin banget mundur saka donya, dheweke tetep mangerteni abote alesan wong tuwane lan,

---

[2436] Uripé Sang Macarius saka Kolyazino, sing disusun ing taun 1546–1547 adhedhasar pangeling-eling lan cathetan para biarawan—sawetara malah saka saksi mata babagan uripé Sang Macarius—sarta sawetara cathetan resmi, ditemokaké ing akèh naskah wiwit abad kaping 16, nanging durung diterbitaké kabèh ing basa asliné. Crita sing disajikake ing kene adhedhasar teks saka koleksi Perpustakaan Sinode LZ 555. Ing manuskrip Compilation Bibli. No. 927, kang ngemot sing diarani Volokolamsk Paterikon, ana cathetan bab Makarii saka Kolyazino déning Dosifei Toporkov, adhedhasar tembungé Sang Mulya Joseph saka Volotsk; cathetan iki wis digatekake ing kéné, kaya déné referènsi marang Makarii ing biaraé ing narasi Joseph saka Volotsk babagan asketisme Rusia. – Akèh informasi babagan Makarii sing Kinurmatan lan biarané kasedhiya ing dokumen asli sing disimpen ing biara kasebut. Delengen karya-karya ing ngisor iki: 'Inventaris surat kuna lan dokumen liya sing disimpen ing arsip Biara Troitsky Kolyazin Kelas Siji. Tver, 1891'; 'Buku Pangalembana Pengeluaran Biara Kolyazin' *déning I. A. Ivanov.* Tver, 1892; 'Katrangan Biara Trinitas Kelas Pisanan Kolyazin kanggo Pria Keuskupan Tver', disusun déning *Alexei Lebedev.* Yaroslavl, 1867.

[2437] Jeneng 'Makarii *Kolyazin'* asalé saka jeneng biara kuwi dhéwé, kaya sing diterangaké ing ngisor iki.

[2438] Kashin iku kutha kecamatan ing Governemen Tver, dumunung ing pinggir kiwa Kali Volga, 12 versts saka kali, ing Kali Kashinka, lan 19 versts saka kutha kecamatan Kolyazin ing Governemen Tver.

[2439] Vasily Vasilyevich Temny mrentah wiwit taun 1425 nganti 1462.

minangka anak sing taat, ora kepengin gawe sedhih atine; dheweke kandha: 'Kados pundi kersaning Gusti, kula boten badhe nentang karsa panjenengan.'

Wong tuwané bungah banget karo putusané; banjur padha ngaturaké supaya dhèwèké nikah karo sawijining wanita enom sing jenengé Elena saka kulawarga bangsawan Yakhontov. Sawisé nikah, nanging Matius ora nate mandheg mikir bab pungkasané mundur saka donya. Nglakoni urip sing saleh lan suci minangka wong omah-omah, dhèwèké nggawe prajanjen karo garwané yèn sapa waé sing luwih suwé urip sawisé liyané ora bakal tetep ing donya, ora bakal omah-omah manèh, nanging bakal njupuk sumpah monastik.

Setahun sawisé mantené Matthew, wong tuwané séda, banjur rong taun sawisé, kanthi kersané Gusti, garwané Helena uga séda.

[2440]Saiki Matthew ora ngarep-arep apa-apa kajaba ngleksanani niyat sing wis suwe diduweni – ninggal donya lan njupuk sumpah biksuni; ora ana apa-apa sing ngalangi dhèwèké kanggo ngwujudaké kepénginané. Sakwise kuwi, miturut dhawuhe Kristus, dhèwèké mènèhaké kabèh kagungané marang wong mlarat lan lunga menyang Biara Klobukovsky sing ana ing sacedhaké kutha Kashin, ing kana dhèwèké dicukur rambute dadi biksu kanthi jeneng Macarius.

Kanthi semangat kang murni dhèwèké miwiti nindakake kawajiban monastik, manut ora mung marang abbas nanging uga marang anggota bruder paling enom kanthi andhap asor lan alus. Nalika rawuh ing gréja tanpa kélangan lan makarya tanpa kendhat ing manéka pakaryan monastik, dhèwèké nyawisaké sésa wektuné kanggo pandonga lan jaga wengi, kanthi tekun maca riwayat para wali lan kitab-kitab suci liyané, ngupaya niru tuladha para askétis kuna lan nyimpen ing atiné tembung-tembung pangajaran sing dijupuk saka buku-buku sing wis diwaca. Tindakan rahib enom mau ngundang pangalembana saka sakabehe komunitas biara.

Sawise manggon pirang-pirang taun ing Biara Nikolayevsky Klobukovsky, Makarii wiwit mikirake urip nyendiri. Sawise mutusake, dheweke ngandhani marang abbot lan njaluk berkah. Abbot, weruh ketulusan kepinginan Makarii, maringi pitutur kaya bapak lan mberkahi dheweke ing dalan anyar urip asketis.

Macarius nemokake panggonan sing cocog karo karsa atiné, ora adoh saka Kashin—wolulas versta—cedhak Kali Volga, ing antarané loro tlaga cilik, ing alas kandel. Ing kono dhèwèké mbangun sel lan nyawisake awaké kanggo nglakoni puasa, pandonga, lan jaga wengi. Ora ana sing ngganggu tapa aseté sing nyendiri. Kewan galak ora nyerang dhèwèké nanging padha nggolèk dhèwèké, lan dhèwèké mènèhi panganan sédhikit sing diduwèni marang kéwan-kéwan mau.

Nanging Macarius ora nglakoni tapa brata kanthi piyambakan suwé. Para askétis liyané enggal padha kumpul ing sacedhaké dhèwèké, lan sing paling dhisik, pitu sesepuh teka saka Biara Klobukovsky. Akèh biksu uga padha kumpul saka panggonan liya. Sel-sel anyar padha muncul ing sacedhaké selé Macarius, lan kabentuk sawijining komunitas monastik.

Persaudaraan anyar iki butuh omahé Gusti kanggo pandonga bebarengan lan nampa Misteri Suci. Macarius sing kinurmatan, bebarengan karo kanca-kancané, mbangun gréja cilik saka kayu sing didedikasikaké marang Trinitas sing maringi urip, kanthi berkah saka Uskup Agung Tver.

Komunitas pertapa terus tuwuh, lan kabutuhan kanggo nduwé imam dhéwé—sing uga bakal dadi abbot—dadi ora bisa dihindari. Macarius dhéwé, amarga andhap asor, ora kepéngin nampa jabatan iki, nanging nawakaké marang wong liya, sanajan piyambaké sing mimpin langsung kabèh urip askétik ing biara anyar kuwi. Dheweke ngenalake tatanan urip komunal monastik sing ketat kanthi paugeran sing kenceng. Dheweke netepake paugeran manawa ora kena nyimpen omben-omben mabuk ing biara, lan para biksu ora kena mangan utawa ngombe ing sele, nanging mung nalika dhahar bebarengan.

Dheweke dhéwé dadi tuladha urip sing ketat, rajin, lan andhap asor. Dheweke nambani saben wong kanthi prasaja lan apikan. Saben ketemu anggota persaudaraané, ora preduli umuré, dheweke mesthi kandha, 'Pak tuwo sing tak tresnani,' lan nyapa nganggo jenengé.

Aturan urip monastik sing diparingake dening Sang Macarius iku banget ketat nganti ora kabeh wong bisa netepi kaya sing dikarepake pangadeg biara. Siji sawise sijine, loro abbot dipecat amarga nglanggar aturan iki.

[2440] Biara St. Nicholas Klobukovsky ing sacedhake kutha Kashin wis ditutup wiwit taun 1764. Sel sang Bapa Macarius isih dilestarekake nganti saiki.

Para sedulur pungkasané nyuwun marang Macarius supaya nampa panguripan imam lan njabat dadi abbot dhéwé. Sawisé akèh sangsi, Macarius pungkasane sarujuk lan, karo sawatara biksu, mangkat menyang Tver, ing ngendi dhèwèké diangkat dadi abbot déning Uskup Moses[2441] . Para sedulur padha bungah banget nalika padha krungu yèn Sang Mulya Macarius bali menyang biara dadi abbot, lan padha nyiyapaké sambutan resmi lan kabungahan kanggo dhèwèké.

Sanajan wis diangkat dadi abbot, Macarius tetep urip prasaja, nganggo sandhangan biasa, lan dadi tuladha ing kabèh pakaryan monastik.

Sanadyan Makarii wis ngedegake biara anyar ing panggonan sepi, ing alas belantara, ora kabeh wong seneng bab iki. Sing nduwèni tanah sakupenge, sawijining Ivan Kolyaga, wis ndelok Makarii kanthi ora seneng wiwit Makarii manggon ing kana; lan nalika gréja dibangun, komunitas saya gedhé, lan Makarii dadi abbot, rasa ora seneng kuwi malih dadi niat ala lan permusuhan sing terang-terangan. Kolyaga wedi yèn kanthi diadegaké biara kuwi, tanahé bakal pindhah marang biara kuwi kanthi cara apa waé, mula dhèwèké mutusaké mbusak Makarii, sanajan kudu nganggo cara matèni. Nanging miturut kersaning Gusti, ora mung rencana ala kuwi gagal kelakon, malah malah dadi manfaat kanggo biara lan ngluhuraké Makarii sing kinurmatan. Kaping pisan, pati nyerang kulawargané Kolyaga, banjur dhèwèké dhéwé lara abot. Ing sangsara iki, dhèwèké pungkasane nyadari yèn iku paukumané Gusti amarga dosa abot marang Makarii; dhèwèké tobat lan mréntah supaya digawa marang Sing Kinurmatan. Ing ngarsané Macarius, dhèwèké kanthi nangis nyritakaké rencanané lan nyuwun pangapura lan pandonga. Macarius, nalika ndeleng pangapurané mungsuhé sing tulus, ngendika, 'Gusti Allah bakal ngapura kowé,' lan paring piwulang sing dawa, ngrembug babagan kethèlané bandha donya lan kasia-siaané donya. Piwulang alusé Macarius nduwèni pangaruh gedhé marang Kolyaga nganti dhèwèké mutusaké ninggalaké donya; dhèwèké njupuk sumpah biara ing sangisoré Sang Mulya Macarius lan nyumbangaké kabèh tanahé marang biara, sing déning Macarius dhéwé, amarga andhap asor, wiwit semana dijenengi Kolyazino.

Kabar babagan urip monastik Macarius sing ketat ing biara anyar—sing wis diparingi aturan ketat kanggo biara komunal—wiwit sumebar ora mung ing sakupenge nanging uga ing panggonan adoh. Kabeh jinis wong, loro awam lan biksu, saka cedhak lan adoh, padha teka marang Macarius kanggo ngupaya kaslametan.

Ing sawijining wektu, ana loro priya enom keturunan boyar, sing wis suwe dikenalé, padha teka marang dhèwèké. Nalika nampani wong loro mau mlebu selé minangka musafir biasa, dhèwèké miwiti takon saka ngendi asalé lan kenapa. Para musafir mau mangsuli yèn wis mutusaké ninggalaké donya lan manggon ing ara-ara gersang.

'Amarga wis kenal karo panjenengan wiwit cilik,' ujare, 'lan kelingan katresnan lan piwulang panjenengan saka Kitab Suci, lan saiki wis krungu babagan urip monastik panjenengan sing ketat, kita teka nyuwun supaya panjenengan nampa kita dadi novis.'

Romo Agung, karsa nguji, ngendika:

Aku iki wong sing kebak dosa, mulane aku manggon ing ara-ara samun kanggo ndedonga marang Gusti supaya dosaku diapura; kowe kabeh, mulihna marang wong tuwamu supaya ora gawe sedhih atine.

Nanging para mudha mau wis teka kanthi niat sing teguh arep manggon ing biara ing sangisoré pandhuan sang resi mulya nanging andhap asor iki; kanthi luh ing mripat, padha miwiti nyuwun marang piyambakipun supaya nampa dhèwèké mlebu ing komunitas.

Ndeleng ing para mudha iku ana karsa sing tulus lan sejati kanggo nyawisake awake dhewe ing urip monastik, Macarius nampa dheweke ing biarane lan, sawise wektu cobaan sing cukup, maringi potongan rambute (tonsur).

Kanthi wicaksana mimpin komunitas sing saya tuwuh, Macarius nglampahi wektu kanthi nglakoni puasa, pandonga, gawe, lan jaga wengi. Panjenengané kanthi tekun maca Injil Suci lan Kitab Suci liyané, lan tanpa kendhat mulangaké marang sedulur-seduluré lan kabèh sing teka marang panjenengané babagan dalan menyang kaslametan.

Saksi mata lan panyebar kesaksian babagan urip asketik Macarius lan ketegasan aturan komunitas monastiké yaiku asketik kondhang ing jaman kuwi, Sang Suci Venerable Joseph saka Volokolamsk. Sawisé mutusaké ngedegaké biara anyar manut paugeran urip komunal sing ketat, dhèwèké mangkat saka Biara Pafnutiev

[2441] Uskup Musa mimpin Keuskupan Tver wiwit taun 1453 nganti 1459.

ing Borovsk kanggo ngumbara liwat biara-biara ing lor Rusia, supaya bisa nyumurupi urip monastik lan sinau kabiasaan lan paugeran monastik. Sajrone lelungan iki, dhèwèké uga ngunjungi Biara Makariyev Kolyazin, ketemu karo Makariy sing kinurmatan, ngobrol karo dhèwèké, lan nyathet cathetan ing ngisor iki ing *Tale of the Holy Fathers*.

'Aku weruh,' kandha Sang Joseph ingkang Kinurmatan, 'pangulu Makarii ingkang pinaringan berkah, abas lan pangadeg Biara Kolyazin. Panjenenganipun nyariosaken kados ing ngandhap punika: 'Nalika aku teka ing panggonan iki,' pangandikane, 'pitu sesepuh saka Biara Klobukovsky teka bareng aku; padha sampurna ing kabecikan lan urip asetik lan monastik nganti kabèh bruder padha teka marang wong-wong mau kanggo nampa piwulang lan kauntungan; lan wong-wong mau, padha maringi pencerahan marang saben wong, mulang apa sing migunani; wong-wong sing uripé luhur budi dipantapake; nanging sing nyimpang mlebu ing kekacauan dicela lan dilarang, lan ora diparingi tumindak manut karsa dhéwé.'

Mangkono, miturut Macarius (lan diterusaké déning Sang Joseph sing kinurmatan), iku kasucian lan tertib ing biara wektu semana; kabèh ditindakaké manut tradisi para Bapa lan komunitas monastik, nganti sesepuh agung Mitrofan Byvaltsev gumun marang kabèh mau. Dhèwèké teka saka Gunung Athos, sawisé manggon ing Gunung Suci salawé sangang taun. Dheweke kandha marang para sedulur:

'Aku wis nyambut gawe kanthi sia-sia lan nempuh lelampahan adoh menyang Gunung Suci—liwat Biara Kolyazinsky—tanpa asil; amarga wong bisa uga slamet sanajan mung manggon ing kana; ing kene kabeh ditindakake kanthi cara sing padha kaya para Kinovite ing Gunung Suci.'

Saka Biara Kolyazinsky, sing misuwur amarga cara urip sing taat, sawetara pangadeg biara anyar muncul sanajan nalika uripé Sang Macarius sing Kinurmatan. Salah sijiné yaiku Sang Ephrem saka Perekomsk[2442] , wong asli Kashin lan pangadeg biara ing wilayah Novgorod ing Danau Ilmen; dhèwèké miwiti urip askétis ing hermitase Macarius. Ingkang Kinurmatan Paisius saka Uglich iku ponakan langsung Ingkang Kinurmatan Macarius, putraning adhine wadon, Ksenia, sing kawin karo Ivan Gavrenyev, sawijining abdi ing panguwasa Uglich, pangeran Andrei Vasil'evich Agung[2443] , adhine Pangeran Agung Ioann Vasil'evich[2444] . Dheweke manggon dadi biksu ing Biara Kolyazinsky sing dipimpin pamané, Sang Mulya Makarii, lan saka kono dipanggil déning Pangeran Andrei Vasilievich saka Uglich; miturut panyuwunan pangeran, dhèwèké ngadegaké Biara Pokrovsky[2445] , telung versta saka Uglich, nglumpukaké komunitas biarawan sing akèh lan netepaké urip monastik sing ketat, dadi tuladha tumrap sedulur ing pakaryan, puasa, pandonga, lan jaga.

Uripé Macarius sing saleh misuwur ing antarané wong-wong lan nyenengaké Gusti Allah. Donga-dongaé mujijat. Liwat kakuwatan donga iki, Gusti Allah maringi akèh wong panglipur ing sedhih lan panyembuhan saka lara lan penyakit.

Ing distrik Kashin ana, lan saiki isih ana, sawijining desa sing dijenengi Kesovo, utawa Kesova Gora. Ana wong sing jenenge Zacharias manggon ing kana; dhèwèké wis suwe lara lan lumpuh. Dheweke wis krungu akèh babagan kuwasa pandonga Macarius ing ngarsané Gusti lan wiwit nyuwun marang seduluré supaya nggawa dhèwèké menyang Hegumen Kolyazino sing kinurmatan. Nalika padha nggawa dhèwèké menyang kono, dhèwèké nangis kecut ing ngarsané Hegumen lan nyuwun kanthi memelas:

'Romo Macarius ingkang kinurmatan! Tulungana aku, sing lumpuh iki.'

Romo mangsuli:

[2442] Sing Mulya Ephrem saka Perekom, wong asli Kashin, miwiti urip monastik ing Biara Makarii ing Kalyazin, lan dicukur rambut ing biaraé Sing Mulya Savva saka Vishersk. Sawisé mundur menyang panggonan sepi ing pesisir kulon Danau Ilmen, dhèwèké ngedegaké biara 25 versta saka Novgorod. Saiki, Biara Santo Nikolaus Perekomsky wis ora aktif. Dina pangeling-eling Sang Mulya Ephrem dirayakake tanggal 10 Mei.

[2443] Pangeran Andrei Vasilievich Agung iku putra kaping papat saka Pangeran Agung Vasily Vasilievich sing Wuta saka Moskow lan sedulur kandung Pangeran Agung John Vasilievich III saka Moskow. Dhèwèké nampa kutha Uglich minangka wewengkoné manut wasiat rohani bapaké, sing séda ing taun 1462. Ing taun 1492, Pangeran Andrei dipenjara ing Pereyaslavl-Zalessky lan seda ing taun 1494.

[2444] Pangeran Agung Ivan Vasilyevich III, putrané Vasily Vasilyevich 'Sing Wuta', mrentah nagara Rusia wiwit taun 1462 nganti 1505.

[2445] Biara Pokrovsky, sing diadegaké déning Paissius sing Mulya, dumunung telung versts saka kutha Uglich (ing Provinsi Yaroslavl), ing pinggir kiwa Kali Volga; saiki iku biara kelas telu. Paissius ngedegake biara kasebut miturut panyuwunan Pangeran Andrei Vasilyevich saka Uglich, sing dadi bapak baptis anak-anake John lan Dimitri. Sang Paissius sing Kinurmatan seda ing yuswa sing wis tuwa banget tanggal 6 Juni 1606, tanggal nalika pangeling-elingé diperingati.

'Kowe digawa mrana, sedulur, mung kanggo nguji kelemahanku: kepiye kowe bisa nyuwun pitulungan marang wong dosa sing meh ora bisa nglakoni perbaikan kanggo awake dhewe!'

Nanging wong lumpuh iku terus muni:

'Aku ngerti, abdi Gusti, aku ngerti yèn pandonga panjenengan ing ngarsané Gusti kanggo aku, wong dosa lan wong sengsara, ora bakal sia-sia!'

Ndeleng iman sing tulus lan jero saka wong lara kuwi, Macarius kandha:

'Anakku! Gusti Allah sing Maha Asih ora kersa pati wong dosa, nanging kersa urip lan mbalik marang kaslametan; lan kanthi cara apa wae sing dipun anggep pantes, Panjenengané bakal nuntun wong mau marang kaslametan lumantar tobat. Datanganing Gusti Allah wis tumeka marang kowe, lan yèn kowe tobat lan ninggalaké tumindakmu sing biyèn, Gusti Allah bakal paring panyembuhan; nanging yèn ora, kowe bakal nandhang sangsara luwih abot tinimbang iki.'

Wong lara kuwi banjur kanthi luh ing mripat ngakoni dosané marang Makarios, wiwit isih enom; lan Sang Bapa sing Mulya, sawisé ndedonga, maringi berkah marang dhèwèké, lan ing wektu sing padha mbalèkaké manèh kasehatane. Sawisé kuwi, dhèwèké dadi imam ing désané lan ora tau lali marang piwulangé Sang Bapa Makarios nganti pungkasaning uripé.

Sawisé sawatara wektu, ana sawijining priya enom keturunan boyar, Vasily Ryasin, sing kena pangaribawa setan, digawa marang Sang Rahib. Sang Rahib, nalika ndeleng sangsara wong lara mau lan sedhihé wong-wong sing nggawa, krasa welas lan miwiti ngadani doa supaya wong lara mau mari. Sawisé pandonga, nalika Sang Bapa Pendeta nggawé pratandha salib ing awak wong lara mau, dhèwèké langsung mari; kabungahan amarga sih rahmaté Gusti, dhèwèké ora kepéngin bali menyang omahé wong tuwané, nanging mutusaké tetep ing biara lan nampa cukuran monastik saka Macarius.

Ing sawijining wektu, para maling nyekel lembu-lembu biara sing digunakake para sedulur kanggo nyambut gawe ing sawah. Nalika para maling nyoba mlayu karo barang rampokan, ujug-ujug padha kabut mripaté lan ngumbara suwe ing sakupenge biara. Akhire, padha bali maneh ing biara karo barang malingane. Sang Macarius sing kinurmatan, nalika mriksa lahan tani ing biara, ndeleng para maling mau lan kaya ora ngerti apa sing wis kelakon, takon kenapa padha ana ing kana lan kepiye carane sapi-sapi mau bisa dadi duweke. Para penjahat mau ngakoni niyat jahaté lan, sujud ing sikilé, nyuwun pangapura. Romo Macarius ngapura dosa para maling mau, nyembuhake kabutaane lumantar pandonga, lan nglarang supaya ora mbaleni tumindak ala kaya ngono maneh.

Sawise ngedegake komunitas biara sing ketat lan, lumantar kasucianing gesange lan pakaryan sing tanpa kendhat, narik kawigaten sedulur biara sing akèh, Sang Mulya Macarius kasil, nalika isih urip, nyedhiyakake panguripan materi kanggo sedulur biara mau. Panjenengané ngwarisake tanah karuhuné marang biara anyar sing diadegaké. Saliyane juragan tanah tangga teparo Ivan Kolyaga sing wis kasebut sadurunge, ana para biksu liyane sing diangkat dadi biksu dening Makarius sing nransfer tanah kagungané menyang biarané lan nyumbang barang-barang lan dhuwit. Kondhanging prestasi Makarii narik sumbangan marang biara saka maneka penjuru, kaya sing kabukten saka dokumen sing isih lestari nganti saiki. Watara taun 1461, Boris Alexandrovich, Pangeran Tver, maringi Biara St Nicholas ing Zhazna, bebarengan karo tanah-tanahé, marang Biara Kolyazin; Putri Feodosia Ivanovna, putri saka Pangeran Ivan Borisovich, nyumbangake desa Vasilyevskoye bebarengan karo désa cilik Selishche lan Spirov; Pangeran Alexander Romanovich nyumbangake desa Konstantinovskoye karo pitu désa cilik. Ana akèh sumbangan liya saka lahan kosong lan lahan kang wis ana wong manggon.

Nanging Sang Makarii sing kinurmatan ora nggatekake banget babagan kamakmuran materi biara, nanging luwih nggatekake kaslametan rohani piyambak lan nuduhake marang wong liya dalan menyang kaslametan lumantar tuladha lan pangandikane sing maringi piwulang; piyambakipun tumindak manut pangandika ing Injil: *'Golèkna dhisik Karajaning Allah lan kabeneranipun,* lan *kabèh mau bakal ditambahaké marang kowé'* (Mat. 6:33). Urip kanthi cara kaya ngono, Sang Bapa sing Kinurmatan nganti yuswa tuwa. Sanadyan kakuatan fisiké saya suda, piyambakipun tetep nyawisake dhiri kanggo berjaga lan ndedonga; sikilé tegak kiyat kaya tiang ing pandonga, awan lan bengi. Ing Maret 1483, piyambakipun kenging lara abot. Ngrasakaké yèn pungkasané wis cedhak, piyambakipun meneng. Banjur piyambakipun nyaur para sedulur lan ngendika:

'Para bapa lan anak sing tak tresnani! Kula, kados sadaya ingkang lair saking bumi, badhe ngetutaken dalan para leluhur, lan kula nyrahaken panjenengan dhateng Gusti Allah, ingkang Maha Kuwasa nuntun lan paring warisan langgeng. Tansah ngupaya kaslametan panjenengan; tetep ing pakaryan, nglakoni puasa, jaga bengi, lan pandonga ingkang tanpa kendhat; jaga kasucian jiwa lan raga; aja mbales ala karo ala utawa caci karo caci. Pahamna iki, sedulur: yen aku duwe kawani ing ngarsane Gusti, mula sawise aku lunga, pasamuan iki ora bakal surut, nanging bakal makmur."

Sawisé mberkahi lan nyium para sedulur, Sang Kinurmatan nampa Komuni Suci lan, kanthi ngendika, 'Mulyakna Gusti Allah ing sakabehing bab, amin', nyerahaké nyawané marang Gusti.

Sing Mulya Macarius séda tanggal 17 Maret 1483, ing umur wolung puluh siji taun.

Dikeluhake sedulur, Sang Macarius sing kinurmatan dikubur cedhak gréja kayu sing wis dibanguné. Kapel kayu dibangun ing ndhuwur kuburané lan dihias nganggo ikon-ikon suci.

Karya-karyané ing sajroning gesangé narik para pangagum menyang biara sing wis diadegaké, lan kahanan iki terus lumaku sawisé pangliyané sing pinaringan berkah. Sumbangan terus-terusan mili tanpa kendhat. Mangkono, ing taun 1486, Pangeran Mikhail Borisovich saka Tver maringi désa Andreevskoye ing Borshchina marang biara kasebut. Banjur, ing taun 1511, Pangeran Yuri Ivanovich saka Dmitrov nyathet sawatara désa lan kampung cilik minangka kagungan Biara Kalyazin. Ana uga akèh sumbangan saka wong-wong liya sing ora pati misuwur.

Gereja kayu Trinitas Suci sing dibangun dening Sang Makarii sing Kinurmatan saya wiwit rusak alon-alon. Para pangibadah ing biara lan pangadegé cepet nulungi nalika wektu butuh kuwi.

Ing taun 1521, Mikhail Boronkov, sawijining pedagang saka Dmitrov, kepengin mbangun gréja watu ing panggonan gréja kayu lawas kuwi. Boronkov wis ndeleng Sang Makarius sing Kinurmatan nalika isih cilik, wis krungu akèh saka wong tuwané babagan uripé sing askétis lan saleh, lan wis nyimpen rasa ngajèni marang biara kuwi saklawasé uripé. Biara Kolyazin dumunung ing wewengkon appanage Pangeran Yuri Ivanovich saka Dmitrov, adhine langsung saka Pangeran Agung Vasily Ivanovich saka Moskow. Kanthi idin pangeran iki—sing uga dadi pangagum setya marang pangeling-elingé Sang Makarii sing kinurmatan lan monasteriné—lan kanthi berkah saka Uskup Nil saka Tver lan Kashin[2446] , Boronkov miwiti ngrealisasikaké rencanané, ing sangisoré pituduhé Ioasaf, abas Monasteri Kolyazinsky.

Lokasi kanggo pambangunan gréja watu anyar diukur kanthi teliti supaya ora rusak amarga banyu saka tlaga. Padha milih panggonan sing luwih dhuwur lan lemahé luwih padhet, watara sepuluh sazhens saka gréja kayu lawas. Sawisé upacara pandonga kanggo mberkahi banyu, Abas Joasaph ngedegaké salib ing panggonan sing wis ditemtokaké kanggo mezbah lan maringi restu kanggo nggali parit pondasi gréja. Padha banjur miwiti nggali. Panggonan iku kabuktèn cocog; ora ana banyu sing nembus. Nalika nggali, padha nemoni balung para sedulur sing wis dikubur ing kana sadurungé. Nanging ing panggonan persis ing ngendi pangadeg biara sing kinurmatan dikubur, padha nemokaké peti mayit sakabèhé, isih utuh lan ora bosok; ambu wangi metu saka peti kuwi. Amarga ora wani nyentuhé, para buruh langsung ngandhani Abas Joasaph, sing kanthi emosi jero lan luh nyium peti sing kaangkat saka lemah kuwi, ora ana sangsi sedhela manawa panemuan larang regané kuwi pancèn petiné Macarius. Miturut dhawuhé, genta dipukul; para sedulur lan akèh wong saka sakupengé padha kumpul. Sakwise kuwi, langsung dipasang tenda ing jejere gréja lawas; kanthi ngajèni padha ngangkat peti mati saka lemah, nggawa menyang tenda mau, lan nganakake upacara pangeling-eling ing kana. Banjur padha mbukak peti jenazah mau: ambune sing luwih wangi sumebar metu, lan badané ingkang kinurmatan, sing wis kaping telung puluh wolu taun ana ing lemah, kabukti ora bosok; malah sandhangané uga ora rusak, lan rambute sing wis uban isih padhang. Kedadéan iki kelakon tanggal 26 Mei 1521. Warga, kang kebak rasa ngajrih, memuji Gusti, kang kanthi kaelokan ngluhuraké para pilihané. Akeh wong sing lara lan ringkih, sawisé teka kanthi pracaya marang relik anyar sing ditemokaké mau, padha mari.

Abbot Joasaph lan para sedulur, kabungahan banget amarga sih rahmat kuwi, langsung ngandhani Pangeran Yuri Ivanovich saka Dmitrov babagan iki. Siji hieromonk dikirim kanggo ngandhani pangeran kabèh mau kanthi lisan. Seneng banget, pangeran ngenteni laporan tulisan saka abbot babagan panyembuhan mujijat sing wis kelakon liwat relik-relik mau. Aba Joasaph njamin yèn mukjizat paling wigati sing kawangun déning

[2446] Uskup Nil, wong Yunani, ngatur keuskupan Tver watara taun 1509 nganti 1521.

relik kasebut, bebarengan karo jeneng-jeneng wong sing mari, kacathet, lan ngirim cathetan mau marang pangeran. Yuri Ivanovich langsung mangkat menyang Moskow lan ngandhani adhine, Pangeran Agung Vasily Ivanovich, uga Metropolitan Daniel[2447] , babagan kabeh sing wis kelakon ing Kolyazin.

Pangeran Agung lan Metropolitan banjur maringi dhawuh marang Pangeran Yuri Ivanovich supaya nggawa langsung menyang Moskow paling ora sawetara wong sing wis mari amarga relik Sang Sing Suci. Akeh sing diparingake lan padha nyekseni kabeneran. Banjur Sang Adipati Agung lan Sang Metropolitan ngutus Archimandrit Ion saka Biara Chudov ing Moskow menyang Biara Kolyazin kanggo nyelidiki langsung kabeh babagan relik sing wis ditemokake. Archimandrit Ion teka ing Biara Kolyazin, mastiake manawa relik Makarius ora bosok lan duwé kakuwatan mujijat, lan maringi kesaksian bab iki ing Moskow ing ngarepé Pangeran Agung lan Metropolitan.

Sang Pangeran Agung lan Metropolit banjur ngadani pasamuan ing Moskow kang diisi para uskup, arkhimandrit, abas, lan rohaniawan liyane. Kabeh kahanan sing nyawiji karo munculé relik Sang Macarius sing Kinurmatan dilaporaké marang majelis; uripé sing suci lan mujijat-mujijat sing ditindakake nalika isih urip lan sawisé seda, lumantar reliké, ditliti. Majelis mutusaké kanggo ngkanonisasikaké Sang Macarius saka Kolyazin lan netepaké pesta lokal kanggo ngurmati dhèwèké ing dina seda, 17 Maret, lan ing dina ditemokaké reliké, 26 Mei.

Relik suci sing ora bosok saka Sang Macarius kanthi cepet dipindhahake saka tenda sementara menyang gréja kayu lawas, banjur dilebokake ing relikwari anyar saka wit oak lan dipamerake kanthi upacara ing sisih tengen gréja watu anyar sing dibangun déning pedagang Boronkov.

Ing Biara Kolyazinsky, sawijining ibadah sing digubah déning Teodosius saka Tver diwiwiti dinyanyèkaké nalika ditemokaké reliké. Kesederhanaan uripé Makarii ngganggu sawatara wong sanajan nalika dhèwèké isih urip, lan ndadèkaké wong-wong mau mangu marang kasuciané sanajan sawisé ditemokaké reliké. Mula, mung sepuluh taun sawisé ditemokaké reliké Makarii, sawijining biksu pinunjul, sesepuh Vassian Patrikeev, ngendika kanthi sindhiran bab kesederhanaan uripé Makarii lan nyebut dhèwèké 'tukang tani kampung'. Nanging Metropolitan Daniel ngendika marang Vassian ing majelis manawa yèn wong mènèhi paugeran marang para wali, akèh sing bakal disalahké, kalebu nabi, rasul, uskup, wong sing bener lan sing kinurmatan; amarga tumrap Gusti Allah, ing bab kasucian, sing wigati dudu kaluhuran jasmani sing katon saka njaba, nanging kaluhuran rohani sing ana ing jero ati[2448] . Ing Konsili Gerejawi Moskow taun 1647, diputusake manawa 'kidungan kudu dinyanyikake lan pesta dirayakake ing endi-endi' kanggo ngajeni, antarané liyané, Sang Mulya Macarius saka Kolyazin, sing kalebu ing golongan 'pembawa mujijat ageng'[2449] .

Nalika relikwi Sang Makarius sing kinurmatan dibukak, para biksu ing Biara Kolyazinsky nyathet patbelas mujijat. Ing ngisor iki sawenehing mujijat mau.

Ana wong mlarat jenenge John manggon ing omah sedekah biara: sikilé wis layu kaya kayu lan bengkok; salawase rolas taun dhèwèké mung bisa merangkak, nyandhak awaké nganggo tangan lan tongkat cilik. Sawijining dina, nalika para imam nganakake pangibadah pandonga ing sangisore peti jenazah ingkang kinurmatan, dhèwèké merangkak kanthi angel banget marani para imam mau lan nyuwun supaya padha ndedonga marang Gusti lan Sang Wali kanggo dhèwèké. Para pandhita, sawisé nyawuraké banyu suci lan mbukak peti relik, arep ngangkat wong sing nandhang sangsara kuwi supaya bisa nyuwun berkah marang relik suci, nanging ing wektu kuwi sikilé dadi lurus, dhèwèké bisa tangi dhéwé lan bisa nyuwun berkah marang relik suci mau, nganti kabèh wong kaget lan ngeri. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké mari sakabèhé.

Siji diaken saka Biara Kolyazinsky, jenenge Andrei, sing suwé nandhang lara abot ing balungé, digawa ngarep relik Sang Sing Mulya, lan nalika nyentuh relik mau kanthi iman, dhèwèké langsung mari.

[2447] Metropolitan Daniel, sawijining murid Joseph saka Volokolamsk, diangkat saka antarané para abbas Biara Joseph ing taun 1522; dhèwèké mundur saka jabatane ing taun 1539.

[2448] Biksu Pangeran Vassian Patrikeev diadili ing konsili taun 1531 lan nyatakake panemune babagan para mujijat anyar saka Rusia ing kono sajrone debat karo Metropolitan Daniel. Kanggo 'debat' kasebut, delengen *Readings of the Society for the History and Antiquities of Russia at Moscow University* kanggo taun 1847; ringkesané ana ing *History of the Russian Church* karya His Eminence Makarii, jilid 6, kaca 200.

[2449] Sawisé ditemokaké relik ing taun 1521, diadakaké dina raya lokal kanggo ngurmati St. Makarii, lan ing Konsili taun 1547 diadakaké dina raya sakabèhé gréja, lan dhèwèké dijenengi 'pembawa mukjizat agung'. Delengen E.E. Golubinsky, *History of the Canonisation of Saints in the Russian Church*, kaca 83 lan 100.

Liyane uga mari saka macem-macem lara: loro petani saka biara mari saka gangguan jiwa; sawijining musafir, sing telung drijine ing tangan tengen bengkok lan nyambung karo telapak tangan, drijine sing bengkok dadi lurus nalika nyentuh peti jenazah wong sing bisa gawe mujijat nalika ndedonga. Ana sawijining wanita sing nandhang tumor lan bengkak ing saindenging awak, dene liyane nandhang budeg suwé; loro-loroné mari sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang sang wali. Ana sawijining pemuda, Gregory, sing wis lumpuh sepuluh taun, digendong ing amben lan diletakake ing sacedhake peti mati sang wali; dhèwèké ndelok relikwi kuwi kanthi emosi sing jero, nangis lan ndedonga supaya mari. Alon-alon, dhèwèké wiwit ngrasa sikil lan lengené obah; nglumpukaké kekuwatan, dhèwèké munggah saka amben lan sujud ing ngarep relikwi suci. Wong-wong sing nggawa wong lara kuwi, bebarengan karo sing wis mari, muji Gusti Allah lan sang wali.

Sawijining dina, ana wong jenenge Lawrence teka menyang biara lan nyritakake yen dhèwèké wis nandhang lara ing sikilé suwéné rong taun, nanging nalika dhèwèké ngucapaké sumpah arep njupuk sumpah monastik ing Biara Kolyazin, dhèwèké mari. Nalika arep menyang biara, dhèwèké diserang maling; tatu, dhèwèké banjur mbalèk menyang Moskow. Ing kono dhèwèké kabut mripat. Ing kahanan bingung lan putus asa, dhèwèké kelingan sumpahé kanggo nglakoni sumpah biara ing Biara Macarius – lan pandangane bali. Saiki dhèwèké teka ing biara kanggo nepati sumpahé.

Ana sawijining bangsawan keturunan boyar sing jenenge John teka ing Biara Kolyazin lan ditampa dening sang biarawan kanthi pakurmatan sing pantes. Nalika bali menyang omah, sang biarawan mberkahi peziarah kuwi nganggo ikoné Macarius sing Kinurmatan. Sawisé tekan omah, bangsawan kuwi nyritakaké dawa babagan mujijat-mujijaté Macarius sing Kinurmatan. Antarane para abdi daleme ana sawijining priya sing lara lumpuh, jenenge Teodorus, sing wis nem taun ora bisa obah lan mung nganggur ing amben. Majikane sing taat nggawa ikoné Sang Mulya marang dheweke lan mréntah supaya ana upacara pandonga nganggo banyu suci. Nalika wong lara iku disiram banyu suci, dheweke tangi saka ambené lan waras, nganti kabèh sing ana kono padha gumun lan krasa tentrem.

Ana sawijining wong aran Onuphrius, sing kesurupan setan, sing digawa kanthi angel saka Novgorod, nolak nyedhaki relik pekerja mukjizat lan ngucapake tembung-tembung ngina, nganti seduluré wis siyap nggawa bali, lan ana uga sing wani nyalahké Pendeta amarga ora bisa marasaké wong lara kuwi. Nanging pungkasane, kanthi pitulungané sang , padha mutusaké nyeret dhèwèké kanthi paksa menyang relik sing bisa nindakake mujijat. Sakwisé wong sing kesurupan kuwi nyentuh relik kuwi, dhèwèké tiba ing lemah karo jeritan, nggelembung ing cangkemé; wong-wong sing ana ing kono padha nyangka yèn dhèwèké wis arep mati lan nyemprotaké banyu suci marang dhèwèké. Nanging wong sing nandhang sangsara kuwi dumadakan waras lan, wis sadar tenan, miwiti takon ing endi panggonané. Sawisé nampa jawaban, dhèwèké kanthi ngajèni nyium relik wong sing kinurmatan kuwi, ndedonga kanthi khusyuk matur nuwun lan, sawisé nyumbang dhuwit kanggo biara, bali menyang désané kanthi waras.

Utamané akèh wong lara saka kutha-kutha sacedhaké sing nampa panyembuhan, ing ngendi kasohor Makarii sumebar sajrone uripé lan sawisé seda. Mangkono, warga Kashin ing ngisor iki mari: biksu Varsonofius, biyèn arkhimandrité Biara Dimitrievsky[2450] , sing sakbanjuré manggon ing Biara Kolyazinsky nganti pungkasaning uripé; seorang biarawati saka Kashin sing jenenge Maria, sing suwé nandhang lara ing sikilé; juru kebon ing biara Makarii, jenenge Timofei, sing kena lumpuh ing kutha Dmitrov; lan pungkasané, sawijining biksu liyané jenenge Simeon, sing dumadakan lara abot ing Volga.

Tembung pungkasané Pendeta Makarii kabuktèn bener: biara sing ditinggalaké ora surut, nanging malah makmur; biara kuwi dikunjungi para Tsar Moskow sing maringi sumbangan ageng. Mangkono, ing taun 1553, Tsar Ivan Vasilyevich si Jelek ngunjungi biara mau lan maringi désa Gorodishche, bebarengan karo kabèh lahan durung digarap lan 28 désa. Ing taun 1599, Tsar Boris Fedorovich Godunov rawuh ing Biara Kolyazin karo garwa lan anak-anake kanggo ndedonga lan njaluk berkah saka sang wali sing nyenengake Gusti Allah kanggo rencana mantenan Putri Ksenia karo Pangeran John saka Denmark. Para tamu nyerahake marang Sang Makarii sawijining relikwarium perak sing megah, ing ngendi relik-relik sang wali dipindhahake ing ngarsane.

[2450] Biara Dimitrievsky utawa Dmitrovsky ing kutha Kashin ing pinggir Kali Kashinka diadegaké ing abad kaping limalas; wiwit taun 1764 biara iki wis ora aktif.

Ing jaman kang ngaco lan Tsar Vasily Ivanovich Shuysky, Biara Kolyazin dadi titik pusat kedadeyan wigati lan ngalami musibah gedhe. Ing taun 1609, biara iki dadi markas komandan misuwur pasukan Rusia, Pangeran Mikhail Vasilyevich Skopin-Shuysky, sing tanggal 14 Agustus ngetokake kekalahan abot marang Jan Sapieha lan komandan Polandia liyane, uga para perampok lan pengkhianat Rusia. Nanging ing taun 1610, bencana nggegirisi nyerang biara kasebut; Pangeran Skopin-Shuysky wis ora ana maneh ing kana, sanadyan sawetawis pasukan isih tetep ana. Salah siji komandan Polandia, perampok sing wani lan serakah, Lisovsky, nyekel biara saka kabeh sisih, banjur mutusake maksa dalan saka Suzdal menyang tapel wates Polandia. Sawisé nyabrang Kali Volga, dhèwèké nindakake serangan kaget marang Biara Kolyazin. Voivode Zherebtsov, sing manggon ing kana, mbela awaké kanthi gigih lan nindakake serangan metu saka biara, nanging mungsuh kasil ngobong témbok kayu biara, nyebabaké bangunan liyané uga kobong. Zherebtsov kapaksa nyerah. Mungsuh mateni para biksu lan wong liya sing ana ing biara, kalebu Voivode Zherebtsov; biara iku dirampok; reliké Sang Makarii sing kinurmatan dicopot saka relikwarié, lan relikwarié dhéwé—kado saka Godunov—dipotong dadi telung bagean lan digawa mungsuh.

Boten gampil tumrap sangara kanggo pulih saking karusakan ingkang nggegirisi kados mekaten. Nanging, kesetiaan para pemuja—sing saya tuwuh amarga layanan wigati biara nalika jaman Skopin-Shuysky lan sedhih amarga musibah sing nimpah biara—sarta ketekunan para abbot, ndadekake bisa mbalekake katertiban kanthi cepet, ndandani sing rusak, malah miwiti mbangun gréja anyar lan bangunan liyane.

Ing taun 1619, Tsar Mikhail Fedorovich rawuh ing Biara Kolyazin lan kanthi pandonga sing khusyuk lan pangurmatan, ngurmati relik-relik mujijat saka Sang Makarios. Tsar banjur nyumbang lonceng kanggo biara kasebut, lan mengko, ing taun 1635, Tsar sing padha nyumbang lonceng gedhe liyane minangka pangeling-eling marang bapakne, Patriark Filaret Nikitich. Ing taun 1648, tembok watu dibangun ngubengi sakabehe biara. Ing taun 1654, nalika wabah taun nyerang Moskow, garwané Tsar Alexei Mikhailovich, Maria Ilyinichna, bebarengan karo anak-anaké lan kabèh kraton, padha ngungsi ing Biara Kolyazin; Patriark Nikon uga ana ing kono bareng karo dhèwèké; Tsarina lan kratoné ditampani ing panginepan para biksu, sing dibangun taun 1641, sing wiwit wektu kuwi dikenal minangka 'panginepan tsar', dene Patriark Nikon manggon ing panginepan kepala biara, sing wiwit kuwi dikenal minangka 'panginepan patriark'. Taun sabanjure, ing taun 1655, minangka pangeling-eling manggon ing Biara Kolyazin, Tsarina Maria nyuwun supaya biara kasebut diparingi status minangka biara archimandrite.

Ing abad kaping pitulas lan sawisé, gréja anyar dibangun ing biara, déné gréja lawas dibangun manèh; bangunan liya uga dibangun manèh lan dipugar. Kaya saiki, biara Kolyazin ( ) tansah dadi lan terus dikunjungi para peziarah, utamane saka distrik-distrik ing sacedhake provinsi Tver lan Yaroslavl, uga saka provinsi Vladimir lan Moskow. Akèh banget peziarah padha teka menyang biara ing tanggal 17 Maret lan 26 Mei – dina ditemokaké relik suci sang wali; ing dina iku, peti relik kang ngemot relik suci Sang Makarii sing kinurmatan digawa munggah ing prosesi ngubengi gréja utama biara, Gréja Tritunggal Suci, ing ngendi peti relik mau tansah disimpen ing ceruk ing kapel sisih Gambar Sang Juruwilujeng kang Ora Kagawa[2451] .

Ing taun 1764, nalika lahan biara diadegaké, inventaris kepemilikan Biara Kolyazin nyathet ana 2.803 rumah tani sing dumadi saka 12.000 priya. Biara iki diklasifikasikaké minangka kelas siji.

Troparion, Nada 8:

Bapa Macarius, panjenengan nglairake kawicaksanan daging lumantar pangastine lan waspada; amarga panggonan ing ngendi panjenengan ngucurake kringet panjenengan muni marang Gusti kaya trompet, ngumumake pakaryan panjenengan sing bener, lan sawise seda, relik suci panjenengan maringi panyembuhan. Mulane kita padha njerit marang panjenengan: ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya Panjenengané nylametaké nyawa kita.

[2451] Relik-relik St. Makarius disimpen ing panggonan sing bisa dideleng umum ing relikwari perak sing dilapisi emas, digawe taun 1700, sing dipindhahake dening Uskup Agung Sergius saka Tver bebarengan karo papat arkhimandrit ing tanggal 18 September 1700.

Kontakion, Nada 2:

Kangen marang bab-bab ing swarga, sawise seneng ing pangastine, gawe abot lan kringet, lan sawise ngendhaleni hawa napsu dagingmu, kowe nampa karunia mujijat saka Kristus Gusti kita lan dadi obor sing padhang banget. Mula saka iku, Gréja Kristus ngluhurake kowe nganggo kidung, Bapa Macarius sing kinurmatan, bapa kita.

31 Maret

18 Maret (Gaya Lawas)

Peringatan bapa kita Siril, Uskup Agung Yerusalem, sing kalebu ing antarane para wali

Peringatan tanggal 18 Maret

Santa Sirilus saka Yerusalem, lair saka wong tuwa sing taat, nampa pangasuhan Ortodoks sing ketat; nalika pamaréntahan Konstantinus Agung dhèwèké njupuk sumpah monastik, lan ing jaman putrané Konstantius[2452] dhèwèké kapilih dadi Uskup Yerusalem sawisé sedaé Uskup Agung Maksimus. Kanggo ng jaga kasucian ajaran Kristen, Santo Kiril nalika dadi uskup agung, perang kanthi aktif lan tanpa kendhat nglawan bidah-bidahé Arius[2453] lan Makedonius[2454] .

Kanthi nindakake kuwi, dhèwèké ngundang mungsuhan sengit saka para uskup sing wis kesasar ing ajaran Arian; ing antarané ana Akakios, Metropolitanus Caesarea ing Palestina[2455] , sing sakbanjuré dadi panyulut utama pangasingan kapisan Saint Cyril.

Nalika[2456] ing pasamuan Pentakosta watara jam telu sonten ing Yerusalem, pratandha mujijat ing ngandhap punika katingal: gambar Salib Suci muncul ing langit, sumunar kanthi padhang ngédab-édabi; diwiwiti

---

[2452] Constantius, putrané Constantine Agung, nampa warisan wilayah Wétan, Asia, lan Mesir sawisé seda bapakné; ing taun 361, sawisé ngalahaké Magnentius, sing matèni adhine Constans, dhèwèké nyawiji kabèh Kakaisaran Romawi ing sangisoré pamaréntahané. Dheweke ngrusak candhi-candhi pagan utawa nyerahake marang wong Kristen supaya diowahi dadi gréja; ing pirang-pirang wektu dheweke ngetokake undang-undang sing nglarang ibadah pagan kanthi paukuman pati. Nanging, amarga simpati marang bidah Arian, Constantius nambah parah prahara agama ing jaman kuwi; dhèwèké nganiaya uskup-uskup ortodoks sing ora setuju karo kesalahan Arian, mbusak saka jabatané lan malah nahan ing panjara; ing sangisoré pamaréntahané, wong Arian nyekel jabatan paling dhuwur ing nagara. Constantius seda ing taun 361 nalika lagi nglaksanani kampanye nglawan sepupuné Julianus, sing wis diproklamasiaké dadi maharaja déning pasukan ing Gaul, ing ngendi Constantius dhéwé wis ngangkat dhèwèké dadi panglima utama. Gregory saka Nazianzus nyritakaké yèn sadurungé seda, Constantius nyesel amarga wis nganiaya umat Ortodoks.

[2453] Pangadeg bidah Arian yaiku Arius, sawijining presbiter saka Alexandria. Dheweke mbantah yèn Putraning Allah iku saka substansi sing padha karo Rama, nganggep Yesus Kristus minangka makhluk sing diciptakaké, lan ora maringi marang Panjenengané sipat-sipat ilahi – kuwasa mutlak, ngerti kabèh, lan sapituruté. Ajaran sesat Arius kanthi tegas dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan (326) lan Kapindho (381), ing ngendi kasetaraan Putraning Allah karo Rama diadegaké—kapercayan sing diaku déning saben wong Kristen ing pasal kapindho saka Kredo, sing disusun déning Bapa-Bapa Konsili Ekumenis Kapisan. Ing abad kaping lima, Arianisme sirna saka Kakaisaran Romawi, nanging diuripake maneh ing Jerman ing antarané bangsa Goth, Burgundia, Vandal, lan Lombard.

[2454] Macedonius dadi Uskup Konstantinopel nalika pamaréntahan Constantius lan nyengkuyung ajaran sesat Arius. Sabanjure dipecat amarga kekejemané sanajan marang para Arian, dhèwèké, sing kepéngin dadi pamimpin doktrin anyar, ngembangaké, miturut semangat Arius, sawijining doktrin babagan Roh Suci: Macedonius nganggep Roh Suci sacara dhasar béda saka loro Pribadi pisanan ing Tritunggal Suci, ora nduwé bagéan ing keilahian lan kamulyané Rama lan Putra. Prasangka Makedonia iku dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapindho (381 Masehi), lan piwulang sejati saka Gréja babagan Roh Suci diadegaké langgeng ing artikel kaping wolu saka Kredo. Para Bapa Gereja—Basil Agung, Gregorius saka Nyssa, lan Gregorius Teologian—sacara khusus aktif nglawan bidah Makedonia.

[2455] Caesarea, sawijining kutha sing dumunung ing pesisir wétan Segara Mediterania, ing lor Jaffa, Joppa kuna. Kutha iki dibangun déning Herodes ing reruntuhan kutha Kanaan kuna, Straton, minangka pangurmatan marang Kaisar Agustus. Ing jaman Kaisar Vespasian (69–79), kutha iki digawe koloni Romawi. Sanajan sadurunge karusakan Yerusalem, Kaisarea wis dadi panggonané para procurator Romawi (Kisah Para Rasul 23:23–24). Ing jaman para rasul, kutha iki misuwur amarga ing kéné Rasul Petrus ngowahi wong non-Yahudi pisanan, yènèku centurion Kornelius, dadi Kristen (Kisah Para Rasul 10:1–48); Rasul Filipus, salah siji diaken pisanan, manggon ing kene (Kisah Para Rasul 8:40; Kisah Para Rasul 21:8); Rasul Paulus teka ing kene lan nglampahi rong taun ing belenggu

saka Golgota[2457] , nganti tekan Gunung Zaitun[2458] . Amarga Kaisar Constantius, sing nganut bidah Arian, nganiaya umat Ortodoks lan mbiyantu para bidah kanthi saben cara, Santo Siril ngandhani dheweke bab pratandha mujijat mau lan ngajak dheweke ninggalake dalan kesesatan lan mlebu Ortodoksi.

Ing wektu sing padha, Metropolitan Akakios, nguntungake dhukungan saka kaisar sing cedhak karo dheweke, mbrontak marang Santo Kiril amarga wis nyebut dheweke minangka bidah lan ora gelem manut marang dheweke, sanajan Yerusalem nalika semana ana ing sangisoré wewenangé Metropolitan Kaisarea; Iki kelakon amarga suruté Yerusalem sawisé karusak déning wong Romawi[2459] . Nanging, Santo Kirill ora mung nolak tundhuk marang metropolit heretik —sing malah wis dicopot jabatané déning Konsili lokal Sardika[2460] —nanging uga ngecam dhèwèké amarga nyalahgunakaké wewenang sing dudu duwéné miturut paugeran gerejawi; amarga alesan sing wis kasebut, dhèwèké ora nganggep bisa manut marang Metropolitan Akakios. Saliyane kuwi, Santo Kiril pracaya yèn kosok baline, Caesarea ing Palestina kuduné manut marang Yerusalem, amarga Gréja Yerusalem iku ibu kabèh gréja[2461] ; luwih maneh amarga Konsili Sardika, sing wis nglepasake Akakios saka jabatan, wis nransfer wewenang sing biyen diduweni Akakios marang Maximus, Uskup Agung Yerusalem, sing sadurunge dadi pendahulu Saint Cyril.

Kanthi kebak kebencian marang Santo Kiril, Akakios nemokake alesan kanggo nuduh dheweke amarga kahanan ing ngisor iki. Pacekitan parah nyerang Yerusalem. Wong-wong, sing ora bisa nemokake cara kanggo nyukupi uripé, padha nyuwun pitulungan marang uskup agungé. Santo Siril, amarga welas asihé, nampa panyuwunan umaté ing ati lan ngentekaké kabèh kagungané kanggo wong-wong mau. Nanging amarga pacekitan terus-terusan lan ora ana maneh sing bisa digunakake kanggo nulungi, Santo Siril wiwit adol harta gréja – emas, pérak, lan busana suci – lan nggunakake asilé kanggo tuku gandum kanggo wong-wong sing lagi keluwen. Ing wektu kuwi, sumebar kabar yèn ana sawijining wanita sing konon katon ing kutha lagi joged ing dalan nalika

---

(Kisah Para Rasul 9:30; Kisah Para Rasul 18:22; Kisah Para Rasul 21:8; Kisah Para Rasul 23:23; Kisah Para Rasul 24:1–27; Kisah Para Rasul 25:1–27; Kisah Para Rasul 26:1–32). Sawisé karusakan Yerusalem, Kaisarea dadi kutha utama ing Palestina lan dadi pusat uskup. Ing taun 638, karo panyebaran Islam, Kaisarea tiba ing panguwasa Turki; kutha iki dibebasake saka panguwasa Turki nalika Perang Salib dening Baldwin ing taun 1102, nanging ing taun 1265 maneh direbut dening Turki lan dirusak sakabehe, nganti ora ana sing ketinggalan kajaba reruntuhan kutha.

[2456] Iki kelakon ing taun 351.

[2457] Golgota, bukit ing ngendi Gusti Yesus Kristus disalib: biyèn dumunung ing njaba Yerusalem (Mat. 27:32–33; Yoh. 19:17–41; Ibr. 13:12), lan dumunung ing sisih lor-kulon. Golgota, saka tembung Ibrani sing artiné 'tulang sirah', Panggonan Tulang Sirah (Lukas 23:33), kamungkinan jenengé asalé saka miripé karo tulang sirah. Miturut tradhisi, Adam dikubur ing kéné.

[2458] Gunung Zaitun, utawa Gunung Wit Zaitun, iku salah siji gunung ing Yudea, dumunung ing wétan Yerusalem (Yehezkiel 11:23); gunung iki dijenengi 'Gunung Wit Zaitun' amarga akèh wit zaitun sing tuwuh ing kana. Sajrone gesange ing donya, Gusti Yesus Kristus kerep munggah menyang gunung iki karo para muridé (Yohanes 8:1; Yohanes 18:2). Ing lereng kulon Gunung Zaitun ana Taman Getsemani, ing ngendi Gusti ndedonga ing wengi sadurunge Sangga Pati lan ing ngendi Panjenengané diprèntah déning Yudas (Mat. 26:30–60; Mrk. 14:26–46; Luk. 22:39). Ing lereng kidul-wétan gunung ana désa Betania, saka kono Gusti mlebu Yerusalem kanthi pesta kamenangan (Matéus 21:21; Lukas 19:29). Miturut tradisi, Gusti munggah menyang swarga saka Gunung Zaitun (Kisah Para Rasul 1:12). Ing abad kaping 4, ibune Konstantinus Agung mbangun gréja Kristen ing Gunung Zaitun, sing sakbanjuré diowahi dadi masjid déning wong Turki.

[2459] Pancoran iki kelakon pirang-pirang dasawarsa sawisé seda Kristus Panyelamet, sing asring wis maringi pratandha bab nasib tragis sing ngentèni Yerusalem (Matt. 24:1–51; Mark 13:1–37; Luke 19:41–44). Sajrone pamaréntahan Nero (54–68), wong Yahudi mbrontak marang wong Romawi. Nero ngutus tentara sing dipimpin Vespasian nglawan para pemberontak; Vespasian cepet nguwasani Galilea lan nyiapake ngurung Yerusalem, nanging amarga wis dipilih dadi kaisar nggantèkaké Nero sing wis seda, dhèwèké nyerahake tugas nutup perang marang anaké, Titus. Sawisé setaun ngurung, Titus nyekel Yerusalem. Kutha iku ngalami karusakan sing nggegirisi, mung sawetara menara lan bangunan sing isih ana. Nganti 1.100.000 (siji yuta satus ewu) wong Yahudi mati keluwen nalika pengepungan; watara 97.000 dadi tawanan. Mengko, ing jaman Kaisar Hadrian (117–138), kutha iku dirusak tuntas. Nanging, wiwit jaman Konstantinus Agung, agama Kristen ngungkuli paganisme, lan Yerusalem wiwit tuwuh lan makmur.

[2460] *Sardis* – sawijining kutha kuna lan sugih ing wewengkon Lydia ing Asia Minor, kutha krajan nagara Lydia; ing taun 545 SM kutha iki kagayut marang Pergamon, banjur marang wong Yunani, Alexander Agung lan pungkasané marang wong Romawi. Sajrone pamaréntahan Kaisar Tiberius (14–36), kutha iki kena gempa bumi; Tiberius mbangun maneh. Ing jaman Apostolik, Sardis isih dadi kutha wigati. Agama Kristen wis ngakar ing kéné wiwit awal banget: Gréja Sardis kasebut ing Kitab Wahyu (Wahyu 3:1–5). Ing jaman Kaisar Arcadius (395–408), kutha iki dirusak déning bangsa Goth; ing abad kaping 10, Tamerlane ngrataaké kutha iki nganti dadi reruntuhan. Saiki, panggonan sing biyèn dadi kutha sugih lan mulya dienggoni déning désa cilik Oart

[2461] Gereja Yerusalem diarani ibu saka kabèh gereja amarga saka kéné Para Rasul mangkat, miturut dhawuh Gusti, kanggo mratelakaké Injil, nyebarake piwulangé Kristus *nganti pucuking bumi* (Kisah Para Rasul 18:1–28)

nganggo busana suci. Nalika ditakoni saka ngendi dheweke entuk busana suci kuwi, wong wadon mau mangsuli yèn dheweke tuku saka sawijining pedagang, lan malah nyebut jenengé. Nalika ditakoni gilirané, pedagang mau kandha yèn busana kuwi diwènèhaké déning uskup agung dhéwé kanggo didol. Durung dingerteni apa kabeh mau pancen kelakon utawa ora, nanging kabar angin kuwi wae tekan Metropolit Akakios, sing nganggep iku dadi alesan cukup kanggo ngajokake tuduhan marang Santo Siril. Ing sawijining pasamuan sing diadani, piyambakipun ngajokake supaya Santo Siril dicopot jabatan amarga wis ngremehake benda suci kanthi didol, lan pasamuan mau sarujuk. Mangkono, kanthi pitulungan para uskup sesat, metropolit sesat sing wis dipecat mau ngusir Uskup Agung Ortodoks Yerusalem saka jabatané lan meksa supaya ninggalaké kutha Yerusalem. Wiwitane, Santo Kiril mundur menyang Tarsus[2462] , ing kono piyambakipun manggon bebarengan karo Uskup Silvanus. Amarga piyambakipun weruh yèn Uskup Silvanus durung paham sakabehing dogma iman, Santo Kiril nerangake penyimpangané lan ngukuhake piyambakipun ing Ortodoksi. Krungu bab iki, Akakios nulis layang marang Silvanus, ngandhani bab pangasingan Santo Kiril lan nyaranake supaya dheweke mungkasi kabeh komuni karo Santo Kiril utawa, paling ora, nglarang dheweke nindakake Liturgi Ilahi ing wewengkon gerejawi sing dadi tanggung jawabé. Nanging Silvanus ora nggatekake Akakios: dhèwèké ngajèni Sang Cyril minangka wong sing saleh sing piwulangé wis ndhukung lan maringi pitutur marang akèh umat Ortodoks; bab pangucilan kuwi, Silvanus ngerti yèn kuwi ora kelakon amarga kaluputan Sang Cyril, nanging mung amarga rasa iri lan sengit Akakios.

Sawisé kuwi, ana Konsili Lokal ing Seleukia[2463] sing dihadiri nganti 150 uskup; Santo Kiril kalebu ing antarané. Sadurungé sidang konsili diwiwiti, Akakios maksa supaya Santo Kiril, sing wis dipaéké, dicopot. Akeh uskup nolak sarujuk tumindak kaya ngono. Akakios banjur ninggalake majelis lan mangkat menyang Konstantinopel. Ing kono, ing ngarsané Kaisar lan Patriark Eudoxius—sing uga Arian—dhèwèké ngina dewan sing wis ditinggalaké, nyebut yèn iku kumpulan wong-wong jahat sing kumpul ora kanggo kabecikan nanging kanggo ngrusak Gréja. Akakios kasil nyulutké rasa nesu sing banget gedhé ing atiné Kaisar marang Santo Kiril. Dheweke kandha marang Kaisar yèn St. Cyril wis adol busana suci sing larang regane, sing diparingaké Constantine Agung marang Macarius, Uskup Agung Yerusalem, kanggo dienggo nalika maringi sakramèn Baptisan ( ), lan busana-busana kuwi sakbanjuré katon ana ing sawijining priya sing nari ing acara hiburan umum. Kaisar nesu banget nganti nyekel Santo Siril lan ngurung dheweke ing panjara.

Sawisé seda Constantius, Julianus si Murtad[2464] munggah ing tahta. Ing taun-taun awal pamaréntahané, kanthi alesan kesalehan, dhèwèké mbatalaké kabèh prentah Constantius sing ditujokaké marang wong Ortodoks: miturut dhèwèké, kabèh uskup Ortodoks sing biyèn diasingaké déning Constantius dibebasaké saka panjara. Ing wektu iku, Santo Kiril uga dibalèkaké menyang keuskupané. Sawisé nguwatké posisiné ing tahta, Julian kanthi terang-terangan mbantah Kristus. Dhèwèké maringi kabebasan gedhé marang wong Yahudi sing mungsuh wong Kristen; saliyané kuwi, dhèwèké ora mung maringi idin kanggo mbangun candhi ing panggonan candhi sing dirusak déning wong Romawi[2465] , nanging uga nyisihaké bagéan saka pajeg nagara kanggo pambangunané.

[2462] Tarsus, sawijining kutha ing wewengkon Cilicia ing Asia Minor, misuwur minangka panggonan lairé Santo Paulus Sang Rasul (Kisah Para Rasul 22:3); Ing Tarsus, Rasul nyiapake kanggo mratelakake Injil Kristus lan dipanggil saka kono dening Barnabas kanggo mratelakake Injil (Kisah Para Rasul 9:11–30; Kisah Para Rasul 11:25). Mula saka iku, agama Kristen wiwit ngrembaka wiwit awal ing Tarsus (Kisah Para Rasul 15:23–41).

[2463] Seleucia, sawijining kutha ing Siria ing pesisir Segara Mediterania; kutha iki kamungkinan gedhe diadegake dening raja Siria Seleucus Nicator watara taun 300 SM; ing kene Rasul Paulus mandheg kanggo mberitakaké Injil sajrone lelampahan kapisané, lan saka kéné dhèwèké numpak kapal menyang Siprus (Kisah Para Rasul 13:4). Ing abad kaping 6 Masehi, kutha kasebut dirusak.

[2464] Yulianus si Murtad, keponakan Konstantinus Agung lan putrané adhine Julius Constantius, lair ing taun 331. Ing taun 345, bebarengan karo adhine Gallus, dhèwèké diasingaké menyang Kapadokia déning Constantius, ing kana dhèwèké nglampahi enem taun ing sangisoré pangawasan sing ketat. Ing taun 351, dhèwèké ninggalaké panggonan pangasingané lan nglampahi pirang-pirang taun ing Nicomedia, ing ngendi dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanggo sinau filsafat; ing taun 355, dhèwèké diangkat déning Constantius dadi komandan pasukan ing Gaul; ing kana dhèwèké kasil ngrebut katresnan pasukan, sing banjur ngumumaké dhèwèké dadi maharaja ing taun 361. Panliten filsafat ing sangisoré guru pagan, perselisihan ing antarané umat Kristen amarga gangguan Arian, lan kebenciané marang Constantius nanduraké ing Julian rasa sengit marang agama sing dianggep nindhes dhèwèké – Kristen. Dhèwèké netepaké tujuan mbalèkaké paganisme lan ngrusak Kristen. Nanging kabèh upayane gagal total. Julius tilar donya ing taun 363 nalika lagi nglakoni kampanye nglawan wong Persia.

[2465] Kuil kasebut sepisanan dibangun déning Salomo ing Gunung Moriah ing taun 488 SM, sawisé eksodus bangsa Yahudi saka Mesir (1 Raja-raja 6:37–38; 2 Tawarikh bab 6–7); ing taun 689 SM, kuil kasebut dirusak déning raja Babilonia Nebukadnezar. Sawisé 70 taun ing

Sanajan usaha iki—sing nista ing niyaté—baru waé diwiwiti[2466] , Santo Siril prédhiksi marang wong-wong sing cedhak karo dhèwèké yèn tembungé Kristus bab karusakan watu-watu candhi *kuwi—'wektu bakal teka nalika ora ana siji watu sing bakal ketinggalan ing ndhuwur watu liyané saka apa sing kowe delok kéné; kabèh bakal rusak'* (Lukas 21:6)—tanpa mangu bakal kelakon. Saint Cyril ndedonga marang Gusti Kristus supaya Panjenengané ora maringi idin marang pakaryan sing wis diwiwiti mau, nanging mbeslakaké pakaryan mau bebarengan karo rencana para tukang bangunan. Gusti mirengaké pandonga abdi Panjenengané lan nglaksanakaké apa sing wis Panjenengané ramal bab kasampurnan tembung Panjenengané. Ing sawijining wengi ana gempa bumi sing kenceng banget nganti dhasar-dhasar sing isih ana saka Bait Suci kunaé Nabi Sulaiman nganti goyang saka panggonané, apamanèh watu-watu sing bubar dipasang déning wong Yahudi; lan kabèh mau—sisa-sisa Bait Suci kuna lan bangunan anyar—kabeh sumebar kaya bledug déning kuwasaé Gusti sing ora katon. Nalika esuk sumunar, kabèh wong gumun marang mujijat sing wis kelakon. Nalika wong Yahudi nyoba nerusaké pakaryané manèh, geni langsung tiba saka langit lan ngrusak piranti-pirantiné; rasa wedi gedhé nyerang wong-wong mau. Ing bengi sabanjuré, pratandha salib muncul ing sandhangan wong Yahudi, sing ora bisa dipunilangi kanthi cara apa waé.

Sawisé kuwi, Santo Siril, sing ramalané bab kasampurnan tembungé Kristus wis kabukten kanthi agung, manèh diasingaké. Penerusé, miturut pangira-ira sing lumrah, yaiku Santo Kiriyakus. Dhèwèké wong Yahudi lan nduwèni jeneng Yudas; nalika Ratu Helena nggoleki Salib Suci sing Sejati, panggonané dhèwèké nyimpen mau kabukak marang dhèwèké; banjur dhèwèké dibaptis lan diparingi jeneng Kiriyakus.

Nanging, sawisé pangasingan Saint Cyril, Saint Cyriacus ora suwe njabat: dhèwèké ora suwé ngalami pati martir ing tangan Julian amarga pangakuané marang Kristus.

Sawisé seda Julianus, Santo Sirilus munggah manèh ing Kursi Yerusalem, nanging amarga munculé aliran Arian nalika pamaréntahan Valens, dhèwèké diasingaké kaping telu amarga kasucian lan perjuangané sing teguh nglawan para bidah. Pungkasané, ing jamané Kaisar Teodosius Agung[2467] , Santo Sirilus dibalèkaké kanthi pakurmatan menyang Yerusalem. Salama wolu taun piyambakipun mimpin Gréja kanthi semangat pastoral sing sejati lan séda kanthi tentrem ing Gusti, ninggalaké tulisan-tulisan sing migunani sanget[2468] .

Kontakion, Nada 1:

Kanthi ilatmu, hai sing wicaksana, sing diilhami déning Gusti, kowe padhangaké umatmu babagan Trinitas Suci siji, sing ora bisa dipisah-pisah ing hakikaté, nanging béda ing Pribadi. Mula saka iku, kanthi kabungahan, kita ngrayakaké élinganmu sing paling suci, nyuwun kowe dadi perantara ing ngarsané Gusti.

Uripé Bapa Anin sing Kinurmatan, Pangripta Mucjizat

Diperayakake tanggal 18 Maret

---

pangasingan, sawisé nampa idin saka Cyrus ing taun 531 SM kanggo bali menyang Yerusalem lan mbangun maneh Bait Suci, wong Yahudi, nalika bali menyang Palestina, masang dhasar Bait Suci ing taun kapindho lan ngrampungaké pambangunané ing taun 616 SM. Herodes Agung nduwèni peran wigati ing hiasan Bait Suci sawisé pangasingan. Nalika Yerusalem dijupuk déning Titus, salah siji prajurit mbuwang bara kobong liwat jendhela, lan Bait Suci kobong kabèh.

[2466] Julian ngidini wong Yahudi mbangun maneh Bait Suci, kanthi ngolok-olok ramalané Kristus Panyelamet bab karusakané (Lukas 21:6).

[2467] Teodosius Agung maringi pukulan pungkasan marang paganisme: sawisé dadi panguwasa tunggal ing taun 392, dhèwèké ngetokaké undang-undang sing nganggep pangibadah marang déwa padha karo kejahatan lèse-majesté.

[2468] Saka tulisan-tulisan sing ditinggalake, 23 homili kateketik iku sing paling wigati; 18 saka iku ditujokake marang wong-wong sing nyiapake baptisan lan marang sing anyar dibaptis, lan isine nerangake kanthi cetha lan prasaja pasal-pasal Kredo. Uga sing kasimpen yaiku 'Khutbah babagan wong lumpuh' lan cuplikan saka 'Khutbah babagan pangowahan banyu dadi anggur ing Kana'.

Sing Kinurmatan Anin asalé saka Chalcedon[2469] . Wong tuwané wong Kristen. Kaya Zakheus ing Injil[2470] , dhèwèké cilik awaké, nanging agung ing roh. Wiwit isih cilik, dhèwèké wis misuwur kanthi watak alus lan loman, lan tansah ngupaya nindakake kabecikan.

Nalika Sang Bapa mulya yuswa limolas taun, wong tuwané séda. Sawisé kuwi, sang wali mutusaké ninggalaké urip donya sing sia-sia, lan kanggo kuwi dhèwèké manggon ing salah siji biara, ing kono dhèwèké ngucapaké sumpah monastik.

Karep banget nglakoni urip tapa brata sing meneng, Santo Anin ora suwe ninggalake biara lan lunga menyang ara-ara gersang sing adoh, dumunung cedhak Kali Efrat[2471] , sing misahake Suriah[2472] saka Persia[2473] . Ing kana, Anin ketemu karo wong pertapa jenenge Maiuma, sing manggon ing guwa. Wong suci iku manggon bareng karo dhèwèké lan niru prestasi puasa lan pandonga. Keduanya nglakoni puasa sing ketat banget nganti sajrone mangsa Prapanca ora mangan apa-apa; nanging sanadyan mangkono, raié tansah sumringah kaya wong sing rawuh ing jamuan kraton. Santa Anin unggul banget ing upaya asketis nganti ngluwihi gurune, si tuwa. Dheweke nglampahi pirang-pirang dina tanpa mangan apa-apa, ndedonga awan lan bengi, nganti si tuwa uga gumun marang prestasine.

Ing panggonan ing ngendi Santo Anin manggon minangka pertapa, ora ana banyu, amarga Kali Efrat dumunung limang stadia[2474] saka guwané. Santo Anin nggawa banyu saka kali iki ing wadhah cilik, kanthi sengaja ora nganggo wadhah sing luwih gedhé supaya dhèwèké bisa luwih abot makarya kanthi kerep bolak-balik nggawa banyu.

Ing sawijining dina, Santo Anin mangkat menyang kali kanggo njupuk banyu, nanging durung tekan siji stadion saka guwané nalika prajurité kebak banyu déning Malaikat sing ujug-ujug muncul marang dhèwèké. Nalika sang tuwa weruh yèn Anin bali kanthi cepet banget, dhèwèké mangertèni yèn Gusti Allah wis nindakake mujijat lumantar dhèwèké, maringi rahmaté marang dhèwèké. Sawisé kuwi, dhèwèké wiwit nyuwun marang Anin supaya dadi guruné lan pangasuhé; nanging amarga ora bisa mbujuk, dhèwèké mutusaké ninggalaké Anin piyambak, supaya ora meksa wong sing dhèwèké dhéwé kepéngin ngladèni lan rumangsa wajib ngladèni. Sawisé tekan sawijining biara sing dumunung cedhak Kali Efrat, sang tuwa nyritakaké marang para sedulur babagan Santo Anin. Wiwit wektu kuwi, kabar babagan Santo Anin saya nyebar, lan akèh wong sing kepéngin urip tapa brata wiwit teka marang Anin.

Sawisé sang tuwa Maium ninggal guwa, Santo Anin kandha marang dhiri dhéwé: 'Aku miwiti urip tapa brata ing kéné, lan ing kéné aku bakal tetep nganti pungkasaning uripku' – lan dhèwèké tetep manggon ing guwa. Nanging, Santo Anin kerep ninggalake guwa lan mlebu jero ara-ara samun; sawise nglampahi rong puluh utawa telung puluh dina ing kana, dheweke bakal bali menyang sel guwane. Liwat upaya tapa brata sing ajeg, santo kasebut kasil ngendhegake kabeh hawa napsu daging ing jero awake lan nguwasa daging kanthi sakabehe dening roh.

Gusti Allah nggenepi sang wali kanthi sih-rahmaté, nganti kéwan galak ing ara-ara samun padha manut marang dhèwèké. Ing endi waé sang wali lunga, ana loro singa sing mèlu; dhèwèké marasaké borok ing sikilé salah sijiné.

[2469] Chalcedon iku sawijining kutha ing Asia Minor, dumunung ing pesisir kidul Propontis (Segara Marmara). Ing jaman kuna, Chalcedon dadi kutha krajan provinsi Romawi Bithynia. Ing sajarah gereja, kutha iki misuwur minangka panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat (diadani taun 451 Masehi babagan bidah Monophysite, sing mulang yèn ing Gusti Yesus Kristus ana siji sipat – sipat ilahi – sing konon nyerap sipat manungsa).

[2470] *Zakheus* – kepala panagih pajeg ing kutha Yerikho, sing urip nalika Gusti Yesus nginjili ing bumi lan diparingi pangurmatan khusus amarga semangaté kanggo ngrungokaké pangandikane Gusti. Amarga cendhak badane, Zakheus tau munggah wit ara supaya bisa ndeleng Gusti ing antarané akèh wong sing padha ngubengi Panjenengané (Lukas 19:1–10).

[2471] Efrat iku salah siji kali paling gedhé ing Asia.

[2472] *Suriah* iku sawijining wewengkon ing Asia Cilik, watesé: ing wétan déning Kali Efrat; ing kidul déning Arab; ing kulon déning Palestina, Fenisia, lan Segara Tengah; lan ing lor déning Kilikia lan Kapadokia. Setengah lor Siria luwih subur lan sugih vegetasi tinimbang setengah kidul, sing ing sawetara panggonan malih dadi ara-ara gersang

[2473] Persia – sawijining wewengkon ing Asia kidul, dumunung ing antarané Segara Kaspia lan Teluk Persia.

[2474] Stadion – asalé saka wewengkon memanjang sing ditetepake déning wong Yunani kanggo lomba lari. Amarga istilah iki tansah nuduhaké wewengkon kanthi dawa tartamtu (biasané 600 kaki), stadion banjur diadopsi dadi satuan dawa. Iku padha karo watara 88 sazhen Rusia utawa 190 meter.

Santa Anin iku dhokter sing nambani tanpa mbayar, ora mung kanggo kéwan nanging uga kanggo manungsa, amarga Gusti wis maringi dhèwèké kuwasa lan kakuatan kanggo nyembuhaké kabèh lara lan sakabèhing panyakit ing manungsa. Kondhangé sang wali nyebar ing saindenging nagara. Akeh wong lara digawa marang dhèwèké, lan kabèh mau disembuhaké kanthi sih-rahmaté Gusti. Mula saka kuwi, sang wali ora manèh mundur menyang ara-ara samun, nanging tetep manggon ing selé kanggo wong-wong sing teka marang dhèwèké; amarga iku Gusti Allah paring dhèwèké marang tanah iku, supaya sapa waé sing teka marang dhèwèké, kaya teka ing mata air panyembuhan, ora lunga tanpa panglipur, nanging saben wong nampa panyembuhan sing cocog karo lara sing dialami: ana sing nampa panyembuhan kanggo lara badan, déné ana sing nemokake panyembuhan kanggo lara rohani kanthi ngrungokaké pitutur lan piwulangé.

Amarga panggonané sang wali ora ana banyu, lan kabutuhan banyu gedhé amarga akèh wong sing teka, sang wali nggali sumur cilik sing banyu udan nglumpuk ing kono.

Ing sawijining wektu, sawetara wong teka marang sang wali lan nyuwun banyu kanggo ngilangake ngelane wong-wong sing teka. Sang wali banjur maringi pitutur marang salah siji muridé (panjenengané wis nduwé enem muridé) supaya njupuk banyu saka sumur. Nanging muridé kandha yèn sumuré wis garing kabèh, nganti ora ana setitik banyu sing isih ana. Sang wali banjur ngendika marang dhèwèké:

'Aku pasrah marang kakuwatané Gusti sing nggumunake. Mlayu, lan kowe bakal nemu banyu kanggo nglegakake hausé wong-wong sing teka.'

Muridé mangkat lan, kanthi gumun, nemokake sumur mau kebak banyu nganti mili. Sawisé muji Gusti Allah, dhèwèké nyedhot banyu saka sumur mau lan, nggawa marang guruné, nyritakaké bab mujijat sing kelakon amarga kakuwatan Gusti Allah. Banyu mau tahan pirang-pirang dina. Kabeh iki kelakon ing taun kaping pitulas saka urip tapa sang wong suci. Nalika banyu wis entek kabeh, lan durung ana udan, sang wong suci ora kepengin nyuwun mujijat liyane marang Gusti, nanging kanthi ngendhegake dhiri, piyambak miwiti nggawa banyu saka Kali Efrat ing wayah wengi. Sakwengi nganti esuk, sang wali terus makarya, tansah muji Gusti lan kelingan pangandikane Sang Rama ing Injil Suci: *'Lan sapa waé sing maringi malah secangkir banyu adhem marang salah siji saka wong-wong cilik iki ing asmané muridé, saestu Aku kandha marang kowe, dhèwèké ora bakal kelangan ganjarané'* (Matéus 10:42).

Ana sawijining wektu sawetara sedulur saka biara jejere teka marang Rama Mulya, padha krasa ngelak banget amarga lelampahan sing adoh; nalika semana sumur wis garing kabeh. Banjur Rama Mulya kanthi rahasia njupuk kendi banyu lan piyambak mangkat menyang kali kanggo njupuk banyu. Ora suwe piyambak wis bali. Ndeleng yèn bapak sing mulya bali kanthi cepet banget, para sedulur padha mikir yèn sang wali mesthi kesel banget lan wis bali sadurungé tekan kali. Para sedulur banjur metu arep nyambut, niaté arep njupuk banyu dhéwé. Nanging nalika padha nyoba njupuk kendi saka pundhak sang wali, padha kaget amarga kendi-kendi mau wis kebak banyu nganti mili. Para sedulur padha gumun banget marang kabèh sing kelakon, amarga Malaikaté Gusti wis ngisi wadhah-wadhah mau karo banyu, kaya sing wis kelakon sadurungé ing jamané Sang Tuwa Maium. Banjur para sedulur padha kandha:

'Puji syukur marang Gusti! Amarga saka jasa bapa kita sing suci, kendi-kendi banyu iki wis kebak banyu!'

Nanging sang wali, tansah eling marang andhap asor, ngendika marang para sedulur:

"Ampunana aku, sedulur; aku iki wong sing kebak dosa. Banyu iki diparingake marang kowe dening Gusti Allah, dudu amarga aku, nanging amarga kowe padha krasa ngelak banget, supaya kowe ora nganti kesel tenan nalika ngenteni aku bali saka kali."

Uskup Neocaesarea[2475] sing jenenge Patricius ngajeni sang wali banget amarga mujijat-mujijat sing ditindakake Gusti Allah lumantar jasa-jasa sang wali; dhèwèké kerep sowan marang sang wali lan, sanajan sang wali ora kersa, ngangkat dhèwèké dadi presbiter.

Nalika uskup mangertèni yèn sang wali dhéwé nggawa banyu saka Kali Efrat kanggo nglegakaké dahaga wong-wong sing teka marang dhèwèké, uskup ngirim marang sang wali seekor keledai minangka kado, sing bisa digunakaké kanggo nggawa banyu saka kali.

[2475] *Neocaesarea* – salah siji kutha utama ing Cappadocia, sawijining wewengkon ing Asia Minor. Ing taun 316, ana konsili lokal sing dianakake ing kene kanggo ngrembug babagan administrasi gréja. Saiki kutha Niksar dumunung ing panggonan Neocaesarea kuna.

Sawisé sawetara dina, ana wong mlarat teka marang sang wali, amarga ora duwé apa-apa kanggo mbayar utangé marang juru utang. Wong iku nyuwun tulung marang sang wali supaya mbantu mbayar utangé. Nanging sang wali, amarga mlarat ing roh lan ora duwé apa-apa sing bisa diwènèhaké, kandha marang wong iku:

'Jupuk keledai iki, sedulurku; adol lan gunakna dhuwité kanggo mbayar utangmu.'

Wong iku njupuk keledai mau banjur lunga ninggal sang wali, lan sang wali bali nggawa banyu saka kali dhéwé.

Nalika uskup krungu bab iki, dhèwèké ngutus keledai liyané marang sang wali lan mènèhi dhawuh supaya diomongaké kaya mangkéné:

'Aku ora maringi keledai iki kanggo kok duwé, nanging kowe bisa migunakaké kanggo nggawa banyu; nalika aku butuh, aku bakal njupuk manèh.'

Sawisé sawetara wektu, ana wong mlarat teka marang sang wali lan nyuwun sedekah. Amarga ora duwe apa-apa kejaba keledai, sang wali maringi keledai mau marang wong mlarat.

Nalika uskup banjur teka ing omahé sang wali lan ora nemu keledai mau, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya digali sumur gedhé lan diisi banyu saka kali nganggo akèh kéwan (iku lumrah ing wewengkon garing lan kering kanggo nggali sumur, sing banjur diisi banyu saka udan utawa salju sing leleh, utawa digawa saka kali) Sawise sumur kuwi kebak, uskup mau nggawa maneh kewané; lan nalika banyu ing sumur mau entek, uskup mau ngutus maneh keledai-keledaié kanggo nggawa banyu menyang sumur lan banjur nggawa maneh.

Ing Apamea[2476] ana wong suci sing uripé mung ngandelake tiang, jenengé Pion, sing nglakoni urip tapa brata kanthi ketat. Para maling sing manggon ing antarané warga lokal teka ing biarané ing wayah wengi, mikir bakal nemokake bandha gedhé ing kana. Sawisé nembus tembok nganggo terowongan, para maling mlebu biara, nanging sawisé nggoleki sakabehé, ora ana apa-apa sing ditemokaké lan padha bali kosong. Nalika salah sijiné maling arep lunga, dhèwèké njupuk watu lan mbuwangé marang sang wong suci sing manggon ing tiang. Watu kuwi nabrak sirah sang wong suci lan nglarani parah.

Sawisé para penjahat lunga saka panggonan, wong sing manggon ing pilar kuwi wis arep mudhun saka pilar kanggo menyang ngarep hakim lan ngajokaké pengaduan marang para maling.

Kanggo Santo Anin, sawisé krungu bab iki, ngundang singa sing ngladèni dhèwèké, nyelehaké panganan ing ngarepé lan kandha:

'Ndelok nganti wareg, awit kowe bakal nempuh lelampahan sing dawa.'

Banjur, njupuk selembar kertas, sang pandhita nulis ing kono:

'Ya Bapa Suci! Kula mangertos menawi panjenengan, sawisé nandhang sangsara ing tangan para jahat, badhé mudhun saking tiang kanggé mbales dendam dhumateng mungsuh panjenengan; tinggalken niyat punika, supados panjenengan boten kelangan ganjaran langgeng ing Karajaning Swarga amargi pakaryan panjenengan.'

Romo iku ngiket kertas mau ing gulu singa lan, ngomong marang dheweke kaya manungsa, mrentahake supaya menyang stylite sing wis kasebut mau, aja nganti nglarani sapa wae ing dalan.

Singasana mlayu kenceng lan ora suwe tekan ing biara panggonane sang resi. Mandheg ing lawang biara, singasana banjur nggebuk lawang nganggo cakike. Juruwalike, ndelok liwat jendhela cilik lan weruh singasana, buru-buru marani sang resi lan ngandhani yen ana kewan ageng sing ngadeg ing lawang biara.

Wong sing manggon ing tiang, sawisé ndedonga marang Gusti, maringi dhawuh marang penjaga gapura supaya mbukak gapura tanpa wedi. Sawisé kuwi, singa mlebu ing biara, nyedhak tiang lan nyelehake selembar kertas ing ngarepé.

Sawisé maca layang iku, wong sing manggon ing pilar gumun marang kawicaksanané Santo Anin, sing sanajan adoh saka dhèwèké bisa mangertèni pikirane; dhèwèké uga gumun marang carané Gusti maréntahaké kéwan kanggo ngladèni para wali. Sawisé kuwi, wong sing manggon ing pilar iku ninggalaké niyatane sing biyèn lan nyandhak kabèh pangarep-arepé marang Gusti.

Wong wadon sing taat, sawisé lara, mangkat menyang Saint Anin, ngarep-arep mari saka dhèwèké. Ing dalan, dhèwèké ketemu perampok sing nggawa tombak ing tangane, sing arep njupuk kabèh duwité; nanging sakjatiné dhèwèké ora nemu apa-apa kajaba roti sithik sing cukup kanggo lelungan. Kesengsem hawa napsu, maling iku nyoba nglakoni kekerasan marang dheweke. Sawise nyethel tombake ing lemah, dheweke wiwit meksa

[2476] Apamea iku sawijining wilayah ing sisih kidul-kulon Siria, dumunung ing pinggir Kali Orontes.

dheweke supaya nindakake dosa. Nanging wanita iku, sing ngupaya uwal saka cengkramane, nyuwun tulung marang sang wali lan muni:

'Wahai Santo Anin, tulung aku!'

Ing wektu kuwi, maling iku langsung takluk; rasa wedi banget nyerang atine, lan dheweke wis arep mlayu; nanging, nalika nyoba narik tombake, dheweke ora bisa narik saka lemah, amarga wis kenceng akare ing kana. Prajurit iku saya ketakutan; wong wadon sing wis uwal saka cengkramane banjur menyang sang wali. Sawise tekan ing ngarsane, dheweke nyritakake kabeh sing wis kelakon lan sawise mari saka lara, dheweke bali menyang omah.

Malikane, sawisé tobat saka kabèh pakaryané sing ala, uga teka marang wong suci kuwi. Sabanjuré, Santo Anin marasaké dhèwèké, mulang dhèwèké bab iman Kristen sing suci lan maringi baptisan suci; sawisé kuwi, dhèwèké nyukur sirahé dadi biksu. Bab tumbaké, sing isih ana ing lemah, miturut kersané Gusti Allah, tuwuh dadi wit oak sing gedhé.

Pelayan agung Gusti iki nindakake akèh mujijat liya: dhèwèké marasaké wong lumpuh, ngusir setan saka manungsa, lan nyembuhaké akèh wong sing lara, dadi penyembuh ora mung kanggo manungsa nanging uga kéwan.

Ing sawijining wektu, akèh wong padha teka marang sang pandhita. Dina kuwi panas banget; kabèh padha krasa ngelak, lan kabèh banyu wis entèk. Nanging nalika sang pandhita ndedonga, mendhung dumadakan muncul lan udan deres tiba ing bumi.

Romo Agung maringi pratandha bab akèh prakara sing bakal kelakon ing tembe; contone, Panjenengané maringi pratandha bab invasi bangsa barbar[2477] , seda akèh sedulur, lan Panjenengané bakal nelpon sedulur sing arep seda, diajak rembugan sacara pribadi:

'Anakku! Jaga nyawamu, awit wektumu wis cedhak!'

Pungkasané, sang wali dhéwé wis nyedhak dina pungkasané, sawisé urip salawase satus sepuluh taun wiwit lair. Amarga wis ngerti dina seda, sang wali nglumpukaké umat rohani (dhèwèké nduwé akèh sedulur) lan paring piwulang lan pangandikan kanthi dawa. Banjur sang wali nunjuk nganggo tangané marang sawijining presbiter sing paling sholeh jenengé Veronikian lan kandha:

'Wong iki bakal dadi abbotmu nggantèkaké aku.' Sawisé kuwi, sawise lara pitung dina, sang wali saya cedhak karo pungkasaning uripé. Ing wayah seda, dhèwèké kakehan wedi lan kepéngin munggah saka ambené, nanging kanthi nundhuk sirahé, dhèwèké kandha:

'Rinah katentreman tumeka marang kowe, para guru!' Sawisé mandheg sedhela, dhèwèké kandha manèh:

'Sapa kowe, para guru?' Sawisé meneng sedhela, dhèwèké nambahaké:

'Mugi kersaning Gusti kawujud; kene aku, lunga bareng kowe miturut dhawuh Gusti.'

Kabeh wong ing sacedhake padha kebak rasa ngeri lan padha sujud. Presbiter Veronikian sing wedi marang Gusti, sing wis diangkat dadi abbot, kandha marang sing kinurmatan:

'Gusti! Kanggo pangarep-arep apa, kanggo tujuan apa panjenengan sampun nyambut gawe sedaya dina gesang panjenengan? Caritaaken dhumateng kita, panjenengan sampun mirsani punapa?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku weruh Yerusalem swarga kabuka, mega padhang sumunar saka kono, lan ana telung priya padhang ing mega iku, sing rawuh marang aku lan kandha: "Anin! Gusti nelpon kowe; tangi lan teka bareng kita." Aku takon marang wong-wong mau, 'Sapa kowe, para guruku?' Lan padha mangsuli, 'Kita iki Musa, Harun, lan Or.'

Krungu iki, sedulur-sedulur padha kebak rasa wedi lan ajrih sing luwih gedhe. Nanging Sang Wali kandha marang wong-wong mau:

'Dedongakna aku, sedulurku, supaya aku ora wedi nalika digawa ing ngarsane Hakim kang nggegirisi.'

Banjur sang wali ngendika:

'Panjenenganipun, Gusti, tampi nyawaku,' lan sawisé iku piyambakipun séda (ing tanggal wolulas Maret).

Para sedulur ngubur piyambakipun kanthi pakurmatan, ngluhurake lan muji Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji, kang dipuji dening sadaya salawas-lawase. Amin.

[2477] 'Barbarian' iku, sacara umum, wong manca utawa wong saka etnisitas sing beda

Peringatan para Martir Suci Trofim lan Evkarpios

Dipeperingati tanggal 18 Maret

Nalika panganiayaan dilancaraké marang wong Kristen ing Nicomedia, kabèh pangakuan Kristus dicekel lan dikurung ing sel; banjur digawa menyang pangadilan, diwènèhi akèh panyiksaan lan macem-macem sangsara, lan sing tetep teguh ing pangakuané marang Kristus, Gusti kita, dipatèni. Ing wektu kuwi, para martir suci Trophimus lan Eukarpios kondhang ing tentara minangka prajurit sing paling gagah lan wani; mula saka iku, padha dadi mungsuh Kristus sing paling sengit. Padha nyekel wong Kristen, nahan ing penjara, lan sawisé nduwé wewenang sakabehé marang wong-wong mau, miturut kersané padha nyiksa sawatara wong, déné liyané dibiarkan lara lan sengsara ing selé. Ing sawijining dina, nalika padha arep nyekel wong Kristen, padha weruh méga geni ageng mudhun saka swarga, sing saya kandel nalika saya cedhak karo wong-wong mau. Ana swara muni saka mega kuwi, kandha:

'Ngapa kowe padha semangat banget ngancem abdi-abdiku? Aja nganti kowe padha keliru: ora ana siji wae sing bisa nguasani wong-wong sing pracaya marang Aku, nanging luwih becik kowe padha gabung karo wong-wong mau, lan kowe bakal éntuk Karajan Swarga.'

Nalika ndeleng panglihatan iki lan krungu tembung-tembung iki, Trophimus lan Eukarpios—sing galak lan kejem nganiaya para abdi Kristus—padha ambruk ing lemah, amarga padha ora bisa ndeleng panglihatan mau lan ora kuwat nahan swara gemuruh sing metu saka méga; lan nalika nggleleng ing lemah, padha mung bisa kandha marang siji lan sijiné:

'Satemene agung Gusti Allah, sing wis muncul marang kita dina iki. Kita bakal pinaringan berkah yen dadi abdi Panjenengané.'

Lan nalika padha ngucapake tembung-tembung mau kanthi wedi, mega iku mecah, ngadeg ing loro-lorone – lan saka kono muni swara maneh, kandha marang wong-wong mau:

'Munggaha lan tobatna, lan dosamu bakal diapura.' Nalika padha munggah, padha weruh sawijining priya kang rupane sumunar, ayu banget, lenggah ana ing tengah-tengah méga, karo akèh wong padha ngadeg ing ngarepe. Kagèt karo rupané kang luar biasa, Trophimus lan Eukarpios padha matur marang Panjenengané kanthi swara siji:

'Tampi kami, awit dosa-dosa kami ala lan ora bisa diterangake. Ora ana Gusti liya kajaba Panjenengan, Sang Maha Nggawé lan Gusti sejati, lan kami durung mlebu ing antawis para abdi Panjenengan!'

Sawisé padha ngucapaké tembung-tembung mau, méga kuwi langsung nyawiji lan munggah menyang swarga. Sawisé kuwi, Trophimus lan Eukarpios tetep ana ing kono suwéné suwe, padha nangis; banjur, sawisé ndedonga marang Gusti, padha bali lan kanthi gemeter mbebasaké kabèh wong sing dicekel saka penjara. Nganggo ciuman marang kanca-kanca mau kaya sedulur, sujud marang wong-wong mau lan mbukak belenggu, banjur ngetokake kabeh mau, lan kabeh tahanan mau banjur padha mulih. Gubernur Nikomedia, nalika krungu bab iki, nesu banget marang Trofimus lan Evkarpius, banjur ngundang loro mau lan wiwit nanyani, kepengin ngerti sebabe owah-owahan tingkah lakune. Padha nyritakaké marang dhèwèké kanthi rinci kabèh sing wis padha deleng ing pangliyané. Banjur dhèwèké mréntah supaya para wali kuwi digantung ing wit lan iga-igane digores, sarta sakwisé kuwi lukane digosok nganggo tali sing digawe saka rambut. Para wali suci kuwi sabar nampa sangsara kanthi tabah lan padha ndedonga, bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah. Kedadéan iki ndadèkaké panguwasa kutha saya nesu, lan dhèwèké mréntahaké supaya geni gedhé dinyalakaké lan para wali kuwi dibuwang menyang geni mau. Nalika geni kuwi wis murub, para wali mlebu geni mau kanthi kersané dhéwé lan, ngluhuraké Gusti Allah, nyerahaké nyawané sing suci ing tangané Gusti Allah. Mangkono para wali suci Trophimus lan Eukarpios ngalami pati martir[2478] .

[2478] Para Kudus Trophimus lan Eukarpios séda watara taun 300.

April

1 April

19 Maret (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Chrysanthus lan Darius

Dirilisaké tanggal 19 Maret

Ana sawijining wong jenenge Polemius, wong bangsawan, sing pindhah karo putrané Chrysanthus saka Alexandria[2479] menyang Roma[2480] . Ing kono dhèwèké ditampa kanthi pakurmatan lan diparingi pangkat senator déning kaisar. Amarga kepéngin maringi Chrysanthus pendhidhikan, Polemius ngutus dhèwèké menyang sekolah filsafat. Chrysanthus, sawijining pemuda sing penasaran lan cerdas banget, nalika sinau macem-macem ilmu kanthi semangat gedhe, kaping pisan nemokake Kitab Perjanjian Anyar; maca kanthi teliti lan nyilem ing maknane, Chrysanthus ngendika mangkene:

'Pantes kowe, Chrysanthus, sinau tulisan-tulisan pagan, kang kebak pepeteng, nganti kowe ngerti pepadhang sejati; nyekel kenceng mung marang iki. Amarga bakal ora wicaksana mbalèk saka pepadhang menyang pepeteng. Kowe bakal ngrusak woh-wohan saka sinau kowe yen kowe nolak woh-wohan saka upaya iki. Nanging woh-wohan saka upaya iki diparingake Gusti Allah marang sing ngupaya.' Merga iki sing dadi dhawuhé Gusti Allah piyambak, kaya sing wis kowe waca ing Kitab Prajanjian Anyar: *'Nyuwun, lan kowe bakal diparingi; nggoleki, lan kowe bakal nemokake; ngetokake, lan lawang bakal dibukak kanggo kowe'* (Lukas 11:9). Nanging yèn kowe péngin ninggalaké apa sing wis kowe goleki lan nemokake, kowe bakal kaya wong sing bodho lan ora nduwé akal. Mula, tetep nyekel apa sing kuduné kokang kanthi sakabehing pikiranmu, supaya kowe ora kanthi sukarela kelangan kabecikan sing wis kowe entuk kanthi susah payah: kowe wis nemokake emas lan pérak; kowe wis nemokake watu permata. Amarga kowe wis ngupaya supaya nemokake, lan kowe wis nemokake supaya bisa migunakake apa sing wis kowe entuk: mula, awasna supaya harta karun sing wis kowe entuk ora dijupuk saka kowe.

Kanthi mikir kaya ngono, Chrysanthus nggoleki wong sing bisa mulang dhèwèké Kitab Suci. Lan kaya déné dhèwèké biyèn tau dadi murid kawicaksanan retorika lan filsafat sarta murid saka para guru sing paling wicaksana, saiki dhèwèké kepéngin golek guru sing ora sekolah, kaya para Rasul Kristus biyèn—para nelayan sing ora sekolah nanging wis nggawa kabèh donya marang pangertosan Kristus. *'Nalika padha weruh kawani Petrus lan Yohanes, lan padha nyumurupi manawa iku wong-wong sing ora sekolah lan biasa wae, padha gumun; nanging padha ngerti manawa wong-wong mau wis nate bebarengan karo Yesus'* (Kisah Para Rasul 4:13); Pangajar kaya ngono sing digoleki kanthi tekun déning Chrysanthus, priya enom sing paling wicaksana, amarga dhèwèké wis maca tembungé Rasul sing kandha: *'Ngendi wong wicaksana?' Ing ngendi ahli kitab? Ing ngendi tukang debat jaman iki? Apa Gusti Allah ora ngowahi kabijaksanaan donya iki dadi kabodhoan? Amarga, ing kabijaksanaane, donya ora ngerti Gusti Allah lumantar kabijaksanaan, Gusti Allah kersa nylametake wong-wong sing pracaya lumantar kabodhoan pangandikane'* (1 Kor. 1:20–21; cf. Yesaya 33:18).

Mangkono, nalika merenung babagan prakara-prakara iki lan nggoleki guru Kristen, Chrysanthus krungu ana wong Kristen jenenge Carpophorus, sing pinter banget ing Kitab Suci; Carpophorus iki manggon—utawa

---

[2479] *Alexandria* – kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung ing abad kaping 4 SM ing pesisir Segara Tengah, ing muara Kali Nil. Sawisé Roma, Alexandria dadi kutha paling unggul ing donya lan dadi pusat perdagangan, industri, lan utamané kawruh pagan; déné ing abad-abad awal Kristen, kutha iki dadi pusat pencerahan Kristen. Miturut tradhisi, agama Kristen digawa menyang kene dening Santo Markus Sang Penginjil watara taun 60.

[2480] *Roma* – kutha krajan Kakaisaran Romawi – dumunung ing Italia tengah, ing loro-lorone pinggir Kali Tiber, ing panggoné kali iku mili menyang segara. Para Rasul Suci Petrus lan Paulus seda dadi martir ing Roma nalika jaman pamaréntahan Nero.

luwih tepaté ndhelik amarga panganiayaan—ing sawijining guwa, ing panggonan sing ora ana sing ngerti. Nalika krungu babagan wong Kristen iki, pemuda sing taat iku bungah banget lan kanthi tulus nyuwun marang wong sing nyritakake babagan wong Kristen mau supaya nuduhake panggonané panggonan panggonan panggonan

sampurna nyingkiri panganan sing énak lan ombèn-ombèn manis; dhèwèké nganggep para gadis mau kaya ula, nyingkiri kontak karo wong-wong mau kaya nalika ketemu ula, lan tansah ndedonga. Yen dhèwèké perlu ngaso, dhèwèké turu ing lemah tanpa amben, lan nganggep tembung-tembung nggodha lan ora isin saka para gadis mau kaya panah, nolak mau nganggo tamèng iman, karo njerit marang Gusti Allah:

'Mencokot tameng lan busayaku, lan tulung aku; cabut pedhangmu lan alangi dalan wong-wong sing ngoyak aku; kandhaa marang nyawaku, "Aku iki panyelamatanmu!"' (Mazmur 34:2–3). Sapa sing bisa ngungkuli perjuangan iki sing wis digawé déning setan marang aku, kajaba tangan tengen Panjenengan sing ngungkuli lan menang? Wong sing nyangka yèn dhèwèké bisa ngungkuli napsu daging lan njaga kasucian kanthi kekuwatané dhéwé iku keliru, kajaba geni dagingé dipadamké déning udan rahmat Panjenengan. Roh ora bisa nggayuh panggonan Panjenengan kajaba Panjenengan piyambak nuntun menyang kana; amarga nafsu daging iku kaya kéwan licik, ngintip ing ara-ara gersang kabanggaan donya kanggo ngrusak nyawa manungsa; lan yen ana sing lolos saka cengkramané, dhèwèké kudu matur nuwun kanthi sakabehing atiné marang Gusti Allah Juruwilane, awit lumantar Panjenengan kita kaslametaké saka karusakan kaya mangkono. Mangkono uga Yusuf sing suci, kanthi pitulungan Panjenengan, uwal saka tangan pelacur, kaya uwal saka cakar kéwan galak sing durung dijinakaké – Yusuf sing déning bapaké ing ratapané kandha: *'Kéwan galak wis mangan anakku'* (Kejadian 37:33). Satemene, garwané Potifar kaya kéwan galak nyerang dhèwèké lan kaya singa betina nyabik-nyabik anak wedhus alus, Yusuf, nganggo kukuné, narik dhèwèké menyang kaburukan (Kejadian 39:12). Lan kéwan apa sing luwih galak tinimbang setan lan wanita? Hawa napsu daging sing alamiah nggerakaké Yusuf enom, déné wong wadon mau nggodha dhèwèké luwih adoh manèh nganggo pandangan sing nggodha, sandhangané sing mewah, kaéndahan rai, kasugihan, kakuwasan lan tembung muji-muji, sing nuntun priya enom sing suci mau marang karusakan lan pati. Lan éndah tenan yèn dhèwèké bisa uwal saka jebakan licik kéwan mau! Boten sia-sia bapakipun ngendika: *'Saé kanggé kula menawi anak kula taksih gesang'* (Kejadian 45:28), awit piyambakipun kaslametaken saking pati ageng lan mesthi, ingkang langkung kejem tinimbang nalika sedulur-seduluré nyobi matèni piyambakipun; lan piyambakipun kaslametaken saking pati punika lumantar pitulungan Panjenengan ingkang Maha Kuwasa, yaiku Gusti Allah ingkang Maha Agung! Amarga Panjenengan ana ing jejere nalika semana. Lan saiki, dhuh Gusti, kanthi andhap asor kula nyuwun: paringna panyelamatan kula saking kéwan galak lan ula punika, ingkang dipunpager bapak kula ing panggonan kula. Lan kaya ula sing kena sihir padha turu, muga-muga para dara sing ala iki padha turu nalika aku ndonga, supaya ora nggugah hawa napsu daging ing awak enomku. Tulung aku, Juruslametku, amarga aku ngerti mung Panjenengan sing sejati Gusti, sing nylametake wong-wong sing pracaya marang Panjenengan lan maringi pitulungan Panjenengan sing ora bisa dikalahake.'

Sawisé pandonga iki, para dara sing dikurung bareng Chrysanthus padha klelep turu nganti jero banget, nganti ora bisa tangi dhéwé utawa digugah sapa waé nganti padha digawa metu saka kamar kuwi. Nalika digawa metu saka kana, padha langsung tangi; sawisé padha mangan panganan, padha mlebu manèh ing kamar panggonané Santo Chrysanthus, lan bola-bali padha ketiduran jero kaya biyèn. Lan mangkono terus saben dina. Nalika kabar iki diwartakaké marang Polemius, bapaké Chrysanthus, dhèwèké wiwit nangis kanggo anaké kaya-kaya wis mati. Banjur sawatara kancané kandha marang Polemius:

Putramu wis sinau ilmu sihir saka wong Kristen lan gampang nggawe para dara iku turu. Nanging tunangna lan nikahna dhèwèké karo dara sing nduwèni pendhidhikan apik lan pinter; lan dhèwèké, sanajan dhèwèké ora kepéngin nikah, kanthi manggon bareng terus-terusan, bakal nggawa dhèwèké menyang hubungan jasmani karo dhèwèké lan mbalèkaké dhèwèké saka agama Kristen.'

Polemius mangsuli:

'Dadi, ing endi kita bakal nemokake cah wadon pinter kaya ngono sing bisa melulèkaké atiné Chrysanthus sing atos, mbujuk dhèwèké, lan mbalèkaké dhèwèké marang paugeran kita?'

Kanggo iki, seduluré mangsuli:

Antarane para dara sing ngladeni ing candhi dewi Athena[2481] ana sawijining dara enom jenenge Daria; dheweke ayu banget, pinter, lan wis sinau kabeh buku lan kabijaksanaan retorika; umure wis pantes kanggo omah-omah. Mula, cepetna tunangake dheweke karo anakmu sadurunge ana wong liya njupuk dheweke.'

[2481] *Athena* (uga dikenal minangka Pallas utawa Minerva) iku dewi Yunani, putri saka dewa paling luhur Zeus, lair tanpa ibu saka sirahé. Kanggo wong Yunani, Athena iku perwujudan sejati saka akal Zeus: kawicaksanan lan kekuwatan iku atribut utama dewi iki. Minangka

Manut pitutur iki, Polemius nyuwun marang seduluré supaya menyang marang gadis iku lan sawisé nyritakaké babagan priya Chrysanthus lan pangowahan imané dadi Kristen, ngajak dhèwèké supaya nggodha priya iku supaya padha omah-omah lan mbalèkaké dhèwèké saka agama Kristen. Perawan iku sarujuk nikah karo Chrysanthus lan nyiapake tembung-tembung godha kanggo narik tunangane menyang katresnan jasmani lan ngajak dheweke nyembah dewa-dewa Romawi.

Sawisé kuwi, sang putri diiringi kanthi pakurmatan menyang omahé Polemius lan, karo kaéndahan alamiahé sing saya sumunar amarga sandhangan lan perhiasan mewah, digawa mlebu kamar turu sang wali. Ditinggal piyambakan karo dhèwèké, dhèwèké nyoba nggodha priya murni mau supaya tumindak zinah nganggo kabèh tembung manis lan manéka cara rayuan. Nanging Chrysanthus, prajurit Kristus, tetep teguh kaya watu[2482] sing paling atos, ora goyah kaya tiang lan ora obah kaya gunung, ngungkuli katresnan daging kanthi katresnan marang Gusti Allah lan, kanthi pratandha salib, nyingkiri panah setan sing ditujokake marang dheweke. Kanthi nglegakake ambegan jero saka jeroning atiné marang Gusti Allah lan nyuwun pitulungan marang Roh Suci, Chrysanthus kandha marang sang ayu:

'Wah, putri ayu! Yen kowe wis nganggo busana lan hiasan kaya ngene, lan ngucapake tembung-tembung manis kaya ngono, mung kanggo sakehing paseduluran sing sedhela karo aku—manungsa fana—kanggo ngalihake aku saka urip sing wis tak pilih kanthi bebas, kanggo ngrusak atiku lan ngalihake kabeh pikiranku kanthi katresnan sing nyawiji sakabehe, mula sepira maneh kowe kudu ngupaya kanggo ngrebut katresnan Sang Raja langgeng, Putraning Allah; lan iki gampang ana ing kekuwatanmu, yen kowe pancen kepengin. Yen kowe njaga nyawamu, bebarengan karo awakmu, ing kasucian, lan kaya kowe saiki ngias awakmu nganggo sandhangan sing larang regane, mangkono uga kowe ngias atimu nganggo watak sing luhur, mula Malaikat bakal dadi kancamu, Para Rasul dadi pangancamu, lan para martir dadi tangga teparo; liwat perantaraane, Kristus piyambak bakal dadi calon bojomu, lan Panjenengané bakal nyedhiyakake kanggo kowe ing swarga sawijining kraton kang langgeng, luwih éndah lan padhang tanpa tandhing tinimbang apa waé ing donya, lan maringi kowe kabungahan langgeng ing swarga; Panjenengané bakal ndadekake masa mudamu langgeng lan maringi kowe mas kawin ing kitab-kitab urip langgeng.

Krungu tembung-tembung saka pemuda suci iku, Daria kagugah lan kandha:

'Dudu karep daging sing nggawa aku mriki marang kowe nganggo sandhangan mewah iki, nanging katresnan marang kowe, lan luh lan panyuwunan bapakmu, supaya aku bisa nuntun kowe menyang pangabdian marang dewa-dewa kita.'

Santa Krisanthus mangsuli:

'Yen kowe duwe argumentasi utawa bukti cetha sing bisa mbuktekake kabeneran ibadah sing kowe aturake marang para dewa, aku bakal ngrungokake kowe lan ngganti pikiranku. Kanggo kapentingan kita bebarengan, ayo padha rembugan bab iki.'

'Ora ana sing luwih migunani utawa perlu kanggo manungsa,' ujare Daria, 'kajaba ngajeni para dewa lan ngati-ati banget supaya ora nyebabake nesune, nanging nyenengake dheweke kanthi kurban, supaya dheweke bisa dadi pelindung kita.'

'Wah, putri pinter!' wangsul sang wali. 'Kepiye déné déwa-déwa kuwi bisa dadi pangreksa kita yèn dhèwèké dhéwé butuh pangayoman, lan dijaga ing wayah wengi déning asu sing dirantai, supaya ora dicolong maling? Mula saka iku, padha dipasang paku wesi lan disolder nganggo timah putih, supaya yèn ana sing nyundhul, ora tiba ing lemah lan pecah.'

'Yen wong sing ora paham bisa nyembah marang para dewa tanpa arca sing diukir,' ujare Daria, 'mesthi ora perlu ngukir lan ngadegake arca-arca kuwi. Arca-arca kuwi dicetak saka emas, perak, lan tembaga, lan digawé saka marmer lan kayu, supaya wong-wong, nalika ndeleng nganggo mripaté dhéwé, bisa ngerti sapa sing kuduné digambaraké ing pikirane, kanggo disembah lan ditakuti.'

---

pelindung kutha, Athena nyengkuyung kabèh sing ndadekake kesejahteraan warga, pertanian, lan kerajinan; kecerdasane wis nggawé akèh barang migunani; dhèwèké nglakoni lan mulang kabèh kerajinan wanita; dhèwèké minangka dewi kabèh seni lan kerajinan, kabèh kawicaksanan lan kawruh. Dheweke ngawasi palaksanaan kaadilan lan hukum, pangadilan lan rapat umum. Ing wektu sing padha, dheweke uga dewi perang lan kadhang kala digambarke nganggo waja militer.

[2482] *Adamant* (intan) – watu sing atos banget nganti bisa nggaru lan motong watu liya tanpa rusak sajrone proses. Ing literatur gerejawi, jeneng iki diwenehake marang akeh wong suci (utamane Bapa lan Guru Gréja) sing misuwur amarga keteguhan iman lan watake.

'Ayo padha mriksa lan ngadili,' wangsulé Santo Krisanthus, 'sapa sing digambaraké déning arca-arca iki, lan apa wong-wong sing ngadegaké arca-arca mau pantes nampa pakurmatan ilahi. Sapa waé sing ora nduwèni kabèh kasucian, kabeneran, lan kamulyan ilahi ora bisa diarani déwa.' Dadi, apa suci, kabeneran, lan kamulyan ilahi saka Cronus sing nggawa sabit, sing mangan anak-anake dhéwé, kaya sing ditulis déning para pemujiné dhéwé ing[2483] ? Utawa ing Zeus dhéwé[2484] , apa sing bakal kowe temokaké pantes dipuji, dhèwèké sing sajrone uripé pirang-pirang dina nindakake pirang-pirang tumindak ora patut, zinah, lan matèni: penyiksa bapaké, sing mateni anaké dhéwé, pezina karo garwané wong liya, mantan bojone adhine dhéwé, panyiksa kraton, pangripta ilmu sihir, panyebar pati, lan sing nindakake akèh banget kaluputan lan kekejeman nganti ora mungkin dirungokaké – pancèn tanpa isin lan najis tumindaké. Apa kowe pancen pracaya yèn wong sing ala kaya ngono bisa dadi déwa? Lan yèn dhèwèké pancèn wong kaya ngono iku kabukten déning panulismu dhéwé, sing nyathet yèn wong-wong ala sing diarani raja, sing wis gagah berani ing perang—lan sing wis seda ing jamane—diarani 'déwa'. Critakna, apa ana kabecikan ing dewa Zeusmu, sing nganti seda dadi mungsuh kabèh kasucèn lan pakurmatan, amarga dhèwèké dhéwé ngotori udara kanthi nyulik pemuda Ganymede[2485] , lan uga ngotori bumi kanthi memerkosa sedulur wadoné dhéwé. Lan apa sipat ilahi sing kok temokake ing Hermesmu[2486] , sing sirahé kaya monster bersayap? Kanthi sihir dhèwèké nemokaké emas sing didhelikaké ing jeroné bumi, lan kanthi ilmu sihir lan tongkat magisé dhèwèké netralaké racun ula; nanging kabèh mau ditindakaké kanthi pitulungan setan, sing saben dina dhèwèké kurbanké babi alas utawa pitik jantan. Kawruh suci apa sing ana ing Hercules[2487] , sing kesel mateni tanggane lan sing—miturut dhawuh Gusti—mbuwang awaké dhéwé menyang geni lan kobong, wong sengsara, bebarengan karo tongkat sing digawa lan kulité? Apa kabecikan sing bisa ditemokake ing Apollo[2488] , , utawa ing kurban rahasia Bacchus[2489] , ing mabuk lan ora ngendhaleni napsu? Ayo uga kelingan dewi Hera, adhine lan bojone Zeus; Pallas sing edan[2490] ; Venus sing ora isin[2491] ; kabeh padha rebutan, iri siji lan sijine, nesu marang siji lan sijine, saben-saben mbantah kaendahané dhéwé lan nuntut paugeran saka penggembala. Saka kabèh mau, sapa sing ora nduwèni kawicaksanan ilahi, ora suci, lan ora adil, sapa sing bakal nganggep pantes diparingi pakurmatan dewa? Bab dewa-dewa cilik liyané, ora pantes diomongaké, amarga dewa utama kuwi kaya sirah, sing kudu dituruti anggota liyané. Lan sapa saka wong-wong mau sing pantes dihormati minangka dewa utawa dewi, nalika Cronus, Zeus, lan Venus—sing dianggep déning wong-wong duraka minangka dewa paling agung—sejatine dudu dewa? Mula, yèn déwa-déwamu iku hina lan sia-sia, luwih-luwih wong-wong sing ngajeni mau minangka dewa pantes dianggep hina.

Daria, sawisé ngrungokaké kanthi tliti tembungé Chrysanthus, kandha:

Yen carita para pujangga kita iku bodho, ayo padha ngalih marang para filsuf, sing mulang kita supaya nyingkiri kabèh ala lan ngugemi kabecikan. Ing tulisané babagan pambentukan donya, padha nerangaké jeneng-

---

[2483] *Kronos* (utawa Chronos – wektu) – dewa wektu, putrané Uranus (langit); dhèwèké mangan anak-anaké dhéwé, nanging garwané *Rhea* nylametaké Zeus lan nyumputaké ing suket gundhul ing pulo Delos, ing kana dhèwèké disusoni kambing.

[2484] *Zeus* (utawa Jupiter) – dewa Greko-Romawi, diurmati déning wong pagan minangka panguwasa swarga lan bumi, bapaké kabèh déwa lan manungsa.

[2485] *Ganymede* (utawa Ganimed) – putrané raja Troya, sing paling ayu ing antarané manungsa, sing diculik déning para déwa menyang swarga supaya bisa urip langgeng ing kana lan ngisi cangkiré Zeus. (Miturut mitologi, Zeus nggawa dhèwèké nganggo manuk elang utawa kanthi ngowahi awaké dhéwé dadi manuk elang). Ganymede banjur dadi pangusung piala para déwa, utamané kanggo Zeus, lan dadi kesayangané.

[2486] Hermes (utawa *Merkurius*) dianggep minangka utusan déwa-déwa, pelindung dagang lan para pamedhar wicara, lan dadi salah siji déwa pagan sing paling misuwur. (Mula wong-wong ing kutha Listra lan Likonia padha gumun banget marang mujijat sing ditindakake para Rasul Paulus lan Barnaba nganti padha nyebut Barnaba 'Zeus' lan Paulus 'Hermes', *amarga dhèwèké sing dadi juru wicara utama.* – Kisah Para Rasul 14:12).

[2487] *Hercules* (Heracles utawa Iraklios) iku putrané Ratu Alcmene lan déwa Zeus. Dhèwèké nglambangaké idéal paling luhur babagan kekuwatan heroik Yunani lan dadi pahlawan nasional bangsa Yunani.

[2488] *Apollo* (utawa *Phoebus)* – putrané Zeus lan Leto, salah siji déwa pagan Greko-Romawi sing paling diurmati. Dhèwèké disembah minangka déwa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga kanggo kabecikan umum lan katertiban, penjaga hukum, lan déwa ramalan.

[2489] Bacchus (Dionysus) – putrané Zeus lan Semele, déwa tanduran anggur lan gawéan anggur, sing lumantar peparing anggur maringi kabungahan ing manah manungsa lan ngilangaké sedhih lan kuwatir. Pesta-pesta kanggo ngajèni Bacchus asring diancani pesta pora sing gedhé.

[2490] *Pallas*: delengen ing ndhuwur ing cathetan *Athena.*

[2491] *Venus* – dewi Gréko-Romawi sing nguwasani katresnan, kaendahan, sensualitas, lan hawa napsu sing ora murni.

jeneng déwa kaya mangkéné. Kanthi Cronus padha ateges wektu, kang ngremuk kabèh lan nggawé kabèh dadi ora ana; kanthi Zeus, padha ateges panas srengéngé; kanthi Eira, ateges angin; kanthi Aphrodite, ateges geni; kanthi Poseidon, ateges segara; kanthi Ceres, ateges bumi; lan kanthi jeneng-jeneng déwa liyané, ateges unsur-unsur sing isih ana.

Kanggo iki Chrysanthus mangsuli:

'Wong biasané nggawe gambaran saka barang-barang sing ora mesthi ana, nanging sing bakal sirna karo wektu; nanging bumi tansah ana, lan uga segara lan geni tansah ana lan katon déning kabèh, kaya déné udhara. Lan kenapa sah nyembah unsur-unsur iki minangka dewa ing arca-arca sing mirip manungsa lan digawé déning tangan manungsa – aku ora ngerti lan ora paham. Lan kenapa kowé nyembah lambang-lambang unsur ing patung sing mirip manungsa, tinimbang nyembah unsur kasebut langsung? Kenapa kowé ora nyembah bumi, udara, lan segara? Apa ana pangeran utawa raja sing bakal mrentah supaya dhèwèké dhéwé dianggep hina, déné patungé sing digawe wong liya disembah? Lan amarga ora ana raja utawa pangeran kaya ngono, pancèn kudu diomongaké yèn ing patung-patung kuwi kowé ora nggambaraké unsur-unsur utawa déwa-déwa, nanging manungsa fana.

Daria kandha:

'Argumenmu, Chrysanthus, negesake panemuku: arca sing diukir disembah dening wong-wong sing prasaja lan bodho, dene kita nyembah marang barang-barang sing sejatine digambarke.

'Yen kowe kepengin mbela ajaranmu nganggo dalil saka kita dhéwé,' – mangkono Chrysanthus mangsuli, – yèn kowe péngin ndhukung teori kowe nganggo bukti saka kita, Ayo padha tinggalaké lemah kuwi supaya ora diolah lan ora ditanduri. uga bumi dibiarkan bebas saka pangolahan lan panggarapan. Bab wong-wong sing ora nganggep bumi iku dewi, yèn padha petani, padha ngolahé nganggo bajak lan cangkul, tanpa maringi pakurmatan ilahi. Lan pikirna: sapa sing ladhang lan keboné luwih subur? Sapa sing ora ngolah utawa ora nggali bumi, nanging ngajeni kaya dewi? Utawa sapa sing tanpa pangurmatan apa-apa ngolah lan nyambut gawe ing lemah? Yen, kaya sing kowe kandha, bumi pancen dewi sejati, mesthine dheweke kudu nyedhiyakake kowe, minangka para pemujine, kabèh jinis woh-wohan tanpa kowe nyambut gawe, tanpa diolah, dipugar utawa ditandur. Mangkono uga, yèn segara iku dewa, banjurlayarana tanpa dayung; ayo digawa menyang endi waé sing kowe karepaké; kanthi cara sing padha, yèn kowe péngin éntuk iwak, aja nangkep utawa nyambut gawé, nanging sembahna segara iku minangka dewa lan nyuwun iwak mau liwat pandonga. Lan bab unsur-unsur liyane, kowe kudu mangertèni yèn kuwi ora ngakoni sing nyembah, amarga ora nduwé nyawa utawa akal, nanging miturut dhawuh Gusti Allah padha nglayani kabutuhan manungsa; lan bumi, miturut dhawuh Pangripta, sawise diwènèhi banyu lan diparingi panas srengéngé, ngopeni wiji, ngasilaké tanduran, lan ing mangsa sing pas ngetokaké woh-wohan. Mula pantes ngajeni siji Gusti Allah Sang Maha Pencipta, sing wis nyipta kabeh iki, ngatur, lan nyedhiyakake kanggo urip kita, lan ora ngajeni unsur-unsur sing wis diciptakake. Lha, bocah-bocah ing sekolah ora ngajeni buku, papan tulis, utawa kertas, nanging para gurune; . Kanthi cara sing padha, wong lara sawise mari lan waras menehi panuwun kanggo kesembuhane ora marang obat, nanging marang dhokter sing wis mulihake kasehatane.

Sawisé Chrysanthus ngendika iki lan akèh manèh, Daria banjur pracaya marang Gusti Allah sejati, Gusti kita Yesus Kristus, lan banjur padha sarujuk karo Chrysanthus kanggo urip selibat kanthi sandhangan nikah, njaga kasucian prawané lan manut ajiné Gusti. Wiwit wektu kuwi, Polemius, bapaké Chrysanthus, maringi kabebasan sakabehe marang dhèwèké amarga omah-omahé sing dianggep resmi, awit dhèwèké banget seneng karo omah-omah anaké, tanpa ngerti rahasia sing disimpen déning pasangan anyar kuwi. Mangkono uga, dhèwèké masrahake kabèh kagungané marang anaké, minangka ahli warisé siji-sijiné. Ora suwe, Polemius seda, amarga Gusti Allah wis nyetel supaya pasangan suci—Chrysanthus lan Daria, sing urip bebojoan kanthi suci—bisa luwih bebas ngabdi marang Panjenengané.

Nalika Chrysanthus banjur dadi bébas saktenané ing uripé, dhèwèké ngabaptis bojoné, Daria sing isih dara, lan dhèwèké ora suwé sinau kabèh Kitab Suci lan kabèh buku Kristen – lan dadi suci ing uripé lan dadi abdi lan panganten Kristus sing sampurna. Chrysanthus lan Daria ora mung padha prihatin marang kaslametané dhéwé, nanging uga marang kaslametané wong liya; amarga dhèwèké nuntun akèh priya marang Kristus lan ngajak para mudha supaya urip murni, déné dhèwèké nuntun akèh bojo lan para dara marang Kristus. Padha manggon ing omah-omah sing disiapake khusus lan modhèlé kaya biara, saben duwé kumpulan prawan dhéwé: Chrysanthus duwé para priya enom sing wis nyingkiri kabèh kesenengan donya lan wis sumpah urip murni marang Gusti, déné Daria duwé para wanita enom sing wis tunangan karo Kristus.

Sawisé pirang-pirang taun kliwat, nalika komunitasé Chrysanthus lan Daria saya gedhé ing Roma, dumadakan ana pemberontakan lan kerusuhan ing kutha. Warga, sing wis marani eparchius[2492] Kelerinus, ngumpat para wali Chrysanthus lan Daria. Para bojo padha njerit:

'Kita wis kelangan garwa!'

Lan para mudha padha njerit:

'Amarga Daria, kita wis kelangan calon garwa sing wis dijodhokake marang kita!'

Para garwa uga padha njerit:

'Kita wis kelangan bojone!'

Para dara uga padha njerit:

'Kita wis kelangan calon bojo sing wis dijodohake marang kita amarga Chrysanthus!'

Kabèh wong padha muni, kandha:

'Kepiye carane anak bakal lair yen mantenan ditolak? Bangsa manungsa bakal sirna yen, manut ajaran Chrysanthus lan Darius lan liciké sihiré, priya padha ngadhepake wanita.'

Banjur gubernur mréntahaké supaya Chrysanthus lan Darius dicekel lan disiksa kanthi manéka warna panyiksaan yèn ora nglakoni kurban marang déwa-déwa. Dhèwèké nyerahaké Chrysanthus marang sawijining tribune[2493] sing aranè Claudius, lan tribune mau nyerahaké dhèwèké marang prajurit-prajurité, kandhané:

'Gawa dhèwèké metu saka kutha menyang candhi Zeus, lan yèn dhèwèké nolak nyembah Hercules sing ora bisa dikalahaké ing kono, banjur siksa dhèwèké kanthi manéka siksaan nganti dhèwèké nyerah lan nglakoni kurban.'

Para prajurit nyekel Chrysanthus lan ngiket dheweke tanpa welas asih nganggo urat sapi sing kuwat, dikuatake nganti kenceng banget nganti nyundhul balung sang martir; nanging ikatan mau langsung pecah, cepet banget nganti ora ana sing bisa nyawang; kabeh mau kelakon luwih cepet tinimbang wong bisa ngucapake siji tembung. Para prajurit padha ngupaya suwé kanggo ngiket Chrysanthus; amarga ora ana asil, padha nesu banget banjur mbuwang dhèwèké menyang guwa peteng lan ambuné ora enak; sawisé masang belenggu lan ngiket nganggo ranté wesi, padha ngina lan ngenyèk dhèwèké; nanging belenggu mau remuk kaya bledug. Malahan, padha nyiram dheweke nganggo kabèh jinis rereged, karo kandha:

'Sihir lan tenunganmu ora bakal migunani ing kene!'

Nanging ujug-ujug ambune rereged kuwi malih dadi wangi kang harum. Sabanjure, para prajurit nyembelih anak sapi, nguliti kulité, lan mbungkus awak telanjang sang martir nganggo kulit sing isih teles kuwi, banjur nempatake ing sangisore srengenge kang nyengat; nanging sanadyan saka panyiksaan kuwi, sang wali ora ngrasakake cilaka apa-apa. Sawisé kuwi, wong-wong mau manèh ngiket dhèwèké nganggo ranté wesi sing kenceng ( ) lan mbuwang dhèwèké menyang penjara, nanging ranté-ranté kuwi ujug-ujug pecah, lan penjara kebak cahya kaya saka akèh lilin sing murub. Para prajurit nglaporaké kabèh sing wis kelakon marang tribune-é, Claudius. Claudius, sawisé teka ing penjara lan weruh padhange ing kana, mréntahaké supaya martir suci Chrysanthus digawa ngadhep dhèwèké lan kandha marang dhèwèké:

'Kanthi daya gaib apa kowe bisa nindakake mujijat kaya ngono? Aku wis ngalahake akèh dukun lan tukang sihir, nanging ora ana daya kaya ngono ing wong-wong mau. Lan amarga aku weruh kowe wong mulya lan wicaksana, aku ora njaluk apa-apa liyane kajaba kowe nyelakake ajaran Kristen sing wani, sing nyebabake geger lan keganggu ing antarané wong Romawi; mula tumindakna miturut kaluhuranmu lan aturna kurban sing pantes marang para dewa sing maha kuwasa."

Sang Santo Krisantus mangsuli marang dhèwèké:

Yen ana sanadyan sekedhap pinter ing jeroning atimu, kowe mesthi bakal langsung mangertèni yèn iki dudu akal sihir, nanging kakuwatan ilahi sing nulungi lan nguwatké aku. Nanging kowe ndeleng aku kaya kowe ndeleng dewa-dewamu – kanthi mripat kang kabut dening kabodhoan. Amarga yen mripatmu bisa ndeleng kanthi bener, kowe bakal weruh yen dewa-dewamu ora weruh; lan yen kupingmu tau krungu kabeneran, kowe mesthi bakal nyadari yen dewa-dewamu ora krungu swara wong sing nyuwun pitulungan marang dheweke; lan yen kowe

[2492] *Eparch* – panguwasa kutha utawa provinsi.
[2493] *Tribun* – pangkat sing padha karo kolonel utawa komandan kompi.

duwe akal sing waras, kowe mesthi bakal mangerteni yen dewa-dewamu ora ana apa-apane kajaba bledug, lemah, lan timah.

Banjur Claudius, sang tribune, mrentahake supaya sang martir diiket ing wit lan dipukul nganggo tongkat kang bengkong; nanging ing tangan wong-wong sing mukul sang martir, tongkat-tongkat kuwi atos lan abot, dene ing badan sang suci malah alus kaya ranting; Ndeleng kahanan iki, tribune mrentahaké supaya panyiksaan marang Chrysanthus mandheg; lan sawisé mbukak ikatané saka wit, dhèwèké nganggo sandhangané dhéwé marang Chrysanthus lan, muter marang para prajurit, kandha:

'Satemene, iki dudu siji trik sihir manungsa sing makarya, nanging kuwasa Ilahi dhéwé. Amarga sanajan ikatan kuwat sing digawe saka urat sapi wis pecah kanthi dhéwé, lan belenggu wis patah, nalika wit ing sikilé wis dadi bledug; lan kulit mentah sing dianggo ngiket dheweke, sanajan wis sedina muput ana ing sangisore srengenge, ora dadi garing; lan belenggu abot longgar amarga kakuwatan sing ora katon lan pecah; lan penjara peteng padhang amarga cahya gedhe; lan tongkat abot, nalika nyentuh awaké, dadi alus kaya tunas. Mula, amarga kita weruh kanthi cetha kakuwatan ilahi sing makarya ing dhèwèké, ayo padha sujud ing sikilé manungsa Allah iki lan nyuwun pangapura kanggo kabèh niat ala lan sangsara sing wis kita tindhakaké marang dhèwèké. Ayo padha nyuwun marang Panjenengané supaya nyawijiaké kita manèh karo Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing nindakake mujijat kaya ngono, sing ndadekake para abdi-abdi Panjenengané dadi kuwat lan ora bisa dikalahaké ing sakabehing kasangsaran – kaya sing bisa kita deleng dhéwé: kanggo sang penderita iki, abdi Panjenengané, kaya déné dhèwèké wis ngalahaké kita, mangkono uga dhèwèké bakal ngalahaké para pangeran lan raja kita, lan nggawe isin amarga kuwasa langit sing ora bisa dikalahaké sing ana ing sajroning dhèwèké.

Sawisé ngendika mangkono, Claudius bebarengan karo kabèh prajurit sujud ing sikilé Santo Chrysanthus lan kandha:

'Satemene, kita wis nyadari yèn Gustimu iku Gusti sejati; mulane, kita nyuwun marang kowe supaya mbalèkaké kita marang Panjenengané lan ndadèkaké kita dadi abdi Panjenengané.'

Kanggo kuwi, sang wali mangsuli:

'Yen kowe kepengin marani Gustiku, aja marani kanthi sujud, nanging kanthi atimu; awit Gusti Allah cedhak karo wong-wong sing ngupaya Panjenengané kanthi ati lan iman.'

Lan sawisé kuwi suwé, Santo Krisanthus nerangaké marang wong-wong mau babagan Gusti sing sejati; sawisé pacelathon kuwi, tribune Klaudius, garwané Hilaria, lan loro putrané – Jason lan Maurus – padha pracaya marang Gusti; mangkono uga kabèh seduluré, kancané, lan kabèh wargané omahé; kabèh prajurit, bebarengan karo keluargané, uga padha pracaya – lan kabèh mau bebarengan nampa baptisan suci. Lan kabèh mau terus diwulang déning Chrysanthus, padha ngrungokaké tenanan marang pangandikané babagan Gusti Yesus Kristus, lan kabèh padha kepéngin nandhang sangsara kanggo Panjenengané.

Ing wektu kuwi, Numerianus[2494] , mrentah ing Roma. Nalika kabar teka marang dheweke manawa tribune Claudius wis mlebu agama Kristus lan wis dibaptis, bebarengan karo sakabehe keluargane lan prajurite, dheweke mrentah supaya Claudius dibenamake ing segara kanthi watu diiket ing gulu; lan dheweke mrentah supaya kabeh prajurite lan loro putrane Claudius dipenggal sirah nganggo pedhang. Ing panggonan ing ngendi para martir suci Kristus nemoni pati, ana guwa kang ditinggal, sing biyèn dadi kuburan; sawisé ngresiki guwa kuwi, para wong Kristen njupuk jasad para martir suci mau ing wayah wengi lan ngubur ing kono. Garwané Claudius, Hilaria, kerep teka menyang guwa iki, menyang relik para martir suci, lan ndedonga ing panggonan persis ing ngendi putrané dipenggal sirah. Sawijining dina, nalika dhèwèké ndedonga ing panggonan kuwi, dhèwèké dicekel déning wong-wong pagan, sing narik dhèwèké kanggo disiksa. Dhèwèké nyuwun marang wong-wong kuwi, kandha:

'Tulung aku rampungake pandongaku dhisik, banjur gawa aku menyang endi wae sing kowe karepake.'

Nalika para prajurit banjur ngendhokaké iketané Hilaria rada kendho, dhèwèké sujud ing lemah, ngangkat tangané kanthi sedhih[2495] , ngadhepké mripaté marang langit lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus, sing tak akoni kanthi sakabehing atiku! Paringana supaya aku bisa kumpul maneh karo anak-anakku, sing Panjenengan panggil kanggo nandhang sangsara kanggo Panjenengan, lan sing wis nyawisake nyawane kanggo Panjenengan, Gusti.'

[2494] Kaisar *Numerian* mrentah saka taun 283 nganti 284.

[2495] *Munggah* – ngarah marang langit.

Sawisé ndedonga kaya ngono, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti. Para prajurit sing nyekel Hilaria, nalika weruh yèn dhèwèké wis seda, padha krasa welas; banjur ninggalaké loro abdi wadoné sing wis bareng karo dhèwèké, lan padha lunga. Nanging, loro abdi wadon mau njupuk awak majikané lan ngubur kanthi pakurmatan ing sacedhaké guwa rusak ing ngendi para martir suci wis dipapanaké.

Bab para Wali Chrysanthus lan Darius, Raja Numerian mrentahake supaya padha ngalami maneka siksaan. Mula Chrysanthus diiket nganggo rantai lan dibuwang menyang sumur jero sing ambune ora enak, ing ngendi kabeh rereged saka kutha mili, dene Darius digawa menyang rumah pelacuran. Nanging Gusti Allah nulungi loro martir mau, ngetokake kakuwataning Gusti kang maha kuwasa lumantar dheweke; amarga ing penjara peteng lan ambune ora enaké Santa Chrysanthus, padhanging swarga sumunar, lan tinimbang ambu ora enak ana wangi kang nyebar; lan seekor singa dikirim marang Santa Daria; sawisé nembus sangkaré, teka ing kamare, ing ngendi sang santa sujud ing lemah[2496] , lagi ndedonga – lan wiwit ngreksa dhèwèké. Para warga, sing ora ngerti bab iki, ngutus sawijining priya enom sing ora isin marang Daria supaya dhèwèké bisa ngotori dhèwèké. Nanging nalika dhèwèké mlebu ing kamar sang wali, singa kuwi langsung nyekel dhèwèké, mbuwang dhèwèké menyang lemah lan miwiti nginjak-injak; lan, ndelok Sang Wali Daria kaya abdi sing wicaksana, dhèwèké ngentèni dhawuh saka sang wali apa sing arep ditindakake marang wong enom tanpa isin kuwi: apa matèni utawa nglilani urip. Santa Daria, nyadari kahanan iki, ngendika marang singa:

'Aku nyuwun marang kowe kanthi asmane Putraning Allah, welasana pemuda iki, supaya dheweke bisa krungu sabda Gusti saka aku.'

Singa, sawise ngapura priya enom mau, banjur metu lan nglempèk ing lawang, ora ngidini sapa waé mlebu kamar Santa Daria. Lan Daria kandha marang priya enom mau:

Delengen, nesune singa kuwi sirna mung kanthi sebutan jenengé Kristus, lan kéwan iku, kaya manungsa sing wicaksana, ngerti Gusti Allah sing sejati, wedi marang Panjenengané lan ngajeni Panjenengané. Nanging kowe, wong jahat, sanadyan kowe makhluk berakal, ora wedi marang Gusti Allah, manggon ing kabecikan ala lan kebejatan. Lan apa sing kuduné nggawe kowe isin lan tobat, malah kowe bangga bab kuwi.

Para mudha iku tiba ing ngarep Daria lan wiwit njerit, kandha:

'Paringana dhawuh marang aku, abdi Kristus, supaya aku lunga saka kéné tanpa cilaka, lan aku bakal ngandhani kabèh wong yèn Kristus sing kok sembah iku Gusti Allah sejati, lan ora ana liya kajaba Panjenengané.'

Lan Darius mrentahake singa supaya ngeculake pemuda iku metu saka kamare tanpa cilaka. Lan pemuda iku mlaku ngubengi kutha, njerit banter:

'Tahua, kabeh wong Romawi, yèn Darius iku dewi!'

Mula para pegulat sirkus[2497] , kanthi kawani khas, padha nyerbu omahé Darius lan nyoba ngusir singa saka kamare Darius. Nanging singa kuwi, sing dikuatake Gusti Allah, nyekel saben wong mau, mbuwang menyang lemah lan sawise padha dibaringake ing sacedhake Santa Daria, dijaga ing sikile, ora mateni utawa nglarani, nanging ngenteni dhawuhe Daria. Lan sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Yen kowe pracaya marang Kristus, kowe bisa lunga saka kéné tanpa cilaka; nanging yèn kowe ora pracaya, déwamu muga-muga nylametaké kowe saka pati.'

Nanging kabèh padha muni kanthi swara siji:

'Sapa waé sing ora pracaya yèn Kristus iku Gusti sejati, ora bakal metu saka kéné kanthi urip!'

Sawisé padha muni kaya ngono, Darius mréntahaké supaya singa kuwi dibebasaké, lan wong-wong mau luput saka pati. Lan nalika padha lunga, padha muni banter:

'Percayaa, he wong-wong Roma, manawa ora ana Gusti liya kejaba Kristus, kaya sing diwartakaké Daria!'

Nalika gubernur Kelerin krungu bab iki, dhèwèké mréntahaké supaya geni gedhé dinyalakaké ing lawang omah panggonané Daria karo singa, lan supaya padha kobong. Ndelok kahanan kuwi, singa nggerung banter amarga wedi. Nanging sang wali kandha marang dhèwèké:

'Aja wedi: kowe ora bakal kobong, ora bakal ditangkep sapa wae, ora bakal dipatèni, nanging kowe bakal mati miturut wektu sing wis ditemtokake; mula, tinggalna panggonan iki tanpa wedi lan lunga menyang ara-ara samun. Sing wis kowe ajeni marang aku bakal nglindhungi kowe.'

[2496] *Ngadhep mudhun* – rai ngadhep mudhun, ing rai.

[2497] *Para pejuang* ing sirkus Romawi iki dikenal minangka *gladiator.*

Lan singa iku, ngundhukake sirahé, metu lan sawise liwat saindenging kutha tanpa nglarani sapa wae, mlayu menyang ara-ara samun; nanging kabèh wong sing wis diparingi pangapura déning singa mau padha nampa baptisan suci.

Nalika kabar kabèh mau diparingaké marang Raja Numerian, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Chrysanthus lan Darius diparingi panyiksaan sing kejem. Chrysanthus digantung ing wit, lan lilin sing murub digawa kanggo ngleleraké awaké; nanging sanalika wit mau patah, tali-taliné putus, lan lilin-lilin mau mati. Bab wong-wong sing nyoba nyentuh Santo Darius, tangane langsung kejang-kejang, awaké kabèh kesakitan, lan padha njerit kesakitan. Ndeleng kahanan iki, gubernur kebak rasa wedi lan langsung mlayu nglaporaké kabèh mau marang raja. Raja, nyangka mujijat-mujijat iki dudu saka kuwasa Gusti nanging saka sihir, mrentahake supaya loro martir—Chrysanthus lan Darius—digawa metu saka kutha lan, ing dalan sing dikenal minangka 'Salaria'[2498] , digali parit jero, banjur dibuwang menyang kana lan dikubur urip-urip nganggo watu lan lemah. Ing kono para martir suci Chrysanthus lan Daria digawa; lan, kanthi nyanyi lan ndedonga, padha mudhun menyang parit lan bebarengan ngalami pati martir, dikubur urip-urip miturut prentah penyiksa, ing sangisore lemah lan watu. Lan mangkono, kaya nalika padha nyawiji sacara rohani ing gesang, padha seda bebarengan, ditampa dening Gusti minangka kurban sing urip lan nyenengake, lan nampa mahkota ganjaran langgeng[2499] .

Ing panggonan martir para wali Chrysanthus lan Daria, sawisé akèh mujijat lan panyembuhan kelakon ing kana, akèh wong Kristen—lanang, wadon, lan bocah—nglumpuk ing guwa cedhak kana, kanthi bungah ngrayakaké dina martiré lan nampa Misteri Ilahi. Penganiaya mau krungu bab iki lan mrentahake supaya lawang guwa kuwi—ing ngendi akèh wong Kristen padha mati syahid, kalebu Diodorus presbiter, Marian diakon, lan akèh rohaniawan—dibubuhi lemah; pancèn mokal nyebutaké kabèh jeneng sing padha tiwas ing kana, amarga akèh banget.

Sedulurku, Uarin lan Armenius – sedulur – wis nulis miturut dhawuhe Sang Kinasih Paus Stefanus saka Roma lan ngirimaké marang kabèh kutha, supaya kabèh wong mangertèni yèn Para Kudus Chrysanthus lan Daria wis nampa mahkota martir saka Gusti kita Yesus Kristus ing Kraton Swarga; marang Panjenengané kaping kamulyan lan kuwasa, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

Dina Rayané Santo Pancharius Sang Martir

Dipepering ing tanggal 19 Maret

Ing jaman pamaréntahan Diocletian lan Maximian[2500] – sing pungkasan manggon ing Roma Kuna – pangibadah marang manéka déwa nyebar ing saindenging Kakaisaran Romawi, déné para pangakuan Kristus ora mung dirampas bandha nanging uga diwènèhi manéka wujud panyiksaan. Ing wektu kuwi, ana wong aran Pancharius manggon ing Roma. Dheweke asalé saka tanah Uz[2501] , saka kutha Vilapata; dhèwèké turunan Kristen lan misuwur amarga awaké dhuwur lan rupané ganteng. Sawisé teka ing Roma, dhèwèké éntuk pangayomané Maximian lan munggah dadi pangkat paling dhuwur ing kalangan pangiring kraton, ngrasakaké katresnan istimewa saka kaisar. Kanggo njaga pangayoman iki, dhèwèké mbantah imané marang Kristus. Amarga katresnan marang dheweke, Maximian maringi tugas kanggo nampa pesta lan macem-macem hadiah liyane sing digawa minangka pajeg—ana sing miturut adat, ana uga sing kanthi nggunakake wewenange—lan kanthi mangkono nglumpukake bandha kanggo dheweke supaya nyenengake mripat lan njamin urip sing nyaman ing mangsa ngarep. Pancharius nindakake kuwi lan nyritakake panemune kaisar ing saben bab. Ing wektu sing padha, ibune lan adhine wadon, sawise padha ngerti kabeh iki, ngirim layang marang dheweke sing ing kono padha ngajak dheweke, sepisanan lan sing paling utama, supaya eling marang ajrih marang Gusti Allah, lan banjur eling marang

---

[2498] Ing panggonan iki ana terowongan banyu kuna, sing diowahi déning umat Kristen kanggo panguburan wong sing wis seda.

[2499] Para martir suci Chrysanthus lan Darius nemoni pati ing taun 283. (Nanging miturut sawetara sumber, pati para martir suci kasebut kedadeyan ing taun 256, nalika pamaréntahan Kaisar Valerian).

[2500] Ing taun 284, Kakaisaran Romawi dipérang dadi bagéan wétan lan kulon. Bagéan wétan dipimpin déning Diocletian, sing manggon ing Nicomedia, déné bagéan kulon dipimpin déning Maximian, sing manggon ing Roma. Keduanya mréntah wiwit taun 284 nganti 305.

[2501] Uzi utawa Uzipetes manggon ing Jerman kulon ing pinggir tengen Kali Rhine, ing sisih lor lan kidul salah siji anak kaline. Kutha Vilapat ora kacathet ing peta, nanging diyakini jenenge Villa.

Penghakiman Masehi sing Ngeri ing tembe, amarga akèh wong, sawisé krungu bab kuwi, kanthi wani ngandharake ing ngarepé raja lan panguwasa yèn padha kepéngin nampa janji sing wis padha sinau saka Injil. Sateruse, dheweke nyaranake supaya mikirake paukuman awon sing bakal tumeka marang sapa wae sing mbantah iman marang keilahian Kristus ing Pengadilan iku (Mat. 10:33; Mrk. 8:38; Luk. 9:26) ing Pengadilan kuwi, lan pungkasané, ngélingaké dhèwèké marang pangandikane Kristus sing kandha yèn yèn ana wong éntuk kabèh donya nanging kelangan nyawane, apa gunané? Amarga yèn ana wong kelangan nyawane, kepriyé dhèwèké bisa mbebasaké manèh (Mrk. 8:36–37)? Sawisé nampa lan maca layang iki, Pancharius sing wis eling, nangis kenceng banget lan ambruk ing lemah, banjur muni kanthi sedhih sing jero:

'Ya Gusti kang Maha Kuwasa! Gung, welasana kula lan aja nganti kula, abdi Panjenengan, isin ing ngarsaning para malaikat lan manungsa ing Dina Pangadilan Panjenengan, nanging nylametna kula lumantar welas asih Panjenengan ingkang ageng.'

Sawetara pangiring kraton, nalika weruh Pankharius nangis lan ngucapake tembung kaya ngono, padha nglaporake marang Maximian; lan nalika Pankharius teka marang dheweke, Maximian takon marang dheweke:

'Pancharius sing tak tresnani, critakna marang aku, apa kowe uga wong Nazaret[2502] ?'

'Inggih, Paduka Raja,' wangsulane Pancharius, 'kula punika Nazare, lan kula sampun dados Nazare sadèrèngipun dados sekutu Paduka.'

"Tolak," Maximian kandha marang dheweke, "pangakuan kaya ngono iku amarga katresnan sing tak duweni marang kowe; yen ora, aku ora bakal welas marang kowe—iki kudu kowe ngerti—lan aku ora bakal langsung matèni kowe, nanging kowe bakal mati sawisé aku nglarani kowe nganggo akèh lan manéka siksaan."

Kanggo iki, Pancharius mangsuli:

"Duh Pangeran! Aku kebak wedi nalika kelingan jaman biyen, lan aku wedi yen geni bakal mudhun saka swarga lan nglelepake aku mung amarga aku wis dadi sekutumu nganti saiki. Nanging wiwit saiki, aku ora bakal nyingkiri Gustiku Yesus Kristus, ora saiki uga sajrone wektu sing dawa nalika, kaya sing panjenengan kandhakake, panjenengan bakal ngetokake awakku marang akèh lan manéka siksaan.

Sawisé krungu wangsulan saka Pancharius, Maximilian mréntahaké supaya dhèwèké ditelanjangi lan, ing ngarsané kabèh wong sing padha kumpul lan para pangkat kraton, dipukul ing badané sing telanjang nganggo tali kulit sapi. Sawisé kuwi, dhèwèké mbalèk marang sing ana ing kono lan kandha:

'Saiki kowe wis ngerti yèn Pankharius, sacellarius[2503] ing kratonku lan kancaku sing raket, wis mlebu iman Galilea[2504] ; mula kandhaa, kepiye aku kudu nglakoni marang dhèwèké.'

Kanggo iki, para pejabat kraton mangsuli marang sang maharaja:

'Duh Sang Prabu! Paringna dhawuh supaya dhèwèké digawa menyang arena umum[2505] , banjur disingkap sandhangane lan dicambuk ing ngarep umum, sakbanjuré dikirim menyang gubernur Nicomedia. Supaya dhèwèké disiksa, supaya kita uga ora bakal dituduh tanggung jawab marang paéning dhèwèké, awit dhèwèké nampa sih agung panjenengan.'

Pitutur iki nyenengake Maximian, amarga pancen dheweke tresna banget marang Pancharius lan ora bisa atine nampa yen kudu mateni dheweke. Mula dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Pancharius digawa menyang amfiteater lan dipukul kasar ing ngarepé akèh wong; banjur dhèwèké nyerahaké dhèwèké marang para prajurit kanggo digawa menyang Nicomedia lan ngirim layang bareng karo prajurit mau marang gubernur Nicomedia, ing layang kuwi dhèwèké mréntahaké supaya sawisé akèh sangsara, Pancharius dipatèni. Nalika martir suci tekan Nicomedia lan digawa ngadhepi gubernur kutha kanggo diparingi pitakon, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Lakokna persis kaya sing diprentahake Kaisar marang aku.'

Banjur gubernur kutha takon marang dhèwèké:

'Jenengku,' wangsul sang martir suci, 'Pancharius. Aku wis dadi wong Kristen wiwit lair, nanging amarga kersaku dhéwé aku milih pracaya marang iman kaisar sing ora tak

---

[2502] Tembung 'Nazarene' ing kéné dienggo tegesé wong Kristen, pangikut Kristus, sing dijenengi mangkono déning wong Yahudi amarga Panjenengané nglampahi akèh uripé ing donya ing Nazaret.

[2503] Sacellarius iku pangurus utama ing kraton para kaisar Romawi.

[2504] Ya iku sing Kristen. Wong Kristen diparingi jeneng Galilea kanthi ejekan.

[2505] Panggonan kanggo tontonan umum ing Roma yaiku sirkus. Ing kene, para gladiator padha perang siji lan sijine lan nglawan kéwan galak. Ing kene uga, nalika masa panganiayaan, para Kristen dibuwang marang kéwan galak supaya disobek-sobek.

'Jenengku,' wangsul sang martir suci, 'Pancharius. Aku wis dadi wong Kristen wiwit lair, nanging amarga kersaku dhéwé sing ala aku nyasar menyang pracayaé kaisar sing ora takwa lan ing kabèh bab aku dadi kanca pracaya. Nanging Gusti Allah, bebarengan karo ibu lan adhiku, nuntun aku bali menyang dalan sing bener, lan aku bali maneh marang iman marang Kristusku; lan saiki aku kepengin mati kanggo Panjenengané, supaya lumantar pati iki aku bisa mbayar dosa murtadku sing wis tak tindakake kanthi ala.

Krungu kuwi, panguwasa kutha kandha marang Pancharius:

'Tundha tembung-tembung sing kowe ucapake kanthi gegabah iki, sing malah nggawe awakmu kena bala sing nggegirisi; nanging luwih becik, turuti kersaning Kaisar lan, amarga kowe wong sing pinunjul lan ganteng, aja nganti ngrusak jeneng becikmu ing donya.'

'Kamulyan sing kok omongake iku,' wangsul sang wali, 'mung sementara, nanging iku dadi dalan kanggo nggayuh gesang langgeng tumrap wong-wong sing nyingkiri kamulyan mau demi Kristus.'

Sawisé kuwi, panguwasa kutha, nalika weruh keteguhan sang wali, ngucapaké paukuman sing dijaluk déning sang maharaja. Sang martir suci Kristus, Pancharius, ndedonga, banjur dipenggal sirahé, ngalami pati martir. Kedadéan iki kelakon ing tanggal sangang welas Maret ing kutha Nicomedia[2506] .

2 April

20 Maret (Gaya Lawas)

Penderitaan para bapa kita sing kinurmatan, Yohanes, Sergius, lan Patricius; Peringatan.

Perayaan tanggal 20 Maret

Ing jaman pamaréntahan Sang Kasucian Elijah, Patriark Yerusalem—sing dadi patriark kapindho kanthi jeneng kuwi ing Kutha Suci Yerusalem, sing wektu kuwi wis ana ing sangisoré pamaréntahan Agarian (nalika Konstantinus lan Irene mréntah ing Konstantinopel)—perang saudara meletus ing antarané wong Agarian, sing ngrusak parah nagara: Para barbar, nalika padha perang antarané dhéwé, ora mung ngrusak désa-désa nanging uga kutha-kutha kaya Eleutheropolis, Ashkelon, Gaza, Scaryphia lan liya-liyané. Padha ngintip kanggo nyerang kanthi dadakan, bisa uga ora padha mateni kabeh wong, nanging padha ngrebut kabeh bandha lan mateni sapa wae sing nolak; padha nyetel jebakan ing pinggir dalan, nyekel wong sing liwat, nggebuki lan nglarani, lan nyolong kabeh barang nganti klambi pungkasané; dianggep berkah yen padha ngeculake pelancong urip-uripan, nanging wis telanjang, dipukul, lan tatu. Ing wektu kuwi, malah kutha suci Yerusalem padha wedi banget; warga kutha lan desa sakupenge padha nglumpuk ing kana; padha ngreksa tembok kutha lan nyiapake kanggo nolak serangan barbar.

Ing wektu kuwi, biara agungé Saint Chariton rusak parah nganti ora bisa pulih maneh, malah dadi sepi lan rusak kabèh; Lavraé Venerable Savva uga nandhang sangsara gedhé; para bapa suci padha kumpul saka manéka panggonan lan, ing sangisoré pituduhé Abas Venerable Basil, nyenengaké Gusti lumantar urip tapa brata.

Sajrone prahara sipil Agarian lan serangan para perampok, padha ora wani metu saka biarané. Sanadyan padha bisa mlayu saka biara kanggo ngungsi saka wong-wong barbar ing Yerusalem, padha ora kepengin ninggalake panggonan suci kuwi ing ngendi padha pisanan nampa sangkèling Kristus; wis mati marang donya, padha ora wedi mati, nanging, kanthi pracaya marang Kristus, padha kandha:

'Gusti kita, menawa karsa, saged nylametake kita saking tangan para barbar; nanging menawi karsa ingkang adil badhe nyerahake kita dhateng para barbar supados dipun pateni, mugi Gusti enggal paring ujian ingkang migunani tumrap jiwa.' 'Ayo padha nampa,' pangandikane marang siji lan sijine, 'apa sing migunani saka tangan Gusti kita; aja amarga wedi padha bali saka ara-ara sepi menyang kesia-siaan donya, supaya kabeh ora ngremehake kita minangka wong pengecut sing ora netepi pituduh Gusti kita, sing kandha: *"Aja wedi marang sing*

[2506] Kematiran martir Santo Pankratius kelakon watara taun 302.

mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging luwih wedi marang Panjenengané sing bisa ngrusak jiwa lan badan ing Gehenna' (Mat. 10:28). Apik ndeleng wong-wong sing mundur saka donya menyang ara-ara samun lan ngetutaké tapak-tapaké Kristus; nanging prihatin tenan ndeleng wong-wong mau, sawisé manggon ing ara-ara samun sawatara wektu, mlayu saka kono amarga wedi marang manungsa lan bali menyang donya; aja nganti setan, mungsuh umumé kabèh, ngguyoni kita, ngusir kita saka ara-ara sepi menyang kutha amarga wedi marang wong-wong barbar; dhèwèké wis kaping pirang-pirang kita kalahaké kanthi pitulungané Kristus, Sang Raja kita, lan wis mlayu saka kita kaya asu, kanthi isin diusir. Kita ora butuh tembok watu kanggo pertahanan: tinimbang tembok sing ora bisa ditembus, Pembela kita yaiku Kristus, marang Panjenengané kita wis sinau saka Santo Dawud kanggo nyanyi: *'Dadi watu pangayoman kanggo aku, omah pangayoman kanggo nylametaké aku'* (Mazmur 30:3).

Kita ora duwe waja utawa helm, ora duwe tameng kanggo nyingkiri panah mungsuh, nanging kita duwe senjata rohani katresnan, waja pangarep-arep, *'tameng iman lan helm kaslametan'* (Efesus 6:16), sing bakal kita gunakake. Kita ora duwe resimen militer kanggo mbela kita saka mungsuh, nanging *'Malaikaté Gusti Allah ngubengi wong-wong sing wedi marang Panjenengané lan nylametaké* wong-wong *mau'* (Mazmur 33:8); *'...awit tumrap* aku*, urip iku Kristus, lan mati iku kauntungan'* (Filipi 1:21). Sakjane, dudu katresnan utawa keterikatan marang urip donya sing sementara iki sing nyurung kita mlebu ing ara-ara samun iki! Napa kita mapan ing panggonan sepi iki? Apa ora amarga katresnan marang Kristus? Yen kita dipatèni ing kéné, kita bakal dipatèni kanggo Kristus, amarga Panjenengané sing dadi sabab kita urip ing kéné.

Kanthi tembung-tembung kaya ngono padha nglipur lan nyengkuyung siji lan sijiné lan, sawisé nyerahaké awak lan nyawa marang Gusti, padha tetep manggon ing biara. Ana uga alesan liya sing banget meksa supaya padha tetep ana ing kono: tangga-tanggane sing manggon ing sakupenge padha nduweni permusuhan marang panggonan suci iku lan ora ana sing luwih dikarepake kajaba ndeleng Lavraé Santo Sava dirusak, panggonane kosong lan ora ana biksu sing manggon; yen para sedulur ninggalake biara sawatara wektu, mungsuh bakal langsung teka, ngobong gréja lan sel-sel, lan ngratakake kabèh biara dadi lemah. Kanggo nyegah iki kelakon, para bapa suci tetep manggon ing biara. Lan para bapa suci iku ora kaya suket sing oyag-oyag digoyang angin, nanging kaya pilar sing diadegaké ing watu, ora goyah déning angin lan prahara godaan sing diadhepi; padha ora ninggalaké biara mung kanggo mbela temboké, nanging luwih saka kuwi, kanggo kamulyané Kristus Gusti, sing biyèn dimulyakaké lan isih dimulyakaké ing panggonan kuwi ing jamané.

Mangkono para bapa suci mau tetep manggon ing biara, lan Pangreksa Agung, lumantar pandonga bapa kita sing kinurmatan Savva, ngreksa supaya padha ora cilaka saka para barbar nganti wayahe kersaning Gusti rawuh. Satemene, sanadyan pasukan barbar sing mlaku saka Arab utawa saka panggonan liya liwat panggonan sepi kuwi menyang kemahé bola-bali ngadhepake pasuryan marang biara, padha ora nindakake apa-apa kajaba mung nuntut panganan; padha ngglundhungi pandhita-pandhita kanthi nesu, nggrenthèk untu, nanging miturut kersaning Gusti ora bisa nglarani para abdi-Nya; lan sawisé njupuk panganan sak isa ditemokaké ing biara, padha bali menyang panggonané dhéwé, lan tinimbang matur nuwun, malah padha pamer yèn sawijining dina bakal ngrusak biara lan ngancuraké kabèh wilayah.

Ing sawijining wektu, klompok barbar sing kepengin nindakake tumindak ala sing wis dirancang, mangkat menyang biara kanggo ngrebut lan ngrusak panggonan iku; nanging kebeneran, cedhak Betlehem Suci, padha ketemu pasukan sing wis disiagakake kanggo nglindhungi saka serangan barbar; Kedadéan perang, wong-wong barbar kuwi kapukul lan kabur, nganti meh ora ana siji waé sing slamet, kaya sing banjur ditemokaké. Ing wektu liyane, klompok liya, kanthi niyat ala sing padha, mangkat saka kemahé menyang biara; nanging nalika tekan sawijining desa sing ora adoh saka biara, para barbarian nemokake akèh anggur sing didhelikake ing sangisore semak belukar; padha mabuk, banjur padha rebutan, akèh sing padha matèni siji lan sijiné; mula rencanané gagal, lan pasukan mau bubar.

Sawisé kuwi, Gusti kersa ngutus cobaan marang para abdi Panjenengané, kaya déné sing tau Panjenengané paring marang Ayub sing sholeh, supaya padha kaya emas sing disempurnakaké ing tungku, mbuktèkaké yèn padha pantes ing ngarsané Gusti; lan Panjenengané maringi idin marang tangané wong-wong barbar supaya nyentuh para wali Panjenengané, kang wis Panjenengané siyapaké mahkota syahid.

Para bapa rohani, sawisé krungu yèn saka loro pasukan sing nyoba nyerang biara—siji wis dipatèni déning tentara Yerusalem, déné sijiné bubar dhéwé—lungguh tanpa wedi ing selé-selé, nglakoni Puasa Agung kanthi puasa lan pagaweyan kaya biyasa.

Ing wektu kuwi, digerakake dening setan, klompok wong barbar Ethiopia nganti enem puluh wong sing nggawa busur, panah, lan pedhang padha kumpul; padha ngrancang nyerang biara kaya rampok, ngarep-arep nemokake bandha akèh ing antarané para biksu. Ing pungkasan Lenten Agung, ing minggu sadurunge Minggu Palem, tanggal 13 Maret, ing jam kapindho awan, wong-wong barbar kuwi nyerang panggonan sing sepi kuwi; para biksu padha buru-buru metu saka sel-selé ing ara-ara samun menyang é biara lan gréja, déné para barbar, kanthi pedhang wis dicabut lan busur wis dipasang tali, kaya arep perang, padha nyerbu biara karo sorak-sorai. Sawetara biksu, sing kepéngin nentremaké nesu mau, metu nyambut lan miwiti ngélingaké kanthi alus nganggo tembung-tembung manis:

'Ngapa kowe teka marang kita, tanpa senjata lan tentrem, kaya arep perang karo mungsuh sing wis nindakake salah marang kowe? Kita urip tentrem karo sapa wae lan ora tau nindakake ala marang kowe utawa wong liya; Mulané kita manggon ing ara-ara gersang iki, sawise ninggalaké kabèh bandha donya, supaya adoh saka mungsuh, prahara, lan peperangan, supaya kita bisa nangisi dosa-dosa kita kanthi tentrem lan nyenengaké Gusti Allah; lan ora mung kita ora tau nindakake ala marang sapa waé saka kowe kabèh, nanging sak kuwasa kita, kita tansah ngupaya nindakake kabecikan marang kowe kabèh: Kita wis maringi pangan, maringi pangaso, lan nyedhiyakake bekel lelungan kanggo akèh saka kowe sing teka ing kéné. Aja mbalekake ala marang kabecikan; malah kowe kuduné matur nuwun marang kita amarga kabecikan sing wis kita wenehake marang kowe; lan saiki kita siap maringi pangan lan papan pangayoman kanggo kowe minangka musafir.

Nanging wong-wong barbar kuwi padha muni kanthi nesu:

'Kita ora teka kanggo panganan, nanging kanggo pérak lan emas. Pilih salah siji saka loro iki: utawa wenehana kita pérak lan emas (lan padha nemtokake pirang liter), lan kowe bakal urip; utawa, yen kowe nolak menehi, kowe bakal mati ing tangan kita.'

'Percayaa marang kita,' wangsul para bapa, 'kita iki mlarat lan papa, nganti ora duwe roti utawa sandhangan sing cukup; bab emas lan perak sing panjenengan goleki, kita ora tau ngimpi bab kaya ngono; kita mung nganggo sing perlu kanggo urip saben dina.'

Para barbar kuwi nesu banget krungu tembung para wali lan banjur nembak panah marang para biksu tanpa kendhat nganti panah ing busurane entek; kanthi mangkono padha langsung matèni telulas bapak wali sing kinurmatan, lan nglarani sawetara liyane. Padha nyerbu menyang sel, padha ngrusak lawang nganggo watu gedhe lan nggawa apa wae sing bisa saka barang-barang sithik para biksu; banjur padha ngobong sel lan arep nindakake sing padha marang gréja, nanging, kanthi pangayomaning Gusti, sadurunge padha sempet nglumpukake kayu bakar lan nyulut geni, padha weruh wong-wong teka saka adoh; Kira-kira yèn kuwi tentara Yerusalem sing teka mbela para biksu, wong-wong biadab mau langsung mlayu kabur, nggawa kabèh barang rampasan saka para biksu. Bapa Thomas, sing ahli ing babagan pengobatan, miwiti nyopot panah saka awak sedulur-sedulur sing tatu, ngumbah lukane, lan maringi pitulungan miturut kabutuhan saben wong. Lukane nggegirisi: ana sing ing dhadha, ana sing ing pundhak, ana sing ing rai lan bathuk, dene liyane sirahé remuk kena watu – lan kabèh kebak getih; iku pemandangan sing nggegirisi lan nyedhihaké kanggo sing liyané.

Nalika pesta Waii wis cedhak, nalika Pamujan Wengi Sapanjang lagi dinyanyikake, ana wong sing ngandhani para bapa mulya yèn wong-wong barbar lagi nglumpukake klompok perampok sing luwih gedhé kanggo nyerang maneh biara. Lan para bapa sing pinaringan berkah kuwi kebak rasa wedi lan gemeter, nanging ora mlayu; malah padha nyiapake awake dhéwé kanggo mati lan, nyandhak kapercayan marang Gusti Allah, ngenteni pungkasan. Nalika dina Kasangsarané Gusti nyedhak, dina sangsara kanggo para bapak uga teka: tanggal 20 Maret, Kamis Agung, wong-wong Ethiopia nyerang maneh biara kanthi jumlah luwih akèh lan nggebuki para bapak kanthi kejem kanthi macem-macem cara: ana sing ditembus panah, ana sing dipenggal sirahé nganggo pedhang, ana sing dipotong dadi loro, ana sing tangan lan sikilé dipotong, dene liyané dipatèni nganggo watu. Kanggo sing isih urip, padha digiring menyang gréja lan diupaya disiksa supaya mbukak rahasia panggonan bandha gréja lan harta biara; padha ngubengi biara lan nyeken gunung-gunung lan bukit-bukit supaya ora ana siji waé biksu sing bisa lolos saka cengkeramané: akèh sing nyoba mlayu, nanging tiba ing tangan wong-wong biadab, lan meh ora ana siji waé sing bisa lolos. Padha nyekel Santo Yohanes sing kabur, pimpinan para peziarah sing isih

enom, banjur nyiksa dheweke kanthi kejem ing gunung: padha motong urat ing lengen lan sikilé, banjur nyeret sikilé liwat watu saka pucuk gunung nganti tekan gréja, nganti kabèh kulit ing punggungé koyak amarga watu landhep. Sing Mulya Sergius, pangreksa piranti gréja, nalika nyekseni sangsara para bapak lan wedi yèn dhèwèké ora kuwat nahan lara nganti mbukak panggonan nyimpené piranti gréja, mlayu sacara rahasia saka biara; Dheweke wis lumaku sawetara adoh nalika ditangkep dening penjaga barbar lan diseret kanthi paksa bali menyang biara; lan nalika dheweke nyoba nolak, sirah suci dheweke dipotong. Sawetara bapak liyane ngungsi saka para pembunuh ing guwa ing njaba biara, nanging sawijining penjaga barbar sing ngadeg ing pucuk bukit weruh wong-wong mau lan, kanthi nunjuk nganggo tangane, njerit marang kancane yen para biksu wis mlayu mlebu guwa; lan langsung ana wong Ethiopia sing medeni, karo pedhangé wis dicabut, ngadeg ing lawang guwa lan wiwit muni banter, ngajak sing ndhelik supaya metu. Para biksu padha gemeter amarga wedi, déné ing antarané ana Sang Patricius sing kinurmatan, bisik marang sedulur-seduluré:

'Aja wedi; aku dhewe sing bakal metu kanggo kowe lan mati; kowe kabeh tetep lungguh lan meneng!'

Dheweke metu kanggo ngadhepi wong Ethiopia kuwi, siap nyawani nyawane kanggo sedulure. Nalika wong Ethiopia kuwi kanthi tegas takon apa ana biksu liyane ing kana, Sang Reverendi mangsuli yen dheweke ana dhewekan; banjur wong Ethiopia kuwi nggawa dheweke menyang gréja. Sawise nglumpukake para bapa suci saka saindenging papan ing gréja, wong-wong barbar kuwi kandha marang dheweke:

'Mbayar tebusan kanggo awakmu lan gréja iki patang ewu koin emas; yèn ora, kita bakal langsung matèni kabèh nganggo pedhang lan ngobong gréja iki nganti rata karo lemah.'

Nanging para bapa suci mangsuli kanthi alus:

'Mugi asihé Gusti, aja tumpahaké getih kita sing suci iki tanpa guna; kita ora nduwé emas sak akèh sing panjenengan jaluk, lan ora tau nduwé; saiki ing saindenging biara kita ora ana siji dhuwit emas; yèn panjenengan kersa, jupuk sandhangan sing panjenengan delok kita ngagem, jupuk kabèh sing panjenengan delok lan temokaké, tinggalaké kita telanjang, nanging nyawani kita waé sing aja panjenengan jupuk.'

Para barbar, nanging kebak nesu, kanthi sorak-sorai luwih banter, nyandhak pedhangé ing gulu para wali, kaya wis arep motong sirah, lan kandha:

'Wenehana kita piranti gréja, sing emas lan pérak, lan tunjukna bandha liya ing biara iki.'

Nanging para bapa suci mangsuli manawa piyambakipun boten gadhah bandha pisan. Lan para barbar kinen:

'Tuduhna marang kita para pamimpinmu—sapa abbotmu lan sapa waé para pangripta liyané?'

Para bapak sing kinurmatan mangsuli:

'Abbot kita ora ana ing biara; dhèwèké wis lunga menyang Kutha Suci kanggo urusan sing dadi perhatian kita kabèh, amarga kita kabèh padha.'

Ana guwa ing biara sing kagungané Bapa Savva sing kinurmatan; sawisé nangkep kabèh bapa-bapa suci, wong-wong barbar mau nggawa wong-wong mau menyang guwa kuwi, lan ing lawangé padha nyalaké geni lan numpuk kayu bakar lan pupuk sapi ing ndhuwuré; Asap lan ambu busuk ngrembaka, lan nganggo asap kuwi wong-wong barbar nyekel para bapak suci ing guwa nganti padha lemas, supaya padha mbukakake harta gereja lan nyerahake pimpinané. Banjur padha digawa kanggo disiksa lan dipaksa, kanthi ancaman pati sing kejem, supaya mbukakake harta mau, nanging ora ana sing krungu saka wong-wong mau kajaba pandonga marang Gusti. Ana siji sing njerit:

'Gusti, tampani nyawaku!'

Lan siji maneh kandha:

'Elinga aku, ya Gusti, nalika Panjenengan rawuh ing Kraton Panjenengan!'

Banjur, sawisé padha diklumpukaké ing guwa sing padha, wong-wong barbar mau manèh miwiti nyekel napasé para bapa nganggo asap kang kandel; lan wolulas bapa pinunjul padha séda amarga asap, kalebu Yohanes sing wis kasebut mau lan Patrisius sing pinaringan berkah; Bab jeneng-jeneng liyane sing seda amarga asap, pedhang, utawa panyiksaan, mung Gusti Allah sing ngerti, amarga wis kacathet ing Kitab Urip. Wong-wong sing slamet saka panyiksaan asap kuwi tatu abot lan dipukuli dening wong-wong barbar sing kejem lan ora manungsawi, sing mbuwang dheweke menyang lemah lan nginjak-injak. Amarga ora entuk apa-apa, nanging mung kesel amarga sangsara dhéwé, padha njupuk apa waé kagungan gréja lan biara sing kapanggih, banjur dimuat ing unta biara, banjur padha lunga.

Banjur para sedulur, sing meh ora slamet, lan wong liya sing padha ngungsi ing celah-celah lan guwa ing gunung, padha kumpul mengko ing biara, lan nglumpukaké mayit para bapa sing kinurmatan—sing wis dipatèni kanthi manéka cara lan kesedhot asap—ing gréja (sing wis diselametké déning Gusti supaya ora kobong), lan nglampahi kabèh wengi pasion panyelamatan[2507] kanthi tangisan sing ora ana panglipuré, sawisé kuwi padha maringi panguburan sing pinunjul marang mayit-mayit mau. Babagan wong-wong sing ditemokake setengah mati lan tatu, para sedulur nyoba nambani karo dhokter sing kasebut mau, Thomas, sing slamet lan sakwisé dadi abbot ing sing diarani Lavra Lawas.

Mangkono para bapa sing kinurmatan ing biara Santo Savva padha ngalami pati sing nyiksa; dene wong-wong biadab kuwi, sawisé ninggalake biara, langsung dipateni Gusti kanthi pati dumadakan lan padha ambruk mati, tanpa pedhang, ing ara-ara gersang lan padang, kanggo dipangan asu, kéwan galak, lan manuk; dene nyawa-nyawa sing terkutuk mau lunga menyang neraka, ing ngendi geni ora bisa dipadamake lan ulat ora tau mati; nanging nyawa para bapa mulya sing gugur ana ing tangané Gusti Allah lan dianggep pantes nampa kamulyan martir saka Kristus Gusti Allah lan Juruwilujeng kita, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salami-laminé, amin.

Penderitaan Sang Martir Suci Photina[2508]

Dipeperingati tanggal 20 Maret

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi Nero[2509] , panganiayaan sing sengit dilancaraké marang umat Kristen, lan sawisé martiré para rasul utama sing suci, Petrus lan Paulus, wong-wong sing wis diwulangaké déning para rasul mau supaya pracaya marang Kristus digoleki. Ing wektu kuwi, Santa Fotina, manggon ing kutha Kartago, Afrika[2510] , bebarengan karo putrané Josiah, tanpa wedi nyebarake Injil Kristus. Ing wektu sing padha, putra sulung Photina sing jenenge Victor, perang kanthi gagah berani ing perang sing dilakoni wong barbar marang wong Romawi nalika semana; lan sawisé perang rampung, miturut prentah kaisar, dhèwèké diangkat dadi komandan pasukan ing kutha Attalia[2511] kanthi tugas nyiksa umat Kristen ing kana. Nalika gubernur kutha, Sebastian, krungu bab iki, dhèwèké kandha marang Victor:

'Gubernur, aku yakin kowe iku wong Kristen lan ibumu lan sedulurmu Josiah padha ngetutake Petrus; mula kowe ora bakal nglakoni dhawuhe kaisar amarga wedi kelangan nyawamu.'

"Aku kepengin banget nepaki kersaning Sang Raja swarga lan langgeng, Kristus, Gusti kita," mangsuli Victor, "nanging aku nglirwakake dhawuhe Nero kanggo nyiksa para Kristen."

Banjur Sebastian kandha marang Victor:

Minangka kanca sing tulus, aku maringi pitutur: manut marang kersaning Kaisar. Amarga yen kowe nglakoni prentah kaisar kanthi semangat sing pantes lan nglebokake wong Kristen sing kowe temokake ing interogasi pengadilan lan nyiksa, kowe bakal maringi kabecikan marang Kaisar, lan kowe bakal entuk kagungan sing dadi duwéké wong-wong mau; lan kirim layang saka kowe marang ibumu lan adhimu, kandha marang wong-wong mau supaya ora tumindak kanthi mbukak banget lan ora nyurung wong kafir mbaleni kapercayan karuhuné,

---

[2507] Iku bengi sadurunge Jumuah Suci.

[2508] Santa Fotina iku persis wanita Samaria sing diajak Gusti ngomong ing sumur. Crita babagan paguneman Sang Juruwilujeng karo wanita Samaria mau kapanggih ing Injil (Yohanes 4:5) lan ayat-ayat sabanjure.

[2509] Kaisar Nero mrentah ing Roma wiwit taun 64 nganti 68 Masehi. Penganiayaan marang umat Kristen ing sangisoré pamaréntahané diwiwiti taun 65 Masehi lan terus nganti taun 68 Masehi, nalika kaisar iku mungkasi pembantaian kanthi bunuh diri. Sajeroning penganiayaan iki, Para Rasul Suci Petrus lan Paulus nandhang sangsara ing Roma.

[2510] Karthago – sawijining kutha pesisir kuna ing Afrika Lor, sing diadegaké déning bangsa Fenisia lan biyèn dadi koloni misuwur ing jaman kuna. Dirusakaké ing taun 146 SM, kutha iku dibangun maneh ing sangisoré para maharaja Romawi pisanan, nggayuh kamakmuran sing dhuwur lan, sajrone abad-abad awal agama Kristen, kutha iku ditondoi karo pangembangan kuwat kultus pagan Greko-Romawi, mula takhayul, sihir, lan sing diarani seni gaib tetep ana ing kana suwéné wektu sing dawa. Saiki kutha Tunis dumunung ing panggonané.

[2511] *Attalia* iku kutha ing provinsi Pamphylia, dumunung ing pesisir kidul Asia Minor. Kutha iki diadegaké 1,5 abad SM déning Attalus II Philadelphus, sing maringi jeneng miturut jenengé dhéwé.

nanging supaya padha nyatakaké iman marang Kristus, Gustimu, kanthi rahasia, yèn padha kersa, supaya kowe uga ora kena sangsara kaya wong-wong mau merga wong-wong mau.

'Aku ora bakal nindakake kuwi,' – mangsuli Victor, – lan aku ora mung ora bakal nindakake kuwi, nanging aku uga ora gelem mikirake nyiksa wong Kristen, utawa nyolong apa-apa saka wong-wong mau kanthi paksa, utawa menehi pitutur marang ibuku lan sedulurku supaya ora nginjili yèn Kristus iku Gusti sejati; nanging aku dhéwé, kanthi sakabehing atiku, kepéngin dadi panginjili Kristus, lan aku bakal dadi kaya wong-wong mau.

Kanggo iki, Sebastian kandha marang dheweke:

'Wah, Victor! Kita kabeh wis ngerti tenan apa bala sing bakal nimpah kowe, ibumu, lan adhimu.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, pasuryané Sebastian ujug-ujug abang, lan dhèwèké tiba ing lemah amarga lara nyèkèk lan nyiksa ing mripaté, nganti ora bisa ngomong babar pisan. Para abdi dalem sing ana ing kono nyekel dhèwèké lan nggladhang ing amben, lan dhèwèké ngglethak ing kana telung dina tanpa ngucapaké sak tembung. Nanging sawisé telung dina kliwat, dhèwèké muni banter lan kandha:

Ana mung siji Gusti Allah Kristen, kang sejati; ana mung siji pracaya Kristen, kang sejati; lan ana mung siji baptisan—baptisan ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci. Ora ana pracaya sejati liya kejaba pracaya Kristen.'

Sawisé mlebu ing ngarsané Sebastian, Victor takon marang dhèwèké:

'Kenapa kowe ngalami owah-owahan kaya ngono kanthi mendadak?'

'Victor sing tak tresnani,' wangsulane Sebastian, 'Kristusmu nelokake aku marang Panjenengané.'

Victor langsung mulang dhèwèké bab iman, lan dhèwèké nampa baptisan suci. Nalika metu saka panggonan baptisan, dhèwèké dumadakan waras mripaté lan muji Gusti Allah. Para abdi dalem sing ana ing kono, nalika weruh mujijat sing nggumunake iki, padha wedi yèn kaya Sebastian, dhèwèké uga bakal nandhang sangsara sing padha amarga ora precaya, mula padha dibaptis uga.

Ora suwe sawisé kuwi, kabar teka marang Nero yèn Victor, panglima pasukan ing Attalia lan gubernur kutha kuwi, Sebastian, padha ngakoni imané Petrus lan Paulus lan narik kawigaten saben wong, ngyakinaké supaya padha manut piwulangé; lan yèn ibu Victor, Photina, lan anaké, Josiah—sing wis dikirim menyang Kartago déning Para Rasul—uga nindakake sing padha. Nalika kaisar krungu bab iki, dhèwèké kebak nesu lan ngutus prajurit menyang Attalia kanggo nggawa wong Kristen ing kutha kuwi, lanang lan wadon, supaya diadili ing ngajengé. Ing wektu kuwi, Kristus rawuh marang para wong Kristen ing Attalia lan ngendika marang wong-wong mau: *'Maujaluk marang Aku, kowe kabèh sing padha nyambut gawe lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe katenangan'* (Matéus 11:28). 'Aku bakal ana bareng kowe, lan Nero bakal kalah, uga wong-wong sing ana bareng karo dhèwèké.'

Nanging marang Victor, Panjenenganipun ngendika:

'Wiwit dina iki, jenengmu bakal Photinus[2512] , amarga akèh wong sing wis kowe padhangaké bakal mbalèk marang Aku.' Kristus nguwatké Sebastian kanggo sangsara sing bakal teka kanthi tembung iki:

'Berkah iku kang ngrampungake pakaryané nganti pungkasan[2513] .' Gusti ngendika tembung-tembung mau lan munggah menyang swarga.

Santa Fotina uga diparingi kabar déning Kristus bab sangsara sing bakal ngentèni dhèwèké, lan langsung, karo akèh wong Kristen, dhèwèké mangkat saka Kartago menyang Roma. Nalika dhèwèké mlebu Roma, kabèh kutha dadi rame, lan kabèh wong padha takon, 'Sapa dhèwèké?' Nanging dhèwèké tanpa wedi mratélakaké Injil Kristus. Ing wektu sing padha, putrané Photinus—sing biyèn dijenengi Victor—digawa menyang Roma, bebarengan karo Sebastian lan para prajurit sing wis ditangkep; nanging Santa Fotina wis ngélingaké Victor sadurungé, nalika dhèwèké muncul ing ngarepé Nero karo putrané Josiah lan para Kristen sing teka bareng dhèwèké saka Kartago. Nero takon marang santa:

'Kenapa kowe teka marang kita?'

'Kanggo mulang kowe,' wangsul Photina, 'kanggo ngajeni Kristus.'

Ing wektu kuwi, wong-wong sing ana ing ngarsané kaisar kandha marang dhèwèké:

[2512] Jeneng Photinus tegesé 'sumunar' lan asalé saka tembung Yunani 'phos' lan 'photos', sing artiné cahya, utamané cahya awan utawa cahya srengéngé.

[2513] Ungkapan iki dijupuk saka tembung-tembung Injil: 'Nanging sing tahan nganti pungkasan bakal slamet' (Matius 24:13).

'Gubernur kutha Sebastian lan komandan militer Victor, sing ora pracaya marang para dewa, wis teka saka Attalia.'

"Bawani marang aku," dhawuh Nero. Lan nalika padha diparingaké ing ngarsané, dhèwèké takon marang wong-wong mau:

'Apa bener apa sing tak krungu babagan kowe?'

'Kabeh sing wis kowe krungu bab kita, ya Sang Prabu,' wangsulane, 'iku pancen bener tenan.'

Banjur Nero, ngadhep para wanita suci, takon marang wong-wong mau:

'Apa kowe gelem mbaleni kapercayanmu marang Kristus, utawa kowe milih mati kanggo Panjenengané?'

"Duh Sang Prabu!" wangsul para wanita suci, ngangkat pandangane menyang langit, "ora bakal nate kita nyelakake pracaya marang Kristus utawa tresna kita marang Panjenengané."

"Lan jenengmu sapa?" takon sang kaisar.

"Aku," wangsulé Santa Fotina, "nampa jeneng Fotina saka Kristus, Gustiku; adhi-adhiku dijenengi: sing kapisan lair sawisé aku yaiku Anastasia, sing kapindho yaiku Photo, sing katelu yaiku Photida, sing kaping papat yaiku Paraskeva, lan sing kaping lima yaiku Kyriake; lan jeneng putra-putraku kaya mangkéné: sing paling tuwa, sing dijenengi Gustiku Photin, dijenengi Victor, déné sing paling enom dijenengi Josiah.

'Dadi,' kandha Nero mangsuli, 'kowe kabeh gelem nampa siksaan lan mati kanggo Kristus saka Nazaret?'

'Kita kabèh,' wangsul Santa Fotina, 'siap kanthi kabungahan lan kabagyan kanggo mati kanggo Panjenengané, lan kita kabèh kepéngin iki.'

Banjur Nero mrentahake supaya tangané digencet nganggo palu wesi. Sawijining landasan palu digawa metu, banjur para penyiksa jahat sing nyelehake tangan para wali ing kono wiwit nggebuk. Padha nggebuk saka jam telu nganti jam enem[2514] , para penyiksa diganti kaping telu, nanging para wali ora ngrasakake lara apa-apa. Nero, nalika krungu babagan iki, dadi bingung lan mrentahake supaya tangané dipotong kabeh. Para penyiksa banjur nyekel para martir suci kanthi nesu, ngiket tangané lan nyelehké maneh ing landasan beusi. Santa Fotina dadi sing kapisan sing kena siksaan, nanging para penyiksa sing motong-motong tangane nganggo kapak bola-bali diganti; amarga ora ana asil, padha ambruk kesel kaya mati, dene martir suci mau, sing ora cilaka amarga sih-rahmaté Kristus, ndedonga lan kandha: *'Gusti ana ing sisihku; aku ora bakal wedi: apa sing bisa ditindakake manungsa marang aku?'* (Mazmur 117:6).

Sawisé kuwi, Nero dadi bingung, mikir siksaan apa manèh sing arep ditindakake marang para wali, lan pungkasane dhèwèké mréntah supaya Sebastian, Photina lan Josiah dibutaké lan dikurung ing sel njero penjara, déné Santa Photina lan limang seduluré wadon digawa menyang kamar emasé[2515] , lan dhèwèké mréntah anaké Domnina supaya tansah tetep bareng karo wong-wong mau. Nalika ana ing kamar kraton, Santa Fotina mulang Domnina lan satus abdi wadon bab iman Kristen, lan kabèh padha nampa baptisan suci; dhèwèké uga ngowahi sawijining dukun sihir sing biyèn wis nggawa ramuan saka tanduran beracun kanggo dhèwèké lan seduluré ngombe, sawisé kuwi dhèwèké ngalami akèh sangsara.

Telung taun sawisé, Nero mrentahaké supaya salah siji abdi dalemé, sing biyèn kalebu ing kalangan pangiringé nanging wis dipenjara miturut prentahé, dibebasaké; lan wong-wong sing dikirim kanggo nglakokaké prentah iki, nalika ndeleng para martir suci Sebastian, Photina, lan Josiah ing penjara isih waras lan séhat, padha nglapor marang kaisar yèn wong-wong Galilea sing dibutaké bisa ndeleng lan waras saktenané; yèn penjara kuwi padhang, kebak ambu wangi, lan wis malih saka panggonan kurungan dadi panggonan kanggo ngluhuraké Gusti Allah lan omah suci; yèn para wali nduwé akèh bandha nalika ana ing penjara; lan yèn wong-wong padha nglumpuk ing sacedhaké lan, sawisé pracaya marang Gusti Allahé, padha nampa baptisan saka para wali. Krungu kabar iki, Nero kaget banget lan, mrentahake para martir suci supaya digawa ngadhepi dheweke, banjur kandha marang wong-wong mau:

[2514] Miturut wong Romawi, dina, miturut itungan kita, dianggep diwiwiti jam 6 esuk. Mula, jam 3 awan padha karo jam 9 esuk miturut kita, lan jam 6 nganti jam 12 awan.

[2515] 'Kuvukli' ing kéné tegesé omah, kratoné sang maharaja. 'Omah Emas'-é Nero misuwur amarga ukurané sing luar biasa gedhé, dhuwuré sing ngluwihi, lan sugihé hiasan. Sawetara kamar lan pendapa ing omah iki dihias nganggo emas lan watu mulia.

'Apa aku ora wis nglarang kowe, kanthi prentah karajaanku, kanggo mènèhi panginjilan bab Kristus ing kutha Roma? Kepiye kowe wani nindakake kuwi nalika ana ing panjara? Amarga kuwi, aku bakal maringi kowe sangsara sing akèh lan medeni.'

'Tindakna apa waé marang kita,' wangsul para martir suci, 'nanging kita ora bakal mandheg nginjili babagan Kristus, Gusti sejati lan Pencipta kabèh.'

Krungu tembung kuwi, Nero nesu banget lan mrentah supaya para wali disalib kanthi sirah mudhun; banjur, sajrone telung dina, dhèwèké mrentah supaya awak telanjang mau dipukul nganggo cambuk nganti, miturut dhèwèké, anggota awaké padha pegat—lan kuwi pancèn ditindakaké. Sawisé kuwi, dhèwèké mrentah supaya para penjaga dijaga supaya awaké tetep digantung sajrone telung dina. Ing dina kaping papat, para abdi dalem sing dikirim déning Nero teka ndeleng apa para martir suci isih urip, lan nalika padha weruh yèn para martir isih ngglantung lan urip, padha langsung dipeksa wuta. Ing wektu kuwi, Malaikaté Gusti Allah mudhun saka swarga, mbukak tali para suci, lan sawisé nyium, mbalèkaké para suci marang kasehatan sing sampurna. Banjur para wali, amarga welas asih marang para abdi dalem kraton sing wuta, ndedonga, lan padha langsung waras mripaté. Sawisé pracaya, padha dibaptis ing asmané Kristus, Gusti kita, lan dadi pangikut para wali. Nero sing jahat, nalika krungu bab iki, nesu banget lan mrentah supaya kulit Santa Fotina dikuliti. Lan nalika para penyiksa lagi nglakoni prentah raja iki, sang martir suci nyanyi: *'Duh Pangeran! Panjenengan wis nyoba aku lan Panjenengan ngerti aku. Panjenengan ngerti nalika aku lungguh lan nalika aku tangi; Panjenengan mirsani pikiranku saka adoh'* (Mazmur 138:1, 2).

Sawisé nguliti Santa Fotina, dhèwèké dibuwang menyang sumur. Sabanjuré, sawisé nyekel Sebastian, Fotina, lan Josiah, padha motong sendi dengkulé lan, bebarengan karo dengkulé, dibuwang marang asu; banjur padha nguliti lan, miturut dhawuhé kaisar, dibuwang menyang bangunan watu sing rusak. Sawisé kuwi, Nero mréntahaké supaya limang seduluré Photina digawa ngadhep dhèwèké, banjur mréntahaké supaya putingé dipotong lan kulité dikuliti uga. Nalika para penyiksa banjur nyedhaki Santa Fotida, piyambakipun botên kersa menawa salah satunggaling wong mau maringi sangsara kados ingkang sampun dipun paringaké dhumateng para wanita suci liyané; nanging, nalika wonten ing papan panyiksaan, piyambakipun kanthi wani nyabuti kulitipun dhéwé lan nimpuk ing rai Nero, saéngga piyambakipun kagèt déning kawani lan ketabahanipun. Banjur sang penyiksa ngrancang wujud panyiksaan anyar sing banget kejem lan matèni kanggo Santa Photida. Miturut paréntahé, loro wit dipelok ngadhepi siji lan sijiné ing keboné, lan Photida diiket sikilé ing pucuké; sawisé kuwi wit-wité dilepas, lan sang martir suci kuwi koyak-koyak déning wit-wité. Mangkono dhèwèké nyerahaké nyawa sing suci lan kabegjané marang Gusti Allah. Sawisé kuwi, Nero sing jahat mrentahaké supaya sirah kabèh martir suci liyané dipotong nganggo pedhang, déné Santa Fotina, sawisé ditarik saka sumur, dipenjara ing sel, ing ngendi dhèwèké manggon salawase rong puluh dina. Sawisé kuwi, Nero mréntahaké supaya dhèwèké digawa ngadhep dhèwèké, banjur takon apa dhèwèké saiki gelem nyerah lan, sawisé nyesel amarga kekerasan atiné, gelem nyembah arca-arca. Banjur Santa Fotina ngidèni raié lan, kanthi ngenyèhi kabodhoan lan kegendengané, kandha:

'Heh, manungsa wuta sing paling jahat, kowe sing kesasar lan edan! Apa kowe tenan mikir aku bodho nganti sarujuk mbaleni Gustiku Kristus lan nyembah arca-arca wuta kaya kowe!?'

Krungu tembung-tembung mau, Nero mrentahake supaya Santa Fotina dibuwang maneh menyang sumur. Lan nalika kuwi kelakon, sang martir suci nyerahake nyawane marang Gusti Allah lan, diparingi mahkota martir, gembira langgeng ing Kerajaan Swarga bebarengan karo kabeh wong sing nandhang sangsara bareng dheweke[2516] .

Kematiran Para Martir Suci Alexandra lan Claudia

Dipeperingati tanggal 20 Maret

Para martir suci iki ngalami sangsara nalika pamaréntahan Maximian sing jahat[2517] , sing nindakake panganiayaan kejem marang umat Kristen nganti para pracaya marang Kristus, tanpa mbedakaké umur, padha

[2516] Wafate Santa Fotina dumadi watara taun 66. Gereja lan relikine ana ing Konstantinopel, ing saubenge Gerbang Blachernae.

kena manéka werna panyiksaan. Amarga gubernur kutha Amisus[2518] , panggonané para dara suci iki, tumindak kanthi cara sing padha, mula padha dicekel lan digawa ngadhepi dhèwèké. Nalika interogasi, padha ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan nyebut gubernur mau kejem lan ora manungsawi. Mula, miturut prentahé, dhèwèké kaping pisan ditelanjangi lan dipukul nganggo tongkat; banjur dhadhané dipotong; sawisé kuwi, sawisé digantung, awaké digores nganti ususé katon; lan pungkasané, dhèwèké dibuwang menyang tungku geni sing panas banget, ing kono dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti[2519] .

Peringatan Santo Nikita Pengakuan Iman.

Diperangeti tanggal 20 Maret

Santa Nikita iku Uskup Agung kutha Apollonia. Panjenengané misuwur amarga kasuciané, welas asih, lan kawruh jero babagan Kitab Suci. Nalika panganiayaan déning para ikonoklas, upaya-upaya kanggo meksa dhèwèké supaya mandheg ngurmati ikon-ikon suci gagal. Dhèwèké diasingaké, lan ing kana dhèwèké ngakhiri uripé nalika pamaréntahan Leo si Armenia.

3 April

21 Maret (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Yakobus, uskup lan pangakun iman

Perayaan tanggal 21 Maret

Informasi sing kita duwé babagan Santo Yakobus Pengakuan iku cekak banget lan ora lengkap.

Kita mung ngerti yèn, amarga kepéngin urip askétis wiwit isih enom, dhèwèké njupuk sumpah monastik lan nyiksa daging liwat puasa lan pandonga sing terus-terusan.

Santa Yakobus banget seneng maca Kitab Suci, lan sadurunge maca, piyambakipun nyucèkaké pikirane lumantar pandonga. Sabanjuré piyambakipun diangkat dadi uskup.

Ing jaman pamaréntahan Kaisar ikonoklastik Konstantinus Kopronimus[2520] , Santo Yakobus kapaksa nolak pangurmatan marang ikon. Nanging dhèwèké ora nyerah marang wong-wong sing ora takwa, mula dhèwèké ngalami akèh panyiksaan – diasingaké, dipenjara, keluwen lan kakehan ngelak – lan nahan akèh panyiksaan liya sing dirancang déning para penyiksa. Ing tengah sangsara, piyambakipun nyerahaké nyawa suci dhumateng Gusti, kang dhèwèké wis ngupaya; lan saking Panjenengané piyambakipun nampi Karajan Swarga, kabungahan langgeng ing swarga.

Peringatan bapa kita sing suci Cyril, Uskup Catania

Dirilis tanggal 21 Maret

Santa Siril iku wong asli Antiokia; dhèwèké muridé Rasul Petrus lan diangkat déning panjenengané dadi Uskup Catania ing Sisilia. Dhèwèké ngopeni umaté kanthi becik lan manut kersané Gusti Allah, nuntun wong-

---

[2517] Iki mesthi nyebutake Maximian Galerius, sing sawisé Diocletian nyerah panguwasa, mréntah bagean wétan Kakaisaran kanthi mandhiri wiwit taun 305 nganti 311.

[2518] Kutha Amis, sing saiki diarani Samsun, dumunung ing provinsi Romawi Pontus ing Asia Cilik, ing pesisir Pontus Euxinus (Segara Ireng) ing teluk sing jenenge padha.

[2519] Para martir suci seda ing taun 310.

[2520] Constantine Copronymus, Kaisar Bizantium, mrentah saka taun 741 nganti 776. Dheweke iku ikonoklas sing semangat. Pamrentahane dadi wektu nalika ikonoklasme nggayuh puncak.

wong sing durung pracaya marang iman Kristus, lan nindakake akèh mujijat, sing bakal kita critakaké siji. Ing wewengkon kuwi ana mata air sing banyune pait; nanging Santo Siril, wong suci saka Gusti, sawisé ndedonga marang Gusti, ngowahi rasa pait ing mata air kuwi dadi legi. Nalika ndeleng iki, sawijining panglima Yunani, sing nyembah berhala, banjur pracaya marang Kristus, lan akèh wong liya uga padha pracaya. Sawisé yuswa tuwa, Santo Siril séda ing pangayoman Gusti lan dikubur kanthi pakurmatan ing pulo kuwi (Sisilia), maringi panyembuhan marang sapa waé sing nggolèki dhèwèké kanthi iman.

Peringatan Bapa kita Thomas, Patriark Konstantinopel

Dipeperingati tanggal 21 Maret

Bapa suci kita Thomas, amarga akèh kabecikané, kawicaksanan lan kasuciané, diangkat dadi diakon ing Gréja Agung Konstantinopel déning Yohanes si Puwasa sing Kinurmatan, lan nalika pamaréntahan Maurice[2521] diangkat dadi sacellarius[2522] . Sawisé seda Sang Kinasih Yohanes lan panggantiné, Patriark Cyriacus sing Begja[2523] , nalika pamaréntahan Martir Phocas[2524] , Santo Thomas[2525] diangkat dadi Patriark lan mréntahake keuskupané kanthi becik, kanthi tekun ngopeni wedhusé Kristus. Sajrone masa patriarkaté, mujijat ing ngisor iki kelakon ing tanah Galatia[2526] . Ing sawetara kutha, nalika prosesi lan liturgi, salib-salib gedhé digawa; salib-salib mau kanthi kersané dhéwé lan kanthi kekuwatan kang nggumunaké lan ora bisa dicegah, wiwit ngoyak-ngoyak, tabrakan siji lan sijiné, lan pecah. Nalika kabar babagan mujijat iki sumebar adoh lan amba, Panjenengané Kang Suci Thomas, Patriark Konstantinopel, ngundang Santo Theodore Sikeot, sawijining wong sing nduwèni pangertosan jero lan bisa nindakake mujijat, saka wilayah kuwi, lan takon marang dhèwèké bab mujijat iki lan apa pratandha sing bakal teka. Santa Teodorus mastèkake yèn mujijat kuwi pancèn kelakon, nanging panjenengané nolak nerangaké tegesé, kandha yèn dhèwèké ora ngerti misteri sing durung dingertèni kuwi. Banjur Sang Kinasih Patriarkus Thomas sujud ing sikilé panjenengané kanthi nyuwun, lan lumantar andhap asor panjenengané, sang sepuh mau kapersuha kanggo mratélakaké bab-bab sing bakal kelakon. Sawisé kuwi, sang tuwa kandha yèn salib-salisib mau ngoyang, tabrakan, lan pecah dhéwé minangka pratandha akèh bala lan karusakan sing bakal tumeka marang Gréja Allah lan karajan Yunani, loro saka mungsuh njaba lan njero : Saka njaba bakal ana invasi abot saka wong barbar, dene ing jero kraton bakal muncul perpecahan iman ing antarané wong Kristen, lan padha bakal miwiti nganiaya lan ngancurake siji lan sijiné, lan kabèh iki bakal kelakon ora suwe manèh. Krungu kabar iki, patriark kaget banget lan nyuwun marang Sang Reverendi supaya ndedonga marang Gusti Allah kanggo piyambakipun, supaya Gusti Allah njupuk nyawane sadurunge karusakan sing wis diramal kelakon, supaya piyambakipun ora kudu nyekseni bencana kaya ngono tumeka ing Gréja. Sawisé sawatara wektu, nalika Sang Reverendi Theodore isih ana ing Konstantinopel ing Gréja Santo Stefanus, patriark kaserang lara lan ngirim kabar marang Sang Reverendi babagan larané, sing wis nyendhiri dhéwé ing sel lan lagi puasa – lan nyuwun marang dhèwèké supaya nyuwun marang Gusti supaya sébisa-bisa séwé pati. Sang wali nolak, amarga ora kersa nindakake kuwi, nanging Patriark Thomas sing pinaringan berkah ngundang maneh karo panyuwunan sing tulus, kepengin dibebasake saka badané sadurunge bala tumeka ing Gréja. Banjur Sang Mulya Theodore, sanadyan ora miturut karsa dhèwèké, manut karsa Sang Kinasih Patriark Thomas, ndedonga marang Gusti supaya dhèwèké enggal séda, lan ngutus kabar marang dhèwèké:

'Panjenengan kersa aku rawuh marang panjenengan, utawa kita bakal ketemu ing ngarsané Gusti?'

Wali Thomas mangsuli marang piyambakipun lumantar utusan: 'Aja mecah menengmu, Rama; sampun cukup kanggé kula menawi panjenengan ngendika, "kita badhé kapanggih ing ngarsaning Gusti"'.

Lan ing dina iku, sadurunge sonten, Sang Kinasih Patriarkus Thomas kanthi kabungahan nyerahake badanipun lan mangkat menyang Gusti nalika pamaréntahan Phocas sing padha. Sawisé sedaé Santo Thomas,

---

[2521] *Mauricius,* Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 582 nganti 602.
[2522] *Sakellarios* – pangreksa gereja kanggo piranti suci, sakristan.
[2523] *Cyriacus* njabat minangka Patriark saka taun 595 nganti 606.
[2524] Kaisar *Phocas* mrentah saka taun 602 nganti 610.
[2525] St *Thomas* njabat minangka Patriark saka taun 607 nganti 610.
[2526] Galatia – sawijining wewengkon ing Asia Minor.

Sergius, sawijining diaken saka gréja agung kuwi, munggah ing tahta patriark; dhèwèké wiwitané ortodoks, nanging sakwisé tiba ing bidah lan dadi pamimpin bidah Monothelite—ya iku doktrin siji kersa, sing kanthi ora adil ngakoni ing Gusti Kristus mung siji kersa[2527] ; Banjur bala nimpuh Gréja: prahara, karusakan, sangsara lan panganiayaan marang wong ortodoks déning para sesat; ing wektu sing padha, kanthi idiné Gusti amarga mekaré ajaran sesat, wiwit ana perang sengit karo wong Persia, bebarengan karo panangkepan lan karusakan provinsi-provinsi Yunani nganggo geni lan pedhang; Yerusalem dijupuk déning wong Persia, lan Kayu Suci saka Salib Suci dicekel lan digawa menyang Persia; mula kabèh bala sing wis diramalaké déning mujijat salib mau lan prédhiksi Santo Theodore Sikeotes kelakon; supaya ora nyekseni bala-bala iki kanthi mripaté dhéwé, Sang Kinasih Patriarkus Thomas milih séda tinimbang tetep urip, lan, miturut panyuwunané dhéwé, nampa pangaso sing pinaringan berkah sadurungé rawuhé wektu kang nggegirisi kuwi. Panjenenganipun ngembala Gréja Kristus salami telung taun kaliyan kalih wulan, nglawan para ahli bidah kanthi perjuangan ageng, ngreksa iman Ortodoks lan saestu ngajeni Kristus Gusti kita, dhumateng Panjenenganipun, bebarengan kaliyan Rama lan Roh Suci, mugi kaluhuran dumunung langgeng. Amin.

4 April

22 Maret (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Basilius, Martir Suci, Pendeta saka Ankyra.

Dipeperingati tanggal 22 Maret

Santa Basilius, presbiter gréja ing Ankyra, sawijining kutha ing Galatia, kanthi tekun ngupaya mulang wong-wong babagan kabeneran Kristen lan mbalèkaké saka dalané setan lan saka kabèh pakaryané sing ala; panjenengané tansah nginjili yèn wektu kang medeni wis teka, lan yèn para panguwasa pasukan neraka wis muncul; amarga Setan nduwèni abdi-abdi kang nganggo sandhangan wedhus, nanging ing jeroné padha dadi srengé galak; padha muncul marang manungsa ing dalan urip sing fana iki kanggo nyekel nyawane ing karusakan, lan akal liciké saiki kabuka.

'Mula,' pangandikane sang wali, 'aku nunjukake marang saben wong dalan menyang kaslametan lumantar Kristus Gusti Allah, lan aku ngecam tipuan wong-wong sing ora takwa: yen ana wong sing ninggalake Gusti Allah sing urip lan langgeng, banjur nyembah arca-arca—sing wuta, budeg, lan bisu—wong iku bakal nampa geni kang ora bisa mati sing sumebar saka dewa-dewane; mulané, kita kabèh sing nresnani Kristus lan kanthi tulus ngajèni Panjenengané minangka Pamimpin iman kita, kepéngin njaga bandha sing ora bisa dipisahaké ing kasucian rohani kita, bakal nginjak-injak tipuané setan lan pesta-pesta meriahé berhala, lan nyingkiri mungsuh-mungsuh sing keji, kanthi dikuatake dening Pitulung kita, Kristus, sing maringi ganjaran langgeng.

Iki sing ditindakake sang wali kanthi ajeg, ngubengi saindenging kutha lan ngajak saben wong supaya njaga iman sing sejati lan luput saka sangsara langgeng ing tembe. Santo Basilius Sang Pendeta Agung urip ing jaman Eudoxius, Patriark Arian ing Konstantinopel, lan amarga kasuciané, dhèwèké dilarang déning Eudoxius kanggo ngrayakaké sakramèn nalika Konsili Arian ing Konstantinopel; nanging sawisé kuwi, konsili kang dumadi saka rong atus telung puluh uskup ing Palestina maréntahaké dhèwèké supaya maringi sakramèn suci. Ngakoni iman sing sejati lan urip manut kersaning Gusti, dhèwèké nerangaké kabeneran iman lan mbalèkaké akèh wong saka kaluputan. Mula, ing jaman nalika saben wong Kristen sing taat ngalami panganiayaan, dhèwèké dipoyang-poyang ing ngarsané Kaisar Constantius, anaké Konstantinus Agung, kaya-kaya dhèwèké nyebabaké karusuhan ing antarané rakyat; nalika disiksa amarga bebener, dhèwèké mulang akèh wong supaya pracaya kanthi bener, amarga dhèwèké dhéwé ajeg lan teguh ing iman lan tradhisi Bapa-bapa Gereja, ora tau nyimpang sanadyan sethithik saka pangakuan iman sing suci. Nalika Julianus si Murtad[2528] munggah tahta lan miwiti ngrusak nyawa

[2527] *Para Monothelites* mung ngakoni siji karsa ing Gusti Yesus Kristus – karsa ilahi. Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kaping Enem, sing dianakake taun 680 ing Konstantinopel.

manungsa kanthi ngetokake undang-undang edan babagan kurban berhala sing keji, banjur ing provinsi Galatia uga, miturut prentahé, wong-wong nyembah berhala sajrone setaun telung wulan. Nanging Santo Basilius, nalika ndeleng karusakan nyawa manungsa, ndedonga marang Gusti Allah kanggo kutha Ancyra, kandha:

'Ya Juruwilujeng donya, Kristus, Cahya kang ora luntur, bandha gudang langgeng, sing kanthi kersaning Rama mbusak pepeteng lan kanthi Rohé nglairaké kabèh mau! Rengennana kanthi paningal Panjenengan ingkang suci lan ngajeni, lan musnaaken sihir ala saking tiyang-tiyang ingkang mbantah karsa Panjenengan ingkang suci; mugi rekadaya ingkang ringkih punika sumebar lan boten ngalangi nyawa ingkang manunggal kaliyan Panjenengan salami-laminipun – O Gusti!

Para penyembah berhala, nanging, sawisé krungu yèn Santo Basil ndedonga banter banget, padha nesu banget marang dhèwèké, lan salah sijiné, sing aranè Macarius, mlayu nyedhak lan nyekel dhèwèké, kandha:

'Ngapa kowe muter-muter sak kutha, ngganggu wong lan mbatalake paugeran ibadah sing wis ditetepake raja?'

Wong suci mau mangsuli:

Mugi Gusti menengake cangkemmu, kowe tawanané setan! Dudu aku sing mbatalake paugeranmu, nanging Panjenengané sing ana ing swarga, sing kanthi kakuwatané sing ora katon lagi ngruntuhake paugeran kuwi lan bakal ngrusak lan ngancurake kowe kabèh, nganti kowe padha kesel tenan lan nampa pati langgeng sing wis disiapake kanggo kowe.'

Para wong jahat, kebak nesu, nggawa dhèwèké marang gubernur Saturninus, kandha:

'Wong iki nyebabake geger ing kutha kita lan nggodha sarta nyasarake akèh wong; saiki dhèwèké malah nganti mréntahake ngrusak arca-arca lan ora sungkan ngina marang sang raja.'

Gubernur Saturninus takon marang sang wali:

'Sapa kowe nganti wani nindakake bab kaya ngono?'

Santo Basil mangsuli:

Aku iki wong Kristen; jeneng iku sing paling ajiné kanggo aku.'

Saturninus kandha:

'Ngapa kowe ora nindakake apa sing kuduné ditindakake wong Kristen?'

Wong suci mangsuli:

'Panjenengan maringi pitutur sing becik, Hegemon. Satemene, pakaryan becik wong Kristen kuduné katon marang kabèh wong, kaya sing diwulangaké Injil Suci: *"Mangkono padha sumorot ing ngarepé manungsa, supaya padha weruh pakaryan becikmu lan mulyaaké Rama-mu ing swarga"* (Matéus 5:16).'

Saturninus kandha:

'Nanging kenapa kowe nyebabake kerusuhan ing kutha kita lan ngfitnahi raja ing endi-endi, kaya-kaya dhèwèké wis nglanggar paugeran sing adil?'

Wong suci mangsuli:

Aku ora ngina rajamu; nanging aku ngerti Sang Raja ing Kawruh: Panjenengané Gusti Allah, kang manggon ing swarga; para abdi sing pantes—para bapak kita—nyembah Panjenengané ing endi-endi kanthi murni atiné; Panjenengané bisa, sajrone wektu sing cendhak, ngrusak kabecikan sing wis kowe adegaké kanthi sembrono.'

Saturninus kandha:

'Apa kowe ora nganggep yèn ukum sing ditemtokaké déning raja kita iku adil?'

Wong suci mangsuli:

'Kepiye bisa undang-undang kaya kuwi dianggep adil, sing kaya asu edan mangan daging ing sangisore mezbah lan ngonggong ing ngarepé, mréntahaké supaya awak manungsa dipasang ing mezbah, getih ditumpuraké, lan bayi-bayi disembelih dadi kurban kanggo setan? Kepiye undang-undang kaya ngono isa diarani adil?'

Saturninus kandha:

'Mandheg goroh, kowe wong sombong, lan manut marang raja!'

Wong Suci Basil mangsuli:

[2528] Julianus si Murtad mrentah saka taun 361 nganti 363.

'Aku wis taat marang Sang Raja Saka Langit nganti saiki lan saiki aku taat marang Panjenengané, lan aku ora bakal nate nyelakaké iman suci marang Panjenengané.'

"Kanggo raja sing endi sing kok omong," kandha Saturninus, "raja swarga iki sing kok taati?"

"Aku ngomong," wangsul sang wali, "bab Panjenengané sing mapan ing swarga lan nyumurupi kabèh; nanging raja sing kok puji iku raja donya, lan ora suwé, kaya manungsa liya, dhèwèké bakal tiba lan ana ing tangané Sang Raja Agung."

Krungu kuwi, Saturninus nesu banget lan mrentah supaya sang wali digundhul, digantung, lan awaké digores nganggo piranti wesi. Nalika dhèwèké digantung lan nahan sangsara, dhèwèké ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allahing jaman, amargi Panjenengan karsa nganggép kula pantes nandhang sangsara demi Panjenengan lan manggih dalan gesang, ingkang kanthi ngetutaké dalan punika kula saged ndeleng para ahli waris janji Panjenengan.'

Nalika sang wali lagi disiksa kanthi dicopot kulité, gubernur kandha:

'Basil, saiki kowe wis nahan sangsara sing nggegirisi kaya ngene, nyerah marang raja.'

Wong suci mau mangsuli:

'Wah, wong edan, ora kenal marang pangarep-arep Kristen! Aku wis ngomong manawa aku manut marang Gustiku minangka Raja sejati; aku pracaya marang Panjenengané, lan aku ora bisa mbalik saka Panjenengané.'

Nalika para abdi dalem sing nyiksa wong suci mau wis kesel, Saturninus mrentah supaya mandheg lan kandha maneh marang wong suci:

'Setuju karo kita lan sembahyang marang dewa-dewa kita.'

Wong suci mangsuli:

'Aku ora bakal nyembah dewa-dewa sia-sia, lan aku uga ora bakal melu kurban sing matèni nyawa.'

Banjur gubernur mréntahaké supaya sang martir digawa menyang panjara; ing dalan, sang wali ketemu karo wong Yunani jenengé Felix, sing kandha marang dhèwèké:

'Kepiye, Basil, kowe mlaku menyang pati kanthi kersamu dhéwé? Apa ora luwih becik kowe dadi kanca déwa lan nampa ganjaran sing dijanjèkaké déning raja? Amarga kowe bakal nandhang sangsara kanthi kejem lan suwé banget, lan pancèn pantes: kowe dhéwé sing milih iki.'

Wong suci mau mangsuli:

'Mundur kowe, wong sing rusak lan ora takwa; kowe ora ngerti janji sejati saka Kristus, Raja Langit langgeng, lan ora pantes ngerti kuwi: kepiye kowe, ing pepeteng, bisa ndeleng cahya kabeneran lan ngenali peteng sing ngubengi kowe?'

Kanthi tembung-tembung kuwi, Santo Basil mlebu ing penjara.

Gubernur Saturninus, ing wektu sing padha, ngirim layang marang Raja Julian, ngandhani babagan kedadeyan sing nyangkut presbiter Basil. Raja langsung ngutus menyang Ancyra sawijining Elpidas, guru kapercayan sing ora pracaya, sing biyen dadi wong Kristen nanging sakbanjure murtad; lan bebarengan karo dheweke uga ngutus wong jahat liyane, uga biyen wong Kristen sing sakbanjure mbalik saka harta langit, jenenge Pigasius. Ing dalan menyang Ancyra, ing Nicomedia, padha nemoni Asclepius, sawijining imam berhala, lan sawisé nggawa dhèwèké bebarengan, ketigane—kaya telung panglima tentara setan—tiba ing kutha Ancyra; déné Santo Basil, sing lungguh ing selé, ora nate mandheg muji lan ngluhuraké Gusti Allah awan lan bengi. Esuké, Pigasius teka marang Santo Basil ing penjara lan, sawisé ngucapaké salam, kandha:

'Sugeng, Basil.'

Wong suci mau mangsuli:

Ora ana kabungahan kanggo kowe, kowe penjahat lan tukang ngapusi; ora ana kaslametan kanggo kowe, sing biyen kowe ngombe saka mata airé Kristus; saiki kowe dadi rawa busuk, mangan daging kurban; biyen kowe dadi peserta Misteri Ilahi, saiki kowe lungguh ing panggonan kehormatan ing meja setan; biyen kowe dadi guru kabeneran, saiki kowe dadi pamimpin karusakan; biyen kowe ngrayakake pesta karo para wali, saiki kowe seneng-seneng karo para abdi Setan; biyen kowe nuntun wong sing kesasar saka pepeteng menyang pepadhang, saiki kowe dhewe kabèh katutupi pepeteng . Kepiye kowe bisa ngrusak pangarep-arepmu lan kelangan harta rohani? Apa sing bakal kowe lakoni nalika kowe arep mati?

Sawisé ngendika mangkono, Santo Basilius ngaturaké pandonga marang Gusti kaya ing ngisor iki:

– Mulyakna, ya Gusti Allah, sing dikenal dening para abdi Panjenengan lan nuntun menyang pepadhang wong-wong sing kepengin ndeleng Panjenengan, Gusti Allahé; Panjenengan sing maringi kamulyan marang wong-wong sing ngarep-arep marang Panjenengan, lan ngisi isin marang wong-wong sing sengit marang paugeran Panjenengan; Panjenengan sing dipuji dening para warga swarga lan diurmati dening manungsa ing bumi. Mugi, yaiku Gusti Allah ingkang Maha Luhur, kabèh ikatané setan bisa sirna saka jiwa abdi Panjenengan, supados abdi saged uwal saking tiyang ingkang sengit marang kabeneran lan gumunggung amargi kenging nyekel lan ngalahaken abdi!

Pigasios, nalika krungu iki, mundur saka dheweke kanthi bingung, bali marang kanca-kancane lan nyritakake kabeh tembungé Basil marang wong-wong mau; banjur padha nesu, weruh Pigasios bingung, lan padha lunga nglaporake iki marang gubernur. Gubernur langsung mrentah supaya sang wali digawa kanggo disiksa; sang martir suci, nalika ngadeg ing ngarep pangadilan, kandha marang gubernur:

'Tindakna apa sing kowe karepake.'

Elpidius, krungu Basil ngomong kanthi wani, kandha marang hakim:

'Wong tanpa hukum iki wis edan! Yen sawisé panyiksaané dhèwèké gelem nyembah déwa-déwa, dhèwèké bakal diapura; nanging yèn dhèwèké nolak, tinggalna marang raja dhéwé supaya disiksa.'

Gubernur sing nesu marahi wong suci mau digantung maneh telanjang lan iga-igane digores nganggo wesi suwene, banjur dikurung maneh ing penjara, diiket rantai abot.

Sawisé sawetara dina, Raja Julian, nalika arep mangkat menyang tanah wétan, tekan ing Ancyra; dhèwèké ditemoni para abdi setan sing nggawa arca sing dijenengi Hecate[2529] ; sawisé mlebu kamare, dhèwèké nyaur para imam penyembah berhala lan mènèhi ganjaran emas. Esuké, nalika pagelaran umum, Elpidius ngélingaké Kaisar bab Basil, lan Kaisar, sawisé ninggalaké pagelaran, mréntahké supaya Basil digawa menyang kamare. Lan Santo Basil teka lan ngadeg ing ngarep Kaisar kanthi rai sumunar, ing kaendahan kang nggumunaké. Lan Julian kandha marang dhèwèké:

'Sapa jenengmu?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku bakal crita marang kowe sapa aku iki. Kaping pisan, aku dijenengi wong Kristen, lan jenengé Kristus langgeng lan ngluwihi pangerten manungsa; kapindho, wong-wong nyebut aku Basil; yèn aku njaga jenengé Kristus sing wis diparingaké marang aku iki tanpa cacad, aku bakal nampa ganjaran langgeng saka Kristus ing Dina Penghakiman.

Raja Julian kandha:

'Aja salah, Basil, amarga aku wis ngerti rahasiamu: kowe pracaya marang Panjenengané sing nampa pati isin-isin ing sangisoré Pontius Pilatus.'

Wong suci mau mangsuli:

'Dudu aku sing keliru: kowe sing keliru, wah Sang Prabu, amarga wis dadi murtad lan wis kelangan Karajan Swarga. Aku pracaya marang Kristusku, sing wis kowe tolak, sing wis maringi kowe karajan donya iki; nanging iki bakal enggal dijupuk saka kowe, supaya kowe ngerti Gusti Allah sing wis kowe gawe nesu.'

'Kowe nglantang, kowe wong edan,' ujare Julian, 'ora bakal kaya sing kowe karepake!'

Wong suci mau nerusake:

'Kowe wis lali ganjaran sing wis disiapake kanggo para abdi Kristus; kowe ora ngajeni mezbah sing nylametake kowe saka pati nalika isih bocah wolu taun, nalika wong-wong kepengin mateni kowe lan kowe disumputake ing panggonan suci iku; kowe ora nepati hukum sing asring kowe khotbahake nganggo tutukmu dhewe nalika kowe dadi rohaniawan! Mulane, Kristus, Sang Raja Agung, ora bakal kelingan kowe ing Karajan langgengé, nanging Panjenengané bakal enggal nyopot karajan sementara iki saka kowe uga; awakmu ora bakal diparingi panguburan sing pantes nalika kowe ambegan pungkasan ing lara sing nggegirisi. (Iki ramalan sang wali babagan pati sing bakal teka tumrap Julian, mayité sawisé dikubur banjur diusir saka jeroning bumi.)

Banjur Julian kandha:

[2529] Hekate – dewi cahya rembulan.

'Wong jahat! Aku kepengin ngeculaké kowe, nanging amarga kowe tanpa isin mbaleni tembung edanmu lan nolak pituturku, malah ngremehké aku nganggo macem-macem cacian, Kanjeng Sri Murtiningrat maréntahaké supaya saben dina dipotong pitung potongan kulit saka awakmu.'

Dheweke mènèhi dhawuh marang Frumentinus, panglima para prajurit perisai, supaya njupuk Basil lan saben dina nyabuti sapérangan kulité, motong pitung iketan. Frumentinus kanthi teliti nglakoni dhawuh mau, déné sang wali kanthi gagah ngendhegake sangsara kuwi kanggo Kristus. Sawisé sawetara dina, kabèh kulité wis dicopot lan tali-tali mau digantung ing pundhaké, ing ngarep lan ing mburi, sang martir kandha marang komandan:

'Saiki aku kepengin menyang ngarsané raja lan rembugan karo dhèwèké.'

Komandan kuwi bungah banget krungu tembungé, mikir yèn dhèwèké péngin nyembah berhala; dhèwèké banjur marani raja lan nglapor kaya mangkéné:

"Duh Sang Prabu! Basil ora kuwat nahan sangsara lan kepéngin nyerah marang Paduka."

Raja banjur menyang candhi Asclepius lan mrentahake supaya martir mau digawa ing ngarsane ing kono. Nalika ngadhep raja, Santo Basil kandha marang raja:

'Ing endi para imam lan nabi panjenengan, sing biyasane ana karo panjenengan? Apa wis padha ngandhani panjenengan kenapa aku teka mriki?'

Yulian mangsuli:

'Aku kira kowe wong wicaksana; kowe wis mangerteni kahananmu, kowe kepengin gabung karo kita, lan wiwit saiki kowe bakal nyembah para dewa.'

Wong suci kuwi kandha:

'Ngertia iki, he Sang Prabu: sing kokarani déwa kuwi ora ana gunané; kuwi mung arca budeg lan wuta, lan nggawa sapa waé sing pracaya marang kuwi menyang neraka.'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké nyabuti salah siji tali sing ngglantung ing awaké lan mbuwangé marang rai raja, kandhané:

'Tampa iki, Julian, lan panganana, yen panganan kaya ngene kowe senengi; nanging uripku yaiku Kristus, lan mati kanggo Panjenengané iku kauntungan kanggo aku: Panjenengané Penolongku, marang Panjenengané aku pracaya, lan demi Panjenengané aku nahan sangsara iki!'

Kabar babagan tumindak wanié Santo Basil langsung nyebar ing antarané wong Kristen, lan kabèh padha muji dhèwèké amarga pangakuan Kristus sing mulya lan tumindak gagah sing wis ndadèkaké penyiksaé isin.

Frumentinus, panglima resimen prajurit perisai sing wis nggawa martir suci Basil marang kaisar, nalika weruh apa sing ditindakake Basil—kados pundi dhèwèké nyabuti sabuk saka awaké lan mbuwangé ing pasuryané Julian kanthi tembung tandhing—rasa isin lan wedi marang murkané kaisar: Dheweke weruh pasuryan raja owah amarga nesu; lan raja nesu ora amarga martir mau nanging amarga dheweke, amarga wis nggawa tawanan ing ngarsane raja supaya nampa isin kaya ngono. Kanthi cepet nyekel sang martir lan ndhelikake saka raja, dhèwèké nggawa dhèwèké menyang praetorium lan, ambegan kanthi nesu sengit, mréntah supaya dhèwèké disiksa luwih parah tinimbang kabèh dina iki; lan ora mung nguliti kabèh awak sang martir, nanging uga nyobek-nyobek awaké sakabèhé nganti ususé katon kabuka. Santo Basil, ing tengah panyiksaan kaya ngono, ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

Sucilah Panjenengan, ya Gusti Allah, pangarep-arepé wong Kristen, sing ngangkat sing tiba, mulihaké sing remuk atiné, nylametaké saka karusakan wong-wong sing ngarep-arep marang Panjenengan, lan ngertos kasangsaran kita, Duh Gusti ingkang Luhung lan Luwes, ingkang Asih lan Sabar, mugi Panjenengan ndeleng saking dhampar kamulyan inggil, paringana sangkaning kula pungkasi gesang kula kanthi setya, lan kersaa paring Karajan langgeng lan abadi dhumateng kula!

Banjur, nalika sonten wis teka, Frumentinus mrentahake sang wali supaya dipenjara, dene Julian ninggalake kutha esuk banget, tanpa maringi dhèwèké kesempatan audiensi, lan mangkat menyang Antiochia. Bab Frumentinus, nalika weruh yèn raja nesu marang dhèwèké amarga Basil, dhèwèké malah tambah nesu marang Santo Basil; lan sawisé nggawa dhèwèké metu saka penjara, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Nah, kowe iki wong sing paling bodho saka kabèh manungsa! Apa kowe gelem nyembah marang dewa-dewa kaya sing diprentahké raja, utawa ora? Apa sing wis kowe putusaké: manut prentah raja utawa mati ing sangsara?'

Martir suci Basil mangsuli:

"Wah, kowe wong edan lan tanpa Gusti! Apa kowe lali pira cambukan sing wis kowe brangkékake marang awakku wingi lan dina-dina sadurungé, nalika saben wong sing ndelok aku padha kroso welas lan nangis, weruh sangsara sing wis kowe paringaké marang aku, kowe wong sing ngina Gusti! Lan delengen: kene aku maneh, kanthi sih-rahmaté Kristusku, ngadeg ing ngarepmu kanthi waras. Abdi setan, kejem lan ora manungsawi! Meneha lan kandhaa marang sang raja Julian, panganiaya iki, bab kakuwatané Kristus Gusti, sing wis ditinggalaké; dhèwèké, sing kapancing déning setan, wis ngrusak nyawané dhéwé; Aku ora bakal suwe maneh nyritakaké carané Kristus Gusti nylametaké dhèwèké saka pati, nglindhungi dhèwèké lumantar imam-imam suci ing sangisoring Mezbah Ilahi ing gréja suci; dhè , lali marang kabecikané, mbelakangi dhèwèké lan mlayu saka gréja. Aku nyandhak pangarep-arep marang Kristusku, sing bakal enggal mberkahi dheweke miturut pakaryane, lan si murtad sengsara kuwi bakal binasa ing sangsara!

Frumentinus kandha marang dhèwèké:

Kowe ngaco, wong edan! Gusti Julian sing ora bisa dikalahake, amarga katresnané marang manungsa lan welas asihé marang kowe, dhèwèké mréntah kowe supaya ngrayakake pesta bareng kita, nyembah kurban lan nyalakake kemenyan; nanging kowe ora gelem manut; malah kowe luwih dhisik ngremehake raja kanthi kasar, banjur nggawe aku kasulitan; aku bakal mbalekake marang kowe miturut pantesmu nganggo panyiksa sing bakal nggawe kowe cepet mati.

Kanthi tembung-tembung kuwi, Frumentinus mrentahake supaya batang wesi dipanasake nganti abang lan digunakake kanggo nembus pundhak lan weteng sang wali. Ing tengah-tengah panyiksaan kuwi, Santo Basil tiba ing lemah, ndedonga banter marang Gusti lan kandha:

'Cahyaning abdi, ya Kristus! Pangarep-arep abdi, ya Yesus! Pelabuhan aman tumrap sing kaseret ombak! Abdi matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti Allah para leluhur abdi, amarga sampun nylametake nyawa abdi saking jeroning neraka lan njaga asmanipun boten kacep ing salebet abdi! Mugi pungkasaning gesaiku kados pamenang lan mugi warisaning tentrem langgeng, miturut janji ingkang Panjenengan paringaken dhumateng para leluhur kula, Panjenengan Sang Imam Agung ageng, Yesus Kristus, Gusti kula! Mugi Panjenengan nampeni nyawaku kanthi tentrem, awit tetep teguh ing pangakuan punika! Panjenengan welas asih, ageng sanget kawelas asihan Panjenengan, Panjenengan ingkang gesang lan mrentah langgeng salami-lamine, amin.

Sawisé ndedonga iki, nalika awak sang martir wis kabèh ditusuk nganggo tongkat panas, dhèwèké katon kaya turu énak, nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah. Mangkono, Santo Basilius séda minangka martir tanggal 28 Januari. Ora suwe sawisé kuwi, sawisé dipatèni lan ambruké Julian si Murtad tanggal 22 Maret, para wong Kristen kanthi terang-terangan ngajèni marang awaké sang martir sing wis suwe nandhang sangsara, lan ing dina iku padha netepaké pangeling-eling minangka pangurmatan marang dhèwèké. Kasangsarané sing gagah berani kuwi nguwatké kabèh wong Kristen ing iman marang Gusti Yesus Kristus, Pangeran kita; kamulyan lan Karajané langgeng tanpa wates. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Sawise nglakoni urip sing bener lan tetep setya ing iman, ya Sang Martir Basil sing suci, mulane panjenengan dianggep pantes nampa mahkota kasyahidan lan kabukti dadi tiang gréja sing ora goyah, Sawise ngakoni Sang Putra, kang sajati-sajati karo Rama, lan Roh Suci, Tritunggal kang ora bisa dipisahake, ndedonga supaya wong-wong sing ngajeni panjenengan bisa dibebasake saka cilaka, lan ayo padha nyebut panjenengan: Sugeng, Basil sing wicaksana saka Gusti.

Peringatan Sang Martir Suci Drosida.

Dipepering ing tanggal 22 Maret

Miturut prentah Kaisar Trajanus[2530] , para pangakune Kristus dipatèni saben dina, lan awaké dibuwang ing panggonan sing ora suci lan reged. Ing wektu kuwi, nalika padha nglakoni lan netepi dhawuhe Gusti Allah kanthi andhap asor, sawetara dara Kristen urip kanthi tapa brata; para pangajaré saben wektu padha nglumpukaké awak para martir suci, ngolesi nganggo lenga wangi, mbungkus nganggo kain linen sing resik, lan ngubur ing omahé

dhéwé-dhéwé. Putri Kaisar Trajan, Drosida, sawisé krungu bab iki, teka marang para dara iku sawijining wengi—nalika kabèh abdi dalem padha turu nyenyak—nggawa sandhangan mewah, lan nyuwun supaya diijini mèlu karo wong-wong mau supaya dhèwèké uga bisa nggawa badan suci sawijining martir. Ing wektu sing padha, ana wong jenenge Andrian, tunangané Drosida lan kanca raket sang kaisar, maringi pitutur kaya mangkéné:

"Ya Sang Panguwasa Agung! Paringna prentah supaya prajurit dijaga para wong Kristen sing dihukum pati, supaya Panjenengan mangertèni sapa sing nyolong jasad-jasade."

Trajan mènèhi dhawuh supaya pitutur iki dilakokaké, lan para prajurit sing dijaga, sawisé jaga sakwengi, nyekel limang guru Kristen sing kasebut mau, bebarengan karo putriné Trajan, Drosida; lan nalika esuk p , kabèh mau digawa ngadhep kaisar. Nalika weruh Drosida, Trajan kaget banget lan dhèwèké mènèhi dhawuh marang para prajurit supaya njaga dhèwèké kanthi ketat ing kamar sing dikunci, kanthi pangajab yèn sawisé tobat dhèwèké bisa malih. Bab para dara sing wis dadi gurune, dhèwèké mréntah supaya digawe kuali gedhé lan supaya para dara mau dibuwang menyang kuali kuwi, bareng karo akèh tembaga sing bakal dilelehake, supaya tembaga mau nyawiji karo awaké lan padha kobong ing njero kuali. Dheweke uga mrentahake supaya kaki telu sesajen digawé saka tembaga iki lan dipasang ing omah adus sing bubar dibangun, kang bakal dipanasake kaping pisan ing pesta Apollo[2530] , lan dibukak kanggo marasake lara lan ngaso saka gaweyan kanggo wong-wong sing kaya dheweke setya marang ibadah pagan. Sawisé dhawuhé Kaisar kasil dilakoni—para martir suci Kristus wis kobong lan tripod pangorbanan wis kabentuk—mandhapa pemandian mau dipanasaké lan wong-wong diundang saka saindenging papan, kanthi pangumuman:

'Kabeh sing pinaringan berkah dening dewa sing nylametake saka bala, lan kabeh sing setya marang kaisar, mlebu ing omah adus iki, sing pantes dadi tontonan amarga pambuka.'

Nalika pangibadah iki, wong-wong langsung padha kumpul ing omah adus, lan sing pisanan teka, kesusu nyabrang ambang lawang mlebu, tiba ing lemah lan ngambegan pungkasan. Kedadéan sing padha kelakon marang kabèh sing nyedhak ambang lawang bareng karo dhèwèké, nganti ora ana siji waé sing bisa mlebu liwat lawang pisanan omah adus. Nalika Trajan krungu bab iki, dhèwèké ngundang para pandhita dewa-dewa pagan lan kandha marang wong-wong mau:

'Apa sing sejatine kelakon? Apa iki pancen gawean sihir Kristen?'

'Ora, Paduka Raja,' wangsul para imam, 'iku disebabake dening kaki telu sing digawe saka tembaga sing dilebur miturut dhawuh panjenengan, sing ing kono para dara Kristen dibakar. Paring dhawuh supaya kuwi dicopot lan diganti liyane, banjur rencana sing panjenengan rancang bakal kelakon tanpa alangan.'

Sawisé pituturé para pandhita dituruti, Andrian kandha marang sang maharaja:

'Duh Sang Prabu, mugi kula kaparingi nglebur malih tripods ingkang sampun dipun angkat, supados saking leburan wau kula gadhahi limang arca para dara telanjang, ingkang kados para guru Kristen ingkang sampun panjenengan paekak, lan kanggé ngguyoni lan ngina, arca-arca punika badhé kula pasang ing lawang mlebu pemandian karajan panjenengan.'

Trajan langsung maringi idin, lan arca-arca mau digawe. Sawise dipasang ing panggonane, Trajan weruh ing ngimpi ana lima wedhus putih sing padha ngembek ing swarga, lan gembala sing medeni ngopeni wedhus-wedhus mau, sing kandha marang dheweke:

'Heh raja sing paling ora nduwé hukum lan jahat! Wong-wong sing patungé kowe arep pameraké kanggo ngina, Sang Gembala sing becik lan welas asih wis njupuk saka kowe lan manggon ing panggonan iki, ing ngendi mengko wedhus putih Drosida, anakmu, uga bakal teka.'

Sawisé tangi, Trajan sing jahat lan ora nduwé paugeran langsung nesu amarga sanajan wis seda, para martir prawan suci kuwi wis nggawe rencana-rencanane isin; banjur dhèwèké mréntahaké supaya dibangun loro tungku ing pucuk kutha sing sabaliké lan diurusi saben dina, lan dipasang prasasti ing ndhuwur kang nyatakaké dhawuh kraton lan kandha kaya mangkéné:

'Wong-wong Galilea[2531] , sing nyembah marang Sing Disalib, nylametaké awakmu saka akèh sangsara, lan nylametaké kita saka pagawean kita; kurbanké marang déwa-déwa. Nanging yèn kowé ora kersa nindakake iki,

---

[2530] Apollo, utawa Phoebus, putrané Zeus lan Leto, iku salah siji déwa pagan Greko-Romawi sing paling diurmati. Dhèwèké disembah minangka déwa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga déwa tatanan lan kesejahteraan sosial.

[2531] Umat Kristen diolok-olok disebut 'Galileans'.

mula saben wong saka kowé kanthi sukarela, kanthi cara apa waé sing dipilih, mbuwang awakmu dhéwé menyang pawon iki.'

Sawisé prentah iki diwènèhaké déning kaisar lan kabar teka marang Santa Drosida yèn wong Kristen padha mbuwang awaké dhéwé menyang tungku amarga pracaya marang Kristus lan katresnan marang Panjenengané, dhèwèké ngangkat pandangé menyang langit lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Gusti, menawa kersa Panjenengan supados kula slamet lan uwal saking panyembahan arca sing edanipun bapa kula sing jahat, Trajan, tulungana piyambak kula supados bébas saking nikah kula kaliyan Andrian sing tanpa pranatan lan munggah dhateng swarga, ing pundi lima mentor ingkang sampun nguwataken kula ing ajrih dhumateng Panjenengan sampun manggon. Parang para pangreksa aku supaya padha turu jero, supaya aku bisa uwal saka kene.

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, Santa Drosida mbusak pratandha kaluhurané lan meneng-meneng metu saka panjara, nganti ora ana satunggaling prajurit sing weruh. Nalika dhèwèké arep mbuwang awaké dhéwé menyang salah siji pawon geni, dhèwèké mikir, kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Kepiye aku bisa menyang Gusti Allah tanpa nganggo busana manten (tegesé, tanpa dibaptis)? Amarga aku najis.' Nanging, yaiku Sang Prabu para prabu, Gusti Yesus Kristus, amarga Panjenengan kula sampun ninggal kalungguhan kaisaran kula, supados Panjenengan kersa ngangkat kula dados penjaga lawang ing Karajan Panjenengan; baptisna kula, lajeng, déning Panjenengan piyambak kanthi Roh Suci Panjenengan.

Lan sawisé ngendika mangkono, Santa Drosida njupuk murri sing digawa saka kabèh bandha, banjur ngolesi ing kabèh awaké; sawisé kuwi dhèwèké mlebu ing banyu kali sing mili ing dalané lan mbaptis dhèwèké dhéwé, kanthi ngucapaké tembung:

'Hamba Gusti, Drosida, dibaptis ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci.'

Sawisé kuwi, sawisé nyawisaké awaké dhéwé kanggo puasa ketat, dhèwèké ndhelik pitung dina. Ing wektu kuwi, sawatara wong Kristen nemokaké dhèwèké lan saka critané dhèwèké padha mangertèni kabèh sing wis kasebut ing ndhuwur. Ing dina kaping wolu sawisé baptisé, sang martir suci, sawisé ndedonga, nindakaké apa sing wis dhèwèké putusaké sadurungé lan banjur mangkat menyang Gusti.

5 April

23 Maret (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Santo Nikon, Imam-Martir

Dirilis tanggal 23 Maret

Ing kutha Naples, ing wewengkon Campania[2532] , ana sawijining prajurit mulya lan gagah berani sing duwé kaéndahan luar biasa, jenengé Nikon. Bapakné, sawijining wong Yunani sing nyembah berhala, nggedhèkaké anaké kanthi nyembah berhala; nanging ibuné Nikon iku wong Kristen lan tansah mulang dhèwèké bab Kristus. Nuduhaké marang dhèwèké kakuwatan Salibé Gusti, dhèwèké kandha:

'Anakku sing tak tresnani! Yen kowe tau ana ing bebaya nalika perang, asring gawe pratandha Salib – kowe ora mung bakal slamet saka tawanan, nanging uga bakal bebas saka kabèh tatu; ora ana panah, ora ana tombak, ora ana pedhang sing bakal nyerang kowe, lan kowe bakal tetep utuh sanajan ing wektu perang sing paling mbebayani.'

Kedadéyané para prajurit Romawi tau mangkat perang. Nikon uga arep mèlu bareng pasukane. Ing salah siji pertempuran sing paling getih, Nikon nemokake awaké dhéwé ana ing bebaya gedhé, meh mati. Ndeleng akèh prajurité sing tiwas, dhèwèké uga nyana bakal mati ing tangan mungsuh; nanging, kelingan tembung lan piwulang

[2532] Campania iku sawijining wewengkon ing Italia tengah. Salah siji kutha sing paling misuwur, Napoli, dumunung ing pesisir lor Teluk Napoli. Ing wewengkon iki lonceng pisanan diciptakaké; ing buku liturgi, lonceng-lonceng mau diarani 'campanas' manut panggonané asal.

ibuné, Nikon ngangkat pandangane menyang langit, nggawe pratandha salib, lan kanthi ambegan jero saka jeroné ati, ngendika:

Kristus, Gusti Allah kang Maha Kuwasa! Ayo saiki paringana kuwasa Salib Panjenengan marang aku; wiwit dina iki aku bakal dadi abdi Panjenengan lan bakal nyembah Panjenengan lan Indhung Panjenengan kang nglairake Panjenengan.

Sawisé tembung-tembung kuwi, dhèwèké ngrasa wani sing luar biasa ing atiné lan, nyerang nganggo tombak ing tangan tengené, dhèwèké langsung matèni watara 180 prajurit mungsuh sing gagah, lan ngusir liyané kabur, nganti ora ana siji waé sing bisa nolak dhèwèké. Mangkono kuwasa Salibé Kristus katon kanthi mujijat ing dhèwèké!

Banjur Nikon ngluhurake Gusti Allah, kandha:

'Agung Gusti Kristiani, sing ngalahake lan ngusir mungsuh kanthi pratandha Salibe!'

Kabèh bala Romawi padha gumun marang Nikon lan kandha:

'Iki mujijat ageng saka pangayomaning Gusti! Kita durung nate weruh, malah krungu, ana prajurit sing gelem perang gagah kaya Nikon.'

Sawisé perang rampung lan kabèh wong wis padha mulih, Santo Nikon uga bali menyang omahé; karo muji Gusti, dhèwèké nyritakaké marang ibuné apa sing wis ditindakake Gusti Kristus kanggo dhèwèké ing peperangan lumantar kuwasa Salibé.

Kanthi kabungahan sing ngluwihi, ibuné kandha:

Aku matur nuwun marang Asmamu sing Maha Suci, ya Gusti, awit Panjenengan kersa supaya kabèh manungsa padha slamet lan ngerti kabeneran! Saiki panjenenganipun mirsani panyuwunan abdi panjenengan lan paringna anak kula baptisan suci, ingkang kaparingaken dhumateng kita kanggé pangapura dosa, lan mulangna dhumateng piyambakipun kados pundi karsa Panjenengan, supados piyambakipun saged nyenengake Panjenengan lan dados pantes kanggé pinaringan berkah langgeng ingkang sampun kaparingaken.

Nikon wiwit takon marang ibuné carané supaya dhèwèké bisa dadi wong Kristen. Ibuné mangsuli:

'Kowe kudu puasa patang puluh dina lan sinau iman Kristen saka imam Kristen; banjur, sawise nyingkiri Setan lan kabeh pakaryane, lan pracaya marang Kristus Gusti kita, kowe bakal diparingi baptisan suci lan dadi wong Kristen sejati lan abdi Kristus.'

'Sak suwéné Gusti urip!' mangsuli Nikon, 'Aku luwih milih dadi abdi Panjenengané tinimbang tetep dadi wong kafir, sing nyembah arca lan prajurit; aku ora kepéngin manèh nyembah watu utawa makhluk liya apa waé, nanging Gusti Allah siji, Pangripta swarga lan bumi, segara lan kabèh isiné.'

Nungkul ing ngarep ibuné, Nikon kandha:

Ibu! Ndongakna aku marang Gusti Allah, anak panjenengan sing dadi abdi, supaya Panjenengané maringi aku Malaikat, pituduh lan pangreksa sing becik tumrap nyawaku lan awakku, supaya ing sangisoré pituduhé aku bisa nemokaké abdi Gusti Allah sing bakal maringi aku baptisan suci lan mulang aku supaya nindakaké kersané Kristus, Gusti Allah kita sing sejati, lan supaya aku kalebu ing kumpulan wedhusé Kristus.' Wah, ibu ingkang kinurmatan! Menawa ajar panjenengan boten mbalekake kula saking kalepatan kapercayan pagan lan boten nuntun kula dhateng pangertosan babagan Gusti ingkang sejati, mesthi kula boten saged uwal saking Gehenna lan badhe nandhang sangsara ing Hades bebarengan kaliyan sedaya tiyang ingkang boten mangertos Gusti.

Lan karo tembung, 'Dongakna aku, ibu!', dhèwèké arep lunga saka omah. Ibune, nyekel tangan putrane, nyuwun banget supaya sawise nampa baptisan suci dheweke bali marang ibune lan ngubur ibune, amarga ibune wis ngrasakake meh seda. Banjur, sawise ndedonga kanggo dheweke, ibune maringi dhuwit sithik lan, sing paling penting, ngetokake dheweke kanthi berkah ibune lan ngidini dheweke lunga golek pandhita Kristen; nanging kanggo wong sing kepengin dadi wong Kristen lan nampa baptisan suci, wektu kuwi angel golek imam amarga panganiayaan marang wong Kristen, kabeh imam lan guru Kristen padha ndhelik ing ara-ara samun lan pagunungan.

Sawisé ninggalaké omahé, Nikon lunga menyang pelabuhan lan munggah kapal, banjur berlayar menyang Konstantinopel.

Sawisé Nikon mangkat, para prajurit lan komandan ing kutha Napoli padha nggoleki prajurit gagah kuwi kanthi teliti lan, sawisé tekan omahé ibuné, padha takon marang ibuné: 'Ngendi anakmu?' Ibuné mangsuli: 'Aku ora ngerti dhèwèké lunga ngendi!'

Ing wektu sing padha, Nikon, sing dipandu dening sih-rahmaté Gusti, tekan ing sawijining pulo sing dijenengi Chios[2533] , menek gunung sing dhuwur ing kana lan nglampahi wolung dina pandonga, nyuwun marang Gusti supaya paring pratandha ing ngendi dhèwèké bisa nemokaké abdi Sang Yehuwah sing bakal maringi baptisan suci sing wis suwe diarep-arep lan mulang dhèwèké babagan sakramèn iman suci. Lan wusana, ing sawijining impen, Malaikaté Gusti Allah rawuh marang Nikon ing wujud wong suci; piyambakipun maringi tongkat kang ing pucuké ana gambar salib, lan dhawuh marang piyambakipun supaya menyang pinggir segara. Sawisé mangkat menyang kana, esuké dhèwèké nemokaké sawijining kapal sing katon kaya wis ngentèni dhèwèké; amarga Malaikaté Gusti Allah sing padha kuwi wis muncul marang para pelaut lan mréntahaké supaya padha ngentèni Nikon, sing bakal mudhun saka gunung karo tongkat sing ana gambaran salib.

Amarga ana angin sing nguntungake, Nikon lan para pelaut tekan rong dina sawisé ing sawijining gunung sing diarani Ganos[2534] , ing kana Teodosius, Uskup Cyzicus[2535] , lagi ngungsi saka panganiayaan bebarengan karo akèh biksu; dhèwèké dadi abbot lan bapaké. Gusti Allah wis mbukak bebener babagan Nikon marang dhèwèké, lan dhèwèké banjur metu karo para biksu kanggo nyambut rawuhé ing panggonan pendaratan. Banjur dhèwèké nuntun dhèwèké menyang guwa lan, sawisé pangumuman, ngabaptis dhèwèké ing asmané Tritunggal Agung lan maringi Misteri Paling Suci saka Kristus.

Sawisé nampa baptisan suci, Nikon sing pinaringan berkah manggon ing gréja guwa kuwi, sinau Kitab Suci lan nglakoni urip monastik, lan amarga alus atiné dhèwèké ditahbisaké dadi biksu.

Sawetara sedulur, nalika weruh andhap asor lan alusé Nikon, puasane, niyaté, lan nglakoni ibadah bengi kabeh tanpa turu kanggo ndedonga lan nyanyi kidung, padha nyebut dheweke kaya Malaikaté Gusti; awit piyambakipun sabar ing pakaryan, ageng ing katresnan, tanpa tandhing ing nglakoni puasa, tanpa kendhat ing sinau lan maos, ora nate kendho ing pandonga bengi, sarta rajin lan semangat ing sakabehe tapa brata monastik; piyambakipun marakake pangalembana ora mung ing antaraning sedulur, nanging uga ing Uskup Theodosius piyambak.

Nalika Nikon sing kabegjan wis nglampahi telung taun ing gunung iku, uskup nampa wahyu saka Gusti Allah – Malaikaté Gusti katon marang dhèwèké ing sawijining impen lan kandha:

'Sadurunge kowe seda, angkat Nikon—sing wis kowe baptisake lan kowe sandhangan monastik—dadi uskup ngganteni kowe, lan pasrahake umatmu marang dhèwèké; nanging paringi dhèwèké pitutur supaya pindhah bareng kabèh wong menyang sisih kidul wewengkon Sisilia[2536] , supaya para biksu ora mati amarga pedhangé wong barbar sing bakal cepet nyerang panggonan iki.'

Sawisé ndeleng wahyu iki, Uskup Theodosius dhisik ngangkat Nikon sing berkah dadi diaken, banjur dadi presbiter, lan pungkasané dadi uskup; lan sawisé ngopeni 190 biksu, piyambakipun séda ing pangayomané Gusti.

Sawisé ngubur uskup mau, Nikon numpak kapal karo kabèh biksu lan layar menyang pulo Lesbos[2537] , ing kana sawisé mendarat ing kutha Mytilene[2538] , dhèwèké nginep rong dina banjur nerusaké layar menyang pulo Naxos[2539] . Saka kono, kanthi pangayomaning Gusti, piyambakipun rawuh ing Italia sawisé rong puluh loro dina; nalika tekan tanah airipun, kutha Napoli, piyambakipun nemu ibunipun ingkang pinaringan berkah isih gesang, ingkang nalika ndeleng piyambakipun langsung nyemplung ing pangkuanipun kanthi luh kabungahan lan nyium piyambakipun. Nungkul ing lemah minangka sembah marang Gusti, piyambakipun ngendika:

'Kula matur nuwun dhumateng Asma Panjenengan ingkang Maha Suci, ya Gusti, amargi Panjenengan sampun nglantaraken kula supados saged ndeleng putra kula ing kawujuding malaikat lan ing kaluhuran bishop; lan sapunika, ya Gusti, mirsani kula, abdi Panjenengan, lan tampi nyawa kula ing tangan Panjenengan.'

[2533] Chios iku salah siji pulo ing Segara Aegea utawa Kapuloan, dumunung cedhak pesisir kulon Asia Cilik.

[2534] Ganos utawa Gan dumunung ing pesisir lor-kulon Segara Marmara – salah siji situs sing dikubengi benteng ing Thrace.

[2535] Wilayah Cyzicus, karo kutha Cyzicus, dumunung ing sisih lor-kulon Asia Minor, ing pesisir kidul Segara Marmara.

[2536] Wilayah Sisilia, utawa Sisilia dhéwé, iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah, dumunung ing kidul Semenanjung Apennine lan kapisahaké saka kono déning Selat Messina. Ing kono ana gunung berapi paling gedhé ing donya, Gunung Etna.

[2537] Lesbos iku sawijining pulo ing Segara Aegea, utawa Kapuloan Aegea, ing pesisir kulon Asia Minor, cedhak Media.

[2538] Mytilene iku kutha benteng paling gedhé ing pulo Lesbos, dumunung ing sisih wétan.

[2539] Naxos – sawijining pulo ing Segara Aegea kidul utawa Kapuloan Aegea – sing paling gedhé ing Kapuloan Cyclades.

Sawisé ngucapaké pandonga iku, ibu sing pinaringan berkah mau langsung nyerahaké nyawané marang Gusti; kabèh sing ana ing kono padha ngluhuraké Gusti lan ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan, kanthi iringan kidungan mazmur.

Warta rawuhe Nikon sumebar ing saindenging kutha; sawetara prajurit sing biyen kanca-kancane ing resimen uga krungu kabar iku; padha marani dheweke, gumun marang kaendahan pasuryane lan takon ing dheweke kanthi rahasia:

'Kula nyuwun marang panjenengan kanthi kuwasaing Dzat Kang Maha Luhur: critakna, kenapa panjenengan bisa nduduhake kekuwatan lan kawani ing perang—apa iku amarga ilmu sihir utawa cara liya? Ajarna kula supaya bisa kaya panjenengan.'

'Sedulurku!' wangsul sang wali, 'pituruta marang aku, dudu sihir utawa apa-apa liya sing ndadekake aku wani ing perang, nanging mung pitulungan Salib Suci Kristus. Nalika aku ngagem iku, ora ana siji wae sing bisa nglawan aku, amarga kakuwatan Gusti Allah, lumantar pratandha Salib, ngalahake kabeh mungsuh.'

Krungu tembung-tembung mau, para prajurit padha sujud ing sikilé Santo Nikon, uskup, lan kandha:

'Wahai Sang Suci saka Gusti! Gung-gungana marang kita lan ajak kita bebarengan karo Panjenengan, supaya kaya ing perang kita kaslametake saka mungsuh lumantar Panjenengan, saiki kita bebarengan karo Panjenengan bisa dadi warganing Karajaning Swarga.'

Lan langsung, ninggalake garwa, anak-anak, sedulur lan omah-omahé, para prajurit mau mèlu Saint Nikon; ana sangang wong.

Munggah ing kapal, Sang Agung Nikon bebarengan karo para prajurit mau lan para muridé nglayar menyang pulo Sisilia lan ing kana mendarat ing gunung paling dhuwur ing Tauromenium[2540] ; sawisé mudhun saka prau lan mlaku adoh, padha tekan Kali Asinos, ing sacedhaké padha nemokaké omah adus watu gedhé sing rusak ing panggonan sepi aran Gigia, ing kono padha manggon. Panggonan iku ayu banget lan sepi, lan lemahé kabuktèn cocog kanggo tatanèn. Sawisé padha nandur kebon anggur lan wit woh-wohan, padha miwiti manggon ing kana . Sang Reverendi Nikon ngabaptis sangang wong mau, kanca-kancané saka tugas militèr, lan nguncuraké rambute dadi biksu.

Pirang-pirang taun kliwat, nanging panganiayaan marang umat Kristen isih terus. Igemon Sisilia Quintianus diwenehi kabar dening wong-wong pagan yèn ana wong-wong sing manggon ing pinggir Kali Asinos sing nyembah Gusti Allah ing Swarga, kanthi Uskup Nikon minangka gurune; padha ora manut marang ukum kita lan nolak nyembah dewa-dewa kita.

Krungu kabar iki, gubernur banjur nesu lan murka, banjur langsung ngutus pasukan prajurit kanggo nangkep kabèh mau lan nggawa marang dhèwèké kanggo dipriksa.

Sawisé tekan panggonan kuwi, para prajurit padha takon:

'Nikon karo kanca-kancané ana ing ngendi, sing ora manut paugeran raja lan ora nyembah déwa!'

Sang Santo Nikon mangsuli marang wong-wong mau:

Anak-anakku! Kowé kabèh wis nindakaké kanthi becik, pancèn banget becik, teka ing kéné, awit Kristus, Gustiku, nimbali aku lan kanca-kancaku marang Panjenengané.

Banjur para sedulur wiwit ndedonga, nyuwun marang Gusti supaya maringi kekuwatan lumantar sih-rahingé kanggo pakaryan iki; nanging amarga dipaksa déning prajurit, padha kapeksa mandheg ndedonga lan, diiringi prajurit mau, padha menyang marang panguwasa, kaya wedhus sing digawa menyang pangorbanan.

Ing dalan, bapak kita sing pinaringan berkah, Nikon, nguwatake wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Teguhna atimu, sedulurku, lan aja wedi marang sing nyiksa, amarga perjuangan kita meh rampung, lan lawang swarga wis kabuka kanggo kita. Ayo padha tetep teguh ing iman Kristus ing ngarepe penyiksa sing kejem; ayo padha wani ngomong ing ngarepe, kelingan tembungé Gembala Apik kita: *'Aja padha wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa'* (Matéus 10:28).

Nalika para wali digawa ing ngarsané gubernur kanggo diadili, dhèwèké nglirik kanthi ngancem lan banjur wiwit ngandika:

[2540] Gunung Tauromenium dumunung ing pesisir wétan pulo Sisilia.

'Apa kowe kabeh nduwé pangarep-arep sing sia-sia lan ngapusi kaya ngono, sawise kesasar dening dukun sihir Nikon nganti kowe ora ngajeni déwa-déwa sing langgeng lan ora manut paugerané?'

Para wali padha mangsuli bebarengan:

'Kita iki wong Kristen lan ora bakal nate nyelakake pracaya kita; kita nyandhak pangarep-arep ora ing kesia-siaan donya iki, nanging marang Gusti Allah, sing nyipta swarga lan bumi, segara lan kabeh isine; nanging dewa-dewa panjenengan iku arca bisu, tuli lan ora peka, gawean tangan manungsa, lan sapa wae sing nyandhak pangarep-arep marang dewa-dewa kuwi bakal padha kaya dewa-dewa kuwi.'

Ndeleng iman para wali sing teguh lan ora goyah, gubernur kandha:

'Yen aku ora mrentahake supaya padha dipatèni saiki uga, bisa waé padha mimpin akèh wong liya menyang kesesatané.'

Mula saka iku, dhèwèké dhisik mréntah supaya para wali direkèk lan dipandheg ing lemah, banjur dipukul suwé lan tanpa welas asih nganggo kulit sapi; sabanjuré kabèh mau, kejaba Wali Nikon, dipenggal sirah nganggo pedhang ing pinggir kali, ing omah adus panggonané. Banjur padha digawa menyang panggonan paukuman.

Nundhukaké sirahé sing mulya ing sangisoring pedhang, para martir suci kandha:

'Duh Pangeran! Ing tangan Panjenengan kula pasrahaken nyawa kula, *"awit amarga Panjenengan kula dipatèni saben dinane; kula dianggep kaya wedhus sing wis ditakdiraké kanggo disembelih"* (Mazmur 43:23).'

Mangkono 199 murid mulyaé Santo Nikon dipenggal. Miturut dhawuhe penyiksa, awaké kabèh dibuwang menyang omah adus sing kobong banget, panggonané biyèn, supaya kobong.

Sawisé ngiket Sang Nikon sing kinurmatan nganggo ranté, sang penyiksa nyusun sangsara paling kejem kanggo ditimpakaké marang dhèwèké.

Ing wengi iku, Malaikaté Gusti Allah muncul marang sang wali ing jeruji panjara ing sawijining impen lan kandha:

'Tetep kiyat ing Gusti, Nikon, prajurit Kristus, lan bungahlah, awit Kristus Gusti kita sampun nampi kurban 199 muridé kowe minangka sesajen kang wangi: padha wis mlebu kraton ing ngendi Sang Panantèn Langit ngaso.'

Sawisé tembung Malaikat mau, Santo Nikon weruh ing ngarepé sawijining cah wadon sing luwih padhang tinimbang sinar srengéngé, sandhangané saka emas lan safir[2541] ; ing tangane nyekel seekor singa sing putih kaya salju. Dara iku ngadeg ing pinggir wétan Kali Psimif, déné ing pinggir kulon ana loro priya jangkungé nggumunaké, sing sirahé nyentuh langit; ing tangané padha nyekel tombak geni lan padha ngobrol karo dara sing muncul mau:

'Ngapa saiki kita mung ngadeg kéné tanpa gawe, padahal wis dikirim déning Raja Swarga kanggo perang nglawan Quintian? Kéné kita padha ngenteni dhèwèké, nanging dhèwèké ora teka.'

Dara sing sumunar iku kandha marang wong loro mau:

'Wingi, Quintian mateni 199 wong, abdi Kristus; saliyane iku, dheweke lagi nyusun panyiksa paling abot kanggo gurune, Nikon, sing wis ngungkuli kabeh tipuan setan; ora suwe dheweke bakal teka ing panggonan sing kok padha dikirim kanggo perang nglawan dheweke.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké ngeculaké seekor singa saka tangane marang wong-wong mau, kandha, 'Tampaa dhèwèké; dhèwèké bakal mbantu kowé nglawan panganiaya.'

Sawisé tangi saka panglihatan kuwi, Uskup Nikon krasa bungah banget; kanthi matur nuwun marang Gusti Allah lan ngluhuraké Panjenengané, dhèwèké nyritakaké panglihatan mau marang abdi dalemé sing aranè Heromenus, sing sakbanjuré nyathet urip lan sangsara dhèwèké.

Nalika dhèwèké nyritakaké panglihatan mau marang abdi mudané, sang wali prédhiksi yèn Quintianus bakal enggal nemoni pati kasar.

Esuké, gubernur Quintianus mréntahaké supaya Santo Nikon digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili lan takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe, saka ngendi kowe teka, lan iman apa sing kok anut, nganti liwat sihirmu kowe nyebabake pati akèh wong? Amarga kegilaanmu, padha ora bakal weruh padhanging srengéngé utawa padhanging rembulan.'

[2541] Safir iku watu mulya; ana ing pirang-pirang warna, nanging paling asring ditemokake ing rona biru langit, biru langit, biru, lan biru kembang jagung.

Santa Nikon mangsuli:

Wong jahat! Aku wis ora mung ngandhani sapa aku lan iman apa sing tak anut, nanging wong liya uga wis ngandhani kowe; kowe wis bola-bali krungu iki saka akèh wong suci sing wis kowe patèni wingi ing kabuta kejahatanmu. Saiki aku bakal nerangake kanthi luwih ringkes: Aku iki wong Kristen, lan aku nyandhak pangarep-arep sing teguh lan ora goyah marang Gusti Allah, sing wis nyipta swarga lan bumi, lan sing bakal ngukum kowe nganggo panyiksa sing ora bisa ditahan amarga kekejemanmu sing ora manungsa lan kejahatanmu sing gedhe.

Nalika krungu tembung-tembung kuwi, sang penyiksa sing nggerem kaya singa mrentah supaya sang wali digundhul lan, sawisé dipanjangkan, diiket tangan lan sikilé ing papat roda, nalika geni dinyalakaké ing sangisoringé.

Santo Nikon nglempèk ing arang geni kang padha panas kaya kembang, kanthi nyanyi marang Gusti:

'Panjenengan, ya Gusti, kiyatku lan pangayoman kula, nylametake kula saking mungsuh-mungsuh kula ingkang nesu marang kula' (Mazmur 17:3).

Para abdi matur marang sang penyiksa:

'Pangeran, Gubernur! Kita wis kesel: sanajan kita tambah arang menyang geni utawa sanajan kita nglelehake Nikon, ora ana sing bisa nglarani dheweke.'

Mungkasi panyiksaan iki, gubernur mrentahake sang wali diiket ing jaran sing cepet supaya diseret ing lemah lan koyak-koyak; nanging sang wali, sing diiket ing jaran-jaran mau, ngulur tangan tengene marang jaran-jaran mau lan nggawe pratandha salib marang jaran-jaran mau, lan jaran-jaran mau langsung dadi alus kaya wedhus lan mandheg kaku ing panggonane, ora obah sanadyan sethithik, sanadyan para abdi nyekel lan nyurung nganggo tali kendhali lan tali hidung.

Ndeleng kahanan iki, sang penyiksa nesu banget lan mrentah supaya urat ing sikil jaran-jaran mau dipotong; nanging, miturut dhawuh Gusti, jaran-jaran mau dumadakan padha ngomong nganggo swara manungsa, kaya keledai Bileam biyen: *'Gusti Allah kita ana ing swarga; Panjenengané nindakake apa waé sing karsa' (Mazmur 113:11). Kanggo kasuciané Santo Nikon, kita uga bakal ngadhepi pati.'*

Banjur gubernur mrentahake supaya martir iku diiket nganggo rantai wesi lan dibuwang saka gunung sing dhuwur menyang jurang sing jero. Nanging sanadyan mangkono, martir iku tetep ora cilaka. Malaikat Gusti Allah nglindhungi dheweke nalika tiba lan sawise mbebasake saka rantaine, nuntun dheweke metu saka jurang. Wong suci mau katon maneh ing ngarepe penyiksa, waras lan ora cilaka. Nalika weruh kuwi, penyiksane kaget banget banjur kandha marang dheweke:

'Nikon! Sepira gedhene pangreksan para dewa marang kowe! Apa kowe ora weruh carane padha ngopeni kowe lan ora kepengin ngrusak awakmu? Mula, ngakoni rahmate: sembahkangna marang para dewa lan dadi kancane.'

Wong suci mau mangsuli:

'Mugi ana kutukan tumrap kowe, tumrap déwa-déwamu, lan tumrap kabèh sing ngandelaké pangarep-arep marang wong-wong mau.'

Banjur gubernur mrentahake supaya sang wali dipatèni nganggo watu ing pasuryané, ilatné ditarik nganggo penjepit lan dipotong; banjur digawa menyang panggonan sing aran Gigia, ing ngendi dhèwèké tau manggon karo para muridé, lan ing kono dipenggal sirahé. Mangkono martir suci Nikon dipenggal sirahé ing kali Asinos ing sangisoring wit pygus[2542] nalika pamaréntahan Decius[2543] . Jasadé ditinggal ora dikubur lan diparingaké supaya dipangan kéwan lan manuk.

Ing dina sing padha nalika gubernur Quintianus ngukum Santo Nikon supaya dipenggal, dhèwèké dhéwé mangkat menyang kutha Panormus[2544] kanggo nyita harta Santo Agathia, sing wis disiksa nganti mati ora suwé sadurungé. Lan nalika dhèwèké nyebrang kali Psimif sing kasebut mau, jaran-jaran sing nyusul ing panggonan nyebrang dumadakan dadi galak. Nyurung marang dhèwèké, siji kuda ngigit pasuryané nganti cacad; sijiné nindhes dhèwèké kanthi kasar nganti mbuwang dhèwèké menyang kali. Lan wong sengsara kuwi klelep, ngakhiri uripé sing ala kanthi sangsara, persis kaya sing wis dipratélakaké Santa Nikon.

[2542] Pevg tree, utawa pevg, iku sawijining jinis konifer, padha karo pinus utawa cemara ing kene.

[2543] Decius – sawijining kaisar Romawi lan panganiaya sing kejem marang wong Kristen; dhèwèké mrentah saka taun 249 nganti 251.

[2544] Panorumus – saiki kutha Palermo, dumunung ing pesisir lor-kulon pulo Sisilia.

Nalika badan mulya sang martir isih durung dikubur ing panggonan pangubaran sirahé, ana gembala wedhus sing kesurupan roh jahat lagi mlaku-mlaku ing kana; nalika nemokake badan sang wali, dhèwèké langsung ambruk ngadhep ing lemah, amarga roh najis sing diusir déning kuwasa sang wali nimpah dhèwèké ing lemah lan lunga kanthi swara banter: 'Celaka aku, celaka aku, ngendi aku bisa mlayu saka pasuryané Nikon?!'

Gembala sing mari kuwi banjur lunga lan nyritakaké marang para warga ing tanah kuwi bab mujijat iki. Uskup Messina,[2545] , sawisé krungu bab iki, banjur mangkat bebarengan karo para rohaniwané kanggo njupuk awaké sang martir suci sing wis nandhang sangsara suwé; lan sawisé ditemokaké, banjur digawa. Panjenengané uga nemokaké jasad para murid suci ing omah adus, utuh lan ora rusak amarga geni, banjur kanthi pakurmatan dikubur bebarengan karo guruné Nikon ing panggonan misuwur, minangka kamulyan kanggo Kristus Gusti kita, sing kamulyakaké langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Nikon, Abas Gua-gua

Dipeperingati tanggal 23 Maret

Nalika Gusti kersa nanem cabang urip biara sing ngasilaké woh ing Rusia, Panjenengané rumiyin nggawa marang Santo Antonius, pangadeg monastisisme Rusia sing trampil lan rajin makarya ing guwa, Bapa Nikon sing kinurmatan, kang dadi kanca setya ing tapa brata. Kanthi semangat maju ngliwati tahapan-tahapan kabecikan monastik, niru marang gurune ing kabèh bab, Sang Bapak Nikon sing kinurmatan mbuktekake yèn dhèwèké pantes dadi pamimpin para biksu lan pandhuan sing bisa dipercaya kanggo mlebu ing kebon rohani urip asketik. Nalika wong-wong teka marang Antonius kanthi kepengin ngetutake dalan urip malaikat, piyambakipun piyambak maringi piwulang babagan kabecikan, dene piyambakipun maringi dhawuh marang Sang Nikôn sing kinurmatan supaya nyukur rambute. Ing pakaryané loro ahli tapa iki, ana sing bisa mirsani kamiripan karo Musa lan Harun, amarga Sang Agung Antonius nggawa Hukum saka Gunung Athos[2546] , kaya Musa saka Gunung Sinai, déné Sang Agung Nikon tumindak miturut dhawuhé Antonius, kaya Harun, sing kinurmatan kanthi jabatan imam. Nikon nindakake kabèh tugase kanthi andhap asor, ora mung ngrasakaké kabungahan nanging uga nahan sedhih kanthi sabar, lan tansah matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh. Dhèwèké nampa kabungahan rohani sing ageng nalika nyukur rambute Bapak kita sing kinurmatan, Teodosius , sing ora suwé banjur mbuktekaké dadi pamimpin ageng ing urip monastik ing Rusia. Panjenengané uga kabungahan banget nalika nyukur rambute boyar pinunjul, Varlaam sing Kabegjan, uga pangurus lan kesayangan pangeran, Ephrem sing Kabegjan, eunukh. Nanging amarga para novis iki, dhèwèké uga ngrasakaké sedhih sing ora sithik. Amarga nalika mangertèni yèn wis ana sing motong rambute, Pangeran Izyaslav[2547] dadi nesu banget marang para bapa sing mulya lan mréntahaké supaya salah sijiné—yaiku sing wis motong rambute—digawa marang dhèwèké sakcepete. Para abdi langsung mangkat lan nggawa Bapa Nikon marang dhèwèké.

Ndelok sang wali kanthi nesu, pangeran takon:

[2545] Messina – kutha sing wigati banget ing pulo Sisilia, dumunung ing selat sing misahake pulo kasebut saka Italia, ing pemandhangan éndah kang kebak wit jeruk lan lemon.

[2546] Gunung Athos (Athos), sing ing basa Yunani dikenal minangka Agios Oros – Gunung Suci – iku semenanjung sempit lan gunung sing menjorok mlebu ing Kepulauan (Segara Aegea), kondhang minangka pusat urip monastik kanggo Wétan Yunani. Urip monastik diwiwiti ing kéné wiwit jaman kuna, sanadyan rada telat tinimbang ing Siria lan Palestina. Kanggo Gréja Rusia, Athos nduwèni wigati gedhé nganti abad kaping 17: ing kéné bapak monastisisme Rusia, Sang Mulya Anthony, ngucapaké sumpahé; saka kéné Sang Mulya Theodosius ngadopsi Aturan Studite kanggo biarané (Pechersk), sing banjur, miturut kronik, nyebar menyang biara-biara liya; Ing kéné, ing perpustakaan monastik sing sugih, para biksu kita sing lelungan menyang Athos (kaya Sang Nilus saka Sora) nampa pendhidhikan agama paling jembar sing ana ing wektu kuwi. Minangka salah siji situs suci sing paling diurmati ing Ortodoks Wétan, Gunung Athos saben taun dikunjungi ewonan peziarah lanang (wanita dilarang mlebu semenanjung) saka Rusia, Semenanjung Balkan, lan wilayah Asia Turki. Kajaba jurang jero lan watu karang, meh kabèh gunung iki katutupi tanduran ijo royo-royo: wit-witan éndah tuwuh ing kéné, sawéné ngasilaké woh – jeruk lemon, jeruk, lan pir; Kabèh lahan ditanduri manéka warna jinis anggur, nyedhiyakake pasokan anggur alus sing cukup kanggo komunitas biara Athonite, déné wit kenari, kastanye, lan zaitun sumebar akèh ing saindenging gunung. Saiki ana 20 biara gedhé ing Gunung Athos, sawetara skete lan akèh sel individu – nganti 700 – sing didiami wong Yunani, Rusia, Moldova, Bulgaria, lan liya-liyané.

[2547] Izyaslav Yaroslavich, putrané Pangeran Agung Yaroslav sing Arif lan putuné St. Vladimir, Pangeran sing Padha karo Para Rasul, mrentah ing Kyiv saka taun 1054 nganti 1068.

'Apa kowe sing nyukur rambute boyar lan eunukh tanpa dhawuhku?'

Romo Nikon mangsuli kanthi wani:

'Aku motong rambute miturut sih rahmaté Gusti Allah, miturut dhawuhé Sang Raja Swarga, Yesus Kristus, sing ngajak wong-wong mau nindakake pakaryan iki.'

Pangeran saya nesu lan kandha:

'Yen ora, aku bakal ngusir kowe lan kanca-kancamu menyang pangasingan, lan aku bakal mréntah supaya guwamu digali.'

Nikon sing pinaringan berkah mangsuli:

'Gusti! Kula pasrah! Dudu tugas kula nyegah prajurit saking Sang Raja Suryani.'

Sawisé kuwi, Santo Antonius lan kanca-kancané ninggal guwa, arep lunga menyang wewengkon liya amarga nesu pangeran lan caciané marang Sang Nikon.

Nanging banjur salah siji para mudha ngandhani putri babagan iki. Dheweke banjur ngelingake pangeran bab murka Gusti sing wis tumeka marang tanah leluhuré, tanah Lyakh[2548] , amarga bapakné, Bolesław the Brave[2549] , wis ngusir para biksu sing wis nyukur sirahé Moses Ugrin, lan kandha marang pangeran:

'Rungokna aku, pangeran, lan aja nesu. Ing negaramu uga, para biksu kaya ngono wis diusir, lan akèh sangsara dialami amarga wong-wong mau. Ati-ati, pangeran, supaya kahanan sing padha ora kelakon ing karesirmu.'

Krungu mangkono, sang pangeran ajrih marang murkaning Gusti Allah lan ngeculake wong sing pinaringan berkah mau, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya bali menyang guwa; ing wektu sing padha, dhèwèké ngutus panyuwunan supaya wong-wong sing wis lunga mau padha bali menyang guwa. Lan mung sawisé telung dina kliwat, sawisé padha nuruti panyuwunan pangeran, padha bali menyang guwa, kaya sing dicritakaké ing uripé Sang Bapa Anthony.

Sawisé ngalami cobaan kaya ngono, bapak kita sing kinurmatan, Nikon, nglakoni urip prasaja ing guwa; lumantar puasa lan pandonga dhèwèké ngrebut akèh kamenangan nglawan roh-roh jahat, mbuktèkaké yèn dhèwèké padha karo bapak-bapak kinurmatan Anthony lan Theodosius; telu wong mau dadi obor sing sumunar ing pepeteng lan ngusir pepetengé setan.

Sawisé komunitas ing guwa mau saya akèh, sang Nikon sing pinaringan berkah kepéngin mundur menyang kesunyian lan meneng. Sawisé rembugan karo Sang Antonius sing kinurmatan lan ngobrol karo biksu liya, wong Bulgaria saka Svyatogorsk,[2550] , saka Biara Santo Mina, dhèwèké mangkat bareng karo sing pungkasan mau. Nalika tekan segara, padha pisah dalan. Wong Bulgaria kuwi banjur mangkat menyang Konstantinopel, nemokake sawijining pulo ing tengahing segara, sing banjur dadi panggonané. Sawisé manggon ing kana pirang-pirang taun, ngadhepi keluwen lan kadhemen, dhèwèké séda kanthi tentrem; pulo kuwi nganti saiki isih diarani Bolgarov. Babagan Nikon Agung, piyambakipun mangkat menyang pulo Tmutarakan[2551] lan, sawisé nemokake panggonan sing durung ana sing manggon cedhak kutha, piyambakipun manggon ing kono, urip meneng lan ngabdi marang Gusti tanpa kendhat, makarya tanpa lelah lan nggumunake wong-wong kanthi cara uripé sing luar biasa. Kondhané nyebar adoh lan amba; akèh wong saka kutha lan panggonan liya padha teka nglumpuk marang Sing Kinurmatan; padha gumun marang cara uripé, amarga durung mantep ing iman lan durung tau krungu bab urip monastik. Nanging sawisé kuwi, dipandu déning Gusti lan kepéngin niru kabecikan monastik, padha nyuwun marang Sing Kinurmatan Nikon supaya dipotong rambute. Para wali maringi piwulang, nyukur rambute, lan mbangun gréja kang dipersembahaké marang Indhunging Gusti Allah ing kono. Mula, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah lan lumantar pandonga Sang Wali Nikon, panggonan kuwi makmur – sawijining biara agung muncul, padha karo Biara Gua Kiev.

Sawisé seda Rostislav Vladimirovich[2552] , Pangeran Tmutarakan, Bapak kita sing kinurmatan, Nikon, dipun nyuwun déning warga tanah iku supaya piyambakipun mangkat menyang Svyatoslav Yaroslavich[2553] ,

---

[2548] Tanahé Lyakh, ya iku wong Polandia.

[2549] Bolesław I sing Wani, Raja Polandia; dhèwèké mrentah saka taun 992 nganti 1025.

[2550] Svyatogorsk, yaiku saka Gunung Athos.

[2551] Pulo iki dumunung ing pesisir wétan Selat Kerch.

[2552] Rostislav Vladimirovich, putrané Vladimir Yaroslavich, dadi Pangeran Tmutarakan; dhèwèké mrentah ing separo kapindho abad kaping 11.

Pangeran Chernihiv, lan nyuwun marang piyambakipun supaya putrané Gleb diparingi idin munggah ing tahta Tmutarakan. Sawisé tekan kutha Chernihiv lan kasil ngrampungaké tugas sing dipasrahaké marang piyambakipun, Bapa sing kinurmatan banjur mangkat menyang kutha Kyiv lan menyang Biara Pechersk kanggo ndeleng abas sing pinaringan berkah, Theodosius. Nalika padha ketemu, loro-lorone padha sujud ing lemah lan nyembah siji lan sijine; banjur padha rangkul lan nangis kenceng amarga kabungahan, amarga wis suwe ora ketemu. Sawisé kuwi, Sang Mulya Theodosius nyuwun marang Nikon sing Bejo supaya ora ninggalake dhèwèké sakdurungé padha mati.

Nikon njanjèkaké marang dhèwèké, kandha:

'Aku bakal lunga lan mung ngatur biaraku, banjur, yen Gusti kersa, aku bakal bali maneh.'

Lan mangkono panjenengané nindakake.

Sawisé tekan pulo Tmutarakan bareng karo Pangeran Gleb Svyatoslavich[2554] sing wis munggah ing tahta, Sang Mulya, manut janji, ngatur biara lan bali marang Theodosius. Nalika tekan Biara Pechersk, dhèwèké nyawisaké awaké kabèh marang Sang Mulya Theodosius lan manut marang dhèwèké kanthi kabungahan. Sing Mulya Teodosius, saka sisihé, nresnani piyambakipun sanget lan nganggep piyambakipun kados bapakipun dhéwé; mulané, saben piyambakipun adoh saking biara, piyambakipun nyerahaké para sedulur marang Nikôn sing Bejo—sing wis paham Kitab Suci—kanggo maringi piwulang lan ngawasi. Asring uga, nalika Sang Theodosius sing kinurmatan piyambak maringi piwulang rohani marang para sedulur, piyambakipun maringi dhawuh marang Nikon sing Begja—sing wis paham Kitab Suci—kanggo nindakake sing padha. Ing pirang-pirang wektu, nalika Sang Nikon sing Kabegjan lagi ngiket lan nyusun buku (awit piyambakipun trampil ing pakaryan iki), Sang Theodosius sing Kinurmatan piyambakipun lenggah ing sacedhakipun lan nyiapake buku-buku sing dipunbetahake kanggé pakaryan punika. Nanging ora suwe, Sang Kabegjan sing meneng, Sang Nikon sing Kinurmatan, kepéngin wangsul malih dhateng pulo panjenenganipun. Ana perselisihan ing antarané para pangeran Rus sawisé Sviatoslav ngrebut tahta lan ngusir adhine Izyaslav saka Kyiv. Dhèwèké ora bisa nahan kahanan ricuh sing muncul saka prastawa iki, ing tengah-tengah kahanan kaya ngono ora mungkin njaga menengé roh. Ananging, Sang Theodosius sing Kinurmatan nyuwun marang piyambakipun, kados biyen, supaya boten ninggalaken piyambakipun nalika piyambakipun isih gesang; nanging Sang Nikon sing pinaringan berkah, sawise nyuwun pangapunten (amarga piyambakipun boten saged nahan geger lan sampun biasa piyambakan), mangkat kaliyan kalih biksu lan manggon ing kono pirang-pirang taun, nerusake laku tapa brata ingkang sampurna.

Sawisé séda Sang Theodosius sing kinurmatan lan sawisé Sang Stephen njabat dadi abbas, Sang Nikon sing kinurmatan, katarik déning katresnan sedulur, teka manèh sowan marang Sang Theodosius; dhèwèké ngrarèk amarga ora ketemu kanca sing dikasihi mau isih urip lan mutusaké nglampahi sésa uripé ing biarané. Dheweke kerep teka ing makam sang wali, ngucurake luh kanthi rasa sedhih lan kabungahan: sawenehing perangan merangsa amarga pisah saka sedulure sing dikasihi, lan perangan liyane matur nuwun marang Gusti amarga panutan padhang kaya ngono—sing déning dheweke, Nikon, kanthi tangané dhéwé wis diparingi busana monastik suci saka Ordo Malaikat—wis sumunar ing Rusia lumantar gesangé sing padha karo para malaikat. Sawisé Saint Stephen dadi abbot, para sedulur, amarga nganggep Nikon minangka sing paling tuwa ing antarané kabèh—awit Sang Venerable Theodosius dhéwé wis nampa tonsur monastik saka dhèwèké—kanthi kersané Gusti Allah lan sarujuk bebarengan, milih dhèwèké dadi abbot, minangka wong sing cara uripé selaras karo Bapa Anthony lan Bapa Theodosius. Padha manut marang pituduhé ing kabèh bab lan ngajèni dhèwèké minangka bapak lan pangarsa, amarga mung ing dhèwèké sing katon padha karo loro mau. Akèh kaping mungsuh lan sing sengit marang kabecikan, ya iku setan, nyoba nyelehaké alangan ing dalané wong mulya iki, kaya déné sing wis ditindakake marang abbas Stephen sing kasucèné, ing pakaryané ngopeni nyawa umat sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Gusti Allah, kanthi kepéngin nyulut rasa sengit marang dhèwèké ing antarané sedulur-seduluré; nanging dhèwèké ora tau kasil, lan malah isin, lan pepetengé ora bisa nutupi padhange saka kabecikané Sang Reverendi Nikon.

Aba Nikon sing pinaringan berkah banget nyenengake Gusti, dadi tuladha kabecikan tumrap umaté, nganti sajrone pimpinane, Gréja Suci Gua, sing digawé déning Gusti, kanthi kaajaiban dihias nganggo ikon-ikon suci;

[2553] Sviatoslav Yaroslavich, putrané Yaroslav Vladimirovich – Pangeran Chernihiv; mrentah saka taun 1054 nganti 1076.

[2554] Gleb Svyatoslavich, putra sulung Svyatoslav Yaroslavich, dadi Pangeran Novgorod; dhèwèké mréntah saka taun 1067 nganti 1077.

amarga pandonga donyawi saka pangripta sing pinaringan berkah iki digandhengake karo perantaraan swarga saka kanca-kancane, Para Bapa Agung Anthony lan Theodosius, sing ngutus pelukis ikon saka Konstantinopel marang dheweke, mbayar nganggo emas. Abbot Nikon sing kinurmatan nampilake marang para pelukis ikon kuwi pasuryané kanca-kancané sing dikasihi, Bapa Anthony lan Theodosius sing kinurmatan, sing wis seda sepuluh taun kepungkur, lan para pelukis kuwi langsung ngenali iku minangka , wong-wong sing wis nate muncul marang wong-wong mau; banjur padha nyewa lan ngutus marang piyambakipun. Ing wektu sing padha, padha nyritakaké mujijat liya sing nggumunaké: contoné, nalika padha kepéngin bali, Gréja Suci Gua lan ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci katon marang wong-wong mau, saka iku padha krungu dhawuh supaya aja bali; lan kepiyé padha nglayar munggah arus kanthi mujijat, sanadyan padha nyoba nglayar mudhun arus. Para pelukis ikon, sing teka kanthi cara sing nggumunake kaya ngono, banjur miwiti ngias Gréja Suci Gua kanthi tliti banget, didorong déning pangabdian lan pandonga Sang Mulya Nikon; lan manèh ana akèh mujijat, awit ikon Sang Putri Allah ingkang Maha Suci ing altar katon kanthi kaajaiban lumantar wahyu ilahi[2555] lan manuk dara mabur saking cangkemipun, kados ingkang kacantum ing cathetan rinci babagan Gréja Gua[2556] . Kabèh punika kelampahan lumantar pandonga ingkang saking swarga saking Para Bapa ingkang Kinurmatan Anthony lan Theodosius lan pandonga ingkang saking donya saking Hegumen Nikon ingkang Kaberkahan. Banjur sang abbot sing tansah kelingan, Bapa kita sing kinurmatan, Nikon, sawisé ngias Biara Gua Kiev kanthi manéka prestasi urip malaikaté, sawisé pirang-pirang taun makarya, piyambakipun séda ing pangayoman Gusti ing taun 6596 wiwit Penciptaan Donya, lan 1088 wiwit Lairé Kristus, ing jaman pamaréntahané Pangeran Agung Vsevolod Yaroslavich saka Kyiv[2557] . Lan badanipun dipun kubur ing Monasteri Gua Kyiv ingkang sami, ing gua ingkang dados kagunganipun piyambak, ing pundi ngantos sapunika, lumantar kahanan boten bosokipun relik-relikipun, piyambakipun maringi paseksi dhumateng kasucianipun, ingkang kanthi kaelokan ngias monasteri suci punika sanadyan sasampunipun seda; nalika rohné munggah menyang panggonan ing swarga kang ora bisa diungkapaké, bebarengan karo kanca-kancané sing padha pamikiran, Pangurmatan Anthony lan Theodosius, – kanggo nyawang Gusti – ora manèh liwat gambar, nanging pasuryan karo pasuryan (1 Kor. 13:12), lan ing kana, sumunar kanthi kamulyan sejati, padha ngadeg kaya telung lentera ing ngarsané pangastané Gusti Allah Tritunggal lan, minangka bapa, ndedonga kanggo kita, anak-anaké, supaya kita dados ahli waris sih rahmat lan kamulyané lumantar gesang sing adil kanggo Gusti Allah, kang dhumateng Panjenengané kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Pèngetan para Martir Suci Filitus lan Lydia

Dipepering ing tanggal 23 Maret

Para martir suci iki nandhang sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Hadrianus[2558] . Antarane ana Santo Philitus Synklitik[2559] , garwané Lydia, lan putrané Macedon lan Theoprepius, sing padha dadi wong Kristen lan tansah tetep ngabdi marang Gusti Allah sing sejati. Mula saka iku, padha ditangkep lan digawa ngadhep Hadrianus. Nalika interogasi, kaisar ora bisa mbantah wangsulan wicaksana para martir suci lan banjur ngutus wong-wong mau menyang Illyria[2560] kanggo diadili ing ngarepe panglima militer Amphilochius. Sing pungkasan mau langsung mrentah supaya kabèh digantung ing wit lan badané disisik nganggo piso; banjur kabèh dipenjara bareng karo komentator[2561] Kronides, sing uga pracaya marang Kristus. Ing wengi iku, nalika para martir suci

---

[2555] Mousia (Yunani: μουσιου) – mosaik. Iki jeneng sing diwenehake marang ketrampilan nyusun watu-watu warna-warni, utamane marmer, ing pola kanggo mbentuk desain sing dikarepake. Mosaik digunakake, contone, kanggo nglapisi lantai gereja lan ngias tembok; malah ikon uga digawe kanthi cara iki.

[2556] Delengen Menaion tanggal 16 Agustus.

[2557] Vsevolod Yaroslavich, Pangeran Agung Kyiv, putrané Yaroslav I; dhèwèké mréntah wiwit taun 1030 nganti 1093; dhèwèké dadi Pangeran Agung wiwit taun 1077.

[2558] Kaisar Romawi Hadrian mrentah wiwit taun 117 nganti 138. Dheweke minangka panganiaya wong Kristen, nanging miturut piwarta sing diwenehake, wong Kristen mung kena paukuman adhedhasar tuduhan resmi lan sawisé ana proses hukum marang dheweke.

[2559] Synklitik iku salah siji penasihat kraton lan pejabat penting sing dadi bagéan saka synklite, yaiku dewan kraton.

[2560] Illyria dumunung ing pesisir wétan Segara Adriatik. Ing sisih lor-kulon, watesé déning Kali Sava, lan ing sisih kidul-wétan déning Kali Drava. Saiki, wewengkon iki kalebu Dalmatia lan Bosnia lan Herzegovina, uga pérangan cilik Albania.

padha ndedonga lan nyanyi kidung suci, ana malaikat sing rawuh marang wong-wong mau lan maringi kekuwatan kanggo ngadhepi cobaan sing bakal teka. Esuké, para wali suci mau digawa maneh marang penyiksa, lan dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Kowe bakal ngadhepi akèh sangsara lan panyiksaan!'

Sawisé kuwi, dhèwèké mréntahaké supaya lenga direbus ing kuali tembaga bareng belerang, lan para martir suci dibuwang menyang kuali kuwi. Nanging nalika padha dibuwang, kuali kuwi langsung adhem. Kagèt karo mujijat iki, Amphilochius dhéwé banjur pracaya marang Kristus lan, kanthi tekad mlebu ing kuali, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, tulung aku.'

Banjur ana swara krungu, kandha marang dheweke:

'Panjalukmu wis krungu; mlebu kéné.'

Nalika Hadrian krungu kabar iki, dhèwèké nesu banget lan ngancem, banjur lelungan saka Roma menyang Illyria lan mréntahaké supaya kuali sing kebak lenga dipanasaké pitung dina lan kabèh wong suci martir dibuwang ing kono. Nanging nalika para wong suci dibuwang ing kuali, padha tetep slamet lan ora cilaka. Sawisé kuwi, sang maharaja sing isin bali menyang Roma, déné para martir suci padha miwiti ndedonga lan matur nuwun marang Gusti; lan nalika padha ndedonga, padha nyerahaké nyawané marang Gusti, nampa saka Panjenengané mahkota kesyahidan.

6 April

24 Maret (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita sing suci Artemon, Uskup Seleukia

Perayaan tanggal 24 Maret

Artemon sing kabegjan iku asalé saka kutha Seleukia ing Pisidia[2562] , ing kono uga dhèwèké dibesarké. Dhèwèké nglakoni urip sing saleh nalika jaman Para Rasul Suci, sing padha padhangaké donya nganggo piwulangé Kristus. Nalika Rasul Suci Paulus rawuh ing kutha iki, Artemon menonjol ing antarané kabèh warga amarga kabecikané, kaya lentera sing ora bisa didhelikaké. Dheweke, sing wis teguh ing iman marang Kristus lan kebak kawicaksanan ilahi, diangkat dening Santo Paulus Rasul dadi pangon lan guru kanggo wong-wong, kanthi ngangkat dheweke dadi Uskup pisanan Seleucia ing Pisidia. Artemon sing pinaringan berkah ngatur kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi becik lan miturut kersaning Gusti; dhèwèké dadi pangayoman kaslametan kanggo kabèh, pangreksa sing unggul kanggo para janda, anak yatim, lan wong mlarat, uga dadi penyembuh sing bisa nindakake mujijat kanggo jiwa lan badan; lan sawisé nglakoni kabèh uripé kanthi taat lan miturut kersaning Gusti, dhèwèké séda ing yuswa sing wis tuwa banget.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Yakobus Pengakuan Iman.

Dirilèkaké tanggal 24 Maret

Nalika raja Yunani sing ora pracaya, Leo si Armenia[2563] , nguripake maneh bidah ikonoklastik[2564] , sing wis dikutuk déning Para Bapa Suci ing Konsili Ekumenis Kapitu, lan nyiksa akèh wong amarga pangurmatané

[2561] Komentarisios iku kepala panjara lan panitera sing ngurusi proses pengadilan, sing nindakake panyelidikan awal marang wong sing dituduh, utamane para martir Kristen.

[2562] *Pisidia* – sawijining provinsi ing kidul Asia Minor, sing wiwitane mbentuk siji kesatuan karo Pamphylia lan mung kapisah saka Pamphylia nalika jaman Konstantinus Agung (306–337). Pisidia iku wilayah sing atos lan gunung-gunungan, sanadyan ana panggonan sing subur. Warga Pisidia iku para bajak laut lan nindakake rampog. Saiki Pisidia didiami dening suku Karaman sing galak lan kaya perampok. Saka kutha-kutha ing Pisidia, Antiokia misuwur banget ing sajarah gerejawi, amarga ing kono Santo Paulus sang Rasul mratelakake Injil (Kisah Para Rasul 13:14–50).

[2563] Leo V si Armenia, sawijining kaisar Yunani, mrentah saka taun 813 nganti 820.

sing setya marang ikon-ikon suci, – nalika semana Bapa Kinurmatan James Sang Pengakuan uga nandhang sangsara; kita nduwé informasi babagan piyambakipun saka Bapa Kinurmatan Theodore Sang Studite[2565] . Bapa James sing Kaberkahan iku salah siji muridipun. Sawisé pangasingan Sang Teodorus sing mulya amarga ikon-ikon suci, akèh muridé disiksa; Begja Yakobus uga ditangkep lan disiksa kanthi manéka warna panyiksaan. Nalika Leo si Armenia sing jahat dipatèni, Santo Yakobus, kaya para pengakuan iman Kristus liyané, dibebasaké saka panjara; lan sawisé tekan Monasteri Studion ing Konstantinopel kanthi kahanan meh mati, dhèwèké ora suwé seda lan dikubur kanthi pakurmatan sing pantes. Hypatius sing pinaringan berkah, sing makarya dadi abbot nggantèkaké guruné, Santo Teodorus, ngandhani guruné babagan seda mau liwat layang; nalika semana, Santo Teodorus wis ana ing dalan bali saka panangkepan lan manggon samentara ing biara Kriskent.

Minangka wangsulan, Sang Teodorus sing kinurmatan nulis kaya mangkéné: 'Ora tanpa sedhih ing manah kita, nanging uga ora tanpa kabungahan ing jiwa kita, anakku, kita nampi kabar saka kowe babagan séda sedulur kita sing kinurmatan, Yakobus, pangakun Kristus. Kita nelongso marang piyambakipun kados anak, lan langkung malih kados anak ingkang kula piyambak, amargi dosa-dosa kula, boten pantes dipun wastani anakipun. Kita sami remen bilih piyambakipun sampun nggayuh gesang langgeng, ingkang sampun dipun sediyakaken dening Gusti. Dudu kita kemawon ingkang remen—awit piyambakipun, minangka anggota suci, dados hiasan ingkang paling endah—nanging sakabèhing Gréja ugi remen ing piyambakipun. Pikirna, kowe nganggep dhèwèké iku wong kaya apa? Apa dhèwèké dudu pangakun iman, martir, utawa wong suci? Dhèwèké perang kanthi gagah nglawan godaan hawa napsu, njaga awaké saka hawa birahi lumantar kasucian, lan sanadyan mung mangan panganan sing prasaja, dhèwèké ngendhalèkaké awaké marang nyawa rasionalé. Santa Yakobus turu sethithik banget nganti marang wong-wong sing ndeleng, katingal éndah carane dhèwèké isih tetep waras. Dhèwèké seneng ngangkat pikirane marang Gusti Allah suwéné wektu sing dawa, sak suwéné wektu ngidini, lan ing pangrénungan marang Gusti Allah iki dhèwèké nyilem jero banget nganti pikirane kebak kabungahan rohani. Nalika dhèwèké sadar manèh, kabèh iki nggerakaké katresnan ilahi ing sajroning dhèwèké. Aja ana sing mikir yen aku ngomong goroh mung kanggo nyenengake pamireng – aku duwe saksi: Gusti Allah lan guru Santo Yakobus, Yohanes, sing nyritakake bab-bab babagan dheweke sing aku dhewe ora tansah ngerti. Kabeh iki mung cara prasaja kanggo nglatih awake dhewe kanggo urip tapa brata; bab suwene wektu dheweke nglakoni martir, lan sepira gedhene tumindak kuwi – iki cetha marang para Malaikat lan manungsa. O, ati sing teguh lan ajiné! Dheweke ngrampungake prestasine tanpa wedi, kaya prajurité Gusti. Para abdi penyiksa nutupi kabèh kulité karo tatu, nyabik pundhak lan dhadhané, njupuk getihé, ngremuk awaké, lan ninggalaké dhèwèké ambruk kesepian ing lemah. Dhèwèké ora ngucapaké sak swara keluhan, nanging nahan nganti pungkasan sangsara sing nyenengaké Gusti Allah kanthi asmané Putrané Kristus, Gusti Allah kita; awit nandhang sangsara kanggo ikon suci Panjenengané iku padha karo nandhang sangsara kanggo Panjenengané piyambak. Mugi sing andhap asor mireng punika lan remen; mugi para pecinta martir remen; lan mugi setan isin, sarta mugi kawanan para pangrusak ikon buyar! Amarga, kejaba saka Sang Yakobus sing suci iki, wong-wong mau wis nyiksa, matèni, nganti mati keluwen, lan maringi panyiksaan liya sing padha marang akèh pangakun iman Kristus liyane, loro-lorone, wong kita lan wong liya (luwih manèh wong kita, amarga kita kabèh dadi siji awak ing sesambungan karo Yesus Kristus, sing dadi sirahé kabèh).

Amarga sakabèhé awaké Santo Yakobus wis lumpuh amarga tatu sing ora bisa ditahan, awaké sing kaserang lara paling abot diserahaké marang pangreksan medis. Saben dina nyiapaké pati, dhèwèké ngakhiri uripé kanthi rasa syukur lan andhap asor. Panjenengan nyerat yèn dhèwèké wis maringi pratandha bab pati dhèwèké dhéwé – iki amarga tumindak sangsara sing dilakoni. Panjenengan uga nambahaké yèn akèh banget wong rawuh ing panguburané, kalebu wong-wong saka keturunan bangsawan – kabèh mau kelakon miturut kersané Gusti Allah sing misterius, amarga yèn ora miturut kersané Gusti, ora bakal ana akèh wong padha kumpul kanggo wong sing asor drajadé (sanajan ora asor ing roh). Santo Yakobus wis munggah menyang swarga lan nyawiji karo

---

[2564] Ikonoklasme – sawijining bidah abad kaping wolu sing ditondoi kanthi nolak, ora ngajeni, lan nganiaya ikon-ikon suci. Pembela paling fanatik saka ikonoklasme yaiku para kaisar Leo sang Iseauria (717–741) lan Konstantinus Kopronimus (741–775). Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapitu, sing dianakake taun 787 ing kutha Nikea ing sangisoré Patriark Tarasius lan Maharani Irene.

[2565] St Theodore Studite iku abas ing Biara Studite ing Konstantinopel. St Theodore ngalami sangsara abot amarga mbela pangibadah marang ikon. St Theodore ninggalake akèh tulisan, layang, kanon, lan stichera liturgi. Saliyane, St Theodore nambah aturan monastik kanthi signifikan, sing dijenengi miturut Biara Studite, dikenal minangka 'Aturan Studite' (kang béda karo 'Aturan Yerusalem', sing disusun déning St Savvas the Sanctified).

kanca-kanca sing nandhang sangsara; mula cacahé pangakun iman lan martir saya tambah; mulané swarga bungah lan muji-muji nyawa Yakobus, lumantar pandongane kita, sedulur, bakal slamet. Panjenengané wis nampa ganjaran sing pantes karo pakaryané.

Kabul lan sejati taat iku wong-wong sing padha nglumpuk kanggo panguburané sing pantes; padha sejati pangagum para martir, lan muga-muga nasibé padha kaya nasib wong sing padha dipuji. Bab relik suci panjenenganipun, menawi dipun kersakaké Gusti, kula badhé ngurus, kados ingkang sampun kula tulis ing paugeran. Padha sesambetan nganggo ciuman suci; lan maca surat punika dhumateng sedaya sedulur. Panjenengan dipun ciumi déning Rahmaté Uskup Agung lan Patriark Nikiforos, protopresbiter, oikonomos, lan sedulur-sedulur sanès. Mugi Gusti tansah kagem panjenengan. Amin.

Iki layang saka Santo Teodorus Studita, sing nerangake urip lan sangsara pangakune Kristus sing kinurmatan iki, Yakobus; mugi Gusti, lumantar pandongane, uga paring kita bagéan ing nasib para wali salawas-lawase. Amin.

Eling-eling babagan mujijat sing kelakon ing Kiev-Pechersk Lavra.

Dipepering ing tanggal 24 Maret

Loro bangsawan saka Kyiv, Yohanes lan Sergius, padha kagandheng dening paseduluran sing jero. Ing sawijining dina, padha teka ing Gréja Gua, sing digawé déning Gusti Allah[2566] , lan padha weruh yèn ikon sing mujijat saka Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci sumunar kanthi cahya sing luwih padhang tinimbang srengéngé. Ing ngarep relik suci iki, padha mbentuk ikatan sedulur. Pirang-pirang taun kliwat. Yohanes lara parah nganti meh seda. Dhèwèké ngundang abbas Gua, Nikon sing Kabegjan, lan ing ngarsané, mènèhaké bandha-bandhané marang wong mlarat; bagian sing wis disisihaké kanggo anaké sing yuswa limang taun, Zacharias – sewu hryvnia pérak[2567] lan satus hryvnia emas – dipasrahké marang Sergius kanggo disimpen; marang dhèwèké, minangka kanca lan sedulur sing setya, Yohanes masrahké pangopènan anaké Zacharias, nyuwun supaya dhèwèké nyerahaké pérak lan emas mau marang anaké nalika dhèwèké wis diwasa. Sawisé ngatur kabèh kuwi, Yohanes ora suwé banjur séda. Nalika Zacharias umur limolas taun, dhèwèké kepéngin njaluk pérak lan emasé saka Sergius. Godha setan, Sergius, sing kepéngin sugih, ngrancang ngrusak jiwané lan badané. Dhèwèké mangsuli marang bocah lanang kuwi:

'Bapakmu wis maringi kabèh kagungané marang Gusti Allah; nyuwun marang Panjenengané pérak lan emasmu; mesthi Panjenengané bakal maringi yèn Panjenengané welas asih. Aku ora nduwé utang siji dhuwit marang bapakmu utawa kowe. Kabeh mau pakaryané bapakmu—amarga bodho, dhèwèké mènèhaké kagungané dadi sedekah, ninggalaké kowe mlarat lan sengsara.'

Krungu kuwi, pemuda mau wiwit nangis amarga dhuwit sing wis ilang. Sawisé kuwi, dhèwèké mbalèk marang Sergius karo panyuwunan iki:

'Yen kowe maringi aku separo saka warisanku, separo maneh bakal tetep karo kowe.'

Nanging Sergius kanthi tegas ngélarang bapakné lan pemuda mau. Banjur Zacharias njaluk pérangan katelu, banjur pérangan sapuluh, lan nalika dhèwèké nyadari yèn kabèh wis dirampas, dhèwèké kandha marang Sergius:

'Yen kowe ora njupuk apa-apa kanggo awakmu, ayo sumpah marang aku ing Gréja Pechersk ing ngarepé ikon sing mujijat saka Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, ing ngendi kowe wis nggawe prajanji sedulur karo bapakku.'

Sergius ora nolak; dhèwèké menyang gréja lan, ngadeg ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci, sumpah yèn dhèwèké ora njupuk sewu hryvnia pérak utawa atus hryvnia emas. Nanging nalika dhèwèké

[2566] Mesthi wae, gréja iki dibangun kanggo mengeti Pangaso Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci déning para biksu pisanan saka Biara Gua Kiev (ing Kiev).

[2567] Tembung 'hryvnia' biasane asalé saka tembung Sanskerta 'sheya', amarga hryvnia ing wiwitané nuduhaké rante emas utawa pérak sing dienggo ngubengi gulu minangka hiasan (deleng Kejadian 41:42; Prov. 1:9; Sir. 6:25). Nanging, istilah kasebut banjur dadi tegesé koin emas lan perak, sing nilaine béda-béda ing wektu sing béda.

arep nyium ikon mau, dhèwèké ora bisa nyedhak. Banjur, nalika arep metu liwat lawang, dhèwèké ujug-ujug njerit:

'Para Suci Antonius lan Teodosius! Aja ngidini malaikat jahat iki ngrusak aku, nanging nyuwun marang Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci supaya ngusiraké akèh setan sing saiki nguwasani aku. Muga-muga padha njupuk pérak lan emas sing disegel ing wadhah saka kamarku!'

Padha ketakutan kabèh, lan wiwit wektu kuwi ora ana siji waé sing diparingi idin nyumpah ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Para utusan njupuk wadhah sing disegel lan nemokaké ing jeroné rong ewu hryvnia pérak lan rong atus hryvnia emas: mangkono Gusti, sing Mènèhi kamurahan, ndadèkaké dhuwité kaping pindho. Zakaria nyerahake kabeh dhuwit mau marang Abas Yohanes; piyambakipun nyandhak sumpah biara lan ngakhiri gesange ing Biara Pechersk sing suci.

Kanthi dhuwit iki, sawijining gréja kang dipersembahaké marang Yohanes Pembaptis dibangun sacedhaké Gréja utama Gua. Gereja iki dibangun minangka pangeling-eling marang bangsawan Yohanes lan putrané Zakaria, sing duwé dhuwit mau, lan kanggo kamulyaning Kristus Gusti Allah lan Sang Perawan Maria sing Maha Suci, sing luwih kamulyakaké ing panggonan iki, supaya sih-rahmaté sing nggumunaké ora nate sirna. Amin.

7 April

25 Maret (Gaya Lawas)

Khotbah babagan Kabar Kabungahan Sang Ibu Allah Paling Suci

Peringatan tanggal 25 Maret

Nalika sampurnaning wektu wis rawuh lan wektu kanggo pambebasan umat manungsa lumantar Inkarnasi Ilahi wis cedhak, perlu ana prawan sing suci, tanpa cela, lan suci banget sing pantes nggendhong Gusti Allah kang ora kawujud lan ngladosi sabab kaslametan kita. Lan Perawan kaya ngono ditemokake: sawijining Perawan—luwih suci tinimbang kabèh kasucian, luwih tanpa cela tinimbang makhluk rasional apa waé, luwih suci tinimbang kabèh sing suci, Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Kaberkahan, putri saka para wong tuwa sing suci lan bener, sing nggawa Gusti, Yakobus lan Ana, woh saka pandonga lan pangibadah wong tuwané, putri saka keturunan karajaan lan uskup. Panjenenganipun kapanggih ing papan suci, ing Gréja Sulaiman—Panjenenganipun ingkang sampun kaparingi dados Gréja gesangipun Gusti piyambak. Ing jero gréja, ing papan suci ingkang dipun arani 'Papan Suci Suci', kapanggih Panjenenganipun ingkang badhe nglairaken Sabda ingkang paling suci saking sedaya para wali (Saking Kidung Akathist dhateng Theotokos ingkang Paling Suci). Ing kana, saka pucuk kamulyaning Karajané, Gusti nyawang asor abdi wanité lan milih Panjenengané—sing wis kapilih saka kabèh generasi—dadi Ibuné Sabda langgengé.

Saka cathetan para wali sing bisa dipercaya, kita sinau manawa sanajan sadurunge Pengumuman déning Malaikat Agung, wis dipratandha kanthi misterius marang dhèwèké yèn Gusti—Sabda—bakal inkarnasi lumantar dhèwèké. Sawise manggon ing candhi watara rolas taun, Perawan Paling Suci ora mung nyawisake awake dhewe kanggo pandonga sing tanpa kendhat lan rajutan saben dina, nanging uga kanggo maca Kitab Suci, sinau Hukumé Gusti awan lan bengi. Para santo Epifanius lan Ambrosius nyerat babagan Panjenengané yèn Panjenengané misuwur kanthi akal budi sing luar biasa, seneng sinau, lan rajin maca Kitab Suci. Sejarahwan gerejawi Georgy Kedrin[2568] nyritakaké yèn sanadyan nalika wong tuwané isih urip, Panjenengané wis sinau kanthi tuntas kitab-kitab Yahudi. Asring maca tembung-tembung prakiran Yesaya: *'Delengen, sawijining dara bakal ngandhut lan nglairaké Putra, lan wong-wong bakal maringi jenengé Immanuel'* (Yesaya 7:14), sing tegesé 'Gusti Allah ana ing antuké kita'[2569] . Panjenengané kebak katresnan kang murub ora mung marang Sang Mesias kang wis suwe dinanti

[2568] Georgios Kedrinos iku panulis Bizantium ing pungkasan abad kaping 11 lan wiwitan abad kaping 12. Saka karyané, 'Synopis istorion' kondhang banget Karya iki nyakup sajarah bangsa Yahudi lan Romawi uga Bizantium, nanging ora nduwèni kaunggulan khusus, amarga ing sawatara panggonan mung nyritakaké manèh karya sajarah liya, utamané kroniké John Skylitzes lan George Syncellus.

rawuhé, nanging uga marang Dara iku kang wis ditakdiraké ngandhut lan nglairaké Panjenengané. Ing wektu sing padha, piyambakipun merenung babagan sepira agengé pakurmatan dados Ibuné Immanuel[2570] , Putraning Allah, lan sepira ora bisa diungkapké misteri punika—menawa sawijining Perawan badhé dados Ibu. Amarga saka ramalan-ramalan, dhèwèké ngerti yèn wektu rawuhé Sang Mesias wis nyedhak, yèn tongkat panguwasa wis dijupuk saka Yehuda lan minggu-minggu miturut Daniel wis meh rampung, Dheweke pracaya yèn Perawan sing diramalaké déning Yesaya mesthiné wis lair ing donya, lan asring ngelesi saka jeroné atiné lan ndedonga ing batiné supaya Gusti paring kasempatan kanggo ndeleng Perawan mau lan, yèn bisa, paling ora dadi abdi sing paling andhap asor.

Sawijining dina, nalika Panjenengané lagi ngadeg ing pandonga tengah wengi kaya biasané lan nyuwun pangajab sing tulus marang Gusti, dumadakan cahya sing ora lumrah sumunar saka dhuwur lan ngubengi Panjenengané. Saka tengahing cahya kuwi muni swara marang Panjenengané, kandha:

'Kowe bakal nglairaké Putraku!'

Ora bisa diungkapake nganggo tembung kabungahan sing ngisi Sang Putri Paling Suci, uga raos nalika Panjenengané sujud ing lemah, matur nuwun marang Gusti, Sang Pencipta. Mangkono Gusti *'ngraih kanthi sih marang asor abdi* Nipun' (Lukas 1:48). Panjenenganipun ingkang, amargi katresnan dhumateng Gusti, kepengin ngladosi minangka Ibu Sang Mesias ingkang suci, piyambakipun dipun anggep pantes dados Ibunipun lan Gustiing sagedinging dumadi. Wahyu iki teka marang Panjenengané ing taun kaping rolas ing gesangé, rong taun sadurungé pertunangané, lan Panjenengané ora mbabaraké rahasia iki marang sapa waé nganti Pangeran munggah menyang swarga. Sawisé wahyu iki, Panjenengané mangertèni yèn misteri Pangandhaping bakal kelakon ing kandhungan dara murni Panjenengané, lan Panjenengané ngentèni wektu misteri iki bakal kawujud.

Nalika, miturut kasaksian Santo Evod[2571] , Perawan Suci wis nglampahi sewelas taun ing Bait Suci Salomo lan taun kaping rolas wis diwiwiti, lan miturut kasaksian George Kedrin, Dheweke wis tekan umur patbelas taun, uskup lan para imam wiwit maringi pitutur marang Dheweke manawa, miturut adat sing sah , Dheweke kudu pindhah saka candhi menyang omah lan, kaya para dara liyane sing padha umur, omah-omah. Nanging Panjenengané mangsuli marang para pucuk panguwasa yèn wiwit isih bayi Panjenengané wis dipersembahaké déning wong tuwané mung marang Gusti Allah, lan wis janji marang Panjenengané yèn bakal njaga kasuciané salawas-lawase; mula, mokal kanggo Panjenengané nyawiji karo manungsa fana, lan ora ana apa-apa ing donya sing bisa meksa Panjenengané mlebu ing mantenan, amarga Panjenengané wis ngluhuraké kasuciané marang Gusti Allah sing langgeng.

Para imam agung kaget krungu sumpah iki, amarga durung ana dara ing donya sing tau janji marang Gusti Allah bakal njaga kesuciané salawas-lawase, lan Panjenengané sing sepisanan ing donya ing bab iki. Padha wiwit rembugan piyambak-piyambak apa sing kudu ditindakake. Padha ora kepéngin Dheweke terus manggon ing candhi; malah ora gelem ngidini Dheweke mlebu maneh ing candhi Gusti ngliwati tabir njero; nanging ing wektu sing padha padha ora wani nglamar Dheweke marang priya amarga wis nyawisake dhiri marang Gusti, lan padha bingung kepiye carane ngatur urip selibat Dheweke minangka dara supaya nyenengake Gusti, supaya ora nimbulake murka Panjenengané. Padha nganggep loro-lorone iku dosa gedhe: meksa prawan sing wis janji selibat langgeng marang Gusti supaya kawin, lan uga njaga prawan sing wis diwasa ing 'Suci saka Suci'. Santo Gregorius saka Nyssa ngendika bab iki kaya mangkéné: 'Nalika Dheweke isih enom, para imam ngopeni Dheweke, kaya nalika padha ngopeni Samuel ing candhi; nanging nalika Dheweke wis diwasa, padha rembugan piyambak babagan apa sing kudu ditindakake marang Dheweke supaya ora nyebabake nesune Gusti.' Sejarawan gerejawi Nikephoros Kallistos[2572] nyritakake kedadeyan sing padha kaya ing ngisor iki:

Nalika Sang Perawan Suci wis diwasa, para imam padha nganakake pasamuan ing antarané dheweke kanggo ngrancang cara sing paling becik tumrap piyambakipun, supaya ora katon yèn padha ngotori badan suci, amarga padha wedi bakal nindakake dosa nista yèn ngawinake piyambakipun—sing saklawasé kagungan Gusti

---

[2569] Ramalan iki kacathet ing Injil Santo Matius (Mat. 1:23).

[2570] Emmanuel iku jeneng sing diwènèhaké marang Yesus Kristus déning nabi Yesaya (Yesaya 7:14). Yèn diterjemahaké saka basa Ibrani, tegesé 'Gusti Allah ana ing antarané kita'.

[2571] St Evod – salah siji saka Pitulas Rasul.

[2572] Nikiforos Kallistos, sajarahwan gereja abad kaping 14 lan biksu saka Biara Hagia Sophia ing Konstantinopel. Karya luar biyane, *Sajarah Gereja* (18 buku), nyakup periode nganti seda Kaisar Bizantium Phokas (611). Kallistos seda ing taun 1350.

Allah piyambak—kanthi paugeran nikah; Ing wektu sing padha, padha mbantah manawa ora pantes yen prawan sing wis ngancik umur kaya ngono tetep manggon ing papan suci, amarga hukum ora ngidini, lan iku ora pantes lan ora cocog kanggo panggonan suci. Mula, nalika padha nyedhaki Tabut Perjanjian lan ndedonga kanthi khusyuk, miturut carita Santo Jerom, padha nampa wangsulan saka Gusti supaya golèk bojo sing pantes sing bisa dipercaya, kanthi wujud lan upacara manten, supaya dhèwèké bisa njaga kesucian prawané sing tanpa cela. Babagan carane golek priya kaya ngono, pitutur Gusti yaiku: milih priya lajang saka griya lan suku Daud lan nyelehake tongkaté ing mezbah – marang sing tongkaté metu tunas, Perawan Suci bakal diserahake. Ing wektu kuwi, ana Pesta Dhedhikasi Candhi sing diadegaké déning para Makkabe; pesta iki diwiwiti tanggal 25 November lan rampung tanggal 3 Desember. Akèh wong padha kumpul ing candhi saka kutha-kutha sakupengé; para priya saka griya Daud, seduluré Perawan Maria, uga teka kanggo pesta kuwi. Georgy Kedrin nyritakaké yèn wong suci, Zakaria Agung, bapaké Pembawa Kabar Sang Prabu, sawisé nglumpukaké rolas priya lajang saka suku Daud—kalebu Santo Yusuf, priya sing bener lan wis sepuh—njupuk tongkat-tongkaté lan nyimpen ing mezbah suci sajroning wengi, kandha: 'Gusti Allah, paringana pratandha sapa sing pantes dadi tunangan Sang Perawan!' Esuké, nalika para imam bebarengan karo rolas priya mau mlebu ing candhi, tunggulane Yusuf kapanggih wis kembang, lan ing pucuké, miturut pangakune Jerome, ana manuk dara sing mudhun saka langit. Banjur kabèh padha ngakoni kersaning Gusti Allah supaya Sang Perawan diserahaké marang pangayomané Yusuf. Sawetara wong pracaya yèn Sang Perawan Suci, sing wis ing saben cara nyingkiri pertunangan lan banget nggatekake kasucian prawané—supaya ora ana sing ngrèmèhké dhèwèké—uga nampa wahyu khusus, supaya dhèwèké ora ragu-ragu menyang seduluré lan tunangané, Yusuf, sejara, wong sing wedi marang Gusti Allah lan suci, ora kanggo ikatan rabi jasmani, nanging kanggo ngajeni lan njaga kasucian prawané, kaya sing wis ditemtokake déning pangayoman ilahi. Sawisé pertunangan rampung, Santo Yusuf njupuk Perawan Paling Suci saka tangan imam agung metu saka Bait Suci Gusti kanggo persatuan sing murni lan tanpa cacad sing ora bakal ngrusak kembangé kesuciané. Lan Santo Yusuf mung garwa miturut jeneng, nanging sejatine dadi pangreksa kesucian Panjenengané lan abdi gesangé sing suci, kebak kasucian agung."

Nalika manggon ing omahé tunangane, Sang Perawan Suci Ora Sempurna ora ngganti cara urip sing biyèn ditindakake ing Panggonan Suci Paling Suci. Dhèwèké nyawisake dhiri mung kanggo pandonga sing khusyuk, maca Kitab Suci, lan gawéan jahit-menjahit sing lumrah kanggo wanita. Omahé Yusuf iku kanggo Panjenengané, kaya déné sawijining omah pandonga ( ), sing ora tau ditinggalaké, nanging tansah manggon ing kono kanthi nyendhiri, nglakoni puasa lan meneng, mung rembugan karo warga omahé, yaiku putri-putriné Yusuf.

Georgy Kedrin nyritakaké babagan Panjenengané: 'Maria tetep ing omahé tunangane, puasa lan nyingkiri metu ing antarané wong akèh, nglampahi wektu karo loro putriné Yusuf; Panjenengané mung kadhangkala ngomong karo wong-wong mau nalika perlu, lan sanajan kuwi mung cekak.'

Miturut kasaksiané Santa Evod, sawisé Panjenengané manggon patang wulan ing omahé Yusuf, rawuh wayahe Inkarnasi Sabda Gusti—wayah kang wis suwé dinanti saka langgeng déning sak donya, ing ngendi kaslametan kita diwiwiti. Lan Gusti Allah ngutus salah siji roh swarga, sing paling cedhak karo pangastané, Malaikat Agung Gabriel, nggawa kabar bab rahasia sing wis kasembunyi wiwit jaman mbiyen lan malah ora dingertèni déning para malaikat dhéwé – kanggo ngumumaké marang Perawan Sing Paling Suci bab pangandhaping Putraning Allah sing nggumunaké, ngluwihi kabèh pangerten lan kodrat manungsa. Kang Suci Lukas nyerat bab Pangandikane iki ing Injil kaya mangkéné: *'Ing wulan kaping enem, malaikat Gabriel dikirim saka Gusti Allah'* (Lukas 1:26). Iku wulan kaping enem sawisé ngandhuté Sang Yohanes Pembaptis, lan Malaikat sing padha sing wis ngumumaké marang Zakaria bab ngandhuté Yohanes dikirim kanggo ngumumaké marang Perawan sing Paling Suci bab ngandhuté Kristus; lan dhèwèké dikirim ing wulan kaping enem supaya Pangarep-arep sing umuré enem wulan, ana ing kandhungan ibuné, bisa mlumpat kabungahan nalika ngrasakaké rawuhé Ibuné Gusti. *'Malaikat Gabriel dikirim menyang sawijining kutha ing Galilea sing aran Nazaret'* (Lukas 1:26). Galilea wektu kuwi dadi tanah pagan, sanadyan sawenehing wong Israel manggon ing kana, mulane Kitab Suci nyebut *'Galilea wong-wong pagan'* (Yesaya 9:1). Nanging ing antarané wong Israel, wilayah kuwi dianggep paling asor lan dianggep hina, amarga didiami wong-wong sing dosa lan ora pracaya; mulané wong Yahudi, kanthi ngremehake, padha kandha: *'Apa Sang Kristus bisa asal saka Galilea?'* (Yohanes 7:41); *'Titenana lan kowe bakal weruh manawa ora ana nabi sing muncul saka Galilea'* (Yohanes 7:52). Amarga iku, Nazaret, sawijining

kutha ing Galilea, dianggep dening wong-wong mau minangka kutha sing paling ora ana regane, paling sengsara, lan paling ora penting, nganti padha kandha: *'Apa ana bab apik sing bisa metu saka Nazaret?'* (Yohanes 1:46).

Nanging ayo kita ngalihake perhatian marang karsa Allah sing becik. Ing endi Panjenengané milih supaya Ibuné sing Paling Suci manggon? Ora ing tanah Yudea, ora ing kutha suci lan agung Yerusalem, nanging ing Galilea, sing dianggep berdosa, ing kutha mlarat Nazaret, supaya, ing sisih siji, *Panjenengané* bisa nuduhaké yèn Panjenengané rawuh ing donya kanggo wong-wong berdosa: *'Aku teka,' pangandikane, 'ora kanggo nelpon wong sing bener, nanging wong-wong berdosa supaya tobat'* (Lukas 5:32), lan kanggo mbangun Kangge piyambakipun sawijining Gréja sing setya saka bangsa-bangsa manca sing ora pracaya; lan, ing sisih liya, supaya cetha menawa Panjenenganipun ndeleng kanthi welas asih marang wong-wong andhap asor, wong-wong sing ditolak lan wong-wong cilik, lan ora marang wong-wong sombong lan wong-wong bangsawan. Amarga nalika Gusti Sabda kersa mudhun saka swarga menyang para wong dosa, Panjenengané ndelok saka pucuk kamulyané kanggo ndeleng ing endi ana luwih akèh wong dosa; lan ing Yudea Panjenengané weruh wong-wong Yerusalem, sing nganggep dhéwé bener lan mbeneraké awaké dhéwé ing ngarepé manungsa, déné wong-wong Galilea diremehké kabèh lan dianggep luwih dosa tinimbang sapa waé. Mangkono, liwat ing sing diarani Yudea Suci, Gusti mudhun menyang sing diarani Galilea wong dosa, uga liwat Yerusalem, kutha gedhe, kinurmatan lan mulya; Panjenengané mudhun menyang Nazaret, kutha cilik sing mlarat lan diremehake, milih panggonan paling andhap ing donya iki lan ngendhegaké dhiri nganti kaya abdi lan wong dosa.

Nazaret iku andhap asor, nanging sih rahmat ageng pisan diparingi marang kutha iku! Kabeh kutha ageng liyane ing Israel, sing ngambang tekan langit, ora dianggep pantes kanggo iki. Ing Nazaret sing andhap asor – Sang Perawan, sing paling luhur saka kabeh malaikat suci, ing kandhunge Sang Kristus-Gusti sing tanpa wates, luwih amba tinimbang langit, kabentuk. Ing kéné Malaikat Agung Gabriel dikintuni; ing kéné Roh Suci mudhun; ing kéné Gusti Sabda dados manungsa; awit ing ngendi ana andhap asor, ing kono kamulyaning Gusti sumunar. Kutha-kutha sombong ora nyenengake Kristus, nanging kutha andhap asor nyenengake Panjenengané. Ing kutha Nazareth sing asor, Kristus dikandhut, dene ing kutha Yerusalem sing mulya, Panjenengané disalib. Ing Betlehem cilik Panjenengané lair; ing Yerusalem ageng, Panjenengané dihukum pati. Gusti nembungaké dhiri marang wong asor, dene wong sombong ngusir Panjenengané saka uripé.

Santa Andreas saka Kreta ngendika kaya ngene bab pangiriman Malaikat Agung marang Sang Perawan Suci: 'Gusti Allah maringi dhawuh marang salah siji Malaikaté sing paling utama supaya ngumumaké rahasia mau lan, kanthi pratandha kamulyané, kaya ngene kandha: "Gabriel! Mlata ing Nazaret, sawijining kutha ing Galilea: ing kono manggon Perawan Maria, sing wis tunangan karo wong sing jenenge Yusuf.' 'Mlata,' pangandikane Gusti, 'ing Nazaret.' Amarga apa? Amarga Gusti kang Maha Luhur nampa kaendahan paling kinurmatan saka kasucian prawan, kaya kembang mawar sing paling manis saka tanah kang kebak duri. 'Mlaku menyang Nazaret', supaya prakiran mau kelakon: *'Dheweke bakal diarani wong Nazaret'* (Matéus 2:23). Sapa sing bakal diarani wong Nazaret? Dheweke sing mengko bakal diarani Nathanael minangka Putraning Allah lan Raja Israèl. Gabriel dikirim, marang sing sadurunge wis diparingi dhawuh kanggo ngumumake misteri ilahi, kaya sing cetha kacathet ing kitab nabi Daniel . 'Mlaku menyang Nazaret, sawijining kutha ing Galilea,' Gusti Allah kandha marang Gabriel; lan sawisé tekan ing kana, dhèwèké ngumumake marang Sang Perawan kabungahan sing tau kelangan déning Hawa. Aja nganti nglarani atiné; awit salammu iki pratandha kabungahan, dudu sedhih, pratandha panglipur, dudu sangsara. Lan apa ana kabungahan sing luwih ageng tumrap umat manungsa kajaba manawa sipat manungsa bisa nyawiji karo sipat Gusti Allah lan, amarga persatuan iki ing siji Pribadi, dadi siji karo Gusti Allah! Apa ana sing luwih nggumunake tinimbang ndeleng Gusti Allah, sing ngendhegake dhiri nganti digendong ing kandungan wanita? Wah, sepira nggumunake! Gusti Allah, kang langit dadi pangastana lan bumi dadi tapak sikilé[2573] Gusti Allah, kang langit ora bisa nampung, kang piyambak karo Rama ngasta pangastana langgeng—kaparing ing kandhutan prawan! Apa ana sing luwih nggumunake tinimbang ndeleng Gusti ing wujud manungsa, nanging ing wektu sing padha ora pisah saka Keilahiané, lan ndeleng sipat manungsa nyawiji karo sipat Sang Pencipta, supaya Gusti bisa muncul minangka manungsa sing sampurna lan lengkap?

'Gabriel,' nerusake St. Andrew saka Kreta, 'sawisé krungu kabar ilahi lan nampa dhawuh, sing dikuataké déning pratandha saka Gusti nanging ngluwihi kekuwatane, nemokaké dhèwèké kesèdhak antarané ajrih lan

[2573] Cf. Matius 5:34–35.

kabungahan. Ora nganggep awake pantes nindakake dhawuh Ilahi, nanging uga ora wani mbangkang, dhèwèké, manut swara Gusti, mabur menyang Sang Perawan lan sawisé tekan Nazaret, mandheg ing lawang omahé Yusuf. Kacampur lan mikir ing sajroning atiné, dhèwèké kayadéné mikir mangkéné: 'Kepiyé aku arep nepati dhawuhé Gusti? Apa aku kudu mlebu langsung, kesusu? Nanging menawa aku bisa ngganggu tentremé Sang Perawan. Apa aku kudu mlebu alon-alon?

Nanging Perawan, krasa anané aku, bisa uga kepéngin ndhelik. Apa aku kudu mengetuk lawang? Nanging kuwi ora lumrah tumrap malaikat: amarga tumrap makhluk gaib ora ana lawang sing dikunci utawa alangan mlebu. Apa aku kudu mbukak lawang? Nanging aku bisa mlebu sanajan lawang ditutup. Apa aku kudu nyebut jenengé Perawan? Nanging iki bisa medeni Panjenengané. Aku bakal mlebu kanthi meneng lan ngucapaké salam kanthi alus, kaya sing diprentahaké déning Panjenengané sing ngutus aku. Nanging apa sing bakal tak kandhakaké marang Sang Perawan? Apa aku kudu luwih dhisik ngumumaké kabar kabungahan marang Panjenengané, utawa ngandhani Panjenengané yèn Gusti Allah piyambak bakal manggon ing sajroning Panjenengané, yèn Roh Suci bakal rawuh ing Panjenengané, lan yèn kakuwatané Sang Maha Luhur bakal nutupi Panjenengané! Kaping pisan aku bakal ngumumaké kabar kabungahan marang Panjenengané, banjur aku bakal nyritakaké rahasia kang nggumunaké. Aku bakal nyedhak marang Panjenengané lan kanthi kabungahan nyanyikaké salam: 'Sugeng! Mulyakna! Teguh atimu!' Tembung-tembung iki bakal dadi pambuka kang paling pantes kanggo pagunemananku karo Sang Perawan. Dheweke banjur ora bakal wedi maneh, lan pikirane ora bakal ngganggu dheweke. Mula saka iku, aku bakal miwiti pangumumanku kaya ngene: sepisanan, aku bakal nggawa kabar kabungahan lan kabagyan; nganggo tembung kaya ngono dheweke pantes disapa kaya Ratu: amarga iki prastawa kabungahan, wektu kabagyan, kraton tentrem, pitutur Gusti Allah kanggo kaslametan, wiwitan panglipur.

Delengen kanthi pangajab suci kepiye Sang Malaikat Agung nyedhaki Sang Ibune Gusti; kanthi pangajab jero lan ngeri dhèwèké nyiapake nyedhaki Sang Pangregeping donya kabèh, nalika dhèwèké luwih dhisik merenung tembung-tembung kabar kabungahan sing kebak kabungahan kang kudu diucapake marang Panjenengané. Uga pantes, ing konteks iki, kita ngaturaké pangajab kanthi ngurmatan marang kasunyatan yèn dhèwèké ora nemokaké Panjenengané ing njaba omah utawa kamar ndhuwur, ora ing dalan kutha ing antarané kerumunan lan pacelathon donya, ora sibuk ing omah karo urusan urip saben dinané, nanging Panjenengané lagi meneng, doa lan maca kitab, kaya sing cetha digambarke ing ikon Pengabaran, sing nampilake Perawan Maria karo kitab mbukak ing ngajenge, minangka pratandha pangabdian tanpa kendhat dhumateng maca Kitab Suci lan merenung bab-bab babagan Gusti Allah. Ing wektu sing pas nalika utusan swarga muncul ing ngarepe Perawan, dhèwèké, miturut pracaya para Bapa Gereja sing wicaksana babagan Gusti, ing pikirane wis ana tembungé nabi Yesaya: *'Wontena, sawijining prawan bakal ngandhut ing kandhunge'* (Yesaya 7:14), lan dhèwèké lagi mikir kepiye lan kapan konsepsi lan lair iki—sing aneh lan ora lumrah kanggo sifat prawan—bakal kelakon. Sanajan sadurunge wektu iki, kaya sing wis kasebut ing ndhuwur miturut Georgy Kedrin, dhèwèké wis diwenehi kabar lumantar wahyu ilahi yèn ora ana liya kajaba dhèwèké dhéwé sing bakal dadi wadah kanggo kasampurnan misteri lan nglairaké Mesias sing wis suwe dinanti. Wiwit wektu wahyu iki, Panjenenganipun kobong kanthi katresnan serafik marang Gusti Allah lan Sang Panyipta, sarta nyuwun sih-rahmatipun supados Gusti enggal nepati janji ilahi lan ramalan Yesaya; kanthi kangen kang membara Panjenenganipun ngendika ing manah: 'Nalika pira wektu kang diarep-arep iku bakal teka tumrap Aku, nalika Sang Penciptaku, kanthi kersa nyawiji dadi daging manungsa saka Aku, bakal mudhun saka swarga lan manggon ing jeroning Aku? Nalika pira Aku bakal nggayuh kabungahan sing pinunjul dadi Ibune Gustiku! Nanging nganti wektu iku teka, luhku bakal dadi panguripanku awan lan bengi. Amarga wong sing ngenteni wektu kang diarep-arep kuwi, sanajan wektu sing cendhak katon banget suwé."

Nalika Perawan Paling Suci lagi merenung lan ing sajroning atiné nyuwun pangestu kebak katresnan kang murub marang Gusti, dumadakan sang juru kabar, Malaikat Agung Gabriel, meneng-meneng muncul ing ngajengé. Guru suci sing padha, Andreas saka Kreta, nyerat bab iki kaya mangkéné:

'Malaikat Agung Gabriel mlebu ing omah lan nyedhaki kamar njero panggonané Sang Perawan, meneng-meneng nyedhaki lawang; lan sawisé mlebu, miwiti ngandika marang dhèwèké kanthi swara alus. "Salam," pangandikane, "Sugeng, sing kebak sih, Gusti Allah ana ing kowe! Panjenengané sing wis ana sadurungé kowe saiki ana karo kowe, lan bakal enggal lair saka kowe; Panjenengané sing wis ana sadurungé langit lan bumi saiki bakal tundhuk marang wektu.' O katresnan tanpa wates tumrap manungsa (mangkono pangandikane Santo Andreas)! O welas asih sing ora bisa dipahami! Jibril ora mung ngumumaké kabungahan, nanging kabungahané

panggonané Sang Pencipta ing sajroning Sang Perawan. Amarga tembungé, 'Gusti Allah kagem panjenengan!', kanthi cetha ngetokaké rawuhé Sang Raja, sing sanadyan nyawiji ing daging manungsa saka dhèwèké, ora nate ninggalaké kamulyan sing dadi haké! Sugeng, he sing kabungahan, Gusti Allah ana ing panjenengan! Sugeng, he piranti tentrem sing paling kinurmatan, lumantar panjenengan paukuman sedhih sing ngukum donya dadi berkah malih dadi kabungahan! Panggilan marang kabegjan! Sugeng, he sing sejati pinaringan berkah! Sugeng, he Perawan sing paling mulya! Sugeng, he candhi endah saka kamulyan swarga! Sugeng, kamar suci Sang Raja! Sugeng, kraton ing ngendi Kristus dipinang lan nyawiji karo manungsa! Begja kowe ing antaraning para wanita, kowe sing dipirsani Yesaya kanthi mripat nubuat lan dijenengi Nabi Wanita, Perawan, Kitab sing disegel! Sanyata panjenengan pinaringan berkah, sing diarani Esekiel minangka esuk lan lawang sing katutup, sing lumantaré Allah siji! Sanyata pinaringan berkah Panjenengan, ingkang dipun tingali Daniel, tiyang ingkang kersa, kados gunung, lan ingkang dipun paringi nama gunung ingkang katutup udan déning Habakuk ingkang nggumunaken, lan ingkang dipun paringi nama déning leluhur karajan Panjenengan, Daud, kang dipuji kanthi ramalan minangka gunungé Gusti, gunung kamurahan, gunung kang diurapi, gunung kang dadi panggonan Gusti kanthi kabungahan. Kabulah kowe ing antarané para wanita, kowe sing dideleng Zakaria, sing nyekseni Misteri Ilahi, minangka kaki lampu emas sing megah, dihias pitu lampu sing makili pitu karunia Roh Suci. Satemene, panjenengan paling suci, ngemot ing sajroning panjenengan, kadosdene, swarga lan Taman Eden – Kristus, sing kanthi kakuwataning Gusti kang tanpa wates, metu saking kandhungan panjenengan kados mata air banyu urip, sampun nyirami sakabehing bumi kanthi papat kali Injil?

Krungu salam Malaikat, Sang Perawan gumun karo tembungé lan pitakon: 'Salam kaya apa iki?' Dheweke bingung, nanging ora wedi, amarga kunjungan kaya ngono ora sakabehe anyar, ora diarep-arep utawa dumadakan. Tuwuhé Malaikat ora bisa medeni Dheweke, amarga Dheweke wis biasa sesrawungan akrab karo para Malaikat sanajan nalika manggon ing Panggonan Suci Paling Suci, ing kana, miturut kasaksian Saint Herman, Dheweke nampa pangopenan saben dina saka tangan Malaikat. Nanging Panjenenganipun kagèt amarga Malaékat durung nate rawuh marang Panjenenganipun kanthi kamulyan swarga sing ageng makaten, kanthi pasuryan kang sumringah lan tembung kang kebak kabungahan. Panjenenganipun kagèt amarga kabar anyar punika, langkung-langung tembung Malaékat, amarga piyambakipun rawuh kanthi salam kang boten lumrah, ngendika: *'Begja kowe ing antarané para wanita!'* (Lukas 1:28), kanthi mangkono ngetung Panjenengané, Sang Perawan, kalebu ing antarané para wanita. Panjenengané kaget, kaya wanita suci sing bakal kaget, nanging ora wedi, kaya wanita gagah sing bakal wedi, lan, amarga diparingi roh kawicaksanan lan kabijaksanaan, Panjenengané merenung ing manahé: 'Ucap salam kaya apa iki? Apa sing arep diandharaké Malaikat iki liwat salam iki? Apa dhèwèké bakal nggawa aku bali menyang candhi Gusti, utawa wis nggawa panganan anyar saka swarga? Utawa bakal mbukak misteri anyar saka Gusti Allah? Apa dhèwèké bakal mulang aku, sing kerep mikir lan ora bisa mangertèni carané *'dara bakal ngandhut lan nglairaké anak lanang'* (Yesaya 7:14)? 'Dadi, apa sing bakal kelakon saka pangandika iki?' Banjur Malaikat kandha marang Panjenenganipun:

'Aja wedi, Maria! Aja ragu maneh bab Perawan sing diprakirakaké déning Yesaya. Kowé iku Perawan sing wis nampa sih rahmat gedhé nganti bisa ngandhut Immanuel tanpa wiji lan nglairaké Panjenengané kanthi cara sing ora bisa diterangaké, kaya sing dingerteni Panjenengané dhéwé.' Sampeyan wis nampa sih rahmaté Gusti lumantar akèh kabecikan, utamané telu sing paling luhur: sampeyan nampa sih rahmat lumantar andhap asor sing jero, amarga Gusti maringi sih rahmaté marang wong sing andhap asor, kanti pangandika: *'Sapa sing bakal tak deleng? Wong sing andhap asor lan meneng'* (Yesaya 66:2). Panjenengan sampun angsal sih lumantar kasucian panjenengan minangka dara; awit Gusti, ingkang paling suci miturut hakikatipun, kepéngin lair saking Dara ingkang paling suci lan boten kacewèr; Panjenengan sampun manggih sih pitulungan saking Gusti lumantar katresnan Panjenengan ingkang murub marang Panjenenganipun, awit Sang Yehuwah sampun ngandika: *'Sapa waé kang tresna marang Aku, Aku bakal tresna marang wong-wong mau, lan sapa waé kang ngupaya Aku bakal nemokake sih pitulungan'* (Amsal 8:17). Lan amarga Panjenengan sampun tresna lan ngupaya Panjenengané kanthi sakabehing manah, Panjenengan sampun pinanggih sih marang Panjenengané, lan Panjenengan badhé nglairaké sawijining Putra, dudu manungsa fana, nanging Putra Ilahi, Putraning Kang Maha Luhur, Gusti saking Gusti, kawit saking Rama sadèrènging jaman tanpa ibu, nanging badhé lair saking Panjenengan, Sang Ibu Dara, tanpa bapak. Asmané bakal nggumunaké lan ora bisa diucapaké: kowé bakal nyebut Panjenengané ' '—Yesus[2574] —sing tegesé 'Panyelamet', amarga Panjenengané bakal nylametaké donya kabèh lan mrentah, luwih mulya tanpa

tandhing tinimbang leluhur Daud lan kabèh raja-raja sadurungé saka griya Yakub. Nanging kratoné ora bakal sementara, nanging langgeng, lestari salawas-lawase. 'Kepiye bisa mangkono,' pitakoné Maria marang Malaikat, 'awit aku ora kenal karo priya?'

Perawan sing Paling Suci pracaya marang tembungé Malaikat, amarga kanthi sih-rahmaté Gusti Allah sing nggenepi dhèwèké, dhèwèké mangertèni yèn dhèwèké bakal nglairaké Panjenengané sing kabar kabungahané wis diwartakaké, kaya sing wis kabari déning Gusti Allah piyambak nalika dhèwèké ana ing candhi; nanging siji bab sing durung dhèwèké mangertèni yaiku: kepiyé iki bakal kelakon, kepiyé Perawan sing durung tau kenal karo priya bisa nglairaké? Mulane dhèwèké takon marang Malaikat: 'Kepiye iki bakal kelakon?'

Nalika merenung bab iki, Santo Gregorius saka Nyssa, ngomong kanggo dheweke, kandha marang Malaikat: 'Wahai Malaikat! Critakna marang aku kepiye lairé bakal kelakon – lan kowe bakal nemokake atiku wis siyap nepaki kersaning Gusti Allah: amarga aku kepéngin nduwé anak kaya ngono kanggo awakku dhéwé, nanging tanpa nglanggar kasucianku.'

Santa Ambrosius ngrembug bab sing padha kaya mangkéné: 'Dheweke takon marang Malaikat kanthi pantes: *"Kepiye iki bakal kelakon?'"* (Lukas 1:34). Amarga sanadyan sadurunge Panjenenganipun sampun maos bilih prawan badhe ngandhut, Panjenenganipun boten mangertos kados pundi punika badhe kelampahan. Panjenenganipun pancen sampun maos tembung prakawis: *'Ningati, prawan badhe ngandhut'*, nanging bab kados pundi Panjenenganipun badhe ngandhut – punika malaikat namung saiki medhar dhumateng Panjenenganipun nalika pangandikane kabar kabungahan.

Mula Malaikat nerangake marang Perawan cara persis kehamilan mau, yèn kehamilan iki ora miturut kodrat manungsa lan tatanan lumrah, nanging kanthi gaib, 'amarga ing ngendi Gusti kersa, tatanan alam bisa diungkuli'[2574] , yèn kehamilan iki bakal kelakon lumantar pakaryané Roh Suci: *'Roh Suci bakal rawuh ing kowe, lan kuwasa Sang Maha Luhur bakal nutupi kowe'* (Lukas 1:35).

Saka Panjenengané kowe bakal ngandhut ing kandunganmu, lan Panjenengané bakal nglaksanakake ing kowe sawijining kehamilan sing ngluwihi pangerten manungsa. Panjenengané sing bisa nggawe Adam saka lemah sing mati—apa ora luwih bisa kanggo Panjenengané nglairaké Anak sing Urip saka Perawan sing urip? Yen Gusti Allah bisa nggawe garwa saka iga Adam, apa ora luwih mungkin Panjenengané nggawe manungsa ing kandhungan dara? Roh Suci Kang Maha Kuwasa bakal nglaksanani kuwi, ing kandhungan Perawan Suci Panjenengan kang resik, saka daging Panjenengan, daging Sang Putra Allah kang ora duwe raga bisa kabentuk kanthi misterius. Lantaran Panjenengan, lawang kang disegel kanthi kasucian lan dijaga déning kasucian prawan, Gusti bakal lumantar, kados sinar srengéngé lumantar kaca lan kristal, ngasamaké lan padhangaké Panjenengan kanthi kamulyané kang ilahi; supaya Panjenengan dados Ibuné Gusti Allah ingkang sejati, amargi sampun nglairaké Gusti Allah ingkang sampurna lan manungsa ingkang sampurna, lan Dara ingkang langgeng, tetep kados makatên sadèrèng lan sasampuné Panglair: punika badhé kalampahi ing Panjenengan, kanthi wahyu Sang Roh Suci, lumantar kakuwataning ingkang Maha Luhur. Lan supaya kowe yakin manawa iki pancen bener, iki dadi pratandha kanggo kowe: delengen, sedulurmu Elizabeth, sing biyen mandul wiwit enom lan saiki wis tuwa, saiki ngandhut anak lanang; amarga kuwi kersaning Gusti Allah, sing ndadekake sing mokal dadi bisa. Amarga ing antarané manungsa katoné mokal yèn sawijining Perawan sing suci ora rusak ngandhut lan nglairaké tanpa garwa, lan yèn sawijining wanita mandul lan tuwa ngandhut lan nglairaké; nanging karo Sang Pencipta kang Maha Kuwasa kabèh iku bisa kelakon, amarga *'ora ana sing mokal tumrap Gusti Allah'* (Lukas 1:37); miturut dhawuhé Panjenengané, malah wong wadon tuwa sing mandul bisa ngandhut, lan kowe, hai Perawan, bakal ngandhut.

Sawisé krungu kabar kabungahan iki saka Malaikat, Sang Paling Suci manut marang kersané Gusti lan kanthi andhap asor sing jero mangsuli saka atiné kang kebak katresnan marang Gusti: *'Kula punika abdi dalem Gusti; kados pangandika panjenengan, kadosa kalampahan dhumateng kula'* (Lukas 1:38). Lan ing wektu kuwi, lumantar pakaryané Roh Suci, konsepsi kang ora bisa diungkapaké kelakon ing kandhungané sing suci, tanpa kasenengan jasmani, nanging ora tanpa kabungahan rohani. Banjur atiné dara sing suci kuwi lumer banget amarga kangen marang Gusti, lan rohnya kobong karo geni katresnan serafik, nalika sakabehing pikirane, kaya ora waras, kasilubung ing Gusti, nemokake kabungahan sing ora bisa diungkapake ing kabecikane. Ing kabungahan rohane iki, lumantar katresnan Gusti Allah sing sampurna, lan lumantar pangrasane, lumantar panglihatan Gusti Allah,

[2574] Saka teks dogmatik nada kapitu.

Putraning Allah kawangun, *lan 'Sabda dadi daging lan manggon ing antarané kita'* (Yohanes 1:14) lumantar Inkarnasi."

Malaikat mau, sawisé ngrampungaké tugas pangumum manut dhawuhé Gusti, lan kanthi ajrih lan pangajab nyembah marang Sang kang nginkarnasi ing kandhunge Perawan lan marang Perawan kang nginkarnasi Gusti ing sajroning dhèwèké, banjur lunga saka dhèwèké menyang pangastané Sang Gusti – Sabaoth, ngluhurake misteri Inkarnasi Allah, bebarengan karo kabèh pasukan swarga, ing kabungahan kang tanpa wates salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Dina iki wiwitaning kaslametan kita, lan prabawaning misteri jaman biyen: Putraning Allah dadi Putraning Perawan, lan Gabriel ngumumake kabar kabungahan saka sih rahmat. Mula saka iku, ayo padha muni bareng karo dheweke marang Ibune Allah: Sugeng, sing kebak sih rahmat, Gusti ana ing sacedhakmu.

Kontakion, Nada 8:

Ya Pimpinan sing menang saka wong-wong pilihan, sawise dibebasake saka panganiayaan, kita, para abdi Panjenengan, matur nuwun marang Panjenengan, ya Indhung Gusti; nanging amarga Panjenengan kagungan kakuwatan sing ora bisa dikalahake, nylametake kita saka sakabehe sangsara, supaya kita bisa nyuwun marang Panjenengan: Sugeng, Penganten Dara sing durung tau omah-omah.

8 April

26 Maret (Gaya Lawas)

Rayane Santo Gabriel, Malaikat Agung[2575]

Peringatan tanggal 26 Maret

Ing dina sawisé Pengumuman Sang Perawan Agung, Ibuné Gusti Allah, Gréja wiwit jaman mbiyèn, manut Statuta Yerusalem lan Statuta Biara Agung Santo Savvas, wis netepaké yèn Rayané Santo Gabriel Malaikat Agung kudu dirayakaké minangka dina istimewa kanthi kidungan dhéwé, minangka pangurmatan marang sang juru kabar sing nyenengaké iki. Lan pancen, dhèwèké sing ngladosi misteri kaslametan kita, nggawa marang Perawan Maria sing tanpa dosa kabar bab Inkarnasi Sabda Gusti ing kandhunge sing paling suci, pantes nampa pakurmatan khusus. Yen utusan pantes saka raja donya, sing nggawa sabda rahmat raja marang sawijining kutha, ditampa dening kabeh warga kutha iku kanthi pakurmatan khusus, sepira maneh kita kudu ngurmati kanthi perayaan khusus utusan paling kinurmatan saka Raja Swarga, Pangeran Malaikat paling agung, sing rawuh marang kabèh umat manungsa karo kabar sing paling pinunjul ngumumaké kaslametan langgeng kita. Lan sepira agungé utusan iki, sing sepisanan mbukak kamulyané dhéwé marang Santo Zakaria: *'Aku iki Gabriel, sing ngadeg ing ngarsané Gusti*' (Lukas 1:19), tegesé, ngadeg luwih cedhak karo pangastané Gusti tinimbang malaikat-malaikat liyané. Kaya déné, ing kraton donya, panggedhé pangkat sing paling cedhak karo raja—sing luwih ngerti rahasia raja—iku luwih luhur tanpa tandhingan tinimbang panggedhé pangkat liyané sing luwih adoh saka raja, – mangkono uga ing Karajan Swarga para malaikat suci, sing ngadeg luwih cedhak ing ngarsané Gusti Allah lan merenung misteri-misteri Gusti kanthi luwih cetha, sumunar kanthi pakurmatan lan kamulyan sing luwih agung tinimbang malaikat-malaikat liya sing pangkaté luwih andhap.

[2575] Dina raya kanggo ngurmati Malaikat Agung Gabriel diarani 'Sinode' amarga ing dina iki umat Kristen padha kumpul kanggo ngluhurake Malaikat Agung Gabriel kanthi kidung suci.

Kitab Suci maringi kabar yèn ing ngarsané kamulyan Gusti Allah kang ora bisa disedhaki, tansah ana pitu malaikat pangkat paling dhuwur, para pangeran panguwasa malaikat. Ing Kitab Tobit kacathet yèn kanca Tobit enom mau ngetokaké yèn dhèwèké kalebu salah siji saka pitu malaikat suci kang ngadeg ing ngarsané Gusti Allah. Lan Santo Yohanes Teologian, ing Kitab Wahyu, nyebutaké pitung malaikat panguwasa iki, kandha: *'Kurnia lan tentrem kagem kowe saka Panjenengané kang ana, kang biyèn ana, lan kang bakal rawuh, lan saka pitung roh kang ngadeg ing ngarsané pangastané'* (Wahyu 1:4). Gabriel kalebu ing antarane pitu mau, nomer loro lan kapisan sawise Michael. Asma-asmane kacathet kaya ing ngisor iki: Michael, Gabriel, Raphael, Uriel, Selaphiel, Jehudiel, lan Barachiel.

Nanging, yen ana sing takon: kenapa Gusti Allah ora ngutus malaikat sing paling dhuwur pangkaté—Michael—marang Sang Perawan Suci, nanging malah Gabriel sing nomer loro sawisé dhèwèké?—kudu dingertèni yèn pitu malaikat paling dhuwur iki kabèh padha ing drajat, lan Michael mung dadi sing kapisan miturut urutan angka. Sabené nduwèni tugas khusus dhéwé. Mikael iku sing ngalahaké mungsuh; Gabriel iku sing ngumumaké rahasia Gusti; Rafael iku sing marasaké lara manungsa; Uriel, minangka padhangé geni ilahi, iku sing maringi pencerahan marang wong-wong sing ana ing pepeteng; Selafiel iku sing dadi perantara, tansah ndedonga marang Gusti kanggo manungsa lan maringi inspirasi marang wong supaya padha ndedonga; Jehudiel – ngluhurake Gusti: pangabdine kanggo nguwatake wong-wong sing makarya ing apa wae kanggo kamulyaning Gusti lan ndedonga supaya pantes nampa ganjaran saka pakaryane; Barachiel – sing maringi berkahing Gusti lan sing ndedonga kanggo kita supaya nampa sih-rahmating Gusti.

Mangkono, Mikael ora dikirim karo kabar kabungahan marang Sang Perawan Suci, amarga palayané béda: supaya tansah nyepeng pedhangé, nglawan mungsuh lan ngusir mau. Gabriel, nanging, dikirim amarga iku sipat pelayanané – mbukak misteri-misteri Gusti. Dhèwèké ngumumaké marang nabi suci Daniel bab pambebasan umat Gusti saka tawanan Babilonia lan wektu rawuhé Sang Mesias; dhèwèké uga ngumumaké marang Santo Zakharia bab lairé Yohanes Pembaptis saka ibu sing mandul. Dheweke uga maringi pitutur marang nabi Musa ing ara-ara samun nalika panjenengané nulis Kitab Kejadian, nyampèkaké wahyu Gusti Allah babagan generasi lan jaman kapisan, diwiwiti saka pambentukan donya. Tradisi suci nyekseni yèn dhèwèké ngumumaké marang nabi Joakim lan Anne sing suci lan bener babagan ngandhèté Indungé Allah sing Paling Suci, lan dadi malaikat pangreksa Sang Perawan Maria sing tanpa dosa wiwit saka wayahe ngandhèt lan lair, nggawa panganané menyang Panggonan Suci Paling Suci; mulané dhèwèké uga ngumumaké marang dhèwèké bab ngandhuté Putraning Allah. Saliyane, Gabriel dikirim karo kabar kabungahan amarga makna jenengé dhéwé ngemot isi pangumuman kuwi. Jeneng Gabriel tegesé 'kakuatané Allah', lan uga 'manungsa-Allah'. Mangkono, saka jenengé dhéwé, sang juru kabar maringi pratandha yèn Gusti Allah kuwat, lan yèn Sang Pangeran, nalika isih ana ing kandhungan Sang Perawan, lagi dibentuk dadi manungsa sing sampurna (lanang), tegesé Panjenengané iku Gusti Allah sing sampurna lan manungsa sing sampurna – sampurna ora miturut umur fisik, nanging miturut kekuwatan lan akal budi. Bocah-bocah liyane, sing kabentuk ing kandungan ibune, ora ngerti apa-apa lan ora duwe kekuwatan apa-apa; kosok baline, Anak alit sing dikandhut ing kandungan Perawan Maria sing Paling Kabegjan wis nduwèni, wiwit saka wayahe kawitan, akal sing ora bisa dipahami lan kakuatan sing ora bisa dikalahaké, mula sanadyan ing awaké sing cilik, Panjenengané wis dadi manungsa sing sampurna. Merga wis ndeleng iki, nabi kandha: *'Lan aku lunga marang nabiyah, lan dhèwèké ngandhut lan nglairaké anak lanang. Lan Gusti ngandika marang aku: 'Wènèhana jenengé Maher-Shalal-Hash-Baz. Amarga sadurungé bocah iku bisa kandha "Bapakku" utawa "Ibuku", bandha Damaskus lan jarahan Samaria bakal dijupuk'"* (Yesaya 8:3–4). Iki ateges manawa Sang Bayi, sanadyan durung bisa ngandika, wis nduwèni kuwasa lan kakuatan gedhé kanggo ngalahaké mungsuh-mungsuhé. Asma Gabriel dhéwé wis dadi pratandha bab iki, amarga tegesé: 'Manungsa-Gusti', 'Gusti Kuwasa'. Lan Gusti iki, pas wektu Pengumumané, kanthi ilham saka Roh Suci, wis kabungkus ing kandhungan Perawan Maria sing ora rusak. Santa Proklus, Patriark Konstantinopel, ngendika kaya mangkéné: 'Jeneng Malaikat iku pancèn éndah tegesé, amarga sing nggawa kabar kabungahan marang Perawan Maria dijenengi Gabriel. Kanthi jeneng iki dhèwèké wis maringi pratandha lan mbukak Sang Manungsa-Gusti sing bakal rawuh ing donya. Gabriel tegesé: 'Manungsa Kuwasa', utawa 'Manungsa-Gusti'; asalé saka tembung 'Gavir', sing artiné 'kuwasa' utawa 'Gusti', lan nalika loro tegesé digabung, tembung kuwi maknané 'Manungsa-Gusti'. Yeremia wis prédhiksi iki suwé banget, kandha: *'Gusti bakal nindakake bab anyar ing bumi: sawijining wanita bakal nylametaké sawijining priya'* (Yer. 31:22). Mangkono, utusané Gusti iki paling mulya, amarga wigati jenengé lan sipat pangabdiané, lan luwih manèh

amarga misteri sing wis suwé didhelikaké lan ora dingertèni malah déning para malaikat, sing Gusti dhisikaké marang dhèwèké lan sing digawa marang Sang Perawan Suci. Lan luwih agung misteri Inkarnasi Allah iki, luwih dhuwur panggonané tinimbang misteri-misteri liya sing wis tau diwahyukaké déning Gabriel marang para nabi suci, lan luwih gedhé pakurmatan sing diparingaké marang dhèwèké ing antarané pasukan malaikat, sing ngajèni dhèwèké minangka saksi paling cedhak tumrap misteri-misteri Allah sing paling jero lan paling ndhelik.

Para Bapa Gereja, utamane Dionysius Areopagita[2576] , kanthi sarujuk padha nyritakake pitung malaikat paling luhur mau, ngendika yèn padha tansah ngadeg ing ngarsané Gusti tanpa kendhat. Malaikat liya dikirim kanggo manéka tugas, nanging malaikat mau, minangka sing paling cedhak karo Gusti, tansah manggon ing pangarsané Gusti. Kanggo mbukak misteri paling luhur saka Gusti Allah lan ngetokake kuwasa Agungé, para malaikat iki uga dikirim, kaya sing diandharake Rasul Suci Paulus: *'Apa ora kabèh mau roh-roh sing ngladèni, sing dikirim kanggo ngladèni?'* (Ibr. 1:14). Nanging apa ana manifestasi kakuwatané Gusti sing luwih ageng, lan apa ana misteri sing luwih luhur, tinimbang misteri Inkarnasi Kristus—sing ora bisa dipahami, ora bisa dimangertèni, lan ora bisa diungkapaké? Mula, kanggo ngumumaké misteri agung kaya ngono, pantes yèn Malaikat Agung Gabriel, sing tansah setya ngadeg ing ngarsané Gusti Allah lan dadi saksi paling cedhak marang misteri-misteri Allah, dikirim.

Uga pantes dicathet marang pangurutan malaikat endi saka sangang pangurutan malaikat ing telung hierarki sing dadi panggonané Santo Gabriel. Sawetara wong pracaya yèn dhèwèké kalebu ing hierarki katelu, sing paling ngisor, lan dadi kepala pangurutan tengah antarané para pangeran lan para malaikat—yaiku pangurutan para Archangel—sing ditugasaké kanggo ngumumaké pakaryan agungé Gusti Allah. Padha mikir iki amarga dhèwèké diarani Archangel, lan uga amarga, miturut Santo Dionysius, dudu malaékat paling dhuwur sing ngadeg ing ngarsané pangastané Gusti sing dikirim ing misi, nanging mung malaékat sing luwih cilik sing diangkat kanggo kuwi. Nanging pandangan sing luwih dipercaya yaiku manawa Santo Gabriel kalebu tatanan paling dhuwur saka Seraphim lan ora dikirim kanggo misi-misi sing kurang penting saka kersané Gusti, nanging dikirim mung kanggo ngumumaké misteri-misteri paling agung saka Gusti, kaya ta misteri Inkarnasi Gusti, lan dhèwèké diarani Malaikat Agung amarga kabar kabungahan sing digawa marang Perawan Paling Suci, lan kanthi kabar iku dhèwèké ngisi kabungahan ora mung marang dhèwèké, nanging uga marang kabèh makhluk, ora mung ing bumi, nanging uga ing swarga, kaya sing dinyanyèkaké Saint Damascene babagan iki: 'Amarga sawijining pesta padhang sumunar marang loro-lorone, nalika sing ora duwe badan nggawa kabungahan marang kowe'[2577] . Bab kenapa Santo Gabriel kalebu ing antarané Seraphim, kita sinau saka kasunyatan manawa ora ana tatanan liya sing munggah luwih cedhak marang pangarsaning kamulyaning Gusti Allah sing ora bisa didekati kajaba Seraphim, miturut kasaksian sing ora bisa salah saka Santo Dionysius. Miturut paugeran khusus saka Gusti Allah, saben tatanan malaikat nduwèni panggonané: ana sing luwih cedhak, ana uga sing luwih adoh, déné tatanan Seraphim iku sing paling cedhak karo Gusti Allah, kaya sing diandharaké Yesaya: *'Aku weruh Gusti Allah lungguh ing pangastana sing dhuwur lan mulya, lan para serafim padha ngadeg ngubengi Panjenengané, saben nduwèni enem swiwi'* (Yesaya 6:1–2).

Lan amarga Santo Gabriel kalebu salah siji saka pitu malaikat paling cedhak sing ngadeg ing ngarsané Gusti, dhèwèké mesthi kalebu tatanan Seraphim, kapindho antarané para Seraphim. Miturut iki, Santo Andreas saka Kreta nyebut dhèwèké minangka salah siji malaikat utama, kandha: 'Gusti Allah maréntahaké salah siji malaikat utama kanggo ngumumaké misteri.' Yen, mula, dhèwèké kalebu ingkang paling unggul, mesthi dhèwèké kalebu salah siji saka pitu roh sing tansah ngadeg ing ngarsané Gusti Allah; lan yèn kalebu salah siji saka pitu roh mau, mula dhèwèké mesthi sawijining Serafim. Soal endi malaékat sing luwih luhur tinimbang Serafim? Sapa sing luwih cedhak karo pangarsané Gusti Allah tinimbang para Serafim mau? Mula saka iku, Gabriel iku sawijining Serafim, sing paling luhur ing tatanan iki."

Iki luwih cetha amarga tumrap pakaryan agungé Gusti, pantes ngutus malaikat agung. Lan amarga Inkarnasi Sabda iku pakaryan Allah sing paling ageng, malaikat sing paling dhuwur, Santo Gabriel, dikirim

---

[2576] Dionysius Areopagita – sawijining wong Athèn sing pinunjul, anggota Areopagus Athèn, sing kasil diowahi dadi wong Kristen liwat panginjilan Santo Paulus Rasul. Antarane karya Dionysius Areopagita, sing paling wigati yaiku: 'Περι της ουρανιας ιεραρχιας' ('Bab Hierarki Surgawi') lan 'Περι της εκκλησιατικης ιεραρχιας...' ('Bab Hierarki Gerejawi').

[2577] Sedalen iki ana ing Nada 3. (kanggo kathisma kapisan tanggal 15 Desember lan ing Minggu Paralitik. – *Disunting déning 'Azbuka Very'*)

kanggo ngumumake, kaya sing ditulis Santo Gregorius Dialogus[2578] : 'Kanggo nepaki pelayanan ageng iki, pantes yen malaikat sing paling dhuwur muncul, amarga dheweke ngumumake apa sing ora ana tandhingane luwih dhuwur tinimbang kabeh.' Kaya pangeran peteng sing tau teka ngapusi Hawa, mangkono uga pantes pangeran paling dhuwur saka pepadhang swarga muncul ing ngarepe Perawan Paling Suci kanggo nggawa kabar kabungahan; lan pantes yèn sawijining serafim dikirim marang Maria, sing kobong karo katresnan serafik marang Gusti Allah.

Mula saka iku, ayo kita kanthi tulus ngajeni Gabriel minangka pangeran paling unggul ing antarané pasukan malaikat, minangka salah siji saka pitu Seraphim sing paling cedhak karo Gusti Allah, lan minangka Jenderal Malaikat ing saindenging jagad, sing ngumumaké kaslametan marang kabèh donya; Ayo padha ngurmati dhèwèké kanthi ibadah sing ngajèni lan kidung pandonga, kanthi kabungahan ngrayakaké dina rayané lan matur nuwun amarga berkah ageng marang umat manungsa, sing wis diparingaké biyèn lan terus diparingaké saiki, tanpa kendhat ndedonga kanggo kita ing ngarsané Gusti sing wis dadi manungsa. Lumantar pandonga Malaikat Agung Gabriel, mugi kita kabèh nampa pangapura dosa!

Bab pitung Malaikat paling dhuwur sing kasebut ing kéné, perlu dicathet yèn mung jeneng papat sing kacathet ing Kitab Suci. Mangkono, ing Kitab Daniel katulis yèn Santo Mikael mbantu wong Yahudi, sing wektu kuwi isih taat nyembah Gusti Allah (Dan. 10:13); ing Epistel Yudas kasebut manawa, nalika mbantah karo setan babagan awaké Musa, dhèwèké kandha marang setan: *'Muga-muga Gusti nyerang kowé'* (Yudas 1:9); Yohanes Teolog, ing Kitab Wahyu, nulis manawa dhèwèké perang nglawan naga (yaiku setan) (Wahyu 12:7); St. Gabriel uga dikenal saka Kitab Daniel, ing ngendi kacathet yèn dhèwèké mbukak marang nabi misteri-misteri Allah sing paling didhelikaké babagan masa depan (Dan. 8:16), lan ing Injil St. Lukas kacathet yèn Gabriel ngumumaké marang Zakharia babagan kandhungan é Pembuka Dalane (Gusti), lan marang Perawan Maria sing Maha Suci—bab Inkarnasi Sabda Gusti (Lukas 1). Santo Rafael kasebut ing Kitab Tobit, ing ngendi diandharake yèn dhèwèké nglindhungi Tobit enom saka cilaka sing ora dikira-kira sajrone lelampahané, ngusir setan saka cah wadon Sarah, lan mbalèkaké panglihatané Tobit (Tobit 12:15). Babagan Santo Uriel, Kitab Telu Ezra nyatakake yèn dhèwèké nyaranake marang Ezra supaya nimbang 'abote geni' (3 Esdras 4:5).

Bab telung malaikat liyane, sanadyan ora kasebut jenengé ing Kitab Suci, nanging miturut pamanggihé sawatara panafsir Kitab Suci sing taat, bisa dianggep yèn Salaphiel iku malaikat sing muncul marang Hagar ing ara-ara samun nalika dhèwèké ndedonga kanthi sedhih banget; panjenengané kandha marang dhèwèké: 'Gusti Allah wis krungu swarané bocah lanak (Kejadian 21:17) lan pandonga andhap asor panjenengan'. Jeneng Jehudiel diatributake marang malaikat sing Gusti janji bakal ngutus marang wong Israel ing ara-ara samun, supaya nuntun wong-wong mau menyang Tanah Dijanjekake, kanthi mangkono maringi ganjaran marang sing netepi dhawuhe Gusti kanggo kamulyaning Gusti (Kaluwihan 23:22–23). Barachiel dianggep kalebu salah siji saka telung malaikat sing muncul marang Abraham ing wit ek Mamre, mberkahi Sarah kanthi marasaké kasubarané lan paring putra, Ishak, lan nggambaraké Trinitas Suci: Rama, Putra, lan Roh Suci (Kejadian 18).

Para wali iki, pitu malaikat paling dhuwur—sing kapisan Mikael lan kapindho Gabriel—miturut pamahaman saleh saka Gréja Suci, wis digambaraké ing ikon lan dipuja liwat pambangunan gréja-gréja sing didedikasikaké kanggo wong-wong mau wiwit jaman mbiyèn. Sajarah gréja nyritakaké bab iki kaya ing ngisor iki:

Kaisar ateis Diocletianus[2579] , panganiaya kejem marang agama Kristen, nalika mbangun pemandian watu kanggo dhèwèké ing Roma Kuna[2580] , mrentahaké supaya akèh wong Kristen dijupuk lan dikirim kanggo makarya ing proyek kuwi, ing sangisoré pangreksa sing ketat lan tanpa welas asih, sing nyiksa lan nindhes para wali. Ing kono bisa dideleng ewonan martir suci padha makarya, kebak kringet lan getih, lan akèh sing dipatèni ing kono nganggo pedhang lan manéka werna paukuman amarga Kristus. Mangkono, lumantar pakaryan abot iki, sawijining bangunan ageng lan megah kaya kraton bisa diadegaké. Sawisé pirang-pirang taun, kekafiran Yunani

---

[2578] Santa Gregorius Dialogus, Paus Roma, urip ing abad kaping 6. Karya sing paling misuwur yaiku *Regula pastoralis* ('Aturan Pastoral'), sing mbahas kepiye kuduné sawijining panggembala lan kepiye kuduné nepaki tugase. Dheweke dijenengi 'Dialogus' amarga karyané *Dialogue on the Life of the Italian Fathers*, ing ngendi narasi diceritakaké, kaya déné, déning loro tokoh.

[2579] Diocletian, kaisar Romawi, mrentah wiwit taun 284 nganti 305 lan nguwasani separo wétan Kakaisaran Romawi, déné kancané Maximian nguwasani separo kulon.

[2580] Thermae iku pemandian umum, sing ing Roma dibangun kanthi mewah banget. Pemandian kasebut uga nyakup area kanggo latihan jasmani.

sirna bebarengan karo para rajané, lan agama Kristen, kanthi munggahé para raja Kristen ing tahta, menang ing saindenging jagad – wektu kuwi para wong pracaya sing manggon ing Roma, nalika ndelok Mandhi Agung Diocletian sing megah, eling manawa bangunan iki wis dibangun déning wong Kristen; lan sawisé ngresiki saka rereged pagan, padha ngowahi dadi gréja Kristen sing dipersembahaké marang pitu roh swarga utama, para Archangel lan Archistratigoi saka Pasukan Malaikat: Michael, Gabriel, Raphael, Uriel, Selaphiel, Jehudiel, lan Barachiel.

Kutha-kutha liya wiwit niru tuladha Roma, kaya Napoli ing Campania[2581] lan Palermo ing Sisilia[2582] , ing ngendi gréja watu uga dibangun kanggo ngajeni pitu malaikat panguwasa iki. Wajah-wajahé digambaraké ing panel liwat ikonografi lan ing mozaik ing témbok gréja, lan saben digawé béda saka liyané kanthi ciri khas sing kanthi misterius nyimbolaké pelayanané sing ora katon. Gambaran para Malaikat ing kana kaya ing ngisor iki: Santo Mikael digambarke nginjak Lucifer ing sangisore sikile[2583] lan nyekel ranting kurma ijo ing tangan kiwa, lan tombak ing tangan tengen, ing pucuké ana panji putih sing ana salib abang sing ditenun ing kono[2584] ; Santa Gabriel digambarke nyekel lentera sing ana lilin murub ing njero nganggo tangan tengen, lan ing tangan kiwa nyekel cermin watu saka jasper ijo sing cacah abang ing panggonan tartamtu[2585] . Santa Rafael digambarke nyekel ing tangan kiwa sawijining wadah sing rada diangkat kang ngemot ramuan obat , dene ing tangan tengene nuntun pemuda Tobias sing nggawa iwak sing ditangkep ing Kali Tigris[2586] . Santa Uriel digambarke nyekel pedhang sing wis ditarik nyandhak dhadhane ing tangan tengene, dene ing tangan kiwa, sing diadhep mudhun, nyekel geni kobong[2587] . Santa Selaphiel digambarke rai lan mripate diadhep mudhun, lan tangane ditekani ing dhadhane, kaya wong sing ndedonga kanthi pangabdian jero. Santa Jehudiel digambarke nyekel mahkota emas ing tangan tengene lan ing tangan kiwa nyekel cambuk saka telung tali ireng sing duwe telung ujung[2588] . Santa Barachiel digambarke nganggo kembang mawar putih ing dhadhane, ing sandhangane[2589] .

Troparion, Nada 4:

Archistrategos pasukan swarga, kita sing ora pantes nyuwun marang panjenengan tansah, supaya lumantar pandonga panjenengan panjenengan bisa nglindhungi kita nganggo kanopi swiwi gaib panjenengan sing kebak kamulyan, njaga kita nalika kita sujud kanthi andhap asor lan njerit: nylametake kita saka bala, minangka panglima Pasukan Swarga.

Kontakion, Nada 8:

Ya Sang Paling Sumunar, Paling Kinurmatan, lan Maha Kuwasa, Tritunggal sing Ora Kasirna lan Ngageng, Panjenengan, Archistrategos, minangka pangabdi lan perantara sing mulya; mugi Panjenengan tansah ndedonga supados kita kaparingi bebas saking sakabehing bala lan sangsara, supados kita saged nyuwun dhumateng Panjenengan: Sugeng, Ya Pangayoman para abdi Panjenengan.

[2581] Campania iku sawijining provinsi ing Italia kidul. Provinsi iki misuwur amarga dadi panggonan pisanan ing ngendi lonceng dicetak kanggo digunakake ing gréja, mulané ing Statuta Gréja diarani 'campanas' (diarani saka jeneng provinsi).
[2582] Sicilia – salah siji pulo paling gedhé ing Segara Mediterania.
[2583] Lucifer – 'pembawa cahya', lintang esuk. Secara kias, jeneng iki dianggo marang malaikat sing pisanan tiba – setan.
[2584] Bendera putih sing ngias tombaké Santo Malaikat Agung Mikael nuduhaké kasucian lan kabresihané, déné salib nuduhaké yèn pasukan gaib padha perang nglawan kraton pepeteng lan peteng ing asmané Salib lan ing asmané Kristus.
[2585] Kaca spegêl iku pratandha yèn St. Gabriel, Malaikat Agung, iku juru warta paugeran Gusti Allah babagan panyelamatan umat manungsa, dene lentera sing ana liliné maknane yèn paugerané Gusti tetep didhelikaké nganti wayahe kawujud, lan sanadyan sawisé kawujud mung dipun mangertèni déning wong-wong sing kanthi ajeg ndelok ing pangiloné Sabda Gusti lan nurani né dhéwé.
[2586] St. Raphael, miturut iman Gréja, nyuwun pitulungan lan panyembuhan marang Gusti Allah kanggo kabèh sing nandhang sangsara.
[2587] Iki nuduhaké semangat sing kiyat banget saka Archangel iki marang Gusti Allah.
[2588] Iki minangka pratandha ganjaran saka Gusti kanggo wong sing taat lan suci, lan paukuman kanggo wong sing dosa.
[2589] St Barachiel iku, kaya-kaya, pangandhar kabungahan lan tentrem tanpa wates ing Karajan Swarga.

Penderitaan Santo Irenaeus, Martir Suci lan Uskup Sirmium

Dipepering ing tanggal 26 Maret

Sajrone pamaréntahan para kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian lan Maximian[2590] , nalika panganiayaan kejem sing padha lakokaké marang wong Kristen, para wong pracaya kanthi gagah berani nindakake manéka kabungahan, kanthi semangat nahan sangsara sing diparingaké déning para penyiksa kanggo katresnané Kristus, kanthi ngarep-arep ganjaran langgeng. Ing wektu kuwi, ing Sirmium[2591] , sawijining kutha ing Pannonia[2592] , uskup iku wong enom, nanging sampurna ing iman Ortodoks lan ing hukumé Gusti. Asmané Irenaeus. Amarga nandhang akèh panganiayaan amarga katresnané marang Kristus, dhèwèké dianggep pantes nampa mahkota kamenangan sing pantes amarga pangakuané marang Kristus.

Ditangkep ing Sirmium déning prajurit, Irenaeus digawa menyang Pannonia ing ngarsané hegemon[2593] Probus. Nalika ngadhepi Probus, Probus kandha:

'Miturut paugeran raja, sembelihna kurban kanggo dewa-dewa kita.'

Santo Irenaeus, uskup, mangsuli:

'Sapa waé sing nyembah marang dewa palsu tinimbang marang Gusti Allah sejati siji, bakal dipisah saka umaté.'

Gubernur kandha maneh:

'Para raja sing welas asih wis maringi prentah marang saben wong: nyawisake kurban marang para dewa utawa nampa siksaan.'

'Aku wis diprentah,' wangsul sang wali, 'nampa sangsara sing paling abot tinimbang, sawise mbaleni marang Gusti sing sejati, nyembah marang setan.'

Igemon mbaleni maneh:

'Sembahna para dewa, utawa aku bakal langsung mrentah supaya kowe disiksa.'

'Aku bakal bungah,' wangsul sang wali, 'yen kowe nindakake iki marang aku, amarga aku uga bakal melu nandhang sangsara karo Gustiku.'

Banjur gubernur langsung mréntahaké prajurit supaya nyiksa sang wali. Nalika sangsara sing kejem, gubernur takon marang dhèwèké:

'Kowe ngomong apa, Irenaeus – apa saiki kowe bakal nyembah marang para dewa?'

Wong suci mangsuli:

'Aku nyawisake kurban lumantar pangakuan iman sing setya marang Gustiku, marang Panjenengané aku tansah nyawisake kurban.'

Wong tuwané sang wali lan kabèh wargané padha teka, lan nalika padha weruh yèn dhèwèké disiksa kanthi kejem, padha nyekel sikilé, nyuwun supaya ngreksa yuswané lan manut marang dhawuhé raja. Ing siji sisih, bapak lan ibuné padha nangis; ing sisih liyané, kabèh tangga teparo, kanca, lan seduluré padha nangis banter kanggo dhèwèké, lan kabèh padha muni bareng kanthi swara siji:

"Ayuwi, Irenaeus, marang kaendahan kembanging yuswamu."

Nanging sang wali, kang kebak kangen paling dhuwur marang Gusti Allah lan tansah ngemut dhawuhe ing pangrasa rohani, mangsuli marang kabèh mau:

– Sabda Gusti Yesus Kristus makaten: *'Sapa waé kang mbantah Aku ing ngarepé manungsa, Aku uga bakal mbantah dhèwèké ing ngarepé RamaKu ing swarga'* (Matéus 10:33). Mula saka iku, mangertèni iki, sing tak tresnani: ora amarga panyuwunmu, ora amarga ancaman raja, lan ora nganggo cara apa waé kowe bakal bisa mbalèkaké aku saka Gusti Allah lan saka paugerané; amarga aku kanthi sak atiku ngarep-arep marang pangarep-arep panggilan swarga[2594] .

[2590] Ing taun 284, Kakaisaran Romawi dipérang dadi loro pérangan, wétan lan kulon: pérangan wétan dipimpin déning Diocletian, lan pérangan kulon déning kancané Maximian; padha mréntah wiwit taun 284 nganti 305.

[2591] Sirmium iku kutha kuna ing Pannonia ngisor, ing pinggir Kali Sava. Saiki, reruntuhan gedhé bisa ditemokaké cedhak Mitrovica.

[2592] Pannonia – salah siji wewengkon utama Kakaisaran Romawi ing kidul Kali Donau.

[2593] Hegemon – ἡγεμων: gubernur provinsi utawa kepala.

[2594] Dhuwur – luwih dhuwur, langit (Ezekiel 41:7; Kolose 3:3).

Probus, sawisé ngundang manèh Irenaeus sing berkah marang dhèwèké, nyoba ngyakinké dhèwèké, kandha:

'Kersa kersa, sanadyan mung amarga luhé wong-wong sing nangisi kowe, lan tinggalna kabodhoanmu; sayangana yuswamu lan sembahna kurban marang para déwa.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Aku bakal ngreksa awakku salawas-lawase yen aku ora ngajab korban kaya ngono.'

Banjur gubernur mréntahaké supaya Irenaeus digawa menyang panjara nalika dhèwèké mutusaké apa sing bakal ditindakaké marang dhèwèké.

Ing wektu sing padha, nalika sang wali wis suwé ana ing panjara pirang-pirang dina, dhèwèké kaserang manéka lara amarga kahanan panjara sing atos. Nanging sawijining wengi ing tengahing wengi, gubernur provinsi Prob mréntahaké supaya sang wali digawa manèh ing ngarsané lan kandha marang dhèwèké:

'Cukup wis panyiksaan iki sing wis kowe alami suwé banget. Luwih becik kowe manut lan nyembah marang déwa-déwa kita.'

'Yen kowe wis mutusaké apa sing arep kok lakoni marang aku,' wangsulé Santo Irenaeus, 'lakonana enggal, aja nganti suwe. Kawicénana yèn aku tetep setya marang pangakuan jeneng Kristus sing wis tak gendhong nganti saiki; aku iki, lan bakal tetep, ajeg lan ora owah nganti pungkasan.'

Banjur gubernur, amarga nesu, mrentahake supaya dhèwèké dipukul nganggo tongkat suwé. Ing tengah sangsara, dhèwèké njerit:

'Aku nduwé Gusti Allah sing wis tak sinau ngajèni wiwit isih cilik: Panjenengané sing tak sembah, lan marang Panjenengané tak aturaké kurban; nanging aku ora bisa nyembah déwa-déwa sing digawé déning tangan manungsa.'

'Mula, legawa wae karo panyiksaan iki,' kandha Prob marang dheweke, 'sing kowe jalari dhéwé; aja ngarep-arep pati.'

Wong suci mangsuli:

Aku ora bakal mati, amarga urip iku kagungané aku, lan aku ora ngrasakaké lara saka panyiksaan sing kowe jalari marang aku amarga asmané Gusti Pangeran Yesus Kristus. Aku bakal kandha luwih saka kuwi: lumantar panyiksaan mau aku ngarep-arep ora nampa pati, nanging urip langgeng.'

"Kowe duwe bojo?" pitakon Prob.

Wong suci kuwi mangsuli yèn dhèwèké ora nduwé. Banjur Prob takon manèh:

'Kowe duwe wong tuwa?'

"Aku ora duwe," wangsul sang wali. Prob takon maneh:

'Apa kowe duwe putra utawa putri?'

Wong suci mangsuli manawa dhèwèké uga ora nduwé kabèh kuwi.

"Sapa, banjur," takon Prob, "wong-wong sing nangis lan meratapi kowe nalika sidang?"

Sang Wali Irenaeus mangsuli:

Aku netepi dhawuhe Gustiku Yesus Kristus, kang ngendika: "Yen ana wong sing ora mbantak bapa lan ibune lan ora ninggalake kabèh kagungané, *dhèwèké ora bisa dadi muridéku"* (Lukas 14:26), *"lan sapa waé sing luwih tresna marang bapa utawa ibu, anak lanang utawa anak wadon tinimbang Aku, ora pantes dadi muridéku"* (Mat. 10:37). Mula, sapa waé sing tenanan tresna marang Gusti Allah lan pracaya mung marang Panjenengané, ngremehake kesia-siaan donya lan ora nganggep sapa waé dadi bapaké kejaba Gusti Allah.

'Nanging aku krungu,' kandha Prob, 'kowe duwe putra: mula, mung amarga katresnan marang wong-wong mau, sembahna kurban marang para dewa, supaya dheweke ora mateni bapakmu ing ngarepmu.'

Santo Irenaeus mangsuli:

Putra-putraku nduwé Gusti Allah minangka Bapaké, kang uga dadi Bapaké aku lan kang tak sembah, awit Panjenengané bisa nylametaké wong-wong mau lan aku. Mula saka iku, kita pancèn lan saktenané nyandhak kapitadosan marang Panjenengané kanthi sampurna, lan wis nyerahaké nyawa kita marang Panjenengané supaya kita ora binasa. Mula, tindakna apa sing wis diprentahaké para rajamu marang kowe.'

'Nyawamu lan nyawa wong tuwamu sing slametake,' ngendikane Prob, 'tundhukna kurban marang para dewa lan manut dhawuhe raja; yèn ora, aku bakal ngetokake manéka siksaan lan ngancurake kowe.'

'Aku wis tau kandha marang kowe,' pangandikane Irenaeus, 'kowe bisa nindakake apa wae marang aku miturut kersamu, awit kowe wis ngerti tenan yèn aku ora bakal tau nyembelih marang déwa-déwa kowe sing najis.' Lan saiki delengen sabar gedhé sing wis diparingaké Gusti Yesus Kristus marang aku nglawan tipuanmu lan tipuané setan, kang lumantar kuwi dhèwèké wis nyiapaké panyiksaan kanggo para wong suci Allah.

"Aku saiki maringi paukuman pati marang kowe yen kowe ora ngorbanake kurban marang para dewa," ujare Prob.

Kang Suci Irenaeus mangsuli:

'Kanthi nindakake kuwi, kowe bakal nyenengake aku, amarga paukuman pati bakal nuntun aku menyang kabungahan langgeng.'

Banjur Prob ngucapaké paukuman pati ing ngisor iki marang sang wali:

'Aku paring dhawuh supaya Irenaeus, sing ora manut paugeran raja, dibuwang menyang kali.'

Santo Irenaeus mangsuli:

'Aku wis ngarep-arep saka kowe paukuman sing maneka warna lan paling kejem, supaya kowe bisa ngerti carane wong Kristen, amarga iman marang Gusti Allah, wis biasa ngremehake pati. Nanging amarga kowe ora nate ngukum aku nganggo paukuman kaya ngono, aku bungah amarga paling ora kowe wis ngucapake paukuman iki marang aku.'

Gubernur, nesu amarga keteguhan wong sing berkah kuwi, mrentah supaya sirahé dipotong nganggo pedhang, banjur awaké dibuwang menyang kali. Nanging sang wali, kaya nampa mahkota kamenangan manèh, sawisé krungu wangsulan kuwi, matur nuwun marang Gusti Allah, kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus, awit sampun paring kula kasabaran ingkang boten goyang ing ngakeni asma Panjenengan ingkang suci, supados kula pantes kalebet ing kamulyan Panjenengan ingkang langgeng.'

Nalika dhèwèké isih ngucapaké tembung-tembung mau, dhèwèké digawa menyang sawijining jembatan sing dijenengi 'Artemis', sing dibangun kanggo ngajèni dewi jahat Artemis[2595] , saka kono dhèwèké bakal dibuwang. Ing kono, sawisé mbusak sandhangané lan ngangkat tangané menyang langit, Santo Irenaeus ndedonga kanthi pangabdian sing jero, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, sing kersa nandhang sangsara kanggo kaslametan donya! Mugi swargamu kabuka kanggo nampani nyawa abdi setya Irenaeus, sing amarga asmanira sing suci, wis dijupuk saka Gréja Ortodoks Sirmium kanggo nandhang sangsara. Aku ora nolak nampa pati. Nanging aku nyuwun, ya Gusti, lumantar welas asih Panjenengan sing tanpa upama, supaya Panjenengan ngreksa lan nglindhungi umat Gréja Sirmium Panjenengan saka kabèh bala lan ala sing bakal teka, lan saka mungsuh sing katon lan sing ora katon, lan kersa nguwatake iman suci Panjenengan ing antarané.

Sawisé ngaturaké pandonga iki, sang wali dipukul sirahé nganggo pedhang lan dibuwang menyang kali sing dikenal minangka Sava. Santo Irenaeus, Uskup Sirmium, gugur martir tanggal 26 Maret, nalika pamaréntahan Probus ing Pannonia, ing jaman pamaréntahan Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Malchus

Dilingeti tanggal 26 Maret

[2596][2597]Ing yuswa enom, Sang Mulya Malchus iku petani ing desa Maronion, dumunung telung puluh stadia saka Antiohia ing Siria. Dheweke siji-sijine putra saka wong tuwane, mula wong tuwane kepengin dheweke

---

[2595] Artemis – uga dikenal minangka Diana – sawijining dewi sing nggambaraké rembulan lan dianggep dadi pelindung alas lan moro.

[2596] Stadion – sawijining unit jarak sing dawané antara 73 nganti 88 fathom.

[2597] Antiokia ing Siria – salah siji kutha kuna lan paling sugih ing Siria, kutha krajané, dumunung ing Kali Orontes, watara 10 versts saka panggoné mili menyang Segara Tengah, antarané pagunungan Libanon lan Taurus; Kutha iki diadegaké 300 taun sadurungé Kristus déning Seleucus Nicator lan dijenengi miturut jeneng bapaké, Antiochus. Antiochia nduwèni makna khusus kanggo Gréja Kristen minangka pusat gedhé kapindho Kristen sawisé Yerusalem lan minangka ibu gréja-gréja Kristen sing diadegaké ing antarané bangsa-bangsa asing. Gereja Antiokia sing misuwur mau sepisanan diadegaké déning Santo Paulus sang Rasul lan Barnabas, lan sabanjuré

dadi ahli waris garis keturunan kulawarga, banjur meksa dheweke supaya nikah. Nanging sanadyan diajak bola-bali, dheweke mung mangsuli siji jawaban:

'Aku luwih milih dadi biksu tinimbang wong awam.'

Sanajan wong tuwane wis nyoba maksa Malcha supaya nikah – bapakne nganggo ancaman macem-macem, ibune nganggo alusan tembung – dheweke ora nurut marang wong tuwane lan pungkasane mlayu sacara rahasia, ninggalake omah, wong tuwa, lan calon garwane kanggo Gusti Allah. Dheweke lunga menyang sawijining wewengkon sepi ing antarané Imma lan Viria. Ing kono dheweke nemokake sawijining biara sing para biksu uripé dipersembahaké marang Gusti. Kanthi nyerahaké dhiri marang pandhuan para biksu, Malch manggon ing kono lan miwiti nyampurnakaké dhiri ing tapa brata biksu, ngendhalèni hawa napsu daging liwat gawe lan puasa.

Sawisé pirang-pirang taun, dhèwèké kepéngin bali menyang tanah kelairané kanggo nglipur ibuné sing wis dadi janda; amarga dhèwèké krungu yèn bapaké wis seda, lan dhèwèké niyat adol tanah warisané lan nyaluraké asilé: sapérangan kanggo wong mlarat, sapérangan kanggo biara, lan nyimpen sithik kanggo kabutuhané dhéwé.

Nalika sang abbot mangertèni niyaté Malcha, dhèwèké wiwit mènèhi piwulang, ngandhani yèn iki godaan setan lan tipuan mungsuh kuna manungsa, sing pinter nyamaraké dhéwé ing wangun kabecikan.

'Iki,' pangandikane, 'pancen kaya sing kasebut ing Kitab Suci: *"Asu bali marang muntahane"* (2 Petrus 2:22). Kanthi mangkono, akèh biksu sing kesasar, amarga setan ora tau perang terang-terangan marang sapa waé.'

Kanggo mbuktekake panemune, sang abbot nyritakake macem-macem crita saka Kitab Suci marang Malchu, diwiwiti karo Adam lan Hawa, sing digoda dening setan kanthi pangarep-arep entuk kaluhuran ilahi lan amarga iku padha diusir saka Taman Eden. Nalika sang abbot nyadari yèn dhèwèké ora bisa mbujuk Malch, dhèwèké nyuwun ing ngarepé, nangis, kaya wong sing wis seda digawa menyang kuburan. Nanging Malch ora nggatekake sang abbot lan ninggalake biara.

Nalika ngucapake pamitan marang Malch, sang abbot ngancani dheweke kanthi nangis, kaya wong sing wis seda digawa menyang kuburan.

"Aku weruh, anakku,"—mangkono tembung pungkasané sang abbot marang Malch—"kowe wis kapepéng ing panguwasa Setan. Aku ora bakal takon maneh apa sababé kowe pisah saka kita, lan aku uga ora bakal nampa alesanmu. Kambing sing nyasar metu saka pager langsung dadi mangsa srigala[2598] ."

Mangkono padha pisah dalan, lan Malch miwiti lelampahané.

Ora adoh saka ara-ara samun kuwi ana dalan umum gedhé saka Viria menyang Edessa[2599] ; ing dalan kuwi, para lelungan asring diserang déning Saracen[2600] . Mula, nalika arep lelungan, para lelungan padha kumpul dadi siji klompok, supaya bisa nolak serangan Saracen lan ora kacekel; Malch uga gabung karo klompok para lelungan kuwi, sing cacahé nganti pitung puluh wong, kalebu sawatara wanita. Nalika padha mlaku bebarengan ing dalan kuwi, dumadakan, nganti padha kaget, muncul akèh wong Ismael sing setengah telanjang, nggawa senjata kaya arep perang. Ngubengi para lelungan, padha nangkep kabèh, kalebu Malch, lan nggawa dadi tawanan. Ing wektu kuwi Malch nyadari yèn niyaté biyèn iku sia-sia lan musuh wis ngapusi, banjur tobat amarga wis ora nurut marang pitutur abbot, misah saka komunitas biara lan mlebu donya sekuler, lan bebarengan karo wong liya, wis tiba ing tangan wong manca. Nanging pangapurané wis kasep: biyèn dhèwèké kepéngin waris tanah bapaké, saiki dhèwèké dhéwé dadi kagungané wong Sarasin. Nalika para tawanan dipérangaké marang wong-wong barbar, biksu Malch bebarengan karo sawijining wanita kapundhut dadi bagéan siji wong Arab, sing sawisé mènèhi loro-loroné numpak unta banjur mangkat kanthi cepet. Amarga unta mlaku banget cepet, Malch lan wanita iku, sing lungguh ing punggungé, padha nyekel kenceng siji lan sijiné supaya ora tiba, lan mangkono padha nerusaké lelampahané; panganané ing dalan mung daging mentah lan susu unta.

---

dikuataké déning Rasul Petrus. Antiokia dadi tuan rumah pirang-pirang konsili penting para pamimpin gereja nalika kontroversi bidah (Arian lan Nestorian). Wiwit jaman mbiyen, Gréja Antiokia ngrasakaké hak istiméwa, padha karo Gréja Alexandria, Yerusalem, Konstantinopel, lan Roma; para uskupé nyekel gelar lan hak istiméwa minangka patriark. Saiki, Antiochia ana ing sangisoré pamaréntahan Turki lan dadi kutha cilik sing mlarat kanthi populasi nganti 10.000 jiwa.

[2598] Delengen parabelé Gusti bab Sang Gembala Apik: Yohanes 10:1–5.

[2599] Edessa iku kutha ing Mesopotamia, 10 mil saka pinggir kiwa Kali Efrat.

[2600] Saracen – wong-wong sing manggon ing Arab. Wiwitane, jeneng iki nyebutake suku perampok nomadik, nanging mengko panulis Kristen nggunakake istilah iki kanggo kabeh wong Arab lan Muslim sacara umum.

Sawisé nempuh lelampahan dawa ngliwati Gurun Arab lan nyebrang kali gedhé, wong-wong Saracen mau banjur bali menyang negarané dhéwé. Majikane Malch nggawa tawanané marang garwané lan mréntahaké miturut adat Saracen supaya padha sujud marang garwané lan anak-anaké. Malch kapeksa sujud bareng karo wanita tawanan lan ngajèni garwané majikané, sing banjur maringi Malch pakaryan omah: njupuk banyu, nyapu sampah, lan nindakake pakaryan abot liyané. Mangkono Malch makarya amarga ora nurut marang bapaké, sang abbot, sawise pancèn ninggalaké penampilané dadi biksu, mlaku telanjang kaya adat ing nagara kuwi lan, merga panas sing nyengat, mung nutupi nganggo sandhangan pérangan awak sing kudu ditutupi. Banjur dhèwèké diutus ngopeni wedhus ing ara-ara gersang, lan ing kéné Malch nemokaké panglipur lan kenyamanan siji-sijiné ing sangsara amarga arang banget ketemu karo tuwané lan kanca-kancané; lan nalika piyambakan karo wedhus, dhèwèké kelingan marang Santo Yakobus (Kejadian 30:36) lan Musa (Keluaran 3:1), sing uga tau ngopeni wedhus ing ara-ara samun. Dheweke urip mung nganggo keju lan susu, lan nalika ngopeni wedhus, dheweke ndedonga kanthi khusyuk, nyanyi mazmur sing wis sinau ing biara; lan ing kéné dheweke nemokake panglipur ing pangasingané, matur nuwun marang Gusti Allah amarga urip biara sing wis ditinggalaké ing tanah kelairané saiki wis ditemokaké manèh ing ara-ara samun. Nanging licik setan alus banget ing saben panggonan nganti ora bisa dibayangaké: sanajan ing kana, nalika nglakoni urip kaya ngono, Malch ketahuan déning mungsuhé sing licik.

Wong Saracen kuwi, weruh yèn budaké Malch ngladèni dhèwèké kanthi tliti lan setya ing kabèh bab lan yèn ternaké terus mundhak, mikir ganjaran apa sing pantes diwènèhaké kanggo pangabdiané sing setya, banjur mutusaké maringi Malch hak nikah karo wanita tawanan sing digawa bareng dhèwèké ing unta sing padha. Nimbali Malch, dhèwèké ngomong karo dhèwèké bab wanita mau, ngajak dhèwèké supaya njupuk wanita mau dadi garwané. Nanging Malch nolak, kandha yèn dhèwèké wong Kristen, lan miturut hukum Kristen ora kena nikah karo wanita sing bojone isih urip, amarga bojone wanita mau wis dadi tawanan Saracen liyané. Banjur wong Saracen kuwi nesu banget lan nyabut pedhangé, banjur nyoba matèni Malch; lan yèn Malch ora cepet-cepet nyekel gulu wanita mau minangka pratandha sarujuk, tuwané mesthi wis ngucuraké getihé ing kono uga.

Nalika bengi teka, biksu mau nggawa wanita iku menyang guwané. Bab apa sing kelakon ing antarane wong loro ing kono, Malch sing pinaringan berkah piyambak banjur nyritakaké kaya ing ngisor iki:

'Tinimbang kabungahan, aku kebanjiran sedhih, lan tinimbang panglipur, aku kebanjiran kasedhihan. Kita padha sengit siji lan sijine lan ora wani ngomong soko-soko. Banjur aku nyadari tenan abote tawanku lan miwiti nangisi uripku dadi biksu sing rusak tanpa disangka-sangka. Apa iki sing tak alami, aku wong sengsara iki! ' ujare aku karo nangis. 'Apa dosa-dosaku wis nggawa aku tekan titik ing ngendi, ing tuwa iki, aku kudu ngorbanake kasucian lan dadi bojone wong liya? Apa gunane aku ninggalake omah, wong tuwa, lan garwaku—kabeh nalika isih enom kanggo Gusti—yen saiki aku kudu nindakake apa sing tak sengiti wiwit wiwitan? Apa ora amarga iki saiki aku nandhang kabeh iki—amarga sawisé tau manggon ing biara, aku kepéngin bali menyang tanah airku? Apa sing bakal kita lakoni, wahai nyawaku? Apa kita bakal binasa utawa bakal menang? Apa kita bakal ngenteni tangan rahmaté Gusti, utawa apa kita bakal mateni awak dhéwé nganggo pedhangé dhéwé? Tarik pedhangmu bali menyang jeronmu, wahai nyawaku! Kita kudu luwih wedi marang pati roh tinimbang pati badan; amarga sanajan kesucian prawan uga nduwéni martir dhéwé. Mula, luwih becik aku ngglethak ing kéné ing ara-ara samun iki dadi martir, mati lan ora dikubur, lan dadi penyiksa lan martirku dhéwé!

Kanthi tembung-tembung iki aku tangi saka lemah, narik pedhang saka warangkanya—sing kinclong ing pepeteng—lan, ngadhepake pucuké sing landhep marang dhadaku, kandha marang wanita iku:

'Tetep urip, garwaku! Lan ayo aku dadi martir sing mati kanggo kowe tinimbang dadi garwa sing urip.' Banjur dhèwèké ambruk ing sikilku, nangis lan nyuwun marang aku:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus lan ing wektu kang abot iki, aku nyuwun lan nyuwun tulus marang kowe supaya aja nganti getihmu mili amarga nyawaku. Yen kowe kepéngin mati, dhisik balèkna pedhangmu marang aku lan tusuk aku; lan sawisé mateni aku dhisik, banjur matèni awakmu dhéwé, supaya kanthi mangkono kita bisa kumpul manèh; awit aku wis mutusaké ing atiku, sanajan bojoku dibalèkaké marang aku, aku bakal njaga kesucian sing tak sinau ing tawanan iki nganti pati, lan aku luwih milih mati tinimbang nglanggar. Apa ora amarga kowe péngin mati supaya ora turu bareng aku? Nanging aku uga péngin mati, yèn kowe péngin. Mula, wenehana aku dadi garimu sing suci, lan ana paseduluran rohani antarané kita, dudu paseduluran jasmani, supaya para tuan kita nganggep kowe bojoku, déné Kristus bakal mangertèni yèn kowe sedulur rohani aku. Banjur para tuan kita bakal percaya marang kita, mikir yèn kita ana ing pernikahan jasmani, yèn padha weruh katresnan antarané kita.

– Aku gumun (piturute Santo Malchus) lan kagum marang kasucian wanita iki, banjur aku tresna marang dheweke, lan kita padha gawe janji bakal tetep bebarengan kanthi kasucian. Nanging aku ora tau ndeleng awaké, malah aku ora tau nyentuh awaké nganggo tanganku, amarga wedi yèn nalika urip bebarengan kanthi rukun karo dhèwèké, aku bisa kelangan kasucian atiku, sing wis tak jaga wiwit wiwitan perang sengit sing dilakoni déning daging marang aku (nganti kéné tembungé sang Malch sing pinunjul).

Ing panganten rohani kaya ngono, Sang Mulya Malch manggon bebarengan karo wanita suci iku suwene wektu sing dawa. Padha entuk pangayoman saka tuwané, nganti ora tau kepikiran arep mlayu. Kadhangkala Malch adoh saka omahé tuwané nganti sasi kebak, kaya gembala sing setya lan rajin ngopeni wedhusé ing ara-ara samun.

Ing sawijining dina, sawisé suwé ditawan, Sang Mulya Malch nemokake dhèwèké piyambak ing ara-ara samun lan, ora weruh sapa-sapa kejaba langit lan bumi, dhèwèké ing kesunyiané miwiti kelingan uripé biyèn ing biara karo para biksu, utamané marang abboté, sing wis mulang dhèwèké Kitab Suci lan cara urip monastik. Lan dhèwèké wiwit merenung marang tembung-tembung sing wis ngélingaké dhèwèké supaya aja ninggalake biara. Nalika éling lan merenung bab kuwi, Malch weruh akèh semut ing ngarepé. Padha obah-obah ing papan sing sempit, padha nggawa beban sing luwih abot tinimbang awaké dhéwé: ana sing nggawa wiji; ana uga sing nggawa lemah saka njero sarangé, mbangun pangayoman saka udan; ana uga sing nglumpukaké panganan kanggo mangsa adhem, ngremes pari nganggo rahangé, lan ana uga sing nggawa mayit kanca-kancané sing wis mati. Lan sing paling nggumunake saka kabeh – sanadyan ana akèh semut kaya ngono, nalika padha merayap metu lan mlebu maneh ing sarang semut, padha ora padha ngalangi siji lan sijiné, ora padha nyundhul utawa nyenggol siji lan sijiné; malah, yèn padha weruh ana siji semut sing nggawa beban kakehan abote, semut-semut liyané langsung padha nulungi. Ndelok kahanan iki, Malch kelingan marang tembungé Salomo: *'Mèlu marang semut, kowe wong males; delengen lakuné… dhèwèké nglumpukaké panganané nalika panèn'* (Amsal 6:6–8). Luwih saka kuwi, ana ing pikirane yèn uripé ing biara kuwi kaya sarang semut, ing ngendi kabèh padha makarya bebarengan lan ora ana siji waé sing nduwèni apa-apa dhéwé, nanging kabèh padha dienggo bebarengan, lan dhèwèké wiwit sedhih banget amarga krasa kapenjara, ngeluh saka jeroné ati, kangen arep ndelok biara lan manggon manèh ing selé sing biyèn. Nalika dhèwèké bali menyang tanahé guruné lan mlaku tumuju omahé, garwané ketemu dhèwèké lan, weruh dhèwèké kélangan semangat lan bingung, takon:

'Kok kowe sedhih banget?'

Malch nyritakaké pangrasané marang bojone. Banjur bojone nyengkuyung dhèwèké supaya mlayu, nanging uga nyuwun supaya ora ninggalaké dhèwèké, nanging nggawa dhèwèké bareng lan mengko diserahaké menyang biara wanita. Sawisé rembugan dawa bab kuwi, padha miwiti nyiapaké kabur, bisik-bisik siji lan sijiné lan mangu-mangu antarané pangarep-arep lan rasa wedi.

Ing kandhang sing dirumat Malch ana loro kambing gedhé. Sawisé disembelih, dhèwèké ngolah kulité dadi loro ambing lan nyiapaké daging garing kanggo lelampahan; lan ing sawijining sonten pungkasan, bebarengan karo adhine, kanthi pasrah marang Gusti, padha ninggal omah lan budhal kanthi cepet. Nalika tekan kali gedhé, sangang stadia saka omahé wong Saracen, padha ngempèk kulit mau, diiket rapet, banjur lungguh ing ndhuwur lan miwiti mlaku ngalor kali, nganggo sikil minangka dayung, lan nyabrang menyang pinggir liyané; Dene daging sing digawa wis kebak banyu lan klelep, mung sisa sethithik banget, meh ora cukup kanggo telung dina. Sawisé padha nglegakaké haus nganggo banyu kali supaya ora krasa garing nalika mlayu sing bakal teka, padha mangkat, lelungan kanthi cepet, luwih akèh ing wayah bengi tinimbang awan, sawéné amarga wedi marang wong Saracen, lan sawéné amarga panas srengéngé sing nyengat banget ing kana; nanging kadhangkala padha mlaku ing wayah awan uga, sanajan padha kesirep panas, lan asring ndelok mburine, wedi yèn tuwané bisa ngoyak.

Ing dina katelu, nalika Malch lan garwané mbalèk ing tengah dalan, padha weruh saka adoh loro Saracen sing kanthi cepet ngoyak saka loro unta, lan langsung mangertèni yèn kuwi tuwané sing ngoyak miturut tapak-tapak sing wis padha tinggalaké ing wedhi; lan padha kakehan wedi banget lan mandheg kaku ing papané, ngira bakal dipatèni déning Saracen. Ing wektu kuwi, kanthi pangayomaning Gusti, padha weruh guwa jero ing sisih tengen lan mlayu mlebu, padha ngadeg ing sisih kiwa lawang, nanging ora wani mlebu luwih jero amarga padha wedi menawa sawise lolos saka pati, malah bakal nemoni pati maneh; awit guwa kaya ngono biasane didiami kewan galak utawa ula, kalajengking, lan kéwan berbisa liyane. Mula, amarga padha wedi mati saka loro pihak—

saka tuan sing ngoyak lan saka sing ngintip ing guwa—padha mandheg kanthi wedi banget, kaya wis mati; nanging ing wektu sing padha padha mikir: 'Yen Gusti nulungi kita wong mlarat, kita bakal luput saka pati; nanging yen Gusti ora paring welas asih marang kita wong dosa, guwa iki bakal dadi peti mati kita.'

Ing wektu sing padha, wong Saracen lan budake wis tekan guwa. Sawise ngiket unta-unta bebarengan, dheweke mandheg ing lawang guwa karo pedhangé wis dicabut, lan ngutus budake njupuk Malkha lan kancane metu saka guwa, amarga dheweke dhéwé kepengin matèni wong-wong mau. Nalika budak mau wis mlebu guwa watara telung utawa papat hasta[2601] , dhèwèké mlaku ngliwati wong-wong mau, amarga sapa waé sing ngadeg ing sangisoring tedhungan srengéngé ora bisa ndeleng wong sing ana ing sacedhaké, lan sing katon mung punggung budak mau. Nanging budak mau muni banter karo ancaman sengit:

'Metu kowe, para bajingan, metu supaya dipatèni! Ngapa kowe mandheg? Metu; tuanmu wis ngenteni kowe.'

Nalika dhèwèké lagi muni kaya ngono, dumadakan ana seekor singa betina nyerbu metu saka jero guwa, nyekel dhèwèké saka gulu, matèni, lan nyeret menyang sarangé. Ya Gusti sing paling welas asih! Ageng sanget Pangayoman Panjenengan dhumateng para abdi, lan cepet sanget pitulungan Panjenengan ing wekdal kasangsaran ageng! Malch lan garwane nyekseni punika, lan atine kebak kabungahan tinimbang ajrih nalika mirsani salah satunggaling mungsuhe padha binasa, awit piyambakipun boten mangertos babagan mungsuh liyane ingkang ngancem ing lawang guwa. Wong Saracen kuwi, nalika weruh yen abdi iku mandheg suwe ing guwa lan ora krungu swarane maneh, nyangka yen loro wong padha nentang dheweke dewekan; lan amarga nesu banget nganti ora sabar maneh, dheweke nyurung mlebu guwa kaya ngono kahanane, karo pedhangé wis dicabut, nggerem kenceng kaya kéwan galak. Nanging singa wadon, krungu swarane, mlayu metu nyambut, lan nalika tekan para sing mlayu, nyerang lan mateni dheweke, diseret liwat kabeh mau menyang sarange.

Nalika nyekseni tumindak éndah lan ora disangka saka pitulungan lan pangayomané Gusti, Sang Mulya Malch lan wanita berkah kuwi padha matur nuwun marang Gusti amarga welas asihé sing ageng. Nanging sanadyan sawisé kedadéan sing nyenengake iki, rasa wedi isih nyawiji ing atiné, amarga padha mikir yèn sing wadon sing galak kuwi bakal mateni uga; nanging luwih becik padha mati ing tangan kéwan galak tinimbang tiba ing tangan manungsa sing ora manungsawi. Sing wadon sing galak kuwi banjur nggawa anaké ing cangkemé, ninggal guwa. Malch lan garwané meneng suwe, nanging nalika weruh yèn sing wadon ora bali, padha metu saka guwa nalika dina meh rampung. Nalika weruh unta-unta sing ngadeg cedhak guwa, kebak bekel lan banyu, padha miwiti mangan lan ngombe; sawisé wareg mangan lan pulih kekuwatan, padha numpak unta lan mangkat kanthi bungah ing perjalanané, matur nuwun marang Gusti Allah. Sawisé sepuluh dina kliwat, padha nyabrang ara-ara gersang kuwi lan nyedhak marang resimen Greko-Romawi. Padha nyritakaké kabèh bab dhèwèké marang komandan resimen, lan komandan mau ngutus dhèwèké menyang Savinus, gubernur Mesopotamia. Gubernur mau tuku unta-untané, maringi pangayoman sing anget, lan ngutus bali dhèwèké menyang tanah airé.

Nalika bali menyang tanah airé, Malch nyerahaké wanita sing pinaringan berkah kuwi lan adhine rohani marang biara, déné dhèwèké dhéwé bali menyang biara sing biyèn ditinggalaké. Dheweke nemokake manawa sang abbot lan guru spiritualé wis seda. Banjur dheweke nyritakake marang sedulur-seduluré kabèh sing wis kelakon lan manggon ing biara nganti pungkasaning uripé, ngélingaké para biksu liyané supaya aja mbantah marang sang abbot utawa ninggalaké biara. Sawisé nglampahi sisa uripé kanthi cara sing nyenengaké Gusti, Malch séda lan bali marang Gusti, ninggalaké tuladha kasucian, supaya generasi sabanjuré ngerti yèn kasucian prawan ora bisa dikalahaké déning pedhang, ara-ara samun, utawa kéwan galak; awit sapa waé sing nyerah dhiri marang Kristus bisa mati ing daging, nanging ora bisa dikalahaké ing roh, amarga dikuatké déning Kristus Gusti Allah piyambak, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Peringatan 26 Martir Gotik[2602]

Diperangeti tanggal 26 Maret

[2601] *Sikut* iku satunggaling ukuran saka sikut nganti pucuk driji tengah. Sikut Kitab Suci dawane antara 10,5 lan 13 vershoks.

Para martir suci iki nandhang sangsara ing sangisoré raja Gothik Ungerich nalika pamaréntahané para kaisar Romawi Julian, Valentinian, lan Gratian[2603] . Ing wektu kuwi, nalika wong-wong mau, minangka wong Kristen, padha ngrayakake Liturgi Ilahi lan memuji Gusti Allah ing gréja-gréja, Ungerich ngutus abdi-abdine, sing miturut prentahé, padha ngobong gréja-gréja lan ngobong kabèh wong sing ana ing njero, cacahé 308 jiwa. Sawisé kuwi, yèn padha ketemu wong Kristen sing nggawa sesajen menyang gréja, padha nyekel, nahan lan nanyani, lan yèn dhèwèké ngakoni pracaya marang Kristus, dhèwèké langsung dibuwang menyang geni; mula, tinimbang sesajen, badané wong Kristen diparingaké marang Kristus. Awak para martir suci iki diklumpukaké déning garwané raja Goth liyané sing arané Alla, wong Goth asli lan wong Kristen sing taat[2604] . Sawisé nyerahaké pamaréntahan marang anaké lanang[2605] lan nggawa para presbiter, dhèwèké lelungan saka panggonan siji menyang panggonan liyané nganti pungkasané mapan, bebarengan karo anaké wadon Duklida, ing tanah Siria[2606] . Banjur dhèwèké nelpon anaké, lan nalika anaké teka, dhèwèké bali bareng karo anaké menyang Gothia, déné dhèwèké nyerahaké relik para wali marang putriné, sing nalika pamaréntahan Valentinian lan Theodosius lelungan menyang Cyzicus[2607] lan nyumbangaké sawatara relik mau marang kutha kuwi kanggo konsékrasi gréja. Sawisé bali menyang Gothia, Santa Alla diwènèhi watu nganti mati bebarengan karo Agathon lan mangkono ngalami martir, déné Duklida séda kanthi tentrem sawatara taun sawisé séda ibuné.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Basil Anyar

Dirilisake ing tanggal 26 Maret

Ing taun kaping sepuluh saka pamaréntahan raja-raja Yunani sing saleh, Leo si Arif[2608] lan adhine Alexander[2609] , putrané Kaisar Basil si Makedonia[2610] , para magistrat[2611] , sing bali saka tanah Asia[2612] , sing dikirim miturut prentah raja, lan nalika liwat gunung sepi, padha weruh wong mlaku ing pucuké, nganggo sandhangan koyak-koyak lan duwé rupa sing paling ora lumrah lan malah medeni , amarga dhèwèké gedhé ing ara-ara gersang, adoh saka wong liya. Kagèt karo penampilané sing aneh, para magistrat banjur ngoyak lan nangkep dhèwèké; banjur, mikir yèn dhèwèké iku mata-mata (padahal sejatiné dhèwèké iku Basil sing kaberkahan, sing uripé kita critakaké), para magistrat mau ngiket wong ajaib iki lan nggawa dhèwèké bebarengan menyang kutha kaisar – Konstantinopel.

[2613]Nalika padha ngadhep para kaisar, para hakim nyritakaké babagan wong sing wis ditangkep ing dalan. Banjur Kaisar Leo, nalika ndeleng sang wong suci, mènèhi dhawuh supaya dhèwèké dipriksa lan mènèhi tugas marang sawijining patrisi, yaiku Samon saka Agari[2614] , kanggo nyelidiki sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, lan apa jenengé.

[2602] Karajan Goth nyebar saka ngisor Kali Vistula nganti Segara Ireng. Wong Goth manggon utamane ing sacedhake Kali Donau ing Romania saiki. Sabanjure, padha manggon meh ing saindenging Eropa.

[2603] Julius mrentah wiwit taun 361 nganti 363, Valentinianus wiwit taun 364 nganti 375, lan Gratianus wiwit taun 375 nganti 383, mula pamaréntahan telung kaisar iki suwéné watara 20 taun.

[2604] Ajaran sesat Arian nyebar ing antarané wong Goth.

[2605] Putrané St. Alla dijenengi Arimerus.

[2606] Tanah Siria dumunung ing Asia, ing lor Palestina. Dipikirake yen 'tanah Siria' sing dimaksud ing kene yaiku provinsi Romawi, mbok menawa Romania saiki.

[2607] Ana kutha ing Mysia lor, ing Asia Cilik, sing dikenal kanthi jeneng iki, nanging jeneng sing padha uga diwenehake marang sawijining wilayah ing Krimea saiki, ing kana ana kadipaten Gothik.

[2608] Kaisar Leo VI si Arif mimpin tahta Bizantium wiwit taun 886 nganti 911.

[2609] Kaisar Alexander dadi panguwasa bebarengan karo Leo si Arif lan mrentah wiwit taun 866 nganti 912.

[2610] Basilus I si Makedonia iku Kaisar Bizantium saka taun 867 nganti 886.

[2611] Magistriani iku pejabat kraton sing nyekel jabatan paling wigati ing kraton kaisar. Miturut pangkat, dheweke luwih dhuwur tinimbang para patrisi.

[2612] Wilayah sing dikenal minangka Asia, utawa Asia Minor, yaiku semenanjung Asia Minor saiki.

[2613] Gelar patrisi sejatine mung kagungané anak-anak senator, sing diarani 'bapak' (patres ing basa Latin). Mengko, gelar iki banjur diparingaké marang kabèh wong saka keturunan Romawi bangsawan. Nanging, Kaisar Konstantinus Agung nggawe gelar patrisi dadi pakurmatan pribadi, sing diparingake marang pejabat pangkat dhuwur nanging ora diturunake.

Samon nggawa wongé Gusti mau menyang omahé. Banjur, sawisé lungguh ing kursi pangadilan, dikelilingi para penasihat lan kanthi wibawa sing pantes karo pangkaté, dhèwèké mréntah supaya Basil sing berkah digawa ngadhep dhèwèké. Nalika dhèwèké muncul ngadhep patrisi, sang wali ora maringi pakurmatan utawa pangurmatan marang patrisi mau. Banjur patrisi mau takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe, saka ngendi kowe teka, lan jenengmu sapa?'

Nanging sing kabegjan *iku 'ora mangsuli'* (Yohanes 19:9)[2615] lan meneng bae, ndelok hakimé kanthi mripat sing alus.

Banjur Samon takon maneh marang dhèwèké:

'Critakna, kowe saka ngendi?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

– Luwih becik kowe dhéwé sing ngandhani marang kita sapa kowe lan saka ngendi kowe teka.

Lan Samon kandha marang dhèwèké:

'Kita takon marang kowe, lan kowe kudu mangsuli. Bab sapa aku, iku dudu hakmu kanggo takon. Nanging, yen kowe pancen kepengin banget ngerti sapa aku, aku bakal kandha. Aku Samon, sawijining bangsawan lan sesepuh Kuvikularians[2616] , para panguwasa otoriter jaman saiki. Saiki kandhaa: sapa kowe, saka ngendi kowe teka, lan apa sing kok lakoni?'

Sing Kaurmatan mangsuli:

'Aku salah siji saka wong manca lan musafir sing manggon ing bumi.'

"Dadi, apa bener kabar sing padha kandha bab kowe—menawa kowe mata-mata sing teka kanggo nyurvei tanah-tanah Yunani?" pitakoné Santo Samon.

Marang pitakon iki, sing mulya ora mangsuli. Lan akèh wong sing ana ing panyelidikan kuwi ngajak dhèwèké supaya mangsuli, kandha:

'Sapa kowe?'

Nanging sang wali uga ora mangsuli.

Banjur Samon mrentahake supaya wesi wujud rodha, tendon sapi garing, lan piranti panyiksa liya sing medeni digawa; kabèh mau diselehake ing ngarepé sang wali kanggo medeni, kanthi pangarep-arep yèn dhèwèké bakal wedi marang panyiksaan lan mbukak jati dhiri. Nanging sang resi, nalika ndeleng kabèh piranti panyiksa sing medeni kuwi, ora ngucapaké sabda siji waé. Banjur bangsawan kuwi mréntah supaya sang Basil sing suci dipandhegake ing lemah lan dipukul nganggo urat sapi, nalika takon:

'Sapa kowe?'

Nalika nahan pukulan kasar kuwi, bapak sing mulya ora ngucap sepatah tembung lan sabar nahan kabèh sangsara. Lan para penyiksa terus nggebuk nganti katon yèn dhèwèké meh mati; mula, kanthi ngangkat sang wali kaya balok kayu sing ora bisa obah, padha nggawa lan mbuwang dhèwèké menyang penjara.

Esuké, bangsawan Samon—mahluk sing ora bisa ditundha—lungguh ing bangku pangadilan lan mréntahaké supaya narapidana digawa manèh ing ngajengé. Wong-wong sing dikirim njupuk Basil sing pinaringan berkah padha nemokaké yèn dhèwèké waras lan ora cilaka, , ngadeg ing njaba penjara ngentèni, sanadyan lawang penjara isih dikunci. Kaget, padha takon marang sang wali:

'Critakna, kowe metu saka penjara kuwi kepiye, lawangé rak wis dikunci kenceng?'

Nanging sing kasucèku ora mangsuli lan meneng bae mèlu menyang ngarepé patrisi.

Banjur sawatara wong sing dikirim kanggo nggoleki Santo Basil maju lan nyritakake marang Samon kabeh sing wis kelakon: kepiye carane padha nemokake wong suci mau ing njaba penjara, sanajan gemboke isih utuh. Samon lan kabèh wong sing ana bareng dhèwèké padha gumun nalika krungu critané, nanging ora pracaya. Sawetara wong malah kandha yèn sang wali iku dukun sihir lan wis nindakake mujijat kuwi nganggo kakuwatan sihir. Ing wektu sing padha, sing kasucèk mau rawuh ing ngarepé patrisi Samon, lan Samon manèh miwiti takon marang dhèwèké kanthi terus-terusan lan dawa, meksa dhèwèké saka kabèh sisih supaya ngomong sapa dhèwèké

[2614] Para Hagari iku sawijining suku Bedouin Arab, klompok perampok sing ngumbara ing Arab. Jeneng kuwi asalé amarga, miturut tradisi Yahudi, padha keturunan Ishmael, putrané Hagar, abdi dalemé Abraham.

[2615] Ungkapan iki dijupuk saka Injil Yohanes (Yohanes 19:9), ing ngendi iku nyebutake Gusti Yesus, sing ora mangsuli pitakonane Pilatus: 'Sampeyan saka ngendi?'

[2616] 'Kuvikular' iku sawijining chamberlain, peladen kamar turu ing kraton, lan salah siji pangkat kraton sing wigati.

lan saka ngendi asalé. Nanging sang wong suci tetep meneng bae lan ora maringi jawaban marang patrisi. Samon nesu banget marang sang wali lan mrentahake supaya dhèwèké digladrag manèh ing lemah lan dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat nganti dhèwèké ngandhani sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Lan wong-wong mau nggebuk sang suci nganti suwé banget nganti patang wesi pecah enem, nanging ora ana pangakuan sing bisa dipeksa saka dhèwèké: sang Basil sing pinaringan berkah kuwi kanthi gagah nglakoni kabèh panyiksaan tanpa mecah menengé sanajan mung sak tembung, nganti kabèh wong gumun marang kasabaran lan menengé sing ora bisa diungkapaké. Banjur bangsawan Samon ngumumaké:

Aku ngerti yèn mata-mata iki bakal ngetokaké kabanggaan mengko lan kandha, 'Aku ngalahaké wong-wong mau liwat menengku.' Nanging aku siap sumpah ing uripé para pangéran yèn aku ora bakal ngidini dhèwèké ngetokaké kabanggaan lan ngina kita. Sawisé ngomong kuwi, Samon mréntahaké supaya Sang Réverènd digawa bali menyang penjara lan sajroning minggu sabanjuré dicambuk, nampa telung atus cambukan lan telung atus pukulan nganggo tongkat saben dina. Nanging Sang Basil sing Kabungahan sabar nahan kabèh panyiksaan mau, nyimpen rahasia kabèh tumindak gagahé lan ora gelem nyritakaké marang wong liya babagan urip asetiké. Amarga wiwit enom dhèwèké wis dadi biksu lan manggon ing ara-ara gersang, ing kana dhèwèké ngumbara pirang-pirang taun, nglampahi urip kanthi tapa brata sing ketat, mung urip saka pari-pari lan oyod, mlaku tansah tanpa sandhangan sikil lan nganggo kain tipis. Wong suci iku ora kepengin nyritakake marang sapa wae babagan urip sing luhur lan gagah berani kaya ngono, mulane dheweke mangsuli kabeh pitakon bangsawan Samon babagan cara uripe kanthi meneng bae, kanthi ngelingi dhawuhe Gusti Allah ing swarga, sing kandha: *'Aja nganti tangan kiwa ngerti apa sing ditindakake tangan tengenmu'* (Matius 6:3). Amarga sapa waé sing nampilaké kabecikané marang wong liya bakal nampa ganjarané ing donya kanthi pujian saka wong-wong, lan bakal kapisah saka kamulyan langgeng ing swarga; nanging sapa waé sing kepéngin éntuk ganjaran langgeng kudu ndhelikaké kabecikane saka manungsa; lan yèn, ora diapresiasi déning manungsa, dhèwèké kena cemoho malah siksaan, sanadyan mangkono dhèwèké kudu meneng lan sabar nampa kejahatan manungsa; banjur dhèwèké pancèn pantes éntuk gelar martir. Sing Mulya Basil wis ngerti kabèh iki lan, kepéngin nampa kamulyan ora saka manungsa nanging saka Gusti Allah, kanthi sabar nahan sangsara sing kejem sing diparingaké marang dhèwèké, ora gelem mbukak rahasié. Sawisé seminggu kliwat, nalika sang wali dipukul saben dina, bangsawan Samon, weruh yèn sing pinunjul kuwi tetep ajeg lan ora gelem mbabaraké jeneng utawa asal-usulé, manèh lenggah ing kursi pangadilan lan mréntahaké supaya Sang Reverendi digawa ngadhep dhèwèké. Lan nalika dhèwèké ngadhep, Samon mandeng kanthi nesu lan kandha:

'Wong sing paling jahat, suwéné pira kowe bakal ndhelik saka kita? Apa kowe gelem ngandhani sapa kowe lan saka ngendi kowe teka?' Minangka wangsulan, sang wali mangsuli:

'Pantes diarani paling jahat wong-wong sing kaya kowe, sing sacara rahasia nindakake pakaryan Sodom[2617] .'

Ngadhepi tuduhan kaya ngono, Pendeta Samon dadi bingung, kroso isin lan isin gedhe ing ngarepe kabeh wong sing ana; banjur, kobong karo nesu lan murka sing tanpa wates marang sang wali, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya digawa tali, supaya tangané sang reverend diiket ing mburiné, supaya iga-igaé diiket kenceng nganggo tali, supaya sikil tengené sang wali diiket ing tali kuwi, lan supaya dhèwèké digantung sirah mudhun saka palang silang ing njero kamar sing ana atapé. Banjur dhèwèké ngunci lawang kamar kuwi lan nyegel nganggo cinciné dhéwé, ninggalaké sang reverend ngglantung ing kana nganti dhèwèké mbukak jeneng lan asal-usulé. Kabeh sing ana ing kono padha ngrasakake welas marang Sang Basil ing atine lan padha nggrundel marang Samon, nyebut dheweke terkutuk lan ngoyak dheweke amarga panyiksaan sing ditindakake marang wong sing ora salah saka Gusti Allah.

Santa Basil digantung ing palang salib telung dina telung bengi. Ing dina kaping papat, penyiksa jahat Samon mbukak lawang candhi panggonan martir mau lan nalika nyedhaki, weruh yèn pasuryané tentrem lan sumunar, kaya ora ngrasakaké sangsara apa-apa. Kaget, bangsawan kuwi takon marang sing suci:

'Ngapa kowe ora ngandhani aku: sapa kowe lan saka ngendi kowe teka? Apa sangsara iki durung nggawe kowe sadar?'

[2617] Praktik Sodom – macem-macem kebejatan ora alamiah. Iki diarani 'Sodomite' manut jeneng kutha Sodom sing misuwur (sing kobong lan rusak déning geni swarga), amarga kebejatan iki nyebar banget ing kutha kuwi.

Kanggo kaping pindho, sang wali ora mangsuli. Banjur sang penyiksa mrentah supaya dheweke dibukak lan dibebasake saka tali lan ikatan sing ngiket dheweke. Sawise dibebasake saka kabeh ikatane, sang wali, kanthi sih Kristus, langsung mari saka kabeh tatu lan lara lan dadi waras kabeh. Kabeh sing nyekseni mujijat agung iki padha gumun lan bingung. Samon sing jahat, uga kaget karo apa sing kelakon, muni karo kaget:

'Apa aku ora wis ngomong yèn wong iki dukun sihir lan tukang tenung? Amarga sanadyan kabèh panyiksaan sing wis pantes ditampa saka tangan kita, dhèwèké isih waras lan ora cilaka. Nanging aku bakal enggal ngrusak kakuwatan magisé: timbali juru rawat kéwan marang aku.' Lan nalika juru rawat kéwan teka, Samon kandha marang dhèwèké:

'Pilih sing paling galak lan aja diwenehi panganane sing biasane dina iki, supaya sesuk esuk dheweke bakal luwe; banjur kita bakal weruh apa dukun sihir iki bisa ngalahake kewan galak.'

Esuké, akèh wong padha kumpul kanggo tontonan sing wis dijadwalaké. Banjur padha ngeculaké singa gedhé lan galak, sing nggerung banter amarga luwe; padha nggawa uga Sang Basil sing suci menyang kono lan mbuwang dhèwèké marang singa supaya dipangan. Nanging kéwan galak kuwi, nalika ndeleng sang wali, gemeter; banjur nyedhak marang dhèwèké, nggleleng alus ing sikilé lan tetep ana ing kono kaya anak wedhus alus, nganti kabèh padha gumun lan muni kaget:

'Gusti, mugi paring welas asih!'

Nanging Sang Reverend, nglekoh marang singa sing nggleleng ing sikilé, ngusap sirahé nganggo tangan tengen, banjur nyekel kupingé lan nuntun metu, karo muni banter:

'Iki anak wedhusmu, iki anak wedhusmu!'

Nanging wong manca sing jahat, Samon, ora eling akalé amarga mujijat sing nggumunake iki lan nolak ngakoni yèn wong sing disiksa kuwi sawijining abdi suci Gusti Allah. Tetep nesu marang wong sing suci kuwi lan sawise nyoba kabèh cara kanggo njupuk pangakuan saka dhèwèké, Samon mréntahaké para abdi supaya nyelepake dhèwèké ing segara ing wengi kuwi uga. Lan mangkono padha nindakake. Ing jaga katelu bengi, padha nyelehake sang martir ing prau lan sawise dayung adoh saka pantai, padha mbuwang dhèwèké menyang segara, banjur padha bali. Nanging Gusti Allah, sing ngreksa para wong suci, ora ngidini wong sing pinaringan berkah iku sirna ing jeroning segara. Baru wae dhèwèké dibuwang menyang segara, kanthi kersané Gusti, loro lumba-lumba segara[2618] langsung ngusung sing kinurmatan mau ing punggungé lan nggawa dhèwèké menyang pantai sing dikenal minangka Evdom, sawijining pinggiran kutha Konstantinopel, ing kana padha nyelehaké dhèwèké ing daratan. Ing wektu kuwi, tangan lan sikilé sang wali uwal saka ikatan sing ngiket, lan dhèwèké bisa tangi tanpa alangan banjur mlaku menyang kutha. Nanging amarga Pintu Emas kutha[2619] durung kabuka, dhèwèké lungguh cedhak kono arep ngaso sakedhik.

Ing wektu kuwi, ana wong jenenge Yohanes sing lagi nandhang demam nyedhaki Pintu Emas; karo nggrantes lan gemeter amarga lara, dhèwèké lungguh ing sacedhaké Santo Basil. Sang suci welas asih marang dhèwèké, nyandhak tangané lan sawisé ndedonga marang Gusti, marasaké dhèwèké. Ngrasa wis mari, wong iku nyuwun ing sikilé sang wali lan nyuwun supaya gelem mèlu menyang omahé. Sang Wali Basil kanthi seneng nampa panyuwunané, sanadyan wong sing wis mari iku kalebu salah siji warga Konstantinopel sing paling mlarat lan andhap asor.

Yohanes nduwé bojo sing aranè Helena. Bareng karo bojone, dhèwèké kanthi tresna nampani sang wong suci ing omahé; lan nalika wayah dhahar bengi, padha nyuguhaké dhaharan kanggo dhèwèké, lan kabèh padha mangan kanthi gumbira. Sajrone dhahar, Yohanes nyritakaké marang garwané kepiyé wong sing kasucèkaké mau mari amarga nyebut asmané Kristus, lan garwané bungah banget nduwé tamu kaya ngono. Amarga dhèwèké wong sing taat lan seneng maringi tamu, lan uripé tansah ajrih marang Gusti Allah; mulané dhèwèké bungah amarga dianggep pantes nampani abdi Gusti ing omahé.

Yohanes lan Helena banjur nyuwun marang sang wali supaya ngandhani sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Nanging sang wali mangsuli:

[2618] Dolphin iku mamalia segara. Biasane padha lelungan ing klompok lan asring ngetutake kapal. Ing jaman kuna, dolphin iku salah siji kewan sing paling disenengi; akèh legenda puitis lan takhayul muncul babagané, lan asring digambar ing arca.

[2619] Golden Gate iku jeneng sing diwènèhaké marang gapura utama kutha.

'Sapa aku lan saka ngendi aku teka iku dudu bab sing kena diomongake saiki. Kowé bakal ngerti mengko, nanging saiki, tulung ayo aku lunga ndedonga ing biara Gambar Ibune Gusti Allah sing Suci banget sing ora digawe nganggo tangan, sing muncul kanthi dhewe.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké banjur tangi lan, karo diiringi John, mangkat menyang Biara Ikon Sang Ibu Allah sing Maha Suci kanggo ndedonga; lan sawisé pandongané rampung, amarga ora tahan karo panyuwunan terus-terusané John, sang wali banjur bali menyang omahé. Ing kono, Yohanes lan kancané manèh miwiti nyuwun marang sing suci, terus-terusan ngganggu supaya nyritakaké bab dhèwèké. Banjur Santo Basilius kandha:

Aku iku wong sing dibuwang déning bangsawan Samon menyang jeroné segara. Gusti Yesus Kristus, sing wis tak layani wiwit enom, ngangkat aku saka jeroné kanthi cara sing mung Panjenengané sing ngerti lan njaga aku supaya ora cilaka.'

Nalika kuwi, wong sing pinaringan berkah mau mbukak yèn jenengé Basil, lan nyritakaké kanthi rinci kabèh sing wis ditindakake déning sang penyiksa sing jahat lan kejem, Samon.

Nalika padha ngrungokake crita Sang Basil sing pinaringan berkah, Yohanes lan Helena padha gumun lan ing wektu sing padha kelingan kabèh sing wis padha krungu sadurungé bab sang wali; amarga kabar carané Samon nyiksa sang pangarsa lan carané sang pangarsa ora bisa cilaka iku wis sumebar ing saindenging kutha. Banjur padha nyuwun marang Romo supaya tetep manggon ing omahé – lan panyuwunan iki nyenengake Sang Basil. Yohanes lan Helena nyiapake sel khusus kanggo dhèwèké ndedonga lan masang lampu ing kono; lan ing kéné sang wali wiwit ngaturake pandonga rutin marang Gusti Allah.

Sapa sing bisa nyritakake babagan kaelokan pandonga sang pangarsa, sepira akèh luh sing mili nalika nyuwun marang Gusti ing Swarga? Sapa sing bisa ngetung kabèh sujudé? Sapa sing bakal nyritakake babagan jaga wengi salawase, amarga piyambaké tansah nglampahi wengi tanpa turu? Sapa sing bakal nerangake marang kita uripé sing luhur lan gagah berani? Kaya tiang sing ora goyah, Sang Bapa sing kinurmatan tetep ajeg ing kabecikan; piyambakipun ora nate nesu, nanging alus kaya Musa utawi Daud, lembut lan andhap asor kaya Yakub[2620] , lan luwih welas asih tinimbang Abraham. Amarga nalika Abraham maringi sedekah saka kasugihané sing gedhé, Basil sing pinaringan berkah maringi kabecikan marang wong mlarat saka kamlaratané dhéwé, sing ditahané kanggo Gusti Allah, lan apa waé sing digawa marang dhèwèké déning para penyayang Kristus, langsung dibagiaké marang wong-wong sing butuh.

Nalika Sang Basilius sing kinurmatan manggon bareng karo Sang Yohanes sing tresna marang Gusti sing wis kasebut mau, sawisé sawatara wektu wong-wong wiwit padha teka marang dhèwèké: ana sing ngupaya paedah rohani, ana uga sing nggawa wong lara supaya dhèwèké bisa marasaké. Romo sing mulya, kanthi nyelehake tangané marang wong lara lan ndedonga, marasaké wong-wong mau lumantar sih-rahmaté Kristus. Nalika wektu lumaku, jenengé sang wali dadi misuwur ing saindenging kutha krajan, lan akèh wong padha teka marang dhèwèké—ora mung wong cilik, nanging uga warga terhormat lan bangsawan. Saliyane karunia mujijat, sang wali uga duwé karunia pangertosan lan bisa ndeleng tumindak rahasia kabèh wong sing teka marang dhèwèké, apik lan ala. Kanthi nyalahké wong-wong sing dosa sacara pribadi, dhèwèké nuntun akèh wong supaya tobat. Sang Bapa sing Mulya uga bisa ndeleng masa depan lan maringi ramalan prakara iku, kaya sing bakal cetha saka crita sabanjuré.

Ing taun 911, Kaisar Bizantium Leo si Arif séda, lan ora suwe sawisé, ing taun 912, adhine, Kaisar Alexander, uga séda; sawisé seda, kraton diwarisi déning putrané Leo, Constantine, sing dikenal minangka Porphyrogenitus[2621] , bebarengan karo ibuné, Zoe. Amarga sang maharaja anyar isih bocah cilik nalika munggah ing tahta, pangayoman lan pangelolaan kakaisaran diserahake marang Patriark Konstantinopel, Nikolaus[2622] , lan

---

[2620] Yakub iku sawijining patriark bangsa Israel. Andhap asoripun katon cetha ing sikapé marang Laban, sing saka dhèwèké dhèwèké nampa kabèh jinis kaluputan, amarga asring ditipu déning Laban – lan uga ing sesambungané karo seduluré Esau, sing nalika bali saka Laban dhèwèké nyapa kanthi hormat minangka sedulur tuwa.

[2621] Kaisar Konstantinus VII Porphyrogenitus (uga dikenal minangka sing lair ungu) nguwasani tahta Bizantium saka taun 912 nganti 959.

[2622] Paus Nikolaus I njabat ing Kursi Patriark Konstantinopel kaping pindho: kapisan saka taun 895 nganti 906, lan kapindho saka taun 911 nganti 925.

kurapalatus[2623] Yohanes, sing dikenal kanthi jeneng Goridas. Wong-wong mau dadi panguwasa de facto ing kakaisaran nganti sang maharaja enom tekan umur diwasa.

Ing wektu sing padha, wong barbar nyerang tanah Yunani; nyekel wilayah sawise wilayah, padha wis nyedhaki Konstantinopel lan ngrusak tanah sakupenge. Lan ora ana siji wae sing bisa nglumpukake tentara, perang karo wong barbar sing ngancam kutha krajan, lan mandhegake invasi sing ngrusak saka . Kabèh Kakaisaran Yunani ngalami geger gedhé; wong-wong, ing wektu sing padha, wiwit nggrundel banter marang Patriark Nikolaus, nuduh yèn dhèwèké ora cukup nggatekake kabecikan kraton sing wis dipasrahaké marang dhèwèké. Banjur Patriark, sawisé rembugan karo kabèh bangsawan, nulis layang marang panglima Wétan, Constantine Doukas, ngajak dhèwèké teka ing Konstantinopel lan mèlu nguwasani tongkat panguwasa karo maharaja enom, supaya nalika Constantine Porphyrogenitus, sing isih cilik, dididik ing kraton kaisar, Konstantine Doukas, minangka priya sing kuwat lan gagah ing perang, bisa njupuk senjata nglawan mungsuh-mungsuh kakaisaran. Amarga priya iku pancen prajurit sing paling gagah lan ora bisa dikalahake, sing digeri banget dening kabeh wong manca sing perang nglawan dheweke. Miturut pangandikane sing bola-bali, asring padha weruh geni metu saka senjata Doukas lan saka irung jarané – geni sing mlayu marang wong-wong mau, nglelehake lan ngusir, nganti ora ana sing bisa ngadhepi komandan iki, sing wis diparingi berkah déning Gusti Allah piyambak. Constantine Doukas dhéwé ora ndhelikaké sih rahmaté Gusti sing diparingaké marang dhèwèké, lan nyritakaké ing ngisor iki bab dhèwèké:

'Nalika isih enom,' ujare, 'nalika aku turu, ana Sang Dara sing padhang banget muncul ing ngarepku, nganggo jubah ungu kraton; karo dheweke ana jaran geni, lan ing pucuk jaran ana uga senjata geni. Lan Sang Dara ngajak aku supaya nyawisake awak nganggo senjata geni kuwi lan munggah ing jaran. Wiwitane aku wedi lan ora kepengin manut panyuwunané, nanging banjur aku manut. Lan sawisé aku nindakake apa sing dhèwèké dhawuhké, dhèwèké kandha: 'Muga-muga kabèh mungsuhé Gusti padha wedi lan gemeter ing ngarepmu, lan muga-muga wong-wong sing ngina Putrané Aku lumer kaya lilin ing ngarepmu.' Sawisé ngendika mangkono, Sang Dèwi sing sumunar banjur lunga saka aku.

Mangkéné carané wong sing diparingi layang déning patriark, sing ngajak dhèwèké munggah tahta, nyritakaké bab dhèwèké dhéwé. Nalika layang patriark kuwi tekan dhèwèké, dhèwèké ngupaya sak kuwasa nolak pakurmatan sing diparingaké mau, amarga nganggep dhèwèké ora pantes nduwèni wewenang sing dhuwur kaya ngono. Nanging ana layang liya sing teka marang dheweke saka Patriark lan Sinclite[2624] , sing ngajak dheweke menyang tahta. Banjur Constantine Doukas nulis balesan marang wong-wong mau: 'Aku ora pantes padha karo gusti lan sing diurapi Gusti Allah, raja, sanajan umure isih enom. Luwih saka kuwi, aku wedi menawa ana tipu daya ing usulanmu lan kowe kepengin ngrusak aku."

Sawisé nampa layang iki saka dhèwèké, Patriark lan kabèh bangsawan ngirimaké pesen katelu marang dhèwèké, ing ngendi saben-saben wong nulis sumpah dhéwé-dhéwé kanthi sukarela, sumpah liwat Wit Salib Sang Gusti sing Mulya lan Maringi Urip yèn, tanpa ana pujian kosong utawa tipu daya, nanging kanthi tulus lan saka jeroné ati, padha ngajak dhèwèké mréntah bebarengan karo Kaisar enom. Banjur, percaya marang sumpah mau, Konstantin Doukas mangkat bebarengan karo kabèh wargané menyang Konstantinopel, lan ditampa kanthi pakurmatan déning para bangsawan lan kabèh warga kutha. Isuk banget nalika gubernur mlebu kutha – srengéngé anyar munggah lan wiwit sumunar – dumadakan ana pratandha ala, sing maringi pratandha pati Konstantin Doukas ing tangané pembunuh: Ing padhangé srengéngé kang sumunar, udan alus wiwit tiba, lan tetesan udan sing nabrak lemah katon abang kaya getih.

Ing wektu sing padha, Patriark Nikolaus lan para penasihaté, sawisé krungu babagan sambutan resmi sing diatur kanggo gubernur pinunjul Constantine Doukas déning kabèh warga Konstantinopel, ngganti niyat wiwitan lan nutup gapura kraton kaisar kanggo dhèwèké, ora gelem maringi dhèwèké akses marang kaisar lan ibuné. Constantine Doukas banjur ngedegake tendha ing alun-alun ing ngarep hipodrom[2625] , lan akèh bangsawan lan warga kutha wiwit teka saben dina, ngaturake pangurmatan marang komandan pinunjul mau minangka raja lan pangérané.

[2623] Kuropolat iku komandan pasukan penjaga kraton. Dheweke dadi tokoh penting ing kraton para kaisar Bizantium.

[2624] Synclite iku jeneng sing diwènèhaké marang kabèh pamaréntahan, kang kalebu pejabat sipil lan militer.

[2625] Hippodrome iku arena pacuan jaran; panggonan kanggo pacuan jaran lan pacuan kereta kuda.

Ing wektu sing padha, sawetara bangsawan sing setya marang maharaja anyar, sing wis kenal karo Basil sing pinaringan berkah lan nduwèni katresnan gedhé marang dhèwèké, padha teka siji-siji lan takon:

'Kepiye pungkasaning prakara iki?'

Kanthi nangis, sang wali kandha marang wong-wong mau yèn sajroning telung wulan, pati getih bakal ngancani Kaisar Constantine Doukas, sing bubar kapilih dadi pangrèk, lan kabèh panyengkuyuté. Nalika dhèwèké maringi pratandha iki, sang wali nangis abot lan ora bisa dadi lega nganti kesel. Sawisé krungu wangsulan saka sang wali iku, para bangsawan sing wis takon mau padha nyumput ing omahé lan tetep ana ing kono, ora ana dalan metu, kanthi wedi ngenteni pungkasan sing wis diprédhiksi.

Loro bangsawan banjur teka maneh marang Santo Basil, kanthi niat arep mangertèni babagan mangsa ngarep. Wong loro mau iku sedulur kembar sing lair saka garba siji, loro-lorone nyekel pangkat protospatharios[2626] . Sawisé tekan ing ngarsané sing mulya, padha takon marang dhèwèké:

'Apa sing bakal kelakon marang kita yen kita dadi panyokong raja anyar sing dipilih lan miwiti rawuh ing kumpulé ing hippodrome?'

'Aja menyang kana, anakku!' wangsulé sang wali kanthi luh ing mripat, 'yen kowe mèlu dhèwèké, siji bakal mati kapethak pedhang, déné sijiné irung lan kupingé bakal dipotong, lan salawase uripé bakal dadi bahan guyonan kabèh wong sing ndelok.'

Nanging para sedulur iku nggatekake pangeling sang wali: padha menyang hipodrom lan gabung karo kaisar anyar sing diangkat.

Sawisé rong sasi, Constantine Doukas, nyadari yèn dhèwèké wis ditipu lan dihina déning patriark lan kabèh sinod, wiwit rembugan karo para pendukungé babagan carané ngamanaké tahta kaisar sing wis diundangaké marang dhèwèké. Nanging komandan sing luhur budi iki ora péngin nganggo kekerasan. Minangka panglima sing gagah berani, sing dipun setya déning kabèh pasukan lan akèh wong, Dheweke bisa wae ngrusak kabèh gapura nganggo kekerasan lan munggah ing tahta karajan, utawa bisa nyerang tembok kutha karo pasukane lan nyegah pasokan pangan mlebu, saéngga maksa Patriark lan kabèh Sinode ngakoni dheweke dadi raja sanajan ora gelem lan maringi akses menyang tahta karajan. Nanging, amarga dhèwèké wong sing taat lan ajrih marang Gusti Allah, Konstantinus ora kepéngin ana sing nandhang sangsara keluwen amarga dhèwèké, lan uga ora kepéngin ngrebut tahta kanthi cara getih. Mula, kanthi nyandhak kabèh pangarep-arep marang Gusti Allah lan tetep pracaya marang sumpahé patriark lan para bangsawan, dhèwèké mréntahaké para pangikuté, sawisé mbobol mung siji gapura, supaya padha maju kanthi tentrem lan tanpa senjata bareng dhèwèké menyang kamar kraton. Komandan sing taat iku kandha ing wektu kuwi:

'Yen padha nampani kita kanthi alus, mula kita nindakake sing bener, nggayuh tujuan tanpa getih utawa kekerasan. Nanging yen padha nyerang lan mateni kita, dheweke bakal tanggung jawab marang Gusti Allah, amarga dheweke dhewe sing nggodha kita kanthi panyuwunan tulus lan sumpah, sanajan kita ora ngupaya pakurmatan sing diwenehake marang aku.'

Sawisé ngendika mangkono, Constantine Doukas ngajak para pengikuté sumpah yèn ora ana siji waé sing wani narik pedhang saka warangé utawa masang panah ing busur nglawan wong sing nyerang, 'supaya ora ana setaget getih Kristen sing mili amarga aku,' ujare. Para pengikut Konstantine kanthi khidmat ngucapake sumpah manut marang dhawuh pimpinane lan, sawisé mecah gapura perunggu kraton (awit ora ana dalan liya mlebu pekarangan), padha maju kanthi tentrem, tanpa senjata apa wae, menyang kamar kraton ing sangisoré pimpinan priya saleh iki, Constantine Doukas, sing uga tanpa senjata.

Nalika padha mlaku tanpa senjata menyang kamar kraton, para pemanah sing disiyapake ing kana déning patriark dumadakan nyerang lan nembak akèh panah sing nglarani akèh wong. Salah siji sing pisanan kena panah yaiku komandan gagah berani Constantine Doukas dhéwé, sing mlaku ing pucuk prosesi: dhèwèké kena tatu abot ing sisih awaké, persis ing ngisor lengen tengené. Amarga lara tatué, Doukas mandheg ing papané lan tiba ing lemah. Nalika weruh kahanan kuwi, para prajurit kraton sing wis padha nglumpuk langsung nyerang wong-wong sing mlebu kanthi tentrem nganggo pedhang sing wis dicabut lan padha mateni kaya motong suket. Kanthi cara kuwi, padha mateni Constantine Doukas, anaké, lan akèh wong liya. Wong-wong sing mlayu ditangkep urip-urip lan langsung dieksekusi kanthi macem-macem cara: ana sing dipotong dadi loro, ana sing digantung ing wit ing

[2626] Protospatharios – sawijining pangkat kraton sing wigati. Dhèwèké uga dadi komandan spatharii, yaiku para prajurit pedhang kraton.

njaba gapura kutha, dene liyane irung lan kupinge dipotong lan urat-uraté disayat. Mangkono, bebarengan karo Constantine Doukas, nganti telung ewu priya sing ora nindakake kesalahan apa wae padha tiwas ing wektu kuwi. Bareng karo wong-wong liya, loro seduluré protospatharios sing teka marang Basil sing suci kanggo njaluk pitutur uga nandhang sangsara; lan pancen, kaya sing wis diandharake déning sang reverend: siji dipenggal sirah nganggo pedhang, déné sijiné irung lan kupingé dipotong.

Sawisé rampung pembantaian mau, para prajurit motong sirah Doukas sing wis dipatèni lan anaké, banjur digawa marang Patriark Nikolaus lan para penasihaté. Patriark kanthi murah ati maringi ganjaran marang wong-wong sing wis matèni Konstantinus lan mrentahaké supaya sirahé wong sing mati kuwi digawa ing ujung tombak ngubengi kutha kanggo ngolok-olok dhèwèké, déné awaké kabèh wong liya sing nandhang sangsara bareng dhèwèké dibuwang menyang segara.

Pembantaian tanpa hukum kaya ngono kelakon ing wektu kuwi ing Konstantinopel. Lan kutha iku kotor amarga getihé wong-wong sing dipatèni tanpa dosa, sing kaya getihé Habel[2627] , njerit marang Gusti Allah saka bumi. Amarga ora amarga pedhang mungsuh manca, nanging ing tangan sedulur bangsa sing padha iman lan pikiran, mantan kanca lan sedulur, komandan agung Konstantin Doukas, sing wis diproklamasi dadi raja—prajurit iki kondhang amarga kawani, nyenengake Gusti lan dikasihi rakyat—pati amarga kecurangan.

Nanging, sanadyan dihinèni lan diguyoni déning wong-wong kuwasa ing donya iki, Constantine Doukas dimulyakaké déning Gusti Allah: roh sing bener, uga roh kabèh sing nandhang sangsara bareng karo dhèwèké, digawa déning Malaékat menyang panggonan ing swarga lan ditampa ing pangkuan Abraham. Iki kabukten kanthi pratandha mujijat ing ngisor iki: nalika awak kanca-kancané Konstantin sing digantung isih ngglantung ing wit, lintang-lintang katon ing wayah bengi mudhun marang wong-wong mau lan sumunar padhang ing ndhuwuré sirahé nganti srengéngé munggah. Tandha iki nerangake manawa kabeh mau nandhang sangsara kanthi ora adil lan manawa roh-roh mau, minangka ganjaran tumrap kesaksiané, wis ditetepake ing panggonan para wali.

Kita wis nyritakaké kabèh iki kanggo mènèhi tuladha pandhangan pramuka saka bapak kita sing kinurmatan, sang Basil sing pinaringan berkah; amarga kabèh sing wis dhèwèké ramal pancèn kelakon. Kita uga bakal nyritakaké prastawa-prastawa liya ing ngendi karunia pandhangan pramuka iki, sing dadi ciri bapak kita sing kinurmatan, katon.

[2628]Patrician Romawi Romanus dipilih dadi mitra pamrentahan karo Kaisar enom Constantine Porphyrogenitus, lan sakwisé diadegaké dadi kaisar. Nalika Kaisar Constantine wis diwasa, Romanus maringi putriné Helena kanggo dipingit. Saliyane Constantine, Roman uga nduwé mantu lanang liyané, yaiku Saronites, sawijining bangsawan patrisi, wong sombong lan ambisi kuwasa sing sok ngetokaké kasugihan lan keagungan keturunane. Dhèwèké nyimpen niyat ala ing atiné – ngrusakaké Raja Constantine lan nyekel tongkat kraton.

Ing sacedhake kratoné Saronitus ana omahé Sang Yohanes sing kasengsem marang Gusti, sing wis kasebut mau, ing ngendi Sang Basilius sing kinurmatan manggon. Kanthi mripat sing wicaksana, Sang Basilius sing kinurmatan mirsani pikiran ala Saronitus, banjur kandha kaya ngrembug dhéwé:

'Basil! Ati-ati karo wong ala sengsara iki, sing nyimpen niyat duraka ing atiné. Nanging aku bakal lunga lan ngadhepi dhèwèké: mbok menawa dhèwèké bakal tobat lan ninggalaké rencanané sing edan.'

Mula, nalika sawijining dina Saronitus numpak jaran metu saka omahé kanthi kemewahan kaya biyasane, arep menyang kraton, sang wali ngadeg ing tengah dalan lan wiwit muni banter, ngarahaké marang bangsawan kuwi:

'Ngapa kowe wis ngrancang ing atimu tumindak ala marang Sang Dijinjing déning Gusti Allah? Kowe ora nduwé bagéan ing warisan karajan. Mula, aja nyambut gawe sia-sia, supaya Gusti Allah ora nesu marang kowe lan mbusak saka kowe malah kalungguhan bangsawan sing kowe duwé.'

Krungu celaan kaya ngono saka sang wali, Saronitus banjur nesu banget marang sang wali. Dheweke nyerang wong sing kasucèkaké mau, banjur nyerang sirahé nganggo cambuk sing dicekel ing tangane, nalika bebarengan ngina nganggo cacian apa waé. Sawisé maringi akèh tatu lan ngina, dhèwèké ninggalaké wong sing mulya mau lan nerusaké lelampahané.

[2627] Abel – putra kapindho Adam, dipatèni kanthi licik déning Kain.

[2628] Iki nyebutake, mesthi wae, Romanus I, sing mrentah bebarengan karo Constantine VII wiwit taun 919 nganti 944.

Sing suci Basil sabar nampa kabèh caci lan tatu mau, lan ing dina candhake piyambakipun nemoni Saronitus manèh nalika wong iku arep menyang kraton, lan ngélingaké dhèwèké nganggo tembung sing padha kaya sadurungé. Amarga nesu, Saronites mréntahaké para abdi dalemé supaya nyekel sang wali, nggawa dhèwèké menyang omahé lan nahan dhèwèké ing kono nganti dhèwèké dhéwé bali saka kraton. Banjur, sawisé dhèwèké bali, dhèwèké mréntahaké supaya digawa ranting-ranting semak duri lan supaya Sang Wali Basil digawa ngadhep dhèwèké.

Nalika sing kasucèkaké digawa ing ngajengé, Saronitus kandha:

'Wangsulana aku, kowe wong tuwa edan: setan endi sing mulang kowe supaya nyapa aku kanthi kasar lan ngucapake tembung-tembung sing ora pantes lan ngina marang aku? Utawa kowe ora ngerti yen aku iki menantu raja lan sing paling unggul saka kabèh bangsawan ing kraton? Utawa apa kowe ora ngerti yèn kasugihanku kaya wedhi ing pinggir segara? Amarga aku nduwèni akèh abdi, tanah, désa, lan kandhang kéwan manéka warna, uga emas lan pérak sing ora kaétung. Luwih manèh, aku diparingi kamulyan lan pakurmatan ageng déning Gusti Allah lan para raja kita. Kepiye kowe wani, saka keturunan asor lan mlarat, muncul ing ngarepku, ing ngarsaning kabèh wong, karo cacian lan tuduhan kaya ngono? Wangsulana aku, sadurunge tak patèni kowe.

Sing Kasucèkaké, minangka wangsulan marang tembung-tembung mau, ngandika:

'Apa pancen kowe mikir yèn niat licik lan ala sing kok simpen ing atimu bakal tetep dadi rahasia? Ora—Gusti Allah piyambak wis maringi wahyu marang aku yèn kowe wis ngencani nyawa raja lan nyerobot panguwasa kraton. Bubarake rencana jahat iki lan mandheg ngancem sing diurapi Gusti. Aku ngomong marang kowe ing asmane Gusti: yen kowe ora mbatalake niat ala iki, Gusti bakal nesu banget marang kowe lan ora suwe bakal mbusak eling-eling kowe saka lumahing bumi.

Wong edan saka Saron nesu banget marang tembung-tembung kuwi nganti pasuryané kaku lan pucet. Amarga nesu, dhèwèké mréntahké para abdi supaya nahan sang wong suci ing lemah lan nggebuk dhèwèké tanpa welas asih nganggo tongkat saka ranting duri.

"Pukul luwih kenceng," pangandikane, "pukul nganti setan ramalan palsu metu saka awake."

Lan banjur padha nggebuki dhèwèké. Nanging sang wali kuwi kaya wit bisu lan ora kroso apa-apa: nalika nampa pukulan kejem, dhèwèké ora mung ora ngeluh, malah ora ngucapaké siji tembung, lan ora obah sanadyan sak jari, saéngga kajaba swara tongkat sing nimpuk awaké, ora ana swara liya sing krungu.

Nalika sang wali disiksa, gapura omahé Saronit kabuka. Ing wektu kuwi, Helena sing taat, garwané Yohanes, lagi liwat ing sacedhak gapura. Nalika ndelok liwat gapura, dhèwèké weruh carané Basil sing pinaringan berkah disiksa. Kanthi cepet mlebu omah, dhèwèké nglindhungi awak sang wali nganggo awaké dhéwé lan, karo luh kang pait, wiwit njerit banter:

'Pukul aku, wong dosa iki, nanging ayo ngapura marang lentera Gusti iki, gembalaku lan bapak rohani; pateni aku tinimbang dhèwèké, nanging ayo ngeculaké dhèwèké.'

Banjur Saronites, sing wataké kejem kaya kéwan galak, kandha marang para abdi kanthi nesu:

'Pukul uga dhèwèké, awit dhèwèké dhéwé sing péngin; aku curiga dhèwèké iku pasangan sing ora ajiné lan selingkuh karo wong jahat iki.'

Manut dhawuh kuwi, para abdi miwiti nggebuk garwo sing taat iku, lan padha nggebuk nganti katon yèn dhèwèké wis ora ambegan manèh. Banjur Saronite sing ora nduwèni katentreman kuwi mréntahaké para abdi, nyekel sikilé, supaya mbuwang dhèwèké metu ing dalan kaya asu mati. Bab Basilius sing suci, dhèwèké mréntah supaya diiket, digantung, lan diwènèhi limang atus cambukan nganggo tali kulit sapi. Nahan pukulan kejem kuwi, Basilius sing suci kanthi pitulungan Gusti Allah nampa kabeh mau kanthi gagah berani. Para abdi sawise rampung nyiksa, banjur ngiket dhèwèké nganggo belenggu.

Wengi teka, lan nalika Saronites turu, dhèwèké nduwèni pangliyan ing ngimpi sing maringi pratandha pati sing bakal teka saka patrician sing kejem lan jahat iki. Ing ngimpiné, dhèwèké weruh wit oak sing dhuwur lan akèh cabang, ing pucuké ana gagak sing mbangun sarangé. Manuk pemangsa iku lungguh ing sarangé, nglindhungi anaké nganggo swiwi. Nanging banjur ana loro wong nyedhak wit oak mau karo kapak, arep ngethok wit iku. Nalika padha nindakake kuwi, salah sijiné kandha marang kancané, karo nunjuk pucuk wit:

'Ana gagak sing tangisé ngalang-alangi Tsar turu tentrem.' Sing siji mangsuli:

'Luwih saka kuwi, wit iki wis nyebabake akèh cilaka marang wali sing dikasihi Gusti, Basil sing pinaringan berkah.'

Sawisé ngomong kaya ngono, padha miwiti nyabet wit mau. Nalika wit mau ambruk ing lemah, ana sawetara wong nganggo sandhangan compang-camping padha nyedhak lan miwiti motong ranting-ranting wit mau lan mbuwang menyang geni. Ing antarané wong-wong mau, Saronite weruh Sang Basil sing kinurmatan: ngadeg cedhak wit sing wis ambruk, dhèwèké kandha:

'Saben wit sing ora ngasilaké woh sing apik bakal ditebang lan dibuwang menyang geni' (Matius 3:10).

Banjur, ngadhep marang Saronit, Romo kandha:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe supaya nyerahake niyat jahatmu, merga yen ora kowe bakal tiba malah saka panggonan dhuwur sing saiki kowe ngadeg?'

Sawisé tangi turu, Saronitus krasa ora enak badan; nanging nalika dhèwèké éling marang panglihatan sing dideleng ing ngimpi, dhèwèké kroso wedi banget. Kanthi ketakutan, dhèwèké tangi lan langsung ngutus para abdi dalem karo dhawuh supaya mbebasaké Santo Basil saka ikatané lan nglémpasaké dhèwèké. Wus bébas saka panjara, sing kasucèkaké mau bali menyang panggonané, omahé Yohanes. Nalika ndeleng bapak sing mulya, Yohanes bungah; nanging nalika wong sing takwa iku nyawang tatu-tatu sing ditampa sang wali amarga panyiksaan sing kejem, dhèwèké nangis. Mangkono uga, kabèh wong sing tresna marang Sang Basil sing kasucèkaké, sawisé krungu yèn dhèwèké wis bali, padha nglumpuk ing omahé Yohanes, bungah karo rawuhé lan nangis nalika ndelok lara ing awaké. Garwané Yohanes, sing berkah, Helena, ora suwé seda amarga tatu saka pukulan mau. Nanging Saronite sing duraka uga ora tangi saka amben lara: sawisé sawetara dina dhèwèké seda, saéngga ramalané Basil sing berkah kasembadan ing dhèwèké, lan impen sing dideleng déning Saronite dhéwé dadi kasunyatan.

Sawisé sawatara wektu, wong saleh Yohanes, sing wis ngladèni Sang Venerabel Basilius, kanthi tentrem mulih marang Gusti, lan Sang Venerabel Basilius tetep piyambak manggon ing omahé almarhum. Saben dina, akèh wong saka manéka warna teka marang dhèwèké, nggawa utawa mimpin wong-wong sing lara. Sang Sing Kasucèk nyembuhaké wong-wong mau lumantar pandonga ing ngarsané Gusti. Akèh wong mlarat uga padha nglumpuk marang dhèwèké, amarga Sang Reverèn mènèhaké kabèh sing digawa déning para penyayangé Kristus marang wong-wong mau, tanpa nyimpen apa-apa kanggo dhèwèké dhéwé nganti esuké.

Ing wektu kuwi, ana sawijining warga sing taat lan tresna marang Gusti Allah sing jenenge Constantine, sing dikenal kanthi jeneng Barbarus[2629] , nyuwun marang Sang Mulya supaya manggon bareng karo dheweke ing omahé, lan dheweke nyiyapake sawijining sel sing sepi kanggo Sang Mulya. Ing kono, dhèwèké nyiapaké kanggo sing kasucèkaké sawijining amben, meja, kursi, lan lampu, kaya sing tau ditindakake déning wanita Sunam[2630] kanggo nabi Elisha (2 Raja 4:10)[2631] . Banjur dhèwèké nyerahaké tugas kanggo ngopeni wongé Gusti iki marang sawijining wong wadon tuwa sing saleh, Theodora—sing wis suwé dadi janda lan wis pirang-pirang taun urip kanthi kasucian sing takwa—. Wanita tuwa sing pinaringan berkah iku, manggon ing sawijining kamar sing ora adoh saka selé sang reverend, ngladèni dhèwèké kanthi teliti, kaya déné dhèwèké iku Malaikaté Gusti. Yen ana wong teka kepengin ndeleng Santo Basil lan rembugan karo dhèwèké, Theodora bakal ngandhani Sang Reverendi babagan rawuhé, lan dhèwèké bakal metu saka selé menyang kamar ndhuwuré Theodora lan nampani tamu ing kono. Kanthi cara iki, Panjenengané nampani saben wong ing kamar iki, marasaké wong lara, nglipur wong sing nandhang sangsara, lan maringi sedekah marang wong mlarat – lan mangkono Sang Rama Mulya nglampahi dina-dinané. Menawa wis sonten, Panjenengané mundur menyang selé lan ing kono nindakake pandonga lumrahé marang Gusti Allah.

Kondhanging urip suci Sang Basil lan pakaryan-pakaryan éndahé nyebar saya adoh, lan dhèwèké diurmati ora mung déning umat awam nanging uga akèh anggota rohani: biksu, imam, lan uskup kerep sowan marang sang wali lan nampa pitulungan kanggo jiwa lan badan. Para pangeran lan bangsawan, ing sisihé, padha ngundang dhèwèké menyang omahé, nyuwun supaya dhèwèké ngunjungi wong lara lan ndedonga kanggo wong-wong mau. Lan saben Sang Sing Kabegjan teka ngunjungi wong lara, dhèwèké langsung nyandhak tangané ing wong-wong mau nalika ndedonga lan marasaké; dhèwèké mbuwang setan mung nganggo siji tembung. Dheweke uga ngupaya

---

[2629] 'Barbarian' tegesé wong manca.

[2630] Wadon saka Sonam – warga kutha Sonam ing suku Isakhar, kidul-kulon Nazareth lan Gunung Tabor. Saiki panggonan iki diarani Solam utawa Sulem.

[2631] Elisha – nabi ing Karajan Israel, murid kesayangan nabi Elijah lan penerus karunia kenabiané.

mbenerake moral, mulang akèh wong bab kabecikan; lan ora mung mulang wong nganggo tembung sing manis kaya madu, nanging kadhangkala uga kanthi tegas ngélar wong-wong sing dosa; amarga kabèh iku wis diwahyukaké marang dhèwèké déning Gusti Allah sing Maha Mireng.

Ing sawijining wektu, nalika dipanggil menyang kamar kraton, Sang Basilius sing Kinurmatan, nalika rembugan pribadi karo Raja Roman, ngélarang dhèwèké amarga keserakahané lan uga amarga sesambungané sing ora pantes karo akèh wanita – lan raja ora mung ora nesu marang dhèwèké, nanging kanthi andhap asor nampa pangélaran kuwi lan janji bakal mbeneraké uripé.

Kanthi cara sing padha, sing pinaringan berkah iku nuntun sawijining wanita bangsawan sing pinunjul, Anastasia, menyang dalan tobat, ngélingaké dhèwèké marang sawatara dosa sing wis ditindakake sacara rahasia, lan maringi pratandha babagan seda dhèwèké.

Panjenengané uga maringi ramalan marang Ratu Helena, garwané Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus, yèn dhèwèké bakal luwih dhisik nglairaké putri lan sabanjuré putra, sing sawisé diwasa bakal munggah ing tahta – lan pancèn kedadéyan kaya ngono. Ratu mréntahaké supaya dhèwèké diwènèhi emas, nanging Sang Bapa sing mulya malah ora gelem nyentuhé. Banjur sang ratu nyuwun kanthi ngucapaké jeneng Tritunggal Suci supaya dhèwèké njupuk sakpira sing dikarepake. Amarga ora tahan karo panyuwunané sing terus-terusan, sang reverend njupuk telung koin emas[2632] lan maringi marang wanita tuwa Theodora, sing ngladèni dhèwèké lan uga ana ing kono.

Ndeleng kahanan iki, sawetara wong sing ana ing sacedhake ratu kandha marang sang wali:

'Bapa, paringi wanita tuwa kuwi koin emas luwih akeh.' Wali iku mangsuli marang wong-wong mau:

"Anak-anakku, kita ora kepéngin nduwé duri akèh banget, amarga nyucul tangan kita." Banjur sang ratu kandha marang bapak sing mulya:

'Satemene, panjenengan sampun tresna dhumateng Gusti Allah ingkang Maha Siji kanthi sakabehe manah panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan, lan panjenengan adoh saking bandha donya ingkang sia-sia. Nanging aja ngantos panjenengan kelalen dhumateng kita, lan elinga kita ing pandonga panjenengan dhumateng Gusti Allah.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nglampahaké wong sing kasucèkaké mau kanthi tentrem.

Ing wektu kuwi, ana wong awam jenenge Gregorius sing sowan marang Sang Basilius sing kinurmatan; dhèwèké dadi murid sang wali lan nyekseni akèh mujijat, lan sawisé kuwi nulis cathetan jembar babagan uripé. Nalika Gregory iki rawuh kapisan marang sing pinituwa, dhèwèké kaget lan bingung banget amarga karunia pandelengan adoh sing nggumunake sing diduwèni bapak pinituwa; amarga sanajan durung tau ndeleng Gregory sadurungé, wong suci kuwi, pas dhèwèké teka, langsung nyebut jenengé lan banjur nyritakaké kabèh sing dipikiraké dhèwèké. Sacara umum, bapa sing kinurmatan iku duwé karunia pandelengan batin sing paling akèh lan bisa nyumurupi ora mung tumindak rahasia wong, nanging uga pikiran sing paling ndhelik ing jeroné manungsa. Ana akèh kedadeyan ing urip sang wali nalika karunia iki kaparingaké marang kabèh wong; nanging kita ora duwé wektu lan papan kanggo nyritakaké kabèh kedadeyan mau, mula kita bakal winatesaké mung sawatara conto.

Ana sawijining presbiter sing teka marang sang wali, nggawa apel minangka kado lan nalika mangan bengi nyoba kelingan pinten mednits[2633] sing wis dienggo tuku apel. Nanging sang wali kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nganti jero mikir, sedulur, nyoba kelingan pira sing wis kowe entekake kanggo woh-wohan iki? Aja nganti repot-repot tanpa guna; takon wae marang aku: kowe mbayar sepuluh mednits kanggo apel-apele.'

Krungu kuwi, presbiter kaget, kagum marang pangawikané sang tuwa lan muji Gusti sing wis ngutus wali agung kaya ngono marang manungsa.

Sawijining pedagang anggur, sing kenal karo sang wali, teka marang bapak sing mulya nalika usahane wiwit surut lan nyuwun supaya rawuh ing omahé, supaya bisa ndedonga bebarengan karo dhèwèké lan lumantar pandongane, nggawa berkahé Gusti marang omahé. Nalika sing pinaringan berkah kuwi teka, pedagang anggur ngundang akèh pengemis kanggo dhahar bengi. Ing pungkasan dhahar, piyambakipun nggawa sang wali menyang gudang anggur supados piyambakipun mberkahi wadhah-wadhah ingkang ngemot anggur. Nalika piyambakipun mberkahi wadhah-wadhah mau, sang wali nyedhaki salah satunggaling wadhah ingkang ngemot watara limalas ukuran anggur, lajeng ngendika dhumateng pedagang anggur:

[2632] Koin emas – koin emas, chervonets.

[2633] Koin tembaga – koin tembaga cilik.

'Aku wis mberkahi kabèh wadhah ing jenengé Kristus, kejaba siji iki – siji iki kudu dipecah.'

Nanging pedagang anggur wiwit nyuwun marang Romo supaya ora nindakake kuwi.

'Aja dipecahake, Bapa,' ujare, 'nanging berkahna uga wadah iki; amarga yen sampeyan pecahake, stokku bakal entek, lan aku bakal mlarat, amarga aku akeh utang marang pirang-pirang juragan utangan.'

Wong suci mangsuli:

'Aku wis ngerti kabèh iki; nanging aku tetep arep mecahké wadah iki kanggo nylametaké kowe saka cilaka gedhé. Mulané aku teka mréné.' Banjur pedagang anggur kandha marang sang wali:

'Luwih becik kowe nggebuk sirahku, nanging aja nganti nggebuk priyayi iki.'

Nanging sang wali, njupuk balok kayu sing ana ing sacedhaké, banjur miwiti nggebuk prau iku. Nalika pecah, akèh anggur mili ing lantai. Ndeleng kahanan kuwi, pedagang anggur kuwi sedhih banget, déné wong-wong sing padha ngadeg bareng dhèwèké wiwit nesu marang sang wali lan ngina dhèwèké ing atiné.

Romo, nyumurupi pikiran lan caci maki mau lumantar Roh Suci, njupuk tongkat sing ana ing kana, nyelupake ing wadah sing pecah—ing ngisore isih ana sithik anggur—lan narik ula mati dawa telung hasta sing wis mabuk amarga anggur[2634] . Banjur, ngadhep wong-wong sing ana ing kono, piyambakipun ngendika:

'Ngapa kowe padha ngina aku ing atimu, anak-anak? Koyok aku wis nindakake sing salah! Apa kowe weruh ula iki: pinten wong sing bisa keracunan dening bisahe, lan kepiye kahanan sing bakal dialami tuan? Apa kuwi sing kowe karepake? Lan apa aku ora bener ngrusakake kendi iki?'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nglempèkaké ula mau menyang lemah; pedagang anggur kuwi banjur nyuwun pangapunten marang sang wali kanthi sujud ing sikilé. Sang wali banjur maringi pangapura lan mberkahi pedagang anggur mau. Lan lumantar pandonga Sang Wali Basilius, kulawargané pedagang anggur mau pinaringan berkah déning Gusti lan nampa kasugihan ing kabèh bab.

Ana sawijining wanita sing jenenge Theodotia nggawa anak lanangé umur patang taun sing lagi lara marang sang pangulu lan wiwit nyuwun marang sang wali supaya ndedonga supaya anaké mari. Kabeh anaké wis seda sadurungé yuswa patang taun; mulané dhèwèké wedi yèn anaké iki, sing wis lara, uga bakal seda. Nalika dheweke nyritakake kasusahé marang Rama Suci kaya ngono, bocah sing digawaé wiwit nangis lan njaluk roti. Rama Suci njupuk sepotong roti, diwènèhaké marang bocah mau lan kanthi mesem ramah ngendika:

'Jenengmu sapa? Apa jenengmu Lev?'

Banjur, nalika ngadhep marang ibune, piyambakipun ngendika:

Kanggo kabecikanmu, lan utamane minangka ganjaran katresnanmu marang Indhunging Gusti Allah ingkang Maha Suci, kang kowe wenehake lumantar pandonga-pandonganmu sing kerep ing ngarepé ikoné—Odigitria[2635] —Gusti Allah bakal njaga putramu iki supaya tetep waras lan ora cilaka. Nalika dhèwèké wis diwasa, dhèwèké bakal maringi kabungahan akèh marang panjenengan, awit dhèwèké nduwèni watak becik, wicaksana, jujur, lan malah misuwur ing antarané wong akèh. Sawise nampa pangasuhan sing becik lan diwulangake ing kawicaksanan Kitab Suci, dheweke bakal dadi biksu, banjur dadi rohaniawan, lan Gusti bakal ngreksa dheweke. Bab anak-anakmu liyane sing bakal kowe lairake, dheweke bakal seda, kaya sing wis kelakon marang anak-anakmu sing sepisanan.

Banjur wong wadon iku, sawisé sujud marang sang wali, lunga, lan kabèh sing wis diandharake sang wali marang dhèwèké kelakon.

Ana sawijining priya, sing wis kondhang marang Rama Suci, teka njaluk berkah nalika arep mangkat menyang Wétan[2636] , ing sawijining misi saka tuwané. Rama Suci, nalika merhatiin pasuryané lan ndeleng apa sing bakal kelakon ing lelampahané, ngendika:

'Kali Helidon iku medeni lan mbebayani, nanging bakal ditundhukaké déning pandonga Basil, abdi sing dosa saka Gusti.'

Ora ana siji wae sing mangertos tembungé sing pinaringan berkah mau. Nanging, wong iku tetep nerusake lelampahané. Lan nalika dhèwèké ana ing tanah wétan, dalané katutup déning kali sing durung tau dideleng,

---

[2634] 'Lokot' utawa 'lakot' iku satuan dawa sing padha karo 10,5 vershoks. Telung lokot padha karo meh loro arshin.

[2635] Odigitria tegesé 'Pituduh'. Iki jeneng sing diwènèhaké marang ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing disimpen ing Gréja Blachernae. Sabanjuré (ing taun 1046), ikon iki dipindhahaké menyang Rusia lan dipasang ing kutha Smolensk. Wiwit kuwi, ikon iki dadi dikenal minangka Ikon Smolensk Sang Ibuné Gusti Allah.

[2636] Wétan, utawa tanah Wétan, biasané nyebut Siria, Palestina, Arab lan Persia, minangka béda karo Kulon Éropah.

amarga dhèwèké durung tau menyang tanah kuwi. Kali iki amba watara rong puluh pethak, nanging arusé cepet banget nganti mung manuk sing bisa mabur sakcepete. Wong iku mandheg ing pinggir kali lan nyawang ngubengi kali golek papan sing cethek supaya nalika isih numpak jaran bisa nyebrang menyang sisih liya. Nanging ujug-ujug ana ombak gedhe sing nyeret dhèwèké lan jarané mlebu tengah kali; arusé nggawa dhèwèké menyang segara, lan dhèwèké saiki wis ngadhepi pati sing mesthi. Amarga wedi, dhèwèké njerit marang Gusti:

'Ya Gusti Allah! Lumantar pandonga Bapa Basil sing kinurmatan, tulung aku, wong dosa.'

Baru wae dheweke ngucapake kuwi, langsung weruh Santo Basil, sing wis nenangake banyu sing ngamuk, nyekel tali kendhali jaran, nuntun menyang pinggir liyane, banjur sirna saka pandelengan.

Amarga wis kaslametaké saka klelep, wong iku matur nuwun marang Gusti Allah lan marang santo Panjenengané, Basil; sawisé tekan sawijining désa sing cedhak lan nginep bengi iku, dhèwèké takon jenengé kali kuwi. Lan wong-wong mau kandha yèn kali kuwi dijenengi Helidon, sing artiné 'swalow', amarga kacepetan arusé bisa diumpamaké karo maburé swalow. Kali iki pancen mbebayani banget lan wis nyebabake pati akèh wong sing ora ngerti carane nyebrang. Banjur wong iku kelingan tembungé Sang Basilius sing Mulya, sing diucapaké marang dhèwèké nalika dhèwèké teka njaluk berkah, lan, ngadhep Gusti Allah kanthi pandonga, dhèwèké muni banter:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, mulyakna Panjenengan! Kula nyuwun namung siji saking Panjenengan, ya Gustiku: paringna supados kula saged malih nyawang sang suci Panjenengan lan nundhuk ing ngarepé rambute abu-abune sing kinurmatan.'

Sawisé bali saka lelampahané, dhèwèké menyang marang Rama sing Mulya lan sujud ing sikilé, matur nuwun kanthi pantes; banjur dhèwèké nyritakaké marang Sing Kaapti carané Gusti Allah wis paring rahmat lumantar pandonga suci panjenengané.

Gregorius, wong awam sing kasebut mau, banget nyenengake Santo Basilius amarga kasuciané, amarga dhèwèké nglakoni urip murni, ngendhalèni dhiri, lan puasa. Dhèwèké kerep sowan marang bapak sing kinurmatan lan, sinau saka wulang sing diilhami Gusti, dianggep pantes diarani muridé. Ing wektu sing padha, dhèwèké nduwèni katresnan lan iman sing istiméwa marang Santo Stefanus, Martir Kapisan; dhèwèké kerep sowan ing gréjaé lan ngias gréja kuwi nganggo manéka rupa kaéndahan. Saka wong tuwané sing wis séda, dhèwèké waris omah ing Konstantinopel lan akèh tanah. Ing antarané tanah-tanah kuwi ana kebon anggur ing Trasia[2637] , ora adoh saka kutha Randista. Kanthi niyat lelungan menyang kana nalika panèn, dhèwèké marani guruné sing kinurmatan lan nampa berkah; banjur mlebu gréja Martir Sepisan Stefanus lan sawisé ndedonga ing ngarep ikoné kanthi sujud, kandha:

'Delengen, ana lelampahan dawa ing ngarepku, liwat daratan lan segara. Mula aku ndedonga marang kowe, Santo Stefanus Sang Martir Sepisan: ing lelampahan iki, lindhungi aku saka kabèh sing ala; lan kaya aku wis ngladèni gréja suci kowe kanthi kabisan sing tak duwé, muga-muga kowe, kanthi sih rahmat sing diparingaké Gusti Allah, dadi panglindhung, pambantu, lan panyedhiya kanggo aku ing saben wektu butuh.'

Sawisé ndedonga marang Santa Stefanus, Martir Sepisan, Gregorius banjur miwiti lelampahané. Mandheg bengi ing sawijining losmen, dhèwèké nemokaké sabuk regané loro zlatnits, sing kelangan déning putriné juragan losmen. Nalika juragan losmen lan keluargané wiwit nggoleki sabuk kuwi lan takon marang para tamu, Gregorius, ing sangisoré pangaribawa setan, ndhelikaké sabuk kuwi, kanthi alesan:

– Wong-wong sing wis kelangan sabuké iku wong sugih; mula luwih becik yèn aku adol sabuké lan mènèhi dhuwité marang wong mlarat.

Mula manèh, Grigory kelangan sabuké, regané loro zlatnits, lan tas lelampahané, kang isiné papat zlatnits lan akèh dhuwit receh[2638] ; sedhih amarga kelangan kuwi, dhèwèké turu lan ing ngimpi ndeleng Sang Basil sing Mulya, sing nunjuk marang kendi sing pecah lan kandha:

'Apa kowe weruh kendi pecah iki, sing saiki ora ana gunané?'

'Inggih, Gusti,' wangsulane Grigory.

[2637] Thrace – sawijining wewengkon ing Kakaisaran Bizantium, ing sisih lor-wétan Semenanjung Balkan. Saiki, Thrace, sing dikenal minangka Romania utawa Rumelia, dadi provinsi Turki Éropah.

[2638] Peniaz – koin perak.

'Yen ana wong nyolong sanajan iki,' pangandikane sing kasucèkaké, 'wong iku bakal kena paukuman kaping papat, lan berkahing jaman saiki utawa jaman sing bakal teka bakal dicabut saka maling kuwi. Yen maling kuwi sugih, kaping papat saka apa sing dicolong bakal dijupuk saka bandha-bandhane; lan yen dhèwèké mlarat, dhèwèké bakal nampa paukuman kaping papat luwih abot ing urip sing bakal teka.'

Gregory mangsuli:

'Bapak, aku durung tau nyolong apa-apa.' Wali iku mangsuli:

'Kowe nyimpen kanggo awakmu sabuké putriné juragan losmen sing kowe temokaké, nanging kowe kandha yèn kowe ora tau nyolong apa-apa.' Gregorius mbantah:

'Bapak, aku ora nyolong sabuk iku; aku mung nemokake.'

Nanging sang wali kandha:

'Ngertia iki, anakku: yen ana wong sing nemokake barang sing ilang saka wong liya lan ora dibalekake, sanajan sing duwe wis nggoleki lan takon-takon, wong kuwi bakal dianggep maling. Mula, kowe kudune wis mbalekake apa sing ilang. Nanging amarga kowe nyimpen apa sing duwene wong liya, luwih saka papat kaping regane barang sing kowe simpen wis dijupuk saka kowe.' Ora mung kuwi, nanging kowe kudu waspada supaya ora ngalami cilaka luwih abot.

Sawisé tangi saka turu, Grigory kebak sedhih sing gedhé, sawenehé amarga nyesel marang dosané, lan sawenehé amarga ngarep-arep marang cilaka anyar sing durung dingertèni, sing wis diwanti-wanti déning Sang Pendeta. Dhèwèké tekan ing tanah duwéné ing Thrace kanthi ati sedhih. Ing kono, nalika panèn lagi rame-ramé, dhèwèké ngadhepi godaan sing luwih kuwat tinimbang sing kapisan sing wis tau diadhepi sajrone lelampahané.

Salah siji buruh sing makarya ing kebon anggur Grigory, wong sing jenenge Alexander, wis sah nikah karo sawijining cah wadon enom, Meletinia, sing misuwur amarga ala lan saliyane iku dadi pelacur lan dukun. Dheweke nduwé napsu zina sing ora bisa dikendhalèkaké nganti sawisé nikah karo Alexander, meh kabèh priya saka désa sacedhaké kaseret mlebu hubungan gelap karo dhèwèké. Nanging ora ana siji wae sing bisa mbukak kaluputane; amarga yen dheweke krungu ana wong sing ngomong ala bab dheweke, dheweke langsung nggunakake ilmu sihire kanggo maringi lara abot marang wong-wong mau. Dheweke nindakake iki, kalebu marang bojone dhéwé, sing ing wiwitan, nalika nyekseni kejahatane, asring nggebuki dheweke: amarga lara-larané sing disebabake déning kekuwatan magisé, dheweke nganti kesel lan ringkih banget nganti ora isa ngusir lalat saka awaké dhéwé. Akibate, dhèwèké ora bisa nolak nalika Meletinia nesu, nggebuk dhèwèké nganggo tongkat utawa tali lan ngusir saka omah; dhèwèké wis ringkih banget amarga lara-lara sing digawé déning sihiré Meletinia. Konon ibune dukun sihir iki, liwat sihiré, bisa mandhegaké maburé manuk, nyetop iliné kali, lan nindakake akèh kejahatan liya sing nggegirisi banget nganti manungsa ora wani nyritakaké. Meletinia iku putriné dukun jahat iki; dhèwèké ing kabèh bab padha karo ibuné lan malah ngluwihi ing kajahatané, amarga dhèwèké nyemplung ing zinah tanpa wates. Dheweke nggodha akèh priya supaya padha sesambetan dosa karo dheweke; yen ana sing ngucap sanajan siji tembung cela marang dheweke, wong kuwi bakal lumpuh rong utawa telung wulan; lan yen ana sing nyerang dheweke, wong kuwi bakal mati, meh ora slamet luwih saka rong dina sawisé.

Nalika weruh Gregory, sing isih enom lan ayu, dukun jahat iku kesengsem marang dheweke lan mutusake nggodha dheweke supaya mlebu ing hubungan najis karo dheweke. Saben dina, dheweke ngetutake Gregory tanpa isin-isin menyang endi wae lan tumindak nggodha ing ngarepe. Kanthi pitulungan daya setan, dheweke nyuntikake pikiran-pikiran najis babagan awake dhewe ing pikirane Gregory; lan ing wayah wengi, dheweke ngirim impen-impen, muncul ing ngarepe nalika turu ing wujud tanpa isin, nyurung napsu najis ing batine. Gregory ngrasakake sangsara gedhe, terus-terusan disiksa dening geger hawa napsu; amarga nalika si jalang kanthi katon nggodha dhèwèké menyang dosa nganggo tingkah laku cabul, setan kanthi ora katon nyulut kobongan napsu ing sajroning dhèwèké. Lan yèn ora ana pitulungané , santo martir pisanan Stefanus, lan Basil sing kabarkah, sing nulungi dhèwèké liwat pandonga, mesthiné sawisé wektu sing luwih suwé dhèwèké bakal nyerah marang kuwasa dosa, lan nyawané bakal dibuwang menyang neraka. Mangkono, kanthi pitulungan para wali suci Gusti sing ndedonga kanggo dhèwèké, dhèwèké nglawan pikiran mesumé awan lan bengi; kadhangkala dhèwèké kesel ing perjuangan iki, nanging banjur dhèwèké mbalèkaké kekuwatan lan kanthi teges nolak hawa napsu kotor, ora gelem ngrusak awak prawané, sing ora tau kenal wanita wiwit isih cilik. bola-bali dhèwèké kagugah déning rasa ajining diri kanggo ngusir jalang tanpa isin-isin kuwi saka awaké dhéwé, nanging rasa wedi bakal dadi korban kakuwatan magisé—liwat cara kuwi dhèwèké ngirimaké lara marang wong-wong—

ngendhalèkaké dhèwèké. Lan banjur dhèwèké kelingan tembungé Sang Venerable Basil, sing diucapaké marang dhèwèké nalika ngimpi:

'Ati-ati supaya kowe ora nandhang sangsara maneh.'

Peringatan iki saiki kabuktèn bener sakabèhé. Amarga apa sing luwih nglarani kanggo wong sing suci tinimbang bebaya kelangan kesucian? Karep njaga kasuciané lan mutusaké yèn luwih becik mati sewu kaping tinimbang kelangan kasuciané, Gregory pungkasane mutusaké tumindak wani: dhèwèké nyerbu kanthi nesu marang Meletinia lan nganggo tongkat lan tembung pedhes ngusir pelacur tanpa isin kuwi saka dhèwèké, karo muni:

"Wah, anak Beelzebub sing ora isin![2639] Yen kowe wani nyedhaki aku maneh, aku bakal motong-motong awakmu sing najis iki dadi potongan-potongan."

Wiwit wektu kuwi, pelacur kuwi ninggalake Gregory, lan nalika dheweke lunga, pikiran mesume mandheg ngganggu dheweke. Nanging banjur dheweke kecemplung ing musibah liyane. Dukun sihir sing ora mulya, Meletinia, sing kepengin mbales dendam marang Gregory amarga isiné, ngeteraké panyakit kejem marang dhèwèké sing mesthiné bakal matèni yèn ora ana Sang Martir Pertama sing Suci, Stefanus, lan Basilius sing Mulya sing rawuh lan marasaké dhèwèké. Gregory dhéwé nyritakaké kaya ngéné:

'Ing sawijining dina Minggu, ora suwe sawisé kedadéan sing wis kacathet, aku (ujare Gregory) menyang kapel sing didedikasikaké kanggo Santo Yohanes Sang Pahlawan Agung, sing dumunung ing tengah kebon anggur. Esuké panas, lan sawisé aku ndedonga, aku ngaso sakedhik ing sacedhaké kapel. Lan banjur, ing sawijining impen, aku weruh mega ireng kang ambune ora enak nyedhak; mega iku tiba ing awakku lan krasa abot banget lan adhem banget; ana swara krungu saka mega kuwi: 'Tampa apa sing wis disiapake Meletinia kanggo kowe.' Banjur mega iku mlebu ing awakku. Sawisé tangi, aku nemokake awakku kataman lara sing parah banget, lan aku nyadari yèn iku digawé déning dukun sihir sing wis kasebut, Meletinia, amarga aku wis nolak napsu kotoré. Kanthi angel banget, aku bisa tangi, banjur mulih—ora bisa mandheg ngeluh—lan ngglethak ing amben. Saben dina lara ku saya parah, lan pungkasan uripku saya cedhak. Jero awakku kabèh kobong déning geni kang nggebuk, kang ngrebut awakku kaya alang garing sing kobong. Ora kuwat nahan panas, aku tangi lan mlayu, nggoleki tedhunge wit-witan kanggo adhem, banjur mlayu menyang kali kanggo memadam geni ing jeroning atiku nganggo arus banyu sing adhem. Luwih saka sapisan aku kepengin nyilem, lan asring aku njerit:

"Aduh, aduh! Yen iki geni Gehenna, luwih becik manungsa ora tau lair."

Aku ora bisa ngenali wong utawa ngobrol karo sapa wae, lan wengi katon luwih suwe tinimbang patang puluh taun.

Nalika aku kesel banget amarga lara, aku krasa kaya lagi ngglethak ing rawa sing tengahé jero banget, déné pinggiré – ing wetan lan kulon – munggah. Nalika aku ana ing sisih kulon rawa, aku wiwit mudhun sethithik-sethithik menyang jurang tanpa dhasar. Ing ajrihku, aku kelingan pandongaku marang Martir Sepisan Stefanus lan, kanthi ambegan abot, kandha:

'Ya Sang Martir Sepindhah sing Suci! Apa Panjenengan mireng nalika aku ndonga marang Panjenengan ing gréja Panjenengan nalika aku ninggalaké Konstantinopel? Delengen, aku saiki mudhun menyang jurang, lan Panjenengan ora bakal weruh aku maneh – lan aku uga ora bisa ngabdi marang Panjenengan kaya sing wis tak lakoni nganti saiki, amarga aku wis cedhak karo gapura pati.'

Banjur aku ndeleng menyang pucuk wetan rawa lendhut lan ing kana aku weruh, kaya-kaya, donya liya sing ora bisa diterangake nganggo tembung manungsa; saka kana, Santo Stefanus, Martir Sepisan, teka marang aku nganggo sticharion abang sumunar lan ngandika marang aku kanthi alus:

'Apa kang kowe butuh, kekasihku, lan kenapa kowe nandhang sangsara? Kowe padha ngeluh marang aku; nanging aku ora ana ing kene, amarga aku lagi ngunjungi gréja-gréja sing dibangun kanggo ngurmati aku, sing sumebar ing saindenging jagad; nanging saiki aku wis teka ing kene lan bakal nulungi kowe. Nanging élinga wiwit saiki carané dukun sihir sing ora manut paugeran bisa nglarani wong, kanthi idiné Gusti.'

Banjur aku takon marang sang wali:

'Apa tegesé jurang sing ana ing ngarepku lan pinggiré sing munggah?' Wali iku mangsuli:

[2639] Beelzebub – padha karo Setan utawa pangeran setan (deleng Mat. 10:25; Matt. 12:24; Matt. 12:27; Mark 3:22; Luk. 2:15, 18–19). Wong Yahudi nyilih jeneng iki saka Beelzebub, sawijining dewa Fenisia.

'Pucuk kulon jurang iki, ing ngendi kowe saiki ngadeg, maknane cedhaké pati; jurang sing kowe deleng ing ngarepmu iku alam pati, sing dilintasi wong sing arep mati kanthi angel banget nganti tekan tanah wetan; sawise tekan kana, padha nemu dalan sing nuntun menyang alam liya.'

Krungu kuwi, aku takon maneh marang wali:

'Dadi, gusti, apa aku wis seda?'

'Apa maneh sing kowe pangarep-arep, sawise digawa menyang kene?' wangsulane.

Banjur, kanthi nglegak saka jeroning atiku, aku kandha, nangis:

'Ora, Gusti, mugi iku aja kelakon marang kula, amarga kula durung siyap tumeka ing pati.'

Sawisé aku ngucapaké tembung-tembung kuwi, sang wali nyekel tanganku, nuntun aku nyabrang jurang, mènèhaké aku ing sisih wétan rawa sing jero, ing panggonan sing dhuwur, lan kandha:

'Delengen, kowe wis kaslametaké saka jurang pati.'

Sakwise kuwi aku weruh awakku mlaku ing pekarangan sing éndah banget.

Nanging amarga aku meh ora bisa mlaku amarga lara abot, sang martir utama sing suci, sing maringi ambune nyenengake banget, nawakake pundhaké lan kandha:

'Sangga awakmu loro saka mburine; aku bakal nyokong kowe, lan kita bakal mlaku bebarengan.'

Nalika kita nyabrang pekarangan kaya ngono, aku weruh wadah watu gedhé, putih kaya salju, saben wadah isiné satus, rong atus, utawa telung atus ukuran; kabèh kebak lan disegel. Aku takon marang sang wali:

– Sapa sing duwé pekarangan iki? Sapa sing duwé wadah-wadah iki, lan apa isiné? Wali kuwi mangsuli:

– Kabeh iki kagungané Pendeta Basil, bapak rohani panjenengan. Bab wadah-wadah mau, isiné lenga suci sing diparingaké Gusti Allah marang dhèwèké. Kanthi ngolesi wong-wong dosa sing teka marang dhèwèké nganggo lenga kuwi, dhèwèké ngresiki saka rereged lan ndadèkaké wong-wong mau dadi anaké Gusti Allah, amarga dhèwèké wis njupuk pakaryané rasul lan nylametaké akèh nyawa saka kuwasa Setan.

Lan maneh aku takon marang sang wali:

'Kita arep menyang ngendi, Gusti?'

'Marang Basilius sing Kinurmatan,' wangsulane.

Sadurunge kita rampung rembugan, bapakku sing kinurmatan, Basil, metu saka aula sing éndah kanggo nyambut kita. Sang Martir Suci Kapisan ngucapaké marang piyambakipun, kandha:

'Kepiye panjenengan, Bapa Basil, bisa ninggalake Gregory, anak panjenengan sing dipun tresnani, nalika wektu sing paling angel tumrap dhèwèké? Lan menawa aku ora teka mbantu dhèwèké, dhèwèké mesthi wis seda.' Bapa sing kinurmatan mangsuli:

'Aku weruh yèn Panjenengan, Sang Martir Sepisan sing kasucèkaké, ana bareng karo dhèwèké, mula aku ora marani dhèwèké. Nanging saiki, yèn Gusti kersa, ayo padha maringi dhèwèké sih-rahmat sing luwih ageng tinimbang sing wis diparingaké sadurungé.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, para wali padha mangkat bebarengan, lan aku mèlu. Mangkono kita tekan panggonan sing banget peteng lan ing kono kita weruh ula sing gedhé banget lan medeni. Lan Romo Basil kandha:

'Ular iki meh mateni anakku, Gregory.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké njupuk watu gedhé, mbuwang marang ula mau lan mateni. Sawisé kuwi, kita tekan Konstantinopel cedhak gréja Santo Martir Kapisan lan krungu saka njero gréja swara para mudha sing nyenengaké banget padha ngluhuraké Gusti. Banjur Santo Martir Kapisan Stefan kandha marang aku:

– 'Saiki, kanthi sih-rahmaté Kristus, kowe wis mari, mlebu gréja lan nyanyi kidung panuwun marang Gusti kabèh – Gusti Allah, sing wis paring welas asih gedhé marang kowe.'

Sawisé nyuwun marang para pelindungku, Santo Stefanus Martir Sepisan lan Basilius sing Kinurmatan, aku mlebu gréja, nyanyi:

'Gusti iku pepadhang lan panyelamet kula; sapa sing arep tak ajeni?' (Mazmur 26:1).

Lan banjur nyanyikake mazmur iku sakabehe nganti pungkasan.

Banjur para pemuda sing paling ayu iku, nalika ndeleng aku, padha bungah lan wiwit kandha marang aku:

'Ayo, kekasih kita, melu kabungahan kita.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, panglihatané mandheg, lan nalika aku sadar manèh, aku kaget nemokaké awakku wis waras manèh. Sawisé mangan sethithik, aku ngaso turu sedhela, banjur tangi lan miwiti mlaku. Sawisé sawatara wektu, sawisé waras kabèh, aku munggah kapal lan berlayar menyang Konstantinopel, crita

marang kabèh wong apa sing wis kelakon marang aku—kaya piye, lumantar pandonga Santo Stefanus lan Santo Basilius, aku wis kaslametaké saka pati.

Mangkono pungkasaning crita uripé Gregorius dhéwé.

Ing watara wektu sing padha karo kedadeyan sing diterangake mau, Theodora sing berkah, sing wis ngladeni Basilius sing kinurmatan lan wis ngucapake sumpah biara, seda lumantar marang Gusti. Kabeh pangikuté wong sing kinurmatan iku, nalika krungu kabar iki, padha sedhih, amarga wanita sing kaberkahan iku wis dadi perantara ing ngarepé sesepuh suci kanggo kabèh sing teka marang dhèwèké. Dhèwèké nampani saben wong kanthi katresnan, nglipur saben wong kanthi tembung alus, welas asih, tresna marang Kristus lan suci, lan uga kebak kawicaksanan rohani. Gregorius krasa kepengin banget ngerti ing endi panggonané Theodora sawisé seda, apa ing sisih tengen utawa kiwa[2640] , apa dhèwèké ana ing antarané wong sing bener utawa wong sing dosa, lan apa dhèwèké wis diparingi rahmaté Gusti utawa panglipur amarga pangabdiané sing setya marang sang sepuh. Nalika mikir bab iki, dhèwèké kerep ndedonga marang Basilius sing kinurmatan, nyuwun supaya dhèwèké mbukak apa sing bakal kelakon karo nyawa Theodora sing wis seda, amarga Grigory pracaya yèn kabèh bab sing ana gandhèngané karo wong sing wis seda wis dingertèni déning wong sucié Gusti iki. Amarga kerep dijaluk kaya ngono, sang sesepuh suci, sing ora kepengin nglarani atiné anak rohanié kanthi nolak, ndedonga marang Gusti, nyuwun supaya maringi wahyu marang Gregorius ing sawijining panglihatan apa sing wis kelakon karo nyawa Theodora sawisé seda.

Ing wengi sabanjure, Gregorius diparingi wahyu nalika turu, ing ngendi dhèwèké nyumurupi Theodora sing bejo ana ing panggonan padhang sing wis disiapaké Gusti Allah kanggo Basilius sing kinurmatan. Ing panggonan iku, kang sumunar kanthi kamulyan swarga lan kebak berkah kang ora bisa diucapake, Theodora sing kabegjan iku dumunung lumantar pandonga abdi Gusti. Mangkono, dheweke sing wis ngladeni kanthi rajin lan setya ing donya iki diparingi panggenan ing panggonan iku salawas-lawase lumantar pandonga suci saka sang bapa rohani. Nalika ndeleng dhèwèké, Grigory bungah lan seneng banget ngobrol dawa karo dhèwèké, kaya-kaya lagi ngomong karo dhèwèké ing daging.

Gregory takon marang Theodora kepiye carane dheweke metu saka badané, kepiye dheweke nahan sangsara pati, apa sing dideleng nalika seda, lan kepiye dheweke liwat roh-roh ing udara[2641] .

Banjur dhèwèké miwiti nyritakaké marang dhèwèké kaya ngéné: 'Anakku, Grigory! Kowé takon marang aku bab prakara sing medeni, sing malah kakehan medeni kanggo dieling-eling. Aku weruh pasuryan sing durung tau tak delok sadurungé utawa sakwisé, lan krungu tembung-tembung sing durung tau tak krungu sadurungé. Lan apa sing bakal tak critakaké marang kowe, anakku, bab lara jasmani, bab sangsara paling nyeri sing dialami wong sing arep seda? Kaya wong sing dibuwang menyang geni murub, kobong, katon lumer banjur dadi abu, mangkono uga Lan apa sing bakal tak critakaké marang kowe, anakku, bab lara ing badan, bab sangsara sing paling nyiksa sing dirasakaké wong sing arep mati? Kaya wong sing dibuwang menyang geni murub, kobong, katon lumer banjur dadi abu, mangkono uga lara pati ngrusakaké sawijining wong. Satemene, pati iku kejem tumrap wong dosa kaya aku; amarga aku kandha kabeneran, aku uga tau nindakake pakaryan dosa, lan aku ora kelingan bab apa wae pakaryan becik saka aku.

Nalika aku wis cedhak pungkasaning uripku lan wayahe nyawaku lunga saka badan, aku weruh akèh wong Etiopia[2642] padha ngadeg ing sacedhake amben; pasuryané ireng kaya arang lan aspal, mripatné murub kaya arang geni, lan kabèh wujudé medeni kaya delok Gehenna kang kobong. Lan padha wiwit nggawe swara gedhe lan nyebabake kekacauan: ana sing nggelegar kaya sapi lan kéwan galak, ana sing ngonggong kaya asu, lan ana sing nggerung kaya srigala; kabèh padha nyawang aku kanthi nesu, padha ngancem aku, nyerang aku, nggrentheng untu, lan ngupaya kanggo langsung mangan aku ing kono. Padha uga nyiapake dokumen[2643] kaya ngenteni hakim

---

[2640] Sisih tengen umume ateges panggonan pakurmatan. Ing Injil (Mat. 25:32–46), panggonan ing sisih tengen Hakim langgeng disedhiyakake kanggo wong sing bener, dene sisih kiwa kanggo wong sing dosa. Mula, panggonan ing sisih tengen utawa kiwa ateges kabeneran utawa paukuman.

[2641] Iki mesthi nyebutaké roh-roh najis sing ngadeg ing 'tol-tol' ing udara. Delengen ing ngisor iki kanggo luwih lengkap babagan 'tol-tol'.

[2642] Tembung 'Etiopia' ing wiwitané ngrujuk marang sawijining bangsa sing manggon ing kidul-wétan Mesir ing sawijining nagara sing cocog karo Abyssinia saiki, sing béda amarga kulité peteng. Sabanjuré, para panulis Kristen wiwit nggunakake tembung 'Etiopia' kanggo ngrujuk marang roh-roh ala sing peteng, sing asring digambarke ing karya seni gerejawi minangka wujud-wujud ireng.

[2643] Charta – lembaran kertas.

sing bakal teka, lan mbukak gulungan[2644] sing kabeh pakaryan ala kuwi kacathet. Lan nyawaku sing sengsara kebak wedi lan gemeter. Ing wektu kuwi aku nandhang ora mung sangsara pati sing muncul saka pamisahan nyawaku saka awakku, nanging uga sangsara paling nyeri amarga ndeleng wong-wong Ethiopia sing medeni lan amarahé sing nggegirisi; lan iki kanggo aku kaya pati liyane, luwih nyesek lan nggegirisi. Aku nyoba ngalihaké pandanganku saka panglihatan kuwi, sepisanan menyang siji arah, banjur menyang arah liyané, supaya ora weruh wong-wong Ethiopia sing medeni kuwi utawa krungu swarané – nanging aku ora bisa uwal saka kuwi kanthi cara apa waé – amarga ana akèh banget ing endi-endi, lan ora ana siji waé sing bisa nulungi aku.

Wis kesel banget amarga sangsara kuwi, aku ujug-ujug weruh loro Malaikaté Gusti sing padhang sumunar, kang katon marang aku ing wujud para mudha sing ayu, kaendahané ora bisa diterangaké. Wajahé padhang kaya srengéngé, mripaté ndelok aku kanthi welas asih, rambute putih kaya salju, padhangé kaya emas ngubengi sirahé, sandhangané sumunar kaya kilat lan diiket nganggo sabuk emas ing dhadha kang wujude kaya salib. Padha nyedhaki ambenku, banjur padha ngadeg ing sisih tenganku, rembugan alon-alon antarané dheweke. Nalika weruh wong-wong mau, aku bungah banget lan ndelok dheweke kanthi katresnan sing tulus. Nanging wong-wong Ethiopia ireng, nalika weruh wong-wong mau, padha gemeter lan mundur luwih adoh. Banjur salah siji saka para mudha padhang iku kandha marang wong-wong mau kanthi nesu:

"Hei kowe para mungsuh manungsa sing ora isin, terkutuk, suram lan jahat! Napa kowe tansah kesusu marani wong sing arep seda, lan nganggo sorak-sorayamu sing ora isin medeni lan ngganggu saben nyawa sing pisah saka badan? Nanging saiki mandhegna kabungahanmu, amarga ing kene kowe ora bakal entuk apa-apa. Kowe ora duwe bagéan ing nyawa iki, amarga sih-rahmaté Gusti ana ing kéné."

Nalika krungu tembung-tembung saka pemuda padhang iku, wong-wong Ethiopia langsung keganggu lan wiwit karo sorak-sorai nunjuk-nunjuk cathetan tumindak ala sing tak lakoni wiwit isih enom.

Kepiye bisa kita ora nduwé bagéan ing dhèwèké? Lan dosa sapa iki? Apa ora dhèwèké sing nindakake iki lan kuwi?

Ngandika mangkono, padha ngadeg ngenteni pati.

Lan banjur pati teka, nggerem kaya singa; wujude nggegirisi banget; ana mirip manungsa, nanging ora nduwé awak sakabehe lan mung dumadi saka balung manungsa sing gundhul. Iku nggawa piranti panyiksa manéka warna: pedhang, panah, tombak, sabit, arit, tanduk wesi, gergaji, kapak, kapak cilik[2645] , lan piranti liya sing ora dikenal. Ndelok kabèh kuwi, atiku sing andhap asor gemeter amarga wedi; nanging Malaikat suci kandha marang Pati:

'Ngapa kowe mandheg? Lepasna nyawa iki saka ikatan daging, lepasingana kanthi cepet lan alus, amarga dhèwèké mung nggawa beban dosa sing sithik.'

Sakwise kuwi, Pati nyedhak marang aku; njupuk kapak, dhèwèké pisanan motong sikilku, banjur tanganku, lan banjur, nganggo piranti liya, ngrusak kabèh bagéan awakku sing isih ana lan misahaké anggota saka sendiné. Lan aku ora nduwé tangan utawa sikil, lan kabèh awakku wis dadi tanpa urip. Kajaba iku, Pati njupuk lan motong sirahku, supaya aku ora bisa muter, lan koyo-koyone kuwi dudu sirahku dhéwé. Sawisé kabèh kuwi, Pati nyawisaké ramuan ing cangkir lan, ngangkaté marang lambengku, diwènèhaké marang aku supaya aku ngombe. Lan pait sanget campuran iku nganti nyawaku, sing ora duwe kekuwatan nahan paite, gemeter lan ninggalake awakku, kaya dicabut kanthi paksa. Para Malaikat Suci langsung nyekel nyawa iku ing pangkuane. Nalika ndeleng bali, aku weruh awakku ngglethak tanpa urip, tanpa kesadaran lan tanpa obah. Sawisé nyopot nyawa kuwi kaya nyopot sandhangan, aku ndelok kanthi kaget tanpa wates[2646] . Ing wektu kuwi, para setan sing muncul ing wujud wong Ethiopia ngubengi para Malaikat sing nyekel aku lan padha njerit, nampilaké cathetan dosa-dosaku:

'Jiwa iki wis nindakake akèh dosa – mula ayo dijawab ing ngarep kita.'

Para Malaikat Suci banjur miwiti nggoleki kabecikan sing tau tak lakoni ing uripku lan, kanthi pitulunganing Gusti Allah—kanthi sih-rahmaté aku bisa nindakake kabecikan—padha nemokaké kabecikan mau. Para Malaikat Suci banjur miwiti nggoleki kabecikan ing uripku lan, kanthi pitulunganing Gusti Allah, kanthi sih-

---

[2644] Gulungan biasane digawe saka lembaran parchment dawa sing tipis, ditulis loro-lorone; nalika diwaca, gulungané mbukak alon-alon banjur digulung maneh kaya sadurungé.

[2645] Pahat iku piranti tukang kayu, sawijining jinis kapak lan amplas.

[2646] Katrangan bab pati sing diwenehake ing kene iku banget kiasane lan ngena ing ati, lan mesthi wae ora kena dijupuk sacara harfiah. Ing kene, unsur-unsur sing ngena ing ati lan kiasane kasar kudu dipahami, sakdaya pikiran kita, kanthi makna sing misterius lan rohani.

rahmaté aku wis nindakake kabecikan, padha nemokaké kabecikan mau. Padha kelingan kabèh kabecikan sing tau tak lakoni – nalika aku maringi sedekah marang wong mlarat, nalika aku maringi mangan marang wong luwe, utawa maringi ngombe marang wong kakehan ngelak, utawa maringi sandhangan marang wong telanjang, utawa nampani wong manca ing omahku lan maringi pangayoman, utawa ngladèni para wali – nalika aku sowan marang wong lara utawa sing dipenjara lan mbantu wong-wong mau; padha kelingan nalika aku teka menyang gréja kanthi semangat lan ndedonga ing kono kanthi pangabdian lan atiné sing nyesel, ngrungokaké kanthi tliti nyanyian lan pamaos pandonga lan kidung gréja; nalika aku nggawa kemenyan lan lilin utawa sesajen liyané menyang gréja, utawa ngisi lenga ing lampu supaya murub ing ngarepé ikon, lan kanthi ngajèni nyium ikon-ikon sing paling kinurmatan: padha kelingan caraku nglampahi urip kanthi ngendhaleni dhiri lan caraku puasa ing Rebo lan Jemuwah lan sajrone kabèh puasa suci, lan pinten sujud sing tak lakoni lan suwéné aku ngadeg sajrone jaga bengi; padha ngelingake caraku ngraos sedhih lan ngraos dosa-dosaku lan kadhang kala nangis sedina bengi, caraku ngakoni dosa-dosaku marang Gusti Allah lan tobat kanthi sedhih ing ngarepe bapak rohani, nyenengake Kasetyan Gusti Allah kanthi rasa sedhih lan tobat sing tulus saka jeroning ati; padha kelingan kabecikan sing tak lakoni marang tangga teparo, carane aku ora nyimpen nesu marang wong-wong sing mungsuh aku, carane aku sabar nahan saben gangguan lan cacian sing ditujokake marang aku, ora nduwé dendam lan mbalekake ala karo kabecikan, carane aku ngendhegake awak nalika wong nyerang aku, kados pundi manah kula nyeri lan kula sedhih amargi kasangsaran tiyang sanes, kados pundi kula ngulur tangan maringi pitulungan dhumateng sapa kemawon ing pakaryan becik, utawi mbalekaken saking ingkang ala; para malaikat kula kelingan bilih kula sampun ngalihaken paningal saking kesia-siaan, lan nahan ilat kula saking sumpah, goroh, fitnah, lan sedaya tembung sia-sia; Kabeh iki lan saben pakaryan becik liyane, sanadyan cilik, diklumpukake dening malaikat suci, nalika padha nyiapake kanggo nempatake ing timbangan nglawan pakaryan ala kula. Wong-wong Ethiopia, nalika weruh kuwi, nggrentheng untu marang aku, kepengin nyekel aku saka tangan para malaikat lan mbuwang aku menyang jeroning neraka.

Ing wektu kuwi, Bapa Basil sing kinurmatan dumadakan muncul ing kana lan kandha marang para Malaikat suci:

'Para Gusti, nyawa iki wis ngladeni aku kanthi becik, ngopeni aku nalika tuwa: aku ndedonga marang Gusti supaya paring nyawa iki marang aku, lan Gusti ngutus nyawa iki marang aku.'

Sawisé ngendika mangkono, piyambakipun njupuk saka sangisoring sandhangane sawijining kantong kang kebak barang (kula kira isi emas murni) lan maringi marang Malaikat suci, kandha:

'Nalika kowe ngliwati cobaan ing udara[2647] lan roh-roh jahat wiwit nyiksa nyawa iki, kowe bakal mbebasake saka utange nganggo iki. Kanthi sih rahmat Gusti, aku sugih lan wis nglumpukake akèh bandha liwat gaweyan lan kringet – mula aku paringaké kantong iki marang nyawa sing wis ngladèni aku.'

[2647] 'Omah tol' iku kaya pos pemeriksaan utawa pos bea cukai sing ditemoni roh para almarhum sajrone munggah menyang Pangastane Hakim Surgawi. Ing kono ana roh-roh jahat sing nuntut saka saben roh sing nindakake dosa tartamtu semacam tol utawa tebusan, yaiku roh mau kudu nyerahake kabecikan sing kebalikan saka dosa kuwi. Jeneng 'mytarstvia' lan 'mytairs' dipinjam saka sajarah Yahudi. Ing kalangan Yahudi, 'mytairs' yaiku wong-wong sing diangkat déning wong Romawi kanggo nglumpukaké pajak. Biasane padha nyewa hak kanggo nglumpukake bea iki lan migunakake saben cara, malah ora sungkan nganggo panyiksaan, kanggo njupuk bathi sak gedhé-gedhéé kanggo awake dhéwé. Para juru pajeg padha ngadeg ing pos bea cukai utawa pos pemeriksaan khusus, mbebani bea marang barang-barang sing diangkut. Pos-pos pemeriksaan iki diarani 'mythnitsy' utawa 'mytharstvia'. Panulis Kristen ngembangaké jeneng iki kanggo nyebut panggonan panyiksaan rohani, ing ngendi roh-roh sing munggah menyang pangadilan Sang Hakim Surgawi ditahan déning roh-roh jahat sing nyoba nyalahké kabèh jinis dosa lan banjur ngedhunaké menyang neraka. Inti saka doktrin 'mytarstva' dumunung ing tembungé St. Cyril saka Alexandria († 444) babagan pamitané nyawa, sing biasané kapanggih ing Mazmur Gréja. 'Nalika nyawa kita pisah saka badan,' ujare ing kéné, 'kita bakal weruh, ing siji sisih, bala langit lan kuwasa-kuwasa, lan ing sisih liyané, kuwasa pepeteng, para kepala panagih pajak ing udara, para penuduh tumindak kita.' Nalika nyawa weruh kuwi, bakal gemeter lan nggetak, lan ing bingung lan wedi bakal golek pangayoman marang Malaikaté Gusti; nanging sanadyan ditampa dening Malaikat lan, ing sangisore pangayomané, mabur ing udara lan munggah menyang pucuking langit, jiwat bakal nemoni manéka cobaan sing bakal ngalangi dalané menyang Karajan, mandhegaké lan nyegah upaya kanggo nggayuhé. Ing saben cobaan iki, bakal dituntut pertanggungjawaban tumrap dosa-dosa tartamtu... Saben hawa napsu, saben dosa bakal nduwé panagih pajak lan penyiksa dhéwé. Ing pangadilan iki bakal ana kekuwatan Ilahi lan bala roh najis; lan kaya déné kekuwatan Ilahi mau bakal nampilaké kabecikan jiwa, mangkono para setan bakal nampilaké kabecikan mau marang pangadilan Hakim kang ora katon ing panggonané kang peteng. Mangkono, sangsara iku ora liya mung paukuman pribadi sing Gusti piyambak, kanthi ghaib, paring paukuman marang nyawa manungsa lumantar perantara Malaikat, nampa uga para panuduh marang sedulur kita (Wahyu 12:10), – roh-roh jahat – sawijining pangadilan ing ngendi nyawa dielingake lan

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké lunga. Setan-setan jahat, nalika ndeleng kuwi, padha bingung; banjur, ngisi udara karo tangisé, padha sirna.

Ing wektu iku, Santo Basil bali, nggawa pirang-pirang wadhah lenga murni lan murri sing larang regane; mbukak saben wadhah siji-siji, dhèwèké ngucuraké lenga lan murri mau marang aku, nganti aku kebak ambu wangi rohani lan ing wektu sing padha aku malih dadi makhluk sing sumunar.

Basil sing kinurmatan banjur ngendika maneh marang para Malaikat suci:

'Para pangeran, sawise kowe kabeh ngrampungake kabeh sing perlu kanggo nyawa iki, iringna dheweke menyang panggonan sing wis disiapake Gusti kanggo aku, lan wenehana dheweke manggon ing kana.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali dadi ora katon; nanging para Malaikat njupuk aku lan nggawa aku mabur ing udara menyang wetan[2648] .

Nalika kita munggah saka bumi menyang pucuking swarga, kita kapisan ketemu karo roh-roh saka omah tol kapisan, ing ngendi paukuman diwènèhaké marang dosa-dosa lisan—kanggo saben tembung sing ora ana gunané, kasar, ora tertib, lan keji. Ing kono kita mandheg, lan para setan ngetokake gulungan-gulungan sing ing kono ditulis kabèh tembung remeh sing wis tak ucapaké wiwit enom – kabèh sing tak kandhakake sing bodho lan keji, utamané omongan ngina lan guyonan sing tak ijini metu nalika enom, kaya sing dialami akèh wong. Ing ngarepku katon kabèh lagu donya sing ora isin sing tau tak nyanyèkaké, kabèh seruan nakal, kabeh omongan remehku, lan para setan nuduh aku kabeh mau, nyebutake wektu, panggonan, lan wong-wongé—nalika, ing endi, lan karo sapa aku seneng-seneng ngobrol kosong lan nimbulake nesune Gusti Allah nganggo tembung-tembungku, tanpa nyadari yèn kuwi dosa lan tanpa ngakoni marang bapak rohani. Ndeleng kabèh kuwi, aku meneng bae, kaya wong bisu, amarga aku ora duwe apa-apa sing bisa tak omongaké marang roh-roh sing licik kuwi: padha nyalahké aku kanthi adil, lan aku gumun amarga padha ora lali apa-apa; awit wis pirang-pirang taun wiwit aku nindakake kabèh dosa kuwi, lan aku wis suwe lali lan ora tau mbaleni mikir apa sing wis tak lakoni ing pikiranku; nanging padha nyritakake kabèh tembungku kaya-kaya aku lagi ngucapake, ngelingi kabèh kanthi rinci lan nganti nuansa paling alus, persis kaya sing saktenané. Lan nalika aku meneng isin, gemeter amarga wedi ing wektu sing padha, Para Malaikat suci, kanggo ngimbangi dosa-dosaku mau, nampilake sawetara kabecikanku sing tak lakoni ing taun-taun pungkasan uripku; lan amarga kabecikan mau ora bisa ngluwihi beban dosaku, padha ngisi kekurangane nganggo apa sing wis diparingake bapakku sing kinurmatan, Basil. Mangkono, padha mbebasake aku lan nggawa aku munggah.

Ing kono kita nyedhaki pos tol liyane sing diarani pos tol kabohongan, ing ngendi saben tembung bohong diuji kanthi teliti, utamane sumpah palsu, nyebut jeneng Gusti tanpa alesan sing sah, kesaksian palsu, nglanggar sumpah marang Gusti, pangakuan dosa sing ora lengkap, lan sapiturute. Roh-roh saka sangsara iki pancen galak banget lan kejem – padha nguji aku kanthi terus-terusan, ora ana siji rincian sing kliwat. Lan aku ditemokake salah déning wong-wong mau amarga loro dosa: yaiku, kadhangkala ing sawatara prakara cilik aku ngidini awakku goroh tanpa nganggep iku dosa, lan uga ing pirang-pirang wektu, amarga isin karo dosaku, aku ngakoni kanthi ora lengkap marang bapak rohani. Bab sumpah palsu lan kesaksian palsu, kanthi sih-rahmaté Kristus, dosa-dosa kuwi ora ditemokaké ing aku. Nanging, para setan padha bungah amarga dosa goroh sing kapanggih ing jeroning atiku lan wis nyoba nyekel aku saka tangan para Malaikat sing nuntun aku; nanging para Malaikat mau, kanthi nglawan

---

kabèh pakaryané dinilai kanthi adil, lan sawisé kuwi nasibé ditemtokake. Pangadilan iki diarani 'khusus' minangka kontras karo pangadilan 'umum', sing bakal dianakake tumrap kabèh manungsa ing pungkasaning donya, nalika Putraning Manungsa bali menyang bumi ing kamulyané. Uripé Sang Basilius Anyar sing Kinurmatan nerangaké kanthi rinci pangadilan tartamtu iki nalika lumantar omah-omah tol. Nanging, nalika maca kabèh rincian iki, kudu éling yèn kaya déné umume, pambébasan bab-bab sing ana gandhèngané karo donya rohani kanggo kita sing manggon ing daging ora bisa ora ngemot unsur-unsur indriawi luwih utawa kurang, mangkono uga sacara khusus, unsur-unsur kaya ngono mesthi kalebu ing piwulang rinci babagan omah-omah tol sing dilintasi roh manungsa sawisé misah saka badan. Mula saka iku, kita kudu tansah ngelingi piwulang sing diwenehake Malaikat marang Sang Mulya Macarius saka Alexandria († 391), nalika piyambakipun miwiti nyritakake babagan panggonan-panggonan pangresikan: 'Anggep barang-barang donya iki minangka gambaran sing paling samar saka barang-barang swarga.' Kita kudu mbayangaké sangsara kuwi ora kanthi pangrasa kasar lan sensual, nanging sak isa-isané kanthi pangrasa rohani, lan aja nganti kecanthol marang rincian-rincian sing, sanadyan gagasan dhasar sangsara mau tetep padha, diwenehaké kanthi béda déning manéka panulis lan ing manéka tradhisi Gréja dhéwé.

[2648] Ing Kitab Suci, Wétan digambaraké minangka tanah pepadhang, lambang kratoné Kristus, sing dijenengi Wétan saka dhuwur, déné Kulon padha tegesé kraton pepeteng lan peteng, kratoné Setan.

dosa-dosa mau nganggo sawetara amal kebajarku lan ngisi kekurangané nganggo apa sing wis diparingaké déning Sang Mulya Basil, padha mbebasaké aku lan nggawa aku munggah tanpa alangan.

Sawisé kuwi, kita tekan pos tol katelu sing diarani pos tol panghakiman lan fitnah. Ing kono, aku weruh sepira aboté dosa ngfitnah wong, ngremehké, ngina, lan uga ngguyoni kaluputané wong liya nalika lali marang kaluputan dhéwé. Kabeh sing kalah marang kuwasa dosa iki disiksa kanthi kejem dening roh jahat, kaya-kaya padha dadi antikristus, amarga wis nyepelekake panguwasa Kristus sing bakal teka ngadili manungsa, lan wis nggawe awake dhewe dadi hakim marang tanggane, padahal awake dhewe luwih pantes diukum. Nanging ing sajroning dhiri kula, kanthi sih-rahmaté Kristus, dosa-dosa kaya mangkono arang kapanggih, awit kula tansah ngawasi dhiri kanthi ketat sajroning gesang kula, ngati-ati supaya boten ngukum utawi ngina sapa-sapa, boten ng , boten ngenyek utawi ngumpat sapa-sapa; lan yen kadhang aku krungu ana wong ngukum wong liya, aku ora nggatekake sing nyalahake; lan yen aku nambahake apa-apa ing obrolan, iku mung bab sing ora bakal nambah nesu marang tanggane, lan sanajan mangkono aku langsung mandheg, nyalahake awak dhewe amarga kuwi. Nanging, sanadyan kaluputan kaya ngono dianggep dadi dosa dening para penyiksa. Nanging Malaikat suci mbayar dosaku liwat sih rahmat sing diparingake dening Santo Basil lan wiwit munggah luwih dhuwur bareng aku.

Lan kita tekan stasiun kaping papat, sing diarani stasiun keserakahan mangan. Roh-roh jahat ing stasiun iki langsung padha nyerbu metu kanggo nyambut kita, padha bungah kaya-kaya wis entuk apa-apa. Wujude banget nggrantes, nggambaraké kabèh kajorokan saka keserakahan mangan lan mabuk; sawetara padha nyekel baki lan wajan isi panganan, dene liyane nyekel mangkok lan cangkir isi omben-omben – lan aku weruh yen panganan lan omben-omben kuwi kaya pupuk sing ambune nyengat lan tai sing reged. Bab setan-setan sing nyekel barang-barang mau, padha katon wareg lan mabuk; padha mlumpat-mlumpat karo macem-macem sorak-sorai lan nindakake apa wae sing biasane ditindakake wong mabuk lan wong sing seneng pesta, padha ngina nyawa para wong dosa sing digawa ing ngarepe. Ngalang-alangi dalan kita lan ngubengi kita kaya asu, padha langsung mbukak kabèh dosa-dosa kepeksaanku ing jaman kepungkur, nalika aku kakehan mangan lan ngombe nganti ngluwihi kemampuan lan tanpa perlu, nalika, kaya babi, bakal lungguh sarapan tanpa ndedonga utawa tandha salib, utawa nalika puasa aku lungguh mangan luwih awal tinimbang paugeran Gréja ngidini. Padha uga nampilaké cangkir lan wadhah sing tak gunakaké kanggo ngombe kakehan nalika mabuk, malah nyebutaké jumlah cangkir sing tak ngombe, kandha:

'Dheweke ngombe pirang-pirang cangkir ing pesta sing dianakake karo wong-wong kaya ngene; ing wektu liyane lan ing panggonan liyane, dheweke ngombe pirang-pirang cangkir nganti pingsan; 'Malah, dheweke wis mangan pesta pirang-pirang kaping karo swara suling lan piranti musik liyane, nyemplung ing joged lan nyanyi, lan sawisé pesta kaya ngono dheweke meh ora bisa digawa mulih; kesel banget amarga mabuk sing tanpa wates.'

Nalika padha nampilake kabèh tumindak keserakahan kuwi lan liya-liyané, para setan padha bungah lan sumringah, kaya wis nyekel aku ing tangané, lan wis siyap nyekel aku lan mbuwang aku menyang jeroné neraka. Aku gemeter, ndeleng awakku dipaéni lan ora duwe apa-apa kanggo mbela awakku. Nanging Malaikat suci, sawisé njupuk akèh saka apa sing wis diparingaké déning Sang Basilius sing kinurmatan, mbayar tebusan kanggo aku. Para setan, ndeleng kuwi, padha bingung lan padha njerit:

'Celaka kita, amarga gaweyan kita sia-sia, pangarep-arep kita sirna.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, padha miwiti mbuwang ing udara gulungan-gulungan sing nyathet dosa-dosaku. Aku, ndeleng kuwi, bungah lan mlaku adoh saka kana tanpa alangan. Nalika padha munggah bareng aku, para Malaikat miwiti rembugan siji lan sijine kaya mangkene:

'Satemene, nyawa iki wis nampa pitulungan ageng saka wali Allah, Basil: yèn ora amarga pakaryan lan pandongane, nyawa iki mesthi bakal nandhang sangsara gedhe nalika ngliwati cobaan ing udara.'

Banjur, kanthi wani, aku kandha marang Malaikat-malaikat suci:

'Para Gusti, miturutku ora ana sing manggon ing bumi sing ngerti apa sing kelakon ing kene lan apa sing ngenteni nyawa wong dosa sawisé seda.'

Para Malaikat Suci mangsuli marang aku:

– Apa Kitab Suci sing tansah diwaca ing gréja-gréja suci déning para rohaniawan ora maringi kasaksian marang kabèh sing kelakon ing kéné? Nanging wong-wong sing kecanduan kesombongan donya nglirwakake kabèh iki, amarga padha nemokake kabèh manisé urip mung ing pesta saben dina lan mabuk: saben dina padha

mangan tanpa ukuran lan mabuk, wis mbuwang ajiné wedi marang Gusti; lan amarga wetengé luwih diutamaké tinimbang Gusti, padha ora mikir bab urip sawise mati lan ora éling marang sabda Gusti, kang kandha: 'Celaka kowe sing saiki wareg, awit kowe bakal luwe. *Celaka kowe sing saiki ngguyu, awit kowe bakal nangis lan sedhih'* (Lukas 6:25). Padha bodho nganggep kabèh sing kacathet ing Kitab Suci mung dongèng, lan padha nglirwakaké tulisan *sing kandha*, *'pesta karo swara rebana'*[2649] , kaya wong sugih ing Injil*, 'sing saben dina mangan panganan mewah'* (Lukas 16:19). Nanging, wong-wong ing antarané sing welas asih marang wong mlarat, nindakake kabecikan marang wong sengsara lan wong mbutuhake, lan nulungi wong-wong sing butuh pitulungan—padha nampa pangapura dosa saka Gusti Allah lan bisa liwat cobaan tanpa alangan, amarga welas asihé; amarga Kitab Suci kandha: *'Sadaqa (sedekah) nylametaké saka pati'* (Tobit 4:10). Mula, wong-wong sing nglakoni sedekah nampa gesang langgeng; nanging wong-wong sing ora ngupaya mbusak dosane lumantar welas asih ora bisa uwal saka cobaan iki, lan padha diculik déning para panagih pajak sing suram sing wis kowe deleng; Nglebokake nyawa-nyawa iki ing sangsara sing kejem, padha dibuwang menyang jero neraka lan diiket ing kono nganti Pangadilan Pungkasané Kristus. Kowé uga mesthi bakal angel uwal saka nasib iki yèn ora nampa pangapura lumantar apa sing diparingaké marang kowé déning Sang Venerable Basil.

Nalika kita lagi ngomong, kita tekan omah tol kaping lima, kang dikenal minangka omah tol kemalasan, ing ngendi kabèh dina lan jam kang dienggo nganggur diuji, lan ing ngendi wong males kang urip saka gaweyané wong liya tanpa nindakaké apa-apa disiksa, uga buruh upahan kang nampa upah kanggo gaweyané kang ora ditindakaké kanthi becik. Ing omah tol sing padha, wong-wong sing ora muji Gusti Allah lan kakehan males rawuh ing Matins, Liturgi, lan ibadah ilahi liyane ing dina raya lan Minggu uga kena sangsara. Kuciwa lan nglirwakake nyawa uga diuji ing kana, lan saben pratandha saka loro-lorone dihukum abot, nganti akèh wong, loro-lorone awam lan rohaniwan, dibuwang saka omah tol iki menyang jurang. Ing gerbang tol iki, aku uga ngalami pirang-pirang ujian, lan aku ora bakal bisa dibebasake saka utange yen dudu amarga kamlaratané diringkesaké déning kado saka Sang Basilius sing kinurmatan, lumantar kado iku aku ditebus lan banjur éntuk kamardikan.

Sawisé kuwi, kita liwat ing panggonan mbayar tol kanggo dosa maling. Ing kono uga kita dicegat, nanging sawisé mbayar sithik, kita enggal liwat, amarga aku kabukti ora nindakake dosa maling, kejaba siji pelanggaran cilik sing tak lakoni nalika isih cilik amarga kebodhoan.

Saka kana kita tekan panggonan mbayar tol keserakahan lan kikir, nanging kita uga liwat kanthi cepet. Amarga kanthi pitulunganing Gusti Allah, aku ora ngupaya nglumpukake bandha gedhe lan ora serakah, nanging wareg karo apa sing diparingake Gusti; uga aku ora kikir, nanging apa wae sing tak duweni, tak wenehake kanthi loman marang wong sing butuh.

Nalika kita munggah luwih adoh, kita nemoni omah tol riba, ing ngendi kabèh jinis tukang riba lan perampok diuji, uga kabèh sing ngutangaké dhuwit kanthi bunga lan nglumpukaké bandha kanthi cara sing ora sah. Arwah-arwah jahat ing griya tol iki, sawisé mriksa aku kanthi teliti, ora nemokaké apa-apa sing dadi kesalahanku, lan ing nesune padha nggrenthèk untu marang aku. Nanging kita terus munggah, matur nuwun marang Gusti Allah.

Sawisé kuwi, kita tekan griya tol kang ora adil, ing ngendi kabèh hakim kang ora adil diparingi sangsara—wong-wong sing nampa suap lan mbebasaké wong salah déné ngukum wong sing ora salah. Ing kono uga diukum: ora mbayar upah marang buruh, saben ketidakwajaran ing timbangan pedagang, lan saben tumindak ora adil diitung lan diadili. Nanging kita, kanthi sih-rahmaté Kristus, bisa liwat omah tol kuwi tanpa alangan apa-apa, amarga kita mung menehi tol sing sithik banget marang para juru tol.

Kita uga liwat kanthi aman saka gapura tol iri sing sabanjure, ora menehi apa-apa ing kana, amarga aku ora ngiri sapa wae. Ing gerbang tol iki, dosa-dosa permusuhan lan kebencian uga diuji, nanging aku, kanthi sih Kristus, kabukti ora ana kalepatan sanajan ing dosa-dosa iki. Ndeleng kahanan iki, para setan padha nesu lan nggrentheng untu marang aku, nanging aku ora wedi lan kanthi bungah munggah luwih dhuwur.

Kanthi cara sing padha, aku ngliwati ujian kesombongan, ing ngendi roh-roh angkuh maringi paukuman kanggo dosa kesia-siaan, keangkuhan, lan nggedhekake dhiri. Ing kono uga, saben wong dipriksa kanthi teliti kanggo mriksa apa dheweke wis nuduhake ora ngajeni utawa ora manut marang wong tuwa, utawa marang para

[2649] Yaiku, karo swara timpani lan nyanyian paduan swara. Timpani iku sawijining piranti musik sing dipukul nganggo tongkat, kaya kendang gedhe utawa tamborin sing digendhong ing tangan.

sepuh sing nampa wewenang saka Gusti Allah, uga dosa-dosa liyane saka kesombongan lan keangkuhan. Ing kono kita nyumbangaké sithik banget saka apa sing wis diparingaké marang kita déning Sang Basilius sing kinurmatan, lan aku banjur dibebasaké.

Banjur kita tekan panggonan pambayaran murubé nesu lan amarah, nanging sanajan ing kana para penyiksa ing awang-awang kuwat banget, padha ora entuk akèh saka kita, lan kita terus maju, bungah ing Gusti Allah, sing nylametaké nyawaku sing dosa lumantar pandonga bapakku sing suci lan kinurmatan, Santo Basil.

Sawisé kuwi, kita tekan omah tol ala, ing ngendi wong-wong sing nyimpen ala marang tangga teparo lan mbalekake ala karo ala disiksa tanpa welas asih, banjur dijeblosake déning roh-roh ala menyang Tartarus[2650] . Nanging sih-rahmaté Gusti uga nulungi aku ing kono; amarga aku ora nyimpen kebencian marang sapa waé, ora nyimpen dendam marang kaluputan sing ditindakake marang aku, nanging nambani kabèh sing mungsuh marang aku kanthi kabecikan lan, miturut kemampuané, maringi katresnan, ngalahaké sing ala nganggo kabecikan. Mula, ora ana dosa ala sing ditemokake ing aku ing pangadilan iki, nganti para setan ing Tartarus nangis amarga nesu nalika weruh nyawaku bébas lunga saka wong-wong mau; nalika kita terus munggah, kita padha bungah ing Gusti.

Nalika kita munggah saya dhuwur, aku takon marang malaikat suci sing nuntun aku:

'Aku nyuwun marang panjenengan, para gusti, tulung critakake: kepiye carane kekuwatan awang-awang sing medeni bisa ngerti saben pakaryan ala sing ditindakake wong-wong ing donya—kaya pakaryan ala sing tak lakoni—lan ora mung sing ditindakake kanthi terang-terangan, nanging uga sing ditindakake kanthi rahasia!'

Lan malaikat suci padha kandha marang aku:

'Saben wong Kristen, wiwit saka wektu baptisan suci, nampa saka Gusti malaikat penjaga sing ditugasake marang dheweke, sing, nalika ngawasi wong mau kanthi ora katon, wengi lan awan, nuntun wong mau marang saben pakaryan becik sajrone uripé nganti tekan wayahe seda, lan nyathet kabèh pakaryan becik sing ditindakake sajrone uripé, supaya minangka ganjaran, wong mau bisa nampa sih rahmat lan ganjaran langgeng saka Gusti Allah ing Kraton Swarga. Kanthi cara sing padha, pangeran pepeteng, sing kepengin nuntun umat manungsa menyang karusakan, maringi marang saben wong salah siji roh jahat, sing tansah ngetutake wong iku, ngawasi kabèh pakaryan ala sing wis ditindakake wiwit isih enom, nggodha nganggo tipuané supaya nindakake tumindak kriminal, lan nyathet kabèh kabecikan ala sing wis ditindakake wong iku. Banjur, lumaku menyang panggonan pambayaran tol, roh jahat iki mlebu saben dosa ing panggonan tol sing cocog; mulane para panagih tol swarga padha ngerti kabèh dosa sing wis ditindakake manungsa. Mula, nalika nyawa sapa waé pisah saka badan lan miwiti lelungan menyang Pangripta ing pangayomaning swarga, roh-roh jahat sing ana ing sacedhake papan mbayar tol ngalangi dalané, nampilaké kabèh dosa sing wis kacathet. Lan yèn kabecikané luwih akèh tinimbang dosané, setan-setan ora bakal kuwasa nahan. Nanging, yen ditemokake dosa luwih akèh tinimbang kabecikan, para setan bakal nahan roh mau sawatara wektu lan ngurung kaya ing penjara, ing kono, kanthi idiné Gusti, padha bakal nyiksa nganti roh mau nampa pangapura saka sangsara liwat pandonga Gréja lan sedekah sing diwènèhaké déning tangga-tanggané. Nanging yèn ana jiwa sing kabuktèn banget dosa lan keji ing ngarsané Gusti Allah nganti ora ana pangarep-arep kaslametan lan kebinasaan langgeng ngentèni, mula para setan langsung mbuwang jiwa kuwi menyang jurang, ing ngendi panggonan sangsara langgeng uga wis disiapaké kanggo dhèwèké, lan ing jurang iki padha nahan nganti Rawuhe Gusti kaping pindho, sawisé kuwi kudu nandhang sangsara langgeng ing Gehenna geni[2651] bebarengan karo badané.

Uga kudu dicathet yèn mung wong-wong sing wis padhang amarga pracaya lan baptisan suci sing munggah liwat dalan iki lan ngalami sangsara kaya ngono. Wong pagan sing ora pracaya, Saracen[2652] , lan kabèh

---

[2650] Tartarus iku jurang sing ora kaukur, jurang neraka. Tembung iki dipinjam saka tulisan Yunani, ing ngendi Tartarus ateges jurang ing sangisore lemah sing ora tau padhang utawa anget dening srengenge, ing ngendi kadhemen sing nggilani mrentah. Panulis Kristen nggunakake tembung iki kanggo nuduhake panggonan kadhemen sing ora bisa ditahan, ing ngendi roh wong dosa bakal dikirim.

[2651] Gehenna geni – panggonan sangsara langgeng (Mat. 10:28; Yoh. 8:6). Asma iki asalé saka tembung Ibrani sing artiné Lembah Hinnom, cedhak Yerusalem, ing ngendi bocah-bocah kobongaké minangka pangurmatan marang Moloch (2 Raja 16:3–4). Sawisé Yosia mbusak kurban sing nggegirisi iki (2 Raja 23:10), bangké para penjahat sing dihukum pati, bangké busuk, lan kabèh jinis rereged dibuwang ing Lembah Hinnom, lan kabèh mau diparingaké marang geni. Mula ana ungkapan 'Gehenna geni' (deleng Mat. 5:22, 29, 30; Mat. 18:9; Mrk. 9:47).

[2652] Istilah 'Saracens' sepisanané ngrujuk marang suku nomadik lan perampok saka Bedouin Arab; sabanjuré, panulis Kristen nggunakake jeneng kuwi kanggo kabèh wong Arab lan Muslim sacara umum.

wong liya sing ora pracaya umume ora ngetutaké dalan iki. Nalika awaké isih urip, rohé wis mati, dikubur ing neraka; mula nalika padha mati, setan-setan langsung, tanpa ujian abot, njupuk rohé, kaya haké, lan mbuwang menyang jurang neraka.

Nalika para Malaikat wis mbukak kabèh iki marang aku, kita mlebu ing panggonan pembunuhan, ing ngendi ora mung perampokan sing diuji, nanging saben tatu, saben pukulan ing endi waé—apa ing pundhak utawa sirah—uga saben tamparan utawa dorongan sing diwènèhaké kanthi nesu. Kabeh iki diuji kanthi tuntas ing purgatorium kuwi lan ditimbang ing timbangan; nanging kita bisa lolos kanthi aman, amarga wis mbayar tebusan cilik.

Kita uga liwat omah tol sihir, panyerangan nganggo ramuan sihir, lan panggilane setan kanggo praktik sihir. Roh-roh ing omah tol iki kaya kéwan merayap papat sikil, kalajengking[2653] , ula, echidna[2654] , lan kodhok, lan rupane paling medeni lan njijiki. Nanging ing kono, kanthi sih Kristus, ora ana dosa sing kapanggih ing aku, lan kita langsung liwat omah tol, tanpa menehi apa-apa marang para juru tol jahat. Ing nesune, padha muni marang aku lan kandha:

'Ing kéné kowé tekan gapura tol zinah. Ayo ndeleng kepiyé kowé bakal uwal saka kéné!'

Nalika kita munggah luwih dhuwur, aku takon marang malaikat suci sing nuntun aku:

Para Malaikat Suci mangsuli marang aku: 'Para tuan, apa kabèh wong Kristen kudu liwat omah-omah tol iki, lan apa ora ana cara supaya wong bisa liwat tanpa sangsara utawa kasangsaran sing nggegirisi?'

Para malaikat suci mangsuli:

'Kanggo nyawa para wong pracaya, ora ana dalan liya menyang swarga, lan kabeh kudu ngetutake dalan iki; nanging ora kabeh kena sangsara kaya sing kowe alami, mung wong-wong dosa kaya kowe, sing ngakoni dosane ora sampurna marang bapa rohani, isin karo tumindak sing ora patut lan ndhelikake akèh dosane.' Nanging yen ana wong, kanthi tulus lan jujur, ora ndhelikake apa-apa, ngakoni kabèh tumindaké lan kanthi ati sing nyesel nyeseli kabèh kaluputan sing wis ditindakake, mula dosa-dosané wong kuwi, amarga sih-rahmaté Gusti, kabusak kanthi cara sing ora katon; lan nalika nyawane lumantar ing panyiksaan, Para penyiksa swarga, sawisé mbukak kitabé, ora nemokaké cathetan dosa-dosané lan ora bisa nindakaké apa-apa marang dhèwèké, saéngga nyawané munggah tanpa alangan lan kanthi kabungahan menyang pangastané sih-rahmat. Lan kowe, yèn wis nglakoni pangakuan sing sampurna lan tobat saka kabèh dosamu, mesthi ora bakal ngalami sangsara nggegirisi kaya ngono ing purgatorium. Nanging saiki kowe wis dibantu amarga kowe wis suwe mandheg nindakake dosa-dosa fatal lan wis nglampahi taun-taun pungkasan uripmu kanthi loma; utamane kowe dibantu dening pandonga bapakmu sing mulya, Basil, sing wis kowe layani suwe lan setya.

Nalika kita padha rembugan kaya ngono, kita tekan ing omah tol zinah, ing ngendi saben tumindak cabul, saben pikiran lan fantasi napsu, uga tutul-tutulan sing kebak gairah lan pangalusan sing kebak hawa napsu, diuji. Pangeran ing griya tol iki lungguh ing singgasana, nganggo sandhangan reged lan ambune ora enak, kecipratan busa getih, lan akèh setan padha ngadeg ing ngarepé. Nalika padha weruh aku nyedhak marang wong-wong mau, padha gumun banget; banjur padha ngetokake cathetan tumindak zinahku, banjur padha nuduh aku, nunjukake karo sapa, kapan, lan ing endi aku wis dosa nalika isih enom. Lan aku ora duwe apa-apa kanggo mbantah, lan aku gemeter amarga wedi, kebak isin. Banjur Malaikat kandha marang setan-setan:

'Nanging dhèwèké wis pirang-pirang taun ora nindakake zinah, lan wis nglampahi kabèh taun pungkasan uripé kanthi puasa, kasuciyan, lan nahan napsu.'

Para setan mangsuli:

'Kita ngerti yèn dhèwèké wis suwé ninggalaké dosa zinah, nanging dhèwèké isih kagungan kita, amarga dhèwèké ora tobat kanthi saktenané utawa sakabèhé atiné marang bapak rohani sadurungé kanggo dosa-dosa sing wis ditindakake, malah ndhelikaké akèh marang piyambaké; mula, tinggalna dhèwèké marang kita, utawa tebus dhèwèké liwat kabecikan.'

[2653] Kalajengking iku kéwan mbebayani lan beracun saka kulawarga arachnid; ditemokaké ing wilayah panas ing Afrika, India, Persia lan liya-liyané. Luka saka sengatané nyebabaké lara sing paling nyiksa lan asring mateni.

[2654] Echidna iku ula sing duwé bisa. Gigitane banget mbebayani lan ing umume kasus nyebabake pati sing cepet lan ora bisa dihindari. Ing Kitab Suci lan teks suci liyane, ula biasane dadi simbol apa sing, miturut sipate, nyebabake cilaka lan karusakan (Pangandika 10:11; Amsal 23:31–33; Mat. 7:10).

Para malaikat nampilake marang dheweke akèh saka pakaryan becikku lan luwih akèh maneh saka peparingé Sang Basilius sing kinurmatan, lan sawisé meh kabebas saka musibah nggegirisi kuwi, aku digawa lunga saka kono.

Sawisé kuwi, kita tekan omah tol zinah, ing ngendi dosa-dosa wong sing wis omah-omah nanging ora setya marang pasangané—malah ngrusak amben mantenané—diukum, uga kabèh jinis nyulik prawan kanggo ngrusakké lan kabèh wujud kekerasan mesum. Ing kéné uga diukum kalepatané wong-wong sing wis nyawisaké awaké dhéwé marang Gusti Allah lan wis ngucapaké sumpah njaga uripé murni lan suci, nanging sakbanjuré ora netepi sumpah kuwi. Ing sangsara iki, aku uga dituduh zinah lan ora duwe apa-apa kanggo mbela diri, nganti para penyiksa sing tanpa welas asih—jiwa-jiwa najis lan kotor kuwi—wis kepengin nyekel aku saka tangan para Malaikat lan mbuwang aku menyang jeroning neraka. Nanging Malaikat suci padha mbantah karo wong-wong mau lan nampilake kabèh pakaryan lan tumindakku sawisé kuwi; lan kanthi cara iki padha nebus aku liwat kabèh pakaryan becikku sing isih ana, sing kabèh diwènèhaké kanthi tuntas nganti tumeka pungkasan, nalika ing wektu sing padha padha ninggalaké akèh saka apa sing wis diparingaké déning Sang Basilius sing kinurmatan. Kabeh mau dipasang ing siji sisih timbangan nglawan kaluputanku lan, sawisé nggawa aku, padha nggawa aku munggah.

Ing kono kita nyedhaki griya tol dosa Sodom, ing ngendi dosa ora lumrah antarane priya lan wanita—sodomi lan bestialitas, inses lan dosa rahasia liyane, sing isin banget kanggo disebut—dihukum. Pangeran ing griya tol iki rupane ala lan medeni banget, lan kabèh awaké katutupi nanah sing ambuné nyengat; para abdi dalané ing saben bab padha karo dhèwèké: ambuné ora bisa ditahan, rupane njijiki lan medeni, nesuné lan galaké kakehan. Nalika padha weruh kita, padha buru-buru metu nyambut kita lan ngubengi kita; nanging amarga rahmaté Gusti Allah ora ana sing bisa digawa menyang pangadilané, padha mlayu isin; déné kita kanthi kabungahan nerusaké lelampahan.

Nalika kita munggah luwih dhuwur, para Malaikat kandha marang aku:

'Delengen, Theodora, kowe wis weruh sangsara sing medeni lan nggegirisi saka zinah. Wenehana ngerti manawa arang banget jiwa sing bisa liwat sangsara iki tanpa alangan, amarga donya iki ana ing sajroning kejahatan[2655] , lan manungsa pancen ringkih banget lan wiwit enom wis condhong marang dosa zinah. Sithik banget wong sing bisa ngendhalèni napsu dagingé, mula arang banget ana sing bisa liwat siksaan iki kanthi bébas lan tanpa alangan; Kosok baline, ana akèh banget wong sing, sawise tekan cobaan iki, padha binasa ing kene, amarga para panyiksa tumindak cabul nyekel wong-wong sing kecanduan zinah lan mbuwang menyang neraka, ngalami siksaan sing paling nyeri. Para pangeran ing ujian zinah iki malah sombong, kandha: 'Kita, luwih saka para panagih pajak swarga liyane, nambah cacahé wong-wong sing dibuwang menyang jeroné neraka, sing banjur kaya sedulur kita, nandhang nasib sing padha karo kita.' Mula saka iku, Teodora, panjaten panuwun marang Gusti Allah amarga lumantar pandonga bapakmu sing kinurmatan, Basilius, kowe wis nempuh sangsara iki lan ora bakal nandhang cilaka maneh utawa wedi.

Sabanjure, kita wis tekan pangadilan bidah, ing ngendi dipun sangsara spekulasi palsu bab iman, penyimpangan saka pangakuan iman Ortodoks, ketidakpercayaan, keraguan babagan kabeneran doktrin sing diwahyukaké déning Gusti, penodaan marang sing suci, lan dosa-dosa sing padha. Aku liwat sangsara iki tanpa ana ujian lan wis ora adoh saka gapura Karajan Swarga.

Akhire, kita ketemu karo roh-roh jahat saka rumah tol pungkasan, sing dikenal minangka rumah tol kekejeman. Para penyiksa ing rumah tol iki banget kejem lan galak, nanging rajane luwih galak maneh; pasuryane peteng lan sedhih banget, ambegan geni nesu lan tanpa welas asih. Ing sangsara iku, nyawa wong sing ora welas asih diuji tanpa ana welas asih. Lan yen ana wong, sanadyan nindakake akèh pakaryan gagah berani, tansah nglakoni puasa lan ndedonga kanthi khusyuk, uga njaga kasuciané tanpa cacad, nanging mbuktekake atiné atos lan nutup marang tanggané, wong kuwi bakal dibuwang saka kana menyang neraka lan dikurung ing jurang, mula dheweke tetep ora nampa welas asih[2656] . Nanging kita uga, kanthi sih Kristus, liwat cobaan iki tanpa alangan apa wae, amarga pandonga Sang Basilius sing mulya, sing maringi kita akèh saka pakaryan beciké kanggo pambebasanku.

[2655] Ungkapan iki dijupuk saka Surat Kapisan Yohanes (1 Yohanes 5:19).

[2656] Rujukan marang tembungé Rasul Yakobus: *'penghakiman tanpa welas asih kanggo wong-wong sing ora nate paring welas asih'* (Yakobus 2:13).

Sawise ngliwati kabeh sangsara sing medeni, kita nyedhaki lawang-lawang Kerajaan Swarga kanthi kabungahan gedhe. Lawang-lawang kuwi kaya kristal padhang, lan padhange sing ora bisa diterangake sumebar saka kono; Ing gapura ana para mudha padhang sumunar sing, nalika weruh aku digendong ing dhuwur dening tangan malaikat, padha kebak kabungahan, bungah amarga aku wis dibebasake saka cobaan ing awang-awang; lan, kanthi tresna padha nampani kita, banjur nuntun kita mlebu liwat gapura menyang Karajan Swarga. Lan apa sing tak deleng lan tak rungokaké ing kana, anakku Gregory,' nerusaké Theodora sing pinaringan berkah, 'ora mungkin diceritakaké kanthi rinci! Aku weruh manawa *'ora ana mripat sing wis weruh, ora ana kuping sing wis krungu, lan ora ana pikiran sing wis nyangka apa sing wis disiapake Gusti Allah kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané'* (1 Kor. 2:9). Akhire, aku ngadeg ing ngarepé pangastané kamulyan Ilahi, dikelilingi déning Serafim, Kerubim, lan akèh prajurit swarga sing tansah muji Gusti Allah nganggo kidungan kang ora bisa diungkapaké. Ing kono, aku sujud ing dhengkul lan nundhuk ing ngarepé Gusti sing ora katon lan ora bisa dikenal. Lan pasukan swarga padha nyanyi kidung sing merdu, ngluhuraké sih rahmat Ilahi sing ora ana dosa manungsa sing bisa ngalahaké. Ing wektu iku, ana swara muni saka pangarsaning kamulyaning Gusti, ngendika marang para malaikat suci sing nuntun aku supaya padha nuduhake kabeh panggonan suci ing swarga lan kabeh panguwasan tumrap wong-wong sing dosa, banjur nglantarake aku ing panggonane Sang Basilius sing kinurmatan. Lan para malaikat suci nuntun aku ing endi-endi, nganti aku weruh akèh panggonan lan omah-omah sing éndah, kebak kamulyan lan sih – omah-omah sing wis disiyapaké kanggo wong-wong sing tresna marang Gusti. Ing kono aku weruh panggonan para Rasul, para Nabi, para Martir, para Wali lan liya-liyané, saben-saben miturut tatanan para wali. Saben panggonan iku ayu tanpa upama; ing ambané lan dawane, miturutku padha karo Konstantinopel, nanging béda kanthi kaendahan sing luwih agung tanpa tandhing, duwé akèh kamar padhang sing ora digawé déning tangan manungsa. Ing endi-endi ing panggonan-panggonan mau muni swara kabungahan lan kabungahan rohani, lan pasuryan para wong sing bener sing padha bungah katon; nalika padha weruh aku, padha bungah amarga panyelamatané aku, nampani aku kanthi katresnan lan nyium aku, muji Gusti sing wis nylametake aku saka jebakan mungsuh. Sawisé ngrampungaké turku ing panggonan swarga, aku digawa mudhun menyang jeroné bumi[2657] lan weruh sangsara nggegirisi lan ora bisa ditahan sing wis disiapaké kanggo wong dosa ing neraka. Nalika padha nuduhaké marang aku, Malaikat suci kandha marang aku:

'Delengen, Theodora, saka panyakit sangsara sing kejem iki Gusti wis nylametake kowe, lumantar pandonga abdi suci Panjenengané, Basil.'

Nalika aku mlaku-mlaku ngubengi jurang neraka, aku krungu lan weruh tangise, jerite, lan ratapan pait saka wong-wong sing nandhang sangsara kuwi. Sawetara padha njerit: 'Aduh, cilaka kita!'; liyane nglegesi: 'Aduh, abot tenan iki kanggo kita!'; lan ana uga sing ngutuk dina lairé.

Sawisé kabèh iki, para Malaikat sing nuntun aku nggawa aku menyang biaraé Sang Basilius sing kinurmatan, sing kowe delok ing kéné, lan nempataké aku ing kéné, kandha:

'Saiki Sang Basilius sing kinurmatan lagi ngélingi kowe.'

Lan aku nyadari yèn aku wis teka ing panggonan pangaso iki ing dina kaping patang puluh sawisé pisah saka badan[2658] .

Ingkang Mulya Theodora nyritakaké kabèh mau marang Gregory ing pangimpen lan nuduhaké kaéndahan biara panggonané, sarta kabèh kasugihan rohani sing diklumpukaké liwat akèh pakaryan, banjur Rama Basilius sing pinituwa.

Ing kéné panglihatan iku rampung. Sawisé rampung, Gregory tangi saka turu lan mikir dawa, gumun marang apa sing wis dideleng lan dirungokaké saka Theodora sing berkah. Ing ésuk, dhèwèké menyang marang Basilius sing kinurmatan kanggo nampa berkah lumrahé. Basilius sing kinurmatan takon marang dhèwèké:

'Anakku Gregory, kowe ana ing endi bengi wingi?'

Dheweke, kaya-kaya ora ngerti apa-apa, mangsuli:

[2657] Donya ngandhap – sing ngisor, sing andhap, sing ana ing sangisore lemah. 'Donya ngandhap' nuduhaké jurang-jurang neraka, sing dianggep ana ing sangisore lemah, mbedakaké karo papan-papan swarga ing donya dhuwur.

[2658] Ing dina kaping 40 sawisé nyawa misah saka badan, miturut piwulang Gréja, lelampahan nyawa lumantar panggonan-panggonan pangresikan dosa tekan pungkasan lan paugeran sementara diparingaké marang nyawa mau, sawisé kuwi nyawa mau ditemtokaké ing panggonan kabungahan utawa panggonan sangsara, ing kono nyawa mau tetep nganti wayahe Rawuhe Gusti kapindho ing bumi lan paugeran pungkasan saka Putraning Allah marang manungsa.

'Aku turu, Rama, ing ambenku.'

Sing sepuh mangsuli:

Aku ngerti yèn awakmu ngaso ing ambenmu, nanging rohmu ana ing panggonan liya. Utawa apa kowe lali apa sing wis diwahyuké Gusti marang kowe bengi wingi ing sawijining impen?' Ing kene kowe wis nampa apa sing banget kowe kepengin: kowe weruh Theodora, krungu saka lambe dhéwé bab pangliyané menyang gesang sabanjuré, lan kowe ana ing biaraku, sing kanthi sih Kristus wis disiapaké kanggo aku amarga pakaryan prasaja sing tak lakoni. Mangkono, kowe wis nyekseni kabèh sing kowe kepengin ngerti.

Krungu tembung-tembung mau, Gregorius nyadari yèn impené kuwi dudu khayalan palsu, nanging wahyu sejati saka Gusti, sing kaparingaké lumantar pandonga sang wong kinurmatan; banjur, sawisé matur nuwun marang Gusti, dhèwèké sujud marang bapak rohani, lan saka kono nampa piwulang sing cocog karo kahanan.

Ing wektu liyane, kanthi idin Gusti, Gregorius kapancing rasa ragu marang iman. Nalika tekun maca Kitab Perjanjian Lawas, ana pikiran ing atine manawa wong Yahudi pancen bener pracayaane, lan dheweke tetep ing kahanan kaya ngono suwene wektu. Nalika ing rohane ngraos yèn Gregorius wis kaseret godaan, sang tuwa sing wicaksana ngélarani dhèwèké lan sawisé akèh pangéling-éling, piyambakipun malih nyuwun wahyu marang Gusti Allah kanggo dhèwèké. Mula saka iku, Gregorius manèh nyekseni panglihatan sing nggumunake, ing ngendi gambar kasampurnan Pangadilan Pungkasaning Gusti Allah katon ing ngarep paningal rohani. Dhèwèké weruh Hakim langgeng lungguh ing pangarsaning Gusti, wong sing bener ngadeg ing sisih tengené Hakim, lan wong-wong sing dosa ngadeg ing sisih kiwa, padha diadili manut pakaryané. Ana uga wong Yahudi lan wong pagan sing rawuh; pancen, Gregorius weruh wong Yahudi diukum bareng karo wong pagan lan dibuwang menyang Gehenna. Saliyane paukuman tumrap wong-wong sing dosa, Gregorius uga nyekseni kamulyan wong-wong sing bener, lan sakwisé kuwi dhèwèké njlèntrèhaké kabèh mau kanthi rinci. Crita iki bisa ditemokake ing Cheti-Mene Agung[2659] , ing ngendi uripé bapa kita sing pinaringan berkah, Basil, lan kabèh panglihatan saka muridé, Gregory, diterangaké kanthi rinci; kanggo kita, saiki kudu nutup narasi kita, sing wis diwènèhaké ing kéné kanthi ringkes.

Ing antaraning pakaryan lan tumindak sajrone urip sing dawa kebak mujijat lan ramalan, bapak kita sing kinurmatan, Basil, wis nyedhaki wektu pamit menyang swarga. Panjenengané séda nalika yuswa wis sanget sepuh. Amarga piyambakipun sampun digawa dhateng Konstantinopel nalika yuswa sampun sepuh, lan piyambakipun manggon ing Konstantinopel watara limang dasawarsa – saéngga sakabèhé piyambakipun urip watara satus taun, ing pungkasanipun piyambakipun mlebu gesang langgeng, lan 'Taun-taun Panjenengan boten badhé entèk' (Ibrani 1:12)[2660] . Basilius sing kinurmatan diparingi sih supaya bisa ndeleng sadurunge seda lan ngandhani marang murid kesayangane, Gregorius. Kedadene kaya mangkene.

Gregorius biyasa nyendhiri dhéwé ing omahé sajrone mangsa Puasa Agung kabèh, ora metu, nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa lan pandonga, nindakake akèh sujud lan nglampahi kabèh wengi tanpa turu. Lan mangkono, sawijining dina nalika mangsa Prapaskah wis cedhak, Gregorius teka marang Bapa Sang Mulya kanggo nampa, kaya biasane, berkah kanggo mangsa puasa lan nyendhiri sing bakal teka. Bapa Sang Mulya, sawisé paring piwulang dawa babagan urusan jiwa lan maringi berkah, pungkasané ngendika:

'Mlaku, anakku, kanthi tentrem menyang omahmu; awit kowe ora bakal maneh weruh aku nganggo mripat jasmani ing donya iki.'

Lan kanthi mesra Rama Agung ngeluk lan nyium Grigory.

Gregorius, ambruk ing sikilé sang wali, ngumbah sikilé mau nganggo luhé, nangis lan merat-merut mikir bakal pisah saka sang wali; banjur dhèwèké mulih lan, kaya biasané, nyendhiri dhèwèké sajroning kabèh mangsa puasa. Bab Bapa Basilius sing Mulya, ing Rebo Tengah Prapanca[2661] , 25 Maret, ing dina sing padha karo

---

[2659] Iki mesthi nyebutaké Minea-Chetia saka Metropolitan Makarii sakabèhé Rusia (1543–1564). Iku diarani 'Agung' amarga dadi kumpulan lengkap saka kabèh jinis tulisan sing isiné sajarah lan moral, disesuaikan karo dina raya lan pangeling-eling para wali. Cheti-Mineya saka St Demetrius saka Rostov ing pirang-pirang panggonan dumadi saka versi sing disingkat saka narasi sing kapanggih ing Great Cheti-Mineya-é Makarii.

[2660] Ungkapan iki dipinjam saka Surat Paulus sing Suci marang wong Ibrani, sanadyan ing kono tembung-tembung mau nyebut Gusti Allah lan nyritakaké kaabadiané.

[2661] Ing Statuta Gréja, 'minggu tengah' ateges minggu kaping papat saka Puasa Agung; minggu sing padha uga dikenal minangka 'Minggu Panyembahan Salib'.

Pengumuman Sang Putri Maria sing Maha Suci, piyambakipun nyerahake nyawa suci ing tanganing Gusti Allah[2662] ; lan badanipun sing mulya dikubur ing biara para Martir Suci Flora lan Lavra.

Sawisé kuwi, ana wong saleh sing manggon ing Konstantinopel nduwé panglihatan. Dhèwèké weruh omah ageng lan éndah, gapuré dihias nganggo emas lan watu mulia, lan ing ndhuwuré ana tulisan sing muni: 'Panggonan lan pangaso langgengé sang Basil anyar sing kabegjan'. Sawisé maca tulisan mau, wong iku gumun marang kaéndahan bangunan kuwi. Banjur ana priya enom sing ganteng metu saka kono lan kandha marang wong saleh saka Konstantinopel:

'Kowe kok kaget banget? Kowe bakal weruh bab sing luwih nggumunake.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké mbukak gapura bangunan kuwi, lan ing ngarepé wong sing kaget kuwi katon kamar-kamar sing dhuwuré lan kaéndahané ngluwihi apa waé sing bisa dibayangaké. Ing salah siji kamar, dhèwèké weruh Basil sing Kinurmatan, lungguh ing tengah kamulyan agung ing tahta karajan lan dikepung déning akèh wong lanang lan para mudha sing sumunar. Ana uga taman-taman éndah sing katon ing kana, kebak kabèh sing bisa nyenengaké lan nglipur atiné manungsa. Ing wektu kuwi, krungu swara saka jeroné: 'Upah kaya ngéné diparingaké sawisé mati marang kabèh sing wis nresnani Gusti Allah lan ngabdi marang Panjenengané kanthi semangat.'

Wong iku nyritakaké panglihatan iki marang akèh wong, lan kabèh sing krungu padha ngluhuraké Gusti Allah, ngurmati élingan marang Bapa kita Basil Anyar sing nyenengaké Gusti Allah.

Mugi kita uga, lumantar pandonga Sang Basil, dianggep pantes nampa bagéané wong-wong sing tresna marang Gusti, kanthi sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingi pakurmatan lan kamulyan salami-laminé. Amin.

9 April

27 Maret (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Yohanes Sing Mirsani Cetha, pertapa lan penyendiri saka Mesir

Dipepering ing tanggal 27 Maret

Ing kutha Lycopolis ing Mesir[2663] , ana sawijining priya jenenge Yohanes, sing wis dadi tukang kayu wiwit isih enom. Nalika Yohanes umur rong puluh lima taun, dhèwèké mutusaké ninggalaké donya; selawase limolas taun dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanggo pakaryan monastik ing pirang-pirang biara; banjur, ngupaya panggonan sepi kanggo urip asketik, dhèwèké munggah menyang gunung sing dijenengi Volcha, sing ora adoh saka Lycopolis. Ing kono dhèwèké mbangun telung sel ing sangisoring atap siji, jejeg jejeg, lan nyendhiri awaké dhéwé ing kono kanggo nglakoni puasa lan pandonga; ing sel siji dhèwèké ndonga, ing sel liyané dhèwèké nggarap pakaryan tangan, déné sel katelu dadi panggonan dhahar lan turu. Wong suci iku tetep ing pangasingan kaya ngono suwéné limang puluh taun, nganti pungkasaning uripé, ora nate ninggalake selé, nanging nampa panganan lan rembugan karo wong-wong sing teka marang dhèwèké liwat jendhela cilik.

Nalika telung puluh taun panginepan Santo Yohanes ing pertapaan iki, piyambakipun pinaringan sih dening Gusti kanthi karunia ramalan. Wong suci iku maringi ramalan akèh bab marang Kaisar Theodosius – yaiku yèn dhèwèké bakal ngalahaké Maximus, panganiaya umat Kristen, lan nguwasani Gallia[2664] ; yèn dhèwèké uga

---

[2662] Santa Basilius Anyar séda nalika pamaréntahan Konstantinus Porphyrogenitus, watara tengah abad kaping 10.

[2663] Lykopolis iku salah siji kutha paling tuwa ing Mesir Tengah. Ing jaman kuna, kaya saiki, jeneng asli Lykopolis yaiku Siut. Siut iku kutha suci wong Mesir kuna. Dewat-dewa Mesir Anubis lan Wepuat – dewa pelindung kutha iki – digambarke kene nganggo sirah srigala; mulane wong Yunani nyebut kutha iki Lycopolis (basa Yunani kanggo 'serigala' utawa 'srigala'). Ing jaman kuna, Siut iku pusat politik lan dagang sing wigati (kutha iki dumunung ing pinggir kiwa Kali Nil). Agama Kristen tekan wilayah iki ing abad kaping 3. Saiki, Siut dadi salah siji kutha paling rame ing Mesir, kanthi populasi nganti 30.000 jiwa.

bakal ngalahaké Eugenius, panganiaya umat Kristen, lan banjur mungkasi uripé lan nyerahaké pamaréntahan marang anak-anaké. Amarga pandelenganing sang wali sing adoh, kasohorane nyebar nganti adoh lan amba minangka wong suci, lan Kaisar Theodosius piyambak ngajeni dhèwèké minangka nabi.

Ing wiwitan upaya asetik Santo Yohanes, ana sawijining komandan militer sing teka marang dhèwèké lan takon apa dhèwèké bakal ngalahaké wong Etiopia sing wis teka ing kutha Siena[2665] . Santo Yohanes sing kinurmatan maringi dhawuh supaya maju tanpa wedi nglawan wong Etiopia lan kandha yèn dhèwèké bakal ngalahaké wong-wong mau lan bakal nampa pakurmatan saka raja minangka ganjaran. Kabeh mau kelakon persis kaya sing wis diandharake Santo Yohanes. Sawisé kedadeyan iki, sang raja banjur ngerti babagan santo mau lan saben arep mangkat perang nglawan mungsuhé, tansah nyuwun pandonga lan ramalan saka santo mau supaya perangé kasil.

Santa Yohanes nduwèni karunia ramalan sing agung, kaya sing dicritakaké para bapa sing makarya bareng karo dhèwèké (kaya sing kacathet déning Palladius[2666] , juru cathet uripé sang santa); urip para bapa sing suci lan kebak kabecikan mau njamin kasunyatan tembung-tembungé. Ing ngisor iki sawetara tuladha pandelengan adohé sang santa sing nggumunaké.

Ana sawijining tribune[2667] sing teka marang sang wali, nyuwun idin supaya garwané bisa sowan, amarga dhèwèké kepéngin banget ketemu karo sang wali. Nanging Santo Yohanes ora maringi ijin, amarga piyambakipun ora kepéngin ndeleng wanita utawa dideleng déning wanita, kados piyambakipun mung ngomong karo priya liwat jendhela cilik. Nanging nalika tribune nyuwun-nyuwun marang santo kanthi dawa lan terus-terusan, santo, ndeleng iman garwané lan janji bakal muncul ing ngimpi, ngendika marang tribune:

'Wengi iki aku bakal muncul marang dheweke, supaya dheweke ora perlu maneh nyuwun aku supaya aku katon ing mripat jasmanine.'

Tribun nyritakaké tembungé sang wali marang garwané.

Tenan, ing wengi iku bojone tribune weruh sang wali ing ngimpi; sang wali nyedhaki dheweke lan kandha: *"Apa sangkut-pautku karo kowe, wong wadon?"* (Yohanes 2:4). Napa kowe kepengin ndeleng pasuryanku? Apa aku nabi? Apa aku wong suci? Aku iki wong dosa, tundhuk marang ringkihé manungsa kaya wong liya. Nanging aku wis nyuwun marang Gusti supaya kabèh manut imanmu lan iman bojomu."

Sawisé ngendika mangkono, sang wali mlaku adoh saka wanita iku.

Nalika garwané tribune tangi, dhèwèké nyritakaké marang bojone tembung-tembung sing diucapaké wong suci marang dhèwèké ing ngimpi lan nerangaké pasuryané wong suci lan sandhangané; banjur dhèwèké nyuwun marang bojone supaya matur nuwun marang wong suci amarga welas asih sing wis diparingaké marang dhèwèké. Nalika bojone wanita iku teka ing selé wong suci, dhèwèké durung sempat ngucapaké siji tembung marang wong suci nalika wong suci mau kandha marang dhèwèké:

'Delengen, aku wis maringi panyuwunanmu lan wis muncul marang bojomu ing ngimpi, supaya dheweke ora perlu maneh nyuwun aku supaya muncul ing ngarep mripate.'

Ing wektu liyane, ana sawijining komandan militer, bojone lagi ngandhut lan wis cedhak wektu lair, teka marang Santo Yohanes lan nyuwun supaya piyambakipun ndedonga kanggo dheweke lan bojone. Kebeneran nalika komandan kuwi tekan sel sang wali, bojone lagi ngrasakake sangsara abot amarga kontraksi lan wis meh seda. Nanging Sang Yohanes sing kinurmatan kandha marang wong lanang:

'Yen kowe ngerti rahmaté Gusti Allah, sing paring kowe anak lanang, mesthiné kowe bakal muji Gusti Allah; nanging ibuné bocah iku meh mati. Nalika kowe lunga saka aku, kowe bakal nemokaké bocah iku wis yuswa pitung dina[2668] . Wènèhana jeneng Yohanes, lan nalika yuswané wis pitung taun, kirimna dhèwèké menyang ara-ara gersang marang para biksu supaya nglakoni tapa brata.'

[2664] Gaul – Prancis saiki – iku sawijining nagara kang watesé déning Segara Tengah, Pegunungan Pirénée, Samodra Atlantik, Kali Rhine, lan Pegunungan Alpen.

[2665] Kutha Siena dumunung ora adoh saka Lycopolis lan ana ing pinggir wétan Kali Nil. Ing jaman biyen, kutha iki misuwur minangka panggonan tumpukan granit sing amba. Saiki, Siena dikenal minangka Aswan lan nduwèni populasi 4.000 jiwa.

[2666] Palladius, kanca jamané Yohanes sing Wicaksana, wis ninggalaké katrangan babagan urip akèh askét ing karyané: 'προς Λαυσον Ιστορια' (Lavsaik).

[2667] Tribun – panglima militer, utamane kepala tribune (tribus) – sawijining klompok utawa detasemen tentara Romawi.

[2668] Cetha yèn iku lelungan pitung dina saka omahé komandan nganti menyang pertapaané Sang John sing Kinurmatan.

Wali Yohanes nggawe ramalan kaya ngono lan sing padha marang akèh wong sing teka saka panggonan adoh. Kanthi cara sing padha, Bapa Sang Mulya maringi pratandha akèh bab sing bakal kelakon ing mangsa ngarep marang para warga kutha Lycopolis, sing tansah teka marang dhèwèké kanggo kapentingan nyawane. Dhèwèké mbukak marang wong-wong mau apa sing bakal kelakon ing mangsa ngarep lan apa sing wis ditindakake wong liya kanthi rahasia. Sing Mulya Yohanes maringi pratandha, umpama, bab banjir Kali Nil[2669] lan taun-taun kamurahan; kanthi cara sing padha, sang wali maringi pratandha bab paukuman Gusti Allah sing bakal teka lan ngecam wong-wong sing, amarga dosane, nggawa murka Gusti marang bumi.

Sanajan Santo Yohanes ora nindakake panyembuhan kanthi langsung, dhèwèké maringi lenga suci marang wong lara; kanthi ngolesi awaké dhéwé nganggo lenga kuwi, padha mari saka lara-larané. Contoné, bojoné sawijining senator Romawi, sing wis kelangan pandelengan lan kena katarak ing mripaté, nyuwun marang bojone supaya nggawa dhèwèké menyang Sang Reverendi kanggo panyembuhan. Nanging bojone kandha manawa durung ana wanita sing tau sowan marang Santo Yohanes lan wanita ora diparingi idin kanggo ndeleng panjenengané. Nanging, wanita iku nyuwun banget marang bojone supaya paling ora nyalurake panyuwunane marang sang santo, nyuwun supaya bojone ndedonga marang Gusti Allah kanggo dheweke. Bojoé manut karo panyuwunan bojone. Sawisé kuwi, Santo Yohanes ngutus bojone kuwi sawijining lenga suci, sing diolesaké ing mripaté kaping telu saben dina. Ing dina katelu sawisé kuwi, bojone kuwi bisa weruh manèh lan muji Gusti Allah.

Ing Gurun Nitria[2670] ana pitu wong pertapa: aku dhewe (kaya sing dicritakake dening kronikur uripe Santo Yohanes, Palladius) lan murid-murid Evagrius, Alvianus lan Ammon. Kabeh padha kepengin sinau luwih akeh babagan urip luhure Santo Yohanes, lan Evagrius kandha:

'Aku bakal lunga dhisik lan takon marang wong babagan uripé Santo Yohanes. Nanging yèn aku ora entuk kabar apa-apa bab dhèwèké, aku ora bakal ngliwati Gunung Lycopolis.'

'Nalika krungu iki,' pangandikane Palladius, 'aku ngaso sedina, lan esuke, tanpa ngomong apa-apa marang sapa wae, percaya marang Gusti, aku mangkat menyang Thebaid[2671] . Nalika aku tekan gunung lan selé Santo Yohanes, para muridé ngandhani aku yèn wiwit dina Minggu nganti dina Setu Bapa Inggil ora nampa sapa waé sing teka arep ngomong karo dhèwèké. Mula aku kudu ngenteni nganti dina Setu. Ing dina Setu, ing jam kapindho, aku mangkat menyang selé sang wali lan nemokake dhèwèké lungguh ing sacedhak jendhela, lagi rembugan karo wong-wong sing teka arep ndeleng dhèwèké. Sawisé ngucapaké salam marang aku, Bapa Ingkang Kinurmatan takon marang aku liwat salah siji muridé:

'Sampeyan saka ngendi, lan kenapa sampeyan teka? Kayane sampeyan saka biara Evagrius.'

Sajrone obrolan kita, komandan negara iku, wong sing jenenge Alimpius, teka ndeleng sang resi; Yohanes mandheg ngobrol karo aku, lan aku mundur sethithik supaya ora ngganggu obrolané karo komandan kuwi. Nalika Sang Reserend ngobrol suwé karo komandan mau, aku krasa tersinggung lan wiwit nyalahké ing atiku marang sesepuh sing mulya, sing nglirwakaké aku lan malah ngajèni komandan. Amarga kesabarané wis entèk, aku meh waé lunga saka ngarsané Sang Reserend tanpa pamit. Nanging Santo Yohanes, nyumurupi pikiranku, nyaur muridé sing jenengé Teodorus, lan kandha marang dhèwèké:

'Mlaku lan kandhaa marang sedulur iku supaya aja nesu, amarga aku arep ngetokake gubernur lan bakal ngomong karo dheweke.'

Nalika tembung-tembung mau diparingaké marang aku, aku kaget banget amarga Sang Pandhita Yohanes bisa maca pikiranku, lan aku yakin yèn dhèwèké iku wong suci lan nduwèni pangawikan.

Nalika komandan wis adoh saka Yohanes, sang wali ngundang aku lan kandha marang aku:

'Ngapa kowe nesu marang aku? Apa kowe nemokake apa-apa ing aku sing nglarani atimu? Ngapa kowe mikir bab aku kanthi cara sing aku lan kowe ora pantes dipikirake? Apa kowe durung maca ing Kitab Suci: *"Dokter ora dibutuhake wong sing waras, nanging wong sing lara"* (Matéus 9:12)? Aku bisa nemokake kowe kapan wae aku kepengin; lan kowe bakal nemokake aku kapan wae kowe kepengin; lan sanajan aku ora nglipur kowe, sedulur lan bapak-bapak liyane bakal nglipur kowe: komandan mau, nanging, sawise nyerah marang urusan

---

[2669] Kali Nil sacara periodik banjir ing Mesir, sing wigati banget kanggo wong Mesir sing nandur, amarga banjir kali iku dadi sumber utama, malah bisa dadi siji-sijine, irigasi kanggo lemah.

[2670] Gurun iki dumunung ing Mesir Sisih Ngandhap.

[2671] Thebaid dumunung ing Mesir Tengah.

donya lan ana ing kuwasa setan, mung sawatara wektu ngerti kabeneran lan, kaya budhak sing mlayu saka tuan sing kejem, teka marang aku, mlayu saka setan, supaya bisa nampa manfaat kanggo nyawane. Bakal ora adil yen aku nglirwakake dheweke lan terus ngobrol karo kowe, amarga kowe mesthi nggatekake keslametanmu dhéwé.

Sawisé krungu kuwi, aku (miturut carita Palladius) dadi yakin tenan yèn dhèwèké iku wong suci, lan banjur nyuwun dhèwèké supaya ndedonga kanggo aku. Dhèwèké, karo alus ngomong marang aku lan alus nyentuh pipiku kiwa nganggo tangan tengené, kandha marang aku:

'Akeh sedhih sing bakal teka marang kowe, lan kowe wis ngalami perjuangan sing angel, nglawan kepinginanmu kanggo ninggalake ara-ara samun; kowe ora nyerah marang kepinginan kuwi, sanajan setan maringi alesan sing masuk akal kanggo ninggalake ara-ara samun, ngelingake kowe marang katresnan bapakmu lan sedulurmu marang kowe. Aku bakal maringi kabar kabungahan: bapakmu lan sadulurmu padha waras lan wis ninggalaké donya; bapakmu bakal urip pitung taun maneh. Lan kowe, nglengkapi awakmu kanthi kawani, terusna nggarap ing ara-ara samun lan aja mikir bali saka kene menyang tanah airmu, amarga wis kacathet: *'Ora ana wong sing nyekel bajak lan ndeleng mburi sing pantes kanggo Kratoning Gusti Allah'* (Lukas 9:62).

Krungu tembungé sang wali lan saya kuwat amarga kuwi kanggo pakaryanku, aku (miturut Palladius) matur nuwun marang Gusti Allah amarga lumantar wong suci iki Panjenengané wis mbukakaké tipuané setan marang aku lan nulungi aku ngungkuli kuwi. Ing wektu liya, bapak sing kinurmatan, kanthi alus ngandika marang aku, takon:

'Apa kowe kepengin dadi uskup?'

Kanggo kuwi aku mangsuli:

'Ora, amarga aku wis dadi uskup.'

Wong suci banjur takon marang aku:

'Ing kutha endi kowe dadi uskup?'

Aku mangsuli:

[2672]Aku ngawasi pawon, panganan, tenda, lan tong-tong; aku nyicipi, umpama, anggur, lan yen pait aku tinggalake, nanging yen legi aku ngombe; Aku uga mriksa kuali panganan, lan yen ana kurang uyah utawa bumbu liyane, aku nambahake bumbu mau menyang panganan banjur mangan panganan kuwi, sing dadi enak amarga bumbune. Aku nindakake sing padha ing kahanan liyane, tansah milih sing paling apik kanggo awakku dhéwé. Iki keuskupanku, sing wis diangkat déning katresnanku marang kesenengan.

Reverend, mesem, ngendika marang aku:

'Aja guyon, awit kowe pancen bakal dadi uskup lan kudu nahan akèh pakaryan lan sedhih; yèn kowe péngin nyingkiri pakaryan lan sedhih kuwi, aja ninggalaké ara-ara samun, awit ing kéné, ing ara-ara samun, ora ana sing bisa ngangkat kowe dadi uskup.'

Sawisé pamitan karo Sang Reverend, aku (kaya sing dicritakaké Palladius) mangkat menyang padang paséku dhéwé, omahku sing langgeng, lan maringi kabar marang kabèh komunitas babagan Sang Reverend John, wong sing mulya lan suci kuwi. Nanging aku, wong dosa, banjur lali marang tembungé Santo Yohanes babagan aku: telung taun sawisé, aku lara weteng lan miturut pitutur sedulur, aku mangkat menyang Alexandria[2673] kanggo ndeleng dhokter. Nanging amarga lara kuwi ora mari malah saya parah, dhokter-dhokter Alexandria nyaranake aku supaya menyang Palestina, amarga iklim ing kana anget lan sehat. Sawisé mangkat menyang Palestina, aku manggon ing kana sawatara wektu lan sawisé waras rada saka lara, aku banjur lunga saka kana menyang Bithynia[2674] lan ing kana, sanadyan aku ora éling manèh kepiyé – apa déning kersaning manungsa utawa déning pangayomaning Gusti – Gusti sing ngerti kepiyé, aku dianggep pantes nampa jabatan uskup. Sawisé kuwi, aku banjur kélangan kabungahan, amarga jabatan iki ngluwihi kekuwatanku. Banjur aku kelingan ramalané Sang Mulya babagan aku, sanadyan wektu kuwi Sang Mulya wis seda. Aku banjur éling apa sing diomongaké Sang Mulya marang aku, ngélingaké supaya aku tetep manggon ing ara-ara samun:

[2672] 'Ngawasi' – saka basa Yunani επισκοπεω, sing dadi asal tembung 'uskup' (επισκοπος), tegesé 'pengamat' utawa 'pangreksa'.

[2673] Alexandria – kutha Mesir kuna sing paling misuwur ing babagan perdagangan lan pendidikan, dumunung ing pesisir Segara Mediterania. Ing sajarah Gereja Kristen, Alexandria dikenal minangka panggonan perselisihan agama lan panggonan lairé akèh bidah. Saiki, Alexandria nganggo jeneng Turki 'Iskenderun' lan dadi pusat dagang lan administratif sing cukup gedhé.

[2674] Bithynia – sawijining wewengkon ing Asia Cilik.

Aku wis manggon ing sel iki patang puluh taun, lan sajrone wektu kuwi aku ora tau weruh pasuryan wanita utawa koin siji wae, uga ora ana sing weruh aku mangan utawa ngombe.

Sawisé paguneman karo Santo Yohanes, nalika aku bali (kaya sing dicritakaké Palladius) menyang panggonanku biyasa lan nyritakaké marang sedulur lan bapa-bapa kabèh sing tak deleng lan tak rungokaké saka sang suci, kita kabèh pitu banjur mangkat menyang Bapa Ingkang Kinurmatan rong sasi sawisé kuwi.

Nalika kita tekan ing biara Sang Wibawa Yohanes, piyambakipun nampani kita kanthi ramah, nyapa saben kita siji-siji kanthi mesem ing pasuryan. Sawisé tekan, kita langsung nyuwun marang sang wali supaya ndedonga kanggo kita, kaya adaté para askét Mesir. Nanging piyambakipun pitakon marang kita:

'Apa ora ana rohaniawan ing antaramu?'

Kita kabeh mangsuli:

'Ora ana.'

Nalika ndeleng saben kita kanthi teliti, sang wali ngenali salah siji rohaniwan sing ndhelikake pangkaté, amarga ana salah siji saka kita sing dadi diakon, lan ora ana siji waé saka kita sing ngerti yèn dhèwèké iku diakon, kejaba siji sedulur; nanging rohaniwan kuwi, amarga andhap asor, wis ndhelikake pangkaté, lan wis nglarang sedulur sing ngerti bab kuwi supaya ora nyebut yèn dhèwèké diaken, amarga, ing kepénginane niru para askét suci, sedulur kuwi nganggep dhèwèké ora pantes malah nggawa jeneng Kristen. Sang Yohanes sing Kinurmatan, karo nunjuk marang sedulur kuwi nganggo tangané, kandha:

'Iki diakoné.'

Nanging nalika sedulur iki mbantah yèn dhèwèké nyekel jabatan diakon, Santo Yohanes, ngulur tangané liwat jendhela cilik sing digunakaké kanggo ngomong karo kita, nyekel tangan tengen diakon mau, nyiumé, lan kandha marang dhèwèké:

'Aja nolak sih rahmaté Gusti. 'Aja goroh, sedulur, kanthi ndhelikake peparinging Gusti, awit kabohongan iku kudu adoh saka wong Kristen; iku ora pantes ana ing kowe, apa iku gedhe utawa cilik – amarga, kaya sing diandikakake Sang Juruwilujeng, kabohongan iku saka setan: setan iku tukang goroh lan bapake kabohongan (Yohanes 8:44).'

Diaken kuwi, sawisé ditegur déning sing mulya, meneng bae, ngrungokaké kanthi tliti piwulang sang wali.

Sawisé kita kabèh rampung ndedonga (miturut carita Palladius), salah siji sedulur sing lagi kena demam nyuwun marang Sang Mulya Yohanes supaya marasaké dhèwèké. Romo sing mulya ngandhani marang sedulur mau yèn lara iki migunani kanggo nyawane, nanging sanadyan mangkono dhèwèké mréntah supaya sedulur mau diolesi lenga suci, kanthi kepéngin nyembuhaké ora mung larané nanging uga kurangé imané. Sawisé sawatara wektu, sedulur mau mari saktenané.

Kita begja bisa ndeleng Sang Venerable John (miturut carita Palladius) sanajan umuré wis sangang puluh taun; awaté wis kempis amarga kakuwatan puasa nganti alis-ambiné ora tuwuh; piyambaké mung mangan woh-wohan wit, lan kuwi mung sawisé srengéngé surup; amarga wis biasa puasa wiwit isih enom, nalika tuwa piyambaké ora tau mangan roti utawa panganan liya sing dimasak nganggo geni.

Nalika piyambakipun ngajak kita lenggah, kita matur nuwun marang Gusti Allah, ingkang paring kaluhuran supados kita saged ndeleng bapak ingkang kinurmatan lan rembugan kaliyan piyambakipun. Piyambakipun, kanthi nyambut kita minangka anak-anakipun ingkang dipun tresnani, ngendika kanthi mesem ing pasuryanipun:

'Saka ngendi kowe kabeh teka, anakku? Saka negara endi kowe kabeh teka marang aku, wong sing dosa lan andhap asor?'

Amarga kita, sawise nyebut tanah kelairan lan nerangake yen kita manggon permanen ing Gurun Nitria, kandha yen kita teka saka Yerusalem khusus kanggo ndeleng, kanggo kapentingan nyawa kita, sang wali sing wis kita krungu akèh saka wong liya.

Bapa John sing pinaringan berkah banjur ngendika marang kita:

"Anakku sing tak tresnani! Apa bab-bab sing nggumunake sing kowe ngarep-arep deleng nalika kowe nempuh lelampahan sing angel kaya ngono! Apa gunane kowe ndeleng wong sing dosa lan andhap asor sing ora nduwé apa-apa sing pantes digumunake? Ana nabi-nabi suci lan rasul-rasul sing pantes digumunake lan dipuji, sing tulisané diwaca ing gréja-gréja; Wong-wong mau sing kuduné kowe kagumi lan ditiru, dudu aku. Aku kaget banget ndeleng semangatmu sing nyurung kowe teka saka adoh kanggo entuk manfaat rohani, nglirwakake bebaya

ing lelampahan sing angel iki. Nanging kita, amarga males, malah ora metu saka sel kita. Nanging, élinga yèn sanadyan upaya panjenengan pantes dipuji lan disetujoni, panjenengan dhéwé ora pantes nganggep yèn wis nindakake apa-apa sing becik utawa pantes dipuji; tiruana, sak kuwasa panjenengan, urip mulya para Bapa, lan yèn panjenengan bisa nepati kabèh iku (sing sakjane arang banget kelakon), aja gumantung marang dhiri dhéwé utawa sombong. Ana akèh wong kaya ngono sing sawise nggayuh kasampurnan ing kabecikan banjur dadi sombong, banjur tiba saka pucuking dhuwur menyang jurang. Delengen kanthi teliti: apa pandonga-pandonganmu semangat? Apa sucining atimu ora cacad? Apa pikiranmu ora kebak pikiran liya nalika ndedonga? delengen apa kowe wis ngadhep marang Gusti kanthi sakabehe atimu; apa kowe ngubengi kabecikan wong liya nanging ing wektu sing padha bangga karo kabecikanmu dhewe; apa kowe ngati-ati maringi tuladha sing becik marang wong liya; awas aja nganggep awakmu wis sholeh, lan aja gumunggung karo kabecikanmu dhewe; Ati-ati, nalika ndedonga, pikiran babagan urusan donya aja mlebu ing pikirane, amarga ora ana sing luwih bodho tinimbang ngomong karo Gusti nganggo cangkem nanging pikirane adoh saka Panjenengané. Iki asring kelakon marang wong-wong sing tinimbang nyingkiri donya, luwih milih nyenengake donya. Wong sing asring mikirake akèh bab iku nyerahake dhiri marang kuwatir babagan prakara donya lan sing fana; nanging, amarga nyerahake dhiri marang kuwatir kaya ngono, dhèwèké ora bisa manèh ndeleng Gusti nganggo mripat rohani. Wong sing tansah mikirake Gusti kudu bébas saka pikiran babagan kabèh sing donya lan sia-sia, kaya sing kacathet ing Kitab Suci: *'Aja obah, lan ngertèni yèn Aku iki Gusti'* (Mazmur 45:11). Kanggo wong sing wis entuk sawetawis kawruh babagan Gusti (awit ora ana siji wae sing bisa nggayuh kawruh Gusti kanthi sampurna), misteri-misteri Gusti kabuka, lan dhèwèké ndeleng masa depan kaya déné saiki; lan, kaya para wali, dhèwèké nindakake mujijat lan nampa, lumantar pandonga, apa waé sing dhèwèké nyuwun marang Gusti.

Ingkang Kinurmatan Yohanes nyarios babagan punika lan kathah malih dhumateng para sedulur ingkang rawuh, maringi panglipur lan piwulang kados bapa marang anakipun. Salajengipun piyambakipun nyariosaken sawatara crita babagan tiyang ingkang wis sombong lan nduwé pangajeng-ajeng ingkang luhur dhumateng dhiri dhéwé; antawisipun, piyambakipun nyariosaken dongeng ingkang makaten:

Ana sawijining biksu sing manggon ing guwa ing ara-ara gersang njaba[2675] , nyukupi uripe kanthi gawean tangané dhéwé, ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah lan unggul ing kabecikan. Nalika nyadari yèn dhèwèké nglakoni urip sing suci lan luhur budi, biksu kuwi banjur sombong; dhèwèké wiwit nganggep dhèwèké wong sing bener lan suci lan mikir yèn dhèwèké ora bakal tau tiba ing dosa manèh. Kanthi idin Gusti, ing sawijining sonten bengi ana setan sing teka marang biksu mau, sawise ngowahi wujud dadi wanita ayu sing katon kesasar ing ara-ara samun; Nalika lawang guwa kabuka, wanita iku mlebu lan sujud ing sikilé biksu, nyuwun supaya diparingi mlebu guwa amarga wengi wis teka. Biksu sing welas asih marang wanita mau banjur ngidini mlebu guwané, ora wedi godaan amarga dhèwèké yakin banget marang kekuwatané dhéwé. Biksu kuwi takon marang wanita iku saka ngendi asalé lan kepiye bisa kesasar ing ara-ara samun. Setan kuwi, sawisé ngowahi wujud dadi garwané, ngobrol suwé karo sang biksu, nggodha dhèwèké supaya nindakake dosa. Sang biksu, sing ngrungokké kanthi tliti, wis wiwit keseret marang dosa; sawisé akèh obrolan asmara lan guyu bareng , pikirané sang biksu saya kaco; kobongan napsu saya murub ing atiné, lan dhèwèké meh waé nindakake dosa, nalika dumadakan bojone kuwi, kanthi banter nangis, sirna kaya bayangan saka genggamane lan dadi ora katon; sakwisé kuwi, swara akèh setan krungu ing udara, ngguyoni biksu lan nyalahké dhèwèké nganggo tembung-tembung iki:

'Sapa sing ngunggulake awake dhewe bakal ditundha; kowe wis ngunggulake awakmu nganti tekan swarga, mula saiki kowe dibuwang menyang neraka.'

Ndeleng awake dhéwé diolok-olok, sang biksu banjur putus asa, ninggalake sel lan ara-ara gersang, bali manèh menyang donya: pangrasa dhèwèké sing dhuwur marang awaké dhéwé wis nyebabaké dhèwèké tiba kaya ngono.

Nalika mulang bab tobat lan nerangake manawa, kaya setan-setan nyurung kita marang putus asa lan karusakan, kita uga bisa ngalahake, supaya ora bisa maneh ngungguli kita, Sang Mulya Yohanes nyritakake crita ing ngisor iki:

[2675] Guruné para pertapa Mesir dipérang dadi loro: jero lan njaba. Sing jero dumunung luwih mlebu pedalaman, déné sing njaba dumunung luwih cedhak Kali Nil.

Ing sawijining kutha ana sawijining priya enom sing wis nindakake akèh dosa abot, nanging banjur, amarga ajrih marang Gusti Allah, dhèwèké tobat. Kanggo merangeni urip dosané sing biyèn, dhèwèké menyang kuburan lan ing kono tiba ing lemah, ora wani nyebut Gusti Allah utawa ndedonga amarga akèh dosané. Banjur pemuda iku munggah ing peti mati lan nutup awaké dhéwé ing njero, nangis lan meratapi dosané. Sawisé pitung dina ana ing peti mati, para setan sing biyèn nuntun dhèwèké marang dosa padha teka lan muni banter:

"Celaka kowe, manungsa najis lan duraka, sing wis kecukupan zinah, sing kanthi ora disangka-sangka dadi wong sholeh lan mungsuh kita! Apa paedah sing bisa kowe ngarepake saiki amarga kowe wis kebak rereget kita? Napa kowe ora munggah saka peti mati lan lunga bareng kita kanggo nindakake kabiasaanmu kaya biyasane, amarga para pezina lan pemabuk padha ngenteni kowe kanthi antusias! Ngapa kowe ora lunga lan nyukupi napsumu, awit saiki kowe ora duwe pangarep-arep kaslametan? Saiki kowe wis dadi kagungan kita, amarga kowe wis nindakake saben jinis tumindak dosa, lan sia-sia kowe nyoba uwal saka kita: kowe ora bakal bisa uwal saka cengkeraman kita saiki!

Wong enom iku ora mangsuli setan-setan mau, malah ora kepengin ngrungokake, nanging terus-terusan nangis amarga dosane. Sawetara wektu setan-setan mau ngucapake tembung-tembung kaya ngono lan sing padha marang pemuda iku, nggodha dheweke supaya dosa; nanging nalika padha weruh yen dheweke ora wedi lan ora arep mlayu saka kuburan, padha wiwit nggebuki dheweke kanthi kasar lan meh mateni dheweke langsung, yen Gusti Allah maringi idin. Banjur para setan ninggalake pemuda iku, ninggalake dheweke meh mati. Dheweke, sawise suwe ngglethak ing lemah kaya mati, nalika wis eling maneh, wiwit maneh nangis lan merintih amarga dosane. Nalika seduluré, sing wis nggoleki ing endi-endi, nemokaké dhèwèké ing kuburan, padha nyuwun supaya dhèwèké bali menyang omah; nanging dhèwèké malah ora gelem ngrungokaké, kandha yèn dhèwèké luwih milih mati tinimbang bali menyang uripé sing biyèn.

Ing wengi sabanjure, para setan nyerang pemuda mau maneh, ngomong kaya kapisan lan nyiksa dheweke maneh; banjur para setan mundur saka dheweke. Lan ing wengi katelu, para setan nyoba ngalahaké wong sing ora bisa dikalahaké, nanging amarga wis putus asa ora bakal kasil, padha mlayu saka dhèwèké, kabur amarga sabaré; lan nalika padha mlayu, para setan padha njerit:

'Kowe wis ngalahaké kita, kowe wis ngalahaké kita, kowe wis ngalahaké kita!'

Mangkono, pangapurané sing digandhengaké karo andhap asor, lan kasabaran sing digandhengaké karo kawani, ngusir setan nganti padha putus asa, lan ora bisa maneh nglarani pemuda iku.

Wong enom kuwi nglampahi sisa uripe kanthi tumindak kabecikan lan dadi tuladha tobat sejati kanggo akèh wong dosa sing wis putus asa babagan keslametané.

Nalika merenung bab kesombongan sing nyeret manungsa menyang jurang karusakan lan nyegah saka sih-rahmaté Gusti, lan bab andhap asor sing ngangkat manungsa marang Gusti, Sang Mulya Yohanes nyritakaké crita ing ngisor iki:

Ana sawijining biksu sing manggon ing ara-ara samun jero, sawise pirang-pirang taun urip ing kabecikan, nanging nalika tuwa dadi korban godaan amarga tipuan setan lan meh binasak amarga kesombongané. Biksu kuwi nglakoni urip tapa brata ing meneng jero, ngentekake kabèh dina lan wengi kanggo ndedonga, nyanyi kidung, lan merenung marang Gusti. Amarga uripé sing luhur, dhèwèké malah diparingi panglihatan ilahi, sawatara dialami nalika tangi lan liyané nalika turu (sanajan turu sing cekak lan entheng banget, nganti meh ora bisa diarani turu). Biksu iki ngupaya banget kanggo urip tanpa badan nganti ora peduli bab panganan kanggo badan; mula dhèwèké ora ngolah lemah utawa nandur wit woh-wohan; kanthi pasrah sakabèhé marang Gusti, wiwit manggon ing ara-ara gersang dhèwèké ora tau kuwatir babagan carané utawa apa sing bakal nyukupi kabutuhan badané. Sawise ninggalake kabeh ikatan donya, dhèwèké kebak kepinginan kanggo nyedhak marang Gusti, kanthi semangat ngentèni wektu pamitan saka donya fana iki.

Tansah meditasi babagan bab-bab sing ora katon lan babagan swarga, sang biksu kuwi nglampahi akèh wektu kanthi urip sing luhur, déné awaké ora tau kesel amarga urip tapa brata lan atiné ora tau keganggu déning angelé pakaryané. Uripé, kaya déné, dumunung ing sawijining papan tengah sing nyaman antarané sing jasmani lan sing rohani; sang biksu kuwi, kaya déné, ora sakabèhé rohani lan ora sakabèhé jasmani.

Amarga uripé sing luhur, biksu iki diparingi ganjaran déning Gusti kanthi roti sing digawa tangan sing ora katon: nalika mlebu guwané, dhèwèké bakal nemokaké ing méjané roti seger kanthi jumlah cukup kanggo rong utawa telung dina. Yen sang biksu krasa perlu nyegerake awak nganggo panganan, dhèwèké ndedonga marang

Gusti, mangan roti kuwi, banjur nyawani atiné nganggo kidung, tetep tansah ndedonga lan merenung marang Gusti, nyempurnakake dhèwèké saben dina lan nyawisake dhèwèké sakabehé kanggo pangarep-arep berkah ing tembe. Lan dhèwèké wis miwiti mikir bab ganjaran lan baline saka Gusti Allah kanggo uripé sing luhur, mbayangaké ganjaran kuwi kaya wis ana ing tangane; nanging pikiran kuwi dadi panyebab ambruké.

Ana ing pikirane manawa dhèwèké luwih pantes ing ngarsané Gusti tinimbang wong liya lan, luwih saka sapa waé, pantes nampa sih-rahmaté Gusti lan berkahing swarga; ing wektu sing padha, dhèwèké mikir yèn ing kahanan apa waé ora bakal tau tiba ing dosa lan ninggalaké urip sing luhur lan mulya kaya ngono.

Nalika sang biksu nyimpen pikiran kaya ngono, kuciwa alit wiwit ngrembaka ing atiné; banjur kelesuan muncul, lan ora suwe kuciwa lan kelesuan wis nguwasani dhèwèké sakabehé. Dhèwèké wiwit tangi saka turu lan nyanyi mazmur saya suwe saben dina, lan pandongané saya cekak saben dina. Pikirane kandha, 'Aku perlu istirahat sithik,' lan dhèwèké manut pikirane kuwi lan atiné dadi keganggu; kanthi usaha dhèwèké ngalahaké kelesuan lan pikiran kang ngganggu, nanging sawisé kuwi dhèwèké manèh kalah déning kasedhihan lan kelesuan biyèn.

Sawisé pandonga kaya biyasa, nalika mlebu guwa sawijining dina, dhèwèké nemokaké, kaya biyèn, roti ing méja—dikirimaké marang dhèwèké kanthi cara ghaib déning Gusti—nanging roti kuwi ora murni kaya biyèn. Sawisé nyukupi awaké nganggo roti iku, sang biksu ora mbuwang pikirané sing ora resik; dhèwèké ora nyadari yèn kuwi ngrusak atiné, lan ora nyoba golek obat kanggo tatu pisanané iki, amarga nganggep kabiasaan nyimpen pikiran dosa lan nikmati kuwi mung prakara cilik.

Esuké, sawisé pandonga lan nyanyèkaké mazmur kaya biyasané, ing wayah sonten nalika dhèwèké menyang guwané kanggo njupuk panganan, dhèwèké nemokaké roti kaya biyèn, nanging saiki wis reged lan kotor, sing ndadèkaké dhèwèké gumun banget lan ngrasakaké sedhih sing jero; nanging, nalika njupuk roti iku, dhèwèké nyicipi lan krasa énergié bali.

Nalika bengi katelu teka, sangsara kaping pindho nambah ing kang sepisanan: pikiran-pikiran najis saya ngganggu atiné, lan dhèwèké keserang napsu nganti mbayangaké yèn dhèwèké lagi nggladrah jejere sawijining wanita.

Nalika wengi wis rampung, biksu kuwi nindakake tata cara pandonga isuk-isuk kaya biasane, wis kesusu kuwatir amarga pikiran-pikiran kotor. Nanging ing sonten kuwi, dhèwèké mlebu sel kanggo mangan roti, nanging nemokaké yèn roti kuwi ora mung kotor, malah kaya wis digigiti tikus lan asu, amarga mung sisa-sisa roti sing sumebar ing lantai. Banjur sang biksu nglegakake ambegan lan netesake luh, nanging atiné durung cukup tobat kaya sing kuduné supaya bisa ngalahaké pikiran kotor lan napsu zinah. Dhèwèké nglumpukaké remah roti sing ana ing lantai, banjur mangan sak cilik; amarga durung wareg, dhèwèké banjur turu. Sakwise kuwi, pikirane kebak pikiran-pikiran kotor lan sia-sia sing narik dheweke adoh saka ara-ara gersang menyang urip donya; ing wektu sing padha, napsu daging kobong banget ing jerone atine, lan dheweke ora bisa maneh nglawan awake dhewe.

Kanthi idiné Gusti (sing kersa mangkono sawatara wektu kanggo mbalèkaké sang biksu saka kesombongan), sang biksu tangi saka ambené lan mangkat menyang ara-ara gersang ing wengi iku uga, kanthi pangarep-arep bisa nemoni panggonan dunyawi ing endi waé.

Nalika esuk sumunar lan srengéngé wiwit nyengat banget, sang tuwa krasa kesel amarga wis ora enom maneh, déné dalan sing ditempuh isih adoh saka pungkasané. Mula, dhèwèké ndelok sakupengé apa ana pura ing endi dhèwèké bisa ngaso. Kedadéyané, kanthi pangayomaning Gusti, piyambakipun nemu sawijining biara ing dalan . Nalika sang tuwa mlebu ing kono, para sedulur ing biara nampani piyambakipun kanthi ramah lan ngajeni, kados piyambakipun tiyang tapa ageng; padha ngumbah rai lan sikilé, lan sawisé ndedonga, padha nyuguhaké panganan marang piyambakipun kanthi katresnan. Sawisé sang tuwa waras manèh, para sedulur wiwit nyuwun dhumateng piyambakipun supados maringi pitutur babagan kados pundi carané mbusak tipuané setan lan ngungkuli pikiran-pikiran kotor.

Sesepuh mau banjur wiwit mulang para biarawan, ngarahake kaya bapak marang anak-anake, lan ngajak supaya padha tetep teguh lan wani ing panglakon tapa brata, amarga ora suwe maneh bakal nemu tentrem saka pakaryane ing biara-biara Kristus; sesepuh mau ngomong luwih akèh marang para biarawan, mulang supaya padha tetep teguh ing panglakon tapa brata.

Sawisé sang tuwa rampung mènèhi piwulang lan ngaso sakedhap ing panggonan sepi, dhèwèké wiwit merenung kenapa dhèwèké mulang wong liya nanging ora nggatekaké dhiri dhéwé, maringi wulang marang wong

liya kanggo kapentingan nyawane, nanging nyedhiyakake godaan kanggo awake dhewe; nuntun wong liya ing dalan kaslametan, dene awake dhewe nyasar saya adoh saka kaslametan lan ditarik menyang karusakan.

Nalika merenung kaya ngono, sang tuwa nyadari yèn dhèwèké wis kalah déning pikiran-pikiran najis, banjur dhèwèké bali manèh menyang ara-ara gersang, ora mlaku meneng-menengan, nanging kaya-kaya mlayu menyang panggonané biyèn, nangis amarga tiba lan kandha: *'Yèn Gusti ora dadi pitulungku, nyawaku mesthi wis manggon ing neraka'* (Mazmur 93:17). Lan apa sing wis diomongake dening Sing Wicaksana kelakon kanggo rahib kuwi: *'Sedulur nulungi sedulur, kaya kutha sing kuwat lan dhuwur; mangkono sawijining kraton saya kuwat nalika dhasaré mantep'* (Amsal 18:20).

Wiwit wektu kuwi, biksu mau owah sakabehe lan resik saka dosane; dhèwèké nyendhiri dhéwé ing guwané, banjur sujud ing lemah, nyawur sirahé nganggo bledug, nangis lan meratapi pirang-pirang dina, lan sang tuwa ora tangi nganti kabari déning malaékat yèn Gusti Allah wis nampa tobaté. Nanging sanadyan tobaté sang tuwa iku wis ditampa, dhèwèké ora nampa manèh roti sing biyèn dikirimaké Gusti Allah, lan kudu nyukupi uripé kanthi gawean tangané dhéwé. Mangkono cara angkuh ngendhegaké manungsa!

Nalika Sang Rama Yohanes sampun paring crita punika, piyambakipun ngendika dhumateng para sedulur ingkang rawuh:

'Tansah andhap asor, anak-anakku, ing bab ageng lan alit, awit iki prentah sepisanan saka Sang Juruwilujeng, ingkang ngandika: *"Berkah wong kang andhap asor ing atine, awit kagungané Karajaning Swarga"* (Mat. 5:3); 'miskin ing roh' tegesé andhap asor; aja kapancing godha déning setan sing nggoda kowe mlebu dosa lumantar pikiran lan panglihatan. Sapa waé sing teka marang kowe—apa iku sedulur lanang, kanca, wanita, bojo, guru, ibu, utawa sedulur wadon—kaping pisan, dongakna tanganmu; yèn iku wahyu saka setan, bakal sirna saka pandanganmu. Yen ana sing muji kowe, apa iku setan utawa manungsa, aja rungokake lan aja nganti atimu gumedhe, amarga aku uga kerep digodha setan ing wayah bengi, nganti aku ora bisa ndedonga tentrem utawa turu, padha nampilake macem-macem panglihatan ing ngarepku sajrone bengi; nanging nalika esuk teka, setan-setan mau padha sujud ing ngarepku, ngumpat, lan kandha marang aku:

'Ampunana kita, Abba[2676] , amarga wis ngganggu panjenengan sedina wengi!'

Nanging aku kandha marang wong-wong mau:

'Mundur saka aku, kowe para pangripta kejahatan! Aja nggodha abdi Gusti!'

Mula, anak-anakku, tresnaa marang meneng, tansah manggon ing pangrêmbag marang Gusti Allah lan tansah ndedonga marang Panjenengané supaya maringi kowe pikiran sing resik, bébas saka pikiran dosa. Satemene, wong asketis kuwi uga pantes dipuji sing, nalika urip ing donya, nglakoni kabecikan—apa kanthi maringi jamuan, maringi sedekah, mbantu wong liya ing pakaryane, utawa tansah bebas saka nesu; Wong kaya ngono pantes dipuji, amarga padha tetep ing kabecikan, netepi dhawuhe Gusti, lan ora nglirwakake tugase ing donya. Nanging luwih becik maneh, lan pantes dipuji luwih gedhe, yaiku wong sing tansah nglakoni pangrêmbagan babagan Gusti, munggah saka bab-bab donya marang bab-bab gaib, nyerahake urusan donya marang wong liya, dene dhèwèké dhéwé ngupaya nggayuh bab-bab langit, tansah ngadeg ing ngarsané Gusti, sawise nilar kabèh bab donya lan ora manèh kagandhèng karo donya amarga ora kuwatir marang urusan donya: wong kaya ngono iku cedhak karo Gusti, kang dipuji tanpa kendhat ing pandonga lan nyanyikake mazmur. Aku ngerti ana sawijining priya sing urip dadi askét ing ara-ara gersang, kang sajrone sepuluh taun ora nate ngrasakake panganan donya, nanging Malaikaté Gusti tansah nggawa panganan swarga saben telung dina, lan iki dadi pangan lan ombéné (St Yohanes, kayane, ngomong bab ascetic liya, nanging saktenané iku dhèwèké dhéwé). 'Aku uga ngerti,' ujare, 'manawa setan- , ing sawijining pangliyan, nate nampilake marang manungsa kuwi barisan malaikat, kereta geni lan akèh pangiring, kaya kagungané sawijining raja, sing kandha marang dhèwèké:

'Wah, manungsa! Kowé wis urip kanthi adil lan luhur budi: saiki sembahna aku, lan aku bakal ngangkat kowé, kaya sing tak lakoni marang Elia.'

Nanging sang biksu kandha marang atiné:

'Saklawasé uripku aku wis nyembah Sang Rajaku, Yesus Kristus. Yen pancèn Panjenengané, Panjenengané ora bakal nuntut aku nyembah Panjenengané.'

Banjur rahib iku kandha marang setan:

[2676] Abba – guru, mentor.

Aku nduwé Gusti lan Rajaku, Gusti Allahku, sing tansah tak sembah; kowé, nanging, dudu Rajaku.

Sawisé kuwi, para setan padha sirna.

Liwat piwulang lan crita kaya mangkono, Sang Yohanes sing kinurmatan mulang kabèh wong, maringi tuladha urip sing padha karo para malaékat lumantar tumindaké dhéwé. Mula saka iku, Yohanes nduwèni andil gedhé ing kaslametan rohani akèh wong.

Amarga wis nyenengake Gusti lumantar uripé sing suci, Sang Yohanes sing kinurmatan wis cedhak pungkasané. Ing umur sangang puluh taun, dhèwèké maringi pitutur marang murid-muridé supaya ora teka marang dhèwèké sajrone telung dina. Nalika para sedulur teka marang Sing Kinurmatan sawisé telung dina kliwat, padha nemokake piyambakipun sumujud, kados déné lagi ndedonga, déné nyawane wis pinuju marang Gusti[2677] , supaya piyambakipun bisa rawuh, bebarengan karo para wali liyané, ing ngarsané pangastané Gusti Allah Rama, lan Putra, lan Roh Suci, kang kinurmatan ing Tritunggal, marang Panjenengané mugi kamulyan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santa Matrona, Martir saka Tesalonika

Dipepering ing tanggal 27 Maret

Santa Matrona iku budhak sing kagungané sawijining wong wadon Yahudi aran Pavtila, garwané gubernur Tesalonika[2678] . Wiwit isih enom dhèwèké wis diwulangaké bab iman Kristen. Majikané meksa dhèwèké mbalèkaké imané lan mlebu marang kapercayan pagané dhéwé, lan amarga dhèwèké ora manut, majikané nyiksa dhèwèké kanthi awon. Sang wali kerep nandhang akèh tatu ing tangané majikané; nanging dhèwèké sabar nampa kabèh mau kanthi semangat kanggo Kristus lan ndhelik menyang gréja, tanpa majikané ngerti.

Sawijining dina, Pavtila, sawisé ngerti yèn Matrona wis menyang gréja Kristen, kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ora menyang sinagoga kita, nanging malah menyang gréja Kristen?'

Santa Matrona mangsuli kanthi wani:

'Amarga Gusti ana ing Gréja Kristen, déné Panjenengané wis mundur saka sinagoga Yahudi. Mulané aku ora menyang sinagoga, nanging menyang gréja.'

Banjur Pavtila nesu banget; dhèwèké nggebuk Santa Matrona tanpa welas asih lan sawisé diiket, dikurung ing kamar cilik sing peteng. Nanging esuké, sang santa ditemokaké wis bébas saka ikatané amarga kuwasa Gusti lan muji Kristus. Kaping pindho, tuan putri iku nggebuk Matrona nganggo tali kaku nganti meh mati; banjur ngiket dheweke luwih kenceng, nguncine dheweke maneh ing kamar cilik sing padha, lan nyegel lawange supaya ora ana sing bisa mlebu lan maringi pitulungan.

Ing pangurungan iki, sang wali, sing dikuatake dening Gusti, tetep ora mangan utawa ngombe patang dina. Sawisé kuwi, Pavtila, sawisé mbusak segel lan mbukak lawang, nemokake Matrona manèh wis bébas saka ikatané lan lagi ndedonga. Banjur, keserang nesu sing nggegirisi, dhèwèké miwiti nggebuki Matrona tanpa welas asih nganggo kayu kandel lan, nalika sang wali meh ora ambegan, dikurung ing kamar sing padha, ing kono sang wali séda, nyerahaké nyawane marang Gusti Allah. Wanita kejem kuwi mbuwang awaké Sang Wali Matrona saka panggonan dhuwur; amarga omahé ana ing ndhuwur.

Para wong Kristen nglumpukaké awaké sing wis suwe nandhang sangsara saka martir suci Matrona lan ngubur kanthi pakurmatan. Sabanjuré, Alexander, Uskup Thessaloniki, ngedegaké gréja kanthi jeneng sang wali, ing ngendi dhèwèké nyimpen relik suci sing kinurmatan [2679] . Bab penyiksa, Pavtila, ora suwé nampa paukuman ilahi sing pantes. Ing panggonan persis nalika dhèwèké mbuwang awaké Santa Matrona saka tembok dhuwur, dhèwèké dhéwé banjur keslèk, tiba lan patah balungé, kanthi tragis nyusupaké nyawané sing terkutuk metu saka awaké[2680] .

[2677] Ingkang Kinurmatan Yohanes séda ing pungkasan abad kaping 4.

[2678] Solun (uga dikenal minangka Thessalonica) – kutha krajan salah siji wewengkon Makedonia. Saiki dijenengi Thessaloniki lan dumunung ing Turki Éropah ing pesisir lor Teluk Thessaloniki. Ing Solun, Santo Paulus sang Rasul nginjili Injil; loro surat ditulis dening Rasul Suci mau marang para warga ing wewengkon lan kutha kuwi.

[2679] Reliké Santa Matrona wis dikenal ing abad kaping 6 lan kaping 7 nalika pamaréntahan Kaisar Maurice, lan mujijat-mujijat ditindakake lumantar relik-relik mau.

Peringatan para Martir Suci Manuel lan Theodosius

Dipepering ing tanggal 27 Maret

Para Martir Suci Manuel lan Theodosius asalé saka tanah wétan. Nalika padha weruh carané wong-wong kafir matèni wong Kristen saben dina, padha sarujuk antarané dhéwé-dhéwé kanggo mati kanggo Kristus, supaya bisa nampa Karajan Swarga. Sawisé mutusaké kaya ngono, padha mangkat menyang panguwasa nagarané lan ing dalan padha takon akèh wong kenapa dhèwèké matèni wong Kristen; lan nalika padha ngadhep panguwasa, padha wani ngakoni Kristus kanthi tegas, ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen. Kanthi kawani lan keberaniané, padha nggumunaké ora mung wong-wong sing ana ing ngarsané panguwasa, nanging uga panguwasa dhéwé. Pamaréntah mau mréntahaké supaya wong-wong mau digawa lan dipenjara, lan juru panjara diparingi dhawuh supaya ngawasi kanthi ketat. Sawisé pirang-pirang dina, gubernur mréntahaké supaya para wali digawa saka penjara marang dhèwèké lan wiwit ngajak supaya padha mbantah Kristus lan nyembah arca-arca; nanging padha ora gelem ngrungokaké dhèwèké; malah padha nyoba nyegah dhèwèké supaya ora nyembah arca-arca. Banjur dhèwèké mréntah supaya dhèwèké digantung dhisik ing wit lan dicambuk ing sisih pinggiré; sakwisé kuwi, dhèwèké mréntah supaya diturunaké saka wit lan diletakké ing pucuk trisula sing wis diasah; lan pungkasané, sawisé kabèh panyiksaan kuwi, dhèwèké mènèhi prentah supaya dipenggal sirahé. Mangkono para martir suci seda, nyerahaké nyawa sing bener marang Gusti.

10 April

28 Maret (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Bapa Eustratius saka Gua sing Kinurmatan

Disinggung ing tanggal 28 Maret

Santa Eustratius mbuktekake yèn dhèwèké prajurit Kristus sing gagah berani, perang ing sangisoré panji Salib, loro-loroné nganggo jeneng lan uripé. Dhèwèké ngetutaké tuladha Panglima Agung pilihané – Yesus Kristus – lan, sawisé nandhang sangsara sing padha ing tangan wong-wong sing padha lan ing wektu sing padha, dhèwèké bisa bangga tenan, kandha: *'Aku nggawa ing badan aku bekas-bekas Gusti Yesus'* (Gal. 6:17).

Prajurit Kristus sing gagah berani iki, Eustratius, asalé saka Kyiv. Dhèwèké kepéngin *'ngagem kabèh pakarangé Gusti Allah'* (Eph. 6:11), sing dadi ciri urip monastik. Ngerti yèn *'ora ana prajurit sing lagi tugas aktif sing nyemplung ing urusan donya iki, supaya bisa nyenengake komandané'* (2 Tim. 2:4), dhèwèké mènèhi kabèh bandha marang wong mlarat, lan nyisihaké pérangan kanggo sedulur-seduluré supaya diwènèhaké sawisé seda. Mula, sawisé dadi mlarat sawisé biyèn sugih, dhèwèké dadi biksu ing Biara Gua Kiev. Lan piyambakipun wiwit makarya kanthi cara ingkang nyenengake Gusti Allah ing sangandhaping Panglima ingkang nyuwun asor demi kita—Kristus—ngalahake boten namung dagingipun piyambak nanging ugi mungsuh ingkang ghaib kanthi pedhang rohani, yaiku lumantar daya pandonga lan puasa pangendalian dhiri ingkang ageng, ngendhaleni lan ngajurung supados manut lumantar kalem lan katundhukanipun. Santa Eustratius merenung babagan Model Asketisisme-e, Gusti Yesus Kristus piyambak, sing ndedonga kanthi semangat, puasa patang puluh dina, lan ngendhekaké dhiri lumantar patuh; mula dhèwèké uga nglengkapi dhiri karo kabecikan sing padha. Nanging ngerti manawa manungsa kasebut kalah amarga dosa pisanan amarga ora bisa ngendhalèni napsu, sang wali unggul ing ngendhalèni dhiri lan puasa gedhé, mula dijenengi 'Wong Puasa'.

Nalika kanthi idin Gusti, Bonyak sing jahat[2681] nyerang tanah Rusia karo pasukan Polovtsian lan ngrebut wilayah kasebut, banjur Eustratius sing pinaringan berkah, nalika invasi wong-wong pagan menyang Biara

[2680] Santa Matrona ngalami martir ing abad kaping 3 utawa kaping 4.

Pechersk—ngendi akèh sing dipatèni nganggo pedhang—dheweke ditawan bareng karo wong liya lan didol menyang tanah Yunani, menuju kutha Korsun[2681] marang sawijining wong Yahudi, bebarengan karo wong Kristen liyane – telung puluh buruh biara lan rong puluh wong saka Kyiv.

Wong Yahudi sing ora pracaya marang Gusti Allah mau banjur meksa para tawanané mbalèkaké iman marang Kristus lan ngancem bakal nglarani nganti mati keluwen sapa waé sing nolak nalika isih diiket. Nanging rahib sing wani, Eustratius, nalika ndedonga, maringi kekuwatan lan piwulang marang kabèh mau, ngélingaké kanthi tembung-tembung iki:

"Sedulur! Sapa waé ing antarané kowé sing wis dibaptis lan pracaya marang Kristus, aja nganti nglanggar sumpah sing wis digawe nalika baptisan. Kristus wis nglairaké kita manèh lumantar banyu lan Roh, wis nebus kita saka sumpahé Torèt nganggo getihé, lan wis ndadèkaké kita ahli waris ing Karajané. Yen kita urip, kita bakal urip kanggo Gusti; yen kita mati, kita bakal mati ing Gusti, lan lumantar pati donya kita bakal nggayuh urip langgeng. Ayo padha niru marang sing kandha: *'Amarga kanggoku, urip iku Kristus, lan mati iku kauntungan'* (Filipi 1:21).

Kuwat amarga pangandikane Pendeta, para tawanan luwih milih mati amarga kurang panganan lan omben-omben donya tinimbang murtad saka Kristus, sing dadi panganan lan omben-omben urip langgeng.

Mangkono, sawisé sawatara wektu, amarga kesel lan ngelak, kabèh limang puluh wong mau padha mati: ana sing sawisé telung dina, ana sing papat, ana sing pitu, lan sing luwih kuwat sawisé sepuluh dina. Mung Eustratius sing isih urip; sanadyan disiksa keluwen patbelas dina, dhèwèké tetep urip lan ora cilaka, amarga wiwit enom dhèwèké wis biasa puasa. Wong Yahudi sing jahat kuwi, nalika weruh yèn sang biarawan iku panyebab ilangé dhuwité—dhuwit sing wis dibayar kanggo para tawanan sing dikira bakal diowahi dadi panyembah berhala—banjur mutusaké mbales dendam marang dhèwèké.

Dina Kebangkitan Kristus banjur nyedhak. Wong Yahudi iku miwiti ngrayakake Paskah lan ngina Santo Eustratius kaya para leluhure biyen ngina Gusti Yesus Kristus piyambak. Lan kaya wong Yahudi biyen nyalibake Kristus, wong sing bener iki disalibake ing kayu salib dening wong Yahudi terkutuk lan kanca-kancane.

Eustratius, nalika disalib, matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis paring sih supaya bisa urip tanpa panganan utawa omben-omben suwéné limolas dina.

Wong Yahudi iku lan kanca-kancané padha ngina wong sing disalib mau lan kandha marang dhèwèké:

'Heh, bodho! Rasakna Paskah sing sah saiki, supaya kowe tetep urip lan slamet saka kutukan. Amarga Musa wis nerusake marang kita paugeran sing ditampa saka Gusti Allah, lan kandha ing kitab-kitabe: *"Kutuk kabeh wong sing digantung ing wit"* (Ulangan 21:23).'

Révérend mangsuli:

'Gusti Allah saiki wis maringi sih rahmat gedhe marang aku. Panjenengané wis maringi aku kamulyan nandhang sangsara amarga asmané ing salib, miturut tuladha sangsara Panjenengané.' Kula ngarep-arep Panjenengané badhé ngendika dhumateng kula, kados déné Panjenengané nate ngendika dhumateng maling: *'Dina iki kowe bakal ana ing swarga karo Aku'* (Lukas 23:43). Kula boten mbutuhaké Paskahmu; kula boten ajrih marang kutukan, awit *'Paskah kita, Kristus, sampun dipun kurbanaké kanggé kita'* (1 Kor. 5:7), Panjenengané wis ngrusakaké kutukan sing ditimpakaké marang kita amarga nglanggar Hukum lan wis paring urip langgeng lumantar Salib, ing ngendi Panjenengané dipaku, dadi uripé kabèh, kaya sing uga diwahyukaké Musa: *'lan nyawamu bakal gumantung ing timbangan ing ngarepmu'* (Ulangan 28:66). Bab pesta Paskah, Daud kandha: *'Iki dina sing wis digawé Gusti; ayo padha bungah lan seneng ing dina iki!'* (Mazmur 117:24). Nanging kowe, sing wis nyalibakake aku, lan kabeh kanca saksekongkolmu, bakal nangis lan meratapi, amarga pembalasan bakal nyusul kowe kanggo getihku lan getihe wong-wong Kristen liyane sing wis kok tuku. Gusti sengit marang dina Sabatmu lan bakal ngowahi pesta-pestamu dadi meratapi, lan wektu kanggo mateni kepala saka ketidakadilanmu wis cedhak.

Krungu iki, wong Yahudi kuwi nesu banget, njupuk tombak lan nancepake marang wong sing disalib mau[2682] . Banjur katon kereta geni lan jaran geni, sing nggawa nyawa martir sing bungah mau menyang swarga, lan krungu swara kandha: 'Delengen, sawijining warga sing gagah saka kutha swarga!'

[2681] Korsun – saiki dikenal minangka Chersonesos Taurica.

[2682] Wafate martir suci iku kelakon ing taun 1097.

Wong Yahudi njupuk awak sang martir suci saka salib lan mbuwang menyang segara, ing ngendi akèh mujijat sing kelakon sawisé kuwi. Para wong pracaya nggoleki kanthi teliti relik suci ing kana, nanging ora nemokaké. Miturut pangayomaning Gusti, relik mau ditemokaké ing sawijining guwa, ing ngendi isih tetep ora bosok nganti saiki.

Bab ramalan sang martir suci manawa getihé bakal dibales, iku kelakon langsung sawisé sangsara. Amarga ing dina iku ana prentah saka raja Yunani kanggo ngusir kabèh wong Yahudi saka karajané, nyita bandha, lan matèni para tuwa amarga nganiaya wong Kristen. Salah siji sing pisanan dipatèni, manut ramalan sang Eustratius sing suci, yaiku eparkhus[2683] , sing wis mbujuk wong Yahudi supaya mungsuh wong Kristen. Lan mangkéné carané kedadéyané. Ana sawijining wong Yahudi sugih lan pinunjul sing dibaptis, mula raja, kepengin ngajeni dhèwèké, ngangkat dhèwèké dadi eparch sawatara dina sawisé; nanging sawisé nampa jabatan iki, dhèwèké sacara rahasia mbelakangi Kristus lan imané lan maringi idin marang wong Yahudi ing saindenging karajan Yunani kanggo tuku wong Kristen lan nggawe dadi budhak. Nalika eparch jahat iki kabukten akal licíké, raja mrentah supaya dhèwèké dipatèni, bebarengan karo kabèh wong Yahudi sing manggon ing tanah Yunani. Lan nalika wong Yahudi sing manggon ing kutha Yunani Korsun lagi dipatèni, wong Yahudi jahat sing mateni Sang Eustratius sing kinurmatan mau digantung ing wit; lan mangkono *'kejahatané* tiba *ing sirahé dhéwé'* (Mazmur 7:17), lan dhèwèké nampa nasib sing padha karo Yudas.

Para Yahudi liyane, sawisé nyekseni mujijat nggumunake sawisé seda Sang Mulya, banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis. Lan Santo Eustratius, sing wis nuntun wong-wong mau marang Kristus lan, sanajan sawise seda, tetep dadi prajurit gagah lan pemenang Panjenengané, dianggep pantes nyanyi kidung kamenangan bebarengan karo bala langit sing langgeng lan mrentah bebarengan karo Kristus piyambak, Pemenang pati, kanthi Panjenengané dhèwèké perang, ngluhuraké Panjenengané lan matur nuwun marang Panjenengané, bebarengan karo Rama langgeng Panjenengané lan Roh Pangurip, salawas-lawase. Amin.

Pèngetan para Martir Suci Yona lan Barakhia

Dipepering ing tanggal 28 Maret

Para martir suci iki asalé saka Persia lan urip nalika pamaréntahan raja Persia Shapur I[2684] , ing sawijining désa sing dijenengi Yasi. Ing sawijining dina, sawisé ninggalaké omahé, padha mangkat menyang kutha Varavoh lan, nalika tekan kana, padha nemoni para martir suci Zapifan, Lazarus, Marufan, Narsin, Elijah, Marin, Aviva, Sivenfin lan Savva, sing dipenjara ing kono, banjur padha nguwatake tekade, ngajak supaya tetep teguh ing iman Kristen lan pangakuan iman mau, lan ora nyerah sanajan kudu mati amarga iku. Akibate, padha dicekel lan digawa ngadhepi telung pangeran: Masdraf, Sirof, lan Marmisius – lan padha nglakoni akèh sangsara lan panyiksaan saka tangané amarga nolak nyembah srengéngé, geni, lan banyu[2685] .

Santo Yona dadi sing kapisan disiksa. Dhèwèké diiket kanthi cara khas sing lumrah ing kalangan wong Persia. Biasane wong Persia bakal nglebokake wong sing arep disiksa ing lemah lan ngiket tangan lan sikilé ing siji potong kayu, supaya dheweke meneng kaya watu lan bisa dipukul saka loro-lorone, amarga wis kenceng diiket ing kayu, dheweke ora bisa ngindhari pukulan. Sawisé ngiket Santo Yona kaya ngono, para penyiksa nyerang dhèwèké suwé banget saka loro sisih nganggo tongkat kandel; banjur, sawisé ngiket tali ing badané, padha nyeret dhèwèké nyabrang és ing tlaga beku, meksa dhèwèké nandhang adhem, lan pungkasané ninggalaké dhèwèké isih diiket ing panggonan penyiksaané sakwengi. Sawisé kuwi, padha motong driji lan jari sikilé, nyabuti kulit sirahé, motong ilatné lan mbuwang dhèwèké menyang kuali kang kebak damar mendidih. Nanging nalika sang martir suci metu saka kuali tanpa cilaka, padha mecak dhèwèké ing ragum, nganti balung-balungé remuk. Sawisé kabèh kuwi, dhèwèké dipotong dadi loro lan dibuwang menyang bolongan jero, ing kono dhèwèké sé . Bab Varachisius, miturut dhawuh para pangeran, borgol panas abang dipasang ing pérgelangan tangane, lan sakwisé kuwi langsung

---

[2683] Eparch – kepala provinsi.

[2684] Raja Persia Shapur II, sing dikenal minangka 'the Great', mrentah saka taun 310 nganti 331 lan dadi panganiaya sing kejem marang wong Kristen.

[2685] Nyembah srengéngé minangka gambar déwa paling luhur Mithra, wong Persia uga ngajèni geni lan banyu minangka unsur murni sing maringi kabecikan marang kabèh makhluk urip.

padha ngocok timah cair ing kelopak mripaté, ing bolongan irung, kuping, lan cangkemé; pungkasané, sawisé ngiket tali ing sikilé, dhèwèké digantung ing penjara. Sawisé siksaan kaya ngono, wong-wong mau nyopot sandhangane Santo Varachisius, banjur diiket lan diseret liwat semak belukar kang ana durine; banjur wong-wong mau nyabet-nyabet dheweke nganggo kayu kang wis diasah, dipasang ing roda sing muter, nganti badané pecah-pecah, lan pungkasane, ngocok tar tar mendidih menyang cangkemé, banjur sang martir suci nyerahaké nyawané marang Gusti Allah. Jasadé Para Kudus Jonah lan Barachias, bebarengan karo jasad para martir suci sing kasebut mau, dikuburaké déning wong saleh sing aranè Avdisot. Para martir suci Yonah lan Barakhisius séda ing tanggal 28, lan liyané ing tanggal 27 wulanMarch[2686] .

Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Hilarion Anyar[2687]

Peringatan tanggal 28 Maret

Wiwit enom, Bapa Hilarion sing Kinurmatan wis ngemban beban urip monastik: ngetutaké Kristus sing disalib, dhèwèké nggawa salibé dhéwé, ngungkuli hawa napsu daging lumantar pangreman; Sawisé mundur menyang panggonan pertapa lan nglampahi pirang-pirang taun ing meneng, dhèwèké, sing padhang déning tanpa napsu, ngluwihi kabèh biksu ing urip sing luhur, mula dhèwèké dianggep pantes dadi imam lan sakwisé dadi abbot ing biara sing dikenal kanthi jeneng Pelikit, dumunung ing Asia, cedhak Hellespont[2688] . Sing Mulya Hilarion nindakake akèh mujijat sing nggumunake. Kanthi sabdane, dhèwèké ngusir kéwan-kéwan sing ngrusak tanduran ing sawah lan kebon anggur; lumantar pandonga, dhèwèké mandhegaké udan es sing abot lan nggawa udan marang bumi nalika mangsa krèt; kaya nabi Elisha, piyambakipun mecah kali, nyembuhaké wong sing tangane layu, mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, nyembuhaké wong pincang saka cacaté, ngusir setan, lan ngisi jaringé para nelayan kanthi akèh iwak nalika tangkapane sithik.

Sing Mulya Yusuf Sang Pangripta Kidung, ing troparion odha kaping wolu saka kanon sing digawé kanggo ngurmati sang wali, nyritakaké yèn Wali Hilarion nandhang panganiayaan lan caci maki saka para panyiksa amarga ngurmati ikon suci Sang Juruwilujeng, mula dhèwèké diarani martir. Miturut sawetara cathetan, Sang Hilarion sing Kinurmatan urip nalika pamaréntahan Leo si Armenia, sing ngina ikon-ikon suci; nanging miturut liyané, uripé diitung nalika pamaréntahan Leo si Isauria lan putrané Copronymus[2689] , sing mréntah suwé sadurungé Leo si Armenia, sing katon luwih mungkin. Dheweke nandhang sangsara amarga ikon-ikon suci nalika, ing Kemis Suci, gubernur Copronymus, Lachondracon, kanthi dadakan nyerang Biara Pelikit karo prajurit-prajurité: sajrone Liturgi Ilahi, dhèwèké kanthi angkuh mlebu gréja banjur mlebu ing papan suci, mrentahaké supaya nyanyian mandheg, lan mbuwang Misteri Suci lan Panguripané Kristus menyang lemah; banjur, nalika nyekel mau, dhèwèké ngiket patang puluh loro biksu sing dipilih nganggo ranté wesi; Kanggo sisa komunitas biara, dhèwèké nglarani sawatara, nyiksa awaké; liyané dibakar, sepisanan diolesi aspal ing janggut lan rai; klompok katelu irungé dipotong; lan pungkasané, dhèwèké ngobong biara lan gréja. Bab para bapa pilihan, cacahé patang puluh loro, dhèwèké ngusir mau menyang pinggiran provinsi Éfèsus, lan ing kana, sawisé dikurung ing omah adus lawas, dhèwèké maringi pati sing kejem. Diduga yèn nalika kuwi Sang Mulya Hilarion uga nandhang sangsara, amarga dhèwèké sing paling tuwa ing antarané para bapa mau[2690] .

Peringatan bapa kita sing kinurmatan, Stefanus Pengakuan Iman.

Dirilis tanggal 28 Maret

[2686] Istirahat sing berkah saka para martir suci Yona lan Barakhia kelakon sawisé taun 327 lan sadurungé taun 331.

[2687] Pengakuan iman Kristus, Hilarion, sing saiki dieling-eling, diarani 'sing Anyar' kanggo mbedakake saka Hilarion saka Dalmatia, uga pengakuan iman, sing nandhang sangsara ing sangisoré Kaisar Bizantium Leo V si Armenia (812–820). Eling-eling Hilarion sing kapindho iki dirayakake tanggal 6 Juni

[2688] Hellespont iku jeneng kuna kanggo Selat Dardanel, sing nyambungaké Segara Marmara lan Segara Aegea.

[2689] Leo III si Iseauria mrentah wiwit taun 717 nganti 741, lan putrané Constantine V Copronymus mrentah wiwit taun 741 nganti 775.

[2690] Sang Hilarion seda watara taun 754.

Sing Mulya Stefanus, Pangakune Kristus, urip nalika pamaréntahané Tsar Leo si Armenia[2691] . Amarga wis tresna marang urip asketis wiwit cilik lan misuwur amarga urip sing luhur, dhèwèké banjur dadi abbot ing Biara Trigilia[2692] , sawisé nampa jabatan abbot miturut panyuwunan kang terus-terusan saka para sedulur; lumantar piwulangé, dhèwèké ngajak akèh wong supaya nglakoni urip sing nyenengaké Gusti Allah lan suci. Nanging banjur Raja Leo si Armenia sing ora pracaya marang Gusti Allah ngetokake panganiayaan sengit marang umat Kristen, ngrusak ikon-ikon suci. Banjur dhèwèké ngundang Sang Mulya Stefanus lan meksa dhèwèké supaya mbantah iman Ortodoks, ninggalaké pangurmatan marang ikon-ikon suci, lan nandatangani pambatahan iman Ortodoksé nganggo tangané dhéwé.

Nanging, Sang Reverendi ora mung nolak, nanging uga ngébréhake marang raja amarga kabejaté. Amarga keteguhané ing iman Ortodoks, Sang Stefanus sing Kinurmatan nandhang akèh sangsara lan dibelenggu; banjur dhèwèké diasingaké menyang panggonan panjara, lan ing kono, sawisé tekan pucuking kesel amarga sangsara lan lara, Sang Stefanus sing Kinurmatan pindhah menyang Kristus Gusti[2693] , kang demi Panjenengané dhèwèké wis nandhang akèh sangsara lan nampa pati.

Crita Taxiotes Sang Pejuang

Dipeperingati tanggal 28 Maret

Ing Karthago[2694] ana wong jenenge Taxio, sawijining prajurit sing uripe kebak dosa abot. Ing sawijining dina, wabah penyakit nular nyerang kutha Karthago, nyebabake akeh wong mati; Taxio kebak rasa wedi, banjur nyuwun marang Gusti Allah lan tobat saka dosane. Sawisé ninggalaké kutha, dhèwèké lunga karo garwané menyang sawijining désa, ing kono dhèwèké manggon lan nglampahi wektu kanggo merenung babagan Gusti Allah.

Sawisé sawatara wektu, amarga pangaribawa setan, dhèwèké tiba ing dosa zinah karo garwané petani sing manggon ing sacedhaké; nanging sawatara dina sawisé nindakake dosa kuwi, dhèwèké digigit ula lan seda.

Ana sawijining biara sing dumunung siji 'popriще' ([2695]) saka panggonan kuwi; garwané Taxio lunga menyang biara mau lan nyuwun marang para biksu supaya teka njupuk jasad almarhum lan ngubur ing gréja: banjur padha ngubur ing jam telu awan. Nalika tekan jam sanga, krungu swara banter saka kuburan: "Ampunana, ampunana aku!" Nalika para biksu nyedhaki kuburan lan krungu tangise wong sing dikubur, padha langsung nggali kuburan mau lan nemokake Taxio isih urip; padha kaget lan gumun, banjur padha takon marang dheweke, kepengin ngerti apa sing wis kelakon lan kepiye dheweke bisa urip maneh. Nanging dhèwèké, amarga kesrimpung déning tangis lan isak sing kenceng, ora bisa nyritakaké apa-apa lan mung nyuwun supaya digawa marang Uskup Tarasius; mula dhèwèké digawa marang dhèwèké.

Sajeroning telung dina, uskup ngenteni supaya dhèwèké nyritakaké apa sing wis dideleng ing kana, nanging nganti dina kaping papat wong sing dikubur mau wiwit ngomong.

Kanthi luh kang akèh, dhèwèké nyritakaké kaya mangkéné:

Nalika aku lagi seda, aku weruh sawetara wong Ethiopia ngadeg ing ngarepku; rupané medeni banget, lan atiku kebak rasa wedi. Banjur aku weruh loro priya enom sing ayu banget; jiwaku katarik marang wong-wong mau, lan langsung, kaya mabur saka bumi, kita miwiti munggah menyang swarga, nemoni ing dalan ujian-[2696] sing nahan jiwa saben wong lan saben siji nyiksa kanggo dosa tartamtu: siji kanggo goroh, siji kanggo iri, siji kanggo kesombongan; mula saben dosa nduwé pemeriksa dhéwé ing awang-awang. Lan banjur aku weruh, ing peti sing digawa para Malaikat, kabèh pakaryan becikku, sing ditimbang déning para Malaikat nglawan pakaryan ala sing

---

[2691] Leo V si Armenia – kaisar Bizantium, mrentah saka taun 813 nganti 820.

[2692] Biara Trigleon dumunung ing pinggiran Konstantinopel.

[2693] Pati Santo Stefanus kelakon sawisé taun 815 (ing taun iku dhèwèké diasingaké).

[2694] Karthago – sawijining koloni Fenisia sing misuwur ing jaman kuna, dumunung ing Afrika Lor. Karthago kuna nggayuh puncaké ing abad kaping 2 SM, nanging ing reruntuhan Karthago kuna, nalika pamaréntahan para maharaja Romawi wiwitan, Karthago anyar muncul, sing ana suwéné wektu sing cukup dawa.

[2695] 'poplishche' iku satuan dawa sing padha karo 1.000 langkah.

[2696] Kanggo rincian babagan pangadilané, delengen ing ndhuwur ing uripé Santo Basil Anyar, 26 Maret

tak lakoni. Mangkono kita liwat ujian-ujian mau. Nanging nalika kita wis cedhak lawang swarga, kita tekan ujian zinah, para penjaga nahan aku ing kana lan wiwit nuduhake kabeh tumindak zinahku, sing tak lakoni wiwit cilik nganti seda, lan para Malaikat sing nuntun aku kandha marang aku: 'Kabeh dosa daging sing kowe lakoni nalika ana ing kutha wis diapura dening Gusti, amarga kowe wis tobat.' Nanging roh-roh jahat kandha marang aku: 'Nanging nalika kowe ninggal kutha, kowe nindakake zinah ing sawah karo bojone petani.' Krungu kuwi, para malaikat ora bisa nemokake kabecikan apa-apa kanggo mbantah dosa kuwi, banjur padha lunga ninggalake aku. Banjur roh-roh jahat, nyekel aku, banjur padha nggebugi aku lan narik aku mudhun; bumi pecah, lan aku, digawa liwat lorong-lorong sempit lan jurang-jurang sesak sing ambune ora enak, mudhun tekan jero-jeroe penjara Neraka, ing ngendi roh para wong dosa dikurung ing pepeteng langgeng, ing ngendi ora ana urip kanggo manungsa, nanging mung sangsara langgeng, tangis sing ora bisa dihibur lan nggrentheng untu sing ora bisa diucapake. Ing kana, tansah krungu tangisan putus asa: 'Celaka, celaka kanggo kita! Aduh, aduh!' Lan ora mungkin nyritakake kabèh sangsara ing kana; ora ana sing bisa nyaritakake kabèh panyiksa lan kasangsaran sing tak deleng. Padha ngeluh saka jeroning atiné, lan ora ana siji waé sing paring welas; padha nangis, lan ora ana siji waé sing maringi panglipur; padha nyuwun, lan ora ana siji waé sing merhatiin utawa nylametaké. Lan aku dikurung ing panggonan peteng kuwi, kebak sedhih kang medeni, lan aku nangis terus-terusan wiwit jam telu nganti jam sanga. Banjur aku weruh cahya samar lan loro Malaikat sing teka ing kana; aku kanthi tulus nyuwun marang wong-wong mau supaya nylametake aku saka panggonan sengsara kuwi supaya aku bisa tobat ing ngarepe Gusti Allah.

Para malaikat kandha marang aku:

'Kowe ndedonga sia-sia: ora ana sing ninggal panggonan iki nganti teka wektu kebangkitan umum.'

Nanging nalika aku terus nyuwun lan ngemis kanthi tulus, lan janji bakal tobat saka dosaku, salah siji malaikat kandha marang sing siji:

Apa kowe njamin yèn dhèwèké bakal taubat kanthi sak tenané, kaya sing wis dijanjèkaké?

Ana liyane kandha:

– Mesthi!

Banjur dhèwèké nguluraké tangané marang aku. Sawisé kuwi, aku digawa metu saka kono menyang lemah lan digawa menyang peti mayit ing ngendi awakku nggladrag, lan padha kandha marang aku:

– 'Mlebu ing kono saka panggonan sing wis pisah karo kowe.'

Lan banjur aku weruh yèn nyawaku sumunar kaya mutiara, déné awak matiku ireng kaya lendhut lan ngetokaké ambu sing nyengak; mula aku ora kepéngin mlebu. Para malaikat kandha marang aku:

'Ora mungkin kowe taubat tanpa badan sing wis kowe gunakake kanggo nindakake dosa.'

Nanging aku nyuwun supaya padha ora nggawe aku mlebu ing badan kuwi.

"Mlebu," kandha para malaikat, "yen ora, kita bakal mbalekake kowe menyang panggonan sing kita temokake kowe."

Banjur aku mlebu, urip maneh lan wiwit njerit: 'Gusti, welas asihana aku!'

Sangta Tarasius banjur ngendika marang dhèwèké:

– 'Njupuk panganan.'

Dheweke ora kepengin mangan, nanging nalika mlaku saka gréja siji menyang gréja liyané, dhèwèké bakal sujud lan, karo luh lan ambegan jero, ngakoni dosané lan kandha marang kabèh wong:

'Celaka tumrap wong-wong sing dosa: panyiksa langgeng ngenteni dheweke; celaka tumrap wong-wong sing ora tobat nalika isih ana wektu; celaka tumrap wong-wong sing ngrusak awaké dhéwé!'

Sawisé wunguné, Taxiot urip patang puluh dina lan nyucèkaké awaké dhéwé lumantar tobat; telung dina sadurungé seda, dhèwèké wis weruh yèn wektuné wis cedhak lan mulih marang Gusti Allah sing welas asih lan welas tresna, sing mudhun menyang neraka lan maringi kaslametan marang kabèh, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

11 April

29 Maret (Gaya Lawas)

1250

Penderitaan bapa kita sing kinurmatan, Markus, Uskup Arefusius.

Diperangeti tanggal 29 Maret

Babagan syahidé Bapa kita sing kinurmatan Markus, Uskup Arefusius[2697] , Santo Gregorius saka Nyssa, ing khotbah kapisané nglawan Julianus murtad sing ora nduwé iman[2698] , nulis kaya mangkéné:

'Sapa sing ora ngerti apa sing kelakon marang Markus sing ajaib saka Arefusius? Lan sapa, liwat cathetan sing didedikasikake kanggo ngélingi dhèwèké, ora bakal éling marang dhèwèké? Nalika pamaréntahan Konstantinus Agung, kanthi migunakaké hak-hak sing diwènèhaké marang wong Kristen ing jaman kuwi, dhèwèké ngrusak sawijining candhi pagan lan nuntun akèh wong metu saka kaluputan pagan menyang dalan kaslametan sing sejati, loro-loroné liwat wacana sing mbangun lan tuladha uripé sing tanpa cela. Para penganut pagan Arefusius wis suwe sengit marang dhèwèké; lan nalika pamaréntahan Kristen ambruk lan ketidaktaatan pagan wiwit tuwuh lan kobong, dhèwèké ora bisa uwal saka tangan para penyiksané ing jaman kang angel kuwi. Kaya kerumunan wong, sanadyan bisa sawatara wektu nahan nesu lan kepinginané—kaya geni sing kobong alon ing tungku utawa kali sing ditahan bendungan—nanging ing wektu tartamtu bakal ngeculaké nesu tanpa kendhali, mangkono uga sipat geni kanggo kobong gedhé lan kali kanggo nembus bendungan kanthi kakuwatan gedhé.

Sang Markus, nalika weruh yèn wong-wong padha mbrontak marang dhèwèké lan ngrancang piala, langsung mutusaké mlayu—dudu amarga wedi, nanging luwih amarga manut dhawuhé Gusti, sing ngandika supaya pindhah saka kutha siji menyang kutha liyané, ngalah lan ora mbales marang sing nganiaya. Babagan wong Kristen, sanadyan padha wani lan ajeg ing kasabarané, ora mung kudu nggatekake kaslametané dhéwé, nanging uga kudu welas asih marang para panganiaya, supaya ora nggawa karusakan sing luwih gedhé marang awaké dhéwé amarga kabencian sing kebak ing atiné. Nanging nalika Markus sing saleh weruh manawa amarga dhèwèké, para penyiksa sing jahat nyekel akèh wong, nglakoni sangsara lan manéka werna panyiksaan, déné wong liya sing nyekseni kuwi padha sedhih ing atiné, dhèwèké ora gelem nampa yèn wong liya kudu nandhang sangsara amarga kabur lan ngreksa dhiri; Sawisé mutusaké tumindak sing luhur lan wicaksana, dhèwèké mbalèk saka pangungsèn, kanthi sukarela nyerah dhiri marang wong-wong, lan miwiti perang nglawan nesu para penyiksané. Apa waé kekejeman sing ora ditindakké ing kono! Apa waé siksaan sing ora dirancang! Nalika saben penyiksa padha nyoba nambahaké cara panyiksaan anyar sing dirancang dhéwé marang akèh panyiksaan sing wis ana, ora ana sing luwih nesuaké wong-wong mau kajaba keteguhan ati wong suci sing wani; padha saya nesu amarga padha nganggep balié wong suci mau ora mung minangka pratandha kawani ngadhepi panyiksaan, nanging luwih minangka pangremehan lan ngremehké marang wong-wong mau.

Sang sesepuh suci, sing kanthi sukarela nindakake pakaryan martir, digawa ngubengi kutha, ing ngendi piyambakipun dipun ajeni kados déné déning kabéh tiyang kejaba déning para panganiaya lan panyiksa, amarga yuswa ingkang sampun sepuh lan, ingkang paling utama, amarga gesangipun ingkang luhur budi. Dheweke ditemani akèh wong, tanpa mbedakaké umur utawa pangkat; kabèh padha ngina dhèwèké kanthi ukuran sing padha: ana priya lan wanita, enom lan tuwa, uga ana pejabat kutha lan wong-wong pinunjul; kabèh padha nduwèni siji kepinginan: ngluwihi siji lan sijiné ing nesu lan kekejeman; Tanpa kecualian, kabèh nganggep iku prestasi gedhé kanggo nglakoni panyiksaan paling parah marang dhèwèké lan ngalahaké pertapa sepuh sing teguh imané lan nglawan kabèh kutha.

Wong suci kuwi, sawisé diseret ing dalan, banjur dibuwang menyang rawa; nalika ana ing kono, saliyané saka sangsara sing dialami, dhèwèké uga ngalami caci maki sing memalukan: bocah-bocah gantian nyiksa dhèwèké kanthi narik rambute lan bagéan awaké liyané; banjur dhèwèké digantung ing panggonan isin umum, nalika awaké sing ngoyang-ngoyang saka martir gagah iku disayat nganggo piso lan ditusuk nganggo buluh landhep; lan nalika tontonan sing nyedhihaké iki lumaku, padha ngguyu banter lan dolanan. Kanthi piranti khusus, betisé dipencet nganti tekan balung; kupingé dipotong nganggo benang linen sing alus banget lan kuwat banget. Banjur, sawisé diolesi madu lan lemak, dhèwèké dilebokaké ing keranjang lan, ing tengah dina nalika panas

---

[2697] Arefusia utawa Arethusa – sawijining kutha ing Siria.

[2698] Kaisar Julianus si Murtad mréntah Kakaisaran Romawi saka taun 361 nganti 363.

srengéngé nyengat, diangkat menyang panggonan dhuwur nganti dhèwèké disengat tawon lan lebah. Lan saya akeh lemak lan madu sing lumer ing badané sang suci sing berkah (aku ora bisa nyebuté kanthi gairah) amarga panas srengéngé, saya parah dhèwèké nandhang sangsara saka sengatan tawon lan tawon madu.

Santo Markus, sanadyan wis sepuh, mbuktekake yèn dhèwèké isih kebak kekuwatan nalika nglakoni martir; dhèwèké ora ilang katentreman ing pasuryané, malah ngrasakaké sawatara kasenengan saka panyiksa kuwi lan ngélarang para panyiksané.

Ana uga crita sing kelingan bab dhèwèké: nalika ndeleng awaké diangkat dhuwur, déné para panyiksa ana ing ngisoré, Santo Markus krasa adoh banget saka wong-wong mau nganti ora merhatiin lara, kaya déné wong liya sing nandhang sangsara, dudu dhèwèké dhéwé, lan dhèwèké nganggep sangsara kuwi minangka kamulyan, dudu isin. Apa ora ana sing ndeleng kahanan kaya ngono bakal ora kroso welas asih sanajan mung setitik welas asih lan manungsawi ana ing atiné?! Nanging iki ora bisa amarga ancaman panyiksaan lan nesune raja, sing wis ndadekake kutha-kutha lan gubernur kanggo nyiksa umat Kristen; sanadyan mangkono, akèh wong sing ora ngerti kejahatan lan tipuan sing didhelikake ing jero raja, padha nduwé panemu liya bab dhèwèké.

Santa Markus nahan kabèh panyiksaan amarga wis ngrusak candhi pagan, lan dhèwèké ora mbayar siji koin emas marang para penyiksa; cetha yèn dhèwèké nandhang sangsara amarga kesetiaan marang iman. Nalika wong-wong Arefusia nuntut supaya dhèwèké mbayar sakabèhé jumlah gedhé sing wis ditemtokaké kanggo candhi sing rusak, utawa mbangun manèh, Santo Markus nolak luwih amarga kesalehan tinimbang amarga dhèwèké ora bisa nyukupi panjaluk wong-wong pagan. Kanthi sabar ngalahake wong-wong mau lan alon-alon nurunake rega sing wis ditemtokake, dhèwèké nganti tekan titik nalika wong-wong mau mung nuntut dhuwit sithik saka dhèwèké, sing saktenané gampang dibayar. Mula, ana perselisihan antarané loro pihak: para penyiksa nyoba meksa sang wali, déné dhèwèké tetep teguh, tegesé, wong-wong mau kepéngin sang wali mbayar paling ora sawatara dhuwit, déné piyambakipun ora gelem mènèhi sanadyan sepeser punapa-punapa[2699] (sanadyan ana akèh wong kaya mangkono, sawatara amarga welas asihé dhéwé, lan liyané, amarga kagum marang kasabarané sing teguh lan ora bisa dikalahaké, padha siyap mbayar dhuwit akèh kanggo piyambakipun); Saka iki cetha yèn dhèwèké nindakake martir ora amarga keserakahan, nanging kanggo kapentingan iman. Santo Markus kalebu wong-wong sing ndhelikaké Raja Julian – wektu kuwi isih bocah cilik – nalika kulawarga Kaisar sing ora bermoral lan ora takwa lagi dibasmi. Lan dianggep manawa Santo Markus kanthi adil nampa sangsara sing kejem kaya ngono amarga tumindaké; dhèwèké malah pantes nampa sangsara sing luwih abot, amarga, sanadyan amarga ora ngerti, dhèwèké nylametaké saka pati sawijining kejahatan gedhé kanggo kabèh jagad raya.

Uga diceritakaké yèn eparkhus[2700] saka Arefusia, sanadyan dhèwèké sawijining pagané sing ora takwa, ora kuwat ndelok manéka sangsara Santo Markus lan kanthi wani kandha marang sang raja:

'Duh Sang Prabu! Apa ora dadi isin kanggo kita ing ngarepe kabeh wong Kristen amarga kita ora bisa ngalahake sanajan siji wong tuwa? Sanajan kamenangan nglawan dheweke ora bakal mulya utawa ajiné, kalah déning dheweke dhéwé pancen dadi isin gedhé!'

Mangkono, kawani para wong Kristen nggawe para panguwasa lan raja sing sombong isin.

Lan panyiksaan sing ditindakake wong Arephusi kuwi nganti ngono, nganti kekejemané Echet[2701] lan Phalaris[2702] katon alus dibandhingaké; ing kejemané, padha ngluwihi malah pangripta kejeman lan panggeraké, ya iku setan.

Iki cathetan Santo Gregorius saka Nyssa babagan Santo Markus.

Theodoret[2703] , ing sisihé, nyritakaké yèn wong Arephusi, nalika ndeleng keteguhané sing ora goyah saka sang tuwa sing ajaib, Santo Markus, padha dadi alus, gumun marang kasabarané sing gedhé; banjur padha mbebasaké dhèwèké. Sabanjuré, sawisé ngrungokaké piwulangé, padha mbalik marang iman suci lan kabèh dadi wong Kristen.

Babagan Santo Kiril Diaken, Theodoret sing padha nyritakaké kaya ing ngisor iki:

[2699] Penny iku koin tembaga cilik.

[2700] Eparch – gubernur provinsi.

[2701] Achet – sawijining raja kuna saka Epirus, kondhang amarga kekejemané sing luar biasa, sing mbuta anaké siji-sijiné, Metope.

[2702] Falaris – sawijining tiran saka Agrigentum (koloni Dorian sing dumunung ing kidul pulo Sisilia), sing urip ing abad kaping 6 SM. Dheweke kondhang amarga kekejemané sing luar biasa lan nambani rakyaté kanthi kasar banget.

[2703] Theodoret sing pinaringan berkah – sawijining Bapa Gereja sing urip ing abad kaping lima.

– Sapa sing bisa kelingan, tanpa ngucurake luh, kekejeman sing ditindakake déning wong-wong pagan ing Fenisia? Amarga ing kutha Heliopolis, sing jejere Lebanon, para penyembah berhala sing ora pracaya marang Gusti, kelingan diaken Cyril, sing nalika jamané Constantine, kebak semangat, wis ngrusak akèh berhala sing diurmati ing kutha kuwi, ora mung mateni dhèwèké, nanging, sawisé mbukak wetengé, kanthi nesu padha ngremuk usus-ususé nganggo untu. Nanging iki ora luput saka paningalé Gusti Allah sing Maha Ngerti, lan padha nampa paukuman sing pantes amarga kejahatané. Wong-wong sing wani nindakake apa sing wis diterangake mau sepisanan padha kelangan untu: saben untu tiba; banjur padha kelangan ilat: ilaté dadi busuk, bosok lan tiba saka cangkemé. Pungkasané, padha dadi wuta; paukuman kaya ngono dadi pratandha sing katon saka kuwasa kasucian sejati.

Ing Ascalon lan Gaza, kutha-kutha ing Palestina, dhisik priya-priya sing wis diangkat dadi imam, banjur wanita-wanita lan para gadis sing disucèkaké marang Gusti, wetengé dipotong déning para penyiksa, sing nambahi gandum barli ing jeroné lan mbuwangé marang babi supaya dipangan; kuwi guyonan kejem sing ora manungsawi sing ditindakake para penyiksa. Amarga iku, para martir suci wis disiapake mahkota kamenangan ing , Karajané Kristus, déné para penyiksa ngadhepi sangsara langgeng ing neraka, kang ngenteni minangka paukuman adil saka Gusti Allah sejati kita, Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin[2704] .

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Yohanes Sang Rahib

Perayaan tanggal 29 Maret

Ana sawijining wanita sugih, ayu banget lan wedi marang Gusti Allah sing jenenge Juliana[2705] . Nalika isih enom, dheweke kelangan bojone lan dadi janda karo loro anak cilik, John lan Themistia. Sawisé prentah matèni wong Kristen diwènèhaké[2706] , dhèwèké nggawa John, sing wis mlebu yuswa remaja, lan ndhelik bareng ing sawijining bangunan kosong, ngopeni dhèwèké miturut piwulangé Gusti (Eph 6:4), tansah mulang dhèwèké maca buku lan ndedonga. Anak lanang iku, ninggalaké ibuné, kadhangkala menyang biara monastik sing cedhak lan sawisé ndedonga ing kana kanthi rahasia, banjur bali, amarga wektu kuwi kabèh wong Kristen padha ndhelik merga wedi marang wong-wong pagan. Nalika, kaya biasané, dhèwèké menyang biara sawijining dina, dhèwèké ditemoni wong saleh sing maringi pitutur yèn kanggo ibadahé luwih becik menyang panggonan sepi tinimbang nindakaké ibadah ing biara, amarga ing kana dhèwèké tansah ana ing bebaya kecekel déning para panganiaya. Kanthi nampa pitutur mau ing atiné, bocah lanang kuwi kandha marang ibuné:

'Ibu sing tak tresnani, ana wong saleh sing ngajak aku menyang panggonané, lan aku pracaya iki kelakon utamané amarga pandonga ibu.'

Juliana nglilani putrané lunga, amarga dheweke mikir yèn dhèwèké bakal enggal bali. Nanging Yohanes, sawisé pamitan marang ibuné lan adhine, lunga menyang ara-ara gersang marang sawijining pertapa Mesir sing aran Farmufius, lan sawisé nampa berkah kanggo pandonga, dhèwèké banjur mlebu jero ara-ara gersang. Ing kana dhèwèké nemokaké sumur kosong sing kebak ula, kalajengking, lan kéwan melata liyané, lan sawisé ndedonga, dhèwèké nyemplung ing kono. Sumur kuwi jeroné rong puluh hasta[2707] , nanging Malaikaté Gusti nyangga Yohanes, lan dhèwèké ora cilaka. Ngliyat ing dhasar sumur, kanthi tangané mbentang kaya salib, dhèwèké nglampahi patang puluh dina ndedonga tanpa turu, mangan utawa ngombe, lan kabèh kéwan réptil padha ninggalaké sumur. Sawisé kuwi, Malaikat sing biyèn tansah nggawa panganané Farmufius uga nggawa roti kanggo Yohanes, lan kandha marang sang pandhita:

'Gusti Allah wis ngutus roti iki marang kowe, supaya kowe bisa nggawa menyang sumur Abba[2708] Yohanes.'

[2704] Para wali Markus lan Siril séda ing tengah abad kaping 4.

[2705] Juliana manggon ing Afrika lan, mbok menawa, ing Mesir.

[2706] Nganggep yèn Sing Kinurmatan Yohanes urip ing abad kaping 4, mula kudu dianggep yèn prentah iki diterbitaké déning Diocletianus, sing ing taun 303 miwiti panganiayaan wiyar marang umat Kristen ing saindenging kakaisaran.

[2707] Siji hasta padha karo 10,5 vershok. (Siji vershok watara 4,45 cm. Dauné hasta diukur saka pucuk driji tengah sing direntangaké nganti sendi siku, lan bisa béda nganti 46 cm. – *Para panyunting *The ABC of Faith**.)

Malaikat iku dhéwé ora kepéngin nggawa roti mau marang dhèwèké, supaya dhèwèké, amarga isih enom, ora dadi sombong merga kuwi. Farmufius banjur menyang marang Yohanes lan maringi roti mau. Romo sing kinurmatan mau, sawisé nampa roti lan matur nuwun marang Gusti, banjur miwiti mangan. Wiwit wektu kuwi, suwéné pirang-pirang dina, dhèwèké tansah nampa panganan saka Farmufius lan muji Gusti amarga iku. Ing wektu sing padha, setan sing ora bisa nahan tumindak salehé Pendeta John, tau njupuk wujud salah siji mantan abdi lan sawisé teka marang Farmufius, ngapusi dhèwèké; banjur Farmufius nuntun dhèwèké menyang sumur ing ngendi Pendeta John lagi nglakoni tapa brata. Nanging nalika setan ngucapake tembung sing ora pantes marang Yohanes, Yohanes mbenerake Farmufius, lan sawise nggawe setan isin, ngusir dheweke saka awake dhewe. Sawise kuwi, setan, sawise nglumpukake bala setan, mrentahake supaya padha njupuk wujud ibu lan adhine Yohanes, sedulure lan tangga teparo, abdi dalem lanang lan wadon, sarta kanca-kancane, lan padha teka ing sumur, nangis-nangis nyuwun supaya dhèwèké paring weruh marang wong-wong mau, amarga konon padha kepéngin ndeleng dhèwèké; nanging sang wong suci, nalika semana lagi nindakaké pandonga kaya biasané ing dhasar sumur, ngendika marang wong-wong mau: 'Mlayu adoh saka aku', lan kabèh setan dadi ora katon.

Sawise manggon ing sumur suwene sepuluh taun, sawise nindakake maneka rupa kaelokan biara lan kanthi gagah nyenengake Gusti, Sang Mulya Yohanes mangkat menyang panggonane kang langgeng. Kanggo panguburane, miturut dhawuhe malaikat, teka sawijining biksu aran Chrysichius, sing wis makarya ing ara-ara gersang suwene telung puluh taun. Sajeroning telung dina dhèwèké nyuwun marang Sing Kinurmatan supaya metu saka sumur, lan kanthi kuwasa Gusti dhèwèké ngajak supaya ora ndhelikaké apa-apa saka crita uripé, nanging nyritakaké kabèh kanthi tertib, amarga iku nyenengaké Gusti. Lan ana mujijat sing nggumunake, nggumunake kabeh sing krungu utawa weruh: lemah ing dhasar sumur munggah kanthi dhewe rong puluh hasta, lan para bapak sing kinurmatan padha kumpul. Amarga panyuwunan Sang Biarawan Chrysichius, Yohanes ora ndhelikaké apa-apa, nanging nyritakaké kabèh bab dhèwèké marang Chrysichius, lan Chrysichius matur nuwun kanthi ciuman sedulur. Sawisé kuwi, Sang Rahib John nyiapaké awaké dhéwé kanggo dikubur lan sepisan manèh lunga marang Gusti. Banjur Chrysichius nutupi awaké nganggo jubahé dhéwé, supaya ujungé nyandhak pinggir sumur, lan sawisé nyanyèkaké mazmur sing lumrah, dhèwèké nandur wit kurma ing panggonan panguburan. Sakwise kuwi, wit kurma mau langsung ngakar, tuwuh nganti dhuwuré kaya wit oak gedhé, kembang lan ngasilaké woh sing akèh. Ndelok kahanan iki, biksu Chrysichius matur nuwun marang Gusti, kandha ing atiné:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, awit Panjenengan piyambak mratelakake sapa waé ingkang tresna dhumateng Panjenengan lan ndadekake piyambakipun minangka ahli waris Karajan Panjenengan.'

Lan nalika piyambakipun lagi ndedonga lan merenung bab punika, malaikat langsung ngangkat piyambakipun lan nggawa piyambakipun dhateng panggonan ing pundi piyambakipun sampun manggen. Sasampunipun, sawisé nyaur tiyang sing taat, Chrysichius nyuwun dhumateng tiyang punika supados nyerat sedaya ingkang sampun dipun tingali lan dipun krungu[2709] .

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Eustathius Sang Pengakuan Iman, Uskup Bithynia[2710]

Dirilis tanggal 29 Maret

Bapa kita sing suci lan pangakun iman Eustathius, sawise nyingkiri bandha donya iki minangka beban abot lan kanthi semangat nepaki dhawuhe Gusti, nyawisake awake dhewe kanggo urip monastik. Ing wektu sing pas, nggendhong sangga Kristus iki ing pundhak lan nggatekake kaslametan nyawane, dheweke banjur dadi imam. Ing pangabdian iki piyambakipun ngraosaken pirang-pirang kabungahan rohani, kangge punika piyambakipun tanpa kendhat matur nuwun dhumateng Gusti. Kanthi iman ageng dhumateng Gusti lan katresnan tulus dhumateng sedaya, piyambakipun dados pambimbing ingkang andhap asor, alus, lan welas asih, sarta tiyang ingkang

---

[2708] 'Abba' tegesé 'bapak'.

[2709] Ingkang Kinurmatan Yohanes urip lan nindakake pakaryan asketiké ing abad kaping 4.

[2710] Bithynia iku sawijining provinsi Romawi ing sisih lor-kulon Asia Cilik. Sang Mulya Eustathius njabat minangka uskup ing kutha Kie (saiki Tzomplek), sing dumunung ing jero salah siji teluk Segara Marmara.

semangat nindakaken kabecikan. Sabanjure, kapilih déning pangayomaning Gusti minangka Uskup Bithynia, piyambakipun mimpin Gréja pirang-pirang taun manut piwulang lan tradisi para Rasul Ilahi. Nalika kacau-balau muncul ing kabèh Gréja Gusti babagan bidah ikonoklastik, piyambakipun, sawisé ngukuhaké dhiri ing Kitab Suci, nglawan kabèh wong sing ngancem Gréja Gusti nganggo pedhang pangandikane. Akibate, sawetara panyengkuyung bidah ngadu marang sang maharaja sing ora pracaya sing mrentah wektu kuwi; lan kepiye carane nerangake kabeh kang ditanggung dening Panjenengané sing Kinurmatan amarga pangurmatan lan pangibadahé marang ikon-ikon suci lan kinurmatan? Panjenengané ngalami ancaman, diludahi, dipukul, dipenjara, kuwatir, geger, lan dicambuk nganggo tongkat. Akhiré, sawisé ditusuk nganggo tongkat landhep, panjenengané dicopot saka jabatané lan diasingaké. Sawisé manggon ing pangasingan pirang-pirang taun, Sang Eustathius sing kinurmatan, ing antarané caci maki, permusuhan, kekurangan, luwe, ngelak, lan telanjang, kanthi sih rahmaté Gusti Allah, mulih menyang panggonané sing langgeng.

12 April

30 Maret (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti bapa kita sing kinurmatan Zosimas, Uskup Sirakuza.

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Santa Eubula, ibu saka Santa Panteleimon, sing urip ing abad kaping 3 lan seda sadurunge martir putrané (sadurunge taun 305).

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan, Yohanes Klimakus[2711]

Diperangeti tanggal 30 Maret

Ingkang Kinurmatan Yohanes Klimakus makarya ing Gunung Sinai, ingkang misuwur sanget saking cathetan Prajanjian Lawas (Kaluwihane 19:20, 24, 34; Imamat 7; Bilangan 10:33; Mazmur 67:8). Gunung Sinai sing suci dadi pangayoman kanggo para asket Kristen wiwit pertengahan abad kaping telu, sing golek pangayoman saka panganiayaan; liyane digawa menyang kene minangka tawanan dening para Saracen. Ing abad kaping papat, nalika panganiayaan marang wong Kristen rampung, monastisisme dadi mapan tenan ing kene. Para pertapa uga katarik menyang kene amarga eling suci marang prastawa-prastawa ageng Prajanjian Lawas sing kelakon ing kene, lan amarga sepi lan karuweté Sinai. Para lelungan kandha yèn durung tau nemoni panggonan sing luwih sepi tinimbang Semenanjung Sinai. Malah kéwan galak ora suwe manggon ing kéné; sawisé kesasar saka Gurun Arab, padha buru-buru bali menyang panggonan sing akèh kéwan liyané. Ing sacedhake Gunung Sinai ana panggonan-panggonan sing banget sepi, sing cocog banget kanggo tapa brata piyambakan, lan ing salah sijine (Fola) Yohanes Klimakus nglakoni tapa brata pirang-pirang taun. Sadurunge Justinian I munggah tahta, para asket ing Sinai durung duwe biara – padha mung duwe menara sing kokoh siji lan, cedhak kono, ana gréja cilik sing dibangun déning Santa Helena, Sing Setinga Para Rasul. Ing taun 557, nalika pamaréntahan Kaisar Justinian, biara iki dibangun ing kéné miturut panyuwunan para biksu.

Saint John teka ing Gunung Sinai nalika umuré 16 taun, katarik marang ketenaran urip monastik sing dipimpin déning para eremit Sinai. Sanajan biografer jamané uga ora ngerti saka ngendi Yohanes asalé[2712] . Rahib

---

[2711] Uripé Sang Eyang Yohanes Klimakus kacathet ora suwe sawisé seda déning kanca lan sakjamané – biksu Daniel saka Biara Raif. Biara Raif dumunung ing pesisir Teluk Suez, rong dina lelungan saka Sinai. Cathetan Daniel dilengkapi dening biksu liyane sing jenenge ora dingertèni, sing dadi muridé John Climacus dhéwé lan ninggalaké sawetara rincian potongan saka urip guru spiritualé.

[2712] Dianggep yèn Yohanes Klimakus iku putrané Xenophon lan Maria, sing élingané dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 26 Januari. Cheti-Minei (26 Januari) nyritakaké yèn Xenophon lan Maria, bangsawan sugih lan mulya saka Konstantinopel, nduwé loro putra: Yohanes lan Arkadius. Wong tuwane kepengin maringi pendhidhikan marang dheweke. Ing wektu kuwi, ana sekolah ing kutha Virite (saiki Beirut) ing Siria sing misuwur, mula padha ngutus anak-anake menyang kana. Sawijining dina, wong tuwané ngutus para putrané mulih amarga bapaké lara abot. Nalika padha arep bali menyang sekolah – lelampahané nyabrang Segara Tengah – dumadakan ana badai gedhé ing segara sing ngrusak kapal sing digunakaké. Nanging loro-lorone ora mati – padha slamet saka klelep kanthi nyekel papan kayu kapal lan kabuwang ombak tekan pantai Palestina. Nanging, kedadéyané saben wong kabuwang ing bagéan pantai sing béda, saéngga padha ora ngerti apa sing kelakon marang siji lan sijiné. Sawisé padha kaslamet kanthi mujijat, loro sedulur mau, amarga weruh yèn

Daniel nerangaké kanthi cetha: 'Aku ora bisa ngomong kanthi mesthi utawa akurat kutha lan nagara endi sing nglairaké lan ngopeni asceta gagah iki sadurungé dhèwèké miwiti urip asetik.' Lan dhèwèké nerusaké: 'Nanging bab kutha endi sing saiki nyedhiyakake lan ngopeni priya ajaib iki kanthi panganan sing langgeng—iku ora sakabèhé ora dingerteni déning aku. Amarga dhèwèké saiki manggon ing kutha sing diomongaké déning penyanyi misuwur—Rasul Suci Paulus—kaya mangkéné: *"Kewarganegaraan kita ana ing swarga"* (Fil. 3:20). Ing kono Panjenengané manggon, kapenuhan rasa kang ora kasat mata saka berkah kang tanpa entèk-entèk, sawise nampa ganjaran sing pantes kanggo kabèh pakaryané lan pambalèk kanggo kabèh pagawéan aboté, sawise nampa Warisan Karajaning Swarga bebarengan karo wong-wong sing sikilé wis ngadeg ing dalan sing lurus (Mazmur 25:12). 'Lan babagan carane Yohanes, kanggo kabungahan gaib iki, ngupaya nalika isih ana ing badan fana,' ujare Daniel, 'aku bakal nyritakake iki kanthi cetha banget.'

'Yohanes sing pinaringan berkah iki, nalika umuré wis genap nem belas taun ing dagingé—sanadyan ing kasampurnan pikirane dhèwèké wis kaya wong sing wis urip sewu taun—nyerahké dhèwèké marang Imam Agung Agung, Gusti Allah, minangka kurban sing suci lan sukarela. Dhèwèké nggawa awaké munggah Gunung Sinai, lan atiné munggah menyang gunung swarga; Kaya-kaya wis munggah gunung, dhèwèké nyedhak marang pucuking swarga, ngrasakaké Gusti Allah kang ora katon nganggo pikirane. Sawisé mundur saka donya, dhèwèké wiwit saka wiwitan , tresna marang alus kang dihias asor, minangka pamimpin 'perawan pikiran'[2713] , minangka guru kabecikan. Dheweke motongake karsa dhéwé lan kesombongan, lan sawisé nampa kerendahan ati sing mulya, ngusir saka dhiri—liwat panyelidikan sing teliti—pembohong kuwi, yaiku kesenengan diri lan kapercayan dhiri, pas mlebu urip monastik. Nundhuk sirahé, dhèwèké nyerahaké dhiri marang pandhawa rohani sing trampil[2714] , kanthi pangajab, ing sangisoré pandhuané, bisa nyabrang kanthi aman jurang mbebayani saka hawa napsu. Sawisé nilar urip donya, Yohanes miwiti tumindak ing antarané para biksu kaya bocah cilik sing durung bisa ngomong, kaya nyawane ora nduwé akal utawa karsa dhéwé, nanging pancèn kosong saka kabisan alamiah. Lan sing paling nggumunake yaiku sanadyan kawruhane jembar, Yohanes tetep dadi biksu sing andhap asor, amarga wis tresna marang kesederhanaan swarga, lan ora gumunggung karo kebijaksanaane, nanging nyuwun asor ing ngarsane Gusti.

Mentor lan pituduhé Sang John sing kinurmatan – miturut carita Synchronus[2715] – yaiku Abba Martirius. Nalika ing taun kaping 20 uripé, Martirius nyukur rambute John kanggo mlebu urip monastik, Abba Stratigius[2716] ngandhani ing dina iku yèn dhèwèké bakal dadi pepadhang agung ing jagad raya – ramalan sing banjur kelakon.

Sawijining dina, Abba Martirius, sing ditemani dening muridé Yohanes, lunga menyang Anastasius Agung saka Sinai; nalika ndeleng wong loro mau, Anastasius kandha marang Abba Martirius:

'Critakna, Martirius, saka ngendi kowe nemokake murid iki, lan sapa sing wis nyukur rambute dadi biksu?'

'Dheweke iku abdi Panjenengan, Bapa, lan aku sing wis nyukur rambute dadi biarawan,' wangsul Martirius.

Lan Anastasius kandha kanthi gumun:

"Wah, Abba Martirius! Panjenengan wis nyukur kepala abas Gunung Sinai."

Ing wektu liyane, nalika uga nggawa Yohanes iki bebarengan karo dheweke, gurune, Abba Martirius, lunga menyang tuwa agung Yohanes Sang Savvaite, sing wektu kuwi manggon ing Gurun Guddian. Sawisé sang sepuh ndeleng wong-wong mau, dhèwèké munggah, ngucuraké banyu, ngumbah sikilé Yohanes lan nyium tangane; nanging sikilé Abba Martirius ora diumbah. Banjur, sawisé kuwi, Stefanus, sawijining murid sang sepuh Savvaite, takon marang sang sepuh:

---

bencana sing nimpuh mau minangka panggilan ilahi kanggo urip monastik, mlebu biara sing béda-béda ing Palestina, kanthi Arcadius ngganti jenengé dadi George. Sawisé suwé, loro sedulur mau ketemu manèh, malah ing ngarsané bapak lan ibuné, sawisé kuwi ibuné uga njupuk sumpah monastik. Salah siji putrané Xenophon lan Mary – Yohanes – dianggep minangka Yohanes Climacus. Panemu iki didhukung, kaping pisan, dening kasunyatan manawa, miturut salah siji biografé, Yohanes Klimakus pancen nduwé adhine sing jenengé George; kapindho, tingkat pendhidhikané sing dhuwur, sing nuduhaké asal-usulé bangsawan, lan, sing paling utama, *Ladder*-é, sing mbuktekaké yèn Yohanes nduwèni kawruh jero babagan Kitab Suci, karya-karya Bapa-bapa Gereja, lan malah tulisan-tulisan bidah.

[2713] Yaiku, kecenderungan becik – miturut panjelasan Elijah saka Kreta.

[2714] Ya iku Abba Martyr, kaya sing cetha saka cathetan ing ngisor iki, sing ditulis dening biksu Sinai sing ora dikenal.

[2715] Synchron – sawijining biksu saka Biara Sinai lan kancané John Climacus; dhèwèké ninggalaké 'Crita Para Wali Suci saka Sinai'.

[2716] Dheweke rawuh ing upacara tonsur.

'Napaké Bapa nindakake kuwi? Bapa wis ngumbah sikilé murid, dudu sikilé guru, lan nyium tangane?'

Marang pitakon mau, sang tuwa mangsuli:

'Percayaa marang aku, anakku, aku ora ngerti sapa rahib enom iki; aku nampani Abas Sinai, lan sikilé Abas sing tak adus.'

Mangkono ramalan para bapa suci ing Sinai babagan Sang Mulya Yohanes nalika dhèwèké isih dadi biksu enom, lan kabèh mau banjur kelakon ing wektu sing pas.

Sajrone 19 taun sabanjure, Sang John sing Kinurmatan ngetutake dalan kaslametané kanthi manut marang bapak rohani, sawisé kuwi dhèwèké kapeksa ninggalake dalan kaslametan mau amarga bapak rohani wis séda. Sawisé ngutus dhèwèké, kaya déné, minangka panengah lan panyuwun kanggo Sang Raja Swarga – miturut tulisan Rahib Daniel – Yohanes miwiti lumaku ing dalan meneng, nggawa pandonga saka guruné minangka senjata kuwasa kanggo ngrubuhaké benteng-benteng (2 Kor. 10:4). Kanggo urip asetik piyambakané, Yohanes milih panggonan sing sepi banget sing dijenengi Fola, sing dumunung wolung versta saka gréja. Dhèwèké mung ninggalake pangasingané nalika dina raya, nalika dhèwèké menyang gréja kanggo ibadah. Ing panggonan sepi ing ara-ara samun, sang resi nglampahi patang puluh taun k[2717] , kobong dening katresnan marang Gusti, sing tansah murub dening geni katresnan mau. Nanging sapa sing bisa nyatakake utawa nerangake kanthi rinci bab-bab kagungané sang resi Yohanes, sing ditindakake kanthi rahasia ing kana? Nanging, kaya-kaya prakara gedhé dikenal saka prakara cilik, mangkono uga, saka sawatara pratandha tumindaké, kita bisa mangertèni uripé wong kinurmatan iki, kang sugih kabecikan.

Panjenengané nyantap kabèh sing ora dilarang déning sumpah monastiké, nanging kanthi ukuran sing paling sedheng. Lan kanthi mangan sing sithik banget, piyambakipun kanthi wicaksana ngremuk kesombongan, amarga piyambakipun mangan kabeh supaya pikirane boten munggah amarga puasane; lan kanthi sithike panganan sing dipangan, piyambakipun ngendhegake pangregep lan ibu saka hawa napsu—yaiku keserakahan mangan—kanthi nyuwun marang dheweke lumantar sithike pangananipun: *'Tenang, mandheg'* (Markus 4:39). Liwat uripé ing ara-ara samun lan nyendhiri saka kumpulé wong akèh, sing kinurmatan iku mateni geni panganan daging, nganti pungkasane dhèwèké katutupan abu lan p é sirna kabèh. Asceta gagah berani iki kanthi wani nyingkiri katresnan marang dhuwit, sing déning Rasul Suci Paulus diarani panyembahan berhala (Efesus 5:5), kanthi maringi sedekah lan nolak kabutuhan dhasar kanggo dhèwèké dhéwé. Kanggo nglawan kesiangan lan kelesuan, sing nglemahake lan mateni nyawa, piyambakipun nglawan kanthi semangat lan kerja keras, kados panyengat, yaiku pangeling marang kahanan fana. Dheweke uwal saka jebakan lan ikatan saben hawa napsu lan kepinginan jasmani kanthi ngiket awake dhewe nganggo ikatan gaib saka sedhih lan luh; nalika gampang nesu wis dipatèni ing jerone atiné lumantar patuh. Arang banget sowan marang sapa waé, lan luwih arang manèh ngomong, kanthi mangkono dhèwèké mateni, kaya jaring laba-laba, cacing kesombongan. 'Apa sing bakal tak kandhakake,' ujare biksu Daniel, 'bab kamenangane nglawan kesombongan?' Apa sing bakal tak kandhakake bab kasucianing manah sing ageng, sing dhasaré dipasang déning Veseliil anyar iki[2718] lumantar kasetyan, lan sing sampurna déning Gusti, Raja Yerusalem swarga, kanthi rawuh ing ngarsané; awit tanpa rawuhé, setan lan balaé ora bisa diusir. Nanging ing endi, ing sanggul iki,' nerusake Daniel, 'sing kita anyam kanggo Sang Mulya Yohanes saka tembung pujian, aku bakal nyelehake sumber luhé, sing arang kita deleng? Lan nganti dina iki panggonan rahasia ing ngendi luh-luh mau mili isih dingerteni: iku guwa sing sempit banget, rada sepi lan dumunung ing lereng bukit, adoh saka selé Yohanes lan sel-sel liyane supaya swarane ora krungu wong liya lan nyegah kesombongan. Sel iki, sing kerep dikunjungi Yohanes, dadi kaya cedhak swarga amarga tangisé, isak-isak lan pangibadahé marang Gusti Allah—swara kaya ngono mung krungu saka wong sing lagi dipotong nganggo piso, dibakar nganggo wesi panas, utawa dibutaké[2719] . Dhèwèké mung turu sak cukup supaya ora kakehan waspada sing bisa ngrusak pikirane.

[2717] Wiwit wiwitan urip monastiké.

[2718] Bezalel – putrané Uriah, putrané Hur, saka suku lan keturunan Yehuda – sawijining seniman ing jamané Musa, kapenuhan Rohé Gusti Allah, kawicaksanan, pangerten, kawruh lan kabèh jinis ketrampilan (Kaluwihan 31:1–5; Kaluwihan 30:30–35). Dheweke, bebarengan karo Aholiab saka suku Dan, dipercayakake, miturut dhawuh Gusti, kanggo mbangun Kemah Suci lan kabèh perabotané (Kaluwihan 31:2; Kaluwihan 35:30). Mangkono, kaya Bezalel ing Prajanjian Lawas kanthi trampil mbangun Kemah Suci, mangkono uga 'Bezalel anyar iki', yaiku St. Yohanes Klimakus, kanthi trampil mbangun kemah suci jiwane.

[2719] Luh suci iki ngasilaké pangaruh éndah ing atiné Yohanes, kaya sing katon saka tembungé dhéwé; ing salah siji bagean *Ladder* dhèwèké kandha: 'Kaya geni kobong lan ngrusak kayu bakar, mangkono luh sing murni mbilas kabèh rereged njaba lan njero'.

Sadurunge turu, dhèwèké ndedonga suwé lan nulis buku – contoné, dhèwèké nyipta karya sing dijenengi *The Ladder*, saka iku dhèwèké banjur dikenal minangka 'pembuat tangga'. Kanggo John, nulis buku dadi cara ngusir kuciwa. Sejatine, sakabehe uripe iku pandonga sing ora kendhat lan katresnan marang Gusti sing tanpa tandhing; awan lan bengi, ndeleng Gusti kaya ing pangilon, ing kasucian lan kebersihan, dheweke ora kepengin—utawa luwih pas diomongake, ora bisa—klegawa karo pangeling-eling iki.

Ana sawijining biksu sing jenenge Musa, amarga iri marang urip sing luhur saka Sang Yohanes sing Mulya, nyuwun banget supaya ditampa dadi muridé, supaya bisa sinau kabijaksanaan sejati saka dhèwèké. Kanggo ndhukung panyuwunane, Musa njaluk marang sawetara sesepuh sing pinunjul supaya dadi perantara kanggo dheweke; lan para sesepuh nyuwun marang Sang Mulya Yohanes supaya nampa Musa dadi murid. Ing sawijining dina, Sang Mulya Yohanes maringi dhawuh marang Musa supaya nggawa lemah saka sawijining panggonan kanggo nyuburi kebon sayuran. Musa, sawisé tekan panggonan sing wis ditemtokake, kanthi tekun nindakake tugase. Nanging ing tengah dina, nalika panas banget, Musa sing kesel ngaso ing sangisore watu gedhé lan ketiduran. Nanging Gusti, sing ora kersa para abdi-Nya nandhang sangsara, kanthi kabecikan-Nya nylametake Musa saka pati dumadakan lan ngreksa Santo Yohanes saka sedhih. Ing wektu kuwi, Sang Mulya Yohanes lagi ana ing selé, nalika rasa ngantuk tipis nyerang dhèwèké: ing ngimpi dhèwèké weruh priya agung sing ngébréh Yohanes, kandha:

'Kéné kowe, Yohanes, turu tentrem kéné, déné Musa ana ing bebaya.'

Romo langsung tangi lan miwiti ndedonga kanthi khusyuk kanggo muridé. Nalika sonten teka lan muridé bali saka gaweyané, Yohanes takon marang dhèwèké:

'Apa ana sing ora becik utawa ora kaduga sing kelakon marang kowe?'

Panjenengané mangsuli:

'Nalika aku turu ing sangisore watu gedhe ing tengah dina, watu iku dumadakan tiba lan mesthine bakal ngremuk aku yen aku ora langsung mlayu saka kono, amarga pas wektu kuwi aku krasa kowe, Bapa, nelpon aku.'

Yohanes sing andhap asor maringi kamulyan marang Gusti Allah sing becik amarga panyelamatan mujijat saka pati muridé, nanging dhèwèké ora ngandhani Moses bab pangandikane.

Yohanes sing kinurmatan iku dadi tuladha kabecikan tumrap kabèh wong lan dadi tabib kanggo panyakit sing ora katon. Ana sawijining sedulur sing jenenge Isaac sing banget disiksa déning setan zinah. Kanthi sedhih banget, sedulur mau buru-buru nyuwun pitulungan marang Yohanes Agung iki lan, nangis kenceng lan nglegak-legak, nyritakaké perjuangane.

Banjur Yohanes kandha marang Isaac:

'Ayo padha ngadeg ndedonga, kancaku!'

Lan sadurunge padha rampung ndedonga, nalika sedulur sing nandhang sangsara isih nggleleng pasuryane nyundhul ing lemah, Gusti Allah wis maringi panyuwunan abdi-Nya sing setya; amarga setan sing nyasar mlayu saka Ishak, kaya-kaya diusir nganggo cambuk, lumantar pandongaé Santo Yohanes. Mangkono kedadéyan tembung-tembung ing mazmuré Daud: *'Panjenengané nepaki pangarep-arepé wong-wong sing wedi marang Panjenengané, lan ngrungokaké pandonga wong-wong mau'* (Mazmur 144:19). Lan wong lara kuwi, nalika weruh awaké wis waras lan bébas sakabèhé saka sangsara, kaget banget; dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis ngluhuraké abdi Panjenengané, Yohanes, sing banjur ngluhuraké Gusti lumantar mujijat-mujijat.

Sawetara wong sing ngremehake Yohanes, amarga iri, nyebut Yohanes tukang omong kosong lan tukang goroh. Nanging, dhèwèké mbenerake wong-wong mau lan mbuktekake marang kabèh wong lumantar tumindaké dhéwé yèn 'Aku bisa nindakake kabèh bab (ora mung nganggo tembung, nanging uga nganggo meneng) *ing Kristus* sing *maringi* kekuwatan marang aku′ (Filipi 4:13). Lan piyambakipun meneng salami setaun, tanpa ngucapaké sabda siji marang wong-wong mau, nganti para mungsuhipun malih dados panyuwun: amarga padha nyadari yèn ora pantes ngalang-alangi mata air kabecikan sing tansah mili, lan padha marani piyambakipun, nyuwun supados piyambakipun mbukak malih lambéné sing ngandika sabda Gusti. Yohanes, sing ora seneng mbantah, manut marang wong-wong mau lan manèh miwiti ngetutaké paugeran biyèn.

Banjur, padha gumun marang kasuksesané ing kabèh bab, kaya-kaya dhèwèké Musa sing anyar kaparingi wahyu, padha meksa ngangkat Yohanes dadi abbot ing biara, kanthi mangkono padha nyelehaké lentera iki ing pucuk kaki lentera. Sawisé nampa jabatan abbot Gunung Sinai, sanadyan ora miturut kersané, Yohanes nyedhak ing roh marang gunungé Gusti Allah, mangertèni kaagungané Gusti Allah sing ora bisa dipahami, lan nyedhak

marang Gusti Allah lumantar munggahé pikiran, nampa paugeran sing ditetepaké Gusti Allah; panjenenganipun mbukak tutukipun kanggé nampani sabda Gusti; panjenenganipun narik Roh dhumateng dhiri (Mazmur 118:131) lan, saking simpenan ingkang saé ing manahipun (Matius 12:35), ngucapaké tembung-tembung saé babagan kaslametan.

Mangkono, sawisé patang puluh taun nglakoni tapa brata monastik, Yohanes, ing yuswa 75 taun, kapilih dadi abbas Gunung Sinai. 'Lan wong-wong sing wicaksana ora kliru nempatake lentera iki ing dhuwur kaki lampu utama,' pangandikane biksu Daniel. Panunjukan iki nyenengake Gusti, kaya sing kawahya lumantar sawijining prastawa istimewa lan mujijat. Salah siji biografine, sing jenenge ora dingertèni, nyritakaké yèn sawisé Yohanes diangkat dadi abbot, watara 600 peziarah teka ing biarané. Nalika kabèh para lelungan wis lungguh ing meja bareng para sedulur Sinai, ana juru pangurus sing ora dikenal muncul, nganggo jubah putih kaya wong Yahudi, lan kanthi angkuh mènèhi dhawuh marang para abdi ing meja. Nanging sawisé para tamu lunga lan para abdi lungguh mangan, juru pangurus sing nggumunake kuwi ora katon manèh. Kanggo para biksu sing bingung, Sang Yohanes sing Kinurmatan ngendika:

'Mandhegna nggoleki: iku nabi lan panyipta hukum Musa sing suci sing ngladeni ing panggonan iki, sing kagungané piyambak.'

Ing sawijining mangsa panas, ana kekeringan lan udan ora ana ing tlatah Palestina. Wong-wong ing kana padha teka marang Sang Awuyub Yohanes, nyuwun supaya piyambakipun ndedonga marang Gusti supaya paring udan. Lan sakwise Sang Awuyub Yohanes ndedonga, udan deres langsung tiba lan sawise nyirami lemah kang garing, ndadekake lemah mau subur.

Nalika wayahe Sang Santo Yohanes arep seda wis cedhak, piyambakipun kanthi khusyuk maringi piwulang marang kabèh bruder ing biara Sinai – umat Israel rohani-ne. Mung ing siji bab waé Yohanes ora padha karo Musa, amarga Yohanes sing Mulya mlebu Yerusalem swarga kanthi roh, déné Musa ora tekan Yerusalem donya kanthi daging[2720] .

Lan nalika Musa anyar iki, Abas Agung Yohanes, arep pamit menyang Gusti, adhine, Abba George[2721] , ngadeg ing ngarepe, nangis lan kandha:

'Delengen, kowe ninggalake aku lan lunga. Nanging aku wis ndedonga supaya kowe bisa lunga luwih dhisik tinimbang aku; amarga tanpa kowe, gusti, aku ora bakal duwe kekuwatan kanggo ngopeni komunitas suci panjenengan; nanging kosok baline, aku sing lunga luwih dhisik tinimbang kowe.'

Kanggo iki, Santo Abba Yohanes mangsuli:

'Aja sedhih utawa murung: yen aku oleh sih Gusti, aku ora bakal ngidini sanajan setaun kowe lunga sawise aku.'

Lan mangkono kedadéyané. Amarga ing wulan kaping 10 sawisé séda sang Abdi John sing pinunjul, Abba George, adhine, séda lan pinuju marang Gusti, supaya bisa ngadeg ing ngarsané bebarengan karo adhine, sang Abdi John sing kinurmatan, ing kamulyané para wali, muji Bapa, Putra, lan Roh Suci salawas-lawase. Amin[2722] .

Abdi Mulya Yohanes ora mimpin biara suci Sinai suwé—ora luwih saka patang taun. Nanging masa pimpinane sing cekak ing Sinai ditandhani déning sawijining prastawa wigati: pas wektu kuwi piyambakipun nulis karya kondhang lan nggumunake sing dikenal minangka 'The Ladder',[2723] , saka karya kuwi Yohanes banjur dikenal minangka 'pembuat tangga'.

Alesan nulis *The Ladder* kaya ing ngandhap punika[2724] . Biara Raif dumunung ing teluk Segara Abang sing éndah, jaraké rong dina lelungan saking Sinai. Nalika biara Sinai dipimpin déning Sang Mulya John Climacus, abot Biara Raif uga St. John[2725] . Sawisé krungu akèh bab karunia rohani saka abbot Sinai lan

---

[2720] Yaiku, Musa ora diparingi idin dening Gusti mlebu ing 'Tanah Dijanjekake'; sadurunge seda, dhèwèké mung nyawang saka Gunung Nebo (Ulangan 34:4–5).

[2721] Panjenengané diangkat dadi abbas ing Biara Sinai nalika isih urip, amarga piyambaké wis tresna marang meneng.

[2722] Sing Mulya Yohanes séda ing yuswa 80 taun, ing pungkasan abad kaping 6 utawa wiwitan abad kaping 7.

[2723] Tembung 'Ladder' ing basa Rusia tegesé 'tangga'.

[2724] Tujuan nulis *The Ladder* yaiku mulang yèn kanggo nggayuh kaslametan mbutuhake upaya, pangorbanan dhiri, lan tapa brata sing abot saka saben individu. Tangga iku dumadi saka telung puluh undhakan utawa upaya asetik: kaping pisan, pangresikan saka rereged dosa lan pangilangan ala lan hawa napsu ing 'manungsa lawas'; kapindho, pamulihan gambaré Gusti Allah ing sajroning manungsa. Ing kéné ditambahaké sawatara undhakan panyiapan utawa wiwitan.

kawicaksanané sing jero ing mimpin jiwa-jiwa sing dipasrahaké marang dhèwèké kanggo kaslametané, abbot Raif nulis layang marang Climber[2726] , ing ngendi, atas jenengé dhéwé lan kabèh biksu ing biarané, dhèwèké nyuwun supaya dhèwèké nulis pandhuan kanggo urip asetik rohani lan moral. 'Amarga kita mangertèni patuhmu marang Gusti, sing ora bisa dipertanyakan ing kabèh bab lan dihiasi kabèh kabecikan, – nulis Saint John of Raif marang John Climacus – kita, sing ringkih, nyuwun marang panjenengan minangka bapak umumé kabèh, minangka sing paling tuwa ing asceticism lan kekuwatan pikiran, lan minangka guru sing unggul, nyuwun lumantar layang iki puncak kabecikan panjenengan... aja nolak nerangake kanthi cetha, tanpa males, demi Gusti lan kaslametan kita, apa sing perlu lan pantes kanggo urip monastik, minangka pamimpin sing sejati agung kanggo kabeh sing uga milih urip malaikat, tanpa nganggep apa sing wis kita ucapake minangka pujian utawa muji-muji. Amarga panjenengan mangertos, dhuh pangarsa ingkang suci sejati, bilih pujian kosong punika adoh saking kula lan kula namung mbaleni punapa ingkang sampun dipun satujoni dening sadaya. Mula, kula ngandhel ing Gusti bilih kula badhe enggal nampi lan nyumet tulisan-tulisan ingkang kinurmatan ingkang kula entosi ing lempengan-lempengan, minangka pituduh sejati tumrap ingkang ngetutaken, tanpa kendhat, kados menara ingkang ngadeg ing bumi (Kejadian 28:12), sing ngangkat wong-wong sing kepengin marang lawang swarga kanthi utuh lan tanpa cilaka, supaya bisa liwat tanpa alangan déning roh-roh ala, panguwasa pepeteng donya iki, lan pamaréntahan-pamaréntahan ing angkasa. Yen Yakub, pangembala wedhus sing bisu, weruh panglihatan tangga sing nggumunake (Kejadian 28:12), apa pangembala wedhus sing bisa ngomong ora bakal luwih nuduhake marang saben uwong ora mung panglihatan, nanging uga ing kasunyatan lan ing bebener sejati, dalan munggah marang Gusti sing ora bisa keliru? Kanggo Panjenengan, Bapa sing kinurmatan, ayo tansah gumbira!

Ingkang Kinurmatan Yohanes ngremehake dhiri piyambak nganti layang saka abbas Raif kuwi ndadekake piyambakipun isin. Ingkang Kinurmatan mau mangsuli kanthi layang piyambak[2727] :

'Aku wis nampa,' tulis Pangarang *The Ladder*, 'surat panjenengan ingkang kinurmatan—utawi langkung tepatipun, piwulang lan dhawuh panjenengan ingkang ngluwihi kekuwatanku—ingkang karsajokaké dhumateng kula, ingkang mlarat lan kirang kabecikan; lan aku kudu ngomong yèn yèn ora amarga wedi lan bebaya gedhé mbuwang sangkèlan patuh – ibu kabèh kabecikan – mesthiné aku ora bakal gegabah nyoba tugas sing ngluwihi kekuwatanku. Panjenengan, Bapa ingkang nggumunaken, sampun dados kawajiban panjenengan pitaken bab punika lan sinau saking tiyang-tiyang ingkang sampurna mangertos bab punika; dene kula taksih kalebet ing antawis , golongan para sinau. Nanging amarga para bapa kita sing saleh lan para penjaga kawruh sejati nemtokake manawa patuh iku nyerah tanpa pitakon marang sing maringi dhawuh ing bab-bab sing ngluwihi kekuwatan kita, kanthi andhap asor aku mutusake nindakake apa sing ngluwihi kamampuanku; kanthi wedi lan semangat aku miwiti nepaki dhawuh suci panjenengan; lan dhumateng panjenengan, pimpinan lan kepala tatanan para guru, kula pasrahaken tugas kanggé ngias, nerangaken garis-garisé, lan, minangka pelaksana lempengan-lempengan ukum rohani, ngisi kados pundi kekirangan. Kanggo panjenengan, kula miwiti pakaryan punika, nyuwun dhumateng para maos, menawi wonten ingkang manggih bab ingkang migunani saking karya kula, mugi kanthi manah sukur ngaturaken wohipun dhumateng pimpinan kita ingkang unggul, lan nyuwun dhumateng Gusti Allah mugi paring ganjaran dhumateng kula amung amargi sampun ngrampungaken pakaryan punika; awit Gusti Allah boten paring ganjaran amargi kathahipun pasugatan lan pakaryan, nanging amargi semangat ingkang ageng.

Mula saka iku karya Sang Rahib John sing dijenengi 'The Ladder' kawangun.

Karya Sang John sing Mulya dijenengi 'The Ladder' amarga Santo John saka Raif kepengin nampa pandhuan urip rohani kaya ngono, sing dadi semacam tangga pangukuhan sing ngangkat sapa waé sing kepengin menyang gapura swarga kanthi tentrem lan slamet, persis kaya sing dikarepake panganggité dhéwé. 'Miturut pamanggih kula sing sithik,' tulis Santo Yohanes, 'kula sampun nyusun tangga pangunggahan. Sasampunipun punika, mugi saben tiyang mirsani piyambak ing undhak-undhakan pundi ingkang sampun dipun capai'[2728] . Ing pangantar *The Ladder*, tegesing irah-irahan punika dipun terangaken kados ing ngandhap punika: 'Kanggo wong-wong sing ngupaya supaya jenenge kacathet ing Kitab Urip, buku iki nuduhake dalan paling becik kanggo

[2725] Saint John, Abas Raif, kanca jamané John Climacus, dieling-eling déning Gréja ing Setu Keju.
[2726] Iki ditambahake ing edisi *The Ladder*.
[2727] Iki uga ditambahake ing edisi *The Ladder*.
[2728] *The Ladder*, 27, 30.

lelampahané. Amarga nalika kita mlaku ing dalan iki, kita bakal weruh manawa buku iki mesthi nuntun sapa waé sing manut, kaya digandheng tangan, lan tanpa mangu-mangu nyedhiyakake tangga sing ajeg saka donya bumi menyang swarga, mbukakake Gusti Allah sing mapan ing pucuké... Satemene, Panjenengané sing wis nyiyapaké pananjakan kanggo kita sing cocog karo yuswa Gusti nalika ing daging wis mutusaké kanthi sampurna; amarga, miturut gambar yuswa telung puluh tauné Gusti nalika diwasa, Panjenengané kanthi wicaksana nyipta tangga 30 undhakan, kang kanthi kuwi, sawisé tekan yuswa Gusti[2729] , kita bakal nemokaké awaké dhéwé bener lan aman saka tiba'. Mula, karya Sang Wibawa Yohanes dijenengi *Tangga* amarga tujuane kanggo nampilake dalan pananjakan alon-alon marang kasampurnan moral, lan dadi pandhuan sing setya lan bisa dipercaya ing urip rohani kanggo wong-wong sing semangat marang kesalehan lan kaslametan nyawane.

Sanadyan *The Ladder* ditulis khusus kanggo para biksu lan mula tansah dadi buku ing sisih ambené para biksu sing manggon ing komunitas, para bapa urip biksu—kalebu, antarané liya-liyané, Teodorus Studita, Yosef saka Volokolamsk lan liya-liyané, nyebut *Tangga* iku minangka buku paling unggul ing piwulangé – sanadyan mangkono, wong Kristen sing urip ing donya uga bisa nemokaké pitutur panyelamatan ing kono. Langkah kapisan ing Tangga iku nilar hawa napsu donya, dene ing pucuké katon persatuan telung kabecikan – iman, pangarep-arep, lan katresnan.

Kanggo ngenalake dhiri kita marang piwulangé John Climacus, ayo padha ngrungokaké paugerané bab kesombongan:[2730] .

Rasa sombong ngrembaka ing saben kabecikan. Contone, nalika aku puasa, aku sombong; lan nalika aku ndhelikake puasaku saka wong liya banjur mangan, aku sombong maneh—wektu iki amarga kapinteran. Nalika aku nganggo sandhangan apik, aku digerakake dening rasa sombong; lan nalika aku ganti nganggo sandhangan kumel, aku isih sombong. Apa aku kudu ngomong? Aku kapepet dening panguwasa kesombongan. Apa aku meneng bae? Aku manèh kalah marang kesombongan. Endi waé kowe muter duri iki, tusukane mesthi ngarah munggah. Wong sombong iku Kristen sing nyembah berhala. Saka njaba dheweke ngajeni Gusti, nanging sejatine dheweke luwih ngupaya nyenengake manungsa tinimbang Gusti… *'Sapa sing muji-muji kita iku ngapusi kita*,' ujare nabi (Yesaya 3:12). Wong sing nduweni jiwa luhur nampa cacian kanthi loman lan kersa; lan mung wong suci lan tanpa cela sing bisa ngrungokake pujian tanpa krasa seneng… Nalika kowe krungu ana tangga teparo utawa kanca sing ngremehake kowe ing mburi punggungmu utawa ing pasuryanmu, wenehana katresnan kanthi muji dheweke... Ora sing nyalahake awake dhewe sing nuduhake andhap asor (kepriye bisa ngrasakake awake dhewe ora bisa ditrima?), nanging sing, sanajan direndhahake dening wong liya, ora nyuda katresnané marang wong iku... Sapa waé sing sombong karo karunia alamiah – pikiran sing tajam, tingkat pendhidhikan sing dhuwur, kabisan maca, cara ngomong sing nyenengake, lan sipat-sipat liya sing gampang dipikolehi – ora bakal nampa berkah gaib. Amarga sapa sing ora setya ing bab cilik uga bakal ora setya lan sia-sia ing akèh bab (Lukas 16:10). Asring kelakon Gusti Allah piyambak ngendhegake wong angkuh kanthi ngirim aib sing ora disangka-sangka… Yen pandonga ora mbusak pikiran angkuh, ayo ngelingake kita bab pamitaning nyawa saka donya iki. Yen kuwi uga ora mbiyantu, ayo medeni wong-wong mau nganggo isiné Pengadilan Pungkasan. *'Sapa sing ngluhurake dhiri bakal direndhahake'* (Lukas 14:11) malah ing kéné, sadurungé jaman sing bakal teka. Nalika wong sing muji-muji kita—utawa luwih tepaté, sing ngapusi kita—wiwit muji kita, ayo langsung éling marang akèh kaluputan kita lan nyadari yèn kita ora pantes karo apa sing diomongaké utawa ditindakaké kanggo kita[2731] .

[2729] Yaiku, Santo Yohanes Klimakus nemtokake 30 undhakan panyempurnaan dhiri, sing cocog karo 30 taun gesangé Sang Juruwilujeng sadurungé Panjenengané miwiti pelayanan umum.

[2730] *The Ladder*, 22.

[2731] Miturut 'Ladder', kasampurnan Kristen diwiwiti kanthi nolak 'donya' lan perjuangan nglawan hawa napsu. Kanthi ngadhep adoh saka kesenengan sing ngganggu lan nikmat indra, 'jiwa' ngalih marang tobat kanthi sedhih, nalika tetep eling marang pati. Sedhih nyelametake ngalembutake manahé wong askét lumantar kakuwatan luh, mbebasake dhèwèké saka katresnan dhiri lan mbusak tumpukan dosa. Kanthi mangkono, wong sing tobat tekan kahanan 'sepi', ing ngendi dhèwèké mung nemokake tembung kanggo pandonga, kidung, lan ungkapan 'katresnan'. Roh lan nyawa dibebasake saka ikatan hawa napsu kasar; padha disucèkaké, lan éntuk kamampuan sejati kanggo sesambungan karo donya rohani, swarga, lan Gusti Allah. 'Andhap asor' sing pinaringan berkah nuntun lumantar dalan ngetutaké Kristus lan mbukak lawang menyang Kraton Swarga. Sawisé ngalahaké 'nafsu', wong éntuk kamampuan paling luhur yaiku 'pamanggih', sing mbantu wong kanggo nyumurupi lan ngenali ing sajroning dhiri dhéwé lan wong liya kabèh kecenderungan ala lan becik, kanggo nindhes sing ala lan ngembangaké sing becik. Ing kahanan paling dhuwur saka tanpo napsu lan tentrem kaya Gusti, wong asketis mlebu, sanajan isih ana ing donya, menyang kahanan sing dimulyakake lan merenung, kaya ing pangilon, berkah-berkah swarga.

Umumé, *Ladder*é St. Yohanes ditondoi déning pangalaman rohani sing jero, digandhèngaké karo kawruh sing jero babagan Kitab Suci. Arang banget Panganggit *Ladder* ngandharaké pamanggih tanpa nerangaké kanthi langsung utawa ora langsung marang Kitab Suci. Karya Yohanes ditulis nganggo basa sing prasaja nanging murni lan cetha – ngandhut makna akèh kanthi tembung sithik, mula kebak kakuwatan[2732] . Mula saka iku *Ladder* St. Yohanes tansah dadi buku ing sisih amben para biksu sing manggon ing komunitas[2733] .

Troparion, Nada 8:

Kanthi aliran luhmu kowe ngolah ara-ara gersang sing tandus, lan saka jeroning ambeg-ambegmu kowe nglairaké satus pakaryan; lan kowe dadi lentera tumrap jagad raya, sumunar mukjizat. Ya Yohanes, bapak kita, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa slamet.

Peringatan Santo Joad Sang Nabi

Dirilèkaké tanggal 30 Maret

Nabi suci Jehoad iku wong asli Samaria. Sawisé dhèwèké nyalahaké Jeroboam[2734] amarga ngadegaké anak sapi ing kraton Israel, sing dhèwèké dhéwé nyembah marang anak sapi mau, dhèwèké disuwir-suwir déning singa, lan mangkono dhèwèké séda. Mangkéné carané kedadéyané. Gusti Allah maringi dhawuh marang Jehoad supaya menyang marang Jeroboam lan nyalahake, kanthi pituduh supaya ora mangan roti apa wae lan ora ngombe anggur ing kana, lan supaya langsung bali. Nabi mau nemoni Jeroboam lagi nyembah arca-arca lan, mbalik marang dheweke, kandha:

'Mangkéné pangandikane Gusti: Ing griya Yehuda bakal lair anak lanang sing aranè Yosia, lan dhèwèké bakal nyembelih para imam panggonan-panggonan ing dhuwur mezbah[2735] .'

Jeroboam ngulurake tangane kanggo nyekel nabi, nanging tangane layu. Banjur raja nyuwun marang nabi supaya tangane bali kaya biyen. Sawisé kuwi, nalika bali, Jehoad kesasar déning nabi palsu sing aran Emve lan dhahar bareng karo dhèwèké. Amarga ora manut kuwi, Gusti maringi idin marang singa supaya matèni dhèwèké , nanging ora kena mangan awaké. Jehoad, sawisé mati, dikubur cedhak omahé nabi sing wis nyasar dhèwèké[2736] .

Crita bab biksu sing ora nate ngukum sapa wae.

Dirilisake ing tanggal 30 Maret

Ing dina sing padha, sawijining biksu sing ora nate ngadili sapa wae lunga menyang Gusti. Sing Mulya Anastasius saka Sinai nyritakake ing ngisor iki babagan dheweke.

Ana sawijining biksu sing manggon ing sawijining biara, nglampahi dina-dinane kanthi sembrono, ora nggatekake kaslametan dhèwèké dhéwé, nanging nyawisake kabèh uripé kanggo nganggur. Sawise tekan yuswa tuwa, dhèwèké saiki wis cedhak pati. Nalika dhèwèké lara parah lan wis ana ing amben pati, dhèwèké ora wedi pati sakcil, nanging nyiapaké pisah saka badané kanthi kabungahan, muji lan ngluhuraké Gusti Allah. Para sedulur ing sacedhaké lan abas biara kuwi kandha marang dhèwèké:

[2732] Ciri pungkasan saka *The Ladder*, bebarengan karo jeroning wawasané, dadi alesan kenapa komentar babagan *The Ladder* ditulis déning John the Raifite, abas; Elijah saka Kreta, metropolit abad kaping wolu; lan liya-liyané.

[2733] Minangka tambahan kanggo *The Ladder*, Sang Mulya Yohanes nulis risalah cendhak liyane, *Kanggo Gembala*; ing kéné dhèwèké nggambaraké ideal abas biara sing, miturut panjelasan Yohanes, kuduné dadi gembala, nahkoda, penyembuh, guru, lan tuladha tumrap para bawahané.

[2734] Jeroboam iku raja pisanan Israel sawisé pamérangan Karajan Israel. Dhèwèké ngenalaké panyembahan berhala ing karajané lan meksa rakyaté supaya nindakake kuwi.

[2735] Antarane bangsa-bangsa ing Wétan, mezbah kanggo nyembah arca biasané dipasang ing panggonan dhuwur.

[2736] Crita nabi Jehoad diceritakaké ing 3 Raja 13:1–34.

'Kita wis weruh, sedulur, kowe wis nglampahi uripmu ing kemalasan. Napa, ing wayah pati sing medeni iki, kowe bisa tentrem lan bungah banget? Kanthi kekuwatan Gusti sing maringi kekuwatan, tangi lan terangna marang kita, supaya kita uga bisa memuji Gusti.'

Sedulur iku, kanthi ngangkat badan sethithik saka ambené, kandha marang wong-wong mau:

'Bener, para bapak ingkang kinurmatan, kula sampun nglampahi gesang tanpa prihatin. Ewoniki, Malaikat Gusti nggawa lan maos ing ngarep kula sawijining naskah ingkang kathah kalepatan kula kacathet. Sawisé maos naskah punika, Malaikat pitaken dhumateng kula: "Apa kowe ngerti punika?" Aku mangsuli: 'Inggih, kula mangertos.' Nanging amarga aku wis ninggal donya, njupuk sumpah biara, ora tau ngukum sapa wae lan ora tau nesu marang sapa wae, aku ndedonga marang Gusti supaya tembungé Kristus kanyata ing aku, sing kandha: *'Aja ngadili, supaya kowe ora diadili; yèn kowe ngapura kaluputan wong liya, Rama-mu ing swarga uga bakal ngapura kowe'* (Mat. 7:1, 6:14). Lan sakwisé aku ngomong iki, Malaikat-malaikat suci langsung nyobek-nyobek naskah dosa-dosaku. Mulané aku lunga menyang Gusti kanthi kabungahan lan kabagyan.'

Sawisé ngendika kuwi, sedulur iku kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti.

13 April

31 Maret (tata lama)

April

Peringatan Santo Hipatius, Martir lan Pangripta Mucjizat, Uskup Gangra

Perangan tanggal 31 Maret

Pelayan Agung Suci Gusti Hypatius, Uskup Gangra ing Paflagonia[2737] , iku salah siji saka telung atus wolulas Bapa Suci sing melu ing Konsili Ekumenis Kapisan, sing diadakaké nalika pamaréntahan Konstantinus Agung. Ing kono, bebarengan karo Bapa-Bapa Suci liyane, kebak Roh Suci lan kebak semangat kanggo Ortodoksi, dhèwèké ngecam Arius minangka bidah lan ngusir dhèwèké saka gréja.

Santa Hypatius diparingi dening Gusti anugrah ageng kanggo nindakake mujijat; piyambakipun nyembuhaké manéka rupa lara lan ngusir setan. Ing sawijining désa, piyambakipun ngowahi mata banyu pait sing mili saka gunung dadi mata banyu legi; lan ing panggonan liya, lumantar pandonga, mata banyu anget kang duwé sipat nyembuh wiwit mili saka lemah. Nalika sawijining wengi peteng, piyambakipun mlampah ing pinggir kali, lan dumadakan ana cahya metu saka banyu, nunjukaké dalan supados piyambakipun boten kesasar saking lan boten tiba ing kali. Piyambakipun ugi mateni ula medeni. Ing jaman pamrentahan Constantius[2738] , sing munggah tahta sawisé seda saduluré Constantine[2739] , ana ula ageng banget sing merayap teka ing kraton saka panggonan sing ora dingertèni. Sawisé ngubengi gudang kraton, ing ngendi akèh emas lan bandha liya disimpen, ula kuwi nyandhakaké sirahé ing lawang mlebu kamar kuwi lan ora ngidini sapa waé mlebu. Raja Constantius kaget banget lan ngutus warta marang wong suci Hypatius, njaluk supaya teka ing Konstantinopel, amarga jenengé kondhang amarga mujijat-mujijat sing ditindakake lumantar sih-rahmaté Kristus. Raja nampani sang wali kanthi pakurmatan, sujud ing ngarsane, lan nyuwun supaya lumantar pandonga panjenengané ngusir ula saka gudang kraton—ula sing ora ana kuwasa manungsa sing bisa ngusir, amarga sanadyan akèh rohaniawan sing nyuwun pandonga wis nyoba ngusir nanging ora ana asil; malah sawatara saka wong-wong mau nganti cilaka sajrone proses. Kanggo iki sang wali mangsuli marang sang raja:

'Duh Sang Prabu! Sanadyan pandonga kita ora ana gunané, iman panjenengan ing ngarsané Gusti ora bakal sia-sia.'

[2737] Paphlagonia – sawijining wewengkon ing Asia Cilik

[2738] Kaisar Constantius mrentah wiwit taun 337 nganti 361.

[2739] Konstantinus II, putra paling tuwa saka Konstantinus Agung, mrentah saka taun 337 nganti 340.

Banjur, dhèwèké sujud ing lemah lan ndedonga suwéné wektu sing cukup suwe. Sawisé kuwi, nalika tangi, Hypatius kandha marang sang raja:

'Ing tengah arena pacuan kuda[2740] , ing ngendi ana patung bapakmu, pasangna tungku lan panasna sak panas-panehé, nalika kowe ngenteni aku teka ing kana.'

Sakwise kuwi, tungku langsung disiapake lan dinyalaké; banjur Santo Hypatius, njupuk tongkat uskupé, nyedhak kraton, mbukak gapura gudang harta karun lan bola-bali nggebuk ula mau nganggo tongkaté. Wong-wong lan raja, kebak rasa wedi lan gemeteran, padha nyawang saka adoh; lan nalika weruh yèn ula kuwi ora nglumpat adoh (lan awan wis meh rampung), kabèh padha mikir yèn ula kuwi wis matèni sang wali, kaya sing wis kelakon marang sawatara imam sadurungé. Nanging Santo Hipatius, ngangkat paningalé menyang swarga lan nyuwun pitulungan marang Gusti, nyelupaké tongkaté menyang cangkemé ula, kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, tututi aku.'

Ular kuwi, ngiket untune ing tongkat kaya tawanan sing diiket, ngetutake sang wali. Lan pancen, pangripta mujijat agung kuwi wis ngiket ula mau nganggo kakuwataning Gusti Allah.

Banjur Santo Hypatius mlaku adoh saka gudang kasultanan, ngubengi kabèh arena pacuan jaran lan alun-alun pasar, karo mimpin ula. Wong-wong, nalika weruh ula nempel ing pucuk tongkat lan digawa dening sang wali, padha kaget lan gumun. Lan ula iku pancen medeni; dawaé enem puluh hasta[2741] . Nalika nyedhaki pawon geni sing kobong karo geni gedhé, sang wali kandha marang ula:

'Ing Asma Kristus, kang aku, sanadyan ora pantes, dakwartakaké, aku paring dhawuh marang kowe supaya mlebu ing tengah geni kuwi!'

Banjur ula medeni kuwi, nglengkungaké punggungé, nyemplung sirah dhisik menyang pawon geni, ing kana ula kuwi kobong ing tengahé. Kabeh wong sing nyekseni iki kanthi ngeri padha memuji Gusti Allah amarga wis paring marang donya, nalika isih urip, cahya padhang lan mujijat kaya Sang Hyang Hypatius.

Kral banjur matur nuwun sanget marang Gusti Allah lan marang abdi Panjenengané, Santo Hipatius, sing dipunurmati kados bapak piyambakipun. Panjenengané maréntahaké supaya pasuryan santo iku dipahat ing sawijining papan lan dipasang ing gudang kasugihan kraton kanggé ngusir setan; lan sawisé mènèhi peparing marang santo mau lan nyium piyambak kanthi mesra, panjenengané ngutus piyambakipun wangsul menyang griya.

Nalika sang wali badhe wangsul dhateng greja agunge, tiyang-tiyang jahat—pengikut ajaran Novatus[2742] —kawusana dening iri sing sanget marang wali suci punika, padha nyumput ing dalan ing sela sempit, ing pinggir jurang gunung lan ing tepian rawa, nggawa pedhang lan tombak. Sawisé dhèwèké tekan panggonan kuwi, wong-wong kuwi langsung nyerang kanthi dadakan, nyurung dhèwèké kaya kéwan galak, lan sawisé nglarani parah, padha mbuwang dhèwèké saka pinggir dhuwur menyang lendhut. Wong suci kuwi, sing meh ora urip maneh, ngulur tangané rada munggah lan ngangkat pandangé menyang swarga, kaya sing tau ditindakake martir protomartir Stefanus, ndedonga kanggo para pambunuhé, , kandha: *'Gusti! Aja nyimpen dosa iki marang wong-wong mau'* (Kisah Para Rasul 7:60). Lan nalika piyambakipun lagi ndedonga kaya ngono, ana sawijining wanita jahat, penganut bidah Arian, njupuk watu abot, nggebuk sang wali kanthi kenceng ing sirah, lan mateni piyambakipun. Roh suci Hypatius, sawisé langsung ninggal awaké, munggah marang Gusti[2743] . Para pembunuh, sawisé njupuk awaké sang wali, nyumputaké ing guwa cedhak panggonan kuwi lan mlayu.

Nanging paukumané Gusti Allah tumrap getih wong sing ora salah ora suwe teka. Kaping pisan, roh najis nyerang wanita iku ing panggonan kuwi lan nyiksa dhèwèké. Dhèwèké terus-terusan nggebuk dhadhane nganggo watu kuwi; banjur kabèh wong sing nyiksa kuwi kesurupan lan nandhang sangsara banget.

[2740] Panggonan kanggo pacuan jaran.

[2741] Sikut iku satuan dawa; padha karo 10–12 vershki kita.

[2742] Novatus – sawijining presbiter ing Gréja Kartago sing urip ing abad kaping 3 lan dikenal minangka pangadeg pecah-belah ing Gréja. Sifat pecah-belah iki kaya ing ngisor iki: nalika Santo Siprianus kapilih dadi uskup ing Kartago taun 248, lima presbiter—ing antarané Novatus sing paling misuwur—kecewa karo pamilihan iki, banjur mecah saka Siprianus; malah, Novatus, tanpa kawruh utawa idin uskup, ngangkat Felissimus, wong sugih lan berpengaruh, dadi diaken. Pecahan iki dikenal ing sajarah Gereja minangka 'pecahan Novatus lan Felicissimus'. Para skismatik sing wis misah saka Gereja dikutuk ing Konsili Kartago taun 251.

[2743] Kematian martir suci iku kedadeyan watara taun 326.

Sawisé kuwi, ana sawijining petani sing duwé guwa (ing ngendi dhèwèké nyimpen jerami), sing ora ngerti apa-apa bab pembunuhan ora adil sing wis kelakon, teka njupuk jerami saka kana kanggo ternaké; lan nalika krungu swara malaékat sing nyanyi, dhèwèké kaget lan kebak rasa wedi. Lan nalika dhèwèké miwiti nglumpukaké jerami lan nemokaké mayit sing kebak tatu, dhèwèké tambah medeni; nanging nalika dhèwèké ngenali yèn wong mati kuwi Uskup suci Hypatius, dhèwèké mlayu marang warga désané, lan ora suwé kabèh crita mau sumebar ing kutha. Warga kutha Gangra, sawisé padha kumpul kanthi cepet, teka ing panggonan kuwi karo nangis kenceng; lan sawisé njupuk badan mulya saka bapak lan panggembala suci mau, padha ngubur dheweke kanthi pakurmatan gedhe. Bab wanita sing wis nindakake pambunuhan, dheweke ngetutake jenazah sang wali nalika digawa menyang kuburan, lan ing dalan dheweke nggebuk awake dhewe nganggo watu sing padha digunakake kanggo mateni uskupé Gusti Allah, banjur ngakoni dosane ing ngarepe kabeh wong sing ana.

Sawisé awak sang wali dikubur, wanita iku mari saka panguasaan setan; uga kabèh wong liya sing biyèn tau kesurupan—kanca-kanca sing mèlu matèni sang wali—mari ing makam sang wali, amarga sanadyan sawisé seda dhèwèké tetep maringi berkah marang mungsuh-mungsuhé amarga atiné ora ana dendam. Akeh mujijat lan panyembuhan liyane sing kelakon ing kana ing antarané wong-wong sing teka kanthi iman menyang kuburané Santo Hypatius, lumantar pandongane marang Gusti Allah.

Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Hypatius, ing Rufina[2744]

Peringatan tanggal 31 Maret

Sing kinurmatan iki lair ing Phrygia[2745] . Nalika umuré wolulas taun, dhèwèké tau dipukul déning bapaké lan sawisé mlayu saka bapaké, dhèwèké teka ing Thrace[2746] . Sawisé mlebu salah siji biara kuna, dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo urip askétis lan ora suwé dadi kondhang amarga kabecikane. Dheweke ora tau ngombe anggur lan sawisé tau nglawan hawa napsu daging, dheweke puasa limang puluh dina tanpa nyentuh panganan utawa omben-omben. Nalika abbot biara mangertos bab iki, nalika dhahar bengi ing ngarsané para sedulur, piyambakipun kanthi tanganipun dhéwé maringi Hypatius secangkir anggur lan roti; amarga kuwi Hypatius langsung bébas saka nafsu sing wis nyiksa dhèwèké lan matur nuwun marang Gusti lan marang bapak rohani. Sawisé sawatara wektu, miturut pitutur bapak rohani, dhèwèké mangkat menyang Konstantinopel kanggo mbantu wong sing nandhang godaan hawa napsu; kanthi mangkono, dhèwèké uga mbantu bapaké dhéwé sing wis teka ing kana. Sawisé ngirim bapakné bali menyang tanah airé, Hypatius, karo loro biksu, lunga menyang Kalsedonia lan manggon ing biara Rufinus, sing wektu kuwi katon aneh lan ora narik kawigaten: biara kuwi kosong kabèh lan ndadèkaké sapa waé wedi. Rufinus iki, minangka awam[2747] , biyen wis mbangun biara sing éndah lan ngenggoni para biksu Mesir ing kana, sing padha makarya ing kono, memuji Gusti Allah. Nanging nalika Rufinus seda, para biksu sing manggon ing biarane padha bubar, saben padha mulih menyang negarane dhéwé, lan biara kuwi banjur dadi kosong. Monastéri kuwi banjur ditutupi tanduran duri sing ngrembaka dadi semak belukar sing padhet lan angel dilintasi, saéngga dadi ora ayu; sawisé kuwi roh-roh najis mlebu lan manggon ing kana, ngowahi papan kuwi dadi panggonan sing medeni atiné saben wong, nganti ora ana sing wani liwat. Nalika Panjenengané Ipatius manggihake biara ing kahanan kaya ngono, Panjenengané ngusir setan-setan saka kono lan sawisé ngresiki semak belukar sing ngrusak kaendahane, mbalèkaké marang kamulyané kaya biyèn, banjur Panjenengané manggon ing kono bareng karo loro biksu sing teka karo Panjenengané. Dheweke dhéwé miwiti nggawe klambi saka rambut gundhul[2748] , déné para biksu sing bareng karo dheweke—siji nyambut gawe ngrajut, lan sijiné ngopeni kebon. Sawisé sawetara taun, Hypatius mangkat menyang Thrace lan manggon ing biara sing biyèn dadi panggonané nalika dadi biksu; nanging para biksu saka biara Rufinus ora suwe teka ing biara iki lan nyuwun supaya dheweke dadi abbot. Romo iku sarujuk, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké miwiti nindakake pakaryan ageng. Akeh para biksu

---

[2744] Biara Rufinus dumunung ing pinggiran kutha Chalcedon, ing provinsi Romawi Asia Minor, ing pesisir Bosphorus.

[2745] Phrygia – sawijining provinsi Romawi ing Asia Minor.

[2746] Thrace – sawijining wewengkon ing Semenanjung Balkan, saiki dikenal minangka Rumelia.

[2747] Dianggep yèn Rufinus iku salah siji bangsawan ing kraton Konstantinus Agung.

[2748] Kain rambut iku busana sing digawe saka rambut kasar saka kewan tartamtu, busana adat para biksu Wétan sing dienggo langsung ing kulit.

sing ngetutake tuladha panjenengané, nggayuh kasampurnan ageng ing gesang sing dipersembahake marang Gusti. Amarga pakaryané, Hypatius sing Suci diparingi dening Gusti karunia mujijat lan nindakake pirang-pirang panyembuhan sing ajaib. Mangkono, panjenengané marasake wong sing kesurupan, wong wuta, wong sing kuru amarga lara, wong sing lara bengkak (dropsy), lan wanita sing ngalami pendarahan. Dheweke maringi kasempatan marang akèh wanita mandul supaya bisa nduwé anak, lan mbalèkaké susu marang wanita liya sing susuné wis garing lan ora bisa nyusoni. Ing pirang-pirang kasempatan, lumantar pandonga, dhèwèké ngisi manèh pasokan banyu, roti, lan panganan liyané, ngluwihi jumlahé ing wektu sing pas, lan ngusir kabèh jinis lara saka manungsa lan kéwan ternak. Panganan sang resi iku mung gandum godhog, sayuran, lan roti sithik; pancen dhèwèké mung mangan panganan prasaja kuwi ing wayah bengi, lan kanggo njaga kekuwatan ing tuwa dhèwèké ngombe sethithik anggur. Romo iku urip nganti umure wolu puluh taun, nganti rambute ing sirah lan ing janggute dadi putih kaya salju; sanadyan wis tuwa banget, ing rupa lan tumindaké dhèwèké tetep kinurmatan kaya biyèn. Panjenengané nglampahi patang puluh taun dadi pamimpin rohani para biksu, ngluhuraké jabatan imam, lan sawisé dhisik ngutus wolung puluh muridé marang Gusti, ora suwé sawisé kuwi piyambakipun séda kanthi tentrem, ngluhuraké Gusti[2749] .

Peringatan Sang Apollonius sing kinurmatan.

Diperayakake tanggal 31 Maret

Bapa kita sing suci Apollonius, nalika yuswa limolas taun, nilar donya lan sawisé nyawisake dhiri kanggo urip monastik, manggon ing ara-ara sepi ing jero[2750] , ing kana piyambak manggon piyambakan ing sawijining gunung sajrone patang puluh taun. Amarga wis duwé kabiasaan urip luhur wiwit isih cilik, dhèwèké nindakake kaelokan ageng lan, amarga iku, diparingi sih sing nganti sawijining dina dhèwèké krungu swara Gusti Allah kandha marang dhèwèké:

'Apollonius, saiki mangkat menyang tanah kang ana wong manggon, amarga kowe nduwé tugas nglumpukaké wong-wong pilihan kanggo Aku.'

Sawisé kuwi, dhèwèké langsung mangkat menyang ara-ara gersang sing cedhak lan, sawisé nemokaké guwa cilik ing sikil gunung, manggon ing kono. Ing kono dhèwèké nglampahi wektu sujud lan ndedonga marang Gusti pirang-pirang dina. Dheweke urip saka panganan sing dikirim Gusti Allah lan sing ditampa saka Malaikat sing rawuh marang dheweke ing ara-ara samun. Padang pasaméan iki dumunung cedhak panggonan kang ana wong manggon, lan kanthi mampir ing panggonan-panggonan mau miturut wahyu Roh Suci, Sang Rama Mulya nglumpukaké komunitas biksu gedhé watara limang atus, lan mulangaké marang wong-wong mau manéka laku urip biksual. Mula, bebarengan karo wong-wong mau, piyambakipun namung dhahar ing dina Minggu, dene ing sedina-sedina liyane piyambakipun boten ngadahar pisan: boten roti, boten sochiva[2751] , utawi panganan liya ingkang dipun masak ing geni, nanging namung urip saking woh-wohan alas. Sang Apollonius sing kinurmatan ngetokake pranatan ing biarané yèn para biksu sing manggon bareng dhèwèké ora kena mangan sadurungé nampa Misteri Suci Kristus. Iki biasané kalakon saben dina jam sanga esuk, sawisé kuwi para biksu padha lungguh mangan, lan sajroning mangan padha ngrungokaké piwulang saben dina. Padha nglampahi sisa dina kanthi nindakake pakaryan sing becik, saéngga ngusir usulan ala saka setan saka pikirane. Sawise nuntun akèh biksu ing cara urip iki lan urip nganti tuwa, Santo Apollonius mangkat menyang Gusti Allah kanggo urip langgeng.

Peringatan para Martir Suci Avda lan Benjamin

Diperangeti tanggal 31 Maret

[2749] Sing Mulya Hypatius seda watara taun 446.

[2750] 'Gurun njero' mesthi nyebut Gurun Thebaid, sing dumunung ing Afrika, ing Mesir ngisor, ing pinggir wétan Kali Nil.

[2751] Sochivo – gandum, sega, lan sereal liyane sing direbus.

Martir Suci Avda urip nalika pamaréntahan Kaisar Teodosius enom[2752] lan dadi uskup ing Persia. Dheweke ngrusak candhi panyembah geni[2753] lan amarga iku ditangkep lan digawa ngadhepi kaisar[2754] . Kaisar sepisanan kanthi alus maringi dhawuh supaya dheweke mbangun maneh candhi sing rusak, nanging nalika dheweke mangsuli manawa ora bisa, kaisar ngutus prajurit kanggo ngrusak kabeh gréja Kristen. Sawisé kuwi, para panganiaya wiwit nguber umat Kristen lan, tanpa mbedakaké umur, matèni wong-wong mau kanthi manéka cara. Sing kapisan saka wong-wong mau, sawisé nandhang manéka panyiksa, dipenggal sirah nganggo pedhang: martir suci Avda; lan telung puluh dina sawisé kuwi, martir-martir suci liyané uga dipatèni, kalebu diakon suci Benjamin[2755] . Para penyiksa dhèwèké dhisik nyundhul paku landhep ing sangisoring kuku driji lan sikilé, banjur nyancem dhèwèké ing tiang, nganti dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti[2756] .

Dormisi Bapa Suci Jonah, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia

Dirilis ing tanggal 31 Maret

Santa Yona asalé saka kutha Galich, sing dumunung cedhak wilayah Kazan[2757] . Dhèwèké lair saka bapak sing taqwa jenengé Theodore, lan nalika umuré rolas taun dhèwèké njupuk sumpah monastik ing salah siji biara ing wilayah Galich; Banjur piyambakipun mangkat dhateng kutha Moskow, ing Biara Simonov[2758] , ingkang ing ngriku piyambakipun makarya suwé ing pakaryan monastik.

Ing wektu kuwi, Photius[2759] dadi Metropolitan Moskow. Ing sawijining dina, nalika rawuh ing Biara Simonov, Photius nganakake ibadah pandonga ing Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci lan sawisé maringi berkah marang arkhimandrit lan para sedulur, piyambakipun uga kepéngin ndeleng para novis biara lan maringi berkah marang wong-wong mau. Dheweke mlebu pawon roti lan weruh Jonah sing Begja, sing wis ketiduran sawisé gawe abot; tangan tengené mlengkung kaya lagi maringi berkah; Photius ora mrentahake supaya dheweke dibangunake, nanging sawise maringi berkah marang wong sing lagi turu kuwi, dheweke ngandhani marang sing ana ing kono yen rahib iki bakal dadi wong suci ing tanah Rusia lan bakal nuntun akeh wong menyang dalan kaslametan.

Ramalan saka wong suci Gusti Allah mau banjur kelakon. Sawetara taun sawisé, miturut kersané Gusti Allah, sawisé pamilihan Sinode Suci lan miturut panyuwunané tsar, Jonah sing pinaringan berkah diangkat dadi Uskup Ryazan lan Murom, ing kono dhèwèké mbalèkaké akèh wong sing durung pracaya marang Gusti Allah lan ngabaptisaké wong-wong mau[2760] .

Nalika Metropolitan Photius sing kabegjan seda lan bali marang Gusti, Pangeran Agung Vasily Vasilyevich[2761] ngundang para uskup agung lan uskup saka tanah Rusia lan kabèh Sinode Suci, lan paring dhawuh supaya milih wong sing pantes dadi pucuk agung Metropolis Rusia; Kanthi sarujuk lan pangajab kabèh, Jonah, Uskup Ryazan[2762] , banjur kapilih: kabèh padha ngerti yèn dhèwèké iku wong sing luhur budi lan suci.

[2752] Theodosius II sing Enom mrentah ing separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 408 nganti 450.

[2753] Wong Persia ngajeni Mithra, utawa srengéngé, minangka déwa paling luhur. Padha uga nyembah geni lan mbangun candhi kanggo déwa-déwa, ing ngendi padha nyembah geni lan srengéngé.

[2754] Raja sing kasebut ing kéné yaiku Izdegerd I, sing mrentah saka taun 401 nganti 420. Penganiayaan sing diwiwiti déning dhèwèké dadi luwih parah nalika digantèkaké déning Varan V (420–438).

[2755] Miturut kalènderé Basil, martir suci Benjamin seda minangka martir ora telung wulan, nanging telung taun sawisé Santo Avda.

[2756] Martir suci Avda seda ing taun 418 utawa 421, dene Santo Benjamin seda telung taun sawisé, yaiku ing taun 421 utawa 424; loro-loroné seda ing kutha Susa, kutha Persia paling kuna, ibukutha biyèn Susiana lan dadi pusat pamrentahan dhisik déning para raja Elam banjur déning para raja Persia.

[2757] Santo Yona lair ing tlatah Galich kuna, cedhak kutha Soligalich ing wewengkon sing saiki dadi Provinsi Kostroma.

[2758] Biara Simonov, ing pinggir kiwa Kali Moskva, diadegaké ing taun 1370 nalika pamaréntahan Pangeran Agung Dmitry Donskoy déning Theodore, sawijining murid lan ponakané St Sergius saka Radonezh, kanthi berkahé Metropolitan Alexius. Biara iki njupuk jeneng saka panggonan sing, sawisé duwéné, dikenal minangka Simonovo.

[2759] Dheweke njabat minangka Metropolitan wiwit taun 1408 nganti 1431.

[2760] Ing wewengkon ageng Keuskupan Santo Yona, sing nyakup bagean saka keuskupan saiki Tambov lan Voronezh, ana pemukiman sakabehe suku Don: Mordvin, Meshcherian, lan Muromian, sing nyembah berhala; saka antarane wong-wong sing ora pracaya iku, Santo Yona nuntun akèh wong marang Gusti Allah sing sejati.

[2761] Saka taun 1425 nganti 1434

Dheweke mangkat karo layang saka Pangeran Agung marang Konstantinopel kanggo Raja John Palaiologos[2763] lan marang Paduka Suci Patriark Joseph[2764] supaya nampa pangukuhan dadi Metropolitan. Nanging sanajan sadurunge rawuhe ing Konstantinopel, Isidore sing jahat, wong asli Tesalonika[2765] , wis diangkat dadi Metropolitan Rusia lan wis dikirim saka Konstantinopel menyang Rusia.

Sawisé piyambakipun mangkat, Santo Yona rawuh ing Konstantinopel lan nyerahaké layang-layang Sang Pangeran Agung marang Kaisar lan Patriark. Sawisé maca layang-layang mau, padha nyesel banget amarga wis kesusu ngangkat Isidore, sing wis dikirim menyang Rusia, lan kandha marang Santo Yona:

'Apa sing bisa kita lakoni kanggo sampeyan saiki? Sampeyan teka kasep banget; kita wis ngangkat Isidore dadi Metropolitan Rusia lan ora bisa ngganti iki: Isidore saiki Metropolitan Rusia. Bali menyang keuskupanmu lan enteni apa sing bakal ditemtokake Gusti Allah babagan Isidore. Nalika dhèwèké mati utawa diganti amarga apa waé, banjur, kanthi berkah saka Tahta Patriark Konstantinopel, kowé bakal diangkat dadi Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia.

Mula saka iku, padha ngutus Santo Yona mulih.

Isidore, saka sisihé, sepisanan teka ing Kyiv; banjur, ing mangsa semi, dhèwèké mangkat menyang Moskow, lan sawisé nglampahi kabèh mangsa kerja ing kana nganti mangsa gugur, dhèwèké lelungan menyang kulon menyang Konsili Florence, kanthi alesan kanggo negesaké iman Ortodoks. Sawisé manggon ing kana telung taun, dhèwèké bali menyang Kyiv minangka murtad saka Gréja Wétan, nanging ora ditampa ing kana; banjur dhèwèké mangkat menyang Moskow kanggo nyebarake ajaran sesat.

Pangeran Agung Vasily Vasilyevich, sawisé krungu bab murtadé, ngundang para uskup lan kabèh rohaniawan Metropolis Rusia kanggo nimbang prakara iki. Sawisé padha nglumpukaké lan mriksa kanon-kanon suci, padha weruh yèn Isidore wis nggawa mulang saka Konsili Florence sing ora cocog lan bertentangan karo Ortodoksi, lan padha ora k arep nduwèni dhèwèké dadi metropolit. Pangeran Agung mréntahaké dhèwèké manggon ing biara nganti dhèwèké nglaporaké prakara iki marang Patriark Paling Suci ing Konstantinopel.

[2762] Santa Yona kapilih, kamungkinan ora luwih mengko saka pungkasan taun 1432; ana siji layang saka Yona, 'ditunjuk dadi Metropolitan Suci Paling Agung saka Rusia', kanthi tanggal 11 Maret 1433.

[2763] Yohanes VI Palaiologos mrentah wiwit taun 1425 nganti 1448. Ing wiwitan pamaréntahané, dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké iku vasal Sultan Murad II lan nyerahaké sawatara kutha ing pesisir Segara Ireng marang wong Turki; nanging, iki ora nyegah upaya (ing taun 1433) saka wong Turki kanggo nyerang Konstantinopel, sing sakjane gagal. Kanthi pangarep-arep golek pangayoman saka wong Turki ing Kulon, John VI njupuk langkah sing tegas kanggo nyedhak karo Kulon; kanggo kuwi, dhèwèké sarujuk lelungan menyang Italia, ing ngendi Paus Eugenius IV wis mutusaké ngadani konsili babagan persatuan gréja. Kaping pisan ing Ferrara, banjur ing Florence, syarat-syarat persatuan disusun (1439), sing ditampa dening sing rawuh ing konsili, kajaba sawetara uskup Yunani; sing pungkasan iki ngakoni sah ajaran Gréja Katulik babagan asal-usulé Roh Suci saka Sang Putra (filioque), primasi Paus, lan perayaan Ekaristi nganggo roti tanpa ragi. Nanging, rasa ora puasé warga Konstantinopel ndadekake persatuan sing digayuh ing Italia dadi batal lan ora sah.

[2764] Yosef II – sing biyèn dadi Metropolitan Éfèsus – kapilih dadi Patriark Konstantinopel ing taun 1416; bebarengan karo Kaisar, dhèwèké nyoba nyawijiaké gréja-gréja, rawuh ing Konsili Florence (deleng cathetan sadurungé) lan séda ing Italia ing taun 1439.

[2765] Isidore – metropolit Rusia pungkasan saka asal Yunani; dhèwèké asli saka Thessaloniki. Sawisé dikonsèkrasi dadi Metropolitan Kiev déning Patriark Konstantinopel (deleng cathetan sadurungé bab dhèwèké), Isidore teka ing Moskow ing mangsa semi taun 1437. Ing kono dhèwèké ngyakinaké Pangeran Agung Vasily Vasilyevich sing Buta supaya diparingi idin lelungan menyang Italia kanggo Konsili Ferrara-Florence (deleng cathetan 7). Ing tanggal 8 September 1437, Isidore ninggalaké Moskow bareng Avraamy, Uskup Suzdal, lan watara satus rohaniawan lan awam. Ing taun 1438, Isidore tekan Ferrara, Italia, ing ngendi konsili iku dianakake; ora suwe banjur dipindhahake menyang Florence. Ing konsili, Isidore nyatakake yèn dhèwèké ndhukung persatuan kanthi semangat, mula Paus ngangkat dhèwèké dadi kardinal lan nunjuk dhèwèké dadi Legat Apostolik kanggo kabèh tanah lor. Nalika isih ana ing Hongaria lan arep lelungan menyang Rusia, dhèwèké ngirim layang marang diosek-diosek ing Lituania, Rusia, lan Livonia, ngumumaké persatuan gréja. Ing Volhynia, Isidore ngangkat Uskup Daniel, sing wis sarujuk marang persatuan; ing Kyiv, Pangeran Alexander maringi Isidore, minangka 'bapaké, Metropolitan', piagam sing nyakup kabèh warisané, sanadyan Kronik Kyiv ngandhakake yèn Isidore diusir saka Kyiv. Ing mangsa semi taun 1441, Isidore teka ing Moskow, nggawa pesen ramah saka Paus marang Pangeran Agung Vasily. Ing Liturgi pisanan ing Katedral Dormisi, Isidore nyebut jeneng Paus Eugenius tinimbang Patriark Konstantinopel, lan ing pungkasan ibadah, sawijining diakon maca dekrit Konsili Florence saka ambo. Pangeran Agung Vasily langsung miwiti ngecam Isidore ing kana uga ing katedral; banjur nahan dheweke ing sangisoré pangawasan ing Biara Chudov lan nganakake konsili, sing nyatakake yèn dekrit Konsili Florence bertentangan karo doktrin Ortodoks kuna. Ing mangsa gugur taun sing padha, 1441, Isidore mlayu menyang Tver, nanging Pangeran Agung Tver nahan dheweke. Saka Tver, Isidore mlayu menyang Novgorod Lithuania, banjur saka kana menyang Roma. Nalika pengepungan Konstantinopel déning Turki, Isidore ana ing jero tembok kutha, nawakake pitulungan Paus marang Kaisar Konstantinus kanthi syarat yèn para rohaniawan Yunani nampa dekrit Konsili Florence. Sawisé ambruké Konstantinopel, Isidore ditawan déning wong Turki, nanging bisa uwal saka panangkepan menyang Roma; dhèwèké séda ing kono ing taun 1462, kanthi gelar Patriark Konstantinopel.

Isidore, nalika nyadari yèn pangapostasiné wis kabukak, isin lan tanpa ngentèni dhawuh luwih lanjut, mlayu sacara rahasia menyang Roma, ing ngendi dhèwèké ditampa lan diparingi pangayoman déning Paus.

Lan Santo Yona[2766] kaping pindho kapilih dadi Metropolitan Rusia. Kanthi berkah saka Paduka Suci Gregorius Melissina, Patriark Konstantinopel[2767] , piyambakipun disahaké déning para uskupé dhéwé ing Gréja Katedral ing Moskow. Mangkono, piyambakipun dados metropolit kapisan ingkang dipun-konsekrasi déning para uskup Rusia, kanthi berkah Siti Apostolik Konstantinopel.

Sawisé munggah ing tahta Metropolis Rusia, Santo Yona nggandhakaké upayané, makarya tanpa kendhat lan, luwih saka kabèh, ngupaya netepaké kesalehan ing endi-endi; Kanthi kaping pisan ing tujuan iki, piyambakipun tanpa kendhat maringi piwulang dhumateng umatipun kanthi ngirim layang-layang; minangka gembala sejati, piyambakipun ngreksa iman Ortodoks, kados ingkang cetha saking layang-layangipun[2768] ; sacara umum, piyambakipun ngupaya sanget ngreksa umat ingkang kaparingaken dening Gusti supados tetep slamet.

Saint Jonah diparingi dening Gusti Allah karunia mujijat: marasaké lara lan prédhiksi masa depan.

Mangkono, lumantar pandongane, dhèwèké nguripaké manèh putriné Pangeran Agung sing meh seda saka amben lara. Nalika nyekseni mujijat iki, ana wong sing ora pracaya, sing digerakké déning setan, banjur kandha marang sang wali yèn putri Pangeran Agung waras ora amarga pandongane, nanging amarga larané mari dhéwé. Banjur Santo Yona sing pinaringan berkah, sawisé ngundang wong iku, ngélingaké dhèwèké supaya aja ngina marang sih rahmaté Roh Suci lan kandha marang dhèwèké:

'Anakku! Aja nganti ragu, awit *"apa kang mokal tumrap manungsa*, *iku bisa tumrap Gusti Allah"* (Lukas 18:27); Gusti Allah paring urip marang gadis enom mau lumantar pracaya lan, luwih-luwih, lumantar pangarep-arep wong tuwané sing luhur.'

Nanging wong iku ora pracaya marang sang wali lan wiwit ngucapake tembung-tembung sing luwih ngina maneh.

Banjur Santo Yona kandha marang dheweke:

'Muga-muga ilatmu dikekang, muga-muga lambemu kang ngucapake caci-maki meneng; tinimbang cah wadon sing meh mati kuwi, kowe sing bakal mati!'

Lan langsung wong kang ngina iku tiba ing lemah, ora bisa ngomong: ilatne lumpuh; mung bisa ngedolok mripate, lan sawisé sawatara wektu dhèwèké ngetokaké napas pungkasan amarga wani ngina marang karunia Roh Suci sing manggon ing sang wali agung kuwi.

Metropolitan suci iku nduwéni biksu jenengé Pimen, sing ngurusi gudang panganan lan dipercaya kanggo maringi ombén-ombén marang para pengemis lara sing teka.

Sawijining dina, ana janda miskin teka marang dhèwèké lan nyuwun mènèhi madu sithik amarga lara. Nanging biksu kuwi kandha marang dhèwèké kanthi nesu:

'Pergi; durung wayahe maringi kowe apa-apa kanggo ngombe.'

Janda iku lunga kanthi sedhih.

Sawisé krungu bab iki, wong suci ngundang Pimen lan kandha marang dhèwèké:

'Sedulur! Kowé ora nyadari sepira kowé wis nglarani ati janda iku; dhèwèké iku abdi Gusti; mulané, Gusti Allah ngukum kowé nganggo pati; muliha lan tobat saka dosa-dosamu, awit wis teka wayahe kowé mati.'

Lan Santo Yona maringi dhawuh marang bapak rohani supaya nyukur rambute Pimen dadi biksu skema, lan ing dina sing padha nalika dicukur rambute, dhèwèké séda, manut marang pangandikane wong suci saka Gusti.

Ing wektu liyane, sang wali maringi salah siji novis dhuwit akèh kanggo disalurkan marang wong mlarat; nanging novis mau nyalurake sebagian dhuwit lan nyimpen sisane kanggo awake dhéwé.

Ana sawijining dina sawijining janda miskin teka marang sang wali kanggo ngeluh babagan novis mau, kandha:

[2766] Pangukuman Santo Yona ing katedra Metropolis Rusia diputusake dening konsili agung sing dumadi saka uskup-uskup, arkhimandrit, abbot, lan kabèh rohaniwan. Pangukuman kasebut dilakoni tanggal 15 Desember 1448, kaya sing kacathet ing Kronik Sophia Kapindho: 'Liturgi Ilahi dianakake, lan omophorion sing kinurmatan dipasang ing pundhaké (yaiku pundhaké Santo Yona), lan tongkat metropolitan agung dipasrahaké ing tangane; lan kanthi pangurmatan lan rasa wedi, piyambakipun nindakake ibadah lan mberkahi umat.'

[2767] Dheweke njabat tahta patriark ing Konstantinopel wiwit taun 1445 nganti 1450.

[2768] Nganti saiki, surat pandhuan saka Santo Yona sing dikenal yaiku: loro kanggo Vyatka, loro kanggo Novgorod, lan siji kanggo Pskov.

'Wahai Sang Suci saka Gusti! Murid panjenengan ora maringi aku apa-apa saka dhuwit sing panjenengan warisake marang aku.'

Sang Wali ngundang novis mau lan takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nglarani ati janda iki lan ora maringi apa-apa?'

Dheweke mangsuli:

Aku wis maringi akèh, nanging dhèwèké tanpa isin-isin njaluk manèh.

Nanging janda iku mbantah lan negesake yen dheweke ora nampa apa-apa saka dheweke.

Novis kuwi muni nesu:

'Pergi saka kene! Kowé bakal mati amarga kowé goroh!'

Banjur sang wali kandha marang dheweke:

– Ora bakal kaya ngono: janda iki ngomong sejati, dene kowe nyolong lan goroh; dheweke bakal urip, dene kowe bakal mati.

Sakwise kuwi, novis iku langsung lara demam lan seda.

Ana boyar jenenge Vasily, juluke Kutuz, ora pracaya marang kakuwatan mujijaté Santo Yona; dhèwèké ora tau sowan lan nolak nampa berkahé. Sawijining dina dhèwèké kena lara untu sing parah, nganti sangsara banget lan ora bisa nemokaké obat. Kebeneran, boyar sing untuné lara kuwi ana ing gréja katedral nalika Santo Yona, Sing Suci saka Gusti, lagi nindakake Liturgi Ilahi ing kana; Ing pungkasan Liturgi, sang wali ngundang boyar kuwi marang dhèwèké, mberkahi, maringi sepotong prosphora lan sawisé maringi piwulang saka Kitab Suci, ujug-ujug nyabet pipiné kanthi tangané nganti banter banget nganti swarane krungu akèh wong.

Vasily muni banter:

'Aduh, lara iki: kowe wis nggebuk untu pungkasané!'

Lan langsung wong lara kuwi krasa lega, lan lara untune sirna. Dheweke mulih kanthi kabungahan, matur nuwun marang Gusti Allah lan muji abdi suci Panjenengané, Santo Yona.

Ing taun 1451, amarga dosa para leluhur kita lan kanthi idiné Gusti, wong Agarian sing ora pracaya nyerbu tanah Rusia. Sawijining pangeran Horde, sing diiringi akèh wong Tatarlah, kanthi dadakan nyedhak Moskow, ngobong pinggiran kutha lan miwiti ngurung kutha mau saka kabèh arah. Metropolitan Jonah sing pinaringan berkah, bebarengan karo kabèh rohaniwané, mangkat ing prosesi Salib, nyanyi kidung panyuwunan nalika padha mlaku ing pinggir tembok kutha, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo kutha lan wong-wongé kanthi akèh luh.

Nalika Panjenengané ndeleng sawijining rahib tuwa saka Biara Chudov sing aran Anthony, sing kondhang amarga uripé sing suci lan sing wis dikenal déning Panjenengané, Santo Jonah ngandika marang dhèwèké nganggo tembung-tembung iki:

'Anakku lan sedulurku Anthony! Ndongakna marang Gusti Allah sing welas asih lan Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci supaya kutha iki lan kabeh umat Kristen Ortodoks bisa slamet saka wong Agarian sing ora nduwé iman.'

Anthony mangsuli:

'Wah, Sang Wali Agung! Kita matur nuwun marang Gusti Allah lan marang Ibuné sing Maha Suci, pitulung kita sing teguh lan sigap: Panjenengané wis ngrungokaké pandonga panjenengan lan nyuwun marang Putrané, Gusti kita Yesus Kristus, supaya kutha iki lan kabèh umat Kristen Ortodoks bisa slamet amarga panjenengan. Mungsuh Agarian bakal enggal dikalahake lan diusir dening kakuwatan sing ora katon; mung aku siji wae sing wis ditakdirake Gusti supaya dipatèni déning mungsuh.

Baru wae sang tuwa ngendika mangkono, dhèwèké langsung kapethuk panah sing ditembakaké déning wong Tatár, sing banjur nyebabaké dhèwèké seda ora suwé; sawisé kuwi, dhèwèké dikubur kanthi pakurmatan déning Metropolitan Jonah, bebarengan karo kabèh sinod.

Nalika rawuh pasamuan Pangendhahan Busana Sang Putri Allah ingkang Maha Suci ing tanggal 2 Juli, kaco balau tumeka ing antarané wong Tatár: ajrih lan wedi dumadakan nyerang atiné, lan padha mlayu kabur, diusir saka kutha déning kakuwatan kang ora katon.

Kang Sinta Metropolitan Jonah maringi dhawuh supaya greja kang dipersembahake kanggo Pangléngsèran Baju Ibuné Gusti Allah Kang Maha Suci dibangun sanalika ing pekarangané, minangka pangeling-

eling panyelamatan saka wong Agarian lumantar pandonga Panjenengané, amarga ing dina iku padha mbatalake pengepungan kutha.

Sawisé pirang-pirang taun, Sang Metropolitan Jonah wis sepuh banget; sadurungé seda kanthi pakurmatan, dhèwèké nampa wahyu saka Gusti Allah bab dhèwèké.

Panitè gréja katedral, sawijining priya sing jenengé Maxim, nalika mlaku bengi sajroning tugase ngubengi gréja, nemokaké gréja kuwi ora dikunci lan weruh ana lilin sing murub ing njero lan para imam padha nyanyi. Dhèwèké kaget banget lan mlayu marang pangurus gréja, imam Jacob.

Sing kapindho banjur kesusu lunga, nanging nemokake gréja dikunci kaya biyèn, sanadyan cahya isih katon saka njero. Dhèwèké mbukak lawang, mlebu gréja lan ora ana sapa-sapa, nanging lilin isih murub. Dhèwèké kebak rasa wedi lan krungu swara saka altar kandha:

'Yakobus! Mlaku lan kandhaa marang abdi kula, Metropolitan Jonah, menawa amarga dhèwèké wis nyuwun marang kula sangsara badan kanggo kaslametan rohani, kula wis ngrungokaké panyuwuné: kula bakal ngirim lara ing sikilé, sing bakal matèni dhèwèké; supaya dhèwèké, amarga wis cedhak seda, aja nganti telat ngrampungaké tugas-tugas sing dadi kewajibané minangka gembala agung. Sawisé krungu swara kuwi, Yakub kebak rasa wedi lan ajrih; dhèwèké bingung lan ora ngandhani sapa-sapa bab panglihatané, malah ora marang Santo Yohanes dhéwé.

Ing esuk, nalika subuh, Santo Yohanes ngundang Yakobus lan takon marang dheweke:

'Kowe ana ing endi bengi wingi, James? Apa sing kowe deleng lan krungu? Napa kowe ora ngandhani aku apa sing diwahyukake marang kowe bab aku?'

Yakobus ketakutan; dhèwèké nyuwun ing sikilé sang suci lan kandha:

'Gusti, nyuwun pangapunten! Kula boten wani nyariosaken bab punika, nanging kula weruh menawi Roh Suci sampun nglairaken dhumateng Panjenengan.'

Sang Wali ngendika:

Mugi Gusti ngapura kowe, anakku; nanging aku kandha marang kowe yèn Gusti bakal njupuk garwamu saka kowe. Mula, tindakna lan jaga rohé tanpa tundha, supaya dhèwèké bisa séda kanthi tobat.

Nganti wektu kuwi, garwané penjaga lawang isih waras tenan. Nanging nalika dhèwèké bali menyang omah, dhèwèké nemokaké garwané wis lara, lan telung dina sawisé kuwi garwané séda, sawisé nindakake kawajiban Kristen kanthi pantes lumantar tobat lan nampa Misteri Suci Kristus.

Sang Wali Jonah Agung piyambakipun boten suwe urip sawisé kuwi. Kados sampun kapenuhan sih rahmat Roh Suci lan pakaryan becik, lan *sampun 'ngasucèkaké papan suci kanthi ajrih marang Gusti'* (2 Kor. 7:1), piyambakipun paring pinaringan pangliyan ing yuswa tuwa ingkang pinaringan berkah. Wong suci kasebut lara amarga ulkus ing sikilé; sanadyan awaké saya ringkih, semangaté ora kendho, lan dhèwèké tetep rawuh ing Gréja Allah sanadyan lagi lara.

Nalika dhèwèké nyiapaké nyerahaké nyawa suci dhèwèké marang Gusti Allah, dhèwèké mberkahi Pangeran Agung, keturunané, lan kabèh wong; lan, kanthi pandonga ing lambéné, dhèwèké mangkat menyang Gusti tanggal 31 Maret 1464[2769] ; dhèwèké wis mimpin Gréja Allah suwéné rolas setengah taun.

Sawetara taun sawisé sedaé Saint Jonah, Pangeran Agung Vasily Vasilyevich uga seda; piyambakipun digantèkaké déning putrané, Pangeran Agung John Vasilyevich, autokrat ing tanah Rusia[2770] . Kanthi kersaning Gusti lan berkahé Paduka Mulya Metropolitan Gerontius[2771] , piyambakipun karsa mbangun katedral anyar (sing ngantos sapunika taksih ngadeg) minangka panggantos katedral lawas sing wis rusak.

Sawisé njupuk relik sucié Santo Petrus, Metropolitan lan Pangripta Mucjizat, relik mau dipindhahaké samentara menyang gréja liya.

Mula, nalika gréja lawas wis dibongkar[2772] lan padha miwiti nggali parit kanggo pondasi gréja agung anyar, ditemokaké relik metropolitan liyané: Theognostus[2773] , Cyprian, Photius, lan uga sang mujijat suci Jonah.

[2769] Krònik Sophia Kapisan nyathet sedaé Saint Jonah kaya mangkéné: Ing taun 6969, tanggal 31 Maret, Panjenengané Jonah, Metropolitan Kyiv lan kabèh Rus', séda; amarga wektu kuwi pasuryané ora katon kaya biasané wong mati, nanging kados tilem, pratandha uripé sing agung lan mulya, kaya sing wis kita krungu saka yuswa enom, persis kaya para bapa suci kuna.

[2770] Saka taun 1462 nganti 1505

[2771] Saka taun 1473 nganti 1489

[2772] Iki ing taun 1472.

Nalika sawisé ditemokaké relik suci iki, ing katedral diwiwiti ngadani upacara pangeling-eling, banjur digawa bocah lanang umur pitung taun sing jenengé Simeon; dhèwèké lumpuh wiwit lair. Dhèwèké anaké imam Peter, sing ngladèni ing Gréja St John Climacus sing ana ing menara lonceng. Presbiter katedral Alexius ngangkat bocah lumpuh mau ing pangkuané, nempataké ing sikil relikwarium Santo Yona lan, nalika nyekel bocah mau, ngajak dhèwèké ndedonga.

Anak lanang iku, disangga déning imam, muni banter nalika ndedonga:

'Udan!'

Dina iku cerah, ora ana méga siji waé ing langit: sakwisé kuwi bocah iku mari lan, tanpa pitulungan sapa-sapa, mlaku dhéwé mulih.

Kabeh wong padha gumun marang mujijat iki lan padha ngluhurake Gusti Allah lan abdi suci Panjenengané, Santo Yona.

Nalika pambangunan Katedral Gréja Pangliliré Sang Putri Allah ingkang Paling Suci rampung ing taun 1479, katedral punika dipun suciaken kanthi upacara lan relik suci para metropolit ingkang kinurmatan dipun pindhahaken mriku: kaping pisan, reliké Santo Petrus Pangripta Mucjizat, lajeng reliké Theognostus, Cyprianus, Photius, lan abdi Kristus punika, Jonah. Lan amarga relikwé ditemokaké isih utuh lan ora rusak, relikwé mau dipasang ing relikwarium lan dipajang ing katedral, ing ngendi relikwé tetep ana nganti saiki, maringi inspirasi marang akèh umat pracaya sing teka nyuwun pangapuran[2774] .

Ana wong aran Yohanes, sing bisu lan ora bisa ngomong, tau teka ing relikwi sang wali lan ngurmati relik suci, nyium tangané sing suci. Ora dingerteni kepiye, nanging miturut pangayomaning Gusti, katon marang dhèwèké yèn sang wali wis ngulur tangané, nyekel ilatné lan nahan kanthi kiyat. Dhèwèké banjur muni banter. Para imam lan wong-wong sing ana ing gréja wektu kuwi padha mlayu marani dhèwèké nalika krungu swarané lan padha gumun kenapa wong bisu kuwi muni banter. Nalika dhèwèké weruh yèn sang wali wis ngeculaké ilat saka cengkramané, Yohanes mandheg njerit lan langsung bisa ngomong cetha, nyritakaké marang kabèh wong carané ilaté wis mari kanthi mujijat saka bisu. Kabèh sing ana ing kono padha kagum marang mujijat sing nggumunaké iki lan, ngluhuraké pakaryané Gusti Allah, padha muji Sang Wali Yona sing agung, pangripta mujijat.

Akeh mujijat liyane wis kelakon lan isih terus kelakon lumantar relik sucié Santo Yona, Metropolitan Moskow, kanggo sapa waé sing nyedhaki kanthi iman, kanggo kamulyané Kristus, Gusti kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

Uripé Santo Yusuf sing Adil, sing Endah

Dipepering ing tanggal 31 Maret

Yusuf sing Elok[2775] , sing pinaringan berkah ing jiwa lan raga, iku putrané patriark Yakub saka Prajanjian Lawas, putuné Ishak lan buyuté Abraham. Dhèwèké lair saka garwa kapindho Yakub, Ràchel, sing biyèn mandul nganti Gusti Allah ngrungokaké panjaluké lan mbukak kandhungané supaya bisa nglairaké anak. Putra pisané Ràchel yaiku Yusuf, sing dadi putra kaping sewelas Yakub. Putra kapindho Ràchel yaiku Benyamin, putra kaping rolas Israèl. Sawisé lair Benyamin, Ràchel seda lan dikubur ing[2776] ing Ephratah, ya iku ing Betlehem[2777] . Putrané

[2773] Saka taun 1328 nganti 1353

[2774] Sawisé ditemokaké relik, Pangeran Agung Ivan Vasilyevich bebarengan karo Metropolitan Philip maringi tugas marang Pakhomius Serbin, panulis kanon lan hagiografi kondhang, kanggo nyusun kanon kang ngéling-éling panemuan relik mau lan netepaké dina raya lokal kanggo ngajèni dhèwèké kang bakal dirayakaké ing katedral. Perayaan agung saindhenging gréja kanggo ngajèni Santo Yona diadegaké déning Metropolitan Makarii ing taun 1547.

[2775] Yusuf – saka basa Ibrani, tegesé 'nambah' utawa 'nambahake'.

[2776] Yakub ngubur Rakhèl ing dalan menyang Efrat, ya iku Betlehem, lan ngedegaké tugu ing kuburé (Kejadian 35:19). Makam Rakhèl tetep kondhang sanajan atusan taun sawisé (1 Samuel 10:2). Wong Yahudi lan Muslim lokal isih ngajeni kuburé Rakhèl kanthi pangurmatan gedhé. Wong Arab padha nglumpuk ing kéné kanggo ndedonga kanthi khidmat nalika mangsa kréng. Wanita sing wis omah-omah njupuk potongan watu saka kéné lan nggawa nalika meteng. Eling marang Rachel dhéwé kaestokaké lumantar keturunané ing jaman sabanjuré. Para warga lan para sesepuh Betlehem, nalika mberkahi mantené Boas karo Rut, ngaturaké pangajab kabungahan sing padha saka Gusti kaya sing digawa Rachel marang Israel (Rut 4:11). Nabi Yeremia, nalika nggambaraké bala pangasingan bangsa Yahudi, nggambaraké Rachel minangka eyangé wong Israel, sing sedhih lan nangis tanpa kendhat kanggo anak-anaké, amarga anak-

Ràchel, Yosef lan Benyamin, banget dikasihi déning Yakub, amarga Gusti Allah wis paring marang dhèwèké nalika tuwa, lan saliyané kuwi padha ngélingaké dhèwèké marang garwané sing dikasihi, Ràchel, sing seda lan nggawe dhèwèké sedhih banget. Yakub tresna banget marang Ràchel nganti, demi dhèwèké, dhèwèké makarya patbelas taun kanggo mertuwané, Laban. Kajaba iku, loro putrané Ràchel padha nduwèni watak becik, suci lan pantes ditresnani, utamané Yusuf sing pinaringan berkah, ing ngendi sih rahmaté Roh Suci wis manggon wiwit dhèwèké isih enom. Nalika Yusuf umur pitulas taun, dhèwèké miwiti ngopeni wedhusé bapaké bebarengan karo sedulur-seduluré sing lair saka ibu liya. Ndeleng tumindak dosa para seduluré, Yusuf ora gelem melu. Kosok baliné, amarga tresna marang seduluré lan kepéngin nylametaké nyawané, Yusuf nglaporaké sawatara kaluputané marang bapakné Yakub, supaya bapakné bisa maringi paukuman kaya bapak lan kanthi mangkono nyegah murka Gusti Allah tumrap keluargané. Yakub, nalika weruh kawicaksanan ing Yusuf sing dipadu karo kasucian lan ajrih marang Gusti, malah tambah tresna lan maringi dheweke klambi kang warna-warni. Nanging, sedulure dadi sengit banget marang Yusuf: ana sing amarga dheweke ora melu tumindak dosa lan malah nglaporake marang bapakne; lan liyane amarga bapaké luwih tresna marang dhèwèké tinimbang marang wong-wong mau. Wong-wong mau ora bisa ngomong apikan marang Yusuf; padha nglontaraké tuduhan ala marang dhèwèké lan ngfitnah dhèwèké marang bapaké. Nanging, Yakub, sing wis ngerti tenan yèn Yusuf ora salah, ora pracaya marang tuduhan mau.

Ing wektu kuwi, Roh Suci sing manggon ing sajroning Yusuf wiwit mbukak marang dheweke lumantar impen-impen, kaya marang nabi, kabèh bab uripé ing tembe. Tanpa nahan apa-apa, Yusuf nyritakaké marang bapaké lan seduluré bab iki:

'Rungokna,' ujare sawijining dina, 'ngimpi sing tak alami. Aku ngimpi kita padha ngiket iketan lumbung ing tengah-tengah sawah; iketan lumbungku tegak lurus, dene iketan lumbungmu kabeh padha nyembah marang iketan lumbungku.'

Miturut kuwi, sedulur-seduluré kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe pancen arep mréntah lan nguwasani kita?'

Lan padha saya sengit marang dhèwèké amarga impen iki. Mengko, Yusuf nduwèni impen liyané lan nyritakaké marang bapaké lan sedulur-seduluré uga:

'Aku weruh,' ujare, 'srengéngé, rembulan lan sewelas lintang padha sujud marang aku.'

Nalika bapakne krungu iki, piyambakne nyerang Yusuf, kandha:

'Apa tegese impen iki? Apa bapakmu lan ibumu (ibu tirimu, Leah) lan sedulurmu tenan bakal teka lan sujud marang kowe nganti nyentuh lemah?'

Bapaké mung ngélingaké dhèwèké kanggo ngurangi. Kanthi mangkono, dhèwèké kepéngin nylametaké anaké saka nesu sing luwih gedhé saka sedulur-seduluré. Nanging sejatiné, impen iki wis ninggalaké kesan jero ing atiné Yakub. Dhèwèké mikir ing atiné: 'Apa tegese iki? Kayaké Gusti kepéngin nggumunaké kabèh wong kanthi rahmaté lumantar mudha sing sholeh iki.'

Lan ing atiné dhèwèké bungah banget. Nanging sedulur-seduluré malah saya sengit marang Yusuf lan padha mutusaké arep nglarani dhèwèké.

---

anaké ora ana manèh (Yer. 31:15). Ing Injil Matius, ing prastawa sedhih sing digambarke dening nabi iki, dianggep minangka pratandha saka prastawa liya sing ora kalah sedhih – pambantaian bocah-bocah cilik ing Betlehem dening Herodes: bocah-bocah Betlehem iku keturunan Racheli, lan dheweke, minangka ibune, nangis tanpa kendhat amarga dheweke ora ana maneh (Mat. 2:18).

[2777] Betlehem iku sawijining kutha ing Palestina: ing Prajanjian Lawas kutha iki dikenal minangka panggonan lairé raja Yahudi paling agung, Daud, lan ing Prajanjian Anyar minangka panggonan lairé Yesus Kristus. Panggonané rong jam lelungan ing kidul Yerusalem lan dumunung ing loro bukit, sing lerengé kebak kebon anggur, déné lahan gandum sing subur ngrembaka ing sikilé. Asma 'Betlehem' (saka basa Ibrani sing artiné 'omahé roti') kamungkinan asalé saka kasuburan iki. Ing jaman kuna, kutha iki diarani Ephrathah (Mikah 5:2) (saka basa Ibrani sing artiné 'metokaké woh'). Wiwit lairé Sang Juruwilujeng Kristus, Betlehem dadi papan suci tumrap kabèh umat Kristen. Sadurungé panaklukan Ottoman marang Palestina (abad kaping 15), Betlehem wis bola-bali dirusak sakabehé, lan nalika semana wis rusak parah, sing mung wiwit pulih ing wiwitan abad kaping 19. Saiki dadi kutha cilik kanthi populasi nganti 6.000 jiwa wong Arab, separo Ortodoks lan separo Katolik, dikenal minangka Beit Lahm ('omahé roti'). Ing panggonan palungan utawa guwa ing ngendi Gusti Yesus Kristus lair ana gréja; guwa iku dumunung ing sangisore mezbahé; tembok lan lantainé dilapisi marmer. Panggonan lair dianggep minangka ceruk ing guwa, kang disinari limang lampu pérak. Ana lintang pérak sing dipasang ing lantai, nganggo prasasti Latin: Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est – ing kéné Yesus Kristus lair saka Perawan Maria. Sawetara langkah saka panggonan iki ana guwa kosong sing dianggep minangka panggonan palungan ing ngendi Kristus dipapanake. Ing sisih lor-kulon guwa kasebut ana lorong ngandhap lemah sing sempit, kanthi mezbah lan kapel, uga ana guwa ing ngendi Santo Hieronimus (420 Masehi) dikubur.

Sawijining dina, nalika sedulur-seduluré padha ngopeni wedhusé ing Shechem[2778] , Yusuf ana karo bapaké ing lembah Hebron. Bapaké sing penyayang, kuwatir marang anak-anaké sing ana ing Shechem, kandha marang anaké sing dikasihi, Yusuf:

'Mangga, anakku, menyang marang sedulurmu, delengen apa padha waras lan ternaké aman, banjur bali marang aku sanalika.'

Manut dhawuhe bapaké, Yusuf mangkat menyang seduluré kanggo nyaluraké salam saka bapaké; déné Benjamin, amarga isih bocah cilik, tetep karo bapaké. Yusuf ngumbara ing ara-ara samun Shechem nanging ora bisa nemokaké seduluré. Dheweke wis wiwit kuwatir babagan nasibé nalika ketemu wong sing takon marang dheweke:

'Kowe nggoleki apa, cah enom?'

Dheweke mangsuli:

Aku lagi nggoleki sedulurku; critakna, yen kowe ngerti, ing endi padha ngopeni wedhusé?

Banjur wong iku kandha marang dhèwèké:

'Wong-wong mau wis ninggal panggonan iki, amarga aku krungu padha kandha, "Ayo padha menyang Dofaim!"'[2779]

Lan wong iku nuntun Yusuf dalan. Yusuf banjur mangkat ngoyak seduluré lan nemokaké wong-wong mau ing Dophim. Nalika ndeleng saka adoh, dhèwèké bungah banget merga tresna marang wong-wong mau. Wong-wong mau uga weruh dhèwèké saka adoh, lan sadurungé dhèwèké nyedhak, padha wis nesu banget kaya kéwan galak, banjur padha rembugan carané matèni dhèwèké. Padha kandha marang siji lan sijiné:

'Wah, iku wong ngimpi kuwi. Ayo padha matèni dhèwèké lan mbuwang dhèwèké menyang sumur. Banjur kita bakal kandha yèn kéwan galak wis mangan dhèwèké. Ayo padha delok apa impené bakal kelakon.'

Sedulur tuwa, Reuben, krungu iki lan kepengin nylametake Yusuf saka tangan mateni seduluré, kandha marang wong-wong mau:

'Aja matèni dhèwèké; aja nganti getih sadulurmu mili: nanging buwang dhèwèké menyang sumur ing ara-ara samun kuwi. Biarkan dhèwèké mati ing kana piyambak, nanging aja nganti nyentuh dhèwèké!'

Kanthi cara iki, Reuben ngarep-arep bisa nylametake pemuda sing ora salah saka pati. Dheweke kepengin sacara rahasia narik dheweke metu saka sumur lan ngirim dheweke bali marang bapake.

Lembut kaya anak wedhus, Yusuf ora ngerti apa-apa bab niat ala seduluré. Dhèwèké nyedhak marang wong-wong mau lan nyium kanthi sayang, ngucapaké salam saka bapaké. Seduluré, kaya kéwan galak, nyerang dhèwèké lan nyopot busana warna-warni saka awaké. Padha nggrenthèk untu marang dhèwèké, kaya péngin nguntal urip-urip. Padha nggebuk Yusuf nganggo tinju lan maringi macem-macem siksaan marang dhèwèké. Ing nesu, seduluré katon galak lan ora welas asih marang dhèwèké. Yusuf ora nduwé pangarep-arep manawa ana sing bakal mbela dhèwèké. Mula dhèwèké ngangkat swara lan kanthi luh lan isak wiwit nyuwun welas marang seduluré:

'Ngapa kowe padha nesu banget? Aku nyuwun tulung, ayo dilepas aku sedhela lan krungu panyuwunanku. Mas-mas! Kowe kabeh padha ngerti yen bapak kita nangis saben dina amarga sedhih kelangan ibu. Apa kowe tenan isa gawe lara anyar kanggo bapak nalika lara lawas durung mari? Aku nyuwun marang kowe, aja pisahake aku karo bapakku; yèn ora, dhèwèké bakal digawa menyang kuburan amarga sedhih. Aku nyuwun marang kowe kanthi asmané Gusti Allah para leluhur kita, Abraham, Ishak, lan Yakub (Markus 12:26) – Gusti Allah sing maringi dhawuh marang Abraham supaya ninggalaké tanah lan omahé bapaké lan manggon ing Tanah Sing

---

[2778] Shechem iku kutha kuna ing Tanah Dijanjekake; dumunung ing Samaria, ing Gunung Efraim, 18 jam lelungan saka Yerusalem lan 16 jam saka Nazaret, ing lembah Gerizim lan Gebal, kang akèh aprikot, persik, delima, plum, mawar, lan myrtus. Nalika Abraham pisanan teka ing kéné, mung ana Asem Moreh (Kejadian 12:6); nanging nalika Yakub bali saka Mesopotamia, panggonan kuwi wis dikenal minangka kutha Sikhem (Kejadian 33:18–19). Saka Hamor, bapaké Sikhem, Yakub tuku sawatara tanah, ngedegaké kemahé ing kono, ngedegaké mezbah lan nyebut asmané Gusti Allah Israèl (Kejadian 33:19–20). Iki siji-sijiné kagungané Yakub ing Tanah Sing Dijanjèkaké. Ing sacedhaké ana sumur Yakub sing kasebut ing Prajanjian Anyar (Yohanes 4:5–6). Ing kéné Yakub ngutus Yusuf marang seduluré, lan ing sacedhaké kéné Yusuf didol marang wong-wong Ismael. Sadurunge seda, Yakub maringi petakan tanah cedhak Sikhem marang Yusuf, sing dikubur ing kana (Yosua 24:32). Saiki, Sikhem, utawa Nablus, dadi panggonané wong Samaria.

[2779] Dothan iku sawijining kutha cedhak Gunung Tabor lan Lembah Yizreel; dalan saka Gilead menyang Mesir liwat kene, sing dilintasi karavan-karavan nggawa maneka barang (Kejadian 37:25). Saiki, jeneng iki digawa dening sawijining bukit ijo ing pinggir kidul-wétan dataran ageng, kanthi mata air ing sikil bukit, ing lor Samaria.

Dijanjèkaké (Kejadian 12:1–3), – Gusti sing janji bakal ndadekake keturunan Abraham akèh kaya lintang ing langit (Kejadian 15:5) utawa kaya wedhi ing pinggir segara (Kejadian 28:14). Aku ngadekake kowe marang Gusti Allah Kang Maha Luhur, sing maringi Abraham kekuwatan tekad kanggo nyembelih putrané Ishak lan sing ngutus wedhus jantan kanggo disembelih minangka gantiné putrané (Gen. 23:1–19). Aku nyuwun marang Panjenengané Gusti Allah Suci, sing mberkahi bapak kita Yakub lumantar lambéné Ishak (Kejadian 27:27–29), bapakné, lan sing ora ninggalaké Yakub sanajan ing Haran, ing Mesopotamia (Kejadian 28:10–19)[2780] , saka kono Abraham teka: Ing kéné Gusti Allah nylametaké Yakub saka kasangsaran! Kanthi kabèh iki aku nyuwun lan nyuwun tulung marang kowe supaya aja misahaké aku saka Yakub, kaya pati misahaké dhèwèké saka Ràchel. Yèn ora, Yakub bakal nangis kanggo aku kaya dhèwèké nangis kanggo Ràchel, lan mripaté bakal kèri tanpa weruh aku bali. Welas asihana aku lan ayo aku lunga marang bapakku!

Mangkono Yusuf nyuwun marang seduluré kanthi nyebut jenengé Gusti Allahé para bapak. Nanging seduluré sing kejem ora nresnani, malah ora wedi marang Gusti Allah, banjur nyeret Yusuf menyang sumur. Dhèwèké nyekel sikilé, nangis lan kandha:

'Sedulur! Apuraen aku!'

Nanging padha mbuwang dhèwèké menyang sumur lawas. Sumur iki biyèn jero lan peteng, nanging sakbanjuré garing. Nalika lungguh ing sumur iki, Yusuf nangis luh pait lan nyuwun marang bapaké:

'Delengen, Bapak, apa sing wis kelakon marang anakmu! Aku dibuwang menyang sumur kaya wong mati. Bapak ngenteni aku bali, nanging aku saiki ana ing sumur kaya wong salah. Bapak dhéwé sing kandha marang aku: "Meneha lan delengen sedulurmu lan wedhusmu, banjur bali marang aku sakcepete."' Nanging sedulurku nambani aku kaya srigala galak lan, amarga nesu, padha nyeret aku adoh saka sampeyan. Bapak sing apikan! Sampeyan ora bisa maneh ndeleng aku utawa krungu swaraku, lan aku ora bisa maneh dadi panglipur ing tuwa sampeyan. Aku ora bakal maneh ndeleng rambute sampeyan sing wis uban, amarga aku wis dikubur—lan luwih parah maneh, diperlakoni luwih ala tinimbang wong mati. Menangis, Bapa, kanggo anakmu, kaya anakmu iki nangis kanggo kowe, bapaké! Amarga aku wis dicabut saka kowe nalika isih enom banget! Sapa sing gelem maringi aku manuk merpati sing bisa ngomong basa manungsa, supaya mabur lan nyritakaké sedhihku marang kowe? Aku wis ora duwe luh maneh, lan amarga raunganku, swaraku wis ilang. Ora ana apa-apa sing bisa ngilangi sedhihku! O bumi, bumi, sing njerit marang Gusti Allah Kang Suci kanggo Abel sing bener, sing dipatèni kanthi ora adil, kaya sing wis dicritakaké wiwit wiwitan déning para leluhur kita, yèn bumi uga njerit kanggo getihé wong sing bener (Kejadian 4:10)! Saiki, tindakna marang bapakku Yakub lan critakake kabeh sing wis ditindakake sedulurku marang aku!

Mula Yusuf nangis ing sumur nganti kesel, lan ora ana sing nglipur dheweke.

Nanging sedulur-seduluré sing jahat, sawisé mbuwang Yusuf menyang sumur, padha mangan lan ngombe kanthi kabungahan. Padha mangan lan ngombe kanthi meriah lan resmi, kaya-kaya wis ngalahaké mungsuh utawa nyekel kutha. Ing tengah-tengah kabungahan kuwi, padha weruh pedagang-pedagang Ismael[2781] sing lagi teka saka Gilead menyang Mesir. Para pedagang kuwi digandheng karo unta-unta sing kebak kemenyan, mirah, lan rempah-rempah wangi liyane. Banjur Yehuda, anak kaping papat Yakub, kandha marang sedulur-seduluré:

[2780] Mesopotamia – yaiku Tanah ing antarané Kali, Shinar kuna (Kejadian 10:10), panggonan lair lan panggonané Abraham sadurungé piyambakipun mangkat menyang tanah Haran (Kejadian 11:28, Kisah Para Rasul 7:2)—iku jeneng sing diwènèhaké marang wewengkon sing dumunung ing antarané kali Tigris lan Efrat, diwatesi ing kidul déning Teluk Persia lan ing lor déning pagunungan Armenia. Ing teges sing luwih sempit, Mesopotamia nyebutake bagean lor saka wewengkon iki, sing dikenal minangka al-Jazira, dene bagean kidul dikenal minangka Babilonia, Irak-Arabi saiki, yaiku Babilonia kuna. Ing jaman Romawi, nagara iki dipérang dadi loro: Osroene ing kulon, sing kalebu pamaréntahan Romawi ing taun 217 Masehi, kanthi kutha krajané ing Edessa; lan Migdonia ing wétan, kanthi kutha krajané ing Nisibis, sing direbut ing taun 115 Masehi déning Kaisar Romawi Trajan. Awalé agama Kristen ing Mesopotamia diatributaké marang Yudas utawa Tadéus, kanca Rasul Tomas lan, miturut tradhisi, salah siji saka 70 muridé Gusti Yesus Kristus. Santo Efrem si Suriah (abad kaping 3–4) lair ing sacedhaké Nisibis; Thomas Varsuma, Uskup Nisibis, iku panyengkuyung semangat saka bidah Nestorian, sing mulang yèn Sabda Gusti, kang langgeng kawit saka Rama, mung manggon ing sajroning manungsa Yésus, tetep karo Panjenengané ing sawijining persatuan moral kang istimewa. Ing abad kaping 11, sawisé invasi Seljuk, Mesopotamia wiwit surut lan saiki kalebu Turki. Warga ing kono yaiku wong Arab, Kurdi, Armenia, lan Suriah.

[2781] Kaum Ismael iku keturunan Ismael, putrané Abraham karo Hajar (Kejadian 16:2).

Apa gunané yèn kita matèni adhik lan nutupi getihé? Luwih becik didol marang wong Ismaèl iki; supaya padha nggawa dhèwèké adoh. Yusuf bakal mati ing tanah manca, lan kita ora bakal dadi pembunuh adhik kita dhéwé.

Sedulur-sedulur liyane sarujuk karo Yehuda. Padha lunga lan narik Yusuf metu saka sumur. Sawetara wong Ismael sing liwat mbayar telung puluh koin emas kanggo Yusuf. Ruben ora ana nalika adol iku: dheweke wis lunga menyang panggonan liya. Nalika bali, Reuben menyang sumur, nanging ora nemu Yusuf ing kono. Banjur dhèwèké nyobek sandhangané, bali marang sedulur-seduluré lan kandha:

'Anak lanang iku ora ana ing sumur! Aku arep menyang ngendi? Kepiye aku bisa nahan tangise bapak kita amarga dheweke?'

Rubèn ngrasakaké nelangsani Yusuf.

Para pedagang sing nggawa Yusuf tekan panggonan ing Efrat ing ngendi kuburan Rachell dumunung: dheweke seda ing kana nalika Yakub bali saka Mesopotamia. Sawise Yusuf weruh kuburan ibune Rachell, dheweke langsung mlayu nyedhak lan nyandhak ing kana. Banjur, kanthi swara banter lan luh kang pait, dhèwèké muni:

'Rachèl, ibuku! Munggaha saka lemah lan delengen Yusuf, sing kok tresnani! Delengen apa sing wis kelakon marang aku: ana wong-wong manca sing nggawa aku menyang Mesir. Sedulurku wis adol aku dadi budhak marang wong-wong mau, lan luwih saka kuwi, padha adol aku tanpa busana, kaya aku iki penjahat. Yakub ora ngerti yèn aku wis didol. Bukak peti matimu kanggo aku, ibu, lan tampi aku! Mugi peti matimu dadi amben pati siji kanggo kita loro! O, Rachel! Tampi anakmu, supaya dheweke ora perlu ngenteni pati ing tanah manca. Rachel, tampi aku! Pisahku karo Yakub ora disangka-sangka kaya pisahku karo kowe, ibu. Muga-muga tangisanku lan lara atiku tekan ing kupingmu, supaya kowe gelem nggawa aku menyang kuburmu. Aku ora bisa nangis maneh: aku wis ora duwe luh maneh, lan atiku kesel amarga kakehan nangis lan merintih. Wah, Rachel, Rachel! Apa kowe ora krungu panyuwunan putramu Yusuf? Putramu iki dijupuk kanthi paksa saka kowe, nanging kowe ora nyegah. Aku wis nelukake Yakub – dheweke ora krungu swaraku. Saiki aku nelukake kowe, nanging kowe ora nanggapi aku. Ayo aku mati ing kéné ing kuburmu, nanging aku ora bakal lunga, kaya wong ala, menyang tanah manca!

Nalika wong Ismael sing wis tuku Yusuf weruh dheweke nyandhak kuburan, padha kandha marang siji lan sijine:

'Wong enom iki nyoba mlayu saka kita nganggo sihir. Ayo diiket kenceng, supaya ora gawe ribut!'

Nedhêk marang dhèwèké, padha kandha kanthi sengit:

'Munggah! Mandhegake sihirmu, utawa kita bakal matèni kowe ing kéné ing kuburan iki. Kita ora péngin kelangan dhuwit sing wis kita bayar kanggo kowe!'

Nalika Yusuf munggah, wong-wong Ismailit weruh yèn sakabehe raié bengkak amarga luh sing pait. Lan saben wong padha wiwit takon kanthi welas asih:

'Ngapa kowe nangis kecut banget nalika weruh kuburan iki? Aja wedi; critakna sapa kowe lan kenapa kowe didol. Para penggembala sing didol kowe marang kita kandha: "Jaga dheweke, aja nganti lolos saka kowe ing dalan; nanging yen dheweke lolos, iku dudu kesalahanku: aku wis ngelingake kowe."' Mula kandhaa sing sejati: kowe budaké sapa? Budaké para penggembala kuwi apa wong liya? Lan terangna kenapa kowe nempel banget marang kuburan kuwi kanthi katresnan kaya ngono? Kita iki tuwané kowe, amarga kita wis tuku kowe. Minangka budak, critakna kabèh marang kita. Yen kowe ndhelikaké apa-apa saka kita, marang sapa manèh kowe bisa ngandhani sedhihmu? Sakjane kowe iku abdi kita, ta? Para penggembala kuwi kandha yèn kowe bisa mlayu saka kita – iki nggawe kita kuwatir. Mula tentremna atimu lan critakna kanthi terus terang sapa sejatine kowe! Kowe katon kaya priya luhur, lan kita kepéngin ndeleng ing kowe dudu abdi, nanging sedulur kita sing kinurmatan. Rupamu sing ganteng lan pintermu nuduhake marang kita yen kowe pantes ngadeg ing ngarepe raja lan nampa pakurmatan bebarengan karo bangsawan liyane. Kabeh kabecikanmu nuduhake yen kowe bakal nduweni kuwasa gedhe. Mula, dadi kanca kita ing endi wae kita nggawa kowe. Sapa sing ora bakal tresna marang priya enom sing pinter, mulya, lan ganteng kaya kowe?!

Kanthi ngeluh, Yusuf mangsuli marang wong-wong mau:

Sanadyan aku didol marang kowe, aku dudu budhak, uga dudu maling, uga dudu tukang sihir, lan aku uga ora tau nindakake kaluputan apa wae. Aku putra kesayangan bapakku, lan aku uga putra kesayangan ibuku nalika

isih urip. Para penggembala iku sedulurku. Bapakku ngutus aku marang wong-wong mau kanggo takon kabaré. Wong-wong mau suwe bali saka gunung, mula bapakku sing welas asih, amarga kuwatir, ngutus aku kanggo mriksa kabaré. Nanging wong-wong mau nyekel aku lan adol aku marang kowe dadi budhak. Sedulurku ora tahan ndeleng katresnan bapak marang aku tanpa rasa iri, mula padha misahake aku saka bapak. Bab peti mati iki, iku peti ibuku. Nalika bapakku Yakub pindhah saka Haran menyang panggonan sing biyen wis dadi panggonané, ibuku seda ing kéné lan dikubur ing kuburan iki.

Krungu kabar iki, wong-wong Ismael kanthi welas asih kandha:

'Aja wedi, enom! Kamulyan ageng ngenteni kowe ing Mesir. Wujudmu iku pratandha luhurmu. Aja sedhih; malah, bungahlah amarga saiki kowe adoh saka sedulurmu sing iri, sing sengit marang kowe tanpa sebab.'

Bab sedulur Yusuf, sawisé padha adol dhèwèké, padha njupuk kambing, disembelih, banjur ngolesi jubah Yusuf nganggo getihé; banjur dikirimaké marang bapaké Yakub karo tembung-tembung iki:

'Kita nemokake jubah iki ing pagunungan lan ngenali yèn iki jubahé adhine Yusuf, sing wis nggawe kita kabèh sedhih. Kita ora nemokake Yusuf dhéwé, mula kita ngirim jubah warna-warni iki marang kowe. Delengen apa iki kagungan anakmu utawa ora. Kita kabèh wis ngenali yèn iki pancèn jubahé Yusuf.'

Nalika ngenali jubah putrané, Yakub nangis lan merintih kanthi sedhih, kandha:

'Iki sandhangan anakku; kéwan galak wis mangan dhèwèké!'

Lan Yakub ngoyak sandhangane. Sareng nganggo kain karung, piyambakipun njerit:

'Ngapa aku ora dipangan tinimbang kowe, anakku?! Ngapa kéwan kuwi ora nemoni aku, supaya wareg marang aku lan ninggalaké kowe ora cilaka? Ngapa kéwan kuwi ora nyabik-nyabik aku? Oh, ngapa aku ora dadi panganané? Celaka aku, celaka aku! Atiku sedhih sanget kanggo Yusuf! Celaka aku, celaka aku! Ing endi anakku dipatèni, supaya aku bisa menyang kana lan nyabuti rambute uban amarga sedhih marang kaendahane? Aku ora kepéngin urip maneh tanpa Yusuf! Anakku! Aku sing salah amarga pati kowe! Aku mateni kowe kanthi ngutus kowe menyang ara-ara samun kanggo mriksa sedulur-sedulurmu lan wedhus-wedhusmu! Wah anakku! Aku bakal nangis lan meratapi nganti aku mudhun menyang alam ngandhap! Tinimbang awakmu sing wis mati, aku nyelehake sandhangmu ing ngarepku karo luh. Nanging kuwi malah nggawe aku putus asa amarga alesan liya. Kabeh sandhangmu isih utuh, lan aku mikir yen dudu kéwan galak sing mangan awakmu, nanging tangan manungsa sing nyekel lan mateni kowe. Yen pancen kowe dipangan kéwan galak kaya sing dikandhakake sedulurmu, bajumu mesthi wis koyak-koyak, amarga kéwan ora bakal nyopot bajumu dhisik banjur bar kuwi mangan awakmu. Nanging yèn sabaliké, bajumu disopot dhisik banjur bar kuwi kowe dipangan, bajumu mesthi ora bakal keno getih. Ora ana bekas cakar utawa untu ing jubah iki – mula saka ngendi getih ing kéné asalé? Yen ing ara-ara samun mung ana kéwan galak lan ora ana perampok, aku mesthi sedhih yèn kowe dipangan kéwan, lan ora bakal mbayangké yèn perampok sing matèni kowe. Aku sedhih banget kanggo Yusuf, lan sandhangane nyemplungake aku menyang sedhih liyane sing ora kalah jero. Mangkono, aku duwe loro cilaka: kanthi nangis aku bakal mikir kepiye sandhangane bisa dicopot saka awake, lan kepiye awake dipatèni utawa dipangan? Aku bakal mati, Yusuf, cahyaning uripku lan sandarku, lan muga-muga sandhangmu mèlu mudhun menyang alam ngandhap bareng aku. Tanpa kowe, Yusuf, aku ora kepéngin ndeleng cahya iki!

Lan pirang-pirang dina Yakub nangisi Yusuf. Kabeh putra lan putri Yakub padha kumpul kanggo nglipur dheweke, nanging dheweke ora gelem dilipur lan kandha:

'Kanthi sedhih aku bakal mudhun menyang alam pati kanggo anakku!'

Ing wektu sing padha, wong-wong Ismael kanthi cepet nggawa Yusuf menyang Mesir[2782] , kanthi pangarep-arep nampa akèh emas saka sawijining bangsawan minangka ganti kaéndahané. Nalika padha mlaku liwat kutha Mesir, padha ketemu karo pangiring kraton Firaun[2783] , Penthephrius. Dhèwèké ndelok Yusuf lan ngomong marang wong-wong Ismael nganggo tembung-tembung iki:

[2782] Mesir iku salah siji nagara paling tuwa ing donya, sing wis nggayuh tingkat kabudayan lan pangembangan sipil sing relatif dhuwur wiwit jaman mbiyen. Nagara iki dumunung ing sabuk pesisir sempit ing Afrika ing loro-lorone Kali Nil; Ing jaman mbiyen, Mesir nyawiji langsung karo pojok lor-kulon Semenanjung Arab, saéngga para warga Asia lan Afrika njaga sesambungan sing paling urip siji lan sijiné. Kedekatan geografis Mesir karo Siria lan Palestina, bebarengan karo kesuburané sing luar biasa, nerangaké wigatiné sing gedhé ing sajarah Wétan Kuna.

[2783] 'Pharaoh' iku jeneng bebarengan kanggo para raja kuna Mesir lan, nalika diterjemahake saka basa Mesir, tegesé 'raja'.

Para pedagang, critakna marang aku, saka ngendi kowe padha entuk priya enom iki? Dheweke ora mirip karo kowe sedhela wae, amarga ing antaranmu wong Ismael ora ana priya enom sing ayu kaya ngene.'

Padha mangsuli:

'Anak iki pinter banget lan asalé saka kulawarga bangsawan.'

Penthephreus kanthi seneng ati tuku Yusuf saka wong-wong mau lan mbayar rega apa wae sing dijaluk. Sang pangadilan nggawa Yusuf menyang omahé lan ngupaya sak kuwasa kanggo mangerteni uripé biyen. Keturunan Abraham, Ishak, lan Yakub sing saleh iku manggon karo Penthephreus kanthi kabecikan lan andhap asor gedhé, lan Gusti Allah ana ing sisihé. Yusuf nglakoni urip sing jujur lan tanpa cela. Katon saka pasuryané lan tembungé yèn dhèwèké suci lan wedi marang Gusti Allah: dhèwèké ora tau lali marang Gusti Allah Sing Maha Mireng saka para leluhuré, Sing wis nylametaké dhèwèké saka pati ing sumur lan saka sedulur-seduluré sing sengit. Yusuf mung sedhih kanggo bapaké, Yakub. Nalika manggon karo Penthephre, Yusuf éntuk pangayomané lan kaparingan sih marang panjenengané. Penthephre, weruh yèn Gusti Allah ana ing sisih Yusuf sing bisa ngatur kabèh ing tangane kanthi sukses, ngangkat Yusuf dadi pangawas kabèh omah tangga lan nyerahaké kabèh kagungané marang Yusuf: tanah, désa, budhak, lan omah tangga. Phentafirus piyambak, nalika Yusuf ana ing kono, ora ngerti apa-apa kajaba panganan sing dipangan ing mejane dhewe: dheweke bisa weruh cetha yen Yusuf iku jujur lan yen kasugihan ing tangane saya tambah akeh. Amarga Yusuf, Gusti Allah mberkahi omahé wong Mesir iku. Kabèh abdi dalem lanang lan wadon padha bungah banget marang Yusuf, amarga ing sangisoré pangayomané padha urip becik lan nyaman, sarta ngrasakaké kabèh kaluwihan.

Yusuf iku ganteng lan duwé rai sing ayu. Bojoné Potifar kagum marang kaendahane, lan atiné kobong karo katresnan setanik marang dhèwèké. Dhèwèké nyoba kabèh cara kanggo nggodha Yusuf sing suci lan kepéngin banget bisa bebarengan karo dhèwèké. Kanggo nggodha Yusuf, garwané Penthephre nglakoni akèh tipu daya: dhèwèké ganti sandhangan saben jam, adus lan ngias rai, lan masang kalung ing gulu. Saliyane kuwi, dhèwèké nggodha jiwa sing suci Yusuf nganggo macem-macem gerak-gerik, guyu mesum, lan tembung zinah. Nanging kanthi kabèh tipu daya kuwi, dhèwèké mung nggawa karusakan tumrap dhèwèké dhéwé. Yusuf ora merhatosaké hiasan-hiasané lan ora ana pikiran kanggo nindakake dosa karo dhèwèké. Pikirane marang Gusti Allah lan ajrine marang Panjenengané nglindhungi dhèwèké saka kabèh godaan. Nalika garwané Potifar weruh yèn kabèh pangrasane ora ana paédahé, dhèwèké saya kobong déning geni zinah lan ora ngerti apa manèh sing bisa ditindakake kanggo ngaruhaké priya enom sing suci iku. Banjur dhèwèké mutusaké manèh nggawa dhèwèké menyang dosa nganggo tembung-tembungé sing ora isin; bisa ula ing jeroné mbukak lambéné, lan dhèwèké kandha marang Yusuf:

'Tetep karo aku lan aja wedi apa-apa; malah, luwih wani karo aku, supaya aku bisa nikmati kaendahanmu, lan kowe bisa nikmati kabecikanku. 'Aja wedi sapa-sapa, amarga kabèh abdi ana ing sangisoré panguwasané kita lan kowé sing mimpin kabèh omah iki; ora ana sing bakal mlebu marang kita lan ngerti rembugan utawa sesambetan kita. Yen kowé nolak usulku merga wedi marang bojomu, aku bisa mberahi racun marang dhèwèké.'

Nanging, pemuda sing suci iku tetep ngati-ati supaya ora kecemplung ing ala. Awak lan atiné ora bisa dikalahaké. Yusuf ora binasa ing badai iki. Amarga wedi marang Gusti Allah, dhèwèké nolak kabèh ajakan saka majikane. Tetep suci, dhèwèké mangsuli marang majikane kaya mangkéné:

– Gusti putri, kula boten saged dosa kaliyan panjenengan, awit kula ajrih Gusti Allah. Gusti kula wis maringi kapitadosan kula ing sedaya prakawis, ing babagan omah tangga lan tatanen, lan ora ana bab ingkang ora kalebu ing wewenang kula, kejawi panjenengan, nyonyo. Badhe dados dosa menawi kula nampik katresnan saking gusti kula lan nindakake pakaryan ingkang boten pantes ing griyane; kanthi mekaten, kula badhe nimbulake murkaning Gusti Allah, ingkang mangertos sedaya rahasia manungsa.

Kanthi tembung-tembung kaya ngono lan liya-liyané, Yusuf ngélingaké tuan putriné. Nanging ula iki ora gelem ngrungokake apa-apa lan malah saya kobong karo napsu. Kanthi kepengin meksa Yusuf supaya dosa, dheweke mung nggoleki wektu lan kesempatan sing pas kanggo kuwi. Yusuf, nalika weruh carane tuan putrine nyoba nggodha dheweke, asring ndedonga marang Gusti Allah para leluhure, kandha:

'Gusti Allah para leluhur kula, Abraham, Isaac, lan Jacob, nylametaké kula saking sangsara punika! 'Panjenengan piyambak nyumurupi, ya Gusti, kepiye wanita edan iki nyoba ngrusak aku kanthi rahasia nganggo kejahatane. Panjenengan, ya Gusti, wis nylametake aku saka tangan mateni sedulurku. Saiki nylametake aku saka

kéwan galak iki, supaya aku ora dipisahake saka para leluhurku, sing tresna banget marang Panjenengan, ya Gusti.'

Ing pandongane, Yusuf uga ngadhepake marang Yakub:

– Bapakku Yakub, ndedongakna aku kanthi khusyuk marang Gusti! Ndongakna aku, amarga mungsuh kepengin misahake aku saka Gusti. Pati amarga dosa ing tangané wong wadon luwih nggegirisi tinimbang pati ing tangané sedulurku. Pati kuwi kepengin ngrusak awakku, dene sing iki kepengin misahake nyawaku saka Gusti. Bapak! Amarga pandonga panjenengan marang Gusti, aku kaslametaké saka pati ing sumur. Saiki pandonga malih marang Gusti Kang Maha Luhur supaya nylametaké aku saka jurang dosa sing digawa déning wanita iki, sing ora isin lan ora wedi marang Gusti. Nalika aku teka marang sedulurku, padha nindakake kasar marang aku lan kaya srigala galak misahaké aku saka panjenengan. Ing kéné uga aku nemoni kéwan galak sing luwih ganas. Mula, ndedonga kanggé aku, Rama Suci, anakmu Yusuf, supaya atiku ora mati sadurungé ngadhep Gusti Allah kita.

Yusuf tetep teguh, dene tuan wanité terus nggoleki kasempatan sing pas kanggo nggodha dhèwèké. Ing sawijining dina, Yusuf mlebu omah kanggo sawijining urusan. Ora ana siji waé saka warga omah sing ana. Dumadakan, tuan wanité nyekel Yusuf lan nyeret dhèwèké menyang amben. Sawisé nglepas sandhangan, dhèwèké banjur meksa dhèwèké supaya nindakake zinah. Lelaki enom sing suci lan suci iku, nalika weruh kethokane, ngadhep adoh saka awak telatange lan kanthi kakuwatan sakabehe uwal, banjur mlayu metu. Klambine njaba isih ana ing tangan sang tuan putri. Mangkono Yusuf ngrusak kabeh jerat setan. Nalika manuk elang weruh pemburu, dheweke mabur luwih dhuwur.

Mangkono uga Yusuf. Dhèwèké mlayu saka wanita iku amarga dhèwèké ora péngin jebakané narik dhèwèké mlebu ing dosa. Garwané Potifar, nalika weruh yèn Yusuf wis uwal saka cengkramane, dadi banget wedi; rasa ajrih gedhé nyekel atiné. Luwih manèh, dhèwèké isin. Dhèwèké wiwit mikir cara kanggo ngfitnah pemuda iku sak efektifé, supaya bojone nesu marang dhèwèké lan, amarga cemburu, matèni dhèwèké. Dhèwèké mikir:

'Bakal luwih becik yen Yusuf mati. Patié bakal maringi aku rasa lega. Aku ora bisa ndeleng kaendahan kaya ngono tanpa krasa seneng. Nanging dhèwèké mung ngremehké aku.'

Sawisé kuwi, dhèwèké muni banter marang para abdi lanang lan abdi wadon lan kandha marang wong-wong mau:

'Delengen apa sing wis ditindakake budak Yahudi iki marang aku! Bojoku wis maringi wewenang marang dheweke ing saindenging omah, nanging dheweke nyoba memerkosa aku kanthi cara sing paling ora isin. Durung cukup dheweke mréntah omah iki; dheweke uga nyoba nggawa aku adoh saka bojoku. Dheweke teka marang aku lan kandha, 'Tidur karo aku'—nalika kuwi, kaya sing wis kowe krungu, aku muni banter. Yusuf kaget karo swaraku lan mlayu, ninggalaké sandhangane karo aku.

Kabeh sing ngrungokake padha gumun karo apa sing kelakon, amarga ora ana siji-sijia sing nyana Yusuf bakal semena-mena. Nalika Pentafre teka saka kamar kraton, bojone njupuk sandhangan Yusuf lan nuduhake marang dheweke. Banjur, tumindak kaya wanita sing luhur budi, dheweke wiwit ngeluh bab Yusuf lan kandha:

'Kowe nggawa wong Yahudi iki menyang kene supaya dhèwèké bisa nganiaya kita. Apa pancèn kowe mulang dhèwèké supaya ngina lan nglarani aku kaya ngéné iki? Dhèwèké nemokaké aku piyambak ing omah lan kepéngin memerkosa aku.' Yen aku ora njerit, lan yen para abdi dalem ora mlayu teka amarga jeritku, mesthine dhèwèké wis memerkosa aku, amarga aku sing ringkih ora bakal bisa uwal saka cengkramane, merga dhèwèké luwih kuwat. Nalika dhèwèké krungu yèn aku wis njerit lan para abdi dalem padha mlayu teka amarga jeritku, dhèwèké mlayu metu saka omah, ninggalaké sandhangane karo aku.

Penthephre langsung pracaya marang tembung palsu kuwi lan nesu banget marang Yusuf. Dheweke mrentah supaya Yusuf diiket lan dikirim menyang panjara. Penthephre lali marang kamakmuran ing omahé lan ing tetanené sing wis diparingaké Gusti Allah kanggo kapentingan Yusuf. Tanpa mriksa tembung garwané, Penthephreus nyalahké Yusuf sing ora salah. Nanging Gusti Allahé Abraham, Ishak, lan Yakub, sing nyoba manah manungsa, ora ninggalaké Yusuf lan ora narik welas asihé: Yusuf oleh sih saka pangreksa panjara lan urip kaya wong merdéka. Gusti Allah ora ninggalake wong-wong sing wedi marang Panjenengané. Lan Yusuf manggon karo pangreksa panjara kaya nalika manggon karo Penthephre. Amarga weruh yèn Yusuf setya marang dhèwèké ing kabèh bab, pangreksa panjara mau ngangkat dhèwèké dadi pangawas kabèh panjara.

Sawisé kuwi, ana loro abdi kratoné Firaun—panggang roti utama lan pangatur piala utama—sing nglakoni kaluputan marang tuwané. Firaun nesu lan ngurung wong-wong mau ing panjara sing padha karo panggonané Yusuf.

Sawetara dina kliwat nalika padha ana ing panjara. Yusuf mbantu wong-wong mau kanthi sakabehe cara, amarga wong-wong mau iku wong sing jujur. Banjur sawijining wengi, saben wong mau padha ngimpi sing maringi pratandha babagan masa depan sing cedhak. Yusuf, kaya biasane, teka marang wong-wong mau ing esuk lan weruh yen padha kuwatir lan sedhih. Dheweke takon marang wong-wong mau:

'Ngapa kowe katon sedhih banget dina iki?'

Padha mangsuli:

'Bengi wingi, saben kita padha ngimpi, lan kita sedhih amarga ora ana sing bisa nerangake.'

Banjur Yusuf kandha marang wong-wong mau:

'Mung Gusti Allah, minangka kang Maha Ngerti, sing bisa, yen Panjenengané kersa, mbukak makna impen marang wong-wong sing wedi marang Panjenengané. Critakna impenmu saben-saben. Gusti Allah bakal mbukak maknané marang kowe liwat aku.'

Kepala juru minuman nyritakake impen iki marang Yusuf:

Aku weruh kebon anggur ing ngarepku, lan ana tanduran anggur ing kono. Ana telung tunas enom tuwuh ing tanduran kuwi, sing ngasilake woh anggur sing wis mateng. Aku nyekel cangkir Firaun ing tanganku. Aku njupuk lan nyuguhake marang Firaun.'

Kanggo kuwi, Yusuf mangsuli:

Iki tegesé impenmu: telung dahan iku makili telung dina. Sawisé telung dina, Firaun bakal kelingan kowe, welas asih marang kowe, mbebasake kowe saka kéné, lan mbalèkake kowe ing panggonanmu biyèn. Banjur, kaya biyèn, kowe bakal nyuguhake cangkir Firaun marang dhèwèké. Mugi panjenengan kelingan dhumateng kula nalika panjenengan nemu kabegjan, lan paringi kula pitulungan. Kula nyuwun panjenengan ngaturaken tembung becik dhumateng Firaun supados kula bébas saking mriki. Satemene, kula dipun nyolong saking tanah Ibrani. Kula ugi boten nate nindakaken kalepatan ing nagari panjenengan; kula dipun lebetaken ing penjara namung amargi niat jahat.

Nalika kepala tukang roti weruh yèn Yusuf wis nerangaké impené kancané kanthi becik banget, dhèwèké kandha marang Yusuf:

'Aku uga nduwé impen: aku ngimpi ana telung kranjang ing sirahku, kebak macem-macem panganan. Manuk-manuk teka lan nyokot panganan saka sirahku.'

Yusuf mangsuli marang dheweke:

'Iki tegesé impenmu: telung kranjang iku makili telung dina. Sajeroning telung dina manèh, Firaun bakal motong sirahmu lan nyantelake ing wit; manuk-manuk bakal nguntir awakmu.'

Ing dina katelu, ing dina ulang tauné, Firaun nganakake jamuan kanggo kabèh bangsawan lan pejabat. Ing jamuan kuwi, dhèwèké kelingan marang kepala juru ngladosi omben-omben lan kepala tukang panggangan roti, banjur dhèwèké mréntah supaya kabèh mau digawa ngadhep dhèwèké. Sawisé mriksa kasusé, Firaun mrentah supaya kepala tukang roti digantung, déné kepala juru minuman dibalèkaké manèh ing kalungguhané sing kinurmatan. Nanging, kepala juru minuman kuwi wis lali kabèh marang Yusuf lan ora nyebut-nyebut dhèwèké marang Firaun.

Rong taun sawisé kuwi, Sang Prabu ngimpi sawijining impen kang nggumunaké. Panjenengané ndeleng awaké dhéwé ngadeg ing pinggir kali, lan saka kali kuwi metu pitung sapi betina sing gembal-gembal, ayu rupané lan kandel awaké. Sapi-sapi kuwi banjur padha ngremah suket ing pinggir kali. Sawisé kuwi, metu manèh pitung sapi betina liyané saka kali, kuru rupané lan ceking awaké. Sapi-sapi kuwi banjur padha ngremah suket bareng karo sapi-sapi sing sepisanan. Tiba-tiba, pitung sapi kurus kuwi mangan pitung sapi gembut mau. Sanadyan mangkono, dheweke isih ora wareg lan tetep kurus kaya biyen. Nalika kuwi, Firaun tangi. Nalika turu maneh, dhèwèké ngimpi maneh bab p : ing siji tangkai, tuwuh pitu bulir jagung sing gembrot lan subur; sawisé kuwi, tuwuh pitu bulir jagung liyané sing kurus lan layu amarga angin. Bulir jagung sing kurus kuwi banjur mangan bulir jagung sing gembrot mau.

Impen kuwi nggawe firaun kaget banget nalika tangi. Dhèwèké ngundang kabèh dukun lan wong wicaksana ing Mesir lan nyritakaké impen mau marang wong-wong mau. Ora ana siji wae sing bisa nerangake

impen iki: kepiye bisa para dukun sing ngabdi marang setan mangerteni misteri sing ora bisa dipahami saka Gusti Allah ing swarga? Iki ndadekake Firaun banget kuwatir. Banjur kepala juru minuman kelingan Yusuf, sing wis nerangake impene nalika isih ing penjara, lan kandha marang Firaun:

'Mung saiki, gusti, aku kelingan kasalahanku. Nalika panjenengan nesu marang kita, abdi panjenengan, lan panjenengan nyelehake aku lan kepala tukang roti ing penjara, saben kita padha ngimpi ing sawijining wengi babagan urip kita ing mangsa ngarep. Ana wong enom Yahudi, abdi Paneth-eph, uga dipenjara bareng karo kita. Kita crita ngimpi-ngimpi marang dhèwèké, lan dhèwèké nerangaké. Persis kaya sing dhèwèké kandha, mangkono kedadéyané: Panjenengan, Paduka Raja, paring welas asih marang abdi lan mbalèkaké abdi ing kalungguhan biyèn, déné dhèwèké Panjenengan paréntah pati.

Krungu kabar kuwi, Firaun bungah banget banjur mréntah supaya Yusuf enggal digawa metu saka panjara. Rambuté dipotong lan sandhangané diganti, amarga nalika dadi tawanan rambuté wis dawa banget lan sandhangané wis compang-camping. Yusuf banjur ngadhep Firaun lan para panggedhé. Firaun kandha marang dhèwèké:

'Aku krungu yèn kowé iku wong sing duwé kawicaksanan lan pandelengan jero, lan kowé bisa nerangaké impen. Aku ngimpi impen sing ora ana sing bisa nerangaké marang aku. Tulung nerangaké marang aku.'

Yusuf mangsuli:

'Gusti Allah ing dhuwur langit, menawa kersa, saged mbukak rahasia agung kang ora saged dipunpahami déning manungsa. Tanpa Gusti Allah, mokal mangertos pratandha becik.'

Banjur, ing ngarsané kabèh bangsawan, Firaun miwiti nyritakaké marang Yusuf impéné bab sapi lanon lan sapi kurus, bab malang lan malang kang kebak, lan carané sapi kurus padha mangan sapi lanon lan malang kang kosong padha mangan malang kang kebak, kaya sing wis kasebut ing ndhuwur. Yusuf, kang kebak roh nubuat, wiwit nerangake impen mau lan mratelakake prakara ing tembe: sajrone pitung taun bakal ana kamakmuran lan akèh asil tetanen ing saindenging tanah Mesir, kang pratandha saka pitung sapi betah lan pitung tangkai gandum kang kebak.

Ing pungkasan taun-taun iki bakal ana pacekitan parah, kaya sing katon saka sapi kurus sing wis mangan sapi gendut, lan pitu tangkai jagung kurus sing wis mangan tangkai jagung kebak nanging isih ora wareg. Kabeh kelimpahan biyen bakal dilalekake ing endi-endi, lan pacekitan bakal ngrusak sakabehe tanah. Ora bakal ana tapak kesuburan tanah amarga paceklik sing bakal teka sajrone pitung taun – lan paceklik iki bakal banget parah. Lan manawa iki mesthi bakal kelakon katon saka kasunyatan manawa Gusti Allah wis ngetokake prakara sing padha marang panjenengan, sang raja, ing loro impen: impen sapi lan impen tangkai gandum. Saiki panjenengan kersa nampa pitutur abdi panjenengan sing andhap asor: milih tiyang sing wicaksana lan trampil, sarta ngangkat dados panguwasa ing saindenging tanah Mesir. Ing pitung taun kalimpahan sing bakal teka iki, sapertelu saka kabèh asil tani ing tanah Mesir kudu dikumpulaké. Gandum lan kabèh biji-bijian kudu disimpen ing lumbung kraton. Mangkono uga, ing saben kutha, padha kumpulna lan simpenna biji-bijian mau, supaya ana pangan kanggo pitung taun paceklik; yèn ora, kabèh tanah Mesir bakal musna amarga iku.

Firaun lan para pangawisé kagèt marang tembung ramalan Yusuf lan pitutur wicaksanaé. Banjur Firaun kandha marang para pangawisé:

'Apa kita bisa nemokake wong kaya dheweke, wong sing ana Rohé Gusti Allah manggon ing sajroning atiné?'

Banjur Firaun ngadhep Yusuf:

'Amarga Gusti Allah wis maringi kabar kabèh iki marang kowe, ora ana sing luwih wicaksana utawa pinter tinimbang kowe. Ing kratonku lan ing saindenging karajaanku, kowe mung bakal dadi nomer loro sawise aku. Kabèh tanah Mesir bakal manut marang dhawuhmu. Mung babagan tahta, aku sing bakal luwih unggul tinimbang kowe.'

Firaun njupuk cincin meterai saka drijine dhewe banjur dipasangake ing driji Yusuf. Banjur dheweke nganggo Yusuf jubah werna abang padhang lan masangake rantai emas ing gulu. Nalika nindakake kuwi, dheweke kandha:

'Dina iki aku ngangkat kowe dadi panguwasa nomer loro ing saindenging Mesir. Aku ora bakal ngangkat tangan tanpa kowe, lan ora ana siji wae ing saindenging Mesir sing bakal wani nindakake apa-apa tanpa dhawuhmu.'

Firaun maringi Yusuf jeneng Mesir Psomfomfani, kang artiné 'Panyelamet Jagad'. Miturut dhawuhé Firaun, Yusuf dipapanaké ing kereta kraton nomer loro lan digawa ngubengi kutha, nalika para juru kabar ngumandhang yèn ana raja kapindho sing wis diangkat ing Mesir. Kabèh bangsawan kraton mlaku ing sisih kereta, maringi pakurmatan sing padha marang raja kapindho kaya marang Firaun dhéwé.

Oh, betapa agengé owah-owahan sing kelakon mung sajrone sak jam kanggo pemuda sing sholeh iki, amarga pangayomaning Gusti Allah, sing ngerti carané ngluhuraké lan ngagungaké, nganti dhèwèké lungguh ing antarané para raja lan bangsawan! Ya, paugeran adil Panjenengan, ya Gusti! Mangkono, ya Pangeran, Panjenengan mberesake Yusuf sing ora salah saka fitnah. Mangkono Panjenengan maringi panglipur marang wong sing sholeh iki sing dizalimi lan, sanajan ing donya iki, maringi ganjaran sing mulya amarga kasucian lan kasabarané! Pira luwih manèh Panjenengan bakal maringi ganjaran marang para abdi Panjenengan sing suci ing gesang sing bakal teka!

Nalika bangsawan Penthephre, wong sing padha sing wis nandhakake Yusuf menyang panjara, krungu babagan kedadéan sing nggumunake—kados pundi Yusuf munggah ing kereta raja karo pakurmatan ageng—dhèwèké banget wedi. Kanthi ajrih lan gemeter, dhèwèké bali menyang omah lan kandha marang garwané:

"Hai garwaku, kowe ora ngerti apa sing wis kelakon ing Mesir! Iki medeni banget kanggo kita! Abdi kita Yusuf saiki wis dadi tuan ora mung tumrap kita, nanging uga tumrap sakabehing tanah Mesir. Dipuji dening kabeh wong, saiki piyambakipun lungguh ing kereta raja. Amarga wedi lan gemeter, aku ora wani ndeleng mripaté lan nyusup tanpa katon saka para bangsawan.

Nalika krungu iki, garwané Penthephre kandha marang bojone:

'Aja wedi. Saiki aku bakal ngakoni dosaku marang kowe. Aku pancen edan tresna marang Yusuf. Saklawasé aku ngias awak lan nggodha dhèwèké, supaya aku bisa bareng karo dhèwèké lan nikmati kaéndahané. Nanging aku ora bisa nggayuh kuwi. Amarga dhèwèké ora gelem nampa ajakanku, aku maksa dhèwèké supaya turu bareng karo aku. Nanging Yusuf sing suci mlayu saka aku lan ninggalaké sandhangané, sing tak tunjukaké marang kowé. Aku kanthi salah nuduh yèn dhèwèké nyoba memerkosa aku. Mangkono, kabuktèn yèn liwat aku dhèwèké éntuk kuwasa kraton lan kamulyan gedhé kaya ngono. Amarga yèn aku ora tresna marang Yusuf lan dhèwèké ora manggon ing panjara nanging ing omah kita, kabecikan lan kawicaksanané mesthi bakal tetep ndhelik lan ora bakal dimulyakaké. Dheweke kudune seneng marang aku amarga aku sing dadi sabab kamulyan lan pakurmatané. Mula, ayo aja wedi marang Yusuf sing bener lan saleh iki. Dheweke ora ngandhani sapa-sapa apa sing kelakon antarane kita lan, mesthi wae, kanthi welas asihé, bakal ngapura kita. Ayo padha lunga lan, bebarengan karo para bangsawan liyane, ngajeni dhèwèké.

Padha lunga lan, krasa isin, padha nyuwun pangapunten marang Yusuf. Dheweke ora nesu babar pisan marang wong-wong mau lan ora ngandhani sapa wae apa sing wis kelakon antarane dheweke.

Firaun nikahake Yusuf karo Asenath, putri Penthesfiris, nanging dudu Penthesfiris sing biyen dadi majikane Yusuf, nanging liyane: sing sepisanan iku sawijining pangadilan kraton, dene sing kapindho iku sawijining imam ing kutha Heliopolis[2784] , yaiku Kutha Srengenge. Yusuf umure telung puluh taun nalika miwiti mrentah ing Mesir. Miturut ramalané, tanah mau pancèn ngasilaké panèn sing akèh sajrone pitung taun. Ing wektu kuwi, Yusuf ngumbara ing saindenging Mesir, nglumpukaké gandum lan kabèh jinis asil panèn lan nyimpen ing kutha-kutha. Dhèwèké nglumpukaké gandum nganti padha akèh karo wedhi ing pinggir segara, nganti mengko dhèwèké ora bisa ngukur, amarga wis ora kaétung. Sanajan sadurunge pitung taun paceklik diwiwiti, Yusuf wis nduwé loro putra karo Asenath: sing sepisanan dijenengi Manasseh, lan sing kapindho dijenengi Efraim. Nanging sawisé kuwi pitung taun kamardikan liwati, banjur pitung taun paceklik diwiwiti. Saben dina, paceklik saya parah ing saindenging tanah. Ing saindenging tanah Mesir ora ana roti sing isih ana, kejaba ing gudang kraton. Kabèh tanah Mesir katutupan paceklik. Warga wiwit nyuwun roti marang Firaun. Firaun ngutus wong-wong mau marang Yusuf. Yusuf mbukak lumbung raja lan wiwit adol roti marang kabèh wong Mesir. Lan wong-wong saka kabèh tanah teka ing Mesir kanggo tuku roti saka Yusuf, amarga paceklik wis nyerang kabèh tanah.

[2784] Heliopolis iku salah siji kutha paling tuwa lan misuwur ing kidul Mesir Sisih. Ana sekolah imam ing kéné, lan ing kéné uga asalé salah siji karya suci paling wigati saka wong Mesir, yaiku 'Kitab Wong Mati', lan teks-teks suci liyané. Candi Srengéngé, sing ana ing kéné, dadi perhatian kabèh firaun. Reruntuhan Heliopolis dumunung cedhak desa Matariya (lor Kairo).

Kawutahan gedhe uga tekan tanah Kanaan, panggonane Yakub. Wong tuwa lan putra-putrane saya ringkih amarga luwe. Sawise mangerteni yen ana roti akèh ing Mesir, Yakub kandha marang putra-putrane:

'Ngapa kowe ora tumindak bab iki? Aku krungu ana gandum akèh sing didol ing Mesir. Padha lunga menyang kana lan tuku gandum, supaya kowe ora mati keluwen.'

Sepuluh seduluré Yusuf mangkat menyang Mesir. Sedulur bungsu, Bensamin, tetep karo bapaké, amarga Yakub ora gelem nglilani dhèwèké lunga bareng sedulur-seduluré; Yakub kandha:

'Bebaya sing padha nimpuh marang adhine Yusuf bisa uga nimpuh marang dheweke ing lelampahan!'

Para putrané Israèl tekan ing Mesir. Bareng karo wong-wong mau ana akèh lelungan liya sing nduwèni tujuan sing padha – arep tuku gandum, sing didol déning Yusuf, panguwasa tanah Mesir, marang sapa waé. Para sedulur mau nyedhaki Yusuf lan sujud nyembah ing ngarepé. Nalika Yusuf weruh sedulur-seduluré, dhèwèké langsung ngenali. Dhèwèké ngomong kanthi tegas, kaya nesu, lan takon:

'Saka ngendi kowe padha teka?'

Padha mangsuli:

'Kita teka saka tanah Kanaan[2785] kanggo tuku gandum.'

Yusuf kelingan impen-impené lan nyadari yèn mau wiwit kelakon. Mula dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah ing atiné. Banjur, kaya isih nesu, dhèwèké kandha manèh marang wong-wong mau:

'Kowe-kowe iki mata-mata, pengintip. Apa kowe-kowe teka kanggo ngintip dalan-dalan ing negara iki?'

Nanging padha mangsuli:

'Ora, gusti. Kita, abdi panjenengan, tiyang jujur lan teka tumbas pangan. Kita sedaya putraning satunggaling tiyang; kita mesthi dudu mata-mata utawa tukang lapor.'

Yusuf mangsuli marang wong-wong mau kanthi swara nesu:

'Ora, kowe kabeh teka kanggo ngintip cara-cara ing tanah iki.' Para sedulur padha wedi banget lan, kanggo mbuktekake yèn padha ora salah, padha miwiti nyritakake bab omahé lan bapaké.

'Ing tanah Kanaan ana bapak kita sing saleh. Biyen kita sedulur rolas, nanging saiki mung sewelas. Ana sepuluh kene. Salah siji sedulur kita dipangan kéwan galak lan mati ing ara-ara samun. Bapak kita isih nangis kanggo dhèwèké, amarga dhèwèké banget ditresnani. Sedulur liyane, sing paling cilik, tetep ing omah kanggo nglipur bapak kita.

Yusuf mangsuli marang wong-wong mau:

Aku pancen bener ngomong yèn kowé kabèh mata-mata lan tukang nglapor, awit kowé kabèh wis mbuktekaké dhéwé. Aku sumpah demi uripé Firaun yèn kowé kabèh ora bakal lunga saka kéné nganti adhiné sing paling cilik teka. Kowé kabèh kirim siji wong njupuk adhiné; sing liyané bakal ditahan kéné. Banjur bakal katon apa kowé kabèh ngomong jujur utawa ora. Yen kowe ora nggawa adhimmu sing paling cilik menyang kene, mula kowe pancen mata-mata lan tukang nglaporake rahasia.

Mula Yusuf ngandika marang wong-wong mau lan ndadekake supaya dijaga telung dina. Ing dina katelu, piyambakipun nyaur wong-wong mau lan ngendika:

'Mung amarga wedi marang Gusti Allah aku ora ngetokake siksa sing kejem. Yen kowe pancen wong sing jujur, lan dudu mata-mata utawa pengintip, lan kepengin tetep urip, mula kowe kudu nindakake iki. Salah siji saka kowe padha tetep kene ing penjara. Sisane padha mulih lan nggawa gandum sing wis kok tuku bali marang bapakmu; banjur nggawa adhimu sing paling cilik, sing kok omongake, saka kana marang aku. Banjur omonganmu bakal kabukten bener. Yen kowe ora sarujuk karo iki, kowe bakal dipatèni."

Padha sarujuk lan padha kandha marang siji lan sijiné nganggo basa Ibrani:

'Kita pantes nampa bala iki. Kita kena paukuman amarga dosa kita marang sedulur kita, amarga kita ora merhatiin kasangsaran atiné nalika dhèwèké nyuwun marang kita. Kita ora ngrungokaké dhèwèké. Mulané bala iki teka marang kita.'

Sedulur lanang sing paling tuwa, Reuben, kandha marang wong-wong mau:

[2785] 'Tanah Kanaan' ateges wewengkon amba ing Asia kulon sapanjang pesisir wétan Segara Tengah – utamané tanah ing sisih liya Kali Yordan, yaiku Fenisia lan tanahé wong Filistin; nanging wewengkon Transyordan béda karo tanah Kanaan. Ing jaman modhèrn, tanah Kanaan biasané dipahami tegesé kabèh Tanah Janji – kabèh tanah sing dikuduki déning wong Israèl ing loro-lorone Kali Yordan.

'Apa aku ora wis ngandhani kowe nalika semana: "Aja nglarani bocah iku"? Kowe ora ngrungokake aku. Saiki getihé dituntut saka kita.'

Nalika padha rembugan, para sedulur ora nyadari yèn Yusuf mangertèni omongané. Yusuf banjur mundur saka panggonané lan nangis. Banjur, nalika nyedhak marang wong-wong mau, dhèwèké mréntah supaya Simeon dijupuk saka antarané wong-wong mau lan diiket ing ngarep mripaté kabèh. Simeon iki sengit marang Yusuf luwih saka liyané lan wis nuduhaké niat ala paling gedhé nalika Yusuf dibuwang menyang sumur lan didol marang wong Ismael. Yusuf mréntah supaya Simeon sing diiket iku dipenjara. Kanggo sedulur-seduluré liyané, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya ngisi karung-karungé karo roti, nyelundupaké pirak manèh ing karung saben wong, lan nyedhiyakké bekal kanggo lelampahan.

Sawisé kuwi, Yusuf ngetokaké para saduluré. Padha nggawa roti ing keledai-keledai lan mangkat menyang tanah Kanaan. Ing sawijining wektu, padha mandheg kanggo ngaso. Salah siji saka para sadulur, kepéngin maringi panganan keledai, mbukak karungé lan weruh piraké liwat bukaan kuwi. Dhèwèké kandha marang para saduluré:

'Pénganku wis dibalèkaké marang aku; ditemokaké ana ing karungku.' Para sedulur padha kaget lan kandha siji lan sijiné:

Apa sing wis ditindakake Gusti marang kita?!

Nalika padha tekan ing omahé bapaké, padha nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang wong-wong mau ing Mesir. Nalika saben sedulur mbukak gandum saka karungé, dhèwèké nemokaké piraké dhéwé ana ing njero. Kuwi malah ndadèkaké padha luwih wedi.

Sawisé ngrungokaké anak-anaké, bapaké kandha kanthi sedhih:

– Kowé wis nyolong anak-anakku. Yusuf wis ora ana, Simeon uga wis ora ana; apa pancèn kowé péngin njupuk nyawaku uga?

Rubèn kandha marang bapaké:

'Patèni loro putraku yèn aku ora nggawa dhèwèké bali marang kowé. Wènèhana dhèwèké marang aku supaya tak jaga.'

Yakub mangsuli:

'Putraku ora bakal lunga karo kowe, amarga adhine wis mati, lan dhèwèké siji-sijiné sing isih tak duwé. Aku wedi yèn ing lelampahan, nalika dhèwèké ninggalaké aku, nasib sing padha bakal nimpuh dhèwèké kaya sing nimpuh adhine Yusuf. Banjur kowe bakal nggawa tuwaku menyang kuburan kanthi sedhih.'

Keluwen ing tanah Kanaan terus ngamuk. Nalika kabèh gandum sing dituku ing Mesir wis dipangan, Yakub kandha marang para putrané:

'Muliha menyang Mesir lan tuku gandum maneh ing kana, supaya kita ora mati keluwen.'

Kanggo iki, Yehuda mangsuli:

'Panguwasa ing tanah iku wis kandha marang kita kanthi cetha: "Aja padha ngetokake pasuryanmu marang aku kajaba adhimu sing paling cilik ana bareng kowe." Yen kowe gelem nglilani Binyamin lunga bareng kita, kita bakal mudhun menyang Mesir lan tuku roti kanggo kowe. Nanging yen kowe ora gelem nglilani dheweke lunga, kita ora bakal lunga. Pamarentah kuwi kandha marang kita, 'Kowe ora bakal weruh pasuryanku kajaba adhimu sing paling cilik teka bareng kowe.'

Yakub kandha:

'Ngapa kowe nindakake sing ora bener marang aku kanthi ngandhani pejabat Mesir yèn kowe nduwé sedulur lanang liyané?'

Putrané mangsuli:

'Tuan kuwi takon marang kita babagan kulawarga: "Isih urip bapakmu? Apa kowe nduwé adhik?" Kita mangsuli kabèh pitakoné. Kepiye kita bisa ngerti yèn dhèwèké bakal kandha, "Bawa adhikmu mrana!"'

Banjur Yehuda ngandika maneh marang bapakne:

'Kirimna bocah iku bareng aku; ayo budhal karo kita. Mangkono kowe, kita, lan kabèh kulawarga ora bakal mati, nanging bakal urip.' Aku bakal njaga bocah iku, lan kowe bisa nuntut aku tanggung jawab marang dheweke. Yen aku ora nggawa dheweke bali marang kowe lan ora nyelehake dheweke ing ngarepmu, aku bakal salah ing ngarepmu salawas-lawase. Yen kita ora kesandhung amarga Bensamin, mesthine kita wis bisa nggawa roti saka Mesir kaping pindho.

Yakub kandha marang para putrané:

Yen pancen mangkono, ya lakonana kersamu. Gawaa sawetara woh-wohan saka tanah kita—kaya balsam, madu, mur, kemenyan, pistachio lan kacang-kacangan liyane—lan pasrahakna minangka peparing marang bapaké bangsa Mesir. Saliyane, gawaa pindho kaping pirak kanggo mbayar apa sing kok temokake ing karungmu.' Gawa Benjamin bareng kowe lan miwiti lelampahanmu. Muga-muga Gusti Allah Kang Maha Kuwasa maringi sih marang wong iku, supaya dheweke ngeculake Simeon lan Benjamin bareng kowe. Bab aku, nganti kowe bali, aku bakal nganggep awake dhewe ora duwe anak.

Para putrané Yakub nggawa peparing, pirak kaping pindho, lan Bèntamin, banjur mangkat menyang Mesir. Padha rawuh ing ngarepé Yusuf. Nalika Yusuf weruh Bèntamin karo wong-wong mau, dhèwèké kandha marang pangurusé:

'Bawa wong-wong iki menyang omah. Banjur sembelih salah siji kéwan lan siapna dhaharan. Ing awan aku bakal mangan karo wong-wong mau.'

Panaseugik mau nindakake miturut dhawuhe Yusuf lan nggawa sedulure mlebu omah. Nalika padha digawa mlebu omah Yusuf, padha kandha marang siji lan sijine:

'Kita digawa menyang kene amarga perak sing dibalekake marang kita ing karung-karung kita, supaya padha bisa nyalahake kita lan nggawe kita dadi budhak.'

Lan padha kandha marang pangurus:

"Pak, mugi panjenengan mirengaké atur kula; kula nyuwun." Kita teka mrana kanggo tuku gandum. Kedadéyané, nalika kita tekan kemah lan mbukak karung-karung kita, péraké saben wong ditemokaké ana ing karungé dhéwé. Kita ora ngerti sapa sing nyelehaké kuwi. Saiki kita nggawa pérak kaping pindho: kanggo mbalèkaké separo sing ditemokaké ing karung, lan kanggo mbayar gandum nganggo separo liyané."

Panunggalé omah kandha marang wong-wong mau:

'Tenang bae; aja wedi. Mutiara iki dikirim marang kowe dening Gustimu lan Gustine bapakmu.'

Banjur pangurus nggawa Simeon marang wong-wong mau lan nyedhiyakake banyu kanggo ngumbah sikilé; dhèwèké uga maringi pakan kanggo keledai-keledai mau. Para sedulur mau nyiapake kado-kado lan ngentèni Yusuf teka, amarga padha krungu yèn dhaharan wis disedhiyakake kanggo wong-wong mau. Nalika Yusuf mlebu ing omah, sedulur-seduluré padha sujud nyembah ing ngarepé lan marèhké peparing sing digawa saka omah. Yusuf takon marang wong-wong mau:

'Apa kowe waras, lan apa bapakmu sing tuwa, sing kowe critakaké, uga waras? Apa dhèwèké isih urip?'

Padha mangsuli:

'Abdi dalem, bapak kita, waras; isih urip.'

Kanggo iki Yusuf kandha:

'Wong iku pinaringan berkah dening Gusti Allah.'

Para sedulur mau manungkak maneh marang dhèwèké. Nalika Yusuf ngangkat pandangane, dhèwèké weruh sedulur tunggal bapak, Benjamin, banjur takon:

'Apa iki pancèn adhine kowe sing kowe critakaké marang aku?'

Padha mangsuli:

'Inggih, gusti.'

Yusuf kandha marang Bensamin:

Mugi sih rahmaté Gusti Allah nyinani kowe, anakku!

Nalika kuwi, atiné kebak emosi. Dhèwèké meh nangis. Mula dhèwèké mlebu kamar njero lan nangis ing kono; kelingan marang bapaké Yakub, Yusuf kandha:

'Bapak ingkang kinurmatan, begja sanget tiyang ingkang tansah manggen kaliyan panjenengan! Kabeh karajaanku boten pantes kanggé panjenengan, ingkang kinurmatan déning Gusti! Kula kepéngin nyuwun dhumateng Benjamin, apa piyambakipun éling dhumateng kula lan apa piyambakipun tresna dhumateng kula kados kula tresna dhumateng piyambakipun. Mulané kula nyuwun marang sedulur-sedulur kula supaya nggawa Benjamin bebarengan kaliyan piyambakipun. Aku ora precaya karo omongane yen bapakku waras lan adhiku isih urip. Aku kira, amarga iri, kanca-kancaku uga wis mateni anakmu sing bungsu iki, Benjamin sing kowe tresnani. Amarga dheweke adhiku seayah seibu, sedulurku padha sengit marang dheweke kaya sengite marang aku. Aku ngerti, Bapa, manawa Panjenengan sedhih banget amarga kita. Aku malah nambah kasedhihan Panjenengan. Aku

mangertos sedhih iki: ora ana siji wae saka kita sing tetep karo Panjenengan. Dhuh Bapa! Apa ora cukup siji kasedhihan sing nyritakake bab aku kanggo Panjenengan? Saiki wis ana siji maneh sing ditambahake. Aku sing nyebabake kabeh sangsara panjenengan, amarga aku sing mrentahake supaya Benjamin digawa menyang kene. Tumindakku iki atine kejem. Kabar bab panjenengan sing meksa aku tumindak kaya ngono. Aku kepengin ngerti apa panjenengan pancen isih urip, bapakku sing apikan. Oh, yen ana wong sing gelem maringi aku kasempatan kanggo ndeleng pasuryan panjenengan sing kaya malaikat sepisan maneh!

Mula Yusuf nangis meneng ing kamare. Banjur dhèwèké ngumbah rai supaya ora katon yèn dhèwèké wis nangis, lan kanthi nahan eluh, dhèwèké metu menyang sedulur-seduluré. Dhèwèké mréntah supaya dhahar bengi disajèkaké kanggo dhèwèké dhéwé, wong Yahudi lan wong Mesir, saben-saben pisah, amarga wong Mesir ora bisa mangan bareng karo wong Yahudi: sapa waé sing nggembala wedhus bakal nimbulaké rasa muak ing wong Mesir. Sadurunge dhahar bengi, Yusuf maringi prentah marang sedulure supaya padha lungguh miturut tertib sepuh, manut sapa sing luwih dhisik lair. Nalika nindakake kuwi, dhèwèké wiwit nyebut jeneng-jenengé siji-siji, kaya lagi ndelok nasib nganggo cangkir pérak sing dicekel ing tangané. Dhèwèké nyekel cangkir mau nganggo tangan kiwa lan, nalika dipukul nganggo driji tangan tengen, muni swara. Sawisé dipukul kapisan, dhèwèké kandha banter marang wong-wong sing padha ngadeg ing ngarepé:

'Sedulur paling tuwa jenenge Reuben; lungguh dhisik!'

Ngetokake kaping pindho, Yusuf kandha:

'Sawisé dhèwèké, lair Simeon.'

Lan dhèwèké uga mènèhi dhèwèké dhawuh supaya lungguh. Sawisé ngetuk manèh, dhèwèké mènèhi dhawuh marang sing katelu supaya lungguh, lan kanthi nyebut jeneng siji-siji, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha lungguh manut umuré. Kanthi mujijat iki Yusuf nggawe kabèh padha wedi nganti padha mikir: 'Wong iki pancèn ngerti kabèh.'

Kanggo ngendhokake rasa wedi, Yusuf cepet-cepet ngirim panganan saka mejane dheweke marang para sedulure, lan marang Benyamin diwenehi panganan limang kaping luwih akeh tinimbang sing liyane. Kabeh padha mangan, ngombe, lan wareg banget.

Yusuf maréntahaké pangurus omahé supaya ngisi karung saben seduluré nganggo gandum gratis, lan kanthi rahasia nyelehaké ing karungé Bènjamèn mangkuk sing digunakaké Yusuf kanggo ndelok masa depan; sawisé kabèh kuwi, dhèwèké kudu nglilani wong-wong mau lunga.

Esuk-esuk, para sedulur kuwi lunga saka kutha kanthi semangat. Durung adoh padha mlaku, pangurus omahé Yusuf nyusul. Dhèwèké langsung ngéjek lan ngancem, nyebut wong-wong mau maling lan ora pantes nampa pakurmatan sing diwènèhaké, nuduh yèn padha mbalèkaké kabecikan karo ala lan nyolong cangkiré tuwané wong Mesir, sing dienggo ngombe lan ramal. Para sedulur mau mangsuli:

'Yen kita wis mbalekake pirak sing kapanggih ing karung kita kaping pindho, apa bisa kita wis nyolong cangkir tuanmu? Sapa wae saka abdi sampeyan sing ditemokake karo cangkir bakal mati, lan kita bakal dadi budak tuanmu.'

Pejabat mau sarujuk:

'Kaya sing panjenengan kandhakake. Lebokna karungmu ing lemah – aku bakal mriksa.'

Padha cepet-cepet mbongkar karungé saka keledai. Panunggangé nggoleki cangkir mau, diwiwiti saka sing paling tuwa nganti sing paling enom, lan kanthi kaget, cangkir mau ditemokaké ing karungé Bensamin. Ndeleng kahanan iki, sedulur-seduluré padha nyobek sandhangané amarga sedhih. Saben-saben padha ngumpat Bensamin lan Ràchel kanthi nesu:

'Yusuf kepengin mréntahaké kita lan, kaya pantesé, dipangan kéwan galak. Nanging kowé nyusun rencana nyolong cangkir raja lan nindakaké. Kowé ora anaké Ràchel, sing nyolong berhala bapak kita lan ora ngakoni, kandha, "Aku ora nyolong apa-apa"?'

Benjamin nangis tersedu-sedu lan kandha:

Gusti Allahé bapakku, sing njupuk Rachel saka kalangan wong urip manut kersané lan ngerti sabab seda sadulurku, Gusti Allah sing maringi panglipur marang Yakub nalika dhèwèké nangisi Rachel lan anak-anaké, lan sing saiki nyawang kita kabèh lan ngerti manah kita, – Panjenengané dhéwé ngerti yèn aku ora nyolong cangkir kuwi, kaya sing kok kandhakake, malah aku ora tau kepikiran kaya ngono. Aku sumpah, aku ora bakal ndeleng manèh rambute ubané Yakub utawa krungu swarané; aku sumpah kabèh iki yèn aku ora nyolong cangkir kuwi!

Celaka aku! Celaka aku, Rachel! Apa sing wis kelakon karo anak-anakmu! Yusuf, miturut wong-wong, wis dipangan kéwan galak, déné aku dianggep maling ing tanah manca, lan bakal ditinggal kéné dadi budhak; Yusuf ora nemu pitulungan ing ara-ara samun nalika kéwan-kéwan mau nyerang dhèwèké; mangkono uga, ibu, aku nyuwun marang sedulur-sedulurku kanthi sia-sia, lan ora ana sing pracaya marang aku, anak ibu!

Amarga ora ngerti apa sing kudu diomongake marang tuwané, para sedulur njupuk Bensamin banjur bali menyang kutha. Padha teka marang Yusuf lan sujud ing ngarepé.

Yusuf kandha marang wong-wong mau kanthi nesu:

'Apa kowe padha mbalekake kabecikanku kaya ngene? Apa aku wis ngajeni kowe nganti kowe nyolong cangkirku, sing tak gunakake kanggo maca masa depan? Apa aku ora bener ngomong yen kowe ora wong jujur, nanging mata-mata lan pengintip?'

Yuda mangsuli:

'Kula botên mangertos kados pundi badhé ngaturaken atur dhumateng gusti, utawi kados pundi badhé mbéla dhiri. Gusti Allah sampun ngetokaké dosa-dosa kula lan paring paukuman dhumateng kula. Mula, gusti, kula sadaya badhé dados abdi panjenengan – kula lan piyambakipun ingkang kapanggih piala ing astanipun.'

Yusuf mangsuli:

'Ora, aku ora bakal nindakake kaya sing kok kandhakake, amarga aku wedi marang Gusti Allah. Wong enom sing ditemokake karo cangkir iku bakal tetep dadi budhak, nanging kowe bisa lunga tentrem menyang bapakmu.'

Yuda, nanging, nyedhak marang Yusuf, tiba ing sikilé lan wiwit nyuwun:

'Gusti, aja nesu marang aku yen aku ngomong karo panjenengan. Gusti, panjenengan takon marang abdi panjenengan, "Apa kowe duwe bapak utawa sedulur?" Kita mangsuli, "Bapak kita duwe loro putra sing luwih dipun tresnani tinimbang kita. Salah sijine diserang lan dipatèni kéwan galak ing pagunungan, lan bapak kita isih sedhih nganti saiki; déné anak sijiné, bapak kita tansah nyedhakaké dhèwèké lan dadi panglipur ing tuwaé.' Miturut dhawuh panjenengan, gusti, kita wis nggawa adhine sing paling cilik marang panjenengan. Nanging saiki, tanpa disangka-sangka, kita wis dosa marang panjenengan. Kula nyuwun dhumateng panjenengan, gusti, supados kula dipun jadikan abdi gantosipun bocah punika, supados piyambakipun saged wangsul dhateng bapak kita. Amargi kula sampun njamin piyambakipun. Mula saking punika, kula boten saged wangsul. Kula boten kersa nyakseni seda sanget sangsara bapak kita, ingkang badhe langsung seda amargi sedhih tanpa wates nalika piyambakipun boten mirsani putra bungsu kita wonten ing antawis kita.

Yusuf krungu tembung-tembung sing nyedhiyakake iku lan ndeleng yen kabeh wong padha ngadeg ing ngarepe kanthi bingung lan wedi. Dheweke uga weruh carane Bensamin, nganggo sandhangan koyak lan nangis, nyandhak sikile sedulure sing padha ngadeg ing kana, nyuwun supaya padha nyuwun marang Yusuf supaya ngeculake dheweke lunga bareng karo dheweke. Nalika ndeleng kabèh mau, Yusuf krasa banget lan ora bisa nahan manèh. Dhèwèké mréntah kabèh wong Mesir mundur. Sawisé kabèh lunga lan mung ana sedulur-seduluré, Yusuf nangis lan kandha marang wong-wong mau nganggo basa Ibrani:

Aku Yusuf, sedulurmu. Apa bapakku isih urip?

Nanging seduluré ora bisa mangsuli tembungé Yusuf, amarga padha wedi marang dhèwèké. Banjur Yusuf kandha marang wong-wong mau:

Aku iki Yusuf, sedulurmu sing kowe adol menyang Mesir. Aku ora dipangan kewan galak kaya sing kowe kandhakake marang bapak, nanging aku didol dening kowe marang wong Ismael. Wektu kuwi aku nyekel sikilmu kabeh lan nyuwun marang kowe, nanging ora ana siji wae sing welas marang aku. Saiki, sedulurku, aja sedhih, aja wedi, lan aja murung; Kosok baline, kowe kabeh kudu bungah amarga aku dadi raja. Kaya nalika kowe kabeh ngandhani bapak kita yèn aku dipangan kéwan galak ing pagunungan, saiki padha mangkat lan kabari bapakmu kanthi kabungahan: 'Putramu Yusuf isih urip. Dhèwèké lungguh ing tahta karajan lan nyekel tongkat panguwasa Karajan Mesir ing tangane.'

Nalika Yusuf ngendika tembung-tembung mau, sedulur-seduluré padha ngadeg ing ngarepé, kaya mati, kebak rasa wedi lan gemeter, lan padha éling kabèh ala sing wis padha ditindakake marang dhèwèké. Yusuf ngendika manèh marang wong-wong mau:

'Aja padha wedi manawa kowe wis adol aku ing kene. Gusti Allah ngutus aku sadurunge kowe supaya nylametake nyawamu, supaya aku bisa maringi pangan marang kowe nalika paceklik. Saiki wis taun kapindho

paceklik ing tanah iki. Isih ana limang taun maneh sing ora bakal ana ngolah lemah, ora ana nanem, lan ora ana ngundhuh. Dudu kowe sing ngutus aku mrana, nanging Gusti Allah, sing wis ndadekake aku dadi bapaké Firaun, panguwasa ing kabèh omahé lan panguwasa ing saindenging tanah Mesir. Enggal mangkat marang bapakku, critakna kabèh bab aku. Critakna uga kamulyanku, lan gawa dhèwèké mrana saiki uga karo kabèh keluargané. Ing kéné kowe kabèh bakal diparingi pangan.

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, Yusuf nyekel gulu Bensamin lan nangis kabungahan. Bensimin uga nangis, nyekel gulu Yusuf. Banjur Yusuf nyedhak marang seduluré lan nyium wong-wong mau. Dhèwèké ora nesu marang wong-wong mau; amarga dhèwèké wong sing loman, dhèwèké isih tresna marang wong-wong mau. Kabar tekan marang Firaun lan para pangiringé yèn seduluré Yusuf wis teka marang dhèwèké. Firaun mènèhi dhawuh marang Yusuf supaya nggawa kabèh keluargané menyang Mesir, lan janji bakal maringi tanah sing paling apik. Yusuf maringi marang seduluré hadiah mewah—emas, pérak, lan sandhangan alus—lan maringi wong-wong mau kereta kuda, jaran, lan keledai kanggo lelungan menyang Mesir karo kabèh keluargané; dhèwèké uga nyedhiyakake bekal kanggo lelungan. Kajaba iku, Yusuf ngirimaké peparing mewah marang bapaké lan kanthi bungah ngetokaké para seduluré menyang panggonané, kandha marang wong-wong mau:

'Aja padha rebutan ing dalan, nanging lumakua kanthi tentrem lan cepet-cepet marani bapakmu, lan kandhaa marang dhèwèké: "Putramu Yusuf nyuwun supaya kita matur kados mangkéné marang bapak: Gusti Allah wis maringi aku panguwasa ing tanah Mesir iki; mulane, bapak, padha bungong, lan rawung mrana, supaya aku bisa ndeleng pasuryan bapak sing kaya malaékat."'

Padha mangkat kanthi cepet, tekan tanah Kanaan, ngandhani bapaké bab Yusuf, lan nyampekaké tembung-tembungé marang dhèwèké. Nalika krungu jeneng Yusuf, Yakub nglegos, nangis, lan kandha kanthi sedhih:

'Ngapa kowe padha nglarani atiku? Apa ora supaya aku bisa kelingan maneh kaendahan putraku sing tak tresnani, Yusuf? Ngapa kowe padha kepengin nyulut maneh sedhih sing wis sirna ing atiku?'

Yakub ora pracaya marang tembungé. Banjur Benjamin nyedhak marang Yakub, nyium dhengkulé lan kandha:

'Tembung-tembung iki pancèn bebener sejati.'

Banjur dhèwèké nampilaké marang bapaké hadiah-hadiah lan layang-layang sing dikirim déning Yusuf. Yakub pracaya lan gumun. Semangaté urip manèh. Dhèwèké kandha:

Aku bungah yèn putraku Yusuf isih urip, lan sadurungé aku mati, aku bakal lunga lan ndeleng dhèwèké.'

Yakub mangkat kanthi bungah lan kesusu menyang Mesir kanggo ndeleng putrané Yusuf. Nalika Yusuf krungu yèn Yakub wis cedhak, dhèwèké nyiapaké kereta kuda kraton lan mangkat kanggo nyambut bapaké. Yakub weruh Yusuf teka lan sanadyan wis tuwa, dhèwèké mudhun saka kereta kuda lan mlaku arep nyambut Yusuf. Yusuf uga mudhun saka kereta kuda lan mlaku kaki, kaya para bangsawané. Nalika Yusuf nyedhak marang bapaké, dhèwèké nurunaké tongkat kraton sing dicekel nganti nyentuh lemah, kaya ora gelem nyekel kuwi. Banjur, kanthi pura-pura sujud ing ngarepé tongkat kraton, dhèwèké sujud kaya ngono marang bapaké Yakub lan nyerahaké tongkat kraton mau. Dhèwèké nindakake iki supaya wong Mesir ora nesu amarga sanajan nganggo busana ungu kraton, dhèwèké wis sujud marang Israel. Yakub minangka wong pisanan sing nyedhaki Yusuf; dhèwèké nyandhak gulu Yusuf lan nangis kenceng ing kana suwéné suwe. Yusuf uga nangis nalika ngeluk lan nyium rambute bapakné sing wis uban. Lan Yakub kandha marang Yusuf:

'Saiki aku bisa mati, amarga aku wis weruh kowe, anakku.' Kanthi kabèh pakurmatan, Yusuf nggawa Yakub mlebu kutha kraton Mesir lan ngenalaké dhèwèké marang Firaun. Yakub mberkahi Firaun. Firaun takon marang dhèwèké:

'Pingpira umuremu?'

Yakub mangsuli:

'Umur kula satus telung dasa taun. Taun-taun urip kula sithik lan sengsara, lan durung ngantos cacahing taun ingkang dipunlampahi para bapa.'

Firaun maringi dhawuh marang Yusuf supaya manggonake bapak lan sedulure ing tanah sing paling apik. Sawise manggon ing tanah Mesir pitulas taun, Yakub seda lan dikubur ing sacedhake para leluhure. Yusuf nyandhak pasuryan bapakne, nangis kenceng banget lan nyiume.

Nalika dhèwèké arep seda, Yakub ngandhani Yusuf aja ngubur dhèwèké ing Mesir, nanging nggawa jasadé menyang tanah Kanaan lan ngubur ing makam para leluhuré. Mula saka iku, Yusuf kandha marang para pejabat Firaun:

'Yen aku kaparingan sih ing paningal panjenengan, tulung mangkat lan kandhaa marang Firaun, yen bapakku wis ngajak aku sumpah supaya aku ngubur piyambak ing makam sing wis disiyapake ing tanah Kanaan. Saiki aku kepengin lunga ngubur bapakku, banjur bali.'

Firaun maringi idin panjaluke. Yusuf banjur mangkat. Bareng karo dheweke mangkat kabeh para mudha Firaun, para sepuh ing omahé, kabeh para sepuh ing tanah Mesir, kabèh isi omahé Yusuf, sedulur-seduluré lan kabèh isi omahé bapaké, nganti dadi rombongan wong sing akèh banget. Padha tekan panggonan sing diarani Atad, sing dumunung ing sabrang Kali Yordan. Ing kono padha nangis kenceng kanggo Yakub pitung dina lan ngubur dheweke ing guwa ganda sing dituku Abraham minangka panggonan kuburan. Sawise ngubur bapake, Yusuf bebarengan karo sedulure lan kabeh wong sing wis mèlu bali menyang Mesir.

Sawisé ngubur bapaké, para sedulur padha kandha siji lan sijiné:

'Kaya piye yen Yusuf kelingan ala sing wis kita lakoni marang dheweke lan mbales dendam marang kita amarga kabeh cilaka sing wis kita sebabake marang dheweke?'

Padha menyang Yusuf lan kandha:

'Sadurunge seda, bapakmu wis gawe prajanjen karo kowe, kandha, "Ampunana kaluputan lan dosa sedulurmu; ampunana uga panghianatan sing wis padha ditindakake marang kowe." Saiki kita dhéwé nyuwun marang kowe supaya ngapura kita amarga salah sing wis kita lakoni marang kowe.'

Yusuf nangis nalika padha ngucapake tembung-tembung mau marang dhèwèké. Banjur sedulur-seduluré padha ngomong manèh marang dhèwèké:

'Kami punika abdi panjenengan, gusti.'

Yusuf mangsuli marang wong-wong mau:

'Aja wedi, sedulurku, amarga aku uga wedi marang Gusti Allah. Kowe padha niyat ala marang aku, nanging Gusti Allah nggawé dadi kabecikan. Mula aja wedi. Aku bakal nyukupi kowe lan kulawargamu.'

Tembungé Yusuf iku banget nyenengaké atiné sedulur-seduluré lan padha lega. Mula Yusuf, sedulur-seduluré, lan kabèh wargané omahé bapaké padha manggon ing Mesir. Yusuf urip nganti yuswa satus sepuluh taun. Dhèwèké ora mung weruh anak-anaké Éfraim, nanging uga anak-anaké Makir, putrané Manase. Sadurungé séda, Yusuf kandha marang sedulur-seduluré:

'Aku meh mati. Nanging nalika Gusti Allah rawuh marang kowe lan ngunggahake kowe saka tanah iki menyang tanah sing wis dijanjekake marang para leluhur kita—Abraham, Ishak, lan Yakub—mangkono gawa uga balungku saka kene bareng kowe.'

Yusuf seda nalika yuswa satus sepuluh taun. Panjenengané dikubur ing peti mayit ing Mesir.

Ing pungkasan, kita ngluhurake Gusti kita Yesus Kristus, kaya sing digambarke dening Yusuf[2786] , sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

[2786] Miturut piwulang Gréja lan Bapa-Bapa Suci, sawatara aspek ing gesangé Yusuf sing bener nduwèni makna tipologis; tegesé, iku maringi pratandha marang sawatara momen ing gesangé Yesus Kristus, loro ing pangandhap-andhapé lan ing kamulyané. Kaya Yusuf sing dadi putra sulungé Ràchel, sing dikasihi déning Yakub luwih saka kabèh putrané (Gen. 37:3), mangkono uga Gusti Yesus Kristus sing dadi putra sulungé Perawan Maria (Matt. 1:25) lan Putra sing dikasihi déning Allah. Kaya sing diandharake Santo Efrem si Suriah, Gusti diutus marang kita kanggo nylametake kita kabèh, mangkono uga Yusuf enom diutus saka pangkuan bapaké Yakub marang sedulur-seduluré; lan kaya sedulur-sedulur Yusuf sing jahat, nalika padha weruh Yusuf nyedhak, padha wiwit ngrancang akal licik marang dheweke, sanajan Yusuf nggawa katentreman saka bapakne, mangkono uga wong Yahudi sing atine atos, nalika padha weruh Sang Juruwilujeng, padha kandha: 'Satemene, iki ahli waris; ayo padha matèni dheweke, supaya kabèh dadi duwèké kita' (Markus 12:7). Yusuf, amarga iri ati saka seduluré, didol marang wong manca, lan Kristus didol déning Yudas kanthi telung puluh keping pérak (Matéus 28:15) lan banjur, amarga iri ati (Matéus 27:18), diserahaké marang bangsa-bangsa liya (Matéus 20:19). Sawisé ngalahaké upaya ala garwané, Potifar, Yusuf dibuwang menyang panjara; lan Gusti, sawisé nampa kabèh dosa donya, dikubur ing kuburan. Ing panjara, Yusuf ngumumaké marang para narapidana—marang siji, sih; marang sijiné, paukuman; lan Gusti, sing nancep ing salib, ngumumaké kaslametan marang salah sijiné saka loro maling sing disalib bareng Panjenengané, lan banjur, sawisé mudhun ing roh marang wong-wong ing panjara, nginjili marang wong-wong mau (1 Petrus 3:19); Sawisé dibebasaké saka panjara, Yusuf diangkat dadi panguwasa sakabèhé kraton Mesir, nampa jeneng anyar lan pakurmatan agung, lan nylametaké ora mung Mesir nanging uga tanah-tanah sakupengé saka paceklik; lan marang Gusti Yesus Kristus, sawisé Panjenengané wungu saka kuburan, kabèh panguwasa ing swarga lan ing bumi

14 April

1 April (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti bapa kita sing kinurmatan, Macarius Sang Pangakuan, sing amarga ngurmati ikon-ikon suci ngalami panjara lan panyiksaan, lan sing séda ing Afusia cedhak Konstantinopel, watara taun 830.

Ing dina sing padha, pangeling-eling para martir suci Gerontius lan Basilides, sing dipatèni nganggo pedhang, lan pangeling-eling wong sing bener Ahaz.

Ing dina sing padha, pangorbanan Sang Avramius saka Bulgaria, ing taun 1299.

Uripé Ibu Kita Sing Kinurmatan Maria saka Mesir

Dirilis tanggal 1 April

'Apik njaga rahasia raja, nanging mulya mbukak lan ngumumaké pakaryané Gusti Allah' (Tobit 12:7) – mangkono pangandikane Malaikat Agung Raphael marang Tobit nalika panyembuhan ajaib saka kabutaane kelakon. Satemene, gagal njaga rahasia raja iku medeni lan ngrusak, dene meneng bab pakaryan kamulyaning Gusti iku rugi gedhe tumrap jiwa. 'Lan aku,' pangandikane Santo Sophronius, sing nyerat riwayaté Sang Maria saka Mesir sing kinurmatan, 'wedi nyumputake pakaryan ilahi liwat menengku; lan, kelingan cilaka sing bakal tumeka marang abdi (Matéus 25:18, 25), sing ngubur bakat sing diparingi Gusti ing lemah, aku ora bisa ora nyritakake kisah suci sing diturunake marang aku. Lan aja ana sing mikir," nerusake Santo Sophronius, "yen aku wani nulis goroh, yen ana sing nduweni keraguan babagan prastawa ajaib iki: ora pantes aku goroh babagan bab-bab suci. Nanging, yen ana wong-wong sing, sawisé maca cathetan iki lan kagum marang prastawa sing paling mulya iki, isih ora pracaya, mugi Gusti paring welas asih marang wong-wong mau, amarga nalika merenung bab ringkihé manungsa, padha nganggep mokal tumindak-tumindak ajaib sing dilakoni déning para wong suci. Nanging, saiki aku kudu miwiti nyritakaké prastawa mulya sing kelakon ing kulawarga kita.

Ing salah siji biara ing Palestina ana sawijining sesepuh, misuwur amarga kasucianing uripé lan kabijaksanaané ing pangandikane, sing wiwit isih enom wis kanthi gagah berani nyawisake dhiri kanggo urip biara. Asmané sesepuh iku Zosima. (Aja ana sing nyangka menawa iki Zosima si bidah, sanadyan padha jeneng: siji entuk reputasi ala lan adoh saka Gréja, déné sijiné saleh lan dimulyakaké.) Zosima wis ngliwati kabèh tahap latihan asetik lan netepi kabèh paugeran sing diwulangaké déning para biksu paling agung. Nalika nindakake kabèh mau, dhèwèké ora nate mandheg sinau Sabda Ilahi: apa nalika nggleleng, tangi, makarya, utawa mangan (yen pancèn bisa diarani 'panganan' apa sing dipangané ing jumlah sing sithik banget), dhèwèké tanpa kendhat lan ajeg nyawisaké awaké dhéwé kanggo siji pakaryan – dhèwèké nyanyi kidung suci lan ngupaya piwulang saka kitab suci. Sanajan isih bayi, dhèwèké wis diserahaké menyang sawijining biara, ing kono dhèwèké kanthi gagah pratélan nglakoni tapa nganti umur 53 taun. Nanging sawisé kuwi, dhèwèké wiwit keganggu pikiran yèn dhèwèké wis tekan kasampurnan lan ora perlu pitutur manèh.

'Apa ana,' pikiré, 'sang biksu ing donya sing bisa mulang aku lan dadi tuladha tapa brata sing durung tak lakoni? Apa ana wong ing ara-ara samun sing wis ngluwihi aku?'

Nalika sang tuwa lagi merenung bab iki, ana Malaikat sing muncul marang dhèwèké lan kandha:

"Zosima! Kowe wis ngupaya kanthi tekun, sak kuwasa manungsa, lan kanthi gagah wis nindakake tapa brata. Nanging, ora ana siji manungsa sing bisa ngomong yèn dhèwèké wis nggayuh kasampurnan. Ana ka an sing durung kowe ngerti, lan luwih angel tinimbang sing wis kowe lakoni. Kanggo mangerteni sepira akeh dalan liya

---

diparingaké (Mat. 28:18) lan ing asmané Panjenengané saben dhengkul bakal sujud, ing swarga lan ing bumi lan ing sangisoring bumi, lan saben ilat bakal ngakoni manawa Gusti Yesus Kristus iku Gusti, kanggo kamulyaning Allah Rama (Fil. 2:10–11). Mula saka iku, ngurmati Yusuf sing bener minangka 'sanyata tuladhané Kristus' (ibadah ing Minggu Palem, Kompletin Cilik), Gréja Suci wis nemtokake supaya dhèwèké dieling-eling ing wiwitan Minggu Suci – ing Senèn Agung.

sing nuntun marang kaslametan, tinggalna tanah leluhurmu, kaya Abraham, bapa leluhur sing paling mulya (Kejadian 12:1), lan mangkat menyang biara sing dumunung ing pinggir Kali Yordan."

Miturut dhawuh iku, Zosima ninggalake biara panggonané wiwit cilik, mangkat menyang Kali Yordan lan tekan biara sing dituduhaké swara Gusti.

Nggedor lawang biara nganggo tangané, Zosima nemokaké biksu sing jaga lawang lan nyritakaké misiné. Biksuné banjur ngandhani abbot, sing mrentahaké supaya sesepuh sing teka kuwi dipanggil marang dhèwèké. Zosima nyedhak marang abbot lan nindakaké tunduk lan pandonga monastik kaya lumrahé.

'Saka endi kowe, sedulur?' pitakoné abas, 'lan kenapa kowe teka marang kita, para tuwa sing mlarat iki?'

Zosima mangsuli:

'Ora perlu nyritakake saka ngendi aku teka; aku teka, Rama, nggoleki kabecikan rohani kanggo awakku, amarga aku wis krungu akèh bab agung lan pantes dipuji babagan panjenengan, bab-bab sing bisa nuntun jiwa marang Gusti.'

'Sedulur,' wangsulé sang abbot, 'mung Gusti Allah sing bisa marasaké lara atiné; mugi Panjenengané nuntun panjenengan lan kita kabèh ing dalan-dalane kanggo kabecikan atiné, awit siji wong ora bisa mbeneraké wong liya kajaba yèn tansah mriksa atiné dhéwé lan, kanthi pitulunganing Gusti, ora kendhat nindakake pangibadah. Nanging amarga katresnané Kristus wis nyurung panjenengan rawuh maringi pitulungan marang kita para tuwa sing mlarat iki, mangga manggon ing kéné, menawa pancèn kuwi sabab panjenengan rawuh. Mugi Sang Gembala Apik, sing nyawisake nyawané kanggo kaslametan kita, paring sih rahmaté Roh Suci marang kita kabèh.

Sawisé ngendika mangkono, Zosima nyuwun berkah marang sang abbot, nyuwun pandonga lan berkahé, lan tetep manggon ing biara. Ing kono dhèwèké weruh para sesepuh, sumunar amarga kabecikan lan kasucian, ngabdi marang Gusti kanthi manah murni lumantar kidungan tanpa kendhat, pandonga sakwengi, lan pagaweyan tanpa henti. Kitab Mazmur tansah ana ing lambéné; ora ana tembung sia-sia sing krungu saka wong-wong mau; padha ora ngerti apa-apa bab nguber bandha donya utawa bab kuwatir urip iki. Padha mung nduwé siji pangarep-arep sing ajeg: ngremuk dagingé. Panganan utama lan ajegé yaiku Sabda Gusti, déné awaké padha diuripi nganggo roti lan banyu, sakpitu saben wongé kersa miturut katresnané marang Gusti. Nalika ndeleng kuwi, Zosima sinau saka wong-wong mau lan nyiapaké dhiri kanggo pakaryan ageng sing bakal teka.

Wektu lumaku suwe; teka dina-dinane Puasa Agung Suci, lan gapura biara dikunci, mung dibukak nalika ana sing dikirim metu kanggo urusan biara. Wilayah iku sepi; ora mung wong awam ora teka ing kana, nanging padha ora ngerti menawa biara iki ana.

Ana adat ing biara kuwi sing ndadekake Gusti nggawa Zosima menyang kana. Ing minggu kapisan Paskah Agung, nalika Liturgi, saben wong nampa Roti Suci lan Getih Sang Gusti lan mangan panganan Paskah sethithik; banjur padha kumpul ing gréja, lan sawisé pandonga sujud kanthi khusyuk, para sepuh padha pamitan siji lan sijiné; lan saben wong, kanthi nundhuk, nyuwun berkah marang abbot kanggo lelampahan ing ngarep. Sawisé kuwi, gapura biara dibukak, lan nalika padha nyanyèkaké mazmur *'Gusti iku pepadhangku lan panyelamatku; sapa sing tak ajrihi? Gusti iku benteng uripku; saka sapa aku wedi?'* (Mazmur 26:1), para biksu banjur mangkat menyang ara-ara samun lan nyebrang Kali Yordan. Mung siji utawa loro sesepuh sing tetep ana ing biara, dudu kanggo ngreksa harta – amarga ora ana apa-apa sing bisa dicolong – nanging supaya gréja ora ketinggalan pangibadah marang Gusti. Saben wong nggawa panganan sethithik, sak isa lan sak kersane, manut kabutuhan awaké: siji nggawa roti sethithik, sijiné nggawa ara, ana uga sing nggawa kurma utawa gandum sing direndem ing banyu. Ana uga sing ora nggawa apa-apa kejaba kain compang-camping ing awaké, lan mangan suket sing tuwuh ing ara-ara samun nalika luwe nyurung supaya padha mangan.

Sawisé nyebrang Kali Yordan, kabèh padha lunga milih dalan dhéwé-dhéwé, adoh-adoh, lan ora padha ngerti siji lan sijiné—kaya piye saben wong padha puasa lan nglakoni tapa brata. Yen ana sing ndeleng wong liya nyedhak, padha mbalèk arah lan nerusaké urip piyambakan, tansah ndedonga, mung mangan sethithik ing wektu sing wis ditemtokaké. Mangkono para biksu nglampahi kabèh mangsa Prapta Agung lan padha bali menyang biara seminggu sadurungé Wunguné Kristus, nalika Gréja, karo godhong palem[2787] , kanthi resmi ngrayakaké Pesta Minggu Palem. Sawisé tekan ing biara, ora ana siji waé saka para sedulur sing padha takon siji lan sijiné babagan

[2787] Va'i – ranting palem (Yohanes 12:13, Markus 11:8). Minggu Va'i – uga dikenal minangka Minggu Kembang utawa Minggu Palem.

kepiyé padha nglampahi wektu ing ara-ara samun utawa apa sing wis ditindakake, amarga mung nuranié dhéwé sing dadi saksi. Mangkono paugeran monastik ing Biara ing Kali Yordan.

Zosima, manut adat ing biara kuwi, uga nyabrang Kali Yordan, nggawa panganan sethithik lan sandhangan sing tansah dienggo amarga awaké ringkih. Nalika ngumbara ing ara-ara samun, dhèwèké nindakake tapa brata pandonga lan nahan dhahar sak kuwate. Dheweke turu sethithik; ing endi wae bengi nemokake dheweke, dheweke bakal turu sethithik nalika lungguh ing lemah, lan esuk banget dheweke tangi lan nerusake upaya asketis. Dheweke saya kepengin mlebu luwih jero menyang ara-ara samun lan nemokake salah siji asketis sing bisa mulang dheweke.

Sawisé lelungan rong puluh dina, dhèwèké tau mandheg lan, ngadhep wetan, miwiti nyanyèkaké Doa Jam Enem[2788] , nindakake pandonga kaya biasané: sajroning tapa brata, dhèwèké mandheg saben jam kanggo nyanyi lan ndonga. Nalika nyanyi, dhèwèké weruh sing katon kaya bayangan awak manungsa ing sisih tengené. Kagèt lan nyangka yèn kuwi penampakan setan, dhèwèké wiwit nglètakaké tandha salib. Sawisé rasa wediné sirna lan pandongané rampung, dhèwèké muter ngadhep kidul lan weruh wong lanang bugil, kulité gosong nganti balung amarga srengéngé, rambute putih kaya wol, dawaé mung tekan gulu. Zosima mlayu menyang arah iku kanthi kabungahan gedhe: ing sawetara dina kepungkur dhèwèké ora weruh manungsa utawa kéwan. Nalika wong iku weruh saka adoh yèn Zosima nyedhak marang dhèwèké, dhèwèké buru-buru mlayu luwih jero menyang ara-ara samun. Nanging Zosima kayane wis lali marang tuwa lan kesel amarga lelungan, banjur mlayu kenceng kanggo nyusul wong sing mlayu kuwi. Wong kuwi mlayu kenceng, nanging Zosima mlayu luwih cepet, lan nalika wis nyusul nganti padha bisa krungu siji lan sijine, dhèwèké njerit karo nangis:

'Ngapa, he abdi Sang Gusti Allah ingkang sejati, ingkang panjenengan manggon ing ara-ara gersang, panjenengan mlayu saking kula, tiyang sepuh ingkang kathah dosa? Tenggalana kula, sanadyan kula derhaka lan ringkih, kanthi pangajeng-ajeng ganjaran tumrap kaluhuran panjenengan! Mandheg, ndedongakna kula, lan demi Gusti Allah ingkang boten nyingkiri sapa kemawon, paringna berkah panjenengan dhumateng kula.'

Mangkono Zosima muni karo nangis. Ing wektu sing padha, padha tekan sawijining cekungan, kaya amben kali kang wis garing. Wong sing mlayu kuwi langsung nyabrang menyang sisih liya, dene Zosima, kesel lan ora duwe tenaga kanggo mlayu luwih adoh, nambahake pangajab nangise lan mandheg. Banjur wong sing wis mlayu saka Zosima kuwi pungkasane mandheg lan kandha:

Abba[2789] , Zosima! Amarga Gusti, nyuwun pangapunten amarga aku ora bisa ngadeg ing ngarepmu: aku iki wanita, kaya sing kowe deleng, telanjang, ora ana apa-apa kanggo nutupi ketelanjanganku. Nanging yen kowe kersa maringi pandonga lan berkahmu marang aku, wong dosa iki, tulung lemparake sandhangamu kanggo nutupi awakku, banjur aku bakal ngadhep kowe kanggo nyuwun pandonga.'

Zosima kaget lan wedi nalika krungu jenenge diucapake dening wong sing durung nate ndeleng dheweke lan ora nate krungu apa-apa bab dheweke.

'Yen dheweke ora peka banget,' pikiré, 'dheweke mesthi ora bakal nyebut jenengku.'

Dheweke enggal manut panyuwunane, nyopot sandhangané sing koyak lan sobek, banjur mbalik lan mbuwang sandhangan mau marang dheweke. Sawisé nampa sandhangan mau, dheweke ngiket awaké lan nutupi ketelanjangané sak apik-apiké. Banjur dheweke ngucapaké marang Zosima kanthi tembung-tembung iki:

"Ngapa, Abba Zosima, panjenengan kersa ndeleng aku, wong wadon sing kebak dosa? Panjenengan kersa krungu utawa sinau apa-apa saka aku, lan apa kuwi sabab panjenengan ora mundur saka lelampahan kang abot?"

Nanging Zosima nyungkur ing lemah lan nyuwun berkah marang dheweke. Dheweke uga nyungkur ing lemah, mula padha nggladrah ing kana, saling nyuwun berkah; mung siji tembung sing krungu: 'Berkahana aku!' Sawisé suwe, dheweke kandha marang sang resi:

'Abba Zosima! Panjenengan kedah mberkahi kula lan ndedonga, awit panjenengan wis diangkat dados imam lan sampun pirang-pirang taun ngadeg ing ngajeng mezbah suci, nindakake Misteri Ilahi.'

[2788] Jam-jam – iki jeneng sing diwenehake marang ibadah sing dumadi saka telung mazmur, sawetara ayat lan pandonga, sing disesuaikan karo saben seprapat dina lan kahanan tartamtu saka sangsara Sang Juruwilaha. – Ing Jam Enem, diparingake pangalembana prosesi Sang Juruwilaha menyang panggulungan, panggulungan kasebut, lan sangsara Panjenengané ing Salib.

[2789] Abba – bapak, guru.

Tembung-tembung iku nggawe bapak sepuh saya kebak rasa wedi. Kanthi nangis nggleleng, piyambakipun ngendika marang sang ibu, kanthi angel ambegan amarga getihen:

'Wah, ibu rohani! Panjenengan wis nyedhak marang Gusti kanthi ngendhaleni kelemahaning daging. Kurnia Gusti luwih katon ing panjenengan tinimbang wong liya: panjenengan durung nate ndeleng aku, nanging panjenengan nelpon jenengku lan ngerti jabatan aku minangka imam. Mula, demi Gusti, paringna berkah marang aku lan panedhangan suci panjenengan marang aku.'

Kagugah dening keteguhan bapak sepuh mau, dhèwèké mberkahi kanthi tembung-tembung iki:

– Mugi Gusti sing kinasih, sing kepengin kaslametan nyawa manungsa!

Zosima mangsuli, 'Amin,' lan loro-lorone padha tangi saka lemah. Banjur dhèwèké takon marang sang tuwa:

'Wahai Manungsa Allah! Napa panjenengan kersa sowan dhumateng kula, ingkang tiyang awon lan boten gadhah kabecikan punapa-punapa? Nanging sih rahmat Sang Roh Suci ingkang nuntun panjenengan mriki supados, nalika wayahe sampurna, panjenengan ugi saged nyarios dhumateng kula bab gesang ing donya. Mugi kersa nyarios, Rama, kados pundi saiki gesanging para umat Kristiani, Tsar, lan para wali ing Gréja?'

'Mlalu pandonga panjenengan ingkang suci,' wangsulane Zosima, 'Gusti Allah sampun paring katentreman langgeng dhumateng Gréja[2790] . Nanging mugi panjenengan kersa mireng panyuwunanipun bapa sepuh ingkang boten pantes menika lan ndedonga dhumateng Gusti tumrap donya sedaya lan kanggé kula, tiyang dosa, supados pangembaraan kula ing ara-ara samun boten sia-sia.'

"Nanging kowe, Abba Zosima," ujare, "sing nyekel jabatan suci, kuduné ndedonga kanggo aku lan kanggo saben wong; amarga iku pancèn tugasmu. Nanging amarga kawajiban patuh, aku bakal nindakake kaya sing kowe karepake."

Kanthi tembung-tembung kuwi dhèwèké muter ngadhep wetan; ngangkat pandangane lan ngulur tangané, dhèwèké miwiti ndedonga, nanging alus banget nganti Zosima ora bisa krungu utawa mangertèni tembung-tembung pandongane. Kanthi gemeter, dhèwèké meneng waé, sirahé menunduk.

"Aku nyuwun Gusti dadi saksi," pangandikane, "sawisé sawatara wektu aku ngangkat pandang lan weruh dhèwèké ngadeg kanthi sikuté[2791] saka lemah; mangkono dhèwèké ngadeg ing udara lan ndedonga." Ndeleng kuwi, Zosima gemeter amarga wedi, tiba ing lemah karo nangis, lan mung bisa ngucapaké:

'Gusti, mugi paring welas asih!'

Nanging banjur dhèwèké keganggu pikiran manawa mbok menawa kuwi roh utawa arwah sing kaya-kaya ndedonga marang Gusti. Nanging sang wali, ngangkat manèh si tuwa saka lemah, kandha:

'Zosima, kenapa kowe keganggu pikiran bab arwah? Kenapa kowe mikir aku iki arwah sing ndedonga?' Aku nyuwun marang panjenengan, bapa sing pinituwa, yakinana yèn aku iki wanita sing kebak dosa, sing mung disucèkaké déning baptisan suci; ora, aku dudu roh, nanging tanah, bledug lan abu; aku iki daging sing ora wani nganggep dhéwé roh.

Kanthi tembung-tembung iki, dhèwèké nggawe pratandha salib ing bathok, mripat, lambéné, lan dhadha, lan nerusaké:

Mugi Gusti nylametaké kita saka sing Jahat lan saka jebakane, awit gedhé peperangé[2792] , nglawan kita.'

Krungu tembung-tembung kuwi, sang tuwa tiba ing sikilé lan nangis karo luh:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, Allah sejati, sing lair saka Perawan Maria, amarga panjenengan, sing telanjang, wis nglarani daging panjenengan kaya ngéné iki, aku nyuwun: aja ana sing didhelikaké saka aku, nanging critakna kabèh babagan urip panjenengan, lan aku bakal memuji kamulyaning Gusti.' Mugi Gusti, critakna kabèh marang aku—dudu kanggo ngagung-agungaké dhiri, nanging kanggo mulang aku sing dosa lan ora pantes iki. Aku pracaya marang Gustiku, kang kowe urip kanggo Panjenengané, yèn aku teka ing ara-ara iki pancèn supaya Gusti ngluhuraké pakaryanmu: kita ora kuwasa nolak kersaning Gusti. Yèn dudu kersaning Gusti

---

[2790] Iki dumadi ing wiwitan abad kaping enem, nalika panganiayaan wis rampung lan bidah wis surut, lan Gréja Kristen ngrasakaké tentrem lan tentreming ati.

[2791] *'Lokot'* utawa *'lakot'* iku satunggaling ukuran dawa saka siku nganti pucuk driji tengah, padha karo 10½ vershoks.

[2792] 'Bran' – serangan, konspirasi.

supaya kowe lan pakaryanmu dadi kondhang, Panjenengané ora bakal nampilaké kowe marang aku, lan uga ora bakal maringi kekuwatan marang aku kanggo lelampahan dawa ing ara-ara iki.

Zosima nyoba tenanan ngyakinke dheweke kanthi cara liya uga, nanging dheweke, ngangkat dheweke, kandha:

"Ampunana kula, Bapa Suci, kula isin nyarios babagan gesang kula ingkang memalukan. Nanging awit panjenengan sampun ningali badan kula ingkang telanjang, kula badhe mbukak atin kula ugi, lan panjenengan badhe mangertos pinten isin lan aib ingkang kaparingaken. Kula badhe mbukak manah kula dhumateng panjenengan, tanpa sombong, kados panjenengan ngendika: menapa ingkang kula sombongaken, kula ingkang dados wadah pilihan setan! Nanging yèn aku miwiti nyritakaké riwayat uripku, panjenengan bakal mlayu saka aku kaya saka ula; kuping panjenengan ora bakal kuat nampa crita bab pesta-pesta cabulku. Nanging, aku bakal nyritakaké kabèh, tanpa ana sing kliwat; aku mung nyuwun, nalika panjenengan mangertèni uripku, aja lali ndedonga kanggo aku, supaya aku éntuk sih-rahmat ing Dina Kiamat.

Sing tuwa kuwi, kanthi luh sing mili tanpa kendhat, nyuwun banget marang dheweke supaya nyritakake uripe, lan dheweke miwiti critane kaya mangkene:

Aku, bapak suci, lair ing Mesir, nanging nalika umurku rolas taun, nalika wong tuwaku isih urip, aku nolak katresnané lan mangkat menyang Alexandria[2793] . Babagan carane aku kelangan kasucian dara lan miwiti nglakoni zinah tanpa kendali lan ora ana enteke – aku ora bisa mikir bab iki tanpa isin, luwih-luwih ngomong kanthi rinci; aku mung bakal nyritakake cekak, supaya sampeyan ngerti napsuku sing ora bisa dikendhaleni. Sajeroning pitulas taun, malah luwih suwe, aku nindakake zinah karo sapa waé, ora amarga hadiah utawa pambayaran, amarga aku ora kepéngin njupuk apa-apa saka sapa waé, nanging aku mikir yèn luwih akèh priya bakal teka marang aku kanthi gratis lan nyukupi napsuku. Aja nganggep aku sugih lan mulane nolak njupuk apa-apa – ora, aku urip ing kamlaratan, kerep luwe, nggiling sekul, nanging aku tansah kepengin nyemplung luwih jero ing lendhut zinah: aku ndeleng urip iku kahanan isin sing ora ana enteke. Sawijining dina, nalika panèn, aku weruh akèh wong – wong Mesir lan wong Libya[2794] – padha mlaku menyang segara. Aku takon marang wong sing liwat ngendi padha kesusu. Dhèwèké mangsuli yèn padha arep menyang Yerusalem kanggo pesta Pangluhuré Salib Suci lan Panyawiji Urip sing bakal teka. Nalika takon apa aku bisa mèlu, dhèwèké mangsuli yèn yèn aku nduwé dhuwit lan panganan, ora ana sing bakal ngalangi. Aku kandha marang dhèwèké: 'Ora, sedulur, aku ora nduwé dhuwit utawa panganan, nanging aku bakal tetep lunga lan numpak kapal sing padha karo wong-wong mau, lan wong-wong mau bakal nyukupi kabutuhanku: aku bakal nawakaké awakku marang wong-wong mau minangka upah.' 'Aku kepengin lunga supaya – nyuwun pangapunten, Rama – ana akèh wong ing sacedhakku sing siap kanggo napsu. Aku wis kandha marang sampeyan, Rama Zosima, aja meksa aku ngomong bab isinku. Gusti Allah dadi saksi, aku wedi yèn karo tembung-tembungku aku malah ngotori udhara iki.'

Ngresiki bumi nganggo luhé, Zosima kandha:

'Wong ibu, wicara! Lakonana dongeng sing maringi piwulang iku!'

'Lelaki enom sing tak temoni,' ujare dheweke nerusake, 'nalika krungu tembungku sing ora isin, dheweke ngguyu banjur mlaku adoh. Dene aku, aku ngeculake porot sing tak gunakake banjur kesusu menyang segara. Ndelok para lelungan, aku weruh ana sepuluh utawa luwih priya sing ngadeg ing pinggir pantai; padha enom lan katon pas karo sing tak kepéngini. Liyané wis numpak kapal.

Tanpa isin, kaya biasaku, aku mlayu nyedhaki wong-wong sing lagi ngadeg kuwi lan kandha, 'Bawa aku bebarengan; aku bakal nyenengake kowe.' Padha ngguyu krungu tembung-tembung kuwi lan sing padha, lan nalika weruh aku tanpa isin, padha ngangkat aku mlebu kapal, banjur kita miwitilayar. Kepiye carane aku crita marang kowe, manungsa Gusti, apa sing kelakon sabanjure? Endi ilat, endi kuping sing bisa nampani crita bab tumindak isin sing tak lakoni ing kapal sajrone pelayaran: aku nuntun wong-wong mlebu dosa sanajan ora miturut kersané, lan ora ana tumindak isin sing ora tak ajari marang wong-wong mau. Percayaa aku, Rama, aku ngeri banget manawa segara bisa nampung pesta pora kaya ngono, manawa bumi ora mbukak lan nelan aku urip-urip

---

[2793] Alexandria – kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung ing pesisir Segara Mediterania, ing muara Kali Nil. Sawisé Roma, Alexandria dadi kutha paling unggul ing donya lan dadi pusat perdagangan, industri, lan utamané kawruh pagan; déné ing abad-abad awal Kristen, kutha iki dadi pangoncar pencerahan Kristen. Saiki, Alexandria kalebu salah siji kutha pelabuhan sing paling dikukuhi lan pusat perdagangan paling wigati ing Laut Tengah.

[2794] Wong Libya iku warga Libya, sawijining provinsi ing Afrika Lor.

menyang neraka sawisé aku nuntun akèh wong menyasar! Nanging aku mikir manawa Gusti Allah ngenteni tobatku, ora kepéngin pati wong dosa, nanging ngenteni kanthi sabar banget supaya aku malih.

Kanthi raos-raos kuwi aku teka ing Yerusalem, lan saben dina nganti pesta kuwi teka aku terus tumindak kaya biyen—lan malah luwih parah. Aku ora mung ora wareg karo para pemuda sing wis ana barengku ing kapal, nanging aku uga nggoleki warga lokal lan para lelungan kanggo pesta pora. Akhire, Paskah Pangluhuré Salib Suci teka, lan aku, kaya biyen, metu kanggo nggodha para pemuda. Ndeleng yèn esuk-esuk kabèh wong padha menyang gréja siji-siji, aku uga mangkat; aku mlebu ing narthex bareng karo wong akèh lan, nalika wayahe Pangluhuré Salib Suci Gusti sing Mulya teka, aku nyoba mlebu gréja bareng karo wong-wong. Sanajan aku nyoba banget nyelak mlebu, wong akèh malah nyurung aku metu. Akhire, kanthi angel banget, aku, wanita sengsara iki, nyedhaki lawang gréja. Nanging wong liya kabèh mlebu gréja tanpa alangan, déné ana kuwasa ilahi sing nyegah aku mlebu. Aku nyoba maneh mlebu, nanging maneh didorong menyang sisih, ditinggal dewekan ing serambi. Mikir yèn iki amarga kelemahan wadon, aku gabung maneh karo wong akèh, nanging upayaku sia-sia; sikilku sing berdosa wis nyentuh ambang lawang; greja nampani saben wong tanpa alangan, nanging ora gelem nampa aku, wong sengsara kaya aku iki; kaya sengaja ana penjagaan militer sing akèh—kekuatan sing ora dingerteni—nyegah aku mlebu—lan aku bali maneh ing serambi greja. Telu utawa papat kaping aku nglumpukaké kekuwatan, nanging ora ana gunané. Kanthi kesel, aku ora bisa maneh nyelusup ing antarane wong-wong sing mlebu; sakabèhé awakku lara amarga kahanan sempit lan dorongan. Ing kuciwa, aku mundur kanthi isin lan ngadeg ing pojok narthex. Sawisé sadar, aku gumun dosa apa sing nyegah aku ndeleng Wit Urip saka Salibé Gusti. Cahyaing kawicaksanan sing nylametake, kabeneran Gusti sing madhangi mripat atiku, nyentuh atiku lan mbukak yen kabejataning pakaryanku nyegah aku mlebu gréja. Banjur aku wiwit nangis kenceng, nggebuk dhadaku karo isak lan ambegan jero saka jeroning atiku.

Mangkono aku nangis, ngadeg ing narthex. Nalika aku ngangkat pandanganku, aku weruh ikon Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci ing témbok lan, ngarahake pandanganku jasmani lan rohani marang iku, aku njerit:

– Ya Gusti Putri, ya Perawan sing nglairaké Gusti Allah ing daging! Aku ngerti, aku ngerti ing jeroning atiku, yèn ora ana pakurmatan utawa pujian tumrap Panjenengan nalika aku, sing kotor lan hina iki, ndelok pasuryan Panjenengan, ya Perawan Langgeng, sing suci ing badan lan jiwa. Pantes sanget yèn kasucian prawanmu muak lan sengit marang aku, si jalang. Nanging aku krungu yèn Gusti sing lair saka kowe nglampahi inkarnasi kanthi tujuan ngajak wong dosa supaya tobat. Mula teka tulung aku, ya kowe sing wis ditinggalaké kabèh! Parentahna supaya aku ora dialang-alang mlebu gréja; paringana supaya aku bisa ndeleng Wit Mulya, ing ngendi Panjenengané sing Panjenengan lairaké disalib ing daging, ngucuraké getih suci kanggo kaslametan para wong dosa lan kanggo kaslametanku. Paringana dhawuh, ya Ibu, supaya lawang gréja kabuka uga kanggo kula, sanadyan kula ora pantes, supados kula saged nyembah Salib Ilahi! Mugi Panjenengan dados interasèder ingkang setya ing ngarsané Putra Panjenengan, supados badan kula boten malih kula kotori déning najisé zinah, nanging kanthi nyawang Salib, kula saged nyelakaken donya lan godhané, sarta lumampah ing pundi Panjenengan nuntun kula, ya interasèdering kaslametan kula.

Mangkono aku ngendika. Kanthi semangat iman lan yakin marang welas asihé Indhungé Gusti Allah, aku, kaya diparingi isyarat wong, obah saka panggonan aku ndedonga lan nyampur karo wong akèh sing mlebu gréja. Saiki ora ana siji waé sing nyurung aku adoh utawa nyegah aku tekan lawang gréja. Aku kagèt lan wedi nyerang atiku; aku gemeter kabeh awakku. Sawise tekan lawang sing biyèn ditutup kanggo aku, aku mlebu gréja suci tanpa alangan lan diparingi sekilas pandelengan wit sing maringi urip; aku mangertèni misteri-misteri Gusti Allah lan nyadari yèn Gusti Allah ora nolak wong sing tobat. Aku tiba ing lemah, nyembah ing ngarepé Salib Suci lan nyiumé kanthi ajrih kang gemeter. Banjur aku metu saka gréja menyang gambar perantara kula – Ibuné Gusti Allah – lan, sujud ing ngarepé ikon suci Panjenengané, ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Dara sing tansah pinaringan berkah, Gusti Putri, tanpa nolak pandongaku, Panjenengan sampun paring katingal katresnan ageng Panjenengan marang manungsa. Kula sampun nyumurupi kamulyaning Gusti, sanadyan kula punika jiwa sing sesat lan boten pantes nyumurupi punika! Kamulyan tumrap Gusti Allah, ingkang, amargi Panjenengan, nampi tobat para dosa!' Iki kabèh sing bisa tak pikiraké lan tak ucapaké nganggo tembung. Saiki, ya Sang Dhewik, wayahe nepaki apa sing wis tak janjèkaké nalika nyuwun marang Panjenengan minangka perantara kula: nuntun kula miturut kersa Panjenengan, lan mulang kula carané nggayuh kaslametan lumantar dalan tobat.

Sawisé tembung-tembung mau, aku krungu swara, kaya saka adoh:

'Yen kowe nyebrang Kali Yordan, kowe bakal nemokake tentrem sing sampurna.'

Sawisé krungu tembung-tembung mau kanthi pracaya yèn iku diucapaké marang aku, aku nangis karo luh, ndelok ikon Sang Ibu Gusti '[2795] ':

'Ya Gusti Putri, ya Indhunging Gusti, aja ninggalake aku!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, aku metu saka serambi gréja lan mlaku cepet. Ing dalan, ana wong sing maringi aku telung koin, kandha:

'Njupuk iki, ibu.'

Aku njupuk dhuwit kuwi, tuku telung roti lan takon marang penjual saka ngendi dalan menyang Kali Yordan. Sawise ngerti lawang endi sing nuntun menyang kana, aku langsung mangkat kanthi cepet, nangis. Mula aku ngentekake sedina muput ing dalan, takon marang wong-wong sing liwat nggoleki dalan, lan ing jam katelu dina iku, nalika aku pinaringan berkah ndeleng Salib Suci Kristus pas srengenge arep surup, aku tekan Gréja Santo Yohanes Pembaptis ing pinggir Kali Yordan. Sawisé ndedonga ing gréja, aku mudhun menyang Kali Yordan lan ngumbah tangan lan rai nganggo banyu saka kali suci kuwi. Balik menyang gréja, aku nampa Misteri Paling Suci lan sing maringi urip saka Kristus. Banjur aku mangan setengah roti, ngombe banyu saka Kali Yordan, lan banjur turu ing lemah. Esuk banget, sawisé nemokake prau cilik, aku nyebrang menyang pinggir liya lan manèh ngadhep marang pituduhku, Ibuné Gusti Allah, ing pandonga, nyuwun dhèwèké maringi pitutur miturut karsa. Mangkono aku mlebu ing ara-ara samun, ing ngendi aku wis ngumbara nganti dina iki, ngentèni kaslametan sing bakal diparingaké Gusti Allah saka sangsara rohani lan jasmani.

Zosima takon:

'Pingpira taun, ibu, wis kliwat wiwit panjenengan manggon ing ara-ara iki?'

'Aku kira,' dhèwèké mangsuli, 'wis 47 taun wiwit aku ninggal kutha suci.'

'Lan,' pitakon Zosima, 'apa sing panjenengan temokake kanggo dipangan?'

'Sawisé nyebrang Kali Yordan,' pangandikane sang wali, 'aku nduwé loro setengah roti; roti-roti kuwi alon-alon garing, kaya-kaya dadi watu, lan aku mangan sethithik-sethithik sajroning pirang-pirang taun.'

'Kepiye kowe bisa urip suwé ing tentrem, tanpa godaan apa waé sing ngganggu kowe?'

'Kula ajrih mangsuli pitaken Panjenengan, Bapa Zosima: nalika kula kelingan kasangsaran ingkang kula derita amarga pikiran-pikiran ingkang nyiksa ingkang ngganggu kula, kula ajrih menawi pikiran-pikiran wau badhe nyerang kula malih.'

'Ora apa-apa, Bu,' kandha Zosima, 'aja nganti ana sing kowe tinggalake saka critamu; aku takon kowe persis supaya aku bisa ngerti kabeh rincian uripmu.'

Banjur dhèwèké kandha:

'Percayaa marang aku, Bapa Zosima, aku wis manggon ing ara-ara gersik iki wis pitulas taun, nglawan napsu edan kaya kewan galak. Nalika aku lungguh mangan, aku kangen karo daging lan anggur sing biyen tak pangan ing Mesir; aku kepengin ngombe anggur favoritku. Nalika aku isih ana ing donya, aku ngombe anggur akèh, nanging ing kéné aku malah ora nduwé banyu; aku kesrakat amarga ngelak lan sangsara banget. Kadhangkala aku kélangan kendali amarga kepéngin nyanyi lagu-lagu mesum sing wis dadi kabiasaan, lan kuwi ngganggu atiku banget. Banjur aku nangis, nggebuk dhadaku lan éling marang sumpah-sumpah sing wis tak lakoni nalika aku mundur menyang ara-ara samun. Banjur, ing pikiranku, aku bakal ngadeg ing ngarepé ikon perantaraanku, Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, lan kanthi nangis aku nyuwun marang Panjenengané supaya ngusir pikiran-pikiran sing ngganggu atiku. Aku nangis kaya ngono suwéné wektu sing dawa, nggebuk dhadaku kanthi kenceng, lan pungkasané kaya ana padhang sumebar ing sakupengku, lan atiku tentrem saka kegelisahan. Kepiye aku bisa ngakoni marang Panjenengan, Bapa, bab hawa napsu sing nyekel aku? Apura aku, Bapa. Api hawa napsu murub ing jeroning atiku lan nglelehake aku, nganti nyurung aku marang hawa napsu. Saben godaan kaya ngono teka marang aku, aku bakal ambruk ing lemah lan nangis kenceng, mbayangake yèn Pengantara iku piyambak ngadeg ing ngarepku, ngukum dosaku lan ngancem aku karo panyiksa sing abot amarga iku. Nglempèk ing lemah, aku ora gelem tangi pirang-pirang dina lan bengi nganti padhang iku sumunar marang aku lan ngusir pikiran-pikiran sing ngganggu. Banjur aku ngangkat pandang marang perantara ku, kanthi khusyuk

[2795] Miturut kronik Rusia, ikon iki banjur dipindhahake menyang Gréja Santa Sofia ing Konstantinopel.

nyuwun pitulungan kanggo sangsara ing ara-ara samun – lan pancen, Panjenengané maringi pitulungan lan pituduh ing tobat. Mangkono aku nglampahi 17 taun ing sangsara sing terus-terusan. Lan wiwit semana nganti saiki, Ibuné Gusti Allah wis dadi pitulung lan pituduhku ing kabèh bab.

Banjur Zosima takon:

'Apa kowe ora butuh panganan utawa sandhangan?'

Wong suci mau mangsuli:

'Nalika roti kula entek, sawisé pitulas taun, kula urip saka tetanduran; busana sing tak sandhangan nalika nyabrang Kali Yordan wis rusak, lan aku sangsara banget, krasa kesel ing panas srengenge lan nggetak ing adhem mangsa rendheng; nganti pirang-pirang kaping aku tiba ing lemah kaya wong mati lan ngglethak suwe ing kana, nglakoni sangsara jasmani lan rohani sing ora kaétung. Nanging wiwit wektu kuwi nganti saiki, kakuatané Gusti Allah wis ngowahi nyawaku sing dosa lan awakku sing andhap asor ing saben bab, lan aku mung kelingan kasangsaran biyen, nemokake pangopenan sing ora entek-entek ing pangarep-arep kaslametan: Aku diparingi pangopenan lan sandhangan déning Sabda Gusti kang Maha Kuwasa, amarga wong-wong sing ora nduwé pangayoman padha nganggo watu minangka sandhangané, sawisé mbuwang busana dosa (deleng Ayub 24:8; Ibrani 11:38).

Krungu yèn wong suci kuwi nyitir tembung-tembung Kitab Suci saka Musa, para nabi, lan Mazmur, Zosima takon apa dhèwèké wis sinau Mazmur lan buku-buku liyané.

"Aja kowe mikir," wangsulane kanthi mesem, "yen wiwit aku nyabrang Yordan aku wis weruh manungsa liya kejaba kowe: aku malah durung weruh siji kewan utawa sato galak." Aku uga ora tau sinau saka buku, uga ora tau krungu sapa wae maca utawa nyanyi mau, nanging Sabda Gusti padhangaké pikiran ing endi wae lan kapan wae, lan nembus nganti marang aku, sing ora dikenal donya. Nanging aku nyuwun marang kowe, minangka inkarnasi Sabda Gusti: dongakna aku, wong sundal."

Mangkono dhèwèké ngendika. Sang tuwa nyembah ing sikilé dhèwèké kanthi nangis lan muni:

'Sugeng rahayu Gusti Allah, sing nindakake pakaryan ageng lan nggumunake, nggumunake lan mulya, sing ora kaetung! Sugeng rahayu Gusti Allah, sing wis paring weruh marang aku carane Panjenenganipun maringi ganjaran marang wong-wong sing wedi marang Panjenenganipun! Satemene, ya Gusti, Panjenenganipun ora ninggalake wong-wong sing ngupaya Panjenenganipun!'

Wong suci iku ora ngidini wong tuwa iku sujud ing ngarepé lan kandha:

'Kula nyuwun marang panjenengan, bapa suci, kanthi asma Gusti Yesus Kristus, Juruwilaha kita, aja paring weruh marang sapa waé apa ingkang panjenengan mireng saking kula ngantos Gusti ngangkat kula saking donya punika; nanging sapunika panjenengan mangkat kanthi tentrem; setaun malih panjenengan badhé kenggih mirsani kula malih, menawi sih rahmat Gusti ngreksa kita.' Nanging demi Gusti, tulung manut panyuwun kula: nalika puasa taun ngarep, aja nyabrang Kali Yordan kaya sing biasane panjenengan tindakake ing biara.

Zosima kaget amarga dheweke ngomong babagan paugeran biara, lan ora bisa ngomong apa-apa kejaba:

'Mulyakna Gusti Allah, sing mberkahi wong-wong sing tresna marang Panjenengané!'

'Mula, bapa suci,' ujare maneh, 'tetep ing biara, kaya sing tak kandhakake, amarga sampeyan ora bakal bisa lunga, sanajan kersa; ing dina Kemis Suci Agung, dina Panganan Pungkasané Kristus, jupuklah wadah suci sing pantes kanggo acara iki, kang ngemot Awak lan Getih sing maringi urip, gawa menyang désa ing pinggir liya Kali Yordan, lan enteni aku supaya aku bisa nampa Sajian sing maringi urip: awit wiwit nalika aku nampa Komuni sadurunge nyabrang Yordan ing gréja Yohanes Pembaptis, nganti dina iki aku durung nate ngrasakake Sajian Suci. Saiki aku ngidam iki kanthi sakabehe atiku, lan aja nganti nglirwakake panyuwunanku, nanging pasthekake nggawa marang aku Misteri Ilahi sing maringi urip ing wektu sing persis nalika Gusti maringi para muridé bagéan ing Jamuan Ilahi Panjenengané. Wenehana kabar marang Yohanes, abbas ing biara panggonmu manggon: jaga awakmu lan sedulurmu; ana akèh bab sing kudu kowe lan sedulurmu perbaiki – nanging aja kandha iki saiki, nanging nalika Gusti maringi pratandha.

Sawisé tembung-tembung kuwi, dhèwèké manèh nyuwun marang sang resi supaya ndedonga kanggo dhèwèké lan mlebu luwih jero menyang ara-ara samun. Zosima, sawisé nyemba lan nyium lemah, kanthi ngluhuraké Gusti Allah, ing panggonan sing wis dipijak déning sang resi wadon, banjur miwiti lelampahan bali, muji lan mberkahi Kristus, Allah kita.

Sawisé nyabrang ara-ara samun, dhèwèké tekan ing biara pas ing dina nalika para sedulur sing manggon ing kana biyasane padha bali. Dhèwèké meneng bab apa sing wis dideleng, ora wani nyritakaké, nanging ing atiné dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya paring kasempatan manèh kanggo ndeleng pasuryan sing dikasihi saka wong sing nglakoni tapa brata. Dheweke krasa sedhih mikir sepira suwé taun iki narik lan kepéngin wektu iki lumaku cepet kaya sedina waé.

Nalika minggu kapisan Prapanca Agung diwiwiti, kabèh sedulur, manut adat lan paugeran biara, padha lunga menyang ara-ara sawise padha ndedonga lan nyanyi. Mung Zosima, sing lagi nandhang lara abot, kapeksa tetep ing biara. Banjur dhèwèké kelingan tembungé sang wali: 'Kowe ora bakal bisa lunga, sanajan kowe kepéngin!' Sawisé cepet mari saka larané, Zosima tetep ing biara. Nalika para sedulur bali lan dina Panganan Pungkasan wis cedhak, sang tuwa nindakake kabèh miturut paugeran: panjenengané nyelehaké Awak lan Getihé Kristus Gusti kita sing Paling Suci ing piala cilik, banjur njupuk keranjang sing isiné sawetara ara garing lan kurma lan gandum sethithik sing direndem banyu, panjenengané ninggalake biara ing wayah bengi lan lungguh ing pinggir Kali Yordan, ngentèni rawuhé wanita sing kinurmatan. Sang Bidadari teka sawisé suwe, nanging Zosima tetep ndelok tanpa kedip marang ara-ara samun, ngarep-arep ndeleng apa sing dadi kepénginane. 'Mbok menawa,' pikir sang sepuh, 'aku ora pantes yèn dhèwèké teka marang aku, utawa mbok menawa dhèwèké wis tau teka sadurungé lan ora nemokaké aku, banjur bali.' Pikiran kaya ngono nggawe luh netrane; dhèwèké nglegos lan, ngadhepake mripaté marang langit, miwiti ndedonga: 'Aja nganti, Gusti, kula kaping pindho ora saged ndeleng pasuryan ingkang sampun Panjenengan paringaken dhateng kula! Aja nganti kula ninggal saking papan menika tanpa manggih tentrem, kula kesandhung dening beban dosa ingkang nyalahaken kula!'

Banjur ana pikiran liya sing muncul ing pikirane: 'Sanajan dheweke teka menyang Kali Yordan, lan ora ana prau, kepiye dheweke bisa nyebrang lan teka marang aku, sing ora pantes iki? Celaka aku, wong dosa, celaka aku! Sapa sing wis nyegah aku saka kabungahan ndeleng dheweke?'

Mangkono panginten sang resi, nalika wanita suci mau wis tekan kali. Nalika ndeleng dheweke, Zosima banjur tangi kanthi kabungahan lan matur nuwun marang Gusti Allah. Dheweke isih kasiksa dening pikiran yen dheweke mbokmenawa ora bakal bisa nyebrang Kali Yordan nalika dheweke weruh yen sang wali, kang kinemot cahyaning rembulan, nggawe pratandha salib ing dhuwure kali, mudhun saka pinggir menyang banyu, lan mlaku nyabrang banyu marang dheweke kaya lemah kang padhet. Ndeleng kahanan iki, Zosima sing kaget kepengin sujud marang dheweke, nanging sang wali sing isih mlaku ing banyu nyegah lan kandha: 'Apa sing kok lakoni? Kowé imam lan nggawa Misteri Ilahi!'

Sang tuwa manut pangandikane, lan sang wali sawise tekan pinggir banjur nyuwun berkah marang dheweke. Amarga kagum marang panglihatan sing nggumunake, dheweke kandha: 'Satemene, Gusti Allah nepati janji Panjenengané kanggo ndadekake wong-wong sing padha kaslametan padha kaya Panjenengané, manut karo kamampuané! Kamulyan tumrap Panjenengan, Kristus Gusti kita, sing sampun paring pangertosan dhumateng kula lumantar abdi Panjenengan, sepira adoh kula saking kasampurnan!"

Banjur sang wali nyuwun marang dhèwèké supaya maca Kredo lan Donga Bapa Kita. Ing pungkasan pangibadah, dhèwèké nampa Misteri Kristus sing Paling Suci lan maringi urip, lan manut adat biara, dhèwèké nyium sang tuwa, sawisé kuwi dhèwèké nglegos lan kandha karo luh:

'Saiki, Gusti, sampun paring panggenan ing damir engkang abdi Panjenengan, miturut sabda Panjenengan, awit mripat abdi sampun mirsani kaslametan Panjenengan' (Lukas 2:29–30).

Banjur, ngadhep marang Zosima, sang wali kandha:

'Kula nyuwun, Rama, sampun nolak panuwun kula ingkang siji malih: mugi samangke Panjenengan wangsul dhateng panggenan pertapaan Panjenengan, lan taun ngarep rawuh malih ing kali ingkang sami ing pundi Panjenengan naté ngandika kaliyan kula; rawuh awit kagem Gusti, lan Panjenengan badhé mirsani kula malih: menika kersaning Gusti.'

'Menawa bisa,' wangsul bapa sepuh suci, 'kula mesthi kepengin tansah ngetutake panjenengan lan ndeleng pasuryan panjenengan ingkang sumunar. Nanging kula nyuwun panjenengan kersa maringi panyuwunan bapa sepuh menika: nyicipi sethithik dhaharan ingkang kula gawa.'

Kanthi mangkono, dhèwèké nuduhaké apa sing digawa ing keranjangé. Sang wali nyentuh gandum kuwi nganggo pucuk drijiné, njupuk telung butir lan, ngangkaté menyang lambéné, kandha:

'Iki wis cukup: sih saka panganan rohani, sing njaga nyawa tetep suci, bakal marasakake aku. Sekali maneh aku nyuwun marang panjenengan, bapa suci, ndedonga kanggo aku marang Gusti, kelingan kasangsaranku.'

Sing tuwa mau nyemba ing ngarepé lan nyuwun pandonga kanggo Gréja, para raja, lan kanggo dhèwèké dhéwé. Sawisé nyuwun kanthi nangis kuwi, dhèwèké pamit, nangis, ora wani nahan dhèwèké manèh. Sanajan dhèwèké péngin, dhèwèké ora bakal duwé kekuwatan kanggo nyegah dhèwèké. Wong suci mau manèh nggawe pratandha salib ing Kali Yordan lan, kaya biyèn, nyebrang kali kuwi kaya ing daratan garing. Sang tuwa mau banjur bali menyang biara, kebak kabungahan lan ajrih; dhèwèké nyalahaké dhèwèké dhéwé amarga ora ngerti jeneng wong suci mau, nanging ngarep-arep bisa mangertèni ing taun candhake.

Setahun maneh kliwat. Zosima metu menyang ara-ara samun maneh, manut adat para biarawan, lan lunga menyang panggonan ing ngendi dhèwèké tau nduwèni panglihatan sing nggumunake. Dhèwèké nyabrang kabèh ara-ara samun, ngenali panggonan sing digoleki saka pratandha tartamtu, lan wiwit merhatosaké sakupengé kanthi tliti, kaya pemburu sing wis pengalaman nggoleki buruan sing apik. Nanging, dhèwèké ora weruh sapa-sapa sing nyedhak marang dhèwèké. Kanthi luh mili ing pipine, dhèwèké ngunggahaké pandangane menyang langit lan miwiti ndedonga: 'Gusti, paringana aku weruh bandha Panjenengan sing ora ana sing bisa nyolong, sing Panjenengan simpen ing ara-ara samun; paringana aku weruh wanita suci sing bener, Malaikat ing daging iki, sing kabèh donya ora pantes dibandhingaké!'

Nalika piyambakipun ngucapake pandonga punika, sang sepuh dumugi ing panggonan ing ngendi ana kali mili lan, nalika ngadeg ing pinggir, piyambakipun ningali wanita mulya ingkang sampun séda ing arah wetan; pananganipun dipun pasang kados tiyang ingkang dipun kubur ing peti mati, pasuryanipun ngadhep ing wetan. Panjenengané ngebut menyang kono lan, ambruk ing sikilé, kanthi ngajèni nyium sikilé mau lan ngumbah nganggo luhé. Panjenengané nangis suwé; banjur, sawisé maca mazmur lan pandonga sing wis ditemtokaké kanggo panguburan, panjenengané wiwit mikir apa bisa ngubur awaké wanita mulya mau, lan apa kuwi bakal nyenengaké panjenengané. Banjur dhèwèké weruh ing sirahé wong sing pinunjul mau ana tulisan ing lemah: 'Kubur kéné, Abba Zosima, badané Maria sing andhap asor; balèkna abu marang abu.' Dedonga marang Gusti Allah kanggo aku, sing wis seda ing wulan Farmufia miturut kalènder Mesir, utawa April miturut kalènder Romawi, ing dina kapisan, ing wengi Kasangsaran Panyelamet Kristus, sawisé nampa Misteri Ilahi[2796] ".

Sawisé maca prasasti iku, sang resi sepuh pisan gumun sapa sing nulis prasasti mau: sang wong suci, miturut panutur dhéwé, ora bisa nulis. Nanging panjenengané banget bungah nalika mangertèni jenengé wong sing kinurmatan mau. Kajaba iku, dhèwèké ngerti yèn sang wali, sawisé nampa Komuni Suci ing pinggir Kali Yordan, wis tekan panggonané seda mung sajrone sak jam—panggonan sing dhèwèké tekan sawisé lelungan abot rong puluh dina—lan langsung nyerahaké nyawané marang Gusti.

'Saiki,' pikir Zosima, 'aku kudu nglakoni dhawuhe sang suci, nanging kepiye aku, wong dosa sing hina iki, bisa nggali kuburan tanpa piranti apa-apa?'

Banjur dhèwèké weruh ranting wit sing ditinggal ing ara-ara gersang cedhaké; dhèwèké njupuk lan miwiti nggali. Nanging, lemah garing ora kendho marang upayane sang tuwa; dhèwèké kebak kringet, nanging ora ana asilé. Dhèwèké ngeluh abot saka jeroning atiné. Nanging ujug-ujug, nalika ndeleng munggah, dhèwèké weruh seekor singa ageng sing ngadeg ing sacedhaké awak sang wali lan ngrusapi sikilé. Sang tuwa kuwatir banget ndeleng kéwan kuwi, luwih-luwih merga dhèwèké kelingan omongan sang wali sing ora tau ndeleng kéwan apa waé. Dhèwèké nggawe pratandha salib, yakin yèn kuwasa sang wali sing wis seda bakal nglindhungi dhèwèké. Singa mau wiwit nyedhaki sang resi kanthi meneng, ndelok dheweke alus, kaya karo katresnan. Banjur Zosima kandha marang kewan iku: 'Sang pertapa agung wis dhawuh marang aku supaya kubur jenazahé, nanging aku wis tuwa lan ora bisa nggali kuburan; aku ora duwe piranti kanggo nggali, lan biara adoh—aku ora bisa njupuk saka kana kanthi cepet. Mula, gali kuburan nganggo kukumu, lan aku bakal ngubur badané sing kinurmatan iki."

Kawruh yèn singa kuwi mangertos tembung-tembung mau lan, nganggo cakar ngarep, nggali bolongan sing cukup amba kanggo panguburan. Sang sepuh manèh ngrendhem sikil ibu sing kinurmatan mau karo luhé, nyuwun pandonga kanggo sak donya, lan nutupi awaké karo lemah. Wong suci kuwi meh telanjang – klambi tuwa lan koyak sing diparingake Zosima nalika pisanan ketemu, , meh ora nutupi awaké. Banjur padha mangkat: singa,

[2796] Santa Maria séda ing taun 522.

alus kaya anak wedhus, mlebu jero ara-ara samun, lan Zosima bali menyang biarané, mberkahi lan ngluhurake Kristus, Gusti Allah kita.

Sawisé tekan ing biara, dhèwèké nyritakaké kabèh marang para biksu babagan Sang Maria sing Kinurmatan, ora ana siji bab sing didhelikaké saka apa sing wis dideleng lan dirungokaké. Kabèh padha gumun marang agungé Gusti Allah lan padha mutusaké, kanthi pangurmatan, pracaya, lan katresnan, kanggo ngajèni élingan Sang Maria sing Kinurmatan lan ngrayakaké dina seda panjenengané.

Abbot Yohanes, kaya sing wis dicritakaké dening Sang Maria sing Mulya marang Abbot Zosima sadurungé, nemokaké sawatara kekurangan ing biara lan mbeneraké mau kanthi pitulunganing Gusti. Lan Santo Zosima, sawisé urip dawa meh satus taun, ngakhiri uripé ing donya lan mlebu ing urip langgeng, marang Gusti[2797] . Para biksu ing biara kuwi nerusaké critané Babah Maria sing Mulya kanthi lisan marang siji lan sijiné kanggo pitutur bebarengan, nanging ora nate nulis tumindaké sang wali ing tulisan.

'Lan aku,' tambahé Santo Sophronius, 'sawisé krungu crita iki, tak tulis. Aku ora ngerti apa mbok menawa ana wong liya sing luwih paham sing wis nulis riwayat Sang Sing Kinurmatan, nanging aku uga wis nyathet kabèh miturut kemampuan, kanthi nyritakaké siji bebener.' Mugi Gusti Allah, ingkang nindakake kaelokan ingkang nggumunake lan kanthi loman paring berkah dhumateng sapa kemawon ingkang nyuwun dhumateng Panjenenganipun kanthi iman, maringi ganjaran dhumateng ingkang ngupados piwulang saking cathetan punika—ingkang mireng, maca, lan nyerat—lan mugi Panjenenganipun paring dhawuh kados Maryam ingkang suci, bebarengan kaliyan sedaya ingkang nate nyenengake Gusti Allah lumantar pikiran lan pakaryan ingkang saleh.

Mangga kita uga muji Gusti Allah, Sang Raja langgeng, lan mugi Panjenengané maringi sih rahmat marang kita ing Dina Kiamat amarga Gusti Yesus Kristus, Sang Pangeran kita, kang pantes nampa kabèh kamulyan, pakurmatan, kawibawaan, lan ibadah, bebarengan karo Rama lan Roh Suci kang Maha Suci lan maringi urip, saiki lan salawas-lawase. Amén[2798] .

Troparion, Nada 8:

Ing panjenengan, ya Ibu, kaslametan kawartos; amarga, manut tuladhané Kristus, panjenengan nggawa salib lan, lumantar pakaryan panjenengan, mulangaké kita supaya ngremehake daging sing bakal sirna, lan nggatekake bab-bab langgeng ing jiwa. Mula, ya Sang Mulya Maria, roh panjenengan bungah bebarengan karo para malaikat.

Kontakion, Nada 4:

Sawise uwal saka kabut dosa lan padhangaké manahmu sing mulya kanthi padhanging tobat, kowe teka marang Kristus; marang Panjenengané kowe nggawa Ibu sing Maha Suci lan Suci, Pengantara sing welas asih. Mula saka iku, kowe wis éntuk pangapura tumrap kaluputanmu, lan kowe tansah bungah bebarengan karo para Malaikat.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Euthymius saka Suzdal.

Peringatan tanggal 1 April

Sing Mulya Euthymius lair saka wong tuwa sing taat. Panjenengané lair lan gedhé ing Nizhny Novgorod. Nalika wis diwasa, wong tuwané ngutus dhèwèké sinau Kitab Suci, lan pemuda sing berkah kuwi, bebarengan karo kanca-kancané, sinau Kitab Suci kanthi tekun banget, nalika nyingkiri dolanan bocah sakabèhé. Amarga

---

[2797] Zosima sing kinurmatan seda ing separo kapisan abad kaping enem. Dina rayané dirayakaké tanggal 4 April

[2798] Gereja Ortodoks Suci wis netepake praktek ngeling-eling uripé Sang Maria saka Mesir nalika Puasa Agung. Ing Kemis minggu kaping lima Puasa Agung, nalika Matins, kabèh Kanon Agung penitènsié Santo Andreas saka Kreta diwaca, lan 18 troparia saka kanon iki dipersembahake kanggo Sang Maria (Posisi Maria).

wataké meneng lan manut marang wong tuwané ing kabèh bab, dhèwèké kerep sowan ing gréja-gréja Gusti, ing kono dhèwèké seneng ngadeg piyambakan ing pojok peteng, supaya ora ana sing ngganggu karo omongan babagan bab-bab sing fana ing donya iki, lan supaya dhèwèké bisa ngrungokaké kanthi tuntas ati marang kidungan lan pambacaan ing gréja. Sawijining dina, dhèwèké mlebu gréja suci lan krungu tembung ing Injil: 'Yèn ana sing kepéngin mèlu Aku, dhèwèké kudu mbantah dhiri, nggawa salibé, lan mèlu Aku' lan sapituruté (Lukas 9 lan salanjuté). Nalika krungu tembung-tembung mau, Sang Euthymius sing bejo mutusaké nyingkirké kabèh bandha donya lan lunga menyang Biara Pechersky Ascension ( ), sing dumunung cedhak Nizhny Novgorod[2799] , ing kono dhèwèké nampa cukuran monastik saka abbot biara kuwi, sawijining priya sing aranè Dionysius. Sawisé mlebu biara, Euthymius nyawisaké awaké dhéwé kanggo tumindak asketis sing gedhé. Nalika Mazmur Daud terus-terusan dinyanyèkaké, dhèwèké biasané ngentèkaké dina-dinané kanggo kerja, kanthi telaten nindakake manéka tugas biara, lan ing wayah wengi dhèwèké mundur menyang guwa lan ing kono, kanthi luh, ndedonga sakwengi marang Gusti Allah. Biksu sing pinaringan berkah iku nindakake tapa brata iki kanthi manut marang gurune, Sang Mulya Dionysius, ing kabèh bab. Mengko ing uripé, dhèwèké nggayuh tingkat tapa brata sing dhuwur banget nganti kadhangkala dhèwèké nglampahi sakwengi tanpa turu kanggo ndedonga, lan dhèwèké kerep nindakake pakaryan kaya ngono. Ing wektu sing padha, dhèwèké pancèn ketat banget ing panganan, mung mangan sak cukup supaya ora pingsan amarga luwe, lan mung ngombe banyu, kuwi uga mung nalika krasa ngelak banget. Sawisé kuwi, dhèwèké ditugasaké ngladèni ing pawon roti. Ing kéné dhèwèké nambah manèh upaya tapa bratané, amarga dhèwèké tansah nggawa banyu lan motong kayu. Ora suwé dhèwèké diparingi dhawuh kanggo ngladèni ing pawon roti kuwi dhéwé. Nalika makarya ing kana, Sang Reverendi tansah ngelingake dhiri dhewe marang sangsara langgeng saka geni kang ora bisa padam lan ulat kang nggerogoti. Asring, nalika ndeleng geni, dhèwèké kandha marang dhiri dhewe: 'Tahan, Euthymius, supaya lumantar geni iki kowe bisa uwal saka geni langgeng.'

Ndeleng kaluhuran lan kasabarané Sang Euthymius sing mulya, kabèh wong nganggep dhèwèké dudu manungsa, nanging Malaikaté Gusti sing manggon ing antarané wong-wong mau.

Ing wektu kuwi, kadipaten Suzdal lan Nizhny Novgorod dipimpin déning Pangeran Agung Boris Konstantinovich[2800] . Dhèwèké nyedhaki abbas Biara Gua Kiev, ingkang kinurmatan Dionysius, kanthi panyuwunan supaya ngutus Euthymius ingkang kasembadan marang dhèwèké ing Suzdal kanggo mbantu pambangunan biara sing wis direncanaké. Sing Mulya Dionysius kanthi seneng atiné janji marang Sang Pangeran Agung yèn dhèwèké bakal nepati panyuwunané, lan sawisé sawatara wektu, Sing Mulya Euthymius, sawisé nampa pandonga pamitan lan berkah saka guruné, miwiti lelampahané. Nalika dhèwèké tekan kutha Gorokhovets, dhèwèké mbangun gréja ing sacedhaké, watara wolung versts adohé, kang dipersembahaké marang Santo Basil, Uskup Agung Kaisarea ing Kapadokia, lan ngadegaké biara komunal[2801] ing jejere gréja kuwi, sawisé kuwi dhèwèké lelungan menyang Suzdal kanggo ketemu Pangeran Agung Boris Konstantinovich. Pangeran mau banget bungah karo rawuhe sing mulya lan, sawisé ngobrol sawatara wektu karo dhèwèké, banjur budhal bareng kanggo ketemu Yohanes, Uskup Suzdal. Sawisé tekan ing omahé uskup, Pangeran Agung ngandharaké niyaté marang uskup, nyritakaké kanthi rinci uripé Sang Dionysius sing kabegjan – kepiyé Gusti wis maringi dhèwèké karunia ramalan lan kepiyé Gusti wis mberkahi dhèwèké kanggo ngedegaké sawijining biara – lan uga nyritakaké babagan Sang Euthymius sing kinurmatan. Sawisé kuwi, pangeran nyuwun marang uskup supaya ngancani dhèwèké nggoleki panggonan kanggo biara, lan uskup mangkat bareng karo Pangeran Agung, diancani Sang Euthymius sing kinurmatan. Ora suwe padha nemokake panggonan cedhak kutha ing sawijining bukit, sacedhake

---

[2799] Biara Pechersky Ascension diadegaké ing pinggiran Nizhny Novgorod watara taun 1330 déning kanca St. Sergius saka Radonezh, déning Santo Dionysius, sing nggali guwa kanggo dhèwèké limang versts saka kutha ing pinggir Kali Volga lan manggon ing kana minangka pertapa; dhèwèké banjur dadi arkhimandrit ing biarané lan sabanjuré dadi Uskup Agung Suzdal. Dhèwèké seda nalika nyekel pangkat Metropolitan Kyiv ing taun 1384. Dina perayaané tanggal 26 Juni.

[2800] Durung dingerteni sebabe Boris Konstantinovich disebut Pangeran Agung ing kene. Para pangeran Suzdal pancen nyoba ngrebut tahta Adipati Agung sawisé seda Simeon si sombong ing taun 1353, nanging ora kasil; tahta Adipati Agung mung pindhah marang pangeran Suzdal Dimitri Konstantinovich sawisé seda John II si alus ing taun 1359. Nanging, dhèwèké mung dadi Pangeran Agung sawetara taun. Ing taun 1363, dhèwèké kapaksa nyerahaké tahta Pangeran Agung marang putrané John the Meek, Dimitri Ivanovich Donskoy.

[2801] Pondhokan biara iki tansah kagandhèng karo Biara Spaso-Euthymian.

kali sing dijenengi Kamenitsa, ing pinggir kali iku kutha Suzdal dumunung, lan padha remen karo panggonan iku. Banjur padha ndedonga, matur nuwun marang Gusti Allah.

Sawisé kuwi, akèh wong padha nglumpuk ing panggonan kuwi: para panguwasa saka kabèh karesidenan pangeran, para boyar, para pangeran lan para pejabat ing kratoné, para rohaniawan, para bruder biara, uga priya lan wanita saka kabèh umur. Ing ngarsané kumpul akèh wong kuwi, Uskup Yohanes mberkahi lan ngasekahaké panggonan kanggo biara lan, sawisé pandonga khusus, ngedegaké salib ing panggonan sing bakal dadi mezbah gréja pisanan. Banjur pangeran mréntahaké supaya watu lan kabèh sing dibutuhaké kanggo pambangunan gréja disiapaké. Lan nalika dhawuhe pangeran wis dituruti, piyambakipun dhéwé dadi sing sepisanan nyekel sekop lan miwiti nggali parit pondasi kanthi tangané dhéwé, lan para gubernur sarta boyar nagari padha niru tuladhané.

Sawisé kuwi, ana upacara kanggo nandhani pambangunan pondasi gréja, lan gréja mau diadegaké minangka pangurmatan marang Pralambahaning Gusti kita Yesus Kristus; sawisé kuwi, pakaryan mbangun tembok bangunan diwiwiti. Sing Mulya Euthymius, sawisé njaluk berkah saka uskup, njupuk kapak lan kanthi tangané dhéwé ngukir telung watu ing sacedhak lawang lor altar suci, lan nggawe makam kanggo dhéwé, ing ngendi badané sing mulya banjur dipundumun.

Gereja kasebut rampung ing taun 1352[2802] lan dikuduskan ing taun sing padha. Uskup Yohanes ngangkat Euthymius sing Kabegjan dadi pangkat arkhimandrit lan maringi kapercayan kanggo ngopeni kumpulan umat Kristen, wedhus rohani Kristus, nalika pangeran maringi pirang-pirang emas lan perak kanggo ngadegake biara. Wiwit wektu kuwi, Sang Euthymius sing kinurmatan, kanthi luh pangapuran, nyawisake awake dhewe kanggo pakaryan asetik sing abot. Ing awan dhèwèké makarya kanthi tekun kanggo ngedegake biara, lan ing bengi dhèwèké ndedonga tanpa kendhat lan semangat marang Gusti Allah; lan kanthi cara iki dhèwèké ngedegake biara lan mbangun sel-sel ing jerone kanggo komunitas biara ing tembe. Saliyane gréja sing wis ana, dhèwèké mbangun gréja liya sing dipersembahaké marang Bapa Suci Yohanes Climacus lan nambahi ruang dhahar watu, ing ngendi para biksu bisa kumpul ing dina-dina mangsa adhem kanggo ndedonga lan mangan. Nalika watara 300 anggota persaudaraan wis padha kumpul ing biara lan ora muat maneh ing ruang makan, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dibangun gréja anyar minangka pangurmatan marang Santo Nikolaus, Maha Pengrajin Mrekah saka Myra, sing dikenal minangka 'Gereja Rumah Sakit', lan mbangun refektori kayu gedhe jejere, supaya anggota persaudaraan sing ora muat bareng karo liyane ing refektori watu bisa padha kumpul ing kana. Sawisé kuwi, bangunan liya sing dibutuhaké kanggo biara dibangun miturut kabutuhan.

Mangkono, lumantar pakaryan lan pandonga Sang Euthymius sing kinurmatan, kanthi pitulungan sih-rahmaté Gusti, biarané diadegaké kanthi cara sing nyukupi kabutuhan kabèh. Lan dhèwèké miwiti mimpin kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi teges lan cara sing nyenengaké Gusti. Dheweke netepake pranatan manawa kabèh biksu kudu tetep manut tanpa ngeluh, urip kanthi katresnan sing tulus marang siji lan sijiné, kanthi suci lan ora ngidam, supaya ora ana siji waé sing nduwèni barang pribadhi, nanging kabèh diduwèni bebarengan; lan yèn dhèwèké ngerti ana anggota persaudaraan sing nduwèni barang pribadhi, dhèwèké bakal maringi paukuman marang wong kuwi. Dheweke ora ngidini para sedulur padha ngobrol ing gréja, lan uga ora tau ngidini padha ngomong nalika dhahar. Sawisé dhahar, dhèwèké mréntahaké kabèh wong bali menyang selé dhéwé kanthi meneng, tanpa ngobrol siji lan sijiné, lan ora ngidini sowan menyang selé pandhita liya kajaba ana kaperluan sing paling perlu. Saliyane, piyambakipun netepake minangka paugeran umum menawa ora ana siji waé biksu sing meksa karepé dhéwé, nanging saben wong kudu siap nindakake apa waé sing diparingi dhawuh. Para sedulur iku manut marang piyambakipun ing kabèh bab, kaya déné piyambakipun Malaikaté Gusti Allah.

Kanggo rembugan rohani, Sang Mulya Euthymius lumaku menyang Sang Mulya Sergius, Pangripta Mucizah saka Radonezh, ing biarané, amarga padha jaman[2803] . Sawisé rembugan kaya ngono, padha kanthi tresna maringi berkah siji lan sijiné, banjur Sang Mulya Euthymius bali menyang biarané dhéwé.

Euthymius sing pinaringan berkah nglampahi sakabehe uripe kanggo nindakake tapa brata kaya mangkono. Dheweke ora tau nyimpang saka paugeran pandongane lan, kanthi nggabungake puasa karo sedekah,

---

[2802] Taun iki uga dianggep minangka taun pambentukan biara kasebut, sing mengko dikenal minangka Biara Spaso-Euthymian. Biara iki misuwur amarga dadi biara Suzdal pisanan sing ngenalake urip bebarengan.

[2803] Ing kidung greja, Sang Euthymius sing kinurmatan disebut minangka 'kanca lan sahabat' Sang Sergius sing kinurmatan (Menaion kanggo wulan April 1625).

nampani para lelungan lan nyedhiyakake pangan kanggo wong-wong sing ora duwe, dheweke nambah pakaryan anyar marang pakaryan sadurunge. Panjenengané dadi sandhangan tumrap wong telanjang lan panglipur tumrap wong sing nandhang sangsara, amarga panjenengané nulungi kabèh wong mlarat, nylametaké wong-wong sing kena cilaka saka kasangsarané, marasaké wong lara lumantar pandonga, mbayar utangé wong sing nduwé utang, ngapura utangé kabèh wong dhéwé, lan mung nganggo siji tembung nylametaké wong-wong sing kena cilaka saka kekerasan hakim sing ora adil. Dheweke tresna banget marang kasederhanaan sandhangané nganti katon kaya ora nduwé apa-apa. Dheweke tansah mung nganggo siji busana sing dijahit saka kulit wedhus kasar, lan nalika mangsa adhem dheweke nandhang kedinginan, déné nalika mangsa panas, amarga aboté sandhangané, dheweke kasiksa déning panas.

Mangkono, lumantar maneka rupa cobaan sing nyesek lan abot, Sang Euthymius sing kinurmatan ngliwati uripé lan mung wiwit ngrasakaké ringkihé awak nalika yuswa wis tuwa banget. Ngrasakake yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké nyaur kabèh biksu ing biara marang dhèwèké. Nalika padha weruh yèn abboté wis ringkih banget lan wektu pamitané marang Gusti wis cedhak, kabèh padha sedhih mikir kudu pisah karo dhèwèké lan kandha:

'Bapa! Panjenengan ninggalake kita dadi yatim piatu, lan nalika Panjenengan ora ana maneh, padepokan kita bakal kosong.'

Nanging Rama Suci maringi panglipur, mangsuli:

'Aja sedhih nalika pisah karo aku, lan kawruhana menawa aku oleh kawani ndedonga marang Gusti lan pakaryanku nyenengake Panjenengané, ora mung padepokan kita ora bakal ditinggal sepi, nanging sawisé aku seda cacahing biksu ing kéné bakal tambah akèh manèh, kanthi syarat kowe kabèh uga padha tresna marang siji lan sijiné.'

Romo sing Mulya ngendika akèh tembung liya kanggo nglipur para sedulur. Sawisé kuwi, nalika wayahe Panjenengané budhal menyang Gusti wis cedhak, kabèh biksu padha teka marang Panjenengané, nyium Panjenengané karo luh ing mripat, lan nyuwun berkah pamungkas. Lan, kaya bapak sing welas asih, Bapak Ingkang Kinurmatan maringi berkah marang sedaya, ngapura sedaya, lan piyambak nyuwun pangapunten marang sedaya. Nalika wayahe jiwa piyambakipun katinggal saking badan, piyambakipun nampi Komuni Suci lan, ing tanggal 1 April, nyerahake jiwa suci piyambakipun ing tanganing Gusti, sawisé 52 taun mimpin biara[2804] . Para biksu ngubur badan sucié ing peti mati sing wis kasebut mau, sing digawé déning Rama Suci nganggo tangané dhéwé nalika wiwitan pambangunan gréja pisanan ing biara kasebut. Nganti saiki, Euthymius sing Kaberkahan terus nindakake akèh mujijat lan maringi panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi iman ing peti mati sing kinurmatan mau[2805] .

Troparion, Nada 3:

Kaya lintang sumunar, kowe teka saka wetan menyang kulon, ninggalaké tanah airmu, Nizhny Novgorod, lan sawisé tekan kutha Suzdal sing kaslametaké déning Gusti, ing kono Panjenengan ngadegaké biara lan nglumpukaké akèh biksu; lan sawisé nampa karunia mujijat saka Gusti, Rama Euthymius, Panjenengan dados kanca lan kanca sajerju ing Kristus kanti Sang Mulya Sergius. Beberengan karo Panjenengané, nyuwun marang Kristus Gusti kita supaya paring karahayuan lan kaslametan marang Kaisar kita sing setya, Nicholas Alexandrovich, lan welas asih ageng tumrap jiwa kita.

[2804] Sing Mulya Euthymius séda tanggal 1 April 1405, nalika yuswa watara 90 taun.

[2805] Satus taun sawisé pangliyané Sing Kinurmatan, ing tanggal 7 Juni 1507, nalika padha nggali parit kanggo mbangun gréja anyar nggantèkaké Gréja Transfigurasi sing kobong taun 1491, reliké ditemokaké lan kabuktèn ora bosok: 'wajangé sumunar lan sandhangané kaya anyar waé dienggo wingi'.

Kontakion, Nada 2:

Sawise ngliwati pirang-pirang cobaan kanthi ajeg sing teguh, panjenengan ngalahake mungsuh-mungsuh gaib nganggo aliran luh panjenengan, ya Euthymius sing wicaksana lan kinurmatan dening Gusti; kanthi mangkono panjenengan nampa karunia mujijat; ndedonga tanpa kendhat kanggo kita sedaya.

15 April

2 April (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Amphian lan Edesius.

Peringatan tanggal 2 April

Para Martir Suci Amphian lan Edeisius iku sedulur kandung lan asalé saka kulawarga pagan Yunani. Kutha asalé yaiku Patara ing Licia[2806] . Saka kono, wong tuwané ngutus wong loro mau menyang kutha Birit[2807] kanggo sinau élmu pagan. Ing kono, Amphian lan Edeus nglampahi dina-dina mudhané kanthi kasucian, nggumunaké kabèh kanca-kancané kanthi urip sing luhur. Amarga bébas saka kabèh tumindak sing ora serius, Para Kudus Amphian lan Edeus nduwèni, miturut Kitab Suci, 'rambut abu-abu' – kawicaksanan – lan 'umur tuwa' – urip sing tanpa cela (cf. Kebijaksanaan 4:9), amarga iku padha nampa sih-rahmaté Gusti Allah; amarga padhanging pangerten bab kasunyatan sumunar ing atiné : sawisé mangertèni kasia-siaané nyembah berhala, padha kepéngin ngerti dalané kesalehan Kristen sak sampurnané, supaya bisa dadi abdi Gusti kita Yesus Kristus.

Nalika Amphian lan Edeus bali saka Birita menyang kutha asalé, padha weruh yèn bapaké wis diangkat dadi magistrat kutha lan isih urip tanpa Gusti, manut kapercayan pagan, bebarengan karo kabèh seduluré. Ora kepéngin manggon ing antarané wong-wong sing ora takwa lan wong-wong sing dosa, Para Kudus Amphian lan Edeus kanthi rahasia ninggalaké omahé wong tuwané lan, kanthi pituduh Rohé Gusti Allah, teka ing kutha Caesarea ing Palestina[2808] . Ing kana, padha ketemu karo sawijining presbiter Kristen sing takwa jenengé Pamphilus, sing mengko nampa mahkota martir kanggo Kristus. Sawisé diwulangaké déning presbiter suci iki babagan misteri iman Kristen, para Wali Amphian lan Edeus dibaptis déning presbiter sing padha. Sawisé kuwi, para wali tansah tetep bareng karo Pamphilus sing bejo, muji lan ngluhuraké Gusti Allah lan nyawisaké awaké dhéwé kanggo sinau kitab-kitab suci lan Torèté Gusti.

Ing wektu kuwi, kaisar yaiku Maximian[2809] , sing wis njupuk alih separo wétan Kakaisaran Romawi saka pamané, Maximian Galerius[2810] . Kaisar iki nganiaya wong Kristen kanthi kejem, amarga atiné kebak kabejatan pagan lan sengit marang Gusti Allah sing sejati. Dheweke luwih kejem tinimbang kabeh kaisar Romawi pagan sing wis ana sadurunge. Nalika pamaréntahan Maximian, umat Kristen padha bingung banget, amarga panganiaya sing jahat kuwi matèni sapa waé sing ngakoni jeneng Kristus. Akeh saka wong-wong mau, kanggo ngindhari siksaan lan pati, padha mlayu saka para panganiaya sing kejem, ninggalake omah-omah lan kutha-kutha, lan ndhelik ing panggonan rahasia. Nanging, ana uga sawetara wong Kristen sing kanthi terang-terangan nyerahake awake dhewe ing tangan para penyiksa lan nampa martir kanthi gagah berani. Antarane wong-wong mau ana

---

[2806] Lycia – sawijining wewengkon ing Asia Minor.

[2807] Biryt – kutha Fenisia, misuwur ing jaman kuna minangka pangungkit pencerahan lan pangawikan. Saiki, Biryt, sing dikenal minangka Beirut, dadi kutha utama ing vilayet Asia-Turki Siria lan dadi pusat perdagangan sing wigati.

[2808] Caesarea ing Palestina – sawijining kutha sing dumunung ing Palestina, ing pesisir Segara Mediterania. Ing jaman kuna, Caesarea dadi panggonané para procurator Romawi lan pusat urip sosial lan politik nagara kasebut. Ing sajarah Gréja Kristen, Kaisarea ing Palestina misuwur minangka panggonan ing ngendi Rasul Petrus pisanan mbukak lawang Gréja Kristus marang wong-wong pagan kanthi mbaptis seratusan Kornelius (Kisah Para Rasul 10:1–48). Ing kéné uga dianakaké pangadilan pungkasané Rasul Paulus, sawisé kuwi dhèwèké dikirim menyang Roma (Kisah Para Rasul 25:1–27:44). Ana Caesarea liyané ing Palestina, sing béda karo sing kasebut mau, dijenengi Caesarea Philippi. Panggonané ana ing sumber Kali Yordan

[2809] Kaisar Maximian mrentah saka taun 305 nganti 313.

[2810] Kaisar Maximian Galerius mrentah Kakaisaran Romawi saka taun 306 nganti 311

Amphian sing gagah berani, sing sanadyan isih enom umuré (durung ngancik rong puluh taun), nanging ing pikiran lan kawani wis kaya wong sepuh.

Ing wektu kuwi, nalika miturut dhawuhe sang raja pagan sing jahat, wong-wong sing dikirim kanggo tujuan kuwi teka ing Kaisarea lan wiwit nelpon saben warga kutha menyang candhi pagan kanggo nyembah arca-arca ing kana, Amphian sing gagah berani, sing manggon bareng wong Kristen ing panggonan sing ndhelik, mlebu kanthi diam saka panggonan kuwi lan mlaku menyang candhi pagan, ing kono nalika kuwi hegemon Urvan lagi nyawisake kurban kanggo arca-arca. Tanpa wedi, Santo Amphian nyedhaki Urvan, nyekel tangan tengene sing nyekel sesajen, lan kanthi wani mulang dhèwèké ing ngarep kabèh wong supaya ninggalaké kesalahané lan aja nyembah setan lan arca sing digawe manungsa. Tindakan wani saka Amphian sing gagah berani iki malah nguwatake iman akèh wong Kristen; nanging tumindak kuwi nggawe wong-wong pagan, utamane gubernur, nesu banget. Sakwise kuwi, Santo Amphian dicekel déning prajurit gubernur, kaya wedhus ing antarané srigala, lan nampa pukulan tanpa cacah ing cangkemé, pasuryané, lan saindenging awaké, amarga dibuwang menyang lemah lan dilindhes sikilé wong akèh; sawisé kuwi, santo mau digawa menyang penjara lan diiket nganggo ranté.

Esuké, Santo Amphian digawa ngadhepi gubernur kanggo diadili, sing meksa dhèwèké supaya nyembah arca-arca. Nanging Santo Amphian tetep teguh ing pangakuan iman Kristen. Sawisé kuwi, martir suci Kristus iku diparingi sangsara abot: para prajurit nggantung dhèwèké ing wit lan wiwit nyabik-nyabik awaké nganggo piranti wesi landhep lan nggebuk rai, gulu, lan sisih awaké nganggo tongkat wesi. Wajah lan sakabèhé awak sang martir suci kuwi rusak parah déning para penyiksa nganti wong-wong sing biyèn kenal dhèwèké ora bisa ngenali; kabèh igaé patah. Nanging sanadyan ing tengah sangsara sing nggegirisi kuwi, sang martir suci Kristus ora nate mandheg ngakoni Yesus Kristus kanthi swara banter, kaya-kaya dhèwèké ora krungu utawa ora ngrasakaké penyiksaan lan sangsara sing dialami.

Ing wektu sing padha, para penyiksa nambah sangsara sang wali: padha ngiket sikilé nganggo kain rami sing dicelup ing lenga banjur dinyalakaké. Sing nandhang sangsara kobong kobongan, lumer kaya lilin. Nanging sanadyan mangkono, sang wali ora kélangan semangat; malah kosok baline, kebak kawani sing saya mundhak, piyambakipun wiwit ngluhurake Yesus Kristus kanthi swara luwih banter, nalika bebarengan ngecam lan nyalahake kejahatan lan ketidaktaatan para wong kafir. Sawise kuwi, sang martir suci malih dipunpethuk ing pakunjaran.

Sawisé kuwi, ing dina katelu sawisé Santo Amphian dipenjara, para penyiksa manèh miwiti nyoba keteguhan imané nganggo siksaan anyar. Nanging amarga sang santo tetep teguh ing pangakuan iman Kristen ing wektu iki uga, gubernur mréntah supaya dhèwèké dipatèni kanthi dibuwang menyang jeroné segara. Para prajurit ngiket watu ing badan sang martir lan sawisé nggawa dhèwèké sawatara adoh saka pantai, banjur mbuwang dhèwèké menyang segara. Sakwise kuwi, segara langsung ngamuk, bumi nggeter, kutha kaguncang, lan kabèh wong kafir sing ana ing kono kebak rasa wedi lan ngeri. Banjur ombak nggawa awak sang martir suci saka jeroné segara menyang pinggir pantai.

Mangkono pungkasan sangsara sang martir suci Amphian, ing dina kapindho wulanApril[2811] .

Sawisé kuwi, akèh wong Kristen liyané disiksa, kalebu seduluré Amphian, Edeisius. Sawetara wong Kristen ngalami manéka warna panyiksaan lan sangsara, déné liyané dikirim déning wong pagan menyang Palestina kanggo makarya ing tambang tembaga; Santo Edeisius kalebu ing golongan pungkasan.

Setahun sawisé, Santo Edeus digawa saka Palestina menyang kutha Alexandria ing Mesir. Ndeleng sawijining dina pangeran pagan Hierocles lenggah ing bangku hakim lan nesu banget marang wong Kristen (dhèwèké nyerahaké para dara lan bojo Kristen sing suci supaya dicemari déning wong pagan), Santo Edeisius kebak kawani lan kendel; kanthi cepet nyerbu marang pangeran, Santo Edeisius nggebuk pasuryané ing ngarsané kabèh wong, banjur nglemesaké dhèwèké ing lemah, terus nggebuk dhèwèké lan nyalahaké dhèwèké kanthi banter amarga paukumané sing ora adil. Sakwise kuwi, Santo Edeisius langsung dicekel para prajurit sing ana lan disiksa, kaya adhine, Santo Amphianus. Sawisé ngalami sangsara suwé, Santo Edeisius nampa pati sing padha karo saduluré, yaiku dilelebaké ing segara. Mangkono Santo Edeisius nampa mahkota kasucian para martir bebarengan karo Amphianus, minangka ganjaran saka Kristus, Juruwilaha kita, kang maringi kamulyan kagem Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin.

[2811] Pati martir suci iku kelakon ing taun 306.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Titus, Pangripta Mucjizat

Dipeperingati tanggal 2 April

Bapa kita sing pinaringan berkah, Titus, sing wiwit enom tresna marang Kristus lan sengit marang donya, makarya ing biara[2812] . Sawise mlebu urip biara, piyambakipun lumampah ing kene kanthi sabar banget ing dalan urip biara sing kebak sangsara lan duri. Amarga kabecikan ageng ing andhap asor lan patuh, ing ngendi Bapa Titus sing kinurmatan ngluwihi sedulur-seduluré ing biara kasebut, piyambakipun diangkat dados presbiter – pangon kawanan Sabda.

Sing Mulya Titus kebak katresnan gedhe marang tanggane. Amarga wis njaga awake murni ing jiwa lan raga wiwit isih cilik, Santo Titus katon kaya Malaikaté Gusti Allah ing bumi. Amarga uripé sing luhur, Sing Mulya Titus diparingi dening Gusti Allah karunia gaib kanggo nindakake mujijat. Sumunar kanthi kabecikaning urip monastik, Santo Titus uga dadi tiang Ortodoksi sing teguh, amarga piyambakipun kanthi semangat mbela Gréja Suci saka serangan para bidah ikonoklastik[2813] . Sawisé nglampahi urip sing sampurna lan , piyambakipun maringi tuladha urip asketik sing dadi conto tumrap para pangikutipun, Sang Titus kanthi tentrem pamit dhateng Gusti[2814] .

Peringatan Santo Polikarpus Sang Martir, sing ngalami sangsara ing Alexandria[2815] nalika pamaréntahan Kaisar Maksimianus

Dirilis tanggal 2 April

Santa Polikarp ngecam gubernur Alexandria amarga pancuran getih wong Kristen sing ora salah kanthi ora adil, sing ndadekake dhèwèké ngalami manéka siksaan. Nanging amarga Santa Polikarp tetep dadi pangakuan iman sing teguh lan wani marang jeneng Kristus sanadyan ing tengah siksaan, dhèwèké dipenggal sirah nganggo pedhang miturut dhawuh gubernur[2816] .

16 April

3 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling marang Sang Illiricus, Pangripta Mucjizat, lan para martir suci: Elpidiphorus, Dia, Visonius, lan Galicus.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Nikita, Pangakuan Iman.

Dirilèkaké tanggal 3 April

Ingkang Kinurmatan Nikita lair ing Caesarea ing Bithynia taun[2817] , saking wong tuwa ingkang taat. Bapakipun, ingkang arinipun Filaret, sawisé garwanipun séda—ingkang séda ing dinten kaping wolu sawisé

[2812] Kinovia ('kinovion', saka 'kinos' – umum lan 'vios' – urip) ateges biara komunal ing ngendi para sedulur nampa pangayoman sakabehe saka biara nanging, minangka gantiné, ora nduwé harta pribadhi, nyawisake pakaryané lan asilé kanggo kabutuhan bebarengan biara.

[2813] Ajaran sesat ikonoklasme muncul ing abad kaping wolu lan diadegaké déning Konstantinus, Uskup Nakoleia ing Phrygia. Kanthi ora wicaksana nyawiji pangurmatan marang ikon karo pemujaan berhala, para ikonoklasme nyoba mbusak pangurmatan marang ikon saka Gréja Ortodoks liwat panganiayaan sing terus-terusan lan kejem. Para pembela paling fanatik saka ikonoklasma yaiku para kaisar Leo Sang Iseauria (717–741) lan Konstantinus Kopronimus (741–775). Pendapat sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapitu, sing dianakake taun 787 ing Nicaea.

[2814] Titus sing Kinurmatan séda ing abad kaping sanga.

[2815] Alexandria – sawijining kutha ing Mesir, misuwur ing jaman kuna amarga dagang lan kawruh.

[2816] Martir suci iku séda ing wiwitan abad kaping 4.

lairipun Nikita—nyepeng sumpah monastik; déné bocah iku diopeni déning ibu tuwanipun bapakipun, ingkang wektu kuwi isih gesang. Sawisé tekan umur akal lan nampa pendhidhikan ilmiah, Sang Nikita sing Mulya nyawisake dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Wiwitané, dhèwèké ngladèni dadi akolit ing gréja[2818] , nglatih maca Kitab Suci; banjur dhèwèké mundur menyang sawijining pertapa, Stephen, wong sing luhur budi; Sawisé nampa piwulang sing cukup saka dhèwèké, Sang Nikita sing Kinurmatan banjur miturut naséhaté mangkat menyang Biara Midiki, sing diadegaké déning Sang Nikifor, sing uga dadi abboté. Sing pungkasan mau kanthi seneng nampa Nikita, amarga weruh anugrahé Gusti Allah ing dhèwèké, lan banjur nyukur rambuté minangka pratandha mlebu ing tatanan monastik. Ing kono, lumantar tapa brata kang ketat, andhap asor, lan patuh, lan uga lumantar uripé sing luhur sacara umum, Sang Nikita sing kinurmatan ora suwe ngluwihi kabèh biksu liyané. Durung nganti pitung taun sawisé rawuh ing biara, nalika diajak déning sang abbot, dhèwèké nampa jabatan presbiter, kang diangkat déning Sang Kinasih Tarasius, Patriark Konstantinopel. Ing wektu kuwi, Sang Nikifor sing kinurmatan, amarga wis sepuh, nyerahake pangurusan biara marang Sang Nikita—sanajan piyambakipun ora kersa—karo jabatan biksu sepuh. Lan Sang Nikita mimpin biara kanggo kabecikan bebarengan minangka gantiné bapaké Nikifor, kanthi waspada ngopeni kumpulan Sabda lan ngembangaké lumantar tuladha gesangé sing luhur: akèh wong, sawisé krungu babagan uripé sing takwa, ninggalaké donya, teka menyang biara golek pitulun , pituduhé Sang Mulya Nikita ing dalan menyang kaslametan, lan manggon ing kana. Kanthi sih-rahmaté Kristus, sajroning sawetara taun, cacahé para sedulur wis mundhak nganti satus.

Antarane wong-wong mau ana Sang Athanasius sing kabegjan, sawijining priya kang nggumunake, pancen pantes dipuji. Ora mungkin nerangake kanthi sawetara tembung bab kaelokane lan katresnan gedhe marang Gusti Allah, kang dituduhake nalika piyambakipun nilar donya. Ana akèh bab ing dhèwèké sing nggumunaké, malah kanggo para Malaikat dhéwé. Kanthi ngremehake donya iki lan hawa napsu kanggo katresnané Gusti, Bapa Athanasius sing pinaringan berkah iku kanthi rahasia ninggalaké omahé bapaké menyang biara, kepéngin miwiti urip monastik; nanging bapakne, nalika mangertèni bab iki, langsung nesu marang biara, njupuk anaké—sing ditresnani banget—mbusak sandhangan biara sing dienggo novis, ngagemaké sandhangan alus lan larang, banjur kanthi paksa digawa bali menyang omah.

"Bapak," kandha bocah iku marang bapakne, "apa bapak tenan mikir nganggo sandhangan mewah iki bapak bisa ngganti pikiranku, nalika aku sengit marang donya iki? *'Ana paedane manungsa menangake donya kabèh, nanging kelangan nyawane?'* (Matius 16:26)."

Bapaké nyekel dhèwèké ing kamar kapisah lan nyoba kanthi kabèh cara kanggo nandur katresnan marang donya ing atiné. Nanging bocah iku, ngidini katresnané marang Gusti ngluwihi katresnané marang bapaké lan keterikatané marang donya sing sia-sia, nyopot sandhangan donya sing dienggo lan nyobek-nyobeké. Ndeleng kahanan iki, bapakne ngagemake sandhangan liya sing luwih larang regane, amarga dhèwèké sugih, bangsawan, lan misuwur. Bocah iku nambani sandhangan anyar mau persis kaya déné dhèwèké nambani sandhangan sing sepisanan. Tindakan sang Athanasius sing berkah iku ndadekake bapakne nesu gedhe; bapakne nggebugi Athanasius sing telanjang tanpa welas asih – lan awakne kebak tatu tanpa kaétung; pundhak lan tulang punggungne wiwit ngremuk amarga pukulan kasar, nganti para dhokter kudu nambani lan motong bagéan awakne sing bosok. Nanging, sang pemuda kandha:

'Sanajan bapakku mecah aku dadi pecahan-pecahan, dheweke ora bakal misahake aku saka katresnané Gusti Allah (deleng Rum 8:35) utawa mbalèkake aku saka tekadku.'

Banjur bapakne krasa welas asih lan sawisé nangis suwé, ngendika marang Athanasius:

'Maju, anakku, ing dalan becik sing wis kok pilih, lan muga-muga Kristus dadi penolong lan panyelamatmu saka saben jerat mungsuh.'

Athanasius bali menyang biara lawasé, njupuk sumpah monastik kanthi lengkap, lan ngendhegake dhiri nganti tekan titik manawa ora ana tembung utawa kabiasaan donya, uga ora ana kepinginan kanggo nduwé apa-apa. Athanasius misuwur amarga sikapé alus lan andhap asor, tembungé meneng lan apikan, lan sandhangan

---

[2817] Bithynia iku sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor, dumunung ing pesisir Segara Ireng, Bosphorus, lan Selat Konstantinopel. Biara Mydic dumunung ora adoh saka kutha Prusa, sing mapan cedhak Gunung Olympus; biara Mydic iki diadegaké déning Santo Nikiforos, sing rawuh ing Konsili Ekumenis Kapitu (787) minangka abboté. Kuta Caesarea ing Bithynia dumunung ana ing antarané kali Rindakos lan Apamea

[2818] Ponomari, utawa paramonari kaya sing uga dikenal, padha karo peladen gréja kita.

koyak kang digunakaké kanggo nutupi awaké; uripé wong sing, minangka anaké wong sugih, wis nampa pangopènan donya sing manja, kebak kasederhanaan tanpa wates. Wong sing luhur budi iki, sing wis nglampahi pirang-pirang taun ing pakaryan monastik, kapincut menyang Biara Midiki amarga katresnané marang bapak kita sing kinurmatan, Nikita, lan misuwuré uripé sing kaya malaikat; lan kanggo bapak Nikifor lan Nikita sing kinurmatan, Athanasius sing pinaringan berkah iku dadi kanca lan sesama warga biara sing banget dikasihi. Sawisé sawatara wektu, miturut panyuwunané, Athanasius njabat dadi bendahara ing biara. Kaya-kaya padha nduwé siji nyawa lan siji pikiran ing loro awak, Sang Athanasius sing Kabarkahan lan Sang Nikita sing Kinurmatan mimpin biara, mulang para sedulur lumantar tembung lan tuladha ing saben kabecikan – supaya manut kersaning Gusti kanthi sampurna: padha nandur katresnan ing antarané para sedulur, mulang andhap asor, dadi pangreksa sing waspada marang kasuciané, kang rohani lan kang jasmani; padha nguwatake wong kang ringkih lan kang atiné ringkih, ndhukung wong kang teguh, lan mbalèkaké manèh wong kang wis tiba lumantar pirang-pirang piwulang lan pangéling; lan nalika salah sijiné katon dadi pangajar kang tegas, sijiné mbuktekaké dadi penasihat kang alus lan welas asih. Kalorone padha ditresnani kabeh, lan para sedulur nampa pangandikane kaya saka cangkeming Gusti.

Nanging loro mentor sing luhur budi iki ora suwe manggon bebarengan. Sawetara taun kliwat, lan ing tanggal 26 Oktober, Sang Mulya Athanasius pamit menyang Gusti, ngandhani para sedulur kanthi tembung pungkasan iki:

'Sawise aku seda, kowe bakal ngerti kanthi mesthi apa aku wis nemu, sanajan mung sethithik, sih rahmaté Gusti.'

Nalika Sang Mulya Athanasius dikubur, ana wit cemara tuwuh saka kuburipun, miturut dhawuh Gusti, godhongé marasaké kabèh rupa lara. Banjur ing tanggal 4 Mei, Sang Mulya Nikifor, pangadeg lan abbot kapisan ing Biara Midiki, sawisé akèh pakaryan lan lara badan, mulih marang Gusti.

Mangkono, ingkang kinurmatan Nikita krasa sepi amarga wis kelangan bapak rohani, Santo Nikiforos, lan kanca sing dipun tresnani, ingkang kinurmatan Athanasius; piyambakipun sedhih sanget tumrap kaloronipun, amarga piyambakipun tresna sanget dhumateng kaloronipun. Pangarep-arep sing teguh manawa para almarhum wis nampa sih rahmat lan gesang sing berkah karo Gusti Kristus, sing wis padha nyenengake Panjenengané lumantar pangabdian sing setya wiwit isih enom, dadi panglipur kanggo piyambaké ing tengah k susahé.

Sawisé Bapa Nikifor sing pinunjul séda, kabèh komunitas nyuwun marang Nikita sing Kinurmatan supaya nampa jabatan lan dijenengi abbot: awit nalika Sang Nikiforos sing kinurmatan isih gesang, Santo Nikita durung nate nampa gelar utawa jabatan abbot, sanadyan piyambakipun sampurna ngatur biara minangka wakil bapakipun, sang suci Nikiforos, ingkang sampun pirang-pirang taun ringkih amarga sepuh. Amarga panyuwunan kang terus-terusan saka sedulur-sedulur, lan utamane amarga ajakan saka akèh abbot ing biara liya, piyambakipun nampi jabatan punika lan nampi berkah saking Paduka Suci Nikiforos, Patriark Konstantinopel, ingkang nggantos Tarasius. Kanggo pakaryan sadurunge, Sang Nikita sing Kinurmatan nambah pakaryan anyar nalika, kanthi pitulunganing Gusti, piyambakipun miwiti mréntah biara minangka abbot, ngopeni kaslametan jiwa-jiwa sing dipasrahaké marang piyambakipun. Kanggo ngajeni abdi Panjenengané, Gusti maringi dhèwèké sih kanggo marasaké lara lan ngusir setan. Sawisé maringi pratandha salib marang bocah cilik sing bisu wiwit lair, Sang Mulya Nikita mbalèkaké kamampuané kanggo ngomong; dhèwèké marasaké sawijining biksu sing wis kelangan akal kanthi ngolesi lenga suci; panjenengané nylametaké salah siji sing anyar diangkat dadi biarawan, sing kesurupan, saka sangsara amarga setan lumantar pandonga, lan ngusir setan sing wis njupuk wujud ula; panjenengané mbebasake wong liya, sing uga kesurupan, saka roh jahat – lan kanthi mujijat nyembuhaké akèh wong sing nandhang demam, lara amarga panas, lan manéka lara liyané lumantar sih rahmaté Kristus sing manggon ing sajroning dhèwèké. Mangkono piyambakipun gesang, nyenengake Gusti, lan ngantos sepuh; nanging ing pungkasaning gesahe piyambakipun mbuktekake dados pangakun iman sing gagah lan nandhang sangsara amarga pangurmatanipun marang ikon-ikon suci.

Ing jaman semana, bidah ikonoklasme durung rampung. Sing wis dikutuk déning para bapa suci ing Konsili Ekumenis Kapitu[2819] , bidah iki kaya diuripaké manèh sawisé nampa dhukungan saka panguwasa kaisar,

[2819] Konsili Ekumenis Kapitu diadakaké taun 787 ing Nicaea déning Maharani Irene, janda saka Leo IV. Konsili iki, kang dumadi saka 367 Bapa Gereja lan dipimpin déning Santo Tarasius, ngecam ikonoklasme lan mbalèkaké pangurmatan marang ikon.

sing dadi asal-usulé. Kaisar Yunani ikonoklastik sing kapisan yaiku Leo III, sing dikenal minangka Kaisar Isauria[2820] ; liwat dhèwèké, bidah ikonoklastik saya kuwat lan nyebar kaya penyakit sing mbebayani. Dheweke sing pisanan nerbitake prentah nolak ikon, lan kanthi nggunakake wewenangé kaisar, nuntun akèh wong marang pamikiran sing salah; sawisé ngusir Patriark Ortodoks, Santo Germanus, dhèwèké ngangkat pangkayèhé bidat Anastasius[2821] , sing nduwèni pandangan sing padha. Sawisé seda sang maharaja jahat iki, putrané, Konstantinus Kopronimus[2822] , munggah ing tahta; dhèwèké malah dadi panganiaya sing luwih kejem marang Gréja Allah: ora mung nolak ikon-ikon suci, nanging uga nglarang para wali Allah diarani wali, lan nganggep relik-reliké ora ana regané.

Cekaké: maharaja iki mung Kristen ing tampilané waé, déné ing atiné dhèwèké pancèn Yahudi sing ora setya. Dheweke, wong sengsara kuwi, wani ngina Indhung Gusti Allah sing Paling Suci, kang luhur ngluwihi kabèh makhluk, pangayoman lan pangungsèn donya kabèh, nolak Asmané sing paling suci lan ikon-ikoné sing kinurmatan; lan dhèwèké malah nglarang nyebut-nyebut perantaraané marang Gusti Allah, kang lumantar Panjenengané donya kabèh ana. Kanggo ngolok-olok Indhungé Gusti, dhèwèké ngangkat kantong kang kebak koin emas lan takon marang wong-wong sing ana ing kono:

'Apa tas iki larang?'

Wong-wong sing ana ing kono mangsuli:

'Iku larangé padha karo jumlah emas sing ana ing njero.'

Sawisé ngosongaké emas saka karung, Kopronym takon manèh:

'Apa tas iki isih duwé rega saiki, tanpa emas?'

Padha mangsuli:

Apa gunané yèn ing jeroné ora ana dhuwit? Karung kosong ora ana regané.

Banjur Copronymus kandha:

Mangkono uga karo Maria: nalika dheweke ngandhut Kristus ing kandhunge, dheweke pantes dihormati; nanging sawise nglairake Panjenengané, dheweke kelangan pakurmatan kuwi lan ora béda karo wanita liya.

Wah, cangkem sing paling najis lan ilat sing paling jahat! Apa ajiné nganti wani ngucapaké caci maki marang sing paling kinurmatan saka kabèh kuwasa swarga lan sing paling suci saka kabèh wali, yaiku Ibuné Pangripta! Apa sawijining ratu, sawisé nglairaké putra kraton, ora pantes manèh nampa pakurmatan kraton? Apa ibuné raja mung dihormati sakdurungé ngandhut raja ing kandhutane? Celaka k , si penista sing terkutuk, sing ora béda karo para penista—wong Yahudi sing dibenci Gusti! Lan ora mung penista kuwi dhéwé kaya ngono, nanging dhèwèké uga nyurung wong liya marang penistaan sing ora takwa kuwi kanthi janji manis lan ancaman medeni; déné wong-wong sing ora manut lan nentang dhèwèké diwènèhi manéka panyiksaan, kanthi ngiket wong-wong mau nganggo ranté lan nyiksa kanthi keluwen suwé, nyiksa awaké nganggo tatu nggegirisi, motong sirah nganggo pedhang, ngobong nganggo geni, nglemesaké ing jeroné segara – cekaké, nganggo kabèh cara, dhèwèké maringi sangsara sing ora bisa ditahan lan pati pait marang para abdi Kristus sing setya lan sejati. Amarga iku, dhèwèké dhéwé nylempitaké nyawané sing terkutuk menyang pati sing medeni lan, nalika ngambegan pungkasan, ngetokaké tangisan sing sedhih:

'Aku dibuwang urip-urip menyang geni kang ora bisa padam!'

Lan dhèwèké sing biyèn wis ngina Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, saiki dhèwèké mréntah supaya Indungé diurmati nganggo kidungan – nanging, amarga wis ditinggalaké sakabèhé déning sih-rahmaté Gusti Allah, dhèwèké ora nemu panglipur.

Nalika panganiaya iki mati (kanthi isin), putrané Leo, sing kaping papat nganggo jeneng kuwi, munggah tahta; dhèwèké uga dadi bidah ikonoklastik kaya bapaké, nanging dhèwèké ora suwe banjur seda. Sawisé kuwi, bojone Irene[2823] , njupuk tahta bareng karo putrané sing isih cilik, Constantine. Dheweke mbalekake tentrem ing Gréja Suci kanthi nganakake Konsili Ekumenis Kapitu kanggo ngecam bidah ikonoklastik. Kabèh Gréja Kristus kebak kabungahan, amarga wis mbalèkaké kamulyané kaya biyèn bebarengan karo ikon-ikon lan ndeleng para

---

[2820] Leo III si Isauria – *Disunting déning 'The ABC of the Faith'*

[2821] Leo III si Iseauria 716–741, Santo Germanus 730, Anastasius 753. Mangkono, sadurunge pamulihan pangurmatan marang ikon, sepuluh patriark silih ganteni ing tahta Konstantinopel, enem ing antarane iku ikonoklas.

[2822] Konstantinus V Kopronimus, mrentah saka taun 741 nganti 775.

[2823] Leo IV – 775–785, Irene – 797–802

kaisar lan uskup Ortodoks ing pangkaté. Sawisé Irene, Nikephoros mréntah, banjur Michael, loro-loroné Ortodoks. Banjur Leo, sing dikenal minangka 'si Armenia' ([2824]), sing kaping lima nganggo jeneng kuwi, munggah tahta. Miturut tuladha saka sing padha jeneng, Leo si Iseauria sing ora takwa, dhèwèké uga ngetokaké panganiayaan marang wong Ortodoks lan para wali, kanthi mangkono nguripaké lan mbalèkaké bidah ikonoklastik sing wis tau dikutuk. Dheweke nggoleki asistèn – wong-wong sing padha pikiran ala – lan nemokake sawetara bangsawan, sing loro sing paling setya marang bidah ikonoklastik yaiku Yohanes, sing dikenal minangka Spekt, lan Eutikhianus; saka kalangan rohaniwan, dhèwèké ngrebut John, sing dikenal minangka Grammarian, Tertullus anyar[2825] , wadah sing dipilih déning setan, lan sawijining Anthony Sileus; saka ordo biara – Leontius lan Zosimus, sing sawisé sawetara wektu kabukti nindakake cabul, diukum kanthi dipotong irungé, lan seda kanthi aib, ninggalaké reputasi ala. Bareng karo wong-wong mau, sang kaisar saya kenceng kapercayané marang takhayul, déné wong-wong mau, liwat pitutur, nyengkuyung dhèwèké ing perang sing wis diwiwiti nglawan Gréja.

Sawisé nglumpukaké para uskup lan rohaniawan liya saka saindenging karajané ing Konstantinopel, Leo ngutus Kangjeng Sang Patriark Nikiforos, bebarengan karo sakabèhé Sinode Suci, menyang kamare, kanthi pangajab supaya ing ngarsané lan ing ngarepé kabèh bangsawan, padha rembugan karo kanca-kanca raja sing wis padha pamikiran mau—sing isih dadi bidah rahasia. Wiwitane, tsar piyambak ngobrol karo para Ortodoks; kanthi pura-pura dadi Ortodoks, dhèwèké njupuk saka dhadhane ikon Penyaliban Kristus sing dienggo, kanthi munafik nundhuk sirahé ing ngarepé, lan kandha marang para bapa suci:

Miturutku, aku ora béda apa-apa karo kowé, amarga aku ngajèni ikon suci iki, kaya sing kowé deleng dhéwé; nanging ana wong-wong liya sing wis muncul sing mulang béda lan ngaku yèn caraé iku sing bener. Ayo padha teka ing ngarepmu, lan lumantar pitakon lan jawaban, pangajaran sing bener babagan ikon bisa kabuka. Yen ing debat mau padha mbuktekake luwih bener, ngyakinke kowe nganggo dalil sing cetha manawa panemune cocog karo kabeneran, mula kowe ora mung kudu ora nentang perjuangan becik iki, nanging malah kudu ndhukung; nanging yen kowe bisa ngalahake lan mbukak kaluputane, mula ayo padha mandheg nyebarake ajaran sing mbebayani iki. Lan banjur, kaya sadurunge, ajaran lawas babagan ikon tetep ana. Lan aku bakal dadi panemu lan hakim ing debat antaramu; amarga yen pantes aku ngadili prakara-prakara sing luwih cilik, luwih pantes maneh aku nggatekake pamarentahan Gréja. Aku bakal ngrungokake kowe kabeh, lan aku uga kudu ngrungokake pihak liyane – lan pihak sing endi wae, miturut keyakinanku, nyekel kabeneran, iku sing bakal tak tindakake.

Nanging Sang Kinasih Patriark, bebarengan karo kabèh uskup, ora sarujuk bab iki; padha ora kepéngin ora mung mèlu debat karo para bidah sing sesat, nanging uga ora gelem ndeleng wong-wong mau, nolak ngidini supaya padha tampil ing ngarepé.

'Pancèn sesat iki wis dipriksa lan dikutuk nganggo anathéma déning para bapa suci ing Konsili Ekumenis Kapitu; ora perlu dipriksa manèh, utawa mbalèkaké marang Gréja apa sing wis kabèh ditolak déningé.'

Nanging nalika padha weruh yèn kaisar banget condhong marang bidah lan nulungi para bidah, para Bapa Suci padha wani ngandika marang dhèwèké. Santo Emilianus, Uskup Cyzicus[2826] , ngendika:

'Duh Sang Prabu! Yen prakara kang panjenengan panggilaken kita—pamriksan iman sejati—iku prakara Gréja, mesthiné pantes dibahas ing gréja suci, miturut adat, lan ora ing kamar kraton.'

Raja mangsuli:

'Nanging kula ugi putra Gréja, lan kula badhé mireng panjenengan minangka mediator lan panyawiji, supados, sawisé nimbang argumentasi saking kalih pihak, kula saged manggihaken kabeneranipun.'

Kanggo iki, Santo Mikael, Uskup Sinada, mangsuli:

Yen panjenengan minangka mediator lan panyebar tentrem, kenapa panjenengan ora tumindak kaya mediator lan panyebar tentrem sing sejati? Panjenengan nglumpukake wong-wong sing nentang piwulang Gréja, nyimpen ing kamar panjenengan, lan maringi semangat supaya padha mréntah marang kabèh tanpa wedi, ngajak supaya manut dogma ala! Lan para Ortodoks, wedi marang laranganmu sing medeni, malah ora wani ngucap

---

[2824] Nikephoros I – 802–811, Michael I – 811–818, Leo V si Armenia – 813–820

[2825] Rhetorikawan (guru orasi) Tertullus ndhukung, ing ngarepe gubernur Romawi Felix, tuduhan-tuduhan sing diajukake wong Yahudi marang Rasul Paulus, lan ing pidatoné dhèwèké luwih dhisik ngeluncu marang Felix – sing dianggep juara kabutuhan wong Yahudi (Kisah Para Rasul 24:1–27).

[2826] Cyzicus – sawijining kutha sing dumunung ing salah siji pulo ing Propontis, didegaké ing abad kaping 5 SM déning wong Milesia

sepatah tembung kanggo mbela Ortodoksi ing pojok-pojok. Iki dudu pratandha mediasi lan rekonsiliasi, nanging pratandha penindasan lan panyiksaan.

'Miturutku,' wangsul Tsar, 'aku mikir, kaya sing wis tak kandhakake, padha karo kowe; nanging amarga wis tekan paningalku yen ana sangsi babagan pangurmatan marang ikon, dadi tugasku ora meneng bab iki, nanging nyoba nggoleki bebener. Dadi, apa sebabe kowe ora gelem rembugan karo mungsuhmu? Cetha, iku amarga kowe bodho lan ora duwe bukti saka Kitab Suci sing bisa kowe gunakake kanggo mbela alesanmu.

Banjur Santo Teofilaktus, Uskup Nikomedia, ngendika:

'Kristus, sing gambare saiki ana ing ngarep mripatmu, dadi saksi manawa kita duwe bukti tanpa wates bab iman Ortodoks kita, sing negesake pangurmatan sing suci marang ikon-ikon suci; nanging ora ana sing ngrungokake kita, lan angel banget kanggo kita nggayuh kemajuan ing perjuangan kita nglawan tangan panguwasa, nglawan kakuwatan sing ngetrapake larangan iki marang kita.'

Banjur Santo Petrus, Uskup Nikea, ngandika marang kaisar:

'Kepiye kowe bisa ngajak kita debat karo wong-wong sing kowe bantu lan sing kowe gabung kekuwatan kanggo nyerang kita? Utawa apa kowe ora ngerti manawa sanajan kowe nggawa Manichea[2827] mrana lan kepengin mbantu wong-wong mau, dheweke uga, ing sangisoré pangayomanmu, bakal gampang nguwasani kita?'

Santo Euthymius, Uskup Sardis, ngandharake pidato sing luwih wani.

'Rungokna, yaiku Sang Raja! Wis luwih saka wolung atus taun, Kristus Gusti kita, sing mudhun menyang bumi, digambarke ing ikonografi ing gréja-gréja ing endi-endi lan dipuja ing gambare. Sapa sing sakwisé kuwi sombong nganti wani ngowahi utawa mbusak tradisi sing wis dijaga ing gréja-gréja pirang-pirang taun lan tekan jaman kita liwat Para Rasul suci, para martir, lan Para Bapa sing diilhami déning Gusti? Rasul kandha: *'Mulané, sedulur, ajegna lan tetep nyekel tradhisi sing wis diwulangaké marang kowé, apa liwat tembung lisan utawa liwat layang kita'* (2 Tes. 2:15). Lan manèh: *'Sanadyan kita utawa malaikat saka swarga mratélakaké Injil sing béda karo sing wis kita wartakaké marang kowé, kabèh padha kena kutukan'* (Gal. 1:8). Mulane, nalika pamaréntahan suci Irene lan Konstantinus, Konsili Ekumenis diadakaké nglawan para heretik ikonoklastik kapisan, lan Putraning Allah piyambak nyetujoni Konsili kuwi kanthi tangané dhéwé; sapa waé sing wani nglanggar utawa ngrusak salah siji paugeran saka Konsili kuwi, kabèh kena kutukan.

Sanadyan tembung-tembung iki marakake nesu gedhe ing raja, dhèwèké ngrungokaké kanthi sabar, kanthi munafik ngetokaké alus. Santo Teodorus, sawijining guru kang semangat ing Gréja lan abbas ing Biara Studion, uga wani ngomong tanpa wedi:

"Duh Pangeran! Aja ngrusak tatanan gerejawi sing wis diadegaké kanggo kabecikan bebarengan. Rasul Suci Paulus kandha: Gusti Allah wis maringi marang Gréja *'ana sing dadi rasul, ana sing dadi nabi, ana sing dadi panginjil, ana sing dadi panggembala lan guru, kanggo nyampurnakaké para wong suci'* (Eph. 4:11–12); nanging Rasul ora kalebu para raja ing antarané iku. Sampeyan, yaiku Sang Prabu, dipercayakaké kanggo mréntahaké urusan donya, nagara, lan pasukan bersenjata; ngurusana kuwi, nanging tinggalna administrasi gerejawi , manut piwulang apostolik, marang para pandhita lan guru. Nanging yèn kowé ora nindakaké kuwi, élinga iki: sanadyan ana malaikat saka swarga sing nggawa piwulang sing bertentangan karo iman kita sing sejati, kita ora bakal ngrungokaké dhèwèké, luwih-luwih kowé, manungsa fana.

Nalika kuwi, raja dadi nesu banget lan nganggep tembungé para bapa suci iku blasphemi lan ngina dhèwèké, banjur mbukak nesu jero sing sadurungé disumputaké ing balik alus pura-pura. Sawisé ngusir kabèh Sinode Suci saka ruangan kanthi isin lan cacian, dhèwèké banjur kanthi ora adil nyopot panggonan gembala sing bener, Kanjeng Patriark Nikephoros, saka pangarsané; dhèwèké uga nindakake sing padha marang para uskup Ortodoks liyané, lan ngasingaké kabèh mau menyang pirang-pirang nagara lan panggonan, kalebu Sang Mulya Theodore the Studite. Dheweke ngangkat salah siji penasihaté, wong awam Theodotus sing dikenal minangka Cassiter, sawijining bidah ing iman, wong sing uripe kebak dosa, sing kanthi alesan kanggo nambani lara (dhèwèké ngaku lara weteng), nanging sejatine amarga napsu dosa, nyimpen sawijining budhak wadon ing pangayomané sing ahli ing babagan pengobatan. Mangkono uga, sawisé ngusir umat Ortodoks, sang raja ngangkat

[2827] Para Manikhea ngajar manawa ana loro kraton ing donya – siji saka kabecikan lan siji saka kajahatan – sing tansah padha perang siji lan sijine, lan ing jero manungsa ana loro nyawa, siji becik lan siji ala; padha pracaya manawa Kristus ora duwe badan lan mung nandhang sangsara kanthi wujud katon; uga pracaya marang transmigrasi nyawa.

uskup-uskup palsu sing sesat saka aliran dhéwé ing sawetara keuskupan liyané lan mbuwang ikon-ikon suci saka gréja-gréja suci. Lan manèh, panganiayaan marang umat Ortodoks amarga ngurmati ikon-ikon diwiwiti manèh kaya sing wis kelakon biyèn ing jaman Leo sang Iseauria lan putrané Copronymus.

Kaisar bidah Leo si Armenia lan patriark palsu Theodotus, sing padha nduwèni pandangan, nganakake pasamuwan tanpa hukum ing Konstantinopel lan, sanadyan padha wis kasumpah, ngutuk wong Ortodoks, para bapa suci sing ilahi lan pinaringan berkah; dene wong-wong sing ora sarujuk karo pasamuwan sing ora adil iki diparingi maneka siksaan lan dipatèni. Nalika pasamuwan sesat iku wis rampung, Tsar nyaur para abbot saka biara-biara paling misuwur, lan ing antarané ana bapa kita sing ilahi, Nikita, sing critané saiki kita critakaké. Wiwitane, kanthi tembung muji-muji, dhèwèké nyoba ngyakinaké supaya padha nampa ajaran sesatné; nanging nalika weruh yèn padha ora gelem manut kersané, dhèwèké nahan wong-wong mau ing pirang-pirang penjara, saben siji kapisah, lan mikir apa tumindak salajengé sing bakal ditindakake marang wong-wong mau.

Lan ingkang kinurmatan Nikita tetep pirang-pirang dina ing penjara kang ambune nyengit. Penjara nyengit kuwi wae wis dadi sangsara gedhe tumrap sang wali; luwih maneh saben dina ana wong-wong kang watak lan omongane kasar lan ora isin padha teka marang dheweke, ora pantes diarani manungsa. Kanthi tembung-tembung kang ngina lan memalukan, padha ngremehake lan nyalahake sang sesepuh suci, nganti panjenengané ngrasakake lara ati sing gedhé. Para priya iki sengaja dikirim déning para bidah; Antarane wong-wong mau, sing paling jahat yaiku wong sing jenenge Nicholas: dhèwèké marakaké sang wong suci kuwi sedhih banget, ngina dhèwèké nganggo omongan edan lan kasar, nganti bapaké sing wis suwé seda muncul marang dhèwèké ing ngimpi, kandha: 'Biyènké abdi Gusti Allah kuwi.' Wiwit wektu kuwi, Nicholas mandheg ngomong kosong, lan dhèwèké ora mung mandheg ngganggu sang wong suci, nanging uga nglarang wong liya supaya ora nindakake kuwi. Reverend nglampahi pirang-pirang dina nandhang sangsara ing panjara; banjur tsar mrentahake supaya dhèwèké diasingaké menyang tanah wétan, ing kutha Masaleon. Mangsa adhem iku banget nyiksa, lan sang tuwa nandhang akèh kasangsaran amarga sandhangané tipis nalika kena és, salju, lan angin. Kajaba iku, prajurit sing ngancani dhèwèké menyang pangasingan kabuktèn dadi wong kejem, ora duwé welas asih: dhèwèké ngentèkaké tenaga sang tuwa sajrone lelampahan, meksa dhèwèké supaya buru-buru supaya bisa nempuh jarak sing adoh banget ing wektu sing cendhak.

Tsar nindakake sing padha marang para abbot terhormat liyane, ngusir saben wong siji-siji. Banjur, sawisé mikir yèn kanthi nahan para biksu sing wis bébas saka kabèh sedhih ing panjara, dhèwèké ora mung ora bakal nggayuh tujuwané nanging malah bakal nyurung para biksu mau supaya luwih semangat manut ajarané, sang raja sing gampang ganti pikiran banjur ngowahi putusan. Sang Wiku Nikita durung nganti limang dina manggon ing Masaleon minangka pangasingan nalika kaisar mrentahake supaya piyambakipun, bebarengan karo para abbot liyane, langsung dibalekake menyang Bizantium. Perjalanan bali ditindakake luwih kesusu tinimbang nalika mangkat, nganti sang wali meh ora slamet saka lelungan sing cepet lan adhem sing nyilet. Sawise kabeh abbot digawa menyang Bizantium, sang maharaja mrentah supaya padha dijaga nganti dheweke mutusake cara paling apik kanggo nggoyahake pikiran para abbot mau supaya padha setuju karo pamikirane. Musim dingin kliwat, uga Masa Puasa Agung sing suci lan pesta Paskah Agung sing paling mulya; banjur sang maharaja nyerahake para tawanan marang John the Grammarian sing wis kasebut mau, sing wis sinau retorika kaya saka cangkemé setan, supaya dhèwèké bisa nyiksa para tawanan sak karepé. Dheweke nyekel saben wong mau kapisah-pisah ing sel-sel sing beda, lan nyiksa wong-wong mau ora kurang parah tinimbang wong-wong kafir nyiksa para wali. Sel-sel mau sempit, peteng, lan ambune ora enak, nyebabake sangsara abot marang para tahanan, sing ora nduwé panglipur apa-apa, malah ora ana amben. Liwat jendhela cilik, padha diparingi mangan kaya asu, roti reged lan lapuk—ora luwih saka wolu zolotnik saben dina, mung cukup supaya ora mati luwe—lan banyu keruh sing ambune ora enak. Kanthi nahan para bapa ing kahanan kaya ngono, penyiksa John ngarep-arep bisa ngalahake, apa kanthi meksa supaya padha sarujuk karo dheweke utawa nganti padha kesel nganti mati. Kanggo sangsara sing luwih abot tumrap Sang Mulya Nikita, si John sing jahat nyekel murid lawasé, , sawijining pemuda sing anyar diwasa, jenengé Theoktist; dhèwèké uga dipenjara ing sel peteng, disiksa kanthi keluwen lan ngelak. Para bidah, nalika weruh yèn para bapak luwih milih mati tinimbang nyimpang saka iman ortodoks, banjur nyusun tipu muslihat kaya ing ngisor iki marang para bapak. Padha kandha:

'Kita ora nuntut apa-apa liyane saka kowe kajaba melu Sakramen Suci sepisan ing gréja karo Patriark Theodotus; kowe ora bakal nindakake apa-apa maneh, lan saben kowe bakal lunga kanthi bébas menyang biara dhéwé, karo iman lan piwulangmu dhéwé.'

Kanthi kesasar amarga tipu daya licik para bidah, para bapa mau manut panjaluk mau nganti sawetawis. Sawisé padha nyadari yèn wis kapancing, padha tobat sak tenané lan bali menyang dalan sing bener. Sawisé saben wong mau dibebasaké saka penjara lan kurungané dhéwé-dhéwé, padha menyang Bapa Nikita sing Kinurmatan lan miwiti mbujuk lan nyuwun supaya gelem mlebu komuni karo Theodotus lan ninggalaké penjara. Santo Nikita nolak ninggalake penjara, sing ditahan kanggo kasucian Kristus, lan ora duwe karep babar pisan kanggo manut panyuwunan para bapa; nanging para bapa terus meksa, kandha:

'Ora mungkin kita ninggalake kene tanpa kowe: padha mung njaluk sithik saka kita – mung nampa Komuni Suci bebarengan karo Theodotus; iman kita bakal tetep ana karo kita. Sawise dipikir-pikir, ing kahanan angel saiki, luwih becik kita menehi konsesi cilik tinimbang ngrusak kabeh.'

Mula para sesepuh terus meksa lan ngajak Nikita kanthi dawa lan ajeg; wong sing kinurmatan iku, ora amarga kepengin nyingkiri sangsara utawa wedi marang panyiksaan, nanging amarga nyuwunake panyuwunan tulus saka para sesepuh lan ngajeni marang rambuté sing wis uban, manut marang ajakané sanadyan atiné nolak lan banjur metu. Dheweke ngadhepi pilihan antarané urip lan pati; sanadyan dheweke luwih milih pati kanggo Ortodoksi tinimbang urip, ing wektu kuwi dheweke ora mbantah kanca-kanca mulya, sing iman lan uripé becik wis kondhang marang dheweke.

Kabeh padha lunga bebarengan menyang patriark palsu; dhèwèké, sing kepéngin nggodha supaya padha luwih gampang mlebu komuni karo dhèwèké, nuntun para bapa mau menyang sawijining panggonan pandonga sing kanthi sengaja dihias nganggo ikon-ikon, supaya nalika para bapa ndeleng ikon-ikon suci mau, padha nyimpulake yèn patriark iku nduwèni iman sing bener. Ing kono, Teodotus nindakake Liturgi; padha nampa Komuni Suci saka tangane lan krungu tembung iki saka lambe: 'Sapa waé sing ora ngajeni ikon Kristus, kabèh padha kena anathéma.' Patriark ngomong kaya ngono ora amarga dhèwèké ngajeni ikon Sang Juruwilujeng, nanging amarga munafik – ing ngarepé para bapa – supaya padha ora ragu-ragu nampa komuni bareng karo dhèwèké. Mengko, nalika kabeh wis bali menyang biara masing-masing, Sang Mulya Nikita wiwit sedhih banget amarga wis nampa komuni karo Patriark palsu Theodotus, si tukang ngapusi munafik kuwi: dhèwèké nganggep sanajan mung sithik nyimpang saka dalan sing bener iku wis kliru sakabehe. Dheweke mutusaké lunga menyang nagara liya lan ing kana nindakake paugeran kanggo kaluputane. Munggah kapal, dheweke layar menyang sawijining pulo sing dijenengi Prokonnis (ing Segara Marmara, sing saiki dikenal minangka Segara Marmara). Nanging banjur dheweke mikir ing sajroning atiné: ing ngendi ana kaluputan, ing kono uga kudu ana tobat – lan dheweke bali menyang Bizantium.

Nalika mlaku kanthi tebuka ing kutha, Sang Venerable Nikita tanpa wedi mulang wong-wong supaya manut marang doktrin ortodoks sing ditemtokake dening Para Bapa Suci ing Konsili Ekumenis Kapitu. Kaisar krungu bab iki, banjur ngundang sang wali marang dhèwèké lan takon:

'Ngapa kowe ora bali menyang biaramu kaya para abbot liyane? Ngapa kowe siji-sijine tetep kene kanthi kersamu dhéwé, mbangkang, miturut kabar sing tak rungokaké, marang prentah kita? Utawa apa kowe nganggep wewenang kita ora ana regané? Manut prentah kita lan bali menyang biaramu; yèn kowe ora lunga, aku bakal mrentah supaya kowe disiksa.'

Wong suci mau mangsuli kanthi alus:

– Ya Sang Prabu! Kula boten badhe dhateng ing biara kula; kula boten badhe ninggalaké iman kula; kula tetep nyekel pangakuan iman kula lan badhe terus makatên; para bapa kula, para uskup Ortodoks suci, tetep nyekel pangakuan iman punika, lan tanpa kalepatan padha nandhang pangasingan, sangkêlan, lan sangsara kathah saking panjenengan, mbela Gréja Ortodoks, ingkang kita tinggali lan kita manggih panglipur ing pangajab kamulyaning Gusti Allah. Tahua iki kanthi cetha bab aku: dudu amarga wedi pati utawa tresna marang urip donya iki sing ndadekake aku nindakake apa sing sejatine ora kuduné tak lakoni, nanging amarga patuh aku manut marang para sepuh sanajan ora miturut kersaku: mung kanthi nglakoni kersané aku mlebu komuni karo Patriark palsu Theodotus, prakara sing saiki tak sesali lan tak tobatake. Yen kowe pancen yakin, wiwit saiki aku ora ana gandhèngan apa-apa karo kowe: aku tetep nyekel tradisi para bapa suci sing wis tak tampi wiwit wiwitan. Lakoni apa sing kowe karepake marang aku, lan aja ngarep-arep krungu apa-apa maneh saka aku.

Raja, nalika weruh keteguhan imané, nyerahaké dhèwèké marang Zacharias, kepala kamar kraton sing dikenal minangka Mangan, supaya dhèwèké dijaga nganti ana putusan. Zacharias iku wong sing welas asih lan taat; dhèwèké ora mung ora gawe sangsara marang sang tuwa, malah maringi pakurmatan gedhé. Kral banjur ngasingake Sang Nikita ing pulo martir suci Glyceria: pulo cilik iki dijenengi miturut martir suci mau amarga relik sucié ana ing kana lan ana gréja gedhé lan biara sing dibangun ing jenengé, sing diserahaké déning panguwasa sesat marang eunukh jenengé Anphimus. Wong iki pancen ora welas asih – dhèwèké dukun sihir, ngina agama, bisa nindakake ala, mungsuh, licik, sombong, lan tanpa welas asih; warga lokal nyebut dhèwèké Caiaphas amarga garang lan wataké ala. Wong-wong kaya ngono diangkat ing wektu kuwi kanggo ngatur biara supaya, kanthi dhukungan panguwasa sekuler, padha bisa ngganti kabeh manut karsa dhewe. Anphim nampani sang wali sing wis dikirim marang dheweke lan, kanthi migunakake wewenang sing diparingake dening wong-wong sing ngirim dheweke, nyiksa dheweke tanpa kendhat. Sawisé ngurung sang wali Allah ing penjara sing paling sempit, dhèwèké maringi sangsara tanpa kendhat, malah ora ngidini sang wali ndelok metu saka penjara; dhèwèké dhéwé nyimpen konciné lan mréntahaké supaya dhaharan sing sithik banget diparingaké liwat bolongan sing sempit banget. Para pamimpin sesat wis janji marang Anphimus ganjaran gedhe yen dheweke bisa meksa Sang Mulya Nikita supaya sarujuk karo wong-wong mau, lan amarga iku wong sengsara kuwi nyiksa sang wali kanthi banget, ngarep-arep meksa dheweke supaya nampa ajaran sesat; nanging Sang Mulya nampa sangsara sing diparingake amarga kasuciane kanthi katresnan; Nanging Gusti Allah ngetokake sih-rahmaté sing nggumunake ing dhèwèké lan nuduhaké yèn dhèwèké iku panulung sing adil, suci, lan bisa nindakake mujijat kanggo wong-wong sing lagi kasangsaran. Zacharias sing kasebut mau, nalika dikirim déning raja kanggo misi babagan urusan rakyat menyang tanah Thrace, tiba ing tangan para barbar sing banjur nyekel dhèwèké dadi tawanan. Santo Mikael, Uskup Synada, sing uga ditahan ing panjara amarga iman Ortodoksé, krungu bab iki lan ngutus kabar marang Sang Mulya Nikita:

'Kanca kita Zacharias wis diiket lan digawa menyang tanah barbar; aku nyuwun supaya kowe ndedonga kanggo dheweke marang Gusti, amarga kowe bisa nindakake kuwi.'

Nalika nampa kabar iki, sang wali krasa sedhih banget lan ora mangan apa-apa sedina muput; ing wayah sore, dhèwèké njupuk lilin saka Mas Filipus sing ngladèni, dinyalaké, lan ngadeg ndedonga sakwengi, nyuwun marang Gusti sing maha welas asih kanggo Zacharias sing dadi tawanan, supaya Gusti nylametaké dhèwèké saka tangan para barbar. Lan piyambakipun nampi warta saking Gusti Allah bilih Zacharias badhé enggal dibebasake. Ing enjing, Filipus rawuh lan mirsani bilih rai bapakipun sumunar lan atiné gumbira, lajeng piyambakipun ngendika:

'Bapak! Wingi kula ninggalaken bapak kanthi sedhih lan murung, nanging saiki kula weruh bapak ceria. Kula nyuwun, paringana kula sababipun owah saking sedhih dados kabungahan.'

Wong suci mangsuli:

Aku bungah amarga kita bakal enggal ketemu kanca kita Zacharias ing kene.

Lan mangkono kedadéyané. Sawisé sawetara dina, raja Yunani damel perdamaian karo wong-wong barbar, lan loro pihak padha wiwit tukar tawanan. Nalika ngirim tawanan kanggo tukar, raja ora mikirake Zacharias, amarga dhèwèké wis mangertèni yèn Zacharias manut dogma Konsili Ekumenis Kapitu lan mbiyantu Ortodoks; lan mulane dheweke ditinggalake ing tangan wong-wong barbar supaya mati ing kana. Nalika wong-wong barbar ngeculake akèh tawanan Yunani, nanging Zacharias tetep ana, pimpinan wong-wong barbar kandha marang dheweke:

'Apa kowe kepengin bali menyang tanah airmu?'

'Aku pancen kepéngin banget,' wangsulé Zacharias, 'nanging kuwi dudu kersané raja kita kanggo nylametaké aku saka panangkepan iki.'

Pamimpin kuwi kandha:

'Aku mbebasake kowe; lunga manut kersamu.'

Ndeleng yèn pangéran barbar kuwi tumindak welas asih banget marang dhèwèké, Zakaria sadar yèn Gusti Allah piyambak sing nyusun kabèh iki lumantar pandonga para bapa suci, sing biyèn tau dhèwèké paringi kabecikan. Kanthi kebak kawani, dhèwèké kandha marang pangéran barbar kuwi:

'Yen panjenengan kersa ngeculake aku, tulung paringi aku tawanan liyane, wong tanah airku sing jenenge padha karo jenengku, sing biyen dibelenggu bareng aku.'

Komandan mangsuli:

'Tangkep uga dhèwèké, lan muga-muga kowé loro padha bali kanthi tentrem menyang tanah airmu.'

Mangkono Zacharias dibebasake. Sawise tekan ing pulo bebarengan karo kancane marang Bapa Nikita ingkang kinurmatan, dheweke matur nuwun marang panjenenganipun amarga pandonga suci panjenenganipun, lumantar pandonga punika Gusti Allah sampun nylametake piyambakipun saking tawanan barbar. Romo suci iki uga nindakake mujijat ageng liyane: lumantar pandonga sing khusyuk marang Gusti, piyambakipun nylametake telung sedulur lanang saka klelep lan nggawa menyang daratan kanthi slamet tanpa tatu, sawisé padha kaget kena prahara nalika nglayar nyebrang segara nganggo siji prau ing tengah wengi. Mangkono, sanadyan piyambakipun dados tawanan ingkang kapangkurung ingkang ngalami sangsara, piyambakipun kanthi mujijat nyelametake tiyang sanès saking panguripan lan kasangsaran.

Romo sing mulya nandhang sangsara ing panjara suwéné enem taun, nganti seda Raja Leo si Armenia sing ora pracaya marang Gusti. Nalika dhèwèké mati tanpa dikira déning prajurité dhéwé lan Michael saka Ammoria, sing dikenal kanthi jeneng Travlius utawa Valvos, munggah dadi raja, para bapa suci wiwit dibebasaké saka ikatan lan panjara; Wektu kuwi Rama Nikita sing Kinurmatan, kepala Biara Midiki, sawijining martir tanpa getih, pangakune iman Ortodoks sing gagah, lan prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake, dibebasake. Dheweke ora bali menyang biarané, nanging manggon ing panggonan sepi ora adoh ing lor Bizantium, kepéngin urip meneng. Ing kana, sawisé sangsara suwé, dhèwèké mung urip sawatara wektu, nanging maringi akèh berkah mujijat lumantar kuwasa rahmaté sing marasaké kabèh. Sadurunge seda, sawisé ngalami sakabèhé sangsara sing nyeri nalika pangasingan, piyambakipun lara pungkasané; piyambakipun nampi Komuni Suci ing dina Setu, lan ing esuk dina Minggu piyambakipun mulih marang Gusti ing tanggal 3 April taun[2828] .

Warta babagan seda suci Panjenengané langsung nyebar ing saindhenging kutha krajan lan sakupengé. Ora suwé, akèh wong saka loro jinis kelamin lan saka kabèh lapisan masyarakat—kalebu rohaniawan lan umat—padha kumpul saka kutha lan saka papan adoh, kalebu para biksu saka Biara Midiki lan biara-biara liyané; loro uskup uga teka: Santo Teofilus saka Efesus lan Santo Yusuf saka Tesalonika; Sawisé nyiapaké badan suci Bapa Agung manut adat, padha nyimpen ing relikwi, ngusung nganggo prau lan ngeteraké menyang Biara Midiki. Paulus sing berkah, Uskup Plusiad, bebarengan karo akèh biksu lan umat awam, nampani badan mau ing pinggir pantai, ngangkat ing pundhak lan nggawa menyang biara. Mukjizat-mukjizat nggumunake kelakon ing dalan: wong lara mari lan wong sing kesurupan dibebasake saka roh jahat; sawijining wanita sing suwe nandhang pendarahan mung nyentuh relik suci saka ingkang kinurmatan lan langsung mari. Kanthi iringan kidungan kidmat saka pasamuan lan kidung sing pantes, Sang Sing Kinurmatan dipundudut ing sisih kiwa serambi, ing makam almarhum Santo Nikiforos, abas pisanan ing biara kuwi. Lan sawisé panguburan, akèh mujijat uga kelakon lan panyembuhan diparingaké marang sapa waé sing teka kanthi iman, minangka kamulyané Kristus Gusti Allah kita, sing dimulyakaké ing para kudusé; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan, kamulyan, lan pangibadah saka kabèh, saiki lan salawas-lawase, amèn.

17 April

4 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling marang Sang Mulya George sing Meneng.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan Yusuf, pangripta himne lan pangripta kanon

Perangan tanggal 4 April

Tanah kelairané Santo Yusuf iku Sisilia[2829] . Wong tuwané, Plotinus lan Agathia, iku wong-wong sing taat lan luhur budi; amarga uripé sing takwa, Gusti paring marang wong-wong mau anak sing, minangka pangripta

[2828] Ing taun 824.

kanon sing pinunjul, ngias Gréja kanggo kabecikané kanthi kidung suci. Bocah iku dibesarké kanthi pangawikan sing jembar lan watak sing becik, lan sanadyan ing kabiasaan nalika isih cilik wis katon pratandha yèn nalika dhèwèké dadi priya bakal nggayuh kasampurnan ing kabecikan: dhèwèké alus, meneng lan andhap asor, lan nyingkiri dolanan para mudha; Amarga wiwit cilik wis duwe katresnan marang nglakoni puasa lan ngendhegake panganan sing enak, dheweke ora nggoleki panganan enak, mung urip nganggo roti lan banyu, lan kuwi uga mung ing wayah bengi; dheweke sinau Kitab Suci kanthi asil sing apik banget. Mangkono Yusuf saya tuwuh ing badan lan roh nalika wong barbar nyerbu Sisilia, lan wong tuwané kapaksa mlayu saka tanah kelairané menyang nagara liya. Wiwitané Yusuf budhal bareng karo wong tuwané menyang Peloponnese, nanging sawisé kuwi, ninggalaké wong tuwané, dhèwèké mundur menyang Tesalonika, ibukutha Makedonia; Ing kono dhèwèké mlebu ing sawijining biara, njupuk sumpah monastik lan nglakoni disiplin asketik kanthi tekun ngalami kabèh wujud urip monastik asketik lan kabecikan; lan dhèwèké dadi wong sampurna lan biksu sing wis pengalaman. Tanah sing ditutupi kulit kéwan dadi ambené; kain compang-camping dadi sandhangané; puwasané abot banget; panganané mung sepotong roti cilik lan banyu sethithik; dhèwèké jaga wengi kabèh lan sujudé ora kendhat; tansah ana kidungan ing lambéné lan pakaryan ing tanganné. Dheweke maca Kitab Suci kanthi tekun, kebak kawicaksanan lan pangertosan rohani, lan kaya Malaikaté Gusti padhang ing antarané seduluré minangka tuladha gesang sing suci lan mulya. Ora mungkin nyritakaké kanthi rinci kabecikané lan akèh kaluhurané.

Mangkono piyambakipun makarya kanggé Gusti langkung saking tiyang sanès, ngantos nyenengake manahipun Gusti. Miturut panyuwunan sang abbot lan sedulur-sedulur, piyambakipun nampi jabatan imam, dipunangkat dados presbiter déning Uskup Thessaloniki. Minangka presbiter, piyambakipun ngupaya lan nindakaké pakaryan kanthi kaping pindho, lan asring nindakaké Liturgi Ilahi, ndedonga kanthi luh kanggé dhiri piyambak lan kanggé donya sedaya. Gregorius sing Kinurmatan saka Dekapolis[2830] teka ing biara; nalika ndeleng Yosef sing Kinurmatan, dhèwèké seneng banget marang dhèwèké minangka wong suci lan nemokaké kanca lan sedulur biksu. Sawisé sawatara wektu, Gregorius, sing arep mangkat menyang Bizantium kanggo nguwatake wong-wong pracaya sing diganggu déning para ahli bidah, nyuwun marang abbas lan para sedulur supaya Joseph diijini ngancani dhèwèké dadi asistèn: amarga dhèwèké ora péngin pisah saka Joseph. Nanging para sedulur lan abbas ora péngin kelangan sedulur biara kaya dhèwèké, sing sejati abdi Gusti. Nanging, ngajeni panyuwunan sang sesepuh agung lan merhatiake kabutuhan Gréja sing lagi diguncang prahara bidah, padha ngutus Joseph sing kabegjan bebarengan karo Santo Gregorius Decapolita menyang Bizantium.

Sawisé tekan ing kana, Yusuf lan Gregorius manggon ing gréja para Martir Suci Sergius lan Bacchus lan, saingan siji lan sijiné, padha nglakoni urip kang atos lan abot – utamané Yusuf sing Mulya, sing niru bapak asetik paling sepuh, Bapa Agung Gregorius; kanthi ngetutake panutané, dhèwèké mutusaké ing atiné kanggo tansah ngupaya kasampurnan ing kabecikan. Keduanya padha makarya kanthi tekun, mulang wong-wong sing taat supaya ngati-ati marang ajaran sesat sing mbebayani, aja nganti bingung utawa ragu-ragu babagan dogma iman sing sejati, lan tetep teguh ing pangakuan kabeneran. Ing wektu kuwi, Tsar Leo si Armenia sing ora pracaya marang Gusti nguripake maneh bidah ikonoklastik sing wis tau dikutuk déning Konsili Nikea[2831] , lan nindakake panganiayaan gedhé marang Gréja; Dheweke mbusak ikon-ikon suci saka gréja-gréja Gusti Allah, nginjak-injak kanthi ngremehake; dheweke masang para ahli bidah sing padha pamadegan karo dheweke ing pangkat para pandhita Ortodoks sing wis dipecat, lan sajrone proses kuwi nyiksa lan ngrusak sawatara wong mau kanthi macem-macem cara.

Banjur Santo Gregorius, bebarengan karo Santo Yusuf, sawisé nganggo waja iman, padha mlaku-mlaku ing dalan kutha, alun-alun, lan omahé para umat, maringi pitutur, pangajab, lan panyuwunan supaya ora kapancing déning tipuan sesat. Lan tembung-tembungé kaya embun esuk, sing maringi urip marang kembang lan suket ing sawah sing layu amarga panasé awan: padha maringi urip manèh marang manah manungsa sing ringkih, ragu-ragu, lan kaya-kaya layu amarga panasé piwulang sesat. Sawisé kuwi, akèh para biarawan nyuwun marang Gregorius sing Kinurmatan, supaya ngutus Yusuf sing Kaberkahan—amarga dhèwèké trampil ing sabda lan

[2829] Sicilia iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Mediterania, dumunung ing kidul Semenanjung Apennine, kapisah saka semenanjung mau déning Selat Messina
[2830] Dina rayané tanggal 20 November
[2831] Ing Konsili Ekumenis Kapitu

kanthi kekuwatan jasmani bisa nempuh lelampahan sing abot—menuju Roma kuna, marang Paus Ortodoks Leo III[2832] lan kabèh Ortodoks ing kana, kanggo nglaporaké panyiksaan sing dilancaraké ing Konstantinopel marang Gréja Suci. Padha ngarep-arep yèn Ortodoks ing Roma bakal nulungi wong-wong sing disiksa, mbantah dogma palsu lan menengaké cangkem blasphemous para bidah. Ing sawijining pacelathon karo Joseph sing Kabegjan, Gregorius sing Kinurmatan maringi pitutur ing ngandhap iki:

– Anakku, saiki wis wayahe kowe nuduhake katresnan sing tulus marang Gusti Allah lan semangatmu kanggo kesalehan; menyang Roma kuna lan mratelakake marang pamimpin wong Kristen ing kana lan marang kabèh wong Ortodoks ing Kulon apa bala sing digawa déning raja jahat—sing dikenal minangka Binatang—kang wis nyerang Gréja Suci Wétan, kepiyé dhèwèké wis ngina lan nginjak-injak ikoné Kristus lan Ibuné sing Paling Suci, nyopot Gréja saka hiasané, ngusir para gembala sing ora salah lan sing becik, lan nyerahake kandhangé Kristus marang panggembala palsu, tentara bayaran lan srigala galak, saéngga saiki wedhus-wedhusé dirampok lan sumebar. Mratelakna kepiyé saben dina prahara gedhé sing dipicu déning panguwasa nggoyang Gréja Kristus, lan kepiyé Singa galak sing teka saka Armenia nyembur ancaman lan nguntir akèh wong nganggo liciké sesat. Mratelakna, ajak lan nyuwun supaya wong Ortodoks bisa nguncalaké pedhang sabda Gusti lan ajeg nglawan sing nganiaya kita.

Mangkono, lan kanthi tembung sing padha, Santo Gregorius ngandika. Pausu Joseph, sing wiwit isih enom wis kebiasaan manut, ora nate mbantah; kanthi andhap asor nundhuk sirah, piyambakipun nyuwun pandonga bapak lan berkah kanggo lelampahan, numpak kapal lan miwiti pelayaran menyang Roma.

Nanging rancangan sing ora bisa dipahami saka pangayoman Gusti Allah nduwé rencana liya. Gusti Allah ngatur kabèh prakara kanggo kabecikan, lan ora arang, lumantar kahanan sing katon ora nguntungaké lan kejem, Panjenengané nindakake pakaryan éndah lan mulya kanggo ngluhuraké asma suci Panjenengané. Mangkono, miturut pangayoman Gusti, ana alangan sing muncul ing lelampahan Yusuf menyang Roma. Para pengikut sing sepaham karo Raja Leo si Armenia, para abdi lan sekutu ing penindasané, nalika mangertèni yèn akèh wong sing diusir amarga ikonoklasm kabur saka ibukota menyang nagara liya, padha nyiapaké jebakan rahasia ing sepanjang jalur banyu lan rute darat, kanggo nangkep para pelarian lan mbalèkaké marang tangané para ikonoklas. Ora dadi rahasia tumrap wong-wong mau yèn Sang Suci Yusuf dikirim déning para biksu Ortodoks menyang Kulon, menyang Roma; padha nyurung bajak laut kanggo nyerang dhèwèké, lan Sang Suci Yusuf tiba ing tangan mungsuh-mungsuhé. Padha ngrusakké kapal, nyekel kabèh kancané Sang Mulya uga, lan nggawa wong-wong mau menyang Kreta, marang para ikonoklas, ing ngendi Sang Mulya, kang abot diiket ranté abot, dibuwang menyang penjara. Ing kono, awan lan bengi, dhèwèké maringi panglipur marang kanca-kanca tahanané—sing nandhang sangsara abot bareng dhèwèké kanggo pracaya sing sejati—kanthi tembung-tembung sing diilhami déning Gusti; kanthi kabungahan ing sangkèlané kanggo Gusti, dhèwèké kandha marang wong-wong liya:

Apa sing luwih manis utawa luwih nyenengake tinimbang belenggu iki sing ngiket kita amarga katresnan kita marang Kristus lan Ikon Suci Panjenengané? Sanajan panjara sementara iki marakake kita sedhih, kita kudu matur nuwun marang Gusti Allah amarga sangsara iki, njupuk Santo Paulus minangka tuladha sing padhang, sing bungah nganti ora bisa diungkapake tembung amarga dianggep pantes nandhang sangsara ing belenggu kanggo Asma Yesus Kristus, lan ngreksa belenggu mau kaya watu permata lan perhiasan emas. Luwih saka kuwi, kita *'dipunanggil marang iki, amarga Kristus uga nandhang sangsara kanggo kita, ninggalaké tuladha, supaya kita bisa ngetutaké tapak-tapaké. Panjenengané ora nate nindakake dosa, lan ora ana tipuan ing cangkemé. Nalika diumpat, Panjenengané ora mbales umpatan; nalika nandhang sangsara, Panjenengané ora ngancem, nanging nyerahaké dhiri marang Hakim sing adil'* (1 Petrus 2:21–23), miturut tembungé rasul utama, Santo Petrus. Bener yèn sangsara jasmani marakaké sedhih, nanging wong ora bisa diarani nggawa sangkèling Kristus yèn ora ngetutaké tapak-tapaké lan nahan, sanajan mung sapérangan, sangsara sing wis Panjenengané alami kanggo kita. Minangka Gusti Allah kang Maha Kuwasa, Panjenengané bisa waé nylametaké manungsa kanthi cara liya; nanging Panjenengané karsa yèn saka pakaryan abot lan sangsara bakal muncul kekuwatan kabecikan sing bisa mbukak gapura swarga sing wis suwé katutup. Lan Panjenengané ora nunjukaké dalan liya marang kita kanggo kaslametan kajaba dalan pakaryan abot lan sedhih. Mula saka iku, kenapa kita kudu kuciwa, nganti kesel amarga

[2832] Leo III 816

nandhang sangsara kanggo ngurmati ikon suci Sang Juruwilujeng lan Ibuné sing Maha Suci? Kanthi mbantah dhawuhe raja sing jahat, kita bakal nampa sih rahmaté Gusti Allah lan pitulungan sing pas wektune.

Kanthi tembung-tembung kaya ngono lan liya-liyané, Sang Joseph sing Kinurmatan nglipur lan nguwatké para sedulur pracaya sing dipenjara bareng karo dhèwèké amarga ngurmati ikon. Ing panjara kuwi uga ana sawijining uskup Ortodoks sing nandhang sangsara amarga ngurmati ikon-ikon suci. Krasa ora kuwat nahan kasangsaran ing panjara, miturut manungsa, dhèwèké bingung karo pikiran kaya ngéné: amarga kepéngin bébas saka ikatan lan sangsara, dhèwèké wis wiwit condhong marang ajaran ikonoklas lan, kaya prau ing badai gedhé, meh tenggelam. Pitutur apa waé sing ora diwènèhaké marang dhèwèké déning Sang Mulya Yusuf nalika dhèwèké nyadari kebingungane! Luh apa waé sing ora mili, nyuwun marang dhèwèké supaya gelem mati tanpa ragu-ragu kanggo ikon Kristus, kaya déné kanggo Kristus piyambak! Lan tembung-tembungé sing diilhami déning Gusti Allah ora sia-sia: uskup mau kebak keteguhan nganti sanadyan ing sangsara sing paling nyiksa dhèwèké ora nyingkirké kesalehané lan, kanthi kamulyan ati sing gagah berani, nahan kabèh nganti pungkasan. Nalika digawa metu kanggo disiksa, nalika ndeleng para penyiksa lan piranti siksa, dhèwèké ora nuduhaké wedi sakcil, nanging malah nyopot sandhangané lan nyerahké awaké marang panyiksaan, kepéngin séwu kaping mati – yèn bisa – kanggo Kristus Gusti, sing digambaraké ing daging déning pelukis ikon. Digantung telanjang ing panggonan panyiksaané, ditusuk kabeh awaké nganggo panah, lan pungkasané dipukul sirahé nganggo watu gedhé, uskup iku nyerahaké nyawané marang Gusti. Nalika ngerti babagan martiré uskup mau, Sang Berkah Yusuf remen banget marang kawanié sing ora goyah lan matur nuwun marang Kristus, sing wis nguwatké prajurit pilihané kanggo tumindak kaya ngono; sanadyan uskup mau wiwitané nuduhaké kelemahan, sawisé kuwi dhèwèké ngowahi kabèh tumindaké lan ngalahaké mungsuh. Kanthi cara sing padha, Santo Yusuf nylametake wong liya saka karusakan rohani lan nuntun wong-wong mau marang Kristus, tanpa kendhat mulang saben uwong ing dalan kaslametan; nalika Gusti Allah piyambak nylametake dhèwèké saka pati, ngreksa nyawane kanggo kabecikan akèh wong.

Sing Mulya Yusuf nglampahi enem taun ing panjara; banjur Raja Leo si Armenia sing jahat nemoni pati sing kejem: ing bengi sadurunge pesta Kelahiran Kristus, dheweke dipatèni déning prajurit dhéwé ing sawijining gréja nalika nglakoni Matins. Ing wektu kuwi, Sang Joseph sing Mulya, ing panjara ing Kreta, kabari yèn sing nyiksa dhèwèké wis mati lan kanthi mujijat dibebasaké saka belenggu déning Santo Nikolaus sing muncul marang dhèwèké. Santa Yusuf nglampahi sakabehe wengi iku tanpa turu, terus-terusan nyanyi kidung pasamuwan lan ndedonga; sadurunge subuh, padhang sumunar nyorot ing jeruji, lan ana priya suci lan kinurmatan, nganggo busana uskup, rambute putih lan pasuryane sumunar, muncul ing ngarepe lan kandha:

Aku teka marang kowe saka Myra ing Licia, dikirim dening Gusti Allah, kanggo nggawa kabar kabungahan tanpa tundha: mungsuh sing wis ngganggu Gréja lan nyebarake wedhusé Kristus wis kelangan kraton lan nyawane, amarga wis diundang menyang pangadilané Gusti Allah. Saiki kowe kudu bali menyang Konstantinopel lan nguwatake akèh wong lumantar sih rahmaté Roh Suci sing manggon ing jeroning atimu.

Banjur sang wali maringi gulungan marang dheweke lan kandha:

'Jupuk gulungan iki lan panganana.'

Lan ing gulungan iku ana tulisan: 'Gancangna, he wong loman, lan gawea sakabehe upaya, minangka wong sing welas asih, kanggo nulungi kita, miturut kowe bisa lan kersa.' Yusuf njupuk gulungan iku, maca, lan sawise dipangan, kandha kanthi bungah: *'Opi manis tembungmu ing kerongkongku! Luwih manis tinimbang madu ing cangkemku'* (Mazmur 118:103).

Banjur sing wis nampak marang dhèwèké dhawuh marang dhèwèké supaya nyanyi tembung-tembung kuwi. Santo Yusuf nyanyi kuwi kanthi kabungahan, lan sakwisé kuwi belenggu lan borgolé langsung kendho lan tiba saka gulu, tangan, lan sikilé, lan dhèwèké krungu tembungé santo sing wis nampak marang dhèwèké:

'Bangun lan tututi aku.'

Dheweke tangi; lawang-lawang panjara mbukak kanthi sendirine, lan dheweke metu tanpa kawigaten para penjaga panjara. Lan dheweke nemokake awake dhewe digawa mabur ing udara dening kekuwatan sing ora katon. Ora suwe, dheweke nemokake awake dhewe cedhak Konstantinopel, ing dalan utama sing mlebu kutha, lan dheweke muji Gusti Allah amarga mujijat sing nggumunake kuwi.

Nalika mlebu kutha, Yusuf nemokake yèn bapaké sing dikasihi, Gregorius Decapolita, wis ora urip manèh – wis mulih marang Gusti – nanging piyambakipun mung ndeleng muridé, Yohanes sing pinaringan berkah, lan bebarengan karo dhèwèké padha sedhih banget ing ngarsané peti jenazah Gregorius, padha nyesa amarga dhèwèké

ora diparingi sih supaya bisa nemokake bapaké sing suci isih urip. Sawisé sawatara wektu, Yohanes uga séda lan dikubur ing sacedhaké Santo Gregorius. Sawisé kuwi, Sang Mulya Yusuf pindhah menyang panggonan liya, sing sepi lan tentrem, dumunung ing njaba kutha, ora adoh saka gréja Santo Yohanes Krisostomus. Sawisé mapan ing kana, dhèwèké ngedegaké gréja kang dipersembahaké marang Santo Nikolaus Panyipta Mupangat, mindhahaké relik loro bapak, Gregorius lan Yohanes, menyang gréja kuwi, mbangun biara lan nglumpukaké komunitas biksu. Akeh wong, loro rohaniawan lan umat, tansah padha teka marang Joseph sing Mulya kanggo ngrungokake piwulangé sing diilhami déning Gusti, amarga sih Roh Suci mili kaya kali saka lambéné kanthi tembung-tembung manis. Nalika ana ing Tesalia ing sawijining wektu, Sang Joseph sing Kinurmatan nampa saka sawijining priya saleh sing dikenalé pérangan wigati saka relik Sang Rasul Bartholomew; dhèwèké nggawa mau menyang biarané lan sawisé ngedegaké gréja khusus kang dipersembahaké kanggo Sang Rasul Bartholomew, kanthi hormat nyimpen pérangan relik suci mau ing jerone gréja kuwi. Kanthi ngopeni katresnan lan iman sing gedhe marang Rasul Suci, dhèwèké kerep nampa sih rahmat bisa ndeleng panjenengané ing ngimpi. Dheweke kepengin ngias pesta Rasul Suci nganggo kidung pujian, nanging ragu apa kuwi bakal nyenengake Rasul Suci; mula dheweke ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan marang Rasulé Allah supaya paring pratandha lan kawicaksanan saka dhuwur kanggo nyusun tembang pujian sing pantes kanggo Santo Bartolomeus. Sing Mulya Yusuf ndedonga kanthi puasa lan luh sajrone patang puluh dina, lan nalika dina pangeling-eling Sang Rasul saya cedhak, ing bengi sadurunge pesta dhèwèké weruh yèn Santo Bartolomeus wis muncul ing papan suci, nganggo busana putih; dhèwèké narik tirai mezbah, ngundang dhèwèké supaya maju. Nalika Sang Joseph sing Kinurmatan nyedhak, Sang Rasul Suci njupuk Injil Suci saka pangarsaning dhampar, nyelehake ing dhadhane Joseph, lan ngendika:

Mugi tangan tengené Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa mberkahi panjenengan, lan mugi banyu kawicaksanan swarga mili ing ilat panjenengan: mugi manah panjenengan dados candhi Sang Roh Suci, lan mugi kidungan panjenengan maringi maniséing jagad raya.'

Mangkono pangandikane Sang Rasul Suci Bartolomeus, banjur piyambakipun dados ghaib; dene ingkang Kinurmatan Yusuf, ngrasakaken ing batosipun sih kawicaksanan, kapenuhan kabungahan lan panuwun ingkang tanpa upami. Wiwit wektu kuwi, piyambakipun miwiti nyipta kidungan lan kanon gerejawi, ingkang dipun anggo ngias dina raya ora namung Kangjeng Rasul Suci Bartolomeus, nanging ugi para wali kathah; langkung-langkung piyambakipun ngurmati Sang Putri Maha Suci Ibunipun Gusti Allah lan Wali Nikolaus kanthi kanon-kanon ingkang kathah. Piyambakipun ngias Gréja Suci kanthi kidungan ingkang mewah lan dipun paringi gelar hymnographer.

Nalika Theophilus[2833] munggah tahta, badai ikonoklasme maneh ngamuk marang Gréja, lan maneh akèh wong ngalami panganiayaan lan sangsara. Ing wektu kuwi, bapak kita sing kinurmatan Joseph si Penyair Kidung, amarga panentangane sing wani lan tebuka marang bidah, diasingaké menyang Cherson, ing kana dhèwèké tetep diiket lan nandhang sangsara nganti Theophilus seda. Maharani Theodora, bebarengan karo putrané Michael sing njupuk alih pamaréntahan sawisé seda Theophilus lan, bebarengan karo Kanjeng Patriark Methodius, wis mbalèkaké Ortodoksi[2834] , nggawa Joseph bali menyang Konstantinopel. Santo Ignatius, sing munggah ing tahta sawisé pangasoé Santo Methodius, ngangkat Sang Mulya Joseph dadi pangreksa Gréja Agungé Gusti Allah ing Konstantinopel. Amarga uripé sing luhur lan tembung-tembung wicaksana sing nylametaké jiwa sing mili saka lambéné, sing nuntun akèh wong menyang dalan kaslametan, Sang Joseph sing kinurmatan banget ditresnani déning Patriark Agung lan kabèh rohaniawan lan umat. Sawisé pirang-pirang taun, Sang Joseph sing Mulya, amarga mbantah tumindak ora adil, kaping pindho diasingaké déning Varda, adhine ratu lan panguwasa nomer loro sawisé raja. Tanpa wedi marang Gusti Allah utawa manungsa, Varda kanthi abot nglanggar paugeran Gréja kanthi ngusir garwané sing sah—sing ora ana kalepatané—lan njupuk seduluré dadi garwané. Romo Joseph kanthi teges mbukak ngecam Varda, kaya Sang Yohanes Pembaptis biyen ngecam Herodes, lan amarga iku Varda nganiaya lan nyiksa dheweke. Sang Patriark Agung Ignatius ngalami nasib sing padha, ngalami pangasingan lan akèh sangsara ing tangan Varda sing ora ajiné hukum. Nalika Varda dipatèni para abdi raja (lan nemoni pati sing kejem), lan Raja Michael sabanjuré tilar donya ing tangan para pangiringé dhéwé, lan Basil sang Makedonia[2835]

[2833] Saka taun 829 nganti 842

[2834] Penyembahan ikon dipulihaké ing taun 840. St Metodius, 846; dina rayané tanggal 14 Juni.

munggah ing amben kraton, Santo Ignatius lan Sang Mulya Joseph dibalèkaké menyang Konstantinopel, lan Ignatius maneh njupuk kalungguhané, déné Yosef mbalèkake jabatané biyèn minangka pangreksa piranti suci. Ora mung Sang Kasucian Ignatius, nanging uga penerusé, Patriark Photius[2836] , padha tresna lan ngajèni Santo Yosef si Penyair Kidung. Photius nyerahake kabèh administrasi gerejawi marang Sing Kinurmatan, nyebut panjenengané manungsa Gusti, malaikat ing daging, lan bapa para bapa, lan dhèwèké mréntahaké kabèh rohaniwané supaya nganggep Joseph Sing Kinurmatan minangka bapa rohani, mbukak atiné marang panjenengané lan ngakoni dosané. Dheweke duwé karunia pangertèn, Bapa sing kinurmatan bisa ndeleng dosa-dosa sing didhelikaké, nanging ora mbukak aib wong sing dosa, nanging maringi pitutur nganggo tembung pangajab nganti wong sing tobat, amarga kesedhihan atiné, mbukak kaluputané sing didhelikaké: awit Yusuf kuwasa ing tembung-tembungé sing diilhami déning Gusti lan gampang nuntun wong dosa marang tobat.

Sawise urip pirang-pirang taun lan tekan yuswa tuwa, Yusuf kakehan lara amarga akèh pakaryan sing wis ditindakake wiwit isih enom – wiwit puasa, panganiayaan demi kabeneran, diiket lan dipenjara, kuwatir babagan organisasi Gréja, pangrumat pesta lan pangeling-eling para wali nganggo kidungan, lan semangat gedhé kanggo kaslametan nyawa manungsa. Sadurunge pamit saka donya iki, ing pungkasan Prapanca Suci, dhèwèké lara lan ing ngimpi nampa kabar saka Gusti Allah babagan seda sing bakal teka. Ing dina Jumuah Agung, nalika ngélingi sangsara sukarela Kristus, piyambakipun nyusun dhaptar kabéh prakara lan urusan gerejawi sing kaparingaké dhumateng piyambakipun lan ngutus dhumateng Sang Kinasih Patriark Photius. Banjur, nalika nyiapaké pungkasaning gesangipun, piyambakipun wiwit ndedonga dhumateng Gusti, kados mangkéné:

"Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti Allah, amargi Panjenengan sampun ngreksa kula ing sangandhaping swiwi Panjenengan salami dinten-dinten gesang kula! Lan sapunika, reksanen roh kula ngantos pungkasaning gesang, lan paringana kula slamet tanpa cilaka saking pangeran pepeteng lan kuwasa angkasa, supados dosa-dosa ing gesang kula, ingkang kalampahan amargi kula mboten mangertos, boten dados kabungahaning mungsuh kula. Satembe Sang Rama, jagi wedhus Panjenengan lan lindhungi kabèh sing kaanggit déning tangan tengen Panjenengan nganti pungkasaning jaman. Mugi Panjenengan dados pitulungan tumrap putra-putra kinasih ing Gréja Panjenengan; marang Gréja Suci, panganten Panjenengan, paringi katentreman langgeng lan tentrem tanpa keganggu; padhangna imam kraton[2837] kanthi peparing Panjenengan; tundhukna naga sombong[2838] ing sangisore sikilé para pangreksa iman Ortodoks, lan adohna saka Gréja kabèh bidah sing mbebayani nyawa. Paringana nyawaku pamitan sing tentrem lan alus saka badan. Sanadyan kula dereng pantes kalebet ing antawisipun abdi-abdi Panjenengan ingkang suci, ing pundi Roh Suci manggen – amargi kula ngakeni bilih kula punika wong dosa ing ngarsan Panjenengan – nanging Panjenengan, ingkang sae tanpa wates, mugi boten ndeleng kalepatan kula, nanging paringana kula pantes gadhah bagéan ingkang sami kaliyan anak-anak Panjenengan.

Sawisé ngaturaké pandonga lan nampa Misteri Ilahi, Sang Mulya Yusuf mberkahi kabèh sing rawuh, ngangkat tangané marang langit, lan kanthi pasuryan sumunar lan kabungahan, nyerahaké nyawa suciné marang Gusti Allah.

Sawisé kuwi, akèh biksu lan umat padha nglumpuk saka manéka arah; akèh sing nangis, ana sing nyebut almarhum 'bapak', ana sing 'guru', ana sing 'dermawan', ana uga sing 'panglipur', lan liyané nyebut 'guru', 'mentor', lan 'pituduh marang kaslametan'. Dheweke diiringi menyang peti mati kanthi pujian lan dikubur kanthi pakurmatan; nanging roh suci panjenengané malah diiringi kanthi luwih pakurmatan lan kamulyan déning roh-roh langgeng menyang papan panggenengan ing swarga. Kedadéan iki disekseni kanthi mripat dhéwé déning kanca sing dikasihi, sawijining wong sing sholeh lan wedi marang Gusti Allah, sing ana ing jarak adoh saka panggonan seda Sang Mulya. Ing wektu sing persis nalika nyawa Yusuf, sing dikasihi Gusti, pisah saka badané lan munggah menyang swarga, wong mau krungu swara saka dhuwur kandha marang dhèwèké:

'Dheweke wis lunga,' lan nalika ndeleng munggah, dheweke weruh langit kabuka lan pasuryan para wali padha metu: sepisanan pasuryan sawijining rasul, banjur pasuryan sawijining martir, sawijining nabi lan

---

[2835] Basil si Makedonia mrentah wiwit taun 867 nganti 886.

[2836] Photius pisanan njabat tahta saka 857 nganti 867; lan kaping pindho saka 877 nganti 886.

[2837] Mangkéné carané wong Kristen dirujuk ing 1 Petrus 2:9.

[2838] Saka basa Ibrani – 'ora suci' – jenengé setan (2 Kor. 6:15).

sawijining wali. Wong iku gumun lan kaget banget marang panglihatan sing nggumunake, lan bingung apa tegese. Lan maneh dhèwèké krungu swara: 'Delengen lan rungokna, lan kowé bakal mangertèni makna kabèh sing kok deleng.' Lan langsung dhèwèké weruh papat mudha, luwih padhang tinimbang kabèh liyané, lan ing antarané ana Sang Perawan sing suci lan mulya ora bisa diungkapaké: iku Sang Perawan Maria sing paling Suci lan paling Berkah, Ibuné Kristus Gusti Allah kita. Nalika piyambakipun lumaku, piyambakipun maréntahaké pasukan para wong suci supaya nampani nyawa suci sing wis ngluhuraké pakaryan lan élingan para wong mau ing kidungan lan wis niru cara uripé. Lan kabèh, kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké, nampani lan nampani kanthi semangat lan katresnan sawijining tokoh sing kinurmatan sing diunggahaké menyang swarga. Saksi bab iki, priya sing kasebut mau, takon ing atiné:

'Mring sinten, para malaikat ing swarga paring pakurmatan ageng kados mekaten?'

Lan dhèwèké krungu swara muni para Malaikat nalika padha ngunggahaké nyawa suci mau: 'Iki Yusuf Sang Pangripta Kidung, hiasan kabèh Gréja, sing pinaringan sih déning Roh Suci, sing niru uripé para Rasul lan para martir lan nyathet pakaryané, mulané saiki dhèwèké nampa pakurmatan lan pujian saka para wali mau.' Mangkono nyawa Sang Mulya Yusuf Pangripta Kidung kanthi resmi digawa mlebu ing panggenan swarga. Wahyu mulya iki ngisi wong sing nyekseni langsung karo kabungahan gedhe, nanging uga karo kuciwa gedhe amarga dhèwèké ora diparingi kasempatan kanggo ndeleng kamulyan nalika nyawa sing pinaringan berkah mlebu ing panggonan swarga, muncul ing ngarsané, lan nyembah cahya paling padhang saka Gusti Allah Tritunggal.

Ana uga crita liya bab munggahé Sang Mulya Yusuf menyang swarga. Ing Konstantinopel ana gréja kang didedikasikaké kanggo Martir Suci Theodore Fanerotes, sing tegesé 'Pangungkap' (sing nemokaké), amarga dhèwèké bakal mbukak marang sapa waé sing teka nyuwun marang dhèwèké ing pandonga, panggonan barang sing dicolong, didhelikaké, utawa ilang. Ana sawijining abdi sing wis akèh banget mbantu sawijining priya sing mlayu, lan priya iku, ing sedhihé, teka ing gréja Santo Teodorus Panerotes, nganakake pangibadah lan nyuwun marang martir Kristus supaya nuduhaké abdié. Dhèwèké manggon ing gréja telung dina telung bengi lan, amarga ora nampa wahyu, arep lunga kanthi sedhih. Nalika Matins, nalika khotbah sing nyentuh jiwa diwaca ing gréja, dhèwèké ngantuk sedhela nalika pambacaan lan ndeleng Santo Theodore muncul marang dhèwèké, sing kandha:

Ngapa kowe sedhih, manungsa? Yusuf, pangripta kidung suci, wis ninggalake donya iki, lan kita padha ana bareng karo dheweke. Dheweke seda ing bengi iki, lan kita kabeh, sawise ngurmati dheweke nganggo kanon lan kidung suci, ngancani nyawane menyang swarga lan nyuguhake ing ngarepe Gusti Allah. Mula saka iku aku telat teka marang kowe. Saiki aku wis teka lan bakal nepaki panyuwunanmu: 'menyang panggonan sing mangkéné,' – lan dhèwèké nyebut jeneng panggonan – 'ing kana kowé bakal nemokaké abdi sing kok goleki.'

Kaloro crita iki maringi kapitadosan marang kita bab kamulyan ageng sing dipun tampi dening Sang Mulya Yusuf saking Gusti Allah amargi pakaryanipun, lan bab pakurmatan lan puji-pujian sing dipun tampi saking para wali Allah. Saiki ngadeg ing ngarsané pangastané Gusti Allah ing swarga, piyambakipun nyanyèkaké kidung malaékat, ngluhuraké lan muji Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah Tritunggal, salami-laminé, amèn.

Kontakion, Nada 4:

Ya Yusuf, kowe pancuran pangapuran sing ora ana enteke, sumber panglipur sing langgeng, lan jurang welas asih: paringna kita luh pangapuran ilahi, supaya kita sing nangis ing kene bisa nemu panglipur saka Gusti, nyuwun pitulunganmu, ya Sang Suci.

Penderitaan Sang Martir Suci Fervufa.

Dipepering ing tanggal 4 April

Sawisé martiré Santo Simeon, uskup Persia, ing tangané Raja Shapur[2839] , ana loro seduluré wadon sing slamet: siji dara jenengé Fervufa, sijiné janda, lan ana uga bocah wadon budhak.

[2839] Sapor II iku Raja Persia saka taun 309 nganti 379. Agama Kristen wis ana ing Persia luwih awal. Kaisar Konstantinus Agung, sawisé mbalik iman, nulis surat marang Sapor kanggo ndhukung umat Kristen. Nanging, para magi mirsani kasuksesan agama anyar iku kanthi

Perawan suci Fervufa isih enom banget lan misuwur amarga kaendahané sing luar biasa. Sawisé krungu bab kaendahané, ratu Persia, garwané Shapur, mréntahaké supaya dhèwèké digawa ngadhep dhèwèké. Mangkono, setaun sawisé matèni Santo Simeon, uskup, para abdi dalem raja nggawa putri suci Fervufa, bebarengan karo adhine lan abdi wadon, ing ngarsané ratu. Sawisé nyawang kaéndahané Fervufa kanthi mripaté dhéwé, ratu ngendika marang dhèwèké nganggo tembung-tembung iki:

'Kanthi kaendahan kaya ngono, cah wadon, kowe pantes dadi panguwasa akèh wong.'

Nanging Santa Fervufa mangsuli:

Aku wis duwe panganten lanang—Kristus, kang kanggo Panjenengané sedulurku nandhang sangsara; yèn panganten lanang liyané, aku malah ora gelem mikir bab kuwi!'

Tanpa takon apa-apa maneh marang Fervufa, ratu mrentahake dheweke, bebarengan karo adhine lan abdi wadon, supaya tetep manggon ing kraton sakwetoro.

Esuké, ratu dumadakan lara. Kanggo marasake dheweke, para dukun sihir saka Persia[2840] teka ing kraton. Salah siji saka para dukun iku, nalika ndeleng Fervufa sing paling ayu ing kamar ratu, kagum banget marang kaendahane; sawisé ninggalake panggonan ratu, dukun iku ngutus warta marang gadis suci, kandha:

'Yen kowe kersa dadi garwaku, aku bakal nyuwun marang ratu supaya kowe dibebasake, lan kowe bakal nduwé bandha akèh.'

Nanging Santa Fervufa mangsuli marang dhèwèké:

'Minangka wong Kristen, aku ora bisa omah-omah karo wong pagan.'

Tukang sihir kuwi, kesengsem marang kaendahan Fervufa, krasa isin banget lan nesu amarga wangsulan kuwi. Nalika ngadhep Raja Sapor, dhèwèké kandha marang Sang Raja:

'Lara ratu iku dudu kacilakan: dhèwèké wis diwènèhi racun.' Ing kamar ratu ana loro sedulur wadon Kristen, sing sedulure lanang—uskup Kristen Simeon—dibunuh miturut dhawuh panjenengan. Ora ana sangsi manawa sedulur wadon saka uskup sing wis mati, sing manggon ing kraton, amarga sengit marang panjenengan, wis maringi racun marang ratu panjenengan."

Raja langsung mrentahake supaya para sedulur wadon mau digawa mlebu kanggo dipriksa.

Nalika telung wanita mau—Santa Fervufa, adhine, lan bocah wadon budhak—digawa mlebu kamar kraton, kepala para dukun, Mauphtis, bebarengan karo loro pejabat liyane, metu kanggo takon marang wong-wong mau, miturut dhawuhe raja. Sawisé telung hakim teka lan padha lungguh, telung wanita mau digawa ngadhep kanggo dipriksa. Nalika para hakim weruh kaéndahan luar biasa Santa Fervufa, kabèh padha kesengsem marang dhèwèké, sanadyan padha ndhelikaké pikiran ala marang siji lan sijiné. Para hakim banjur takon marang wanita-wanita sing digawa ngadhep mau:

'Ngapa kowe ngeracuni Ratu, panguwasa jagad raya? Amarga tumindak iki, kowe pantes paukuman pati!'

"Ngapa," wangsulé Santa Fervufa kanggo kabèh wanita, "Setan wis nandur pikiran sing ora adil ing atimu, lan apa sababmu kowe péngin ngremehké kita kanthi ora adil? Yen kowe ngelak getih kita sing suci, ora ana sing bisa nyegah kowe ngombe." Yen panjenengan kepengin matèni kita, ora ana sing nyegah panjenengan: soale saben dina panjenengan ngrusak tangan panjenengan nganggo tumindak kaya ngono. Minangka wong Kristen, kita mati kanggo Kristus—Gusti Allah kita—tanpa mbantah Panjenengané, amarga Panjenengané iku urip kita; kaya kita diprentah nyembah lan ngabdi marang Gusti Allah siji, mangkono uga kita bakal nindakake. Uga kacathet ing kitab kita manawa dukun lan penyihir ora kena urip, nanging kudu mati ing tangané wongé dhéwé (Imamat 20:6; Im. 20:6). Mangkono, kepiye bisa kita nyiyapake racun kanggo sapa wae, nalika kita ngerti yèn tumindak kaya ngono ora luwih sithik saka kejahatan tinimbang yèn ana wong mbantah Gusti Allah kita, amarga loro-loroné dosa iki padha paukumané pati?

---

rasa iri lan wedi, lan nalika perang meletus antarane Shapur lan Constantius, padha ngandhani raja yèn wong-wong sing wis mlebu agama anyar iku setya marang kapentingan Romawi. Akibate, Shapur miwiti panganiayaan, ngetokake pajak sing abot banget marang wong Kristen. Pimpinane, Simeon, Uskup Seleucia lan Ctesiphon, banjur ditangkep lan digawa ngadhep raja, sing nuntut supaya dheweke mbaleni kapercayan nasional. Nalika dheweke nolak, raja ngukum dheweke kanthi penjara lan sabanjure paukuman pati. Penganiayaan malah saya parah ing taun-taun pungkasan pamarentahan Shapur.

[2840] Ing jaman kuna, istilah 'magi' ateges wong wicaksana sing nduwèni kawruh babagan kekuwatan rahasia alam, gerakane benda-benda langit, lan tulisan suci; padha dadi juru tafsir ngimpi lan peramal masa depan.

Nalika Santa Fervufa lagi ngandika, para hakim padha ngrungokake kanthi bungah, gumun marang kaendahan lan kawicaksanané, lan padha krasa ora kuwat mbantah siji tembung sing diucapaké. Saben wong padha mikir ing atiné: 'Aku bakal nyuwun marang raja supaya ngapura para wanita iki saka pati, lan aku bakal njupuk gadis iki dadi garwaku.' Lan mung wektu kuwi Mauphtis nemokake tembung sing arep diucapake:

'Sanajan ukum nglarang kowe nglakoni sihir, kowe isih bisa nindakake iku kanggo mbales dendam pati adhimmu.'

Santa Fervufa mangsuli:

'Bener yèn sedulur kita nandhang sangsara ing tanganmu; nanging yèn, minangka balas dendam pati dhèwèké, kita péngin kowé mati, kita wis gelem ngorbanaké nyawa dhéwé ing ngarsané Gusti Allah kita; sanadyan kowé, ing nesumu, mateni sedulur kita, dhèwèké tetep urip lan bungah bebarengan karo Kristus ing Karajan Swarga; lan dibandhingake karo Karajan iku, karajanmu ora ana apa-apane!

Sawisé sang wali ngendika tembung-tembung mau, para pangeran mréntahaké kabèh wanita supaya digawa menyang panjara.

Esuk banget ing dina candhake, kepala para dukun sihir, Mavptis, kanthi rahasia ngutus abdi dalem menyang penjara kanggo ndeleng Santo Fervufa, maringi dhawuh supaya ngendika kaya mangkene:

'Delengen, aku wis siyap nyuwun marang raja supaya kowe lan kanca-kancamu bisa luput saka paukuman, yen kowe gelem dadi garwaku.'

Nanging putri suci mau kanthi wani mangsuli:

'Mungsuhé Gusti lan kabèh kabeneran! Menèpna cangkemmu lan aja wani ngucapaké tembung-tembung sing ora takwa kaya ngono marang aku manèh! Aku ora tahan manèh krungu kuwi! Apa sing kok karepaké ora bakal kelakon!' Saklawasé, aku wis nyawiji karo Gustiku Yesus Kristus, amarga Panjenengané aku njaga kasucianku lan amarga Panjenengané aku ngupaya njaga imanku tetep suci. Mung Panjenengané, sing bébas saka dosa, sing kuwasa nylametaké aku saka tanganmu sing jahat lan bisa nyelametké aku saka tipuan sing kok rancang marang aku. Aku ora wedi pati, uga ora mundur saka getihen. Dalane sing kowe karepake kanggo nuntun aku bakal nggawa aku marang sedulurku sing tak tresnani, Uskup Simeon sing suci. Ing kana aku bakal nemu panglipur ing sedhih lan laraku, sing tak rasakake banget wiwit seda panjenengané.

Mangkono Santa Fervufa, pangantené Kristus, kanthi wani nolak priya sing dikirimaké Mauphtis marang dhèwèké, lan malah nggawe Mauphtis dhéwé isin. Kanthi cara sing padha, Santa Fervufa ngadhepi loro hakim liyané sing kapincut karo ayuné. Saben-saben uga ngirim utusan rahasia marang dheweke ing penjara, nggodha Santa Fervufa supaya gelem omah-omah karo dheweke; nanging ora ana siji wae sing kasil lan kabeh padha isin amarga santa iku.

Nalika telung hakim mau padha nyadari yèn padha kagum marang gadis suci iku, lan weruh yèn upaya-upaya kanggo ngrebut atiné wis gagal kabèh, padha mutusaké kanggo mbasmi gadis suci mau kanthi cara apa waé, bebarengan karo para wanita sing ana bareng dhèwèké. Kanggo tujuan iki, padha menyang raja lan nglaporake marang raja yèn telung wanita Kristen iku dukun sihir lan penyihir, mula pantes dipatèni. Raja kandha yèn yèn padha péngin urip, kudu nyembah srengéngé.

Nalika para martir suci mau digawa maneh ing ngarep telung hakim sing padha kaya ing ndhuwur, sawisé krungu dhawuhe raja supaya nyembah srengéngé, padha mangsuli:

'Kita nyembah Gusti Allah, Sang Maha Pencipta swarga lan bumi; nanging marang srengéngé – ciptaané Gusti Allah kita – kita ora bisa maringi pakurmatan sing padha kaya sing kita maringi marang Gusti Allah. Ora ana ancamanmu sing bakal nggawe kita nyerah saka katresnan kita marang Sang Gusti lan Gusti Allah kita, Yesus Kristus.'

Nalika para wanita suci ngucapake tembung-tembung mau, Mauphtis lan loro hakim liyane sing ana bareng dheweke padha njerit kanthi swara banter:

'Mula, telung wanita iki, sing wis marahi sang ratu keracunan lan nyebabake lara abot, padha musna saka lumahing bumi!'

Sawisé kuwi, raja banjur maringi paukuman pati marang para martir suci, miturut paukuman mau telung wanita Kristen mau kudu dipatèni nganggo cara apa waé sing dirancang déning para dukun sihir Persia. Para dukun sihir jahat mau kandha:

'Yen para wanita iki ora dipotong dadi loro lan ratu ora mlaku liwat separo awaké sing wis dipotong, dhèwèké ora bakal mari.'

Sawisé kuwi, nalika para martir suci digawa metu kanggo dipotong dadi loro, Mauptis manèh ngutus abdi dalemé marang putri suci Fervufa, sing ngandika marang dhèwèké atas jenengé:

'Yen kowe gelem manut marang aku, kowe ora bakal mati; uga para wanita sing bareng karo kowe.'

"Kowe iki wong jahat," cah wadon suci iku ngéluhaké Mauphtis kanthi swara banter lan nesu, "ngapa kowe ngomongaké prakara sing ora bisa tak tahan dirungokaké? Aku wis tekad mati kanggo Kristus, Gustiku, supaya aku bisa nampa urip langgeng saka Panjenengané. Apa aku tenan kudu tresna marang urip donya sing sementara iki mung kanggo mati lan kelangan urip langgeng?"

Sawisé kuwi, para penyiksa jahat nggawa para martir suci metu saka kutha lan ing kana nyiapaké loro tiang sing dicemplungaké ing lemah kanggo saben wong.

Perawan suci Fervufa banjur diiket gulu marang salah siji tiang lan sikilé marang tiang liyané. Para martir suci liyané diiket marang tiang-tiang sing isih ana kanthi cara sing padha. Sawisé kuwi, para martir suci dipotong dadi loro nganggo gergaji gedhéé tukang kayu. Mangkono para martir suci, pangantené Kristus, nyerahaké nyawa murni marang tangané Pangantené sing langgeng.

Bab para penyiksa, sawisé ngedegaké enem tiang gedhé—tilu ing saben sisih dalan—padha nggantungaké potongan awak para martir suci mau ing tiang-tiang kuwi. Potongan-potongan mau kaya woh sing paling éndah, nggantung saka wit, kabèh kebak getih. Iku pemandangan kang kebak medeni lan pantes kanggo nangis. Banjur, ing dalan sing padha, Ratu Persia sing jahat digawa liwat awak para martir suci sing digantung, disusul dening akèh wong. Sawisé kabèh kuwi, awak mulya para martir suci dibuwang menyang parit.

Mangkono, martir suci Fervufa, bebarengan karo adhine lan abdi dalem, ngrampungake sangsara kanggo Gusti kita Yesus Kristus ing tanggal papat wulan April taun[2841] , marang Panjenengané kaparingana kamulyan, pakurmatan, lan ibadah langgeng salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Zosima sing Kinurmatan

Dipeperingati tanggal 4 April

Bapa kita sing kinurmatan, Zosima, rumangsa kepengin ngabdi marang Gusti wiwit isih cilik. Nalika isih enom banget, piyambakipun mlebu biara lan nampa cukuran monastik ing Tyre taun[2842] , ing tanah Palestina. Sawise nglakoni urip monastik sing luhur, piyambakipun dados biksu sing wis wasana lan pinaringan pirang-pirang wahyu saking Gusti. Nalika nglampahi wektu ing pandonga, piyambakipun tansah nggarap pakaryan manual kanthi luh ing mripat. Lan tau kapikiran menawa mbok menawa ana tiyang ing antaraning wong ara-ara sing lampahipun langkung unggul tinimbang piyambakipun. Banjur ana sawijining sosok sing ora dikenal muncul marang piyambakipun lan ngendika:

'Zosima, kowe minangka manungsa wis nggayuh tingkat tapa brata sing dhuwur, nanging ora ana manungsa sing bisa sampurna; mula supaya kowe sinau manawa ana pirang-pirang dalan menyang kaslametan, tinggalna panggonan ing ngendi kowe saiki nindakake tapa brata lan tindakna menyang biara ing sacedhake Kali Yordan.'

Zosima nindakake miturut dhawuh mau lan mangkat menyang biara sing dimaksud[2843] . Ing biara iki ana adat, nalika Prapanca Agung, kabèh biksu lunga saka biara menyang ara-ara samun kanggo ndedonga, mung ninggalake penjaga gapura, banjur padha bali menyang biara ing Kemis Putih kanggo Komuni Suci. Nalika wayahe teka, Zosima lunga menyang ara-ara samun bebarengan karo para biksu liyane. Ing kana dheweke weruh Santa Maria lan mlayu ngoyak dheweke, nanging dheweke kandha marang dheweke:

'Zosima! Yen kowe kepengin ndeleng aku, wenehana aku sandhangamu.'

[2841] Kematian syahid para wanita suci dumadi watara taun 341–343.

[2842] Tirus iku kutha sing dumunung cedhak pesisir lor-wétan Segara Mati ing lereng kidul-kulon pagunungan Gilead ing sisih kiwa Kali Yordan ing Palestina, sing ing jaman kuna dikenal minangka Perea utawa wilayah Transyordan.

[2843] Iki biara Yordaniaé Santo Yohanes Pembaptis, sing wis rusak parah ing taun 1651 lan wis wiwit rusak wiwit taun 723.

Zosima manut panyuwunané Maria, lan dhèwèké, sawisé nganggo sandhangan kuwi, nyritakaké kanthi rinci kabèh sing wis ditindakake wiwit isih enom – kepiyé dhèwèké biyèn uripé sembarangan lan kepiyé dhèwèké sakbanjuré teka ing ara-ara samun. Sawisé kuwi, dhèwèké nyuwun marang Zosima supaya teka menyang Kali Yordan ing taun candhaké karo Panganan Suci. Sawisé setaun, Zosima teka karo Raga lan Getihé Kristus. Ing kono dhèwèké weruh wong wadon sing kinurmatan kuwi nyabrang Kali Yordan marang dhèwèké kaya lumaku ing daratan garing, lan dhèwèké maringi Komuni Suci marang wong mau. Ing taun katelu, dhèwèké bali menyang ara-ara samun lan nemokaké Maryam sing kinurmatan kuwi wis seda[2844] . Amarga tuwa, dhèwèké ora duwé kekuwatan kanggo ngubur wong mau lan, nalika weruh singa, dhèwèké kandha marang kéwan kuwi:

'Kowe kéwan! Kuburaké Marya sing kinurmatan, amarga aku wis tuwa lan ora kuwat nggali.'

Sakwise kuwi singa mau nggali kuburan, lan Zosima ngubur awak suci Sang Maria sing mulya. Nalika bali menyang biara, dhèwèké nyritakaké marang abbas Yohanes lan kabèh komunitas babagan Sang Mary sing kinurmatan lan kepiyé Gusti Allah wis ngluhuraké dhèwèké. Sawisé kuwi, bapak kita sing kinurmatan, Zosima, terus nglakoni pangibadah kanthi pandonga, luh, lan manéka tapa brata, lan séda ing yuswa sing wis tuwa banget[2845] . Para biksu ing biara ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan.

- Ing dina sing padha, ana pangeling-eling marang Sang Mulya George sing Meneng.

18 April

5 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling para Bapa Sing Kinurmatan Theona, Simeon, lan Forvinus.

Penderitaan Para Martir Suci Agathopod lan Theodulus

Diperangeti tanggal 5 April

Sajrone pamaréntahan para kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian lan Maximian[2846] , ana loro pandhita sing taat ing Gréja Gusti, Agathopod lan Theodulus, sing manggon ing Thessalonica[2847] . Agathopod iku diaken; umuré wis tuwa lan uripé suci. Theodulus, déné, iku pembaca. Putrané wong tuwa Kristen sing taat, dhèwèké isih enom lan ganteng, lan uripé tanpa cela. Theodulus nduwé telung sedulur kandung: Capiton, Mitrodorus, lan Philostorgius, sing uripé uga taat kaya dhèwèké.

Sanajan sadurunge mati syahid, Theodulus sing kaberkahan wis nampa janji saka Gusti Allah babagan mahkota mati syahid sing bakal diparingake marang dheweke. Ing sawijining wengi, nalika lagi ngaso, Theodulus nduwé panglihatan ing ngendi dheweke bakal nampa sawijining benda ing tangane saka sawijining wong sing kinurmatan. Sawisé tangi, Theodulus pancèn nemokaké ing tangané sawijining cincin cap sing éndah banget, digawe saka bahan sing ora dingertèni, lan ana capé karo gambar Salib Suci. Iki minangka pratandha sangsara Santa Theodulus kanggo Kristus, Gusti kita , sing nandhang sangsara kanggo kita ing Salib. Para mudha suci Theodulus banjur migunakaké cincin iki kanggo marasaké kabèh jinis lara ing antarané wong-wong. Sapa waé

[2844] Biarawati sing kinurmatan iku seda ing Jumuah Agung, 1 April 521.

[2845] Zosima sing kinurmatan seda ing taun 523, nalika umuré meh 100 taun.

[2846] Diocletian, jenengé sing digandhengaké karo panganiayaan paling kejem marang umat Kristen déning wong pagan, munggah tahta Romawi ing taun 284 lan mréntah nganti taun 305. Ing taun 285, nalika nyadari angelé mréntahké kakaisaran sing amba dhéwé, dhèwèké milih salah siji jenderalé, Maximian (Hercules) sing gagah, dadi kancané mréntah, lan maringi dhèwèké separo kulon kakaisaran kanthi gelar Augustus. Ing taun 292, dhèwèké nunjuk loro panguwasa bareng manèh kanthi gelar Kaisar – Constantius Chlorus kanggo Britania, Gallia, lan Spanyol, lan Galerius kanggo Illyria. Diocletian mindhah kratoné saka Roma menyang Nicomedia (kutha iki dumunung ing pesisir Asia saka Propontis – Segara Marmara), saéngga Roma kuna alon-alon kelangan wigati. Utamané ing sangisoré pangaribawa Kaisar Galerius, Diocletian nerbitaké papat édik utawa prentah marang wong Kristen lan dadi salah siji saka panganiaya sing paling kejem marang wong-wong mau.

[2847] Thessaloniki, utawa Solun – panggonan lairé Para Kudus Sirilus lan Metodius, pencerah bangsa Slavia – iku sawijining kutha ing Makedonia, ing Segara Aegea.

sing ketemu nalika dhèwèké nggawa cincin iki lan lagi lara, larané langsung sirna lan waras manèh, nganti akèh wong Yunani, nalika ndeleng kuwi, padha mratobat marang Kristus.

Nalika para raja pagan sing kasebut mau miwiti panganiayaan marang umat Kristen, padha ngirim prentahé ing saindenging papan – meksa kabèh wong nyembah karya tangan manungsa – arca-arca – tinimbang Gusti Allah siji, Sang Pencipta kabèh[2848] . Dekrit kraton kaya ngene uga tekan Tesalonika, ing ngendi piranti panyiksaan sing disiapake kanggo wong-wong sing ora manut marang prentah kraton dipajang ing panggonan umum[2849] . Akeh wong pracaya padha mlayu saka kana, nyoba ndhelik ing endi wae sing bisa; liane kanthi wani nyerahake awaké dhéwé kanggo disiksa; lan pungkasané, klompok katelu, amarga wedi lan ringkih, wedi marang panyiksaan lan pati, mbelot menyang pihak wong-wong pagan lan melu kurban penyembahan berhala, mula luwih milih urip sing fana lan sia-sia tinimbang urip langgeng. Nanging kanthi nyingkiri sangsara sementara, dheweke nyebabake pati langgeng lan kebinasaan tumrap awake dhewe. Setan bungah karo wong-wong kaya ngono, nanging dheweke tansah dikalahake lan isin dening para prajurit Kristus sing luhur ati lan wani, kaya loro wali iki, Agathopod lan Theodulus. Sajrone panganiayaan sengit sing banjur kelakon, loro wong iki ora mlayu utawa ndhelik, nanging tetep ana ing omahé Gusti Allah, ndedonga awan lan bengi marang Gusti Allah kanggo Gréja Suci Panjenengané, sing lagi nandhang sangsara kaya ngono, lan ngenteni awan lan bengi wiwitan sangsara kanggo dhéwé. Tenan, nalika prajurit pagan padha krungu bab para wali, padha langsung nyekel lan nahan ing panjara. Ing wektu kuwi, Faustinus dadi gubernur Thessalonica. Nalika dhèwèké lungguh ing bangku hakim, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya para pangakuné Kristus – Agathopod lan Theodulus – digawa ngadhep dhèwèké kanggo diparingi pitakon. Kados dipundhawuhaké menyang pesta, padha mangkat kanthi kabungahan, nyekel tangan siji lan sijiné lan kanthi wani padha ngucapaké:

'Kita iki wong Kristen!'

Nalika para wali muncul ing ngarepé pangadilan penyiksa, dhèwèké—kang luwih dhisik kepéngin ngapusi sing enom saka loro mau—mréntahaké kabèh wong mundur lan nggawa Agathopodus menyang panggonan liya. Banjur, nglirik Theodulus supaya nyedhak, dhèwèké kandha alus marang dhèwèké:

'Nyerahna, enom, aku nyuwun; tinggalna ajaran Kristen anyar sing palsu iki lan bali netepi hukum lan adat sing wis ditemtokake jaman biyen, kajaba kowe kepengin pungkasaning uripmu ing sangsara.'

Nanging Santo Theodulus mangsuli:

'Aku wis suwe ninggalake kaluputan lan tipuan, lan aku kuwatir marang kowe, sing kesengsem banget marang kesia-siaan, supaya kowe ora kena paukuman pati langgeng.'

Hakim ora keganggu karo tembungé sang wali, nanging manèh nyoba nggodha dhèwèké kanthi macem-macem cara supaya nyembah arca-arca, kanthi janji bakal diparingi peparing lan pakurmatan. Siji imam pZeus[2850] , aran Xenos, sing lagi ana ing sacedhaké, kandha marang sang wali:

'Yen pakurmatan lan peparing ora bisa ngyakinake kowe kanggo nyembah, mula ayo siksaan sing ngyakinake kowe supaya manut marang dhawuhe raja!'

'Kejaman penyiksaan ora bakal medeni aku,' wangsul sang martir marang imam, 'lan ora bakal tau ngyakinake aku kanggo manut marang panyuwunmu.'

Minangka wangsulan marang pangandikane wong mau, lan salajengipun marang pangandikane Faustina manawa gesang sing mulya luwih becik tinimbang pati sing nyeri, Santo Theodulus mangsuli:

'Satemene, aku ngerti yèn urip luwih becik tinimbang pati, lan mulané aku wis mutusaké ing atiku kanggo ngremehake urip donya sing fana iki, supaya aku bisa melu urip langgeng lan berkah langgeng saka swarga. Mula, siksa aku nganggo tatu lan geni, lan kowe bakal weruh yèn awakku sing kasiksa iku tundhuk marang karusakan lan pungkasané bakal musna, déné nyawaku sing wicaksana, amarga ora bisa rusak, bakal langsung sawisé sangsara iki bébas saka ikatan awak lan bakal bungah ing urip langgeng.

[2848] Ing taun 304, Diocletian nerbitake edik kaping papat, sing miturut edik kuwi kabèh wong Kristen dihukum disiksa lan disengsara kanthi tujuan meksa supaya padha nyelakaké iman Kristen lan nyembah arca-arca.

[2849] Eusebius, Uskup Kaisarea, sing urip bareng nalika panganiayaan iki, nyritakake kanthi rinci ing *Church History*-e kabèh kengerian sing nyertai panganiayaan marang wong Kristen ing pirang-pirang wilayah lan kutha ing kakaisaran.

[2850] Wong Yunani kuna nyebut dewa langit 'Zeus' (putrané Cronus lan Rhea). Dhèwèké nduwèni akèh epitet, sing asalé saka jeneng panggonan-panggonan ing ngendi dhèwèké disembah, utawa kanggo nggambaraké salah siji saka akèh sipat déwa iki.

"Aku nyuwun marang panjenengan," ujare hakim, "critakna, sapa sing bakal maringi panjenengan berkah ageng kuwi, lan sapa sing panjenengan tresnani nganti panjenengan saiki gelem ngremehake sangsara lan malah pati dhéwé?"

– Gusti Allah, – wangsulane Santo Theodulus, – sing wis netepake kabèh lumantar pranataning alam, lan Putrané, Kristus, Sabda Sang Rama (delengen Yohanes 1 lan salajengipun), sing kanthi salibé aku wis ditandhani wiwit isih bayi; Aku ora bakal ninggalake pratandha iki nganti pungkasaning uripku, lan luwih becik aku nandhang sangsara ing badan tinimbang nyelakake pratandha Kristus iki. Aku iki abdi sing setya marang Gustiku, lan kowe ora bakal ngalahake aku, ora nganggo geni utawa wesi!

Gubernur Faustinus, kagèt marang kawani lan keteguhan semangaté sang pemuda suci Theodulus, mrentahaké supaya dhèwèké digawa menyang panggonan liya. Banjur, ngundang Santo Agathopod marang dhèwèké, dhèwèké kandha:

'Sembahna dewa-dewa kita! Delengen, Theodulus, sing uga kena pesona tipuan, saiki wis janji bakal nyembah marang dewa-dewa mau lan nglakoni kurban bebarengan karo kita.'

Nalika nyadari licik lan tipuané gubernur, Santo Agathopod kandha marang dhèwèké:

'Lan aku uga bakal kanthi seneng ati ngaturake kurban marang Gusti Allah sejati lan Putrané, Yesus Kristus, amarga Theodulus uga wis janji bakal ngaturake kurban sing pantes marang Panjenengané, lan ora marang dewa liya.'

Nanging Faustinus mbantah:

'Ora, Theodulus wis janji nyawisake kurbané ora marang Gusti iki, nanging marang rolas déwa[2851] sing nyangga kabèh jagad raya.'

Nanging Santo Agathopod mangsuli karo mesem:

'Ngapa kowe nyebut déwa marang apa sing digawe déning tukang saka bahan sing gampang rusak? Apa kuwi bisa dadi déwa sing digawe déning tangan manungsa sing nyembah ciptaane dhéwé kaya-kaya iku makhluk paling endah lan paling sampurna? Apa kuwi déwa sing ora bisa nolak wong sing kepéngin nggulingaké lan ngremuké, lan sing ora bisa mbela awaké dhéwé kanthi cara apa waé – sing ora ndeleng nganggo mripaté, ora mlaku nganggo sikilé, lan ora nduwé siji indra apa waé? Apa kuwi para dewa sing diomongake wong Yunani duwé nyawa urip lan seneng nindakake kabèh jinis tumindak cabul sing paling nggegirisi; nanging saiki para pandhéké sing ngukir patung-patung mau malah adol patung-patung mau mung kanthi siji koin pérak utawa papat koin tembaga cilik? Sawise kabeh iki, apa aku bisa maringi pakurmatan sing pantes kanggo Gusti Allah Kang Maha Kuwasa marang dewa-dewa sampeyan sing ora pantes lan keji? Apa aku bisa nyanyi pujian lan kidung ing ngarepe arca-arca sampeyan sing tuli?

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, para pejabat pagan sing ngubengi dheweke padha wedi yèn Agathopod lan kabèh wong Kristen liyané sing digawa kanggo dipriksa bakal saya kuwat imané merga tembungé. Mula saka kuwi, padha mréntahaké supaya Agathopod lan Theodulus langsung digawa menyang panjara.

Nalika para wali digawa menyang penjara, akèh wong padha ngetutaké saka mburi. Sawetara wong ing antarané, amarga welas marang enomé Wali Theodulus, nyoba ngoyak imané marang Kristus nganggo akèh tembung muji-muji. Liyané, nalika ndeleng rambute abu-abu sing kinurmatané Agathopod, padha ngucapaké marang dhèwèké, kandha:

'Agathopod! Mesthi kowe uga nduwé pikiran bocah, lan ora ngerti apa sing becik kanggo uripmu!'

Nanging para wali terus mlaku tanpa mangsuli kabèh tembung sing diucapaké marang wong-wong mau.

Nalika padha tekan penjara, para wali kanthi andhap asor ndedonga marang Gusti Allah ing kono lan gabung barisan karo para narapidana sing ditahan amarga macem-macem kaluputan.

Ing tengah wengi, para wali dikuatake dening panglihatan ilahi lan padha sumringah, kanthi bungah muji Yesus Kristus. Sawisé kuwi, sawisé padha ngumbah rai lan tangan nganggo banyu lan nundhukaké dhengkul lan

---

[2851] Miturut kapercayan Yunani, rolas dewa paling dhuwur utawa utama manggon ing udara, ing antarané bumi lan langit, lan panggonané ana ing kraton megah ing pucuk Gunung Olympus. Mula saka iku, para dewa iki uga diarani dewa-dewa Olympus. Para déwa mau yaiku: Zeus, Hera, Poseidon, Demeter, Apollo, Artemis, Hephaestus, Pallas Athena, Ares, Aphrodite, Hermes, lan Hestia.

sirah marang lemah, padha ngaturaké pandonga bebarengan marang Gusti, kaya padha muni bareng kanthi siji swara:

– Ya Allah! Pangripta lan Pangreksa kabèh kang ana, sing wis nyipta donya kang katon iki, sing wis netepaké lumampahé benda-benda langit tanpa kendhat supaya srengéngé, sing dumunung ing antarané, bisa madhangi kabèh sajroning dina lan ngrembaka woh-wohaning bumi, déné rembulan, kanthi padhange, bisa ngusir pepeteng wengi. – Ya Allah! Panjenengan sing wis maringi bumi kamampuan kanggo ngasilake kéwan, jeroning segara kanggo iwak, lan wis netepake panggonan kanggo manuk ing langit; – Ya Allah! Panjenengan sing maringi dhawuh marang segara supaya nglayani manungsa sing Panjenengan ciptakaké kanthi karunyané; Panjenengan sing maringi dhawuh marang manuk-manuk supaya ngisi angkasa kanthi kidungané; Panjenengan sing maringi dhawuh marang bumi supaya ngasilaké woh-wohan manéka warna kanthi akèh kanggo kabutuhan manungsa, supaya lumantar lambéné manungsa bisa nyuwun syukur lan muji Panjenengan – dhumateng Panjenengan, Gusti Pangeraning sak donya. Ya Allah! Panjenengan boten kersa bilih keturunan kita—ingkang mbangkang, sampun mbalik saking dhawuh Panjenengan lan nyerah dhiri dhumateng saben dosa—kangge sirna sakabehe; Panjenengan boten nglilani setan nyumputaken pisan lan nyeret makhluk ingkang nduweni akal menika saklawasipun dhumateng karusakan langgeng, nanging sasampunipun paring pangapura dhumateng dosa-dosa manungsa, Panjenengan, mung kanthi sih-rahmat Panjenengan, ngutus Sang Putra Tunggal Panjenengan saka swarga marang manungsa, supaya Panjenenganipun, sawise nampi sipat manungsa, bisa nyawiji kalanggengan Panjenenganipun karo sipat fana kita; lan supaya, tansah manggon bebarengan kaliyan Panjenengan, Sabda Panjenengan, lumantar Panjenenganipun kabèh mau dumadi, mugi malih nuntun wong-wong sing kesasar menyang kabeneran palsu bali menyang dalan kabeneran. Panjenengan, bebarengan karo Putra Panjenengan lan Roh Suci Panjenengan, lumantar kaajaiban agung Panjenengan ngopeni jagad raya, sampun nggawa wong-wong sing biyèn ora takwa marang iman suci Panjenengan. Panjenengan, Putraning Allah, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, sawise ngungkuli hukum alam lan pati, nguripake Lazarus sing wis patang dina seda, lumantar sabda Panjenengan (Yohanes 11:1–44). Panjenengan, kanthi masang lempung ing mripaté, paring panglihatan marang wong wuta wiwit lair (Yohanes 9:1–38), kaya Panjenengan uga paring panyembuhan langsung marang wong wadon sing nandhang getihen lan nyentuh busana Panjenengan (Matius 9:20–22), – kaya Panjenengan marasaké wong lumpuh, dhawuhaké dhèwèké nggawa ambené (Matius 9:2–8). Mula, yaiku, ya Gusti Allah, paringana kawelasan dhumateng kita saiki, lan kiyatna kita kanthi kakuwatan Panjenengan saking inggil, supados, kanthi tabah ngliwati, kanthi pitulungan Panjenengan, sedaya sangsara ingkang dipunparingake dening tiyang jahat dhumateng kita, kita saged nggayuh Karajaning Swarga.

Nalika para wali ndedonga nganggo tembung-tembung mau, kanca-kancané sing ditahan bareng ing penjara amarga matèni utawa zinah, sawisé ngungkuli rasa wedi marang pati jasmani, padha kesusu nyuwun pangapura marang para wali, nyuwun pangapura saka dosa-dosané lan kaslametan jiwané saka pati langgeng. Ing wektu sing padha, wong-wong sing padha kumpul ing njaba penjara mecah lawang, mlebu ing jeruji, lan ngrungokake kanthi emosi jero marang tembung-tembung sing diucapake para abdi Gusti. Kahanan iki kacathet déning Eupsychius, sawijining abdi setan sing semangat, pangadilan utama ing Thessalonica, sing langsung mlayu marang komandan lan kandha yèn loro wong Kristen sing dicekel ing penjara kuwi ora langsung dipatèni, akèh wong bakal ninggalaké sembah marang arca-arca. Komandan mau nesu banget lan langsung ngutus prajurit kanggo nggawa pemuda lan tuwa mau ing ngarepe. Lan para abdi Kristus langsung digawa ing ngarepe hakim sing ora adil. Kanthi mandeng marang Santo Theodulus, komandan mau takon:

'Apa kowe ora ngerti yèn kowe kudu manut marang dhawuhe para raja sing mrentah jagad raya?'

'Apa sing dadi dhawuhe Gusti langit lan bumi,' wangsulé Santo Theodulus, 'iku pancèn adil lan pantes digatekake kanthi tliti lan langsung ditaati. Bab apa sing diprentahake para raja donya iki, saka prentah-prentah mau mung sing kabukten adil lan ora bertentangan karo Sang Pencipta swarga sing kudu dituruti; nanging prentah sing ora adil ora kena dituruti ing kahanan apa wae.

Sawisé kuwi, komandan militer Faustin takon marang sang wali:

'Critakna, sapa sing nggawe langit?'

Santa Teodulus mangsuli:

'Langit iku diciptakaké déning Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan Putrané Allah, Yesus Kristus, sing minangka Sabda Sang Rama.'

"Apa iku dudu Panjenengané," pitakon Faustinus, "sing disalib déning wong Yahudi, ngalami sangsara sing paling kejem?"

'Inggih, Panjenengané iku sing disalib déning wong Yahudi,' wangsul sang martir. 'Panjenengané kanthi kersa milih nandhang sangsara kanggo kita; banjur, kanthi kuwasa Kasuciané, Panjenengané wungu saka pati lan katon munggah menyang swarga minangka sing ngalahaké pati, saka kono Panjenengané bakal rawuh manèh kanggo ngadili lan nyatakaké paugeran tumrap wong-wong sing ora pracaya.'

'Napa, banjur, kowe ora kersa,' pitakon Faustin maneh, 'nyembah marang dewa-dewa kita?'

'Apa ora luwih becik,' wangsul sang wali, 'nyembah marang Panjenengané sing wis nyipta para pangripta arca, tinimbang nyembah marang arca-arca iki? Satemene, Sing Maha Nggawé luwih mulya tinimbang sing digawé!'

Banjur komandan Faustin mrentahake supaya sandhangané pemuda suci Theodulus dicopot lan dhèwèké ditelanjangi kanggo disiksa. Ing wektu sing padha, juru kabar muni banter:

'Tawakna kurban marang para dewa, lan kowe bakal dibebasake!'

Nanging martir mau kandha marang sing nyiksa:

'Kowe padha nyopot sandhanganku, nanging kowe ora bakal bisa nyopot iman sing tak duwèni marang Gustiku.'

Nalika sang wali ngandika kanthi wani, ngremehake sangsara lan bola-bali ngélingake para panyiksa, komandan mréntah supaya ing ngarepé Theodulus langsung ana kurban sing dipersembahake marang arca-arca déning wong-wong sing biyèn dadi wong Kristen nanging amarga kalah déning sangsara banjur nyembah arca-arca. Ndeleng kahanan iki, atiné Santo Theodulus lara kanggo wong-wong sing kalah déning wong pagan lan sing wis nyimpang saka kabeneran, lan dhèwèké kandha marang komandan:

'Kowe wis ngalahake wong ringkih, nanging kowe ora bakal bisa ngalahake prajurit-prajurit Kristus sing kuwat, sanajan kowe nyiyapake penyiksaan sing luwih abot maneh! Ngertia iki, komandan: penyiksaan sing wis kowe siapake kanggo kita dina iki ora ana gunane lan malah dadi guyonan. Coba carakna sing luwih kejem maneh, supaya kowe bisa mangerteni hakikat iman kita lan katresnan kita marang Gusti Allah.'

Sawisé kuwi, komandan mréntahaké Theodulus supaya nggawa buku-buku Kristen menyang kraton. Nanging sang wali mangsuli marang dhèwèké:

'Yen aku ngerti manawa sawise kowe nyadari sepira sia-siane nyembah arca, kowe bakal nyingkiri lan kepengin mantep ing kasetyan sing sejati, mesthi bakal tak gawa buku-buku para nabi lan rasul marang kowe. Nanging amarga aku weruh manawa kowe nduweni niyat ala, mulane aku ora bakal masrahake karunia Gusti Allah mau ing tanganmu.'

'Yen kowe ora manut marang prentahku saiki uga,' wangsul Faustinus, 'aku ora bakal paring welas asih; aku bakal nyabuti awakmu dadi potongan-potongan lan mbuwang marang kéwan supaya dipangan.'

'Ing kéné, awakku iki wis dadi kurban sangsara,' nerusaké sang wali, 'lakonana apa sing kowe karepake; siksa aku kanthi cara sing paling kejem, nanging sanadyan mangkono aku ora bakal nyerahaké kitab-kitab suci supaya ora ditajahi déning wong-wong sing ora takwa!'

Kanggo medeni sang wali, komandan banjur mrentahake supaya dhèwèké digawa menyang panggonan pangubaran sirah, kanthi pangira-ira yèn nalika weruh pati sing wis cedhak, sang wali bakal wedi lan nyerah marang kersané.

Mula, nalika sang wali digawa menyang panggonan kang wis ditemtokake kanggo dipenggal sirah lan weruh pedhang wutah sing diangkat marang dhèwèké, dhèwèké njerit marang Gusti kanthi tembung-tembung iki:

Kamulyan tumrap Panjenengan, ya Allah, Bapa Gustiku, sing kersa nandhang sangsara kanggo kita! Mung amarga sih-rahmaté Panjenengan, saiki aku lunga marang Panjenengan kanthi kabungahan nalika aku seda kanggo Panjenengan!

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nundhukaké sirahé ing sangisoring pedhang, nanging ora dipenggal. Komandan, weruh yèn Santo Theodulus katon kaya ngupaya mahkota resmi kanggo dhèwèké dhéwé nalika nyiapaké dipenggal nganggo pedhang, banjur dhèwèké mréntah supaya Santo Theodulus dibalèkaké kanthi aman, déné dhèwèké dhéwé nerusaké nanyakaké marang Santo Agathopod. Dhèwèké takon:

'Kowe urip kaya apa?'

'Padha,' wangsul sang wali, 'kaya Theodulus.'

"Apa sing padha karo Theodulus," pitakon komandan, "kowe ora padha sedulur?"

'Kita ora ana gandhèngan getih,' wangsulé Santo Agathopod, 'nanging kita manunggal ing pracaya lan kayakinan; lan sanadyan kita béda ing kulawarga, kita manunggal ing roh.'

Banjur komandan kandha:

"Aku weruh kowe loro padha kesusu menyang sangsara sing padha – tembungmu mbuktekake kuwi," ujare komandan minangka wangsulan marang tembung sang wali.

Saint Agathopod mangsuli:

'Yen lumantar wujud martir sing padha kita dibebasake saka urip saiki, mula kita uga bakal diparingi ganjaran sing padha saka Gusti Allah kita!'

'Apa ora isin,' kandha Faustin, 'kanggo wong yuswa sampeyan iki kapancing kaya bocah enom lan kanthi rela nyerah marang pati sing wis mesthi?'

'Aku ora ngapusi awakku dhéwé sithik waé,' wangsulé Santo Agathopod, 'lan aku ora ngalami kerugian apa-apa saka pangarep-arepku marang Kristusku; Kosok baline, yen umurku wis tuwa, luwih-luwih aku kudu nuduhake semangat ing ngabdi marang Gustiku; lan aku muji Theodulus, sing kanthi wani nalika isih enom mbela ibadah marang Gusti Allah Kita siji-sijine sing sejati.

Ndelok Theodulus nalika semana, komandan militer Faustin kandha marang dheweke:

'Wong enom! Aja kapancing tembungé wong tuwa iki – aja sembrono nganti nyawamu kaancam pati. Lha, dhèwèké wis tuwa; mula ora kaget yèn dhèwèké kepéngin mati; nanging kowé, sing isih enom banget, kenapa kowé péngin mbuwang urip manis iki tanpa guna?'

Kang Suci Theodulus mangsuli:

'Aja nganggep yèn aku luwih ringkih tinimbang wong tuwa kuwi, utawa yèn aku ora bisa nahan sangsara sing padha kaya dhèwèké. Sanadyan umuré isih enom, aku tetep, kaya wong tuwa kuwi, ngakoni Gusti Allah siji, Sang Pencipta kabèh sing ana, lan, bebarengan karo wong tuwa kuwi, aku siap nandhang sangsara kanggo Panjenengané.'

Sawisé para wali rampung ngomong, dhèwèké diiket miturut dhawuh sang penyiksa, banjur digawa bali menyang penjara. Ing wektu kuwi, para wali memuji Gusti Allah, lumantar Panjenengané dhèwèké wis ngalahaké setan.

Kanca-kancané, sawisé padha nglumpuk ing sacedhaké, padha ngubengi wong-wong mau lan nangis.

"Ngapa kowe padha kumpul ing kene?" pitakoné Santo Theodulus, "lan ngapa kowe padha nangis?"

"Kita nangis amarga cilaka panjenengan," wangsulane.

"Ngapa," wangsul sang wali kanthi mesem, "tinimbang nangis amarga cilaka kowe dhéwé, kowe malah nangis amarga cilaka kita, sing nuntun kita menyang bab sing luwih becik?"

Nalika sang wali lagi ngandika, sawijining prajurit sing dikirim déning komandan mlebu ing penjara; dhèwèké ngiket loro wali nganggo ranté wesi, nahan ing kamar njero penjara, lan ngunci supaya ora ana sing bisa teka marang wong-wong mau.

Ing wektu iku, nalika sonten wis surup, para martir suci ndedonga marang Gusti supaya maringi kekuwatan nganti tekan pungkasaning pangorbanané, banjur padha ngaso. Nanging Gusti kita Yesus Kristus, sing ngopeni para wali, ngutus marang wong loro mau ing turune (awit padha nduwé ati lan pikiran siji) visi sing padha bab pati sing bakal teka marang wong-wong mau. Wahyu iki kaya mangkéné: para wali katon kaya padha numpak kapal sing padha, kang kebak akèh wong, lan padha ana ing tengahing segara; kapal kuwi ngoyak-ngoyak saka sisih siji menyang sisih liyane, amarga segara diaduk dening badai sing kenceng; kapalan lan pecah-pecah amarga ombak, kapal kuwi wis mlebu ing banyu, nalika sawetara wong ing kapal kuwi padha klelep, liyane padha renang, lan liyane maneh keseret menyang watu lan padha mati. Ing wektu sing padha, para wali weruh awaké dhéwé, dipandu déning juru kemudi, kaslametaké saka klelep nalika nganggo busana padhang sumunar lan tekan gunung dhuwur, sing banjur diunggahaké menyang swarga. Sawisé tangi saka turu, para wali padha nyritakaké panglihatan mau marang siji lan sijiné lan padha gumun amarga loro-loroné padha nduwé panglihatan sing padha. Saka iki padha mangertèni yèn loro-loroné bakal diparingi siji sih saka Kristus, yaiku bakal slamet nyabrang segara kamartiran—ing ngendi akèh wong sing klelep—lan munggah menyang swarga kanggo nampa ganjaran langgeng. Sawisé panglihatan iki, pangarep-arep lan kapercayan para wali saya kuwat, lan kanthi rasa sukur sing jero marang Pangemudi sing becik—Gusti Allah—padha sujud lan njerit: 'Sapa sing tau ngarep-arep berkah kaya

sing Panjenengan, yaiku Gusti Allah, paring marang kita amarga Putra Panjenengan sing wis inkarnasi, Gusti kita Yesus Kristus?! Sapa sing bodho nganti, nalika merenung marang berkah agung Panjenengan marang umat manungsa, luwih milih kabecikan urip sing sia-sia? Sapa sing kepengin banget nindakake kabecikan kaya Putramu, sing wis nyingkapake marang kita ing sawijining panglihatan sih-rahmat sing bakal dituangake marang kita, lan uga wis nuduhake marang kita makuta-makuta sing bakal dadi kalung kita, lan kanthi mangkono nguwatake kita kanggo perjuangan sing ana ing ngarep kita!'

Nalika padha ndedonga kaya ngono nganti esuk, padha matur nuwun marang Gusti, ing wayah subuh ana prajurit penjara mlebu lan ngandhani yèn komandan ngundang Theodulus lan Agathopod. Sawisé nggawe pratandha salib, padha metu saka sel nganggo belenggu lan mèlu para prajurit. Kerumunan gedhé saka kenalané sing padha kumpul ing kono banjur nangis kanggo wong-wong mau, amarga padha nyadari yèn pati saiki wis ngentèni. Nanging Santo Theodulus, raié sumunar, ngadhep marang wong-wong sing padha nangis lan kandha:

'Yen kowe kabeh nangis amarga katresnan marang kita, luwih becik kowe padha bungah, amarga kita nindakake pakaryan iki kanggo ngajeni Gusti Allah sing sejati. Nanging yen kowe kabeh nangis amarga iri setan, nangisna awakmu dhewe luwih saka kita, amarga kowe wis nyasar saka dalan kabeneran lan lagi nyurung awakmu marang karusakan.'

Sawisé kuwi, nalika para wali digawa ngadhepi komandan Faustin kanggo kaping telu, padha mung mangsuli nganggo tembung iki:

'Kita wong Kristen lan siap nampa sakabehing sangsara demi asmané Kristus.'

Banjur panglima mau, pasuryané kados mendhung amarga sedhih, ngucapaké paukuman pati marang wong-wong mau, kang isiné:

'Theodulus lan Agathopod, sing nolak nyembah marang para dewa, bakal dibenamake ing segara.'

Sawisé kuwi, para prajurit nggawa wong-wong mau menyang segara; sawisé ngiket tangané mburiné lan masang watu abot ing gulu, para prajurit munggahaké wong-wong mau ing kapal. Ing wektu kuwi, akèh kanca, tangga teparo, lan kenalan saka para martir suci wis padha kumpul ing pinggir segara; ana sing nangis mikirake pati para martir sing bakal teka, déné liyané padha muji para prajurit Kristus sing gagah berani amarga wis ngalahaké setan lan séda kanthi kabungahan demi kesalehan.

Ing wektu sing padha, komandan sing welas asih marang para wali ngutus utusan khusus, Fulvius, marang wong-wong mau, kandha yèn yèn padha mung nyuwuhake sethithik kemenyan marang para dewa, uripé bakal kaslametaké saka pati. Nanging para wali ora nate mandheg nyebut Kristus lan nolak dewa-dewa pagan sing sia-sia. Pungkasané, sawisé akèh bujukan, wong-wong jahat kuwi, amarga weruh yèn para abdi Kristus ora bakal gelem nyembah arca apa waé, padha nyiapaké kanggo mbuwang Santo Agathopod menyang segara. Santo Agathopod, ngangkat pasuryané menyang langit, muni banter:

'Delengen! Kanthi baptisan kapindho iki kabèh dosa kita wis kabasuh, lan kita metu resik marang Kristus Yesus!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, sang wali banjur dibuwang menyang segara, lan Sang Wali Theodulus uga dibuwang menyang segara sawisé dhèwèké.

Mangkono para martir suci ngrampungake pangorbananipun lan nampi makutha kamenangan saking tanganing Gusti. Seganten, sawise nampani badan para suci, langsung nglepasake wonten ing pesisir, bebas saking belenggu lan watu. Keluarga lan kanca-kanca, sawise njupuk badan para martir suci, ngubur kanthi pakurmatan.

Sawisé sawatara wektu, Santo Theodulus muncul marang wong-wong mau kanthi pasuryan sumunar, nganggo sandhangan putih, lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya kabèh kagungané dibagi marang wong mlarat, anak yatim, lan janda.

Para martir suci séda ing tanggal lima wulan April, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci ing swarga, Gusti Allah siji, kang dipun luhuraké ing Tritunggal. Amin.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Mark saka Athena

Dipepering ing tanggal 5 April

Sawijining wektu, Abba[2852] Serapion nyritakaké kaya mangkéné.

Nalika aku manggon ing ara-ara gersang jero Mesir[2852] , sawijining dina aku menyang bapa tuwa agung Yohanes lan sawisé nampa berkahé, aku lungguh kanggo ngaso, kesel amarga lelungan. Nalika aku ketiduran, aku nduwé panglihatan ing ngimpi: aku weruh loro rahib sing teka marang bapa tuwa lan nampa berkahé. Padha kandha marang siji lan sijine:

Ana Abba Serapion; ayo padha nampa berkahé.' Abba Yohanes mangsuli marang wong-wong mau:

'Dheweke nembe teka saka ara-ara samun dina iki lan kesel banget: ayo diparingi wektu kanggo ngaso sakedhik.'

Para pertapa banjur kandha marang sang tuwa bab aku:

– Wis suwé banget Serapion urip dadi pertapa ing ara-ara gersang, nanging dhèwèké durung nate menyang ndelok Bapa Mark, sing manggon dadi pertapa ing Gunung Frachis ing Étiopia[2853] . Saka kabèh para pertapa lan askét, ora ana siji waé sing padha karo Mark iki. Yuswaé wis satus telung puluh taun, lan wis sangang puluh lima taun wiwit piyambaké miwiti urip askétis ing ara-ara samun. Sajeroning wektu kuwi kabèh, piyambaké durung nate ketemu siji waé manungsa. Ora suwé sadurungé iki, piyambaké dikunjungi sawatara wong suci sing padha nampa pepadhanging urip langgeng, lan padha janji bakal nampani piyambaké.

Nalika padha ngucapake tembung-tembung mau marang Bapa Yohanes, aku tangi saka turu lan, amarga ora weruh sapa-sapa karo sang tuwa, aku crita marang dhèwèké bab panglihatanku.

'Pawartos iki,' pangandikane sang tuwa marang aku, 'iku saka sipat ilahi; nanging ing endi gunung Thrace kuwi?'

"Dongakna aku, Rama!" ujarku marang sang tuwa.

Sawisé pandonga kuwi rampung, aku pamitan marang sang tuwa lan mangkat menyang Alexandria[2854] , sing jaraké rong puluh dina lelungan saka kéné; aku nempuh jarak kuwi mung limang dina, meh ora ngaso, awan lan bengi, kesirep panas srengéngé sing malah nglelehaké bledug ing lemah.

Sawisé mlebu Alexandria, aku takon marang sawijining pedagang sepira adohé manèh menyang Gunung Phracia sing dumunung ing Ethiopia. Pedagang mau mangsuli:

'Inggih, Bapa, panggonan kuwi isih adoh banget. Mbutuhake rong puluh dina kanggo tekan tapel wates wong Etiopia, sawijining bangsa asalé saka bangsa Het[2855] ; nanging gunung sing panjenengan takon malah luwih adoh saka kéné.'

Aku takon maneh marang dheweke:

'Sakira-kira pira pangan lan omben-omben sing kudu digawa kanggo lelungan iki?'—awit aku kepengin mangkat menyang panggonan kuwi.

'Yen panjenengan lelungan,' wangsul pedagang, 'liwat segara, panjenengan ora bakal suwe ing dalan; nanging yen panjenengan mangkat liwat darat, panjenengan bakal ana ing dalan telung puluh dina.'

Sawisé krungu kuwi, aku ngisi labu karo banyu lan njupuk sawetara kurma; kanthi ngandel marang Gusti, aku mangkat lan lelungan liwat ara-ara iki sajrone rong puluh dina. Sajrone lelampahanku aku ora ketemu sapa-sapa, ora kéwan ora manuk. Amarga ara-ara iki meh kabèh ora ana tetanduran, merga ora tau ana udan utawa embun, mulané ora ana panganan sing bisa dipangan ing ara-ara iki. Sawisé lelungan rong puluh dina, banyu ing labu wis entèk, uga kurma; aku dadi kesel banget lan ora bisa nerusaké, nanging uga ora bisa mbalèk, mula aku nggleleng ing lemah, kesel tenan. Lan banjur loro pertapa mau muncul marang aku, sing kapisan aku weruh ing pangandikane ing omahé Eyang John Agung. Padha ngadeg ing ngarepku, banjur kandha marang aku:

'Munggah lan mèlu karo kita!'

Nalika aku wis tangi, aku weruh salah sijine padha sujud nyembah lemah, banjur muter marang aku lan takon:

[2852] Gurun Jero, utawa Gurun Scetic, dumunung sawijining dina lelungan ing saubengé Gurun Sel, ing Mesir, ing Libya. Iku gurun kang liar lan kebak wedhi, ing ngendi mata air mung arang ditemokaké; malah ora ana dalan sing kerep dilalui – para lelungan nemokaké dalan kanthi ngetutaké lintange lintang.

[2853] Gunung Frachian ana ing Libya, ing Tukra saiki. Étiopia iku nagara ing kidul Mesir – Nubia lan Abyssinia.

[2854] Alexandria – sawijining kutha misuwur ing jaman kuna, dumunung ing muara Kali Nil ing Mesir lan didegaké déning Alexander Agung (336–323 SM), sing ing jamane dadi pusat pangawikan lan perdagangan donya.

[2855] Bangsa Het – keturunan Het, putrané Kanaan (putrané Nuh) – manggon ing pagunungan (Bilangan 13:30), ing sisih kidul Palestina, cedhak Hebron (Kejadian 23) lan cedhak Betel (Hakim-hakim 1:26).

'Apa kowe kepengin panganan?'

'Kados panjenengan kersa, Bapa,' pangandikaku.

Sabanjure dhèwèké nuduhaké marang aku oyot tanduran ara-ara gersang lan kandha:

– Rasaa oyod iki lan, kanthi kuwasa Gusti, terusna lelampahanmu!

Aku mangan sethithik, lan langsung krasa kekuwatanku bali, lan atiku bungah. Aku krasa seger banget nganti kaya ora tau kesel. Banjur padha nuduhake dalan sing kudu tak lakoni menyang Santo Markus, lan padha lunga.

Nalika aku nerusake lelampahanku, aku nyedhak gunung dhuwur sing katon nganti tekan langit. Ing kono ora ana apa-apa kajaba bledug lan watu. Nalika aku nyedhak gunung iku, aku weruh segara ing pinggiré. Aku butuh pitung dina kanggo munggah gunung iku.

Nalika bengi kapitu teka, aku weruh Malaikaté Gusti Allah mudhun saka swarga menyang Santo Markus, kandha marang dhèwèké:

'Berkah kowe, Abba Markus, lan kabegjan bakal ana ing kowe! Delengen, kita wis nggawa Rama Serapion marang kowe, kang jiwamu kepengin banget ndeleng, amarga kowe kepengin ndeleng ora ana wong liya kajaba dhèwèké!'

Nalika panglihatanku rampung, aku mangkat tanpa wedi lan mlaku terus nganti tekan guwa panggonane Santo Markus. Nalika aku nyedhaki lawang guwa, aku krungu sang santo nyanyikake Mazmur Daud lan kandha: *'Amarga sewu taun ing pandelenganmu iku mung kaya wingi'* (Mazmur 89:5), lan nerusake saka mazmur sing padha. Banjur, amarga kabungahan rohani sing nglimputi, sang wali wiwit ngendika marang dhèwèké dhéwé nganggo tembung-tembung iki:

– Begja atimu, Markus, amarga kanthi pitulunganing Gusti kowe ora nate ngotori awakmu karo reregeding donya iki, lan pikiranmu ora nate kasandera dening pikiran ala! Begja badanmu, amarga ora nate kesandhung ing hawa napsu lan hawa dosa! Begja paningalmu, sing setan ora bisa nggodha nganggo kaendahan wong liya! Begja kupingmu, amarga ora tau krungu swara wanita ing donya sing sia-sia iki! Begja irungmu, amarga ora tau nyium ambune dosa! Sugeng tanganmu, amarga durung nate nyentuh apa-apa sing kagungané manungsa. Sugeng sikilmu – sing durung nate nginjak dalan sing nuntun marang pati, lan ora kesusu tumuju dosa! Jiwamu kebak urip rohani lan kabungahan malaikat!

Lan banjur piyambakipun wiwit malih ngandika, nyapa atiné piyambak: *'Muji Gusti, ya atiku, lan kabèh sing ana ing jeroku, asmané kang suci. Muji Gusti, ya atiku, lan aja lali kabèh sih-rahmaté'* (Mazmur 102:1–2). Napa kowe sedhih, ya atiku? Aja wedi! Sampeyan ora bakal ditahan ing penjara neraka; para setan ora bakal bisa ngfitnah sampeyan. Amarga sih rahmaté Gusti Allah, ora ana kebiasaan dosa tartamtu ing sampeyan: *'Malaikaté Gusti Allah nyebarake kemah ngubengi wong-wong sing wedi marang Panjenengané, lan nylametake wong-wong mau'* (Mazmur 33:8). 'Gusti, kabegjan tumrap abdi sing wis nindakake kersaning tuwané.'

Sawisé ngendika tembung-tembung iki lan akèh manèh saka Kitab Suci kanggo nglipur atiné lan nguwatké pangarep-arepé sing ora goyah marang Gusti, Sang Mulya Markus metu menyang lawang guwané lan, kanthi nangis kaku, nguwuh marang aku, kandha:

'Oh, sepira gedhene prestasi putra rohani kula Serapion, sing wis nindakake gaweyan ngunjungi panggonan kula!'

Banjur, sawisé mberkahi aku, dhèwèké ngeluk aku karo tangané lan, nyium aku, kandha:

'Wis sangang dasawarsa limang taun aku manggon ing ara-ara samun iki lan durung nate weruh manungsa. Saiki, pungkasane, aku weruh pasuryanmu, sing wis suwe tak kepengin weruh. Kowé ora males nempuh lelampahan adoh kanggo teka marang aku. Mula saka iku, Gusti kita, Yesus Kristus, bakal maringi ganjaran marang kowé ing dina nalika Panjenengané ngadili pikiran-pikiran rahasia manungsa.'

Sawisé ngendika mangkono, Sang Markus sing kinurmatan ngajak aku lungguh.

Aku banjur miwiti takon marang Pendeta babagan uripé sing pantes dipuji. Lan dhèwèké kandha marang aku kaya mangkéné:

Kaya sing wis tak kandhakake, aku wis manggon ing guwa iki suwene sangang dasawarsa lima taun. Sajrone wektu iki, aku ora tau weruh manungsa, kewan, utawa manuk; aku ora tau ngrasakake roti sing dipanggang nganggo tangan manungsa, lan aku uga ora tau nganggo sandhangan. Sajeroning telung puluh taun aku nglakoni kasangsaran lan sangsara amarga luwe, ngelak, lan telanjang, nanging sing paling abot yaiku godaan

setan. Amarga luwe aku mangan bledug lemah, lan amarga ngelak aku ngombe banyu segara. Para setan padha sumpah sewu kaping ing antarané dhéwé-dhéwé arep nyilemaké aku ing segara, lan sawisé nyekel aku, padha nyeret aku, nggebuk aku, menyang panggonan sing landhep ing gunung iki. Nanging aku munggah manèh tekan pucuk gunung. Padha nyeret aku manèh saka kono nganti kulité ngelupas saka awakku. Padha nyeret aku lan nggebuk aku, padha njerit kesusu:

'Metu saka tanah kita! Wiwit donya durung ana manungsa sing tau teka kene – kok wani teka kene?'

Sawisé telung puluh taun ngalami sangsara kaya ngono, sawisé krasa luwe, ngelak, telanjang, lan diganggu déning para setan, sih rahmaté Gusti Allah lan kawelasané Gusti netes marang aku. Kanthi pangayomané Gusti, daging alamiahku malih; rambute thukul ing awakku; ing wektu sing pas, pangan diparingaké marang aku lan Malaikaté Gusti rawuh marang aku. Aku weruh, kaya-kaya, sawijining gambaran Kraton Swarga lan panggonan kabungahan sing dijanjekake marang jiwa para wali, disiapake kanggo wong-wong sing nindakake kabecikan. Aku weruh kiasané Swarga Ilahi lan wit kawruh, sing wis dirasakaké déning para leluhur kita. Aku uga weruh rawuhé Elijah lan Enoch ing Swarga, lan ora ana apa-apa sing ora dituduhaké Gusti marang aku saka apa sing tak jaluk marang Panjenengané.

'Aku takon marang dheweke,' crita Serapion, '"Critakna, Rama, kepiye lan kenapa Panjenengan rawuh ing kene?"'

Lan sang wali wiwit nyritakaké kanthi tembung-tembung iki:

Aku lair ing Athena[2856] , ing kono aku sinau babagan ilmu filsafat. Sawisé wong tuwaku seda, aku kandha marang awak dhéwé: "Kaya wong tuwaku seda, mangkono uga aku bakal seda. 'Mula saka iku, luwih becik aku kanthi sukarela ninggalaké donya iki sadurungé aku kapikat dening donya iki.' Lan langsung, sawisé aku nglucuti sandhanganku, aku ngadeg ing papan kayu lan miwiti nglayar nyabrang segara. Digawa ombak lan kanthi pangayomaning Gusti, aku mandheg ing gunung iki.

'Nalika kita lagi pacelathon kaya ngono,' Serapion nerusake, 'esuk wis padhang, lan aku weruh Santo Markus sing awaké kebak rambut kaya kéwan, lan aku kaget banget, amarga dhèwèké ora bisa dikenal minangka manungsa kajaba saka swarane lan tembung-tembung sing metu saka cangkemé.' Ndeleng aku bingung, Santo Markus kandha marang aku:

'Aja wedi ndeleng awakku, amarga daging sing dijupuk saka bumi fana iku fana.'

Banjur dhèwèké takon marang aku:

'Apa donya isih netepi hukumé Kristus, kaya biyèn?'

'Saiki,' aku mangsuli, 'kanthi sih rahmaté Kristus, kabèh malah luwih apik tinimbang biyèn.'

'Apa sembah arca lan panganiayaan marang wong Kristen,' dhèwèké takon manèh, 'isih terus nganti saiki?'

'Kanthi pitulungan pandonga suci panjenengan,' aku mangsuli, 'penganiayaan wis mandheg lan ora ana maneh pemujaan berhala.'

Krungu iki, sang tuwa bungah banget. Banjur dhèwèké takon manèh marang aku:

'Apa saiki ana ing donya para wali sing nindakake mujijat, kaya sing diandikakake Gusti ing Injil: *"Yen kowe duwe iman kaya wiji sawi lan kandha marang gunung iki, 'Pindhah saka kene menyang kana,' mesthi bakal pindhah; lan ora ana sing mokal kanggo kowe"*' (Mat. 17:20)?'

Nalika sang wali ngucapake tembung-tembung mau, gunung iku obah saka panggonané watara limang ewu hasta[2857] lan nyedhak menyang segara. Sang Wali Markus, munggah lan weruh yèn gunung iku obah, ngendika marang gunung mau:

'Aku ora maringi dhawuh supaya kowe obah saka panggonanmu, nanging aku lagi ngomong karo sedulurku; mulane, bali menyang panggonanmu!'

Baru wae piyambakipun ngendika makaten, gunung punika pancen wangsul dhateng panggonane. Ndeleng punika, kula sujud ing ajrih. Ingkang suci punika lajeng nyekel astaning kula, mbiyantu kula supados tangi, lan ngendika dhateng kula:

[2856] Athena – kutha krajan nagari Yunani kuna, misuwur ing jaman biyen amarga kawruh lan dagangé. Kutha iki dadi papan sekolah filsafat kondhang, ing ngendi sawatara Bapa Gereja lan guru padha sinau.

[2857] Sikut – sawijining unit ukuran dawa sing biyasa digunakake ing jaman kuna, padha karo jarak saka sikut nganti pucuk driji tengah (kira-kira 10 vershoks). (Siji vershok watara 4,45 cm. Dauné sikut ditemtokaké minangka jarak saka pucuk driji tengah sing direntangaké nganti sendi sikut, lan bisa béda nganti 46 cm. – *Para Penyunting Azbuka of Faith*.)

'Apa sampeyan durung tau nyekseni mujijat kaya ngene sajrone uripmu?'

'Dudu, Bapak,' wangsulku.

Banjur sang wali, kanthi nglegak, nangis kenceng lan kandha:

'Celaka tanah iki, amarga wong Kristen ing kéné mung dijenengi mangkono, nanging sejatine ora kaya ngono!'

Lan malih piyambakipun ngendika:

'Mugi Gusti pinaringan berkah, sing wis nggawa aku menyang panggonan suci iki, supaya aku ora mati ing tanah kelairanku lan ora dikubur ing tanah sing kotor amarga akèh dosa!'

'Kita ngentekake sedina muput,' ujare Serapion, 'nyanyi mazmur lan ngrembug babagan rohani, lan nalika sonten sumrambah, Sang Reverend kandha marang aku:

'Sedulur Serapion! Apa wis wayahe, sawisé pandonga kita, padha mangan kanthi rasa syukur?'

Aku ora mangsuli tembung-tembung mau. Sawisé kuwi, ngangkat tangane menyang langit, dhèwèké miwiti maca mazmur iki: *'Gusti Allah iku panggembalaku; aku ora bakal kekurangan apa-apa'* (Mazmur 22:1).

Sawisé ngrampungaké nyanyèkaké mazmur iki, dhèwèké muter ngadhep guwa lan kandha:

'Sedulur, sajikna dhaharané.'

Banjur dhèwèké kandha marang aku manèh:

'Ayo padha mangan panganan sing wis dikirim Gusti Allah marang kita.'

Aku gumun ing atiku, mikir sapa sing diprentahake Santo Markus nyiapake dhaharan, amarga sedina muput aku ora weruh wong liya ing guwané.

Nalika kita mlebu guwa, aku weruh ana loro meja sing disiapake, ing ndhuwure ana loro roti alus putih sing padhang kaya salju. Ana uga sayuran sing nyenengake mripat, loro iwak panggang, zaitun sing wis dibuangi bijine, kurma, uyah, lan kendi isi banyu sing kebak, luwih legi tinimbang madu. Nalika kita padha lungguh, Santo Markus kandha marang aku:

'Putraku Serapion, panjenengan maca doa dhisik!'

'Nyawisake aku, Rama,' wangsulku.

Banjur sang wali kandha:

'Gusti, berkahna dhaharan iki!'

Lan aku weruh, cedhak panganan, ana tangan kang ngulur saka swarga, nggawe pratandha salib ing panganan sing wis disuguhake kanggo kita. Nalika dhaharan rampung, Markus kandha:

– Adi, anggoleh iki saka kene!

Lan langsung panganan mau dijupuk dening tangan sing ora katon. Aku gumun marang kabèh sing wis kelakon: loro-lorone marang abdi sing ora katon (awit Malaikaté Gusti, sing ora duwé badan, ngladèni Sang Mulya Markus, sing wis dadi Malaikat ing daging miturut dhawuhé Gusti), lan uga amarga sajrone uripku aku durung tau ngrasakaké panganan sing sakéhé enak utawa ngombé banyu sing sakéhé manis kaya ing dhaharan kuwi. Ndeleng aku bingung, sang wali kandha marang aku:

'Sedulur Serapion! Apa kowe wis weruh pinten berkah sing Gusti paringake marang para abdi-Nya! Saben dina Gusti ngutus aku roti siji lan iwak siji, nanging saiki, kanggo kowe, Panjenengané wis ndadekake dhaharan mau kaping pindho – Panjenengané ngutus kita roti loro lan iwak loro. Kanthi dhaharan kaya ngono iku Gusti Allah wis nyukupi aku sajrone kabèh wektu sangsara wiwitan. Kaya sing tak kandhakake marang kowe ing wiwitan paguneman kita, sajrone telung puluh taun aku manggon ing panggonan iki, aku durung nemu siji wae oyot tanduran sing bisa tak gunakake kanggo nyukupi kabutuhan. Amarga keluwen lan ngelak, amarga pancen perlu, aku mangan bledug lan ngombe banyu segara sing pait, lan mlaku telanjang lan tanpa sandalan. Jari-jari sikilku rontog amarga embun beku lan panas sing nggegirisi; srengéngé nglelehake dagingku, lan aku nggleleng ing lemah kaya wong mati. Ing wektu sing padha, para setan padha perang nglawan aku, kaya nglawan wong sing ditinggalaké Gusti. Nanging aku, kanthi pitulungan Gusti, sabar nampa kabèh iki amarga katresnan marang Gusti. Ing pungkasan telung puluh taun sangsara, miturut dhawuh Gusti, rambute wiwit thukul nganti nutupi awakku kabeh kaya sandhangan. Mula wiwit wektu kuwi nganti saiki, setan ora bisa nyedhaki aku; luwe lan ngelake ora nate nyekel aku; panas utawa adhem ora ngganggu aku. Sanadyan kabèh kuwi, aku ora tau nandhang lara apa waé. Nanging saiki pungkasaning uripku wis cedhak, lan Gusti Allah wis ngutus kowe mrana supaya kowe bisa ngubur awakku sing andhap asor nganggo tanganmu sing suci.

Banjur, sawisé sawatara wektu kliwat, sang wali ngendika marang aku manèh:

'Sedulur Serapion! Tetep tangi bengi iki, amarga pati kula wis cedhak.'

Sawisé kuwi, kita loro padha ndedonga, nyanyèkaké Mazmuré Daud. Ing wektu sing padha, sang wali kandha marang aku:

'Sedulur Serapion! Sawisé aku seda, lebokna awakku ing guwa iki, tutup lawangé nganggo watu, banjur tinggalna guwa iki.'

Aku banjur sujud ing ngarepé bapa sing kinurmatan lan kanthi luh wiwit nyuwun pangapura marang piyambakipun, kandha:

'Mangga, Rama, ndedonga marang Gusti supaya Panjenengan kersa nggawa kula bebarengan, supaya kula ugi saged mèlu ing pundi Panjenengan badhe tindak.'

Minangka wangsulan marang tembungku, sang wali kandha marang aku:

'Aja nangis ing dina kabungahanéku iki, nanging luwih bungahlah. Kowé kudu bali menyang panggonanmu dhéwé. Mugi Gusti, sing wis nggawa kowe mrana kanggo gaweyan lan pangabdianmu marang Gusti, paring slamet marang kowe. Luwih maneh, ngerti yèn bali saka kéné ora bakal liwat dalan sing padha karo sing kowe lakoni teka, nanging kowe bakal tekan panggonan tujuanmu liwat dalan liya – dalan sing ora lumrah.

Sawisé mandheg sedhela, Sang Markus sing kinurmatan banjur ngendika:

'Sedulur Serapion! Dina iki wigati banget kanggo aku: luwih wigati tinimbang dina-dina liyane ing uripku. Dina iki nyawaku dibebasake saka sangsara badan lan lunga golek tentrem ing panggenan swarga. Dina iki badanku nemu tentrem saka akèh pakaryan lan lara; dina iki Gusti bakal nampani aku ing ngarsane.'

Nalika sang wali ngucapake tembung-tembung mau, guwané kebak cahya sing luwih padhang tinimbang srengéngé, lan gunungé kebak ambuné wangi-wangi.

"Nalika kuwi," nerusake Serapion, "Sang Markus sing kinurmatan nyekel tanganku lan wiwit ngandika marang aku kaya mangkene:

Mugi guwa ingkang kula dunungi kaliyan badan kula, makarya kanggé Gusti sajroning gesang kula, tetep ngantos dhatengipun tangi kiamat, lan mugi badan kula ingkang sampun seda—ingkang dados papan panggonan lara, pakaryan abot, lan kasangsaran—tetep wonten ing mriki. Nanging Panjenengan, ya Gusti, nylametaké nyawa kula saking badan punika! Kanggo Panjenengan, aku nahan luwe, ngelak, telanjang, adhem lan panas, lan sakabehe sangsara liyane. Ya Gusti! Panjenengan piyambak sing ngagemake aku busana kamulyan ing dina nggegirisi rawuhe Panjenengan! Ayo mripatku, sing ora tau turu nalika aku ndedonga bengi, pungkasané kélopak! Banyu, sikilku, sing wis krasa kesel nalika berjaga sedina wengi! Aku lunga saka urip donya iki, lan aku ngaturake pangarep-arep kaslametan kanggo kabeh sing isih ana ing donya. Kaslametan kanggo kowe sing puasa amarga Gusti , sing ngumbara ing gunung-gunung lan guwa! Kaslametan kanggo kowe para asketis, sing nahan kabeh rupa kekurangan kanggo nggayuh Karajaning Swarga! Kasilaman, para tawanané Kristus, sing dipenjara lan diasingaké demi kabeneran, ora nduwé panglipur ing apa-apa kajaba Gusti Allah siji! Kasilaman, para biara, sing makarya awan lan bengi kanggo Gusti Allah! Kasilaman, gréja-gréja suci, sing dadi sarana pangresikan kanggo wong-wong sing dosa! Kasilaman, para imam Gusti, perantara antarane manungsa lan Gusti! Kasilaman, anak-anak Karajané Kristus, diangkat dadi putra lan putri Kristus lumantar baptisan suci! Kasilaman, para penyayang Kristus, sing nampani para lelungan kaya Kristus piyambak! Wilujengna, kowe sing pantes nampa sih-rahmat, kowe sing loman! Wilujengna, kowe sing sugih, sing nambah kasugihan kanggo Gusti, lan nglampahi uripmu ing pakaryan sing nyenengake Gusti! Wilujengna, kowe sing dadi mlarat demi Gusti! Wilujengna, kowe para raja lan pangeran sing setya, sing mberlakuake kaadilan kanthi kabeneran lan sih-rahmat! Kasilah slamet, kowe para puasa sing andhap asor lan wicaksana lan para asketis sing kerja keras! Kasilah slamet, kowe kabeh sing tresna marang siji lan sijine demi Kristus! Mugi sakabehing bumi slamet, lan kabeh sing manggon ing kono ing tentrem lan katresnan Kristus!"

Banjur,' crita Serapion, 'sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, Sang Markus sing kinurmatan mbalèk marang aku, nyium aku, lan kandha: "Kowe uga slamet, sedulur Serapion! Aku nyuwun marang kowe kanthi Gusti kita Yesus Kristus, Putraning Allah, supaya kowe aja njupuk apa-apa saka awakku sing asor iki, sanajan siji rambute. Aja nganti sandhangan nyentuh, nanging mung rambute sing wis diparingi Gusti marang aku sing tetep ana ing badanku nalika aku dikubur. Uga, aja nganti kowe tetep ana ing kene."

Nalika sang wali ngucapaké tembung-tembung mau, lan aku nangis, krungu swara saka swarga kandha: 'Bawani marang Aku saka ara-ara wadah pilihané; bawani marang Aku sing nindakké kabeneran, wong Kristen sing paling sampurna lan abdi sing setya! Maju, Markus, maju! Mapanana ing pepadhang kabungahan lan gesang rohani!'

Banjur Santo Markus kandha marang aku:

– Mas, ayo padha sujud! Lan kita padha sujud.

Sawisé kuwi, aku krungu swara kaya malaékat sing ngomong marang pendeta:

– Ulurkan tanganmu!

'Nalika krungu swara iki,' kandha Serapion, 'aku langsung tangi lan, ndeleng munggah, weruh nyawa sang wali wis bébas saka ikatan daging – wis diparingi sandhangan putih padhang déning para malaikat lan digawa munggah menyang swarga[2858] . Aku nyumurupi dalan ing udara sing nuntun menyang swarga lan langit sing wis kabuka. Saliyane, aku weruh gerombolan setan padha ngadeg ing dalan kuwi lan krungu swara malaikat sing dialamatake marang setan-setan mau:

– Hei anak-anak pepeteng, mlayu lan ndhelik saka pasuryan padhanging kabeneran!

Roh suci Markus diangkat ing udara watara sakjam. Banjur krungu swara saka swarga sing ngandika marang para malaikat:

'Jupuk lan gawa mrana sing wis nggawe setan isin.'

Nalika nyawa ingkang kinurmatan wau sampun lumampah tanpa cilaka lumantar kawanan setan lan sampun nyedhaki swarga ingkang kabuka, kula mirsani, kados-kados, wujud tangan tengen ingkang kaulur saking swarga, nampani nyawa ingkang suci wau. Lajeng panglihatan punika kapendem saking paningal kula,' pangandikane Serapion, 'lan kula boten mirsani punapa-punapa malih.

Wayah kira-kira jam enem esuk; sawisé nyiapaké badan mulya sang wali kanggo dikubur, aku tetep ndedonga sakwengi. Nalika subuh, aku nyanyèkaké kidung lumrah ing sacedhaké badan mau karo luh kabungahan, nyiumé, banjur nyelehaké ing guwa, lan nutup lawang guwa nganggo watu. Banjur, sawisé pandonga sing dawa, aku mudhun saka gunung, muji Gusti lan nyuwun marang sang wali supaya nuntun aku ing lelampahan bali saka ara-ara samun sing mokal dilintasi lan medeni iki. Nalika sawisé surup, aku lungguh kanggo ngaso, dumadakan loro biksu sing wis tau muncul marang aku sadurungé muncul manèh lan kandha marang aku:

'Kowe, Sedulur Serapion, wis ngubur awaké wong suci sing kasucèkaké, sing sak donya iki pancèn ora pantes nampa. Mula, tangi lan terusna lelampahanmu ing wayah bengi, awit ing wayah awan angel lelungan merga panas sing nggegirisi.'

Banjur aku tangi lan ngetutake wong-wong sing wis muncul marang aku, mlaku ing mburine nganti wayah esuk banget. Nalika dina wiwit padhang, padha kandha marang aku:

'Melu tentrem, Sedulur Serapion, menyang panggonanmu, lan panjenengan matur nuwun marang Gusti Allah.'

Sawisé aku mlaku sawatara adoh saka wong-wong mau, aku nyadari yèn aku wis meh tekan lawang gréja ing biaraé sang tuwa agung Yohanes. Amarga aku kaget banget, aku muji Gusti kanthi banter lan kelingan marang pangandikane Bapa Mark sing kinurmatan, yèn bali saka panjenengané ora bakal liwat dalan sing padha karo nalika aku teka marang panjenengané. Lan aku pracaya yèn lumantar pandonga sang wali, aku wis digawa kanthi cara sing ora katon. Aku matur nuwun marang Gusti Allah kita sing maha welas asih, sing wis nyusun kabèh kanggo kabecikanku, sanadyan aku ora pantes, lumantar pandonga lan panuwun saka abdi sing setya, Rama Mark sing kinurmatan.

Krungu swaraku, Abba Yohanes buru-buru metu saka biara kanggo nyambut aku lan, nalika ngucapake salam, ngendika:

'Abba Serapion wis bali marang kita kanthi slamet, amarga sih-rahmaté Gusti.'

Banjur kita lunga menyang gréja, lan aku nyritakaké marang sang tuwa lan para muridé kabèh sing wis kelakon marang aku, lan kita kabèh muji Gusti Allah. Sang tuwa banjur kandha marang aku:

'Satemene, sedulur, ing kene ana Santo Markus, sing paling sampurna saka para Kristen; nanging kita, kita mung nyebut awake dhewe Kristen mung saka jeneng, dene sejatine kita adoh banget saka Kristen sejati. Mugi

[2858] Pati Santo Markus kelakon watara taun 400.

Gusti Allah kita sing welas asih lan maha welas, sawise nampa abdi suci Markus menyang panggonan langgeng ing Karajane Swarga, – mugi Panjenenganipun ngreksa kita lan sakabèhing Gréja Suci, Katulik, lan Apostolik saking sakabèhing tipuané setan, lan mugi Panjenenganipun tansah rawuh ingkang ngancani kita, para abdi ingkang andhap asor, lan nuntun kita supados saged nepati karsa suci lan ilahi Panjenenganipun, supados kita saged ngetutaké tapak-tapakipun para santo ageng, para bapa kita ingkang kinurmatan, – supaya ing Dina Penghakiman kang nggegirisi kita uga, bebarengan karo bapa kita Markus, nampa sih lumantar pandonga Sang Putri Kita kang Paling Suci, Ibune Gusti Allah, lan kabeh para wali kang wis nyenengake Gusti kita, Yesus Kristus, marang Panjenenganipun kaparingana kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, Kang Maha Suci, Leres, lan Maringi Urip, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Pèngetan Sang Publius sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 5 April

Sing Mulya Publius, minangka biksu, makarya ing Mesir[2859] nalika pamaréntahan Kaisar Julianus si Murtad[2860] . Nalika kaisar sing ora pracaya marang Gusti Allah iki nyiapake perang nglawan wong Persia, dhèwèké ngutus setan menyang wetan kaya mata-mata, mènèhi dhawuh supaya mriksa dalan sing bakal dilakoni pasukan Julian. Sawisé mangkat, setan tekan panggonan ing ngendi Sang Publius sing Mulya manggon, nanging ing kono dhèwèké mandheg lan tetep ana ing kana sepuluh dina, ora bisa obah saka panggonan kuwi; Alesané, Sang Publius sing Kinurmatan, sawisé mangertèni saka wahyu ilahi yèn Setan wis teka ing tanahé, banjur miwiti ndedonga, ngangkat tangané dhuwur, awan lan bengi tanpa kendhat, nganti Setan lunga bali saka tanah kuwi[2861] . Mangkono, amarga ora entuk apa-apa, setan banjur bali marang Julian. Julian banjur takon marang dheweke:

'Ngapa kowe suwe banget lelungan?'

Setan mangsuli:

'Sanadyan aku wis suwe adoh, aku bali marang kowe tanpa nemokake apa-apa lan tanpa sinau apa-apa; aku ngenteni sepuluh dina supaya biksu Publius rampung ndedonga, supaya aku bisa liwat panggonane biksu iki, nanging amarga ngenteni sia-sia, aku bali.'

Banjur Kaisar Julian sing ora pracaya marang Gusti, kanthi nesu, kandha marang Setan:

– Nalika aku bali saka perang, aku bakal mbales dendam marang biksu kuwi.

Nanging Julian ora kasil nglakoni niyat ala kuwi, amarga ora suwe sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, dhèwèké dipatèni déning kakuwatané Gusti Allah sing ora katon.

Sawisé kuwi, salah siji panglima militèr Julian, sawisé adol kabèh kagungané lan nyaluraké asilé marang wong mlarat, teka marang Publius sing kinurmatan, banjur njupuk sumpah monastik lan miwiti nglakoni tapa brata bareng karo dhèwèké. Sang biksu iki unggul banget ing kabecikan, nglakoni urip tapa brata sing ketat.

Sing Mulya Publius, ing sisihé, nerusaké urip askétis suwéné sawatara wektu sawisé kuwi lan, sawisé pungkasané nyenengaké Gusti Allah lumantar uripé sing luhur, ninggalaké donya iki menyang panggonan langit kang langgeng[2862] .

Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Plato, Pangakuan Iman

Dirilisake ing tanggal 5 April

Sing Mulya Plato iku putrané wong tuwa Kristen sing misuwur lan saleh, Sergius lan Euphemia. Wiwit isih cilik, wong tuwané ngopeni dhèwèké kanthi taqwa lan mulang dhèwèké bab kabecikan Kristen; nanging

---

[2859] Mesir dadi panggonan umum kanggo akèh askét. Pemukiman monastik ditemokaké ing Mesir Hilir lan Mesir Tengah. Gurun Nitria, sing dumunung ing Mesir Hilir lan ana jero nagara ing mburi Kali Nil, kondhang banget ing Mesir.

[2860] Kaisar Romawi Julianus si Murtad mrentah saka taun 361 nganti 363.

[2861] Iki persis carane Musa ndedonga nalika perang antarane wong Israel lan wong Amalek (Kaluwihan 17:8–13).

[2862] Santa Publius séda ing abad kaping 4.

sadurungé padha rampung ngopeni dhèwèké, wong tuwané séda, ninggalaké urip sing fana iki menyang kaabadian, menyang urip sing tanpa pungkasan.

Dadi yatim piatu, Bapa sing kinurmatan iki ditampa dening seduluré, lan nalika manggon bareng karo wong-wong mau piyambakipun nuduhaké kapinteran sing gedhé ing sinau, sarta unggul ing kabecikan Kristen.

Nalika wis diwasa, Sang Pendeta ninggalake omahé seduluré lan miwiti ngupadi panguripan dhéwé liwat gaweyané. Sang Pendeta pancèn rajin banget lan irit, nganti ora suwe dhèwèké bisa nglumpukaké bandha akèh liwat gaweyan tangané dhéwé. Nanging, atiné Romo iku bébas saka kasengsem marang bandha donya. Mula, sawisé maringi kabèh bandha marang wong mlarat lan mbébasaké para budhaké, dhèwèké mundur menyang Gunung Olympus[2863] , ing kana dhèwèké ngucapaké sumpah monastik ing salah siji biara lokal.

Nalika manggon ing biara, Sang Reverendi nglakoni urip asketis sing prasaja banget, nyawisake wektu sing ora kanggo pandonga kanggo nyalin buku lan nyusun kumpulan migunani saka tulisan Para Bapa Gereja. Sawisé séda abas biara, Theoktistus, Sang Mulya Plato kapilih kanthi mufakat dadi abas biara. Iki kelakon ing taun kaping 35 uripé sang wali[2864] . Ing jabatane minangka abas, Sang Mulya nyawisake dhiri marang pakaryan asketik kanthi semangat sing luwih gedhé, dadi tuladha tumrap kabèh sedulur biara babagan cara urip Kristen sing sejati. Ing wektu kuwi, Santo Tarasius dadi Patriark Konstantinopel. Sawisé krungu bab pakaryané Sang Palatô sing kinurmatan, piyambakipun nawakaké dhèwèké jabatan Metropolitan Nicomedia[2865] . Nanging Panjenengané, sing kepéngin urip tapa brata piyambakan, kanthi andhap asor nolak pangelolaan kursi metropolitèn lan mundur menyang panggonan sepi sing dijenengi Sakudion[2866] , ing ngendi sawisé kuwi Panjenengané ngedegaké sawijining biara.

Sawisé keganggu déning gangguan ikonoklastik, Maharani Irene, sing mrentah nalika semana[2867] , bebarengan karo Sang Patriark Tarasius, ngadakwaké Konsili Ekumenis Kapitu[2868] ing Nicaea[2869] , ing ngendi ajaran duraka saka para heretik ikonoklastik dikutuk lan, ing wektu sing padha, pangurmatan marang ikon-ikon suci lan ibadah marang ikon-ikon mau dibalèkaké lan dikuataké manèh. Luwih saka telung atus Bapa Gereja padha nglumpuk ing Konsili; ing antarané ana Plato sing kinurmatan. Minangka wong sing akèh maca lan wicaksana ing Kitab Suci, dhèwèké nduwèni jasa gedhé ing Konsili, amarga kanthi gagah berani mbela ajaran Ortodoksi lan kanthi wani ngecam ajaran para bidah.

Sawisé sidang-sidang konsili rampung, Sang Mulya Plato mundur menyang panggonan pangabdian aseté ing Sakudion. Panggonan iki ayu banget lan uga cocog kanggo urip nyendiri. Dumunung ana ing pucuk gunung, kabèh sisihé kaubengi wit-witan dhuwur sing éndah; siji-sijiné dalan mlebu mung liwat jalur cilik sing meh ora katon ing antarané rimbunan alas.

Ponakan Plato, Theodore, uga nglakoni tapa brata ing kéné bareng karo dhèwèké. Ora suwé, padha mbangun gréja ing kéné kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Teologian.

Ing wektu sing padha, kabar babagan pakaryan sang wali saya nyebar, lan akèh wong wiwit teka marang dhèwèké, nggolèk piwulang lan pituduh ing urip Kristen. Nalika cacah murid sang pangarsa saya tambah,

---

[2863] Olympus iku gunung ing wewengkon Mysia ing Asia Minor, ing tapel wates antarané Phrygia lan Bithynia. Ing kéné ana sawijining biara, kondhang amarga kasunyian para pangunine, sing dikenal minangka Biara 'Lambang-Lambang', ing ngendi Sang Mulya Plato manggon dadi biksu.

[2864] Iki ing taun 770.

[2865] Nicomedia iku kutha ing wewengkon Bithynia ing Asia Cilik, dumunung ing pojok lor-wétan teluk sing kabentuk déning Segara Marmara. Nicomedia diadegaké taun 264 SM déning raja Bithynia Nicomedes I, sing jeneng kutha mau dijupuk saka jenengé. Nicomedia dadi panggonan favorit para kaisar lan jenderal Romawi nalika padha nglakoni kampanye menyang wétan. Saiki, kutha Ismid dumunung ing panggonan Nicomedia kuna.

[2866] Panggonan iki ora adoh saka Gunung Olympus.

[2867] Santa Irene, garwané Kaisar Leo si Khazar, mréntahké kakaisaran sawisé seda bojone nalika anaké Constantine (VI) Porphyrogenitus isih cilik, wiwit taun 780 nganti 790, lan banjur mandhiri wiwit taun 797 nganti 802. Dina perayaané dirayakaké tanggal 7 Agustus.

[2868] Konsili iki diadakaké ing taun 787.

[2869] Ing sajarah gerejawi, Nicaea dikenal minangka panggonan rong Konsili Ekumenis: sing kapisan, dianakake ing taun 325 lan diadakaké kanggo ngecam ajaran sesat presbiter Alexandria, Arius (sing mbantah kasetaraan Putraning Allah karo Allah Rama), lan sing kapitu, sing dadi topik diskusi iki. Nicaea ing jaman kuna iku kutha sugih lan makmur ing wewengkon Bithynia ing Asia Minor. Saiki, panggonan Nicaea kuna dienggoni kutha İznik sing mlarat banget lan jarang padunung.

dhèwèké ngedegaké sawijining biara ing panggonan kuwi[2870] , lan dhèwèké dhéwé nindakaké tugas minangka abbot.

Liwat urip asetiké, Sang Mulya Plato maringi tuladha apik kanggo kabèh sedulur supaya ditiru. Keponakané, Theodore sing Kabegjan, niru Sang Mulya Plato kanthi semangat sing gedhé, nglampahi dina lan wengi ing pandonga tanpa kendhat lan renungan marang Gusti Allah.

Ndeleng uripé Theodore sing kebak kabecikan kaya ngono, Sang Mulya Plato bungah banget kanggo dhèwèké. Sawisé mutusaké ngurmati Theodore sing Kaberkahan kanthi pangkat suci, Sang Reverend mangkat bareng karo dhèwèké menyang Bizantium kanggo sowan marang Paduka Patriark Tarasius, sing nglantik Theodore dadi presbiter—sanajan ora saka kersané dhéwé nanging amarga patuh, amarga Theodore sing Kaberkahan nganggep dhèwèké ora pantes nampa pangkat kaya ngono, ora kersa nampa lan kandha yèn jabatan iki ngluwihi kamampuane. Nanging amarga ora bisa mbantah karsa bapak rohani lan Patriark, dhèwèké manut lan nampa jabatan imam. Nalika Sang Mulya Teodorus bali menyang biarané kanthi jabatan anyar minangka imam, dhèwèké terus makarya kanthi semangat lan pangabdian sing luwih gedhé.

Sawisé pirang-pirang taun, Sang Mulya Plato, amarga wis ringkih amarga akèh pakaryan lan yuswa sing wis tuwa, mutusaké nyerahaké pimpinan biara lan ngarepaké supaya Sang Berkah Theodore dadi pengganti minangka abbot. Panjenengané asring ngandhani bab iki marang piyambakipun, nyuwun supaya piyambakipun mènèhi pangapura saka beban abot mimpin biara. Nanging Sing Berkah Theodore tansah nolak jabatan abbot, luwih milih urip ing sangisoré panguwasa wong liya tinimbang mréntahaké sapa waé, lan pracaya yèn kanggo kaslametan jiwa luwih gampang lan luwih migunani nampa pitutur saka wong liya tinimbang maringi pitutur marang sapa waé dhéwé.

Sing Mulya Plato, nalika weruh yèn angel ngalahaké andhap asoré Sang Theodore sing pinaringan berkah, banjur mutusaké nindakake iki: dhèwèké nggleleng ing amben kaya wong lara – amarga pancèn dhèwèké ringkih – lan sawisé nglumpukaké kabèh sedulur, dhèwèké kandha yèn rumangsa pungkasané wis cedhak, banjur takon:

'Sapa sing kowe kepéngin dadi abbot sawisé aku? Sapa, miturut panemumu, sing paling pantes kanggo jabatan iki?'

Romo Agung ngerti yèn para sedulur kepéngin Theodore dhéwé dadi abbasé, amarga kabèh padha tresna lan ngajèni dhèwèké amarga kabecikané sing agung. Lan mangkono kedadéyané. Kabèh padha mangsuli pitakon mau kanthi sarujuk:

'Mugi Theodore dados abot kita sasampunipun panjenengan!'

Banjur Sang Plato sing Kinurmatan nyerahake wewenange marang Theodore sing Kaberkahan, amarga piyambakipun ora bisa mbantah karsa sedaya sedulur. Sawise njabat dadi abbot, Theodore sing Kaberkahan nambah maneh upayane, dadi tuladha tumrap sedaya lan mulang sedaya babagan gesang sing luhur ora mung nganggo tembung nanging uga nganggo tumindak.

Ing wektu kuwi, Tsar Constantine, putrané Tsarina Irina sing saleh, wis dianggep diwasa, mbusak ibuné saka tahta kaisar, lan njupuk kendhali pamaréntahan dhéwé[2871] ; amarga isih enom lan ala budi, dhèwèké nyemplung ing kabèh jinis dosa. Mula saka iku, dhèwèké mutusaké ngusir garwané, Maria; kanggo kuwi, dhèwèké kanthi paksa nyukur rambuté dadi biarawati, lan ing panggonané njupuk garwa liya, jenengé Theodota, sing dadi seduluré bapaké[2872] . Kekudusan Patriark Tarasius ora nyetujoni tumindak tanpa hukum saka raja mau lan nolak mberkahi perkawinane. Nanging ana sawijining presbiteri jenenge Joseph, sing biyen dadi bendahara Gereja Konstantinopel[2873] , nglanggar paugeran ilahi lan ora nurut marang patriark, sarujuk nindakake sakramen perkawinan kanggo raja.

[2870] Biara iki diadegaké déning Venerable Plato ing taun 782.

[2871] Iki kedadeyan ing taun 790, nalika Konstantinus ngancik umur rong puluh taun.

[2872] Garwa kapisan Kaisar Konstantinus VI Porphyrogenitus yaiku Maria – putu saka Santo Filaret sing welas asih (disinggung ing tanggal 1 Desember) – sing dipigunakaké nalika dhèwèké diprentahaké ibuné. Perkawinan kapindho kaisar, karo Theodote sing sadurungé dadi abdi wanita, kelakon ing taun 795.

[2873] Jabatan oikonomos ing Gréja Konstantinopel iku salah siji posisi paling wigati ing sangisoré Patriark Konstantinopel: oikonomos ora mung ngatur omah tangga patriark (oikonomos, saka basa Yunani oikonomēo, sing tegesé 'ngatur omah tangga') lan ngawasi kas pendhapa, nanging uga melu ngrampungaké prakara sing ana gandhèngané karo administrasi patriarkaté dhéwé.

Nalika krungu bab iki, Teodorus sing pinaringan berkah, bebarengan karo Plato sing kinurmatan, ngrasakake sedhih banget ing atiné. Kanthi kebak semangat kanggo hukumé Gusti, Teodorus bebarengan karo Santo Plato ngirim layang marang kabèh biksu, ing ngendi dhèwèké nyritakaké tumindak ora patuhé raja lan ngajak kabèh wong supaya nganggep raja mau wis dikucilaké saka Gréja Kristus, minangka pangrusak hukumé Gusti.

Warta bab semangat lan kawanié sing berkah Theodore lan Plato nyebar nganti adoh lan amba, nganti malah kaisar dhéwé, sing wis padha ngecam, dadi ngerti. Amarga nesu marang para wong suci mau, dhèwèké mréntahaké Theodore sing Mulya, sawisé ngalami panyiksaan sing kejem, supaya diasingaké menyang Thessaloniki[2874] , déné Plato dipenjara.

Sawisé seda sang maharaja sing ora pracaya marang Gusti, Sang Mulya Plato dibebasaké saka panjara, déné Santo Theodore dibalèkaké saka pangasingan. Ing wektu sing padha, amarga serangan terus-terusan saka wong Agarian[2875] sing ngrusak lan nyekel macem-macem wilayah Kakaisaran Bizantium, Santo Teodor ninggalake Sakudion, amarga ora kepengin ngancam nyawa para sedulur ing biara, lan teka karo para sedulur menyang Konstantinopel, ing kana dhèwèké njabat ing Biara Studion sing misuwur[2876] .

Sing Mulya Plato, sing biyen tau njabat abas, saiki teka marang Sing Berkah Teodorus minangka biksu sing andhap asor lan miwiti nyawisake awake dhewe kanggo tapa brata ing biarané. Kanthi mangkono, Sing Mulya Plato ngendhegake awake dhewe nganti nganti nganti sukarela masang rantai ing sikilé, nyawisake awake dhewe tanpa kendhat marang praktik tapa brata puasa lan pandonga.

Ora suwe sawisé kuwi, Kaisar Nikephoros[2877] nyekel tahta Bizantium kanthi cara ora sah, banjur nggunakake wewenangé kanggo mbalèkaké presbiter Joseph sing wis diasingaké déning Patriark Tarasius amarga tumindaké sing ora sah. Sawisé kuwi, Santo Teodorus bebarengan karo seduluré padha ngecam kaisar amarga tumindaké sing nentang paugeran gereja, kaisar banjur nesu banget marang dhèwèké lan kabèh sedulur ing Biara Studion, lan ngusir kabèh mau, bebarengan karo sesepuh sing paling pinunjul Plato, menyang salah siji pulo cedhak kutha[2878] .

Sawisé nglampahi patang taun ing pangasingan, Sang Luhur Plato, sing wis sepuh, bali menyang Konstantinopel, lan manggon manèh ing Biara Studion.

Kanthi rajin makarya ing biara kuwi, Bapa Plato sing Kinurmatan manggon ing kana telung taun maneh lan pungkasane pamit marang Gusti, supaya bebarengan karo para wali liyane bisa ngadeg ing ngarsane pangastane lan ngluhurake Panjenengane ing swarga salawas-lawase[2879] . Amin.

Peringatan Sang Wibawa Theodora saka Tesalonika.

Dirilisake tanggal 5 April

Sing Mulya Theodora lair saka wong tuwa Kristen sing taat, Anthony lan Chrysanofa, sing manggon ing pulo Aegina[2880] . Pasangan taat iki manggon ing jaman nalika Gréja Suci diguncang déning bidah ikonoklastik,

---

[2874] Thessaloniki, sawijining kutha ing Makedonia sing wigati banget ing jaman kuna, dumunung ing pesisir Teluk Thessaloniki utawa Teluk Ferme, ing Segara Aegea (Kepulauan). Ing sajarah Gréja Rusia, kutha iki dikenal minangka panggonan lairé para guru suci pisanan bangsa Slavia – Cyril lan Methodius – lan bisa diétung kalebu kutha dagang pisanan (sawisé Konstantinopel) ing Turki Éropa.

[2875] Para Agarian – wong Muslim – iku wong Arab sing dijenengi miturut Hagar, gundhiké Abraham lan ibuné Ishmael, saka dhèwèké suku Arab turunan. Nganggo kahanan kekacauan lan prahara internal ing kraton Bizantium, para Agarian nindakake serangan sing ngrusak parah ing tapel wates Kakaisaran Bizantium wektu kuwi.

[2876] Sing Mulya Theodore the Studite diangkat dadi abbot ing Biara Studite taun 798 – Biara Studite njupuk jeneng saka pangadegé, bangsawan Romawi (anggota kelas sosial paling dhuwur, padha karo bangsawan kita) Studius. Studius mbangun gréja ageng lan éndah ing Konstantinopel kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Pembaptis lan ngedegaké biara kang nyawiji karo gréja kuwi, ngundang para biksu saka biara 'All-Night Vigil' ing Konstantinopel (didegaké ing abad kaping lima) supaya manggon ing kana. Mangkono, Biara Studite kawangun.

[2877] Kaisar Nikephoros I mrentah saka taun 802 nganti 811.

[2878] Iki kedadeyan ing taun 807.

[2879] Plato sing Kinurmatan séda ing taun 814, ing Setu Lazarus, ing taun kaping 79 uripé sang wali.

[2880] Aegina iku sawijining pulo ing Teluk Saronik ing Kapuloan, antarané Argolis lan Attika.

sajrone pamaréntahan Kaisar Michael[2881] . Nanging garwa sing taat iku ora kagoda ajaran ikonoklastik, nanging sumunar kaya suar kanthi iman ortodoks. Saka wong tuwa sing taat kaya ngono kuwi lair Sang Theodora sing kinurmatan.

Nalika wis tekan umur kang pantes kawin, Theodora nikah; ora suwe banjur nglairake putri. Nalika mungsuh nyerang, pasangan enom mau pindhah menyang Thessaloniki.

Nalika putriné Theodora wis diwasa, Sang Theodora sing Mulya nyawisaké dhèwèké kanggo ngabdi marang Gusti Allah ing salah siji biara ing Thessaloniki; lan sawisé bojone seda, dhèwèké dhéwé manggon ing biara kuwi lan ngucapaké sumpah monastik ing kono.

Nalika manggon ing biara, Sang Theodora sing Mulya nglakoni urip tapa brata sing ketat. Kanthi dikuatake dening sih rahmat Gusti, piyambakipun nyenengake Gusti lumantar pakaryan patuh lan andhap asor, nglakoni puasa lan pandonga, nganti piyambakipun bisa nindakake kaajaiban ora mung nalika isih urip nanging uga sawisé seda[2882] . Mangkono, sawisé Sang Sing Kinurmatan séda, kepala biara wadon ing kono uga séda, lan nalika jasaté diselehaké sacedhaké peti mati Santa Theodora, dumadi mujijat ageng: Sang Sing Kinurmatan Theodora, kaya urip, nggeser peti matiné, kaya mbukak dalan kanggo panguwasa lan nuduhaké andhap asor sanadyan wis seda. Kabeh sing nyekseni mujijat iki kebak rasa ngeri lan padha njerit banter:

'Gusti, welas asih!'

Miyra kang wangi mili saka relik suci Sang Theodora sing kinurmatan, lumantar iku akèh mujijat sing kelakon: setan-setan diusir, wong wuta éntuk pandelengan, lan akèh wong lara mari saka panyakité, kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita.

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Bapa-bapa sing kinurmatan Theona, Simeon, lan Forvin.

19 April

6 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling 120 martir ing Persia, sing dibakar ing tiang paukuman déning Raja Shapur ing abad kaping 4.

Ing dina iki, kita ngurmati Santo Metodius, Sing Sajajar karo Para Rasul

Uripé Bapa kita Eutychius, Uskup Agung Konstantinopel, kaya sing kacathet ing Uripé Para Wali

Peringatan tanggal 6 April

Santa Eutychius lair ing sawijining desa ing Phrygia sing dijenengi 'Divine'. Sabanjure, Santo Eutychius nguwatake désa iki nganggo tembok watu, mbangun gréja amba ing kana kang dipersembahake kanggo Papat Puluh Martir, lan manggonake wong-wong sing saleh—lan utamané para biksu— , kang uripé kaya para Malaikat; dhèwèké kepéngin désa iki dadi 'Ilahi' ora mung ing jeneng nanging uga ing kasunyatan. Mangkono, liwat upaya sang wali, kabèh malih dadi kutha kang kuwat. Wong tuwané Wali Eutychius yaiku Alexander, sawijining prajurit, lan Synesia, putriné imam Isichius sing mulya lan luhur budi, sing ngladosi ing gréja ing Augustopolis. Ing sawijining dina, nalika Sinesia ngandhut bocah sing pinaringan berkah iki ing kandhutane lan lagi ngaso ing amben, dheweke weruh awake dhewe kebak cahya sing ora bisa diterangake; dheweke kaget lan gumun apa tegese iki. Nanging, panglihatan iki maringi pratandha marang cahya rohani sing bakal lair saka dheweke – pencerah kanggo akèh wong sing isih ana ing pepeteng kaluputan.

Gusti maringi kasucian marang abdi Panjenengané, kados Panjenengané biyèn maringi kasucian marang nabi Yeremia, amarga wis paring takdir marang dhèwèké wiwit durung lair supaya dadi pepadhanging donya lan wong suci agung. Bocah iku dibaptis déning eyangé, imam Isichius sing wis kasebut mau, lan saka dhèwèké

[2881] Michael I Rangab, Kaisar Bizantium, mrentah saka taun 811 nganti 813.
[2882] Sing Mulya Theodora séda ing taun 879.

dhèwèké nampa piwulang wiwitan babagan Kitab Suci. Sanajan nalika isih cilik, wis ana pratandha sing nuduhaké yèn Eutychius bakal dadi imam ing tembe. Akeh bocah-bocah, kanca-kancané Eutychius, padha sinau ing sangisoré presbiter Isichius, lan nalika padha dolanan, padha miwiti nulis jenengé ing témbok, ana sing nyebut dhéwé presbiter, liyané nganggo gelar-gelar liya; Eutychius sing pinaringan berkah nulis jenenge dhéwé nganggo gelar patriark – 'Eutychius Patriark'; kanthi iki kaya-kaya dhèwèké maringi pratandha kanthi ramalan babagan pakurmatan patriark sing bakal diparingaké Gusti Allah marang dhèwèké ing tembe. Nalika Santo Eutychius umur rolas taun, dhèwèké dikirim déning wong tuwané lan eyangé menyang Konstantinopel kanggo nerusaké pendhidhikan. Dheweke mbedakake awake dhewe saka wong liya amarga kasil ing sinau kawruh donya, kanthi cetha mangerteni manawa kawicaksananing donya iku, miturut tembungé Santo Yakobus Rasul, dudu sing mudhun saka ndhuwur, nanging iku kawicaksanan donya, hawa napsu, lan setan—tegesé, ngupaya kabecikan donya, ngabdi marang hawa napsu ati sing serakah, lan ora maringi woh rohani marang sapa waé sing nresnani—dene *'kawicaksanan sing asalé saka ndhuwur iku sepisanan murni, banjur tentrem, alus, manut akal, kebak welas asih lan woh-wohan sing becik'* (Yakobus 3:17), kang ngisi wong-wong sing nyawiji karo kawicaksanan iki. Mangkono, Eutychius, pemuda sing wicaksana, minangka wong sing waras pikiran, kanthi tekun ngupaya kawicaksanan sing asalé saka ndhuwur; Sawise nemokake, dheweke mutusake ing atine ora nyambut gawe kanggo donya, nanging kanggo Gusti ing antaraning komunitas biara. Nalika dheweke wis tekan yuswa diwasa lan lagi nimbang urip biara minangka tekad sing ora goyah, kanthi pangayomaning Gusti muncul alangan cilik sing nyegah dheweke sawatara wektu saka ngucapake sumpah biara. Kedadéyané kaya mangkéné: Metropolitan Amasya, Eutychius ([2883]), lan sawatara tokoh pinunjul liya ing kutha kuwi kanthi tulus ngajak sang pinituwuh mau supaya nampa jabatan uskup ing kutha Lazica ([2884]) tanpa mlebu urip monastik. Manut kersané Metropolitan lan liyané minangka putusané Gusti piyambak, Eutychius sing pinaringan berkah nyerahake dhiri kaya wedhus cilik marang tukang nyukur, marang Uskup Amasya sing wektu kuwi manggon ing Konstantinopel kanggo urusan gerejawi. Ngusung Eutychius, dhèwèké nggawa dhèwèké menyang Gréja Sang Perawan Maria sing Paling Suci, sing dikenal minangka Gréja Urbicius, dijenengi miturut pangadegé, gubernur wétan Urbicius, lan ing kana, ing panggonan kapisah, ing baptisterium, dhèwèké nyukur rambute minangka klerik. Kebeneran, nalika Eutychius lagi disukur rambute, rambute sing dicukur tiba ing banyu suci ing baptisterium, lan wong-wong sing ana padha gumun kandha yèn ibu (kolam suci) sing wis maringi lair rohani (yaiku liwat baptisan), sawisé nampa rambute mau, banjur dadi ibu baptisé nalika pangurapané dadi rohaniwan. Sawisé kuwi, Eutychius sing kaberkahan diangkat dadi diakon, lan ing taun kaping telung puluh uripé, dhèwèké disahaké dadi presbiter. Lan nalika mung jabatan uskup sing isih kudu ditindakake dening Eutychius sing pinaringan berkah, pangayomaning Gusti Allah, kang ngatur masa depan paling becik kanggo abdi-Nya, ngganti kahanan, lan jabatan uskup Lazica diparingake marang wong liya. Kang Salèh Eutychius banjur mbalèk marang niyat asliné, mundur menyang salah siji biara ing Amasya, lan njupuk sumpah monastik ing kono. Biara iki diadegaké déning para wong suci Meletius, Uranus, lan Seleucus, sing kapisan lan sing pungkasan, saben ing jamane dhéwé-dhéwé, tau dadi uskup Gréja Amasia lan seda nalika isih nyekel jabatan uskup mau, kanthi mujijat maringi panyembuhan marang wong lara saka kuburé. Konon babagan Selevkius Agung yèn dhèwèké wis bisa nindakake mujijat nalika isih urip. Ing sawijining wektu, ana pacekitan parah ing wilayah Amasya, lan akèh pengemis lan wong mlarat padha teka marang Santo Selevkius, nganti pungkasané kabèh pasokan rotié entèk. , sing tanggung jawab mbagi roti, amarga ora bisa mbantu wong-wong sing nyuwun lan ora kuat nahan panyuwunane, banjur marani sang wali lan nyerahake kunci gudang gandum. Nalika nampa kunci mau, sang wali nyelehake ing amben lan ndedonga marang Gusti sedina bengi, supaya Panjenengané paring welas asih marang wong-wong sing meh mati keluwen, lan kanthi tanganing Maha Kuwasa paring pangan saka sumber sing mung Panjenengané sing ngerti. Esuké, padha weruh lumbung gandum mau kebak banget nganti lawangé ora bisa dibukak. Kabèh wong banjur wiwit njupuk gandum kanthi bébas, saben njupuk sakpérangan sing dibutuhaké lan sakpérangan sing isa digawa, nanging gandum sing dijupuk kuwi ora tau suda. Ana sing njupuk gandum mau miturut ukuran lan cacah, lan cathetan nuduhaké yèn jumlah ukuran sing

[2883] Amasya, sawijining kutha ing Turki Asia, ing Vilayet Sivas kanthi populasi 15.000 jiwa, nduwèni 18 madrasah (lembaga pendidikan tinggi), ing ngendi ana 2.000 siswa sing kadhaptar. Amasya biyèn dadi pusat kraton para raja Pontus; ana akèh situs kuna; lan dadi panggonan lair sejarawan Sgrabon.

[2884] Ing sisih kidul-kulon Amasya, ing wates Galatia

dijupuk saka lumbungé Selevkius—sing wis digandhèkaké Gusti minangka wangsulan marang pandonga sang wali—nganti sepuluh tém (tegesé, satus ewu ukuran); mangkono katrangané Sang Wali Selevkius. Kanthi cara sing padha, panyembuhan saka macem-macem lara diparingake ing makam Santo Uranus, sing biyen njabat dadi Uskup Iberia lan dikubur ing kana. Mula saka para wong agung kaya ngono kuwi, Biara Amasya diadegake, ing biara iku mengko Sang Eutychius sing Kinurmatan, sawise nganggo jubah biksu, gambaran malaikat, ngiket pinggangé kanthi kabeneran lan, sawisé nganggo kabèh wajaé Gusti Allah, diangkat dadi archimandrite ing kabèh biara ing Metropolis Amasya, mbuktèkaké dhèwèké dadi pituduh sing bisa dipercaya tumrap para monastik.

Ing wektu kuwi, Justinian Agung mrentah[2885] , lan nalika para bapa suci diundang menyang Konsili Ekumenis Kaping Lima[2886] , Metropolit Amasya lara lan nyuwun marang Archimandrit Eutychius sing kinurmatan supaya mangkat ing panggonané menyang Konsili ing Konstantinopel. Nalika Eutychius sing Kabegjan lagi nyiapake lelampahané, dhèwèké nduwèni panglihatan ing sawijining impen. Dhèwèké weruh driji Gusti sing kaulur saka langit, nunjuk menyang gunung sing dhuwur banget ing ndhuwur biara, ing ngendi ana gréja Martir Suci Falaleus; ing wektu sing padha, swara saka dhuwur ngandika marang Eutychius: 'Ing kana kowe bakal dadi uskup.' Sawisé tangi saka turu, sang wali gumun marang panglihatan kuwi lan mikir apa tegese. Nanging kuwi wis maringi pratandha marang dhèwèké bab jabatan luhur minangka Patriark Konstantinopel, sing kanthi berkahing Gusti ora suwé bakal diangkat. Nalika Sang Eutychius sing kinurmatan teka ing Konstantinopel, Patriark Mina sing wis sepuh lan paling suci, sing wis cedhak seda, nalika ndeleng wong sing pinaringan berkah iku, kanthi ramalan marang para rohaniwané yèn dhèwèké bakal nggantèkaké dhèwèké dadi patriark; panjenengané maringi dhawuh marang Santo Eutychius supaya manggon ing griya patriark, ing ngendi panjenengané ngadani pacelathon saka jero ati karo piyambakipun, remen marang tembung-tembungé sing kaparingi wahyu déning Gusti. Sawisé ngandhani kaisar bab kawicaksanan lan watak mulya Sang Eutychius, Mina ngutus piyambakipun marang kaisar. Kebetulan, ing wektu kuwi ana sawetara ahli bidah ing ngarsané raja; padha miwiti mbantah karo sang wali babagan dogma iman, nanging ora bisa nanding kabijaksanaan lan semangat nalika Sang Eutychius ngandika. Pitakon sing dirembug yaiku apa para sesat kudu dianathema sanajan sawise seda. Sawetara wong ngendika manawa anathema ora kena diwenehake marang para sesat sing kesesatane mung ditemokake sawise seda. Nanging, Santo Eutychius negesake manawa para sesat kudu dianathema kanthi sakabehe cara, sanajan sawise seda. Dheweke nyebut saka Kitab Suci tuladha Raja Yosia saka Yerusalem, sing pirang-pirang taun sawisé seda, mbusak balung para penyembah berhala saka peti mayit lan ngobong ing geni; kanthi cara sing padha, sang wali ngendika, para bidah kudu diukum sanajan sawisé seda. Wiwit wektu kuwi, Sang Eutychius sing kinurmatan wiwit oleh pangayoman saka raja, lan saben uwong padha muji lan ngajeni dhèwèké. Ing wektu kuwi (sanajan sadurungé déwan diwiwiti), Kanjeng Patriark Mina lara lan, ing yuswa sing wis tuwa banget, seda lan bali marang Gusti. Mula saka iku, akèh wong sing wis diangkat dadi imam padha ngupaya pangalembana iki saka raja liwat peparing lan perantara; raja, sing atiné ana ing tangané Gusti, kelingan marang Eutychius sing pinaringan berkah; panjenengané maringi dhawuh marang salah siji penasihaté, sawijining priya pinunjul aran Pèter, supaya kanthi wicaksana ngawasi Archimandrite saka Amasya – supaya dhèwèké, sing nyingkiri kamulyan donya, ora mlayu sacara rahasia menyang Konstantinopel. Banjur sang wali nduwé pangliyan manèh nalika turu, sing sabanjuré diceritakaké marang keluargané. 'Kayane,' pangandikane, 'kaya aku weruh omah gedhé lan padhang banget, lan ing jeroné ana amben sing katutup hiasan mewah. Ing amben kuwi ana sawijining wanita mulya jenengé Sophia, sing sawisé ngelirik aku banjur miwiti nuduhaké busana mewahé. Sawisé kuwi, aku weruh yèn atap omahé katutupan salju, lan ana bocah lanang cilik jenengé Soterik sing lagi ngadeg ing salju, meh selip lan tiba saka atap; nanging amarga wis weruh kahanan iki, aku nuntun dhèwèké

[2885] Kaisar Justinian mrentah wiwit taun 527 nganti 565. Lair ing taun 482 utawa 483, dhèwèké putrané petani Illyria. Digawa pamané – sing mengko dadi Kaisar Yustinianus I – menyang Konstantinopel ing kraton Kaisar Anastasius, Yustinianus nampa pendhidhikan sing apik, lan sawisé pamané seda, amarga dhèwèké wis diangkat dadi anak, dhèwèké munggah tahta. Dhèwèké misuwur sajrone pamaréntahané kanthi ngrebut karajan Vandal lan Ostrogot.

[2886] Konsili Ekumenis Kaping Lima diadakaké ing Mei 553 ing Konstantinopel. Konsili iki dihadiri déning 165 uskup. Ing antarané ana kabèh patriark Wétan, nanging saka Kulon mung ana limang uskup Afrika. Ketua yaiku Eutychius, Patriark Konstantinopel; konsili iki diadakakake kanggo nggayuh keputusan pungkasan babagan kasus Theodore saka Mopsuestia, Theodoret sing Kabegjan, lan Ivas saka Edessa. Ing wektu sing padha, konsili iki negesake maneh definisi kredo saka kabeh Konsili Ekumenis sadurunge, kalebu Konsili Kalsedonia.

mudhun saka atap lan metu saka salju, saéngga nylametaké dhèwèké saka tiba." Dheweke nduwé panglihatan iki ing bengi sadurungé dipilih dadi Patriark, lan kabèh mau kelakon tenan. Awit wanita sing dideleng, jenengé Sophia, ora liya yèn ora Katedral Santa Sophia ing Konstantinopel, lan busana mewahé makili urusan Gréja. Bocah lanang Soterik, sing meh tiba saka atap, nglambangaké pangakuan dogmatik sing meh nyimpang lan tiba ing bidah lan mbutuhaké pitulungan darurat saka panglindhung sing pantes. Tsar wis nampa wahyu ilahi babagan Eutychius sing kinurmatan, persis kaya sing wis diumumake kanthi resmi ing sangisore sumpah marang kabèh pamaréntahané lan para rohaniawan ing gréja agung. 'Nalika semana,' pangunggeling sang raja, 'kula nembe ndedonga ing Gréja Santo Petrus Rasul ing Athira[2887] , ing ngendi kula ngantuk lan mirsani Rasul Agung punika nunjuk nganggo tanganipun dhumateng Eutychius lan ngendika dhumateng kula: "Tiyang menika kaparingana jabatan uskup kanggé panjenengan."' Sawisé krungu kuwi, kabèh padha muni bareng: 'Pantes, pantes!' Lan kanthi kersaning Gusti lan wahyu, Santo Eutychius diangkat dadi Patriark Konstantinopel nalika umuré patang puluh taun. Ing wiwitan pamaréntahané minangka patriark, sawisé para bapa suci padha nglumpuk ing Konstantinopel, Konsili Ekumenis Kaping Lima diadani. Ing Konsili mau ana Paus Vigilius saka Roma Kuna, Patriark Apollinaris saka Alexandria, lan Domnus saka Antiochia, sing bebarengan karo Paduka Suci Patriark Eutychius saka Roma Anyar lan para Bapa Suci liyane, padha nguwatake ortodoksi, ngucilake para sesat lan pamikiran ala. Nalika Santo Eutyches kanthi sukses mimpin Gréja Kristus, setan bebarengan karo para abdi-abdiné, para bidah, nglairaké panganiayaan marang piyambakipun. Sawisé pirang-pirang taun, Kaisar Justinian, amarga wis kasil diapusi alon-alon déning para bidah, milih mèlu pihaké lan, kanthi nyamar dadi taat, miwiti nyebarake bidah Autarchodoketes[2888] , yaiku, 'sing ora bisa rusak', sing ngajarke yèn dagingé Kristus, amarga nyawiji karo Kasucian, tetep ora rusak sanajan sadurungé seda lan wunguné lan ora kena sangsara manungsa. Kanthi nyebarake ajaran sesat iki, kaisar nggegirisi Gréja, meksa saben uwong pracaya lan ngakoni kaya sing dilakoni déning piyambaké. Paduka Suci Patriark Eutychius nentang iki, negesake yèn ajaran kaya ngono dudu kagungané Gréja Ortodoks, nanging kagungané wong-wong sesat. Adhedhasar Kitab Suci lan tulisan-tulisan Bapa-bapa Agung, piyambakipun nerangake menawa daging Kristus, ing saben bab kajaba dosa, padha kados daging fana kita lan tundhuk marang sangsara. Amarga, lair saka Sang Perawan Paling Suci, Panjenenganipun dibaluti kain lampin, dipunparingi susu, ngalami sunat, lan salami gesang donyanipun mbutuhake panganan lan omben-omben. Lan kepiye awak kang ora bisa rusak lan kebal saka sangsara bisa nahan paku lan tombak kanggo kita? Kajaba menawa 'ora bisa rusak' iku mung ateges bébas saka karusakan dosa lan ora bosok ing kuburan. Nanging sang kaisar ora mung nolak ngrungokaké piwulang ortodoks patriark, nanging uga ngupaya kanthi sakabehe cara kanggo meyakinké dhèwèké supaya ngonfirmasi, kanthi tandha tangané, kebenaran doktrin sesaté. Lan amarga patriark nolak nandatangani pamikiran ora ortodoks sang kaisar, dhèwèké nesu banget marang patriark. Sawisé akèh perselisihan ing loro pihak, Kaisar Justinian, ing panggerak para bidah—khususé para gubernur provinsi Epherius lan Addaius—nglumpukaké pasamuwan uskup sing ora sah sing padha nduwèni pandangan kaya dhèwèké (iki kelakon ing taun kaping rolas saka patriarkat Eutychius); kaisar ngajokaké tuduhan palsu marang patriark sing suci lan tanpa cela mau ing pasamuwan iki lan, kanthi tuduhan-tuduhan mau dikuwatké déning saksi-saksi palsu, ngamanaké vonis sing ora adil, saéngga nyopot panggonan gembala sing becik, wong suci, lan uskup Ortodoks Eutychius saka jabatané, lan ing panggonané dhèwèké ngangkat , sawijining panggembala palsu, Yohanes sing dikenal minangka Scholasticus, wong jahat lan tukang muji-muji. Babagan Santo Eutychius, ing tanggal 22 Januari, dina raya Santo Timotius Rasul, dhèwèké diseret metu saka gréja déning prajurit: Gubernur provinsi Ephraim, sawisé teka karo tombak lan nggerem kaya kéwan galak, mréntahaké supaya sang wali digawa metu kanthi paksa; dhèwèké nyopot busana uskupé lan ngasingaké dhèwèké menyang wewengkon Amasya. Nanging, Eferius dhéwé ora luput saka paukumané Gusti Allah ing wektu sing pas, bebarengan karo kancané sing setya, Addai; Eferius dicopot saka jabatane, kehabisan bandha lan nyawané; ing dina sing padha, 3 Oktober, loro-loroné diukum pati kanthi adil amarga kejahatané: sirahé dipotong nganggo kapak. [2889]

[2887] Aphir iku kutha ing pesisir Segara Marmara.

[2888] Antarane maneka pandangan sing muncul saka kontroversi Monophysite, ana siji sing menonjol, didhukung dening Julian saka Halicarnassus. Panjenengané ngakoni yèn awak Sang Juruwilujeng iku ora bisa rusak, bébas saka pati, kaya déné awaké Adam sing mesthiné uga bébas saka pati yèn dhèwèké tetep ing kasuciané; yèn iku pancèn padha sakdurungé lan sawisé Kebangkitan; lan yèn rasa luwé, ngelak, lan kesel ora asalé saka sipat manungsané, nanging iku sensasi sing déning Panjenengané kanthi sukarela ditampa. Para Auto-Orthodox nyebut mungsuhé 'phthartolatrists' (tegesé sing nyembah sing fana).

Ing wektu sing padha, Santo Eutychius Kristus, sawisé diasingaké menyang wewengkon Amasia, nyawisaké awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa lan pandonga ing biarané, ing ngendi dhèwèké nindakake akèh mujijat, marasaké lara-larané wong kanthi sih-rahmaté Kristus. Ing kéné kita bakal nyritakaké sawatara mujijat Santo Eutychius. Ing kutha Amasya ana sawijining priya jenenge Androgin karo garwane; bojo loro mau sanget sedhih amarga anak-anake lair mati; anak mau tansah seda sadurunge lair menyang donya; kanthi pangajab lan luh, kados wanita Sunamite biyen marang Elisha, pasangan mau rawuh marang wong suci Gusti Allah, nyuwun dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau, supaya Gusti kersa maringi supaya padha weruh anak-anake urip. Wong suci mau, sawisé ngolesi loro-loroné nganggo lenga suci sing mili saka Salib Pangurip lan saka ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ing Sozopol, kandha marang wong loro mau: 'Wènèhana jeneng bayi ing kandhungan (bojoné lagi ngandhut) Petrus, lan dhèwèké bakal urip.' Presbiter Eustathius (panganggit hagiografi iki), sing ana bareng karo sang wali wektu kuwi, takon: 'Nanging yen lair bocah wadon, jeneng apa sing kudu diwenehake?' Nanging sang wali kanthi ramalan negesake yen sing bakal lair iku bocah lanang, sing bakal dijenengi Péter. Ing wektu sing pas, garwané nglairaké bayi lanang; padha maringi jeneng Pétrus, lan bayi kuwi tetep urip lan gedhé. Mengko, dhèwèké nglairaké anak lanang kapindho, lan nalika nggawa bayi mau ing pangkuané marang uskupé Gusti, dhèwèké takon jeneng apa sing kudu diparingaké marang bayi anyar kuwi. 'Bocah iki dijenengi Yohanes,' wangsul sang wali, 'awit Gusti Allah sampun mireng pandonga panjenengan ing Gréja Santo Yohanes.' Kaloro bocah lanang mau sami gedhé lan dados ahli waris para wong tuwané. Sawijining presbiter saka pemukiman gréja nggawa putrané sing tuli lan bisu umur patbelas taun, sing arané Nunechias, marang Eutychius sing nyenengaké Gusti. Sawisé diolesi lenga suci, sang wali mbukak kupingé lan ngeculaké ilatné, saéngga bocah tuli lan bisu kuwi bisa krungu lan ngomong. Ana maneh salah siji anggota rohaniawan gréja, sing arané Sirilus, nduwé anak lanang umur limang taun sing uga bisu lan amarga lara lagi ngambang antarane urip lan pati; lumantar pandongané, wong suci mau mbalèkaké anaké marang kaséhatan lan paring kamampuan kanggo ngomong. Ing sawijining wektu, ana bocah umur patang taun saka kutha Zela[2890] digawa marang sang wali; bocah iku kurus banget, meh ora ana daging ing badané, mung balung sing katutupi kulit. Dhèwèké uga ora bisa mangan apa-apa, kejaba sethithik susu sing disusoni saka dhadha ibuné. Dhèwèké uga nampa panyembuhan saka tangan sang wali, sawisé diolesi lenga suci. Kanthi pandonga Sang Eutychius, abdi Kristus, lan pangurapan lenga suci, bocah liyane—putrané sawijining seniman saka Amasya—sing dumadakan lara lan meh mati, kaslametaké saka gapura pati. Ana sawijining wanita sing lagi arep menyang kutha kanggo urusan bisnis karo putrané umur pitung taun lan sak klompok wong liya. Anak sing polos kuwi kena pukulan ing sikilé déning setan jahat sing ditemoni, banjur ambruk ing lemah lan ora bisa tangi. Ibuné, bebarengan karo kanca-kancané sing lelungan, ngangkat bocah mau lan nggawa menyang biara marang patriark sing pinunjul, kanthi nangis nyuwun supaya welas asih lan marasaké bocah cilik mau. Kanthi cara panyembuhan sing biasane digunakake – pandonga lan lenga suci – sang wali mulihake kasehatan bocah mau, lan bocah mau bisa mlaku maneh kaya sadurunge kacilakan. Ing sacedhake kutha Amasya ana sawijining biara sing dikenal kanthi jeneng Flavia. Saka biara iki, ana sawijining cah wadon enom digawa marang sang wali; dheweke ora bisa nampa Misteri Suci. Sadurunge nampa Komuni, dheweke dumadakan kakehan wedi lan gemeteran, lan mbalik adoh saka Misteri Suci kanthi swara jerit sing nggegirisi. Saben ana sing nyoba maksa Masarakat Suci mlebu ing cangkemé, dhèwèké langsung ngeluwaaké kaya pait banget, amarga ana roh jahat manggon ing jerone. Sawisé uskup ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanggo dhèwèké, dhèwèké ngusir setan jahat saka awaké. Para dara wadon mau, sawisé mari, kanthi tentrem nampa Misteri Ilahi saka tangan uskup . Ana sawijining priya enom sing trampil ngias gréja nganggo mozaik ana ing omahé Chrysaphius, warga Amasya; nalika nyopot mozaik lawas saka témbok, dhèwèké nggawe ikon-ikon anyar para wali ing panggonané. Antarane liya-liyané, ana lukisan kuna Venus telanjang[2891] . Nalika wong enom mau miwiti mbusak gambar iki saka témbok, setan sing ana ing kono nyerang tangane nganggo penyakit sing paling nyiksa sing diarani kanker[2892] . Tangane bengkak, dadi busuk banget, lan nyebabake tatu sing ora bisa mari. Kabeh

[2889] Yohanes III Scholasticus njabat minangka Uskup Agung Konstantinopel wiwit taun 565 nganti 577.

[2890] Zela, dumunung ing kidul Amasya ing Kali Iris ing Karajan Pontus, dibangun ing sawijining bukit. Nalika perang antarané wong Romawi lan wong Pontus ing taun 67 SM, praetor Romawi Triarius ing kéné dikalahaké déning Mithridates. Saiki, désa Zeleh dumunung ing Asia Cilik, ing vilayet Sivas ing Turki.

[2891] Venus kanggo wong Romawi, Aphrodite kanggo wong Yunani – dewi katresnan lan kaendahan – garwané Hephaestus, lair saka busa segara. Dheweke digambarke telanjang.

sing weruh tangan sing kena lara padha kandha yèn tangan kuwi kudu dipotong, supaya awaké ora bosok. Amarga banget kuwatir lan sedhih amarga lara sing medeni kuwi, pemuda kuwi nangis kenceng banjur menyang Eutychius sing nyenengake Gusti, nyuwun supaya kasehatane sing wis ilang ora bisa dibalèkaké. Sawisé ndedonga marang Gusti Allah kanggo piyambaké lan ngolesi lengen sing lara nganggo lenga suci, sang wali nyembuhaké pemuda iku ing dina katelu lan ngutusé lunga kanthi waras. Sawisé ngrusak patung Venus sing ora isin nganggo tangané sing wis mari, pemuda kuwi nglukis potret sang penyembuhé sing loman, Patriark Eutychius sing Maha Suci, ing panggonan sing padha nalika dhèwèké kena lara kuwi. Kanthi cara sing padha, sang wali nyembuhaké tangané pemuda liyané, sing kena lara sing ora bisa mari lan disaranaké déning dhokter supaya dipotong. Ing sawijining wektu, ana sawijining pemuda sing kesurupan setan, sing tansah nandhang sangsara banget, digawa marang sang wali. Nalika sang suci nggawe pratandha salib marang dheweke kanthi pandonga lan ngolesi bathuke nganggo lenga suci, kuwasa setan kuwi, koyo ditusuk tombak geni, wiwit njerit nganggo swara medeni, nggelembung ing cangkem lan nggrentheng untu. Banjur cetha yèn priya enom kuwi disiksa ora mung déning siji, nanging déning akèh setan. Sawisé kuwi, pemuda iku ambruk ing lemah kaya mati, lan sawisé sawatara wektu dhèwèké manèh ngalami sangsara sing padha, malah luwih parah, suwéné pirang-pirang dina. Wong suci kuwi gumun kenapa panguasaan setan kuwi ora lunga saka pemuda mau suwene wektu sing dawa, lan wong suci kuwi maringi dhawuh marang presbiteré Eustathius (sing nyusun hagiografi iki) supaya takon marang pemuda mau sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, manggon ing ngendi, apa pakaryané kanggo golek panguripan, lan kepiye wiwitan panguasaan setan kuwi. Minangka wangsulan kanggo pitakon-pitakon kuwi, pemuda mau nyritakaké kabèh bab dhèwèké kanthi rinci. "Aku," ujare, "biyen dadi biksu ing Biara Santo Yohanes sing dumunung ing Akropolis. Banjur aku ninggal urip mbotani, mlebu donya, omah-omah, nindakake akeh dosa, lan saiki, kaya sing panjenengan deleng, aku lagi kena paukuman saka Gusti Allah kanggo kabeh iki lan lagi nandhang sangsara – nanging yen panjenengan ana cara kanggo mbantu aku, tulung tulungana." Sawisé krungu kuwi, sang wali, kaya biasané, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nalika nyengkuyung priya enom mau supaya bali menyang biarané biyèn lan dadi biksu manèh. Nalika wong enom mau janji kanthi tulus siap nindakake kuwi, lumantar pandonga Uskup Gusti, Eutychius, dhèwèké langsung bébas saka panyiksa setan. Ana sawijining wong kusta sing teka marang Rama Suci nyuwun mari, lan dhèwèké mari kanthi dhawuh saka wong suci supaya ora ngombe anggur.

Wong liya, nalika perselisihan karo tanggane, wis sumpah palsu ing pangadilan lan, minangka paukuman saka Hakim sing Adil – Gusti Allah – kelangan penglihatan, ora weruh cahya sajrone setaun. Dibimbing wong liya, dhèwèké teka kanthi manèngsèl marang pangripta mujijat iki, ngakoni dosané ing ngarsané nalika nyuwun panyembuhan kanggo kasangsaran rohani lan uga kanggo lara jasmani. Kanthi sih rahmating Gusti, panguwasa uskup, lan pandonga sang wong suci Kristus sing nyenengake Gusti, dhèwèké waras loro-loroné lan bali menyang omahé, ndeleng nganggo mripaté kaya biyèn.

Akèh priya, wanita, lan bocah-bocah sing nandhang manéka warna lara padha nglumpuk marang dhokter mulya, Santo Eutychius, lan lumantar pandongane, kabèh padha waras kanthi cepet. Nalika invasi Persia, akèh wong padha nglumpuk ing Amasya saka wilayah lan kutha-kutha sakupenge sing wis direbut lan dirusak déning mungsuh; akibate ana keluwen parah; mula wong Allah iki njamin yèn ing biarané ora ana kekurangan pangan. Saben dina, akèh wong teka menyang biarané kanggo njaluk pangan, lan pungkasane para pangurus biara ngandhani sang wali yèn amarga kekurangan gandum lan glepung, ora mung ora ana sing bisa diwènèhaké marang sing teka, nanging uga dhèwèké dhéwé ora duwé panganan. Banjur bapa pangreh, mlebu lumbung lan gudang lan pancen weruh yèn wis kosong kabèh, ndedonga marang Gusti lan nglipur para sedulur, kandha: 'Pasrahna kapitadosanmu marang Gusti lan pracaya yèn apa waé sing kowe wenehaké marang wong sing butuh, Gusti bakal mbalèkaké kaping pindho marang kowe.' Aku ngandelake kanthi teguh marang sih rahmaté Gusti – kaya ing jamané nabi Elia ing Zarefat ing Sidon, kendi janda iku ora tau entèk (deleng 3 Raja 17:16), mangkono uga ing k , mesthi kita uga ora bakal kekurangan kabutuhan ing wektu iki, nanging kabèh bakal mangan nganti wareg lan muji Gusti Allah kita.' Miturut pracaya lan pangandikane sang wali, pancen kados makaten sing kelakon; amarga roti sing tansah dibagi ora mung ora entek, nanging jumlahé malah saya tambah bola-bali: luwih akèh roti sing diwènèhaké marang sing teka, luwih akèh jumlahé ing lumbung lan gudang, nganti ing mangsa paceklik kabèh lelungan, pengunjung, lan anggota kulawargané padha wareg mangan kanthi cukup.

[2892] Kanker – pratandha zodiak.

Pelayan Gusti Allah Eutychius uga ora tanpa karunia ramalan. Telung taun sadurunge seda Kaisar Justinianus, keponakan kaisar, Justin, kebeneran ana ing Amasya; nalika semana dhèwèké nyekel pangkat ing kraton lan arep mangkat kanggo sawijining tugas kraton. Ngajak dhèwèké menyang pinggir, Eutychius sing pinituwa kandha marang dhèwèké: 'Rungokna aku, Pangeran Kuropalates!* Sanadyan aku wong dosa, nanging aku tetep abdi lan imamé Gustiku, sing wis maringi wahyu marang aku yèn sawisé pamanmu séda, kowé bakal mrentah. Mula, awasna, nalika kowe sibuk ngurusi akèh prakara, aja nganti kowe tunda, nanging jaga awakmu, supaya kowe pantes nampa pelayanan sing bakal dipasrahaké marang kowe miturut kersané Gusti." Sawisé krungu kuwi, Justin matur nuwun marang Gusti lan nyuwun marang nabi suci supaya ndedonga kanggo dhèwèké. Kanthi cara sing padha, dhèwèké banjur maringi pratandha sing padha ing layang marang Tiberius, gubernur sing bakal munggah tahta sawisé Justin. Santo Eutychius nulis marang dhèwèké ing Siria: 'Gusti Allah nganti saiki mung paring sapérangan pamaréntahan wong akèh marang kowé, nanging ora suwé manèh Panjenengané bakal nyerahaké marang kowé kendhali pepak panguwasa karajan,' kang kelakon ora suwé sawisé kuwi.

Sawisé Kaisar Justinian seda, keponakané Justin munggah ing tahta kaisaran; lan nalika Patriark Yohanes Scholasticus saka Konstantinopel sing kasebut mau seda, Sang Kinasih Patriark Eutychius, sawisé rolas taun wolung wulan ing pangasingan, dibalèkaké manèh ing kalungguhané kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké déning kabèh wong; piyambakipun disambut ing daratan lan ing segara, kanthi padha ngucap, *'Berkah sing rawuh ing asmané Gusti!'* Panjenengané munggah ing pangkaté ing dina Minggu, 3 Oktober, ing dina iku, sakdurungé, miturut dhawuhé raja anyar, mungsuhé Santo Eutychius—gubernur provinsi Ephraim lan Addeus—wis dihukum lan dipatèni.

Kekudusan Patriark Eutychius nglampahi sisa uripipun kanthi tentrem, ngreksa Garéja kanthi piwulang Ortodoks lan mujijat: lumantar pandonga, piyambakipun mandhegaké wabah taun-an sing dumadakan lan nyembuhaké wong lara. Sawisé kuwi, piyambakipun manut paugeran alam, lara ing dina raya Paskah Agungé Kristus. Kaisar Tiberius sing taat rawuh sowan, lan sang wali maringi pratandha marang kaisar yèn piyambakipun bakal seda ora suwe sawisé seda sang wali, lan pancèn kedadéyan kaya mangkono. Amarga lara sakwisé Minggu Suci, Sang Kinasih Eutychius nglumpukaké kabèh rohaniwané ing Minggu Thomas lan sawisé maringi tentrem, berkah, lan ciuman pamitan marang kabèh, piyambakipun séda ing pangayomaning Gusti nalika wengi sumrambah; nalika nyawane sing suci mabur menyang dina langgeng kang ora pudar kanggo nyawiji karo para hierark suci. Santa Eutychius njabat minangka Patriark sajrone patang taun enem sasi sawisé bali saka pangasingan; yuswa panjenengané pitung puluh taun nalika seda. Santa Eutychius dikubur kanthi pakurmatan ing Gréja Apostolik ing sangisoring undhakan mezbah, ing ngendi relik Para Rasul Suci Andreas, Timotius, lan Lukas disimpen[2893] .

Sawisé séda Sang Kinasih Patriark Eutychius, Kaisar Tiberius sing saleh mung urip patang wulan wolung dina, lan manut ramalan sang wali, séda kanthi tentrem. Mula saka iku, padha padha ngluhurake Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Wah, kanca-kanca, ayo padha nyanyi babagan Eutychius sing ilahi kanthi iman, lan ayo padha ngajeni dhèwèké kanthi katresnan, amarga minangka panggembala agung lan pelayan, guru sing paling wicaksana, lan panyanggah bidah, dhèwèké ndedonga marang Gusti kanggo kita kabèh.

_____

* Kuropalates – sawijining jabatan ing kraton Bizantium, ing wiwitané gegandhèngan karo pasukon pangreksa paling dhuwur ing kraton kaisar (φυλακή της αύλής), sing sakbanjuré mung dadi pangalembana.

[2893] Paus Eutychius seda ing taun 582. Ing taun 1246, jasad St Eutychius dipindhahake saka Gréja Para Rasul ing Konstantinopel menyang Venesia. Panjenengané mimpin Patriarkat Konstantinopel kapisan saka taun 562 nganti 565, lan kaping pindho saka taun 577 nganti 582.

Peringatan marang Platonida sing kinurmatan

Dipepering ing tanggal 6 April

Santa Platonida sepisanan dadi diakonis ing[2894] . Banjur, nalika kepengin nyawisake dhiri kanggo urip sepi, piyambakipun ninggal donya lan mundur menyang Gurun Nisibian[2895] , ing kono piyambakipun ngedegake biara kanggo para dara.

Liwat uripé sing taat lan pancèn asketik, Sang Platonida sing kinurmatan maringi tuladha sing becik kanggo para biarawati supaya dituruti.

Aturan biara sing diadegaké Platonida ditandhani karo ketegasan sing kenceng: para biarawati mung mangan sapisan saben dina lan ngentekaké kabèh wektu sing ora kanggo pandonga kanggo macem-macem pakaryan lan kegiatan, utamané nyulam. Nanging saben dina Jumat, minangka dina kanggo ngeling-eling sangsara lan pangubaran Gusti kanggo kita, kabèh kegiyatan ing biara mandheg lan sedina muput dipun gunakaké mung kanggo pandonga lan renungan marang Gusti. Ing dina iki, para biarawati tetep ana ing gréja wiwit ésuk nganti sonten, ing antarané wektu pandonga padha ngrungokaké pambacaan lan panjelasan Kitab Suci.

Ngajar saben uwong ora mung nganggo tembung nanging uga nganggo tumindak, lan sawise nyenengake Gusti Allah lumantar urip sing luhur, Sang Mulya Platonida seda lan ninggalake urip donya iki marang Gusti, supaya piyambakipun bisa remen langgeng ing papan swarga[2896] .

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Santo Metodius, sing padha karo Para Rasul, Uskup Agung Moravia (delengen riwayaté tanggal 1 Mei).
- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling satus rong puluh martir ing Persia, sing dibakar ing tiang paukuman déning Raja Shapur ing abad kaping papat.
- Ing dina iki, kita ngeling-eling para martir suci Yeremia lan Archilius, imam.

20 April

7 April (Gaya Lawas)

Ing dina iki, pangeling-eling Kang Suci Rufinus, Diaken, Kang Suci Aquilina, Martir, lan bebarengan karo 200 dara, sing seda ing Sinope watara taun 310.

Ing dina sing padha, pangeling-eling bapak kita sing kinurmatan Daniel saka Pereyaslav.

Peringatan Bapa kita sing kinurmatan George si Pengakuan Iman, Metropolitan Mytilene

Perayaan tanggal 7 April

Amarga wis tresna marang Kristus wiwit isih enom, Bapa Kita sing Kinurmatan George dadi biarawan, nglakoni urip tapa lan luhur budi, lan, ora ana tandhingané, unggul ing andhap asor. Ing taun , nalika pamaréntahan Leo si Iseuri[2897] , piyambakipun dados pangakun iman Kristus, nahan panganiayaan lan panyiksa saka tangan para

---

[2894] Ing Gréja Kristen wiwitan, istilah 'diakonès' (tegesé 'aku ngladèni', 'aku mbantu') nyebutaké wanita sing njaga tertib ing gréja nalika ibadah lan mbantu uskup maringi sakramèn baptisan marang wanita. Tugas-tugas diakonis yaiku: padha nyiapake wanita kanggo baptisan, mulang carane lan apa sing kudu dijawab nalika ditakoni dening sing mbaptis, lan kepiye tumindak sawisé baptisan; padha mbantu uskup mbaptis wanita; njaga tertib ing bagean wanita ing gréja (gréja kuna dipérang dadi loro bagean sing kapisah, siji kanggo priya lan sijiné kanggo wanita), lan uga ngawasi lawang mlebu gréja kanggo wanita, nyegah wong sing ora pantes mlebu; padha rawuh nalika uskup utawa presbiter rembugan karo wanita, lan sapiturute. Diakones diitung kalebu kalangan rohani lan mulane diangkat jabatané liwat upacara pangangkatan khusus. Wanita sing nduwé urip mulya lan suci biasané dipilih dadi diakones – biasané dara utawa janda, lan saliyané iku umuré ora kurang saka patang puluh taun.

[2895] Nisibis dumunung ing Mesopotamia, ing pinggir Kali Migdonia.

[2896] Platonida sing Kinurmatan seda watara taun 308.

[2897] Leo si Iseuri mrentah wiwit taun 717 nganti 741. Dhèwèké asalé saka kulawarga petani sugih lan wis misuwur banget amarga jasane ing militèr ing sangisoré Justinianus II, nganti ing taun 717 dhèwèké diangkat dadi pangkuan kraton kanthi persetujuan sakabèhé. Nalika

ikonoklas. Mengko, nalika pamaréntahan para kaisar Ortodoks Konstantinus lan Irene[2898] , piyambakipun diangkat dados uskup ing kutha Mytilene[2899] , pusat metropolitan pulo Lesbos[2900] . Santo Yohanes paling welas asih, maringi pangan marang wong luwe kanthi sedekah sing loman. Kanthi pangendalian dhiri sing ageng, piyambakipun dados kanca para Malaikat lan kanthi ngusir roh najis sarta nyembuhaké panyakit sing ora bisa mari, piyambakipun mbuktekaké yèn piyambakipun tiyang sing bisa nindakaké mujijat. Sawisé ngalami jaman pamrentahan Kaisar Leo si Armenia, sing nguripaké manèh ikonoklasme[2901] , piyambakipun malih, saiki wis tuwa, nandhang panganiayaan demi ikon-ikon suci. Sanajan sadurunge pamaréntahan Kaisar Leo si Armenia, diuripaké manèh ikonoklasme lan pangasingan Santo George, ana pratandha ing Mytilene sing maringi pratandha bakal rawuhé karusuhan lan bala ing Gréja Kristus. Sawijining dina, ing gréja Santa Martir Agung Theodora, sacedhak pelabuhan, nalika ibadah Vespers nalika jamaah padha nyanyi 'Kyrie, eleison' – Ya Gusti, kawelasi – Salib Suci sing ana ing mezbah dumadakan kanthi swara gedhe diangkat saka panggonané déning kekuwatan sing ora katon lan munggah ngarah langit-langit; banjur, pucuké diarahaké mudhun, tiba ing lemah. Wong-wong sing nyekseni kedadéan iki padha kaget lan wedi banget; padha ngangkat mripat lan tangan, banjur padha njerit banter suwé, 'Kyrie, eleison', lan ora gelem ninggalaké gréja, amarga padha ngira bakal ana bencana dadakan sing nyerang pulo Lesbos. Ing wektu kuwi, Sing Mulya Simeon ana ing gréja bebarengan karo adhine, George, sing mengko nggantèkaké George kapisan ing tahta[2902] . Simeon, minangka wong sing nduwèni pangertosan ilahi, ngandika marang wong-wong kanthi luh ing mripaté:

'Sedulur, kahanan ora bakal kaya sing kokarepake. Gusti ora bakal ngrusak tuntas tanah iki, nanging sawise sawetara dina bakal ana raja sing sengit lan mungsuh Gusti munggah ing tahta; dheweke bakal nimpakake ikon-ikon suci menyang lemah lan nyolong kaendahan gréja.'

Sawisé sawetara dina, ana babi alas gedhé lan medeni—sing kuping lan buntuté wis dipotong— mlebu gréja lan ruang suci—lawang gréja kebeneran ora dikunci—lan nggleleng ing panggonan dhuwur. Ndeleng kahanan iki, para pangreksa gréja langsung nyoba ngusir babi alas mau, nanging ora ana gunané, amarga kéwan iku galak lan nyerang sapa waé sing nyoba ngusir saka papan suci, saéngga padha mlayu kabur. Sawisé kuwi, sawisé njupuk pancang gedhé, padha nggebuk kéwan kuwi nganti suwé getihé netes lan, amarga kesel, kanthi angel banget bisa ngusir. Nalika Sang Simeon sing Mulya krungu bab iki, dhèwèké kandha:

---

ngalihake perhatiané marang prakara gerejawi lan, antarané liya-liyané, marang takhayul sing ngubengi pangurmatan marang ikon, dhèwèké mutusaké mbusak takhayul mau kanthi cara kepolisian. Wiwitané (ing taun 726), dhèwèké ngetokaké piwarta sing mung ditujokaké marang pangibadah ikon, mréntahaké supaya ikon-ikon mau dipasang luwih dhuwur ing gréja supaya wong-wong ora bisa nyiumé. Ing taun 730, ana piwulang sing mrentahake supaya ikon-ikon dicopot saka gréja. Leo si Iauria kasil supaya ikon-ikon samentara ditarik saka panggunaan gréjawi.

[2898] Kaisar Konstantinus V Kopronimus (741–775) nganiaya pangurmatan ikon kanthi luwih keras tinimbang bapakne, Leo sang Iseauria. Dheweke kepengin sacara resmi mbusak pangurmatan ikon minangka bidah lan, kanggo kuwi, nganakake konsili ing Konstantinopel taun 754, sing dijenengi Konsili Ekumenis. Rapat iki dihadiri dening 338 uskup, nanging ora ana satunggal patriark. Ing kono diputusake manawa pangurmatan ikon iku pemujaan berhala, lan Ekaristi iku siji-sijine gambar Kristus Juruwilujeng. Konsili kasebut ngucilake kabeh pembela pangurmatan ikon lan wong-wong sing ngurmati ikon, utamane St. Yohanes Damaskus. St Irene mréntah wiwit taun 780 nganti 790 lan saka taun 797 nganti 802 nalika putrané Constantine Porphyrogenitus isih cilik. Dhèwèké nyatakaké dhukungan marang pangurmatan ikon. Ing taun 787, Irene nglumpukaké Konsili Nicaea Kapindho lan Konsili Ekumenis Kapitu ing Nicaea, sing dipimpin déning Tarasius, Patriark Konstantinopel. Ing konsili kuwi, kang dumadi saka 367 bapa gereja, pangurmatan ikon dibalèkaké manèh.

[2899] Mytilene, sawijining kutha ing pulo Lesbos – (pulo paling gedhé ing Segara Aegea), cedhak Troya kuna lan Mysia (Asia Cilik) – nduwèni populasi nganti 36.000 jiwa; pulo iki gunung-gunung, subur, lan sugih alas, gandum, lan anggur. Pulo iki digabungaké karo Turki ing taun 1462, ing sangisoré Mehmed

[2900] Ing jaman kuna, kutha-kutha ing pulo iki—Croesus, Pyrrha, lan Mytilene—mekar kanthi apik banget

[2901] Lev si Armenia mrentah saka taun 813 nganti 820.

[2902] Ing kutha Mytilene, ing pulo Lesbos, ana loro Metropolitan sing jenenge George. Sing kapisan, sing dadi subyek hagiografi iki, diasingake nalika pamaréntahan Leo si Armenia ing taun 816, déné George sing kapindho iku seduluré Simeon si Wangsit. Dheweke diangkat dadi presbiter dening George sing sepisanan nalika pamaréntahan Konstantinus lan Irene (ing taun 762), lan munggah dadi uskup nalika pamaréntahan Kaisar Michael sing Gagap (820–829), sing nalika munggah dadi kaisar maringi kabebasan marang umat Ortodoks. George kapindho iki diasingake amarga netepi Ortodoksi déning Kaisar ikonoklastik Theophilus (829–848); Sawisé seda Theophilus, Kaisar Theodora sing berkah (842–865), bebarengan karo Sang Kinasih Methodius, Patriark Konstantinopel, mbalèkaké Ortodoksi lan, ing taun 842, ngundhuhaké George kapindho saka pangasingan; sawisé urip kang dipersembahaké marang Gusti, piyambakipun séda kanthi tentrem nalika isih njabat.

"Anakku, pracayaa menawa babi alas iki minangka pratandha wong sing—kanthi idiné Gusti—bakal dadi uskup ing kéné, sing urip lan wataké bakal kaya babi."

Kabeh mau ora suwe kelakon. Kaisar Leo si Armenia sing kasebut mau, sawisé munggah ing tahta karajan, miwiti panganiayaan marang Gréja Allah lan, ing wektu sing padha, ngundang akèh uskup menyang Konstantinopel, ngyakinaké supaya padha nampa ajaran ikonoklastik. Bapak kita sing kinurmatan, George, Metropolitan Mytilene, sawisé uga diundang bebarengan karo para uskup liyané, mbuktèkaké yèn dhèwèké iku prajurit Kristus sing tanpa wedi. Sanadyan akèh wong sarujuk marang bidahé sang maharaja, piyambakipun kanthi kawicaksanan sejati malah ngisin-isini sang maharaja, patriark palsu Theodotus sing dikenal minangka Cassiterus[2903] , lan para penganut bidah liya sing padha nduwèni pandangan mau, lan nuntun sawatara saka wong-wong mau supaya nyadari kaluputané dhéwé.

Raja lan patriark, ora tahan karo celaané, ngusir dhèwèké menyang Cherson[2904] , lan ing panggonané diangkat dadi Metropolitan Mytilene sawijining bidah, sing kaya babi alas ngrusak lan ngotori kebon angguré Kristus: dhèwèké nginjak-nginjak ikon suci, kanthi bodho mbingungaké kawanané Sabda. Nanging Santo Yurji, sawisé nglampahi sisa uripé ing pangasingan, nindakake akèh mujijat kanthi sih-rahmaté Kristus. Nalika wayahe seda wis cedhak, ana lintang kang padhang banget sumunar ing langit – pratandha pamit sing berkah – kang katon nganti ing Lesbos. Kanthi lintang iki, umat ing Mytilene nyumurupi pamit panggembalane, Santo George, marang Gusti.

Uripé sang wali, kanthi kabecikané, dadi pepadhang tumrap donya. Gusti ngluhuraké pangliyané sing pinaringan berkah kanthi lintang padhang, lan sawisé seda, kanggo ngluhuraké abdi Panjenengané sing kinurmatan, Panjenengané maringi mujijat supaya mataiwalé nyembuh mili saka reliké.

Martiiré Santa Calliopius

Dirilisaké tanggal 7 April

Ing Perga, Pamphylia[2905] , manggon sawijining wanita saleh lan wedi marang Gusti sing jenenge Theoclia; dheweke lan kabeh wargane padha kebak wedi marang Gusti; kanthi urip sing luhur, Theoclia maringi kanthi loman marang wong mlarat. Omah-omah karo priya sing pinunjul, keturunan saka kulawarga senator lan bangsawan[2906] , Theoclia wis pirang-pirang taun ora nduwé anak. Sawisé nglakoni pandonga sing tekun nyuwun marang Gusti supaya paring anak, dhèwèké ngandhut sawisé suwe omah-omah. Ing wektu kuwi, bojone seda, ninggalake dheweke dadi ahli waris saka kasugihan ageng. Sawise nglairake anak lanang, dheweke maringi jeneng Calliope[2907] . Nalika mulang dheweke babagan ilmu pengetahuan, Theoclia ngupaya banget kanggo nancepake ajrih marang Gusti Allah lan mulang dheweke kabijaksanaan Kitab Suci. Ing jaman kuwi, nyembah arca-arca patung wis nyebar; kabeneran kabur amarga kabohongan, lan akèh wong nyembah lan nglakoni kurban marang arca-arca sing najis. Nanging pandonga lan puasa tetep dadi kanca setya ing uripé St. Calliopius. Nalika hakim krungu yèn priya suci iku wong Kristen, ibuné, Theoclia sing kabegjan, maringi anaké dhuwit lan sandhangan sing cukup, lan sawisé ngutus sawatara abdi bebarengan karo dhèwèké, ngirim dhèwèké nganggo kapal menyang nagara liya supaya ora kena paukuman sing ora adil. Mangkono, Calliopius sing kabegjan mangkat menyang Pompeopel ing Cilicia[2908] . Nalika weruh ing kono yèn pimpinan sing jahat, Maximus, lagi nganakake

---

[2903] Theodotus I Cassiter mréntahaké Patriarkat wiwit taun 815 nganti 821.

[2904] Cherson utawa Korsun – sawijining koloni Yunani, kutha paling wigati ing Chersonesos Taurica, cedhak Sevastopol saiki – panggonan baptisané Pangeran Agung Vladimir.

[2905] *Pamfilya* – ing jaman kuna, sawijining pérangan pesisir Asia Cilik, winates déning Licia lan Kilikia lan mbentang sapanjang Segara Pamfilya (saiki Teluk Adalia). Kanthi ngalami nasib sajarah sing padha karo sakabèhé Asia Minor, Pamphylia kaping pisan ana ing sangisoré panguwasa Persia, banjur Makedonia lan Siria, sakbanjuré dadi péranganing Kakaisaran Persia lan, ing taun 120 SM, dadi provinsi Romawi. Populasi, kang dumadi saka campuran wong pribumi lan imigran saka Kilikia lan Yunani, padha karo wong Kilikia ing kabiasaan lan tradhisi lan akèh melu rampog laut. Kutha-kutha paling wigati ing wewengkon iki sing umume pagunungan, kang dilintasi pagunungan Taurus, yaiku: Atalia (Adalia), Side (Eski-Adalia), Kybira, Aspied, Perga, lan Solion.

[2906] Ing Romawi, para patrisi yaiku wong-wong sing asalé saka keturunan bangsawan; sénator iku pejabat sing nyekel jabatan paling dhuwur ing nagara.

[2907] 'Kalliopius' iku tembung Yunani sing, nalika diterjemahaké menyang basa Rusia, artiné 'ganteng, kanthi pandangan sing éndah'.

kurban, nyanyi lan joged kanggo ngajeni arca-arca sing ala ing , pemuda suci kuwi kaget lan takon marang wong liya: 'Apa sababé kowe padha bungah?'

'Dina iki ana pesta kanggo ngajeni para dewa kita,' wong-wong mau mangsuli, 'ayo melu pesta kita.'

"Aku iki wong Kristen," pangandikane sang wali, "lan nalika mangsa Prapanca aku nganakake pasamuan suci kanggo ngajeni Kristusku; ora pantes yen lathi sing muji Kristus melu mangan kurban najis saka dewa-dewa sing ora takwa."

Tembung-tembung sang wali iku kaping krungu déning komandan Maximus, lan dhèwèké, murub nesu, mènèhi dhawuh supaya para mudha suci kuwi dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké kanggo dipriksa.

"Sapa jenengmu?" pitakon komandan marang Santo Calliopius nalika digawa ing ngarep pangadilan.

"Aku iki wong Kristen," wangsul sang wali, "lan jenengku Calliopius."

'Saiki, nalika sakabehe jagad raya,' pangandikane komandan, 'padha ngrayakake pesta kanggo ngajeni para dewa, kenapa kowe piyambak, ora gelem melu ngrayakake bareng kita, kesasar ing semacam ilusi?'

"Kowe," wangsulé Santo Calliopius, "sing sejatine mlaku ing pepeteng lan samar-samar, amarga kowe wis ninggalaké Gusti Allah sing urip, Pangripta langit lan bumi, sing nyipta kabèh mau kanthi sabda Panjenengané, lan nyembah pakaryan tangan manungsa – wit sing ora urip lan watu retak."

"Enommu nggawe kowe wani," sanggah komandan, "sing nyawamu dhéwé mlebu ing bebaya nampa sangsara tanpa wates! Critakna, kowe saka nagara endi, lan keturunan sapa?"

'Aku saka Perga ing Pamphylia,' wangsul sang wali, 'turunane senator lan bangsawan, nanging sing paling wigati kanggo aku, lan sing tak anggep paling mulya, yaiku aku iki wong Kristen.'

'Apa kowe nduwé wong tuwa?' pitakon komandan.

'Inggih, kula gadhah ibu,' wangsul sang wali, 'nanging bapak kula sampun seda suwé.'

"Aku sumpah marang srengéngé agung lan kabèh déwa," wangsul komandan, "menawa kowé nyembah déwa-déwa, aku bakal maringi anakku siji-sijiné dadi garwamu."

'Yen aku kepengin omah-omah,' wangsul sang wali, 'aku bisa njupuk putrimu dadi garwaku lan nggawa dhèwèké menyang omahé ibuku. Nanging ngertèna iki: aku wis ngiket sumpah marang Gustiku, Kristus, sing ncipta aku miturut rupa Panjenengané, kanggo njaga badan fana iki ing kasucian prawan lan nampilaké tanpa cacad ing ngarsané pangadilan sing adil.' Kowe tumindak manut kersamu, nanging aku iki wong Kristen.

'Wong jahat lan ala,' kandha komandan, 'kowe kira nganggo tembung iki bisa nyulut nesuku supaya aku luwih cepet matèni kowe? Mula, ngerti menawa aku bakal nyiksa kowe suwé banget, nyabik-nyabik awakmu, lan nyerahaké sing isih ana menyang geni supaya kobong.'

'Luwih suwe sangsara sing tak alami,' wangsul sang wali, 'luwih padhang mahkota sing bakal ditenun Kristus kanggo aku minangka ganjaran sangsara iki. Amarga Kitab Suci dhéwé kandha manawa ora ana siji waé sing diparingi mahkota kajaba wis ngalami ujian manut paugeran (2 Tim. 2:5).'

'Ikat dhèwèké,' pangonané mréntah marang para algojo, 'lan pecahaké kabèh balung ing awaké nganggo wangké timah!'

Nalika dhèwèké dipukul cambuk, Santo Calliopius kandha: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Kristus, amargi Panjenengan sampun nganggép kula pantes nandhang sangsara punika kanggé kamulyan asma Panjenengan.'

'Tawaran kurban marang para dewa,' nerusake komandan, 'supaya kowe bisa ndeleng maneh tanah airmu lan ora kelangan harta bendamu. Apa kowe ora weruh sepira kejemé kowe disiksa?'

"Aku nggatekake manisé pangaso ing tembe sing dijanjèkaké Kristus marang aku, lan aku ora ngrasakaké sangsara," pangandikane sang wali. "Lan sanadyan saiki aku ana ing tanah manca, aku tetep mangertèni yèn *'bumi iki kagungané Gusti*, *lan kabèh sing ana ing jerone'* (Mazmur 23:1)." Lan ing kéné aku weruh ibuku lan tanah airku. Ibuku yaiku Gréja Ortodoksé Kristus, lan tanah airku yaiku Yerusalem swarga, manut tembungé Para Rasul. *'Kewarganegaraan kita ana ing swarga'* (Filipi 3:20). Nanging, yen kowe ngelingake aku marang ibuku ing donya, iku swara Ilahi sing negesake: *'Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku, ora pantes kanggo Aku'* (Matius 10:37). Aku ora maringi rega apa-apa marang akèh bandha lan nganggep luwih becik

[2908] Kilikia iku sawijining provinsi ing Asia Cilik.

nandhang sangsara bareng Kristus sing disalib tinimbang nduwèni, liwat dosa, kepuasan sing sirna saka donya sing bodho iki.

'Amarga dhèwèké wis diiket,' pangandikane komandan marang para abdi dalèm, 'puteraké dhèwèké lan pecuti wetengé nganggo urat mentah, lan jeritna: "Wong jahat, aja mangsuli iki utawa kuwi, nanging mangsuli pitakonané!"'

'Kowe wis kaping pirang-pirang ora nampa berkahing swarga lan luwih galak tinimbang kéwan, kowe wong edan!' pangandikane sang martir suci marang komandan. 'Aku wis ngandhani kowe tembung-tembung kabeneran, nanging kowe, sing mripat atimu wuta lan kupingmu mèndem supaya ora krungu tembungé Gusti, kanthi ora adil nyiksa aku, matèni aku kaya-kaya aku iki maling!'

"Bawani," panglima banjur maringi dhawuh marang para algojo, "roda penyiksaan sing waja landhep, lan nyulut geni kang nggebug ing sangisore; lan sawise ngiket Calliopius kenceng ing roda kuwi—nganti sendine koyak— ing kahanan kaya ngono, ikat dheweke ing roda lan muter supaya dheweke mati, kapotong wesi lan kesamber geni.

Nalika padha miwiti nyiksa pemuda suci mau kanthi cara kaya ngono, dhèwèké, ing tengah sangsara sing nggegirisi, njerit marang Gusti, kandha: 'Mènggah, Kristusku, nylametaké abdi Panjenengan—supaya sadurungé pungkasan, Asma Suci Panjenengan kinurmatan lumantar aku, lan kabèh wong mangertèni yèn sing precaya marang Panjenengan ora bakal isin salawas-lawase.' Lan langsung Malaikaté Gusti rawuh, ngendhegake geni, mandhegake roda lan ndadekake ora obah, saéngga para algojo ora bisa muter. Awaké sang martir enom kebasahan getih ing rodha, lan balungé katon liwat tatu jero, amarga rodha kuwi dipasangi bilah landhep loro sisih kaya gergaji. Komandan mrentahake supaya martir iku dibebasake lan diturunake saka roda. Nyekseni sangsaraé nggerakake kabèh sing nyawang, lan wong-wong padha muni banter, kandha: 'Wah, hakim sing ora adil! Lan alangan enom iki mati kanthi kejem banget!'

"Apa aku durung ngandhani kowe," pangandikane komandan marang sang wali, "menawa enommu iku ndadekake kowe mbangkang, saéngga kowe kena siksaan sing kejem iki?"

'Asu tanpa isin,' wangsul sang wali, 'kowe pancen mikir aku wedi marang siksa kowe?'

"Heh, wong sengsara," pangandikane komandan, "kowe ngina aku supaya aku enggal ngrusak kowe, nanging iku ora bakal kelakon! Ayo, padha nyembelih kurban marang para dewa supaya kowe ora nampa siksa sing luwih kejem!"

'Aku pasrah marang Kristusku,' wangsul sang martir suci, 'lan kowe ora bakal bisa ngrusak pangakuan imanku marang Gusti.' Awakku ana ing tanganmu: siksa sak karepmu, *nanging* kowe bakal nampa paukuman saka Gusti Allah kanggo iki ing Dina Penghakiman, *'awit… kanthi ukuran sing kowe gunakake, awakmu uga bakal diukur'* (Mat. 7:2).

'Ikat dhèwèké nganggo ranté wesi,' panglima mréntahaké marang para algojo babagan Santo Calliopius, 'lan simpen dhèwèké ing penjara jero; aja nganti ana sing ngopeni dhèwèké, lan aja nganti kanca-kanca Kristené mlebu ing selé, supaya ora ana sing muji ketekunané.' Para algojo langsung ngiket martir suci mau lan mbuwang dhèwèké menyang penjara jero.

Sing Begja Theoclia, sawisé ngerti sangsara kanggo Kristus sing ditanggung déning putrané siji-sijiné, Santo Calliopius, nyusun wasiat babagan omahé lan kabèh kagungané: dhèwèké mbebasaké budhak lanang lan wadon sing cacahé rong atus limang puluh, lan maringi marang wong mlarat kabèh emas, pérak, lan sandhangan mewah sing diduwèni. Kabèh bandha lan tanahé sing isih ana—désa-désa, sawah lan kebon anggur—dheweke wasiataké marang Gréja Suci; lan sawisé ninggalaké tanah kelairané, dheweke mangkat menyang Cilicia kanggo nyawiji karo anaké sing lagi nandhang sangsara kanggo Kristus. Sawisé mbayar para penjaga panjara, dhèwèké mlebu menyang jeruji njero lan nalika ndeleng anaké, dhèwèké sujud ing dhengkul, nyuwun marang anaké lan ngusap nanah saka lara-larané. Nanging Santo Calliopius, amarga diiket nganggo wesi lan awaké bengkak amarga akèh tatu, ora bisa tangi kanggo nyambut ibuné, lan mung kandha:

'Kowe wis teka kanthi becik, ibu lan saksi sangsaraku kanggo Kristus!'

Theoclia, nalika weruh awak putrané rusak amarga tatu, kandha marang dhèwèké:

'Kabul lan suci wohing kandhungan, awit aku wis nyawisake kowe, kados Hana nyawisake Samuel, minangka piranti suci tumrap Gusti, lan kados Sara nyawisake Ishak, aku wis nyembah kowe marang Kristus minangka kurban sing nyenengake!'

Sakwengi kuwi ibu tetep ana ing penjara, lungguh ing sikilé anaké, nyanyi lan memuji Gusti Allah bebarengan karo dhèwèké. Ing tengah wengi, cahya padhang sumunar ing penjara lan krungu swara muni:

'Kowe para pangakune Kristus sing suci, panguwasané arca-arca, sing wis ninggalaké tanah air lan bandha kanggo nandhang sangsara bareng Kristus!'

Ing wayah esuk, panglima militer Maximus, sawisé lungguh ing kursi pangadilan, nggawa martir suci Calliopius metu saka penjara kanggo dipriksa. Sawisé ditempataké ing ngarepé, dhèwèké takon:

'Apa kowe wis nyerah marang kabodhoanmu, lan apa kowe, kanggo nylametake nyawamu, bakal manut marang prentah raja lan nyembah para dewa? Utawa, kosok baline, apa kowe kepengin mati kanthi setya, kaya sing ditindakake Gustimu Kristus?'

"Aku gumun," wangsul sang wali, "kawicaksananmu sing tanpa isin!" Sampeyan wis pirang-pirang kaping krungu wangsulan sing padha saka aku: Aku iki wong Kristen lan bakal mati kanggo Kristus; nanging saiki sampeyan takon maneh pitakon sing padha lan ora isin ngina kabeneran. Aku kepengin banget nandhang sangsara kaya Guru Kristus lan kangen banget mati tanpa pamrih kanggo Panjenengané!

Sawisé krungu kuwi lan nyadari tekad martir sing ora kendho, lan wis yakin marang keteguhan rohani sing ora goyah, komandan mréntah supaya dhèwèké disalib kaya Kristus ing kayu salib. Wektu kuwi dina Kamis Putih, dina nalika Misteri Suci Panganan Sang Gusti dieling-eling. Santa Theoclia, nalika weruh putrané digawa lunga, maringi prajurit lima koin emas, nyuwun supaya Calliopius disalib ora kaya Kristus, nanging disalib mbalik. Dheweke nindakake iki amarga andhap asor, nganggep ora pantes yèn putrané padha karo Gusti Kristus ing cara disalib. Mangkono, Santo Calliopius disalib kanggo Kristus kanthi sirah mudhun, ing Kemis Jamuan Kaselamatan. Ing Jumuah Agung, ing jam katelu awan, dhèwèké nyerahaké nyawane ing tangané Gusti Allah, nalika swara ilahi mudhun saka swarga marang dhèwèké: 'Mlebu, kanca warga Kristus lan ahli waris bebarengan para wali'[2909] .

Nalika badané Santo Calliopius diturunaké saka salib, ibuné sing berkah, ngluhuraké Kristus, nyawuk putrané ing gulu, banjur langsung nyerahaké nyawané dhéwé. Sedulur Kristen, sawisé teka, njupuk awak loro mau lan ngubur ing panggonan pakurmatan ing kuburan siji, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci. Amin.

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Santo Rufinus, diakon, martir suci Aquilina, lan bebarengan karo wong loro atus prajurit, sing seda ing Sinope watara taun 310.
- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling bapak kita sing kinurmatan Daniel saka Pereyaslav.

21 April

8 April (Gaya Lawas)

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Niphon, Uskup Novgorod

Dipepering ing tanggal 8 April

Niphon sing pinaringan berkah iku dadi biksu ing Biara Gua Suci nalika Abas Timotius[2910] mimpin biara kasebut. Nalika manggon ing biara, Santo Niphon unggul ing pandonga, puasa, lan kabèh kabecikan liya, ngupaya nyonto uripé para wali agung Gusti Allah ing saben bab.

Nalika Sang Berkah Yohanes, Uskup Novgorod, sawisé rong puluh taun makarya ngopeni umaté, kekuwatané saya suda, piyambakipun nyerahaké tahta uskup lan mundur menyang biara[2911] , – banjur Niphon sing Begja iki, sing kabecikane wis sumebar ing saindenging tanah, miturut kersaning Gusti, dipilih dening kabeh wong dadi uskup Novgorod lan diangkat dadi uskup ing Kyiv[2912] dening Metropolitan Michael[2913] .

[2909] Martir suci Calliopius seda ing dina Jumat, 7 April 304, ing kutha Pompeozole ing Kilikia (Asia Cilik).
[2910] Timotheus dadi abbot Biara Pechersk wiwit taun 1124; piyambakipun seda ing taun 1131.
[2911] Yohanes mimpin Keuskupan Novgorod wiwit taun 1110 nganti 1130.
[2912] Ordinasine Nifont kelakon ing taun sing padha, 1130.
[2913] Metropolitan Michael, wong Yunani, mimpin Metropolis Kiev wiwit taun 1130 nganti 1145.

Sawisé munggah ing tahta, sawisé dipasang kaya obor ing kaki lampu, Santo Niphon sumunar luwih padhang liwat pangreksan kanthi semangat marang kabecikan Gereja Ortodoks; piyambakipun ngupaya nambah kamulyaning Gusti Allah lan semangat ngreksa karaharjan kawanan rohani, ing gesang donya iki lan ing gesang sing bakal teka. Kanggo nambah kamulyaning Gusti, Rama Mulya kanthi semangatipun nyawisake dhasar ing tengah kutha Novgorod kanggo greja watu ing pakurmatan Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, ingkang kanthi pitulunganing Gusti enggal rampung; salajengipun, piyambakipun ngias greja katedral Novgorod, ingkang dipun dedikasikake marang Santa Sofia, kanthi ikonografi, lan nutupi atapé nganggo timah[2914] . Ing ngopeni karaharjan kawung spiritualé ing donya iki, imam agung iki misuwur amarga sip-sipé sing mulya: yèn ana prahara ing antarané umat Ortodoks, dhèwèké tansah ngupaya sak kuwasa kanggo nyawiji manèh. Mula, nalika Sang Pendeta ngerti yèn wong-wong Kyiv lan Chernihiv, sawisé nglumpukaké pasukan prajurit gedhé lan teka ing Novgorod, arep perang nglawan kutha kuwi, dhèwèké langsung, bareng karo para bangsawan Novgorod, menyang wong-wong sing wis ngangkat senjata lan, kanthi pitulungan Gusti, meksa supaya padha nyerahaké senjatane[2915] . Ing prastawa liya, Sang Bapa sing Mulya uga ngupaya njamin urip tentrem umaté Gusti, kanthi semangat ngreksa karaharjané ing gesang donya iki.

Nanging Sang Reverend malah luwih prihatin marang urip langgeng kawungane rohani. Nalika ngelingi tembungé Gusti sing diucapaké déning Panjenengané babagan Gusti Rama, yèn dhawuhé iku *'urip langgeng'* (Yohanes 17:2), Pendeta Niphon tansah mulang umat Ortodoks supaya ora nyimpang saka paugeran Gusti lan tradisi Gréja, supaya ora kelangan urip langgeng; kanggo wong-wong sing nyimpang saka paugeran Gusti lan nindakake dosa, Sang Reverend ngélarang lan mratelakaké paukuman amarga dosané, mberdakwah *'ing wektu sing pas lan ora pas, ngélarang, ngélarang, lan ngélingaké kanthi sabar lan mulang'* (2 Tim. 4:2), kaya sing diprentahaké Rasul.

Semangat gedhéé sang gembala agung kanggo kaslametan nyawa umaté katon saka kahanan ing ngisor iki. Sawisé wong-wong Novgorod nyopot pangerané, Vsevolod Mstislavich[2916] , Svyatoslav Olgovich, sing wis padha diundang, teka mréntah, amarga wis nikah nglanggar kanon-kanon Gréja. Ing wektu kuwi, gembala agung sing pinaringan berkah iki ora mung nolak ngukuhake pangkat pangeran iki, nanging uga nglarang kabèh rohaniwané supaya ora dadi saksi pangukuhan sing ora sah kuwi (pangeran mau wis diukuhake déning imam-imam sing mèlu). Sing Mulya Niphon[2917] kanthi wani ngélingaké pangeran mau bab kaluputané, niru pangripta mazmur sing kandha: *'Aku bakal nyritakaké wahyu Panjenengan ing ngarsané para raja lan ora bakal isin'* (Mazmur 118:46).

Ageng uga semangaté pangemban agung iki nalika piyambakipun nyobi nglindhungi Gréja Ruslan dhéwé saka pelanggaran, kados ing kahanan ing ngandhap punika.

Nalika Metropolitan Michael II saka Kyiv, sing maringi ordinasine uskup marang Santo Niphon, séda, Pangeran Agung Kyiv, Izyaslav Mstislavich[2918] , milih Clement si Filsuf—sing wektu kuwi wis dadi biksu lan wis nampa skema—kanggo nggantèkaké dhèwèké. Amarga ora kepéngin ngutus Clement nganti tekan

---

[2914] Wong-wong Novgorod ngajeni banget pangopènan Uskup Nifont marang gréja-gréja Gusti. 'Saben siji-sijiné saka kita padha ngerti iki,' ujare kronik Novgorod: 'Sapa ing antarane para uskup sing wis ngias Katedral Santa Sofia kaya ngono? Dhèwèké nglukis narthex, ngedegaké ikonostasis, lan ing njaba disepuh kapur lan dilapisi timbal. Ing Pskov dhèwèké mbangun gréja watu Sang Juruwilujeng ing Zavelichye, lan ing Ladoga gréja Santo Klemens.' IV Kronik Novgorod.

[2915] Kedadéan iki kelakon ing taun 1135.

[2916] Ing taun 1132.

[2917] Santo Niphon iku ahli ing paugeran kanonik utawa gerejawi lan dadi wong sing semangat, rela ngorbanake dhiri kanggo netepi paugeran mau. Semangat iki kanggo netepi aturan gerejawi ora mung katon saka sikapé Santo Niphon marang perkawinan non-kanoniké Sviatoslav Olgovich, nanging uga saka cathetan sabanjuré bab sikapé Santo Niphon marang Clement Smolyatich, Metropolitan Kyiv, sing wis njabat kursi metropolitan tanpa restu saka Patriark Konstantinopel. Uskup-uskup liyane lan maneka wong padha nyuwun marang Santo Niphon supaya nerangake masalah kanonik sing mbingungake lan maneka prakara urip gréja. Saka 'Pitakon-pitakoné Kirik', utawa kumpulan jawaban sing ditampa déning Kirik, sawijining hieromonk lan domestikos (pimpinan para penyanyi) ing Biara Antoniev ing Novgorod, saka manéka wong sing ditujuaké pitakonané—utamané saka telung uskup Novgorod: St Niphon lan Elijah (saka taun 1165 nganti 1185) lan Savva saka dioseh sing ora dingerteni, kita sinau manawa ana sawijining Klim sing nyedhaki Niphon miturut pituduh Uskup Polotsk. Pitakon-pitakone Kirik utamane dialamatake marang Uskup Novgorod, Niphon, sing maringi wangsulan sing trep lan praktis kanggo ngilangi keraguan. 'Pitakon-pitakone Kirik?' Diterbitake ing *Russian Historical Library*, disunting dening Komisi Arkeografi, jilid 6, kaca 21 lan salajengipun, déning Pavlov, lan sadurungé ing *Monuments of 12th-Century Russian Literature*, kaca 173 lan salajengipun, déning Kalaydovich.

[2918] Izyaslav Mstislavich iku Pangeran Agung Kyiv wiwit taun 1146 nganti 1154.

Konstantinopel kanggo konsèkrasi dadi uskup, pangeran ngadani majelis para uskup Rusia kanggo tujuan iki. Sing rawuh ing sinode iki yaiku: Onuphrius saka Chernigov, Theodore saka Belgorod, Euthymius saka Pereyaslav, Damian saka Yuryev, Theodore saka Vladimir, Santo Niphon saka Novgorod, Manuel saka Smolensk, Joachim saka Turov, lan Cosmas saka Polotsk. Nalika majelis kasebut miwiti sidangé, Niphon sing pinaringan berkah ngandika dawa babagan kasunyatan yèn para uskup Rusia dhéwé ora bisa ing kahanan apa waé milih metropolit tanpa restu saka Patriark Konstantinopel; panjenenganipun kanthi wani nyatakake ing ngarepé sakabèhing pasamuan menawa iki bertentangan karo tradisi Gréja Ortodoks Wétan sing Suci, sing wis padhang dening baptisan é sing suci saka Tahta Konstantinopel, sing kanthi mangkono wis ndadèkaké kita dadi anaké Gusti Allah, anaké Wétan, sing wis dikunjungi Gusti Allah saka dhuwur; lan Metropolitan Kyiv sing kapisan, Michael diangkat saka kono (saka Konstantinopel); wiwit wektu kuwi dadi paugeran tetep manawa Metropolitan Kyiv kudu nampa berkah saka Patriark Konstantinopel nalika diangkat.

Kanthi ngendika iki, Niphon ingkang Kinurmatan kanthi wani ngajak para putra Rus supaya aja nganti mbalik, amarga panentangane, saka diangkat déning Wétan lan, ing wektu sing padha, déning Gusti Allah, amarga, kaya pangandikane: *'murka Allah tumeka marang para putra sing ora manut'* (Eph. 5:6).

Lima uskup liyane padha nduwèni panemu sing padha karo Pendeta Niphon: Kosmas saka Polotsk, Yochakim saka Turov, Manuel saka Smolensk, Euthimios saka Pereyaslav, lan Teodor saka Belgorod. Nanging pangeran mau, amarga sombong lan ora gelem ninggalake rencanane, ora nggatekake Paus Niphon sing berkah; malah, dheweke nglakoni apa sing wis diputusake, kanthi dhukungan saka para uskup liyane. Mangkono, miturut dhawuhe pangeran lan saran saka Onuphrius, Uskup Chernihiv, Klemens, tinimbang nampa berkah saka Patriark Konstantinopel, diangkat dadi uskup kanthi nggunakake tengkorak Santo Klemens, Paus Roma (tengkorak iki digawa saka Cherson dening Santo Vladimir, sing nampa minangka hadiah saka Uskup Cherson sawisé baptisé sing suci); sawisé kuwi, Klemens kanthi ora sah njupuk panggonané ing tahta uskup Metropolis Kyiv.

Klemens nuntut supaya Niphon sing Kaberkahan nglakoni Liturgi Ilahi bareng karo dhèwèké, nanging pangreksa Ortodoksi sing semangat iki mangsuli:

'Amarga kowe durung nampa berkah saka Patriark Konstantinopel, aku, kaya biyen, saiki uga ora nyetujoni pangangkatanmu lan amarga iku aku ora bisa ngladeni bebarengan karo kowe.'

Amarga nesu marang Santo Nifont, Klemens ngyakinke Pangeran Izyaslav lan para uskup sing setya marang dheweke supaya ngusir sing kinurmatan mau menyang pangasingan. Amarga iku, Pangeran Izyaslav ora maringi idin marang Niphon sing pinaringan berkah kanggo njabat uskup ing Novgorod, nanging dhèwèké mrentah supaya tansah manggon ing Biara Pechersk, kaya ing panggonan panjara. Nanging Panjenengané sing Kinurmatan tetep manggon ing kana kanthi kabungahan ageng, muji lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis maringi sih supaya bisa bali menyang urip meneng biyen bebarengan karo para wali.

Nalika Tsar George Monomakh sing tresna marang Kristus[2919] ngalahake Izyaslav Mstislavich lan njupuk kapangeran Kyiv ing tangané dhéwé, dhèwèké mbalèkaké kursi uskup Novgorod marang Niphon sing bejo kanthi pakurmatan ageng. Wong-wong Novgorod, sing nganti wektu kuwi kaya-kaya ana ing kahanan bingung lan ditinggal, kaya wedhus tanpa panggembala, nampani Niphon sing pinaringan berkah kanthi kabungahan sing gedhe. Ing wektu sing padha, Patriark Konstantinopel, sawisé krungu babagan kawani gedhé sing dituduhaké déning Sang Mulya nalika mbela tradisi para Bapa, ngirim layang marang Santo Niphon, ing ngendi piyambakipun muji kabijaksanaan lan kawanié lan nyamékaké piyambakipun karo para Bapa Suci kuna sing wis teguh mbela Ortodoksi[2920] . Romo sing kinurmatan, sawisé maca layangé Patriark, saya kebak semangat marang Ortodoksi. Luwih saka kuwi, Romo mau ora kekurangan ganjaran pantes saka Sang Kepala Para Gembala – Yesus Kristus – kaya sing katon saka crita pangliyané sing berkah, sing bakal kita critakaké saiki.

Sawisé Santo Niphon bali menyang katedralé, dhèwèké krungu yèn Metropolitan Konstantin[2921] lagi lelungan saka Konstantinopel menyang Rusia, dikirim déning Patriark Konstantinopel kanthi tujuan nyopot Metropolitan Klemens saka Kyiv lan njupuk panggonané. Nalika mangertèni bab iki, Sang Bapa sing Kinurmatan

---

[2919] Yaiku Yuri Vladimirovich Dolgoruky, putrané Vladimir Monomakh. Iki dumadi ing taun 1150.

[2920] Salah siji saka layang patriarkal marang Nifont dicithak ing riwayat Nifont ing *Monuments of Russian Literature* karya Kushelev-Belborodko, jilid IV, kaca 5, lan ing *History of the Russian Church* déning His Eminence Zhamarie, jilid 3, edisi kapindho, kaca 297.

[2921] Metropolitan Konstantine, wong Yunani, ora suwe manggon ing Rus'; dhèwèké mimpin kursi metropolitan saka taun 1156 nganti 1158 lan seda ing taun 1159 ing Chernihiv.

banget bungah amarga ana loro sebab: kaping pisan, piyambakipun ngarep-arep nampi berkah saka hierark suci, lan kapindho, piyambakipun ngarep-arep nyuwun pangapunten marang Indungé Gusti Allah sing Paling Suci lan para wali liyané ing Biara Gua Kiev. Kanggo tujuan iki, piyambakipun mangkat menyang Kyiv lan ngenteni rawuhe Metropolitan Constantine, ingkang sampun mangkat saking Konstantinopel. Nalika manggon ing Kiev-Pechersk Lavra, Sang Rama Suci ngetokake pangabdian ageng marang Sang Ibu Allah ingkang Paling Suci lan para wali liyane. Sawisé kuwi, piyambakipun lara abot, kang dadi pratandha sadurungé seda kanthi pakurmatan. Telung dina sadurungé lara, Sang Rama Suci nduwé panglihatan éndah, kang piyambakipun critakaké marang komunitas biara.

'Nalika aku bali,' pangandikane, 'menyang selku sawisé ibadah esuk, aku krasa perlu turu sakedhik. Ora suwe aku ketiduran entheng: lan wasana, kayane aku ana ing biara suci Gua iki, ing panggonan Santo Nikolaus ingkang Suci; ing kono aku ndonga suwe lan khusyuk marang Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, nyuwun marang Panjenenganipun supados paring weruh marang kula Sang Theodosius ingkang Kinurmatan, pangripta ingkang sholeh, ingkang sanadyan sasampunipun seda, taksih ngemong tuwuhipun kautamaan ing biaranipun. Ing antawisipun, para sedulur sami nglumpuk ing gréja; salah satunggaling piyambakipun, nyedhak dhumateng kula, ngendika:

'Apa sampeyan kepengin ndeleng Bapa kita sing Kinurmatan, Theodosius?'

Kanggo kuwi aku mangsuli:

'Inggih, kula kepéngin, lan menawi saged, tunjukna dhumateng kula.'

Banjur, nyekel tanganku, dhèwèké nuntun aku menyang altar lan ing kono dhèwèké nuduhaké marang aku Santa Teodosius. Nalika weruh sang santa, aku kanthi bungah nyedhak marang dhèwèké, nyuwun ing sikilé lan nyemba ing lemah. Dhèwèké banjur ngangkat aku, mberkahi aku lan kandha:

Kowe wis nindakake kanthi becik, sedulur lan putra, Niphon, teka ing kene; wiwit saiki kowe bakal tetep ana karo kita tansah.

Sang Wali Teodosius nyekel gulungan kitab sing tak jaluk marang dhèwèké; sawisé njupuk gulungan iku, aku mbukak lan maca. Gulungan iku diwiwiti karo tembung: *'Iki aku lan anak-anak sing wis diparingaké Gusti marang aku'* (Yesaya 8:18). 'Sawisé wahyu iku rampung,' kandha Niphon sing kaberkahan, 'aku sadar lan mangertèni yèn lara sing tak alami iku pangunjungan saka Gusti.'

Sawisé lara telulas dina, Bapa sing Mulya séda kanthi tentrem ing ngarsané Gusti tanggal 20 April, dina Setu ing Minggu Padhang. Awaké disimpen kanthi pakurmatan ing guwaé Sang Mulya Theodosius, déné rohné ngadeg bareng karo wali sing mulya iki ing ngarsané Kristus Gusti, ngrasakaké berkah swarga sing ora bisa diungkapaké. Mugi para wali iki uga ndedonga kanggo kita, anak-anake. Kanggo Gusti Allah, kang dimulyakake ing Tritunggal kang ora bisa dipisahake—Bapa, bebarengan karo Sang Putra lan Roh Suci—mugi kaparingana kabèh kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

Peringatan bapa kita Celestine, Paus Roma, ing antaraning para wali

Dipepering ing tanggal 8 April

Pria sing kinurmatan iki dadi Uskup Roma nalika pamaréntahan Kaisar Teodosius enom[2922] . Panjenengané misuwur amarga standar urip lan pangandikane sing dhuwur, mulané dianggep pantes kapilih dadi uskup ing Roma sawisé seda Paus Zosimus lan, sawisé panjenengané, Paus Bonifasius sing bejo, penerus Innocentius Agung[2923] . Nganggo tembung lan tumindak ing kabèh bab manut Tradisi Apostolik, Celestine lumantar surat-suraté mbréhake Nestorius sing ora saleh, kang dhèwèké dibantu déning Cyril sing kaberkahan[2924]

[2922] Theodosius II sing Enom mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

[2923] Cetha ana kesalahan ing kene. Paus Innocentius I njabat ing Tahta Roma wiwit taun 402 nganti 417, lan diganti dening: Zosimus, saka taun 417 nganti 418; Bonifasius I, saka taun 418 nganti 422; lan Caelestinus, saka taun 422 nganti 432.

[2924] Ing taun 430, sawisé sinode Roma sing ngukum Nestorius, Celestine nulis layang marang Cyril, Uskup Agung Alexandria, sing kandha yèn Nestorius ora ngakoni iman sing dianut ing Roma lan Alexandria sajrone sepuluh dina sawisé nampa layang iki, dhèwèké bakal dicopot jabatan lan dikutuk. Ing wektu sing padha, Celestine ngirim layang marang Gréja Konstantinopel lan marang Yohanes,

. Sawisé nyusun akèh piwulang tulisan sing kelingan, dhèwèké séda kanthi tentrem, mlebu urip kabungahan langgeng, lan saiki kabungahané ana ing antarané pasukan Para Rasul lan Para Bapa[2925] .

Penderitaan Sang Martir Suci Pavsilip.

Dipeperingati tanggal 8 April

Martir suci Pavsilip nandhang sangsara ing jaman Kaisar Hadrian[2926] nalika propinsi Eutropia dipimpin déning prefek Lucius[2927] . Wiwitané, sang suci digawa ngadhep kaisar lan ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, mula dhèwèké dipukul nganggo tongkat wesi. Banjur dhèwèké diserahaké marang Pretius, prèfèktur, sing nyoba suwé ngyakinaké dhèwèké supaya nyembah arca-arca; amarga gagal, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké diiket nganggo belenggu lan dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika martir suci mau digawa menyang panggonan paukuman, dhèwèké mecah belenggu lan mlayu saka para pangawal. Dheweke dikejar, banjur ndedonga supaya Gusti nampa nyawane. Lan lumantar ndedonga iku, nalika mlayu, dheweke ngucapake napas pungkasan. Banjur wong Kristen teka lan kanthi pakurmatan, kanthi nyanyi mazmur lan kidung suci, kanthi upacara ngubur badan suci iku.

Peringatan para Rasul Suci Herodion, Agabus, Rufus, Asyncritus, Phlegon lan Hermas.

Dirilèkaké tanggal 8 April

Santa Herodion Sang Rasul[2928] , sedulur getihé Santa Paulus Sang Rasul, asalé saka kutha Tarsus ing Kilikia[2929] . Dhèwèké dadi kanca lan kanca gawé para Rasul Petrus lan Paulus, lan diangkat déning para Rasul mau dadi uskup kutha Patara[2930] . Nalika ngladeni dadi uskup, Santo Herodion kanthi aktif nyebaraké piwulang Kristen marang wong Yunani pagan. Amarga Santo Herodion wis ngowahi akèh wong pagan dadi pengikut Kristus, wong Yahudi, amarga iri marang abdi Gusti iki, ngadani konspirasi karo wong Yunani sing nyembah berhala, nyekel santo mau kanthi paksa lan nglakoni manéka siksaan; nalika sawatara penyiksa nyiksa sang wali kanthi kejem, ana uga sing nimpuk dheweke nganggo watu, lan ana uga sing nggebuk sirahé nganggo kayu. Salah siji penyiksa nyabet sang wali kanthi piso sing kenceng banget nganti dhèwèké tiba kaya mati; mikir yèn sang wali wis seda, para penyiksa ninggalaké dhèwèké. Nanging Sang Rasul Suci, kanthi sih-rahmaté Gusti, tetep urip lan sakbanjuré nglakoni pakaryan ageng ing Roma, nginjili Sabda Gusti bebarengan karo Sang Rasul Agung Petrus. Ing Suratane marang wong Roma sing dikirim saka Korintus[2931] , Santo Paulus sang Rasul uga ngucapaké salam marang Herodion ing surat iki, sing wektu kuwi ana ing Roma bebarengan karo Santo Petrus sang Rasul: *'Salamana Herodion, sedulurku'* (Rom. 16:11). Nalika Rasul Suci Petrus disalib, Santo Herodion, miturut Metaphrastus, dipenggal nganggo pedhang[2932] bebarengan karo Santo Olympus[2933] lan akèh wong pracaya liyane.

Uskup Agung Antiokia, ing ngendi dhèwèké ngecam ajaran sesat Nestorius lan maringi kabar bab paukuman sing bakal dipratelakaké yèn Nestorius tetep ing kasalahane. Celestine maringi tugas marang Cyril kanggo ngetrapake paukuman iki, minangka wakil Uskup Roma.

[2925] Celestine sing kinurmatan seda ing taun 432.

[2926] Kaisar Hadrian mrentah wiwit taun 117 nganti 138.

[2927] Ing kéné, préfèktur Eutropia kasebut kanthi salah tinimbang préfèktur Europa. Provinsi Europa dumunung ing Thrace, ing pérangan lor-wétan Semenanjung Balkan.

[2928] Santo Herodion Sang Rasul, kaya limang rasul liyane sing diperingati dina iki, kalebu ing antarane Pitungpuluh Rasul. Peringatan kabeh Pitungpuluh Rasul dirayakake dening Gréja Suci tanggal 4 Januari.

[2929] Tarsus iku kutha gedhé ing jaman kuna, dumunung ing wewengkon Cilicia ing Asia Minor. Pundhaké kutha iki isih kélesthèkaké nganti saiki.

[2930] Patara – saiki Patras – iku kutha dagang utama ing Karajan Yunani ing pesisir Teluk Patras.

[2931] Korintus – sawijining kutha Yunani kuna sing misuwur ing jaman biyen, dumunung ing pojok kidul-wétan Teluk Korintus antarané Segara Ionia lan Segara Aegea. Saiki, panggonan Korintus kuna dienggoni déning désa Koronto, kanthi populasi 5.000 jiwa. – Surat kanggo wong Roma ditulis dening Rasul Paulus saka Korintus ing taun 58 Masehi.

[2932] Wafating Rasul Suci Herodion dumadi watara taun 67.

Santo Agabus sang Rasul diparingi karunia nubuat. Panjenengané kasebut ing Kitab Karya Para Rasul. Ing kono diceritakaké yèn nalika para nabi saka Yerusalem padha kumpul ing Antiokia, *'salah sijiné, sing aranè Agabus, munggah lan maringi ramalan lumantar Roh yèn bakal ana pacekitan gedhé ing saindenging donya, sing pancèn kelakon nalika pamaréntahan Kaisar Klaudius'* (Kisah Para Rasul 11:27–28). Ing Kaisarea[2934] , Santo Agabus maringi ramalan marang Rasul Paulus bab sangsara sing bakal nimpuh dhèwèké ing Yerusalem: *'... dhèwèké njupuk sabuké Paulus lan ngiket tangan lan sikilé dhèwèké nganggo sabuk kuwi, lan kandha: "Mangkéné pangandikane Roh Suci: Wong sing duwé sabuk iki bakal diiket kaya ngéné déning wong Yahudi ing Yerusalem lan diserahaké marang bangsa-bangsa liya"'* (Kisah Para Rasul 21:11). Santo Agabus Sang Rasul nginjili Kristus ing pirang-pirang nagara lan ngowahi akèh wong-wong bangsa liya marang iman Kristen.

Santa Rufus Sang Rasul, kang disapaaké Rasul Paulus ing Suraté marang wong Roma nganggo tembung: *'Sapaaké Rufus, kang kapilih ing Gusti'* (Roma 16:13), iku uskup kutha Thebes[2935] ing Yunani.

Santo Asinkritus Sang Rasul, sing kasebut ing Epistel Rasul Paulus marang wong Roma (Rom. 16:14), iku uskup ing Hyrcania – sawijining wewengkon ing Asia Cilik.

Para Rasul Suci Phlegon lan Hermas[2936] , sing kasebut ing epistel sing padha, padha dadi uskup: sing sepisanan ing kutha Thracia Maraphon, lan sing kapindho ing Dalmatia[2937] .

Kabèh Rasul iki, sing kasebut ing antarane Pitung Puluh, padha makarya abot, nginjili Injil Kristus ing saindenging jagad lan nuntun akèh wong kafir marang Kristus. Ing pirang-pirang wektu, meh kabèh padha ngalami manéka siksaan ing tangané wong Yahudi lan wong Yunani, lan sawisé nampa mahkota martir, padha lunga kanthi kamulyan marang Gusti.

Kontakion, Nada 2:

Panjenengan katon minangka murid Kristus lan Rasul sing paling kinurmatan, yaiku Herodion sing mulya, Agabe lan Rufa, Asyncritus, Phlegon lan Hermas: tansah ndedonga marang Gusti supaya paring pangapura marang kita saka dosa-dosa kita nalika kita nyanyi puji-pujian tumrap panjenengan.

22 April

9 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling para martir suci: Uskup Disavas, presbiter Mariavas, Avdias lan 270 wong liya, sing nandhang sangsara ing tangané raja Persia Shapur ing taun 362–364.

Kematiran Syekh Eupsychius

Diperangeti tanggal 9 April

Martir Suci Eupsychius iku putrané wong tuwa sing mulya; dhèwèké lair lan dibesarké ing Kaisarea ing Kapadokia[2938] lan nglampahi masa mudané kanthi suci tanpa cela ing kasucian Kristen, nduwèni kawicaksanan nalika rambuté wis uban lan uripé tanpa cela nalika tuwa (deleng Amsal 4:9).

[2933] Santa Olympus utawa Olympic iku salah siji saka 70 Rasul. Dina rayane tanggal 4 Januari

[2934] Caesarea ing Palestina iku kutha ing pesisir wétan Segara Tengah, sing dibangun déning Raja Yahudi Herodes ing panggonan kutha kuna Straton lan dijenengi kanggo ngajèni Kaisar Agustus.

[2935] Thebes – kutha krajan ing wewengkon Yunani Boeotia.

[2936] Rasul Suci saka pitung puluh, sing jenenge Hermas, sing ngladeni dadi uskup ing kutha Thrakia, Philippopolis, dieling-eling dina iki. Dina rayane dirayakake dening Gréja Suci tanggal 4 Januari.

[2937] Dalmatia – pérangan kidul Illyria, kang watesé karo Pannonia ing lor lan Italia lan Segara Adriatik ing kulon.

[2938] Akeh kutha sing nganggo jeneng Caesarea. Caesarea ing Cappadocia – kutha krajan provinsi Romawi Cappadocia – dumunung ing Asia Cilik.

Sajrone pamaréntahan Julianus si Kafir sing ora pracaya marang Gusti Allah[2939] , dhèwèké nikah kanthi sah lan nalika pesta manten isih rame, dhèwèké ngetokaké semangat lan katresnan gedhé marang Kristus Yesus.

Ing kutha Kaisarea ana candhi kang dipersembahake marang arca najis sing dikenal minangka Tychi, sing tegesé 'nasib apik' utawa 'kabagyan'. Candhi iki diurmati banget, lan Kaisar Julian, saben ana ing Kaisarea, saben dina maringi kurban sing ora takwa ing kana. Kedadéyané, pesta mantené Eupsychius bareng karo pesta pagan. Nalika weruh wong-wong Yunani padha arep menyang candhi kanggo nyembah, Santo Eupsychius kebak semangat marang Gusti: nggawa akèh wong Kristen bebarengan karo dhèwèké, dhèwèké banjur ngrubuhaké arca-arca lan ngrataaké candhi pagan mau. Wong Yunani langsung nglaporake iki marang Kaisar Julian, dene Santo Eupsychius, sing wis weruh sangsara sing bakal teka amarga tumindak iki, mbagi bandha-bandhane marang wong mlarat lan nyiapake awake dhewe kanggo mati syahid, nglakoni puasa lan pandonga. Raja Julian, nalika krungu bab karusakan candhi para dewane, kebak nesu gedhe, nesu ora mung marang Eupsychius nanging uga marang sakabehe kutha. Dheweke langsung mrentahake supaya kabeh warga terhormat kutha kuwi ditangkep; sawetara diukum pati, dene liyane diasingake lan dilucuti saka kagungane; panjenengané uga nyita bandha kabèh gréja ing Caesarea, lan mréntahaké para rohaniawan supaya didhaftar dadi prajurit lan dipaksa mlebu resimen. Kutha iku dicabut saka jeneng mulya 'Caesarea'[2940] , sing wis diparingi nalika jaman pamaréntahan Claudius[2941] , lan dipréntahaké supaya diarani manèh nganggo jeneng lawas, 'Maza'; kutha iku dicopot saka dhaptar kutha lan diturunaké dadi status désa, déné para wargané, wong Kristen sing taat, diparingi pajeg abot, bareng karo prentah ketat supaya mbalèkaké candhi sing rusak tanpa gagal. Julianus sumpah yèn dhèwèké ora bakal mandheg ngetokaké kutukan marang kutha kuwi lan ora bakal ngapura wong-wong Galilea (kaya jenengé dhèwèké nyebut wong Kristen), kajaba padha mbangun maneh candhi dewa-dewa Hellenic sing rusak – lan ancaman iki mesthi bakal dilakoni yèn raja sing sengit marang dewa ora ketemu pati sing cepet[2942] .

Babagan Santo Eupsychius, sing dianggep Julian minangka panyulut utama karusakan candhi, dhèwèké diparingi dhawuh supaya disiksa lan dipaksa nyembah arca-arca. Mula martir suci iku diiket ing belenggu, kerep digawa metu kanggo disiksa lan dipaksa nyembah berhala: dhèwèké dijanjèkaké pangapura amarga wani ngrusak candhi, asal gelem sujud marang berhala. Nanging prajurit Kristus iki ora nyerah lan tetep teguh ing pangakune marang jeneng Kristus. Dhèwèké digantung ing tiang gantung lan digores nganggo sisir wesi nganti ususé katon, nanging dhèwèké dikuatké déning malaékat sing muncul ing tengah sangsara. Pungkasané, sawisé ngalami panyiksaan sing suwé lan abot, dhèwèké dipenggal nganggo pedhang déning[2943] , lan saka tatué, tinimbang getih, mili susu lan banyu kanthi kaajaiban. Para wong pracaya njupuk awak suci dhèwèké lan ngubur kanthi pakurmatan.

Ing wektu kuwi, Julian, nalika arep mangkat perang nglawan wong Persia, liwat ing Cappadocia lan nyedhaki Caesarea; kutha kuwi ana ing bebaya gedhe, amarga panganiaya sing ora manut hukum kuwi wis kanthi terang-terangan ngumumake niyaté arep ngrataake kutha kuwi. Banjur Santo Basil Agung, kanthi maringi pakurmatan marang Julian minangka raja, metu sowan lan nyuguhake telung roti gandum barli sing wis dadi panganané dhéwé, kanggo njaluk berkah.

Raja banjur mréntahaké para abdi dalemé njupuk roti-roti mau lan maringi Santo Basil sapucuk jerami, kandha:

'Sampeyan wis maringi kita gandum barli, pangané kéwan; njupuk suket ganti.'

Saint Basil Agung mangsuli:

'Duh Sang Prabu, kita wis nggawa marang panjenengan apa sing kita dhahar dhéwé, nanging panjenengan wis maringi kita panganan kéwan; panjenengan ngguyoni kita, amarga panjenengan ora bisa, kanthi kakuatan panjenengan, ngowahi jerami dadi roti—panganan alamiahé manungsa.'

Nanging Julian kanthi nesu kandha marang dhèwèké:

[2939] Yulianus si Murtad nguwasani tahta kaisar wiwit taun 361 nganti 363.

[2940] Jeneng 'Caesarea' asalé saka tembung 'Caesar' – gelar para kaisar Romawi.

[2941] Mesthi wae, Kaisar Romawi Klaudius I, sing mrentah saka taun 41 nganti 54.

[2942] Yulianus si Murtad seda nalika kampanye ing Persia, kena panah. Sadurunge seda, dhèwèké kandha: 'Kowe wis ngalahaké aku, ya Galilea' – tegesé 'Galilea' yaiku Gusti kita Yesus Kristus.

[2943] Iki dumadi ing taun 362.

'Tahua iki: Aku bakal maringi kowe mangan suket iki nalika aku bali saka Persia. Aku bakal ngratakake kutha iki nganti rata karo lemah, ngolah papané nganggo bajak, lan ngowahi dadi sawah. Amarga aku wis ngerti, miturut saranmu, wong-wong padha wani ngrusak arca lan candhi Fortuna.'

Sawisé ngendika kuwi, sang kaisar miwiti lelampahané lan ora suwé nemoni pati: dhèwèké dipatèni déning sang martir agung suci Mercury, kaya sing kacathet ing riwayaté Santo Basil Agung. Sawisé seda Julianus, wong-wong ing Kaisarea mbangun gréja sing megah ing dhuwuré makam martir suci Eupsychius, lan relik suci panjenengané mili dadi sumber panyembuhan kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Santo Vadim, Martir sing Kinurmatan lan Arkhimandrit.

Dipepering ing tanggal 9 April

Sajrone pembantaian Patang Puluh Martir Suci saka Persia, miturut dhawuh Raja Shapur[2944] , Santo Vadim, Archimandrite, ditangkep lan dipenjara bebarengan karo pitu muridé. Wong suci iki asalé saka kutha Viflapata (ing Persia), lair ing kulawarga sugih banget; nanging nalika dhèwèké mutusaké dadi biksu, dhèwèké mènèhaké kabèh bandha marang wong mlarat lan, sawisé mbangun biara ing njaba kutha, manggon ing kana kanthi luhur budi, ngupaya ing kabèh bab kanggo nyenengaké Gusti Allah lan nepaki kersané sing suci. Amarga piyambakipun tiyang kang kapenuhan sih rahmat lan kabeneran, sarta wadah pilihané Gusti Allah . Bapa ingkang kinurmatan punika, dipun pimpin déning kawicaksanan ilahi ingkang sampurna, munggah ing gunung ara-ara samun lan, manggon ing kono, nampi berkah saking Gusti Allah Panebusipun lan nyawang *pasuryané Gusti Allahé Yakub*[2945] . Dheweke kaya ragi kanggo Persia ing jaman kuwi – ragi pangorbanan lan pangakuan sing teguh marang Kristus, sing nguwatake wong-wong sing ringkih imané. Panjenenganipun pancèn watu iman, kados para Kristen wiwitan – imam Gusti Allah ingkang pantes ingkang nuntun akèh tiyang dhumateng margi kaslametan, ingkang kanthi wani lan ajeg niyat nandhang kasangsaran ngantos mati syahid kanggé Kristus, lan ingkang nampilaké semangat ageng kanggé Gusti Allah. Panjenengané suci saka kabèh rereged, lan ora ana papan ing atiné kanggo tumindak ala: keserakahan adoh saka dhèwèké; karsa-karsané wis mati lan ora bisa nglarani dhèwèké. Dhèwèké ora kagungan napsu kanggo nggolèk bathi lan ora bisa digodha déning emas. Kesombongan diendhegake ing ngarsane; keangkuhan dipijak-pijak dening piyambakipun kados déné bledug, déné kamlaratan lan kalunatan nemu kabungahan ing dhiri piyambakipun. Kabeneran nempel ing dhiri piyambakipun, lan kabeneran sumunar ing dhiri piyambakipun; katresnan ngeliputi karsa piyambakipun, lan katentreman nyium piyambakipun lan bungah marang piyambakipun (deleng Mazmur 84:11–12). Rukun lan guyub manggon ing atiné, lan wong iki kapenuhan kabèh woh kabeneran, lan kabèh padha wareg kanthi nyenengaké déning woh rohanié.

Dheweke tetep ing panjara kanthi diiket rantai suwene patang wulan bebarengan karo para muridé, lan saben dina dheweke kena pukulan abot, nanging dheweke sabar nahan kabeh mau, dikuatké déning pangarep-arep lan iman sing tulus marang Gusti Allah.

Ing wektu kuwi ana sawijining Nirsan, gubernur kutha Aria ing provinsi Vidgermi. Nirsan iki wong Kristen, lan nalika raja meksa dhèwèké nyembah srengéngé, dhèwèké nolak mbalèkaké iman suci Kristus lan banjur dibelenggu. Nanging banjur rohne ringkih; dhèwèké wedi banget marang sangsara sing arep ngadhep lan ora tetep setya marang Kristus nganti pungkasan. Kosok baliné, amarga wis tresna marang urip sing fana iki lan pakurmatan sia-sia sing diparingaké raja, dhèwèké kelangan uripé Gusti Allah lan kamulyan langgeng. Nanging, kaya sing bakal dicritakaké, dhèwèké ora bisa nikmati kasenengan donya iki: kanthi nyingkiri martir, dhèwèké malah kasandhung sangsara, lan, nalika ngupaya kamulyan donya, dhèwèké ngalami isin amarga luwih milih raja sing sementara lan fana tinimbang sing langit lan langgeng, sawisé janji bakal nindakake apa waé sing diprentahaké Raja Sapor. Raja, nalika krungu putusané, banget seneng lan, kelingan marang Santo Vadim,

[2944] Mesthi wae, raja Persia Shapur II, sing dikenal minangka Agung. Dhèwèké mrentah saka taun 310 nganti 381.
[2945] Rujukan marang Mazmur 23:3–6.

langsung mréntah supaya dhèwèké dibebasaké saka belenggu lan digawa menyang ngarsané saka penjara, kandha marang para bangsawan sing padha ngadeg ing ngarsané:

'Yen Nirsan matèni Vadim nganggo tangané dhéwé, dhèwèké bakal bébas saka belenggu lan bakal nampa kabèh kagungané Vadim.'

Tembung raja langsung diparingaké marang Nirsan, lan dhèwèké sarujuk nindakaké kersané raja saktenané. Santo Vadim digawa ngadhep Nirsan, lan Nirsan sing sengsara, nyabut pedhangé sing wis ora ana warangé, nyiapaké matèni martir Kristus; nanging, amarga wedi, dhèwèké mandheg kaku kaya watu.

Banjur abdi Kristus, ndeleng dhèwèké, kandha:

'Apa kebejatanmu wis tekan kéné, Nirsan, nganti kowé ora mung mbelakangi Gustimu, nanging saiki uga miwiti matèni para abdi-Nyan? Celaka kowé, wong sengsara! Apa sing bakal kowé lakoni nalika kowé ngadeg ing ngarepé Pangadilan Pungkasan kanggo mènèhi tanggung jawab marang Gusti kang langgeng? Aku siap mati kanggo Kristusku, nanging aku ora kepéngin nemoni pati ing tanganmu.'

Nirsan ora isin karo tembung-tembung kuwi, nanging dhèwèké ora bisa nglakoni dhawuhé raja lan terus ngadeg kono karo wedi. Pungkasané, kanthi pasuryan atos kaya watu lan manah atos kaya wesi, dhèwèké nyabet gulu sang martir nganggo pedhangé. Nanging amarga tangané pembunuh kuwi gemeter, dhèwèké ora bisa matèni sang suci langsung; mung sawisé akèh nyabet, pucuké sang suci bareng kapisah.

Ing sangsara kaya ngono, Sang Mulya Vadim nyerahake nyawa suci marang Gusti Allah, lan kabeh wong kang ora precaya sing ana nalika seda panjenengané padha gumun marang kasabaran sang martir, amarga nalika nampa pukulan bola-bali saka pedhang, panjenengané tetep meneng ora obah, kaya tiang watu. Bab pembunuhé, kabèh padha ngguyu marang dhèwèké minangka wong pengecut lan ngremehké dhèwèké.

Sawisé sawatara wektu, Nirsan nampa paukuman sing pantes kanggo tumindaké: amarga putus asa amarga akèh lan manéka siksaan batin, dhèwèké bunuh diri!

Santa Vadim ngalami martir kanggo Kristus Yesus ing tanggal wolu April. Awaké, sing wis dibuwang ing njaba kutha, diam-diam dijupuk déning wong-wong sing taat lan dikubur kanthi pakurmatan.

Bab murid-muridé pitu, padha tetep ana ing panjara lan manggon ing kono nganti patang taun, nganti seda Raja Sapor.

Nalika padha dibebasake kanthi tentrem, padha diparingi idin kanggo ngakoni iman Kristen, lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

- Ing dina iki kita mengeti para martir suci: Disan Uskup, Mariav Presbiter, Avdies lan loro atus pitung puluh liyane, sing nandhang sangsara ing tangané Raja Persia Sapor ing taun 362–364.

23 April

10 April (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti para martir suci Yakobus presbiter, Azadan lan Avdikios diakon, sing nandhang sangsara ing Persia ing sangisoré raja Shapur watara taun 380.

Kematiran sang martir suci Terentius lan kanca-kancané

Peringatan tanggal 10 April

Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti Allah, Decius[2946] , kepengin ngowahi kabèh wong marang pracaya marang berhala sing mbebayani, banjur ngetokaké prentah marang kabèh provinsi ing kakaisarane – yèn kabèh wong Kristen kudu dipaksa nyembah berhala lan mangan panganan sing wis dikorbanké kanggo berhala mau, lan sapa waé sing ora manut bakal diadili lan dihukum pati. Nalika prentah iki tekan Fortunatianus, gubernur Afrika, dhèwèké lungguh ing bangku hakim, nglumpukaké kabèh wong ing ngarepé, lan ngumumaké:

[2946] Kaisar Decius – panganiaya Kristen sing misuwur ala; dhèwèké mrentah saka taun 249 nganti 261.

'Tawana kurban marang para dewa; yèn ora, kowé bakal disiksa kanthi kejem lan ngalami pati sing nggegirisi.'

Nalika piyambakipun ngendika tembung-tembung punika, gubernur nampilake piranti siksa, lan kathah tiyang, nalika mirsani punika, ajrih lan mbantah iman Kristus. Nanging sawetawis tiyang pitados, cacahipun patang dasa, teges mantep badhe seda kanggé Kristus lan wicanten kanthi wani satunggal lan satunggalipun:

Ayo padha teguh, sedulur; kita ora bakal nyelakake Kristus Gusti kita, supaya Panjenengané uga ora nyelakake kita ing ngarsané Rama Surgawi lan Malaikat-malaikat suci. Ayo padha eling marang pangandikane Gusti: *'Lan aja padha wedi marang wong sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging luwih becik wedi marang Panjenengane sing bisa mbasmi nyawa lan badan ing Gehenna'* (Matéus 10:28). Nalika para abdi Kristus padha nyemangati siji lan sijiné nganggo tembung-tembung mau, Fortunatian kandha marang wong-wong mau:

Aku gumun carane kowe, para priya sing wis diwasa lan waras pikiran, bisa nganti edan ngakoni minangka Gusti Allah lan Raja siji-sijine Panjenengané sing disalib déning wong Yahudi minangka penjahat.'

Kang Suci Terentius mangsuli kanggo kabèh:

'Yen kowe, wah gubernur, ninggalaké kesesatanmu ing panyembahan berhala lan ngerti kakuwatané Kristus sing disalib, kowe bakal nyembah lan ngabdi marang Panjenengané; amarga Panjenengané iku Putrané Gusti Allah, welas asih, loman, lan pinunjul; kanthi kersaning Gusti Allah, Rama Panjenengané, Panjenengané mudhun menyang bumi, nyawiji kasuciané karo manungsa, lan kanthi kersa nampa Salib kanggo kaslametan kita.

Pamrentah kuwi kandha:

'Tawaran kurban marang para dewa, utawa aku bakal ngobong awakmu lan ngrusak kowe.'

"Apa kowe kira kowe bisa medeni kita nganggo ancaman?" mangsuli Santo Terentius. "Ora, kita ora ringkih nganti ninggalake urip langgeng lan Pemberi urip mau lan nyembah berhala. Tindakna enggal apa sing kowe karepake; rancangna penyiksaan kanggo kita, amarga kita, para abdi Kristus, tetep teguh lan ora goyah."

Banjur gubernur, amarga nesu, mrentahake supaya wong-wong mau ditelanjangi lan digawa menyang candhi berhala. Berhala-berhala mau dihias nganggo emas, perak, lan sandhangan mewah. Sawisé mlebu candhi, gubernur kandha marang para wali:

'Mènèhana kurban marang dewa sing kuwasa Hercules, awit ageng kakuwasané lan mulya kamulyané.'

'Kowe salah,' pangandikane Santo Terentius, 'dewa-dewamu iku watu lan kayu, tembaga lan wesi, lan dihias nganggo emas kanggo ngapusi wong lan nuntun saka gesang langgeng; amarga padha ora weruh, ora bisa ngomong, ora krungu , lan ora bisa mlaku, amarga kabèh mau digawé lan dibentuk déning tangan manungsa: *'Muga-muga wong-wong sing nggawe mau, lan kabèh sing precaya marang mau, padha dadi kaya mau'* (Mazmur 113:16).

Nalika krungu tembung-tembung iki, gubernur mrentahake supaya Terentius, Africanus, Maximus, lan Pompeius dikurung ing kamar jero penjara lan dijaga kanthi ketat, kandha:

'Sesuk aku bakal nguji wong-wong mau.'

Bab para sing kabegjan Zeno, Alexander, Theodore lan liyane—kabeh ana telung puluh enem—panjenengané mrentah supaya digawa menyang ruang sidang cedhak candhi pagan lan kandha marang wong-wong mau:

'Upaya pisananmu debat ora ngasilake kasil utawa manfaat; mula, rungokna aku saiki lan sembahyangna marang dewa agung Hercules.'

Para wali mangsuli:

'Kita wis bola-bali ngomong yèn kita iki wong Kristen; kowé wis ngerti saka pitakonan pisananmu, lan kowé ora bakal bisa meksa kita nyembah arca-arca sing najis.'

Gubernur kandha:

'Yen kowe ora gelem nurut pituturku kanthi karsa dhéwé, mula aku bakal meksa kowe nganggo kekerasan supaya netepi dhawuh para raja sing ora bisa dikalahaké,' lan dhèwèké mréntah supaya wong-wong mau dipukul tanpa welas asih nganggo ranting wit kang akèh simpul lan urat kang garing.

Nanging para martir suci, ngangkat tangané marang langit, padha muni kanthi swara siji:

'Delengen kula, ya Gusti Allah ingkang Maha Agung; tulung para abdi Panjenengan lan nylametaken kula saking sangsara punika.'

Krungu kuwi, gubernur banjur mrentah supaya padha dipukul luwih abot, nganti para abdi kerep diganti lan ranting-ranting lan urat wit meh entek. Banjur gubernur mrentah supaya padha dipukul nganggo tongkat, lan sanadyan usus para martir wis katon metu, pasuryané padhang sumunar lan kebak kabungahan nganti kabèh wong gumun marang kasabaran lan kawani para wali sing ora bisa dikalahaké. Sawisé dipukul cambuk, gubernur kandha marang wong-wong mau:

'Tawaran kurban marang para dewa, lan aku bakal ngeculake kowe.'

Para wali meneng bae, lan amarga nesu, dheweke mrentahake supaya wesi dipanasake nganti abang lan pundhaké para wali kobong, lukane disiram karo cuka sing dicampur uyah, lan diusap nganggo kain wol. Banjur para martir suci Kristus, ngadhep marang langit, kandha:

'Ya Gusti Allah kita, sing nylametake telung mudha saka pawon geni: Ananias, Azarias lan Misael, lan sing nylametake Daniel saka cangkemé singa, sing nylametake Musa saka tangané Firaun lan nglindhungi Santa Tékla saka geni lan kéwan galak, sing maringi Sang Kinurmatané kamenangan sampurna marang mungsuh-mungsuhé, sing nguripaké manèh Sang Gembala wedhus saka pati, Gusti agung kita Yesus Kristus (deleng Ibr. 13:20), sing wis maringi marang kita akèh lan manéka warna berkah, sing nyipta pepadhang lan nglebakaké langit kaya tenda, sing ngétung cacah lintang lan nyebut kabèh mau miturut jenengé (deleng Mazmur 146:4), sing wis nyebarake piwulang sejati iman nganti pucuking bumi, – mirsani panuwun kita lan nylametake kita saka sangsara, awit kamulyan langgeng kagungan Panjenengan. Amin.

Durung rampung padha ndedonga nalika kuwi gubernur, kebak nesu, maneh mrentah supaya padha digantung lan digores nganggo cakar wesi, lan getih mili kenceng saka iga-iga; nanging sanadyan sangsara kuwi kejem banget, padha ora goyah sethithik, amarga Gusti nyengkuyung lan maringi kekuwatan lan kakuwatan. Lan gubernur kandha marang wong-wong mau:

'Apa panyiksaan iki wis maringi kowe akal, lan apa kowe siap nyerahi kabodhoanmu? Utawa kowe bakal tetep ing kejahatanmu?'

Para wali ora mangsuli, lan gubernur kandha kanthi nesu:

'Aku kandha marang kowe, kowe wong-wong jahat!'

Banjur para wali, ngadhep munggah menyang langit, kandha:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing biyèn nate numpaki geni marang kutha Sodom amarga kejahatané, saiki musnaake pura sing ala iki saka dewa-dewa palsu demi kabeneran Panjenengan.'

Kanthi tembung-tembung mau, padha nggawe pratandha salib ing bathoké lan ngembus menyang arah candhi; lan langsung arca-arca ing njero candhi kuwi tiba karo swara gedhe lan remuk dadi bledug. Banjur para martir suci kandha marang gubernur:

'Apa kowe weruh jinis dewa apa iki? Endi saiki kekuwatan lan kakuwasané? Apa padha bisa mbela awaké dhéwé?'

Ora suwe candhi kuwi ambruk lan rata karo lemah. Banjur gubernur, amarga nesu banget marang karusakan candhi lan arca-arca, mrentah supaya para martir suci dipenggal sirahé. Nanging, para wali malah bungah karo paukuman kuwi, muji Gusti Allah, lan lunga kanthi gumbira menyang panggonan paukuman; ing kana, padha sujud, kanthi rela nyawisake gulu kanggo pedhang demi Kristus, lan padha mati amarga pedhang. Para wong pracaya njupuk awak suci mau lan ngubur ing panggonan suci.

Sawisé matèni para martir suci iki, gubernur mréntahaké supaya Santo Terentius, Africanus, Maximus, lan Pompeius digawa ngadhep dhèwèké lan kandha marang wong-wong mau:

'Tawakna kurban marang para dewa, utawa kowe bakal ngalami pati sing nggegirisi, lan ora ana sing bisa nylametake kowe saka tanganku.'

Para wali mangsuli:

'Kami iki wong Kristen, lan pangarep-arep kami wis kaparingake marang Kristus; kami ora bakal nyembah setan utawa ngladeni dewa-dewa panjenengan, lan kami ora wedi marang sangsara panjenengan. Paringna sangsara apa wae sing panjenengan karepake marang kami; kami pracaya marang Gusti Allah bilih panjenengan bakal kalah dening kami, kados setan sing wis kalah dening Kristus, Ingkang bakal maringi kekiyatan dhumateng kami kanggo ngungkuli niyat jahat panjenengan.'

Gubernur mrentahake supaya para martir suci digawa bali menyang penjara, dipasang borgol wesi abot ing sikilé, lan tangan lan sikilé diiket nganggo ranté wesi; ing kahanan kaya ngono, padha disandhang ing atas trisula

wesi sing disebar ing lantai, lan ora ana siji waé sing diidini mlebu penjara supaya ora ana sing bisa nggawa panganan kanggo wong-wong mau. Nalika para wali lagi nahan sangsara lan ndedonga marang Gusti, ing tengah wengi sumunar cahya ing penjara, lan Malaikaté Gusti Allah katon marang wong-wong mau lan kandha:

'Terentius, Africanus, Maximus lan Pompeius, para abdi Gusti ing swarga, tangia lan kuwatna awakmu.'

Sawisé ngendika mangkono, Malaikat nyentuh ranté-ranténé, banjur langsung tiba, lan ana meja kang katon ing ngarepé, kebak manéka panganan istimewa.

Lan Malaikat kandha:

'Melu istirahat lan mangan panganan sing Kristus wis ngutus marang kowe.'

Para wali, ngaturaken berkah marang Kristus Gusti, padha nyegerake awaké dhéwé kanthi panganan lan omben-omben lan matur nuwun marang Gustiné. Para penjaga, weruh cahya ing penjara, mlebu lan weruh para martir suci padha bungah lan ngrayakake, banjur nglaporake marang gubernur. Gubernur, sawisé nggawa para martir menyang pangadilan ing esuk, kandha marang wong-wong mau:

'Apa siksaanmu durung nggawe kowe sadar, lan apa kowe durung siap nyerahake kekonyolanmu? Metu lan sembahna para dewa.'

Santo Terentius mangsuli:

Mugi Gusti nylametaké kita saka kabodhoan iki—kita lan kabèh sing tresna marang Gusti—awit *"kabodhoané Gusti luwih wicaksana tinimbang manungsa"* (1 Kor. 1:25), lan kawicaksanan manungsa iku kabodhoan ing ngarsané Gusti. Kita bakal dadi bodho yèn, sawisé ninggalaké Gusti, kita malah nyembah setan, kaya sing kok lakoni.

Panguwasa, nesu amarga tembung-tembung mau, mrentah supaya padha digantung ing tiang gantung lan disiksa nganggo cakar wesi. Nalika padha nahan sangsara kaya ngono, para wali ndedonga marang Gusti Allah lan kandha:

'Yesus Kristus, Putraning Allah, sing urip langgeng, pepadhangé wong Kristen, pangarep-arep kita sing teguh, rawuhna lan tulungana kita, lan aja nganti kita isin, kita sing nandhang sangsara amarga Asmamu sing Suci.'

Nalika padha ndedonga kaya ngono, padha ora ngrasakake sangsara, amarga Kristus ngurangi lara.

Banjur gubernur mrentahake supaya wong-wong mau dibalekake menyang penjara lan, sawisé nglumpukake dukun lan tukang sihir sing trampil ngendhalèkaké kéwan lan ula, mrentahake supaya kanthi mantera padha nglumpukake kéwan sing paling galak – ula tedung, landak, lan ula – lan nyekel bebarengan karo para martir ing penjara. Nanging kéwan merayap kuwi, sing ngglitik ing sikilé para martir suci, ora nyentuh utawa nglarani sapa waé; nalika para wali padha nyanyi lan ngluhuraké Gusti Allah. Mangkono padha nglampahi telung dina telung bengi ing penjara bebarengan karo kéwan merayap kuwi, lan ing bengi kaping papat gubernur ngutus wong-wong kanggo mriksa apa para martir wis dipatèni déning kéwan merayap kuwi. Para utusan nalika nyedhaki lawang penjara krungu para tawanan suci padha nyanyi lan muji Gusti Allah. Karepé ngerti luwih cetha apa sing kedadeyan ing jeruji, padha munggah ing atap lan sawisé mbukak, padha weruh para wali padha lungguh ing kono, déné Malaikaté Gusti Allah nyegah kéwan-kéwan merayap supaya ora nyedhak para martir. Ndeleng kahanan iki, padha kebak rasa wedi lan langsung nglaporaké apa sing wis dideleng marang gubernur.

Esuk banget, gubernur mréntahaké para dukun supaya mbusak ula, ular tedung, echidna lan kabèh réptil liyané saka penjara, lan nggawa para martir menyang pangadilan. Nalika para dukun tekan ing penjara lan miwiti maca mantera kaya biasane, kéwan-kéwan merayap kuwi ora nggatekake, nanging kanthi nesu gedhe kabèh padha nyerbu metu liwat lawang sing kabuka marang para dukun lan nyerang nganti padha mati, bebarengan karo kabèh wong sing ana ing kono. Sawisé kuwi, para wali digawa menyang ngarep pangadilan, lan gubernur, nalika weruh yèn padha ora cilaka, banjur nesu banget lan ngukum supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Banjur para martir kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké lan, kanthi gumbira padha menyang pati, padha nyanyi:

'Panjenengan wis nylametake kita, ya Gusti, saka wong-wong sing nindhes kita, lan ngremehake wong-wong sing sengit marang kita.'

Para abdi, sawisé nggawa wong-wong mau menyang panggonan paukuman, nindakake apa sing wis diprentahake, lan para pangakune Kristus nampa mahkota martir. Wong-wong saleh nglumpukake awak suci mau lan ngubur kanthi pakurmatan rong stadia saka kutha, kanggo kamulyaning Juruwilaha kita Yesus Kristus, sing urip lan mrentah salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Dina iki kita ngrayakake pangeling-eling sing mulya lan kabungahan saka martir Terentius sing Wicaksana lan kanca-kancane. Ayo padha nyedhaki kanthi semangat, supaya kita bisa nampa panyembuhan: amarga dheweke nampa saka Gusti Allah sih-rahmat Roh Suci kanggo marasake lara-larane jiwa kita.

- Ing dina sing padha kita mengeti para martir suci Yakobus presbiter, Azadan lan Avdikios, diaken, sing nandhang sangsara ing Persia ing sangisoré Shapur watara taun 380.

24 April

11 April (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti Sang Mulya Farmufius, sing urip ing abad kaping 4 ing ara-ara sing padha ing ngendi Sang Mulya Yohanes makarya ing sumur; Farmufius ngladeni lan nyukupi kabutuhane.

Kematiran Syekh Antipas, Uskup Pergamon

Dirilis tanggal 11 April

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Domitianus[2947] , wiwit ana panganiayaan gedhé marang umat Kristen, lan paugeran dikirim marang kabèh pangeran lan panguwasa supaya umat Kristen manut tanpa pitakon marang dhawuh kaisar, nampa kapercayan pagan lan nyembah arca. Ing wektu kuwi, akèh wong pracaya padha muncul, kanthi tanpa wedi ngakoni sabda Gusti Allah, lan kabuka kawani gedhé para martir sing ngupaya kanggo Kristus Juruwilujeng. Ing wektu kuwi, Rasul Agung, Santo Yohanes Teologian—[2948] —diusir menyang pulo Patmos; dhèwèké dadi tiang Gréja, dhasar kabeneran Kristen lan pangkotbah keilahian langgeng Putra Tunggalé Gusti Allah. Ing Patmos, ing sawijining panglihatan ing antarané pitung kaki lampu, Gusti katon marang dhèwèké lan dhèwèké dipitènani supaya nulis marang pitung malaékat—yaiku para uskup pitung gréja ing Asia Cilik—lan nguwatké barisan para martir. Kanthi mangkono, Gusti uga nyebutake Santo Antipas, sing critané bakal diterusaké mengko. Gusti ngendika marang muridé*: 'Aku ngerti pakaryanmu, lan kowe manggon ing panggonané pangastané Setan, lan kowe tetep nyekel marang jenengku, lan ora nolak pracayaku, sanadyan ing dina-dina nalika saksi setyaku Antipas dipatèni ing antaramu, ing panggonané Setan manggon'* (Wahyu 2:13).

Amarga Santo Antipas iku uskup Gréja Pergamus[2949] . Saka tembung-tembung ing Wahyu Yohanes iki, cetha sepira setyaé Antipas dadi saksi Kristus, lan kaya apa kahanané para warga kutha Pergamus—sing dadi panggonané Setan. Antara wong-wong mau, Santo Antipas kaya pepadhang ing antarané pepeteng, kaya mawar ing antarané duri, kaya emas ing lendhut—utawa luwih tepaté, ing pawon geni—kaya sing katulis: *'Panjenengané nguji wong-wong mau kaya emas diuji ing pawon geni'* (Kajaten 3:6).

Ing kono, ukum alam ora dipatuhi lan ora ana akal sehat; saben wong njupuk ukum ing tangané dhéwé, sing kuwat nindhes sing ringkih, lan sing nggebuki utawa nyiksa nganti mati dianggep wani, becik, lan bener. Lan nalika wong-wong sing ora pracaya nganiaya lan ngganggu komunitas Kristen kaya ngono, Antipas sing pinaringan berkah, sawijining priya sing imané ora goyah lan budiné teguh, ora keganggu sethithik waé; nanging, kaya wis ngowahi sipat manungsané dadi kaya malaikat, dhèwèké ngadeg kiyat lan tanpa wedi ngadhepi mungsuh-mungsuhé.

Ora nggatekake ancaman saka para penyiksa, piyambakipun kerep metu ing antaraning tiyang kathah, lan ing kono sumunar kados esuk, ngusir pepeteng saka kesesatan sesembahan arca nganggo padhanging iman sing murni lan sejati. Mula, para setan (sing dianggep déwa déning wong Yunani) kabèh mlayu saka kono, lan ora ana

---

[2947] Kaisar Romawi Domitian mrentah saka taun 81 nganti 96.

[2948] Patmos, sawijining pulo gersang lan watu ing Segara Aegea, ing kidul-kuloné Efesus, antarané Sanop lan Naxos

[2949] Pergamon – sawijining kutha ing Mysia Agung (ing sisih lor-kulon Asia Cilik) – dadi kutha krajan Karajan Pergamon. Ing jaman kuna, kutha iki misuwur amarga kasugihan, kemewahan, lan perpustakaan sing amba, uga amarga panemuan—utawa luwih tepaté panyempurnaan—parsamen (kulit kanggo nulis). Sabanjuré, kutha iki dilebokaké ing Kakaisaran Romawi.

siji waé sing wani tetep ana ing kutha Pergamon, panggonané Santo Antipas. Para setan katon marang para imamé ing ngimpi lan kandha yèn dhèwèké ora manèh melu kurbané lan ora nyium dupa saka sesajèn mau, amarga kabèh kuwi diusir déning pimpinan wong Kristen. Banjur wong Yunani nesu lan nyerbu Antipas; nyekel dhèwèké, banjur nyeret dhèwèké menyang panggonan sing biyasané kanggo nindakake kurban ala. Lan gubernur kandha marang dheweke:

'Apa kowe iku Antipas sing ora mung gagal netepi dhawuhe raja dhéwé, nanging uga mulang wong liya supaya padha nindakake kaya ngono, lan kanthi mangkono ngalangi kurban kita nganti ora ana siji déwa sing oleh wareg karo lemak sesajen?' Amarga kowe, para déwa wis ninggalaké kutha kita, lan ana bebaya yèn bencana bakal nimpuh kutha iki, amarga padha ora gelem nglindhungi manèh. Cukup manèh tumindakmu sing nglakoni sihir Kristen; saiki tobat lan manut marang paugeran kita, supaya para déwa sing mrentah kutha éndah iki ora mandheg ngopeni lan nglindhungi kita. Lan yèn kowé nolak nindakake kuwi, ora mbatalaké imanmu lan terus ngremehké ibadah kita, mula miturut hukum Romawi kowé bakal kena paukuman sing pantes.

Santo Antipas mangsuli:

'Tahua iki, gubernur: aku iki wong Kristen, lan aku ora duwe karep apa-apa kanggo manut marang prentah raja sing bodho lan ora takwa. Nanging amarga pitakonmu pantes entuk jawaban sing trep, rungokna dhisik. Yen déwa-déwa panjenengan, sing panjenengan sebut pangeran sakabèhing jagad raya, wis diusir—kaya sing diomongaké déwéké—déning manungsa fana, lan yèn sing panjenengan anggep pelindung lan perantara panjenengan malah padha nyuwun pitulungan marang panjenengan, mula saka kéné panjenengan bisa gampang nyadari kasalahan panjenengan. Yen padha ora bisa ngukum wong sing ngina marang dheweke lan ngakoni yen wis kalah dening siji wong, kepiye carane dheweke bisa nylametake kabèh manungsa—utawa malah siji kutha—saka bala? Ndeleng kahanan iki, kowe saiki paling ora kudu mbalèk saka khayalan mbebayani lan pracaya marang Kristus, sing mudhun saka swarga kanggo nylametake umat manungsa. Kristus iki pancèn bakal teka ing pungkasaning jaman kanggo ngadili kabèh lan mènèhi ganjaran marang saben wong miturut pakaryané, apa iku sangsara utawa pakurmatan.

Sawisé wangsulan sing wicaksana kuwi, gubernur banjur miwiti manèh ngandika marang Santo Antipas:

Sampeyan manut undang-undang anyar lan pranatan sing sampeyan rancang dhéwé, lan wis nglirwakaké ibadah kuna marang Gusti Allah, sing sakwisé kita tampa saka para leluhur lan diwarisaké marang kita. Ora pantes ninggalaké adat para leluhur kita, awit sing lawas luwih becik tinimbang sing anyar, lan sing wis diadegaké lumantar lumampahé wektu luwih bisa dipercaya lan luwih pantes dipuji. Mula, kowe uga kudu ngganti imanmu lan aja ngetutake Manungsa sing muncul ora suwe kepungkur lan, lumantar sihir tartamtu, nggawe urip manungsa dadi bingung, lan disalib ing jaman Pontius Pilatus. Mula, manut marang dhawuhe raja, lan kowe bakal urip tentrem karo kita; lan kita bakal nulungi kowe ing saben cara lan nresnani kowe kaya tresna bapak; amarga yuswa kowe sing wis tuwa ndadekake kowe pantes nampa katresnan lan ngajeni kita, kaya bapak.

Kanggo kuwi, Santo Antipas mangsuli:

Sanajan kowe nyedhiyakake akèh dalil, aku ora bakal bodho lan ora nduwé akal nganti, sawisé tekan yuswa tuwa lan meh mati, ngganti imanku lan, demi urip sengsara lan ora mulya iki, mbatalaké pangakuan imanku sing wis mapan. Mula, aja ngapusi pikiranku sing tansah nyawiji ing sinau Kitab Suci Ilahi. Amarga ing wiwitan, ora ana siji wae déwa-dewamu sing ana; padha muncul mengko lan ora nindakake kabecikan, uga ora ana paedahé kanggo kita saka padha; nanging kaya déné awake dhéwé ala lan ora ana regané, mangkono uga padha dadi panyebab urip sing ala lan napsu kanggo wong liya. Lan yèn perlu njaga adat kuna sing ala, mula kuduné manut marang Kain, pembunuh saduluré. Ngapa kowe ora ngetutake wong-wong sing nyoba munggah menyang swarga lan ora isin nindakake incest karo adhine wadon, sing banjur padha musna amarga Banjir? Yen kowe uga niru tumindak ora patut mau merga lawas, kowe bakal kena paukuman ora nganggo banyu, nanging nganggo geni langgeng lan ulat sing ora mati, kajaba kowe tobat.

Sawisé tembung-tembung mau, wong-wong sing jahat nyekel wong suci mau lan nyeret dhèwèké menyang candhi Artemis[2950] , ing ngendi ana sapi jantan perunggu: sawisé padha nggodhok sapi mau nganti

[2950] Artemis – uga dikenal minangka Diana – iku dewi pagan sing misuwur ing kalangan wong Yunani; dheweke nglambangake rembulan lan dianggep minangka pelindung alas lan moro. Pemujaan marang dewi iki dilakoni kanthi mewah lan megah.

padhang abang, padha mbuwang martir suci mau menyang njero. Nanging dhèwèké nggawe pratandha salib lan ndedonga marang Gusti Allah, karo muni:

'Ya Allah, sing wis nyingkapake marang kita rahasia Sang Gusti kita Yesus Kristus, sing kasembunyi saka jaman-jaman, lumantar Panjenengané kowe wis maringi kita kawruh bab jeroné rencana Panjenengan sing ora bisa dipahami, aku matur nuwun marang Panjenengan kanggo kabèh berkah Panjenengan, – amarga nylametake kita sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengan, lan amarga maringi aku pakurmatan ing jam iki kalebu ing antawis para martir suci sing wis nandhang sangsara kanggo asmaning Panjenengan. Panjenengan tampi nyawaku, sing saiki ninggalake donya iki, lan paringana supaya aku pinaringan sih ing ngarsane Panjenengan lan Sang Putra Tunggal Panjenengan – lan ora mung aku, nanging uga wong-wong sing bakal urip sawise aku, paringana supaya padha nampa rahmate Panjenengan, supaya asmane Panjenengan ingkang suci kinurmatan dening sedaya tiyang salami-lamine. Amin.

Kanthi tembung-tembung iki lan tembung sing padha, Santo Antipas ndedonga suwé nalika disiksa ing pawon geni abang. Banjur, sawisé ndedonga kanggo sak donya, dhèwèké nyerahaké nyawane marang Gusti Allah, kaya tiba ing turu sing manis, lan munggah menyang swarga, dihias nganggo mahkota kamulyan martir[2951] . Wong-wong saleh njupuk relik suci panjenengané lan ngubur kanthi pakurmatan ing kutha Pergamon sing padha, lan myrrh mili saka relik mau, marasaké kabèh lara manungsa kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, sing kamulyakaké langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sampeyan wis mungkasi pujian marang berhala, Antipus, lan sawise ngalahake kuwasa setan, kanthi wani ngakoni Kristus ing ngarepe mungsuh-mungsuhe Gusti. Mula, manggon ing swarga bebarengan karo pasukan malaikat, nyuwun puji marang Gusti Pangeran, lan nyuwun panuwun kanggo kita, sampeyan maringi sih marang wong sing lara. Mula saka iku kita ngurmati kowe, Para Martir Suci Antipus; ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya Panjenengané nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

Wah, sing pinaringan berkah, panjenengan dados kanca peladen para Rasul lan hiasane para Pimpinan Agama Agung; sanggeus kaparingi kamulyan lumantar pangorbanan, panjenengan sumunar kados srengenge, wah, Antipus ingkang paling suci, maringi padhang marang sedaya lan ngusir pepeteng jeroing kasurengan. Mulané, kita ngurmati panjenengan minangka martir suci ingkang ilahi lan panyuwun pangapuran.

Peringatan para Martir Suci Prokessus lan Martinianus

Dipepering ing tanggal 11 April

Para Martir Suci Processus lan Martinianus wiwitane dadi wong pagan lan makarya minangka pangawas ing Penjara Mamertine[2952] , sing dumunung ing Roma.

Para Rasul Suci Petrus lan Paulus tau dipenjara ing kono amarga nyebarake agama Kristen. Ndeleng mujijat sing ditindakake Para Rasul ing panjara, Prokulos lan Martinianos banjur pracaya marang Kristus; lan nalika Rasul Petrus, sawisé ndedonga lan nggawé pratandha salib ing Batu Tarpeian[2953] , njupuk banyu saka

---

[2951] Martir Suci Antipas, Uskup Pergamon ing Asia, séda ing taun 95; dina rayané (11 April) diurmati banget ing Konstantinopel, ing ngendi, nalika pamaréntahan Theodosius Agung (379–395), lembu sing digunakaké kanggo ngobong St Antipas digawa saka Pergamon.

[2952] Panangkaran Mamertine dumunung ing sisih lor kutha Roma. Panangkaran iki dimaksudaké utamané kanggo para penjahat nagara, golongan sing kalebu umat Kristen. Panjara iki isih lestari nganti saiki ing wangun sing wis dipugar, lan sel-sel ing ngendi Para Rasul Petrus lan Paulus dipenjara dijaga kanthi tliti déning umat Katolik minangka papan suci.

[2953] Batu Tarpeian dumunung ing sisih kulon Bukit Kapitolin ing Roma. Ing Roma Kuna, watu iki dadi panggonan kanggo mbuwang para penjahat sing dihukum pati. Miturut legenda Romawi, watu iki entuk jeneng saka kedadeyan ing ngisor iki: Tarpeia, sawijining dara suci (dara sing ngladeni ing mezbah pagan), nalika perang antarane Romulus lan raja Sabin Titus Tatius, digoda karo janji emas lan ngidini

gunung, ora mung Prokulos lan Martinianos nanging uga kabèh tahanan liyané, sing cacahé 47 wong, padha dibaptis.

Processus lan Martinianus, sawisé pracaya marang Kristus lan dibaptis, mbebasake Para Rasul saka penjara; nanging Gusti piyambak rawuh marang Rasul Petrus nalika piyambakipun arep mulih saka Roma, ngandhani yèn piyambakipun bakal disalib manèh, lan kanthi tembung mau meksa piyambakipun bali menyang Roma, ing ngendi piyambakipun manèh ditawan déning prajurit.

Ing wektu sing padha, Paulinus, panglima Processus lan Martinianus, kabari yèn wong-wong mau wis dadi wong Kristen. Sawisé nglumpukaké para wong suci ing ngarepé, Paulinus miwiti ngajak supaya padha nyelakaké iman Kristen; nanging nalika padha mbantah lan ngina arca-arca, dhèwèké mréntah supaya padha dipukul ing cangkemé. Sabanjure, nalika—sawise ana ajakan maneh sing terus-terusan nanging ora ana asile—para wali tetep teguh ing pangakune, dheweke digantung ing wit penyiksaan, dipukul kasar nganggo piranti landhep lan disengat geni ing sisih awak. Nanging para wali nampa kabèh sangsara mau kanthi tabah, nalika sawijining wanita Romawi sing aran Lucina maringi panyengkuyungan lan panglipur marang wong-wong mau.

Ing wektu sing padha, paukumané Gusti ora suwe teka marang sang penyiksa jahat. Paulinus, sing wis mènèhi dhawuh nyiksa para wali, langsung dipaukuman déning Gusti kanthi kelangan mripat kiwa lan, disiksa déning roh jahat, seda telung dina sawisé.

Putrané Pavlin nyuwun marang prefek Roma[2954] supaya para martir suci langsung dieksekusi, banjur padha dipenggal sirahé ing njaba tembok Roma[2955] . Awaké para martir sing kinurmatan mau dijupuk déning Lucina sing wis kasebut mau lan dikubur kanthi pangurmatan sing pantes kanggo para martir suci.

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Farmufius sing mulya, sing urip ing abad kaping papat ing ara-ara sing padha karo ing ngendi Sang Yohanes sing mulya, sing dieling-eling ing tanggal 29 Maret, nglakoni tapa brata ing sumur; Farmufius ngladeni dheweke kanthi nyedhiyakake panganan.

25 April

12 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling para martir suci Mina, David, lan Yohanes, sing ditembus panah sing dilepasake déning para Saracen ing Palestina.

Uripé Ibu Kita Sing Kinurmatan Athanasia

Dilingeti tanggal 12 April

Ngandharake urip lan pakaryan para wali kanggo ngedifikasi wong sing maca utawa ngrungokake ora mung sawijining upaya sing pantes dipuji lan nylametake, nanging uga minangka panggonan dhawuh apostolik kanggo ngeling-eling para wali. Iki sing nyurung kita nyedhiyakake, sanadyan cekak, crita babagan uripé sing mulya Athanasia, luwih-luwih amarga tuladha becik saka uripé, minangka prastawa jaman biyen, bisa waé kelalen, lan akèh wong bakal kelangan piwulang sing banget maringi pangajaran kanggo nyawane.

Wadon sing pantes dipuji iki, sing jenengé sinonim karo kalanggengan[2956] , sing ing uripé sing luhur mbuktèkaké yèn dhèwèké iku abdi sing setya lan becik marang Gusti ing Swarga, lair saka wong tuwa sing taat lan mulya – Nikita lan Maria; padha manggon ing pulo Aegina[2957] , ing ngendi sang putri lair, sing mengko dadi

---

wong Sabin mlebu ing Bukit Kapitolin. Amarga syarat prajanjen kasebut nyatakake manawa wong Sabines kudu menehi Tarpeia apa wae sing dienggo ing lengen kiwa, nalika tekan Bukit Kapitol, dheweke padha mbuwang wong sing ngiyanati kuwi, ora nganggo gelang kaya sing diarepake, nanging nganggo tameng, amarga abote tameng kuwi dheweke mati. Wiwit semana, tebing iki dikenal minangka Tebing Tarpeian.

[2954] Prefekt – kepala kutha.

[2955] Para martir suci padha nemoni pati ing separo kapindho abad kapisan. Relik-reliké saiki disimpen ing Basilika Santo Petrus ing Vatikan, ing kapel sing dikhususaké kanggo wong-wong mau.

[2956] Jeneng Afanasy, nalika diterjemahake saka basa Yunani menyang basa Rusia, tegesé 'kekal'.

wadah pilihané Roh Suci. Sanajan umuré pitu taun, dhèwèké cepet sinau maca Mazmur lan, amarga katresnané marang buku, dhèwèké nyawisaké dhéwé kanthi tekun maca Kitab Suci. Sawijining dina, nalika lagi makarya ing tenunané, dhèwèké weruh lintang sumunar mudhun saka dhuwur; nalika tekan dhadhané lan madhangi kabèh awaké, lintang kuwi sirna. Wiwit wektu kuwi, atiné sang prawan padhang: amarga wis sengit marang kesia-siaan donya, dhèwèké mutusaké mlebu biara. Nanging wong tuwane banget nentang niyat luhuré putriné lan meksa dhèwèké, nglawan kersané, supaya nikah. Dheweke mung omah-omah sedhikik sethithik, sawisé iku dheweke dadi janda kanthi ora disangka-sangka: nagara kasebut dumadakan diserang déning Moor sing galak, saéngga bojone Athanasia kudu mangkat perang, ing kana, miturut pangayoman Gusti sing ora bisa dipahami, bojone mati. Sawisé dadi janda, Athanasia manèh mutusaké mlebu biara, nanging sadurungé bisa nglakoni karsa kuwi, ana prentah saka raja sing mréntahaké para dara lan janda enom supaya nikah karo prajurit. Kanthi dipersuasi wong tuwane, Athanasia nikah kaping pindho. Lan ing nikah anyar, dheweke ora nglirwakake bab keslametan jiwane: ora kesengsem karo kesenengan donya lan ora kakehan mikirake bandha donya, dheweke meh kabeh wektu dienggo maca Kitab Suci utawa nyanyi mazmur. Kalembutan lan andhap asor sing tulus iku dadi hiasan utama dhèwèké; mulané, kulawargané ora bisa ora ngrawat dhèwèké kanthi katresnan, déné tangga-tanggané, sing padha ngerti uripé sing luhur budi, ora bisa ora muji dhèwèké. Dheweke seneng banget mbantu wong mlarat nganti kadhangkala ing omahé sing sugih ora ana maneh sing bisa diwenehake minangka sedekah: dheweke kanthi hormat nampani biksu lan para lelungan sing teka, kanthi tresna maringi pangayoman; marang para janda, anak yatim, lan kabèh sing butuh, dheweke kanthi loman maringi kabutuhan urip. Ing sawijining wektu, nalika pacekitan parah nyerang tanah iku nganti akèh wong mlarat, Athanasia ora mung maringi mangan marang sedulur iman nanging uga marang wong-wong pagan sing manggon ing kana: nalika padha meh mati keluwen, padha teka marang Athanasia sing pinaringan berkah, lan dhèwèké ora mung maringi panganan lan sandhangan nanging uga kabèh kabutuhan liyané sing dibutuhaké, kanthi mangkono nepati sabda Gusti: *'Melu welas asih, kaya Rama sampeyan welas asih'* (Lukas 6:36), *'supaya sampeyan dadi anak Rama sampeyan ing swarga, awit Panjenengané maringi srengéngé munggah tumrap wong ala lan wong becik, lan ngirim udan tumrap wong sing bener lan wong sing ora bener'* (Matius 5:45).

Ing dina Minggu lan dina raya, Athanasia kanthi ramah ngajak tangga-tanggone menyang omahé lan maca Kitab Suci marang wong-wong mau, nandur katresnan marang Gusti Allah lan mulang urip sing luhur budi. Mangkono, kanthi ajeg tuwuh ing urip sing nyenengake Gusti Allah, Athanasia kaiket kabecikan, kaya lapangan kang kaiket kembang ing mangsa semi. Sawisé pirang-pirang taun omah-omah, dhèwèké ngyakinaké bojone supaya ninggalaké donya karo godha-godhané lan mlebu biara: bojone nurut marang pitutur garwané lan sawisé dadi biksu sejati sing uripé pantes miturut panggilané, seda kanthi tentrem sawisé ditatèni sirah.

Sawisé dadi janda, Athanasia sing kaberkahan nyawisaké kabèh uripé mung kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Nalika nemokaké wanita-wanita saleh liyané sing padha tresna marang Gusti Allah lan nduwèni niat sing padha, dhèwèké kanthi bungah gabung karo wong-wong mau. Ora suwe sawisé kuwi, sawisé padha mbagi bandha marang wong mlarat lan nampa sumpah biara saka sawijining sesepuh sing saleh, para wanita mau mundur saka donya, milih panggonan sepi kanggo urip meneng. Telu utawa papat taun sawisé, sanajan Berkah Athanasia nolak, para wanita mau ngyakinké dhèwèké supaya gelem mimpin wong-wong mau.

Nanging sanadyan dheweke nyekel gelar abbess, dheweke nganggep awake dhewe sing paling cilik ing antarané wong-wong mau, manut dhawuhe Gusti: *'Sapa waé sing kepéngin dadi gedhé ing antarané kowe, kudu dadi abdi kowe kabèh'* (Matius 20:26).

Lan angel golek tembung kanggo ngungkapaké sakabehing andhap asoripun: piyambakipun nganggep dhiri boten pantes sanadyan mung ana ing pasedhèrèkan para wanita liyané, malah piyambakipun krasa boten pantes nampi pitulungan saking para wanita mau; mulané piyambakipun boten nate ngidini sapa waé saking para wanita mau ngopeni piyambakipun, malah boten ngidini nyawuraké banyu ing tanganipun. Pangastine pancen paling ketat: mung ing wayah bengi dhèwèké mangan roti sethithik lan ora ngombe banyu luwih saka sing perlu kanggo ngilangaké ngelak; dhèwèké mung mangan lenga, anggur, keju, lan iwak, kanthi matur nuwun marang Gusti Allah, mung ing dina raya Kelahiran Kristus lan Kebangkitan Mulya Kristus; Ing mangsa Prapanca Suci lan mangsa puasa liyane, panganane mung sayuran ijo mentah sing dipangan sapisan saben rong dina; lan ing dina-

[2957] Pulo iki dumunung cedhak Yunani.

dina kuwi dheweke ngombe banyu sak sithik-sithike. Watu sing diselehake ing lemah lan ditutupi klambi kasar saka rambut dadi ambené, sing saben wengi, kaya Daud (deleng Mazmur 6:7), dibasahi karo luhé; lan luh-luh mau, sing kabangkit déning katresnané marang Gusti lan kesadarané marang dosa dhéwé, mili saka mripaté kaya kali nalika dhèwèké ndedonga lan nyanyi mazmur. Busana njaba Athanasia digawe saka wol wedhus; ing sangisoringé, dhèwèké nganggo kemeja kasar saka rami. Dheweke turu sethithik banget, nanging umume bengi dienggo pandonga sing khusyuk marang Gusti lan renungan sing taat; nalika awan, dheweke nyawisake awake dhewe kanggo nyanyi mazmur, apa dheweke piyambakan utawa bebarengan karo para wanita . Dheweke ngati-ati supaya ora ana siji jam wae sing kliwat tanpa pandonga; dheweke tansah ngluhurake Gusti, manut tuladha Daud, sing kandha: *'Aku bakal mberkahi Gusti ing saben wektu; pujiané bakal tansah ana ing lambengku'* (Mazmur 33:2).

Wiwit dina mlebu biara nganti seda, dhèwèké ora tau nyicip woh-wohan saka kebon. Athanasia nglakoni akèh kasangsaran nalika mimpin para biarawati lan ngopeni wong-wong mau; nanging, kanthi andhap asor lan alus, dhèwèké ora tau ngucapaké tembung cela utawa ngina marang sapa waé. ora ana siji wae sing tau krungu tembung kasar saka dheweke, apa sing enom apa sing tuwa, apa budhak apa merdeka; dheweke nampa pangreka-reka sing bola-bali saka para biarawati kanthi alus lan tentrem, percaya marang ganjaran ing gesang sing bakal teka. Sawisé patang taun mimpin para biarawati, Athanasia sing pinaringan berkah mutusaké pindhah saka panggonan iki menyang panggonan liya, ing ngendi luwih trep kanggo ngabdi marang Gusti kanthi meneng. Kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké nemoni sawijining rahib—sepuh sing biyèn tau dadi imam lan abbot—arané Matthew, sawijining priya sing duwé kabecikan lan kasucian. Nalika ngerti niyat luhur para wanita mau, dhèwèké nunjukaké panggonan sing dikarepaké ing pulo Aegina sing padha: sawijining gunung sepi, ing kana ana gréja kuna kang didedikasikaké kanggo Santo Stefanus, Martir Kapisan. Nalika ndeleng panggonan iki, Sang Athanasia sing kinurmatan kandha: 'Aku wis suwe ngerti iki ing rohku, lan aku pracaya yèn kita bakal manggon ing kéné nganti pungkasaning urip kita.' Sang Matius sing kinurmatan, kanthi berkah saka uskup ing tanah kuwi, ngedegaké biara kanggo Sang Athanasia sing bejo lan para seduluré ing jejere Gréja Santo Stefanus.

Uripé Sang Athanasia sing kinurmatan pantes disebutaké, sanadyan mung kanthi sawatara tembung. Sang bapa kinurmatan iki nindakaké tapa brata ageng: saben wengi piyambakipun maos Mazmur, ngancani maosipun kanthi pandonga; lan nalika perlu ngaso, piyambakipun turu ora nggleleng nanging lungguh, lan mung sawatara wektu sing cendhak. Nalika nglantaraké mazmur, maca pandonga utawa nyuguhaké kurban tanpa getih, piyambakipun krasa banget nganti ora bisa nahan luh, lan sapa waé sing rawuh ora bisa ora éntuk paédah kanggo dhiri dhéwé saka pemandangan sing nyentuh ati kuwi. Ingkang Kinurmatan Matius mung nganggo klambi kasar saka rami lan wis ngremuk daginge kanthi puasa abot lan tapa brata. Panjenengané nduwèni pangibadah khusus marang Santo Yohanes Sang Teolog, murid kesayangané Gusti Yesus Kristus. Ing sawijining dina mangsa panas, nalika dina raya Rasul Suci, Sang Mulya Matius, nalika arep nindakake Liturgi Ilahi, ngendika marang salah siji presbiter sing ngladeni: 'Sapa sing saiki pantes ana ing Efesus lan ndeleng Injilist Suci Yohanes Teolog ing kana?' Sawisé ngendika kuwi, piyambakipun nglegak ambegan saka jeroning manah lan nangis kanthi getir. Lan kadadeyan mujijat: Bapa Ingkang Kinurmatan lan kalih rérénipun padha nyumurupi Santo Yohanes Teologos ngadeg ing sacedhaké mezbah; panglihatan kuwi terus nganti pungkasan Liturgi. Ndeleng kahanan kuwi, Santo Matius krasa banget kagum lan kebak kabungahan rohani nganti ora bisa mangan sajrone telung dina sabanjure. Ing sawijining wektu, ana wong sing lara lumpuh kabeh digawa marang pangreh; amarga welas asih, pangreh nyopot jubahé dhéwé lan dibalèkaké marang wong lumpuh kuwi, sing langsung mari. Ana wong liya sing teka marang sang wong suci kanthi raié sing kaku amarga pakaryané setan, lan nalika bapak sing kinurmatan nyentuh raié nganggo tangané lan nggawé pratandha salib, raié langsung bali kaya biyasa. Mangkono uga, sawijining wong wadon tuwa, kang kasiksa dening roh najis, teka marang sang wali lan lumantar pandongane, wong wadon iku dibebasake saka kang nyiksa. Kanthi cara kang padha, sawijining biarawati liyane, kang uga kaserang roh najis, mari.

Nanging abdi agung Gusti iki, kaya sing wis kacritakaké, sing nampa karunia marasaké saka Gusti, tilar donya kanthi tragis ing banyu, manut dalan-dalané Gusti sing ora bisa dipahami. Kapal sing digawa dening Romo sing Mulya, sing arep menyang Konstantinopel, tenggelam bebarengan karo kabeh wong ing kapal. Mula saka iku, pulo Aegina ora oleh relik Romo sing Mulya, sing mesthine bakal dadi sumber penyembuhan kanggo akèh wong. Sawisé dhèwèké, ana wong sing wis dikebiri wiwit lair, sing dijenengi Ignatius, dadi presbiter lan abbot; ing

gesangé sing luhur lan karunia sing ditampa saka Gusti, piyambakipun kados Sang Mulya Matius; tanpa nyimpang saka dalan gesang sing takwa nganti pungkasaning gesangé, piyambakipun tilar donya kanthi pakurmatan menyang Gusti; ing sangisoring peti mayité, setan-setan diusir lan wong-wong mari saka lara. Saiki, ayo kita bali maneh marang crita babagan gesangé Sang Mulya Athanasia.

Kacarita yèn Sang Athanasia sing kinurmatan iku nduwèni alus lan andhap asor sing gedhé: nalika meh tansah ndedonga marang Gusti, kadhangkala, nalika ndelok munggah marang langit, dhèwèké nyekseni pemandangan éndah sing nggawe dhèwèké kagèt lan ngajrih: dhèwèké weruh méga padhang sing nyebarake sinar srengéngé, lan ing tengahé ana priya sumunar kanthi kaéndahan sing ora bisa diungkapaké. Panglihatan sing bola-bali iki nggawe dhèwèké gumun lan nyurung dhèwèké kanggo takon marang dhèwèké dhéwé: 'Sapa sing paring kaéndahan kaya ngéné marang priya iki? Amarga kabecikan apa dhèwèké dianggep pantes nampa kamulyan sing gedhé kaya ngéné?' Nalika dhèwèké lagi merenung bab iki, katon kaya krungu swara sing ngendika marang dhèwèké: 'Lelaki sing kok kagumi iki dihias kanthi cara iki amarga andhap asor sing nyawiji karo alus; ngertèna yèn lumantar kabecikan iki kowé uga bakal nggayuh kahanan sing padha.'

Saben dina, nalika dhèwèké merenung bab panglihatan éndah iki, wanita mulya kuwi ngias dhiri kanthi semangat lumantar andhap asor lan alus nganti angel golek sing padha karo dhèwèké ing bab iki: ora ana tapak nesu utawa sombong sing katon ing dhèwèké; dhèwèké uga unggul ing kabecikan liya, mulané mripat atiné, sing ora kabedhung déning dosa, bisa nyawang panglihatan éndah ing swarga. Ing wektu sing padha, Gusti uga paring dhèwèké karunia kanggo nindakake mujijat. Sawijining dina, nalika piyambak lan kesasar ing renungan suci, ana priya sing matané lara banget teka marang dhèwèké lan nyuwun supaya dhèwèké ndedonga marang Gusti kanggo dhèwèké. Nanging dhèwèké, kanthi andhap asor lan kaya nglipur dhèwèké, ngendika:

'Aku uga nandhang lara mripat; sabar, lan Gusti bakal nulungi kowe.'

Nanging dhèwèké ora gelem lunga, terus nyuwun marang Gusti supaya mari kanthi iman. Banjur Athanasia sing Mulya nyelehaké tangane ing mripaté, kandha:

Mugi Gusti kita Yesus Kristus, sing marasaké wong lair wuta, uga paring marang kowe, sedulur, marasaké sing sampurna.

Lan langsung wong iku waras saka sangsara matané. Kabar babagan Athanasia sing Kaberkahan nyebar ing saindenging tanah: akèh wong lara padha teka menyang biara, nampa panyembuhan ing kono lumantar pandonga sang wong sing kinurmatan. Ing jejere Gréja Santo Stefanus, Sang Mulya Athanasia ngedegaké telu gréja manèh: siji kanggo Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sijiné kanggo Santo Yohanes Pembaptis, lan sijiné manèh kanggo Santo Nikolaus sing Nglakoni Mujijat; Dheweke nggatekake kanthi khusus kanggo ngias Gréja Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, nampa kabèh sing dibutuhaké kanggo hiasané saka wong-wong saleh sing ngajèni Sang Athanasia sing Mulya.

Nanging kasohoran lan pakurmatan sing diparingake wong marang dheweke, sarta watesan sing ditetepake dening sing teka sowan, nimbulake rasa ora puas ing atine lan kepinginan golek kesunyian ing panggonan liya. Kanthi nggawa loro sedulur, Marina lan Eupraxia, dheweke nyusup menyang Konstantinopel, ing kana dheweke manggon ing biara nganti pitung taun. Kangen banget marang Gréja Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing wis dibangun déning dhèwèké dhéwé, dhèwèké kerep kandha kanthi nangis:

'Pengekangan lan pujian manungsa sing sia-sia meksa aku mundur saka gréja Gusti Putri, Ibuné Gusti Allah; ngindhari kamulyan sia-sia, aku ninggalaké candhi sing megah lan saiki lungguh ing kéné kaya wong asing.'

Nanging sanadyan ing kono, ingkang kinurmatan ora bisa tetep dadi rahasia, lan ing kene uga Gusti Allah ngluhurake abdi Nya: piyambakipun wiwit ngusir setan lan marasaké wong lara. Kabar babagan dhèwèké tekan marang seduluré sing manggon ing biara Aegina: sawisé padha teka marang Athanasia sing pinaringan berkah, padha nyuwun supaya dhèwèké bali bareng menyang biara, kaputusan sing uga disurung déning sawijining wahyu. Sing kinurmatan ngendika marang seduluré, Eupraxia lan Marina: 'Wis wayahe kita bali menyang omah: ing sawijining pangliyan aku weruh gréja Mbok Putri Allah sing Maha Suci sing kabuka, saka kono kita diprentah mlebu.'

Lan, sawisé ninggalaké Konstantinopel, dhèwèké bali karo seduluré wadon menyang pulo Aegina, menyang biarané. Ing kana, ora suwé sawisé bali, dhèwèké lara abot lan, sajroning rolas dina, ngerti yèn dhèwèké bakal seda: dhèwèké weruh loro priya nganggo jubah putih sing nyedhak marang dhèwèké, maringi gulungan

tulisan lan kandha: 'Iki kamardikanmu; tampanana lan bungongana.' Nalika dhèwèké waras sawisé pangliyan kuwi, dhèwèké nyadari yèn dhèwèké bakal enggal lunga marang Gusti lan mulané dhèwèké nglampahi rolas dina kanggo ndedonga lan merenung kanthi taat, ora mangan lan ora ngombe; lan marang para sedulur biara ing sacedhaké dhèwèké kandha:

'Mboten kowe sedulur, lan puji Gusti tanpa kendhat, supaya Panjenenganipun paring welas asih dhumateng dosa-dosa kita.'

Nalika dina kaping rolas teka, wanita mulya iku kandha marang wong-wong mau:

'Tulung aku, amarga aku wis ringkih banget – menyang gréja lan rampungaké maca Mazmur, amarga aku ora bisa manèh, amarga kekuatanku meh kabèh wis ilang.'

Kanthi nangis, padha takon marang dhèwèké:

'Kowe wis maca nganti mazmur endi? Kita kudu miwiti maca saka ngendi?'

Dheweke mangsuli alus:

'Aku saiki maca Mazmur kaping sangang puluh lan ora bisa nerusake maneh.'

Para biarawati banjur mèlu lan ngrampungaké maca Kitab Mazmur. Sawisé kuwi padha teka lan sujud ing ngarepé ambené sing kinurmatan, nyuwun pandonga pungkasan kanggo awaké dhéwé. Dhèwèké ndedonga kanggo kabèh mau lan, sawisé nyekel Marina lan Eupraxia, ngendika:

'Para sedulurku sing tak tresnani, dina iki kita pisah, nanging ing jaman sing bakal teka Gusti Allah bakal nglumpukake kita maneh; mugi Gusti maringi kowe katentreman tresna, manunggaling manah, lan paring berkah-Nya marang kowe.'

Nalika piyambakipun ngendika tembung pamitan punika lan sanès-sanèsipun, pasuryanipun sumunar kados pepadhang, ngantos ingkang wonten ing ngriku sami kaget lan ngajrih. Ing wekdal punika, pesta Panggeningan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci sampun caket, lan ingkang kinurmatan wau ngendika dhumateng para seduluripun:

'Ati-ati aja nganti lali apa waé sing perlu kanggo pesta iki; supaya ibadah lumaku kanthi becik, lan siapna dhaharan pesta kanggo bocah yatim, wong mlarat, lan para janda; lan sawisé Liturgi Ilahi, kubur awakku sing asor ing lemah.'

Sawisé ngendika lan nyawiji karo para biarawati sing wis kasebut mau, dhèwèké murub ing Gusti, kaya turu lumrah. Wujude persis kaya isih urip: mripaté wis ditutup lan lambéné wis disegel dhéwé, saéngga ora perlu upacara panguburan adat. Para biarawati, nyekel awaké, nangis amarga krasa dadi piatu kaya mangkéné:

'Ing endi,' ujare padha, 'kowe wis lunga, ibu suci kita, sing jenengé iku jenengé kalanggengan? Apa pancèn kowe wis ninggalaké kita, ndadèkaké kita yatim, kanthi sirna saka pandelengan kita?' Ing endi kita bakal bisa manèh ndeleng pasuryanmu sing kaya malaékat? Ing endi kita bakal bisa manèh krungu swaramu sing maringi panglipur ing sedhih kita lan nuntun kita marang pakaryan becik? Lampu sing maringi kita semangat lan pangarep-arep wis mati! Saiki panjenengan sampun tilem, dene kita meh seda amarga kangen dhumateng panjenengan; kita boten badhe malih ndeleng panjenengan melu ibadah ingkang suci kados kita lan maringi piwulang lumantar tembung lan tuladha panjenengan. Gusti Allah sampun nggawa panjenengan dhateng panggenan langgengipun.

Kanthi tangisan kaya ngono, padha ngubur badan sucié ingkang kinurmatan.

Athanasia sing pinaringan berkah seda tanggal 14 Agustus, ing wayah bengi sadurunge Rayané Pangantuké Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci; ing dina rayané kuwi, sawisé Liturgi Ilahi dirayakaké, dhèwèké dikubur kanthi pakurmatan ing antarané tangisé para seduluré sing ora bisa dilipur. Suster sing nggantèkaké dhèwèké dadi biarawati kepala ora ninggalaké kuburané awan bengi, lan Santa Athanasia rawuh marang dhèwèké ing ngimpi, kandha: 'Percayanana tanpa sangsi yèn ing dina kaping patang puluh sawisé aku séda aku bakal nampa apa sing wis disiapaké Gusti kanggo aku.' Nalika sang biarawati pimpinan tangi, dhèwèké bingung mikiraké makna pangandikane sang suci mau. Ing dina kaping patang puluh, para biarawati padha lali, kaya lumrahé, nganakake pangeling-eling sing wis dadi adat, amarga padha mikir yèn pangeling-eling kuwi bakal dianakake rong dina manèh. Ing sonten kuwi, sang biarawati suci rawuh lan ngendika:

'Ngapa kowe kabeh lali dina kaping patang puluh lan ora nindakake apa-apa kanggo ngeling-eling aku – ora maringi sedekah marang wong mlarat, uga ora nampani, kaya sing pantes, wong-wong sing kepengin ngeling-eling aku?'

Abbesé munggah, ngétung dina-dina kanthi tliti, lan nyadari yèn pancèn wis sonten dina kaping patang puluh, ing dina kuwi pangeling-eling kuwi kuduné dilakoni. Esuké, nalika pangeling-eling iku dianakaké sajroning Liturgi Ilahi, loro biarawati, pamimpin paduan swara, sing atiné wis dibukak déning Gusti, padha nyekseni kaajaiban ing gréja: loro priya agung nganggo jubah putih mlebu gréja, mimpin Sang Mulya Athanasia; ngadegaké dhèwèké ing ngarepé mezbah suci, banjur padha ngagemaké jubah ungu karajan sing dihiasi watu permata, masang mahkota karajan ing sirahé, sing ana salib ing ngarep lan mburi, lan maringi tongkat kraton emas ing tangané, uga dihiasi watu permata, banjur, kanthi nyekel lengené, padha nuntun dhèwèké lumantar Pintu Karajan mlebu ing altar suci.

Prolog uga nyritakaké babagan Athanasia sing kasucèkaké. Nalika dhèwèké arep seda marang Gusti, dhèwèké maringi dhawuh marang para seduluré supaya nyiapaké dhaharan pangeling kanggo wong mlarat saben dina sajrone patang puluh dina. Nanging para seduluré mung nglakoni dhawuhé nganti dina kaping sanga, banjur mandheg. Banjur sang wali muncul marang para seduluré karo loro malaikat lan kandha:

'Kok kowe kabeh lali karo wasiat pungkasanéku? Sumangga ngerti yèn sedekah lan pandonga imam sing diwènèhaké kanggo nyawa sajrone patang puluh dina iku marasaké Gusti Allah: yèn nyawa wong sing wis seda iku wong dosa, Gusti maringi pangapura dosa; nanging yèn wong kuwi wong sing bener, wong sing ndedonga bakal nampa berkah.'

Sawisé ngendika mangkono, Sang Mulya nyandhakké tongkaté ing lemah lan dadi ora katon; para biarawati, tangi esuk lan weruh tongkaté mekrok kembang, padha muji Gusti Allah, Sang Pencipta kabèh. Mangkono miturut Prologus.

Setahun sawisé pangasoé Sang Athanasia sing kinurmatan, ing dina pangeling-elingé, miturut Metaphrastus, ana loro wong suci teka ing biara, nggawa sawijining wanita sing disiksa déning roh jahat. Sawisé mbusak tutup kuburan, padha nggali lemah lan njupuk peti jenazah kang isiné badané Sang Mulya, lan roh-roh najis langsung lunga, lan wong wadon mau mari. Ambune wangi metu saka peti mati, lan wong-wong sing ana padha weruh miyra netes saka peti mati. Banjur padha mbukak peti mati, lan ing paningal wong-wong sing ana, wanita mulya iku katon kaya lagi turu: pasuryane sumunar; badané, kang metu miyra, lentur, nganti lengené bisa dilipet; ora ana sing rusak. Pemandangan iki ngundang luh kabungahan sing mili tanpa dikarepake saka mripat saben wong. Para wong suci, sawisé nutup peti jenazah, mutusaké ora ngubur relik kasebut ing lemah, nanging nampilaké ing gréja kanggo umum, lan kuwi ditindakake; sawisé kuwi, sawisé nyiyapaké makam anyar, padha mindhah relik mulya saka Sang Athanasia sing pinaringan berkah menyang makam anyar mau. Para biarawati, sawisé mbusak sandhangan kain rami saka relik, nyiapaké sandhangan anyar saka sutra; nanging nalika padha nyoba ngagem relik suci mau nganggo sutra iku, padha ora bisa amarga Santa Athanasia nolak. Kaya urip, dhèwèké nyekel tangane kanthi kenceng ing dhadhane, nolak niyat para biarawati: dhèwèké ora kepéngin sandhangan sutra, lan sanadyan wis seda dhèwèké isih tresna marang kasederhanaan. Salah siji biarawati, sing liwat uripé sing suci wis dadi wadah pilihané Roh Suci, sujud lan ndedonga, nyapa sing kinurmatan kuwi kaya isih urip:

'Gusti Putri, kaya biyèn Panjenengan tansah paring tuladha patuh tanpa pitakon nalika isih rawuh ing antawis kita, saiki mugi kersa mireng atur kita lan ngagem busana prasaja punika ingkang kita aturaken.'

Sawisé dhèwèké rampung ndedonga, Sang Kinurmatan Athanasia ngestokaké panyuwunan mau, lan—wah, mujijat!—dhèwèké tangi, lungguh, lan nguluraké tangané kanggo nampa sandhangan kuwi; sawisé nganggo sandhangan mau, dhèwèké banjur ambruk manèh ing peti mayité. Lan akèh mujijat kelakon ing relik sucié: wong mari saka manéka rupa lara, lan setan metu saka badan wong liwat pandonga suciné; ora bakal ana wektu sing cukup kanggo nerangake kabèh mukjijat mau kanthi rinci, lan marang sapa waé sing maca utawa krungu crita uripé, aja nganti nyesel: ayo padha wareg karo cathetan sing cekak nanging tetep maringi piwulang saka Sang Kinurmatan.

Adhedhasar panjenengan, Sang Athanasia sing Begja, kinurmatan kanthi jeneng kalanggengan, kanca para Malaikat Suci lan sing, demi Kristus, dadi mlarat miturut Injil nanging sugih kanthi peparinging Gusti; tansah klenngen nanging nemokake panglipur kang langgeng; nglampahi gesang donya ing ngelak lan luwe nanging nampa kabungahan langgeng; Wah, panjenengan sing welas asih marang wong mlarat lan kinurmatan dening Gusti Allah, panjenengan sing lumantar kasucianing manah nampi padhanging Roh Suci lan tentrem ing atimu, dados candhi Roh Suci lan gudang kabecikan ing donya, amarga iku panjenengan dianggep pantes nampa

kamulyan kang ora bisa diungkapake ing swarga, Panjenengan, sing sampun nyekel papan ing antaraning pasukan para suci lan ngrasakake kabungahaning bebarengan, elinga uga dhumateng kita, sing muji gesang Panjenengan ingkang kebak kabecikan lan ngurmati elingan Panjenengan kanthi kabungahan rohani. Mirsani gesang kita, sing lumaku ing antaraning ombak agung donya iki, supados, kanthi pandonga Panjenengan, kita saged gesang kanthi bener, supaya kita bisa uwal saka jerat setan lan, bebarengan karo panjenengan, diparingi kabungahan langgeng lumantar sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingi kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Isaac saka Suriah.

Dipepering ing tanggal 12 April

Santo Gregorius Dialogus, Paus Roma, ing dialogé karo Diaken Petrus[2958] , nyritakaké bab ing ngisor iki babagan Santo Yisak. Ing jamané bangsa Goth kuna, cedhak kutha Spoleto, ana sawijining priya sing paling saleh jenengé Isaac; dhèwèké manggon ing kana nganti pungkasan pamaréntahan bangsa Goth[2959] , lan kondhang ing akèh warga Roma. Ing antarané wong-wong mau, ana sawijining dara jenengé Gregory, sing manggon ing Roma ing gréja Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, ngajèni Sang Isaac kanthi istiméwa. Nalika isih enom, Gregoria wis dipinang, nanging nalika wayahe mantenan teka, dhèwèké buru-buru menyang gréja, kepéngin ngucapaké sumpah monastik; Sang Isaac sing Mulya nylametaké Gregoria saka seduluré, sing nyoba narik dhèwèké metu saka gréja kanthi paksa, lan kanthi pitulungané Gusti Allah, nyukur rambute dadi biarawati; mangkono Gregoria, sawise nolak tunanganing donyane, dianggep pantes dadi tunangan Sang Penganten Langit. Santo Gregorius Dialogus ( ) sinau akèh babagan Santo Yacob saka Bapa Suci Eleutherius, sing raket sesambungan karo Bapa Suci mau, lan apa sing diceritakaké babagan Santo Yacob iku kabèh kapacak cocog karo cathetan liya babagan uripé.

Santa Yacob ora asalé saka Italia, nanging ing kéné kita mung bakal nyritakaké mujijat-mujijat sing ditindakake ing nagara kuwi. Nalika Yacob sing Kinurmatan teka ing Spoleto saka Siria, dhèwèké pisanan mlebu gréja; ing kono dhèwèké nyuwun marang para sakristan supaya diparingi idin ndedonga ing gréja sak suwéné dhèwèké karsa, sanajan nganti milih nginep ing gréja bengi sawisé lawang gréja ditutup. Lan, sawisé miwiti pandongané, dhèwèké nglampahi rong dina setengah ing kono tanpa ngaso. Ndeleng kahanan iki, salah siji penunggu greja sing sombong – sipat sing pungkasane ndadekake dheweke dosa lan nyurung rasa nesu sing ora adil marang Romo – wiwit ngina Santo Isak nganggo tembung kasar, nyebut dheweke munafik sing pura-pura ndedonga meh telung dina mung kanggo entuk kamasyhuran; Banjur, nyedhaki Romo, dhèwèké nyekel pipiné lan nuntut supaya dhèwèké, minangka wong munafik, ninggalaké gréja kanthi isin. Sakbanjure, paukuman tumeka marang juru kebon iki: kanthi idiné Gusti, roh najis dumadakan nyekel dhèwèké lan nyebabaké sangsara gedhé, banjur nglontaraké dhèwèké ing sikilé wongé Gusti kanthi jeritan: 'Isaac bakal ngusir aku!'

Sadurunge roh najis iku ngucapake jeneng iki, ora ana siji wae sing ngerti jeneng pangumbara. Sang bapa rohani nyedhak marang wong sing kesrakat kuwi, lan roh najis mau langsung ninggalake dheweke. Kabar babagan apa sing kelakon ing gréja sumebar kanthi cepet ing saindenging kutha, lan langsung wae priya lan wanita, sugih lan mlarat padha kesusu menyang gréja kanggo ngajak wongé Gusti mlebu ing omahé; ana sing janji bakal ngedegaké biara kanggo dhèwèké, lengkap karo désa-désa lan tanahé, déné liyané kepéngin nyedhiyakké panganan lan kabèh kabutuhan urip.

Nanging abdi Gusti Allah Kang Maha Kuwasa nampik kabèh janji sing diwènèhaké marang dhèwèké: sawisé ninggalaké kutha, dhèwèké nemokaké panggonan sepi ora adoh, ing kono dhèwèké mbangun sel cilik kanggo dhèwèké dhéwé. Akeh wong banjur padha teka marang dhèwèké ing kono: nalika ndeleng uripé sing luhur, sawatara saka wong-wong sing teka kuwi kabakar semangat tresna marang urip langgeng lan, ing sangisoré

[2958] Dialog utawa paguneman iki kapacak ing karya misuwuré Santo Gregorius Agung *Conversations on the Lives and Miracles of the Italian Fathers*, sing ndadékaké dhèwèké dikenal minangka 'Dialogist'. Karya iki dumadi saka papat buku lan ngemot cathetan babagan tumindak wong-wong saleh sing dilakoni kanthi pitulungan sih rahmaté Gusti Allah; Santo Gregorius njupuk informasi kanggo cathetan iki sawatara saka pagunemané dhéwé karo Para Bapa Italia, lan sawatara saka sing diwènèhaké marang dhèwèké déning Maximilianus, Uskup Sirakuza.

[2959] Iki lumaku nganti watara wiwitan separo kapindho abad kaping enem, nalika pamaréntahan Goth ing Italia pungkasane rampung.

pituduh bapak sing kinurmatan, padha nyawisaké awaké mung kanggo ngabdi marang Gusti Allah; kanthi mangkono sawijining biara diadegaké. Nalika murid-muridé Santo Yacob nyuwun supaya piyambakipun nampi peparing kang digawa kanggo kabutuhan biara, piyambakipun, kanthi teges njaga katresnané marang kasederhanaan, mangsuli: 'Sang biarawan sing nduwéni harta ora bakal dadi biarawan manèh; piyambakipun wedi kelangan kasederhanaané kaya déné wong sugih sing wedi kelangan bandhané.'

Santo Yisak diparingi roh nubuat; amarga mujijat-mujijat lan uripé sing luhur, kang sumunar kaya pepadhang, dhèwèké dadi kondhang ing kabèh warga tanah iku. Sawijining dina, nalika sonten arep teka, piyambakipun maringi dhawuh marang para sedulur supaya njupuk kabèh cangkul sing ana ing biara lan mbuwang menyang kebon sayur; lan nalika para sedulur tangi esuk kanggo pandonga, Rama Mulya ngendika: 'Nalika srengéngé munggah, siapna dhaharan kanggo para buruh kita.' Sawisé panganan wis siyap ing wektu sing wis ditemtokake, Santo Yacob mréntahaké supaya panganan mau digawa metu lan mangkat bareng para sedulur menyang kebon sayur; ing kana padha nemokaké buruh sak akèh jumlahé kaya jumlah cangkul sing wis dibuwang ing kebon bengi sadurungé. Para priya mau iku maling sing mlebu kebon sayur kanthi niyat ngrebut; nanging sawisé mlebu, padha ninggalaké niyat ala lan njupuk cangkul sing ditemokaké, banjur miwiti nyambut gawé wiwit jam pisanan mlebu nganti Rama Suci teka; sajrone wektu kuwi, padha ngolah kabèh lahan durung diolah ing kebon sayur. Nalika nyedhaki wong-wong mau, Santo Yacob ngendika: 'Sugeng, sedulur! Mandheg makarya, awit kowe wis makarya abot sakwengi.' Sawisé maringi panganan sing digawa, dhèwèké ngajak padha mangan lan ngaso saka pakaryané. Sawisé padha wareg mangan, Sang Pendeta ngandika marang wong-wong mau: 'Wiwit saiki, tinggalna kabèh niat nindakake ala; yèn kowe butuh apa-apa saka kebon sayur, mlebu waé kanthi terang-terangan, njaluk apa sing kok butuh lan jupuk kanthi berkahku; tinggalna nyolong.' Banjur Sang Rama Agung maréntahaké supaya padha nglumpukaké pari musim semi sakpéngin atiné. Mangkono, wong-wong sing mlebu kebon sayur kanthi niyat ala, atiné kabebanan dosa, metu saka kana tanpa dosa, karo berkah, lan nggawa ganjaran kanggo gaweyané. Ing sawijining wektu liyane, ana sawetara wong lelungan sing nganggo sandhangan compang-camping teka marang Santo Yacob lan nyuwun sandhangan. Sawise ngendika supaya padha ngenteni sithik, Sang Rama Mulya nyaur salah siji muride lan ngendika sacara rahasia: 'Mlaku menyang alas cilik ing mburi biara; ing kana, ana wit sing bolong; jupuk sandhangan sing ana ing njero lan gawa menyang kene.' Sang sedulur mau lunga menyang panggonan sing diparingi ngerti lan sawisé nggoleki, pancèn nemokake sandhangan sing didhelikake ing bolongan mau; sawisé dijupuk, dhèwèké maringi marang guruné kanthi rahasia. Sawisé nampa sandhangan mau, wongé Gusti mènèhi marang para lelungan, kandha: 'Amarga kowé kabèh telanjang, iki, jupuk lan sandhangana.' Padha njupuk lan langsung ngenali yèn kuwi sandhangané dhéwé sing wis disumputaké; padha kroso isin banget, amarga sawisé nyoba njupuk sandhangan wong liya kanthi tipu daya, saiki padha kapeksa nampa sandhangané dhéwé. Ana uga kedadeyan nalika sawijining wong saleh ngutus Bapak Pendeta, liwat abdi, loro keranjang pangan, nyuwun marang sang wali supaya ndedonga kanggo dheweke. Abdi iku ndhelikake siji keranjang ing dalan, nanging nggawa siji maneh marang wong suci, nyampekake panyuwunan saka kang ngutus. Kanthi meneng-meneng nampa kranjang iku, Santo Yisak banjur maringi pitutur marang abdi: 'Aku nampa kado iki, nanging kowe kudu ati-ati nalika ngurusi kranjang sing kowe sembunyikake ing dalan: ana ula sing mlebu ing kono, lan yen kowe nyelupake tangan tanpa ngati-ati, ula iku bakal nguntir kowe.' Tembung-tembung mau ndadekake abdi iku isin banget lan nimbulake rasa wedi ing sisih siji, lan ing sisih liyane kabungahan amarga mikir yèn dhèwèké wis ngerti bab ula sing bisa waé mateni dhèwèké.

Mangkono Saint Gregorius sang Dialogist nyritakaké crita babagan Sang Agung Isaac sang Suriah. Siji buku 'ucapan tapa brata' saka piyambakipun isih kaestokaké, kang ngemot piwulang migunani sanget tumrap para biksu; sajrone uripé dhèwèké dianggep pantes déning Gusti Allah kanggo dicathet ing buku urip langgeng, lan saiki ngadeg bebarengan karo pasukan para wali ing ngarsané Sabda sing urip saka Rama, Kristus Putraning Allah; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kamulyan tansah ana. Amin.

Peringatan Santo Zinon, Martir Suci lan Uskup Verona

Dipepering ing tanggal 12 April

Santa Zeno asalé saka Yunani lan teka saka Siria. Nglakoni lelungan liwat pirang-pirang nagara kanthi niat nampa pendhidhikan Kristen, dhèwèké tekan Italia lan mapan ing kutha Verona[2960] . Para warga kutha iki, nalika weruh uripé sing luhur, milih dhèwèké dadi uskupé.

Sanadyan panganiayaan marang umat Kristen wis rampung wektu kuwi, isih ana akèh wong pagan ing endi-endi, sing padha disinari dening Zeno nganggo pepadhanging piwulang Kristen. Saliyane, piyambakipun kadosipun ngadhepi para Arian[2961] . Ing perjuangan punika, piyambakipun mbuktekaken dados panglindhungi kebenaran Ortodoksi ingkang teguh, boten nate goyah sanadyan panganiayaan dipunlancaraken marang Ortodoksi dening para kaisar ingkang nyengkuyung Arianisme, Constantius[2962] lan Valens[2963] .

Sawise ngupaya banget kanggo kapentingan Gréja Allah lan mimpin umaté suwéné wektu sing cukup dawa, Santo Zeno séda kanthi tentrem marang Gusti[2964] .

Amarga pakaryan agungé, Santo Zeno diparingi dening Gusti Allah karunia mujijat. Santo Gregorius Agung nyritakaké mujijat ing ngandhap punika, ingkang kelakon ing dina rayané ing taun 558.

Taun iku ana banjir luar biasa ing Italia. Kali utama Italia, Tiber, mecah tanggulé, nganti sakabèhé wilayah sakupenge Roma kebanjiran. Kali Atesis, sing mili cedhak kutha Verona, uga ngluwihi tanggulane; banyune ngubengi gréja sing dibangun kanggo ngurmati Santo Zeno lan, saya munggah terus, pungkasane tekan jendhela gréja. Pintu gréja kabuka, nanging banyu ora mlebu ing gréja; malah mbentuk témbok ing lawang, saéngga akèh wong ing njero gréja padha nyedhak lawang lan nglegakaké haus kanthi nyendhok banyu nganggo tangané.

Akeh mujijat liyane sing kelakon lumantar pandonga Zinon sing nyenengake Gusti.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Basil Sang Pengakuan, Uskup Paros

Perayaan tanggal 12 April

Ing Paria, sawijining kutha kuna ing Mysia Cilik, wis ana tahta uskup sing tundhuk marang Metropolitan Cyzicus wiwit sebaré agama Kristen ing kana. Saka para uskup Paria ana Bapa Basilius sing kinurmatan, sing kapilih dadi uskup amarga uripé sing luhur lan nyenengaké Gusti Allah. Nalika ajaran ikonoklastik muncul, Basilius sing Kinurmatan mbuktekake yèn dhèwèké pancèn pangakèn iman Kristus sing sejati: nyingkiri kabèh sesambungan karo para penganut ajaran sesat, dhèwèké ora maringi idin supaya padha tumindak ing wewènangé lan, sanadyan ngalami kabèh wujud paksaan, tetep nolak nandatangani prentah tulisan sing mréntahaké ngrusak ikon-ikon. Amarga semangaté kanggo iman, dhèwèké kapaksa nandhang panganiayaan lan panganiayaan saka tangan para penganut sesat, nglakoni urip kang kebak sedhih, kasangsaran, lan sangsara, tansah pindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyané. Amarga kasucianing atiné lan karsa ngreksa kasucian piwulang Gréja, Sang Mulya Basil ora bisa ora ngremehake pasamuan-pasamuan sesat, lan mulané dhèwèké ora ana gandhèngané karo wong-wong mau. Sawisé nyenengake Gusti lumantar uripé, Sang Mulya Basil seda kanthi tentrem lan mèlu rawuh ing ngarsané Gusti.

Peringatan Sang Mulya Anfusa.

Dirilis tanggal 12 April

Bapaké Santa Anfusa wis suwe ngajak dhèwèké omah-omah, nanging dhèwèké nolak; lan sawisé bapaké séda[2965] , dhèwèké dadi jomblo, dhèwèké mènèhaké kabèh kagungané marang wong mlarat, uga marang gréja lan

---

[2960] Verona iku salah siji kutha paling tuwa ing Italia, diadegaké ing abad kapisan SM. Saiki, Verona dadi benteng Italia kelas siji.

[2961] Para Arian ngajar manawa Putraning Allah ora padha karo Allah Rama lan iku minangka ciptaane. Pangadeg bidah iki yaiku Arius, sawijining presbiter saka Alexandria. Ajarané dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan sing dianakake ing Nicaea taun 325.

[2962] Kaisar Romawi Constantius mrentah wiwit taun 353 nganti 361.

[2963] Valens mréntah Kakaisaran Romawi wiwit taun 364 nganti 378.

[2964] Martir Zeno seda watara taun 380. Santo Zeno ninggalaké pirang-pirang tulisan – yaiku 16 piwulang dawa lan 77 piwulang cekak sing ngrembug manéka masalah agama lan moral.

biara. Dhèwèké dadi ibu tumrap akèh anak yatim lan pelindung para janda. Kaisar Irene sing saleh[2966] bola-bali lan kanthi tulus ngajak dheweke manggon bareng lan melu mréntahké kakaisaran, nanging dheweke kanthi tegas nolak. Nalika ing kraton, piyambakipun nganggo busana mewah putri kraton ing njaba, nanging ing sangisore iku piyambakipun nganggo jubah saka rambut kuda[2967] ; piyambakipun mangan panganan prasaja lan mung ngombe banyu, nalika mripatipun tansah kebak luh lan lambéné ngucapaké kidung greja. Sawisé nampa sumpah ing Biara Omonia[2968] saka tangané Santo Tarasius, dhèwèké dadi biarawati lan wiwit kuwi dhèwèké ora ninggalaké biara lan uga ora ngidini sedulur biarawati liyané metu[2969] . Ora tau ketinggalan ibadah siji wae lan ora maringi wektu kanggo istirahat, dheweke ora tau kelangan semangat nalika ndedonga utawa ngendhegake jaga pandonga, nalika luh tobat tansah mili saka matane. Andhap asoripun tanpa upama, amargi piyambakipun ngladosi sedaya para biarawati, ngresiki gréja, nggawa toya, boten naté lungguh ing méja nalika dhahar, lan ngurusi kabutuhaning tiyang sanès.

Sawise nglampahi sakabehe uripe kaya mangkono, ingkang kinurmatan lan sugih ing kabecikan, piyambakipun seda lan pinuju marang Gusti nalika yuswa 52[2970] .

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling para martir suci Mina, David, lan Yohanes, sing ditembus panah sing dilepasake déning para Saracen ing Palestina.

26 April

13 April (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Hieromartir Artemon

Diperangeti tanggal 13 April

Ing jaman pamaréntahan Diocletian, muncul panganiayaan gedhé marang umat Kristen[2971] : para penyiksa dikirim menyang kabèh kutha lan provinsi Kakaisaran Romawi kanggo meksa umat Kristen supaya nglakoni kurban lan nyembah berhala, lan nyiksa lan matèni sing nolak.

Antarane liyane, utusan sing jenenge Patricius uga teka ing wewengkon Laodicea[2972] , ing kono dhèwèké langsung miwiti nglakoni dhawuh raja tanpa tundha. Sanajan sadurunge rawuhe Patricius, nalika wis krungu yèn

---

[2965] Kaisar Konstantinus Kopronymus seda ing taun 775, sawisé munggah tahta nggantèkaké menantuné Artabazdes ing taun 743.

[2966] Maharani Irene, garwané Leo si Khazar, mréntahké kakaisaran kanggo anaké Constantine Porphyrogenitus, sing isih cilik, wiwit taun 780 nganti 802. Minangka wong sing banget taat marang ikon-ikon suci, dhèwèké mbantu nglaksanani Konsili Ekumenis Kapitu, sing netepaké dogma pangurmatan marang ikon ing Gréja.

[2967] Vlasenitsa iku busana jero sing ditenun saka rambut jaran lan dienggo dening para asket langsung nyentuh kulit.

[2968] Biara Omonia dumunung ing Konstantinopel. Biara iki misuwur amarga dadi panggonan rapat Konsili Ekumenis Kapindho ing grejane.

[2969] Anfusa sing Kinurmatan ngucapake sumpah monastik ing Biara Santa Eufemia ing Konstantinopel, banjur pindhah menyang Biara Omonia, ing ngendi dhèwèké dadi abbes.

[2970] Anfusa sing Mulya séda tanggal 12 April 811.

[2971] Sajrone pamaréntahan Diocletian (284–305), ana papat édikt sing diterbitaké nglawan wong Kristen. Sing kapisan diumumaké ing Februari 303. Édikt iki mréntahaké ngrubuhaké gréja lan ngobong kitab-kitab suci; ing wektu sing padha, wong Kristen dilarang nduwé hak-hak sipil, pakurmatan, perlindungan hukum, lan jabatané; Budhak Kristen kelangan hak kamardikané yèn, sawisé éntuk kamardikan kanthi cara apa waé, dhèwèké tetep dadi Kristen. Sawisé kuwi ora suwé, paugeran kapindho diterbitaké sing mréntahaké supaya kabèh pamimpin gréja lan rohaniawan liyané dipenjara; mula paugeran iki mung ditrapaké kanggo rohaniawan; sing pungkasan dituduh marang Kaisar wis nyurung pemberontakan ing Siria lan Armenia, sing, kanthi apesé wong Kristen, wis diwiwiti sawisé dikeluarké piwarta kapisan. Ing taun sing padha, 303, piwarta katelu banjur metu: kabèh sing dipenjara miturut piwarta kapindho dipaksa nindakake kurban kanthi ancaman siksa yèn nolak. Pungkasané, ing taun 304, edhik kaping papat lan pungkasan diumumaké, nyatakaké panganiayaan massal marang umat Kristen; 'Panganiayaan Agung' sing kasebut ing hagiografi iki cetha ana gandhèngané karo panganiayaan sawisé edhik kaping papat. Edik iki nyebabake kapitunan nyawa umat Kristen paling gedhe: edik iki tetep berlaku wolung taun kebak, nganti taun 311 nalika Kaisar Galerius nerbitake edik khusus sing nyatakake agama Kristen dadi agama sing diijini. Penindasan Diocletian iku sing pungkasan; ing kono, sawise meh telung abad perjuangan, agama Kristen nggayuh kamenangan mutlak nglawan paganisme.

[2972] Wilayah iki dumunung ing Asia Cilik.

dhèwèké bakal teka, Uskup Laodicea sing berkah, Sisinnius, bebarengan karo presbiter suci Artemon lan sawatara wong Kristen, mlebu ing candhi dewi Artemis[2973] ing wayah wengi lan, sawisé dipecah-pecah dhisik, kabèh arca ing kono kobongaké. Banjur, sawisé bali menyang gréja Kristené sing dumunung limang stadia saka kutha, dhèwèké nganakake ibadah kaya biasané lan maringi pangandika marang para umat kanthi piwulang ing ngisor iki:

"Anakku, ana kabar angin sumebar yèn Antikristus bakal teka ing kutha iki kanggo nganiaya wong Kristen: aja wedi, supaya apa waé—apa geni, pedhang, kéwan galak, utawa paukuman kejem liyané—ora bisa misahaké kowé saka katresnané Kristus."

Nalika Patricius teka ing kutha, dhèwèké dhisik nyembah ing candhi Apollo; ing dina sing padha, dhèwèké ngadani pagelaran umum kanggo wong-wong lan ngumumaké prentah raja sing nglarang praktik agama Kristen. Sawisé limang dina hiburan, kalebu tontonan lan moro, Patricius kepéngin nyembah Artemis; nanging nalika mlebu candhiné, dhèwèké kaget amarga ora ana arca ing kono.

'Ana ing endi?' pitakoné.

Sawetara wong Yunani sing ana ing sacedhaké mangsuli yèn patung Artemis lan arca-arca liyané wis dirusak déning Uskup Sisinnius, kanthi pitulungan imamé Artemon lan wong Kristen liyané. Nalika Patricius takon ing endi panggonané uskup lan wong Kristen saiki, dhèwèké dikandhani yèn kabèh wong Kristen wis padha kumpul ing gréja. Patricius langsung numpak jarané lan, digandheng karo prajurit bersenjata, mangkat menyang gréja Kristen kanthi niyat matèni wong-wong Kristen lan supaya Sisinnius lan Artemon dipatèni kanthi dipotong-potong. Nanging nalika Patricius wis cedhak panggonané, mung sisa siji stadion manèh saka gréja, dhèwèké dumadakan kakehan geger abot nganti tiba saka jarané; geger kuwi banjur diganti demam abot, lan Patricius kudu digawa nganggo tandu menyang omah pisanan sing ditemoni ing dalan. Ing wengi iku, dikelilingi prajurit sing lungguh karo obor lan ngenteni pati komandané, dhèwèké kandha marang abdi setyané sing paling cedhak:

'Wong Kristen wis ngutuk aku, lan Gusti Allahé nyiksa aku.'

Padha mangsuli:

'Para déwa agung lan déwi padhang Artemis bakal mbalèkaké kasehatanmu.'

Kanthi sangsara abot lan ora nyana bakal slamet, Patricius kandha marang para prajurit:

'Mlaku menyang gréja Kristen lan kandhaa marang Uskup Sisinnius: mangkéné pangandikane utusan kraton, Patricius: agung Gusti Allah Kristen! Ndongaa marang Panjenengané supaya aku bisa slamet saka lara abot iki; banjur aku bakal nggawe patungmu saka emas lan nyelehaké ing tengah kutha.'

Para prajurit banjur lunga lan nyritakaké tembung-tembung Patricius marang uskup. Uskup mréntahaké supaya wangsulan ing ngisor iki dikirimaké marang dhèwèké:

'Tetepna emasmu karo kowe; yèn kowe pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, kowe bakal mari.'

Patricius ngutus utusan kaping pindho marang uskup, kandha:

Aku pracaya marang Gustimu, yen aku diparingi waras.

Uskup ndedonga kanggo dheweke, lan langsung Patricius mari, bébas sakabehe saka lara.

Sawetara dina sawisé mari, Patricius mangkat menyang kutha Kaisarea ing Palestina. Nalika dhèwèké wis lumaku watara telung stadia saka Laodikea, dhèwèké ketemu ing dalan karo presbiter suci Artemon sing lagi bali saka ndedonga: dhèwèké lagi nangkep kéwan galak nganggo sabda Kristus, lan loro rusa lan enem keledai galak padha ngetutaké dhèwèké. Santo Artemon nggawa kéwan-kéwan mau menyang Uskup Sisinnius, sing pancèn kepéngin nduwèni kéwan galak ing keboné. Sawisé mréntahaké kereta mandheg, Patricius takon marang abdi Gusti Artemon:

'Kowe nyekel kéwan-kéwan iki piye?'

'Aku nangkep kéwan-kéwan mau nganggo sabda Kristusku,' wangsulane.

'Kayane,' Patricius takon maneh, 'kowe, tuwo, iku wong Kristen?'

Kanggo iki, Santo Artemon kandha:

Aku wis dadi wong Kristen wiwit isih enom.

Banjur Patricius mréntahaké supaya sang wali diiket nganggo loro ranté lan diserahaké marang loro prajurit, supaya padha nggawa Sang Wali Artemon ing mburiné menyang Kaisarea. Amarga ora bisa nerusaké

[2973] Artemis – dewi buruan saka Yunani, asalé, kamungkinan, dewi rembulan.

lelampahané, Sang Wali Artemon ngadhep marang kéwan-kéwan sing mèlu lan mréntahaké supaya padha menyang Uskup Sisinnius. Kéwan-kéwan mau banjur tekan lan mandheg ing gapura pekarangan gréja. Uskup banjur takon marang penjaga gapura:

'Asalé kéwan-kéwan iki saka ngendi?'

Salah siji rusa, sawisé nampa karunia bisa ngomong saka Gusti Allah, kandha:

'Abdi Gusti, Artemon, wis ditangkep déning utusan kraton sing jahat, lan saiki digawa kanthi diiket menyang Kaisarea; nanging dhèwèké wis ngutus kita marang panjenengan.'

Uskup kaget krungu wicara manungsa saka rusa lan ing wektu sing padha sedhih amarga ngerti yèn Santo Artemon wis ditangkep. Sawisé nelpon diakon Phileas, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

Ana mujijat anyar! Ing antarané kéwan-kéwan sing kowe delok ing ngarepmu, ana rusa sing kandha marang aku nganggo basa manungsa yèn abdi Gusti, Artemon, wis dicekel déning Patricius sing jahat lan, diiket, saiki dikirim menyang Kaisarea; Aku ora bisa ora kebak rasa wedi nalika weruh rusa sing bisa ngomong, lan kebak sedhih mikir apa sing kelakon marang Artemon. Jupuk prosphora iki lan lunga karo abdi menyang Kaisarea; goleki apa sing diomongake rusa mau iku bener."

Diaken mau njupuk prosphora lan sawisé ndedonga banjur mangkat bareng karo abdi. Sawisé tekan Caesarea, dhèwèké pancèn nemoni Santo Artemon ing kana, dikurung ing penjara. Kanthi mesra dhèwèké nyapa lan kandha marang dhèwèké:

'Abdi Sang Gusti Allah Maha Luhur lan pangembala wedhusé Sabda, kita ora bakal ngerti nganti saiki yèn kowe wis kapisah saka kita lan tiba ing tangané sing nyiksa, yèn ora ana rusa sing nyritakaké marang uskup bab iki; mulané, dhèwèké ngutus aku mrana kanggo mastiaké kabeneran saka apa sing diomongaké; uskup banget sedhih kanggo kowe.'

Sang Artemon mangsuli:

– Menehi, abdi Gusti, lan kandhaa marang sang uskup suci, yèn aku wis digawa nandhang sangsara kanggo Kristus lan saiki ditahan ing panjara; mugi piyambakipun ndedonga kanggo aku, supaya aku bisa ngungkuli tipuan sang penyiksa sing sengit marang Kristus lan pantes melu nandhang sangsara bebarengan karo Kristus.

Sawisé padha nyumet, padha pisah: diakon mulih menyang omahé, déné Santo Artemon tetep ana ing penjara. Nalika diakon bali lan nyritakaké tembungé Santo Artemon marang uskup, uskup mau ndedonga karo luh, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, sing nylametake Daniel saka cangkemé singa lan nylametake telung mudha saka pawon geni Nebukadinesar, nylametake uga abdi Panjenengan Artemon saka Patricius sing mungsuh; paringi dhèwèké kekuwatan kanggo ngungkuli tipuan sang penyiksa lan kalebu dhèwèké ing barisan para martir suci.'

Ing sawijining dina, nalika nyelenggarakake pagelaran umum ing Caesarea, Patricius mrentahake supaya Santo Artemon digawa ing ngarepe lan takon marang dheweke:

'Critakna marang kita, tuwa, jenengmu sapa?'

Dheweke mangsuli:

Aku dijenengi abdi Kristus, Gustiku, lan jenengku Artemon.'

'Apa kowe sing ngrusak patung dewi agung?' kandha Patricius.

'Ya pancen aku,' wangsul sang wali.

"Critakna," Patricius takon maneh, "kanggo apa kowe bisa ngungkuli kuwasa dewi lan ora ngrasakake welas marang patungé? Kepiye kowe ora wedi paukuman: mesthi amarga alusé dewi durung njupuk nyawamu?"

"Kanthi ndedonga marang Gustiku," wangsulé Santo Artemon, "aku bakal menang malah marang kowe lan panyeksaanmu; luwih-luwih aku bisa ngalahaké arca mati lan bisu."

Patricius kandha:

'Nalika krungu jenengmu—Artemon—aku kira kowe abdi déwi Artemis; aku kira dhèwèké wis ngapura nyawamu amarga kowe padha jeneng.'

Saint Artemon njawab kanthi seru:

"Wah, anaké setan sing ora nduwé hukum, ora takwa lan peteng atiné, yèn kowé péngin ngerti jenengku, mangka kowé kudu ngerti yèn jeneng iki diparingaké Gusti marang aku nalika aku isih ana ing weteng ibuku."

Patricius nerusake, nyuwun marang dhèwèké:

'Sayangana marang tuwa lan rambute ubanmu; sembelihna kurban marang Asclepius, dewa agung ing kutha iki[2974] .'

'Saklawase nem belas taun,' wangsul sang wali, 'aku dadi pamaca ing gréja Gustiku; saklawase rong puluh wolu taun aku dadi diaken, maca Injil Suci; selawase telung puluh telu taun aku njabat presbiter, mulang lan nuntun wong-wong, kanthi pitulungan Kristus, ing dalan marang kaslametan; lan saiki kowe nuntut supaya aku, manut tuladhamu, nglakoni kurban marang setan sing manggon ing arca sing ora urip; nanging aku isih kepengin ndeleng dewanmu lan nguji kakuwatane.

Patricius ngendika:

'Dewa Asclepius nduwèni kuwasa lan kamulyan ageng: sapa waé sing ora nyuguhaké kemenyan marang dhèwèké kanthi pandonga ing lawang candhiné ora bakal bisa mlebu ing njero.

Ing papan suci Asclepius ana ula-ula sing saben taun sepisan para imam nggawa panganan manis.

'Ayo padha menyang candhi Asclepius,' kandha Santo Artemon, 'lan yen dheweke ora ngidini aku mlebu, aku bakal nyuguhake dupa marang dheweke.'

Lan mangkono, nalika sang wali nyedhaki candhi Asclepius, kancane Patricius lan wong-wong, ula-ula—utawa luwih tepaté roh jahat sing manggon ing jerone—ora kuwat nahan rawuhe sang martir sing diparingi kuwasa Kristus, padha ngetokaké swara desis medeni lan nyebabaké geger ing candhi nganti kandhi kuwi ngoyang kaya wit ing angin; Ndeleng kahanan iki, Patricius lan wong-wong padha mlayu amarga wedi. Patricius kandha marang sang wali:

'Delengen sepira gedhene kuwasa Asclepius, sing ora ngidini sapa wae mlebu ing ngarsane tanpa nyuguhake kemenyan dhisik.'

'Wenehana marang imam supaya mbukak candhi supaya aku bisa mlebu,' Saint Artemon nyuwun marang Patricius.

Dheweke mènèhi dhawuh marang salah siji imam supaya mbukak candhi. Imam sing jenengé Vitalius kandha marang Patricius:

'Kula lapor dhumateng panjenengan ingkang pinunjul bilih kula boten saged mbukak candhi sadèrèngipun kula nyuguhaké kemenyan kanthi pandonga, awit murkaning dewa Asclepius ageng sanget.'

Ngangkat bumbung dupa lan nyuguhake dupa adat, dheweke mbukak lawang candhi, banjur langsung mlayu. Banjur Patricius, sing ngadeg saka adoh, kandha marang sang wali:

'Paman, yen panjenengan bisa mlebu, mlebu lakon!'

Santo Artemon nyedhaki lawang, sawisé nggawe pratandha salib, mlebu tanpa wedi, lan ula-ula mau dadi mandheg obah. Banjur santo mau ngaturaké pandonga marang Gusti sejati kaya mangkéné:

'Duh Gusti Allah, Panjenengan sing lumantar abdi Panjenengan Daniel wis ngremuk Bel Babilonia lan matèni ula, saiki lumantar kakuwatan Panjenengan, lumantar aku wong dosa, remukna sirah ula-ula iki, supaya asmané Panjenengan sing suci pinunjul!'

Sawisé kuwi, dhèwèké nglarang ula-ula kuwi nyilakaké sapa waé lan mréntah supaya padha mèlu dhèwèké, banjur metu bareng karo ula-ula kuwi. Nalika wong-wong lan Patricius weruh ula-ula kuwi metu saka candhi, padha ketakutan lan mlayu panik. Nanging Santo Artemon muni banter marang wong-wong mau:

'Kowe mlayu ngapa? Aja wedi; mandheg lan delengen saiki kepiye, kanthi kuwasa Gusti Allah sejati sing tak pracaya, ula-ula iki bakal mati ing ngarepmu.'

Banjur dhèwèké ngambegan marang ula-ula mau, lan sakjane padha mati, nggleleng ing sikilé kaya kesamber kilat. Lan Santo Artemon kandha marang Patricius:

'Apa kowe weruh carane dewa-dewa sing kok sembah wis musna amarga kuwasa Gusti Allah lan Rama saka Gusti kita Yesus Kristus?'

Wong-wong lan Patricius padha ngeri ndeleng ula-ula mau mati tanpa senjata; salah sijiné gedhé banget, ambané limang hasta lan dawane rong puluh lima hasta. Imam Vitalius banjur muni banter:

'Gedhé Gusti Kristiani, lan gedhé kakuwatané wong iki, sing wis matèni ula-ula mau mung nganggo siji ambegan!'

Banjur, tiba ing sikilé sang wali, dhèwèké kandha:

[2974] Asclepius – dewa panyembuhan.

'Abdi Gusti ing kahyangan, kula boten badhe mundur saking panjenengan; kula nyuwun: tandhani kula ugi kanti kuwasa Gusti panjenengan, supados kula dados wedhus ingkang sampurna ing kandhang panjenengan; ngantos sapunika kula kapucuk, pitados marang arca-arca lan ula-ula punika, nanging sapunika kula mangertos Gusti ingkang sejati.'

Patricius sing jahat, senadyan wuta ing roh, sanadyan wis nyekseni mujijat ageng kaya ngono, tetep ora gelem ngakoni Gusti sing sejati: dhèwèké pracaya yèn Santo Artemon mateni ula-ula kuwi ora nganggo kuwasa Gusti, nanging nganggo sihir. Ora kuwat nahan isin lan kebak nesu amarga isiné dhéwé lan matiné ula-ula mau, dhèwèké mréntahaké supaya martir suci mau dicekel manèh lan digawa menyang pangadilané sing ora adil kanggo disiksa. Ing kono, dhèwèké kandha marang sang suci kanthi nesu:

'Yen kowe ora mbukak nganggo daya apa kowe mateni ula-ula saka dewi agung Artemis lan Apollo sing padhang[2975] , mula aku bakal motong-motong awakmu.'

'Kanthi kuwasa Kristus, kanthi pitulungan Malaikat Agung Raphael sing dikirim Gusti Allah, aku mateni ula-ulamu,' wangsulé Santo Artemon.

'Apa Sing disalib déning wong Yahudi kuwi duwé kuwasa kaya ngono?' Patricus mangu-mangu.

Banjur sang wali ngandika:

'Kowe sing edan amarga niat ala, ahli waris neraka lan ula kuna, kowe wis tau krungu iki sadurunge, mula rungokna maneh: kanthi kuwasa Gustiku, ula-ulamu wis musna.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Patricius kebak nesu lan mréntahaké supaya wajan wesi dipanasaké nganti abang; banjur dhèwèké mréntahaké supaya martir sing telanjang kuwi dibaringaké ing wajan mau lan ditusuk nganggo rodha wesi sing abang panas, awaké dipotong nganggo bilah landhep; nalika kuwi dhèwèké kandha marang Santo Artemon:

'Apa kowe weruh, wong tuwa mbrontak, carane awakmu nandhang sangsara amarga panyiksaan iki?'

Nanging sing nandhang sangsara, ngangkat paningalé menyang swarga, ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, aja nganti wong-wong kafir ngolok-oloki aku, abdi Panjenengan; Panjenengan mangertos menawi aku nandhang sangsara kanggé Panjenengan; paringana aku kasabaran kanggé nahan sangsara menika, supados mungsuh menika isin.' Rungokna, ya Allah, pandongaku, lan tampi panuwunku, ya Allah Sabaoth! Panjenengan nyipta swarga lan bumi lan sampun nggenepi jagad raya kanti kaajaiban; Panjenengan ingkang Pangeran sagedang-edane, lan boten ana ingkang saged nglawan Panjenengan; kanthi sih Panjenengan, nyelametna kula, ya Gusti. Panjenengan sampun mbuktekake kabeneran Abel, enom alus sing dipun pateni kanthi ora adil; Panjenengan sampun maringi ganjaran dhumateng abdi Panjenengan Henok kanthi ngangkat piyambakipun dhateng swarga; Panjenengan sampun ngreksa Nuh ing prau lan lumantar berkah Panjenengan, ngluhurake imam Melkisedek[2976] , Panjenengan ngluhurake Abraham amarga pangorbanané, ngetokake turunan Yakub, nylametake Lot saka Sodom saka geni , lan ngluhurake Ayub amarga kasabarané. Kanthi pitulungan Panjenengan, Yusuf ngungkuli hawa napsu daging lan menang nglawan mungsuh-mungsuhé. Musa, abdi Panjenengan, lan kabèh wong sing bener, kang marang wong-wong mau Panjenengan paring panguwasa, ngetokaké kasuciané, padha muji Panjenengan, Gusti kang mulyakaké. Lan aku, ya Gusti, abdi Panjenengan, nyuwun marang Panjenengan: welasana aku miturut welas Panjenengan lan tulungana aku kanthi kakuatan Panjenengan.

Nalika sang wali lagi ndedonga, ana rusa sing mlayu mlebu ing Caesarea; iki iku rusa sing padha sing wis ngomong ing Laodicea marang uskup nganggo swara manungsa. Mlebu ing alun-alun sing kebak wong, rusa iku tiba ing sikil mulya sang martir lan ngresiki sikil mau nganggo ilat. Banjur, sawisé nampa manèh, miturut dhawuh Gusti, karunia wicara kanggo mbukak kaluputan wong jahat mau lan nggawe isin, dhèwèké ngadeg ing ngarepé Patricius lan miwiti ngandika:

[2975] Apollo – dewa srengéngé lan pelindung seni.

[2976] Santo Artemon ing kéné nyebutaké prastawa ing sajarah Prajanjian Lawas ing ngisor iki. Nalika Abraham bali sawisé kamenangane nglawan para raja sing wis nyekel seduluré Lot dadi tawanan, Melkisedek, raja Salem lan imam Allah Kang Maha Luhur, metu nyambut dhèwèké karo roti lan anggur lan mberkahi Abraham (Kejadian 14:1–20; Ibr. 7:1); berkah iki ngetokake kaluhurané Melkisedek sing luwih dhuwur tinimbang Abraham, amarga, kaya sing diomongaké Santo Paulus Sang Rasul: *'Tanpa ana sangsi*, *sing luwih cilik dikabulaké déning sing luwih* gedhé' (Ibr. 7:7).

'Wigati, kowe wong jahat, manawa ora ana sing mokal tumrap Gusti Allah: kanggo nampilake kakuwatané, Panjenengané bisa maringi wicara sanajan marang sing bisu. Wigati, abdi Gusti Artemon bakal enggal dibebasake saka sangsara, dene kowe bakal dicekel dening loro manuk lan dibuwang menyang kuali godhog amarga wis nyiksa wong sing bener kanthi kejem lan mbalik saka Gusti, sing wis kowe anggep bener lan kowe pracaya marang Panjenengané.

Ndeleng ing wujud kéwan galak ora liya kajaba sihir, Patricius sing jahat banjur nesu lan mréntahaké prajurit supaya matèni rusa kuwi; Salah sijine njupuk tombak lan mbuwangé kanthi saktenané marang sang martir, nanging rusa kuwi mlumpat nyingkir, lan tombak kuwi nancep ing weteng salah sijine pangiring Patricius, nganti wong kuwi langsung mati. Patricius nyesel karo pati pangiringé lan mundur saka kraton menyang omahé, dhèwèké mréntah supaya sang martir dibalèkaké menyang panjara.

Esuké, dhèwèké mréntahaké supaya kuali gedhé diisi lan dipanasaké nganggo aspal, supaya sang martir bisa dibuwang sirahé dhisik menyang kuali. Sawisé prentah kuwi dilakokaké, Patricius kabari yèn kabèh wis siap; dhèwèké, kepéngin nyekseni paukuman mati Santo Artemon dhéwé, numpak jaran lan numpak jaran menyang kuali; nanging pas dhèwèké nyedhak, loro malaékat, mudhun saka swarga ing wujud manuk elang, nyekel Patrickius lan mbuwang dhèwèké menyang aspal mendidih, sing nganti balungé lumer. Nalika weruh kahanan iki, para prajurit lan wong akèh padha mlayu ketakutan; nanging sang wali, sawisé digawa menyang kuali, tetep piyambak, muji Gusti Allah; sujud, dhèwèké ndedonga lan ndadèkaké mata air mili saka lemah panggonané. Imam Vitalius lan akèh wong pagan liyané padha teka marang dhèwèké ing kono; sawisé diwulang bab iman Kristen, kabèh padha dibaptis déning Santo Artemon.

Ing wengi iku uga, ana swara saka dhuwur sing maringi pitutur marang martir suci:

'Tinggalna kutha iki lan mangkat menyang Asia, menyang panggonan sing diarani Vuli, sing dumunung ing pinggir segara; ing kana kowe bakal nemoni Alexander lan ibune Pyronia: bebarengan karo wong-wong mau kowe bakal nylametake akeh wong saka setan lan marasake saka lara-larane, lan akeh wong, sing padhang pikiran dening kowe kanthi pepadhanging piwulang Kristus, bakal ngluhurake Gusti Allah.'

Esuké, kabèh wong anyar padha kumpul ngubengi sang wali; banjur dhèwèké njupuk Misteri Ilahi, maringi marang kabèh mau Roti lan Getih Kristus sing mulya, kanthi kandha:

'Roti iki iku Awaké Kristus, lan cangkir iki getihé Kristus, kang ditumpèkaké kanggo nyawamu; awasna, anakku, supaya ora ana satunggaling kowe sing mbalik saka katresnané Kristus; tetep kiyat ing pracaya; awit aku diprentah lunga menyang Asia.'

Uskup Kaisarea, sawisé krungu kabèh apa sing kelakon marang Santo Artemon lan mangertèni yèn dhèwèké wis mbaptis akèh wong lan mulang bareng nyebarake Injil, teka marang dhèwèké karo para wong Kristen lan nyapa dhèwèké kanthi ciuman; banjur, sawisé ndedonga, dhèwèké nandhani panggonan ing ngendi martir kuwi kasangsaran, lan sakwisé kuwi mbangun gréja ing kono; saka wong-wong sing dibaptis déning Santo Artemon, dhèwèké ngangkat sawatara dadi presbiter lan liyané dadi diaken, déné Vitalius diangkat dadi uskup lan wewengkon Palestina dipasrahaké ing sangisoré panguwasa dhèwèké. Sang Artemon, sawisé pamitan marang uskup lan para umat, mangkat menyang wewengkon Asia sing wis dituduhaké marang dhèwèké; ing dalan, dhèwèké dijupuk déning malaékat lan dilebokaké ing panggonan sing wis diwahyukaké marang dhèwèké ing sawijining pangliyan; ing kono, kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké nindakake akèh kaajaiban ageng lan ngowahi akèh wong marang Gusti, mulang kabeneran Injil. Nalika lagi mènèhi piwulang, Santo Artemon ditangkep déning wong-wong pagan lan sawisé dipenggal sirahé nganggo pedhang, piyambakipun mangkat menyang panggonan langgeng kanggo nampa mahkotané saka Kristus Gusti kita; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan kamulyan lan pangibadah salawas-lawase. Amén.

Peringatan Sang Martir Suci Thomais.

Dipepering ing tanggal 13 April

Para Martir Suci Thomais lair ing kutha Alexandria saka wong tuwa sing taat, sing maringi putrine panguripan Kristen sejati lan mulang dheweke maca buku. Nalika umuré limolas taun, dhèwèké dipinggiraké karo priya Kristen enom. Ing omahé garwané, Santa Tomais urip kanthi luhur budi, dihormati kabèh amarga kasuciané,

andhap asor, kabecikan lan sipat-sipat luhur liyané. Sing manggon bareng ing sangisoring atap sing padha yaiku bapaké garwané Santa Tomais, yaiku mertua lanangé. Kagum marang kaendahan menantu wanité lan kobong déning napsu daging, dhèwèké, ing pangaribawa Setan, nyimpen niyat ala marang menantuwanité: dhèwèké ngupaya kasempatan sing pas kanggo nglampahi wektu bareng ing dosa lan, amarga ora nemokaké, dhèwèké wareg mung kanthi nyekel lan nyium menantuwanité saben dina, kanthi alesan katresnan bapak. Nanging Santa Tomas, amarga kasuciané, ora curiga yèn mertuwané nduwèni pikiran kotor lan mulané ora weruh apa-apa sing salah saka tumindaké marang dhèwèké: Dheweke yakin manawa iku asalé saka katresnané minangka putri, lan kanthi ngajeni mertuwané kaya bapak, dheweke tumindak marang dhèwèké kanthi kesusilaan sing banget ketat.

Garwane Santa Tomas iku nelayan, lan sawijining wengi kanca-kancane nelayan teka lan ngajak dheweke menyang segara kanggo mancing. Amarga putrane ora ana, bapake teka marang Santa Tomas lan miwiti nggodha dheweke supaya nindakake dosa. Bahaya sing ora disangka-sangka kuwi nggawe dheweke ketakutan, lan dheweke miwiti nolak wong tuwa edan kuwi, kandha:

'Apa sing kok lakoni, Bapa? Gawe pratandha salib lan lunga: rencanamu kuwi digagas Setan.'

Nanging wong tuwa kuwi ora nggatekake panyuwunané lan nyoba nggodha dhèwèké, nganggo tembung lan tumindak sing ora isin-isin. Santa Thomais, sing kebak rasa wedi marang Gusti Allah lan kasucian, maringi perlawanan sing kiyat marang mertua lanangé: dhèwèké ndedonga lan ngajak mertua lanangé supaya ninggalaké napsu sing ora patut lan ora takwa. Nanging saya kiyat dhèwèké nolak, saya kiyat dhèwèké maksa, kobong kaya geni déning napsu kotor. Ana pedhang sing digantung ing témbok ndhuwur amben; sawisé dijupuk lan dicabut saka warangé, wong tuwa kuwi wiwit medeni Santa Thomais, ngucapaké ancaman kaya ngéné:

'Yen kowe ora manut marang aku, aku bakal motong sirahmu nganggo pedhang iki.'

Mangsuli dhèwèké:

'Sanajan kowe motong aku dadi pecahan-pecahan, aku tetep ora bakal sarujuk tumindak sing ora sah kaya ngono.'

Wong tuwa kuwi, amarga nesu banget krungu tembung-tembung mau, nyabet menantu wadoné nganggo pedhang kanthi kenceng nganti matèni, nyabet dadi loro. Santa Thomais nyerahake nyawane ing tanganing Gusti Allah lan nampa makutha kamulyan martir amarga kasucian lan kesetiaane: dheweke nglawan dosa nganti getihe mili lan nyawisake uripe kanggo hukum Gusti Allah, milih mati tinimbang nglarani Gusti Allah lan ngotori awake dhewe lan amben bojone.

Bab pembunuhé, paukumané Gusti langsung tiba marang dhèwèké: buta ing roh, dhèwèké kelangan pandelengan lan, sawisé mbuwang pedhangé, dhèwèké nggoleki lawang, ngarep-arep metu saka omah lan mlayu tanpa tilas; nanging, nalika nyoba mlaku nyandhak témbok, dhèwèké ora bisa nemokaké metu lan mulané kapaksa tetep ana ing kamar. Ing wektu sing padha, para nelayan liyane teka lan ngetokake lawang, nyuwun marang putrane supaya lunga mancing. Bapake mangsuli:

'Anakku wis lunga mancing; tunjukna lawang, amarga aku ora bisa nemokake.'

Padha mbukak lawang, mlebu lan weruh wong tuwa kuwi, tangane lan sandhangane kebak getih, nyoba nyawang dalan metu, lan bojone ngglundhung ing lantai ana genangan getih, kapotong loro. Ndelok kahanane, padha kaget lan takon:

'Apa tegese iki? Sapa sing nindakake kejahatan kejem kaya ngene, lan kenapa?'

Banjur wong tuwa kuwi nyritakake dosa-dosane marang wong-wong mau lan nyuwun supaya digawa menyang hakim supaya bisa nampa paukuman sing cocog karo kesalahane. Nalika bojone Santa Tomas mulih saka gawe lan krungu apa sing wis kelakon, dhèwèké ngrasakaké sedhih lan isin sing ora bisa dadi lega: dhèwèké nangisi bojone sing setya lan isin marang bapaké sing ora ajiné hukum, sing tanpa wedi marang Gusti Allah wis nindakake tindak kejem lan nggawa isin marang rambuté sing wis uban. Wong tuwa iku digawa menyang pangadilan lan dihukum kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang. Akèh wong Alexandria padha nglumpuk ngubengi mayit wanita sing dipatèni; kabèh padha gumun marang prastawa sing nggumunake lan medeni kuwi lan muji kasucian Santa Thomais.

Kebeneran, Sang Daniel sing Kinurmatan saka Skete ana ing Alexandria wektu kuwi; dhèwèké kandha marang muridé:

'Anakku, ayo padha menyang ndeleng gadis suci.'

Miturut panyuwuné, padha mangkat menyang Octodekaton, tegesé biara kaping wolu. Para biksu ing biara iki nampani Bapa Ingkang Kinurmatan kanthi pakurmatan, nyapa kanthi anget. Sawisé nyritakaké sangsara Santa Thèresa, piyambakipun paring dhawuh:

'Mangga padha lunga lan gawa awak suci mau menyang kene, amarga ora pantes kaparingake ing antarané wong donya, nanging ing antarané para bapa suci.'

Sawetara sedulur padha nesu amarga dhawuh supaya mayit wanita disimpen bareng para bapa. Sang Bapa Mulya mangsuli marang wong-wong mau:

'Dara sing kowe ora gelem nggawa menyang kene iku ibu tumrap aku lan kowe: amarga dheweke seda kanggo njaga kesuciane.'

Amarga kuwi, para biksu ora wani maneh mbantah bapak suci; padha lunga lan sawise njupuk jasad Santa Thomais, dikubur kanthi pakurmatan ing kripta biara. Sawise pamitan marang kabeh para bapak, Sang Bapak Suci banjur mundur karo muride menyang panggonan pertapaane.

Ana sawijining sedulur ing biarané kang nandhang sangsara amarga godaan daging sing abot; sawisé marani Sang Mulya Daniel, dhèwèké ngandhani bab perjuangané sing sengit nglawan napsu daging. Sang Mulya kandha marang dhèwèké:

'Mlaku menyang Biara Octodekaton lan ndedonga ana ing kripta biara kaya mangkéné: "Ya Gusti, lumantar pandonga martir Thomais, tulung aku lan nylametaké aku saka hawa napsu!" Srahna kapitadosanmu marang Gusti, lan kowe bakal kaslametaké saka godaan,' tambahé Rama Suci.

Sedulur iku lunga lan nindakake persis kaya sing diprentahake Rama Daniel, lan pancen bener-bener bebas saka godaan daging. Nalika bali menyang skete, dhèwèké nyuwun ing sikilé Rama Daniel lan kandha marang dhèwèké:

'Liwat pandonga sang martir suci Thomais lan pandonga Panjenengan, Bapa, Gusti wis nylametake aku saka hawa napsu.'

Sing sepuh takon:

'Kepiye kowe bisa mbebasake awakmu saka godaan-godaan kuwi?'

Sedulur iku mangsuli:

'Sawisé ngaturaké rolas pandonga lan ngolesi awakku nganggo lenga saka lampu sing ana ing sacedhaké makam sang martir suci, aku nyandhak sirahku ing makamé lan turu; lan wusana, ana cah wadon padhang, Santa Thomais, muncul marang aku lan kandha: 'Bapa, tampani berkah iki lan mangkat kanthi tentrem menyang selmu'; aku nampa berkah iku lan tangi, krasa bébas saktenané saka napsu daging; aku ora ngerti persis apa tegesé berkah suci sing diparingaké marang aku ing ngimpi mau, nanging aku yakin banget yèn aku wis kaslametaké saka napsu-napsu.

Sing Mulya Daniel ngendika sawisé sedulur mau rampung nyritakaké:

'Wong-wong sing ngupaya kasucian nduwé kawani gedhé ing ngarsané Gusti.'

Saklawasé uripé, seduluré iku ora tau manèh ngalami godaan daging lan muji Gusti Allah lan santa martir Thomais, sing nyembuhaké dhèwèké. Wong-wong liya sing kaserang hawa napsu sing padha uga nindakake kaya mangkono: padha teka ing makam martir suci Thomais, banjur nampa panglipur lan panyelamatan saka hawa napsu daging lumantar pandonga sucié; padha ngluhurake martir suci mau, lan ing wektu sing padha uga ngluhurake Kristus Gusti, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan ibadah salawas-lawase. Amin.

Kematiran Sang Martir Criscent.

Dipepering ing tanggal 13 April

Martir suci iki lair ing kutha Myra ing Licia[2977] ; piyambakipun saking kulawarga bangsawan lan dados tiyang ingkang misuwur sanget. Ndeleng kathah tiyang nyembah arca, piyambakipun naté mlebu ingkang

[2977] Myra, sing saiki dikenal minangka Miri, utawa Dembre kanggo wong Turki, iku kutha utama ing Lycia kuna lan dumunung cedhak segara, ing Kali Andracus.

antawisipun tiyang-tiyang nyembah arca lan wiwit ngajak supados ninggalaké kalepatan kapercayan pagané, mbalik dhateng Kristus lan slamet. Nalika , gubernur provinsi, krungu bab iki, dhèwèké mènèhi prentah supaya santo mau ditangkep lan digawa ngadhepi dhèwèké kanggo diadili. Ing pangadilan, dhèwèké miwiti takon marang santo mau bab jeneng bapaké lan jeneng dhèwèké dhéwé, nanging Crispin mung ngenali dhèwèké minangka wong Kristen lan ora maringi jawaban liya. Banjur gubernur kandha marang dhèwèké:

'Tawaran kurban marang arca mung kanggo pamer, nanging ing atimu tetep dadi pangibadah marang Gustimu.'

Nanging martir suci mau kanthi nesu nolak usulan iki lan, ngakoni bebener ing ngarepé kabèh wong, mangsuli marang gubernur:

'Ora mungkin awak nindakake apa sing ora dipikirake dening jiwa, amarga jiwa sing mimpin lan nggerakake awak.'

Sawisé kuwi, Santo Criscent digantung lan badané dikuliti; banjur padha nyulut tungku lan, nalika wis padha abang panas, padha mbuwang dhèwèké menyang kono. Mangkono dhèwèké nyerahaké roh marang Gusti.

27 April

14 April (Gaya Lawas)

Kematiran sangkêl bapak kita sing suci Martin, Pangakôn, Paus Roma.

Disinggung ing tanggal 14 April

Sawisé seda Paus Teodorus ing taun 649, Martinus sing Begja[2978] , dipilih kanthi mufakat dadi panggantosé. Ing wektu kuwi, Konstantinus[2979] , putrané Raja Konstantinus lan putuné Heraklius, mrentah ing Yunani ing sisih Wétan; Ing taun-taun kuwi, para kaisar Yunani isih nguwasani Roma kuna lan mulane nduwéni panguwasa dhéwé ing pérangan kulon kakaisaran. Ing Wétan, bidah Monothelite saya nyebar ing wektu kuwi; yaiku, para Monothelite sing ngakoni ing Gusti kita Yesus Kristus mung ana siji kersa lan siji niyat[2980] .

[2978] Iki dumadi ing taun 649.

[2979] Saka taun 642 nganti 668

[2980] Para Monofisit – wong-wong sing nganut ajaran siji hakekat ilahi – iku wong sesat sing mulang manawa ana siji hakekat ilahi ing Gusti Yesus Kristus, yaiku gabungan sampurna ing antarané hakekat ilahi lan manungsa ing Yesus Kristus, kanthi hakekat manungsa kaserep déning hakekat ilahi; saliyane, bidah iki dikenal minangka Eutychianisme, sing dijenengi saka Archimandrite Eutyches saka Konstantinopel, sing pisanan ngumumake doktrin iki lan mula miwiti kontroversi Monofisit. Bidah iki pisanan dikutuk ing Konsili lokal Konstantinopel (448), ing ngendi Eutyches dicopot jabatane; Flavian, Patriark Konstantinopel sing mimpin sinode, nglaporake dekrit-dekrité marang Paus Santo Leo Agung ing Roma. Paus mau sarujuk marang pangutukane Eutyches lan nulis layang sing nerangake doktrin ortodoks babagan panggabungan loro sipat ing Gusti Yesus Kristus. Ing wektu sing padha, Eutyches entuk dhukungan saka Kaisar Theodosius II lan Patriark Aleksandria, Dioskorus. Konsili Efesus (449), sing diadakaké déning kaisar lan misuwur ing sajarah minangka 'Konsili Perampok' amarga tumindaké sing ora sah, ngukum Patriark Flavian lan mbebasaké Eutyches. Diaken Hilary, utusan paus sing rawuh ing konsili, nyatakake ora sarujuk karo putusan konsili lan mlayu menyang Roma, ing kana Paus langsung ngucilake Dioscorus lan nyatakake putusan Konsili Efesus ora sah; Dioscorus banjur ngutuk Paus Leo ing Alexandria. Pitakonan babagan persatuan loro sipat ing Gusti Yesus Kristus pungkasane dirampungake sawisé seda Kaisar Theodosius II (450). Maharani Pulcheria lan panguwasa bebarengan Marcian njupuk sikap nglawan para bidah; ing taun 451, Konsili Keempat (Konsili Ekumenis Kalsedonia) diadakaké, sing nglepasaké Patriark Dioskorus lan kanthi mangkono nemtokaké dogma babagan cara persatuan loro kodrat ing Pribadi Gusti Yesus Kristus: 'Miturut Bapa-bapa Ilahi, kita kabèh kanthi sapakat mulang lan ngakoni… Kristen siji lan padha, Sang Putra, Gusti Anu-siji, ing loro sipat, tanpa campuran, tanpa owah-owahan, tanpa pamisahan, lan tanpa pegatan… ora kapérang dadi loro pribadi, nanging siji lan padha Sang Putra lan Sabda Gusti Anu-siji'. – Kaputusan Konsili Kalsedonia ora ditampa ing Mesir, Armenia, utawa, ing sawetawis, ing Siria lan Palestina. Ing negara-negara kasebut, para bidah Monofisit isih ana nganti saiki; jumlah sakabèhé ana 5.000.000: 600.000 Monofisit Siria utawa Yakubit, 280.000 Gregorian Armenia, watara 300.000 Koptik lan luwih saka 2.000.000 Abisinia.
Monothelitisme, utawa bidah saka siji karsa, muncul ing wiwitan abad kaping 7 ing sangisore pangaribawa kepinginan panguwasa Bizantium kanggo nglebokake gerakan Monofisit sing nyebar ing Gréja: prahara antarane Ortodoks lan Monofisit dadi bencana ora mung kanggo Gréja nanging uga kanggo nagara. Para uskup Monofisit, utamane Cyrus, Uskup Phasis ing Kolchis, nyaranake marang Kaisar

Pancemaran iki muncul saka pancemaran sadurungé saka Eutyches, sing kanthi ngina nyatakake yèn mung ana siji sipat ing Kristus Yesus, bertentangan karo piwulang Ortodoks, sing ngakoni yèn ing Gusti kita Yesus Kristus, sing dadi inkarnasi, ana loro sipat lan loro kersa, loro kepinginan lan loro tumindak; Saben kodrat nduwé kersané dhéwé, niyaté dhéwé, lan tumindaké dhéwé ing sajroning siji Pribadi Kristus: Gusti Yesus Kristus ora bisa dipérang dadi loro pribadi, nanging dikenal ing loro kodrat tanpa campur.

Para pangadeg sesat iku para patriark: Sirus saka Alexandria lan Sergius saka Konstantinopel; padha dibantu nyebarake sesat dening Heraclius, eyangé Raja Constans. Sawisé Sergius seda, Pyrrhus diangkat dadi Patriark Konstantinopel, banjur diganti Paul – loro-loroné iku penganut sesat Monophysite. Miturut saran Paulus, Raja Konstans nulis buku sing nerangake ajaran sesat Monophysite, sing dijenengi 'Typos'; buku iki disebarake ing endi-endi, kanthi dhawuh manawa doktrin babagan Pribadi Gusti kita Yesus Kristus kudu dianut manut buku kuwi. Akeh wong Ortodoks sing ora gelem nyengkuyung bidah mau diasingake, dipukuli, utawa malah dipatèni amarga nolak prentah raja sing ora takwa; ing antarane ana Sang Mulya Maksimus Sang Pengakun Iman, kaya sing kacathet ing hagiografiné[2981] , lan Santo Paus Martinus, sing saiki lagi kita omongake. Sawisé diangkat dadi Paus, sang kaisar langsung ngirimaké buku kang kebak piwulang sesat, kanthi pangarep-arep supaya Paus anyar mau sarujuk karo piwulang sesaté lan negesaké ing konsili. Nanging Martin sing Begja nolak buku kuwi, kandha:

'Sanajan sakabehe donya nampa piwulang iki, sing bertentangan karo Ortodoksi, aku tetep ora bakal nampa; lan sanajan aku kudu ngalami pati, aku ora bakal ninggalake Injil lan piwulang Apostolik uga tradisi para Bapa Suci.'

Banjur piyambakipun ngutus layang dhumateng Patriark Paulus ing Konstantinopel, kanthi pangiring sawatara priya pinunjul saking kalangan rohaniawan gréja, ingkang ing layang punika piyambakipun kanthi welas asih ngélingaké supados boten nyebabaké prabédan ing sajroning kasatuan Gréja, boten nanem suket sesat ing antawisipun gandum iman suci, nanging langkung gadhah pangajeng-ajeng supados sang maharaja ninggalaké piwulang ingkang bertentangan kaliyan Gréja. Patriark Paulus, nanging, ora mung ora manut marang Santo Martin nanging uga ngetokake utusané dipukul kanthi ngisin-isini lan ngasingaké menyang tapel wates kakaisaran. Mula saka iku, Santo Martin, manut pitutur Sang Mulya Maksimus saka Chrysopolis ([2982]), sing wektu kuwi ana ing Roma, ngadani Konsili Lokal kang dumadi saka satus lima uskup Kulon lan nyajikake kanggo dipertimbangake kaluputan-kaluputan Cyrus, Sergius, Pyrrhus, lan Paul, bebarengan karo buku kaisar *Typus*; Dewan iku ngukum ajaran sesat mau kanthi anathema lan ngetokake layang marang kabèh umat Ortodoks, negesake iman Ortodoks, nerangake sakabehe karusakan ajaran sesat mau lan mréntah supaya padha ngati-ati banget marang

---

Heraclius (611–641) manawa persatuan antarane dheweke lan Ortodoks bisa kawujud yen Gréja Ortodoks ngakoni siji kersa lan siji tumindak ing Kristus Yesus. Ing taun 633, liwat upaya kaisar lan Cyrus, sing wis diangkat dadi Patriark Aleksandria, persatuan kasil diadegaké antarané Monofisit Mesir lan Ortodoks; meh kabèh uskup Wétan lan Yunani, sing dipimpin Patriark Sergius saka Konstantinopel, melu gabung ing persatuan iki. Biarawan Sophronius, murid kesayangan Yohanes sing welas asih, Patriark Aleksandria, kanthi terang-terangan nentang persetujuan sing ora sah iki, kanthi alesan manawa doktrin siji kersa iku sejatine Monofisitisme—yaiku pangakuan siji sipat ilahi ing Gusti Yesus Kristus—awit yèn sipaté siji, mesthi kersané uga siji. Sawisé dadi Patriark Yerusalem ing taun 634, dhèwèké mbela Ortodoksi kanthi semangat sing luwih gedhé: dhèwèké nganakake konsili ing Yerusalem sing ing kono dhèwèké ngutuk Monothelitisme. Karep mungkasi perselisihan, Kaisar Heraclius nerbitake ing taun 638 'Penjelasan Iman' (Ekthesis), sing netepake doktrin Ortodoks babagan loro sipat ing Gusti Yesus Kristus lan nglarang nyebutake kersane, nanging ing wektu sing padha nambahake manawa iman Ortodoks mbutuhake pangakuan siji kersa. Sawisé diterbitaké 'penjelasan iman', rahib Konstantinopel Maksimus Pengakuan muncul dadi pembela semangat Ortodoksi, kanthi sukses nglawan Monofisit ing Afrika Lor lan Roma. Penerus Heraclius, Constans II, sing kepengin mbatalake Ekthesis utawa 'Exposition of the Faith'—sing wis nyebabake prahara sing luwih gedhe—ngetokake 'Typus' ing taun 648: sawijining conto iman sing ing kono dhèwèké nglarang ngomong bab siji utawa loro karsa, meksa wong-wong pracaya manut limang Konsili Ekumenis sadurungé. Nanging 'typos' kuwi ora mungkasi perselisihan, kaya sing bisa kita deleng saka hagiografi iki. Akhire, Kaisar Konstantinus Pagonatus (668–685) nglumpukake Konsili Kaping Enem (Trullian) Konsili Ekumenis ing Konstantinopel, ing ngendi Monothelisme dianggep bidah lan diputusake manawa ing Kristus Yesus ana loro tumindak lan loro karsa sing kudu diaku, karsa manungsa manut lan nyerah ing sakabehe marang karsa ilahi, tanpa sirna. – Sisa-sisa Monofisit isih lestari nganti saiki ing wangun sekte Maronit. Padha pisanan golek pangayoman (wiwit taun 680) ing pagunungan Libanon; sajrone Perang Salib (1182), ajaran Monofisit nyebar menyang Kulon, menyang Éropah, nanging, amarga upaya para paus, ora entuk akèh penganut, sanadyan lestari nganti taun 1736, nalika Monofisit Yahudi mlebu ing Gréja Katulik. Ing Wétan, ing Siria (ing distrik Kesrawan), padha isih ana nganti saiki.

[2981] Dina rayané tanggal 21 Januari

[2982] Bapak, tembung Ibrani.

ajaran sesat mau[2983] . Nalika krungu tumindaké Santo Martin iki, raja nesu banget: dhèwèké ngutus komandan militer jenengé Olympias menyang Roma minangka wakilé, supaya bisa nangkep Paus Martin. Nanging Olympia, nalika tekan Roma, kapeksa ninggalake niaté kanggo nyekel Paus kanthi terang-terangan, amarga dhèwèké nemokaké majelis sing kasebut mau isih lagi sidang, ing ngendi akèh uskup lan wong padha kumpul, nganti kutha kuwi kebak rohaniawan lan umat; mula Olympia maringi dhawuh marang salah siji prajurit supaya mateni Santo Martin, kaya-kaya kecelakaan, nalika dhèwèké ana ing gréja. Nanging nalika prajurit mau, sing nyelipaké pedhang landhep ing sangisoring sandhangané, nyedhak Paus ing gréja kanthi niyat matèni, dhèwèké dumadakan lan ora dikira-kira dadi wuta: amarga Gusti, sing ora ngidini *'cambuké wong jahat nyandhak ing undiané wong sing bener'*[2984] (Mazmur 124:3), ora ngidini pembunuh iku ngangkat tangane sing nyiksa marang abdi-Nya sing setya. Amarga Pangeran piyambak sing nglindhungi abdi-Nya, Olympius ninggalake Paus kanthi tentrem lan mundur menyang Sisilia, ing kana dheweke mati ing perang nglawan Saracen. Nanging raja, miturut pitutur Patriark Paulus, ngutus gubernur liyane menyang Roma—uga panglima militer—arané Theodore, sing dikenal minangka Calliope. Dheweke diwènèhi dhawuh kanggo nangkep Santo Martinus, sawisé dhisik nyalahké Paus kanthi tuduhan palsu yèn dhèwèké nyusun konspirasi karo wong Saracen kanggo ngajak mbrontak, kanthi tujuan nglakoni perang nglawan raja, lan uga dituduh ora netepi iman sing diwarisaké para Bapa lan ngina Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci.

Sawisé tekan Roma, gubernur mau kanthi terang-terangan nuduh Paus nindakake kejahatan-kejahatan iki ing ngarepé kabèh wong. Santo Martinus, sing saktenané ora salah, banjur miwiti mbela dhiri saka fitnah sing ditujokaké marang dhèwèké:

"Aku ora tau," ujare, "nduwéni urusan karo wong-wong Saracen kajaba ing wektu-wektu nalika aku ngirim sedekah marang sedulur-sedulur iman sing mlarat lan papa sing manggon ing antarané wong-wong mau; 'Sapa waé sing ora ngajeni Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, ora ngakoni Panjenengané minangka Ibuné Gusti Allah, lan ora nyembah Panjenengané, muga-muga kena kutukan ing donya iki lan ing donya ngarep. Bab iman suci,' panjenengané ngrampungaké pembelaané, 'dudu kita sing salah, nanging wong-wong sing kanthi ora adil ora sarujuk karo kita sing salah.'

Gubernur raja, nanging ora nggatekake pembelaan Paus, terus negesake keabsahan tuduhan marang dhèwèké lan malah nambah siji tuduhan anyar—yaiku manawa Santo Martin konon wis nyekel tahta paus kanthi ora pantes. Lan sawijining wengi, kanthi rahasia lan pitulungan prajurit, dhèwèké nyekel Paus, nggawa dhèwèké menyang pelabuhan lan saka kono ngirim dhèwèké nganggo prau menyang pulo Naxos, sing dumunung ing antarané pulo-pulo adoh sing dikenal minangka Cyclades[2985] . Ing pulo iki, Santo Martin tetep ana sak suwéné setaun, nglakoni luwe lan kekurangan liyané ing kabutuhan urip sing paling dhasar. Nanging, yen ana warga suci ing pulo sing welas asih marang Paus sing diasingake, nggawa apa wae kanggo ngurangi kasangsarane, para penjaga ora ngidini wong-wong mau nyedhaki tahanan lan kanthi paksa njupuk hadiah saka sing nggawa; ing wektu sing padha, para penjaga bakal nyalahake wong-wong mau, kandha:

'Yen ana ing antaramu sing tresna lan welas marang dheweke, kowe iku mungsuh tanah air, amarga wong sing diasingake iku heretik, mungsuh Gusti Allah lan wong sing ngrusak nagara Greko-Romawi.'

Para pangawal banjur maringi akèh caci marang Santo Martinus, ngalami panganiayaan lan ejekan. Nanging sanadyan kekuwatan jasmanine saya suda amarga cacian saben dina, kekurangan lan lara sing nyerang, dhèwèké ora ilang keteguhan rohani, nahan kabèh mau kanthi rasa syukur demi Gusti Allah. Setahun sawisé teka ing pulo, Santo Martin digawa menyang Bizantium[2986] .

Kapal kasebut tekan Bizantium ing mangsa gugur lan, esuk banget, labuh ing pelabuhan Euthymius, cedhak Archandia. Langsung, sang wali, sing wis lara abot, diganggu dening utusan sing dikirim déning kaisar lan patriark; tanpa welas asih, padha ngremehake uskup Gusti sing paling kinurmatan iki saka esuk nganti bengi, ngumpat lan ngina dheweke kanthi saben cara. Nalika sonten, notaris patriark[2987] Sagoliva teka karo pasukan

---

[2983] Konsili iki dianakake ing taun Santo Martin munggah ing tahta paus, yaiku taun 649.

[2984] Tegesé, sanadyan Gusti bisa ngidini wong ala menang sementara marang wong sing bener, Panjenengané tansah maringi kamenangan pungkasan marang wong sing taat.

[2985] Pulo-pulo iki, cacahé 60, dumunung ing Segara Aegea.

[2986] Konstantinopel saiki.

[2987] Sekretaris patriark.

prajurit; Sawisé njupuk Santo Martin saka kapal, padha nyelehké dhèwèké ing tandu (amarga dhèwèké ora bisa mlaku manèh amarga lara) lan nggawa dhèwèké menyang pekarangan sing dikenal minangka Prandiaria; ing kana padha nguncèni Santo Martin ing kamar sing peteng lan sempit lan ngawasi kanthi ketat, supaya ora ana warga kutha sing ngerti panggonané. Wong suci iku tetep ana ing penjara iki salawase sangang puluh telung dina, ora bisa ngomong karo sapa wae. Banjur Santo Martin digawa menyang omahé sacellarius[2988] , ing ngendi para senator padha kumpul[2989] ; nalika digawa mlebu, salah siji senator paling tuwa muni marang Santo Martin supaya tangi saka tandu sing digawa mlebu ing pasamuwan; Salah siji peladen sing nggawa dhèwèké kandha yèn Paus ora bisa tangi amarga dhèwèké lara banget; nanging senator kuwi, ora nggatekake lara Paus Martin, kanthi nesu mréntah manèh supaya dhèwèké tangi, mréntah supaya dhèwèké disangga amarga ringkih. Banjur Santo Martinus, sawisé munggah, ngadeg ing tengah, disangga ing loro-lorone; para saksi palsu—sing wis disengaja diundang lan dilatih sadurungé—uga padha munggah, nglontar tuduhan ora adil sing wis kasebut mau marang Santo Martinus lan nambah tuduhan liya; kanggo mbuktekaké kabeneran tembungé, padha sumpah ing Injil Suci. Nalika Santo Martinus, sing ora bisa basa Yunani, miwiti mbela awaké dhéwé liwat juru basa, pasamuwan ora mung nolak ngrungokaké panjenengané nanging uga kanthi tegas nglarang panjenengané ngomong; juru basa mau uga dihina nganggo tembung kasar. Ndeleng kahanan iki, Santo Martinus kandha:

'Gusti Allah ngerti sepira gedhene kabecikan sing bakal kowe wenehake marang aku yen kowe matèni aku enggal kanthi cara paukuman apa waé.'

Sawisé kuwi, sang wali digawa metu lan amarga dhèwèké ora bisa ngadeg, dhèwèké dipapanaké ing panggung sing dibangun khusus kanggo kahanan kaya ngono, ing alun-alun sing biasané dipenuhi wong akèh. Sang raja nyawang dhèwèké sacara rahasia saka kamar ndhuwur kratoné lan ngutus sacellarius marang dhèwèké; nalika nyedhak marang Sang Wali Martin, dhèwèké kandha kanthi ancaman:

'Delengen, kowe wis ninggalaké Gusti, lan Gusti uga wis ninggalaké kowe.' Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké mbalèk marang wong-wong, mréntah supaya padha ngutuk Santo Martinus, lan wong-wong ing sakupengé padha njerit banter:

'Anathema marang Paus Martinus.'

Wong-wong sing ana ing kono sing ngerti yèn Paus pancèn ora salah sakabèhé padha ngalihaké pasuryané sing sedhih lan mripaté kebak luh. Sawisé kuwi, sacellarius kandha marang komandan PraetorianGuard[2990] :

'Tanggepan lan potong-potong dhèwèké, amarga dhèwèké ora pantes urip.'

Sakwise kuwi, speculae[2991] nyekel sang wali, nyopot sandhangan njaba, lan nyobek sandhangan njero dadi loro; sawisé masang ranté wesi abot ing gulu lan sak awaké Saint Martin, padha nyeret dhèwèké liwat saindenging kutha menyang praetorium, nggawa pedhang kang wis ditarik ing ngarep kanggo matèni dhèwèké. Sawetara wong ing kerumunan ngina sang wali lan ngguyoni, karo nggeleng sirah:

'Ngendi Gustine? Ngendi ajaran sing diwartakake?'

Nanging ana uga wong-wong liya sing ora bisa nahan nangis lan merintih nalika ndeleng pangajab lan panyiksa sing ditimpakake marang wong sucié Gusti Allah. Lan ingkang kinurmatan iku nandhang sangsara kaping pindho: piyambakipun nandhang sangsara ing badan amargi lara, belenggu abot, lan pukulan saka para panyiksa, samentawis nyawanipun nandhang sangsara amargi dipun telanjang lan dipun ejeki kanthi tembung-tembung ngremehake, nandhang isin lan lara ati. Sawisé tekan praetorium, para prajurit narik sang wali sing diiket munggah tangga menyang penjara bawah tanah: kesandung ing undhak pungkasan, Santo Martin tiba lan tatu, nganti awaké kebak memar lan goresan; ing kono dhèwèké diparingi bareng karo para penjahat lan maling. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké dipindhahaké saka kono menyang penjara liyané – penjara Diomedes – ing kono dhèwèké meh mati amarga lara lan adhem banget (iku wulan Januari). Bojo salah siji penjaga panjara nresnani Santo Martin: kanthi rahasia dhèwèké nyedhaki tawanan suci mau, banjur nggawa dhèwèké menyang omahé lan sawisé ngiket tatu-tatu, dhèwèké nglempèkaké Santo Martin ing ambené dhéwé, nutupi dhèwèké nganggo selimut

---

[2988] Sakellarios iku pejabat agama pangkat dhuwur sing mimpin dewan khusus sing ngatur biara-biara ing Konstantinopel, ngatur tanah lan propertiné, lan ngawasi urip para biksu.

[2989] Senator – pejabat nagara pangkat dhuwur.

[2990] Praetorium – pangadilan ing ngendi perkara hukum utamane diputusake lan paukuman dilaksanakake. Praetor – hakim paling dhuwur ing Romawi Kuna; mengko wewenange diperluas.

[2991] Speculator – asisten praetor, sing tanggung jawab nglakoni parentahe.

anget; Santo Martin nglempèk ing kana nganti sonten, ora ngetokaké swara sak suwéné, kaya wis mati. Ing pungkasan bengi, Gregorius, kepala eunukh kraton ([2992]), ngutus pangurus omahé karo panganan sithik lan maringi dhawuh supaya diwènèhaké marang Santo Martin, kandha:

'Aja putus asa ing sedhihmu; kita ngarep-arep Gusti Allah ora bakal ngidini kowe mati.'

Nalika krungu kuwi, Martinus sing Kinurmatan nglegakake ambegan saka jeroning atiné: pesen kuwi ora cocog karo pangarep-arepé, amarga Martinus sing nandhang sangsara amarga iman Ortodoksé luwih kepéngin mati; langsung, belenggué wong kinurmatan kuwi dicopot.

Esuk iku, Tsar menyang sowan marang Patriark Paul, sing lagi lara parah, lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon karo Paus Martin. Paul mbalèkaké punggungé marang témbok lan kandha kanthi ambegan abot:

'Aduh aku, lan ana maneh tumindak sing kudu ditambahake kanggo paukumané aku.'

Tsar takon:

'Apa maksude kuwi?'

'Mbok menawa iki dudu piala gedhe, Paduka,' wangsulane Paul, 'nek meksa Paus supaya nahan sangsara kaya ngono?'

Lan dhèwèké nyuwun marang Tsar, ngélingaké supaya mandhegaké siksaan marang Paus. Wolung dina sawisé seda Paul, Tsar ngutus notaris Demosthenes, karo wong-wong liya sing wis ditunjuk khusus kanggo tugas iki, menyang Paus Martin ing penjara Diomid. Nalika mlebu penjara, padha kandha:

'Raja kita kandha marang kowe: kowe saiki ana ing kene, sawisé kamulyan kaya ngono, saiki ing aib kaya ngene, nanging ora ana sing kudu disalahaké kajaba kowe dhéwé.'

Saint Martin ora mangsuli; ngangkat pandangé menyang langit, dhèwèké kandha: 'Matur nuwun lan kamulyan kanggo Sang Raja kang langgeng.'

Para utusan banjur miwiti takon marang Santo Martin babagan Patriark Pyrrhus, sing sadurunge Paul – apa Paul teka ing Roma kanthi kersané dhéwé lan nyatakake panyingkiran marang bidah Monothelite ing kono, lan kepiye Paus Theodore, sing sawisé dhèwèké Santo Martin njabat ing tahta, nampa dhèwèké bali ing komuni karo Gréja. Saint Martin nyritakaké kanthi rinci babagan Patriark Pyrrhus, kepiyé dhèwèké teka ing Roma kanthi karsa dhéwé lan nyerahaké surat penolakan ajaran sesaté—nanging sakwisé mbalèk manèh—lan kepiyé dhèwèké ditampa déning Paus Teodorus kanthi pakurmatan sing pantes kanggo jabatan episkopalé, lan diparingi sarana kanggo nyukupi kabutuhané. Sang Martinus ngrampungaké pidatoné kanthi pangandika marang utusan raja kaya mangkéné:

Aku ana ing tangan panjenengan – tindakna aku manut kersa panjenengan lan miturut idin Gusti, nanging yakinana manawa sanadyan panjenengan motong-motong aku dadi pecahan-pecahan, aku isih ora bakal rukun karo Gréja Konstantinopel nganti padha nyatakake pangapura marang kaluputan sesaté; Ujina kasunyatan tembungku, lan kowe bakal weruh sepira agengé sih-rahmaté Gusti marang para abdi-Né.

Sawisé krungu wangsulané Santo Martinus, utusan mau padha bali marang raja, gumun marang agungé lan kuwaté semangat sang wali, sing ora wedi marang sangsara utawa pati dhéwé. Wolu dasa lima dina sawisé, notaris Sagoliva teka marang Santo Martin ing sel panjara lan kandha: 'Aku diutus njupuk kowe saka kéné menyang omahku, saka kono kowe bakal dikirim menyang panggonan tartamtu.'

Santa Martin takon:

'Mangga, aku bakal dikirim menyang ngendi? Tepat ing panggonan apa?'

Nanging Sagoliva ora mangsuli pitakon iki. Banjur Santo Martin kandha:

'Tinggalna aku ing penjara ngandhap nganti teka wektu aku bakal dikirim.'

Notaris kuwi lunga. Nalika srengéngé surup, Paus kandha marang para tahanan sing ana bareng dhèwèké:

'Ayo padha teka, sedulur, lan ayo padha tukar ciuman pamitan: ora suwe bakal ana utusan teka njupuk aku saka kene.'

[2992] Eunukh – abdi sing dikastrasi sing dipercaya ngawasi garwa; adat nggunakake abdi kaya ngono kanggo tujuan iki asalé saka Asia Cilik; eunukh wis dikenal ing Romawi Kuna. Ing Bizantium, ing ngendi urip kraton wis berkembang ing sangisore pangaribawa Wétan, uga ana eunukh; amarga bisa mengaruhi para panguwasa liwat garwané, eunukh kadhangkala nduwé pangaribawa gedhé marang lumakuné urusan nagara, mulané jabatan eunukh kepala dadi pinunjul.

Kabeh padha pamitan karo dheweke kanthi nangis, nanging Santo Martin, pasuryane sumunar karo kabungahan, kandha marang wong-wong mau:

'Aja nangis, nanging padha bungah – kowe weruh, aku bungah amarga bakal nandhang sangsara kanggo Iman Ortodoks.'

Sawisé kuwi, notaris sing wis kasebut mau bali lan njupuk sang wali saka penjara; kabèh sing ana padha nangis tanpa kendhat, sedhih amarga pisah karo sang wali. Santa Martinus dipasrahaké ing prau lan dikirim menyang pangasingan ing Kherson[2993] ; ing kana dhèwèké keluwen lan ora oleh kabutuhan urip, nganti sawisé rong taun dhèwèké pindhah menyang Gusti[2994] . Awaké sing kinurmatan dikubur ing njaba kutha Kherson ing Gréja Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing dikenal minangka Gréja Blachernae. Ora suwe makamé wiwit narik akèh wong : wong lara nampa panyembuhan sing manéka warna lan akèh liwat pandonga sang wali lan sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kinurmatané nganti salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Para Martir Suci Lithuania: Antonius, Yohanes lan Eustatius

Dipepering ing tanggal 14 April

Para martir suci iki asalé saka kutha Vilnius ing Lithuania[2995] lan, manut kabiasaan pagan jaman semana, padha nyembah geni[2996] , kaya wong-wong liya ing tanah kuwi. Antonius lan Yohanes, sedulur kandung, tresna marang iman Kristen kanthi sakabehe atine lan nalika sawijining presbiter sing aran Nestor teka ing Lithuania, padha nampa Baptisan Ilahi saka piyambakipun. Sawisé dibaptis, sing tuwa dijenengi Yohanes, lan sing enom dijenengi Antonius[2997] . Kabeh loro sedulur kuwi nglakoni urip sing pantes kanggo wong Kristen sejati.

Nalika padha ngladeni pangeran Lithuania Olgerd[2998] , Anthony lan John nyoba ndhelikake iman Kristen marang dheweke, nanging ora bisa, amarga padha banget béda karo wong-wong pagan ing kabiasaan lan tumindak Kristen. Mula, béda karo wong liya, padha ora gelem motong rambute lan jambangé miturut kabiasaan wong pagan, utawa mangan daging ing dina-dina puasa; uga ora nglakoni kabiasaan liya sing ora takwa lan bertentangan karo ajaran Kristen. Lan nalika pangeran tau takon marang wong telu mau kenapa ora manut adat kuna Lithuania, para wali tanpa wedi ngakoni yèn dhèwèké iku wong Kristen.

Pangeran banjur meksa supaya padha nyelakake iman Kristen lan nyicipi panganan daging sing disuguhake. Nanging wong-wong mau, tetep teguh nyekel iman Kristen, nolak mangan daging amarga iku dina puasa. Banjur sang pangeran mrentahake supaya para wali kuwi dibuwang menyang penjara peteng, sing dituju para wali kanthi kabungahan, kaya-kaya ora menyang penjara nanging menyang tahta karajan, padha muji lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga dianggep pantes nandhang sangsara kanggo Asmané sing suci.

Sawisé para wali nglampahi setaun ing penjara, Yohanes, sing wis kesel amarga dipenjara lan wedi disiksa, ngirim panyuwunan marang pangeran supaya dibebasake saka panangkepan, kanthi janji bakal manut kabèh dhawuhe pangeran. Seneng banget, pangeran banjur mréntah supaya loro sedulur mau dibebasake lan diparingi panggonan ing kalangan para panggedhé ing kratoné.

[2993] Sebuah selat ing pesisir kulon Krimea; ing kene, ing abad kaping 5 SM, ana kutha Chersonesos; reruntuhan kutha iki katon sawetara versta saka Sevastopol.

[2994] Ing taun 655

[2995] Kutha Vilnius diadegaké ing abad kaping 12, sanadyan miturut sumber liya, wiwit abad kaping 10. Nanging, kutha iki mung dadi wigati sacara sajarah ing wiwitan abad kaping 14 (kira-kira taun 1323), minangka kutha krajan Gediminas, Adipati Agung Lithuania lan Rus'. Saiki, Vilnius iku kutha provinsi gedhé kanthi populasi satus ewu jiwa, sing kalebu ing Rusia.

[2996] Sembah geni, sing nyebar ing jaman kuna, uga ana ing Lithuania pagan. Iki sejatine kalebu sembah marang Perun, dewa geni, guntur, lan kilat, kang ing pakurmatané dibangun candhi lumayan gedhé ing Vilnius taun 1285.

[2997] Sadurunge padha mlebu agama Kristen, Anthony lan John nduwéni jeneng pagan: Nezhil lan Kumez.

[2998] Olgerd, Adipati Agung Lithuania, mrentah wiwit taun 1341 nganti 1377. Sadurunge munggah dadi pangeran, Olgerd mlebu agama Kristen, nanging kuwi mung amarga alesan praktis, karepe kanggo nguwasani Kadipaten Vitebsk, sing kagungan putri Rusia Maria Yaroslavna, sing banjur dipigunakake Olgerd kanggo nikah mung kanggo tujuan kuwi. Nalika garwané, sing Kristen, seda (iki watara taun 1346), Olgerd mbatalaké agama Kristen lan bali dadi penganut paganisme.

Saka njaba, Yohanes katon kaya wong sing ora pracaya, manut kabèh adat-istiadaté lan tumindak manut kersané pangeran; nanging ing atiné dhèwèké tetep njaga iman Kristen, ndedonga sacara rahasia marang Kristus Gusti Allah, sing ora wani diaku kanthi terang-terangan amarga wedi disiksa. Ananging, Antony ora ngowahi babar pisan kabiasaan Kristené, nanging tumindak kanthi terang-terangan kaya sing pantes kanggo wong Kristen sejati. Dhèwèké nyalahaké adhine, John, amarga pengecut lan wedi, lan kanthi sakabehing cara ngajak dhèwèké supaya tobat lan, tanpa wedi penyiksaan, ngakoni Kristus kanthi terang-terangan manèh. Para wong pagan, nalika weruh yen sedulur tuwa, John, manut marang pangeran ing saben bab, padha ora merhatiin sedulur enom, Anthony.

Ing sawijining dina, miturut adat, nalika loro sedulur, John lan Anthony, ana ing ngarsané pangeran, John nyicipi panganan daging sing dihidangaké – sanadyan iku dina puasa – déné Anthony sing pinaringan berkah nolak nyicipi panganan mau, kanthi terang-terangan ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen. Banjur, miturut dhawuhe pangeran, Anthony kaping pindho dipenjara ; dene John dianggep hina dening kabeh wong – dheweke dibenci wong Kristen amarga dianggep murtad, dene wong-wong pagan nyalahake dheweke minangka wong sing gampang ganti pikiran sing ora bisa netepi iman pagan lawas utawa iman Kristen anyar sing wis dianut sawise ninggalake paganisme.

Nyadari abote dosane, Yohanes wiwit nangis-nangis tobat amarga kesasarane lan, sawise marani presbiter Nestor sing wis kasebut mau, wiwit nyuwun supaya Nestor dadi perantara ing ngarepe adhine, supaya adhine gelem ngapura dosane lan mbalekake paseduluran. Sawise krungu panyuwunan adhine marang presbiter, Antonius mangsuli kaya mangkene:

'Aku mung bisa guyub rukun karo sedulurku yen dhèwèké kanthi terang-terangan ngakoni Kristus lan iman Kristen. Nalika dhèwèké nindakake kuwi, kita bakal padha duwé kabèh bab bebarengan.'

Yohanes nyesel lan kanthi tresna nampa tembung adhine. Saiki dhèwèké wiwit nggoleki wektu sing pas supaya bisa kanthi tebuka ngakoni iman Kristené.

Ing sawijining dina, pangeran lagi adus ing kamar mandi, nalika Yohanes ngopeni dheweke. Ndeleng yen wektu wis pas, Yohanes kanthi wani lan tanpa wedi ngakoni marang pangeran yen dheweke iku wong Kristen. Nanging pangeran durung nuduhake nesu marang Yohanes lan ora nindakake apa-apa marang dheweke, amarga ora ana wong liya ing kamar mandi kejaba dheweke loro.

Sawisé sawatara wektu, ing ngarsané akèh bangsawan pangeran, Yohanes kanthi banter ngumumaké yèn dhèwèké wong Kristen. Sakwisé kuwi, miturut dhawuh pangeran, dhèwèké dicekel lan dipukul tanpa welas asih nganggo manéka piranti lan déning kabèh wong sing ana ing kono; lan pambengan kuwi terus lumaku suwéné wektu lumayan suwe; sawisé kuwi, sang wali dipenjara.

Nalika sang santo ngerti apa sing wis kelakon, panjenengané kebak kabungahan ageng. Loro sedulur mau kumpul manèh ing penjara, padha memuji Gusti Allah; ing kono uga padha diparingi hak istimewa kanggo nampa Misteri Paling Suci lan maringi urip saka Sang Kristus saka imam sing kasebut mau.

Sawisé pirang-pirang taun, martir suci Antonius dihukum pati isin-isin, kaya wong kriminal: dhèwèké dijatuhi hukuman gantung ing wit. Nalika kabar iki diparingaké marang dhèwèké ing wayah sadurungé paukumané, dhèwèké nglampahi kabèh wengi sadurungé seda tanpa turu, muji Gusti Allah kanthi pandonga lan nguwatké adhhiné supaya tahan nampa sangsara kanggo Kristus tanpa wedi. Antoni ngélingaké adhhiné supaya aja nganti murtad manèh, lan kanthi ramalan prédhiksi yèn seda dhèwèké wis cedhak.

'Sawise aku mati,' pangandikane, 'kowe uga, sedulur, ora suwe bakal mèlu aku menyang Kristus lumantar pati sing padha.'

Esuké, loro sedulur mau nampa Roti lan Getih Suci Kristus sing maringi urip; lan watara awan, martir suci Kristus, Antonius, digawa metu saka penjara lan miturut dhawuh pangeran, digantung ing wit ing tanggal papat welas Januari. Mangkono, prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake iki nyerahake nyawane sing suci lan resik marang Kristus Gustine, kang wis dipun tresnani kanthi sakabehe atine.

Martir suci Yohanes, nanging, tetep ditahan ing penjara, amarga wong-wong jahat padha ngarep-arep bisa nggodha dheweke maneh lan mbalèkaké saka pangakuan iman Kristen. Nanging nalika padha weruh yèn dhèwèké tetep nyekel iman suci lan tanpa wedi ngakoni Kristus sanajan ana ing panjara, padha ngukum dhèwèké pati sing padha karo sing dialami saduluré. Sawisé sawatara wektu, wong-wong kafir mateni dhèwèké (kanthi nyekek) lan nggantungké awaké ing wit sing padha kaya sing digantungaké saduluré. Iki kelakon ing tanggal papat welas

wulan April. Mangkono, sang penyangung kasangsaran iki, sawisé ngrampungaké pakaryané minangka martir, mulih marang Kristus, Sang Panyipta Kasuksesan, kang kanggo Panjenengané dhèwèké wis nampa pati martir. Awak suci Antonius lan Yohanes dikubur kanthi pakurmatan déning para wong pracaya lan dipundum ing panggonan sing padha.

Sawisé seda para martir suci Antonius lan Yohanes, Eustathius sing pinaringan berkah uga ngalami martir. Sanadyan umuré isih enom, dhèwèké ngluwihi akèh wong ing kawani lan keberanian. Endah ing rupa, dhèwèké luwih endah manèh ing jiwa lan pikiran. Sawise mangertèni Gusti Allah sing sejati, Eustathius nolak ateisme pagan lan, sawise tresna marang Kristus, dhèwèké menyang presbiter Nestor sing kasebut mau. Sawise diwulangaké bab iman suci déning dhèwèké, Eustathius nampa baptisan ilahi saka dhèwèké[2999] .

Sawise dadi wong Kristen, Eustathius nglakoni urip sing takwa, kaya sing pantes kanggo wong Kristen sejati: dheweke ngentekake kabeh wektu kanggo nglakoni puasa, ndedonga, lan nindakake kabecikan.

Eustathius iki uga ngladeni Pangeran Olgerd. Ing sawijining dina, Olgerd lagi mriksa lan mutusake prakara-prakara sing ana gandhengane karo kapangeranané, nalika Eustathius, miturut pantesé jabatane, ngadeg ing ngarepé. Ndelok Eustathius, pangeran weruh yèn dhèwèké nduwèni rambute dawa ing sirahé (kudu dicathet yèn ing antarané wong-wong kafir sing nyembah geni minangka dewa, lumrahé padha nyukur sirah lan jambangé asring kanthi cara tartamtu; dene Eustathius sing pinaringan berkah, sawisé nyingkirké kapercayané sing ora takwa lan bodho lan wis dibaptis, ngidini rambute dawa). Pangeran mau takon apa dhèwèké iku wong Kristen. Nalika Eustathius kanthi teges ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, pangeran mau nesu banget lan, karep mbalèkaké Eustathius saka iman Kristen, wiwit meksa dhèwèké mangan daging. Nanging sang wali ora mung nolak mangan apa sing diwènèhaké, malah ora gelem ndelok daging mau, amarga wektu kuwi lagi puasa sadurungé pesta Kelahiran Kristus lan manèh dina Jumuah[3000] .

Sang pangeran banjur nesu banget lan mrentahaké supaya wong suci enom kuwi dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat wesi. Wong suci kuwi nahan panyiksaan mau kanthi gagah banget nganti ora mung ora njerit, nanging uga ora ngucapké sethithik swara ngeluh, malah ora ana luh siji waé sing murub saka mripaté; dhèwèké mung matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis nganggep dhèwèké pantes nandhang sangsara kanggo Asmané sing suci.

Ketabahan lan kasabaran sing luar biasa saka sang wali nalika nampa sangsara kuwi manèh nyurung pangeran mlebu ing amukan gedhé, lan dhèwèké mréntah supaya banyu paling adhem dicemplungaké menyang cangkemé sang martir (wektu kuwi mangsa adhem banget), nganti awaké biru amarga adhem sing nyilet. Nanging, sang wali ora manut marang dhawuhe pangeran lan ora nyicipi daging iku. Pangeran banjur mrentah supaya sang martir diwenehi panyiksaan sing luwih abot maneh: balung sikile dipecah lan diremuk – ing buku lan betise; rambute sirahé dicabuti bareng karo kulité; lan irung lan kupinge dipotong.

Mangkono sang wali disiksa telung dina; nanging piyambakipun katingalipun boten ngrasakaken lara, boten nglonthek, lan sanadyan pasuryanipun boten wonten pratandha sangsara; salami punika piyambakipun tansah ngandika kanthi tresna dhumateng para umat Kristiani ingkang kados-kados nangis nalika nyekseni sangsaranipun, lan ngendika dhumateng para umat:

'Aja nangis kanggo aku, sedulur, nalika kowe weruh awak donyaku iki dipisah-pisah ing tengah sangsara iki, amarga aku ngarep-arep nampa saka Kristus, Gusti lan Allah kita, sawijining awak sing ora digawe dening tangan manungsa, sing bakal langgeng ing swarga.'

Ing wektu sing padha, sang pangeran, nalika weruh manawa ora ana asil sing bisa dipikolehi saka panyiksaan, banjur ngukum sang martir mau pati lan mrentahake supaya digantung ing wit sing padha sing wis digantungake loro martir suci mau—Anthony lan John—ing taun sing padha. Para abdi dalem banjur njupuk Santo Eustathius, sing meh ora urip, lan ngeterake dhèwèké menyang panggonan pati. Nanging Santo Eustatius Sang Martir, sanadyan pahana, sikilé, lan dengkulé remuk, kanthi pitulunganing Gusti saya kuwat, mlaku kaya wong sing waras tenan, gesit lan cepet, ora mung nyusul sing nuntun, malah ngluwihi wong-wong mau.

[2999] Martir suci Eustathius iku seduluré Santo Antonius lan Santo Yohanes lan, sadurungé mbalik dadi Kristen, nduwèni jeneng pagan Kruvlets.

[3000] Jumat (lan Rebo), minangka dina-dina sing disucèkaké déning Gréja Suci kanggo ngéling-eling Kasangsarané Gusti, miturut paugeran gréja, kudu dadi dina puasa.

Nalika padha wis cedhak karo wit sing kasebut mau, para abdi sangsadurungé nyekel tali ing gulu sang wali lan ngantungaké dhèwèké. Mangkono martir Kristus iki nyerahake nyawa suci marang Gusti Allah ing tanggal telulas Desember taun[3001] . Awaké sing kinurmatan ditinggal ngantung ing wit cedhak lemah supaya kéwan galak lan manuk pemangsa bisa mangan; nanging ora ana kéwan utawa manuk sing nyedhaki awaké, amarga Gusti Allah sing ngreksa. Telung dina sawisé, jasad mau dijupuk manèh kanthi utuh déning para wong pracaya lan kanthi pakurmatan dikubur ora adoh saka panggonan ing ngendi loro martir suci sing kasebut mau, sing wis ngalami kasangsaran luwih dhisik, dikubur.

Pantes dicathet yèn sawisé para wali seda, ora ana siji waé para narapidana paukuman pati sing digantung ing wit kuwi, lan uga ora dikubur cedhak kono (awit Gusti tansah ngluhuraké para martiré). Sanadyan panggonan iki dimaksudaké kanggo paukuman pati lan kabèh wong sing dihukum pati mati ing kono, ora ana siji pelanggar hukum sing dieksekusi ing kono sawisé sang wali nandhang sangsara lan seda.

Sawisé pirang-pirang taun, nalika cacahé wong Kristen ing kutha kuwi saya akèh lan iman suci saya thukul lan saya kuwat saben dina, para wong pracaya padha kumpul lan marani pangeran, nyuwun supaya diparingi ing panggonan ing ngendi telung martir suci sing kasebut mau wis ngancik pungkasaning urip sing pinaringan berkah. Pangeran, kanthi pangayomaning Gusti, sarujuk marang panyuwunan wong Kristen lan maringi papan sing dijaluk. Wong Kristen, sawisé padha motong wit mau, mbangun gréja ing panggonané kanthi asmané Tritunggal Agung, minangka pakurmatan lan kamulyan marang Rama, Putra, lan Roh Suci[3002] , lan masang mezbah suci ing panggonan persis ing ngendi wit mau biyèn ana. Ing gréja iki relik suci para martir Kristus – Antonius, Yohanes, lan Eustatius – digawa, kanggo pamulyané Gusti Allah, kang dipuji ing Trinitas Suci, kang pantes nampa kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Sang Martir Suci Ardalion

Dipepering ing tanggal 14 April

Martir suci Ardalion nandhang sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Maximian[3003] . Minangka seniman mime, dhèwèké bakal mènèhi gambaran sangsara lan manéka tumindaké wong-wong ing pagelaran umum lan panggonan liya. Ana sawijining dina, dhèwèké nggambaraké sangsara wong Kristen persis kaya sing kelakon ing kasunyatan. Dhèwèké digantung, lan wong-wong mau banjur miwiti nyabuti kulit awaké, kaya-kaya amarga dhèwèké nolak nyembah arca-arca. Nalika sorak-sorai persetujuan muni saka para rawuh ing pagelaran lan pujian marang karyané karungu, dhèwèké ngadhep marang pamirsa lan kanthi swara banter dhawuh supaya padha meneng lan nahan ekspresi persetujuané; banjur, nalika kabèh meneng, dhèwèké kanthi terang-terangan ngakoni yèn dhèwèké sejatiné wong Kristen. Gubernur kutha sing rawuh ing tontonan kuwi ngendika dawa muji kaprigelané, kanthi pangarep-arep supaya wong suci mau gelem ganti pikiran. Nanging wong suci kuwi nolak lan tetep mantep ing iman. Gubernur banjur mréntahake supaya wajan wesi dipanasake nganti abang padhang lan Santo Ardalion dibuwang ing wajan mau. Mangkono wong suci martir kuwi tilar donya.

Martiiré Sèwu Martir Suci lan Azat

Dipepering ing tanggal 14 April

Dina panyelamatan Jum'at Agung lan Agung wis teka, nalika para wong Kristen, nalika padha ngrayakake, padha ngluhurake lan matur nuwun marang Kristus, sing wis nampa sangsara pangapura kanggo kita. Ing dina iki, Uskup Simeon ditangkep lan dipatèni. Sawisé kuwi, wiwit ing Jumuah Agung lan terus sepuluh dina, kabèh wong Kristen ditangkep lan dipatèni[3004] . Ing wektu sing padha, para martir suci iki, cacahé sewu, uga ditangkep,

---

[3001] Patié Santo Eustathius lan para Santo Antonius lan Santo Yohanes sing kasebut mau kelakon ing taun 1347.

[3002] Relik suci para martir saiki disimpen ing Biara Roh Suci ing Vilnius, sing dipindhahake ing taun 1826.

[3003] Iki nyebutake Maximian Galerius, sing wiwitane mrentah bareng karo Diocletian lan banjur, saka taun 305 nganti 311, nggantèkaké dhèwèké. Penganiayaan umat Kristen miturut edik Diocletian diwiwiti ing taun 303.

bebarengan karo eunukh[3005] Azat, sing nyekel jabatan dhuwur ing kraton lan nampa katresnan lan pangurmatan khusus saka Raja Sapor. Nalika interogasi, kabèh kanthi wani ngakoni pracaya marang Kristus lan langsung dieksekusi amarga iku[3006] . Shapur banget sedhih amarga sedaé Saint Azat. Sawisé sedaé, dhèwèké ngetokaké edik sing nglarang paukuman pati tumrap wong Kristen, lan edik iki tetep berlaku sawatara wektu[3007] .

28 April

15 April (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Savva saka Gothia

Dipeperingati tanggal 15 April

'Kanggo Gréja Allah ing Gothia[3008] , kanggo Gréja Allah ing Kapadokia[3009] , lan kanggo kabèh umat Kristen Gréja Ortodoks sing manggon ing antarané kabèh bangsa ing donya, mugi sih, katentreman lan katresnané Allah Rama lan Gusti kita Yesus Kristus saya tambah.' Mangkono diwiwiti surat saka Gréja Gothia marang Gréja Cappadocia[3010] , ing ngendi crita urip sang wali ing ngisor iki diaturaké. Tembung sing tau diucapake dening Rasul Suci Petrus*, 'Ing saben bangsa, sapa waé sing wedi marang Panjenengané lan nindakake sing bener iku ditrima déning Panjenengané'* (Kisah Para Rasul 10:35), kasampurnakaké ing Sang Santa Savva, martir Gusti Allah lan Juruwilujeng kita Yesus Kristus. Sang Savvas, minangka wong asli Gothia sing manggon ing antarané wong-wong sing ora takwa lan rusak akhlak ing Gothia, ngetutaké para wong suci kanthi raket lan kinandhut kabecikan kaya wong-wong mau, nganti sumunar kaya lintang padhang ing donya. Amarga, wiwit enom wis tresna marang Toreté Gusti, dhèwèké netepaké tujuwaning pakaryané ing gesangé kanggo nggayuh kasampurnan ing kabecikan lan, lumantar pangawruh marang Putrané Allah, dadi manungsa sing sampurna (deleng Efesus 4:13). Nanging kabèh iku makarya bebarengan kanggo kabecikan tumrap wong-wong sing tresna marang Gusti (deleng Rum 8:28). Lan pancèn, kanthi gagah berani nglawan setan lan nyingkiri kesia-siaan donya, Santo Savva, nalika njaga tentrem karo kabèh wong, nggayuh Karajan Swarga lan diparingi ganjaran kabungahan langgeng déning Gusti. Minangka pangeling marang martir suci iki lan kanggo pambangunan umat Kristen sing taat, kita wis mutusaké ora meneng bab pakaryan mulya saka martir suci iki, nanging nyathet sajarah sangsara panjenengané ing tulisan.

Santa Savvas kanthi teguh ngakoni iman Kristen sing suci; piyambakipun kersa nindakake kabecikan, misuwur amarga kasucian, andhap asor lan prasaja ing pangandikane—sanadyan ora prasaja ing pikirane; piyambakipun urip tentrem karo sedaya, tanpa wedi mbela kabeneran, kanthi mangkono menengake para panyembah berhala; dhèwèké ora sombong, nanging, kaya pantesé wong andhap asor, panjenengané manut marang kabèh; panjenengané sithik omong, tansah mangsuli pitakon kanthi tentrem, tanpa nesu; panjenengané

[3004] Ing taun 343, raja Persia Shapur II nerbitake edik khusus sing mewajibake pajak abot—luwih dhuwur tinimbang sadurunge—kanggo wong Kristen ing karajane amarga padha nolak nglakoni agama kuna Zoroaster; lan nalika padha nolak mbayar pajak kasebut, panjenengané nganggep iki minangka pemberontakan lan banjur miwiti panganiayaan sing kejem, sepisanan marang rohaniawan Kristen lan sabanjuré marang kabèh wong Kristen.

[3005] Tembung 'eunukh' asalé saka basa Yunani lan artiné 'penjaga amben'. Iki gelar sing diwènèhaké marang pejabat kraton khusus sing ngurusi kamar turu sang raja. Biasané, wong-wong mau dadi sahabat paling cedhak karo sang raja.

[3006] Kematiran para martir suci kasebut tanggal 13–23 April 344.

[3007] Diarani yèn panganiayaan marang wong Kristen ing Persia terus nganti pungkasan pamaréntahan Shapur, ing taun 381.

[3008] Kaum Goth iku sawijining suku Jermanik sing wiwitane manggon ing sacedhake Kali Vistula lan mengko mapan ing sacedhake Kali Danube. Ing wiwitan abad kaping 4, agama Kristen wiwit nyebar ing kalangan kaum Goth. Misionaris lan panyebar iman sing kapisan ing kana yaiku Wulfila utawa Ulfilas – uskup kaum Goth.

[3009] Kappadokia iku sawijining wewengkon ing Asia Minor.

[3010] Surat iki ditulis dening Ascholius, Uskup Tesalonika, lan Saran, sawijining panglima militer ing Skitia, wong asli Kapadokia, watara taun 374, babagan pangalihan relik martir suci Savvas saka Gothia menyang Kapadokia. Primatus Gréja Kapadokia wektu kuwi yaiku Santo Basil Agung, sing sawisé nampa relik suci lan surat kasebut, matur nuwun marang para pangirim liwat layang-layang sing saiki isih ana ing tulisané.

mèlu nyanyi ing gréja lan ngopeni pangopènan gréja; panjenengané ora kepéngin nduwéni bandha utawa dhuwit, mung wareg karo apa sing dibutuhaké saben dina – panjenengané waras, ngendhalèni dhiri ing kabèh bab, lan ora ana gandhèngan apa-apa karo wanita. Dheweke nglampahi kabèh wektu kanthi pandonga lan puasa sing khusyuk; dheweke bébas saka kesombongan lan kanthi tuladhané maringi inspirasi marang saben wong supaya nglakoni urip sing takwa, amarga dheweke dhéwé mung nindakake kabecikan lan nyingkiri apa waé sing bertentangan karo kabecikan. Nganti pungkasaning uripé, dheweke tetep ngreksa iman, *'sing aktif ing katresnan'* (Gal. 5:6), lan ora tau mandheg nginjili jenengé Kristus kanthi tanpa wedi. Sadurungé diangkat dadi martir amarga pangakuan iman Kristen sing suci, Santo Savva bola-bali wis mbuktèkaké liwat tumindaké yèn dhèwèké iku pejuang sing teguh kanggo kesalehan sejati.

Nalika para pangeran lan hakim Goth miwiti nganiaya wong Kristen lan meksa supaya padha mangan daging sing wis dikorbanké marang berhala, sawatara wong pagan padha ngadani konspirasi antarané dhéwé-dhéwé – maringi marang sedulur lan kanca-kancané sing pracaya Kristen daging sing durung disembah marang berhala, tinimbang daging sing wis disembah marang berhala, supaya para Kristen ora melu mangan daging berhala lan uga nyenengaké para panganiaya pagan. Sang Savvas, sawisé mangertèni bab iki, ora mung nolak mangan daging kuwi dhéwé—sanadyan sejatiné ora dikurbanké marang berhala, nanging dianggep kaya *ngono—nanging*, kelingan marang pangandikane Rasul: *' , yèn ana wong kandha marang kowé, "Iki wis dikurbanké marang berhala," aja dipangan'* (1 Kor. 10:28), nanging nalika ngadeg ing antarané wong akèh, dhèwèké kanthi tanpa wedi ngumumaké marang kabèh wong:

'Yen ana sing wis nyicipi daging iki, ora bakal bisa tetep dadi wong Kristen.'

Kanthi piwulang iki, sang wali nyegah saben uwong supaya ora kecemplung ing jerat setan. Mula, wong-wong sing nyusun tipuan iki ngusir Santo Savva saka desané, nanging ora suwe padha nyuwun supaya piyambakipun wangsul. Nalika panganiayaan diwiwiti maneh, sawetara penyembah berhala saka desa sing padha, sing biyen wis nyembah kurban marang berhala, kepengin ngandhani pangeran manawa ing desané ora ana siji waé wong Kristen, lan arep negesake omongané nganggo sumpah. Banjur manèh Santo Savvas, sing ngadeg tanpa wedi ing antarané wong-wong, muni banter:

'Aja ana sing nyumpah kanggo aku, amarga aku iki wong Kristen!'

Para pemuja berhala mau, sawise ndhelikake sedulure sing pracaya Kristen, banjur menyang pangeran lan sumpah ing ngarepe yen ing desane ora ana wong Kristen kejaba siji.

Krungu kuwi, pangeran sing ora adil mrentahake supaya wong Kristen kuwi (yaiku Santo Savvas) digawa ngadhep dheweke. Nalika digawa ngadhep, pangeran takon marang wong-wong sing ana ing kono:

'Apa wong Kristen iki duwé harta?'

Padha mangsuli:

'Dheweke ora duwe apa-apa kejaba sandhangan sing dienggo.'

Ndelok sang wali kanthi ngremehake, pangeran kandha:

'Wong iki meh ora ana ing kahanan kanggo mbantu sapa wae, utawa nglarani sapa wae.' Sawise ngomong kaya ngono, pangeran mrentahake supaya sang wali digawa lunga.

Sawisé sawatara wektu, wong-wong pagan ing Gothia manèh ngluncuraké panganiayaan gedhé marang wong Kristen. Dina perayaan Paskah Suci wis meh teka, lan Savva sing pinaringan berkah kepengin menyang desa liya kanggo sowan marang imam Kristen sing jenenge Gufin, supaya bisa ngrayakake Paskah Suci bareng karo dheweke. Nalika dheweke lagi mlaku, ana priya jangkung lan pasuryane sumunar sing muncul ing dalan lan kandha marang dheweke:

'Mbalèkna lan menyang désamu dhéwé marang imam Sapsal.'

Savva mangsuli:

'Dheweke ora ana ing omah, amarga penganiayaan dheweke wis ninggalake desa lan manggon ing Yunani' (Saint Savva ora ngerti yen nalika semana presbiter kuwi wis bali menyang omah kanggo ngrayakake Paskah ing kana).

Banjur, sawisé liwat wong sing wis muncul mau, Savva nerusaké lelampahan kanggo ketemu imam Gufin.

Dina iku anginé kenceng banget; ujug-ujug méga gedhé teka lan salju deres banget tiba nganti Savva ora bisa nerusaké lelampahan. Sawisé kuwi, Savva nyadari yèn kanthi pangayomaning Gusti dhèwèké mandheg ing lelampahané, banjur mbalèk, muji Gusti.

Nalika tekan ing omahé imam Sapsal, dhèwèké bungah banget ndeleng imam mau lan nyritakaké marang dhèwèké lan wong-wong liya kabèh sing wis kelakon ing dalan. Lan kabèh padha ngrayakaké Paskah bebarengan.

Ing wengi katelu pasamuan iku, Afarid, salah siji panguwasa jahat lan putrané Pangeran Rotest, dumadakan nyerang désa karo pasukan ageng prajurit pagan. Nalika nemokake imam lagi turu tentrem ing omahé, dhèwèké nyekel imam mau lan Savva, narik loro-loroné nganggo telanjang langsung saka ambené, lan ngiket loro-loroné. Presbiter iku dipasang ing gerobak lan digawa lunga, dene Savva, telanjang kaya bayi anyar lair, diseret liwat semak duri, dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat lan cambuk, lan kanthi cara kaya ngono diseret nganti tekan kutha. Panggulane para penyiksa marang para abdi Kristus pancen kejem lan tanpa welas asih! Nanging kekejeman para penyiksa malah luwih ngebantu nglairake, kanthi kabeh kekuwatane, kasabaran lan iman wong sing bener.

Nalika esuk sumunar, Santo Savva ngluhurake Gustine supaya kabèh krungu lan kandha marang para panyiksa: 'Apa kowe ora nyeret lan narik aku, telanjang lan tanpa sandhangan sikil, liwat semak duri? Saiki delengen: apa sikilku kebak borok? Utawa apa ana bekas pukulanmu ing awakku?'

Ndeleng ora ana bekas pukulan sing cilik wae ing awak sang wali, padha gumun banget. Banjur padha njupuk poros saka gerobak lan nyelehake siji ing pundhaké, ngulur tangané nganti pucuk poros lan ngiket ing kono; poros sijiné diiket kanthi cara sing padha ing sikilé sang wali. Sawisé kuwi, para penyiksa nemplak sang wali ing lemah lan nyiksa kanthi abot sedina muput nganti bengi. Nalika para penyiksa wis turu, ana sawijining wanita sing tangi ing tengah wengi kanggo nyiapaké panganan kanggo keluargané; dhèwèké mbebasaké sang wali, lan sang wali tangi lan miwiti mbantu dhèwèké ing pakaryané.

Ing wayah esuk, Afarid maneh mréntah supaya tangan sang wali diiket lan digantung ing balok silang ing omah. Sawisé sawatara wektu, utusan sing dikirim Afarid teka ing omahé presbiter lan Savva nggawa daging kurban kanggo berhala, lan padha kandha:

'Mangkéné pangandikane Afarid Agung: rasakna daging iki, lan kowé bakal luput saka pati.'

Imam mangsuli para utusan:

'Kita ora bakal nyicipi, amarga ora pantes kanggo kita mangan sing wis dicemari dening setan. Kita luwih milih sarujuk supaya Afarid nyalibake kita utawa matèni kita kanthi cara liya.'

Lan Savva sing pinaringan berkah takon marang wong-wong sing teka:

'Sapa sing ngutus iki?'

Padha mangsuli:

'Gusti kita, Apharid.'

Kanggo iki sang wali ngendika marang wong-wong mau:

Ana mung siji Gusti – Allah, kang manggon ing swarga. Awakmu sing terkutuk iku najis lan nggegirisi, kaya Afarid kuwi dhewe, sing ngutus kowe.'

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, salah siji abdi Afarid sing keserang nesu gedhe langsung nyabet sang wali ing dhadha kanthi pedhang ing tangane kanthi kenceng banget nganti kabeh wong sing ana ing kono padha mikir sang wali bakal mati. Nanging sang martir, sing dilindhungi dening Pangayomaning Gusti, ora ana bekas pukulan lan ora ngrasakake lara, banjur kandha marang wong sing wis nyabet dheweke:

'Kowe kira wis nglarani aku parah nganggo tombakmu; nanging aku ora ngrasakake pukulanmu kaya yen ana wong nyentuh aku nganggo wol alus.'

Sawisé ngerti kabèh sing wis kelakon, Apharid mréntahaké supaya martir suci Savva dipatèni. Banjur para abdi sing jahat ninggalaké imam Sapsal sing diiket, njupuk Savva, lan nggawa dhèwèké menyang kali sing dijenengi 'Mussova'[3011] , kanggo nyilem dhèwèké ing kono. Martir suci, éling marang dhawuhe Gusti supaya tresna marang sesami kaya marang awak dhéwé (deleng Matéus 22:39), takon marang para abdi sing nuntun dhèwèké:

'Napa presbiter ora ngadhepi pati bareng aku?'

Para abdi mau mangsuli marang sang wali:

'Iku dudu urusanmu.'

Kanthi kebak kabungahan, dhèwèké kandha:

[3011] Kali Mussova dumunung ing Wallachia.

'Mugi Paduka pinaringan berkah, yaiku Gusti Allah, lan mugi asmaning Putramu kinurmatan salawas-lawase, amèn. Amarga Apharid wis ngukum awaké dhéwé marang pati lan kebinasaan langgeng, déné aku wis dikirim menyang gesang langgeng kang tanpa wates. Mangkono kersaning Paduka, yaiku Pangeran Allah kita, supaya kados makaten lumantar para abdi Paduka.'

Mangkono, sanadyan nalika digawa menyang pati, sang wali ora nate mandheg muji lan matur nuwun marang Gusti Allah, amarga nganggep *'penderitaan saiki iki ora ana apa-apane' dibandhingake karo 'kamulyan sing bakal kawujud ing kita'* (Roma 8:18).

Ing wektu sing padha, para abdi padha kandha siji lan sijiné:

'Ngapa kita ora ngeculake wong sing ora salah iki? Lha, Apharid ora bakal ngerti bab iki yen kita ngeculake dheweke.'

Nanging Santo Savva kandha marang wong-wong mau:

'Ngapa kowe padha ngomong tembung sing bodho kaya ngono? Luwih becik kowe manut marang apa sing wis diprentahake. Amarga aku weruh apa sing ora bisa kowe weruhi: delengen, Malaikat-malaikat suci padha ngadeg ing kene, wis rawuh kanthi kamulyan kanggo njupuk nyawaku.'

Banjur para peladen nggawa sang martir suci menyang kali lan sawisé ngiket potongan kayu gedhé ing gulu panjenengané, padha mbuwang panjenengané menyang jeroné kali nganti panjenengané klelep. Mangkono Sang Savvas séda, sawisé njaga iman suci kanthi murni nganti pungkasaning uripé. Dheweke urip wolulas taun, diparingi mahkota martir ing dina kaping lima sawisé Paskah (yaiku 12 April[3012] , nalika pamaréntahan Valentinian ing Kulon lan Valentin ing Wétan[3013] , lan ing sangisoré pamaréntahan amphipates[3014] Modestus lan Arinthius).

Sawisé sawatara wektu, para algojo njupuk maneh awak martir saka banyu lan mbuwang ing pinggir tanpa dikubur. Nanging, ora ana kéwan alas utawa manuk sing nyentuh awak mulya iki, amarga wis didhelikaké déning tangané wong Kristen sing taat.

Salah siji panglima militer Skitia, Junius Saran, sing nyembah Gusti Allah sejati, ngutus wong-wong sing dipercaya kanggo njupuk awak mulya martir saka tanah Goth lan nggawa menyang Yunani. Karepé ngias tanah kelairané, dhèwèké ngirim peparing éndah lan woh iman sing mulya iki, miturut pitutur para presbiter, menyang Kapadokia marang Panjenengané,' pungkasan layang mau, 'miturut kersané Gusti, sing maringi sih-rahmaté marang wong-wong sing wedi marang Panjenengané. Nalika panjenengan ngluhurake para martir ing dina nalika piyambakipun diparingi mahkota martir[3015] , kabari kanca-kanca sedulur liyane, supaya sakabèhé Gréja Ortodoks Apostolik, kanthi kabungahan rohani, bisa ngluhurake Gusti, sing wis milih abdi-abdi kaya ngono kanggo piyambakipun. Salamna kabèh para wali; kabèh sedulur sing nandhang sangsara bebarengan karo kita ngutus salam ciuman suci marang kowe. Marang Panjenengané sing bisa, lumantar sih-rahmaté lan katresnané marang manungsa, nggawa kita menyang Karajaning Swarga, mugi kaparingana kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah, bebarengan karo Putrané siji-sijiné lan Roh Suci, salawas-lawase, amin.

Peringatan Para Rasul Suci Aristarkus, Pudens, lan Trophimus[3016]

Dipepering ing tanggal 15 April

Santa Aristarkus, sing kasebut ing Kisah Para Rasul (Kisah 19:29) lan ing surat-surat Santa Paulus Rasul marang Kolose (Kol. 19:29) lan marang Filemon (Fil. 1:24), iku sawijining uskup ing kutha Apamea, Siria[3017] .

[3012] Kematian martir suci iku kelakon ing taun 372.

[3013] Kaisar Valentinian mrentah wiwit taun 364 nganti 375, lan adhine Valens mrentah wiwit taun 364 nganti 378.

[3014] Anfipatus iku proconsul, gubernur saka wewengkon administratif sing luwih amba utawa luwih cilik (provinsi).

[3015] St Demetrius saka Rostov, ing cathetan pungkasan babagan uripé St Savvas, nyatakake yèn luwih pantes ngéling-eling martir iki ing tanggal 12 April; nanging, amarga prolog nempatake pangéling-elingé ing tanggal 15, dhèwèké nempatake crita sangsara St Savvas ing tanggal sing padha ing Menaion-Chetii.

[3016] Para Kudus Aristarkus, Pudens, lan Trophimus – para rasul saka antarane Pitung Dasawarsa

[3017] Apamea dumunung ing sisih kidul-kulon Siria, ing pinggir Kali Orontes.

Santa Pud, sing diomongaké déning Rasul Paulus ing Surat Kapindho marang Timotius *('Sapaakna Eubulus lan Pud'* (2 Tim. 4:21)), iku anggota Senat Romawi[3018] . Minangka wong sing taat lan luhur budi, dhèwèké nampani para rasul suci Petrus lan Paulus ing omahé; pengikut iman liyane uga padha kumpul ing kana kanggo ndedonga, saéngga omahé banjur dadi gréja sing dikenal minangka 'Gréja Pastoral'. Tradisi nyritakaké yèn Rasul Petrus piyambak nate nindakake Liturgi Ilahi ing gréja iki.

Santa Trophimus, sing kasebut ing Kitab Karya Para Rasul (Kis. 20:4) lan déning Rasul Paulus ing Surat kapindho marang Timotius kanthi tembung-tembung iki: *'Aku ninggalake Trophimus lara ing Miletus'* (2 Tim. 4:20), bebarengan karo para rasul Pudens lan Aristarkus, padha ngrasakake sangsara bareng Rasul Paulus sajrone kabeh panganiayaan sing ditindakake.

Kabeh telu rasul iki seda ing Roma bareng karo Rasul Paulus[3019] , sawisé dipenggal sirah nganggo pedhang miturut dhawuhe Kaisar Nero[3020] .

Perayaan para Martir Suci Vasilissa lan Anastasia

Dirilèkaké tanggal 15 April

Kanthi pencerahan iman Kristen liwat para Rasul Suci Petrus lan Paulus, para Kudus Vasilissa lan Anastasia nyawisake dhiri kanggo ngabdi marang Gusti, ngubur jasad para martir suci sing wis dipatèni amarga Kristus. Nalika Kaisar Nero[3021] krungu babagan wong-wong mau, wong-wong mau dicekel déning prajurit lan dipenjara miturut dhawuhe. Sawisé kuwi, padha nandhang sangsara akèh demi Kristus: dipukul tanpa welas asih, digores nganggo wesi, lan dibakar nganggo lilin, nanging tetep teguh lan ora goyah ing iman Kristen. Akhiré, sirahé dipotong[3022] , banjur padha lunga menyang Gusti kanggo ngadeg ing ngarsané ing swarga bebarengan karo kumpulan para martir suci liyané, loro-lorone lanang lan wadon.

29 April

16 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling para martir suci Leonidas lan bebarengan karo dhèwèké ana para wanita suci: Charissa, Nunheia, Vasilissa, lan Theodora, sing nandhang sangsara ing Korintus lan klelep ing segara ing taun 251.

Kematiran para martir suci Agapia, Chionia lan Irina

Diperangeti tanggal 16 April

Nalika Kaisar Diocletian[3023] ana ing kutha Aquileia[3024] ing Italia, dhèwèké nampa kabar saka Roma yèn kabèh panjara Roma kebak wong Kristen sing sanadyan nandhang sakabèhing panyiksaan, ora gelem mbalèkaké iman marang Kristus. Kabèh mau nduwèni Chrysogonus minangka guru lan manut marang dhèwèké, tetep nyekel

---

[3018] Senat ing Roma iku badan pamrentahan paling dhuwur, sing tanggung jawab marang kabèh prakara nagara.
[3019] Para rasul suci seda watara taun 65.
[3020] Nero – Kaisar Romawi sing mrentah saka taun 54 nganti 68 Masehi lan dieling-eling minangka salah siji panganiaya Kristen sing paling kejem.
[3021] Kaisar Romawi Nero, panganiaya kejem marang agama Kristen, mrentah wiwit taun 54 nganti 68 Masehi
[3022] Para martir suci seda ing separo kapindho abad kapisan. Reliké disimpen ing Roma, ing gréja sing dibangun kanggo ngajèni Ibuné Gusti Allah, Sang Pangripta Tentrem.
[3023] Diocletian, Kaisar Romawi, mrentah saka taun 284 nganti 305.
[3024] Aquileia – ing jaman kuna sawijining kutha gedhe lan misuwur ing Italia lor, sing diadegaké déning wong Romawi rong abad sadurungé Kristus. Ing sajarah Gréja Kristen, kutha Aquileia misuwur minangka panggonan pirang-pirang konsili lokal lan minangka pangonané simbol iman tartamtu (sing diarani 'simbol Aquileia').

ajarané. Minangka wangsulan marang kabar iki, Diocletian mrentahake supaya kabèh wong Kristen dipatèni kajaba Chrysogonus, sing dhèwèké dhawuhaké supaya digawa ngadhep dhèwèké kanggo disiksa.

Nalika Chrysogonus, pangakune Kristus sing suci, digawa nganggo rantai saka Roma menyang Aquileia kanggo ngadhepi Kaisar Diocletian, Santa Anastasia si Pembebas mèlu saka adoh, kaya déné dhèwèké mèlu guruné.

Nalika rawuh ing ngarsané Diocletian, martir Kristus iku diparingi panyiksaan kejem amarga ora manut marang prentah kaisar sing duraka; banjur dhèwèké dijatuhi paukuman pati lan dipenggal sirahé ing[3025] , ing njaba kutha ing panggonan sing adoh lan sepi. Awaké sing kinurmatan kasebut nggluntur ing pinggir segara, ditinggal supaya dipangan kéwan lan manuk.

Ora adoh saka panggonan kuwi ana sawijining imam jenenge Zoilus, sawijining tuwa sing saleh. Cedhak dheweke manggon telung dara, sedulur loro-lorone daging lan roh: Agapia, Chionia, lan Irina. Imam iki, sawisé nampa wahyu saka Gusti bab panggonan awak martir suci Chrysogonus, njupuk awak mau bebarengan karo sirahé, dilebokaké ing peti kayu, lan disimpen ing omahé. Ing dina kaping telung puluh sawisé kuwi, Santo Chrysogonus muncul marang dhèwèké ing sawijining pangliyan lan kandha: 'Kawruhana, sajrone sangang dina, telung dara Kristus sing manggon cedhak kowe bakal digawa ngalami martir. Mula, kandhaa marang abdi Gusti Anastasia supaya ngopeni lan nyengkuyung supaya padha ngadhepi cobaan kanthi tabah nganti diparingi mahkota martir. Kowe uga kudu tetep nyekel pangarep-arep manawa kowe bakal ngundhuh woh-wohan manis saka pakaryanmu, amarga enggal kowe bakal dibebasake saka ikatan donya, lunga kanthi bungah marang Kristus, lan ngaso bebarengan karo para wali."

Santa Anastasia nampa wahyu sing padha. Kaparingan ilham dening Roh Suci, dhèwèké lunga menyang omahé sawijining presbiter sing durung tau ketemu sadurungé lan takon marang dhèwèké:

'Ing endi para dara sing kesyahidané wis diwenehi pratandha marang kowe ing panglihatan?'

Sawisé ngerti ing endi padha manggon, dhèwèké menyang kono, nyapa para dara mau kanthi katresnan, lan nginep sakwengi, ngrembug bab nylametaké jiwa kang kebak katresnan ilahi, ing ngendi dhèwèké nyengkuyung supaya padha wani ngadhepi pati, malah nganti getih tumètès, kanggo Pangantené – Kristus. Nalika weruh ing omahé imam relikwi martir suci Kristus, Chrysogonus—guru kang dipun tresnani—Anastasia nangis suwé, nyawuri luh lan nyuwun pangayoman marang pandonga sang wali iki. Sawisé kuwi, dhèwèké bali manèh menyang kutha Aquileia, ing kono dhèwèké nerusaké pelayanané kaya biyasa marang para tawanan Kristus sing dikurung ing penjara, ndhukung para tawanan mau nganggo bandha pribadiné.

Sejatine, kabèh kelakon persis kaya sing wis dicritakaké Saint Chrysogonus marang imam Zoilus ing pangandikane: sepuluh dina sawisé, presbiter suci iki séda marang Gusti, déné telung dara suci—Agapia, Chionia, lan Irina—dijupuk lan digawa ngadhep Kaisar Diocletian kanggo disiksa.

Nalika ndeleng wong-wong mau, kaisar takon:

'Apa edan sing nggawa kowe ngetutake ilusi sengsara lan ala iki, nginjak-injak undang-undang kita sing adil lan ngremehake dewa-dewa kita kaya barang reged? Nanging amarga aku weruh kowe keturunan bangsawan, enom lan ayu, aku iba marang kowe lan nyaranake supaya nylametake awakmu. Tinggalaké Kristusmu lan sembelihna kurban marang para déwa, lan aku bakal maringi telung priya enom saka pangiringku, keturunan bangsawan sing pantes karo kaéndahanmu, supaya kowé nduwé garwa sing mulya, lan amarga iku kowé dhéwé bakal diurmati."

Marang godhongan kraton kuwi, sedulur wadon sing paling tuwa, Santa Agapia, mangsuli:

'Duh Sang Prabu, kowe nduwé kewajiban ngurus prakara rakyat, wong manca, lan pasukan; nanging kowe ngucapaké akèh tembung sing ora adil, ngina Gusti Allah sing Urip, sing pitulungané kowe banget butuh lan kabecikané sabar banget marang kowe; nanging kowe malah ngina Panjenengané.'

Banjur Diocletian kandha:

'Dara iki edan; gawa liyane marang aku.'

Sawisé kuwi, adhine, Santa Chionia, digawa ngadhep dhèwèké, lan dhèwèké kandha marang kaisar kaya ngéné:

[3025] Gereja ngeling-eling pati martir suci Chrysogonus tanggal 22 Desember

'Adhiku, yaiku Sang Prabu, ora edan. Kosok baline, kanthi wicaksana, dheweke wis nuduhake kaluputan ajakan panjenengan kanggo nyembah arca.'

Nanging raja, ora gelem ngrungokake maneh marang adhine iki uga, mrentahake adhine katelu, Santa Irina, supaya digawa luwih cedhak marang dheweke, lan kandha marang dheweke:

'Amarga sedulurmu wis edan, kowe, sing paling enom, tundhuk marang dewa-dewa, supaya sedulurmu, ndeleng kowe, padha nindakake uga.'

Nanging Santa Irene uga mangsuli kanthi teges:

'Biyenana kabeh wong sing wis kelangan akal amarga kejahatané marang Gusti Allah sing sejati padha nundhuk ing ngarepé arca. Apa sing luwih sia-sia lan bodho tinimbang iki, tinimbang nyembah karya seniman sing digawe déning dhèwèké kanthi upah tartamtu? Amarga sepisanan kowe rembugan karo seniman bab rega lan rancangan arca: apa kudu ngadeg utawa lungguh, nggleleng utawa nglari, ngguyu utawa nangis; lan saka bahan apa arca kuwi digawe—apa kayu, watu, perunggu, utawa bahan liya. Lan yen asile ala, kowe mbatalake persetujuan; nanging yen asile apik, kowe mbayar upah sing wis dijanjekake. Banjur kowe nyembah arca sing dituku lan digawe kuwi, nyebut patung iki dewa kowe, padahal luwih pantes diarani budhak tuku tinimbang dewa.

Minangka wangsulan marang tembung-tembung para dara suci mau, Diocletian kandha:

'Tembung kaya ngono pantes dijawab nganggo siksaan,' lan dhèwèké mréntahaké supaya para dara suci mau diparingi kurungan. Ing wektu sing padha, Santa Anastasia (sing miturut kabiasaané asring sowan marang wong-wong sing dikurung ing penjara bawah tanah) teka marang para dara suci mau lan maringi panglipur kanthi pangarep-arep pitulungané Gusti Allah lan kamungkinan menang lan unggul nglawan mungsuh-mungsuhé.

Sawisé sawatara wektu, raja kudu mangkat menyang Makedonia[3026] kanggo ngurus sawatara prakara kapentingan umum. Kabèh wong Kristen sing dipenjara ing Aquileia digawa bareng karo dhèwèké, kalebu telung dara suci—Agapia, Chionia, lan Irina; Santa Anastasia uga mèlu. Nalika padha tekan ing Makedonia, raja mrentahaké hegemon[3027] saka Dulcitia supaya nyiksa umat Kristen supaya padha nyembah arca; dhèwèké mrentahaké yèn sing nolak bakal dipatèni sawisé ngalami manéka siksaan. Amarga ora mungkin nerangake sangsara akèh para martir suci sing nampa manéka siksaan ing wektu kuwi, kita mung bakal nyritakaké pangorbanan telung prawan suci sing kasebut mau.

Nalika para panganten Kristus mau digawa ing ngarsané gubernur Dulcitius kanggo ngadhepi panyiksaan, dhèwèké langsung kaserang hawa napsu kotor nalika ndeleng kaéndahané sing luar biasa. Dheweke mrentahake supaya para dara suci mau ditahan lan maringi dhawuh marang pangawal supaya ngandhani yèn bakal dibebasake lan diparingi akèh peparing yèn padha sarujuk nepaki napsu ala sang pangeran. Nanging para dara suci luwih milih mati sewu kaping tinimbang kotor sanajan sapisan, saéngga ora ana pujukan, ancaman, hadiah, utawa panyiksaan sing bisa meksa dheweke sarujuk nepaki napsu alaé. Amarga ora bisa ngatasi kobongan napsu sing nggebuk atine, gubernur mutusake mlebu kamar para dara suci ing wayah wengi, ing panggonan dheweke ditahan, kanggo ngotori dheweke.

Nalika bengi teka, para dara suci miwiti ndedonga, nyanyikake Doa Wengi Kabeh lan mazmur kanggo Gusti Allah. Gubernur, sing kepengin mlebu kamare, durung tekan ambang lawang, langsung edan lan ora bisa maju maneh. Ing sacedhake kamar panggonané telung sedulur wadon ana pawon, ing kono ana akèh wadhah – panci, ketel, lan wajan – sing padha ireng kabakar arang. Amarga ora bisa mlebu kamar para dara suci, gubernur sing kesasar déning setan banjur mlebu pawon, ing kono dhèwèké kebak jelaga, nyototi rai, tangan, lan kabèh sandhangané, lan ing kahanan kaya ngono dhèwèké metu marang para abdi dalem sing padha ngentèni, ngadeg cedhak kamar kuwi karo lentera murub ing tangané. Para abdi dalem, nalika weruh bupati sing ireng kabeh lan medeni kaya wong Ethiopia, padha kaget banget lan, ambrukake lentera, mlayu saka kono. Nanging bupati, bingung kenapa para abdi dalem padha mlayu nalika ndeleng dheweke, nyangka yen padha ngina lan ngledek dheweke, banjur nesu gedhe. Wektu iku esok wis padhang, lan ing endi wae pangeran lumaku, kabeh padha buyar nalika ndeleng dheweke – abdi dalem, prajurit, lan pasukan padha mlayu saka dheweke kaya-kaya dheweke iku monster. Banjur sang gubernur mangkat menyang kraton, arep ngadu marang sang prabu bab para prajurit ing sangisoré panguwasané, amarga ora nurut lan malah ngolok-oloki dhèwèké. Nanging durung tekan panggonané

[3026] Makedonia iku sawijining negara ing Semenanjung Balkan, kang watesé ana ing pojok lor-kulon Segara Aegea (Teluk Thessaloniki).
[3027] Hegemon – gubernur regional.

kraton, dhèwèké krungu swara guyu banter lan suwé saka njero; sawatara wong sing ana ing kono padha mlayu amarga wedi marang dhèwèké, dene liyane padha nyerang lan ngusir saka lawang kraton, amarga ora ana siji wae sing nyangka yèn kuwi hegemon Dulkitia; kabèh padha nganggep yèn dhèwèké iku wong edan suci. Nanging hegemoné isih ora nyadari yèn dhèwèké kebak jelaga, amarga mripaté, amarga pakaryané setan, wis kabur. Katoné pasuryané pucet lan sandhangané karo tangane resik. Nanging pungkasane para abdi dalem padha nyadari yèn tuwané wis edan, banjur padha mlayu ngoyak lan nggawa dhèwèké mulih, karo kandha, 'Delengen awakmu, kok koyo ngéné kahanané!'

Nalika dhèwèké mlebu omah, garwané lan kabèh abdi dalem lanang lan wadon padha nangis kenceng, mikir yèn dhèwèké wis edan, déné liyané padha ngindhari lan ora gelem ngomong karo dhèwèké. Nanging dhèwèké isih bingung lan gumun kenapa ana sing nangis kanggo dhèwèké déné liyané malah nyingkiri dhèwèké. Banjur mripaté sing ala kabuka, lan dhèwèké weruh yèn dhèwèké wis kotor; nalika ndelok ing pangilon yèn pasuryané ireng kaya wong Étiopia, dhèwèké nyadari yèn dhèwèké wis dihina déning setan. Banjur dhèwèké nesu banget marang para dara suci, mikir yèn kabèh iki disebabaké déning ilmu sihiré, lan dhèwèké ngrancang carané mbales dendam marang wong-wong mau. Sawisé adus lan ganti sandhangan, dhèwèké lungguh ing bangku hakim ing ngarepé kabèh wong. Banjur gubernur mréntahaké supaya piranti siksa disiapaké lan para dara suci digawa manèh marang ngarepé. Nalika para dara suci digawa mlebu, gubernur mréntahaké supaya sandhangané ditanggalaké supaya dhèwèké bisa ndelok awaké. Nanging nalika padha miwiti nyopot sandhangane, padha ora bisa, amarga kersaning Gusti, sandhangan para wali nempel kenceng banget ing badan, kaya kulit, nganti kabèh padha gumun marang mujijat kuwi. Para abdi dalem sanadyan wis suwe nyoba nyopot sandhangan para wali, ora bisa.

Bab gubernur, nalika lenggah ing bangku, ujug-ujug dheweke ketiduran lan turu jero banget nganti ora bisa dibangunaké kanthi cara apa waé: padha nyurung lan njerit banter ing sacedhaké, nanging dheweke turu kaya mati. Banjur, nalika isih turu, padha nggawa dheweke menyang omahé. Nanging durung tekan omahé, dhèwèké langsung tangi.

Nalika sang raja krungu kabar babagan kabèh sing wis kelakon marang hegemon Dulkitius, dhèwèké nesu banget marang dhèwèké lan mréntahaké supaya para gadis suci diserahaké marang hakim Sisinnius kanggo disiksa. Hakim iki miwiti interogasi karo adhine sing paling enom, Irina. Dhèwèké takon:

'Apa kowe manut marang dhawuhe raja?'

Wong suci mau mangsuli:

'Ora, aku ora manut, amarga aku wong Kristen, abdi Gusti Allah Kang Maha Kuwasa.'

Banjur hakim mrentahake supaya dheweke digawa menyang panjara. Sawisé kuwi, sawisé mrentahake Agapia lan Chionia supaya digawa menyang pangadilan, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Adhinmu wis kesasar lan diajari dening kowe supaya ngremehake paugeran dewa; mulane, aku mutusake nundha penyiksaané saiki, supaya nalika ndeleng sangsaramu, dhèwèké wedi lan manut marang kita. Nanging, yèn kowe péngin luput saka sangsara iki, sembahna para dewa kanthi kurban, kaya sing kita lakoni, minangka patuh marang dhawuhe raja.'

Santa Agapia mangsuli marang hakim:

– Iman kita ora goyah.

Banjur hakim kandha marang Chionia:

'Lan apa sing kowe arep kandha?'

Chionia mangsuli:

'Iman kita bakal tetep ora goyah.'

Banjur hakim takon:

'Apa kowe duwe buku Kristen?'

Para dara suci mangsuli:

'Kita pancen duwe buku, nanging kuwi disimpen ing pikiran kita, saka kana mungsuhé Kristus ora bisa njupuk.'

Hakim takon:

'Sapa sing mulang kowe supaya gelem nampa sangsara kaya ngono kanthi rela?'

Para dara suci mangsuli:

'Siksa-siksa iki mung sementara lan nggawa paedah gedhe, amarga lumantar iku wong bisa nggayuh kamulyan langgeng.'

Hakim kandha kanthi tegas:

'Manut dhawuhe raja lan nyembah marang para dewa.'

Nanging para dara suci kandha:

'Kita nyawisake kurban puji marang Gusti Allah, nanging kita ora bakal nyawisake kurban marang setan. Aja mikir bisa mbalikake kita saka Gusti Allah, Sang Pangeran kita Yesus Kristus, nanging lakonana prentah sing diwenehake marang kowe dening raja ing bumi, kaya kita uga netepi prentah saka Raja Surgawi kita.'

Nalika kuwi Hakim Sisinus, amarga nesu banget, ngetokake prentah ing ngisor iki babagan para wali:

Aku mrentahake supaya Agapia lan Chionia, sing sawisé diparingi nasehat pengadilan tetep ora gelem manut marang dhawuhe raja, kobong urip.

Nalika krungu paukuman iki, para dara suci kebak kabungahan lan padha njerit banter:

'Matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga Panjenengan karsa nganggep kita pantes dados pangakén Asma Panjenengan ingkang Maha Suci. Panampi nyawa kita ing tangan Panjenengan, ya Gusti!'

Dilemparaké menyang geni, para dara suci padha ndedonga ing kono lan kanthi pandonga nyerahaké nyawané ing tangané Gusti[3028] . Ing wektu sing padha, kobongan geni sing nggegirisi ora nglarani awaké para dara suci sak ciliké, malah ora nyentuh sandangané, saéngga ora ana bekas geni sing katinggal ing awaké. Iki kelakon minangka pratandha marang wong-wong kafir yèn para dara suci ora mati amarga geni, nanging lumantar pandonga-pandongané, wis nampa pangliyan sing berkah saka Gusti. Awaké sing mulya, sing ora cilaka amarga geni, dijupuk déning para abdi Santa Anastasia Pembebas ing wayah wengi lan digawa marang sing duwé. Santa Anastasia, sawisé ngolesi badan suci mau nganggo lenga wangi, banjur nyelehake kanthi pakurmatan ing peti mati anyar, kabungahan ing roh lan ndedonga marang Gusti supaya uga paring dhèwèké bagéan ing kabungahan para dara suci mau.

Esuké, Hakim Sisinus mapan manèh ing panggonané lan mréntahaké supaya Santa Irene digawa ngadhep dhèwèké. Nalika dhèwèké digawa mlebu, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Tawaranna kurban marang para dewa, supaya kowe uga ora mati kobong kaya sedulurmu.'

Nanging sang wali wangsuli kanthi wani:

'Aku ora bakal nglakoni kurban, amarga aku banget kepengin melu kabungahan para sedulurku, supaya aku ora kapisah saka wong-wong mau nalika padha ngadeg ing ngarsané Gusti Allah.'

"Manut pitutur kita," pangandikane hakim, "yen ora kowe bakal nampa sangsara sing luwih kejem tinimbang sedulurmu."

'Aku wis siyap ngadhepi sakabehing panyiksaan,' wangsul sang wali, 'awit aku kepengin mati kanggo kabeneran lan lumantar pati entuk gesang langgeng; aku kepengin sawise liwat geni bisa tekan ganjaran.'

Banjur hakim kandha marang dhèwèké:

Aku bakal mrentahake supaya kowe digawa menyang rumah pelacuran kanthi telanjang, supaya kowe bisa disiksa ing kana nganti mati.

Wong suci mangsuli:

'Awakku bakal nandhang sangsara ing tangané wong sing nglakoni zinah kaya déné kena asu sing nguntir, utawa srigala, utawa beruang, utawa taji ula.' Lan luwih becik awakku sing najis nandhang sangsara tinimbang aku ngrusak rohku lumantar panyembahan berhala; amarga dosa sing kelakon tanpa kersa, nalika roh ora sarujuk, ora bakal diitung marang manungsa ing ngarsané Gusti Allah. Apa para wali padha kena najis sing biyen nandhang sangsara amarga ngakoni jenengé Yesus Kristus, sing ing cangkemé dipaksa diisi getih kurban berhala déning para penyiksa?

'Mesthi wae wong-wong sing nyicipi kurban kita iku dadi najis,' pitakon hakim.

'Ora mung ora kena najis,' wangsul sang wali, 'nanging malah diparingi mahkota déning Gusti amarga kuwi, awit tangané diiket, cangkemé dibukak paksa lan getih kurban berhala dipaksa mili mlebu ing kono. Dosa sing ditindakake kanthi sukarela pantesé diukum, nanging dosa sing kelakon tanpa kersané ora diétung.

[3028] Para martir perawan suci Agapia lan Chionia séda ing taun 304.

Mangkono uga, bab aku, sawise aku nyerahake awakku marang Kristus, yen kowe nindakake apa wae marang aku kanthi paksa—aku ngarep-arep aku ora bakal isin ing ngarehe Calon Bojo kawit sing langgeng, nanging aku bakal nampa ganjaran Panjenengané, amarga kabèh iki kanggo Panjenengané aku nahan kekerasan saka tanganmu. Aku ora bakal nggatekake apa sing arep kowe lakoni marang awakku: apa kowe ngotori, nglarani, utawa ngobong, aku siap nampa kabeh mau demi asmané Gusti Allah, Tuhanku. Nanging Gustiku duwé kuwasa lan kakuatan, lan ora bakal ngidini kowe nglakoni apa sing wis kowe rencanakake marang aku.

Banjur hakim mréntahaké para prajurit supaya nggawa gadis enom mau menyang griya pelacuran lan mréntahaké supaya dhèwèké ditinggal ing kono nganti kotor nganti mati. Ing dalan, nalika para prajurit nggawa sang wali, dhèwèké ditemoni loro prajurit liya sing katon gagah lan rupane ayu, sing kandha marang para prajurit sing nggawa sang wali:

Hakim wis ngutus kita kanggo ngandhani kowe supaya nggawa gadis iki menyang panggonan sing bakal kita tunjukake.'

Lan banjur padha nggawa wong-wong mau metu saka kutha lan, sawisé nggawa menyang pucuk bukit sing dhuwur banget, padha kandha marang para prajurit:

'Maju lan kandhaa marang Hakim Sisinnius yèn kowé wis nyelehaké putri iku ing pucuk bukit, miturut dhawuh.'

Para prajurit banjur mangkat menyang hakim, dene loro priya sing kulité padhang iku sirna saka pandelengan, amarga padha malaikaté Gusti Allah.

Perawan suci Irina ngadeg ing pucuk bukit, muji lan matur nuwun marang Kristus Gusti, sing wis nylametake dheweke saka tangan para pezina.

Nalika hakim dikandhani apa sing wis kelakon, dhèwèké nesu banget amarga prentahé ora dituruti, banjur numpak jarané lan nunggangi menyang bukit kuwi.

Nalika tekan kono, hakim iku weruh gadis suci iku ngadeg ing pucuk bukit, nanging dhèwèké ora bisa munggah, amarga katon yèn bukit kuwi kaya dikurung témbok dhuwur sing ora bisa dilampahi. Nunggang jaran ngubengi bukit, dhèwèké kebak nesu amarga ora bisa nyedhak marang gadis suci, mula dhèwèké nunggang jaran wiwit esuk nganti sonten tanpa ngasilaké apa-apa. Nanging sawatara prajurit sing bareng karo dheweke narik busur, nembak panah marang sang wali lan nglarani dheweke. Banjur dheweke muni banter, ngomong karo hakim:

'Aku ngguyu marang kowe, wong celaka, sing teka nglawan aku, wanita ringkih, nganggo senjata, kaya aku iki priya gagah. Nanging iki aku, resik lan ora ternoda dening kowe, lunga menyang Gustiku Yesus Kristus, sing saiki bakal ngetung aku ing antaraning sedulur-sedulurku.'

Sawisé ngendika mangkono lan matur nuwun marang Gusti, sang wali nyandhak ing lemah lan nyerahaké nyawané marang Gusti. Kedadéan iki kelakon ing dina sadurungé pasamuan Paskah Suci[3029] .

Nalika bengi sumrambah, Santa Anastasia ngutus para abdi dalemé njupuk badan mulya martir suci Irene saka bukit lan sawisé diolesi lenga wangi, banjur diselehake jejere badan para seduluré.

Mangkono para martir suci, telung sedulur wadon – Agapia, Chionia, lan Irina – ngrampungake pangorbanan martiré lan muncul ing kamulyan ing ngarsané pangastané Trinitas Agung – Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah, kang kamulyané kinurmatan salawas-lawase. Amin.

- Ing dina sing padha, kita mengeti para martir suci Leonidas lan, bebarengan karo dhèwèké, para wong wadon suci: Charissa, Nunechia, Vasilissa lan Theodora, sing nandhang sangsara ing Korintus lan klelep ing segara ing taun 251.

Kematiran Santa Irina.

Diperangeti tanggal 16 April

Para Martir Suci Irene nandhang sangsara nalika pesta Paskah Suci ing Yunani[3030] . Bareng karo akèh wong Kristen liyané, dhèwèké manggon ing guwa, lan kabèh padha nglampahi wektu kanthi pandonga sing ora

[3029] Kematian martir Santa Irina kelakon ing taun 304.

kendhat. Para abdi berhala sing jahat nglaporake dheweke marang panguwasa, lan Santa Irene, miturut prentahé, dicekel, diglandhang nganggo belenggu lan dipenjara. Nalika dhèwèké digawa ngadhepi gubernur, dhèwèké kanthi wani ngakoni sajrone interogasi yèn Gusti Yesus iku Gusti sejati, Pangripta lan Juruwilujeng kabèh peparing, Panebus manungsa lan sing ngrusak arca-arca. Amarga iku, dhèwèké dipukul lan dibalèkaké menyang panjara. Sawisé kuwi, gubernur miwiti ngurusi perkara-perkara sing diajukaké déning warga kutha; lan sawisé rampung, dhèwèké mréntah supaya sang wali digawa metu saka penjara manèh. Nalika dhèwèké digawa ngadhep dhèwèké, dhèwèké wiwit meksa supaya dhèwèké mbalèkaké Kristus, nanging dhèwèké malah ora gelem ngrungokaké panjaluk kuwi. Banjur, miturut dhawuh sang penyiksa, dhèwèké diwènèhi siksaan sing kejem: ilaté dipotong, untuné dicopot, lan pungkasané sirahé dipotong nganggo pedhang.

30 April

17 April (Gaya Lawas)

Martiiré Santo Simeon, Uskup Persia

Diperangeti tanggal 17 April

Nalika cacahé wong Kristen ing Persia[3031] saya akèh lan padha nduwèni gréja, uskup, imam, lan diakon dhéwé[3032] , para magi pagan, nalika weruh kuwi, kebak nesu lan murka marang wong Kristen. Para magi iki, sing asal-usulé saka magi paling kuna, dadi pembela lan pangreksa agama palsu Persia sing ora takwa. Saliyane kuwi, wong Yahudi—mungsuh langgeng Kristen—uga munggah nglawan wong Kristen. Sawise ngadani konspirasi karo para magi, padha ngyakinke raja Persia Shapur[3033] supaya miwiti panganiayaan marang wong Kristen[3034] . Sadurunge kuwi, wong-wong mau wis ngfitnah Santo Simeon marang raja—sing dadi uskup kutha Seleucia-Ctesiphon[3035] —kanthi ngandhakake yèn uskup Kristen iki mungsuh kraton Persia lan raket karo raja Yunani, marang sapa kabaré kabèh kedadeyan ing Persia dilaporaké.

Banjur Raja Shapur, sepisanan, ngetokake pajeg abot lan banget nyusahake marang wong Kristen lan mrentahake priya-priya tegas kanggo ngawasi pambayaran pajeg mau. Banjur dhèwèké wiwit kanthi terang-terangan matèni imam-imam lan abdi Gusti, ngrampas harta gréja lan ngrusak gréja-gréja kuwi dhéwé, ngrubuhaké nganti dhasar; déné Uskup Simeon, sing dianggep mungsuh kraton Persia lan mungsuh takhayul tanpa Gusti wong-wong Persia, dhèwèké mréntah supaya ditangkep lan digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili.

Miturut prentah raja, Santo Simeon digawa ngadhepi raja, digandheng karo loro imam, Abdela lan Ananias. Uskup sing wis dicekel prajurit lan diiket rantai wesi, ora mung ora wedi marang murka raja, nanging malah ora sujud marang raja. Mula saka kuwi, raja sing nesu banget takon marang santo:

'Ngapa kowe ora sujud marang aku kaya biyèn?'

Wong suci mau mangsuli:

'Ing jaman biyen, aku ora digawa ing ngarepmu kaya saiki – lan aku nyemba ing ngarepmu, maringi pakurmatan sing pantes marang jabatanmu. Nanging saiki, amarga aku digawa mriki kanggo mbantah Gustiku lan murtad saka imanku, ora pantes aku nyemba marang kowe, mungsuh Gustiku.'

[3030] Miturut Prologus, martir suci iku nandhang sangsara ing kutha Korintus, dene miturut Cheti-Minei, dhèwèké nandhang sangsara ing Makedonia. Wektu martiré ana ing taun 205 (nalika panganiayaan Dékius) utawa taun 304, nalika panganiayaan Diocletianus.

[3031] Persia dumunung ing pérangan kulon Dataran Tinggi Iran. Wates modhèrnè yaiku: ing kulon, Turki; ing wetan, Afghanistan lan Baluchistan; ing kidul, Samodra Hindia; lan ing lor, wewengkon Transkaspia. Pangadeg monarki Persia yaiku Koresus, sing mrentah wiwit taun 558 nganti 529 SM lan misuwur amarga panaklukané (dhèwèké ngrebut meh kabèh Asia Kulon).

[3032] Iki dumadi ing abad kaping 4 Masehi.

[3033] Sapor II, Raja Persia saka taun 310 nganti 381.

[3034] Penganiayaan marang wong Kristen diprakarsai déning Shapur II ing taun kaping 32 utawa kaping 33 saka pamaréntahané, yaiku ing taun 343–344.

[3035] Seleucia-Ctesiphon – jeneng kutha Persia sing dipérang déning Kali Tigris dadi loro bagéan sing ngadhepi siji lan sijiné. Kutha iki diadegaké déning Seleucus I Nicator, sing mrentah saka taun 353 nganti 281 SM.

Raja banjur meksa dhèwèké supaya nyembah srengéngé[3036] lan janji bakal maringi akèh peparing lan pakurmatan minangka gantiné, kanthi ngancem bakal ngrataaké agama Kristen ing karajané yèn dhèwèké nolak. Nalika raja weruh yèn sang wali tetep teguh lan ora bakal goyah déning pujian utawa ancaman marang kejahatané, dhèwèké mréntah supaya sang wali dibuwang menyang panjara.

Nalika sang wali digawa metu saka kraton menyang penjara, dhèwèké didelok déning sawijining eunukh[3037] sing jenengé Usfazan[3038] , sing wis tuwa, wis ngopeni Raja Sapor wiwit isih cilik, lan diurmati déning kabèh wong amarga dhèwèké dadi sahabat paling cedhak karo raja. Eunukh iki lagi lungguh cedhak kamar kraton nalika semana, lan nalika weruh yèn Santo Simeon, Uskup, digawa metu, langsung tangi saka panggonané lan sujud andhap asor marang Uskupé Gusti Allah. Nanging Santo Simeon ngadhepake pasuryané adoh saka dhèwèké lan ngélarang kanthi banter amarga murtad, awit dhèwèké biyèn Kristen nanging sakwisé nyembah srengéngé amarga wedi marang raja. Sawisé kuwi, Usfazan wiwit sedhih banget; dhèwèké nangis lan merintih, mbusak sandhangané sing mewah, nganggo sandhangan prasaja lan kasar, lan lungguh ing gapura kraton, kandha marang dhèwèké dhéwé karo nangis: 'Celaka aku, wong sengsara! Kepiye aku bisa ngadeg ing ngarepé Gustiku, sing wis tak tolak?' Iki Simeon, lan sanadyan dheweke uga ngalih pasuryane saka aku amarga aku murtad; kepiye Gusti kang Maha Nyipta bakal ndeleng aku?'

Nalika piyambakipun ngandika, piyambakipun klennger nangis tanpa kendhat. Nalika Sang Prabu Sapor mireng bab punika, piyambakipun langsung nyaur Simeon lan, nalika mireng yèn piyambakipun klennger nangis, piyambakipun pitakon:

'Apa sabab kowe sedhih? Kedadeyan apa sing abot sing wis kelakon marang kowe ing kraton?'

Usfazan mangsuli:

'Ora, ora ana apa-apa sing ala utawa nyedhihaké sing kelakon marang aku ing kraton panjenengan, sanadyan aku luwih milih nandhang kabèh cilaka, sedhih, lan musibah ing donya tinimbang bab siji sing saiki tak sedhihi ing atiku lan tak tangisi—yaiku, aku isih urip ing donya iki: Aku wis tuwa banget, kuduné aku wis suwé mati, nanging aku isih ndelok srengéngé, sing tak sembah kaya déwa. Aku luwih milih mati tinimbang mbalik saka Gusti Allah, Pencipta kabèh makhluk, kanthi nyembah makhluk tinimbang Pencipta. Nanging aku nindakake iki ora saka karsa tulus atiku, nanging kanthi munafik, kepengin nyenengake kowe; mula aku pantes nampa paukuman pati amarga loro sebab: kaping pisan, aku wis mbelakangi Kristus, Gustiku; kaping pindho, ing tuwa iki aku wis mbuktekake ora setya marang kowe. Nanging aku sumpah marang Gusti, Sang Pencipta swarga lan bumi, manawa aku ora bakal nindakake dosa kaya ngono maneh. Aku ora bakal maneh nglarani Gusti lan Tuhanku, Yesus Kristus, Raja Abadi, amarga raja fana; aku ora bakal maneh sujud dengkul ing ngarep srengéngé, ciptaané Gusti, nanging aku bakal nyembah Sang Pencipta dhéwé wiwit dina iki nganti pungkasan.

Sawisé krungu kabar saka Usfazan, Raja Sapor kaget banget karo owah-owahan sing ora disangka-sangka kuwi lan dadi tambah nesu marang wong-wong Kristen, amarga dianggep wis ngapusi Usfazan nganggo sihir. Nanging nalika welas asih marang wong tuwa kuwi, dhèwèké wiwit nyuwun marang dhèwèké, kaya wong nyuwun marang bapak, supaya aja nggawa isin marang dewa-dewa, isin marang dhèwèké dhéwé, lan sedhih marang kraton, lan dhèwèké ngajak dhèwèké kanggo kuwi, kadhang nganggo tembung alus, kadhang nganggo ancaman. Nanging Usfazan mangsuli marang raja:

'Aku wis cukup karo kaluputan sing tak lakoni sadurunge; saiki aku ora bakal mbaleni maneh, uga ora bakal nyembah makhluk sing diciptakaké tinimbang Sang Pencipta.'

Sawisé suwé nyoba ngyakinaké kanthi manéka cara, sang raja, nalika weruh yèn Usfazan tetep kukuh, banjur ngukum dhèwèké supaya dipenggal sirahé nganggo pedhang.

[3039]Nalika dhèwèké digawa menyang panggonan paukuman, Usfazan sing pinaringan berkah ngajak salah siji kanca setyané, sawijining kasim lan pangarsané raja, lan nyuwun supaya kanca kuwi menyang raja lan nyampèkaké pangandikane sing pungkasan. Dhèwèké kandha mangkéné:

[3036] Sembah srengéngé dadi ciri meh kabèh agama pagan.

[3037] Eunukh iku abdi sing dikastrasi, biasane kanggo ngladeni ing harem ing Wétan. Nalika éntuk kasempatan kanggo ngaruhaké panguwasa Wétan, loro-loroné kanthi langsung lan liwat garwa lan gundik favorit, eunukh asring nduwé pangaruh gedhé marang lumakuné urusan nagara.

[3038] Jeneng pagan Usfazana yaiku Gugstsiyatazad.

[3039] Cubicularius (saka basa Latin *Cubiculum* – kamar turu) – pangabdi kamar turu, pangreksa kamar turu kraton.

"Duh Sang Prabu," pangandikane Usfazan, "elinga marang pangabdiku; elinga kepiye wiwit isih enom aku ngabdi dhisik marang bapak panjenengan banjur marang panjenengan nganti pungkasan kanthi pangabdian sing paling tulus. Ora perlu ana saksi kanggo negesake iki, awit panjenengan piyambak wis mangertos tenan. Kanggo kabèh pangabdian iki, aku nyuwun ganjaran siji saka panjenengan: kabari kabèh wong sebabe aku seda. Parentahna juru pangumum supaya ngumumake iki kanthi banter, supaya kabèh pangeran, bangsawan, lan kabèh wong padha ngerti yèn Usfazan ora mati amarga nindakake kaluputan utawa dosa marang raja, nanging mati amarga dhèwèké wong Kristen lan nolak mbalèkaké iman marang Gusti Allahé.

Nalika panyuwunan iki diparingaké marang Raja Shapur, dhèwèké sarujuk maringi, amarga dhèwèké ngarep-arep bisa nyebabaké ajrih gedhé ing atiné kabèh wong Kristen yèn padha krungu yèn raja ora nate paring welas sanadyan marang Usfazan sing tuwa—wong sing jujur lan alus, guru raja—nanging kanthi tanpa welas asih wis matèni dhèwèké amarga ngakoni jenengé Kristus. Nanging Santo Usfazan mikir liya: piyambakipun pracaya menawa para Kristen, ingkang sampun piyambakipun ajrihaken lan sedhihaké amarga murtad saking Kristen, menawi mangertos bab pangrobahan iman lan syahidipun kanggé Kristus, badhé remen lan saya kiyat manahipun kanggé nanggulangi sangsara ingkang sami kanthi ajeg.

Mangkono martir suci mau dipenggal sirahé, nalika juru warta ngumandhang banter yèn Usfazan paéna paukuman amarga ora ana kaluputan liya kajaba ngakoni Kristus.

Sang Simeon, uskup, sing ditahan ing penjara bebarengan karo para imam lan umat Kristen liyane, krungu kabar yèn Usfazan wis séda. Padha kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké lan muji Gusti Allah, sing wis mbalèkaké Usfazan saka kaluputan lan maringi dhèwèké mahkota martir.

Sawisé sawatara wektu, nalika dipanggil kaping pindho ing ngarsané raja, Santo Simeon ngandika kanthi wani bab iman Kristen lan nolak nyembah srengéngé utawa sujud ing ngarsané raja.

Banjur, amarga nesu, raja mrentahake supaya kabèh wong Kristen sing ditahan ing penjara lan diiket ranté digawa metu kanggo dipatèni ing dina kasangsaran panyelamatan Gusti kita Yesus Kristus. Ana satus wong sing digawa metu kanggo dieksekusi, ing antarane ana akèh imam, diakon, lan rohaniawan. Kabeh mau dihukum déning raja supaya dipenggal sirah nganggo pedhang ing ngarepé Simeon, lan sawisé kabèh mau, Simeon uga bakal dipatèni. Nalika para wong Kristen sing diiket digawa menyang pati, sing paling tuwa saka para ahli nujum muni banter: 'Yen ana ing antaramu sing kepengin tetep urip, ayo nyembah srengenge bebarengan karo raja, lan dheweke bakal langsung dibebasake.'

Nanging ora ana siji waé wong Kristen sing nggatekaké ajakane – ora ana siji waé sing mangsuli, amarga ora ana siji waé sing gelem milih urip donya tinimbang urip langgeng, nanging saben wong kepéngin mati kanthi bungah kanggo Kristus, Panyipta Urip. Uskup suci mau, ing sisihé, nguwatké kabèh supaya tahan siksaan lan pati tanpa wedi, mulang kabèh nganggo tembung Kitab Suci lan nguwatké supaya nampa sangsara kanthi pangarep-arep urip langgeng ing Kraton Swarga. Lan kabèh mau dipenggal sirahé nganggo pedhang. Banjur Santo Simeon, pangon kawanané ing Sabda, sing wis ngutus kawanané luwih dhisik marang Kristus, Pangon Agung, nyandhak sirahé dhéwé ing sangisoring pedhang sawisé wong-wong liya lan pamit marang Gusti[3040] . Bareng karo dhèwèké uga dipatèni loro presbiter sing digawa bebarengan, Abdelai lan Ananias, loro-loroné wis tuwa.

Nalika giliran Ananias nyundhul sirahé marang pedhang, dhèwèké wiwit wedi lan gemeter. Ana sawijining bangsawan sing ngadeg cedhak dheweke, jenenge Fusik, sing dadi kepala kabeh , para abdi cilik ing kraton lan sing sacara rahasia ngakoni iman Kristen, nalika weruh imam Ananias wedi dipenggal sirah nganggo pedhang, muni banter marang dheweke:

'Aja wedi, tuwa! Tutuplen mripatmu lan tetep teguh, awit kowe bakal enggal nyawang cahya Ilahi.'

Bareng wong iki ngucapake tembung-tembung mau, dhèwèké langsung dikenal minangka wong Kristen; dhèwèké dicekel lan digawa ngadhepi raja. Dhèwèké kanthi tanpa wedi ngakoni marang raja yèn dhèwèké wong Kristen lan mbantah kapercayan Persia sing ora takwa.

Krungu tembungé, raja banjur nesu banget lan mréntahaké supaya dhèwèké dipatèni, ora kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang, nanging nganggo cara liya sing luwih nyiksa. Padha nyabet gorongé saka mburiné, nyundhul ilat lan motongé, banjur nguliti kabèh badané sang wali; liwat panyiksaan kaya ngono sang wali dipatèni.

[3040] Kematiran martir Santo Simeon lan para martir liyane bareng karo dheweke kelakon ing taun 343 utawa 344.

Ing wektu sing padha, para penyiksa nyekel putrine, sawijining cah wadon enom sing jenenge Askitrea, lan sawisé nindakake panyiksaan sing nyeri banget, dheweke uga dipatèni. Saliyane kuwi, akèh pangakune iman marang Gusti Yesus uga dipatèni. Setahun sawisé prastawa iki, uga ing Jumuah Agung, Santo Azat, sawijining eunuk lan abdi paling dikasihi déning raja, dipatèni, bebarengan karo sewu martir suci. Gereja Suci ngira-ira yèn cacahé wong sing mati syahid kanggo Kristus sajrone kabèh wektu kuwi ana sewu satus lima puluh. Para sejarawan gerejawi Sozomen[3041] lan Nikephoros Kallistos[3042] nyritakaké ing tulisané yèn nalika semana akèh banget wong Kristen sing dipatèni, ing dina Sang Kristus nandhang sangsara lan ing dina Paskah Suci. Amarga sakwise prentah raja sing duraka Sapor diwenehake – kanggo mateni kabeh wong Kristen ing karajane – para pracaya lanang lan wadon, tuwa lan enom padha langsung lan kesusu ninggalake omah-omahé lan tanpa wedi nyerahake awake dhewe supaya dipatèni, padha mati kanthi kabungahan kanggo Gusti.

Nalika Santo Azat si eunukh dipatèni, raja banget nyesel kelangan dhèwèké, amarga dhèwèké ditresnani banget; mula dhèwèké mrentahaké supaya pembunuhan mandheg; dhèwèké mung mènèhi dhawuh marang para magi supaya nggoleki lan nyiksa para guru lan pangajar Kristen, para uskup lan presbiter, déné mrentahaké supaya umat Kristen sing isih ana diparingi pangapura. Nanging kita, ngurmati memori kabèh para martir suci, ngluhuraké Kristus, Panyipta Kaluwihan lan Panyawis Mahkota, Juruwilahan kita, sing dipuji langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Uripé Bapa Akakios, Uskup Melitene, ing antarané para Wali

Dipepering ing tanggal 17 April

Santo Akakios, abdi Gusti Allah, asalé saka kutha Melitene ing Armenia[3043] lan lair saka wong tuwa sing taat lan wedi marang Gusti Allah, sing ora nduwé anak, banjur nyuwun marang Gusti Allah lumantar pandonga lan puasa supaya paring anak sing pinaringan berkah iki. Sawisé ngopeni anaké kanthi sinau Kitab Suci, wong tuwané nggawa dhèwèké marang uskup kutha kuwi lan nyerahaké dhèwèké kanggo ngabdi marang Gusti Allah, amarga kuwi sing wis padha dijanjèkaké nalika padha nyuwun anak marang Gusti Allah.

Uskup Melitene ing wektu kuwi yaiku Otrii sing kabegjan. Iki pancen Otrii sing ing Konsili Ekumenis Kapindho para Bapa Suci, kang diadakaké nalika pamaréntahan Theodosius Agung[3044] nglawan bidat Macedonius[3045] , misuwur ing antarané satus limang puluh Bapa minangka pejuang kesalehan sing teguh. Beberengan karo Santo Gregorius Teologos[3046] lan para pemuja lan pembela Ortodoksi liyane, dhèwèké kanthi teguh mbela Ortodoksi lan nglawan bidah. Yèn marang wong sing taat kaya Santo Otrii kuwi, para wong tuwané Akakios sing pinaringan berkah nyerahaké dhèwèké.

Santo Otrios, uskup, nalika nyumurupi sih rahmating Gusti ing mudha iku, banjur ngangkat dhèwèké dadi anggota klèri gereja. Akakios, saka sisihé, saya kuwat lan maju, unggul ing kabecikan, kanthi semangat nindakake tugase ing gereja, nyampurnakaké dhiri ing kabecikan lan kasucian, lan ngupaya ngladèni kabèh wong. Sing Mulya Euthymius Agung, nalika isih nom-noman, sinau élmu pengetahuan ing sangisoré panjenengané. Nanging Santo Akakios ora mung dadi guru kanggo bocah-bocah nanging uga kanggo wong diwasa, ngedumaké kabecikan marang kabèh wong liwat tembung-tembungé lan tuladha uripé sing luhur, utamané sawisé dhèwèké nampa pangkat imam lan diparingi tanggung jawab kanggo ngopeni kaslametan nyawa manungsa sing dipasrahaké

[3041] Sejarawan gerejawi Sozomen urip ing abad kaping lima lan makarya dadi pengacara ing Konstantinopel. Dheweke nerusake *Sejarah Gereja Kristen* (sing diwiwiti dening sejarawan Eusebius) saka taun 323 nganti 439.

[3042] Nikephoros Kallistos iku sejarawan greja abad kaping 14 lan biksu ing Biara Hagia Sophia ing Konstantinopel. *Ecclesiastical History*-e (ing 18 buku) nyakup periode nganti seda Kaisar Bizantium Phokas (kira-kira taun 611).

[3043] Kutha Melitene dumunung ing pérangan lor Armenia Cilik.

[3044] Teodosius I Agung, Kaisar Romawi, mrentah saka taun 379 nganti 395.

[3045] Macedonius, sang pemurtad sing wis nyekel jabatan Uskup Konstantinopel sadurunge dipecat déning konsili, mulang doktrin ngina Gusti sing nyebut yèn Pribadi Katelu saka Trinitas Suci ora padha karo loro pribadhi kapisan, nganggep Roh Suci minangka ciptaané Gusti Rama. Pancemaran Makedonia dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapindho, sing dianakake taun 381 ing Konstantinopel.

[3046] Santa Gregorius Teologian – Bapa lan Guru Gréja paling misuwur ing abad kaping 4, sing urip saka taun 328 nganti 390. Panjenengané nulis: 243 layang, 507 geguritan (pidato ing wangun tembang) lan 45 pidato, sing limang risalah teologi kang ditujokaké marang ajaran sesat para Arian iku utamané wigati. Dina pèngetané dirayakaké tanggal 25 Januari.

marang dhèwèké. Minangka wadah pilihané Roh Suci, dhèwèké ing wektu sing pas diangkat dadi uskup, amarga dhèwèké pancèn pantes tenan. Nalika Santo Otrios, Uskup Melitene, pindhah saka donya iki menyang Gusti, Akakios sing Begja dipilih kanthi sarujuk bebarengan kanggo nggantèkaké lan kanthi sah diangkat ing tahta uskup, kaya lilin murub sing dipasang ing kaki lilin emas kanggo madhangi sakabehing jagad raya (cf. Matéus 5:15–16). Uskup iki banget nyenengake Gusti Allah lan luhur ing kasuciané nganti diparingi karunia nindakake mujijat. Ing kéné bakal kita critakaké kanthi ringkes sawatara saka akèh mujijat sing wis ditindakake.

Nalika ana kekeringan gedhe, saéngga diprakirakaké bakal ana keluwen parah. Kabèh wong padha nandhang sangsara. Uskup Suci, bebarengan karo wong-wong sing lagi keluwen, lunga menyang gréja Martir Agung Suci Eustathius sing dumunung ing njaba kutha, lan ing kono nyuwun marang Martir Kristus supaya ndedonga bareng karo dheweke marang Gusti lan nyuwun udan kanggo nyuburi bumi sing garing. Banjur, ora adoh saka gréja, ing panggonan sing dhuwur lan mbukak, piyambakipun ngedegaké mezbah lan Tahta Ilahi, lajeng miwiti nyawisaké kurban tanpa getih ing kono, ndedonga marang Gusti kanthi luh. Ing wektu iki, bapak rohani ora ngencerake anggur ing kalice suci nganggo banyu, kaya biasane, nanging kanthi nggatekake pikirane marang Gusti, piyambakipun ndedonga kanthi khusyuk supaya Gusti piyambak paring banyu saka dhuwur lan, nganggo banyu udan iki, ngencerake anggur ing kalice, nalika bebarengan nyirami bumi kang garing. Lan pandonga sang wali kuwi kuwatos lan mujarab banget, nganti langsung udan deres tiba, sing ora mung ngencerake anggur ing piala nanging uga nyirami lemah kanthi cukup. Sedhihé kabèh wong sing ana ing kono malih dadi kabungahan, lan kabèh padha ngluhuraké lan matur nuwun marang Gusti Allah. Ing taun iku ana panèn woh-wohan sing akèh, amarga pandonga abdi Gusti Allah, Akakios.

Ing wewengkon sing padha ana kali sing banyune akèh banget, sing asring banget banjir ngluwihi tanggul lan nggenangi désa-désa sakupenge. Ing sawijining wektu, kali iki mumbul nganti ora lumrah nganti bangunan gedhé sing ora adoh saka kono kabèh kapendem banyu, lan sawatara malah rusak; munggah luwih dhuwur saben jam, kali kuwi ngancam bakal nggenangi akèh omah ing sakupenge. Banjur Santo Akakios Kristus, nalika ndeleng yèn wong-wong sangsara banget amarga banjir iki, lunga menyang kali lan sawisé ndedonga marang Gusti Allah, nyelehaké watu ora adoh saka pinggir kali, dhèwèké mréntahaké supaya kali kuwi ora ngliwati wates sing wis ditemtokaké. Sakwise kuwi banyu langsung bali menyang tepine; sanadyan tingkat banyu wis munggah banget amarga aluré dadi luwih sempit, kali iku ora ngluwihi tepine ngluwihi watu kuwi, sing kaya-kaya wis dienggo watesi kali supaya tetep ana ing aluré.

Lapan welas stadia[3047] saka kutha sing kasebut mau ana panggonan sing kagungané wong Yunani lan dijenengi Miassina – sawijining dataran sing éndah lan rata banget. Ing tengahing wewengkon iki ana dataran amba, kang dilalui kali sing mili cepet lan bening, dijenengi Azor utawa Azur, mili menyang wetan; kali iki mili ngliwati sawetara tlaga. Ing panggonan sing paling éndah lan paling dhuwur ana candhi pagan, kang dikelilingi kebon wit woh-wohan, disirami banyu saka salah siji tlaga sing asale saka Kali Azur. Panggonan iki wis kotor amarga kabejatan setan, amarga wong Yunani sing nyembah arca asring padha kumpul ing kana lan nglakoni kurban sing ora patut marang dewané.

Sang Akakios, kang sumringah marang Kristus, kepéngin ngresiki panggonan iki lan ngasekahaké kanggo kamulyaning Gusti Allah sejati. Kanggo nggayuh kuwi, dhèwèké kudu kerja abot, amarga para imam pagan nentang tenanan niyaté, padha ora gelem nyerahaké panggonan pangorbanan berhala. Lan nalika sang wali wiwit mbangun gréja ing kana, ing asmané Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, wong-wong jahat mau ngalangi kanthi kabèh cara: apa waé sing wis dibangun déning para umat sajrone awan, dirusak ing wayah bengi déning para penyembah berhala sing ora takwa. Nanging Sang Wali Akakios, abdi Kristus, nglengkapi dhiri kanthi pandonga lan ngalahaké mungsuh-mungsuhé. Kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké ngrubuhaké candhi pagané lan mbangun gréja minangka pangurmatan marang Ibuné Gusti Allah. Sawisé ngahosulaké gréja iki, dhèwèké ngowahi panggonan sing biyèn dadi panggonané setan dadi panggonané malaikat suci, lan ngadegaké k , sawijining biara sing kagandhèng karo gréja Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, kanggo uripé para biksu sing luhur budi. Mangkono, ing panggonan sing biyèn dadi papan kurban getih kang ora suci marang setan, saiki diwiwiti kurban tanpa getih kang suci marang Gusti Allah sejati, bebarengan karo kidung puji saben dina lan pandonga. Kanthi sih-rahmaté Sang Indhung Gusti Allah ingkang Paling Suci lan lumantar pandonga Sang Akakios ingkang

[3047] 'Stadia' iku satunggaling unit dawa sing padha karo watara 88 'sazhens' kita.

mujijat, ing papan punika kadadosan mujijat; nalika nyekseni punika, tiyang-tiyang Yunani ninggalaké kaluputanipun lan mbalik dhateng iman dhumateng Kristus Allah. Ayo kita éling salah siji mujijat ingkang mulya ingkang kadadosan ing kono.

Kedadéyané para tukang bangunan gréja sing kasebut mau, amarga kecerobohané dhéwé, wis mbangun atap lengkung gréja kuwi kanthi ora stabil; nalika Santo Akakios Kristus lagi nindakake Liturgi Ilahi ing mezbah, atap lengkung kuwi wiwit miring mlebu gréja lan meh ambruk ing njero. Ndeleng kahanan iki, kabèh wong sing ana ing gréja padha mlayu panik; nanging sang wali padha njerit:

'Gusti iku kekuwataning uripku; sapa sing tak ajrihi?' (Mazmur 26:1).

Lan langsung ambruké langit-langit gréja kuwi mandheg, lan liwat pandonga sang wali, langit-langit kuwi katon ngambang ing udara, didhukung pandonga sang wali kaya ana pondasi sing kiyat. Lan mangkono kahanan mau tetep nganti sang wali wis ngrampungake kabèh ibadah lan ninggalake gréja bareng para rohaniawané. Sawisé piyambakipun lunga, langit-langit gréja mau langsung ambruk menyang lemah kanthi swara nggelegar banter, nanging ora ana siji waé sing cilaka.

Ing sawijining wektu, ing gréja liya ing sawijining désa sing dijenengi Samuria, panggembala sing becik saka kumpulané Sabda iku maringi panguripan rohani marang kumpulané kanthi mratélakaké Sabda Gusti. Nalika dhèwèké lagi ngandika marang wong akèh, akèh manuk balam sing ana ing kono ngglundhungaké swara sang wali nganggo kicauan banter lan ngalangi wong akèh krungu tembungé, nganti kadhangkala tembung sing metu saka lambéné uskup sing nyuarakaké Gusti meh ora krungu babar pisan. Banjur, nalika piyambakipun mandheg sedhela ing tengah-tengah pangandikanipun marang tiyang kathah, sang wali ngadhep manuk-manuk mau lan dhawuh marang kabèh mau, kanthi asmanipun Sang Pangripta, supaya meneng lan mandheg swarané. Lan sakwisé kuwi, manuk-manuk mau langsung meneng, ora bisa muni sora, banjur mabur adoh saka kono kabèh, ninggalaké sarangé. Wiwit wektu kuwi, manuk balam ora mbangun sarangé ing kana, lan yèn ana sing mabur menyang gréja kuwi, ora bisa kicau nanging kaya bisu mabur ngubengi gréja sawatara wektu banjur mabur adoh kaya digusur wong.

Ora adoh saka kutha, Santo Akakios duwé omah sing wis didiami wiwit sadurungé piyambakipun diangkat dadi uskup. Nalika piyambakipun munggah ing tahta uskup, piyambakipun ngowahi omahé dadi rumah sakit lan pangayoman kanggo wong mlarat lan papa. Santo kasebut kerep sowan ing rumah sakité, nggawa apa waé sing dibutuhaké wong lara lan ngopeni wong-wong mau dhéwé. Nalika sawijining dina, nalika ngunjungi wong lara ing mangsa panèn, dhèwèké takon apa kabèh wis wareg lan apa ana sing kurang. Wong-wong mau mangsuli yèn kabèh wis ana kanthi akèh, nanging mung ana siji sing ngganggu: akèh lalat sing nyebabaké sangsara gedhé amarga mènèk ing borok lan keropé lan nguntal awaké kanthi nyeri. Wong suci mau langsung ndedonga marang Gusti, ngusir lalat-lalat saka kana kanthi pandonga, lan mréntah supaya padha ora bali maneh. Lan kahanan kuwi tetep lestari nganti pungkasaning uripé wong Gusti iki: wiwit wektu kuwi, ora ana siji lalat waé sing katon ing omah kuwi. Mangkono mujijat sing ditindakake wong ajaib iki kanthi sih-rahmaté Gusti.

Kanthi cara sing padha, dhèwèké maréntahaké kodhok-kodhok sing padha kluruk banter ing tlaga lan ngganggu kuping wong lara supaya meneng. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké welas asih marang kodhok-kodhok mau lan mbebasaké saka meneng manèh, nanging ora sakabèhé. Amarga dhèwèké ngidini kluruk alus, lan ora banter kaya biyèn. Ing panggonan kang ora ana banyu, sang wali nglairaké mata banyu adhem saka watu garing lan maringi banyu marang wong-wong kang ngelak; lumantar akèh pakaryan mujijat liyané, pangripta mujijat agung iki nggumunaké donya.

Santa Akakios rawuh ing Konsili Ekumenis Katelu, kang dianakake ing kutha Efesus nalika pamaréntahan Kaisar Teodosius enom[3048] . Ing kono, bebarengan karo Santo Kiril, Patriark Aleksandria, lan bapa-bapa suci liyane, Akakios mbrudhag Nestorius sing ora takwa, Patriark Konstantinopel[3049] , sing ngina Sang Perawan Maria sing Maha Suci, lan ngucilake dheweke. Santo Akakios ditresnani lan dipuji dening kabeh bapa-bapa suci lan diajeni dening Kaisar dhewe.

[3048] Teodosius II sing Enom, Kaisar Romawi, mrentah saka taun 408 nganti 450. Konsili Ekumenis Katelu diadakaké nalika pamaréntahané ing taun 431.

[3049] Nestorius kanthi ora adil mulang manawa ana loro sipat – ilahi lan manungsa – sing nyawiji ing Yesus Kristus. Dhèwèké ngakoni manawa Yesus Kristus lair saka Perawan Maria minangka manungsa biasa, mula mung nduwèni sipat manungsa; sipat ilahi, miturut dhèwèké, mlebu ing dhèwèké mengko lan kadhangkala bakal lunga saka dhèwèké.

Sawisé ngatur Gréja Kristus kanthi wicaksana suwéné suwé lan nindakake akèh mujijat, Santo Akakios tilar donya kanthi tentrem marang Gusti. Awak suci panjenengané dikubur jejere awak martir suci Polyeuctus. Bareng karo panjenengané, saiki panjenengané ngadeg ing ngarsané Gusti lan, bebarengan karo kumpulan para wali liyané, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah, kang langgeng dipuji déning kabèh makhluk. Amin.

Kematiran Syafaat Santo Adrianus

Dipepering ing tanggal 17 April

Martir suci Kristus, Adrian, iku salah siji saka para Kristen sing, suwé sadurungé diadili, ditangkep lan dipenjara ing manéka penjara. Dhèwèké digawa metu saka penjara nalika kurban lagi dipersembahaké marang déwa-déwa pagan lan nalika kabèh wong pagan sing nyembah berhala padha mèlu kurban[3050] . Para martir suci mau uga dipaksa nyedhaki mezbah lan nyelehake tangane ing kono, nanging ora mung nolak, dheweke kanthi wani lan gagah nyedhaki mezbah, ngrusak mezbah mau, nundhung kurban-kurban sing ana ing ndhuwure, lan nyebarake geni. Kanthi tumindak iki dhèwèké nyulut nesu panguwasa, lan para penyembah berhala sing ana ing kono nesu banget nganti padha nyekel sang wali lan wiwit nggebuki dhèwèké tanpa welas asih. Ana sing nggebuk nganggo kayu, ana sing nganggo batang wesi, lan ana uga sing njupuk watu kanggo mecah untune; pungkasané, padha nguripi tungku gedhé lan mbuwang martir suci mau menyang jeroné. Para penyiksa ngobong awaké; nanging rohné munggah menyang swarga marang Gusti Allah[3051] .

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Zosima, Abas Solovetsky

Dipepering ing tanggal 17 April

Setahun sawisé pangasoé Sang Savvatiy sing kinurmatan, Gusti kersa ngluhuraké panggonan ing Pulo Solovetsky ing ngendi wong suci iki wis makarya, kanthi ngedegaké biara agung lan mulya ing kana. Kanggo tugas iki, Gusti milih wong sing padha ing pakaryané karo Sang Savvatiy sing kinurmatan – Sang Zosima sing kinurmatan, sing bakal kita critakaké saiki.

Ingkang Kinurmatan Zosima asalé saka wewengkon Novgorod; panggonané lair ing désa Tolvuya, ing pinggir Danau Onega. Wong tuwané, Gabriel lan Barbara, sing uripé taat banget, ngopeni bocah mau wiwit isih cilik kanthi kabecikan Kristen lan uga mulang dhèwèké maca lan nulis. Zosima enom nduwèni watak alus, andhap asor ing manah, lan nyingkiri kabèh kabiasaan ala para mudha. Nalika dhèwèké saya tuwuh ing badan lan roh, Zosima sinau kitab-kitab suci kanthi tekun, sinau saka kono kamulyan kabecikaning Gusti.

Karepé njaga kasucian jiwa lan badan, pemuda sing suci iku mutusaké ora nikah; sanadyan dhèwèké ora nganggep nikah iku ala, dhèwèké milih nyingkiri iku minangka alangan kanggo ngabdi marang Gusti, manut pangandikane Rasul, kang kandha: *'Lelaki kang durung omah-omah kuwatir babagan prakara Gusti, kepiye carane nyenengake Gusti; nanging wong kang wis omah-omah kuwatir babagan prakara donya, kepiye carane nyenengake bojone'* (1 Kor. 7:32–33). Mula, supaya bisa nyenengake Gusti Allah sejati, dheweke mutusake nyingkiri kepuasan daginge. Nalika wong tuwané miwiti ngajak dhèwèké nikah, Sang Bapa Pendeta, sing banget sedhih, ninggalaké omahé bapakné, nyingkirké donya lan sawisé mlebu urip monastik, manggon ing panggonan sepi ora adoh saka omahé bapakné, dadi pertapa, ing kono dhèwèké miwiti nyawisaké dhiri kanggo pandonga lan puasa.

Romo kepengin nduwéni guru, amarga piyambakipun durung cukup sinau Kitab Suci lan durung diwulangaké babagan cara urip askétis sing ketat; mulané piyambakipun mbutuhaké guru sing trampil sing bakal nuduhaké, lumantar tuladha, apa sing kuduné dipelajari déning wong enom sing semangat ngupaya kabecikan.

[3050] Kamungkinan nalika sang martir suci digawa metu saka penjara, ana pesta pagan kang lagi dianakake lan kurban umum dipersembahake marang dewa-dewa pagan.

[3051] Miturut kalènder St. Basil, Martir Suci Adrian nandhang sangsara ing wektu sing padha karo Leonid lan Irina, sing peringatané dirayakaké tanggal 16 April

Kajaba iku, Panjenenganipun ingkang kinurmatan kuwatir menawi seduluripun ingkang dipun dunung bareng badhé ngalang-alangi upaya asetikipun. Mulane piyambakipun mutusaké ninggal panggonan punika lan pindhah dhateng papan ingkang langkung sepi, supados piyambakipun saged nyawisake dhiri sakabehe kanggé gesang tapa brata ingkang kenceng, langkung-langkung amargi, k , geni katresnan ilahi saya murub ing manahipun, nyurung piyambakipun dhateng kasampurnan budi ingkang langkung luhur.

Nanging ing wiwitan Sang Pamangku ora ngerti ing endi utawa kepiye carane ngedegake biara, lan piyambakipun ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring pratandha panggonan kanggo biara, sarta maringi sedaya sarana kanggo ngleksanani niyatipun.

Kanthi pangayomaning Gusti, Sang Zosima sing kinurmatan ketemu karo sawijining biksu sing luhur budi aranè Herman, sing biyèn manggon bareng Sang Savvatiy ing Pulo Solovetsky. Biksu iki nyritakaké marang Sang Zosima babagan urip lan pakaryané Sang Savvatiy, lan uga ngandhani yèn Pulo Solovetsky adoh saka pemukiman donya lan cocog kanggo komunitas biara, amarga akèh alas lan tlaga kang kebak iwak.

Krungu kabar iki, Sang Zosima krasa bungah banget ing atiné lan kepéngin manggon ing pulo kuwi lan dadi penerus Sang Savvatiy; mula dhèwèké wiwit nyuwun tulus marang Herman supaya nggawa dhèwèké menyang pulo sepi kuwi lan mulang dhèwèké babagan cara urip biara.

Ing wektu iku, wong tuwané Sang Zosima sing kinurmatan séda. Sawisé ngubur jasadé lan mènèhi warisané marang wong mlarat, Sang Zosima sing pinaringan berkah mangkat menyang Pulo Solovetsky bareng Herman. Kanthi pitulungané Gusti, padha tekan pulo kanthi slamet lan ndharat ing panggonan sing biasané dadi panggonan mandhèké para pelaut; banyuné ing kana tentrem lan banyu iku seger. Ora adoh saka pesisir, para wali masang tenda[3052] lan nganakake jaga bengi kabeh, nyanyi Mazmur Daud lan ndedonga marang Kristus Gusti Allah lan Sang Putri Allah Agung supaya paring pitulungan lan berkah saka dhuwur kanggo panggonané ing pulo sing sepi kuwi.

Esuké, Sang Mulya Zosima nalika metu saka tenda, ndeleng sinar padhang sumunar sing madhangi dhèwèké lan sak panggonan; lan nalika Panjenengané ngangkat mripaté menyang wetan, Panjenengané weruh gréja ageng lan éndah ana ing antaraning méga; awit Romo durung biasa karo wahyu kaya mangkono saka Gusti, Panjenengané ora bisa ndelok gréja iku suwé, lan ora suwé banjur buru-buru bali menyang tenda. Herman, weruh bingunge ing pasuryane, nyangka yèn dhèwèké wis nyekseni prakara sing luar biasa lan takon marang dhèwèké: 'Nèng, kancaku sing tak tresnani, napa pasuryanmu owah? Apa sing medeni kowe? Apa kowe wis weruh bab anyar lan ora lumrah?'

Minangka wangsulan marang Herman, Zosima nyritakaké yèn dhèwèké wis weruh sinar padhang mudhun saka dhuwur lan madhangi panggonan kuwi, uga Gréja sing ngadeg ing awan. Nalika mikirake wahyu iki, Herman kelingan pangusiran para awam saka pulo (sing kelakon nalika Abas Savvatii) lan ramalan Savvatii babagan pambentukan komunitas biara ing pulo, banjur kandha marang Zosima:

'Aja wedi utawa kuciwa, kekasihku, nanging waspadha, amarga katon marang aku manawa kersaning Gusti kowe nglumpukake akèh biksu ing kéné.'

Banjur Herman nyritakaké marang dhèwèké babagan kedadeyan sing nyangkut bojoné nelayan lan wong saka pesisir Korel, sing teka ing pulo iki kanggo ngrebut pulo iki kanggo dhéwé amarga iri – yaiku, dhèwèké nyritakaké carané bojoné nelayan mau dipukuli déning loro mudha pirang, sing kandha:

'Ora ana panggonan kanggo kowe ing pulo iki; tinggalna panggonan iki, amarga wis disiapake Gusti Allah kanggo panggonan para biksu ing kene.'

Sang Zosima, sawisé krungu tembung-tembung mau saka Herman, kebak kabungahan rohani lan dadi luwih tekad arep ngedegake biara ing kéné.

Sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring kasil marang upaya mau lan mbantu nganti rampung, para askétis banjur miwiti makarya: kaping pisan, padha miwiti nyabet wit-witan sing dibutuhake kanggo pambangunan sel-sel; banjur padha mbangun sel-sel mau lan ngubengi pekarangan nganggo pager, padha makarya bebarengan ing pakaryan jasmani lan rohani – tegesé, sacara jasmani padha makarya mbangun biara, déné sacara rohani padha perang nglawan setan, kanthi senjata puasa lan pandonga. Para bapak rohani nyukupi

[3052] Sing Mulya Zosima pisanan teka ing Pulo Solovetsky ing taun 1429. Sing Mulya Zosima, bebarengan karo Herman, mendarat cedhak Gunung Sekirnaya, sepuluh versta saka panggonan biara saiki, ing kana padha ngedegaké salib kayu.

kabutuhané dhéwé kanthi kringeté, ngolah lemah lan nanem wiji. Gusti Allah, ing sisihé, nguwatké para abdi-abdi Panjenengané, ndelok saka dhuwur kanthi welas asih lan nulungi kabèh pakaryané.

Sawisé sawatara wektu, Herman mangkat menyang sisih liya segara[3053] kanggo golèk kabutuhan urip; sawisé manggon ing kana sawetara dina, dhèwèké wis nyiapaké arep bali, nanging ora bisa, amarga mangsa gugur wis teka, udhara dadi adhem, salju wiwit tiba, badai mumbul, segara gumregah lan kebak és; mula wis ora mungkin maneh kanggo nglayar bali menyang Pulo Solovetsky. Mula, Herman sing pinaringan berkah tetep ana ing pesisir kuwi sajrone mangsa adhem, dene Zosima sing kinurmatan tetep piyambak ing pulo.

Wiwitane, Sang Pamanggih, amarga piyambakan, sanget sedhih kangen marang Sang Sepuh Herman, nanging lajeng piyambakipun nyandhak sedaya pangarep-arepipun dhumateng Gusti, ngendika kados Daud: *'Aku wis ditinggal marang Panjenengan wiwit ana ing kandungan; wiwit saka kandungan ibuku Panjenengan wis dadi Gustiku. Aja ninggalake aku'* (Mazmur 21:11–12). Lan maneh: *'Ing Panjenengan kula kaping wiwitan kaparingi pangayoman saking kandhungan; Panjenengan nglairake kula saking kandhungan ibu kula'* (Mazmur 70:6). Bapa sing kinurmatan wiwit makarya kanthi luwih semangat, nambah gaweyan demi gaweyan, nyawisake dhiri tanpa kendhat marang laku tapa nglakoni puasa lan pandonga. Para setan, amarga ora tahan marang urip suci sang askétis amarga nesu lan iri, padha nyerang dhèwèké; kadhangkala padha ngisi atiné karo putus asa, kadhangkala liyané padha medeni dhèwèké nganggo manéka penampakan lan swara galak, kanthi niyat arep medeni prajurit Kristus sing gagah iki lan nggoyang sing ora bisa digoyang; ing wektu liyane, kanthi wujud kéwan galak lan ula, padha nyerbu marang dhèwèké kanthi nesu, kaya arep nyabuti dhèwèké. Nanging abdi Gusti perang nglawan mau nganggo pratandha salib lan pandonga, lan kanthi ngguyoni padha kandha:

'Heh, kuwasa mungsuh sing remeh! Yen kowe duwe wewenang saka Gusti, ya lakoni aku sak kersamu; nanging yen ora, ya kowe mung nyambut gawe sia-sia,' lan dhèwèké nyanyi sawijining ayat saka Mazmur Daud: *'Wong-wong padha nyerbu aku, padha ngubengi aku; nanging kanthi asmané Gusti aku ngalahaké wong-wong mau'* (Mazmur 117:11); lan maneh: *'Mugi Gusti Allah tangi, lan mugi mungsuh-mungsuhé sumebar'* (Mazmur 67:2).

Banjur sang wali ngaturaké pandonga sing khusyuk marang Gusti, kanthi banter karo atiné kang kebak pangabdian:

– Ya Gusti kang langgeng, Raja tanpa wiwitan, Pencipta lan Panguwasa kabèh tumitah! Panjenengan raja para raja lan Gusti para gusti; Panjenengan panylamet nyawa lan panyelamet wong-wong sing pracaya marang Panjenengan; Panjenengan pangarep-arep para sing ngupaya lan pangayoman wong-wong sing nglayar ing segara; Panjenengan pituduh para abdi Panjenengan; Panjenengan pelindung kabecikan kabèh, panglipur wong-wong sing nangis, kabungahan para wali; Panjenengan inggih gesang langgeng lan pepadhang ingkang boten nate tilem; Panjenengan punika sumber kasuciyan; Panjenengan punika kamulyaning Gusti Rama, kasampurnaning Roh Suci; Panjenengan lênggah kaliyan Rama lan mrentah langgeng. Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, abdi Panjenengan, kanthi andhap asor sujud ing ngarsan Panjenengan: mugi Panjenengan mirengaken panyuwun kula, Sang Prabu Lelakon, Dhuh Gusti ingkang Maha Asih, saha ambenua pasuryan Panjenengan saking pandongaku, nanging nyelametna kula saking cangkem naga ingkang ngrusak sedaya, ingkang sampun siyap ngruwat kula; jagi kula supados boten cilaka saking fitnah setan, supados kula, dilindhungi lan dijaga dening Malaikat-Malaikat Panjenengan ingkang suci, mugi kula kaslametaken saking murkanipun lan nampi kaslametan saking Panjenengan, Gusti lan Pangeran kula, ingkang kula pitados, ingkang kula sandhang, lan ingkang kula mulyakaken kanti Rama lan Roh Suci salami-laminipun.

Kanthi ndedonga kaya ngono, bapak rohani sing mulya kanthi wani ngusir kabeh serangan mungsuh; amarga pandongane lan pratandha salib, setan-setan padha mlayu kaya bledug ing ngarep angin; dene piyambakipun tetep tanpa cilaka, muji lan ngluhurake Gusti Allah.

Kang kinurmatan banjur ngadhepi godaan liyane. Ing mangsa adhem kang lagi parah, pasokan pangan sing diklumpukake nalika mangsa panas wiwit entek, lan Sang Romo wiwit kuwatir ing pikirane, ora ngerti apa sing bakal dipangan nganti tekan mangsa panas (iku mungsuh gaib sing nyuntikake sedhih ing atine, ngganggu dheweke kanthi wedi keluwen lan bayangan pati sing cepet teka). Romo sing mulya, nalika piyambakipun merenung ing batin, kelingan pangandikane Gusti piyambak ing Injil Suci: *'Aja padha kuwatir lan ngendika: "Apa*

[3053] Iki ing taun 1435.

sing bakal kita pangan? Utawa apa sing bakal kita ngombe?" Nanging goleka dhisik Karajaning Allah lan kabeneranipun, lan kabèh mau bakal ditambahaké marang kowé: awit Rama kang ana ing swarga ngerti yèn kowé butuh kabèh mau' (Matéus 6:31, 34, 33, 32). Nempatake kabèh pangarep-arepé marang Gusti sing maringi, Panjenengané nglipur atiné nganggo tembungé Sang Pemazmur: *'Serahna kabèh kuwatirmu marang Gusti, lan Panjenengané bakal nyokong kowe'* (Mazmur 54:23). Kanthi nglipur atiné kaya mangkono, Panjenengané ngusir saka atiné kabèh kuciwa sing ditanduraké déning mungsuh kaslametan kita.

Lan pancen, Gusti Allah ora ninggalake abdi-Nya sing wis pasrah marang Panjenengané. Panjenengané ngutus loro priya marang dhèwèké, nggawa keranjang kang isiné roti, glepung, lan lenga (iku kabiasaan wong-wong sing manggon ing pinggir segara kanggo nggawa bekal panganan nalika mangsa adhem yèn padha lelungan menyang pedalaman). Nalika padha nyerahake keranjang pangan marang bapak sing mulya, loro wong sing ora dikenal mau kandha marang piyambakipun:

'Mangga dhahar saka kranjang iki, Bapa ingkang kinurmatan, sak kersa panjenengan; kula badhé rawuh malih dhumateng panjenengan menawi Gusti paring dhawuh.'

Sawisé ngendika mangkono, wong loro sing ora dikenal kuwi langsung sirna, nganti Sang Bapa Ingkang Mulya ora nduwé wektu kanggo takon sapa kuwi utawa saka ngendi asalé.

Wektu lumaku suwe, nanging loro priya sing ora dikenal kuwi ora tau bali marang sang resi. Banjur sang resi Zosima nyadari yèn kuwi pancèn rawuhe Gusti, lan piyambakipun matur nuwun marang Gusti kanthi sakabehing manah amarga pangayomanipun lan amarga peparing sing ora disangka-sangka saka ing dhuwur kuwi.

Nalika mangsa adhem rampung, Sang Tuwa Herman teka, nggawa wong awam jenenge Markus, sing nyambut gawe dadi nelayan; ing wektu sing padha, Herman uga nggawa pasokan pangan sing cukup, uga jaring-jaring kanggo mancing.

Sawisé sawatara wektu, Markus njupuk sumpah monastik; sawisé kuwi, akèh wong awam wiwit teka marang para askét lan mbangun sel kanggo dhéwé ing kana, nyukupi uripé kanthi gawean tangané dhéwé.

Ora suwe sawisé kuwi, Sang Zosima sing kinurmatan mbangun gréja cilik sing dipersembahaké marang Gusti kita Yesus Kristus, minangka pangeling-eling Pangowahané sing kamulyan. Gereja iki dibangun ing panggonan persis nalika Sang Bapa Mulya weruh Gereja ing udara, kang sumunar dening sinar cahya. Banjur Sang Bapa Mulya nambahake ruang makan cilik ing gereja mau lan kanthi mangkono ngadegake urip monastik komunal ing pulo kasebut.

Sawisé kuwi, Rama Suci ngutus salah siji sedulur menyang Novgorod marang Uskup Agung Ion kanggo nyuwun berkah panjenengané kanggo konsèkrasi gréja, uga kanggo jabatan abbot ing biara anyar sing diadegaké. Uskup Agung ora suwe banjur ngirim berkahé marang Rama Suci, bebarengan karo abbot – hieromonk Paulus. Sawisé nampa berkah arkipastoral lan abas, Sang Mulya Zosima, Sang Berkah German, lan kabèh sedulur padha bungah banget. Sawisé kuwi, gréja mau dipersembahaké kanggo kamulyané Gusti Allah, lan mangkono Biara Solovetsky sing kinurmatan lan kamulyan kawangun.

Nanging, sawisé sawatara wektu, Abas Paulus, amarga ora kuwat nahan kasangsaran urip ing ara-ara gersang, ninggalake biara lan bali menyang Novgorod. Dheweke diganti dadi abbot dening Theodosius, nanging dheweke uga ninggalake padepokan sawisé sawatara wektu. Para sedulur banjur sarujuk ora netepake abbot saka biara liya, nanging milih saka antarané dheweke dhéwé. Dheweke mutusaké milih Zosima sing Kinurmatan dadi abbot.

Ing wektu sing padha, sawetara sedulur lelungan menyang Novgorod lan nyuwun marang Uskup Agung Novgorod supaya ngundang abbot sing wis dipilih mau lan nglantik dadi jabatan suci iki, sanajan dhèwèké ora gelem nampa tugas sing mulya iki.

Uskup Agung, nggenepi pangajab para sedulur, ngutus layang marang Sing Kinurmatan, ngundang dhèwèké rawuh ing ngarsané; banjur, nalika Zosima rawuh, dhèwèké ngyakinké supaya nampa kalungguhan dadi abbot, sawisé kuwi, sawisé maringi pitutur pamitan, dhèwèké nglampahi dhèwèké kanthi pakurmatan.

Nalika Sang Bapa Mulya arep ninggal Novgorod menyang biarané, akèh warga Novgorod nyedhiyakake kabèh kang perlu kanggo urip monastik bebarengan: piranti, sandhangan, dhuwit, lan panganan. Sawisé tekan biarané kanthi pangkat abbot, Sang Bapa Mulya disambut déning para sedulur kanthi kabungahan gedhé.

Nalika Bapa Ingkang Kinurmatan nindakake Liturgi kapisan ing biara, dumadi mujijat sing katon dening kabèh wong: pasuryané sumunar kanthi sih rahmaté Roh Suci lan padhang kaya pasuryané malaékat; ing wektu sing padha, gréja kebak ambuné wangi. Iki minangka pratandha yèn Bapa Ingkang Kinurmatan wis pantes nampa kalungguhan imam lan abbot. Lan sakabehe komunitas padha bungah nduwé panggembala kaya ngono, kang kapenuhan sih rahmaté Gusti Allah.

Ing wektu kuwi, ana sawetara pedagang sing kebeneran ana ing gréja. Romo sing kinurmatan maringi prosphora saka Liturgi Ilahi; nanging amarga kecerobohan, padha nglepasake ing lemah. Sedulur Macarius, nalika liwat, weruh prosphora ana ing lemah lan ndeleng asu ngadeg cedhak kono, arep nguntal, nanging kobong dening geni. Njupuk prosphora kuwi, sedulur mau nggawa marang Rama Sang Pundita lan nyritakaké kabèh sing wis dideleng marang para sedulur, sing padha gumun marang apa sing kelakon lan padha ngluhuraké Gusti Allah.

Ndeleng yèn cacahing sedulur saya tambah akèh, nganti gréja ora cukup manèh kanggo nampung kabèh sing padha kumpul ndedonga, Rama Sing Mulya mbangun gréja sing luwih gedhé, sing saiki isa nampung kabèh wong, lan uga ngedegaké akèh sel anyar.

Sawisé pirang-pirang taun, Rama Suci éling marang Savvati sing Mulya, sing wis ngupaya abot ing pulo sing padha, lan nyesel yèn relik suci panjenengané dumunung ing panggonan liya, ing sacedhake Kali Vyga, ing ngendi piyambakipun séda, tinimbang ing panggonan ing ngendi Sang Mulya Zosima sampun nglampahi pirang-pirang taun kaliyan para sedulur ing upaya tapa brata; lan makatên piyambakipun wiwit rembugan kaliyan para sedulur kados pundi cara mindhah relik Sang Mulya Savvatius dhateng panggonan punika. Nalika Sang Rama Suci isih rembugan karo para sedulur babagan prakara iki, teka layang saka Biara Sang Ibu Allah Paling Suci ing Danau Putih, digawa salah siji biksu saka Biara Sang Cyril, ditulis atas jeneng abas Cyril lan para sedulur. Layang mau kandha kaya mangkene:

– Rahmat lan sih saka Gusti Allah Rama lan Sang Kristus Gusti kita marang gembala kang kinurmatan ing Kristus, abas Zosima kang tresna marang Gusti Allah lan para sedulur, mugi kowe tansah remen. Kita krungu saka wong-wong sing teka marang kita saka antaramu manawa pulo Solovetsky, sing durung tau ana manungsa manggon wiwit srengéngé kapisan sumunar ing langit amarga angelé nglayar menyang kana, saiki wis dienggoni para biksu lumantar pangayomaning Gusti Allah lan panjaluk pangapura Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci; kita krungu manawa, liwat pakaryan abot panjenengan, sawijining biara wis diadegake ing pulo mau minangka pangurmatan marang Pangowahan Wujudé Gusti Allah lan Juruwilujeng kita Yesus Kristus, ing ngendi akèh sedulur wis makarya ing urip biara; kita krungu manawa, liwat pandonga Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, kabèh apik-apik waé karo panjenengan; mung ana siji sing kurang kanggo sampeyan – relik Sang Mulya Savvatiy durung ana ing sampeyan; piyambakipun, ingkang suwé sadurungé sampeyan makarya ing pirang-pirang pakaryan monastik ing pulo wau lan nglampahi gesang ingkang luhur budi, kados para Bapa asketik kuna; amargi remen dhumateng Kristus kanthi sak atiné, piyambakipun mundur saking donya lan nggayuh pangaso ingkang berkah ing Gusti. Sawetara sedulur ing biara kita, nalika ana ing Novgorod, krungu saka wong saleh jenenge Yohanes manawa nalika dhèwèké nglayar ing segara kanggo urusan lan ana ing Kali Vyga, dhèwèké diparingi kalodhangan ndeleng langsung Sang Savvatius ing daging lan ngrungokaké piwulang rohani saka dhèwèké. Yohanes kandha manawa nalika nyawa Sang Savvatiy sing kinurmatan mulih marang Gusti, badan suci panjenengané dikubur déning Abas Nathanael kanthi pangurmatan sing pantes. Yohanes uga nyritakaké marang para sedulur babagan mujijat sing kelakon ing segara, nalika Gusti Allah, lumantar pandonga Sang Savvati sing kinurmatan, nylametaké dhèwèké lan seduluré Theodore saka klelep; Yohanes uga nyritakaké akèh bab liya, kalebu kasunyatan yèn manéka rupa panyembuhan lan mujijat kelakon ing makamé sing kinurmatan, amarga Sang Savvatias sing kinurmatan mau éntuk sih marang Gusti, lan kita dhéwé dadi saksi tumindaké sing luhur, amarga bapa sing pinaringan berkah iki wis manggon bareng kita pirang-pirang taun ing Biara Indungé Gusti Allah sing Paling Suci ing Biara Kirillov. Mula saka iku, saiki kita nulis marang Paduka Sang Kasucian lan nyaranake supaya Paduka aja nganti kelangan karunia kaya ngono, nanging kanthi pangurmatan mindhahake relik suci Sang Savvatiy menyang biara Paduka, supaya relik kasebut bisa dipapanake ing panggonan sing persis ing ngendi piyambakipun wis makarya pirang-pirang taun. Mboten sami remen ing Gusti Yesus Kristus lan ndedonga kanggé kita, supados Gusti Allah lumantar perantara Sang Kinurmatan nyelametake kita saking sedaya sangsara ingkang ngubengi kita.

Nalika Zosima sing berkah, Abas Solovetsky, maca pesen iki kanthi banter marang kabèh komunitas, dhèwèké lan kabèh komunitas kebak kabungahan, lan kabèh bebarengan, kaya siji swara, kandha:

'Iki dudu saka manungsa, nanging saka Gusti Allah piyambak!'

Lan langsung, sawisé nyiapaké prau kanggo pelayaran, padha mangkat menyang pinggir liya, sing ora suwé tekan amarga angin sing nyokong. Sawisé tekan gréja sing dibangun ing pinggir Kali Vyga, para sedulur mbukak kuburané Sang Mulya Savvatiy, lan sakwisé kuwi udhara kebak ambu wangi. Nalika padha mbukak peti jenazah, padha weruh manawa awak sang wali lan sandhangane ora kena rusak. Kaget, para sedulur padha muji Gusti lan nggawa relik suci mau menyang prau, kanthi nyanyi kidung suci. Banjur, nalika ana angin kenceng sing nguntungake, para biksu miwuh lan ora suwe tekan sanggaresané, padha bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis paring marang wong-wong mau bandha rohani sing ngluhur – relik Sang Mulya Savvatiy. Relik mau disimpen ing mburi altar Gréja Panglelepan Sang Putri Allah Agung ing sawijining kapel sing dirancang khusus[3054] . Lan kabèh wong sing nandhang lara lan teka kanthi pracaya menyang kuburané Sang Mulya padha mari saka lara-larané. Sang Berkah Zosima saben bengi teka ing kuburané Sang Mulya Savvatiy lan ndedonga kanthi khusyuk, sujud bola-bali nganti esuk. Pedagang Yohanes sing kasebut ing ndhuwur, sawisé mbantu ngubur Santo Savvatiy lan amarga kagungan katresnan gedhé marang dhèwèké amarga wis nylametaké dhèwèké lan adhine Teodor saka pati ing segara, nglukis ikoné Sang Sing Kinurmatan lan nggawa marang Abas Zosima, ing wektu sing padha nyumbangaké akèh barang sing banget dibutuhaké déning komunitas biara. Abbot Zosima, sawisé nampa gambar suci Sang Savvatiy, nyium lan nyelehaké ing ndhuwur relik suci sang wali. Banjur, ngajak gambar mau kaya déné sang wali dhéwé, dhèwèké kandha:

'Abdi Gusti! Sanadyan panjenengan sampun ngakhiri gesang ing donya lan badan panjenengan sampun seda, mugi panjenengan boten ninggalaken kita ing roh! Nuntun kita dhumateng Kristus Gusti kita, mulang kita lumampah ing dalan dhawuh Gusti lan nggawa salib kita kanthi sabar ing tapak-tapak Sang Guru lan Gusti kita. Panjenengan, ya Sang Ingkang Kinurmatan, ingkang gadhah kawani ing ngarsané Gusti Yesus Kristus lan Ibuné ingkang Maha Suci, mugi dadosa panengah lan pangacara tumrap kula, ingkang boten pantes, ingkang manggen ing biara suci menika, ingkang Panjenengan dadosi pangadegipun. Mugi Panjenengan dados pitulung lan panengah kita ing ngarsaning Gusti Allah, supados kita ingkang manggen ing panggonan menika tetep kinalindhungi saking setan lan tiyang jahat lumantar pandonga Panjenengan, saéngga kita sami muji Trias Agung – Rama, Putra, lan Roh Suci.

Ndeleng kamakmuran Biara Solovetsky, sing saya tuwuh saben dina karo rawuhe para pandhita anyar lan diparingi berkah dening para pandhita anyar sing luhur budi, uga tumindaké Sang Zosima sing kinurmatan, setan, mungsuh kabecikan kabèh, kebak rasa iri marang para biksu; nanging amarga dhèwèké ora bisa nindakaké apa-apa marang biara kuwi dhéwé—awit dhèwèké tansah diusir lan direndhahaké déning Zosima sing pinaringan berkah lan para askètis gagah liyané—dhèwèké nyuwun pitulungan marang wong-wong jahat, nyurung atiné supaya kepéngin nindakaké ala lan ngrusak biara suci kuwi. Amarga godhongan setan, akèh abdi boyar lan warga tanah Karelia wiwit teka ing Pulo Solovetsky; padha mancing ing tlaga lan ing wektu sing padha nglarang para biksu mancing kanggo kabutuhan biara. Wong-wong mau nyebut awake dhewe pangeran pulo; padha ngina Sang Zosima lan para biksu liyane nganggo tembung-tembung sinis lan marakake akèh masalah, janji bakal ngrusak biara lan ngusir para biksu saka kana sakabehe. Mula, Sang Zosima sing kinurmatan kudu lelungan menyang Novgorod kanggo sowan marang Uskup Agung Theophilus supaya nyuwun pitulungan lan pangayoman saka para panganiaya. Kanthi nggawa sawetara muridé, piyambakipun mangkat menyang Novgorod lan sawisé tekan ing griyané uskup agung, piyambakipun sujud lan nyampekaké panyuwunané kanggo biara sing lagi nandhang sangsara amarga tumindak wong-wong jahat. Uskup Agung kandha marang piyambakipun: 'Kanthi pitulunganing Gusti, Bapa ingkang kinurmatan, kula tansah siyap nulungi padepokan panjenengan ing saben cara; nanging rumiyin, panjenengan kedah nyuwun pitulungan dhumateng para boyar lan bangsawan ingkang mrentah kutha kita.'

Sang Zosima sing kinurmatan banjur sowan marang para boyar lan, nalika ngunjungi omah-omahé, kanthi tulus nyuwun supaya padha nglindhungi biara lan ora ngidini wong-wong jahat ngrusak biara kasebut. Kabeh boyar sing mrentah kutha janji bakal nulungi Sang Zosima sing kinurmatan.

[3054] Relik suci saka Sang Savvatiy sing kinurmatan dipindhahake ing taun 1465.

Romo Zosima uga kudu sowan marang bojoné sawijining boyar – sawijining janda sing jenengé Martha – amarga para abdi dalemé, uga para tani sing manggon ing tanahé, padha nindhes para biksu kanthi abot. Nalika para abdi dalemé ngandhani yèn Romo Zosima teka arep ketemu dhèwèké, dhèwèké mréntah supaya Romo Zosima diusir saka omahé kanthi isin. Abdi sing andhap asor saka Gusti Allah sabar nahan hinaan iki lan kandha marang para muridé: 'Bakal ana dina nalika para penghuni omah iki ora bakal maneh mlaku ing pekarangané: lawang omah iki bakal ditutup lan ora bakal dibukak maneh, lan omah iki bakal kosong lan sepi.'

Ing wektu sing pas, apa sing wis dipratélakaké déning sang wiku iku kelakon.

Ing wektu sing padha, uskup agung ngundang para boyar menyang ngarsané lan maringi kabar marang wong-wong mau babagan kabèh kaluputan lan panganiayaan sing ditindakake marang biara Sang Zosima sing kinurmatan déning para abdi lan warga boyar. Para boyar, sawisé sarujuk bebarengan kanggo maringi pitulungan lan dhukungan marang Sang Reverend, maringi dhèwèké hak duwé pulo kabèh; padha negesaké haké nduwé pulo mau nganggo piagam, sing dipasangi wolung segel: sing kapisan saka uskup agung, sing kapindho saka posadnik, sing katelu saka komandan sewu, lan limang segel manèh saka limang distrik kutha. Saliyane iku, para boyar maringi marang Sang Rama sing kinurmatan kabèh kang perlu kanggo biara: wadah-wadah kanggo ibadah, busana suci, emas lan pérak, uga pasokan pangan sing akèh, lan padha janji bakal terus nulungi biara kanthi kabèh cara sing bisa.

Sawisé krungu kabèh kuwi, lan sawisé mangertèni urip sing luhur saka Sang Pamong Zosima, bojoné boyar sing kasebut mau, Marta, nyadari yèn dhèwèké wis ngadhepi abdi sejatié Gusti Allah; lan, sawisé tobat, dhèwèké ngutus abdi-abdiné marang Sang Pamong Zosima, ngajak dhèwèké menyang pésta ing omahé. Nalika Sang Romo mlebu ing omahé, dhèwèké lan anak-anaké nampa berkah saka Sang Romo lan nempataké dhèwèké ing panggonan kehormatan. Nalika kabèh sing diundang ing pesta padha ngombe lan mangan kanthi lahap, seneng-seneng, Sang Romo, miturut kabiasaané, mung mangan sethithik lan lungguh meneng lan andhap asor saklawase. Nanging nalika dhèwèké ndelok para boyar sing lungguh ing meja, dhèwèké kaget banget, amarga ndeleng pemandangan sing medeni; banjur dhèwèké nundhuk lan ora ngomong apa-apa marang sapa waé. Ndelok maneh, Pendeta iku weruh kahanan sing padha lan manèh nyundhul sirahé; lan pungkasané, kaping telu, dhèwèké weruh kahanan medeni sing padha, yaiku: dhèwèké weruh enem boyar paling wigati, sing lungguh bareng dhèwèké ing méja, tanpa sirah. Romo kaget banget karo apa sing dideleng, gumun kepiye wong-wong mau bisa mangan tanpa sirah. Nanging nalika , dhèwèké langsung mangertèni makna panglihatan kuwi; nyundhul sirah, dhèwèké ngeluh, nangis, lan wiwit wektu kuwi ora gelem mangan maneh apa sing diparingaké, sanajan tuan omah terus-terusan ngajak.

Sawisé pesta, Martha nyuwun pangapunten marang Pendeta amarga wis nyebabake rasa ora nyaman lan maringi tanah ing pinggir Kali Suma marang biara; banjur dhèwèké ngetokake Pendeta kanthi tentrem. Nalika Pendeta ninggal omahé, salah siji muridé sing jenengé Daniel, sing paling disenengi Pendeta, takon kanthi terus-terusan:

'Napa, nalika jamuan, sawisé kowe ndelok kaping telu marang para boyar sing lungguh ing meja, kowe nundhuk sirah, ngeluh, ngucurake luh, banjur nolak mangan apa waé sing diwènèhaké marang kowe?'

Remben mangsuli:

Anakku! Kowé takon kanthi ngeyel banget, kaya nabi Elisa takon marang nabi Elijah[3055] ; mulané, aku ora bakal ndhelikaké saka kowé paugeran Gusti Allah sing ora bisa diungkapaké sing bakal kelakon ing tembe; nanging, apa sing bakal tak kandhakaké iki, kowé kudu njaga supaya tetep rahasia nganti paugeran Gusti Allah kuwi kelakon. Aku weruh enem boyar paling wigati padha lungguh ing jamuan tanpa sirahé; lan nalika aku weruh kuwi, aku ngeri banget lan ora bisa mangan utawa ngombe. Aku kira wong-wong iki bakal dipenggal sirahé ora suwe maneh. Nanging élinga, anakku, aja ngandhani sapa waé apa sing wis kok rungokaké saka aku.

Reverend banjur bali menyang biarané karo surat aman lan akèh peparing sing diparingaké marang dhèwèké ing Novgorod.

Sawisé kuwi, Sang Pendeta krungu yèn Pangeran Agung Moskow, Ivan Vasilyevich[3056] , sawisé teka ing Novgorod karo tentara gedhé, wis matèni sawatara boyar kanggo medèni liyané; khususé, enem boyar sing

[3055] Amarga dhèwèké diparingi roh ramalan kanthi ukuran luwih gedhé tinimbang Eliya (2 Raja 2:9–13).
[3056] Ivan Vasilyevich IV (si Sing Nggegirisi) mrentah wiwit taun 1533 nganti 1584.

dideleng Sang Pendeta lungguh tanpa sirah ing jamuan Boyarina Martha dipenggal sirahé nganggo pedhang. Boyarina Martha dhéwé, miturut dhawuh Pangeran Agung, diasingaké menyang Nizhny Novgorod bebarengan karo anak-anaké; kagungane dirampok. Mula, omahé dadi sepi lan rusak, persis kaya sing wis dipratélakaké déning Sang Zosima ing wektu dhèwèké diusir saka omahé kanthi isin.

Nalika Sang Bapa Pendeta wis suwe manggon ing donya, wis makarya abot lan wis trampil ing saben kabecikan, wayahe seda sing pinaringan berkah wis cedhak. Romo sing kinurmatan wis nyiapake peti mayitipun luwih dhisik lan, asring ndelok peti mau, nangis, tansah merenung babagan pati lan terus nyiapake kanggo pati. Ngrasakake yèn pungkasané wis cedhak, amarga kesel amarga gawe lan tuwa, Romo sing kinurmatan ngundang para sedulur lan kandha marang wong-wong mau:

'Delengen, anak-anak lan sedulurku, aku arep ninggalake urip donya iki, nyerahake kowe marang Gusti Allah sing Maha Asih lan Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci. Critakna marang aku: sapa sing kowe kepéngin dadi abbot sawisé aku?'

Nanging para sedulur, kanthi nangis banter, padha matur kanthi swara siji:

'Kula kepéngin, bapak lan panggembala, séda bareng kaliyan panjenengan. Nanging punika boten wonten ing kakuwasan kula, awit paugeran Gusti boten sami kaliyan paugeran manungsa.' Gusti kita Kristus, Gusti kita, sing wis ngandhani kowe bab pindhahmu menyang panggenan swarga, uga bisa maringi kita pituduh sing bakal nuntun kita menyang kaslametan. Mugi pandonga panjenengan nglindhungi kita, lan mugi berkah panjenengan nyenengake kita, awit panjenengan punika bapa kita ing Gusti. Lan kados panjenengan ngopeni kita ing gesang donya punika, mekaten ugi, kita nyuwun, mugi panjenengan ndedonga wonten ing ngarsaning Gusti sasampunipun panjenengan seda. Aja ninggalake kita dados anak piatu.

Sawisé ngendika mangkono, para sedulur meneng, nanging ora mandheg nangis lan merintih. Bapa Ingkang Kinurmatan banjur ngendika manèh marang wong-wong mau:

Anak-anakku! Aku mbaleni maneh yen aku nyerahake kowe marang Gusti lan Ibune sing Maha Suci; Arsenius dadi abbotmu, amarga dheweke wong sing pantes banget lan paling bisa mimpin biara lan sedulur-sedulur.'

Sawisé ngendika mangkono, Bapa Ingkang Kinurmatan nyerahaké jabatan abbot marang Arsenius lan ngendika marang dhèwèké:

'Delengen, sedulur, aku ngangkat kowe dadi pambangun lan pamimpin biara suci iki lan kabèh sedulur sing padha kumpul ing kéné. Ati-ati tenan supaya ora ana siji wae paugeran biara, sing adhedhasar piwulang para Rasul lan tradisi para Bapa, sing kelalen—kaya ta sing magepokan karo nyanyi bebarengan ing gréja, mangan lan ngombe nalika dhahar, lan kabèh paugeran biara sing wis tak ajarake marang kowe. Pasthekake kabeh ing biara tetep utuh. Mugi Gusti nuntun kowe kabeh supaya netepi dhawuhe, lumantar pandonga Sang Putri Paling Suci lan Sang Putri kita, Ibune Gusti Allah, lan kabeh para wali, uga lumantar pandonga abdi kesayanganipun, ingkang kinurmatan Savvatius. Mugi Gusti kita Yesus Kristus ngreksa panjenengan saking sakabehing fitnah mungsuh lan nguwataken panjenengan ing katresnan Ilahi. Bab kula piyambak, sanadyan badan kula pamit saking panjenengan, nyukupi tugas alamiah pati, kula badhé tetep wonten ing roh panjenengan tanpa kendhat. Lan aku banget kepéngin, yèn aku wis éntuk sih marang Gusti, sawisé aku lunga saka kéné, biara iki saya gedhé, supaya akèh sedulur lanang sing nyawiji ing katresnan marang Kristus padha kumpul ing kéné, supaya karunia rohani padha ngrembaka lan uga kabutuhan urip ana ing kéné.

Sawisé ngendika mangkono, Rama Suci nglampahi wektu suwé mulang para sedulur babagan urip sing luhur. Banjur, sawisé nyium lan mberkahi saben sedulur, sing pinaringan berkah iku ngangkat tangané marang langit lan miwiti ndedonga kanggo biara lan kabèh umaté, uga kanggo dhèwèké dhéwé. Banjur, kanthi nggawe pratandha salib, Rama Suci, nalika mbalèk marang para sedulur, ngendika:

'Katentreman ana ing kowe kabèh!'

Banjur, ngangkat paningalé marang langit, sang wali kandha:

'Duh Pangeran, Pangasih Manungsa, paringana aku bisa ngadeg ing sisih tengen Panjenengan nalika Panjenengan rawuh ing kamulyan Panjenengan kanggo ngadili sing urip lan sing wis seda lan menehi ganjaran marang saben wong miturut pakaryané.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali banjur nglempèk ing amben lan nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti, kang wis dipun tresnani kanthi sakabehing jiwa lan sakabehing manah, lan marang Panjenengané piyambakipun wis nyawisaké dhiri wiwit isih enom, makarya ing pakaryan kabecikan[3057] .

Pati Sang Sing Kinurmatan kuwi ditangisi kanthi sedhih banget déning para sedulur ing biarané; pungkasané, sawisé padha nyanyèkaké kidung sing pantes kanggo panguburan, para sedulur ngubur badan kinurmatané Sang Sing Kinurmatan ing kuburan sing wis digali dhéwé nalika isih urip, ing mburi altar Gréja Pangowahané Gusti. Ing kono, para sedulur banjur mbangun kapel ing ndhuwur relik wong sing kinurmatan, masang ikon lan lampu, lan nalika padha teka ing panggonan iki, padha ndedonga marang wong sing kinurmatan mau. Tandha-tandha lan mujijat bola-bali kelakon ing sangisore peti jenazah Sang Kinurmatan, amarga Sang Kinurmatan piyambak, nalika nyawane pamit menyang Gusti, ngandhani para sedulur yèn piyambakipun ora bakal ninggal panggonan ing ngendi piyambakipun wis makarya, nanging janji tetep ana bareng para muridé ing roh; lan pancen, Sing Kinurmatan nepati janjine, rawuh ing panggonane ing donya saka panggonane ing swarga lan rawuh ing sacedhake kanthi ora katon; nanging kadhangkala, sang wali katon ing wujud sing nyata ing daratan lan ing segara, nulungi kabeh wong sing butuh pitulungan. Ing pirang-pirang kasempatan, Sang Rama Mulya muncul nglayar nyabrang segara nalika padha ana ing bebaya, nenangake prahara lan nylametake prau saka karam; ing wektu liyane piyambakipun muncul ing gréja, ndedonga ing antarané barisan sedulur-sedulur liyane. Ora suwe sawisé séda, ing dina kaping sanga sawisé seda, Sang Mulya muncul marang biksu Daniel lan nyritakaké yèn kanthi sih-rahmaté Gusti, piyambakipun kanthi tanpa wedi wis ngliwati roh-roh ing awang-awang, ngindhari tipuané, lan kalebet ing antawis para suci.

Kang Kinurmatan banjur katon, kaya-kaya, marang pangulu Tarasius ing peti mayité dhéwé, lan uga marang Gerasim, muridé. Marang sing pungkasan, Kang Kinurmatan katon ing dina Minggu, sawisé Matins, lan ngetokaké awaké kaya-kaya mlaku saka makamé Kang Kinurmatan Savvatius menyang makamé dhéwé; nalika kuwi sang wali, nyawang Gerasim, kandha marang dhèwèké:

'Bertekah, anakku, lan kowe uga bakal nampa ganjaran kanggo pakaryanmu.'

Sing Mulya rawuh marang Gerasim sing padha kaping pindho nalika Liturgi Ilahi ing Kemis Putih; ing wektu iki, Sing Mulya ana ing antarané wong-wong sing ndedonga ing gréja. Nalika para sedulur wiwit nampa Komuni Suci, Sing Mulya Zosima kandha marang Gerasim:

'Mlaku lan tampi Komuni Suci dhéwé.'

Reboen mau banjur ngadeg saklawasé ing sacedhaké kalice sing digunakaké para sedulur nampa Komuni; lan sawisé kabèh padha nampa, dhèwèké dumadakan dadi ora katon.

Ing sawijining wektu, nalika rahib Dosipheus lagi ngadeg ing narthex gréja nalika ibadah Vespers, ndedonga kanggo sedulur sing kesurupan setan, Sang Reverendi muncul marang dhèwèké lan kandha:

'Panyembuhan sedulur sing panjenengan pandangini iku ora bakal migunani tumrap kabecikan rohanié; sedulur kuwi kudu tetep nandhang sangsara kuwi luwih suwé sakedhap.'

Ana sawijining tuwa, Theodulus, amarga kélangan kasempatan, tiba ing lemah lan tatu abot, nganti dhèwèké ora bisa manèh rawuh ing ibadah kaya biyasané nanging kapeksa tetep ing amben saben wektu. Sang Zosima sing kinurmatan tau rawuh ing selé dhèwèké ing wayah bengi lan sawisé mlebu, marasaké dhèwèké sawisé ndedonga.

Saka kedadeyan-kedadeyan iki lan akèh sing padha, para sedulur padha yakin kanthi mripaté dhéwé yèn Sang Bapa sing Kinurmatan ora lali panggonan ing ngendi dhèwèké wis makarya nalika urip ing donya, amarga dhèwèké ora ninggalaké siji waé sedulur sing lagi kasangsaran tanpa pitulungan, nanging maringi pitulungan kanthi cepet marang sapa waé sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké kanthi iman.

Salah siji biksu ing biara, sing jenenge Mitrofan, ngandhani para sedulur manawa nalika dhèwèké isih ana ing donya lan dadi pedagang sing nglayar ing segara, tau ana badai sing nggegirisi nganti ombak meh kabèh nyelubung kapaliné, lan kabèh sing ana ing kapal, sing wis nyerah nyawane, padha nangis-nangis ndedonga marang Gusti lan Ibuné sing Paling Suci supaya paring pitulungan. Kapal mau digoyang-goyang ombak nganti telung puluh dina. Para penumpang padha kelingan marang Sang Mulya Zosima, Pangripta Mucjizat saka Solovki,

[3057] Sang Zosima sing Kinurmatan séda ing taun 1478. Ing tanggal 8 Agustus 1566, reliké kanthi upacara dipindhahaké menyang kapel sisih ing gréja katedral sing didedikasikaké kanggo Zosima lan Savvatiy, ing ngendi reliké ngaso nganti saiki ing relikwarium pérak.

lan nyuwun pitulungan marang dhèwèké. Ora suwe sawisé kuwi, padha weruh Bapa Sang Mulya lungguh ing buritan prau, nggebuk ombak nganggo jubahé; amarga kuwi, praharaé surut. Lan Bapa Sang Mulya mimpin prau nganti tekan pinggir pantai. Sawisé kuwi, juru mudi sing ajaib iku sirna saka prau.

Kedadéyané, biksu Elisha lara abot nalika nglayar nyabrang segara lan kepéngin nampa skéma, nanging piyambakipun séda sadurungé prau tekan pesisir. Sang Wiku Zosima nguripake maneh saka pati, lan wiku mau urip nganti nampa skema lan Komuni Suci; sawisé kuwi, wiku mau malih kapundhut dening Gusti.

Ana sawijining wong awam jenenge Nikon kang keserang sangsara abot déning setan. Nalika digawa ngarsané relik Sang Mulya, Sang Mulya mau rawuh marang dhèwèké lan sawisé mberkahi kabebasan saka sangsara, ngutus dhèwèké mulih kanthi waras.

Ana sawijining petani sing wis wuta teka ing kuburé sing mulya, mari, lan weruh manèh. Nanging, amarga kurang iman, petani kuwi dadi wuta kaping pindho. Balik manèh menyang kuburé sing mulya lan ndedonga kanthi tobat, petani kuwi mari kaping pindho. Romo sing kinurmatan mau uga nyembuhaké akèh wong liya sing lara, amarga dhèwèké ora nate nolak nulungi sapa waé sing nyuwun pitulungan kanthi iman.

Kanggo akèh wong, Sang Zosima sing kinurmatan ora mung katon piyambak nanging uga bebarengan karo Sang Savvati sing kinurmatan; contone, ing sawijining wektu, Sedulur Joseph, nalika ana ing pulo Kuzove (telung puluh versts saka Pulo Solovetsky), munggah gunung ing wayah bengi kanggo ndedonga; ngadhep menyang Biara Solovetsky, dhèwèké weruh, ing tengahé biara, loro tiang geni munggah saka lemah lan nganti tekan langit; nalika sedulur iki nyritakaké marang para biksu liyané apa sing wis dideleng, padha kandha: 'Iki para pangadeg lan abbot Biara Solovetsky, Zosima lan Savvatiy, sumunar saka kuburane, amarga padha dadi tiang rohani, padhang dening esuking sih rahmaté Gusti.'

Sawisé Puasa Agung, loro sedulur, Savvatiy lan Ferapont, dikirim menyang Virmu kanggo golèk pasokan kanggo biara, amarga ana pekarangan biara ing kana sing nyimpen manéka pasokan. Nalika padha nglayar, para lelungan nyedhak pulo Shuzhmuy, sing dumunung watara enem puluh vèrsta saka Pulo Solovetsky; Ing wektu kuwi, salah siji saka para lelungan, Savvatiy, weruh loro tiang geni ing pulo kuwi, sing ora pati gedhé. Nalika padha nyedhak pulo kuwi, para lelungan weruh gubug cilik lan ing jeroné ana loro wong lanang sing telanjang lan lagi keluwen, nandhang lara abot ing sikilé, lan meh ora urip. Ing wiwitan mangsa adhem, loro priya iki padha nglayar nyabrang segara, nanging nalika ana badai, praué rusak amarga ombak; sawisé ngambang tekan pinggir, padha mlebu daratan lan ngentèkaké mangsa adhem ing kana, amarga ora ketemu sapa-sapa sing gelem nggawa saka kana. Nalika loro priya sengsara iki weruh para biksu, padha takon:

'Sapa kowe? Apa bisa para sesepuh Solovki wis ngutus kowe marang kita?'

Savvatiy lan Ferapont banjur takon marang wong-wong mau:

'Eyang Solovetsky sing endi sing panjenengan omongake?'

Wong-wong sing lara mau mangsuli:

Ana loro sesepuh mulya sing teka marani kita; siji jenenge Savvatiy lan sijine Zosima. Saben padha teka marani kita, sangsara kita dadi lega; kita ora kroso luwe utawa adhem kenceng. Wong-wong mau ana karo kita sadurunge kowe teka lan kandha marang kita: "Aja sedhih; kita bakal enggal nelukake kowe."

Krungu kabar iki, para biksu padha gumun; sawisé maringi panganan marang wong lara, padha nggawa wong-wong mau menyang kapal lan banjur nggawa bali menyang biara.

Zosima sing kinurmatan lan Savvatiy marasake sawijining wanita sing kesurupan setan, jenenge Maria, bojone Onisimus. Kanthi cara sing padha, para Zosima sing kinurmatan marasake maneh sawijining wanita saka pati, putrine Yeremia, mantan abdi Zosima, sing amarga pangaribawa setan wis nyopot nyawane dhéwé. Lukane uga mari sakabehe, amarga para bapak sing kinurmatan muncul ing ngimpi sawisé padha nguripake dhèwèké saka pati; padha nyelehake wadhah kang isiné minyèk tartamtu ing tangane lan kandha:

'Lumurana tatu-atimu, awit amarga luhé bapakmu lan ibumu kita teka marasaké kowe.'

Dara iku, sawisé nindakake dhawuh para wali (kaya ing impené), waras sakabèhé sawisé telung dina.

Ana wong jenenge Basil, sing biyen dadi maling, banjur tobat, teka ing Biara Solovetsky lan njupuk sumpah biara ing kana. Nanging sawisé sawetara wektu, godha setan, dhèwèké mutusaké mlayu saka biara. Sawisé nyiapaké prau, dhèwèké kanthi rahasia nyimpen sawatara barang milik biara ing kono – buku, sandhangan, lan piranti – lan niyat mlayu saka biara ing wayah bengi. Banjur dhèwèké mangkat menyang Pulo Anzersky, sing dumunung limalas versta saka biara; ing kana dhèwèké kèlangan kendhati amarga ngantuk banget; sawisé ngiket

prau ing pinggir pantai, sang biksu nggleleng ing lemah lan turu. Ing ngimpi, loro bapak sing kinurmatan mau muncul marang dhèwèké; salah sijiné – Zosima – ndelok dhèwèké kanthi nesu lan kandha:

'Wong sengsara! Kowé nyolong marang aku! Aku mbangun, kowé ngrusak!'

Ing panglihatan kuwi, Basil nyuwun pangapura marang ingkang kinurmatan, lan ingkang kinurmatan mangsuli:

'Kowe bakal diapura, nanging kowe kudu tetep ing panggonan iki telung dina.'

Nalika tangi, Basil ora weruh sapa-sapa, uga ora nemu prau sing labuh ing pinggir pantai; banjur, lungguh ing lemah, dheweke nangis kenceng, amarga ora arep ninggal panggonan kuwi nganti telung dina kuwi rampung.

Ing wektu sing padha, sawetara pedagang sing lagi nglayar liwat pulo kuwi njupuk biksu mau lan nggawa dhèwèké menyang biara, ing kono, sawisé tobat, dhèwèké ngakoni dosané marang sedulur-seduluré lan nyritakaké wahyu para bapak sing mulya marang dhèwèké.

Ing wektu kuwi, para nelayan biara lagi mancing ing Kali Umba, watara limang atus versts saka pulo. Pimpinane yaiku sesepuh Photios. Ing ngimpi, para bapa suci rawuh lan kandha:

'Delengen, kita wis nggawa prau kanggo mancing, amarga kita ngerti kowe butuh prau mancing liyane; nanging ati-ati aja nganti ana sing ilang saka isine, lan antarke kabeh isine kanthi utuh menyang biara.'

Sawisé tangi, Photios nyritakaké marang para nelayan liyané bab panglihatané. Nalika padha mudhun menyang pinggir, para nelayan pancèn weruh prau ana ing kono, kang ngandhut akèh barang kagungané biara. Para nelayan banjur nggawa barang-barang mau menyang biara lan nyritakaké bab panglihatan para wong suci mau.

Ana wong jenenge Theodore, sing manggon ing pinggir segara cedhak Kali Sumy, nyritakake kaya mangkene:

'Kedadéyané,' ujare, 'aku lagi nglayar nyabrang segara karo muatan. Dumadakan ana badai gedhé; sawisé masang jangkar lan mandheg, kita padha kuwatir banget lan ndedonga marang Gusti Allah, sarta nyuwun tulung marang Para Kudus Zosimus lan Savvatius.' Aku, sawisé mlebu ing jeroné kapal, ketiduran, banjur dumadakan weruh loro wong tuwa sing rupané mulya, ngadeg ing kapal lan kandha marang juru kemudi: 'Balingna pucuké kapal ngadhepi angin.' Sakwisé tangi langsung, aku nyedhak marang wong-wong sing lagi ngusir banyu saka kapal. Salah sijine, sing kesel banget, ngantuk lan turu, nanging nalika tangi dhèwèké kandha marang aku: 'Aku barusan weruh loro wong tuwa ana ing kapal, padha ngobrol siji lan sijiné, lan salah sijiné kandha marang sijiné: "Jaga kapal iki, sedulur, nalika aku kesusu menyang Solovki kanggo Liturgi Ilahi."' Krungu kuwi, kita padha gumun banget lan bungah, amarga saiki kita wiwit ngarep-arep slamet saka karusakan. Lan pancen, ora suwe badai mandheg, seger maneh, lan kita nerusake lelampahan, muji lan matur nuwun marang Gusti Allah lan para wali suci Panjenengané."

Eyang Philemon nyritakaké kaya mangkéné:

Nalika aku manggon ing ara-ara samun minangka pertapa, kadhangkala aku kaserang, amarga pakaryané setan, rasa putus asa sing jero; sababé rasa putus asa iki kaya mangkéné: salah siji sedulur wis nyerahaké dhuwité marang aku kanggo disimpen—rolas koin; sawisé sawatara wektu, dhuwit kuwi, kanthi cara sing ora dingerteni, ilang. Nalika sedulur iku ngerti bab iki, dhèwèké banget sedhih; aku uga sedhih lan prihatin pirang-pirang dina. Ing sawijining dina, sawisé aku rampung nglakoni aturanku , banjur lungguh lan ketiduran sethithik, loro sesepuh mlebu ing selku. Aku kandha marang wong-wong mau: 'Ngapa kowe mlebu kéné tanpa ndedonga dhisik?' Padha mangsuli marang aku: 'Ora, kita wis ndedonga; mbok menawa kowe ora krungu.' Banjur aku kandha marang wong-wong mau: 'Mangga lungguh, para tuan.' Banjur aku kandha: 'Sapa kowe? Apa kowe ora para sepuh saka biara kita? Aku ora kenal kowe.' Salah sijine kandha marang aku, 'Jenengku Zosima, lan sing siji iki Savvatiy. Aja sedhih, sedulur, bab barang sing wis kowe ilang, amarga bakal ketemu.' Para bapa mulya iku banjur ngendika akèh tembung liya marang aku, nglipur aku, banjur padha sirna saka pandanganku. Nalika aku tangi, aku ora weruh sapa-sapa, nanging sedhihku wis sirna, lan atiku kroso bungah. Dhuwit sing ilang kuwi kapanggih ing panggonan sing persis padha karo panggonan asline. Aku lan sedulurku padha krasa tentrem, lan bebarengan kita muji lan matur nuwun marang Gusti Allah lan marang para bapa mulya Zosima lan Savvatiy."

Akeh mujijat liya sing ditindakake para bapa kinurmatan iki, para abbot Biara Solovetsky; muga-muga sing kasebut ing kene migunani kanggo pambangunan roh kita lan kanggo pamulyan para wali Gusti Allah, uga kanggo pamulyan Gusti kita Yesus Kristus, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 4:

Miturut kersaning Pangeran Kawicaksanan, kowe manggon ing ara-ara samun; lan ing kana, ngarahake pikiranmu marang panggonan ing swarga, lan urip ing donya kaya malaikat, kowe dadi tuladha tumrap para muritmu ing pandonga, gaweyan, lan nglakoni puasa. Mula, Gusti Allah, nyumurupi kersamu sing luhung, paring berkah marang anak-anakmu ing ara-ara samun, sing dipunuripi dening aliran luhmu. Nanging, amarga kowe duwe kawani ing ngarsane Gusti Allah, elinga marang kawanan sing wis kowe kumpulake, ya Sang Wicaksana, lan aja lali, kaya sing wis kowe janjekake, kanggo sowan marang anak-anakmu, ya Bapa Zosimus sing kinurmatan, bapa kita.

Kontakion, Nada 8:

Panjenengan kapenuhan katresnan Kristus, ya Bapa ingkang Kinurmatan, lan nggendhong Salibipun ingkang mulya ing pundhak, Panjenengan nggawa kanthi ngagem pakaryan ilahi, lan nyekel pandonga tanpa kendhat kados tombak ing tangan, Panjenengan nggebug pasukan setan kanthi kiyat. Mula saka iku kita nyuwun marang Panjenengan: Sugeng, Bapa Suci Zosimus, panglipur para biksu.

Peringatan Bapa Agapitus, Paus Roma, ing antaraning para wali

Peringatan tanggal 17 April

Santa Agapitus, Paus Roma[3058] , dikirim déning raja Gothik Theodoric Agung[3059] sing mrentah Italia wektu kuwi, menyang Konstantinopel kanggo ketemu Kaisar Justinian[3060] kanggo rembugan tentrem. Ing perjalanané, dhèwèké ketemu wong sing nandhang loro cacat – bisu lan pincang. Kanthi nyekel tangane, Santo Agapitus marasaké cacaté pincang; sawisé maringi Misteri Suci Awak lan Getihé Kristus, dhèwèké mbalèkaké kemampuan wicara.

Nalika ing Konstantinopel, Santo Agapitus weruh wong wuta lungguh ing sacedhake sing diarani Golden Gate, nyuwun sedekah. Kanthi welas asih, Santo Agapitus nyelehake tangan tengene ing mripat wong mau, banjur wong wuta mau weruh maneh.

Sajrone manggoné Santo Agapitus ing Konstantinopel, ana Konsili Lokal[3061] sing diadakaké miturut dhawuh Kaisar Yustinianus, ing kono Patriark Anphimus[3062] dicopot jabatané; dhèwèké wis diangkat kanthi ora sah dadi ing kursi patriark, nglanggar aturan gerejawi[3063] . Minangka panggantos Anphim sing dicopot, ana sawijining presbiter jenenge Mina sing diangkat, sing nglakoni urip suci lan ketat asketis. Ing wektu sing padha, ing konsili iki uga, bidat Severus dikutuk[3064] .

Ora suwe sawisé kuwi, Santo Agapitus pindhah menyang Gusti[3065] lan dikubur ing Konstantinopel.

[3058] Santo Agapitus dadi Paus wiwit taun 535 nganti 536.

[3059] Theodoric Agung, Raja Ostrogot, mrentah saka taun 485 nganti 536. Ostrogot manggon ing antarané kali Dnieper lan Don lan dadi cabang wétan saka bangsa Goth, sing wis pecah ing abad kaping 4 dadi Ostrogot lan Visigot.

[3060] Kaisar Romawi Justinianus I mrentah saka taun 527 nganti 565.

[3061] Iki ing taun 536.

[3062] Anphimus I njabat minangka Patriark saka taun 535 nganti 536.

[3063] Amphimus iku Monofisit sing teguh lan kanthi munafik mbalik dadi Ortodoks mung kanggo njamin Kursi Patriark Konstantinopel. Monofisit ngajar kanthi salah babagan persatuan loro sipat ing Yesus Kristus; khususé, padha ngaku yèn sipat ilahi ing Yesus Kristus wis nyerep sipat manungsa. Sektarian Monophysite uga dikenal minangka Eutychianisme, sing dijenengi saka pangadegé – Archimandrite Eutyches saka Konstantinopel. Sektarian iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kaping Papat, sing dianakake taun 451 ing Kalsedonia.

[3064] Severus, Patriark Antiokia (saka taun 512 nganti 519), dianggep kalebu Monofisit 'moderat'; sing mbedakaké piwulangé saka Monofisit liyané yaiku dhèwèké ngakoni yèn awaké Yesus Kristus 'satu hakikat' karo awak kita lan bisa rusak.

[3065] Santa Agapitus séda ing taun 536.

Mugi

1 Mei

18 April (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Yohanes, murid St. Gregorius Decapolita.

Perayaan 18 April

Kita ngerti ana loro wilayah sing dijenengi Dekapolis[3066] . Salah sijine dumunung ing Palestina, cedhak Galilea[3067] ; iku kasebut dening Injil Suci Matius, sing kandha: *'Lan akèh wong mèlu Panjenengané saka Galilea lan Dekapolis, lan saka Yerusalem, lan saka Yudea, lan saka sebrang Kali Yordan'* (Matéus 4:25).

Jeneng 'Dekapolis' uga diwenehake marang wewengkon cilik liyane sing dumunung ing Isauria[3068] . Saka Dekapolis Isauria iki asale Sang Mulya Gregorius, guru Sang Mulya Yohanes—sing pangeling-elinge dirayakake ing dina iki. Sawise nilar donya wiwit enom lan tresna marang Kristus, Sang Wibawa Yohanes mundur menyang guru sing wis kasebut, Gregorius saka Dekapolis, lan sawise nampa cukuran monastik saka dheweke, makarya bareng karo dheweke, nyenengake Gusti Allah lumantar gesange sing luhur. Panjenenganipun nggayuh andhap asor, patuh, lan kasampurnan rohani nganti gurunipun piyambak, Santo Gregorius, remen lan muji Gusti Allah.

Nalika Kaisar Leo si Armenia sing ora pracaya marang Gusti Allah[3069] , sawisé nguripaké manèh bidah ikonoklastik, ngetokaké panganiayaan marang Gréja Kristus, Sang John sing kinurmatan teka ing wektu kuwi bebarengan karo guruné, Gregory, lan Santo Joseph si Penyair Kidung. Nalika padha ngubengi kutha, padha nguwatake umat Ortodoks, ngajak supaya tetep lestari lan wani ngakoni iman Kristen sing suci. Sawisé sawatara wektu, Yusuf mangkat menyang Roma[3070] , nanging ing dalan dhèwèké diculik déning para bidah lan dipenjara ing Kreta[3071] . Nanging, Gregorius Decapolita sing kinurmatan seda ing Roma sawisé pangasingan Yusuf[3072] .

Nalika ing Bizantium, Sang Mulya Yohanes nerusake urip asketis kaya biyen, ora mung peduli marang kaslametané dhéwé nanging uga marang kaslametané wong liya.

Sawisé pirang-pirang taun, nalika Joseph sing Begja, sawisé dibebasaké saka panjara, bali menyang Bizantium, Yohanes sing Mulya wis seda marang Gusti[3073] kanggo nampa ganjaran saka pakaryané, lan dikubur déning tangané Joseph ing sacedhaké kuburan bapakné, sing uga aran Joseph. Awaké banjur dipindhahaké menyang panggonan liya, kaya sing kacathet ing Uripé Santo Yusuf Sang Pangripta Kidungan:

'Nalika mlebu kutha,' kéné katulis, 'Yusuf ora nemokaké guruné sing dikasihi, Santo Gregorius Decapolita, isih urip. Panjenengané wis lunga marang Gusti. Dheweke mung weruh muridé Gregory, Yohanes sing kabegjan, lan nangis suwé banget kanggo Gregory, amarga dhèwèké ora diparingi kasempatan kanggo ndeleng dhèwèké manèh. Dhèwèké tetep ana ing sacedhak kuburané bebarengan karo Santo Yohanes; nanging sawisé sawatara wektu, Yohanes uga lunga menyang Gusti, lan Yusuf ngubur dhèwèké ing sacedhak kuburané Santo Gregory.

[3066] Dekapolis – sawijining liga sepuluh kutha, sawijining konfederasi saka pirang-pirang kutha.

[3067] Galilea (wewengkon, distrik) – sawijining wewengkon sing dumunung ing lor Palestina. Wates-watesé yaiku: ing lor – Suriah lan pagunungan Libanon; ing kulon – Fenisia; ing wetan – Kali Yordan; lan ing kidul – Samaria. Galilea dipérang dadi Galilea Ndhuwur (utawa Lor) lan Galilea Ngandhap (utawa Kidul).

[3068] Isauria – pérangan pagunungan kidul saka Lykaonia, sawijining wewengkon ing Asia Cilik.

[3069] Kaisar Leo V si Armenia mrentah Kakaisaran Bizantium saka taun 813 nganti 820.

[3070] Roma – kutha krajan nagara Italia, dumunung ing Kali Tiber.

[3071] Kreta iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah.

[3072] Saint Gregorius Decapolita seda watara taun 820.

[3073] Saint John seda watara taun 820.

Sawisé kuwi, Sang Mulya Yusuf pindhah menyang panggonan sepi lan tentrem liyane, sing dumunung ing njaba kutha ora adoh saka gréja Santo Yohanes Krisostomus. Sawisé manggon ing kana, Sang Mulya Yusuf ngedegaké gréja kang dipersembahaké kanggo Santo Nikolaus Pambangun Kaajaiban lan mindhahaké relik para Santo Gregorius lan Yohanes menyang gréja kuwi.

Sawetara wong ngandhakake manawa Sang Wibawa Yohanes iki, muridé Santo Gregorius Decapolita, sawisé guruné séda, mundur menyang Palestina lan urip tapa brata ing biara Santo Chariton, ing kono dhèwèké uga séda ing pangayomané Gusti. Nanging, iki nyebutake wong suci liyane sing jenenge Yohanes, sing pancen manggon dadi biksu ing biara Santo Chariton nalika biara kuwi lagi ing puncak kamulyane[3074] . Nanging Santo Yohanes sing kita omongaké dina iki urip pirang-pirang taun sawisé Yohanes mau, nalika pamaréntahan Kaisar ikonoklastik Leo si Armenia, nalika biara Santo Chariton wis ora ana manèh ing Palestina. Sing kapindho kuwi wis dirusak sakabehe dening wong Muslim nalika pamaréntahan Konstantinus lan Irene[3075] , sing urip pirang-pirang taun sadurungé Leo si Armenia; karusakan iki kasebut ing cathetan sangsara para bapa sing kinurmatan, sing dipukul ing biara Sang Savvas sing Kinurmatan ing biara Sukkié Saint Chariton, 'Lavra Lawas'. Dilaporake ing kene manawa nalika pembantaian para bapa ing biara Santo Savva, biara Santo Chariton uga rusak total; sawisé kuwi ora tau dipugar maneh, nanging dadi sepi lan rusak temenan; Saka kéné cetha yèn Sang Awatif Yohanes, sing saiki kita omongaké, bisa waé tetep manggon ing biara Santo Chariton sing rusak parah lan sepi kuwi lan seda ing kono; Saliyane, ing riwayat uripé Sang Joseph si Penyair kidung kasebut nyritakaké yèn Joseph sing pinaringan berkah iki, kanthi tangané dhéwé, ngubur badané Saint John, sing saiki kita peringati, ing Bizantium lan sakwisé ngalihké menyang panggonan liya, ora adoh saka panggonan kapisan.

Dina raya Santo Yohanes Gua Lawas dirayakake tanggal 19 April.

Peringatan para martir suci Victor, Zoticus, Zeno, Akinindus, lan Severian.

Diperangeti tanggal 18 April

Nalika Kaisar Diocletian sing ora pracaya marang Gusti Allah[3076] ngetokake panganiayaan kejem marang umat Kristen, Santo Yohanes disekap lan disiksa kanthi kejem. Sajrone panyiksaané, kanthi kuwasa Gusti Allah, Santo Yohanes nindakake mujijat-mujijat nggumunake; nalika weruh iku, akèh wong pagan padha pracaya marang Kristus. Nanging wong-wong sing wis pracaya langsung disiksa ing tangan para jahat; saweneh dikirim menyang penjara , liyane dibakar ing tiang, lan liyane maneh dipenggal nganggo pedhang. Saka antarane wong-wong mau muncul para martir suci iki: Victor, Zoticus, Zeno, Akinindus, lan Severian. Nalika padha weruh Santo Yohanes diiket ing roda (sing dimaksudaké kanggo mecah awaké), nanging ora ngrasakaké cilaka, padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, amarga iku para penyiksa langsung motong sirahé kanthi pedhang[3077] .

Martiiré Santo Yohanes Anyar

Dipepering ing tanggal 18 April

Panggonan lairé John sing kabarkah iku kutha Ioannina[3078] , sing dumunung ing wewengkon Yunani sing dikenal minangka Epirus[3079] . Kutha iki biyèn tau dadi panggonan tetepé raja Yunani Pyrrhus[3080] . Wong tuwané Santo Yohanes iku wong Kristen sing taat. Dadi yatim nalika isih cilik sawisé wong tuwané seda, Yohanes teka ing Konstantinopel kanthi niyat golek panguripan liwat gaweané dhéwé. Ing kana, kaya para pangrajin lan

---

[3074] Iki, mesthi wae, nyebutake John the Old Caver

[3075] Kaisar Konstantinus mrentah Bizantium saka taun 780 nganti 797, lan Santa Irene (ibuné) saka taun 797 nganti 802.

[3076] Kaisar Diocletian mrentah Kakaisaran Romawi saka taun 284 nganti 305.

[3077] Para martir suci padha nemoni pati ing taun 303.

[3078] Kutha Ioannina, utawa Yanina, dumunung ing Epirus, ing antarané Trikka saka Tesalonika lan Ambracia saka Epirus, ing kidul.

[3079] Epirus iku pérangan wétan saka Yunani Lor, nglebar saka Pagunungan Acroceraean nganti Teluk Ambracia ing Segara Ionia.

[3080] Pyrrhus iku raja Epirus wiwit taun 295 nganti 272 SM. Raja iki kondhang amarga perangé nglawan Roma lan Sparta.

pedagang liyané, dhèwèké nduwèni lapak ing alun-alun umum lan nyukupi kabutuhané liwat ketrampilané, nganti kabèh sing dibutuhaké kasedhiya kanthi cukup. Gusti Allah paring berkah marang kabèh pakaryané, amarga dhèwèké urip kanthi luhur lan ngetutaké paugeran Gusti kanthi ketat. Warga Konstantinopel nyebut dhèwèké 'wong Epirote', amarga dhèwèké asalé saka Epirus.

Ing wektu kuwi, Konstantinopel wis ana ing sangisoré pamaréntahan Muslim[3081] , sing nganut agama Islam. Akeh wong Kristen uga, amarga kesasar dening kejahatan wong Muslim, padha mlebu Islam; utamane ana akeh tukang lan pedagang sing biyen ngakoni iman Kristen nanging sakbanjure padha murtad dadi Islam.

Tumeka marang wong Kristen sejati, Yohanes sing kaberkahan, kanggo urip ing antarané wong-wong kaya ngono. Saka kabèh sisih, tangga teparo dagangé iku wong murtad sing wis ninggalaké Kristus lan mlebu agama Islam; Yohanes kerep mbantah kanthi terang-terangan karo wong-wong mau, mbukak pangapostasié, amarga dhèwèké wong enom sing wicaksana, wani ing omongan, lan tansah kandha kabeneran tanpa wedi. Amarga kabèh kuwi, tangga-tanggoné Yohanes banjur sengit marang dhèwèké. Padha uga ora seneng ndeleng kasuksesan sang wali ing usahane dagang. Nalika Yohanes saya sukses ing urusan dagangé, para pedagang lan tukang liyané wiwit iri lan ngrancang tuduhan apa sing bakal diajukaké marang dhèwèké supaya bisa ngrusak dhèwèké. Nanging Santo Yohanes sing mberkahi, nalika weruh konspirasi sing disusun marang dhèwèké, ora keder, malah luwih kepéngin kanthi sak atiné nandhang sangsara kanggo kabeneran Kristus.

Mula, sawisé mangkat ing dina Jumuah Agung[3082] , dhèwèké lunga sowan marang bapak rohani – protopresbiter Konstantinopel – lan ngakoni dosané marang piyambaké, uga nyritakaké permusuhan para tangga-tanggahé sing jahat lan kepéngin ngrusak dhèwèké; dhèwèké uga nyritakaké kepénginané nandhang sangsara kanggo Kristus lan nyuwun pitutur sing becik lan panglipur marang bapak rohani. Ndeleng yèn sang wali isih enom, sang protopresbiter ora nyaranake dhèwèké supaya nglakoni martir, kandha marang dhèwèké:

'Anakku, dhisikna priksa kanthi teliti apa pikiran kaya ngono wis dilebokake ing atimu dening setan: amarga setan wis nyurung akèh wong menyang martir, kanthi niyat supaya padha ngalami isin ing ngarepé donya sakabehe nalika padha ora kuwat nahan sangsara lan murtad saka iman.'

Kanggo kuwi, Santo Yohanes mangsuli:

'Aku nyandhak pangarep-arepku marang Kristus lan yakin tenan yèn Panjenengané ora bakal nyerahaké aku supaya diolok-olok mungsuh-mungsuhku, nanging bakal nguwatké aku kanthi kakuwatané, supaya aku bisa ngungkuli kakuwatan mungsuh.'

"Anakku," wangsulé protopresbiter, "kanggo ing Kitab Sabda Gusti Allah: *'Roh kersa, nanging daging ringkih'* (Matéus 26:41)." Tugas sing kowe lakoni mbutuhake persiapan gedhe; iku nuntut puasa lan pandonga tanpa kendhat; nalika kowe wis ngresiki awakmu saka kabeh dosa lumantar gaweyan puasa lan pandonga, Gusti Allah piyambak bakal maringi pangertosan apa sing kudu kowe lakoni, amarga Gusti biasane manggon ing jiwa sing resik. Mula, anakku sing tak tresnani, jaga awakmu lan lunga kanthi tentrem, lan aku bakal ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané ngreksa kowe saka kabèh mungsuh sing katon lan sing ora katon – saka manungsa lan setan – lan maringi kowe kamenangan nglawan mau.

Sawisé ngendika mangkono, protopresbiter ngutus pemuda mau lunga kanthi tentrem.

Esuké, Sang Yohanes sing pinaringan berkah manèh rawuh ing ngarsané bapak rohani kanthi rai sumunar lan atiné kabungahan, banjur ngendika marang piyambakipun:

'Romo Pangarsa! Bengi wingi aku weruh ing ngimpi aku ngadeg ing tengah geni, nanging ora cilaka, malah bungah lan sumringah, kaya telung mudha ing pawon geni Babilonia (deleng Dan. 3). Mula saka iku, aku ngarep-arep yèn pakaryan sing tak rencanakaké iki, kanthi pitulunganing Gusti kang Maha Luhur, bakal kasil. Aku uga nyuwun marang Panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan: kiyatna aku kanthi pandonga Panjenengan!

Kanggo kuwi, bapak rohanié mangsuli:

Mugi Gusti maringi kekuwatan marang kowe, anakku, kanggo ngalahake srigala neraka—sing tak maksud yaiku ula sing ora katon—lan mugi Gusti paring kowe mahkota martir.

Sawisé maringi semangat marang pemuda mau kanthi akèh tembung apikan liyané, protopresbiter banjur ngetokaké dhèwèké, janji bakal ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké.

[3081] Konstantinopel direbut déning wong Muslim ing taun 1453.

[3082] Iku ing taun 1500.

Nalika sang Yohanes sing pinaringan berkah teka ing lapaké ing pasar, mungsuh-mungsuhé, sing wis nyusun rencana kanggo ngrusak dhèwèké, padha wiwit kandha siji lan sijiné:

'Apa iki dudu wong sing kanthi terang-terangan mbantah Kristus ing Trikka[3083] ; kenapa saiki dheweke tumindak kaya wong Kristen sejati?'

Krungu tembung-tembung kuwi, pemuda iku mandeng marang wong-wong sing ngomong lan takon:

'Apa kowe padha ngomongake aku, utawa mbok menawa wong liya?'

'Bab kowe,' wangsulane, 'lan ora ana liyane; apa kita ora ngomong sing sejati?'

'Ora tau ana, lan ora bakal ana, kahanan kaya ngono karo aku,' wangsul sang wali, 'yen aku bakal mbantah Kristus Gustiku, apa ing Trikka utawa ing endi wae. Aku urip lan bakal tansah urip kanggo Kristus, Gustiku, lan tansah siap mati kanggo Panjenengané.'

Amarga nesu krungu tembung sang wali, mungsuh-mungsuhe padha nyerbu marang dheweke, kaya-kaya arep mateni dheweke langsung, banjur langsung nyeret dheweke menyang pangadilan. Para mudha suci mlaku cepet, pasuryané sumringah kaya arep menyang pesta. Nalika sang wali digawa ing ngarep pangadilan, mungsuh-mungsuhé padha muncul dadi tukang ngumpat, saksi, lan hakim nglawan dhèwèké. Padha nuduh dhèwèké mung amarga ing kutha Trikka, Thessalia, konon wis kanthi terang-terangan mbantah Kristus lan mlebu agama Islam, lan sawisé teka ing Konstantinopel, manèh pura-pura dadi wong Kristen lan ngina umat Islam. Ing wiwitan interogasi, mungsuh-mungsuh sang wali sepisanan padha pura-pura welas asih marang dhèwèké, kaya-kaya padha ngasihani, lan alus ngajak dhèwèké mbalèkaké Kristus. Banjur, nalika weruh yèn dhèwèké tetep teguh ing iman Kristen, para hakim jahat mau wiwit ngancem dhèwèké supaya mbalèkaké iman Kristen; nanging amarga ora ana asil, banjur padha nggebuki dhèwèké tanpa welas asih, sawisé kuwi banjur dibuwang menyang penjara, kanthi niyat arep nahan dhèwèké ing kono nganti padha mutusaké apa sing bakal ditindakake sabanjuré.

Esuké, sawisé ngetokaké sang wali saka penjara, para hakim jahat mau wiwit takon apa dhèwèké wis mutusaké mbalèkaké Kristus lan nampa kapercayané. Nanging nalika weruh yèn dhèwèké tetep ajeg ngakoni iman Kristen, padha manèh nggebuk dhèwèké kanthi kejem nganggo tongkat kandel. Nanging sang wali, kaya intan sing atos, meneng bae nahan pukulan sing diparingake marang dhèwèké, kaya-kaya dudu dhèwèké nanging wong liya sing dipukul. Dhèwèké mung meneng ndedonga marang Gusti, kandha:

'Amarga ora ana apa-apa ing donya iki sing bakal nggawe aku nyerah marang imanku; ora bakal kelakon aku pracaya kanthi cara liya kajaba sing pantes kanggo wong Kristen; ora bakal aku kapancing pujian utawa kalah dening panyiksaan. Tindakna aku manut kersamu, supaya aku bisa luwih cepet ninggalake urip sing fana iki menyang urip langgeng. Minangka abdi Kristus, aku ngetutake Kristus lan seda kanggo Kristus, supaya aku bisa urip bebarengan karo Panjenengané salawas-lawase.

Para hakim sing ora adil mrentahake supaya sang wali dibalekake menyang penjara. Sang martir ora digawa kanthi alus maneh, nanging diseret ing lemah; dheweke ditarik rambute, dipukul ing pipine lan diinjak-injak. Akhire, dheweke diiket maneh nganggo rantai.

Esuké, sang wali digawa manèh ing ngarepé pangadilan, nanging amarga dhèwèké kanthi wani terus ngucapaké tembung-tembung sing padha kaya sadurungé, wong-wong mau banjur miwiti nggebuk dhèwèké manèh tanpa welas asih. Nalika padha nggebuk dhèwèké, sang martir kanthi bungah nyanyèkaké kidung greja 'Kristus wis tangi saka pati!'[3084] lan sapituruté, amarga wektu kuwi mangsa Paskah. Kabeh awaké sang wali kebak tatu, lan lemah sakupenge dadi abang amarga getih. Ing wektu sing padha, sang martir suci katon nahan sangsara kaya ora awaké dhéwé; nalika disiksa, dhèwèké gantian nyanyi lan ngandhani para penyiksané nganggo tembung:

'Pukul aku, pukul aku nganggo kakuwatanmu kabèh; pukul aku lan tambahaké pukulanmu sak isa: nanging kowé ora bakal bisa nggoyahaké aku saka Kristusku utawa ndadèkaké aku dadi sekutumu.'

Sawisé kuwi, amarga isin, para penyiksa mbalèkaké sang martir menyang penjara lan nyiksa dhèwèké pirang-pirang dina nganggo keluwen lan ngelak; banjur padha ngetokaké dhèwèké saka penjara manèh lan, nalika weruh yèn sanadyan kabèh panyiksaan kuwi dhèwèké ora nyerah saka iman marang Kristus, padha ngukum dhèwèké supaya dibakar ing tiang.

[3083] Trikka iku kutha ing Tesalia, sawijining wewengkon ing sisih lor-wétan Yunani.

[3084] Troparion Paskah Suci

Nalika sang wali, kang diiket ing ranté wesi, digawa menyang pati *'kaya wedhus kang digawa menyang panggorongan'* (Yesaya 53:7), para penyiksa padha nggebuki dhèwèké ing dalan, nyabet pasuryané lan ngucapaké cacian; nanging sawatara wong sing ana ing kono padha nuduhaké rasa welas lan nyuwun supaya dhèwèké aja mbuwang yuswané. Nanging martir Kristus lumaku menyang pati kanthi wibawa gedhe, kaya lagi nyiapake nampa pakurmatan agung.

Akhire, Santo Yohanes tekan panggonan sing para penyiksane wis mbangun unggun geni gedhe. Tanpa ngenteni dibuwang menyang unggun geni, sang wali kanthi wani munggah dhewe lan ngadeg ing tengah-tengah kobongan. Banjur para penyiksane nyekel pucuk rante sing ngiket Santo Yohanes, narik dheweke metu saka kobongan. Martir suci banjur kandha marang para penyiksane:

'Ngapa kowe ora ngeculake aku kobong ing geni iki? Ngapa kowe nyegah aku dadi kurban sing nyenengake Kristus?'

Banjur para hakim, sanadyan padha ngerti yèn pati kobong iku sangsara banget, ngganti putusan amarga sang wali dhéwé banget kepéngin pati kaya ngono, lan ngukum dhèwèké ora pati kobong nanging pati dipenggal sirah nganggo pedhang. Padha mréntahaké marang algojo supaya motong sirahé pemuda sing ora kendho iku lan banjur mbuwang sirahé sing wis kapotong, bebarengan karo awaké, menyang tumpukan geni. Mangkono, ing tanggal wolulas April taun[3085] , martir anyar suci Kristus, Yohanes saka Épirus, nampa mahkota martir.

Sanajan badan sang wali dibakar ing tiang, para umat nemokake sawatara balungé sing slamet saka geni; banjur dijupuk lan disimpen kanthi pangurmatan, ngluhurake Kristus Gusti kita, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Peringatan bapak kita sing suci Cosmas, Pangakuan Iman, Uskup Kalsedonia, lan Auxentius sing kinurmatan

Dipepering ing tanggal 18 April

Santa Kosmas, Pengakuan Kristus, asalé saka kutha Konstantinopel[3086] . Amarga wis tresna marang Kristus wiwit isih enom, dhèwèké ninggalaké donya sing sia-sia iki lan njupuk sumpah monastik. Kanthi urip asketisme sing ketat lan nggayuh kasampurnan ing akèh kabecikan, Santa Kosmas dadi panggonané Roh Suci.

Sabanjure, Santo Kosmas diangkat dadi uskup Chalcedon[3087] . Minangka uskup, piyambakipun kanthi semangat mbela ajaran Ortodoksi sing wektu kuwi dianiaya déning para heretik ikonoklastik.

Para heretik ikonoklastik bola-bali meksa sang wali supaya ora ngurmati ikon-ikon suci. Nanging piyambakipun kanthi gagah berani mbela ajaran Ortodoks lan ora nyerah marang para heretik.

Amarga keteguhané ing iman Ortodoks, sang wali nandhang sangsara akèh ing tangan para panganiaya lan diasingaké. Sawisé diundang bali saka pangasingan lan kaping pindho dipaksa nolak pangurmatan marang ikon, Santo Kosmas manèh nuduhaké keteguhané ing iman Ortodoks. Amarga iku, dhèwèké kaping pindho ngalami akèh sangsara lan kasangsaran, sing ditanggung bareng karo Sang Mulya Auxentius[3088] . Ing tengah-tengah kasangsaran mau, Santo Kosmas nemoni pungkasan sing berkah[3089] .

[3085] Pati martir suci kelakon ing taun 1526.

[3086] Konstantinopel – kutha sing misuwur ing jaman kuna – kutha krajan Kakaisaran Bizantium, saiki kutha Istanbul ing Turki. Konstantinopel dumunung ing pesisir Selat Bosporus – selat ing Segara Mediterania – lan kondhang ing jaman kuna amarga kawruh lan dagangé.

[3087] Kalsedonia, utawa luwih tepaté, Chalcedon – asalé sawijining koloni Megara ing pesisir Propontis (Segara Marmara) ing lawang mlebu Bosphorus, sing diadegaké rong utawa telung abad sadurungé Kristus – banjur dadi salah siji kutha utama ing Bithynia, sawijining wewengkon Asia Cilik. Ing sajarah Gréja Kristen, Kalsedonia misuwur minangka panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat, kang dianakake ing taun 451 Masehi nalika pamaréntahan Kaisar Marianus kanggo ngecam ajaran sesat Monofisit (sing mung ngakoni siji sipat – sipat ilahi – ing Yesus Kristus). – Saiki, panggonan Chalcedon kuna dienggoni déning désa cilik Turki sing aran Kodikoy.

[3088] Dina perayaané dirayakaké ing tanggal sing padha. Auxentius sing kasebut ing kéné aja disamaraké karo Auxentius sing Mulya, sing dina perayaané dirayakaké tanggal 14 Februari; sing kapindho kuwi manggon dadi pertapa ing Gunung Oxia cedhak Chalcedon lan rawuh ing Konsili Ekumenis Kaping Papat. Dhèwèké séda watara taun 470.

[3089] Pati Santo Kosmas kelakon ing wiwitan abad kaping 9 (kira-kira taun 816) nalika pamaréntahan Kaisar ikonoklastik Leo (V) si Armenia (sing mréntah saka taun 813 nganti 820).

2 Mei

19 April (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Yohanes si Penambang Lawas

Peringatan tanggal 19 April

Biara Sang Chariton sing mulya, dumunung ing ara-ara gersang Palestina cedhak Yerusalem, dikenal minangka 'Lavra Lawas'. Iku dijenengi 'Lavra Lawas' amarga diadegaké déning Santo Chariton sadurungé lavra-lavra liya, kaya sing diterangaké kanthi rinci ing hagiografiné[3090] . Ing Lavra Lawasé Chariton iki, Bapa John sing kinurmatan, sing saiki kita peringati, nyawisaké dhiri kanggo tapa brata. Kanthi kobong katresnan marang Gusti wiwit enom, Santo Yohanes nyawiji marang Gusti kanthi sakabehe atine, miturut kang kacathet ing Kitab Suci: *'Nanging tumrap aku, becik cedhak marang Gusti!'* (Mazmur 72:28). Amarga nolak urip sia-sia ing donya iki, Santo Yohanes ninggalaké tanah kelairané lan, sawisé nggawa salib urip biara, ngumbara saka panggonan siji menyang panggonan liyané ing asmané Gusti, Sing, wiwit dina lairé nganti seda, *'ora duwé panggonan kanggo nyandhak sirahé'* (Matéus 8:20).

Sawisé tekan panggonan suci ing Yerusalem, Santo Yohanes ngurmati Makamé Gusti sing maringi urip, banjur rawuh ing biara sing kasebut mau ing sangisoré Sang Berkah Chariton, ing ngendi, amarga uripé sing luhur, piyambakipun diangkat dadi imam. Kanthi ngendhalèkaké hawa napsu daging lumantar pangastiné sing abot, Santo Yohanes uga mbuktèkaké yèn dhèwèké iku paniru para askètis agung jaman biyèn: lumantar doa wengi kabèh lan éling tansah marang pati, dhèwèké nggayuh pangubatan daging sing sampurna lan dadi kaya malaikat ing daging.

Sawise urip pirang-pirang taun lan nyenengake Gusti sajrone gesange, sang wali seda lan bali marang Gusti ing taun[3091] . Nyawane digawa dening malaikat suci sing ora duwe badan menyang panggonan langit kang langgeng.

Santa Yohanes diarani 'Wong Gua Lawas' tinimbang 'Wong Lavra Lawas' amarga Lavra Lawasé Sang Chariton sing mulya sakdurungé dumunung ing guwa para perampok. Ing guwa iki Sang Chariton sing mulya dipenjara déning para perampok . Nanging sawisé para perampok ngombe anggur sing dicampur racun ula lan padha mati, Sang Chariton sing Kinurmatan dibebasaké saka wong-wong mau. Nalika Panjenengané nemokaké akèh emas ing guwa sing wis dirampas para perampok, Sang Chariton sing Kinurmatan ngedegaké gréja ing sacedhaké guwa; lan nalika para sedulur padha kumpul ngubengi Panjenengané, Panjenengané uga ngedegaké biara ing ndhuwur guwa. Lan amarga Sang Pamulyaning Yohanes manggon ing guwa kuna kuwi, nindakake Liturgi Ilahi ing gréja guwa, dhèwèké banjur dikenal minangka 'Wong Guwa Tuwa'.

Peringatan para Martir Suci Kristoforus, Teona lan Antoninus

Dirilat saben tanggal 19 April

Para martir suci Kristoforus, Teona, lan Antoninus, sing kita peringati dina iki, iku prajurit tombak ing tentara Kaisar Diokletianus[3092] . Sawijining dina, nalika padha nyekseni pangorbanan Sang Martir Agung George lan weruh mujijat-mujijat sing ditindakake dening Santo George, padha mbuwang senjata lan sabuk militere[3093] ,

---

[3090] Sing Kinurmatan Chariton urip lan makarya ing abad kaping 3 lan wiwitan abad kaping 4 ing Palestina, ing ngendi piyambakipun ngadegake telung biara: Biara Sukkiy ('Lavra Lawas'), Biara Farana, lan Biara Yerikho. – Dina perayaane dirayakake tanggal 28 September

[3091] Santo Yohanes sing manggon ing guwa séda ing separo kapindho abad kaping wolu.

[3092] Kaisar Diocletian mrentah saka taun 284 nganti 305.

banjur ngadeg ing ngarepe kaisar kanthi wani ngakoni iman marang Kristus. Amarga iku, miturut dhawuhe kaisar, padha diiket nganggo rantai lan dipenjara.

Esuké, wong-wong mau digawa metu saka penjara lan diadhepake ing pangadilan sang raja sing ora pracaya marang Gusti, kang meksa supaya padha mbaleni kapercayané marang Kristus. Nalika para martir suci padha nolak manut marang panganiaya mau nanging kanthi teges padha muji Gusti sing sejati, panganiaya mau banjur mrentah supaya awaké padha digantung, digores nganggo piranti wesi lan dibakar nganggo geni. Nanging nalika sanadyan sawisé kuwi para martir suci tetep ajeg, sang kaisar mrentah supaya padha kobong ing tiang gantungan.

Mangkono para martir suci iki nggawa sangsara kanggo Kristus nganti tekan pend[3094] .

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, George si Pangakuan, Uskup Antiokia ing Pisidia

Dirilis tanggal 19 April

Pengakuan Kristus, Sang Mulya George, urip ing jaman ikonoklasme. Amarga wis tresna marang Kristus wiwit enom, piyambakipun ngetutake sumpah monastik lan lumantar gesang sing saleh sarta akèh pakaryan lan tumindak, dados papan panggonan lan wadah Roh Suci. Panjenenganipun kapilih dados Uskup Antiokia ing Pisidia[3095] , lan ing jabatan punika piyambakipun kanthi semangat nuntun kawananipun ingkang kaparingaken dhateng piyambakipun. Nalika, amargi panggerak setan, ajaran sesat ikonoklasma saya kiyat lan, miturut ajakan kaisar, kabèh uskup buru-buru nglumpuk ing Konstantinopel, banjur uskup suci iki, sawisé teka ing kana dhéwé, kanthi wani mbela Ortodoksi lan maringi pitutur marang kaisar supaya manut marang paugeran eklesiastik konsili sing diwarisaké marang kita déning para bapa suci, para guru Ortodoksi, lan ngélingaké kaisar supaya niru imané, supaya ora kesasar déning *'ajaran sing manéka warna lan manca'* (Ibr. 13:9), manut dhawuhé Rasul Suci Paulus. Dhèwèké dhéwé kapaksa mbatalaké pangurmatan marang ikon-ikon suci, nanging dhèwèké ora manut marang para ikonoklas sing ora pracaya marang Gusti, mula dhèwèké dicopot saka jabatan uskup lan diasingaké, ing kono dhèwèké ngakhiri uripé[3096] .

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Trifon, Patriark Konstantinopel

Dipeperingati tanggal 19 April

Kaisar Bizantium Romanus[3097] , mertua Kaisar Konstantinus Porfyrogenitus[3098] , sing nduwé putra bungsu jenengé Theophylact, sing wis dijanjèkaké nalika isih lair bakal diangkat dadi imam, kepéngin ngangkat dhèwèké dadi Patriark Konstantinopel sawisé Patriark Stephen[3099] seda. Nanging, amarga Theophylact isih enom banget wektu kuwi, umuré mung nem belas taun, lan miturut paugeran gerejawi ora bisa njabat kaya ngono, biksu Trifon[3100] dipilih sacara sementara dadi locum tenens lan administrator kursi patriark; dhèwèké mung bakal ngatur kursi patriark nganti putrané tsar, Theophylact wis tekan umur sing maringi hak kanggo nggantèkaké kursi patriark.

[3093] Sabuk pinggang, minangka pratandha pangayoman kaisar, biasane dienggo prajurit sing nyekel jabatan dhuwur utawa sing cedhak banget karo kaisar (kaya para martir suci sing saiki diperingati, sing biyen dadi prajurit tombak utawa pengawal pribadhi Kaisar Diocletian).

[3094] Para martir suci padha gugur ing taun 303.

[3095] Pisidia iku sawijining wewengkon ing Asia Minor.

[3096] Kematiran santo George kelakon nalika pamaréntahan Kaisar Leo (V) si Armenia, penganut ikonoklasme (813–820).

[3097] Kaisar Romanos (Lakapenos) mrentah Bizantium saka taun 917 nganti 944.

[3098] Konstantinus (VII) Porphyrogenitus mrentah saka taun 912 nganti 959.

[3099] Santo Stefanus II dadi Patriark Konstantinopel saka taun 925 nganti 928.

[3100] Santa Trifon mimpin Patriarkat Konstantinopel saka taun 928 nganti 931.

Munggah kanthi cepet ing jenjang hierarki, biksu Trifon diangkat dadi uskup lan njabat administrasi patriarkat, amarga dhèwèké pancèn pantes kanggo pangkat kaya ngono, awit uripé tanpa cela. Sawisé ngatur patriarkat luwih saka telung taun, dhèwèké dicopot saka jabatan iki kanthi kahanan ing ngisor iki.

Nalika Theophylact umuré isih rong puluh taun, Kaisar Roman wiwit meksa Trifon supaya nyerahaké tahta patriark marang putrané. Nanging Trifon sing pinaringan berkah ora nganggep mungkin maringi jabatan dhuwur kaya ngono marang enom lan durung pengalaman, amarga jabatan kuwi mung pantes diparingake marang wong sing wis mateng banget, loro ing umur lan kawicaksanan, sing wis paham Kitab Suci lan sacara umum bisa mimpin arah Gereja miturut kabutuhan.

Maka Kaisar Romanus dadi banget bingung, ora ngerti apa sing kudu ditindakake, amarga dhèwèké ora duwé alesan kanggo nyalahké Trifon supaya bisa mbusak dhèwèké saka jabatan patriark, luwih-luwih amarga Trifon sing Mulya iku wong sing suci lan tanpa cela. Ing kahanan kaya ngono, kanca sang kaisar, Theophanes, Uskup Kaisarea—wong sing licik—ngendika marang sang kaisar:

'Duh Pangeran, pasrahna prakara iki marang kula, lan kula bakal ngrampungake kanthi sampurna manut karsa paduka.'

Kaisar banget seneng karo usulané Theophanes lan wiwit nyurung dhèwèké supaya ngrampungaké prakara iki kanthi cepet.

Sawisé menyang marang Santo Trifon, Theophanes miwiti pacelathon karo dhèwèké kanthi munafik, pura-pura dadi wong sing setya marang dhèwèké. Dhèwèké kandha marang dhèwèké kaya mangkéné:

"Paduka, Kaisar lagi nyusun intrik gedhe marang Paduka: piyambakipun lan kanca-kancané sing sepaham padha golèk alesan kanggo nyopot Paduka saka tahta patriark. Nanging, sanadyan wis nyoba sak kuwasa, ora bakal ana asil, amarga padha nglontar tuduhan marang Paduka sing sejatine ora ana pelanggaran. Wong-wong mau ngaku, kandhane, kowe konon buta aksara lan pancen ora bisa nulis; mulane padha nganggep kowe ora pantes dadi patriark. Amarga kahanan iki, ati-ati supaya bisa nggawe wong-wong mau isin ing wektu sing pas lan menengake cangkemé, supaya padha meneng. Yen kowe gelem ngrungokake pituturku, tindakna kaya ing ngisor iki. Ing ngarsané kabèh majelis, tulisen jenengmu lan gelarmu minangka patriark ing selembar kertas resik, banjur kirimna marang Kaisar, supaya para panuduhmu sing ngaku kowe ora bisa nulis kuwi isin.

Trifon sing kaberkahan, amarga bébas saka niat ala, ora nyadari pangkhianatané Theophanes lan pracaya yèn naséhaté kuwi bener, mulané dituruti. Nalika sidang majelis diwiwiti, patriark ngandika marang kabèh wong kaya mangkéné:

Para pangabdi mezbahé Gusti Allah kanthi sia-sia nggoleki tuduhan marang aku, yaiku wong-wong sing kepéngin nyopot aku saka pangkat. Aku pracaya marang Gusti Allah yèn padha ora bakal nemokaké apa-apa sing bisa nyopot aku saka pangkat sing wis dipasrahaké marang aku déning Gusti Allah, sanajan padha ngupaya kanthi sungguh-sungguh kanggo nggayuh kuwi. Kajaba iku, padha ngetokake tuduhan palsu marang aku manawa aku buta aksara lan ora bisa nulis babar pisan. Ing kéné, ing ngarsané kowé kabèh, aku nulis baris-baris iki supaya para panuduhku isin lan mandheg goroh babagan aku.

Sawisé ngendika mangkono, Trifon sing pinaringan berkah njupuk selembar kertas kosong lan ing ngarepé kabèh wong nulis ing kertas kuwi kaya ing ngisor iki:

– Trifon, kanthi sih rahmaté Gusti Allah, Uskup Agung Konstantinopel, Roma Anyar, Patriark Ekumenis.

Kertas iku banjur diserahake marang Kaisar. Kaisar, miturut pitutur Theophanes sing kasebut mau, Uskup Kaisarea, mrentahake supaya tembung-tembung ing ngisor iki ditambahake nganggo tulisan tangan liya:

– Aku nyerahake tahta patriark ora amarga alesan liya, nanging mung amarga aku nganggep diriku ora pantes kanggo jabatan iki.

Sawisé nambahaké tembung-tembung mau, Kaisar mréntahaké supaya dokumen kuwi diwaca ing ngarsané para pangeran, boyar, lan kabèh pejabat. Sabanjuré, kanthi pitulungan para panyokongé, dhèwèké kanthi paksa ngusir Sang Kinasih Patriark Trifon saka kraton patriark lan mréntahaké supaya anaké, Theophylact, diangkat dadi pangarsa ing tahta patriark. Akibate, kahanan dadi geger lan amburadul ing Gréja, amarga akèh pangabdi Gréja isih nganggep Trifon minangka Patriark, tinimbang Theophylact.

Ing wektu sing padha, Sang Trifon sing pinaringan berkah, sawisé sabar nampa pangajab kaya ngono, mundur menyang biara panggonané sadurungé diangkat dadi pangarsa patriark, lan sawisé manggon ing kana rong

taun limang wulan, piyambakipun pindhah menyang Gusti[3101] . Awaké sing kinurmatan dipindhahaké menyang Katedral Agung, ing ngendi disimpen jejere makam para patriark.

Sawisé seda, geger lan kekacauan ing Gréja mandheg, amarga sawisé sedaé Santa Trifon kabèh sarujuk milih Theophylact dadi Patriark lan bali rukun komuni karo piyambaké[3102] . Padha ngajèni élingan Santa Trifon, mulyakaké lan matur nuwun marang Gusti Allah.

Rit Venerabel Nikiforos

Dirilèkaké tanggal 19 April

Bapa agung kita, Nikiforos sing pinaringan berkah, asalé saka kutha Konstantinopel. Wong tuwané, Andrew lan Theodora, iku wong bangsawan lan sugih banget. Padha mulang anaké ajiné wedi marang Gusti Allah. Sawisé wong tuwané séda, Nikiforos, sawisé nyadari kasia-siaané donya, ngrasa ana kepénginan ing atiné kanggo nyawisaké dhiri ing pangabdian marang Gusti Allah. Mula saka iku, sawisé mènèhaké kabèh warisané marang wong mlarat, dhèwèké ninggalaké Konstantinopel menyang Kalkedonia[3103] . Ing kana dhèwèké mlebu ing Biara Santo Andreas lan, sawisé nyekseni uripé para askétis sing dadi tuladha, dhèwèké mutusaké kanggo tetep manggon lan urip bareng karo wong-wong mau. Ora suwe sawisé kuwi, abbot biara ngutus dhèwèké menyang pulo Fenisia, ing ngendi ana Biara Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, supaya dhèwèké bisa dadi abbot ing kana lan ngopeni wedhusé Kristus. Sawisé tekan ing pulo, ingkang kinurmatan mau, lumantar pirang-pirang mujijat, ngowahi para wong kapercayan kuna sing manggon ing kana marang iman marang Kristus, ngrubuhaké papan suci kapercayan kuna lan mbangun gréja ing panggonané. Lumantar urip asetiké, piyambakipun ngluwihi kabèh wong. Sawisé manggon ing biara suwéné telung puluh telu taun lan ngrasa yèn pamitné marang Gusti wis cedhak, piyambakipun ngandhani para sedulur lan nunjuk biksu sing taat, Yusuf, dadi abbot panggantosipun, déné piyambakipun dhéwé buru-buru mangkat menyang Kalsedonia. Sawisé numpak kapal, piyambakipun lara lan kandha marang para pelaut:

'Aja wedi lan tentrem, amarga aku lunga menyang Gusti. Gawa awakku menyang Kalsedonia.'

Kanthi tembung-tembung iku, sang wali seda. Kanthi angin sing nyokong, prau iku ora suwe tekan ing Chalcedon, lan para pelaut nyelehake badané sing kinurmatan mau ing peti mati lan ngubur kanthi pakurmatan.

3 Mei

20 April (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Anastasius, abbot Gunung Sinai

Peringatan tanggal 20 April

Wahyu Anastasius dibesarké wiwit isih enom kanthi taqwa sing jembar, kaya sing katon saka tembung-tembung ing ngisor iki sing diucapaké déning piyambaké:

'Wong-wong sing weruh Kristus ing daging nganggep Panjenengané nabi; nanging kita, sanadyan durung nate weruh Panjenengané nganggo mripat jasmani, wiwit isih bayi lan enom, tansah ngakoni Panjenengané minangka Gusti Allah, Sang Maha Kuwasa, Pangripta jaman, lan wis sinau ngakoni Panjenengané minangka cahyaning kamulyaning Rama. Bab Injil Suci Panjenengané, kita ngrungokaké kanthi katresnan kaya-kaya kita ndelok Kristus piyambak nyapa kita, ngadeg ing ngarep kita; lan nalika kita nampa mutiara tanpa cacad saka

[3101] Santa Trifon séda ing taun 933.

[3102] Pausus Theophylact mimpin Gréja Konstantinopel saka taun 933 nganti 956.

[3103] Kutha Kalsedonia dumunung ngadhepi Konstantinopel ing pesisir Asia Selat Bosporus, ing provinsi Romawi Bithynia, sing dadi kutha krajané.

Angga Panjenengané sing paling suci, kita pracaya yèn kita nampa Kristus piyambak. Lan nalika kita mung ndeleng gambaré ing ikon, kita nyembah Panjenengané, sujud lan ngajèni Panjenengané, kaya-kaya kita ndeleng Panjenengané dhéwé sing nyawang kita saka swarga.

Saka tembung-tembungé Sang Anastasiyus sing kinurmatan, cetha yèn wiwit isih cilik dhèwèké wis diwulang supaya ngerti Kristus, Gusti sejati, pracaya marang Panjenengané, ajrih marang Panjenengané kanthi pangurmatan sing tulus, tresna marang Panjenengané kanthi sak atiné, lan ngajèni Panjenengané kanthi ibadah sing pantes.

Nalika wis diwasa, Santo Anastasius ninggal donya lan nggawa salibé manut dhawuh Injil (Mat. 16:24), kanthi ikhlas ngetutaké Kristus. Sawisé mundur menyang biara, Anastasius njupuk sumpah monastik ing kono. Nanging, amarga kepengin nggayuh puncak kabecikan sing paling dhuwur lan ngupaya nyonto para wong sing sampurna ing kabecikan, Santo Anastasius mangkat menyang Yerusalem lan manggon ing Gunung Sinai, ing kono dhèwèké makarya bareng akèh wong suci sing unggul ing urip tapa brata.

Ing wektu kuwi, abas Gunung Sinai yaiku Sang Mulya Yohanes Klimakus[3104] . Amarga andhap asor lan kawicaksanané, dhèwèké nampa saka Gusti kurnia pangerten rohani lan kawicaksanan. Dhèwèké nyusun akèh ceramah sing mbangun, nulis riwayat para bapa suci, lan dianggep pantes dadi imam.

Sawisé Santo Yohanes Klimakus lan adhine George, Santo Anastasius ngladeni dadi abbot Gunung Sinai. Dhèwèké nyambut gawe abot kanggo mbantah para bidah sing dikenal minangka Acephali[3105] — yaiku 'sing tanpa sirah' — kanthi nulis akèh tulisan nglawan wong-wong mau lan, ing debat karo wong-wong mau, mbukak kaluputane lan nggawe isin. Paham sesat Akephalist asalé saka Alexandria[3106] nalika pamaréntahan Kaisar Zeno[3107] ; para pangadegé yaiku wong-wong sing mungsuh lan nentang Konsili Ekumenis Kaping Papat para Bapa Suci[3108] , sing dianakaké ing Kalsedonia[3109] . Nalika paham sesat iki muncul ing Alexandria, ana sawijining patriark palsu sing sesat jenengé Pétrus, sing dijuluki Mogos[3110] . Mengko, Severus, sing dijenengi 'Sing Tanpa Sirah' amarga gandhèngané karo bidah Acéphalist, gabung karo bidah iki; iki ya Severus sing padha, sing nalika pamaréntahan Kaisar Anastasius[3111] nyekel tahta Patriarkat Antiokia[3112] .

Santo Anastasius ngalahaké kabèh ahli bidah iki; pancèn dhèwèké ora mung perang nglawan wong-wong mau ing Gunung Sinai, nanging uga lelungan ngubengi Siria, Arab, lan Mesir, mbusak lan ngusir bidah iki ing endi waé dhèwèké lunga lan nguwataké Gréja Kristus. Sawise ngabdi marang Gusti kanthi cara kaya ngono pirang-pirang taun, Sang Anastasios sing kinurmatan seda ing yuswa tuwa. Patié kelakon nalika pamaréntahan Kaisar Heraklius[3113] .

Kajaba iku, ana loro Anastasios sing padha nduwèni julukan 'saka Sinai'. Sing kapisan – sing luwih tuwa ing umur lan pangkat, Patriark Antiokhia, sing diasingaké kanthi ora adil déning Kaisar Justin – lan sing sijiné – sing kasebut mau, sing urip sawisé lan dadi abbot ing Gunung Sinai.

[3104] Santa Yohanes Klimakus, pangulu Gunung Sinai, sawijining askétis agung lan wong sing taat, panulis karya *The Ladder*, ing ngendi dhèwèké nerangaké, kaya-kaya, undhakan-undhakan munggah ing dalan tumuju kasampurnan moral. Santa Yohanes urip ing abad kaping 6 – delengen hagiografiné ing tanggal 30 Maret.

[3105] Para Acephali (saka tembung Yunani 'kephali' – sirah), jeneng sing dianggo marang sawetara faksi gerejawi, kaya ta faksi sing ing Konsili Efesus (Konsili Ekumenis Katelu) nolak milih pihak Cyril utawa Yohanes saka Antiohia, uga faksi sing mecah saka Patriark Aleksandria nalika piyambakipun nandatangani Enotikon, – lan marang sawetara liyane.

[3106] Alexandria – sawijining kutha ing sisih lor Mesir, misuwur ing jaman kuna amarga kawruh lan dagangé.

[3107] Kaisar Zeno mrentah saka taun 474 nganti 491.

[3108] Konsili Ekumenis Kaping Papat diadani miturut prentah Kaisar Marcian (450–457) ing Kalsedonia taun 451. Ing konsili iki, dogma babagan cara persatuan loro sipat ing pribadi Gusti Yesus Kristus ditetepake kanthi pasti.

[3109] Kutha Chalcedon dumunung ing Bithynia (ing Asia Cilik), ing Selat Bosporus.

[3110] Peter Mogos, utawa Mong – sawijining Monofisit – dadi Patriark saka taun 477 nganti 490.

[3111] Anastasius (Dicor) mréntahké Kakaisaran saka taun 491 nganti 518.

[3112] Severus – sawijining bidah – dadi Patriark saka taun 512 nganti 519.

[3113] Kaisar Heraclius mrentah wiwit taun 610 nganti 641.

Dina Rayané Santo Anastasius Sang Sinait, Patriark Antiokia

Dirilis tanggal 20 April

Ing taun kaping telung puluh lima saka pamaréntahan Kaisar Justinian Agung[3114] , sawisé séda Patriark Antiokia, Domnus enom[3115] , Anastasius, sing dikenal minangka wong Sinai, munggah ing tahta patriark, amarga dhèwèké wis diundang menyang jabatan uskup saka Gunung Sinai.

Ing wektu iku, prahara wiwit ana ing Gréja amarga spekulasi sing ora saleh saka sawatara wong bab daging ilahi Kristus, yaiku, nalika Sang Juruwilujeng ana ing antarané manungsa, Awaké ora ngrasakaké lara sadurungé sangsara sukarela Panjenengané, ora tundhuk marang kabutuhan alamiah, lan Gusti kita Yesus Kristus mangan lan ngombe sadurungé sangsara lan Kebangkitan kanthi cara sing padha kaya nalika Panjenengané muncul marang Para Rasul sawisé Kebangkitan[3116] . Sophistry sing ora suci iki asalé saka Konstantinopel. Iki diterangake kanthi rinci ing uripé Santo Eutychius, Patriark Konstantinopel[3117] . Kaisar Justinian, sing wis kesasar déning para bidah, wiwitané ndhukung spekulasi bidah iki (sanajan sakbanjuré mbatalaké bidah iki), lan nyoba ngunggahaké ajaran bidah iki dadi dogma iman. Akibaté, kahanan dadi kacau gedhé ing Gréja, nganti Santo Eutychius, patriark sing nentang bidah kuwi, dipecat saka tahta patriark.

Kabeh wong sing ragu-ragu, amarga ora ngerti, apa kudu nampa ajaran iki utawa ora, padha ngenteni pitutur lan pandhuan saka Anastasius Sang Sinait, Patriark Antiokia, amarga Santo Anastasius iku wong sing jero ngerti Kitab Suci, teguh ing pangakuan iman Ortodoks, lan suci ing cara uripe. Para penganut sesat ngupaya sakabehe daya kanggo ngajak Santo Anastasios mèlu sisihé, kanthi pangarep-arep yèn dhèwèké nampa piwulang mau, kabèh umat Ortodoks bakal mèlu tuladhané. Kanggo tujuan iki, padha nyuwun pitulungan marang raja, nanging ora ana gunané, amarga Santo Anastasius ngecam raja kanthi tulisan amarga kasalahane. Panjenengané uga ngirim surat-surat pastoral marang para rohaniawan lan umat ing saindenging provinsi Siria, maringi pitutur marang kabèh supaya waspada marang bidah sing kasebut mau. Saliyane, ing Antiokia piyambakipun saben dinane nginjili ing gréja, mbaleni piwulang apostolik punika: *'Nanging sanadyan kula utawi malaékat saking swarga nginjili Injil ingkang béda saking ingkang sampun kula wartakaké dhumateng panjenengan, kadosipun terkutuk'* (Gal. 1:8).

Nalika mangertèni kabèh mau, Kaisar Yustinian nesu marang Sang Kinasih Patriark Anastasius lan kepéngin ngusir piyambakipun saka jabatané, kaya déné sing wis ditindakake marang Patriark Konstantinopel, Eutyches; nanging dumadakan piyambakipun kroso yèn pati wis cedhak lan ninggalaké niyat mau.

Ing ranjang sakdurunge seda, sang kaisar nyesel amarga ajarane sing sesat lan netepake ing wasiaté yèn Santo Eutychius, Patriark, kudu dibalèkaké saka pangasingan menyang kursi panguwasa. Mangkono Justinian seda kanthi tobat lan kalebu ing golongan para kaisar sing saleh; lan tentrem bali marang Gréja.

Sawisé seda Justinianus, keponakané, Justinus enom[3118] njupuk alih pamaréntahan nagara. Ing panggerak para penganut sesat, dhèwèké nyopot Uskup Antiokia, Anastasius Sinaita, saka jabatané, kanthi ngetokaké tuduhan sing ora adil marang dhèwèké. Mula, Santo Anastasius dituduh, sepisanan lan utamane, amarga gagal ngreksa dana Gréja lan mbuwang-mbuwang kuwi; lan kapindho, amarga ngfitnah kaisar, nalika mangsuli pitakon marang dhèwèké—kenapa dhèwèké ora ngirit harta Gréja—kaya mangkéné: supaya pangrusak sakabehe Justin ora bisa njupuk sing kapindho mau.' Ana uga sing ngandhakake yen nalika Anastasius diangkat dadi Uskup Antiokia, Justin—sing nalika semana ngladeni ing sangisore pamané Justinian, dadi pangurus kamar kraton—ngarep-arep hadiah emas saka Anastasius, amarga dheweke rakus dhuwit. Nanging Santo Anastasius ora maringi apa-apa, amarga panjenengané wicaksana manawa ora pantes menehi emas kanggo ijol-ijolan jabatan rohani, sing ora dipikolehi nganggo emas nanging diparingi déning sih-rahmaté Roh Suci. Wiwit wektu kuwi, Justin wiwit nyimpen rasa dendam marang Anastasius. Sawisé pamané seda lan dhèwèké njupuk alih pamaréntahan nagara,

---

[3114] Kaisar Yustinianus Agung mrentah saka taun 527 nganti 565.

[3115] Paus Domnus II saka Antiohia njabat minangka patriark saka taun 546 nganti 560.

[3116] Panemu kaya ngono dianut déning para bidah sing diarani Autortodoxetes (saka basa Yunani sing artiné 'ora rusak') – sawijining cabang saka bidah Monophysite.

[3117] Delengen hagiografiné ing tanggal 6 April

[3118] Justin II mrentah saka taun 565 nganti 578.

dhèwèké wiwit nggoleki tuduhan marang Santo Anastasius sing ora ana kaluputané lan, kanthi migunakaké tuduhan palsu, ngusir dhèwèké saka jabatané.

Sawisé Anastasius dicopot, Gregorius[3119] , pangulu Biara Faran—wong sing uga misuwur amarga kasucian lan dipuji ing Limonar déning Paduka Sofronius, Patriark Yerusalem—diangkat dadi Patriark Antiochia sanajan tanpa kersané. Sawisé sedaé Gregory iki, Anastasius sing berkah saka Sinai, sawisé rong puluh telung taun pangasingan nalika pamaréntahan Kaisar Maurice[3120] , kaping pindho dibalèkaké marang Kursi Patriark Antiokia[3121] . Ing wektu kuwi, Paus ing Roma yaiku Santo Gregorius Agung, sing dikenal kanthi julukan 'Dialogist' utawa 'Interlocutor'[3122] . Wong suci iki njaga komuni rohani sing paling tulus karo Anastasius sing pinaringan berkah, padha korespondensi liwat layang. Nalika Santo Paus Gregorius krungu yèn Anastasius wis bali menyang kursi pimpinané, piyambakipun langsung, kanthi kabungahan amarga panjenengané wis bali, ngirim pesen kang isiné kaya mangkéné:

'Mulyakna Gusti Allah ing kahyangan, lan ing bumi katentreman lan kabungahan, amarga kali ageng sing biyen ninggalake lemah watu Antiochia kang garing, saiki wis bali menyang alirane lan maneh nyirami lembah-lembah sing dilalui.'

Ing layang liyane dhèwèké kandha manèh:

'Panjenengan ngandhani kula, Bapa Suci, menawi saged, panjenengan kepéngin ngobrol kaliyan kula tanpa kertas utawi pèn, lan panjenengan nelongso amargi kahanan punika kaganggu déning jarak ingkang adoh sanget antawis Wétan lan Kulon. Nanging kula ngendika ingkang saestu nalika kula ngendika menawi sanadyan ing kertas pikiran panjenengan tetep ngobrol kaliyan kula – kados tanpa kertas. Saka tembung-tembung ing pangandika Panjenengan, kula mirsani katresnan Panjenengan dhumateng kula, lan kita, ingkang kapersatukang dening sih rahmaté Gusti Allah ingkang Maha Agung ing ikatan katresnan, boten kapisah dening jarak. Napa Panjenengan kersa gadhah swiwi merpati ingkang dipun emas, ingkang sampun Panjenengan gadhahi? Amarga swiwi iki iku katresnan marang Gusti lan marang sesami. Kanthi swiwi iki Gréja Suci mabur; lumantar swiwi mau Gréja ngluwihi kabèh sing donya. Yen panjenengan, Bapa Suci, ora nduwèni swiwi iki, panjenengan ora bakal mabur marang aku kanthi katresnan kaya ngono ing layang panjenengan. Mula saka iku, kula nyuwun dhumateng panjenengan supados ndedonga kanggé kula, jiwa ingkang ringkih, supados lumantar pandonga panjenengan Gusti enggal nyelametake kula saking bala ageng lan prahara (ingkang nimbulaken karusakan ing Roma déning bangsa Lombard[3123]) lan nuntun kula dhateng pangayoman pangaso langgeng. Kula sampun nampi kanthi panuwun pangajeng-ajeng sae panjenengan, ingkang panjenengan, tiyangipun Gusti, kanthi andhap asor ing manah, sampun paring dhumateng kula lan ingkang panjenengan ngendika: 'Pundi ingkang saged dipun paringaken dening tiyang nyuwun saliyane saking ingkang kagunganipun tiyang nyuwun?' Nanging yèn panjenengan ora ngedumèni awak panjenengan ing kasunyatan rohani, berkah panjenengan ora bakal semurah iki. Mugi Gusti Allah Kang Maha Kuwasa nglindhungi panjenengan kanthi tamengipun saking sakabèhing kejahatan. Lan awit gesang panjenengan kagungan wigati ageng tumrap kabèh tiyang saé, mugi Sang Maha Luhur, sawisé pirang-pirang taun lumantar, ngalihaken panjenengan dhateng panggonan langgeng ing tanah kelairan swarga.

[3119] Biara Faran njupuk jenengé saka désa Faran sing ana ing sacedhaké. Panggonané biara iki diterangaké ing uripé Venerable Euthymius kanthi tembung kaya mangkéné: 'Euthymius teka ing biara sing dikenal minangka Fara, dumunung enem mil saka Kutha Suci.' – Gregory II mréntah Patriarkat Antiohia wiwit taun 573 nganti 596.

[3120] Santa Maurice mrentah Bizantium saka taun 582 nganti 602.

[3121] Santa Anastasius saka Sinai njabat pimpinan patriark kapisan saka taun 561 nganti 572, lan kaping pindho saka taun 596 nganti 601.

[3122] Santa Gregorius Dialogus dadi Paus Roma wiwit taun 590 nganti 604. Dina rayané dirayakaké déning Gréja tanggal 12 Maret, ing dina rayané Santa Petrus Rasul, ing kapel sisih sing didedikasikaké nganggo asmané. – Ing antarané karya-karya St. Gregorius, sing paling wigati yaiku: 'Dialogue on the Lives of the Italian Fathers' (amarga karya iki dhèwèké dijenengi 'the Dialogist') lan 'The Pastoral Rule', sing ngrembug babagan tugas-tugas pastur.

[3123] Lombard iku sawijining suku Jermani; ing jaman kuna padha manggon ing antarane kali Elbe ngisor lan Aller; wiwit abad kaping 4 padha alon-alon pindhah menyang tenggara ngarah Danube lan, ing abad kaping 6, nguwasani Pannonia. Saka kono, ing taun 568, padha mlebu Italia lan ngrebut kabèh nagara ing perang nglawan Romawi Wétan, kajaba Liguria, Eksarkat, Pentapolis, Dukat Roma, wewengkon Napoli lan loro semenanjung kidul. Wilayah-wilayah sing ditaklukaké ing Italia tengah mbentuk Karajan Lombard, sing ditaklukaké ing taun 774 déning Charlemagne, sing njupuk gelar Raja Lombard. Para raja lan kaisar Jerman sabanjuré, minangka panguwasa Italia, nganggo gelar Raja Lombard.

Saka layang Paus Gregorius, Paus ing Roma, marang Anastasius sing Kabegjan, Patriark Antiokia, katresnan bebarengan ing Roh Suci dadi cetha; lan ing wektu sing padha, layang iki uga nyekseni kasucian lan kasunyataning gesange Anastasius.

Anastasius sing Begja, sawisé manggon enem taun sawisé bali ing pangkaté, seda lan bali marang Gusti ing taun kaping papat belas pamaréntahan Kaisar Mauricius.

Sawisé Santo Anastasius Sinaita, ana Anastasius liyané sing nggantèkaké dhèwèké dadi Patriark, sanajan tanpa julukan 'Sinaita'[3124] . Sing pungkasan mau dipatèni déning wong Yahudi nalika pamaréntahan Kaisar Phocas, sing nganiaya umat Kristen[3125] , lan diurmati déning para pracaya minangka martir Kristus.

Kudu dicathet yèn ana loro Anastasius sing nganggo gelar 'saka Sinai'. Sing sepisanan yaiku Patriark Antiokia, sing séda nalika pamaréntahan Kaisar Maurice, déné sing sijiné, sing dina rayané saiki kita peringati, yaiku abbot Gunung Sinai lan séda nalika pamaréntahan Kaisar Heraclius[3126] , sing dadi penerus sang penganiaya Phocas, sing wis matèni Maurice. Ing jaman kuwi uga ana bapa-bapa mulya liyane sing jenenge Anastasius, kondhang amarga uripé sing luhur, nanging padha ora saka Sinai, ora kaya Anastasius iki, sing sawisé munggah ing tahta patriark ing Antiokia sawisé Anastasius saka Sinai, dipatèni déning wong Yahudi. Saliyane, ing *Limonar*, ing bab 48 lan 49, kasebut Abba Anastasius, sing ngladeni ing Yerusalem minangka pangreksa Makam sing Maringi Urip lan Gréja Kebangkitan Kristus Gusti kita.

Peringatan Santo Gregorius, Patriark Antiokia.

Dirilèkaké tanggal 20 April

Gregorius ingkang Kinurmatan punika dados abbot ing sawijining biara ingkang dipun namèkaké Faran, dumunung antawis Gunung Sinai lan Raif. Kanthi pangayomaning Gusti Allah sing istimewa, piyambakipun kanthi mujijat ditunjuk déning Gusti Allah minangka tiyang pantes ingkang nyekel pangkat patriark. Kedadéan punika kacathet ing *Limonar* déning Panjenenganipun ingkang Suci Sophronius, Patriark Yerusalem.

Abba George wong Armenia, murid Abba Sergius, ngandhani kita kaya mangkéné: 'Amarga Abba Gregory, mantan abbot Biara Faran, bola-bali nyuwun marang aku supaya nggawa dhèwèké marang Abba Sergius, aku banjur mangkat bareng dhèwèké menyang sang sepuh sing wektu kuwi manggon ing ara-ara gersang cedhak Segara Mati[3127] . Sang wiku, nalika ndeleng dhèwèké, nyapa lan nampani kanthi welas asih. Dhèwèké nggawa banyu, ngumbah sikilé, lan ngentèkaké sedina muput ngobrol karo dhèwèké bab kaslametan jiwa; lan esuké dhèwèké ngetokaké dhèwèké. Nalika Abba Gregory wis pamitan marang Abba Sergius, aku takon marang sang wiku:

'Apa Panjenengan mangertos, Bapa, menawa aku wis kesasar? Amarga aku wis nggawa akèh uskup, presbiter, lan bapa-bapa liyané marang Panjenengan, nanging Panjenengan ora nate ngumbah sikilé sapa-sapa kajaba Abba Gregory?'

Marang tembung-tembung mau, sang tuwa mangsuli:

'Aku ora ngerti sapa Gregory iku, nanging aku ngerti yèn aku nampani patriark mau mlebu guwaku, amarga aku weruh dhèwèké nganggo omophorion[3128] lan nyekel Injil ing tangane.'

Yaiku Abba Sergius sing nyritakaké bab Abba Gregory kanthi semangat nubuatan, amarga limang taun sawisé, miturut pangayomaning Gusti, Abba Gregory diangkat dadi Patriark ing kutha Antiokhia[3129] .

[3124] Anastasius II mrentahake Patriarkat Antiokia wiwit taun 602 nganti 610.

[3125] Kaisar Phocas mrentah saka taun 602 nganti 610.

[3126] Kaisar Heraclius mrentah wiwit taun 610 nganti 641.

[3127] Segara Mati – sawijining badan banyu asin kaya aspal ing kidul Palestina, kabentuk ing Lembah Siddim sawisé karusakan Sodom lan Gomora. Dauné 70 vèrsta lan ambané 25 vèrsta. Jeroé luwih jero ing lor lan luwih cethek ing kidul. Tingkaté 1.200 kaki ing ngisor Segara Tengah. Akèh partikel pait-asin ing banyu segara iki ndadekake ora ana urip pisan, ora ana iwak, manuk, utawa tanduran, ing segara utawa sakupenge. Upaya tekan tengah tlaga durung ana sing kasil, malah kanggo akèh wong nyebabake pati. Banyu Segara Mati ditondoi déning kerapatan sing luar biasa; angel nyilem ing kono; ombake nabrak pesisir watu kaya pecahan watu.

[3128] Omophorion (basa Yunani kanggo 'bahu' lan 'beban') iku kain pundhak, pérangan saka busana uskup. Omophorion iku kain dawa lan amba sing nggawa gambar salib; dienggo ing ndhuwur busana uskup liyane, kanthi salah siji ujung ngglantung ing ngarep lan sijine ing mburi. Ing makna simbolis, omophorion makili wedhus sing ilang sing digendong déning Gembala Apik ing pundhaké (Lukas 15:4–7).

Bab Abba Gregorius, Patriark Antiokia, sawetara para tuwa nglaporake yèn piyambakipun nduwèni kabecikan ing ngandhap punika: sedekah, pangapura, tobat, lan andhap asor. Piyambakipun uga gadhah welas asih ageng marang para wong dosa lan nglumpukaké akèh kabecikan liya. Kekudusan Sophronius, Patriark Yerusalem, maringi kesaksian ing ngandhap punika babagan piyambakipun:

– Wong kaya Patriark Antiokia, Gregorius sing pinaringan berkah, pantes diétung ing antarané para wali lan sing kinurmatan: dhèwèké digawa menyang patraarki tanpa kersané lan nglakoni urip suci ing Kristus Gusti kita, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Theodore Trichina

Dipeperingati tanggal 20 April

Sing Mulya Theodore Trikhina, yaiku biksu sing nganggo jubah[3130] , putra saka wong sugih lan asalé saka kutha Konstantinopel. Sawisé ninggalaké wong tuwané, kasugihané, lan kamulyané demi Gusti Allah, dhèwèké ninggalaké tanah airé lan nglakoni sumpah biksuan ing sawijining biara ing ara-ara samun.

Ing kana piyambakipun nglakoni urip kang sanget kasat nganti badanipun kempis sanget, saéngga pasuryanipun kados mayit. Dheweke tansah ngadeg ndedonga sakwengi lan, sanajan adhem lan ana embun beku, ora nate nutupi sirahé, mung nganggo siji busana saka rambut kasar, mula saka iku, kaya sing wis kasebut, dheweke diarani 'rahib sing nganggo rambut' utawa 'trichinos'. Sabanjure, biara ing ngendi sang wali nglakoni urip prasaja mau banjur dijenengi miturut jenengé. Amarga pakaryané, Sang Wali Teodor nampa saka Gusti kuwasa ngusir setan lan, sawisé nindakake akèh mujijat, piyambakipun seda tentrem mlebu ing ngarsané Gusti[3131] . Dheweke nindakake mujijat ora mung nalika isih urip, nanging uga sawisé seda, amarga myrrh kang wangi lan marasake mili saka relik suci, kang kanthi kamulyaning Kristus Gusti kita, akèh lara mari lan roh najis diusir.

4 Mei

21 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling bapak suci kita Maximian, Patriark Konstantinopel, sing mimpin Gréja sajrone rong taun setengah nalika pamaréntahan Teodosius enom lan sing séda kanthi tentrem tanggal 12 April 481.

Martiiré Imam Martir Januarius

Diperangeti tanggal 21 April

Ing jaman nalika para kaisar sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian lan Maximian[3132] , kanthi sengit nganiaya umat Kristen, Uskup Januarius ditangkep lan digawa ngadhepi Timothy, gubernur Campania[3133] , kanggo dipriksa. Nalika panglima militer weruh yèn Iannarius, sanadyan dipaksa kanthi manéka cara kanggo nyembah berhala – kadhang kala dipikat kanthi pujian, kadhang kala diancam – tetep teguh ing pracaya Kristen, dhèwèké mrentahaké supaya Iannarius dibuwang menyang tungku geni kang nyala abang kanggo kobong. Nanging sang wali, kaya telung mudha ing pawon geni Babilonia (deleng Dan. 3), ora cilaka amarga geni, amarga Malaikaté Gusti Allah mudhun marang dhèwèké, mbusak kakuwatan geni, lan sang wali bungah ana ing tengah kobongan, nyanyi lan ngluhuraké Gusti Allah.

[3129] Santa Gregorius I nyekel Kursi Antiokia wiwit taun 573 nganti 596.

[3130] Saka basa Yunani 'trix' – rambute.

[3131] Tanggal pasti uripé Santo Teodorus ora dingerteni. Mung cetha yèn dhèwèké urip antarané abad kaping 4 lan kaping 9.

[3132] Diocletian mrentah Kakaisaran Romawi saka taun 284 nganti 305, lan Maximian Galerius saka taun 305 nganti 311.

[3133] Campania iku wewengkon paling kidul ing Italia tengah, dumunung ing pesisir Segara Tirrhenia saka Gunung Massica nganti Kali Silaro.

Nalika piyambakipun metu saka pawon geni, kabèh wong weruh yèn geni kuwi ora nyentuh sandhangané, lan padha gumun banget. Komandan mau, amarga pracaya yèn uskup Kristen kuwi bisa metu saka geni tanpa tatu amarga dilindhungi daya gaib, kebak nesu gedhé marang sang wali lan mréntahaké supaya dhèwèké diulur ing sangkèp kanthi kenceng banget nganti sendi-sendi awaké copot, lan banjur dhèwèké mréntah supaya sang wali dipukul tanpa welas asih nganti badané remuk kabèh lan balungé katon, déné lemah sakupengé kacolor getih.

Loro rohaniawan—diaken Festus lan pembaca Diziderius—dateng nyekseni tontonan nggegirisi iki; ngadeg ing antaraning wong akeh, padha ndelok kanthi ngajeni sangsara uskupé. Lan nalika padha bungah ing atiné marang kasabaran sing dituduhaké martir mau, nanging uga nangis amarga sangsara kejem sing ditimpakaké marang dhèwèké, wong-wong pagan nyimpulaké saka pratandha kuwi yèn padha Kristen. Banjur wong-wong sing jahat nyekel loro-lorone, lan sawisé diiket, digawa bebarengan karo martir suci Uskup Januarius ing mburiné komandan militer menyang kutha Puteoli[3134] , ing ngendi padha dibuwang menyang penjara.

Ing penjara sing padha ana Proklus lan Sosios—diaken kutha Puteoli—sing dipenjara amarga ngakoni Kristus, lan loro awam, Eutikhios lan Akutios, sing dihukum supaya diserang lan dirobek-robek déning kéwan galak.

Ing wayah esuk padhang, kabèh mau digawa metu menyang alun-alun bebarengan karo uskup lan diparingaké marang kéwan galak. Nanging Gusti Allah, sing dimulyakaké ing antarané para kudusé, menengaké kéwan-kéwan mau, kaya déné Panjenengané tau menengaké singa-singa ing liang sing diparingi Daniel (Dan. 6). Ora ana siji kewan sing nyentuh para martir suci; malah, sawisé sementarane ngganti garangé alamiah karo alusé wedhus, kabèh padha nyedhak Uskup suci Januarius lan sujud ing sikilé. Kedadeyan luar biasa iki nggawe kabèh sing ana kono kaget lan wedi. Ing wektu sing padha, komandan, sing nganggep iki uga amarga kakuwatan gaibé wong Kristen, lagi mikir carané paling becik kanggo matèni wong sucié Gusti Allah lan kabèh sing ana bareng karo dhèwèké.

Nalika dhèwèké, buta ing mripat rohani, lagi mikir bab iki, ujug-ujug dhèwèké uga kelangan pandelengan jasmani lan nemokake dhèwèké butuh pituduh, nyoba nemokake dalan kanthi nyandhak tembok. Nanging nalika martir suci Kristus, Iannuarion, kanthi welas asih ndedonga kanggo penyiksaé, komandan militèr Timotius, dhèwèké langsung éntuk manèh pandelengan jasmani, sanajan ora pandelengan rohani. Warga sing nyekseni kabèh mujijat mau banjur pracaya marang Kristus, cacahé watara limang ewu. Bab komandan militer sing wis pulih penglihatane saka kabut mendadak amarga pandonga sang martir, amarga ora ngucapake syukur lan atine atos, dheweke ora mung ora ngakoni bebener, nanging malah kecemplung ing kegilaan sing luwih gedhe; lan tinimbang muji Kristus, Gusti kita, dheweke malah ngucapake cacian marang Panjenengane; Amarga nesu banget amarga akèh wong sing wis mbalik iman marang Kristus, dhèwèké mréntah supaya para martir suci kuwi dipenggal sirah nganggo pedhang. Mangkono, para martir suci, Santo Januarius saka Gusti, bebarengan karo kanca-kancané sing nandhang sangsara—diaken Festus, Proklus lan Sossius, pembaca Diziderius, lan umat awam Eutychius lan Acutio—nampa mahkota martir, sawisé padha dipatèni nganggo pedhang ing njaba tembok kutha Puteoli[3135] .

Awak para martir suci iki dijupuk déning warga kutha-kutha sacedhaké, saben kutha njupuk siji martir, padha kepéngin nduwé perantara dhéwé ing ngarsané Gusti. Awak martir suci Januarius dijupuk déning warga kutha Napoli; sawisé digawa kanthi pakurmatan menyang kutha mau, banjur disimpen ing gréja. Nalika jasad sang wali dijupuk saka kutha Puteoli, wong-wong padha nglumpukake getih sang wali sing wis membeku ing lemah, dilebokake ing wadhah kaca lan kanthi ngajeni disimpen bebarengan karo jasad. Nalika wadhah kang ngemot getih iki dilebokake ing sirah sang martir, getih mau langsung lumer lan dadi panas, kaya-kaya anyar wae mili. Ing Napoli uga, akèh mujijat sing kelakon lumantar perantara sang martir suci Januarius. Mujijat ing ngisor iki sing paling misuwur ana ing kono.

Nalika Gunung Vesuvius[3136] muntahake lava geni sing akèh banget, wong-wong padha ketakutan lan ngeri, ora mung sing manggon ing kutha-kutha cedhak nanging uga sing adoh. Nanging nalika wong-wong teka

---

[3134] Puteoli iku kutha pesisir ing Campania, ora adoh saka Naples.

[3135] Kematian para martir suci dumadi watara taun 305.

[3136] Vesuvius iku gunung geni ing Italia cedhak kutha Naples. Ing taun 79 Masehi, Gunung Vesuvius njeblug kaping pisan, ngubur kutha-kutha Herculaneum, Pompeii, lan Stabiae. Wiwit kuwi, Gunung Vesuvius njeblug sacara periodik, kadhangkala pirang-pirang kaping saben dasawarsa. Ing taun 1906, kebeneran ana letusan sing cukup kuat sing ngrusak pirang-pirang kutha.

ing makam sang wali lan nangis nyuwun pitulungan, lava geni mau langsung surut bali menyang gunung, lan ora ana sing cilaka. Mukjizat agung liyane uga kelakon marang pemuda sing wis seda.

Ana janda sing jenenge Maximilla nduwé siji-sijiné anak lanang, lan nalika anaké mati, dhèwèké nangis tanpa kendhat. Nalika mlebu gréja, dhèwèké weruh ikon ing ndhuwur lawang gréja sing nggambaraké gambar Santo Januarius; eling marang mujijat sing tau kelakon ing Prajanjian Lawas—yaiku carane nabi suci Elisha nguripake maneh putrané wong wadon Sunam saka pati (delengen 2 Raja 4)—dheweke nyandhak pangarep-arep sing teguh marang Gusti Allah lan marang wali-Nya, lan ngetutake tuladha Elisha: kanthi njupuk ikon martir suci Januarius, dheweke nyelehake ing awak putrané sing wis mati, nempelake mripate marang mripat putrané, lambéné marang lambéné, lan sisa padanan awak sing digambarake marang awak bocah sing mati, lan ndedonga kanthi raungan lan luh kang murub, kandha:

'Wah, abdi Gusti! Mugi panjenengan welas asih marang aku lan ngilangake sedhihku: wungonaké anakku siji-sijiné saka pati.'

Nalika piyambakipun ndedonga makaten, putranipun langsung urip malih lan tangi kanthi waras. Kabeh wong ingkang padha kumpul ing panguburan, sawisé nyekseni mujijat ingkang nggumunaken punika, padha gumun, memuji lan matur nuwun dhumateng Gusti Allah, ingkang nglampahi mujijat-mujijat nggumunaken lumantar para wali, lan padha muji wali martir Januarius minangka pitulung ingkang sigap, liwat pandonga suci panjenenganipun, mugi Gusti paring sih rahmat dhumateng kita salami-laminipun. Amin.

Penderitaan Santo Teodorus Sang Martir

Dipepering ing tanggal 21 April

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Antoninus[3137] , nalika panglima militèr Theodotus mréntahaké Perga ing Pamphylia[3138] , para mudha sing ganteng lan kuwat sacara fisik direkrut ing kana kanggo tugas militèr. Bareng karo para mudha liyane sing keturunan bangsawan, Theodore sing pinunjul, sing kaendahane isih dieling-eling nganti saiki, digawa lan diajokake marang komandan militer Theodotus. Komandan mau masang lambang militer ing dhèwèké, kaya sing ditindakake marang para mudha liyane. Nanging Santo Theodore langsung mbuwang lambang kuwi, kandha:

'Aku wis ditandhani saka kandungan ibuku déning Raja Surgaku, Gusti Yesus Kristus, lan aku ora kepéngin dadi prajurit kanggo raja liya.'

Banjur komandan takon marang sang wali:

'Kowe dadi prajurité raja sapa?'

Aku prajurit Sang Raja sing nyipta swarga lan bumi!

Komandan, nyadari yèn Teodorus iku wong Kristen, takon marang dhèwèké:

'Apa kowe ora bakal nyembah dewa-dewa kita?'

'Aku durung tau lan ora bakal tau nyembah kurban marang setan-setan najis,' wangsul sang wali.

Banjur komandan mréntahaké supaya dhèwèké dipukul kanthi kasar nganggo cambuk, sawisé kuwi dhèwèké diundang manèh kanggo dipriksa lan ditakoni:

'Apa saiki kowe wis ganti pikiran? Apa kowe bakal manut marang aku lan nyembah para dewa?'

'Yen kowe,' wangsul sang wali, 'ngerti Gusti sing nggawe kowe, kowe dhewe bakal kepengin nyembah Panjenengané.'

Komandan banjur mrentahake supaya digawe unggun geni, digawa kuali wesi gedhe, dileburaké lelehan getah, belerang, lan lilin akèh, martir mau dipandhegake telanjang ing kuali, lan lelehan getah sing nggodhok dituangaké ing awaké. Nalika kabèh mau lagi disiapaké, Gusti Allah dumadakan nindakake mujijat sing nggumunaké: muni banter banget krungu lan gempa bumi kedadéyan pas ing panggonan geni lan wajan ana; banjur lemah é pecah ing panggonan kuwi, lan banyu mili banter saka retakan ing lemah, sing mateni geni lan wajan mau. Ananging martir suci mau tetep ora cilaka lan kandha marang komandan:

[3137] Antoninus Pius dadi maharaja saka taun 138 nganti 161.

[3138] Pamphylia – sawijining wewengkon pesisir sempit ing kidul Asia Minor, sing dadi provinsi Romawi ing taun 78 SM.

'Delengen, kowe weruh menawa iki ora ditindakake dening aku, nanging dening Kristus, Gustiku, sing tak sembah.' Nanging, yèn kowé péngin nyoba kuwasa déwanmu, siapna tumpukan kayu bakar liyané, nyalaké manèh pawoné, lan dhawuhna, ing asmané déwanmu, supaya salah siji prajuritmu dipasang ing kono; banjur kowé bakal weruh kéwatesan déwanmu lan ngakoni kuwasa mutlaké Gustiku.

Krungu kuwi, para prajurit sing ana kandha marang gubernur:

'Ora, Pak, aja nindakake iki marang kita, nanging tindakna marang para pandhita dewa kita. Wajan iki bakal manut marang pandhita kaya manut marang Theodora, lan ora bakal ngloroake dheweke luwih saka sing wis ngloroake Theodora.'

Sawisé mréntahaké supaya imam mau langsung diundang, komandan takon marang dhèwèké:

'Sapa jenengmu?'

'Dioskorus,' wangsul sang imam, 'iku jenengku.'

Banjur komandan takon marang imam:

'Tumrap apa jamu gaib sing diolesake wong Kristen nalika padha mlaku tanpa wedi mlebu geni lan tetep ora cilaka, kaya sing kelakon dina iki karo Theodore?'

'Umat Kristen ora dukun sihir,' wangsul Dioskorus, 'nanging jenengé Kristus kuwat banget, ing endi waé diucapaké kanthi pracaya, kabèh mantera pecah lan setan padha gemeter.'

'Mesthi,' pitakon komandan, 'apa Kristus luwih kuwasa tinimbang Zeus kita?'[3139]

'Zeus lan para dewa liyane iku arca sing ora duwe rasa lan budeg,' wangsul Dioskorus, 'lan aku nyuwun supaya kowe aja meksa aku ngglethak ing wesi panas; nanging yen kowe kepengin weruh kakuwatan Zeus, luwih becik kowe sing nglempar dheweke menyang geni.'

'Nanging sapa sing bisa nindakake kuwi?' terus komandan. 'Sapa sing wani mbuwang dewa menyang tumpukan kayu bakar?'

"Paringana dhawuh marang aku," wangsul Dioskorus, "lan aku bakal nindakake. Yen Zeus mbantah aku, mula aku bakal pracaya yèn dhèwèké iku déwa lan bisa nylametaké dhèwèké dhéwé saka geni."

'Sampeyan pancen ora dadi imam maneh, amarga ngucapake tembung kaya ngono bab para dewa,' ujare komandan.

'Aku,' wangsul Dioskorus, 'iku, kaya kowe, dadi imam saka iman kang ora takwa, nanging saiki, nalika weruh Theodore sing pinaringan berkah ora bisa dikalahake dening panyiksaan sing kowe jalari, weruh dheweke ora cilaka amarga geni, aku wis mangerteni kakuwatané Kristus lan nyadari kakuwatané dewa-dewa palsu sing ora ana; aku wis dikuatake ing iman Kristus lan saiki kepengin ngetutake tuladha Theodore.'

'Yen kowe ngomong mangkono, Dioskorus,' pangandikane komandan, 'munggahna ing wajan panggangan, kaya sing ditindakake Theodore.'

Banjur Dioskorus, nyuwun marang martir Kristus, kandha marang dhèwèké:

'Teodorus, abdi Kristus, Gusti sejati, ndedonga kanggo aku.'

Lan sang wali ndedonga kanggo Dioscorus. Nalika Dioscorus wis ditelanjangi lan diletakake ing wajan panas abang, dhèwèké njerit banter:

'Aku matur nuwun marang Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga Panjenengan ngetung aku kalebu abdi Panjenengan. Mula, tampi nyawaku kanthi tentrem.'

Kanthi tembung-tembung iku, dhèwèké ngambegan pungkasan, sawisé nampa mahkota martir ing wektu sing cekak banget, kaya maling ing salib sing diparingi swarga.

Sawisé seda sang Dioscorus sing pinaringan berkah, Santo Teodorus dipenjara. Banjur dhèwèké digawa metu manèh kanggo nampa siksaan luwih parah: sikilé diiket lan digandhol ing jaran galak, sing narik sang martir ngliwati dalan kutha kanthi kacepetan dhuwur. Kuda-kuda kuwi, sing dilarakaké kanthi kacepetan dhuwur, tiba lan kaseret ing panggonan cedhak tembok kutha; nalika semana, sang martir kaslametaké déning kuwasa Allah sing ora katon lan sawisé diuculi, tetep slamet lan waras, nganti kabèh wong gumun. Loro prajurit sing wis ngiket sang wali marang jaran, Socrates lan Dionysius, banjur nyritakake marang kabeh wong bab panglihatan ajaib sing dialami sakbanjure: nalika jaran-jaran kuwi ditarik, padha weruh kereta geni mudhun saka swarga menyang sang

[3139] Zeus – dewa utama ing agama Yunani kuna, dianggep minangka panguwasa swarga lan bumi.

martir, sing ngangkat dheweke lan nyelehake dheweke tanpa cilaka ing panggonan pangadilan. Nalika padha nyritakaké iki marang kabèh wong, para prajurit padha njerit:

'Gedhé Gusti Kristiani!'

Nalika krungu tembung-tembung mau, komandan mrentahake supaya para prajurit mau dipenjara bareng Santo Teodorus, lan nyiapake tungku kanggo nyiksa, diuripi geni kang nggebu salawase telung dina. Banjur dhèwèké mbuwang martir mau lan loro prajurit sing wis pracaya marang Kristus – Socrates lan Dionysius – menyang pawon geni kuwi. Lan sakwisé kuwi langsung ana embun gaib tiba saka dhuwur, sing nyemprotaké para martir lan mendinginkan kobongan geni. Para wali tetep ana ing tengah-tengah pawon, kaya-kaya ana ing panggonan sing adhem, lan padha ngobrol siji lan sijine. Ing wektu kuwi, Santo Teodorus kelingan ibune sing pinaringan berkah, sing wis ditawan wong manca telung taun kepungkur lan digawa, bebarengan karo tawanan liyane, menyang Etiopia[3140] , lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo ibune, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, ya Allah kang Maha Nglakoni Mucjizat! Paringana aku weruh ibuku kanthi cara kang mung Panjenengan ingkang mangertos, lumantar kakuwatan ilahi Panjenengan, awit aku kepengin banget ndeleng piyambakipun. Amarga ing ngarsane Panjenengan, sedaya bab saged kelampahan. Mula, paringana aku weruh piyambakipun, supados tiyang sanes ugi saged mangertosi agenging Panjenengan.'

Nalika sang wali lagi ndedonga tembung-tembung mau, geni alon-alon mati; malah, amarga pandonga sang martir, udan tiba lan nguwasake tungku sing padha panas banget, lan para wali wiwit nyiapake turu ing jeroné, amarga wis bengi. Banjur ana malaikat sing muncul marang Sang Wali Theodore ing ngimpi lan kandha marang dhèwèké:

'Aja sedhih, Theodore, amarga ibumu: kowe bakal ndeleng dheweke.' Sawise tangi saka turune, sang wali nyritakake impen mau marang kanca-kancane; lan nalika dhèwèké isih nyritakaké, ibuné sing arané Philippa, muncul ing tengah-tengah pawon geni; lan, nalika ndeleng anaké sing dikasihi, dhèwèké bungah, mesra nyium anaké lan para prajurit sing ana bareng dhèwèké, lan nyritakaké marang wong-wong mau saka ngendi dhèwèké teka lan kepiyé dhèwèké tekan kana, kanthi dipandu déning tangan sing ora katon. Ing wektu kuwi, martir suci Theodore ngangkat tangane marang langit, matur nuwun marang Gusti Allah.

Esuk-esuk, komandan sing wis tangi saka turu kandha marang para pangiringé:

'Aku kira ora ana siji balungé sing isih ana saka Theodore lan para prajurit sing dibuwang menyang pawon.'

Nalika dhèwèké lagi ngomong, salah siji prajurit sing jaga pawon teka marang komandan karo kabar yèn para martir sing dibuwang ing pawon isih urip lan wiwit bengi wingi geni wis mati, mati amarga udan sing tiba saka dhuwur; panjenengané banjur nambahaké yèn ibu Theodora, sing dumadakan muncul saka panangkepan, lungguh ing pawon kaya ing kraton, rembugan bab Gusti Allah Kristen karo anaké lan para prajurit. Krungu kabar iki, komandan kaget lan wedi banget; dhèwèké dhéwé nyedhak pawon lan, nelpon Philippia sing pinaringan berkah, takon marang dhèwèké:

'Apa kowe ibu Theodora?'

'Inggih, kula,' wangsulane.

Banjur komandan kandha:

'Yen putramu gelem nyembah para dewa, aja nganti dhèwèké mati lan kowe ora nduwé keturunan.'

'Putraku,' wangsulane, 'kaya sing wis dakkandhakake marang Gustiku sadurunge dhèwèké diwangun, dhèwèké bakal disalib déning panjenengan lan bakal nyembah kanthi kurban puji marang Gusti Allah.'

"Amarga kowe dhéwé wis ngukum anakmu pati kanthi disalib," ujare komandan, "mangkono kersane."

Komandan banjur mrentah supaya Santo Teodorus langsung disalib, sirah Santo Filippa dipotong nganggo pedhang, lan loro prajurit, Socrates lan Dionysius, dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Mangkono para martir suci nampa mahkotané. Santo Teodorus, sajrone kuwi, digantung urip ing salib telung dina, banjur piyambakipun uga mulih marang Gusti[3141] . Banjur sawatara wong sing taat, sawisé njupuk jasad para wali, ngubengi nganggo kain linen sing alus lan, sawisé ngolesi nganggo lenga wangi, nyelehake kanthi

[3140] Etiopia utawa Nubia – sawijining wewengkon ing Afrika, dumunung ing kidul Mesir.

[3141] Para martir suci nemoni pati ing tengah abad kaping loro.

pakurmatan ing panggonan khusus sing wis disiapake kanggo tujuan iki, memuji Rama, lan Putra, lan Roh Suci – Allah siji ing Tritunggal, dipuji salawas-lawase. Amin.

Peringatan para Martir Suci Isakios, Apollos lan Kodratos

Dipepering ing tanggal 21 April

Wiwitane, para wali iki iku abdi Kaisar Diocletian[3142] . Sawise nyekseni mujijat-mujijat Wali George Sang Martir Agung, dheweke, manut tuladha Ratu Alexandra sing wis nyingkiri kamulyan donya lan nyawiji marang Kristus, uga padha nyawiji marang Gusti. Para martir suci kanthi wani ngecam kaisar amarga kejahatan lan kekejemané, negesaké yèn dhèwèké malah ora ngapura garwané dhéwé, sing wis nglairaké anak kanggo dhèwèké. Miturut dhawuh sang raja sing duraka, para martir suci iki wiwitane dipenjara, ing kono padha kaserang lara amarga luwe lan ngelak, lan sakbanjure dipenggal sirah nganggo pedhang amarga pangakuan marang Kristus[3143] .

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling bapa suci Maximian, Patriark Konstantinopel, sing mimpin Gréja sajrone rong taun setengah nalika pamaréntahan Teodosius enom lan sing séda kanthi tentrem ing taun 431, tanggal 12 April.

5 Mei

22 April (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Theodore Sikeot, Uskup Anastasiopolis

Dipepering ing tanggal 22 April

Ing provinsi Galatia[3144] ana sawijining desa sing dijenengi Sikea, 12 stadia[3145] saka Anastasiopolis, kutha utama ing wewengkon Ancyra (ing Asia Cilik). Ing désa iki lair Sang Bapa Theodore saka Sikea, putrané ibuné Maria lan sawijining priya misuwur aran Cosmas, sing nalika semana ngabdi marang Kaisar Justinian Agung[3146] minangka pelari sing cepet[3147] . Nalika Theodore dikandung, pratandha gaib kang nggumunake muncul marang ibune, Maria, ing wengi iku nalika dheweke turu: dheweke weruh lintang ageng kang padhang mudhun mlebu ing kandhunge. Sawisé tangi, dhèwèké nyritakaké marang ibuné, Elpidia, lan adhine, Dispenia, sing manggon bareng dhèwèké; banjur dhèwèké menyang marang sawijining sesepuh wicaksana sing manggon ing sepi, enem stadia saka désa kuwi, lan nyritakaké marang dhèwèké bab panglihatan anehé. Wong tuwa kuwi, sawisé maringi pitutur rohani babagan urip sing nyenengake Gusti, kandha:

'Anak sing ana ing kandhunganmu pancen bakal dadi priya agung, ora mung ing antaranè manungsa nanging uga ing ngarsané Gusti Allah; lan lintang padhang iku pratandha kamulyan karajan, kaya sing diterangaké para ahli tafsir ngimpi; nanging kanggo kowe, apa sing wis kowe deleng ora kena dijupuk minangka pratandha panguwasa kraton ing donya; luwih becik, lintang sing kowe deleng iku maringi pratandha kamulyaning kabecikan lan sih rahmaté Gusti, kang bakal diparingaké Gusti marang anakmu. Amarga Gusti biasané ngasuh para abdi-Nya ing weteng ibuné sadurungé lair.

Mangkono pangandikane sang tuwa sing nduwé pangawikan marang Maria, lan sawisé maringi pitutur, piyambakipun nglampahi piyambak kanthi tentrem. Kabèh mau kaparingaké marang Teodosius, Uskup

[3142] Kaisar Romawi Diocletian, panganiaya kejem marang agama Kristen, mrentah saka taun 284 nganti 305.
[3143] Para martir suci padha tilar donya ing taun 303.
[3144] Galatia – sawijining wewengkon ing Asia Cilik.
[3145] stadia – satunggaling unit dawa sing padha karo watara 88 fathom kita.
[3146] Yustinian Agung, Kaisar Romawi, mrentah saka taun 527 nganti 565.
[3147] 'Skorokhodi' iku pengawal pribadhi kaisar, sing biasane ngancani dheweke nalika lelungan.

Anastasiopolis, lan piyambakipun uga mangertos yèn pangandikane iku tegesé yèn bocah sing bakal lair bakal dadi pepadhanging donya.

Sawisé bali saka sang tuwa, Maria manut pitututuré lan nglakoni urip sing takwa, kanthi suci, bebarengan karo ibuné lan adhine. Nalika wayahe nglairake teka, Maria nglairake sawijining putra, lan manut adat Kristen bocah mau dibaptis lan diparingi jeneng Theodore (sing tegesé 'kado saka Gusti' ing basa Yunani), jeneng sing maknane bocah iku bakal dadi kado ageng saka Gusti kanggo donya.

Nalika umuré wis nem taun, ibuné kepéngin ndhaptarké dhèwèké ing dinas militer luwih dhisik, lan kanggo kuwi ibuné nyiapaké sandhangan mewah, sabuk emas, lan piranti liya sing dibutuhaké kanggo dinas kuwi, lan . Ibuné niyat arep mangkat menyang Konstantinopel kanggo nyerahaké dhèwèké marang kaisar kanggo dinas; nanging ing sawijining impen, Sang Martir Agung Suci George muncul marang ibuné, kandha:

'Ngapa kowe ngrancang rencana kaya ngono kanggo anakmu? Hei gariku, aja nyambut gawe sia-sia – Sang Raja Swarga mbutuhake anakmu kanggo piyambakipun.'

Sawisé tangi, Maria wiwit nangis lan kandha yèn pati anaké wis cedhak, mikir yèn dhèwèké bakal mati enggal; nanging bocah kuwi saya tuwuh lan saya wicaksana. Nalika umuré wolung taun, ibuné ngutus dhèwèké menyang sekolah, lan kanthi sih rahmaté Gusti, dhèwèké sinau luwih apik tinimbang bocah-bocah liyané lan disenengi kabèh amarga wataké sing becik. Malah ing dolanan bocah-bocah, kecerdasané Theodore katon cetha: dhèwèké ora ngucapaké tembung kasar lan ora ngina Gusti, malah ngélingaké bocah-bocah liyané supaya ora nindakake kuwi, lan ngrampungaké perselisihan lan rebutan.

Ing omahé para wanita mau ana wong tuwa jenengé Stephen, wong sing wedi marang Gusti Allah lan taat, sing ditresnani lan dihormati kaya bapak amarga uripé sing luhur. Teodore enom, nalika weruh yèn dhèwèké puasa sakwisé Lenten suci nganti sonten lan mung mangan sepotong roti cilik karo banyu, kebak katresnan marang Gusti lan wiwit niru puasane, uga nahan dhiri nganti sonten. Nalika wektu dhahar awan, nalika dhèwèké mulih saka sekolah, ibuné ngajak dhèwèké supaya mangan bareng, nanging dhèwèké nolak; lan supaya ora dipaksa, dhèwèké mandheg mulih ing wektu biyasa, malah nyoba teka mung ing wayah sore. Lan langsung saka omah, dhèwèké lunga karo Stephen menyang gréja kanggo ibadah kaya biasané; ing kono dhèwèké nampa Misteri Paling Suci saka Awak lan Getihé Kristus Gusti kita, bali menyang omah larut bengi, lan mung urip kanthi sepotong roti lan banyu. Ibune lan kabeh wong ing omah nyoba ngajak dheweke mangan panganan mateng lan macem-macem panganan liyane, nanging dheweke ora gelem. Ibune nyuwun marang guru supaya bocah iku diijini mulih saka sekolah nalika wektu dhahar awan, supaya paling ora kanthi cara kuwi dheweke dipaksa mangan soko, amarga dheweke wis dadi kurus banget amarga puasa terus-terusan. Nanging Theodore, nalika dibebasake saka sekolah, ora mulih, nanging munggah bukit sing ora adoh saka kono, ing pucuké ana gréja kang didedikasikake kanggo Martir Agung George; ing kono, martir agung mau, katon marang dhèwèké ing wujud priya enom sing gagah, nuntun dhèwèké mlebu ing gréja. Ing kana, Theodore enom ngentekake akèh wektu kanggo maca buku lan ngentekake kabèh wektu istirahat dhahar awan; metu saka gréja kaya metu saka omah, dhèwèké banjur bali menyang sekolah. Ing wayah sonten, nalika ibuné takon kenapa dhèwèké ora mulih kanggo dhahar bengi, dhèwèké mangsuli yèn durung ngapalake baité lan mulané ditahan. Manèh, ibuné menyang guru supaya ngidini anaké mulih, déné guruné ngandhani yèn ing panyuwunan kapisan, dhèwèké bakal ngidini Theodore mulih ing wektu dhahar awan bareng karo murid-murid liyané. Ing sawijining dina, nalika dheweke weruh yen anaké ora mulih nanging malah munggah bukit menyang gréja, dheweke ngutus abdi kanggo njupuk anaké kanthi paksa lan kanthi akèh ancaman nyoba ngyakinake supaya mulih dhahar bengi; nanging anaké, ora nggatekake omongané, tetep ajeg kaya biyasane.

Nalika umuré sepuluh taun, ana wabah penyakit nggegirisi sing nyerang désa kuwi, nganti akèh wong padha mati; mudha sing pinunjul Teodor uga kena penyakit iki. Kabèh wong sing dikasihi padha putus asa, amarga dhèwèké wis meh mati: banjur, nalika isih setengah urip, dhèwèké digawa menyang gréja paling cedhak, gréja Santo Yohanes Pembaptis, ing ngendi dhèwèké dipapanaké ing ngarepé mezbah. Ing pucuk gréja, ing sangisore salib, ana gambar pasuryané Sang Juruwilujeng, saka kana loro tetes embun tiba ing bocah sing lara lan marasaké; dhèwèké tangi lan mulih kanthi waras, muji Gusti Allah. Ing wayah bengi, nalika dhèwèké lan kabèh wargané padha turu, Santo Yohanes Sang Martir Agung teka marang dhèwèké lan mbangun, kandha:

'Bangun, Theodore, esuk wis padhang lan wayahe shalat esuk; ayo padha menyang Gréja Santo Yurji.'

Teodor langsung tangi kanthi cepet lan kabungahan. Wiwitané, Santo Yurji muncul marang dhèwèké ing wujud Stefanus, sing manggon ing omahé; banjur dhèwèké muncul nganggo wujudé dhéwé, mbangun dhèwèké saben bengi lan nuntun dhèwèké menyang gréja. Ing dalan, para setan nyoba medeni bocah iku kanthi muncul ing wujud srigala lan maneka kewan liyane lan nyerbu langsung marang dheweke; nanging martir suci, mlaku ing ngarep Theodore lan nyekel tombak ing tangane, ngusir penampakan medeni kuwi lan nglipur dheweke supaya ora wedi. Kedadéan iki kelakon saben bengi, lan ibuné karo para wadon liyané sing tangi saka turu lan ora nemokaké Theodore ana ing ambené padha gumun; padha ngerti yèn dhèwèké lunga menyang gréja ing wayah bengi, lan padha kaget amarga ora ana siji waé sing krungu dhèwèké tangi, sanajan dhèwèké wis turu bareng karo wong-wong mau ing bengi sadurungé. Ibune padha wedi, supaya dheweke ora diserang lan dipangan kewan galak, amarga wektu kuwi ana kabar yèn serigala ora mung nyekel ternak nanging uga bocah cilik; mula, kanthi ancaman, ibune nglarang dheweke metu saka omah kanggo menyang gréja sadurunge srengéngé munggah, amarga panggonan kuwi sepi. Sanadyan ana ancaman, pemuda sing pinaringan berkah iku ora nggatekake ibune lan, ing wektu bengi kaya biasane, amarga diajak ndedonga dening Santo George, dheweke nyelundup menyang gereja tanpa ana sing weruh. Ing sawijining dina esuk, nalika tangi, ibune Theodora lan para wanita liyane ora nemokake pemuda iku ing amben lan, nesu banget, padha kesusu menyang gereja; ing kana ibuné nyekel rambute, narik metu, nggebuk nalika narik bali menyang omah, lan ora ngidini lunga ngendi-endi; ing wayah wengi ibuné ngiket kenceng ing amben supaya Theodore ora bisa lolos kanthi cara apa waé. Wengi iku, Santo Yurji Sang Martir Agung muncul ing ngimpi ibune lan para wanita liyane, nyekel pedhang sing diiket ing pinggang; ngibaské pedhang mau, dhèwèké kandha kanthi ancaman:

'Aku bakal motong sirahmu yen kowe terus nggebuki bocah lanang iku lan nglarang dhèwèké teka marang aku.'

Bangun saka turu kanthi wedi lan ngeri, para wanita padha nyritakake marang siji lan sijine babagan penampakan sing medeni saka sang martir lan ancamane, padha gumun amarga kabeh padha weruh visi sing padha; banjur padha langsung mbukak iketan sang pemuda suci, ngelus-ngelus, lan kanthi andhap asor nyuwun supaya dheweke aja nesu marang wong-wong mau amarga wis nggebuki. Padha takon marang dhèwèké kepiyé, nalika lunga saka omah sadurungé subuh, dhèwèké ora wedi marang kéwan galak. Dhèwèké mangsuli yèn saben bengi ana priya padhang sumunar sing mbangun dhèwèké lan nuntun dhèwèké menyang gréja, nglindhungi dhèwèké ing dalan saka panglihatan medeni. Banjur para wanita padha nyadari yèn Santo Yurji Sang Martir Agung, sing wis padha dideleng ing panglihatané, wis rawuh lan nglindhungi dhèwèké. Wiwit wektu kuwi, padha ora masang watesan marang Theodore lan nyerahake dhèwèké marang pangayomaning Gusti Allah, kanthi kandha:

'Kados pundi kersaning Gusti.'

Para enom suci iki nduwé adhine wadon sing luwih enom jenenge Vlatta, putriné bojo kapindho Theodora; ibuné wis nikah manèh nalika isih enom amarga diganjal déning seduluré. Anak wadon enom iki tresna banget marang adhine Theodore lan asring ngetutake dhèwèké menyang gréja ing wayah awan, ndedonga bareng lan ngupaya niru cara uripé. Rohé Gusti Allah makarya ing sajroning atiné kaya déné ing sajroning atiné Theodore. Ora adoh saka omahé ana gréja martir suci Emilian, sing ing tanah Galatia, ing kutha Ancyra, nalika pamaréntahan Julian si Apostat sing ora adil[3148] , disalib[3149] sawisé ngalami panyiksaan sing suwé. Teodor sing bejo mlebu gréja martir iki lan nglampahi wengi ing kono kanthi pandonga. Ing tengah wengi dhèwèké ketiduran, lan dhèwèké nduwèni wahyu: katon marang Theodore yèn dhèwèké ngadeg ing ngarep sawijining raja sing lungguh ing tahta kanthi kamulyan ageng, dikelilingi akèh prajurit, lan ing sisih raja ana ratu sing sumunar, nganggo busana ungu; lan dhèwèké krungu swara raja kandha marang dhèwèké:

'Usahaa, Theodore, supaya kowe nampa ganjaran sing sampurna ing Kerajaan Swarga; Aku uga bakal ndadekake kowe pantes dihormati ing donya lan ngluhurake kowe ing ngarepe manungsa.'

Dheweke nduwé pangliyan iki nalika umuré rolas taun. Wiwit wektu kuwi, atiné kebak kepinginan gedhé lan katresnan marang Gusti Allah lan wiwit makarya kanthi luwih tekun. Dheweke nyendhiri ing salah siji kamar ing omahé, lan manggon ing kana wiwit Pesta Epifani nganti Minggu Palem, nyawisake awaké kanggo nglakoni

[3148] Yulianus si Murtad mrentah saka taun 361 nganti 363.

[3149] Kematiran santo Emilian kelakon ing taun 362. Dina rayané dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 18 Juli.

puasa, pandonga, lan maca, mung sesambungan karo Gusti Allah. Ing minggu kapisan lan kapindho Pasca Agung, dhèwèké ora ngomong karo sapa-sapa lan tetep meneng jero, nyemplungaké kabèh pikirane marang Gusti Allah. Mangkono dina-dina suci Prapaskita Agung rampung lan Paskah Kebangkitan Kristus teka; setan, sing ora tahan maneh ndeleng pemuda sing luhur budi kuwi, ngrancang rencana kanggo ngrusak dheweke lan nyusun tipu daya ing ngisor iki: suatu dina, sawisé ngowahi awaké dhéwé dadi priya enom Gerontius, sing sinau bareng Theodore ing sekolah, dhèwèké nyedhak marang Theodore lan, ngajak kaya arep dolan, nuntun dhèwèké menyang bukit dhuwur sing dijenengi 'Tzidrama', lan dhèwèké dhéwé, ngadeg ing watu gedhé, miwiti nggodha dhèwèké kaya Kristus digodha déning setan ing ara-ara samun (Matius 4:1–11), kandha:

'Yen kowe kepengin, Theodore sing tak tresnani, mbuktekake kawani, mbuwang awakmu saka kene.'

Kanggo kuwi, Teodor mangsuli:

"Aku wedi, amarga kuwi dhuwuré banget."

Setan kandha marang dhèwèké:

'Kowe luwih wani tinimbang sapa waé ing sekolah, saiki kok wedi iki? Aku ora wedi; aku bakal mlumpat langsung.'

Theodore mangsuli:

'Aja kaya ngono, supaya kowe ora tiba lan patah gulu.'

Setan terus nyoba ngyakinke dheweke manawa ora bakal ana cilaka; banjur Theodore kandha marang dheweke:

'Yen kowe sing luwih dhisik lan aku weruh kowe ora cilaka, banjur aku uga bakal mlumpat.'

Setan mbuwang awaké dhéwé saka pucuk dhuwur menyang jurang medeni lan, nalika ngadeg ing kono, ngajak Theodore supaya mèlu. Theodore kaget banget ndeleng yèn dhèwèké ora cilaka lan gumun kepiye Gerontius, sing durung tau nduwé kawani kaya ngono, bisa dumadakan mbuwang awaké dhéwé saka bukit sing dhuwur banget tanpa cilaka. Baru pikirane kuwi liwat ing atine – nalika setan ing ngisor kuwi lagi muni banter lan nelukake Theodora marang dheweke – langsung muncul Santo George, Sang Martir Agung; nyekel tangan Theodora, dheweke kandha:

'Tinggalna panggonan iki lan tututi aku! Aja ngrungokake pangecoh sing ngupaya nyawamu; iki dudu Gerontius, nanging mungsuh saka umat kita.'

Lan dhèwèké nuntun Theodore menyang gréja, ing ngendi Theodore manggon suwé, nganti ibuné lan eyangé teka nyuwun marang sing suci supaya mulih, amarga akèh sedulur lan tangga teparo sing padha kumpul kanggo pésta wis padha ngentèni dhèwèké. Amarga ngerti Kitab Suci, *'yèn paseduluran karo donya iku mungsuhan karo Gusti Allah… lan sapa waé sing kepéngin dadi kanca donya, dhèwèké dadi mungsuhé Gusti Allah'* (Yakobus 4:4), dhèwèké ora ngubengi pitutur mau, nanging nyopot sabuk emasé[3150] , busana njaba sing larang regané, lan kalungé[3151] , kandha:

'Aku ngerti kowe padha wedi yèn aku ora bakal njaga barang-barang mau supaya aman; jupuk kabèh iki, nanging tinggalaké aku.'

Lan dhèwèké ora lunga menyang pesta.

Theodore krungu ana sawijining sesepuh sing saleh jenenge Glycerius, sing manggon sepuluh stadion adoh ing panggonan sepi, banjur mangkat kanggo nemoni dheweke, kepengin sinau saka dheweke lan nampa berkahé. Glikerios iku wong sing wicaksana; dhèwèké nyumurupi rawuhé Rohé Gusti Allah ing pemuda kuwi lan kanthi bungah nampani, mesem lan takon:

'Anakku, apa kowe tresna marang urip monastik?'

Anak lanang mau mangsuli:

'Aku tresna banget, Rama, lan aku kepengin banget dianggep pantes kanggo iku.'

Nanging nalika semana, ing tanah kuwi ana kekurangan udan lan kekeringan parah.

[3150] Sabuk sing disulam nganggo emas biasane dienggo prajurit sing ngladeni cedhak karo raja (prajurit pengawal), uga déning panglima utama tentara. Wong tuwané St. Theodore wis nggawe sabuk kaya ngono kanggo dhèwèké wiwit isih cilik (kaya sing dicritakaké ing hagiografiné), amarga padha niyataké dhèwèké kanggo ngabdi ing militer ing kraton.

[3151] Hryvnia iku ranté emas sing dienggo minangka kalung.

Padha ninggalake sel lan mangkat, banjur padha ngadeg ing ngarep gréja Santo Yohanes Pembaptis; lan Sang Mulya Glycerius, ngadhep marang mudha sing pinaringan berkah, Theodore, ngendika:

'Anakku, ayo padha sujud lan ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané kersa welas asih lan ngutus udan kanggo nyirami bumi kang garing, lan kanthi mangkono kita bakal ngerti apa kita kalebu wong sing bener.'

Sing tuwa kuwi nindakake iki ora amarga kepengin nguji Gusti, nanging amarga ngarep-arep pandonga Theodore bakal luwih kaurmatan ing ngarsané Gusti. Sawisé padha sujud, padha miwiti ndonga, lan sakwise kuwi langit langsung katutup méga; lan nalika padha rampung ndonga, udan deres banget tiba lan cukup nyirami bumi kang garing. Sing sepuh kuwi kebak kabungahan amarga sih-rahmaté Gusti lan kandha kanthi alus marang Theodore:

'Wiwit saiki, anakku, apa wae sing kok jaluk marang Gusti, Panjenengané bakal maringi, awit Panjenengané bakal ana ing sisihmu, nguwatké kowe, supaya kowe saya kuwat, loro-loroné ing umur lan ing urip rohani kowe ing Gusti; lan kowe bakal kasembadan kersamu nalika wayahe teka.'

Theodore, sawisé nampa berkah saka wong tuwa, bali menyang omahé.

Nalika umuré patbelas taun, dhèwèké mutusaké ninggalaké omahé saklawase, manggon ing gunung cedhak Gréja Santo Yohanes, lan nyuwun marang ibuné lan kabèh wargané supaya ora ngalangi niyaté utawa teka ngganggu dhèwèké. Wong-wong mau ora wani nglarang, amarga padha ngerti yèn Gusti Allah ana ing sisihé. Theodore banjur mangkat, nggali guwa ing gunung ing sangisoring mezbah, lan manggon ing kono, tansah menyang gréja kanggo ndedonga. Ibune ngirimake roti tanpa ragi lan maneka manuk sing dimasak godhog lan dipanggang, nanging dheweke nyelehake kabeh mau ing watu-watu pinggir dalan menyang greja, supaya dipangan manuk utawa kewan, utawa dijupuk wong sing liwat; dheweke dhewe urip mung saka prosphora sing digawa menyang greja, mangan siji saben bengi.

Wolu stadia saka guwa ana panggonan kang didiami setan, kang dijenengi 'Area'[3152] , kang kabaré dewi jahat Diana[3153] manggon ing kana karo akèh setan, nganti ora ana siji waé sing bisa liwat panggonan kuwi tanpa cilaka, utamané ing tengah dina, ing Juli lan Agustus, akèh wong disiksa nganti mati déning setan-setan mau. Santo Teodor krungu bab iki lan, sajrone wulan-wulan kuwi, piyambakipun saben dinané menyang panggonan kuwi lan nglampahi sedina muput ing kono, bali ing sonten tanpa nandhang cilaka saka setan-setan mau, amarga nalika padha weruh piyambakipun, padha mlayu, kabur amarga kuwasa Gusti Allah. Ing wulan Januari, nalika pesta Epifani, dhèwèké lunga bareng karo wong-wong lan para rohaniawan kanggo mberkahi banyu; dhèwèké mlebu banyu tanpa sandhangan sikil lan ngadeg kaku nganti kidungan rampung. Sawisé pesta, dhèwèké nyendhiri dhéwé ing guwané lan meneng tanpa metu nganti Minggu Palem. Neké, Elpidia, sing nresnani dhèwèké luwih saka loro putriné dhéwé, ngrasa tentrem karo cara uripé lan nggawa sayuran lan roti musim semi kanggo dipangan, sing dipangan saben minggu ing dina Setu lan Minggu. Kabeh wong gumun marang sih rahmat saka Gusti sing ana ing bocah cilik kuwi lan, ngluhuraké Gusti, padha kandha:

'Kowe *wis nyumputake samubarang iki saka wong-wong pinter lan wicaksana, lan mbukakake* marang bocah cilik *iki'* (Matius 11:25).

Mangkono uga, Teodosius, Uskup Anastasiopolis, sawisé krungu kabèh babagan Theodore, banjur bungah lan muji dhèwèké ing ngarepé kabèh wong, kandha:

– 'Lanang cilik iki diwulangaké cara urip kaya ngéné déning Gusti.'

Sawijining dina, Teodor lara amarga kedinginan, lan nalika lagi ngantuk, Santo Yurji Sang Martir Agung muncul marang dheweke lan kandha:

'Apa sababé kowe lara, anakku?'

Teodorus ndeleng lan weruh roh najis kang ngadeg ing adoh; nalika nunjukake marang martir mau, dhèwèké kandha:

'Iku wong jahat lan mbenceni sing nggawa lara iki marang aku.'

[3152] Iki jeneng sing digunakake déning wong Romawi kuna kanggo area garing sing dipijak kanthi padhet (lan kadhang kala dipave), biasané kanggo ngeringaké lan ngumbul pari (Latin: area, saka arare – 'dadi garing'). Pertunjukan umum uga kadhang kala dianakake ing kéné.

[3153] Diana (Yunani: Artemis) – dewi cahya lan gesang ing mitologi Yunani-Romawi. Dheweke diurmati minangka sing maringi urip seger lan mekaring alam. Diana uga dianggep dewi lair lan pelindung kéwan.

Santa Yurji nyekel setan mau, nyiksa kanthi abot lan ngusir; banjur, nyekel tangan Theodore, dhèwèké kandha:

'Bangun lan waras; saiki wong ala lan licik kuwi ora bakal muncul maneh ing ngarepmu.'

Sakwise kuwi, Theodorus langsung tangi lan krasa waras kabeh.

Gusti Allah sing kebak katresnan, sing maringi wewenang marang Para Rasul suci kanggo ngusir roh najis lan marasaké kabéh jinis lara ing manungsa, uga maringi wewenang sing padha marang para mudha sing dipun tresnani, Theodore, lan piyambakipun wiwit nindakake mujijat kanggo kamulyaning Gusti Allah.

Ana wong gawa anaké sing kesurupan setan marang Theodore ing gréja, nyuwun supaya disembuhaké. Theodore, amarga isih enom banget, ora ngerti apa sing kudu ditindakake lan nolak; banjur wong iku wiwit nangis lan, nyelehaké cambuk ing tangan Theodore, kandha:

'Abdi Gusti, jupuk cambuk iki lan, kanthi ngancem, pukul anakku, kandhaa: "Metu kowe, roh najis, saka bocah iki ing asmané Gustiku."'

Teodorus sing pinaringan berkah nindakake kaya sing diwulangake wong iku marang dheweke, banjur miwiti njerit marang bocah lanang:

'Aku bakal lunga, aku bakal lunga, tinggalaké aku piyambak sakjam.'

Nalika Theodore mlaku nyedhak marang mezbah, setan kuwi muni:

"Aduh sangsara! O kakuwatan agungé Sang Nazaret! Wiwit teka ing bumi, wis maringi manungsa senjata nglawan kita, lan saiki wis maringi bocah cilik sing ora ana gunané iki kakuwatan nglawan kita. Celaka aku! Aku keusir déning bocah cilik kaya ngéné, ora bisa nahan sih rahmat sing diparingaké saka swarga. Bala gedhe bakal nimpuna keturunan kita amarga bocah cilik iki, amarga dheweke bakal ngusir akèh saka kita saka awak manungsa; lan bala sing paling pait kanggo aku yaiku dheweke wiwit ngetokake daya sing diparingake marang aku, lan aku ora wani bali marang bapakku, Setan, sawise diusir dening bocah cilik iki. Yen iki kelakon marang aku déning wong tuwa, aku ora bakal ngrasakaké cela lan isin kaya ngéné. Kutukna dina nalika bocah iki, sing medeni banget kanggo kita, lair!

Nalika setan kuwi lagi njerit, Santo Teodor njupuk lenga saka lampu, ngolesi sirah bocah sing kesurupan kuwi, nggawe pratandha salib ing atase, lan ngoyak setan kuwi, kandha:

'Metu saiki, kowe roh sing licik, lan aja ngucapake tembung kaya ngono maneh.'

Setan kuwi muni banter lan, nglontaraké bocah iku ing sikilé Theodore, banjur lunga; lan bocah iku, kanthi sih rahmaté Gusti Allah, mari. Kabeh wong sing manggon ing tanah kuwi padha krungu bab mujijat iki lan padha ngluhuraké Gusti Allah.

Teodorus kepengin niru urip tapa brata Sang Yohanes Pembaptis lan Nabi Elia, lan mikir ing endi dheweke bisa ndhelik saka wong-wong. Kanggo tujuan iki, dhèwèké munggah menyang pucuking gunung lan nemokaké panggonan sepi ing kana, ing ngendi dhèwèké weruh watu gedhé; ing sangisoring watu kuwi dhèwèké ngukir guwa kanggo dhèwèké dhéwé lan banjur nyuwun marang salah siji rohaniawan, diaken sing sholeh, supaya nggawa roti lan banyu sethithik ing wektu sing wis ditemtokaké, kanthi nguwuh ing asmané Gusti supaya ora nyritakaké marang sapa waé. Dheweke njupuk sandhangan kain kasar saka rami sing biyèn mesthi nganggo sandhangan alus saka ibuné, banjur nyumput ing guwa kuwi. Miturut panyuwuné, sang rohaniwan ngisi lawang guwa nganggo lemah, mung ninggalaké bolongan cilik sing cukup kanggo nglewati roti siji lan kendi banyu. Mangkono Santo Teodorus nglampahi rong taun uripé ing pangasingan sing sampurna, kaya dikubur urip, lan ora ana siji waé sing ngerti kajaba sang rohaniwan. Warga ing désa kuwi asring teka menyang gréja lan nalika ora weruh Teodorus ana ing kono, padha gumun lan gumun mikir menyang ngendi dhèwèké lunga. Kedadéyané ana pasukan militer sing lagi liwat ing wilayah kuwi wektu kuwi, lan sawatara wong padha mikir yèn para prajurit wis nggawa Theodore bareng; padha nyuwun marang pangerané supaya ngutus wong nggoleki pasukan mau kanggo golèk abdi dalemé, nanging sawisé digoleki kanthi teliti, ora ana asil lan padha mikir yèn dhèwèké wis dipangan kéwan galak. Ibune lan kabeh wargane padha nangis tanpa kendhat kaya-kaya dheweke wis seda, lan kabeh wong ing desa kuwi padha meratoni. Sawise rong taun kliwat, ana sawijining rohaniawan—sing dipacu sawetawis amarga tangise ibune Theodore sing ora kendhat lan sawetawis amarga wedi yen dheweke bakal mati amarga dikurung kaya ngono—ngomongake bab dheweke. Banjur kabèh wong padha teka ing kana kanthi kesusu lan kabungahan; sawisé mbukak guwa, padha narik dheweke metu, meh mati. Sakwisé weruh padhanging dina, dheweke meneng ora bisa ngomong pirang-pirang jam. Sirahé kebak keropéng lan ulat, lan keluargané nangis

nalika ndelok dhèwèké, banjur nggawa dhèwèké menyang Gréja Santo Yurji. Ibuné kepéngin nggawa Theodore mulih kanggo dirumat, nanging dhèwèké nolak mentah-mentah lan tetep ana ing gréja martir kaya biyèn; sajroning sawetara dina, sirahé mari kabèh. Uskup Anastasiopolis, Theodosius, krungu bab iki banjur teka karo para rohaniwané menyang desa kanggo ndeleng abdi Gusti, Theodore; lan nalika ndeleng dhèwèké, dhèwèké gumun marang uripé. Kanthi kaparingan wahyu saka Roh Suci, dhèwèké dhisik mberkahi Theodore dadi pangkat cilik ing kalangan rohaniawan, banjur ngangkat dhèwèké dadi presbiter, sanadyan umuré mung pitulas taun[3154] . Uskup mau kandha bab dhèwèké kaya mangkéné:

'Wong kaya ngene, ing sapa sih rahmaté Gusti manggon, lan wis nggenepi wektu, pantes diangkat dadi presbiter sanajan durung tekan wektu sing pas, amarga Rasul Suci Paulus wis maringi pangkat presbiter marang Santo Timotius nalika isih enom banget.'

Banjur dhèwèké ngandika marang Theodore kanthi tembung-tembung iki:

Mugi Gusti, ingkang sampun nganggé panjenengan pantes dados imam, ugi paring panjenengan jabatan uskup, supados panjenengan saged ngopeni wedhusipun lumantar Sabda; nanging rumiyin, panjenengan nyepeng sumpah monastik, ngrembaka ing iman lan pakaryan sae, lan ndedonga kanggé kula.'

Sawisé ngendika mangkono lan mberkahi Teodorus, uskup mau mbalèk menyang panggonané, déné Teodorus sing pinaringan berkah mau wiwit nindakake kurban tanpa getih, ngadeg kanthi pantes ing ngarsané Allah. Amarga kepéngin ndeleng panggonan-panggonan suci ing Yerusalem lan wis ketemu kancané lelungan sing becik, dhèwèké mangkat menyang Yerusalem lan tekan kutha kuwi. Ing kono, kanthi semangat lan pangurmatan gedhe, dhèwèké ngurmati Salib Panguripan, Makam Suci Sang Gusti, lan sawisé ngunjungi panggonan suci liyané, dhèwèké ngurmati panggonan-panggonan mau lan ndedonga. Dheweke sowan marang para bapa suci sing manggon ing kono ing biara lan ing panggonan sepi ing ara-ara gersang, nampa pandonga lan berkah saka para bapa mau, lan sawisé kuwi teka ing Biara Chozivit, sing dumunung cedhak Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci ing pinggir Kali Yordan, ing ngendi Gusti Allah wis maringi wahyu marang arkhimandrit babagan rawuhe Theodoret. Ing biara, miturut dhawuh Gusti, piyambakipun dipunbusani busana biara lan kanthi berkah dipunutus budhal.

Nalika bali, piyambakipun terus manggon ing gréja Santo Yohanes Pembaptis Agung, ngabdi marang Gusti kanthi setya, sumunar kados nabi Musa ing kamulyan lumantar sih rahmaté Gusti sing nglimputi ing sajroning atiné. Lumantar sih rahmat punika, piyambakipun marasaké sagunging pepadha lara ingkang nyerang tiyang, lan kados tiyang ingkang kaparingi wewenang, ngusir roh-roh najis. Neké Elpidia, bibi Dispenia, lan adhine wadon Vlatta sing isih cilik ora kepéngin pisah saka dhèwèké; nanging, nalika padha weruh uripé sing takwa, padha ngupaya sak kuwasa kanggo niru dhèwèké ing nglakoni puasa lan pandonga, lan maringi sedekah marang wong mlarat saka woh-wohan pakaryané.

Ora suwe, bibié Dispenia séda lumantar ing kahanan sih rahmat; sawisé dikubur, dhèwèké njupuk adhine Vlatta sing umuré rolas taun, digawa menyang biara lan ditinggal ing kana, dipinangké marang Kristus, nalika nyedhiyakake supaya sing mulya Elpidia manggon samentara ing omah cedhak dhèwèké. Urip ing kasucian lan tanpa cela, Perawané Kristus, Vlatta, sawisé telung taun, pindhah menyang kratoné Pananténé kang langgeng. Nalika ngerti yèn dhèwèké wis séda, Santo Teodorus kanthi kabungahan matur nuwun marang Gusti Allah. Bab Elpidia, miturut pitutur sang wali, dhèwèké mundur menyang biara cendhak ing sacedhaké gréja Santo Kristoforus Sang Martir, sing déning wong mulya mau dikirimaké para dara sing kesurupan lan lara sing digawa marang dhèwèké kanggo panyembuhan, supaya Elpidia bisa mulang carané ndedonga lan puasa, lan mulang tata krama sing becik. Sawisé ibuné sing berkah wis mlebu biara, lan dhèwèké ora nduwé sapa-sapa manèh kanggo ngladèni, dhèwèké nyewa abdi supaya ngopeni dhèwèké. Kareping Gusti Allah niyat ndadekake Theodore dadi juru mancing manungsa (Matius 4:19) lan wiwit ngutus sawetara wong supaya manggon bareng karo dheweke. Kaping pisan, ana wong aran Epiphanius, isih enom lan digerakake dening katresnan marang Gusti Allah, teka marang dheweke. Teodorus sing pinaringan berkah bungah amarga Gusti ora ninggalake piyambak. Sawise nampani Epifanius, piyambakipun ngagemake busana biara lan mulang piyambakipun babagan cara gesang sing suci nganti piyambakipun nduweni kuwasa ngusir setan saka manungsa. Mangkono uga, sawijining wanita saleh,

[3154] Miturut kanon gerejawi, priya sing wis tekan umur 30 taun biasane diangkat dadi presbiter, lan sing umuré 35 taun diangkat dadi uskup.

sawisé mari saka lara déning Teodorus sing kinurmatan, nggawa marang dhèwèké anak lanangé sing aranè Philumenus, sing pinter lan trampil maca lan nulis. Lan telu kanca sejawat, abdi Kristus, padha kaya telung priya enom jaman biyen ing Babilonia (delengen Dan. 3), padha nyawiji ing siji katresnan lan semangat marang Gusti; lan ing antarané padha ana Gusti piyambak, ngendika: *'Amarga ing ngendi ana loro utawa telu padha kumpul ing asmané Aku, ing kono Aku ana ing antarané wong-wong mau'* (Matt. 18:20).

Sawisé sawetara taun, nalika Epiphanius sing pinaringan berkah seda ing pangayoman Gusti, dhèwèké diganti déning Yohanes, sawijining priya sing paling semangat ing kabecikan. Ing wektu kuwi, ana sawetara wong saka sawijining desa sing dijenengi Protomaria teka marang sang pandhita, nyuwun banget supaya piyambakipun rawuh marang wong-wong mau, amarga ora adoh ana panggonan kang dienggoni akèh roh najis, lan ora ana siji waé sing bisa liwat kono tanpa cilaka—boh manungsa utawa kéwan—apamanèh ing tengah dina lan sawisé surup. Abdi Gusti, Theodore, lunga menyang panggonan kuwi lan mréntahaké supaya digali guwa cilik ing kono; dhèwèké nyendhiri dhéwé ing guwa kuwi sajrone mangsa adhem lan manggon ing kono, nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa lan pandonga nganti Paskah. Para setan, ora kuwat nahan rawuhe ing kana, padha mlayu kabur, kados dipunusir nganggo senjata déning pandonga sang wali; lan ing pirang-pirang wektu, akèh wong krungu tangisan setan-setan mau, padha meratapi amarga Theodore wis ngusir dheweke. Wong-wong ing desa kuwi nduwé iman sing kuwat marang sang wong suci nganti nalika padha teka, padha njupuk lemah saka guwa panggonané sang wong suci lan, dicampur karo panganan utawa omben-omben, diwènèhaké marang wong lara lan kéwan minangka ubat sing mujarab; lan lumantar imané, padha waras.

Ana ing panggonan kuwi manggon wong sing taat, tukang besi minangka pakaryané, sing diparingi dhawuh déning sang wiku supaya gawé sangkar wesi tanpa atap, sempit mung cukup kanggo siji wong ngadeg ing njero; lan ing njero sangkar kuwi dhèwèké nyiyapaké cara panguripan awak sing luar biasa. Akeh wong krungu bab iki banjur padha nggawa piranti wesi marang pandhe besi, supaya ana wesi sing cukup kanggo gaweyan kuwi; lan nalika sangkar kuwi wis rampung digawé, sangkar kuwi digawa bebarengan karo salib menyang Rama Suci ing Sikeia. Panjenengané nyelehaké ing ndhuwur guwané lan asring nutup awaké dhéwé ing njero suwéné wektu sing suwe, ngadeg kaya pilar sing ora obah, nahan kabèh jinis cuaca ala. Amarga sangkar iku ora ana atapé, nalika mangsa panas srengéngé kang nyengat ngobong dhèwèké, déné nalika mangsa adhem embun beku sing nyilet nglumpukaké lan mbekukaké awak sang wali. Badai lan angin ngamuk marang dhèwèké; salju lan udan nembus dhèwèké, nanging dhèwèké tetep ora kroso kaya watu lan atos kaya adamant. Gusti Allah Maha Kuwasa paring dhèwèké sabar ageng kang ngluwihi pangerten lan kodrat manungsa, nganti nggumunaké wong akèh lan mulyakaké asma suci Gusti Allah. Teodor ora mung milih sangkar wesi kuwi dadi panjara sukarela, nanging uga ngiket sakabèhé awaké nganggo belenggu wesi: dhèwèké nganggo sepatu wesi sing digawé saka baja lan pelindung lengen sing padha, nganggo waja wesi abot, ngiket awaké nganggo ranté kandel, lan nggawa tongkat wesi sing ana salib ing pucuké. Dheweke ngatur uripe kaya mangkene: sawisé pesta Kelahiran Kristus nganti Pesta Epifani, dhèwèké mlebu guwa sing diiket ranté wesi abot, manggon ing kana tanpa metu nganti Paskah; sawisé Paskah, dhèwèké nyumput ing sangkar. Kanthi ikatan wesi kaya ngono lan pangurungan sing ditetepake dhéwé, dhèwèké nyiksa dagingé, nglarani lan nindhes kaya budhak lan tawanan, supaya ora nimbulaké perjuangan batin. Nalika Puasa Agung sing suci, dhèwèké ora mangan apa-apa kejaba sayuran lan roti musim semi, lan kuwi mung ing dina Setu lan Minggu. Gusti Allah ngendhalèkaké kéwan galak sing manggon ing ara-ara samun kanggo dhèwèké; contoné, ana beruang medeni sing teka marang dhèwèké suwéné telung taun lan njupuk panganan saka tangane, lan ana serigala uga sing mangan saka dhèwèké. Kéwan-kéwan sing teka lan lunga saka sang suci ora nate nglarani sapa waé, manungsa utawa kéwan, sanajan ana sing ketemu karo mau. Iki amarga pakaryan mujijat saka Gusti Allah, sing ngluhurake abdi-Nya, lan abdi-Nya uga ngluhurake Gusti.

Ing sawijining dina, ana wong sing kena kusta ing saindenging awaké teka marang Teodorus, sing wis nyendhiri dhéwé ing sawijining sel, kepéngin mari lumantar pandonga suci panjenengané. Bapa Ingkang Kinurmatan maringi pitutur marang wong lara kuwi supaya nglepas sandhangané, njupuk banyu, lan ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus, Allah kita, sing lumantar nabi Elisha maringi kesembuhan marang Naaman wong Siria saka kusta[3155] lan sing, kanthi kabecikan Panjenengan, mudhun marang kita lan dadi Manungsa, maringi kesembuhan marang wong kusta lumantar sabda Panjenengan: delengna saiki marang kita lan marang banyu iki,

lan sawise maringi berkah, paringna daya marasaké, supaya banyu iki bisa ngresiki wong sing ana ing ngarep kita saka kusta, kanggo kamulyaning Asmamu sing suci.

Sawisé ndedonga lan nggawé pratandha salib ing banyu mau, dhèwèké nyawuraké banyu mau ing sirah lan kabèh badané wong kuwi, lan wong lara kuwi langsung mari saka kusta lan lunga kanthi waras, muji Gusti Allah. Kajaba kuwi, ana sawijining imam sing kena kusta, aran Kollirios, teka marang sang wali lan sakwisé nganggo busana sang wali, dhèwèké langsung mari ing wektu kuwi uga. Ndeleng urip lan mujijat Theodore, Elpidia sing pinaringan berkah bungah ing roh. Dheweke nuntun akèh wanita mlebu urip monastik lan mulang supaya uripé nyenengake Gusti Allah, amarga dheweke dhéwé wong sing luhur budi lan niru putrané ing upaya rohani. Elpidia ngerti yèn patié wis cedhak saka wahyu sing ditampa, banjur teka kanggo sowan pungkasan lan pamitan marang putrané sing kinurmatan; dhèwèké nyritakaké panglihatané marang putrané, kandha:

"Anakku lan cahyaning mataku! Aku weruh ing sawijining wahyu ana priya enom sing ayu banget, nganggo busana padhang, rambute emas, lan mirip Sang Santo Yohanes George, Sang Martir Agung, kaya sing digambar ing ikon. Dhèwèké teka marang aku, takon bab kowe, kepéngin ngerti saka aku kahanan uripmu lan cara kowe nyanyi mazmur. Aku crita kabèh kanthi rinci marang dhèwèké. Dhèwèké kandha marang aku:

– Nalika kowe nyanyi mazmur, kandhaa iki: *'Mberkahana Gusti, hei gunung lan bukit!'* (Dan. 3:75).

Lan banjur dhèwèké kandha:

– 'Hai garwa, kowe wis nampa sih rahmat ageng saka Gusti, awit kowe dianggep pantes nyumurupi putunmu ana ing kahanan kaya ngono; marang aku, sing dadi penolongé, kowe nduwé utang budi ageng; nanging ing ndhuwur kabèh, panuwun kudu diaturaké marang Gusti kita bebarengan lan Panembahan Kita, sing wis nganggep putunmu pantes kalebu ing antawis para abdi-abdi-Nya sing suci. Mula, ayo padha tentrem atimu, awit kowe wis ngupaya nganti saiki.'

Elpidia sing kabegjan, sawisé nyritakaké marang Teodorus sing kinurmatan bab panglihatané lan maringi ciuman pamungkas, mundur menyang selé; ing kono, sawisé lara sawatara wektu, dhèwèké pindhah menyang Gusti lan dikubur kanthi pakurmatan déning Teodorus sing kinurmatan. Sawisé panguburané, ana wong lanang teka saka kutha Ancyra lan ngandhani Sang Reverend yèn ibuné, Mary, wis seda; dhèwèké nyaranaké supaya ngurus warisané, amarga dhèwèké seda tanpa ahli waris. Sang wali mangsuli marang dhèwèké:

'Kowe ngomong ora bener, amarga ibuku durung seda.'

Nanging utusan kuwi negesake manawa dhèwèké wis ndeleng dheweke mati nganggo mripaté dhéwé, banjur sang wali mangsuli manèh:

'Iku ora bener; dheweke durung mati tumrap aku, lan roh-e uga ora bakal mati, nanging dheweke isih urip saiki lan bakal urip langgeng.'

Lan dhèwèké ora nggatekake harta sing isih ana; nanging sawisé puasa sedina minggu, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo nyawane. Nalika Sang Reverend manggon ing guwa, bendahara gréja saka Galatia ing Heliopolis teka marang dhèwèké lan liwat abdi nyampèkké panyuwunan nangis, kandha:

"Welasana aku, abdi Gusti, ing sedhih sing nyerang aku: aku ngutus abdi kanggo nglumpukake dhuwit kanggo gréja, nanging dhèwèké sawisé nglumpukake dhuwit mlayu; Aku ngoyak ing endi-endi, nggoleki dheweke nanging ora ketemu; ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané paring pratandha marang aku, amarga kabèh kagungané ora cukup kanggo mbayar utang marang gréja amarga kabèh sing wis dijupuk abdi."

Wong suci mangsuli:

'Yen kowe janji ngeculaké abdi-mu tanpa ngukum lan ora njupuk apa-apa maneh saka dhèwèké kajaba sing wis dijupuk, Gusti bakal maringi panglipur lan nyerahaké dhèwèké marang kowe. Yen kowe ora janji kuwi, kowe ora bakal nemokaké dhèwèké.'

Panata omah iku janji ora mung ora bakal nggebuki utawa njupuk apa-apa maneh, nanging uga bakal nyumbang saka bandha dhéwé, asal bandha gréja dibalèkaké, lan kandha:

'Aku lan anak-anakku bakal telanjang yen aku ora bisa mbalekake marang gréja harta sing wis dicolong.'

Banjur sang wali mangsuli marang dhèwèké:

'Mulang bali menyang omahmu kanthi tentrem lan aja kuwatir; pracayaa marang Gusti Allah, amarga Panjenengané bakal enggal maringi panglipur.'

Kanthi tentrem, pangurus kuwi mangkat bali menyang omahé, nyandhak kapitadosan sakabehé marang tembungé sang pandhita. Pelarian sing wis nyolong kagungané gréja kuwi mandheg, koyo-koyoké diiket, ing

sawijining panggonan cedhak désa sing aran Nicaea, lan ora bisa mlaku siji langkah maneh; kanyatané dhèwèké rumangsa mlayu kenceng, nanging sejatiné dhèwèké tetep ana ing panggonan sing padha. Wong-wong sing kebeneran liwat ing dalan kuwi padha ngenali penjahat mau, banjur nyekel lan nggawa dhèwèké marang pangurus. Mangkono, kabèh barang sing wis dijupuk mau dibalèkaké marang gréja, lan pangurus kuwi netepi janjiné ora bakal nglarani; dhèwèké ngeculaké wong mau lan bali marang sang pangarsa kanggo matur nuwun.

Nalika dina Pentakosta, ana wong gawa bojone sing kesurupan setan, lan nalika Sang Reverend Theodore ngusir roh najis, setane muni:

"Aduh! Napa kowe nesu marang aku, kowe sing mecah wesi[3155] ? Apa aku sing kudu disalahake, awit aku mlebu marang dheweke ora kanthi kersaku dhéwé? Aku dikirim déning dukun sihir Theodore, sing dikenal kanthi jeneng Karappos, sing manggon ing Mazamia."

Nanging Panjenengané sing nyenengaké Gusti Allah, kanthi nguwuhaké roh jahat mau ing asmané Yesus Kristus, ngusir roh iku saka wanita mau. Lan ing mangsa panas sing padha, ing wulan Juni, para warga desa Mazamia, sawisé krungu bab mujijat-mujijat sing ditindakake dening Sang Teodorus sing kinurmatan, padha teka marang dhèwèké, nangis-nangis nyuwun supaya dhèwèké gelem teka lan ngusir belalang-belalang sing wis mudhun kaya méga ing sawah-sawah lan kebon-keboné. Sang wali banjur lunga bareng karo wong-wong mau, mlebu gréja lan nglampahi wengi ing kana kanthi pandonga; esuké piyambakipun metu menyang sawah, mimpin pandonga bebarengan, lan sawisé nyekel telung belalang ing tangané, ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau; lan nalika piyambakipun ndedonga, belalang-belalang mau mati ing tangané. Banjur, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah, piyambakipun kandha marang wong-wong mau:

'Bali, anak-anakku, menyang gréja, awit Gusti bakal enggal paring welas asihé marang kita.'

Sawisé bali menyang gréja, sang wali ngadani Liturgi Ilahi, lan esuké wong-wong weruh yèn kabèh belalang wis mati. Teodorus Karappos, sing manggon ing tlatah kuwi, kebak rasa iri marang Santo Teodorus, amarga dhèwèké wis nesu marang Santo Teodorus amarga wis ngusir setan saka sawijining wanita, setan sing dikirim déning dukun kuwi menyang wanita mau. Amarga nesu marang sang wali lan iri marang kakuwatan mujijaté Gusti ing sajroning dhèwèké, dukun kuwi nglumpukaké setan-setan sing dadi prentahé lan mrentahaké supaya nyerang Sang Wali Teodorus saka Sikeos lan nyiksa nganti mati. Nanging padha ora bisa nyedhaki dhèwèké, amarga sing kinurmatan kuwi tansah nduwèni pandonga ing lambéné, lan para setan kudu ngentèni nganti dhèwèké turu; nanging nalika sang wali turu, sih rahmaté Gusti kaya geni sing metu saka dhèwèké, nglelehaké lan ngusir para setan; padha bakal bali maneh lan nyerbu marang bapa sing mulya, nanging mung kobong lan diusir maneh, banjur bali kanthi isin marang sing ngutus; lan dhèwèké, amarga nesu, ngélarang, kandha:

'Satemene, kakuwatanmu ora ana gunane; yen kowe ora bisa nyedhaki dheweke nalika dheweke turu, apa sing bisa kowe lakoni marang dheweke nalika dheweke tangi?'

Lan para setan mangsuli, kandha:

'Sakwise kita nyedhaki dhèwèké, geni murub metu saka cangkemé lan nglelerahi awak kita, sing ora bisa kita tahan.'

Tukang sihir kuwi, kobong dening niat ala lan iri sing luwih gedhe, nyelehake racun matèni ing sajroning iwak lan ngirimake minangka hadiah marang wong sing mulya. Wong suci kuwi, sing dilindhungi dening sih-rahmaté Kristus, nyicipi iwak mau nalika dhahar kaya biasané lan ora ngalami apa-apa. Dukun sihir Theodore Karappos kaget banget, lan, nyadari kuwasa Gusti lan ringkihé setan, atiné kagugah banget; banjur dhèwèké nyedhaki bapak rohani, sujud ing sikilé sing suci, ngakoni dosané karo luh, lan sawisé ngobong buku-buku sihiré, nyelakaké pakaryané Setan lan nampa baptisan suci.

Nalika mulih menyang biara, Sang Rama sing kinurmatan lara abot lan ngenteni pati, amarga piyambakipun weruh Malaikat suci sing rawuh marang piyambakipun lan nyangka menawa padha wis teka njupuk nyawane; piyambakipun nangis lan merintih amarga durung siyap tumrap pati. Ing ndhuwure ana ikon para dhokter suci sing ora nampa upah, Kosmas lan Damian; para dhokter iku muncul marang dheweke ing sawijining pangliyan lan, miturut kabiasaan medis, ngrasakake urat ing tangane lan padha rembugan antarané

[3155] Gelar iki diparingi marang Santo Teodorus amarga prestasiné nglarani dagingé nganggo piranti wesi manéka warna, kaya sing dicritakaké ing hagiografiné.

dheweke, kaya-kaya padha nyerah marang kaslametané, amarga kekuwatane wis surut. Padha kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe nangis lan sedhih, sedulur?'

Wong lara kuwi mangsuli:

'Amarga aku durung tobat marang Gusti Allah lan marang para leluhurku, lan amarga aku ninggalake kawanan cilik iki sing durung kabeh dipandu menyang dalan sing bener lan isih butuh akèh piwulang.'

Para wali padha kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe kersa, apa kita kudu nyuwun marang Gusti kanggo kowe, supaya Panjenengané nambah umuremu?'

Wong lara mau mangsuli:

'Yen kowe nindakake iki lan nyuwun wektu kanggo aku supaya bisa taubat, kowe bakal dadi panyebab akèh berkah kanggo aku lan bakal nampa ganjaran amarga taubatku.'

Para wali, ngadhep marang malaikat, nyuwun supaya padha ngenteni sakedhik nalika padha lunga marang Sang Raja lan Gusti Allah kanggo nyuwun marang Panjenengané kanggo Theodore. Para malaikat sarujuk, lan para wali penyembuh Kosmas lan Damian lunga marang Sang Raja Agung, Kristus Gusti kita, sing biyen paring Hizekia umur limolas taun[3156] , lan sawisé nyuwun marang Gusti supaya paring taun urip luwih akèh marang Theodora, sawisé kuwi padha bali, digandheng karo sawijining priya enom sing mirip karo para malaikat mau, nanging sumunar kanthi kamulyan sing luwih gedhé. Priya enom iki kandha marang para malaikat:

'Ampunana nyawane Theodore; kowe wis nyuwun marang Gusti kang maha kuwasa, Sang Raja kamulyan, lan Panjenengané wis paring dhawuh supaya dhèwèké tetep urip ing daging.'

Lan langsung para Malaikat suci, bebarengan karo pemuda sing paling padhang iku, munggah menyang swarga. Para suci Kosmas lan Damian banjur kandha marang Teodorus:

'Munggah, sedulur, lan ngopeni awakmu lan wedhusmu: Gusti sing becik lan welas asih wis nampa pandonga kita kanggo kowe lan paring urip marang kowe, supaya kowe bisa nyiapake pangan sing ora bakal rusak nanging lestari kanggo urip langgeng, kanggo nggawa kaslametan marang akèh jiwa.'

Sawisé ngendika kuwi marang dhèwèké, para dhokter suci dadi ora katon. Teodor sing pinaringan berkah éling manèh lan, krasa waras sakabèhé, langsung tangi, muji Gusti Allah, lan nyawisaké awaké kanthi semangat gedhé kanggo nyanyi mazmur lan nglakoni puasa.

Kanthi sih-rahmaté Gusti sing diparingaké marang dhèwèké, dhèwèké nindakaké mujijat, marasaké manéka rupa lara lan ngusir setan kanthi sabdane. Kabar bab mujijat-mujijatipun nyebar ing endi-endi; akèh wong padha gumun lan kagugah, ninggalaké omahé kanggo teka marang piyambakipun lan nglakoni asketisme monastik. Kajaba iku, akèh wong sing wis mari amarga piyambakipun ora pisah saka piyambakipun, nanging tetep ana ing kono lan nglayani kabutuhan biara; amarga nalika akèh sedulur wis padha kumpul, sawijining biara ageng diadegaké, lan Theodore ngladeni minangka arkhimandrit ing biarané; nanging amarga gréja Santo Yurji Sang Martir Agung cilik banget kanggo nampung kabèh wong sing teka kanggo ibadah rutin, sang reverend njupuk inisiatif mbangun gréja liya, ora adoh saka gréja sepisanan, kang dipersembahaké marang Santo Mikael Sang Malaikat Agung, sing luwih amba; lan, Sawisé ngatur komunitas biara ing kono, dhèwèké ngutus muridé Philumenus menyang Uskup Anastasiopolis supaya diangkat dadi presbiter lan diangkat dadi abbot biara iki; déné dhèwèké dhéwé nyawisaké manahé kabèh kanggo meneng.

Ana kabutuhan wadah pérak kanggo perayaan Liturgi Ilahi, amarga nganti wektu kuwi sakramèn wis dirayakaké nganggo wadah watu marmer. Romo Agung ngutus diakoné menyang Konstantinopel kanggo tuku wadah pérak kanggo Liturgi Ilahi; nalika wadah iku—murni lan digawé kanthi éndah—wis dituku lan digawa marang dhèwèké, sang wali nolak, ora gelem nindakake Liturgi Ilahi nganggo wadah kuwi, amarga dhèwèké weruh yèn wadah kuwi ora pantes, wis dadi ireng lan ambuné ora enak. Diakon mau muji kerajinan sing apik lan perak murni, nanging Pendeta Agung kandha:

'Lan aku uga bisa weruh, anakku, yèn wadah iki digawé éndah lan saka pérak murni, nanging wis kacemar déning kotoran sing ora katon; lan yèn kowé ora pracaya marang aku, ayo padha ndedonga supaya Gusti mbukak mripat atimu, lan kowé bakal weruh.'

[3156] Hezekia iku raja Yehuda sing urip ing abad kaping wolu SM. Panyembuhane sing mujijat dening nabi Yesaya dicritakake ing 2 Raja.

Sawisé padha sujud lan ndedonga, ora mung diakon nanging kabèh sedulur sing ana langsung weruh wadah sing ireng kaya arang, kaya dijupuk langsung saka tungku, lan padha gumun. Nanging nalika diakon nyekel ing tangane, wadhah kuwi langsung dadi resik lan padhang kaya biyen. Sawisé kuwi, diakon nggawa wadhah mau menyang Konstantinopel marang , tukang emas sing wis adol marang dhèwèké, lan nerangaké kenapa Bapa Suci Teodorus ora nampa. Tukang emas mau banjur mikir bab asal-usulé pérak iku lan kelingan yèn iku asalé saka kagungané sawijining pelacur lan bandha sing dipikolehi kanthi ora sah; dhèwèké gumun marang pangertèn bapak sing mulya lan nyuwun pangapura, njupuk manèh wadah iku lan ngganti karo wadah liya sing paling murni, lan nyuwun pandonga para wali kanggo dhèwèké.

Diaken mau bali, nggawa wadah mau menyang biara, lan nyritakaké marang abbas lan para sedulur apa sing dadi bahan wadah kapisan; kabèh padha muji Gusti Allah lan gumun marang pangawikané sang wali.

Sawijining dina, ana sawetara wong teka marang Sing Mulya Theodore saka desa Vuzijskoye, ora adoh saka Gracianopol, amarga alesan ing ngisor iki: padha lagi mbangun jembatan watu nyebrang kali ing désané, lan nalika padha nggali watu saka lemah ing bukit sacedhaké lan motong papan, padha weruh akèh setan metu saka bolongan, sing nyerang manungsa lan kéwan lan nyiksa wong-wong mau; liyané, kaya maling, ngintip ing pinggir dalan lan nyilakaké wong sing liwat. Wong-wong sing teka nyuwun marang Sang Pamanggih supaya rawuh ing desané lan nylametaké saka serangan setan, lan Teodorus mangkat bareng karo wong-wong mau, percaya marang Gusti Allah. Lan nalika dhèwèké durung tekan desané, setan-setan sing manggon ing antarané wong-wong mau, krasa rawuhé, padha metu nyambut dhèwèké, njerit:

'Aduh, cilaka kita! Napa, sawise ninggalake Galatia, kowe teka mriki, he Pangrusak Wesi? Kita ngerti sebabe kowe teka, nanging kita ora bakal manut marang kowe, kaya roh-roh ing Galatia manut; kita luwih jahat lan kuwasa tinimbang dheweke!'

Romo ngélarang lan dhawuh marang para setan supaya meneng; esuké dhèwèké nglumpukaké wong-wong, mimpin prosesi ngubengi kabèh désa lan sawisé munggah ing pucuk bukit, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah suwéné suwe. Lan sanalika setan-setan sing wis mlayu saka kana padha muncul maneh kanthi kuwasa Gusti Allah ing wujud lalat, tikus, lan kelinci; banjur dhèwèké ngusir kabèh mau menyang bolongan, ditandhani nganggo pratandha salib, lan dhèwèké mréntah supaya diisi lemah lan watu, saéngga dhèwèké mbebasaké désa saka panyerang setan. Kanthi cara sing padha, dhèwèké nylametaké akèh désa, wewengkon, lan omah saka setan, lan uga ngusir roh jahat saka akèh wong sing gemeter mung krungu jenengé.

Akeh murid-muridé sang pandhita sing misuwur lan pinunjul amarga kabecikané. Contone, Arsin sing kasucèkaké, sang pertapa, manggon ing sel sempit, meneng bae, mung mangan ing dina katelu: roti sethithik lan sayuran mentah utawa sayuran godhog, lan banyu kanthi wajar; nalika mangsa Puasa Agung dhèwèké mung mangan ing dina Setu lan Minggu, lan sanadyan mangkono mung panganan garing. Loro priya liyane, Evagrius lan Andrew, sing duwe panggonan pertapa dhéwé ora adoh saka Arsina, nglakoni urip sing padha. Sing Mulya Theodore banget seneng karo uripé sing luhur lan matur nuwun marang Gusti Allah. Kabeh telu sarujuk arep menyang Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci lan nyuwun marang bapaké supaya mberkahi lelampahané. Bapaké maringi idin, banjur padha lelungan menyang kana, ngunjungi kabèh biara lan panggonan pertapa sing ana ing sakupengé. Evagrius kepengin tetep ana ing kana, lan sawisé teka ing biara Sang Savvas sing kinurmatan, dhèwèké urip suci, mbuktèkaké yèn dhèwèké pancèn murid Theodore lumantar pakaryané. Arsin lan Andrew, nanging, bali marang bapaké ing Galatia lan nyuwun supaya diparingi idin kanggo manggon ing panggonan sing béda-béda supaya bisa nglakoni meneng. Kanthi restu bapaké, Andhrew manggon ing bukit Vrian, wolung stadia saka biara. Arsine mundur menyang wewengkon pagunungan Potamia, ing kana dhèwèké milih panggonan sing adoh saka pemukiman manungsa, panggonan sing konon dadi panggonané setan. Ing kana dhèwèké ndedonga, kandha:

'Ya Gusti, lumantar pandonga bapakku Theodore, peliharana aku sing dosa iki, lan lindhungana aku saka tipuan setan, lan tulungana aku supaya bisa nyenengake Panjenengan ing panggonan iki.'

Kaping pisan, dhèwèké mbangun sel cilik saka kayu lan manggon ing kono nalika mangsa adhem; banjur dhèwèké ngedegaké tiang dhuwur lan, sawisé manggon patang puluh taun ing kono kanthi sabar banget, dhèwèké mulih marang Gusti. Lan Elpidius, ing sangisoré pituduhé Theodore sing Kinurmatan, ngalami kamajuan gedhé ing kabecikan. Sawisé pirang-pirang taun manggon bareng bapaké, dhèwèké mangkat kanthi berkah bapaké

menyang wetan, mapan ing sacedhak Gunung Sinai lan, sawisé suwé manggon meneng, séda kanthi pati sing bener; sawisé kuwi, panggonan iki dijenengi 'Elpidius' Silence' déning para bapa suci saka Sinai.

Mangkono uga, Leontius, sawijining muridé Bapa Theodore, misuwur ing urip nyalirane; dhèwèké manggon meneng cedhak Permathia lan, sawisé diparingi karunia ramalan, prédhiksi bab-bab sing bakal kelakon. Mangkono, dhèwèké prédhiksi invasi bangsa Persia lan pembunuhan dhèwèké déning wong-wong mau, sing banjur kelakon; amarga nalika dhèwèké nolak ninggalaké sel sepi, dhèwèké dipatèni ing kono déning bangsa Persia. Sawisé kuwi, Teodorus sing puasa ing Gunung Drakonian, lan Stefanus ing pinggir Kali Psilia, lan akèh murid liya saka Teodorus sing kinurmatan padha sumunar amarga kabecikané; ana sing manggon bareng karo dhèwèké, déné liyané padha manggon ing pirang-pirang panggonan sepi.

Sing Mulya Theodore krasa kepengin ngunjungi papan-papan suci ing Yerusalem maneh, mula dheweke lunga bareng karo loro muridé. Ing wektu kuwi, ing Palestina, ing ngendi kutha Yerusalem dumunung, ana kekeringan lan udan ora ana, lan manungsa lan kéwan padha nandhang sangsara amarga kurang banyu; kabèh parit lan waduk panggonan banyu kumpul wis garing. Wong-wong padha ndedonga kanthi khusyuk, nyuwun udan marang Gusti, nanging ora ana udan sing tiba, amarga Gusti wis nyimpen sih iku kanggo abdi-Nya Theodore lan mulane nggawa dhèwèké menyang Palestina. Ana sawatara wong saka tanah Galatia sing padha kenal marang Sang Mulya Theodore lan wis krungu bab mujijat-mujijaté; padha kandha marang wong-wong:

'Kita ngerti bapak suci ing tanah kita sing, kanthi siji pandonga, bisa ngisi sakabehe jagad kanthi udan, kaya nabi Elia biyen.'

Nalika ingkang kinurmatan rawuh ing Yerusalem lan nyembah Salib Pangurip lan Makam Panguripé Kristus, para tamu saking Galatia nyadari piyambakipun, lan ora suwe kabar bab piyambakipun sumebar ing saindenging kutha suci lan biara-biara sarta lavra ing sakupenge. Akèh para biksu padha nglumpuk, lan kabèh rohaniwan ngubengi sang wali, padha bungah amarga rawuhe ing antarané wong-wong mau, lan nyuwun marang dhèwèké, ing jenengé patriark, supaya nyuwun marang Gusti supaya udan tiba ing bumi kang garing. Sang wali nolak, amarga nganggep dhèwèké wong dosa lan ora pantes, nanging wong-wong mau terus nyuwun marang dhèwèké, kandha:

'Kita ngarep, Rama, nalika panjenengan nggabungake pandonga panjenengan karo pandonga para bapa liyane, Gusti Allah bakal welas asih marang kita lan ngirim udan ing bumi.'

Lan sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Yen kowe pracaya marang iki, mula kabèh bakal kelakon miturut pracayanmu.'

Sawisé liturgi rampung, nalika wong-wong padha mlaku ing prosesi, Sang Reverend ngandika marang wong-wong mau, kandha:

'Ganti sandhangmu, anak-anakku, awit kowe bakal kuyup, amarga demi imanmu Gusti bakal enggal paring welas asih.'

Nalika padha ana ing njaba kutha, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha mandheg ing panggonan tartamtu lan ngulurkake tangané menyang langit, banjur ndedonga kanthi khusyuk; lan sakwisé kuwi langsung ana méga cilik sing muncul saka kulon lan saya gedhé, nutupi kabèh langit sajrone sakjam. Sang wali, sawisé rampung ndedonga, ngandhani wong-wong sing padha ndedonga supaya padha bali kanthi cepet supaya ora kesiram udan. Tiba-tiba udan deres banget wiwit tiba, lan kabèh padha kesusu mlebu kutha menyang gréja, amarga kabèh wis kebasahan kuyup. Udane ora mandheg nganti ngembengi sakabehing bumi lan ngisi kabeh parit, waduk, lan bolongan. Sang Wibawa Theodore, amarga wedi yen wong-wong bakal miwiti muji lan ngurmati dhèwèké amarga mujijat kaya ngono, mundur saka kutha bebarengan karo loro muridé lan lunga menyang biarané ing Sikeos, Galatia. Nanging sanajan ing negarané dhéwé, ing akèh wilayah sakupengé, miturut panyuwunané wong-wong, dhèwèké nindakake mujijat sing padha: dhèwèké nggawa udan, murnèkaké hawa, ngluwihi woh-wohan ing sawah lan kebon, mandhegaké banjir lan genangan banyu, lan prédhiksi masa depan.

Kanggo gubernur Mauritius, sing bali menyang Konstantinopel liwat Galatia sawisé Perang Persia lan teka marang Sang Mulya kanggo nyuwun pandonga lan berkah, dhèwèké ngandhani yèn dhèwèké bakal dadi maharaja. Lan nalika kahanan iki kelakon, Maurice[3157] nulis marang nabine, bapa suci iki, nyuwun pandonga kanggo dhèwèké lan kratoné, lan nambahaké: 'Nyuwun apa waé sing kowe karepaké.' Sing Mulya Theodore ngutus

[3157] Mauricius mrentah saka taun 582 nganti 602.

Philumenus sing Kabegjan marang raja mau lan nulis manawa raja kudu nyedhiyakake roti kanggo biara kanggo akèh wong mlarat sing teka saben dina. Raja banjur nulis marang para pejabat ing Galatia, mènèhi dhawuh supaya biara Theodore nampa enem atus chetveriks gandum saben taun; salajengipun, piyambakipun nyumbangaké wadhah-wadhah mulia marang gréja.

Ndeleng umaté saya tambah saben dina lan akèh wong padha teka menyang biarané kanggo ndedonga lan ngupaya mari, dhèwèké ngrubuhaké gréja Santo Yohanes Sang Martir Agung sing cilik banget, lan mbangun gréja sing luwih gedhé kanthi cara mujijat: dhèwèké mréntahaké watu gedhé sing abot lan ora bisa obah supaya pindhah saka panggonané menyang panggonan liya. Lan nalika kapur padhet digawa saka wilayah Evarsia sing cedhak kanggo pambangunan gréja, mendhung udan dumadakan muncul, lan para buruh padha wedi yèn kapur kuwi bisa kobong lan nglirwaké gerobak lan kéwan; banjur Sang Mulya Theodore, lumantar pandongane, mecahké mendhung mau dadi loro, lan udan deres tiba ing loro-lorone dalan, nanging ora ana setitik banyu uga sing tiba ing kapur utawa ing gerobak nganti kabeh barang wis digawa menyang panggonan greja lan diundhuh saka gerobak.

Nalika pambangunan gréja meh rampung, Uskup Timotius saka Anastasiopolis, sing wis nggantèkaké Theodosius, séda, lan para warga marani Paulus, Uskup Agung Metropolis Ancyra, supaya ngangkat Sing Mulya Teodorus, Archimandrit saka Lavra Sikeon, dadi uskup kuthaé. Uskup Agung bungah banget lan ngutus wong kanggo ngajak Sang Mulya Theodosius supaya digawa marang dhèwèké kanthi pakurmatan. Ing wektu kuwi, Sang Mulya sing wis mundur menyang guwa, manggon meneng lan kanthi khusyuk nindakake pandonga-pandonga sing biasané ditindakake. Nalika para rohaniawan lan warga Anastasiopolis teka marang dhèwèké kanggo nyuwun supaya dhèwèké sarujuk dadi uskupé, dhèwèké malah ora gelem ngrungokaké; nanging padha mbukak paksa selé, nggawa wong mulya mau metu, nempataké ing kereta uskup, lan nggawa dhèwèké menyang Ancyra kanthi kabungahan lan kabagyan. Nalika seduluré padha nangis lan meratapi bapaké sing dijauhake saka wong-wong mau, piyambakipun ngutus warta marang wong-wong mau:

'Aja sedhih, sedulur, nanging pracayaa marang aku yèn aku ora bakal ninggalaké kowé kabèh. Ora ana apa-apa ing donya iki sing bisa misahaké aku saka kowé kabèh.'

Mula Rama Suci diangkat dadi Uskup Anastasiopolis déning Paulus, Metropolitan Ancyra, sanadyan piyambakipun ora kersa nampa pangkat makaten. Nalika piyambakipun nampi jabatan punika, sawijining priya pinunjul nduwé panglihatan: lintang ingkang sumunar sanget lan agung mudhun saking swarga ing gréja lan, kanthi sinaripun, padhangaké ora mung kutha lan nagari, nanging uga kabèh tlatah lan kutha ing sakupengipun. Sejatine, bapa mulya iki, nalika lungguh ing tahta uskup, kaya lilin ing kaki lilin, muncul minangka pepadhang tumrap donya, maringi padhang lan nggumunake jagad raya lumantar pirang-pirang kaajaiban lan tuladha gesange sing nggumunake. Panjenengané kerep sowan ing Sikeot Lavra lan maringi panglipur marang para sedulur, lan panjenengané ngahosukake gréja Santo Yohanes George Sang Martir Agung, sing wis dibangun amarga semangat panjenengané. Ora mungkin nyritakaké kanthi rinci babagan sifat lan cacahing mujijat sing panjenengané tindakaké nalika dadi uskup; panjenengané makarya tanpa kendhat, ngopeni kanthi teliti kawanan sing dipasrahaké marang panjenengané. Nanging, Panjenengané sing Kinurmatan uga sanget sedhih amarga menengé wis keganggu, lan ing manahé tansah ana kepinginan sing ora kendho kanggo nyerahake jabatan uskup lan bali manèh menyang biara kanggo urip meneng.

Sawisé pirang-pirang taun, Teodorus sing pinaringan berkah manèh ngrasa kepéngin ngunjungi panggonan-panggonan suci ing Yerusalem lan banjur ngajak loro sedulur saka biarané—arkidiakon Yohanes lan Martinus—miwiti lelungan bareng. Nalika ngunjungi panggonan-panggonan suci, dhèwèké ora mbabaraké pangkat uskupé, nanging mlaku kaya sesepuh biyasa.

Timbul ing pikirane ora bali menyang omah, nanging manggon ing kana ing sawijining biara, amarga dhèwèké nyadari yèn amarga jabatan episkopalé, dhèwèké kapaksa ninggalaké asètisisme monastiké. Mula dhèwèké lunga menyang Lavraé Saint Sava, nyuwun sel, lan manggon ing kana kanthi meneng wiwit pesta Kelahiran Kristus nganti Paskah. Sawisé Paskah, loro sedulur sing teka bareng dhèwèké, Yohanes lan Martinus, terus-terusan ngajak dhèwèké bali menyang omah, nanging dhèwèké ora gelem ngrungokaké. Lan sawijining wengi, ing ngimpi, Sang Martir Agung Suci George rawuh marang dhèwèké, nyelehaké tongkat ing tangane lan kandha:

Ayo cepet-cepet ninggalake panggonan iki lan bali menyang tanah air kita; ora perlu kowe mandheg kene sawise ninggalake tanah airmu.

Theodore kandha:

– Aku ora bisa mulih, amarga aku ora kepengin dadi uskup.

Martir mau mangsuli marang dheweke:

'Aku bakal enggal mbebasake kowe saka jabatan iki; bali wae, amarga akèh wong padha sedhih merga kowe.'

Sawisé pangajab kuwi, sang wiku banjur nggawa loro muridé lan mangkat bali menyang tanah airé. Nalika dhèwèké nyedhak Galatia, dhèwèké mandheg ing Biara Druini sing ditemoni ing dalan, lan dhèwèké maringi dhawuh marang kanca-kancané supaya ora mbukak sapa dhèwèké. Para biksu ing biara iki wis suwé krungu babagan Romo Theodore minangka wong sing luar biasa lan padha kepéngin ndeleng dhèwèké. Ora dikenal déning para biksu mau, Bapa Pendeta manggon meneng ing omah tamu biara, sawisé disambut déning tuan rumah, Anikita; lan nalika murid-muridé Theodore ditakoni babagan sang tuwa lan sapa dhèwèké, padha mangsuli yèn dhèwèké iku wong lelungan saka tanah adoh. Nalika dhahar bengi, piyambakipun ningali para murid sing padha mangan kanthi krasa legawa amarga padha luwe, lajeng ngendika:

'Satemene, anakku, kita padha mangan kaya wong Galatia.'

Lan sakjam sawisé dhèwèké mbaleni tembung sing padha. Krungu kuwi, Anikita gumun ing atiné apa bapak tuwa iki saka Galatia. Ing wayah bengi kuwi, nalika miturut kabiasaané bapak tuwa iku turu ing lemah bengi iku, Anikita ngajak loro murid mau menyang pinggir lan ngajak supaya padha kandha sapa sejatine bapak tuwa iku; banjur padha mbabaraké yèn iku Theodore, tukang mujijat saka Sikeon, Uskup Anastasiopolis, lan Anikita langsung kesusu ngandhani kabar iki marang Abas Stephen lan para sedulur. Gedhé sanget kabungahané amarga wis weruh wong sing wis suwe banget diarep-arep. Wayah kidungan esuk wis teka, lan nalika sang tuwa tangi lan mlaku menyang gréja, abbot lan para sedulur padha nyambut ing lawang; padha sujud ing sikilé, nyuwun berkah marang dhèwèké minangka tukang mujijat lan uskup. Padha nyuwun marang Sang Santo supaya kersa manggon bareng sawetara dina, supaya padha bisa kasengsem ndeleng pasuryan malaikaté lan kapenuhan rembugan manis, lan bapa mulya punika manggon bareng kaliyan piyambakipun ngantos sawetawis wekdal. Ora suwe kabar babagan piyambakipun sumebar ing saindenging tanah, lan akèh wong teka menyang biara, nggawa wong-wong sing lara marang sang suci, lan piyambakipun marasaké kabèh mau kanthi sih rahmat Kristus.

Sawisé kuwi, sang pandhita mulya bali menyang kawanané lan nalika nindakake tugase panggembalaan kaya biyasa, ora nate kendho mikirake carane bisa nyerahake jabatan uskup. Kajaba iku, sang Antokus sing berkah, sang pertapa, nalika bali saka Konstantinopel menyang omahé lan kebeneran ana bareng karo dhèwèké, maringi pitutur supaya nindakake sing padha; amarga Antokus iki wis dikirim saka tanah wétan marang Raja Mauricius kanggo nyuwun pangayoman kanggo kutha Synophrinus saka mungsuh-mungsuhé. Antiochus iku wong tuwa, umuré watara satus taun; suwéné nem puluh taun dhèwèké ora nate ngombe anggur utawa lenga, lan telung puluh taun dhèwèké ora nate mangan roti, mung urip saka godhong pait karo uyah lan cuka, lan ngombe banyu. Romo Agung nampani bapa sing berkah iki, sing lagi lelungan liwat Galatia lan Anastasiopolis, ing omahé kanthi pakurmatan lan kabungahan; piyambakipun maringi pangayoman lan nemokake panglipur ageng lumantar pacelathon rohani karo piyambakipun. Antiochus sing berkah kandha marang para muridé bab Theodore:

'Aku durung tau weruh wong suci kaya ngene iki. Gusti wis maringi wahyu marang aku bab uripe.'

Mangkono uga, Teodorus ngandika marang seduluré bab Antiochus:

'Ing saindenging Gurun Wétan, aku ora tau weruh utawa krungu bab abdi Gusti kaya ngono.'

Santo Teodorus njaluk pitutur marang Sang Mulya Antiochus, ngandhani yèn dhèwèké arep mundur saka jabatan uskup; nanging Antiochus malah muji niyaté kuwi lan maringi pitutur supaya dhèwèké langsung nglakoni kersané tanpa tundha.

Sawisé Antiochus lunga, Santo Theodore kroso sedhih amarga pangrusakan lan pangrebutan harta gréja; saliyané kuwi, dhèwèké uga nduwé mungsuh rahasia ing wewengkon keuskupan sing digerakké déning mungsuh sing ora katon supaya padha iri lan sengit; ing sawijining wektu, kanthi idiné Gusti, wong-wong mau maringi racun marang Panjenengané, lan Panjenengané sing Kinurmatan iku nganti telung dina meneng ora bisa ngucap lan ora obah kaya mati, nganti kabar yèn sang wali wis seda wis sumebar ing saindenging kutha. Sawisé telung dina, Gusti Putri kita sing Maha Suci, Ibuné Gusti Allah, rawuh marang dhèwèké lan mbukak sabab lara sing nimpah dhèwèké—racun sing wis diwènèhaké kanthi rahasia—lan nunjukaké wong-wong sing sengit sing wis

maringi racun mau; banjur, njupuk telung butir saka saputangan sing dicekel ing tangané, dhèwèké maringi marang dhèwèké lan kandha:

'Ndeleng iki, lan wiwit saiki kowe ora bakal nandhang cilaka apa-apa.'

Sawisé mangan wiji-wiji mau, Sang Rama sing Mulya bali waras, krasa seger kabeh, banjur tangi lan matur nuwun marang Kristus Gusti Allah lan Indungé sing Maha Suci. Dhèwèké ora ngetokaké mungsuh-mungsuhé sing jahat utawa nyritakaké marang sapa waé, nanging ndedonga marang Gusti Allah kanggo mungsuh-mungsuh mau, supaya Gusti ora ngetung iki dadi dosa tumrap wong-wong mau. Panjenengané tansah ndedonga marang Santo Yohanes Sang Martir Agung supaya nglepasaké panjenengané saka jabatan uskup, kaya sing wis dijanjèkaké ing sawijining pangliyan nalika bapak sing kinurmatan kuwi ora kersa bali saka Palestina menyang Galatia.

Kudu ora dilalekake manawa ing Anastasiopolis wis diadegake pajeg sing kudu dibayar saben taun saka tanah greja kanggo dhahar uskup, jumlahé telung atus nem puluh lima koin emas. Saka pajeg iki, Sang Teodorus sing Mulya mung mbuwang patang puluh koin emas kanggo panganan sak taun, dene sisa diparingake marang Gréja Suci; lan sedekah sing asalé saka sumber liya disalurake marang wong mlarat. Sawisé mutusaké nyerahaké jabatan uskup saklawasé, Sang Mulya Teodorus dhisik-dhisik ngadhep marang Gusti kanthi pandonga sing suwé lan semangat pirang-pirang dina, supaya niyaté ora diétung dadi dosa; lan sawisé nampa ijin saka Gusti ing sawijining wahyu tumrap apa sing wis dijaluké, dhèwèké nglumpukaké kabèh rohaniawan lan kabèh warga kutha lan kandha marang wong-wong mau:

"Kowe padha ngerti, sedulur, manawa kowe wis meksa aku metu saka biara lan meksa aku nampa beban jabatan uskup, lan nalika semana aku wis kandha marang kowe manawa aku ora pantes mimpin kowe, nanging kowe ora ngrungokake aku lan tumindak manut karsa kowe. Lan saiki, wis sewelas taun berturut-turut aku wis marakake kowe sedhih lan aku uga sedhih amarga kowe. Aku nyuwun marang kowe supaya nggoleki panggembala sing bisa nyenengake kowe; aku ora bisa maneh dadi uskupmu, lan aku bali, minangka biksu sing andhap asor, menyang biaraku, ing ngendi aku wis sumpah ngabdi marang Gusti Allah nganti pungkasaning uripku.

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké nggawa Dekan Agung Yohanes saka biarané lan mangkat menyang Metropolitan Paulus saka Ankyra, nyuwun supaya dhèwèké nunjuk uskup liya kanggo Anastasiopolis. Ana perselisihan gedhe antarané wong loro mau: metropolitan ora gelem ngeculaké Teodorus sing kinurmatan mau, amarga, ujare, ora mungkin golek wong liya sing pantes njabat iki. Nanging Teodorus kanthi tegas nolak, kandha yèn beban iki ngluwihi ukuran lan kekuwatane. Kajaba iku, perlu ngandhani Kang Maha Suci , Patriark Cyriacus[3158] ing Konstantinopel lan Kaisar Maurice sing taat babagan prakara iki. Kanthi ilham saka Gusti, padha nulis marang Metropolitan Ancyra, ngajak supaya ora ngalangi wongé Gusti iki sing ngupaya urip meneng lan ngeculake miturut panyuwuné.

Mangkono, Sing Kinurmatan Theodore, sawisé dibebasaké saka beban-beban karuwetan jabatan uskup, kebak kabungahan amarga dhèwèké bébas saka akèh padha; lan sawisé mundur menyang biarané, dhèwèké manggon ing selé kanthi meneng lan nglakoni urip tapa brata. Panjenengané kerep nindakake Liturgi Ilahi, nyawisake kurban tanpa getih, lan sajrone Liturgi panjenengané diparingi sih supaya bisa ndeleng kanthi mripat dhéwé Roh Suci ing wujud porfir ungu padhang sing mudhun saka dhuwur lan nutupi Sajian Suci: panjenengané nyritakaké iki marang salah siji kanca padepan, hieromonk Julian, sawijining priya sing duwé kabecikan, amarga panjaluk bola-bali saka piyambakné. Nalika panjenengané mirsani kahanan iki, atiné kebak kabungahan rohani sing ora bisa diungkapaké, lan pasuryané sing ayu sumunar déning pepadhang kang éndah lan malih wujud, nganti para imam lan diakon sing ngladèni panjenengané weruh padhanging ilahi ing pasuryané sing kinurmatan mau lan padha gumun.

Ing sawijining wektu, kedadéan ing ngisor iki: ing tanggal 16 Juli, dina raya Martir Suci Antiochus, nalika ana ing gréja, nalika Suci Theodorus nindakake Liturgi lan wayahe Pangluhuré Sumbangan Suci wis teka, piyambakipun, miturut kabiasaan, ngunggahaké diskus kang nggawa Anak Domba Suci lan ngumumaké: 'Kang Suci kanggo kang Suci.' Anak Domba Ilahi, kanthi kersané dhéwé, munggah luwih dhuwur ing udara ing sisih pinggan suci, diangkat déning tangan kang ora katon, banjur mudhun manèh ing pinggan suci ing panggonané.

[3158] Cyriacus ngladeni dadi Patriark saka taun 595 nganti 606.

Ndeleng mujijat iki, kabèh sing melu Jamuan Ilahi wektu kuwi kebak rasa wedi lan gumun, déné Sing Mulya Teodorus nangis kakehan lan, kabungahané nganti ora bisa diungkapaké, ngluhuraké Kristus Gusti Allah, sing sejatine manggon ing Misteri Panjenengané sing Paling Suci.

Kaisar Maurice sing saleh lan Patriark Cyriacus sing Maha Suci kepengin ndeleng Teodorus sing kinurmatan, sing wis kerep padha krungu kabaré, banjur nulis surat marang dhèwèké supaya teka ing Konstantinopel, supaya padha pinaringan berkah lan pandonga saka dhèwèké. Sing Mulya iku ora bisa nolak panyuwunan mau lan mangkat menyang kutha, ing kono piyambakipun ditampi dening kabèh wong kanthi pakurmatan ageng. Piyambakipun namung manggon sawatara wektu ing Konstantinopel, nanging nindakake akèh kaajaiban kanthi kuwasa Gusti Allah: piyambakipun mbalèkaké pandelengan marang sawijining mudha wuta, nguripaké manèh sawijining wanita lumpuh saka amben, nylametake akèh wong sing kesurupan saka pangsakitané setan, marasaké wanita sing ngalami pendarahan liwat pandonga, ngresiki putrané raja saka kusta, maringi kasuburan marang pasangan sing mandul liwat berkahé, lan nindakake akèh pakaryan mulya liyané, maringi panglipur marang kabèh wong kanthi sih rahmaté Gusti; sawisé kuwi piyambakipun wangsul menyang biarané. Nanging sawisé sawatara wektu, dhèwèké dipanggil kaping pindho menyang Konstantinopel nalika pamaréntahan Kaisar Phocas[3159] , miturut dhawuh Sang Patriark Thomas[3160] – sing wis nggantèkaké Cyriacus ing tahta. Alesan panyuwunan mau yaiku kedadéan luar biasa ing provinsi Galatia: ing salah siji kutha, nalika prosesi umum nganggo salib, salib kayu gedhé dumadakan goyang kenceng dhéwé kanthi kuwasa gaib, padha nabrak siji lan sijiné nganti pecah. Kabar babagan mukjizat iki nyebar adoh lan amba, malah tekan Konstantinopel; nalika kuwi Sang Patriark Thomas ngutus wong mulya Theodore supaya teka langsung marang piyambakipun, lan nalika sang wali teka, Patriark takon marang piyambakipun babagan mukjizat mau lan apa pratandha sing bakal teka. Wong suci mau mangsuli yèn pancèn iku mujijat, nanging dhèwèké nolak ngandhani apa pratandha sing bakal kelakon, kanthi ngendika yèn dhèwèké ora ngerti misteri Allah sing ora bisa dipahami kuwi. Banjur Sang Patriark sing Suci tiba ing sikilé kanthi nyuwun, lan lumantar andhap asor, ngyakinaké Bapak Suci supaya prédhiksi apa sing bakal kelakon. Sing sepuh ngendika manawa goyangané salib-salib mau, kang muni krek-krek lan tabrakan siji lan sijiné, nuduhaké pralaya gedhé ing mangsa ngarep tumrap Gréja Allah lan kraton Yunani—saka mungsuh njaba, lan saka mungsuh jero. Saka njaba, bakal ana invasi nggegirisi saka mungsuh; dene saka njero, bakal ana prahara iman ing antarané wong Kristen, bakal ana panganiayaan sing nyebar, wong-wong bakal ngrampas lan ngrusak bandha siji lan sijiné, akèh gréja bakal dirusak lan ditinggal sepi, lan kabèh iki bakal kelakon ora suwe manèh. Krungu kabar iki, patriark kaget banget lan nyuwun marang sang reverend supaya ndedonga marang Gusti kanggo piyambakipun, supaya Gusti njupuk nyawane sadurunge karusakan sing wis diramal kelakon, supaya piyambakipun ora kudu nyekseni bala sing bakal nimpuh Gréja.

Sawisé sawatara wektu, nalika Sang Mulya Teodorus isih ana ing Konstantinopel ing Gréja Santo Stefanus, Patriark lara lan ngutus warta marang Sang Mulya—sing wektu kuwi lagi nyendhiri lan puasa—kanggo ngandhani bab larané, nyuwun supaya piyambakipun ndedonga marang Gusti supaya diparingi pati kanthi cepet. Nanging sang wali nolak lan ora gelem manut; banjur patriark kanthi tulus nyuwun kaping pindho supaya sang wali ndedonga supaya piyambakipun seda sadurunge sangsara teka ing Gréja. Sang reverend nepaki pangajab sang wali, ndedonga marang Gusti supaya piyambakipun seda, lan ngutus warta marang piyambakipun, kandha:

'Apa panjenengan paring dhawuh supaya aku teka marang panjenengan, utawa apa kita bakal padha ngadeg bebarengan ing ngarsane Gusti?'

Patriark mangsuli liwat utusané:

'Aja mecah menengmu, Rama; wis cukup kanggo aku menawa kowe wis ngendika: "Kita bakal ketemu ing kana ing ngarsane Gusti kita."'

Ing dina iku, sadurunge Vesper, Sang Kinasih Patriark Thomas kanthi kabungahan ninggalake donya iki lan lunga marang Gusti. Sawisé seda Patriark, Sing Mulya Theodore bali menyang biarané, lan sawisé sawetara taun pati dhéwé wis cedhak; sadurungé kuwi, dhèwèké nindakake akèh mujijat agung lan mulya lan prédhiksi akèh babagan kedadeyan ing mangsa ngarep. Sadurunge seda, piyambakipun kaping pindho ndeleng Santo Yurji Sang Martir Agung ing ngimpi: kapisan, piyambakipun muncul maringi piyambakipun tongkat lelungan lan

[3159] Kaisar Phocas mrentah wiwit taun 602 nganti 610.
[3160] Thomas ngladeni dadi Patriark saka taun 607 nganti 610.

ngajak piyambakipun melu lelungan adoh; banjur piyambakipun muncul numpak jaran, nuntun jaran liyane lan kandha:

'Nunggangi jaran iki, Theodore, lan tututi aku.'

Saka kéné, Sing Mulya Theodore mangertèni yèn pamitané saka donya iki wis cedhak; dhèwèké kanthi bungah ngandhani murid-muridé bab iki lan prédhiksi yèn dhèwèké bakal séda sawisé Paskah. Lan pancèn kedadéyan kaya ngono. Nalika dhèwèké lagi séda, dhèwèké weruh malaikat suci teka njupuk dhèwèké, lan kanthi pasuryan sing sumringah dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané.

Panjenengané séda ing taun katelu pamaréntahané Heraclius[3161] .

Urip lan mujijat-mujijatipun kacathet déning muridipun, Eleusius, ingkang nampi asma biara George saking Sing Kinurmatan. Panjenenganipun nyritakaké bilih wong tuwanipun, sanadyan wis suwé nikah, durung nduwé anak lan nyuwun dhumateng Sing Kinurmatan Theodore supados lumantar pandonga lan berkahanipun, wong tuwa mau saged nduwé anak; Sing Mulya, sawise njupuk sabuk-sabuke, ngabulaké lan mberkahi, banjur mbalèkaké lan maringi pratandha yèn kasunyengané bakal mari; pancèn, Eleusius lair saka pasangan mau, sing diopeni lan banjur digawa marang Sing Mulya, diserahaké kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Sawise manggon bareng Rama Suci salawase rolas taun, dheweke nyekseni mujijat-mujijat sing ora bisa diucapake, sing ditulis kanthi rinci; nanging kita mung njupuk saka cathetane lan nyritakake sawetara wae kanthi ringkes, kanggo pambangunan roh kita. Mula saka iku, padha ngluhurna Gusti kang kaelokan, kang dipuji lumantar para pangripta mujijat, Rama, Putra, lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 2:

Dikenal wiwit bayi minangka suci lan kabuka kebak sih, Panjenengan wis madhangi donya kanthi mujijat lan ngusir akèh setan, ya Anak Suci Teodorus; mulane ndedonga marang Gusti kanggo kita.

Kontakion, Nada 3:

Amarga, sawise munggah ing kereta geni saka kabecikan, ya Sang sing nggawa Gusti, kowe mabur menyang panggonan swarga; kaya malaikat, kowe manggon ing antaraning manungsa, lan kaya manungsa, kowe bungah bebarengan karo para malaikat. Mula saka iku, kowe wis kawangwang minangka panggonan ilahi kanggo mujijat, ya Sang Kinurmatan Theodore.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Vitalius, Rahib

Diperayakaké tanggal 22 April

Nalika Panjenengané Sang Patriark Yohanes sing welas asih njabat ing Kursi Patriark ing Alexandria, ana sawijining biksu sing jenengé Vitalius teka ing Alexandria saka biara Sang Bapa Syridus sing kinurmatan. Biksu iki, nalika umuré wis genap nem puluh taun, wis milih dalan urip sing tumrap wong sing mung ndelok k , katoné ora resik lan kebak dosa; nanging tumrap Gusti Allah, sing ndeleng manungsa saka jeroné lan nyinaoni manahé manungsa (Mazmur 7:10), iku nyenengaké lan ditrima: Amarga sang tuwa kuwi, sing kanthi rahasia kepengin nuntun wong-wong dosa lan wong-wong sing ora takwa supaya tobat, katon ing paningalé manungsa minangka wong sing dosa lan wong sing ora takwa dhéwé. Dhèwèké nyusun dhaptar kabèh pelacur sing manggon ing Alexandria, lan ndedonga marang Gusti kanthi semangat banget kanggo saben wong mau, supaya Gusti mbalèkaké saka urip dosané. Sing tuwa kuwi nampa pagawean ing kutha wiwit esuk nganti sonten lan nampa rolas koin tembaga kanggo upahé. Saka siji koin dhèwèké tuku kacang jembar lan dipangan sawisé srengéngé surup, amarga sawise makarya sedina muput dhèwèké wis puasa; banjur, nalika tekan ing griya pelacuran, dhèwèké maringi dhuwit sing isih ana marang salah siji pelacur lan kandha marang dhèwèké:

[3161] Kaisar Heraclius mrentah watara taun 610 nganti 641. Santo Theodore Sikeotes seda ing taun 613.

'Aku nyuwun marang kowe, kanggo dhuwit iki, supaya kowe tetep suci sakwengi, aja nindakake dosa karo sapa wae.'

Sawisé kandha mangkono, dhèwèké bakal nutup awaké dhéwé karo dhèwèké ing kamare. Dhèwèké bakal turu ing ambené, déné tuwa kuwi, ngadeg ing pojok, bakal tetep tangi sakwengi, meneng-meneng maca Mazmuré Dawud lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké nganti esuk. Esuké, nalika dhèwèké lunga, dhèwèké bakal ngajak dhèwèké sumpah supaya ora ngandhani sapa-sapa bab tumindaké.

Dheweke nindakake iki suwene wektu sing dawa, nglampahi dina-dinane kanthi puasa lan gawe, lan ing wengi mlebu ing panggonan para pelacur lan tetep tangi kanggo ndedonga. Saben wengi dheweke ngunjungi pelacur sing beda, nganti sawise ngunjungi kabeh, dheweke miwiti maneh saka sing sepisanan.

Gusti Allah, nyumurupi tumindak abdi Panjenengané sing nggumunake kuwi, paring kasil marang dhèwèké; amarga sawatara wong sundal, kèlu amarga kabecikan Vitalius, padha tangi dhéwé-dhéwé kanggo ndedonga lan, sujud jejere dhèwèké, padha ndedonga bareng-bareng. Wong suci mau ngajak para wong wadon iku supaya tobat, ngélingaké Dina Pangadilané Gusti Allah lan siksa langgeng ing Gehenna sawisé mati, nalika nyawisaké pangarep-arep lumantar sih-rahmaté Gusti Allah lan janji berkah langgeng ing swarga. Banjur, kebak rasa ajrih marang Gusti Allah, padha andhap asor lan janji bakal mbeneraké uripé. Lan akèh saka wong-wong mau ninggalaké urip dosa biyèn lan nikah karo priya sing sah. Liyané, sing kepéngin urip ing kasucian sing sampurna, mlebu biara wanita lan nglampahi uripé ing kono kanthi nglakoni puasa lan nangis. Ana uga sing urip ing donya tanpa bojo, ing kasucian, nyukupi kabutuhané dhéwé kanthi gawean tangané dhéwé. Lan ora ana siji wae saka para pelacur sing ngandhani sapa wae babagan urip suci Santo Vitaly, amarga nalika ana siji saka wong-wong mau sing miwiti ngandhani wong yèn Vitaly teka marang wong-wong mau ora kanggo dosa, nanging kanggo kaslametané, Vitaly, nalika krungu bab iki, sedhih banget amarga uripé sing tanpa cela wis kabukak, lan dhèwèké bakal ndedonga marang Gusti supaya ngukum wong wadon kuwi, supaya kabèh wong wadon liyané padha wedi lan ora wani nyritakaké tumindaké marang wong liya. Sakwisé kuwi, kanthi pangayomaning Gusti, wong wadon kuwi bakal kesrimpung, lan nalika weruh kuwi, wong wadon liyané padha wedi lan ora wani mbukak apa-apa marang wong liya bab kasucianing uripé Vitaly. Wong-wong, nanging, kandha marang wong wadon sing lagi nesu:

'Delengen piye Gusti mbalekake marang kowe amarga ing wiwitan kowe ngomong yèn biksu iki ora teka marang kowe kanggo nglakoni zinah; saiki cetha yèn dhèwèké pancèn tukang zinah.'

Lan kabèh padha ngguyoni lan nyalahké dhèwèké saben dina, kandha:

'Mlayu kowe, wong celak—para pelacur padha ngenteni kowe,' lan padha ngidoni dhèwèké.

Wong suci kuwi, sanadyan nglakoni kabeh kanthi alus, malah bungah nalika krungu cacian lan celaan saka wong-wong, amarga nemu panglipur saka pamikiran yen padha nganggep dheweke minangka wong dosa gedhe. Kadhangkala, dheweke kandha marang wong-wong sing nyalahake dheweke:

'Apa aku ora duwe badan kaya wong liya kabèh? Apa Gusti Allah nggawe biksu tanpa badan? Satemene, biksu iku manungsa kaya wong liya.'

Sawetara wong menehi pitutur marang dhèwèké:

'Bapa,' ujare wong-wong mau, 'nikaha salah siji pelacur dadi garwamu lan tinggalna busana biksu, supaya ajaran biksu ora kena aib amarga kowe.'

Nanging dhèwèké, kaya nesu, mangsuli marang wong-wong mau:

Aku ora kepéngin ngrungokaké kowé; apa gunané aku nikah lan ngopeni bojo, anak-anak, lan omah tangga, lan ngentèkaké kabèh dina ing urusan lan pakaryan? Napa kowé ngukum aku? Sawise kabèh, dudu kowé sing bakal njawab kanggo aku ing ngarepé Gusti. Masing-masing padha ngopeni awakmu dhéwé, lan tinggalna aku. Ana mung siji Hakim tumrap kabèh, yaiku Gusti Allah, sing bakal maringi ganjaran marang saben wong manut tumindaké.

Mangkono Sang Vitalius sing kinurmatan nyumputake kabecikane saka wong-wong.

Sawetara rohaniawan ngumpat marang dhèwèké ing ngarsané Paduka Suci Yohanes Sing Welas Asih, Patriark Alexandria, kanthi ngandhakake yèn sawijining tuwa wis ngrusak kabèh kutha kanthi mlebu omahé para pelacur saben bengi. Nanging Panjenengané Patriark ora pracaya marang wong-wong sing nyebar fitnah, amarga sadurungé dhèwèké wis kesasar déning para penyebar fitnah ing nalika dhèwèké mènèhi prentah supaya nggebuki sawijining biksu sing suci lan murni—sing uga kasunyatané kasèk[3162] —wong sing ora salah sing wis mbaptis sawijining wanita Yahudi, amarga dhèwèké pracaya marang wong-wong sing nyebar fitnah marang dhèwèké.

Nalika kelingan kedadeyan kuwi, patriark ora nggatekake wong-wong sing nyebar fitnah marang Vitaly lan kandha marang wong-wong mau:

'Mandhegna ngukum, lan luwih-luwih aja ngukum para biksu. Apa kowe ora ngerti apa sing kelakon ing Konsili Ekumenis Kapisan[3162] , nalika sawetara uskup lan rohaniawan nyerahake tuduhan tertulis marang siji lan sijine bab dosa-dosane?' Kaisar, sawisé mréntahaké supaya digawa lilin sing wis dinyalakaké, ngobong tulisan-tulisan mau tanpa maca dhisik, lan kandha: 'Yen aku weruh kanthi mripatku dhéwé ana uskup utawa biksu sing nindakake dosa, aku bakal nutupi dhèwèké nganggo busanaku dhéwé, supaya ora ana sing weruh dhèwèké lagi dosa.'

Mangkono Patriark Agung ngremehake para pengadu. Bab abdi Gusti Vitalius, piyambakipun ora nate kendho ngopeni kaslametan jiwa-jiwa sing dosa, lan ora ana sing ngerti uripé sing luhur nganti wayahe seda.

Nalika siji wektu, nalika Sang Vitalius sing kinurmatan arep ninggalake omahé para pelacur ing wayah subuh, piyambakipun kepethuk karo sawijining priya enom, sawijining pezina, sing arep menyang omahé para pelacur kanggo nindakake dosa karo wong-wong mau. Nalika weruh Vitalius, priya enom kuwi nggebuk pipiné kanthi kenceng lan kandha:

'Hei wong sengsara lan ora takwa, nganti kapan kowe bakal nolak tobat lan mbalèk saka uripmu sing najis, supaya jenengé Kristus ora tambah kowe nistakaké?'

Wong suci mau mangsuli:

'Percayaa marang aku, manungsa, amarga kowe wis nggebuk aku, wong sing andhap asor, kowe uga bakal nampa pukulan ing pipi sing nganti sak Alexandria padha mlayu krungu tangis kowe.'

Sawisé sawatara wektu, Sang Vitalius sing kinurmatan mundur menyang sel cilik lan sempit sing wis dibangun ing sacedhaké gapura sing dikenal minangka 'Gapura Srengéngé', lan ing kana Panjenengané séda kanthi tentrem marang Gusti. Ora ana siji wae ing kutha sing ngerti bab iki. Ing wektu kuwi, sawijining setan—ing wujud wong Ethiopia sing medeni—muncul ing ngarepé pemuda pezina sing wis nggebuk pipiné sang sepuh sing kinurmatan mau; setan kuwi nggebuk pipiné kanthi kenceng lan kandha:

'Tampa pukulan sing dikirim marang kowe déning biksu Vitaly.'

Sakwise kuwi, pemuda mau langsung kesurupan lan ambruk ing lemah, ngglundhung karo ngamuk nganti ludah metu saka cangkemé; ing wektu sing padha, dhèwèké nyabuti sandhangané lan muni banter banget nganti warga saindenging Alexandria padha teka krungu swara jeritan medeni. Dhèwèké disiksa déning setan suwéné wektu. Sawisé pirang-pirang jam kliwat, sawisé rada waras manèh, pemuda kuwi buru-buru menyang selé Vitaly, njerit:

'Ampunana aku, abdi Gusti, awit aku wis dosa marang kowe, wis nyerang kowe kanthi parah kanthi nggebuk pasuryanmu. Saiki, kaya sing wis kowe ramal, aku wis nampa paukuman sing pantes.'

Kanthi nguwuh kaya ngono, dhèwèké mlayu kanthi cepet, digandheng karo wong akèh. Nalika dhèwèké nyedhak sel sang tuwa, setan kuwi ngedhunaké dhèwèké menyang lemah, banjur sirna.

Wong enom kuwi, sawisé pulih tenan saka kaget, wiwit nyritakaké marang wong akèh carané dhèwèké nggebuk pipiné sang sepuh lan carané sang sepuh wis prédhiksi yèn dhèwèké bakal nampa baliné. Banjur ana ketukan ing lawang selé sang tuwa, nanging ora ana wangsulan. Nalika padha mbukak lawang, padha weruh sang tuwa lagi sujud ing tengah sel, kaya lagi ndedonga; nyawane kang suci wis bali marang Gusti. Ing tangane ana selembar kertas sing isiné:

'Wong-wong Alexandria! Aja padha ngadili sadurunge wektuné, nganti Gusti, Hakim sing Adil, rawuh.'

Ing wektu kuwi, ana sawijining wanita sing kesurupan setan teka ing kana; dhèwèké biyèn kepéngin nyritakaké marang wong-wong babagan urip suci Vitalius, kaya sing kasebut mau. Dhèwèké teka sawisé kabari yèn wong kinurmatan kuwi wis séda déning malaékat sing wis muncul marang dhèwèké, lan nalika nyentuh sésa badan suci sang wali, dhèwèké langsung mari saka kesurupan kuwi. Kanthi cara sing padha, akèh wong wuta lan lumpuh wiwit mari nalika nyentuh badané sing kinurmatan.

Nalika padha krungu kabar seda Sang Pamanggih, kabèh wong wadon sing wis digawa marang tobat amarga dosané lumantar piwulangé, padha nglumpuk ing peti jenazahé karo obor lan lentera sing murub, nangis

[3162] Konsili Ekumenis Kapisan diadakaké ing taun 325 Masehi ing Nicaea minangka tanggapan marang ajaran sesat presbiter Arius, sing kanthi ngina ngaku yèn Putraning Allah iku sawijining makhluk ciptaané Allah Rama.

lan meratapi sang pamanggih, bapak lan guruné. Ing wektu sing padha, padha ngomong banter ing ngarepé kabèh wong bab kabecikané sang tuwa, sing ora tau nyentuh siji waé saka wong-wong mau nganggo tangane, lan sing teka ora kanggo nuntun menyang dosa, nanging kanggo nylametaké. Wong-wong, sawisé krungu critané, padha nesu marang wong-wong mau lan kandha:

'Napa kowe padha ndhelikake marang kita kasucianing gesangé pangarsa sing mulya iki, amarga amarga kita ora ngerti, kita wis nindakake dosa gedhé marang dhèwèké kanthi ngukum lan nyalahké dhèwèké?'

Para wanita mau mangsuli cacian wong-wong kaya mangkéné:

'Kita padha wedi, amarga sesepuh iki wis nglarang kita, kanthi sumpah sing saktenane, supaya ora ngandhani sapa wae bab uripe; lan nalika salah siji kanca kita miwiti mbukak rahasiane marang wong akeh, dheweke langsung keserang edan. Mula saka iku, saben kita, wedi paukuman kaya ngono, padha meneng bae.'

Lan kabèh wong gumun marang abdi Gusti iki, sing kanthi andhap asor nyumputake kasucian uripé saka wong liya. Nalika kabèh wong nganggep dhèwèké wong dosa gedhé, dhèwèké sejatiné kanca Gusti lan wadhah sing suci saka Roh Suci. Wong-wong padha nyalahake siji lan sijine, isin amarga kabodhoane wis ngukum wong kang sejatine wong Allah lan wis nyebabake lara ati lan ngina marang wong sing ora ana kaluputane lan resik atine.

Nalika cathetan rinci babagan kabèh sing wis kelakon tekan ing Panjenengané Sang Patriark Yohanes sing Welas Asih, piyambakipun rawuh bebarengan karo kabèh rohaniwané menyang sel sang sepuh. Sawisé ndeleng layang sing kasebut mau, ing ngendi sang sepuh ngajak supaya ora ngukum piyambakipun, lan uga nyekseni mujijat-mujijat sing kelakon, piyambakipun ngendika marang para rohaniwan sing wis ngina sang sepuh sing kinurmatan:

'Kowe weruh, yen aku pracaya marang omonganmu lan ngina pendeta suci sing ora salah, aku uga mesthi bakal kena pukulan ing pasuryan, kaya sing dialami pemuda sing ngina sang wali. Nanging aku, kanthi andhap asor, matur nuwun marang Gusti Allah amarga aku ora nggatekake tuduhanmu lan saéngga bisa nyingkiri dosa lan paukuman.'

Nanging, wong-wong sing wis ngfitnah lan ngukum sesepuh sing mulya kuwi krasa isin banget.

Sawisé kuwi, Patriark Agung, sawisé njupuk sésa badan suci saka Romo Vitalius, nggawa sésa mau ngubengi kabèh kutha lan, ing ngarsané kabèh wong wadon sing wis tobat saka dosané, kanthi nangis lan meratap, ngubur sésa mau kanthi pakurmatan, muji Gusti Allah, sing nduwèni akèh abdi setya sing ora dikenal manungsa.

Wong sing wis kena pukulan setan kuwi nyelakake donya lan dadi biksu. Lan akèh warga Alexandria, sawise diwulang dening urip mulya Vitalius, padha nggawe aturan kanggo awake dhewe supaya ora nate ngukum sapa wae. Ayo padha ngetutake tuladha mau, kanthi pitulungan pandonga bapa kita sing kinurmatan Vitalius lan sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan salawas-lawase. Amén.

6 Mei

23 April (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling Sang Puteri Martir Suci Alexandra lan para Martir Suci Anatolius lan Proteleon.

Penderitaan Santo Yurji, Martir Agung lan Pemenang

Peringatan tanggal 23 April

Pamrentah sing ora pantes saka Kakaisaran Romawi, Diocletian sing ora nduwé iman marang Gusti[3163] , iku penganut lan panyokong fanatik saka pemujaan berhala. Luwih saka kabèh déwa, dhèwèké ngajèni Apollo[3164]

[3163] Kaisar Diocletian, sawijining panganiaya sing galak marang agama Kristen, mrentah wiwit taun 284 nganti 305.

[3164] Apollo iku salah siji dewa pagan Greko-Romawi sing paling diurmati. Dhèwèké dianggep minangka dewa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga minangka pangreksa kabecikan umum lan nabi masa depan.

, sing dianggep nabi masa depan. Amarga setan sing manggon ing berhala tanpa nyawa iku maringi ramalan babagan masa depan, nanging ramalan-ramalan kuwi ora tau kelakon.

Sawijining wektu, Diocletian takon marang Apollo bab sawijining prakara[3165] . Setane mangsuli:

'Aku ora bisa tenan prédhiksi masa depan, amarga wong-wong sing bener ngalangi dalanku; mulané tripod gaib ing candhi padha ngomong goroh[3166] : wong-wong sing bener ngrusak kekuwatanku.'

Diocletian banjur takon marang para imam sapa kuwi wong-wong sing saleh, sing nganti dewa Apollo ora bisa ngandhani masa depan. Para imam mangsuli yèn ing bumi, wong-wong sing saleh iku wong Kristen. Krungu mangkono, Diocletian kebak nesu lan murka marang wong Kristen lan nerusaké panganiayaan marang wong-wong mau sing sadurungé wis mandheg. Dheweke narik pedhang marang wong-wong sing bener, tanpa dosa lan suci saka Gusti Allah, lan ngetokake prentah supaya padha dipatèni ing saindenging tanah karajané. Mula, tinimbang wong sing zinah, maling, lan wong sing ora ana gunané, panjara kebak karo wong-wong sing ngakoni Gusti Allah sejati. Cara-cara panyiksaan biyasa ditinggal amarga ora nyukupi, banjur digawé panyiksaan paling kejem sing saben dina lan ing endi-endi dialami akèh wong Kristen. Saka saben penjuru, utamané saka Wétan, akèh fitnah tulisan marang wong Kristen diparingaké marang raja. Tuduhan-tuduhan kuwi nglaporaké yèn ana akèh wong sing ora manut marang dhawuh raja lan padha nyebut awaké dhéwé Kristen, nganti perlu diputusaké apa padha diidinaké tetep ing imané utawa diserang perang. Kral banjur ngundang para amphipates lan hegemonia saka saindenging papan menyang majelis ing Nicomedia[3167] , nglumpukake para pangeran, boyar, lan kabèh senaté, lan sawisé mbukak marang wong-wong mau nesuné marang wong Kristen, dhèwèké mréntah saben wong supaya maringi pitutur miturut panemuné babagan carané ngadhepi wong-wong sing wis mbalik saka paganisme. Sawisé akèh pidato saka para rawuh ing majelis, panganiaya ngumumaké yèn ora ana sing luwih mulya utawa migunani tinimbang ngurmati dewa-dewa karuhun kuna. Nalika kabèh sarujuk karo tembungé sang raja, dhèwèké nerusaké:

'Yen kowe kabeh padha mikir kaya ngene lan kepengin nglakoni kanthi semangat, lan yen kowe ngajeni katresnanku, mula padha usaha kanthi saben cara kanggo ngilangi agama Kristen—sing bertentangan karo dewa-dewa kita—ing saindenging kraton kita. Supaya kowe bisa ngrampungake iki luwih sukses, aku dhewe bakal nulungi kowe kabeh kanthi sakabehe kekuwatanku.'

Kabeh nampa tembung raja kanthi pujian. Diocletian lan Senat nglumpuk kaping pindho lan kaping telu kanggo rembugan babagan ngilangi agama Kristen. Banjur padha ngumumake putusan mau marang rakyat, supaya dadi prentah sing ora kena dipertanyakan.

Ing wektu kuwi ana prajurit Kristus sing luar biasa ing tentara Romawi, Santo Yurji, wong asli Kapadokia[3168] , putra saka wong tuwa Kristen, sing dibesarké kanthi taqwa wiwit isih cilik. Dheweke kelangan bapak nalika isih cilik; bapakne seda sawisé disiksa amarga ngakoni iman marang Kristus. Ibune George banjur pindhah karo dheweke menyang Palestina, amarga iku tanah kelairane lan ing kana dheweke duwé tanah ageng.

Nalika dhèwèké wis diwasa, Santo Yohanes misuwur amarga rupa sing gagah, kawani, lan kakuatan fisik, mula dhèwèké diangkat dadi tribune[3169] ing resimen militer kondhang. Ing pangkat iki, dhèwèké nuduhaké kawani ing pertempuran nganti Kaisar Diocletian, sing durung ngerti yèn dhèwèké Kristen, ngurmati dhèwèké kanthi pangkat comeatus[3170] lan dadi komandan militer. Nanging ibune George wis seda sadurunge wektu kuwi.

Nalika Diocletian ngrancang nganiaya lan ngilangi umat Kristen, Santo George isih ngladeni kaisar. Wiwit dina kapisan, nalika Santo George nyadari manawa rencana ora adil iki ora bakal bisa dibatalake, lan ngerti kejemé wong-wong jahat marang umat Kristen, dhèwèké mutusaké yèn wektu iku wis teka kanggo nylametaké nyawane.

[3165] Ing saben kahanan angel ing urip, para raja pagan biyasa njaluk pitutur marang para imam – pangabdi arca – sing konon mbukak kersaning para dewa marang dheweke. Adat iki utamane sumebar ing Yunani Kuna. Ing kéné, saliyané liya, Oracle Delphic (panggonan ramalan) misuwur, ing ngendi ana wanita-wanita khusus – nabiyah (Pythias).

[3166] Para imam pagan padha lungguh ing bangku telung kaki nalika konsultasi karo dewané.

[3167] Nicomedia – kutha gedhé ing Asia Minor kuna, dumunung ing pojok lor-wétan teluk sing kabentuk déning Segara Marmara. Kutha iki dijupuk jenengé saka pangadegé, Nicomedes I, Raja Bithynia, sing urip ing abad kaping 3 SM. Saiki, panggonan Nicomedia sing biyèn mulya dienggoni kutha cilik Ismid.

[3168] Kappadokia – sawijining wewengkon ing Asia Cilik.

[3169] Tribun – panglima militer.

[3170] Comitus – ing Romawi kuna, panglima militer senior sing ngancani kaisar nalika lelungan. Amarga para comitus dadi bagéan saka rombongan kaisar lan uga dadi penasihaté, jabatan iki dianggep banget terhormat.

Sakwise kuwi, Santo Yohanes langsung maringi kabèh bandha-bandhane—emas, pérak, lan sandhangan mewah—kanggo wong mlarat; dhèwèké mènèhi kamardikan marang para budhak ing pangabdiané; lan kanggo para budhak ing tanah kagungané ing Palestina, dhèwèké mréntahaké supaya sawatara dibebasaké, déné liyané diwènèhaké marang wong mlarat. Ing dina katelu, nalika pasamuwan pungkasan raja lan para pangerané arep dianakake babagan pambantaian tanpa hukum marang wong Kristen sing ora salah, Santo Yurji, prajurit gagahé Kristus, nglirwakake kabèh rasa wedi manungsa lan, mung nggawa rasa wedi marang Gusti Allah, rawuh ing ngarepé pasamuwan sing jahat lan ora patuh iku kanthi pasuryan sumunar lan ati sing wani, lan ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Duh Sang Prabu, lan kowe para pangeran lan para penaséhat! Kowe wis diangkat kanggo ngreksa ukum sing becik lan paugeran sing adil, nanging kowe malah nesu marang wong Kristen kanthi kebak amarah, nambah tumindak ora patut lan ngetokake prentah sing ora adil babagan pangadilan wong-wong sing ora salah lan ora nate nindakake kaluputan marang sapa wae. Kowe nganiaya lan nyiksa wong-wong mau, meksa malah wong-wong sing wis sinau taat supaya nyerah marang ketidaktaatanmu sing edan. Nanging ora, berhala-berhalamu iku dudu dewa! Aja kapancing karo goroh iki. Yesus Kristus iku siji Allah, siji Gusti ing kamulyaning Allah Rama, lumantar Panjenengané kabèh prakara diciptakaké lan kabèh prakara ana amarga Roh Suci Panjenengané. Mula, padha kenalana marang kabeneran lan sinau kasucian, utawa aja ngganggu karo kabodhoanmu wong-wong sing wis kenal marang kasucian sejati.

Kagèt karo tembungé Santo Yòrge lan keberaniané sing ora disangka-sangka, kabèh wong padha ngadhep marang raja, kanthi semangat ngentèni jawabané marang santo kuwi. Nanging raja kaget banget nganti ora bisa pulih; kaya kena suwara guntur nganti bisu, dhèwèké lungguh meneng, nahan nesu. Pungkasané, raja menehi isyarat marang kancané, Magnentius, sawijining amphipate sing rawuh ing pasamuan, supaya mangsuli marang George.

Magnentius ngajak sang wali marang sacedhaké lan ngendika marang dhèwèké:

'Sapa sing nyurung kowe nganti wani lan wani ngomong kaya ngono?'

'Kanyatané,' wangsul sang wali.

'Apa, mula, kabeneran iki?' ujare Magnentius. George kandha:

'Kasunyatan iku Kristus piyambak, sing kowe lagi ngejar.'

'Dadi kowe uga wong Kristen?' pitakon Magnentius.

Lan Santo Yurji mangsuli:

Aku iku abdi Kristus, Gustiku, lan kanthi pracaya marang Panjenengané aku teka ing antaramu kanthi kersaku dhéwé kanggo nyekseni kabeneran.

Krungu tembung sang wali kuwi, kabèh wong ing pasamuwan padha kagèt; saben wong padha wiwit ngomong siji-sijiné, banjur muni rame-rame lan sorak-sorai sing ora karuan, kaya sing asring kelakon ing kumpulan wong akèh.

Banjur Diocletian mréntahaké supaya meneng bali, lan nalika ngadhep sang wali, dhèwèké langsung ngenali lan kandha:

Aku wis suwe kagum marang luhure budimu, hai George! Amarga aku weruh tingkah lan kawani panjenengan pantes dihormati, aku maringi panjenengan pangkat sing ora cilik. Lan dina iki, nalika kowe ngucapake tembung-tembung sing mbantah lan ngrugikake awakmu dhewe, aku, amarga katresnan marang kawicaksanan lan kawani kowe, maringi pitutur kaya bapak lan ngajak kowe supaya aja nganti kelangan kamulyan militèr lan pakurmatan pangkatmu, uga aja nganti nglarani awakmu sing isih enom amarga ora manut. Tawakna kurban marang para déwa, lan kowe bakal nampa pakurmatan sing luwih ageng saka kita."

Wong Suci George mangsuli:

'Oh, mugi panjenengan piyambak, Dhuh Raja, kersa mangertos Gusti Allah ingkang sejati lumantar kula lan nyawisake dhumateng Panjenenganipun kurban puji-pujian ingkang Panjenenganipun tresnani! Panjenenganipun badhe paring panjenengan karajan ingkang langkung sae—ingkang langgeng—awit karajan ingkang panjenengan nikmati sapunika punika samentara, sia-sia lan enggal sirna, lan bebarengan kaliyan punika sirna kadosan-kadosan ingkang samentara. Lan sapa waé sing kagoda déning kuwi ora entuk paédah apa-apa. Kabeh iki ora bakal ngremehake kesalehanku, uga ora ana sangsara sing bakal medeni atiku utawa nggoyah pikiranku."

Tembung-tembungé Santo Yohanes iki ndadèkaké raja nesu. Tanpa ngidini santo kuwi ngrampungaké omongané, raja mréntahaké para prajurit njagani supaya ngusir Yohanes saka pasamuwan nganggo tombak lan nahan dhèwèké ing panjara.

Nalika para prajurit miwiti nglakoni dhawuhe sang raja lan ana siji tombak sing wis nyentuh badan sang wali, wesi tombak kuwi langsung dadi alus kaya timah lan melengkung. Samentara kuwi, bibi sang martir kebak puji-pujian marang Gusti Allah.

Sawisé nggawa sang martir menyang penjara, para prajurit nempatake dhèwèké ngadhep munggah ing lemah, ngiket sikilé nganggo sangkèlan, lan nyelehake watu abot ing dhadhané. Mangkono dhèwèké diparingi sangsara déning para penyiksa. Sang wali sabar nampa kabèh mau, ora kendhat muji Gusti nganti esuké.

Nalika esuk sumunar, raja nyaur maneh sang martir kanggo diuji lan nalika ndeleng Yohanes kesandhung watu abot, dhèwèké takon:

'Apa kowe wis tobat, George, utawa kowe isih tetep mbangkang?'

Santa Yohanes, kang abot amarga watu abot sing nyandhak ing dhadhane, meh ora bisa ngendika:

'Ya Raja, pancen panjenengan mikir yèn aku wis kesel banget nganti sawisé sangsara sethithik iki aku bakal nyelakaké imanku? Panjenengan bakal kesel nglarani aku luwih dhisik tinimbang aku kesel dilarani panjenengan.'

Banjur Diocletian mrentahake supaya digawa roda gedhe, ing sangisore dipasang papan kayu kang dipasangi ujung wesi kaya pedhang, piso, lan jarum; sawetara lurus, liyane melengkung kaya joran mancing. Kaisar banjur mrentahake supaya martir sing telanjang iku diiket ing roda kuwi lan nalika roda muter, kabèh awaké dikoyak déning ujung wesi sing dipasang ing papan kayu. Santa George, sing dipotong-potong lan diremuk kaya suluh, nahan sangsara kanthi gagah berani. Wiwitané dhèwèké ndedonga marang Gusti kanthi swara banter; banjur kanthi meneng, dhèwèké matur nuwun marang Gusti, ora ngetokaké siji raungan, nanging tetep kaya turu utawa ora sadar.

Amarga sang raja pracaya yèn sang wali wis mati, dhèwèké kanthi bungah muji déwa-déwané lan ngandhani George kanthi tembung iki:

'Dadi, ngendi Gustimu, George? Napa Panjenengané ora nylametaké kowe saka sangsara kaya ngéné iki?'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya George, kaya-kaya wis mati, dibebasaké saka roda, déné dhèwèké dhéwé lunga menyang candhi Apollo.

Tiba-tiba langit dadi peteng lan ana guntur sing nggegirisi muni, akèh wong krungu swara saka dhuwur:

'Aja wedi, George; aku ana karo kowe.'

Cahya ageng lan nggumunake muncul, lan Malaikat Gusti, ing wujud priya enom ayu rai kang padhang sumunar, katon ngadeg ing sacedhake roda; nyelehake tangane ing sang martir, dhèwèké kandha:

'Sugeng!'

Lan ora ana siji waé sing wani nyedhaki rodha utawa martir nalika wahyu iku isih ana. Nalika Malaikat wis sirna, martir mau dhéwé mudhun saka rodha, amarga wis dibebasake déning Malaikat lan larané wis mari déning Malaikat. Lan Santo Yurji ngadeg ing kono, awaké ora cilaka, lan nyuwun marang Gusti.

Nalika weruh mujijat iki, para prajurit padha ketakutan lan gumun banget, banjur padha nglaporake apa sing kelakon marang raja, sing wektu kuwi ana ing candhi lagi nindakake upacara najis marang arca-arca. Santo George ngetutake para prajurit mau lan muncul ing ngarepe raja ing candhi.

Wiwitane, raja ora pracaya yèn iku Santa George sing ngadeg ing ngarepé, nanging nyangka yèn iku wong sing mirip karo dhèwèké. Wong-wong sing ana ing sacedhaké raja padha ndelok George kanthi teliti lan yakin yèn pancèn dhèwèké; malah, sang martir dhéwé ngumumaké kanthi swara banter:

'Aku iki George.'

Rasa wedi lan bingung nggawe kabeh wong meneng suwé. Nanging, ana loro priya ing kono—Anatolius lan Proteleon, wong-wong pangkat dhuwur sing nyekel jabatan praetorian[3171] , sing wis diwulangake babagan iman Kristen—nalika ndeleng mujijat sing nggumunake iki, imané marang Kristus saya mantep lan padha njerit:

'Mung ana siji Gusti Agung lan sejati, Gusti umat Kristen!'

[3171] Praetor – hakim kutha.

Raja langsung mrentah supaya wong-wong mau dicekel, digawa metu saka kutha tanpa diadili, lan dipatèni nganggo pedhang.

Ratu Alexandra, sing uga ana ing candhi, sawisé nyekseni panyembuhan sing nggumunake saka sang martir lan krungu bab rawuhe Malaikat, ngakoni kabeneran. Nanging nalika dhèwèké kepéngin kanthi wani ngakoni Kristus, gubernuré nahan dhèwèké lan, sadurungé sang raja ngerti bab iki, dhèwèké diprentahaké supaya bali menyang kraton.

Diocletian sing jahat, ora bisa nindakake kabecikan apa-apa, mrentahake supaya George dibuwang menyang parit watu sing kebak kapur urih lan supaya martir mau dikubur ing kono sajrone telung dina.

Nalika dhèwèké digawa menyang jurang, sang wali ndedonga banter marang Gusti:

Panyelamet wong kang kasangsaran, pangayoman wong kang dianiaya, pangarep-arep wong kang putus asa, ya Gusti Allah! Krungu panjaluk abdi Panjenengan, delengen kula lan paringi welas asih marang kula. Selametna aku saka tipuan mungsuh lan paringana aku kekuwatan supaya aku bisa tetep ngakoni Asma Panjenengan sing Suci nganti pungkasaning uripku. Aja ninggalake aku, ya Gusti, amarga dosaku, supaya mungsuh-mungsuhku ora padha kandha: 'Ngendi Gustine?' Tampilna kakuwatan Panjenengan lan mulyakna Asma Panjenengan ing sajroning aku, abdi Panjenengan sing ora pantes iki. Kintunna malaikat, pangreksa kanggé kula, sanadyan kula punika ingkang mboten pantes—Panjenengan ingkang sampun nggawé pawon Babilonia dados embun lan nyelametake para mudha Panjenengan tanpa tatu (Dan. 3), awit Panjenengan pinaringan berkah salami-laminipun. Amin.

Sawisé ndedonga kaya ngono lan nggawe pratandha salib ing saindenging awaké, George mlebu ing sumur, karo bungah lan muji Gusti Allah. Sawisé ngiket martir mau lan, manut dhawuh, nutupi dhèwèké ing sumur nganggo kapur, para abdi raja mundur.

Ing dina katelu, raja mrentahaké supaya balung martir iku digali metu saka lubang kapur, amarga dhèwèké mikir yèn George wis kobong ing kono. Nalika para abdi kraton teka lan nyisir kapur, padha nemokake sang wali, mbali karo pangajab, ora cilaka, isih urip, waras, lan wis bébas saka ikatané. Panjenengané ngadeg kanthi pasuryan sumunar, ngulurkake tangan marang langit lan matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh berkahé.

Para abdi dalem lan wong-wong sing ana ing kono kebak rasa ngeri lan gumun, lan kaya nganggo siji swara padha memuji Gusti Allahé George, nyebut Panjenengané Agung.

Sawisé krungu apa sing kelakon, Diocletian langsung mréntahaké supaya sang wali digawa ngadhep dhèwèké lan kandha kanthi gumun:

'Saka ngendi, George, kowe entuk kakuatan kaya ngono, lan mantera apa sing kowe gunakake? Critakna marang kita. Aku kira kowe sengaja pura-pura dadi wong pracaya marang Kristus supaya bisa nampilake kapinteran sihir, nggumunake kabeh wong nganggo mantera, lan ndadekake awakmu katon agung liwat kuwi.'

"Duh Raja," wangsul sang wali, "kula nyangka panjenengan boten badhe wani mbukak cangkem panjenengan kanggé ngucapaké kecap-kecap sing ngina marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, ingkang tumrap Panjenenganipun sedaya bab saged kelampahan lan ingkang nyelametake saking sangsara dhumateng sinten kemawon ingkang nyandhak pangarep-arep dhumateng Panjenenganipun. Nanging kowe, sing wis kagoda dening setan, wis tiba ing jeroning kaluputan lan karusakan nganti kowe nyebut mujijat saka Gustiku—sing katon cetha ing paningalmu—minangka sihir lan tenung. Aku nangis amarga kabuta atimu, aku nyebut kowe terkutuk, lan aku nganggep kowe ora pantes nampa wangsulanku.

Banjur Diocletian mrentahake supaya diparingi sepatu wesi, supaya paku dawa sing dicocokake ing solé dadi abang sumunar, supaya sang martir dipaksa nganggo sepatu mau, lan supaya dhèwèké digawa, kanthi udan pukulan, menyang penjara. Nalika sang martir digawa lunga, nganggo sepatu kaya ngono, sang penyiksa, kanthi ngenyek, kandha:

'Kowe mlaku cepet tenan, George, cepet banget!'

Nanging sang martir, sing diseret kanthi ora manungsawi lan kena pukulan kasar, kandha marang atiné:

'Terusna, George, supaya kowe bisa tekan tujuanmu, amarga kowe *ora* mlayu *"menyang apa sing ora dingertèni"* (deleng 1 Kor. 9:26, yaiku menyang kaslametan langgeng).'

Banjur, nyuwun marang Gusti, dhèwèké kandha:

– Delengen saka swarga, ya Gusti, tingalana pakaryanku lan rungokna raungan abdi Panjenengan sing diiket, awit mungsuh-mungsuhku saya akèh lan 'padha sengit marang aku kanthi sengit sing gedhé' (Mazmur

24:19), nanging Panjenengan piyambak marasakna aku, ya Gusti, awit balung-balungku remuk, lan paringa aku kasabaran nganti pungkasan, supaya mungsuhku ora kandha: 'Aku kuwat nglawan dheweke.'

Kanthi pandonga iki, Santo George mlaku menyang penjara bawah tanah. Ing kono, awake wis kempot, sikilé koyak-koyak, nanging semangaté tetep teguh. Sak dina lan sak wengi dheweke ora nate mandheg matur nuwun lan ndedonga marang Gusti Allah. Lan ing wengi iku uga, kanthi sih rahmat Gusti, dheweke mari saka borok-boroke; sikile lan sakabèhé awaké mulih waras.

Esuk-esuk, Santo Yurji digawa ngadhep sang raja ing panggonan tontonan umum, ing ngendi sang raja lungguh karo kabèh abdi dalem. Nalika weruh yèn sang martir mlaku lumrah lan ora pincang, kaya-kaya ora tau nandhang lara, sang raja kandha karo kaget:

'Nah, George, apa kowe seneng sepatu botmu?'

'Sangat,' wangsul sang wali.

Lan raja kandha:

'Mandheg ketholokanmu; lumahna alus lan manut, lan nolak tipu muslihat sihir iki, aturna kurban marang dewa sing welas asih, supaya kowe ora kapisahake saka urip manis iki liwat akèh sangsara.'

Santa George mangsuli:

'Kowe pancen bodho, nyebut kuwasa Gusti iki sihir lan kanthi tanpa isin bangga marang ilusi setan!'

Ndelok sang wali nganggo mripat nesu, Diocletian mungkasi omongane kanthi swara banter lan mréntah wong-wong sing ana ing kono supaya nyerang cangkemé; supaya dhèwèké, ujare sang penyiksa, sinau aja nganti ngundang nesu raja. Banjur dhèwèké mréntah supaya George dipukul nganggo cambuk kulit sapi nganti dagingé, campur getih, nempel ing lemah.

Sanajan disiksa kanthi kejem, Santo George ora kelangan tentreming pasuryané. Amarga kagèt banget, sang raja kandha marang wong-wong ing sacedhaké:

'Satemene, iki dudu amarga kawani lan kekuwatan George, nanging amarga sihir.'

Banjur Magnentius kandha marang raja:

Ana sawijining wong ing kene sing trampil ing sihir. Yen panjenengan paring dhawuh supaya dheweke digawa ing ngarsane panjenengan, George ora bakal suwe bakal kalah lan bakal manut karsa panjenengan.'

Sakwise kuwi, tukang sihir mau langsung dipanggil ngadhepi raja, lan Diocletian kandha marang dheweke:

'Apa ala sing ditindakake wong jenenge George ing kene wis disekseni kabeh sing ana; nanging kepiye carane dheweke nindakake, mung kowe sing trampil ing seni kaya ngono sing ngerti.' Bisa ngalahake lan ngrusak ilmu sihire lan ndadekake dheweke manut marang kita, utawa langsung matèni dheweke nganggo tanduran sihir, supaya dheweke nampa pati sing pantes amarga tipuan sing wis dipelajari. Mula saka iku aku isih nyimpen nyawane nganti saiki."

Tukang sihir sing jenenge Athanasius janji bakal nindakake kabèh sing diprentahké ing dina candhake.

Sawisé mréntahaké supaya sang martir dijaga ing penjara, sang raja ninggalaké ruang sidang, déné sang wali mlebu ing penjara, nyuwun marang Gusti:

'Tuduhna, ya Gusti, sih-rahmat Panjenengan marang aku; pimpin langkahku marang pangakuan Panjenengan lan jaga dalanku ing iman Panjenengan, supaya asma Panjenengan ingkang paling suci kinurmatan ing endi-endi.'

Esuk-esuk, raja muncul maneh ing ruang sidang lan lungguh ing panggung dhuwur sing katon cetha dening kabèh wong. Athanasius, dukun sihir, uga teka, ngagumbakake kabijaksanaane, nggawa ramuan gaib ing piranti-piranti béda kanggo dipamerake marang raja lan kabèh sing rawuh. Lan Athanasius kandha:

'Ayo gawa wong sing dihukum mati iki saiki menyang kene, lan supaya dheweke nyekseni kakuwatan dewa-dewa kita lan ilmu sihirku.'

Banjur, njupuk salah siji wadhah, Athanasius kandha marang raja:

'Yen kowe kepengin wong edan kuwi manut saben prentahmu, wenehana dheweke ngombe ramuan iki.'

Njupuk wadhah liyane, dukun sihir kuwi nerusake:

'Nanging yen panjenengan padha kepengin nyekseni pati paité, wenehana dhèwèké ngombe iki.'

Sakwise ana prentah saka raja, Santo George langsung digawa menyang ngarep kraton. Lan Diocletian kandha marang dheweke:

'Saiki, George, ilmu sihirmu bakal dirusak lan diakhiri.'

Lan dhèwèké mréntah supaya sang wali dipaksa ngombe ramuan sihir kuwi. Sawisé ngombe tanpa ragu, George tetep ora cilaka, malah bungah lan ngguyoni tipuané setan. Amarga nesu banget, sang kaisar mréntah supaya dhèwèké dipaksa ngombe ramuan liya sing kebak racun matèni. Nanging sang wali ora ngenteni dipaksa, dhèwèké njupuk kendi mau kanthi kersané dhéwé lan ngombe racun matèni kuwi, nanging tetep ora cilaka amarga wis kaslametaké saka pati déning sih rahmaté Gusti Allah.

Raja lan kabèh ing kraton padha gumun; dukun Athanasius uga bingung. Sawisé sawatara wektu, raja kandha marang martir:

'Sak suwéné, George, kowe bakal terus nggumunaké kita karo tumindakmu, sadurungé kowe nyritakaké kabeneran: kanthi seni sihir apa kowe bisa ngremehké panyiksaan sing ditimpakaké marang kowe lan tetep ora cilaka saka ombénan maut kuwi? Critakna kabèh kanthi jujur, awit kita kepéngin ngrungokaké kowe kanthi andhap asor.'

George sing pinaringan berkah mangsuli:

'Aja kowe mikir, ya Sang Prabu, yèn aku nglirwakaké panyiksaan amarga pamikiran manungsa. Ora, aku kaslametaké kanthi nyebut Kristus lan kakuwasané. Kanthi pracaya marang Panjenengané lan ngetutaké piwulangé sing gaib, kita nganggep panyiksaan iki ora ana apa-apané.'

Lan Diocletian kandha:

'Dadi, piye pangajaran misteriusé Kristusmu kuwi?'

George mangsuli:

'Panjenengané ngerti yèn niat ala kowé ora bakal ana gunané, lan wis mulang para abdi-abdi-Nya supaya aja wedi marang sing matèni badan, amarga ora bisa matèni nyawa.' Amarga Panjenengané ngendika: *'Ora ana siji rambut sirahmu sing bakal musna'* (Lukas 21:18), *'Wong-wong mau bakal nyekel ula; lan yèn padha ngombe apa waé sing mateni, iku ora bakal ngrusak awaké'* (Markus 16:18). *'Sapa waé sing pracaya marang Aku uga bakal nindakake pakaryan sing tak tindakake'* (Yohanes 14:12). Rungokna, ya Sang Raja, janji sejati saka Panjenengané marang kita, sing tak critakaké kanthi ringkes.

"Dadi, apa kuwi pakaryané Panjenengané sing kok omongaké?" pitakoné Diocletian.

Wong suci mangsuli:

'Maringi pandelengan marang wong wuta, ngresiki wong kusta, mbalekake kemampuan mlaku marang wong lumpuh, mbalekake pangrungu marang wong budeg, ngusir roh najis, mbangkitake wong mati—iki lan pakaryan-pakaryan sing padha iku pakaryané Kristus.'

Bali marang Athanasius si ahli sihir, sang kaisar takon marang dheweke:

'Apa sing kowe omongake bab kuwi?'

"Aku gumun," wangsul Athanasius, "piyé dhèwèké ngolok-oloki alusmu, ngucapaké goroh kanthi pangarep-arep bisa lolos saka tangan sang raja. Kita, sing saben dina ngrasakake akèh berkah saka déwa-déwa kita sing langgeng, durung nate weruh padha mbangkitaké wong mati. Nanging wong iki, sing nyandhak pangarep-arep marang wong mati lan pracaya marang Gusti sing disalib, ngomong tanpa isin, ngaku yèn Panjenengané wis nindakake pakaryan agung. Amarga George wis ngakoni ing ngarep kita kabeh manawa Gustine iku sing nindakake mujijat kaya ngono, lan sapa wae sing pracaya marang Panjenengané wis nampa janji sing ora bakal sirna manawa padha bakal nindakake pakaryan kaya sing wis ditindakake Panjenengané, mula George munggahna wong mati mau ing ngarepmu, Dhuh Raja, lan ing ngarep kita kabeh. Banjur kita uga bakal nyerah marang Gustine minangka Kang Maha Kuwasa. Delengen, saka kene, saka adoh, isa katon kuburan sing isine wong mati sing tau tak kenal nalika urip, sing bubar dikubur. Yen George bisa nguripake maneh wong mati iku, mesthi dheweke pancen wis ngalahake kita.

Raja kaget karo pitutur Athanasius. Makam sing dituduhake kuwi ana setengah stadion saka panggonan sidang[3172] . Amarga sidang iku dianakake ing panggonan teater lawas, ing sacedhake gapura kutha. Nanging makam kuwi ana ing njaba kutha, amarga miturut adat wong Yunani, wong mati dikubur ing njaba kutha. Lan raja mrentahake martir supaya mbangkitake wong mati saka pati, kanggo nuduhake kuwasa Gustine. Magnentius,

[3172] Stadion iku satuan dawa; padha karo watara 88 fathom kita.

amfipates, banjur nyuwun marang raja supaya mbebasake George saka belenggu. Nalika belenggu dicopot saka George, Magnentius kandha marang dheweke:

'Tuduhna marang kita, George, pakaryan mujijat saka Gustimu, lan kowe bakal nuntun kita kabeh marang pracaya marang Panjenengané.'

Lan sang wali kandha marang dheweke:

Gusti Allah kula, ingkang nyipta sedaya saking boten wonten, gadhah kuwasa nguripaken manungsa ingkang seda wau lumantar kula; nanging panjenengan, ingkang pikirane kabedhung, boten saged mangertos kayektosan. Nanging Gusti kula, amargi tiyang-tiyang ingkang wonten mriki, badhe nindakaken punapa ingkang panjenengan padosi kanggé nggodha kula—supados panjenengan boten nyebat menika sageding sihir.' Tembungé dukun sihir sing kowe gawa mrana iku pancèn bener: ora ana sihir utawa kuwasa déwa-déwamu sing bisa nguripaké wong mati. Nanging aku, ing ngarsané kabèh wong sing padha ngadeg lan supaya kabèh krungu, bakal nyuwun marang Gustiku.

Sawisé ngendika mangkono, George sujud lan ndedonga marang Gusti suwé karo luh; banjur, munggah, dhèwèké njerit marang Gusti kanthi swara banter:

Gusti Allah langgeng, Gusti Allah welas asih, Gusti Allah panguwasa sedaya, Gusti Maha Kuwasa, aja nganti kowe nguciwani wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Kowe, yaiku Sang Kristus Gusti; rungokna aku, abdi Kowe sing andhap asor, ing wayah iki, Kowe sing wis ngrungokake para Rasul Kowe sing suci ing saben panggonan, lumantar saben mujijat lan pratandha. Parengna wong-wong sing ala iki pratandha sing digoleki, lan bangkitanana wong mati sing ana ing kuburan, supaya isin wong-wong sing mbantah Panjenengan, lan kamulyan tumrap Panjenengan, Rama, lan Roh Suci. Ya Gusti, paringana pratandha marang para ingkang rawuh menawi Panjenengan punika Gusti Allah ingkang Maha Saged ing sak donya, supados sami mangertos Panjenengan, Gusti ingkang Maha Agung, ingkang sedaya tateka dhumateng Panjenengan lan kamulyan Panjenengan langgeng langgeng. Amin.

Baru wae dheweke ngucap 'Amin', langsung ana guntur nggelegar lan bumi nggeter, nganti kabeh padha kebak rasa wedi. Banjur atap kuburan ambruk, peti mati mbukak, lan wong mati kuwi tangi urip lan metu saka peti mati. Kabeh sing nyekseni kuwi padha lumpuh amarga wedi. Sakwise kuwi, kabar apa sing kelakon langsung nyebar ing antarane wong-wong, lan akèh sing nangis lan ngluhurake Kristus minangka Gusti Agung. Nanging, raja lan kabèh wong sing ana bareng dhèwèké, kebak rasa wedi lan ora precaya, ing wiwitan padha ngomong yèn George, amarga dhèwèké dukun ageng, ora nguripaké wong mati saka peti, nanging mung roh utawa arwah, kanggo ngapusi wong-wong sing nyekseni. Banjur, sawisé padha nyadari yèn sing ana ing ngarepé kuwi dudu penampakan nanging pancèn manungsa sing wis tangi saka pati lan nyebut-nyebut jenengé Kristus, raja lan para bangsawan padha kaget lan gumun banget, banjur padha ngubengi George meneng bae, bingung tenan apa sing kudu ditindakake. Athanasius, nanging, tiba ing sikilé sang wali, ngakoni yèn Kristus iku Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, lan nyuwun marang martir supaya ngapura dhèwèké amarga dosa-dosa sing wis ditindakake kanthi ora ngerti. Sawisé suwe, Diocletian pungkasane mréntahaké wong akèh supaya meneng lan kandha:

'Kowe weruh tipuan iki, para priya? Kowe weruh niat ala lan liciké para dukun sihir iki?' Athanasius sing paling jahat, mbantu dukun kaya dheweke, maringi George ora racun kanggo ngombe, nanging ramuan sihir sing bakal mbantu dheweke ngapusi kita. Dheweke nggawe wong urip katon mati lan, kanthi sihir ing ngarep kita, nguripake dheweke kaya-kaya wis tangi saka pati.

Sawisé ngendika mangkono, sang raja mrentah supaya sirah Athanasius lan wong sing wis 'wungun saka pati' dipotong tanpa dipriksa utawa disiksa dhisik; déné kanggo sang martir suci Kristus, George, dhèwèké mrentah supaya ditahan ing panjara lan diiket nganggo ranté nganti dhèwèké bébas saka urusan nagara lan wis mutusaké carané ngadhepi sang martir. Kaisar mulih menyang kratoné, déné Santo Yohanes digawa menyang panjara, ing kono dhèwèké bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah:

'Kamulyan tumrap Panjenengan, ya Gusti, ingkang boten nate nyia-nyiaaken sapa kemawon ingkang pitados dhumateng Panjenengan. Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amargi sampun paring pitulungan dhumateng kula ing sakabehe bab lan paring berkah ingkang saya ageng saben dinten, sarta paring pangagemahing sih Panjenengan dhumateng kula, sanadyan kula dereng pantes. Mula, yaiku, ya Gusti Allah, Allah kula, paringana kula sangkan enggal saged nyawang kamulyan Panjenengan, sawise kula paring isin marang setan sepisan lan salawase.

Nalika Martir Agung George ana ing panjara, wong-wong sing wis pracaya marang Kristus liwat mujijat-mujijaté padha teka marang dhèwèké; padha maringi emas marang para penjaga, nyuwun ing sikilé sang suci, lan diwulangaké bab iman suci déning dhèwèké. Kanthi nyebut jeneng Kristus lan nggawe pratandha salib, sang suci marasaké wong lara, sing teka marang dhèwèké ing sel panjara kanthi akèh. Antarane wong-wong sing teka ana sawijining priya jenenge Glycerius, petani prasaja, sing lembune tiba saka gunung mlebu alas lan remuk nganti mati. Sawise krungu bab mujijat sang wali, Glycerius teka marang dheweke, sedhih amarga lembune wis mati. Nanging sang wali mesem lan kandha marang dheweke:

'Mene, sedulur, lan aja sedhih. Kristus, Gustiku, bakal nguripake maneh lembumu.'

Tukang tani iku mangkat kanthi iman sing teguh marang tembung sang martir lan pancen weruh lembune isih urip. Dheweke langsung bali marang George lan, mlaku liwat tengah kutha, njerit banter:

'Satemene, Gusti Kristiani iku agung!'

Amarga iku, dhèwèké dicekel prajurit lan dilaporaké marang kaisar. Diocletian nesu banget; dhèwèké ora gelem ndeleng dhèwèké lan mréntah supaya sirahé dipotong langsung ing njaba kutha. Glycerius lunga menyang pati kanggo Kristus kanthi kabungahan, kaya menyang pesta, mimpin ing ngarep para prajurit, njerit marang Kristus Gusti kanthi swara banter lan ndedonga supaya Panjenengané nampa getihé sing mili minangka baptisan. Mangkono Glycerius séda.

Banjur ana sawatara wong saka Synclite nglapor marang kaisar yèn George, nalika ana ing panjara, lagi nggerakaké rakyat, nggawa akèh wong adoh saka déwa marang Sang Kasalib, lan nindakake mujijat liwat sihir, nganti kabèh wong padha nglumpuk marang dhèwèké. Padha nyaranake supaya George diparingi siksaan maneh, lan yen dheweke ora tobat lan bali marang dewa-dewa, dheweke kudu langsung dihukum pati. Kanthi ngundang amphipate Magnentius, raja mrentahake supaya panggonan pangadilan disiapake esuke ing candhi Apollo, supaya martir mau bisa dites ing ngarepe wong akeh. Ing wengi iku, nalika Santo George lagi ndedonga ing penjara, dhèwèké ketiduran lan ing ngimpi ndeleng Gusti rawuh, sing ngangkat dhèwèké nganggo tangané, nyekel dhèwèké, nyium dhèwèké, lan masang mahkota ing sirahé, kandha:

'Aja wedi, nanging kuwatna atimu, lan kowe bakal mrentah bebarengan karo Aku. Aja nyerah; kowe bakal enggal teka marang Aku lan nampa apa sing wis tak siapake kanggo kowe.'

Sawisé tangi saka turu, sang wali kanthi bungah matur nuwun marang Gusti lan, sawisé nyauran penjaga panjara, kandha marang dhèwèké:

'Aku nyuwun marang kowe, sedulur, siji kabecikan; tulung kandhaa marang abdi supaya mlebu mriki. Aku perlu ngandhani dhèwèké bab apa.'

Penjaga kuwi banjur nelpon abdi mau, sing tansah ngadeg ing sacedhake jeruji, kanthi teliti nyathet tumindak lan pangandikane sang wali. Sawisé mlebu, abdi mau nyemba ing lemah ing ngarepe tuwané sing lungguh kabekuk, banjur nyandhak sikilé, nangis kenceng. Sang wali ngangkat abdi mau saka lemah, ngendika supaya mantep atiné, lan nyritakaké panglihatané marang abdi mau, pangandikane:

Anakku! Ora suwe Gusti bakal nelpon aku menyang ngarsané; nanging sawisé aku ninggal donya iki, jupuk awakku sing asor iki lan, manut kersaning sing tak tulis sadurungé aku nglakoni tapa brata, gawa awakku iki, kanthi pitulunganing Gusti, menyang omah kita ing Palestina, lan wenehi kabèh manut kersaku, kanthi ajrih marang Gusti lan pracaya sing teguh marang Kristus."

Pelayan kuwi, kanthi luh ing mripaté, janji bakal nglakoni dhawuhé. Sang wali ngeluk dhèwèké kanthi tresna, maringi ciuman pamungkas lan nglilani dhèwèké lunga kanthi tentrem.

Esuké, nalika srengéngé munggah, raja lungguh ing kursi pangadilan lan, nahan nesuné, miwiti ngomong alus marang George sing digawa ing ngarepé:

'Apa kowe ora mikir, hai George, yèn aku kebak welas asih lan rahmat marang kowe, nahan kaluputanmu kanthi kabecikan?' Para dewa dadi saksi yèn aku ngapura yuswamu amarga kaéndahanmu sing mekar, kawicaksanan lan kawani. Lan aku kepéngin kowe dadi mitra pamréntahanku, nomer loro ing pakurmatan ing kratonku, yèn kowe gelem nyembah para dewa. Mula, critakna apa sing kok pikiraké bab iki?"

Sang George ngendika:

'Duh Sang Prabu, panjenengan kuduné luwih dhisik paring welas asih marang kula, tinimbang ngetokaké sangsara sing nggegirisi marang kula.'

Krungu tembung-tembung sang martir kanthi seneng, sang raja ngendika:

'Yen kowe gelem manut marang aku kanthi sukarela, kaya kowe manut marang bapak, aku bakal maringi ganjaran akèh pakurmatan kanggo kabèh sangsara sing wis kowe alami.'

George mangsuli:

'Yen Panjenengan kersa, Dhuh Sang Prabu, ayo kita mlebu ing candhi kanggo ndeleng para dewa sing Panjenengan sembah.'

Raja munggah kanthi kabungahan lan lunga bebarengan karo kabèh dewan lan rakyat menyang candhi Apollo, kanthi hormat mimpin Santo George bebarengan. Rakyat padha nyambut raja kanthi sorak-sorai, ngluhuraké kakuwatan lan kamenangan déwa-déwa.

Sawisé mlebu ing candhi, ing ngendi kurban wis disiapaké, kabèh padha meneng nyawang sang martir, mesthi padha ngarep-arep yèn dhèwèké bakal nyembah marang déwa. Nanging sang wali nyedhak arca Apollo, nguluraké tangané marang arca kuwi lan takon marang arca sing ora urip kuwi, kaya-kaya urip:

'Apa kowe sing kepengin nampa kurban saka aku, kaya déwa?'

Nalika piyambakipun ngendika tembung-tembung punika, sang wali nggawe pratandha salib. Setan ingkang manggen ing arca lajeng njerit:

Aku dudu dewa, uga ora ana dewa kaya aku. Gusti Allah siji iku sing kowe anut. Nanging kita iki wong murtad saka para malaikat sing ngabdi marang Panjenengané; amarga iri, kita nuntun manungsa menyang kesasar.'

Banjur sang wali ngendika marang setan:

'Kepiye kowe wani manggon ing kene, nalika aku, abdi Gusti Allah sejati, teka ing kene?'

Krungu tembung sang wali kuwi, ana sorak-sorai lan tangisan saka arca-arca. Banjur padha ambruk ing lemah lan remuk. Sakwise kuwi para imam lan akèh wong, kaya kesetanan, padha nyerbu marang sang wali kanthi nesu, banjur padha nggebuk lan ngiket, lan padha njerit marang sang raja:

'Patèni dukun iki, Dhèwèk! Patèni dhèwèk sadurungé dhèwèk ngrusakaké kita.'

Warta bab geger lan ribut iki nyebar ing saindenging kutha lan tekan kupingé Ratu Alexandra. Amarga nganti saiki dhèwèké wis nyumputaké imané marang Kristus, ratu ora tahan manèh nyumputaké pangakuané lan langsung mangkat menyang panggonan ing ngendi Sang Martir Agung George ditahan.

Ndeleng geger ing antarané wong akèh lan weruh saka adoh sang martir sing diiket, Ratu nyoba tanpa hasil nembus kerumunan kanggo nyedhaki lan wiwit muni banter:

'Dewa-ne George, tulung aku, amarga Panjenengan piyambak ingkang Maha Kuwasa.'

Nalika rame-ramé wong-wong padha meneng, Diocletian mréntahaké supaya sang martir digawa ngadhep dhèwèké lan, kanthi nesu kaya wong kesurupan, kandha marang sang wali:

'Apa iki panuwamu, he wong celak, kanggo sihku? Apa mangkene kowe biyasa nyembah para dewa?'

Santa Yuriy mangsuli:

'Ya, mangkene aku wis biasa ngajeni dewa-dewamu. He raja edan, isinana nyandhak kaslametanmu marang dewa-dewa sing ora bisa nulungi awake dhewe lan ora tahan anané abdi Kristus.'

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, sang ratu pungkasane nembus kerumunan tekan tengah, kanthi wani ngakoni ing ngarep kabeh wong yen Kristus iku Gusti sejati. Dheweke nyungkur ing sikilé sang martir lan, kanthi ngguyoni kabodhoané wong sing nyiksa, ngéjek déwa-déwa lan ngutuk wong-wong sing nyembah marang déwa-déwa mau. Nalika sang raja weruh garwané, sing ing sikilé sang martir kanthi wani ngluhuraké Kristus lan ngremehké arca-arca, sang raja kaget banget lan kandha marang garwané:

'Apa sing nyerang kowe, Alexandra, nganti kowe milih mèlu karo dukun lan tukang tipu iki lan kanthi tanpa isin mbantah para déwa?'

Nanging dheweke ngadhep adoh lan ora mangsuli raja. Diocletian kebak nesu sing luwih gedhe lan, tanpa nyiksa maneh George utawa ratu, langsung ngucapake paukuman pati kanggo loro-lorone:

[3173]'Aku mrentahake supaya George sing paling jahat, sing wis ngakoni awake dhewe minangka pengikuté Sang Kristus saka Galilea lan wis ngina aku lan para déwa banget, bebarengan karo Ratu Alexandra, sing wis kesasar amarga sihiré lan kaya dhèwèké uga kanthi edan ngina para déwa, dipenggal sirah nganggo pedhang.'

[3173] Iku yaiku Yesus Kristus.

Para prajurit nyekel martir sing diiket rantai, banjur nggawa metu saka kutha. Padha uga nggawa ratu paling mulya, sing ngetutake George tanpa perlawanan, ndedonga meneng lan kerep ndelok munggah menyang langit. Ing dalan, ratu kuwi kesel lan nyuwun idin kanggo lungguh. Sawisé lungguh, dhèwèké nyandhak sirahé marang témbok lan nyerahaké nyawané marang Gusti. Ndelok kahanan iki, George, martir Kristus, muji Gusti lan nerusaké lumaku, ndedonga marang Gusti supaya lelampahané uga pungkasané kanthi ajining diri. Nalika George nyedhak panggonan sing wis ditemtokaké kanggo paukuman pati, dhèwèké ngucapaké pandonga kanthi swara banter:

"Mugi Paduka pinaringan berkah, ya Gusti Allah Tuhanku, awit Paduka boten nyerahake kula ing tanganipun tiyang-tiyang ingkang ngupaya kula, boten maringi kabungahan marang mungsuh-mungsuh kula, lan Paduka sampun nylametake nyawa kula, kados manuk, saking jerat." Rungokna aku saiki, ya Gusti; dongakna aku, abdi Panjenengan, ing jam pungkasan iki, lan nylametna nyawaku saka tipuan pangéran angkasa lan saka roh-roh najisé. Aja nyalahake wong-wong sing wis dosa marang aku amarga ora ngerti, nanging paringi pangapura lan katresnan, supaya dheweke uga, sawise padha ngerti Panjenengan, bisa melu ing Karajan Panjenengan bebarengan karo para pilihan Panjenengan. Panjenengan panampi uga nyawaku bebarengan karo para ingkang sampun nyenengake Panjenengan wiwit jaman mbiyen, kanthi nglirwakake kalepatan kula, ingkang kula tindakake kanthi sadar utawi tanpa sadar. Ingatna, ya Gusti, para ingkang nyebat Asma Panjenengan ingkang mulya, awit Panjenengan pinaringan berkah lan kamulyan salami-lamine. Amin.

Sawisé ndedonga, Santo George kanthi bungah nundhukaké sirahé ing sangisoring pedhangé lan mangkono séda ing tanggal telung puluh loro wulan April, sawisé kanthi pantes nepati pangakuané lan njaga imané tanpa cacad. Mula saka iku, dhèwèké diparingi mahkota kabeneran sing kapilih[3174] .

Mangkono kamenangan tumindak gagah wong prajurit gagah iki, mangkono peperangane nglawan mungsuh-mungsuhe lan kamenangan kang mulya; kanthi ngupaya kaya mangkono, dhèwèké dianggep pantes nampa makutha langgeng lan abadi. Muga-muga lumantar pandongane, kita uga dianggep pantes nampa warisan para wong sing bener lan bisa ngadeg ing sisih tengené Gusti kita Yesus Kristus ing dina Rawuhe kapindho, marang Panjenengané kita pasrahaké kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah salawas-lawase. Amin.

Mukjizat-Mukjizat Santo Yurji Sang Martir Agung

Ing tanah Suriah ana sawijining kutha sing dijenengi Ramel, ing kana lagi dibangun gréja watu ing asmané Santo Yurji Sang Martir Agung. Nanging, ing panggonan kuwi ora ana watu sing cocog kanggo digawe tiang watu gedhé sing dibutuhaké kanggo nyangga bangunan gréja. Biasané tiang-tiang kaya ngono dituku saka tanah adoh lan digawa nganggo segara. Akeh warga Ramel sing taqwa marang Gusti Allah mangkat menyang pirang-pirang nagara kanggo tuku kolom watu kanggo gréja sing lagi dibangun. Ana sawijining janda salehah, sing nduwèni pangabdian lan iman gedhé marang Santa Yohanes Sang Martir Agung, uga lelungan kanggo tujuan iki, kepéngin tuku siji kolom kanggo Gréja Santa Yohanes saka dhuwit sing sithik. Sawisé tuku salah siji tiang sing éndah ing sawijining nagara, dhèwèké nggawa tiang mau menyang pinggir segara, ing kono gubernur Ramel, sawisé nglumpukaké pirang-pirang tiang, lagi ngunggahaké tiang-tiang mau menyang kapal. Lan wong wadon mau wiwit nyuwun tulung marang pejabat mau supaya njupuk tiangé menyang kapal lan ngirimaké menyang gréja sang martir. Priya sugih kuwi ora nggatekake panyuwuné; dhèwèké ora nggawa pilaré, nanging banjur mangkat sawise mung ngmuat pilar-pilaré dhéwé ing kapal. Banjur wong wadon kuwi ambruk ing lemah amarga putus asa lan kanthi nangis nyuwun tulung marang Sang Martir Agung, nyuwun supaya dhèwèké bisa nemokake cara supaya pilaré tekan Ramel, menyang gréjaé. Ing sedhih lan luhé, dhèwèké ketiduran, lan Sang Martir Agung Suci George muncul ing ngimpi, numpak jaran kanthi wujud komandan; dhèwèké ngangkat dhèwèké saka lemah lan kandha:

'Wah, ibu, critakna, apa sing kedadeyan?'

Dheweke nyritakake marang sang wali sebab sedhihé. Sang wali mudhun saka jarané lan takon marang dheweke:

'Ing endi kowe kepengin masang pilaré?'

[3174] Patié Santo Yohanes Sang Martir Agung kelakon ing taun 304. Ing abad kaping papat, ana gréja sing dibangun ing Roma kanggo ngajèni Santo Yohanes, ing ngendi sawatara reliké, tombaké, lan panjié disimpen.

Dheweke mangsuli:

'Ing sisih tengen gréja.'

Sakwise kuwi, sang wali nulis ing tiang mau nganggo drijine:

'Tulung pasang pilar janda iki nomer loro ing barisan pilar sisih tengen gréja.'

Sawisé nulis kuwi, George kandha marang wanita mau:

'Bantu aku dhéwé.'

Lan wus, nalika padha nyekel pilar mau, watué dadi entheng, banjur padha mbuwang pilar mau menyang segara. Iki sing dideleng wong wadon mau ing ngimpi.

Sawisé tangi, dhèwèké weruh yèn tiangé wis ora ana ing panggonané, lan kanthi ngandelaké marang Gusti Allah lan abdi Panjenengané, Santo Yurji, dhèwèké mangkat bali menyang tanah kelairané. Nanging sadurungé dhèwèké tekan kana lan sadurungé kapal mangkat, ing tanggal , sedina sawisé panglihatané, tiangé ditemokaké ing pesisir Dermaga Ramel. Nalika panguwasa kutha sing jenenge Basil nggawa tiangé dhéwé nganggo kapal lan munggah ing daratan, dhèwèké weruh tiangé janda lan tulisan ing kono sing ditulis nganggo driji sang wali. Wong kuwi kaget lan, nyadari mukjizat sang martir agung sing suci, ngakoni dosané lan tobat amarga wis nglirwakaké panyuwunané janda mau. Kanthi akèh pandonga, dhèwèké nyuwun pangapura marang George lan nampa pangapura saka sang wali sing muncul ing pangliyan. Tiang janda iku dipasang ing panggonan sing dituduhaké déning tulisan ing tiang mau, minangka pangeling marang wanita salehah, minangka pratandha mujijat sing dilakoni déning Sang Martir Agung Suci, lan kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, Sumber kabèh mujijat.

Pirang-pirang taun sawisé, nalika Suriah dijajah déning Saracen, ana mujijat sing kelakon ing gréja Santo Yurji Sang Martir Agung ing kutha Ramla:

Ana sawijining bangsawan Saracen, sing ditemani sawetara seduluré, mlebu gréja nalika ibadah lan, nalika weruh ikon Santo Yohanes, uga imam sing ngadeg ing ngarepé, nyembah lan ndedonga marang santo mau, banjur kandha marang kancané nganggo basa Saracen:

'Apa kowe weruh apa sing ditindakake wong edan iki? Dhèwèké nyembah marang potongan kayu. Tundhuhna busur lan panah, lan aku bakal nembak liwat potongan kayu iki.'

Busur langsung digawa, lan wong Saracen kuwi, sing ngadeg ing mburi wong liya, narik busur lan nembak panah marang ikon Sang Martir Agung. Nanging, panah kuwi ora mabur menyang ikon, nanging munggah dhuwur lan, nalika tiba maneh, nembus tangan wong Saracen kuwi, nganti tatu parah. Saracen mau langsung mulih, krasa lara banget ing lengené. Larane saya parah; lengené ngembung kaya kempong, nganti Saracen kuwi ngglundhung kesakitan.

Saracen iki nduwé pirang-pirang abdi wadon Kristen ing omahé. Sawisé nglumpukaké wong-wong mau, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Aku ana ing gréja déwamu George lan arep nembak nganggo panah liwat ikoné. Nanging panahku saka busurku salah, nalika tiba malah nglarani lenganku parah, lan saiki aku mati amarga lara sing ora bisa ditahan.'

Para budhak wadon mau mangsuli:

'Kowe mikir apa: apa kowe wis nindakake sing bener kanthi wani ngina ikon martir suci kaya ngono?'

Wong Saracen mau mangsuli marang wong-wong mau:

'Apa ikon iki duwé kuwasa kanggo nggawe aku lara kaya saiki?'

Para pembantu wadon mangsuli marang dhèwèké:

'Kita ora paham kitab suci, mula ora bisa mangsuli panjenengan. Nanging, panggilna imam kita, lan dhèwèké bakal nerangaké apa sing panjenengan takon.'

Wong Saracen iku nurut marang pitutur para abdi dalemé, lan sawisé ngundang pandhita, dhèwèké kandha marang pandhita mau:

'Aku kepengin ngerti kakuwatan apa sing diduwèni papan utawa ikon sing kok sembah.'

Imam mau mangsuli:

Aku ora nyembah papan kuwi, nanging Gustiku, Pangripta jagad raya. Bab gambar Santo Yohanes Sang Martir Agung sing ana ing papan kuwi, aku ndedonga supaya dhèwèké gelem nyuwun marang Gusti kanggo aku.'

Saracen kuwi takon marang dheweke:

'Sapa, mula, George kuwi, yen dudu Gustimu?'

Imam mangsuli:

'Santa Yohanes ora Gusti kita, nanging mung abdi Gusti lan Sang Juruslamet kita, Yesus Kristus. Panjenengané manungsa, kaya kita ing saben bab. Panjenengané nandhang sangsara akèh ing tangané wong-wong pagan, sing meksa panjenengané mbalèkaké Kristus; nanging, sawisé wani ngadhepi wong-wong mau lan dadi pangakun iman kanggo jenengé Kristus, dhèwèké nampa saka Gusti Allah karunia kanggo nindakake pratandha lan kaajaiban. Kita wong Kristen, nalika ngajèni dhèwèké, uga ngajèni gambarané; lan, ndelok gambaran mau kaya ndelok sang wali dhéwé, kita nyembah lan nyiumé. Panjenengan uga nindakake sing padha; amarga nalika wong tuwa utawa sedulur sing dikasihi seda, panjenengan ndeleng sandhangane, nangis ing ngarepé, lan nyiumé, mbayangake ing sandhangan kuwi kaya ana wong sing wis seda. Kanthi cara sing persis padha, kita ngurmati ikon-ikon para wali – ora minangka dewa (aja ana ing pikir!) – nanging minangka gambaran para abdi Gusti, sing nindakake mujijat malah liwat ikon-ikoné; kowe dhéwé, sawisé wani nembak panah marang ikon martir suci, wis ngrasakaké kakuwasané kanggo piwulang lan pangedhapan wong liya.

Krungu mangkono, wong Saracen kuwi kandha:

'Dadi, apa sing kudu tak lakoni saiki? Kowé bisa weruh yèn tanganku bengkak banget; aku ngrasakaké lara sing ora kena ditahan lan meh mati.'

Imam kandha marang dhèwèké:

Yen kowe kepengin tetep urip lan mari, mula jalukana ikon Santo George Sang Martir Agung digawa marang kowe, pasangna ing ndhuwur ambenmu, siapna lentera kang ana minyake ing ngarep ikon mau lan wongani lentera mau murub sedina bengi; lan ing esuk, olesna lengenmu sing lara nganggo lenga saka lampu kuwi, kanthi yakin manawa kowe bakal mari – lan kowe bakal waras.

Wong Saracen kuwi langsung nyuwun marang sang pastur supaya nggawa ikon Santa George lan, nalika nampa kanthi kabungahan, nindakake kaya sing diprentahake sang pastur. Ing esuk, dhèwèké ngolesi lengane nganggo lenga saka lampu kuwi, lan langsung rasa lara ing lengane mandheg, lan lengane mari waras.

Kagum lan kaget karo mujijat iki, wong Saracen takon marang imam apa ana sing ditulis ing bukune babagan Santo George.

Imam mau nggawa marang dhèwèké cathetan babagan urip lan sangsara sang wali lan miwiti maca marang Saracen. Saracen kuwi, ngrungokaké maca kanthi tliti, nyekel ikon sang martir ing tangane saklawasé lan, ngajak wali sing digambaraké ing ikon kaya wong urip, kandha karo luh:

'Ya Santo Yurji! Panjenengan enom nanging wicaksana, dene aku wis tuwa nanging bodho! Panjenengan nyenengake Gusti nalika isih enom, dene aku wis urip nganti tuwa nanging isih ora ngerti Gusti sejati! Dongaake aku marang Gustimu, supaya Panjenengané uga paring aku dadi abdi Panjenengané!'

Banjur, tiba ing sikilé imam, wong Saracen mau wiwit nyuwun supaya diparingi sakramèn baptisan suci.

Wiwitané, sang pandhita nolak amarga wedi marang wong Saracen. Nanging nalika weruh imané lan ora bisa nolak panyuwuné, dhèwèké mbaptis wong Saracen mau ing wengi iku kanthi rahasia saka wong-wong Saracen.

Esuké, Saracen sing anyar dibaptis kuwi ninggalaké omahé lan ngadeg ing tengah kutha ing ngarepé kabèh wong, banjur wiwit mènèhi khotbah babagan Kristus, Gusti sejati, kanthi semangat gedhé lan swara banter, nalika ngutuk kapercayan Saracen. Sakwise kuwi, akèh Saracen padha ngubengi dhèwèké: kebak nesu lan murka, padha nyerang kaya kéwan galak lan motong-motong awaké nganggo pedhangé.

Mangkono, ing wektu sing cekak, Saracen kuwi nindakake tumindak kasaksian sing luhur kanggo Kristus lan nampa mahkota martir, lumantar pandonga Santo Yohanes Sang Martir Agung.

Ing pulo Mytilene[3175] ana gréja ageng lan mulya, kang dibangun minangka pangurmatan marang Santo Yohanes Sang Martir Agung. Para warga pulo iki nduwèni adat taqwa: ing dina raya martir suci, padha kumpul ing gréja iki kanggo ngrayakaké perayaan bebarengan lan resmi kanggo Santo Yurji. Para Agarian[3176] sing manggon ing pulo Kreta[3177] ngerti bab iki lan sawijining sonten padha nyerang panggonan mau. Para wong Kristen sing ana

[3175] Pulo Mytilene dumunung ing sisih lor Segara Tengah.

[3176] Para Agariani iku padha karo para Sarasin. Asma 'Agarian' asalé ngrujuk marang sawijining suku nomadik saka Bedouin Arab sing, miturut tradisi, keturunané Hajar, abdi Abraham. Nanging, para panulis Kristen banjur nggunakake istilah iki kanggo kabèh wong Arab sacara umum, uga kanggo para Muslim.

[3177] Kreta iku salah siji pulo paling gedhé ing Laut Tengah; dumunung ing pérangan wétan Laut Tengah, kidul Yunani. Ing taun 1000 SM, para pemukim saka Yunani padha netep ing kana. Ing taun 70-an Masehi, Kreta dadi jajahan Romawi. Wiwit taun 650 Masehi, Kreta

ing njaba gréja bisa lolos saka para Agarian; nanging sing ana ing njero gréja ditangkep déning para Agarian lan digawa dadi tawanan. Ing antarané wong-wong mau ana sawijining pemuda Kristen sing ditawan, digawa menyang pulo Kreta, lan dipekerjaké déning pimpinan Agarian.

Sanadyan wis kelangan putrané, wong tuwané bocah iku ora ninggalaké kabiasaan salehé: nalika dina pesta taunan kanggo ngéling-éling martir suci teka, padha menyang gréja kanggo ndedonga marang martir suci, lan sawisé kuwi nganakake pesta ing omahé minangka pangurmatan lan pangéling-éling marang Santo Yurji. Nalika para tamu wiwit padha kumpul kanggo pesta, ibu saka pemuda tawanan mau lunga menyang gréja (sing ora adoh saka omahé), banjur sujud nangis lan ndedonga kanthi khusyuk marang sang wali supaya nylametaké anaké saka tawanan kanthi cara apa waé sing dianggep pantes déning sang wali. Donga kang khusyuk mau ditampi. Sawise dheweke rampung ndedonga lan bali marang para tamu kanggo pesta, pas bojone, sawise ndedonga nyuwun pitulungan marang Santa Yohanes Pembaptis, Sang Martir Agung, lan muji dheweke minangka panyelamet lan perantara, arep ngajeni para tamu lan para pelayan pesta wis padha siyap, – dumadakan, pas wektu kuwi, pemuda iku dijupuk dening Santo Yurji saka panggonané ditawan lan digawa menyang omahé wong tuwané; nalika digawa mlebu, pemuda iku nyekel kendi anggur ing tangane, kang diparingaké marang ibuné. Ternyata ing wektu kuwi, nalika isih ana ing Kreta, pemuda iku lagi ngladeni kepala Agarians nalika dhèwèké nedha, lan lagi siyap-siyap arep ngisi anggur, dumadakan kaya Abacum jaman biyèn, dhèwèké diangkat menyang udara lan digawa menyang pulo Mytilene karo prau kang kebak anggur. Kabeh sing lungguh ing meja, nalika weruh pemuda iku, padha gumun banget, banjur padha takon bebarengan:

'Kowe wis ana ing endi, saka ngendi kowe teka, lan kepiye kowe bisa tekan kene?'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

Aku ngisi kendi iki karo anggur kanggo diparingake marang tuanku. Nanging pas wektu kuwi aku ujug-ujug dijupuk déning sawijining priya bangsawan sing numpak jaran, lan dhèwèké uga nempatake aku ing jaran. Kanthi siji tangan aku nyekel sabuké wong iki, lan ing tangan sijiné aku nyekel kendi anggur iki, banjur aku nemokake awaké dhéwé ing kéné, kaya sing kowe kabèh bisa deleng dhéwé.

Krungu kabar iki, kabèh padha gumun marang mujijat sing nggumunake kuwi, banjur padha tangi saka meja lan matur nuwun marang Gusti Allah lan abdi Panjenengané, Santo Yohanes Agung, Sang Martir Agung.

Biksu Kosma uga nyritakaké mujijat sing padha kaya mangkéné:

'Nalika pamaréntahan Tsar Yunani Basil[3178] (aku isih enom wektu kuwi), atasanku, voivode sing daklayani, dikirim déning Tsar menyang pulo Siprus[3179] . Sawisé tekan kéné, kita krungu crita babagan mujijat sing dilakoni déning Santo Yurji Sang Martir Agung ing gréja sing dibangun kanggo ngajèni lan ngluhuraké jenengé, ing dina rayané, yaiku: putrané imam sing ngladèni ing gréja kuwi wis dadi tawanan Sarasin, nanging saiki – ing dina raya Santo Yohanes – dhèwèké nemokaké awaké dhéwé ana ing sacedhak bapaké nalika Liturgi lagi dirayakaké. Voivode ngundang imam mau lan putrané, banjur takon marang sing nomer loro:

'Kepiye kowe bisa lolos saka Saracen?'

Para mudha mau banjur nyritakaké kaya ing ngandhap iki:

'Gusti Allah kersa supaya Santo Yohanes Pembebas mbebasake aku. Aku dhéwé ora ngerti kepiye aku tekan kéné; sing tak ngerti mung aku wis dadi tawanan telung taun.' Sawijining dina bapak ngutus aku numpak kapal kanggo blanja, bebarengan karo sawetara kanca. Nanging wong Saracen nyerang kita, nangkep kita kabeh, lan nggawa aku menyang Palestina (nalika semana Yerusalem lan saindenging Palestina wis ana ing tangan wong Saracen). 'Ing kéné,' ujare pemuda mau nerusaké, 'aku ngladèni tuanku suwéné telung taun; dina iki wis dina kaping wolulas wiwit tuanku maréntahaké aku nggawa ambené menyang omah adus, arep adus ing kana. Sawisé dhèwèké rampung adus, dhèwèké kandha marang aku:

'Apa kowe durung nggawa aku omben-omben supaya aku bisa ngombe?'

' Kanggo kuwi aku mangsuli (lanang enom nerusake):

'Ora, kula boten, Gusti.'

---

nandhang sangsara banget amarga serangan saka Saracen, sing njupuk kendali pulo kasebut ing taun 823. Saiki, Kreta ana ing sangisoré administrasi sementara kraton Yunani (ing sangisoré pangawasan kakuwatan-kakuwatan Éropa).

[3178] Basilus I (wong Makedonia) mrentah wiwit taun 867 nganti 886.

[3179] Siprus – dumunung ing pojok lor-wétan Segara Tengah.

Dheweke wis arep nggebuk aku, nanging aku ngindhari tangane, banjur menyang omahé tuan putri, njupuk wadhah ombenan saka dheweke, lan wis bali maneh menyang omah adus marang tuanku. Dalane sing tak lalui iku ngliwati gréja Kristen, ing ngendi Liturgi Ilahi lagi dirayakaké pas wektu kuwi. Aku krungu kontakion kanggo Santa Yohanes sing dinyanyèkaké: 'Sampeyan wis muncul, dipelihara déning Gusti.' Kidungan iki nggawe aku nangis, lan aku kandha saka jeroning atiku:

'Wah, Santo Yohanes Sang Martir Agung! Apa ambegan sangsara bapakku durung tekan Gusti utawa kowe? Apa kowe tenan bakal ngremehake luhé, sing mili ing gréja kang didedikasikaké marang jenengmu, nyuwun marang kowe kanggo aku, supaya kowe nylametaké aku saka tawanan iki lan mbébasaké aku saka perbudakan iki?'

Sawisé ngomong kuwi, aku lunga menyang kamar mandi. Majikanku, nalika weruh luh ing mataku, banjur nyerang aku lan kandha nesu:

'Tuangaké aku ombenan iki.'

Aku ngisi ombenan kuwi ing wadhah. Banjur tuanku kandha marang aku:

'Tambahna maneh sethithik.'

Nalika aku nggawa wadhah kanggo ngisi ombenan, aku krasa wiwit ndeleng tuanku samar-samar. Aku njerit:

'Gusti, aku ora bisa ndeleng!'

Ing wektu kuwi, ana kekuwatan sing ngangkat aku saka lemah, mula aku ora bisa maneh krungu apa sing diomongake tuanku, nanging aku krungu tembung-tembung iki dinyanyikake: 'Siji iku suci, siji iku Gusti Yesus Kristus, kanggo kamulyaning Gusti Allah Rama.' Amin.' Sakwise kuwi aku langsung ana ing mezbah; aku uga weruh bapakku nyekel kalice suci ing tangane lan kandha marang para peladen gréja:

'Wenehana dhèwèké ombènan.'

Nganggo ing jejere bapakku, aku arep ngucurake ombenan sing tak gendong ing tanganku menyang kalice suci, amarga pas nalika aku ana ing kamar mandi lan ngadeg jejere wong Saracen, nggawa wadhah ombenan ing tanganku – pas wektu kuwi aku dumadakan nemokake awakku ana ing papan suci jejere bapakku sing lagi nindakake Liturgi. Bapakku, ndeleng aku, takon marang para imam liyane:

'Sapa pemuda iki?'

Padha mangsuli kanthi gumun:

'Kita ora ngerti sapa dhèwèké utawa saka ngendi asalé,' amarga sirahku wis dicukur lan aku nganggo sandhangan Saracen. Banjur aku kandha marang bapakku:

'Bapak! Apa Bapak ora ngenali aku? Aku Philotheus – anakmu.'

Banjur bapakku kandha marang aku:

'Lan apa iku wadah ing tanganmu, lan apa isiné?'

Aku mangsuli:

Iki omben-omben Saracen. Sedhela kepungkur aku ana karo guruku ing omah adus cedhak Yerusalem, lan pas aku arep nyuguhake ombenan iki marang dheweke, ujug-ujug aku nemokake awakku ana ing kene jejere kowe ing candhi iki.

Krungu mangkono, bapakku kaget banget lan meh kecemplung gelas suci saka tangane. Ing wektu kuwi, aku ngeculake wadhah sing isine ombenan lan, nyangga tangan bapakku, kandha marang dheweke:

'Aja kuwatir, bapak, nanging rampungna pangibadahé.'

Banjur bapakku, sawise nyelehake cawan suci ing meja suci, ngangkat tangané menyang langit lan matur nuwun marang Gusti Allah lan abdi suci Panjenengané, George. Bab wadhah sing tak jatuhake ing lantai marmer, iku ora pecah.

Sawisé rampung ibadah, bapakku nyekel aku lan nyium aku karo luh ing mripaté; banjur kita mulih.

Kabèh sedulur lan kanca-kanca kita, sawisé krungu kabar kabèh sing wis kelakon marang aku, padha kumpul ing omah kita lan, nalika ndeleng aku, padha bungah lan muji Gusti Allah lan santo Panjenengané, Santo Yohanes, sing wis nylametaké aku saka wong Sarasin mung ing kedhip mripat.

Gubernur lan kabèh wong sing ana bareng dhèwèké, sawisé krungu crita iki saka anaké imam, padha ngluhuraké Gusti Allah lan Santo Yohanes; banjur, sawisé maringi peparing sing akèh marang pemuda iki lan bapaké, padha ngetokaké dhèwèké kanthi pakurmatan.

Kisah sabanjure uga nyritakake mujijat sing padha sing ditindakake dening Santo Yohanes Sang Martir Agung.

[3180]Ing Paflagonia, ing kutha Amastris, ana pasangan sing taat – Leontius lan Theophana. Keduanya nduwé iman sing gedhé marang Santo Yohanes Sang Martir Agung lan asring sowan menyang gréja kang didedikasikaké kanggo dhèwèké, sing ora adoh saka omahé, cedhak kali sing dijenengi Parthenios. (gereja iku dijuluki 'Partenie' manut jeneng kali). Amarga katresnané marang sang wali, pasangan sing taat iki ngias gereja nganggo peparing saka duwité dhéwé, nganggep sang martir suci iku minangka pelindung lan panyedhiya kabèh kagungané. Saben taun, wong-wong Kristen sing taat iki ngrayakake peringatan sang martir suci kanthi pakurmatan lan pangurmatan; ing dina iki, padha maringi kanthi loman marang wong mlarat lan nganakake jamuan kanggo wong-wong sing papa lan butuh pitulungan, uga kanggo sedulur lan kanca-kancane. Padha nduwé putra sing dijenengi George; amarga tansah éling marang sang martir suci, padha maringi jeneng George uga marang putrané.

Ing wektu kuwi, Constantine VII[3181] – putrané Kaisar Leo sing Arif – mrentahaké wong-wong Yunani. Banjur ana perang antarané wong-wong Bulgaria lan wong-wong Yunani; wong-wong Bulgaria, sawisé mbentuk aliansi karo wong-wong Hongaria lan wong-wong Skitia, maju mlebu wilayah Yunani lan ngrusakaké, njupuk para warga dadi tawanan; amarga iku, wong Yunani uga kudu nyiapake perang lan m . Lan amarga Leontius – sing manggon ing kutha Amastris ing Paphlagonia – iku prajurit, dhèwèké uga kudu perang nglawan wong Bulgaria. Nanging amarga Leontius wis sepuh, dene putrané, George, isih enom, dhèwèké mutusaké ngutus putrané menyang tentara minangka wakilé. Sawisé nggawa dhèwèké bebarengan, Leontius lan Theophana dhisik menyang gréja sing wis kasebut mau lan, ndedonga ing ngarepé ikon Sang Martir Agung, padha kandha mangkéné:

'Kanggo kowe, Sang Martir Agung George, kita pasrahake anak tunggal kita, sing amarga katresnan marang kowe, kita wis maringi jeneng miturut jenengmu! Dadosna pituduh ing lelampahanipun, pangreksa ing paprangan, lan kembalèkna dhumateng kita kanthi waras lan slamet, supados, sawisé nampi berkah panjenengan lumantar iman kita, kita tansah saged muji pangreksan lan katresnan panjenengan dhumateng kita lumantar akèh pakaryan becik.

Sawisé ndedonga kaya ngono, padha ngutus anaké mlebu barisan tentara Yunani.

Banjur perang diwiwiti. Ing wiwitan wong Yunani unggul nglawan wong Bulgaria, nanging sawisé kuwi wong Bulgaria, sawisé nglumpukaké kekuwatané, wiwit ngalahaké wong Yunani, kanthi idiné Gusti Allah. Ana perang penentu antarané mungsuh-mungsuh mau, ing ngendi akèh banget wong Yunani sing mati amarga pedhang mungsuhé.

Ing wektu kuwi, George, putrané Leontius, ditawan déning sawijining wong Bulgaria lan, lumantar pandonga Saint George, diparingi pangapura saka pati; amarga welas marang enomé lan ayuné pasuryané, wong Bulgaria kuwi ngapura uripé George lan nggawa dhèwèké menyang tanahé dhéwé, ing ngendi George ngladèni tuwané minangka budhak.

Leontius lan Theophana, sawisé krungu yèn tentara Yunani wis kalah déning wong Bulgaria, lan ndeleng yèn anaké ora bali, padha nangis lan meratapi tanpa kendhat, mikir yèn anaké wis gugur ing medan perang. Nalika tekan gréja sing kasebut mau, padha ngadhepi ikon Sang Martir Agung Suci kanthi tembung-tembung iki:

Apa amarga iki, ya Martir Kristus, kita nyerahake anak kita marang kowe—supaya dadi panganane manuk-manuk ing langit lan kéwan alas ing bumi? Apa mangkono kowe ngrungokake pandonga lan ambegan kita saben dina marang kowe? Yen kowe durung welas marang kita sing wis tuwa iki, paling ora welasana marang kawigaten bocah iku sing lagi mekar. Ngapa kowe nolak kerendahan ati kita, hai abdi Gusti?

Para sepuh ngucapake tembung-tembung iki lan liya-liyané kanthi tangisan banter lan akèh luh, nganti kabèh sing ana ing gréja kuwi ora bisa nahan tangisé. Ibuné bocah iku, utamané, nangis tanpa kendhat saben dina.

Kamenangan bangsa Bulgaria marang wong Yunani sing kasebut mau kelakon ing wulan Agustus. Sawisé mangsa gugur lan mangsa adhem kliwat, teka wulan April lan dina raya Santo Yohanes Sang Martir Agung saya cedhak. Leontius lan garwané, sanadyan wis nyerah marang urip anaké, mikir yèn dhèwèké wis gugur ing medan

[3180] Wilayah Asia Cilik.

[3181] Constantine VII Porphyrogenitus, putrané Leo VI sing Arif, mrentah wiwit taun 912 nganti 969.

perang, nanging ora lali marang pangibadahé marang sang martir suci lan, miturut adat, nyiapaké jamuan mewah kanggo dina rayané.

Sawisé upacara gréja rampung, Leontius lan Theophana ngajak akèh tamu menyang omahé – sedulur, kanca, pengemis, lan wong mlarat. Nalika dhahar, para tamu terus-terusan ngomongaké babagan George, anaké Leontius lan Theophana, sing durung bali saka perang. Wong tuwané pemuda iku terus-terusan nangis, déné para tamu nyoba nglipur, mènèhi perhatian khusus marang ibuné sing sedhih banget.

Ing wektu sing padha, George nalika dadi tawanan isih nindakake tugase dadi juru masak kanggo tuwane. Ing dina iku, nalika nyiapake panganan, dheweke kelingan omahé wong tuwané, pesta sing dianakake ing kana, uga sedulur, kanca-kanca, lan kenalané; lan ing pikirane dheweke ngendika:

'Bakal apik yen ngerti: kepiye nedha awan ing omahé wong tuwaku dina iki? Sapa waé sing diundang nedha awan? Apa sing dipikiraké wong-wong bab aku: apa aku isih urip, utawa aku wis mati?'

Nalika mikir kaya ngono, George nangis kenceng banget.

Ing wektu sing padha, wayahe dhahar bengi sang juragané wis teka, lan George kudu nggawa salah siji panganan ing panci marang juragané. George ngusap luhé, banjur njupuk panci panas saka pawon, lan nggawa. Dumadakan, dhèwèké krasa kaya lagi ngadeg ing omahé wong tuwané ing tengah-tengah kabèh tamu. Wah, mujijat gedhe tenan! Kabeh wong sing ana ing kono, nalika weruh George, putrane Leontiev, nggawa panci panas, padha ketakutan banget; nanging wong tuwane padha nyangka yen sing dideleng mau arwah; banjur, nalika padha nyadari yen iki dudu arwah nanging kasunyatan, padha mlayu marang anaké kanthi kabungahan gedhé lan, nyekel dhadhane, padha ngeluk lan nyiumé, nangis amarga kabungahan sing ora disangka-sangka lan gedhé banget. Nalika padha miwiti takon marang George – kepiye dhèwèké bisa slamet, ing endi dhèwèké wis ana lan kepiye dhèwèké teka ing kono – dhèwèké nyritakaké kabèh kanthi rinci, babagan panangkepané lan pambebasané saka kono. Sacara khusus, dhèwèké kandha kaya mangkéné:

'Sedhela kepungkur, aku lagi nyambut gawe ing pawoné tuanku.' Aku diutus nggawa panganan iki ing panci marang tuanku. Sawisé njupuk panci mau, aku mangkat arep nemoni tuanku, nanging sawisé munggah sawetara undhakan sing nuntun menyang kamar ndhuwur ing ngendi tuanku lagi dhahar, aku dumadakan weruh sawijining prajurit lungguh ing jaran lan sumunar kanthi cahya sing ora bisa diterangake; Dheweke njupuk aku, bebarengan karo panci iki, lan nyelehake aku ing ngarepmu—aku ora ngerti kepiye carane.

Nalika padha krungu kabar iki, kabèh sing ana ing kono, utamané wong tuwané George, padha matur nuwun kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan marang abdi suci Panjenengané, Martir Agung George.

Sawisé kuwi, nalika kabèh padha mangan saka panci mau, dumadi mujijat anyar: sanadyan pira waé sing dijupuk saka panci mau, isiné tansah kebak manèh; sanadyan panci mau cilik banget nganti isiné mung cukup kanggo siji wong, nanging akèh banget sing mangan, kabèh padha wareg mangan, padha muji Gusti Allah lan kandha:

'Delengen, Santo Yohanes Sang Martir Agung wis ngutusaké panganan istimewa saka wong-wong Bulgaria kanggo dina rayané!'

Sawisé kuwi, pacul mau digawa bebarengan karo akèh peparing lan sesajen menyang gréja Sang Martir Agung Suci lan disimpen ing kana ing antarané piranti suci, minangka pangeling-eling marang mujijat agung sing dilakoni Sang Martir Agung Suci George.

Gereja Santo Yohanes sing kasebut mau wis tuwa banget lan rusak nganti meh ambruk kapan wae; nanging ora ana sing bisa mbangun gereja anyar utawa ndandani sing rusak mau: amarga kamlaratan warga lokal, gereja iku ditelantarkan. Ing sawijining dina, ana mujijat sing kelakon ing kana.

Ana sawetara bocah sing padha kumpul ing sacedhake gréja iki, padha dolanan bareng, nalika padha ngenyek lan ngolok-olok sawijining bocah lanang sing tansah dikalahake ing dolanané. Amarga wis ora sabar maneh merga terus-terusan diolok-olok, bocah lanang kuwi banjur ngadhep Gréja Santo Yohanes lan kandha:

'Wahai Santo George! Tulung aku supaya bisa ngalahake mungsuhku; minangka rasa syukur, aku bakal nggawa pai gedhe menyang greja panjenengan.'

Lan pancen, bocah iku ngalahake kanca-kancane ing dolanan—ora mung sepisan, nanging kaping pindho, lan kaping pirang-pirang.

Bali marang ibuné, bocah iku kandha yèn dhèwèké wis janji marang sang wali bakal nggawa pai minangka kado, lan nyuwun siji pai marang ibuné supaya dhèwèké bisa nepati janji marang sang wali.

Amarga tresna marang anaké lan uga ngajeni sang martir, ibuné ngethokkên pai kaya sing dijaluk anaké, banjur diwènèhaké nalika isih anget, sadurungé adhem. Bocah lanang kuwi nggawa pai mau menyang gréja, banjur diselehaké ing ngarepé altar, sujud, banjur lunga.

Kedadéyané pas wektu kuwi ana papat pedagang sing liwat ing ngarep gréja. Padha mlebu gréja kanggo nyuwun berkah marang Santo Yurji lan weruh kue pai sing énak ana ing lantai (durung adhem lan ngetokaké uap wangi). Para pedagang padha kandha siji lan sijiné:

'Wali iki ora butuh iki. Ayo padha mangan pai iki lan nyelehake kemenyan ing panggonane.'

Sawisé padha mangan pai kuwi, padha arep metu saka gréja; nanging ora bisa nemokaké lawang, amarga katoné mung témbok. Banjur saben wong padha nyelehake koin perak ing lantai, nanging isih ora bisa nemokake dalan metu. Banjur kabeh padha nyelehake siji koin emas lan ndedonga kanthi khusyuk marang sang wali supaya mbantu nemokake dalan metu; nanging isih ora bisa nemokake dalan metu, kaya-kaya padha buta. Pungkasané, kabèh papat padha nyelehaké siji koin emas saben siji lan ndedonga luwih khusyuk, banjur padha nemokaké dalan metu, amarga padha weruh lawang gréja kabuka lan padha mlebu liwat kono.

Dhuwit emas lan perak iki dadi pratandha wiwitan nglumpukake dana sing dibutuhake kanggo ndandani gréja kuwi, amarga kabar babagan mujijat kuwi nyebar ing saindenging nagara, lan akèh wong sing taat kanthi sukarela nggawa emas lan perak menyang kana; Kanthi dhuwit iki, sawijining gréja watu anyar dibangun, luwih amba, dihias kanthi pantes lan dilengkapi kabèh perabotan sing dibutuhaké kanggo ibadah. Akèh mujijat sing kelakon ing gréja kuwi kanggo kamulyané Kristus Gusti Allah lan muji Santo Yohanes Sang Martir Agung.

Padha uga nyritakaké mujijat ing ngisor iki, sing ditindakake déning Santo Yohanes Sang Martir Agung marang sawijining mudha sing wis digigit ula sing mateni. Crita bab mujijat iki diwarisaké saka salah siji ahli tapa sing taat, Abba Yohanes, sing nduwé mitra sing jenengé padha,[3182] – Santo Yohanes.

'Nalika aku mlaku munggah gunung, nggawa salib ing tanganku, aku ketemu karo biksu tuwa; sawisé njupuk salib saka tanganku, dhèwèké mlaku ing ngarepku. Sawisé mlaku sawatara adoh, dhèwèké belok menyang sawijining dalan. Aku banjur ngetutaké dhèwèké. Nalika aku nerusaké mlaku, aku weruh sekawanan wedhus lan bocah gembala enom lagi nggleleng ing lemah, lagi sekarat amarga digigit ula. Ana mata air ing sacedhak panggonan kuwi. Sang sepuh kandha marang aku:

'Jupuk banyu sawetara kanggo disiramake ing salib.'

Banjur, sawisé njupuk banyu lan mbukak cangkem bocah mau, kita nyawur banyu—sing wis disawur ing salib—menyang cangkemé; nalika kuwi, sang tuwa kandha:

'Ing asmané Tritunggaling Suci, mugi Santo Yohanes Agung, Sang Martir, marasaké kowe!'

Bungkuk maju, bocah lanang iku muntah racun matèni banjur ngadeg.

Banjur wong tuwa kuwi kandha marang dheweke:

'Ceritakna, apa kowe ora wis sumpah wingi marang janda miskin sing wedhusé kowe dipercaya kanggo ngopeni, nanging kowe adol kanggo telung keping pérak? Apa kowe ora kandha marang dhèwèké: "Serigala mangan wedhusé"?'

Anak lanang mau mangsuli:

'Inggih, Bapa, pancen kados makaten kedadosané. Nanging kados pundi Bapa saged mangertos punika?'

Sing tuwa kandha marang dheweke:

Nalika aku lungguh ing selku, ana wong numpak jaran putih teka marang aku lan kandha:

'Sophronius, tangi lan cepet-cepet menyang mata air ing sisih tengenmu, ing kidul. Ing kana kowe bakal nemu bocah lanang sing digigit ula, lan kowe uga bakal weruh biksu sing nggawa salib saka kayu ing tangane. Jupuk salib iku, sirami banyu ing ndhuwuré, banjur wènèhana banyu iku marang bocah lanang mau supaya diombé, karo ngucapaké tembung-tembung iki: 'Ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci, abdi Gusti, martir George, marasaké kowé.' Banjur kandhaa marang bocah iku: 'Aja manèh ngucapaké sumpah nganggo jenengé Gusti utawa para wali; aja tumindak ora adil marang sapa waé; lan wènèhana wedhusé marang janda miskin kuwi, supaya ora ana sing luwih parah tumeka marang kowe.'

Nalika pemuda iku krungu saka sang tuwa, dhèwèké tiba ing sikilé lan kandha:

[3182] Yaiku salah siji sing jenenge padha, nggawa jeneng sing persis padha.

'Nyuwun pangapunten, Rama, amarga pancen kabeh mau kaya sing panjenengan kandhakake: aku wis adol wedhus janda iku telung keping pirak, lan wingi aku ngapusi dheweke kanthi ngomong yen wedhus mau dipangan serigala. Wanita iku kandha marang aku, "Apa iki bener, utawa ora?"' Lan aku mangsuli, 'Inggih, kula saged nyaosaken Gusti Allah ingkang sejati minangka saksi.' Wanodya wau ngendika dhumateng kula, 'Kowe boten mangertos menawa aku iki janda mlarat? Nah, kowe tindakna kados kersamu. Nanging elinga pangandikaku: Gusti Allah lan Santo Yohanes bakal nuntut tanggung jawab kowe, awit aku sampun janji badhe maringi wedhus wau dhateng tiyang mlarat ing Dina Santo Yohanes.' 'Lan aku,' ujare pemuda mau nerusake, 'awit aku kesasar lan tiba ing dosa, aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, supaya ndedonga marang Gusti Allah lan Santo George kanggo aku, supaya dosaku diparingi pangapura.' Lan saiki aku bakal maringi wong wadon iku telung kambing ing Dina Santo George, lan salawase uripku aku bakal maringi, saben taun ing dina raya martir suci iku, sapérangan sepuluh saka kabeh penghasilanku marang wong mlarat."

Mangkono, sawisé mari, priya enom kuwi, sawisé nyuwun pandonga lan pangapura marang Sophronius sing pinaringan berkah, bali manèh menyang pakaryané, matur nuwun marang Gusti Allah lan santo Panjenengané, Santo George Agung, Sang Martir.

Ora ana sing bisa ora nyebutake mujijat agung panggebugan ula, sing ditindakake dening Santo Yohanes George, Sang Martir Agung, ing sacedhake tanah kelairané ing Palestina, ing tanah Siria lan Fenisia, ing kutha Beirut[3183] , sing dumunung ing pesisir Segara Mediterania, ora adoh saka kutha Lydda, ing ngendi awaké sang martir agung sing suci dikubur. Panggonan ing ngendi mujijat iki kelakon dituduhaké marang para lelungan ing Palestina. Miturut cathetan wong-wong sing nyritakaké mujijat iki, kedadéyané lumantar kahanan ing ngisor iki.

Ing sacedhake kutha Beirut sing kasebut mau, cedhak pagunungan Libanon, ana tlaga gedhe sing dadi panggonané ula – panguwas, ageng lan medeni. Saka tlaga iki, ula mau bakal nyekel akèh wong, narik menyang tlaga lan ngremuk ing kono. Akèh kaping wong-wong padha nyiapaké senjata banjur maju nglawan ula mau, nanging saben wektu ula mau ngusir wong-wong mau bali, amarga nalika nyedhak tembok kutha, ula mau ngisi udara karo ambegan matiné, nganti saka iku akèh sing lara lan mati. Amarga iku, ana kasedhihan sing terus-terusan, kasedhihan, ratapan lan tangisan gedhe ing kutha kuwi. Wong-wong sing ora pracaya—sing nyembah arca—urip ing kutha iki, lan rajane uga manggon ing kana.

Ing sawijining dina, para warga kutha iku padha kumpul, banjur padha marani rajané lan kandha:

'Apa sing kudu kita lakoni, amarga kita padha binasa amarga ula iku?'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

Aku bakal nyritakaké apa sing diwahyukaké déwa marang aku.'

Banjur sang raja, manut dhawuh para setan sing manggon ing arca-arca—pangrusak nyawa manungsa—ngumumaké paugeran iki marang wong-wong mau: yèn padha ora péngin sirna kabèh, kudu nyembelih anak-anaké—putra utawa putri—minangka pangané ula kuwi saben dina, dipilih kanthi undian. Sang raja nambahaké:

'Nalika giliranku teka, aku uga—sanadyan mung duwe siji putri—bakal nyerahake dheweke.'

Warga kutha kuwi padha nampa pitutur iki—sing saka sang raja, utawa luwih tepaté saka para setan—lan saben dina, loro-lorone warga sing penting lan sing andhap asor padha nyawisake salah siji putra utawa putri kanggo dipangan ula, sanadyan padha sedhih banget lan nangis kanggo anak-anake. Wong-wong sing wis ditakdirake dipangan ula iku diselehake ing pinggir tlaga, nganggo sandhangan paling apik; ula sing metu saka tlaga bakal nyekel lan mangan wong-wong mau.

Nalika giliran kabèh wong ing kutha kuwi wis teka, padha marani raja lan kandha marang dhèwèké:

'Delengen, Paduka Raja, manut pitutur lan dhawuh panjenengan, kita sampun masrahaké anak-anak kita dhateng ula. Saiki giliranipun sampun silih genti. Mula, punapa dhawuh panjenengan dhumateng kita saiki?'

Raja mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku uga bakal nyerahake putriku, sanadyan dheweke anakku siji-sijine. Banjur aku bakal nyritakake apa sing diwahyukake para dewa marang kita.'

Nimbali putrine marang dhèwèké, sang raja mènèhi dhèwèké dhawuh supaya ngias awaké dhéwé sak éndah-éndahé; dhèwèké ngrasakaké welas asih banget marang putriné lan nangis bareng kabèh wargané, nanging dhèwèké ora bisa mbatalaké paugeran kuwi—kaya paugeran déwa—sing digawa déning para setan. Nalika

[3183] Beirut (utawa Berytus) – ing jaman kuna sawijining kutha gedhe, Fenisia.

dhèwèké nyiapaké ngirim putriné supaya dipangan ula, sang raja ndelok dhèwèké saka pucuk kratoné lan kanthi luh ing mripaté nyekseni dhèwèké lunga.

Ing wektu sing padha, sang putri dipasang ing panggonan lumrah, ing pinggir tlaga. Nalika dheweke ngenteni wayahe pati, nalika ula sing metu saka tlaga bakal mangan dheweke, dheweke nangis kenceng.

Kanthi pangayomaning Gusti Allah, sing kepengin kaslametan kabeh lan sing kersa nylametake kutha iku saka karusakan rohani lan jasmani, ing wektu kuwi Sang George Agung, Sang Martir, prajurit Sang Raja Swarga, numpak jaran teka ing panggonan kuwi, karo tombak ing tangané.

Ndeleng gadis iku ngadeg ing pinggir tlaga lan nangis kenceng, dhèwèké takon marang dhèwèké:

'Kenapa kowe ngadeg ing kene, lan kenapa kowe nangis?'

Dheweke mangsuli:

'Nak enom sing apikan! Mongso cepet adoh saka kene nganggo jaranmu, aja nganti kowe mati bareng karo aku.'

Wong suci kandha marang dheweke:

'Aja wedi, dara, nanging critakna marang aku, apa sing kok enteni ing ngarepé kabèh wong sing padha nyawang kowe?'

Perawan iku mangsuli marang dhèwèké:

'Wong enom sing gagah! Aku weruh kowe wani lan gagah. Nanging kenapa kowe kepengin mati bareng aku? Mlayu saka kéné saiki uga!'

Wali iku kandha marang dheweke:

'Ora, aku ora bakal ninggal panggonan iki nganti kowe ngandhani aku kenapa kowe ngadeg ing kene, kenapa kowe nangis, lan sapa sing kowe enteni.'

Sawisé kuwi, sang putri nyritakaké kabèh marang dhèwèké kanthi tertib, bab ula mau lan bab dhèwèké dhéwé.

Santa Yurik ngendika marang dheweke:

'Aja wedi, dara, amarga ing asmané Gustiku, Gusti Allah sejati, aku bakal nylametaké kowe saka ula.'

Dheweke mangsuli:

'Wah, prajurit gagah! Napa kowe kepengin mati bareng aku? Mlayu lan nylametake awakmu saka pati sing pait. Cukup aku wae sing mati ing kene, apamaneh kowe ora bakal bisa nylametake aku saka ula, lan kowe uga bakal mati.'

Nalika sang putri ngucapake tembung-tembung mau marang sang wali, dumadakan ana ula medeni metu saka tlaga lan mlaku menyang mangsa biasane.

Nalika ndeleng ula iku, sang putri njerit banter:

'Mlayu, priya, ula iku teka!'

Nanging, Santo Yurji sawisé nggawe pratandha salib lan nyebut Asma Gusti kanthi tembung: 'Ing Asma Rama, lan Putra, lan Roh Suci', banjur nyerang ula iku karo jarané, ngacungaké tombaké; lan nalika nyabet ula iku kanthi kenceng ing gulu, ula iku tiba lan kacekel ing lemah; nalika jarané sang wali nginjak ula mau ing sangisoring sikilé. Banjur Sang Wali George maréntahaké marang sang ayu supaya ngiket ula mau nganggo sabuké lan nuntun mlebu kutha, manut kaya asu; déné wong-wong, padha gumun ndelok ula mau dituntun déning sang ayu, padha mlayu ketakutan. Banjur Sang Wali George ngendika marang wong-wong:

'Aja wedi; pasrahna marang Gusti Yesus Kristus lan pracaya marang Panjenengané, awit Panjenengané sing ngutus aku marang kowe kanggo nylametaké kowe saka ula.'

Banjur Santo George mateni ula iku nganggo pedhangé ing tengah kutha. Warga kutha kuwi, sawisé nyeret bangkèk ula metu saka tembok kutha, banjur ngobongé.

Sawisé kuwi, raja lan wong-wong ing kutha kuwi padha pracaya marang Gusti Yesus Kristus lan nampa baptisan suci: ana 25.000 wong sing dibaptis, durung kalebu wanita lan bocah-bocah. Sakwisé kuwi, ing panggonan kuwi dibangun gréja sing gedhé lan éndah, kang dipersembahaké marang Sang Perawan Maria sing Paling Suci, Putri Sang Prabu Swarga, Gusti Allah Sang Rama, Ibuné Sang Putrané lan Pangantené Sang Roh Suci – lan uga minangka pakurmatan marang Santo Yurji Pemenang, sing ngreksa Gréja Kristus lan saben jiwa ortodoks lumantar pitulungané saka pangremuk sing ora katon ing jurang neraka, uga saka dosa – kaya ula sing mateni, – kaya déné dhèwèké nylametaké gadis mau saka ula sing katon[3184] .

Ana mujijat anyar uga sing kelakon ing kene. Nalika gréja iki dikudhakaké minangka pakurmatan marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci lan Santo Yohanes Sang Martir Agung, minangka pratandha sih rahmat ilahi sing mili ing kéné, ana mata air urip mili saka mezbah gréja iki, nyembuhaké kabèh panyakit sapa waé sing teka kanthi pracaya kanggo kamulyané Sang Raja Kamulyan dhéwé (ing Panjenengané ana sumber urip langgeng), Gusti Allah ing Tritunggal, Rama, Putra lan Roh Suci, dipuji ing para kudusé salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Ya pambebas para tawanan lan pelindung wong mlarat, panyembuh wong lara, juara para raja, Panggurita Agung George kang menang, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita slamet.

Lan troparion, ing nada sing padha:

Sampeyan sampun ngupaya ing perjuangan sing saé, wah Panggembar Sang Kristus, lumantar pracaya, lan sampun mbukak kaluputan para panyiksa sampeyan; lan sampeyan nyawisake awakmu minangka kurban sing nyenengake Gusti Allah: mulane sampeyan nampa mahkota kamenangan, lan lumantar pandonga sampeyan, wah Sang Suci, sampeyan maringi pangapura dosa marang kabéh.

Kontakion, Nada 4:

Digawe dening Gusti, kowe muncul minangka pelaksana kesalehan sing paling kinurmatan, sawise nglumpukake woh-wohan kabecikan kanggo awakmu; amarga wis nanem kanthi tangis, kowe panen kanthi kabungahan; lan sawise nandhang sangsara nganti getihmu, kowe nampa Kristus; lan lumantar pandongamu, ya Sang Suci, kowe maringi pangapura dosa marang kabèh.

- Ing dina sing padha, kita ngéling-eling Sang Ratu Martir Suci Alexandra lan para Martir Suci Anatolius lan Proteleon.

7 Mei

24 April (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti Sang Savva sing Kinurmatan saka Gua, sing kamungkinan urip ing wiwitan abad kaping 13. Pusaka suci panjenengané ana ing Gua St. Antonius.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan Thomas si Bodho kanggo Kristus.

Peringatan tanggal 24 April

Santa Thomas iku sawijining biksu ing salah siji biara ing Kaisarea[3184] . Dhèwèké diparingi tugas nglumpukaké dana kanggo kabutuhan biarane. Kanggo kuwi, dhèwèké dikirim menyang Antiochia[3185] , ing sacedhaké ana sawijining désa sing kagungan biara. Saben dhèwèké teka ing kutha, dhèwèké pura-pura edan. Ing sawijining wektu, ana wong jenenge Anastasius, pangurus (pambangun) gréja, nggebuk pipiné sing suci amarga sang tuwa wis ngganggu atiné kanthi nyuwun sedekah kanggo biarané. Wong-wong sing ana ing kono padha nesu marang Anastasius amarga kuwi. Nanging sing suci Thomas, mbalèk marang wong-wong mau, ngandika kanthi ramalan:

[3184] Kaisarea – kutha utama Kapadokia, dumunung ing wétan Asia Cilik.

[3185] Iki, mesthi wae, nyebutake Antiohia ing Suriah, sing biyen dadi kutha krajan agung nagara Suriah, nanging saiki mung kutha cilik sing mlarat ing Turki Asia.

'Wiwit saiki, aku ora bakal nampa apa-apa saka Anastasius, lan Anastasius uga ora bakal bisa maringi apa-apa marang aku.'

Kaloro ramalan mau ora suwe banjur kelakon: Anastasius seda esuke, dene Sang Toma sing Mulya, nalika lelungan saka kutha menyang biara, lara lan mandheg ing sawijining rumah sakit ing pinggiran kutha Daphne, cedhak Greja Santa Eufemia, ing kono, sawise larane saya abot, Panjenengané pindhah menyang gesang langgeng lan dikubur ing panggonan kanggo wong lelungan.

Ing sawijining wektu, sawijining wanita peziarah sing wis seda digawa menyang kene lan dikubur ing ndhuwur peti jenazah bapak sepuh sing berkah iki; dhèwèké dikubur ing jam kapindho awan, nanging ing jam kaping enem bumi mbuwang dhèwèké metu – lan kabèh wong padha gumun banget marang kedadéan iki. Ing wayah bengi kuwi, dhèwèké dikubur manèh ing kuburan sing padha, nanging esuké padha weruh yèn dhèwèké wis kapental metu saka kuburan kaping pindho; mula padha ngubur dhèwèké ing panggonan liya.

Sawetara dina sawisé kuwi, ana wanita liyane dikubur kanthi cara sing persis padha cedhak Abba Thomas, amarga warga panggonan kuwi ora nyadari yèn iku ora nyenengake kanggo sesepuh sing wis turu ing Gusti, yèn ana wanita dikubur cedhak panjenengané. Nalika lemah uga mbalèkaké wanita iki, padha nyadari yèn ora nyenengake kanggo sesepuh yèn ana wong dikubur cedhak reliké.

Kabar kabèh sing kelakon dikirim marang Patriark Domnus[3186] . Miturut dhawuh patriark, kabèh warga lunga menyang Daphni karo obor lan kidungan, njupuk relik suci mau, nggawa bali menyang kutha kanthi pakurmatan, lan nyelehaké ing makam sing dadi panggon relik akèh martir suci. Gereja cilik dibangun ing ndhuwur relik sang wali, lan akèh wong sing nandhang lara mari lumantar relik suci mau. Lumantar pandongane, wabah taun ing Antiokia rampung, mula para warga Antiokia netepake perayaan taunan kanggo ngéling-éling dhèwèké, ngluhurake Kristus Gusti Allah, kang kamulyané langgeng salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Savvas Stratilates lan pitung puluh prajurit sing bareng karo piyambakipun

Dipepering ing tanggal 24 April

Martir Suci Savvas asalé saka bangsa Goth[3187] lan manggon ing Roma nalika pamaréntahan Kaisar Aurelian[3188] . Dhèwèké nyekel pangkat stratilates, tegesé dhèwèké sawijining komandan militèr, lan setya lan nyenengaké Raja Surgawi, Gusti kita Yesus Kristus. Dheweke kerep sowan marang wong-wong sing nandhang sangsara ing panjara amarga asmané Kristus, nulungi saka sumberdaya dhéwé, nguwatké supaya sabar nampa sangsara, lan maringi inspirasi supaya nindakake tumindak gagah berani. Uripé sing luhur iku banget nyenengake Gusti Allah, amarga kasucian lan kasunyian sang wali, Gusti maringi kuwasa marang dhèwèké kanggo ngusir setan, lan dhèwèké ngusir roh najis saka wong-wong.

Ora suwe kabar iku tekan marang raja yèn Santo Savva iku wong Kristen, banjur dhèwèké digawa ngadhep raja kanggo dipriksa.

Ing kono dhèwèké kanthi tanpa wedi ngakoni Kristus lan, mbukak sabuk militèr, mbuwang sabuk mau, nyingkirké pangkaté minangka panglima militèr, lan ing wektu sing padha nuduhaké kesiapané nampa siksaan apa waé demi asmané Kristus.

Banjur, miturut dhawuhe penyiksa, sang wali digantung lan dipukul abot, banjur dibakar, lan pungkasané dibuwang menyang kuali aspal sing nggodhok. Nanging sang wali, sing dilindhungi déning kuwasa Allah sing ora katon, tetep ora cilaka lan metu saka kuali tanpa tatu.

Nalika nyekseni mujijat iki, pitung puluh prajurit sing ana ing kono banjur pracaya marang Kristus lan kanthi banter ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen. Sakwisé kuwi, miturut dhawuh sang penyiksa, dhèwèké

[3186] Paus Domnus mimpin Gréja Antiokia wiwit taun 546 nganti 560.

[3187] Kaum Goth iku sawijining suku Jermani sing wiwitane manggon ing sacedhake Kali Vistula lan sakbanjure mapan ing sacedhake Kali Danube.

[3188] *Aurelian*, Kaisar Romawi, mrentah saka taun 270 nganti 275.

dipenggal sirah nganggo pedhang lan kanthi mangkono nampa mahkota martir, kaya-kaya, saka tangané Kristus piyambak.

Nanging Santo Savvas dipenjara lan diparingi wahyu ilahi lan pitulungan: nalika piyambakipun ndedonga ing tengah wengi, Kristus rawuh marang piyambakipun, madhangi piyambakipun kanthi padhanging kamulyanipun lan ngélingaké supaya piyambakipun aja wedi marang sangsara, nanging nerusaké kanthi tanpa wedi tumindakipun. Lan nalika Savvas digawa kaping pindho ing ngarepe para hakim lan dipaksa nyembah berhala —kadhang nganggo pujian, kadhang nganggo bujukan, kadhang nganggo panyiksaan sing kejem— dhèwèké ora manut marang para panyiksa; banjur dhèwèké dibuwang menyang kali, ing kono, sawisé klelep, dhèwèké ngrampungaké pakaryan martiré[3189] , sawisé éntuk pangayoman tentrem ing Karajaning Kristus.

Troparion, Nada 5:

Sawise nyingkirake pangkat lan pakurmatan donya, hai martir, ing ngarepe raja licik sing nyiksa kowe, kowe ngakoni Kristus minangka Gusti Allah, lan demi Panjenengane kowe nahan akèh sangsara, hai sing mulya. Mangkono kowe diparingi mahkota kamenangan sing mulya déning Sang Raja para raja, padhang sumunar karo pasukan swarga. Ndedeg ing ngarsané, Savvas, ndedonga supaya Panjenengané nylametaké nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan mbuktekake yèn ora bisa dikalahake, dhuh panglima; panjenengan ngungkuli tipuané wong-wong barbar lan, sawise nahan sangsara kanthi ajeg, dhuh sing mulya, panjenengan ngalahake akèh mungsuh sing ora katon, lan kanthi mangkono nganyam mahkota kamenangan. Ndongakna marang Kristus kanggo kita, dhuh Savvas sing pinunjul, kita sing ngurmati panjenengan lumantar iman.

Peringatan ibu kita sing kinurmatan, Elizabeth sing Nglakoni Mujijat.

Dipepering ing tanggal 24 April

Ingkang Kinurmatan Elizabeth kapilih ngabdi marang Gusti wiwit isih ana ing kandungan ibuné, awit sadurungé ibuné nglairaké, Gusti wis maringi wahyu marang ibuné yèn dhèwèké bakal nglairaké putri sing bakal dadi wadah pilihan é Roh Suci. Wiwit enom, Sang Santa Elizabeth setya ngabdi marang Gusti lan tunangan karo Penganten Gagah kang langgeng, Kristus. Dheweke ngabdi marang Gusti ing pangkat malaikat, bebarengan karo para dara lan biarawati liyane[3190] , nganti ngentekake awaké liwat puasa lan pagaweyan, lan kanthi mangkono nglipur Gusti banget nganti piyambakipun nampi saka Panjenenganipun karunia marasaké lara-larané manungsa, ora mung jasmani nanging uga rohani. Lumantar pandonga-pandonga, piyambakipun marasaké saben lara jasmani, déné lumantar tembung-tembung lan piwulang sing diilhami Gusti, piyambakipun marasaké jiwa manungsa, nuntun dhumateng tobat lan kabèh jinis kabecikan. Sandhangan siji-sijiné yaiku klambi kasar saka rami, lan sanadyan badané gemeteran amarga adhem, rohné tansah kobong karo geni katresnan ilahi.

Sawisé diangkat dadi kepala para biarawati, sang wali nindakake kaelokan sing luwih ageng, ngopeni kaslametan nyawane para biarawati.

Paningalané pancèn abot banget, amarga dhèwèké ngentèkaké pirang-pirang taun tanpa ngrasakaké roti, mung urip saka woh-wohan lan sayuran; uga sajroning uripé ora tau ngrasakaké lenga utawa anggur. Asring

---

[3189] Saint Savvas séda ing taun 272.

[3190] Santa Elizabeth iku biarawati ing biara ing Konstantinopel, sing dibangun kanggo ngajeni Santo Kosmas lan Santo Damian, para tabib sukarela, déning Kaisar Justin I (sing mrentah saka taun 518 nganti 527). Banjur dhèwèké dadi kepala biara ing biara iki. Ora bisa nemtokake tanggal persis urip lan pangabdiané, amarga kurangé informasi ing sumber sajarah. Nanging, adhedhasar kasunyatan yèn sawijining kanon kanggo ngurmati dhèwèké digawé ing separo kapindho abad kaping 9 déning Santo Yusuf Sang Penyair Wani (sing séda taun 883), disimpulake yèn Santo Elizabeth urip antaraning abad kaping 6 lan kaping 9.

piyambakipun nglakoni puasa patang puluh dina, kados Musa Agung, tanpa ngrasakaké apa-apa sajrone wektu kuwi[3191] . Sajrone telung taun, niru andhap asoré juru pajeg ing Injil (delengen Lukas 18:13), ora ngangkat mripat jasmani marang swarga, nanging kanthi mripat atiné tansah ndelok Gusti sing manggon ing swarga; lan, nalika merenung bab Panjenengané ing pikirane minangka lungguh ing tahta sing dhuwur lan padhang, kaubengi para Serafim, dhèwèké ora ngalihake pikirane marang bab-bab donya. Nalika, kaya biasané, dhèwèké ndedonga piyambak ing wayah bengi, dhèwèké padhang saka dhuwur déning cahya swarga.

Saliyane, Santa Elizabeth nindakake akèh mujijat: ing sawijining wektu dhèwèké mateni ula galak liwat pandonga; ing wektu liyané dhèwèké marasaké wong wadon sing suwé ngalami pendarahan; dhèwèké uga ngusir roh najis saka wong-wong lan nindakake akèh mujijat liyané. Mukjizat-mukjizat iki ditindakake dening dhèwèké ora mung nalika isih urip, nanging uga sawisé seda sing pinaringan berkah. Ing kuburé, kabèh jinis panyembuhan diparingaké marang wong-wong sing nandhang lara; contoné, akèh wong wuta sing éntuk manèh pandelengan ing kuburé. Mugi Kristus Gusti, sing nggumunaké ing para wali, kapulyakaké lumantar dhèwèké!

Martiiré Para Martir Suci Pasikrat lan Valentine

Dipepering ing tanggal 24 April

Para martir Kristus, Pasikrat lan Valentine, asalé saka Rodostol, sawijining kutha ing Mysia, lan nalika dadi prajurit padha ngladèni ing sangisoré panguwasa wilayah kuwi, Ausolan. Ing tanah kuwi ana akèh wong sing nyembah berhala lan ngorbanaké kurban marang setan, amarga para panguwasa tanah kuwi meksa rakyat supaya nyembah berhala kanthi ancaman siksa. Para wong Kristen ing tanah kuwi, amarga wedi disiksa, padha mlayu lan ndhelik. Nanging loro wong suci iki kanthi teges lan wani ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan, ngluhuraké Gusti Allah sejati siji, padha ngutuk arca-arca sing ora nduwé nyawa. Amarga iku, wong loro mau dicekel déning para pemuja berhala lan digawa menyang pangadilan, ing kono padha dipaksa nyuguhaké kemenyan ing ngarepé berhala. Ing kono ana berhala Apollo. Santo Pasikrat, nyedhak marang berhala mau, ngiduk ing pasuryané lan kandha:

'Pakurmatan kaya ngono pantes kanggo dewa iki!'

Sakwise Pasikrat ngadhepi pangadilan, adhine, Papian, uga teka. Dhèwèké iku wong Kristen, nanging amarga wedi disiksa, dhèwèké nyembah marang arca-arca.Pasikrat langsung diiket nganggo ranté abot lan dibuwang menyang penjara. Nanging prajurit Kristus kuwi malah krasa kabungahan, kaya diparingi regalia emas raja, amarga dianggep pantes nggawa ranté mau kanggo Kristus. Valentin uga dipenjara bareng Pasikrat. Ora suwe, wong loro mau dipanggil maneh kanggo ngadhepi panguwasa. Nalika padha rawuh ing pangadilan, adhine Pasikrata, Papian, uga teka ing kana. Dhèwèké wong Kristen, nanging amarga wedi disiksa, wis nyembah arca-arca. Papian kanthi nangis wiwit nyuwun marang adhine supaya manut tuladhané lan nyuguhaké kemenyan marang berhala, supaya kanthi dadi kaya-kaya panyembah berhala sedhela, bisa uwal saka sangsara sing nggegirisi; nanging Pasikrat nolak panyuwunan adhine lan ngumumaké yèn dhèwèké ora pantes diétung dadi seduluré amarga wis mbantah pracaya marang Kristus. Dheweke piyambak, nyedhaki mezbah lan nyelehake tangane ing geni, kandha marang gubernur:

'Awak iku fana lan, kaya sing panjenengan deleng, kobong dening geni; nanging nyawa, amarga langgeng, ngremehake kabeh sangsara sing katon iki.'

Santa Valentinus, nalika ditakoni ing panggonan kuwi déning gubernur, ngendika tembung sing padha lan nyatakake kesiapané sing sampurna kanggo nampa kabèh panyiksaan demi Kristus. Keduanya dihukum dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika para abdi penyiksa nggawa wong loro mau metu saka kutha menyang panggonan pati, ibu Pasikrat mèlu ing mburiné, ngélingaké anaké supaya ngadhepi pati tanpa wedi, amarga kuwatir anaké bakal ajrih, awit umuré isih enom. Para martir suci mau banjur dipenggal sirahé. Santa Pasikrat umuré rong puluh loro taun, lan Valentine telung puluh taun. Ibune, nanging, nampa awaké kanthi kabungahan lan kabagyan lan ngubur kanthi pakurmatan, ngluhuraké Kristus Gusti kita.

[3191] Musa puasa patang puluh dina lan bengi nalika piyambakipun ana ing Gunung Sinai, ing ngendi Gusti Allah paring Dhèwèké Sepuluh Préntah (Kaluwihan 24:12–18).

Kematian Para Martir Santo Eusebius, Neon, Leontius, Longinus lan kanca-kancané

Dipeperingati tanggal 24 April

Ora suwe sawisé sedaé Sang Martir Agung George, Kaisar Diocletian nerbitaké dhawuh prentah sing mréntahaké kabèh wong Kristen, ing endi waé panggonané, apamanèh sing ana ing panjara, dipaksa nyembah arca-arca; dhèwèké mréntahaké yèn sing manut dhawuh iki bakal dibebasaké, déné sing ora manut bakal dipatèni.

Para martir suci sing diperingati dina iki—Eusebius, Neon, Leontius, lan Longinus—nalika semana dipenjara ing '[3192] '; bebarengan karo wong-wong mau ana akèh wong Kristen, watara patang puluh jiwa. Nalika padha nyekseni mujijat sing ditindakake dening Santo Yurji, padha pracaya marang Kristus lan kanthi wani ngakoni Panjenengané ing ngarepé kabèh wong, mula saka iku padha ditangkep lan dipenjara nganggo belenggu.

Nalika padha digawa metu saka penjara kanggo diadili ing ngarepe hakim, padha ora nyangkali Kristus, nanging malah nggawe dewa-dewa pagan isin. Amarga pangakuan wani marang asmané Kristus, padha diparingi akèh panyiksaan; yaiku, para penyiksa nggantung, nggebuki, lan ngikis awaké nganggo piranti wesi macem-macem nganti ususé katon. Pungkasané, para martir suci dipenggal sirah lan kanthi mangkono nampa mahkotané ing Karajan Swarga[3193] .

- Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Savva sing Kinurmatan saka Gua, sing kamungkinan urip ing wiwitan abad kaping 13. Reliké disimpen ing Gua St. Antonius.

8 Mei

25 April (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsarané Santo Markus Sang Rasul lan Penginjil.

Perayaan tanggal 25 April

Santa Markus, keturunan Yahudi, saka suku Lewi, saka garis keturunan imam, lan wiwitane manggon ing Yerusalem. Ing basa Ibrani, Markus disebut Yohanes; jenengé 'Markus' asalé saka basa Latin. Dhèwèké nambah jeneng Latin iki marang jeneng Ibraniné[3194] mengko, sadurungé mangkat menyang tanah manca, nalika dhèwèké lelungan karo Rasul Petrus kanggo mratélakaké Injil ing kutha krajan donya sing wektu kuwi dikenal – Roma. Miturut tradisi sing ditampa dening Gréja Ortodoks, sing cocog karo kesaksian sawatara panulis kuna[3195] , dhèwèké kalebu salah siji saka pitung puluh murid Gusti lan, mulané, dhèwèké dhéwé dadi saksi mata tumrap sawatara prastawa ing gesangé Gusti Yesus Kristus. Ing cathetan Injil Markus dhéwé babagan pengkhianatan marang Gusti kita Yesus Kristus nganti seda ing Taman Getsemane[3196] , kasebut ana sawijining priya enom sing, nalika kabèh murid Gusti wis ninggalake Panjenengané, piyambak ngetutaké Tawanan Ilahi, kanthi ngubengi kain ing awaké sing telanjang, nanging nalika ditangkep para prajurit, dhèwèké ninggalaké kain mau ing tangané lan mlayu telanjang saka wong-wong mau (Markus 14:51–52). Sandhangané[3197] nuduhaké yèn dhèwèké dumadakan metu saka geger ing wayah bengi, mesthiné saka omah sing kagungan kebon mau. Wiwit jaman kuna, ana tradisi

---

[3192] Bisa uga para martir suci sing saiki diperingati—Eusebius, Neon, Leontius, lan Longinus—dadi penjaga ing panjara ing ngendi para Kristen ditahan. Nanging bisa uga padha teka menyang panjara minangka pengunjung, kanthi tujuan ngurangi sangsara wong Kristen kanthi menehi simpati, panyengkuyungan, lan pitulungan materi.

[3193] Para martir suci padha nemoni pati ing taun 304 – sirah martir suci Longinus ana ing Italia, ing kutha Capua (cedhak Naples).

[3194] Miturut adat-istiadat wong Yahudi ing jaman kuwi.

[3195] Origen, presbiter Alexandria (abad kaping 3), St Epiphanius, Uskup Siprus (abad kaping 4), lan liya-liyané.

[3196] Vertograd – sawijining kebon.

[3197] Kain sing diubengi ing awak telanjang.

sing nyebut yèn priya enom iki yaiku Markus dhéwé lan yèn Taman Gethsemane kagungan kulawargané Markus. Kitab Karya Para Rasul nyekseni yèn ibué panginjil Markus – Maria – nduwèni omah dhéwé ing Yerusalem[3198] , ing ngendi Rasul Petrus nemokaké pangayoman sawisé panyelamatan mujijat saka panjara déning malaékat (Karya Para Rasul 12:1–12). Sawisé Gusti munggah menyang swarga, nalika panganiayaan marang umat Kristen, omah iki dadi panggonan rapat pandonga kanggo akèh wong Yerusalem sing pracaya lan dadi papan pangayoman kanggo sawatara Rasul. Mangkono, ing omahé ibuné, Santo Markus nduwé kasempatan kanggo sesrawungan terus karo umat Kristen, mèlu ing pasamuwan pandonga, lan nyedhak marang para Rasul dhéwé. Dheweke ngrembakaake hubungan sing raket banget karo Rasul Petrus, sing maringi katresnan lan asih kaya bapak marang dheweke, kaya sing katon saka tembungé Rasul Petrus dhéwé, sing ing suratné nyebut Markus minangka anaké, kandha: *'Gereja ing Babilonia, sing dipilih kaya kowe, ngaturake salam, uga Mark, putraku'* (1 Petrus 5:13). Pamané Santo Markus yaiku Rasul suci Barnabas, keturunan Lewi, asalé saka pulo Siprus. Liwat dhèwèké, Santo Markus dadi dikenal marang rasul utama liyané – Santo Paulus – nalika Paulus, sawisé pangowahan iman sing mujur marang Kristus (deleng Kisah Para Rasul 9), teka ing Yerusalem kaping pisan[3199] . Sawisé mlebu ing paseduluran raket karo loro Rasul utama – Petrus lan Paulus – Santo Markus dadi kolaborator paling cedhak lan nglakokaké dhawuh sing dipasrahaké marang dhèwèké déning salah siji saka para Rasul agung mau.

[3200]Ing watara taun 44 utawa 45 Masehi, umat Kristen ing Yerusalem ngalami musibah gedhe. Ndeleng yèn jumlah wong Kristen ing Yerusalem saya tambah, kebencian mungsuh iman Kristen – wong Yahudi – tekan puncaké. Kabakar kebencian marang wong Kristen, wong Yahudi nyerbu omah-omahé lan tanpa welas nyolong kabèh bandha, saéngga wong Kristen kapaksa ngalami keluwen parah. Nalika krungu kahanan abot sing diadhepi sedulur-seduluré ing Kristus, umat Kristen ing Antiokia langsung nulungi; sawisé padha nglumpukaké dana, padha nyerahaké tugas marang Barnabas lan Paulus—sing wektu kuwi ana ing Antiokia—kanggo nggawa pitulungan marang umat Kristen ing Yerusalem. Sawisé tekan Yerusalem lan ngrampungaké tugas saka umat Kristen Antiokia, Barnabas lan Paulus bali menyang Antiokia, wektu iki nggawa Markus bareng (Kisah Para Rasul 12:25). Wiwit wektu kuwi, Markus, sawise dadi kanca gawe karo Barnabas lan Paulus, nindakake pakaryan apostolik ageng kanthi ngumumake Injil Kristus marang wong Yahudi lan wong non-Yahudi. Beberengan karo Paulus lan Barnabas, Santo Markus melu ing lelampahan apostolik kapisan saka Antiokia, dadi asistèn paling cedhak ing nginjili Injil[3201] . Beberengan karo Paulus lan Barnabas, Markus ana ing kutha pesisir Seleukia[3202] ; saka kana dhèwèké numpak kapal menyang pulo Siprus lan ngliwati saka wétan nganti kulon, saka Salamis nganti Pafos. Ing Pafos, Markus nyekseni panyembuhan mujijat marang dukun Yahudi sing jenenge Bar-Yésus, uga dikenal minangka Elymas, sing nyoba mbalèkaké proconsul Sergius saka pracaya marang Gusti. Sergius wis ngundang Barnabas lan Paulus kanggo ngrungokaké sabda Gusti (deleng Kisah Para Rasul 13:6–12). Nanging, nalika tekan kutha Perga[3203] , Markus ninggalake Rasul Paulus lan Barnabas lan bali menyang Yerusalem menyang omah ibune. Nalika tekan ing Yerusalem, Markus gabung karo Rasul Petrus lan ora suwe banjur mangkat bareng dheweke ing lelampahan apostolik kanggo nginjili Injil ing Roma. Ing wektu kuwi, wis ana wong-wong sing pracaya marang Kristus ing Roma. Kitab Kisah Para Rasul nyekseni manawa ing antarané para saksi mata marang pangowahan luar biasa sing kelakon ing para Rasul sawisé Roh Suci mudhun marang wong-wong mau, lan ing antarané para pamireng khotbah pisanan Rasul Petrus babagan Kristus Panyelamet[3204] , ana wong Yahudi lan proselyt sing teka saka Roma, yaiku wong-wong non-Yahudi sing wis mlebu agama Yahudi (deleng Kisah Para Rasul 2:10–41). Sawisé padha bali menyang Roma, wong-wong mau mesthi nggawa iman marang Kristus lan nyebarake marang wong liya ing kana. Ora ana sangsi manawa, sanadyan sawisé kuwi, akèh wong Yahudi—sing manggon ing Roma kanthi cacah gedhé—bakal teka menyang Yerusalem saben taun kanggo perayaan; amarga wis kebak piwulang Injil lan wis krungu panginjilan Kristus ing kana, padha bakal bali menyang Roma minangka wong Kristen. Pungkasané, minangka kutha krajan donya, akèh wong Kristen teka menyang

---

[3198] Miturut tradisi, Gusti Yesus Kristus ngrayakake Paskah ing omahé ibuné Markus, Maria.
[3199] Watara taun 39 utawa 40 Masehi.
[3200] Minangka sing disekseni déning Papias.
[3201] Ing taun 44 utawa 45.
[3202] Ing pesisir wétan Segara Tengah.
[3203] Ing Asia Cilik.
[3204] Saka wong-wong mau, watara 3.000 priya dibaptis.

Roma saka manéka panggonan kanggo urusan nagari lan liya-liyané, lan nyumbang marang tuwuhé cacahé wong pracaya marang Kristus ing kono. Rasul Suci Petrus, lumantar panginjilan lan mujijat-mujijat, kanthi pitulungan Santo Markus, luwih nyebarake lan nguwatake Gréja Kristus ing Roma, ngowahi akèh wong—wong Yahudi lan wong non-Yahudi—dadi penganut Kristus. Sawise padha krungu tembung-tembung suci saka khotbah Injil saka cangkemé Para Rasul lan kobong karo iman marang Gusti Yesus Kristus, umat Kristen Roma ora wareg mung karo panginjilan lisan saka Para Rasul babagan Yesus Kristus, nanging padha kepengin nduwé cathetan tulisan saka piwulang sing wis diparingaké kanthi lisan mau. Wong-wong mau nyedhaki Santo Markus, kancané Rasul Petrus, lan nyuwun banget supaya dhèwèké nyathet kabèh tembung suci sing wis diucapaké dhèwèké bebarengan karo Petrus marang wong-wong mau babagan Kristus Gusti, lan ninggalaké tulisan suci iki minangka pangeling-eling. Markus nepaki pangajab luhur umat Kristen Roma lan nulis Injilé kanggo wong-wong mau, ing ngendi dhèwèké, nalika nyritakaké prastawa-prastawa saka gesangé Gusti Yesus Kristus nalika Panjenengané ana ing bumi, nyathet kanthi tliti sakabèhé sing isa dielingi. apa sing diwulangake lan ditindakake Gusti, kanthi ati-ati banget supaya ora ana sing kélangan saka apa sing wis dirungokake utawa ngowahi maknane. Markus nyerahaké apa sing wis ditulis marang Rasul Petrus kanggo ditinjau, lan Santo Petrus, kanthi paseksié, mastèkaké kabeneran Injil sing ditulis Markus lan nyetujoni supaya diwaca ing gréja-gréja.[3205] Mula, Injil Markus ditampa déning kabèh gréja tanpa ana perselisihan, minangka tulisan apostolik sing diilhami déning Gusti Allah[3206] .

Sawisé pelayanané ing Roma, Santo Markus, miturut panyuwunané Rasul Petrus, mangkat kanggo mwartakaké Injil ing kutha Aquileia, sing dumunung ing pesisir lor Segara Adriatik. Ing kutha sugih iki, sing dikenal minangka 'Roma Kapindho'[3207] , Markus ngedegake gréja; dhèwèké uga ngunjungi panggonan-panggonan liya ing pesisir Adriatik kanggo mratelakaké Injil, ngedegake gréja-gréja Gusti ing endi-endi. Sawisé kuwi, Santo Markus, manèh miturut dhawuhé Rasul Petrus, mangkat mratelakaké Injil ing Mesir. Iki kelakon, miturut kasaksian Eutychius, Patriark Alexandria, ing taun kaping sanga pamaréntahan Claudius[3208] . Ing Mesir, sawijining nagara pagan sing jejere Palestina, wis ana populasi Yahudi sing akèh banget wiwit jaman Alexander Agung[3209] lan raja Mesir Ptolemy Lagus[3210] . Padha manggon ing kutha-kutha sakabehe ing kene, duwe sinagoga dhewe, Sanhedrin dhewe, malah ana candhi[3211] sing modhèlé saka Candhi ing Yerusalem, uga imam-imam lan Lewi manut Hukum Musa. Ing kéné ing Mesir, miturut dhawuh Raja Ptolemy Philadelphus[3212] , buku-buku Kitab Suci Prajanjian Lawas diterjemahaké saka basa Ibrani menyang basa Yunani, saéngga wahyu ilahi babagan kaslametan manungsa bisa diakses malah déning wong-wong pagan. Ing kéné, élingan wong-wong isih seger marang ambruké arca-arca ing sawijining candhi Mesir sing wigati, sing miturut lan kesaksian Bapa-Bapa Gereja, ngancani rawuhé Keluarga Suci karo Sang Bayi Yesus, sing mlayu saka tangané Herodes sing kejem. Pungkasané, bisa uga ana saksi ing nagara iki uga marang mudhuné Roh Suci kanthi mujijat marang para Rasul, sing uga nggawa wiji-wiji piwulangé Kristus ing kéné. Kabèh iki nyiapaké banget wong-wong Mesir kanggo nampa piwulang Kristen lan njanjèkaké kasil gedhé kanggo panginjilané Santo Markus. Lan pancen, nalika Markus, rasul pisanan sing teka ing Mesir, miwiti mratelakaké Injil, ngumumaké marang wong-wong kabebasan saka setan[3213] , ing wiwitan banget saka panginjilané[3214] akèh wong lanang lan wadon padha pracaya marang Kristus. Ing Alexandria dhéwé, kutha krajan Mesir, Santo Markus ngadegaké gréja lan dadi uskup pisanané.

Ing kéné, Santo Markus makarya tanpa kendhat kanggo padhangaké wong Yahudi lan wong pagan—sing sadurungé isih ana ing pepeteng ibadah marang berhala—kanthi padhangé iman Kristen. Sawisé kuwi, sawise ngatur gréja-gréja ing Alexandria lan kutha-kutha sacedhaké kanthi ngangkat uskup lan rohaniwan liya, Santo Markus banjur ninggalaké Mesir. Ing ngendi dhèwèké lunga saka kono, lan apa dhèwèké ana ing Yerusalem

---

[3205] Ing Injilé, Penginjil Markus utamané nyorot tumindak Sang Juruwilujeng, utamané mujijat-mujijat sing luwih gedhé pangaribawané ing pikiran wong-wong kafir tinimbang piwulangé.
[3206] Ditulis watara taun 46 Masehi.
[3207] Iki minangka periode sing disenengi déning para kaisar Romawi.
[3208] Watara taun 49 Masehi
[3209] Mréntah saka 334–324 SM
[3210] 324–284 SM
[3211] Ing sacedhake kutha Iliopod.
[3212] Watara taun 271 SM.
[3213] Kaya Musa biyèn nindakake marang sangkèling beban aboté Firaun.
[3214] Minangka sing disekseni déning sejarawan Eusebius.

nalika Konsili Para Rasul[3215] , durung dingerteni. Nanging nalika Rasul Paulus, sadurunge miwiti Perjalanan Apostolik kapindho[3216] , ana ing Antiokia karo Barnabas, Kitab Karya Para Rasul nyekseni yèn Santo Markus uga ketemu karo wong-wong mau ing kono lan saka kono mangkat bareng pamané Barnabas menyang tanah kelairané, Siprus (deleng: Kisah Para Rasul 15:36–40). Sawisé makarya bareng Barnabas suwéné sawatara wektu ing pakaryan ngumumaké Injil Kristus, Markus banjur mangkat menyang Mesir, ing ngendi Rasul Petrus teka ing wektu sing padha utawa ora suwé sawisé kuwi. Nalika padha mènèhi warta kabungahan ing pirang-pirang panggonan ing Mesir lan ngadegaké gréja ing kana, para rasul uga ngedegaké dhasar Gréja Kristus ing kutha Babilonia ing Mesir, saka kono Petrus nulis surat kapisané marang para Kristen Asia Cilik (deleng 1 Petrus 5:13). Santa Markus tetep manggon ing Mesir nganti taun kaping wolu pamrentahan Nero[3217] .

Sabanjure, Santo Markus gabung maneh karo Rasul Paulus lan dadi salah siji kanca kerjane. Nalika Rasul Paulus dibelenggu ing Roma[3218] , Santo Markus, bebarengan karo sawetara wong liya, melu ing pakaryan evangelis Rasul Paulus. Ing Epistel marang Kolose, sing ditulis saka Roma wektu kuwi, Rasul Paulus nyebut Markus minangka salah siji saka sithik kanca kerjane kanggo Kerajaan Allah, sing dadi sumber panglipur kanggo dheweke wektu kuwi (deleng Kolose 4:10–11). Kaya sing katon saka Epistel sing padha marang Kolose, Markus, miturut pituduhé Rasul Paulus, mangkat saka Roma menyang Asia Cilik, menyang kutha Frigia Kolose (Kol. 2:8–18), kanggo mbantah para guru palsu sing mimpin umat Kristen Kolose menyang kesesatan[3219] . Durung dingerteni ing endi Santo Markus nglampahi sawetara taun sabanjure. Nanging, nalika nyedhaki seda Rasul Paulus, Santo Markus ana ing Asia Cilik, tepaté ing kutha Efesus, tanah kelairané Santo Timotius, Uskup Gréja Efesus. Ing wektu iki, Rasul Paulus, sing kaping pindho ana ing Roma kanthi diiket, nulis layang marang Timotius, ing ngendi dhèwèké ngajak Timotius menyang Roma kanggo mbantu dhèwèké lan mènèhi dhèwèké dhawuh supaya nggawa Markus bareng, amarga dhèwèké butuh dhèwèké kanggo pelayanané (deleng 2 Tim. 4:11)[3220] . Ing kéné ing Roma, Santo Markus nyekseni pangorbanan para guruné, Rasul Agung lan paling utama saka Kristus, Petrus lan Paulus, sing padha nandhang sangsara kanggo Kristus ing Roma ing wektu sing padha; Paulus – minangka warga Roma – dipenggal nganggo pedhang, déné Petrus disalib.

Sawisé seda para guru agungé – Para Rasul Petrus lan Paulus – Santo Markus Penginjil mangkat manèh menyang Mesir kanggo nguwatké gréja sing wis diadegaké ing kana. Panjenengané makarya tanpa kendhat ing pakaryan nginjili iman Kristen ing Alexandria dhéwé. Alexandria, kutha krajan Mesir, dadi pusat pangawikan Yunani. Kutha iki dadi papan panggonané perpustakaan misuwur, lan kawruh pagan mekar ing kono; wong-wong padha teka saka manéka panggonan merga kuwi, nganti kutha iki kebak para sarjana, filsuf, penceramah, lan pujangga . Malah wong Yahudi, sing manggon akèh ing Alexandria, uga kapincut karo kawruh pagan. Kanggo ngadegaké iman Kristen lan nglawan para sarjana pagan lan wong Yahudi, Santo Markus ngadegaké sekolah katekis Kristen ing Alexandria. Ing taun-taun sabanjure, sekolah iki dadi pusat pendidikan Kristen lan misuwur amarga ngasilake guru-guru gereja sing pinunjul kaya Pantænus lan Clement, uga sawetara Bapa Gereja, kaya Dionysius saka Alexandria, Gregory the Wonderworker lan liyane.

Ing kepeduliané tumrap pangaturan ibadah gréja, Santo Markus nyusun Tata Liturgi lan nyerahaké marang umat Kristen Gréja Alexandria. Tata Liturgi iki dijaga suwéné wektu ing gréja kuwi lan ing abad-abad sabanjuré. Ing ibadahé umat Kristen Mesir (Koptik), ana sawatara pandonga sing dianggep saka Injil Markus sing isih lestari nganti saiki.

Sawisé ngedegaké Gréja Alexandria, Santo Markus Sang Penginjil, kanthi semangat nginjili piwulang Kristus, ora nglirwakaké warga kutha lan wewengkon liya ing Mesir kanthi perhatian lan dedikasi; nanging minangka seorang askétis sing teguh lan gagah, Markus, sing dipandu dening Rohé Gusti Allah, kesusu ing endi-endi kanthi kabèh semangat lan sumanget kanggo mratélakaké piwulangé Kristus. Panjenengané ngunjungi akèh wewengkon pedalaman Afrika, lelungan menyang Libya, Marmorica, Cyrenaica, lan Pentapolis. Kabèh tanah mau kejiret ing pepeteng pemujaan berhala. Ing endi wae, ing kutha lan desa lan ing simpang dalan, ana omah-

[3215] Watara taun 60 utawa 51 Masehi.
[3216] Saka 52 nganti 55.
[3217] Mréntah saka taun 54 nganti 68 Masehi
[3218] Saka taun 61 nganti 63 Masehi.
[3219] Watara taun 67.
[3220] Kanca jaman para Rasul Suci.

omah berhala sing diadegake, ing ngendi berhala dipasang lan ing kono ditindakake ilmu sihir, ramalan, lan tenung. Nalika piyambakipun ngumbara lumantar kutha-kutha lan désa-désa iku nginjilaké Injil, Santo Markus padhangaké manahé wong-wong sing manggon ing pepeteng lan petengé panyembahan berhala kanthi padhangé piwulang Ilahi, sarta ing wektu sing padha nindakaké kaajaiban ageng ing antarané wong-wong mau. Kanthi siji tembung sih rahmating Gusti, dhèwèké marasaké wong lara, ngresiki wong kusta, lan ngusir roh najis lan galak.

Lan pangandikane, sing dibarengi karo mujijat ageng lan nggumunake, ngalami kasil sing gedhe banget. Candhi-candhi berhala ambruk; berhala-berhala ambruk lan remuk; wong-wong dibersihake lan padhang pikiran, dibaptis ing asmane Rama, Putra, lan Roh Suci. Ing endi-endi, gréja-gréja Gusti Allah diadegaké lumantar penginjil Markus, lan Gréja Kristus mekar ing saindenging tanah Mesir. Ing sangisoré pangaribawa tembung-tembung suci saka panginjilané penginjil Markus lan kaparingan inspirasi déning kasucian lan kasampurnan luhur ing uripé sing kebak kabecikan, umat Kristen Mesir, ing sangisore pangaribawa sih rahmating Gusti, padha ngetokake kasucen lan kamulyan kasampurnan ing upaya kanggo nggayuh kaslametan nganti gesange, kang kebak kasucen saka kabecikan Kristen, dadi sumber pangajab lan pujian gedhe malah saka wong-wong pagan lan wong Yahudi kang ora precaya. Eusebius, Uskup Kaisarea ing Palestina, lan Nicephorus (Xanthopoulos) – sejarawan gerejawi – wis nyimpen ing tulisan-tulisané kesaksian saka sawijining Philo, filsuf Yahudi, sing nalika muji urip mulya para Kristen Mesir kandha:

'Wong-wong mau (yaiku wong Kristen) ninggalake kabèh paduli marang bandha donya lan ora kuwatir bab kagungané, ora nganggep ana apa-apa ing donya iki minangka kagungané utawa sing dikasihi.' Nanging sawatara wong saka wong-wong mau, sawisé mbuwang kabèh paduli marang prakara donya, ninggalaké kutha lan manggon ing panggonan sepi lan kebon, nyingkiri kumpul karo wong-wong sing ora padha cara urip, supaya ora keganggu nalika ngupaya kabecikan. Padha nganggep pangendalian dhiri lan panyiksa daging minangka dhasar siji-sijine kanggo mbangun urip sing becik. Ora ana siji wae sing mangan utawa ngombe sadurunge sonten, ana uga sing ora mangan nganti dina kaping papat. Nanging ana uga sing trampil ing tafsir lan pangerten Kitab Suci, kebak kerinduan marang kawruh lan diparingi panganan rohani lumantar renungan, nglampahi wektu kanggo sinau Kitab Suci lan lali marang panganan jasmani nganti dina kaping enem. Ora ana siji wae sing ngombe anggur, lan ora ana siji wae sing mangan daging, mung nambah uyah lan hisop ing roti lan banyu[3221] . Ing antarané ana wanita-wanita sing wis nglatih awaké dhéwé ing urip mulya lan wis lumrah banget nganti tetep dadi prawan nganti tuwa. Nanging padha njaga kesuciané ora amarga kapaksa, nanging saka kersané dhéwé, digerakké déning semangat lan katresnan marang kawicaksanan, sing nyurung supaya nyingkiri kesenengan badan lan ngupaya entuk woh-wohan ora kang fana, nanging kang langgeng, sing mung bisa diasilaké déning jiwa sing tresna lan kangen marang Gusti Allah. Padha nerangake Kitab Suci kanthi cara alegoris, kanthi ngenali makna lan misteri sing kacetha lan sing ndhelik; amarga Kitab Suci, miturut panemune, kaya makhluk urip: ungkapan tembung dadi badan sing katon, dene pikiran lan misteri sing ndhelik ing balik ungkapan-ungkapan mau dadi nyawa sing ora katon. Padha tangi esuk banget kanggo maringi kamulyan marang Gusti Allah lan ndedonga, nyanyi lan ngrungokake Sabda Gusti Allah – priya lan wanita misah. Sawetara saka wong-wong mau nglakoni puasa terus-terusan sajrone pitung minggu. Dina kapitu dianggep mulya banget ing antarané wong-wong mau. Minangka persiapan kanggo dina iku lan pesta-pesta liyane, padha turu ing lemah kosong tanpa alas. Liturgi Ilahi dirayakaké déning imam lan diakon, dipimpin déning uskup.

Iku keboné Kristus sing wangi banget, sing ditandur lan dirumat déning Injilist suci Markus liwat pakaryan abot ing tanah Mesir; ing kono dhèwèké uga dadi uskup kapisan, mimpin kursi uskup ing Alexandria, ing ngendi dhèwèké ngalami pati martir, dadi martir kapisan ing Gréja Alexandria.

Sing Suci Simeon Metaphrastes[3222] nyritakaké sangsara lan martiré Santo Markus kaya ing ngisor iki. Nalika ing Cyrene – sawijining kutha ing wewengkon Pentapolis, ing ngendi dhèwèké makarya ing pakaryan nginjili piwulang Kristus lan ngadegaké Gréja Kristus – Santo Markus nampa dhawuh saka Roh Suci supaya mangkat saka kono lan lunga menyang Alexandria ing Mesir[3223] kanggo nginjili Injil. Manut dhawuh Roh Suci,

---

[3221] Tanduran obat pait.

[3222] Panulis gerejawi abad kaping sanga.

[3223] Alexandria dijenengi Pharite amarga digandhengake karo kutha cilik Pharos, ing kana ana tugu gedhe lan dhuwur sing ing wengi dinyalakake geni kanggo nuntun kapal-kapal sing teka saka segara menyang pelabuhan.

Markus nindakake tugas anyar iki kanthi semangat gedhe. Sawisé ngandhani para sedulur bab dhawuhé Gusti kanggo mangkat menyang Alexandria, dhèwèké, sawisé mangan dhahar pamitan karo para umat Kristen lan nampa berkahé, banjur mangkat saka Cyrene menyang Alexandria. Ing dina kapindho dhèwèké tekan Alexandria lan sawisé mudhun saka prau, dhèwèké tekan panggonan sing dijenengi Mendion. Ing kéné, ing lawang kutha, tali sendhale pecah dadi loro, sing dianggep wong suci iku minangka pratandha becik. Ndeleng tukang sepatu sing lagi ndandani sepatu sing wis aus, sang wali maringi sendhale kanggo didandani. Nalika ndandani sendhal kuwi, tukang sepatu kuwi ora sengaja nyabet tangan kiwa nganggo paku sepatu lan, karo muni kesakitan, nyebut jeneng Gusti Allah.

Krungu swara kuwi, Rasul bungah ing atiné, amarga ndeleng iku minangka pratandha yèn Gusti bakal njamin lelampahané sing aman. Luka ing tangan tukang sepatu kuwi banget lara, lan getih mili akèh saka kono. Santo Markus ngudhari ludah ing lemah, nggawe pratandha salib, ngolesi luka mau, lan kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, sing urip langgeng, mariya.'

Lan sakwise kuwi, tatu tukang sepatu mau langsung sembuh lan tangane mari. Tukang sepatu mau, nalika weruh kakuwatan ing wong sing ngadeg ing ngarepe lan prabawa tembunge, uga kasucian lan kasucen uripe sing kacermin ing pandangane, banjur nyuwun marang dheweke, kandha:

'Aku nyuwun marang panjenengan, manungsa Allah, mugi kersa rawuh ing omahku lan manggon karo aku, abdi panjenengan, sanajan sedina wae, supaya panjenengan kersa mangan bareng aku, awit panjenengan sampun paring welas asih dhumateng aku.'

Rasul mau kanthi seneng manut panyuwunané, banjur ngendika:

'Mugi Gusti maringi panjenengan roti urip – roti saka swarga.'

Lan wong iku, langsung nggawa Rasul mlebu omahé kanthi kabungahan gedhé. Sawisé mlebu omah, Santo Markus kandha:

Mugi berkahing Gusti nyawiji ing panggonan menika! Ayo padha ndedonga marang Gusti, sedulur.'

Lan padha ndedonga bebarengan marang Gusti Allah. Sawisé ndedonga, nalika padha lungguh mangan, tukang sepatu mau miwiti pacelathon ramah lan takon marang sang wali:

'Romo! Panjenengan sapa? Lan saka ngendi panjenengan entuk kuwasa kaya ngono ing tembung panjenengan?'

Kang Suci Markus mangsuli:

Aku iku abdi Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah.'

Wong iku kandha:

Aku kepengin ndeleng Putraning Gusti iki.'

Santa Markus mangsuli:

Aku bakal nuduhake marang kowe!'

Lan dhèwèké wiwit mratélakaké Injil Yesus Kristus lan nerangaké saka para nabi apa sing wis dipratélakaké marang Gusti kita. Wong iku, nalika ngrungokaké khotbahé, kandha:

'Aku durung tau krungu bab Kitab Suci sing kowe terangake marang aku; aku mung tau krungu bab Iliad, Odyssey, lan apa sing dipelajari para mudha Mesir.'

Banjur Santo Markus, nerusake khotbahé babagan Kristus, kanthi cetha nuduhaké marang dhèwèké yèn kabijaksanaan jaman iki iku 'kabodhoan'[3224] ing ngarsané Gusti Allah. Nanging wong iku pracaya kabèh marang apa sing diomongaké Santo Markus lan, nalika weruh mujijat-mujijaté, dhèwèké dibaptis dhéwé; kabèh wargané omahé uga dibaptis bareng dhèwèké, lan akèh wong saka wewengkon kuwi uga dibaptis. Asmané wong iku Ananias. Jumlah para pracaya ing kana saya tambah saben dina. Banjur para panguwasa kutha, sawisé krungu yèn ana wong Galilea sing teka marang wong-wong mau ngina dewa-dewane lan nglarang padha nglakoni kurban, padha kepéngin matèni Santo Markus lan kumpul kanggo rembugan carané nangkep dhèwèké. Kusir Markus, sawisé ngerti putusan mau, banjur cepet-cepet ngangkat Ananias dadi uskup kanggo para pracaya, bebarengan karo telung presbiter—Maleon (utawa Malcha), Savin, lan Kerdon—pitu diakon lan sewelas klerik kanggo pangibadah gréja; lan sawisé mlayu saka kana, dhèwèké bali manèh menyang Pentapolis. Sawisé manggon ing kana rong taun, sawisé nguwatké komunitas lokal lan ngangkat uskup, presbiter, lan klerik ing wilayah lan kutha

[3224] Kabodhoan – kegilaan, ora ana akal (deleng 1 Kor. 1:18–22).

sakupengé, Santo Markus bali manèh menyang Alexandria. Ing kana dhèwèké nemokaké yèn komunitas mau wis tambah akèh lan makmur ing sih rahmat lan pracaya marang Gusti. Wis ana gréja Kristen ing Alexandria, sing dibangun ing pinggir segara ing panggonan sing diarani 'Vukul'[3225] . Nalika ndeleng gréja iku, Santo Markus bungah banget lan sujud ing dhengkul, muji Gusti Allah. Santo Markus manggon ing Alexandria suwéné wektu sing cukup suwe. Umat Kristen ing gréja kuwi saya tambah akèh lan, saya kuwat imané, kanthi terang-terangan nyalahaké wong Yunani amarga nyembah berhala. Para magistrat kutha Yunani, sawisé krungu yèn Santo Markus ana ing kutha mau lan nindakake mujijat gedhé—nyembuhaké wong lara, mbalèkaké pangrungu marang wong budeg, lan maringi pandelengan marang wong wuta—padha kebak kebencian lan iri ati marang dhèwèké, banjur padha mangkat golek dhèwèké. Amarga suwé ora bisa nemokaké dhèwèké, padha nglumpuk ing candhi-candhi pagan lan, nggrenthèk untu, padha kandha kanthi nesu:

'Oh, apa repoté sing digawé déning tukang sihir lan dukun iki marang kita!'

Pesta Paskah sing paling mulya wis cedhak. Mula, ing tanggal 24 April, dina Kebangkitan Kristus sing mulya—sing ing wektu iki klakon bareng karo pesta pagan kanggo ngurmati Serapis—para pagan nemokake kasempatan kanggo nyekel Santo Markus. Penginjil suci kuwi lagi nindakake Liturgi Ilahi ing dina iku. Wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti ndeleng iki minangka kasempatan sing becik, lan sawisé padha nglumpuk dadi wong akèh kanggo ngrayakaké pestané dhéwé, padha nyerang gréja kanthi dadakan. Padha nyekel Santo Markus, ngiket nganggo tali, lan narik liwat dalan-dalan lan pinggiran kutha, padha njerit:

'Ayo padha nggawa sapi iki menyang kandhang sapi.'

Nanging Santo Markus, nalika nahan sangsara, matur nuwun marang Gusti, kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amargi Panjenengan sampun nganggé kula pantes nandhang sangsara punika kanggé asmanipun Panjenengan.'

Para wong suci kuwi diseret ing lemah sing kebak watu landhep, nganti awaké koyak-koyak lan kebak tatu, lan getih sing mili saka tatu-tatu mau nyirnakake kabèh dalan. Sawisé nyiksa sang wali kaya ngono, wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti nyemplungaké dhèwèké menyang penjara, déné dhèwèké dhéwé, nalika sonten, padha kumpul kanggo rembugan paéman pati apa sing bakal diparingaké marang dhèwèké. Ing tengah wengi, Malaikaté Gusti katon marang Rasul-martir mau lan nguwataké dhèwèké kanggo martiré kanthi mbukak marang dhèwèké kabungahan sing ngentèni ing swarga; banjur Gusti Yesus Kristus piyambak rawuh marang dhèwèké, maringi panglipur kanthi rawuhé. Esuké, wong-wong pagan sing mabuk nggawa Rasul saka selé lan nyeret dhèwèké liwat dalan-dalan kutha. Sang wali ora kuwat nahan sangsara kaya ngono lan ora suwé seda, kanthi matur nuwun marang Gusti Allah, ndedonga marang Panjenengané lan kandha:

– Ing tangan Panjenengan, Gusti, kula pasrahake nyawaku![3226]

Kejahatan sing ora kendhat saka wong-wong pagan ora wareg mung karo pati Rasul: padha mutusaké ngobong awaké. Api wis kobong nalika dumadakan pepeteng, guntur sing nggegirisi, gempa bumi, udan lan es wiji nyebarake wong-wong jahat, lan udan mateni geni. Wong Kristen sing taat, sawise kanthi hormat njupuk awak suci mau, ngubur ing peti watu ing panggonan pasamuan pandonga.

Gereja dibangun ing ndhuwur relik Santo Markus ing taun 310, lan relik kasebut tetep ana ing Alexandria nganti abad kaping 9. Ing separo kapisan abad iku[3227] , nalika pamaréntahan Arab-Muslim lan bidah Monophysite wis nglemahaké Ortodoksi ing Mesir, relik Sang Penginjil Suci dipindhahaké menyang Venesia, ing sacedhaké (ing Aquileia) dhèwèké wis sawatara wektu nyebarake Injil: Ana ing kana nganti saiki ing gréja megah sing didedikasikaké marang jenengé. Ing kéné disimpen manuskrip kuna banget saka Injil miturut Markus, ditulis ing papirus Mesir sing alus, tradhisionalé dianggep minangka tulisané Sang Penginjil dhéwé[3228] .

[3225] Vukul, yaiku panggonan kanggo maringi pakan sapi jantan, saka tembung Yunani sing artiné 'sapi jantan'.

[3226] Santa Markus seda nalika pamaréntahan Nero, watara taun 68 Masehi.

[3227] Ing taun 828.

[3228] Miturut Statuta Gréja Ortodoks, Injil Suci Markus diwaca ing Liturgi wiwit minggu kaping 11 nganti minggu kaping 17 sawisé Pentakosta, banjur saka minggu kaping 29 nganti minggu kaping 34, kajaba dina Setu lan Minggu, lan ing dina Setu lan Minggu sajrone Prapaskah Agung, kajaba Minggu kaping pisan.

Troparion, Nada 3:

Sawise sinau saka Petrus sing paling mulya, kowe dadi Rasul Kristus; lan kaya srengenge kowe sumunar marang bangsa-bangsa, dadi berkah kanggo Alexandria, ya sing pinunjul: lumantar kowe Mesir dibebasake saka kesesatan; padhangna kabeh lumantar piwulang Injilmu, kaya pepadhang, tiang Gréja. Mulane, nalika kita ngurmati kenanganmu, kita ngrayakake pesta iki kanthi kabungahan, Markus, Swara Gusti: ndedonga marang Gusti sing kowe wartakake, supaya Panjenengané maringi pangapura dosa marang jiwa kita.

Kontakion, Nada 2:

Nampi sih rahmat Roh Suci saka ing dhuwur, Panjenengan ngrusak jebakan retorika, ya Rasul, lan sawise ngrebut kabèh basa, ya Markus sing paling mulya, Panjenengan nggawa mau marang Gustimu, mratelakaké Injil Ilahi.

– Ing ikon, Injilist Markus digambarke bebarengan karo singa. Cathetan babagan gambaran iki ditemokake ing wiwitan Injil Markus. Injilipun kawitan kanthi crita bab rawuhé Yohanes Pembaptis, sing lumantar panginjilané bab tobat lan rawuhé Kratoning Allah, ngumumaké warta ing saindenging ara-ara samun Yudea; dhèwèké iku swara sing muni ing ara-ara samun lan, ing bab iki, padha karo singa sing urip lan nggerem ing ara-ara samun.

– Para Patriark Alexandria, sing kanthi bener ngajeni Santo Markus minangka pangadeg lan pelindung Gréja lan minangka Patriark Alexandria sing kapisan, maringi berkah ing surat-suraté nganggo tembung-tembung iki: 'Mugi berkahé Gusti Kristus, Ibuné Allah ingkang Maha Suci, lan Santo Markus Sang Penginjil, mugi nyarengi panjenengan', lan segelipun nggambaraké gambar singa bersayap ingkang nyekel Injil.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Silvestr saka Obnorsk.

Dipepering ing tanggal 25 April

Ora ana sing dingerteni babagan asal-usul utawa panggonan lairé Sang Sylvester sing kinurmatan[3229] . Sing dingerteni mung yèn dhèwèké nampa cukuran monastik saka Sang Sergius saka Radonezh lan wiwitané manggon dadi biarawan ing biaraé. Kanthi berkah saka askétis misuwur saka Radonezh, Sylvester, sing kepengin kesunyian, mangkat menyang sisih lor-wétan adoh lan mapan ing pinggir Kali Obnora[3230] . Ing wektu kuwi, wilayah kuwi katutupi alas kandel, lan ora ana omah ing sacedhaké. Sawisé mbangun sel prasaja lan sempit kanggo dhéwé, Sang Sylvester sing kinurmatan miwiti nglakoni tapa brata ing sepi total, nahan kabèh rupa kasangsaran nalika nyawiji ing pandonga lan jaga tanpa kendhat.

Sawetara wektu, ora ana sing ngerti yèn ana pertapa sing manggon ing alas sing adoh. Nanging sawijining dina, ana warga lokal sing kesasar lan ing jero alas, kanthi ora disangka-sangka nemokake sel pertapa. Pertapa sing nganggo sandhangan compang-camping kuwi metu kanggo nyambut tamu sing kaget , kaget amarga ana manungsa ing panggonan sepi kaya ngono, sing durung tau ana wong liya, lan uga ora kepengin ketemu sapa-sapa. Tamu kuwi ngandhani marang sang pertapa sapa dhèwèké lan kepiye carané dhèwèké teka ing kana. Dheweke uga nyritakake manawa saka adoh asring weruh sinar padhang utawa tiang mega ing ndhuwur panggonane pertapa. Sang pertapa luh amarga sedhih amarga panggonane sing sepi wis dadi kawentar. Sang lelungan nyuwun marang pertapa supaya nyritakake jenenge lan kepiye carane dheweke manggon ing kana. Sylvester nerangake yèn dhèwèké wis manggon ing kana suwéné wektu sing cukup suwe, urip mung saka kulit wit lan oyot. Ing wiwitan, tanpa roti, dhèwèké dadi ringkih amarga luwe lan kesel, nganti tiba ing lemah; nanging banjur ana sawijining priya ajaib sing muncul marang dhèwèké, nyentuh dhèwèké nganggo tangane, lan wiwit kuwi dhèwèké ora nate ngrasakaké kasangsaran kaya ngono manèh.

[3229] Uripé Sang Sylvester sing kinurmatan ora ana sing slamet, lan diraguhi apa tau ditulis ing jaman kuna. Mung cathetan babagan mujijat-mujijaté sing dikenal saka naskah-naskah. Informasi babagan uripé mung dijupuk saka cathetan sing pecah-pecah lan tradisi.

[3230] Panggonan iku dumunung 105 versts saka Yaroslavl lan 16 versts saka kutha kecamatan Lyubisha saiki ing Gubernur Yaroslavl, ing hulu Kali Obnora sing mili menyang Kali Kostroma.

Wong lelungan sing kaping pisan nemoni pertapa kuwi kanthi kebetulan, ora suwe banjur bali kanthi sengaja lan maringi pasokan roti lan glepung.

Pangalaman siji iki cukup kanggo nggawe panggonan pertapa lan tumindak tapa sang pertapa dadi kondhang ing desa-desa sacedhake, sanajan sing adoh. Warga desa wiwit sowan marang sang pertapa kanggo rembugan nylametake nyawa lan pitutur rohani, uga nggawa panganan kanggo dheweke. Sawetara wong mutusaké tetep karo dhèwèké kanggo nglakoni dalan kaslametan miturut pandhuané. Amarga weruh katresnan sing tulus marang dhèwèké lan kepinginan sejati kanggo asètisisme, Sang Sylvester sing Kinurmatan ora ngalang-alangi wong-wong mau mbangun sel anyar, saéngga akèh asètik anyar padha kumpul ing sacedhaké dhèwèké lan muncul kabutuhan mendesak kanggo ngadegaké gréja Gusti Allah. Banjur Sylvester piyambak mangkat menyang Moskow lan njaluk berkah saka Metropolitan Alexius kanggo pambangunan gréja; piyambakipun nampi antimension lan diangkat dados abbot ing biara monastik pisanan ingkang dipunadegaken ing wewengkon Obnorsk.

Liwat gaweyané Sang Rama sing mulya lan para sedulur sing padha kumpul ing sacedhaké, sawijining gréja dibangun minangka pangurmatan marang Kebangkitan Kristus Juruwilujeng.

Saiki malah luwih akèh wong padha teka marang Sylvester—wong biasa, pangeran, lan boyar. Ana sing kepengin ndeleng Rama Sang Suci, nampa berkahé lan krungu piwulangé; ana uga sing teka kanggo tobat saka dosané lan nampa pangapura lan panglipur; lan ana uga sing teka kanthi niyat nyawisake awaké kanggo urip monastik nganti pungkasaning uripé ing sangisoré pituduhé sawijining askétis sing wis pengalaman.

Nalika dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé ing pakaryan tanpa kendhat kanggo ngedegaké biara, Sang Sylvester sing kinurmatan nggunakake saben wektu luang lan kasempatan kanggo ninggalaké biara lan nyendhiri ing alas, kanggo pandonga lan jaga piyambakan, sing dadi banget kinurmatan ing atiné lan wis dadi kabiasaan kapindho tumrap dhèwèké. Nanging nalika piyambakipun wangsul saking pangasingan kados makaten, tiyang kathah sampun ngentosi piyambakipun caket biara, kepengin ndeleng piyambakipun lan nampi berkah saha piwulangipun[3231] . Para tiyang menika nggawa anak-anak lan tiyang lara, nyuwun berkah saha pandonga waras saking piyambakipun. Lan ngantos sapunika, caket biara lawas menika, wonten wana cilik, péranganing alas ing pundi Sang Rama Ingkang Kinurmatan biyasanipun mundur piyambakan; lan uga ana sumur ing lereng sing mudhun menyang Kali Obnora, sing digali dening Romo Sylvester ing sumber mata banyu.

Mangkono, ing gubug alas iki, urip kang sumringah muncul, kang ngemot gabungan gawe lan jaga, nglakoni puasa lan pandonga, kasangsaran badan lan kabungahan rohani.

Romo Agung saya tuwa lan kaserang lara sing ora bisa mari. Para sedulur padha nglumpuk ing sacedhake amben wong sing lara ing selé, lan kanthi luh padha ngandharaké rasa sedhih amarga bakal kelangan pamimpin lan pangreksa, uga rasa wedi marang nasib biara. "Aja padha sedhih bab iki, sedulurku sing tak tresnani," pangandikane Sang Mulya Sylvester kanggo nglipur atiné, "awit kabèh mau miturut kersaning Gusti; tansah netepi dhawuhe Gusti lan aja wedi nampa sangsara ing donya iki, supaya kowe padha nampa ganjaranmu ing swarga." Nanging, menawa aku kaparingi sih dening Gusti lan pakaryanku nyenengake Panjenengané, panggonan suci iki ora bakal rusak sanadyan sawisé aku seda; ndedonga marang Gusti Allah lan Indungé sing Maha Suci, supaya kowe kabebasake saka godaané Iblis."

Sing Mulya séda tanggal 25 April 1379, ing dina raya Santo Markus Rasul lan Penginjil. Jasade dikubur ing jejere Gréja Kayu Kebangkitan, ing sisih tengen.

Biara sing diadegaké déning Sang Mulya Sylvester ora sirna sawisé pangadegé séda: urip para biksu terus lumaku ing kéné luwih saka patang atus taun, kanthi saben generasi biksu nggantèkaké generasi sadurungé, nglayani pencerahan ing wewengkon sing adoh iki.

Sawisé séjatiné Rama Suci, mujijat wiwit kelakon ing makamé, nganti lumantar wektu, Rama Suci Sylvester dadi dipunurmati minangka pangripta mujijat ing papan cedhak lan adoh.

Ora ana cathetan terus-terusan babagan mujijat kaya ngono sing disimpen ing biara; nanging, ing sawetara artefak kuna, sing isih lestari nganti saiki ing Gréja Kebangkitan, ana prasasti (diukir, disulam, lan ditulis tangan)

[3231] Panggonan ing ngendi dhèwèké biyèn kerep ketemu karo wong-wong wis suwé ditandhani nganggo kapel, nanging kapel kuwi banjur dipindhah luwih cedhak karo désa, amarga direncanakaké mbangun gréja kang didedikasikaké kanggo St Sergius saka Radonezh ing panggonan asliné.

babagan dedikasi barang-barang iki marang biara Sang Mulya Silvestr, Pangripta Mujijat Obnorsky[3232] . Manuskrip sing isih ana ngemot cathetan babagan mujijat wiwit taun 1645; ana 23 mujijat sing diterangake. Wong-wong sing kesurupan setan, uga sing nandhang gangguan jiwa, lara mata utawa wuta, budeg, lumpuh, utawa bisu, mari amarga relik Sang Sing Kinurmatan. Iki salah siji contone. Ing taun 1645, sawijining hieromonk sing jenenge Job, sing ngladeni ing biara, mréntahaké para tani biara supaya padha nglumpuk lan motong alas cilik ing sacedhaké biara kanggo kayu bakar. Para tani mau banjur miwiti nyambut gawe. Miturut Job, prentah iki dosa: dhèwèké kanthi sewenang-wenang nyerang alas cilik sing kagungané Sang Mulya Sylvester. Sawisé nyebabaké murka Gusti, Job kena pati buta lan ora bisa ndeleng manèh. Patang minggu sawisé, Job nyadari dosané lan wiwit tobat ing ngarepé Gusti Allah, Ibuné sing Maha Suci, lan Sang Sylvester sing kinurmatan, lan ngadekake sumpah ora tumindak manut karsa dhéwé, nanging nindakaké kabèh miturut pitutur para sedulur. Dhèwèké menyang gréja, nganakake pangibadah, lan ndedonga karo luh supaya dosané diapura lan paningalé dibalèkaké. Sawisé ngurmati ikon-ikon suci, Ayub sing wuta nyedhak marang relik Sang Kinurmatan, nyium relik mau kanthi iman, lan paningalé bali. Sawisé panyembuhan mujijat iki, dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah lan marang Sang Kinurmatan Sylvester.

9 Mei

26 April (Gaya Lawas)

Martiiré Santo Basilius, Uskup Amasya[3233]

Dipepering ing tanggal 26 April

Sawisé ambruké tiran jahat, Kaisar Romawi Maxentius[3234] , sing minangka mungsuhé Gusti Allah, kapatenan déning kuwasa Salibé Gusti—sing katon ing langit marang Konstantinus Agung—lan binasak kaya Firaun jaman biyèn ing jeroné segara, Kakaisaran Romawi ing Kulon pungkasane bisa ambegan lega sawisé mangsa panganiayaan sing kejem. Ing Wétan, panganiayaan marang umat Kristen isih diterusaké déning mungsuhé Gusti liyané, Kaisar Maximian[3235] , sing ngina marang Gusti sing sejati lan kejem nganiaya para abdi setya Kristus. Kaisar Konstantinus sing taat ngutus Licinius[3236] marang dhèwèké ing Wétan, sawisé nikahaké adhine marang Licinius. Licinius wektu kuwi pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus lan kanthi pitulunganing Gusti maringi pukulan abot marang Maximian nganti Maximian mung bisa lolos karo pasukan cilik; nanging sanadyan lolos saka tangan Licinius, dheweke ora bisa lolos saka tanganing Gusti. Nalika dhèwèké ndhelik ing kutha Tarsus, Cilicia[3237] , sakabèhé awaké dumadakan katutupi tatu sing ora bisa mari, nganti ing sangsara sing nyiksa kaya geni, dhèwèké mbuwang awaké ing lemah; dagingé, kaya lilin sing lumer, rontog pecah-pecah saka balungé, lan nyawané sing dosa mung nempel ing kerangka sing ora ana daging lan getih. Pungkasané, malah balung-balungé wiwit pegat siji lan sijiné amarga lara sing nyiksa banget, lan dhèwèké, nyadari yèn ing kejahatan lan kekejemané dhèwèké wis nganiaya lan matèni para abdi Kristus sing ora salah, ngutuk déwa-déwané lan seda.

Licinius, sawisé nguwasani kabèh wilayah Wétan, mlebu Nicomedia kanthi pesta kemenangan bebarengan karo garwané. Ing wiwitan, katentreman lan karahayuan nguwasani ing endi-endi, marakaké para wong pracaya bungah lan lega amarga wis éntuk pangaso sawisé panganiayaan kejemé Maximian; nanging mungsuh kabèh sing becik—sétan—manèh nyemplungaké umat Kristen ing segara sedhih. Sawisé nguwatké

[3232] Antarane yaiku: salib mezbah perak saka taun 1693; kain mezbah sulaman sutra saka taun 1699; prolog sing ditandhani saben kaca, saka taun 1661; lan ikon sulaman sutra saka Sang Wibawa Sergius saka taun 1664.

[3233] Amasya iku kutha cilik ing Asia Minor, ing pesisir Segara Ireng.

[3234] Putrané Maximian, Kaisar Romawi saka taun 306 nganti 312, dhèwèké dikalahaké déning Konstantinus Agung lan klelep ing Kali Tiber. Dhèwèké kondhang amarga kekejemané.

[3235] Kaisar Romawi sing mrentah Siria lan Mesir saka taun 305 nganti 313.

[3236] Mangkono Kaisar wiwit taun 312 nganti 324.

[3237] Kutha kuna ing Asia Minor.

kakwasan ing Wétan, Licinius mbalik saka Gusti Kristus lan bali marang panyembahan berhala sing keji sing wis dadi kabiasaané nalika isih cilik. Mung kanggo bisa bareng ngreksa tahta karo Konstantinus lan nikah karo adhine sing Kristen, dheweke nampa iman Kristen lan sumpah marang Konstantinus manawa dheweke ora bakal tau nyelakake Kristen, nanging bakal tansah mbela. Mengko, sawisé dadi Kaisar Wétan, dhèwèké lali marang sih-rahmaté Kristus Gusti, sing wis mbantu ngalahaké Maximian lan nguwasani Wétan; dhèwèké lali marang kabecikané Kaisar Konstantinus, banjur mbalik mungsuh marang dhèwèké, kaya déné dhèwèké wis mbalik mungsuh marang Kristus, lan dadi mungsuhé sing pait. Ing Nicomedia, dhèwèké kanthi terang-terangan mbalèkaké iman Kristen, miwiti nyembah arca-arca lan mréntahaké mbalèkaké kurban pagan ing endi-endi, nalika manèh nganiaya para wong sing setya. Kaping pisan, dhèwèké ngusir kabèh wong Kristen saka kraton—panglima, abdi dalem, lan prajurit—wiwit ngolok-olok sih rahmaté Kristus, bali marang kapercayan pagan, lan tanpa isin-isin nyemplung ing dosa daging. Dheweke nyemplung ing pesta-pesta birahi lan kanthi paksa nggodha garwa lan putri para senator—utamane wanita Kristen—supaya padha zinah, kanggo ngina para wali lan Kristus Gusti Allah piyambak. Ndeleng kahanan iki, bojone, sawijining wong Kristen sing taat jenenge Constance, sedhih banget ing sak jroning atine lan kanthi rahasia nyritakake kabeh mau ing layang marang adhine, Constantine.

Antarane para abdi dalem wadon ing kraton ana sawijining wanita enom, ayu pasuryane lan suci, jenenge Glafira, wong Kristen saka kulawarga bangsawan Italia. Licinius ndeleng dheweke lan, kobong karo napsu kotor, mrentahake kepala abdi kasure sing kasunat, jenenge Venignus, supaya nyalurake hasraté marang dheweke. Venignus ngandhani Glafira yèn kaisar, sing maringi pakurmatan gedhé marang dheweke, wis klebu tresna marang dheweke, kepéngin ketemu, lan wis mrentahake supaya dheweke siyap nampani kaisar. Nanging cah wadon sing taat, kebak rasa wedi marang Gusti Allah, nesu banget karo usulan kuwi lan, ing isin, ngusir eunuk mau, nyalahake dheweke amarga ora isin lan ora ngajeni hukum. Amarga wedi bakal nyebabake curiga lan iri ati ratu, Glafira nyritakake kabeh marang ratu lan nyuwun kanthi tembung-tembung iki:

'Mugi Gusti kang nyipta swarga lan bumi, kang panjenengan ajeni lan kang sadulur panjenengan Constantine setya ngabdi, aja nganti kasucian kula ternoda dening wong cabul kang ora ajiné hukum.'

Krungu tembung-tembung kuwi, sang ratu saya tresna marang Glafira amarga kasuciané lan ajiné marang Gusti Allah, banjur mikir carané supaya bisa nglindhungi dhèwèké. Nalika sang prabu takon kabaré, sang ratu mènèhi dhawuh supaya sumebar kabar ing saindenging kraton yèn Glafira wis edan lan lara abot, meh seda. Kababar iku tekan karaton, lan sang raja ora mikir maneh bab Glafira. Banjur sang ratu, sawisé ngenteni wektu sing pas, kanthi rahasia ngutus Glafira sing taat metu saka karaton, maringi akèh emas, pérak, watu mulia, perabotan mewah, sandhangan paling apik, lan kabèh jinis bandha liyané. Sawisé mènèhi akèh abdi lanang lan wadon kanggo nglayani dhèwèké, sang ratu nyerahaké dhèwèké marang pangayoman sawatara abdi sing jujur lan taat, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya ngancani sang putri menyang Armenia tanpa ngomong apa-apa marang sapa waé, lan manggon ing kana nganti Gusti Allah nggawé kahanan dadi luwih apik. Para abdi dalem padha maringi janji marang ratu yèn dhèwèké bakal nglakoni dhawuh mau kanthi ati-ati banget. Dhèwèké ngagemaké Glafira lan para abdi wanité nganggo sandhangan priya lan nglantarake dhèwèké metu saka Nicomedia kanthi aman. Sawisé lelungan adoh, nalika padha wis nyedhak Armenia, dhèwèké tekan kutha Amasya, panggonané Metropolitan Pontus.

Glafira kagum karo kaendahan kutha iku; dhèwèké nyaranaké marang kancané supaya padha manggon ing kana yèn bisa nemokaké wong Kristen, lan dhèwèké mréntah supaya padha takon marang wong-wong sing liwat. Padha nemoni sawijining priya enom sing manggon ing omahé sawijining warga Amasya sing dihormati – Quintus. Priya enom iki nyadari yèn para lelungan iku wong Kristen sing nggoleki sedulur iman, banjur ngandhani marang tuwané. Quintus langsung metu kanggo nyambut para lelungan, ngajak padha menyang omahé lan manggon ing kana sak suwéné padha kepéngin. Dheweke kandha yèn dhèwèké dhéwé iku wong Kristen, yèn ana akèh wong Kristen ing kutha kuwi, lan yèn padha nduwèni uskup sing kinurmatan, kaya para Rasul. Para lelungan padha ngrungokaké tembung-tembung kuwi kanthi kabungahan lan banjur menyang omahé Quintus, sing nyedhiyakké kamar kapisah sing sepi kanggo padha nginep.

Para lelungan mau uga dikunjungi déning uskup kutha, sawijining priya jenengé Basil, sing bakal kita critakaké mengko—priya sing fasih, diparingi kabecikan rohani. Dhèwèké takon marang para lelungan sapa padha lan saka ngendi padha teka. Glafira sing suci nyritakaké kabèh kabeneran – yèn dhèwèké asalé saka Italia, pracaya marang agama Kristen, tau dadi abdi dalem marang adhine Kaisar Konstantinus, garwané Kaisar Likinus, lan

nerangaké alesan lelampahané. Sawisé krungu critané, Santo Basilus Uskup lan Quintus nglarang dhèwèké lan para abdi dalemé metu saka omah utawa ngomong karo sapa waé, supaya panguwasa kutha ora ngerti bab dhèwèké lan kabèh wong Kristen ing Amasya ora nandhang sangsara amarga dhèwèké.

Ing wektu kuwi, Santo Basilius Uskup lagi mbangun gréja ing jero kutha, amarga wong Kristen mung nduwé gréja cilik ing njaba kutha. Glafira sing pinaringan berkah maringi uskup akèh emas lan pérak kanggo pambangunan gréja—kabèh sing wis diwènèhaké ratu marang dhèwèké—tanpa nyimpen apa-apa kanggo dhèwèké dhéwé. Dheweke nulis surat marang ratu, ngandhani ing ngendi dheweke ndhelik lan ing omah sapa dheweke manggon; dheweke uga nulis babagan pambangunan gréja, nyuwun luwih akèh emas supaya dikirim kanggo ngrampungaké pakaryan lan ngias gréja. Ratu kanthi seneng manut panyuwunané, ngirimaké kado sing akèh marang gréja lan uskup, lan ing surat mau ratu nyerahaké Glafira sing suci marang pangayomané Santo Basil. Ora suwe sawisé kuwi, amarga tipuané setan, layangé Glafira marang ratu tiba ing tangané sang kamaramen Venignus, sing banjur ngerti yèn gadis iku, sing kabèh uwong padha yakin wis mati, isih urip lan ana ing Amasia. Venignus nyritakaké kabèh mau marang Licinius, sing amarga nesu gedhé, banjur nulis prentah marang gubernur Amasia supaya uskup Kristen Basil lan Glafira, abdi dalem ratu, diiket lan langsung dikirim menyang Nicomedia. Nanging miturut kersaning Gusti, putri sing pinaringan berkah lan suci, Glafira, séda sadurungé prentah kuwi tekan marang gubernur Amasya. Gubernur banjur mung masang belenggu marang Basil lan ngutus dhèwèké menyang Nicomedia, nalika nglapor yèn Glafira wis seda. Loro diaken, Parthenius lan Theotimus, mangkat saka Amasia bareng uskup, ngalami sangsara akèh ing dalan amarga para prajurit sing ora nduwé iman lan kejem. Ing Nicomedia, abdi Gusti Basil dipenjara, dene Parthenius lan Theotimus manggon ora adoh saka penjara karo wong Kristen sing ramah jenenge Elpidiphorus.

Sawisé ngerti kabèh babagan Santo Basil, Elpidiphor maringi suap marang sawijining penjaga panjara sing wis dikenal nganggo emas supaya dhèwèké lan loro diakon bisa ketemu karo uskup. Mula saka kuwi, padha kerep sowan marang Santo Basil, nyanyi kidung suci saben dina lan ndedonga kanthi khusyuk ing wayah bengi.

Ing wayah bengi sadurunge dina nalika padha arep ngadhepi raja kanggo diparingi pitakon, uskup suci ngundang juru panjara lan nyuwun supaya ngundang para diaken lan Elpidifor. Juru panjara mau kanthi seneng nindakake panyuwunan iku. Banjur Basil miwiti, kaya biasané, nyanyèkaké Mazmur Daud, diwiwiti saka mazmur *'Elinga, ya Gusti, marang Daud lan kabèh sangsarané'* (Mazmur 131:1). Nalika dhèwèké tekan tembung-tembung: *'Yèn aku njupuk swiwi esuk lan manggon ing segara paling adoh, sanadyan ing kana tangan Panjenengan bakal nuntun aku, lan tangan tengen Panjenengan bakal nyekel aku kenceng'* (Mazmur 138:9–10), dhèwèké mbaleni telung kaping, ngangkat tangane. Ndeleng kasedhihan lan luhé wong sing lagi ndedonga, para diaken padha gumun apa uskup kuwi wedi marang sangsara sing bakal teka. Nanging dhèwèké ngerti makna tembung-tembung mau, sing mratelakaké yèn awaké, sawisé sirahé dipotong, bakal dibuwang menyang segara. Sawisé rampung nyanyi kidung, nalika subuh, uskup kandha marang para diaken:

Sedulurku, amarga godhané setan, kita ngadhepi cobaan sing kejem. Nanging aja wedi, aja nganti kaserang sangsara; ajeg lan ajar ing pracaya, supaya kowe ora isin ing dina rawuhe Gusti. Kanthi mripat rohmu, delengen kanthi gumbira marang Panjenengané sing piyambak bisa nylametaké kita, sing bisa ngowahi sedhih dadi kabungahan, tangis dadi kabungahan, luh dadi guyu, lan pakaryan abot dadi pangaso. Anggep kabèh berkah lan kasenenganing urip iku ora ana apa-apane demi Putraning Allah, Yesus Kristus, supaya kowe kabèh, bebarengan karo para wali, dadi ahli waris Karajaning Panjenengané. Sumangga, anak-anakku, ngerti yèn ing bengi iki Gusti piyambak wis rawuh marang aku lan mbukak apa pungkasaning uripku ing donya iki lan sepira kamulyaning Panjenengané sing bakal kawujud lumantar aku, abdi Allah. Mula saka iku, aja sedhih, nanging bali marang komunitasmu lan nguwatake sedulur-sedulurmu ing roh Kristen. Ing panggonku, pilih Eutychius, putrané Callistus, dadi uskup. Mangkono Gusti Allah ngandika marang aku; Panjenengané bakal nyerahake awakku sing dosa marang panjenengan kabèh.

Para diakon padha nangis kenceng. Uskup, sawisé maringi khotbah lumrahé, ngajak wong-wong mau bali menyang Amasya. Dhèwèké ngandhani Elpidiphorus nganggo tembung-tembung iki:

'Sedulurku! Kowé wis kapilih déning Gusti kanggo ngladèni para lelungan, lan amarga katresnanmu kowé bakal nampa ganjaran langgeng ing swarga. Aku nyerahaké loro anak rohani iki marang kowé; aja ninggalaké, nanging mèlu ngrasakaké sedhihé. Lan nalika Gusti nelpon kowé menyang pangabdiané, kerjakna kanthi tekun.'

Sawisé sang wali nglantarake Elpidiphorus lan loro muridé, raja nyaur dhèwèké kanggo dipriksa lan, sepisanan, nuduh yèn dhèwèké wis nampani Glafira, nyumputaké dhèwèké, lan ora nglaporaké dhèwèké marang raja. Uskup suci mau langsung maringi wangsulan sing pantes kanthi wani nganti nesuaké raja lan manèh digawa bali menyang panjara. Banjur Licinius ngutus sawijining tribune[3238] marang dhèwèké karo janji ora mung bakal lali marang kedadeyan karo Glafira, nanging uga bakal ng guyubaké dhèwèké karo pakurmatan, malah ngangkat dhèwèké dadi kepala kabèh imam kutha, yèn uskup mau gelem nindakake kurban marang para déwa. Sing Mulya Basil mangsuli marang tribune:

'Sampaikan tembungku marang raja. Sanadyan kowe nawakake aku sakabehing karajan, iku ora bakal bisa mbandhing karo apa sing arep kowe jupuk saka aku: kowe nggodha aku supaya mbelot saka Gusti Allah sing sejati lan ngabdi marang setan – sing ngrusak nyawa – supaya nyelakake kamulyan langgeng lan nikmati pakurmatan sing sementara lan ora langgeng, sing padhange mbetehake aku, lan sing ora nuntun marang pepadhang, nanging marang pepeteng sing peteng legam. Nanging yèn kowe gelem ngrungokaké pituturku sing becik, luwih becik kowe ngakoni kaluputanmu marang aku lan mbalèk manèh marang Kristus, sing wis kowe adohi. Andhap-asor lan sujud ing sikilé Gusti sing welas asih, Juruwilujeng kita sing adil. Ngesoho lan mbalèk saka kabecikanmu sing ala, supaya Hakim sing adil—sing biyèn kowe sebut Gusti lan saiki kowe tolak—ora ngukum kowe amarga kabodhoanmu.

Krungu tembung-tembung sang wali saka tribune, Licinius mrentahake supaya uskup mau diparingi ajakan maneh supaya manut marang kaisar; lan yen dheweke nolak, supaya dibuwang menyang segara sawise sirahé dipotong. 'Banjur kita bakal weruh,' ujare, 'apa Sang Juruwiluhit saka Galilea[3239] bakal nylametake dheweke.'

Tribun mau menyang wong suci maneh lan kandha marang dhèwèké:

'Pilih antarane urip lan pati; manut marang raja lan nyembah dewa-dewane, utawa kowe bakal langsung dipenggal sirahmu lan dibuwang menyang segara.'

Krungu ancaman kaya ngono, sang wali kandha kanthi bungah:

Aku mung kepéngin ngabdi marang Sang Raja lan Gustiku sing langgeng, lan aku mung manut marang dhawuhe. Babagan sing kowe sebut déwa, kuwi setan sing bebarengan karo sing nyembahé bakal dibuwang ing Dina Penghakiman Sing Adil—dening Gusti Allah sejati lan siji-sijiné, Pangerané kabèh—menyang geni neraka sing ora bisa padam, menyang pepeteng peteng, ing kana padha bakal nangis lan nggrenthèk untu. Lakonana aku sak karepmu. Aku siap nahan sangsara demi Kristus, ora mung dipenggal nganggo pedhang lan dilelebake ing segara, nanging uga sangsara liya sing tanpa cacah. Nganti ambegan pungkasan, aku ora bakal nyelakake Gusti Allah, Sang Panyipta, lan aku uga ora bakal kena geni langgeng.

Amarga kapercayané kuwi, sang tribune yakin yèn pangajabé ora ana gunané, banjur dhèwèké mréntahaké supaya sang wali dipukul nganggo cambuk, banjur dipenggal sirahé lan dibuwang ing segara. Karo cara sing padha, akèh wong Kristen, utamané para pangon wedhusé Gusti, dipatèni lan dadi panganané iwak. Basil, sawijining martir kanggo Kristus, nampa pukulan mau kanthi kabungahan lan kandha:

'Ora ana panyiksa—apa iku lara, panjara, geni, pedhang, utawa pati dhéwé—sing bisa misahaké aku saka Gusti Allah sing Maha Asih. Panjenengané kuwasa banget kanggo nylametaké aku saka kabèh panyiksa.'

Ing dalan menyang panggonan paukuman pati, sang martir suci nyanyikake Mazmur Daud. Elpidiphor mèlu mburi, digandheng déwan para diakon lan sawatara wong Kristen. Nalika kabèh wis tekan panggonan sing wis ditemtokake, Elpidiphor maringi sawetara koin marang para prajurit lan nyuwun supaya Basil diijini ngomong cekak karo kanca-kancané. Para prajurit sarujuk. Sajeroning sujud ing pinggir segara lan ngangkat tangané, abdi Kristus sing setya mau wiwit ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Gusti Allah, sing ngedegake kuwasa-kuwasa swarga sing ora duwe badan, sing ngenthangaké langit kaya kulit, sing netepake bumi ing ndhuwur banyu, sing nggawe segara, sing ana ing endi-endi lan tansah ana, welas asih marang wong-wong sing wedi marang Panjenengan lan netepi dhawuh Panjenengan, krungu panuwunku lan jaga wedhus Panjenengan sing setya, sing wis Panjenengan tunjukake aku, abdi Panjenengan sing andhap asor, dadi panggembala, saka saben bala, saka ketidaktaatan wong Yunani, lan saka fitnah wong-wong sing ngina

[3238] Komandan pasukan militer.
[3239] Yaiku, Yesus Kristus.

marang Panjenengan. Ngrusakna, ya Gusti kang Maha Kuwasa, sembah marang arca-arca; ngalang-alangi tipuané setan; lan ngluhurna lan ngrembaka Greja Panjenengan ingkang suci. Mugi kutha menika lan sakupengipun pinaringan manunggaling pikiran lan manah, supados sadaya sami ngakeni Panjenengan minangka Gusti Allah ingkang sajati. Gawé kabèh wong sumringah tumindak kabecikan lan ngabdi marang Panjenengan, supaya ing sakabèhé asmaning Rama, Putra, lan Roh Suci pinunjul, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Sawisé rampung ndedonga, sang wali ngeluk lan nyium Elpidiphorus lan loro diakon, ngucapaké marang wong-wong mau nganggo tembung sing padha karo sing tau diucapaké Rasul Agung Paulus nalika nyapa para imam ing Efesus (deleng Kisah Para Rasul 20:28–36):

'Mugi Allah pinaringan berkah, ingkang boten pareng kita kapunahan dening mungsuh ingkang ghaib, nanging sampun ngruntuhake pakaryanipun lan nyelametake kita; saiki mungsuh-mungsuh wau boten badhe wani nggodha kita. Paringna salam kula dhumateng sedulur-sedulur lan anak-anak rohani kula. Mugi sih-rahmatipun Gusti kita Yesus Kristus wonten ing panjenengan sedaya. Amin.'

Banjur sang martir suci, ngendika marang algojo, 'Kanca! Lakonana apa sing dadi dhawuhmu', manungkak maneh lan kanthi suka cita nyawisake gulu kanggo tebasan pedhang, saéngga ngrampungake kaluhuran imanipun.

Sawisé sang wali dipenggal sirahé, Elpidiphor, sing nawakaké emas marang para prajurit, nyuwun supaya awak sang wali aja dibuwang menyang segara, nanging diserahaké marang dhèwèké kanggo dikubur. Nanging para prajurit nolak, kandha yèn padha wedi marang raja, sing bakal matèni wong-wong mau yèn nindakaké kuwi. Elpidifor banjur nyuwun mung sirah uskup mau, nanging manèh ditolak. Mula para prajurit nyelehaké awak lan sirah sang martir ing prau nelayan, layar adoh saka pesisir, banjur mbuwang awak ing banyu ing panggonan siji lan sirah ing panggonan liya.

Saka pinggir pantai, para wong Kristen nyawang lan nangis kenceng, ing antarané ana Yohanes, sawijining imam saka Nikomedia, sing wis nyekseni lan sakbanjuré nyritakaké kabèh tumindak sang martir suci. Elpidiphorus, sawijining abdi Kristus sing setya, nggawa loro diakon mau menyang omahé lan nglipur sak kuwasa bisa.

Ing wengi iku, dhèwèké nduwèni pangliyan ilahi nalika turu; sawijining malaékat muncul lan kandha:

'Uskup Basil saiki ana ing Sinope lan ngenteni kowe ing kana. Gawa diakon-diakoné lanlayar kanggo nyawiji karo dhèwèké.'

Wahyu iku bola-bali telung kaping ing bengi iku. Elpidifor nyritakake marang para diakon lan takon apa padha ngerti panggonan utawa kutha Sinope kuwi kaya apa. Parthenius mangsuli:

'Sinope iku kutha pesisir ing ngendi Santo Andreas Sang Rasul mulangake piwulangé Kristus. Lan aku weruh Santo Basil ing sawijining impen. Kayane dhèwèké maringi tangané marang Sang Rasul, mlebu gréja bareng karo dhèwèké, lan kandha marang aku: "Apa sing kok deleng bakal kelakon."'

Banjur Elpidifor, sawisé nggawa emas sing cukup lan kabèh sing dibutuhaké kanggo lelungan, numpak kapal bareng para diaken lan miwiti pelayaran menyang kutha Sinope, ndedonga kanthi khusyuk supaya Gusti nerangaké pangandikane sing wis dideleng ing ngimpi.

Nalika kapal mau nyedhak Sinope, Elpidifor manèh weruh Malaikat ing sawijining impen, kang kandha:

'Lempar jaringmu menyang segara ing sisih tengen kutha, lan kowe bakal nemokake harta sing kok goleki.'

Nunjuk nganggo drijiné marang panggonan kuwi, Malaikat uga maringi pratandha carané nemokaké panggonan kuwi. Katingal marang Elpidiphorus yèn dhèwèké bisa ndeleng kraton padhang ing kono, lan ing jeroné ana Basil karo pasukan prajurit sing padhang sumunar. 'Apa kowé weruh,' ujare Malaikat nerusaké, 'wong sing kok goleki kuwi? Tangkep dhèwèké esuk.' Sawisé tangi, Elpidifor nyritakaké marang kanca-kancané bab panglihatan kuwi.

Esuk banget padha mangkat menyang sisih tengen kutha lan, manut pratandha sing diwenehake Malaikat, padha nemokake panggonane. Ing kana padha weruh para nelayan lagi nyiapake jaring kanggo nangkep iwak. Elpidiphorus kandha marang para nelayan mau:

'Kita bakal mbayar kowe apa wae sing kowe jaluk yen, kanggo kabegjan saben kita, kowe mbuwang jaringmu lan menehi apa wae sing kowe tangkap.'

Para nelayan sarujuk lan wis ngrembug rega. Elpidiphorus lan para diaken nindakake undian kanggo nemtokake giliran sapa sing bakal mbuwang jaring pisanan. Undiané tiba marang Theotimus. Padha mbuwang jaring, nanging ora entuk apa-apa. Banjur giliran Parthenius, lan manèh ora ana asilé. Banjur Elpidiphorus kandha:

'Aku maringi dhawuh supaya kowe nglempar jaring ora nganggo jenengku, nanging nganggo jeneng Gustiku, lan aku percaya marang Panjenengané yèn asilé ora bakal sia-sia.'

Nalika padha miwiti narik jaring, para nelayan ngrasa abote lan padha wiwit kandha siji lan sijine:

'Gusti wong iki luwih begja tinimbang gusti-gusti liyane.'

Sawisé narik jaring, para nelayan weruh awaké wong mati, lan saiki malah padha kandha yèn tangkapané Elpidiphorus iku sing paling apes saka kabèh. Padha kepengin mbalekake mayit mau menyang banyu, nanging Elpidiphorus lan kanca-kancane nentang lan nuntut supaya para nelayan nyerahake mayit mau kanggo dikubur kanthi bener, lan padha nampa bayaran sing wis disepakati. Para nelayan nolak dhuwit mau, kandha yen sing ditangkep mayit, dudu iwak, nanging pungkasane, amarga Elpidiphorus terus meksa, padha nampa. Awak sang wali digawa menyang pinggir pantai, nalika para diakon lan Elpidifor kanthi ngajeni nyentuh awak mau, nganti netesake luh kabungahan. Padha gumun marang mujijat, amarga sirah—sing wis dipisah saka badan déning algojo lan dibuwang kapisah ing segara—saiki wis ana ing panggonane sing bener, lan bekas pedhang mung katinggal minangka bekas tatu ing gulu. Ambune wangi kang éndah sumebar saka badan sang martir. Para umat Kristen nglintèni jasad sang wali nganggo kain kuburan sing resik, nyewa kereta kuda, nggawa dhèwèké menyang Amasya, lan ing kono, sawisé meratapi, padha ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan ing gréja sing wis dhèwèké dirikan. Mangkono kabungahan sang martir sing dilakoni déning Santo Basil, Uskup Amasya.

Ora suwe sawisé seda, Kaisar Agung Konstantinus, sawisé ngerti saka layang rahasia adhiné bab kabebasan, murtad, lan kekejemané Licinius, banjur maju nglawan karo pasukan gedhé lan kanthi pitulungané Gusti Allah ngalahaké dhèwèké. Licinius ditangkep urip-urip lan dipenjara ing Gallia, ing kana dhèwèké ngalami pati sing sengsara. Kabèh tlatah Wétan kaslametaké saka kekerasan para panganiaya lan padha nyembah Kristus Allah kanthi bébas. Ing saindenging jagad kamulyané Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Allah kang Siji ing Tritunggal, kang pinundhut pakurmatan lan ibadah saka kabèh tumrap salawas-lawase, nyebar ngendi-endi. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Sawise mbantah dhawuhe raja, kowe nampa Kraton Swarga, Basil; kabungahan ing kono, elinga marang kita sing ngajeni pangeling-elingmu, wahai martir suci.

Uripé Bapa kita Stefanus, Uskup Perm, ing antarané Para Kudus

Diperayakake tanggal 26 April

Santa Stefanus lair taun[3240] ing kutha Ustyug. Bapaké sing taat, Simeon, keturunan Rusia, dadi pamaca ing Katedral Ibuné Gusti Allah. Garwané, Maria, uga dadi tuladha wong Kristen sing sampurna, kanthi getih Rusia mili ing uraté. Wong tuwa sing mulya iki nduwé putra sing mulya, sing wiwit cilik wis maringi kabungahan lan kabegjan marang wong tuwané. Dheweke dikirim sinau nalika isih cilik, lan amarga memori sing apik, piker sing tajam, lan ketekunan sing luar biasa, dheweke nguwasani pelajarane kanthi cepet lan ajeg sing arang ditemoni. Durung nganti setaun wiwit miwiti sinau, dheweke wis pantes njabat dadi kanonark lan pembaca ing gréja sing padha karo sing dipimpin bapakne. Ngungkuli akèh kanca-kancané, kalebu sedulur lan wong liya, ing kawruh Kitab Suci, dhèwèké malah luwih unggul amarga uripé sing luhur. Dhèwèké gedhé kanthi kasucian, kabersihan, kesetiaan, lan katelatenan, sarta nyingkiri kanca-kanca sing ala lan wong-wong sing ngentèkaké wektu kanggo dolanan lan hiburan sing ora ana gunané. Akèh buku Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar sing diwaca nancepake ing pikirane gagasan babagan klenyenganing urip sing lumantar iki, sing mili kenceng kaya kali lan enggal layu kaya kembang ing padang. Ing wektu sing padha, Kitab Suci nyulut ing atine raos katresnan marang Gusti Allah sing ora bisa mati. Ing sangisore pangaribawa pamikiran sing nguwasani iki, dhèwèké njupuk sumpah monastik saka Abbas Maksimus ing Biara Santo Gregorius Teologian ing Rostov. Biara kuwi nduwèni koleksi buku sing sugih. Ing kéné, Stephen nglakoni urip monastik sing sejati, nalika ing wektu sing padha nyukupi dahaga kawruh. Ngrawat, pandonga, luh, tobat, andhap asor, sabar, welas asih, patuh, katresnan, lan sinau

[3240] Dheweke, kamungkinan gedhé, lair ing taun 1340.

paugeran Gusti awan lan bengi – iku kabecikan sing ngias biksu anyar sing wis dicukur rambute. Luwih saka kuwi, dhèwèké dhéwé nulis akèh buku, sing nganti saiki dadi pratandha kasucian lan katelatenané. Amarga uripé sing luhur, dhèwèké diangkat dadi diakon déning Uskup Arsenius saka Rostov[3241] , ing sangisoré pituduhé dhèwèké uga nampa cukuran rambut mlebu urip biara. Sawisé sawetara taun, miturut dhawuh panguwasa Metropolis Kabeh Rusia, Michael, sing dikenal minangka Mitya[3242] , dhèwèké diangkat dadi presbiter déning Uskup Gerasim saka Kolomna.

Hieromonk anyar sing bubar diangkat krungu yèn wilayah Perm, sing suwé wis ana ing sangisoré pamaréntahan nagara Moskow, durung padhang déning baptisan suci lan kabèh padha nyembah berhala. Nalika mikirake akèh jiwa manungsa sing sirna ing pepeteng amarga ora ngerti Gusti Allah sing sejati, Santo Stefanus kapenuhan karep sing teguh arep menyang wong Perm lan nylametaké saka paukuman langgeng. Nanging supaya cahya sejati saka kawruh babagan Gusti – Sang Pencipta jagad – bisa sumebar ing pepeteng iki, Rasul anyar perlu nerjemahaké teks suci sing paling wigati menyang basa Permian. Stephen sinau kanthi teliti basa iki lan nyusun abjad Permian[3243] . Kanggo ngupaya pangerten sing luwih jero marang Kitab Suci lan nerjemahake kanthi paling akurat menyang basa Permian, penerus Misi Apostolik iki uga dadi trampil ing basa Yunani. Saiki dhèwèké bisa maca teks suci kanthi pangerten lengkap ing telung basa: Rusian-Slavonik, Yunani, lan Permian.

Kanthi sadar tenan manawa ora ana manungsa sing bisa nindakake kabecikan tanpa pitulungan rahmat saka Gusti, dhèwèké ndedonga suwe lan khusyuk marang Gusti supaya mberkahi dalané.

Minangka putra Gréja sing taat, sing ora nate nindakake pakaryan wigati tanpa idin saka panguwasa rohani, Santo Stefanus mangkat sowan marang Vikaris Metropolis Rusia wektu kuwi, Uskup Gerasim saka Kolomna. Nalika ngadhep ing ngajengipun, piyambakipun ngandharaken karsa kang murub: utawi nginjili bangsa Perm supados pitados dhumateng Kristus[3244] , utawi nandhang sangsara ing tanganipun lan nyawisake gesangipun kanggé Sang Juruwilaha, minangka kasampurnan tiyang-tiyang Rasul: *'Amarga kowe wis diparingi sih saka Kristus, ora mung pracaya marang Panjenengané, nanging uga nandhang sangsara kanggo Panjenengané'* (Filipi 1:29). Uskup kagum marang semangaté kanggo Kristus lan kepénginane nyelametake nyawa manungsa. Nalika ngakoni ing dhèwèké ana panggilané Gusti Allah lan pakaryané Roh Suci, uskup ngluhuraké Gusti Kristus lan mberkahi Stefan sing pinunjul kanggo pakaryan agung sing bakal ditindakake. Ing wektu sing padha, dhèwèké maringi potongan-potongan relik suci, antimension, krisma suci, lan kabèh sing dibutuhaké kanggo konsèkrasi gréja.

Sawisé éntuk idin saka panguwasa gerejawi, Stefanus, minangka warga sing teladan, ngupaya njamin pakaryané liwat dhukungan sah saka panguwasa sipil lan nampa surat pangayoman saka Pangeran Agung.

Sawisé nindakake persiapan sing tuntas, Stefan miwiti lelampahané. Nalika tekan ing tanah Perm sing ora pracaya marang Gusti, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti lan miwiti, kaya wedhus ing antarané srigala, mlaku ing antarané wong-wong sing sesat lan ala lan mulangaké iman Kristen marang wong-wong mau. Sawetara wong, nalika krungu khotbahé, wiwitane padha gumun marang piwulang anyar iki. Nanging alon-alon padha wiwit nyadari kabeneran, nampa iman suci, dibaptis, lan manut marang pitutur panginjil mau. Nanging akèh wong ora mung ora gelem ngrungokaké dhèwèké, nanging uga marakaké akèh masalah kanggo dhèwèké. Sawetara wong ngina dhèwèké kanthi kabèh cara. Liyané nyerang dhèwèké nganggo pentungan, arep matèni dhèwèké. Isih ana liyané sing nyoba ngrebut dhèwèké ing tiang. Nanging tangané Gusti Allah nglindhungi abdi-Nya saka tangané wong sing arep matèni lan saka pati, supaya asmané Gusti sing suci luwih kamulyakaké.

Sawisé mbaptis lan mulang sawatara jiwa babagan kabeneran Kristen, dhèwèké mbangun gréja megah kanggo kumpulan cilik wedhusé Kristus ing cedhak muara Kali Vymi, sing mili menyang Kali Vychegda gedhé,

---

[3241] Arsenius I, sing njabat minangka uskup ing Rostov wiwit taun 1374 nganti 1380.

[3242] Mityai, imam lan pangakung favorit Pangeran Agung Dmitry Ioannovich, lan sawisé dadi arkhimandrit Biara Spassky ing Moskow, ngatur Metropolis Kabeh-Rusia tanpa diangkat sacara resmi sawisé sedaé Santa Alexius ing taun 1378, lan seda ing taun 1379 nalika lelungan menyang Konstantinopel, ing ngendi dhèwèké arep diangkat sacara resmi.

[3243] Kanggo nyusun abjad iki, dhèwèké migunakaké token mata uang Permian sing diukir ing tongkat persegi panjang tipis.

[3244] Wong Permian utawa Zyrians iku sawijining bangsa saka cabang Finlandia utawa Uralik saka kulawarga Turania. Umumé, wong-wong mau duwé dhuwuré sedheng, awaké kuwat lan proporsiné apik, rambut ireng lan mripat abu-abu utawa coklat peteng. Wani, pinter, sabar, licik, penasaran, lan pinter mikir iku sipat-sipat kang mbedakake wong-wong mau. Sing pungkasan mau katon, saliyane bab liya, ing akèh cara lan manéka warna sing digunakaké kanggo nangkep manuk, kéwan, lan iwak.

ing kana dhèwèké banjur ngedegaké biarané. Dheweke ngedikasi gréja anyar iki kanggo ngéling-eling pangumuman sing mulya lan pinunjul saka Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Liwat dedikasi iki, dhèwèké ngandharaké gagasan yèn kaya pangumuman iku dadi pratandha wiwitan kaslametan kita, mangkono uga gréja kapisan ing Perm dadi pratandha wiwitan pencerahan wewengkon Perm.

Ing gréja iki, awan lan bengi, piyambakipun ndedonga marang Gusti kanthi luh supados wong-wong ingkang durung pracaya sami tobat, pangandikane:

'Gusti, kumpulna umat Panjenengan sing sumebar lan wedhus Panjenengan sing nyasar; gawa menyang Gréja Panjenengan sing suci lan cacahna ing antarané kawanan pilihan Panjenengan.'

Dheweke dhéwé tanpa kendhat mulang wong-wong mau kanthi cara apostolik, nuntun menyang dalan sing bener lan nyuwun supaya padha ninggalake kaluputan. Nanging saya akèh dheweke ngupaya nindakake kabecikan kanggo nyawane, saya tambah nesu marang dheweke.

Ing sawijining wektu, sawisé ndedonga marang Gusti, Santo Stefanus lunga menyang sawijining pura sing diurmati banget déning wong-wong mau lan dinyalakaké. Amarga ora ana siji waé pemuja berhala sing ana ing wektu kuwi, pura mau kobong dadi arang bareng kabèh berhala. Santo Stefanus lungguh ing sacedhaké bangunan sing wis kobong, ngentèni apa sing bakal ditindakake wong-wong sing ora pracaya marang dhèwèké.

Para wong kuwi, nalika weruh yèn candhi sing dikasihi kobong, padha mlayu nyedhak nganggo kapak lan tangkai besi. Nalika tekan ing kana, padha weruh Santo Stefanus lungguh ing sacedhaké, banjur kanthi nesu padha nyerang dhèwèké; ngubengi saka kabèh sisih, padha kepéngin matèni dhèwèké.

Sang wali ora mangsuli apa-apa, nanging ngangkat tangané kanggo ndedonga lan, nyiapaké mati, nguwuh marang Gusti karo luh:

'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kula pasrahake nyawa kula; tutupna kula nganggo swiwi sih Panjenengan.'

Lan dumadakan nesune wong-wong sing nesu banget sirna, nganti padha alus kaya anak wedhus. Wongé Gusti iku tetep ora cilaka – ora ana siji waé sing nglarani utawa nyerang dhèwèké, amarga wong-wong mau sawatara kapikat déning alusing sang wali, lan sawatara manèh, amarga wedi marang pamaréntah Moskow, padha wedi nglarani wong sing teka saka Moskow nggawa layang; nanging, sing paling utama, wong-wong kafir diendhegaké déning kuwasa Gusti Allah, sing ora ngidini tongkat wong jahat tiba marang wong sing bener.

Banjur Stefanus sing kabegjan, ngadeg ing panggonan sing paling katon, muni banter marang wong-wong sing ora pracaya:

'Nganti pira, he wong-wong, kowe ora mbalèk saka tipuané setan, supaya bisa uwal saka paukuman lan geni langgeng? Napa kowe nyembah arca lan nyebuté déwa, padahal kuwi gawéan tanganmu dhéwé, lan sanajan duwé cangkem, ora bisa ngomong; duwé kuping nanging ora krungu apa-apa, duwé mripat nanging ora weruh apa-apa; irungé ora bisa ambu, tangane ora bisa ngrasa, sikilé ora bisa mlaku, lan kerongkongané ora bisa njerit; padha ora nampa kurban sing diwènèhaké marang wong-wong mau – ora mangan lan ora ngombe; padha ora nulungi sapa waé, amarga ora bisa nulungi awaké dhéwé nalika geni sing kobong ngubur dadi abu. Yen pancen iku dewa, kenapa ora padha mateni geni, kenapa ora padha uwal saka kobongan, kenapa ora padha ngucapake sabda pangeling marang sing lagi kobong, lan kenapa ora padha ngukum dheweke kanthi cara apa wae? Lan tenan, apa sing bisa ditindakake wit sing wis mati? Nanging kowe sujud marang mau – bisu, wuta, lan budeg – gawean tanganmu dhewe. Wenehana pangerten marang ilusi sing ngapusi kowe lan tinggalna kesombongan sing ngrusak iki. Kenalana marang Gusti Allah sejati siji-sijine sing diimani wong Kristen. Mbalèkna marang Panjenengané lan padha kaparingana padhang. Amarga Panjenengané sing netepaké langit, ngadegaké bumi, nyangga kabèh makhluk lan mréntahaké donya kabèh. Panjenengané ngerti kabutuhan saben wong. Panjenengané iku Pangripta kabèh, Pambantu lan Pelindhung, lan ora ana Gusti kajaba Panjenengané. Mula saka iku, para priya Perm, sedulur, bapak-bapak lan anak-anak! Rungokna aku, sing kepengin kabecikanmu, lan pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, sing tak wartakaké; aku kandha kabeneran, yèn kowe pracaya lan dibaptis, kowe bakal slamet lan nampa Karajan Swarga. Nanging yèn kowe ora pracaya lan ora dibaptis, kowe bakal diukum ing sangsara langgeng.

Nalika Santo Stefanus mulang kaya ngono, nambahake pitutur liya marang tembung-tembungé, akèh wong padha yakin lan, sawisé pracaya, padha dibaptis; lan saben dina cacahé wong pracaya saya tambah akèh, lan Gréja Kristus saya ngrembaka ing Perm.

Sakwise Santo Stefanus weruh ana kumpulé wong-wong pagan ing endi waé, dhèwèké langsung nyedhak lan, ngadeg ing tengah-tengah wong akèh, mènèhi warta babagan Kristus. Nanging kadhangkala, wong-wong mau bebarengan karo para sesepuh, dukun, lan kabèh priya pinunjul saka Perm padha nglumpuk lan teka marang Sang Reverendi kanggo rembugan bab iman; lan ing saben bab padha kalah déning tembung-tembung kasucian sing mili saka lambéné pangkotbah sing diilhami Gusti. Asring banget, wong-wong Perm sing ora pracaya teka menyang gréja anyar sing lagi rampung dibangun, ora kanggo ndedonga supaya slamet, nanging amarga kepéngin nyawang kaéndahan bangunan gréja lan kamulyané ing njero: amarga durung tau ndeleng sing kaya ngono sadurungé, padha gumun marang hiasan candhi suci lan, nalika padha lunga, padha kandha marang siji lan sijiné:

'Kaya sing kita deleng, Gusti Kristiani agung – luwih agung tinimbang dewa-dewa kita.'

Ing wektu liyane, nalika padha kumpul, padha rembugan siji lan sijine, kandha:

'Yen kita ora nglarani Stephen lan ngusir dheweke saka kita, dheweke bakal ngisi sakabehe tanah kita karo ajarane lan ngrusak candhi-candhi kuna lan papan-papan ibadah dewa-dewa kita; kita ora bisa nglawan dheweke nganggo tembung, lan siji-sijine pilihan yaiku ngusir dheweke saka kene kanthi kekerasan.'

Liyané nentang:

'Kepiye carane kita bisa ngalahake lan ngusir dheweke nalika dheweke teka saka Moskow lan nduweni surat wewenang?'

Sawetara nambahake:

Yen wae dhèwèké sing dhisik miwiti gelut, mesthiné gampang kanggo kita nglarani dhèwèké nalika gelut; nanging dhèwèké ngetutaké taktik licik – dhèwèké ora nyerang dhisik, nanging ngentèni kita miwiti gelut supaya dhèwèké nduwé alesan kanggo ngadu marang kita ing Moskow; yen dheweke wani nyerang salah siji saka kita, kita bakal langsung nyabuti dheweke lan bisa mbenerake tumindak kita – amarga dheweke sing pisanan nyerang kita. Nanging amarga, minangka wangsulan marang cacian kita, dheweke ora ngucap siji tembung nesu utawa protes, nahan kabeh kanthi sabar, kita ora ngerti apa sing kudu ditindakake marang dheweke.

Mula padha rembugan bola-bali, nanging ora ana persetujuan, banjur padha bubar; ing kéné tembungé nabi kawujud: *'Ngandika tatanan, nanging ora bakal lestari: awit Gusti ana ing sisih kita'* (Yesaya 8:10).

Mula saka iku kabèh tlatah Perm padha pecah: sawatara wong ing kana wis dadi wong Kristen sing anyar padhang akale, déné liyané isih ana ing pepeteng kapercayan leluhur; malah, wong-wong sing nyembah arca sengit marang wong-wong sing setya iman: padha ngina nganggo tembung kasar lan nyalahké, nyebabaké wong-wong mau ngrasakké isin, lan kanthi mangkono ngganggu katentremané. Ndeleng manawa para wong pracaya nandhang sangsara amarga tumindak wong-wong sing ora pracaya, Santo Stefanus ngrasakake sedhih banget lan kerep ndedonga karo luh marang Gusti sing tresna marang manungsa, supaya Panjenengané nglindhungi kumpulané sing anyar kabentuk nganggo pangayoman ilahi, lan kanthi tangan kawanané sing kuwasa nylametaké wong-wong sing ora pracaya saka jeraté setan lan nuntun marang pangertosan kabeneran.

Krungu pandonga tanpa kendhat lan kebak luh saka abdi-Nya lan nyumurupi pakaryan lan kasabarané, Gusti sing nresnani manungsa—kang kepéngin kabèh wong slamet lan ngerti kabeneran—karsa padhangaké tanah Perm kanthi padhanging iman suci. Panjenengané ngutus roh pangapusan marang wong-wong Perm, kaya déné Panjenengané tau nindakake marang wong-wong sing ngrungokaké khotbahé Rasul Petrus; kaya sing kacathet ing Kitab Para Rasul: *'Nalika padha krungu iku, atiné padha kélangan lan padha kandha marang Petrus lan para Rasul liyané, "Apa sing kudu kita lakoni, sedulur?"'* (Kisah Para Rasul 2:37).

Mula, akèh banget wong-wong saka Perm—tuwa lan enom, gedhé lan cilik—padha kumpul bebarengan lan padha rembugan siji lan sijiné.

Wah, sedulur, kowe weruh wong iki sing teka saka Rusia! Apa kowe wis krungu tembungé? Apa kowe weruh sabarane? Apa kowe wis mangertèni katresnan gedhé sing diduwèni marang kita? Delengen kasangsaran sing ditanggungé, nanging dhèwèké ora ninggalaké kita! Pira sangsara, isin, lan pangajab sing wis ditampa saka kita, nanging dheweke ora nate nesu amarga kuwi, ora nate ngucapake tembung kasar marang sapa wae, nampa kabeh tanpa protes. Tanpa nyimpen niat ala marang kita, dheweke ora nate nggebuk sapa wae, nanging nahan kabeh kanthi tabah, tanpa kebencian gedhe; malah luwih saka kuwi: Dheweke bungah nalika kita nglarani atine, lan ing wektu sing padha dheweke ora nate mandheg ngandhani kita bab Kraton Swarga, bab sangsara langgeng, lan bab saben wong nampa ganjaran sing pantes miturut pakaryane, tansah mulang kita carane luput saka sangsara lan nggayuh Kraton Swarga. Yen apa sing diandharake iku ora bener, mesthine dhèwèké ora bakal sabar nganti

kaya ngono lan ora bakal kerja keras nganti kaya ngono! Satemene, dhèwèké iku abdi Allah Agung sing Maha Urip, sing diwartakaké, sing nyipta swarga lan bumi lan wis nyiyapaké Karajan kanggo wong sing bener, lan sangsara kanggo wong sing ala, lan kabèh pangandikane iku bener!

Mula, ayo padha marani dhèwèké lan nyuwun supaya dhèwèké mulangaké kita kabèh isi imané lan ndadèkaké kita dadi wong Kristen.

Mula saka iku, akèh wong lanang, wong wadon, lan bocah-bocah padha mangkat kanggo ndeleng panginjil suci mau.

Sing Mulya Stefanus, nalika ndeleng akèh wong padha teka marang Kristus Gusti, kabungahané nganti ora bisa diungkapaké nganggo tembung: kanthi ngucuraké luh kabungahan, dhèwèké matur nuwun kang ora bisa diucapaké marang Sang Gusti kang mbelas asih, sing ora kepéngin paéning wong dosa. Panjenengané nampani wong-wong mau kanthi katresnan kaya bapak marang anak-anake, lan mbukak lambéné sing kaparingan wahyu ilahi, Panjenengané mulangaké kanthi rinci kabèh misteri iman suci. Gusti Allah banjur mbukak pikirané supaya padha bisa mangertèni piwulang sang wali: padha kanthi gampil nampa tembung-tembungé lan nyuwun baptisan, lan Panjenengané mbaptisaké wong-wong mau ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci.

Mangkono, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah lan lumantar pakaryan lan pandonga Sang Mulya Stefanus, tanah Perm padhang.

Wong-wong sing anyar padhang pikiran mau ngrusak arca-arca kuna sing ana ing omah-omahé, désa-désané, pinggir dalan, ing alas lan pekuburan, lan ngrubuhake panggonan-panggonan sesembahan pagané. Santo Stefanus piyambak makarya kanthi kiyat ing bab iki; piyambakipun lunga ing endi-endi, motong arca-arca nganggo kapak lan ngobongé bebarengan karo sesajiné wong-wong sing ora pracaya.

Kajaba iku, wong-wong pagan Perm nduwèni kabiasaan nyawisaké marang déwané kulit kéwan sing dipangsa nalika moro—kaya sable, marten, ermine, bajing, berang-berang, rubah, beruang, lynx, lan liya-liyané—lan digantungaké ing arca-arca. Saliyane, padha nutupi arca-arca kuwi nganggo kain paling alus lan ngiket nganggo kain popok. Ora ana siji wae sing wani njupuk sesajen mau, amarga yen ana sing nyentuh, dheweke bakal kena lara abot: amarga pakaryan Setan, dheweke bakal kejang-kejang lan ngglundhung. Nanging Santo Stefanus, kang sumringah marang Gusti Allah lan ora wedi marang kuwasa setan, nglumpukaké kabèh sesajen sing diwènèhaké marang arca-arca mau dadi siji tumpukan, bebarengan karo arca-arca sing wis dipotong-potong déning dhèwèké, banjur dibakar nganti dadi abu; lan sanadyan piyambakipun boten njupuk satupun sesajen, piyambakipun ugi boten maringi idin dhateng para umat liya supados nindakaken makaten, amargi sesajen wau dipun anggep kagunganipun setan. Namung dhateng murid enomipun,[3245] , Matthew Permian ingkang anyar mlebet agama, piyambakipun maringi dhawuh supados nggawe[3246] saka , kain lan kain pangiket bayi ingkang dipun anggo sesajen, kanthi tujuan ngremehake dewa-dewa pagan. Wong-wong Perm kaget banget lan kaping pindho amarga Pendeta ora njupuk apa-apa sing regane kanggo awake dhewe, nanging mbuwang kabeh menyang geni, lan dheweke ora nampa cilaka apa-apa saka setan. Iki luwih nguwatake iman marang kakuwatan Kristus sing ngalahake kakuwatan setan, lan negesake kesalehané. Santa Stefanus, sawisé ngrusak akèh arca ing manéka panggonan, ngedegaké loro gréja manèh, amarga saben dina cacahé wong sing pracaya marang Kristus saya tambah akèh, déné cacahé wong sing ora pracaya saya suda saben dina. Misionaris Perm ngedegake sekolah-sekolah sing nyambung karo gréja-gréja, nglumpukake para mudha, remaja, lan bocah cilik ing kana; dhèwèké mulang aksara Perm lan carane maca Kitab Jam, Mazmur lan buku-buku liyane sing wis diterjemahake menyang basa Permian, kanggo nyiapake imam, diakon lan rohaniawan liyane, uga para guru, kanggo wong Permian saka suku dhewe lan nganggo basa dhewe. Mangkono iman Kristen sing suci mekar lan sumunar ing Perm. Nalika Santo Stefanus lagi nindakake pakaryan iki, kang tujuane nguwatake iman wong-wong sing anyar padhang, ana sawijining dukun, utawa magician[3247] , kepala para dukun lan tukang sihir, teka marang dheweke; sadurunge dibaptis, wong-wong Perm ngajeni dheweke luwih dhuwur tinimbang kabeh dukun liyane, ngurmati dheweke minangka bapak lan guru sing, kanthi kekuwatan magis, mrentahake sakabehe tanah Perm. Dheweke wiwit

[3245] yaiku abdi.

[3246] Kanthi istilah 'onuchki' utawa 'onuchki' kudu dipahami minangka potongan kain kanvas utawa kain liya sing digunakake kanggo mbungkus sikil tinimbang kaos kaki.

[3247] Pesulap iki dijenengi Pamo.

mbingungake wong-wong sing anyar dibaptis, kandha: 'Wah, sedulur-sedulur saka Perm, kenapa kowe padha ninggalake dewa-dewa leluhur lan imanmu? Kenapa kowe ora manèh nyawisake kurban marang dewa-dewa mau, kaya sing ditindakake bapak-bapakmu? Sapa sing kok manut? Apa ora wong sing teka saka Moskow iki?' Lan apa ana kabecikan sing bisa teka marang kita saka Moskow? Apa ora saka kono pajak abot dipatokake marang kita, kekerasan ditimpake marang kita, lan hakim-hakim lan pejabat-pejabat dikirim marang kita? Aja manut marang wong iki—wong Rusia, apamaneh wong Moskow, wong manca. Nanging manut marang aku, salah sijine kanca sedulurmu, sing kepengin kabecikan kanggo kowe. Amarga aku saka suku sing padha karo kowe, saka tanah sing padha, lan aku nganggo basa sing padha karo kowe; lan luwih pantes kowe manut marang aku, sing luwih tuwa lan dadi bapakmu, tinimbang marang wong enom iki, sing miturut umure bisa dadi anak utawa putuku."

Minangka wangsulan marang iki, wong-wong sing anyar padhang pamikiran kandha:

'Terusna, debat karo dhèwèké, aja karo kita.'

Dukun iki kabuktèn dadi mungsuh paling sengit tumrap sang pandhita, lan perang gedhé meletus antarané wong loro mau; dukun kuwi nyoba ngrusak sang pandhita nganggo ilmu sihiré: dhèwèké nelpon setan lan ngucapaké mantera, nanging ora ana gunané: ilmu sihiré gagal, amarga setan-setan kuwi ora bisa nyedhak marang abdi Gusti. Nanging, dukun kuwi, kebak niat ala, ora kendhat, saben dina terus nyebabake gangguan marang Romo sing Mulya: dheweke kanthi terang-terangan ngina iman Kristen sing suci, saéngga mbingungake wong-wong sing durung kiyat imané lan narik bali marang ala biyen; lan dheweke ngapusi sawatara wong nganggo tembung-tembung manis, nalika ngundang liyane menyang sisihé nganggo peparing. Dheweke kerep teka marang Sang Reverendi kanggo mbantah karo dheweke, nalika kuwi dheweke nyoba kanthi macem-macem cara, nganggo cacian lan celaan, kanggo ngalahake prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake. Sawijining wektu dheweke kandha marang Santo Stefanus:

Dewat-dewa kita, sing wis kowe caci, mung amarga welas asihé waé sing nylametaké kowe. Yèn ora, wis suwé padha wis ngremuk utawa ngremeh kowe. Nanging padha nylametaké kowe amarga kabecikane, supaya sawisé kowe ngerti kabecikane, kowe ora bakal manèh gawe repot marang para dewa. Lan bab kenapa iman kita luwih unggul tinimbang iman Kristenmu, aku bakal nerangaké kanthi cetha: Kowe mung nduwé siji Gusti, déné kita nduwé akèh déwa, sing dadi pitulungan lan pangreksa kita, lan padha maringi kita kabèh sing ana ing banyu – iwak; ing langit – manuk; ing alas lan padang – samber, marter, lynx lan kéwan liya, sing sawise kita tangkap malah tekan kowe. Liwat kuwi, para pangeranmu, boyar lan bangsawanmu dadi sugih; padha nganggo sandhangan saka kéwan-kéwan mau lan mlaku kanthi gagah lan angkuh, padha tukar-menukar hadiah lan dagang, ngirim barang menyang nagara tangga teparo lan tanah adoh—kanggo Horde, Yunani, Jerman lan Lituania—lan kabèh mau asalé saka buruan kita, sing diparingi déning akèh déwa kita. Iman kita luwih becik tinimbang imanmu, lan iki ana alesan liyane. Ing kéné, siji utawa loro wong metu kanggo nglawan beruang lan mateni nganggo pitulungan déwa, marang sing padha janji kulité minangka baliné. Nanging ing antaramu, nganti satus utawa rong atus wong—utawa malah luwih—metu kanggo mburu siji beruang, lan sanadyan akèh kuwi meh ora bisa ngalahaké siji kéwan, lan kadhangkala gagal kabèh; lan sawisé dhéwé-dhéwé diserang déning kéwan kuwi, padha bali saka buruan kosong tangan. Malih, iman kita luwih unggul tinimbang imanmu, amarga karo kita, kedadéan—kalebu sing ana ing tanah adoh—dadi kawentar ing dina sing padha, déné karo kowé ora kaya ngono; kowé kudu ngenteni pirang-pirang dina kanggo nampa kabar. Amarga kabèh alasan mau, iman kita luwih unggul tinimbang imanmu.

Minangka wangsulan marang iki, Santo Stefanus ngendika manawa Allah Kristen siji luwih unggul tinimbang akèh dewa pagan, amarga dewa-dewa kuwi dudu dewa nanging setan, sing diusir saka swarga menyang jurang lan ngapusi wong bodho nganggo arca-arca sing ora duwe nyawa. Ora mung ora bisa mbantu manungsa, nanging malah ngrugèkaké lan tansah ngupaya nindakake sing ala; awit padha jahat, tanpa welas asih, nesu, kebak ambek, lan kebencian, padha siap ngrusak umat manungsa sak cepet, yèn ora ana kuwasa Gusti sing nahan lan nyegah. Kabeh jinis buruan, nanging, diparingi marang manungsa ora dening arca-arca, sing meneng ing panggonané, uga ora dening setan-setan, sing ora nduwé kuwasa apa-apa marang ciptaané Gusti, nanging déning Panjenengané sing maringi kabecikan kabèh – Gusti Allah, sing maringi peparingé marang saben wong manut pakaryané. Lan perjuangan nglawan kéwan galak ora mung kelakon ing Perm, nanging uga ing kabèh tanah lan nagara. Nanging kamenangan manungsa marang kéwan galak ora asalé saka pitulungan déwa-déwamu, nanging saka kekuwatan fisik utawa kaprigelan pejuang; luwih saka kabèh, adhedhasar kasunyatan yèn Gusti Allah ing

swarga wis ngendhalèkaké kabèh kéwan galak, kéwan ternak, manuk, lan iwak ing sangisoring sikilé manungsa. Ana uga akèh wong Kristen sing, ing asmané Kristus, ngendhalèkaké kéwan galak, menengaké cangkemé singa, ngiket beruang lan macan kanthi sabda[3248] , lan nginjak ula tedung[3249] , basilisk[3250] , lan kabèh jinis ula.

Bab rujukan marang kabar sing kanthi cepet diparingake déning para déwa marang para Magi, sang wali mangsuli kaya mangkéné: ing Gréja Kristen ana akèh nabi sing kaya ngono sing, kanthi mripat rohani, ndeleng kaya ana ing ngarepé ora mung prastawa sing kedadeyan ing adoh, nanging uga prédhiksi prastawa sing bakal kelakon pirang-pirang taun sawisé seda. Mangkono uga, para nabi suci ing Prajanjian Lawas wis prédhiksi pirang-pirang taun sadurungé apa sing bakal kelakon ing Prajanjian Anyar ing Gréja Kristen.

Sawisé rembugan dawa lan bola-bali bab iman, Santo Stefanus lan dukun padha mutusaké yèn paling becik nguji prakara kuwi kanggo ndeleng sapa sing nduwèni kabeneran. Miturut usulan dukun, padha sarujuk kaya ngene: padha kudu liwat geni lan banyu, lan sapa waé sing ora kobong ing geni utawa ora klelep ing banyu, imané wong kuwi sing sejati, lan kabèh wong kudu manut marang dhèwèké. Kesepakatan iki nyenengaké kabèh wong Perm sing padha kumpul kanggo ngrungokaké debat.

Wali Stefanus ngendika marang dukun:

'Sampeyan wis njaluk bab sing ngluwihi daya cilikku, nanging aku nyandhak pangarep-arep marang kabecikan lan welas asihé Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing ngupaya kaslametan kabèh. Kanggo kamulyaning asma suci Panjenengané, muga-muga Panjenengané kanthi mujijat njaga aku tetep urip lan ora cilaka ing geni lan banyu. Mugi mujijat iki nguwatake iman wong-wong sing padha kumpul ing kene, dene kowe, bebarengan karo setan-setan sing dadi sandaranmu, bakal isin.

Sawisé ngendika marang dukun, Santo Stefanus banjur ngadhep wong-wong:

'Mugi Gusti pinaringan berkah. Gawa geni, bawa menyang kene lan kobongna gubug iki, sing misah, kosong lan lawangé mbukak; lan aku, nyekel tukang sihir mau, bakal mlebu ing kono.'

Lan banjur geni digawa, lan bangunan iku diobong. Sang Stefanus sing kinurmatan, ngangkat tangane marang langit, ndedonga marang Gusti Allah nganggo tembung-tembung iki:

'Ya Gusti sing Maha Asih, *"Kirimna pitulungan marang kita ing wektu kasangsaran, awit pertahanan manungsa iku sia-sia"* (Mazmur 59:13), kersa kersakna sih-rahmat Panjenengan, pepakakna katresnan Panjenengan marang manungsa, pepakakna kakuwatan Panjenengan, supaya wong-wong sing padha kumpul ing kene bisa mangerteni iman sing sejati lan ngakoni menawa Panjenengan iku siji-sijine Gusti sing sejati, lan kula punika abdi Panjenengan: *'awit, delengen, mungsuh-mungsuh Panjenengan padha rame, lan wong-wong sing sengit marang Panjenengan padha ngangkat sirah'* (Mazmur 82:3), *'padha ngangkat cangkemé marang langit, lan ilaté nyebar ing bumi'* (Mazmur 72:9). Mula saka iku*, 'tuduhna pratandha sih-rahmat Panjenengan marang aku, supaya wong-wong sing sengit marang aku weruh lan isin, amarga Panjenengan, Gusti, wis nulungi aku lan nglipur aku'* (Mazmur 85:17). Panjenengan iku Gusti Allah sing maringi panglipur marang kita ing sakabehe sangsara kita lumantar Panglipur Panjenengan, Roh Suci; kagem Panjenengan dumadi kamulyan salawas-lawase. Amin.

Sawisé ngrampungaké pandongane, dhèwèké kandha marang wong-wong:

'Muga-muga tentrem ana ing kowe, sedulur; nylametna awakmu, lan ndedonga kanggo aku. Amarga aku wis siap mati kanggo iman suci. Aku lagi mlayu ing lomba sing wis ditemtokake kanggo aku, kanthi ngandel marang Yesus, Pangripta lan Panggenep imanku.'

Banjur ngadhep marang dukun, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Ayo padha lunga bebarengan, nyekel tangan, kaya sing wis padha janjèkaké.'

Nanging dukun sihir kuwi, wedi banget marang sangsara geni kang nggebug lan murub, ora gelem lunga. Banjur wong mulya kuwi nyekel klambiné kanthi kenceng, narik dhèwèké kanthi paksa mlebu geni. Tukang sihir kuwi nolak, mlengos mundur lan ambruk ing lemah, njerit yèn dhèwèké bakal langsung kobong déning geni, kaya jerami lan ranting garing. Banjur wong-wong padha nesu, muni marang dhèwèké supaya mlebu geni kaya sing dhèwèké usulaké. Nanging dhèwèké nyuwun supaya dikasihani.

[3248] 'Pard' iku padha karo panther.

[3249] Asp – sawijining jinis ula sing paling bisa mberah.

[3250] Basilisk iku ula sing paling bisa mberabe, sing miturut legenda kuna bisa nglelehake nganggo ambune.

Minangka wangsulan marang panyuwunane, Sang Mulya Stefanus ngendika marang dheweke:

'Apa kowe ora milih iki dhéwé lan kepéngin nggodha Gusti Allah sing Urip? Napa saiki kowe nolak?'

Nanging, dukun kuwi nyemba ing lemah lan tiba ing sikilé sang wali, ngendika yèn dhèwèké ora kuwasa lan, nyadari kasalahané, ngakoni yèn tipuané iku sia-sia, lan mbabaraké yèn, amarga kepéngin medeni St. Stefanus, dhèwèké wis nyusun cara kaya ngono kanggo ngrampungaké perselisihan, amarga yakin yèn abdi Sang Gusti Allah kang Urip bakal wedi. Nanging tipuané dukun kuwi malah mbalèk marang dhèwèké, lan kejahatané tiba ing sirahé dhéwé (deleng Mazmur 7:17). Kaya mangkono uga, tuwa saka para dukun Perm ora mlebu ing banyu, sanadyan loro bolongan wis dipotong ing kali: siji ing hulu lan sijiné ing hilir; Rencanane yaiku supaya loro-lorone mlebu liwat bolongan siji kanthi nyekel tangan, banjur mlaku ing sangisore es, banjur metu saka bolongan liyane; nalika St. Stefanus miwiti ngajak dukun kuwi mlebu bolongan bareng, dhèwèké nolak. Mangkono kabukten yèn kabèh ilmu sihire iku sia-sia lan ajarane palsu, sing biyèn wis ngapusi wong-wong. Sawisé kuwi, Santo Stefanus takon marang dukun sihir:

'Apa kowe kepengin pracaya lan dibaptis, saiki kowe wis kalah?'

Nanging dhèwèké nolak nampa iman Kristen lan baptisan suci. Banjur sang wali kandha marang wong-wong:

'Kowe kabeh dadi saksi manawa wong sengsara iki dhéwé sing nyusun cara kanggo mriksa iman sing sejati nganggo geni lan banyu, nanging dhèwèké ora gelem netepi omongane dhéwé, ora gelem mlebu ing geni utawa banyu. Lan saiki, sanadyan mangkono, dhèwèké ora pracaya lan ora ngupaya baptisan. Kowe kabeh mikir apa bab dhèwèké? Omonga.'

Wong-wong padha njerit:

'Dheweke pantes nampa paukuman pati!'

Lan, sawisé nyekel dhèwèké, padha nyerahaké dhèwèké marang Santo Stefanus, supaya dhèwèké bisa matèni kanthi cara apa waé sing dipilih. Nalika padha nindakaké kuwi, padha kandha:

Yen kowe ngeculake dheweke urip-urip, dheweke bakal nyebabake kowe masalah sing luwih gedhe.'

Nanging sang wali mangsuli marang wong-wong mau:

'Ora, aja nganti tangan kita nyerang mungsuh kita. Kristus ora ngutus aku kanggo nyerang, nanging kanggo nginjili Injil; Panjenengané ora maringi dhawuh kanggo nyiksa, nanging kanggo mulang kanthi alus lan ngélingaké kanthi tentrem. Mangkono uga, Gustiku ora maringi dhawuh kanggo ngukum pati, nanging kanggo ngukum kanthi welas asih, kaya kang kaserat: *"Wong sing bener ngukum aku: iku welas asih; supaya dhèwèké nyerang aku'* (Mazmur 140:5). Lan awit dhèwèké ora gelem pracaya, amarga pait lan kabut déning awon, bakal ana paukuman langgeng kanggo dhèwèké. Amarga Gusti kita kandha: *'Sapa pracaya lan dibaptis bakal slamet; nanging sapa ora pracaya bakal diukum'* (Markus 16:16).

Cukup mung nglarang kanthi tegas supaya dheweke ora ngrusak umat Gusti Allah nganggo piwulang palsune. Aja nganti dheweke manggon ing antarané kandhangé Kristus. Aja nganti pepeteng nyampur karo padhang, nanging wong sing ala kudu diusir saka antarané kabèh. Ayo potong anggota sing bosok nganggo pedhang rohani; ayo usir srigala iki saka wates iki. Nanging yen dheweke wani muncul maneh ing kene lan mulang, mula dheweke ora bakal lolos saka paukuman pati.

Kanthi prentah iki, dukun sihir kuwi diusir saka tapel wates Perm. Lan Gréja Kristus urip tentrem, gréja-gréja Gusti Allah dibangun ing endi-endi, déné pura-pura pagan rusak tuntas.

Ora suwe Gréja saya gedhé ing tanah Perm nganti para umat padha butuh uskup dhéwé – luwih-luwih amarga adoh banget, dadi ora praktis ngirim calon imam menyang Metropolitan Moskow. Perm sing adoh kuwi padha adohé karo Moskow kaya Moskow adoh karo Konstantinopel.

Sawisé rembugan karo umaté, Santo Stefanus mangkat menyang Moskow kanggo ketemu Pangeran Agung Dimitri Ioannovich lan Metropolitan Pimen. Dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis kelakon kanthi sih rahmaté Gusti Allah ing wewengkon Perm, lan nyuwun supaya diparingi uskup, amarga 'panèn akèh, nanging sing nyambut gawé sithik' (Matius 9:37).

Pangeran Agung, Metropolitan, bebarengan karo para uskup lan Sinode Suci, rembugan panjalukané Santo Stefanus lan mutusaké ngangkat dhèwèké dadi Uskup Perm, minangka wong sing pancèn pantes nampa pakurmatan kuwi.

– Sapa sing luwih pantes lan luwih cocog amarga sipaté kanggo pelayanan uskup ing tanah Perm tinimbang dhèwèké sing wis padhangaké tanah iki kanthi sih-rahmaté Kristus lan, kanthi nindakaké kuwi, wis nindakaké pakaryan gedhé lan gaweyan abot, nerjemahaké kitab-kitab suci menyang basa Permian, ngrusak arca-arca lan mbangun gréja-gréja, dadi Rasul kanggo Perm?

[3251]Mangkono, Santo Stefanus diangkat dadi Uskup Perm kanthi upacara konsèkrasi ing taun 1552. Konsèkrasi iki ndadekake Sang Pangeran Agung, sing wis suwe kenal karo Santo Stefanus lan ngajeni dhèwèké banget, bungah banget. Sawisé maringi peparing marang uskup anyar sing lagi diangkat mau, Sang Pangeran Agung lan Metropolitan ngutus dhèwèké menyang Perm.

Nalika bali menyang keuskupan anyar sing diadegaké, dhèwèké nggawa kabungahan gedhé marang para umat. Ing pangkat uskupé, Santo Stefanus makarya kanthi tekun kanggo Gréja Perm kaya biyèn: dhèwèké nguwataké wong-wong sing wis mbalèk marang Kristus ing iman Ortodoks; panjenengané nuntun wong-wong sing isih durung pracaya marang iman lan ngabaptisaké; panjenengané mbangun gréja-gréja Gusti, ngangkat imam-imam, lan ngatur kabèh tatanan gréja kanthi cara sing paling apik. Panjenengané uga ngedegaké biara-biara. Panjenengané maringi sedekah kanthi loman, maringi mangan marang wong mlarat lan sing butuh, ngagem sandhangan marang wong sing ora nduwé, nglipur wong sing sedhih, lan nyedhiyakake papan pangaso kanggo para lelungan[3252] . Kanggo kabèh, dhèwèké dadi bapak sing welas asih, dermawan agung, lan pangon sing waspada, ora mung ngopeni nyawa kawanané nanging uga kabutuhan jasmani: nalika ana pacekitan parah ing Perm, Santo Stefan asring nggawa roti akèh saka Vologda nganggo prau lan mènèhaké kanthi gratis marang wong mlarat.

Mangkono, abdi Gusti, Uskup Stefanus saka Perm, nuntun sakabehing tlatah Perm marang Gusti. Kanthi ngatur Gréja Suci kanthi jujur, piyambakipun nyedhiyakake kabèh kang perlu tumrap kawananipun. Liwat pirang-pirang taun makarya kanggo kaslametan akèh jiwa sing wis nguras kasehatane, Santo Stefanus, sawise tekan yuswa tuwa sing kinurmatan, wis cedhak karo pungkasaning urip.

Santa Stefanus séda nalika jabatane Metropolitan Cyprian[3253] ing jamané Pangeran Agung Vasily[3254] , putrané Pangeran Agung Dimitry, sing wis misuwur amarga kamenangane nglawan Mamai.

Ing pungkasaning uripé, dhèwèké kudu lelungan menyang Moskow sepisan manèh kanggo urusan Gréja. Sadurungé mangkat menyang kutha krajan, Stephen nglumpukaké umaté lan ngélingaké, kanthi migunakaké Kitab Suci, supaya tetep teguh ing pracaya lan nglakoni katresnan sing tulus marang siji lan sijiné. Nalika ngrasa yèn pati dhèwèké wis cedhak, dhèwèké nutup pangélingan pastoralé kanthi tembung:

'Wektu aku seda wis cedhak, kaya sing wis diwahyukake Gusti kita Yesus Kristus marang aku; marang Panjenengané aku serahké kowe.'

Sawisé mènèhi pandonga, dhèwèké miwiti lelampahané. Sawisé tekan Moskow, sang wali lara lan sawisé nandhang sangsara sawatara dina, dhèwèké pindhah menyang[3255] ing Gusti, kang wis dadi katresnané wiwit isih cilik.

Upacara panguburané sing megah iku dihadiri para pangeran, boyar, metropolit karo kabèh rohaniawan, lan akèh wong. Kabèh ngiringaké jenazahé kanthi pakurmatan menyang Biara Juruslamet, ing panggonan sing saiki dadi Istana Tsar. Pusaka badané wong Allah iki disimpen ing sisih kiwa gréja watu ing biara kuwi.[3256]

Umat Perm padha sedhih banget amarga seda uskupé, sing wis maringi kabungahan gedhé malah marang Malaikaté Gusti kanthi mbalèkaké jiwa akèh wong dosa marang Gusti. Mula, nyawane sing suci kanthi kabungahan ditampa déning tangan malaikat lan digawa kanthi suka cita menyang pangastané sih-rahmat. Ngliyaning Gusti bebarengan karo pasukan hierark suci, Santo Stefanus ndedonga marang Panjenengané ora mung kanggo tanah Perm, nanging uga kanggo saindenging jagad.

[3251] Ing taun 1383

[3252] Dheweke uga nyuwun marang para boyar utama supaya nyuda pajeg sing dibebanke marang wong Perm, lan mbebasake wong-wong mau saka penindasan lan pemerasan sing ditindakake dening tiuns (hakim) lan pejabat lokal.

[3253] Dheweke njabat minangka metropolitan wiwit taun 1375 nganti 1381 lan saka taun 1383 nganti 1390.

[3254] Vasily Dmitrievich mrentah wiwit taun 1380 nganti 1425.

[3255] Dheweke seda tanggal 26 April 1396

[3256] Relikine dikubur ing Gréja Spasskaya ing Kremlin, ing Bukit Bor.

Troparion, Nada 4:

Kabakar dening kepinginan ilahi wiwit enom, ya Santo Stefanus sing wicaksana, panjenengan ngemban sangkèling Kristus lan, nyebar wiji ilahi ing manahé wong-wong sing suwé atos amarga ora pracaya, panjenengan nggawa wong-wong mau marang urip rohani lumantar Injil. Mula, nalika kita ngurmati kenanganmu sing mulya, kita ndedonga marang kowe: ndedonga marang Panjenengané sing wis kowe wartakaké, supaya Panjenengané nylametaké nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Tanpa ngupaya gelar, kowe kapanggih dadi wali; kowe mbebasake wong-wong saka godaan pemujaan berhala, nuntun marang iman marang Kristus, lan nggawe dukun sihir Pansotnik isin; mula kowe dadi uskup lan guru pisanan ing Perm. Mula saka iku, anak-anak rohani panjenengan, sawise dibebasake saka berhala lumantar panjenengan, padha njerit marang panjenengan kanthi rasa syukur: Sugeng, Stefanus, guru sing paling wicaksana.

Peringatan Sang Suci Sing Adil Glafira

Dirilèkaké tanggal 26 April

Gadis suci lan taat marang Gusti Glafira ngladeni Constance, garwané Kaisar Licinius[3257] . Nalika ngerti niyat ora suci saka Licinius sing rusak budi, dhèwèké mundur saka Nicomedia[3258] menyang Amasya[3259] , ing ngendi dhèwèké manggon ing sangisoré pangayoman lan pangreksan Uskup Basil. Nalika diundang dening Licinius kanggo nampa paukuman, dhèwèké mangkat ketemu karo Licinius karo diiringi Uskup Basil, nanging seda ing dalan[3260] lan munggah menyang panggenan swarga.

10 Mei

27 April (Gaya Lawas)

Peringatan Santo Simeon Sang Rasul lan Martir Suci, seduluré Gusti

Perayaan tanggal 27 April

Santa Simeon, sing dikenal minangka sedulur Gusti Yesus Kristus miturut daging, putrané Kleopas, adhine Santa Yusuf sing tunangan, kaya sing disakseni bebarengan déning sejarawan gerejawi Yunani Eusebius[3261] , Uskup Kaisarea ing Palestina, George Kedrin lan Nikephoros, putrané Callistus, Xanthopoulos. Yusuf, sing tunangan karo Sang Putri Allah sing Maha Suci, lan Kleopas iku anak saka bapak lan ibu sing padha; sing sepisanan iku kakangé, déné sing kapindho iku adhiné. Nalika Yusuf bali saka Mesir, Kleopas nikah karo putrine Maria. Saka nikah iki lair Santo Simeon, sing nalika wis tuwa, sawisé nyekseni mujijat Gusti kita Yesus

---

[3257] Kaisar Romawi Licinius mrentah saka taun 311 nganti 324.

[3258] Nicomedia iku sawijining kutha ing wewengkon Bithynia ing Asia Minor, dumunung ing pojok lor-wétan teluk sing kabentuk déning Segara Marmara. Nicomedia diadegaké taun 264 SM déning raja Bithynia Nicomedes I, sing jenengé dadi asal usul kutha iki. Nicomedia dadi panggonan favorit para kaisar Romawi lan jenderal-jenderalé nalika padha nglakoni kampanye menyang wétan. Saiki kutha Ismid dumunung ing panggonan Nicomedia kuna.

[3259] Amasya dumunung ing pérangan lor Asia Minor, ing pinggir Segara Ireng.

[3260] Kematian Santa Glafira kedadeyan watara taun 322.

[3261] Eusebius saka Pamphylia (283–340), uskup lan peserta Konsili Ekumenis Kapisan. George Kedrin, panulis Bizantium ing pungkasan abad kaping 11 utawa awal abad kaping 12. Nikephoros Xanthopoulos, Patriark Konstantinopel saka taun 1350 nganti 1362.

Kristus, banjur pracaya marang Panjenengané. Sawisé nglakoni sangsara sukarela, Panguripan lan Pangunggahané Gusti Yesus Kristus menyang swarga, Simeon kalebu ing antarané pitung puluh rasul suci lan, bebarengan karo , liyané, nginjili piwulangé Kristus, lelungan saka kutha siji menyang kutha liyané, mulang lan nindakake mujijat, madhangi wong-wong marang kabeneran iman suci lan ngecam panyembahan berhala. Ing wektu kuwi, Uskup pisanan ing Yerusalem yaiku Santo Yakobus, seduluré Gusti, putrané Yusuf sing tunangan. Wong Yahudi sing jahat, amarga dhèwèké ngluhuraké Kristus, mbuwang dhèwèké saka serambi candhi lan matèni dhèwèké kanthi pukulan tongkat ing sirah. Ora suwe sawisé pambunuhan iki, Titus, putrané Vespasian, ngrusak Yerusalem, persis kaya sing wis dipratélakaké Gusti piyambak. Sawisé padha kumpul sawisé karusakan, para murid Kristus sing isih urip lan seduluré miturut getih milih Simeon, putrané Kleopas—uga seduluré Kristus, lan putuné uga keponakané Yusuf sing tunangan—kanggo nggantèkaké Yakobus, seduluré Gusti Allah, dadi Uskup kapindho ing Yerusalem. Yerusalem wiwit dipenuhi maneh. Santo Simeon njabat minangka Uskup Yerusalem kanthi pakurmatan, mimpin wong-wong sing kesasar bali marang Kristus.

Pirang-pirang taun sawisé, nalika pamaréntahan Trajan, sawatara ahli sesat amarga iri ati nglaporaké marang Atticus, gubernur Romawi, babagan kaluputan sing didugaké ditindakké Simeon: yèn dhèwèké keturunané Raja Daud lan ngakoni iman Kristen. Ing wektu kuwi, loro kaluputan mau padha dianiaya déning para kaisar Romawi. Para keturunan Dawud digoleki kanthi teliti ing endi-endi lan dipatèni, supaya ora ana bekas saka garis keturunan karajan Yahudi lan para kaisar Romawi bisa mrentah ing tanah Yahudi salawas-lawase. Kajaba iku, wong-wong sing pracaya marang Kristus disiksa lan dipatèni, supaya donya kabèh mung nyembah dewa-dewa pagan. Mula, Santo Simeon—kang minangka keturunan Raja Daud lan uga minangka pangikut lan sedulur Kristus, sawise umure tekan satus taun—dicegat dening wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti Allah miturut dhawuhe gubernur Atticus. Sawise ngalami sangsara suwene, sang wali, kaya Sang Gusti kita Yesus Kristus, dipaku ing kayu salib lan nyerahake nyawane marang Gusti Allah.

Troparion, Nada 1:

Kita kanthi khidmat muji kowe, Simeon, imam agung lan martir sing teguh, seduluré Kristus, sing nyingkiri godha donya lan njaga iman. Mula, nalika kita ngrayakake pangeling-elingmu sing paling suci dina iki, kita nampa pangapura dosa lumantar pandongamu.

Kontakion, Nada 4:

Kaya lintang sing paling padhang, Gréja dina iki, sing nduwèni Simeon sing diwahyoni déning Gusti, dipandu déning padhange, kandha: "Bungah, mahkota mulya para martir."

Uripé Bapa Suci Stefanus, Uskup Vladimir-Volyn

Diperayakaké tanggal 27 April

'Wong sing wis biasa sabar,' kandha Efrem Siria sing diilhami déning Gusti[3262] , 'ngupaya kabecikan, bungah ing sedhih, ora nyerah ing kasangsaran, lan seneng sanajan ing wektu panganiayaan.' Mangkono Bapa kita sing kinurmatan, Santo Stefanus, sing nandhang sangsara abot ing tangan sedulur monastiké. Nanging sanadyan sedhih dadi bagéan saka uripé, Gusti Allah paring kabungahan ageng marang dhèwèké. Nalika ngelingi tembungé nabi Raja Daud, *'Nalika sedhihku saya tambah ing atiku, panglipur Panjenengan nglegakaké jiwaku'* (Mazmur 93:19), piyambakipun nganggep kabèh musibah minangka pangiriman saking Gusti lan nampi kanthi

[3262] Ephrem si Suriah – salah siji guru agung Gréja, sing urip ing abad kaping 4. Ing antarané tulisané, akèh 'Khotbah'-é – kang nduwèni sipat moral, dogmatik, lan eksegetik (interpretatif) – sing pancèn pantes digatekake. Santo Ephrem si Suriah uga ninggalaké akèh pandonga lan kidung sing nyentuh ati. Dheweke minangka pangripta sawetara kidung kanggo Natal Kristus, uga stichera sing nyentuh banget sing dinyanyikake nalika panguburan. Saka pandonga-pandonga sing digawé, pandonga Prapaskah sing nyentuh ati iku sing paling wigati: 'Ya Gusti, Pangeran uripku.' – Gréja ngéling-éling Santa Efrem tanggal 28 Januari

kabungahan. Nalika piyambakipun ngalami cobaan dawa ing gesang sing luhur, wiwit cilik piyambakipun sampun wonten ing sangandhaping pangayoman abbot ingkang pantes dipun puji, bapak kita Theodosius saking Gua, lan tansah dados muridé, remen sanget dhumateng tembung-tembung ingkang kaparingi wahyu déning Gusti, ingkang mili saking lambéné guruné ingkang manis kados madu, kados bayi nyusu ing dhadha ibuné. Kaya putra sing pantes, dhèwèké ngetutaké tuladhané guru sing luhur budi. Mula saka iku, Stephen , dikasihi déning kabèh sedulur; dhèwèké kapilih dadi domestikos, utawa pangawas, kanggo njamin patuh marang paugeran gréja, lan bebarengan karo abboté dhéwé, ingkang Kinurmatan Theodosius, dhèwèké kanthi pantes maringi piwulang marang sedulur-seduluré ing gréja lumantar khotbahé.

Nalika Sang Theodosius sing Kinurmatan wis meh tekan pungkasaning urip donya, kabeh padha nyuwun supaya dhèwèké ngangkat Stephen dadi abbot, amarga dhèwèké sing paling pantes ing antarané sedulur. Sing Mulya manut panyuwunan para sedulur lan, sawisé nyaur muridé sing dikasihi, Stephen sing Begja, paring kapercayan marang dhèwèké kanggo ngopeni para biksu lan nyuwun supaya ngrampungaké pambangunan gréja sing wis diadegaké ing tengah pratandha mujijat. Banjur, sawisé maringi piwulang supaya netepi paugeran biara, tresna marang sedulur kanthi ati sing resik, tansah nggatekake pikiran marang Gusti, lan aja lali marang para pangumbara, Sang Rama Mulya pindhah menyang gesang langgeng, nanging janji ora bakal nyuda pitulungan marang Biara Gua Kiev, sing wis dipasrahaké marang Stephen.

Mula, sawisé pangasoé Sang Bapa Theodosius, Stephen njabat dadi abbot ing Lavra Gua Suci lan, nalika nglakoni tapa brata, dhèwèké nyawisaké dhiri kanthi tliti banget kanggo pambangunan gréja—sing diwiwiti déning Sang Bapa Theodosius lan wis ditandhani déning sih Gusti—uga bangunan monastik liyané.

Kanthi sih rahmaté Gusti, lan lumantar pandonga para bapa kita sing kinurmatan, Anthony lan Theodosius, Stephen ngrampungaké gréja lan biara anyar sawisé sawetara taun, sing banjur dipindhahaké marang para sedulur saka biara lawas. Dhèwèké ninggalaké sawetara biksu ing biara lawas, amarga lumrahé ing kono kanggo ngubur para biksu sing wis séda. Stephen netepake pranatan manawa Liturgi kudu dirayakake saben dina ing biara minangka pangeling marang sedulur-sedulur sing wis seda lan para pangadeg sing pinaringan berkah. Rahmaté Gusti marang biara ora surut, lan sih-rahmaté Gusti saya cetha katon ing panggonan suci iki. Nanging mungsuh kabèh sing becik lan para abdi Gusti – setan – teka sengit marang abbot sing berkah amarga pangopènané marang biara suci lan, liwat tipuan ala, nyebabake sawetara sedulur nggawé rusuh; ora mung padha nyopot Stephen saka jabatan abbot—jabatan sing wis dipilih kanthi mufakat—nanging uga ngusir dhèwèké saka biara tanpa ana kalepatané. Stephen sing Kinurmatan nahan kabèh iki saka para sedulur tanpa rasa benci lan, sanadyan kapisah saka para biksu, isih tetep tresna marang wong-wong mau. Panjenengané ndedonga kanthi khusyuk kanggo wong-wong mau lan, niru Stephen, Martir Sepisan sing padha jeneng, ngandika:

'Gusti, aja nyalahké wong-wong mau!'

Kaya wesi sing katarik marang magnet, dhèwèké ora bisa nolak katarik menyang panggonan panggenengané Sang Wibawa Theodosius. Akeh boyar lan bangsawan, anak rohanié sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Sang Wibawa Theodosius, nalika padha krungu kabungahan batin sing jero saka guruné, padha krasa welas marang wong sing nandhang sangsara tanpa dosa lan kanthi semangat maringi kabèh sing dibutuhaké. Ing wektu kuwi, Sang Stefanus sing kinurmatan kelingan marang mujijat-mujijat agung sing piyambakipun nyekseni langsung: kepiyé para tukang saka Konstantinopel rawuh marang Sang Antonius lan Teodosius saka Gua, nggawa ikon Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, lan nyritakaké panglihatan sang maharani sing kelakon ing Gréja Blachernae. Mula, kanthi pitulunganing Gusti lan lumantar pandonga Para Bapa Sing Kinurmatan Anthony lan Theodosius, Stephen sing Begja mbangun sawijining biara ora adoh saka Kiev Caves Lavra ing wewengkon Klovskoye lan ngedegake ing kono sawijining gréja watu sing dipersembahake marang Indhunging Gusti Allah Sing Maha Suci, minangka pangeling-eling panemuan jubah suci Panjenengané, kanthi modhèl saka Gréja Blachernae ing Konstantinopel. Saben taun, Sang Rama Suci kanthi resmi ngrayakaké dina raya tanggal 2 Juli lan, sawisé nglumpukaké komunitas biarawan sing akèh, nglakoni urip sing dipersembahaké marang Gusti Allah. Panjenenganipun ngadopsi statut gréja lan sakabèhé struktur monastik lan maréntahaké supaya dipatuhi manut tatanan sing wis ditemtokaké déning Sang Mulya Theodosius ing Biara Pechersk.

Kanthi tekun ngupaya kasampurnan rohani, piyambakipun saya pinunjul, ngantos ing tlatah ingkang paling adoh piyambakipun dipun mangertosi lan dipun puji amargi gesangipun ingkang luhung. Mula, nalika uskup saking kutha ingkang mulya

Vladimir—kutha sing diadegaké déning Pangeran Agung Vladimir minangka pangurmatan marang jenengé dhéwé—Sing Mulya Stephen kapilih dadi uskup kutha kuwi lan diangkat dadi uskup déning Keagungan John, Metropolitan Kyiv. Panjenengané dadi panggembala sing becik tumrap kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké, maringi tuladha marang umaté lumantar tembung-tembungé, uripé sing luhur, katresnané, semangaté sing mulya, imané, lan kasuciané.

Nalika, kanthi pangayomaning Gusti lan miturut usulan Sang Berkah John, Abas Gua, direncanakake mindhah relik suci bapak kita sing kinurmatan, Theodosius, saka guwa menyang gréja sing dibangun miturut dhawuh Gusti, Sang Uskup Stephen sing pantes dipuji rawuh saka Vladimir menyang Biara Klovsk. Ing wayah bengi, sawisé ndeleng cahya padhang ing mburi lapangan ing ndhuwur guwa, dhèwèké nyangka yèn relik suci Bapak Theodosius sing kinurmatan lagi dipindhahaké (dhèwèké wis ngerti rencana kuwi), lan dhèwèké krasa sedhih amarga upacara kuwi dilakoni tanpa dhèwèké. Dheweke langsung numpak jaran lan numpak jaran menyang guwa, ditemani Clement, sing wis diangkat dadi penerusé minangka abbot Biara Klovsk. Nalika padha nyedhaki guwa, padha weruh yèn padhangé sing padha delok saka adoh kuwi asalé saka akèh lilin sing kobong; nanging nalika padha nyedhaki luwih cedhak, padha ora weruh apa-apa lan padha nyadari yèn padha diparingi wahyu padhangé kamulyan Ilahi sing sumunar saka relik suci Sang Reverend Theodosius: padha wis mbukak lemah ing ndhuwur relik kasebut lan nggawa menyang lawang guwa. Sawisé panglihatan iki, Pangendikane Stephen kalebu salah siji saka para uskup liya sing nggawa relik suci bapak lan gurune, ingkang Kinurmatan Theodosius. Sawisé bali menyang Katedral Vladimir, piyambakipun kanthi semangat nuntun umatipun ing dalan kabeneran lumantar kabecikaning budi, kang kanthi iku piyambakipun pinaringan mahkota kamulyan kang langgeng. Kanggo nampa mahkota iki, sing wis diramalaké déning jenengé '[3263] ' lan dipikolehi lumantar pakaryan beciké, piyambakipun séda ing taun 1094 Masehi kanggo nyawiji karo Kristus, Sang Sirahing kabèh pangon. Liwat pandonga Sang Stephen Sing Kinurmatan lan Diparingi Mahkota, ya Kristus Gusti kita, paringna uga marang kita mahkota kamulyan, kanggo kamulyaning Panjenengan piyambak, bebarengan karo Rama Panjenengan ingkang tanpa wiwitan lan Roh Panjenengan ingkang Sajati, saiki lan salawas-lawase ngantos dumadiing jaman. Amin.

11 Mei

28 April (Gaya Lawas)

Peringatan para Kudus Jason lan Sosipater, Rasul, lan Santa Kerkira, Perawan lan Martir

Peringatan tanggal 28 April

Rasul Suci Jason iku wong asli kutha Tarsus[3264] lan dadi wong Kristen pisanan ing kutha kuwi, dene Rasul Suci Sosipater iku wong asli Achaia[3265] . Sawisé nampa iman suci Kristus, loro-loroné dadi murid Sang Rasul Suci Paulus, sing ing Suraté marang wong Roma malah nyebut wong-wong mau sedulur (Rom. 16:21). Jason diangkat dadi uskup ing kutha asalé, Tarsus, déné Sosipater mimpin Gréja Iconium; keduanya kanthi gagah berani ngembala lan ngembangaké kawanané. Sawisé mangkat menyang kulon, padha tekan pulo Corfu[3266] lan mbangun gréja éndah kang dipersembahaké marang Santo Stefanus, Martir Kapisan, ing ngendi padha nindakaké Liturgi Ilahi lan nggawa akèh wong marang iman Kristen. Dheweke difitnah ing ngarepe Kerkylin, raja pulo iku, banjur dipenjara ing sel sangsang ing ngendi ana pitu bandit sing ditahan: Satornius, Iakiskhol, Faustian, Iannuarus, Marsalius, Euphrasius, lan Mammian. Para Rasul Suci, lumantar pangandikane sing diilhami déning Gusti, narik

[3263] Stephen tegesé 'mahkota' ing basa Yunani.
[3264] Kutha ing Asia Cilik, kaya Iconium.
[3265] Pulo iki dumunung ing Yunani, ing sisih lor Peloponnese.
[3266] Pulo ing Segara Ionia, cedhak Yunani.

wong-wong mau marang iman suci lan ngowahi wong-wong sing galak dadi kaya wedhus. Banjur raja mrentahake supaya kuali diisi karo aspal, belerang, lan lilin, lan pitung narapidana sing anyar padhang pikiran mau dibuwang menyang kuali kuwi. Mangkono padha ngalami martir lan nampa mahkota saka Gusti. Penjaga panjara mau uga dadi pracaya marang Kristus. Amarga iku, dhèwèké dipotong dhisik tangan kiwa, banjur loro sikilé, lan pungkasané, nalika dhèwèké terus nyebut jeneng Kristus, sirahé. Lan dhèwèké kalebu ing barisan para martir suci. Bab para Rasul Suci Jason lan Sosipater, sang raja ngetokake saka penjara lan nyerahake marang Pangeran Cyprian supaya disiksa. Pangeran mau ngiket kanthi kenceng lan mbalekake menyang penjara.

Nalika nyekseni sangsara para martir suci saka kamare lan mangertèni yèn padha nandhang sangsara kanggo Kristus, putri raja sing arané Kerkira ngumumaké yèn dhèwèké dadi wong Kristen, mbusak sandhangan lan perhiasané sing larang regané, lan mènèhaké marang wong mlarat.

Nalika sang raja krungu bab iki, atiné kebak sedhih lan dhèwèké ngupaya sak kuwasa kanggo mbalèkaké putriné saka iman Kristen. Nalika kabèh upaya gagal, sang raja ing amukan nesu, nguncèni putriné ing penjara kapisah lan mréntahaké supaya putriné diserahaké marang wong mesum jenengé Murin kanggo diperkosa. Nalika Murin nyedhaki lawang panjara, ana beruang dumadakan mlayu teka, nyekel dheweke lan wiwit nyerang. Krungu rame lan weruh kahanan liwat jendhela, putri raja sing dikurung ing kana ngusir kewan kuwi ing asmané Kristus, marasaké tatu Murin lan kanthi mbukak bebener iman suci ndadekake dheweke dadi wong Kristen.

"Gedhe Gusti Kristiani!" ujare Murin kanthi banter; lan amarga iku, sawisé nandhang sangsara sing nggegirisi, dhèwèké seda ing tengah sangsarané lan muncul ing ngarsané Gusti bebarengan karo para martir.

Banjur sang tsar mrentahaké prajurit-prajurité supaya nglumpukaké kayu bakar ing sakupeng jeruji lan nyulut geni, supaya putriné kobong bareng jeruji. Padha nindakaké miturut dhawuh, lan jeruji kobong. Nanging sang putri ditemokaké isih urip lan ora cilaka: geni ora nyentuh dhèwèké. Nyekseni mujijat iki, akèh wong padha pracaya marang Kristus.

Pungkasané, sang wali digantung ing wit déning para penyiksa, lemas amarga ambu rokok sing nyengat, ditembak panah, lan nyawane diserahaké marang Gusti. Sawisé seda, sang raja miwiti nganiaya wong-wong sing pracaya marang Kristus. Amarga wedi disiksa, padha mlayu menyang pulo jejere lan ngungsi ing kana. Nalika sang raja krungu bab iki, piyambakipun mlayu menyang pulo kuwi kanthi prau, arep ngukum wong-wong mau nganggo siksaan sing nggegirisi. Nanging nalika piyambakipun ana ing segara amba, digayuh murka Gusti, piyambakipun klelep ing jeroning segara, persis kaya sing tau kelakon marang Firaun. Para umat Kristen, sawisé dibebasaké saka panganiaya iki, padha nyanyi kidung pangucap syukur marang Gusti. Para Rasul Suci Jason lan Sosipater, sawisé dibebasaké saka panjara, padha mulang wong-wong Sabda Gusti tanpa alangan.

Nalika ana raja liya munggah tahta lan krungu bab para Rasul suci, dhèwèké nyekel para Rasul mau lan mrentahake supaya kuali gedhé kang isiné damar, belerang, lan lilin dipanasaké, lan para wali kuwi dibuwang ing kono. Nanging kanthi sih-rahmaté Kristus, para Rasul kuwi tetep ora cilaka ing kuali mau, déné akèh wong kang ora pracaya sing ngubengi kuali mau kobong déning geni. Wong liya, nalika nyekseni mujijat iki, padha pracaya marang Kristus. Sang raja dhéwé uga pracaya, banjur masang watu ing gulu, nangis lan muni:

'Duh Gusti Allahé Jason lan Sosipater, welasana aku!'

Banjur para Rasul suci, sawisé nglumpukaké kabèh wong sing wis pracaya, mulangaké marang wong-wong mau Sabda Gusti; lan sawisé maringi piwulang marang sang raja, padha nglairké sang raja kanthi jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci, lan maringi jeneng Sebastian. Sawisé sawetara dina, putrané sang raja lara lan seda. Banjur para Rasul suci, sawisé ndedonga marang Gusti, nguripaké manèh putrané sang raja saka pati. Padha nindakake akèh mujijat liyane lan bebarengan karo raja mbangun gréja-gréja megah. Sawisé ngrampungaké pakaryan suci lan nambahake kumpulané umat Kristus, para Rasul seda ing yuswa tuwa lan kanthi kabungahan budhal menyang Kristus Gusti Allah.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan sampun muncul kados lintang sumunar, madhangi sakabehing jagad kanthi padhanging pangandika Panjenengan, ya Para Rasul Ilahi Jason lan Sosipater; nyelametna sapa waé ingkang ngajeni Panjenengan lumantar iman.

Penderitaan Para Martir Suci Maksimus, Dada lan Quintilianus

Dipepering ing tanggal 28 April

Ing taun kapindho pamaréntahan para Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian lan Maximian[3267] , ing sangisoré panguwasa Tarquinius lan Gavius, setan ngeculaké murka sing medeni marang para Kristen. Prentah ing ngisor iki diterbitaké déning para Kaisar lan panguwasa mau:

– Sanadyan kita mangertos menawa kabèh rakyat kita ngajèni para déwa kanthi taqwa, nanging, demi pamréntahan nagari sing luwih becik, kita nyuwun lan ngajak kabèh sing saiki manggon ing tanah Kakaisaran Romawi supaya padha ngajèni lan tresna marang para déwa kanthi sakabehe, lan ngupaya nuntun wong liya supaya nindakake sing padha. Nanging, yen ana wong sing kapanggih nyebut jeneng Kristus ing endi wae, dheweke bakal nampa murka kita.

Sawisé krungu prentah iki, kabèh wong padha buru-buru nglumpukaké dhiri kanggo nyembah déwa, kaya sing diprentahaké, lan nyapa para panguwasa nganggo tembung-tembung iki:

'Kabagyan lan urip dawa tumrap para panguwasa kita amarga pangayoman ing ngajeni para déwa!'

Gubernur Tarquinius ngendika marang para rawuh:

'Amarga semangat panjenengan kaya ngono, kita nyuwun supaya panjenengan padha kumpul sesuk supaya kita bisa padha nyembah marang para dewa bebarengan; nanging saiki, padha bungah karo kita lan ngaso saka lelampahan adohmu; sesuk, sawisé kurban, kabèh padha bali menyang kutha dhéwé-dhéwé.' Esuké, kabèh padha kumpul lan nganakake pesta tanpa dewa, padha nyembelih arca-arca, banjur disuruh mulih déning Tarquinius. Ing dina sabanjuré, salah siji penyembah arca sing ala nglapor marang Tarquinius:

Ana telung priya ing kutha sing wingi ora manut marang dhawuh panjenengan lan ora nglakoni kurban; padha kandha ing antarané yèn padha nyembah marang Gusti Allah siji sing manggon ing swarga.'

Tarquinius langsung ngutus para abdi dalem kanggo nyekel wong-wong sing ora manut kuwi. Nalika nemokake wong-wong mau ing desa Ozovia lagi ndedonga marang Gusti, para abdi dalem banjur ngiket nganggo belenggu lan ora suwe nggawa menyang kutha Dorostol, ing ngendi loro-lorone gubernur padha ana ing wektu kuwi. Wus wayah sonten nalika padha tekan ing kutha lan nglaporake panangkepan para wong Kristen. Tarquinius mrentah supaya para tawanan dijaga nganti esuk. Para wali ndedonga sedina bengi lan padha njerit:

'Gusti kita, Yesus Kristus! Kintunana kekuwatan Panjenengan saka swarga kanggo mbantu kita, supaya kita bisa ngalahake mungsuh-mungsuh kita, lan paringana marang kita, lumantar kabecikan Panjenengan, supaya kita nampa mahkota kamenangan.'

Esuk-esuk, Tarquinius lan Gavius padha lungguh ing bangku pangadilan lan mrentahake supaya wong Kristen sing ditangkep digawa ngadhepi dheweke. Nalika weruh wong-wong mau, Tarquinius takon:

'Apa iki wong-wong sing nglirwakake prentah kita lan nglakoni iman miturut karsané dhéwé?'

Banjur dhèwèké takon marang para wali jenengé sapa. Wali Maksimus mangsuli:

'Miturut iman aku iki wong Kristen, kaya sedulurku iki, nanging miturut lair aku dijenengi Maximus.'

"Kowe wis ngumumake," pangandikane panguwasa, "menawa kowe ora nyembah dewa-dewa kita, nanging nyembah dewa liya. Sapa jeneng kancamu?"

Dheweke dhéwé mangsuli yèn jenengé Dada lan yèn dhèwèké uga wong Kristen kaya adhine. Nalika Tarquinius takon jeneng wong katelu, Quintilian nyebut jenengé lan ngakoni yèn dhèwèké uga wong Kristen. Sekretaris Magnilian nyathet kasaksian saben wong mau. Gubernur Gavius takon apa dhèwèké wis nyatet jeneng-jeneng mau. Magnilian mangsuli yèn dhèwèké bakal maca jeneng-jeneng mau yèn diparingi dhawuh.

'Wacaa,' kandha Gavius. Sekretaris maca:

'Jeneng-jeneng wong Kristen sing bakal dieksekusi, miturut pangakuané dhéwé, yaiku: Maximus, Dada, Quintilian.'

Banjur Tarquinius ngandika marang para wali nganggo tembung-tembung iki:

[3267] Diocletian mrentah saka taun 284 nganti 305, lan Maximian (Galerius) saka taun 306 nganti 311.

'Jiwo kowe ana ing tanganmu dhéwé. Yen kowe péngin urip, sembelihna kurban marang ibu para déwa lan dadi imamé, amarga imamé wis mati lan lunga menyang raja swarga agung Zeus kanggo ngladèni dhèwèké ing kana.'

'Wong jahat lan ora isin kowe!' bales Maxim. 'Utawa kowe ora wedi marang Gusti, nyebut wong sing nglakoni zinah sing hina dadi dewa lan raja? Ngertia iki, kowe wong bodho: Raja Swarga iku Kristus, sing ngopeni kabeh lan mrentah kabeh. Uga ngertia yèn kita, makhluké Gusti sing sejati, ora bakal nindakake dhawuhmu sing mbebayani iki!'

Gubernur Gavinius ngundang Dada lan Quintilian lan, tanpa asil, ngobrol dawa karo wong-wong mau, nyoba meyakinke supaya padha ngakoni ajarané sing ora takwa lan mbebayani. Para wali mangsuli:

– Kita tetep manut marang apa sing diomongake sedulur kita Maximus. Dhèwèké iku sidang ing Gréja Katulik kita, paham banget marang Kitab Suci, lan ngerti apa sing apik kanggo kita. Nanging kowé, sing kalah déning kegilaan setan, ora ngerti apa sing perlu kanggo kowé. Yèn kowé gelem ngrungokaké kita, kowé bakal weruh pepadhang.

Banjur Gavius lan Tarquinius kandha:

'Delengen, kita wis ngupaya sakabehe kanggo meyakaké lan maringi pitutur apa sing paling apik, nanging kowe ora gelem ngrungokaké lan tetep ing kabodhoanmu.'

– Ora, ' wangsulé Santo Maksimus, ' kowe sing kesurupan, kepéngin ngowahi wong-wong sing urip luhur lan nyembah Gusti Allah siji marang iman setan. Lakonana apa sing kowe karepake marang kita, nanging kowe ora bakal bisa mbalèkaké kita saka iman sing sejati.

Banjur Gavius lan Tarquinius padha rembugan apa sing bakal ditindakake marang para wali, lan mrentahake supaya padha digawa menyang panjara. Para wali mau lunga kanthi rela, padha rembugan babagan kaslametané. Nalika ana ing panjara, padha ngrembug babagan rohani, lan Maximus mulang Dada lan Quintilian akèh saka Kitab Suci. Ing tengah wengi padha turu lan ing ngimpi padha weruh setan nyerang nganggo senjata. Sawise tangi, padha weruh Malaikat sing lagi ngandika marang wong-wong mau:

'Aja wedi: Gusti Allah, pangarep-arepmu, bakal nampani kowe ing ngarsane. Panjenengané ora adoh saka kowe lan bakal nulungi kowe.'

Tampilan Malaikat lan tembung-tembungé nguwatké para martir; padha muji Gusti, maringi pujian nganti esuk.

Para hakim, sawisé padha lungguh ing pangadilan, mréntahaké supaya para tahanan digawa manèh ing ngarepé, lan Gavius kandha marang wong-wong mau:

'Kita wis nelpon kowe; sepisan maneh kita ngajak kowe supaya nyembah marang para dewa, lan kowe bakal nampa pakurmatan ageng saka kita. Nanging yen kowe ora manut marang kita, kowe dhewe sing bakal tanggung jawab marang pati kowe. Bengi wingi, para dewane wis mbukak kersane babagan kowe ing sawijining impen.'

Para martir suci mangsuli yèn Gusti Allah uga wis paring dhawuh marang wong-wong mau supaya nahan kabèh jinis panyiksaan kanggo asmané sing suci. Tarquinius ngandika marang Gavius kanthi tembung-tembung iki:

'Yen ora disiksa, dheweke ora bakal manut marang kita.'

Gavinius mangsuli:

'Wong-wong mau wis milih iki dhéwé; ayo padha nyalahké dhéwé.'

Banjur para panguwasa mrentah supaya sandhangan para martir dicopot. Sawisé kuwi rampung, Gavius mrentah supaya padha diiket, dibaringaké pasuryané nuju lemah lan dipukul. Sawisé kuwi rampung uga, Tarquinius kandha marang para abdi dalemé:

'Takoni apa padha gelem nurut marang kita lan nyembah marang para dewa; yen ora, kita bakal maringi sangsara maneh lan matèni kanthi kejem.'

Minangka wangsulan marang pitakon para abdi, para martir suci mangsuli kanthi swara siji:

'Gusti Allah kita nyangga kita; kita ngremehake penyiksaanmu, kita ora bakal nggatekake nasehatmu sing ala, lan kita ora bakal nyembah arwah-arwah jahat.'

Tarquinius maréntahaké para abdi dalemé supaya nggawa para wali bali menyang penjara, amarga wis wayah dhahar awan. Sawisé lumantar jam pitu, para hakim mapan manèh ing pangadilan, lan para wali suci digawa manèh ing ngarepé.

Gavinus takon:

'Maximus! Apa kowe durung mutusaké nampa pitutur kita lan nyembah marang para déwa?'

Kudus Maksimus mangsuli:

'Kita ora nampa pituturmu; kaya sing wis kita kandhakake sadurunge, saiki kita mbaleni maneh, yèn kita mung bakal nyembah Gusti kita Yesus Kristus, bebarengan karo Gusti Allah Rama lan Roh Suci.'

Gavius sing nesu banget muni:

'Yen kowe ora gelem waras lan nyembah para dewa, kita bakal ngrusak kowe: kita bakal mrentah supaya kowe digawa menyang panggonan sepi lan dipenggal ing kana.'

Para wali nyuwun marang para panguwasa supaya nepati ancamané. Banjur para gubernur mréntah supaya para martir digawa menyang désané lan dipenggal sirah ing kana. Sawisé krungu paukuman pati, para wali memuji Gusti Allah lan ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, sing wis nylametake kita saka urip donya sing kebak dosa iki, tampi kita ing kraton Panjenengan lan paringi kita Karajan Swarga.'

Para martir suci sing lagi ndedonga digawa menyang desa Ozovia, ing kana sirahé dipotong, lan para martir suci Maximus, Dada, lan Quintilian nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah ing tanggal 28 April, nalika pamaréntahan Diocletian lan Maximian, ing sangisoré panguwasa Tarquinius lan Gavius. Kagem Gusti kita Yesus Kristus, ingkang mrentah ing kita, mugi kaparingana kamulyan, kakuwatan, lan Karajan salami-lamine. Amin.

Peringatan bapak kita sing suci Cyril, Uskup Turov

Dirilis tanggal 28 April

Kawruh Ciril iku putraning wong sugih; piyambakipun lair lan dibesarké ing kutha Turov[3268] . Amarga piyambakipun ora remen marang kasugihan lan kamulyan donya sing fana, piyambakipun nyawisake dhiri kanthi semangat kang istimewa kanggo sinau kitab-kitab ilahi lan nguwasani Kitab Suci kanthi sampurna. Nalika wayahe teka, piyambakipun mlebet ing biara[3269] . Sawisé ngucapake sumpah monastik, piyambakipun ngabdi marang Gusti luwih saka para biksu liyané, nganti ngentèkaké awakipun lumantar puasa lan jaga, lan kanthi mangkono piyambakipun dados papan suci tumrap Roh Suci. Ing wektu iku, Panjenengané maringi pitulungan gedhé marang akèh wong liwat piwulang lan, lumantar tuladhané dhéwé, ngélingaké para biksu supaya tetep manut lan tundhuk marang abbot, ngajèni dhèwèké kaya Gusti, lan manut marang dhèwèké ing kabèh bab; lan dhèwèké ngumumaké yèn sapa waé biksu sing ora manut marang abboté miturut sumpahé ora bakal bisa slamet. Kanggo ngupaya prestasi rohani sing luwih gedhe, Cyril sing kabegjan nyumput ing jero tiang, ing kana dheweke tetep sawetara wektu, nyawisake awake dhewe kanggo nglakoni puasa lan pandonga. Ing kana dheweke nyusun akèh karya saleh, sing ndadekake dheweke misuwur ing saindenging wewengkon sakupenge. Miturut panyuwunan tulus saka Pangeran[3270] , lan para warga kutha, Metropolitan ngangkat dhèwèké dadi uskup lan nunjuk dhèwèké dadi Uskup kutha Turov[3271] , sing ing wektu kuwi nduwèni jeneng kuwi lan dumunung cedhak Kyiv.

Ing kalungguhané uskup, Cyril sing kaberkahan makarya kanthi gagah berani ing pamrentahan Gréja Allah. Adhedhasar Kitab Suci, dhèwèké ngecam ajaran sesaté Theodorets[3272] — sing dijenengi kaya ngono kanthi

---

[3268] Kutha Turov, saiki kutha cilik ing Provinsi Minsk, Distrik Mozyr, dumunung ing Kali Tiripeti, ing tengah-tengah antarane kutha Mozyr lan Pinsk saiki. Miturut kronik, kutha iki diadegaké déning Tur, wong Varangian, sing nalika pamaréntahan Olga utawa Sviatoslav teka saka sebrang segara bareng karo wong Varangian liyané, Rogvolod, sing ngadegaké Kadipaten Polotsk.

[3269] Sang Cyril sing Kasucèkaké manggon dadi biksu ing Biara Boris lan Gleb, sing dumunung cedhak Turov. Biara iki kasebut ing hagiografi Sang Martin. Dina perayaané dirayakaké tanggal 28 Juni.

[3270] Iki mesthi nyebutake Pangeran Yaroslav Georgievich utawa Yaroslavovich, sing mrentah ing Turov wiwit taun 1146.

[3271] Taun nalika Cyril sing Kabegjan njabat jabatané ora dingerteni.

ejekan — lan ngukum dhèwèké kanthi anathema[3273] . Dheweke nulis akèh surat, adhedhasar tembung-tembung Injil lan kitab-kitab nabi, marang Pangeran Andrei Bogolyubsky[3274] , lan uga ngirimaké khotbah-khotbah sing wis digarap kanggo perayaan-perayaan Gusti, uga akèh karya pangajaran liyane sing digawé dhéwé. Sawisé nulis kabèh mau lan nyipta akèh karya liya, Cyril sing pinaringan berkah nyebarake marang umaté. Nganti saiki, wong Ortodoks Rusia isih migunakaké karyané, nemokaké pencerahan lan panglipur[3275] . Sawisé nglampahi uripé ing pakaryan sing taat lan kanthi pantes ngopeni umat sing dipasrahaké marang dhèwèké, Cyril sing pinaringan berkah mangkat menyang pangaso langgeng ing gesang langgeng[3276] .

Mula, sedulur, ayo padha ngluhurake hierark suci iki kanthi tembung-tembung iki: Sugeng, hierark suci lan guru kang mulya, sing luwih saka sapa waé wis ngasilake kasohor minangka Chrysostom kapindho ing Rusia. Sugeng, kowe sing kanthi tembung-tembungmu kang padhang wis mulang kabèh tanah karajan Rusia bab kawicaksanan rohani. Nalika kita nyembah panjenengan kanthi pangurmatan sing andhap asor iki, kita ndedonga marang panjenengan: ndedongakna kita marang Gusti Kang Maha Kuwasa, ing ngarsane panjenengan saiki kanthi wani, supaya Panjenengan nylametake kita saka bebaya sing wis nimpu kita lan saka wong Agarian sing ora pracaya marang Gusti[3277] , sing tansah nindhes kita, supaya lumantar pandonga panjenengan kita nampa sih saka Gusti, pangapura dosa lan kabungahan langgeng ing gesang sing bakal teka.

- Ing dina sing padha kita mengeti para martir suci: Satornius, Iakischolus, Faustius, Iannuarus, Marsalius, Euphrasius, Mammias (perampok, sing diwulang ing penjara dening para rasul Jason lan Sosipater, banjur dibuwang menyang kuali aspal sing nggodhok), Zinon, Eusebius, Neon lan Vitalius (sing diwulang dening para rasul sing padha lan dibakar ing tiang); kabèh martir iki nandhang sangsara ing pulo Corfu.

12 Mei

29 April (gaya lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling para martir suci Diodorus lan Rhodopianus, diakon, sing nandhang sangsara ing jaman Diocletian ing Aphrodisias saka Caria.

Peringatan sangang martir suci sing kasiksa ing Cyzicus

Peringatan tanggal 29 April

Kutha Kyzik dumunung ing wewengkon Mysia ing Asia Cilik, ing pesisir Selat Dardanel[3278] , sing misahake Asia saka Éropah. Kutha iki ana cedhak kutha Troas, ing ngendi Santo Paulus Sang Rasul, guru wong-wong non-Yahudi[3279] , mberdakwah lan ing ngendi wong-wong padha padhang pikiran kanthi iman Kristen sing

---

[3272] Jeneng 'Feodorets' ing kéné ngrujuk marang Feodor, sing dadi kesayangan Pangeran Andrei Bogolyubsky, sing sepisanan dadi abbot ing Suzdal lan sakbanjuré dadi Uskup Rostov; dhèwèké nindakake pirang-pirang kekejeman lan dihukum pati watara taun 1169. Ing Kronik Novgorod, dhèwèké disebut 'cowl putih' amarga nganggo cowl putih tanpa ijin, sing kuduné ireng.

[3273] Santo Siril rawuh ing konsili taun 1169, ing ngendi Theodorets diadili lan dihukum minangka bidah lan penjahat, lan bebarengan karo uskup-uskup liyane melu ing panghukumané.

[3274] Dipikirake yèn pidato-pidato iki uga nyakup kasusé Theodoret, nanging ora ana siji waé sing dingerteni.

[3275] Saka tulisan-tulisan Sang Cyril sing pinaringan berkah, sing tekan jaman kita yaiku: sangang tembung sing diucapake ing gréja ing ngarepe wong akèh, telung risalah sing disusun ing wangun surat utawa piwulang kanggo para biksu, lan luwih saka rong puluh pandonga lan kanon pandonga. Keasliane tulisan-tulisan iki ora ana sangsi.

[3276] Kawruh Suci Cyril séda watara taun 1183, sawisé ninggalake jabatan uskupé sadurungé taun iku amarga katresnan marang urip nyendiri.

[3277] Kanthi 'Tatar', mesthi wae, kita tegesé bangsa Tatar. Carita Prolog babagan Cyril sing Terberkah mesthi disusun nalika jaman panguwasa Tatar ing Rus'. Carita iki, sing dijupuk saka manuskrip Prolog abad kaping 14, pisanan muncul ing edhisi cetak Prolog taun 1642 lan 1643.

[3278] Selat Dardanel (sing ing jaman kuna dikenal minangka Hellespont) nyambungake Segara Marmara lan Segara Aegea.

[3279] Gelar 'Guru Bangsa-Bangsa Liya' (utawa 'Guru Wong Pagane') diparingi marang Santo Paulus Sang Rasul amarga dhèwèké utamané mènèhi warta kabungahan marang bangsa-bangsa liya, déné Santo Petrus Sang Rasul utamané mènèhi warta kabungahan marang wong Yahudi. – Pangeling-eling marang Santo Petrus lan Santo Paulus, Para Rasul Agung, ana ing tanggal 29 Juni.

suci lumantar Sang Rasul mau. Sanadyan kutha iki wis padhang dening pepadhanging Kristen, ing wiwitan mung ana sawatara wong Kristen amarga panganiayaan marang iman Kristen déning wong-wong pagan. Nalika para kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti Allah sing mrentah sadurungé Konstantinus Agung ngetokaké prentah-prentah sing medeni ing saindenging tanah – meksa kabèh sing ngakoni jenengé Kristus supaya padha nyembah berhala, lan ngutus panguwasa sing kejem kanggo tujuan iki, sing ditugasake ngetrapake paukuman lan matèni kanthi macem-macem cara sapa waé sing ora manut marang prentah kaisar – ing wektu kuwi akèh wong Kristen sing mlayu saka kutha, ngumbara ing pagunungan lan ara-ara samun; déné liyané manggon ing antarané wong-wong pagan nanging ndhelikaké imané marang wong-wong mau; wong-wong sing tresna marang Gusti Allah lan Sang Juruwangi, Yesus Kristus, kanthi semangat sing istimewa, kanthi terang-terangan lan ing ngarepé kabèh padha ngakoni jeneng Kristus ing antarané wong-wong pagan lan kanthi rela nampa sakabèhé siksaan lan pati amarga jeneng Kristus. Antarane sing kaping pungkasan iku ana sangang martir suci sing saiki dieling-eling, priya gagah berani, teguh ing iman suci kaya Gunung Sion[3280] , lan kobong semangat kanggo Gusti kaya Elia. Asmané kaya ing ngandhap punika: Theognus, Rufus, Antipater, Theostichus, Artemas, Magnus, Theodotus, Faumasius lan Philemon.

Para martir suci iki asalé saka pirang-pirang kutha. Sawisé padha kumpul ing Cyzicus, padha ora wedi marang prentah raja sing medeni uga marang siksaan lan pati, kanthi banter padha ngluhuraké Kristus, kanthi wani padha ngakoni yèn Panjenengané iku Gusti Allah sejati, Pencipta lan Panguwasa Agung ing saindenging jagad. Ing wektu sing padha, padha ngecam lan ngélingaké ajaran ora takwa saka para penyembah berhala, sing ngajèni setan tinimbang Gusti; tinimbang nyembah Sang Pencipta sakabèhing donya, nyembah makhluk; tinimbang Gusti kang urip, padha nyembah arca kang tanpa nyawa; tinimbang Gusti kang sejati, padha ngajeni dewa palsu; lan tinimbang tresna marang Gusti kang Maha Asih, kang maringi kabecikan marang manungsa, padha ngaturake kurban marang setan-setan kejem – para panyiksa manungsa. Mula saka iku, para martir suci iki ngajak para wong pagan sing kabut amarga ora pracaya supaya ninggalake kaluputané lan ngerti kabeneran, supaya kanthi padhanging piwulang Kristen padha pracaya marang Gusti Allah sejati siji sing manggon ing swarga lan nyekel sakabehe alam semesta ing panguwasa Panjenengané.

Nalika para pangawulikane setan sing jahat krungu panginjilan para wali sing wani, padha nyekel para wali tanpa welas asih, kaya srigala nyerang wedhus, lan sawisé diiket, digawa marang hakim kutha kanggo dipriksa, kaya-kaya padha penjahat.

Para prajurit suci Kristus ngadeg kanthi wani ing ngarepe hakim sing jahat. Atiné kobong karo geni katresnan marang Gusti Allah lan semangat kanggo kamulyané. Nalika ngadeg ing ngarepé panyiksa, padha nganggo kabèh wajaé Gusti Allah (deleng Efesus 6:11), supaya bisa kanthi wani nglawan hakim sing jahat, lan luwih-luwih nglawan pangeran pepeteng dhéwé, sing saiki padha nglawan.

Hakim sing jahat ngetokake maneka siksaan lan penyiksaan marang wong-wong mau; luwih saka sapisan dhèwèké ngurungké wong-wong mau ing panjara, banjur ngetokké manèh lan ngetokake siksaan, nuntut supaya padha nyelakké Kristus lan nyembah berhala. Nanging para prajurit gagah berani Kristus kuwi ora gelem kanthi alesan apa wae nyelakake Kristus, Gusti Allah lan Panjalane; malah, padha wiwit ngandika bab kahanan sia-sia saka nyembah arca lan ngélarang hakim mau amarga kejahatane. Akibate, sawisé nahan akèh siksaan liyane, padha dipenggal sirah. Awaké padha dikubur ing sacedhake panggonan kuwi.

Sawisé pirang-pirang taun, Konstantinus Agung munggah dadi raja; sawisé nampa baptisan suci, dhèwèké mungkasi panganiayaan marang umat Kristen. Cahya kasucian Kristen saiki nyebar ing saindenging jagad.

Banjur para wong Kristen ing Cyzicus kanthi ngurmat ngubudaké maneh jasad para martir suci, sing kapanggih ora bosok, dilebokaké ing peti mati anyar, mbangun gréja kanggo ngajèni para martir suci, lan kanthi ngurmat mindhahaké bandha sing ora ternilai mau menyang gréja iku.

Macem-macem mujijat lan panyembuhan kelakon lumantar relik suci iki: setan-setan diusir, wong sing kena lumpuh waras maneh, lan wong sing kena demam mari sakabehe saka lara.

[3280] Sion – pérangan kidul-kulon sing dhuwur ing Yerusalem. Ing jaman Prajanjian Lawas, ing kéné dibangun benteng kanggo mbela Yerusalem. Ing Kitab Suci, Sion asring dianggep minangka panggonané Gusti Allah piyambak lan, sacara luwih umum, minangka benteng lan pager pelindung Israèl (Mazmur 73:2, 75:3, 98:2, 109:2, 145:10, lsp.).

Contone, ana wong misuwur ing kutha sing nandhang wangkong, mari saka lara mau kanthi nyentuh relikwarium sing ngemot relik suci kanthi iman. Mangkono uga, sapa wae, ora preduli lara apa sing dadi sangsara, sing nyentuh peti mati para martir suci kanthi iman langsung mari.

Ndeleng kahanan iki, akèh wong sing durung pracaya banjur mbalik marang Kristus, nganti ora suwé kabèh kutha pracaya marang Kristus; arca-arca lan candhi pagané dirusak, lan gréja Kristen dibangun ing panggonané; kasucian mekar ing kutha Cyzicus lumantar pandonga sangang martir suci sing dikubur ing kana.

Nanging sawisé seda Sang Prabu Konstantinus sing saleh lan putrané Constantius[3281] sing wis mrentah suwé, munggah dadi raja Julianus si Apostata[3282] sing ora saleh; banjur sawatara wong pagan Yunani ing kutha kuwi marani sang raja lan ngandhani yèn wong Kristen wis ngrusak kabèh candhi lan mecah mezbahé.

Nalika krungu kabar iki, sang raja, sanadyan mènèhi prentah supaya candhi-candhi pagan lan arca-arca dipugar, ora ngidini panganiayaan marang wong Kristen sing manggon ing kutha kuwi, amarga akèh banget (lan dhèwèké wedi ana pemberontakan rakyat). Nanging, sang raja sing ora pracaya marang agama iki mrentah supaya uskup Kristen Eleusius dipenjara. Nalika dhèwèké mangkat perang nglawan wong Persia lan seda ing kana, Uskup Eleusius dibebasaké, lan padhangé iman Kristen sumunar manèh ing kutha Cyzicus; kutha kuwi dikuatké lan diadegaké, kaya témbok kang kiyat, déning pangantara kang sumanget ing ngarsané Gusti Allah saka para martir suci mau. Melu pandonga-pandonga mau, mugi kita uga nampa panyembuhan saka sakabehing lara, rohani lan jasmani, lan mugi kita uga dianggep pantes nampa sih lan pangapuraning Gusti kita Yesus Kristus. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Pasukan kang teguh lan padhang sumunar saka sangang martir, pangakune Ketuhanan Tritunggal, padha njerit marang Panjenengané wiwit wiwitan ana ing pangadilan: 'Kula aturaken dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti, getih lan nyawa kula bebarengan badan kula minangka kurban ingkang suci; kalebetna kula ing pasukan swarga Panjenengan, dhuh Gusti ingkang mbelaskasihan.'

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Memnon, Pangripta Mucjizat

Dirilis tanggal 29 April

Bapa kita sing kinurmatan Memnon nyawisake dhiri kanggo ngabdi marang Gusti wiwit isih enom lan dados papan suci tumrap Roh Suci, amarga piyambakipun ngendhaleni dagingipun marang roh, matèni hawa napsu badan lumantar pirang-pirang pakaryan kang abot. Santo Memnon diangkat dados kepala para biksu (abbot). Amarga uripé kaya malaikat, dhèwèké nampa saka Gusti karunia mujijat sing akèh; dhèwèké marasaké wong sing lara ora bisa mari lan uga nindakake akèh mujijat liyané. Contoné, ana mata air sing muncul ing panggonan gersang sawisé pandonga sang wali; panjenengané kerep nylametaké prau saka karam nalika kejiret ing badai gedhé lan wis kebak banyu; panjenengané ngusir belalang sing wis nyerbu ing tanah kuwi kanthi akèh lan padha mangan kabèh woh-wohan lan suket; panjenengané nindakake akèh kaajaiban liya sing mulya – amarga kuwi panjenengané dijenengi 'Pembawa Ajaib'.

Mangkono, sawisé nyawisake awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa pirang-pirang taun lan nyenengake Gusti Allah lumantar uripé sing luhur, Memnon mangkat kanthi kabungahan menyang Gusti, kang wis ditresnani kanthi sakabehing atiné.

Ora mung nalika isih gesang, nanging uga sawisé seda, sang wali nindakake akèh kaajaiban; amarga wong lara diparingi waras saka kuburé, lan mung kanthi nyebut jenengé sang wali, belalang padha mlayu lan kabèh tipuan roh najis rusak. Mangkono Gusti Allah ngluhuraké abdi Panjenengané, kang dipun luhuraké ing para wali Panjenengané salawas-lawase. Amin.

[3281] Constantius mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 337 nganti 363. Setengah kulon Kakaisaran dikuwasani nalika semana dening Constant (saka 337 nganti 350) lan Magnentius (saka 350 nganti 353). Saka 353 nganti 361, Constantius mrentah loro-lorone setengah Kakaisaran Romawi.

[3282] Yulianus si Murtad mréntah Kakaisaran Romawi saka taun 361 nganti 363.

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling para martir suci Diodorus lan Rhodopianus, diakon, sing nandhang sangsara ing jaman Diocletian ing Aphrodisias saka Caria.

13 Mei

30 April (Gaya Lawas)

Mugi

Peringatan Santo Yakobus, putrané Zebedéus, Rasul.

Peringatan tanggal 30 April

Santa Yakobus, putrané Zebedé lan adhine Santo Yohanes Penginjil, kalebu salah siji saka rolas Rasul sing dipilih Gusti minangka muridé saka para nelayan prasaja. Diarani déning Yesus Kristus, Yakobus, bebarengan karo adhine, ninggalaké prau, bapaké, lan jaringé lan mèlu Kristus (Mat. 4:21–22), ngancani Panjenengané ing endi-endi, ngrungokaké sabda Panjenengané lan nyekseni mujijat-mujijat sing ditindakake. Lan Gusti tresna sanget marang loro sedulur mau nganti Panjenengané maringi idin marang salah sijiné kanggo nyandhak sirah ing dhadha Panjenengané (Yohanes 13:23), déné marang sijiné (Yakobus) Panjenengané janji bakal maringi cangkir sing bakal Panjenengané dhèmi dhéwé (Matius 20:22–23). Lan para Rasul dhéwé padha tresna banget marang Gustiné lan nuduhaké pangabdian sing gedhé marang Panjenengané nganti padha kepéngin nyuwun geni mudhun saka swarga marang wong-wong sing ora pracaya marang Panjenengané, supaya padha musna (Lukas 9:54); lan mesthine padha bakal nindakake kuwi yen ora Gusti Yesus Kristus sing welas asih piyambak sing nglarang. Marang loro rasul iki, Yakobus putra Zebedeus lan Yohanes, uga marang rasul Petrus, Gusti mbukak sipat-sipat ilahi lan misteri-misteri Panjenengané luwih sampurna tinimbang marang para rasul liyané, kaya ta, ing Gunung Tabor, nalika Gusti, kepéngin mratélakaké kamulyaning Keilahiané, nggawa Petrus, Yakobus, lan Yohanes bareng Panjenengané (Matius 17 lan salajengipun)

Sawisé sangsara sukarela, wunguné saka pati, lan munggahé Gusti kita, lan sawisé mudhuné Roh Suci, Rasul suci Yakobus lelungan ngliwati Spanyol lan nagara-nagara liya kanggo mratélakaké Sabda Gusti. Banjur piyambakipun wangsul dhateng Yerusalem, ingkang ing kono piyambakipun kados guntur tumrap para Yahudi (Markus 3:17), amargi piyambakipun nginjili Yesus Kristus kanthi kawani lan kendel, nyatakake menawi Panjenenganipun punika Mesiya sejati, Juruwilujeng donya. Yakobus menang ing debat karo wong Farisi[3283] lan para ahli kitab[3284] , mbukak lan ngélarang wong-wong mau amarga atiné atos lan ora pracaya. Nanging, amarga ora kuwat ngadhepi Yakobus, padha nyewa dukun sing jenengé Hermogenes kanthi mbayar upah supaya mlebu debat karo Yakobus lan nggawe Yakobus isin. Nanging dukun sihir kuwi, amarga sombong, ora gelem langsung rembugan karo Yakobus, nanging ngutus muridé sing jenengé Philitas, kandha:

'Yakobus ora bakal bisa menang ing debat, ora mung nglawan aku, nanging uga nglawan muridku.'

Philitus teka lan ngomong karo Santo Yakobus Sang Rasul, nanging amarga ora bisa nolak kawicaksanan Roh Suci sing ngisi Sang Rasul, dhèwèké meneng kaya bisu lan ora wani mbukak cangkemé kanggo mbantah Sang Rasul. Sawisé ngakoni kabeneran, Philitus nyuwun asor lan bali marang gurune, dukun sihir, kandha yèn Yakobus ora bisa dikalahaké, amarga dhèwèké negesaké tembungé kanthi mujijat. Merga saka kuwi, Philitus nyaranake marang gurune supaya ninggalake filsafat lan sihir lan dadi murid Yakobus dhéwé. Nanging Hermogenes sing sombong, nganggo mantrané, nelpon setan-setan lan mréntah supaya nahan Philitus ing panggonan siji supaya ora bisa obah, kandha:

'Ayo ndeleng kepiye Jamesmu bakal mbebasake kowe.'

[3283] Para Farisi iku sawijining sekte agama sing muncul ing Palestina rong utawa telung abad sadurunge Kristus. Tujuane sekte iki yaiku ngetutake kanthi tepat—asring nganti tingkat pedantisme lan ketelitian sing kakehan—kabeh paugeran ritual ing Hukum Musa.
[3284] Guru wong akeh, sawijining rabbi.

Philitus, nanging, ngirim pesen rahasia marang Rasul, ngandhani yèn dhèwèké diiket déning setan liwat sihiré Hermogenes. Nalika Rasul krungu bab iki, piyambakipun ngutus saputanganipun marang Philitus, kanthi dhawuh supaya njupuk saputangan sing dikirim mau lan ngucapake tembung-tembung iki: *'Gusti Allah mbebasake para tawanan, Gusti Allah mbukak mripat wong wuta, Gusti Allah ngangkat wong-wong sing tundhuk'* (Mazmur 145:7–8).

Baru wae Philitus ngucapake tembung-tembung mau, dhèwèké langsung bébas saka ikatan sing ora katon, amarga setan-setan kuwi padha wedi marang andhuké Rasul lan kakuwatan tembung-tembung sing diucapake, banjur ninggalake Philitus lan mlayu saka dhèwèké. Banjur Philitus, kanthi ngguyoni Hermogenes, marani Santo Yakobus lan sawisé diwulangaké bab iman sing suci, banjur dibaptis.

Nanging Hermogenes, kebak nesu lan ambek sing gedhe, mrentahaké setan-setan sing ngladèni dhèwèké supaya nggawa Yakobus lan Filitus marang dhèwèké kanthi diiket. Nanging nalika para setan nyedhak marang panggonan ing ngendi Santo Yakobus lan Filitus manggon, malaikaté Gusti Allah, miturut dhawuhé Gusti, langsung nyekel para setan mau lan ngiket nganggo ranté ghaib, banjur wiwit nyiksa. Para setan mau, nalika disiksa déning kuwasa Gusti Allah, padha njerit banter:

'Yakobus, Rasul Kristus, welasana kita, awit kita teka miturut dhawuhe Hermogenes kanggo ngiket kowe lan Philitus, nanging saiki kita dhéwé sing ketutup iketan sing kenceng lan nandhang sangsara banget.'

Kang Suci Yakobus ngendika marang para setan:

'Mugi Malaikaté Gusti sing ngiket kowe maringi bébas saka ikatanmu, lan mugi kowe lunga nggawa Hermogenes mrana marang aku, tanpa gawe cilaka marang dhèwèké.'

Sakwise ikatané kabukak, para setan langsung menyang Hermogenes lan nyekel dhèwèké, ing sekejap mata nggawa dhèwèké sing wis diiket marang Rasul lan nyuwun marang Rasul supaya diijini mbales dendam marang Hermogenes amarga kaluputan sing wis ditindakake marang dhèwèké.

Rasul banjur takon marang para setan kenapa ora ngiket Philitus, kaya sing diprentahake Hermogenes. Para setan mangsuli:

'Kita malah ora bisa nyentuh lalat ing omahmu.'

Banjur Rasul ngendika marang Philetus:

'Gusti kita wis maringi dhawuh supaya mbalekake ala nganggo becik; mulane, kowe uga kudu mbebasake Hermogenes lan nylametake saka setan.'

Sawisé kuwi, Rasul ngendika marang Hermogenes, sing wis dibebasaké saka ikatan setan:

'Gusti kita ora kepéngin nduwé abdi kanthi paksa, nanging kepéngin nduwé abdi kanthi sukarela; mulané, lunga menyang ngendi waé sing kowe karepaké.'

Nanging Hermogenes kandha:

'Sakwise aku metu saka omahmu, setan-setan bakal langsung matèni aku, amarga aku ngerti sepira gedhéné nesu mau; aku uga ngerti yèn aku ora bakal bisa mbusak saka awakku kajaba kowe nglindhungi aku.'

Banjur Rasul masrahake ing tangane tongkat sing digunakake nalika lelungan. Hermogenes mulih karo tongkat kuwi lan ora ngrasakake cilaka saka para setan ing dalan. Sawise mangkono ngerti kakuwatané Kristus lan weruh kelemahané para setan, Hermogenes nglumpukaké kabèh buku sihiré, digawa marang Santo Yakobus lan, tiba ing sikilé, kandha:

'Pelayan sejati saka Gusti sejati, sing nylametaké nyawa manungsa saka karusakan. Welas asihna marang aku uga, lan tampi mungsuhmu dadi salah siji muridé!'

Sawisé diwulang iman suci déning Yakobus, Hermogenes dibaptis; miturut dhawuhé Rasul, dhèwèké ngobong buku-buku sihiré lan dadi abdi sejati Kristus, nganti dhèwèké nindakake mujijat ing asmané Yesus Kristus.

Wong-wong Yahudi, nalika weruh kabèh sing kelakon, padha nesu banget lan ngyakinké Raja Herodes[3285] supaya ngetokaké panganiayaan marang Gréja Kristus lan matèni Yakobus: *'Herodes nyekel sawatara anggota gréja kanggo nglarani, lan matèni Yakobus, adhine Yohanes, nganggo pedhang. Ndeleng yèn kuwi nyenengaké*

[3285] Iki nyebutake, mesthi wae, Herodes Agrippa I, putrané Aristobulus lan putuné Herodes Agung, sing mrentah Judea saka taun 40 nganti 44 Masehi.

wong Yahudi, dhèwèké banjur nahan Petrus uga – amarga wektu kuwi Paskah Roti Tanpa Ragi – lan sawisé nahan dhèwèké, dhèwèké nyimpen dhèwèké ing panjara' (Kisah Para Rasul 12:1–4).

Eusebius[3286] , Uskup Caesarea ing Palestina, ing cathetané babagan Santo Yakobus, nulis yèn nalika dhèwèké dihukum pati déning Herodes, ana sawijining wong sing jenengé Josiah, salah siji saka wong-wong sing wis nglaporake Rasul marang Herodes, nalika weruh ketenangan lan kawani Santo Yakobus lan nyadari yen dheweke ora salah lan suci, uga kasunyatan tembung-tembunge (bab rawuhe Sang Mesias – Kristus), banjur pracaya marang Kristus lan dadi pangakune Kristus. Sakwise kuwi, dhèwèké uga, bebarengan karo Santo Yakobus Rasul, dihukum pati. Nalika padha mlaku bebarengan menyang panggonan paukuman pati, padha ketemu wong lumpuh sing lagi ngglethak ing pinggir dalan, lan Rasul Suci marasaké wong iku. Nalika padha nundhuk sirahé arep dipenggal, Josia nyuwun marang Santo Yakobus supaya ngapura dosa sing wis ditindakake amarga ora ngerti – yaiku wis nglaporake dhèwèké marang raja. Rasul mau ngrangkep lan nyium dhèwèké, banjur kandha: 'Tentrem kagem kowe' – lan loro-loroné padha nundhuk sirahé kanggo dipenggal, seda bebarengan[3287] .

Sawisé dipenggal, para murid Santo Yakobus Rasul njupuk awaké lan kanthi pangayomaning Gusti nggawa menyang Spanyol[3288] , ing ngendi nganti saiki wong lara diparingi panyembuhan saka kuburé lan mujijat kadadeyan kanggo kamulyané Kristus Gusti, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci déning kabèh makhluk. Amin.

Troparion, Nada 3:

Panjenengan kapilih dados Rasul Kristus lan sedulur kinasih sang Teolog, Yakobus ingkang pinunjul; kita ingkang nyanyi bab panjenengan nyuwun pangapura dosa lan rahmat ageng kanggé nyawa kita.

Kontakion, Nada 2:

Krungu swara ilahi sing nelukake kowe, kowe nglirwakake katresnan bapakmu lan kesusu menyang Kristus, Yakobus, bebarengan karo sedulurmu sing mulya, sing bareng kowe dianggep pantes nyekseni Pangowahan Wujud Ilahi Gusti.

Peringatan Bapa kita Donatus, Uskup, ing antarané para wali.

Perayaan tanggal 30 April

Santa Donatus urip nalika pamaréntahan Kaisar Theodosius Agung sing saleh[3289] lan dadi uskup kutha Evria, sing dumunung ing Epirus kuna[3290] . Cedhak kutha iki ana panggonan sing dijenengi Soria, ing kana ana mata banyu; yèn ana sing ngombe banyu saka mata banyu iki, dhèwèké bakal langsung mati kanthi sangsara sing nggegirisi. Nalika ngerti bab iki, Santo Donatus, uskup, lunga menyang mata air iku karo para rohaniwané.

Nalika dhèwèké nyedhak sumur kuwi, muni swara guntur banter, lan ana ula gedhé lan medeni sing metu saka sumur. Ular kuwi maju marang wongé Gusti lan nyoba nyabet keledai sing ditunggangi sang wali nganggo buntuté. Banjur Uskup Donatus nyabet punggungé ula sing nyedhak kuwi nganggo cambuk sing biyasané digunakaké kanggo ngedorong keledainé, lan ula kuwi langsung mati. Para rohaniawan lan wong-wong sing ana

---

[3286] Eusebius saka Pamphylia – sejarawan gréja paling misuwur, sing urip saka taun 268 nganti 340. *Church History*-é nyakup periode nganti taun 324.

[3287] Pati Santo Yakobus Sang Rasul kedadeyan watara taun 42.

[3288] Relik Santo Yakobus Sang Rasul saiki ana ing Compostela – ibukota karajan Spanyol Galicia; relik kasebut digawa menyang kana ing awal abad kaping 9.

[3289] Teodosius I Agung, Kaisar Romawi, mrentah wiwit taun 379 nganti 395.

[3290] Wong Yunani wiwitane nggunakake tembung 'Epirus' kanggo nyebut daratan (tanah) sacara umum, ora kaya pulo-pulo; utamane, para warga pulo-pulo Yunani kulon (ing Segara Ionia lan Adriatik) nggunakake jeneng iki kanggo nuduhake pesisir sabaliké Hellas, nganti tekan lawang Selat Korintus. Sabanjure, wates Epirus dadi luwih sempit, lan jeneng Epirus banjur ateges wewengkon sing watesé Illyria ing lor, Thessaly ing wétan, lan Aetolia lan Acarnania ing kidul.

bareng uskup, sawisé nyekseni mujijat kaya ngono, padha nglumpukaké kayu bakar lan nggawe geni gedhé, banjur ngobong ula mau ing geni kuwi, supaya bangkéé ora bosok lan ora ngotori udhara nganggo bisaé, apamanèh amarga ula kuwi gedhé banget; nanging ora ana siji waé sing wani ngombe banyu saka mata banyu kuwi. Banjur Santo Donatus, sawisé ndedonga, mberkahi mata air mau lan dhèwèké dhéwé nyedhot banyu dhisik lan ngombe, banjur dhèwèké mréntahaké kabèh wong supaya padha ngombe tanpa wedi. Sawisé kuwi, kabèh wong padha ngombe banyu mau tanpa cilaka lan, sawisé muji Gusti Allah, padha bali menyang omahé.

Ing sawijining wektu, Santo Donatus dumunung ing panggonan kang watu lan garing, lan nalika ndeleng wong-wong ing sacedhaké padha lempur amarga kakehan ngelak amarga panas sing nyengat, dhèwèké nggali parit cilik nganggo tangané dhéwé sing kasar lan ndedonga marang Gusti supaya nglebokaké banyu. Sakwisé kuwi, ana mata banyu mili, lan nganti saiki isih mili banyu sing akèh.

Ing wektu liyane, Santo Donatus ngundhuhake banyu saka swarga liwat pandongane. Nalika mangsa krisis banyu lan kekeringan abot sing mèlu sawisé, dhèwèké ndedonga marang Gusti, lan langsung udan deres tiba, sing nyirami bumi, saéngga ing taun kuwi ana panèn woh-wohan sing akèh, amarga pandonga sang wali.

Kedadéyan putri Kaisar Theodosius lara abot banget, disiksa roh najis. Kaisar lan Permaisuri sedhih banget amarga putriné iku siji-sijiné. Ing wektu kuwi, padha krungu yèn Uskup Donatus bisa nindakake mujijat. Sakwise kuwi, kaisar ngirim prentah menyang Epirus, ngutus kabèh uskup ing wilayah kuwi supaya padha teka marang dhèwèké kanggo nampa berkah. Nalika para uskup Epirus tekan Konstantinopel[3291] , kaisar nampani kanthi pakurmatan lan kabecikan lan takon:

'Sapa ing antaramu sing Uskup Donatus, sing mateni ula nganggo cambuké, ngetokaké banyu saka lemah watu, lan nyuwun marang Gusti supaya udan saka langit?'

Padha nunjukake Santo Donatus marang kaisar. Kaisar nyium dhèwèké lan nggawa dhèwèké marang permaisuri, lan loro-loroné, sujud ing sikilé santo mau, nyuwun tulung marang dhèwèké, kandha:

– Ya wongé Gusti! Aja lali maringi welas asih marang kita: kita mung nduwé siji anak wadon, lan dhèwèké nandhang sangsara banget, disiksa déning setan. Kita sedhih banget; wis nggawa akèh dhokter lan imam marang dhèwèké, nanging ora ana siji waé sing bisa nulungi. Mulane, sawise krungu bab rahmat agengé Gusti sing manggon ing panjenengan, kita wani nyuwun panjenengan rawuh mriki, supaya panjenengan bisa ngusir setan saka putri kita lumantar pandonga panjenengan sing kuwasa ing ngarsané Gusti. Yen panjenengan marasaké putri kita, panjenengan bakal nampa separo saka bandha putri kita.

Wong suci mangsuli panyuwunan raja lan ratu kaya mangkéné:

'Ing endi cah wadon iku? Tunjukna marang aku.'

Donata digawa ngadhep bocah wadon iku. Sakwise kuwi, setan sing ora bisa nahan rawuhe wong suci Gusti, muni banter lan mbuwang bocah wadon mau menyang lemah, banjur metu saka awake; wiwit wektu kuwi, bocah wadon mau mari maneh. Raja lan ratu bungah banget amarga putrine wis mari lan padha maringi peparing ageng marang wong suci mau, nanging piyambakipun nolak nampa apa-apa sing diparingake. Ndeleng kasucian lan kasetyan pasangan kaisar, dhèwèké nyuwun supaya diparingi sapotong tanah ing wewengkoné, sing dumunung cedhak désa sing dijenengi Omphalia, supaya dhèwèké bisa mbangun gréja ing kana. Sang raja langsung maringi panyuwunan sang wali lan negesaké kado iku nganggo piagam kraton.

Nalika sang wali ana ing Konstantinopel, ana sawijining priya sing seda lan durung mbayar utange marang juru utangé. Nalika jenazah mau digawa menyang kuburan, kreditoré, sing nyekel surat janji mayit, nyekel peti mati lan ora gelem ngidini jenazah mau dikubur nganti utangé—sing jumlahé rong atus koin emas—wis dibayar. Santo Donatus, sing wektu kuwi ana cedhak omahé almarhum, nalika krungu tangisan lan geger gedhé saka wong akèh sing padha kumpul, kandha marang para uskup sing teka bareng karo dhèwèké:

'Ayo padha lunga lan nyuwun marang sing maringi utangan supaya jenazah wong sing wis tilar donya lan nduwé utang mau diijini dikubur.'

Nanging para uskup ora gelem lunga.

[3291] Konstantinopel – kutha krajan Kakaisaran Bizantium. Konstantinopel diadegaké kanthi jeneng 'Bizantium' déning wong Megara ing taun 658 SM ing sisih Éropa Selat Bosporus, sing nyambungaké Segara Ireng karo Segara Marmara. Posisi strategis ing segara lan kahanan sajarah sing kondusif ndadekake Bizantium dadi pusat urip dagang lan kabudayan sing luar biasa ing jaman kuna. Ing sajarah gerejawi, Konstantinopel dikenal minangka panggonan kanggo pirang-pirang Konsili Ekumenis lan akèh konsili lokal.

Mula Donatus lunga piyambak. Nalika janda almarhum weruh sang wali, dhèwèké nyuwun ing sikilé lan nangis-nangis:

'Ampunana aku, wahai manungsa Gusti, amarga aku nandhang sangsara kaping pindho: aku wis kelangan bojoku lan ora bisa ngubur jenazahé, amarga juragan utang ngalangi aku. Mbujukna dhèwèké, sang suci, supaya maringi idin marang aku kanggo ngubur jenazah almarhum ing lemah.'

Wong suci mau takon marang wanita iku:

'Apa pancen mesthi bojomu nduwé utang marang wong iki?'

Wadon mau mangsuli:

"Gusti! Sawetara dina kepungkur, bojoku kandha marang aku yèn dhèwèké wis mbayar utangé, nanging kwitansi isih ana ing tangané juragan utang."

Banjur wong suci Kristus kandha marang juragan utang:

'Wenehana aku, anakku, supaya aku bisa menehi jenazah panguburan sing pantes; utangmu bakal dibayar mengko.'

Nanging juragan utang kuwi, amarga atiné kejem lan ora adil, ora mung ora manut marang sang wali, malah ngina dhèwèké.

Banjur uskup suci nyedhaki ranjang jenazah sing lagi dibaringaké, nyentuh wong mati mau nganggo tangane, lan muni banter marang dhèwèké:

'Rungokna aku, he wong!'

Sakwise kuwi wong mati kuwi langsung urip maneh, mbukak mripaté, lan kandha:

'Ing kene kula, Paduka!'

Wong suci kandha marang dhèwèké:

'Munggah lan critakna marang kita apa sing kudu kita lakoni babagan juragan utangmu, sing ora ngidini kowe dikubur, amarga dheweke ngaku yen kowe durung mbayar utang sing kowe tulis ing surat janji.'

Wong mati kuwi tangi lan lungguh, nganti nggegirisi banget kanggo kabèh sing ana ing kono nalika nyekseni pemandangan sing nggumunake kuwi. Kanthi mripat sing ngancem marang juragan utangé, wong mati kuwi wiwit nyalahké dhèwèké amarga penipuané lan mbukak kabohongané, nerangaké kanthi cetha kapan lan ing endi dhèwèké wis mbayar rong atus zloty sing dadi utangé. Sing maringi utangan kuwi, ora ngerti kudu mangsuli apa, mung ngadeg gemeter lan meneng kaya wong bisu. Wong sing wis urip maneh kuwi nuntut kuitansiné saka sing maringi utangan. Sawisé nampa, dhèwèké nyobek kuitansi kuwi nalika lungguh ing ambené. Banjur, ndelok sang wali, dhèwèké kandha:

'Kowe wis nindakake kanthi becik, wong sing bener, wis mbangun aku kanggo mbukak dosa wong iki; saiki paringi dhawuh supaya aku turu maneh.'

Sang Wali Donatus ngendika marang dhèwèké:

'Mlaku kanthi tentrem, anakku, awit kowe bakal oleh kwitansimu maneh.'

Lan langsung wong iku tiba maneh ing turu pati. Kabeh sing nyekseni mujijat nggumunake iki lan krungu saka wong liya padha ngluhurake Gusti Allah kanthi kabungahan gedhe, gumun marang kakuwatan kabecikan abdi Gusti Allah.

Nalika Santo Donatus manggon ing Konstantinopel, ana kekurangan udan, mula ana kekeringan gedhe. Miturut panyuwunan raja, sang wali metu saka kutha lan nganakake litani[3292] , nyuwun marang Gusti supaya ngirim udan sing dibutuhake kanggo lemah kang garing. Sawisé pandonga Donatus, udan deres banget tiba nganti kabèh wong padha kandha:

'Iki banjir kapindho.'

Kaisar Theodosius kuwatir marang Uskup suci Donatus, supaya dhèwèké ora kebasahan nalika ngadeg ing udan deres kaya ngono, amarga dhèwèké mung nganggo tunik. Nalika Santo Donatus bali menyang kraton sawisé nindakake litani, kabèh wong weruh yèn sandhangané garing kabeh lan ora ana tapak teles, amarga ora ana setitik udan sing nyentuh.

[3292] Litia – sawijining layanan pandonga umum, biasane dianakake ing narthex gréja utawa ing njaba gréja (ing alun-alun utawa lapangan).

Kabeh wong padha gumun banget marang mujijat iki. Kaisar, ing sisihé, bungah banget amarga bisa nyekseni pakaryan mulya saka wong suci iki, lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis ngutus cahya pepadhang kaya ngéné marang donya sajrone pamaréntahané—wong sing bisa nindakake mujijat sing nggumunake iki.

Sawisé pirang-pirang rembugan karo sang wali lan sawisé nampa berkahé, raja ngutus dhèwèké bali menyang umaté. Ing wektu kuwi, Theodosius maringi Sang Wali Donatus akèh dhuwit kanggo mbangun lan ngias gréja anyar, sing dikarepake sang wali arep dibangun ing panggonan sing wis kasebut mau sing wis dijaluk saka raja.

Sawisé bali menyang keuskupané, Donatus sing pinaringan berkah mau migunakaké kado saka raja kanggo mbangun gréja éndah, ing ngendi dhèwèké nyiyapaké papan kanggo kuburané dhéwé. Sawisé ngancik yuswa tuwa, dhèwèké mulih marang Gusti[3293] , kanggo ngadeg ing ngarsané ing pasamuwan para hierark suci lan kanggo mulihaké Bapa, lan Putra, lan Roh Suci – Allah siji, kang dimulyakaké ing Tritunggal déning kabèh para wali salawas-lawase. Amin.

14 Mei

1 Mei (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, diperingati para martir suci Macarius, Metropolitan Kyiv, sing dipatèni déning bangsa Tartar ing taun 1497 ing désa Strigolove, Provinsi Minsk.

Urip lan Kasangsarané Nabi Suci Yeremia

Perayaan tanggal 1 Mei

Nabi Suci Yeremia[3294] lair ing Anathoth, sawijining kutha para imam[3295] , ing wewengkon suku Benyamin, ora adoh saka Yerusalem. Minangka putrané imam Hilkia, piyambakipun kapilih lan ditakdiraké kanggo pelayanan kenabian, kaya Samuel (1 Sam. 2), malah sadurungé lair, kaya déné Gusti piyambak ngendika: *'Sadurunge Aku mbentuk kowe ana ing kandungan, Aku wis ngerti kowe, lan sadurunge kowe lair Aku wis milih kowe; Aku wis netepake kowe dadi nabi tumrap bangsa-bangsa'* (Yer. 1:4–5).

Santo Yeremia, sawijining imam wiwit lair, nanging dadi guru lan nabi amarga panggilan ilahi, miturut kasaksian Santo Ignatius sing nggawa Gusti, tetep prawan sajrone uripé (Yer. 16:2). Panjenengané miwiti palayanan nubuaté ing taun 630 SM – nalika isih bocah cilik, kaya sing kacetha ing bab kapisan ing bukuné, ing ngendi dicritakaké yèn nalika Gusti maringi dhawuh kanggo ng nubuat, dhèwèké ngandharaké rasa bingungé kaya mangkéné:

'Duh Gusti Allah! Kula mboten saged wicara, amargi kula isih enom – namung bocah.'

Nanging Gusti maringi panglipur marang dhèwèké lan, kanthi maringi kawicaksanané wong diwasa lan sampurna, ngendika:

'Aja kandha, "Aku isih enom", amarga marang sapa waé sing tak utus, kowe bakal lunga, lan apa waé sing tak paringaké marang kowe, kowe bakal ngomong. Aja wedi marang wong-wong mau; amarga Aku ana ing sisihmu kanggo nylametaké kowe.'

[3293] Santa Donatus seda watara taun 387.

[3294] Yeremia, saka basa Ibrani sing artiné 'Ditinggikan déning Gusti'.

[3295] Suku Lewi ora nampa wewengkon tanah tartamtu nalika pamérangan Tanah Dijanjèkaké; suku iki sumebar lan manggon ing antarané suku-suku liyané, ing ngendi kutha-kutha lan pinggirané diparingaké marang wong Lewi kanthi cara undi-undi. Kutha Anaph dumunung ing wewengkon suku Benyamin lan kagungané keturunan Harun (Yosua 21:18; 1 Tawarikh 6:60).

Sawisé ngendika mangkono, Gusti ngulurkake tangané lan nyentuh lambéné Yeremia, banjur ngendika marang dhèwèké:

'Delengen, Aku wis nempatake tembung-tembungku ing cangkemu. Delengen, dina iki Aku wis netepake kowe tumrap bangsa-bangsa lan kraton-kraton, kanggo ngundhuh lan ngrubuhake, kanggo ngrusak lan nggulingake (urip wong sing dosa lan ora manut hukum), lan kanggo mbangun lan nanem maneh ing panggonan sing wis rusak lan diundhuh.' [moral sing becik lan urip sing takwa ing antarané wong] (Yer. 1:7–10).

Tembungé Gusti iki, sing nelpon Yeremia menyang pelayanan nabi, teka ing jaman Raja Yosia, Raja Yehuda, ing taun kaping telulas pamrentahane[3296] ; nabi suci kuwi wektu kuwi umuré limolas taun: ing umur sing isih enom kaya ngono dhèwèké dadi piranti saka sih rahmaté Gusti sing aktif!

Ing jaman kuwi, sanadyan wong Yahudi sacara lahiriah tetep setya marang iman para leluhure lan nyembah Gusti Allah sejati sing tau nylametake saka Mesir, nanging sajatiné atiné adoh saka ibadah sing sejati marang Panjenengané. Amarga wis nyambung raket karo bangsa-bangsa tetanggan, wong Yahudi dadi rusak moral; kanthi manut kabiasaan manca, mayoritas saka wong-wong mau—utamane sing sugih lan kuwasa—melu nindakake kekejeman pagan. Ora mung ing sakupenge Yerusalem, liwat pagunungan lan lembah, nanging uga ing Yerusalem dhéwé, cedhak Bait Suci Gusti sing dibangun déning Salomo, ana patung-patung sing dipasang, sing dipersembahi kurban kaya déné marang Gusti sing sejati. Kerusakan moral iki, sing wis nyusup jero ing uripé wong-wong, nyulut murka sing adil saka Gusti Allah lan nggawa karusakan lan kebinasaan marang tanah Yehuda, kaya sing wis dipratélakaké marang nabi Yeremia sing suci ing rong panglihatan: panglihatan tongkat hazel lan panglihatan kuali sing nggodhok. Lan sabdaé Gusti Allah rawuh marang Yeremia:

'Apa kang kok deleng, Yeremia?'

Dheweke mangsuli:

Aku weruh tunas wit badam.

Pangéran ngandika marang dhèwèké:

'Kowe weruh kanthi bener; amarga Aku ngreksa t[3297] -Ku, supaya bisa kasembadan kanthi cepet.'

Lan sabda Gusti Allah teka marang dheweke kaping pindho:

'Apa sing kok deleng?'

'Aku weruh,' wangsul Yeremia, 'kuali sing nggodhok digerakake dening angin, lan katon saka lor.'

Lan Gusti ngendika marang dhèwèké:

[3298]'Bala gedhé bakal ngalir saka lor tumrap kabèh sing manggon ing tanah iki. Nanging kowe kudu ngiket pinggangmu, tangi, lan kandhaa kabèh sing tak paringaké marang kowe; aja nganti kowe keder ing ngarepé, supaya aku ora mbrubuhaké kowe ing ngarepé.' 'Delengen, saiki Aku wis ngangkat kowe dadi kutha kang kebal, tiang wesi lan tembok perunggu ing saindenging tanah iki, nglawan para raja Yehuda, para pangéran, para imam lan wong-wong ing tanah iki. Padha bakal perang nglawan kowe, nanging ora bakal bisa ngalahaké kowe, amarga Aku ana ing sisihmu kanggo nylametaké kowe' (Yer. 1:17–19).

Manut dhawuhe Gusti, nabi Yeremia sing suci wiwit nyalahake wong Yahudi amarga padha mbalik saka Gusti Allah sing sejati lan kesasar menyang takhayul pagan, ngelingake marang murka Sang Maha Kuwasa sing bakal tiba marang wong-wong mau lan ngajak supaya padha tobat supaya ora kena akibat nggegirisi saka murka Sang Pangeran. Pelayanan nubuat Yeremia lumaku terus, kaya sing wis kasebut, wiwit jaman Raja Yosia nganti jaman putrané Jehoahaz lan Jehoiakim—seduluré Jehoahaz—lan nganti jaman Jehoiachin, putrané Jehoiakim, lan nganti jaman Zedekia, putrané Yosia, seduluré Jehoahaz lan Jehoiakim[3299] .

Nabi Allah iku ngalami sangsara akèh saka tangane wong-wongé dhéwé, sing wis kelangan iman sejati marang Gusti Allah lan wedi marang Gusti Allah! – Panjenengané ngumumaké paukuman awon saka Gusti Tentara tanpa ragu utawa isin; kanthi wani lan tanpa wedi Panjenengané ngumumaké sabda kabeneran ing

---

[3296] Yosia mrentah saka taun 642 nganti 611 SM.

[3297] Wit badam tangi saka turu mangsa adhem sadurunge wit-witan liyane – kembangé mekar ing Januari lan wohé metu wiwit Maret; mulané wong Yahudi nyebut wit iki 'sing waspada'.

[3298] Kanggo wong-wong ing Wétan, kuali godhog iku dadi pratandha perang sengit. Yeremia ngelingake Yehuda babagan invasi bangsa Kasde; Babilonia dumunung ing wétan Yehuda, nanging bangsa Kasde nyerang kono kanggo ngliwati Gurun Arab, milih dalan muter liwat Suriah, saka sisih lor.

[3299] Pamrentahane suwene 42 taun, wiwit taun 627 nganti 585 SM.

pekarangan candhi, ing gapura kutha, ing kraton, ing panjara, lan ing sakupengé Yerusalem. bola-bali dhèwèké digawa ngadhep para raja lan bangsawan, lan marang kabèh mau dhèwèké ngandika kanthi cetha, tanpa licik utawa isin—nyatakaké kanthi terang yèn yèn padha ora tobat lan ora mbalèk saka kabohongan, musibah sing nggegirisi bakal nimpuh. Amarga iki pangandikane Gusti:

Aku bakal nelpon kabèh suku saka kraton lor, lan padha bakal teka lan ngadegaké tahta ing lawang mlebu gerbang Yerusalem, lan ngubengi temboké, lan ing kabèh kutha Yehuda. Lan padha bakal dadi pelaksana paukumanKu marang wong-wong sing dosa iki, para algojo tumrap wong-wong sing ora netepi hukum. Lan Aku bakal ngetokake kabèh iki marang wong-wong mau amarga padha ninggalaké Aku lan nyembah marang dewa-dewa manca lan nyembah marang pakaryané tangané dhéwé (Yer. 1:15–16). Rungokna sabdaé Gusti, he omahé Yakub, lan kowe kabèh abdi omahé Israel! Mangkéné pangandikane Gusti: 'Apa ana tumindak ora adil sing ditemokaké bapak-bapakmu marang Aku, nganti padha mbalik saka Aku lan nyasar, lan ora padha kandha: "Ing ngendi Gusti sing ngunggahaké kita metu saka tanah Mesir, sing nuntun kita lumantar ara-ara samun sing sepi, lumantar tanah garing, lumantar tanah kang ana ing sangisoring bayangan pati, ing ngendi ora ana sing tau liwat lan ora ana manungsa manggon ing kono?"' Aku nggawa kowe menyang tanah sing subur supaya kowe mangan woh-wohé lan kabecikane; nanging kowe mlebu lan ngrusak tanahku, lan nggawe warisanku dadi bab sing keji. Aku bakal ngadili kowe, lan karo keturunanmu aku bakal ngadili. Merga mangkatlah menyang pulo-pulo bangsa Het lan delengen; utusan marang Kedar lan selidiki kanthi teliti; lan pikirna: apa tau ana sing kaya ngene ing kana? Apa ana bangsa sing tau ngganti dewané—sanajan kuwi dudu dewa? Nanging umatku wis ngganti kamulyané karo sing ora mbiyantu. Kagumana iki, he langit, lan gemeterana lan kagetana, he dhasar bumi: bangsaku wis nindakake loro kaluputan amarga ninggalake ajrih marang Aku; padha ninggalake Aku, Sang Yehovah, Gusti Allahé—sumur banyu urip—lan padha ngukir kanggo awake dhéwé berhala sing ora ana regane sing ora bisa nampung banyu. Aku nandur umatku kaya tanduran anggur pilihan ing pinggir Kali Yordan, wiji sing paling murni, nanging malah dadi tunas liar saka tanduran manca. Israel, abdi Kula lan griya Kula, kaya unta betina sing lincah, kaya keledai galak sing ngumbara ing ara-ara gersang, ambegan abot ing panas atiné, kandha: 'Aja ngarep-arep, ora! Amarga Aku tresna marang wong manca lan bakal mlaku miturut dalané.' Omahé Israèl wis nggawa isin marang awaké dhéwé: bangsane, rajané, bangsawané, imam-imamé lan nabiné padha mbalik mburi marang Aku tinimbang ngadhepi Aku, lan padha kandha, 'Kita kuwi tuan dhéwé; kita ora bakal teka marang Kowe manèh'; nanging delengen, ing wektu kasangsarané padha bakal kandha, 'Munggah lan nylametaké kita!' – Wah bangsaku! Rungokna sabda Gusti: apa Aku iki ara-ara samun, utawa tanah Israèl? – Apa wong wadon enom lali perhiasané, utawa panganten lali busana mantené? Nanging umatku wis lali marang Aku; dina-dina kelaliyané wis ora kaétung! Lan amarga pangkhianatanmu, kowe kanthi trampil nuntun dalanmu, nutupi isimu nganggo jubah kesalehan supaya entuk karidhoan! Lan kanggo tujuan iki kowe malah nyetel lakumu marang kaluputan, nganti ing keliman sandhangmu ana getihé wong mlarat lan wong sing ora salah... (Yer. 2:4–34). Mula, amarga padha tumindak saka kekerasan atiné sing jahat, Aku bakal ngeteraké bala saka lor lan karusakan gedhé marang wong-wong mau. Ing dina iku, kandha Gusti, atiné raja bakal kélangan kakuatan, lan atiné para pangéran; para imam bakal ketakutan, lan para nabi bakal gumun! (Yer. 43:17, 4:6–9). Kaya mata banyu mili banyu, mangkono Yerusalem mili kejahatan: kekerasan lan panyerobotan krungu ing jerone; ing ngarsaning Aku tansah ana keluhan lan tatu. 'Mbalèkna akalmu, Yerusalem, supaya atiku ora adoh saka kowe, supaya aku ora nggawe kowe dadi ara-ara gersang, tanah kang ora ana sing manggon' (Yer. 6:7–8).

Kanthi tembung-tembung kang kebak semangat lan kobong kaya mangkono, nabi Yeremia sing suci bola-bali nyapa wong-wong jamané; kabèh mau kacathet kanthi rinci ing kitab kenabiané, kaya palu kang mecah watu. Lan kabèh kang dipratélakaké pancèn kelakon.

Masalah politik lan bala kanggo Yerusalem diwiwiti ing jaman Raja Yosia kaya mangkéné: ing taun kaping telung puluh siji saka pamaréntahané (2 Raja 22:1; 2 Tawarikh 34:1), Firaun Mesir Necho nglaksanani kampanye militèr nglawan Raja Asyur nganti Kali Efrat. Lan amarga jaluré lumantar wilayah Yehuda, Yosia, kanggo nglindhungi kratoné saka invasi Mesir, nglumpukaké pasukané lan mutusaké nglawan. Firaun ngutus utusan marang dhèwèké, kandha: 'Apa urusané aku karo kowé, ya Raja Yehuda? Saiki aku ora nglawan kowé, nanging aku arep perang ing panggonan liya. Lan Gusti Allah wis maringi dhawuh marang aku supaya tumindak cepet; aja nentang Gusti Allah, supaya Panjenengané ora ngrusak kowe.'

Nanging Yosia ora nggatekake piwelinge Necho lan mangkat nglawan dheweke karo pasukane menyang dataran Megido, sing dumunung ing dalan saka pesisir Laut Tengah menyang Yordania, saka kana Necho arep tekan pinggir Kali Efrat liwat rute paling cendhak lumantar Damaskus.

Kajadian perang banjur kelakon; tentara Yahudi, sing kalah amarga kalah jumlah karo mungsuh, bubar kabeh; Josia dhewe tatu parah nganti seda. Para pangawal pribadine buru-buru nggawa raja sing lagi sekarat mau menyang Yerusalem, ing kana dheweke ngucapake napas pungkasan. Yosia dikubur ing kuburan para leluhuré lan diratapi déning wong-wong ing Yerusalem lan saindenging Yehuda kanthi sedhih banget, amarga dhèwèké iku raja sing paling apik lan paling pantes saka segi kabecikan lan kasuciané (2 Tawarikh 35:20–24; Zakaria 12:11). Yeremia uga ngeluhaké Raja Yosia ing kidungan duka (2 Tawarikh 35:25).

Pharaoh Necho banjur nerusake kampanye militere nglawan Asyur, nalika ing Yerusalem putra kapindho Josiah, Jehoahaz[3300] , diurapi dadi raja; nanging dheweke mung mrentah telung wulan sadurunge Necho bali saka kampanyene nglawan Asyur. Raja Mesir, sing wis entuk kalungguhan paling dhuwur ing tanah Yehuda sawisé kamenangan ing Megido, lan sing wektu kuwi lagi nginceng mungsuh utama lan kuwasa – Asyur-Babilonia – tanpa merhatosake Karajan Yehuda sing ringkih, nalika lelungan bali nyerang Yerusalem lan kabèh Yudea lan ngreksa ing panguwasaé; nalika Raja Jehoahaz sing anyar kapilih teka marang dhèwèké ing markas militèr ing Riblah, ing tanah Hamath[3301] , kanggo njaluk konfirmasi marang status kratoné, panjenengané ngusir raja mau lan ngirim dhèwèké dadi tawanan ing sangkèp menyang Mesir, banjur ngangkat kakangé Eliakim dadi raja Yehuda kanthi jeneng anyar Jehoiakim. Ing wektu sing padha, Necho ngetokake pajeg marang Yehuda, yaiku satus talenta perak lan siji talenta emas[3302] , beban sing abot banget kanggo negara cilik kaya ngono, luwih-luwih amarga dipungut kanthi kasar tanpa welas asih (2 Raja 23:35).

Mangkono keturunan Abraham, sawijining bangsa merdeka, sing biyèn kraton kang mulya lan kuwasa, kelangan jati diriné lan nemokake awaké dhéwé ing sangisoré perbudakan. Lan iki minangka akibat sing ora bisa dihindari saka tumindak tanpa hukumé wong-wong Yahudi, sing ndadékaké murka Sang Gusti Allah Maha Luhur, amarga padha ora nyatakaké tobat sing tulus miturut ajakan para nabi, lan ora ngatur urip moralé manut paugeran Gusti Allah!

Ing wiwitan pamaréntahané Jehoiakim, Raja bangsa Yahudi, sabda Gusti rawuh marang nabi Yeremia sing suci: "Ngadeg ing alun-alun omahé Gusti lan kandhaa marang kabèh wong Yahudi sing teka nyembah ing omahé Gusti kabèh tembung sing tak paringaké marang kowé—aja nganti ana siji tembung sing kélangan. 'Mangkéné pangandikane Gusti: yèn kowé ora manut marang Aku kanthi lumaku miturut paugeran sing wis tak paringaké, lan ora merhatosaké tembung-tembungé abdiKu para nabi sing tak utusaké marang kowé wiwit esuk—lan sing wis kowé sepeleké—maka marang omah iki, sing jenengKu diparingi lan sing dadi pangarep-arepmu (deleng Yer. 7:14), Aku bakal nindakake kaya sing tak lakoni marang Silo[3303] , lan Aku bakal ndadekake kutha iki dadi kutukan tumrap kabèh bangsa ing bumi" (Yer. 26:1–6).

Krungu ramalan nggegirisi saka nabi sing nyritakaké miturut Gusti Allah, para sing diarani pembela ketertiban umum lan keamanan nasional—para imam lan nabi palsu sing kebak nesu—nyekel Yeremia lan nuntut supaya dhèwèké diadili; padha nuntut supaya para bangsawan lan rakyat maringi paukuman pati marang dhèwèké. Kerumunan wong-wong sing wis digerakake nglawan Yeremia padha nglumpuk ing omahé Gusti; para bangsawan Yahudi lan sawatara anggota kraton uga teka ing kana lan padha lungguh ing lawang mlebu gapura omahé Gusti. Mangkono sidang resmi marang nabi mau diadakaké. Para imam jahat lan nabi palsu, nalika nyapa pasamuwan wong-wong lan para bangsawan Yahudi, kandha:

'Wong iki kudu dipatèni, amarga dhèwèké ngandhani ramalan kang nentang kutha iki, kaya sing wis kowe krungu nganggo kupingmu dhéwé.'

Yeremia, nanging, mbela awaké dhéwé kanthi kandha:

Gusti Allah wis ngutus aku kanggo ngandharake ramalan marang omah iki lan kutha iki kabèh tembung sing wis kowe krungu. Mula, benerna tumindak lan lampahmu, lan manut swarané Gusti Allah, Allahmu, supaya

---

[3300] Jehoahaz iku putra kapindho saka Yosia lan garwané sing paling disenengi, Hamutal, lan dijenengi Shallum (2 Raja 23:31; cf. 22:11).
[3301] Emau dumunung ing kaki Gunung Anti-Libanon.
[3302] Siji talenta emas padha karo 125.000 rubel. Jumlah pajeg sakabehe ngancik 300.000 rubel.
[3303] Iki nyebutaké yèn nalika ing sangisoré imam agung Eli, wong Yahudi ngalami kekalahan sing nggegirisi ing tangan wong Filistin lan Peti Perjanjian ditawan, kamulyan lunga saka Israel. 1 Sam. 4:10–22.

Gusti Allah mbatalaké bala sing wis dipratelakaké marang kowe. Minangka aku iki ana ing tanganmu; tindakna marang aku manut kersamu, lan apa waé sing katon paling becik lan bener ing paningalmu. Nanging élinga tenan yèn kowe matèni aku, kowe bakal nggawa getih sing ora salah marang awakmu dhéwé, marang kutha iki lan marang wong-wong sing manggon ing kéné; amarga pancèn Gusti Allah wis ngutus aku marang kowe kanggo ngucapaké kabèh tembung iki ing kupingmu.

Banjur para panguwasa Yahudi lan para pejabat kraton sing mimpin pasamuwan kandha marang para imam fanatik lan nabi palsu:

'Wong iki ora kena dipatèni, amarga dhèwèké wis ngandika marang kita ing asmané Gusti Allah kita.'

Sawetara para tuwa ing tanah mau padha mbela Yeremia lan ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Elinga, Mikahya saka Moresheth ngandhani ramalan ing jaman Hizkia, raja Yehuda, lan kandha marang kabèh wong Yehuda: "Mangkéné pangandikane Gusti Tentara: Sion bakal diolah kaya lahan, lan Yerusalem bakal dadi tumpukan reruntuhan, lan gunung candhi bakal dadi bukit kang kebon wit."' Apa Raja Hizkia lan wong-wong Yehuda mateni dheweke amarga kuwi? Apa padha ora wedi marang Gusti lan nyuwun marang Panjenengané? Lan Gusti mbalèkaké bala sing wis dipratélakaké tumrap wong-wong mau; nanging kita—kita malah kepéngin nggawa cilaka gedhé tumrap nyawa kita dhéwé' (Yer. 26:11–19). Mulane, ayo padha tobat, padha adoh saka sing ala, lan aja ngupaya pati wong sing ora salah. Apa ana paedah saka getih sing bubar iki dicorake Uriah, putrané Semaya saka Karia-Fiarim, sing wis ngandharake ramalan ing jenengé Gusti marang kutha lan tanah iki kanthi tembung sing persis padha kaya sing diandharake Yeremia saiki? – Sang raja lan para bangsawané, sawisé krungu tembung-tembungé Uria iki, padha sengit marang dhèwèké lan ngupaya matèni dhèwèké; nanging dhèwèké, sawisé diukum pati, mlayu karo wedi menyang Mesir; Raja Yoyakim ngutus prajurité menyang Mesir, lan padha nggawa dhèwèké bali saka kono: Uria dipatèni nganggo pedhang; nanging apa akibaté? – murka rakyat marang raja lan para bangsawan Yahudi: kahanan sing padha mesthi bakal kelakon yèn kowé matèni Yeremia uga.

Sawisé kuwi, ana prabédan ing pasamuwan wong akèh: sawatara ngotot matèni nabi suci, déné liyané mbela yèn dhèwèké ora salah. Lan mungsuh-mungsuhe Yeremia mesthi bakal ngalahake para pembela, yen ora ana salah siji bangsawan berpengaruh ing kraton, sing jenenge Ahikam putra Shafan, sing nglindhungi dheweke; dheweke nylametake Yeremia saka tangan wong-wong jahat sing siap mateni dheweke (Yer. 26:20–24).

Ing wektu sing padha, penyembahan berhala—sing wis suwé ngeracuni nurani wong akèh lan nyebabaké karusakan moral sing parah—malih saya kuwat ing Yehuda. Malah ana sawatara wong Yahudi sing, minangka wangsulan marang ajakan nabi supaya mbeneraké tumindak lan manut paugeran Gusti, malah ngolok-olok, kandha:

'Aja ngarep-arep; kita bakal urip manut pikiran kita dhewe lan saben kita bakal tumindak manut kepinginan ati kita sing jahat' (Yer. 18:12), 'Kita bakal nindakake kabèh sing wis metu saka lambé kita; kita bakal nyuwun kemenyan marang dewi langit lan nyawurake kurban arak kanggo dhèwèké, kaya déné kita lan para leluhur kita, para raja lan para pangéran kita biyèn nindakake ing kutha-kutha Yehuda lan ing dalan-dalan Yerusalem, awit kuwi nggawé kita makmur lan begja' (Yer. 44:17).

Kabeneran wis sirna saka antarané wong-wong mau; wis dijupuk saka lambéné; saka sing paling cilik nganti sing paling gedhé, kabèh padha kesengsem karo kapinginan; lan saka nabi palsu nganti imam—kabèh tumindak kanthi licik lan, nalika nindakake kabèh sing jorok, ora ngrasakaké isin utawa kélangan ajining dhiri (Yer. 6:13–15). Yoakim, raja Yehuda, uga nindakake apa sing ala ing paningalé Gusti, kabawa arus kabecikan umum (2 Raja 23:37, 2 Tawarikh 36:5).

Mula nabi Yeremia sing suci maneh nampa dhawuh saka Gusti:

'Mlaku lan mlebu ing kratoné Raja Yehuda, banjur mratelakaké tembung iki, kandhaa: "Rungokna sabdaé Gusti, heh Raja Yehuda sing lungguh ing tahta Dawud—kowe, para abdi dalemmu, lan bangsamu sing mlebu liwat gapura iki. Mangkéné pangandikane Gusti: 'Tindakna kaadilan lan kabeneran, lan nylametna wong sing ditindhes saka tangan sing nindhes; aja nindhes utawa nganiaya wong manca, janda, utawa anak yatim; aja nganti ana getih sing ora salah kang ditumpahaké ing panggonan iki.' Amarga yèn kowé nindakake iki, para raja sing lungguh ing tahta Dawud saka keturunané dhéwé—sing numpak kereta perang lan jaran—bakal mlebu liwat gapura omah iki, bebarengan karo para abdi dalem lan bangsane. Nanging yèn kowé ora nggatekaké tembung-tembung iki, Aku dhéwé sumpah (pangandikane Gusti) yèn omah iki bakal dirusak, kutha-kutha iki bakal dadi

sepi, lan kabèh tanah Yehuda bakal dadi ara-ara samun; awit Aku bakal nyiapaké para pangrusak karo senjatane, sing bakal nyabet wong-wong sing ora tobat kaya nalika nyabet wit. Lan akèh bangsa bakal liwat kutha sing sunyi iki lan padha kandha marang siji lan sijiné: 'Ngapa Gusti nindakake iki marang kutha gedhé iki?' Lan padha mangsuli: 'Amarga padha ninggalaké prajanjiané Gusti Allahé lan nyembah déwa liya lan ngabdi marang déwa-déwa mau.'

Lan babagan raja Yehuda Jehoiakim piyambak, nabi suci ngandika ing asmané Gusti, manawa amarga paningal lan atiné mung ngarah marang kapentingan dhéwé lan nyawani getih wong sing ora salah, marang panganiayaan lan kekerasan, dhèwèké ora bakal diratapi sawisé seda kanthi tangisan sedhih kaya mangkéné: 'Aduh, gusti!' lan 'Aduh, paduka!' – Dheweke bakal dikubur kaya keledai: dheweke bakal diseret metu lan dibuwang adoh ngluwihi gapura Yerusalem (Yer. 22:1–19).

Tembung-tembung wani saka nabi Allah kuwi, sing diucapake ing ngarepe wong akèh, nyulut nesune raja lan para pangiringé: Nabi Yeremia mesthi bakal dipatèni wektu kuwi, yèn ora amarga pangayomaning Gusti sing nylametaké dhèwèké kanggo wahyu misterius ing tembe atasé Pangeran. Dheweke dicekel kanthi kasar lan, kanthi isin, dibuwang menyang penjara nganggo borgol.

Ing wektu kuwi paukumané Gusti Allah tiba marang kutha sing kebak dosa, sing kotor amarga kabèh kabècèkan pagan lan kacepet karo getihé wong sing ora salah. – Nebukadnezar, putrané Nabopolassar, Raja Babilonia lan wakil monarki Asyur, mangkat miturut dhawuh bapakné nglawan raja Mesir Necho; lan sawisé ngalahaké tentara Firaun ing Carchemish[3304] —sing nyoba nyekel Asyur—dhèwèké langsung ngarahaké pasukané marang vasalé, Raja Yehuda. Yerusalem dijupuk déning Nebukadnezar sawisé pengepungan sing cekak; Raja Yehuda, Yoyakim, ditawan ing taun katelu pamaréntahané lan, bebarengan karo para mudha pilihan saka kulawarga kraton lan bangsawan (kalebu nabi Daniel sing isih enom, lan telung mudha Anania, Misael, lan Azaria) (Dan. 1:1–6), digawa menyang Babilonia. Akèh warga Yerusalem uga digawa menyang kana, lan sawatara piranti saka Omahé Gusti digawa uga.

Sawisé sawatara wektu, Nebukadnezar, sing munggah dadi raja ing Babilonia sawisé seda bapakné, mbalèkaké tawanan Jehoiakim menyang Yerusalem, mbalèkaké dhèwèké dadi Raja Yehuda, lan mung ndadèkaké dhèwèké dadi vasal. Telung taun lumaku kaya ngono: Joakim mbayar pajeg marang Raja Babilonia, kaya biyèn dhèwèké mbayar pajeg marang Firaun Mesir. Sawisé kuwi dhèwèké bébas saka sangkèling panguwasa Mesir sing abot ngancani Yehuda, lan ora bisa ndeleng bebaya gedhé ing tembe sing bakal digawa Babilonia—monarki sing isih enom lan wektu kuwi lagi sibuk ngatur urusan jero negarane— Yoyakim lan para bangsawané, sawisé kanthi angkuh mutusaké mbuwang sangkèk panguwasa Kalde, padha nyemplung ing pesta pora lan kabèh jinis kabodhoan.

Nanging sadurunge Yoyakim, Raja Yehuda, kanthi terang-terangan mbatalake kesetiaané marang Nebukadnezar lan nyatakake kamardikan kratoné saka Babilonia, sabda Gusti rawuh marang nabi Yeremia, sing wektu kuwi ana ing panjara, kandha:

Jupuk gulungan lan tulis ing kono kabèh tembung sing wis tak kandhakake marang kowe bab Israel lan kabèh bangsa, wiwit dina aku miwiti ngomong marang kowe ing jamané Yosia nganti dina iki; mbok menawa griya Yehuda lan bangsa Yehuda bakal krungu kabèh bala sing arep tak tumbasaké marang wong-wong mau, supaya saben wong padha mbalèk saka dalan ala, lan supaya aku ngapura kaluputan lan dosa-dosané.

Yeremia nglakoni dhawuh Gusti iki liwat juru tulisé, Baruk putrané Neriya, sing nyatet kabèh tembung saka cangkemé nabi mau ing gulungan. Sawisé kuwi, Yeremia kandha marang Baruk:

Aku dikurung lan dijaga; aku ora bisa ninggalake panggonan iki kanggo menyang griyaé Gusti. Mula, lunga lan maca kanthi banter tembung-tembungé Gusti sing wis kowe tulis saka lambéku marang wong-wong ing griyaé Gusti ing dina puasa, lan uga marang kabèh wong Yahudi sing teka saka kutha-kutha; wacaaké marang wong-wong mau; mbok menawa padha ndedonga ing ngarsané Gusti lan padha mbalèk, saben wong saka dalan ala dhéwé-dhéwé, amarga gedhé sanget nesu lan murka sing wis diwartakaké Gusti marang bangsa iki."

Barukh maca tembung-tembungé Gusti, kaya sing kacathet ing gulungan, ing ngarepé pasamuwan wong akèh. Iki kelakon ing taun kaping lima pamrentahané Yoyakim (Yer. 36:9).

[3304] Kutha Karkemish dumunung ing persimpangan Kali Hovar lan Kali Efrat.

Wacan scroll kuwi marakake kesan jero marang saben wong; pasamuwan kuwi krasa banget kagungane. Kabar apa sing wis kelakon dikirim menyang kraton, ing ngendi kabèh penasihat bangsawan padha kumpul wektu kuwi; banjur padha ngundang Barukh supaya teka ing ngarsané. Ramalan Yeremia sing diwaca Barukh nyentuh malah para bangsawan sing seneng urip tanpa beban lan hedonis, sing nuranine wis rusak. Padha padha ndelok siji lan sijine kanthi ngeri lan takon marang Barukh kepiye carane dheweke nulis ramalan iki. Barukh mangsuli: 'Yeremia ngendika tembung-tembung iki marang aku, lan aku nulis ing gulungan iki.'

Para pejabat kandha, 'Ramalan iki wigati banget, isiné mesthi kudu dilaporaké marang raja' (Yer. 36:10–19).

Wong-wong ing antarané sing nresnani Barukh padha maringi pitutur supaya dhèwèké ndhelik sakwentar; padha mréntahaké uga supaya nabi Yeremia dipindhahaké menyang panggonan panjara liya, supaya ora ana sing ngerti ing ngendi para juru kabar paugeran Gusti Allah kuwi ditemokaké.

Nalika sang raja krungu bab gulungan nubuat iku, Jehoiakim mrentahake supaya digawa marang dheweke lan diwaca kanthi banter ing ngarepe kabeh para bangsawan. Wektu kuwi adhem: wulan November; sang raja lungguh ing omahé ing ngarep tungku geni kang kebak arang murub, dene para bangsawan padha ngadeg ngubengi dheweke. Sawetara bangsawan[3305] , ngrungokake kanthi teliti tembung-tembung Yeremia, nanging maca ramalan kuwi ora bisa menehi pangaribawa marang ati kang wis atos saka raja lan para pangiringé. Ora mung kuwi, nanging nalika sing maca mbukak gulungan lan maca telung utawa papat kolom, raja motong kuwi nganggo pisoane panulis lan mbuwang menyang geni ing tungku; gulungan iku diwaca sakabehe lan kobong sakabehe (Yer. 36:1–26). Sawisé kuwi, Yoyakim mrentahaké para bawahané supaya nyekel Yeremia lan Barukh lan matèni loro-loroné. Nanging kanthi pangayomaning Gusti, nalika semana padha didhelikaké lan slamet saka pati; lan ora suwé teka wektu kanggo Karajan Yehuda nalika mungsuh-mungsuh lan wong-wong sing sengit marang para nabi ora nduwé wektu manèh kanggo mikir utawa nglakoni balas dendam.

Ing wektu sing padha, miturut dhawuh Gusti, nabi Yeremia nyampekake warta anyar kang ngecam raja sing jahat:

'Jupuk gulungan liyane,' pangandikane Gusti marang dheweke, 'lan tulis kabeh tembung-tembung biyen sing ana ing gulungan kapisan, sing diobong dening Jehoiakim, raja Yehuda.' Bab Jehoiakim, kandhaa marang dhèwèké: mangkéné pangandikane Gusti – kowé mbasmi gulungan iku amarga ana tulisan yèn raja Babilonia mesthi bakal teka lan ngrusak tanah iki, lan mbasmi manungsa lan kéwan ternak ing kono. Mulane, mangkene pangandikane Gusti Allah bab Jehoiakim: keturunane ora bakal lungguh ing tahta Daud , lan sawise seda, jenazahé bakal dibuwang ing panasé awan lan adhemé bengi (Yer. 36:27–30).

Pituturé Gusti iki kawujud déning nabi suci: saka lambéné Yeremia, Barukh nulis gulungan liya, ing ngendi akèh sing ditambahaké marang pangandikane para nabi sadurungé.

Ing wektu kuwi, kanggo kageté wong Yahudi, Yerusalem dikepung déning tentara Nebukadnezar, kang dumadi saka pasukan infanteri entheng saka Kaldea, Suriah, Moab, lan Amon. Kutha suci sing ora siyap mbela kuwi gampang dijupuk déning para penyerang; Raja Jehoiakim ditangkep lan ngalami pati sing ora mulya: mayité dibuwang ing njaba tembok kutha supaya dipangan kéwan galak lan manuk. Mangkono kedadéyan tembung ramalané nabi Yeremia sing suci, yèn raja Yehuda bakal dikubur kaya keledai: dhèwèké bakal diseret metu lan dibuwang adoh ngluwihi gapura Yerusalem (Yer. 22:19), lan mayité bakal ditinggal kabuka ing panasé awan lan adhiné bengi. Nanging balung-balungé sing isih ana, sing wis digigiti kéwan galak, dikubur déning wong Yahudi ing makam kulawarga kraton (2 Tawarikh 36:8).

Sawisé seda Jehoiakim, anaké, Jehoiachin, munggah ing tahta Yerusalem, lan dhèwèké ora luwih saleh tinimbang bapakné. Nabi Yeremia sing suci ngandhani marang dhèwèké yèn dhèwèké, bebarengan karo kabèh keluargané, bakal diserahaké Gusti Allah marang raja Babilonia – lan ora bakal tau manèh ndeleng tanahé dhéwé! – sing kelakon ora suwé sawisé kuwi. Yekonya mrentah ing tahta Dawud mung satus dina. Sawise munggah tahta ngganteni bapake, dheweke, ing khayalan bodho, kecemplung ing impen sia-sia yen bisa nglawan Nebukadnezar lan nolak nyerah marang dheweke kanthi sukarela utawa ngakoni wewenange marang dheweke. Kanthi nglakoni kabejatan lan panyembahan berhala sing ala kaya bapaké, Jehoiachin mikir yèn dhèwèké bakal aman ing balik

[3305] Elnatan, Delaya, lan Gemarya – para pejabat kraton – katon padha ngarep-arep manawa maca iki bakal nduwèni pangaruh marang raja lan nggawa dhèwèké, kaya bapaké Yosia, marang panyempurnaan moral. (2 Raja 22:10–13.)

tembok kutha Yerusalem sing kuwat, lan yèn kutha krajané dikepung, dhèwèké ngandelaké pitulungan saka Mesir. Nanging kaget amarga serangan kilat saka Nebukadnezar, sing muncul pribadi ing antarané pasukane sing ngubengi Yerusalem, dhèwèké kapaksa nyerah marang kersané pemenang, bebarengan karo kabèh keluargané, kabèh istanané, lan para eunukhé. Kabèh istana kraton, para bangsawan, kabèh wong pilihan saka tanah Yehuda, para prajurit lan tukang kriya paling unggul – sakabèhé nganti sepuluh ewu wong pilihan – digawa menyang Babilonia; piranti emas saka Bait Suci Gusti lan harta karun kraton uga digawa bebarengan karo para tawanan (2 Raja 24:8–16).

Mangkono katranganing sabda nabi Yeremia: Yekonia, raja Yehuda—cincin ing tangan tengené Gusti Allah, sing biyèn mimpin wong Yahudi metu saka Mesir—dilebokaké saka panggonané lan, kaya makhluk sing dianggep hina lan ditolak, kaya wadah sing ora ana gunané, diusir bebarengan karo ibuné lan bangsane menyang tanah manca sing ora padha kenal, ing ngendi padha ora lair, lan ing kana padha mati, ora tau bali menyang tanah kelairané, sing diidam-idamké atiné (Yer. 44:24–29).

Sawisé Yerusalem ditawan déning Nebukadnezar lan pangasingan wong-wong sing paling dihormati lan pinunjul saka Karajan Yehuda menyang Babilonia, meh kabèh sing isih ana ing Yehuda mung wong mlarat lan asor. Kanggo mréntah sisa Yehuda iki, penakluk Kasldani masang Matthan—putra katelu Sang Prabu Josia sing taat, pamané Yekonia lan seduluré Jehoahaz lan Jehoiakim—minangka panggantos Yekonia; jenengé diganti dadi Zedekia.

Zedekia, boneka Nebukadnezar, mrentah sewelas taun, lan sajrone pamarentahane meh ora nindakake apa-apa kajaba nglanggar wates sabaré Gusti Allah: Kebejatan moralé jero banget nganti sanadyan ngalami cobaan paling abot, dhèwèké ora bisa ngungkuli kecenderungan ala, lan ora bisa mbalèk marang Gusti Allah Israèl kanthi tulus. Kahanan iki uga ana ing wong-wong sakupengé—kanca-kanca cedhaké lan para imam. Ing Yudea, kabejekan-kabejekan pagan saya tambah akèh; omahé Gusti dhéwé, candhi ing Yerusalem, dadi kotor amarga kabejekan sembah berhala (Yehezkiel 8, cf. Yeremia 23); Tembung-tembungé Gusti, sing diucapaké liwat cangkemé para nabi, ora digubris; malah, wong-wong luwih merhatiin tembung muji saka nabi palsu, sing nyukupi hawa napsu wong-wong sing wis rusak budiné. Kabèh mau nglumpukaké murka Gusti, kaya méga sing ngancem, ngubengi Yerusalem lan sakabèhing tanah Yehuda, nganti pungkasané Gusti mbalèkaké pasuryané saka umaté lan nyerahaké kutha suci Yerusalem marang karusakan lan kesunyian sing tuntas (Yer. 52:1–3).

Bencana pungkasan iki, kang nyerang Yerusalem—sing paling nggegirisi saka kabèh sing wis kelakon sadurungé—kelakon kaya mangkéné. Nebukadnezar, sawisé ngusir menyang Babilonia wong-wong Yahudi sing kuwat lan seneng perang sing nentang dhèwèké, lan sawisé ngangkat Zedekiah dadi raja ing Yerusalem kanggo mimpin sisa wong-wongé Gusti sing ringkih, ngarep-arep nduwèni benteng ing Yehuda sing wis ringkih kanggo nglawan Mesir, perjuangan sing terus nyita pikirane. Panguwasa Kaldeania iku ngira yèn protege-é, Zedekiah sing dudu prajurit, sanadyan tetep dadi vasalé, bakal njaluk dhukungan marang kakuwatané sing gedhé lan tetep manut marang dhèwèké. Lan mangkono kahanané watara telung utawa papat taun. Nanging sawisé nguwatake posisine—utawa luwih tepaté, sawisé mung lungguh ing tahta karajan—Zedekiah ora puas maneh karo statusé sing prasaja lan kepéngin mbebasake dhiri saka sangkèling Raja Babilonia. Dheweke diwutahake semangat dening para pangiring kraton ing sacedhake, sing kabotan wuta edan; utamane pitutur saka para raja cilik ing sacedhake—Edom, Moab, Ammon, Tirus, lan Sidon—sing uga nesu amarga gumantung marang wong Kasdim. Para raja mau mbentuk aliansi nglawan Nebukadnezar lan ngutus duta menyang Yerusalem karo usulan marang Zedekia supaya melu aliansi mau, supaya bebarengan padha mbrontak marang pamaréntahan Raja Babilonia, ngusir sangkèlingé sing dibencèni lan nolak mbayar pajeg marang dhèwèké.

Ing wektu kuwi, Gusti mènèhi dhawuh marang nabi Yeremia: 'Gawéna tali lan sangkèk kayu, pasangna ing gulu kowé; kirimna marang para raja Edom, Moab, Amon, Tirus lan Sidon liwat utusané; lan paringana dhawuh marang para panguwasa mau supaya nyritakaké sabda Gusti' (Yer. 27:2–4).

Nabi suci mau nindakake kuwi: sawisé masang iketan lan sangkèk kayu ing gulu dhéwé, dhèwèké lunga menyang kratoné Zedekia nalika utusan para raja mau ana ing kono, lan kandha:

'Mangkéné pangandikane Gusti Tentara, Allahé Israèl: sampaikan iki marang para pangrèkmù: Aku wis nyiptaaké bumi, manungsa, lan kéwan-kéwan sing ana ing lumahing bumi iki kanthi kakuwataning Agungku, lan Aku maringi iku marang sapa waé sing Aku kersakaké. Lan saiki kula pasrahaké kabèh tanah iki ing tangané Nebukadnezar, Raja Babilonia. Kabèh bangsa bakal ngabdi marang dhèwèké, marang anaké, lan marang putuné,

nganti teka wektuné kanggo tanahé lan kanggo dhèwèké dhéwé. Lan yen ana bangsa utawa karajan sing nolak ngladeni dhèwèké, Raja Babilonia, lan ora manut marang sangkèné Nebukadinesar, Aku bakal ngukum bangsa kuwi nganggo pedhang, paceklik lan wabah, nganti Aku mbasmi kuwi lumantar tangané Raja Babilonia. Lan aja ngrungokake para peramal lan dukun, para juru tafsir ngimpi, tukang sihir lan ahli nujum sing ngandhani kowe manawa 'kowe ora bakal ngladeni Raja Babilonia'; amarga padha ngandhani kowe kabar palsu, kanggo ngusir kowe saka tanahmu, supaya aku bisa mbuwang lan ngrusak kowe. Aja ngrungokake wong-wong mau, nanging ngabdi marang raja Babilonia lan urip; ngapa kutha iki lan tanahmu kudu dirusak (Yer. 27:5–17)?

Kedadéyan iki kelakon ing taun kaping papat pamrentahané Zedekia, raja Yehuda (Yer. 28:1).

Ing sawijining dina, nabi Allah mlebu ing candhi Sang Yehovah karo sangkèk ing gulu, lan ing kono dhèwèké ketemu karo salah siji nabi palsu sing jenengé Ananiah, sing kandha ing ngarepé para imam lan kabèh wong:

'Mangkéné pangandikane Sang Yehovah, Allahé Israèl: Aku bakal mecahké sangkèlané raja Babilon; sajroning rong taun aku bakal mbalèkaké kabèh piranti omahé Sang Yehovah sing digawa menyang Babilon, lan aku bakal mbalèkaké Raja Yekhoiachin lan kabèh wong Yahudi mrana.'

Lan Ananias njupuk sangkèk sing ana ing gulu nabi Yeremia banjur mecah dadi loro. Yeremia metu saka candhi, nanging sawisé nampa wahyu saka Gusti, dhèwèké bali menyang candhi lan kandha marang Ananias:

'Rungokna, Ananiah! Yehovah ora ngutus kowe, lan kowe maringi pangarep-arep palsu marang bangsa iki. Kowe wis mecah sangkèk kayu; gawéna sangkèk wesi minangka panggantosé. Amarga Yehovah bakal masang sangkèk wesi ing gulu kabèh bangsa iki, supaya padha ngabdi marang Nebukadnezar, raja Babilonia.' Nanging kowe, amarga wis ngucapake goroh nganggo jenengé Gusti Allah, kowe bakal mati taun iki; kowe bakal sirna saka lumahing bumi, amarga wis ngucapake tembung nglawan Gusti.'

Lan pancen, sawisé sasi, pati nyerlok nabi palsu mau.

Krungu kabar iki, Zedekia dadi bingung lan wektu kuwi durung wani mbebasake awake dhewe saka Raja Babilonia. Nanging sawisé kuwi, nalika firaun Mesir, Psammetichus II, putrané Necho, teka mimpin para raja Kanaan sekutu—sawisé menang nglawan wong Etiopia, dhèwèké kabawa rencana wani kanggo nggedhekaké kakaisarané nganti wilayah Efrat— Zedekiah kanthi terang-terangan gabung karo sekutu: dheweke mecah saka Nebukadnezar, ngumumake awake dhewe minangka mungsuhe, lan ora nggatekake piwulang saka nabi Yeremia sing suci, sing tansah maringi dheweke lan kabèh wong pitutur sing pas wektu lan bener.

Ing wektu sing padha, nabi Yeremia kanthi rahasia ngirim layang marang Babilon[3306] marang wong-wong Yahudi sing wis ditawan ing kana. Ing pesenane, dhèwèké ngandhani bangsane yèn miturut paugeran Gusti Allah, padha bakal manggon ing kana pitung puluh taun, lan ing asmané Gusti Allah dhèwèké ngajak 'mbangun omah kanggo awaké dhéwé ing kana lan nandur kebon anggur, ngatur mantenan kanggo anak lanang lan anak wadon, supaya umat pilihan ora suda nalika ing pangasingan, nanging supaya umat pilihan mau tambah akèh, uga supaya padha ngopeni kabecikan kutha panggonané, lan ndedonga marang Gusti Allah , awit yèn kutha kuwi makmur, wong-wong mau uga bakal makmur, lan bakal urip tentrem lan tentreming ati'. Saliyane, ing asmané Gusti, nabi suci ngélingaké bangsane supaya waspada marang nabi palsu lan para sing diarani patriot sing ana ing antarané wong-wong mau lan janji bakal mberkahi pambébasan kanthi cepet saka tawanan, awit mangkéné pangandikane Pangeran: 'Nalika pitung puluh taun wis kawangun kanggo kowe ing Babilon, Aku bakal sowan marang kowe lan nepaki tembung kabarkahan tumrap kowe, kanggo mbalekake kowe menyang tanah iki; amarga Aku ngerti rencana sing tak duwé kanggo kowe, rencana kanggo kabecikan lan ora kanggo piala, kanggo maringi kowe masa depan lan pangarep-arep' (Yer. 29:5).

Surat Yeremia mau diwaca kanthi teliti lan digatekaké déning wong Yahudi sing dadi tawanan ing Babilonia; malah para nabi palsu—sing tresna palsu marang tanah airé sing cilaka—uga padha ngenali surat iku, nanging ing pungkasané kuwi malah nyebabaké nesu lan kepéngin mbales marang nabi mau. Wong-wong mau nulis saka Babilonia marang para imam ing Yerusalem, nuntut supaya padha nglarang Yeremia ngandharake ramalan lan nulis layang. Ora mung kuwi, nanging uga nuntut supaya Yeremia, nalika diiket, dijaga kanthi ketat ing tawanan, supaya dheweke ora ngganggu wong-wong liwat tembung utawa layange, kanthi nimbulake wedi marang tawanan sing suwé. Nanging, nabi Allah iku, sanadyan ana larangan lan sangkèp sing dipasang marang

[3306] Surat Yeremia diantarke ing kana dening utusan raja sing dikirim Zedekia karo peparing marang Nebukadnezar (Yer. 29:3).

dhèwèké, ora nate mandheg ngumandhangké sabda Gusti lan ngandharaké yèn Gusti bakal maringi welas asih marang wong-wong sing diasingaké menyang Babilonia, déné wong-wong sing isih ana ing Yerusalem malah bakal ngrusakaké déning murka sing adil.

'Delengen,' pangandikane Gusti Allah babagan raja sing lungguh ing tahta Dawud lan babagan kabèh wong sing manggon ing kutha iki, 'Aku bakal ngutus pedhang, pacaritan, lan wabah marang wong-wong mau, lan Aku bakal ndadèkaké wong-wong mau kaya ara busuk sing ora bisa dipangan amarga kebusukané; lan Aku bakal ngoyak lan nyerahake wong-wong mau supaya dadi paribasan ing antarané kabèh kraton ing bumi, dadi kutukan lan kengerian, dadi ejekan lan cemoohan ing antarané kabèh bangsa sing tak pangungsèkaké, amarga padha ora manut marang tembung-tembungku (Yer. 29:1–32).

Ing sacedhake Yerusalem ana lembah anak-anak Hinnom, sing diarani Tophet, ing kana wis dibangun mezbah-mezbah dhuwur; ing kono wong Yahudi sing jahat nyembah Molekh, matèni lan ngobong putra lan putriné; Daérah iki asring kebak swara trompet lan simbal sing gemuruh, nutupi tangisan lan jeritan putus asa bocah-bocah sing lagi disembelih. Kanggo ngecam tumindak kejem lan ora manungsawi sing nggegirisi ing antarané wong-wong jamané, nabi Yeremia, miturut dhawuhé Gusti, tuku kendi guci saka tukang gerabah banjur lunga menyang lembah Tophet, digandheng karo para tuwa bangsa lan para tuwa imam. Ing kono dhèwèké muni banter:

'Rungokna sabda Gusti, he para raja Yehuda lan para warga Yerusalem! 'Mangkéné pangandikane Gusti Allah Israèl: "Delengen, Aku bakal ngeteraké bala marang panggonan iki, sing mung krungu jenengé waé wis gawe kuping muni, amarga umatku wis ninggalaké Aku lan nggawe panggonan iki dadi panggonan kanggo wong manca, lan padha nyuwun kemenyan marang déwa liya sing ora tau dikenal déning bapak-bapaké utawa rajané sadurungé; padha ngisi panggonan iki karo getih wong sing ora salah; padha ngedegake mezbah dhuwur lan ngobong putra-putrane ing geni minangka kurban kebakaran kanggo Baal—prekara sing Aku ora dhawuhake marang wong-wong mau, lan ora tau mlebu ing pikiranku. Mula, dina-dina bakal teka, pangandikane Gusti, nalika panggonan iki ora bakal diarani Tophet – Lembah Hinnom – nanging Lembah Pati lan Pembantaian, amarga ing kene akèh wong Yehuda bakal dipatèni nganggo pedhang mungsuhé; lan Aku bakal maringi bangké-bangké mau dadi panganané manuk-manuk ing langit lan kéwan-kéwan ing bumi. Aku bakal ngancurake kutha iki, Yerusalem, lan ndadekake dadi obyek medeni lan gumun tumrap kabeh wong; saben wong sing liwat bakal kaget lan ngesip ora precaya marang kabeh tatu kutha iki. Lan padha bakal mangan daging putrané lan daging putriné; saben wong bakal mangan daging tangga tepariné nalika dikepung lan ing sangsara, nalika mungsuh-mungsuhé, sing ngupaya nyawané, wis ngubengi lan ngurung kutha mau (Yer. 19:3–9).

Sawisé ngucapaké tembung-tembung nggegirisi mau atas jenengé Gusti sing nesu, Santo Yeremia mbuwang kendi lempung sing digenggemé menyang lemah, nganti pecah ing ngarepé kabèh wong, lan kandha:

'Mangkéné pangandikane Gusti Tentara: Kaya mangkéné priyayi tanah iki wis pecah lan ora bisa dipulihaké, mangkéné uga Aku bakal ngancuraké bangsa iki lan kutha iki; Aku bakal nggawe Yerusalem kaya Tophet – omahé wong-wong Yerusalem lan omahé para raja Yehuda bakal dadi panggonan Tophet, kothor' (Yer. 19:10–13).

Sawisé ngucapaké ramalan sing medeni iki, Yeremia ninggalaké Tophet lan bali menyang Yerusalem. Ing kana, nalika ngadeg ing pekarangan Omahé Gusti, dhèwèké ngandhani wong-wong nganggo tembung-tembung iki:

'Mangkéné pangandikane Yehovah, Allahé Israèl: "Delengen, Aku bakal nggawa marang kutha iki lan kabèh désa-désané kabèh bala sing wis tak pratelakaké marang kutha iki, amarga padha jahat lan ora ngrungokaké tembung-tembungku" (Yer. 19:14–15).'

Tembung-tembung nubuat iki banget nyenengake Pasur, imam sing uga dadi pangawas ing omahé Gusti. Dhèwèké nggebuk nabi Yeremia lan nancepké dhèwèké ing sangkèk ing gapura Benjamin ing sisih ndhuwur, cedhak omahé Gusti. Nanging esuké Pasur mbebasaké Yeremia, lan Yeremia kandha marang dhèwèké: 'Ora pantes jenengmu "Pashur" (katentreman tumrap kowe), nanging "Mahor-Mishaviv" (kawedhèn ing saben sisih); amarga mangkéné pangandikane Gusti: "Delengen, Aku bakal ndadèkaké kowe dadi kawedhèn tumrap awakmu dhéwé lan kabèh kancamu; kowe kabèh bakal tiba ing pedhang mungsuhmu: kowe bakal nyekseni iki karo mripatmu dhéwé. Lan Aku bakal nyerahake kabèh Yehuda ing tangané raja Babilonia, lan dhèwèké bakal nggawa kabèh mau menyang Babilonia lan matèni kabèh mau nganggo pedhang. Lan Aku bakal nyerahake kabèh bandha

kutha iki lan kabèh kagungané, lan kabèh harta karuné para raja Yehuda, ing tangané mungsuh-mungsuhé; lan mungsuh-mungsuh mau bakal ngrampas, nggawa kabèh mau, lan nggawa menyang Babilonia. Lan kowe, Paskor, lan kabèh sing manggon ing omahmu bakal mlebu ing tawanan; lan kowe bakal teka ing Babilon lan mati ing kana, lan ing kana kowe lan kabèh kancamu, sing marang kowe wis maringi ramalan palsu, bakal dikubur' (Yer. 20:1–6).

Ora suwe ramalané Sang Prabu Yeremia iki kawujud. Ing taun kaping sanga pamrentahane, Zedekia, Raja Yehuda, kanthi terang-terangan mbrontak marang Raja Babilonia lan mecah kesetiaane marang dheweke; lan ing tanggal sepuluh sasi kaping sepuluh, Nebukadnezar maju (Yer. 52:4) marang Yerusalem karo pasukane sing ageng lan ngurung kutha iku saka kabeh sisih; piyambakipun mbangun tembok tanah dhuwur ngubengi tembok kutha, ing pucukipun dipasang menara pengepungan. Wektu kang medeni wis teka tumrap Yerusalem! Ing kutha krajan Yehuda, sing dilindhungi tembok kang kuwat lan cukup pasokan banyu lan kabutuhan liyane, amarga akèh wong padha ngungsi saka invasi Kasduania (Yer. 35:11), kabutuhan dhasar dadi cetha – kutha mau meh entek roti (Yer. 52:6). Ing wektu kasangsaran iki, miturut dhawuh Gusti, nabi Gusti rawuh ing ngarsane Raja Zedekia lan ngandika marang dhèwèké lan kabèh wong:

'Mangkéné pangandikane Gusti: "Delengen, aku nyerahaké kutha iki marang tangané raja Babilonia, lan dhèwèké bakal nyerang lan ngobong kutha iki; lan kowé, sang raja, ora bakal lolos saka tangané, nanging mesthi bakal kacekel lan diserahaké marang dhèwèké, lan kowé bakal digawa menyang Babilonia"' (Yer. 34:2–3).

Nanging, kanthi pangarep-arep nylametake Yerusalem saka karusakan total lan Karajan Yehuda saka kebinasaan, Yeremia maringi pitutur marang Zedekia supaya nyerah kanthi sukarela marang Nebukadnezar, kanthi percaya marang kabecikan atiné. Nanging nabi-nabi palsu lan para imam agung nentang pitutur nabi Allah kanthi sakabehe cara lan, kanthi diparingi semangat dening khayalan absurd saka para bangsawan sing mementingake kapentingan dhewe lan ambisius, ngyakinke raja supaya ora nggatekake 'Yeremia, sing padha sebut edan' (Yer. 28).

Ing wektu sing padha, semangat bodho Zedekiah lan para penasihaté, sing nolak nyerah sukarela marang Raja Babilonia, katon entuk alesan, sanajan mung sawatara wektu. Firaun Mesir, sing dadi pangarep-arepé Raja Yehuda bebarengan karo para raja sekutu liyane sing wis kasebut sadurunge, nglumpukaké pasukane lan mangkat kanggo nulungi Zedekia, sing dikepung déning wong Kalde. Nalika Nebukadnezar krungu bab iki, dhèwèké kanthi cepet mbatalaké pengepungan Yerusalem lan nyerbu karo kabèh pasukane marang mungsuh utamané (Yer. 37:5). Kebungahan sing luar biasa banjur sumebar ing Yerusalem. Nalika gapura-gapura sing wis meh setaun ditutup dibukak, wong-wong Yerusalem padha mlayu metu saka kutha kanggo ngrasakake rasa bebas lan ndeleng kahanan ing desa-desa lan kutha-kutha sakupenge, uga apa sing wis kelakon marang lahan lan kebon anggur. Wong Yahudi pracaya yèn Nebukadnezar kanthi kesusu mbatalaké pengepungan kuthaé lan mundur, amarga nyadari ringkihé pasukané lan ora mungkin ngrebut benteng kutha krajané. 'Delengen,' ujare para fanatik sing kesasar amarga ngimpi babagan kamulyan tanah airé, 'Raja Babilonia ora bisa ngalahaké kita lan mlayu kanthi isin.' Lan padha ngina ramalan Yeremia, kanthi ngina nyebut iku ora kelakon. Nanging sanadyan ing wektu kuwi, nabi Yeremia sing suci terus ngumumake tanpa ragu manawa Yerusalem bakal dijupuk dening bangsa Kalde.

"Bangsawan Kasdim," ujare, "bakal teka maneh lan perang nglawan kutha iki; bakal nyekel kutha iki lan ngobongé. Aja nganti padha ngapusi awakmu dhéwé! 'Sanajan kowe bisa ngusir kabèh tentara Kasdim sing perang nglawan kowe, lan mung sing tatu sing isih ana ing antarané, wong-wong mau uga bakal tangi, saben saka tendhané dhéwé, lan bakal ngobong kutha iki' (Yer. 37:7–10).

Sawisé wong Kalde nyerang Yerusalem, Yeremia, nabi Allah, bebarengan karo wong Yahudi liyané sing wis ninggalaké kutha sing dikepung mau, numpak keledai lan mangkat menyang kutha asalé, Anathoth, ing suku Benyamin, ing kono dhèwèké duwé tanah. Nanging durung tekan gapura suku Benyamin, dhèwèké dicegat déning komandan penjaga gapura kuwi, sawijining priya jenengé Irsia, putuné nabi palsu Ananiah (sing wis kasebut sadurungé), marang sapa Yeremia wis prédhiksi yèn dhèwèké bakal mati ora suwé. Irsia iki, amarga sengit marang nabi mau amarga leluhuré, nahan nabi mau, curiga yèn dhèwèké bakal ngelawan.

'Kowe arep mbelot marang wong Kasadia,' ujare Irsia.

Mangkono Yeremia mangsuli:

'Kowe goroh—aku ora arep menyang wong Kasde, nanging menyang kutha asalé dhéwé, ing kono aku duwé harta.'

Nanging, sanadyan wis diyakinke, penjaga nyekel abdi Gusti lan kanthi kekerasan nggawa dhèwèké ing ngarep para pangeran; lan para pangeran mau, seneng amarga entuk kasempatan kanggo nglakoni rencana ala sing wis suwé marang wong sing ora salah sing wis dadi duri ing sisihé, dianggep minangka mata-mata sejati, dipukuli lan dipenjara ing penjara bawah tanah ing omahé Yonatan—sekretaris, wong sing kejem lan atiné atos (Yer. 37:12–16)—sing diparingi tugas ngawasi tahanan. Nanging, padha ora wani nyentuh nabi utawa matèni dhèwèké, amarga padha wedi bakal nimbulaké nesu raja Zedekiah, sing sanadyan isin (Yer. 37:19), kadhangkala wis paring welas asih marang nabi Yeremia sing suci. Miturut dhawuhe Zedekiah, nabi Allah iku ora suwe dipindhahake saka penjara ing sangisore tanah menyang penjara kraton, ing kono dhèwèké diparingi roti (Yer. 37:21) lan saka kono dhèwèké bisa nyampèkaké piwulangé marang wong-wong.

Nanging, perayaan sing nyenengake ing Yerusalem iku ora suwe. Nebukadnezar, sing wis ngurung kutha krajan Yahudi suwéné 390 dina lan mbatalaké pengepungan mung kanggo nolak firaun Mesir sing teka nulungi Zedekia, ora suwé banjur ngusir mungsuhé lan bali manèh menyang Yerusalem, ngurung kutha iku luwih kenceng tinimbang sadurungé. Kampanye bangsa Kasdim nglawan bangsa Mesir mung suwé luwih saka 100 dina; nanging pengepungan pungkasan Yerusalem mung suwé 40 dina (Yehezkiel 4:5–6).

Sajrone wektu iki, nabi suci Yeremia ora nate mandheg ngajak wong Yahudi supaya bali marang Gusti kanthi tobat, nunjukake marang wong-wong mau ramalan sing saiki cetha wis kelakon, manawa wektu paukuman sing wis ditemtokake Gusti Allah kanggo kaluputan para wong dosa wis teka, lan dhèwèké maringi pitutur sing wicaksana supaya ora nolak kersaning Gusti Allah lan nyerah marang wong Kasadia.

'Mangkéné pangandikane Gusti,' pangandikane Yeremia, 'sapa waé sing tetep ana ing kutha iki bakal mati déning pedhang, kalaparan, lan wabah; nanging sapa waé sing metu menyang bangsa Kasdim bakal urip; paling ora bakal njaga bandha paling ajiné—jiwané—lan tetep urip. 'Nanging kutha iki mesthi bakal dijupuk déning tentara raja Babilonia' (Yer. 38:2–3).

Nalika krungu tembung-tembung kaya ngono saka nabi, para bangsawan Yahudi lan patriot fanatik, sing ora nduwé pamanggih bab katresnan sejati marang tanah airé, padha nyedhak marang raja kanthi panjaluk:

'Wong iki kudu dipatèni, amarga dhèwèké ngendhekaké semangat para prajurit lan kabèh wong kanthi ngomong tembung kaya ngono; amarga wong iki ora ngupaya kabecikan bangsane, nanging karusakan lan isiné.'

Raja Zedekia mangsuli marang wong-wong mau kanthi kuciwa:

'Dheweke ana ing tanganmu – tindakna kersamu marang dheweke; raja ora bisa nentang kersamu' (Yer. 38:4–5).

Kanggo Nabi Yeremia banjur diturunake nganggo tali menyang sumur jero ing pekarangan panjara kraton, kang kebak lendhut reged. Ing bolongan iku, wong Allah sing ora salah nandhang sangsara, kapendem nganti gulu ing lendhut; lan dhèwèké mesthiné bakal mati amarga teles lan luwe yèn ora dislametaké déning wong manca sing wedi marang Gusti. Ing kraton ana eunukh jenenge Abdemelech, wong Etiopia; nalika krungu yèn Yeremia wis dibuwang menyang sumur, dhèwèké nesu amarga perlakuan ora pantes marang nabi sing diajeni, banjur nyedhak marang raja lan kandha:

'Panjengan, Paduka Raja! Paduka sampun kaliru ngubati nabi Yeremia makaten, ngantos ngancam gesangé.'

Raja mrentahake Abdemelech supaya narik dheweke metu saka sumur. Banjur Zedekiah ngundang Yeremia marang dheweke lan kanthi rahasia takon apa kabeh ramalané iku pancen kelakon.

Nabi mau mangsuli:

'Yen aku kandha sing sejati, apa kowe ora bakal matèni aku? Lan yen aku maringi pitutur, kowe ora bakal ngrungokaké aku.'

Raja kanthi resmi njanjèkaké marang Yeremia yèn dhèwèké ora bakal matèni dhèwèké utawa nyerahaké dhèwèké marang wong-wong sing kepéngin matèni dhèwèké. Banjur Yeremia kandha marang Zedekia:

'Mangkéné pangandikane Gusti Tentara, Allahé Israèl: yèn kowé (kanthi kersa nyerah lan) metu marang para panglima Raja Babilonia, nyawamu bakal kaampuni lan kutha iki ora bakal kobong, lan kowé karo keluarganmu bakal urip; nanging yèn kowé ora metu marang para panglima raja Babilonia, kutha iki bakal diserahaké ing tangané wong Kasdim, lan padha bakal ngobong kutha iki, lan kowé ora bakal lolos saka tangané.

Raja, sing kesasar dening wong-wong sing diarani kanca, ora nggatekake nabi lan ora manut pitutur sing becik. Nanging, amarga wedi dikhianati kanca-kanca mau—ora kanggo Jeremiah nanging kanggo awake

dhewe—dhèwèké kandha marang wongé Gusti supaya ora ana sing ngerti obrolan rahasia mau lan yèn para pangéran takon bab kuwi, dhèwèké kudu mangsuli: 'Aku wis nyuwun marang raja supaya aku ora dikirim bali menyang omahé Yonatan, supaya aku ora mati ing kana.'

Lan nabi mau tetep dijaga ing pekarangan pasukan kraton sajrone pengepungan Yerusalem, nganti dina nalika piyambakipun digawa déning wong Kalde. Kedadéan iki kelakon ing taun kaping sewelas pamaréntahan Zedekia (Yer. 38:1–28).

Pungkasané, wayahe pungkasan tumeka kanggo kutha iku, benteng agung Israel – Yerusalem: cacahé para panglindhungé wis nyusut banget nganti ora bisa manèh njaga tembok kutha; ora ana roti manèh ing kutha – kengeran keluwen ngancem kutha Yahudi mau; Kejiret rasa wedi, wong-wong Yerusalem padha kelangan sisa-sisa kemanungsané: padha ora mung 'ngremuk siji lan sijiné' kanthi makna kias, nanging pancèn padha 'ngedan daging anak lanang lan anak wadoné uga tangga tepariné'. Mangkono prakiran Yeremia kasembadan! (Yer. 19:9 lan liya-liyané.)

Ing dina kaping sanga wulan Tammuz, wulan kaping papat, ing dina kaping sanga taun kaping sewelas pamrentahan Zedekia (Yer. 39:2) (ing wulan Juni 589 SM), wong Kaldeania mbobol celah amba ing tembok kutha lan nyerbu Yerusalem. Nebukadnezar dhéwé ora ana ing kono wektu kuwi. Dhèwèké ana ing Riblah, ing Siria. Para panglima, sawisé nyerbu kutha, padha masang tenda ing Pintu Tengah, sing dumunung ing antarané Sion lan Kutha Ngisor (Yer. 39:1–3). Para prajurit galak, amarga nesu amarga pengepungan sing suwé, nyebar ing saindenging kutha lan ora nresnani sapa waé. Wong Yehuda, kesel amarga luwe lan wedi—kabèh sing isih bisa—mlayu (2 Raja 25:2). Raja Zedekia, sing diiringi para pangreksa pribadhi, kasil liwat jalur rahasia cedhak taman kraton ing sisih lor-wétan kutha nalika bengi lan mlayu saka ibukota. Dhèwèké niyat ngungsi ing ara-ara samun Gilead. Nanging kaburane ora suwe langsung kacathet dening wong Kasadia, banjur dikirim pasukan kanggo ngoyak dheweke lan kanca-kancane. Para pelarian mau gampang ditangkep ing dataran Yeriho. Para prajurit sing bareng karo raja padha mlayu utawa dipatèni. Zedekia ditawan lan digawa ngadhepi Nebukadnezar ing Ribla, sawijining kutha ing Siria. Uga sing digawa ana ing kono yaiku imam agung Seraiah lan pejabat candhi Zephaniah, sing wis ditangkep ing kutha, uga eunukh, panglima tentara, pitu bangsawan sing wis ngadeg ing ngarep raja, lan enem puluh wakil rakyat sing pinunjul. Pemenang ngumumake paukuman marang sing kalah: putra-putra Zedekiah lan kabèh warga Yerusalem, digawa ing ngarep pandelengan medeni saka panguwasa Wétan, dipatèni ing ngarepé raja Yahudi sing apes; matané banjur dicungkil, lan sawisé kuwi dhèwèké dikirim menyang Babilonia nganggo borgol perunggu lan dipenjara ing kana, ing ngendi dhèwèké seda (Yer. 52, dl. Yer. 39:4–7).

Sasampunipun bangsa Kaldeya nyekel Yerusalem (Yer. 52:12), Nebuzaradan, panglima pasukan pengawal Nebukadnezar, rawuh ing kono. Kutha krajan karajan Yahudi punika lajeng dados panggonanipun para seda: kabèh gapurané sepi, dalan menyang Sion sepi, para imam lagi lara, lan para pemuda lan pemudi Yehuda diinjak-injak kaya ing penekanan anggur (Ratapan 1:1–15). Nanging kutha iku, ibukota keturunan Daud, sing nganti wektu kuwi éndah lan mulya, isih ngadeg, tetep njaga kamulyan lan kaendahane. Komandan militer sing wis ngrebut kutha iku ora nduwé wewenang kanggo netepaké nasibé. Panguwasa bangsa Kasdé dhéwé bingung: ing siji sisih, dhèwèké kepéngin nduwé benteng ing tanah Yehuda kanggo nglindhungi dhèwèké saka niat mungsuhé raja Mesir, lan Yerusalem, kanthi tembok pertahanané sing kuwat, bisa migunani kanggo tujuan iki; nanging ing sisih liya, dhèwèké ora bisa ora curiga ana bebaya tumrap dhèwèké: yèn wong Yahudi sing tansah licik lan mbrontak bakal nggunakake benteng iki kanggo kapentingané sing licik. Pertimbangan pungkasan iki sing menang: Nebukadnezar ngutus Nebuzaradan kanthi tugas ngratakaké Yerusalem nganti rata karo lemah. Pangancuran pungkasan lan tuntas iki marang Yerusalem digambarke kanthi ngena ing ati dening Nabi Yeremia, sing ngucurake sedhih gedhe ing bait-bait 'Ratapan'-e. Pangancuran kutha suci iki nggeteraké atiné wong Israel – sing wis miwiti ratapan tulus 'ing pinggir kali Babilonia' (Mazmur 136), lan padha nindakake nganti saiki, padha nglakoni dina kanggo ngelingi prastawa iki kanthi puasa lan mlaku sikil telanjang – tanpa sepatu utawa sandal minangka pratandha duka.

Gubernur Nebuzaradan wis nampa dhawuh khusus saka tuwane, Nebukadnezar, babagan nabi suci Yeremia – yaiku: njupuk lan ngreksa dheweke kanthi tliti, supaya dheweke bisa urip tanpa penindasan, ora nglarani, lan ngidini dheweke tumindak miturut karsa dheweke ing kabeh bab (Yer. 39:11–12). Nebukadnezar wis

ngerti tenan marang Yeremia, marang ramalané lan pitutur sing wis diwènèhaké marang Raja Zedekia; mulané dhèwèké maringi pituduh kaya ngono marang Nebuzaradan babagan nasib nabi mau.

Sang Nabi Yeremia, sing nalika pengepungan Yerusalem diiket ing belenggu lan dijaga ing pekarangan pasukan kraton, ditawan déning bangsa Kasdim bebarengan karo wong Yahudi liyané; Nalika Nebuzaradan teka ing Yerusalem, dhèwèké langsung digawa ngadhep wong iki, sing nduwèni wewenang pepak tumrap nasib kutha lan kabèh Karajan Yehuda, lan krungu tembung rahmat saka dhèwèké: 'Gusti Allahmu wis netepaké bala iki marang panggonan iki lan wis nindakaké apa sing wis Dheweke kandhakake... Nanging dina iki aku mbebasake kowe saka belenggu ing tanganmu: yèn kowe kersa lunga karo aku menyang Babilonia, lunga; nanging yèn kowe ora kersa lunga karo aku, tetep kene. Kabèh tanah ana ing ngarepmu; ing endi kowe kepéngin lunga, lan ing endi kowe seneng lunga, lunga menyang kana' (Yer. 40:1–4). Yeremia nyatakaké karsa panjenengané kanggo tetep ing tanah asalé.

Sawisé dibebasaké lan weruh karunia pangayoman sing diparingaké Nebuzaradan marang dhèwèké, Yeremia sepisanan lan paling utama nggatekaké Panggonan Sucié Gusti Allah, kaéndahan lan kamulyan paling luhur ing sajarah kabèh Israèl—yaiku Tabut Prasetyané—supaya ora dirusak déning wong manca, lan supaya kamulyané Gusti Allah ora kena cacad. Nabi mau banjur kanthi wani nyuwun marang panguwasa ijin kanggo njupuk sucié Gusti Allah Israèl, sadurungé Bait Suci Pangeran dirampas lan dibakar. Lan kanthi nggunakake ijin iki, dhèwèké nggoleki imam-imam lan orang Lewi sing taat sing isih slamet, ngajak mau bebarengan karo dhèwèké, lan tanpa wedi lan tanpa alangan liwat ing antarané wong Kasde, mlebu ing candhi sing dibangun déning Salomo. Ing kono, nabi Allah nyalakake lentera sing wis disiapake nganggo geni sing kanthi mujijat mudhun saka Gusti ing jaman Musa lan Harun kanggo korban tutung (Imamat 9:24) lan sing wis dijaga supaya tetep murub tanpa kendhat ing mezbah wiwit semana, lan dheweke nyumputake lentera iku ing sumur garing, kanthi iman sing teguh lan marang ramalan yèn sanajan geni iki bakal padam samentara ing kana (kanthi mujijat malih dadi unsur liya, yaiku banyu kandel), ing wektu sing pas bakal bali marang sifat asliné lan murub manèh; iki kelakon nalika para Israel bali saka pangasingan Babilonia, nalika candhi dibangun maneh ing jaman Nehemia, pirang-pirang taun sawisé seda nabi suci Yeremia, sing wis nyegel geni iki ing jerone sumur lan merataké panggonané, supaya ora katon lan tetep ora dingertèni sapa waé suwéné suwe (2 Makkabe 1:19–32).

Sawisé geni kurban disumputake, nabi Allah njupuk Tabut Perjanjian, nggawa metu saka Bait Suci lan nyimpen ing omahé dhéwé nganti kahanan ing kutha meneng, sing muncul amarga prentah Nebuzaradan wektu kuwi babagan ngrebut lan ngobong Yerusalem.

Nalika sucié Gusti wis digawa metu saka candhi, prajurit Kalde, miturut dhawuhé Nebuzaradan, langsung nglumpukaké kabèh bandha candhi—emas, pérak, lan perunggu—kanggo dikirim menyang Babilonia, lan padha ngrusak candhi mau nganti tuntas; Ing wektu sing padha, kabèh kraton karajan lan omah-omah paling éndah sing nyenengaké dalan-dalan ing Yerusalem uga dirusak lan dibakar; tembok kutha digali lan dirubuhaké nganti rata karo lemah. Akèh wong Yahudi sing mati amarga pedhang para penakluk, lan sing paling akèh ing lembah Tophet, panggonan sing biyèn digawé kurban anak lanang lan wadon marang Moloch, lan saiki para Kasdim nyeret wong-wong mau menyang kana kanggo dipateni. Sing slamet lan isih duwé kekuwatan banjur digawa dadi tawanan. Mung wong-wong ringkih lan mlarat saka bangsa sing mbrontak sing ditinggal ing Yudea; miturut dhawuhe Nebuzaradan, kebon anggur lan sawah diparingake marang wong-wong mau kanggo diolah lan kanggo panguripan (Yer. 39:10; 2 Raja 25:12).

Sawisé ninggalaké Yerusalem sing wis dirampok lan dirusak, Nebuzaradan ngangkat Gedaliah, putrané Ahikam—wong sing biyèn nylametaké Yeremia saka tangan para pembunuhé lan sing milih manggon ora ing Yerusalem nanging ing Massiph[3307] , cedhak Yerusalem—dadi gubernur ing tanah Yehuda sing rusak. Nabi Yeremia uga manggon ing kana, supaya miturut dhawuhe Nebuzaradan, piyambakipun saged gesang ing sangandhaping pangayoman lan pitulungan gubernur provinsi (Yer. 40:5).

Nganggo kabebasan lan tentrem sing wis teka ing negarané, Santo Yeremia, bebarengan karo imam-imam lan orang Lewi sing taat, njupuk barang-barang suci saka Omahé Gusti sing wis disimpené lan nggawa menyang sawijining gunung ing tanah Moab, ngliwati Kali Yordan, cedhak Yerikho, saka kono nabi Musa tau ndeleng

[3307] Massifah dumunung ora adoh saka Yerusalem lan dadi panggonan ibadah ing jaman kuna; Samuel nate nyuguhake korban tutung ing kana sadurunge wong Yahudi mbalekake serangan wong Filistin (1 Sam. 7:1–17).

Tanah Janji, ing ngendi piyambakipun seda lan dikubur ing panggonan kang ora dingertèni sapa waé (Ulangan 34). Ing gunung iku, , nabi Yeremia nemokake guwa, ing ngendi piyambakipun nggawa Tabut Perjanjian; lawang guwa iku ditutup nganggo watu gedhé. Lan Yeremia, kaya-kaya, ngunci watu iki kanthi nulis jenengé Gusti Allah ing ndhuwur nganggo driji – lan tulisan kuwi kaya digawe nganggo pucuk wesi, amarga watu atos ing sangisore driji nabi sing nulis kuwi dadi alus kaya lilin, banjur mbalèk atos maneh miturut sipaté alamiah. Lan panggonan kuwi dadi kuwat kaya-kaya dicetak saka wesi. Sawisé kuwi, Santo Yeremia, nalika ngandika marang wong-wong sing mèlu, kandha: 'Gusti wis lunga saka Sion menyang swarga! – lan Panjenengané bakal bali kanthi kuwasa, lan pratandha rawuhé bakal kéné: nalika kabèh bangsa ing donya bakal nyembah wit' (salib sing dadi panggonané Juruwalèh donya, Gusti Yesus Kristus, disalibaké).

Yeremia nambahaké manawa ora ana siji waé sing bisa mindhah Peti Kasucian iku saka panggonané kajaba Musa, nabi sing nyekseni Gusti Allah; lan ora ana satunggaling imam sing bisa mbukak utawa maca lempeng-lempeng prajanjian sing ana ing jeroné kajaba Harun, wong sing manut manahé Gusti Allah; ing dina kebangkitan umum, kotha iku bakal digawa metu saka sangisore watu sing disegel nganggo Asma Allah lan dipasang ing Gunung Sion, lan kabèh wong suci bakal padha nglumpuk ing sacedhaké kanthi ngenteni rawuhe Gusti, sing bakal nylametaké saka mungsuh sing medeni – Sang Antikristus, sing ngupaya patié. Nalika Sang Nabi Yeremia ngendika tembung-tembung mau marang para imam lan para Lewi, dumadakan méga nutupi guwa sing disegel kuwi, lan ora ana siji waé sing bisa maca jenengé Gusti Allah sing ditulis ing watu nganggo driji Yeremia; malah panggonané dhéwé dadi ora bisa dikenal, saéngga ora ana siji waé sing bisa nunjukaké. Sawetara wong sing ana ing kono kepengin nandhani panggonan lan dalan menyang kana, nanging ora bisa kanthi cara apa wae. Nanging nabi mau, ing wahyu rohani, kandha marang wong-wong mau: 'Panggonan iki bakal ora dingertèni sapa waé nganti Gusti nglumpukaké pasamuwan manungsa; banjur, ing rahmaté, Panjenengané bakal mbukak panggonan iki—banjur kamulyané Gusti bakal katon marang kabèh wong ing ndhuwuré, lan méga bakal nutupi panggonan iki, kaya ing jamané Musa (Imamat 9:23–24) lan ing jamané Salomon' (3 Raja 8:10–11).

Mula guwa iku tetep ora dingertèni, lan panggonan iku bakal tetep ora dingertèni nganti pungkasaning donya; nanging kamulyaning Gusti kanthi rahasia madhangi Peti Prajanjian kanthi méga padhang kang murub, kaya déné nalika nglindhungi ing kemahé Musa lan ing candhiné Salomo, amarga padhange ora bisa mandheg!

Pitulas taun sawisé, nalika padha bali saka pangasingan Babilonia, wong Yahudi mbangun candhi anyar ing Yerusalem, nanging candhi kuwi ora nduwèni kamulyan candhi kuna, panggonan sucié Gusti; arké Perjanjian anyar banjur digawé saka emas, miturut modhèlé Musa, lan kabèh sing ana ing njero lan sakubengé diatur manut pola lawas; nanging arké kuwi ora nduwèni daya mujijat manèh, lan ora disinari kamulyané Gusti Allah. Siji-sijine sing kaestokake ing candhi anyar yaiku geni swarga saka candhi lawas, sing, kaya sing kasebut ing ndhuwur, wis disumputake ing sumur dening nabi Yeremia lan sakbanjure ditemokake dening para imam.

Sawisé Tabuté Gusti disumputaké, Santo Yeremia mbalèk menyang Masifah, kutha krajan anyar ing tanah Yehuda, marani Gedaliah, gubernur anyar ing tanahé sing rusak, lan manggon bebarengan karo warga sing isih ana, nangis tanpa kendhat kanggo tanahé sing cilaka. Wong Yahudi sing nyebar ing tanah-tanah sakupenge nalika invasi Kasdania wiwit padha kumpul ing sacedhake Gedaliah. Gedaliah, sing oleh pangayoman saka sang raja, maringi semangat marang wong-wong mau, janji bakal nyuwun marang wong Kasdania kanggo wong-wong mau lan njamin supaya padha bisa urip tentrem. Gusti piyambak, sawisé ngukum wong-wong sing ala, maringi panglipur marang sésa bangsa Israèl sing sedhih ing taun kapisan sawisé invasi Babilonia: ing taun iku padha nglumpukaké panèn sing akèh saka kabèh jinis woh-wohan saka tanah lan anggur (Yer. 40:9–12), nanging wabah hawa naphsu mbrontak lan tirani tanpa wates, sing ora dikekang dening ukum moral, wis nyusup jero ing ati wong Yahudi nganti kakuwatan lan pangaribawa kuwi isih krasa sanajan ing wektu kang angel. Ana wong jenenge Ishmael, putra Naphanias, sedulure Raja Zedekiah, sing tau dadi tawanan ing Babilonia, lan Johanan lan Jonathan, putrané Kareah, lan liyané saka para pimpinan militèr Yahudi sing wis mlayu saka wong Kaldeya menyang wong Moab, Amon, lan Edom, padha bali lan manggon karo para pengikuté ing sacedhaké Yerusalem sing wis rusak; Padha uga njaga kontak karo Gedaliah, sowan marang dhèwèké ing Masif kaya arep nyatakaké kasetyan marang dhèwèké. Gedaliah sing gampang percaya, ora curiga ana niat ala saka wong-wong mau, nampani kanthi anget lan ngajeni, malah nganakake pesta kanggo wong-wong mau. Johanan, putra Kareah, lan liya-liyané, ngélingaké Gedaliah yèn Ishmael, kanthi kolusi karo wong Amon, arep matèni dhèwèké, lan kanthi rahasia nawakaké layanan ala marang dhèwèké:

'Ayo,' ujare, 'aku sing mateni Ishmail, putrané Nafaniah, lan ora ana sing bakal ngerti; ngapa kowe ngidini dhèwèké mateni kowe, lan ngidini wong Yahudi sing padha kumpul ing sacedhakmu padha musna, lan sisa Yehuda padha binasa?'

'Aja nindakake iki,' ujare Gedaliah marang dheweke, 'kowe ngomong goroh bab Ishmael.'

Sawisé kuwi ora suwe, Ishmael pancèn muncul ing ngarep Gedaliah karo sepuluh wongé; ing wayah bengi pungkasan, ing tengah-tengah pesta, dhèwèké nyabet Gedaliah nganggo pedhangé, bebarengan karo kabèh wong Yahudi sing ana bareng dhèwèké lan wong Kalde—para prajurit sing ana ing kono. Sawisé nindakake tumindak kejem lan getihé sing kasil kuwi, Ismael bebarengan karo klompok perampok sing dadi konspirator, ngrampok Massifah, nyekel putri-putri gubernur provinsi lan wong-wong sing wis miwiti manggon tentrem ing kana, banjur nggawa mau menyang tlatah Amon. Kejahatan wani sing ditindakake dening perampok iku—sing katon tumindak kanggo kabecikan tanah air—ngundang kebencian umum marang dheweke. Johanan, putra Kareah, lan para komandan detasemen militer liyane enggal padha nglumpuk lan mutusake ngukum wong jahat kuwi; sawise nglumpukake pasukane, padha ngoyak Ismail lan nyusul dheweke ing Gibeon. Wong Yahudi sing didadèkaké tawanan déning Ishmael, malah kanca-kancané ing perang, padha bungah nalika weruh Johanan lan pindhah nyengkuyung dhèwèké. Ishmael, mung karo wolu kanca paling cedhak, mlayu menyang wong Amon.

Nanging Johanan lan kanca-kancané adoh saka saktenané mangertèni kapentingan tanah airé sing apes nasib, sawijining bab sing tansah ditekanké nabi Yeremia. Sawisé kamenangan gampang nglawan Ishmael, wong-wong Yahudi sing mandheg ing désa Himam, cedhak Betlehem, nganakake pasamuan ing sangisoré pimpinan Johanan, ing kono, amarga wedi paukuman amarga pambunuhan pengkhianat marang Gedaliah, sing diangkat déning raja Babilonia, padha mutusaké mlayu menyang Mesir. Lan padha miwiti nyiapake persiapan kanggo mangkat menyang Mesir minangka sawijining bangsa—tepat ing tanah sing biyèn karuhuné wis dibebasake déning tangan kuwasa Gusti Allah Kang Maha Agung lan lengené sing gagah!... Nanging sadurunge ngleksanani kaputusan iki, padha kepengin krungu panemune nabi Yeremia sing suci babagan prakara iki. Lan kabèh panglima perang, lan Johanan putra Kareah, lan Yezeraniah putra Gosiah, lan kabèh wong, saka sing paling cilik nganti sing paling gedhé, padha maju lan kandha marang nabi Yeremia:

'Mugi panyuwun kita kaparingi sih ing paningal Panjenengan; ndedonga marang Gusti Allah Panjenengan kanggo kita' (padha kandha 'Panjenengan', dudu 'kita', – iki pantes diparingi perhatian khusus) kanggo kabèh sisa iki, amarga saka akèh mung sithik sing isih ana, kaya sing panjenengan sakseni, supaya Gusti Allah panjenengan nunjukaké marang kita dalan sing kudu kita lakoni lan apa sing kudu kita tindakake.

Nabi mau mangsuli marang wong-wong mau:

Aku wis krungu panjalukmu, lan aku bakal ndedonga marang Gusti Allahmu kaya sing kok jaluk; lan apa waé sing diandharaké Gusti, bakal tak kandhakké marang kowé—ora ana siji tembungé sing bakal tak sembunyikaké saka kowé.'

Nalika kuwi, wong-wong mau kandha marang Yeremia:

Mugi Gusti Allah dados saksi sing setya lan bener ing antarané kita, menawa kita mesthi bakal nindakake kabèh sing Gusti Allah Panjenengané paring dhawuh marang kita: apa iku becik utawa ala, kita bakal manut marang swara Gusti Allah Panjenengané, sing kita kirim Panjenengan, supaya kita oleh kabegjan nalika kita manut marang swara Gusti Allah Panjenengané.

Nabi mau nepati janji iki lan sawisé sepuluh dina lumantar, dhèwèké ngumumaké marang Yohanan lan para panglima militèr sing ana bareng dhèwèké, uga marang kabèh wong:

'Mangkéné pangandikane Gusti Allahé Israèl, sing kowe utus aku kanggo nyuwun pangapura ing ngarsané: yèn kowe manggon ing tanah iki, aku bakal nguwatké kowe lan ora bakal ngrusak kowe; aku bakal nandur kowe lan ora bakal ngundhuh kowe, awit aku nyesel marang bala sing wis tak timbakaké marang kowe. Aja wedi marang raja Babilonia sing kok takuti; aja wedi marang dheweke, kandha Gusti, amarga Aku ana ing sisihmu kanggo nylametake lan mbebasake kowe saka tangane. Lan Aku bakal paring welas asih marang kowe; dheweke, raja Babilonia, ora bakal ngukum kowe lan bakal ngidini kowe tetep ing tanahmu. Nanging yen kowe kandha, 'Kita ora kepengin manggon ing tanah iki' lan ora nggatekake swara Gusti Allahmu, kang kandha: 'Ora, kita bakal lunga menyang tanah Mesir, ing kana kita ora bakal weruh perang, ora bakal krungu swara terompet, ora bakal nandhang keluwen; lan ing kana kita bakal urip', mula rungokna saiki sabdaé Gusti, kowe sisaé Yehuda, mangkéné pangandikane Gusti Tentara, Allahé Israèl: yen kowe pancen netepake atimu arep menyang Mesir lan

manggon ing kana, mula pedhang sing kok wedi bakal nyerang kowe ing kana ing tanah Mesir, lan keluwen sing kok takuti bakal ngetutake kowe ing kana; ing Mesir kowe bakal mati. Lan kabèh sing mbalèk pasuryané menyang Mesir kanggo manggon ing kana bakal mati déning pedhang, kalaparan, lan wabah; ora ana siji-sijia sing bakal slamet utawa kabur saka karusakan sing bakal tak tindakaké marang wong-wong mau. Amarga mangkene pangandikane Sang Yehovah, Gusti Allah Israèl: kaya nesuku lan murkaku wis kaucuraké marang para warga Yerusalem, mangkono uga murkaku bakal kaucuraké marang kowe nalika mlebu Mesir; lan kowe bakal dadi kutukan, ajrih, cacian, lan tembung pasemon, lan kowe ora bakal ndeleng panggonan iki manèh. Kanggo kowe, sisa Yehuda, Gusti wis ngandika: 'Aja mudhun menyang Mesir; nanging mangertoa kanthi cetha manawa saiki Aku wis ngelingake kowe! – Aja gawe dosa marang awakmu dhéwé : kowe wis ngutus Aku marang Gusti Allah, kandha manawa kowe bakal nindakake apa waé sing dhèwèké dhawuhake; lan saiki Aku wis nyatakake kersaning Allah marang kowe. – 'Mulane, mangertèna yèn kowé bakal mati déning pedhang, déning kalaparan lan déning wabah ing panggonan sing arep kok tuju, mikir yèn kowé bakal urip ing kana kanthi kalimpahan lan tentrem' (Yer. 42:2–22).

Pitutur nabi iki gagal marakake kesan sing dikarepake ing ati-ati sing kebak bisa saka karsa dewe sing tanpa wates. Azaria, putrané Hosaya, lan Yohanan, putrané Kareah, lan wong-wong angkuh liyane kandha marang Yeremia: 'Kowe ngomong goroh; dudu Gusti sing ngutus kowe maringi kabar marang kita, "Aja lunga menyang Mesir", nanging Baruk, anak Neriya, sing nyurung kowe nglawan kita supaya kita diserahake marang wong Kasdim, supaya padha mateni kita utawa ngrebut kita dadi tawanan menyang Babilonia' (Yer. 43:1–3).

Nanging wong-wong mbrontak kuwi ora nggatekake sabda Gusti supaya tetep manggon ing tanah Yehuda. Yohanan lan prajurité, bebarengan karo kabèh sisa bangsa Yehuda, nglumpukaké kulawargané lan bandha-bandhané banjur mangkat menyang Mesir, kanthi paksa nggawa nabi Yeremia lan juru tulis setyané, Barukh.

Sawisé tekan tanah Mesir, padha manggon ing kutha Tafnes, ing ngendi nabi Musa biyèn wis nindakake pratandha mujijat ing ngarepé Firaun. Ing kana, ing antarané wong-wong tanahé sing wis manggon ing kana kanthi kersané dhéwé, Yeremia manggon patang taun, nampa ajining dhuwur saka wong Mesir amarga uripé sing bener lan kabecikan sing ditindakake, kaya matèni ula lan buaya liwat pandonga. Ing kono panjenengané séda lan dikubur.

Wafate nabi suci iku minangka syahid.

Ing Taphnes, sabda Gusti rawuh marang Yeremia:

'Golek watu gedhé ing tanganmu lan sembunyikna ing lendhut ing lawang mlebu omahé Firaun ing Taphnes, ing ngarepé wong Yahudi, lan kandhaa marang wong-wong mau: Mangkéné pangandikane Gusti Tentara, Allahé Israèl: 'Delengen, Aku bakal nelukaké lan nggawa Nebukadnezar, raja Babilonia, abdi-Ku, lan Aku bakal nyelehaké pangkuan kratoné ing ndhuwur watu-watu sing wis tak sembunyikaké iki; lan dhèwèké bakal nyebar kemahé sing megah ing ndhuwuré; lan dhèwèké bakal teka lan nyerang tanah Mesir: sing wis ditakdirake mati bakal dipatèni, sing wis ditakdirake dadi tawanan bakal dadi tawanan, lan sing wis ditakdirake mati ing pedhang bakal mati ing pedhang (Yeremia 43:8–11). Lan mung sithik saka wong Yahudi sing lolos saka pedhang sing bakal bali saka tanah Mesir menyang tanah Yehuda, lan wong Yahudi sing isih ana sing teka ing tanah Mesir kanggo manggon ing kana bakal ngerti tembung sapa sing bakal kelakon: tembungku utawa tembungé. 'Lan iki pratandha tumrap kowe,' pangandikane Gusti, 'manawa Aku bakal ngukum kowe ing panggonan iki, supaya kowe padha ngerti manawa tembung-tembungku tumrap kowe bakal kelakon nganti kowe padha binasa; delengen, Aku bakal nyerahake Firaun saka Mesir menyang tangan mungsuhe, kaya Aku wis nyerahake Zedekia, raja Yehuda' (Yer. 44:28–30).

Murka wong Yahudi marang tembung Yeremia tekan puncaké, lan pungkasane padha mènèk watu marang nabi Allah sing tanpa wedi ngandharake kabeneran marang wong-wong mau! Ing taun seda nabi suci mau, Raja Babilonia teka ing Mesir, ngalahaké tentara Mesir lan matèni Firaun Wafri; ing wektu sing padha, para putra Israel sing wis manggon ing kana uga dibasmi.

Pirang-pirang taun sawisé, relik nabi suci Yeremia dipindhahaké déning Alexander Agung saka Makedonia[3308] menyang kutha Alexandria sing wis diadegaké, lan disimpen ing panggonan sing diarani Tetrapyl,

[3308] Alexander Agung mrentah wiwit taun 336 nganti 323 SM. Dhèwèké dadi misuwur minangka penakluk sing luar biasa. Alexander Agung ngunjungi Yerusalem ing taun 332 SM.

sing banget diurmati déning wong Alexandria. Ratu Helena ngias bangunan ing Yerusalem ing panggonan persis ing ngendi Yeremia tau dibuwang menyang sumur lendhut.

Para Nabi Yeremia uga wis maringi ramalan babagan sangsaraé Gusti Yesus Kristus, nglambangaké dhèwèké minangka pratandha misterius tumrap Panjenengané, 'wedhus alus sing digawa menyang pangubaran' (Yer. 2:19; delengen Yesaya 53:7). Miturut tradhisi sing kacathet dening Santo Epifanius, nabi Yeremia wis maringi ramalan babagan ambruk lan karusakan kabèh berhala Mesir nalika Perawan—Ibu karo Bayi, sing lair ing guwa lan dibaringaké ing palungan—bakal teka ing Mesir; – sawijining ramalan sing diandharake dadi dhasar tumindak adat bangsa Mesir sing nggambarke sawijining cah wadon sing ngendhok ing amben, karo bayi sing dibungkus kain lan dibaringake jejere ing palungan, lan padha ngajeni marang patung kuwi. Uga dilaporake manawa nalika Raja Ptolemy takon marang para imam Mesir kenapa gambar kaya ngono diurmati, padha mangsuli manawa iku sawijining misteri sing wis diramalake dening nabi suci marang para leluhure, lan padha ngenteni kasampurnane misteri iki.

Wis pirang-pirang taun liwati wiwit seda nabi suci Yeremia: wong Yahudi sing tau dadi tawanan bangsa Kasdim wis bali menyang tanah leluhuré; sawijining Bait Suci anyar kanggo Gusti wis dibangun ing Yerusalem, lan ing Yudea, sak isa-isa, katertiban urip agama lan urip sipil wis dibalèkaké . Nanging ing jaman kuwi wong Yahudi ora maneh nduwé kabebasan politik lan dadi tundhuk marang wong Siria, Mesir, lan Makedonia; padha nandhang sangsara amarga suku-suku Kanaan lan amarga prahara lan perselisihan internal.

Kedadéyané sawijining wektu, nalika panglima Siria sing licik, Nicanor—sing wis nyebabaké akèh karusakan marang bangsa Yahudi—kanthi sombong ngupaya kanthi cara apa waé kanggo ngrusak juara semangat kamardikan agama, panglima agung sing ngreksa iman suci para leluhuré, Yudas Maccabeus, Yudas iki, sing nyenjatani kanca-kancané ora mung nganggo tamèng lan tombak sing kuwat nanging uga nganggo tembung-tembung alus lan pangeling babagan pitulungan mujijat saka Gusti Allah ing jaman kepungkur, nyritakaké impéné marang wong-wong mau; lan kanthi crita iki dhèwèké nggumbiraké lan maringi inspirasi marang kabèh wong (2 Makkabeus 15:1–11).

Paningalé kaya mangkéné: dhèwèké weruh Onias—imam agung biyèn, wong sing jujur lan becik, sing wiwit cilik wis kanthi semangat nguwasani kabèh bab sing ana gandhèngané karo kabecikan—lan dhèwèké weruh yèn wong iki, sing kinurmatan ing rupané, ngulur tangan lan ndedonga kanggo kabèh bangsa Yahudi. Banjur ana wong liya sing muncul, dihiasi rambute abu-abu lan kamulyan, dikelilingi kamulyan sing nggumunake lan luar biasa. Lan Onias kandha:

'Iki sedulur ing iman sing ndedonga kanthi semangat kanggo umat lan kutha suci, Yeremia, nabi Allah.'

Banjur Yeremia, ngulurake tangane, maringi Yudas pedhang emas lan nalika nyerahake iku, ngendika:

'Grasia pedhang suci iki; iki peparing saka Gusti Allah, kang bakal kowe gunakake kanggo nggebug mungsuhmu' (2 Maccabees 15:12–16).

Lan kanca-kancané Yudas Maccabeus, sing diparingi panglipur lan semangat déning tembung-tembungé, kanthi wani nyerbu perang lan ngalahaké mungsuh. Crita iki saka Yudas bab impene kanthi cetha mbuktekake manawa para abdi suci Gusti Allah, sawisé seda, ndedonga marang Gusti Allah kanggo kita lan nulungi kita, kaya Sang Nabi Yeremia nulungi Yudas Maccabeus ngalahake mungsuh-mungsuhe. Mugi pandonga suci panjenenganipun ugi paring pitulungan dhumateng kita supados saged ngungkuli mungsuh kita ingkang katingal lan ingkang boten katingal, lumantar sih rahmat lan katresnan Gusti kita lan Juruwilujeng Yesus Kristus, dhumateng Panjenenganipun katur kamulyan, kados makaten ugi dhateng Rama lan Roh Suci, salami-laminipun. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Sawise panjenengan ngresiki manah panjenengan sing padhang lumantar Roh Suci, ya nabi agung lan martir, nabi Yeremia sing mulya, panjenengan nampi karunia nubuat saka ing dhuwur lan muni kanthi swara banter ing saindenging tlatah: 'Iki Gusti kita, lan ora ana sing padha karo Panjenengané, sing wis dadi manungsa, wis rawuh ing bumi.'

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Paphnutius saka Borovsk[3309]

Dipepering ing tanggal 1 Mei

Ingkang Kinurmatan Paphnutius iku putuné baskak Tatar. Nalika, kanthi idiné Gusti Allah, Khan Tatar Batu[3310] teka karo pasukane sing ageng; sawise ngrusak tanah nganggo pedhang lan geni, nyerang kutha-kutha, ngrusak gréja-gréja Gusti Allah bebarengan karo relik suci, lan mateni para pangeran lan pamimpin Rusia kaya wit utawa pari, banjur ngangkat panguwasa Tatar ing kana sing dikenal minangka baskak[3311] .

Kakeké Sang Pafnutius sing kinurmatan iku salah siji baskak kaya ngono. Nalika ana pemberontakan wong Rusia nglawan wong Tatarlah, kakeké Pafnutius dipaksa dibaptis lan diparingi jeneng Martin. Pengikut anyar Kristus iki, sing misuwur amarga kasuciané, nduwé anak lanang jenengé Yohanes, sing sawisé diwasa nikah karo cah wadon jenengé Fotinia. Yohanes lan Fotinia manggon ing désa leluhuré, Kudinovo, watara patang versts saka Borovsk[3312] . Saka pasangan sing taat lan welas asih iki lair Sang Paphnutius sing kinurmatan watara taun 1395, kanthi jeneng baptisan Parthenius. Nalika awaké saya gedhé, Parthenius uga saya tuwuh ing roh. Dhèwèké unggul ing sinau, utamané maca Kitab Suci, lan ngembangaké watak becik: andhap asor, welas asih, lan murni. Kanthi semangat niru wong-wong sing luhur budi, dhèwèké tansah nyingkiri kanca-kanca sing ora serius.

Nalika Parthenius yuswa rong puluh taun, dhèwèké ninggalaké omahé bapaké, katresnan alus saka wong tuwané, sedulur, lan kanca-kancané; dhèwèké nyingkirké kabèh bab donya lan mlebu ing Biara Vysokiy Pokrovsky ing sacedhaké kutha Borovsk[3313] . Saka Markell, abbot ing biara iki, Parthenius nampa cukuran monastik kanthi jeneng Paphnutius lan dipasrahaké marang pandhuan imam monastik sepuh Nikita, mantan murid Sang Mulya Sergius[3314] . Salama pitung taun, Sang Mulya Paphnutius ngladeni sang sepuh sing taat lan sinau kabecikan monastik saka dhèwèké. Panjenengané nampi katresnan lan ajining dhuwur saka kabèh komunitas biara. Nalika Abas Markell séda, Panjenengané kapilih dadi Abas Biara Vysokaya, sawisé panyuwunan dawa lan terus-terusan saka komunitas biara lan Pangeran Simeon Vladimirovich saka Borovsk. Panjenengané nampi konsèkrasi saka tangané Santo Photios, Metropolitan kabèh Rusia[3315] .

Abbot anyar nyawijiake upaya asketis minangka biksu karo pangreksan minangka panggembala rohani Kristus sing welas asih lan trampil, uga dadi pangreksa sing waspada. Ing gesange, piyambakipun maringi tuladha

---

[3309] Informasi babagan St Paphnutius kasedhiya: 1) ing cathetan apik saka muridé Innocent babagan dina-dina pungkasan sang wali, sing disusun ing taun 1477 utawa 1478, yaiku sawisé seda sang wali; 2) ing hagiografi kuna babagan St Paphnutius, sing ditulis déning murid liyané, seduluré St Yosef saka Volokolamsk, digambar dening Vassian Sanin antara taun 1500 lan 1515, nalika Vassian dadi archimandrite ing Biara Simonov cedhak Moskow (saka taun 1502 nganti 1506) utawa Uskup Agung Rostov (saka taun 1506 nganti 1515); 3) ing memoaré Dositheus Toporkov, keponakané St Joseph saka Volokolamsk lan biksu ing biarané; 4) ing wasiat pungkasané St Joseph saka Volokolamsk lan sawatara dokumen liya; lan pungkasané, 5) ing kronik.

[3310] Invasi Rus' déning khan Tatariya Batu kelakon ing taun 1237–1238 lan 1240.

[3311] Yen diterjemahaké menyang basa Rusia, tembung iki artiné 'penindas'. Tugas langsungé para baskak yaiku nindakake sensus penduduk lan nglumpukaké pajak. Nanging sejatiné, para pejabat Tatari iki, sing pangkaté luwih dhuwur tinimbang para pangeran lan komandan militer Rusia, dadi tuan mutlak ing Rus'. Kanthi tentara lan akèh pejabat Tatar cilik, padha uga ngawasi urusan internal Rus' sing ditindhes: padha ngawasi tumindak para pangeran, nyilem ing sesambungan antarané, ngrampungaké perselisihan, lan sing paling utama, ngawasi sesambungané karo khan Tatar. Padha muncul ing Rus sawisé Kyiv dijupuk ing taun 1240.

[3312] Borovsk saiki dadi kutha kecamatan ing Governemen Kaluga. Saiki ana kapel ing panggonan desa Kudinovo.

[3313] Biara Vysokiy-Pokrovsky dumunung ing Kali Protva, siji verst saka Borovsk. Biara iki diadegaké ing taun 1410. Ing taun 1618, biara iki digabung karo Biara Pafnutiev ing Borovsk; ing taun 1764, biara iki dibubaraké. Biara iki dijenengi 'Vysokiy' amarga panggonané: wewengkon iki nduwèni pemandangan kabèh tlatah sakupengé. Saiki, pemukiman pinggiran kutha Vysotskaya dumunung ing panggonan biara iki.

[3314] Sing Mulya Nikita iku abas Biara Vysotsky Serpukhovsky, nggantèkaké Sing Mulya Athanasius enom wiwit taun 1395. Sawisé 19 taun mimpin biara, amarga wis tuwa lan nandhang lara mripat, Sing Mulya Nikita nglampahi pitung taun ing pènsiun ing Biara Vysokiy Borovsk. Sawisé ninggalake biara iki (kira-kira taun 1421), Sang Nikita sing Mulya lelungan menyang lor lan ngedegaké Biara Epifani ing Kostroma (kira-kira taun 1426), sing isih ana nganti saiki (wiwit taun 1864 wis dadi biara wanita). Ing kéné sang askétis seda lan dikubur.

[3315] Pangeran Simeon saka Borovsk iku putrané Vladimir Andreevich saka Serpukhov; dhèwèké séda amarga wabah taun 1426 nalika dadi biksu sing dijenengi Savva lan dikubur ing Biara Trinity-Sergius. – Santo Metropolitan Photius (sing dina rayane dirayakake tanggal 2 Juli) mimpin Gréja Rusia wiwit taun 1408 nganti 1431. Saka kéné, bisa disimpulake yèn Sang Mulya Paphnutius wis dadi abbot ora luwih pungkasan taun 1426.

tumrap umatipun. Piyambakipun makarya tanpa kendhat kanggo Gusti – awan lan bengi. Piyambakipun nglampahi dinten-dintene kanthi nindakake tugas monastik; bengi-bengi dipun gunakake kanggo pandonga.

Gusti Allah paring marang abdi sing setya iku kawicaksanan, pangertosan, wahyu-wahyu kang nggumunake, lan karunia-karunia Roh Suci liyane. Gusti kang Maha Ngerti maringi marang Sang Mulya Paphnutius kemampuan kanggo mbedakake, saka pasuryan lan pandeleng wong, napsu-napsu lan kelemahan jiwa sing didhelikake, nalika uga mbukak prakara-prakara liyane marang sang wali nalika turu.

Iki sawijining crita sing cetha negesake loro bab mau. Ana sawijining sedulur, sing dikirim menyang sawijining desa kanggo ngurus kabutuhan biara, tiba ing dosa daging nalika ana ing kana. Ing wengi nalika dhèwèké tiba, sang wali, sawisé ngrampungaké paugeran lumrahé, ngendhok sakedhap lan ngimpi kaya mangkéné. Romo Agung ngimpi ana kebon éndah karo wit-witan woh-wohan sing ayu. Panjenengané ndelok wit-witan mau kanthi sorot kabungahan lan pangungun, lan panjenengané kapincut banget marang siji wit sing menonjol amarga kaendahané sing nggumunake. Dumadakan, ing ngarepé, wit iki dicabut saka oyodé lan tiba ing lemah. Romo sing mulya, lali marang kaendahan wit-witan liyane, banget sedhih amarga tiba dumadakané wit sing ayu iku. Panjenengané nyedhak marang wit kuwi, ngangkaté lan nandur manèh ing panggonané biyèn. Kanggo nyegah wit kuwi layu, panjenengané nglumpukaké kompos ing sakupengé lan nancepaké lemah sakupengé. Sang wali kudu ngupaya banget kanggo ngstabilaké wit sing wis dicabut iku.

Sawisé tangi, dhèwèké mangertèni makna pangandikane lan ngrasakaké sedhih banget. Kebon éndah kuwi makili sanggaré. Wit woh-wohan éndah kuwi seduluré. Nanging wit sing dicabut lan tiba kuwi dadi pratandha sedulur sing wis tiba lan mbutuhaké upaya khusus saka sang abbot supaya bisa dipulihaké lan dibalèkaké ing panggonané sing pantes. Nalika wong sing wis nindakake dosa iku, sawisé ngrampungaké tugase manut, bali menyang biara lan ngadhep sang abbot, dhèwèké, kanthi nyesel marang dosané ing ngarsané, dadi bingung lan pasuryané abang sumunar amarga isin. Sang Abot takon marang sedulur iku apa ana kedadeyan sing nglarani atiné ing dalan. Biksu sing tiba kuwi malah tambah isin; dhèwèké ora wani ngakoni dosané marang sang abbot; dhèwèké malah ora wani ndelok pasuryané. Ndelok muridé kuwi kasangsaran, sang santa nyritakaké impéné marang dhèwèké lan, kaya dhokter rohani sing trampil, meksa dhèwèké mbukak tatu batiné. Sawisé akèh dipujuk déning sang abbot, biksu sing dosa kuwi banjur tobat. Sawetara wektu, Sang Bapa Mulya maringi panyembuhan rohani sing cocog karo tatu ing atiné; piyambakipun nglipur—sing gampang putus asa—kanthi pangarep-arep marang sih-rahmaté Gusti, lan pungkasane nuntun wong sing dosa mau marang tobat sing sampurna. Mangkono Rama Sang Mulya ngopeni sedulur-seduluré: kaya dhokter sing trampil, Panjenengané marasaké lara rohani; kaya gembala sing becik, Panjenengané nylametaké wedhus saka cangkemé srigala lan ngusung ing pundhaké dhéwé; lan kaya wong sing kuwat, Panjenengané nanggungaké lara-larané wong sing ringkih.

Sing Mulya Paphnutius ngladeni dadi abbot ing Biara Vysokoe suwéné telulas taun. Banjur piyambakipun lara abot suwéné suwe lan nalika lara nampa skema.

Sawisé waras, piyambakipun nyerahaké jabatan abbot lan mundur, bebarengan karo sedulur satunggal, menyang panggonan ing dhuwur sing éndah banget, kang ditutupi alas kandel ing pinggir kali loro, telung versts saka Borovsk[3316] . Panggonan iki dudu kagungane wewengkon Borovsk, nanging kagungane wewengkon Sukhodol. Sing Mulya Paphnutius manggon ing panggonan anyar iki watara taun 1440. Para biksu wiwit teka marang dhèwèké ing kéné, mbangun sel-selé kanthi berkah dhèwèké lan urip miturut pandhuan kaslametané. Biara saya tuwuh, lan cacahé biksu saya tambah. Para biksu nyuwun idin marang bapak rohani kanggo mbangun gréja. Lan amarga Sang Kinurmatan ora nglarang, padha ngedegaké gréja kayu minangka pangurmatan marang Kelahiran Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci. Gréja iku disucèkaké miturut dhawuhé Santo Yona, Metropolitan Moskow.

Kudu diomongake manawa sang wali, minangka rahib skema sing andhap asor, ora nate nindakake Liturgi ing biara anyar. Mung sapisan, sawatara sadurunge seda, ing dina Kebangkitan Kristus sing Mulya, nalika ora ana imam sing bisa ditemokake sanajan nganggo dhuwit akeh, piyambakipun nindakake Liturgi kanthi pangabdian lan emosi sing jero. 'Saiki nyawaku meh ora tetep ana ing jeroning awakku,' pangandikane marang para muridé sawisé nindakake Liturgi.

[3316] Biara Pafnuti-Kelahiran-Theotokos dumunung ing muara kali Istrema lan Protva.

Setan, sing sengit marang kabecikan, nggerakake sawetara wong kanggo nyebabake masalah marang Sing Kinurmatan lan ngrusak biara anyar sing diadegake. Nanging Sing Kinurmatan ngalahake ala nganggo kabecikan lan ngliwati kabeh kanthi kasabaran.

Sing nyebabake masalah kanggo Sang Paphnutius sing kinurmatan yaiku Pangeran Borovsk wektu kuwi, Vasily Yaroslavich[3317] . Ndeleng kemunduran lan kamlaratan biara Vysokaya Borovskaya, sing wis ditinggalake dening sang wali, uga kamakmuran lan tuwuhing biara anyar sing dumunung ing njaba kadipatané, Pangeran Vasily nesu banget marang sang wali lan nyusun cara-cara kanggo ngusir Sang Reverendi saka kana. Nanging amarga ora bisa nindakake kanthi terang-terangan ing nagari manca, dhèwèké wiwit nganiaya sang resi kanthi rahasia. Ing pirang-pirang kasempatan, dhèwèké ngutus para abdi kasar kanggo ngobong biara sing dibenciné saka kabèh sisih. Lan saben wektu, nalika ndeleng Sang Paphnutius lan para muridé lagi makarya, para abdi mau bali kosong marang pangerané. Antarane abdi Pangeran Borovsk ana wong Tatar anyar dibaptis sing jenenge Ermolai. Nalika Pangeran Vasily mrentahake dheweke supaya ngobong biara sang pangreh, wong kasar kuwi cepet-cepet manut kanthi kabungahan. Sang pangreh, nalika ketemu wong Tatar kuwi, kanthi tresna nyapa dheweke nganggo jenenge lan takon kenapa dheweke teka. Kawicaksanan sang wali kuwi langsung ngowahi watak galak Yermolai dadi alus. Dhèwèké nyesel marang niyat jahaté lan kanthi jujur nerangaké kenapa dhèwèké dikirim. Banjur, sawisé nyuwun pangapura lan berkah, dhèwèké lunga tanpa ngrusak apa-apa ing biara sang wali.

Ing wektu kuwi, kanthi idin Gusti, Tsar Mamotyak sing ora pracaya marang Gusti[3318] dumadakan nyerang Rusia karo pasukan Tatarlah sing akèh. Pangeran Agung Vasily Vasilyevich[3319] lan pangeran-pangeran Rusia liyane, amarga gagal nglumpukaké tentara sing cukup ing wektu sing pas, padha ketemu karo pasukan Tatarlah sing ora pracaya marang Gusti ing sacedhak Suzdal[3320] . Kajadian perang banjur lumaku, ing ngendi wong Tartar ngalahaké wong Rusia lan nyekel akèh tawanan, kalebu Pangeran Agung. Ing antarané para tawanan ana Pangeran Vasily Yaroslavich saka Borovsk, sing biyèn ana perselisihan karo Sing Mulya. Nalika ing tawanan, pangeran mau tobat saka kejahatané marang Sang Pafnutius sing Mulya lan ndedonga marang Gusti supaya dibebasaké liwat perantara Sang Pafnutius sing Mulya. Ing wektu sing padha, sang askétis sing welas asih uga ndedonga kanthi khusyuk supaya pangeran mau dibebasaké. Donga saka wongé Gusti iki dikabulaké: Pangeran Vasily kabur saka tawanan tanpa cilaka. Sawisé bali menyang tanah airé, dhèwèké langsung menyang biara wong sing wis ndedonga kanggo dhèwèké lan nampa pangapura lan berkahé. Wiwit wektu kuwi, pangeran ngajèni Sang Mulya Pafnutius kanthi ngluhur.

Sing Mulya ora mung bébas saka niat ala nalika diina, nanging uga sabar banget ing wektu butuh, tansah pracaya tanpa kendhat marang pitulunganing Gusti. Sawijining wektu, nalika pesta Paskah bakal teka, ora ana siji iwak waé sing kapanggih ing biara. Para sedulur lan para abdi biara padha kuciwa banget lan malah nggrundel marang sang wali.

'Aja padha sedhih bab iki, sedulur, lan aja nganti nyurung Gusti nesu,' pangandikane Bapa Ingkang Mulya marang para sedulur, 'Gusti ingkang Maha Asih, ingkang nyipta kita lan maringi padhanging donya lumantar Kebangkitanipun (saka pati), badhé maringi panglipur dhumateng kita, para abdi, ing sedhih kita lan maringi berkah ingkang akéh dhumateng ingkang ajrih dhumateng Panjenenganipun.'

Pangarep-arep kaya ngono marang Pangripta kang Maha-Gusti lan Maha-Wicaksana ora suwe banjur ngasilake woh-wohané sing éndah. Ing sonten Setu Agung, sakdurunge Wengi Padhang, juru klambi menyang sumur cilik kanggo njupuk banyu kanggo Liturgi lan weruh akèh iwak sing ora kaétung, sing ing basa lokal diarani 'sizhki', rada luwih gedhé tinimbang herring. Ing wektu kuwi banyu lagi banjir, lan iwake luwih akèh tinimbang biyèn. Panitèk kuwi enggal maringi kabar marang sang wali. Sang Wali sing Kinurmatan ngluhuraké Gusti Allah lan dhèwèké mènèhi dhawuh marang para nelayan supaya mbuwang jaré. Lan padha nangkep iwak sing akèh banget nganti cukup kanggo kabèh biara sajrone Minggu Suci, kanggo dhahar awan lan dhahar bengi.

[3317] Vasily Yaroslavich, Pangeran Borovsk, putrané Pangeran Yaroslav (Afanasy) Vladimirovich, séda ing taun 1483.

[3318] Mamotyak – putrané Khan saka Golden Horde, Magomet, lan Tsar Kazan. Invasi sing kasebut ing kéné kelakon ing taun 1445. Iki urutan kedadeyan miturut hagiografi kuna St. Paphnutius. Nanging, kedadeyan iki kelakon sadurungé konsèkrasi gréja (kira-kira taun 1448) lan pambukaan resmi biara.

[3319] Pangeran Agung Vasily II Vasilyevich sing Wuta mrentah saka taun 1425 nganti 1462.

[3320] Saiki Suzdal iku kutha kecamatan ing Provinsi Vladimir.

Kabar babagan pakaryan agung Sang Mulya Paphnutius nyebar adoh lan amba, narik luwih akèh manunggaling umat sing setya marang kasucian biara menyang biarane sing suci. Ing antarané ana akèh wong sing nduwèni budi luhur. Contone yaiku Sang Mulya Yosef, sing dicukur rambute dadi biarawan dening sang wali iku dhewe lan mengko dadi pangadeg Biara Volokolamsk; Sang Tuwo Innocent; Yesaya, sing dikenal kanthi jeneng 'Sing Ireng', sedulure Sang Mulya; Vassian, panulis hagiografine, sing mengko dadi Uskup Agung Rostov; lan liya-liyane.

Romo sing kinurmatan iku dadi tuladha urip saka wong askétis sing wis siyap kanggo perjuangan rohani. Panjenengané pancèn taat puasa: ing dina Senin lan Jemuwah panjenengané ora mangan apa-apa; ing dina Rebo panjenengané mung mangan panganan garing; lan ing dina-dina liyané panjenengané mangan kanthi prasaja ing dhaharan bebarengan. 'Panganané,' ujare murid Romo sing kinurmatan, 'yaiku kabungahan para sedulur.'

Dheweke milih sing paling ala saka kabeh, loro ing panganan lan ing kabèh babagan kenyamanan. Sandhangané—jubah lan tunik saka kulit wedhus—lan sepatué ora pantes malah kanggo wong ngemis. Kabèh uripé Sang Venerable Paphnutius iku pakaryan tanpa kendhat, tapa brata, sangsara lan pandonga. Ora ana siji waé sing teka luwih dhisik tinimbang dhèwèké, apa kanggo ibadah bareng utawa kanggo kerja. Dhèwèké nindakake pakaryan sing paling abot kanthi semangat: motong lan nggawa kayu bakar, nggali lemah, lan nyiram tanduran ing kebon. Ing mangsa adhem, piyambakipun nyawiji ing maos lan ndandani jaring mancing. Minangka mungsuh ajeg saka kemalasan, sang asketis punika wiwit saking kandungan ibunipun sampun dados kanca kasucian ingkang setya lan tanpa cela. Ing jeneng kasucian, dhèwèké ora ngidini sapa waé nyentuh awaké; ora mung ngalangi wong wadon mlebu biara, nanging dhèwèké malah ora kepéngin ndelok saka adoh; dhèwèké ora maringi idin marang wong wadon, sanajan sing keturunan bangsawan, nyedhak gapura biara, lan dhèwèké kanthi tegas nglarang para sedulur biara ngobrol apa waé bab wong wadon mau.

Romo Agung iku misuwur amarga kaprigelan mulang. Panjenengané gampang rembugan karo para biksu lan umat awam. Omongané tansah prasaja lan nyenengake. Sang pertapa ora ngerti muji-muji – panjenengané ora tau muji wong sing diajak rembugan; panjenengané ora wedi ana ing ngarsané pangeran utawa boyar, uga ora ngendhokaké sikapé nalika nampa peparing saka wong sugih, nanging tansah ngendika kabeneran, manut paugeran Gusti Allah lan dhawuh-dhawuhé sing suci. Panjenengané uga ngendika kanthi cara sing padha marang wong biasa, nyapa wong-wong mau 'sedulur', lan ora ana siji waé sing ninggalaké panjenengané kanthi krasa sedhih. Kanggo akèh wong, rahasia atiné sing biyèn ora bisa diakses, kabuka ing kéné.

Sawetara wacana Sang Paphnutius sing kinurmatan kacathet déning sesepuh Dositheus Toporkov, ponakané Sang Joseph saka Volokolamsk. Isiné bakal kita uraikaké ing kéné.

Asketis mau nyritakaké marang sedulur-seduluré bab musibah ageng taun 1327. Ngetoké Sang Gusti Allah wektu kuwi tiba ing tanah Rusia amarga dosa-dosa wong, lan sedhih ageng nyerang kutha-kutha lan désa-désa. Luka abot bakal metu ing awaké wong, lan sajrone telung dina pati bakal teka. Akeh wong mati tanpa pitulungan: ora ana sing kersa nulungi wong lara, amarga saben wong padha duwe mayit dhéwé sing kudu dikubur lan diratapi. Wedi lan ajrih nyerang wong-wong. Wong-wong sing taat, sing wedi marang Gusti, padha tobat, njupuk sumpah biara lan tentrem lunga marang Gusti. Nanging wong liya sing atiné atos, ora wedi marang murka Gusti utawa kepéngin lali marang awaké dhéwé, ing putus asa, nyerah marang mabuk parah lan tetep ngombe sanajan wis lara; sawetara mati ing kono bebarengan karo kanca-kancané sing lagi pésta, déné liyané nyurung mayité menyang pinggir, mikir yèn dhèwèké wis ngombe nganti mati. Akeh wong sing tilar donya nalika wabah iki; bandha wong sing wis seda ditinggal, lan ora ana sing gelem njupuk: sing slamet mung njupuk emas lan perak.

Romo Agung kanthi tulus ngajak para pamirsa supaya padha nglakoni sedekah, ratu saka kabecikan. Panjenengané nunjukaké tuladha wong-wong sing welas asih sing wis nampa ganjaran sawise mati: Pangeran Agung Moskow, Ioann Daniilovich Kalita[3321] , sing maringi sedekah marang wong mlarat tanpa nolak; siji Muslim sing Gusti, amarga lomané sing akèh, nylametaké saka sangsara neraka. 'Siji tumindak welas asih bisa nylametaké wong, yèn dhèwèké urip kanthi lurus,' pangandikane Sang Romo.

[3321] Karya Dositheus, sing ditulis ora luwih awal saka taun 1546, iku sawijining Paterikon – sawijining seri cathetan cekak sing krungu saka St Paphnutius, St Joseph, lan para asket liyane ing Biara Volokolamsk. Dositheus uga panulis eulogi kanggo St Joseph. 16 John Kalita, putrané Pangeran Kudus Daniel Alexandrovich, dadi Pangeran Agung saka taun 1328 nganti 1340.

Ana sawijining wong dermawan sing seda, dene wong liya nampa wahyu babagan nasibe ing alam sawise mati. Wong sing seda mau digawa menyang kali geni, lan ing sisih liya kali ana swarga – panggonan sing éndah, padhang lan nyenengake, kebon sing ayu. Nanging nyawane wong mau ora bisa, kanthi cara apa wae, nyabrang kali sing medeni kuwi. Mula akèh wong mlarat sing wis nampa sedekahé padha teka; padha nggleleng dadi jembatan nyabrang kali, lan wong welas asih kuwi nyabrang jembatan mau mlebu swarga. Ing crita iki, Romo nambahaké yèn roh wong sing sholeh digawa menyang swarga déning Malaikat, nanging Gusti nampilaké nasib roh wong sholeh kaya ngono kanggo pangajaran kita.

Nalika cacahing sedulur ing biara saya tambah, sang wali, kanthi pitulungané, mbangun gréja watu. Sajeroning pambangunané, piyambakipun nyambut gawe kados buruh biasa, ngusung watu, banyu, lan kabèh kang dipun butuhaké kanggo pambangunan. Sawisé rampung ngedegaké gréja, Sang Bapa Pendeta ngias gréja mau nganggo ikonografi lan ngundang pelukis-pelukis paling apik kanggo makarya, sing banjur nglukis gréja mau kanthi éndah banget. Sang Bapa Pendeta uga ngias gréja mau nganggo ikon, buku-buku, lan kabèh jinis perabotan gréja, nganti para pangeran, sing wis biasa karo kamulyan gréja, padha gumun.

Amarga piyambakipun mbentuk gréja urip, Sang Mulya Paphnutius dihias déning Gusti kanthi sih rahmat kang nggumunaké, kang kawujud ing panyembuhan, pangawikan, wahyu, lan karunia-karunia liya saka Roh Suci.

Iki sawetara mujijat saka sang asketis.

Dionysius, sawijining pelukis ikon awam sing trampil sing diundang dening Rama Suci kanggo nglukis gréja ing biara, ora bisa makarya amarga lara ing sikilé. Sang sesepuh suci kandha marang dhèwèké: 'Dionysius! Mugi Gusti mberkahi kowe; wiwiti pakaryan becik iki; Gusti lan Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci bakal mbalèkaké kasehatan marang sikilmu.'

Pelukis ikon kuwi, kanthi yakin marang pangandikane sang wong suci, kanthi bungah miwiti nyambut gawe lan mari. Sang bapa suci banjur maringi dhawuh marang Dionysius lan para pelukis ikon awam liyane supaya ora mangan daging ing biara, nanging supaya padha mangan ing desa sing paling cedhak. Sawetara wektu padha manut marang dhawuh iki. Banjur padha lali lan nggawa paha wedhus godhog sing diisi endhog bali menyang biara kanggo dhaharan bengi. Nalika Dionysius dadi wong pisanan nyicipi, dheweke nemokake akèh cacing ing isiné lan kapeksa mbuwang panganan sing dilarang mau marang asu. Tiba-tiba, dhèwèké katékan gatel sing parah[3322] . Ing sajroning sakjam, kabèh awaké Dionysius dadi kaya keropé siji lan ora bisa obah. Wong lara kuwi banjur ngirim kabar marang Sang Reverendi tanpa tundha, nyuwun supaya ditampa tobaté lan diparingi pangapura. Para wali, sawisé maringi piwulang marang Dionysius supaya aja manèh nindakake apa waé sing dilarang, nuntun dhèwèké menyang gréja, ing ngendi kabèh warga wis padha kumpul. Sawisé ibadah bareng rampung, sang pandhita mberkahi banyu lan mréntahaké wong lara kuwi supaya adus kabèh awak sing lara nganggo banyu kuwi. Bareng Dionysius nindakake kuwi, dhèwèké langsung turu sedhela. Banjur, sawisé tangi, dhèwèké krasa waras kabèh, kaya ora tau lara. Kerak-kerak ing badané tiba kaya sisik, lan dhèwèké muji Gusti Allah.

Biara Sang Paphnutius sing Kinurmatan dikelilingi alas kandel, sing dadi panggonané akèh manuk. Manuk gagak ireng akèh ditemokaké ing kéné, padha mbangun sarangé ing sacedhaké biara. Nalika Panjenengané nyawang manuk-manuk mau, Sang Kinurmatan kagum lan maringi dhawuh supaya ora nangkep utawa nglarani manuk-manuk mau. Ing sawijining dina, putrané panguwasa kutha numpak jaran liwat biara Santo Paphnutius lan nalika weruh klompok gagak, dhèwèké narik busur lan mateni siji. Wong enom kuwi bungah, nanging ora suwe dhèwèké krasa yèn sirahé sing diputer menyang sisih tetep ora obah ing posisi sing ora alamiah. Sedhih lan wedi nggantèkaké kabungahan lan rasa puas dhiri ing atiné. Ing wektu sing padha, pemuda iku nyadari panyebab sejati saka cilaka sing nimpuh dhèwèké, lan banjur ngrasakaké rasa nyesel. Kalah déning rasa kuwi, putrané voivode buru-buru marani pendeta, banjur nyuwun pangapura lan pandonga suci marang Gusti supaya mari. Sing asetik mréntahaké supaya lonceng dipun muni lan piyambakipun mlebu gréja. Para biksu kaget krungu swara lonceng sing ora lumrah, banjur padha kumpul ing gréja lan takon marang sang wiku sebab muni lonceng sing ora lumrah. Sang wiku mesem lan ngendika: 'Gusti Allah wis mbales getih gagak.'

Sawisé nindakake pangibadah lan mberkahi pemuda sing nandhang sangsara mau nganggo Salib Suci, sang askét kandha marang dhèwèké, "Kanthi kuwasa Salib Suci sing Mulya lan maringi urip, muter awakmu."

[3322] Gatel – padha karo kudis, yaiku ruam.

Lan langsung sirahé bali menyang panggonané kaya biyasa.

Ana wong enom liyane nglepasaké alap-alap kanggo nyerang gagak. Nanging alap-alap kuwi, sawisé mateni gagak, tiba mati dhéwé. Mangkono pemburu iku kelangan hiburané.

Ing sawijining bengi, para maling teka ing biara wong sing mulya lan nyekel telung lembu pakaryan biara sing lagi padha ngembala ing alas sakupenge, banjur arep digawa bali menyang omahé dhéwé. Nanging dumadakan padha kesasar lan mlaku-mlaku ing biara kaya wong wuta. Nalika esuk sumunar, para maling nyoba mlayu tanpa lembu-lembu mau. Nanging ana kuwasa Gusti sing ora katon ngiket wong-wong mau, saéngga padha ora bisa obah saka sapi curian kuwi nganti para buruh biara sing lagi nggoleki nemokake lan nggawa marang Sang Pimpinan Biara. Panjenengané, sawisé ngélingaké supaya ora njupuk apa sing dudu duwé, banjur maréntah supaya para maling mau diparingi dhaharan lan diparingi slamet lunga.

Ana loro biksu sing wis ngencani arep ninggalake biara sacara rahasia lan wis nyiapake barang-barangé. Nanging Gusti Allah maringi pratandha marang Rama Agung liwat ngimpi. Sawisé kidungan esuk, dhèwèké ngaso sakedhik lan ngimpi kaya ngéné: ana wong Ethiopia ireng njupuk arang geni sing kobong saka pawon ing selé dhèwèké banjur mbuwangé menyang sel para murid mau. Sang wali kanthi tegas nglarang, kandha yèn kanthi mangkono dhèwèké bakal nggawé kobongan ing biara. Nanging wong Étiopia kuwi mangsuli yèn kuwi pancèn sababé dhèwèké mbuwang arang geni mau. Sawisé tangi, sang bapak luhur mangertèni makna impen kuwi lan langsung ngutus para biksu mau. Nalika sang biksu tapa nyritakaké impen mau marang wong-wong mau, padha kaget lan ing wektu sing padha kagum marang critané sang suci; padha nuduhaké barang-barang sing wis diklumpukaké, ngakoni dosané lan nyuwun pangapura.

Siji sedulur biara sing sok nggrundel, sing asring ngremehake kabeh sing kelakon ing biara lan uga ngremehake sang wali, nduweni panglihatan ing ngimpi: koyo dheweke lagi ngadeg ing tengah greja karo paduan swara; ujug-ujug bapa suci mlebu lan, karo mandeng nesu, ngendika: 'Iki wong sing ngina agama: usir saka greja.' Sakwise kuwi, loro wong Ethiopia ireng nyekel dheweke, narik metu lan nggebuki kanthi kasar. Sawise tangi, sedulur kuwi kebak rasa wedi gedhe, lan karo luh ing mripat dheweke buru-buru menyang ingkang kinurmatan kanggo nyuwun pangapura.

Ana sawijining sesepuh saleh ing biarané sing aran Konstantinus. Sawisé lara, dhèwèké séda. Ing wektu sedaé—sing durung ana sing ngerti—rahib Yosef nyedhaki lawang selé Pendeta Paphnutius, sing lagi ngaso sawisé kidung puji esuk, lan kepéngin ngucapaké Doa Yesus manut adat biara. Dumadakan, Pendeta mbukak jendhela cilik lan, nalika ndeleng Yosef, ngendika:

'Ana wong ndedonga lan kandha: "Elder Constantine wis lunga menyang Gusti." Nanging nalika aku tangi lan mbukak jendhela, aku ora weruh sapa-sapa kajaba kowe sing nyedhak.'

Yusuf kandha:

'Aku nembe wae saka selé Constantine. Dhèwèké isih urip.'

Nanging sang wali maringi dhawuh marang muridé supaya menyang selé Konstantin. Sawisé tekan kana, Yusuf pancèn nemokaké yèn dhèwèké wis séda.

Sing Mulya Paphnutius kagungan karunia pandelengan batin: piyambakipun saged mangerténi saking pasuryan biksu endi hawa napsu ingkang ngganggu piyambakipun, sampun utawi dereng piyambakipun nepaki tata cara pandonga ingkang sampun ditemtokake saben dinten; piyambakipun malah saged mangerténi dosa-dosa rahasia lan ingkang sampun suwé kalampahanipun saking tiyang ingkang kaping pisan dipun temoni.

Sang Bapa mulya sing wis suwe manggon ing biara lan durung bisa ngendhalèkaké napsuné, ninggalaké biara kanggo ngurusi sawijining urusan. Ing dalan, dhèwèké ketemu karo wong-wong awam, kalebu para wanita. Nalika ndelok wong-wong mau, sang biksu kagoda karo pandelengan nggodha saka para wanita lan kesasar ing pikiran dosa. Nalika bali menyang sel sang wali, wong sing dosa kuwi nemokake sang wali lagi maca. Sang wali ndelok muridé, langsung weruh yèn muridé kuwi diganggu pikiran kotor, banjur ngadhep adoh saka muridé lan maringi pratandha yèn dhèwèké wis ngerti kaluputané. Kagèt amarga pangerten kuwi, sedulur iku ngandhani kanca sekelergé, Yusuf ( ). Yusuf ngandhani supaya ngakoni dosané marang bapak rohani lan nyuwun pangapura. Nalika biksu kuwi nindakake kuwi, dhèwèké nampa pangapura lan pitutur kaya bapak.

Ing sawijining dina, nalika sang wali malih maca Kitab Suci, ana wong lanang nyedhaki selé, ndedonga, lan ndelok sang wali liwat jendhela cilik, takon bab muridé Joseph, sing padha kampung karo wong mau. Ndelok wong sing durung tau kenal, sang sepuh suci kandha marang Joseph:

'Metu! Ana wong sing nduwé pandelengan ala ing mripaté sing njaluk kowe.' Muridé metu lan, nalika weruh wong sing dikenalé, takon kenapa dhèwèké teka. Wong kuwi mangsuli:

'Aku kepengin dadi biksu.'

Joseph ngandhani pangarsa suci babagan kepénginane, nanging pangarsa kandha:

'Sawise kowe maringi dhèwèké mangan, usir wong iki, amarga dhèwèké dudu wong becik.'

Yusuf kaget karo wangsulan kuwi, nanging ora wani takon maneh. Sawisé nepaki kersané sang resi, dhèwèké bali menyang selé. Banjur sang wali dhéwé kandha marang Yusuf:

'Wong iki pembunuh. Nalika isih enom, dhèwèké nyabet biksu ing weteng nganggo piso lan matèni. Nanging kuwi wis suwé banget, lan dhèwèké wis lali dosané.'

Yusuf kaget banget krungu tembung-tembung kuwi: dhèwèké durung tau krungu bab dosa sing ditindakake kanca kenalané kuwi.

Ana sawijining biksu teka ing biara sang resi. Sang resi, nalika ndeleng dhèwèké, kandha alon marang para muridé:

'Apa kowe weruh, sanajan kanggo kapentingan tatanan biara, dhèwèké durung ngresiki awaké dhéwé saka getih?'

Para murid padha kaget, nanging padha wedi takon marang Rama Agung apa tegese tembung-tembung mau. Nanging, sesepuh mau dhéwé sawisé nerangaké:

'Biksuni iki,' pangandikane sang wali, 'nalika isih dadi wong awam, wis marahi racun marang pangeran sing dilayanani ing Novgorod. Amarga kesangsaran atiné, dhèwèké banjur nyandhak sumpah biksuni.'[3323]

Garwané boyar, garwané Alexei Gaburin, ngajeni sang wali kanthi istimewa lan nduwèni iman sing gedhé marang dhèwèké; dhèwèké asring ngutus anak-anaké marang dhèwèké karo pèngetan, nyuwun pandonga lan berkah. Amarga pakaryané setan, dhèwèké lara lan asring ndeleng akèh setan sing medeni dhèwèké. Banjur ana sawijining wong tuwa kang bungkuk, cendhek, lan duwe jambang abu-abu gedhe, nganggo sandhangan compang-camping, kang katon marang dheweke. Wong tuwa kuwi kanthi kuwasa ngusir setan-setan mau, lan sawise kuwi dheweke mari. Ing sawijining wektu, nalika kahanan kuwi kedadeyan, wong lara kuwi krungu swara kang kandha marang dheweke: 'Pafnutius, kang ana ing Borovsk, lagi ngusir setan-setan saka kowe.'

Kedadéan iki bola-bali kelakon marang boyarina. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké mari sakabèhé lan kepéngin ndelok sang wali, kanggo mriksa apa pancèn dhèwèké sing wis muncul marang dhèwèké lan ngusir setan-setan mau. Boyarina teka menyang biara karo para abdi dalem. Nanging, amarga biara iku ora kena mlebu kanggo wanita, dheweke mandheg ing gapura lan ngutus para abdi menyang murid-murid sang suci, takon kepiye carane dheweke bisa ketemu karo bapa rohani. Para biksu, sawisé nuduhaké sang resi suci marang para abdi, banjur paring dhawuh supaya padha nunjukaké dhèwèké marang sang boyarina nalika dhèwèké metu bareng para sedulur biksu kanggo dhahar, amarga wayah dhahar awan wis cedhak. Nanging wanita bangsawan iku, sanajan durung ana piwulang kaya ngono diwenehake, nalika weruh wong sing kinurmatan mau, langsung ngenali yèn dhèwèké iku sesepuh sing tau rawuh marang dhèwèké lan muni karo nangis: 'Satemene, iki wong sing kanthi rawuhe nyingkirake setan saka aku lan maringi aku penyembuhan.'

Banjur, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah, Ibuné sing Paling Suci, lan Sang Paphnutius sing Kinurmatan, dhèwèké ngirim sedekah.

Salah siji murid Sang Bapa sing Mulya nandhang lara mripat. Wong sing lara kuwi, ing sangsara gedhe, nggoleki dhokter kanthi tekun. Nanging, sang wali maringi rosarye lan maringi pitutur supaya ngucapake Doa Yesus sewu kaping. Nanging, amarga sangsara sing abot, wong lara kuwi meh ora bisa ngrampungake separo saka jumlah sing diparingi. Sawisé ngucapake pandonga iku limang atus kaping lan weruh yèn matané wis mari, sang biksu sing kabungahan banget banjur kesusu menyang Rama Suci kanggo nyritakaké yèn dhèwèké wis waras. Nanging, sang sesepuh sing wicaksana manèh mréntah murid mau supaya bali lan ngrampungaké cacah pandonga sing wis ditemtokaké.

Para umat awam sing taat nyritakaké marang Rama Suci lan para sedulur sing lagi lungguh ing selé babagan munduré Archimandrite Monasteri Simonov ing sacedhaké Moskow wektu kuwi. Sawisé krungu kabar

---

[3323] Iki nyebutake, mesthi wae, Pangeran Dimitri Georgievich Shemyaka, sing diracun ing taun 1453 ing Veliky Novgorod. Racun kasebut diwenehake marang pangeran dening boyaré lan kesayangane, Ioann Kotov.

iki, wiwit ana rembugan sapa sing bakal dadi Archimandrite Simonov. Ana siji sing nyebut jeneng siji wong, ana liyané sing nyebut jeneng Bapa Vassian—seduluré Joseph sing kinurmatan (sing mengko bakal nulis biografiné)—lan sapituruté. Nanging, sang wali pandang marang muridé sing isih enom lan anyar dicukur rambuté, sing arané Vassian—saduluré Sang Joseph sing kinurmatan (sing mengko bakal nulis biografiné)—lan, karo nunjuk marang dhèwèké, ngendika kanthi mesem: 'Iki sing bakal dadi Archimandrite Simonov.'

Ing tembung-tembung sang wali iku, kapinterané dhèwèké marang masa ngarep sing luwih adoh kabuka. Sawisé pirang-pirang taun, Vassian pancèn dadi arkhimandrita Biara Simonov[3324] .

Ing sawijining wektu, sang resi nyuwun marang sawijining pangeran ijin kanggo mancing telung dina ing panggonan siji ing Kali Oka, kanthi syarat kabèh asil tangkapané bakal diparingaké marang biara. Nalika ngutus salah siji abdi kanggo ekspedisi mancing iki, sang asketis mréntah supaya abdi mau diwènèhi limang hryvnia[3325] kanggo tuku wadhah kanggo nggarami iwak sing dipanen sajrone wektu sing wis ditemtokake. Abdi mau nolak nampa dhuwit sak kuwi akèh, amarga ora nyana bisa ngisi sanajan siji wadhah cilik karo iwak. Nanging, wong suci kuwi ndelok dheweke kanthi nesu lan mréntah supaya nindakake kaya sing wis diprentahake. Banjur utusan kuwi mangkat lan sajrone telung dina, dheweke nangkep 730 iwak gedhe. Para nelayan pangeran durung nate nangkep sak akèh kuwi sanajan sak mangsa panas. Amarga wis ngira bakal ana tangkapan sing mujijat kaya ngono, wong suci wis mréntah supaya tuku piranti panyimpen iwak sing akèh.

Ana sawijining pemuda sing wis dadi biksu, kapancing godha setan. Mungsuh lawasé manungsa iku muncul ing ngarepé kanthi wujud manéka warna: kadhangkala kaya kéwan sing durung dikenal utawa asu ireng, lan kadhangkala liyané, nalika biksu kuwi lungguh ing selé, mungsuh kuwi mlaku-mlaku ngubengi sel kaya beruang lan nggebuk témboké. Sesepuh maringi dhawuh marang biksu enom mau supaya maca Mazmur ing ngarsané. Sawisé biksu enom mau netepi dhawuh sang wali, panglihatan setan mau sirna kabèh, lan dhèwèké bébas saka arwah medeni.

Ana uga para murid Sang Paphnutius sing duwé karunia pandelengan jero. Salah sijiné yaiku biksu sing asring nangis, Euthymius. Sang askétis iki, sing ngucuraké luh amarga rasa pangibadah ora mung ing selé nanging uga ing gréja saben ibadah, nampa saka Gusti karunia pandelengan jero, sing tau katon kaya mangkéné. Ana loro sedulur lanang sing padha tresna marang siji lan sijine, nanging tresna iku dudu saka Gusti, nanging saka donya. Amarga Sang Bapa sing Mulya nesu banget marang wong loro mau, padha mutusake mlayu sacara rahasia saka biara. Nalika ngadeg sajrone Liturgi kanthi pangibadah sing kebak luh kaya biyasane, Euthymius nyawang Sang Bapa sing suci lan wong-wong sing padha nyanyi bareng, ing antarané ana loro sedulur mau. Lan ing kono dhèwèké weruh wong Etiopia nganggo helm runcing ing sirahé mbrontak metu saka mburiné. Ing tangané, setan kuwi nyekel kait wesi. Kanthi kait kuwi, dhèwèké nyangkut sandhangan para biksu sing dosa mau, banjur narik saka mburi tirai paduan swara lan narik marang awaké dhéwé, nyoba nyekel nganggo tangané dhéwé. Nanging nalika wae dhèwèké narik nyedhak, kait wesi kuwi mbalèk dhéwé. Iki ateges nalika loro wong dosa mau nyerah marang pikiran sing ditanduraké mungsuh—kanggo ninggalake biara lan ora manut marang abbas—mungsuh gampang narik dhèwèké marang dhéwé; nanging nalika padha nolak pikiran kuwi, senjata setan dadi ora ana gunané lan mbalèk dhéwé. Ndeleng kahanan iki, wong sing wicaksana nyawang nganggo mripat rohani marang apa sing kedadeyan ing atiné. Nalika maca Injil lan nalika kidungan Cherubik dinyanyèkaké, wong Ethiopia kuwi sirna. Sawisé kuwi rampung, dhèwèké katon manèh. Nanging nalika Konsèkrasi Sajian Suci dilakoni, sing diiringi kidung kanggo Sang Theotokos Paling Suci, '[3326] ', wong Étiopia kuwi sirna kaya udud lan ora katon manèh. Sesepuh sing nduwèni pangawikan rohani iku ngadeg sajrone kabèh Liturgi kanthi rasa gumun lan ékstasi, lan sawisé kuwi nyritakaké panglihatané marang Sang Paphnutius sing Kinurmatan. Sang Kinurmatan nimbali wong-wong sing dosa lan dhawuh marang wong-wong mau supaya nglawan pikiran-pikiran ala lan mbesmi saka atiné. Kanthi manut marang piwulang lan pangajab sang wali, loro biksu mau padha bener manèh.

[3324] Vassian (Sanin) kasebut déning Archimandrite Simonovsky ing taun 1502. Ing taun 1506, dhèwèké diangkat dadi Uskup Rostov. – Biara Simonov diadegaké watara taun 1370 déning St Sergius saka Radonezh miturut dhawuhé Pangeran Agung Dimitri Donskoy. Saka panggonan asline (permukiman Staroe Simonovo), biara iki ora suwe dipindhah menyang panggonan saiki – ing pinggir dhuwur Kali Moskva ing pinggiran kidul kutha. Abbas pisanan biara iki yaiku keponakané St Sergius, Theodore (sawisé dadi Uskup Agung Rostov, 1395).

[3325] Iki bakal mbutuhake kita sawetara puluh rubel.

[3326] Iku tegesé, 'Sanyata pantes'.

Urip suci Sang Paphnutius sing kinurmatan, kabijaksanaan lan pengalamané ing kabèh bab, loro bab gaib lan manungsa, ndadékaké yèn ora mung para biksu nanging uga akèh wong awam milih dhèwèké dadi bapak rohani. Marang dhèwèké, kaya dhokter sing trampil, teka wong luhur lan wong biasa, wong sugih lan wong mlarat, wong sing sholeh lan wong sing dosa, lan kabèh nampa pitutur sing becik lan paukuman sing pantes. Nalika nampani wong-wong sing teka, sang wali ora milih-milih. Ora wedi marang wong kuwasa lan ora ngapura marang wong sombong, sang askètis banget welas asih marang wong andhap asor.

Sing Mulya Joseph saka Volokolamsk nyerat babagan gurune, Sing Mulya Paphnutius, manawa nalika perlu piyambakipun welas asih lan sabar, nanging kadhangkala piyambakipun tegas lan nesu yèn kahanan mbutuhake. Anak-anak rohani Sang Reverend padha ngajeni lan wedi marang piyambakipun. Georgy Vasilyevich, Pangeran Dmitrovsky, nyritakake manawa nalika piyambakipun lunga marang Sang Reverend kanggo ngakoni dosa, dengkulipun nganti gemeter. Nanging anak-anak rohani mau, sawise milih Sang Reverend minangka bapak, ora nate motong paseduluran kaliyan piyambakipun sanadyan sawise seda. Ing sawijining wektu, nalika ngantuk ing ambang lawang gréja sadurungé Matins, Sang Bapa Rohani weruh ing impen yèn gapura biara wis kabuka lan akèh wong nggawa lilin mlebu, padha mlaku menyang gréja, karo Pangeran Georgy Vasilyevich ana ing antarané. Sawisé tekan gréja, pangeran kuwi sujud marang gréja, banjur marang bapak rohani. Sang Bapa Rohani takon marang dhèwèké:

'Putraku lan pangeran! Apa kowe wis seda?'

'Inggih, Bapak ingkang kinurmatan!'

'Kahanané saiki piye ing kana?' pitakoné Bapak Pendeta.

'Merga saka pandonga panjenengan sing suci, Gusti wis paring welas asih marang kula. Apamaneh nalika kula maju menyang Aleksin kanggo perang nglawan wong Agarian sing ora pracaya marang Gusti, kula wis ngakoni kabèh dosa kula marang panjenengan[3327] .'

Ing wektu kuwi, lonceng wiwit muni kanggo Matins, lan Romo sing Mulya tangi.

Romo sing mulya iku banget welas asih lan ngapura marang wong mlarat. Nalika mulang welas asih kanthi tembung, sang resi iku nglakoni kabecikan mau. Kawirangan parah nyerang wilayah Borovsk, lan Sang Reverend kanthi semangat maringi panganan marang wong-wong sing keluwen sing teka saka desa-desa sakupenge ing biarané. Mula, nganti sewu wong, malah luwih, padha kumpul saben dina, lan wong asetik sing welas asih kuwi ngentekake kabèh pasokan biara. Ing taun candhake, Gusti paring panèn sing subur.

Sing Mulya Paphnutius urip nganti tuwa, nganti yuswa 83 taun, 63 taun saka iku dienggo ing asketisme monastik. Amarga wis nilar kabèh kasenengan donya lan urip mung kanggo Gusti lan keabadian, sing isih ana kanggo ingkang kinurmatan iku mung dibebasake saka kabèh sing fana lan mlebu ing urip langgeng sing wis disiapake Gusti kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané—yaiku sing *'ora ana mripat sing tau weruh, ora ana kuping sing tau krungu, lan ora ana manah manungsa sing tau nyangka'* (1 Kor. 2:9).

Gusti Allah wis maringi pratandha marang sang wali suci, seminggu sadurunge, bab dina pangliyané sing berkah, lan sang askétis nyiapaké dhiri kanggo ngadhepi kanthi tentrem lan ajiné. Sajeroning dina-dina kuwi, muridé Innokenty tetep ana ing sisih sang wali suci; dhèwèké ninggalaké cathetan babagan dina-dina pungkasaning urip guruné sing suci ing[3328] .

Kedadéan iki kelakon ing mangsa semi taun 1477, sawisé pesta Paskah Agung sing tiba tanggal 6 April taun iku.

Ing dina Kamis minggu katelu sawisé Paskah (24 April), sawisé Matins, sang wali metu bareng Innokenty menyang kolam sing wis digali dhéwé. Padha weruh yèn banyu mili liwat bendungan. Romo mulang Innocent carane ngalangi jalur banyu; banjur piyambakipun wangsul menyang biara amarga wis wayahe Liturgi Ilahi. Nalika sang tuwa arep lunga, muridipun nyuwun supaya rawuh lan mbantu pakaryan sawisé awan. Minangka wangsulan, sang wali ngendika: 'Kula boten saged rawuh, amargi kula gadhah urusan sanès ingkang langkung wigati lan mendesak.'

[3327] Iki mesthi nyebutake penjarahan kutha Aleksin (saiki kutha kecamatan ing Provinsi Tula) déning Khan Akhmat ing taun 1472. Pangeran George lan liyané ora bisa lan ora kasil nylametaké kutha sing cilaka kuwi.

[3328] Cathetan Innokenty dianggep minangka salah siji karya hagiografi basa Rusia Kuna sing paling apik. Ing ngisor iki ditampilake maneh kanthi sawetara ringkesan.

Sawisé Liturgi, sang wali sing suci mangan bareng karo para sedulur; banjur dhèwèké ngutus Innokenty lan maringi dhawuh supaya menyang kolam. Innokenty lunga menyang selé sang wali lan, nalika weruh guruné lungguh ing ambené, ngélingaké dhèwèké marang tugase. "Aku isih duwe kabutuhan liya sing kowe durung ngerti; ana ikatan sing kudu diputus," mangsuli sang wali.

Innocent bingung banget amarga tembung sang tuwa nganti nalika metu nyambut gawe bareng telung sedulur, dhèwèké ora bisa ngrampungaké apa-apa.

Nalika bali menyang biara, murid mau nemoni maneh sang ahli tapa lagi lungguh ing ambené. Sang sepuh banjur mréntah supaya dikirimi layang marang Pangeran Mikhail Andreevich[3329] , kandha supaya ora teka menyang biara, amarga ana prakara liya sing muncul. Ing dina iku, sang wali ora rawuh menyang gréja kanggo ibadah Vespers utawa After-Vespers, nanging dhèwèké maringi dhawuh marang Innokenty supaya nindakake ibadah kasebut ing selé dhéwé. Para sedulur padha nyedhaki selé ingkang kinurmatan kanggo ngerti sebabe dhèwèké ora rawuh ing ibadah. Nanging sang askétis ora ngidini sapa waé mlebu selé lan ngajak kabèh supaya padha kumpul ing esuké. Nalika dhèwèké ngetokaké muridé, sang askét kandha marang muridé: 'Ing dina Kamis kaya iki, aku bakal bébas saka lara.'

Wong suci iku nglampahi sak bengi kabeh kanggo ndedonga.

Ing esuk dina Jumat, 25 April, komunitas biara teka marang ingkang kinurmatan kanggo pamitan lan nampa berkah. Ana 95 biksu ing biara wektu kuwi, lan saben siji padha nglumpuk ngubengi sang asket sing lagi lara, kalebu sing cacat lan wuta. Sawisé pamitan karo sedulur-seduluré, sang wong mulya menyang Liturgi, disangga déning para muridé. Nalika salah sijiné, sing wis tuwa, kepéngin nyangga sang wong mulya, nyekel tangane, sang wong mulya kanthi nesu narik tangane lan mréntah supaya mung nyekel jubahé. Mangkono tliti panjenengané njaga tanpa napsu: sanadyan ing tuwa lan lara, malah ing ambang pati, panjenengané ora ngidini sapa waé nyentuh awaké. Panjenengané ora mangan apa-apa dina iku; mung nyuwun 'syty', yaiku banyu karo madu. Pangeran Mikhail Andreevich ngutus diakone kanggo nyuwun kabar babagan kahanan sang pangarsa lan takon kenapa piyambakipun nglarang rawuh nyumengeni. Nanging sang pangarsa boten nampi utusan punika. Ugi piyambakipun boten nampi layang lan arta ingkang dikintunaken dhateng biara saking wewengkon Tver. Piyambakipun ugi rawuh ing ibadah Vespers ing dinten punika. Amarga ringkih, wong lara kuwi meh ora bisa nyangga awaké dhéwé; dhèwèké ngadeg karo tangan nyandhak ing tongkaté, sirahé menunduk ing kana. Nanging, dhèwèké tetep nyanyi bareng kanthi khusyuk karo para sedulur lan tetep ana sawisé ibadah sore kanggo upacara pangeling-eling, sanajan para sedulur kepéngin nggawa dhèwèké bali menyang selé. 'Aku butuh upacara pangeling-eling iki,' pangandikane Sang Bapa Pendeta marang wong-wong mau, 'Aku ora bakal ngrungokaké manèh.'

Ing dina Setu tanggal 26, sang sesepuh sing lagi lara uga rawuh ing Liturgi Ilahi. Ing pungkasan upacara, Innokenty nyawisake panganan sethithik kanggo piyambakipun lan ngajak dhahar, amarga iku dina Sabat lan piyambakipun durung dhahar wiwit dina Kemis. Nanging sang wali nolak panganan kuwi, kandha: 'Aku uga ngerti iki: miturut paugeran Ilahi, pantes ing dina Sabat mangan panganan sing diparingi idin kanggo nglakoni puasa; nanging, wong sing lara kudu nahan dhahar telung dina sadurunge nampa Misteri Ilahi.'

Mangkono adat lawasé bapak sepuh sing suci – nglakoni puasa sadurungé nampa Misteri Suci lan meneng sajrone seminggu.

Ing wayah bengi, dhèwèké ngakoni dosa marang biksu Yesaia.

Para awam terus ngganggu sang askétis sing lagi lara, sing lagi nyiapaké pati lan wis ngarahaké kabèh pikirane marang Gusti Allah. Pangeran Michael ngutus maneh wong menyang biara, wektu iki bapak rohanié, imam Yohanes, lan nyuwun pangapura lan berkah kanggo dhèwèké lan anaké, Pangeran Yohanes. Innokenty nyampèkaké panyuwunan pangeran mau. Sawisé meneng sedhela, sing kinurmatan ngendika:

Aku kaget karo pangeran sing ngutus kabar: "Berilah berkah marang putraku, Pangeran John." Apa Pangeran Basil ora uga putrané?[3330] Gusti Allah ngerti, dhèwèké wis mecahaké dhiri; kepiye carané dhèwèké bisa nemokaké tentrem lan berkah?

[3329] Pangeran Mikhail Andreevich Vereysky, putu saka Dmitry Donskoy, nikah karo Elena Yaroslavna, putri saka Pangeran Borovsk, lan bisa uga entuk Kadipaten Borovsk liwat nikahé. Dhèwèké seda ing taun 1486 lan dikubur ing biaraé Sang Paphnutius sing Kinurmatan.

Banjur panjenengané nambahaké:

'Dheweke ora duwe urusan karo aku, sanajan dheweke pangeran.'

Tembung-tembung mau diparingaké marang bapak rohani pangeran, nanging dhèwèké isih kepéngin ketemu karo sang sepuh, mula dhèwèké menyang gréja kanggo ibadah Vespers. Sang askét uga teka, nanging dhèwèké buru-buru ndhelik ing papan suci lan tetep ana ing kono nganti utusan pangeran wis lunga saka biara. Sang wong mulya uga rawuh ing Ibadah Wengi Kabeh, sanadyan disangga para muridé. Banjur dhèwèké kandha marang sedulur-seduluré:

'Wiwit saiki, aku ora bakal maneh ngrungokake Doa Wengi Sepenuhé.'

Sing kinurmatan nyiapake dhiri lumantar pandonga kanggo nampa sakramèn agung, lan nalika esok wiwit sumunar, dhèwèké maringi dhawuh marang Joseph sing kinurmatan supaya maca paugeran Komuni Suci.

Sawisé nampa Misteri Panguripané Kristus ing gréja sajroning Liturgi Ilahi ing dina Minggu (27 April), sesepuh suci mau digawa bali menyang selané. Kaping pisan maneh, Innokenty sing welas asih nyawisake panganan sethithik kanggo piyambakipun. Para sedulur ngajak piyambakipun dhahar, lan supaya ora gawe nesu, Sang Bapa Pendeta nyicipi sethithik, banjur mbalekake marang para sedulur panganan sing wis disiapake mau.

Ing dina iku, Pangeran Agung John Vasilyevich saka Moskow[3331] , sawisé krungu kabar lara Sang Reverendi Paphnutius kanthi cara sing ora dingerteni, ngutus utusan karo layang. Nalika murid mau nyerahake pesen Pangeran Agung marang sang askét, dhèwèké kandha:

'Balèkna pesen iki marang sing nggawa – supaya dhèwèké maringi marang sing ngirim. Saiki aku ora kaiket apa-apa ing donya iki: aku ora ngupaya pakurmatan lan ora wedi marang wong-wong kuwasa ing donya iki.'

Innocent kandha marang gurune:

'Kowe wis ngomong sing bener; nanging demi Gusti, lakoni sing migunani kanggo kita—aja nganti nglarani atiné Pangeran Agung, aja nyulut nesuné.'

Sing sepuh mangsuli:

Aku ngandhani kowe kabeneran: aja ngrangsang Sang Siji, supaya ora ana nesu manungsa sing bakal ngalahake kowe. Nanging yen kowe ngrangsang Sang Siji—Kristus—ora ana siji wae sing bisa nulungi kowe. Lan manungsa, sanajan nesu, pungkasane bakal alus maneh.'

Muridé ora wani mbantah marang guruné maneh lan mbalèkaké layangé Pangeran Agung marang utusan.

Ibu Pangeran Agung, Maria Yaroslavna, sing dadi pangagum ageng marang sang resi sing luhur budi, uga ngutus utusan, kaya garwané pangeran, wanita Yunani Sofia Fominichna[3332] , sing ngirim layang lan sawetara emas marang sang resi. Sang resi ora nampa apa-apa lan mrentahaké kabèh dikirim bali; dhèwèké malah nyalahaké muridé amarga ngidini wong liya ngganggu. Akeh boyar lan wong awam padha ngirim peparing marang asetik sing lagi lara ing biara, nanging dhèwèké malah ora diparingi kabar bab kuwi.

Ndeleng bapak sepuh suci sing lagi lara abot kaya ngono, Innokenty kandha marang piyambakipun:

'Apa Panjenengan sanget nandhang sangsara, Bapa Paphnutius?'

Sang sesepuh mangsuli:

'Panjenengan bisa ndeleng dhéwé – aku kesel, nanging aku ora krasa yèn lara iki ngluwihi kekuwatanku.'

Sang asket wis ora mangan apa-apa maneh. Dhèwèké bakal maréntahaké supaya ana panganan disiapaké, nanging nalika panganan mau digawa marang dhèwèké, sawisé muji, kabèh mau diwènèhaké marang para sedulur, kanthi kandha:

'Mangan, lan aku ana karo kowe.'

[3330] Pangeran Mikhail Andreevich dikenal nduwé anak-anak ing ngisor iki: Vasily, sing dijuluki 'Sing Wani' (1495), Ioann, lan siji putri, Anastasia, sing kawin karo Pangeran Joseph Andreevich saka Dorogobuzh, sing mlebu dadi abdi Pangeran Agung Moskow ing taun 1485.

[3331] Yohanes III Vasilyevich dadi Pangeran Agung wiwit taun 1462 nganti 1505.

[3332] Maria Yaroslavna, putri Pangeran Yaroslav (Afanasy) Vladimirovich lan adhine Vasily Yaroslavich sing kasebut mau, nikah karo Pangeran Agung Vasily Vasilyevich 'Sing Wuta' ing taun 1433; dheweke seda ing taun 1484 dadi biarawati, nganggo jeneng Martha. – Sophia Fominichna, putri Thomas Palaiologos, Despot Morea (seduluré Kaisar Konstantinopel pungkasan, Konstantin XI, sing gugur ing tembok ibukota Yunani nalika dijupuk déning wong Turki ing taun 1453). Dheweke dadi garwa kapindho Pangeran Agung John III; nikah karo dheweke ing taun 1472 lan seda ing taun 1503.

Wengi sumrambah. Sang asket lungguh ing ambené lan ngucapake Doa Yesus kanggo dhéwé. Matins diwacaaké marang dhèwèké ing selé.

Ing dina Senin, tanggal 28, sang asket, kanthi pitulungan para sedulur, nindakake Liturgi Ilahi. Sawisé ibadah, dhèwèké ora mangan apa-apa; mung ngombe banyu sethithik. Innokenty gumun kenapa sang sepuh ora nyiyapaké apa-apa babagan biara, lan sawisé ngatasi keragu-raguné, dhèwèké takon marang sang sepuh:

'Bapa Paphnutius! Nalika panjenengan isih urip, mugi panjenengan maringi pitutur marang wong supaya nyusun wasiat babagan pambentukan biara: kepiye sedulur-sedulur badhe urip sawise panjenengan, lan sapa ingkang badhe dados abas.'

Sawisé meneng sedhela, sang tuwa kandha karo luh ing mripaté:

Sedulur-sedulur, jaga tata gréja lan struktur biara kanthi sukarela. Aja ngowahi wektu pandonga gréja. Hormati para imam kaya sing tak lakoni, lan aja nyegah upahé, supaya Pelayanan Ilahi ora kekurangan, amarga kasil ing kabèh bab gumantung marang iku. Aja nutup pawonmu kanggo wong lelungan; elinga marang sedekah; aja nganti pengemis lunga kosong tangan. Karya ing pakaryanmu; nanging adoh saka pacelathon donya; jaga atimu kanthi tliti saka pikiran ala. Sawise ibadah sore, aja padha kumpul kanggo pacelathon: saben wong tetep meneng ing selé. Aja tau ora rawuh ing pandonga ing gréja, kajaba amarga lara; netepi kabèh paugeran, aturan gréja, lan kabèh pranatan rohani kanthi andhap asor, tanpa gangguan lan meneng. Cekakipun, tindakna kados ingkang tak tindakake. Menawi panjenengan boten nglirwakake dhawuh kula, kula pitados dhumateng Gusti Allah ingkang Maha Agung lan Sang Putri Maria ingkang Maha Suci bilih Gusti boten badhe nyepeng sedaya berkahipun saking papan menika. Nanging aku ngerti,' tambahé sing mulya kanthi ramalan, 'menawa sawisé aku lunga bakal ana wong sing gawe rusuh ing Biara Sang Paling Suci; dhèwèké wis ngganggu atiku sing tentrem lan bakal nyulut prahara ing antarané sedulur. Nanging, Ratu Paling Suci bakal nentremaké prahara lan badai, lan paring katentreman marang biara-Nya lan marang sedulur-sedulur sing manggon ing kono[3333] .

Sawisé ngendika mangkono, sang sepuh meneng amarga kesel. Panjenengané nglampahi wengi kanthi pandonga-pandonga sing biasané.

Ing tanggal 29, dina Selasa, sing kinurmatan meneng, amarga piyambakipun nyiapake nampa Misteri Suci ing pesta Tengah-Pentakosta, sing taun iku tiba tanggal 30 April. Piyambakipun nyanyikake mazmur, pangajab, kanon, lan ayat-ayat suci. Iki lumaku sedina muput. Innokenty lan pangreksa selé sang reverend padha ngrungokaké kanthi meneng nyanyian sing luar biasa iki, ora wani ngomong apa-apa, amarga sang askét wis maringi dhawuh supaya ora ngganggu dhèwèké kanthi cara apa waé. Wong sing lagi lara kuwi nglampahi wengi tanpa turu, terus-terusan ndedonga, meh kabèh wektu ngadeg lan mung sethithik lungguh.

Nanging nalika dina wis padhang (Rebo), Romo Joseph maca paugeran Komuni Suci marang sang wali. Panjenengané nindakake Liturgi ing gréja lan nampa Misteri Panguripan Kristus. Sawisé nampa berkah lumrah saka imam sing mimpin, Romo sing kinurmatan digawa bali menyang selé déning para sedulur. Nglenggahan ing ruang mlebu selé, disangga ing loro sisih déning para muridé, Romo sing kinurmatan mandeng marang ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci; banjur, ngadhep ing batiné marang kabèh komunitas, piyambakipun ngendika kanthi ambegan dawa lan luh:

– Ya Gusti Allah Kang Maha Kuwasa! Panjenengan sing nyinaoni ati lan pikiran, Panjenengan ngerti kabèh. Yen ana sing welas asih marang aku, ganjarana, ya Gusti, satus kaping ing donya iki, lan ing urip sing bakal teka paringana urip langgeng. Nanging yen ana sing bungah amarga pati aku, pati wong dosa, aja diétung iki dadi dosa tumrap dhèwèké, ya Gusti.

Wong-wong sing krungu kuwi padha ngeri, lan saben wong padha nyawang paugeran atiné dhéwé. Nanging nalika sang sepuh digawa mlebu selé, dhèwèké wiwit nglipur para sedulur kanthi pasuryan sing cerah, kaya-kaya dhèwèké péngin padha lali marang tembung-tembung sing bar kuwi diucapaké. Nalika padha kelingan marang pangandikane sang wali sing ngomong yèn lara iku ora parah, para sedulur padha mikir yèn panjenengané wis krasa luwih waras. Padha ngajak dhèwèké supaya mangan, nanging sang tuwa nolak. Dhèwèké ngombe sethithik saka cangkir mau, banjur nyerahaké marang para sedulur, kandha:

[3333] Saka hagiografi kuna St. Yosef saka Volokolamsk (elingan panjenengané dirayakaké tanggal 9 September ing biarané. Miturut ramalané Sang Paphnutius sing kinurmatan, sawisé seda, muncul prahara lan perselisihan ing biara, lan abbot anyar – Sang Joseph sing kinurmatan – ninggalaké Biara Borovsk kanthi rahasia ing taun 1477 utawa 1478.

'Ngombe gelas iki, anak-anakku; ngombea minangka berkah pungkasan saka aku, amarga aku ora bakal ngombe utawa mangan saka kéné maneh.'

Panjenengané ngandika dawa marang para sedulur, maringi akèh panglipur, banjur nglempèk ing ambené, ing ngendi panjenengané séda ing dina candhaké. Kanggo Innocent, sing wis ngopeni nalika lara, panjenengané ninggalaké sawijining wadhah madu; banjur panjenengané ngutus para sedulur menyang pawon, amarga wis wayahe dhahar awan. Innocent, sing ora ninggalake sisih gurune sing lagi lara, cepet bali saka dhahar lan weruh gurune lagi ngglethak ing amben; banjur, sawisé mandheg sedhela, dhèwèké takon marang Sang Mulya:

'Romo Paphnutius! Panjenengan boten waras amargi sampun sedaya minggu boten nedha napa-napa. Kenging menapa panjenengan meneng, gusti? Dhateng sinten panjenengan paring warisan biara punika – dhateng para sedulur utawi dhateng Pangeran Agung? Kenging menapa panjenengan boten ngandika?'

Wong suci mau mangsuli:

'Marang Sing Paling Suci.'

Banjur, sawisé mandheg sedhela, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Sedulur Innocent! Sampeyan ngomong jujur?'

Ndeleng yèn sang tuwa bingung, Innocent meneng bae.

Sedulur, sapa sing maringi dhawuh marang aku kanggo ngedegake biara iki? Sang Ratu Suci piyambak sing kersa nindakake kuwi. Panjenengané tresna marang panggonan iki ing ngendi Asmané dimulyakaké, ngedegake gréja, nglumpukake sedulur-sedulur lan aku, wong mlarat, lan suwé ngopeni lan maringi panglipur marang aku bebarengan karo sedulur-sedulur. Lan saiki, aku, manungsa fana, ndeleng ing peti matiku lan ora bisa apa-apa kanggo awakku dhewe, Ratu Swarga piyambak sing mugi nyusun apa sing paling becik kanggo biarané, kaya déné Panjenengané miwiti. Panjenengan sampun mangertos saestu: bengkel punika boten dipun bangun dening kakuwatan pangeran, boten dening kasugihan tiyang kuwasa, boten dening emas utawi pirak, nanging dening karsa Gusti Allah lan karsa Ibunipun ingkang Paling Suci. Aku nyandhakaké kabèh pangarep-arepku marang Panjenengané: lumantar welas asihé Panjenengané bakal nglindhungi aku ing lelampahanku saka kekerasan roh-roh peteng lan licik, lan ing Dina Pangadilan sing Adil Panjenengané bakal nylametaké aku saka sangsara langgeng lan ngetung aku kalebu wong-wong sing kapilih. Yèn aku nampa sih iki, aku ora bakal lali ndedonga kanggo kowé ing ngarsané Gusti. Mula saka iku, kowe kabeh padha tliti: uripna kanthi suci; ora mung kaya sing kowe lakoni nalika aku isih ana karo kowe, nanging luwih becik maneh; . Usahaa kaslametanmu kanthi ajrih lan gemeter, supaya amarga pakaryan becikmu aku bisa tentrem, lan supaya wong-wong sing teka sawise aku bisa manggon kanthi becik. Muga-muga kowe nemu katentreman sawise seda. Saben wong tetep ing panggilan sing wis diparingi marang dheweke. Aja ngunggulake awakmu nganti kakehan – iki ora migunani kanggo kowe, malah ngrusak nyawamu. Aja ngunggulake awakmu tinimbang sedulurmu sing luwih ringkih, loro ing pikiran utawa tumindak, nanging sabar ngopeni wong-wong mau kaya anggota awakmu dhewe. Ayo saiki, anakku, cepet-cepet nindakake kabecikan!

Sawisé ngendika mangkono, sang wali meneng, amarga kesel banget.

Sawisé sawatara wektu, utusan sing dikirim déning Metropolitan Gerontius saka Moskow[3334] teka ing biara, ditututi utusan anyar saka Pangeran Agung lan Putri Agung. Padha terus-terusan nyuwun pamirsa karo Rama Suci lan rembugan karo piyambakipun. Sawetara wektu, Innokenty nolak lan nundha ngandhani marang sesepuh sing lagi lara babagan utusan-utusan mau, nanging pungkasane nglaporake bab utusan-utusan mau. Sesepuh kuwi kroso tersinggung marang muridé lan kandha yèn sajrone 60 taun dadi biksu, dhèwèké tansah ngadhepi pangeran, boyar, lan wong awam liyané.

'Saiki aku nyadari manawa ora ana paedane iki—mung ujian kanggo nyawa. Ing welas asihé, amarga ora kersa ana wong dosa mati tanpa tobat, Gusti wis maringi aku enem dina kanggo tobat; nanging kowe ora maringi tentrem, nggawa wong awam marang aku. Saiki aku malah ora bisa metu saka selku, supaya padha ora ngganggu aku.'

Innocent banget kuciwa amarga wis nglarani ati sang sepuh lan uga amarga durung oleh idin kanggo para utusan. Sawisé metu saka selé, dhèwèké nyampèkaké wangsulan sang sepuh marang para utusan mau lan nyuwun supaya padha ninggalake biara. Nanging, sawisé ninggalake biara, para utusan nginep ing sawijining désa sing

[3334] Metropolitan Gerontius mimpin Gréja Rusia wiwit taun 1473 nganti 1489.

cedhak supaya bisa ketemu karo sang askétis ing esuké. Ing wengi sabanjure, wengi pungkasan ing uripe, sang resi suci nglampahi tanpa turu, kanthi pandonga tanpa kendhat: kadhang piyambakipun nyanyikake mazmur, kadhang piyambakipun ngucapake Pandonga Yesus.

Dina Kemis, 1 Mei, dina seda Sang Paphnutius sing kinurmatan, teka. Sang askétis maréntahaké supaya Liturgi dirayakaké luwih awal tinimbang biyasa. Panjenengané dhéwé arep rawuh ing upacara kuwi; panjenengané cepet-cepet nyiapaké awaké dhéwé lan kandha marang awaké dhéwé: 'Wah, dina iki wis teka.'

Para sedulur padha ndelok siji lan sijiné kanthi bingung, ora mangertos apa sing diomongaké sang tuwa. Innokenty takon dhèwèké dina apa sing dimaksud.

'Dina sing wis tak omongake marang kowe sadurunge,' wangsul sang wali.

Muridé wiwit nyebut dina-dina: Minggu, Senin, Selasa?

Sing kinurmatan ngendika:

'Dina iki dina Kemis, sing wis tak kandhakake marang kowe sadurunge.'

Para sedulur padha bingung. Padha nggawa sesepuh mau menyang gréja, nanging sadurungé padha lunga saka selé, Rawuh Sang Joseph sing kinurmatan lan ngandhani yèn wong awam sing dikirim para bangsawan wis padha ngentèni; saliyané wong-wong sing wis ana wingi, ana sing anyar teka: kabèh padha kumpul lan ngadeg ing dalané wong sing nglakoni tapa menyang gréja. Banjur Sang Romo kroso nesu amarga dalane menyang Omahé Gusti diblokir, lan piyambakipun ora kersa metu saka selipun. Sawisé ngutus para sedulur menyang gréja, piyambakipun lenggah ing serambi lan ngendika: 'Kabeh iki pakaryané Innokenty; dhèwèké sing maréntahaké kaya ngono.'

Innokenty, saka sisihé, malah ora wani mbela awaké dhéwé.

Dheweke uga menyang gréja, déné sang tuwa tetep ana ing selé karo siji murid lan ngunci lawang supaya ora ana sing dikirim sing bisa teka marang dhèwèké. Ing pungkasan Liturgi, para awam nyadari yèn ora bisa ndeleng sang wali, banjur padha bali. Nalika para murid teka manèh lan meneng-meneng ngubengi ambené, dhèwèké kandha kaya nyritakaké wong liya:

'Wis teka wayahe, lan dhèwèké bakal seda.'

"Sapa sing panjenengan omongake, Rama, sing bakal seda?" pitakon Innocent.

"Sing kok omongake kuwi: sing lagi lara; dhèwèké, sawisé tobat, kepéngin mati," ujare.

Wayah dhahar awan wis teka, lan para sedulur padha lunga menyang ruang makan. Mung Innokenty sing tetep karo wong lara.

Wong suci mau maringi pitutur marang muridé supaya nggawa dhèwèké menyang sisih liya sel, amarga ing kana luwih sepi; dhèwèké mréntah supaya ora ana sing diparingi mlebu.

"Aku kesel," ujare, "lan aku kepengin ngaso nganti ibadah sonten; ing sonten, kabeh sedulur bakal teka marang aku."

Wektu kuwi murid kasebut nyadari yèn wayahe seda wis cedhak.

Innocent takon marang sang wali:

'Bapa, nalika Panjenengan séda, apa kita kudu nelpon imam agung lan imam-imam liyané saka kutha kanggo panguburan Panjenengan?'

Sang wali maringi dhawuh supaya ora ana sing diundang lan cukup nganggo imam-imam ing biara, supaya wong-wong ora padha kumpul ing biara lan nyebarake kabar seda panjenengané ing saindenging kutha lan désa. Muridé takon:

'Ing endi panjenengan kepéngin kuburan panjenengan digali?'

Dheweke mènèhi pitutur supaya kuburané digali ing sisih kidul gréja, cedhak lawang gréja.

'Lan aja tuku peti mati saka wit oak,' pangandikane sang wali. 'Kanthi enem koin iki, tuku kalach lan wenehana marang wong mlarat.'

Muridé meneng, déné sang tuwa ndedonga kanggo kaslametan atiné, nyandhak pangarep-arep marang Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci. Marang Panjenengané uga dipasrahaké biarané. Innokenty mbangun juru pangopèn sang tuwa, dipunduduhaké ing sacedhaké sang tuwa ingkang lara, lajeng piyambakipun metu turu amarga raosé ora séhat. Durung suwe dhèwèké wiwit ngantuk, dhèwèké krungu swara akèh penyanyi ing selé sang wong mulya. Kaget karo kahanan kuwi, Innocent mlebu sel lan takon marang pangreksa sel:

'Sedulur sing endi sing ana ing kene?'

'Ora ana sapa-sapa,' wangsul pangreksa sel. 'Sawisé panjenengan lunga, piyambakipun miwiti nyanyi: "Para wali wis nemokake mata banyu urip,"' kanthi nyanyèkaké ayat-ayat kanggo tentreming jiwa. Sawisé rampung mazmur, piyambakipun nyanyi ayat-ayat ing ngandhap punika:

– *'Begja wong-wong sing dalane bener, sing mlaku miturut paugeran Gusti'* (Mazmur 118:1), – lan liya-liyané.

"Sang tuwa lagi mulih marang Gusti," kandha Innokenty marang juru sel.

Para murid padha sujud ing sikilé sang wali lan nyiumé, banjur nempelaké bathoké marang dhadhané, nyuwun pangapura lan berkah. Nanging sang wali ora merhatosaké tembung-tembung mau maneh, mung ndedonga marang Gusti: 'Raja Surgawi, Kang Maha Kuwasa! Aku ndedonga marang Panjenengan, Gustiku, Yesus Kristus, mugi paring welas asih marang nyawaku, supaya ora dadi tawanan wong-wong jahat, nanging para Malaikat Panjenengan nampani, nuntun lumantar jebakan cobaan peteng lan nuntun menyang pepadhanging welas asih Panjenengan. Aku ngerti, Gusti, yèn tanpa perantara Panjenengan ora ana siji waé sing bisa uwal saka tipuan roh-roh jahat."

Tembung-tembungé wong sing arep seda sabanjuré ora cetha, lan para muridé ora mangertos. Dumadakan dhèwèké wiwit muter saka kiwa menyang tengen. Kaping pirang-pirang para muridé mbalèkaké dhèwèké menyang sisih kiwa, nanging dhèwèké bakal mbalèk manèh menyang tengen, nggumun tembung-tembung sing ora krungu. Saka kéné padha nyimpulké yèn wong asètik sing arep seda kuwi ndelok soko sing luar biasa. Para sedulur nyedhaki selé sang wong pinunjul kaping pirang-pirang, nanging loro murid sing ana bareng dhèwèké kandha yèn sang sepuh wis turu. Nalika Wespers dianakaké ing biara, sang wong pinunjul nyiapaké dhiri kanggo seda: dhèwèké nyimpulaké tangané dadi pratandha salib ing dhadhané lan, kanthi telung ambegan, nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti.

Ingkang Kinurmatan Paphnutius séda ing dina Kemis, 1 Mei 1477, sakjam sadurungé srengéngé tilem, yaiku watara jam pitu bengi[3335] . Para sedulur metu saka gréja lan nalika padha krungu yèn Ingkang Kinurmatan wis séda, padha nangis kenceng banget. Wis kasep banget kanggo ngubur sang asket, lan kanggo nepaki wasiat pungkasané supaya panguburané tanpa wong awam, para sedulur ngubur guruné esuk banget dina Jumuah, 2 Mei, jam lima. Kesedihan para sedulur banget nganti padha nangis lan ngucurake luh; ora ana siji waé sing bisa nyanyi utawa mimpin kidungan. Upacara panguburan dipimpin déning murid setya Sang Mulya, Innokenty. Amarga isak nangisé, dhèwèké meh ora bisa maca ritual panguburan. 'Lan ora ana siji waé wong awam sing rawuh wektu kuwi; ora ana sing nyentuh tandu jenazahé; ora ana sing weruh carané dhèwèké diselehaké ing peti mati,' – mangkono critané Innokenty ing[3336] .

Sawisé panguburan rampung, kabar pati sang askét tekan Borovsk, lan kabèh warga kutha padha kaget. Ora mung biksu lan imam, nanging uga para panguwasa kutha lan warga padha menyang biara Sang Bapa Penghormat. Sanajan kabar cepet sumebar ing saindenging kutha yèn jasad sang wali wis dikubur, wong-wong tetep padha teka ing biara sedina muput, lan kanthi pangabdian gedhé padha sujud ing ngarepé peti jenazah kang wis seda.

Perayaan lokal kanggo ngajeni Sang Mulya Paphnutius diwiwiti ing taun 1531. Metropolitan Daniel saka Moskow[3337] , bebarengan karo sinode para uskup, maringi berkah supaya kidung kanon dinyanyikake lan riwayat Sang Mulya Paphnutius diwaca nalika ibadah agung, kanthi mangkono ngadegake dina raya lokal kanggo ngajeni dhèwèké. Nanging, Konsili taun 1547 ngetokake paugeran manawa pangeling marang Sang Venerabel Paphnutius kudu dirayakake ing saindenging Gréja.

Relik suci Sang Kinurmatan dumunung ing gréja utama biara, kang dipersembahaké kanggo Kelahiran Sang Theotokos Paling Suci, ing kapel sisih kang dikudusaké nganggo jenengé.

[3335] Iki carane Innocent nyritakake. Kronik nyatakake yèn sing kinurmatan seda ing jam kaping 15 ing dina iku (sawisé srengéngé munggah). Kanthi éling yèn tanggal 1 Mei ing Borovsk srengéngé munggah watara jam 4 esuk, seda sang askét kuwi bakal kelakon ing jam kaping 7 bengi miturut itungan iki.

[3336] Nanging, loro-lorone kronik lan hagiografi Sang Paphnutius sing kinurmatan nyathet yèn ana imam sekuler jenengé Nikita—bapak rohani Pangeran Andrei Vasilievich—sing rawuh nalika panguburan sang askét.

[3337] Metropolitan Daniel mimpin Gréja Rusia wiwit taun 1522 nganti 1539.

Troparion, Nada 4:

Sawise padhangaké tanah kelairanmu kanthi padhange uripmu, kowe kapenuhan karunia Roh Suci lumantar pandonga lan puasa; lan sawise kowe berjuang kanthi becik ing urip donya iki, kowe mbukak gapura welas asih lan welas tresna tumrap sapa waé sing sedhih, lan kowe dadi perantara tumrap wong mlarat. Mula saka iku, kita nyuwun marang Panjenengan, Bapa Paphnutius, supaya Panjenengan ndedonga marang Kristus, Gusti kita, supaya Panjenengan nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Kanthi padhanging cahya Gusti, ya Bapa, panjenengan nggayuh gesang tapa brata; ya ingkang kinurmatan, panjenengan dados pambimbing ingkang sampurna tumrap para biksu lan dados hiasan ingkang mulya minangka tiyang ingkang remen tapa. Mula saka punika, Gusti, sasampunipun nyumurupi pakaryan panjenengan, paring panjenengan karunia mukjizat, awit panjenengan maringi panyembuhan. Kita, kanthi kabungahan, njerit marang panjenengan: Sugeng, Bapa Paphnutius.

- Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Martir Suci Macarius, Metropolitan Kyiv, sing dipatèni déning bangsa Tartar ing taun 1497 ing désa Strigolove, ing Provinsi Minsk.

Martiiré Santa Vata

Dirilis tanggal 1 Mei

Martir suci Vata iku wong asli saka Persia. Para leluhuré wong Kristen, lan dhèwèké dhéwé dibesarké ing iman Kristen. Nalika umuré wis telung puluh taun, dhèwèké ninggalaké bapak, ibu, garwa lan anak-anaké, mbagi bandha-bandhané marang wong mlarat lan sawisé lunga saka omahé wong tuwané, dhèwèké njupuk sumpah monastik. Kanthi tekun nyawisake dhiri ing urip monastik, dhèwèké kepéngin mungkasi uripé kanthi martir. Ing wektu kuwi, panganiayaan marang umat Kristen wis diwiwiti[3338] , lan nalika kabèh biksu saka biara panggonané sang wali padha mlayu, dhèwèké piyambak sing tetep ana ing kana. Dheweke ora suwe ditangkep lan digawa ngadhepi gubernur kutha Nisibis,[3339] . Gubernur mau banjur meksa dheweke mbaleni iman marang Kristus lan nyembah srengenge lan geni[3340] , nanging sang wali nolak lan kanthi wani ngakoni Kristus minangka Gusti sejati. Amarga iku, tangane diiket kenceng banget nganti amarga kaku banget, iku koyak saka sendi pundhak. Sawisé kuwi, sang wali diseret ing lemah lan dipukul ing saindenging awaké. Sawisé ngalami kabèh panyiksaan mau, sang martir suci seda amarga imané marang Kristus sawisé dipenggal sirah nganggo pedhang.[3341]

15 Mei

2 Mei (Gaya Lawas)

Kematiran Para Martir Esper lan Zoe

Dilingeti tanggal 2 Mei

Para martir suci Esper, garwané Zoe, lan loro putrané, Cyriacus lan Theodulus – para pangumbara ing bumi kaya Abraham, bapaké wong-wong sing kapilih, sing padha lelungan menyang tanah air Surgawi – dituku dadi budhak[3342] déning Catullus, sawijining bangsawan Romawi, lan garwané Tertia. Catullus iki pindhah saka

[3338] Iki, mesthi wae, nyebutaké panganiayaan umat Kristen sing diprakaraké ing Persia déning Raja Shapur II, sing mrentah saka taun 310 nganti 381.
[3339] Nizibis iku kutha kuna sing dumunung ing Mesopotamia kuna, ing pérangan lor, cedhak tapel wates Armenia.
[3340] Wong Persia ngagungaké srengéngé minangka dewa paling luhur Mithras, lan uga nyembah geni.
[3341] Kematian martir suci iku kedadeyan watara taun 364.

Roma menyang Pamphylia[3343] , menyang kutha Attalia[3344] ; nalika tuku budhak, kaya adat wong Romawi pagan, dhèwèké entuk para martir suci iki ing Phrygia[3345] , sing asalé saka kulawarga Kristen lan mulané kebak iman lan pangarep-arep marang Gusti.

Kulawarga pagané Catullus, sing setya marang pemujaan berhala, nindakake kurban marang berhala manut adat iman lan nyebuté déwa-déwa. Para abdi setya Kristus, nanging nalika weruh kabodhoan lan kejahatan tuwané, padha sedhih banget lan, minangka wong Kristen, ora bisa mangan panganan sing disedhiyakake déning tuwané sing pagan, amarga padha wedi kotor, luwih-luwih amarga ana arca-arca ing omahé tuwané.

Sawijining dina, Santa Zoe, sawisé nampa panganan saka tuwané, menyang gapura lan kandha marang penjaga gapura:

'Turuna lan ngaso sithik; yèn kowe dibutuhaké, aku bakal mbangun kowe. Kowe wis kesel tenan, wis ora turu sakwengi, mbukak lan nutup lawang kanggo wong-wong sia-sia sing teka ing omahé tuan kita kanggo nyembah dewi Fortune sing diarani[3346] .'

Penjaga gapura, manut pituturé, mundur saka gapura lan turu ing pekarangan, déné Zoe, amarga kuwatir yèn asu sing diiket ing sacedhaké bakal mbangunké dhèwèké karo guguké, maringi roti sethithik marang asu-asu mau lan mènèhaké sisa dhaharan awané marang para gelandangan lan wong lelungan sing teka ing gapura, ngajak supaya padha mlebu agama Kristen.

Tugas Zoe ing omahé Catullus yaiku maringi panganan marang kéwan piaraan sing dipelihara déning tuwané, déné bojone lan anak-anaké nindakake kabèh pakaryan liyané kanggo majikané.

Padha nyambut gawe sedina muput, lan nalika srengéngé tilem padha mangan sethithik saka panganan ing piring-piring sing wis padha yakin ora kena najis saka upacara pagan. Panganan iki dikirim marang wong-wong mau dening pangayomaning Gusti; nalika padha mangan, padha kelingan marang pangandikane Gusti ing Injil Suci: *'Delengen manuk-manuk ing langit: padha ora nanem, ora ngundhuh, ora nglumpukake ing lumbung, nanging Rama sampeyan ing swarga ngopeni'* (Matius 6:26).

Nalika Esper sing kabegjan dikirim déning tuwané kanggo nindakake sawatara pakaryan, putrané, Cyriacus lan Theodulus, kandha marang ibuné:

'Kita ora kepéngin manèh manggon bebarengan karo wong-wong sing ora takwa; apa Panjenengané dhéwé ora mulang marang kita, manut Kitab Suci, supaya netepi paugeran para rasul: *"Aja padha nyawiji karo wong-wong sing ora pracaya"* (2 Kor. 6:14). Yen nalika kita manut Kitab Suci, kita kepengin netepi dhawuhe Gusti nanging ora misah saka wong-wong kafir, kita bakal nampa paukuman sing padha saka Gusti kaya dheweke lan bakal binasa kaya dheweke uga.

Ibune mangsuli marang putrané:

"Anakku sing tak tresnani! Kepiye carane kita bisa misah saka wong-wong kuwi? Wong-wong kuwi pancen tuan kita; dheweke nduweni wewenang malah nganti marang awak kita."

Putrané mangsuli marang dhèwèké:

Kristus nyerahake dhiri Panjenengané marang wong Yahudi sing ora setya; Panjenengané disalib, dikubur, lan wungu manèh ing dina katelu. Yen kita uga nyerahake awak kita marang kuwasaé Catullus sing jahat supaya disiksa demi asmané Kristus, sanajan dhèwèké mateni kita sawisé panyiksaan, nyawa kita bakal urip langgeng. Mula, pasrahakna kita, para , kanthi kabungahan lan kabanggaan marang Gusti kita; lan apa waé sing diparingaké Gusti marang kita, iku sing bakal kita ucapaké marang Gusti kita.

Lan loro priya enom sing sholeh iki nyiapake awake dhewe, kaya prajurit gagah Kristus, kanggo tumindak martir demi Kristus, ngenteni kasempatan sing becik kanggo tampil ing ngarepe Gusti lan ngakoni ing ngarepe jeneng Gusti Yesus Kristus. Padha kandha marang siji lan sijine:

[3342] Perbudakan nyebar banget ing jaman kuna ing kalangan wong Romawi, kaya ing bangsa-bangsa liya ing wektu sing padha. Saben wong Romawi, apa sugih apa ora, nduwé budak. Ing kalangan wong Romawi sing sugih banget, jumlah budaké nganti puluhan malah atusan.

[3343] Pamphylia iku sawijining wewengkon ing Asia Minor.

[3344] Attalia iku kutha ing Pamphylia, dumunung ing pesisir kidul Asia Minor. Kutha iki dijenengi miturut Attalus II, Raja Pergamon (159–138 SM), sing ngedegake. Kutha iki isih ana nganti saiki kanthi jeneng Adalia; duwé populasi 15.000 jiwa lan kalebu Turki.

[3345] Phrygia – sawijining wewengkon ing Asia Minor.

[3346] Fortuna dianggep déning wong Romawi minangka dewi kabagyan lan pelindung pawon.

'Yen Gusti kita Yesus Kristus kersa supaya kita seda kanggo asmané sing suci, mula minangka ganjaran kita bakal diparingi kasempatan ndeleng Panjenengané lan manggon bebarengan karo Panjenengané salawas-lawase.'

Nanging ibuné, amarga wedi yèn anak-anaké, sing ora ajrih marang panyiksaan kaya wong liya, bisa waé mbalik nyembah berhala, ragu-ragu maringi panyuwunané kanthi alesan kuwi (awit nganti wektu kuwi panguwasa durung ngerti yèn dhèwèké wong Kristen); mula anak-anaké kandha marang ibuné:

'Ngapa kowe nundha? Apa sing kok wedi? Apa kowe ora ngerti apa sing diomongake Kitab Suci? *"Aku bakal nyritakake wahyu-Mu ing ngarepe para raja lan ora bakal isin"* (Mazmur 118:46).'

Ing sawijining dina, Catullus bali menyang omah saka panggonan liya nalika wektu dhahar awan. Loro adhine, Cyriacus lan Theodulus, metu kanggo nyambut lan kandha:

'Sugeng dinten, Pangeran badan kita sing katon: amarga Pangeran nyawa kita sing ora katon yaiku Gusti Yesus Kristus, sing manggon ing swarga, Gusti Allah sejati.'

Catullus kaget banget karo omongane mau lan kandha:

'Para mudha iki wis edan: padha ngucapake jeneng aneh lan ora lumrah, Yesus Kristus, nyebut Panjenengané Gusti lan Pangeran.'

Banjur, nalika ngadhep para abdi dalem, dhèwèké kandha:

'Panggilna bapak lan ibué para mudha iki marang aku.' Para abdi langsung lunga lan, ora nemokaké bapaké, mung nggawa ibuné para mudha mau. Catullus takon marang dhèwèké:

'Ing endi bojomu?'

Dheweke mangsuli:

'Apa dudu kowe sing ngutus dhèwèké menyang désa Tritonia kanggo ngurusi sawijining urusan?'

'Yen kowe saiki ana bareng karo dhèwèké ing Tritonia,' kandha Catullus, 'kowe ora bakal ngganggu aku karo omonganmu bab Gusti sing kowe sembah, lan sing aku utawa sapa waé durung tau krungu sabda.' Nanging aku ora kepengin nguji kowe saiki; nanging nalika Tertia wis nglairake lan aku nyembelih kurban panuwun marang dewi agung kita Fortuna ing wektu kuwi, banjur aku bakal nguji kowe.

Lan dhèwèké langsung mènèhi dhawuh supaya Santa Zoe lan anak-anaké dikirim menyang bojone ing Tritonia.

Sawisé padha pindhah menyang kana, ibu lan anak-anaké padha bungah lan seneng, kelingan ing kidungan lan pacelathon tembung-tembung Kitab Suci: *'Gusti Allah iku panggembalaku; aku ora bakal kekurangan apa-apa. Panjenengané maringi aku panggonan ing padang rumput ijo'* (Mazmur 22:1–2). Lan uga: *'Panjenengan wis nylametake nyawaku saka neraka'* (Mazmur 85:13) lan *'Panjenengan wis nylametake nyawaku saka pati'* (Mazmur 114:7) (ing atiné, para wali nganggep omahé tuwané kaya neraka, Catullus kaya pati, lan arca-arca kaya geni neraka).

Nanging banjur lair putrané Catullus. Kabèh warga kutha padha bungah lan ngrayakaké ulang taun putrané karo Catullus, padha nyembelih kurban panuwun marang dewi Fortuna. Ing wektu kuwi, Santa Zoe ndedonga marang Gusti Allah, nyuwun supaya garwa lan anak-anaké diparingi kekuwatan kanggo nampa perbuatané kanthi tabah. Sajeroning pesta, ing pungkasané, Catullus kandha marang garwané, Tertia:

'Ayo kabèh warung omah kita lan para abdi padha seneng-seneng ing jamuan kita.'

Dheweke mangsuli marang dheweke:

'Ya wis, kabèh padha seneng-seneng.'

Sakwise kuwi, dheweke ngutus para abdi dalem—kalebu kulawargane Esper—segelas anggur saka pesta kemusyrikan lan siji piring daging. Santa Zoe, nalika weruh saka adoh para abdi dalem nggawa peparing saka tuwane, nglegak ambegan, kandha:

'Gusti, Allah kang Maha Agung, kang ngertos pikiran rahasia manungsa! Kadhungana kita, para musafir sing mlarat: saliyane Panjenengan, Gusti, kita boten mangertos dewa liyan. Tulungana kita supados tetep teguh ngakeni asma Panjenengan ingkang suci.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nyedhak marang peparing sing digawa mau lan njupuk dagingé banjur mbuwang marang asu, déné angguré disawur ing lemah. Abdi kuwi langsung mbalèk lan nyritakaké marang tuwané apa sing wis kelakon.

Kabar iki ndadekake Catullus nesu banget, lan dhèwèké mréntah supaya Esper lan keluargané digawa menyang omahé langsung. Ing dalan menyang omahé tuwané, Zoe, ngénggéni bojone lan anak-anaké, kandha:

'Aja nganti kita keder karo nesune Catullus sing jahat utawa siksaan sing wis disiapake kanggo kita, nanging ayo padha tahan kanthi tabah, supaya sawise ngrampungake pakaryan kita, kita bisa mlebu ing kraton swarga Kristus lan para kudus.'

Nalika para wali digawa mlebu ing omahé tuan, Catullus takon marang wong-wong mau:

'Sapa sing dadi pangayomanmu nalika kowe maringi aku hinaan kaya ngono? Kepiye kowe wani mbuwang hadiah-hadiah kita marang asu? Nanging aku ora nglindhungi ajining diriku dhewe, nanging ajining dewi agung kita, Fortuna.'

Santa Zoe mangsuli marang dheweke:

'Pengarep-arep lan kapitadosan kita ana ing Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah kang urip; nanging dewa-dewa sing kok sembah iku setan.'

Catullus mangsuli:

'Saiki aku bakal nyiksa anakmu; banjur kita bakal weruh apa Kristus, sing kowe sebut Gusti, bisa nylametake dheweke saka sangsara.'

Banjur para algojo, sawisé nyopot sandhangan loro mudha mau nganti telanjang, nggantungké ing wit lan miwiti nyiksa nganggo piranti wesi. Santa Zoe, nalika ndelok sangsara anak-anaké, maringi kekuwatan marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Tahanana sangsara iki kanthi tabah, anakku! Tahanana; aja padha wedi marang panyiksa sing diparingake dening Catullus sing jahat.'

Anak-anaké mangsuli:

'Siksa iki isih entheng banget kanggo kita: kandhaa marang tuan jahat kuwi supaya nyiapake sing luwih abot, supaya lumantar sangsara kita kita pantes nampa mahkota martir ing urip sing bakal teka.'

Santa Zoe kandha marang Catullus:

'Kowe nyiksa anak-anakku nganggo panyiksaan sing isih alus banget; padha ora ngrasakake sangsara sing nyata; cobanen nambah sangsara mau.'

Banjur Catullus sing jahat, sawisé ngukum kanthi kejem Santa Zoe, Esper sing kabegjan, lan anak-anaké, mréntahaké supaya kabèh mau dibuwang menyang tungku geni, lan masang prajurit kanggo ngawasi.

Para martir suci padha nyanyi lan ngluhurake Gusti ing njero pawon geni sing kobong. Catullus, nanging, nalika krungu swara nyanyiané lan weruh para wali ora cilaka, gumun banget amarga kekuwatan alam kaya geni ora mateni wong-wong mau utawa nggawé awaké dadi abu. Nalika nyangka yèn wong Kristen mau ngendhalèkaké unsur-unsur lumantar sihir, dhèwèké wiwit nyusun cara liya sing luwih kejem kanggo matèni wong-wong mau. Nanging Roh Suci ngandika marang para martir suci, kandha:

'Tetep semangat! Catullus lagi nyiapake penyiksaan sing luwih abot kanggo ngancurake kowe.'

Krungu kuwi, para martir ndedonga, kandha:

'Ya Gusti Allah, Rama Sang Kristus, tampi nyawa kami kanthi tentrem.'

Lan ora suwe sawisé kuwi, para wali nyerahaké nyawa suci marang tangané Gusti Allah.

Kedadéyan iki kelakon nalika pamaréntahan Hadrianus[3347] , ing tanggal loro wulan Mei.

Esuké, Catullus sing jahat, bebarengan karo para sekutuné, teka ing tungku lan weruh awak para martir sing ora rusak amarga geni. Awak-awaké padha ngadhep wetan, déné roh suci padha mlebu barisan para martir sing pinunjul, para Malaikat lan para Jibril. Lan ana swara krungu saka swarga:

'Mlebu, he wong-wong sing bener, menyang swargaé Gustimu. Nanging kowe, Catullus sing jahat, bakal lunga menyang Gehenna lan nandhang sangsara ing kana salawas-lawase ing geni kang ora bisa dipadamake.'

Mangkono, Catullus sing jahat nandhang sangsara tanpa wates, nalika swarga kabuka kanggo para martir suci Kristus. Liwat sangsara mau, padha nampa kabungahan langgeng, manggon bebarengan karo Yesus Kristus, Gusti kita, kang pantes nampa kamulyan langgeng. Amin.

[3347] Kaisar Hadrian mrentah Kakaisaran Romawi saka taun 117 nganti 138. Taun pasti seda para martir suci ora dingerteni.

Penderitaan lan Mujizat Para Martir Suci Boris lan Gleb, Pangeran saka Rusia[3348]

Dipeperingati tanggal 2 Mei

Garisané wong sing bener bakal pinaringan berkah salawas-lawase (Mazmur 111:2).

Santa Vladimir, putrané Svyatoslav lan cucuné Igor, sing padhangaké kabèh tanah Rus' lumantar baptisan suci, nduwé rolas putra, ora saka siji bojo, nanging saka bojo-bojo sing béda.

Putra sulung yaiku Vysheslav[3349] , putra kapindho yaiku Izyaslav, lan putra katelu yaiku Svyatopolk, sing ngrancang pambunuhan ala marang seduluré. Ibu Svyatopolk, sawijining wanita Yunani, biyèn dadi biarawati. Adhiné Vladimir, Yaropolk, kesengsem karo kaéndahané, banjur mbecikaké dhèwèké saka biara lan nikah. Vladimir, sing wektu kuwi isih dadi wong pagan, matèni Yaropolk lan njupuk garwané dadi garwané dhéwé. Saka dhèwèké lair Svyatopolk sing dikutuk. Lan Vladimir ora nresnani dhèwèké.

Vladimir uga nduwé putra-putra liyané – papat saka Rogneda: Izyaslav, Mstislav, Yaroslav, lan Vsevolod. Saka sawijining wanita Ceko, dhèwèké nduwèni Vysheslav; saka garwa liyané, Svyatoslav lan Mstislav; lan saka sawijining wanita Bulgaria, Boris lan Gleb. Lan bapaké maringi wewenang marang wong-wong mau kanggo mréntahaké manéka tanah: Svyatopolk ing Pinsk, Yaroslav ing Novgorod, Boris ing Rostov, lan Gleb ing Murom[3350] .

Rong puluh wolu taun sawisé baptisan suci, Vladimir kaserang lara abot. Ing wektu kuwi, Boris teka saka Rostov kanggo ndeleng bapaké. Para Pecheneg[3351] padha maju nglawan Rus', lan Vladimir sanget kasangsaran, amarga dhèwèké ora duwé kekuwatan kanggo nglawan wong-wong sing ora pracaya. Amarga kuwatir, dhèwèké ngutus Boris, sing wis dijenengi Roman nalika baptisan suciné[3352] . Bapaké maringi Boris, sing wis diberkahi lan manut, akèh prajurit lan ngutus dhèwèké nglawan Pecheneg sing ora pracaya marang Gusti. Boris mangkat kanthi kabungahan, kandha marang bapakne: 'Aku ana ing ngarepmu, siap nindakake apa wae sing dikarepake atimu.'

Bab iki kacathet ing Amsal: *'Putra sing manut marang bapaké lan dikasihi déning ibuné'* (Amsal 4:3).

Nanging Boris ora nemokake mungsuhé. Nalika bali, ana utusan teka lan ngandhani yèn bapakné, Vladimir, sing jeneng baptisé Basil, wis seda[3353] , lan Svyatopolk wis ndhelikaké pati bapaké; ing wayah wengi dhèwèké mbongkar lantai kamar-kamar ing désa Berestovo, nglèbokaké badan almarhum nganggo permadani, nurunaké nganggo tali, ngangkut nganggo kereta luncur[3354] menyang Gréja Sang Ibu Allah Sing Suci[3355] lan nyimpen ing kana. Kabeh mau ditindakake kanthi rahasia.

[3348] Hagiografi iki minangka terjemahan saka karya Jacob the Monk, sing judhule 'Narasi Kasangsaran lan Puji-pujian Pangorbanan Para Kudus Boris lan Gleb', ditulis sawetara taun sawisé pangorbanané, ing pungkasan pamaréntahan Yaroslav utawa ing wiwitan pamaréntahan Izyaslav, ing sembarang kahanan sadurunge taun 1072, uga terjemahan sambungan hagiografi iki, sing nyertai ing naskah kuna. Terjemahan iki wis dilengkapi karo 'Wacan babagan Urip lan Kesyahidan Para Panggembara Kasangsaran sing Kabungahan Boris lan Gleb', sing disusun dening Sang Mulya Nestor si Pangripta Kronik sawisé Jacob si Biarawan lan sadurungé taun 1091, lan karo 'Narasi babagan Kesyahidan Para Panggembara Kasangsaran Suci, Para Pangeran Rusia, Boris lan Gleb', sing disusun dening St Demetrius saka Rostov (ing ngisor tanggal 2 Mei ing Menaion).

[3349] Vysheslav seda nalika bapaké isih urip ing taun 1010.

[3350] Nestor sing Kinurmatan nyritakaké ing ngisor iki babagan taun-taun awal Para Kudus Boris lan Gleb. Santo Vladimir ngutus kabèh anaké menyang distrik-distrik sing wis dipasrahaké kanggo dipimpin, nanging nyimpen Boris lan Gleb karo dhèwèké amarga umuré isih enom banget. Sang Gleb isih mung bocah cilik, dene Sang Boris wis nuduhaké kapinteran gedhé, kebak sih rahmaté Gusti, bisa maca lan nulis, lan seneng maca buku. Dhèwèké maca urip lan sangsara para wali, lan kanthi nangis dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya paring dhèwèké nasib kaya salah siji saka para wali mau. Mula dhèwèké tansah ndedonga, déné Santo Gleb ngrungokaké dhèwèké, tetep ana ing sisihé. Nalika Santo Boris wis diwasa, bapaké mutusaké arep ngawinaké dhèwèké. Nanging santo kuwi ora kepéngin omah-omah. Para boyar, nanging, nyuwun banget supaya dhèwèké aja mbangkang marang bapaké. Amarga patuh marang bapaké, santo kuwi banjur omah-omah miturut panyuwunané. Banjur bapakne ngutus dhèwèké kanggo mréntah ing Volodymyr-Volynskyi, ing kono dhèwèké paring welas asih gedhé; nanging nalika ngerti yèn Sviatopolk, amarga iri, lagi ngrancang nyerang nyawane Boris, bapakne mbalèkaké dhèwèké menyang Kyiv. Kedadéan iki bisa uga kelakon sadurungé misi Boris menyang Rostov.

[3351] Pechenegs, sawijining bangsa nomadik asalé saka Turki, wiwit nyerang Rus' wiwit separo kapindho abad kaping 10. St Vladimir mbangun kutha-kutha ing sacedhake kali Desna, Ostra, Trubezh, Sula, lan Stugna minangka garis pertahanan nglawan Pechenegs. Padha banjur diusir saka stepa kidul Rusia déning wong Turki lan Polovtsian, sing uga wong Turki.

[3352] Ing asmané St Roman si Melodis

[3353] 15 Juli 1015

[3354] Ing Rus kuna, lumrah nggawa wong sing wis seda ing sleja menyang gréja kanggo upacara panguburan.

Nalika krungu kabar iki, Boris dadi ringkih ing badané; pasuryané kabèh kebak luh lan dhèwèké ora bisa ngomong. Nanging ing atiné dhèwèké nangis banget kanggo bapaké: 'Aduh aku, padhange mripatku, padhange lan suburé pasuryanku, guruku nalika enom , paukuman tumrap kabodhoanku; aduh aku, bapakku lan tuanku! Sapa sing bakal tak gilirake, marang sapa aku bakal ndeleng, ing ngendi aku bakal kapenuhan piwulang becik lan disiplin saka kawicaksananmu? Celaka aku, celaka aku! Srengéngéku wis surup, lan aku ora ana ing kéné; aku ora bisa dhéwé ngagem awakmu sing mulya utawa nyelehaké kowé ing peti mati nganggo tanganku dhéwé. Aku ora nggendhong awakmu sing ayu lan gagah; aku ora diparingi pakurmatan nyium rambutmu sing wis uban! O, sing pinaringan berkah, élinga aku ing panggonan panedhanganmu. Atiku kobong ing jerone, pikiranku gumregah; aku ora ngerti marang sapa aku kudu nyandhakake sedhih kang pait iki. Yen marang sedulur kang kuduné dadi bapakku, katoné dhèwèké kesusu karo kesombongan donya lan karo upaya matèni aku. Nanging, yèn dhèwèké pancèn arep matèni aku, mula aku bakal dadi martir kanggo Gustiku. Nanging aku ora bakal nolak, amarga katulis: *'Gusti nolak wong sombong, nanging maringi sih marang wong andhap asor'* (Yakobus 4:6). Rasul kandha: *'Sapa waé sing kandha, "Aku tresna marang Gusti," nanging sengit marang seduluré, iku tukang goroh'* (1 Yohanes 4:20). Lan maneh: *'Ing katresnan ora ana rasa wedi, nanging katresnan sing sampurna ngusir rasa wedi'* (1 Yohanes 4:18). Nanging apa sing bakal tak ucapake, lan apa sing bakal tak lakoni? Aku bakal menyang marang sedulurku lan kandha: 'Dadi bapak kanggo aku, dadi sedulur kakangku; apa sing kowe paringake marang aku, gusti?'

Mikir kaya ngono ing atiné, Boris lunga marang adhine lan kandha ing atiné: 'Ing kono aku bakal ndeleng pasuryané adhiku Gleb, kaya Yusuf ndeleng Benyamin. Kados pundi kersamu, Gusti' (Kejadian 43:29).

Lan Boris mikir: 'Yen aku lunga menyang omahé bapakku, akèh wong bakal nggoyahaké atiku marang gagasan ngusir adhiku, kaya bapakku nindakaké sadurungé baptisan suciku, kanggo kamulyan ngatur donya iki[3356] . Nanging kabèh iku mung lumantar, ora langgeng lan luwih ringkih tinimbang jaring laba-laba. Nanging yèn aku mutusaké nindakake iki, menyang ngendi aku bakal lunga, apa sing bakal kelakon marang aku, jawaban apa sing bakal tak wènèhaké, lan ing ngendi aku bakal ndhelikaké akèh dosaku? Apa sing dipikolehi sedulur bapakku lan bapakku? Ing endi uripé lan kamulyané donya iki—jubah ungu lan pesta, pérak lan emas, anggur, madu lan glepung, jaran cepet lan mulya, tanah ageng, pajeg lan pakurmatan sing tanpa cacah, lan kabanggaan marang para boyar? Kabeh iku saiki kaya ora tau ana; kabeh wis sirna bareng karo wong-wong mau. Lan ora ana pitulungan kanggo wong-wong mau saka sapa wae—ora saka kasugihané, ora saka akèh abdi dalemé, ora saka kamulyan donya iki. Delengen, Salomo wis ngalami kabèh, weruh kabèh, nduwèni kabèh, lan sawisé mikiraké kabèh mau, dhèwèké kandha: *'Kesia-siaan saka kesia-siaan, kabèh iku sia-sia'* (Pangandika 1:2); pitulungan mung teka saka pakaryan becik, saka iman sing sejati, lan saka katresnan sing tulus."

Nalika piyambakipun lumaku, Boris merenung bab kaendahan lan kakuatan awakipun lan nangis kenceng; piyambakipun kepéngin nahan luh, nanging boten saged, lan sedaya ingkang mirsani piyambakipun nangis sami nangis amargi kaendahan luhur lan akal warasipun, lan saben tiyang sedhih ing manahipun: sedhihipun nggerakaken manah sedaya. Lan sapa sing bisa nahan nangis nalika nyawang pasuryan sedhih lan kasedhihané Boris, ngerti yèn dhèwèké bakal mati! Amarga pangeran sing pinaringan berkah iku wong sing bener, loman lan alus, andhap asor lan andhap asor atiné; dhèwèké maringi welas asih marang kabèh lan nulungi saben wong.

Nanging Santo Boris saya kuwat amarga pangrasa manawa sanajan adhine, sing kesasar dening wong-wong jahat, mateni dheweke, dheweke bakal dadi martir lan Gusti bakal nampa rohé. Dheweke lali marang sedhih donya, nglipur atiné nganggo tembungé Gusti: *'Sapa waé sing kelangan nyawané amarga Aku lan amarga Injil bakal nylametaké nyawané'* (Markus 8:35) lan njaga supaya uripé langgeng.

Lan Boris lumaku kanthi manah sing bungah, kandha: 'Aja ngremehake aku, ya Gusti sing paling welas asih, sing nyandhak pangarep-arepku marang Panjenengan, nanging nylametake nyawaku.'

Svyatopolk, ing wektu sing padha, munggah ing tahta pangeran bapaké ing Kyiv, nyaur wong-wong Kyiv, maringi akèh peparing marang wong-wong mau, lan nglilani padha lunga. Banjur dhèwèké ngirim layang marang Boris kanthi tembung iki:

[3355] Mesthi wae, iki nyebutake Gréja Persepuluhan ing Kyiv, kang dipersembahake kanggo kamulyaning Ibune Gusti, kang dibangun lan dihias déning St Vladimir. Ing prolog kuna, pangconsagrationé gréja iki kacathet wis kelakon tanggal 11 Mei.

[3356] Iki sing ditindakake Vladimir karo adhine Yaropolk.

'Sedulur, aku kepengin urip bareng kowe kanthi katresnan lan bakal nambah bagéanmu ing warisan bapak kita.'

Tembung-tembung kuwi muji-muji, dudu bebener.

Svyatopolk teka kanthi rahasia ing wengi ing Vyshgorod, nyaur Putsha lan para priya Vyshgorod, lan kandha marang wong-wong mau:

'Ceritakake marang aku sing sejatine: apa kowe nduwé niyat becik marang aku?'

Putsha kandha:

– Kita kabeh siap nyawisake nyawa kanggo sampeyan.

Setan, mungsuh lawas wong-wong sing apik, nalika weruh manawa Santo Boris wis nyandhak kabèh pangarep-arep marang Gusti Allah, wiwit nguwatake pangaribawa marang Svyatopolk, sing kaya Kain kebak geni mateni sedulur, wis mutusaké matèni kabèh ahli waris bapaké lan nyekel kuwasa bapaké kanggo dhéwé.

Svyatopolk sing sengsara lan terkutuk, panyulut kabecikan lan pucuking kabeh ketidakadilan, maneh ngundang para priya Vyshny Gorod marang dheweke, mbukak cangkemé sing najis, ngucap swara ala lan kandha marang priya-priya Putsha:

'Yen kowe padha janji nyawamu tak pasrahaké kanggo aku, mlebu kanthi rahasia, sedulurku, goleki sedulurku Boris lan nalika wayahe pas, patèni dhèwèké.'

Lan wong-wong mau padha janji marang Svyatopolk yèn bakal nindakake kuwi. Bab wong-wong kaya ngono, Nabi kandha: *'Sikilé padha mlayu tumuju marang sing ala, lan padha kesusu ngucuraké getih wong sing ora salah; dalané iku dalan tumindak tanpa hukum, lan atiné padha nyekel kejahatan'* (Amsal 1:16; Yesaya 59:6–7; Roma 3:15).

Ing lelampahan bali, Boris sing Kaberkahan mandheg ing Kali Alta[3357] ing tenda. Lan rombongané kandha marang dhèwèké:

'Maju lan lungguh ing meja bangsawan bapakmu, amarga kabèh prajurit ana bareng kowe[3358] .'

Nanging dhèwèké mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku ora bakal ngangkat tangan marang sedulurku, luwih-luwih marang wong sing luwih tuwa tinimbang aku, sing kuduné tak anggep bapak.'

Krungu kuwi, para prajurit mundur saka Boris, lan dhèwèké ditinggal piyambak karo para mudané[3359] .

Dina iku dina Sabat.

Kanthi kebak sedhih, dhèwèké mlebu ing tendhané lan nangis kanthi merintih karo luh:

'Aja ngremehake luhku, ya Gusti. Aku pracaya marang Panjenengan manawa aku bakal nampa nasib kados para abdi Panjenengan, bebarengan karo para wali Panjenengan. Amarga Panjenengan iku Gusti sing welas asih, lan marang Panjenengan kita ngaturake kamulyan salawas-lawase, amien.'

Nalika ngucapake tembung-tembung mau, dhèwèké éling marang sangsara lan kasangsarané Santo Nikita lan Santo Vyacheslav, mikir yèn dhèwèké uga bakal dipatèni kaya pangeran kuwi, lan éling carané Santo Barbara dipatèni déning bapaké dhéwé. Tembungé Salomo sing wicaksana muni ing pikirane: *'Nanging wong sing bener urip langgeng; ganjarané ana ing ngarsané Gusti, lan Sang Maha Luhur ngopeni wong-wong mau'* (Kajaten 5:15). Kanthi tembung-tembung mau piyambak, dhèwèké nemu panglipur lan kabungahan.

Bengi teka, lan Santo Boris mréntahaké supaya Ibadah Sore dilaksanakaké; nalika dhèwèké dhéwé mlebu ing tendhané lan miwiti ndedonga lan Ibadah Sore kanthi luh kang pait, ambegan asring lan akèh raungan. Banjur dhèwèké nggleleng lan turu. Lan turune kebak akèh pikiran lan sedhih sing jero lan nggegirisi babagan carane dhèwèké bisa nyerah marang sangsara, mungkasi uripé, lan njaga imané, supaya dhèwèké bisa nampa mahkota sing wis disiapaké kanggo dhèwèké saka tangan Sang Maha Kuwasa.

Esuk-esuk tangi, dhèwèké weruh yèn wis wayahe Matins. Amarga iku Minggu Suci. Lan dhèwèké kandha marang presbiteré:

'Munggah lan wiwiti Matins.'

[3357] Ing sacedhake Pereyaslav ing kidul.

[3358] Miturut cathetan Nestor, Boris nduwèni pasukane watara 8.000 priya.

[3359] Miturut cathetan Nestor, St. Boris wis ngutus sawijining pemuda marang Svyatopolk kanthi panyuwunan. Nanging Svyatopolk nahan pemuda iku karo dheweke.

Dheweke dhéwé nganggo sepatu, ngumbah rai, lan miwiti ndedonga marang Gusti Allah.

Para utusan sing dikirim déning Svyatopolk teka ing Alta nalika bengi; nalika padha nyedhak, padha krungu swara martir sing kasucèkake lagi nyanyèkaké mazmur sing ditemtokaké kanggo Matins. Kabar babagan pembunuhan sing bakal kelakon wis tekan marang sang wali, lan dhèwèké nyanyi:

– *'Duh Pangeran! Pira akèh mungsuhku! Akèh sing munggah nglawan aku!'* (Mazmur 3:2) lan mazmur-mazmur liyane.

Banjur piyambakipun miwiti nyanyi:

– *'Asu-asu ngubengi aku; klompok sapi jantan ngurilingi aku*.' Banjur: *'Ya Gusti Allahku! Ing Panjenengan kula nyuwun pangayoman; nylametake kula!'* (Mazmur 21:17, 13:1–7, 7:2).

Sawisé kuwi, dhèwèké nyanyèkaké kanon. Sawisé ngrampungaké Matins, Santo Boris miwiti ndedonga ing ngarepé ikoné Gusti, kandha: 'Gusti Yesus Kristus, Panjenengan rawuh ing wujud iki ing donya, kanthi kersa munggah ing salib lan nandhang sangsara amarga dosa-dosa kita. Paringana uga aku bisa nandhang sangsara.'

Lan nalika krungu swara rame ing sacedhake tenda, Santo Boris gemeter, banjur nangis lan kandha: 'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, amarga ing gesang punika Panjenengan karsa ndadosake kula pantes nandhang pati pait amarga iri ati lan nandhang sangsara demi katresnan Panjenengan lan sabda Panjenengan. Amarga kula boten ngupaya mrentah demi kapentingan kula dhéwé. Aku ora nate tumindak miturut karsa pribadiku, manut pangandikane Rasul: *'Katresnan iku sabar, katresnan iku welas asih; katresnan ora iri, ora gumede, ora sombong'* (1 Kor. 13:4–7). Lan malih: *'Ing katresnan ora ana rasa wedi; nanging katresnan sing sampurna ngusir rasa wedi'* (1 Yohanes 4:18). 'Jiwa kawula wonten ing tangan Panjenengan, Gusti; kawula boten lali dhawuh Panjenengan. Mugi kados kersaning Gusti.'

Imam lan pemuda iku, abdi Saint Boris, nalika weruh sang tuwané ringkih lan kebak sedhih, padha nangis kenceng lan kandha:

'Panjengané tuan kita ingkang kinurmatan lan kinasih, sepira pinaringan berkah dhumateng panjenengan, awit panjenengan boten kersa mbantah marang sedulur panjenengan amarga katresnané Kristus, sanadyan panjenengan gadhah kathah prajurit ing panguwasa panjenengan.'

Mula padha ngendika kanthi emosi sing jero.

Banjur padha weruh wong-wong mlayu menyang tenda, kilau senjata lan pedhang sing wis dicabut. Tanpa welas asih, badan mulya saka martir suci lan berkahé Kristus, Boris, ditusuk. Dheweke ditusuk nganggo tombak déning Putsh, Talets, lan Yelovich Lyashko.

Ndeleng kahanan iki, kanca enomé Santo Boris nyemplung ing awaké lan kandha:

'Aku ora bakal ninggalake kowe, gusti sing tak tresnani; ing panggon kaendahan awakmu sirna, muga-muga aku uga diparingi sih supaya bisa mungkasi uripku bareng kowe.'

Dheweke asalé saka Hungaria, lan jenengé George. Santo Boris masangaké hryvnia emas marang dhèwèké, lan dhèwèké banget ditresnani déning pangeran. Banjur wong-wong mau uga nancepké tombak marang pemuda iku.

Luka, Santo Boris mlayu metu saka tenda kanthi wedi. Lan wong-wong sing ngubengi dheweke banjur padha kandha:

'Ngapa kowe padha ngadeg kéné mung nyawang? Ayo padha nindakake apa sing wis diprentahaké marang kita.'

Krungu kuwi, wong sing pinaringan berkah mau wiwit nyuwun lan ngemis marang wong-wong mau, kandha:

'Sedulurku sing tak tresnani! Enteni sedhela; ayo aku ndedonga marang Gustiku.'

Lan ndeleng marang langit karo luh ing mripaté, dhèwèké nglegos abot lan miwiti ndedonga:

'Ya Gusti, Allah sing welas asih, kamulyan tumrap Panjenengan, awit Panjenengan sampun nylametake kula saking cobaan gesang donya punika. Kamulyan tumrap Panjenengan, sing maringi gesang kanthi luber, sing sampun paring kula sangsara kados para martir suci Panjenengan. Kamulyan tumrap Panjenengan, ya Gusti, sing tresna dhumateng manungsa, sing sampun nyukupi pangarep-arep ing manah kula. Mulyané marang Panjenengan, Kristus, amarga sih Panjenengan, amarga Panjenengan wis nuntun sikilku ing dalan sing bener lan tentrem supaya aku bisa teka marang Panjenengan tanpa godaan. Ndeleng mudhun saka pucuk kasucian Panjenengan; delengen kasangsaran atiku sing wis tak alami saka tangan sedulurku. Amarga kanggo Panjenengan, dheweke saiki matèni

aku dina iki. Padha mangan aku kaya anak wedhus. Sampeyan ngerti, Gusti, sampeyan ngerti yèn aku ora mbela diri, ora nolak. Sanadyan aku nyekel kabèh prajurit bapakku lan kabèh sing dadi kesayangané, aku malah ora tau kepikiran arep nglarani sedulurku. Nanging dhèwèké mungsuh aku nganggo kabèh kekuwatané. Yen mungsuh kang ngina aku, mesthi tak tahan; yen wong kang sengit marang aku ngremehake aku, mesthi aku bakal ngungsi. Nanging Panjenengan, ya Gusti, mugi ndeleng lan mbedakake antarane aku lan sedulurku. Lan aja nyimpen dosa iki marang dheweke, nanging tampi nyawaku kanthi tentrem. Amin.

Banjur, ngadhep marang para pembunuh kanthi rai kang kesel lan ndelok kanthi mripat kang welas, raié kebak luh, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Sedulur-sedulur, maju lan laksanakna apa sing wis kok dhawuhake, lan muga-muga ana tentrem kanggo sedulurku lan kanggo kowe kabeh, sedulur.'

Kabeh sing krungu tembung sang wali ora bisa ngomong, kaku amarga wedi, sedhih sing kelewat abot lan akèh luh. Kanthi ambegan abot, padha nangis kanthi nelangsa, lan saben wong padha mikir:

"Aduh aku, kekasihku, pangeran sing kinurmatan, sing pinaringan berkah, pituduh kanggo wong wuta, sandhangan kanggo wong telanjang, tongkat kanggo wong tuwa, guru kanggo wong sing durung sinau! Sapa sing bakal mbenerake iki? Endah tenan kowe ora kepengin kamulyan donya utawa kamulyan, uga ora kepengin dadi bangsawan sing kinurmatan! Sapa sing ora bakal gumun marang asrahmu sing gedhe, sapa sing ora bakal andhap asor nalika weruh lan krungu asrahmu!

Wong-wong sing dikirim déning Svyatopolk uga nggebuki akèh para mudha. Bab George, padha ora bisa mbusak belenggué; padha motong sirahé lan mbuwangé, nganti sawisé kuwi padha ora bisa ngenali awaké. Padha mbungkus Boris sing suci ing jero tenda lan, sawisé ditempataké ing gerobak, digawa lunga.

Nalika padha tekan alas, Santo Boris miwiti nundhuk sirahé. Sawisé krungu bab iki, Svyatopolk ngutus loro wong Varangia, sing nembus ati martir mau nganggo pedhang. Lan langsung santo iku séda[3360] , nyerahaké nyawane ing tanganing Gusti Allah kang urip, ing tanggal 24 Juli. Awaké kanthi rahasia digawa menyang Vyshgorod[3361] , disimpen ing jejere Gréja Santo Basil, lan dikubur ing kana.

Mangkono Santo Boris, sawisé nampa mahkota saka Kristus Gusti, kalebu ing golongan wong sing bener lan njupuk panggonané bebarengan karo para nabi, para rasul, lan para martir, ngaso ing pangkuan Abraham, nyawang kabungahan sing ora bisa diucapake, nyanyi bebarengan karo para malaikat, lan bungah ing paseduluran para wali.

Bab para pembunuh terkutuk, padha teka marang Svyatopolk lan, amarga ora nggatekake hukum, padha nganggep awake dhewe pantes dipuji. Kuwi kabeh abdi setan. Amarga setan dikirim kanggo nindakake ala, dene malaikat dikirim kanggo nindakake becik. Malaikat ora nindakake cilaka marang manungsa, nanging tansah mikirake kabecikané. Dheweke mbantu wong Kristen lan nglindhungi saka setan sing mungsuh. Nanging setan tansah ngupaya nindakake sing ala, tansah iri marang manungsa, amarga padha weruh manawa manungsa iku ditresnani Gusti. Kanthi iri marang manungsa, setan ngupaya nindakake cilaka marang dheweke. Gusti ngendika: 'Sapa sing bakal nggodha Ahab?', banjur setan mangsuli: 'Ana kene kula' (3 Raja 22:20, 21). Nanging wong sing ala, sing ngupaya kabecikan, ora kurang ala tinimbang setan. Setan padha wedi marang manungsa, nanging wong sing ala ora wedi marang Gusti lan ora isin ing ngarepe wong liya. Setan padha wedi marang Salibé Gusti, nanging wong sing ala malah ora wedi marang Salib. Mula nabi Daud kandha marang wong-wong mau: *'Apa kowe pancen ngomong kabeneran lan ngadili kanthi adil, he para putraning manungsa? Kowe ngrancang kaluputan ing atimu; kowe nempatake pakaryan ala saka tanganmu ing timbangan ing bumi. Wiwit lair wong-wong ala wis nyasar; wiwit saka kandungan ibune padha nyasar, padha ngomong goroh. Bisa bisae kaya bisae ula'* (Mazmur 57:1–4).

Svyatopolk sing terkutuk ora mandheg mung ing pambunuhan iki, nanging ing kegilaané dhèwèké wiwit ngupaya tumindak sing luwih gedhé. Nalika weruh pangarep-arep atiné wis kasembadan, dhèwèké ora mikir bab pambunuhan sing jahat kuwi utawa bab godhaané dhéwé, lan ora ngrasakaké panyesalan sanadyan sethithik. Setan mlebu ing atiné lan miwiti nyurung dhèwèké tumindak kejahatan sing luwih gedhé lan luwih ala, lan kanggo nindakake pambunuhan manèh. Lan wong sengsara iku mikir: 'Apa sing kudu tak lakoni? Yen aku mandheg mung ing pambunuhan iki, ana loro bebaya sing ngenteni aku. Sedulurku bakal krungu apa sing wis tak lakoni lan ora

[3360] Miturut cathetan Nestor, salah siji pembunuh nyabet St. Boris ing jantungé.
[3361] Vyshgorod dumunung 15 poprishch saka Kyiv.

suwe bakal mbalekake marang aku luwih ala tinimbang sing wis tak lakoni. Lan sanajan padha ora nindakake kuwi, padha bakal ngusir aku. Lan aku bakal adoh saka pangkuan bapakku, lan rasa kangen marang tanahku bakal nggerogoti atiku.' Mungsuh-mungsuhku bakal ngina aku; wong liya bakal njupuk kaprincetanku, lan ora ana sing bakal manggon ing omah-omahku. Amarga aku wis nganiaya wong sing dikasihi Gusti lan nambah lara wong mau kanthi nglarani dheweke. Mula, aku bakal nambah kejahatan marang kejahatan. Dosa ibuku ora bakal dibersihaké; aku ora bakal kaétung ing antarane wong sing bener apa waé. Mula, supaya jenengku diilangi saka buku urip."

Sawisé mikir kaya ngono, kanca setan sing jahat kuwi ngutus warta marang Gleb sing pinaringan berkah[3362] : 'Tumindak cepet; bapakku lagi lara banget lan lagi nelusupaké kowe.'

Gleb langsung numpak jarané lan karo pangiring cilik mangkat mangsuli pangundang kuwi. Nalika tekan Kali Volga, ing muara Kali Tma, jarané kesandhung ing parit ing sawah lan sikilé tatu. Banjur dhèwèké tekan Smolensk lan sawisé ninggal Smolensk, mandheg ora adoh ing Kali Smyadyn nganggo prau.

Ing wektu kuwi, kabar babagan seda bapaké tekan marang Yaroslav saka Predslava. Yaroslav banjur ngutus kabar marang Gleb, kandha: 'Aja teka, sedulur; bapakmu wis seda, lan sedulurmu wis dipatèni déning Svyatopolk.'

Nalika krungu kabar iki, sing pinaringan berkah kuwi kebanjiran sedhih, nangis kenceng lan kandha:

"Aduh, Gustiku! Aku nangis kanthi loro jinis tangis lan meratapi kanthi loro jinis ratapan. Aduh, aduh aku! Aku nangis kanggo bapakku, nanging aku luwih nangis maneh, amarga putus asa, kanggo kowe, sedulurku lan Gustiku Boris. Kepiye kowe ditusuk! Kepiye kowe dipatèni tanpa welas asih—lan pungkasanmu ora amarga mungsuh, nanging amarga tangan sedulurmu dhéwé. Aduh aku! Aku luwih milih mati bareng kowe tinimbang urip piyambakan tanpa kowe. Aku ngarep-arep bisa nyawang pasuryanmu sing kaya malaikat. Lan saiki, apa sedhih sing nyerang aku! Aku luwih milih mati bareng kowe, gusti. Lan saiki apa sing kudu tak lakoni, nganti aku klenyem lan sedhih amarga kaendahanmu lan kawicaksanan bapakku sing jero? Wah, sedulur lan Gustiku sing tak tresnani, menawa kowe wis oleh sih saka Gusti, dongakna aku sing lagi patah semangat iki, supaya aku uga pantes nampa pati sing padha lan bisa urip bareng kowe, tinimbang ing donya iki sing kebak godaan.

Nalika Sang Wali Gleb ngraos lara kaya ngono, nyirami lemah karo luhé, lan kerep nyuwun marang Gusti kanthi ambegan, dumadakan teka para abdi jahat sing dikirim déning Svyatopolk—wong-wong tanpa welas asih lan haus getih, mungsuh sedulur sing galak, kang atiné kejem. Wong suci iku lagi lelungan nganggo prau, lan padha ketemu karo dheweke ing muara Smyadyn. Nalika weruh wong-wong mau, atine bungah, nanging wong-wong mau malah muram lan wiwit dayung nyedhak marang dheweke. Nanging sang wali malah ngarep-arep nampa ciuman saka wong-wong mau[3363] . Nalika prau-prau mau padha sejajar, para durjana nyekel prau pangeran saka gagang dayung, narik menyang awaké dhéwé lan wiwit mlumpat mlebu prau, nyekel pedhang kang wis dicabut ing tangané kang sumunar kaya banyu. Sakwise kuwi, dayung-dayung mau kélangan saka tangan para dayung lan kabèh padha kaku amarga wedi. Sang suci, nalika weruh yèn wong-wong kuwi arep matèni dhèwèké, ndelok para durjana mau kanthi mripat kang welas asih lan, kanthi atiné remuk, pikirané andhap asor lan ambegan asring, nangis nganti akèh lan awaké saya ringkih, banjur wiwit nyuwun kanthi welas asih marang wong-wong mau:

Aja nyentuh aku, sedulurku sing tak tresnani, aja nyentuh aku – aku ora tau gawe ala marang kowe. Aja nyentuh aku, sedulurku lan tuanku, aja nglarani aku. Apa salahku marang sedulurku lan marang kowe, sedulurku lan tuanku? Yen ana kaluputan, tulung gawa aku marang pangeranmu, lan marang sedulurku lan gustiku. Welasana yuswaku, welasana aku, para gustiku; dadi gustiku, lan aku bakal dadi abdi panjenengan. Aja petik aku nalika isih durung mateng; aja motong tangkai pari sing durung mateng, nanging isih kebak susu kasucian. Aja motong wit anggur sing durung dhuwur nanging wis ngasilaké woh. Aku nyuwun lan nyuwun tulung marang

---

[3362] Miturut cathetan Nestor sing Mulya, Sang Vladimir, sawisé ngutus Boris kanggo mréntah, nyimpen Gleb karo dhèwèké. Sawisé seda bapaké, Sang Gleb, wedi bakal diserang déning Svyatopolk, mutusaké mlayu menyang lor marang seduluré. Sawisé ndedonga ing Gréja Sang Ibu Allah Kang Suci, dhèwèké munggah prau lan mlayu. Kedadéan iki sadurungé pambunuhan Santa Boris.

[3363] Miturut carita Sang Nestor ingkang Mulya, para pembunuh ngoyak Santa Gleb ing prau suwene wektu. Nalika padha nyedhaki, Santa Gleb, ingkang curiga marang niat jahat mau, nyuwun marang kanca-kancane supaya aja ngangkat senjata utawa nolak, kanthi kandha menawa yen padha pasrah, dheweke mung bakal digawa marang adhine, nanging yen padha nolak, kabeh bakal dipatèni. Miturut panyuwunan sang wali, kanca-kancané padha mudhun ing pinggir kali, padha ndelok kanthi welas marang wong sing kasucèkaké, sing tetep ana ing tengah kali karo para mudha.

kowe. Perhatèkna tembung sing diucapaké liwat cangkemé Para Rasul: *'Aja dadi bocah-bocah ing pikiranmu – nanging dadi bayi ing bab ala'* (1 Kor. 14:20). Iki dudu matèni, nanging motong tunas enom. Buktèkna marang aku yèn aku wis nindakake apa-apa sing ala. Lan aku ora bakal nyesel yèn kowé péngin ngombé getihku nganti wareg; aku wis ana ing tanganmu, sedulur, lan ing tangan sedulurku, pangeranmu.

Nanging ora ana siji tembung sing isinake para pembunuh, lan padha ora ngganti rencanane. Kaya kéwan galak, padha nyerang sang wali lan banjur nyekel dhèwèké. Dhèwèké, weruh yèn padha ora merhatiake tembung-tembungé, banjur wiwit kandha:

Mugi panjenengan slamet, bapak lan gusti kula Vasily ingkang kinasih; mugi ibu kula, sang ayu, slamet; mugi sedulur kula Boris, ingkang sepuh nalika enjang kula, lan sedulur kula Yaroslav, ingkang pitulung kula, slamet; mugi panjenengan ugi slamet, sedulur lan mungsuh kula Svyatopolk; lan mugi panjenengan sedaya slamet, sedulur lan para pangiring. Aku ora bakal ketemu kowe maneh ing urip iki, amarga aku dipisahake kowe kanthi paksa.

Lan dhèwèké ngandika kanthi nangis:

– Vasily, Vasily, bapakku, condhongna kupingmu lan rungokna swaraku. Delengen apa sing kelakon marang anakmu, kepiye aku dipatèni tanpa sebab. Celaka aku, celaka aku! Rungokna, ya langit, lan perhatikna, ya bumi (cf. Ulangan 32:1). Lan kowe uga, sedulurku Boris, rungokna swaraku. Aku wis nelpon bapakku Basil, nanging dhèwèké ora nggatekake aku; mesthi kowe ora bakal nolak ngrungokake aku? Delengen sedhihé atiku lan tatu jiwaku, luhku mili kaya kali. Ora ana sing merhatiin aku. Nanging elinga aku lan ndedonga marang Gusti Allah kang maha kuwasa, amarga kowe duwe kawani lan ngadeg ing ngarepé pangastané.

Nundhukaké dhengkulé, dhèwèké miwiti ndedonga kaya mangkéné:

'Duh Pangeran ingkang loman lan welas asih, aja ngremehake luhku, nanging mènèhana paningal kanthi welas marang atiku ingkang remuk. Kula menika nandhang sangsara, nanging kula boten mangertos awit punapa lan amargi kalepatan punapa—kula boten mangertos. Panjenengan sampun mangertos, dhuh Gusti, Gustiku. Amarga kula mangertos bilih Panjenengan sampun ngendika dhumateng para rasul Panjenengan: *'Awakmu bakal diserahake marang panguwasa amarga Asma Kula, lan awakmu bakal diadili; sedulur bakal ngianati sedulure nganti pati, lan awakmu bakal dipatèni amarga Asma Kula'* (bandingna Matéus 10:17, 21). Lan maneh: *'Kanthi sabar kowe bakal nylametake nyawamu'* (Lukas 21:19). Delengen, ya Gusti, lan ngadili. Ing kéné nyawaku wis siyap ing ngarsamu, ya Gusti, lan kita ngluhurake kamulyan marang Panjenengan, marang Rama, marang Putra, lan marang Roh Suci.

Banjur, nalika ndeleng para pembunuh, piyambakipun ngendika kanthi swara alus:

'Mula, ayo terus lan rampungna apa sing wis dikirimake kanggo kowe.'

Banjur Goryaser sing terkutuk mrentah supaya dhèwèké langsung dipatèni. Kepala juru masak Gleb, sing aranè Torchin, nyabut pisoané, sujud, nyekel sirah Santo Gleb, lan nyabhet tenggoroké sing suci kuwi, kaya wedhus cilik sing ora mbebayani. Kedadéan iki kelakon ing dina kaping lima wulan September, ing dina Senin. Lan kurban sing suci, mulya, lan wangi dipersembahake marang Gusti, lan munggah menyang panggenan swarga marang Gusti Allah. Lan sang wali ndeleng adhine sing wis suwe dinanti, lan loro-lorone nampa mahkota swarga sing wis padha kepengin. Lan padha bungah kanthi kabungahan sing ora bisa diucapake, sing wis padha entuk lumantar katresnan sedulur. *'Pira becik lan pira nyenengake yen sedulur manggon bebarengan!'* (Mazmur 132:1).

Para pembunuh terkutuk mau padha bali marang sing ngutus, kaya pangandikane nabi Daud: *'Wong-wong sing jahat bakal dibuwang menyang Sheol, kabèh bangsa sing lali marang Gusti Allah'* (Mazmur 9:18). Lan maneh: *'Wong-wong jahat nyabut pedhangé lan ngencengi busur kanggo nembus wong-wong sing lumaku ing dalan kabeneran. Pedhangé bakal nembus atiné dhéwé, lan busuré bakal patah. Wong sing ala bakal musna; bakal ilang; bakal sirna kaya udud"* (Mazmur 36:14–15, 19, 20).

Lan padha kandha marang Svyatopolk:

'Kita wis nindakake kaya sing kowe dhawuhake.'

Krungu iki, atiné dadi bangga, lan tembungé nabi Daud kelakon: *'Ngapa kowe bangga marang kajahatan, he wong kuwasa? Ilatmu nyusun karusakan. Kowe luwih seneng ala tinimbang becik, lan goroh tinimbang ngomong kabeneran. Kowe seneng kabèh wicara ngrusak, ilat sing licik. Mula Gusti Allah bakal ngrusak kowe sakabehe lan nyabut kowe saka panggonanmu, lan oyotmu saka tanah wong urip'* (Mazmur 51:3–7). Kaya sing diomongaké déning , lan Salomo: *'Aku bakal ngguyu nalika kowe rusak; aku bakal bungah nalika kowe ketakutan;*

amarga padha bakal ngrasakake woh saka tumindaké dhéwé lan kebak woh saka rancangané dhéwé' (Amsal 1:26, 31).

Nalika Santo Gleb dipatèni, awaké dibuwang ing panggonan sepi, antarané loro balok. Nanging Gusti ora nate ninggalaké para abdi-Nya, kaya déné Daud kandha: *'Panjenengané njaga kabèh balungé; ora ana siji waé sing bakal patah'* (Mazmur 33:21). Mula, nalika awak sang wali suwé manggon ing panggonan sepi kuwi, Gusti ora nglilani supaya tetep ing pepeteng lan kelalen, nanging mbukak panggonané—kadhangkala kanthi obor sing murub, kadhangkala supaya para pedagang, pemburu, lan penggembala sing liwat krungu kidungan para malaékat. Nanging ora ana sing kepikiran golek awaké sang wali, nganti Yaroslav, nesu amarga pambunuhan iki, perang nglawan pembunuh seduluré, Svyatopolk sing terkutuk, sing sawisé perang abot, dikalahaké kanthi pitulunganing Gusti lan perantaraan para pangeran martir suci. Mangkono wong jahat iku diisèkaké lan dikalahaké.

Sawisé mateni seduluré, Svyatopolk miwiti mréntah ing Kyiv. Nanging Yaroslav isih durung ngerti yèn bapaké wis seda. Yaroslav nduwé akèh prajurit Varangian ing pangabdiané, sing nindakake kekerasan marang wong-wong Novgorod lan bojoné. Wong-wong Novgorod mbrontak lan nggebuki Varangian ing pekarangané Paramon. Banjur Yaroslav nesu banget, lan kandha, 'Aku ora bisa nguripaké wong mati!', dhèwèké ngutus para bangsawan Novgorod sing wis matèni Varangian saka kraton pangeran ing pekarangan mau, lan sawisé ngapusi, banjur matèni wong-wong mau.

Ing wengi iku, kabar teka saka Kyiv saka adhine Predslava: 'Bapakmu wis seda. Svyatopolk saiki dadi pangeran Kyiv; dhèwèké wis matèni Boris lan ngutus pembunuh kanggo nguber Gleb. Ati-ati karo dhèwèké.'

Krungu kabar iki, Yaroslav kebak sedhih amarga bapaké, adhine lan garwané. Esuké, dhèwèké nglumpukaké warga Novgorod sing isih ana lan kandha:

'Para pangiringku sing tak tresnani! Wingi aku wis mateni wong-wong mau, nanging saiki aku butuh kowe kabeh.'

Dheweke ngusap eluhé lan kandha marang wong-wong Novgorod ing veche:

'Bapakku wis seda, lan Svyatopolk manggon ing Kyiv, matèni sedulur-seduluré.'

Lan wong-wong Novgorod kandha marang dheweke:

'Sanadyan kowe wis matèni sedulur kita, kita isih gelem perang kanggo kowe.'

Sawisé nglumpukaké sewu Varangian lan 40.000 prajurit manèh, Yaroslav nyuwun pitulungan marang Gusti lan maju nglawan Svyatopolk, kandha: 'Dudu aku sing miwiti matèni sedulurku, nanging dhèwèké.' Mula, ayo dhèwèké njawab bab getih para seduluré, amarga dhèwèké wis ngucuraké getih sing suci saka Boris lan Gleb tanpa sebab, lan bisa uga nindakake sing padha marang aku. Nanging mugi Gusti ngadili kanthi adil, supaya kejahatan wong sing dosa bisa mandheg.'

Lan dhèwèké maju nglawan Svyatopolk. Svyatopolk, sawisé krungu babagan kampanye Yaroslav, nglumpukaké tentara ageng saka wong Rus' lan Pecheneg lan mangkat menyang Lyubech.

Iki dumadi ing mangsa panas taun 6524 (1016).

Kaloro pasukan padha ketemu ing pinggir Kali Dnieper, padha nyetel posisi ngadhepi siji lan sijine ing loro-lorone kali, lan ora ana siji-sijine sing wani miwiti perang. Mangkono padha ngadhepi siji lan sijine watara telung wulan. Banjur komandané Svyatopolk, numpak jaran ing pinggir kali, miwiti nyalahake wong Novgorod:

'Ngapa kowe teka karo wong cacat? Kowe kabeh tukang kayu; kita bakal meksa kowe mbangun omah gedhe kanggo kita.'

Krungu kuwi, wong Novgorod padha nesu lan kandha marang Yaroslav:

'Sesuk kita bakal nyebrang kali. Lan yen ana sing ora gelem mèlu, kita bakal matèni dhèwèké dhéwé.'

Nalika semana, lemah wis beku. Svyatopolk kemah ing antarané loro tlaga. Sawisé mudhun ing pinggir, dhèwèké ngentèkaké kabèh wengi ngombe anggur karo pangiringé. Ing subuh, Yaroslav lan pasukané nyebrang kali, mendarat, lan nyurung prau-prauné adoh saka pinggir.

Mula pasukan padha maju siji lan sijine lan padha bentrok. Pertempuran kuwi sengit; wong Pecheneg ngadeg ing mburi tlaga lan ora bisa nulungi Svyatopolk. Prajurit Yaroslav nyurung pasukan Svyatopolk bali menyang tlaga, nganti padha mlebu ing es sing pecah ing sangisore sikile. Lan Yaroslav wiwit unggul.

Ndeleng kahanan iki, Svyatopolk mlayu menyang wong Polandia. Yaroslav, ing wektu sing padha, njupuk kapangeranan bapaké ing Kyiv sawisé ngentekake 28 taun ing Novgorod.

Rong taun sawisé, Sviatopolk maju nglawan Yaroslav bareng karo Raja Bolesław lan wong-wong Polandia. Yaroslav nglumpukaké tentara saka Rus', Varangia, lan Slavia, banjur maju menyang Volhynia. Pasukan padha ketemu ing pinggir Kali Bug lan padha nyekel posisi ing dharatan sing mungsuh. Yaroslav nduwé bapak angkat, voivode Buda, lan dhèwèké miwiti nyalahké Bolesław:

'Kita bakal nembus wetengmu nganggo tombak kita.'

Bolesław, nanging, gedhé lan abot, meh ora bisa lungguh ing jarané. Lan Bolesław kandha marang pangiringé:

'Yen kowe ora tersinggung karo ejekan iki, aku dhewe sing bakal mati.'

Lan dhèwèké mbuwang awaké dhéwé numpak jaran mlebu kali, lan prajurit-prajurité padha mèlu. Nanging Yaroslav durung sempat nyiapaké perang, lan Boleslav ngalahaké Yaroslav. Boleslav mlebu Kyiv karo Svyatopolk, nalika Yaroslav mlayu karo papat wong menyang Novgorod. Saka kono dhèwèké arep mlayu nyabrang segara, nanging posadnik Konstantin, putrané Dobrynya, bebarengan karo wong-wong Novgorod, mecah prau-prauné Yaroslav, kandha: 'Kita isih bisa perang nglawan Boleslav lan Svyatopolk.'

Mula padha miwiti nglumpukaké dhuwit: patang kuna saka saben wong, sangang hryvnia saka para sepuh désa, lan wolung puluh hryvnia saka para boyar. Banjur padha ngundang para Varangian lan mbayar dhuwit sing wis diklumpukaké mau. Kanthi mangkono, Yaroslav nglumpukaké tentara gedhé. Nanging Svyatopolk si Edan kandha: 'Maju lan patèni wong Polandia ing kutha-kutha.'

Lan mangkono padha nindakake. Banjur Bolesław mlayu saka Kyiv, nggawa bandha lan para boyar. Nanging Yaroslav maju nglawan Sviatopolk lan ngalahake dheweke. Sviatopolk mlayu menyang Pecheneg.

Ing mangsa panas taun 6527 (1019), dhèwèké bali karo pasukan Pecheneg sing akèh. Yaroslav nglumpukaké tentara lan maju nglawan dhèwèké menyang Alta. Nalika ngadeg ing panggonan ing ngendi Saint Boris dipatèni, dhèwèké ngangkat tangane menyang langit lan kandha:

'Delengen, getih sedulure kawula njerit dhateng Panjenengan, dhuh Gusti, kados getihé Habel. Baleni dendam dhumateng Svyatopolk, kados Panjenengan nglawan Kain, pembunuh sedulure, ingkang Panjenengan paringi kutukan lan gemeter (Kejadian 4:12). Kawula nyuwun, dhuh Gusti, mugi Svyatopolk nandhang sangsara ingkang sami.'

Banjur, sawisé ndedonga, Yaroslav kandha:

'Wah sedulurku, sanadyan kowe wis seda ing daging, kowe urip ing sih rahmat lan ngadeg ing ngarsané Gusti. Tulungana aku kanthi pandonga-pandonganmu.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mangkat nglawan Svyatopolk, lan dataran ing sacedhaké Kali Alta kebak akèh prajurit. Pasukan padha bentrok nalika srengéngé munggah, lan ana perang sengit; padha mundur telung kaping, perang sedina muput, lan mung ing wayah sonten Yaroslav menang.

Svyatopolk sing sengsara iku mlayu. Banjur ana setan nyekel dheweke lan nglumpuhake balung-balunge nganti dheweke ora bisa lungguh ing jarané, lan dheweke digawa nganggo tandu. Mangkono dheweke digawa menyang Berestye. Dheweke terus kandha: 'Mlayu, padha ngoyak kita!'

Padha ngutus wong kanggo ngoyak sing ngoyak dheweke, nanging ora ana sing ditemokake. Nalika nggladrah ing kahanan lara, Svyatopolk terus munggah lan kandha: 'Ayo padha mlayu; dheweke ngoyak kita maneh. Celaka aku!'

Dheweke ora bisa meneng ing siji panggonan. Lan dheweke mlayu ngliwati tanah wong Polandia, digerakake dening murka Gusti, lan tekan ara-ara samun ing antarane tanah wong Polandia lan Ceko. Ing kana dheweke kelangan nyawane lan nampa paukuman saka Gusti, amarga lara sing dikirimake marang dheweke dadi pratandha panyiksa langgeng sawise mati. Mangkono dhèwèké kapotong saka urip donya lan urip akhire: ing donya iki dhèwèké kelangan ora mung kalungguhané nanging uga nyawané, déné ing akhire dhèwèké kelangan ora mung Karajaning Swarga lan panggonané ing antarané para Malaikat, nanging uga dikirim menyang panyiksa lan geni. Kuburané isih ana. Ambuné anying metu saka kono, minangka pratandha marang manungsa yèn sapa waé sing krungu bab iki banjur nindakake prakara sing padha, bakal nampa nasib sing luwih awon tinimbang iki. Kanggo Kain, sing ora ngerti paukuman, nampa paukuman siji, dene Lamech, sing wis ngerti nasibe Kain, dibalas pitung puluh kaping (Kejadian 4:24). Mangkono paukuman sing diwènèhaké marang wong sing nindakake ala. Kaya Kaisar Julian, sing ngruwat getih akèh martir suci, nandhang pati sing pait lan ora manungsawi, ditusuk jantungé nganggo tombak déning wong sing ora dikenal[3364] , mangkono uga wong iki mati nalika mlayu, tanpa

ngerti saka sapa pati kekerasané kuwi teka. Wiwit wektu kuwi, pemberontakan mandheg ing tanah Rusia, lan Yaroslav netepake pamaréntahané ing Rus'.

Lan dhèwèké miwiti takon babagan jasad para wali, takon ing endi lan kepiyé panggonané. Lan padha ngandhani yèn Wali Boris dikubur ing Vyshgorod, nanging ora kabèh wong ngerti yèn Wali Gleb wis dipatèni ing Smolensk. Banjur wong-wong sing cedhak karo Yaroslav ngandhani yèn padha krungu saka para lelungan sing bali saka kana yèn padha weruh padhang sumunar lan lilin ing panggonan sepi[3364] . Sawisé krungu kuwi, Yaroslav ngutus para presbiter menyang Smolensk kanggo nggoleki dhèwèké lan kandha marang wong-wong mau: 'Iki sedulurku.'

Padha lunga lan nemokake jasade ing panggonan sing persis padha karo sing katon ing panglihatan mau[3365] . Kanthi pangurmatan, diiringi akèh lilin lan kemenyan, padha nggawa jasade menyang prau lan nggawa menyang Vyshgorod, ing ngendi ana jasade Boris sing paling berkah; ing kana padha nggali kuburan lan ngendhokake jasade, padha gumun marang rupane sing ayu lan sumunar. Iku nggumunake lan ajaib lan pantes dieling-eling manawa awak sang wali tetep utuh pirang-pirang taun, ora kena raba kewan galak; ora mung ora dadi ireng kaya mayit biasane, nanging uga padhang, ayu, utuh lan wangi. Mangkono Gusti Allah ngreksa sisa-sisa martir Panjenengané.

Akeh wong ora ngerti yèn jasad para wali sing nandhang sangsara iku ana ing kéné. Nanging kaya sing diandharaké wong Injil sing suci: *'Kutha sing ana ing pucuk gunung ora bisa didhelikaké. Uga ora ana wong sing nyalaké lampu banjur nyelehaké ing sangisoring pikulan, nanging ing panglampu, lan padhangé sumebar marang kabèh.'* (Mat. 5:14, 15), mangkono uga Gusti maringi para wali iki padhang kanggo donya lan sumebar lumantar pirang-pirang kaajaiban ing tanah Rusia, ing ngendi akèh wong sing nandhang sangsara nemu kaslametan. Wong wuta wiwit bisa ndeleng, wong pincang dadi cepet kaya gazel, lan wong bungkuk dadi lurus. Nanging kepiye carane bisa nyritakake lan nggambarke kabèh kaajaiban sing kelakon ing kana? Satemene, sanajan donya sakabehe ora bisa nampung mujijat-mujijat nggumunake sing wis kelakon; mujijat-mujijat kuwi luwih akèh tinimbang wedhi ing segara; para wali ora mung nindakake ing kene, nanging ing saindenging tanah lan nagara, marasaké lara lan kabèh cacad, lan ngunjungi wong-wong sing dikurung ing penjara lan diiket ing belenggu. Ing panggonan sing padha nampa mahkota martir, greja-greja dibangun kanggo ngajeni. Lan ing kana padha nindakake akèh mujijat.

Aku ora duwe kaprigelan lan kekuwatan kanggo ngluhurake kowe, sedulur suci! Yen aku nyebut kowe Malaikat, sing langsung nulungi wong sing lagi kasangsaran, kowe wis manggon ing daging bebarengan karo manungsa. Yen kita nyebut kowe manungsa, kowe ngluwihi pikiran manungsa kanthi akèh mujijatmu. Yen kita nyebut kowe kaisar lan pangeran, kowe nduwèni andhap asor luwih gedhé tinimbang wong prasaja lan andhap asor, lan lumantar iku kowe mlebu ing papan panggonan swarga. Satemene, panjenengan raja ingkang ngungkuli para raja lan pangeran ingkang ngungkuli para pangeran, awit kanthi pitulungan lan pangayoman panjenengan para pangeran kita menang kanthi gagah nglawan mungsuh-mungsuhe lan pinunjul lumantar pitulungan panjenengan. Sampeyan iku senjata kanggo wong-wong mau lan kanggo kita; sampeyan iku benteng lan dhasar tanah Rusia; sampeyan iku pedhang bermata loro kang kita gunakake kanggo nggebuk kesombongan mungsuh kita lan nginjak kesombongan setan menyang lemah. Sejatine lan tanpa sangsi kudu diucapake: kowe iku manungsa swarga lan malaikat donya, tiang lan dhasar tanah kita. Tulungna, banjur, tanah airmu, kaya sing ditindakake Demetrius Agung, sing kandha: 'Yen aku ana bareng karo wong-wong mau ing kabungahané, aku bakal mati bareng karo wong-wong mau nalika padha binasa.'

Nanging Demetrius Agung kuwi ngucapake tembung-tembung mau mung kanggo siji kutha, dene kowe padha ngreksa lan ndedonga ora mung kanggo siji kutha, ora kanggo loro, nanging kanggo kabèh – kanggo sakabèhé tanah Rusia. Wah, sanggar suci sing pinaringan berkah, sing wis nampani badan panjenengan ingkang kinurmatan kados bandha ingkang tanpa rega; wah, gréja sing pinaringan berkah, ing ngendi ana relikwi suci panjenengan, ing pundi badan panjenengan ingkang pinaringan berkah dipun tilemaken! Wah, para abdi Kristus! Saestu pinaringan berkah lan ingkang luhur kutha Vyshgorod, ingkang nduwèni bandha ingkang makaten ing

---

[3364] Miturut cathetan Nestor, tuwa ing kutha, ing panggonan mayit dumunung, dheweke weruh Santo Gleb piyambak, sumunar kaya kilat.

[3365] Miturut cathetan Nestor, awaké St. Gleb ditemokaké kanthi pitulungan para pemburu.

sajroning dhiri, ingkang sak donya boten saged mbandhingi. Sejatine diarani Vyshegorod, amarga luwih luhur tinimbang kutha-kutha liyane. Kutha iki wis dadi Thessalonica kapindho ing tanah Rusia, kang nduwèni panyembuhan tanpa wates. Lan ora mung rahmat panyelamatan diparingaké Gusti marang umat kita, nanging uga marang sak donya. Wong-wong teka saka saindenging jagad lan nampa panyembuhan kanthi gratis. Kados pituwasé Gusti marang para Rasul suci ing Injil Suci: *'Kowe wis nampa kanthi gratis; wenehana kanthi gratis'* (Matéus 10:8).

Bab iki Gusti piyambakipun sampun ngandika: *'Sapa waé sing pracaya marang Aku bakal nindakaké pakaryan sing tak tindakaké; lan pakaryan sing luwih ageng tinimbang iki bakal ditindakaké'* (Yohanes 14:12).

Nanging, wah para Pembawa Kasangsaran Kristus sing pinaringan berkah, aja lali marang tanah air ing ngendi panjenengan manggon ing daging; aja ninggalake kanthi ketiadaan panjenengan, lan ing pandonga panjenengan tansah ndedonga kanggo kita, supaya ora ana kejahatan sing nyabrang kita lan supaya ora ana lara sing nyentuh badan para abdi panjenengan. Amarga panjenengan sampun pinaringan sih supaya saged ndedonga kanggo kita; Gusti sampun ngangkat panjenengan dados perantara, ndedonga kanggo kita. Kami nyuwun pitulungan dhumateng panjenengan, kami nyuwun kanthi andhap asor, sujud ing sangandhaping panjenengan kanthi luh; kami ndedonga supados sikil kesombongan boten nginjak kami, supados tangan wong dosa boten ngrusak kami, lan supados bencana boten nimpah dhumateng kami. Singkirna saka kita paceklik lan bala; bebasna kita saka pedhang perang lan prahara ing antaraning sedulur; aja nganti kita tiba ing dosa; kita nyandhak pangarep-arep kita marang Panjenengan; aturana panyuwunan kita kanthi khusyuk marang Kristus Gusti kita, awit kita wis dosa lan nindakake kaluputan sing tanpa wates. Nanging, kanthi ngandelake pandonga panjenengan, ayo padha njerit marang Sang Juruwilujeng: 'Gusti, Panjenengan piyambak sing tanpa dosa; nyawangna saking swarga suci Panjenengan dhumateng kita sing sengsara. Kita sampun dosa – resikna kita; kita sampun nindakake kaluputan – welasna kita; kita sampun klintu – sabarna kita; resikna kita kados Panjenengan ngresiki siwuri, lan apura kita kados Panjenengan ngapura panagih pajeg. Mugi sih-rahmat Panjenengan rawuh ing kita, mugi katresnan Panjenengan marang manungsa kairingake marang kita; aja ninggalake kita ing dosa-dosa kita, aja pasrahake kita marang pati kang pait, nanging tebus kita saka kabecikaning jaman iki; paringi kita wektu kanggo tobat, awit ageng sanget kalepatan kita ing ngarsane Panjenengan, ya Gusti. Gusti, welasana kita, awit kita nyuwun marang Panjenengan. Gusti, welasana kita, paringana kita kawelasan, dadi penengah kanggo kita lumantar pandonga para Sang Pengemban Kasangsaran Panjenengan ingkang kinurmatan; aja pasrahake kita marang cela, nanging tumpahna welas Panjenengan marang wedhus ing padang gembalaan Panjenengan, awit Panjenengan iku Gusti kita; marang Panjenengan kita pasangake kamulyan, marang Rama lan Putra lan Roh Suci'.

Boris sing setya iki asalé saka keturunan bangsawan, taat marang bapaké lan dihormati kabèh; dhèwèké ayu ing rupa, dhuwur, pundhaké amba, pinggangé ramping; pasuryané bundher lan ceria, mripaté welas asih, lan jambangé karo kumisé alit, amarga dhèwèké isih enom. Dheweke sumunar kaya cahya karajaan, dihias kaya kembang déning yuswa sing mekar. Dheweke gagah ing perang, wicaksana lan tliti ing pitutur; sih rahmaté Gusti mekar ing sajroning atiné.

Ora ana sing bisa nyritakaké kabèh; mripat ora nate wareg ndeleng, kuping ora nate wareg krungu (Pang. 1:8),' pangandikane Pamawa; lan uga, kaajaiban para martir suci ngluwihi pangertening pikiran kita, ngluwihi daya ilat kita kanggo ngandharake, lan ngluwihi kamampuan tembung kanggo njlentrehake—ganjaran sing ditampa saka Gusti kanggo pakaryané, minangka anak lan peserta ing Karajané Gusti Allah. Kaya sing diandharake Yohanes Teolog: *'Nanging marang kabèh sing nampa Panjenengané, Panjenengané maringi hak dadi anak-anaké Gusti Allah'* (Yohanes 1:12). Lan Daud: *'Bab para wali sing ana ing bumi—iku dadi pangajabé atiku kabèh'* (Mazmur 15:3). Lan maneh: *'Sampeyan nggumunake, ya Gusti, ing papan suci; Sampeyan piyambak sing nindakake kaajaiban'* (Mazmur 67:36, 71:18). Ingkang Kinurmatan Yohanes saka Damaskus nyerat manawa tiyang-tiyang kados makaten tetep gesang sanadyan sawise seda lan ngadeg ing ngarsaning Gusti. Sang Juruwilaha Kristus, sumber kaslametan kita, badhe paring pitulungan dhumateng para martir mau, awit myrha ingkang wangi mili saking badanipun. Lan salajengipun: sapa kemawon ingkang pracaya dhumateng Gusti lan ing pangajabing tangi, boten badhe nyebut para martir mau mati. Amarga carane daging sing wis mati bisa nindakake mujijat, carane setan bisa diusir liwat wong-wong mau, penyakit bisa sirna, lara bisa mari, wong wuta bisa weruh, wong kusta bisa resik, sedhih lan cilaka bisa mandheg, lan saben peparing becik saka Bapa pepadhang mili liwat wong-wong mau—lan isih ana wong sing ndedonga marang wong-wong mau kanthi iman lan tanpa ragu! Sepira

angelé kowe kudu nyambut gawe golek pangantara ing ngarsané raja fana sing nuntut pertanggungjawabanmu, déné wong-wong iki dadi pangantara kanggo kabèh umat manungsa, sing nyuwun marang Gusti Allah kanggo kita. Kepiye bisa kita ora ngajèni wong-wong sing nuntun kabèh wong menyang Gréja lan marang Gusti Allah! Nalika kita ngurmati kenangané, kita kanthi bungah ngrayakaké pesta para wali sing wis dipunjati déning Gusti kanthi sih-rahmat lan kaajaiban sing akèh – para panyipta kaajaiban iki, panengah kanggo kabèh tanah tanah air Rusia kita.

Akeh wong sing ora ngerti yèn para martir suci lan sing nandhang sangsara kanggo Kristus, Roman lan David, dikubur ing Vyshgorod, nanging Gusti ora ngidini harta karun kaya ngono tetep didhelikake ing bumi, lan mbukak marang kabèh wong. Ing panggonan ing ngendi padha dikubur, kadhangkala katon tiang geni, déné ing wektu liyané muni kidungan para malaékat bisa dirungu. Krungu lan weruh iki, wong-wong padha ngluhurake Gusti Allah lan teka nyembah kanthi ngajeni ing panggonan kuwi. Akeh uga sing teka saka tanah liya. Sawetara pracaya marang kabar kuwi, dene liyane ora pracaya, nganggep iku goroh, kaya sing diandharake Rasul bab Salib: *'Kanggo wong-wong sing bakal binasa iku kabodhoan; nanging kanggo kita sing bakal slamet iku kakuwatané Gusti Allah'* (1 Kor. 1:18). Gusti uga ngendika ing Injil Suci: *'Lan sapa waé sing tiba ing watu iki bakal remuk'* (Mat. 21:44), nanging sapa waé sing pracaya marang Panjenengané ora bakal isin. Nalika semana, sawatara Varangian teka ing panggonan ing ngendi para wali dikubur ing sangisore lemah, lan salah sijine nginjak kuburan; langsung geni nyembur saka kuburan lan nglelehake sikile Varangian kuwi. Dheweke langsung mumbul, miwiti nyritakake apa sing kelakon, lan nuduhake sikile sing kobong marang kancane. Wiwit wektu kuwi, padha ora wani nyedhaki kuburan mau kanthi cedhak, nanging padha nyembah kanthi wedi. Sawisé sawatara wektu, Gréja Santo Basilius, panggonan para wali disemetake, kobong. Panjaga gréja kuwi, sawisé ibadah Matins rampung, kapepet turu amarga godhaé Setan sing ala banget lan, tanpa mriksa gréja kanthi becik, mulih, ninggalaké lilin sing kobong ing dhuwur gréja lan lali matèni. Sawisé sawatara wektu, gréja kuwi kobong. Wong-wong padha mlayu menyang kana; gréja kuwi kobong saka ndhuwur; kabèh barang dijupuk metu—ikon-ikon lan piranti suci—supaya ora ana sing kobong kejaba bangunané dhéwé. Kabèh iki kelakon kanthi idiné Gusti. Gréja kuwi digawe saka kayu lan wis rusak. Kanthi kedadéan iki, Gusti maringi pratandha manawa ing panggonan kuwi kudu dibangun gréja anyar ing asmané para martir suci lan pinaringan berkah, Boris lan Gleb, lan jasadé kudu digali kanthi tresna saka lemah, lan kuwi sing banjur kelakon. Kabeh mau dicritakake marang Yaroslav. Sang pangeran nyaur Metropolitan Yohanes, nyritakake babagan sedulure, para martir suci, lan sang metropolitan, kaya-kaya kebak rasa ngajeni, ragu-ragu, kabungahan, lan kawani ing ngarsane Gusti. Sawisé pamitan saka ngarsané pangeran, metropolit nglumpukaké paduan swara lan kabèh imam lan mréntah supaya padha mlaku ing prosesi menyang Vyshgorod. Lan padha mangkat menyang panggonan ing ngendi para wali padha tilem, karo Pangeran Yaroslav sing mèlu ngancani. Ing panggonan ing ngendi biyèn ana gréja sing kobong, padha ngedegaké kapel cilik. Uskup Agung, sawisé teka karo salib-salib, nuntun Pamantyan Wengi Sapanjang ing kana. Esuk banget, Uskup Agung lunga karo salib-salib menyang panggonan ing ngendi badan para wali sing paling kinurmatan ana, ndedonga, lan mréntahaké supaya lemah sing nutupi peti para wali digali. Lan sawisé digali, padha ngangkat peti saka lemah. Metropolitan Yohanes lan para presbiter banjur nyedhaki kanthi pangurmatan lan katresnan; padha mbukak peti jenazah para wali lan nyekseni mujijat sing paling mulya. Awak para wali ora nuduhake pratandha bosok, nanging tetep utuh lan putih kaya salju; pasuryane sumunar kaya malaikat, lan ambune wangi metu saka awaké. Uskup agung lan kabèh wong padha gumun banget. Banjur padha nggawa jasad mau menyang kapel sing wis dibangun ing panggonan gréja sing kobong, lan nyelehaké ing lemah ing sisih tengen.

Ana sawijining priya ing Vyshgorod sing jenenge Mironeg, tukang kebon pasar. Dhèwèké nduwèni anak lanang sing sikilé wis layu lan bengkok. Anaké ora bisa mlaku lan ora ana rasa ing sikilé. Nanging dhèwèké bisa mlaku kanthi gawé sikil kayu. Dheweke teka marang para wali, sujud ing ngarepé peti jenazah lan ndedonga marang Gusti Allah lan para wali, nyuwun marang para wali supaya mari. Mangkono, awan lan bengi , dheweke ndedonga karo luh. Ing sawijining bengi, para wali suci sing nandhang sangsara kanggo Kristus, Roman lan David, muncul marang dheweke lan kandha: 'Ngapa kowe njerit marang kita?'

Dheweke nuduhake sikil sing perlu disembuhake. Para wali njupuk sikil kang layu lan nggawe pratandha salib telung kaping. Sawisé tangi turu, dhèwèké weruh yèn wis mari lan langsung mumbul tangi, muji Gusti Allah lan para wali. Banjur dhèwèké nyritakaké marang kabèh wong carané para wali wis nyembuhaké dhèwèké, lan

kandha yèn dhèwèké uga weruh George, kanca enomé Wali Boris, sing mlaku ana ing ngarepé para wali, nggawa obor. Nalika nyekseni mujijat kaya ngono, wong-wong padha muji Gusti Allah.

Ana wong wuta teka lan sujud ing ngarepé peti jenazah para wali, nyium kanthi tresna, nempelake mripaté marang peti mau lan nyuwun mari. Lan sakwise kuwi, paningalé langsung bali. Lan kabèh padha memuji Gusti Allah.

Banjur Mironeg nyritakake marang pangeran babagan loro mujijat mau. Pangeran Yaroslav ngluhurake Gusti Allah lan para martir suci lan, sawise ngundang Metropolitan Yohanes, kanthi bungah nyritakake marang piyambakipun apa sing sampun dipun krungu. Uskup Agung uga muji Gusti Allah lan maringi pitutur marang sang pangeran supaya mbangun gréja sing megah. Sang pangeran remen karo pitutur mau, banjur dhèwèké mréntah para tukang kayu supaya nyiapaké kayu kanggo mbangun gréja. Wektu kuwi wis mangsa adhem. Para tukang kayu nyiapake kayu lan, nalika mangsa panas teka, padha mbangun gréja ageng limang kubah. Pangeran ngias gréja iku nganggo maneka rupa lukisan lan mréntah supaya lukisan ikon para wali disiapake, supaya para umat bisa ndeleng para wali kaya ana ing gréja lan nyembah marang wong-wong mau, nyiumé nganggo iman lan katresnan. Lan ing prosesi, Metropolitan Yohanes, Pangeran Yaroslav, kabèh imam lan kabèh wong nggawa relik suci para wali menyang gréja lan ngaharké gréja mau. Padha netepaké dina raya tanggal 24 Juli, dina nalika Boris sing paling kabegjan dipatèni. Ing dina iku uga, pangalihan relik suci lan pangaharké gréja kelakon.

Nalika pangeran lan metropolit padha rawuh ing Liturgi Ilahi, ana wong pincang sing kebeneran ana ing gréja. Kanthi angel banget, dhèwèké merayap mlebu gréja, ndedonga marang Gusti Allah lan para wali. Lan sakwisé kuwi, sikilé langsung dadi kuwat, amarga sih-rahmaté Gusti Allah lan pandonga para wali. Lan, sakwisé ngadeg, dhèwèké mlaku ing ngarepé kabèh wong. Nalika ndelok mujijat kuwi, Pangeran Yaroslav sing saleh, Metropolitan lan kabèh wong padha muji Gusti Allah lan para wali.

Sawisé Liturgi, pangeran ngajak kabèh wong dhahar bebarengan: metropolit lan para presbiter; lan padha ngrayakaké pesta mau kanthi pantes. Lan pangeran mènèhaké akèh bandha marang wong mlarat, anak yatim, lan janda.

Mangkono Yaroslav séda (ing taun 1054), sawisé urip kanthi ajiné salami 38 taun sawisé seda bapaké lan ninggalaké putrané minangka ahli waris: Izyaslav, Svyatoslav, lan Vsevolod, mbagi warisan mau marang wong-wong mau miturut paugeran: Dheweke nunjuk Izyaslav, sing paling tuwa, kanggo mrentah ing Kyiv; Svyatoslav ing Chernihiv; Vsevolod ing Pereyaslav; lan liyane ing macem-macem distrik. Pangeran Izyaslav, sing nampa karajan agung, nyelehake badan bapaké ing sarkofagus marmer, sing wis dipasang ing narthex Gréja Santa Sofia, sing dibangun déning bapaké taun[3366] .

Rong taun liwati lan gréja kuwi wis rusak. Nalika sawijining dina Izyaslav Yaroslavich ngunjungi gréja kuwi lan weruh kahanané sing rusak, dhèwèké ngundang kepala tukang kayu lan mréntahaké dhèwèké mbangun gréja anyar kanthi siji kubah sing didedikasikaké kanggo Para Panggembara Kasangsaran Suci; dhèwèké uga netepaké panggonan kanggo gréja anyar kuwi ing sacedhaké gréja kapisan sing rusak. Pangeran uga nyuwun marang Metropolitan George supaya ndedonga ing panggonan kuwi lan nyedhiyakake dana sing dibutuhake kanggo pambangunan gréja. Kepala tukang kayu nglumpukake kabeh buruhé lan ora suwe mbangun gréja ing panggonan sing wis ditemtokake. Nalika krungu bab iki, pangeran ngutus pesen marang pangarsa kutha, kandha: 'Aku nyedhiyakake dana saka pajeg pangeran kanggo hiasan gréja.'

Nalika gréja iku pungkasane rampung, Izyaslav sing tresna marang Gusti nyuwun marang Uskup Agung George supaya relik suci para wali dipindhahaké menyang gréja anyar. Izyaslav lan Vsevolod, bebarengan karo Metropolitan George saka Kyiv lan liyané—Neophytus, Uskup Chernihiv, Peter saka Pereyaslav, Nikita saka Belozero, Michael saka Yuryev, Theodosius, abbot saka Biara Pechersk, Sophronius saka St Michael, German saka St Saviour, lan kabèh abbot liyané, lan padha ngrayakaké pesta sing gemilang. Kaping pisan, para pangeran ngusung badan Sang Santo Boris sing kaiket ing relikwi kayu ing pundhaké lan nggawa, dipunpangarsani para biksu pinunjul sing nggawa obor. Sabanjuré para diakon lan presbiter, banjur metropolitan lan para uskup. Sawisé digawa, relikwi iku dipasang ing gréja, dibukak, lan gréja kebak ambu wangi kang éndah. Kabeh sing nyekseni iki padha ngluhurake Gusti Allah. Nanging Metropolitan kuwi kakehan wedi, amarga dheweke ora precaya tenanan marang para wali; dheweke nyembah nganti sujud lan nyuwun pangapura. Lan sawisé nyium relikwi mau, padha

[3366] Gereja iki ing Kyiv diadegaké ing taun 1037.

nyimpen ing relikwarium watu. Banjur padha njupuk relikwarium watu kang isiné awaké Saint Gleb, nyelehaké ing gerobak, lan sawisé nyekel tali, padha mangkat. Lan nalika wis tekan lawang, relikwarium mau mandheg lan ora gelem maju. Banjur padha maréntahaké wong-wong supaya padha njerit: 'Gusti, welas asih!' Lan padha ndedonga marang Gusti lan marang para wali. Lan langsung relikwi kuwi maju. Banjur padha nyium sirahé Saint Boris. Metropolitan George njupuk tangané Saint Gleb lan mberkahi para pangeran Izyaslav, Svyatoslav lan Vsevolod. Manèh, Sviatoslav nyekel tangané Metropolitan, sing nyekel tangan sang wali, lan nempelaké marang bengkak ing gulu, marang mripat, lan marang pucuk sirahé. Banjur dhèwèké nyelehaké tangan kuwi ing peti mati, lan padha miwiti nyanyi Liturgi Ilahi. Ing wektu kuwi, Sviatoslav kandha marang Bern: 'Ana sing nyodok sirahku.'

[3367]Bern ngangkat tudungé lan, nalika weruh kukune Santa Gleb ing sirahé, nyopot lan maringi marang Svyatoslav. Svyatoslav banjur muji Gusti Allah amarga peparing suci saka para wali. Sawisé Liturgi, kabèh para sedulur padha mangan bebarengan. Padha ngrayakake pesta kasebut kanthi kabungahan lan maringi akèh sedekah marang wong mlarat. Banjur padha salaman lan pamitan, banjur padha lunga kanthi tentrem. Lan wiwit wektu iku, pesta iki diadani saben tanggal 2 Mei, minangka pangurmatan lan kamulyan para martir suci, kanthi sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus.

Ana sawijining priya sing bisu lan pincang; sikilé wis dipotong ing ngisor dhengkul. Sawisé nggawe sikil kayu kanggo dhéwé, dhèwèké mlaku nganggo sikil kuwi. Dhèwèké manggon cedhak gréja para wali bebarengan karo wong mlarat liyané, nampa sedekah saka wong Kristen—pakaian utawa apa waé sing dikarepake wong maringi. Lan ing Vyshegorod ana sawijining mandor tukang kebon pasar, jeneng donyané Zhdan, nanging jeneng baptisé Nicholas. Lan dhèwèké ngrayakaké pesta Santo Nicholas saben taun. Ing sawijining dina, ing dina pestané, wong mlarat lan wong lumpuh kuwi padha menyang kana, ngarep-arep nampa soko. Sawisé mlebu omah, dhèwèké lungguh ing ngarepé ikon santo kuwi. Nanging, kedadéyané dhèwèké ora diwènèhi panganan utawa ombèn-ombèn, lan dhèwèké lungguh kono krasa luwe lan ngelak. Banjur, ujug-ujug dhèwèké mlebu ing kahanan trans lan nduwèni wahyu. Kayané dhèwèké lungguh ing sacedhaké gréja para wali. Lan dhèwèké weruh Boris lan Gleb, sing katon metu saka altar lan mlaku marang dhèwèké, lan dhèwèké sujud. Para wali nyekel tangane, ngadegake, lan miwiti ngomong bab panyembuhane. Banjur padha nggawe pratandha salib ing lambene, nyekel sikile sing lara kaya ngolesi lenga, lan narik sikile saka dengkul. Wong lara iku ndeleng kabeh mau kaya ing ngimpi, amarga dhèwèké tiba ngadhep ing omah kuwi. Ndeleng dheweke nggleleng ing lemah, wong-wong padha muter-muter dheweke. Nanging dheweke nggleleng kaya mati, ora duwe kekuwatan kanggo obahake lamoné utawa mripaté. Mung nyawane sing isih ana ing jeroné, lan atiné isih kenceng deg-degané. Kabeh wong padha mikir yèn dheweke kesurupan setan. Wong-wong mau njupuk dheweke, nggawa, lan nglempèkaké ing ngarep lawang gréja para wali. Akeh wong padha ngadeg ing sacedhake, nyawang lan gumun marang mujijat sing mulya. Siji sikil metu saka dengkul wong sing nandhang sangsara mau lan wiwit thukul nganti dawa padha karo sikil sijine, lan iki kelakon ora suwé, nanging mung sajrone sak jam. Nalika weruh kuwi, wong-wong sing ana padha memuji Gusti Allah lan para wali, para martir Roman lan David. Lan kabèh padha njerit:

– *'Sapa sing bisa nyritakaké tumindak agungé Gusti, utawa ngumandhakaké kabèh pujiané? Mugi pinaringan berkah marang Gusti Allah, siji-sijiné sing nindakaké kaajaiban!'* (Mazmur 105:2, 71:18).

Ing kutha Dorogobuzh, ana sawijining wanita, abdi, sing lagi makarya ing omahé tuwané, miturut dhawuh, ing Dina Santo Nikolaus, nalika wong liya padha menyang greja. Wanita-wanita liyané, nalika weruh dhèwèké makarya, padha nyalahké lan ngajak dhèwèké menyang greja. Nanging dhèwèké ora ngubengi lan terus makarya. Tiba-tiba, ana telung priya nganggo jubah putih mlebu ing pekarangan. Nalika ndelok saka lawang, dhèwèké weruh wong-wong mau. Salah sijiné wong tuwa, ing sisih kiwa lan tengené ana loro priya enom. Lan para priya enom mau kandha marang dhèwèké:

'Wadon, kok wani ngina bapak kita, Nicholas, kanthi kerja ing dina rayané lan ora menyang gréja?'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

Aku iki janda miskin; aku kudu kerja, ora menyang gereja.'

Banjur wong tuwa kuwi kandha marang para mudha:

'Ngapa kowe ngomong karo dheweke? Runtuhake omahé.'

[3367] Yaiku, wiwit taun 1072

Padha miwiti nyambut gawe lan ngacak-acak separo omahé. Wong tuwa lanang kuwi nyedhak marang wong wadon mau, nyekel tangan tengené lan mbuwang metu saka kamar. Lan dhèwèké tiba mati. Nalika para tangga teparo weruh wong wadon kuwi nggleleng ana ing kono, padha ngangkat lan nggawa dhèwèké menyang omah liya. Padha nglempitake dheweke lan lungguh ing sacedhake, kepengin krungu apa sing bakal diomongake. Nanging dheweke ora bisa obahake mripate utawa lambene, nanging ngglethak kaya mati lan ora mangan apa-apa kanthi karepé dhéwé; mung sawisé mbukak lambene, padha nyendhok susu utawa banyu menyang cangkemé nganggo sendhok. Mangkono kahanané nganti Masa Puasa Agung. Ing Minggu Pangapura Daging, wong-wong mau nggawa wanita iku menyang Gréja Santo Nikolaus. Sawisé ana pandonga sing diwaca kanggo dhèwèké, dhèwèké mbukak mripat rada sethithik lan kaya tangi saka turu, nyuwun panganan; dhèwèké bisa mangan lan nyritakaké apa sing wis kelakon. Nanging tangan tengené layu lan dhèwèké ora krasa apa-apa ing kono. Mula dheweke ora duwe tenaga maneh kanggo ngladeni tuwane. Nalika weruh dheweke ing kahanan ringkih kaya ngono, tuwane wadon ngusir dheweke, lan bocah lanang sing lair saka dheweke nalika isih merdika dadi budhak. Nanging para hakim ora ngidini kahanan iki kelakon; malah, para hakim mrentahake manut paugeran sing diwenehake dening para santo ( ) supaya tuwane mbalekake regane dheweke, lan loro-lorone dibebasake, amarga dheweke wis kerja tanpa kersa lan wis nampa paukuman. Telung taun kliwat. Wanita sing sikil lan tangane layu krungu yèn ana wong lanang sing sikil lan tangane layu wis mari ing gréja Para Martir Suci Roman lan David. Mula dhèwèké mangkat menyang Vyshgorod. Dheweke teka ing dina Setu, dina Kanon Pangaso Ibune Gusti Allah, lan ngomong karo Lazarus, rohaniawan sepuh ing gréja kuwi. Dheweke kandha supaya dheweke nginep ing gréja kuwi. Ing esuk, nalika padha mlaku nggawa salib menyang Gréja Ibune Gusti Allah, wanita sing lengené layu kuwi nyedhaki Lazarus lan nyritakaké impené marang dheweke:

'Nalika aku lungguh ing sacedhake gréja bengi wingi, ana loro priya enom sing ayu teka marang aku lan takon: "Sapa sing ngutus kowe lungguh ing kene?" Aku mangsuli: "Pastur Lazarus sing ngutus aku, dhèwèké kandha: 'Lungguh ing kene; mbok menawa Gusti Allah, lumantar pandonga para martir suci, bakal marasaké kowe.'" Krungu kuwi, sing tuwa saka loro priya enom mau langsung nyopot cincine, diwenehake marang aku lan kandha, 'Pasangna ing tanganmu lan gawe pratandha salib, lan tanganmu bakal mari.'

Krungu kuwi, Lazarus maringi pitutur supaya dhèwèké rawuh ing Liturgi ing lawang gréja, supaya sawisé kidungan lan pandonga rampung, tangane bisa diolesi lenga saka kemenyan. Padha miwiti nyanyi Liturgi. Nalika padha wis nyanyi 'Holy God' lan kantur ngumumake 'himne marang Ibune Gusti, prokeimenon: "Nyawaku ngluhurake Gusti"', dumadakan tangané wanita sing layu kuwi wiwit krasa lara; perban sing ndhukung tangane tiba, lan wanita kuwi mlayu menyang mezbah, gemeter lan ngoyang-ngoyang tangane. Ndeleng kahanan iki, kabèh wong lan rohaniawan nganggep yèn dhèwèké kesurupan lan nyeret dhèwèké menyang makam para wali. Nalika ndeleng lan nyumurupi dhèwèké, Lazarus kebak rasa medeni. Lan ing wektu kuwi uga, tangane mari. Kabèh sing nyekseni iki muji Gusti Allah amarga mujijat kaya ngono, padha gumun marang tumindak cepeté Gusti Allah lan kakuwatan para martir suci Kristus.

Ana sawijining wong wuta sing manggon ing kutha. Dheweke biasane menyang Gréja Santo Yohanes lan ndedonga marang santo, nyuwun supaya paningalé dibalèkaké. Ing sawijining wengi, martir suci Yohanes muncul marang dheweke lan kandha: 'Ngapa kowe nelukaké aku? Yen kowe kepéngin weruh, aku bakal ngandhani carané nggayuh iki. Mlaku marang Para Kudus Boris lan Gleb; yèn padha kersa, bakal maringi paningal sing panjenengan jaluk. Amarga padha wis diparingi sih rahmat déning Gusti Allah ing tanah Rus' kanggo ngapura lan marasaké kabèh jinis sangsara lan lara.'

Nalika wong buta kuwi weruh lan krungu kuwi, dhèwèké tangi lan miwiti lelampahané miturut pituduh. Dhèwèké tekan gréja para martir suci lan manggon ing kono pirang-pirang dina, sujud lan ndedonga marang para suci, nganti para martir kuwi rawuh marang dhèwèké. Lan paningalé bali, dhèwèké wiwit bisa ndeleng, muji Gusti Allah lan para martir suci, amarga dhèwèké wis mari. Lan dhèwèké nyritakaké marang kabèh wong carané dhèwèké weruh para martir suci teka marang dhèwèké, nggawe pratandha salib ing mripaté kaping telu, lan sakwisé kuwi mripaté langsung kabuka. Kabèh wong padha matur nuwun marang Gusti Allah amarga mujijat-mujijat sing mulya, nggumunaké, lan ora bisa diungkapaké kuwi kabèh digawé déning para martir suci. Amarga katulis: *'Panjenengané nepaki pangarep-arepé wong-wong sing wedi marang Panjenengané; Panjenengané ngrungokaké swarané lan nylametaké wong-wong mau'* (Mazmur 144:19), lan manèh: *'Panjenengané nindakaké apa waé sing karsa'* (Mazmur 113:11)

Mukjizat para wali saya akèh lan rahmaté saya mundhak. Lan kaya sing kacathet ing Injil Suci: *'donya iki ora bisa nampung kabèh kitab'* (Yohanes 21:25), mukjizat-mukjizat iki kelakon tanpa kacathet, lan wong-wong sing ngerti nyritakaké. Banjur Svyatoslav, putrané Yaroslav, mutusaké mbangun gréja watu kanggo para wali; dhèwèké mbanguné nganti dhuwuré 50 hasta, banjur séda (ing taun 1079). Vsevolod, sawisé dadi pangeran ing tanah-tanah Rus', ngrampungaké kabèh bangunan kuwi. Nanging sakwise rampung, ing bengi sing padha, pérangan ndhuwuré ambruk lan kabèh bangunan rusak. Vsevolod banjur seda (ing taun 1093), sawisé urip tentrem lan mbenaraké karajan sing dipercayakaké marang dhèwèké déning Gusti Allah. Svyatopolk Izyaslavich njupuk kapangeranan ing Kyiv, dene David lan Oleg njupuk kapangeranan ing Chernihiv, lan Vladimir njupuk kapangeranan ing Pereyaslavl. Ing jaman semana, mungsuh tanah kita saya kuwat tinimbang kita lan nindakake akèh kekerasan marang kita amarga dosa-dosa kita. Gereja Para Martir Suci wis ditelantarkan, lan ora ana sing bisa ngopeni pangopènané utawa nyathet mujijat-mujijat sing kelakon.

Iki sing dideleng dening para saksi mata marang mujijat sing kelakon. Pangeran Svyatopolk, tanpa nyelidiki prakara kasebut nanging wis ngrungokake wong-wong sing nyebar fitnah marang wong-wong mau, nahan loro wong nganggo rantai abot ing penjara ing sangisore lemah amarga sawijining kesalahan. Dheweke wis lali marang tembung nabi Daud: *'Atine sing mbengkok bakal adoh saka Aku; Aku ora bakal melu karo wong sing jahat. Aku bakal ngusir sing ngfitnah marang kancane'* (Mazmur 100:4–5). Sawise nahan loro priya mau, pangeran mau lali kabeh marang dheweke. Amarga padha ngrasakake sangsara kaya ngono, dheweke ndedonga kanthi khusyuk marang para martir suci lan saben dina Minggu padha menehi dhuwit marang penjaga supaya dheweke tuku prosphora lan nggawa menyang gréja Santo Romanus lan Santo Dawud. Wektu wis suwe kliwat, nanging para narapidana isih terus nandhang sangsara lan sedhih, padha ndedonga tanpa kendhat lan nyuwun pitulungan marang para Kudus sing nandhang sangsara. Lan para kudus ora nolak, nanging nylametake, ndedonga kanggo, lan nulungi. Ing sawijining wengi, nalika lawang panjara dikunci lan tangga wis dicopot lan ana ing njaba, nalika para tawanan iki lan akèh liyané padha turu, dumadakan salah siji saka wong-wong sing dipenjara nemokaké dhèwèké turu ing njaba, ing ndhuwur penjara; dhèwèké tangi bébas saka belenggu lan weruh yèn belenggu wesi sing biyèn ana ing awaké lan kancané wis pecah lan ana ing sacedhaké, déné cincin-cincin sing dipasang ing sikilé padha melintir kaya tali. Sawisé tangi, dhèwèké muji Gusti Allah lan para abdi suci. Eling marang kitab , dhèwèké nelpon penjaga, nuduhaké apa sing wis kelakon, lan kandha: 'Bawani aku menyang gréja para martir sing mulya.'

Nalika tekan gréja kanggo Matins—lan iki ana ing dina Kemis—dhèwèké nyuwun pangapunten ing ngarepé relikwi suci lan kandha marang kabèh rohaniawan lan umat sing ana ing gréja:

'Nalika aku lan akèh wong liya padha turu ing penjara, dumadakan, kaya-kaya, atapé munggah, lan kita weruh para wali mlebu lan kandha: "Ngapa kowe ana ing kéné?" Kita mangsuli: "Mangkono kersané pangeran; kita wis difitnah."' Nanging para wali kandha marang kita: 'Kita paring dhawuh marang kowe: kowe menyang gréja lan critakna apa sing wis kowe deleng; déné kancamu, kita tinggalaké ing penjara. Kita wis ndadékaké dhèwèké wuta, minangka pratandha kanggo wong liya, menawa padha ora pracaya. Bab kita, kita bakal lunga menyang tanah Yunani; bali sajrone telung dina, kita bakal sowan marang dheweke lan mbalekake pandangane. Saiki lunga lan kandhaa marang pangeran: kenapa kowe tumindak kaya ngene, nyiksa lan nglarani kita tanpa nyelidiki prakara iki? Yen kowe ora tobat saka iki lan ora mandheg tumindak kaya ngono, mangertosi yèn kowe ora bakal bisa lolos saka neraka.' Sawisé ngomong kuwi lan liya-liyané, padha sirna saka pandanganku. Aku, sing nyekseni iki, wis maringi kabar marang kowe, sedulur; nanging yèn kowe kepéngin ndeleng lan krungu luwih cetha, ayo padha menyang penjara.

Nalika kita tekan ing kana, kabeh wong weruh yèn gemboké isih utuh lan dikunci, déné tangga sing digunakaké kanggo mlebu lan metu ana ing njaba. Padha gumun lan muji Gusti Allah lan para wali. Nalika mbukak penjara, padha weruh yèn tawanan sing wis diomongaké kuwi pancèn wuta, nganti kelopak mripat lan bulu matané ora katon, nanging dhèwèké ora ngalami tatu. Nalika ditakoni, dhèwèké nyritakaké crita sing persis padha. Banjur loro-lorone narapidana dibebasake lan ora ninggalake gréja awan bengi, utamané wong wuta; kaya-kaya nggawa isiné para wali lan kaya-kaya nyuwun utang, dhèwèké nyembah nganti sujud ing ngarep kuburan lan, ndedonga, kandha: 'Ya para abdi suci Kristus, aja ngremehake kita, aja lali janji panjenengan. Parinana aku apa sing wis kowe janjekake."

Dheweke terus kaya ngono telung dina. Nalika dina Minggu teka, dheweke menyang gréja lan ndedonga nganti Matins. Tangisé ngganggu para penyanyi nganti padha nesu lan kandha:

'Wong wuta iki kudu diusir, amarga kita ora bisa nyanyi.'

Nanging dhèwèké tetep ana ing kono, nggluntur lan nyembah marang para wali, lan muni:

'Gusti welas asih marang aku, amarga kowe wis janji marang aku iki.'

Banjur dheweke ujug-ujug mbalik lan kandha:

'Melu nyanyi: "Gusti, welasana!" Delengen kamulyaning Gusti lan para wali: delengen, aku wis weruh maneh.'

Lan paningalé mari manèh, kaya ora tau lara utawa wuta. Banjur kabèh padha ngluhuraké Gusti Allah lan para martir suci. Sawisé kuwi, padha lunga lan nyritakké marang Pangeran Svyatopolk apa sing wis padha krungu lan deleng. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké arang banget nindhes wong lan, pirang-pirang taun sabanjuré, ngrayakaké pesta para wali, asring mampir ing Vyshgorod nalika mangsa panas.

Dheweke uga kepengin mbangun gréja ing panggonan lawas, ing ndhuwur kuburan para wali, kandha: 'Aku ora wani mindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyane.'

Nanging kanthi pangayomaning Gusti lan kersaning para martir suci, rencanane ora kelakon. Ing jaman kuwi, kaya sing wis kasebut, Vladimir, putrané Vsevolod, sing dikenal minangka Monomakh, mrentah ing tanah Pereyaslav. Dheweke nduwèni katresnan gedhé marang para wali lan maringi akèh sesajen. Lan dhèwèké ngrancang arep mbungkus relikwi suci para martir sing kinurmatan nganggo pérak lan emas. Tekan ing wayah wengi, dhèwèké ngukur peti jenazah lan sawisé mbusak lempengan pérak, banjur ngecet nganggo emas. Banjur, bali maneh ing wayah wengi, dhèwèké mbungkus kabèh peti suci sing mujijat lan kinurmatan mau lan mangkat ing wayah wengi kuwi. Wong-wong sing teka esuk padha weruh kuwi kanthi kabungahan, padha sujud lan muji para wali lan Gusti Allah, sing wis masang pikiran kaya ngono ing manahé pangeran sing taat kuwi. Kanthi akèh tembung padha muji alusing atiné lan andhap asor, kaluhurané lan kawicaksanané, katresnané marang para wali lan pangabdiané marang Gusti Allah lan gréja-gréja suci, sing wis dituduhaké déning Pangeran Vladimir sing taat, utamané marang para wali iki.

Panjenengané nglakoni iki ing mangsa panas taun 6610 (1102); lan sawisé relik dipindhahaké, dhèwèké mbangun bangunan sing luwih megah ing ndhuwur makam para wali. Sawisé nggarap panel pérak sing nggambaraké para wali, dhèwèké ngecet nganggo emas, ngias nganggo pérak lan emas, lan masang ing kandel kristhal gedhé sing dilapis emas kanggo nyalaaké lilin. Lan banjur piyambakipun nyusun sedaya kanthi éndah sanget, ngantos mokal kanggé ngandharake kamulyan punika. Lan tiyang-tiyang ingkang saged saking Yunani lan nagari sanès ngendika: 'Kula sampun mirsani pirang-pirang papan suci para wali, nanging ing ngendi waé boten wonten kaendahan kados makaten.'

Dheweke nyusun kabèh kanthi becik minangka pangeling tumindak beciké lan kanggo nampa berkah saka Gusti, sing kandha: *'Aja padha nyimpen bandha ing bumi, nanging ing swarga'* (Matéus 6:19–20), uga saka para wali sing diurmati banget, lan kanggo puji lan berkah saka wong-wong sing weruh lan krungu.

Nalika Vladimir masang relikwi para wali ing wadah logam, Pangeran Oleg, putrané Svyatoslav, mutusaké mbangun gréja watu kanggo nggantèkaké gréja sing wis dirusak ing Vyshgorod. Dheweke ngundang para ahli bangunan lan mènèhi dhawuh supaya padha mbangun, nyedhiyakake kanthi murah ati kabèh sing dibutuhaké kanggo pakaryan kuwi. Sawisé gréja rampung dibangun lan dicét, dhèwèké kerep ngajak lan nyuwun marang Svyatopolk supaya mindhahaké martir suci mau menyang gréja anyar sing wis dibangun. Nanging Svyatopolk, amarga iri marang pakaryané, nolak, amarga dhèwèké dhéwé ora mbangun gréja kuwi.

Ora suwe sawisé kuwi, Svyatopolk séda, ing mangsa panas kapindho sawisé gréja iku dihias. Banjur ana geger gedhé lan pemberontakan ing antarané wong-wong, lan akèh sing ngeluh. Banjur kabèh wong, utamané para priya agung lan pinunjul, padha kumpul lan teka marang Vladimir karo panyuwunan supaya piyambakipun mungkasi pemberontakan. Piyambakipun mangkat, ngendhegake pemberontakan lan gumun, lan njupuk pamaréntahan ing nagari Rus'.

Ing mangsa panas taun 6623 (1115), nalika Vladimir mrentah ing Rus', piyambakipun mutusaké mindhah relik para wali sing kasangsaran suci mau menyang gréja anyar sing lagi dibangun lan ngumumaké kabar iki marang seduluré, David lan Oleg. Padha tansah ndedonga lan nyengkuyung Vladimir supaya mindhah relik para wali. Banjur Vladimir, sing ditemani putra-putrané, disusul David lan Oleg karo putrané, teka ing Vyshgorod;

Metropolitan Nikifor uga teka sawisé nglumpukaké kabèh uskup: Theoktist saka Chernihiv, Lazar saka Pereyaslavl, Mina saka Polotsk, Daniel saka Yuryev, lan kabèh abbot: Prokhorus saka Gua, Savva saka Sang Juruwilujeng Suci, Silvestr saka St. Michael, Petrus saka Biara Sang Ibu Allah Suci saka Blachernae, Gregorius saka St. Andreas, Teofilus saka St. Demetrius, lan akèh abas liyané, uga kabèh hierarki lan tatanan monastik, kabèh rohaniawan lan kabèh imam. Lan akèh wong lan para pangeran padha nglumpuk ing kéné saka kabèh wilayah tanah Rusia lan saka tanah liya, kabèh boyar, para tuwa lan voivode saka saindenging tanah Rusia lan kabèh wilayah sing kagungané; Cekakipun, kabèh wong ana ing kéné, saka saben wewengkon, sugih lan mlarat, waras lan lara, nganti kabèh kutha kebak, lan wong-wong ora nemu papan malah ing sacedhak tembok kutha. Lan ing tanggal 1 Mei, gréja kasucèkaké, ing dina Setu minggu kapindho sawisé Paskah. Ing esuk Minggu Suci, dina kapindho ing wulan sing padha, Matins diwiwiti dinyanyikake ing loro gréja. Lan sawisé dhisik nyelehake relikwi Santa Boris ing gerobak hias sing wis disiapake kanggo tujuan iki, banjur digawa metu. Vladimir ngetutaké gerobak kuwi kanthi pangurmatan lan andhap asor, ditemani Metropolitan lan para imam sing nggawa lilin lan kemenyan. Lan para bangsawan lan kabèh boyar narik gerobak nganggo tali kandel, padha dorong-dorongan lan ngupaya. Tali-tali mau diiket ing loro-lorone; nganggo tali kuwi relik suci ditarik, lan ora ana sing bisa mlaku utawa narik gerobak amarga akèhé wong. Banjur Vladimir mrentahake supaya dhuwit, bulu lan kain diparingake marang wong-wong. Ndeleng kahanan iki, sawetara wong padha nyurung-nyurung marang kono, dene liyane, ninggalake kuwi, padha kesusu menyang peti relik suci supaya oleh pakurmatan nyentuhé. Lan sanadyan akèh wong ana ing kono, ora ana siji waé sing bisa nahan luh kabungahan lan kabagyan sing gedhé. Mula saka iku, padha meh ora bisa narik gerobak kuwi. Kajaba iku, peti relik suci Santo Gleb digawa ing gerobak liyane, sing diiringi Pangeran David, para uskup, rohaniawan, boyar, lan wong-wong tanpa cacah, sing kabeh padha njerit: 'Gusti, mugi paring welas asih' lan nyuwun marang Gusti kanthi luh. Lan ana mujijat ageng sing kelakon. Reliké Santo Boris digawa kanthi aman, sanajan kerumunané ndadèkaké sempit. Nanging nalika padha budhal karo Santo Gleb, peti reliké mandheg. Padha nyoba narik nganggo kekuwatan, nanging tali-tali mau putus, sanajan kandelé nganti wong siji meh ora bisa ngelilingi nganggo loro tangan. Lan tali-tali mau langsung putus. Wong-wong padha njerit: 'Gusti, mugi paring pangapura.' Ana akèh wong ing saindenging kutha; padha numpuk ing pager lan tembok kutha. Lan saka kabèh wong muni seruan: 'Gusti, mugi paring pangapura.' Lan langsung peti jenazah mau miwiti obah kanthi dhewe. Mangkono, ing tanggal 2 Mei, para martir suci Boris lan Gleb digawa lan disemetake kanthi pakurmatan ing gréja anyar sing lagi dibangun. Banjur kabeh padha bubar mulih, memuji Gusti Allah lan para martir suci.

Ing kutha Vladimir-Zalessky, Vsevolod Yuryevich, putrané buyut Vladimir Monomakh, mrentah dadi pangeran. Loro ponakané, Mstislav lan Yaropolk Rostislavich (ing taun 1175), mbrontak marang dhèwèké; padha teka saka Veliky Novgorod, diundang sacara rahasia déning wong-wong Rostov supaya njupuk tahta. Mula saka iku, dheweke padha perang nglawan Vsevolod, pamané, banjur nyerang kutha Vladimir, kepéngin ngusir pangeran saka karajan karuhuné lan njupuk karajan sing luwih amba kanggo dhéwé. Sawisé perang gedhé, para Rostislavich dikalahaké déning Vsevolod, ditangkep lan digawa menyang Vladimir. Vsevolod masang penjaga kanggo ngawasi wong-wong mau, nanging ngidini padha obah bebas. Wong-wong Vladimir, nalika weruh para pangeran tawanan kuwi bebas tinimbang dipenjara, padha mbrontak lan teka menyang kraton pangerané Vsevolod kanthi senjata, banjur padha njerit:

'Ngapa, Pangeran, kowe ngeculaké mungsuh-mungsuh kita tinimbang diiket? Utawa patèni waé, utawa wutahké mripaté, utawa serahké marang kita.'

Minangka wong sing welas asih, Vsevolod ora kepengin nglarani para pangeran sing ditangkep ing perang, nanging demi rakyat, dhèwèké mréntah supaya para pangeran mau dipenjara supaya pemberontakan rakyat bisa dipatèni. Sawisé sawatara wektu, rakyat Vladimir manèh miwiti nyuwun marang Pangeran Agung Vsevolod:

"Serahna Rostislavich marang kita; kita kepengin ndemok mripaté."

Pangeran Agung krasa sedhih, nanging ora bisa nyegah rakyat saka pemberontakané. Rakyat Vladimir nyerbu penjara lan nyekel Mstislav lan Yaropolk, banjur mbuta lan ngeculaké. Mangkono sedulur Rostislavich sing apes, Mstislav lan Yaropolk, sing wis ngupaya kamulyan lan kakuwatan luwih gedhé, dipatèni lan dibuta. Mula padha mangkat menyang Smolensk lan tekan Smyadyn, ing gréja para Martir Suci Boris lan Gleb. Wektu kuwi dina kanggo ngéling-eling pangorbanan Saint Gleb, tanggal 5 September. Para pangeran banjur ndedonga marang Gusti kanthi semangat banget lan nyuwun pitulungan marang para martir suci minangka sedulur, supaya

para suci kersa paring panyembuhan, amarga borok ing panggonan mripaté wis nanah. Nalika padha ndedonga, sepisanan rasa lara sirna, banjur kanthi ora disangka-sangka penglihatane bali. Saiki bisa ndeleng kanthi cetha, para Rostislavich wiwit muji lan matur nuwun marang Gusti Allah, Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, lan para pangeran suci Roman lan David. Lan padha bali kanthi kabungahan menyang omahé, nyritakaké marang kabèh wong babagan sih-rahmaté Gusti sing diparingaké lumantar pandonga para martir suci.

Ing kutha Turov, ing jaman biyen[3368] , ana sawijining wong tuwa sing jenenge Martin, sing biyen tau dadi juru masak kanggo Uskup-uskup Turov: Simeon, Ignatius, Joachim, lan George. Uskup George mbebasake Martin saka tugase amarga wis tuwa. Sawisé nglakoni sumpah biarawan, Martin mangkat manggon ing biara keuskupan cedhak gréja para Martir Suci Boris lan Gleb, piyambak ing selé. Panjenengané asring nandhang lara weteng. Nalika sangsara kuwi nyerang, panjenengané nggleleng ana ing kana, njerit amarga lara, ringkih banget kanggo tangi lan ngurusi kabutuhan dhéwé. Sawijining dina, nalika nandhang lara iki, dhèwèké nggleleng ing selé, krasa ngelak banget. Nanging ora ana siji-sijia sing teka nyawang dhèwèké, amarga wewengkon sakubengé biara wektu kuwi kebanjiran. Ing dina katelu, Para Martir Suci Boris lan Gleb mlebu ing selé, katon persis kaya ing gambar ikon, lan kandha:

'Apa sing nglarani kowe, tuwa?'

Dheweke nyritakake marang wong loro mau bab lara sing dialami. Lan wong loro mau takon:

'Apa kowe ora butuh banyu?'

'Duh para gusti,' wangsul sang tuwa, 'kula sampun suwé ngidam punika.'

Salah sijine njupuk yoke lan nggawa banyu, dene sijine nyendhok banyu nganggo sendhok. Banjur padha maringi ombenan marang wong tuwa kuwi. Banjur dhèwèké takon marang wong loro kuwi:

'Sapa anakmu?'

Padha mangsuli:

'Kita seduluré Yaroslav.'

Wong tuwa kuwi, mikir yèn wong-wong mau seduluré Pangeran George Yaroslav, kandha:

Mugi Gusti paring panjenengan sedulur pirang-pirang taun; njupuk roti lan dhahar, amarga aku ora bisa nglayani panjenengan dhéwé.

Padha mangsuli:

'Tinggalna roti iku kanggo kowe; kita arep lunga. Muga-muga kowe ora lara maneh, nanging turu.'

Lan sakwise kuwi padha dadi ora katon. Sawise mari, sang tuwa nyadari yen Sang Wali Boris lan Gleb wis marani dheweke, banjur tangi lan muji Gusti Allah lan para wali. Wiwit wektu kuwi, dheweke ora tau nandhang lara maneh, nanging tetep waras tansah lan nyritakake marang sedulure bab panyembuhan sing diparingi dening para martir suci.

Pangeran sing taat Alexander Yaroslavich, sing dikenal minangka Nevsky, nglawan wong Swedia nalika pamaréntahané ing Veliky Novgorod. Nalika piyambakipun rawuh kaliyan pasukanipun ing Kali Neva, salah satunggaling komandanipun, tiyang ingkang ajrih Gusti Allah ingkang nama Philip, nalika jaga bengi ingkang kaparingaken dhumateng piyambakipun, ningali nalika srengéngé munggah sawijining prau ingkang layar ing inggil toya; ing tengahing prau ana para martir suci Boris lan Gleb nganggo jubah abang, dene para dayung lungguh kaya katutupi kabut. Lan Santo Boris kandha marang Santo Gleb:

'Sedulur Gleb, ayo padha cepet-cepet nulungi sedulur kita, Pangeran Alexander, nglawan mungsuh-mungsuhé sing galak.'

Voivode iku nyritakaké panglihatan iki marang pangerané. Lan ing dina iku, Pangeran Alexander, kanthi pitulungan para martir suci Boris lan Gleb, ngalahaké lan ngusir pasukan Swedia; piyambaké nyabet pasuryané pimpinané, Birger, nganggo pedhangé lan bali kanthi kamenangan menyang Veliky Novgorod[3369] .

Kanthi cara sing padha, nalika Pangeran Agung Dimitri Ioannovich saka Moskow lagi perang nglawan khan Tatari Mamai, juru jaga wengi Foma Khatsibeev weruh wahyu sing diparingake Gusti Allah marang dheweke. Awan gedhe katon ing dhuwur langit, lan saka wetan teka tentara ageng, dene saka kidul katon loro

[3368] Ing tengah abad kaping 12.
[3369] Iki kelakon ing taun 1240.

pemuda padhang sumunar, nyekel lilin lan pedhang landhep sing wis dicopot warenge. Para pemuda iku para martir suci Boris lan Gleb. Lan padha kandha marang para panglima Tartar:

'Sapa sing wis maringi dhawuh marang kowe kanggo ngrusak tanah air kita, sing wis diparingake Gusti marang kita?'

Lan padha miwiti nyerang mungsuh-mungsuh mau, nganti ora ana siji wae sing slamet. Esuké, prajurit jaga nyritakaké pangliyané marang Pangeran Agung. Pangeran mau, ngangkat pandangane menyang langit lan ngulur tangané, banjur ndedonga karo luh, kandha:

'Ya Gusti, sing tresna marang manungsa, lumantar perantara para martir suci Boris lan Gleb, tulung aku! Kados Panjenengan paring pitulungan marang Musa nglawan Amalek (Kaluaran 17), kados Panjenengan paring pitulungan marang Daud nglawan Goliat (1 Samuel 17), kados Panjenengan paring pitulungan marang Yaroslav nglawan Svyatopolk, kados Panjenengan paring pitulungan marang buyut kula Alexander nglawan Raja Swedia, makaten paringa pitulungan dhumateng kula nglawan Mamai.

Lan ing dina iku, Pangeran Agung Dimitri saka Moskow, lumantar perantaraan para martir suci Boris lan Gleb, ngalahake Mamai, Raja bangsa Tatars[3370] .

Gusti Allah nindakake iki lan kaajaiban liya sing tanpa cacah lumantar para wali sing nampa sangsara, sing dipunurmati wong akeh, nyuwun pangapura dosa lumantar Kristus Yesus, Gusti kita. Kanggo Panjenengané kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 2:

Siji martir sejati lan panrima Injil Kristus sing setya, Romanus sing suci, bebarengan karo David sing alus, ora nolak mungsuh sing sejatine sedulur, sing mateni awakmu nanging ora bisa nyentuh nyawamu. Ayo wong sing jahat lan ngidam kuwasa nangis: amarga kowe, sing bungah bebarengan karo pasukan malaikat, ngadeg ing ngarepé Tritunggal Suci, ndedonga kanggo kaslametan sedulurmu, supaya padha nyenengake Gusti Allah, lan supaya putra-putrané Rusia padha slamet.

Kontakion, Nada 3:

Dina iki kelingan kamulyan panjenengan sumunar, para Panggembar Kasangsaran Kristus sing luhur, Romanus lan Daud, ngajak kita muji Kristus Gusti kita. Nalika kita kesusu menyang peti relik suci panjenengan, kita nampa sih marasake liwat pandonga suci panjenengan: amarga panjenengan iku tabib ilahi.

- Ing dina sing padha, kita mengeti bapa kita Athanasius Agung, Patriark Aleksandria, ing antaraning para wali. Pangeling-eling panjenengané uga dirayakaké tanggal 18 Januari, ing ngendi hagiografiné kalebu.

16 Mei

3 Mei (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Timotius lan Maura

Perayaan tanggal 3 Mei

Sajrone panganiayaan umat Kristen sing digerakake dening Kaisar Romawi sing ora pracaya, Diocletian[3371] , panguwasa Arrian[3372] diangkat kanggo nganiaya umat Kristen ing Thebaid[3373] . Saka umat Kristen

[3370] Iki kelakon tanggal 8 September 1380.
[3371] Diocletian mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.
[3372] Gubernur Arrian banjur mlebu agama Kristen lan diparingi mahkota martir. Dina perayaane dirayakake tanggal 14 Desember.
[3373] Thebaid iku sawijining wewengkon ing Mesir Tengah.

liyane sing digawa ngadhepi dheweke kanggo diadili yaiku Timotius, sawijining pamaca gréja[3374] ; Dheweke asalé saka désa Perapeia, isih enom banget, lan bubar nikah karo cah wadon jenengé Maura. Rong puluh dina sawisé manten, dhèwèké dicekel déning wong pagan lan digawa ngadhep igemon kanggo dipriksa. Nalika igemon ndelok dhèwèké, pitakon pisanan sing takon yaiku:

'Sapa kowe, lan apa jabatanmu?'

Timoti mangsuli:

Aku wong Kristen lan dadi pembaca ing Gréja Allah.'

Gubernur kandha marang dheweke:

'Mesthi kowe durung krungu prentah raja sing mrentahake supaya sapa wae sing ora ngorbanake kurban marang dewa-dewa agung kita bakal disiksa malah dipatèni?'

Timotheus mangsuli:

Aku pracaya kanthi sakabehe atiku lan dadi kagungané Gustiku, Yesus Kristus, mula aku ora bisa ngaturaké kurban marang déwa-déwamu.

Hegemon Arrian nerusake:

'Apa kowe ora weruh piranti penyiksaan sing disiapake ing sisihmu?'

Timoti mangsuli:

'Ing kahanan apa waé, kowe ora weruh Malaikaté Gusti sing maringi kekuwatan marang aku.'

Gubernur kandha marang sang wali:

'Wenehana aku buku-buku kowe[3375] supaya aku bisa mangertèni daya gaib sing ana ing jerone.'

Wong suci mangsuli:

'Wong bodho lan ora nduwé akal! Apa kowé ora ngerti yèn ora ana sing nate ngirim anaké menyang pati? Lan buku-buku sing tak tulis iku anakku: nalika tak waca, malaikat-malaikaté Gusti Allah padha ngadeg ing ngarepku.'

Gubernur kandha:

'Dadi kowe nolak loro-lorone, ora gelem ngorbanake marang dewa-dewa kita lan ora gelem nuduhake buku-bukumu marang kita. Ati-ati supaya ketidaktaatanmu ora dadi panyebab sangsaramu.'

Santo Timotius mangsuli kaya mangkéné:

'Aku ora bakal nindakake kurban lan ora bakal nuduhake buku-buku marang kowe, amarga aku wong Kristen.'

Banjur gubernur sing nesu banget mréntahaké para abdi dalemé supaya nggawa loro wesi runcing sing panas abang, banjur nyundhulaké ing kupingé Santo Timotius. Amarga lara sing ora bisa ditahan, mripaté sang martir kebak luh nganti dhèwèké ora bisa ndeleng apa-apa.

Sawisé kuwi, abdi dalem gubernur kandha marang sang wali:

'Amarga kowe nolak nyembah marang dewa-dewa kita, saiki kowe wis kelangan penglihatan.'

Kanggo kuwi, Santo Timotius mangsuli:

'Mripatku sing jasmani, kang wis weruh akèh bab sing keji, saiki wis nandhang sangsara lan kabut; nanging mripat atiku sing rohani padhang marang nyawaku.'

Sawisé sang wali ngendika mangkono, gubernur mréntahaké supaya tangané sang wali diiket ing mburiné, tutuké dipasang potongan kayu, lan digantung kanthi sirah mudhun; lan kanggo nambah sangsara sang wali, penyiksa mréntahaké supaya watu abot diiket ing gulu.

Nalika para abdi dalem gubernur miwiti nglakoni prentah jahat iki, sang wali ngangkat paningalé menyang langit lan ngendika:

Aku pracaya ana Gusti Allah ing swarga sing bisa nylametake aku saka sangsara iki.

Sangsara sing ditanggung Timotius pancen nggegirisi banget nganti para penyiksa dheweke padha krasa welas lan nyuwun marang gubernur, ora amarga kejem nanging amarga welas asih, supaya meyakinkan Timotius

---

[3374] Pamaos utawa akolit; tugas Timoti ora mung maca, nanging uga njaga buku-buku liturgi.

[3375] Kudu dicathet yèn edik Diocletian ora mung mréntahaké panganiayaan marang wong Kristen dhéwé, nanging uga ngrusak gréja-gréjané lan ngobong kitab-kitab suci. Adhedhasar kuwi, hegemon Arrian nuntut supaya Timotius nyerahaké kitab-kitab liturgi.

manut marang dhawuhe raja. Ing wektu sing padha, kanggo nyenengake gubernur, para abdi dalem ngandhani yèn Timotius mung wis omah-omah rong puluh dina lan garwané isih enom banget.

Krungu kuwi, gubernur mréntahaké supaya garwané Timoti digawa menyang pangadilan lan kandha marang dhèwèké:

'Sapa jenengmu?'

'Jenengku Maura,' wangsul sang wali.

Gubernur kandha marang dheweke:

Aku ngrasakake banget kasepianmu, awit isih enom kowe wis kudu siyap dadi janda. Aku paring dhawuh: sandhangan sing paling apik, rambutmu kepang, pasang tata rias ing pasuryanmu, banjur langsung menyang bojomu; sawise kowe tekan ing ngarsane, ajak dheweke supaya nyembah marang para dewa, supaya kowe pancen ora dadi janda nalika isih enom. Yen kowe bisa ngajak dheweke nyembah marang para dewa, aku bakal maringi ganjaran akeh, kaya emas lan perak.

Maura nindakake kabeh miturut dhawuhe hegemon. Nganggo busana padhang, dheweke menyang bojone lan nyuwun kanthi tulus supaya bojone netepi dhawuhe hegemon, paling ora sawatara wektu, supaya padha ora nandhang sangsara banget. Nanging bojone ora bisa ngucap siji tembung marang dheweke, amarga ana potongan kayu sing dilebokake ing cangkemé, nyegah dheweke saka ngomong.

Banjur Maura bali marang gubernur lan wiwit nyuwun kanthi tulus supaya gubernur mréntahaké supaya potongan kayu mau dicopot saka cangkem bojone, supaya bojone bisa ngomong. Gubernur sarujuk maringi panyuwunané. Potongan kayu mau dicopot saka cangkem martir, lan Maura banjur mangkat manèh menyang Santo Timotius.

Wong suci (sing wuta), sawisé nyium ambuné sandhangan Maura, muni banter:

'Ing endi bapakku, presbiter Picolpos?'

Bapaké, sing lagi ana ing antarané wong akèh lan nyekseni sangsara anaké, nyedhak lan kandha:

'Apa sing kowe butuhake, anakku sing tak tresnani?'

Timotheus mangsuli:

Aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, tulung aku: jupuk kain lap lawas lan tutup pasuryanku, supaya aku ora nyium ambu sing ngrusak nyawa sing metu saka sandhangan Maura; ambune iki mbebayani tumrap manungsa; nyiapake geni neraka kanggo wong-wong; ambune iki dadi sumber napsu, kanca setan; njijiki lan nggegirisi tumrap wong suci lan wong sing bener.

Sawisé sang wali rampung ngandika, Maura kandha marang dhèwèké:

"Timoti sing tak tresnani! Napa kowe ngremehake aku kaya ngene? Sakjane aku durung nate nyelakake kowe kanthi cara apa wae! Mung rong puluh dina wiwit kita manten, lan kowe durung ngerti pribadiku kanthi tenanan, kaya aku uga durung ngerti kulawargamu kanthi tenanan. Aku adoh saka laku ala sing kok tuduhake marang aku, amarga aku durung tau janji marang sapa wae kanggo nyerahake awakku. Saiki, ndeleng kowe nandhang sangsara kaya ngene, aku nangis kecut kanggo kowe lan atiku lara banget, amarga kowe nandhang sangsara iki tanpa ana kaluputan saka kowe. Sangsara panjenengan uga nyesak atiku, amarga panjenengan kepengin ninggalake aku dadi janda. Nanging mbok menawa panjenengan wis nyilih dhuwit saka wong liya lan amarga ora duwe apa-apa kanggo mbayar utang, saiki panjenengan nandhang sangsara amarga para kreditur? Yen pancen mangkono, ayo padha adol sandhangan paling apik lan mbayar utang; nanging yen kowe nandhang sangsara gedhe amarga utang umum—amarga pajeg sing kowe ora duwe cara mbayar—mangkéné ing ngarepmu kabèh ana bandha omah kita, emas lan kabèh sandhangan kita; adol kabèh mau lan bayar pajeg marang raja.

Sawisé kuwi, Santo Timotius kandha marang dhèwèké:

Adhiku, Maura! Nalika aku ndeleng kowe nganggo mripat atiku nalika kowe arep metu saka omah, aku weruh setan mlaku ing sisih tengenmu. Dheweke nyekel kunci ing tangane, sing digunakake kanggo mbalikake atimu marang kesenengan lan keterikatan donya.

Kanggo kuwi, Maura mangsuli:

– Masku, Timotius! Aku nggoleki kowe; nanging ing endi aku bakal nemokake kowe? Nalika dina Setu utawa Minggu teka, sapa sing bakal maca bukumu?

Kang Wali Timotius mangsuli marang dheweke:

'Tinggalna kesia-siaan donya iki lan melu aku ing upaya gagah berani iki, hai Maura! Gusti Allah bakal ngapura kabeh dosa kita amarga upaya iki lan maringi kita mahkota sih-rahmat ing kratoné.'

Nanging Mavra kandha:

'Nalika aku ana ing dalan menyang kowe, atiku pancen kebak hawa donya, nanging nalika kowe miwiti ngomong karo aku, sih rahmaté Gusti Allah mudhun marang aku. Mula, ngertia, sedulurku sing tak tresnani, yèn aku uga kepéngin sing padha kaya kowe.'

Santa Timotius mangsuli marang dheweke:

'Yen pancen kowe ngomong sejatine, mula tindakna marang gubernur lan denuncèkaké kejahatane.'

Kanggo iki, Santa Maura ngendika:

Aku wedi, adhiku, menawa aku bakal kalah dening rasa wedi nalika weruh akèh piranti panyiksa lan gubernur sing nesu. Aku wedi menawa aku ora bakal bisa nahan panyiksaan sing nggegirisi kuwi, amarga aku isih enom banget – umuré mung pitulas taun.

Santa Timotius mangsuli marang dheweke:

'Pasrahna kapitadosanmu marang Gusti lan Allah kita, Yesus Kristus, lan kabèh panyiksa bakal kaya lenga sing dituangaké ing badanmu, lan kaya embun sing nyegeraké balungmu lan ngilangi kabèh sangsaramu.'

Banjur martir suci mau wiwit ndedonga marang Gusti kanggo dheweke, kandha: 'Gusti Allah lan Rama kabecikan kabèh, sing nulungi telung mudha (Dan. 3) sing dibuwang menyang pawon geni; sing nylametake Daniel saka cangkemé singa[3376] , sing ngirim panganan marang nabi liwat nabi Habakuk, sing mbantu ora mung ing liang singa nanging uga ing pawon geni, lan sing nylametake wong-wong sing precaya marang Panjenengan minangka pratandha katresnan Panjenengan marang manungsa, kanthi kuwasa Panjenengan sing nggawe nabi-nabi lan martir saka tawanan: Ya Gusti, Ya Gusti, tingalana saiki abdi Panjenengan Maura! Ya Gusti, Panjenengan sing wis nggabungake kita ing mantenan, nggabungake uga kita ing perjuangan iki, supaya kita ora kapisah saka paseduluran para martir suci Panjenengan; Duh Pangeran, paringana kawigaten marang abdi Panjenengan Maura ing wektu punika! Duh Pangeran, Panjenengan ingkang sampun ngijabaken kula kaliyan garwa, ngijabna ugi kula ing pakaryan punika, supados kula boten pisah saking paseduluran para martir suci Panjenengan;

Sawisé Santo Timotius ndedonga marang Gusti Allah kanggo garwané, Maura, dhèwèké, sing kaparingan wahyu saka Roh Suci, lunga marang gubernur lan, ngadhep ing ngajengé, kandha:

'Wah, gubernur sing jahat! Kowe wis janji maringi aku perak lan emas kanggo nuntun nyawaku marang karusakan; kowe ora ngarep-arep liya kajaba nuntun nyawa manungsa marang karusakan! Nanging kowe ora bakal ngalahake aku nganggo godaan apa wae, amarga aku ngadeg ing ngarepmu nganggo waja kebak saka Gusti Allah lan Pangeran kita.'

Gubernur Arrian kandha marang para penasihat lan abdi dalem:

'Apa aku durung ngandhani kowe yèn Timotius iku dukun sihir? Ing kéné dhèwèké wis nggawe pesona marang bojone nganggo sihiré, nganti bojone manut marang dhèwèké lan mbantah dhawuh kita.'

Banjur, ngadhep marang Maura, gubernur kandha marang dheweke:

'Lan kowe uga, bebarengan karo Timotius, milih pati tinimbang urip. Pikirna sedhela, lan kowe bakal weruh yèn kowe nyia-nyia urip manis iki lan ngukum awakmu dhéwé marang sangsara sing pait. Nanging mbok menawa, merga wis weruh dhisik pati bojomu lan kowe bakal dadi janda, kowe wis mutusaké mati bareng karo dhèwèké?' Yen mangkono, aja kuciwa utawa sedhih, awit kowe ora bakal dadi janda: Aku bakal nglamarmu marang salah siji centurion paling unggul lan sugih saka pasukan [3377] sing ngladeni aku, supaya kowe bisa nikmati

---

[3376] Daniel iku nabi kaping papat saka nabi-nabi agung (Yesaya, Yeremia, Yehezkiel, Daniel); dhèwèké asalé saka keturunan kraton lan nalika isih enom digawa menyang Babilonia bebarengan karo tawanan Yahudi liyané. Dheweke diparingi sipat mental lan fisik sing unggul, sinau basa lan kawicaksanan Kasaldia nalika ana ing kono lan, bebarengan karo telung kancane—Ananias, Azarias, lan Misael—dijupuk dadi abdi ing kraton. Daniel nerangake impen-impen sing nggumunake saka Nebukadinesar, Raja Babilonia, lan dhèwèké dhéwé diparingi panglihatan bola-bali ing ngendi prastawa-prastawa suci sing paling wigati lan nggumunake diwahyuké marang dhèwèké. Nalika Darius munggah ing tahta, dhèwèké diangkat dadi salah siji saka telung panguwasa Kakaisaran lan kanthi mujijat slamet saka sangar sing dibuwang menyang guwa singa amarga kesetiaané marang iman bapaké (Dan 6:10–24). Crita babagan urip lan pakaryané diceritakaké déning dhèwèké dhéwé ing kitab suci sing nggawa jenengé. Élingan dhèwèké dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 17 Desember.

[3377] Centurion iku komandan pasukan prajurit, biasane dumadi saka 100 prajurit.

urip iki bareng karo dhèwèké lan luwih dimulyakaké, amarga kowe bakal nduwèni bojo sing luwih luhur tinimbang bojo kapisanmu.

Marang punika, Santa Maura mangsuli:

Aku wis nyingkiri kabèh kesia-siaan donya; mulané aku ora butuh centurionmu. Aku kandha marang kowe kanthi sejati yèn aku wis tunangan karo Panganten Langit, Yesus Kristus, Putrané Gusti Allah; kanthi pracaya marang Panjenengané, aku teka ing ngarepmu kanthi ati sing wani lan ora wedi marang paukamanmu sing ora adil sanadyan sethithik.

Amarga nesu, gubernur mréntahaké supaya rambuté dicabuti kabèh nganti ora ana siji benangé. Banjur dhèwèké kandha marang martir suci:

'Saiki rambutmu wis dicabut saka sirahmu, aku nyaranake kowe nyembah marang para dewa, supaya kowe ora kudu nampa sangsara liyane sing luwih abot.'

Santa Maura mangsuli:

'Saiki aku nyadari, ya gubernur, manawa Kristus piyambak nampani aku ing ngarsane lan ngapura dosaku sing tak tindakake kanthi ora sengaja—yaiku, amarga manut pituturmu sing ala, aku ngias rambute kanggo nggodha bojoku; lan kowe wis bener nyabuti, amarga nalika rambutku dicabut, dosa gedhe uga kabasuk; saiki aku ora bakal dadi godaan tumrap wong-wong sing padha ngadeg sacedhakku, sing padha nyawang aku."

Krungu tembung-tembung iku saka sang wali, gubernur banjur nesu banget lan mrentah supaya jari-jariné dipotong lan dibuwang. Nanging Wali Maura kandha marang dhèwèké:

Lan kanthi iki kowe maringi karunia marang aku, amarga kowe mbusak driji-drijiku sing tak hias nganggo perhiasan sia-sia; nanging ngertiwa, kowe dhewe ora mangerteni apa sing kok tindakake, amarga kanthi motong driji-drijiku kowe wis ngresiki aku saka dosa kapindho. Mula saka iku, aku ngadeg ing ngarepmu kanthi kabungahan lan kabagyan, siap nampa sakabehe panyiksaan.

Igemon kagum banget marang kasabaran agung sang martir suci. Ing wektu sing padha, Presbiter Picolpos, bapaké Timotius, sing lagi ana ing antarané wong-wong sing nyekseni interogasi para wali, kagum marang kabisan Santa Maura, kandha marang dhèwèké kanthi swara alus:

'Wah, Maura, putriku sing saleh! Kepiye kowe bisa tahan nalika jari-jarimu dipotong?'

Menawa kuwi, Santa Maura mangsuli:

'Kaya Bapa wis weruh ranting dipotong saka wit anggur ing kebon, mangkono uga aku nganggep motong drijiku kanthi raos sing padha, mula aku ora ngrasakake lara babar pisan.'

Sawisé kabèh kuwi, gubernur Arrian mréntahaké rolas prajurit kanggo ngisi kuali gedhé nganggo banyu lan, sawisé nyalaké geni ing ngisore, mbuwang Santa Maura menyang kuali kuwi. Nalika banyu ing kuali kuwi nggodhok lan wiwit muni desis amarga geni, Santa Maura dibuwang menyang kuali. Nanging, nalika dheweke ngadeg ing tengah-tengah kuali tanpa kobong sak cilik wae, dheweke kandha marang gubernur:

'Sakpisan malih kula matur nuwun amarga panjenengan paring dhawuh supados kula dipun adus lan dipun resiki saking dosa-dosa kula, supados kula saged nyedhaki Gusti Allah kula kanthi manah suci lan nampi saking Panjenenganipun makutha gesang langgeng. Kasangsaran ingkang kula alami ing tangan panjenengan maringi kula kaslametan lumantar Kristus, Gusti kula. Nanging kayane kowe kesusu banget mbuwang aku menyang kuali iki, sing durung panas tenan, amarga banyu ing njero adhem banget lan aku ora ngrasakake panas, kaya sadurunge aku uga ora ngrasakake panyiksaan liyane.

Gubernur mau, amarga nesu banget, wiwit curiga yèn para prajurit, amarga welas marang martir, wis ngeculaké banyu panas saka kuali lan nggantèkaké karo banyu adhem, supaya Maura tetep urip kanggo kapinginan dagingé. Sakwise kuwi, gubernur langsung mudhun saka kursi pangadilan lan nyedhaki kuali, kepengin mastiake apa banyu ing njero pancen adhem. Nalika nyedhaki kuali, dhèwèké kandha marang sang wali:

'Tumpahna banyu sethithik ing tanganku, supaya aku bisa weruh apa banyu ing kéné pancèn adhem.'

Wong suci mangsuli:

'Iki banyu adhem banget, lan aku ora ngrasakake anget saka banyu iki. Mula, yen kowe ora duwe apa-apa maneh kanggo nyuapi tungku, kirim salah siji abdi marang bapakku, lan dhèwèké bakal maringi sapucuk kayu bakar, amarga dhèwèké tukang kayu; nganggo kayu bakar iki kowe bisa nyuapi tungku.'

Sawisé ngomong kaya ngono, sang wali nyawuraké banyu godhog saka kuali marang tangan gubernur, lan sakwisé kuwi tangan gubernur langsung kesrèng, nganti kulité nglupas; gubernur kuwi dhéwé muni banter amarga lara lan, nganti kabèh wong kaget, kandha:

'Mugi Gusti Allahé Maurinus pinaringan berkah, lan ora ana Gusti kajaba Panjenengané, lumantar Panjenengané Maurinus saiki pinunjul.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké mréntah supaya sang wali dibébasaké. Nanging, sadurungé sang wali éntuk ninggal panggonan sangsara, setan manèh mlebu ing atiné gubernur lan nyurung dhèwèké supaya nentang kabèh wong sing nduwèni iman sejati marang Gusti Allah lan njaga nurani sing resik. Sawisé ngundang sang martir marang dhèwèké, dhèwèké kandha marang sang wali:

'Aja percaya utawa nyandhak pangarep-arepmu, Maura, marang Kristusmu; luwih becik kowe nyembah marang dewa-dewa kita.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Aku ora bakal nyembah arca-arca, amarga aku duwe Kristus, sing bakal nglindhungi aku.'

Kanggo iki, gubernur kandha:

'Aku bakal ngisi cangkemu nganggo arang geni yen kowe ora ngorbanake kurban marang dewa-dewa kita.'

Wong suci mangsuli:

Sampeyan ora nyadari apa sing bakal sampeyan lakoni ing kegilaan sampeyan: sampeyan kepengin ngisi cangkemu nganggo arang geni supaya aku bisa dibersihaké saka dosa-dosa sing wis tak lakoni nganggo ilat lan lambéku. Amarga sanajan Gustiku, nalika Panjenengané nembungaké kamulyané marang nabi Yesaya lan paring hak istimewa marang dhèwèké kanggo ngrungokaké kidungan para malaikat, supaya dhèwèké resik saka dosané, ngutus salah siji Serafim sing nyekel arang geni murub ing tangané, dijupuk nganggo penjepit saka mezbah; Seraphim kuwi nyentuhake bibiné nabi nganggo arang geni mau lan kandha: *'Iki wis nyentuh bibimu; kaluputanmu wis diilangi, lan dosamu wis ditebus'* (Yesaya 6:7). Lan yen nabi nampa pangapura saka dosane sawisé arang nyentuh lambéné, mula aku nyuwun marang Panjenengan, ora mung ngisi lambéku karo arang murub, nanging uga nutupi rai, sirah, lan sakabèhé awakku karo arang murub lan ngobongé, supaya lumantar iki aku bisa dadi wangi-wangiané Kristus. Gusti Allah, sing biyen wis ngresiki dosa nabi, bakal ngresiki aku uga saka dosaku.

Krungu tembung kaya ngono saka sang wali, gubernur tambah nesu lan mrentahake supaya digawa lentera kang kebak belerang lan damar, supaya sang martir bisa kobong. Nanging wong-wong sing padha ngadeg cedhak lan nyekseni kabeh mau wiwit padha njerit marang gubernur kanthi swara banter, kandha:

'Sak suwéné pira kowe bakal terus nyipta siksaan anyar lan luwih anyar maneh kanggo cah wadon enom iki! Mandhegna nesumu, gubernur, amarga kita kabeh kagum banget marang kasabarané.'

Nanging Santa Maura, nalika ngadhep wong akeh, ngendika:

'Saben wong padha nggatekake urusané dhéwé-dhéwé: para priya padha nindakake tugase lan kewajibané, lan para wanita uga tugase dhéwé; dene aku, aja ana siji waé saka kowe sing nggatekake aku; aku ora njaluk pitulungan utawa pangayomanmu, amarga aku wis duwe Pangayoman—Gusti Allah, kang tak percaya.'

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, gubernur mrentah supaya badané disengat nganggo lentera. Sang wali, nalika ndeleng lentera, ngendika marang gubernur:

Apa kowe kira kowe bisa medeni aku nganggo lentera iki, kaya durung cukup nyiksa aku sadurunge? Apa kowe ora wis nyemplungake aku ing kuali gedhe sing medeni lan nggodhok kanthi banter, nanging ora ana cilaka apa-apa, amarga katon kowe ngisi nganggo banyu adhem? Sampeyan dhéwé wis nyekseni, nalika tanganmu kobong déning banyu, aku ora ngrasakaké sangsara sak ciliké. Apa pancèn kowe mikir aku bakal wedi karo lentera cilik iki? Yen kowe kersa, Hegemon, nyalakna tungku sakabehe lan buwang aku menyang kono, lan kowe bakal weruh kakuwatan Kristusku, sing tak dadi abdi; aku pracaya Gustiku, sing nelokake aku marang pakaryan iki lumantar bojoku sing pinaringan berkah, Timotius, ora bakal ninggalake aku. Bab lampu sing kowe gunakake kanggo nglelehake awakku, tumrap aku iku kaya embun esuk sing tiba ing lemah lan mbantu wit-witan lan woh-wohan tuwuh.

Kagum marang tembungé martir suci mau, sing dikuatké déning tumindaké dhéwé, lan ora ngerti siksaan apa manèh sing arep digawé kanggo Santa Maura, gubernur kuwi sedhih banget. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya Timotius lan Maura disalib, pasuryané padha ngadhep siji lan sijiné.

Nalika para wali digawa menyang panggulane, ibune Maura nemoni lan ngeluk putrine, kandha:

"Anakku, Maura! Napa kowe ninggalake ibumu sing lagi nggoleki kowe? Sapa sing bakal nganggo perhiasanmu? Sapa sing bakal nduwé pérak, emas, lan sandhangan berhargamu, yèn kowe, anakku, ora tetep urip?"

Santa Maura mangsuli marang ibuné:

'Emas lan perak bakal musna, lan ngengat bakal nggerogoti sandhanganku; kaendahan rai enom uga bakal pudar karo wektu, nanging mahkota sing diparingake Gusti Yesus Kristus marang aku ora bakal pudar salawas-lawase.'

Lan ibuné ora bisa mangsuli apa-apa marang Santa Maura. Sang martir, mbrontak saka cengkraman ibuné, lunga menyang panggonan pangalasan, kandha marang ibuné:

'Ngapa kowe ngganggu aku saka salib lan nyegah aku nikmati mahkota saka Gustiku, kang arep tak tiru nalika seda?'

Banjur para prajurit nyalibaké para wali, diputer supaya padha ngadhepi siji lan sijiné. Para wali tetep ana ing salib salawase sangang dina lan sangang bengi, padha nyengkuyung lan nglipur siji lan sijiné. Santo Timotius mulang garwané nganti sonten, déné Santo Maura nyengkuyung kancané nganti esuk. Ing wektu kuwi, Santo Maura kandha marang Timotius:

Aja nganti kita kalah marang turu, supaya Gusti kita, Yesus Kristus, nalika rawuh, ora nemokake kita lagi turu lan nesu marang kita. Kaya ing omahé wong sing tetep tangi ing wayah bengi, lilin sing murub nyegah maling mlebu; kosok baliné, nalika lilin mati, maling gampang mlebu omah lan nyolong. Mula saka iku, ayo padha waspada lan ndedonga tanpa kendhat, supaya Gusti kita nemokake kita padha sabar ngenteni rawuhe; kaya mungsuh ora bakal wani nyerang kita nalika kita ana ing salib, uga ora bakal wani ngina kita.

Sawisé sawatara wektu, Santa Maura ngandika manèh marang Timotius:

'Wani atimu, sedulurku, lan usir turu saka kowe; tetep tangi lan mangertèni apa sing wis tak deleng: katon marang aku yèn ing ngarepku, nalika aku kaya ana ing kahanan mabuk rohani, ana wong lanang sing nyekel ing tangane cangkir kang kebak susu lan madu. Wong iki kandha marang aku, "Jupuk iki lan ngombe." Nanging aku kandha marang dhèwèké: 'Sapa kowe?' Panjenengané mangsuli, 'Aku iki Malaikaté Gusti.' Banjur aku kandha marang panjenengané, 'Ayo padha ndedonga marang Gusti.' Banjur panjenengané kandha marang aku, 'Aku teka marang kowe kanggo ngurangi sangsaramu. Aku weruh yèn kowe kepéngin banget mangan lan ngombe, awit nganti saiki kowe durung ngrasakké panganan apa-apa.' Manèh aku kandha marang dhèwèké, 'Sapa sing nyurung kowé supaya nindakake kabecikan iki marang aku? Lan apa urusanmu karo ketekunan lan puasaku? Kowé ora ngerti yèn Gusti Allah kuwat banget nganti bisa nindakake apa waé sing mokal kanggo manungsa?' Sawisé aku ndonga, aku weruh yèn wong kuwi ngadhep pasuryané menyang kulon. Saka kéné aku nyadari yèn kuwi panipuané Setan; Setan kepéngin nggodha kita sanajan ana ing salib. Banjur, ora suwé sawisé kuwi, panglihatané sirna. Sawisé kuwi, ana wong liya nyedhak, lan katoné dhèwèké nuntun aku menyang kali sing mili susu lan madu, lan kandha marang aku, 'Ngombe.' – Nanging aku mangsuli: 'Aku wis ngandhani kowe manawa aku ora bakal ngombe banyu utawa omben-omben donya liyane nganti aku ngombe cangkir pati kanggo Kristus, Gustiku, kang Panjenengané dhéwé bakal ngowahi dadi kaslametan lan kalanggenganing gesang langgeng.' Nalika aku ngucapake tembung-tembung kuwi, wong kuwi ngombe saka kali lan dumadakan sirna, loro-loroné, dhèwèké lan kali kuwi. Aku uga weruh wong katelu sing rupane endah banget; pasuryane sumunar kaya srengenge. Kanthi nyekel tanganku, dheweke ngangkat aku menyang swarga lan nuduhake aku sawijining pangkat sing katutup kain putih lan mahkota sing endah banget. Kagum karo kaendahan kuwi, aku takon marang wong sing nggawa aku menyang swarga: 'Duwe sapa iki, Pak?' Dheweke mangsuli, 'Iki ganjaran tumindakmu; tahta, jubah, lan mahkota kabèh wis disiapaké kanggo kowe.' Banjur wong sing padha mau ngangkat aku rada luwih dhuwur lan nuduhaké tahta liyané sing uga éndah, karo jubah putih lan mahkota. Aku takon maneh marang wong sing nggawa aku menyang kana: 'Lan iki kagungan sapa, Pak?' Dheweke mangsuli: 'Iki kagungan bojomu, Timotius.' – Aku wani takon marang dheweke: 'Nanging kenapa tahta-tahta iki ora jejeg jejeg, nanging adoh banget siji lan sijine?' Dheweke mangsuli marang aku: 'Amarga ana bedane gedhe antarane kowe lan bojomu. Apa kowe ora ngerti yen kowe dhewe sing nindakake perjuangan martir amarga ajakane dheweke, mula dheweke, ing sawetawis, dadi panyebab mahkotamu? Nanging saiki bali menyang badanmu; sesuk esuk, ing jam kaping enem, Malaikat-

malaikaté Gusti Allah bakal teka njupuk nyawamu lan nggawa munggah menyang swarga. Nanging, tetep waspada, supaya mungsuh ora miwiti nggodha kowe maneh."

Santa Maura nyritakaké panglihatan iki marang adhine, Timotius, lan padha nglipur siji lan sijiné ing Gusti.

Nalika wayah enem ing dina kaping sepuluh teka, Malaikat Gusti rawuh njupuk nyawa para martir suci. Ing wektu kuwi, Santa Maura, nalika ngadhep wong-wong sing nyekseni sangsara, kandha kanthi swara banter:

'Sedulur! Elinga, kita biyen urip minangka manungsa (kanthi cara donya) nalika isih ana ing antarané wong-wong; nanging sawisé kuwi kita urip manut kersaning Gusti, dadi abdi Gusti. Lan saiki kita bakal enggal nampa mahkota langgeng saka Gusti kita Yesus Kristus. Kaya mangkono uga, nalika nepaki kabutuhan manungsa, padha usaha nindakake apa sing nyenengake Gusti; banjur kowe bakal nampa pangapura dosa lan nampa mahkota saka Gusti mau uga, Gusti kita.

Nalika Santa Maura sampun rampung ngendika tembung-tembung punika, kalih santa punika sami nyerahaké nyawa ingkang bener ing tanganing Gusti Allah[3378] . Mangkono sangsaraipun dipun kalung makutha kabeneran saking Kristus Yesus, Gusti kita, dhumateng Panjenenganipun mugi kaluhuran, kanti Rama lan Roh Suci, salami-laminipun. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Sawise nandhang sangsara maneka warna lan nampa makuta saka Gusti Allah, ndedonga marang Gusti Allah kanggo kita sing ngrayakake pangeling-eling panjenengan sing paling suci, ya Sang Timotius Agung lan Sang Maura Mulya, supaya Panjenenganipun maringi tentrem marang kutha lan wong-wong ing kono: amarga ing panjenengan dumunung kekuwatan para pracaya.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Teodosius, Abas Gua-gua

Dipepering tanggal 3 Mei

Sawisé Bapa kita sing kinurmatan lan nggawa Gusti Allah, Antonius, lintang gedhé saka Gréja Rusia lan askétis gagah saka Lavra Gua Kiev sing mulya, rawuh Bapa kita sing kinurmatan lan nggawa Gusti Allah, Teodosius, sing dimulyakaké déning Gusti Allah lumantar akèh kabungahan lan mujijat. Kanggo sapa waé sing kepéngin sinau babagan uripé priya mulya iki, informasi rinci babagan dhèwèké wis disimpen kanggo kita déning Sang Nestor sing kinurmatan, kronikur Gua; minangka saksi langit sing setya, dhèwèké maringi informasi sing bisa dipercaya babagan uripé Sang Theodosius. Cathetan sing disajikaké ing kéné wis dirangkum adhedhasar hagiografi iki, kanthi pangurangan cilik.

Panggonan lair Bapa kita sing kinurmatan lan nggawa Gusti, Theodosius, iku salah siji kutha ing tanah Rusia – Vasilev[3379] . Wong tuwané sing taat ngedidik putrané kanthi kasucian wiwit isih cilik, lan nalika wis gedhé, padha ngutus dhèwèké sinau maca lan nulis. Ora suwe, Theodosius wis sinau Kitab Suci kanthi tuntas nganti kabeh wong gumun marang pinter lan wicikane. Wiwit isih remaja, Theodosius kanthi semangat menyang gréja saben dina lan ngrungokake kanthi teliti kabèh sing diwaca lan dinyanyèkaké ing kono, tansah tetep nganti pungkasan upacara gréja.

Sanajan ing taun-taun awal kuwi, dhèwèké tetep adoh saka kanca-kancané lan ora melu dolanan bocah.

Nalika Theodosius umur 13 taun, wong tuwané, amarga sawijining sebab, kudu pindhah menyang Kursk[3380] – sawijining kutha sing dumunung luwih cedhak karo tengahing tanah Rusia. Ing kéné, ora suwe, manut

---

[3378] Kematiran para martir suci kelakon watara taun 286. Ing Konstantinopel, pangeling-eling para martir suci Timotius lan Maura sabanjure dirayakake kanthi semarak ing gréja sing dibangun kanggo ngajeni dheweke cedhak kraton-kratoné Justinian; adhedhasar iki, bisa dianggep yèn relik-reliké, utawa pérangané, disimpen ing gréja iki.

[3379] Kota sing dijenengi Vasilev, uga dikenal minangka Vasilkov, isih ana nganti saiki lan dadi kutha kecamatan ing Governat Kiev; dumunung 36 versts ing kidul-kulon Kiev lan ana ing Kali Stugna, anak kali Dnieper. – Theodosius sing Mulya lair antara taun 1035 lan 1038.

kersaning Pangayomaning Gusti, bapaké kaparingi seda, nyawane sing suci pindhah saka donya iki menyang pangayomaning swarga. Sawisé kelangan bapaké, Theodosius sing umuré telulas taun manggon karo ibuné, saya kuwat saben taun lumantar sih rahmaté Gusti. Sawisé seda bapak ing donya, Theodosius wiwit luwih semangat ngupaya kanggo éntuk urip langgeng ing swarga: dhèwèké kepéngin nindakaké pakaryan sing nyenengaké Gusti Allah lan nyingkiri kabèh kesenengan donya; dhèwèké mandheg nganggo sandhangan larang lan mung nganggo sandhangan prasaja. Dhèwèké tansah nduwèni siji kepénginan – éntuk kaslametan.

Sawijining dina, Theodosius kebeneran ketemu karo sawetara peziarah saka Yerusalem. Kapincut karo crita-critane lan kebak katresnan sing jero marang panggonan-panggonan suci, pemuda sing pinaringan berkah kuwi nyuwun marang para peziarah supaya gelem ngancani dheweke lelungan menyang panggonan-panggonan suci kuwi, ing ngendi Juruselamat donya wis manggon lan ngucurake getih sing mulya kanggo kaslametan kita. Mula, ngleksanani rencanane, Theodosius mangkat ing lelampahan adoh ing wayah bengi, tanpa kawruh ibune. Ibune, sajrone wektu kuwi, ngentekake telung dina nggoleki dheweke ing saindenging kutha kanthi nangis, nganti dheweke ngerti ing endi dheweke lunga. Banjur, bebarengan karo putrane sing luwih cilik, dheweke langsung mangkat ngoyak dheweke; sawise nyusul dheweke, dheweke, amarga nesu banget, miwiti nggebuki dheweke kanthi kejem, nganti nganti nganti

utawa ngremehké wong sing nyiapaké roti sing bakal dadi sarana rahasia agung pangowahan roti dadi Angga Kristus?

Krungu wangsulan kuwi, ibuné kaget banget marang kawicaksanan bocah iku lan wiwit wektu kuwi dhèwèké ora ngganggu manèh. Nanging, setan ora mandheg ngusik atiné ibuné supaya mungsuh bocah sing andhap asor lan rajin kuwi lan nyusupaké kepénginan marang ibuné supaya nglarang anaké nyiapaké prosphora. Setahun sabanjure, nalika ibune weruh Teodosius lagi ngethok prosphora lan kethengeng amarga panas pawon, ibune maneh nyurung dheweke supaya mandheg ngethok prosphora. Ibune nyoba ngyakinke putrane kadhang kanthi alus, kadhang kanthi ancaman, lan kadhang malah kanthi nggebuki. Enom sing berkah kuwi, amarga ora ngerti kudu apa, tangi ing wayah wengi lan metu saka omah kanthi diam-diam. Sawisé lunga menyang kutha jejere, dhèwèké manggon karo sawijining presbiter, ing kono dhèwèké nerusaké pakaryané. Ibuné ngetutaké dhèwèké manèh lan sawisé nggebuki, maksa dhèwèké bali menyang kutha asalé.

Magistrat Kursk, nalika weruh andhap asor lan pandonga sing khusyuk saka Theodosius sing mulya ing gréja, maringi sandhangan apik kanggo dienggo. Sawisé mung sawatara wektu nganggo sandhangan anyar kuwi, Theodosius mènèhi marang wong mlarat. Gubernur kutha maneh maringi sandhangan sing luwih endah, nanging bocah iku uga nyumbangake marang wong mlarat. Theodosius sing Mulya tumindak kaya ngono ing pirang-pirang kahanan.

Sawisé kuwi, Sing Kasucèké menyang pandhemen lan nyuwun marang pandhemen ing kana supaya ngukir sabuk wesi kang wujude ranté. Dhèwèké masang sabuk ketat kuwi langsung ing badané, sing nancep ing dagingé nganti getih metu, lan ora tau nyopot manèh.

Ing sawijining acara perayaan, panguwasa kutha maréntahaké Theodosius supaya rawuh ing jamuan dhahar, amarga kepéngin bocah iku ngladèni para tamu. Nalika dhèwèké nyiapaké dhaharan, bocah lanang kuwi, manut dhawuhe ibuné, kudu nganggo sandhangan pestané. Mula, nalika dhèwèké miwiti nganggo sandhangan, ibuné weruh getih ing chitonné (sandhangan njero), sanadyan bocah kuwi wis nyoba tenanan ndhelikaké marang ibuné. Karepé ngerti kenapa awaké bocah iku kebak getih, ibuné ndelok luwih cedhak lan nalika weruh sabuk wesi ing pinggangé, dhèwèké nyadari yèn getih kuwi mili saka tatu sing disebabaké sabuk sing nancep ing dagingé. Amarga nesu marang Teodosius, ibune ngoyak tunike lan, nalika nggebuki, nyopot sabuk saka putrane. Nanging sing pinaringan berkah iku, kaya ora nate ngrasakake lara, banjur nganggo busana lan kanthi andhap asor banget ngladeni panguwasa kutha lan para tamune nalika dhahar bengi.

Sawisé sawatara wektu, Theodosius krungu tembung-tembung iki saka Injil ing gréja: *'Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku ora pantes kanggo Aku'* (Matéus 10:37); lan uga: *'Ibuku lan sedulurku yaiku wong-wong sing ngrungokaké sabda Gusti Allah lan nglakoni'* (Lukas 8:21). Kaparingan inspirasi tumindak agung déning tembung-tembung mau, Theodosius diam-diam ninggalaké omahé lan lunga menyang kutha Kyiv. Ing kana dhèwèké krungu babagan urip monastik sing ketat ing guwaé Sang Anthony sing kinurmatan lan, amarga kasengsem karo crita-crita bab dhèwèké, kepéngin banget sowan marang sang sesepuh sing kinurmatan mau. Sawisé tekan guwa Anthony, Theodosius nyungkur ing ngarsané lan kanthi luh ing mripat wiwit nyuwun supaya ditampa dadi biarawan. Sang Anthony, sawisé ngrungokaké panjaluké, mangsuli:

'Wong enom, kowe bisa weruh sepira peteng lan sempité guwa iki; kowe ora bakal bisa tahan kasangsaran ing kéné.'

Kanggo iki, pemuda sing diilhami Gusti mangsuli kanthi emosi sing jero:

'Gusti Allah wis nuntun aku tekan guwa suci panjenengan, sing cetha nuduhake yèn aku kudu slamet lumantar panjenengan. Aku bakal nindakake apa waé sing panjenengan dhawuhake.'

Banjur Sang Anthony sing kinurmatan kanthi tresna nampani dheweke lan sawisé mberkahi, nyerahake marang pangayoman imam sing pinunjul, Sang Nikon sing Bejo, sing ora suwe banjur nyukur rambute pemuda mau dadi biksu. Theodosius disukur rambute nalika yuswa 23 taun, ora suwe sawisé seda Pangeran Kyiv sing saleh, Yaroslav Vladimirovich[3381] .

Sawisé ngucapake sumpah monastik sing suci, Sang Mulya Teodosius nyawisake dhiri sakabehe kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan kanthi semangat nindakake karsa bapak rohani, Antonius. Panjenengané kanthi semangat nindakake pakaryan monastik ageng, minangka wong askétis sing wis nampa sangkèling Kristus.

[3381] Iki ing taun 1055–1056. Yaroslav I Vladimirovich mrentah saka taun 1019 nganti 1054.

Ngungkuli ngantuk, panjenengané kerep ora turu sakwengi, muji Gusti Allah; nalika ing awan, nglarani daginge liwat pangreman lan puasa, dhèwèké nindakake manéka pakaryan abot. Sifat luhur, andhap asor, semangat, lan rajiné pemuda kuwi nggugah pangalembana malah ing Bapa Theodosius sing kinurmatan lan Bapa Nikon sing bejo; nalika nyekseni uripé Theodosius sing bener, loro-loroné padha muji Gusti Allah.

Ing wektu sing padha, ibu Theodosius, sawise nyoba golek putrané ing kutha asalé lan sakupengé kanthi sia-sia, wis nangisi kaya-kaya dhèwèké wis seda. Mung sawisé suwé, dhèwèké krungu yèn putrané wis ditonsur ing Kyiv, ing guwaé Sang Anthony sing Mulya. Banjur dhèwèké menyang marang sang resi mau lan nyuwun supaya metu saka guwa kanggo ndeleng dhèwèké. Nalika sang resi pungkasané metu kanggo ketemu karo dheweke, dheweke ngadhep marang resi mau karo luh lan panyuwunan tulus supaya nuduhake putrané marang dheweke. Nalika krungu panyuwunan ibuné saka sang resi, pemuda iku kaget banget, amarga rumangsa ora bakal bisa ndhelik saka ibuné; nanging, manut pitutur Anthony, dhèwèké metu saka guwa kanggo ketemu karo ibuné. Ndeleng anaké dadi biksu, raié kempot amarga pakaryan lan tapa sing abot, ibuné nyandhak ing dhadhané lan, kanthi nangis kenceng, kandha marang dhèwèké:

'Bali menyang omahku, anakku, lan lakoni apa sing kowe karepake, apa wae sing kowe anggep migunani kanggo kaslametan atimu. Yen aku mati, kubur awakku ing lemah, banjur bali menyang guwa iki. Amarga aku ora bisa urip tanpa kowe.'

Parawan sing pinaringan berkah mau mangsuli marang ibuné:

'Ninggal kene, ibu, ing Kyiv, lan nganggo jilbab ing biara; banjur ibu bisa teka lan ndeleng aku saka wektu ke wektu. Kanthi mangkono ibu bakal njamin kaslametanmu dhewe lan dianggep pantes nyekseni Gusti ing gesang langgeng.'

Nanging ibune malah ora gelem ngrungokake pituture putrane. Banjur wong sing pinaringan berkah iku, sawise bali menyang guwa, wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah supaya nyawane ibune slamet. Lan Gusti Allah ngrungokake pandonga abdi Panjenengan. Sawetara dina sawise kuwi, ibune teka marang dheweke lan kandha:

'Anakku, aku bakal manut pituturmu lan ora bakal bali maneh menyang omah. Sawise nganggo jilbab miturut kersaning Gusti, aku bakal nglampahi sisa umurku ing biara, amarga aku wis nyadari, kaya sing kok kandhakake, yen donya sing fana iki ora ana apa-apane.'

Nalika ngerti bab iki, wong sing pinaringan berkah iku bungah ing atiné lan ngandhani Romo Anthony bab niat ibuné. Romo Anthony banjur muji Gusti Allah amarga wis maringi pituduh marang ibuné supaya manut marang dalan kabeneran. Sawisé metu saka guwa, dhèwèké maringi piwulang sing dawa nganggo tembung-tembung sing nylametaké jiwa; banjur nuntun ibuné menyang biara Santa Nikolaus, ing kono ibuné ngucapaké sumpah. Sawisé manggon ing kana kanthi taqwa pirang-pirang taun, ibuné Theodosius séda kanthi tentrem lan mèlu Gusti Allah.

Akhire, sawisé ibuné ditonsur, Pangblessed Teodosius, bebarengan karo Sang Agung Antonius lan Pangblessed Nikon, nyawisake dhiri luwih semangat maneh kanggo pakaryan monastik. Ing antarané komunitas para sesepuh, Teodosius ora suwe mbuktèkaké kakuwasané kanggo ngalahaké roh-roh jahat, ngusir mau liwat puasa lan pandonga. Gusti Allah piyambak nulungi, awit Panjenengané wis kandha: *'Amarga ing ngendi ana loro utawa telu wong padha kumpul ing asmané Aku, ing kono Aku ana ing antarané wong-wong mau'* (Matius 18:20).

Nalika Sang Berkah Nikon kudu ninggalake biara kanggo nglakoni tapa brata sing luwih ketat ing panggonan liya, Sang Berkah Theodosius, miturut kersaning Gusti lan panjaluké Sang Mulya Anthony, diangkat dadi imam[3382] . Sawisé nampa pangkat iki, dhèwèké ngupaya nindakake Liturgi Ilahi saben dina kanthi pangurmatan sing ageng. Sawisé pangurapan Teodosius, Sang Luhur Antonius nglumpukaké rolas biksu saka komunitas ing guwa lan ngangkat Sang Berkah Barlaam dadi abboté, déné piyambakipun ninggal panggonan mau lan lunga nglakoni tapa brata ing guwa liya sing wis digali dhéwé. Banjur Bapa kita sing kinurmatan lan saleh, Theodosius, sing saiki diparingi pakaryan imam, sawisé tetep manggon ing guwa Anthony bebarengan karo Abas Barlaam sing kabegjan, padha ngedegaké gréja cilik ing ndhuwur guwa mau minangka pangurmatan marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, kanggo pandonga bebarengan para sedulur.

[3382] Iki ing taun 1056–1057.

Sang Santo Theodosius ngluwihi kabeh wong ing wektu kuwi amarga kasampurnan tapa brata: nglakoni puasa, kekiyatan, pagawean kasar, lan luwih saka kabeh, andhap asor lan patuh. Dheweke mbantu sedulur-seduluré: kadhang nggawa banyu, kadhang njupuk kayu bakar saka alas, lan kadhang nindakake ing wengi pakaryan sing diparingaké marang biksu liyané; saliyané kuwi, dheweke tansah waspada sajrone wengi, ngadeg ndedonga. Kadhangkala ing wayah wengi nalika mangsa panas, piyambakipun munggah ing pucuk guwa lan mbukak awakipun nganti pinggang, ngidinake awakipun dipangan lalat jaran lan nyamuk sing tanpa cacah. Ing wektu kaya ngono, dhèwèké nggiling wol nganggo tangané nalika nglantaraké ayat-ayat saka Mazmur. Amarga akèh sengatan lan gigitan serangga, kabèh awaké kebak getih, nanging dhèwèké tetep lungguh tanpa obah, ora nggerak saka panggonané nganti muni panggilan Matins. Dheweke maneh sing sepisanan teka ing gréja lan, sawisé njupuk panggonané, kanthi taat nindakake pandonga liturgi tanpa ngidini pikirane kaganggu déning pikiran kosong. Lan dheweke bakal ninggal gréja sawisé kabèh wong liya. Ndeleng kabèh kuwi, kabèh wong padha gumun marang andhap asor lan kasabarané lan nambani dheweke kanthi katresnan, kaya marang bapak.

Sawisé sawatara wektu, Barlaam sing pinaringan berkah, pimpinan para biksu sing manggon ing guwa, diangkat déning Pangeran Izyaslav[3383] dadi abbot ing Biara Santo Demetrius Sang Martir Agung. Banjur, miturut panyuwunan kabèh sedulur, Sang Anthony sing kinurmatan ngundang Santo Theodosius lan maringi berkah supaya dhèwèké dadi abbot tumrap rolas sedulur sing manggon ing Biara Pechersk. Abbot sing pantes dipuji iki, Bapa kita sing Mulya Theodosius, ora ngganti cara urip sing andhap asor sanajan wis nyekel jabatan dhuwur iki lan terus ngawasi tumindaké kanthi ketat, *'dadi tuladha pakaryan sing becik'* (Titus 2:7); panjenengané sing sepisanan nindakake tugase, teka ing gréja sadurungé wong liya kanggo ibadah marang Gusti, lan sing pungkasan lunga. Lumantar pandonga sing takwa saka wong sing bener iki, Biara Pechersk wiwit mekar lan makmur wiwit wektu kuwi. Mangkono kanyatané apa sing kacathet ing Kitab Suci: *'Wong sing bener bakal mekar kaya wit kurma; padha dhuwur kaya cedar ing Libanon'* (Mazmur 91:13). Lan pancen, kaya wiji sing kanthi sih-rahmaté Gusti Allah ngasilaké woh satus kaping ing lemah subur, mangkono Saint Theodosius nambah cacahing sedulur-sedulur sing manggon ing guwa. Sethithik demi sethithik, piyambakipun nglumpukaké satus sedulur ing biaranipun, ingkang gesangé mekar kanthi tumindak luhur; akèh sedulur ngasilaké *'wohing tobat ingkang pantes'* (dl. Mat. 3:8).

Amarga paningkatan jumlah sedulur sing signifikan, guwa dadi sempit banget, sing nyegah para biarawan nglakoni urip meneng kanthi ketegasan sing dibutuhake; uga, gréja kabukti cilik banget kanggo pandonga bebarengan. Mula, Sang Wibawa Theodosius milih panggonan sing ayu ora adoh saka guwa, cukup amba kanggo mbangun tembok biara, lan mutusaké mbangun biara ing kana. Kanthi berkah saka Sang Wibawa Antonius, piyambakipun nyuwun papan punika saking Pangeran Izyaslav ingkang tresna dhumateng Kristus, lajeng kanthi pitulunganing Gusti, piyambakipun enggal ngedegaken gréja kayu ingkang amba ing kono minangka pangurmatan tumrap Panggenenganing Ibunipun Gusti Allah ingkang Maha Suci. Banjur dhèwèké ngedegaké tembok biara ing kono lan, sawisé mbangun sel-sel sing cukup akèh, pindhah bebarengan karo sedulur menyang biara anyar.

Sing Mulya Ephrem tau rawuh ing biara iki; lumantar dhèwèké Gusti nuntun Theodosius supaya tuntas ngerti Aturan Studite babagan urip biara[3384] . Sawisé nampa saka Ephrem salinan lengkap Aturan Biara Studite Suci , Theodosius wiwit ngetutaké ing saben bab, kalebu ing urusan biara dhéwé. Sabanjuré, kabèh biara Rusia liyané ngetrapaké Aturan iki, manut tuladha saka Biara Gua Kiev kuna.

Sing Mulya Theodosius kanthi tekun mulang para muridé, maringi inspirasi supaya padha tobat sejati. Guru mulya iki biasané saben bengi muter-muter ing sel para sedulur; kanthi mangkono dhèwèké ngerti kabiasaan urip para sedulur lan mriksa sepira semangaté saben sedulur ing upaya tapa brata. Dheweke bungah lan muji Gusti nalika, nalika muter-muter, dheweke krungu sawijining biksu lagi ndedonga; nanging saben sawisé pandonga

---

[3383] Izyaslav I Yaroslavich mrentah saka taun 1054 nganti 1073, banjur maneh saka taun 1076 nganti 1078.

[3384] Santo Efrem lelungan menyang Konstantinopel, ing kana dhèwèké nyalin Aturan Biara Studion. Aturan-aturan iki disusun dening Sing Mulya Theodore the Studite, abas Biara Studite ing Konstantinopel, ing wiwitan abad kaping 9. Ing pungkasan abad kaping 9, aturan-aturan iki diadopsi dening Gréja Rusia lan tetep digunakaké ing kana nganti pertengahan abad kaping 14, nalika wiwit diganti déning Yerusalem (aturan iki dikenalké déning Sang Mulya Savvas ing biara-biara Palestina ing abad kaping 6 – dina raya St Savvas dirayakaké tanggal 5 Desember) aturan komunal urip monastik sing disusun déning St Basil Agung. Dina raya St Ephrem dirayakaké déning Gréja tanggal 28 Januari

sore, yen dheweke krungu loro utawa telu biksu padha kumpul ing sawijining sel kanggo ngobrol, Teodosius bakal ngetokake kehadirane kanthi ngetokake lawang lan, kanthi ati abot, bakal mlaku adoh. Esuké, dhèwèké nglumpukaké wong-wong sing wis kliru lan tanpa langsung nyalahké, dhèwèké migunakaké parabel kanggo nuntun supaya padha tobat. Sedulur sing atiné alus, langsung nyadari kasalahane, bakal nyuwun pangapura; nanging sing atiné atos, mikir yèn sang abbot ngomong nganggo parabel babagan wong liya lan dudu babagan dhèwèké, ora gelem ngakoni kasalahane nganti sang abbot, tanpa nyalahké dhèwèké langsung, maringi paukuman pangapura marang sing salah. Mangkono Theodosius mulang para sedulur supaya padha ndedonga marang Gusti kanthi tekun, ora ngobrol sawisé ndedonga bengi, lan mesthi ora ngliwati sel siji menyang sel liyané kanggo ngobrol; dhèwèké mulang saben wong supaya ndedonga ing selé dhéwé, lan nalika nindakake pakaryan tangan, tansah maca Mazmur Dawud kanthi banter. Sajrone uripé, para biksu katon, lumantar pakaryané, padha karo Malaikaté Gusti, lan Biara Pechersk diumpamaké kaya panggonan ing swarga. Sejatine, ing biarané, bapak kita sing kinurmatan, Theodosius, sumunar kanthi padhanging kabecikan, kaya lentera swarga agung. Amarga gesangé sing adil, Theodosius dimulyakaké déning Gusti ing ngarsané manungsa nalika isih urip, kanthi padhang sing katon. Kedadéan iki dumadi ing kahanan kaya ing ngisor iki.

Ing sawijining wengi peteng, Sofronius, abbot ing Biara Santo Mikael Malaikat Agung, bali menyang panginepané, liwat ing biara Theodosius. Dumadakan, cahya luar biasa muncul ing ngarepé, sumunar ing ndhuwur biara wong sing saleh iku. Kagèt karo pemandangan sing luar biasa iki, Sophronius muji Gusti Allah, kandha: 'Ageng sanget sih-rahmat Panjenengan, ya Gusti! Panjenengan sampun paring dhumateng tiyang-tiyang ing papan menika sawijining lentera ing pribadi Theodosius, lan piyambakipun nyinari biara punika kanthi padhange.'

Pramila, prastawa kang padha kados makaten asring katingal dening tiyang sanès, lan nalika tiyang-tiyang padha rembug bab punika, kabar punika ngantos kapireng déning pangeran lan para boyar. Padhang punika minangka pantulan cahyaning gesang sing suci lan adil saking sang sesepuh. Mangkono saben tiyang nerangaké prastawa punika dhumateng dhiri piyambak.

Theodosius sing pinaringan berkah iku banget ditresnani dening Pangeran Izyaslav sing tresna marang Kristus, sing munggah ing tahta pangeran ing Kyiv sawisé bapakné, Yaroslav. Izyaslav kerep rawuh marang bapak sing kinurmatan mau kanggo nikmati pacelathoné sing kebak wahyu ilahi. Kajaba iku, Bapa kita sing kinurmatan, Theodosius, wis maringi dhawuh sing ketat marang penjaga gapura: aja mbukak gapura utawa ngidini sapa wae mlebu menyang biara antara Liturgi Ilahi lan Vespers. Kanthi mangkono, piyambakipun kepéngin maringi kasempatan marang para sedulur biara kanggo ngaso sajrone awan sadurunge pandonga bengi sing dawa lan kidungan esuk. Ing sawijining dina nalika jam-jam kuwi, Pangeran Izyaslav sing tresna marang Gusti teka numpak jaran, digandheng karo sawijining pagen enom (sadurunge kuwi, pangeran durung nate numpak jaran menyang biara). Sawise mudhun saka jaran, Izyaslav nyedhaki gapura lan mengetuk, dhèwèké mréntah marang penjaga gapura supaya mbukak. Juru gapura nerangake marang dhèwèké yèn miturut dhawuh sang abbot, gapura ora kena dibukak kanggo sapa waé nganti wektu Vesper. Banjur sang pangeran, sing kepéngin nerangake marang juru gapura sapa dhèwèké, kandha:

'Iki aku; bukak gapurane mung kanggo aku.'

Nanging, penjaga gapura sing ora nyadari yèn dhèwèké lagi ngomong karo pangeran, mangsuli:

'Aku wis kandha: abbot wis mréntahaké supaya gapura ora dibukak kanggo sapa waé, malah kanggo pangeran dhéwé yèn dhèwèké teka. Mula, yèn kowe kersa, entèni sakedhik nganti Wespers.'

"Aku iki pangeran," kandha Izyaslav, "apa kowe ora gelem mbukak gapura kanggo aku?"

Penjaga gapura, nglempengake awak kanggo ndeleng ing sangisore gapura, mastiake yen pancen pangeran, nanging isih ora mbukak gapura; tinimbang kuwi, dhèwèké lunga ngandhani Sang Resep bab iki. Pangeran kapeksa ngenteni kanthi sabar ing gapura. Banjur Sang Resep metu lan, nalika weruh pangeran, nyuwun pangapunten marang pangeran. Pangeran banjur kandha marang Santo Teodosius:

'Pitutur Panjenengan pancen ketat, Bapa: sang biksu kandha yèn Panjenengan wis dhawuhaké supaya sanajan pangeran dhéwé ora kena mlebu.'

Romo Agung mangsuli:

'Kados makaten, gusti, supados para sedulur saged ngaso sakedhik ing tengah dinten sadèrèngé pangibadah bengi. Nanging pangabdian panjenengan ingkang pantes dipuji dhumateng Gusti Putri Suci, Ibuné

Gusti Allah, saé lan maringi kaslametan dhumateng atma panjenengan; lan kita sami remen sanget panjenengan rawuh mriki.'

Banjur padha mlebu gréja; ing kono, sawisé pandonga sing diwaca déning Sang Pandhita, pangeran sing tresna marang Kristus ngrasakaké paguneman sing nyegeraké jiwa karo Santo Teodosius. Sawisé kuwi, pangeran mau mulih, sawise éntuk akèh paedah, banjur matur nuwun marang Gusti Allah. Wiwit dina kuwi, Izyaslav saya mantep tresna marang sang wali lan, amarga weruh yèn dhèwèké kaya wong tuwa suci jaman biyèn, banjur manut pitutur sang wali ing kabèh bab.

Sanajan diurmati dening pangeran lan para bangsawan, Bapa kita sing kinurmatan, Theodosius, ora tau gumedhe sethithik; nanging sejatine, kaya lintang sumunar ing pepeteng, piyambakipun, sing nganggo andhap asor sing luwih gedhe, malah luwih rajin makarya, mulang para muridé ora mung nganggo tembung nanging uga kanthi tuladha. Sanajan dadi abbot, Santo Theodosius kerep sowan menyang toko roti lan makarya bareng tukang roti, nguleni adonan lan nggelar roti. Romo sing kinurmatan ora nyimpen ing lemah karunia kekuwatan jasmani sing diparingake Gusti, nanging, tansah ceria ing atine, piyambakipun nyemangati wong liya kanthi semangat, ngajak supaya ora tau kendho ing semangat makarya.

Nalika sawijining dina, ing bengi sadurunge Rayané Pangaso Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, pangurus gudang Theodore rawuh marang Sang Bapa ingkang Mulya lan ngandika yèn banyu ing pawon ora cukup, lan ora ana sing nggawa. Banjur Sang Bapa ingkang Mulya tangi lan langsung nggawa banyu saka sumur dhéwé. Salah siji saka para sedulur, nalika weruh abbot lagi nindakake tugas iki, langsung mlayu marang para biksu liyane lan ngandhani bab iki, banjur padha kumpul kanthi cepet lan nggawa banyu luwih saka cukup.

Ana kedadeyan liya sing padha. Ing sawijining wektu, padha ora nyiapake kayu bakar sing cukup kanggo masak; juru gudang maneh menyang Rama Sing Mulya lan kandha:

'Bapak, mugi paring dhawuh marang salah siji sedulur biara sing ora sibuk supaya lunga lan nyiapake kayu bakar sing cukup.'

'Aku ora sibuk; aku bakal lunga dhéwé,' wangsul Rama Suci.

Pembicaraan iki kelakon nalika wektu dhahar awan. Sang Agung njupuk kapak, banjur miwiti motong kayu dhéwé, nalika dhèwèké ngandhani sedulur-seduluré supaya padha lunga dhahar awan. Sawisé dhahar awan, para biksu ninggalake ruang makan lan weruh abboté lagi nyambut gawe. Amarga isin karo andhap asoré, para biksu mau banjur njupuk kapaké lan nyiapaké kayu bakar sing cukup kanggo sawetara dina.

Nalika Sang Nikon sing Kaurmatan[3385] , sing wis nyukur rambute Sang Mulya, bali menyang Kiev-Pechersk Lavra saka lelampahan tapa brata, Sang Mulya Theodosius maringi pangurmatan kaya marang bapak, sanajan dhèwèké wektu kuwi nyekel jabatan abbot. Lan nalika Nikon sing Berkah nemokake yèn dhèwèké kekurangan benang kanggo ngiket buku (sing dadi pakaryané), Teodosius banjur nggawé benang kanggo dhèwèké. Mangkono andhap asor lan prasajaé manungsa kang kaparingan wahyu saka Gusti iki ing manéka pakaryan lan upayane. Busana sang abbot uga prasaja lan andhap asor: ing badané dhèwèké nganggo klambi kasar saka rambut, lan ing ndhuwuré nganggo klambi liya sing wis luntur banget; dhèwèké nganggo kuwi supaya wong ora weruh klambi rambut sing nyilok ing ngisoré.

Ing sawijining wektu, sang wong mulya mangkat ngurusi sawijining urusan menyang Pangeran Izyaslav sing tresna marang Kristus; nanging amarga pangeran kuwi adoh saka kutha wektu kuwi, Teodosius kudu ngenteni nganti sonten. Nalika dhèwèké miwiti nyiapaké bali, Pangeran sing tresna marang Kristus mréntah supaya dhèwèké dibalèkaké menyang biara nganggo kereta pangeran. Ing dalan, pemuda sing nyopir kereta kuda, nalika weruh sandhangan sang resi sing compang-camping lan nyangka yèn dhèwèké dudu abbot nanging mung biksu biasa, kandha marang dhèwèké:

'Pangulu, munggah ing jaran, lan aku bakal numpak kereta.'

Romo mau langsung kanthi andhap asor mudhun saka kereta, maringi papan marang pemuda iku, dene piyambakipun mlaku ing sisih utawa nalika kesel numpak jaran. Mangkono padha lelungan sajroning wengi. Ing wayah esuk, padha wiwit ketemu para bangsawan sing lelungan arep sowan marang pangeran. Pangeran mau, nalika ngenali sang resi, mudhun saka jaran lan nundhuk asor marang sang resi. Banjur sang resi ngadhep marang bocah lan kandha:

[3385] Sing Mulya Nikon mundur menyang kidul Rusia, menyang Tmutarakan.

'Wus padhang; mudhun saka kereta lan numpak jaranmu dhéwé.'

Anak lanang kuwi, nalika weruh para bangsawan padha sujud marang Sang Resep, dadi wedi lan, sawisé mudhun saka kereta kuda, numpak jarané. Ing wektu sing padha, wong-wong sing padha ketemu mau wiwit luwih kerep nyapa Sang Resep sawisé dhèwèké lungguh ing kereta kuda. Kahanan iki ndadèkaké bocah lanang sing lelungan bareng dhèwèké dadi tambah bingung.

Nalika padha teka ing biara kanthi cara kaya ngono, kabèh komunitas padha metu kanggo nyambut Rama Suci lan padha nyuwun pangapunten kanthi sujud. Bocah lanang kuwi saya ketakutan, gumun sapa wong iki sing kabèh padha nyembah. Romo Agung, nanging, nyekel tangane, nuntun dhèwèké mlebu pawon lan mréntah supaya dhèwèké diparingi dhaharan lan ombenan , banjur ngetokaké dhèwèké karo peparing. Kedadéan iki dadi kawruh kabèh wong liwat bocah iku dhéwé, déné Romo sing Mulya ora ngandhani sapa-sapa bab kuwi, amarga piyambakipun tansah mulang para seduluré supaya aja gumun ing apa-apa, nanging tansah andhap asor lan nganggep awaké dhéwé luwih asor tinimbang wong liya kabèh.

Mangkono asor atiné Romo sing mulya nalika mulang para seduluré. Saliyane kuwi, dhèwèké mulang supaya padha njaluk berkah marang sing luwih tuwa sadurungé miwiti saben pakaryan, kanthi éling marang sabda Kitab Suci: *'Sapa sing nanem kanthi loman, bakal panèn kanthi loman uga'* (2 Kor. 9:6). Panjenengané ngetokaké kabeneran pangandika iki kanthi tumindak. Biasané, nalika wong-wong sing taat teka marang Panjenengané ing wektu butuh, Sang Bapa Pendeta, sawisé maringi piwulang ilahi, bakal maringi roti lan dhaharan panas saka gudang biara. Sawijining wektu, pangeran dhéwé, sawisé nyicipi dhaharan biara, kandha marang Sang Bapa Pendeta:

'Panjenengan mangertos, Bapa, menawi griyaku kebak bandha donya, nanging aku durung nate mangan panganan sing sak legi iki. Para abdi dalemku, sanadyan masak maneka panganan mewah, ora bisa nggawe sak legi iki. Aku nyuwun, Bapa, paringana weruh kenapa panganan Panjenengan sak legi makaten?'

Sang Theodosius ingkang Kasucèk mangsuli:

Yen, gusti kula, panjenengan kersa mangertos sebabe kados pundi, mangga mireng – kula badhe nyariosaken: nalika persaudaraan kita padha kumpul masak dhaharan panas utawi ngethok roti, padha manut urutan kados makaten: kaping pisan, sawijining biksu menyang abbot lan nampa berkah; banjur, sawisé nyemba kaping telu marang lemah ing ngarep mezbah suci, dhèwèké nyalakaké lilin saka mezbah lan migunakaké geni kuwi kanggo nyalakaké geni ing pawon lan panggonan roti. Lan nalika wayahe nambahi banyu ing kuali, biksu kuwi kandha marang biksu sepuh: 'Berkahana aku, Bapa.' Sing tuwa mangsuli: 'Mugi Gusti mberkahi kowe, sedulur.' Saben pakaryan diwiwiti kanthi pitulung ing komunitas kita, mulane panganané dadi énak banget. Bab abdi-abdimú, aku mbayangaké padha makarya karo padha rebutan, nggrundel, lan nyebarake fitnah siji lan sijiné, malah asring dipukul déning atasané. Mulane pakaryané, sing ditindakake ora tanpa dosa, ora dadi sumber kabungahan.

Krungu kuwi, pangeran kandha:

'Satemene, Bapa, pancen kaya sing panjenengan kandhakake.'

Yen Sang Bapa Suci krungu ana panganan sing disiapake tanpa berkah saka sesepuh lan nglanggar paugeran biara, piyambakipun bakal nyebut panganan kuwi 'panganan mungsuh' lan ora ngidini umat sing diparingi berkah nyicipi; piyambakipun mrentahake supaya panganan sing disiapake kaya ngono dibuwang menyang banyu utawa geni. Iki pancen sing kelakon nalika Sang Rama lan para seduluré arep mangkat kanggo ngrayakaké pesta Santo Demetrius Sang Martir Agung ing sawijining biara jejere sing dijenengi miturut santo kuwi. Ing dina iku, ana sawatara wong sing taat wis ngirim roti sing enak banget menyang biara. Teodosios mrentahake marang pangurus supaya nyuguhake roti kuwi ing dina iku uga nalika dhahar kanggo sedulur-sedulur sing isih ana. Nanging pangurus ora ngetutake prentahé, mikir ing atiné: 'Yen kabèh sedulur padha kumpul sesuk, aku bakal nyuguhake roti iki ing nedha bengi; dina iki, monggo para biksu liyané padha mangan roti biara kaya biyasa.'

Lan mangkono panjenengané nindakake. Esuké, sang abbot bali menyang biara karo para sedulur ing wektu dhahar bengi. Nalika dhahar, panjenengané sing kinurmatan, nalika weruh yèn sing dihidangaké kuwi pas roti sing dikirim minangka kado, ngundang selékar lan takon marang panjenengané:

'Roti iki saka ngendi?'

Panitia keuangan mangsuli:

Roti iki digawa wingi, nanging aku ora nyuguhake dina iku amarga mung sithik sedulur sing rawuh ing nedha bengi; aku mikir luwih becik nyuguhake roti sing enak iki marang kabèh komunitas nalika padha kumpul bebarengan.'

Kanggepun banjur ngendika marang dhèwèké:

'Bakal luwih becik yen kowe ora kuwatir bab dina sing bakal teka, nanging nindakake kaya sing tak paringaké dhawuh. Amarga Gusti, sing tansah ngopeni kita, mesthi wis nyedhiyakake kabèh sing kita butuhake dina iki, malah luwih saka kuwi.'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya roti sing wis diiris dikumpulaké ing keranjang lan dibuwang menyang kali, lan maringi paukuman marang pangurus amarga ora nurut marang dhèwèké. Dhèwèké uga tumindak kaya ngono marang para biksu liyané saben padha ora nurut marang panguwasa ing bab apa waé.

Ndeleng yèn para biksu durung sakabèhé ninggalaké kuwatir bab sesuk lan nglumpukaké bandha donya (sing nentang sumpah-sumpah biksualé), Sang Mulya Theodosius mulang marang sedulur-seduluré supaya nglakoni kabecikan ora nglumpukaké bandha. Panjenengané ngendika yèn para biksu kuduné nggedhekaké kasugihan lumantar iman lan pangarep-arep marang Gusti, tinimbang ngupaya bandha sing bakal rusak. Panjenengané asring muter-muter ing sel-sel lan, yèn panjenengané nemokaké ana sing nduwèni barang kakehan sing ora diidini déning paugeran— —apa waé, panganan, sandhangan, utawa liya-liyané, panjenengané njupuk lan mbuwang menyang tungku, amarga iku asalé saka setan lan bertentangan karo paugeran biara. Sang Bapa Mulya ngélingaké para sedulur marang kabecikan ora kepéngin nduwèni barang kanthi cara kaya mangkéné:

'Ora pantes kanggo kita, para biksu sing wis nyingkiri kabèh bab donya, nyimpen bandha sia-sia ing sel kita. Kepiye carane kita bisa ndedonga murni marang Gusti nalika kita nyimpen bandha sing bakal rusak ing sel kita! Amarga kowe wis krungu sabda Sang Gusti: *"Nèng ngendi bandhamu ana, ing kono uga atimu bakal ana"* (Matéus 6:21). Lan maneh: *'He wong bodho! Ing bengi iki nyawamu bakal dijupuk saka kowe; mula sapa sing bakal nduwé barang-barang sing wis kowe siapake kuwi?'* (Lukas 12:20). Mula saka iku, sedulurku,' pangandikane, 'aja nganti kita kepengin duwe apa-apa kaya ngono ing sel kita. Nanging, kanthi sakabehe semangat lan saka jeroning ati, ayo padha ngaturake pandonga sing suci marang Gusti Allah.

Mangkono Santo Theodosius ngélingaké para sedulur kanthi andhap asor lan luh.

Romo sing kinurmatan iku welas asih, alus, ora gampang nesu, lan tansah nggatekake saben wong. Mangkono, saben ana wong saka kumpulané sing ora donyawi dadi ringkih rohani lan ninggalake biara, Sang Bapa sing Mulya, kanthi sedhih lan prihatin banget marang wong sing wis lunga, ndedonga marang Gusti karo luh, nyuwun supaya Gusti mbalekake wedhus sing kesasar saka kumpulané. Panjenengané ndedonga kaya ngono nganti wong sing lunga mau bali.

Antarane seduluré ana sawijining biksu sing pancen gampang owah-owahan. Dheweke kerep mlayu saka biara, lan saben bali, Sang Bapa Mulya tansah nampani kanthi kabungahan, kandha yèn Gusti ora bakal ninggalake dheweke lan ora bakal ngidini dheweke ngakhiri uripé ing njaba biara: 'Sanadyan dheweke bola-bali ninggalake kita,' pangandikane Sang Bapa Mulya, 'nanging dheweke bakal tetep ngakhiri uripé ing biara kita.'

Lan kanthi luh ing mripaté, dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya maringi kasabaran marang sedulur iku. Ing sawijining wektu, sedulur iku adoh banget suwéné, nanging pungkasane dhèwèké bali lan kaya biyasa, dhèwèké nyuwun marang Rama Sangaji supaya nampa dhèwèké manèh. Amarga welas asih, Theodosius manèh nampani dhèwèké kanthi kabungahan lan nampani wedhus sing kesasar bali menyang kandhangé. Sawisé bali sawisé suwé ora ana, sedulur iku nggawa lan nyelehaké ing ngarepé Rama Sang Mulya sawijining dhuwit cilik sing wis digawé nganggo tangané dhéwé (dhèwèké biyèn nyulam sandhangan). Banjur Rama Sang Mulya kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe kepengin sampurna, jupuk iki lan buwang menyang tungku geni, amarga apa sing kok gawa iku tumindak ora taat.'

Dheweke, minangka wong sing pancen tobat, nglumpukake kabeh mau lan miturut dhawuhe sang pangarsa, mbuwang menyang tungku lan ngobong. Wiwit wektu kuwi, sedulur iku manggon ing biara tanpa lunga, nglampahi sisa uripe kanthi tobat, lan ing kana, kaya sing wis diandharake sang pangarsa, dheweke seda kanthi tentrem.

Sang Wiku Theodosius sanget welas asih marang wong mlarat. Panjenenganipun mbangun sawijining komplek sacedhake biara kanthi gréja kang dipersembahaké marang Santo Stefanus, Martir Sepisan, lan ing kono

panjenenganipun nyedhiyakake panggonan kanggo para gelandangan, wong wuta, wong lumpuh, lan wong kusta, maringi kabèh kabutuhan saking biara. Saperlèngih pangasilan biara dipun suwèk kanggé kabutuhan punika. Kajaba iku, saben Setu Sang Rama Mulya ngirim gerobak roti marang wong-wong sing dipenjara ing sel lan panjara.

Bapak Kita Sing Kinurmatan Theodosius paring welas asih ora mung marang wong mlarat, nanging uga marang wong-wong sing ngrusak panggonané. Mangkono, ing sawijining wektu, para maling sing teka ing biara arep nyolong kacekel ing sacedhaké lan digawa marang sang biarawan. Ndeleng wong-wong mau diiket lan kuciwa, Bapa Sang Mulya nganti klenyeng lan mréntah supaya diuruk. Sawisé diparingi mangan lan ngombe, piyambakipun ngélingaké supaya ora nindhes sapa waé, nanging cukup karo asil gawé dhéwé. Banjur, sawisé diparingi dhuwit sing cukup, piyambakipun ngliliraké para maling sing wis tobat mau kanthi tentrem.

Ingkang Kinurmatan Theodosius kanthi teges ngarep-arep manawa Gusti piyambak badhe ngreksa sedaya ingkang dipunbetahaken para sedulur saking para maling. Menawa pangarep-arep punika boten sia-sia dipunpastiaken dening mujijat ingkang lumampah salajengipun.

Nalika cacahing para sedulur saya tambah, Bapa kita sing Kinurmatan Theodosius perlu nggedhekake biara, amarga perlu mbangun sel-sel anyar. Bebarengan karo para sedulur, Bapa kita sing Kinurmatan miwiti makarya lan mbangun pager gedhe. Mula, nalika tembok lawasé wis dirubuhaké lan biara dadi ora ana pangayomané, para maling teka ing biara ing sawijining wengi peteng lan padha kandha siji lan sijiné: 'Para biksu wis nyumputaké bandha ing kamar gréja; ayo padha menyang kana.'

Nanging nalika para maling nyedhaki gréja kanthi niyat kuwi, padha krungu swara kidungan. Padha nyangka yèn kuwi para biksu sing padha kumpul kanggo pandonga sonten, mula para maling padha mlayu menyang alas sing lebat. Sawisé mandheg ing kana sawatara wektu, padha nyedhaki gréja manèh. Wektu iki uga krungu kidungan lan ana cahya éndah katon ing njero, déné ambu wangi sumebar saka gréja. Iki amarga ana malaékat ing njero gréja sing padha muji Gusti Allah. Para maling, nanging, nganggep yèn komunitas biara saiki lagi nganakake ibadah tengah wengi, padha mundur manèh. Padha mutusaké ngentèni luwih suwe supaya, nalika para biksu wis bubar, padha bisa mlebu gréja lan nyolong kabèh sing ana ing njero. Kanthi mangkono, padha nyedhak gréja bola-bali, lan saben wektu padha krungu kidungan para malaékat.

Ing wektu sing padha, wayahe Matins wis teka, lan juru lonceng, kaya biasane, miwiti muniake lonceng. Krungu muni lonceng, para maling padha mundur menyang alas, padha kandha marang siji lan sijine: 'Apa sing kudu kita lakoni? Mesthi kita wis weruh hantu ing gréja. Ayo kaya ngene: nalika para biksu padha kumpul ing gréja, kita bakal ngalangi lawangé metu lan sawisé padha matèni kabèh, njupuk bandha-bandhané."

Sawisé padha ngenteni nganti kabèh biksu, bebarengan karo guruné, Theodosius sing pinaringan berkah, padha kumpul ing gréja kanggo pandonga ésuk, para maling mau banjur nyerbu gréja. Padha wis nyedhaki gréja kanthi niyat jahat nalika dumadakan padha kena mujijat nggegirisi: gréja mau, karo para biksu ing njero, munggah lan mandheg ing udara ing dhuwur banget nganti para perampok ora bisa nggayuh sanajan nembak. Padha banget wedi nalika ndeleng kuwi, lan kebak rasa wedi lan ngeri, banjur padha bali menyang omahé. Kagèt déning mujijat mau, para maling padha sumpah ora bakal nyolong manèh; lan pimpinane, sing ditemani telung kancané, menyang marang Sang Mulya Teodosius, padha tobat lan ngakoni kabèh dosané marang piyambakipun. Sawisé ngrungokaké pangakuané, Sang Mulya padha muji Gusti Allah, sing wis njaga ora mung kagungan gréja nanging uga nyawaning komunitas biara. Sawisé diparingi piwulang panyelamat urip saka sang abbot, para maling kuwi lunga, muji lan matur nuwun marang Gusti Allah lan sang suci, Theodosius.

Mukjizat sing padha kelakon kaping pindho ing gréja biara sing padha nalika pimpinan Abas sing Kinurmatan Theodosius. Satemene, gréja iki dilindhungi saka swarga déning Gusti Allah piyambak, kaya-kaya digantung tanpa katon ing udara ing sangisoré pangayoman Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci.

Salah siji boyar saka Pangeran Izyaslav sing tresna marang Gusti Allah, sawijining wengi lagi numpak jaran nyabrang sawijining lapangan, watara limolas poprishch saka biara Sang Theodosius sing kinurmatan. Dumadakan, dhèwèké weruh sawijining gréja ing kejauhan, ngambang ing udara ing sangisoring méga. Boyar kuwi kebak rasa wedi gedhe marang panglihatan iki; sanadyan mangkono, bebarengan karo para abdi, dhèwèké langsung nyurung jarané kanggo nyumurupi jinis gréja apa kuwi. Nalika dhèwèké nyedhak biara Sang Theodosius sing Kinurmatan, gréja kuwi wiwit, ing ngarep mripaté, mudhun menyang lemah lan mandheg ing jeroning tembok biara, ing panggonané sing pantes. Boyar mau banjur mengetuk gapura lan sawisé mlebu biara, nyritakaké

panglihatané marang Sang Reverendi. Wiwit wektu kuwi, boyar mau wiwit kerep sowan marang Sang Reverendi lan ngrungokaké kanthi kabungahan tembung-tembungé sing diilhami déning Gusti. Sabanjuré, boyar iki nyumbangaké akèh bandha kanggo pangopènan biara lan pangrenggan gréja sing wis dilindhungi déning Gusti.

Kaya sing bakal katon saka kedadeyan sabanjure, Gusti kanthi mujijat nglindhungi ora mung gréja iku dhéwé, nanging uga kagungané biara Sang Wibawa Theodosius.

Kedadéyané ana sawatara wong sing kudu nggawa maling sing wis ditangkep menyang hakim ing kutha. Dalane lumantar sawijining désa sing kagungané Biara Pechersk. Nalika para maling sing diiket mau digawa liwat desa iki, salah sijine nangguk marang desa iku lan kandha: 'Siji wengi kita teka ing desa iki, arep mateni wong-wong lan ngrampok kabeh biara. Nanging kita ora kasil, amarga nalika teka, desa iku ternyata dununge ing panggonan sing dhuwur banget nganti ora mungkin didekati.'

Mangkono Gusti sing Maha Pemberi nglindhungi kagungan biara, nresnani pandonga rahib suci sing pasrah marang Panjenengané. Teodosius biyasa mlaku-mlaku ngubengi biara ing wayah wengi kanggo ndedonga, lan pandongané, kaya tembok sing kuwat, nglindhungi biara lan kabèh sing ana ing njero.

[3386]Nalika Sang Theodosius dados abas, Gusti Allah lan Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci boten namung nglindhungi biara saking maling, nanging ugi saking inggil mbiyantu ngias biara wau. Salah siji boyar saka Pangeran Izyaslav sing kasebut mau, jenenge Sudislav Geievich—sing jeneng baptisé Clement—nggawe sumpah kaya ngene nalika budhal perang karo pangerané: 'Yen Gusti maringi aku slamet bali menyang omah kanthi waras, aku bakal nyumbang loro hryvnia emas marang Gréja St. Theodosius ing Biara Pechersk , lan aku bakal nggawe mahkota emas kanggo ikon Sang Ibune Gusti Allah sing Paling Suci'.

Akeh wong sing tiwas ing pertempuran iki, nanging mungsuh tetep bisa dikalahake. Boyar kuwi, sawise bali saka medan perang tanpa tatu, lali karo sumpahé.

Sawetara dina sawisé kuwi, dhèwèké turu tentrem ing sonten ing omahé nalika ujug-ujug tangi amarga swara medeni sing nyebut jenengé:

– Clement!

Sawisé tangi, dhèwèké weruh ing ngarepé sawijining ikon Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci, sing disimpen ing biara Sang Teodosius sing Kinurmatan, lan krungu swara sing metu saka ikon kuwi:

'Ngapa, Clement, kowe durung nyawisake marang Aku apa sing wis kowe janjekake? Saiki Aku ngélingake kowe bab iki; upayakna sing paling apik kanggo nepati janjimu.'

Sawisé swara kuwi ngucapaké tembung-tembung mau, ikon kuwi langsung sirna saka pandelengané boyar kuwi. Boyar kuwi banget wedi karo panglihatan kuwi lan nyiapaké jumlah emas sing wis dijanjèkaké; dhèwèké uga nggawe mahkota emas kanggo ngias ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, banjur langsung menyang biara lan maringaké kabèh mau marang Sang Mulya Teodosius.

Sawisé sawatara wektu, boyar kuwi kepéngin nyumbang Injil marang biara sing padha. Kanthi niyat kuwi, dhèwèké teka marang Sang Reverendi, nggawa Injil Suci sing wis disiapaké kanggo disumbangaké ing sangisoring sandhangané. Sawisé padha ndedonga, padha arep lungguh, nanging amarga boyar kuwi durung ngetokaké Injil mau, Sang Reverendi kandha:

'Sedulur Clement, sepisanan metuake Injil Suci sing kowe janjekake marang Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci, sing kowe sembunyikake ing sangisore sandhangmu, banjur kita bakal lungguh.'

Krungu kuwi, boyar kuwi kaget banget karo pangrasa Bapa Pendeta, amarga dhèwèké yakin yèn ora ana siji waé sing ngerti apa-apa bab Injil sing digawa. Sakwise njupuk Injil Suci saka sangisore sandhangane, boyar mau nyerahake marang Rama Suci. Sawise kuwi, padha lungguh, lan boyar mau, sawise remen ngobrol rohani karo Teodosius, bali menyang omah.

Gusti mbuktekake lumantar pirang-pirang mujijat yèn pangarep-arep lan kapitadosan Romo Teodosius marang Gusti ora sia-sia. Pitulungan ilahi saya cetha marang Biara Gua Kiev saben biara kuwi butuh apa waé. Ing selé, Panjenengané sing Kinurmatan manggon bebarengan karo biksu Hilarion; biasané, Santo Theodosius meneng-meneng maca ayat-ayat saka Mazmur nalika nggiling benang utawa nindakake pakaryan liya, déné

[3386] Hryvnia (saka basa Sansekerta griva, sing artiné 'gulu') iku, sacara ketat, kalung utawa ranté, biasané digawe saka emas, sing dienggo ngubengi gulu minangka hiasan. Adat nganggo hryvnia ing gulu diadopsi ing Rus' saka wong Tatar. Sabanjure, tembung 'hryvnia' dadi ateges ingot emas kanthi bobot tartamtu (saka 72 nganti 96 zolotny), sing edan minangka koin.

Hilarion ngentèkaké dina lan wengi kanggo nulis buku. Biksu iki sing sakbanjuré nyritakaké kedadeyan ing ngisor iki.

Ing sawijining sonten, nalika padha nindakake pakaryan saben dinane, pangurus sing jenenge Anastasius mlebu ing sel lan kandha marang Sang Reverendi:

'Sesuk kita ora bakal duwe apa-apa kanggo tuku pangan kanggo sedulur, lan kita uga ora duwe dhuwit kanggo nyukupi kabutuhan liyane ing biara.'

Marang kuwi, Rama Suci mangsuli:

'Kaya sing panjenengan deleng, saiki wis sonten, lan sesuk isih adoh. Mula, mangkat lan enteni kanthi sabar. Ndonga marang Gusti: Panjenengané bakal maringi kabutuhan kita lan welas asih marang kita, menawa kersa Panjenengané.'

Krungu mangkono, pangurus kuwi lunga. Sang Bapa Suci, nanging, langsung tangi lan mlebu ing sel njero kanggo ngucapake paugeran pandonga kaya biasane. Sawise bali saka pandonga, piyambakipun lungguh lan nerusake pakaryan. Pangurus mlebu maneh ing sel lan miwiti ngomong bab sing padha. Banjur Sang Bapa Suci kandha marang dheweke:

'Apa aku ora ngandhani kowe supaya ndedonga marang Gusti? Sesuk, mlebu kutha lan nyilih apa sing dibutuhake kanggo sedulur saka para pedagang; banjur, nalika Gusti mbantu kita, kita bakal mbayar utang. Gusti Yesus Kristus pancen ngendika: *"Aja padha kuwatir bab sesuk"* (Mat. 6:34): Gusti ora bakal ninggalake kita kanthi sih-rahmaté.'

Baru wae pangurus kuwi lunga, ana sawijining priya enom sumunar padhang lan nganggo sandhangan militer mlebu ing sel. Kanthi nundhuk, dhèwèké nyelehaké siji hryvnia emas ing méja sacedhaké bapak pangarsa lan tanpa ngucapaké apa-apa banjur metu. Bapak pangarsa banjur tangi, njupuk emas kuwi, lan kanthi luh rasa syukur ndedonga marang Gusti.

Esuké, Rama Pendeta ngundang juru gapura lan takon apa ana wong sing teka ing biara bengi wingi. Juru gapura mangsuli:

'Ora, pas srengéngé surup aku langsung nutup gapura lan durung mbukak manèh nganti saiki, merga ora ana sing teka menyang biara.'

Banjur Sang Rama Agung ngundang bendahara lan, nalika maringi siji hryvnia emas, ngendika:

'Kowe bisa ngomong piye, Sedulur Anastasius, yen kita ora duwe dhuwit kanggo tuku apa sing dibutuhake para sedulur? Nanging iki, jupuk emas iki lan lunga tuku apa sing dibutuhake.'

Panitia, nyadari yèn iki dikirim déning sih rahmaté Gusti, nyuwun pangapunten ing sikilé sang suci. Lan sang pangarsa maringi piwulang ing kéné kaya mangkéné:

'Sedulur, aja tau nyerah, nanging tansah kuwat amarga pracaya marang Gusti, lan ing saben sedhih pasrahna pangarep-arepmu marang pitulungané Gusti, awit Panjenengané bakal nyukupi kabutuhan kita yèn iku kersané. Mula, siapna dhaharan kendhuri kanggo sedulur-sedulur, awit iki rawuh saka Gusti. Nalika kita butuh, Gusti bakal nyukupi kabutuhan kita, kaya sing wis Panjenengané tindakaké dina iki.'

Kanthi cara sing padha, sawijining juru gudang sing jenenge Theodore tau teka marang Rama Suci lan kandha:

'Aku ora duwe apa-apa kanggo dipangan sing bisa tak tawarake marang sedulur.'

Romo sing kinurmatan, kaya nalika semana, mangsuli:

'Meneha, sabar sethithik lan ndedonga marang Gusti; Panjenengané bakal maringi panguripan kanggo kita; lan yèn kita ora pantes nampa sih-rahmaté, mula sajikna gandum godhog karo madu kanggo nedha bengi. Nanging kita kudu ngarep-arep yèn Gusti, sing ngutus roti marang wong-wong sing ora manut ing ara-ara samun (Kaluwihan 16:15), uga bisa maringi pangan kanggo kita.'

Sawisé krungu kuwi, juru gudang mundur, lan Sang Bapa Pendeta wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti. Mula, kanthi inspirasi rahasia saka Gusti, kepala pangurus Pangeran Izyaslav sing aran Yohanes ngutus Sang Pandhita telung gerobak kebak pasokan menyang biara: roti, iwak, sayuran, pari, lan madu. Sawisé nampa kabèh mau, Sang Pandhita muji Gusti, lan kandha marang pangurus:

'Kowe weruh, Sedulur Theodore, Gusti ora bakal ninggalake kita, yen kita nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané kanthi sakabehing manah. Mula mangkat lan nyawisake pesta kanggo sedulur-sedulur, amarga iki rawuhe saka Gusti.'

Mangkono Rama Sang Pandhita bungah rohani bebarengan karo para sedulur nalika dhahar lan matur nuwun marang Gusti, amarga *'ora ana kekurangané wong-wong sing wedi marang Panjenengané'* (Mazmur 33:10). Gusti asring nindakake kaajaiban kaya ngono ing Biara Gua Kiev lumantar pandonga Rama Sang Pandhita.

Ing sawijining wektu, ana imam saka kutha teka marang Rama Suci, nyuwun utangan anggur kanggo perayaan Liturgi Ilahi. Sakwise kuwi, Santo Teodosius langsung nyaur pangurus gréja lan mréntah supaya ngisi kendi sing digawa imam mau nganggo anggur. Pangurus gréja mangsuli yèn ing gréja mung ana sithik anggur, malah meh ora cukup kanggo ngrayakaké telu utawa papat Liturgi. Sang Bapa Suci mangsuli:

'Nggusur kabèh anggur menyang wadhahé wong iki; Gusti Allah dhéwé bakal nyedhiyakake kanggo kita.'

Panitia gréja mau, kanthi mundur lan ora ngetutaké dhawuhe sang suci, mung nandur sethithik anggur ing wadhahé sang pastur, déné sisane disimpené dhéwé kanggo Liturgi Suci esuk. Sang pastur banjur marani lan nuduhaké marang ingkang kinurmatan sepira sethithik anggur sing diwènèhaké panitia gréja mau. Ingkang kinurmatan banjur nyaur manèh panitia gréja mau lan ngendika marang dhèwèké:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe supaya mènèhi kabèh anggur lan aja kuwatir bab sesuk? Gusti ora bakal ngidini gréja Ibuné tanpa pangibadah sesuk; Panjenengané bakal ngirim anggur akèh sanajan dina iki.'

Panitia gréja banjur maringi kabèh angguré marang sang pandhita lan ngetokaké dhèwèké. Sakwisé dhahar bengi, nalika wayah sonten, persis kaya sing wis dipratélakaké déning Sang Bapa Suci, telung gerobak kebak barel anggur teka. Barel-barel kuwi dikirim minangka peparing marang biara déning salah siji abdi dalem putri panyembah Gusti, Pangeran Vsevolod. Ndeleng apa sing wis kelakon, pangurus gréja muji Gusti Allah, gumun marang kasatmuan ramalané Sang Venerabel Theodosius, sing wis kandha yèn Gusti Allah bakal ngirim akèh anggur menyang biara ing dina kuwi.

Panitèng gréja sing padha uga nyekseni mujijat liya sing padha, sing kelakon lumantar pandonga Sang Sing Kinurmatan. Kéné carané kelakon.

Nalika ing pasamuan Wunguné Sang Putri Allah Agung ora ana lenga maneh kanggo nyalaake lampu gréja, pangurus gréja mutusaké nggawe lenga saka wiji lan migunakaké lenga iku tinimbang lenga lampu biyasa nalika ibadah. Panitia kuwi njaluk idin marang Romo Theodosius kanggo nindakake iki, lan amarga Romo ora mbantah, panitia nerusake miturut rencanane. Nanging pas arep ngucurake lenga sing wis disiapake menyang lampu-lampune, panitia weruh tikus mati ngambang ing wadhah sing isine lenga. Panitia banjur kesusu menyang Romo lan kandha:

'Aku wis nutupi bejana sing isine lenga sing tak siapake kanthi rapet, lan aku ora ngerti piye tikus kuwi bisa mlebu ing kana.'

Romo, nyadari menawa iki kelakon amarga pangayomaning Gusti, ngendika marang pangurus:

'Kita kuduné wis percaya marang Gusti yèn Panjenengané bakal maringi kabèh kang kita butuhaké, lan iku salah tumindak tanpa pracaya marang kakuwasané Gusti: muliha lan tuangna lenga mau ing lemah. Ayo padha ngentèni sakedhik lan ndedonga marang Gusti; Panjenengané bakal maringi akèh lenga kayu dina iki.'

Panata iku nindakake miturut dhawuh, nalika Romo wiwit ndedonga. Ing wayah sore, ana wong sugih sing pancen nggawa tong gedhe isi lenga kayu minangka peparing kanggo biara. Romo Agung memuji Gusti Allah, sing kanthi cepet ngrungokake pandongane. Ora mung kabeh lentera kebak lenga sing ditampa, nanging luwih saka separo isih ketinggalan. Mangkono, para sedulur rohani ngrayakake pesta mulya Pangaso Ibune Gusti Allah sing Maha Suci kanthi upacara sing semarak.

Iki ana siji maneh saka kaajaiban kaya ngono, lumantar kang Gusti, minangka wangsulan marang pandonga Sang Wibawa Theodosius, nyukupi kabutuhan langsung ing biara. Pangeran Izyaslav sing tresna marang Kristus, kang nduwèni katresnan Kristen sejati marang Sang Wibawa Theodosius, asring sowan marang piyambakipun, lan nemokake kabungahan ing pacelathoné sing nyenengake. Ing salah siji kunjungan kaya ngono, dhèwèké ngobrol karo Sang Kinurmatan tanpa ana sing weruh nganti wayah vesper; banjur pangeran mau menyang gréja bareng karo Sang Kinurmatan. Miturut pangayomaning Gusti, udan deres dumadakan tiba pas wektu kuwi. Nalika weruh kuwi, Sang Kinurmatan nyaur juru pangurus lan maringi dhawuh supaya nyiapaké dhaharan kanggo pangeran.

"Romo," pangandikane juru pangurus, "kita ora duwe madu sakpisan kanggo nyuguhake pangeran lan kanca-kancane."

Banjur Pendeta takon:

'Mesthi kowe duwé sethithik?'

'Inggih, Bapa, boten wonten satupun,' wangsul sang pangurus, 'kula malah sampun mbalikake guci kosong ingkang dipun kengkeni omben-omben, dipun pasang ngadhep munggah.'

Nanging Pendeta Theodosius, kang kapenuhan karo sih rahmat, kaya kang dituduhake dening asmané '[3387] ', ngendika:

'Mangkono. Nanging, mangkat miturut dhawuhku lan pracaya marang kakuwatan asmané Gusti kita sing paling manis, Yesus Kristus; kowe bakal nemokake madu ing wadhah kuwi.'

Panunggalané budhak iku mangkat, pracaya marang kuwasa Gusti, lan weruh yèn tong iku isih ana ing panggonané, kebak madu, persis kaya sing wis diandharaké Rama Suci. Kanthi rasa nggumun, panunggalané budhak iku buru-buru nyritakaké marang Rama Suci apa sing wis kelakon.

'Meneng,' pangandikane Sang Pandhita marang dheweke, 'lan aja ngandhani sapa-sapa bab iki. Merga, lan layanana madu iku marang pangeran lan kanca-kancane; wenehana padha mangan sak karepe. Wenehana uga madu iki marang sedulur-sedulur: amarga iki pancen berkah saka Gusti.'

Sawisé sawatara wektu, udan mandheg lan pangeran mulih. Ing biara, isih akèh madu sing isih ana nganti cukup kanggo para sedulur suwéné wektu sing suwe.

Ing sawijining wektu liyane, kepala tukang roti teka marang sang resi lan kandha yèn ora ana glepung manèh ing biara kanggo nggawe roti.

'Mangga priksa ing lumbung gandum,' wangsul Rama Sang Agung, 'mbok menawa sampeyan bakal nemu sithik glepung ing kana, lan iku bakal cukup kanggo kita nganti Gusti maringi maneh.'

Tukang roti banjur kandha marang Sang Reserend:

'Aku ngomong jujur, Rama: aku wis mriksa lumbung gandum dhéwé, nanging ora ana apa-apa kajaba telu utawa papat genggem dedak sing isih ana ing pojok.'

Banjur sang resi kandha marang dhèwèké:

'Percayaa marang aku, anakku, manawa Gusti bisa ngowahi malah ampas sing isih ana iki dadi glepung lan ngisi lumbung kita, kaya nalika jamané Elia Panjenengané nggawe glepung akèh saka sak genggam supaya janda lan anak-anake bisa mangan sajrone paceklik nganti panèn nggawa akèh roti kanggo kabèh (1 Raja-raja 17:8–16). Lan saiki Gusti Allah isih kiyat, bisa ngowahi kekurangan kita dadi kelimpahan. Mula padha lunga lan delengen apa Gusti Allah ora bakal mberkahi uga kanthi rahmate panggonan sing nyimpen glepung kita."

Sawisé krungu tembung-tembung mau, tukang roti iku pamit. Nalika mlebu ing lumbung, dhèwèké weruh yèn lumbung sing biyèn kosong kuwi saiki, merga pandonga Sang Pamundut Theodosius, kebak nganti ngglimpang, nganti glepungé mili ing lemah liwat pinggir témboké. Sang biksu kaget ndelok mujijat sing nggumunake kuwi; sawisé bali, dhèwèké nyritakaké kabèh marang Sang Pamundut.

'Maju, sedulur,' pangandikane Rama Martoyo marang dheweke, 'lan aja kandha marang sapa wae apa sing wis kelakon; manggang roti kaya biyasane. Gusti Allah wis paring berkah iki marang kita lumantar pandonga sedulur-sedulur kita sing suci.'

Sembah lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga berkah ageng kaya ngono, bapa kita sing kinurmatan, Theodosius, nglampahi saben wengi kanggo ndedonga: ngucurake luh lan sujud ing dhengkul, piyambakipun matur nuwun marang Gusti Allah amarga berkah agengipun. Para sedulur ing biara, sing saben dina teka marang Rama Suci sadurunge Matins kanggo nampa berkah sadurunge wiwitan ibadah, mesthi krungu saka mburi lawang kepiye sang abbot, kebanjiran luh, ngaturake pandonga, asring nyundhul sirahé marang lemah. Nanging, Rama Suci nalika krungu swara langkah-langkah mau, meneng bae lan pura-pura turu, nganti kadang para sedulur kudu mengetuk lawang nganti kaping telu, saben mengetuk padha kandha: 'Berkahi kula, Rama!'

Banjur Sang Rama Suci, kanthi pura-pura lagi tangi turu, mangsuli:

Mugi Gusti mberkahi kowe!'

Lan sawisé maringi berkah, piyambakipun tansah dadi sing sepisanan mlebu gréja. Konon piyambakipun nindakake punika saben bengi.

[3387] Asma Theodosius, sing diterjemahaké saka basa Yunani, tegesé 'dibri déning Gusti Allah'; kanthi makna kias: 'dibri karunia saka Gusti Allah'.

Saliyane saka prestasi-prestasi kuwi, Romo Pangarsa nalika dadi abas uga nglampahi akèh pakaryan liyane. Panjenengané ora tau katon ngaso ing amben, lan nalika amarga ringkih badan perlu ngaso sawisé pandonga awan, panjenengané mung turu sedhela lan kuwi uga nalika lungguh; banjur dhèwèké enggal tangi lan lunga menyang Doa Wengi Sakabèhé, ing kono dhèwèké ndedonga, asring kanthi sujud. Uga ora tau katon dhèwèké adus kanggo nyenengaké awak; dhèwèké mung ngumbah tangan lan rai nganggo banyu. Lan nalika paugeran biara mènèhi puasa garing marang para sedulur, piyambakipun uga mangan roti garing lan sup sing dimasak nganggo lenga, lan mung ngombe banyu. Luwih saka kuwi, piyambakipun ora nate katon lungguh murung ing meja: rai tansah sumringah, amarga atiné dikuatké ora déning panganan nanging déning sih rahmaté Gusti Allah.

Saben taun, nalika Prapanca Agung, ingkang kinurmatan pindhah menyang guwa (ing ngendi badan suci panjenengané sawisé dipun kubur) lan nyendhiri dhiri ing kono nganti teka Minggu Palem; ing dina Jumat sadurungé Minggu Palem, nalika Wespers, panjenengané bali marang para sedulur. Para sedulur padha nyangka yèn dhèwèké manggon piyambak ing guwa sing wis padha ngerti, nanging sakjatiné, ing wayah wengi, kanthi rahasia saka kabèh wong, dhèwèké menyang sawijining désa sing kagungané biara lan ing kana, ing guwa liyané sing dumunung ing panggonan sing ndhelik, dhèwèké manggon piyambak, supaya ora ana siji-sijia kejaba Gusti Allah sing ngerti panggonané sing saktenané. Saka kono, ing wengi sadurunge Jemuwah ing minggu kaping enem saka Puasa Agung, dhèwèké bakal bali menyang guwa kapisan, saka kono dhèwèké bakal metu ing dina Jemuwah kanggo gabung karo sedulur-seduluré, supaya kabèh padha mikir yèn dhèwèké wis nglampahi kabèh puasa ing guwa sing wis padha ngerti kuwi.

Ing wektu kuwi, roh-roh jahat nyusupake akèh sedhih lan pikiran sia-sia marang sing kinurmatan ing guwa kuwi; kadhangkala malah padha nglarani dhèwèké. Nanging Gusti paring dhèwèké kekuwatan sing ora katon kanggo ngalahaké kuwi, lan roh-roh kuwi ora bisa meksa sing pinaringan berkah kuwi metu saka guwa. Sing kinurmatan iku tetep piyambak ing guwa peteng lan ora wedi marang akèh balaé pangeran pepeteng. Nanging piyambakipun, minangka prajurit Kristus sing gagah, ngusir setan-setan mau kanthi pandonga lan nglakoni puasa, nganti padha ora wani nyedhak maneh lan mung katon saka adoh ing wujud arwah.

Nalika semana, sawisé ibadah bengi ing guwa, Teodosius lenggah, kepéngin ngaso sakedhap. Dumadakan, muni swara jeritan nggegirisi. Koyoké akèh setan padha kumpul ing guwa: ana sing numpak kereta kuda, ana sing nggebuk kendhang, lan ana uga sing main suling. Kabeh guwa nggrogot amarga rame swara lan sora. Krungu kabèh kuwi, sang bapak ora wedi utawa ngeri, nanging nglindhungi awaké kaya nganggo senjata kanthi nggawe pratandha salib, banjur tangi lan miwiti nyanyi ayat-ayat saka Mazmur. Gempa bumi lan swara kuwi mandheg sakwise. Nanging sawisé pandonga, nalika piyambakipun lungguh malih kanggé ngaso, swara-swara kuwi lan swara setan tanpa cacah krungu malih. Sang Romo Agung banjur tangi lan miwiti nyanyi malih, lan swara-swara kuwi mandheg malih. Sajeroning pirang-pirang dina lan bengi, roh-roh jahat ngganggu piyambakipun, ora maringi piyambakipun kasempatan turu sanadyan sedhela . Kahanan iki terus nganti, kanthi pitulungan sih rahmaté Gusti, Sang Bapa sing kinurmatan pungkasané ngalahaké setan-setan mau lan nduwèni kuwasa nganti padha ora wani nyedhak panggonan ing ngendi piyambakipun ndedonga. Setan-setan mau dhéwé wiwit mlayu saka piyambakipun, kaya sing kapratelakaké ing pirang-pirang conto ing ngisor iki.

Ing kamar panggonan ngethok roti kanggo para sedulur, para setan nyebabake para sedulur kerep ngalami kasulitan amarga tipuané: padha nyebar glepung, nambahi ragi sing wis disiapake kanggo roti, lan nyebabake akèh masalah liyane. Ing sawijining wektu, kepala tukang roti nyritakaké marang Sang Mulya Theodosius bab polahé setan-setan mau. Sang Mulya Theodosius banjur mlebu ing kamar kuwi, nutup lawang saka njero, lan tetep ana ing kono nganti wektu Matins, ndedonga marang Gusti Allah saklawasé. Wiwit wektu kuwi, setan-setan mau lunga saka panggonan kuwi kanthi tentrem salawase lan ora nindakake ala maneh ing kono.

Ing wektu liyane, ana sedulur saka desa biara teka marang Romo lan ngandhani yèn ana setan sing muncul ing lumbung panggonané kéwan ternak; setan-setan kuwi nyebabaké cilaka gedhé kanthi nyegah kéwan-kéwan kuwi mangan. Imam wis maca pandonga lan nyawurake banyu suci ing lumbung kuwi bola-bali, nanging ora ana asil. Banjur Romo sing kinurmatan, sawisé nguwatake dhiri liwat pandonga lan puasa, mangkat menyang désa kuwi. Nalika sonten, dhèwèké mlebu kandhang, nutup lawang saka njero, lan tetep ndedonga ing kono nganti esuk. Wiwit wektu kuwi, para setan ora tau muncul manèh ing panggonan kuwi lan ora bisa nindakake apa-apa sing ala marang sapa waé ing désa kuwi.

Romo sing mulya ora mung ngalahake kuwasa setan dhewe, nanging uga mulang wong liya carane mbusak setan saka awak. Yen dheweke ngerti yen ana anggota persaudaraan sing kesurupan setan, dheweke bakal maringi pitutur marang sedulur kuwi supaya ora ninggalake panggonan, nanging nglindhungi awake dhewe liwat pandonga lan puasa lan nyuwun marang Gusti supaya menang nglawan setan.

Reverend maringi pitutur marang sedulur kaya mangkéné bab tipuané setan:

Wiwitane, kahanan sing padha uga kedadeyan marang aku. Ing sawijining wengi, nalika aku lagi nyanyi mazmur kaya biasane ing selku, ana asu ireng sing ujug-ujug muncul ing ngarepku, lan cedhak banget nganti aku ora bisa sujud. Asu iku ngadeg ing kono suwé, lan pas aku arep nyerang, ujug-ujug ilang. Aku kacekel rasa wedi lan gemeteran banget nalika semana nganti aku mesthi bakal mlayu saka panggonan kuwi yèn Gusti ora nulungi aku. Sawisé rada pulih saka ketakutan, aku wiwit ndedonga kanthi khusyuk lan asring sujud. Wiwit kuwi, aku wis ora wedi maneh marang godaan setan, sanajan setan muncul ing ngarep mripatku.

Salah siji sedulur – Hilarion (sing kasebut ing ndhuwur) – nyritakake kaya ngene:

Setan-setan kuwi nglarani aku banget ing selku. Contone, nalika aku turu bengi, akèh setan dumadakan muncul; padha nyekel rambutku lan nginjak-injak aku nganggo sikilé, banjur nyeret aku ing lemah; déné setan liyané, sawisé ngangkat témbok, padha kandha: "Ayo nyeret dhèwèké mrana lan ngremuk dhèwèké nganggo témbok." Padha nindakake iki marang aku saben bengi, lan aku, amarga ora kuwat maneh, banjur marani Pendeta Theodosius lan nyritakake kabeh, kanthi niyat pindhah saka kana menyang sel liyane. Nanging Pendeta kandha marang aku:

'Aja, sedulur, aja lunga, supaya setan ora gumregah amarga menang lan kandha yen kowe mlayu saka dheweke.' Yen kowe lunga, setan-setan wiwit wektu kuwi bakal nyebabake kowe cilaka luwih gedhe, amarga dheweke wis entuk kuwasa marang kowe. Ngedonga kanthi sungguh-sungguh ing selmu, lan Gusti Allah, sing ndeleng kasabaranmu, bakal nulungi kowe ngalahake dheweke supaya dheweke ora wani nyedhaki kowe.

Aku banjur ngendika maneh marang Sang Reverend:

'Kula nyuwun, Rama, mugi kula pindhah dhateng sel sanès; kula sampun boten wonten kekiyatan kanggé tetep ing sel lawas, awit wonten akèh setan ingkang manggon ing ngriku.'

Banjur Rama Pendeta, kanthi nggawe pratandha salib marang aku, ngendika:

'Mlaku, sedulur, menyang selmu. Wiwit saiki, setan-setan jahat ora bakal wani nyilakake kowe.'

Aku ngrungokake kanthi iman marang pangandikane Santo Theodosius lan, sawisé nyuwun berkah marang bapak rohani, aku metu. Wiwit wektu kuwi, para setan sing angkuh ora wani maneh nyedhaki selku, amarga wis diusir saklawase déning pandonga bapak rohani Theodosius.

Kaya Sang Bapa Theodosius sing teguh ing perjuangane nglawan mungsuh sing ora katon, mangkono uga piyambakipun wani nglawan mungsuh Kristus Gusti sing katon. Piyambakipun nduweni kabiasaan: asring tangi ing wayah wengi, tanpa ana sing ngerti, piyambakipun menyang wong Yahudi lan ing kono kanthi wani rembugan babagan Kristus. Dheweke ngélarani lan ngutuk wong-wong mau, nyebut wong-wong mau pelanggar Hukum lan pembunuh déwa. Minangka muridé Kristus sing sejati, dhèwèké ngarep-arep banget nampa pati amarga ngakoni asmané Gusti, saka wong-wong sing padha wis nyiksa lan matèni Gusti kita Yesus Kristus.

Kedadeyan ing ngisor iki negesake manawa pangakuan iman sing wani nyebut jeneng Kristus iki pancen kepengin nandhang sangsara kanggo kabeneran.

Nalika dhèwèké dadi abbot, mungsuh sing ora katon, pangeran pepeteng, nyulut prahara antarané telung pangeran Rusia. Loro sedulur getih—Sviatoslav, Pangeran Chernihiv, lan Vsevolod saka Pereyaslav—nglakoni perang sing ora adil marang sedulur tuwa, Pangeran Izyaslav saka Kyiv sing tresna marang Kristus, lan ngusir dhèwèké saka kutha krajan Kyiv[3388] . Sawisé padha njupuk panggonané ing Kyiv, padha ngutus wong marang Sang Mulya Theodosius, njaluk dhèwèké mèlu dhahar bengi. Nanging Sang Mulya mangsuli undhangan mau kanthi wani lan tekad:

'Ora pantes aku rawuh ing dhaharan sing asalé saka ketidakadilan, kaya dhaharané Yezabel[3389] .'

[3388] Sviatoslav II Yaroslavich mrentah ing Kyiv wiwit taun 1073 nganti 1076, lan Vsevolod I Yaroslavich wiwit taun 1078 nganti 1093.

[3389] Yezebel iku garwané raja Israel Ahab, sing misuwur amarga kejahatané sing banget lan kebejatan. Kanthi mbuta manut pengaruhé, Ahab ngluwihi kabèh pendahuluné ing kejahatan lan nyemplung ing penyembahan berhala sing paling memalukan. Dheweke mbangun candhi kanggo Baal ing Samaria, nanem alas suci, lan ngidini Yezebel ngedegake mezbah kanggo dewa-dewa Tirus lan Sidon (1 Raja-

Nalika Vsevolod mundur menyang karajané ing Pereyaslav, lan Svyatoslav njupuk panggonané Izyaslav ing Kyiv, Sang Mulya Theodosius wiwit tanpa kendhat nyalahké Pangeran Svyatoslav amarga wis kanthi ora adil munggah ing tahta adhine. Romo Agung nyuwun marang utusan pangeran sing teka supaya nyampekake marang pangeran yèn dhèwèké ora nyetujoni tumindaké. Ing sawijining wektu, dhèwèké ngirim layang panyang kang kebak celaan marang pangeran mau, ing ngendi dhèwèké nulis, antarané liya-liyané: 'Getih saka sedulur kandungmu njerit marang Gusti Allah nglawan kowe, kaya getihé Habel njerit nglawan Kain' (Kejadian 4:10).

Kanggo ngajari dheweke, ing layang iku Panjenengané ngelingaké jeneng-jeneng akèh pembunuh sedulur biyèn sing jahat. Pangeran Svyatoslav nesu banget nalika maca layang iki nganti mbuwang layang mau menyang lemah kanthi nesu, lan wiwit wektu kuwi Panjenengané wiwit nggoleki kasempatan kanggo nahan Sang Venerable Theodosius ing biara. Para sedulur ing biara, kang banget kuwatir amarga niyat pangeran mau, nyuwun marang Rama Suci supaya mandheg nyalahake pangeran. Mangkono uga, akèh boyar kang sowan marang Rama Suci, sawisé ngandhani bab nesune pangeran, nyaranake supaya Rama Suci aja mbantah pangeran.

'Lha,' ujare wong-wong mau, 'pangeran arep nahan kowe.'

Nanging nalika Sang Bapa Agung krungu wong-wong padha ngomong bab panangkepan, atiné bungah, lan piyambakipun ngendika:

"Aku banget bungah bab iki, sedulur! Ora ana apa-apa ing urip iki sing luwih nyenengake atiku tinimbang diasingake demi kabeneran; demi kabeneran iku aku siap diasingake lan malah ngadhepi pati."

Wiwit wektu kuwi, Sang Romo wiwit luwih asring nyalahake pangeran amarga sengit marang adhine, kaya-kaya kepengin supaya dhèwèké diparingi dhawuh dipenjara. Sanadyan nesu, pangeran ora wani nglarani Sang Pandhita, amarga ngerti kasucian lan kabenerané, awit biyèn dhèwèké iri marang adhine, Pangeran Izyaslav, amarga ing kadhatoné ana wong sing lurus kaya Sang Theodosius Agung. Ora suwe sawisé kuwi, Sang Mulya Teodosius, nalika nyadari yèn celaané sing kasar ora ana paédahé marang pangeran, manut panyuwunan para biksu lan para bangsawan, mandheg nyalahké pangeran, lan wiwit wektu kuwi kanthi luh nyuwun supaya pangeran mbalèkaké karajan adhine marang dhèwèké.

Sawisé sawetara dina, Pangeran Svyatoslav krungu yèn Sang Mulya Theodosius arep mandheg nyalahké dhèwèké, dhèwèké bungah banget lan ngutus wong kanggo takon marang Sang Mulya apa dhèwèké gelem ngidini dhèwèké sowan menyang biara. Lan nalika Sang Mulya maringi idin, pangeran banjur mangkat kanthi bungah menyang biara, ditemani para boyar. Romo, bebarengan karo para sedulur, metu saka gréja lan nampani pangeran kanthi pakurmatan, nganti kabèh sedulur padha sujud ing ngarepé.

"Kula boten wani rawuh dhateng Panjenengan, Bapa, amargi kula nyangka menawi Panjenengan ingkang nesu boten badhe ngidini kula mlebet ing biara Panjenengan," pangandikane pangeran dhateng Rama Ingkang Mulya.

Marang kuwi Rama Suci mangsuli:

'Apa tegese nesuku iki, ya Sang Gusti, ing ngarsane panguwasa panjenengan? Nanging iku dadi tugas kita kanggo nyalahake lan ngomong bab sing nylametake nyawa, dene tugas panjenengan yaiku ngrungokake.'

Padha mlebu gréja lan ndedonga, banjur Sang Réverendi Teodosius maringi piwulang kanthi rinci saka Kitab Suci, ngrembug katresnan sedulur, amarga pangeran wis nyalahké seduluré ing akèh bab. Sawisé pacelathon sing dawa lan maringi piwulang, pangeran mau mulih, matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis diparingi kasempatan kanggo rembugan karo wong kaya ngono, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké kerep sowan menyang biara mau. Ing pirang-pirang wektu sawisé kuwi, Sang Theodosius sing mulya dhéwé , rawuh sowan marang pangeran perkasa iki, Svyatoslav, ngélingaké dhèwèké bab ajiné ajrih marang Gusti lan katresnan marang seduluré.

Ing salah siji kunjungan kaya ngono, Sang Reverendi ketemu para musisi ing omahé pangeran sing main piranti musik manéka warna. Kabeh padha seneng. Suwe Sang Reverendi lungguh meneng ing sacedhaké pangeran, pandelengé nyawang mudhun; banjur piyambakipun ngendika:

'Apa bakal kaya ngene ing donya ngarep?'

---

raja 16:31–33). Yezebel ndhukung patang atus nabi palsu, sing dipangan saka mejane (1 Raja-raja 18:19). Cetha menawa 'panganan' iki sing dimaksud Santo Teodosius ing kéné.

Karo atiné sing krasa nyentuh nganti metu luh, pangeran banjur nangis lan mréntah para musisi supaya mandheg main musik saksaiki. Lan wiwit wektu kuwi, saben Sang Pendeta krungu ana musik muni ing kraton, pangeran, nalika mangertèni yèn Sang Linuwih wis rawuh, langsung mréntah supaya mandheg.

Nalika pangeran krungu yèn sang pandhita wis rawuh, dhèwèké kerep metu dhéwé, rai sumringah, banjur sowan ing gapura kraton. Kanthi kabungahan, pangeran kandha marang sang pandhita sing teka:

'Bapa, saestu kula ngendika dhumateng panjenengan—menawi kula dipun paringi pawartos bilih bapa kula piyambak sampun wungu saking pati, kula mboten badhé remen kados remené kula nalika panjenengan rawuh; nanging ing wekdal ingkang sami, kula mboten badhé ajrih dhumateng piyambakipun kados ajrihé kula dhumateng nyawa panjenengan ingkang suci.'

'Yen pancen kaya panjenengan ngendika,' wangsul sang pandhita, 'mangkono paringna panyuwun kula: balekna marang adhinira tahta kang wis diparingi bapak panjenengan ingkang saleh.'

Pangeran meneng bae krungu kuwi, ora ngerti apa sing arep diomongake marang sang wali; mungsuh wis nyulutake nesune nganti kebak, nganti dheweke ora kepengin krungu bab sedulure. Sanadyan mangkono, Sang Pandhita Teodosius ndedonga marang Gusti Allah awan lan bengi kanggo Pangeran Izyaslav sing tresna marang Kristus lan, nalika upacara gréja, dhèwèké mréntah supaya pangeran mau dieling-eling minangka Pangeran Kyiv sing sah lan sedulur tuwa, nalika nglarang sapa waé nyebut Sviatoslav ing gréja-monastèrné, sing wis nyekel tahta seduluré kanthi ora sah. Mung sawisé kuwi, amarga panyuwunan para sedulur, Sang Sing Mulya mréntahaké supaya loro-loroné diparingi pangeling-eling, sanadyan Izyaslav isih kaping pisan lan Svyatoslav kaping pindho.

Amarga ora kepengin dadi saksi perselisihan kaya ngono antarane para pangeran Rus', Sang Berkah Nikon sing kasebut mau (sing wis nyukur rambute Sang Mulya Teodosius lan sabanjure mbantu ing kabèh bab) mundur maneh saka Biara Pechersk menyang Semenanjung Tmutarakan, ing kana dhèwèké ngedegaké biarane dhéwé. Babagan Sang Suci Teodosius, sawisé pamit, piyambakipun nerusaké pakaryan piyambakan, kados sadurungé.

Amarga nalika piyambakipun dados abas, cacahing biksu saya tambah ngantos Monastéri Gua Kiev ingkang sampun luntur dados kakepyan kanggé komunitas, Bapak Kita ingkang Kinurmatan Theodosius wiwit mbayangaken kados pundi lan ing pundi, kanthi pitulunganing Gusti, piyambakipun saged pindhah dhateng papan ingkang langkung amba lan mbangun ing ngriku gréja watu ageng, ingkang ugi dipun dedikasikaken dhateng Sang Ibunipun Gusti ingkang Paling Suci. Gusti nresnani pandonga wong sing saleh iku, nyetujoni panggonan sing wis dipilih kanggo pindhah, lan mberkahi pambangunan gréja watu gedhé. Gusti maringi pratandha kersané lumantar kaajaiban sing nggumunake.

Ana sawijining wong sing taat lan wedi marang Gusti lagi mlaku liwat Biara Pechersk sing rusak ing sawijining wengi peteng nalika dhèwèké nyekseni kedadéan ing ngisor iki. Cahya padhang sumunar saka biara, lan Bapa Theodosius sing Kinurmatan ngadeg ing ngarep gréja, ngangkat tangané marang langit lan ndedonga marang Gusti. Wong sing liwat kuwi terus ndelok kahanan iki kanthi gumun nalika dumadakan panglihatané owah, lan dhèwèké nyekseni mujijat liyané: geni sing gedhé banget muncul ing ndhuwur atap gréja lan, njupuk wujud busur, obah menyang bukit liyané—yaiku bukit sing persis ing kono Sang Theodosius sing Mulya mengko miwiti mbangun gréja watu anyar. Mula salah siji pucuk busur geni ngglantung ing ndhuwur gréja lawas, lan pucuk liyane ngglantung ing panggonan sing bakal dibangun gréja anyar. Wong sing nyekseni mujijat iki banjur nyritakaké marang biara Sang Mulya Teodosius.

Ing sawijining wektu liyane, ing wayah wengi, warga lokal kaget amarga krungu swara akèh wong nyanyi saka sacedhake biara. Padha tangi, ninggalake omahé, lan munggah menyang panggonan dhuwur kanggo ndeleng persis saka ngendi swara kuwi asalé. Ing kono padha weruh kahanan kaya ngéné: Biara Pechersk kuna kaisep cahya padhang; akèh para biksu padha metu saka gréja lawas lan mlaku menyang panggonan anyar: sawatara nggawa ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, déné liyané ngancani klompok kapisan kuwi kanthi kidungan, nyekel lilin sing murub ing tangané. Sing mimpin kabèh mau yaiku bapak lan pangripta para biksu, ingkang kinurmatan Theodosius. Sawisé tekan panggonan anyar, padha nyanyi kidung lan ndedonga ing kono; banjur, sawisé bali, padha mlebu maneh ing gréja lawas, karo nyanyi sak lumampahé. Akèh saksi sawisé kuwi padha nyatakaké kasunyatan mujijat iki. Lan amarga ora ana siji waé biksu sing mèlu pawai mau, kabèh padha mangertèni yèn wong-wong kuwi wis weruh malaékat.

Mula, ing panggonan sing ditandhani Gusti kanthi mujijat ageng kaya ngono, wiwit dibangun gréja watu sing dipersembahaké marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci[3390] . Panjenengané Sang Venerable

Theodosius dhéwé nduwèni peran gedhé ing pambangunan gréja iki liwat gawéan tangané dhéwé: dhèwèké teka saben dina, ngawasi gawéan kanthi tliti lan, sak isa-isané, mbantu mbangun, makarya bareng karo para tukang watu. Nalika makarya, sandhangane prasaja banget nganti wong bisa nyangka dhèwèké iku novis paling asor, nanging mesthi ora bakal nganggep dhèwèké minangka abbas.

Sawijining dina, nalika Sang Reverendi lagi arep menyang panggonan pangembangan greja, piyambakipun kepethuk karo sawijining janda sing wis dirugikake hakim, lan piyambakipun takon:

'Panggihna, caritaaké, ing ngendi abbotmu? Apa dhèwèké ora ana ing biara?'

'Apa sing kowe karepake saka dhèwèké?' wangsul Rama Sang Mulya, 'awit dhèwèké uga wong dosa, ta?'

Kanggo iki, wong wadon mau mangsuli:

'Aku ora ngerti apa dhèwèké wong dosa utawa ora; aku mung ngerti yèn dhèwèké wis nylametaké akèh wong saka sedhih lan ala. Mula saka iku aku arep nyuwun dhèwèké supaya nglindhungi aku saka ketidakadilan hakim sing ora adil kuwi.'

Romo, sawisé krungu kahanan kasangsarané, ngrasakaké welas lan kandha:

'Muliha saiki, lan nalika abbot kita bali, aku bakal nyritakake babagan kowe marang dhèwèké, lan dhèwèké bakal nylametaké kowe saka kasangsaranmu.'

Sawisé krungu kuwi, wong wadon mau mulih, déné Sang Pendeta lunga menyang pangadilan. Amarga nyawisake panyuwunané Santo Teodosius, hakim mau welas asih marang janda mau lan kanthi welas asih mbalèkaké kabèh barang sing wis dirampas saka dhèwèké.

Liwat pakaryan sholeh kaya ngono lan liya-liyané, Sang Mulya Theodosius ndhukung pambangunan gréja Pechersk sing dipersembahaké marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Dheweke ora rampung mbangun gréja iki nalika isih urip, nanging sanajan sawisé seda, lumantar pandonga-pandonga sing nyenengake Gusti, dhèwèké mbiyantu Sang Stephen sing kinurmatan, sing nggantèkaké dhèwèké dadi abbot lan nerusaké pambangunan gréja sing diwiwiti déning Santo Theodosius.

Ing wektu sing padha, gesangé Rama kita sing kinurmatan Theodosius kang saleh wis meh tekan pungkasan. Ngrasakake yèn pamitipun dhumateng Gusti wis cedhak, ing dina seda, Bapa Sang Agung maréntahaké kabèh bruder supaya padha kumpul, ngundang ora mung sing ana ing biara, nanging uga sing ora ana amarga apa waé utawa sibuk karo tugase, malah kabèh abdi biara. Sawisé kabèh padha kumpul, piyambakipun miwiti ngajak saben wong, kanthi semangat lan ajrih marang Gusti, supaya netepi tugase sing wis dipasrahaké. Kanthi luh ing mripaté, piyambakipun ngandika babagan kaslametan jiwa, babagan gesang kang nyenengake Gusti kanthi pangendalian dhiri, babagan rawuh ing gréja kanthi rajin, babagan ajrih kang hormat kang kuduné diduwèni kabèh nalika upacara ilahi, lan babagan katresnan lan andhap asor ora mung marang para sepuh nanging uga marang kanca-kancané. Sawisé ngandika babagan tugas saben uwong, dhèwèké mberkahi para sedulur lan ngutus wong-wong mau lunga kanthi tentrem. Banjur Pangeran Svyatoslav sing saleh teka sowan marang Rama sing Kinurmatan. Kanthi tembung-tembung kang kebak sih rahmat, dhèwèké maringi piwulang babagan kesalehan, nglestarekaké Ortodoksi, lan ngopeni gréja-gréja suci. Banjur dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Aku bakal ndedonga marang Gusti Allah lan Ibuné sing Maha Suci supaya padha maringi kekuwatan marang panjenengan ing kasucian. Mugi Gusti paring karajapan panjenengan tentrem lan tentrem. Lan saiki, aku nyerahake marang panjenengan pangreksan Biara Pechersk sing suci iki lan gréja Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, sing dibangun manut kersané.'

Giliran kedinginan sing nggegirisi lan demam kobong sing nyiksa nganti nglemahake awak Sang Rama sing kinurmatan nganti piyambakipun kapeksa ngaso ing amben, amben sing durung nate dipigunakake sadurunge. Nalika ngaso ing amben, piyambakipun ngendika:

Kados kersaning Gusti! Kados pangertening Gusti, kados mekaten atosipun dipun tindakaken! Nanging kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Gusti kula, Yesus Kristus, mugi welas asih dhumateng atiku: mugi atiku kaslametaken saking setan-setan sing licik; mugi Malaikat Panjenengan nampani atiku lan, sawise nuntun atiku ngliwati cobaan ing awang-awang, mugi atiku dipun paringaken dhumateng padhanging welas asih Panjenengan!

Sawisé ngendika kuwi, piyambakipun meneng.

Sawise telung dina, ingkang kinurmatan iku ora bisa ngomong utawa mbukak mripat, nganti bisa dianggep wis seda, yen ora amarga ambegan alus sing katon ing lambene. Lara sing ngancam nyawa sang sesepuh suci iku

marakake sedhih lan prihatin gedhe marang para sedulur. Sawisé tilu dina lara, sang bapak mulya tangi saka amben lan ngendika marang kabèh komunitas sing padha kumpul ing kono:

Sedulur lan bapak-bapakku! Uripku wis meh rampung – iki wis diwahyuké Gusti marang aku ing guwa nalika Puasa Agung. Padha rembugan ing antaramu, sapa sing kowe karepake dadi abbotmu nggantèni aku.'

Kanthi sedhih banget krungu tembung-tembung mau, para sedulur wiwit nangis. Sawisé ninggalaké ingkang kinurmatan lan rembugan antarané dhéwé-dhéwé, kabèh biksu sarujuk milih Stephen, '[3390] ', dadi abbot. Esuké, ingkang kinurmatan ngundang manèh kabèh sedulur lan takon marang wong-wong mau:

'Apa sing wis kok putusake bebarengan, anakku? Sapa ing antaramu sing pantes dadi abbot?'

Kabeh padha ngendika manawa Stephen pantes dadi abbot. Nimbali Stephen marang ngarsane, Bapa Ingkang Mulya maringi berkah marang piyambakipun supados nggantosi panjenenganipun minangka abbot lan ngendika:

'Ndelengna, anakku, aku nyerahake biara iki marang kowe; rawatna kanthi becik; tindakna tata cara ibadah kaya sing wis tak tetepake, lan ing kabeh bab manut tradisi monastik. Aja ngowahi Praturan, nanging lakokna kabeh manut hukum lan tatanan monastik.'

Romo Agung uga maringi piwulang dawa marang para sedulur, ngajak supaya padha manut marang abbot anyar. Banjur piyambakipun ngeculake kabeh, sawise ngandhani dina seda – dina Setu.

'Sawisé srengéngé munggah,' dhèwèké kandha marang para sedulur, 'jiwaku bakal metu saka awakku.'

Banjur Sang Rama Mulya ngundang Stephen marang ngarsané manèh lan kanthi rahasia maringi piwulang sing dawa babagan carané ngopeni kumpulan para biarawan suci. Amarga Sang Rama Mulya wis ringkih banget amarga lara, Stephen tetep ana ing sisihé, ngladèni kanthi andhap asor. Ing esuk dina Setu sabanjure, Santo Teodosius ngutus para sedulur. Nalika kabeh biarawan wis padha kumpul, santo mau pamitan, nyium saben wong kanthi tresna; para biarawan padha nangis kenceng, amarga wis weruh bakal kelangan pangon sing becik banget. Santo Teodosius, sawise saiki wis siyap tenan kanggo seda, kandha marang wong-wong mau:

Anak-anakku sing tak tresnani lan sedulurku! Aku wis nyium kowe kabèh amarga aku bakal lunga menyang Gustiku, Yesus Kristus. Iki abas sing wis kowe pilih dhéwé; ajèni dhèwèké minangka bapak rohani, manut marang dhèwèké, lan tindakna kabèh sing nyenengaké Gusti miturut dhawuhé. Mugi Gusti piyambak, ingkang nyipta sedaya lumahing donya lumantar sabda lan kawicaksananipun, mberkahi panjenengan lan ngreksa panjenengan saking tipu daya Sang Jahat; mugi Panjenenganipun njaga ing batin panjenengan, ngantos ambegan pungkasan, iman lan katresnan ingkang teguh lan ajeg tumrap silih. Kajaba iku, aku nyuwun lan ngemis marang kowe: kubur aku nganggo sandhangan sing tak sandhangan saiki, lan lebokake awakku ing guwa ing ngendi aku nglakoni Puasa Agung; aja nganti awakku sing andhap asor iki dimandiake. Aja nganti ana wong saka donya sekuler sing nyekseni panguburanku; kowe kabeh, para biksu, sing bakal ngubur aku ing panggonan sing wis tak tunjukake.

Krungu tembungé sang wali, para sedulur padha nangis kenceng. Sang Bapa Mulya manèh maringi panglipur, kandha:

'Aku janji marang kowe, sedulur lan bapak-bapak, sanadyan aku ninggalake kowe ing badan, aku bakal tansah tetep ana karo kowe ing roh.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Sang Rama Mulya ngusir kabèh wong, ora ana siji waé sing tetep ana ing sisihé. Salah siji sedulur, sing tansah ngladèni dhèwèké, nggawe bolongan cilik ing lawang supaya bisa ndelok apa sing ditindakake. Romo sing mulya, munggah saka amben lan sujud, ndedonga karo luh marang Gusti Allah sing welas asih kanggo kaslametan nyawane. Ing pandongane, piyambakipun nyuwun pitulungan marang kabèh para wali, lan luwih-luwih marang Gusti Putri Kita sing Maha Suci, Ibune Gusti Allah, marang Panjenenganipun piyambakipun nyerahake wedhusé lan biarané dhéwé. Sawisé pandonga, dhèwèké nglempèk manèh ing ambené; banjur, sawisé ngaso sakedhik, dhèwèké ngunggahaké pandelengané marang langit lan, kanthi kabungahan ing pasuryané, kandha kanthi swara banter: 'Mugi Gusti pinaringan berkah! Yèn mangkono, aku ora wedi manèh, nanging aku lunga saka donya iki kanthi kabungahan sing luwih gedhé.'

Kajaba iku, nalika ngucapake tembung-tembung mau, dhèwèké katon ndelok sawijining wahyu. Banjur, ngulurkaké sikilé lan nyimpulaké tangané ing dhadha minangka pratandha salib, dhèwèké nyerahaké nyawa suci

[3390] 'Ustavshchik' iku pemimpin paduan suara utawa sutradara paduan suara.

marang Gusti Allah lan gabung karo barisan para bapa suci. Kedadéyan iki ana ing dina Setu, 3 Mei 1074, kaya sing wis dipratélakaké déning Sing Kinurmatan, sawisé jam é srengéngé munggah. Sawisé padha meratapi sedaé Saint Theodosius kanthi semangat gedhé, para sedulur nggawa badan suci panjenengané menyang gréja lan ing kono padha nindakake pandonga lan kidung adat kanggo sing wis seda.

Kanthi pangayomaning Gusti, kabar babagan seda Sang Wibawa langsung nyebar marang akèh wong. Wong-wong lan akèh boyar, sing padha kumpul kanthi sukarela ing gapura biara, padha ngenteni wektu nalika jasad Sang Wibawa bakal digawa metu saka biara kanggo dikubur ing guwa. Nanging, komunitas biara, sawisé nutup gapura, ora ngidini sapa waé mlebu biara, padha ngenteni kerumunan bubar supaya bisa ngubur badané sing kinurmatan, kaya sing wis diwenehake wasiat déning piyambakné, tanpa ana wong awam. Banjur, miturut kersané Gusti, langit dumadakan katutup méga; udan deres wiwit tiba. Bareng wong-wong padha bubar, srengéngé langsung sumunar manèh. Banjur para sedulur nggawa jasad ingkang kinurmatan metu saka gréja lan nyelehaké kanthi pakurmatan ing guwa[3391] .

Ing wektu seda priya sing saleh, Pangeran Sviatoslav ora adoh saka Biara Pechersk; dumadakan piyambakipun ndeleng tiang geni ing ndhuwur biara, nglebar saka bumi nganti langit. Sawisé mangertèni yèn Sing Mulya wis seda, pangeran kandha marang para rawuh:

'Aku pracaya menawa dina iki Sang Mulya Theodosius wis pindhah saka bumi menyang swarga; aku sowan marang dhèwèké wingi lan weruh yèn dhèwèké lara abot.'

Dheweke ngutus wong kanggo nggolèk kabar babagan sang wong suci, lan nalika wis yakin yèn dhèwèké wis séda, dhèwèké nangis kenceng.

Ing taun seda Sang Theodosius sing berkah, lumantar pandongane, kabèh bandha ing biara wiwit tambah akèh; ana kaluberan ing sawah, lan ternak ing biara nglairaké anaké akèh banget. Durung ana taun kaya iki sadurunge. Ndeleng kahanan iki, para sedulur eling marang janji bapak suci lan muji Gusti Allah amarga wis maringi karunia rahmat marang abdi Panjenengané, Theodosius sing kaberkahan. Karunia rahmat iki kawujud sawisé seda Sang Theodosius liwat akèh mujijat sing ditindakake déning sang wali minangka wangsulan marang pandonga sing tulus saka kabèh sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké.

[3391] Ing taun 1091, relik suci saka Sang Theodosius sing kinurmatan dipindhahaké déning komunitas biara saka guwa panggonané wiwitan menyang Gréja Pangantuké Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, ing ngendi relik mau dipasang ing narthex sisih tengen. Nalika invasi Tartar, relik suci Theodosius disimpen kanggo dijaga ing sangisore ambang lawang kulon ing gréja sing padha, lan nganti saiki isih ana ing kana. Pamindahan relik suci Theodosius sing kinurmatan iki dirayakake saben tanggal 14 Agustus. Ing taun 1108, Metropolitan Nikiforos (sing ngladeni saka taun 1103 nganti 1121) ngetokake prentah ing sinode 'kanggo mlebuake Teodosios ing sinodikon kabeh keuskupan'. Wiwit wektu kuwi, pangasoan Sang Teodosios sing kinurmatan lan pangalihan relik suci panjenengané wiwit dirayakake ing endi-endi. Sing Mulya Teodosius maringi inspirasi marang generasi sing adoh saka jamané, ora mung liwat urip aseté, nanging uga liwat piwulang sing ditulis, sing tekan kita utamané ing wangun khotbah kanggo manéka kahanan. Sayangé, pitakon babagan keaslian sawatara tulisan Sang Reverendi Theodosius durung rampung kanthi pasti. Lima khotbah ing ngisor iki mesthi dianggep minangka karya Sang Reverendi Theodosius kanthi yakin: 1) khotbah ing Rebo minggu katelu Prapaskah Agung, 'nalika jam-jam', 'bab sabar lan katresnan'; 2) khotbah ing Kemis minggu katelu Prapaskah 'bab sabar, katresnan, lan puasa'; 3) khotbah ing Kemis minggu katelu Prapaskah 'sajrone jam-jam' 'bab sabar lan sedekah'; 4) khotbah ing dina Jumat minggu katelu Prapaskah 'bab sabar lan andhap asor'; lan, pungkasané, 5) khotbah ing dina Jumat minggu katelu Prapaskah 'sajeroning jam-jam' 'bab rawuh ing gréja lan bab pandonga'. Saliyane, khotbah-khotbah ing ngisor iki uga diatributake marang Venerable Theodosius: 1) sawijining khotbah 'kanggo juru gudang' (babagan tugase); 2) sawijining khotbah 'bab paukumané Gusti Allah' (dianggep yèn iki diwulangaké déning Venerable Theodosius ing taun 1067 sawisé perang bencana nglawan wong Polovtsian); 3) khotbah babagan 'panganan lan omben-omben' (kanggo para sedulur); 4) 'tembung-tembung saka sawijining wong sing tresna marang Kristus lan pancen mbela iman sing sejati'; 5) 'piwulang saka bapak rohani marang anak-anake babagan mabuk'; 6) 'pidato babagan carane Vladimir dibaptis lan njupuk Korsun'; lan, pungkasané, 7) sawetara cuplikan saka khotbah. Loro khotbah kanggo Selasa lan Rebo ing minggu katelu saka Puasa Agung, kang dipersembahake kanggo Santo Theodore the Studite, uga diatributake marang Theodosius sing Kinurmatan, uga sawetara liyane. Saliyane, Santo Theodosius minangka pangarang sawetara layang (mbok menawa loro utawa telu) marang Pangeran Agung Izyaslav (ing manuskrip sing isih ana, layang-layang iki diarani 'pitakon' saka Pangeran Izyaslav). Kabeh karya Sang Theodosius sing kasebut ing ndhuwur ditulis nganggo gaya sing prasaja banget lan kanthi raos sing jero. Khotbah lan layang-layange Sang Theodosius ora ana hiasan retorika. Bab isine, ing sing ditujokake kanggo komunitas biara, Sang Theodosius nyritakake babagan sumpah lan kawajiban biara; panjenengané ngrembug kanthi rinci babagan sumpah ora nglumpukaké bandha; déné ing khotbah kanggo umat awam, Sang Theodosius kanthi tegas nentang manéka kabiasaan pagan sing nyebar ing Rus' wektu kuwi lan anyar diwiwiti dibasmi déning para mubalig Kristen. St. Theodosius pancèn tegas banget nentang pemujaan berhala lan mabuk. Pungkasané, St. Theodosius uga dianggep nyipta sawatara pandonga liya, sing katon nganggo jenengé ing sawatara manuskrip Psalter kuna.

Ing wektu sing dimaksud, Pangeran Svyatoslav nesu banget marang salah siji boyaré. Akeh wong kandha yèn pangeran arep ngusir dhèwèké. Nanging boyar kuwi ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan nyuwun pitulungan marang Sang Mulya Theodosius, kandha: 'Aku ngerti, Bapa, yèn panjenengan suci; aku lagi kasangsaran; mugi panjenengan welas asih marang aku: lumantar pandonga panjenengan marang Gusti ing swarga, nylametaké aku saka kasangsaran iki.'

Nalika boyar iku turu, Sang Romo muncul ing ngimpi lan kandha:

'Ngapa kowe sedhih banget? Apa kowe tenan mikir yèn aku wis ninggalaké kowe saktenané? Sanadyan badan aku wis lunga, aku tetep ana karo kowe tansah ing roh. Sesuk pangeran bakal nelpon kowe tanpa nesu lan mbalèkaké kowe marang pangkatmu biyèn.'

Sawisé éling lan pulih akal, boyar kuwi weruh sang wiku ninggalake kamar, ngadeg ing sacedhak lawang ing mburiné. Apa sing wis dipratélakaké Santa Teodosius pancèn kelakon, lan wiwit kuwi boyar kuwi saya nresnani Biara Gua Kiev.

Nalika dhèwèké lagi nyiapaké lelampahané, ana wong teka nggawa peti cilik pérak menyang biara Sang Theodosius sing kinurmatan lan nyerahaké marang sawijining biksu sing dikenal, jenengé Konon. Biksuné Nicholas krungu bab iki lan, digerakké déning setan, nyolong peti mau lan nyumputaké. Nalika Konon bali, dhèwèké ora nemokaké pérak ing selé; sanget kuciwa, dhèwèké miwiti ndedonga marang Gusti karo luh, nyuwun pitulungan marang Sang Theodosius. Sawisé ndedonga dhèwèké turu, Konon weruh Sang Theodosius muncul ing ngarepé lan kandha:

'Perak sing kok sedhihake iku dijupuk dening biksu Nicholas amarga pangaribawa setan lan disumputake ing guwa.'

Banjur, nalika mbukak panggonan emas kasebut disimpen, dhèwèké kandha marang Conon:

'Maju, lan aja nganti ana sing ngerti bab iki, njupuk apa sing dadi hakmu.'

Sawisé tangi, biksu sing bungah kuwi enggal tangi, nyalakaké lilin, lan mangkat menyang panggonan sing wis dituduhaké. Sawisé nemokaké barang sing wis dicolong, dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah lan marang sang wali, Sang Mulya Theodosius.

Ana kedadeyan liya sing uga kelakon. Seorang rohaniawan saka Katedral Agung Suci Santa Sofia ing Kyiv lara abot: sakabèhé awaké kobong amarga demam internal sing parah. Nalika sadar, dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah lan marang abdi suci Panjenengané, Theodosius, nyuwun supaya sangsaraé diringkes. Baru wae dheweke turu, dheweke weruh Sang Theodosius ing pangimpen, sing maringi dheweke tongkat lan kandha: 'Grasa iki lan mlaku nganggo.'

Sawisé tangi, wong lara kuwi ngrasa panas ing awaké surut lan laraé saya mari. Lan sawisé waras, dhèwèké lunga menyang Biara Gua Kiev lan nyritakaké marang para sedulur carané mari saka lara liwat pandonga Sang Theodosius sing Kinurmatan. Para biksu mau banjur memuji Gusti Allah, sing wis maringi sih rahmat kaya ngono marang wong sing bener.

Ana uga kedadeyan liya sing padha. Nalika dadi abbot ing Biara Pechersk, Sang Mulya Teodosius marentahake manawa ing dina Jumat minggu kapisan Puasa Agung, para sedulur – minangka para asketis sing wis nglakoni pangastine – kudu diparingi roti tanpa ragi sakabehe nalika dhahar, dibarengi madu lan wiji poppy. Prentah iki tansah dipatuhi, kalebu déning Stephen sing Kabegjan[3392] , sing wis diangkat dadi abbot déning Theodosius sing Mulya dhéwé. Sawisé Stephen, Nikon sing Kabegjan[3393] njabat dadi abbot ing Biara Gua Kiev, lan ing dina Jumat minggu kapisan Puasa Agung sabanjuré, dhèwèké mréntah marang cellarer supaya tumindak manut prentahé Theodosius sing Mulya. Nanging juru gudang ora manut marang dhawuhe sang abbot lan ora nglakoni apa sing wis ditemtokake dening Sang Theodosius sing kinurmatan, kanthi alesan manawa ora ana glepung kanggo roti kaya ngono. Nanging Gusti Allah piyambak ora ngidini adat sing ditemtokake dening Sang Theodosius sing kinurmatan nganti ilang. Sawisé Liturgi, nalika para sedulur padha arep menyang ruang dhahar kanggo dhahar Paskah Puasa, dumadakan ana gerobak kebak roti seger sing diantarke saka panggonan sing ora dingerteni. Nalika nyekseni mujijat iki, para sedulur padha ngluhurake Gusti Allah lan abdi Panjenengané, sing ora nate ninggalake sanadyan wis seda. Padha ngluhurake bapak lan pangreksa, ingkang kinurmatan Theodosius,

[3392] Stephen – ngladeni dadi abbot wiwit taun 1074 nganti 1078.

[3393] Nikon – ngladeni dadi abbot wiwit taun 1078 nganti 1088.

sing wis nglestarekaké pangayomané kanggo kabecikan para biksu lan nepaki janjiné – tansah maringi pitulungan marang biara, hak sing dipunupaya saking Gusti lan sampun dipunparingi lumantar pakaryan suci. Kanthi pitulungan pandonga sing wani saka Sang Suci Theodosius, mugi kita uga dianggep pantes nampa peparinging Gusti—urip langgeng bebarengan karo Kristus Yesus, Gusti kita, sing dipuji bebarengan karo Gusti Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 8:

Sawise munggah marang kabecikan, lan tresna marang urip biara wiwit enom, panjenengan nggayuh pangajeng-ajeng luhur, manggon ing guwa, lan sawise ngias gesang panjenengan kanthi tapa lan padhang, panjenengan manggon ing pandonga kados tanpa daging , sumunar minangka pepadhang kang padhang ing tanah Rusia, Bapa Teodosius: ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa slamet.

Kontakion, Nada 3:

Dina iki kita ngurmati Lintangé Rusia, kang sumunar saka Wétan lan teka ing Kulon: amarga wis ngreksa tanah iki kabèh kanthi mujijat lan kabecikan, lan kita kabèh lumantar pakaryan lan sih-rahmaté paugeran monastik sing diberkahi déning Theodosius.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan, Petrus sing Nglakoni Mujijat

Peringatan tanggal 3 Mei

Panggonan lairé wong kinurmatan iki yaiku kutha Konstantinopel. Dhèwèké lair saka wong tuwa sing ajiné marang Gusti Allah. Nalika wong tuwané Bapa Sing Kinurmatan iku ngucapake sumpah monastik, lan ora suwe sawisé kuwi loro saduluré, Paulus lan Dionysius, uga dicukur rambute dadi biarawan, dhèwèké uga, manut tuladhané lan kepéngin nglakoni urip kaya wong-wong mau, ngucapake sumpah monastik bebarengan karo saduluré Plato. Sawisé dadi biksu, dhèwèké nyawisaké dhiri ing urip biksuan kanthi semangat nganti ngluwihi kabèh kanca-kancané; amarga, dhèwèké nyoba nyonto dhisik marang para sesepuh, banjur marang kabèh biksu liyané, nyerep kabecikané lan ngleksanakaké ing uripé dhéwé. Liwat urip asetiké sing dadi tuladha, dhèwèké éntuk pangayoman saka Nikolaus, sing wektu kuwi Uskup Italia[3394] , sing kepéngin ngajèni dhèwèké kanthi jabatan uskup; nanging dhèwèké nolak, kanthi nyatakaké yèn dhèwèké ora pantes nampa pakurmatan kaya ngono. Uskup Nikolaus banjur menyang marang adhine, Paulus, lan kanggo nguwatake Gréja Korintus sing wektu kuwi ora duwe uskup, ngangkat dhèwèké dadi Uskup Korintus[3395] . Sawisé kuwi, Peter sing Mulya, amarga manut panyuwunan sing terus-terusan supaya nampa jabatan uskup, lunga menyang adhine Paul ing Korintus lan nglakoni sumpah meneng, nanging mung tetep setaun, ora kasil netepi sumpahé nganti pungkasan, amarga para bangsawan lan juragan kapal[3396] teka marang Paulus ing Korintus saka tanah adoh lan nyuwun supaya dhèwèké ngangkat seduluré dadi uskupé, kanthi alesan yèn uskupé wis seda. Padha nyuwun banget marang Santo Petrus supaya dadi uskupé, nganti piyambakipun ora bisa nolak; dhèwèké banjur mutusaké mlayu saka Korintus. Nanging sawisé suwé wektu lan wong-wong mau terus nyuwun kanthi luwih ngotot, dhèwèké pungkasané kasentuh déning luhé lan nampa usulané.

[3394] Iki Nikolaus I si Mistikus, Patriark Konstantinopel. Ing taun 895 piyambakipun njabat minangka Patriark Konstantinopel; ing taun 906, amarga wis ngukum pangucilan Komuni Suci marang Kaisar Leo VI si Filsuf amarga nikah kaping papat karo Zoe, piyambakipun diasingaké déning kaisar menyang pulo Iria; lan ing taun 911 dhèwèké dibalèkaké manèh ing jabatané, sing dijabat nganti seda ing taun 925.

[3395] Korintus – kutha paling tuwa ing Yunani, dumunung ing sisih lor Argolis kuna, ing pesisir Teluk Korintus. Gereja Kristen ing kana diadegaké déning Santo Paulus Sang Rasul.

[3396] Yaiku saka kutha Argos, sing dumunung ing pesisir Teluk Argolis. Salah siji synaxaria nyebutake manawa Sang Pantes Petrus iku uskup ing kutha Argos. Uga nyatakake manawa piyambakipun diangkat dadi uskup dening Patriark Nikolaus I si Mistik.

Sawisé nampa jabatan uskup, Sang Romo nyawisake manahé sakabehé kanggo pakaryan mulang Garéja, lan semangaté dhéwé dadi wangsulan sing pantes marang semangat sing dituduhaké marang dhèwèké déning umaté. Ing pakaryan welas asihé, dhèwèké malah ora sungkan maringi sandhangané dhéwé marang wong mlarat. Dhèwèké maringi panganan marang anak yatim, ngopeni janda, nyedhiyakake pangan kanggo wong mlarat, lan sacara rahasia maringi sedekah marang sapa waé sing butuh. Nalika panèn ala nyerang lan paceklik nyebar ing tanah, dhèwèké maringi pangan marang ewonan wong luwe liwat sedekah sing ora kendhat. Ing sawijining wektu nalika semana, mung ana sithik panganan sing isih ana ing wadhah, nanging Sang Pendeta enggal nemokaké yèn wadhah mau wis kebak manèh, saéngga panganan ing kono cukup kanggo wong-wong mbutuhaké sajrone setaun. Amarga welas asih marang wong sing nandhang sangsara, piyambakipun mbebasake tawanan lan nylametake wong ringkih saka kekerasan wong kuwat. Sateruse, piyambakipun marasake bocah wadon enom sing kesurupan setan, mratelakake prahara sing bakal nimpuh Peloponnese ing sawijining parabel[3397] , lan suwé sadurungé , piyambakipun wis weruh dina seda piyambakipun. Sawisé yuswa pitung puluh taun lan nindakake akèh kabecikan, dhèwèké nyerahaké nyawane sing pinaringan berkah marang Gusti. Sanadyan sawisé seda, dhèwèké terus nindakake mujijat, ngetokaké ambu wangi saka peti mayité, ngusir setan lan marasaké kabèh jinis lara, uga maringi pitutur marang sapa waé sing nyuwun pandhuan ing peti mayité[3398] .

17 Mei

4 Mei (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci, Perawan Pelagia

Dirilisaké tanggal 4 Mei

Nalika Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian[3399] , miwiti panganiayaan marang umat Kristen, akèh saka wong-wong mau, amarga wedi marang siksaan, mlayu menyang pagunungan. Nanging wong-wong Kristen sing teguh imané lan luwih wedi marang Gusti tinimbang manungsa tetep ana ing gréja-gréja panggonané, lan kanthi khusyuk ndedonga marang Gusti supaya maringi kekuwatan kanggo perjuangan, supaya bisa metu minangka pemenang saka perang sing bakal teka.

Ing wektu kuwi, Clino dadi uskup kutha Tarsus[3400] . Dheweke ngowahi akèh wong pagan dadi pracaya marang Gusti sing sejati lan ngabaptis wong-wong mau; nggawa wong-wong mau, kaya gembala sing becik, mlebu ing kandhangé Kristus, dhèwèké ngajak saben wong supaya tetep teguh ngakoni jenengé Kristus lan nyawisake nyawane kanggo Panjenengané, kanthi pangarep-arep sing ora goyah bakal nampa mahkota kamenangan saka Panjenengané ing Karajané Swarga.

Diocletian, sing wektu kuwi ana ing Kilikia, sawisé krungu bab uskup sing wani iki, mrentah supaya dhèwèké ditangkep lan mrentah supaya gapura kutha ditutup supaya dhèwèké ora bisa mlayu saka kutha. Nanging sanajan sadurunge prentah kuwi diwenehake, uskup mau wis nampa wahyu saka Gusti Allah babagan kabeh sing bakal kelakon, lan tanpa ana sing ngerti, dheweke ninggalake kutha, amarga wektune durung teka. Bareng karo wong Kristen liyane, dheweke ndhelik ing pagunungan lan ara-ara samun. Diocletian, nesu amarga ora bisa

---

[3397] Ing jaman kuna, Peloponnese iku jeneng sing diwenehake marang bagéan kidul saka Yunani saiki.

[3398] Sing Mulya seda ing abad kaping 10. Ing taun 1421, relikine dipindhah saka Argos menyang Nafplio. Miturut kesaksian mata, nalika peti jenazah dibukak, bumi nggempa, udhara kebak ambune kemenyan, lan akèh wong mari.

[3399] Kaisar Diocletian mrentah Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

[3400] Tarsus iku kutha gedhé lan ing jaman kuna padhet penduduké ing Cilicia, sawijining wewengkon ing Asia Minor. Kutha iki diadegaké déning raja Asyur Sennacherib (705–681 SM). Amarga dunungé ing Kali Cydnus, kutha iki dadi pusat dagang utama. – Kanggo wong Kristen, kutha Tarsus nduwèni makna minangka panggonan lair lan omah awalé Santo Paulus Sang Rasul. Diarani déning Gusti piyambak marang palayanan agungé, Rasul Paulus wiwitané nyiapaké dhéwé ing Tarsus kanggo metu lan mberitakan Injil (deleng Kisah Para Rasul 9:11–30). Saiki, Tarsus iku kutha cilik ing vilayet Adana kanthi populasi 8.000 jiwa lan dadi péranganing Turki. Kagumane, nganti saiki, pakaryan utama para warga Tarsus lan sakupenge yaiku nggawe permadani, kain felt kanggo tenda, lan piranti-piranti maneka warna, kaya ing jamané Rasul Paulus sing ngupadi panguripan kanthi nggawe tenda (Kisah Para Rasul 18:3).

nemokake uskup mau, banjur ngarahake murkane marang wong-wong sing wis digawa uskup mau marang Kristus; dhèwèké mréntah supaya akèh wong Kristen anyar mau ditangkep lan dipenjara.

Ing wektu kuwi, ana ing kutha Tarsus sawijining wanita enom jenenge Pelagia, keturunan bangsawan, misuwur amarga sugih lan ayu, lan kebak ajrih marang Gusti Allah lan kasucian. Nalika dhèwèké krungu saka wong Kristen babagan Yesus Kristus, Putrané Allah, atiné kobong karo katresnan marang Panjenengané; dhèwèké pracaya marang Panjenengané lan ngandharake sumpah ora bakal nikah karo manungsa apa waé, amarga wis mutusaké dadi tunangané Panganten langit sing langgeng, ora mati, lan ora rusak; Sawisé pracaya marang Kristus, dhèwèké kepéngin nampa baptisan suci.

Nanging nalika ngerti yèn uskup Kristen wis ninggalaké kutha, dhèwèké krasa sedhih banget, amarga dhèwèké kepéngin ndeleng uskup mau lan nampa baptisan suci saka tangane. Nganti wektu kuwi, dheweke durung nate ndeleng uskup lan mung krungu babagan dheweke. Amarga ibune Pelagia, sing janda, setya marang sesembahan berhala, Pelagia ndhelikake iman marang Kristus lan niyaté marang ibune.

Ing wektu kuwi, putra raja,[3401] , krungu bab kaendahan sing luar biasa saka gadis Pelagia; dhèwèké nduwèni kasempatan kanggo ndeleng dhèwèké. Dhèwèké ngutus priya-priya terhormat marang dhèwèké, sing ditugasaké nyampèkké marang Pelagia niyat putra raja arep ngajak dhèwèké mlebu ing ikatan manten.

Ibu Pelagia bungah banget karo kahanan iki, nanging sang gadis suci nduwé pamikiran liya. Kanthi nggawe pratandha salib, dhèwèké mangsuli para utusan tanpa wedi: 'Aku wis tunangan karo Putraning Gusti Allah, Sang Raja Abadi.'

Kanthi wangsulan kuwi, para utusan banjur bali marang putraning raja.

Krungu wangsulan Santa Pelagia, pangeran langsung nesu gedhe; dhèwèké mutusaké bakal mbales dendam sing kejem marang putri suci kuwi, nanging ora langsung, amarga dhèwèké ngarep-arep yèn putri kuwi bakal owah pikiran lan manut karo kersané.

Ing wektu sing padha, Pelagia ngandhani ibuné yèn dhèwèké kepéngin sowan marang ibu susu, sing wis suwé ora ketemu. Ibu susuné manggon ing njaba kutha, lan Pelagia mangkat saka omah kanthi niyat golèk uskup Kristen, panggonan pangungsèn rahasiané sing wis dhèwèké krungu saka sawatara wong Kristen. Nanging ibu Santa Pelagia, ing sangisoré pangaribawa setan, nolak nyukupi panyuwunan putriné lan kanthi tegas nentang, kandha: 'Kowe ora kena lunga menyang kana saiki; kowe bakal lunga wektu liya.'

Iki ndadekake Pelagia banget sedhih.

Ing wengi iku uga, Gusti katon marang dheweke ing wangun Uskup Clinon, tanpa ngucapake tembung siji marang dheweke. Dheweke gumun banget marang pangliyan iku, amarga pasuryan mulya saka sing katon marang dheweke sumunar kaya pepadhang, lan sandhangane nggumunake.

Sawisé tangi, dhèwèké kanthi rahasia ngutus loro eunukh sing paling dipercaya[3402] menyang penjara ngandhap ing ngendi wong Kristen dikurung, kanthi tujuan takon marang wong-wong mau bab penampilan uskup. Wong-wong mau nindakake prentahé lan bali karo katrangan rinci bab penampilan uskup. Perawan sing suci iku gumun amarga, miturut crita mau, rupa uskup iku cocog ing saben rincian karo sing wis dideleng ing impene, lan dheweke nyadari yen iku pancen uskup sing wis dideleng ing impene. Kanthi kebak kabungahan, dhèwèké kepéngin banget saka sak jroning atiné kanggo ndeleng dhèwèké sacara nyata lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanthi tembung-tembung iki: 'Gusti, paringana dhumateng abdi Panjenengan, sang juru kabar berkah Panjenengan, lan aja nganti abdi kélangan sakramen suci Panjenengan.'

Sawisé kuwi, dhèwèké manèh nyuwun marang ibuné supaya ngidini dhèwèké menyang marang ibu susu, kandha yèn dhèwèké kangen amarga wis suwé ora ketemu. Ibuné ora gelem ngidini. Nanging amarga wedi yèn dhèwèké bakal lara amarga sedhih, ibuné nyetujoni panyuwunané lan mréntah supaya kereta kuda, jaran, lan abdi disiapaké kanggo lelungan. Banjur, ngagem Pelagia busana ungu kraton sing pantes kanggo panganten pangeran, lan ngias dheweke nganggo busana emas lan permata, dheweke ngutus dheweke, diiringi para abdi lan kasim sing

---

[3401] Diocletian ora nduwé putra. 'Pangeran' sing kasebut ing kéné kudu dipahami – kaya sing diterangaké St Demetrius saka Rostov – minangka priya enom sing dijupuk déning Diocletian kanggo dibesarké lan diadopsi kanthi hak nampa tahta kraton.

[3402] Eunukh iku abdi sing dikastrasi kanggo ngladeni ing harem ing Wétan. Adat ngkastrasi abdi wis ditindakake ing Yunani Kuna lan Romawi, nanging luwih sumebar ing Asia Minor Kuna.

paling dipercaya ing kereta mewah, karo pangandika pamitan iki: 'Mlayu kanthi tentrem, anakku, lan sampaikan salamku marang ibu pengasuhmu.'

Pelagia mangkat kanthi kabungahan, dikelilingi akèh abdi dalem. Sawisé lelungan watara sepuluh poprishch[3403] saka kutha, padha nyedhak gunung kang katutupi alas kandel. Ing wektu kuwi, salah siji abdi dalemé, sing jenengé Longinus, weruh wong sing saleh mudhun saka gunung. Iku Uskup Clino, sing kanthi pangayomaning Gusti, para lelungan kasempatan ketemu ing kene. Longinus, sing sejatine wong Kristen rahasia, ngenali Uskup Clino ing priya iki lan kandha marang abdi liyane, sing uga wong Kristen rahasia:

'Adhiku Julian! Apa kowe ngenali wong sing lagi nyedhak marang kita iki? Dhèwèké iku wongé Gusti, Uskup Clino, sing misuwuré wis sumebar ing saindenging Wétan amarga mujijat-mujijat sing ditindakake; sang raja, sawisé krungu bab dhèwèké, wis suwé nggoleki nanging ora ketemu, lan amarga iku banjur nganakake panganiayaan marang wong Kristen.'

Obrolan antarane Longinus lan Julian iku dirungokake dening loro eunukh sing dikirim Pelagia menyang penjara ngendi para Kristen ditahan, kanggo ngerti kepiye rupane uskup. Wong-wong mau nglaporake apa sing dirungokake marang Pelagia.

Perawan suci mandhegake kereta kuda lan, sawisé mudhun, mlaku menyang wongé Gusti. Dhèwèké mréntah para abdi supaya tetep adoh lan padha ngaso ing sangisoring wit, amarga dhèwèké ora péngin wong-wong pagan krungu bab misteri iman Kristen sing suci. Nalika nyedhak wongé Gusti, dhèwèké nyapa nganggo tembung iki:

'Sugeng, abdi Kristus!'

Uskup mangsuli:

Muga-muga tentreming Kristusku ana ing sacedhakmu, para dara enom.

Pelagia nerusake:

'Mugi Allah dipun puji, ingkang sampun paring wahyu dhumateng kula ing pangandhaping pasuryan panjenengan lan ngutus panjenengan dhumateng kula supados nylametake nyawa kula saking karusakan. Kula nyuwun dhumateng panjenengan ing asmaning Allah, ingkang panjenengan sembah, paringa weruh: punapa panjenengan Clino, uskup Kristen?'

Klino mangsuli marang dheweke:

Aku iki pangembala wedhusé Kristus, sing ngarep-arep éntuk urip langgeng.

'Apa sing panjenengan paringaké marang umat panjenengan supaya padha éntuk gesang langgeng?' pitakon Uskup Pelagius.

Aku mulang supaya padha ngerti Rama, Putra, lan Roh Suci, lan aku paring piwulang supaya padha nglakoni urip sing takwa kanthi ajrih marang Gusti Allah lan katresnan marang Kristus.

"Critakna marang aku, bapakku, apa sing kudu ditindakake wong-wong sing kepengin nyawiji karo Gustimu luwih saka apa wae?"

"Aku kandha marang kowe," wangsul uskup, "pembaptisan kanggo pangapura dosa lan kanggo gesang langgeng; ora ana sing luwih perlu tinimbang iki."

Rembuk ing sikilé uskup, Pelagia kandha kanthi nyuwun:

"Ampunana aku, Paduka, lan paringana aku peparing Panjenengan! Wiwit aku rembugan kaliyan Panjenengan, padhanging Gusti wis sumunar ing atiku; aku nyingkiri Setan, para abdi-abdiné, lan tipuané, uga arca-arca tanpa nyawa sing wis suwé tak sengiti, sing ora ana urip, nanging pati lan karusakan langgeng. Saiki, mulane, aku ndedonga marang Gusti Allah ing swarga supaya Panjenengané nglamar aku, sanadyan aku ora pantes, marang Putrané, sing wis maringi padhang ing atiku, awit Panjenengané iku Srengéngé Kaadilan.

Krungu iki, uskup kagum marang katresnan gedhé sang putri marang Gusti lan bungah ing atiné. Banjur, ngangkat tangane menyang langit, dhèwèké miwiti ndedonga nganggo tembung-tembung iki: 'Ya Gusti Allah, Rama saka Sang Kristus, Pangerané kita! Panjenengan ingkang manggen ing swarga lan sampun nyaur parawan iki supados mangertos Panjenengan, paringna dhumateng piyambakipun baptisan suci saking Putra Panjenengan ingkang Panjenengan tresnani.'

Mangkono uskup ndedonga.

[3403] 'popristye' iku satunggaling unit ukuran dawa sing padha karo watara 690 'sazhens' kita.

Tiba-tiba, ana mata air urip mili saka lemah ing ngarepé. Ndelok mujijat iki, uskup memuji Gusti Allah, kandha:

'Agung kowe, Gusti Allah kita, Rama, Putra, lan Roh Suci, sing wis maringi baptisan minangka warisan tumrap manungsa kanggo gesang langgeng. Dhuh Pangeran, sing ngerti manah! Asor abdi Panjenengan kabuka ing ngarsanipun. Panjenengan mirsani menawi abdi isin ng baptisaken gadis punika. Mula, yaiku, Dzat Kang Maha Kuwasa, aturana sedaya lumantar paningal Panjenengan, lan paringana pitutur dhumateng abdi punapa ingkang kedah abdi tindakaken.

"Kakang, bapak kula," pangajeng Pelagia ing wektu kuwi, "pandonga kakang sampun kaparing; nyawang, kula mirsani kalih para mudha sumunar ing sacedhake sumur, nyekel selendang padhang ing tanganipun. Kakang saged maringi baptisan dhumateng kula tanpa sangsi."

Sawisé matur nuwun marang Gusti, uskup nyedhak sumur lan ndeleng loro Malaikaté Gusti sing, kaya sing diomongaké Pelagia, nyekel selubung sing luwih putih tinimbang salju kanggo nutupi awak sang prawan. Banjur uskup ngudapaké banyu, maca pandonga ing ngisor iki:

– Ya Sang Raja kabeh ciptaan, *'Panjenengan nggawe malaikat-malaikat Panjenengan dadi roh, lan para abdi Panjenengan dadi geni kang murub'* (Mazmur 103:4), paringana aku pantes nyawisake marang Panjenengan minangka kurban rohani prawan iki sing Panjenengan kintunake marang aku. Tetepna dhèwèké ing barisan para pilihan Panjenengan, supaya ing dina Kraton Panjenengan dhèwèké bisa mlebu kratoné Kristus Panjenengan, bebarengan karo limang dara pinter sing nggawa obor murub[3404] .

Sawisé rampung pandonga, uskup ngabaptis Pelagia sing pinaringan berkah mau ing jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci, lan maringi dhèwèké sawijining potongan Tubuh Kristus sing digawa bareng karo dhèwèké.

Sawisé sakramèn rampung, Santa Pelagia nyuwun ing ngarep uskup lan, kanthi nyium sikilé, kandha marang dhèwèké:

'Gusti, bapak ingkang kinurmatan, mugi panjenengan ndedonga ingkang Gusti, supados Panjenengan maringi kiyat ingkang Roh Suci.'

Uskup ngendika marang dhèwèké:

'Mugi Gusti, marang pundi panjenengan sampun nyerahake dhiri, *"ngutus pitulungan saking* papan suci-Ne″ (Mazmur 19:3), panggonané Panjenengané, lan paring panjenengan kamenangan nglawan mungsuh-mungsuh panjenengan.'

Kanthi kebak kabungahan ageng saka Roh Suci, Pelagia kandha marang uskup:

'Bapa, kula nyuwun ing asmané Gusti, ingkang sampun paring kaslametan lumantar panjenengan: mugi panjenengan boten nolak panyuwunan kula. Saking panjenengan kula sampun nampi busana ungu langgeng Sang Raja Langgeng; mulane, kula boten pantes ngagem busana ungu donya ingkang fana lan hiasan sia-sia punika. Jupuk saka aku, adol, lan sediakake dhuwit saka asilé kanggo wong mlarat, amarga kabèh bandha iki mung nimbulaké rasa muak ing atiku.

Uskup mangsuli marang dheweke:

'Ora pantes aku nyekel iki ing tanganku; nanging, aku bakal njupuk saka sampeyan supaya ora nglarani ati sampeyan, amarga sampeyan nyuwun marang aku ing asmane Gusti. Ya wis, aku bakal nepaki panyuwunan sampeyan.'

'Aku wis krungu,' kandha Pelagia minangka wangsulan, 'manawa Gusti kita ngendika ing Injil Suci Panjenengané: "*Ora ana siji waé sing bisa ngawula marang loro tuan. Kowé ora bisa ngawula marang Gusti lan marang mammon"* (Matéus 6:24). Mula, amarga kepéngin ngawula marang siji Gusti, aku nolak mammon[3405] .'

Uskup kagum marang kawicaksanan Santa Pelagia. Sawisé ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, dhèwèké mberkahi lan pamit.

Santa Pelagia, kanthi kabungahan ageng ing Roh Suci, ngluhurake lan matur nuwun marang Gusti Allah kanthi sakabehe manah amarga Panjenengané karsa nganggep piyambakipun pantes nampa karunia swarga.

Nalika dhèwèké tekan para abdi sing padha ngentèni, dhèwèké weruh yèn mripaté kabur amarga tipuan setan: padha ora bisa ndeleng apa-apa lan ora ngerti ing endi sing kuduné dituju. Wong suci mau, nyadari menawa

[3404] Delengen parabel sepuluh dara (Matius 25:1–13).

[3405] Mammon iku jeneng dewa Siria, pelindung kasugihan. Ing teges kias, 'mammon' biasane ateges kasugihan lan bandha donya.

iki kelakon amarga pakaryané mungsuh kaslametan kita, banjur nggawe pratandha salib ing saben abdi mau lan kanthi mangkono nylametaké saka kabutaane; padha bisa ndeleng cetha manèh, kaya sadurungé.

Sawisé paningalé bali, para abdi wiwit takon marang Santa Pelagia:

'Gustiwan! Endi priya sing panjenengan ajak ngomong? Nalika panjenengan adoh, kita weruh sawijining wanita sing padhang banget ngadeg ing antarané panjenengan lan kita karo loro abdi wadon; piyambakipun nganggo loro mahkota ing sirah; lan ing ndhuwur mahkota mau sumunar salib[3406] .'

Santa Pelagia maréntahaké para abdi supaya meneng; banjur piyambakipun wiwit mulang iman marang Gusti kita Yesus Kristus.

Para abdi jawi mangsuli marang piyambakipun:

'Kepiye kita bisa ora pracaya, Gusti, marang Panjenengané sing sawisé seda bakal nylametaké kita saka sangsara langgeng lan sing piyambak nduwé kuwasa maringi kita urip langgeng ing swarga!'

Wong suci kuwi bungah ndeleng para abdi wis tobat lan maringi pitutur supaya langsung mlebu baptisan suci. Banjur, sawisé lungguh ing kereta kuda, dhèwèké nerusaké lelampahan menyang wet nurse-é.

Inungé metu nyambut rawuh asuhé lan kandha yèn dhèwèké saiki malah luwih ayu tinimbang biyèn, nanging gumun amarga sandhangané prasaja lan tanpa hiasan apa-apa.

Sawisé kabungahan kapisan nalika padha ketemu manèh, ibu susu nyumurupi owah-owahan gedhé ing watak Santa Pelagia: biyèn dhèwèké sombong lan angkuh, nanging saiki dhèwèké wis andhap asor lan alus; biyèn dhèwèké cerewet, nanging saiki meneng bae; biyèn dhèwèké seneng kabèh jinis panganan enak, nanging saiki dhèwèké urip kanthi puasa lan nglakoni pangastiné, mung mangan sethithik; sadurunge, dheweke nglampahi dina-dinane kanthi nganggur lan seneng-seneng, lan ing wayah wengi ngaso ing amben alus; saiki dheweke nglampahi akèh wektu sajrone dina kanggo ndedonga, ngaso ing amben atos, lan ing wayah wengi uga tangi kanggo ndedonga. Saka kabèh pratandha iki, ibu susu nyadari yèn Pelagia wis nampa iman Kristen. Banjur dheweke kandha marang dheweke:

Anakku sing tak tresnani! Kaya biyen kowe nggumunake pangeran lan sapa wae sing ketemu kowe amarga kaendahan fisikmu sing ageng, saiki upayakna nyenengake Putraning Allah, Sang Raja Langgeng, marang sapa kowe wis tunangan dadi panganten, kanthi kaendahan batinmu sing sejati. Aku weruh kowe wis pracaya marang Gusti Allah sejati ing swarga. Mugi Panjenengané maringi kekuwatan marang kowe kanggo nampa sangsara demi Panjenengané, mugi Panjenengané maringi kamenangan marang kowe nglawan mungsuh, lan mugi Panjenengané maringi mahkota kamenangan ing kamulyané. Lan saiki, anakku, tinggalna aku kanthi tentrem sanalika bisa; Aku ora kepéngin kowe suwe ing omahku; aku ora wani nahan kowe, amarga aku wedi marang murka pangeran sing nganggep kowe minangka tunangane. Nanging aja mikir yèn aku wedi kanggo diriku dhéwé: yèn aku nandhang sangsara bareng kowe, aku bakal nampa ganjaran saka Gusti Allah bebarengan karo kowe; nanging aku wedi kanggo kabèh keluargaku lan sedulurku. Yen pangeran sing arep nikah karo kowe ngerti yèn kowe wong Kristen lan yèn kowe manggon ing omahku, dhèwèké bakal mbasmi aku lan kabèh keluargaku.

Sawisé krungu tembung-tembung kuwi saka ibu susu, Santa Pelagia, kanthi sirah menunduk, banjur mulih marang ibuné.

Nalika Pelagia nyedhaki omahé, ibuné metu nyambut teka. Ndeleng anaké ora nganggo busana kraton lan tanpa perhiasan mewah, nanging mung sandhangan prasaja, ibuné kebak rasa wedi lan gumun.

Salah siji abdi dalem nyritakaké kabèh sing kelakon ing dalan, lan nyritakaké carané Pelagia nampa baptisan suci saka uskup Kristen. Krungu kabar kuwi, ibuné krasa kaya badané kaku, lan amarga sedhih banget, dhèwèké ngglethak ing amben suwéné suwe, kaya wong mati. Mengko, sawisé tenang manèh, dhèwèké tanpa ngomong apa-apa marang anaké, buru-buru menyang sang prabu lan nyuwun supaya sang prabu maringi prajurit kanggo nglacak lan nangkep uskup sing wis ngowahi anaké dadi Kristen, lan nggawa dhèwèké menyang pangadilan. Sang prabu maringi akèh prajurit, loro-lorone numpak jaran lan mlaku kaki.

Ing wektu sing padha, Pelagia sing pinaringan berkah, nalika weruh ibune lagi nesu gedhe, ngajak sawetara abdi dalem sing pracaya marang Kristus, banjur metu saka omah kanthi diam-diam bebarengan karo wong-wong mau, lan sawise nyebrang kali sing dijenengi Kidn[3407] , mutusake ndhelik ing kana.

[3406] Cetha, Wanodya kang nggumunake sing muncul iku Ibune Gusti Allah.

Ibune, sawise bali menyang omah karo para prajurit lan ora nemu Pelagia ing kana, saya kuwatir lan ngutus para prajurit menyang sakupenge, mrentah supaya padha nggoleki Pelagia lan Uskup Clinon.

Para prajurit nyebar ing sakupenge pedésaan, padha takon bab Pelagia ing dalan-dalan lan nggoleki ing endi-endi ing pagunungan lan ara-ara gersang, nanging ora bisa nemokake, amarga Gusti Allah piyambak sing nglindhungi kanthi kaajaiban. Santa Pelagia, sing lungguh ing pinggir kali, weruh prajurit padha nggoleki dheweke ing pinggir sebrang; nanging prajurit mau, sing mripate nalika semana kabut dening pangayomaning Gusti, ora weruh dheweke utawa kanca-kancane. Banjur sang santa kandha marang para abdi:

'Apa kowe weruh carane Gusti kita tresna lan ngreksa para abdi-Nya sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané?'

Sawisé nggoleki kanthi intensif nanging ora ana asilé, para prajurit padha bali, amarga ora nemokaké uskup utawa Pelagia. Kahanan iki ndadékaké ibu Pelagia ngalami sedhih lan prihatin sing paling jero, nganti katoné meh ora urip.

Banjur Pelagia, nalika ngrasakake inspirasi saka Roh Suci ing atine lan kobong tresna marang Calon Penganten Surgane nganti siap nampa sangsara demi asmané Kristus, lunga menyang omahé ibuné lan miwiti ngajak ibuné supaya nyingkirake sedhih palsu:

"Napaké," kandha Pelagia marang ibuné, "kowe nesu banget? Napa kowe ora gelem nampa kabeneran? Kowe ora ragu-ragu nelpon prajurit kanggo nggoleki wong suci sing ngajèni Gusti Allah Kang Maha Luhur, Pangripta kabèh tumitahan. Apa kowe ora isin perang nglawan Gusti Allah ing Swarga! Apa kowe ora ngerti yèn abdi Panjenengané, uskup, bisa lumantar pandonga nyuwun marang Panjenengané supaya ngutus salah siji Malaikaté marang dhèwèké, sing ing kedhip mripat bakal ngrusak kabèh pasukan militèr?"

Iki lan liya-liyané sing diandharaké Santa Pelagia babagan Gusti Yesus Kristus, ngélingaké ibuné supaya ngerti Gusti sing sejati, nanging ora ana gunané, amarga ibuné kabutak déning kegilaan lan kebencian. Ora nggatekaké tembung-tembung sing diilhami déning Gusti saka anaké, dhèwèké ngutus kabar marang putrané raja kaya mangkéné: 'Tunanganmu wis nyawisake awake dhewe marang Gusti Allah Kristen.'

Krungu kabar iki, priya enom kuwi kaget banget lan sedhih. Pangarep-arepe ambruk. Dheweke kelingan sepira akèh wong Kristen sing wis disiksa bapakne, nanging ora ana siji waé sing gelem nyerah marang bapakne. Ing bingung lan sedhih, dheweke lungguh piyambakan ing kamare lan mikir kaya ngene: 'Yen Pelagia wis pracaya marang Gusti Kristus lan wis nyawisake awake dhewe dadi pangantené Panjenengané, mesthi dheweke ora bakal sarujuk mbaleni pracaya lan dadi garwaku. Apa sing kudu tak lakoni? Apa aku bakal nyiksa dheweke? Nanging kuwi ora bakal ana gunané, amarga aku ngerti sepira kabungahané wong Kristen nalika padha nampa panyiksaan lan pati sing paling kejem kanggo Gusti Allahé. Pelagia bakal nindakake sing padha; mesthi wae dheweke luwih milih mati tinimbang dadi garwaku; sing isih tak duwé mung isin lan sedhih sing luwih gedhé. Isin lan aib bakal dadi duwaku amarga ejekan para wong Kristen marang aku, lan sedhih lan murung saka paoté dheweke, amarga aku tresna marang dheweke tanpa wates lan sakabèhé jiwaku kobong karo geni katresnan marang dheweke. Aku wis ngerti nasibku! Supaya ora nyekseni sangsaraé lan supaya atiku sing tatu amarga katresnan ora nambah lara maneh, aku bakal mungkasi uripku dhéwé, amarga luwih becik mati sepisan tinimbang ngalami sangsara saben dina, diremehake lan dibenci amarga katresnan sing kobong ing atiku.'

Sawisé ngomong mangkono, priya enom iku narik pedhangé, mbukak dhadhané, lan nyorok bilah pedhang marang dhadhané, kandha kanthi nangis:

Kutukna wektu nalika mripatku nyekseni kaendahan agung iki, sing ora bisa tak nikmati utawa tak puasake. Nanging saiki, sakwise iki, aku bakal bebas saka kabeh sangsaraku!

Sawisé ngucapaké tembung-tembung kuwi, priya enom kuwi nyabet dhadhane dhéwé nganggo pedhangé kanthi kenceng; nyusup ing atiné, dhèwèké ambruk ing mata pedhang lan seda.

Ibu Pelagia, nalika krungu kabar iki, kaget banget lan wedi yèn Kaisar Diocletian bakal ngukum pati dhèwèké lan kabèh keluargané minangka balas dendam marang anaké. Mula, dhèwèké dhéwé ngiket anaké lan nggawa dhèwèké marang kaisar, nyalahké dhèwèké siji-sijiné amarga pati anaké lan nyerahké dhèwèké marang

---

[3407] Kidn – sing saiki dikenal minangka Tarsus-Çay – iku kali cilik ing Cilicia; kali iki mili saka Gunung Taurus lan ngliwati kutha Tarsus.

pati lan paukuman. Diocletian, nalika ndeleng ibu lan putri mau, kandha marang wong loro kanthi sedhih banget ing atiné:

'Apa sing wis kok lakoni? Kowé wis matèni anakku.'

Ibune mangsuli marang piyambakipun makaten:

'Ing ngarepmu iki aku wis nggawa wanita sing tanggung jawab marang pati anakmu. Patèni dhèwèké lan balas dendam pati anakmu.'

Ing wektu iku, Diocletian kagum marang kaendahan Pelagia sing ngluwihi kabèh garwa lan gundhiké, lan durung tau weruh wanita sing ayu kaya ngono sadurungé. Saiki dhèwèké ora mikir bab paukuman pati utawa balas dendam, nanging kepéngin nyukupi napsu sing kobong ing atiné. Dheweke miwiti nyusun rencana kanggo ngalihake Pelagia saka Kristus lan njupuk dheweke dadi garwane. Dheweke mrentahake supaya akèh emas lan watu permata digawa lan diselehake ing ngarepe sang putri, kanthi pangajab bisa nggodha panganten Kristus iki, nalika dheweke maringi ibune satus talenta emas[3408] lan ngusir dheweke. Dheweke bali menyang omahé, kabungahan sing dirasakake ora liya kajaba kabungahan setan. Nanging Santa Pelagia ditinggal ing kamar kraton ing pangreksan para abdi dalem putri.

Esuké, sang raja mréntahaké supaya sang putri suci digawa ngadhep dhèwèké kanthi pakurmatan, nalika dhèwèké dhéwé lungguh ing dhampar kanthi kabèh kamulyané, dikepung déning kabèh panasihaté. Akèh prajurit ngadeg ngubengi dhèwèké. Ing ngarepé pasamuwan ageng kuwi, dhèwèké ngandika marang sang putri suci nganggo tembung-tembung iki:

Aku mung njaluk siji bab saka kowe, Pelagia: supaya kowe mbaleni Kristus; banjur aku bakal njupuk kowe dadi garwaku, lan kowe bakal dadi sing paling utama ing kratonku; aku bakal masang mahkota raja ing sirahmu, lan kowe bakal mrentah sakabehe karajaanku bebarengan karo aku. Yen aku duwe anak lanang saka kowe, dheweke bakal ngganteni aku ing singgasana.

Santa Pelagia, kebak semangat ilahi, mangsuli tanpa wedi:

'Kowe edan, ya Sang Prabu, ngucapake tembung kaya ngono marang aku! Mula, kawikana, manawa aku ora bakal nepaki kersamu, amarga aku muak karo nikahmu sing hina, awit aku wis duwe Calon Bojo—Kristus, Raja Swarga; aku ora kepengin mahkotamu sing kraton, sia-sia lan fana, amarga Gustiku wis nyawisake telung mahkota kang langgeng ing Kerajaan Swarga. Sing kapisan – kanggo pracaya, amarga aku wis pracaya kanthi sakabehe atiku marang Gusti Allah sejati; sing kapindho – kanggo kasucian, amarga aku wis nyerahake kesucianku marang Panjenengané; sing katelu – kanggo pangorbanan, amarga aku kepengin nampa saben panyiksaan kanggo Panjenengané lan nyawisake nyawaku amarga katresnanku marang Panjenengané.

Krungu tembung-tembung mau, Diocletian nesu banget lan mrentahake supaya sapi wesi dipanasake, kanthi pangarep-arep bisa medeni gadis suci mau. Nalika sapi wesi kuwi wis abang panas nganti percikan geni mabur kaya arang geni, gadis suci mau digawa nyedhak marang sapi mau. Ing antarané wong-wong sing padha kumpul ndelok acara kuwi ana akèh wong Kristen rahasia. Ndeleng sang putri nyiapake awake kanggo sangsara, wong-wong mau ndedonga rahasia marang Gusti supaya Panjenengané maringi kekuwatan saka dhuwur kanthi daya sing durung dingertèni. Kaisar lan para bangsawan nyoba ngyakinake sang putri nganggo muji-muji lan ancaman supaya manut kersané kaisar, nanging sang putri tetep teguh lan ora goyah.

Banjur raja mrentah supaya kabèh sandhangane dicopot saka awaké. Nalika weruh yèn padha arep nglucuti dhèwèké nganti telanjang, sang wali kandha banter marang Diocletian:

'Raja, luwih becik panjenengan mikirake garwa lan gundhik panjenengan dhéwé, amarga aku uga nduwèni awak sing padha karo wong-wong mau.'

Nanging kaisar, kobong karo napsu lan kepengin nyenengake mripat karo pirsani awak telanjang prawan, mrentah supaya dheweke langsung ditelanjangi. Nanging sang martir, tanpa ngenteni tangan wong-wong jahat nyentuh dheweke, nggawe pratandha salib ing awaké dhéwé lan kanthi cepet nyopot kabèh sandhangane, mbuwangé marang rai kaisar, lan ngadeg telanjang ing ngarepé para malaikat lan manungsa, dihias, kaya nganggo jubah ungu kraton, mung déning kesusuran pribadine minangka dara. Lan dhèwèké wiwit nyalahaké raja nganggo tembung-tembung iki:

[3408] Talenta iku batangan perak utawa emas sing ukurane lan regane béda-béda, gumantung wektu lan panggonané.

Aku nganggep kowe, ya Sang Prabu, kaya ula sing ngapusi Hawa (Kejadian 3:1–6) lan nyurung Kain mateni Habel (Kejadian 4:2–16), lan kaya setan sing njaluk idin marang Gusti Allah kanggo nggodha Ayub sing bener (Ayub 1:6–12). Nanging ora suwe, hai mungsuhé Kristus, kowe bakal binasa bebarengan karo kabèh pengikutmu sing padha pikiran.

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké manèh nggawe pratandha salib lan mlaku menyang sapi sing padha panas, tanpa ngentèni diuncalaké menyang kana. Nalika dhèwèké nyekel sapi kuwi nganggo tangane, tangane lumer kaya lilin ing geni kang nyala kenceng. Nanging, kaya ora ngrasakaké lara, dhèwèké nyelupaké sirahé liwat bolongan ing sapi kuwi lan mlebu ing njero, banjur wiwit muji Gusti kanthi banter, kandha:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, Putra Tunggalinging Allah Maha Luhur, amarga sampun nguwataken kawula ingkang ringkih kanggé pakaryan punika lan paring pitulungan ngungkuli setan saha tipunipun. Dhumateng Panjenengan lan Bapa Panjenengan ingkang langgeng, saha Roh Suci, mugi pinaringan kamulyan lan pangibadah salami-laminipun.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nyerahaké nyawané ing tangan Paningantené sing Maha Suci lan Abadi lan mlebu bebarengan karo Panjenengané ing kraton swarga ing antarané kabungahan lan kidungan pasukan malaikat: '[3409] '. Nanging, badané sing kinurmatan lumer kaya lenga ing kuali tembaga lan mili kaya murri wangi, nganti kabèh kutha kebak ambu wangi sing ora bisa diterangaké. Raja sing jahat mrentahake supaya balung sucié dibuwang metu saka kutha, lan balung mau digawa menyang gunung sing dijenengi Litaton. Papat singa sing teka saka ara-ara samun padha lungguh ing sacedhaké, ngreksa saka kéwan galak liyané lan manuk pemangsa.

Uskup Clinon nampa wahyu saka Gusti Allah babagan sedaé Santa Pelagia lan panggonané balungé. Banjur uskup mau lunga menyang gunung kuwi lan nemokaké balung suci Santa Pelagia lan para singa sing ngreksa. Para singa, nalika weruh manungsa saka Gusti, nyedhak marang piyambakipun lan sujud ing ngajengipun, lajeng wangsul menyang ara-ara samun. Uskup mau, sawisé njupuk balung martir suci, nggawa menyang pucuk gunung paling dhuwur lan masang watu ing kono. Mengko, nalika jaman panguwasa Kaisar Konstantinus, nalika kasucian sumebar ing endi-endi, dhèwèké ngedegaké gréja ing kono ing ndhuwur relik suci Pengantené Kristus. Ing watu kuburan, Uskup Clino nyerat ingkang makaten: 'Perawan suci Pelagia, ingkang nyawisake dhiri kagem Gusti Allah lan ngupaya ingkang satya ngantos pungkasaning gesang, kaparingi tentrem ing ngriki ingkang sésa awunipun, dene atinipun mrentah ing swarga kanti para Malaékat ing kamulyaning Kristus.'

Mangkono martir suci Pelagia ngrampungake perjuangane kanggo Kristus Gusti kita, marang Panjenenganipun kaluhuran, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase.

Kontakion, Nada 3:

Sawise ngremehake bab-bab donya iki lan wis nampa berkahing swarga, sarta wis nampa mahkota sangsara, ya Pelagia sing kinurmatan, kowe nyawisake aliran getihmu minangka sesajen marang Kristus Gusti. Mugi Panjenengané nylametake kita saka sangsara, kita sing ngurmati kenanganmu.

Penderitaan Sang Martir Suci Silvanus, Uskup Kesia[3410] lan patang puluh martir sing bareng karo dhèwèké

Dipeperingati tanggal 4 Mei

Imam martir suci Silvanus asalé saka sakupeng kutha Gaza[3411] lan wiwitané dadi prajurit. Sabanjuré, demi iman Kristen, dhèwèké ninggalaké tentara raja donya lan dadi prajurit Sang Raja swarga – Kristus – lan amarga

[3409] Martir suci Pelagia séda ing taun 287. Ing abad kaping wolu, nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Kopronymus (741–775), relik suci panjenengané dipindhahaké menyang Konstantinopel lan disimpen ing gréja sing didedikasikaké kanggo panjenengané.

[3410] Martir Suci Silvanus disebut minangka Uskup Kesia, yaiku Kaisarea, miturut panggonan ing ngendi dhèwèké dihukum kerja paksa; déné miturut panggonan pelayanané, dhèwèké asalé saka Gaza (utawa cedhak Gaza), kaya sing uga kacathet ing Cheti-Minei.

[3411] Kutha Filistin kuna Gaza dumunung ing Palestina, ora adoh saka tapel wates kidul Yudea, cedhak pesisir Segara Mediterania. Ing abad kaping 4, Gaza wis dadi kutha Kristen; ing abad kaping 7, kutha iki direbut déning umat Islam.

iku dhèwèké dianggep pantes nampa sih rahmat imam: dhèwèké sepisanan dadi presbiter banjur dadi uskup. Nalika dadi pamimpin Gréja Kristus, dhèwèké ngowahi akèh wong sing ora pracaya marang Gusti Allah sejati lumantar piwulangé. Amarga iku, para pemuja berhala sing fanatik nyekel dheweke lan ngadili ing kutha Caesarea[3412] . Ing kana, dhèwèké dhisik dipukul kanthi kejem, banjur digantung lan kulité disingkap, lan pungkasané dhèwèké dihukum kerja ing tambang tembaga[3413] . Nalika nindakake pakaryan iki, martir suci iki saya kesel banget, nanging dheweke ora kendhat ngakoni Kristus minangka Gusti, mula wong-wong pagan padha motong sirahé nganggo pedhang, bebarengan karo patang puluh martir liyane sing wis diwulangaké bab iman marang Kristus[3414] .

Martiirane Santo Alvian, Uskup[3415] , lan muridipun

Dirilis tanggal 4 Mei

Martir suci Alvian ngalami sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Maximian[3416] , nalika Asia[3417] ana ing sangisoré pamaréntahan Elian.

Santa Alvian ditangkep nalika sawijining imam pagan sing jenenge Agrippinus lagi nglakoni pangorbanan marang arca-arca. Wong suci mau dipaksa nyembah arca-arca lan nyelehake telapak tangane ing mezbah, nanging dheweke mangsuli kanthi gagah: 'Aku muji iman marang Kristus, lan aku ngecam nyembah arca-arca'.

Amarga iku, dhèwèké dhisik dipanggang weteng lan betisé nganggo wesi panas abang, banjur dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat.

Liwat panyiksaan kaya ngono, para penyiksa nyoba meksa sang wali supaya mbantah Kristus lan nyembah arca-arca, nanging dhèwèké lan muridé sing disiksa bareng ora gelem nampa kuwi. Sawisé kuwi, dhèwèké dihukum kobong ing tiang; kanggo kuwi, pawon geni dipanasaké lan dhèwèké karo muridé dibuwang mlebu ing kana, ing ngendi para martir suci iku pungkasané séda[3418] .

Martiiré Santo Erasmus.

Dirilisake tanggal 4 Mei

Rasul Erasmus sing kabegjan, wiwit enom wis kebak katresnan marang Kristus, kanthi semangat netepi dhawuhe lan diangkat dadi Uskup Formia[3419] . Nalika Kaisar Diocletian sing ora pracaya marang Gusti Allah, kanthi nyiksa umat Kristen, gawe wong-wong ing kutha-kutha karajané dadi bingung, Santo Erasmus ninggalake keuskupané lan mlayu menyang gunung-gunung Libanon[3420] , ing kana dhèwèké ndhelik saka para panganiaya sajrone pitung taun. Sawijining dina dhèwèké krungu swara malaékat saka swarga sing kandha marang dhèwèké: 'Erasmus! Ora ana sing bisa ngalahaké mungsuhé nalika padha turu. Mula, mangkatlah menyang kutha panjenengan, berjuang kanthi gagah berani, lan panjenengan bakal ngalahaké mungsuh panjenengan.'

Sawisé krungu tembung-tembung mau, Erasmus miwiti lumaku manut dalan sing dituduhaké déning malaékat. Dhèwèké ketemu prajurit sing takon, 'Gusti endi sing kok sembah?' Santo Erasmus ngakoni yèn

---

[3412] Kutha Kaisarea, sing biyen dadi pusat panguwasa procurator Romawi ing Palestina, dumunung ing wates Samaria kuna ing pesisir Segara Mediterania.

[3413] Eusebius, kanca sakjaman para martir suci, nyatakake manawa Silvanus dihukum kerja ing tambang kutha Pena, sing miturut sawetara wong dumunung ing ara-ara samun Arab, dene miturut Eusebius, kutha iku ana ing Palestina.

[3414] Para martir suci seda ing taun 311.

[3415] Martir suci Alvian iku uskup kutha Ania, sing dumunung ing provinsi Romawi Asia ing Asia Cilik.

[3416] Iki mesthi nyebutake Maximian Galerius, mitra pamrentah Diocletian, sing wiwit taun 305 Masehi mrentah bagean wétan Kakaisaran Romawi.

[3417] Asia iku jeneng sing diwenehake marang sawijining dataran cilik sing sugih banyu lan rawa ing Lydia, yaiku pérangan tengah saka bagéan kulon semenanjung Asia Minor saiki, ing pesisir wétan Segara Aegea. Iku dadi papan panggonané pitung kutha Asia Minor sing kasebut ing Kitab Wahyu (Wahyu 1:11), lan sawatara wektu dadi panggonan ing ngendi Santo Yohanes Teologian nglakoni pelayanané.

[3418] Miturut Minius, para martir suci seda ing taun 304.

[3419] Kutha Formia dumunung ing Italia ing Teluk Castagna ing pesisir Segara Mediterania.

[3420] Gunung-gunung Libanon dumunung ing Siria.

dhèwèké wong Kristen. Prajurit mau banjur nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké menyang Antiochia[3421] marang Kaisar Diocletianus. Ing dalan, sang wali kanthi teges ngakoni yèn dhèwèké Kristen, lan sang kaisar mrentahaké supaya dhèwèké dipukul nganggo tongkat, nanging dhèwèké mbantah sang kaisar. Sang kaisar banjur mrentahaké supaya dhèwèké dipukul nganggo batang timbal, lan amarga sanadyan sawisé kuwi dhèwèké tetep teguh imané, miturut dhawuh sang penyiksa dhèwèké diparingi sangsara manèh: kaping pisan, wong-wong mau ngikis kulit sak awaké nganggo penjepit wesi, banjur padha meleburkake damar lan belerang lan nyawurake ing lukane, nanging iku ora gawe lara babar pisan. Sawisé kuwi, sang penyiksa mrentahaké supaya belenggu wesi abot dipasang ing gulu lan dhèwèké dipenjara, nanging Malaikaté Gusti mbukak lawang penjara, mbebasaké dhèwèké saka belenggu lan kandha marang dhèwèké: 'Mèlu aku; aku bakal nggawa kowé menyang Italia. Ing kana uga, kowé bakal nuntun akèh wong marang kaslametan.'

Sawisé kuwi, Malaikat nuntun Santo Erasmus menyang kutha Licia[3422] lan ninggalaké dhèwèké ing kana. Erasmus miwiti mulang kabèh wong bab iman marang Kristus lan mbaptisaké wong-wong mau. Ing nglakoni kuwi, dhèwèké nindakake kaajaiban gedhé; antarané liya, dhèwèké nguripaké manèh anaké bangsawan sing aran Anastasius saka pati, lan sakwisé kuwi mbaptisaké sepuluh ewu wong. Maximianus[3423] nalika krungu bab iki, ngutus prajurit kanggo nggawa dhèwèké menyang Italia; lan nalika sang wali diajokaké ing ngarepé, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya pipiné dipukul lan ngancem bakal disalib yèn dhèwèké ora ngluhuraké kurban marang déwa-déwa pagan. Banjur Erasmus kandha marang dhèwèké:

'Dadi, ngendi déwa-déwamu, supaya aku bisa nyembah marang déwa-déwa mau?'

Wong suci mau digawa menyang candhi Jupiter. Ing kono dhèwèké ndedonga, lan amarga pandongane kabèh arca tiba, barisé geni nyembur saka candhi lan nglirwaké para pemuja arca, nganti Maximian kapaksa mlayu saka kutha. Sawisé kuwi, Santo Erasmus ngabaptis akèh wong ing kono lan lunga menyang kutha Sirmium[3424] . Ing kutha kuwi, miturut dhawuhe Maximian, dhèwèké dicekel manèh lan diwènèhi siksaan luwih abot. Dhèwèké diparingi waja tembaga lan dipanèkaké ing amben panas abang, sikilé dipaku ing lemah. Sawisé kuwi, wong-wong padha nglumpukaké kayu bakar nganti tekan pucuk amben lan sawisé dinyalaké, padha nyawuraké getah wit lan lenga ing ndhuwuré; nanging kayu bakar kuwi kobong kabèh, déné sang wali ora cilaka. Maximian, amarga wedi marang rakyat, mundur menyang kraton, nalika iku Malaikat Gusti njupuk sang wali lan nuntun dhèwèké menyang kutha Formia, ing kono akèh wong manèh dibaptis déning dhèwèké. Sawisé kabèh mau, Wali Erasmus, kanthi ndedonga panuwun kanggo kabèh mau, nyerahaké nyawané ing tangané Gusti[3425] , lan umat Kristen ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan.

18 Mei

5 Mei (Gaya Lawas)

Martiiré Santa Irina, Martir Agung

Dirilisaké tanggal 5 Mei

Ing jaman semana, nalika padhanging iman Kristen sing suci, amarga panginjilan para rasul, sumunar ing antarané wong-wong sing keselimuti pepeteng panyembahan berhala, ana ing kutha Magdona[3426] manggon

---

[3421] Antiokia, ibukota kuna Siria, dumunung ing pinggir Kali Orontes, ora adoh saka panggonane mili menyang Segara Tengah.

[3422] Lokasi kutha Licia diidentifikasi kanthi maneka cara. Miturut Nikodemus, iku kutha Makedonia Lichnid, dumunung ing pinggir tlaga sing jenenge padha.

[3423] Maximian Hercules, sing nyekel gelar Augustus, dadi kanca panguwasa Diocletian lan mrentah separo kulon Kakaisaran Romawi wiwit taun 285 nganti 305.

[3424] Kutha Sirmium dumunung ing Illyria ing pinggir kali Sava, anak kali Danube.

[3425] Martir suci iku seda tanggal 10 Juli 303. Nalika pontifikat Paus Gregorius (590–604), relikine disimpen ing Formia, lan ing abad kaping sanga dipindhahake menyang Kaist.

[3426] Mageddon utawa Migdonia iku sawijining kutha ing Thrace, sawijining wewengkon sing dumunung ing pesisir lor Segara Aegea.

sawijining pangeran aran Licinius[3427] . Dhèwèké nduwèni bojo sing uga aran Licinia. Padha maringi jeneng Penelope marang putriné. Nalika dhèwèké saya gedhé lan tekan umur enem taun, dhèwèké katon éndah banget, nganti kaéndahané ngluwihi kabèh kanca-kancané. Bapaké mbangun kanggo dhèwèké menara ing papan sing éndah ing njaba kutha, ing , kang isiné akèh kamar, dihias kanthi selera paling apik lan kinclong karo kasugihan. Korsi, meja, lampu, sofa, lan kabèh wadah dihias nganggo emas murni. Dheweke nggawa putriné Penelope menyang menara iki, bebarengan karo telulas dara ayu, lan nyelehaké arca emas ing kana kanggo ngreksa putriné. Dheweke mréntah yèn putriné kudu manggon ing menara iki nganti tekan umur bisa nikah. Licinius ngangkat sawijining wanita tuwa sing terhormat jenenge Karia dadi pengasuh putrine, dhèwèké diparingi dhawuh supaya tansah ngancani putrine, mangan bebarengan karo putrine, lan diparingi wewenang ngatur kabèh para abdi putri. Saliyane, Licinius maringi dhawuh marang sawijining wong tuwa sing pinunjul lan wicaksana aran Apelian supaya ngunjungi putrine saben dina lan mulang kawruh marang putrine. Mangkono putri iku nglampahi nem taun telung wulan, lan nalika umure tekan 12 taun, bapake wiwit mikirake marang putra bangsawan sing paling misuwur sing pantes dadi garwane[3428] .

Sawijining dina, nalika sang putri lagi lungguh ing kamare, ana merpati mabur mlebu liwat jendhela sing mbukak ngadhepi wetan, nyekel ranting cilik ing paruhé; sawisé nyelehake ranting mau ing meja, merpati kuwi langsung mabur metu saka kamar liwat jendhela. Sawisé sakjam, ana elang mabur mlebu kamar nggawa karangan kembang warna-warni; elang iku uga nyelehake karangan mau ing meja banjur langsung mabur metu. Banjur, liwat jendhela liyane, ana gagak mabur mlebu, nggawa ula cilik ing paruhé, sing diselehake ing meja sadurunge mabur adoh uga.

Ndeleng kabèh kuwi, cah wadon enom mau bebarengan karo pengasuhé padha gumun banget, padha mikir apa tegesé rawuhé manuk-manuk mau. Nalika guruné, Apelian, teka marang wong-wong mau, padha nyritakaké apa sing wis kelakon. Apelian iku wong Kristen rahasia lan duwé karunia ngrembana. Sawisé merenung kabèh sing dicritakaké marang dhèwèké, dhèwèké kandha karo ngadhep Penelope:

'Wah, putriku, manuk merpati iku pratandha watakmu sing becik, alus, andhap asor, lan kasucianmu minangka dara. Cabang zaitun minangka pratandha sih rahmaté Gusti Allah, kang bakal diparingaké marang kowe lumantar baptisan. Elang, mabur ing dhuwur, makili raja lan sing menang; iku pratandha yèn kowe bakal nguwasani napsu-napsumu lan, sawisé diunggahaké déning pamikiran sing suci, bakal ngalahaké mungsuh sing ora katon, kaya elang ngalahaké manuk-manuk liya. Kalung kembang mau minangka pratandha ganjaran sing bakal kowe tampa saka Sang Kristus Raja ing kraton swarga amarga pakaryanmu, ing ngendi ana mahkota langgeng kang ora bisa rusak sing lagi disiapake kanggo kowe. Manuk gagak karo ula minangka pratandha mungsuh, yaiku setan, sing nyoba maringi kowe sedhih, susah, lan panganiayaan. Wigati, hai dara, Sang Prabu Agung sing nyekel swarga lan bumi ing panguwasa Panjenengané, kepéngin nglamarmu dadi panganten Panjenengané, lan kowe bakal nglakoni akèh sangsara amarga asmané.

Ngrungokake gurune, sang putri nyimpen tembunge ing manah, lan alon-alon geni katresnan ilahi wiwit nembus manah kuwi.

Esuké, bapaké, Pangeran Licinius, mlebu menara Penelope, karo putri lan para abdi dalem. Dhèwèké kepéngin ndelok lan ngomong karo dhèwèké babagan mantenané. Nalika ndelok yèn pasuryané sumunar ayu kaya sinar srengéngé, dhèwèké bungah banget lan kandha marang dhèwèké:

'Delengen, anakku sayang, kowe saiki wis tekan umur kang pantes omah-omah. Mula, critakna marang aku: putra pangeran endi sing paling kowe senengi? Marang pangeran enom kuwi aku bakal maringi kowe dadi garwane.'

Lan dhèwèké nyebutaké marang dhèwèké putrané akèh pangeran ing sacedhaké. Dara Penelope mangsuli marang bapaké:

"Bapak! Paringi aku pitung dina kanggo mikir, banjur aku bakal mangsuli."

[3427] Pangeran Licinius sing kasebut ing kéné kudu dibédakaké saka Kaisar Romawi Licinius (sing mréntah saka taun 311 nganti 324), sing mréntah separo wétan Kakaisaran Romawi. Sing kapindho nikah karo Constance, adhine Constantine Agung; déné Licinius iki nikah karo Licinia; sing sepisanan manggon ing kutha mulya Nicomedia, dene sing kapindho manggon ing Magdona; sing sepisanan bininasaké amarga kejahatané, dene sing kapindho séda kanthi pakurmatan sawisé pracaya marang Kristus; pungkasané, sing sepisanan urip ing wiwitan abad kaping 4, dene sing kapindho urip ing pungkasan abad kaping 1, meh ing jaman para rasul.

[3428] Ing jaman kuna ing Wétan, bocah wadon kawin nalika isih enom banget (iki uga dadi adat ing Rus' biyèn).

Kanthi nyukupi panyuwuné, bapakné ninggalaké dhèwèké lan mulih.

Sawisé Licinius lunga, Penelope nyedhaki arca-arca lan kandha marang arca-arca mau:

'Yen kowe para dewa, rungokna aku: bapakku kepengin ngawinake aku, nanging aku kepengin tetep dadi prawan, amarga urip ing donya iki ngalangi aku nyembah Gusti kanthi sakabehe atiku. Mula, kandhaa marang aku: apa aku kudu kawin utawa ora?'

Arca-arca bisu meneng bae, amarga ora duwe nyawa. Ngiduk ludah marang arca-arca kuwi, Penelope banjur ngadhep mangetan lan ndeleng munggah marang langit, kandha:

Yen Panjenengan iku Gusti sejati – sing diwartakaké wong Kristen – kula nyuwun: paringana dhawuh, apa kula kedah nikah utawa tetep dadi prawan salawas-lawase?

Amarga wis bengi, Penelope ketiduran. Ing ngimpi, dhèwèké weruh Malaikaté Gusti sing kandha marang dhèwèké: 'Penelope! Wiwit saiki kowé ora bakal diarani Penelope manèh, nanging Irina, awit kowé bakal dadi pangayoman lan papan tentrem[3429] kanggo akèh wong, lan lumantar kowé akèh ewu nyawa manungsa bakal mbalèk marang Gusti lan kaslametaké.' Asmamu bakal agung lan nggumunake ing saindenging jagad. Apa sing diandharake bapa tuwa Apelian babagan manuk-manuk sing kok deleng iku pancen bener, amarga Rohé Gusti sing ngandika lumantar lambéné. Ing bengi iki, ana wongé Gusti sing jenengé Timotius bakal teka marang kowe; dhèwèké paham tenan doktrin Kristen lan wis diangkat déning Santo Paulus. Wong iki nggawa surat-suraté Paulus saka gréja siji menyang gréja liyané. Dhèwèké bakal maringi baptisan suci marang kowe lan nerangaké apa sing kudu kowe lakoni.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Malaikat iku sirna. Penelope, sawisé waras, krasa bungah lan kanthi semangat ngenteni rawuhe presbiter.

Ora suwe, pancen Timotius, wongé Gusti Allah, teka ing tiang mau, sawisé digawa lan diangkat ing kana déning malaikaté Gusti Allah. Disambut kanthi kabungahan déning gadis iku, dhèwèké lungguh lan miwiti mulang dhèwèké, pengasuhé, lan kabèh kancané bab iman Kristen, lan tembung-tembungé nyenengaké kabèh. Sawisé paring piwulang sing cukup bab iman lan mbabaraké kabèh sing kudu padha ngerti bab Gusti Allah sejati, Yesus Kristus, bab iman suci marang Panjenengané lan bab sakramèn Kristen, dhèwèké ngabaptis Penelope ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci. Ing baptisé, Timotius maringi jeneng anyar: Irina; lan kanthi mangkono piyambakipun tunangan kaliyan Kristus, paring dhawuh supaya piyambakipun njaga kasucian prawanipun nganti pungkasan. Timotius ugi mbaptis pengasuhipun, Karia, lan kabèh abdi wadonipun; banjur piyambakipun wiwit ngélingaké Irina supaya tabah ing pangorbanan sing badhé dipun alami amarga ngakoni asmanipun Gusti kita Yesus Kristus, Gusti Allah sejati lan Calon Bojonipun ingkang langgeng. Salajengipun, Timotius mberkahi Irina lan kanca-kancanipun, sarta nyrahaké kabéh dhumateng sih rahmatipun Gusti, lajeng pamitan.

Irina sing pinaringan berkah, bebarengan karo para abdi dalem wadon, awan lan bengi padha ngluhurake lan matur nuwun marang Gusti Allah lan kanthi tekun sinau tulisan-tulisan Para Rasul sing ditinggalake Santo Timotius kanggo dheweke[3430] . Banjur dheweke njupuk arca-arca emas sing dipasang bapake lan mbuwang siji-siji liwat jendela, karo kandha: 'Yen kowe para dewa, selametna awakmu dhéwé.'

Ngetren saka panggonan sing dhuwur banget menyang lemah, arca-arca kuwi pecah lan remuk dadi bledug, nalika sang wali ngguyu amarga ora kuwasa lan bungah marang Gusti kita Yesus Kristus, Allah sejati.

Sawisé pitung dina kliwat, bapak lan ibu Irina, bebarengan karo para bangsawan, munggah marang dheweke ing tiang lan ngajak rembugan babagan mantenan. Dheweke mangsuli:

'Kawruhana iki: Aku iki abdi Kristus; marang Panjenengané aku pracaya, lan aku tresna marang Panjenengané, Sang Raja Swarga kang langgeng. Aku wis tunangan karo Panganten lanang iki, kang suci, langit, lan langgeng. Aku ora kepéngin panganten lanang liya, lan aku uga ora bakal nyembah marang Gusti liya, amarga ora ana Gusti kajaba Panjenengané.' 'Apa kowe durung weruh,' nerusake Irina, 'pancorane dewa-dewamu, sing tiba saka jendela menyang lemah? Dheweke ora bisa nulungi awake dhewe. Mangkono, kepriye bisa dadi penolongmu? Pangarep-arepmu marang dheweke sia-sia, lan kabeh gaweyan lan pengeluaranmu kanggo arca-arca iku ora ana gunane. Kowe kuduné wis mbagi emas lan pérak marang para gelandangan, wong mlarat, anak

---

[3429] Jeneng 'Irina' asalé saka tembung Yunani ειρήνη/eirini – tentrem, makmur.

[3430] Rasul Timotius kanthi aktif nyebarake surat-surat saka Santo Paulus Rasul marang para umat Kristen, utamane loro surat sing ditujokake marang dhèwèké sacara pribadi.

yatim, lan para janda; nanging kowe, sawisé ngundang para tukang, gawé patung tanpa nyawa kanggo awakmu dhéwé lan kanthi mangkono mbusak sedekah kanggo wong mlarat; liwat iki, kowe wis dadi mungsuhé Gusti Allah kang urip lan abdié setan. Nganti kapan kowe bakal terus lari bebas kaya jaran galak sing durung dilatih? Rinah kapan kowe bakal ngerti Gusti Allah kang urip, kang duwé kuwasa matèni lan maringi urip? Nalika padhangé Gusti Allah sumunar ing atimu, setan—sing narik manungsa adoh saka padhang menyang pepeteng lan karusakan, lan nuntun saka dalan sing bener menyang dalan sing salah—bakal mlayu saka kowe. Nanging kowe, sepisanan, saiki kudu ngupaya mlayu saka setan, amarga dheweke ala lan galak. Dheweke iku penista sing ndhelikake mripat atimu, supaya kowe ora bisa mangerteni kabeneran. Aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, aku nyuwun banget: mangertèni Gusti Allah sing sejati, sing nyipta kabèh mau lumantar sabda-Nya. Nalika Panjenengan mutusaké ngedegaké tiang iki kanggo aku, Panjenengan nglumpukaké akèh wong kanggo pakaryan iki: ana telung ewu lima atus buruh lan telung atus pangawas; sanadyan mangkono, padha meh ora bisa ngrampungaké bangunan mau mung sajrone sepuluh wulan. Nanging Gusti Allah kang langgeng, kanthi sabda tunggalipun, nyipta swasangka lan srengéngé, rembulan lan lintang-lintang, pepadhang lan pepeteng, lajeng nyebut pepadhang 'dina' lan pepeteng 'wengi'; Panjenengané nyangga bumi ing antariksa, maréntahaké banyu mili kanggo kapentingané kita, ndadékaké manéka wit tuwuh, netepaké mangsa, taun, lan sasi, nyipta kéwan darat, manuk ing awang-awang, lan iwak ing banyu; pungkasané, kanthi tangané sing paling suci, Panjenengané nggawe manungsa, njupuk sakgenggem lemah, lan ndadèkaké dhèwèké dadi panguwasa sakabèhing alam semesta, ngendhalèkaké kabèh mau marang dhèwèké. Lan Gusti Allah ngrampungake kabeh iki sajrone enem dina kanthi Sabda-Nya siji , sing minangka Putra Tunggal-Nya, Yesus Kristus, lair saka Panjenengané tanpa ibu, sejati lan padha lungguh ing pangkat karo Panjenengané. Panjenengané, lumantar pakaryané Roh Suci, lair lan inkarnasi tanpa bapak saka Sang Perawan Maria sing paling suci, lan gesang ing antarané manungsa, nindakake akèh mujijat: maringi pandeleng marang wong wuta, ngresiki wong kusta, nguripaké wong mati, lan nyembuhaké wong lumpuh. Amarga iri, wong Yahudi nyalibake Panjenengané, manut kersané dhéwé – supaya nandhang sangsara kanggo kaslametan kita. Nanging sawisé seda lan kuburé, Panjenengané wungu manèh ing dina katelu amarga kuwasa Kepriyongatané, munggah menyang swarga, lungguh ing tengené Gusti Allah Rama, ngutus Roh Suci marang para muridé, lan ngutus para muridé mau menyang donya, supaya padha maringi padhang marang wong-wong sing atiné peteng, mbalèkaké wong-wong sing kesasar, lan nylametaké wong-wong sing lagi binasa; awit Panjenengané kepéngin kaslametan kabèh, lan welas asihé marang umat manungsa ora bakal tau sirna salawas-lawase.

Mangkono pangandikane sang wali, lan tembung-tembungé karasa manis ing kuping kabèh. Pangeran lan putri njupuk anaké sing dikasihi lan nggawa dhèwèké bebarengan menyang kutha. Kabèh para wong wadon enom ing kutha padha metu arep nyambut dhèwèké, nganggo kalungan kembang ing sirahé, lan padha nundhuk marang dhèwèké, déné kabèh warga, padha kumpul ing panggonan dhuwur, ing témbok pager lan ing atap omah, padha nglairaké sorak-sorai kabungahan lan pujian marang cah wadon ayu iku. Nalika padha nyedhak kraton pangeran, Santa Irene weruh setan sing njerit marang dhèwèké:

'Aku ora duwe apa-apa sing padha karo kowe ing kutha iki, cah wadon; tinggalna kutha kita, amarga ora ana wong Kristen sing manggon ing kene.'

Nanging sang wali kandha marang dheweke:

'Aku maringi dhawuh marang kowe, ing jenengé Gusti Yesus Kristus, supaya kowe kandha marang aku sapa kowe.'

Dheweke mangsuli:

Aku iki setan sing manggon ing arca-arca, guru wong sing nglakoni zinah lan selingkuh, panggerak dukun, pimpinan mungsuh, kanca wong mabuk; aku seneng karo getihen; aku iku bapaké kabèh kebrulian lan kabohongan, lan kabèh kaéwuan.' Aku ngandika maneh marang kowe: lunga lan mlayu saka kutha kita, utawa aku bakal ngadegaké bapakmu nglawan kowe, nyulut nesuné marang kowe, lan dhèwèké bakal matèni kowe.

Akeh wong krungu swara setan iki, nanging ora weruh dheweke. Nanging Irina sing Begja, muter badan, kandha marang dheweke:

Aku maringi dhawuh, ing asmané Gusti Yesus Kristus, supaya kowé lunga saka kutha iki.'

Sakwise kuwi setan kuwi gemeter lan dadi ora katon. Banjur setan mlebu ing ati pangeran lan nyulut nesu marang putrine. Sawise ngundang putrine, Licinius kandha marang dheweke:

'Apa sing kudu kita lakoni? Anak wadon kita wis kasandhung dening wong Kristen. Oh, kenapa aku ngedegake tiang kuwi! Aku kepengin nylametake anakku, nanging malah aku wis ngrusak dheweke. Saiki kabeh pangarep-arepku sirna.'

Putri mangsuli:

'Apa omonganmu kuwi aneh! Apa sing wis nyasar putri kita, lan apa salah sing wis ditindakake?'

Pangeran mangsuli:

'Dheweke pracaya marang Kristus lan mbantah dewa-dewa kita.'

'Mula, binasakna wae,' bales sang putri, 'dewa-dewa sing ora nggawe langit lan bumi kuwi; nanging muga-muga putriku diparingi kamulyan Sang Kristus Sang Raja, sing wis nelpon dheweke menyang gesang langgeng!'

Ing nesune, pangeran mréntahaké supaya putri dipimpin metu saka kraton. Salah siji abdi dalem wadon nyritakaké kabar iki marang Irina, lan dhèwèké lunga marang bapaké. Nalika sang raja ndelok putriné sing dikasihi, dhèwèké nyundhul sirah. Nanging ing atiné, digerakké déning fitnah setan, nesu ngamuk. Santa Irina kandha marang bapaké:

'Napa Bapak sedhih banget? Karajan Bapak tentrem; ora ana ancaman perang; kene aku, putri Bapak, sing wis teka marang Bapak; kenapa pasuryan Bapak sedhih banget?'

Licinius mangsuli marang dheweke:

'Aku mesthi luwih becik yen ora tau nglairake kowe. Pira teliti aku ngopeni kowe, ngedegake tiang agung kanggo kowe, masang arca emas ing jerone kanggo nglindhungi kowe, lan ngias tiang-tiang lan amben-amben nganggo emas kanggo kowe; nanging kowe mbalekake kabecikanku karo ala.'

"Terangna marang aku, Bapa, apa salahku marang panjenengan?" kandha Santa Irene.

'Apa iki ora dadi sedhih gedhe kanggo aku manawa putriku ngakoni Kristus minangka Gusti lan mbantah dewa-dewaku?'

Wong suci mangsuli:

"Bapak! Aku ora nindakake kesalahan apa-apa kanthi pracaya marang Gusti Allah sejati lan nyandhak pangarep-arepku marang Panjenengané, tinimbang marang arca-arca panjenengan."

"Tawaran kurban marang para dewa, Penelope!" muni swara kaya guntur saka pangeran.

"Aja salah ngucap jenengku, Bapa: aku ora aran Penelope, nanging Irina, lan jeneng iki diparingi marang aku déning malaikat ing sawijining panglihatan lan déning imam nalika baptisku," wangsul Santa Irina alus marang Licinius.

"Tawana kurban marang para dewa, dudu anakku, nanging anaké wong liya!" kandha Licinius manèh kanthi banter.

Aku ora bakal nyembah marang dewa-dewa mau. Dheweke sing nyurung kowe supaya nesu; merga dheweke, kowe bakal disiksa ing geni bebarengan karo wong-wong pagan.

Amarga nesu banget, pangeran mréntah supaya gadis iku diiket lan dibuwang ing sangisore kuku jaran galak. Nalika prentah Licinius lagi ditindakake, dhèwèké dhéwé teka kanggo nyekseni patié. Nanging siji jaran, sing paling galak saka kabèh, uwal saka taliné, nyerang Licinius lan, nyekel lengen tengené, nyabuti saka pundhaké, nginjak pangeran nganti mati, banjur ngadeg tentrem ing panggonané. Kabèh jaran liyané tumindak alus kaya anak wedhus lan ora nyentuh Santa Irene. Bab jaran sing wis matèni Licinius, miturut dhawuh Gusti Allah jaran kuwi muni nganggo swara manungsa, saéngga maringi panglipur marang martir suci mau:

'Begja kowe, merpati Kristus, sing wis nginjak ula[3431] . Kowe mulya ing donya lan bakal ditampa kanthi katresnan ing swarga.' Sampeyan bakal kaseneng ing antarané wong-wong sing bener. Cahya langgeng lan kratoné Panantén Immortal wis ngentèni sampeyan, minangka dara sing wicaksana lan wani: sanadyan wadon miturut kodrat, sampeyan nampilaké kawani prajurit.

Nalika Santa Irene dibebasake saka ikatane, dheweke nguripake bapake sing wis seda liwat pandongane lan marasake tangane. Nyekseni mujijat iki, pangeran lan putri, sakabehe wargane, lan akèh wong—watara telung ewu kabeh—padha pracaya marang Kristus.

Licinius ora suwe nyerahaké pamaréntahan kratoné supaya bisa luwih bébas ngabdi marang Kristus, lan manggon karo garwané lan kanca-kanca cendhaké ing tiang sing biyèn diadegaké kanggo putriné; nanging Santa

[3431] Yaiku mungsuhé kaslametané umat manungsa – setan.

Irene tetep ana ing kutha, mulang wong-wong bab iman marang Kristus, lan nuntun akèh wong marang Kristus Gusti Allah. Dhèwèké manggon ing omahé guruné, Apelian.

Sawisé Licinius, ana raja liya jenengé Zedekia sing njupuk alih pamaréntahan nagara. Sawisé krungu babagan Irene, dhèwèké nyaur Apelian lan takon apa cah wadon, putri raja jenengé Irene, ana ing pangayomané. Apelian mangsuli yèn pancèn. Zedekia takon marang dhèwèké:

'Apa kowe ora ngerti carane dheweke urip?'

Sing tuwa mau mangsuli:

'Dheweke urip kaya aku, lan kaya kabèh sing pracaya marang Gusti Allah sing sejati.' Uripe iku puasa saben dina nganti sonten, nalika dhèwèké mangan sepotong roti cilik lan ngombe sak cangkir banyu; dhèwèké ora nduwé amben lan mung ngaso sakedhap ing lemah gersang; dhèwèké nglampahi awan lan bengi kanggo ndedonga marang Gusti lan maca Kitab Suci.

Pangeran kaget krungu iki, banjur ngutus eparchi[3432] kanggo njupuk Irina, kanthi dhawuh supaya nggawa putri mau marang dhèwèké kanthi pakurmatan sing pantes. Sawisé teka, Santa Irina kandha:

'Sugeng rawuh, Pangeran!'

Zedekia mangsuli marang dheweke:

'Sugeng, wah ayu sing nggumunake!'

"Kenapa kowe ngundang aku?" pitakon Irina.

"Ayo padha lungguh lan rembugan kanthi tentrem lan tresna," mangkono wangsulane pangeran.

Perawan suci kandha:

"Aku netepi tembung Kitab Suci, kang kandha: *'Aku ora bakal lungguh karo wong sing licik, lan aku ora bakal mlaku karo wong sing nindakake ala'* (Mazmur 25:4).*"*

"Kanthi cara apa kita salah?" pitakon Zedekiah.

Perawan suci mangsuli:

'Saben wong pagan sing ora ngerti Gusti Allah sejati lan nyembah arca iku wong sing nglanggar.'

"Kowe meksa aku, nglawan kersaku, supaya nyiksa kowe tanpa welas asih, wah putri," sanggah Zedekiah.

"Ngapa kowe mbuang wektu kanggo omongan kosong?" wangsul Santa Irene kanthi wani. "Ayo wiwiti nyiksa aku: aku siap nampa panyiksaan apa waé demi Kristusku."

'Tinggalna kabodhoanmu, parawan; sembahna kurban marang para dewa.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Kowe kuwatir tanpa guna, hai raja, sing kesasar dening Setan: ngerti yèn aku ora bakal ngabdi marang setan, lan aku uga ora bakal ngreksa dagingku demi Kristus Tuhanku.'

Kanthi nesu, pangeran mau banjur rembugan karo eparchi babagan paukuman apa sing bakal diwènèhaké marang sang wali. Miturut dhawuhe penyiksa, digali bolongan jero lan diisi ula, kéwan merayap, lan kabèh jinis kéwan ngganggu, banjur sang dara suci diuncalaké menyang kono. Nanging dhèwèké tetep ana ing kono kanthi aman lan ora cilaka sajrone sepuluh dina, amarga Malaikaté Gusti mudhun marang dhèwèké ing bolongan mau lan njaga supaya dhèwèké ora cilaka; kabèh kéwan merayap sing ana ing kono padha mati.

Nalika Zedekia krungu yèn sang martir isih urip ing bolongan, piyambakipun kagèt lan nyangka yèn dhèwèké wis ngguna-guna kéwan-kéwan mau nganggo kakuwatan magisé lan mateni mau. Dhèwèké mréntah supaya sang martir ditarik metu saka bolongan lan digawa ngadhep piyambakipun kanggo dipriksa. Sawisé lungguh ing kursi pangadilan, piyambakipun kandha marang dhèwèké:

'Tawana kurban marang para dewa sing wis nylametake kowe: delengen, dheweke wis mateni ula-ula, nanging wis nylametake kowe urip, supaya kowe bisa ngenali kuwasa lan welas asihé lan nyembah marang dheweke.'

Wong suci mau mangsuli:

'Wong edan kowe, sing kapancing dening Setan, kang tak hina! Apa arca-arca kayu utawa watu iki tau mateni ula? Kowe dhewe bakal enggal dibuwang menyang jurang neraka bebarengan karo dewa-dewa sing kowe sembah, lan kowe bakal kacemplung *ing 'peteng* banget*'* sing wis disiapake dening Setan: *'ana tangisan lan nggrentheng untu'* (Matt. 25:30).

[3432] Eparch – kepala kutha utawa wilayah.

Ing nesune, pangeran ngundang tukang kayu karo gergaji wesi lan mréntah supaya motong gadis suci mau dadi loro. Nalika sang suci diiket ing wit lan padha miwiti nggergaji, gergaji kuwi ora nyentuh badané nanging malah dadi tumpul kaya kena watu landhep; pungkasane, gergaji kuwi pecah dadi loro. Gergaji liyane digawa, nanging iki uga pecah dadi loro, lan wong-wong sing nggergaji tiba, padha tatu amarga serpihan gergaji lan mati. Pungkasané, gergaji katelu—sing paling landhep lan paling kuwat saka kabèh—digawa, lan Zedekiah mréntah supaya gadis iku digergaji ing pinggang. Sawisé diiket, dhèwèké dipandhegake ing lemah, dhadhané diteken nganggo watu gedhé, lan padha miwiti nggergaji awak suci Sang Martir Agung: wektu iki gergaji kuwi nyentuh awaké lan getih mili saka kana.

Zedekiah banjur kandha marang sang martir kanthi ngguyu:

'Dhèwuṣé, ngendi Gustimu? Ayo padha teka saiki lan nylametaké kowé, yèn Panjenengané kagungan kuwasa.'

Nalika Zedekia ngucapaké tembung-tembung mau, ujug-ujug ana kilat sing madhangi langit, muni guntur banter, lan mumbul mbesu ing udara; para abdi dalem sing wis nyiksa awak sang martir suci padha ilang kesadaran. Pangeran mau, amarga wedi, mlayu menyang kratoné, lan wong-wong padha bubar saka alun-alun bali menyang omahé; udan deres kaya banjir, disertai udan es gedhe, lan akèh penyiksa padha ambruk mati, kena sambeting kilat, gumuruh lan udan es. Lan Malaikaté Gusti Allah, mudhun saka swarga, mbusak watu saka dhadha martir suci mau, marasaké tatu-tatuné lan nguripaké dhèwèké manèh waras.

Wolu ewu wong, sing nyekseni mujijat iki, banjur pracaya marang Kristus. Nanging pangeran, sing digerakake dening setan, maneh mrentahake supaya wong suci mau dicekel lan maneh rembugan karo eparke babagan carane mateni dheweke. Para penyiksa banjur nyiyapake paukuman kaya ing ngisor iki: dheweke diiket ing roda gilingan supaya nalika muter, dheweke bakal keseret lan pecah-pecah. Nanging nalika padha ngalirake banyu ing sangisore roda, banyu mau mandheg, kaya-kaya dadi watu; ora ana setitik banyu sing mili, lan sang wali tetep ora cilaka. Pangeran, bebarengan karo para penasihaté, kandha:

'Oh, ageng sanget kakuwatan sihiré, sing wis ngowahi unsur banyu dadi zat liya.'

Wong-wong, nyekseni mujijat iki, padha mbrontak marang pangeran sing jahat lan, kanthi swara banter kang kebak cela lan nesu, padha mbuwang watu marang dheweke lan ngusir dheweke metu saka kutha. Dheweke, sawise bali menyang tanah kelairane, manggon ing kana pitung dina lan seda amarga sedhih, nesu, lan isin.

Sawisé seda Zedekiah, anaké Sabach, sing kepéngin mbales isiné bapaké, nglumpukaké prajurit akèh watara satus ewu, banjur maju perang nglawan kutha Mageddon. Warga kutha kuwi, nalika krungu yèn Raja Sabach wis nyedhak, padha mlebu ing kutha kanthi wedi lan kandha marang Santa Irene:

'Amarga kowe, kita padha binasa.'

Nanging dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha ora wedi marang mungsuhé lan wiwit ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki:

'Gusti sing biyèn ngrungokaké abdi Panjenengan, nabi Elisha, mugi ngrungokaké uga pandonga kula, lan nyerang tanpa katon wong-wong sing teka arep ngrusak kutha iki; pepetengna mungsuh-mungsuh kula, supaya padha mangertèni yèn Panjenengan piyambak sing sejati.'

Lan langsung, sawisé ngrungokaké pandongane, Gusti Allah maringi wuta marang pangeran lan kabèh prajurit sing bareng karo dhèwèké.

Komandan Savah nyadari yèn Irina sing wis marakaké kabut ing mripaté dhèwèké lan pasukané, banjur dhèwèké ngutus utusan marang Irina karo panyuwunan iki:

'Saiki aku wis mangertèni yèn kuwasa Gustimu ora bisa dikalahaké; mulané aku nyuwun marang kowé supaya ndedonga marang Gustimu kanggo aku lan prajuritku, supaya paningalku lan paningalé padha mari!'

Kanthi welas asih, sang wali ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kang Maha Agung, lan pangeran lan kabèh wong sing ana barengé padha weruh manèh. Banjur Savakh ngutus warta menyang kutha marang para warga kanthi tembung tentrem iki:

– Terima aku dadi pangeranmu, kaya biyèn kowe nampa bapakku dadi pangeranmu; lan aku bakal ngapura tumindak ora mulya sing wis kowe lakoni marang bapakku.

Para warga, nalika weruh sepira agengé tentara kraton, padha damel tentrem karo piyambakipun, mbukak gapura kutha, sujud ing ngajengipun, lan ngakoni piyambakipun minangka rajaningipun. Nanging nalika Savach

sampun ngrebut kraton, piyambakipun, amargi godhaning setan, nesu marang Santa Irene lan, ngundang piyambakipun, ngendika:

Aku ngapura kutha iki saka kesalahane, nanging aku nesu marang kowe, amarga kowe nyulut pemberontakan marang bapakku, lan bapakku diwènèhi watu nganti seda amarga iku; nanging yèn kowe uga péngin nampa pangapura saka aku, tindakna prentaheku: sembelih kurban marang para déwa, lan kowe bakal dibebasake.'

Wong suci mau banjur nyalahake pangeran amarga kabodhoané, sing malah ndadekake pangeran tambah nesu.

Savah mrentahake supaya dhèwèké dipenjara lan miwiti rembugan karo para bangsawané babagan jinis penyiksaan apa sing bakal digawé kanggo dhèwèké. Ing wektu sing padha, sang wali wis pitung dina ana ing penjara. Ing kono, Kristus rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Aja wedi, putriku, amarga Aku ana ing sisihmu, nguwatake kowe.'

Savakh mrentahake supaya martir mau digawa metu saka penjara lan paku wesi dipaku ing tumit; banjur, sawisé masang karung abot isiné pasir ing pundhaké, dhèwèké mrentahake supaya dhèwèké digawa menyang panggonan sing jaraké limang stadia saka kutha[3433] . Para abdi masang tali kekang ing cangkemé sang wali lan nyetir dhèwèké, kaya nyetir jaran, menyang panggonan sing wis ditemtokake. Nanging sang wali, nalika dihinakake kaya ngono, ngandika, ngadhep Gusti Allah:

'Satemene, *"Aku iki kaya kéwan ing ngarsamu"*, ya Gusti. *"Nanging aku tansah ana ing ngarsamu; kowe nyekel aku ing tangan tengenku. Kowe nuntun aku kanthi pituturmu lan bakal nampa aku ing kamulyan"* (Mazmur 72:22–24).

Nalika ndeleng ing sisih tengené, sang wali weruh Malaikaté Gusti sing ngancani dhèwèké lan atiné kabungah. Nalika para penyiksa tekan panggonan sing wis ditemtokaké, para abdi mbalèk menyang kutha, narik sang martir suci nganggo tali kendhali lan ngucapaké cacian marang dhèwèké. Akèh wong padha ngetutaké, lan sang wali weruh ing ngarepé sawijining malaékat sing nyabet lemah nganggo tongkaté, lan dhèwèké mikir ing atiné: 'Mungsuh-mungsuhé Gusti bakal binasa.'

Nalika padha tekan panggonan ing ngendi Malaikat iku ngadeg, mendhungé dumadakan pecah lan nyerlok para abdi panyiksa sing nuntun sang wali. Wong suci krasa bébas saka ikatané, lan tangan sing ora katon mbusak karung pasir saka pundhaké; paku-paku tiba saka sikilé, lan dhèwèké mari waras lan mlaku, muji Gusti Allah. Sang pangeran, nalika krungu bab iki, kandha:

'Para dewa wis mecahaké bumi lan nggawa abdi-abdiké saka tukang sihir iki menyang alam ngandhap.'

Nanging wong liya mbantah, kandha:

– Mugi Gusti kang urip tansah rawuh ing sangsang suci Irina!

Nanging wong liya ngina putri suci mau nganggo tembung kasar. Banjur Malaikat mbukak bumi lan nyabet akèh wong kang ora pracaya—sewelas ewu—kanthi pati dumadakan; nalika sing slamet ing antarané wong-wong kafir padha njerit:

– Ya Gusti Irina, welasana kita, amarga kita pracaya marang Panjenengan lan nyuwun pangayoman marang Panjenengan.

Ing wektu kuwi, watara telung puluh ewu wong pancen pracaya marang Kristus. Nanging, Pangeran Savah ora pracaya marang Gusti, lan Malaikaté Gusti mateni dhèwèké amarga iku.

Ing wektu iku, Santa Irene terus nginjili jeneng Kristus ing kutha lan nindakake akèh mujijat lumantar kuwasa Kristus. Dheweke ora mung marasaké wong lara, ngresiki wong kusta lan ngusir setan saka manungsa, nanging uga , dheweke nguripaké maneh sawijining pemuda sing wis mati, sing ditangisi kanthi sedhih banget déning wong tuwané, lan ngowahi nganti sepuluh ewu wong supaya pracaya marang Kristus.

Ing wektu kuwi, miturut dhawuh Gusti, Santo Timotius Sang Pendeta teka ing kutha lan ngabaptis Santo Irene. Kanthi kabungahan nampani panjenengané, Santa Irene, bebarengan karo panjenengané lan wong-wong liya sing wis pracaya marang Kristus, lunga menyang tiang panggonané bapak lan ibuné, sing ngabdi marang Gusti kanthi meneng; lan ing kono, kabèh sing wis pracaya marang Kristus nampa baptisan suci.

[3433] 'Poprishche' iku satuan ukuran dawa; padha karo watara 690 sazhen kita.

Santa Irene nglampahi telung taun ing kutha Magedon, mulang wong-wong lan nguwatake iman marang Kristus. Banjur piyambakipun pindhah menyang kutha liya sing dijenengi Callipolis[3434] , ing ngendi Pangeran Numerian mrentah, sedulur saka para panganiaya Irene, yaiku raja Zedekia lan Savah.

Nalika Santa Irene mlebu kutha, wong-wong pagan padha ngrayakake pesta tanpa Gusti Allah kanggo ngajeni dewi Artemis[3435] , lan pangeran mau lagi nyembelih kurban ing ngarep arca. Santa Irene ngadeg ing ngarepé, ngecam pangeran mau amarga ateis, lan ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati. Pangeran mau kandha marang para bangsawané:

'Dara iki mirip karo bapaké Licinius ing pasuryan lan awaké, nanging anak sing ala nggawa cilaka marang wong tuwané.' Sejatine, amarga cah wadon iki, bapakné sing becik kelangan kratoné. Dhèwèké dhéwé, miturut kabar sing tak krungu, sing tanggung jawab marang pati adhiku Zedekiah; dhèwèké uga matèni anaké, Savah, liwat sihiré; pancèn, cah wadon iki panguwasané para raja.

Banjur Numerian kandha marang Santa Irene:

'Apa kandhamu, tukang sihir? Arep nyembah marang dewa, apa kowe bakal tetep ing khayalan mbebayani?'

Wong suci mau, sawisé nggawe pratandha salib, mangsuli:

Aku bakal nyawisake kurban puji marang Gusti Allah Maha Luhur, nanging aku ora bakal nyawisake kurban marang setanmu utawa arca-arca tanpa nyawa. Babagan sedulurmu, para pangeran, mangertèni iki: dudu aku, nanging Gustiku—sing nyekel kuwasa urip lan pati saben jiwa—sing paring dhawuh supaya padha mati; mula kowe uga kudu wedi marang Gustiku, awit kowe mung nduwé sawetara dina manèh kanggo urip, lan pati bakal enggal nyedhak kowe uga.

Nalika krungu kuwi, Numerian nesu banget, nggrenthèk untu, nggerem kaya singa, banjur mréntahaké para abdié supaya nglelehaké telung sapi perunggu, kanthi tekad yèn sang wali bisa tahan geni ing siji sapi, dhèwèké bakal dibuwang menyang sapi kapindho; lan yèn dhèwèké uga bisa nindakaké kuwi ing sapi kapindho, dhèwèké bakal dibuwang menyang sapi katelu. Lan mangkono sing kelakon. Nalika sapi perunggu mau padha panas abang kaya arang geni, sang wali dilempitake menyang salah siji. Ing kono dhèwèké miwiti ndedonga banter nganggo tembung iki: 'Gusti! Tulung cepet nylametaké aku, aku sing nandhang sangsara demi asmaning Panjenengan sing suci!'

Malaikaté Gusti Allah katon marang dhèwèké. Dhèwèké ngajak supaya aja wedi marang sangsara, banjur mateni geni. Nanging wong-wong padha ngeluh marang Numerian, kandha:

'Kowe wis mbuwang dara enom sing lagi ing puncak kaendahané tanpa sebab.'

Nalika tembaga kuwi wis adhem, sang wali ditemokake isih urip lan waras, ora cilaka sithik wae amarga geni, lan pangeran kandha marang wong-wong ing sacedhake:

'Apa aku ora wis ngelingake kowe manawa cah wadon iki tukang sihir? Delengen carane dheweke wis matèni geni; buwang dheweke menyang tungku liyane.'

Lan sang wali banjur dibuwang menyang kuali liyane. Nalika kuali iki uga adhem kanthi mujijat, sang wali banjur dibuwang menyang kuali katelu. Banjur kuali katelu iki, miturut dhawuh Gusti Allah Kang Maha Agung lan Maha Kuwasa, obah saka panggonane kaya ana uripe, mlaku ngubengi arena sak pérangan papat, banjur bali menyang panggonane lan pecah remuk, nalika sang martir suci metu saka kono tanpa cilaka. Wong-wong, nalika nyekseni mujijat kaya ngono, padha muni banter:

'Agung kowe, ya Gusti Allahé Irene! Gungaa marang kita lumantar rahmatmu sing ageng! Kowe iku Gusti Allah kita, sing kuwat lan kuwasa, sing nindakake mujijat sing nggumunake lan mulya!'

Lan watara satus ewu wong padha pracaya marang Kristus ing wektu kuwi. Nanging Pangeran Numerian ora mung tetep ora pracaya, nanging uga ngina Gusti Allah Kang Maha Luhur, amarga kuwi, sawise dipukul dening Malaikat Gusti Allah sing ora katon, dheweke lara parah nganti mati. Nalika dhèwèké arep seda, dhèwèké mènèhi dhawuh marang gubernuripun, Vavodan, supaya nyiksa Irene kanthi manéka siksaan lan banjur matèni dhèwèké nganggo paukuman paling kejem.

[3434] Kutha Callipolis, kaya Magedon, dumunung ing Thrace.

[3435] Artemis utawa Diana – dewi cahya lan rembulan ing budaya Yunani-Romawi, uga dianggep pelindung moro.

Nalika Pangeran Numerian sing duraka seda, Santa Irene, sing tetep ana ing kutha, terus mulang wong-wong bab iman marang Kristus Gusti lan marasaké manéka rupa lara; déné presbiter Timotius, sing teka ing wektu kuwi, ngabaptis wong-wong sing wis pracaya marang Kristus.

Gubernur, nalika weruh yèn kabèh wong padha simpati marang Santa Irene, wedi yèn dhèwèké bakal disiksa ing kutha kuwi, amarga kuwatir bakal nimbulaké rasa ora puas lan pemberontakan ing antarané wong-wong. Dhèwèké banjur mangkat menyang kutha liya sing diarani Constantina[3436] , lan mréntahaké prajurit-prajurité supaya nggawa martir mau bebarengan. Sawisé tekan kutha kuwi, dhèwèké lungguh ing pangadilan lan kandha marang sang santa:

'Apa kowe ngerti yèn aku wis diparingi wewenang marang kowe? Ayo saiki menyang ngarepé déwa-déwa kita lan nyembelih kurban kanggo déwa-déwa mau; yèn ora, aku bakal ngetokaké sangsara paling abot marang kowe.'

Wong suci mau mangsuli:

'Rungokna jawabku, gubernur: sangga aku nganggo siksaan apa waé sing kowe bisa rancang, lan kowe bakal weruh kuwasa Gusti.'

Gubernur mréntahaké supaya digawa jeruji wesi; sawisé martir iku dipasang ing jeruji mau, dhèwèké mréntahaké supaya martir mau diiket nganggo ranté wesi; banjur, sawisé kayu bakar dipasang ing sangisoring jeruji mau, dhèwèké mréntahaké supaya kobongaké. Api kang nggegirisi kobong, banjur miturut dhawuhe panguwasa, padha wiwit ngucurake lenga, lemak, lan damar ing badan sang martir; mangkono padha nyiksa sang wali pirang-pirang jam; sangkalan lan rantai wesi dipanasake nganti padhang abang. Nanging, sang wali tetep ora cilaka lan nyanyi, muji Gusti Allah, kaya-kaya disiram embun sing adhem. Banjur, rantai wesi mau tiba saka awaké, lan dhèwèké tangi, waras lan ora ana tatu.

Gubernur lan para penasihaté, nalika ndeleng kahanan iki, padha gumun banget. Gubernur banjur nyuwun ing sikilé sang wali, kandha:

'Abdi Gusti sing sejati! Kula nyuwun, aja ngancurake kula kados panjenengan ngancurake para pangeran kita, awit kula ugi pitados marang Putraning Gusti lan kepengin dados wong Kristen.'

Mangkono gubernur Vavodan banjur pracaya marang Kristus, lan akèh wong padha pracaya bareng karo dhèwèké. Malaikaté Gusti Allah nggawa presbiter Timotius menyang kutha iki, lan kabèh sing wis pracaya marang Kristus dibaptis déning dhèwèké.

Sawisé manggon ing kutha kuwi limang puluh dina, Santa Irene lunga lan ditangkep déning prajurit Pangeran Savorius, sing manggon ing kutha Mesembria ing Thrace. Dhèwèké digawa ngadhep pangeran mau, amarga pangeran kuwi wis krungu kabar bab dhèwèké lan suwé kepéngin nangkep dhèwèké. Nalika weruh sang wali, dhèwèké nesu banget, banjur matèni dhèwèké nganggo pedhang, lan dhèwèké dikubur ing njaba kutha. Sawisé kuwi, Savorius ngumumaké kanthi tebuka:

'Kabar nggegirisi sumebar bab tukang sihir iki, amarga dhèwèké matèni pangeran-pangeran nganggo mantrané. Napa saiki dhèwèké ora bisa matèni aku, nanging aku sing wis matèni dhèwèké? Lan ngendi penolongé, Kristus? Napa Panjenengané ora nylametaké dhèwèké saka tanganku?'

Mangkono raja sing ora setya iku ngina kuwasa Kristus lan ngagumbakake awake dhewe minangka sing ngalahake Irina.

Nanging apa sing mokal kanggo kakuwatan Gusti Allah kang Maha Kuwasa? Panjenengané sing, nalika wektu seda kanthi kersa, nguripaké manèh *'akèh badan para wali sing wis turu'*, supaya padha, *'metu saka kuburé sawisé tangi Panjenengané, mlebu ing kutha suci lan katon marang akèh wong'* (Matéus 27:52–53). Apa Panjenengané ora bisa uga nguripaké santa iki saka pati, supaya dhèwèké bisa mlebu Mesembria lan muncul ing ngarepé pangeran? Satemene, Kristus Gusti kita kuwasa ing swarga lan ing bumi lan nindakake apa wae sing dikarepake. Panjenengané ngutus Malaikaté lan nguripaké Santa Irene saka kuburé; ing wektu kuwi, Malaikaté Gusti kandha marang dhèwèké:

– 'Sanadyan kowe wis ngrampungake pakaryan sangsara lan pantes kowe ngaso, amarga kowe pantes nampa kabungahan ing swarga; nanging, supaya wong-wong sing jahat lan duraka ora munggah maneh, sombong

[3436] Constantina dumunung ora adoh saka Callipolis, ing Thrace.

yen wis ngalahake kakuwatan Gusti kita, mlebu kowe menyang kutha supaya padha weruh kowe isih urip, lan kabeh wong jahat isin, nyadari yen Gusti kita kuwat banget; kowe ora bakal nampa sangsara maneh saka sapa wae.

Lan sang wali mlebu ing kutha Mesembria, nyekel ranting zaitun ing tangané. Nalika para warga ndeleng dhèwèké, atiné kebak rasa wedi gedhé lan padha gumun banget. Kabèh wong padha ngubengi sang wali, padha njerit banter:

'Gusti Irina iku nggumunake, lan ora ana Gusti liya kejaba Panjenengané.'

Kabar iku tekan marang pangeran kutha kuwi yèn Irina wis tangi saka pati. Krungu kabar kuwi, dhèwèké banget wedi lan nalika ndeleng sang wali, dhèwèké tiba ing sikilé, kandha:

'Saiki aku nyadari yèn Gustimu agung. Aku nyuwun supaya kowe tetep ing kutha kita lan ndadèkaké kita dadi wong Kristen.'

Wong suci mau manggon karo wong-wong mau pitung puluh dina, mulang iman suci marang wong-wong mau, lan kabèh warga kutha kuwi padha pracaya marang Kristus; déné presbiter sing pinaringan berkah, Timotius, sawisé teka ing kana miturut dhawuh Gusti Allah, ngabaptis pangeran mau lan kabèh wong liya.

Saka kono, Santa Irene mangkat menyang tanah kelairané, kutha Magedon, ing ngendi bapaké wis seda watara wektu kuwi. Lan dhèwèké nangisi seda bapaké, ndedonga marang Gusti Allah kanggo bapaké. Dheweke tetep karo ibune sawatara wektu, banjur digawa ing mega lan dipasang ing Efesus[3437] , lan dheweke mlaku-mlaku ing kutha kuwi, nginjili jeneng Kristus kanthi cara apostolik, lan nindakake akèh mujijat ing kana, marasaké manéka rupa lara. Liwat panginjilané, Santa Irene ngowahi akèh wong pagan saka nyembah berhala marang iman Kristen.

Sawisé sawatara wektu, tuwa Apelian, sing biyèn tau dadi guruné lan sing wis dikirim Gusti Allah marang dhèwèké, teka ing Santa Irene ing Éfèsus. Sang santa bungah banget ndelok dhèwèké. Sawisé sawatara dina, dhèwèké kandha marang wong-wong:

'Mangga padha bungah, sedulurku! Mugi tentreming Gusti Yesus Kristus tansah rawuh ing antaramu; padha sumringah ing Gusti kita, lan ajeg ing pracaya. Aku bakal ninggalake kowe, lan aku matur nuwun amarga wis nampani aku, wong manca. Mula, mangertosi, sapa waé sing nampani wong manca iku kanca Gusti ing swarga.'

Para warga, sawisé krungu omongane, padha wiwit takon siji lan sijiné:

'Gurune kita arep menyang ngendi?'

Liyané kandha:

'Apa dheweke ora kepengin mati?'

Ana uga sing ngumumake:

'Dheweke pantes marang Gusti Allah; dheweke bakal dijupuk saka pandelengan kita amarga kita wong dosa.'

Esuké, Santa Irene nggawa tuwa Apelian lan enem wong sing taat, metu saka kutha bareng karo wong-wong mau lan, nalika nemokake ing tebing watu kuburan anyar sing kosong sing durung ana sing tau dikubur ing kono, mlebu ing kuburan mau lan kandha marang Apelian lan wong-wong liya:

– Tutup aku rapet nganggo watu supaya ora ana sing bisa mbukak sadurunge dina kapapat.

Banjur dhèwèké pamitan pungkasan marang Apelian lan para priya sing ana bareng dhèwèké. Sawisé kuwi, dhèwèké nggawe pratandha salib lan ngglethak ing jeroné kuburan. Para priya nyelehaké watu abot ing ndhuwur kuburan lan padha bali menyang kutha.

Ing dina kaping papat, Apelian, sing ditemani wong-wong mau, teka ing peti mati, nanging nalika weruh awaké Santa Irene wis ora ana, dhèwèké mikir yèn Kristus Gusti wis nelpon dhèwèké menyang swarga. Dhèwèké lunga menyang kutha kanggo ngumumaké kabar iki. Akèh wong padha nglumpuk ing sacedhaké peti mati lan, nalika weruh yèn peti iku kosong, padha gumun lan ngluhuraké Gusti kanthi ajrih.

[3437] Efeseus – ing jaman kuna kutha sing gedhé banget ing Asia Cilik, ing kaki gunung Kores lan Pion; kutha iki nduwèni pelabuhan amba (saiki wis kebanjiran lumpur), sing ndadèkaké perdagangané jembar. Ing sajarah Gereja Kristen, kutha Efesus misuwur minangka panggonan ing ngendi Santo Paulus sang Rasul mènèhi warta kabungahan lan minangka papan kanggo Konsili Ekumenis Katelu (ing taun 431).

Mangkono pungkasan sangsara sangawati suci Irene; iku mau tumindak sangawati iki – pangantené Kristus. Dhèwèké ngakoni pracaya marang Kristus dhisik ing ngarep bapaké Licinius, banjur ing ngarep Zedekiah lan anaké Savach, banjur ing ngarep Numerian, gubernur Vavodan, lan pungkasané ing ngarep Savorius. Kutha-kutha ing ngendi dhèwèké nandhang sangsara yaiku: Mageddon – panggonané lair, Callipolis (utawa Callinicus), Constantina lan Mesembria ing Trasia. Dhèwèké tilar donya ing pangayomaning Gusti ing kutha Efesus ing tanggal lima Mei taun[3438] .

Sawisé ngadhep ing ngarsané Kristus, dhèwèké nyuwun marang Panjenengané kanggo kabèh alam semesta. Cathetan babagan pakaryan lan sangsarané ditulis déning tuwa Apelian, kanggo kamulyané Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji sing dimulyakaké ing Tritunggal, sing pantes nampa pakurmatan lan ibadah saka kabèh makhluk, saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates. Amin.

Troparion, Nada 4:

Domba Panjenengan, ya Gusti Yesus, Irene nyuwun kanthi swara banter: Aku tresna marang Panjenengan, dhandhang kawin kula, lan ing ngupaya Panjenengan aku nandhang sangsara, disalib, lan dikubur ing baptisan Panjenengan, lan nandhang sangsara demi Panjenengan, supaya aku bisa mrentah bebarengan karo Panjenengan ing k , lan mati demi Panjenengan, supaya aku bisa urip bebarengan karo Panjenengan; nanging tampi aku minangka kurban sing tanpa cacad, sing dipersembahake marang Panjenengan kanthi katresnan: liwat pandongane, yaiku sing welas asih, nylametna nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

O Perawan sing dihias karo kabecikan kasucian, O Irene sing paling ayu, kowe dadi luwih mulya amarga sangsara, katutupi getihmu dhewe, lan kaendahanmu ngalahake ketidaktaatan: mulane kowe nampa pakurmatan kamenangan saka tangan Pangripta.

19 Mei

6 Mei (Gaya Lawas)

Uripé Santo Ayub, sing Bener lan Sing Luwih Luwes Nandhang Sangsi

Diperangeti tanggal 6 Mei

Sang suci lan bener Ayub asalé saka suku Abraham; dhèwèké manggon ing Arab – panggonané ana ing tanah Hus[3439] , sing didiami keturunan Uz, keponakan Abraham, anak sulung Nahor, seduluré Abraham (Kejadian 22:20–21). Ayub iku wong sing nduwèni integritas (Ayub 6:24–30; delengen Ayub 27:2–4) – piyambakipun misuwur amarga tumindakipun sing tanpa cela, adil lan welas asih marang sedaya, sarta loman; ingkang paling utama, piyambakipun ajrih marang Gusti Allah, njagi manahipun murni lan nyingkiri sedaya awon, boten namung ing pakaryanipun nanging ugi ing pikiran jero. Dheweke duwé pitu putra lan telung putri. Dheweke uga misuwur ing negarané amarga kasugihané: duwé pitung ewu wedhus, telung ewu unta, limang atus pasang sapi, limang atus keledai lan akèh abdi; panjenengané melu urip bebarengan karo sedulur suku kanthi semangat lan aktif, lan nduwèni pangaribawa gedhé ing prakara umum, amarga ing saindenging Wétan panjenengané diurmati amarga kasucian lan kejujurané (Ayub 30:5–10; cf. Ayub 30:1–3). Putra-putrané Ayub, sanadyan saben ana ing tenda dhéwé-dhéwé—omahé—padha ngopeni katresnan sing kiyat marang siji lan sijiné lan urip rukun banget nganti

[3438] Pati Sang Martir Agung Suci Irene kelakon ing pungkasan abad kapisan utawa wiwitan abad kapindho.
[3439] Tanah Hus dumunung ing sisih kidul-wétan Palestina, ngluwihi Segara Mati.

padha ora tau mangan utawa ngombe kajaba bebarengan karo seduluré. Saben dina, kanthi gantian, padha nganakake jamuan ing omahé dhéwé-dhéwé lan nglampahi wektu ing paseduluran sedulur, bebarengan karo para adhine wadon, ing sajroning kabungahan sing suci, bébas saka kabèh kaluputan, lan adoh saka mabuk lan tumindak ora tertib. Bapaké sing welas asih lan adil ora bakal nampa kumpul-kumpul sing ora luhur budiné. Nanging amarga pésta anak-anaké Ayub iku minangka wujud katresnan sedulur lan kabecikan ati sing tentrem, wong sing adil kuwi ora mung ora nglarang, malah nyengkuyung, kanthi ngrasakaké tentremé kulawargané. Saben wektu, sawisé pitung dina kliwat lan paseduluran rutin mau rampung, Ayub ngajak anak-anaké supaya mriksa tumindaké kanthi tliti lan nurani sing resik – kanggo mriksa apa ana sing wis dosa marang Gusti Allah ing tembung utawa pikiran; awit piyambakipun ajrih sanget dhumateng Gusti, nanging ajrih punika boten ajrih kados namedha, nanging ajrih kados pangajeng-ajengipun anak ingkang tresna; lan piyambakipun ngopeni piyambakipun lan keluarganipun kanthi tliti, supados boten wonten prakawis ingkang kelampahan ing antawisipun ingkang badhe nyebabake sanget murkanipun Gusti Allah. Nanging, wong sing takwa lan bener iki ora mung mbegasi ngawasi keluargané lan ngélingaké supaya padha urip tanpa cela, supaya ora ana siji waé sing dosa sanajan mung ing pikiran marang Pangripta—nanging saben mréntah dina raya rampung, Ayub, ing ngarsané kabèh keluargané esuk-esuk, bakal nyawisaké kurban tutung manut cacah kabèh anaké, lan siji sapi jantan kanggo dosa atiné; amarga, pangandikané, mbok menawa anak-anakku wis dosa lan ngina Gusti Allah ing atiné; mangkono Ayub nindakaké ing kabèh dina istimewa kaya ngono (Ayub 1:5).

Ing sawijining wektu, nalika ing swarga para malaikaté Gusti Allah, pangreksa umat manungsa, padha nglumpuk ing ngarepé pangastané Gusti Allah Kang Maha Kuwasa kanggo nyuwun pangapura marang Panjenengané kanggo manungsa lan , kanggo ngaturaké pandonga manungsa babagan kabutuhan uripé kabèh, setan, si tukang ngumpat lan tukang nggodha umat manungsa, teka ing antarané wong-wong mau. Setan, sing diusir saka swarga, muncul ing antarané para malaikat kanthi idiné Gusti Allah, tanpa ngowahi sipaté sing wis tiba; dudu amarga niat becik kanggo nyuwun pangapura tumrap kabecikan, nanging kanggo ngetokaké kebenciané lan ngina kabecikan. Kesombongané Setan, ing kabutaane jero, ora tau gelem nampa bebener; ora nyumurupi tentrem sing kebak kabungahan sing kapanggih ing andhap asor lan pangabdian sing tundhuk marang kersané Gusti Allah sing Maha-Gusti; kanthi wani ngetrapake interpretasi anyar babagan kasunyatan, liwat lensa petengé dhéwé, marang alam padhanging urip Ilahi—alam sing ora ana gandhèngané karo dhèwèké—kanthi blak-blakan ngukur kabèh mau nganggo ukuran kesombongané dhéwé!

Lan Gusti ngendika marang Setan, sing ana ing kono karo para malaikat:

'Saka ngendi kowe teka?'

Setan mangsuli:

Aku wis mlaku-mlaku ing bumi lan wis ngubengi kabèh.'

Gusti ngendika marang dheweke:

'Apa kowe wis merhatiin abdiKu Ayub? Ora ana siji wae ing donya iki kaya dheweke—bener tanpa cela, jujur, wedi marang Gusti, lan bébas saka kabèh kabecikan!'

Kanggo iki Setan mangsuli marang Gusti:

Apa ketakwaan Ayub iku ora ana gunané? Apa Panjenengan ora wis masang pager ngubengi dhèwèké, omahé, lan kabèh kagungané? Kowe wis mberkahi pakaryan tangane lan nambahake wedhus-wedhuse, nyebar ing saindenging tanah. Nanging jembarake tanganmu lan pukula kabeh sing diduweni; copot kabeh mau saka dheweke, banjur kowe bakal weruh apa dheweke isih bakal mberkahi Kowe."

Banjur Gusti Allah ngandika marang Setan:

Aku pasrahake kabeh sing diduweni ing tanganmu; lakoni kersamu, nanging aja nganti nyentuh awake dhewe.'

Setan lunga saka ngarsané Gusti (Ayub 1:6–12). Ing sawijining dina, putra-putri Ayub padha mangan-mangan ing omahé kakangé sing paling tuwa. Banjur ana utusan teka marang Ayub lan kandha:

'Sapi-sapimu lagi nyambut garap ing sawah bareng-bareng, lan keledaimu padha nedha ing sacedhake; ujug-ujug wong-wong Seba nyerang lan ngrebut kabeh, lan mateni para abdi; mung aku siji sing slamet kanggo nyritakake marang kowe.'

Nalika dhèwèké isih ngomong, ana utusan liya teka ing omahé Ayub lan nglapor:

'Api tiba saka langit lan nglirwakake kabèh ternak lan para penggembala; aku siji-sijiné sing slamet lan teka ngandhani kowe.'

Sadurunge dheweke rampung ngomong, utusan katelu teka lan nglaporake:

'Wong Kasdim wis teka; padha mbagi dadi telung klompok, ngubengi unta lan nggawa kabèh, lan matèni para abdi; aku siji-sijiné sing slamet lan teka ngandhani kowe.'

Nalika dhèwèké isih ngomong, ana utusan liya teka lan kandha marang Ayub:

'Putramu lan putri-putri panjenengan padha mangan-mangan ing omahé kakang sepuh; dumadakan ana angin kenceng banget saka ara-ara samun, nyeret omahé saka papat pojok lan nimpuk anak-anak panjenengan; kabèh padha mati; aku siji waé sing slamet lan teka ngandhani panjenengan.'

Sawisé krungu kabar nggegirisi iki, siji-siji utusan teka, Ayub banjur ngadeg; minangka pratandha sedhih sing jero, dhèwèké nyabuti busana njaba, nyukur sirahé, banjur sujud ing lemah, lan ngandika:

Aku metu saka kandungan ibuku kanthi telanjang, lan aku bakal bali menyang kandungan bumi kanthi telanjang. Gusti Allah wis maringi, lan Gusti Allah wis njupuk maneh; miturut kersané, mangkono kedadéyané; muga-muga asmané Gusti Allah pinaringan berkah!

Mangkono, ing kabèh iki, Ayub ora nindakake dosa marang Gusti mung nganggo siji tembung gegabah (Ayub 1:13–22).

Ing sawijining dina, para malaikaté Gusti Allah teka manèh kanggo ngadhep ing ngarsané Gusti; lan Sétan uga teka ing antarané wong-wong mau.

Lan Gusti ngendika marang Setan:

'Saka ngendi kowe teka?'

Setan mangsuli:

Aku wis ngubengi bumi lan mlaku-mlaku ing kono.'

Pangéran ngendika marang dhèwèké:

'Apa kowe wis nate mikirake abdi Kula, Ayub? Ora ana siji-sijine ing donya iki kaya dheweke: dheweke becik banget, lurus lan taat, lan adoh saka kabecikan ala! Senadyan kasangsaran sing wis nimpuna , dheweke tetep teguh ing integritasé nganti dina iki; nanging kowe wis nyurung Aku supaya ngrusak dheweke tanpa alesan!'

Lan Setan mangsuli marang Gusti lan kandha:

'Manungsa bakal ngorbanake apa wae sing diduweni kanggo nyawane dhewe, nanging ora kanggo kulite dhewe' – tegesé: manungsa bisa nahan sangsara ing kulit wong liya; ing kulit wong liya, pukulan ora pati lara; malah mbusak kulit kuwi uga bisa ditahan, ora nyeri kanggo dheweke, lan dheweke bisa tetep tenang; nanging coba nyentuh awaké dhéwé—ulurkan tanganmu lan sentuh balung lan dagingé, lan kowe bakal weruh apa dheweke bakal mberkahi kowe.

Banjur Gusti Allah ngandika marang Setan:

'Delengen, dhèwèké ana ing kakuwasamu. Aku maringi idin marang kowé supaya nindakake apa sing kowé karepaké marang dhèwèké; nanging aja nyerang nyawané' – aja nganti nglanggar dhasar anané, yaiku kersané dhèwèké (Yob 2:1–6).

Setan lunga saka ngarsané Gusti lan nyerang kabèh awaké Ayub nganggo kusta sing medeni, wiwit saka tapak sikilé nganti pucuk sirahé. Sing nandhang sangsara kuwi kapaksa ninggalaké pasedulurané wong urip, amarga dhèwèké ora bisa ditampa ing antarané wong-wong merga penyakit sing nular sing nyerang dhèwèké. Awaké kebak keropeng sing njijiki lan ambuné ora enak; geni ing jeroné nyala nyiksa kabèh sendiné; lungguh ing njaba panggonan ing antah, Ayub nggaruk tatu sing ngrembeng nganggo pecahan gerabah. Kabèh tangga teparo lan kanca padha ngadhep lan ninggalaké dhèwèké. Malah bojoné uga ilang welas asih marang dhèwèké.

Sawisé suwe, nalika putus asa, dhèwèké tau kandha marang Ayub: 'Nganti kapan kowé gelem nahan iki? – Delengen, aku bakal ngenteni sethithik manèh kanthi pangarep-arep kaslametan; awit eling marang kowé, anak-anak lanang lan wadonmu, anak-anak saka kandhungan lan gaweyan sing tak lakoni kanthi sia-sia, kabèh wis musna saka bumi. Kowe dhewe lungguh ing antaraning ambune belatung, nginep bengi tanpa selimut, dene aku mlaku-mlaku lan ngladeni, pindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyane, saka omah siji menyang omah liyane, ngenteni srengenge surup supaya aku bisa nemu pangaso saka pakaryanku lan lara sing saiki nyerang aku. Aja keras kepala; aja tetep njaga kasucianmu; nanging ucapna tembung marang Gusti, ngutuk Panjenengané

lan mati—ing pati kowe bakal nemu panyelamatan saka sangsaramu; iku uga bakal nylametake aku saka panyiksananku.'

Sederhana lan alamiah, lan katoné malah marem, garwané Ayub ngrampungaké pitakon urip kanggo dhèwèké lan garwané, tanpa ngluwihi pangerten donya bab makna lan tujuwané, amarga godhané Setan – 'kulit kanggo kulit'. Klethekan lan kesel sacara moral, dhèwèké wis siap mateni sumunar pungkasaning urip sejati: 'ngejujur marang Gusti lan—mati'.

Nanging Ayub dhéwé ora mikir kaya ngono bab kahanané, dhèwèké ndeleng sipat manungsané ora saka sudut pandang kapentingan dhiri sing sempit. Kanthi ndelok bojone kanthi rasa kuciwa, dhèwèké kandha marang bojone:

'Ngapa kowe ngomong kaya wong wadon bodho kuwi? Yen kita wis nampa kabecikan saka Gusti Allah, apa kita ora kudu nampa uga kaburukan – utawa nolak nampa iku?

Lan ing wektu iki, Ayub ora dosa marang Gusti Allah – cangkemé ora ngucapaké cacad marang Panjenengané (Ayub 2:7–10).

Kabar bab musibah sing nimpah Ayub nyebar ing saindenging tanah-tanah sacedhake. Telung kancane—Elifaz wong Teman, Bildad wong Shuh, lan Zofar wong Naama[3440] —sawise krungu kabar musibah mau, padha kumpul banjur lunga kanggo nglipur wong sing nandhang sangsara, bebarengan ngrasakake sedhih. Nanging nalika padha nyedhak marang dheweke lan ora ngenali—awit pasuryane kebak bisul sing nyambung—padha kaget saka adoh lan padha nangis, saben-saben nyabuti sandhangan njaba lan, ing sedhih sing jero, padha nyawurake bledug ing sirah. Banjur padha lungguh ing lemah ngadhepi kancané pitung dina lan pitung bengi tanpa ngucapaké siji tembung, amarga padha weruh yèn sangsaraé gedhé banget lan ora ana cara kanggo nglipur dhèwèké ing kahanan kaya ngono (Ayub 2:11–13). Meneng sing nyiksa iki dipecah déning Ayub dhéwé. Dhèwèké sing pisanan ngomong: dhèwèké ngutuk dina lairé lan ngandharaké sedhih sing jero marang kenapa dhèwèké diparingi cahya donya, sing saiki kélangan pepadhang kanggo dhèwèké. Napa dhèwèké diparingi urip, yèn kuwi mung sangsara tanpa pangarep-arep kanggo dhèwèké?

'Bencana sing tak wedi wis teka marang aku,' pangandikane wong sing nandhang sangsara, 'lan kahanan nggegirisi sing tak takuti wis nyerang aku. Aku ora ana tentrem, ora ana pegaso, ora ana panglipur!' (Ayub 3:1–26).

Banjur kanca-kancané mèlu rembugan, sanadyan argumentasi sing digunakaké kanggo nglipur dhèwèké malah nambah racun ing atiné sing wis kasiksa (Ayub 21:34; Ayub 16 lan salajengipun). Miturut , kapercayan tulus lan pracaya yèn Gusti sing Adil maringi ganjaran marang wong sing apik lan ngukum wong sing ala, padha nganggep yèn iku ora bisa dipertentangaké lan ora ana sangsi yèn sapa waé nandhang cilaka, wong kuwi wong dosa; lan luwih gedhé cilaka, luwih peteng, miturut panemune, kahanané dosané. Mulane padha nganggep yèn Ayub mesthi nduwèni dosa rahasia sing wis pinter disumputaké (Ayub 32:1–22, 33:1–33, lsp.) saka wong liya, lan amarga kuwi Gusti Allah sing Maha Wicaksana ngukum kancané. Padha nerangake iki marang wong sing nandhang sangsara wiwit wiwitan rembugan lan banjur, sajrone argumentasi sing dawa, padha nyoba ngyakinke dheweke supaya ngakoni lan tobat saka dosane. Ayub, sing sadar marang integritasé sanadyan argumentasié katon meyakinkan, ngrasa ing batiné adoh saka nampa panalarané wong-wong mau minangka adil (Ayub 27:1–7; cf. Ayub 10:17); kanthi kabèh kekuwatan kabenerané, dhèwèké mbela jeneng apiké.

'Sak suwéné pira kowe bakal nyiksa atiku lan nyiksa aku nganggo tembungmu? Delengen, kowe wis nggawe aku isin kaping sepuluh, nanging kowe ora isin nyiksa aku! Para panglipur sengsara! Apa ana pungkasané tembung kosongmu?' (Ayub 19:2–3; cf. Ayub 16:2).

Ayub nerangake marang kanca-kancane lan njamin yèn dhèwèké nandhang sangsara ora amarga dosané, nanging Gusti Allah, manut kersané—sing ora bisa dipahami manungsa—ngutus siji wong urip kang abot lan sijiné urip kang begja. Kanca-kancané Ayub, sing pracaya yèn Gusti Allah uga ngadili manungsa miturut paugeran baline sing padha kaya paugeran paukuman ing pangadilan manungsa, ora kapéncut karo tembung-tembung pembelaané, sanadyan padha mandheg nyalahké dhèwèké lan mandheg mangsuli omongané (Ayub 32:1–15). Ing wektu iki, ana wong enom jenenge Elihu, putrané Barakhiel saka klan Ramoth, wong Buzit, mlebu ing diskusi umum kanthi semangat gedhé; kanthi wani kaya geni dhèwèké mbela wong sengsara sing kinurmatan

[3440] Padha keturunan Esau, sing uga dikenal minangka 'Edom' (deleng Kejadian 36:1–43).

mau 'amarga dhèwèké wis mbela awaké dhéwé lan kabèh kabenerané luwih saka Gusti Allah' (Ayub 32 lan salajengipun). Kanthi ngatribusi kaadilan marang Sang Pencipta sing ngluwihi jangkauan manungsa, wong iki uga ndeleng sabab sangsara Ayub ana ing kejahatané dhéwé, sanajan iku ora katon ing mripat manungsa.

'Gusti Allah kuwat lan ora ngremehake manah sing teguh tekade. Panjenengané ora ndhukung wong sing jahat, lan uga ora ngalihaké pandangané saka wong sing bener; nanging kowe,' ujare Elihu marang Ayub, 'kowe kebak paukuman tumrap wong sing ala, amarga, miturut panemumu, paukuman sing dikirim marang kowe dening Gusti Allah ora pantes, 'nanging paukuman lan panghakiman wis cedhak banget', banget nyawiji ing jeroning atimu (Ayub 36:5–17).

Pungkasané, wong sing nandhang sangsara mau ngadhep marang Gusti Allah kanthi pandonga, nyuwun supaya Gusti dadi saksi kabenerané.

Sejatine, Gusti Allah muncul marang Ayub ing madyaning prahara gedhe lan ngélingaké dhèwèké amarga niyaté arep nuntut panjelasan babagan pakaryané pamaréntahan ilahi. Gusti Allah nunjukaké marang Ayub yèn ana akèh prakara sing ora bisa dipahami manungsa ing fenomena lan ciptaan alam sing katon ing sakupengé; lan saliyané kuwi, kepinginan kanggo nyumurupi misteri paugeran Gusti lan nerangaké kenapa Panjenengané tumindak marang manungsa kanthi cara siji tinimbang cara liya—iku dhéwé sawijining tumindak angkuh sing wani.

'Sapa iki sing nggelapake Prasasatanku nganggo tembung sing ora ana artiné?' Gusti Allah takon marang Ayub saka mburiné angin prahara. 'Siapna awakmu kaya priya lan wangsulana: ngendi kowe nalika Aku ngedegake dhasar bumi? Critakna marang Aku, yèn kowe ngerti. Dhasaré dipasang ing ngendi, utawa sapa sing masang watu penjuru ing antarané kabungahan umuming badan-badan langit lan sorak-sorai sing kebak kabungahan lan puji-pujiané para putraning Allah? Apa kowe tau ing uripmu maringi dhawuh marang esuk, utawa nuduhake panggonane esuk marang srengenge? Apa kowe ngerti paugeraning langit? Apa kowe bisa ngangkat swaramu marang mega? Apa kowe bisa ngetokake kilat? … Apa kowe kepengin mbatalake paukamane Pangeran, kanggo nyalahake Aku supaya kowe bener: 'Apa kowe duwe kekuwatan kaya Aku?' – Srahakna awakmu nganggo kamulyan lan kamegahan; sandhangana awakmu nganggo kaendahan lan kaagungan; tuangna murubing nesumu; delengen kabèh sing sombong lan angkuh lan rendhenana; remukna wong-wong jahat sing kuwasa ing panggonané. Banjur Aku uga bakal ngakoni yèn tangan tengenmu kuwat cukup kanggo nglindhungi awakmu. Wong sing mbantah karo Gusti kang Maha Kuwasa, sing nuduh Gusti, muga-muga mangsuli Panjenengané.

Lan Ayub mangsuli marang Gusti lan kandha:

Aku ngerti manawa Panjenengan bisa nindakake kabèh bab, lan manawa pancèn ora ana sing bisa ngalang-alangi karsa Panjenengan.

'Sapa iki sing nggelapake pituturku, padahal ora nduwe pangerten?'

'Aku iki sing wis ngomong bab-bab sing ora tak pahami—bab pakaryan sing banget nggumunake kanggo aku, sing ora tak ngerti.' Aku mung tau krungu bab Panjenengan saka pojok kupingku, nanging saiki mataku wis weruh Panjenengan; mulane aku sengit marang awakku dhéwé lan , aku tobat ing bledug lan arang; aku mung bledug, lan apa sing bisa tak kandhakake marang Panjenengan? – Aku nyelehake tanganku ing lambeku (Ayub 38–40).

Lan sawisé kuwi ana dhawuh saka Gusti marang kanca-kancané Ayub supaya padha menyang marang dhèwèké lan nyuwun supaya dhèwèké nyembelih kurban kanggo wong-wong mau; amarga mung wataké Ayub, pangandikane Gusti marang Elifaz wong Teman, 'Aku bakal nampa, supaya Aku ora mbuwang kowe amarga kowe wis ngomong bab Aku ora saktenané kaya abdi-Ku Ayub' (Ayub 42:7–9). Kanca-kanca mau nglakoni dhawuhé Gusti lan nggawa pitung sapi lanang lan pitung wedhus jantan marang Ayub kanggo kurban. Ayub nyembah kurban marang Gusti lan ndedonga kanggo kanca-kancané. Gusti Allah nampa panjaluk pangayomané kanggo kanca-kancané, mbalèkaké kasehatan jasmaniné, lan maringi dhèwèké kaping pindho luwih akèh tinimbang sadurungé. Sedulur-seduluré Ayub lan kabèh kanca-kancané biyèn, sawisé krungu yèn dhèwèké wis mari, padha teka sowan kanggo nglipur lan bungah bareng, lan saben-saben padha nggawa peparing lan cincin emas. Gusti Allah uga mberkahi Ayub: sawisé kuwi dhèwèké nduwé patbelas ewu sirah kéwan cilik, enem ewu unta, sewu pasang sapi lan sewu keledai wadon. Ayub uga diparingi pitu putra lan telung putri minangka panggantos sing wis seda; lan ora ana wanita ing saindenging tanah sing ayu kaya putri-putri Ayub, lan bapaké maringi warisan marang wong-wong mau ing antarané sedulur lanangé (Ayub 42:10–15). Gusti Allah ora

nggandhakake cacahing anaké Ayub kaya Panjenengané nggandhakake wedhusé: iki supaya ora ana sing mikir yèn anak-anaké sing sepisanan, sing wis seda, ilang salawas-lawase – ora, sanadyan padha seda, ora ilang – padha bakal tangi manèh ing kebangkitan umum wong-wong sing bener.

Ayub, sawise sabar nahan ujiané, urip patang atus patang puluh taun (lan sakabèhé uripé ing bumi rong atus patang puluh wolu taun), lan dhèwèké ndeleng keturunané nganti generasi kaping papat; dhèwèké séda sawisé nglakoni urip sing kebak, ing tuwa banget (Ayub 42:16–17); nanging saiki dhèwèké urip ing kahiripan sing ora tuwa lan ora nandhang lara ing kratoné Rama, Putra lan Roh Suci, Allah siji sing dimulyakaké ing Tritunggal; amarga sanadyan nalika nandhang sangsara ing bumi, dhèwèké wis ndeleng, kaya Abraham, dina agungé Gusti, lan bungah ing dina iku (Yohanes 8:56).

'Aku ngerti,' ujare, katarajang lara busuk, 'aku ngerti yèn Panebusku urip, lan Panjenengané bakal nguripaké manèh kulitku sing bosok iki saka bledug ing dina pungkasan, lan aku bakal nyawang Gusti Allah ing dagingku dhéwé. Aku dhéwé bakal ndeleng Panjenengané; mripatku dhéwé, dudu mripat wong liya, sing bakal nyawang Panjenengané. Atiku lumer ing dhadaku amarga pangarep-arep iki! (Ayub 19:25–27)

Iki sing diaku dening Ayub sing bener ing ngarepe kanca-kancane, ngajak supaya padha ora wedi marang sangsara badan lan ilangé berkah donya, nanging wedi marang 'pedhangé Gusti', murkaé Sang Maha Kuwasa, 'sing mbales tumindak ala'.

'Wigatenana yèn ana paukuman' (Ayub 19:29)[3441] , dhèwèké ngumumaké minangka piwulang kanggo kita, 'paukuman ing ngendi mung wong-wong sing nduwèni kawicaksanan sejati—wedi marang Gusti—lan pangerten sejati—nyingkiri sing ala—bakal kabeneraké' (Ayub 28:28).

[3441] Buku Ayub nduwèni tujuan kanggo ngrampungaké pitakon: kepiyé carané nyawiji anané pangayoman Gusti Allah ing donya karo fenomena sing asring banget dumadi ing bumi, ing ngendi wong sing luhur budi nglampahi uripé ing tengah sangsara, déné wong sing ala malah makmur? Kanca-kancané Ayub—Elifaz, Bildad, lan Zofar—krungu kabar bab musibah sing nimpah marang Ayub sing saleh; padha teka sowan marani wong sing nandhang sangsara, lan nalika padha weruh kancané nggleleng ing amben kang kebak borok, padha merangsa meneng sajrone pitung dina. Banjur padha rembugan karo dhèwèké: Adhedhasar pandangan umum ing Prajanjian Lawas manawa kabèh sangsara iku paukuman amarga kaluputan, padha ngembangaké gagasan ing pitutur marang Ayub manawa yèn dhèwèké nandhang sangsara saiki, mesthi amarga dosa-dosané dhéwé, sing kudu dipénèsi. Kacilakan atiné déning tembungé kanca-kancané lan rumangsa yèn dhèwèké bener ing ngarsané Gusti, Ayub, kanthi ngeluh yèn tangané Gusti saya abot tumrap dhèwèké, ngandharaké pracayané marang kasampurnané dalané Gusti sing ora bisa dipahami, ing ngarsané pikiran manungsa ora ana gunané, uga pangajabé supaya Gusti piyambak sing maringi paukuman marang dhèwèké. Gusti Allah rawuh marang Ayub ing antaraning prahara. Sawisé ngélingaké Ayub amarga panjaluké sing gegabah supaya Gusti nerangaké cara-Nya ngatur donya, Gusti nancepaké ing ati Ayub rasa ajrih marang dalan-dalaning Pangayoman Ilahi sing tanpa wates lan ora bisa dipahami, sing nuntun kabèh prakara tumuju kabecikan. Ing pungkasan, Gusti mrentahaké Elifaz lan kanca-kancané supaya njaluk syafaat Ayub kanggo dosa amarga panghakiman sing ora adil, lan Gusti mberkahi Ayub kaping pindho kanggo kabèh karugian lan sangsara sing dialami. Bab sapa sing nulis Kitab Ayub isih dadi bahan perdebatan. St. Gregorius Teologos lan St. Yohanes Krisostomus condhong pracaya manawa kitab iki ditulis dening Salomo. Nanging, iki angel disaluyukaké karo kesan umum saka kitab iki, sing nuduhaké asal-usulé luwih kuna banget. Buku iki ora nyebut bab paugeran Musa; ing wektu sing padha, narasi kasebut mbukak ciri-ciri urip patriarki, ing ngendi pratandha urip sosial sing wis maju banget wis katon. Ayub, minangka prajurit pinunjul, pangeran, lan hakim, urip kanthi kamulyan gedhe lan nampa pakurmatan nalika kerep sowan menyang kutha jejere; saliyane, buku iki ngemot referensi marang wangun proses hukum sing bener, marang kemampuan kanca-kancane Ayub kanggo ngamatake fenomena langit lan nyimpulake kesimpulan astronomi sing cocog saka pengamatan kasebut; buku iki nyebutake tambang bijih, struktur gedhe, uga geger politik gedhe. Kabeh iki dadi dhasar kanggo nyimpulake, kanthi kamungkinan sing dhuwur banget, yèn jamané Ayub iku ing mangsa para wong Yahudi manggon ing Mesir. Ayub, sawisé ngalami, sawisé dina-dina kamakmuran, kelangan bandha, anak-anaké, lan lara abot, banjur nampa manèh saka Gusti Allah apa sing wis ilang—lan malah luwih akèh (Ayub 42:10)—dadi pratandha sadurungé Kristus Sang Juruwilujeng, sing ngendhegake dhiri nganti gelem nampa pati isin ing salib lan mulane dipundhuwurake dening Gusti Allah Rama (Filipi 2:7–9)—sing nampa, minangka mahkota kanggo pakaryan panyelamatané kanggo manungsa, kamulyan sing wis diduweni karo Rama sadurunge donya diwiwiti (Yohanes 17:6). St Zinon, martir suci lan Uskup Verona sing urip ing abad kaping 4, nemtokake titik-titik padanan liya sing luwih rinci antara tipé lan antitipé. 'Ayub, miturut panemuku,' kandha Rama Suci, 'iku minangka tipé Sang Juruwilaha kita, Yesus Kristus. Mbandhingaké bakal nerangaké bebener iki marang kita.' Ayub iku wong sing bener – Juruwilaha kita iku kabeneran dhéwé, sumber kabeneran kita, amarga wis diprédhiksi bab Panjenengané: *'Wah, dina bakal teka… Srengéngé Kabeneran bakal munggah'* (Mal. 4:1–2). Ayub iku jujur – Gusti kita iku kabeneran sejati lan sampurna: *'Aku iku dalan, kabeneran lan urip'* (Yohanes 14:6). Ayub sugih, nanging sapa sing bisa mbandhingake kasugihane karo Gusti kita, kang kagunganing sakabehing alam semesta, kaya kang disakseni dening Daud sing pinaringan berkah: *'Bumi iki kagungané Gusti, lan kabeh sing ana ing jerone, jagad iki lan kabeh sing manggon ing kono'* (Mazmur 23:1)? Ayub digoda telung kaping déning setan (liwat kelangan bandha, pati anak-anaké, lan lara); miturut panulis Injil, setan uga nggodha Gusti kita telung kaping (Matéus 4:1–11). Ayub, sing kapisahake saka kabèh kagungané, dadi mlarat – Gusti kita, amarga katresnané marang kita, sawisé mudhun menyang bumi lan ninggalaké swarga karo kabèh berkahé, uga dadi mlarat supaya kita sugih. Anak-anak Ayub dipatèni déning setan sing nesu – anak-

Troparion, Nada 1:

Sawise nyumurupi kasugihan kabecikan Ayub, mungsuh wong sing bener ngrancang nyolong kabecikan mau; sanadyan dheweke mecah tiang awaké, dheweke ora bisa nyolong bandha rohane, amarga dheweke nemokake nyawa wong sing tanpa cela wis kuwat pertahanane. Nanging sawise ngoyak aku nganti kosong lan nyekel aku dadi tawanan: sawise ngrebut aku sadurunge pungkasan, nylametna aku saka penipu, ya Sang Juruslamet, lan nylametna aku.

Kontakion, Nada 8:

Amarga Panjenengan leres lan adil, saleh lan tanpa cela, lan wis kawangwang minangka abdi Allah sing pinunjul lan sejati; Panjenengan wis madhangi donya lumantar kasabaran Panjenengan, ya Panjenengan sing paling sabar lan paling gagah: mulane, kita sing wicaksana ing Allah ngluhurake Panjenengan.

Penderitaan Santa Barbara Sang Pejuang lan kanca-kancané

Dipepering ing tanggal 6 Mei

Nalika Raja Julianus si Murtad sing sengit marang Gusti Allah[3442] nglawan bangsa Frank[3443] , dhèwèké ngutus panglima Bacchus marang wong-wong mau; ing resimené ana prajurit gagah jenengé Barbarus, wong Kristen miturut iman sanadyan kanthi rahasia. Tentara loro-lorone padha siyap-siyap perang; ing antarané wong Frank ana prajurit gagah, kaya Goliat (1 Sam. 17). Maju ing ngarep barisan Romawi, dhèwèké nantang wong-wong mau kanggo tandhing siji-siji, ngundang sapa waé maju lan gelut karo dhèwèké; lan amarga ora ana siji waé wong Romawi sing wani ngadhepi—awit penampilane sing nuduhaké kekuwatané wis marakaké wong-wong padha wedi—dhèwèké ngolok-olok wong-wong mau. Banjur gubernur Bacchus, amarga wis mangertèni

---

anak Gusti kita, para nabi, dipatèni déning para Farisi sing edan (Lukas 13:34; Kisah Para Rasul 7:52). Ayub kena lara cacar – Gusti kita, sawise ngemban daging kita lan dosa kabèh umat manungsa, uga nampa kabèh rereget lan sangsara amarga dosa. Ayub diserang kanca-kancané – Gusti kita paling ditentang para imam agung lan ahli kitab, sing kuduné paling ngajèni lan dadi kanca-kancané. Ayub, kang kaserang kusta lan dipangan cacing, lungguh ing abu ing njaba kutha – Gusti kita, sawise ngembani kabèh sangsara dosa saka kabèh manungsa, lumaku ing donya sing ora resik iki ing antarané wong-wong kang kebak ala lan kebak napsu, kang nyerahké Panjenengané marang pati isin ing njaba kutha. Yob, lumantar kasabarané sing ora bisa dikalahaké, mbalèkaké manèh kasehatan lan bandha – Gusti kita, sawisé ngalahaké pati lumantar kebangkitané, paring marang sing pracaya marang Panjenengané ora mung kasehatan nanging uga kalanggengan, lan nampa saka Gusti Rama panguwasa lan kakaisaraning kabèh, kaya déné Panjenengané piyambak nyatakaké: *'Kabèh wis dipasrahaké marang Aku déning Rama'* (Lukas 10:22). Ayub sing begja seda kanthi tentrem – Gusti kita, sawisé ninggalaké katentreman sing dituku kanthi rega getihé, munggah marang Rama kanthi kamulyan sing andhap asor lan tentrem. Amarga wigati lan dadi tuladha uripé Ayub sing bener, Gréja wiwit jaman mbiyèn wis netepaké yèn ing dina-dina kang dipun suwak kanggo ngéling-eling sangsara Kristus, maos saka Kitab Ayub kudu diwènèhaké marang para umat pracaya. – Maos saka Kitab Ayub sajroning Minggu Suci yaiku kados ing ngandhap punika: ing dina Senin, ing Wespers, Ayub 1:1–12; ing dina Selasa, ing Vesper: Ayub 1:13–22; ing dina Rebo, ing Vesper: Ayub 2:1–10; ing Kemis Suci, ing Vesper: Ayub 38:1–23, 42:1–5; ing Jumuah Agung, ing Vesper: Ayub 42:12–17.

[3442] Yulianus si Murtad, keponakan Konstantinus Agung, lair ing taun 331. Ing taun 345, bebarengan karo adhine Gallus, dhèwèké diasingaké menyang Kapadokia déning Konstantius, ing kana dhèwèké nglampahi enem taun ing sangisoré pangawasan sing ketat. Ing taun 351, dhèwèké ninggalaké panggonan pangasingané lan nglampahi pirang-pirang taun ing Nicomedia, ing kono dhèwèké nyawiji ing sinau filsafat; ing taun 355, dhèwèké diangkat déning Constantius dadi komandan pasukan ing Gaul; ing kono dhèwèké kasil ngrebut katresnané tentara, sing ing taun 361 ngumumaké dhèwèké dadi maharaja. Panliten filsafaté ing sangisoré guru pagan, perselisihan antarané wong Kristen amarga gangguan Arian, lan kebenciané marang Constantius, nanduraké ing atiné Julian rasa sengit marang agama sing dianut déning panganiaya – Kristen. Dhèwèké netepaké tujuan mbalèkaké paganisme lan ngrusak Kristen. Nanging kabèh upayane gagal total. Julianus seda ing taun 363 sawisé perang nglawan wong Persia, nalika dhèwèké tatu parah kena tombak; kanthi tembung pungkasané – 'Sampeyan wis menang, Galilea!' – Julianus ngakoni kamenangan agama Kristen ngluwihi paganisme.

[3443] Para Frank iku sawijining konfederasi bangsa Jermani ing ngisore Kali Rhine. Liwat serangan-serangan marang wilayah Romawi, para Frank kanthi signifikan nyepetake ambruké Kakaisaran Romawi. Sawisé nyerbu sisih lor Gaul, wong Frank nyawiji karo warga pribumi lan, ing sawetawis, nampa adat-istiadaté. Sawisé menang nglawan wong Romawi lan suku kidul Alemanni lan Visigoth, kakuwatan wong Frank ing sangisoré Carolingia munggah nganti dadi wigati ing sajarah donya.

kawigatié Barbarus sing suci, ngundang dhèwèké lan takon apa dhèwèké gelem perang nglawan pegulat sombong sing ngagungaké kekuwatané. Nanging Barbarus, kanthi pracaya marang pitulungané Gusti Yesus Kristus sing diyakini, ora nolak duel: kanthi nggawa pratandha Salib, dhèwèké maju ngadhepi mungsuh lan sawisé gelut, dhèwèké ngalahaké lan matèni mungsuh mau kanthi pitulungan Gusti; amarga ana malaékat sing dikirim déning Gusti marang Barbarus sing suci kanggo mbantu dhèwèké. Banjur wong Frank kélangan ajiné lan padha wedi; nanging wong Romawi, sing kagum marang kawanié, banjur nyerbu lan ngrebut kamenangan mutlak. Kawanié sing ngluhur kuwi maringi pangajab gedhé marang Barbarus ing antarané pasukan Romawi lan entuk persetujuan saka kaisar: dhèwèké diparingi pangkat comita[3444] .

Sabanjure, sawisé kamenangan mulya nglawan mungsuhé, nalika gubernur Bacchus manggon karo pasukane ing Thrace[3445] , dhèwèké kepéngin nindakake kurban marang arca-arca kanggo matur nuwun amarga kamenangan kuwi, sing dianggep ora saka Kristus Gusti, nanging saka arca-arca kosongé. Mula dhèwèké ngajak Comita Barbarus, minangka pemenang utama, supaya mèlu ing kurban-kurbané sing najis. Nanging Santo Barbarus kanthi teges ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, banjur mbalèk saka arca-arca. Sawisé kuwi, gubernur nglaporaké kabar iki marang raja; raja, sawisé mréntahaké prajurit Kristus supaya digawa ngadhep dhèwèké, meksa dhèwèké supaya nyembah arca-arca; nanging amarga Varvar sing pinunjul ora manut, raja mréntahaké supaya dhèwèké digantung ing wit siksa lan wetengé dipotong nganggo pedhang nganti ususé tumpah ing lemah. Nanging nalika sang wali lagi ndedonga, ana Malaikat sing rawuh lan nglumpukake ususé, banjur mbalèkaké menyang panggonané ing awak sang wali lan marasaké dhèwèké, nganti ora ana bekas tatu sing katinggal ing awaké; banjur malaikat mau mbebasaké dhèwèké saka wit siksa. Sawisé nyekseni mujijat iki, gubernur Bacchus bebarengan karo loro prajurit—Callimachus lan Dionysius—padha pracaya marang Kristus lan ngakoni Panjenengané, nalika ngina dewa-dewa pagan sing jahat. Amarga iku, miturut dhawuh Raja Julianus, para pangakune anyar jenengé Kristus—Bacchus, Callimachus, lan Dionysius—dipenggal sirahé lan banjur kalebu ing golongan para martir suci ing swarga. Bab Santa Barbara, raja sing jahat mrentahake supaya dheweke diiket ing roda wesi, ing ngisore diuripi geni kang nggebug, lan roda kuwi diputer karo martir sing diiket, nalika lenga mendidih dituangake ing awaké sing nandhang sangsara. Nanging sang martir, sing ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, tetep ora cilaka saka geni: malah geni mau nyerang para prajurit sing nyiksa, nglelehake awaké, lan ndadekake loro saka wong-wong mau dadi abu. Sawisé kuwi, sang martir kanggo Kristus dibuwang menyang penjara, ing kono Gusti piyambak rawuh marang dhèwèké lan maringi kekuwatan.

Esuké, Santa Barbara digawa manèh kanggo disiksa; tanpa busana, dhèwèké direntangaké menyang papat arah, sawisé kuwi dhèwèké dipukul tanpa welas asih ing punggung lan weteng nganggo urat sapi. Banjur sang martir dibuwang menyang pawon geni sing wis dinyalaaké suwéné telung dina sadurungé. Sawisé pitu dina ana ing kono, sang wali ditemokaké isih urip, waras, lan ora cilaka sithik waé amarga geni; cekaké, dhèwèké metu saka pawon geni kaya saka kamar adus, ngluhuraké Gusti Allah. Sawisé kuwi, Santa Barbara kaping pindho dibuwang menyang penjara, ing ngendi akèh kalajengking, ula, lan kabèh jinis kéwan merayap dibuwang bareng karo dhèwèké, kanthi pangarep-arep yèn dhèwèké bakal mati amarga kéwan-kéwan kuwi. Nanging sanadyan ing wektu panjara iki, Santa Barbara, sawisé ngusir kéwan-kéwan berbisa mau saka awaké nganggo pratandha salib, tetep ora cilaka.

Banjur penyiksa sing nesu banget, ora gelem ngakoni kuwasa Kristus, mrentahake supaya sapi jantan wesi dipanasake nganti paling panas lan martir mau dibuwang menyang kono; nanging sanajan ing kana sang wali tetep ora cilaka. Dheweke ora ngrasakake lara saka geni, dene sapi jantan perunggu, kaya-kaya ngrasakake panas kobongan, wiwit obah kaya ana urip, ngetokake swara lan mlaku-mlaku. Nyekseni mujijat iki, akèh wong kafir padha pracaya marang Kristus.

Pungkasané, sawisé kabèh mau, sang penyiksa mrentah supaya sirah sang martir suci Barbara dipotong. Lan kanthi gagah berani dhèwèké ngrampungaké martiré kanggo Kristus Gusti. Awaké sing kinurmatan ditampa

---

[3444] Istilah 'comites' ateges pangawal raja. Sabanjure, gelar iki banjur diparingake marang para pejabat (sing mbentuk rombongan pejabat pangkat paling dhuwur – prokonsul, gubernur provinsi, lan bupati) sing tugase banjur kalebu nglumpukake pajeg kanggo kas nagara.

[3445] Wilayah ing Kakaisaran Bizantium ing sisih lor-wétan Semenanjung Balkan. Saiki, Thrace, sing dikenal minangka Romolia utawa Rumelia, dadi provinsi Turki Éropa.

kanthi pakurmatan déning Uskup Philikius sing saleh, sing ngubur ing kutha Mephone ing Peloponnese, ngluhuraké Kristus Gusti Allah, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase, amin.

Peringatan Santa Barbara, biyèn perampok.

Disinggung ing tanggal 6 Mei

Barbarus sing pinaringan berkah iki biyen dadi perampok galak ing wewengkon Lucania[3446] . Dhèwèké ngucuraké akèh getih manungsa, lan ora ana siji waé sing bisa nangkep dhèwèké, luwih-luwih nglawan, amarga dhèwèké nduwèni kekuwatan fisik sing luar biasa. Nanging Gusti Allah sing welas asih lan maha welas, sing ora kepengin pati wong dosa nanging ngupaya kaslametan kabeh, kaya sing wis ditindakake marang Rasul Paulus (Kisah Para Rasul 22:1–30), uga lumantar pangreksan-Nya nyekel maling iki ing jaring kaslametan. Ing sawijining dina, nalika maling iki lungguh ing guwané lan ndelok tumpukan emas ageng sing wis dirampas, sih rahmaté Gusti Allah dumadakan nyentuh atiné, nuntun wong dosané menyang dalan tobat. Mula roh maling iku kagugah rasa nyesel; kelingan Pangadilan Pungkasané Gusti, dhèwèké wiwit sedhih, kandha ing atiné: "Celaka aku iki, wong dosa! Apa sing wis tak lakoni! Aku wis ngucurake getih manungsa akèh, ngotori akèh wanita, nyolong kagungané wong liya, lan nindakake akèh ala liyané! Nanging apa dina iki utawa sesuk, aku kudu mati; lan apa sing tak entuk – marang sapa bakal tetep ana?!' Lan banjur dhèwèké muni manèh: 'Aku ngerti yèn Kristus, ing pangapurané (Lukas 23:40–43), nampa maling biyèn ing ngarsané: lan Panjenengané bakal nampa aku uga, yèn aku gelem tobat. Saiki aku tobat, atiku nyesel amarga kaluputanku, lan aku nyuwun pangapurané.'

Sawisé ngendika kuwi ing jeroning atiné, Barbar mumbul munggah lan tanpa ngucapaké apa-apa marang kancané, mung njupuk pedhangé lan nyumputaké ing sangisoring sandhangané; ninggalaké kabèh, dhèwèké mangkat ing wengi menyang désa sing paling cedhak, ing ngendi ana gréja. Tekan gréja nalika Matins, dhèwèké ambruk ing sikilé imam lan nangis sawisé ibadah rampung, kandha:

'Bapa Suci! Aja ngusir aku, wong dosa sengsara sing teka marang kasucian Panjenengan; amarga aku kepengin tobat saka pakaryan ala sing wis tak lakoni.'

Imam mau, ngangkat dhèwèké saka lantai, nuntun dhèwèké menyang mezbah suci lan kandha:

'Ngaku, anakku, ing ngarsané Gusti Allah dosa-dosa sing wis kowe tindakaké; lan aku bakal dadi saksi sing andhap asor tumrap pangakuan lan pangapuranmu.'

Wong sing taubat mau wiwit ngendika:

Aku, Bapa, iku pancèn bajingan Barbarus sing, miturutku, panjenengan uga wis tau krungu. Aku kabebanan akèh dosa, najis badan, maling lan matèni: amarga aku wis matèni nganti telung atus wong, kalebu loro presbiter sing tak patèni nganggo pedhang amarga padha ora gelem nampa aku mlebu sakramèn tobat. Lan saiki, Rama, menawa Panjenengan mangertos menawa Gusti Allah badhé nampi aku nalika aku tobat, mangka panjenengan ngiket tatu dosaku nganggo prentah-prentah Gusti Allah miturut pangertosan Panjenengan; nanging menawa boten, mangka panjenengan njupuk pedhang punika lan dhawuhna supados padha mateni aku.

Nanging presbiter mau mangsuli marang dhèwèké:

'Anakku! Ora ana dosa sing bisa ngluwihi rahmaté Gusti: aja nganti putus asa. Mlaku menyang omahku, lan tindakna apa waé sing tak paringaké.'

Sawisé metu saka gréja, presbiter mau ndelok mbalik lan weruh yèn Barbarus nglintir mèlu ngetutaké dhèwèké nganggo sikut lan dhengkul, banjur kandha karo mbalèk marang dhèwèké:

'Apa sing kok lakoni, anakku?'

Barbar mangsuli:

'Wiwit saiki, sawisé aku sujud ing lemah ing ngarsané Gusti Allah kanthi dosa-dosaku, aku ora bakal munggah saka lemah nganti kabèh pakaryan ala-ku diparingi pangapura.'

"Anakku," pangandikane presbiter marang dheweke, "kowe saiki kanthi sukarela nggawe sumpah marang Gusti Allah ing bab iki. Jaga sumpahmu kuwi, lan kabeh bakal diapura."

Nalika padha tekan omah, presbiter mau ngendika maneh marang dheweke:

[3446] Ing Yunani, mbok menawa.

'Delengen, anakku, anak-anakku, abdi-abdikku, ternakku, asuku: kowe kepengin dipadhakake karo sing endi saka mau, supaya kowe bisa mangan bebarengan karo dheweke?'

Wong barbar kuwi mangsuli:

'Bapak, aku ora nganggep diriku padha karo asu; nanging amarga awakku pancen butuh panganan, pasang aku bareng karo asu-asu mau, supaya aku bisa mangan bareng karo dheweke lan tetep tanpa pangayoman saben dina lan bengi.'

Marang iki presbiter kandha:

'Tumindakna kaya sing kowe kandha, anakku, ing ngarsané Gusti, lan pracaya marang rahmaté sing ageng.'

Mangkono Barbarus urip ing kahanan iki karo presbiter mau suwéné telung taun, kaya kéwan papat sikil, merayap nganggo tangan lan dhengkul lan ora tau munggah saka lemah, nganggep dhèwèké ora pantes ana ing antarané manungsa, nanging mung ana ing antarané kéwan papat sikil lan asu; dhèwèké mangan bareng karo mau lan tetep ana ing njaba omah, awan lan bengi. Ing pungkasan taun katelu, presbiter mau kandha marang dheweke:

'Cukup, anakku, mandheg mangan karo asu, amarga Gusti Allah wis paring welas asih marang kowe.'

'Nanging aku, Rama,' wangsul Barbarus, 'isih kepengin gembala bareng karo sapi.'

Lan presbiter kandha marang dhèwèké:

"Anakku! Gusti Allah ndeleng nadaratmu iki, sing kowe aturake marang Panjenengane amarga andhap asormu, kepengin nandhang sangsara kanggo dosamu."

Lan Barbarus lunga karo sapi-sapi mau ngliwati desa, mlaku kaya kéwan papat sikil lan mangan suket tipis. Sawisé tekan padang rumput, dhèwèké manggon ing kono salawisé rolas taun, telanjang lan ora nduwé sanadyan sapotong kain kanggo nutupi awaké. Kulité dadi kaya kulit wit: kobong déning panas srengéngé lan retak déning embun beku, nganti dadi ireng kaya arang. Lan Barbarus sing kabegjan dadi martir sukarela.

Sawisé rolas taun ngalami sangsara ing ara-ara gersang, dhèwèké nampa wahyu ilahi yèn dosané wis diapura lan dhèwèké kudu ngrampungaké tobaté kanthi martir, nganggo getihé dhéwé. Mula sawijining dina, nalika mlaku nyabrang padang suket, Barbarus nyedhak dalan ing ngendi ana para pedagang sing mandheg. Kira-kira ana kéwan galak sing nyedhak (awit padha ora weruh cetha apa sing ana ing suket kandel), padha nembak panah kaping pirang-pirang saka busur sing wis ditarik lan nabrak Barbarus kaping telu; nanging nalika padha nyedhak, padha weruh yèn sing kena panah kuwi manungsa, lan padha kaget banget. Barbar, nanging, ngandhani supaya padha ora wedi utawa sedhih, lan nyritakake kabeh bab dhèwèké, lan mènèhi dhawuh supaya ngandhani presbiter ing désa kuwi bab pangliyané. Sawisé ngendika kaya ngono, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah.

Presbiter sing kasebut mau, sawisé krungu apa sing kelakon saka para pedagang, banjur menyang panggonan ing ngendi dhèwèké weruh awaké Varvar sing suci sumunar kaya cahya. Sawisé nindakake upacara panguburan miturut adat, dhèwèké ngubur dhèwèké ing panggonan sing padha karo panggonan dhèwèké dipatèni. Sabanjuré, panyembuhan wiwit mili saka peti jenazah Santa Varvar marang wong-wong sing nandhang macem-macem lara.

Sawisé sawatara wektu, wong-wong padha kumpul karo presbiter; padha mbukak peti mati lan weruh yèn awak sang wali ora mung ora bosok, nanging uga ngetokaké murri marasaké. Banjur kabèh padha kebak rasa gumun lan padha ngluhuraké Gusti Allah; lan relik suci Santa Barbara digawa kanthi pakurmatan gedhé menyang désané lan dipasang ing gréja, nalika padha gumun marang katresnan sing nggumunaké marang manungsa lan sih-rahmaté Kristus Gusti kita, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pantes pinaringan pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amén.

20 Mei

7 Mei (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Akakios Sang Martir

Dirilisaké tanggal 7 Mei

Santa Akakios nandhang sangsara amarga ngakoni asmané Kristus nalika pamaréntahan Maximianus[3447] , utamané nalika panganiayaan katelu marang umat Kristen sing dipun prakaraké déning kaisar iki manut ajakané setan.

Santa Akakios iku wong asli saka Kapadokia[3448] ; dhèwèké dadi prajurit kanthi pangkat senturion lan ngladèni ing resimen Martisius[3449] ing sangisoré komando Kolonèl Firmus.

Ing wektu kuwi, Kaisar Maximian wis mrentah supaya wong Kristen digoleki ora mung ing kutha-kutha nanging uga ing barisan prajurit; lan yen ana prajurit sing pracaya marang Kristus, wis kaputusan yèn wong kuwi kudu diadili lan disiksa; yen wong Kristen nolak nurut marang prentah kaisar, dhèwèké bakal dihukum pati.

Minangka asil saka prentah iki, Kolonel Firmus ngundang saben prajurit siji-siji lan takon bab imané: lan yèn kabukten ana prajurit sing pracaya marang Kristus, Firmus bakal meksa dhèwèké nyembah berhala kanthi kabèh cara, kalebu godhongan lan ancaman. Kanthi tumindak kaya ngono, Firm nuntun akèh wong Kristen—sing imané ringkih lan wedi—kanggo murtad.

Nalika Firmus nelpon senturion Akakios marang dheweke, sing pungkasan mau ngumumake ing ngarep kabeh wong:

Aku lair ing antarané wong Kristen, lan aku bakal tetep dadi wong Kristen; muga-muga Gusti Yesus Kristus piyambak maringi paseksi bab iki; ora mung bapak lan ibuku, nanging uga eyang kakung lan eyang buyutku padha wong Kristen: mulané aku uga bakal tetep dadi wong Kristen.'

Sawisé tembung-tembung sang suci kuwi, Firmus wiwit nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya nyembah berhala, nganggo pujian lan ancaman; dhèwèké ngundang kaping telu lan ngajak supaya manut dhawuh raja. Nanging, amarga weruh yèn Akakios tetep teguh, Firmus mréntah supaya dhèwèké diiket lan dikirim marang panglima militer Vivianus.

Nalika panglima militer Vivian lenggah ing bangku pangadilan lan lagi nanyakake para pangakuan iman Kristus liyane, komentator[3450] Antoninus nyedhaki lan kandha:

'Wingi, Firmus, kolonel resimen Martisian, wis masang borgol marang senturioné Akakios; saiki dhèwèké ngirim dhèwèké marang panjenengan, amarga Akakios nolak nurut marang prentah raja lan ngakoni iman Kristen.'

Akakios langsung digawa ngadhepi komandan kanggo dipriksa.

Ndelok dheweke, komandan takon:

'Sapa jenengmu?'

Wong suci kuwi mangsuli:

'Asma sing paling tak tresnani lan kabeh sedulurku yaiku sing asalé saka asma mulya Kristus – aku dijenengi Kristen, nanging miturut ukuran manungsa aku dikenal minangka Akakios.'

Marang iki komandan mangsuli:

'Watakmu cocog karo jenengmu, amarga kowe jahat, amarga kowe ora manut marang dhawuhe raja!'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Wah, gubernur! Sampeyan ngomong goroh lan salah nerjemahaké makna jenengku, amarga Akakios tegesé "tanpa niat ala"[3451] . Aku pantes diarani nganggo jeneng iki, amarga aku ora péngin dadi kanca ing kejahatané setan sing ngombe getih manungsa.'

Gubernur kandha:

– Saka ngendi kowe njupuk omongan bodho kaya ngono?

Wong suci mangsuli:

[3447] Maximian – mréntahaké separo kulon Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

[3448] Wilayah ing Asia Cilik.

[3449] Resimen Martisius – pasukan Marsian (tegesé wani)

[3450] Commentarius – kepala panjara.

[3451] Akakios (saka basa Yunani Αχαχιος, asalé saka χαχος – 'ala', 'jahat', lan awalan negatif a) sejatine tegesé 'ora jahat'.

Kula asli saking Cappadocia; kathah para martir asalipun saking kono demi asmanipun Kristus, lan kula piyambak nyekseni mujijat-mujijat ingkang kelampahan sasampunipun para wali seda, lumantar sih rahmat lan kakuwatan ingkang kaparingaken dening Gusti; kula piyambak nyumurupi kados pundi peti mayit lan relik suci maringi panyembuhan dhumateng kathah tiyang ingkang lara. Mulane aku kepengin ngetutake tuladha para martir suci iki, dudu kowe, lan mulane aku ora manut marang ukummu sing ora takwa, sing bakal sirna bebarengan karo kowe.

Banjur gubernur kandha marang sang wali:

Aja ngira yèn kowe mung bakal nampa sangsara sing sepele. Amarga kesombongan lan omongan kosongmu, kowe pantes nampa paukuman abot; nanging yèn kowe péngin uwal saka iku, tolak iman Kristen lan turuti dhawuh raja: sembah para déwa, sing kanthi sih-rahmaté para kaisar bisa mréntah lan menangaké mungsuh-mungsuhé; aja ngremehake aku, sing lungguh ing pangadilan iki; aja nganggep awakmu luwih wicaksana tinimbang kabeh wong, lan aja nyandhak pangarep-arepmu marang manungsa sing dijenengi Kristus, sing, miturut kabar, wis disiksa lan sah diukum pati."

Kanggo iki sang wali mangsuli:

Kowe salah, hakim, nalika ngendika kaya ngono, lan kowe nindakake dosa gedhe, kabut dening Setan; amarga para raja mrentah lan menang kamenangan ora amarga sih-rahmaté déwa-déwamu, nanging amarga pangayoman lan kersané Gusti Allah kita sing Maha-becik. Lan bab panjalukmu manawa aku nyandhak pangarep-arep marang wong sing wis disiksa lan diukum pati – ngertia manawa iku Gusti kita Yesus Kristus, Putraning Allah, sing, kanggo kaslametan kita wong sing dosa, rawuh ing donya lan dadi manungsa, nalika isih tetep dadi Allah sejati; Gusti kita Yesus Kristus, kanthi cara kang nggumunake lan ora bisa diungkapake, ngemban sipat kita; kepiye kedadene iki – kowe ora mung ora bakal mangerteni, nanging uga ora bakal krungu bab iki, kajaba kowe dhisik dadi wong Kristen. Kristus Gusti, minangka Allah sejati, kaya sing wis dakkandhakake, minangka Sabda (Yohanes 1:1), langgeng bebarengan karo Rama lan ana bebarengan karo Panjenengané, ing wektu sing nyenengake Panjenengané, ngrampungake pakaryan kaslametan kita lan mulane nylametake kita saka perbudakan mungsuh, setan, sing wis iri marang kita wiwit wiwitan wektu.

Marang tembung-tembung sang wali iku, komandan mangsuli:

'Yen para raja mungsuh Kristusmu, kenapa Panjenengané ora matèni wong-wong mau, amarga Panjenengané Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, kaya sing kok kandhakake?'

Wong suci mangsuli:

– Mulané kowe kudu ngerti welas asihé sing tanpa wates lan kakuwatané sing tanpa wates: sanadyan kowe ngina Panjenengané, Panjenengané ora mateni kowe, nanging ngenteni kanthi sabar banget supaya kowe, wong-wong Yunani, mbalèk lan maringi marang Panjenengané pakurmatan sing pantes kanggo Gusti Allah, tinimbang kanggo setan. Saliyane, Panjenengané sabar banget supaya para abdi pilihané, sing Panjenengané tresnani, bisa nampilaké pakaryan kamulyané ing ngarepé kabèh wong. Yen Gusti Allah kita mbasmi kowé saiki uga, kowé uga bakal sirna langgeng, lan para abdi Panjenengané ora bakal kawangwang ing donya; uga kakuwatan sih rahmaté ora bakal kawangwang marang manungsa. Kepiye Gusti kita bakal dimulyakaké yèn Panjenengané ora wis paring sabar tumrap dosa-dosa ageng kita? Mulane Panjenengané isih ngampura paukuman tumrap kowe; nanging kowe, sing ngremehake kasabarané, sing tetep ing kabecikanmu lan ngetokake nesumu marang kita sing ora salah—yen kowe ora tobat, kowe bakal ngundang karusakanmu dhéwé lan mlebu ing kono amarga kaluputanmu; Adhedhasar kita, sing mangertos kuwasa lan kakuatan Gusti Allah kita, lan sabar nampa sangsara demi asmané, kita bakal nampa gesang langgeng lan kabegjan saka Panjenengané; kamulyané uga bakal kawujud marang wong-wong sing, sawisé nyadari kaluputané, padha tobat lan mbeneraké tindak-tanduké.

Kagum marang wangsulan wicaksana sang martir, panglima militer Vivian takon marang dhèwèké:

'Apa kowe ora sinau babagan klasik, nganti kowe mangsuli aku kanthi wicaksana banget? Kowe bener nalika ngomong yèn uripé manungsa ana ing tangané Gusti Allah, ing pangayoman lan kasabarané.'

Wong suci mangsuli:

Saka kasunyatan manawa aku, sing ora nate sinau sacara formal, bisa mangsuli kowe kaya ngene iki, kowe kudune ngakoni kakuwatan lan sih-rahmating Gusti Allah kita, sing mrentah ing saindenging jagad; amarga Gusti Allah piyambak ngandika lumantar cangkem para abdi-Nya, sawijining kasunyatan sing malah nggumunake kowe, sing nganggep awakmu paling wicaksana. Lan wiwit wiwitan, nalika Gusti kita kepéngin ngumumaké Injil

marang sakabehing jagad raya, Panjenengané milih kanggo panginjilan ora para bangsawan lan wong sugih, uga ora para filsuf pinter lan penceramah fasih, nanging para nelayan lan tukang pungut pajeg, wong prasaja lan wong mlarat. Gusti nindakake iki supaya kakuwatan lan kawicaksanané sing ora bisa dipahami, ngluwihi kabèh pangerten, bisa dadi kawentar ing wong-wong sing Roh Suci piyambak kanthi ora katon mulang lan maringi pitutur.

Sawisé kuwi, komandan kandha marang sang wali:

'Mandheg omongmu sing dawa lan wangsuli pitakon iki: apa kowe wis ngerti prentah raja sing mréntah kowe wong Kristen supaya nyembah dewa utawa nampa sangsara abot? Critakna: apa kowe bakal manut prentah raja; apa kowe bakal nyembah dewa utawa ora?'

Wong suci mangsuli:

Aku wis ngandhani Kolonel Firmus, sing takon aku sadurunge, lan ora mung sapisan, yèn aku iki wong Kristen; apa sing tak kandhakake marang Firmus, tak kandhakake uga marang kowe: aku iki wong Kristen lan ora bakal nyembah arwah-arwahmu sing najis.'

Banjur komandan kandha:

'Amarga ngajeni yuswamu sing isih enom—amarga umuremu durung ngancik rong puluh lima taun—lan ngajeni pangkatmu minangka centurion, aku ora kepengin babar pisan nyiksa kowe. Nanging, yen kowe tetep ing kekafiranmu, kowe bakal meksa aku supaya ngetokake siksa paling abot marang kowe.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Iki dudu kegilaan, nanging tumindak sing paling wicaksana lan paling nyenengake Gusti Allah – ora ninggalake imanku marang Gusti Allah sejati siji, sing Maha Nyipta, miturut kersane aku isih ana nganti dina iki.'

Komandan kandha marang sang wali:

'Kepiye kowe bisa ngomong yèn mung ana siji Gusti Allah? Amarga saiki kowe bubar ngakoni Kristus, Putraning Allah. Nanging yèn Gusti Allahmu nduwèni Putra sing padha karo Panjenengané, mula kowe kudu ngakoni ana loro Gusti Allah: siji Gusti Allah Rama, lan siji manèh Gusti Allah Putra. Lan yèn kowe nduwèni loro Gusti Allah, kenapa saiki kowe mung ngakoni siji Gusti Allah marang aku?' Saiki aku weruh yèn kowé salah lan goroh marang aku, amarga kowé mbantah awakmu dhéwé ing omonganmu."

Kanggo iki, Santo Akakios mangsuli:

Aku pracaya lan nyandhak pangarep-arep marang Gustiku Yesus Kristus, sing disalib ing jaman Pontius Pilatus, supaya Panjenengané lumantar Roh Suci maringi padhang marang aku lan mulang aku carane mangsuli pitakonmu; amarga pitakonmu—kenapa sanajan nyebut loro, kita mung ngakoni siji Gusti—iku angel lan ora gampang dirampungaké. Nanging aku kandha marang kowe manawa kita wong Kristen ngakoni ora mung Rama lan Putra, nanging uga Roh Suci minangka Gusti Allah sejati. Ing telung jeneng iki ana telung Pribadi, nanging siji Keallahan lan siji kakuwatan. Kita ngakoni Siji Gusti Allah, bebarengan karo Sabda lan Roh Suci, amarga ora pantes Gusti Allah tanpa Sabda lan Roh sing maringi urip. Kanggo nerangake tembungku, aku bakal menehi analogi: ana sawijining raja, sing kowe sebut panguwasa, lan aku sebut manungsa—jenenge Maximian; dheweke duwe putra, Maxentius. Iki ana loro wong mau; nanging padha duwe siji hakekat—hakekat manungsa—lan kratone ora bisa dipisahake; putrané dihormati amarga bapaké, lan bapaké dimulyakaké amarga putrané; kanthi cara sing padha, kita mikir babagan Gusti Allah, amarga hakekat ilahi saka Bapa, Sabda lan Roh Suci iku siji lan padha, lan ora tau owah, amarga Gusti Allah sing kita hormati iku siji.

Gubernur kandha marang sang wali:

Aku wis kaping pirang-pirang ngandhani kowe supaya mung ngomong babagan perkara sing lagi dirembug; nanging karo kabèh omongan kosong iki kowe mung nyimpang saka topik diskusi kita. Pungkasané, aku kandha marang kowe: kurbanana marang déwa-déwa kita, sing kanthi kersané donya iki ana; yèn kowe ora netepi dhawuhku iki, aku ora bakal manèh nampa ketidaktaatanmu.

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Aja kowe nyoba medeni aku nganggo panyiksaan; iki awakku, wis siap nampa tatu; siksa sak karepmu. Nanging kowe, raja, setan-setan sing kok sembah, utawa sapa wae, ora bakal bisa ngganti pikiranku utawa kayakinanku sing jero, utawa nuntun aku marang sing ala.'

Banjur komandan sing nesu banget mrentahake sang wali diiket telanjang ing papat tiang lan dicambuk dening enem prajurit nganggo cambuk kasar tanpa welas asih, sepisanan ing punggung banjur ing weteng. Nalika

kuwi kedadeyan, komandan kandha: 'Ayo padha deleng apa Gustine bakal nulungi dheweke.' Martiir suci iku disiksa kaya ngono suwene wektu sing dawa, nganti prajurit sing nggebugi bola-bali diganti; lemah wis kebak getihe. Nanging sing nandhang sangsara ora ngucap apa-apa kajaba: 'Kristus, Juruslametku! Tulung aku, abdi Panjenengan sing andhap asor! Ya Gusti Allahku! Aja ninggalake aku!'

Nalika komandan weruh yèn martir suci kuwi kebak tatu lan getih, dhèwèké kandha marang martir kuwi: 'Mbok menawa saiki kowe bakal nyembah marang para dewa?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku ora bakal ngluhurake kurban marang setan-setan, amarga aku pracaya marang Gustiku Yesus Kristus, sing nulungi aku; saiki, ing tengah-tengah panyiksaan iki, aku malah krasa luwih wani lan teges tinimbang sadurunge; nganti saiki, pamikiran babagan sangsara wis ngganggu atiku sethithik; nanging nalika aku wiwit nandhang sangsara, kakuatané Kristus nguwatké aku, lan aku krasa ana ing jeroning atiku kesiapan kanggo panyiksaan, sanajan luwih abot lan luwih nyiksa maneh, amarga aku yakin tenan marang Gusti Yesus Kristus lan nyandhak pangarep-arepku marang Gusti lan Tuhanku. Nanging mangertèni iki: luwih akèh sangsara sing kowe paringaké marang aku, luwih gedhé paedah sing bakal kowe wènèhaké marang aku; luwih abot panyiksaan sing kowe lakokaké marang aku, luwih gedhé sih rahmat sing bakal kowe dongaaké kanggo aku ing ngarsané Gusti Allah.

Komandan mau, nesu amarga tembung sang wali, mrentahake supaya sang wali dipukul ing lambéné nganggo piring timah. Nalika pipiné sing ayu dirusak déning para penyiksa, komandan kandha marang sang martir:

'Tawaranana kurban marang para dewa, banjur kowe bakal luput saka sangsara sing luwih abot sing wis disiapake kanggo kowe.' Sang wali mangsuli:

'Aku ora luwih peduli marang sangsara sing bakal teka kaya aku peduli marang sangsara sing wis tak alami.'

Komandan banjur kandha:

'Kepiye kowe, dadi prajurit lan maneh ora nduwé kawruh babagan ilmu, bisa mangsuli aku kanthi wicaksana kaya ngono?'

Martir suci mangsuli:

'Roh Suci maringi para abdi-Nya kasabaran lan mbantu supaya bisa mangsuli nalika paugeran, amarga Juruwilaha kita, Gusti Yesus Kristus, ngendika marang para muridé: "*Nalika padha nyerahaké kowe* marang panguwasa lan pamaréntah*, aja kuwatir babagan carané utawa apa sing arep kokomong; amarga ing wektu kuwi… dudu kowe sing bakal ngomong, nanging Roh Bapakmu sing bakal ngomong lumantar kowe"* (Mat. 10:19–20).

Banjur komentator Antoninus kandha marang sang wali:

'Apa gunané kabèh omonganmu kuwi, he wong sengsara, awit kowe mbangkang dhawuhe raja, sing amarga kuwi kowe nandhang sangsara? Nanging saiki wong-wong mau bakal nyiksa kowe luwih abot; wektu kuwi mesthi kowe bakal manut dhawuhe raja.'

Wong suci mau mangsuli:

'Pisahna aku lan luwih becik kowe sing ngelingi awakmu dhéwé. Yen aku ora manut marang gubernur, sanajan wis nampa akèh panyiksaan, apa aku bakal manut marang kowe?'

Sawisé kuwi, komandan mréntahaké supaya martir mau dipenjara ing penjara kutha Perinfa, ing Thrace[3452] . Martir suci mau manggon ing kana pitung dina.

Nalika Santo Akakios ana ing panjara, piyambakipun remen ing Gusti lan matur nuwun dhumateng Panjenenganipun amargi sampun nganggép piyambakipun pantes nandhang sangsara kanggé asmanipun ingkang suci, sagedan saking gubernur Trakia Flakkinos dhumateng komandan militèr Vivian; Ing layang iki, Vivian diprentah supaya mangkat menyang Bizantium, bebarengan karo kabèh tahanan sing ana ing pangreksané. Komandan Vivian langsung mangkat, lan Santo Akakios mèlu bebarengan karo dhèwèké menyang Bizantium, lelungan bareng karo sawatara tahanan liyané sing wis dipenjara amarga macem-macem pelanggaran. Martir suci

[3452] Thrace – sawijining wewengkon Kakaisaran Romawi sing dumunung ing lor-wétan Makedonia. Saiki, Thrace, kanthi jeneng Rumelia, dadi pérangan Turki Éropah.

mau saya ringkih ing perjalanan—amarga tatu, belenggu wesi, luwe lan ngelak, uga amarga lelungan sing dawa lan kesusu—luwih-luwih amarga para prajurit sing ngancani padha atos lan kerep nggebugi, meksa supaya mlaku luwih cepet. Ing tengah-tengah sakabehe sangsara kuwi, sang wali ora nduwé pangarep-arep bakal slamet lan mikir yèn dhèwèké bakal cepet mati; mulané, dhèwèké bola-bali nyuwun marang para prajurit sing nuntun dhèwèké supaya mandheg sedhela supaya dhèwèké bisa ndedonga marang Gusti; nanging, panyuwunan sang wali ora dikabulaké. Nalika pungkasané padha mandheg ing sawijining panggonan kanggo nginep bengi, sang wali, ngangkat paningalé marang langit, langsung miwiti ndedonga kaya mangkéné: 'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti Allah, ing kabecikan Panjenengan paring welas asih marang kabèh sing tresna marang Panjenengan! Mulyakna Panjenengan, sing wis nelpon aku, wong dosa, kanggo pakaryan agung iki! Kamulyan tumrap Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, ingkang mangertos ringkihé daging kita lan sampun paring kiyat dhumateng kula kanggé ngendhokaké sangsara punika! Saiki, ya Gusti, awit panjenengan mirsani yèn kula kapepet ing saben sisih déning sanget sangsara, nganti nyawa kula piyambak, miturut pangrasa kula, kepéngin bébas saking pangiket daging, – kersaa ngutus Malaékat Panjenengan ingkang suci, supados piyambakipun marasaké tatu kula lan ngirang sangsara kula; utawa dhawuhna marang para penyiksaku supaya langsung matèni aku, supaya aku bisa luwih cepet sowan marang Panjenengan, Gustiku.'

Nalika sang wali lagi ndedonga tembung-tembung mau marang Gusti, dumadakan ana méga ing panggonan kuwi, lan saka méga kuwi muni swara: 'Akakios! Teguhna atimu, lan kiyatna!'

Kabeh sing ana ing kono padha krungu swara iki – prajurit lan para tawanan; padha gumun, padha kandha marang siji lan sijine:

'Apa méga pancèn bisa ngomong kaya manungsa? Apa ana sing tau krungu kaya sing kita krungu dina iki?'

Lan kabèh padha gumun marang apa sing wis kelakon. Akeh saka para tawanan, sawise krungu swara kuwi, padha pracaya marang Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, lan, ambruk ing sikile Santo Akakios, kanthi tulus nyuwun marang dheweke supaya mulangake bebener iman Kristen marang wong-wong mau. Santo Akakios, martir Kristus, mlaku bareng karo wong-wong mau, ngendika kaya mangkene:

Sanadyan nganti saiki aku durung nyawisake awakku kanggo sinau kitab-kitab nanging kanggo nglakoni tugas dadi prajurit, aku tetep dibesarke ing omahé imam, amarga aku asalé saka keturunan imam. Aku kelingan krungu saka para imam manawa Gusti Allah, kepengin nylametake manungsa sing wis diusir saka Swarga lan nylametake saka neraka, ngutus marang donya Sabda-Nya sing langgeng, yaiku Putrané; Lan Putraning Allah, sawisé rawuh ing donya, nampa daging saka Sang Perawan Maria sing Maha Suci lan Tanpa Cacat, dadi kaya manungsa ing rupané; Panjenengané banjur nglampahi pati ing salib, supaya lumantar wit salib Panjenengané bisa ngapura dosa Adam amarga ora manut marang dhawuhé Gusti; kanggo maringi kaslametan marang manungsa sing wis dihukum, Panjenengané piyambak mbayar utang marang kaadilané Gusti lumantar sangsara sukarela ing salib. Kanthi dipaku ing kayu salib, Putraning Allah banjur ngrusak cathetan dosa-dosa kita, ngalahaké pati kita lumantar pati Panjenengané dhéwé, ngendhalèkaké neraka, lan ngisinaké sarta ngilangi kuwasa kabèh kakuwatané setan. Nalika Putraning Allah wis nggebuk kabèh setan, mecah gapura wesi, lan mecahké belenggu wesi[3453] , Panjenengané tangi saka pati ing dina katelu lan maringi manungsa kabèh kasempatan kanggo tangi manèh lan urip langgeng ing jaman sing bakal teka. Nanging donya sing katon iki ora ana gunané lan mung bakal ana sawatara wektu.

Krungu tembung-tembung iki lan sing padha saka sang martir, para narapidana sing lelungan bareng sang wali kanthi bungah padha mlebu agama Kristen.

Nalika bengi teka, para lelungan mandheg kanggo nginep ing sawijining desa cedhak kana. Ing kana, ing tengah wengi, para narapidana nduwé panglihatan éndah: padha weruh sawetara priya enom nganggo sandhangan padhang (iku malaékat suci), kaya-kaya ana ing formasi militer, padha rembugan karo Santo Akakios. Ndeleng kahanan iki, para tawanan padha mikir yèn kuwi sedulur lan kanca-kancané Akakios sing teka sowan ing wayah bengi (amarga wedi marang penyiksa).

Esuké, kabèh padha mangkat. Ing dina kuwi padha lelungan kanthi cepet banget, nganti bengi wis tekan Bizantium; kabèh padha nginep ing omah sing padha. Lan ing bengi kuwi para narapidana weruh para mudha sing padha kuwi lagi ngobrol karo Santo Akakios, kaya ing bengi sadurungé; bareng wektu kuwi, para tahanan weruh

[3453] Frasa saka kidungan gréja.

yèn para mudha padhang sumunar kuwi lagi ngumbah tatu sang martir nganggo banyu anget lan marasaké. Nyekseni kahanan iki, para tahanan padha mikir ing atiné: 'Satemene, panglihatan iki saka Gusti, awit sing teka marang sang suci bengi wingi kuwi dudu manungsa nanging malaékat; lan bengi iki, malaékat-malaékat suci wis sowan marang dhèwèké.'

Esuké, kabèh mau digawa bali menyang penjara. Nanging, Santa Akakios miturut dhawuh komandan dikurung kapisah saka liyané ing kamar njero penjara; dhèwèké diiket nganggo borgol wesi lan dirantai ing watu; ora ana siji wae sing diijini ngomong karo dheweke, uga ora diwenehi apa-apa kanggo dipangan utawa diombe, amarga para penyiksane kepengin meksa dheweke, lumantar luwe, ngelane, lan sangsara abot, supaya nyelakake Kristus lan netepi prentahé – nyembah berhala; kabeh tahanan liyane, nanging, dilebokake ing bagean njaba penjara.

Sadurunge bengi teka, para tahanan diparingi hak istimewa kanggo nyekseni maneh pemandangan ajaib sing padha – yaiku padha weruh cahya padhang sumunar ing kamar njero penjara; nalika padha nyedhaki jendhela kanggo ndeleng apa iku, padha weruh sawetara priya padhang sumunar; sing wis mbebasake martir saka belenggu, ngopeni tatu-atune lan maringi panganan ajaib sing putih kaya salju, uga omben-omben.

Amarga kedadéan iki bola-bali saben bengi, para tahanan banjur nglaporaké marang juru panjara. Juru panjara mau, nalika nyedhak jendhela ing wayah bengi, uga weruh kedadéan sing padha. Nanging nalika juru panjara mlebu kamar njero penjara, dhèwèké ora nemokaké sapa-sapa kejaba sang martir suci sing isih kapangké. Kabèh mau ndadèkaké juru panjara kuwatir banget.

Pitu dina sawisé para tawanan teka ing Bizantium, panglima militer Vivian lungguh ing bangku pangadilan lan nyaur martir suci Akakios supaya diparingi pitakon. Ndeleng yèn martir Kristus iku waras lan pasuryané sumringah, Vivian kaget banget, amarga dhèwèké nyana yèn martir kuwi bakal lara, kesel amarga tatu lan belenggu, luwe lan ngelak, lan amarga lelungan sing adoh. Vivian mikir yèn para prajurit wis ngurangi sangsara sang wali; mula, nesu banget marang wong-wong mau, dhèwèké kandha:

'Apa aku ora wis maringi dhawuh supaya wong iki dikurung ing sel paling jero ing penjara, diiket nganggo borgol kayu lan rantai wesi, lan ora diparingi panganan lan omben-omben apa wae? Nanging kowe kabeh malah nglilani dheweke bebas lan mbantu supaya dheweke mari saka tatu-tatune. Lan saiki aku weruh pasuryane malah luwih waras lan luwih sumunar tinimbang sadurunge.'

Antonin Panemu mangsuli:

'Kabeh wis ditindakake persis kaya dhawuhmu, Komandan. Saka Perinfa nganti tekan kutha iki, kita nggawa dheweke nganggo borgol abot saka wesi; panjenengan bisa ngangkat lan ndeleng sepira abote. Ing kutha iki, kita kurung dheweke ing sel paling njero lan paling sempit ing penjara, lan ora ana satupun prajurit sing maringi dheweke panganan utawa omben-omben.' Takoni penjaga panjara lan kowe bakal ngerti apa kabeh wis ditindakake miturut prentahmu utawa ora.

Sakwise kuwi komandan langsung mréntahaké supaya penjaga panjara diparingi rawuh. Nalika penjaga kuwi teka ing ngarepé komandan, komandan mau kandha marang penjaga kuwi kanthi nesu:

'Kok kowe, wong celak, ora ngetutaké prentahku, nanging kowe ngidini Akakios mangan lan ngobati lukane, nganti saiki dhèwèké dadi kuwat banget lan wis siap perang?'

Kanggo iki, Santo Akakios mangsuli:

'Iku Gusti Yesus Kristus, Sang Juruwilujeng, sing wis maringi aku kekuwatan lan kesegaran saka swarga, nyembuhake tatu-tatuku lan mbalekake aku marang kasehatan.'

Nanging komandan mau kandha kanthi nesu:

Pukul pasuryané lan pecahaké lambéné, supaya dhèwèké ora bisa ngomong yèn ora ditakoni.

Sawisé kuwi, para abdi mulang wiwit nggebuk sang wali. Banjur komandan kandha marang penjaga panjara:

'Apa sing kowe, wong sengsara, kudu takomong marang aku?'

Penjaga mau mangsuli:

'Aku sumpah miturut wewenang panjenengan manawa aku wis nindakake kabeh sing panjenengan dhawuhake.' Aku njaga dheweke kanthi ketat banget lan matesi dheweke ing saben cara; nanging ana sing maringi dheweke panganan lan ngopeni lukane, kaya sing dingerteni kabeh wong sing dipenjara ing kene. Takon marang wong-wong mau, lan yen kowe krungu sing beda – iki sirahku ing ngarepmu; tindakna marang aku sak kersamu.

Asring katon marang kita yèn ana prajurit-prajurit sing teka ndelok dhèwèké; sawatara mbebasaké belané, liyané ngumbah lara lan marasaké, lan pungkasané klompok katelu nggawa dhaharan lan ombenan lan ngobrol ramah karo dhèwèké. Kabeh mau dicritakake marang aku dening para tawanan sing digawa kéné bareng karo dhèwèké saka Perinph; padha kandha yèn kuwi kelakon ing dalan lan uga ing kéné ing penjara. Nanging aku ora pracaya marang omongané, mulané aku kepéngin ndeleng dhéwé wong-wong padhang kuwi; lan pancèn, aku dhéwé nyekseni karo mripatku kabèh sing wis padha critakake. Lan nalika aku ujug-ujug mbukak lawang lan mlebu kamar njero penjara kanggo takon marang Akakiy sapa para tamu kuwi, saka ngendi padha teka, lan kepiye carane bisa mlebu liwat lawang sing dikunci, aku ora nemu sapa-sapa kajaba narapidana kuwi dhewe, sing diiket ing kayu penyangga lan nganggo borgol wesi; kadhangkala aku nemokake dheweke ndedonga marang Gusti, kadhangkala turu.

Sawisé krungu penjaga panjara metu, komandan militer kandha marang dhèwèké:

"Heh wong celak, kowe mesthi wis nyolong emas saka seduluré Akaky lan ngidini wong-wong mau mlebu marang dhèwèké karo panganan, omben-omben, lan obat-obatan."

Lan sawisé dhèwèké ngomong kuwi, komandan langsung mréntahaké supaya penjaga kuwi dipukul abot nganggo tongkat wesi.

Penjaga kuwi, nalika dipukul, muni:

'Aku nyuwun marang panjenengan, komandan, luwih dhisik panjenengan nyelidiki prakara iki kanthi tuntas; yen kabukten kahanan ora kaya sing tak kandhakake, banjur pateni aku.'

Gubernur mangsuli:

'Mula wong iku dukun sihir lan ahli sihir.'

Penjaga mangsuli:

'Aku mung nyritakaké apa sing tak deleng dhéwé; apa wong iku dukun sihir utawa ora—aku ora ngerti.'

Sawisé kuwi, komandan mréntahaké supaya penjaga panjara dipukuli luwih parah. Mangkono, penjaga iki nandhang sangsara tanpa adil kanggo martir Kristus. Martir suci Akakios, nalika ndeleng kuwi, ngguyu marang kabodhoané komandan, sanadyan lambéné lan pipiné wis memar. Nalika komandan weruh kuwi, dhèwèké tambah nesu lan kandha marang martir mau kanthi nesu:

'Apa kowe teka kanggo ngolok-olok kita, ngarep-arep nylametake awakmu dhewe nganggo sihirmu?'

Wong suci mau mangsuli:

– Aja nganggep yèn aku ngolok-olok kowe lan bungah karo karusakanmu; Ora, atiku lara lan nandhang sangsara nalika mikirake karusakan langgengmu; nanging kowe dhewe malah ngguyu lan ngremehake kita, amarga wis ninggalake Gusti Allah sejati, Sang Pencipta swarga lan bumi, Sumbering kabeh sing ana, kowe nyembah lan maringi pakurmatan ilahi marang watu lan kayu.

Sawisé tembung-tembung kuwi, komandan mréntahaké sepuluh prajurit supaya nggebuk martir mau ing punggung lan weteng nganggo tongkat kayu oak. Nanging martir mau, sabar nampa pukulan kuwi, kandha: 'Gusti Yesus Kristus! Tulung aku, abdi Panjenengan!' Lan ana swara krungu saka swarga sing nguwatake sang wali; ing wektu sing padha, para prajurit sing nyerang dheweke katon lumpuh lan ora bisa ngangkat tangane marang sang martir. Komandan, amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake, mutusake ngirim sang wali marang hegemon sing wis teka ing Bizantium; komandan nulis pesen ing ngisor iki marang hegemon: 'Kanggo hakim sing kinurmatan lan dipun tresnani, Flaccinus, hegemon Trakia, saking Vivian, komandan – salam. Aku wis nglakoni Akakios, pembela iman Kristen sing ora takwa, marang macem-macem panyiksaan; dhèwèké dikirim marang aku rong puluh dina kepungkur déning Firmus, komandan resimen Martisian, amarga dhèwèké ora manut marang prentah kaisar. Aku ora bisa kanthi cara apa wae meksa dhèwèké supaya manut marang prentah kaisar; awit panjenengan saged ngukum dhèwèké luwih abot manèh, mulané aku kirim dhèwèké marang panjenengan, bebarengan karo cathetan tumindaké, sing disusun déning komentator.'

Igemon, sawisé maca layangé Vivian, mréntahaké supaya sang martir dipenjara, nanging tanpa borgol lan tanpa penjagaan sing ketat; pamrentah kuwi nindakake kuwi amarga dhèwèké nduwèni bojo Kristen, sing sawisé akèh panyuwunan nangis wis ngyakinaké dhèwèké supaya ora nyiksa wong-wong Kristen sing digawa ngadhep kanggo dipriksa suwé banget, nanging langsung dipatèni sakcepete yèn ora bisa dibebasaké.

Limang dina sawisé, gubernur nyaur sang martir kanggo diparingi pitakon, kanthi dhawuh supaya cathetan kabèh pakaryané sang martir—sejarah sangsara lan rekaman sing wis dikirimaké déning komandan militer

Vivian—diwaca dhisik. Gubernur kaget banget amarga kekejeman panyiksaan lan keberanian Santo Akakios, banjur ngetokake Vivian kanthi abot amarga wis nyiksa wong—sejawat prajurit—suwe banget tinimbang langsung dipatèni. Nanging nalika nyadari manawa Santo Akakios ora bakal bisa dipunendhekaké saka ngakoni asmané Kristus, gubernur banjur mréntah supaya sirahé dipotong ing njaba kutha (Bizantium). Nalika sang martir suci digawa menyang panggonan paukuman, dhèwèké njerit marang Gusti Allah:

'Kados pundi kula kepéngin muji Panjenengan, O Sumbering Urip, Kristus, Putraning Allah, awit sampun saé lan welas asih dhumateng kula, tiyang dosa, ngantos Panjenengan nganggép kula pantes nampa kasangsaran martir!'

Nalika sang wali wis tekan panggonan panggulane lan nyuwun wektu marang para prajurit kanggo ndedonga, piyambakipun sujud lan ngendika:

Mulyakna kowe, ya Gusti! Panjenengan pantes dipuji tanpa kendhat, awit Panjenengan kamulyakaké ing kita, manungsa kang kabebanan dosa; lan saya Panjenengan paring kawelasan dhumateng kita, saya Panjenengan ngapura dosa-dosa kita, saya padhang lan sumunar kamulyaning kabecikan Panjenengan lan kawelasan ingkang tanpa upama. Kinasihna asma Panjenengan ingkang suci, dhuh Gusti Allah, awit Panjenengan sampun nganggép kula, sanadyan kula boten pantes, pantes nampi pakurmatan ageng kados menika – hak kanggé dipunsebat martir Kristus. Lan Panjenengan sampun paring pakurmatan ageng menika dhumateng kula, boten amargi ana pantesing kula piyambak, nanging namung amargi kabecikan Panjenengan ingkang tanpa upama lan raos welas asih Panjenengan ingkang boten saged dipunandharake. Kula ngluhurake lan muji Panjenengan, Gusti Allah Suci Israel, bebarengan kaliyan Putra Panjenengan ingkang tunggal lan Roh Suci Panjenengan, awit dhumateng Panjenengan kados pundi kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah, saiki lan salawas-lawase ngantos dumugi jaman-jaman. Amén.

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nyungkur sirahé ing sangisoring pedhang lan dipenggal sirahé[3454] .

Mangkono martir suci Akakios ngakhiri sangsara kanggo Kristus. Awaké sing kinurmatan dikubur kanthi pakurmatan déning wong Kristen ing panggonan persis ing ngendi dhèwèké dipenggal sirah; panggonan iki dijenengi 'Stavrion'. Kabeh iki kelakon, kaya sing wis kita kandhakake, nalika pamaréntahan Maximian ing antarané wong-wong pagan, lan nalika pamaréntahan Gusti kita Yesus Kristus ing antarané wong-wong Kristen, marang Panjenengané kaparingana kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah salawas-lawase. Amin.

Peringatan pratandha Salib Mulya lan maringi uripé Gusti kang muncul ing langit

Diperangeti tanggal 7 Mei

Sawisé seda Kaisar Konstantinus Agung, Kaisar Kristen sing setya lan taat, tahta kakaisaran dijupuk déning putrané, Constantius[3455] , sing nyasar menyang bidah ala Arius, sing ngina Putrané Allah[3456] . Banjur,

---

[3454] Kematian martir suci iku kelakon ing taun 303. Relik-reliké disimpen suwé ing gréja sing dijenengi miturut jenengé, sing dibangun déning Kaisar Konstantinus Agung ing panggonan panguburané, ing Stavrion utawa Stavrodromia. Reliké Santo Akakios disimpen ing kana nganti jaman ikonoklas, nalika umat Kristen, kanggo nylametaké saka panganiayaan para panganiaya sing ora pracaya marang Gusti, mindhahaké relik mau menyang kutha Scylax ing Italia kidul.

[3455] Constantius, putrané Constantine Agung, diparingi wewenang ing Wétan, Asia, lan Mesir; ing taun 357, sawisé ngalahaké Magnentius, sing matèni adhine Constans, dhèwèké nyawiji kabèh Kakaisaran Romawi ing sangisoré pamaréntahané. Dhèwèké ngrusak candhi-candhi pagan utawa nyerahaké marang umat Kristen supaya diowahi dadi gréja; kaping pirang-pirang dhèwèké ngetokaké undang-undang sing nglarang praktik ibadah pagan. Nanging, amarga simpati marang bidah Arian, Constantius nambah parah prahara agama ing jaman kuwi: dhèwèké nganiaya uskup-uskup ortodoks, nyopot saka jabatané lan malah nahan ing panjara; ing sangisoré pamaréntahané, wong Arian nyekel jabatan paling dhuwur ing nagara. Constantius seda ing taun 361 nalika lagi nglaksanani kampanye nglawan sepupuné Julianus, sing wis diproklamasiaké dadi maharaja déning pasukan ing Gaul, ing ngendi Constantius dhéwé wis ngangkat dhèwèké dadi panglima utama. Gregorius saka Nazianzus nyritakaké yèn sadurungé seda, Constantius nyesel amarga wis nganiaya umat Ortodoks.

[3456] Pangadeg bidah Arian yaiku Arius, sawijining presbiter saka Alexandria. Dheweke mbantah manawa Putraning Allah iku saka zat sing padha karo Rama, nganggep Yesus Kristus minangka makhluk sing diciptakaké, lan ora maringi marang Panjenengané sipat-sipat

kanggo ngisinake para ahli bidah sing jahat, nguwatake wong-wong sing ora precaya lan nguwatake umat Ortodoks, pratandha sing nggumunake katon ing kutha suci Yerusalem: ing pesta Pentakosta, tanggal 7 Mei, ing jam katelu[3457] , sawijining gambar Salib Suci Gusti katon ing langit, sumunar kanthi cahya kang ora bisa diungkapake, luwih padhang tinimbang sinar srengenge, kang kabeh wong weruh, padha kaget lan gumun banget, Tandha Salib iki, diwiwiti saka pucuk Gunung Golgota sing suci, ing ngendi Gusti kita disalibaké[3458] , nganti tekan Gunung Zaitun[3459] , sing dumunung limolas stadia saka Golgota; ambané Tandha Salib mau padha karo dawané; Kaendahane, kaya pelangi warna-warni, nganti nggumunake kabeh wong. Lan saben wong—apa padha lagi ana ing pakaryan utawa ana ing omah—ninggalake kabeh urusan lan metu saka omah-omah, padha ndelok pratandha sing nggumunake kanthi rasa wedi lan ngajeni. Banjur kabèh wong akeh saka warga Yerusalem, kebak rasa ngeri lan kabungahan marang panglihatan ilahi iki, padha kesusu kanthi emosi jero lan kehangatan ati menyang gréja suci—kabèh para tuwa lan para mudha, lanang lan wadon, kalebu sing nggendong bayi ing pangkuan, uga para dara sing durung omah-omah sing meneng bae – lan wong-wong mau uga, sawise ninggalake omahé, padha kesusu menyang panggonan sing padha; pancen, warga Yerusalem saka saben umur lan status, para lelungan lan wong manca, wong Kristen Ortodoks lan sing nduwé kapercayan liya. Lan kabèh mau, kanthi swara siji, kanthi banter memuji Yesus Kristus, Gusti kita, Putra tunggalé Allah, Gusti sejati saka Gusti sejati, Panjenengané sing nindakake mujijat ageng.

Banjur para ahli bidah sing ora precaya, mungsuh lan wong sing ngina Kasucian Kristus, padha isin banget nalika weruh kamulyan ilahi lan kakuwatan ageng saka Kristus Gusti ing rawuhe salib, lan padha yakin ing wektu kuwi manawa kasunyatan prastawa iku yèn iman Kristen iku bener, sejati, lan suci, lan maringi marang wong sing pracaya ora tembung-tembung saka kawruh manungsa, nanging adhedhasar wahyu Roh Suci lan sih, lan dibuktekake déning pratandha lan mujijat saka swarga. Kawicaksanané Paus Cyril, Patriark Yerusalem[3460] , nglaporake penampakan mujijat pratandha Salib iki ing layang marang Raja Constantius, ngajak dhèwèké supaya mbalèk marang ajaran Ortodoks. Hermes Sozomen[3461] , ing sisihé, nyekseni yèn lumantar manifestasi swarga Salib Suci[3462] , akèh wong Yahudi lan Yunani sing mlebu iman sing sejati lan, sawisé tobat marang Kristus Gusti kita, nampa baptisan suci. Lan kabèh kanthi taqwa ngluhuraké Kristus Gusti kita, sing sejati lan langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Kita uga, ngakoni kakuwasané kang ora bisa diungkapaké sing kawujud lumantar Salib, ngluhuraké Gusti Allah kita kanthi puji-pujian syukur lan ibadah ing sangisoring Salibé, nyuwun

---

ilahi – kuwasa mutlak, ngerti kabèh, lan sapituruté. Ajaran sesat Arius kanthi tegas dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan (325 M) lan Kapindho (381 M), ing ngendi kasetaraan Putraning Allah karo Rama diadegaké—kapercayan sing diaku saben wong Kristen ing artikel kapindho saka Kredo, sing disusun para Bapa Konsili Ekumenis Kapisan. Ing abad kaping lima, Arianisme meh ora duwe pengikut ing Kakaisaran Romawi, nanging urip maneh ing Jerman ing antarané bangsa Goth, Burgundia, Vandal, lan Lombard, ing ngendi ajaran iki lestari nganti abad kaping pitu.

[3457] Miturut itungan kita, watara jam sanga esuk. – Kedadeyan kasebut kudu ditetepake ing taun 351. Ing taun iku, Paskah tiba tanggal 31 Maret, lan Pentakosta tanggal 19 Mei; tanggal 7 Mei tiba ing Selasa minggu pungkasan sadurunge Pentakosta.

[3458] Sadurunge Golgota dumunung ing njaba Yerusalem (Mat. 27:32–33, Yoh. 19:17–41; Ibr. 13:12); dumunung ing sisih lor-kulon Kutha Suci. Jenengé kamungkinan dijupuk saka basa Ibrani sing tegesé 'tulang sirah' utawa 'panggonan tulang sirah' (Lukas 13:33), amarga wujude sing mirip sirah. Miturut tradhisi, Adam dikubur ing kéné.

[3459] Gunung Zaitun lan Gunung Zaitun – gunung-gunung Yahudi sing dumunung ing wétan Yerusalem (Yehezkiel 11:23); Gunung Zaitun njupuk jenengé saka akèh wit zaitun sing tuwuh ing kana. Sajrone uripé ing donya, Gusti Yesus Kristus kerep munggah menyang gunung karo para muridé (Yohanes 8:1, 18:2). Ing lereng kulon Gunung Zaitun ana Taman Getsemani, ing ngendi Gusti ndedonga ing bengi sadurunge Sangga Penderitaan lan ing ngendi Panjenengané dikhianati déning Yudas (Mat. 26:36–57; Mrk. 14:26–53; Lukas 22:39–54; Yohanes 18:1–13). Ing lereng kidul-wétan gunung ana désa Betania, saka kono Gusti mlebu Yerusalem kanthi pesta kamenangan (Matéus 21:21; Lukas 14:29). Miturut tradhisi, Gusti munggah menyang swarga saka Gunung Zaitun (Kisah Para Rasul 1:12). Ing abad kaping loro, ibune Konstantinus Agung mbangun gréja Kristen ing Gunung Zaitun, sing sakbanjuré diowahi dadi masjid déning wong Turki.

[3460] St. Siril, Uskup Agung Yerusalem, njabat minangka patriark saka taun 350 nganti 387. Panjenengané kondhang amarga perjuangané nglawan bidah Arian. Dina rayahé dirayakaké tanggal 18 Maret.

[3461] Sozomen iku sejarawan gréja abad kaping 5. *Church History*-é nyakup periode saka taun 323 nganti 439 (sanajan mung cathetan nganti taun 423 sing isih ana nganti saiki). Sozomen uga nulis sajarah telung abad kapisan Kristen, nanging sayangé ora lestari. – Sozomen nyebutake pratandha sing nggumunake iki ing Buku IV *Church History*-e, ing Bab 5.

[3462] Munculé salib ing langit marakaké pratandha yèn Gréja bakal ngalami jaman kang angel – dominasi Arianisme. Sak suwene 10 taun pas (wiwit 361), Arianisme nguwasani liwat Constantius, sawisé kuwi diganti dening murtadé Julian (361–363); sawisé Julian, Kaisar Valens (364–378) ndhukung Arianisme sajrone 14 taun.

welas asihé Gusti, supaya ing rawuhé sing kapindho kang nggegirisi, Kristus kersa maringi kita supaya bisa nyumurupi *'tandha Putraning Manungsa'* (Mat. 24:30), Salib Suci, kanthi kabungahan lan pangarep-arep kaslametan, lan lumantar iku, kaya kunci, mugi Panjenengané mbukak kanggo kita gapura Karajaning Swarga, kaya déné Panjenengané mbukak Paradesa marang maling sing wicaksana (Lukas 23:40–43), lan mugi Panjenengané netepake kita bebarengan karo wedhus sing pinaringan berkah salami-laminé (Matius 25:33–34). Amin.

Troparion Salib, Nada 8:

Gambaran Salib Panjenengan saiki sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé, kang Panjenengan jembarake saka gunung suci nganti Golgota: lan ing kono Panjenengan paring katon kaslametan lan kakuatan Panjenengan, kanthi mangkono nguwatake para raja kita sing setya: nylametake uga ing katentreman, ya Kristus Gusti, lumantar pambedane Ibune Gusti, lan nylametake kita.

Kontakion, Nada 4:

O swarga, kang kabuka tumrap para sing kasandera, sinar paling padhang ing langit, Salib sing Paling Suci wis sumunar ing bumi: mula, nampa paedah saka padhange, kita dipandu marang pepadhang kang ora surut, lan ing perang kita nduwèni iku minangka senjata tentrem, kamenangan kang ora bisa dikalahaké.

21 Mei

8 Mei (Gaya Lawas)

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Arsenius Agung

Dirilèkaké tanggal 8 Mei

Ingkang Kinurmatan Arsenius lair ing Roma saking tiyang sepuh Kristen ingkang taat, ingkang ngopeni piyambakipun kanthi ajrih marang Gusti Allah lan maringi piwulang babagan ilmu pengetahuan. Arsenius punika tiyang ingkang boten namung duwé kautamaan nanging ugi duwé kawicaksanan ageng: piyambakipun sinau karya-karya kabéh rhetoris lan filsuf lan sampurna ing basa Yunani lan Latin . Nanging, piyambakipun nilar gesang donya kang sia-sia lan mbalik badan saking filsafat Hellenik; dhèwèké mlebu barisan rohaniawan, nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah, amarga dhèwèké ngupaya kawicaksanan sejati sing dipuji déning Rasul Suci Yakobus—kawicaksanan sing *'resik, tentrem, alus'*, manut, lan kebak *'kasiha lan woh-wohan sing apik'* (Yakobus 3:17). Arsenius, sawisé diangkat dadi diakon ing Gereja Agung Roma, nglakoni urip sing suci, ngupaya supaya dhèwèké dadi panggonan sing pantes kanggo Roh Suci lan Roh kang Maringi Kasucian Kabeh.

Ing wektu kuwi, bagéan wétan Kakaisaran Romawi dipimpin déning Theodosius Agung[3463] , déné bagéan kulon dipimpin déning Gratian[3464] . Theodosius, sing nduwé loro putra—Arcadius lan Honorius—nggolèki guru kanggo ngajar kabijaksanaan manungsa lan kabijaksanaan ilahi; Theodosius kepéngin anak-anaké ora mung diwulang filsafat lan élmu Hellenik liyané, nanging uga diwulang urip Kristen sing luhur budi lan nyenengaké Gusti Allah. Kanggo tujuan iki, Theodosius mrentahake supaya ana panaliten ing saindenging kakaisaran kanggo golek wong kaya sing diterangake mau; nanging, dhèwèké ora bisa nemokaké siji waé, amarga para utusané ketemu akèh wong pinter lan wicaksana sing ora nduwèni urip sing takwa marang Gusti, lan kosok baliné, uga ketemu wong-wong sing nduwèni urip sing takwa nanging ora paham bab ilmu donya. Mula saka iku, Theodosius

[3463] Theodosius mréntahaké separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 379 nganti 395; separo kulon wiwit taun 383 nganti 395.
[3464] Gratian mrentah saka taun 375 nganti 383.

kapeksa nulis surat marang Kaisar Kulon Gratian, nyatakake yèn dhèwèké pancèn butuh wong kaya sing wis diterangaké mau kanggo ngedidik anak-anaké. Gratian, sawisé rembugan karo Paus Damasus[3465] , mangsuli: 'Bakal dadi isin tumrap kraton kita yen kita ora bisa nemokake ing jeroné wong sing sholeh lan wicaksana kaya sing dijaluk Kaisar Theodosius. Kita kudu nemokake wong kaya ngono sing bisa mulang putrané filsafat lan nancepake ajrih marang Gusti Allah, ora mung nganggo tembung nanging uga kanthi tuladha uripé sing sholeh.'

Sawisé nggoleki sakabehing Roma kanthi teliti, ora ana wong sing luwih wicaksana utawa luwih luhur budi tinimbang diaken Arsenius, sing uripé luhur budi, ngluwihi akèh wong ing pakaryané, lan wis ora enom manèh. Sawisé ngundang dhèwèké menyang ngarsané, padha nyritakaké pangajabé Kaisar Wétan lan mréntahaké Arsenius supaya menyang ngarsané. Nanging Arsenius nyoba kanthi sakabehe cara kanggo nyegah karsa mau, kandha menawa dhèwèké wis suwé ninggalaké kabèh kawruh donya, amarga wis mutusaké nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti minangka rohaniawan; Arsenius kandha menawa dhèwèké wis suwé lali kabèh retorika para penceramah, amarga wis mutusaké nyawisaké kabèh tenaga kanggo ngabdi marang Gréja lan mezbah.

Nanging, saya Arsenius nolak, saya Kaisar lan Paus ngajak dhèwèké supaya manut panyuwunané, amarga padha nyuwun dhèwèké nindakake tugas sing bakal maringi kauntungan marang sakabèhing donya Kristen lan Gréja Allah. Padha kandha marang dhèwèké yèn dhèwèké kudu mulang anak-anaké Kaisar ora mung kawruh ilmiah nanging uga kasucian Kristen, supaya padha ora pracaya marang dongèng-dongèng pagan, nanging malah mbela lan nyebarake iman Kristen.

Banjur, sanadyan atiné ora kersa, Arsenius manut marang dhawuhe kaisar lan Paus. Padha ngutus dhèwèké menyang Konstantinopel marang Kaisar Theodosius kanthi pakurmatan ageng.

Nalika Sang Reverend teka ing Konstantinopel, dhèwèké ditampa déning Kaisar Theodosius kanthi welas asih gedhé: nalika ndeleng dhèwèké, Kaisar Theodosius langsung ngenali, sanadyan mung saka penampilané, yèn dhèwèké iku wongé Gusti, kebak kawicaksanan lan kawruh babagan Gusti, lan Kaisar Theodosius banget bungah amarga rawuhé. Sawisé matur nuwun marang Gusti, Theodosius nggawa putrané, Arcadius lan Honorius, marang Arsenius lan nyerahaké marang dhèwèké, kandha:

Wiwit saiki, panjenengan bakal luwih dadi bapak tumrap wong-wong mau tinimbang kula, awit ngopeni lan ngedidik luwih angel tinimbang nglairake. Kula pasrahake wong-wong mau marang panjenengan lan kabijaksanaan panjenengan; ngopeni lan ngedidik miturut panyuwun kula; biasakake wong-wong mau tumindak becik lan ajarana kabijaksanaan; minangka bapak rohani, priksa supaya padha ora kecemplung ing macem-macem godaaning enom. Kanggo kabèh iki, kowe bakal nampa ganjaran saka Gusti Allah. Arsenius sing jujur! Oh, muga-muga kowe gelem ngopeni lan ngedidik wong-wong mau ing kasucian lan urip sing luhur! Pira bungahé atiku, lan pira aku bakal matur nuwun marang Gusti Allah! Kabeh iki tak kandhakake marang panjenengan ing ngarepe putra-putraku, supaya dheweke bisa krungu lan nyekseni kabeh. Aja nganggep yen dheweke iku putrane raja; didikna supaya padha manut lan tundhuk marang panjenengan, amarga aku kepengin dheweke manut marang panjenengan ing kabeh bab, minangka bapak lan guru, lan nggatekake panjenengan kaya anak lan murid panjenengan dhewe.

Sawisé nyerahaké anak-anaké marang Arsenius, Theodosius mréntahaké supaya dibangunaké sekolah kanggo wong-wong mau ing sacedhaké kraton, supaya dhèwèké gampang sowan lan ngawasi pendhidhikan lan urip saben dinané; Babagan Arsenius sing pinaringan berkah, sang maharaja maringi pakurmatan ageng marang piyambakipun: piyambakipun dipun paringi panggonan ing antawisipun para penasihat lan dipun dhawuhi supados dipun ajak boten namung minangka bapa anak-anakipun, nanging ugi minangka bapa piyambakipun, saengga Arsenius dipun kenal dening sedaya tiyang minangka 'bapa sang raja lan anak-anakipun'. Ana uga laporan manawa Sang Arsenius sing pinaringan berkah dadi bapa baptis nalika baptisan suci para putrané tsar, Arcadius lan Honorius, amarga loro-loroné dibaptis ora nalika isih bayi nanging nalika wis remaja.

Sawisé nampani putrané tsar ing sangisoré asuhé, Arsenius kanthi semangat ngopeni pangembangan lan pendhidhikané; dhèwèké sinau teks Yunani lan Latin bareng karo wong-wong mau lan, ing wektu sing padha, mulangaké urip sing takwa, nerangaké Kitab Suci marang wong-wong mau; khususé, Arsenius mulang marang para putra tsar babagan carané tumindak nalika Gusti kersa maringi kapitadosan marang para putra mau kanggo

[3465] Damasus I njabat tahta paus wiwit taun 366 nganti 384.

mréntah nagara; dhèwèké kandha yèn para putra mau kuduné ngias awaké ora mung nganggo makuta karajan nanging luwih-luwih nganggo pakaryan becik sing kebak kasucian; – sanadyan wong-wong sing jahat lan ora manut hukum wis tau mrentah, kaya kabèh kaisar pagan, raja-raja Kristen kudu wong sing nduwèni kabecikan; dhèwèké kudu nyenengaké Gusti Allah lan nindakaké kabecikan marang wong liya yèn péngin elingané diwarisaké saka generasi siji marang generasi sabanjuré.

Nalika mulang Arcadius lan Honorius kaya ngono, Arsenius maringi tandha-tandha ngajeni sing pantes kanggo putra-putra raja; mulane, biasane dheweke ngajak wong loro mau lungguh ing tahta, dene dheweke dhewe ngobrol karo wong-wong mau nalika dheweke ngadeg.

Ana sawijining dina, Theodosius teka tanpa dikira nalika padha lagi diwulang. Nalika weruh yèn putrané padha lungguh, déné guruné, Arsenius, ngadeg ing ngarepé, Theodosius kaget banget lan kandha marang Arsenius:

'Apa aku wis maringi dhawuh kaya ngono? Apa aku ora wis kandha marang kowe supaya nganggep putra-putraku minangka murid lan anakmu, lan aja nggatekake yen dheweke iku anak raja?'

Nanging Arsenius sing kabegjan kanthi andhap asor mangsuli marang Theodosius kaya mangkéné:

'Duh Sang Prabu! Kabeh prekara nduwé panggonan sing pantes: para mudha mbutuhaké piwulang, déné pakurmatan karajan nuntut pangurmatan.'

Krungu tembung kuwi, sang raja tambah nesu lan ngendika:

'Dadi kowe nganggep wong-wong mau raja?'

Sawisé ngomong kaya ngono, Theodosius nyopot pratandha kaluhuran karajan saka putrané lan kanthi paksa njaluk Arsenius lungguh ing tahta, déné putrané dipaksa ngadeg ing ngarepé, lan kandha:

'Yen padha sinau ajrih marang Gusti Allah, netepi dhawuhe, lan nyenengake Panjenengane lumantar urip sing luhur, mula Raja Swarga bakal ngangkat dheweke dadi raja ing bumi, yen padha pantes; nanging yen dheweke wong ala sing ora pantes kanggo tahta karajan, mula luwih becik yen dheweke ora mrentah babar pisan. Aku ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané luwih milih njupuk uripé nalika isih enom tinimbang ngidini tuwuh ing kejahatan, sing bakal ngrusak nyawané dhéwé lan nyawané wong liya.

Sawisé ngendika mangkono, Tsar pamit.

Arsenius ing atiné nyetujoni raja lan wiwit wektu kuwi tumindak manut dhawuhé: dhèwèké mulang putra-putrané raja nalika lenggah, déné putra-putrané raja padha ngadeg ing ngarepé.

Nanging saya gedhé kamulyan sing ngubengi Arsenius, saya sedhih atiné, awit atiné ora sumedya marang kamulyan, utawa bandha, utawa pujian donya sing sia-sia; ing jeroning atiné dhèwèké kepéngin banget ngabdi marang Gusti ing urip monastik sing andhap asor, kanthi meneng lan mlarat; mulané Arsenius wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nyuwun supaya dibebasaké saka manggon ing kamar kraton lan diparingi gesang biksu ing ara-ara gersang.

Ing sawijining dina, Arsenius weruh Arkady nindakake kaluputan tartamtu. Amarga nesu, Arsenius nggebugi dheweke nganggo tongkat, lan abot banget nganti Arkady kelingan paukuman kuwi nganti dina pungkasan uripe, amarga bekas tongkat kuwi tetep ana ing badan Arkady. Kabeh iki kelakon miturut pangayomaning Gusti, supaya lumantar iku Arsenius bisa bébas saka urip donya lan diparingi kasempatan kanggo nglakoni urip monastik ing ara-ara samun, kang dadi pangajabé wong mulya mau. Arkady, sing nyimpen nesu ing atiné marang guruné lan wis diwasa, miwiti nyusun rencana kanggo matèni Arsenius. Dhèwèké mbukak niyaté marang sawijining penasihat sing dipercaya lan nyuwun supaya matèni Arsenius nganggo cara apa waé sing dianggep pantes. Nanging penasihat kuwi, amarga wedi marang Gusti Allah lan Kaisar Theodosius lan ora gelem nindakake tumindak ala kaya ngono—apamaneh amarga dheweke ngajeni Sang Arsenius amarga akèh kabecikané—kanthi rahasia, ing swasana pribadi, mbukak rencana Arkady marang dheweke lan nyaranake marang sang wiku supaya nglindhungi nyawane dhéwé.

Arsenius, kebak sedhih lan wedi, wiwit manèh ndedonga marang Gusti karo luh, nyuwun supaya dipandu menyang dalan kaslametan.

Ing wengi iku, nalika lagi ndedonga, Arsenius krungu swara saka dhuwur kandha: 'Arsenius! Mlayu saka wong-wong, lan kowe bakal slamet.'

Krungu kuwi, Arsenius nganggo sandhangan prasaja lan sawisé metu saka kraton kanthi rahasia, dhèwèké mudhun menyang pinggir segara; ing kana, kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké nemu kapal sing arep mangkat

menyang Alexandria[3466] . Dhèwèké munggah kapal kuwi lan mangkat, nyandhak kabèh pangarep-arepé marang Gusti. Nalika kapal tekan ing Alexandria, Arsenius langsung mangkat menyang biara[3467] . Sawisé mlebu gréja, dhèwèké wiwit nangis lan nyuwun marang para presbiter supaya ngangkat dhèwèké dadi biksu lan nuntun dhèwèké ing dalan kaslametan. Para presbiter, amarga weruh yèn sing diajak ngomong iku wong sing jujur lan taat, padha takon:

'Sapa kowe, lan saka ngendi kowe teka?'

Dheweke mangsuli:

'Aku iki wong lelungan lan wong mlarat.'

Para presbiter, sawisé rembugan antarané dhéwé-dhéwé sapa sing bakal dipercaya kanggo maringi piwulang babagan urip monastik marang wong anyar mau, banjur mutusaké kanggo nyerahké dhèwèké marang Abba Yohanes Kolov, lan ngandhani bab kuwi. Sang tuwa Yohanes, sawisé ndedonga marang Gusti, ngendika: 'Kénging kersaning Gusti sing kelakon!'

Ing wektu iku, Abba Yohanes maréntahaké supaya dhaharan disiapaké kanggo para sedulur, amarga wis jam kaping sepuluh. Para sedulur padha lungguh ing méja, nanging Arsenius tetep ngadeg, amarga ora ana sing ngajak dhèwèké lungguh. Para sedulur wiwit mangan, nanging Arsenius ora mangan apa-apa lan tetep ngadeg kabeh wektu kanthi sirah menunduk, kaya-kaya ngadeg ing ngarepe Gusti Allah lan Malaikat-malaikat suci Panjenengané. Banjur Sang Sepuh Yohanes njupuk salah siji roti kering sing disedhiyakake kanggo dhahar lan mbuwang marang Arsenius, kandha:

'Ndeloken, yen kowe kersa.'

Yohanes nindakake iki kanggo nguji andhap asor wong anyar lan kanggo mangerteni apa pancen dhèwèké teka kéné kanggo mbantah donya.

Ing wektu sing padha, Arsenius mikir ing atiné: 'Elder iki malaikaté Gusti Allah lan wong sing nduwé pangertosan, awit dhèwèké ngerti yèn aku luwih ala tinimbang asu; mulané dhèwèké mbuwang roti kering mau marang aku kaya marang asu; amarga sabab sing padha, aku kudu mangan kaya asu.'

Lan, sujud ing lemah, dhèwèké merangkak nganggo papat sikilé kaya kéwan papat sikil, nyedhak marang potongan roti kuwi, njupuk langsung mlebu lambe, banjur lunga menyang pojokan lan ing kana dhèwèké mangan nalika nggleleng ing lemah.

Pausuwi Yohanes, nalika mirsani pangendhekan kaya ngono ing Sang Arsenius, ngendika marang para presbiter:

– Dhèwèké bakal dadi ahli tapa brata sing agung.

Yohanes banget seneng marang Arsenius amarga andhap asor, banjur ora suwe ngangkat dhèwèké dadi biksu; sawisé mulang dhèwèké babagan urip biksu, dhèwèké diparingi sel ora adoh saka selé dhéwé, minangka biksu sing wis teguh lan wis pengalaman ing kabecikan.

Ing wektu sing padha, Kaisar Theodosius wiwit nggoleki Arsenius sawisé dhèwèké ninggalaké kraton. Kaisar Theodosius kangen banget marang Arsenius, mula dhèwèké mréntahaké supaya dhèwèké digoleki ing pirang-pirang kutha. Nanging, piyambakipun boten saged kapanggih kanthi cara punapa kemawon, awit Gusti nyumputaken panggon abdi kesayanganipun ngantos dumugi wekdalipun kersa nampilaken piyambakipun dhumateng donya kanggé kapentingan akèh tiyang.

Bab Arsenius, sing manggon ing sel sing dituduhake marang dheweke dening sesepuh, dheweke nyawisake awake dhewe kanggo nglakoni puasa, pandonga, lan pakaryan monastik, lan unggul ing kabecikan nganti ngluwihi akèh sesepuh ing prestasi asketik. Sawijining wektu, nalika dheweke lagi ndonga, dheweke kandha:

'Gusti, paringana aku piwulang supaya aku bisa slamet!'

[3466] Alexandria – kutha sing misuwur ing jaman kuna, dumunung ing muara Kali Nil ing Mesir lan didegaké déning Alexander Agung (336–323 SM). Ing jaman kuna, Alexandria dadi pusat perdagangan, industri, lan pangawikan, lan ing abad-abad awal agama Kristen dadi pangkuan pendidikan Kristen. Saiki, Alexandria kalebu salah siji kutha pelabuhan paling wigati.

[3467] Mesir dadi panggonan umum kanggo akèh askét. Pemukiman monastik ditemokaké ing Mesir Tengah lan Mesir Ngandhap. Gurun Nitria, sing dumunung ing Mesir Ngandhap lan ana jero nagara ing mburi Kali Nil, kondhang banget ing Mesir. Gurun Sketic dumunung cedhak Libya. Iku gurun kang liar lan kebak wedhi; malah ora ana dalan sing wis kerep dilalui – para lelungan nemokake dalan kanthi ngetutake obahing lintang.

Minangka wangsulan, ana swara saka swarga kandha:

"Arsenius! Sembunyikna awakmu saka wong liya lan tetep meneng; iki dhasar saka kabecikan."

Manut swara iku, Arsenius ninggal panggonan kuwi lan menyang jero ara-ara gersang, ing kono dhèwèké mbangun sel cilik; ing sel kuwi dhèwèké tansah piyambakan, ngupaya kanthi sakabehe cara kanggo meneng. Dhèwèké nyingkiri kabèh paguneman lan tansah ngarahaké pikirane marang swarga; sanadyan badané isih ana ing bumi, rohane mabur marang kuwasa-kuwasa ing swarga. Saben dina Minggu lan dina raya dhèwèké menyang gréja. Sawisé ibadah rampung, dhèwèké langsung bali meneng menyang selé; dhèwèké ora tau ngobrol karo sapa waé; mung kadhangkala, nalika ana sing takon, dhèwèké mangsuli sak cekak-cekaké banjur cepet-cepet bali menyang panggonané sing meneng. Kabeh asket sing manggon ing ara-ara gersang skete padha gumun banget marang urip sing luhur saka Sang Arsenius. Sawijining dina, Abba Mark takon marang dheweke:

'Napaké, Bapa ingkang kinurmatan, Panjenengan mundur saking kita?'

Arsenius mangsuli:

'Gusti ngerti sepira tresnaku marang kowe; nanging aku ora bisa manggon bebarengan karo Gusti lan manungsa ing wektu sing padha, amarga ing swarga, sanadyan ana akèh sangkèp swarga—ewonan ewu utawa puluhan ewu—kabèh padha nduwèni karsa siji lan mulané padha ngluhuraké Gusti nganggo swara siji; nanging ing bumi ana akèh karsa manungsa, lan saben wong nduwèni pikiran dhéwé; saben kita nduwé niat lan pikiran sing béda, mula aku ora bisa, sawisé ninggalaké Gusti, urip ing antarané manungsa.

Kanggo nyedhak marang Gusti saktenane, Arsenius adoh saka wong liya kanthi saben cara, nganti dheweke ora kepengin ana sing ndeleng utawa ngerti bab dheweke; nanging, kaya lentera, dheweke ora bisa tetep didhelikake; kabar babagan tumindaké nyebar adoh lan amba nganti tekan Konstantinopel.

Sawisé seda Sang Prabu Theodosius Agung sing saleh, putrané Arcadius munggah dadi raja[3468] . Sawisé ngerti panggonan lan cara uripé Sang Arsenius sing kinurmatan, Arcadius nulis layang marang dhèwèké, ing ngendi dhèwèké kanthi andhap asor nyuwun pangapura kanggo dosa-dosa nalika isih enom, lan uga nyuwun supaya dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké lan adhine Honorius, sing mrentah separo kulon Kakaisaran Romawi[3469] , supaya pamaréntahané pinaringan berkah déning Gusti Allah. Saliyane, Arcadius maringi hak marang Arsenius kanggo nggunakake kabèh pajeg sing diklumpukaké saka Mesir lan nyaluraké marang gréja-gréja, biara-biara, lan kabèh wong sing mbutuhaké, miturut karsa dhèwèké. Arsenius sing kinurmatan ora kersa mangsuli kaisar kanthi tulisan, nanging mung ngendika marang utusan:

'Wenehana marang sing ngutus kowe: mangkéné pangandikane Arsenius sing andhap asor – mugi Gusti ngapura dosa-dosamu lan mberkahi pamaréntahanmu, lan mugi Panjenengané maringi pitulungan supaya kowe bisa nepati kersaning Gusti sing suci. Kowe nulis babagan pajeg; nanging Arsenius ora butuh iku, amarga dhèwèké wis mati tumrap donya; aja ana sing nganggep dhèwèké isih urip (tegesé, urip kanggo donya).'

Kanthi wangsulan iku, utusan mau lunga marang kaisar, dene ingkang kinurmatan mundur menyang sela ing ara-ara gersang lan meneng ing kana, tansah rembugan karo Gusti ing pandonga, lan mung kadang metu saka kana kanggo mulang wong liya babagan kabecikan monastik.

Sawijining dina, Sang Arsenius tekan panggonan kang akèh tuwuhé suket buluh. Ing kono Panjenengané nemoni sawatara biksu sing lungguh cedhak suket buluh. Nalika suket buluh kuwi muni gemerisik kena angin, Sang Arsenius takon marang para biksu:

'Saka ngendi swara iki asalé?'

Para biksu mangsuli:

'Iku suwara suhulé suket ing angin.'

Banjur Sang Reverendi kandha marang wong-wong mau:

'Nanging kenapa kowe padha lungguh ing kene ngrungokake swara derit suket? Wong sing tenan-tenan tresna marang meneng ora kena ngrungokake malah kicauan manuk, sing bisa ngganggu tentreming atiné; luwih-luwih swara derit suket bisa ngganggu atiné biksu.'

[3468] Kaisar Arcadius mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 395 nganti 408.

[3469] Saka taun 395 nganti 423

Sawijining dina, Theophilus, Uskup Agung Alexandria[3470] , rawuh marang Bapa Suci bebarengan karo sawijining bangsawan sing kepengin rembugan karo piyambakipun lan nampa pitutur. Bapa Suci, sawisé meneng sedhela, ngendika marang wong-wong mau:

'Kowe gelem nindakake apa sing tak kandhakake?'

Padha janji bakal nindakake apa waé sing dhèwèké kandha.

Banjur Rama Suci ngendika:

'Aja tau menyang panggonan sing ana Arsenius.'

Wong-wong sing teka padha kaget karo wangsulané sang pangarsa, nanging padha manut banjur pamit.

Sawisé sawetara wektu, uskup agung kepéngin ketemu manèh karo Arsenius, mula dhèwèké ngutus utusan takon marang dhèwèké: 'Apa kowé gelem mbukak selmu nalika uskup agung teka ngunjungi kowé?'

Nanging sang pandita mangsuli marang utusan: 'Yen kowe teka, aku bakal mbukak; nanging yen aku mbukak sel kanggo kowe, aku kudu mbukak kanggo sapa wae; lan yen mangkono, aku kudu ninggalake sel iki.'

Krungu wangsulan kuwi, uskup agung ora lunga marani ingkang kinurmatan, amarga padha wedi menawa piyambakipun badhé ninggal panggènan punika.

Ana sawijining dina sawijining biksu pengembara teka ing selé Pendeta Arsenius, amarga dhèwèké kepéngin ndelok dhèwèké. Nalika nyedhak lawang, dhèwèké ngetok lawang. Arsenius, mikir yèn kuwi murid anyaré sing ngladèni dhèwèké, langsung mbukak lawang. Nanging, nalika ndeleng wong liya, dhèwèké tiba ing lemah, ngadhep mudhun, supaya ora ndelok tamu mau. Nanging, tamu mau wiwit nyuwun marang Bapa Sang Resep supaya tangi saka lemah. Arsenius, nanging, nolak tangi lan kandha, 'Aku ora bakal tangi nganti kowé lunga saka kéné.'

Lan pancen, dhèwèké ora tangi saka lemah suwéné wektu. Sang biksu nyuwun marang Rama Suci suwé banget; nanging, amarga Rama Suci ora gelem nyukupi panyuwuné, sang biksu banjur lunga.

Ing wektu liyane, ana sawijining biksu maneh teka saka adoh menyang skete, uga kepengin ndeleng Rama Suci, banjur miwiti nyuwun marang para sedulur supaya nunjukake dalan menyang sel Arsenius. Nalika kuwi, dhèwèké kandha marang para sedulur:

'Aku kepengin ngomong karo Bapa Arsenius.'

Nanging para sedulur mangsuli:

'Enteni, sedulur, nganti dina Minggu, lan kowe bakal weruh dheweke nalika dheweke teka menyang gréja.' Bansagi kuwi banjur kandha marang sedulur-seduluré:

'Aku ora bakal mangan nganti aku ketemu Rama Agung.'

Mula para sedulur ngutus salah siji biksu bareng karo wong anyar mau lan maringi pitutur supaya nuntun dalan menyang selé bapak tuwa Arsenius (kudu dicathet yèn selé Arsenius ana telung puluh stadia saka skete)[3471] .

Sawisé tekan sel, sedulur iku ngetok lawang.

Sesepuh mbukak lawang lan ngidini para tamu mlebu ing sel; banjur dhèwèké lungguh, nyungkèkké sirah, lan meneng. Para tamu uga meneng. Kabeh padha meneng suwéné wektu. Akhiré, biksu saka skete kandha:

'Aku bakal bali, amarga aku kudu ngurusi tugasku ing gréja.'

Lan, tangi saka panggonané, dhèwèké nyiapaké arep lunga.

Sedulur liyane sing teka bareng dheweke, amarga ora wani tetep karo sang tuwa, kandha marang dheweke:

'Aku bakal lunga bareng kowe.'

Banjur, piyambakipun tangi, nundhuk marang sang sepuh, lajeng ninggalake sel, tanpa krungu sepatah tembung saking sang sepuh.

Sawisé kuwi, biksu pengembara mau wiwit nyuwun marang seduluré supaya nggawa dhèwèké menyang Moses, sing biyèn tau dadi perampok sadurungé ngucapaké sumpah biksu. Seduluré sarujuk nepaki panyuwunané lan nggawa dhèwèké menyang Moses sing kinurmatan.

Nalika padha tekan panggonané Musa, dhèwèké nyambut kanthi bungah, ngajak padha ngaso lan mangan, lan sawisé paring kabecikan gedhé, ngetokaké padha lunga.

Ing dalan, pertapa kandha marang tamu:

[3470] Theophilus njabat minangka Patriark saka taun 385 nganti 412.

[3471] Watara 5 versta miturut itungan kita.

'Saiki kowe wis ketemu karo Bapa Arsenius lan Bapa Musa. Miturutmu, sing endi sing luwih becik?'

Sedulur iku mangsuli:

'Sing luwih becik saka loro iku sing nampani kita kanthi katresnan.'

Siji biksu, sawisé krungu bab iki, banjur ndedonga marang Gusti, kandha: 'Gusti! Paringana kawruh marang abdi, sapa sing luwih sampurna lan pantes nampa sih-rahmat ageng saking Panjenengan: sing ndhelik saka manungsa demi Panjenengan, utawa sing nampani saben wong uga demi Panjenengan?'

Minangka wangsulan marang pandongane, rahib iki nduwé panglihatan kaya mangkéné: dhèwèké weruh loro prau nglayar ing kali sing amba banget; ing salah sijiné ana Sang Mulya Arsenius, lan Rohé Gusti mimpin praué, njaga supaya dhèwèké tetep meneng jero; ing prau liyané ana Sang Mulya Musa; nalika praué dipandu déning Malaikaté Gusti, sing nyawuraké madu menyang cangkemé Musa.

Biksu mau nyritakaké panglihatan iki marang para askétis liya sing luwih pengalaman, lan kabèh sarujuk yèn Arsenius, sing tetep meneng, luwih sampurna tinimbang Musa, sing nampani para lelungan, amarga Gusti Allah piyambak manggon karo Arsenius, déné karo Musa mung ana malaékat-malaékat suci.

Kanggo ngindhari ketemu wong lan ngomong karo wong liya sacara umum, Arsenius luwih ati-ati supaya ora ketemu wanita lan ora ngomong karo wanita, kaya sing katon saka kedadeyan ing ngisor iki.

Ana sawijining wanita bangsawan sugih—saleh, suci lan wedi banget marang Gusti, sing nglakoni urip kanthi ketat—sawisé krungu babagan Sang Arsenius sing kinurmatan, kepéngin ndeleng piyambak; Kanggo tujuan iki, dhèwèké lelungan saka Roma menyang Alexandria kanggo ketemu uskup agung lan nyuwun supaya dhèwèké bisa meyakinkan Arsenius supaya nampa dhèwèké minangka peziarah lan maringi berkah amarga wis nindakake lelungan sing dawa. Uskup agung nampani dheweke kanthi pakurmatan ageng, amarga dheweke asalé saka kulawarga senator sing pinunjul, lan nyoba kanthi maneka cara supaya Sang Wiku gelem maringi panyuwunané, nanging ora ana asilé, amarga Sang Wiku ora mung ora kepéngin ndeleng dheweke, malah ora gelem krungu bab wanita.

Nalika krungu bab iki, garwané boyar maréntah para abdi dalem supaya nyiapaké lelungan, kandha:

Aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah supaya Panjenengané maringi sih supaya aku bisa ndeleng Arsenius, amarga aku ora teka mung kanggo ndeleng wong biasa (lan ana akèh wong biasa ing kutha kita); ora, aku kepéngin ndeleng nabi. Mula saka iku aku nempuh lelampahan sing dawa banget iki.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké mangkat menyang biara ing ara-ara gersang. Nalika garwané boyar nyedhak selé sang resi, kabeneran, miturut pangayomané Gusti, sang resi lagi metu saka selé; nalika dhèwèké nyedhak kanthi dadakan, dhèwèké tiba ing sikilé. Nanging sang resi mréntah supaya dhèwèké tangi lan, ndelok pasuryané kanthi terus, kandha marang dhèwèké kanthi nesu:

'Yen kowe kepengin ndeleng pasuryanku, iki pasuryanku – delengen.'

Nanging dheweke isin banget nganti ora wani ngangkat mripate kanggo ndeleng dheweke. Banjur sang resi kandha marang dheweke:

Yen kowe wis krungu bab pakaryan becikku, luwih becik kowe nindakake. Bab pasuryanku, kowe ora perlu ndeleng. Dadi, kenapa kowe gelem nempuh lelampahan sing adoh banget iki? Apa kowe ora ngerti yèn kowe iku wanita lan mulané kuduné kowe ana ing omahmu dhéwé lan ora metu-metu? Apa kowe tenan teka mriki mung supaya sawisé bali menyang Roma kowe bisa pamer marang wanita-wanita liyané yèn kowe wis weruh Arsenius? Yèn kowe nindakake kuwi, kabèh wanita ing kutha bakal padha teka marang aku.

Dheweke mangsuli:

Yen Gusti maringi pitulungan supaya aku bisa bali, aku ora bakal ngidini sapa wae menyang kowe, supaya ora ngganggu pakaryanmu. Nanging aku nyuwun – ndedonga marang Gusti kanggo aku lan elinga aku ing pandongamu.

Banjur sang tuwa kandha marang dheweke:

Aku bakal ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané mbusak elingmu saka atiku.

Krungu kuwi, garwané boyar pamit marang sang pandhita kanthi atiné kang sanget kélangan. Sawisé tekan kutha Alexandria, dhèwèké malah saya sedhih.

Uskup Agung krungu yèn wanita bangsawan mau wis bali saka Bapa Pendeta kanthi sedhih banget. Nalika sowan marang dhèwèké, dhèwèké takon apa sabab sedhihé. Wanita bangsawan mau mangsuli:

'Luwih becik aku ora tau teka ing kene. Aku nyuwun marang sang resi supaya kelingan aku ing pandongané, nanging dhèwèké kandha marang aku: "Aku bakal ndedonga marang Gusti supaya mbusak eling-eling kowe saka atiku." Mula saka iku, atiku sangsara banget.'

Banjur uskup agung kandha marang dheweke:

'Aja sedhih bab iki, anakku, amarga sang resi ora ngucapake iki tanpa sebab: saestu, kowe iku wanita, lan lumantar wanita setan nyebabake akèh gangguan kanggo wong-wong suci. Mula sang resi ngucapake tembung-tembung kuwi amarga wedi godaan setan; bab jiwamu, piyambakipun ndedonga lan bakal tansah ndedonga kanggo jiwamu.'

Wadon bangsawan iku dadi tentrem atiné amarga tembung-tembung mau, mandheg sedhih, lan miwiti lelungan bali kanthi kabungahan.

Sang Arsenius sing kinurmatan tetep meneng, luwih jero manèh nyemplung ing pangrénungan babagan Gusti Allah; panjenengané kobong karo katresnan sing ngédab-édabi marang Gusti Allah nganti koyo tansah kobong amarga pandonga sing sumringah.

Ing sawijining wektu, ana sawijining sedulur lanang teka saka skete menyang selé sesepuh kanggo sawijining urusan; nalika nyedhaki jendhela, dhèwèké weruh sesepuh lagi ngadeg ndedonga, lan sesepuh kuwi kobong ing pandonga, kaya kobongan geni. Ndeleng kahanan iki, sedulur iku kebak rasa wedi. Amarga dianggep pantes nampa panglihatan iki, dhèwèké mandheg sedhela sadurungé ngetokaké lawang. Sang sepuh metu saka selé, lan nalika weruh sedulur iku katon wedi banget, dhèwèké takon:

'Suwéné pira kowe wis ana ing kéné? Apa kowe weruh apa-apa sing ora lumrah?'

Nanging sedulur mau mangsuli:

'Aku ora weruh apa-apa.'

Banjur, sawisé rembugan karo dhèwèké babagan prakara sing lagi ana, sang tuwa ngutus dhèwèké bali menyang pertapaan.

Uga ana carita babagan sang resi sing nggumunake iki, nalika isih manggon ing kraton, ora ana sing nganggo sandhangan luwih apik tinimbang dheweke; nanging nalika dheweke ninggalake donya, ora ana sing sandhangané luwih kumel tinimbang dheweke.

Sang tuwa iki isih njaga siji kabiasaan saka urip kratoné, yaiku: kadhangkala nalika lungguh, dhèwèké nyilangan sikil siji ing sikil liyané, sing bisa uga katon ora pantes tenan. Sawetara sedulur weruh iki; nanging ora ana siji-sijia sing wani ngomong marang dhèwèké, amarga kabèh padha ngajèni dhèwèké banget. Nanging mung siji tuwa, Abba Pimen, kandha marang sedulur-sedulur:

'Mlaku marang Abba Arsenius, banjur aku bakal lungguh jejere kaya biyasane; kowe kabèh kudu nunjukaké yèn aku ora lungguh kanthi bener. Aku bakal nyuwun pangapura; sakwisé kuwi, kita bakal mbeneraké sang tuwa uga.'

Padha lunga lan nindakake kaya sing diandharake. Sang Luhur Arsenius, nyadari yèn ora pantes kanggo biksu lungguh kaya ngono, banjur ninggalaké kabiasaan kuwi.

Arsenius sing pinaringan berkah iku andhap asor banget nganti gelem ngrungokake pitutur saka para biksu prasaja. Contone, nalika lagi rembugan karo sawijining biksu tuwa saka Mesir, dhèwèké nyuwun supaya diajari carane ngusir pikiran ala. Ana sedulur liyané sing krungu bab iki banjur kandha marang Arsenius:

'Ngapa, Bapa ingkang kinurmatan, panjenengan ingkang sampurna ing kawruh lan jembar ing basa Yunani lan Latin, ngupaya pitutur saking tiyang biasa babagan cara ngusir pikiran dosa?'

Romo Agung mangsuli marang biksu mau:

Aku wis paham tenan marang kawruh donya saka wong Yunani lan Romawi; nanging aku malah durung ngerti abc-abc saka apa sing dingerteni wong prasaja babagan urip sing luhur budi.

Romo Agung ngendika iki kanggo nuduhake manawa andhap asor iku dhasar saka kabèh kabecikan, kaya déné abjad iku dhasar saka kabèh kawruh; sapa waé sing sinau kabèh kawruh donya nanging ora nduwèni andhap asor sejati ora bakal bisa slamet.

Saliyane andhap asor, Romo uga duwé sih lembut.

Sajrone uripé, saben dhèwèké nglakoni pakaryan kasar, dhèwèké tansah nyimpen saputangan ing dhadha, amarga luh tansah mili saka mripaté. Dhèwèké kuwat banget ing badan lan roh; dhèwèké kerja sedina muput lan ndedonga marang Gusti sedina wengi, lan mung kadang-kadang ngidini dhèwèké turu. Nalika mripaté krasa abot

lan dhèwèké kroso kepéngin turu banget, dhèwèké kandha marang dhiri dhéwé: 'Mlayu adoh, abdi jahat, lan aja nganti tetep karo aku!'

Lan sanajan sawisé kuwi dhèwèké ngidini turu sakedhap nalika lungguh, dhèwèké bakal enggal tangi, munggah, lan ndedonga marang Gusti. Asring dhèwèké kandha marang para muridé:

'Sang biarawan kuduné turu ora luwih saka sak jam.'

Ing wayah bengi sadurunge saben Minggu, dhèwèké wis ngadeg ndedonga wiwit sore dina Setu, ngangkat tangané munggah; dhèwèké ngadeg ngadhep mburi srengéngé lan tetep kaya ngono nganti srengéngé esuké wiwit sumunar ing pasuryané.

Sesepuh sing pinaringan berkah iku tansah nyambut gawe ing kriya tangan: utamane, dhèwèké nganyam keranjang lan tikar saka godhong kurma, lan ora nate ngganti banyu sing digunakaké kanggo ngendhokaké godhong mau sajrone setaun; dhèwèké mung nambah sethithik banyu saka wektu ke wektu. Amarga kuwi, sawatara sedulur padha kandha marang dhèwèké:

'Napaké, Bapak ingkang kinurmatan, panjenengan botên nggantos toya ingkang dipun rendhem godhong kurma punika? Panjenengan botên mirsani yèn toya punika ambuné botên enak ing sel panjenengan?'

Romo sing kinurmatan mangsuli marang wong-wong mau:

'Tinimbang kemenyan lan minyakan wangi sing biyèn tak ambu nalika aku urip ing donya, saiki aku kudu ambu ambu busuk iki, supaya ing Dina Kiamat Gusti nylametaké aku saka ambu busuk Gehenna sing ora bisa ditahan.'

Kadhangkala para setan wani nggodha Bapa Sang Mulya; lan sedulur sing ngopeni piyambakipun, nalika nyedhaki selipun, krungu sang sepuh njerit marang Gusti ing wektu kaya ngono: 'Aja ninggalake kula, ya Gusti! Sanadyan kula durung nate nindakake kabecikan ing ngarsanipun Panjenengan, tulungana kula, lumantar sih Panjenengan, supaya saiki kula saged miwiti kanthi sae!'

Ana sawijining wektu Sang Arsenius sing kinurmatan lara abot. Para biksu saka skete padha teka, ngangkat, lan nggawa dhèwèké menyang ruang pangobatan ing gréja kanggo ngopeni. Dhèwèké dipapanaké ing amben sing rapi lan ana sandaran sirah sing alus. Ana sedulur rohani sing teka sowan marang Rama Suci. Nalika weruh Rama Suci ngendhok ing amben alus, sedulur rohani kuwi kagoda lan kandha:

'Apa iki Rama Arsenius? Lan apa pancen piyambakipun nglempeng ing amben alus?'

Krungu kuwi, salah siji presbiter nimbali sedulur mau lan takon kanthi rahasia:

'Sedulur, nalika kowe isih ana ing donya, kowe nyambut gawe apa, lan kepiye cara uripmu?'

Dheweke mangsuli:

Aku biyèn dadi penggembala lan nglampahi uripku ing akèh pakaryan lan sedhih.

Banjur presbiter takon maneh marang dheweke:

– Lan saiki kowe urip kepiye?

Dheweke mangsuli:

'Saiki aku urip tentrem, nduwé kabèh sing tak butuhaké, lan ora ngerti kuwatir utawa sedhih.'

Banjur presbiter kandha marang dhèwèké:

Delengen, wong iki sing kowe deleng, Bapa Arsenius: nalika isih ana ing donya, dhèwèké dadi bapaké para raja; dhèwèké nduwèni ewonan abdi sing nglayani nganggo sandhangan mewah, nganggo sabuk emas lan koin emas[3472] ; ambené dihias kanthi mewah lan kasugihané ora kaétung; déné kowe biyèn ngopeni sapi lan dadi pengemis; kowe ora nduwé tentrem kaya sing saiki kowe rasakaké; kowe saiki lagi ngaso saka pakaryan donya, déné Bapa Arsenius saiki isih ngupaya lan nandhang kasangsaran ing kamlaratan, sawisé nate ngalami tentrem lan wareg ing donya.

Kagugah déning tembung presbiter, seduluré nyuwun pangapunten lan matur:

'Satemene, Bapa ingkang kinurmatan, kabeh pancen kados ingkang panjenengan dhawuhaken: kula rawuh mriki supados pikantuk tentrem saking pakaryan kula, dene Bapa Arsenius rawuh mriki supados makarya sawisé gesang ingkang kapenak.'

Sawisé nampa piwulang sing migunani kanggo atiné, sedulur iku pamitan marang presbiter.

[3472] Hryvnia iku rantai emas sing dienggo minangka kalung.

Kedadéyané wong-wong barbar nyerbu tanah iku. Kabeh biksu padha mlayu saka panggonan pertapa menyang kutha lan désa; nanging ingkang kinurmatan ora kersa ninggalaké ara-ara gersang kanggo menyang kutha, kanthi alesan: 'Yen Gusti ora ngreksa aku, mula ora ana gunané aku urip ing donya.'

Para barbar ngrebut sakabehe skete, nanging ora bisa nemokake Sang Arsenius sing kinurmatan, amarga Gusti Allah piyambak nyumputake abdi Panjenengané saka wong-wong mau. Nanging, sawisé merenung ing sajroning atiné, supaya ora perlu ngrungokaké pujian saka para bapa liyané lan ora kapancing rasa sombong, Sang Bapa Mulya banjur mangkat lumantar dalan sing padha karo sing dilakoni para bapa liyané nalika mlayu. Arsenius nangis kecut amarga karusakan pertapaan kuwi, lan kandha:

'Roma wis ngrusak donya[3473] , lan para biksu wis ngrusak skete.'

Sawisé wong-wong barbaris ninggalake skete, para biksu bali manèh; sawisé mbalèkaké skete, padha urip manèh ing sel-selé. Sang Arsenius sing kinurmatan uga bali bareng karo wong-wong mau menyang selé.

Sawijining dina, sawijining wasiat digawa marang Sang Reverendi saka Roma, sing disusun déning sawijining boyar, seduluré, sing ngwarisaké kabèh bandha gedhé marang Sang Reverendi, supaya dhèwèké bisa mbuwangé manut kersané dhéwé . Nanging Sang Reverendi, sawisé nampa wasiat kuwi, arep nyobek, nanging wong sing nggawa wasiat kuwi nyuwun supaya ora ngrusak dokumen kuwi, kandha:

'Kula nyuwun, Bapa ingkang kinurmatan, aja ngrobek wasiat punika, awit tiyang ingkang ngutus badhé nuntut kula bab punika.'

Nanging, Pendeta mau mbalekake wasiat iku marang dheweke kanthi utuh lan kandha:

'Aku wis seda luwih dhisik tinimbang dhèwèké (kanggo kapentingan donya); kenapa dhèwèké, sawisé seda bubar iki, nggawe aku, wong sing wis seda, dadi ahli warisé bandha dhèwèké?'

Lan piyambakipun ngutus utusan mau bali marang wong-wong sing ngutus kanthi wasiat.

Romo sing mulya ora mesthi manggon ing panggonan sing padha, nanging kadhangkala pindhah saka ara-ara gersang Skete menyang panggonan sing luwih sepi lan meneng, mundur saka wong-wong sing teka arep ngobrol karo dheweke, amarga padha ngganggu tentreming atine. Mangkono dhèwèké manggon sawatara wektu ing Trogine, cedhak Babilonia lan ngadhepi kutha Memphis, banjur ing Canopus, cedhak Alexandria, lan ing panggonan-panggonan sepi liyané; sawisé kuwi dhèwèké bakal bali manèh menyang Skete, supaya ora ana sing ngerti kahanan uripé.

Ing sawijining wektu, nalika Sang Reverendi manggon ing Mesir ngisor, piyambakipun kepéngin ninggalake selé lan pindhah menyang panggonan liya, amarga akèh wong sing teka lan ngganggu urip menengé. Tanpa nggawa apa-apa, piyambakipun miwiti lelampahan, lan ngendika marang loro muridé, Alexander lan Zoilus:

'Kowe, Alexander, tetep kene, lan kowe, Zoilus, melu aku menyang kali lan goleki kapal sing arep menyang Alexandria. Banjur bali marang sedulurmu Alexander.'

Para muridé padha bingung banget krungu tembung-tembung mau; nanging ora ana siji-sijia sing wani takon marang sang tuwa, 'Ngapa panjenengan ninggalaké kita?'

Sawisé nglayar menyang Alexandria, sang tuwa lara abot lan suwé banget kahanané. Alexander lan Zoilus, sing tetep ana ing selé sang tuwa, padha wiwit takon siji lan sijiné: apa ana siji waé sing wis nglarani ati bapak tuwa kuwi amarga tumindak ora manut? Amarga ora nemokaké kaluputan ing awaké dhéwé, padha kebak sedhih banget kanggo sang tuwa.

Nalika bapak sing mulya wis mari, piyambakipun kandha ing manahé: 'Saiki aku bakal menyang murid-muridku.'

Lan, sawisé tangi, piyambakipun mangkat.

Kedadéyané piyambakipun nemu dhéwé ing pinggir kali lan kepethuk karo rombongan para lelungan sing padha mlaku ing dalan kuwi; nalika kuwi ana sawijining wanita Mesir nyentuh jubah sang pangarsa. Nanging piyambakipun, amarga krasa tersinggung, ngélarang wanita mau, kandha yèn wanita ora pantes nyentuh jubah biksu. Wanita mau banjur kandha marang piyambakipun:

'Yen kowe iku biksu, mulane mangkat menyang gunung-gunung ing ara-ara samun.'

[3473] Iki mesthine nyebutaké panganiayaan marang umat Kristen sing digerakké déning para kaisar Romawi.

Sang resi kagugah atiné déning tembungé lan asring ngendika marang dhiri dhéwé, mbaleni tembungé wong wadon mau: 'Arsenius! Yèn kowé pancèn biksu, muliha menyang pagunungan lan ngumbara ing ara-ara samun.'

Akhire, bapak sing kinurmatan tekan panggonan (sing diarani 'Batu') ing ngendi para muride manggon. Alexander lan Zoilus, nalika ndeleng piyambakipun, padha sujud ing sikile lan nangis kabungahan. Sang sepuh uga nangis, ngeluk kanca-kanca mau. Banjur para murid kandha marang sang sepuh:

'Pramila panjenenganipun lunga saking kéné, Bapak ingkang kinurmatan, sampun ngraosaken sanget sedhih ing manah kula, awit ana sawatara biksu ngandhani kula menawi Abba Arsenius boten badhé ninggalaken sela panjenenganipun menawi murid-muridipun boten ngraosaken sedhih amargi durung patuh.'

Nanging sang tuwa kandha marang wong-wong mau:

Anak-anakku! Aku uga mikir yèn para biksu bakal ngomong kaya ngono bab kepergianku saka kéné; mulané aku bali marang kowé. Saiki para biksu bisa waé ngomong bab aku: 'Merpati sing mabur metu saka praué Nuh, ora nemu lemah kang kokoh ing sangisoring sikilé, banjur bali marang Nuh ing praué' (deleng Kejadian 8:8–9).

Para murid sang wiku krasa tentrem atiné amarga tembung-tembung mau lan wiwit kuwi padha ora pisah saka dhèwèké nganti sang wiku seda.

Ing sawijining dina, nalika Sang Rama ing selané, piyambakipun nampi wahyu saking Gusti. Piyambakipun mireng swara ingkang ngendika: 'Metua saka selamu, lan Aku bakal nuduhake dalan-dalaning manungsa.'

Sing sepuh kuwi, sawisé ninggalake selé, kaya kebak rasa maburung. Dhèwèké weruh Malaikaté Gusti, sing nyekel tangane lan nuntun dhèwèké menyang panggonan tartamtu; ing kono Malaikat mau nuduhaké wong kulit peteng sing lagi motong kayu lan wis nyiapaké akèh kayu; banjur wong iku kepengin ngusung kayu bakar sing wis dipotong mau ing pundhaké lan nggawa, nanging ora bisa amarga akèh banget. Nanging, tinimbang mbusak sawetara kayu bakar saka iketan mau, wong iku terus motong kayu bakar maneh lan nyoba manèh ngusung, nanging saiki pancèn ora bisa; nanging dhèwèké terus motong kayu bakar luwih akèh manèh, saéngga bebané saya tambah abot. Banjur Malaikaté Gusti Allah paring panglihatan anyar marang Romo: ana sawijining priya ing sacedhaké sumur kang narik banyu menyang wadhah bolong; banyu mau mili metu saka wadhah lan bali manèh menyang sumur, nanging priya sing narik banyu kuwi tetep nyambut gawe tanpa ana asilé. Pungkasané, Malaikat nampilaké marang Romo pangarsa panglihatan anyar: Arsenius weruh gréja sing lawangé kabukak lan ana loro prajurit numpak jaran, saben-saben nyekel kayu ing tangané; Para prajurit mau kepengin numpak jaran mlebu lawang gréja, nanging ora bisa, amarga balok-balok kayu kuwi ana ing dalan; salah sijiné prajurit ngalangi kancané supaya ora bisa nyelehaké balok ing dalan; tinimbang siji ngalah marang sijiné, para prajurit padha nyoba mlebu bebarengan liwat lawang, mula padha ribut ing sacedhaké lawang lan ora bisa mlebu gréja babar pisan.

Sawisé kabèh kuwi, sang tuwa takon marang Malaékat:

'Apa tegese panglihatan iki?'

Malaikat mau mangsuli:

Loro wong lanang sing saben nyekel kayu ing tangane iku minangka pratandha wong-wong sing sholeh nanging sombong sing ora gelem andhap asor marang siji lan sijine; dheweke ora bakal mlebu Karajaning Swarga, nanging bakal tetep ana ing njaba amarga kesombongané, sing bakal ngrusak kabèh kabecikané.' Wong sing nyedot banyu lan ngeculake menyang wadhah bocor iku umpama wong sing nindakake sawatara kabecikan nanging ora ninggalake dosane; wong iki nyambut gawe sia-sia, amarga dosane ngrusak ganjaran sing sakjane bisa ditampa saka Gusti Allah. Wong ireng sing lagi motong kayu lan nambah beban sing saya abot marang awake dhewe iku kaya wong sing nyemplung ing akèh dosa lan, tinimbang tobat, malah nambah kejahatan demi kejahatan.

Sang Arsenius sing kinurmatan nyritakaké panglihatan iki marang para muridé kanggo pangbangunan rohani, lan kanthi andhap asor dhèwèké kandha yèn dhèwèké ora nyekseni kabèh mau dhéwé, nanging mung krungu saka sesepuh liya.

Sateruse, Arsenius nyritakake marang para muridipun bab wahyu nggegirisi sing nyangkut Misteri Ilahi Kristus, sing wis diparingake marang para bapa padang pasamuan liyane.

'Ana,' kandha Arsenius, 'sepuh ing skete sing uripé prasaja banget lan misuwur amarga kabecikane ing antarané kabèh biksu. Sang sesepuh iki, amarga prasaja (dhèwèké durung nate sinau Kitab Suci), kesasar babagan Misteri Kristus sing paling suci, mikir yèn roti sing kita tampi saka mezbah suci, lan cawan sing kita inji, dudu Roti lan Getih sejati Kristus, nanging mung gambaran saka Awak lan Getihé Kristus. Loro sesepuh sing wis pengalaman krungu bab iki; nyadari yèn sesepuh kuwi mikir kaya ngono ora amarga niat ala, nanging amarga prasaja lan ora ngerti, padha mutusaké mbeneraké panemuné. Kanggo kuwi, padha marani dhèwèké lan sawisé ngobrol suwé bab-bab sing migunani kanggo jiwa, padha kandha, antarané liya-liyané, kaya mangkéné:

'Kula sampun mireng, Bapa ingkang kinurmatan, wonten sedulur ingkang nyekel pandangan ingkang keliru babagan roti ingkang kita tampi saking mezbah suci lan piala ingkang kita ngunjuk—menawi punika sanes Badan lan Rahing Kristus ingkang sejati, nanging namung pratilasanipun.'

Sing sepuh mangsuli marang wong-wong mau:

'Mangkono sing tak pikirake.'

Padha wiwit nyoba ngyakinke dheweke, kandha:

'Aja mikir kaya ngono, Bapa sing kinurmatan, nanging pracayaa kaya sing diwulangake dening Gréja Suci, Katulik, lan Apostolik marang kita. Kita pracaya lan ngakoni yèn roti iku pancèn Angga sejati Kristus, lan anggur ing piala iku pancèn Getih sejati Panjenengané, lan ora mung pratandha Angga lan Getih.'

Banjur para bapa kuwi nyebutake pirang-pirang paseksi saka Kitab Suci lan saka tulisan-tulisan para Bapa Gereja lan para guru minangka bukti kebenaran tembung-tembungé, kanthi ngupaya ngyakinke wong tuwa kuwi supaya ninggalake kapercayané sing salah. Nanging dhèwèké, kanthi prasaja atiné, kandha marang wong-wong mau:

'Yen aku ora yakin saka tumindaké dhéwé, aku ora bakal pracaya.'

Banjur para tuwa kandha marang dhèwèké:

'Ayo kita telu padha ndedonga marang Gusti bab iki, supaya Panjenengané mènèhi wahyu bab misteri iki marang kita, sawisé kita padha puasa sedina minggu. Kita pracaya yèn Panjenengané bakal mènèhi wahyu bab misteri iki marang kita, amarga Panjenengané ora bakal nglilani akèh taun pakaryanmu dadi sia-sia.'

Sang tuwa ngrungokaké pitutur mau kanthi katresnan, lan kabèh padha nyendhiri dhéwé ing selé-selé piyambak sajrone seminggu, nglampahi wektu kanthi nglakoni puasa lan pandonga. Sang tuwa ndonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Gusti! Panjenengan mangertos menawa aku ora mikir kaya ngene amarga niat ala, nanging nganggo pikiranku sing prasaja aku ora bisa mangertosi misteri iki. Mugi Panjenengan paring wahyu marang aku, kanthi sih Panjenengan, supaya aku ora kesasar mlebu ing ora pracaya.'

Nanging loro sesepuh liyane ing pandonga kandha:

'Gusti! Padha wahyokna rahasia ageng Panjenengan marang sedulur kita, supaya dhèwèké ora tetep dadi wong kang ora pracaya lan saéngga gaweyan lan kabecikane dadi sia-sia.'

Gusti Allah mirengake para abdi Panjenengané lan mbukak misteri agung mau marang wong-wong mau kanthi cara kaya ngéné.

Wis seminggu para sesepuh wiwit puasa lan pandonga, lan nalika dina Minggu teka, telung sesepuh mau padha menyang gréja kanggo rawuh ing Liturgi Ilahi; ing gréja padha ngadeg jejeg. Gusti mbukak mripat rohani para sesepuh mau. Nalika roti disiapake kanggo Komuni Suci, padha weruh bayi cilik ing panggonané roti. Nalika imam ngulur tangané kanggo mecah roti, para sepuh weruh Malaikaté Gusti mudhun saka swarga, nyekel piso ing tangané. Sawisé mateni bayi mau, Malaikat iku ngucuraké getih menyang piala. Nalika imam mecah roti, Malaikat iku nyabuti awaké bayi mau dadi pecahan-pecahan.

Ing wektu sing padha, wayahe Komuni wis teka. Bareng karo sedulur liyane, sedulur sing ora precaya maju kanggo nampa Komuni. Nalika nyekel sepotong daging[3474] ing tangane, sing mentah lan isih getihen, lan weruh getih ing kalice, pinituwa iki muni kaget:

[3474] Ora kaget yen para sedulur njupuk Raga Suci Kristus ing tangané; ing abad-abad awal Kristen, malah wong sing durung diwenehi pangertosan diijini njupuk Hadiah Suci ing tangané lan nggawa menyang omah utawa nggawa nalika lelungan; nanging sakwisé para Bapa lan guru Gréja nglarang praktik iki amarga alesané kaya ngéné: nalika masa patriarkat St. Yohanes Krisostomus ing Konstantinopel, ana sawijining wanita sing nggawa Sumbangan Suci menyang omah lan nyampur karo sawetara ramuan kanggo sihir.

'Aku pracaya, ya Gusti, manawa roti iki yaiku Angga Panjenengan, lan anggur iki yaiku Rah Panjenengan.'

Sakwise kuwi daging mau malih dadi roti lan getih dadi anggur.

Banjur sang romo nampi Misteri Suci Kristus kanthi ajrih lan pangabdian sing tulus.

Loro sesepuh liyane kandha marang dheweke:

'Kristus Gusti Allah ngerti manawa manungsa ora bisa mangan daging mentah utawa ngombe getih. Mula saka iku Panjenengané maringi marang wong sing pracaya Awaké sing paling suci ing wangun roti lan Getihé sing maringi urip ing wangun anggur.'

Banjur para sesepuh matur nuwun marang Gusti amarga wahyu iki lan amarga Panjenengané ora ngidini sesepuh sing sholeh iku sirna ing ketidakpercayaan.

Sawijining wektu, ana sedulur sing takon marang Arsenius apa sing migunani kanggo jiwa. Bapa sing kinurmatan mangsuli:

'Tansah ngati-ati supaya apa waé sing kok pikiraké ing atimu nyenengaké Gusti. Kanthi mangkono, kowé bakal gampang ngungkuli saben dosa.'

Wong suci ngendika iki kanggo nuduhake manawa kabeh dosa lan hawa napsu muncul saka pikiran ala, sing ditampa dening ati lan disayang kanthi seneng; nanging sapa wae sing ngawasi pikirane lan ngusir pikiran dosa, kanthi mangkono padha matèni hawa napsu lan ngungkuli kepinginan dosa.

Ing wektu liyane, Bapa sing Mulya ngendika:

'Yen kita pancen ngupaya Gusti kanthi sakabehing atine, Panjenengané dhéwé bakal rawuh marang kita lan kita bakal ndeleng Panjenengané; lan yen kita njaga Panjenengané supaya tetep cedhak lumantar urip sing resik, Panjenengané bakal manggon bareng kita.'

Ana sawijining sesepuh sing tau takon marang Abba Arsenius:

'Apa sing kudu tak lakoni, Bapa sing kinurmatan? Aku ora bisa ngilangi pikiran yèn aku wis tuwa lan mulané, amarga umurku sing wis tuwa, aku ora bisa puasa utawa nindakake praktik asketis monastik. Mula saka iku, aku rumangsa yèn aku kudu lunga ngunjungi wong lara, amarga iku sawijining tumindak katresnan Kristen.'

Romo sing mulya, nalika nyadari menawa iki godaan setan, ngendika marang sang sepuh:

– Ndelok, ngombe, turu, nanging aja ninggalake selmu.

Romo Agung ngendika makaten amarga piyambakipun mangertos menawa sawijining biksu ingkang ninggal selipun lan nyedhaki panggonan donya bakal ngadhepi akèh godaan lan jebakan saking mungsuh; lan satemene, tiyang ingkang sampun mati tumrap donya ora pantes ninggal biara tanpa alesan ingkang sah, kados tiyang mati ingkang boten ninggal peti mayitipun. Sang biarawan sing ninggalake biara kanthi karsa dhéwé pancèn dadi mati, amarga atiné mati.

Romo Agung uga ngendika:

Ana akèh wong kaya ngono sing ngupaya kanthi sakabèhé cara kanggo njaga kasucian badan lan, kanggo kuwi, nyiksa badané liwat puasa, jaga bengi lan akèh pakaryan abot; nanging sithik sing kanthi semangat ngreksa nyawané saka dosa kesombongan, kabanggaan, keserakahan, iri, kebencian marang sedulur, nesu, dendam lan panghakiman. Wong-wong kaya ngono katon suci ing njaba, nanging atiné kotor; padha kaya kuburan, dihias saka njaba, nanging ing jeroné kebak balung ambu busuk. Begja sapa sing ngupaya njaga awak lan atiné saka kekotoran; saestu begja wong sing suci atiné (lan ora mung ing njaba), amarga bakal ndeleng Gusti Allah.

Sawijining sedulur kandha marang Rama Suci:

'Romo! Aku wis sinau akèh buku lan mazmur lan kepéngin maca kanthi pangabdian sing tulus, nanging aku ora nduwé pangabdian kuwi amarga aku ora mangertèni kakuwatan Kitab Suci, lan aku sedhih banget bab iki.'

Pastur Agung mangsuli:

'Anakku! Kowe kudu tansah nglakoni maca Sabda Gusti, sanajan kowe ora mangertos kakuwatane lan ora kroso kapengaruh.' Aku wis krungu Abba Pimen lan para bapa liyane kandha yèn para tukang sulap ula dhéwé ora paham tembung sing diucapaké; nanging ula-ula, nalika krungu tembung mau, dadi jinak, kaya-kaya padha paham, lan nyerah tanpa alangan ing tangane. Kita uga bisa nindakake kaya ngono, sanajan kita durung

---

Nalika ngerti bab iki, St. Yohanes Krisostomus maringi dhawuh marang kabèh gréja yèn Raga Mulya Kristus ora kena diserahaké marang umat Kristen, nanging kudu diparingaké marang wong sing pracaya saka kalice bebarengan karo Getih Ilahi. – Santo Demetrius saka Rostov nyritakaké bab iki ing tanggal 9 November, ing crita uripé Sang Mulya Theoktista.

mangerteni kakuwatan Kitab Suci. Amarga nalika kita ngucapake tembung-tembung Kitab Suci ing lambé, para setan, nalika krungu, kebak rasa wedi lan mlayu saka kita, ora kuwat nahan tembung-tembung Roh Suci sing ngandika lumantar para abdi-abdi Panjenengané, para nabi lan para rasul.

Nalika wayahe seda sing pinunjul wis cedhak, piyambakipun ngendika marang para muridé:

'Yen aku seda, aja nganakake upacara pangeling-eling kanggo aku, aja nglumpukake sedulur kanggo dhahar bebarengan, nanging cukup pasthekake yèn Kurban Ilahi dipersembahake kanggo nyawaku sing kebak dosa.'

Para muridipun, krungu punika, sanget sedhih lan wiwit nangis. Nanging Bapa Ingkang Kinurmatan ngendika dhumateng para muridipun:

'Aja nangis, anakku! Wektu pangliyaning aku durung teka, sanadyan ora adoh.'

Banjur para murid padha takon marang piyambakipun:

'Kepiye kita bakal ngubur panjenengan, bapak ingkang kinurmatan?'

Panjenengané mangsuli:

'Iket tali ing sikilku lan buwang aku ing pucuk gunung.'

Nalika wayahe seda sang pandhita wiwit nyedhak, piyambakipun nangis kathah lan kakehan ajrih. Para muridipun, nalika mirsani piyambakipun nangis, padha takon:

'Mesthi kowe uga, bapak ingkang kinurmatan, wedi mati?'

Nanging dhèwèké mangsuli marang wong-wong mau:

'Satemene, aku tansah ngrasakake wedi pati sajrone uripku minangka biksu, wiwit dina aku ngucapake sumpah biksu.'

Banjur ingkang kinurmatan punika murub ing tilem kamulyan, nyerahaken nyawa ingkang leres ing tanganing Gusti, ingkang sampun dipun abdi kanthi setya sajroning gesangipun.

Nalika Abba Pimen krungu babagan seda tentremé sang bapak kinurmatan, piyambakipun nangis lan ngendika:

'Begja kowe, Rama Arsenius, awit kowe wis nangis sajrone uripmu; amarga iku kowe bakal bungah langgeng. Nanging sapa waé sing ora nangis kéné kanthi kersané dhéwé bakal nangis tanpa kersa sawisé mati ana ing antaraning sangsara, nanging tangisé iku ora bakal ana gunané kanggo sapa waé.'

Kanggo Sang Pandhita Arsenius, asring dhèwèké ngendika marang dhèwèké dhéwé: 'Arsenius! Napa kowé teka ing kéné? Kowé teka ing kéné dudu kanggo ngaso, nanging kanggo makarya; dudu kanggo nganggur, nanging kanggo tapa brata. Mula, usaha, makarya, lan aja nganggur.'

Romo sing kinurmatan uga kerep ngendika tembung-tembung iki: 'Akèh kaping aku nyesel tembung-tembung sing metu saka lambengku, nanging aku ora tau nyesel menengku.'

Abba Daniel nyritakaké babagan Sang Mulya Arsenius yèn dhèwèké ora tau ngetokaké pitakon saka Kitab Suci marang sapa waé, sanadyan dhèwèké bisa, amarga dhèwèké wis paham banget marang Kitab Suci. Sang Mulya nindakaké kuwi amarga dhèwèké ora péngin katon kakehan pinter bab Kitab Suci; uga Rama sing Mulya ora nate nulis surat- marang sapa wae, amarga nganggep awake dhewe wong prasaja lan bodho demi Kristus[3475] ; dheweke ora nate mlebu ing papan suci, sanajan duwe hak amarga wis diangkat dadi diakon, nanging tansah melu Misteri Ilahi bebarengan karo para biksu prasaja. Dheweke nindakake kabèh mau amarga andhap asor sing gedhé. Saben sang Arsenius sing pinaringan berkah teka ing gréja kanggo Liturgi Ilahi, dhèwèké tansah ngadeg ing mburi tiang supaya dhèwèké ora bisa ndeleng pasuryané sapa waé lan uga ora ana sing bisa ndeleng dhèwèké.

Ing penampilan, Bapa sing Mulya iku ayu kaya malaikat; rambute wis uban, awaké gagah, kurus amarga tapa brata, lan duwé jambang sing dawa nganti pinggang; mripaté kempot amarga asring nangis; dhèwèké dhuwur awaké, nanging mbungkuk amarga tuwa. Romo sing kinurmatan punika séda sawisé nglampahi limang puluh lima taun ing pakaryan monastik lan tumindak tapa brata, nyenengake Gusti lumantar puasa lan pandonga; piyambakipun nglampahi patang puluh taun ing skete; sepuluh taun piyambakipun manggon ing panggonan ingkang dipunsebat Trogon, sacedhake Memphis; lajeng romo punika nglampahi telung taun ing Canopus, sacedhake Alexandria; saka kana piyambakipun wangsul malih dhateng Trogon, manggen ing ngriku salami kalih

[3475] Kabeh sing isih ana saka Sang Arsenius sing kinurmatan mung sawetara pangandika lan piwulang kanggo para biksu, kaya loro sing kasebut ing ndhuwur, sing wis kaestokake ing Paterika kuna lan kumpulan pangandika para Bapa kuna – para bapa ing ara-ara gersang.

taun, lan ing ngriku piyambakipun séda kanthi tentrem ing pangayomaning Gusti. Sacara sedaya, Bapa Ingkang Kinurmatan punika gesang watara satus taun[3476] . Mugi Gusti maringi dhumateng kita, lumantar pandonga suci panjenenganipun, pangapuraning dosa lan gesang langgeng kaliyan Kristus, Gusti kita, dhumateng Panjenenganipun kinurmatan, saha Bapa lan Roh Suci, salami-laminipun. Amin.

Troparion, Nada 8:

Kanthi aliran luhmu kowe ngrembaka ara-ara gersang, lan saka jeroning angusamu, lumantar satus pakaryan, kowe ngasilake woh; lan kowe dadi lentera tumrap donya, sumunar mukjizat, Bapa kita Arsenius. Ndongakna marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita slamet.

Kontakion, Nada 3:

Saka Roma Panjenengan sumunar kados srengéngé ageng, lan Panjenengan ngantos dhateng ing kutha karajan, dhuh ingkang paling bejo, maringi padhang lumantar tembung lan pakaryan Panjenengan, ngilangake saben kabut ingkang pepeteng. Mula saking punika, kita ngurmati Panjenengan, kamulyaning para bapa, Arsenius ingkang Kinurmatan.

Peringatan Santo Yohanes Rasul lan Penginjil, Teolog

Peringatan tanggal 8 Mei

Pamulangan sing kinurmatan saka Rasul lan Penginjil suci iki—Yohanes Teolog, sahabat Kristus, prawan lan murid kang dikasihi—dirayakake ing tanggal nemolasangang wulan September; uripé uga kacathet ing tanggal iki. Nanging ing dina iki kita ngurmati relik suci panjenengané, sing kanthi mujijat metu saka kuburané.

Nalika Santo Yohanes Teologis wis yuswa satus taun, sawisé makarya abot ing panginjilan Injil Kristus, piyambakipun ninggalaké kutha Éfeso[3477] bebarengan karo pitung muridé lan maringi dhawuh supaya padha nggali kuburan wujud salib kanggo piyambakipun, ing ngendi piyambakipun nyiapaké mati kanthi nglempèk ing kono nalika isih urip (kados sing kacathet ing riwayaté). Sawisé rasul iku seda, wong Kristen ing kutha Éfeso nggali kuburané nanging ora nemokaké bekas awaké; Sawisé nelangsa amarga pangastané sing kinurmatan, padha bali menyang kutha lan sakwisé kuwi kerep sowan ing kuburané rasul, ing kono padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, nyuwun pitulungan lan perantara Santa Yohanes Teologian ing ngarsané Gusti Allah. Kajaba iku, saben taun ing dina lan wulan iki , sawijining jinis bledug alus bakal metu saka kubur Rasul, sing nindakake panyembuhan[3478] . Para umat bakal nglumpukake bledug iki lan nggunakake kanggo marasake macem-macem lara lan penyakit. Amarga iku, wis dadi adat ing antarane para wong pracaya ing dina iki, kaya uga ing wulan September, kanggo muji lan ngluhurake santo agungé Gusti iki—sing paling dikasihi Gusti tinimbang kabèh santo liya—kanthi kidungan[3479] . Liwat pandonga panjenengané, mugi Gusti paring marasake saking pitaka rohani lan jasmani, lan mugi kita ugi dipun anggep pantes lan dipun tresnani Kristus Gusti kita.

[3476] Urip lan pakaryan Sang Arsenius sing kinurmatan bisa diringkes sacara kronologis kaya ing ngisor iki: piyambakipun lair ing taun 354; mlebet ing Kraton nalika yuswa 29 taun – ing taun 383; manggon ing Kraton salami 11 taun – nganti taun 394; nglampahi 40 taun ing ara-ara gersang skete – nganti taun 434; panjenengané manggon 10 taun ing Trogine (utawa Troene), nglampahi 3 taun ing Canopus, rong taun pungkasan bali ing Trogine, lan séda ing umur 95 taun ing taun 449 utawa awal taun 450.

[3477] Efese dumunung ing pesisir Segara Aegea, ing Asia Cilik; kutha iki misuwur amarga perdagangan sing jembar lan dadi salah siji pusat utama ilmu pengetahuan lan seni ing jaman kuna. Saiki, mung ana reruntuhan saka kutha sing tau misuwur iki.

[3478] St. Augustine lan Gregory saka Tours nyritakaké babagan bledug utawa manna iki. Ziarah Rusia abad kaping 12, Abas Daniel, uga nyebut panemuan fragmen saka kuburan Yohanes Teolog.

[3479] Ing Injil Sinai, pesta iki diarani ροδισμος, yaiku 'Festival Mawar'; dianggep manawa manna iku dhéwé, sing metu saka kuburané Yohanes Teologian, dijenengi ροδις – minyak mawar, bubuk mawar; nanging luwih pas mangertèni 'Pesta Mawar' minangka perayaan sing nggunakake kembang mawar, kaya déné kita nggunakake kembang ing Minggu Trinitas.

22 Mei

9 Mei (Gaya Lawas)

Uripé Nabi Yesaya

Dirilis tanggal 9 Mei

Masa pelayanan nubuaté Sang Nabi Yesaya (ing basa Ibrani, jenengé diucapaké 'Yeshua-Yahweh' lan tegesé 'panyelamatané Yahweh', yaiku panyelamatan sing diparingaké saka Gusti) iku wektu kang angel ing uripé bangsa Yahudi: ing jaman nabi agung iki, Karajan Israel wis ora ana maneh, dene Karajan Yehuda lagi ngalami taun-taun pungkasan sadurunge Panjajahan Babilonia. Pramila nasib sing nyedhihaké iki—panjajahan 'bangsa pilihan' ing sangisoré tangan aboté para raja pagan—iku paukuman saka Gusti amarga padha ora manut marang Panjenengané, nalika padha saya jero mlebu ing tumindak ora patuh marang hukum lan nyembah berhala. Pembelotan saka prajanji Gusti Allah iku banget gedhé ing Karajan Israèl, mula nampa paukuman kanthi cepet; nanging ing Karajan Yuda, pangarep-arep kanggo masa depan sing luwih apik kadhangkala sumunar, lan yen geni semangat suci kanggo Gusti durung padha mati kabeh ing Yudea lan Gusti isih nundha paukuman sing dimaksudake kanggo mbenerake kahanan, mula Karajan Yudea utang iki utamane marang pelayanan kenabian Santo Yesaya.

Nabi suci Yesaya, keturunan suku Benyamin, lair watara taun 760 SM; piyambakipun putranipun Amos, ingkang bab punika boten wonten cathetan ing Kitab Suci lan tradisi Yahudi nyebut piyambakipun minangka Amos, adhine Raja Amaziah. Panggonan tetepé Santo Yesaya yaiku Yerusalem – kutha krajan Karajan Yehuda. Masa cilik lan remaja nabi iki kebetulan bareng karo pamaréntahan mulya Sang Prabu Uzia sing wicaksana lan welas asih; pamaréntahan iki mesthi nduwèni pangaribawa agama lan politik sing migunani tumrap jiwa nabi sing bakal teka. Sejatine ora ana sing dingerteni babagan taun-taun awal masa enome Nabi Yesaya, nanging katoné kamulyané Gusti marang piyambakipun lan panggilané saka Gusti kanggo ngemban pangabdian ageng maringi pratandha sing ora bisa dibantah babagan kasucian nabi mau sanadyan ing tahap uripé kuwi; pangandikane sing kebak ramalan uga dadi bukti bab iki, sing mbukak kawruh jembaré piyambakipun babagan kitab-kitab suci bangsane; Cetha yèn wiwit isih cilik Santo Yesaya wis diwulangaké babagan paugeran Gusti Allah. Minangka wong sing taat, piyambakipun nikah karo garwo sing ajrih marang Gusti, lan saka garwo mau piyambakipun kagungan kalih putra; kabèh padha ngerti yèn garwo piyambakipun uga sawijining nabiyah (Yesaya 7:3, 8:3, 8:18).

Para Kudus Yesaya dipanggil kanggo pelayanan nubuaté ing taun seda Raja Uzia (taun 737 SM) lumantar panglihatan istimewa. Ing sawijining dina piyambakipun rawuh ing Upacara Suci ing candhi; ing ngarep paningalipun ana alun-alun para imam lan Panggonan Suci. Kanthi ngarasakaké pandonga, nalika ndelok marang Panggonan Suci, Nabi Yesaya dumadakan mirsani yèn candhi mau wiwit kabuka; ing ngarep paningal rohani, jeroé Ruang Suci Paling Suci kabuka; banjur tirai sing ndhelikaké Ruang Suci Paling Suci sing misterius sirna, lan nabi sing kaget lan kagum nyekseni panglihatan agung saka Gusti langit lan bumi, 'lungguh ing pangkat luhur lan mulya' – kaya-kaya ngadeg ing antarané swarga lan bumi; ambané jubah karajané Gusti ngisi candhi. Nganggo Sang Gusti 'ana serafim sing ngadeg; saben nduwé enem swiwi: loro kanggo nutupi pasuryané, loro kanggo nutupi sikilé, lan loro kanggo mabur. Lan padha nyerukan siji lan sijiné, kandha: 'Suci, suci, suci Gusti Sang Tentara. Kabèh bumi kebak kamulyané!'[3480] Saka pujian gemuruh para Serafim, 'tiang-tiang lawang nggempa lan candhi kebak asap'. Nabi Yesaya kebak rasa wedi lan muni kanthi ngeri:

"Celaka aku! Aku binasa! Amarga aku iki wong sing lambéné najis, lan aku manggon ing antarané bangsa sing lambéné najis[3481] , lan mataku wis weruh Sang Raja, Gusti angkatan tentara[3482] ."

[3480] Doxologi Seraphim iki, sing kaping telu nunjukaké kasuciané Allah Tritunggal, dianggep minangka wahyu babagan telung Pribadi Allah Tritunggal ora mung déning umat Kristen, nanging uga déning sawatara rabbi.

[3481] Ing kéné, Santo Yesaya mbokmenawa nyamékaké dhèwèké lan umaté kaya wong kusta, sing miturut Hukum Musa (Imamat 13:45) kudu nutupi cangkemé, ngélingaké wong sing liwat kanthi seruan: 'Kotor, kotor'.

Banjur salah siji Serapim mabur mudhun marang nabi sing bingung, nggawa ing tangané arang geni sing kobong dijupuk nganggo penjepit saka mezbah—tegesé, miturut Saint Basil the Great, saka 'mezbah swarga'. Dhèwèké nyentuh lambéné nabi, kandha:

'Delengen, iki wis nyentuh lambemu; kaluputanmu wis diilangi saka kowe, lan dosamu wis ditebus.'

Sawisé kuwi, nabi krungu swara misteriusé Gusti sing takon:

'Sapa sing bakal tak utus? Lan sapa sing bakal lunga kanggo Kita?'[3483]

Kanthi kapenuhan kayakinan suci, Santo Yesaya maju, ngandharake kepénginane kanggo nampa tugas abot lan tanggung jawab dadi juru warta kersaning Gusti marang bangsa Yahudi sing 'kaku atiné':

'Ing kene aku; utus aku,' pangandikane.

Gusti ora nolak tawaran Sang Nabi Yesaya lan maringi sarujukané kanthi tembung-tembung iki:

'Mlaku lan kandhaa marang wong-wong iki: "Kowe bakal krungu nganggo kupingmu nanging ora bakal mangerténi, lan kowe bakal ndelok nganggo mripatmu nanging ora bakal weruh."' Amarga atiné wong-wong iki wis dadi kebak; kupingé angel krungu, lan padha nutup mripaté, supaya aja nganti weruh nganggo mripaté, lan mangertèni nganggo atiné, lan mbalèk, lan Aku marasaké.'

Yesaya takon marang Gusti suwéné pira wong-wong mau bakal tetep ing pangerasan rohani kaya ngono, lan saka Gusti piyambak piyambaké nampa wahyu nggegirisi bab prahara sing bakal tumeka marang Israel:

'Nganti kutha-kutha dadi sepi lan ora ana sing manggon, omah-omah kosong tanpa wong, lan nganti tanah iki rusak tuntas' (Yesaya 6:1–11)

Wahyu iku rampung, lan Rohé Gusti nyenengi nabi Yesaya sing suci, mbukak marang dhèwèké masa ngarep sing misterius lan adoh kaya déné saiki, lan nguwatké dhèwèké ing perjuangan angel nglawan karusakan moral ing antarané bangsane dhéwé.

Atiné nabi, sing nresnani bangsane, ora nyadari pamérangan politiké, lan, manut kersaning Gusti, dhèwèké ora matesi pelayanan nubuaté mung ing wates sawijining kraton. Nanging, nalika Sang Nabi Yesaya nyampaikan khotbah nubuaté, dina-dinané Karajan Israel wis kaétung, lan nabi mau ora ana sing bisa ditindakake kajaba ngandhani 'celaka' gedhé sing wis ngancik ing Samaria, kutha krajan Karajan Lor:

– Celaka kowe, Samaria, sanggul kebanggaan wong-wong Ephraim sing mabuk, kembang layu saka hiasan endahmu, sing ngadeg ing pucuk lembah subur para sing kalah dening anggur. Delengen, Sang Kuwasa lan Kiyaté Gusti… nimpakaké sanggul iku menyang lemah kanthi kakuwatan. Kalungan kabanggaan wong-wong Efraim sing mabuk dipijak-pijak ing ngisore sikil. Lan marang kembang layu saka hiasan sing endah… kedadene padha kaya ara sing mateng sadurunge wayahe, sing nalika ana wong weruh langsung dijupuk ing tangan lan ditelan (Yesaya 28:1–4).

Ramalan sing nglarani iki ora suwe kawujud. Ing taun 722 SM, Samaria direbut déning Sargon, Raja Asyur, lan Karajan Israel mandheg ana kanggo salawas-lawase[3484] . Mangkono wong Israel, sing wis ninggalaké 'kabèh dhawuhé Gusti Allah', diusir saka ngarsané. 'Ora ana siji-sijia sing ketinggalan kajaba suku Yehuda' (2 Raja 17:16–18).

Kanthi ambruké Samaria, nabi suci Yesaya ngarahaké pandangane nubuat utamané marang nasib Karajan Yehuda, ing ngendi nalika Ahaz munggah dadi raja, karusakan moral saya nyebar. Sawisé pamaréntahan Amaziah, Uzziah, lan Jotham, Karajan Yehuda, sing wis ngrembaka dadi kuwasa nagara sing gedhé, kaparingaké marang Ahas, saéngga wong Amon lan akèh kutha Filistin ing sacedhaké dadi nagara bawahan bangsa Yahudi. Ing wektu sing padha, kasugihan sing akèh wis nglumpuk ing Yehuda, sing ing tangan Ahaz sing jahat digunakaké

[3482] Gusti Allah ngendika marang Musa: *'Ora ana siji waé sing bisa ndeleng Aku lan urip'* (Kaluwihan 33:20). Sabaoth – Gusti Tentara (swarga).

[3483] Pronomina jamak iki – 'Kita' – sing nyebutake siji Gusti Allah, uga minangka wahyu misteri Tritunggal Agung. Delengen Kejadian 4:26, 11:7.

[3484] Cathetan taun Sargon nyathet babagan kedadeyan iki: 'Aku ngurung kutha Samaria lan nyekel. Aku njupuk 27.280 warga dadi tawanan; aku milih 50 kereta kuda kanggo aku saka antarane sing ditawan; kabèh bandha liyane saka wong-wong kutha iki tak idini para abdi njupuk. Aku ngangkat panguwasa permanen kanggo padha lan mènèhi pajeg sing padha persis kaya sing wis dibayar sadurungé. Minangka panggantos wong-wong sing dadi tawanan, aku ngirim warga saka tanah-tanah sing wis tak taklukaké lan mènèhi pajeg sing tak jaluk saka wong Asyur. Cf. 2 Raja-raja 17:6. Saka gabungane sisa-sisa penduduk Israel karo wong-wong pagan sing dipindhahake kanthi paksa dening raja Asyur, muncul wong-wong campuran sing sabanjure dikenal minangka wong Samaria.

kanggo bab-bab sing ora pantes tumrap umat pilihané Gusti. Minangka wong Israel miturut lair nanging pagan ing atiné, Ahaz netepaké tujuan kanggo nggawe Yerusalem dadi salinan sampurna saka kutha-kutha krajan nagara pagan Fenisia lan utamané Asyur. Dheweke ngenalake ibadah marang srengéngé, rembulan, lan benda-benda langit liyane ing Yerusalem (2 Raja 23:5), lan malah ora sungkan ngotori candhi Gusti Allah. Patung Astarte, dewi pesta pora, dipasang ing omahé Gusti, lan ing jejere candhi ana 'omah-omah pelacuran', ing ngendi para wanita nganyam sandhangan kanggo Astarte (2 Raja 23:6–7); Kuda putih sing dipersembahake marang dewa srengenge disimpen pas ing lawang mlebu candhi; sawetara kamar sing dimaksudake kanggo nyimpen piranti suci lan kanggo panggonan para imam sing lagi tugas wis diowahi dadi kandhang jaran (2 Raja 23:11). Altar kurban pembakaran sing dibangun déning Salomo dipindhahaké déning Ahas saka panggonané ing ngarepé Panggonan Suci menyang sisih lor candhi lan diganti karo altar anyar sing modhèl Asyur (2 Raja 16:14–15). Altar-altar dipasang ing saben pojok Yerusalem supaya wong-wong sing liwat bisa nyuguhake kemenyan ing kono (2 Tawarikh 28:24); ing gapura Yerusalem lan ing kutha-kutha liya ing Yehuda isih ana 'tepat inggil' saka jaman biyen kanggo nyembah kurban marang Yehovah (2 Raja 15:4, 35); anané wis dadi ora sah sawisé pambangunan Bait Suci Gusti (3 Raja 3:2; Ulangan 12:13–14). Kanggo ngajeni dewa Fenisia Moloch, sawijining papan suci anyar dibangun persis ing sangisore tembok Yerusalem, ing Lembah Hinnom; ing kono ana arca perunggu gedhe Moloch; ing jerone ana tungku, lan ing sangisore tangan sing nglebar ana mezbah panggonan kurban bocah-bocah. Ahaz dhéwé maringi tuladha pangabdian sing semangat marang pemujaan berhala sing ora manungsawi iki: dhèwèké nyembelih salah siji putrané marang Moloch (2 Raja 16:3; 2 Tawarikh 28:3).

Amarga kaluputan iki sing ngrusak Karajan Yehuda lan nyulut murka sing adil saka Gusti, Yehuda ora suwe nampa paukuman sing dadi pratandha paukuman ilahi sing luwih nggegirisi sing bakal teka. Pekah, Raja Israel, lan Rezin saka Siria nyerang Karajan Yehuda kanthi pasukan gabungan; ngrampok lan ngrusak kabeh sing ana ing dalane, padha tekan Yerusalem dhewe; saliyane iku, wong Edom lan wong Filistin mbrontak, mbalekake kamardikané. *'Mangkono Gusti Allah ngendhegake Yehuda amarga Ahas, raja Yehuda, amarga dhèwèké wis nuntun Yehuda menyang dalan sing salah lan wis nindakake dosa abot marang Gusti Allah'* (2 Tawarikh 28:19).

Nalika raja-raja sekutu Pekah lan Rezin ngadeg ing gapura Yerusalem, kutha iku kebak wedi lan bingung, kaya alas wit ek sing digoyang angin kenceng (Yesaya 7:2). Nanging Gusti sing welas asih ora ninggalake umaté sing dosa: bebarengan karo paukuman, Panjenengané ngutus panglipur lan pangeling liwat nabi Yesaya. Sawisé ketemu Ahas miturut dhawuhé Gusti, ing dalan menyang Padang Belinichye sacedhak alur banyu kolam ndhuwur, nabi suci Yesaya kandha marang dhèwèké:

'Tinjoa lan tentremna atimu; aja wedi, lan aja nganti atimu kuciwa… (Rezin lan Pekah – iku pucuk obor kang kobong alon) padha ngrancang ala marang kowe, kandha, "Ayo padha munggah nglawan Yehuda lan gawe rusuh ing kana, lan njupuk kuwasane"… Nanging mangkene pangandikane Gusti Allah: iki ora bakal kelakon, lan ora bakal kasampurnakake.

Ndeleng Ahas ora precaya marang tembungé, Sang Nabi Yesaya sing suci kandha marang dhèwèké:

'Nyuwun pratandha marang Gusti Allahmu: nyuwun pratandha ing jeroning bumi utawa ing dhuwuring langit.'

Marang Ahaz iki, sing ndhelikake ora pracaya kanthi pura-pura ora gelem nguji Gusti, mangsuli:

'Aku ora bakal njaluk, lan ora bakal nguji Gusti.'

Banjur nabi, ngélarang raja amarga ora pracaya, nunjukaké lairé Mesias, Kristus, saka Perawan sing bakal dadi pratandha konfirmasi kasampurnané tembungé; sawisé prédhiksi pangusiran Rezin lan Pekah sing bakal teka, dhèwèké uga prédhiksi invasi mbesuk sing luwih medeni déning bangsa Asyur:

– Rungokna, ya, kowe, omahé Daud!... Gusti piyambak maringi pratandha marang kowe: delengen, Sang Perawan bakal ngandhut lan nglairake Putra, lan wong-wong bakal maringi jenengé: Immanuel[3485] . Panjenengané bakal diparingi susu lan madu; nganti yuswa cukup kanggo mbedakake antarane becik lan ala, tanah sing kok wedi bakal ditinggal déning loro raja. Nanging Gusti Allah bakal ngetokake marang kowe, marang bangsamu, lan

[3485] Matius sang Injilist mirsani ing lairé Gusti Yesus Kristus saka Sang Perawan Maria sing Maha Suci minangka kasampurnan ramalané nabi Yesaya sing suci iki: *'Kabèh iki kelakon kanggo nepaki apa sing wis diomongaké Gusti lumantar nabi, sing kandha: "Delengen, sawijining prawan bakal ngandhut lan nglairaké anak lanang, lan wong-wong bakal maringi jenengé Immanuel," sing tegesé "Gusti Allah karo kita".'* (Matéus 1:22–23)

marang omahé bapakmu dina-dina kang durung tau ana wiwit wektu Efraim pisah saka Yehuda; Panjenengané bakal nggawa raja Asyur (Yesaya 7:1–17).

Nanging Ahas sing ora precaya luwih milih nyandhak pangarep-arep marang raja Asyur tinimbang marang Gusti Allah, raja sing nabi wis ngelingake supaya ora nglawan. Golek pangayoman saka para raja sing nyerbu Yehuda, Ahas mbentuk pakumpulan karo Tiglath-Pileser II, raja Asyur, lan kanthi mangkono nyerahake kabeh bandha ora mung saka kraton dewe nanging uga saka candhi; dhèwèké piyambak lelungan menyang Damaskus kanggo nyuwun pangayoman marang Tiglath-Pileser, lan ing kono nampa rancangan kanggo mezbah Asyur sing kasebut mau. Minangka ganjaran amarga pasrah iki, raja Asyur ngrampog Siria lan pérangan Palestina sing kalebu Karajan Israel. Bab Ahaz, sawisé ngrampog candhi, dhèwèké nutup lawang gedhé candhi mau; lampu-lampu ing candhi padam; dupa ora diparingake maneh, lan papan suci ditinggalake ing kahanan sing pancen diabaikan. Ibadah sejati marang Yehovah, sing diganti dening penyembahan berhala sing saya tambah keji, meh kelalen (2 Raja 16:5–10; 2 Tawarikh 28:5–25).

Sawisé Ahaz seda, putrané Hizkia sing umuré rong puluh taun munggah dadi raja (taun 728 SM), lan kabuktèn dadi salah siji raja paling unggul saka bangsa pilihan. Hezekia nampa warisan sing nggegirisi saka bapakne. Karajan Yehuda, sing mbayar upeti sing ngremehake lan ngrusakake marang Asyur, uga lagi dirusak dening kabiasaan ala sing nggerogoti struktur jeroe. Antarane golongan ndhuwur, sing nyekel peradilan ing tangané, ketidakadilan nguwasani, lan penindasan marang wong mlarat dadi lumrah ing tangané para hakim sing rakus dhuwit (Mika 3:9–11; Yes. 1:17, 1–23, 3:14–15); para imam—guru-guru bangsa—nandhang dosa sing padha (Mi. 3:11), lan swara para nabi sejati kabungkam déning nabi palsu sing ngupaya bathi pribadi (Yes. 30:20–21; Hos. 9:8). Kabèh bangsa, kang kesandhung ing pesta pora (Yesaya 1:21) lan adoh saka Gusti ing atiné, paling ora mung netepi upacara-upacara Hukum[3486] tanpa ngetutaké paugerané ing urip saben dinané. Mula, lumantar nabi Yesaya, Gusti maringi pangéling sing nyentuh ati lan serius marang umaté, ngajak padha tobat:

'Aku,' pangandikane Gusti, 'wis ngopeni lan nggedhekake anak-anak, nanging padha mbrontak marang Aku. Sapi ngerti sing duwe, lan keledai ngerti palungan tuane; nanging Israel ora ngerti Aku, umatku ora paham.' Aduh, bangsa sing berdosa, wong-wong sing kabebanan kaluputan, turunan sing nindakake sing ala, putra-putra sing kaukum karusakan! Padha ninggalake Gusti (Yahweh), ngremehake Sang Suci saka Israel, lan padha mbalik mburi. Nganti pira maneh Aku kudu nyerang kowe, kowe sing tetep mbrontak? Kabeh sirahmu kebak borok, lan atimu sakabehe layu. Saka tapak sikil nganti pucuk sirah ora ana siji wae sing waras ing awaké: lara, memar, tatu kang ngembes, ora resik lan ora dibalut, lan ora diusap nganggo lenga… Rungokna sabda Gusti, he para panguwasa Sodom; pasraha kuping marang paugeran Allah kita, he wong-wong Gomorrah. Apa gunané akèh kurbanmu marang Aku?.. Aku wis wareg karo kurban bakar saka wedhus jantan lan lemak sapi gemuk; lan Aku ora kepengin getih sapi jantan, anak wedhus utawa kambing. Nalika kowe teka ngadhep Aku, sapa sing njaluk kowe nginjak-injak pekarangané? Aja padha nggawa korban sia-sia maneh: dupa iku mbeteake Aku; Aku ora tahan marang purnama lan dina Sabatmu, marang pasamuwanmu—kawicaksanan ala lan panyembahan berhala. Nyawaku sengit marang purnama lan pasamuwanmu; iku dadi beban kanggo Aku; iku dadi beban tumrap Aku kanggo nggendhong. Lan nalika kowe mbentang tanganmu, Aku ngalihaké pandanganku saka kowe; lan nalika kowe nambah pandonga, Aku ora ngrungokaké; tanganmu kebak getih (Yesaya 1:2–15). Perakmu wis dadi kerak; anggurmù wis dicampur karo banyu. Para panguwasa sampeyan iku pelanggar hukum lan kanca para maling; kabèh padha tresna marang peparing lan nguber sogokan; padha ora mbela anak yatim, lan perkara janda ora tau diparingi perhatian (Yesaya 1:22–23). Adusna awakmu, resikna awakmu; buwanga tumindak ala saka ngarepé Panjenengané; mandheg nindakake sing ala; sinau nindakake sing becik; ngupaya kaadilan; nylametake wong sing ditindhes; mbela anak yatim; mbela perkara janda. Banjur padha teka, ayo padha rembug bebarengan… Sanajan kaluputanmu abang kaya kain ungu, Aku bakal ndadekake padha putih kaya salju; sanajan padha abang kaya kain kirmisi, Aku bakal ndadekake padha putih kaya wol (Yesaya 1:16–18).

Raja Hizekia, keturunan saka ibune nabi Zakharia, pancen kebalikan saka bapakne, wong jahat sing kesengsem marang kabèh bab Asyur: Hezekia setya marang kabiasaan lan tradhisi nasional lan, kobong karo katresnan marang iman sejati, ndadekake dadi tujuane ing gesang kanggo mbalekake ibadah marang Yehovah lan ngresiki tanah sing kotor amarga panyembahan berhala. Iki dudu pakaryan sing gampang ing antarané wong-wong

[3486] Ing pungkasan pamaréntahan Ahas, kaya sing wis kita deleng, candhi ditutup.

sing umume nduwèni kecenderungan pagan. Ing kéné, para nabi sing diurmati banget maringi pitulungan marang raja sing taat, dipimpin déning Santo Yesaya. Dhèwèké nglumpukaké akèh murid sing, sawisé padhang pikiran déning guruné, banjur dadi pencerah kanggo wong-wong mau dhéwé. Mangkono, sekolah nabi sing diadegaké déning Santo Yesaya maringi dhukungan sing kuwat marang Raja Hizkia ing kebangunan agama lan moral bangsa. – Tumindak kapisan Hizkia yaiku ngresiki candhi saka kabèh kabiasaan pagan sing keji lan mbalèkaké ibadah ing kono (2 Tawarikh 29:3–36); ing wektu sing padha, kanthi ngrusak 'panggonan dhuwur', Hizkia mungkasi ibadah pribadi. Ing upayane ngilangi penyembahan berhala, dhèwèké ora ngapura malah harta suci bangsa: miturut paréntahé, ula perunggu—sing disembah akèh wong Yahudi, digawé watara 800 taun sadurungé déning Musa (Bilangan 21:9) lan ngadeg ing tengahé Yerusalem (2 Raja 18:4). Sabanjure, sawisé ambruké Karajan Israel—sing Hezekiah, amarga wedi kanggo karajané dhéwé, ora bisa nulungi—Paskah dirayakaké kanthi resmi ing Yerusalem ing ngarsané akèh wong Yahudi[3487] , sawijining pesta sing sadurungé, kamungkinan gedhé, dirayakaké sacara pribadi ing antarané kulawarga (2 Tawarikh 30).

Ing wektu sing padha, Sargon, sing ngrebut Samaria, seda, lan putra bungsune, Sennacherib, munggah dadi raja. Pati Sargon nyulut pemberontakan sing nyebar kaya ombak ageng marang bangsa-bangsa sing urip ing sangisore sangkèk aboté bangsa Asyur, sing manggon ing wewengkon amba sing nyabrang sakabèhé Asia Kulon lan saka kono nganti pinggir Kali Nil. Ing pucuk para pemberontak ana Firaun Mesir Seti lan Tirgak, Raja Étiopia. Raja Hizekia uga melu gabung karo wong-wong pemberontak. Kanthi tentara ageng, Sennacherib mangkat kanggo ngendhalèkaké para pemberontak. Sawisé netepaké Mesir minangka tujuan pungkasan kampanyéné, dhèwèké mlebu Palestina saka lor dhisik. Sawisé manèh nguasaké sawatara bangsa sing mbrontak ing kana dadi kakaisaran Asyur, Sennacherib mindhahaké sawatara pasukané menyang Yerusalem. Sawisé nyerbu lan ngrampok 46 kutha benteng Yehuda, pasukan cilik Sennacherib banjur ngurung kutha krajané, Yerusalem; Sennacherib dhéwé ngurung Lakhis, kutha liya ing Karajan Yehuda ing tapel wates karo Mesir. Rasa wedi nyekel para warga Yerusalem sing dikepung, marang wong-wong mau nabi Yesaya ora lali maringi tembung panglipur, mratelakake yèn paukumané Gusti Allah wis ngenteni wong Asyur, utamané ing tanahé bangsa pilihan (Yesaya 14:24–25). Nanging tembung nabi kuwi ora pati mbantu nyuntikake kawani ing atiné wong-wong sing wis kebak rasa wedi. Pengepungan kutha kuwi terus-terusan, amarga Hizekia ora gelem nyerahake Yerusalem lan sibuk nguwatake pertahanane; malah tambah parah, keluwen teka, lan sawetara wong, amarga putus asa, wiwit urip mewah lan cabul, sing nimbulake celaan keras saka nabi Yesaya (Yesaya 22:1–2, 12–14). Pungkasané, nalika nyadari yèn nglawan Asyur ora ana gunané, Hizkia mutusaké nyerah: dhèwèké ngutus utusan marang Sennacherib ing Lakhis kanggo nyatakaké pasrahé. Senakhérib mungkasi pengepungan Yerusalem, nanging ngetokake pajeg sing luwih abot marang Karajan Yehuda tinimbang sadurunge, saéngga kanggo mbayar pajeg mau, padha kudu mbusak emas sing isih ana saka rampokan candhi sadurunge—saka gapura lan ambiné lawang mlebu ing papan suci. Nanging banjur Sennacherib ngerti yèn Firaun Mesir Seti, sing biyèn wis tau dikalahaké déning dhèwèké, wis maju nglawan dhèwèké, bebarengan karo Tirhak, Raja Étiopia, sing wis mindhah pasukané saka pinggir Kali Nil Dhuwur. Ing kahanan kaya ngono, Sennacherib nganggep pasrahé Hizkia iku mung tipu daya licik kanggo tuku wektu nganti para raja sekutu teka nulungi. Mula, Sennacherib, ora nggatekake prajanji sing bubar dirampungake karo Hizekia, ngirim maneh pasukan cilik menyang Yerusalem ing sangisoré pimpinan telung jenderal, kalebu Rapsak, kepala staf. Pasukan iku nemokake gapura Yerusalem dikunci lan temboke wis siap kanggo dibela. Para panglima tentara Asyur ngrembug karo wakil-wakilé Raja Hizkia, ngajak Yerusalem supaya nyerah kanthi sukarela; amarga kahanan, rembugan mau dianakake ing ndhuwur tembok kutha ing ngarsané akèh wong. Rembugan mau ditutup karo pidato ngina marang Gusti déning Rapsak, kang diucapaké marang kabèh wong sing dikepung:

Rungokna tembung-tembungé… Sang Raja Agung Asyur. Mangkéné pangandikane Sang Raja: aja nganti Hizkia ngapusi kowe… utawa maringi pangarep-arep palsu… marang Gusti, kanthi kandha: "Gusti bakal nylametaké kita, lan kutha iki ora bakal kaparingaké ing tangané raja Asyur." Aja ngrungokake Hizkia, awit mangkene pangandikane Raja Asyur: padha rukun karo aku lan metu marang aku, supaya saben wong padha mangan woh anggur saka tandurane lan woh ara saka wit arahe, lan supaya saben wong padha ngombe banyu saka

[3487] Sanadyan Hizkia ngajak wong Israel sing isih ana sawisé deportasi Sargon menyang perayaan, padha nolak ajakan mau kanthi ngremehake (2 Tawarikh 30:5–10).

sumure dhewe, nganti aku teka lan nggawa kowe menyang tanah sing padha karo tanahlmu, tanah roti lan anggur, tanah woh-wohan lan kebon anggur, tanah wit zaitun lan madu; lan kowe bakal urip, ora bakal mati. Mula, aja ngrungokake Hizkia, sing ngapusi kowe kanthi ngomong, 'Gusti Allah bakal nylametake kowe.' Apa dewa-dewa bangsa-bangsa iku wis nylametake tanahé dhéwé saka tangan Raja Asyur? Endi dewa-dewa Hamat lan Arpad? Ana ing endi déwa-déwa Sepharvaim, Enna, lan Ivva? Apa padha nylametaké Samaria saka tanganku? Endi saka kabèh déwa ing tanah-tanah iki sing wis nylametaké tanahé dhéwé saka tanganku? Mula apa Pangeran bakal tenan nylametaké Yerusalem saka tanganku?' (2 Raja 18:28–35).

Nalika tembung-tembung mau dilaporake marang Hizkia, dhèwèké nyabuti sandhangané amarga sedhih banget, banjur nganggo kain karung, menyang candhi; lan dhèwèké ngutus Eliakim lan Shebna, pejabat kraton, bebarengan karo para imam sepuh, menyang nabi Yesaya; kanthi nganggo kain karung kaya sang raja, utusan Hizekia kandha marang nabi Yesaya sing suci:

Iki dina sedhih, paukuman, lan isin... Mbok menawa Sang Pringgi, Gustimu, badhé mireng kabéh tembungé Rabshakeh, ingkang kintun déning raja Asyur... kanggo ngina Gusti Allah ingkang gesang lan ngremehké Panjenengané nganggo tembung-tembung ingkang sampun kapireng déning Sang Pringgi, Gustimu. Mula, aturana pandonga kanggé tiyang-tiyang ingkang taksih kémawon (2 Raja 19:3–4).

Marang tembung-tembung mau, sing nuduhaké rasa ora yakin, nabi Allah mangsuli kanthi wangsulan kang kebak pracaya teguh marang pitulungané Gusti:

'Kandhaa marang tuanmu—mangkéné pangandikane Gusti: Aja wedi marang tembung-tembung sing wis kok rungokaké, kang diucapaké para abdi dalemé Sang Prabu Asyur kanggo ngina Aku. Delengen, Aku bakal ngutus roh marang dhèwèké, lan dhèwèké bakal krungu kabar kang nyebarake kabar kuwi banjur bali menyang negarané dhéwé, lan Aku bakal matèni dhèwèké nganggo pedhang ing negarané dhéwé[3488] (2 Raja 19:6–7).

Kanthi diwenehi semangat déning nabi, Hizekia mangsuli para utusan raja Asyur, nolak nyerahaké kutha, sanadyan sakbanjuré piyambakipun ngutus delegasi dhiri dhumateng Sennacherib, kanthi pangajab nylametaké nagariné saking invasi Asyur kanthi njamin yèn piyambakipun ora nduwé niyat licik. Utusan Hizkia nemokake Sennacherib wis ana ing Lakhis lan ora entuk asil; Sennacherib malah ora gelem ngrungokake. Kanggo ngamanake barisan mburi pasukane, dheweke mutusake nyerang Yerusalem. Amarga ora pengin mbuang wektu kanggo nggepung kutha, dheweke dhisik nyoba ngyakinke Hizkia supaya nyerah kutha tanpa perang; mulané Sennacherib ngutus kedutaan kapindho marang Hizekia karo layang ing ngendi, kanthi gumantung marang kekuwatane dhéwé, dhèwèké ngajak Hizekia supaya nyerahaké kutha tanpa perang;

'Ya Gusti, Allahé Israèl, sing lungguh ing kerubim! Mung Panjenengan déwé sing dadi Allahé kabèh kraton ing donya. Panjenengan sing nyipta swarga lan bumi. Condhongna, ya Gusti, kuping Panjenengan lan mirsani kula; mbukakna, ya Gusti, mripat Panjenengan lan ndeleng, lan mirsani tembung-tembunge Sennacherib, sing wis ngutus kanggo ngina Panjenengan, Gusti sing urip. Leres, ya Gusti! Para raja Asyur wis ngrusak bangsa-bangsa lan negarané, lan mbuwang déwa-déwané menyang geni. Nanging kuwi dudu déwa, nanging gawean tangan manungsa, saka kayu lan watu – mulané padha ngrusakaké kuwi. Lan saiki, ya Gusti, Allah kita, nylametaké kita saka panjenengané, lan kabèh kraton ing bumi bakal mangertèni yèn Panjenengan, ya Gusti, iku siji-sijiné Allah (2 Raja 19:15–19).

Nabi suci Yesaya uga nyawiji pandonga karo pandonga Hizekia (2 Tawarikh 32:20). Lan pandonga mau krungu. Lumantar nabi Yesaya, Gusti maringi pangandika marang Hizekia nganggo tembung-tembung kang nguwatake atiné:

'Mangkéné pangandikane Gusti, Allahé Israèl: Aku wis krungu pandonga sing kowe aturaké marang Aku babagan Sènakèrib, raja Asyur. Iki tembung sing wis diandikakaké Gusti babagan dhèwèké: Dara prawané Syon bakal ngremehké lan ngguyu kowe; putri Yerusalem bakal nggeleng sirahé nalika kowe liwat. Sapa sing wis kok caci lan kok ejahi? Lan marang sapa kowe ngangkat swaramu lan ngedhekake mripatmu nganti dhuwur? Marang sing Suci saka Israel… Amarga kesombonganmu marang Aku, lan amarga keangkuhanmu wis tekan kupingku, Aku bakal masang cincin ing irungmu… lan Aku bakal mbalekake kowe liwat dalan sing padha kaya nalika kowe teka. Lan iki pratandha kanggo kowe, Hezekia: taun iki kowe bakal mangan apa sing tuwuh saka wiji sing tiba, lan taun ngarep apa sing tuwuh kanthi sendirine; nanging ing taun katelu, tandur lan panen, tanem kebon anggur lan

[3488] Sennacherib pancen seda ing Asyur sawetara taun sawisé, dipatèni déning anaké dhéwé (2 Raja 19:37).

mangan wohé. Lan apa sing isih ana saka griya Yehuda, sing wis diparingi pangapura, bakal manumbuhaké oyod manèh ing ngisoré, lan bakal ngasilaké woh ing ndhuwuré .[3489] . Amarga saka Yerusalem bakal metu sisa, lan sing slamet saka Gunung Sion[3490] . Mula saka iku, mangkene pangandikane Gusti Allah babagan raja Asyur: dhèwèké ora bakal mlebu kutha iki, ora bakal nembak panah ing kono, ora bakal ngadhepi kutha iki karo tameng, ora bakal mbangun landasan kanggo nyerang kutha iki... Aku bakal mbela kutha iki supaya slamet, amarga demi Aku lan demi Daud, abdi-Ku (2 Raja 19:21–22, 28–34).

Lan Gusti ora suwe ngetokake, kanthi cara sing nggumunake, kakuwatan Panjenengané marang raja Asyur lan sih Panjenengané marang Yehuda. Kaya srengéngé munggah, ngilangaké kabut wengi, mangkono uga rasa wedi lan kuwatir sing wis nggelayuti Yerusalem sirna: ing wengi iku uga *'Malaikaté Gusti metu lan matèni 185.000 wong ing markas Asyur; lan nalika padha tangi esuk, wong-wong mau kabèh wis dadi bangké'* (2 Raja 19:35), lan raja Asyur *'mbalèk kanthi isin menyang negarané dhéwé'* (2 Tawarikh 32:21). Warga Yerusalem, sajrone wektu kuwi, éntuk akèh rampasan, kang ngisi kemah Asyur sing saiki wis ora ana sing mbela[3491] .

Ngrasakake tentrem, Hizekia miwiti pangembangan tentrem ing kratoné, sing alon-alon entuk ajining bangsa-bangsa sakupenge (2 Tawarikh 29:22–23). Nanging dina tentrem lan bagya kuwi diganti alesan anyar kanggo kuwatir: Raja Hizekia kena lara parah; Nabi Yesaya rawuh ing sisih ranjane lan nyampekake pesen sedhih saka Gusti, maringi pitutur marang Hizekia supaya nyiyapake wasiat kanggo keluargane, amarga pati wis cedhak. Urip ing jaman Prajanjian Lawas, nalika ing pepeteng sawise mati meh ora ana padhang saka Sang Juruh Walang sing bakal teka, Panguwasa neraka lan pati, lan amarga durung ana ahli waris sing bisa nerusake kraton, lan durung wareg urip, Hizkia puter ing pangarepan marang tembok, adoh saka cahya srengenge, lan nangis kenceng: 'Aduh! Gusti,' pangajabé, 'elinga yèn aku wis mlaku ing ngarsamu kanthi setya lan manah sing murni marang kowe, lan wis nindakake apa sing nyenengake ing paningalmu' (2 Raja 20:3).

Nabi Yesaya, sawisé ninggalaké raja sing lagi lara, 'durung metu saka kutha nalika sabdaé Gusti teka marang dhèwèké', amarga Gusti wis ngrungokaké pandonga abdi-Nya sing setya:

'Bali lan kandhaa marang Hizkia, panguwasa umat-Ku: Mangkéné pangandikane Sang Yehovah, Gusti Allahé Dawud, bapakmu: Aku wis ngrungokaké pandongamu lan weruh luhmu.' Lir iku, Aku bakal marasaké kowe; ing dina katelu kowe bakal munggah menyang griyaé Sang Yehovah; lan Aku bakal nambah umurmu limolas taun, lan Aku bakal nylametaké kowe lan kutha iki saka tangané raja Asyur, lan Aku bakal mbelani kutha iki demi Aku dhéwé lan demi Daud, abdi-Ku' (2 Raja 20:5–6).

Kanggo nyembuhaké lara Hizkia, nabi Yesaya maringi dhawuh nggunakake ubatan sing saiki isih lumrah ing Wétan, yaiku kompres ara: miturut dhawuh nabi, kompres iki dipasang ing borok[3492] sing muncul ing awak raja. Kanggo nyemangati raja lan miturut panyuwuné, Gusti maringi pratandha mujijat, mbusak kabèh keraguan yèn Hizekia sing mari bakal 'menyang omahé Gusti'. Nabi Yesaya kandha marang raja:

'Iki pratandha saka Gusti, manawa Gusti bakal nepati tembung sing wis diucapake: apa bayangané bakal maju sepuluh langkah, utawa mundur sepuluh langkah?'

Hezekia mangsuli:

'Gampang kanggo bayangan maju sepuluh langkah; ora, mending bayangan mundur sepuluh langkah.'

'Banjur nabi Yesaya mberuwak marang Gusti, lan Gusti mbalèkaké bayangan mau sepuluh undhak-undhakan ing tangga-tangga istana Ahas[3493] (2 Raja 20:8–11).'

[3489] Kabèh panèn Yehuda wis dipanen utawa diinjak-injak déning pasukan Asyur; mula, wong-wong Yehuda katoné bakal ngalami paceklik sing ora bisa dihindari. Nanging Gusti – miturut nabi – ora bakal ngidini iki kelakon: wiji-wiji sing wis tiba ing lemah bakal ngasilake woh sing cukup kanggo nyukupi uripé, ora mung ing taun pasukan Asyur diusir, nanging uga ing taun sabanjuré. Mangkono, 'sisa wiji sing isih urip bakal manumbuh manèh ing ngisor lan ngasilake woh ing ndhuwur'.

[3490] Ing kéné, tembung 'sisa' tegesé mesthi 'sisa' saka wong-wong sing setya marang Gusti Allah sejati sing tansah ana ing antarané wong Yahudi sing ora setya (Yes. 1:9; 10:22; Ezek. 6:8; Rom. 8:29), saka wong-wong mau turun para wong bener ing Prajanjian Lawas, dadi kagungané para rasul Kristus, lan saka wong-wong mau Gereja—keselamatan donya—tumbuh.

[3491] Kabungahan lan rasa syukur sing ngluhur saka umat pilihan marang Gusti Panyelamet kasebut, miturut sawatara komentator, kacermin ing Mazmur 45:1–12, 46:1–10, 75:1–13.

[3492] Ing teks Ibrani, lara Hizekia diarani 'shekhin'; dianggep yèn iki abses bubônik.

[3493] Iki nyebutake jam srengenge sing digawé déning Ahaz miturut modhèl Babilonia; bisa uga wujude minangka struktur dhuwur kanthi undhak-undhakan munggah utawa bunderan horisontal sing ditandhani garis-garis sing disusun miturut urutan tartamtu; bayangan sing disinari srengenge ing jam-jam mau bakal alon-alon obah ing undhak-undhakan utawa garis-garis mau, sing sejatine dadi pratandha

Kitab Yesaya nyathet pandonga sing diucapake Hizkia nalika nampa kabar kabungahan bab pamulihane. Pandonga iki, kanthi tembung sing nyentuh ati, nggambarke kahanan nyawa raja nalika ngadhepi pati lan nalika diparingi pangapura saka pati: Aku kandha marang atiku: "Ing tengah dina-dinaku aku kudu lunga menyang gapura pati; taun-taunku sing isih ana dipotong. Aku kandha: 'Aku ora bakal ndeleng Gusti, Gusti, ing tanah wong urip; aku ora bakal maneh ndeleng manungsa ing antarané wong sing manggon ing donya.'" Panggonanku dirubuhake lan digawa adoh saka aku kaya tenda penggembala; aku kudu nyepetake uripku kaya penenun: Panjenengané (yaiku Gusti) bakal motong aku saka alat tenun; awan lan bengi aku wis ngenteni Panjenengané ngutus pati marang aku. Aku ngenteni nganti esuk; kaya singa, Panjenengané ngremuk kabèh balungku; awan lan bengi aku ngenteni Panjenengané nggawa aku menyang pungkasan. Kaya bangau, kaya manuk pipit, aku njerit; aku meratap kaya merpati; mripatku nyawang langit kanthi putus asa: 'Duh Gusti! Aku kasangsaran: nylametaké aku.' Apa sing bakal tak kandhakake? Panjenengané kandha marang aku—lan Panjenengané nindakake. Aku bakal nglampahi kabèh taun uripku kanthi tentrem, éling marang sedhih atiku… Delengen, sedhih gedhé iki kanggo kabèktianku, lan Panjenengan wis nylametaké nyawaku saka jurang karusakan (yaiku saka kuburan), mbuwang kabèh dosaku ing mburimu[3494] (Yesaya 38:11–15, 17).

Warta bab pulihé Raja Hizkia sing mujijat nyebar kanthi cepet, nganti tekan nagara sing adoh kaya Babilonia. Rajané, Merodach-Baladan, sing isih bisa njaga kamardikan kratoné sanajan ngadhepi serangan gedhé saka Asyur, njupuk kasempatan kanggo ngutus duta menyang Hizekia, kanthi alesan kanggo ngucapaké sugeng mari lan takon luwih rinci bab pratandha mujijat sing nyertai; nanging sejatine tujuane kedutaan iku kanggo nggawe pakta serangan lan pertahanan karo Hizekia; kedutaan iku nggawa layang lan peparing saka raja Babilonia marang Hizekia. Hezekia bungah banget nampa utusan saka raja kraton ageng kaya ngono lan nampilake kabèh bandha kratoné marang para utusan. Utusan iki minangka ujian sing dikirim Gusti Allah marang Hezekia, 'kanggo mbukak kabèh sing ana ing atiné'. Lan raja sing taat iku gagal ing ujian: sanajan bubar wae wis nyekseni pratandha rahmaté Gusti marang dhèwèké, sing diancani pratandha mujijat, Hezekia, kabawa rasa sombong—ing ngendi ora ana papan kanggo mikir kamulyané Gusti—ngalihake pangarep-arepé saka Gusti marang manungsa lan marang dhèwèké dhéwé. Nanging kasunyatan manawa Hizekia mbukak kabèh rahasia kratoné marang utusan panguwasa Babilonia iku dadi pratandha ringkihé pikiran manungsa kanggo mangertèni paugeran Gusti Allah sing ora bisa dipahami, sing nemtokake yèn Yehuda bakal tiba persis ing tangan panguwasa Babilonia. Kanthi wahyu sing nyedhihaké iki—sing dadi paukuman tumrap kesombongan Hizekia—nabi Yesaya muncul ing ngarsané Raja Yehuda sawisé para utusan lunga. Sawise mangerteni saka Hizkia dhewe yen para utusan teka 'saka tanah adoh, saka Babilonia' lan 'ora ana siji barang ing saindenging kratone sing durung dituduhake marang para utusan', nabi Yesaya kandha marang Raja Yehuda:

'Rungokna sabda Gusti: Wektu bakal teka nalika kabèh ing omahmu, lan kabèh sing wis dikumpulaké bapakmu nganti dina iki, bakal digawa menyang Babilonia; ora ana siji waé sing bakal ketinggalan. Sawetara anakmu dhéwé, sing bakal lair saka kowe, bakal dijupuk lan bakal dadi kasim ing kratoné raja Babilonia.'

'Tembungé Gusti sing panjenengan kandhakake iku apik,' mangsuli Hizkia sing tobat kanthi andhap asor, nalika ndedonga supaya tentrem lan kamakmuran paling ora nyertai sisa dina-dinane (2 Raja 20:13–19; 2 Tawarikh 32:31; Yesaya 39).

Gusti ora nampik panyuwunané raja sing dosa: kanthi tentrem 'Hezekia ngaso karo para leluhuré' (2 Raja 20:21) lan dikubur kanthi kabèh pakurmatan, ing ngarsané akèh wong Yahudi, ing ndhuwur kuburané para putrané Daud ing Yerusalem[3495] (2 Tawarikh 32:33).

Ora suwe sawisé kuwi, nabi agung Santo Yesaya uga séda: miturut tradisi Yahudi sing ditampa déning Tertullianus, Laktansius, lan Santo Hieronimus, Santo Yesaya séda minangka martir, digergaji dadi loro[3496] nalika pamaréntahan penerus Hizekia, Manase.

---

wektu. Kajaba iku, miturut itungan astronomi, tanggal 26 September 703, taun sing padha karo wektu Hezekia lara, ana gerhana srengéngé parsial sing katon ing Yerusalem; iki bisa dadi panyebab fenomena mujijat (bayangan srengéngé mundur sepuluh undhak-undhakan) sing kacathet ing Kitab Suci.

[3494] Tegesé, dhèwèké ngapura lan lali marang wong-wong mau.

[3495] Miturut sumber sing paling dipercaya, Hizekia seda ing taun 699.

[3496] Iki kamungkinan nyebutaké martiré Santo Yesaya. Ibrani 11:39.

Yen, kaya sing diandharaké Santo Siril saka Yerusalem, 'Kristus ora dadi wong sing ora dikenal marang para nabi', mula iki kudu diomongaké khusus tumrap nabi Yesaya. Bukué ngemot ramalan babagan Kristus Juruslamet sing sampurna lan cetha banget, saéngga kanthi bener Para Bapa Gereja maringi gelar 'Evangelis Prajanjian Lawas' marang Santo Yesaya.

Ing nabi Agung Prajanjian Lawas iki kita nemokake gambaran rinci babagan Sang Mesias sing bakal rawuh.

Didhahului rawuhe Panebuka (Yesaya 40:3), Sang Mesias, sing turune saka daging saka griya Daud (Yesaya 11:1), bakal lair saka prawan (Yes. 7:14) lan bakal kapenuhan karo karunia Roh Suci (Yes. 11:2), lan bakal nggawa jeneng-jeneng sing kanthi cetha nunjukaké kamulyané Gusti (Yes. 9:6). Abdi Gusti sing andhap asor lan alus, sing dikasihi dening Sang Pangéran lan diutus kanggo ngumumaké kabeneran marang bangsa-bangsa, Sang Mesias *'ora bakal ngpatahké buluh sing wis remuk*, *lan ora bakal ngpadamké sumbu sing isih murub'*, nalika ing wektu sing padha nampilaké kakuwatan ageng ing ngadegaké kratoné ing bumi (Yesaya 9:1–4), kang bakal dadi kraton kabeneran, katentreman lan kawruh babagan Gusti Allah – *'banjur serigala bakal manggon bebarengan karo wedhus enom, lan macan tutul bakal ngendhog bebarengan karo anak wedhus; lan anak sapi, singa enom lan sapi jantan bakal manggon bebarengan; lan bocah cilik bakal mimpin wong-wong mau; lan sapi betina bakal padha ngembala karo beruang betina, lan anak-anake bakal padha ngendhog bebarengan; lan bocah cilik bakal mimpin wong-wong mau; lan singa bakal mangan jerami kaya sapi; lan bayi sing isih nyusu bakal dolanan ing bolongan ula tedung, lan bocah bakal nyelupake tangane menyang sarang ula berbisa. 'Ora bakal ana sing ngrusak utawa ngrata-rata ing kabèh gunungku sing suci; amarga bumi bakal kebak kawruh marang Gusti, kaya banyu nutupi segara'* (Yesaya 11:6–9). Nanging rawuhe kraton iki kudu diwiwiti dhisik karo pangandhap, sangsara, lan pungkasane patié Sang Mesias kanggo dosa manungsa: "*Ya Gusti,*" kandha nabi, kaya-kaya ngadeg ing salib Sang Juruwilujeng sing disalib, "*sapa sing pracaya marang apa sing wis kita krungu* (yaiku panginjilan babagan Putraning Allah sing wis inkarnasi), *lan marang sapa lengané Gusti wis kawahyuké?" Amarga Panjenengané rawuh ing ngarsané Gusti kaya tunas, kaya tanduran alit kang metu saka lemah garing; ora ana wujud utawa kamulyan ing Panjenengané; lan nalika kita ndelok Panjenengané, ora ana kaendahan kang bakal narik kita marang Panjenengané. Panjenengané dianggep hina lan dipudhunaké ing ngarsané manungsa, dadi manungsa kang kebak sedhih lan wis ngerti apa iku lara, lan kita padha ndhelikaké pasuryan kita saka Panjenengané; Panjenengané dipun cemoho, lan kita boten ngajeni Panjenengané.*' Nanging *'Panjenengané ngemban kalemahan kita lan nggendong saket kita, nanging kita nyangka Panjenengané dipun pukul, dipun pauk lan dipun asoraké déning Gusti Allah. Nanging Panjenengané kapilara amarga pelanggaran kita lan remuk amarga kalepatan kita; paukuman kang nggawa katentreman ana ing Panjenengané, lan lumantar tatu-tatu Panjenengané kita waras; kabeh kita padha kesasar kaya wedhus; saben wong padha milih dalane dhewe; lan Gusti Allah ngetokake kaluputan kita kabeh marang Panjenengane. Panjenengane dipun tindhes, nanging Panjenengane nampa sangsara lan ora mbukak cangkem; kaya wedhus sing digawa menyang panggilan, lan kaya anak wedhus sing meneng ing ngarepe sing nyukur, mangkono Panjenengane ora mbukak cangkem. Panjenengané dijupuk saka panindasan lan paukuman, nanging sapa sing bisa nerangaké keturunané? Amarga Panjenengané dipotong saka tanah wong urip; amarga pelanggaran umaté Panjenengané nampa paukuman. Wong-wong maringi Panjenengané kuburan bebarengan karo wong-wong jahat, nanging Panjenengané dikubur bebarengan karo wong sugih, amarga Panjenengané ora nate nindakake dosa, lan ora ana tipuan sing kapanggih ing cangkemé.*' Saliyane gambaran Mesias sing nandhang sangsara iki, agung ing andhap asor sing tanpa wates, nabi nggambaraké Mesias, Pangadeg Gréja, sing dimulyakaké amarga sangsara-Nya: *'Pangeran kersa ngremuk Panjenengané, lan Panjenengané nyerahaké Panjenengané marang sangsara; nanging nalika nyawane nyawisaké kurban pangapura, Panjenengané bakal ndeleng keturunan sing langgeng, lan kersaning Pangeran bakal kasampurnakaké lumantar tangané; Panjenengané bakal nyawang pakaryané nyawane kanthi marem; liwat kawruh-e, Panjenengané, sing Leres, abdi-Kula, bakal mberkahi akèh wong lan nggawa dosa-dosa mau ing awaké dhéwé. 'Mulane Aku bakal maringi bagéan marang Panjenengané ing antarané wong-wong agung, lan Panjenengané bakal mbagi jarahan karo wong-wong kuwat, amarga Panjenengané ngluaraké nyawané nganti mati lan diétang bebarengan karo para pelanggar; nanging Panjenengané nggawa dosa akèh wong, lan ndedonga kanggo para pelanggar'* (Yesaya 53:1–12).

Kontakion, Nada 2:

Sawise nampa karunia nubuat, wah nabi-martir Yesaya, pengkotbahé Gusti Allah, kowe nerangake marang kabèh Inkarnasié Sang Gusti, kanthi banter ing pungkasan ngumumake: 'Delengen, Sang Perawan bakal ngandhut ing kandhunge.'

Penderitaan Santo Kristoforus Sang Martir.

Dipepering ing tanggal 9 Mei

Ana crita aneh lan luar biasa babagan martir mulya iki,[3497] , yaiku manawa dheweke nduwé sirah asu lan teka saka tanah kanibal[3498] . Nalika dheweke ditawan ing perang déning sawijining bangsawan[3499] , dheweke ora bisa ngomong. Dheweke ndedonga marang Gusti, lan Gusti ngutus malaikat marang dheweke, sing kandha: 'Tetep semangat, Reprev!' – amarga iku jeneng ngarepé – banjur nyentuh lambéné, saéngga dheweke bisa ngomong. Sawisé tekan sawijining kutha, dheweke miwiti ngecam wong-wong sing nganiaya wong Kristen. Amarga iku, ana wong jenenge Bacchus nggebuki dhèwèké, nanging dhèwèké mangsuli marang Bacchus yèn dhèwèké kanthi andhap asor nampa panggebukan mau mung kanggo manut dhawuhé Kristus; lan yèn dhèwèké nganti nesu, ora Bacchus dhéwé utawa malah kuwasa kaisar—sing bakal dhèwèké gawé ora ana gunané—bakal bisa nglawan dhèwèké. Ora suwe sawisé kuwi, loro atus prajurit dikirim kanggo nggawa dhèwèké marang Kaisar[3500] , lan nalika padha mlaku, tongkat sing garing banget ing tangan sang wali kanthi kaajaiban mekar ing dalan; lan mengko, nalika para prajurit kehabisan roti sajrone lelampahan, dhèwèké nggandhèkaké roti mau nganti akèh. Mukjizat ageng iki nggumunake para prajurit, lan padha pracaya marang Kristus; bebarengan karo sang wali, padha dibaptis dening Uskup Antiokia, martir suci Babilas, lan sang wali diparingi jeneng Kristoforus minangka panggantos jeneng Repreva. Nalika sang wali digawa ing ngarsané kaisar, kaisar kuwi, nalika ndeleng piyambakipun, kagèt banget lan tiba mburi kanthi dadakan; banjur, sawisé waras manèh, piyambakipun mutusaké meksa sang wali murtad saka Kristus, ora nganggo kekerasan sing terang-terangan, nanging nganggo tipu muslihat: sepisanan kanggo ngowahi kahanan pikirane, lan sabanjuré, nganggo muji-muji, supaya sang wali gelem manut marang kersané. Kanggo tujuan iki, dhèwèké mréntahaké supaya loro wong wadon dijakaké – pelacur, ayu pasuryané lan gelem nyerahaké awaké dhéwé kanggo zinah – sing liwat pacelathon nggodha, ngundang ing para priya enom hawa napsu edan sing ora bisa ditahan kanggo zinah. Jeneng salah siji wanita iku Callinicia, lan jeneng sijiné Aquilina. Kaisar mrentahaké supaya padha mlebu ing ngarsané sang wali lan nanduraké manéka pikiran godha marang dhèwèké, kaya adaté, supaya, amarga katresnan dosa marang wong-wong mau, panjenenganipun badhé sarujuk nyelakaké imanipun marang Kristus lan nyembah marang déwa-déwa pagan; nanging Santo Kristoforus wiwit mulang dhumateng panjenenganipun bab iman marang Kristus lan, lumantar pangandikanipun, mbalèkaké panjenenganipun saking panyembahan berhala. Bali marang Kaisar, padha ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, mula padha diparingi sangsara sing kejem; lan sawisé nandhang sangsara kanggo pracaya marang Kristus, padha nampa mahkota martir. Amarga nesu marang para wanita mau, sang kaisar mrentahake supaya Santo Kristoforus digawa ngadhep lan wiwit ngolok-olok dheweke amarga raut pasuryane sing ora lumrah; nanging sang wali, minangka wangsulan, nyebut dheweke minangka wadah tumindak setan, amarga kuwi teges jeneng Kaisar Dekius. Sawisé kuwi, kaisar ngukum pati marang rong atus prajurit sing wis dikirim kanggo nggawa Santo Kristoforus marang ngarsané lan sing wis nampa baptisan suci bebarengan karo dhèwèké, amarga padha nyedhaki

---

[3497] Eling marang Santo Kristoforus banget diurmati ing Wétan lan luwih-luwih ing Kulon, utamané ing Spanyol. Ing Kulon, wong-wong nyuwun pitulungan marang dhèwèké nalika ana wabah penyakit nular.

[3498] Sawetara wong ngandhakake yèn Santo Kristoforus asalé saka bangsa Kanaan, déné liyané nglacak garis keturunané marang Canineans (saka *canis* – asu) utawa Cyncephali sing mangan manungsa. Katerangan bab rupa sang wali ing Prolog Slavia ditolak, déné Nikodemus ing Synaxarion nggambaraké yèn dhèwèké mung medeni.

[3499] 'Komites' iku pengawal kraton, lan sabanjure gelar iki banjur dianggo sacara umum marang anggota rombongan prokonsul, gubernur provinsi, lan liya-liyane.

[3500] Adhedhasar Prolog Yunani, Assemani pracaya yèn iki yaiku Kaisar Decius, sing mrentah ing Kakaisaran Romawi saka taun 249 nganti 251.

sang wali lan sujud ing ngarsané kaisar. Dheweke mrentahake supaya sirahé kabèh dipotong lan badané dibakar; kanggo Santo Kristoforus, dhèwèké mrentahake supaya dhèwèké dikurung ing wadhah tembaga, dipaku ing njero, lan banjur wadhah kuwi dipanasake nganti abang padhang, nanging nalika kuwi dilakoni, sang wali ora cilaka. Ora ngrasakake lara apa-apa saka geni utawa paku, dhèwèké ngadeg ing wadhah sing abang panas kaya ana ing swasana adem sing nyenengake. Kanggo akèh wong sing ana ing kono, iki katon kaya trik, nanging sang wali kandha marang para pracaya kanthi jujur lan kabungahan yèn nalika disiksa, dhèwèké weruh sawijining priya sing jangkungé banget lan rupané ayu, nganggo jubah putih, sing padhange luwih sumunar tinimbang srengéngé lan nganggo mahkota sumunar ing sirahé, manawa dhèwèké dikepung déning akèh prajurit, sing diadhepi déning sawatara Moor ireng lan ambuné ora enak, padha nyoba nyekel lan nyeret dhèwèké; nanging pimpinan medeni kuwi maringi pandelengan nesu marang wong-wong mau lan, mung kanthi sapandurat, nggawe kabèh pasukan mungsuh bingung lan nggebug wong-wong mau, nalika uga maringi dhèwèké kekuwatan supaya bisa nahan sangsara tanpa cilaka. Krungu crita iki lan weruh sang wali ora cilaka, akèh wong pracaya lan mbalik marang Kristus; banjur padha njupuk sang wali saka wadhah panas abang, amarga iku padha dipotong-potong déning algojo raja . Sawisé kuwi, watu diiket ing gulu Santo Kristoforus lan dhèwèké dibuwang menyang sumur, nanging malaékat nylametaké dhèwèké saka kono; banjur dhèwèké diparingi busana wesi abang panas lan pungkasané sirahé dipotong nganggo pedhang[3501] . Perayaan Santo Kristoforus lan para martir suci liyane sing nandhang sangsara bareng karo dheweke dirayakake ing Kyparissia[3502] ing dina sedahe, sing cedhak karo dina sedahe Santo George, Martir Agung.

Troparion, Nada 4:

Kawigati nganggo busana kang kacep karo getih, kowe ngadeg ing ngarsane Gusti, Raja Kakuwatan, Kristoforus kang tansah kelingan: ing kana, bebarengan karo para malaikat lan para martir, kowe nyanyi kidung telung suci lan nggumunake; lumantar pandonga-pandonganmu, nylametna wedhusmu.

Legenda Pangalihan Relik Santo Nikolaus, Uskup Agung Myra[3503]

Dirilis tanggal 9 Mei

Ing mangsa panas taun 1087, sajrone pamaréntahan Kaisar Yunani Alexios Komnenos[3504] lan ing sangisoré Patriark Nicholas Grammaticus saka Konstantinopel[3505] , nalika Vsevolod Yaroslavich[3506] mrentah ing Kyiv lan putrané Vladimir Vsevolodovich Monomakh[3507] mrentah ing Chernihiv, wong-wong Izmailit[3508] nyerang wilayah Yunani saka loro sisih segara. Padha nyerbu kabèh kutha lan désa, saka Korsun[3509] nganti Antiohia lan nganti Yerusalem; sajrone kuwi padha matèni priya, nyekel wanita lan bocah dadi tawanan, lan ngobong omah-omah lan kagungan. Gréja lan biara dirusak, lan kutha-kutha tiba ing tangan wong kafir. Ing wektu kuwi, kutha Myra ing Licia uga dirusak, ing ngendi ana jasadé Santo Nikolaus—jasad sing larang regané lan kinurmatan banget, sing wis nindakake kaajaiban lan mukjizat sing mulya. Tokoh sing kinurmatan iki bisa waé mbela kutha lan Gréja saka karusakan, nanging miturut dhawuh Gusti, dhèwèké ora nolak, kanthi ngendika: 'Gusti, kula badhé nindakaké ingkang mberkahi ing paningal Panjenengan.'

[3501] Martir suci iku seda ing Licia nalika pamaréntahan Kaisar Decius watara taun 250. Miturut akta martir, kabèh kalènder wiwitan, loro-lorone Wétan lan Kulon, nyatakake yèn dhèwèké seda tanggal 23 April.
[3502] Kyparissios utawa Kypariss iku sawijining distrik ing Konstantinopel.
[3503] Kanggo Uripé St. Nikolaus Panyipta Mucjizat, delengen 6 Desember
[3504] Alexius I Comnenus mrentah Kakaisaran Bizantium saka taun 1081 nganti 1118.
[3505] Nikolas III Sang Ahli Tatabasa njabat minangka Patriark saka taun 1084 nganti 1111.
[3506] Vsevolod Yaroslavich, putrané Yaroslav si Arif lan putuné St. Vladimir, mrentah wiwit taun 1075 nganti 1076 (6 wulan); banjur manèh wiwit taun 1078 nganti 1093.
[3507] Vladimir Vsevolodovich Monomakh mrentah saka taun 1073 nganti 1125.
[3508] Istilah 'Izmailites' ing kéné ngrujuk marang bangsa-bangsa wétan sing gegandhèngan: Turki, Pecheneg, lan Polovtsian.
[3509] Kutha kuna ing Krimea, cedhak Sevastopol, uga dikenal minangka Chersonesos Taurica.

Nanging Gusti kita Yesus Kristus ora kersa nglilani relik sang wali manggon ing panggonan sepi lan ora diurmati sapa-sapa, kaya sing katulis ing Kitab Suci: 'Mangkono para wali padha bungah ing kamulyan' (Mazmur 149:5); lan maneh: 'Kamulyan bakal ana ing kabèh wali-wali-Nya' (Mazmur 149:9).

Ing kutha Bari, sing wektu kuwi kagungané wong Norman[3510] , ana sawijining presbiter, wong sing tresna marang Kristus lan wicaksana. Santa Nikolaus muncul marang dhèwèké ing sawijining impen lan kandha: 'Mèlu lan kandha marang para warga lan kabèh déwan gréja yèn padha kudu lunga menyang kutha Myra, njupuk aku saka kana lan nyelehaké aku ing kéné, awit aku ora bisa tetep ana ing kana, ing panggonan sing sepi kuwi. Kuwi kersané Gusti.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali dadi ora katon. Sawisé tangi esuk, presbiter mau nyritakaké pangliyan mau marang kabèh wong. Padha bungah lan kandha: 'Saiki Gusti wis paring sih marang umaté lan marang kutha kita, amarga Panjenengané nganggep kita pantes nampa kang dipun tresnani, Sang Wali Nikolaus.'

Sakwise kuwi, padha milih saka antarané wong-wong sing taat lan ajiné marang Gusti Allah, banjur ngutus wong-wong mau nganggo telung kapal kanggo njupuk relik sang wali. Kanthi pura-pura lelungan kanggo dagang, wong-wong mau ngisi kapale nganggo gandum lan banjur mangkat.

Sawisé tekan Antiokia, padha adol gandum lan tuku kabèh sing dibutuhaké. Ing kono padha krungu yèn wong-wong Venesia sing ana ing kutha kuwi arep ngalang-alangi lan nyekel reliké Santo Nikolaus. Tanpa suwe, para baron banjur mangkat kesusu, tekan Myra ing Licia, lan labuh ing pelabuhan kutha kuwi. Sawisé nyusun rencana kanggo nylametaké awaké dhéwé lan kutha, wong-wong mau padha nyiapaké senjata lan mlebu Gréja Santo Nikolaus. Ing kono padha weruh papat biksu lan takon ing ngendi relik Santo Nikolaus disimpen. Para biksu mau nuduhaké panggonan relik kasebut. Wong-wong saka Barye mau nggali lantai gréja lan nemokaké wadah relik, kang kebak mur. Padha ngucurake mur lanang menyang wadhah, njupuk relik sang wali lan nggawa menyang kapal, banjur mangkat. Loro biksu tetep ing Myra, dene loro liyane ngancani relik Santo Nikolaus[3511] . Padha mangkat saka kutha Myra tanggal 11 April lan tekan kutha Bari tanggal 9 Mei, ing sonten Minggu. Nalika padha weruh yèn wis teka saka kutha Mir karo relik Santo Nikolaus, kabèh warga kutha Bari—lanang lan wadon, enom lan tuwa—metu nyambut santo mau karo obor lan kemenyan; padha nampa relik mau kanthi kabungahan lan pakurmatan ageng lan nyimpené ing Gréja Santo Yohanes Pembaptis ing pinggir segara.

Relik suci sang wali nindakake akèh mujijat ing kéné. Tekan ing Bari ing sonten Minggu lan, ing ésuk Senin, wis mariaké 47 wong lara, lanang lan wadon, kang nandhang manéka rupa panyakit: ana sing lara sirah, ana sing lara mripat, ana uga sing lara ing tangan lan sikil utawa ing jantung, déné ana uga sing awaké kabèh disiksa déning roh najis. Ing dina Selasa, 22 wong lara mari, lan ing Rebo, 29 wong. Esuk banget ing dina Kemis, Santo Nikolaus nyembuhake wong tuli lan bisu sing wis lara limang taun. Banjur sang wali rawuh marang sawijining biksu sing taat lan ngendika: 'Mangkono, miturut kersaning Gusti, aku teka marang kowe ing tanah iki, ing Dina Gusti, ing jam sanga, lan nyawang, 111 wong wis mari amarga aku.'

Lan Santo Nikolaus terus nindakake mujijat liyane saben dina, kaya mata air sing mili tanpa entek. Lan akèh peparing sing digawa marang sang wali: emas, pérak, lan busana mewah. Nalika nyekseni mujijat-mujijat kang mulya, para warga kebak kabungahan; padha mbangun gréja agung lan éndah ing asmané Santo Nikolaus Panyipta Mrekah[3512] , lan nggarap relikwarium pérak kang dilapisi emas kanggo relik-reliké. Ing mangsa panas katelu sawisé relik-relik kasebut dipindhah saka Myra ing Lycia, padha ngirim layang marang Paus Urbanus ing Roma, njaluk supaya dhèwèké teka ing Bari karo para uskup lan kabèh rohaniawan gereja kanggo mindhah relik-relik Santa Nikolaus. Paus teka kanthi diancani para uskup lan rohaniawan; Padha nyelehake relik suci mau ing

---

[3510] Kutha Bari dumunung ing kidul semenanjung Italia, ing pesisir wétan Segara Adriatik, ing wewengkon sing dikenal minangka Apulia. Penduduk kidul Italia wis suwe wong Yunani. Ing pungkasan abad kaping 9, wewenang kaisar Yunani wis diadegake ing kene. Ing taun 1070, kutha Bari dijupuk saka wong Yunani déning wong Norman, sawijining suku lor asalé saka bangsa Jermanik; nanging sanadyan mangkono, iman Ortodoks lan ibadah ilahi tetep dilestarekake ing sawetara biara Apulia, sing isih tundhuk marang Patriark Konstantinopel.

[3511] Ing upacara pangalihan reliké Santo Nikolaus, dinyanyèkaké kaya mangkéné: 'Liwat segara prosesi panjenengan lumampah, ya Santo, saka Myra ing Licia menyang Bargrad: amarga relikwis panjenengan dijupuk saka kuburan, lan lelungan saka Wétan menyang Kulon, diiringi para biksu saleh sing, ngadeg ing sacedhake kuburan panjenengan lan ngurmati panjenengan, manut dhawuhé Gusti Pangeran kabèh, ya Nicholas sing paling mulya' [stichera kapindho ing panggonan stichera. – *Disunting déning 'Azbuka Verы'*].

[3512] Perayaan pangalihan relik Santo Nikolaus ing Rus' diadegaké déning Metropolitan Yohanes II saka Kyiv ing taun 1089.

relikari perak; banjur para uskup lan bangsawan nggawa menyang gréja anyar sing megah lan nyelehake ing mezbah tanggal 9 Mei. Padha uga nggawa peti mati kuna sang suci, sing digawa saka Myra, nyelehake peti mau ing gréja lan nyelehake bagean saka tangané sang suci saka reliké ing jeroné. Akeh wong teka kanggo ngurmati sang wali, nyium relik-reliké lan reliquaryé. Paus Urban, para uskup, lan kabèh warga ngrayakaké pésta agung lan ngurmati sang wali ing dina iku, sing isih dilakoni nganti saiki[3513] . Ing jaman semana padha mangan lan ngombe, lan sawisé maringi sedekah sing akèh marang wong mlarat, padha bali menyang omahé kanthi tentrem, ngluhuraké lan muji Gusti Allah lan abdi suci Panjenengané, Nikolaus.

Troparion, Nada 4:

Dina pesta sing mulya wis sumunar; kutha Bar bungah, lan bebarengan karo iku sakabehe jagad padha ngluhurake kanthi kidungan lan lagu rohani: awit dina iki pesta suci pangalihan relik sing kinurmatan lan marasaké kabèh saka Santo Nikolaus, Pangripta Mucjizat, sing kaya srengéngé sing ora tau surup, sumunar kanthi sinar padhang, ngusir pepeteng godaan lan kasangsaran wong-wong sing njerit kanthi iman: 'Nyelametna kita, ya Pengantara Agung kita, Santo Nikolaus.'

Kontakion, Nada 3:

Relikmu, yaiku, Santo Nikolaus, sumunar kaya lintang saka wetan nganti kulon; segara wis disucèkaké déning prosèsi panjenengan, lan kutha Bars wis nampa sih panjenengan: awit panjenengan wis muncul marang kita minangka pangripta mujijat sing nggumunaké, éndah, lan welas asih.

23 Mei

10 Mei (Gaya Lawas)

Perayaan Santo Simon Sang Semangat, Rasul

Perayaan tanggal 10 Mei

Sang Simon iki asalé saka Kana ing Galilea lan piyambaké wis dikenal pribadi déning Gusti lan Indungé sing Maha Suci, amarga kutha Kana dumunung ora adoh saka Nazaret. Nalika Simon ngrayakaké mantenané, piyambaké ngundang Gusti, bebarengan karo para muridé, lan Indungé sing Maha Suci menyang pesta. Nanging nalika anggur kanggo para tamu entek, Gusti malihaké banyu dadi anggur (deleng Yohanes 2:1–11). Kagèt déning mujijat iki, panganten lanang banjur pracaya marang Gusti Yesus Kristus minangka Gusti sejati lan, sawisé ninggalaké pésta mantenan lan omahé, mèlu Gusti Yesus kanthi semangat; Mula saka iku dhèwèké dijulukaké Zelot, utawa sing semangat ([3514]), amarga dhèwèké kobong banget karo semangat gedhé nganti, amarga katresnan marang Kristus, dhèwèké ninggalaké bojoné lan kabèh ikatan donya, lan nyawisé dipingitaké marang Panganten Langit. Amarga iku, Simon kalebu ing antawis para murid Kristus lan diétang minangka salah siji saka rolas rasul suci.

Nalika Roh Suci mudhun marang para rasul ing dina Pentakosta ing wangun lidah geni, padha nampa karunia basa, supaya bisa nginjili Injil marang kabèh bangsa; lan Simon, bebarengan karo sewelas rasul liyane, dianggep pantes nampa Roh Suci. Sawisé nampa Roh Suci, dhèwèké miwiti mènèhi warta bab Kristus ing manéka nagara, lelungan liwat Mesir, Mauritania, Libya, Numidia, Khirenaika, lan Abkhazia. Dheweke uga ngunjungi

[3513] Gereja iki isih ana nganti saiki.

[3514] 'Zealot' lan 'zealous one' iku istilah sing padha tegesé; 'zealot' iku terjemahan basa Yunani saka tembung Ibrani 'kananit' (saka 'kana' – semangat). Ana sawijining teori sing nyebutake manawa sadurunge diundang dadi rasul, Simon si Zelot iku dadi anggota sekte Zelot – wong-wong sing semangat marang iman leluhur lan sing nggatekake banget ngetutake paugeran ritual ing Hukum Musa.

Britania. Ing kana, dheweke padhangake akèh wong pagan sing durung kenal Kristus nganggo iman Kristus, amarga iku dheweke disalib déning wong-wong sing ora pracaya lan pungkasané uripé kanthi martir sing padha karo sing dialami Yesus Kristus ing kayu salib[3515] .

Kontakion, Nada 2:

Misuwur amarga kawicaksanan pangajarane, sing wis ngakar ing jiwa para wong sing taat, ayo padha muji Simon, sing ngandharake tembung-tembungé Gusti Allah: amarga saiki piyambakipun ana ing ngarsané pangastané kamulyan lan bungah bebarengan karo makhluk-makhluk gaib, tanpa kendhat ndedonga kanggo kita kabèh.

Uripé Isidora si Bodho kanggo Kristus

Dirilis tanggal 10 Mei

Ing Biara Tavenisi[3516] sing dumunung ing Thebaid, ana sawijining wanita enom jenenge Isidora sing wis nindakake praktik asketis kabodhoan suci. Dheweke tumindak kaya wong bodho lan edan, mulane dheweke dianggep hina banget dening para biarawati liyane nganti ora ana siji wae sing gelem mangan bareng dheweke. Dheweke asring direndhahake lan diinsulti dening kabeh wong, nanging Isidora nahan pangasingan kasunyatané kanthi sabar banget, tansah matur nuwun lan muji Gusti Allah.

Isidora makarya tanpa kendhat ing pawon biara, ngladeni kabèh para biarawati lan nindakake kabèh pakaryan biara, tanpa nyingkiri tugas sing paling angel lan reged. Kanthi tangané dhéwé, dhèwèké ngresiki biara saka kabèh rereged lan kotoran. Mangkono, wong sing kinurmatan iku makarya tanpa kendhat, wiwit esuk nganti bengi, tanpa maringi wektu kanggo ngaso sanadyan mung sak jam, tansah ngentekake tenaga ing awaké dhéwé.

Kadhangkala Isidora tumindak kaya-kaya kesurupan, supaya bisa ndhelikake kabecikane saka para biarawati liyane. Kanthi mangkono, sabda apostolik kasebut kawujud ing dhèwèké: *'Yen ana sing nganggep dhèwèké wicaksana ing jaman* iki*, supaya dhèwèké dadi bodho, supaya bisa dadi wicaksana'* (1 Kor. 3:18).

Ana patang puluh biarawati ing biara kuwi, lan kabèh mau, manut paugeran urip biara, nganggo jilbab ing sirahé; nanging Isidora mung nutupi sirahé nganggo kain lusuh prasaja. Ora ana siji wae sing tau weruh dheweke mangan sepotong roti utawa lungguh ing meja lan mangan panganan mateng, amarga dheweke nglumpukake remah-remah sing tiba saka meja lan mangan kuwi; tinimbang panganan mateng, Isidora ngombe banyu sing digunakake kanggo ngumbah panci lan ketel. Sing kinurmatan iku ora tau ngina sapa waé nganggo tembungé, ora tau nesu marang sapa waé, ora tau nggrundel marang Gusti, nanging tansah meneng; dhèwèké ora tau melu pacelathon apa waé, dawa utawa cekak, karo sapa waé, lan sejatine ora tau ngomong marang sapa waé, sanadyan para seduluré wadon asring nggebuki lan ngfitnah dhèwèké.

Sawisé Ibu Isidora nglampahi pirang-pirang taun ing panglakon tapa brata kaya ngono, ana wahyu bab dhèwèké teka marang Pitirim, sawijining priya sing duwé kasampurnan urip dadi pertapa ing Gurun Porphyrit sing cedhak. Malaikaté Gusti Allah muncul marang dhèwèké lan kandha: 'Ngapa kowe bangga ing pikiranmu lan nganggep awakmu wong saleh, nalika manggon ing panggonan sepi iki? Apa kowe kepengin ndeleng wanita sing luwih saleh tinimbang kowe, sing wis nyenengake Gusti Allah kanthi tapa brata luwih saka kowe? Yen kowe

---

[3515] Simon si Zelot mati syahid ing Abkhazia lan dikubur ing kutha Nicopolis, sing dumunung cedhak Dzhigeti. Warga lokal isih nunjukake reruntuhan kutha iki watara 20 versta saka Sukhum, ora adoh saka pesisir. Gereja dibangun ing panggonan seda sang wali, sing dipugar maneh ing taun 1875 liwat upaya salah siji Pangeran Agung. Rasul suci Simon si Zelot, sing saiki kita peringati, kudu dibédakaké, kaping pisan, saka Simon Petrus, uga sawijining rasul saka Rolas, lan saka Simon utawa Simeon, sedulur Gusti miturut daging (Mat. 13:55), sing kalebu ing cacahing Pitu Puluh Rasul lan dadi Uskup kapindho ing Yerusalem – penerusé Rasul Yakobus, sedulur Gusti miturut daging. – Pangeling-eling Simon si Zelot uga dirayakake dening Gréja Suci tanggal 30 Juni, bebarengan karo pangeling-eling sewelas rasul liyane).

[3516] Biara Tabenisi diadegaké déning ahli tapa asal Mesir sing misuwur, Santo Pachomius Agung (sing dina rayané dirayakaké tanggal 15 Mei), lan dumunung ing Thebaid Dhuwur. Biara iki diadegaké amarga adhine Pachomius kepéngin urip piyambakan. Panggonan sing dipilih kanggo biara wanita dijenengi Men lan dumunung ing pinggir Kali Nil, dene biara priya dumunung ing sawijining pulo ing tengah Kali Nil. St Pachomius maringi aturan sing ketat marang para biarawati, meh padha karo aturan ing biara dheweke.

kepengin ndeleng wanita kaya ngono, mangka menyang Biara Tavenisian; ing kana kowe bakal ketemu sedulur wadon sing nganggo kain lusuh ing sirah tinimbang jilbab; sedulur wadon iki wis nyenengake Gusti luwih saka kowe liwat pakaryané, amarga sanajan tansah manggon bebarengan karo sedulur-sedulur wadon liyané lan tansah ngladèni kabèh wong kanthi katresnan, dhèwèké dianggep remeh déning kabèh wong; nanging sanadyan mangkono, atiné ora tau nyimpang saka Gusti, kaya mangkono uga pikirane tansah kasengsem marang pangrasa bab Gusti. Lan kowe, nalika tetep kéné ing pangasingan lan ora tau ninggal panggonan iki, ngumbara ing pikiranmu liwat kabèh kutha.

Pitirim langsung mangkat menyang biara wanita Tavennis. Sawise tekan biara pria ing Tavennis, Pitirim nyuwun marang abbot biara kuwi supaya nyedhiyakake pangawal sing bisa nganterake dheweke menyang biara wanita. Amarga Pitirim kondhang banget ing kéné amarga pakaryané, lan minangka pangajèn marang urip aseté lan yuswa tuwa, abbot nyedhiyakake pituduh saka komunitas biara, sing kanthi ati-ati lan katresnan ngeteraké dhèwèké nyabrang kali sing misahaké loro biara – biara priya lan biara wanita – lan nuntun dhèwèké menyang biara wanita.

Sawisé tekan biara, sang sesepuh sing kinurmatan mau pisan-pisan menyang gréja biara. Sawisé ngaturaké pandonga kaya biasané ing kono, Pitirim nyuwun kabèh para biarawati supaya padha nglumpuk ing sacedhaké supaya dhèwèké bisa ndelok kabèh. Kabèh para biarawati padha kumpul, kejaba Isidora. Amarga ora weruh biarawati sing wis nampa kabar saka Malaikat lan sing dadi sabab dhèwèké teka ing kéné, sang sepuh kandha:

'Bawani kabèh biarawati marang aku, awit katon ana siji sing ilang.'

Para biarawati mangsuli:

'Ing kene kita kabeh padha ngadeg ing ngarepmu.'

Nanging sang tuwa kandha:

Ana siji sing ora ana ing kene, yaiku sing aku nampa wahyu saka Malaikaté Gusti Allah.'

Banjur para sedulur wadon padha kandha:

'Kita kabeh ana ing kene, Bapa sing kinurmatan; mung ana siji adhine wadon sing ora ana, sing ana ing pawon, nanging dheweke polos lan kesurupan.'

Pangulu banjur kandha:

'Bawani adhine mau marang aku uga, supaya aku bisa ndeleng dheweke, amarga aku teka kene kanggo dheweke.'

Para sedulur wadon banjur lunga njupuk dheweke lan ngandhani yèn sang tuwa ngundang dheweke. Nanging dheweke ora gelem lunga, amarga ing atiné wis mangertèni wahyu sing diwènèhaké malaékat marang sang tuwa.

Banjur para sedulur wadon nyekel lan nyeret dheweke kanthi paksa, kandha:

– Bapa Pitirim sing kinurmatan ngundang kowe.

Nalika Isidora digawa ing ngarsané sang tuwa, nalika panjenengané weruh lan mangertèni yèn dhèwèké pancèn adhine sing wis dicritakaké Malaékat marang dhèwèké, panjenengané tiba ing sikilé, kandha:

'Berilah berkah kula, ibu ingkang kinurmatan!'

Nanging Isidora dhéwé tiba ing sikilé lan kandha:

'Berikahna aku, Bapa sing kinurmatan!'

Ndeleng kabèh kuwi, para sedulur wadon padha gumun banget lan kandha marang sesepuh:

'Mugi aib kaya ngene ora nate tumeka marang panjenengan, bapak ingkang kinurmatan! Amarga adhine wadon iki edan.'

Nanging Pitirim sing Kasucèkaké kandha marang wong-wong mau:

'Mbok menawa kowe kabeh padha edan; nanging adhine iki wis nyenengake Gusti luwih saka aku utawa sapa wae ing kene; dheweke iku ibu kanggo kita kabeh, lan aku bakal ndedonga marang Gusti supaya paring aku bagéan bebarengan karo dheweke ing Dina Kiamat.'

Krungu iki, kabèh para biarawati padha sujud ing ngarepé sang tuwa lan kanthi nangis nyritakaké kabèh caci maki sing wis padha diucapaké marang dhèwèké saben dina. Nalika padha ngomong, salah siji biarawati kandha:

'Aku tansah ngomel marang dheweke.'

Sing siji maneh kandha:

'Aku biyèn kerep nyawuraké banyu kucel marang dhèwèké.'
Sing katelu:
'Aku biyèn nate nggebuk dhèwèké nganggo tanganku.'
Sing kaping papat:
– Aku nggebuk dheweke nganggo tongkat.

Lan para biarawati liyane nyritakake marang pangulu akèh caci maki liyane sing wis padha ditindakake marang biarawati sing mulya. Padha sujud nyembah ing ngarep Isidora, kabèh padha nyuwun pangapura marang dhèwèké.

Sesepuh sing saleh Pitirim, bebarengan karo Isidora sing kinurmatan, ngaturake pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah kanggo para sedulur wadon, supaya dosa-dosane diparingi pangapura. Sawisé kuwi, Pitirim nglampahi wektu suwé mulang para biarawati lan rembugan karo wong-wong mau kanggo kabecikan jiwané; lan pungkasané, piyambaké bali menyang panggonan panglakoné tapa brata, muji lan ngluhuraké Gusti Allah, sing wis maringi piyambaké hak istimewa kanggo ndeleng abdi Panjenengané, sing didhelikaké saka kabèh wong.

Bab Isidora sing kinurmatan, amarga ora kepengin nampa pakurmatan saka para sedulur wadon, piyambakipun ninggalake biara kanthi rahasia, tanpa ana sing ngerti, sawisé sang sepuh budhal, lan manggon ing panggonan-panggonan sing ora ana sing ngerti nganti dina seda.

Mangkono uripé Sang Pamesun Gusti iki, sing kasembunyi saka kabèh wong, ngabdi marang Gusti kanthi rahasia ing sangisoré wujud kabodhoané sing suci. Kanggo iki dhèwèké bakal nampa ganjarané saka Gusti ing swarga kanthi kabuka, ing ngarepé kabèh warga swarga; sawisé mapan ing antarané wong-wong mau, dhèwèké ngluhuraké Rama, lan Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal[3517] .

Peringatan Kangsolekah Taísia

Dirilisake ing tanggal 10 Mei

Ing Mesir ana cah wadon Kristen sing jenenge Taissia. Nalika wong tuwané tilar donya lan dhèwèké dadi yatim piatu, amarga kepéngin njaga kasucian prawané, Taissia maringi kabèh kagungané marang wong mlarat, lan ngowahi omahé dadi panginepan para biksu pertapa. Mangkono dhèwèké urip suwé, nampani para askétis ing omahé lan maringi pangaso saka lelampahané. Sawisé suwé, kabèh bandha Taisia wis entèk, nganti dhèwèké dadi mlarat banget. Amarga tipuané setan, ana wong-wong dosané nyedhak dhèwèké; padha nuntun dhèwèké menyang dosa lan mbelok saka dalan kaslametan; wiwit kuwi, Taisia miwiti urip ing dosa, nyemplung ing zinah lan pesta pora.

Nalika para asketis ing skete krungu bab owah-owahan ing urip Taisia, padha sedhih banget. Sawisé rembugan bebarengan, padha menyang marang Abba John Kolov lan kandha marang dhèwèké:

'Kita krungu yèn adhine kita nglakoni urip dosa. Nanging amarga dhèwèké wis paring katresnan gedhé marang kita kanthi maringi pangayoman ing omahé, kita uga bakal nuduhaké katresnan rohani lan ngopeni kaslametan nyawané. 'Mangga, Bapa ingkang kinurmatan, panjenengan mangkat dhumateng piyambakipun lan paringi pitutur supados tobat; panjenengan saged nindakaken punika, awit panjenengan kaparingi kawicaksanan saking Gusti. Adapun kula, badhe nindakaken puasa lan ndedonga kanthi khusyuk dhumateng Gusti, supados Gusti paring pitulungan dhumateng panjenengan.'

Abba John Kolov, nggenepi panyuwunan para bapa sing kinurmatan, lunga menyang kutha kanggo nemoni wanita iku, ndedonga meneng marang Gusti, Penolongé, ing dalan—Panjenengané sing kersa kabèh wong slamet.

Sawisé tekan omahé Thaisia, sang tuwa ngetok lawang banjur kandha marang wong wadon sing jaga lawang:

'Kandhaa marang tuan putri yèn aku teka arep ngomong karo dhèwèké.'
Nanging penjaga gapura mangsuli kanthi nesu:
'Kowe para biksu wis mbuwang kabèh bandané!'

[3517] Santa Isidora séda ing pungkasan abad kaping 4.

Nanging tuwa iku kandha marang dheweke:

'Kandhaa marang tuan putri yèn aku nggawa barang sing regané gedhé.' Penjaga gapura kuwi banjur marani tuan putri lan nyritakaké apa sing diomongaké wong tuwa mau.

Wadon iku mangsuli:

'Para biksu kuwi, sing mlaku-mlaku ing sacedhake Segara Ireng, kadhangkala nemokake mutiara. Gawa wong tuwa kuwi marang aku.'

Sawisé mlebu omah, wong tuwa kuwi lungguh ing sacedhaké Taisia; banjur, nalika ndelok pasuryané lan nglegak ambegan jero, dhèwèké nyuwun sirah lan miwiti nangis.

Banjur Taisia takon marang wong tuwa kuwi:

'Romo! Napa panjenengan nangis?'

Wong tuwa kuwi mangsuli:

Aku weruh carane Setan makarya ing pasuryanmu; kepiye aku bisa ora nangis? Napa kowe ora kepengin nduwé Gusti kita Yesus Kristus, Sang Mempelai Agung sing Linuwih lan Abadi, dadi bojomu? Napa kowe nolak kratoné lan nyerah marang Setan? Napa kowe nindakake pakaryané sing ala?

Krungu tembung-tembung kuwi, Taissia krasa banget ing atiné, amarga tembungé sang tuwa kaya panah geni sing nembus atiné. Sakwisé kuwi, dhèwèké langsung krasa muak marang uripé sing dosa; dhèwèké wiwit isin marang awaké dhéwé lan tumindak dosané. Banjur dhèwèké kandha marang sang tuwa:

'Romo sing kinurmatan! Apa ana pangapuran kanggo wong sing dosa?'

Sing sepuh mangsuli:

'Satemene ana, lan Sang Juruwilujeng ngenteni pangowahanmu, siap nampani kowe ing pangkuan bapakne; amarga Panjenengané ora kersa wong dosa binasa, nanging kersa wong dosa mbalik menyang dalan kaslametan. Mula saka iku aku bakal dadi penjaminmu, yèn kowe tobat kanthi tulus lan bali marang Gusti kanthi sakabehing atimu, Panjenengané bakal tresna manèh marang kowe minangka pangantené lan, sawisé ngresiki kowe saka kabèh rereged dosa, bakal nggawa kowe mlebu ing kraton swarga kang langgeng. Kabèh pasukan malaikat bakal bungah marang kowe, amarga padha bungah sanajan mung siji wong dosa sing tobat.

Kanggo iki, Taisia mangsuli:

Kénging kersaning Gusti, Bapa ingkang kinurmatan! Mugi Panjenengan nglantarake kula saking mriki lan nuntun kula dhateng pundi kemawon ingkang Panjenengan mangertos, supados kula saged manggih papan ingkang cocog kanggé tobat.

Sing tuwa mangsuli:

'Ayo padha lunga.'

Banjur, nalika tangi, dhèwèké mlaku menyang lawang metu omahé.

Taisia uga tangi lan ngetutake sang tuwa, tanpa ngatur apa-apa ing omahé, tanpa ngandhani sapa-sapa bab omahé, nanging ninggalaké kabèh sakwise, demi Kristus.

Ndeleng yèn Thaisia ora nggatekake omahé sithik waé lan ora ngomong apa-apa marang sapa waé, Bapa Yohanes kaget banget karo owah-owahan sing dadakan kuwi lan semangaté Thaisia marang Gusti Allah. Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah, dhèwèké banjur nerusaké lelampahané. Thaisia, nanging, mlaku ing mburiné kanthi jarak sing adoh.

Nalika para lelungan tekan ara-ara samun, wis bengi; pepeteng sumrambah.

Sawisé nyiyapaké amben cilik saka pasir ing lemah, sang tuwa kandha marang Taisia:

'Turua ing kene ing sangisore pangayoman sih rahmaté Gusti.'

Banjur, sawisé mberkahi dhèwèké nganggo pratandha salib, dhèwèké mundur sawatara adoh. Sawisé ngucapaké pandonga kaya biyasané, sang tuwa nglempèk ing lemah lan banjur turu.

Nalika tengah wengi teka, sang tuwa tangi, amarga panjenengané weruh cahya ing langit. Panjenengané ngangkat pandangane munggah, sang tuwa weruh sapotong geni mudhun saka langit marang Taisia.

Yohanes kebak rasa wedi marang panglihatan iki. Nalika ndeleng Taisia luwih cedhak, dhèwèké weruh yèn Malaikaté Gusti lagi nggawa nyawane munggah menyang swarga liwat dalan sing padha. Yohanes mandeng panglihatan éndah iki nganti sirna saka pandangane. Banjur, tangi, Yohanes lunga menyang Taisia; nalika nyedhak, dhèwèké nyentuh awaké nganggo tangané, nanging weruh yèn dhèwèké wis seda[3518] . Banjur sang tuwa, kanthi wedi lan gemeteran, sujud nyembah ing lemah. Lan ana swara saka swarga marang dhèwèké, kandha:

'Taubatné, sing diparingaké mung sajrone sak jam, luwih nyenengaké tinimbang taubat sing terus-terusan suwé; amarga ing kasus pungkasan, wong-wong sing taubat ora nduwé kehangatan ing atiné.'

Sing tuwa iku tetep ndedonga nganti esuk. Banjur, sawisé ngubur badan mulya Sang Taisia sing wis diberkahi ing lemah, dhèwèké bali menyang biara, ing kono dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang para bapa. Nalika krungu kabèh sing wis kelakon, para biksu padha ngluhuraké lan matur nuwun marang Kristus Gusti Allah amarga rahmaté sing ageng. Kanggo Panjenengané—Gusti Allah sejati—mugi kaluhuran dumunung langgeng salawas-lawase. Amin.

Uripé Sang Simon sing Kinurmatan, Uskup Vladimir lan Suzdal

Dirilis tanggal 10 Mei

Apa sing diomongake Yesus, putrané Sirakh, bab Simon, putrané Onias[3518] : *'sepuh imam agung, sing sajrone uripé ngatur omahé lan ing jamané nguwatake candhi'* (Sir. 50:1); lan maneh: *'kaya lintang esuk ing antaraning mega, kaya rembulan purnama ing dina-dina, kaya srengéngé sumunar ing candhiing Gusti Kang Maha Luhur, kaya pelangi sumunar ing mega kang agung'* (Sir. 50:6–7) – iki pancen sing kudu kita ucapake marang bapa kita sing kinurmatan Simon, Uskup Vladimir lan Suzdal, saksi lan panulis sajarah urip para wali Gua, panulis sajarah kapindho sawise Nestor sing pinaringan berkah. Satemene, piyambakipun mbangun griya Gusti kanthi sae lan nguwatake Gréja lumantar tuladha gesangé piyambak lan crita-crita ngedap-edapi babagan gesangé para wali, kados salah siji gembala becik sing dijanjekake Gusti marang nabi Yeremia, ingkang ngendika: *'Aku bakal maringi kowe para gembala miturut manahé Aku*, lan *padha bakal maringi kowe panganan kanthi kawicaksanan lan pangertosan'* (Yer. 3:15). Satemene, kabèh gelar sing diparingaké marang Simon, ' ', gembala sing becik lan pangreksa Hukum Yahudi, uga bisa ditrapaké marang Simon sing Kinurmatan iki, Uskup Agung Vladimir lan Suzdal.

Simon sing pinaringan berkah iki njupuk sumpah biara ing Biara Pechersk sing suci, kang kaya swarga, dihiasi para asketis suci kaya lintang rohani, rembulan lan srengéngé. Nalika mlebu ing biara, Simon kanthi tekun maca cathetan babagan uripé para wali sing wis luwih dhisik mlebu lan nyenengake Gusti, sing cacahé kaya lintang ing langit. Lan Simon sing pinaringan berkah iku kabakar semangat tresna marang pakaryané para wali mau lan ngupaya kanthi sakabehing cara kanggo niru. Dheweke kelingan kanthi tresna tumindak pangadeg pisanan biara, Sang Mulya Theodosius, sing wis ngembangake banget lintang-lintang rohani biara—para biksu—lan ngupaya kanthi sakabehe cara kanggo niru gesange. Dheweke uga kelingan tumindaké Santo Antonius, sing padhangaké saben wong kaya srengéngé kanthi padhange tumindak beciké; lan Bapa Mulya niru cara urip malaikaté; nalika ndelok para bapa mulya sing akèh kaya lintang padha ngladèni srengéngé lan rembulan, Simon sinau andhap asor; Utamané, dhèwèké sinau andhap asor saka tuladha Sang Theodosius sing kinurmatan, sing kaya rembulan sumunar luwih padhang tinimbang kabèh lintang liyané lan éntuk makuta sing luwih kamulyan saka Gusti tinimbang sedulur-sedulur liyané. Saka Anthony, kaya srengéngé sing lelungan piyambak ing langit tanpa lintang liya, Simon milih urip meneng kaya malaékat. Kaya pangilon, dhèwèké nggambaraké ing batiné kabèh padhang rohani kuwi—lintang, rembulan, lan srengéngé—lan dhèwèké dhéwé nyinari padhangé lintang, rembulan, lan srengéngé. Luwih saka kuwi, kaya Simon imam agung kuna, dhèwèké uga kaya lintang esuk, kaya rembulan purnama, lan kaya srengéngé sing sumunar ing Gréja Sang Maha Luhur. Dheweke makarya kanthi rajin ing Biara Pechersk sing suci, kang kaya swarga, lan Simon piyambak, lumantar pakaryané, dipadhakaké karo lintang esuk, tansah niru Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, ayu kaya rembulan lan mulya kaya srengéngé. Miturut kemampuané, dhèwèké ngabdi marang Indungé Gusti kanthi semangat, tansah manggon ing andhap asor gedhé lan pandonga kang murub, loro-loroné bebarengan karo sedulur-seduluré lan ing sepi.

[3518] Iki mesthi nyebut Simon I, Imam Agung bangsa Yahudi, putra lan penerus Imam Agung Onias I, sing diarani 'Sing Adil' déning kanca-kancané amarga kasuciané. Nganggo kesempatan jaman tentrem ing sangisoré pamaréntahan raja-raja Mesir, dhèwèké nerusaké nguwatakè benteng Yerusalem, ngias Bait Suci, ngubengi nganggo témbok dhuwur, lan nindakaké perbaikan lan pangembangan wigati ing jeroné; nanging, sing paling penting, dhèwèké ngunggahaké urip agama lan moral wong-wong liwat tuladha uripé sing taat, mulané dhèwèké ninggalaké kenangan sing paling manis (Sir. 50:1–21). – Simon njabat imam agung ing awal abad kaping 3 SM.

Nalika Santo Simon iki wis misuwur amarga pakaryané ing akèh tanah sacedhaké, nganti kondhangé tekan tanah sing adoh banget, dumadakan ing wektu kuwi kursi uskup Diocèse Vladimir lan Suzdal kosong tanpa uskup. Pantes yèn Gréja dihias nganggo mahkota lintang (deleng Wahyu 12:1), kaya sing ditulis déning Santo Yohanes ing Kitab Wahyu. Ing Kursi Vladimir lan Suzdal kuwi ora ana panggembala—ora ana srengéngé sumunar utawa rembulan éndah—supaya Gréja ora bisa gumunggung karo tembung mazmur: 'Korsi pangastané kaya srengéngé ing ngarepku' lan *'kaya rembulan, sampurna salawas-lawase'* (Mazmur 88:38). Wektu kuwi, miturut kersané Sang Pucuk Para Gembala – Gusti Yesus, sing biyèn wis nyerahaké wedhusé marang wong sing 'tresna marang Panjenengané luwih saka sapa waé' (Yohanes 21:15–17), Simon sing pinaringan berkah iki, sing tresna marang Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci kanthi sakabehe atiné, diundang déning Gusti Allah menyang pangkat uskup kanggo mimpin kutha-kutha sing dilindhungi Gusti Allah – Vladimir lan Suzdal. Mangkono makutha Gréja dihias kanthi padhanging lintang kuwi, déné pangarsaning padha sumunar kaya srengéngé lan kaya rembulan purnama. Gembala sing pinaringan berkah iki sumunar ing pangarsané kaya lintang esuk, kaya rembulan, lan kaya srengéngé; lumantar pangajarané dhèwèké maringi padhang marang kabèh, ngliliraké kanthi katresnan, lan lumantar sih rahmat sing wis dipanjatké marang Gusti Allah, maringi urip rohani marang kabèh. Simon sing pinaringan berkah iki tansah nganggep dhèwèké kaya lintang esuk, sing maringi pratandha yèn wengi bakal rampung lan dina bakal diwiwiti; mulané dhèwèké tansah nyingkiri kabèh tumindak ala lan dosa lan ngupaya kanthi sakabehing kekuwatan kanggo nindakake kabecikan lan tumindak kebak sih rahmat. Para wali uga ngélingaké yèn srengéngé lan rembulan kuwi kaya loro mripat sing tansah ngawasi tanpa kendhat ing langit; mula piyambakipun tansah ngupaya supados pangurukipun sumunar kados srengéngé lan purnama, lan piyambakipun pribadi ngupaya niru paningaling swarga ingkang waspada, kanggé punika piyambakipun kanthi tekun ngopeni wedhus rohani kanthi semangat ingkang tanpa kendhat.

Simón sing pinaringan berkah makarya suwé dadi panggembala sing semangat, ngopeni ternaké kanthi tliti lan tliti; lan perlu dicathet yèn Sang Reverendi nindakake pelayanané kanthi sukses gedhé. Ing wektu sing padha, sang wali ora nglirwakake pakaryan monastiké, tansah éling marang pakaryan lan prestasi para askétis mulya ing Gua-gua lan bungah ing atiné amarga Gusti wis nganggep dhèwèké pantes, ing biara mulya iki, kanggo nglakoni urip monastik lan dadi, kaya-kaya, kanca panggonan karo para askétis suci ing Gua-gua; Santo Simon tansah nyuwun pitulungan marang para wali mau ing pandonga, lan lumantar perantaraané ing ngarsané Gusti Allah lan kanthi pitulungan sih-rahmaté Gusti, piyambakipun kasil ngatur urusan umaté, saéngga kabèh gelar lan sebutan liya sing diparingaké marang Yesus, putrané Sirakh, Simon, imam agung Yahudi, sing nyenengake Gusti Allah ing Prajanjian Lawas. Saliyane gelar-gelar sing kasebut mau, Yesus, putrané Sirakh, nulis bab Simon manawa dhèwèké kaya sawijining lengkunging swarga, kembang ing antarané duri, lili, cedar Libanon, kemenyan ing geni, wadhah emas tempa, wit zaitun lan wit pinus (Sir. 50:8–11). Kabèh kabecikan pastoral agung iki, kang disimbolaké déning julukan-julukan mau, kawujud ing gesangé gembala sing becik, Simon. Mula, dhèwèké ngupaya banget kanggo njaga lan netepaké katentreman ing antarané wong-wong sing wis dipratandha déning pelangi; sateruse, piyambakipun mulang saben tiyang, kanthi tuladha gesangipun piyambak, kabecikan sabar, mekaring kados kembang wit apel ing antawis duri, tansah nyambut gawe ing kebon rohani kanggé wedhusipun; piyambakipun maringi piwulang dhumateng saben tiyang, kanthi lampah lan tembung, bab kasucian rohani, kados tanem kembang lili putih; panjenengané mulang kabèh wong supaya tansah ndedonga marang Gusti, kaya-kaya nambahaké tanduran wangi saka Libanon; panjenengané tansah matur nuwun marang Gusti, sanadyan ing antaraning sedhih, lan saliyané mulangké kawunguné, kanthi nyawisaké dhiri kaya kemenyan sing wangi ing geni, diparingaké marang kabèh wong ing wadhah mulya saka katresnan lan kawicaksanan rohani; panjenenganipun nanem ing sajroning kandhangipun wit zaitun ingkang dadosing sih-rahmat lan katresnan marang sesami, lan ugi nancepaken ing kandhangipun, kados wit pinus, pangeling ingkang langgeng dhumateng Gusti.

Simon sing pinaringan berkah iki wis sinau kanthi tuntas babagan urip asketis para pertapa suci ing Gua nganti kaya wis ditulis ing lempeng atiné; mulané dhèwèké kepéngin supaya wong-wong saleh liya uga bisa ngerti urip asketis para pertapa ing Gua; lan kanggo tujuan iki, dhèwèké mutusaké nyusun cathetan tulisan babagan urip asketis para biksu ing Gua. Kajaba iku, ing wektu kuwi amarga akèh perang lan prahara sipil, akèh buku wis ilang, saéngga akèh kedadeyan sing kacathet ing buku-buku mau wiwit dilalekake. Amarga kahanan iki, Simon sing pinaringan berkah nggoleki kanthi semangat gedhe kabeh saksi mata saka macem-macem prastawa gaib sing wis kelakon ing Biara Gua, lan Sang Rama sing kinurmatan kanthi teliti nyusun kabeh informasi sing diklumpukake

mau dadi siji kesatuan, makarya kaya tawon wicaksana. Mula saka iku piyambakipun maringi padhang marang kita kados padhanging srengéngé, rembulan, lan lintang, awit piyambakipun nyritakaké marang kita babagan kaajaiban Sang Agung Anthony, srengéngé kang sumunar, lan pangubudyan relik Sang Agung Theodosius kanthi kaajaiban – rembulan purnama; Kanggo kabèh mau, Simon sing pinaringan berkah nambahaké cathetan babagan Gréja Gua sing suci lan kaya swarga, sing pangarsané pancèn sumunar kaya srengéngé lan kaya wulan purnama; kabèh mau kacathet déning Nestor sing kinurmatan ing pérangan kapisan Paterikon[3519] . Saliyane, Simon sing pinaringan berkah, ing layang marang Polycarp, nyedhiyakake informasi babagan gesangé akèh askét saka Gua, sing sumunar kaya lintang lumantar pakaryané; – iki kalebu ing pérangan kapindho saka Paterikon. Sabanjuré, Simon nulis layang liyané marang Polycarp sing padha, ing ngendi dhèwèké nyritakaké pakaryané akèh askét liyané saka Gua.

Cetha saka tulisan Simon sing Begja iki yèn dhèwèké nduwèni katresnan gedhé marang Indungé Gusti Allah sing Paling Suci lan marang para bapa sing kinurmatan – Antonius lan Teodosius saka Gua – nganti ing roh lan pikiran dhèwèké manggon bareng karo para bapa kinurmatan mau kaya manggon ing guwa sing padha, sanadyan ing badan dhèwèké manggon ing keuskupan dhéwé.

Kaya Simon Petrus sing luwih tresna marang Gusti tinimbang para rasul liyane, Simon iki, sing dijenengi miturut rasul mulya kuwi, uga ngetokake katresnan lan pangabdian paling gedhe marang Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci lan biarané ing Gua.

Sajrone uripé, para umat weruh pratandha kang nggumunaké ing langit – yaiku, padha weruh yèn ana sawijining Wanodya, Penganten sing sejatiné dudu penganten, Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, ing sangisoring sikilé ora mung padhange rembulan, nanging uga padhange lintang-lintang lan srengéngé; awit gembala sing becik iki sumunar lumantar pakaryan becike (kados kang sampun kita aturaken ing nginggil) kados lintang lan kados rembulan, lan dhèwèké ngetokaké andhap asor sing gedhé banget, nganti nalika dadi uskup, dhèwèké nulis ing surat wasiaté yèn dhèwèké bakal nganggep minangka pakurmatan yèn dadi sumber isin, diinjak-injak lan dibuwang ing pinggir sikil wong-wong sing liwat, kaya sing kasekseni ing surat wasiaté.

Gembala sing becik iki makarya suwé banget, maringi pangonan rohani panganan sing langgeng lan nuntun marang gesang, amarga dhèwèké maringi marang kabèh pangonané uripé para wali sing wis makarya ing Biara Gua, loro-loroné liwat tulisan lan liwat tuladha uripé dhéwé.

Sawisé nglampahi rolas taun ing pangkat gembala agung, Simon sing Kabegjan seda lan mèlu gabung karo para gembala sing lungguh ing rolas pangkat lan marang Gembala Agung piyambak, Gusti Yesus, supaya piyambakipun saged nampi saka Gusti Yesus, Sang Gembala Agung, makutha kamulyan kang ora layu. Awaké sing kinurmatan, manut kersané kaya sing kacritakaké ing layang marang Simon sing Begja, lan uga manut katresnané marang para askét suci ing Gua-gua, dikubur ing guwa-guwa mau, ing ngendi nganti saiki isih utuh tanpa bosok, minangka pakurmatan, kamulyan, lan puji marang Rama, lan marang Putra, lan marang Roh Suci, Gusti Allah siji kang dimulyakaké ing Tritunggal, saiki lan salawas-lawase. Amin[3520] .

Penderitaan Santo Isikios Sang Martir

Dipepering ing tanggal 10 Mei

[3519] 'Paterikon', sing diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'kumpulan para bapa', yaiku sawijining kompilasi sing ngemot cathetan cekak babagan urip para asketis utawa ajaran moralé. Kiev-Pechersk Paterikon iku sawijining kumpulan cathetan cekak babagan pakaryan para biksu Pechersk. Paterikon iki adhedhasar 14 crita saka Simon, Uskup Vladimir lan Suzdal, banjur diterusaké karo riwayat para wali sing disusun déning kronik Nestor lan liyané. Babagan carita-carita Simon, sanga ing antarane nyritakaké uripé para tukang mujijat ing Gua, lan lima nerangaké mujijat-mujijat sing mèlu nalika pambangunan gréja utama ing Gua.

[3520] Simon sing Kinurmatan seda ing taun 1226, ing taun kaping 11 nalika ngatur Keuskupan Vladimir lan Suzdal (panjenengané ngatur keuskupan saka taun 1215 nganti 1226).

Martir Suci Isichius ngalami sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Maximian[3521] . Ing kratoné, piyambakipun nyekel jabatan paling dhuwur, nduwèni gelar magistrian[3522] lan manggon ing Antiochia[3523] . Maximian ngecualèkaké wong Kristen saka dinas militer lan mréntahaké marang sing kepéngin tetep ing iman Kristen supaya nyopot sabuk militèr lan dadi abdi upahan. Sawisé prentah kaisar iki, akèh wong luwih milih urip abdi sing ora mulya tinimbang pakurmatan militer sing ngrusak. Antarane ana Isichius sing misuwur. Nalika Maximian krungu bab iki, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Isichius mbusak busana pangkaté sing mewah, nganggo klambi kasar saka rami[3524] , lan manggon bareng para abdi wadon. Sawisé sawetara dina, dhèwèké ngundang Isichius menyang ngarsané lan kandha marang dhèwèké:

'Isichius, critakna marang aku, apa kowe ora isin tetep ing aib kaya ngene?'

Nanging sang wali mangsuli:

'Pakurmatan sing tak tampa saka panjenengan iku mung sementara.'

Krungu wangsulan iki, Maximian mrentahake supaya watu gilingan diiket ing gulu Isichius lan dibuwang menyang kali. Mangkono martir suci iku nemoni pati[3525] .

Penderitaan para martir suci Alfias, Philadelphus, Cyprian[3526] lan liyane sing nandhang sangsara bareng karo dheweke

Dipeperingati tanggal 10 Mei

Para martir suci Kristus iki asalé saka Italia. Ing antarané, Alfius, Philadelphus, lan Cyprian iku putrané pangeran Italia,[3527] , lan padha diwulangaké bab iman Kristen lan dibaptis déning Onesimus. Ing wektu kuwi, ana prentah saka Roma sing dikirim menyang nagarane kanggo nggoleki wong Kristen, lan nalika ditemokake yèn padha wong Kristen, padha dikirim bebarengan karo Onesimus, Erasmus, lan patbelas wong Kristen liyane menyang Roma marang Kaisar Licinius[3528] . Miturut prentahé sing pungkasan, watu gedhé dipasang ing dhadha Onesimus, nyebabaké pati. Erasmus lan papat welas martir suci liyané dipotong sirah nganggo pedhang, déné Alfius, Philadelphus, lan Cyprian dikirim menyang Seleucia[3529] lan dipatèni ing kono amarga pracaya marang Kristus[3530] .

[3521] Iki mesthi nyebutake Maximian Galerius, menantu lan penerus Kaisar Diocletian, sing mrentah ing separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 305 nganti 311. Ing taun 292, Diocletian milih Galerius dadi mitra pamrentahan kanthi gelar Kaisar lan maringi wewenang marang Illyria lan tanah-tanah ing sacedhake Kali Danube. Amarga ana gandhèngan karo Diocletian, Galerius nduwèni pangaruh gedhé marang kaisar sing wis tuwa lan, sanajan sadurungé paugeran umum nglawan wong Kristen diterbitaké ing taun 303, meksa dhèwèké nerbitaké paugeran pribadi sing mbusak wong Kristen saka dinas militer; pancèn, dhèwèké dhéwé sing paling semangat ngetrapaké paugeran iki. Dheweke ora mung ngusir wong Kristen saka dinas militer nanging uga mbusak saka kratoné.

[3522] Gelar 'magistrian' utawa 'magister' nuduhaké salah siji jabatan paling dhuwur ing kraton para kaisar Romawi, sing padha karo Menteri Kraton kita.

[3523] Iki nyebutake Antiohia ing Siria, sing biyen dadi kutha krajan agung Siria, nanging saiki mung kutha cilik sing mlarat ing wewengkon Antiohia ing Turki.

[3524] 'Vlasenitsa' iku busana sing ditenun saka rambut jaran.

[3525] Martir suci iku seda nalika pamaréntahan Diocletian, nanging taun sedaé ora dingerteni.

[3526] Cyprian diarani 'Kyprin' ing bait Yunani ing Menaion, lan diarani 'Kyri'n' ing Kitab Karya Para Wali lan sumber kuna liyane.

[3527] Miturut panaliten para Bollandist, panggonan lair para martir suci iki yaiku kutha Basta ing Italia kidul, cedhak pesisir Segara Sisilia utawa Ionia; miturut kalender wulanan Kaisar Basil, bapaké dijenengi Vitalius.

[3528] Miturut para Bollandist, Licinius durung dadi kaisar wektu kuwi, nanging mung nyekel jabatan gubernur provinsi, nalika kakaisaran dipimpin dening Decius. Miturut kalender Kaisar Basil, panganiaya marang para saudara martir suci lan wong-wong liya sing nandhang sangsara bareng karo dheweke yaiku prefek Diomedes, marang dheweke Licinius nyerahake supaya diadili lan dihukum.

[3529] Selevkia iku kutha ing provinsi Romawi Cilicia ing Asia Cilik, nanging ana kesalahan tipografi utawa keliru nulis ing Prolog. Miturut Akta Para Kudus, telung saudara martir sing suci ngumbara ing Sisilia, ing kutha Leontina.

[3530] Para martir suci seda tanggal 10 Mei 251. Gubernur Tertillus mrentah supaya ilat Alpheus dipotong, lan dheweke seda amarga kakehan getih; Philadelphus dibakar ing jeruji wesi, lan Cyprian ing wajan goreng. Ing taun 1517, jasad-jasade ditemokake ing kutha Leontini lan kanthi upacara dipamerake kanggo dipuja.

24 Mei

11 Mei (Gaya Lawas)

Martiiré Santo Mokius, hieromartir.

Dipepering ing tanggal 11 Mei

Ing jaman pamaréntahan Diocletian[3531] ing sangisoré panguwasa amphipats[3532] Laodicea lan Maximus, nalika panganiayaan marang umat Kristen lumaku ing endi-endi, presbiter Kristen Mokius manggon ing kutha Amphipolis, sing dumunung ing Makedonia. Nalika wong-wong pagan padha ngrayakake pesta najis kanggo ngajeni dewa jahat Dionysus, utawa Bacchus[3533] , presbiter iki, kang kobong semangaté kanggo jenengé Kristus, ngadeg ing antarané wong-wong pagan lan ngumumaké kanthi swara banter sing krungu kabèh:

'Rungokna, kowe sing kesasar lan kabodho! Suwene pira kowe bakal terus kesasar, mlaku sembrono ing pepeteng pemujaan berhala? Suwéné pira kowe bakal tetep ora nyadari karusakanmu dhéwé? Yen pira, pungkasané, kabèh kajorokan setan iki bakal dadi mbenci tumrap kowe? Mula, mbalèkna lan mangertèni Gusti Allah, kang wis kawahyukaké marang kita lumantar Putrané siji-sijiné, Gusti kita Yesus Kristus, kang minangka pepadhanging kabeneran wis ngusir pepetengé kabodhoan.

Sing kinurmatan Mokius ngendika akèh tembung liya kaya mangkéné, lan dhèwèké ora mung sapisan, nanging saben dina; nyedhak marang wong-wong, dhèwèké kanthi terang-terangan ngecam kaluputané wong-wong kafir sing nyembah arca, lan nginjili Kristus, Gusti Allah sing sejati. Nanging, kabut dening kabodhoan, para warga ora nggatekake tembungé bapa sing mulya lan terus nindakake upacara sing ora suci.

Ing wektu sing padha, saka kutha Apollonia sing uga dumunung ing Makedonia, ana sawijining amphipatus jenenge Laodicius teka ing Amphipolis lan miwiti nindakake pangorbanan marang Dionysus ing kana. Laodicius wis krungu bab Mokius, abdi Kristus, sing ngalihake akèh wong saka ibadah marang dewa Dionysus. Para wong kafir padha ngina sang wali kanthi abot, kandha: 'Ana guru Kristen ing kene sing nyoba ngapusi wong-wong nganggo ajaran aneh; dhèwèké ngajak kabèh wong pracaya marang Manungsa sing disalib lan seda; lan pancèn akèh sing wis ninggalaké dewa-dewa kita lan nampa imané.' Yen kowe ora nyegah dhèwèké nyebarake piwulang iki, kabèh kutha bakal mèlu dhèwèké, lan ora ana sing bakal nyawisake kurban marang déwa-déwa."

Amphipatus, nesu banget, mrentahake supaya sang wali dicambuk. Banjur, sawisé lungguh ing kursi hakim, dhèwèké mrentahake supaya Santo Mokias diundang ngadhep dhèwèké. Nalika dhèwèké diundang, Amphipatus takon marang dhèwèké:

'Critakna marang aku: sapa kowe, sing nolak nindakake kurban bareng kita lan nyegah wong-wong supaya ora nindakake kurban marang para dewa?'

Santa Mokiy mangsuli:

'Wong bodho, sing ora ngerti kabeneran! Ngapa kowe takon marang aku bab sing pancen ora bakal kowe pahami? Renungna sithik marang awakmu dhewe lan ngakoni kabeneran, amarga aku wis sinau Kitab Suci lan sinau saka kono manawa kabèh dewa pagan iku setan (Mazmur 95:5), lan pangarep-arep marang dewa-dewa kuwi sia-sia.'

Laodicea banjur kandha:

'Aku weruh kowe pinter omong kothong.'

[3531] Diocletian mréntah Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

[3532] Amphipatus – gubernur provinsi.

[3533] Dionysus, utawa Bacchus, miturut mitologi Yunani, iku putrané Zeus lan Semele, dewa tanduran anggur lan gawé anggur, sing nyenengaké atiné manungsa nganggo peparing anggur. Dionysus dianggep minangka pelindung kabèh sing thukul ing sawah – kembang lan woh-wohan. Perayaan kanggo ngajeni Dionysus wiwitane lumrah, nanging mengko malah dadi pesta kebejatan lan cabul. Sajrone pesta iki, wong-wong pagan mlayu-mlayu ing kahanan mabuk lan kesurupan, nyabik-nyabik kéwan lan mangan daging kang katutuh getih. Pesta kanggo ngajeni dewa Dionysus dianakake patang kaping saben taun lan lumaku pirang-pirang dina utawa malah minggu saben wektu.

Mokius mangsuli:

'Omongan kita sing dawa mulang kita bab kasunyatan; yen kowe kepengin mangerteni kasunyatan, rungokna apa sing arep tak kandhakake: dewa-dewa sing kowe sembah iku setan – padha bisu lan tuli.'

Laodice kandha:

'Tawakna kurban marang para dewa yen kowe kepengin njaga nyawamu, sing sengaja kowe goleki kanggo ngrusak.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Wah, Amphipatus! Pati demi Kristus iku kauntungan gedhe tumrap aku.'

Banjur Amphipatus, kebak nesu, mrentahake Santo Mokias supaya digantung ing wit penyiksaan lan awaké digores saka sirah nganti sikil nganggo piranti wesi.

Nalika disiksa, sang wali njerit marang Gusti, kandha: 'Gusti, sing mrentah langgeng, sumunar kanthi sinar kaadilan! Paringana kawicaksananing Gusti marang para abdi lan paringana kakuwatan marang kula supaya kula bisa ngupaya nganti pungkasan kanggo ngetutake dhawuh suci Panjenengan.'

Para abdi sang penyiksa nyiksa awak sang wali nganti suwé banget nganti pungkasané padha kesel dhéwé. Banjur Amphipatus mréntah supaya padha lunga, nyebut yèn padha males lan ringkih; nanging dhèwèké mréntah supaya sang martir diundang manèh marang dhèwèké kanggo dipriksa.

Sanajan wis ngalami sangsara sing abot, sang wali katon ing ngarepe Laodiceus kanthi awak sing waras, siap nyekseni bebener kanthi kawani sing luwih gedhe. Nalika mlaku menyang panganiaya, Mokiy muji Gusti kanthi swara banter.

Laodiceus kandha marang sang wali:

'Tawaran kurban marang dewa Dionysus, supaya dhèwèké nylametaké kowé saka akèh kasangsaranmu.'

Nanging sang martir mangsuli:

'Apa kowe pancen nganggep arca—sing ora obah lan ora nduwé swara, digawe déning tangan manungsa—iku déwa? Wah, abdi setan sing kesasar! Apa kowe ora weruh yèn awakku ora ringkih amarga panyiksaanmu? Apa kowe ora weruh yèn aku ora ngrasakaké lara babar pisan ing tatu-tatuku? Kabeh kakuwatanmu iku ora ana gunané.

Sawisé krungu tembung-tembung kuwi, Laodiceus kandha:

'Keteguhanmu ngadhepi panyiksaan iki ora gumantung marang kuwasa Gustimu, nanging marang sihirmu. Delengen, aku mènèhi prentah kanggo ngobong awakmu ing geni, supaya kabèh balungmu dadi abu lan kapencar déning angin.'

Lan langsung sang penyiksa mrentahake supaya pawon gedhe banget disiapake, banjur diisi aspal lan kayu bakar lan dinyalake; asap saka pawon munggah enem puluh hasta menyang udara, nganti udhara sakupenge pawon dadi peteng nganti adoh. Banjur Laodiceus kandha marang sang wali:

'Mènèhana kurban marang dewa Dionysus.'

Nanging sang martir tetep meneng.

Banjur Laodiceus kandha maneh:

'Suwéné pira kowe bakal mbantah prentahku? Iki geni sing wis disiapaké kanggo kowe. Delengen lan ngakoni agungé lan kuwasa déwa kita Dionysus, banjur sembah dhèwèké.'

Wong suci mangsuli:

'Aku wis ngandhani kowe, Amphipatus, yèn aku ora bakal nyembah marang sing tuli, wuta, lan bisu, sing ngrusak nyawa manungsa. Apa kowe ora kepéngin ndeleng dhéwé yèn sing kowe sebut déwa kuwi dudu déwa, nanging mung arca?'

Laodiceus mangsuli kanthi nesu:

'Wah, wong terkutuk! Apa sing nduwèni kuwasa ilahi kuwi bisa dadi berhala? Kowé bisa weruh dhéwé yèn kuwasa sing manggon ing jeroné kuwi nampa kurban kita lan maringi kita kamakmuran.'

Nanging sang wali kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe ora kepengin aku nyembah marang dewa-mu, supaya saben wong, nalika weruh aku nyembah marang dewa Dionysus, padha ngakoni kakuwatané sing ageng?'

Laodiceus kandha:

'Tundhuk lan sembah, lan ngakoni agungé.'

Banjur Mokiy, nalika mlebu ing candhi pagan, dhisik-dhisik nggawe pratandha salib ing awaké dhéwé, supaya bisa nglengkapi awaké dhéwé nganggo senjata Kristus nglawan setan; banjur, nalika ngadeg cedhak panggonan patung Dionysus, dhèwèké ndedonga marang Gusti, kandha kaya mangkéné: 'Gusti, sing nyekel kabèh ciptaan ing kakuwasan Panjenengan lan sing nyipta kabèh lumantar Kristus Panjenengan, sing ngisinaké setan—sing ora mangertèni kabeneran Panjenengan—lan sing paring kabungahan saka pangertosan Gusti Allah lan kasucian marang kabèh sing wedi marang Panjenengan lan ngajèni asmaning Panjenengan sing suci! Panjenengan, ya Gusti ingkang Suci, ingkang mecah arca-arca Babilonia lan nembongake iman sejati marang nabi Panjenengan Daniel; Panjenengan, ingkang mbusak mezbah sesembahan sing keji lumantar telung mudha Panjenengan lan nglebur geni ing tungku (Dan. 3); Panjenengan, sing nglelebake Firaun ing jeroning segara lan nresnani pandonga Musa (Kaluwihan 14); Panjenengan, sing ngetokake banyu saka watu (Kaluwihan 17:1–7); Panjenengan, Sang Raja langgeng, sing saiki ana, sing biyen ana, lan sing bakal ana salawas-lawase – mirsani aku, abdi Panjenengan! Delengen, aku nyuwun marang Panjenengan: tulungana aku lan paringana pratandha kakuwatan Panjenengan marang wong-wong sing nganggep goroh minangka bebener, supaya padha mangertèni yèn Panjenengan iku siji-sijiné Gusti Allah sing sejati lan langgeng, lan supaya pepadhang Panjenengan mbasmi pepeteng saka kesesatan nyembah berhala.'

Sawisé ndedonga kaya ngono, sang wali njerit banter marang arca:

'Wong sing ora ana gunané lan sombong! Kowe bisu lan ora peka, Dionysius! Aku maringi dhawuh marang kowe ing jeneng agung lan mulya Kristusku, sing manggon ing swarga: sujud lan nyembah ing lemah, supaya kabèh wong bisa ndeleng kelemahan lan kakuwatanmu.'

Lan sakwise kuwi, bumi lan candhi kuwi kagoyang; arca kuwi tiba ing lemah kanthi swara gedhe lan pecah dadi potongan-potongan cilik. Ndeleng kahanan iki, kabeh wong kafir sing ana ing kono padha mlayu karo wedi, padha gumun ing atine marang apa sing wis kelakon.

Sawisé kuwi, Santo Mokius kandha marang amfipata Laodikia:

'Delengen kowe kabèh, betapa sia-siaé berhala-berhalamu, kowe para setan. Saiki padha teka lan kumpulna reruntuhan déwa-dewamu, sing wis kokandhelaké, lan sadharna yèn kowe kabèh saiki ana ing dalan karusakan!'

Laodicius banget sedhih, nangisi ilangé arca Dionysus, banjur langsung mréntah supaya sang wali dibuwang menyang tungku geni sing kobong.

Nalika sang wali dibuwang menyang geni, piyambakipun ngadeg tanpa ajrih ing antaraning kobongan, kados ing kebon, lan muji Gusti Allah supaya kabèh krungu. Ana telung priya liya sing katon ing pawon geni, padha nyanyi bareng karo dhèwèké; saka telu mau, siji duwé rai padhang banget, sumunar kaya srengéngé; padhange saka raie luwih padhang tinimbang geni kuwi dhéwé. Banjur sang wali kandha marang priya-priya sing ana bareng dhèwèké ing pawon geni:

Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti Allah para leluhur kita, ingkang sabda Panjenengan dipun taati dening sedaya; pinundhutan Panjenengan, ya Gusti Pangeran tentara, Pangripta sedaya kakuatan swarga, ingkang dipun puji dening lambé para Malaikat Agung suci, ingkang kaping pisan manggen kaliyan telung para mudha ing antawis geni (ing antawis telung para mudha wau, Panjenengan, ingkang kaping sekawan, katingal). Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Sang Juruwilaha, mbenakna lan ngrisakna geni pawon ingkang kobong punika lan nglelepna Amphipatus punika ing geni. Tunjukna murka Panjenengan dhumateng piyambakipun lan pucukna saking lumahing bumi, supados sedaya tiyang mangertos bilih Panjenengan punika Gusti Allah ingkang sajati, ingkang manggen ing swarga.

Lan langsung geni saka tungku nyebar marang amphipatus lan nglebur dadi abu, bebarengan karo sangang prajurit sing nggawa waja sing ngadeg cedhak dheweke, nganti ora ana sing ketinggalan saka awaké, amarga murka Gusti wis ngrusakaké. Wong-wong, nalika weruh kabèh sing kelakon, padha ketakutan banget lan mlayu kesusu saka pawon geni; nanging Santo Mokius metu saka pawon geni kanthi waras lan ora cilaka.

Nalika ngerti mukjizat iki, gubernur Phallas kebak nesu gedhe lan nyekel Santo Mokius, banjur mrentah supaya dhèwèké dipenjara.

Rong puluh dina sawisé kuwi, ana amphipatus liyané sing jenengé Maximus teka ing kutha. Sawisé ngerti kabèh sing wis ditindakake sang wali lan uga karusakan Laodicea, Maximus wiwit nggolèki cara supaya bisa

mbasmi sang wali. Maximus njupuk panggonan ing bangku hakim, banjur mréntahaké supaya martir Kristus mau digawa ngadhep dhèwèké kanggo dipriksa. Nalika sang wali digawa mlebu, amphipatus takon marang dhèwèké:

'Critakna, jenengmu sapa lan saka kulawarga apa kowe?'

Wong suci mau mangsuli:

Yen kowe kepengin ngerti jeneng lan keturunanku, rungokna: jeneng bapakku Euphratius, lan ibuku Eustathia; nalika padha nampa baptisan suci, padha maringi jenengku Mokius. Amarga dibesarké déning wong tuwaku ing urip sing takwa, aku dianggep pantes kanggo jabatan imam ing Gréja Kristus Gustaku; lan saiki umurku wis meh tuwa.

Banjur Maximus kandha:

'Sapa wong tuwamu?'

Wong suci mangsuli:

'Bapakku warga kutha agung Roma lan nduwèni pangkat militèr; ibuku, nanging, putriné amfipates Lampadius.'

Maximus kandha:

Yen kowe asalé saka keturunan sing mulya kaya ngono, kenapa kowe milih ilmu sihir sing ora pantes kanggo kowe? Kenapa kowe ngrusak dewa agung Dionysus lan ngobong kanca raja, amfipates Laodikea? Kenapa kowe nyegah pangorbanan pesta kanggo para dewa?

Santa Mokius mangsuli:

'Dudu aku, nanging Gustiku kang Maha Kuwasa, Sang Kristus Yesus, sing ngrusak lan ngremuk dewa Dionysus sing tanpa nyawa lan ngobong Laodicea nganggo geni nesune. Aku mung ngabdi marang Gustiku kanthi ajrih lan katresnan lan ngakoni asmane sing suci nganggo lambeku.'

Maximus mangsuli:

'Tinggalake kegilaanmu lan kurban marang Apollo[3534] ; yen ora, kowe bakal mati kanthi nggegirisi.'

Nanging martir mau mangsuli:

Aku mung bakal mati kanthi nggegirisi yen aku lali marang berkah lan sih-rahmat sing wis diparingake Gustiku marang aku, lan yen aku nyembah lan ngajeni marang sing dudu dewa nanging mung arca.

Banjur Maximus mrentahake supaya martir mau diiket ing loro roda kang dirancang kanggo penyiksaan, supaya nalika roda-roda mau muter, awaké bakal koyak-koyak.

Nanging sang wali, ing tengah sangsara, njerit:

'Endahé katresnan marang Gusti!'

Banjur, nalika ngadhep marang sing nyiksa, dhèwèké kandha:

'Tindakna kersané bapakmu—setan—kanthi semangat. Dene aku, aku sarujuk marang kabèh panyiksaan malah pati dhéwé amarga asmané Kristus.'

Banjur sang wali wiwit ndedonga, ngendika mekéné: 'Gusti, Sumber kasucian, Pitulungku, Panglindhungi lan Panyelametku! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amarga sampun nganggép kula, sanadyan kula punika ingkang boten pantes, pantes tumrap pakaryan punika lan sampun paring pitulungan supados kula saged ngungkuli setan. Panjenengan iku Gusti Allah sejati, sing njaga pikiranku tetep suci lan nglindhungi saka pikiran-pikiran sing ora suci. Panjenengan ngatur supaya pikiranku bisa nemokake kabungahan ing Panjenengan, Pangripta kula, awit ageng asmanipun Panjenengan tumrap wong-wong sing tresna dhumateng Panjenengan."

Sawisé sang wali ndedonga kaya ngono, rodha sang penyiksa ujug-ujug pecah, lan sang martir munggah, waras sakabèhé lan ora tatu.

Kabeh sing nyekseni mujijat iki padha gumun banget marang apa sing kelakon. Nanging penyiksa kuwi, amarga isin wis kalah dening sang wali, malah tambah nesu marang sang wali lan mrentah supaya sang wali dibuwang menyang penjara. Telung dina sawisé, dhèwèké mrentah supaya sang wali digawa metu saka penjara lan dibuwang marang kéwan galak.

[3534] Apollo – miturut mitologi Yunani, putrané Zeus lan Leto – iku dewa kamakmuran lan katertiban, lan pangreksa hukum. Minangka utusan sing nyampèkaké kersané Zeus marang manungsa, dhèwèké uga dianggep minangka dewa ramalan lan orakel.

Loro singa sing luwe banget, nggerung banter, disurung marang sang wali. Nalika padha nyedhak, padha ngglethak ing ngarepé, kaya padha nyembah lan nempel ing sikilé; banjur singa-singa mau miwiti ngresiki sikilé sang wali, kaya ngelembuti.

Wong-wong sing padha nyekseni kabeh sing kelakon, padha muni banter, kandha:

'Wong sing bener iki, sing malah kéwan padha ngajeni lan sing ditresnani Gusti Allah, kabebasna!'

Banjur amfipates Maksimus ngutus martir mau menyang kutha Trakia Perinthus, sing saiki diarani Heraclea, marang hegemon Philippisius, marang sapa dhèwèké nulis kanthi rinci bab martir mau. Hegemon iki, sawisé nahan sang wali ing panjara wolung dina, mrentahaké supaya dhèwèké digawa menyang Bizantium, supaya sirahé martir bisa dipotong ing kana.

Nalika sang wali digawa menyang panggonan paukuman, piyambakipun ngangkat paningalipun menyang langit lan ngendika:

'Sugeng panjenengan, Gusti, ingkang nyipta jaman lan nggenepi pakaryan para wali. Tampi nyawaku kanthi tentrem!'

Lan swara saka swarga marang sang wali kandha:

'Mulyakna, wahai ahli tapa dosaku sing sholeh, Mokiy, sing wis cetha ngalahake kuwasa panganiaya ing ngarepé kabèh. Maju lan manggon bareng para ahli tapa liyané ing Kraton Swarga. Kowé wis cukup makarya ing donya iki; saiki istirahat lan bungah ing swarga.'

Banjur martir Kristus iku dipenggal sirah[3535] .

Santa Mokiy nglakoni pangorbanan martir ing tanggal sewelas Mei, tanggal sing sabanjure ditetepake dening Kaisar Konstantinus minangka dina perayaane. Kaisar sing padha uga mbangun gréja kanggo ngajeni sang santa lan mindhahake relik martir mau menyang kana. Mugi kabeh sing ngrayakake pangeling-eling sang martir suci Mokius kaparingan inspirasi saka pracaya manawa dheweke uga bakal melu bebarengan karo panjenengané ing kraton kabegjan Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingana kamulyan, pakurmatan, lan ibadah salami-laminé. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi tamèng pracaya, ya martir suci, panjenengan ngalahaké bala wong duraka, lan panjenengan nampi makuta saka Kristus, Mokius: mulané, kabungah ing antarané malaékat, nylametaké sing padha nyanyi puji-pujian panjenengan saka bala, lan ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Urip lan pakaryan para bapa kita sing kinurmatan, Methodius lan Constantine, sing dikenal ing urip monastik minangka Cyril, guru bangsa Slavia.

Dipepering ing tanggal 11 Mei

Ing jaman para kaisar Yunani ikonoklastik Leo si Armenia[3536] , Michael Travlas[3537] (utawa Balba), lan sabanjure putrane Michael, Theophilus[3538] , ing kutha Thessaloniki, ing Makedonia, manggon sawijining priya bangsawan lan sugih, sing nyekel pangkat senturion, aran Leo. Garwane dijenengi Maria. Dheweke urip saleh, netepi kabèh dhawuh Gusti, kaya sing ditindakake Ayub ing jaman biyèn. Padha nduwé pitu putra: sing paling tuwa dijenengi Methodius, lan sing paling enom Constantine, sing dikenal minangka Cyril ing urip monastik.

Santo Metodius wiwitané ngladèni, kaya bapaké, ing militèr. Tsar, sawisé krungu yèn dhèwèké prajurit sing gagah, ngangkat dhèwèké dadi gubernur sawijining kadipaten Slavia, Slavinia, sing wektu kuwi ana ing sangisoré pamaréntahan Yunani. Iki kelakon miturut pangayoman istiméwa saka Gusti Allah lan supaya

---

[3535] Pati sang martir kedadeyan watara taun 295.

[3536] Leo V si Armenia mrentah saka taun 813 nganti 820.

[3537] Michael II sing gagap mrentah wiwit taun 820 nganti 829.

[3538] Theophilus mrentah wiwit taun 829 nganti 842.

Methodius bisa luwih apik sinau basa Slavia, amarga dhèwèké wis ditakdiraké dadi guru rohani lan panggembala umat Slavia[3539] .

Sawise ngladeni dadi voivode watara 10 taun lan wis nyadari kesia-siaan urip donya, Metodius wiwit ngarahake kersane kanggo nyingkiri kabèh bab donya lan ngarahake pikirane marang bab-bab langit. Luwih saka kuwi, nalika semana, Tsar Teofilus sing ikonoklastik miwiti panganiayaan marang ikon-ikon suci. Penganiayaan iki luwih mbukak marang Methodius babagan kesia-siaan urip donya, mula sawisé nilar jabatan gubernur lan kabèh kesenengan donya, dhèwèké ngucapaké sumpah monastik ing Gunung Olympus[3540] , ing kono kanthi patuh lan andhap asor dhèwèké ngupaya nepati sumpah monastiké lan nyawisaké dhiri kanggo sinau kitab suci.

Konstantinus sing pinunjul, putra paling enom saka Leo, wis nampilake kaajaiban nalika isih bayi. Nalika ibune sawisé lair nyerahake dheweke marang ibu susu supaya disusoni, dheweke nolak ngombe susu liya kajaba susu ibune. Cetha, bocah saleh iki ora ditakdirake kanggo diparingi susu saka wong liya. Nalika Konstantin lair, wong tuwane sing welas asih ngucapake sumpah bakal urip minangka sedulur lanang lan wadon, lan mangkono padha nindakake sajrone 14 taun nganti seda. Sadurunge bojone seda, Maria nangis, kandha:

'Ora ana sing luwih nglarani atiku tinimbang Constantine: kepiye nasibe ing urip?'

'Percaya marang aku, garwaku,' wangsulé Leo, 'aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah, muga-muga Gusti bakal ndadékaké dhèwèké dadi bapak lan pambangun sing bakal nyukupi kabutuhan kabèh wong Kristen.'

Lan mangkono kedadéyané.

Nalika umuré pitung taun, Konstantin ngimpi, kang diceritakaké marang wong tuwané.

"Aku ngimpi," kandha Konstantin, "gubernur wis nglumpukaké kabèh wanita enom ing kutha lan kandha marang aku: 'Pilih salah sijiné dadi garimu.' Aku ndelok kabèh mau lan milih sing paling ayu, sing pasuryané sumunar lan dihias akèh perhiasan emas lan permata, jenengé Sophia."

Wong tuwane nyadari yen Gusti Allah paring marang bocah lanang mau cah wadon Sophia[3541] — yaiku kawicaksananing Gusti — lan padha bungah ing atine lan wiwit kanthi tekun mulang Konstantin ora mung maca buku, nanging uga kabecikan sing takwa — kawicaksanan rohani.

'Putraku,' pangandikane marang Konstantin, *nyitir* tembungé Salomo, *'ngajèna marang Gusti lan kowe bakal diparingi kekuwatan*; *netepi dhawuh-dhawuhé lan kowe bakal urip*; tulisen tembung-tembungé Gusti ing papan atimu: *"Kandhaa marang kabijaksanaan, 'Kowe iku sedulurku!'" Lan sebutna pangerten iku sedulurmu* (Amsal 7:1–4). Kawicaksanan sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé, lan yèn kowe ndadèkaké dhèwèké dadi kancamu, dhèwèké bakal nylametaké kowe saka akèh kaburukan.'

Wong tuwané Konstantin ngutus dhèwèké sinau babagan ilmu klasik. Dhèwèké misuwur amarga élingé apik lan pikirane landhep, saéngga ing sinau dhèwèké unggul tinimbang kanca-kancané. Kedadeyan ing ngisor iki nate kelakon marang dhèwèké:

Minangka putra saka wong sugih, Konstantin tau mangkat moro elang bareng kanca-kancane. Durung suwe Konstantin ngeculake elange, dumadakan ana angin kenceng sing nggawa manuk mau mabur menyang panggonan sing ora dingerteni. Konstantin sedhih banget amarga kelangan elange nganti ora mangan apa-apa rong dina, kalebu roti. Gusti sing welas asih, ora kersa yèn priya enom kuwi sedhih banget babagan urip donya, nggunakake burung falcon iki kanggo nyekel atiné, kaya biyèn Panjenengané nggunakake rusa kanggo nyekel

---

[3539] Durung dingerteni kapan wong Slavia teka ing Éropah. Watara abad kaping 2 Masehi, wong Slavia wis dingerteni manggon ing tengah lan ngisor Kali Donau. Ing kono, padha nandhang sangsara banget amarga Volochi, yaiku wong Romawi, nalika pamaréntahan Trajan, nganti wong Slavia kapaksa ninggalaké omah-omahé ing sacedhak Kali Donau. Sawisé kuwi, wong Slavia padha manggon ing Pagunungan Karpatia wiwit abad kaping 2 nganti abad kaping 7. Saka kono, ing sangisoré pimpinan Pangeran Duleb, wong Slavia padha nglakoni perang dawa nglawan Bizantium, lan saka kono uga, sawisé invasi wong Avar, padha nyebar menyang pirang-pirang arah. Ana legenda sing nyritakaké yèn Heraclius, Raja Yunani, ngajak wong Slavia menyang Semenanjung Balkan ing abad kaping 7 kanggo perang nglawan wong Avar. Klompok liya saka suku Slavia sing padha, amarga tekanan saka bangsa Avar, pindhah munggah anak-anak Kali Donau lan manggon ing kana nganggo jeneng-jeneng sing béda. Ing sacedhake Kali Morava ana wong Moravia; ing kuloné ana wong Ceko. Ing sisih lor bangsa Ceko ana bangsa Serbia – yaiku wong Lusatia; ing wetan, sapanjang Kali Vistula, ana bangsa Polandia. Nanging, sawenehing suku Slavia saka Pegunungan Karpatia pindhah menyang wetan lan lor-wetan, mapan sapanjang Kali Dnieper lan Oka nganti tekan Novgorod – iki yaiku wong Polan, Drevlian, Severian, lan liya-liyane sing manggon ing Dataran Rusia.

[3540] Gunung Olympus iku gunung ing Asia Cilik, ing tapel wates Phrygia lan Bithynia.

[3541] Sophia – saka basa Yunani, tegesé 'kabijaksanaan'.

Plakidas. Nalika merenung babagan kabungahaning urip iki, Santo Konstantin kandha: 'Urip kaya apa iki, ing ngendi kabungahan mesthi nggawa sedhih? Wiwit dina iki, aku bakal mèlu dalan sing béda, sing luwih becik tinimbang iki, supaya aku bisa uwal saka kesia-siaan donya iki.' Wiwit wektu kuwi, dhèwèké ngentèkaké meh kabèh wektu ing omah, kanthi tekun sinau élmu, utamané piwulangé Santo Gregorius Teologos.

Santa Konstantinus nduwèni katresnan gedhé marang santo iki lan wis ngapalaké akèh piwulangé. Sawisé nggambar Gambar Salib Suci ing témbok, dhèwèké nulis ing ngisoré sawijining pujian marang Santa Gregorius nganggo tembung-tembung iki: 'Wahai Santo Gusti, Gregorius Teologian! Panjenengan manungsa ing daging, nanging ing gesang panjenengan mbuktekake yèn panjenengan malaikat, awit lambé panjenengan, kados lambé para Serafim, ngluhurake Gusti Allah kanthi puji-pujian lan madhangi jagad raya kanthi piwulang ortodoks panjenengan. Kula nyuwun, panjenengan kersa nampa kula, ingkang sujud ing ngarsan panjenengan kanthi iman lan katresnan, lan dadosa guru lan pencerah kula."

Nalika dhèwèké sinau buku-buku kanthi tekun, Konstantinus nyadari sepira winates kawruhè isih amarga kurangé guru sing becik, lan iki ndadèkaké dhèwèké kecemplung ing kuciwa sing jero. Ana ing kuthaé wong sing dadi pengembara sing paham tata basa. Konstantinus marani dhèwèké, nyuwun kanthi khusyuk lan sujud ing ngarsané, kandha:

'Tulung aku: ajarake aku tata basa.'

Kanggo iki, wong lelungan mau mangsuli:

'Enom, aja takon marang aku. Aku wis janji ora bakal mulang sapa wae maneh.'

Manèh, Konstantinus miwiti ngandika marang dhèwèké karo nangis:

'Jupuk bagéan warisan bapakku sing dadi hakku, tulung ajarana aku.'

Nanging sanadyan mangkono, wong iku ora gelem. Mula Konstantin mulih lan wiwit ndedonga kanthi khusyuk supaya Gusti nyukupi pangarep-arep atine lan maringi guru. Gusti ora suwe banjur maringi pangarep-arep mau.

Ing wektu kuwi, Raja Teofilus seda ing tanah Yunani, lan putrané, Michael, miwiti mrentah bareng karo ibuné, Ratu Theodora sing taat. Raja iki isih cilik nalika bapaké seda, lan telung bangsawan diangkat dadi pangreksa: domestikos[3542] Manuel, patrikios[3543] Theoktist, lan logotet[3544] Dromi, sing wis kenal banget karo wong tuwané Methodius lan Constantine. Logotet, sing ngerti prestasi lan ketekunan Konstantinus, ngutus dhèwèké supaya bisa sinau élmu pengetahuan bareng Tsar Michael enom, supaya bisa niru ketekunané Konstantinus. Semangat bocah iku munggah, lan dheweke mangkat kanthi kabungahan, ndedonga marang Gusti nganggo donga Salomo: 'Gusti Allah para leluhurku lan Pangeran pangapura,' pangajab Konstantinus, 'sing wis nyipta manungsa.' Parengna aku kawicaksanan sing lungguh ing pangastane Panjenengan, lan aja nganti aku kélangan saka golongan abdi Panjenengan, awit aku iku abdi Panjenengan lan putraning abdi wadon Panjenengan. Parengna aku mangertèni kabèh sing nyenengake Panjenengan lan ngabdi amarga asmaning Panjenengan ing kabèh dina uripku."

Ing Konstantinopel, Konstantinus kadhang manggon ing omahé boyar, kadhang manggon ing kraton. Ing telung wulan dhèwèké wis nguwasani tata basa; banjur dhèwèké sinau Homer[3545] lan geometri, nalika sinau dialektika lan filsafat ing sangisoré Leo lan Photius[3546] . Saliyane disiplin-disiplin iki, dhèwèké uga sinau retorika, aritmetika, astronomi, musik lan, pancèn, kabèh ilmu Hellenic liyané. Dheweke ora mung trampil ing basa Yunani, nanging uga ing basa Latin, Siria, lan sawetara basa manca. Kecerdasan lan ketekunané nggumunaké para guruné, mula dhèwèké diparingi gelar 'filsuf-bijaksana'. Nanging dhèwèké wicaksana ora mung ing sinau nanging uga ing urip; dhèwèké ngupaya supaya andhap asor, rembugan karo wong-wong sing dikarepake kanggo nampa pitutur, lan nyingkiri wong-wong sing bisa nuntun dhèwèké menyang ala. Cekakipun, dhèwèké ngupaya ngganti sing donya kanggo sing langit lan urip bebarengan karo Gusti Allah.

[3542] Domestikos – sawijining pejabat militer pangkat dhuwur sing manggon permanen ing kraton kaisar; tugase yaiku ngreksa kaisar.

[3543] Ing jaman kuna, istilah 'patrisia' nuduhaké wong-wong sing asalé saka keturunan bangsawan.

[3544] Logothete – pangreksa cap, padanané kantor negara kita.

[3545] Homer – panulis Yunani kuna sing misuwur, panganggit *Iliad* lan *Odyssey*, sing urip 3.000 taun sadurunge jaman kita.

[3546] Dheweke banjur dadi patriark.

Logotet, nalika weruh urip Constantine sing luhur lan kasil ing babagan ilmu, ngangkat dhèwèké dadi pangurus omah tangga lan uga maringi ijin mlebu kamar kraton tanpa kudu ngumumaké rawuhé. Ing sawijining dina, logotet takon marang Constantine:

'Critakna, filsuf, apa iku filsafat?'

'Filsafat,' wangsul Konstantinus, 'yaiku pangerten babagan prakara ilahi lan manungsa, sing mulang manungsa, lumantar kabecikan, supaya bisa nyedhak marang Gusti Allah saktenane, sing wis nyipta manungsa miturut gambar lan rupa Panjenengané.'

Sawisé kuwi, logothete saya tresna marang Constantine lan kepéngin nampa piwulang filsafat saka dhèwèké. Constantine kanthi ringkes nerangaké ajaran filsafat marang dhèwèké, sing ndadékaké logothete maringi ajining dhuwur marang dhèwèké lan malah nawakaké akèh emas, nanging Constantine nolak.

Bangsawan iki nduwé anak asuhan – sawijining cah wadon saka kulawarga sugih lan misuwur. Logothete mutusaké nikahaké Constantine karo cah wadon mau lan nyoba ngyakinaké dhèwèké kaya ngéné.

'Kaendahan lan kawicaksanan panjenengan,' pangandikane logotet, 'nggawe wong tresna marang panjenengan tanpa nyadari. Kula gadhah anak asuhan, sawijining cah wadon enom sing ayu, sugih, sarta asalé saka kulawarga luhur. Menawi panjenengan kersa, jadikan piyambakipun garwa panjenengan. Panjenengan badhé nampi pakurmatan ageng lan sawijining kadipaten saking tsar, lan ing wektu sing ora suwe panjenengan badhé diangkat dados voivode.'

'Iki minangka peparing ageng kanggo sing kepengin,' wangsul Konstantin, 'nanging kanggo aku ora ana sing luwih ajiné tinimbang kawruh, lumantar kawruh aku bisa entuk kabijaksanaan, pakurmatan sejati, lan bandha.'

Sawisé ngendika kuwi, logotet mau nyedhak marang ratu lan kandha:

'Filsuf enom iki ora seneng marang kesia-siaan urip donya. Kita bakal ngupaya supaya dheweke tetep ana ing sacedhake kita, lan kanggo iku kita bakal ngajak dheweke supaya ditahbisake dadi pandhita lan ngladeni dadi pustakawan patriark ing Gereja Santa Sofia. Mung kanthi cara iki kita bisa njaga dheweke.'

Lan mangkono padha nindakake. Konstantinus dadi imam lan pustakawan ing Gréja Santa Sofia. Nanging sanadyan ing kalungguhan iki, Konstantinus ora suwe tetep karo wong-wong mau. Tanpa ngandhani sapa-sapa, dhèwèké mangkat menyang Golden Horn[3547] lan ndhelik ing sawijining biara ing kana. Wong-wong mau nggoleki Constantine suwé banget lan mung nemokaké dhèwèké enem wulan sawisé. Wong-wong mau ora bisa mbujuk dhèwèké supaya bali menyang jabatané biyèn, nanging bisa ngyakinaké dhèwèké supaya dadi guru filsafat ing sekolah utama ing Konstantinopel.

Ing wektu kuwi, Patriark Yohanes[3548] , miwiti ngetutaké ikon-ikon suci. Banjur diadakaké sawijining majelis, ing kono diputusaké yèn patriark iki kudu dicopot saka pangarsané. Minangka wangsulan marang putusan majelis, Yohanes kandha:

'Aku wis dipaksa metu kanthi kekerasan, nanging padha ora bisa nyalahake aku, amarga ora ana sing bisa mbantah tembung-tembungku.'

Tsar, bebarengan karo Patriark anyar, ngutus Konstantin marang Yohanes kanthi tembung-tembung iki:

'Yen kowe bisa mbantah pemuda iki, mula kowe bakal mbalèkake tahta.'

Ndeleng filsuf enom kaya ngono lan ora ngerti pikirane sing landhep, Yohanes kandha marang Konstantin lan utusane:

'Sampeyan ora pantes ngadeg ing sikilku. Mangkono, kepriye aku bisa mbantah karo sampeyan?'

'Aja nempel marang kabiasaan manungsa,' wangsul Konstantin, 'nanging delengen dhawuhe Gusti. Kowé lan aku padha digawe saka lemah, nanging nyawa asalé saka Gusti. Mula, manungsa, nalika ndeleng bumi, aja sombong!'

'Gila golek kembang ing mangsa gugur,' kandha Yohanes, 'kaya gilane ngutus wong tuwa menyang perang.'

'Kowe ngetokake kabodhoanmu dhéwé,' wangsul filsuf. 'Critakna, ing umur pira nyawa luwih kuwat tinimbang badan?'

[3547] Golden Horn iku teluk cilik sing dawa lan sempit sing mbentuk teluk ing Selat Bosphorus.

[3548] Yohanes VII njabat Patriark saka taun 832 nganti 842.

'Ing tuwa,' wangsulane John.

'Perang jinis apa sing arep kita ajak kowe,' pitakon filsuf, 'perang jasmani utawa perang rohani?'

'Perang rohani,' wangsul John.

'Yen saiki kowe paling kuwat ing roh,' pangandikane filsuf, 'mula aja nawakake prabédan kaya ngono marang kita. Kita ora nggoleki kembang ing mangsa sing ora pas, uga ora nantang kowe debat ing wektu sing ora pantes.'

Sawisé kuwi, padha ngobrol. Sing tuwa takon:

'Critakna, enom: yèn salib pecah, kita ora bakal nyembah utawa nyium maneh. Kepiye kowe, yèn mung ana siji pasuryan ing salib, ora isin ngajèni dadi ikon?'

'Salib iku nduwèni papat pérangan,' wangsul filsuf, 'lan yèn siji pérangan ilang, salib iku ora nduwèni wujud manèh; nanging sawijining ikon nduwèni wujud lan pasuryan yèn pasuryan sing digambarake wis dicat ing kono. Luwih manèh, sing ndelok ora ndelok pasuryan singa utawa lynx, nanging ndelok modhèl asli.'

'Ing kéné kowé sujud ing ngarepé salib,' pangandikane sang tuwa, 'sanajan ora ana tulisan ing kono; nanging kowé ora ngajèni ikon yèn ora ana gambarané.'

'Saben salib,' wangsul filsuf, 'nduwèni kamiripan karo Salibé Kristus, déné ikon ora kabèh nduwèni gambar sing padha, nanging béda-béda.'

Pungkasané, sang tuwa kandha:

'Ngapa kowe sujud marang ikon, nalika Gusti ngendika marang nabi Musa: "Aja nggawe… sesembahan apa wae" (Kaluwihan 20:4)?

'Yen Gusti wis ngendika, "Aja nggawe patung apa wae,"' wangsul filsuf, 'mesthi kowe bener; nanging Gusti ngendika, "patung apa wae", tegesé kajaba sing pantes.'

Sing tuwa kuwi ora bisa mangsuli lan meneng bae. Ing wektu kuwi, utusan teka ing Konstantinopel saka wong-wong Hagar utawa Saracen sing ora precaya lan nguwasani Suriah. Para Saracen iki, sanajan nalika pamaréntahan Kaisar Theophilus sadurungé, kanthi idiné Gusti minangka paukuman tumrap dosa, wis nyerbu wilayah Yunani lan ngrusak kutha éndah Amoria[3549] . Wiwit wektu kuwi, padha wiwit ngagumbangaké kekuwatané marang wong Kristen lan ngirim layang menyang Konstantinopel sing ngandhut caci maki marang Trinitas Agung.

'Kepiye,' tulis para Saracen, 'kowe wong Kristen kandha mung ana siji Gusti, nanging kok mbagi Dheweke dadi telu: kowe ngakoni Rama, Putra lan Roh Suci? Yen kowe bisa mbuktekake iki, kirimna marang kita wong-wong sing bisa rembugan bab iman karo kita lan mbujuk kita[3550] .'

Ing wektu kuwi, Constantine sing pinaringan berkah umuré 24 taun. Kaisar, bebarengan karo patriark, nganakake sidang, banjur ngundang Constantine lan kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe krungu, filsuf, apa sing diomongake wong Hagarita sing jahat kuwi bab iman kita? Yen kowe pancen abdi lan murid Sang Tritunggal Suci, mangkat lan bantah dheweke.' Lan Gusti Allah, pangripta kabèh prakara, kang dipuji ing Tritunggal—Bapa, Putra, lan Roh Suci—paring kowe sih lan kuwasa ing tembungmu, supaya kowe katon marang wong liya kaya Daud liyane, sing ngalahaké Goliat nganggo telung watu (1 Sam. 17), lan bakal mbalèkaké kowe kanthi aman marang kita.

Nalika krungu tembung-tembung iki, filsuf mau mangsuli:

Aku seneng lunga demi iman Kristen. Apa sing luwih becik kanggo aku: mati utawa urip demi Tritunggal Agung?

Wong-wong mau maringi Konstantinus loro edeacons[3551] lan ngirim mau marang wong Saracen. Padha lelungan langsung menyang kutha krajan Saracen – Samara, sing dumunung cedhak Kali Efrat, ing kono manggon pangeran Saracen Amir-Mushna. Ing kana padha nyekseni prakara aneh lan keji sing ditindakake wong Agaria kanggo ngina lan ngolok-olok wong Kristen sing manggon ing wilayah kuwi. Miturut prentah panguwasa Saracen, gambar-gambar setan wis dicet ing njaba lawang omahé wong Kristen. Kanthi iki, para Agarian kepéngin

[3549] Katrangan babagan iki bisa ditemokake ing katrangan bab sangsara para Martir Suci Ammorea ing tanggal 6 Maret.

[3550] Iki kelakon ing taun 851.

[3551] Salah sijine dijenengi George.

nuduhaké yèn padha ngremehké wong Kristen kaya déné setan. Sakwisé Konstantinus teka, para Saracen, karo nunjukaké gambar-gambar setan mau, padha takon marang dhèwèké:

'Apa kowe, filsuf, bisa mangertèni apa tegesé gambar-gambar iki?'

'Aku weruh gambar setan,' wangsul filsuf, 'lan aku kira wong Kristen manggon ing kene. Setan ora bisa manggon bareng wong Kristen lan mlayu saka wong-wong mau (gambare ana ing njaba lawang). Yen ora ana gambar kaya ngono ing njaba lawang, cetha manawa setan manggon ing njero bangunan.'

Para Saracen ngajak Konstantinus menyang kamar pangeran kanggo nedha awan. Ing meja ana para wong pinter lan ahli sing wis sinau geometri, astronomi, lan ilmu liyane. Kanggo nguji Konstantinus, padha takon marang dheweke:

'Apa kowe weruh, filsuf, sepira éndahé iki: Nabi Muhammad nggawa piwulang becik saka Gusti Allah lan ngowahi akèh wong. Kita kabèh padha manut ajarané kanthi kiyat lan ora ngganti apa-apa. Nanging ing antaramu wong Kristen, sing netepi hukumé Kristus, ana sing pracaya kanthi siji cara, ana sing liya, lan saben wong urip manut kersané dhéwé. Ana akèh guru ing antaramu sing mulang kanthi cara sing béda-béda, lan ana para biksu sing nganggo jubah ireng lan nganut gaya urip sing istimewa. Nanging kowe kabèh isih diarani wong Kristen.

"Ana loro pitakon sing diajokaké marang aku," mangsuli Constantine sing pinaringan berkah, "bab iman Kristen lan hukum Kristen, utawa: kepiyé umat Kristen pracaya lan kepiyé padha nglakoni imané ing uripé. Sepisanan aku bakal nyritakaké bab iman. Gusti Allah kita kados jeroning segara – ambané lan jeroné tanpa ukuran, ora bisa dipahami déning pikiran manungsa lan ora bisa diungkapaké nganggo tembung manungsa, kados pangandikane nabi suci Yesaya bab Panjenengané: *'Sapa sing bisa nyritakaké keturunané?'* (Yesaya 53:8); adhedhasar punika, guru kita, rasul suci Paulus, ngandika kanthi gumregah: *'Oh, jeroné kasugihan, kawicaksanan, lan kawruh Gusti Allah! Sepira ora bisa ditliti paugerané lan dalané sing ora bisa dingerteni*!' (Roma 11:33). Akeh wong sing ngupaya Gusti Allah mlebu ing jurang iki, lan wong-wong ing antarané sing kuwat ing pikiran lan wis nampa pitulungan saka Gusti piyambak nyabrang kanthi aman segara misteri Gusti Allah; dene sing ringkih ing pikiran lan, amarga kesombongané dhéwé, wis kelangan pitulungané Gusti, nyoba nyabrang jurang iki nganggo prau bocor, padha klelep, ambruk menyang bidah lan kaluputan, utawa kanthi angel tetep ing panggonané, digoyang-goyang déning keraguan lan sangsi. Mula saka iku, akèh wong (kaya sing kowe kandhakake) ing antarané wong Kristen béda-béda imané. Aku wis nyritakaké bab pracaya; bab pakaryané pracaya, aku bakal ngendika kaya mangkéné: Hukumé Kristus ora liya yaiku sing diparingaké Gusti marang Musa ing Gunung Sinai (Kaluwihan 20:1–18)—aja matèni, aja nyolong, aja zinah, aja ngidam apa sing kagungané wong liya, lan sapituruté. Gusti kita ngendika: *'Aku ora teka kanggo mbusak Hukum… nanging kanggo nepati iku*' (Mat. 5:17). Kanggo urip sing luwih sampurna lan pangabdian sing luwih gedhe marang Gusti, Gusti nyaranake nglakoni urip sing luwih suci lan murni, nindakake pakaryan tartamtu sing nuntun marang urip langgeng lumantar dalan sing sempit lan kebak sangsara. Nanging, Gusti ora meksa sapa wae mlebu ing urip iki, lan iku ora bisa digayuh kanthi paksa. Gusti Allah nggawe manungsa ana ing antaraning swarga lan bumi: ; kanthi akal lan pangerten, manungsa béda karo makhluk bisu; kanthi nesu lan napsu, manungsa béda karo para malaikat. Banjur Gusti maringi manungsa karsa bébas, supaya bisa nindakake apa sing dikarepake lan nyedhak marang apa waé sing dipilih – lan kanthi kuwi dhèwèké bakal kagungan paseduluran: utawa dhèwèké bakal dadi kanca para malaikat, ngabdi marang Gusti manut pikirane sing padhang amarga iman, utawa dhèwèké bakal kagungan paseduluran karo kéwan sing ora nduwé akal, yèn dhèwèké nyukupi kabèh napsu dagingé tanpa watesan. Lan amarga Gusti Allah nggawe manungsa kanthi karsa bébas, Panjenengané karsa supaya kita slamet ora kanthi paksa nanging kanthi karsa kita dhéwé, lan ngendika: *'Yen ana sing karsa mèlu Aku, iku kudu mbantah dhiri, lan nggawa salibé, lan mèlu Aku'* (Matéus 16:24); lan: *'Sapa waé sing bisa nampa iki, iku nampa'* (Mat. 19:12). Sawetara wong Kristen sing setya mlaku ing dalan sing luwih nyaman ing urip iki, urip murni ing pernikahan sing terhormat miturut hukum alam, dene liyane, sing luwih semangat lan kepengin luwih sampurna, ngupaya urip kaya para malaikat lan mlaku ing dalan sing sempit. Mula saka iku, wong Kristen nduweni gaya urip sing beda-beda.

'Bab iman lan hukummu,' nerusake Konstantinus, 'ora ana sangsara apa-apa; ora kaya segara, nanging kaya kali cilik sing sapa waé, gedhé utawa cilik, bisa mlumpat tanpa alangan. Ora ana sing ilahi utawa diilhami déning Gusti ing iman lan paugeranmu, nanging mung kabiasaan manungsa lan spekulasi hawa napsu, sing gampang dituruti. Lha wong, pangripta hukummu, Muhammad, ora maringi kowe paugeran sing angel dituruti: dhèwèké

malah ora nglarang kowe saka nesu lan napsu tanpa hukum, nanging ngidini kabèh. Mula, kowe kabèh padha manut hukummu kanthi cara sing padha, kaya-kaya hukum iku diwènèhaké kanggo nyukupi napsumu. Nanging Juruwilaha kita, Kristus, ora tumindak kaya ngono. Panjenengané dhéwé, kang Paling Suci lan sumber kabèh kasucian, kepéngin supaya para abdi-abdi-Nya uga urip suci, nyingkiri kabèh napsu, lan supaya sing suci mung padha kumpul karo sing suci; amarga *'ora ana sing najis bakal mlebu'* ing kratoné (Wahyu 21:27).

Banjur para resi Saracen takon marang Konstantinus:

'Ngapa kowe wong Kristen mecahake Allah siji dadi telu: nyebut Panjenengané Rama, Putra, lan Roh Suci? Yen Gusti Allah bisa nduwé Putra, ya wenehana garwa uga, supaya ana akèh déwa?'

'Aja ngina marang Trinitas Ilahi,' wangsul filsuf Kristen, 'sing wis kita sinau ngakoni saka para nabi kuna, sing kowe uga ngakoni, amarga kowe padha sunat kaya dheweke. Dheweke mulang kita manawa Rama, Putra, lan Roh iku telung Pribadi, nanging hakikaté siji. Tuladha iki bisa dideleng ing langit. Mangkono, ing srengéngé, kang diciptakaké déning Gusti miturut gambarane Tritunggal Suci, ana telung bab: bunderan, sinar cahya lan panas. Ing Tritunggal Suci, bunderan srengéngé iku minangka gambarane Gusti Rama. Kaya déné bunderan ora nduwé wiwitan lan ora ana pungkasané, mangkono Gusti iku tanpa wiwitan lan tanpa wates. Kaya sinar cahya lan kehangatan srengéngé metu saka bunderané srengéngé, mangkono Putrané lair saka Gusti Rama lan Roh Suci metu saka Panjenengané. Mula, sinar srengéngé, sing madhangi sakabehing jagad raya, iku pratandha Gusti Putra, sing lair saka Rama lan kawujud ing donya iki; déné kehangatan srengéngé, sing metu saka bunderané srengéngé bebarengan karo sinar, iku minangka pratandha Gusti Roh Suci, sing bebarengan karo Sang Putra kang kawit lair, lumaku langgeng saka Rama, sanadyan ing wektu Panjenengané dikirim marang manungsa déning Sang Putra![3552] , contoné Panjenengané dikirim marang para rasul ing wangun lidah geni. Lan kaya srengéngé, kang dumadi saka telung unsur—cakram, sinar padhang, lan panas—ora kabagi dadi telung srengéngé, sanadyan saben unsur nduwé sipaté dhéwé—siji cakram, sijiné sinar, lan sijiné panas—nanging ora ana telung srengéngé nanging siji; mangkono uga Trinitas Paling Suci, sanadyan nduwé Telung Pribadi: Bapa, Putra, lan Roh Suci; nanging Sifat Ilahi ora kabagi dadi telung déwa, nanging ana siji Allah. Apa kowe kelingan apa sing diomongaké Kitab Suci babagan carané Gusti Allah rawuh marang patriark Abraham ing wit ek Mamre, saka kono kowe njupuk sunatmu? Gusti Allah rawuh marang Abraham ing telung Pribadi. *'Panjenengané* (Abraham) *ngangkat pasuryan, ndelok, lan wusana ana telung priya ngadeg ing ngarepé. Nalika ndeleng wong-wong mau, dhèwèké mlayu nyedhak saka lawang kémah lan sujud nyembah ing lemah. Lan dhèwèké kandha: "Gusti! Yèn aku kaparingan sih ing ngarsané Panjenengan, aja mèlu liwat ngliwati abdi Panjenengan"'* (Kejadian 18:2–3).

Perhatikna iki: Abraham weruh telung priya ing ngajengé, nanging ngandika kaya marang siji, kandha, *'Duh Pangeran! Menawa kula sampun pikantuk sih ing ngarsanipun*.' Cetha menawa leluhur suci iku ngakoni siji Gusti ing telung Pribadi.

Para ahli Saracen, ora ngerti apa sing kudu diomongake bab doktrin Trinitas Paling Suci, padha meneng, banjur padha takon:

'Kepiye kok kowe wong Kristen kandha yèn Gusti Allah lair saka wanita? Apa Gusti Allah bisa lair saka kandungan wanita?'

'Dudu saka wanita biasa,' wangsul filsuf, 'nanging saka Perawan sing tanpa dosa, sing durung omah-omah, Putra Allah lair lumantar kakuwatan Roh Suci, Sing, ing kandungan Perawan sing tanpa dosa, kanthi cara sing ora bisa diungkapake mbentuk daging Kristus Allah lan nglairake Inkarnasi lan lairé Sabda Sang Rama sing gaib. Mula, Sang Perawan sing ngandhut Putrané déning Roh Suci tetep dadi Perawan sing suci—sadurungé, sajroning, lan sawisé lair—miturut kersaning Gusti Allah, kang kabèh makhluk tundhuk marang Panjenengané, kaya sing kacarita ing kidung greja: 'Amarga ing ngendi Gusti karsa, tatanan alam kaungkuli'[3553] .

Lan manawa Kristus lair saka Perawan murni lumantar Roh Suci uga disaksiake dening nabimu Muhammad, sing nulis kaya mangkene: 'Roh Suci dikirim marang Perawan murni, supaya, miturut kersane, piyambakipun bisa nglairake Putra'.

[3552] Iku tegesé kanggo kasangsarané Kristus ing salib: *'merga Roh Suci durung dicurhaké marang wong-wong mau, amarga Yesus durung dimulyakaké'* (Yohanes 7:39).

[3553] Saka risalah dogmatik nada kapitu. – *Disunting déning 'ABCing Iman'*

– Kita ora mbantah, – kandha wong-wong Saracen, – yèn Kristus lair saka Perawan sing suci; kita mung ora nyebut Panjenengané Gusti.

'Yen Kristus mung manungsa, lan ora uga Gusti Allah, kenapa pangandharingé déning Roh Suci dadi perlu? Manungsa biyasa lair saka wanita sing wis omah-omah, ora saka Perawan sing durung tau kenal karo priya, lan diandharaké kanthi alamiah déning garwa, ora déning inspirasi lan tumindak khusus saka Roh Suci.'

Sawisé kuwi, wong-wong Saracen takon:

– Yen Kristus iku Gustimu, kenapa kowe ora nindakake apa sing dhèwèké paring dhawuh? Amarga ana ing Injil katulis: ndedonga kanggo mungsuhmu, nglakoni kabecikan marang sing sengit lan nganiaya kowe, lan mbalèkaké pipi liyané marang sing nggebuk kowe. Nanging kowe ora tumindak kaya ngono: kowe ngasah senjatamu marang mungsuhmu.

Kanggo iki, filsuf mau mangsuli:

'Yen ana undang-undang kang ngemot loro prentah lan diwènèhaké marang wong supaya manut, sapa sing sejati netepi undang-undang kuwi: sing manut siji prentah, utawa sing manut loro prentah?'

'Mesthi wae, sing luwih becik netepi hukum yaiku sing,' wangsul wong Saracen, 'netepi loro-lorone piwulang.'

'Kristus Gusti kita,' pangandikane filsuf mau, 'ndhawuhake marang kita supaya ndedonga kanggo wong-wong sing nindakake salah marang kita lan nindakake kabecikan marang wong-wong mau, nanging Panjenengané uga ngendika kaya mangkéné: *"Ora ana katresnan sing luwih gedhé tinimbang wong sing nyawisake nyawane kanggo kanca-kancané"* (Yohanes 15:13). Kita sabar nampa caci yèn mung marang siji wong, nanging kita mbela wong liya lan malah nyawani nyawa yèn caci kuwi marang kabèh komunitas, supaya sedulur kita ora kecekel dadi tawanan, sing bisa nyasar marang tumindak sing ora takwa lan ala.

Manèh para Saracen kandha:

'Kristusmu wis mbayar pajak kanggo dhèwèké dhéwé lan kanggo wong liya (kanggo Rasul Petrus). Napa kowe ora ngetutaké tuladha iki lan nolak mbayar pajak? Yen kowe pancèn padha mbela siji lan sijiné, mesthiné kowe bakal mbayar pajak kanggo sedulurmu marang bangsa sing agung lan kuwasa kaya wong Ismael.'

'Yen ana wong sing ngetutake tapak-tapak gurune lan kepengin tansah nindakake kuwi,' wangsul Konstantinus, 'lan ana wong liya sing nuntun dheweke metu saka dalan iki, apa wong kuwi kanca utawa mungsuh tumrap dheweke?'

'Tanpa mangu-mangu, mungsuh,' wangsul wong Saracen.

"Nalika Kristus mbayar pajeg," Constantine banjur takon, "karajan endi kuwi: karajan wong Ismail utawa karajan Romawi?"

'Kekaisaran Romawi,' wangsul wong-wong Saracen.

'Mulané kita uga,' wangsul filsuf, 'ngetutaké Kristus, mbayar pajeg marang raja sing manggon ing Roma Anyar (Konstantinopel) lan mréntahaké Roma kuna. Nanging nalika kowé nuntut pajeg saka kita, kowé nuntun kita nyimpang saka dalané Kristus lan dadi mungsuh kita.'

Sawisé kuwi, wong-wong mau ngetokaké akèh pitakon liya marang Konstantinus saka manéka widang kawruh sing wis padha ngerti. Konstantinus mangsuli saben pitakon kanthi cara sing nganti wong Sarasin ora bisa mangsuli apa-apa. Banjur padha takon marang dhèwèké:

'Kok kowe ngerti kabèh iki?'

Konstantinus banjur maringi analogi kaya ing ngisor iki:

'Ana wong,' ujare, 'njupuk banyu saka segara banjur digawa ing kantong. Sawise adoh saka segara, dheweke nunjukake kantong banyu mau lan kandha marang kabeh wong: "Apa kowe weruh banyu iki, sing ora ana sing nduweni kejaba aku ?"' Ana wong saka pesisir nyedhaki lan kandha: 'Apa kowe ora isin ngagumbekake karung banyu kuwi, nalika kita duwe segara sakabehe?' Kuwi persis sing kok lakoni nalika kowe takon babagan ilmu sing wis kowe sinau saka kita (wong Yunani).

Banjur, kaya-kaya iku bab sing nggumunake, wong-wong Saracen nampilake kebon anggur marang Konstantinus, sing biyen ditandur kanthi tliti lan saiki subur[3554] . Konstantinus nerangake carane iku bisa kelakon.

[3554] Iki cetha nyebutaké cara tartamtu kanggo ngopeni kebon anggur kanthi cara buatan.

Banjur wong-wong Saracen nampilake kabeh bandha-bandhane: kraton-kraton sing dihias nganggo emas, perak, lan permata, lan kandha:

'Apa kowe weruh, filsuf, sepira kuwasa lan sepira bandha sing diduwèni Omar, panguwasa Sarasin?'

'Ora ana sing nggumunake ing kéné,' wangsul filsuf. 'Kanggo kabèh iki, kita kudu muji Gusti Allah, sing wis maringi kasugihan iki kanggo nikmaté manungsa. Kabèh iki kagungané Gusti Allah lan ora ana sing liya.'

Ing pungkasan, wong-wong Saracen mau ngetokake watak sejatine. Padha nyelundupake racun ing omben-ombené Constantine sing kasucèkaké. Nanging Gusti, sing wis janji marang kabèh sing makarya ing Asmané *yèn 'yen padha ngombe apa waé sing mateni, ora bakal ngrusakké awaké'* (Markus 16:18), njaga abdi-Nya supaya tetep aman lan ora cilaka. Para Saracen, nalika nyekseni mujijat iki, banjur ngirim Konstantinus bali, bebarengan karo utusan-utusan liyane, kanthi pakurmatan lan peparing saka pangerané.

Ing Konstantinopel, kaisar lan patriark nampani Constantinus sing pinaringan berkah kanthi pujian amarga pakaryan saleh sing wis digayuh. Nanging Constantinus ora suwe manggon ing Konstantinopel. Ora suwe dhèwèké mundur menyang panggonan sing sepi lan terpencil, ing kono dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé mung kanggo kaslametané dhéwé. Dhèwèké ora nggawa bekel apa-apa, nanging nyandhak kapitadosan marang Pangayomané Gusti Allah, sing lumantar wong-wong sing tresna marang Kristus nyedhiyakké panganané. Konstantinus ora nyimpen panganan apa-apa sing digawa kanggo dina candhake; malah, sawisé dhahar kaya biasané, dhèwèké mènèhaké kabèh sing isih ana marang wong mlarat, kanthi pracaya marang Gusti Allah, sing mbukak tangan kabecikané lan maringi panguripan marang kabèh makhluk kanthi kabecikané.

Nalika sawijining wayah sadurunge pesta agung, Konstantinus ora duwe panganan sakpisan, kahanan iki ndadekake abdi dalemipun kuciwa banget. Konstantinus sing pinaringan berkah ngendika marang abdi dalemipun:

'Dheweke sing biyen nyukupi umat Israil ing ara-ara samun pirang-pirang taun—mbok menawa ora bakal uga nyukupi kita ing dina agung iki? Kowe mesthi kudu lunga lan ngajak paling ora lima wong gelandangan supaya melu dhahar awan karo kita, lan kita bakal ngenteni sih rahmaté Gusti, amarga Panjenengané ora bakal ninggalake kita.'

Lan mangkono kedadéyané. Ing wektu dhahar awan, ana wong teka lan nggawa akèh panganan saka manéka warna jinis lan sepuluh koin emas. Sing Mulya njupuk kuwi lan matur nuwun marang Gusti Allah, Panyedhiya Panjenengané.

Saka kono, Konstantinus mangkat menyang Gunung Olympus kanggo ngancani kakangé, Methodius, sing banjur dadi papan panggonané, nglakoni asketisme monastik, ngentekake wektu kanggo ndedonga utawa maca buku[3555] .

Ing wektu kuwi, utusan saka Cossack[3556] teka marang Tsar Yunani Mikhail, kandha:

[3555] Ing Gunung Olympus, Konstantinus sing pinaringan berkah miwiti sinau basa Slavia kaping pisan. Lingkungan ing ngendi dhèwèké ana ndhukung bab kuwi. Ing biara-biara ing gunung kuwi ana akèh biksu Slavia saka manéka nagara tangga teparo, mulané Konstantinus bisa rutin nglatih basa kuwi ing kono—prekara sing wigati banget kanggo dhèwèké, amarga meh kabèh uripé, wiwit isih cilik, lumaku ing lingkungan sing nganggo basa Yunani. Kasunyatan manawa para sedulur suci sinau basa Slavia ing kéné kabukten déning kesaksian rahib Slavia Bulgaria, Hrabra.

[3556] Para Kozar, sing déning wong Yunani diarani Khazar lan déning wong Romawi diarani Gazars, dikenal kanthi jeneng sakabèhé Skitia. Padha nganggo basa Slavia utawa basa Rusia lan manggon ing sacedhaké Tlaga Meotis utawa Segara Mati (Azov), ing ngendi Kali Don mili, sawijining kali sing (ing jaman biyèn) misahaké Éropah saka Asia. Wilayah iki sepisanan didiami déning suku Gamer, putra sepisanan Jafeth, sing dikenal minangka Gemeri, utawa 'Cymeri' ing basa Yunani lan 'Cymbri' ing basa Rusia; saka wong-wong mau lambéné Danau Meotis, ing ngendi mili menyang Segara Euxine (Segara Ireng), dijenengi Bosporus Kimmeria, yaiku lorong sempit ing Segara Cimmeria. Nalika wong Cimbri padha migrasi menyang tanah lor lan nyawiji karo maneka bangsa, padha nyebut awaké dhéwé minangka wong Lithuania, wong Samogitia, Gotf lan liya-liyané, salah siji suku Skitia asalé saka Turki, sing dikenal minangka Alan (saka Gunung Alan), teka manggon ing wilayahé biyèn cedhak Danau Meotis utawa Bosporus Cimmeria; sakbanjuré padha dijenengi Kozar (saka Kali Kozar). Suku iki saya tambah akèh lan manggon ing loro-lorone Kali Don: ing Asia – nganti Volga, sing mili menyang Segara Kaspia utawa Segara Khvalyn; ing Éropah – nganti Dnieper, sing mili menyang Segara Ireng; malah luwih adoh – nganti Pannonia, sanadyan wektu kuwi padha wis dikenal nganggo jeneng liya: Avar, Hun, lan liya-liyané. Wong-wong Kozar nduwèni watak kasar lan rupane ora ayu. Minangka wong nomadik, padha manggon ing tenda, pindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyane. Padha luwih mangan sayuran lan daging setengah mentah tinimbang roti; nalika perang padha banget gagah lan ditakuti kabèh wong. Pamimpin bangsa Khazar dijenengi 'kagan' (khagan utawa khayan), sing padha karo tsar utawa pangeran ing tanah kita. Ana akèh pratandha babagan kawani bangsa iki ing kronik-kronik sejarawan Yunani lan Romawi. Bangsa Khazar marakake sangsara gedhe

'Kaping pisan lan paling utama, kita ngerti siji Gusti Allah, sing mrentah kabeh, lan kita ndedonga marang Panjenengané kanthi sujud ngadhep wetan; nanging kita uga nindakake sawatara adat sing ora pantes.

Wong Yahudi padha nyoba supaya kita ngetutake iman lan adat-istiadaté, lan akèh saka kita wis dadi wong Yahudi ing iman. Wong Sarasin, ing sisih liya, nalika padha nggawe aliansi karo kita lan maringi peparing, padha meksa kita supaya nampa iman Islam lan ngaku yèn iman wong Sarasin luwih unggul tinimbang iman kabèh bangsa liya. Mula saka panjenengan, ingkang kita jaga katresnan lan paseduluran lawas, kita kepengin nampa pitutur sing becik lan nyuwun panjenengan ngutus tiyang ingkang pinunjul; lan menawi piyambakipun mbuktekake kalepatan Yahudi lan Sarasin, kita badhe nampi iman panjenengan.

Banjur Tsar Michael, miturut pitutur Sang Kinasih Patriark Ignatius[3557] , sing nggantèkaké Santo Methodius[3558] , mutusaké ngutus Constantine sing pinaringan berkah, sing wis dipanggil saka Gunung Olympus, menyang bangsa Khazar. Sawisé nyampèkké panyuwunan bangsa Khazar, Tsar kandha marang Constantine:

'Mangkat, hai filsuf, menyang wong-wong iki lan kanthi pitulungan Sang Tritunggal Suci, wulangna marang wong-wong mau doktrin Sang Tritunggal Suci Paling Suci. Ora ana sing bisa nindakake tugas iki luwih becik tinimbang kowe.'

'Yen panjenengan dhawuh makaten, gusti,' wangsul Constantine, 'kula badhé kanthi seneng manah mangkat mriku kanthi mlaku, tanpa sandalan lan tanpa nggawa apa-apa ingkang boten dipun dhawuhaken Gusti dhumateng para muridipun nalika ngutus piyambakipun mratelakaké Injil.'

'Yen kowe nindakake iki kanthi karepmu dhéwé,' wangsul Tsar, 'Aku ora bakal nolak, nanging amarga kowe lunga atas jenengku, lunga kanthi pakurmatan lan dhukungan saka Tsar.'

Sawisé kuwi, Konstantinus ngajak adhine, Methodius sing pinaringan berkah, sing paham basa Slavia, supaya mèlu ing misi apostoliké kanggo maringi pencerahan marang wong-wong sing durung pracaya nganggo padhangé iman Kristen. Methodius sarujuk, lan padha mangkat bebarengan. Rutené ngliwati padang rumput, lan nalika semana padang rumput iku didiami déning wong Ugrian, sing saiki diarani Hungaria utawa Magyar. Wong Ugrian kuwi medeni banget nganti meh ora kaya manungsa: padha nganggo bulu kéwané kanthi kebalik, ora nanem pari, lan urip saka ngrebut rampasan. Nalika para sedulur suci mandheg ing kono kanggo ndedonga, padha diserang dening wong Ugrian sing nggerem kaya srengenge, kanthi niat ngoyak-oyak lan nyabuti awaké. Konstantinus ora wedi; dhèwèké ora mandheg ndedonga lan, nyuwun marang Gusti, bola-bali muni: 'Gusti, mugi paring welas asih!'

Sawisé pandonga rampung, wong-wong Ugrian, nalika ndeleng Konstantinus—kanthi pangayomaning Gusti—dadi alus lan wiwit sujud ing ngarsané; Konstantinus maringi sawatara pitutur marang wong-wong mau, sawisé kuwi wong-wong Ugrian nglilani para sedulur suci kuwi nerusaké lelampahané.

Kaping pisan, para sedulur suci mangkat menyang kutha Yunani Cherson, sing dumunung ing pesisir ora adoh saka (saiki) Sevastopol, jejere para Khazar. Ing kéné padha nglampahi wektu sing cukup suwe kanggo sinau basa Khazar[3559] lan basa Yunani. Ing kéné Constantine nerjemahaké wolung bagean saka tata basa Ibrani. Padha

---

marang Konstantinopel nalika pamaréntahan Heraclius lan masa patriark Sergius, nalika padha kalah kanthi mujijat déning kakuwatan sing ora bisa dikalahaké saka Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, sing mbéla kutha Panjenengané saka bangsa Khazar sing kafir lan wong Persia sing wis padha gabung kekuwatan, kaya sing diterangaké kanthi rinci ing Synaxarion, ing Setu kaping lima Pasase Gedhe. Sawisé suwe, kaisar Yunani Leo si Iseuri, sing kepéngin urip tentrem karo bangsa Khazar, nikahaké putrané Constantine (Copronymus) karo putriné khagan Khazar, sing dijenengi Irina nalika dibaptis. Padha nduwé anak lanang, Leo, sing dijenengi Kazarin utawa Khazaris manut jeneng ibuné (Leo iki nduwé garwa, Irina, sing sawisé bojone seda, mbalèkaké Ortodoksi kanthi nolak bidah ikonoklastik ing Konsili Ekumenis Kapitu). Sawisé mantenan iki, wong Yunani wiwit urip tentrem karo wong Khazar, lan wong Khazar mau wiwit kenal karo iman Kristen. Agama Kristen wiwit nyebar ing antarané wong-wong Khazar utamané liwat wong-wong saka Chersonesos (Chersonesos iku koloni Yunani) lan, utamané, sawisé karya para guru suci Konstantinus lan Metodius. Kaum Khazar wis suwe ngetokake upeti saka bangsa Slavia Rusia: kulit bajing saka saben omah lan shelag saka saben bajak. Upeti iki dibusak dening Askold lan Dir, sing nyeruaké wilayahé kaum Khazar, wong Lor, lan Radimich saka tangané. Sviatoslav, bapaké St. Vladimir, pungkasane ngalahaké bangsa Khazar (Éropa); dhèwèké nyekel kutha Belaya Vezha lan mènèhi pajeg marang wong-wong mau, déné bangsa Khazar Asia (sing manggon ing antarané Don lan Volga) dijajah déning Polovtsian lan Pecheneg.

[3557] Ignatius njabat minangka Patriark saka taun 847 nganti 857; banjur kaping pindho saka taun 867 nganti 877.

[3558] Dina raya Santo Metodius dirayakake tanggal 23 Oktober.

[3559] Para Khazar nganggo basa Slavia.

sinau kuwi supaya luwih kasil maringi pencerahan marang wong Khazar lan supaya bisa saingan karo wong Yahudi, sing akèh ana ing antarané wong Khazar[3560] .

Ana uga wong Samaria sing manggon ing kana, sing kerep sowan marang Konstantin lan rembugan bab iman karo dheweke. Ing sawijining dina, dheweke nggawa sawetara buku Samaria lan nuduhake marang Konstantin. Konstantinus nyuwun buku-buku mau marang wong Samaria, banjur nyendhiri ing kamare lan miwiti ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring pitulungan nalika sinau buku-buku mau. Kanthi pitulungan Gusti, Konstantinus ora suwe bisa nguwasani buku-buku mau kanthi tuntas. Nalika krungu bab iki, wong Samaria mau kandha: 'Satemene, sapa wae sing pracaya marang Kristus bakal cepet nampa sih rahmat Roh Suci.'

Putrané wong Samaria iku langsung dibaptis; sawisé kuwi, wong Samaria mau dhéwé nampa iman Kristen.

Ing Cherson, Konstantinus kasil nemokake 'Injil lan Mazmur sing ditulis nganggo aksara Rus', uga ana wong sing bisa basa kuwi. Konstantinus, nalika pacelathon karo dhèwèké, sinau basa iki lan, adhedhasar pacelathoné, misahaké aksara dadi swara lan konsonan; lan kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké ora suwé wiwit maca lan nerangaké buku-buku sing wis ditemokaké. Akeh wong, nalika weruh kawicaksanan kaya ngono, padha gumun lan ngluhuraké Gusti.

Ing kéné para sedulur suci sinau yèn relik martir suci Klemens, Paus Roma[3561] , dumunung ing segara. Padha miwiti ngajak Uskup Cherson mbukak relik suci mau. Ing ngisor iki diceritakaké bab relik mau:

Nalika Santo Klemensus diasingake saka Roma menyang Cherson lan wis ngowahi akèh wong ing kana dadi pracaya Kristen, gubernur Aufidian, miturut dhawuh Kaisar Trajan[3562] , mrentah supaya dhèwèké dibenamake ing segara kanthi jangkar kapal diiket ing gulu, supaya wong Kristen ora bisa nemokake jasadé. Murid-murid setya sang wali ngadeg ing pinggir pantai lan nyekseni gurune tenggelam, padha nangis. Banjur loro murid sing paling setya, Cornelius lan Thebes, kandha marang para wong Kristen:

'Ayo padha ndedonga kanthi swara siji supaya Gusti maringi pratandha marang kita ing endi ana awaké sang martir suci.'

Sawisé wong Kristen padha ndedonga, segara mundur telung stadia[3563] . Wong-wong, kaya bangsa Israel kuna ing Segara Abang, padha mlaku nyabrang dhasar segara sing garing lan nemokaké makam marmer sing digawé kaya gréja, lan ing kono padha weruh badan suci sing ana ing kono, bebarengan karo jangki sing digunakaké kanggo nglelebakké sang wali. Para wong Kristen arep mbuwang badan suci saka kono, nanging para murid mau diparingi wahyu manawa relik suci kudu dibiarkan tanpa diganggu, lan saben taun, kanggo ngelingi sang wali, segara bakal surut pitung dina, maringi dalan kanggo sing kepengin ngurmati relik suci. Kahanan iki lumaku nganti 700 taun, wiwit jaman Trajan nganti jaman raja Yunani Nikiforos[3564] . Nanging, amarga dosa-dosa wong, segara ora mundur maneh nalika jaman Nikiforos, sing ndadekake sedhih banget tumrap wong Kristen.

Para Wali Konstantinus lan Metodius teka ing Cherson nalika luwih saka 50 taun wis kliwat wiwit relik suci pungkasané disembunyikaké. Yohanes, Uskup pinituah Cherson, sing wis diyakinké déning para sedulur suci kanggo mbukak relik suci, sepisanan lelungan menyang Konstantinopel kanggo njaluk idin mbukak relik mau saka kaisar lan patriark. Beberengan karo uskup saka Konstantinopel, kabèh rohaniawan Gréja Santa Sofia teka kanggo mbukak relik suci. Banjur, kabèh bebarengan—kalebu Para Kudus Konstantinus lan Metodius—diiringi wong akèh, padha mangkat menyang pinggir segara, ngarep-arep bisa nggayuh pangarep-arepé. Nanging segara ora mundur. Banjur, sawisé srengéngé surup, padha numpak kapal lan miwitilayar. Dumadakan, ing tengah wengi, ana cahya sumunar saka segara lan sirah sing kinurmatan katon; ora suwe sakabèhé awaké Saint Clement dadi katon. Relik suci iku dipasang ing prau lan kanthi pakurmatan gedhe digawa menyang kutha lan disimpen ing Gréja Apostolik[3565] . Para Wali Konstantinus lan Metodiyus njupuk sawatara bagéan saka relik suci mau lan nggawa menyang endi wae padha lunga, nganti pungkasane padha nggawa bagéan iki menyang Roma.

[3560] Pengaruh wong Yahudi ing kene kuwat banget nganti dinasti khagan Khazar, bebarengan karo kratoné—yaiku golongan ndhuwur masyarakat Khazar—padha mbalik menyang Yudaisme.

[3561] Dina rayané dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 25 November.

[3562] Trajan mrentah saka taun 98 nganti 117.

[3563] 'Poprishche' dumadi saka sewu langkah gedhe, lan saben langkah kuwi dianggep dawane limang kaki.

[3564] Nikephoros I mrentah saka taun 802 nganti 811.

Saka Cherson, Konstantinus lan Metodius mangkat menyang bangsa Khazar, ing kana padha ditampa kanthi pakurmatan déning khagan Khazar, marang dhèwèké padha nyerahaké layang saka kaisar Yunani. Konstantinus sing pinaringan berkah kudu melu rembugan dawa karo bangsa Khazar, wong Yahudi, lan Saracen. Methodius meh ora melu ing rembugan iki, amarga dhèwèké kurang terdidik tinimbang Constantine: minangka mantan komandan militer, dhèwèké luwih ngerti carané ngadhepi wong tinimbang carané nindakake rembugan ilmiah. Mula saka iku, Konstantinus—sing wiwit isih enom wis paham babagan ilmu pengetahuan, ngerti Kitab Suci kanthi jero, lan dadi pangkotbah sing trampil sing siap mangsuli pitakon apa wae—kudu nuntun rembugan bab iman piyambak; Metodius, ing sisihé, mbantu Konstantinus kanthi pandonga-pandonga sing takwa.

Bangsa Khazar ngutus wong licik lan cerdik marang Konstantinus, sing kandha marang dhèwèké:

'Kowe wong Yunani nduwé kabiasaan ala ngganti siji raja karo raja liya saka keturunan biasa, dudu bangsawan. Mangkono, sawisé Nikephoros, kowe ngangkat boyar Michael Kuropalates dadi raja; lan sawisé kowe nyopot dhèwèké, kowe masang Leo si Armenia, sing asalé saka keturunan andhap asor, ing tahta; lan sawisé dhèwèké seda, kowe nglantik Michael Travlos, wong asli Amoria. Nanging karo kita ora kaya ngono: kabèh khagan kita asalé saka keturunan khagan, lan ora ana siji waé ing antarané kita sing bisa mrentah kajaba saka keturunan kuwi.

Kanggo iki, Konstantinus mangsuli kanthi cekak:

'Apa Gusti ora tumindak bener nalika Panjenengané nampik Raja Saul, sing ora nyenengake atiné, lan milih Daud, wong sing cocog karo atiné, saka antarané para panggembala wedhus?'

Kozarin ora bisa mangsuli iki lan ngetokake pitakon liyane:

'Sampeyan nyebarake piwulang moral saka buku-buku sing digenggem ing tanganmu; nanging kita ora kaya ngono, kita ngomong kabèh kawicaksanan saka jero, tanpa bangga marang tulisan kita dhéwé, kaya sing kok lakoni. Kaya-kaya kabèh kawicaksanan manggon ing jeroning awak kita.'

'Yen kowe ketemu wong telanjang,' wangsul Constantine, 'sing ngaku nduwé akèh sandhangan, emas, lan tanah, apa kowe bakal pracaya marang dhèwèké, nalika weruh dhèwèké telanjang lan ora ana apa-apa ing tangane?'

'Ora,' kandha Kozarin. 'Yen dhèwèké nduwèni apa-apa, mesthiné dhèwèké ora bakal mlaku-mlaku telanjang.'

'Yen, kaya sing kok bangga, kowe wis nyerep kabèh kawruh,' kandha Konstantin marang Kozarin, 'mula critakna: pinten generasi saka Adam nganti Musa, lan ing endi saben generasi manggon ing bumi?'

Kozarin ora bisa mangsuli apa-apa. Constantine nerusake:

'Mulané aku ora pracaya marang kowé nalika kowé kandha yèn kowé wis nguwasani kabèh kawruh lan ora butuh buku.'

Para sedulur suci diundang dhahar karo khagan. Sadurunge padha lungguh ing meja, khagan takon marang wong-wong mau:

'Critakna, kowe saka keturunan sapa, supaya kita ngerti ing endi kowe kudu lungguh.'

'Buyut kita,' wangsul Konstantin, 'iku saka keturunan agung lan mulya lan cedhak karo Tsar. Nanging piyambakipun ora saged njaga kamulyan ageng sing diparingi; piyambakipun diusir dening Tsar lan mundur menyang tanah manca, ing kono piyambakipun nglairake kita. Saiki kita padha ngupaya kamulyan kuna saka eyang kita lan ora ngarep-arep liya. Eyang kita iku Adam.

'Panjenengan ngandika kanthi becik lan wicaksana, tamu,' pangandikane khagan, sawisé kuwi dhèwèké wiwit ngajèni Konstantin kanthi istiméwa.

Nalika padha lungguh ing meja, khagan njupuk cangkir lan kandha:

'Aku ngombe kanggo ngajeni marang Gusti Allah siji, sing nyipta sakabehe makhluk.' Konstantinus, ing sisihé, njupuk cangkir lan kandha:

'Aku ngombe kanggo kamulyaning Gusti Allah siji lan Sabdané, kang lumantaré langit diadegaké, lan Roh kang maringi urip, kang lumantaré kabèh kang wis diciptakaké lestari.'

[3565] Miturut cathetan Pannonia babagan hagiografi, panemuan relik para wali lumaku kaya mangkéné: kabèh wong mangkat nganggo prau menyang panggonan sing diyakini ana relik para wali. Nalika segara wis tentrem sakabehe, padha miwiti nggoleki, karo nyanyi kidung greja. Kaping pisan, sumebar ambu wangi sing éndah, kaya saka akèh kemenyan, lan sawisé kuwi relik para wali katon.

'Ing kéné,' kandha khagan marang Konstantinus, 'kita padha nduwé piwulang sing padha babagan Gusti, Sang Pencipta kabèh makhluk; kita mung béda ing bab manawa kowé ngluhuraké Trinitas, déné kita ngluhuraké siji Gusti, miturut piwulang kitab Yahudi.'

'Yen,' wangsul Konstantinus, 'kowe wis sinau saka kitab Yahudi manawa Gusti Allah iku siji, mula saka kitab sing padha kowe uga kudu ngerti Trinitas Suci. Kitab Yahudi, ing prakirmane, ora mung ngumumake Rama nanging uga Sabda lan Roh.' Mangkono Raja lan Nabi Dawud kandha: *'Kanthi sabda Gusti langit kawangun, lan kanthi ambegan saking lambéné kabèh tentara ing kono'* (Mazmur 32:6). Ing kéné, kesatuan lan Tritunggal katon cetha: Gusti, Sabdané lan Roh. Gusti iku Gusti Allah Sang Rama, Sabda iku Gusti Allah Sang Putra, lan Roh saka lambéné Gusti iku Gusti Allah Sang Roh Suci. Nanging, ora ana telung Gusti, nanging siji Gusti karo Sabda lan Rohé; uga ora ana telung déwa ing Ketuhanan, nanging siji Gusti Allah sing disembah. Pikirna uga iki: sapa saka loro mau sing luwih pantes nyembah marang panjenengan—sing mung ngajeni panjenengan, nanging ngremehake sabda lan roh saka lambé panjenengan, utawa sing ngajeni panjenengan, sabda panjenengan, lan roh saka lambé panjenengan kanthi padha?

'Tanpa mangu-mangu sing kapindho,' wangsul khagan.

'Mula,' nerusake filsuf, 'kanthi ngajeni Tritunggal Suci—Bapa, Putra, lan Roh Suci—kanthi padha, kita luwih becik lan luwih setya nyembah Gusti tinimbang kowe. Kita wis sinau wujud pangibadah iki saka kitab-kitab para nabi. Saliyane ayat sing kasebut ing ndhuwur, aku bakal nyebutake ayat-ayat liyane. Mangkono nabi suci Yesaya nyarios babagan Gusti Sang Putra kanthi tembung-tembung ing ngandhap punika: *'Rungokna aku, he Yakub, lan Israel, kang tak panggil: Aku iki, Aku kang sepisanan, lan Aku kang pungkasan… lan saiki Gusti Allah lan Rohé sampun ngutus aku'* (Yesaya 48:12, 16). Para Bapa kuna[3566] nerangake ayat Kitab Suci iki kaya mangkéné:

– Sapa sing dikirim, yèn dudu Putra? Sapa sing ngutus Panjenengané, yèn dudu Rama lan Roh Suci saka Rama?

Ana akèh wong Yahudi ing jamuan iki. Sawetara saka wong-wong mau kandha marang Konstantinus sing pinaringan berkah:

– Critakna marang kita, filsuf Kristen: kepiye bisa rahim wanita ngemot Gusti Allah, sing malah para malaikat ora bisa ndeleng?

Filsuf kuwi, karo nunjuk drijiné marang penasihat utama Kagan, kandha:

'Yen ana wong sing kandha yèn penasihat utama iki ora bisa nampani khagan mlebu ing omahé lan nglayani dhèwèké, padahal budhak paling cilik waé bisa nindakake kuwi, apa sing bakal kita sebut dhèwèké: edan apa waras?'

'Sanajan edan tenan,' wangsul wong Yahudi.

Banjur filsuf ngetokake pitakon ing ngisor iki:

'Saka kabèh makhluk sing katon ing sangisore langit, sing paling mulya iku sapa?'

'Manungsa iku makhluk sing paling mulya saka kabèh makhluk,' wangsul wong Yahudi, 'amarga dhèwèké nduwèni jiwa rasional, sing diciptakaké miturut gambaré Gusti.'

'Mula saka iku,' wangsul filsuf, 'wong-wong kuwi ora wicaksana sing nganggep mokal Gusti manggon ing kandungan manungsa, padahal padha ngerti yèn Panjenengané manggon ing semak duri (semak belukar) nalika jamané Musa. Apa semak—karya tanpa nyawa lan tanpa rasa—luwih mulya tinimbang makhluk sing nduwé kesadaran lan akal sing duwé nyawa kaya Gusti Allah? Saliyane semak, Gusti manggon ing méga, ing asap, lan ing geni nalika Panjenengané muncul marang Ayub, Musa, lan Elia. Luwih nggumunake maneh, Gusti njupuk wujud makhluk urip sing paling kinurmatan, kepengin katon ing donya lan urip bebarengan karo manungsa, supaya bisa nylametake saka sangsara pati sing ditimbulake dosa Adam marang umat manungsa. Coba kandhaa, saka sapa maneh kajaba Sang Pangripta dhéwé manungsa paling kinurmatan—yaiku umat manungsa—kudu ngarepake panyembuhan lan pambaruan? Apa ora Dawud sing wis ngandhani ing ramalan: *'Panjenengané ngutus sabda-Nya lan marasaké wong-wong mau'* (Mazmur 106:20)? Mula, Sabda Sang Rama, Gusti Sang Putra, rawuh lan marasaké kodrat manungsa. Kepiye Basa Rama bisa nyembuhaké manungsa yèn Panjenengané ora nyawiji karo manungsa lumantar Inkarnasi lan ora nerapaké dhiri Panjenengané marang manungsa kaya plèster

[3566] Athanasius Agung, Basil Agung, Gregorius saka Nyssa.

panyembuhan? Apa dhokter sing kepéngin nyembuhaké wong sing tatu bakal nerapaké plèster marang wit utawa watu tinimbang marang pasiené? Mula saka iku, Gusti nerapake Sabda Panjenengané sing Mung Tunggal, kaya plèster, ora marang wit—sanadyan Panjenengané biyèn wis rawuh ing antarané wit-witan ing semak belukar—uga ora marang watu—sanadyan Panjenengané katon déning Musa lan Élia ing pagunungan watu Sinai lan Horeb—nanging marang manungsa sing kaserang lara dosa. Pancèn persatuan mau dadi ora bisa dipisahaké, amarga Gusti kersa manggon ing kandungan sing suci, dadi perawan—lan ora mung wanita biasa—kaya sing diwahyuké Yesaya: *'Wong wadon perawan iku bakal ngandhut lan nglairaké anak lanang, lan wong-wong bakal maringi jenengé Immanuel, sing tegesé "Gusti Allah ana ing antarané kita"'* (Yesaya 7:14). Ing kéné nabi kanthi cetha nyatakaké yèn Gusti Sang Putra bakal lair ing bumi saka Perawan sing suci lan durung omah-omah. Lan babagan kepiyé bisa Gusti manggon ing kandhungan Perawan kanggo kaslametan kita, élinga apa sing kacathet ing kitabmu dhéwé. Rabbi Achilla kandha:

– 'Aja rawuh marang kita, ya Gusti, ing gumregeting watu utawa swara terompet; aja rawuh marang kita, ya Gusti kang loman, nanging manggon ing jroning kandhungan kita lan mbusak dosa-dosa kita.'

– Yen Musa ndedonga marang Gusti supaya manggon ing kandungan kita, kenapa kowe nyalahake kita amarga ngakoni manawa Gusti manggon ing kandungan wanita—lan ora mung wanita, nanging dara, sing suci, tanpa cela, lan durung omah-omah? Panjenengané uga manggon ing kandungan kita nalika kita, minangka wong Kristen, nampa Ekaristi ing kurban mistik. Kados pundi panjenengan saged mirsani, pandonga kunaé Musa, ingkang kacathet ing kitab panjenengan miturut kasaksiané Rabbi Achilla, sampun kacumponi: Gusti Allah sampun manggon ing kandungan kita, ngilangi dosa-dosa kita.

Sawisé dhahar awan, kabèh padha lunga munggah-munggah lan padha nemtokaké dina kanggo rembugan bab iman manèh. Ing dina sing wis ditemtokaké, kabèh padha kumpul lan, miturut undhangan khagan, padha lungguh ing panggonan sing wis ditemtokaké. Konstantinus mbukak rembugan mau kanthi tembung-tembung ing ngisor iki:

'Ing kene aku ana, siji-sijine wong manca ing antaramu, nanging kita kabeh padha rembugan babagan Gusti, ing tangané Panjenengané kabèh prakara dumunung, kalebu atiné kita. Nalika kita rembugan, mugi sing pinter omong saka kowe kabeh, yèn mangertos, mastiake tembung-tembung kita; lan yèn ora, takon manèh, lan kita bakal nyoba nerangake.'

Wong Yahudi miwiti rembugan karo pitakon iki:

'Critakna marang kita: paugeran endi sing kapisan diparingake Gusti Allah—paugeran Musa, utawa paugeran sing kok turuti kowe wong Kristen?'

'Mbok menawa,' wangsulé Sang Konstantinus sing kasembadan, 'kowe padha takon marang aku endi paugeran sing sepisanan, supaya kowe bisa ngomong yèn sing sepisanan iku sing paling utama?'

'Inggih,' wangsul wong Yahudi. 'Lan mulane wong kudu manut marang ukum kapisan, amarga iku paling berwibawa lan paling sampurna.'

'Yen kowe kersa netepi mung ukum sing sepisanan, tinggalna sunat,' kandha Konstantinus marang wong Yahudi.

"Kenapa kowe ngomong kaya ngono?" pitakon wong Yahudi.

"Critakna sing sejati," kandha Konstantinus marang wong Yahudi, "apa hukum kapisan diwenehake nalika disunat utawa nalika ora disunat?"

'Kita pracaya,' wangsul wong Yahudi, 'menawa iku lumantar sunat.'

"Apa ora marang Nuh," kandha Konstantinus, "Gusti Allah maringi paugeran kapisan? Lan iki sadurunge sunat lan sawisé dhawuh marang Adam ing Taman Éden sawisé dhèwèké tiba. Gusti Allah dhawuh marang Nuh supaya ora ana getih manungsa sing ditumpahaké: *'Sapa waé sing numpahi getih manungsa, déning getih manungsa uga dhèwèké bakal dipatèni.'"* (Kejadian 9:6). Banjur, nalika nyarios babagan mangan tanduran, kéwan, ternak, manuk, lan iwak, Gusti Allah ngandika marang Nuh: *'Aku netepake prajaniku karo kowe lan karo keturunanmu sawise kowe'* (Kejadian 9:9).

'Nanging prajanjian iku dudu hukum,' ujare wong Yahudi. 'Gusti Allah ora kandha marang Nuh, "Hukumku", nanging "Prajanjianku". Nanging kita saiki lagi ngomong bab hukum.'

"Apa kowe netepi sunat minangka hukum, utawa ora?" pitakoné Konstantinus.

'Kita netepi iku minangka hukum,' wangsul wong Yahudi.

'Nanging sunat,' nerusake Konstantin, 'Gusti uga ora nyebut sunat iku hukum, nanging mung prajanji, nalika Panjenengané kandha marang Abraham: *"Kowe kudu netepi prajanji-Ku, kowe lan keturunanmu sawise kowe ing saklawasé generasi… saben lanang ing antaramu kudu disunat… lan iki bakal dadi pratandha prajanji antarané Aku lan kowe… lan prajanjianKu bakal ana ing dagingmu minangka prajanjian langgeng"* (Kejadian 17:9–13). Saiki delengen," kandha Konstantinus, "Gusti Allah ora tau nyebut sunat iku minangka undang-undang, nanging prajanjian. Mula saka iku, apa kowe bakal mbantah sunat iku ora sah? Nanging, yen kowe netepi prajanji sunat iku minangka hukum, mula kowe uga kudu netepi prajanji sing diwenehake marang Nuh minangka hukum lan nyebut iku hukum pisanan sing diwenehake Gusti marang umat manungsa, sing diusir saka Taman Eden lan diselametake saka banyu banjir.

'Ora,' wangsul wong Yahudi. 'Mung hukum sing diwenehake marang Musa iku hukum, lan kuwi sing kita lakoni.'

"Yen prajanjian sing diwenehake marang Nuh," kandha Constantine, "ora dadi hukum nanging mung prajanjian—amarga Gusti ora nyebut iku hukum nanging prajanjian—mula hukum sing diwenehake marang Musa uga ora dadi hukum, amarga ing bab 11 Kitab Yeremia, Gusti ora nyebut iku hukum nanging prajanjian: "*Rungokna tembung-tembung prajanjian iki… Mangkéné pangandikane Gusti, Allahé Israèl: "Kutukna wong sing ora manut marang tembung-tembungé prajanjian iki, kang tak paringaké marang para leluhurmu nalika tak bébasaké saka tanah Mesir"* (Yer. 11:2–4). Yen prajanjian iki dadi hukum kanggo kowe, mula prajanjian sing diwenehake marang Nuh uga dadi hukum. Lan amarga hukum iki diwenehake sadurunge sunat, kowe kudu netepi minangka sing sepisanan lan ora nggatekake hukum-hukum liyane sing teka sawise, yaiku sing marang Abraham lan Musa. Amarga kowe dhewe wis kandha yen hukum sing sepisanan iku paling apik lan kudu dituruti.

Banjur wong Yahudi ngindhari pitakon iki, miwiti ngomong bab liya, lan kandha:

'Sapa waé sing netepi hukumé Musa mesthi nyenengaké Gusti Allah. Mula, kanthi netepi iku, kita uga ngarep-arep bisa nyenengaké Gusti Allah. Nanging kowé, kowé ngetutaké hukum anyar sing kowé dhéwé gawe, déné ngremehké hukum lawas.'

'Kanthi nampa hukum anyar,' wangsul filsuf, 'kita wis nindakake sing bener. Amarga sanajan Abraham, yen dheweke ora disunat nanging mung netepi prajanji Nuh, mesthi ora bakal diarani kanca Gusti. Mangkono uga Musa, sawisé Abraham, ora wareg karo hukum-hukum sing wis diwènèhaké marang Nuh lan Abraham, nulis hukum anyar. Kita uga ngetutaké tuladhané. Nanging, kaya déné wong-wong mau sing silih ngetutaké ora mbatalaké paugeran sadurungé—Abraham ora nolak paugerané Nuh, uga Musa ora nolak loro-lorone; nanging, kanthi nambah apa sing kurang, padha netepake kersaning Gusti sing luwih sampurna ing ukum-ukum sing luwih rinci, supaya dhawuhe Gusti bisa lestari. Kanthi cara sing padha, kita ora mbantah Prajanjian Lawas, sing ditulis ing loyangé Musa, nanging kita netepake kabeh sing perlu kanggo ngerti Gusti Allah siji, Sang Pencipta kabeh tumitahan, uga: aja matèni, aja nyolong, lan préntah-préntah liyané. Kita mung nolak apa sing ora kacathet ing loyangé Musa, contoné: sunat, kurban kéwan, lan sapituruté. Kuwi mung bayangan lan pratandha saka hukum anyar sing bakal teka; mula, nalika wis rawuh, kuwi kudu disisihaké. Apa gunané njaga bayangan nalika kita wis nduwé kasunyatané dhéwé ing tangan kita?

'Yen apa sing kowe omongake bab Perjanjian Lawas iku bener,' bantah wong Yahudi, 'manawa paugeran lan prajanji, kejaba Lempeng-lempengé Musa, mung bayangan lan pratandha saka Perjanjian Anyarmu, mesthiné para pangripta ukum kuna wis ngerti iki lan mesthi bakal nyritakaké bab Ukum Anyarmu sing bakal teka ing tembe.' Amarga bayangan lan tiruan kudu nggambaraké persis apa sing dikarepake bakal dideleng nganggo mripat dhéwé. Nanging para pangripta ukum ora ngarep-arep ukum panjenengan; mula, kabeh pranatan lan prajanji Prajanjian Lawas, kaya uga lemping-lempingipun Musa, dudu bayangan utawa lambang, nanging kasunyatan sejati (realitas) iku dhewe, sing panjenengan, kaya sing kacathet ing lemping-lempingipun Musa, kudu netepi minangka kasunyatan.

Kanggo iki, filsuf mangsuli kaya mangkéné:

Yen para pangripta ukum Prajanjian Lawas ora ngerti menawa ukum anyar bakal teka sawisé ukumé dhéwé, aku bakal takon kowe iki: nalika Gusti Allah pisanan maringi prajanjian marang Nuh sing wis kita omongaké sadurungé, apa Panjenengané banjur ngandhani marang Nuh menawa Panjenengané bakal maringi ukum liya sawisé Nuh marang abdi Panjenengané Abraham? Mesthi ora; malah Panjenengané negesaké yèn prajanji kapisan iku langgeng kanggo kabèh generasi. Apa Panjenengané uga maringi wahyu marang Abraham,

nalika maringi prajanji mau, yèn sakbanjuré bakal maringi ukum liya marang Musa? Bab prajanji kita dhéwé, yaiku Prajanji Anyar, Panjenengané nerangaké kanthi rinci lumantar nabi-nabi suci. Mula rungokna apa sing diomongaké Yeremia: *'Lirungana, dina-dina bakal teka, pangandikane Gusti,* nalika Aku bakal nggawe *Prajanji Anyar karo omahé Israel lan omahé Yehuda—ora kaya prajanji sing tak gawe karo para leluhuré nalika Aku nyekel tangané kanggo nglantarake saka tanah Mesir; amarga padha nglanggar prajanjiKu, sanadyan Aku tetep ana ing prajanji karo wong-wong mau, pangandikane Gusti'* (Yer. 31:31–32). Ing kéné, kowé weruh ramalan sing misuwur babagan Prajanji Anyar kita. Mangkono uga, nabi Yesaya mratélakaké Prajanji Anyar atas jenengé Gusti, kandha: *'Nanging kowé ora kelingan bab-bab biyèn, lan ora merhatosaké prakara jaman mbiyèn. Aku nindakake bab anyar; saiki wis muncul'* (Yes. 43:18–19). Mangkono, para pangripta ukum kuna wis mangertèni ukum anyar saka sih-rahmat, ngentèni, lan ngandhani bab kuwi. Mula, paugeran lan prajanji Prajanjian Lawas iku mung bayangan lan pratandha saka ukum sing kita entèni, dudu kasunyatané; lan mulané, kuwi kudu disisihaké amarga ora perlu.

'Saben wong Yahudi ngakoni yèn bakal ana hukum anyar,' ujare wong-wong Yahudi, 'nanging wektu rawuhé Sang Mesias durung teka.'

'Apa maneh sing kok enteni?' mangsuli Konstantinus. 'Apa ora wis pungkasan panguwasa kraton lan kapangerananmu—sing miturut ramalan leluhur kita Yakub mung bakal lestari nganti rawuhe Kristus Sang Mesias—? Apa ora wis Yerusalem dirusak? Apa ora wis kurban-kurbanmu ditolak? Apa ora wis kamulyaning Gusti lunga saka kowe lan pindhah marang bangsa-bangsa liya, kaya sing cetha diramalake nabi Maleakhi, kang kandha: 'Aku ora seneng marang kowe, pangandikane Gusti Sang Maha Kuwasa, lan aku ora bakal nampa kurban saka tanganmu. Amarga wiwit metu srengenge nganti surup, AsmaKu bakal ageng, lan ing saben panggonan bakal diparingake ukara marang AsmaKu, ukara sing murni; AsmaKu bakal ageng ing antaraning bangsa-bangsa, pangandikane Gusti Tentara' (Mal. 1:10–11).

'Kita mangertèni ayat iki tegesé,' wangsul wong Yahudi, 'yèn bangsa-bangsa liya bakal pinaringan berkah lumantar kita, kaya kita—keturunan Abraham—uga pinaringan berkah, lan bakal disunat ing kutha Yerusalem.'

'Liwat sapa wiji Abraham dadi berkah?' wangsul Konstantinus, 'liwat Panjenengané uga kita padha dadi berkah—yaiku liwat Sang Mesias, sing asalé saka Abraham, Ishak, Yakub, Isai, lan Dawud. Amarga Gusti Allah ngandika marang Abraham: *"Kabèh kulawarga ing bumi bakal dadi berkah lumantar kowe"* (Kejadian 12:3), lan marang Ishak: *'Kabèh bangsa ing bumi bakal pinaringan berkah lumantar keturunanmu'* (Kejadian 26:4), lan uga marang Yakub (Kejadian 28:14); déné Dawud kandha: *'Kabèh suku bakal pinaringan berkah lumantar panjenengané; kabèh bangsa bakal muji panjenengané'* (Mazmur 71:17). Lan bab manawa Sang Mesias bakal rawuh kanggo keturunan Abraham lan uga kanggo kaslametan bangsa-bangsa liya, Yakub nate ngendika nalika mberkahi Yehuda: *'Panguwasa ora bakal ninggalake Yehuda, uga tongkat pamimpin ora bakal ilang saka antarané sikilé, nganti rawuhé Siloh; lan marang panjenengané bakal ana patuhé bangsa-bangsa'* (Kejadian 49:10). Lan nabi Zakharia, nalika ngumumaké marang putri Sion—Yerusalem—bab rawuhé Sang Raja sing alus, sing numpak keledai lan anaké, kandha: *'Banjur Aku bakal mbusak kereta perang saka Efraim lan jaran-jaran saka Yerusalem; busur peperangan bakal dipatahake, lan Panjenengané bakal ngumumake tentrem marang bangsa-bangsa'* (Zakaria 9:10). Sampeyan weruh, mula, yèn Sang Mesiya teka ora mung kanggo kowe, hai wong Yahudi, nanging uga kanggo wong-wong bangsa liya. Kayane Panjenengané rawuh luwih kanggo kapentingan wong-wong bangsa liya tinimbang kanggo kowe, amarga kowe ora nampa Panjenengané, déné wong-wong bangsa liya nampa; kowe matèni Panjenengané, déné wong-wong bangsa liya pracaya marang Panjenengané; kowe nolak Panjenengané, déné wong-wong bangsa liya tresna marang Panjenengané; mulané Panjenengané nolak kowe, nanging nelpon wong-wong bangsa liya, lan dimulyakaké ing wong-wong mau. Bab manawa Sang Mesias sing wis suwe dinanti pancen wis rawuh, kowe bisa yakin marang iki lumantar nabi suci Daniel. Ing Babilonia, ing taun kapisan pamaréntahan Darius , Malaikaté Gusti, Gabriel, muncul marang nabi iki lan netepaké pitung puluh minggu wiwit wektu kuwi nganti rawuhé Sang Mesias ing donya. Saben minggu dumadi saka pitung taun, lan sakabehe jumlahé 490 taun. Iki uga panemune Talmudmu. Wis suwé pira taun-taun iki kliwat? Yen kowe pikir, kowe bakal weruh yèn luwih saka 800 taun wis kliwat wiwit minggu-minggu sing diramalaké marang Daniel kasembadan (Dan. 2:1–49).

"Aku uga pengin takon marang kowe," kandha Konstantinus, "miturut kowe apa kerajaan wesi sing diomongaké Daniel marang Nebukadinesar nalika nerangaké impen babagan patung ageng?"

'Karajan wesi iku ateges Kakaisaran Romawi,' wangsul wong Yahudi.

'Lan sapa,' pitakon filsuf, 'sing diwakili watu kuwi—sing dipotong saka gunung tanpa tangan manungsa lan ngremuk patung kuwi?'

'Watu iku pratandha Sang Mesias,' wangsul wong Yahudi, nambah, 'yen miturut ramalan lan prastawa liya, kaya sing panjenengan kandhakake, Sang Mesias wis rawuh, mula kenapa Kakaisaran Romawi isih nguwasani nganti saiki?'

'Ora,' wangsul filsuf, 'iku ora nduwé kuwasa manèh, nanging wis sirna, kaya kraton-kraton liyané.' Karajan kita dudu karajan Romawi, nanging karajané Kristus, kaya pangandikane nabi: *'Gusti Allah ing swarga bakal netepake sawijining karajan sing ora bakal rusak, lan karajan iki ora bakal diserahake marang bangsa liya; karajan iki bakal ngremuk lan mungkasi kabèh karajan, lan bakal lestari salawas-lawase'* (Dan. 2:44). Apa iki dudu kraton Kristen, sing dijenengi miturut Kristus? Wong Romawi nyembah berhala, nanging wong-wong iki—Kristen, sawatara saka bangsa iki lan sawatara saka suku lan bangsa liya—mrentah ing asmané Kristus, kaya sing diterangake nabi Yesaya, kandha: *'Kowe bakal ninggalaké jenengmu dadi kutukan tumrap wong-wong pilihané; nanging Gusti Allah bakal matèni kowe, lan Panjenengané bakal maringi jeneng anyar marang para abdi-abdi-Nya; kanthi jeneng iku sapa waé sing mberkahi dhiri ing bumi bakal sumpah marang Gusti Allah sing sejati"* (Yesaya 65:15–16). Apa kabèh ramalan sing nyritakaké bab Kristus wis kawujud? Yesaya wis prédhiksi babagan lairé saka prawan, kandha mangkéné: *'Delengen, sawijining prawan bakal ngandhut lan nglairaké anak lanang, lan wong-wong bakal maringi jenengé Immanuel'* (Yesaya 7:14). Lan nabi Mikha sing suci nyritakaké babagan lairé ing Betlehem kaya mangkéné: *'Lan kowe, Betlehem, tanah Ephratah, apa kowe cilik banget ing antarané klané Yehuda? Saka kowe bakal metu marang Aku Sang sing bakal mimpin ing Israel, kang asalé saka jaman biyen, saka jaman kuna. Mula Panjenengané bakal ninggalaké wong-wong mau nganti wektu sing arep nglairaké iku wis nglairaké"* (Mikha 5:2–3).

'Kita,' kandha wong Yahudi, 'iku keturunan Sem sing pinaringan berkah saka bapaké, Nuh. Kowe, nanging, ora nampa berkah.'

"Berkaté Nuh marang Sem ora ana gandhèngané karo kowé," kandha Konstantinus, "nanging mung minangka pamulyan marang Gusti Allah, amarga Nuh kandha: *'Kinasihana Gusti Allahé Sem'* (Kejadian 9:26). Ing kéné, Gusti Allahé Sem dikinasihana lumantar lambéné Nuh kanggo Sem sing luhur budi, lan ora ana liya." Babé Yafet, saka dhèwèké kita keturunan, Nuh kandha: *'Muga-muga Gusti Allah maringi Yafet kalodhangan luwih amba; lan muga-muga dhèwèké manggon ing panggonané Sem'* (Kejadian 9:27). Kowe kabeh bisa ndeleng piyé, kanthi sih-rahmaté Gusti, agama Kristen saya nyebar lan kowe kabeh saya kelangan wigati. Malah ing panggonan-panggonan sing biyèn dadi papan dunungmu, saiki jenengé Gusti kita Yesus Kristus dipuji lan dimulyakaké déning wong Kristen.'

'Iki kowe,' kandha wong Yahudi, 'ngandelaké manungsa, mikir bakal pinaringan berkah, padahal Kitab Suci malah ngutuk wong kaya ngono.'

Kanggo iki, filsuf mau ngetokake pitakon ing ngisor iki marang wong Yahudi:

'Apa Daud dikutuk utawa diberkahi?'

'Mesthi pinaringan berkah,' wangsul wong Yahudi.

'Mula,' pangandikane Konstantinus, 'kita uga pinaringan berkah, awit kita nyandhak pangarep-arep marang Sang sing uga dadi pangarep-arepe nalika piyambakipun ngendika ing mazmur: *"manungsa tentremku, kang tak pitados"* (Mazmur 40:10). Manungsa iku yaiku Kristus Gusti. Bab sapa waé sing nyandhak kapitadosan marang manungsa waé, kita nganggep wong-wong mau terkutuk.

Sawisé kuwi, wong Yahudi ngajokaké pitakon liya:

– Napa kowe wong Kristen nolak sunat, padahal Kristus ora nolak nanging nepaki miturut hukum?

Filsuf mau mangsuli:

'Sing sepisanan ngendika marang Abraham, "Iki bakal dadi pratandha antarané Aku lan kowe," rawuh lan nepaki iku (sunat); mulané iku ditindakaké wiwit wektu kuwi (Abraham) nganti saiki (Kristus)[3567] . Minangka gantiné sunat, Kristus netepaké baptisan.'

Banjur wong Yahudi kandha:

– 'Napa, mula, ana sawatara wong sing nyenengake Gusti kanthi ora nampa pratandha iku (baptisan), nanging nampa pratandha Abraham (sunat)?'

'Ora ana siji-sijine,' wangsul filsuf, 'sing nduwé loro bojo, kejaba Abraham. Lan mulané Gusti maringi sunat marang dhèwèké, kanggo netepaké wates supaya dhèwèké ora nglanggar manèh, nanging urip manut tuladha asli uripé Adam (nduwé siji bojo).' Lan Panjenengané maringi piwulang sing padha marang Yakub nalika Panjenengané nggebuk pahané, amarga dhèwèké nduwé loro bojo. Nalika Yakub nyadari kasalahané lan mangertèni sebabe iki ditindakake marang dhèwèké, dhèwèké banjur diparingi jeneng 'Israel', tegesé 'wong sing ndeleng Gusti Allah nganggo pikirane'. Nanging Abraham ora mangertèni iki.

'Kepiye,' pitakon wong Yahudi, 'kanggo sujud marang arca, kowe mikir kowe nyenengake Gusti Allah?'

'Kaping pisan,' wangsul filsuf, 'sinau mbedakaké istilah: apa iku ikon lan apa iku berhala; banjur kowé bakal weruh yèn kowé salah nyalahaké wong Kristen. Ana akèh paugeran ing kitabmu dhéwé babagan gambar.' Aku bakal takon sawetara bab: Apa Musa mbangun Kemah Suci manut model sing dideleng ing gunung, utawa manut model sing muncul ing imajinasi artistiké? Apa dhèwèké mbangun Kemah Suci saka kayu, kulit, wol, lan bahan-bahan sing pantes kanggo Kerubim? Nanging amarga sing sepisanan iku bener, apa kita banjur nyalahake kowe amarga ngajeni lan sujud marang kayu, kulit, lan wol, tinimbang marang Gusti Allah, sing ing wektu-Nya maringi Musa model (gambar) Tabernakel kaya ngono? Aku bakal ngomong sing padha babagan Bait Suci Salomo, ing ngendi ana akèh gambar kerub, malaikat, lan liya-liyané. Mula kita wong Kristen, kanthi ngajeni upacara-upacara saka wong-wong sing wis nyenengake Gusti Allah, uga ngajeni Gusti Allah.

'Ngapa kowe mangan daging babi lan kelinci,' kandha wong Yahudi, 'nèk iki mbebayani tumrap Gusti?'

'Perjanjian Sepisanan (perjanjiané Nuh),' ujare filsuf, 'ngetokaké paugeran: *"Saben kéwan sing urip lan obah dadi panganmu; Aku paring kabèh mau marang kowé, kaya Aku wis maringi tanduran ijo*" (Kejadian 9:3), awit tumrap wong sing resik, kabèh iku resik, nanging tumrap wong sing ala, nuraniné wis kotor. Mangkono uga, Gusti Allah ngendika babagan kabèh sing wis Panjenengané ciptakaké: *'Lumrahé becik sanget'*[3567] (Kejadian 1:31). Nanging, kanggo kabecikan lan pangembanganmu, Gusti Allah wis nyegah kowe saka sing paling cilik. Bab sepira mbebayani persatuan iki tumrap kowe, katulis: *'Israel saya gendut lan ninggalaké Gusti'* (Ulangan 32:15), utawa *'bangsa iku padha lungguh mangan lan ngombe, banjur padha tangi kanggo main-main'* (Keluaran 32:6).

Mangkono rembugan-rumbugan sing diadani dening filsuf sing kabegjan Constantine karo wong Yahudi babagan iman Kristen. Rembugan-rumbugan iki dianakake saben dina ing ngarsane khagan dhéwé lan lumaku suwéné wektu sing cukup suwe. Sabanjuré kacathet déning Methodius sing kabegjan lan dipérang dadi wolu pérangan, sing mung sithik sing dikutip ing kéné.

Konstantinus sing kabegjan ora mung rembugan karo wong Yahudi, nanging uga karo wong Saracen, sing uga dibantah kanthi pitulungan Gusti kita, sing janji marang para abdi-abdi-Nya bakal maringi *'tembung lan kawicaksanan sing ora ana mungsuh-mungsuhe sing bisa mbantah utawa nolak'* (Lukas 21:15).

Krungu tembung-tembung manis kaya ngono, sing pantes kanggo iman Kristen, khagan lan para penasihat utamane kandha marang Konstantinus:

'Gusti Allah ngutus kowe marang kita kanggo maringi piwulang. Saka Panjenengané kowe sinau Kitab Suci; kowe wis ngandika kanthi bener ing kabèh bab lan wis nyuguhaké kita nganti wareg atiné nganggo tembung madu saka Kitab Suci sing suci. Sanadyan kita wong sing ora sekolah ("sing ora biasa karo buku"), kita tetep pracaya yèn piwulang iki asalé saka Gusti Allah. Yen kowe kersa maringi tentrem ing atiné kita, critakna marang kita ora mung saka kitab, nanging uga nganggo parabel, bab kabèh sing bakal kita takon marang kowe bab iman."

Sawisé kuwi, kabèh padha lunga saben-saben kanggo ngaso. Esuké padha kumpul manèh lan kandha marang Konstantinus:

'Buktekna marang kita, panjenengan ingkang kinurmatan, lumantar dalil lan parabel, iman endi sing paling utama?'

'Ana sawijining Raja,' wangsul filsuf, 'sing ngajeni banget marang bojo lan garwane. Nalika padha dosa, Panjenengané ngusir saka tanah panggonané (saka Swarga). Padha manggon ing kana pirang-pirang taun lan, ing kamlaratan, padha nduwé anak.' Bebarengan, para anak padha mikir carane mbalekake ajining bapak lan ibune. Ana siji sing ngusulake siji cara, siji maneh cara liya; saben wong menehi saran sing miturut panemune kudune

[3567] Ing Konsili Yerusalem, wong Kristen diprentah supaya ora mangan panganan sing disembah marang berhala, getih, lan daging kéwan sing dicekek (Kisah Para Rasul 15:29).

dituruti. Saka saran-saran iki, endi sing kudune dituruti? Mesthi sing paling apik? – kandha Konstantin, nutup perbandinge.

"Ngapa kowe ngomong kaya ngono?" wangsul para Kozar. "Kabeh wong mikir yèn pituturé dhéwé luwih apik tinimbang pituturé wong liya. Mula, critakna marang kita, supaya kita bisa mangertèni endi saka pitutur-pitutur iki sing paling apik?"

'Api,' wangsul filsuf, 'ngresiki emas lan pérak, déné manungsa migunakaké akalé kanggo mbedakaké goroh saka kabeneran. Critakna, apa sing nyebabaké tiba kapisan: apa ora amarga ndeleng woh sing éndah lan kepéngin dadi kaya déwa?'

'Bener,' wangsul wong Khazar.

Filsuf nerusake:

'Yen madu utawa banyu adhem mbebayani kanggo wong lara, dhokter endi sing bakal menehi pitutur paling apik: sing ngandhani wong-wong sing ora kena madu supaya 'ngedanana madu', lan wong-wong sing ora kena banyu adhem supaya 'ngombe banyu adhem lan ngadeg telanjang ing embun beku', utawa sing maringi obat sing kebalikan saka sing mbebayani: tinimbang madu, omben-omben pait sing kudu dijupuk kanthi ati-ati; tinimbang banyu adhem, omben-omben anget lan nyenengake?

– Mesthi,' ujare kabeh wong, 'sing maringi obat sing kebalikan sing bakal menehi pitutur paling becik. Mangkono uga, napsu dosa kudu ditundha nganggo kasangsaran urip, lan kesombongan nganggo andhap asor – sacara umum, ngadhepi sing kebalikan nganggo kebalikané. Kita weruh yèn semak beri sing kebak duri ing mangsa semi bakal ngasilaké woh sing manis ing mangsa gugur.

'Panjenengan sampurna ngandika,' wangsul Konstantinus. 'Lan paugerané Kristus kandha yèn urip manut Gusti ateges nglakoni urip kang abot (mlaku ing dalan kang sempit), kang bakal maringi ganjaran satus kaping ing papan panggonan langgeng.'

Sawisé kuwi, salah siji penasihat utama khagan, sing wis paham tenan ajaran Muhammad sing ora takwa, takon marang filsuf:

'Critakna, tamu, kenapa kowe ora ngajeni Muhammad? Lha wong dhèwèké muji Kristus banget ing bukuné lan ngendika bab Dhèwèké kaya ngéné: saka Perawan, adhine Musa, lair nabi agung, Sing nguripaké wong mati lan marasaké saben lara nganggo kakuwatan gedhé.'

'Biar khagan dhéwé sing mènèhi paukuman antarané kita,' pangandikane filsuf. 'Coba critakna, yèn Muhammad iku nabi, apa kita banjur pracaya marang Daniel, sing kandha yèn karo Kristus kabèh wahyu lan ramalan bakal mandheg? Kepiye bisa dhèwèké dadi nabi sawisé kuwi? Mula, yèn kita nyebut Muhammad nabi, kita nolak Daniel.'

Kanggo iki, akèh wong sing ana ing kono mangsuli:

'Kita ngerti yèn Daniel ngandhani ramalan kanthi Rohé Gusti Allah, déné Muhammad iku tukang goroh lan panyusaké kaslametan akèh wong.'

Banjur penasihat utama khagan ngadhep marang wong Yahudi lan kandha:

'Kanthi pitulunganing Gusti, tamu kita wis nglumpukaké kabèh ajining diri Saracen nganti sujud, déné ajining diri kowé dhèwèké wis dibuwang kaya rereged.' Banjur dhèwèké ngadhepi kabèh sing ana lan kandha:

'Gusti Allah wis maringi panguwasa marang kabèh bangsa lan kawicaksanan sing sampurna marang raja Kristen; imané iku sing paling becik, lan tanpa iku, urip langgeng ora bisa digayuh.'

Kabeh padha kandha:

'Amin.'

Sawisé kuwi, filsuf mau karo luh ing mripaté ngandika marang kabèh wong lan kandha:

Sedulur, bapak, kanca-kanca lan anak-anak! Ing kéné kita ana, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, wis nerangaké lan mangsuli kabèh kaya kuduné. Yèn saiki ana ing antaramu sing durung paham apa-apa, ayo padha teka lan takon marang aku. Sapa waé sing manut piwulang iki, kabaptisna ing asmané Tritunggaling Suci; lan sapa waé sing ora manut, aku ora bakal nanggung dosa, nanging dhèwèké dhéwé bakal weruh dosané ing Dina Pangadilan, nalika Hakim, kang wis tuwa amarga lumantar wektu, bakal lungguh ngadili kabèh bangsa.

Kanggo iki, wong Koryak lan khagané mangsuli:

'Kita ora mungsuh siji lan sijiné, mula kita paring paugeran: wiwit saiki, sapa waé sing kepéngin lan bisa, sawisé mikir kanthi tliti, muga-muga nerusaké baptisan. Nanging sapa waé sing sujud ngadhep kulon (wong

kafir), utawa nindakake pandonga Yahudi (wong Yahudi), utawa manut agama Saracen (wong Muslim), bakal nemoni pati sing cepet.'

Sawisé nggayuh kaputusan iki, kabèh padha pamit kanthi kabungahan. Rong atus prajurit Cossack ninggalaké kabèh kabiasaan nyembah berhala sing keji lan gaya urip tanpa hukum, banjur nampa iman Kristen.

Sawisé ngukuhaké iman Kristen ing kraton Khazar, para guru kinurmatan Konstantinus lan Metodius mutusaké bali menyang tanah asalé. Dhèwèké ninggalaké para imam sing teka bareng saka Chersonesos karo wong-wong Khazar. Khagan maringi dhawuh marang sedulur suci mau supaya nyerahaké layang iki marang kaisar Yunani: 'Paduka! Panjenengan paring utusan marang kita sawijining priya sing nyatakake iman Kristen marang kita lan nginjili Tritunggaling Suci. Lumantar dhèwèké kita mangertèni yèn iman iki iku iman sing sejati, lan kita paring dhawuh marang sapa waé sing kepéngin supaya nampa baptisan suci tanpa alangan, kanthi pangajab yèn kita dhéwé uga bakal nampa baptisan mau. Kita kabeh kanca lan sekutu Karajan Panjenengan lan siap, menawa Panjenengan kersa, ngabdi dhumateng Panjenengan."

Nalika ngancani para sedulur suci mau, khagan maringi akèh peparing, nanging padha nolak, kandha: 'Bebasna kabèh tawanan Yunani sing ana kéné karo kita – kuwi peparing paling apik kanggo kita.'

Ana luwih saka 200 tawanan, lan kabèh padha mangkat kanthi kabungahan. Para lelungan kudu liwat ara-ara gersang lan wewengkon garing. Ing kana, kabèh padha ringkih amarga kakehan ngelak. Kadhangkala padha nemoni tlaga, nanging ora bisa ngombe saka kana amarga banyune akèh uyah, saéngga dadi pait kaya empedu. Kabeh padha nyebar nggoleki banyu sing apik, kejaba Constantine, sing wis ringkih banget nganti ora bisa nerusake. Dheweke ngadhep marang adhine, Methodius, karo tembung-tembung iki:

Aku ora kuat maneh nahan ngelak iki. Cokot banyu iki, awit aku pracaya, Panjenengané sing biyèn nggawé banyu pait dadi legi kanggo bangsa Israèl, mesthi uga bakal nglegakaké banyu pait iki kanggo kita sing lagi kesrakat amarga ngelak.'

Nalika padha narik banyu lan nyicipi, kabuktèn yèn banyu iku legi kaya madu lan adhem kaya ing mangsa salju. Kanthi banyu iku, kabèh padha ngilangaké ngelak lan muji Gusti Allah.

Sawisé tekan ing Cherson, para sedulur suci mau sowan marang uskup. Nalika lagi dhahar, Konstantinus kandha marang uskup: 'Mugi Panjenengan ndedonga kanggo kawula, lan paring berkah kados bapak maringi berkah pungkasan marang anakipun.'

Wong-wong sing ana ing kono padha mikir yèn Konstantinus arep budhal esuk, mula padha takon marang dhèwèké. Nanging, dhèwèké kanthi rahasia kandha marang sawatara wong yèn uskup bakal ninggalaké donya iki esuk lan lunga marang Gusti. Lan pancèn kedadéyan kaya ngono. Ing esuk, uskup séda.

Ing dalan menyang Konstantinopel, padha kudu liwat ing tanah panggonané wong-wong Ful[3568] . Wong-wong iki padha nyembah kanthi kurban ing sangisoring wit oak gedhé sing nyawiji karo wit ceri, sing dijenengi Alexander. Wanita dilarang nyedhaki wit oak iki utawa melu ing kurban-kurban mau. Constantine sing pinaringan berkah banjur marani wong-wong mau, ngadeg ing antarané lan kandha:

'Wong Yunani ora bisa lolos saka sangsara langgeng kanthi nyembah langit lan bumi – sing iku ciptaan ageng lan welas asih; luwih-luwih kowe, kanthi sujud marang wit oak, ciptaan sing ora ana tandhingané, ora bakal lolos saka geni langgeng.'

'Kita,' wangsul wong-wong pagan, 'ora mung saiki miwiti nindakake iki, nanging uga nampa adat iki saka para leluhur. Kanthi nyuguhake kurban ing ngarep wit oak, kita nampa apa sing kita panyengi: udan lan liya-liyané. Lan kepiye kita bisa nyingkiri ibadah iki nalika ora ana siji wae ing antarané kita sing bisa nindakake kuwi? Lan yèn ana sing wani nindakake kuwi, dhèwèké bakal mati tanpa tau weruh udan manèh.

Filsuf mau wiwit ngélingaké wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Gusti Allah nyebut kowe ing kitab-kitab suci; mula kepiye kowe bisa nolak Panjenengané? Mangkono nabi Yesaya muni saka ngarsané Gusti, kandha: *"Aku bakal teka nglumpukaké kabèh bangsa, lan padha bakal ndeleng kamulyanku. Lan Aku bakal masang pratandha marang wong-wong mau, lan Aku bakal ngutus sawatara saka wong-wong sing wis kaslametake saka antarané wong-wong mau menyang bangsa-bangsa: menyang Tarsis, Pulu lan Lud, Tubal lan Jawa, menyang pulo-pulo adoh sing durung nate krungu bab Aku utawa weruh kamulyanKu; lan wong-wong mau bakal ngumumake kamulyanKu marang bangsa-bangsa...'* pangandikane

[3568] Suku pagan sing manggon cedhak Segara Azov.

Gusti: *'Aku bakal ngutus akèh nelayan, lan padha bakal nangkepé ing saben gunung lan saben bukit, lan ing jurang-jurangé watu'* (Yesaya 66:18–19; Yeremia 16:16).

'Mula rungokna, sedulur,' pangandikane Konstantinus, 'kanggo Gusti Allah, sing wis nyipta kowe. Delengen Injil Perjanjian Anyar saka Gusti Allah, sing kudu kowe tampani kanthi baptisan suci.'

Kanthi tembung kaya ngono, Konstantinus sing pinaringan berkah ngyakinake wong-wong pagan supaya padha ngrubuhake lan ngobong wit oak iki. Tuwa saka wong-wong mau nyedhaki Konstantinus lan nyium Injil Suci. Wong-wong pagan liyane padha niru tuladha mau. Banjur filsuf mau maringi lilin putih, lan kabèh wong, nyekel lilin sing murub lan nyanyi, padha mlaku menyang wit oak. Konstantinus njupuk kapak lan nggebuk wit oak kuwi 33 kaping; sawisé kuwi, wong-wong liya padha motong wit oak mau nganti oyodé lan ngobongé. Ing wengi kuwi uga, Gusti ngutus udan deres. Kabeh wong padha bungah, muji Gusti Allah, sing seneng marang kaslametan para wong dosa. Ing Konstantinopel, Konstantinus lan Metodius ditampa kanthi pakurmatan ageng, kaya para rasul. Padha ditawani jabatan uskup, nanging padha nolak nampa. Metodius dadi abbas ing Biara Polychronius, dene Konstantinus manggon ing Gréja Para Rasul Suci. Ora suwe, loro-lorone padha dipanggil kanggo tugase anyar.

Boris, utawa Bogoris, Tsar Bulgaria, kepengin nampa iman Kristen sawisé perang karo wong Yunani. Adhiné Boris, sing tau dadi tawanan ing Konstantinopel pirang-pirang taun kepungkur, bali menyang Bulgaria dadi wong Kristen lan nyoba ngyakinke adhine supaya nampa iman sing padha. Dheweke suwé nolak; nanging paceklik lan wabah penyakit sing matèni ngancuraké kratoné. Banjur, miturut pitutur adhine, dhèwèké ndedonga marang Gusti Kristiani, lan bala mau mandheg. Boris ngutus utusan menyang Konstantinopel kanggo nyuwun guru-guru. Metodius nindakake lelungan menyang Bulgaria. Dheweke nggambar Pengadilan Pungkasan ing tembok kamar kraton lan nerangake marang tsar kabungahan wong sing bener lan sangsara wong sing dosa. Tsar, sing wis siyap amarga tembung lan tuladha adhine lan amarga mandhegé bala kanthi mujijat, nampa iman Kristen. Iki kelakon ing taun 860 utawa 861.[3569]

Baru wae Konstantinus lan Metodiyus miwiti pakaryan ngabaptis wong-wong Bulgaria, wis ana lapangan anyar mbukak kanggo pakaryan apostoliké. Rostislav, Pangeran Moravia, kanthi pituduh inspirasi Gusti, nganakake pasamuan karo para pangeran[3570] lan kabèh wong Moravia kanggo ngutus utusan marang Tsar Yunani Michael kanthi panyuwunan supaya ngutus para guru Kristen. Ing pasamuan kuwi, diputusaké ngutus para utusan kanthi tembung kaya mangkéné: 'Bangsa kita[3571] wis nolak kapercayan paganisme lan netepi hukum Kristen. Nanging kita durung duwe guru sing bisa nerangake iman Kristus marang kita nganggo basa kita dhewe. Bangsa-bangsa liya (Slavik), nalika weruh iki, bakal kepengin ngetutake tuladha kita. Amarga iku, ya Gusti, kintuna marang kita uskup lan guru kaya ngono: amarga saka Panjenenganing Gusti undang-undang sing becik lumaku marang kabèh bangsa[3572] .

Tsar Michael ngadakwaké pasamuan, kang marang filsuf Konstantin diundang. Tsar ngandhani pangarep-arepé wong Slavia lan kandha:

'Filsuf, aku ngerti kowe lagi lara; nanging kowe kudu lunga menyang kana, amarga ora ana sing bisa nindakake tugas iki luwih becik tinimbang kowe.'

'Sanadyan aku lara lan ringkih ing badan,' wangsul filsuf, 'aku bakal seneng mangkat menyang kana, asal ana aksara ing basa dheweke.'

'Kakekku, bapakku, lan akèh wong liya,' wangsul Tsar, 'wis nggoleki nanging ora ketemu; mula piye aku bisa nemokake?'

'Kepiye aku bakal mènèhi ceramah marang wong-wong mau?' kandha filsuf. 'Kaya nulis paguneman ing banyu. Luwih manèh, yèn wong Slavia ora paham marang aku, aku bisa dituduh bidah.'

[3569] Pembaptisan sakabèhé Bulgaria kelakon ing taun 869.

[3570] Dewan iki uga dihadiri dening keponakan Rostislav, Sviatopolk, Pangeran Moravia (Nitra), lan Kocel, Pangeran Blatno (ing Pannonia).

[3571] Sadurunge, para penginjil saka Konstantinopel lan Kulon wis teka ing Moravia lan wis ngabaptis wong-wong, nanging wong Kristen isih sithik. Banjur para imam Jerman teka lan wiwit ngabaptis kabeh wong tanpa milih-milih. Para imam iki nganakake ibadah nganggo basa Latin, nalika padha ngomong karo wong-wong nganggo basa Jerman. Akibate, wong-wong Slavia sing ora paham basa-basa kuwi ora ngerti apa sing diwenehake nalika dibaptis lan ora mangerteni ajaran Kristen.

[3572] Kedutaan iki asalé saka taun 862.

Kanggo iki, tsar bebarengan karo pamané Varda kandha marang filsuf:

'Yen kowe pancen kepéngin, Gusti bakal maringi apa sing kok jaluk, amarga Panjenengané maringi marang sapa waé sing nyuwun kanthi iman lan mbukak makna marang sing ngupaya mangerténi.'

Konstantinus ninggalake panggonan tsar lan nyritakake kabèh mau marang seduluré Metodius lan sawatara muridé[3573] . Miturut adaté, Konstantinus miwiti dhisik kanthi pandonga, banjur nindakake puasa patang puluh dina. Ora suwe, Gusti Allah, sing ngrungokake pandonga para abdi-Nya, maringi apa sing dijaluk Constantine. Dheweke ngembangake abjad Slavia sing dumadi saka 38 aksara, banjur miwiti nerjemahake kitab-kitab suci Yunani menyang basa Slavia. Ing babagan iki, dheweke dibantu dening Methodius sing kaberkahan lan para muridé. Tarjamahan buku-buku suci diwiwiti karo bab kapisan Injil miturut Yohanes. *'Ing wiwitan ana Sabda, lan Sabda iku ana karo Gusti Allah, lan Sabda iku Gusti Allah'* – iki tembung-tembung pisanan sing ditarjamahaké menyang basa Slavia.

Para sedulur suci nyerahake terjemahané kanggo dipertimbangake déning tsar, patriark, lan kabèh sinode. Tsar bungah lan, bebarengan karo kabèh sinode, muji Gusti Allah amarga rahmaté.

Sawisé kuwi, Konstantinus bebarengan karo seduluré Metodius lan para muridé mangkat menyang tanah-tanah Slavia. Tsar nyedhiyakake pasokan sing cukup kanggo kabutuhan lelungan, lan nulis pesen ing ngisor iki marang Rostislav: 'Gusti Allah, sing kepengin saben wong nduwé pangerten sejati lan nggayuh pakurmatan paling dhuwur, sawisé ndeleng imanmu lan ketekunanmu, wis milih nepaki pangarep-arepmu saiki, ing jaman kita. Panjenengané wis mbukak aksara basa panjenengan, sing nganti saiki durung dingerteni ('durung dingerteni kajaba ing taun-taun wiwitan'), supaya panjenengan uga kalebu ing antarane bangsa-bangsa agung sing memuji Gusti Allah nganggo basa dhéwé. Mula saka iku, kita ngutus marang panjenengan wong sing Gusti Allah wis mbukak aksara-aksara mau: wong sing jujur, imané teguh, ahli kawruh lan filsuf. Tampaa peparing iki, kang luwih ajiné tinimbang kabèh emas lan pérak, watu permata lan bandha sing fana, lan tulung dhèwèké supaya bisa ngrampungaké tugasé sanalika. Golekana Gusti Allah lan kaslametan bebarengan kanthi sakabehing atimu, lan kanggo kuwi aja males ngajak kabèh (raja-rajamu) supaya padha ngopeni kaslametané dhéwé lan mlaku ing dalan sing bener. Banjur kowe uga, sawise ngupaya nuntun bangsamu marang kawicaksananing Gusti, bakal nampa ganjaran kanggo iki, ing donya iki lan ing donya ngarep, kanggo kabeh jiwa sing kepengin pracaya marang Kristus Gusti kita nganti dina pungkasaning uripe. Kanthi mangkono, kaya Pangeran Agung Konstantinus, kowe bakal ninggalake warisan sejati kanggo generasi sabanjure.'

Nalika Konstantin lan Metodius teka ing Moravia, padha ditampa kanthi pakurmatan ageng. Kaping pisan, Rostislav nglumpukake akèh para mudha lan mréntah supaya padha sinau abjad Slavia lan buku-buku anyar sing diterjemahake déning para sedulur suci. Banjur Rostislav, kanthi pitulungan para sedulur suci, miwiti mbangun gréja. Ing sajrone setaun, gréja pisanan ing kutha Olomouc rampung, lan sawisé kuwi pirang-pirang gréja manèh dibangun ing Moravia. Konstantinus ngahosuk gréja-gréja mau lan nindakake Liturgi Ilahi nganggo ritus Slavia.

Sajrone wektu ing kene, Konstantinus bebarengan karo para muridé nerjemahaké kabèh tata liturgi lan mulangaké Matins lan Jam-Jam, Liturgi Ilahi, Vespers, Compline, lan 'Upacara Misteri'. Lan, minangka kasampurnan pangandika nubuat, kuping wong budeg kabuka kanggo ngrungokake tembung-tembung Kitab Suci, lan ilat wong bisu dadi lancar. Gusti Allah, sing remen marang kaslametan siji wong dosa, ndeleng kanthi kabungahan pangrobahan sakabehe bangsa.

Nalika piwulang Ilahi wiwit nyebar ing antarané wong-wong Slavia lan ibadah dirayakaké nganggo basa dhéwé, banjur mungsuh sing sepisanan lan paling jahat, yaiku setan, ora bisa nahan kuwi, mlebu ing wong-wong sing dadi wadhahé lan wiwit nggugah akèh wong, kandha marang wong-wong mau: 'Gusti Allah ora dimulyakaké déning iki. Yen Panjenengané kersa, mbok menawa Panjenengané ora bisa nyiyapaké, wiwit saka wiwitan lan kanggo kamulyané, supaya panginjilan Sabda Gusti kacathet ing basa wong-wong sing diinjili? Nanging Gusti milih mung telung basa: Ibrani, Yunani, lan Latin, sing pantes kanggo maringi kamulyan marang Gusti.'

Mangkono pangandikane para uskup, imam, lan murid-murid Latin lan Jerman. Konstantinus mlebu ing perselisihan karo wong-wong mau, kaya Dawud biyèn karo wong manca, lan menang kanthi tembung-tembung

[3573] Nalika ing Gunung Olympus, Konstantin wis nduwé murid-murid sing bareng-bareng sinau basa Slavia. Saka murid-murid mau, sing dikenal yaiku Gorazd, Clement, Savva, Naum, lan Angelar.

Kitab Suci, nyebut wong-wong mau 'trilinguals', kaya Pilatus sing nulis tulisan ing Salib Gusti nganggo telung basa.

Para imam Jerman lan Latin mulang wong-wong ora mung bab iki, nanging uga akèh wujud kejahatan liyane. Padha kandha: 'Ing ngandhap bumi ana manungsa akèh sirah[3574] ; kabèh kéwan merayap iku ciptaan setan; yèn ana sing matèni ula, sangang dosa bakal diapura; yèn ana sing matèni manungsa, dhèwèké kudu ngombe saka cangkir kayu, lan aja nganti nyentuh cangkir kaca.'

Padha ora nglarang wong-wong nyembah korban pagan manut adat lawas, uga ora nglarang poligami.

Para sedulur suci ngupaya ngilangi ajaran palsu iki kaya rumput liar nganggo geni tembung-tembungé.

'Tawakna marang Gusti,' pangandikane para sedulur suci marang wong-wong mau nganggo tembungé nabi, *'puji, lan aturna pandonga marang Gusti kang Maha Luhur'* (Mazmur 49:14). *'Jaga rohmu, lan aja nganti ana wong tumindak licik marang garwané nalika isih enom: yèn kowe sengit marang dhèwèké, ayo kowe ngeculaké dhèwèké,' pangandikane Gusti* Allah Kang Maha Kuwasa, 'lan *Panjenengané bakal nutupi kabecikaning pikiranmu*; *mulané*, *jaga* rohmu… lan aja ninggalaké garimu. Lan delengen, yen *kowe* sengit *marang dheweke*, elinga yen *Gusti iku saksi antarané kowe lan garwané jaman enommu… dheweke iku kancamu lan garwané sing sah"* (Mal. 2:15–16, 13–14). Ing Injil, Gusti ngendika: *'Kowe wis krungu manawa marang wong-wong biyen wis diomongake, "Aja ngalakoni zinah." Nanging aku kandha marang kowe: sapa wae sing ndeleng wong wadon kanthi napsu, wis nglakoni zinah karo dheweke ing atine'* (Mat. 5:27–28). *'Aku kandha marang kowe: sapa waé sing mecahaké garwané, kajaba amarga ora setia, banjur nikah karo wong liya, iku nindakaké zinah; lan sapa waé sing nikah karo wong wadon sing wis cerai, iku nindakaké zinah'* (Matéus 19:9)

Mangkono para sedulur suci manggon ing Moravia sajrone 40 wulan, pindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyane, mulang wong-wong ing endi wae nganggo basa Slavia. Maringi marang wong-wong Slavia peparing sing ora ternilai—Sabda Gusti ing basa ibune—Konstantinus kandha marang wong-wong mau ing pangantar Injil Suci: 'Rungokna, kowe kabeh wong Slavia, sabda sing nguwatake ati lan pikiran.' Kanthi ngedegake sekolah kanggo para mudha Slavia, dheweke entuk akeh murid sing siap dadi guru apik lan rohaniawan sing pantes ing antarané bangsane. Kanggo tujuan iki, supaya bisa ngangkat murid-muridé dadi pandhita suci, para sedulur suci mau mutusaké mangkat menyang Roma. Luwih manèh, Paus Nikolaus wektu kuwi[3575] , sawisé krungu kabar babagan kasil dakwahé Santo Konstantinus lan Metodius, kepéngin ndeleng wong-wong mau ing Roma minangka Malaikaté Gusti[3576] .

Ing dalan menyang Roma, Para Kudus Konstantinus lan Metodius mampir ing Pannonia[3577] . Ing kono, Pangeran Kocel, putrané Pribina, ngajak para sedulur suci mau menyang kutha Blatno, supaya dhèwèké bisa sinau abjad Slavia saka para sedulur mau, lan uga supaya para sedulur mau mulang abjad mau marang limang puluh murid sing wis diklumpukaké pangeran saka antarané bangsane. Nalika padha budhal, Kocel maringi pakurmatan ageng marang para penginjil suci lan maringi peparing sing mewah. Nanging Konstantinus lan Metodius nolak nampa emas, pérak, utawa bandha liya, saka Rostislav saka Moravia utawa saka Kocel. Padha nginjili Injil tanpa ngupaya ganjaran lan mung nyuwun supaya loro pangeran mau maringi kamardikan marang 900 tawanan Yunani.

Saliyane Pannonia, Santo Konstantin lan Santo Metodius uga ngunjungi Venesia. Ing kana, para imam lan biksu Latin lan Jerman nyerbu Konstantin kaya gagak nyerbu alap-alap, nginjili bidah telung basa:

'Critakna marang kita, he manungsa,' ujare marang Constantine, 'ngapa kowe nerjemahaké kitab-kitab suci menyang basa Slavia lan mulangaké nganggo basa kuwi, nalika durung ana sing tau nindakake sadurungé: ora para Rasul, ora Paus Roma, ora Gregorius Teologos[3578] , ora Hieronimus, ora Augustinus?'[3579] Kita mung ngerti telung basa sing pantes kanggo memuji Gusti Allah: Ibrani, Yunani, lan Latin.

Filsuf mau mangsuli marang wong-wong mau:

Apa udan ora tiba saka Gusti kanthi padha marang kabèh, utawa srengéngé ora sumunar kanggo kabèh, utawa kabèh makhluk ora ambegan ing udara sing padha? Kepiye kowe ora isin mikir yèn saliyané telung basa iki,

---

[3574] Kanthi sirah gedhe.

[3575] Dheweke mrentah saka taun 858 nganti 867.

[3576] Bisa dianggep yèn Paus ngundang para pangkotbah suci menyang Roma amarga panyuwunan para imam Jerman lan Latin.

[3577] Hungaria saiki.

[3578] Bapa paling misuwur ing Gréja Wétan, sing urip ing abad kaping 4 – Delengen hagiografiné ing tanggal 25 Januari

[3579] Guru ing Gréja Kulon; dhèwèké urip ing pungkasan abad kaping 4 lan wiwitan abad kaping 5.

kabèh bangsa lan basa liyané kudu buta lan tuli? Coba kandhaa, apa kowe pancen mikir yèn Gusti ora Maha Kuwasa, mula ora bisa nindakake iki, utawa Gusti iri lan ora kersa nindakake? Nanging kita ngerti ana akèh bangsa sing nduwèni kitab suci dhéwé lan padha maringi kamulyan marang Gusti Allah, saben ing basa dhéwé. Antarane kuwi ana: wong Armenia, Persia, Abkhaz, Ivar (Georgia), Sogdi, Goth, Obri, Turki, Khazar, Aravli, Mesir, Siria, lan akèh liyané.

Yen kowe ora gelem sarujuk karo iki, mula kitab suci bakal dadi hakimmu. Amarga Daud muni: *'Nyanyèkna lagu anyar marang Gusti; nyanyèkna marang Gusti, kabèh bumi!'* (Mazmur 95:1), lan ing panggonan liya: *'Mekarana kabungahan marang Gusti, kabèh bumi; nyanyèkna lan bungahna, lan mainna musik'* (Mazmur 97:4), lan maneh: *'Mugi kabèh bumi sujud marang Panjenengan lan nyanyi marang Panjenengan; mugi padha nyanyi marang asmaning Panjenengan'* (Mazmur 65:4), lan maneh: *'Puji Gusti, kabèh bangsa; puji Panjenengan, kabèh wong... Saben sing urip bakal muji Gusti"* (Mazmur 116:1, 150:6). Injil nyatakake: *"Nanging marang kabèh sing nampa Panjenengané, sing pracaya marang asmané, Panjenengané maringi hak dadi anak-anaké Gusti Allah…"* (Yohanes 1:12). *'Aku ora mung ndedonga kanggo wong-wong mau, nanging uga kanggo wong-wong sing bakal pracaya marang Aku lumantar pangandikane: supaya kabeh padha dadi siji, kaya Panjenengan, Bapa, ana ing Aku lan Aku ana ing Panjenengan'* (Yohanes 17:20–21). Injil Matius nyatakake: *'Kabeh panguwasa ing swarga lan ing bumi wis diparingake marang aku; mulane padha lunga lan gawé murid saka kabèh bangsa, baptisna wong-wong mau ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci, lan ajarna supaya padha netepi kabèh sing wis tak paringake marang kowe; lan weruhna, aku ana karo kowe tansah nganti pungkasaning jaman. Amin'* (Matéus 28:18–20). Penginjil Markus uga kandha: *'Mlaku ing saindenging donya lan nginjili marang saben makhluk. Sapa waé sing pracaya lan dibaptis bakal slamet, nanging sapa waé sing ora pracaya bakal kena paukuman; lan pratandha-pratandha iki bakal ngancani wong-wong sing pracaya: ing Asma Kula , padha bakal ngusir setan, lan padha bakal ngomong nganggo basa anyar'* (Markus 16:15–17). Ayo padha kandha, miturut tembung Kitab Suci, marang kowe uga (para imam Jerman lan Latin): *'Celaka kowe, para ahli kitab lan wong Farisi, kowe wong munafik, amarga kowe ngunci Karajaning Swarga ing ngarepé wong; kowe dhéwé ora mlebu, lan ora ngidini wong sing kepéngin mlebu mlebu'* (Matéus 23:13). *'Celaka kowe, para guru Kitab, awit kowe wis njupuk kunci kawruh; kowe dhewe ora mlebu, lan uga ngalangi wong-wong sing kepengin mlebu'* (Lukas 11:52). Rasul Paulus kandha marang wong Korinta: *'Aku kepéngin kowé kabèh padha ngandika ing basa roh; nanging luwih becik kowé padha ngandika ramalan'* (1 Kor. 14:5), utawa manèh: *'lan saben ilat kudu ngakoni yèn Gusti Yesus Kristus iku kanggo kamulyané Allah Rama'* (Fil. 2:11).

Kanthi tembung-tembung iki lan akèh manèh sing padha, Santo Konstantinus ngébréhake para imam Latin lan Jerman.

Saka Venesia, Konstantinus lan Metodius lelungan langsung menyang Roma. Nalika isih ana ing Venesia, Paus Nikolaus seda lan Adrianus II kapilih nggantèkaké panjenengané[3580] . Paus anyar mau, sawisé mangertèni yèn Konstantinus lan Metodius ana ing Venesia, ngajak panjenengané menyang Roma. Nalika para sedulur suci nyedhaki Roma, Paus piyambak, kancane para rohaniawan lan warga sing nggawa lilin sing murub, metu kanggo nyambut para pangkotbah suci, amarga padha nggawa relik Santo Klemensus Sang Martir lan Paus Roma, sing wis ditemokake ing Chersonesos. Gusti Allah ngluhurake pangalihan relik suci mau kanthi akèh mujijat. Mangkono, ana wong sing lara lumpuh mari, lan akèh wong lara liyane uga waras saka penyakité.

Paus nampa buku-buku Slavia, ngudhari lan nyelehake ing Gréja Sang Putri Maria sing suci, kang dikenal minangka 'Fatni' (Kandang), lan wiwit kuwi Liturgi Ilahi dirayakake nganggo buku-buku mau. Sawisé kuwi, Paus maringi dhawuh marang loro uskup supaya ngangkat dadi imam para murid Slavia sing teka bareng Konstantinus lan Metodius. Panguripan para murid iku dilakoni ing dina kapisan ing Gréja Santo Petrus Rasul, ing ngendi Liturgi dinendang nganggo basa Slavia; ing dina kapindho, ing Gréja Santo Petronilla; lan ing dina katelu, ing Gréja Santo Andreas Rasul. Banjur padha nyanyikake Doa Wengi Sapanjang ing basa Slavia ing gréja guru agung bangsa-bangsa – Rasul Paulus – lan ing ésuk padha nindakake Liturgi ing Sangisore Makam Suci. Loro uskup mau dibantu ing upacara déning Arsenius, salah siji saka pitu uskup, lan pustakawan Anastasius.

Konstantinus lan Metodius, bebarengan karo para muridé, ora nate mandheg maringi kabèh kamulyan marang Gusti Allah, déné wong-wong Romawi ora nate mandheg teka marang wong-wong mau—apamanèh

[3580] Adrian II mrentah saka taun 867 nganti 872.

marang Konstantinus—lan takon kabèh bab marang wong-wong mau. Ana sing teka kaping pindho utawa kaping telu lan nampa piwulang. Ing sawijining wektu, ana wong Yahudi teka marang Konstantinus lan kandha yèn Kristus, kang diomongaké para nabi—yèn Panjenengané bakal lair saka Perawan—durung rawuh. Konstantinus nyritakaké marang wong kuwi cacahing turunan saka Adam nganti Kristus, mbuktekaké yèn Kristus wis rawuh, lan nerangaké pinten taun sing wis kliwat wiwit semana.

Ora suwe sawisé kuwi, Konstantinus—sing biyèn ringkih, kesel amarga pakaryané lan lelampahan adoh—loro parah, lan nalika lagi lara, Gusti maringi wahyu yèn dhèwèké bakal seda. Sawisé ngerti yèn seda wis cedhak, Konstantinus miwiti nyanyi kidung greja ing ngisor iki:

– 'Heh kowe sing kandha marang aku, "Ayo padha mlebu ing alun-aluné Gusti", rohku bungah lan atiku seneng'[3581] .

Banjur dhèwèké nganggo sandhangan paling apik, nglampahi sedina muput kanthi kabungahan, lan kandha:

– 'Wiwit saiki, aku ora dadi abdi sapa waé ing donya iki, kajaba mung marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa; aku biyen, aku saiki, lan aku bakal ana salawas-lawase, amin.'

Esuké, Konstantinus kepéngin nganggo schema lan dijenengi Cyril. Lelaraé suwéné 50 dina.

Nalika lara, Kiril ngadhepi Metodiyus karo tembung: "Delengen, sedulur," ujare, "kowe lan aku kaya sapasang lembu sing rukun nyambut ing sawah sing padha, lan saiki aku ambruk ing bajak, wis ngrampungake dina-dinaku. Aku ngerti kowe wis tresna banget marang Gunung Olympus, nanging demi gunung iku, aja mikir ninggalake ajaranmu. Liwat pakaryan iki, kowe bakal luwih gampang nggayuh kaslametan."

Nalika wayahe wis cedhak kanggo piyambakipun ngaso lan lumebet ing gesang sabanjure, Santo Cyril ngangkat tangane marang Gusti lan ndedonga kanthi luh: 'Duh Pangeran Gustiku! Panjenengan sing ngripta pasukan malaikat sing ora duwe badan, mbentang langit, ngadegake bumi, lan nggawa kabeh sing ana ing ndhuwur saka ora ana dadi ana; Panjenengan sing tansah lan ing kabeh bab ngrungokake wong-wong sing nindakake kersa Panjenengan, sing wedi marang Panjenengan lan netepi dhawuh Panjenengan: rungokna pandonga k u lan jaga kawanan sing setya, sing wis Panjenengan pasrahaké marang abdi Panjenengan sing dosa lan ora pantes iki kanggo ngreksa. Lepasna kawanan iki saka kabèh kabejatan lan kejahatan, lan saka saben ilat bidah sing dawa omongane sing ngucapaké caci maki marang Panjenengan. Ngrusakake bidah Trinitarian lan nambah cacahé Gréja Panjenengan. Ngumpulake kabèh ing guyub rukun lan gawé kabèh padha pikiran siji bab iman sejati Panjenengan lan pangakuan sing leres. Tumuwuhna ing manahipun sabda pangajaran Panjenengan, awit punika panjenenganing sih Panjenengan. Menawi Panjenengan karsa anganggep kula, sanadyan kula derhaka lan kirang pantes, pantes mratelakaké Injil Kristus Panjenengan, kanthi ngupaya nglakoni pakaryan saé lan samukawis ingkang nyenengaké Panjenengan, kersakna kula mbalekaké dhumateng Panjenengan, minangka kagungan Panjenengan, sedaya ingkang sampun Panjenengan paring dhumateng kula. Kuwatna kanthi tangan tengen Panjenengan ingkang gung, selubungna kanthi pangayoman Panjenengan, supados sami muji lan ngluhurake asmaning Rama, lan Putra, lan Roh Suci, salami-laminipun, amien."

Banjur, sawisé nyium kabèh mau, dhèwèké kandha: 'Mugi Allah kita pinaringan berkah, sing ora nyerahaké kita dadi mangsa mungsuh sing ora katon, nanging wis mecah jebakané lan nylametaké kita saka karusakan.'

Kanthi tembung-tembung iki, Santo Siril seda ing pangayomaning Gusti tanggal 14 Februari 869.

Paus Adrian ngutus kabèh wong Yunani sing manggon ing Roma, uga wong Roma, supaya rawuh ing panguburan lan ngadeg ing sacedhaké peti mati Cyril karo lilin sing murub, lan dhèwèké mréntah supaya prosesi panguburan diatur kanthi cara sing padha kaya kanggo Paus piyambak. Santo Metodius, sawisé ngerti yèn padha nyiapaké kanggo ngubur badan mulya Santo Siril ing Roma, banjur marani Paus lan kandha:

'Ibu kita nyuwun marang kita, kandha yèn yèn siji saka kita seda dhisik, sijiné kudu nggawa adhine menyang biarané (ing Gunung Olympus) lan ngubur ing kono.'

Sawisé kuwi, Paus mrentahaké supaya jasad mulyaé Santo Siril dilebokaké ing relikwi, disegel nganggo paku wesi, lan disiapaké kanggo lelungan. Relik suci mau tetep ana ing kahanan kaya ngono sajrone pitung dina.

Para uskup Roma, nanging, kandha marang Paus:

[3581] Antifon, Nada 1.

'Amarga Gusti Allah nggawa Ciril menyang kene sawise ngliwati pirang-pirang tanah, lan njupuk nyawane ing kene, dheweke uga kudu dikubur ing kene minangka wong sing bener.'

'Yen mangkono,' pangandikane Paus, 'aku bakal nyisihaké adat Romawi lan, minangka pakurmatan marang kasucian lan katresnané Cyril, aku bakal ngubur dhèwèké ing makamku dhéwé, ing Gréja Santo Petrus Rasul.'

Banjur Santo Metodius ngendika:

'Yen kowe ora nggatekake aku lan ora maringi dhèwèké marang aku, amarga kowe dhéwé kepéngin nyimpen dhèwèké, mula ing kono kubur dhèwèké ing Gréja Santo Klemens, sing bareng dhèwèké teka mrana.'

Paus maringi dhawuh supaya pangandikane Santo Metodius kasembadan. Kaping pindho, kabèh uskup, biksu, lan umat padha kumpul, lan padha ngiring relik suci mau kanthi pakurmatan menyang Gréja Santo Klemensius. Sadurunge nurunaké peti jenazah, para uskup kandha:

'Ayo mbukak reliquari lan deleng apa ana sing wis dijupuk saka relik suci.'

Nanging sanadyan wis nyoba sak kuwate, kanthi pangayomaning Gusti padha ora bisa mbukak relikwi, mula relik suci iku dipasang ing sisih tengen mezbah ing Gréja Santo Klemensius. Sawisé kuwi, akèh mujijat wiwit kelakon ing kana. Ndeleng kahanan iki, wong-wong Romawi saya ngluhuraké Santo Siril; lan sawisé nglukis gambarané, padha nyalaké lilin ing ngarepé awan lan bengi, mènèhi puji marang Gusti Allah, sing ngluhuraké wong-wong sing tresna marang Panjenengané.

Sawisé Santo Siril séda, utusan saka Kocel, Pangeran Pannonia, teka marang Paus, nyuwun supaya ngutus Methodius sing kasucèkaké marang wong-wong mau. Paus mangsuli marang para utusan kaya mangkéné:

Aku ngutus dhèwèké ora mung marang kowé, nanging uga marang kabèh bangsa Slavia, minangka guru sing dikirim déning Gusti Allah lan déning Santo Petrus, pangurus lan pangreksa kunci Karajaning Swarga sing kapisan.

Nalika ngutus Santo Metodius marang wong-wong Slavia, Paus maringi dhèwèké pesen ing ngisor iki kanggo para pangeran Slavia: 'Adrianus, Uskup lan abdi Gusti Allah, marang Rostislav, Sviatopolk lan Kotsel: *"Kamulyan marang Gusti Allah ing panggonan paling dhuwur, lan ing bumi katentreman, karsa becik marang manungsa"* (Lukas 2:14). Kita bungah banget nalika mangertos yèn Gusti wis nyurung atimu supaya ngupaya Panjenengané lan wis paring pangertosan yèn kowe kudu ngabdi marang Panjenengané ora mung kanthi pracaya, nanging uga lumantar pakaryan becik: *'Iman tanpa pakaryan iku mati'* (Yakobus 2:26). Mula, sapa waé sing nganggep wis ngerti Gusti nanging ora gelem netepi paugerané, iku padha dosa. Panjenengan padha ngupaya guru ora mung saka tahta suci iki, nanging uga saka Tsar Michael sing saleh: panjenengan nyuwun dhumateng piyambakipun supaya ngutus filsuf sing pinaringan berkah, Constantine, lan adhine dhumateng panjenengan. Nalika para sedulur suci mangertèni yèn nagari panjenengan kagungan wewenang saka Tahta Apostolik, padha ora nindakaké apa-apa sing bertentangan karo kanon, nanging padha teka marang kita lan nggawa relikwi Santo Klemensius. Kita, kanthi kabungahan, mutusaké ngutus anak kita Methodius menyang tanahmu—wong sing nduwèni akal sampurna lan iman ortodoks—lan ngangkat dhèwèké lan murid-muridé dadi pelayan suci. Panjenengané saged mulang panjenengan, kados panjenengan nyuwun, lan nerjemahaké kitab-kitab suci menyang basa panjenengan, yaiku basa , lan lumantar kitab-kitab mau nindakake Liturgi Suci, nglaksanakake baptisan lan nindakake sakabèhé tata upacara gréja, kados kang kaping pisan diadegaké, kanthi pitulunganing Gusti lan lumantar pandonga Santo Klemens, déning filsuf suci Konstantinus. Kajaba iku, yen ana wong liya sing bisa nerjemahake kitab-kitab suci kanthi bener lan setya menyang basamu, supaya kowe luwih gampang mangerteni dhawuhe Gusti, muga-muga karya iki suci lan pinaringan berkah dening Gusti, dening kita, lan dening sakabehe Gréja Katulik. Mung netepi adat siji iki: ing Liturgi, Epistel lan Injil kudu diwaca dhisik miturut cara Roma, banjur ing basa Slavia, supaya tembung Kitab Suci kanyata: *'Pujia Gusti, kabeh bangsa'* (Mazmur 116:1) lan uga: *'padha wiwit ngomong nganggo basa liya…'* kamulyaning Gusti, *'amarga Roh Suci maringi kemampuan marang wong-wong mau kanggo ngandika'* (Kisah Para Rasul 2:4). Nanging, yen ana wong wani ngkritik para guru kasebut lan nuntun wong-wong adoh saka kabeneran marang dongeng-dongeng, utawa kanthi ngrusak kowe, ngina buku-buku ing basamu, wong kuwi kélangan pangapura lan digawa ngadhep gréja kanggo diadili, lan aja diparingi pangapura nganti dhèwèké mbeneraké kaluputane. Amarga iku padha srigala, dudu wedhus, lan kudu dikenal saka woh-wohé lan diwaspadai. Adhuh anak-anakku sing tak tresnani, rungokna piwulangé Gusti lan aja mbelakangi

piwulangé Gréja; mula kowé bakal dadi pemuja sejati marang Rama Surgiyamu, bebarengan karo kabèh para kudus. Amin.

Kocel nampani Methodius kanthi pakurmatan ageng, nanging ora suwe banjur ngirim dhèwèké bali marang Paus, bebarengan karo rong puluh priya bangsawan, nyuwun marang Paus supaya nglantik Santo Methodius dadi uskup Pannonia, ing katedra Santo Andronikus, salah siji saka Pitung Puluh Rasul. Paus banjur nindakake kuwi.

Sawisé kuwi, mungsuh lawas lan panentang kabeneran, Pangeran Moravia[3582] , bebarengan karo para uskup Jerman lan Latin ing wewengkon kuwi, padha mungsuh Methodius. Santo Methodius dipanggil menyang sawijining sinode, ing kono dhèwèké ditakoni pitakon ing ngisor iki:

'Ngapa panjenengan mulang ing wilayah kita?'

'Yen aku wis ngerti,' wangsulé Santo Metodius, 'menawa iki wilayahmu, aku ora bakal mulang ing kéné; nanging wilayah iki kagungané Rasul Suci Petrus.' Nanging yèn amarga rebutan lan keserakahan kowé tumindak nglawan paugeran kanthi nglarang pangkoté pangajarané Gusti Allah, awasna, nalika nyoba nembus gunung wesi nganggo tengkorakmu, kowé malah mecah sirahmu dhéwé.

'Kanthi ngomong kanthi nesu,' wangsul para uskup, 'kowe ngundang cilaka kanggo awakmu dhéwé.'

'Aku ora isin ngomong kabeneran sanajan ing ngarepe raja,' wangsulé Santo Methodius. 'Bab aku, tindakna kowe manut kersamu. Aku ora luwih becik tinimbang wong-wong sing wis nampa akèh sangsara ing urip iki demi kabeneran.'

Akeh pidato sing diwenehake ing pasamuwan iki, nanging mungsuhe Methodius ora bisa ngomong apa-apa nglawan dheweke. Banjur pangeran kandha kanthi ngenyek:

'Aja ngganggu Methodiusku. Dhèwèké kringetan kaya-kaya ngadeg ing sacedhaké tungku panas.'

'Inggih, Paduka,' wangsulane Methodius. 'Ana sawijining filsuf sing kringetan didekati lan ditakoni, "Kok kringetan?" "Aku lagi mbantah karo para abdi kasar," wangsulane filsuf kuwi.'

Para uskup padha rembugan dawa babagan Methodius. Akhire, piyambakipun diasingake menyang Swabia, ingkang dipun tahan ing penjara salami rong setengah taun[3583] .

Warta babagan panangkepan Santo Methodius tekan marang Paus. Sawisé krungu kabar iki, Paus Yohanes VIII, penerus Adrian II, ngetokaké kutukan marang para uskup Jerman lan nglarang padha nindakake Liturgi nganti padha mbebasake Methodius. Para uskup banjur mbebasake Methodius, nanging kandha marang Kocel, Pangeran Pannonia: 'Yen kowe nampani Methodius, aja nganggep kita minangka wong sing nduwèni niat apik'[3584] .

Nanging, para uskup mau ora luput saka paukumané Gusti Allah lan Rasul Petrus. Papat saka wong-wong mau ora suwe banjur seda.

Ing wektu sing padha, ing Moravia, ana perselisihan antarané wong Slavia lan imam-imam Jerman. Wong Moravia nyadari yèn para imam Jerman sing manggon ing antarané wong-wong mau iku mungsuhé wong Slavia lan nyoba ngiyanati wong-wong mau marang wong Jerman. Wong-wong mau banjur ngusir para imam mau lan ngirim panyuwunan marang Paus: 'Kaya para leluhur kita dibaptis déning Santo Petrus, saiki kita uga butuh uskup agung lan guru Methodius.'

Paus langsung ngutus Santo Metodius menyang Moravia, ing kana dhèwèké ditampa déning Pangeran Sviatopolk—sing saiki wis pisah karo wong Jerman—lan déning wong Moravia, sing nyerahaké kabèh gréja lan rohaniawan ing kabèh kutha Slavia marang dhèwèké. Minangka panggantos para imam Jerman sing diusir, Santo Metodius ngangkat imam-imam Slavia. Nalika Santo Metodius lan para imam nganakake ibadah lan mulang wong-wong nganggo basa Slavia, piwulang babagan Gusti Allah wiwit mekar banget. Akeh wong pagan sing

---

[3582] Ing wektu iku, Rostislav, sing wis mbantu para sedulur suci, seda ing panangkepan, lan keponakane Svyatopolk nggantèkaké dhèwèké; ing wiwitan pamaréntahané, dhèwèké raket banget karo Kaisar Jerman.

[3583] Swabia ana ing Jerman. – Ing panjara, wong-wong Jerman nyiksa Santo Metodius kanthi saben cara: padha ora maringi dhaharan marang dhèwèké pirang-pirang dina; ing mangsa adhem, padha nggawa dhèwèké metu menyang pekarangan panjara, tanpa sandhangan sikil lan tanpa tutup sirah, nempatake dhèwèké ing salju, lan meksa dhèwèké ngadeg ing panggonan siji sedina muput, utawa malah luwih suwe. Padha malah nggebuk Santo Metodius nganggo cambuk. Nanging Gusti Allah ngreksa lan nguwatake sang wali. Para muridé, sing kerep sowan marang dhèwèké ing panjara, maringi panglipur gedhé.

[3584] Kayane Kotsel uga nduweni peran ing mbebasake Santo Methodius.

ninggalake kesalahane lan pracaya marang Gusti Allah sejati[3585] . Ing wektu kuwi, nagara Moravia luwih kuwat tinimbang sadurunge[3586] .

Santa Metodius nduwèni karunia ramalan. Akeh ramalané sing kelakon; kita bakal nyebut sawatara ing kéné.

Ana sawijining pangeran pagan sing manggon ing pinggir Kali Vistula ngina wong Kristen lan marakake wong-wong mau nandhang sangsara. Santo Metodius ngutus warta marang pangeran mau, kandha: 'Luwih becik kowe, anakku, dibaptis kanthi kersa dhéwé lan ing tanahmu dhéwé, tinimbang dibaptis tanpa kersamu minangka tawanan ing tanah manca.'

Lan mangkono kedadéyané.

Ing sawijining wektu, Svyatopolk lagi perang karo wong-wong pagan, lan prang iku suwé ora rampung. Dina raya Santo Petrus Rasul wis meh teka, lan Santo Methodius ngutus layang marang Svyatopolk: 'Yen kowe janji teka karo pasukanmu ing dina Santo Petrus, aku pracaya Gusti bakal enggal nyerahake wong-wong pagan ing tanganmu.'

Lan pancen kedadéyan kaya ngono.

Ana sawijining wong sugih sing nikah karo menantune. Santo Metodius mulang lan ngelingake dheweke kanthi dawa, nanging ora bisa ngyakinake supaya padha pegatan. Nanging wong liya padha muji-muji dheweke amarga kasugihane. Banjur Metodius kandha marang wong sugih iku: 'Bakal ana wektu nalika wong-wong sing muji-muji iki ora bakal bisa mbantu kowe, lan kowe bakal kelingan tembungku, nanging wektu kuwi wis kasep.'

Tiba-tiba, kanthi pangayomaning Gusti, lara sing parah nyerang wong sugih mau nganti padha ora bisa nemu tentrem. Ing kahanan kaya ngono, padha tilar donya.

Mungsuh kuna lan sing iri marang umat manungsa maneh nggerakake mungsuh sing mbukak lan sing ndhelik marang Methodius, kaya sing tau ditindakake Dathan lan Abiram marang Musa (Bilangan 16). Ing wektu kuwi, muncul para ahli sesat sing mulang yèn Roh Suci uga asalé saka Putra. Para ahli sesat iki nuntun umat ortodoks adoh saka dalan sing bener, lan babagan Santo Metodius, sing ngecam ajarané sing ora takwa, padha kandha: 'Paus wis maringi kita wewenang lan dhawuh supaya ngusir Metodius lan ajarané.'

Kabèh wong Moravia padha nglumpuk lan mréntahaké supaya layang sing konon ngusir Methodius mau diwaca ing ngarepé kabèh wong. Wong-wong padha sedhih banget amarga kelangan panggembala lan guru kaya ngono, kejaba wong-wong sing dikendhalèkaké déning pujian kaya angin ngendhalèkaké godhong. Ing layang sing sejatine saka Paus mau ditulis: 'Sedulur kita, Methodius, iku ortodoks lan nindakake pelayanan apostolik. Kabeh tanah Slavia padha manut marang dhèwèké saka Tahta Apostolik, lan sapa waé sing dhèwèké laknat bakal dilaknat, lan sapa waé sing dhèwèké ngudhari bakal suci[3587] '.

[3585] Mula Borivoj, Pangeran Ceko, ngutus utusan marang Svyatopolk kanggo ngandhani yèn pangeran Ceko kuwi kepéngin dibaptis lan nyuwun imam-imam. Svyatopolk kandha marangutusan Ceko: 'Takoni Uskup Methodius; pilihna loro utawa telu imam lan utusna bareng kowe marang pangeranmu.' St. Methodius piyambak lunga menyang Bohemia lan ngabaptis Borivoj, garwané Ludmila, lan loro putrané. St. Methodius manggon ing Bohemia watara setaun lan ngukuhaké loro gréja Bohemia pisanan: siji ing kutha Litomyšl lan sijiné ing Levý Hradec. Methodius banjur ninggalake sawetara imam Slavia ing Bohemia lan bali menyang Moravia. Santo Methodius ngutus imam-imam menyang Polandia, ing kana padha ngabaptisake raja lan akèh wong Polandia.

[3586] Iki minangka periode sawisé Pertempuran Velehrad, nalika Svyatopolk ngalahaké wong Jerman lan nyawiji meh kabèh wong Slavia.

[3587] Ing wektu iki, kahanan wis owah sakabehe. Para imam Jerman, akèh sing kena pengaruh bidah sing kasebut mau, wiwit muncul maneh ing Moravia lan nyoba ngajak Svyatopolk mèlu sisihé. Sanadyan Sviatopolk wis dibaptis, dheweke ora urip kaya wong Kristen: dheweke ngombe anggur akèh, nduwèni akèh garwa, lan ora bisa nguwasani dhiri nalika nesu. Metodiyus nyoba kanthi sakabehe cara kanggo ngyakinake pangeran supaya ninggalaké kabiasaan ala, nyalahké dheweke ing pribadi lan ing umum, nanging ora ana asilé. Nalika para imam Jerman wiwit sowan marang Svyatopolk, padha miwiti ngomong marang dhèwèké bab Methodius: 'Ngapa, Pangeran, panjenengan manut marang wong tuwa iki? Panjenengan bisa weruh yèn dhèwèké ora kaya wong liya; kabèh sing diduwèni diwènèhaké lan uripé kaya gelandangan. Panjenengan, Pangeran, iku panguwasa ing tanah panjenengan dhéwé.' Kanthi akèh tembung muji kaya ngono, para imam Jerman kasil nyelakake Svyatopolk lan Santo Methodius nganti putus. Banjur padha ngeluh marang Paus Yohanes babagan Methodius, nuduh yèn dhèwèké wong sesat, sanadyan sejatiné padha kepéngin mbusak liturgi Slavia. Paus Yohanes, sing nalika semana kepengin entuk pitulungan nglawan Saracen saka raja Jerman, milih nyengkuyung para imam Jerman lan ngirim layang menyang Moravia sing nglarang liturgi Slavia lan mung ngidini khotbah nganggo basa Slavia. Methodius, sawisé maca layang iku, kandha: 'Saiki bakal kelakon apa? Wong-wong bakal teka menyang gréja lan ngadeg ing kana, ora ngerti apa-apa. Lan padha bakal lali piwulangé Kristus, lan kabiasaan pagan bakal muncul manèh ing Moravia. Ora, aku ora bakal nganakake ibadah nganggo basa Latin; kuwi bakal ngrugèkaké wong-wong." Para imam Jerman nglaporake iki marang Paus, lan Paus ngutus Methodius menyang Roma. Santo Methodius

Sawisé kuwi, kabèh mungsuhé Methodius padha nyebar kanthi isin. Nanging kejahatan mungsuhé Santo Methodius ora mandheg ing kono. Kanthi kepéngin ngganggu sang wali, padha ngaku yèn raja Yunani nesu marang dhèwèké, lan yèn Methodius ana ing sangisoré kuwasa raja kuwi, dhèwèké ora bakal slamet. Nanging Gusti Allah, ing welas asihé, amarga ora kersa abdi-Nya difitnah kaya ngono, nancepake ing manahé raja – amarga manahé raja tansah ana ing tangané Gusti – supaya ngirim pesen iki marang Santo Methodius: 'Bapak ingkang kinurmatan, kula sanget kepéngin ndeleng panjenengan. Tulung aku lan gawe upaya teka marang kita, supaya aku bisa ndeleng panjenengan nalika panjenengan isih urip lan nampa berkah panjenengan[3588] ".

Saint Methodius mangkat menyang Konstantinopel lan ing kana ditampa déning raja lan patriark kanthi pakurmatan lan kabungahan ageng. Raja muji piwulangé lan, sawisé nahan loro muridé Saint Methodius—seorang imam lan seorang diaken—bareng karo buku-buku Slavia, ngutus Methodius dhéwé bali menyang Moravia karo peparing sing loman.

Santa Methodius kudu nglakoni akèh kasangsaran: ing ara-ara gersang – ing tangan para perampok; ing segara – saka ombak sing ganas; ing kali – saka pusaran banyu sing dumadakan; supaya tembungé Rasul kawujud ing dhèwèké: *'Kasangsaran ing kali, kasangsaran saka perampok… kasangsaran ing segara, kasangsaran saka wong-wong non-Yahudi; ing pakaryan abot lan kesel, asring puasa, ing luwe lan ngelak'* (2 Kor. 11:26–27). Banjur, sawisé nyerahaké kabèh kuwatir lan sedhihé marang Gusti, Santo Metodius, bebarengan karo loro muridé sing dadi imam, miwiti nerjemahaké buku-buku sing durung sempat diterjemahaké bareng karo adhine, Constantinus sing kabegjan. Beberengan karo wong-wong mau, dhèwèké kasil nerjemahaké kabèh Prajanjian Lawas, kejaba Kitab-Kitab Makabe, uga Nomokanon (paugeran Para Bapa Suci) lan tulisan-tulisan Patristik (Paterikon). Santa Metodius miwiti panerjemahané ing wulan Maret lan ngrampungaké ing tanggal 26 Oktober. Sawisé ngrampungaké panerjemahan, Santa Metodius maringi puji lan kamulyan sing pantes marang Gusti Allah lan marang Santa Demetrius saka Tesalonika, ing dina rayané dhèwèké ngrampungaké panerjemahan mau lan marang dhèwèké, minangka wong asli Tesalonika, dhèwèké ngajèni banget.

Ing wektu iku, Raja Hongaria sing ana ing wewengkon Danube kepengin ketemu karo Santo Metodius. Akeh wong ngajak Metodius supaya ora menyang raja kuwi amarga padha wedi yèn dhèwèké bakal ngalami panganiayaan, nanging Santo Metodius tetep mangkat. Pangeran Hongaria, kaya pantesé sawijining raja, nampani Santo Metodius kanthi pakurmatan, rembugan karo piyambakipun, lan nglampahi piyambakipun kanthi peparing sing loman. Nalika padha pisah, raja kandha marang sang wali: 'Elinga kula, Bapa ingkang kinurmatan, tansah ing pandonga panjenengan ingkang suci.'

Mangkono carane Santo Metodius ngopeni umatipun, nggoleki para pengikut Kristus sing setya ing saindenging bawana lan menengake cangkem wong sombong. Panjenenganipun saged ngendika, bebarengan kaliyan Rasul: *'Aku wis gelut perang sing mulya, aku wis ngrampungake lomba, aku wis tetep setya iman; saiki wis disedhiyakake kanggo aku mahkota kabeneran'* (2 Tim. 4:7–8).

Nalika wayahe wis cedhak kanggo Santo Metodius nemu pangaso saka sangsara lan nampa ganjaran kanggo akèh pakaryané, wong-wong wiwit takon marang dhèwèké:

'Bapak lan Guru ingkang kinurmatan, sapa ing antawisipun murid-murid panjenengan ingkang badhé panjenengan tunjuk dados panggen panjenengan?'

Nuding salah siji muridipun, Gorazd, sang wali kandha:

'Delengen, ana wong saka tanahmu, ortodoks lan paham banget marang teks Latin. Yen iku kersaning Gusti lan cocog karo katresnamu, aku kepengin dheweke dadi penerusku.'

---

teka ing Roma, lan Paus ngadani perkara marang dhèwèké. Ing wektu kuwi, Paus nampa pitulungan ing perang nglawan Saracen saka Kaisar Bizantium Basil si Makedonia, lan amarga iku dhèwèké milih pihak Methodius. Ing pangadilan iki, Santo Metodius dibebasake, dibalekake dadi uskup agung ing tanah-tanah Slavia, lan diparingi idin kanggo nganakake ibadah ing basa Slavia. Nanging, amarga ora kepengin nglarani ati Svyatopolk, Paus nulis pesen ing ngisor iki kanggo dheweke: 'Yen, Pangeran, Misa Slavia ora cocog karo panjenengan, panjenengan saged rawuh ing Misa Latin ing kraton panjenengan, ingkang dipunpimpin dening para imam Jerman.' Ingkang ngancani Methodius menyang Moravia minangka asistene yaiku sawijining imam Viking, proteksi raja Jerman lan mungsuh abot bangsa Slavia. Viking iki banjur dadi mungsuh utama Santo Metodius. Para imam Jerman wiwit kandha marang Svyatopolk yèn Metodius ora nggawa layang asli, nanging ana layang liya sing miturut layang kuwi Metodius kudu diusir lan Viking diangkat dadi uskup agung. Sang Metodius banjur nulis layang marang Paus Yohanes: 'Sapa, Rama, sing Panjenengan tunjuk dadi uskup agung: kula utawa Viking?' Minangka wangsulan marang layang iki, Paus ngirim pesen sing kasebut mau.

[3588] Ing wektu kuwi, Basil si Makedonia dadi kaisar.

Ing Mangsa Minggu Suci, Santo Metodius rawuh ing gréja nanging kakuwaté ringkih banget nganti ora bisa mimpin ibadah; tinimbang kuwi, piyambakipun ndedonga kanggo raja Yunani, para pangeran Slavia, para rohaniawan, lan kabèh wong, lan ngendika:

'Ngopeni aku, anak-anakku, nganti dina katelu.'

Lan pancen, ing esuk telung dina, Santo Metodius, kanthi pangandika: 'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kula pasrah nyawaku', seda ing pangayoman Gusti nalika dipangku para imam. Iki kelakon tanggal 6 April 885.

Upacara panguburan dilakokaké nganggo basa Latin, Yunani, lan Slavia, lan dhèwèké dikubur ing gréja katedral ing Velegrad. Akèh banget wong padha nglumpuk kanggo panguburan. Ana priya lan wanita, enom lan tuwa, sugih lan mlarat, wong merdéka lan budhak, janda lan yatim piatu, lelungan lan warga lokal, sing lara lan sing waras. Kabeh padha pamitan kanthi luh marang guru lan pangon sing becik banget, sing wis dadi kabeh kanggo saben wong, 'supaya kabeh bisa slamet'.

Ya pimpinan suci lan bener! Saka ing dhuwur, elinga kita ing pandonga Panjenengan, kita sing nyuwun marang Panjenengan, lan nylametake para muridé—sing nyebarake piwulangé Kristus lan mbantah bidah—saka kabèh sangsara, supaya sawisé nindakake panggilan kita kanthi ajiné ing urip iki, kita bisa ngadeg bareng Panjenengan ing sisih tengené Kristus Gusti kita, sawisé nampa urip langgeng saka Panjenengané. Amarga marang Panjenengané mugi ana kamulyan lan pakurmatan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Minangka rasul sing sepikiran lan guru tanah-tanah Slavia, Kiril lan Metodius, wicaksana ing Gusti, ndedonga marang Gusti Sang Pangeran kabeh supaya Panjenengané nguwatake kabeh basa Slavia ing Ortodoksi lan kesatuan pikiran, maringi tentrem ing donya, lan nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 3:

Ayo padha ngajeni marang pasangan suci para pencerah kita, sing lumantar panjelasan Kitab Suci wis mbukak kanggo kita mata air kawruh babagan Gusti Allah, saka kono kita terus nyedhot kanthi akèh nganti dina iki; kita muji kowe, Kiril lan Metodius, sing ngadeg ing ngarep pangastané Gusti kang Maha Luhur lan nyuwunake kanthi semangat kanggo nyawane kita.

25 Mei

12 Mei (Gaya Lawas)

Uripé bapa suci Herman, Uskup Agung Konstantinopel.

Perangan tanggal 12 Mei

[3589]Santa Germanus lair ing kutha Konstantinopel. Bapaké, Justin, sawijining priya bangsawan, kalebu salah siji senator paling unggul, ngluwihi liyané ing kamulyan lan pakurmatan; dhèwèké dipatèni amarga iri ati déning Konstantinus Pogonatus[3590] nalika dhèwèké munggah ing tahta Yunani. Sawisé senator pinunjul iki

[3589] *Monothelitisme,* utawa bidah saka siji karsa, muncul ing awal abad kapitu ing sangisoré pangaribawa kepinginan panguwasa Bizantium kanggo nyawiji bidah *Monophysite* sing nyebar jembar karo agama Kristen, sing mulang yèn *ana siji* hakekat ilahi ing Gusti Yesus Kristus, amarga perselisihan antarané Ortodoks lan Monofisit iku bencana ora mung kanggo Gréja nanging uga kanggo nagara. Para uskup Monofisit, utamane Cyrus, Uskup Phasis ing Kolchis, ngajokake marang Kaisar Heraclius (611–641) gagasan manawa persatuan antarane dheweke lan Ortodoks bisa kawujud yen Gréja Ortodoks ngakoni siji kersa lan siji tumindak ing Kristus Yesus. Ing taun 633, liwat upaya kaisar lan Cyrus, sing wis diangkat dadi Patriark Aleksandria, kesatuan kawangun antarane Monofisit Mesir lan Ortodoks; meh kabèh uskup Wétan lan Yunani, sing dipimpin Patriark Sergius saka Konstantinopel, melu gabung ing kesatuan iki. Biksu Sophronius, murid kesayangan Yohanes si Welas Asih, Patriark Aleksandria, kanthi terang-terangan nentang persetujuan sing ora sah iki,

dipatèni, Konstantinus mrentahaké supaya anaké, Herman sing berkah—nalika kuwi isih nom-noman—dicekak lan diserahaké marang rohaniawan gréja. Dheweke nindakake iki supaya Herman, nalika wis diwasa lan nggayuh posisi penting lan pangkat senator ing donya, ora bisa mbales dendam marang kulawarga Pogonatus amarga pambunuhan bapakne. Sawisé mlebu dadi imam, Herman sing Kabarkah urip kaya malaikaté Gusti: adoh saka ikatan donya lan kesia-siaan urip iki, dhèwèké ngarahaké kabèh pikirane marang Gusti, tansah muji Sang Yehuwah, lan nyawisaké awaké kanthi tekun, awan lan bengi, kanggo sinau Kitab Suci. Saka kéné dhèwèké ngerti jeroné kawicaksanan lan nyedot banyu urip saka piwulang sing diilhami déning Gusti, kang digunakaké kanggo ngopeni Gréja Kristus minangka panggonané gembala lan guru. Nalika Santo Germanus wis diwasa, sumunar kaya lentera lumantar gesangé sing luhur, piyambakipun kapisan diangkat dados Uskup kutha Cyzicus[3591] . Ing kono, piyambakipun nglawan hérési Monothelite bebarengan kaliyan Paduka Patriark Cyrus[3592] , ingkang bebarengan kaliyan piyambakipun diasingaké déning Raja Philip ingkang ora setya[3593] . Sawisé panganiaya iku seda, sing ora suwé banjur nemoni pungkasan sing ora mulya, lan sawisé Patriark Cyrus, sing seda nalika pangasingan, lan panggeseran pseudo-patriark, si bidat Yohanes, ing jaman pamaréntahan Artemius sing dikenal minangka Anastasius II, Santo Germanus diangkat dadi patriark ing Konstantinopel kanthi kabungahané wong akèh. Dheweke iku wong sing pantes, lan luwih saka kuwi kebak sih-rahmaté Gusti Allah, sing katon ing kamampuané kanggo ndeleng masa depan lan ngandhani bab iku. Mangkono, nalika piyambakipun kanthi resmi mlebu ing Gréja Santa Sofia kaping pisan ing pangabdianipun, nalika dipun kelilingi déning tiyang-tiyang ingkang kepéngin ndeleng patriark anyar, sawijining wanita ingkang ngandhut ingkang namanipun Anna nyedhak dhumateng piyambakipun lan ngendika:

'Berkahna, Rama, anak sing ana ing kandhutan ing weteng kula.'

Patriark ndeleng dheweke lan, ndeleng masa depan nganggo mripat batine, ngendika:

Mugi Gusti mberkahi panjenengan lumantar pandonga Sang Martir Sepisan Suci.

Kanthi tembung-tembung mau, piyambakipun maringi pratandha yèn bakal lair anak lanang sing dijenengi miturut Sang Martir Sepisan Suci, Stefanus. Piyambakipun mastèkaké ramalan punika kanthi mujijat. Nalika Herman ngandika, geni murub metu saka cangkemé bebarengan karo tembung-tembungé, sing dideleng déning wanita mau; dhèwèké banjur negesaké kabèh mau marang sapa waé kanthi sumpah, sing ndadékaké dhèwèké pracaya tenan marang ramalan sang wali. Lan pancèn, Anna nglairaké anak lanang, sing dijenengi Stefan manut ramalan Sang Kinasih Patriark Herman. Stephen iki, nalika wis diwasa, njupuk sumpah monastik lan urip saleh ing Gunung Auxentius; mengko, dhèwèké dadi pangakun iman kanggo jeneng Kristus, ngalami martir amarga ikon-ikon suci ing tangan Tsar Constantine Copronymus sing jahat[3594] . Babagan Copronymus iki, putrané Kaisar Yunani Leo sang Isauria[3595] , ana uga ramalan saka Santo Germanus yèn dhèwèké bakal dadi panganiaya lan

---

kanthi alesan manawa doktrin siji karsa iku sejatine Monofisitisme—yaiku pangakuan ing Kristus Yesus mung siji (ilahiah) sipat; amarga yen sipate siji, mesthi karsane uga siji. Sawisé dadi Patriark Yerusalem ing taun 634, dhèwèké mbela Ortodoksi kanthi semangat sing luwih gedhé: dhèwèké nganakake konsili ing Yerusalem sing ing kono dhèwèké ngutuk Monothelitisme. Karepé mungkasi perselisihan, Kaisar Heraclius nerbitaké ing taun 638 'Penjelasan Iman' (Ekthesis), sing netepake doktrin Ortodoks babagan loro sipat ing Kristus Yesus lan nglarang nyebutake kersané, nalika ing wektu sing padha nambahake manawa iman Ortodoks mbutuhake pangakuan siji kersa. Sawisé diumumaké 'Exposition of the Faith', rahib Konstantinopel Maksimus Sang Pengakuan (disinggung ing tanggal 21 Januari) muncul dadi pembela Ortodoksi sing semangat, kanthi sukses nglawan Monothelites ing Afrika Lor lan Roma. Penerus Heraclius, Constans II, sing kepengin mungkasi Ektesis—sing wis nimbulake prahara sing luwih gedhe—ngetokake 'Typos' ing taun 648: sawijining conto iman sing nglarang ngomong bab siji utawa loro karsa, meksa wong-wong pracaya manut limang Konsili Ekumenis sadurunge. Nanging 'Typos' ora mungkasi perselisihan kasebut. Pungkasané, Kaisar Konstantinus Pogonatus ngadani Konsili Ekumenis Kaping Enem (Trullian) ing Konstantinopel, ing ngendi Monofisitisme dianggep bidah lan diputusaké yèn ing Kristus Yesus kudu diaku ana loro operasi lan loro karsa, kanthi karsa manungsa tundhuk ing kabèh bab marang karsa ilahi, tanpa sirna. – Sisa-sisa Monofisit isih lestari nganti saiki ing wangun Maronit. Padha pisanan golek pangayoman (wiwit taun 680) ing pagunungan Libanon; sajrone Perang Salib (1182), doktrin Monofisit nyebar menyang Kulon, menyang Éropah, nanging amarga upaya para paus ora entuk akèh penganut, sanadyan tetep ana nganti taun 1736, nalika Monofisit Yahudi mlebu menyang Gréja Katulik. Ing Wétan, ing Suriah, doktrin iki isih lestari nganti saiki.

[3590] Konstantinus Pogonatus mrentah wiwit taun 668 nganti 686.

[3591] Kyzikos iku sawijining kutha ing wewengkon Phrygia ing Asia Minor.

[3592] St Cyril njabat patraarki ing Konstantinopel wiwit taun 705 nganti 711; piyambakipun seda ing pangasingan taun 714.

[3593] Philip Bardin, kaisar Bizantium (711–715).

[3594] Konstantinus Kopronymus mrentah saka taun 741 nganti 776.

panyiksa sing kejem tumrap umat Ortodoks. Nalika baptisé, sing ditindakake déning Sang Kinasih Patriark Herman, Konstantinus ngotori baptisterium suci nganggo tinané dhéwé. Banjur Santo Herman kandha marang wong sing lagi dibaptis:

'Bocah iki, nalika wis diwasa, bakal nggawa cilaka gedhe marang wong Kristen lan sakabehe Gréja: dhèwèké bakal ngotori papan suci ibadah nganggo bidah lan ngucuraké akèh getih para abdi setya Kristus.'

Konstantinus banjur dijuluki Copronymus, sing artiné 'kotoran'[3596] . Ramalan Santo Germanus kasatujuan persis kaya sing diomongaké: Copronymus nyiksa akèh wong amarga nyembah ikon-ikon sing dihormati, kalebu Stephen sing wis kasebut mau.

Pancemaran ikonoklastik diwiwiti nalika pamaréntahan Leo Sang Isauria, bapaké Copronymus. Leo Sang Isauria, kang keseret ing pancemaran iki, nyoba nguwatké lan nyebarake sakwisé bisa marang rakyaté. Dheweke ngetokake prentah jahat marang kabèh provinsi ing karajané, mréntahaké supaya ikon-ikon suci diusir saka gréja-gréja ing endi-endi, diinjak-injak lan dibakar, amarga dhèwèké nganggep ikon-ikon suci iku arupa berhala lan wong-wong sing nyembahé dianggep penyembah berhala.

Santo Germanus, Patriark, kanthi wani nentang kaisar sing sesat. Panjenengané bola-bali ngutus para rohaniawan sing wicaksana lan pinunjul marang kaisar, lan uga piyambak sowan kanggo ngajak kaisar supaya mbatalaké niyat jahaté; nanging pangajab Santo Germanus ora ana asil.

Ing sawijining wektu, Patriark kandha marang Tsar:

'Aku wis krungu ramalan saka wong suci manawa bakal ana wektu nalika ikon-ikon suci bakal dianiaya déning wong sing ora takwa, nanging muga-muga kuwi ora kelakon nalika panjenengan mrentah.'

'Ing wektu kapan, lan sajrone pamaréntahan sapa iki bakal kelakon?' panyuwuné kaisar kanthi tliti.

'Ana raja sing jenenge Conon,' pangandikane Santo Herman, 'bakal nyebabake panganiayaan marang ikon-ikon suci.'

"Jenengku Konon," mangsuli Lev wong Isauria. "Jeneng iku diwenehake marang aku nalika baptisku; jeneng Lev diparingi marang aku sawisé."

'Mula, ramalan iki mesthi bakal kawujud sajrone pamarentahanku.'

'Ora, Paduka,' sanggah Saint Herman marang Tsar, 'muga-muga iki ora kelakon; muga-muga ora ana bebaya kaya ngono sing nyerang pamaréntahan Paduka, awit sing kepéngin nglakoni kajahatan iki ya iku Antikristus, mungsuh Inkarnasi Ilahi. Elinga uga, yaiku Sang Prabu, manawa sadurunge munggah ing amben kaprabuan panjenengan sampun sumpah badhe ngreksa iman suci kanthi sampurna, tanpa ngrusak satunggaling adat istiadat para Rasul suci lan para Bapa ingkang kaparingan wahyu dening Gusti, lan tanpa ngenalake bab anyar ingkang bertentangan kaliyan iman Kristen.

Raja, nalika krungu tembung-tembungé Patriark Paling Suci iki, gantian ngrasakaké isin lan nesu, ngupaya golek tuduhan marang Patriark supaya bisa nyopot saka jabatané, ora minangka pangakun kabeneran, nanging minangka panyebar karusuhan. Dheweke nemokake kanca sakpekerjaan ing wong sing dijenengi Presbiter Anastasius, sawijining murid Herman. Marang Anastasius iki, sing watake padha karo Yudas, sang raja njanjeni tahta patriark sawise Herman diasingake; lan dheweke banjur janji bakal mbantu sang raja nyebarake bidah lan ngrusak ikon-ikon suci. Akibate, Anastasius dadi mungsuh sengité Saint Germanus, nyoba—sanajan sadurungé santo kuwi diusir—ngrebut tahta patriark. Saint Germanus, sing wis weruh ing atiné niyat ala Anastasius lan nasibé ing tembe, maringi ramalan babagan nasibé Anastasius ing kahanan kaya ing ngisor iki.

Ing sawijining dina, Patriark Herman arep mlebu kamar sang tsar. Anastasius, sing mèlu kanthi rasa sombong, nginjak pucuk jubahé saka mburi. 'Aja kesusu banget,' kandha Herman marang Anastasius, 'wektu bakal teka nalika kowe, dikelilingi wong akèh, bakal digawa menyang dippin ing tengah sorak-sorai'[3597] .

Nanging, nalika semana, Anastasius lan wong-wong liya sing krungu ora nggatekake tembung-tembungé Santo Herman; padha kelingan mengko, nalika apa sing diomongake kelakon, kaya sing bakal diterangake ing ngisor iki.

[3595] Leo si Iseauria mrentah wiwit taun 716 nganti 741.

[3596] 'Kopronymos' asalé saka basa Yunani 'kopros' – pupuk, tai.

[3597] Ing Konstantinopel, 'Dippin' iku jeneng alun-alun umum sing biasane dianakake maneka tontonan.

Santa Herman, minangka prajurit Kristus sing setya, perang tanpa wedi lan wani nglawan para bidah nganggo pedhanging sabda Gusti. Panjenengané ngutus salah siji rohaniawan paling unggul marang tsar kanthi tembung-tembung iki:

'Dudu pantes kowe, hai Tsar, ngunggulake awakmu kanthi sombong ing ngarepe Gusti Allah, Sang Panyipta, sing wis maringi kowe urip lan kedaulatan; uga kowe ora duwe hak, kaya sing diomongake, kanggo mindhah apa sing ora bisa dipindhah; ora pantes kowe nglanggar wates-wates sing wis ditemtokake jaman biyen dening para bapa suci.' Amarga lumantar sipat manungsa sing dadi inkarnasi Sabda Gusti saka Perawan sing Paling Resik lan Paling Suci, pangabdian marang setan dibasmi lan panyembahan berhala dirusak. Gambaran ing lukisan ing papan kayu kang nggambaraké rupa Kristus ing wujud manungsa lan Ibuné kang Maha Suci lan ora bisa diucapaké, uga gambaran para wali suci Gusti, wis diparingaké marang kita kanggo dipuja wiwit 725 taun kepungkur, nalika Gusti kita rawuh ing bumi ing wujud manungsa. Sawisé munggahé Gusti, wanita sing wis mari saka pendarahan nalika nyentuh pinggir busana Panjenengané (Markus 5:25–34), kanthi rasa syukur amarga panyembuhan iku, nggawe gambar Sang Juruwilujeng. Nanging malah sadurunge kuwi, Gusti piyambak wis nggambar pasuryan Ilahi-Nya ing saputangan lan ngirimaké marang Abgar ing Edessa. Injilis Suci Lukas nglukis gambar Sang Perawan Maria sing Paling Suci. Mula saka iku, Majelis Ilahi sing dianakake ing pirang-pirang wektu lan panggonan mratelakake yèn ikon-ikon suci ora kena dirusak nanging kudu diurmati. Mula, mangertèni iki, ya Sang Raja: yèn kowe mbantu netepake dogma ikonoklastik iki, aku bakal dadi sing sepisanan nentang. Aku siap ngucurake getihku kanggo gambar Kristusku, sing wis ngucurake getihe kanggo nganyari maneh gambar jiwaku sing wis tiba. Cetha menawa ngremehake gambar Kristus iku padha karo ngremehake Gambar Asli, yaiku Kristus piyambak, kaya déné ngajeni gambar mau. Mula saka iku, pantes kanggo kita, para abdi setya Kristus, mati kanggo pangurmatan marang Gusti kita.

Ing wektu liya, Santo Herman piyambak ngendika kaya ngene marang tsar:

'Yen aku iki Yona, buwang aku menyang segara, amarga tanpa Konsili Ekumenis aku ora duwe hak ngetokake apa-apa sing anyar babagan doktrin.'

Nalika patriark suci weruh yèn dhèwèké ora bisa apa-apa kanggo mbalèkaké raja saka ajaran sesat, dhèwèké nyelehaké omophorioné ing Altar Ilahi, ing dhampar suci, lan mbatalaké jabatane. Raja, nesu banget marang Santo Germanus amarga tembungé sing wani, ngutus prajurit bersenjata—kaya arep perang—sing nggebuki santo mau lan ngusir dhèwèké saka griya patriark kanthi isin. Kang Salèh Germanus banjur mundur menyang sawijining biara, ing kono piyambakipun nglampahi sisa dina ing meneng antaraning para biksu, lan séda kanthi tentrem ing Gusti. Piyambakipun njabat patriark suwéné 14 taun 6 wulan[3598] .

Sawisé Pangéran Patriark Germanus diusir, kaisar ngangkat Uskup Anastasius sing wis kasebut mau dadi panggantosé[3599] , sing bebarengan karo kaisar mbusak ikon-ikon suci saka gréja-gréja lan ndhukung bidah ikonoklastik. Ramalan Saint Germanus babagan dhèwèké kawujud kaya mangkéné.

Nalika Leo si Iseuri sing jahat seda, putrané Constantine Copronymus munggah ing tahta, nanging dhèwèké digulingaké déning Artavasdes, menantu Leo. Patriark Anastasius mbantu Artavasdes ing bab iki; dhèwèké sing makutha Artavasdes lan putrané Nikephoros dadi maharaja. Telung taun sawisé, Kopronymus nglumpukaké tentara gedhé lan nyerang Konstantinopel. Constantine mbuta menantu lan anak-anaké Artavasdes—putrané dhéwé—lan matèni akèh bangsawan sing ndhukung Artavasdes. Bab Patriark Anastasius, Konstantinus mrentah supaya dhèwèké ditelanjangi lan dicambuk ing ngarepé kabèh wong ing panggonan sing

---

[3598] St Herman seda ing taun 740, yuswa 96 taun, lan dikubur ing Biara Chora, ing pinggiran lor Konstantinopel. St Herman dikenal minangka panulis gerejawi; 'tulisan-tulisane misuwur ing saindenging jagad', kaya sing disaksiake dening Konsili Ekumenis kaping 7, sing kalebu dheweke ing diptych para wali. Panulisané St Herman manéka warna. Dhèwèké ninggalaké: panjelasan babagan ayat-ayat paling angel ing Kitab Suci; sawijining risalah babagan ganjaran sing adil sawisé mati; lan, ing Minggu kaping pitu, telung suraté babagan pangurmatan marang ikon dibacaké; lan, kaya sing dicathet déning biografer kuna St Herman, 'akèh tembung pangajaran kanggo wong-wong sing taat' uga isih ana—yaiku, khotbah kanggo mlebué Induning Gusti Allah ing candhi, kanggo panganténé, kanggo kabar kabungahan, kanggo pambaruan candhi, lan kanggo pamasangan sabuké Induning Gusti Allah sing Maha Suci. Sing wigati banget, amarga akèh informasi sajarah sing dikandhut, yaiku risalahé babagan bidah wiwit jaman Para Rasul lan babagan konsili ekumenis nalika pamaréntahan Leo si Penghancur Ikon. St Herman ninggalaké akèh karya sing ana gandhèngané karo Liturgi Ilahi; saka karya-karya mau, komentare babagan Liturgi iku wigati banget; karya liya kaya ngéné kalebu kidung sing digawé déning Patriark kanggo muji para wali lan ngluhuraké pakaryan-pakaryan kaelokan sing nggumunaké.

[3599] Anastasius njabat minangka patriark wiwit taun 730 nganti 753.

diarani 'Dippin'; banjur, sawisé dhèwèké dipandhegké munggah keledai kanthi ngadep mburi, dhèwèké digawa muter-muter ing kutha kanthi isin. Mangkono kanyatan ramalané Santo Germanus, sing wis maringi pratandha marang Anastasius yèn dhèwèké bakal digawa menyang Dippin ing tengah-tengah kumpulé akèh wong. Tsar Copronymus sing ora pracaya malah kepengin nyopot Anastasius saka tahta patriark; nanging, amarga ora ana wong liya sing luwih semangat ngrusak ikon-ikon suci tinimbang Anastasius, dheweke dibiarkan tetep ing tahta patriark, ing kana dheweke tetep kaya 'kejirohan karusakan ing panggonan suci' (Matt. 24:15), suwene 24 taun. Ing pungkasaning uripé, dhèwèké katarajang lara sing dikenal minangka 'kordaspos', nganti cangkemé sing duraka, kang wis ngina ikon-ikon suci lan guruné dhéwé, dadi saluran mbebayani sing ngetokaké nanah alamiah. Anastasius seda amarga lara iki.

Mangkono, Anastasius nemoni pati sing nggegirisi, dene Santo Germanus, bebarengan karo para hierark suci, nampa gesang kabegjan ing Karajaning Gusti kita Yesus Kristus; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kadosa lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan bapa suci kita Savin, Uskup Siprus

Peringatan tanggal 12 Mei

Pria sing kinurmatan iki asalé saka tanah Fenisia[3600] lan lair ing kutha Licia, ing ngendi dhèwèké dibaptis lan njupuk sumpah monastik ing sangisoré Santo Epiphanius. Nalika Gusti Allah ngluhuraké Epiphanius, para warga Licia ngutus wong sing kondhang ing antarané wong-wong mau, kanggo ngangkat dhèwèké dadi uskup kutha mau. Ing wektu kuwi, Savin teka marang Epiphanius bebarengan karo wong iki; sawisé nilar donya, dhèwèké tetep karo Epiphanius lan njupuk sumpah monastik. Sawisé kuwi, dhèwèké lunga bareng Epiphanius menyang ara-ara gersang lan manggon ing kana limang taun. Dhèwèké nulis riwayat uripé wong sing kinurmatan kuwi, ing ngendi dhèwèké njlèntrèhaké doa wengi saklawasé, sujud sing khusyuk, lan mujijat-mujijat sing ditindakake Gusti lumantar dhèwèké. Nalika Santo Epifanius dadi uskup ing pulo Siprus[3601] , piyambakipun kepéngin ngangkat Savin dados presbiter, nanging piyambakipun botên sarujuk. Banjur ingkang kinurmatan nggawa piyambakipun mlebu gréja lan ngendika:

'Ngadeg kene lan aja obah.'

Dheweke ngadeg ing kana, sikilé kaya dipaku ing lemah, lan Santo Epifanius ngangkat dhèwèké dadi presbiter. Sawisé Epifanius seda, Savin nggantèkaké dhèwèké, njupuk jabatan uskup ing kutha Constance sing padha[3602] , ing ngendi Epifanius uga tau dadi uskup. Sawise nindakake akèh mujijat sing kelingan, mbela gréja saka para bidah lan urip kanthi saleh, Santo Savin mulih marang Gusti[3603] .

Peringatan bapak kita sing suci Poluvius, Uskup Rinokir.

Dirilèkaké tanggal 12 Mei

Bapak kita sing kinurmatan, Poluvius, iku muridé Santo Epifanius. Dhèwèké ngancani guruné nalika guruné mulih saka kutha Konstantinopel. Ing wektu kuwi, Santo Epifanius kandha marang dhèwèké:

'Anakku Poluvius! Saiki aku arep ninggalake urip iki; netepi prentaiku, lunga menyang Mesir, amarga sanajan sawise aku seda aku bakal ngreksa kowe.'

[3600] Fenisia dumunung ing pesisir Segara Mediterania antarané Palestina lan nagara Siria kuna. Wiwitan agama Kristen ing Fenisia bisa ditelusuri bali menyang jaman Para Rasul.

[3601] Pulo Siprus dumunung ing Segara Mediterania cedhak pesisir Fenisia kuna. Agama Kristen diadegaké ing kana déning Santo Paulus Sang Rasul nalika lelampahan misi kapisané.

[3602] Kutha Salamis, ing ngendi Santo Epifanius ngladeni dadi uskup, uga dikenal minangka Constance saka Siprus. Kutha iki dumunung persis ing pinggir segara ing pesisir wétan pulo kasebut.

[3603] Santa Savin seda watara tengah abad kaping lima.

Lan nalika Santo Epifanius séda, Poluvius, tanpa ngenteni panguburané—awit jasadé durung dikubur sajroning sepuluh dina—mangkat menyang Mesir manut wasiat pungkasané, lan ing kana dhèwèké ditampa déning gubernur kutha, Rinokira[3604] , sing takon marang dhèwèké:

'Saka ngendi kowe teka?'

'Saka Siprus,' wangsulane Poluvius, 'awit aku murid Epiphanius, Uskup Agung Siprus, sing saiki wis mulih marang Gusti.'

Gubernur Rinokira banget sedhih amarga sedaé sang wong suci mau, lan sawisé ngundang Santo Poluvius menyang omahé, dhèwèké ngangkat dhèwèké dadi uskup kuthaé. Amarga uripé sing luhur lan tanpa cela, Santo Poluvius diparingi sih kanggo nindakake mujijat. Mangkono, lumantar pandonga, dhèwèké ngundang udan saka swarga lan kanthi mangkono nambah asil panèn ing sawah. Sawisé ngancik yuswa tuwa, dhèwèké mulih marang Gusti[3605] .

Uripé Bapa Suci Epiphanius, Uskup Agung Siprus

Dilingeti tanggal 12 Mei

Panggonan lairé Santo Epifanius, sing asalé saka keturunan Yahudi, yaiku ing Fenisia[3606] ; ing pinggir Kali Eleuther, sing mili saka Gunung Libanon menyang Segara Fenisia[3607] , ana telung poprishcha[3608] saka kutha Nikea, dumunung désa Visanduk; ing kéné wong tuwané Santo Epifanius manggon, nggarap lahan; Kajaba putrané lanang, padha uga nduwé putri, Kallitropia, sing umuré luwih enom tinimbang dhèwèké. Nalika bocah lanang iku umuré sepuluh taun, bapaké séda, ninggalaké bojoné karo beban abot kanggo ngopeni anak-anaké: kulawarga sing lagi sedhih kuwi meh ora cukup pangan, lan anak-anaké isih cilik banget. Ibune kapeksa nyukupi kabutuhan kulawargane kanthi gawean tangane dhewe. Sawetara taun kliwat kaya ngono. Ternyata janda iku duwe keledai sing banget bandel lan ora manut. Mula sawijining dina ibune kandha marang Epifanius:

'Nakku, jupuk keledai iki, gawa menyang kutha menyang pasar, didol ing kana lan tuku pangan kanggo kita.'

"Kowe ngerti," Epiphanius mangsuli marang ibune, "mantri kuwi bandel, lan yen para panuku ing pasar weruh kuwi, padha bakal miwiti nggebuki aku."

'Mlayu, anakku; muga-muga Gusti Allah para leluhur kita maremake keledai iki,' kandha ibune marang dheweke. Banjur bocah iku, manut marang dhawuhe ibune, nggawa keledai menyang kutha kanggo didol. Ing kana, pelanggan kapisané uga wong Yahudi. Nalika weruh kancane wong Yahudi dadi penjual, dheweke kandha marang dheweke:

'Anakku, kowe lan aku pracaya marang siji Gusti Allah sing tresna marang kabeneran, lan kita ora kena nindakake sing salah marang siji lan sijine, supaya kita ora nyurung Gusti Allah kita nesu lan banjur padha duwe alesan kanggo padha ngeluh marang siji lan sijine. Mula ayo padha ngira rega keledai iki kanthi adil.'

Epiphanius mangsuli:

Aku ora kepéngin adol keledai iki marang kowe, amarga isih durung terlatih, malah manèh bandel lan ora patuh; mung amarga luwe lan ora duwe apa-apa kanggo tuku pangan, ibuku mutusaké adol iki. Nanging saiki aku krungu saka kowe yèn iku dosa ngrusak tangga teparo mung kanggo entuk bathi, lan aku wedi Gusti bakal ngukum aku.'

Kagum marang kawicaksanan lan watak apik bocah iku, wong Yahudi mau maringi telung sen[3609] , kandha:

[3604] Kutha Rinokir dumunung ing pérangan pagunungan ing Gurun Thebaid ing Mesir Lor (Kidul).

[3605] Saint Poluvius seda ing abad kaping lima.

[3606] *Phoenicia* – sawijining nagara ing pesisir Segara Tengah ing sisih lor-kulon Palestina; wong-wongé misuwur minangka pelaut lan pedagang.

[3607] Yaiku Laut Tengah.

[3608] Poprishche watara 690 sazhens.

[3609] Peniaz iku siji perenem saka drachma.

'Nakku, jupuk iki, tumbas roti kanggo ibumu lan bali menyang omah karo keledai; lan yen keledai mau dadi jinak, simpen karo kowe; nanging yen ora, usir adoh, supaya ora mateni wong.'

Epiphanius banjur mulih lan ing dalan cedhak desane ketemu wong Kristen jenenge Cleovius sing kepengin tuku keledai. Nanging bocah jujur kuwi ora gelem adol marang dheweke. Nalika padha lagi rembugan, keledai kuwi dadi bandel lan wiwit ngembek lan nendhang; banjur ngusir Epiphanius saka punggungé lan mlayu metu saka dalan. Lanang enom sing tiba kuwi tatu abot banget nganti ora bisa tangi lan nangis kenceng: pahane sing memar lara banget. Cleovius nyedhaki dheweke, ngraba pahane lan nggawé pratandha salib telung kaping. Sakwise kuwi, Epiphanius langsung mari lan bisa tangi. Banjur Cleovius mbalèk marang keledai lan kandha:

'Ing asmané Gusti kita, Yesus Kristus, sing disalib, aku maréntah kowe mandheg; lan amarga kowe nyoba matèni tuwanmu, kowe dhéwé ora bakal ninggal panggonan iki.'

Kambing iku langsung ambruk lan mati. Kaget karo apa sing kelakon, bocah iku takon marang Kleopas:

'Sapa, Rama, Gusti Yesus Kristus sing disalib iku, nganti mujijat kaya ngono bisa kelakon ing Asmane?'

'Putraning Allah, sing disalib déning wong Yahudi,' wangsulane Kleopas. Epifanius wedi mbukak asal-usulé minangka wong Yahudi marang dhèwèké lan banjur mulih, mikiraké Kristus sing disalib lan kepéngin pracaya marang Panjenengané. Sawisé tekan omah, dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang ibuné. Ing wektu sing padha, ibune, amarga ora duwe apa-apa kanggo dipangan anak-anake, adol lampahane lan kandha marang Epiphanius supaya menyang kutha sinau dagang, supaya mengko dheweke bisa nyukupi kabutuhane dheweke, ibune, lan adhine. Nalika Epifanius arep mangkat menyang kutha, ana sawijining guru Yahudi sing sugih saka Hukum sing jenenge Trifon teka ing Visanduk saka kutha; dhèwèké wis kenal banget karo wong tuwané lan nduwèni sawetara lahan ing désané. Nalika krungu yèn ibuné Epifanius wis janda, lan weruh yèn dhèwèké urip mlarat, dhèwèké kandha marang ibuné:

'Serahna anakmu marang aku—aku bakal ngangkat dhèwèké dadi anak angkat; lan yèn kowé sarujuk, wiwit saiki dhèwèké dianggep anakku, déné kowé lan anakmu wadon bakal diparingi pangayoman déning keluargaku.'

Janda iku kanthi kabungahan sing tanpa upama nyerahake putrané marang pangayoman saka dermawan sing ora disangka-sangka iki. Lan Epiphanius urip minangka anak ing omahé Trifon, sinau saka kitab suci Yahudi. Kecepatan nangkep lan kapinteran arang saka murid sing santun tata krama iki ndadekake dhèwèké dadi kesayangan guruné. Trifon malah kepengin ngawinake putri siji-sijine marang dheweke. Nanging miturut kersaning Gusti, dheweke seda. Ora suwe sawisé kuwi, wong tuwané uga seda, uga ibuné Epiphanius. Amarga wis dadi ahli waris tunggal saka kabèh kagungané Trifon, Epiphanius njaga adhine, Callitropia, lan mulang dhèwèké piwulang becik saka bapak angkat lan guruné.

Sawijining dina, Epiphanius mangkat menyang désa asalé kanggo mriksa tanah warisané saka Trifon. Kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké ketemu karo sawijining biksu sing aran Lucian, sing nulis buku lan adol buku mau kanggo nyukupi kabutuhan dhèwèké lan wong mlarat. Nalika Epiphanius lagi ngobrol karo biksu mau, ana wong ngemis nyekel sikilé Lucian, kandha:

'Ampunana aku, wongé Gusti: aku wis telung dina ora mangan roti, lan aku ora ngerti apa sing arep dipangan.'

Lucian sing pinaringan berkah, amarga ora nduwé apa-apa ing tangane, banjur nyopot sandhangane dhéwé lan diwènèhaké marang pengemis mau, karo kandha:

'Mlebu ing kutha, adol sandhangan iki lan tuku roti kanggo awakmu.' Epiphanius, sing nyekseni kabeh mau, gumun marang welas asihé biksu sing ketemu lan, kaya mlebu ing kahanan éndah, weruh sandhangan putih padhang mudhun lan nutupi biksu mau. Kanthi wedi, dhèwèké cepet mudhun saka jaran lan sujud ing ngarepé biksu kuwi, kandha karo ngajèni:

'Aku nyuwun, kandhaa, sapa kowe?'

'Sepisan, kandhaa marang aku agamamu apa, banjur aku bakal crita babagan diriku,' wangsulane Lucian. Epiphanius kandha:

'Aku wong Yahudi.'

Banjur mitra wicara—sing sepuh lan wicaksana—sawisé nyumurupi pangaruh sih rahmaté Gusti marang wong Yahudi sing teka nemoni dhèwèké—ngandika marang dhèwèké kanthi tembung-tembung iki:

– Kepiye kowe, minangka wong Yahudi, takon marang aku – wong Kristen – sapa aku iki? Amarga sithik banget sing padha antarane wong Yahudi lan wong Kristen. Saiki kowe wis ngerti yèn aku wong Kristen, kowe ora pantes nerusaké pacelathon iki karo aku.

'Lan apa, Bapa, sing nyegah aku dadi wong Kristen?' pitakon Epiphanius, lan nampa wangsulan saka pangikut Kristus:

'Siji-sijine sing ngalangi kowe yaiku kowe ora gelem, amarga saben kabecikan diwiwiti saka ati sing gelem. Yen kowe pancen kepengin, kowe bakal dadi wong Kristen.'

Tembung-tembung kuwi nyentuh atiné Epiphanius banget: ninggalaké rencanané sing wis ana kanggo mampir ing désa asalé, dhèwèké bali menyang omah kutha, sawisé dhisik nyuwun marang kancané supaya gelem mèlu. Sawisé nggawa kancané menyang omahé, dhèwèké nampilaké kabèh kagungané.

'Iki kagunganku, Bapa,' pangandikane tuan omah marang tamune, 'kula kepengin dados Kristen lan ngucapake sumpah monastik, nanging kula gadhah adhine wadon enom; kados pundi panjenengan babagan piyambakipun?'

'Anakku,' wangsul wong Kristen mau, 'kowe pancen bisa dadi wong Kristen sanajan nduwé bandha donya lan adhine wadon. Loro-loroné iku ora nentang iman Kristen sing suci. Nanging, kowe ora bisa ngucapake sumpah monastik.' Kaping pisan, tampi baptisan suci bebarengan karo adhimmu. Sabanjure, nikahna dhèwèké karo wong Kristen sing pantes kanthi mas kawin sing cukup. Sawisé kuwi, wènèhana apa sing isih ana marang wong mlarat. Lan sawisé kuwi kowe bisa dadi biksu sejati."

'Kabeh iki, Rama,' ujare Epiphanius, 'bakal tak lakoni manut dhawuh panjenengan; mung aja suwe-suwe mlebetake kita menyang umat Kristen.'

'Bab iki,' pangandikane Lucian, 'kita kudu ngandhani uskup: tanpa dhèwèké, sakramèn baptisan ora bisa dilakoni. Mula aku bakal menyang ngarsané. Kowe, tetep kiyat ing tekad lan pangabdianmu marang Kristus Gusti kita. Aku bakal enggal bali.'

Lucian lunga sowan marang uskup lokal. Epiphanius, sakliyane, mlebu kamar adhine lan kandha marang dheweke:

'Aku kepengin dadi wong Kristen lan nglakoni sumpah monastik.'

'Apa waé sing kowe karepaké,' adhine mangsuli marang saduluré, 'iku uga dadi karepku; lan apa waé sing kowe lakoni, aku bakal niru uga.'

Nalika ngerti kepinginan Epiphanius kanggo dibaptis, uskup bungah banget lan kandha marang utusan sing becik:

'Maju, wulangna marang mudha lan adhine bab iman suci lan ajarana marang wong loro mau paugeran Kristus. Yen dina Minggu teka lan kita mlebu gréja, banjur gawa wong loro mau ing ngarsané Gusti, Sang Juruwalèh sing welas asih lan tresna, supaya kita bisa nyawiji karo Panjenengané lumantar baptisan suci.'

Nalika Lucian bali marang Epiphanius, dhèwèké lan adhine padha sujud ing lemah ing ngarepé sang sepuh, kanthi nangis nyuwun marang dhèwèké:

'Mangga, Rama, gawéna kita dadi wong Kristen sanalika.'

Lucian, sawisé nampani wong-wong mau, wiwit mulang kabecikan Kristen: piwulang iki, sing diiringi pandonga, terus meh tanpa kendhat, awan lan bengi, nganti dina Minggu. Ing dina Minggu, Lucian nggawa Epiphanius lan Callitropia marang uskup. Padha sujud nyembah ing ngarep uskup, kaya-kaya ing ngarepé Kristus piyambak, lan nyuwun piwulang suci. Sawisé mbantu padha tangi lan ngomong kanthi alus, dhèwèké maringi piwulang. Uskup banjur mlebu gréja, Lucian mèlu ing mburiné, disusul para katekumen anyar. Nalika Epiphanius nginjak ing undhak-undhakan pisanan lawang gréja, sendal ing sikil kiwa tiba metu[3610] . Nalika dhèwèké nginjak ambang lawang nganggo sikil telanjang, sendal ing sikil tengen uga tiba metu. Epiphanius ora mbalèk njupuk sandalé, nanging mlebu gréja tanpa sandal: kuwi semangaté nalika dhèwèké nyedhak marang Gusti. Nalika uskup nyawang Epiphanius ing jero gréja, dhèwèké weruh mahkota ana ing sirahé lan pasuryané sumunar kamulyan. Lan uskup lan Lucian nuntun Epiphanius lan adhine menyang kolam baptisan lan ngabaptis wong-wong mau ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci. Bapa baptisé Epiphanius yaiku Lucian, lan dara suci Veronica yaiku ibu baptisé Callitropia. Ing Liturgi Ilahi, wong-wong sing anyar dibaptis nampa Misteri Suci Kristus. Banjur, miturut

[3610] Sandhal – sawijining jinis sepatu. Koyeku dumadi saka sol kulit utawa rotan sing diiket ing sikil nganggo tali.

dhawuh uskup, padha dhahar bebarengan karo dhèwèké lan manggon ing griya uskup salami wolu dina. Sawisé kuwi, Epiphanius nggawa adhiné, Lucian, lan Veronica menyang omahé: ing kono, sawisé njupuk sewu zlatics, dhèwèké nyerahaké dhuwit mau, bebarengan karo adhiné, marang Veronica, minangka abbatis para biarawati sing wedi marang Kristus, lan ngetokaké loro-loroné. Pungkasané, sawisé mbagi asil adol kabèh kagungané marang wong mlarat lan mung nyimpen 400 zlatics kanggo tuku kitab suci, wong sing anyar dibaptis kuwi ninggalaké kutha bareng Lucian menyang biara sing diadegaké déning sang sepuh. Ana sepuluh biksu manggon ing kana, padha tekun nyalin kitab kanggo nyukupi kabutuhané.

Epiphanius sing umuré 26 taun ngucapake sumpah monastik lan dipasrahaké ing sangisoré bimbingan Hilarion, biksu nomer loro sawisé Lucian; sanadyan isih enom, dhèwèké sampurna ing kabecikan lan diparingi karunia ageng kanggo nindakake mujijat. Ndeleng gurune kanthi teliti, murid anyar mau wiwit niru pakaryan asetiké. Dheweke ora mung sinau miturut dhawuhe Lucian maca lan nulis teks Yunani ing sangisoré bimbingan Hilarion, nanging uga sinau saka dheweke babagan urip asetik lan nyenengake Gusti Allah ing monastikisme. Kanthi pitulungan sih rahmat Kristus, Epifanius saya maju lan saya kuwat. Sawisé seda Sang Lucian sing kinurmatan, guruné dadi abbot lan miwiti urip sing luwih ketat. Kayane dhèwèké ora kaya manungsa, nanging kaya salah siji malaikat sing tansah ngabdi marang Gusti. Panganan Hilarion mung roti sithik karo uyah lan banyu sing cukup. Lan malah iki dhèwèké mung mangan saben rong dina, utawa saben telung dina; lan kadhangkala dhèwèké ora mangan sajrone seminggu. Epiphanius, nalika nyekseni kasunyian kaya ngono, nyoba niru dhèwèké, lan wiwit kuwi nganti pungkasaning uripé, tetep manut aturan kasunyian sing dijupuk saka sang askétis agung Hilarion. Gusti Allah maringi ganjaran marang abdi-Nya kanthi karunia mujijat. Wiwitan mujijat-mujijatipun kados ing ngandhap punika. Biara punika kapangku ing wewengkon ingkang toya, lan para sedulur biara kedah mlaku limang poprishchi kanggé njupuk toya, lan sanadyan mekaten namung ing wanci dalu, amargi panas srengéngé ing awan boten saged dipunendhangi. Kedadéyanipun, ing sawijining dinten, nalika panas sanget, sawatara para lelungan ingkang lumantar lumebet ing biara kanggé nglegakake karingeté ingkang nggegirisi. Nanging para biksu ora bisa nindakake kuwi, amarga ing wektu kuwi ora ana setitik banyu wae sing kapanggih ing biara. Para lelungan wis nyana bakal mati. Epiphanius, welas asih marang wong-wong mau, ngulurake tangané marang kendi anggur sing digawa, lan sawisé nyentuhé, dhèwèké kandha marang para sedulur:

'Percayanana aku, sedulur, yèn Panjenengané sing biyèn ngowahi banyu dadi anggur iku kuwasa banget kanggo ngowahi anggur dadi banyu saiki (Yohanes 2:1–11).'

Lan langsung, miturut pangandikane Epiphanius, anggur mau malih dadi banyu. Para lelungan sing bungah banget ora mung ngombe nganti wareg, nanging uga maringi kéwané ngombe. Sawisé kuwi, banyu mau malih manèh dadi anggur. Kabeh wong kaget tanpa kersa marang mujijat mau lan wiwit wektu kuwi padha ngajeni Epifanius kanthi istimewa amarga kasucian uripe. Nanging, dheweke ora bisa nampa pangurmatan saka sedulure mau, banjur kanthi rahasia ninggalake biara lan nyuwun pangayoman ing Gurun Spandrion, urip mung nganggo wiji-wijian sing tuwuh ing kana.

Sawisé sawatara wektu, ana patang puluh Saracen[3611] sing lagi lelungan liwat ara-ara samun kuwi, padha weruh Epiphanius nganggo jubah biara lan banjur padha ngenyek. Ing antarané para perampok ana siji sing matané siji, kondhang banget kejem lan ora manungsawi. Dhèwèké narik pedhangé, arep nyabet Epiphanius.

Nanging durung sempat maling kuwi ngangkat tangan kanggo nyerang, mripaté langsung mari. Kanthi gumun, dhèwèké mbuwang pedhangé menyang lemah, banjur nunjukaké mripaté sing wis mari marang kanca-kancané supaya padha weruh. Saksi-saksi mujijat iki banjur nggawa Epiphanius kanthi paksa, kandha:

'Panjenengan iku dewa kita; mèlu karo kita lan lindhungi kita saka bala sing nimpuh kita.'

Wong suci iku lelungan bareng karo wong-wong mau suwéné telung sasi. Kanthi nyegah kabèh tumindak ala lan nyegah supaya ora nindakake tumindak sing nentang hukum ing ngarsané, dhèwèké ngentèkaké kabèh wektu kuwi kanggo mulang marang wong-wong mau bab kawruh babagan Gusti Allah sing sejati, nandur ajrih marang Gusti Allah sing maringi panyelamatan.

'Yen kowe ora ninggalake pakaryan ala,' pangandikane marang wong-wong mau, 'kowe ora bakal makmur ing donya lan bakal binasak dening murubing paukuman Gusti sing adil.'

[3611] Saracen – wong-wong sing manggon ing Arabia. Wiwitane, jeneng iki nuduhaké marang suku perampok nomadik, nanging mengko panulis Kristen nggunakake istilah iki kanggo kabèh Muslim sacara umum.

Nanging, biksu sing alus atiné ora bisa suwe dadi pamimpin para perampok angkuh kuwi. Sawisé telung wulan, piwulang lan pangregan tanpa kendhat saka Malaikat ing daging dadi banget ora bisa ditampa déning para setan sing wujude manungsa. Lan biyèn, nalika padha ketemu biksu sing bisa nindakake mujijat, padha nyuwun supaya piyambaké gelem mlaku bareng karo wong-wong mau, nanging saiki malah padha nyuwun marang sang wali supaya bali menyang panggonané biyèn. Sawisé nuntun dhèwèké menyang kana, padha mbangun gubug kanggo dhèwèké. Banjur padha pamit, kejaba siji sing wis pracaya marang Kristus lan dadi murid pantes saka wong sing kinurmatan. Sajeroning setaun setengah, guru sing tresna marang Kristus mulang maling sing tobat babagan Kitab Suci lan nuntun dhèwèké ing urip tapa brata. Sawisé kuwi, sang guru budhal bareng muridé menyang biara Santo Hilarion lan nyuwun supaya dhèwèké mbaptis wong sing anyar diwulang katekesan kuwi. Sang abbot agung nindakake sakramèn kuwi marang dhèwèké, lan maringi jeneng Yohanes. Yohanes ora tau ninggalaké sisih guruné lan nyerat riwayat uripé nganti tekan seda, sing kelakon luwih dhisik tinimbang sang wong kinurmatan kuwi.

Ing lelampahan bali saka biara menyang pertapaan, Santo Epifanius lan murid anyar sing dibaptis, Yohanes, nemoni wong enom sing kesurupan ngumbara telanjang ing ara-ara gersang. Kanthi welas asih marang dheweke, sang wali sawisé ndedonga marang Gusti Allah banjur ngusir setan saka awaké. Setan kuwi, sawisé ninggalaké korbané, muni banter:

'Wah Epiphanius, kowe ngusir aku saka panggonanku sing wis tak dunungi rong puluh loro taun, nanging aku bakal nyeret kowe menyang Persia, ing kana, sanajan kowe ora kersa, kowe bakal muncul ing ngarepe raja.'

Kanthi mangkono, setan iku sirna. Nanging, priya enom mau waras sakabehe lan, ambruk ing sikile penyembuhé, matur nuwun. Sawisé maringi pitutur marang priya sing wis waras supaya matur nuwun marang Gusti Allah, sang wali ngutus dhèwèké mulih. Ing wektu sing padha, setan sing wis diusir, sawisé tekan Persia[3612] , mlebu ing putri raja lan wiwit nyiksa dhèwèké kanthi parah. Nalika kuwi, dhèwèké njerit:

'Yen Epiphanius ora teka ing kene, aku ora bakal ninggalake gadis iki. Epiphanius, wong asli Fenisia, teka ing kene, lan aku bakal ninggalake putri raja.'

Raja, sawisé krungu bab tanah Fenisia, ngutus abdi dalem menyang kana kanggo nggoleki Epiphanius. Nanging nalika padha takon bab dhèwèké ing kabèh kutha lan désa ing Fenisia, ora ana sing bisa ditemokaké lan meh dipatèni wong lokal amarga padha disangka mata-mata. Sawisé padha bali tanpa asil marang raja, setan sing ana ing sajroning putri mau terus muni banter:

'Epiphanius manggon ing ara-ara samun sing diarani Spanidriom; gawa dhèwèké mrana.'

Banjur raja nglumpukaké telung puluh wong paling cedhak karo dhèwèké, banjur kandha marang wong-wong mau:

'Tundhung sandhangan Persiamu lan nganggo sandhangan Yunani; lunga menyang Fenisia lan goleki panggonan sepi sing diarani Spanidrius. Ing kana kowe bakal nemu wong jenenge Epiphanius. Bawa dhèwèké lan gawa marang aku.'

Sawisé ganti sandhangan, para utusan mangkat lan tekan ara-ara sing dimaksud. Padha nggoleki Epiphanius suwé banget. Akhiré, manut pitunjuk saka wong sing nemoni, padha tekan selé ing wayah bengi, nalika sang suci Epiphanius, kaya biasané, lagi nindakaké salat bengi karo muridé. Padha ngetok lawangé kanthi banter. Nanging ahli tapa Kristus iku, amarga ora kepengin ngganggu tata cara pandonga, tetep ndedonga, ora kaget sithik wae karo ketukan mau lan kayane ora merhatiin. Amarga nesu banget, wong-wong Persia pungkasane mutusaké ngrusak lawang sel. Salah sijine ngangkat senjata kanggo nggebuk lawang. Lan dumadakan tangané sing munggah mau malih dadi kayu lan layu. Kanca-kancané, kebak rasa wedi, tanpa disengaja mundur sawetara adoh saka sel lan ngenteni nganti esuk. Ing esuk, Epiphanius, sawisé nindakake pandonga bengi lan esuk, mbukak lawang lan metu. Nalika weruh bapak sing mulya, wong sing kena pukulan mau tiba nyembah ing ngarepé lan kandha:

'Gusti, welasana aku, abdi Gusti kang langgeng.'

'Apa sing panjenengan jaluk saka wong sing dosa iki?' pitakon abdi Gusti sing andhap asor.

"Aku teka ing panggonan iki kanthi waras," wangsulane, "lan saiki tanganku wis layu."

'Kaya kowe teka kéné kanthi waras,' pangandikane sang pandhita, 'muga-muga kowe tetep waras.'

[3612] Persia ngreksa pérangan kulon Dataran Tinggi Iran.

Kanthi tembung-tembung kuwi, piyambakipun nyentuh tangan kang layu, lan sak jlimet dadi waras kaya tangan sijine. Ndeleng mujijat kaya ngono, kanca-kancane wong sing mari kuwi nyedhaki sang wali lan sawise sujud, padha nyritakake maksud rawuhe: padha nyuwun marang piyambakipun supaya kersa menyang kraton kanggo marasake putrine raja. Romo Agung, nyadari yèn roh sing wis diusir saka pemuda mau wis mlebu marang putriné Raja Persia, nyiapaké dhiri nglawan setan kanthi pandonga lan, nyandhak kapitadosan marang Gusti Allah, mangkat bareng muridé numpak unta para wong Persia. Sawisé telung puluh lima dina, para lelungan tekan Persia lan mandheg ing kutha Urion. Telu wong Persia menyang raja kanggo ngandhani rawuhe Epiphanius. Raja langsung mrentah supaya Epiphanius digawa ngadhepi dheweke. Sang Reverend nyedhaki dheweke kaya wong biasa, ora kaya raja. Panguwasa donya iku munggah saka pangastane kanggo nyapa abdi setya Sang Raja Swarga. Sang wali ngandika karo dheweke babagan Gusti Allah sing sejati, Kristus Juruwilujeng kita, lan babagan kakuwatan Panjenengané sing ora bisa dikalahake, sing ngusir saben jinis setan. Sawise rembugan mau, putri raja sing kesurupan digawa ngadhepi panindak kaajaiban. Sawisé ndedonga marang Gusti Allah kanggo bocah wadon sing kaserang, sang wali nggawe pratandha salib ing dhuwuré bocah wadon mau kaping telu. Sawisé kuwi, setan langsung ninggal bocah wadon mau, sing banjur mari sakabèhé. Sang raja, seneng banget amarga putriné mari, sujud marang sang wali sing kinurmatan.

[3613]Salah siji saka magi Persia sing wis nyekseni mujijat mau ngendika marang sang resi:

'Wahai magus sing kinurmatan, sing teka ing kene kanggo mbenerake piwulang kita, manggon ing kene bareng kita lan mulang kita, lan kita kabeh, para magus Persia, bakal ngrungokake panjenengan.'

Minangka wangsulan marang tembungé magus mau, sang wali ndelok magus mau kanthi ngancem lan kandha kanthi nesu:

"Wah, mungsuhé kabeneran! Muga-muga cangkemu sing goroh kuwi meneng, awit kowe nyebut aku, abdi Gusti Yesus Kristus, dadi magus."

Lan sakwisé kuwi, dukun iku langsung bisu. Kabeh wong padha kaget lan wedi tanpa kersa. Wong sing wis bisu kuwi banjur ambruk ing sikilé abdi Sang Gusti Allah Kang Maha Luhur lan, kanthi sujud nyembah, nyuwun supaya bisa ngomong manèh. Sawisé maringi piwulang sing cukup, wong sing loman lan bener kuwi marasaké wong sing kena paukuman kuwi.

"Aku wis dosa marang kowe, abdi Gusti," kandha wong sing mari kuwi, "nyuwun pangapunten."

Ing wektu sing padha, tsar sing matur nuwun maringi dhawuh supaya akèh emas, pérak, lan watu mulya digawa minangka peparing marang tabib sing nggumunake. Sang biksu sing ora kagungan kapentingan donya ora njupuk apa-apa kanggo dhéwé.

"Kita ora ngupaya," pangandikane marang raja, "bandha sementara iki, nanging ngarep-arep ing gesang mbesuk sing luwih becik lan langgeng, sing wis dijanjekake marang kita dening Gusti Kristus. 'Simpen waé bandha iku kanggo awakmu dhéwé; kowe seneng nglumpukaké bandha, lan merga kuwi kowe ngrusak atimu, amarga kowe pecinta emas, kowe nyolong apa sing kagungané wong liya, nanging ora maringi apa-apa marang wong sing butuh.'

Dheweke uga nolak undhangan raja kanggo mangan bebarengan.

'Siji roti dedak lan sethithik uyah wis cukup kanggo nyangga awakku sing ringkih,' wangsulé sang askét agung marang pangundangé raja. Nanging nalika sang raja, sanadyan sang wali nolak, mrentahake supaya dhèwèké lan Yohanes digawa menyang kamar pribadi ing ngendi ana meja kebak panganan mewah regané larang, sang wali askétis sing prasaja iku ora ngrasakaké apa-apa kajaba roti.

Pangikut sejati Kristus iki nglampahi sepuluh dina ing kraton, mulangake raja bab iman Kristen sing suci. Nanging wiji-wiji khotbah Kristen tiba ing ati kang atos lan pikiran kang kabut dening panyembahan berhala. Ing pasamuan pungkasan karo raja kang ora pracaya, Santo Epifanius maringi khotbah ing ngarepe bab paugeran adil, bab welas asih, bab para Magi minangka abdi setan, lan bab larangan nglawan raja-raja Kristen:

'Yen kowe perang nglawan wong-wong mau, kowe bakal dadi mungsuhé Kristus piyambak, sing wis disalib, lan kowe bakal mati kanthi nggegirisi,' pungkasané wong sing bener kuwi, nalika dhèwèké diiringaké

[3613] Ing jaman kuna, istilah 'Magi' nuduhaké marang wong-wong wicaksana sing nduwèni kawruh jembar, utamané bab kekuwatan alam sing ndhelik lan benda-benda langit. Padha ngamataké fenomena alam, nerangaké impen, lan prédhiksi masa depan; umume uga dadi imam lan nampa ajining dhuwur ing kraton lan ing antarané rakyat.

metu saka kamar kraton déning sang raja. Sawisé ninggal kraton, menteri Allah kang Gesang ndeleng mayit sing digawa arep dikubur. Sawisé dhèwèké maréntah marang wong-wong sing nggawa mayit mau supaya mandheg, Santo Epifanius, ngadhep munggah marang langit, ngendika:

'Putraning Allah, sing mbangkitaké Lazarus sing wis patang dina seda (Yohanes 11:39–44), mbangkitna uga wong mati iki, supaya kamulyaning Asmamu sing paling suci.'

Sawisé ndedonga, Santo Epifanius nyentuh wong mati kuwi, lan wong mau langsung urip manèh. Wong-wong sing padha ana ing sacedhaké padha ketakutan lan nganggep pangripta mujijat kuwi salah siji déwa. Nanging, biksu sing andhap asor kuwi, nyebut awaké dhéwé minangka abdi Gusti, mènèhi piwulang babagan Gusti sing sejati, kang dimulyakaké ing Tritunggal Suci. Amarga para pamirengé ora kalebu ing kandhangé Kristus, dhèwèké buru-buru bali menyang negarané dhéwé. Sang raja kepéngin ngirim pangawal bareng dhèwèké nganti wates Persia. Nanging prajurit Kristus sing tanpa wedi iku nolak.

"Aku duwé Gusti sing nglindhungi aku," pangandikane marang raja, "lan prajurit Panjenengané—para malaikat suci."

Banjur sang raja, sawisé pamitan karo pertapa, ngetokaké dhèwèké kanthi pangandika:

'Mlayu kanthi tentrem, Epiphanius, kamulyaning wong Yunani; lan elinga marang kita sing tetep ing Persia.'

Lan sang wali, sing dilindhungi Gusti, mangkat menyang panggonan pertapaane ing ara-ara gersang, sing wis dibangun déning wong Saracen. Sawisé tekan kana, dhèwèké manèh nyawisake dhiri kanggo meneng.

Ing sakupenge panggonan kuwi ora ana banyu nganti adoh. Wong sing takwa marang Gusti Allah kuwi, sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, banjur njupuk banyu mili saka lemah garing, kaya sing tau ditindakake Musa saka watu ing ara-ara samun (Bilangan 20:11). Banjur, kanthi pitulungan muridé, sang pertapa ngadegaké kebon cilik, nandur wiji sing bisa dipangan, lan nyirami saka mata air mujijat. Nanging kéwan-kéwan sing mlebu kebon padha mangan wiji mau. Sawisé ndeleng tamu sing ora dikarepake mau ing kebon, sang pertapa ngandika marang kéwan-kéwan mau, kaya manungsa, kanthi tembung-tembung iki:

'Aja nglarani wong miskin lan wong dosa iki sing wis manggon ing kene kanggo nangisi dosane: Aku mung duwe sithik gandum iki, sing diparingake Gusti Allah kanggo panguripanku.'

Lan kéwan-kéwan mau, kaya padha mangerténi, banjur lunga kanthi isin lan ora ngganggu wong suci kuwi manèh. Kabar babagan wong suci askétis saka Gurun Spaniidri sumebar ing saindenging Fenisia. Iki nggawa wong Saracen marani dhèwèké manèh; padha kepéngin nampa berkahé lan mbangun telung sel manèh kanggo akèh murid sing padha nglumpuk ing sacedhaké dhèwèké. Ora suwe sawisé kuwi, ing kono diadegaké biara gedhé sing dumadi saka 50 sedulur. Ing antarané ana Aetius Callistus, putrané eparkh Roma[3614] . Dhèwèké njupuk sumpah monastik saka Epiphanius amarga alesan kaya ngéné. Amarga biyèn nalika isih enom dhèwèké tau kesurupan setan, dhèwèké nate ndelok Epiphanius ing ngimpi, sing kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe kepéngin, Callistus, supaya aku ngusir roh najis saka awakmu?'

"Sapa panjenengan, gusti, sing bisa ngusir panganiaya sing galak iki saka aku?" pitakoné pemuda sing dituju. Panjenengané mangsuli:

Aku Epiphanius, manggon ing Fenisia ing Palestina, ing sawijining biara ing ara-ara sing dijenengi Spanidrium. Yen aku ngusir roh jahat saka kowe, apa kowe gelem teka marang aku lan manggon bareng aku ing biaraku?

"Pak," wangsulé wong lara, "mung usir panyiksa iki saka aku, lan aku bakal langsung teka manggon karo panjenengan."

"Ati-ati, anakku," Epiphanius ngélingaké Callistus, "aja nganti nglanggar janjimu."

Sawisé tangi, wong sing kesurupan kuwi krasa waras sakabehe lan nyritakaké marang wong tuwané bab panyembuhané sing ajaib. Telung sasi sawisé kuwi, Callistus ngajokaké panyuwunan marang wong tuwané.

'Kongkon aku lunga menyang Fenisia ing Palestina kanggo nggoleki Master Epiphanius, supaya aku bisa manggon bareng karo dheweke – aku wedi yen penyiksa, setan, bisa bali marang aku.'

Wong tuwane langsung ngutus putrane marang sang reverend bebarengan karo para budake lan akèh emas lan pérak. Sawisé tekan panggonane penyembuhé, wong sing wis mari kuwi nampa busana biara saka tangané lan

[3614] Eparchi iku kepala provinsi.

maringi emas lan pérak sing digawa kanggo mbangun biara; dhèwèké banjur ngirim para budake bali marang wong tuwane.

Ing wektu kuwi, ana wong suci Kristiani liyane sing misuwur ing saindenging Palestina – Sang Mulya Hilarion Agung, sing duwé panggonan pertapa ing ara-ara gersang cedhak Gassian Maium. Sang Epifanius naté sowan marang dhèwèké bebarengan karo muridé Yohanes. Sang abbas lan para sedulur sanget nampani para tamu mau lan nahan dhèwèké pirang-pirang dina. Ing wektu kuwi, setan sing wis nggawé wujud dadi Epifanius lunga menyang biarané, kaya wong sing mulih saka Hilarion Agung. Iblis sing wis malih wujud kuwi katon déning sawijining sedulur biara sing sembrono lan lalai, sing wis ninggalake biara tanpa alesan sing pantes. Amarga nyangka yèn dhèwèké iku Epifanius sing sejati, dhèwèké nyembah marang iblis mau, lan langsung iblis mau mlebu ing awaké lan wiwit nyiksa dhèwèké. Para sedulur, nalika ndeleng dheweke lagi kesurupan, padha gumun kepiye bisa sang biarawan sing biyen waras kuwi kena sangsara kaya ngono, lan padha sedhih. Sing ora bisa dipahami para biarawan liyane kuwi wis dipirsani sadurunge dening abbot sing nduweni pandelengan jero, sing wektu kuwi lagi ora ana, liwat pangrasa rohani.

'Bapa,' Epifanius banjur kandha marang Hilarion, 'ana serigala mlebu ing kandhang wedhusku lan ngganggu wedhusku: aku arep ngusir dheweke.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké pamit marang sesepuh agung lan para sedulur. Kanthi buru-buru dhèwèké bali menyang biara, lan mung kanthi rawuhé, dhèwèké meksa setan supaya lunga saka korban tipuané. Banjur wong sing mari kuwi nyritakaké marang dhèwèké kepiyé dhèwèké bisa kesurupan. Sawisé krungu critané, sang wali ngélingaké para sedulur supaya waspada marang tipuané setan.

Ora adoh saka biara Epifanius, ing jejere dalan sing ngliwati ara-ara gersang, ana singa galak sing wis matèni akèh wong liwat, nganti para lelungan mung wani lunga yèn bareng-bareng ing klompok gedhé. Dina siji padha kumpul, banjur padha menyang biara kanggo ndeleng Rama Suci lan nyritakake babagan kewan galak kuwi sing wis matèni akèh wong. Sawisé ngrungokaké critané, Rama Suci kandha marang wong-wong mau:

'Ayo, anak-anakku, ing asmané Gusti, ayo padha lunga ndeleng singa kuwi.'

Lan padha mangkat kabèh. Nalika padha nyedhak guwa sing dadi panggonané singa, padha ketakutan lan padha kepéngin bali. Nanging sang wali ngendika:

'Tuduhna aku ing endi panggonané.'

Padha nunjukaké panggonané, sing ana ing adoh. Banjur sang resi mlaku marang kéwan kuwi, karo muni:

'Endi sarangé singa?'

Sakwise krungu swara manungsa, singa kuwi langsung mlumpat metu saka guwane; nanging nalika weruh pasuryan sang wali, langsung ambruk mati. Wong-wong sing ana ing adoh, nalika weruh singa metu, padha mlayu ketakutan, nyana yèn singa kuwi bakal nyabik-nyabik Epifanius. Nanging wongé Gusti kuwi muni banter marang wong-wong mau:

'Aja wedi, anak-anakku: teka lan delengen bangkete kéwan galak iku.' Sawisé ragu-ragu, padha nglumpukaké kawani kanggo nyedhak sang wali lan, nalika weruh singa mati nggleleng ing sikilé, padha gumun banget lan muji Gusti Allah.

Saliyane anugrah mujijat lan akèh liya, Gusti maringi peparing agung marang abdi sing setya, yaiku kawruh lan pangerten Kitab Suci. Nalika maca marang seduluré, dhèwèké nerangaké kanthi cetha lan cara sing gampang dipahami kabèh. Ana sawijining filsuf Yunani krungu babagan kawruh lan akal sing landhep. Sawise teka saka Edessa[3615] menyang biara sang wali, filsuf kuwi debat karo dhèwèké adhedhasar karya-karya para bijaksana Yunani: dhèwèké muji politeisme Yunani, déné Epiphanius mbuktekaké, lumantar piwulang Kitab Suci, kabeneran iman Kristen marang Gusti Allah siji, kang dimulyakaké ing Trinitas Suci. Sarjana Yunani iku ngentekake sak taun ing biara sang resi Kristen, rembugan karo dheweke lan nyekseni urip malaikaté sang wali lan

[3615] Edessa, saiki Urfa, iku kutha ing sisih lor Mesopotamia ing Kali Efrat; wiwit taun 137 SM, kutha iki dadi ibukota negara anyar Ozroene utawa Edessa; ing taun 217 M, kutha iki diowahi déning wong Romawi dadi koloni wétan. Agama Kristen nyebar wiwit awal ing Edessa; ing abad kaping 4, St. Ephrem si Suriah ngedegake sekolah teologi ing kana, sing ing abad kaping 5 condhong marang Nestorianisme, amarga iku guru sekolah Edessan, Presbyter Iva, dadi advokat sing aktif banget. Ing taun 641, Edessa ditaklukake dening khalifah Arab; ing taun 1098 kutha iki dijupuk dening Count Baldwin, sing ndadekake dadi ibukota Principality of Edessa; ing taun 1144 kutha iki direbut dening wong Turki lan wiwit wektu kuwi bola-bali ganti pamilik nganti ing taun 1637 pungkasane tiba ing sangisoré pamaréntahan Turki.

para muridé. Nyekseni uga mujijat-mujijat sing ditindakake Epiphanius, filsuf iku alon-alon ngakoni kabeneran Kristus. Pungkasané, mujijat ing ngisor iki banget nggegirisi lan kanthi pasti ngowahi dhèwèké dadi Kristen Ortodoks. Enem puluh priya nggawa wong sing kesurupan setan, diiket nganggo ranté, menyang biara[3616] . Sang Reverend kandha marang filsuf:

'Rungokna, filsuf, kowe sing mbantah karo Epiphanius sing wong dosa: utawa kowe usir setan galak saka wong iki kanthi nyebut dewa-dewamu, supaya aku pracaya marang dewa-dewamu; utawa aku bakal nyebut Gustiku, Yesus Kristus sing disalib, lan usir setan mau, banjur kowe kudu mlebu agama Kristen kita.'

Filsuf meneng, ora bisa mangsuli. Banjur sang wali, nyebut jeneng Gusti, nglarang setan lan ngusir saka ciptaané Gusti. Sawisé mujijat iki, filsuf kuwi nyuwun ing sikilé wali mujijat, nyuwun dibaptis lan ngakoni siji Gusti sing sejati, Kristus sing disalib. Romo Agung ngutus wong anyar sing mlebu agama kasebut menyang Hilarion, sing mbaptis dheweke kanthi jeneng Epiphanius. Wong sing anyar dibaptis kuwi banjur ngucapake sumpah monastik, dadi presbiter lan abbot para biksu.

Saben dina, akèh biksu lan wong awam padha teka marang Pendeta saka manéka panggonan. Kanggo ngindhari para wong sing akèh lan ora dikarepake mlebu ing pangasingan sucine, Epiphanius mutusaké mundur menyang tanah Mesir. Amarga dhèwèké wis ngerti tenan yèn para sedulur ora bakal ngidini dhèwèké lunga, dhèwèké nglumpukaké wong-wong mau lan kandha:

'Aku kepengin lunga sowan marang sesepuh agung Hilarion.'

Para sedulur, nyadari niyat gurune, padha sujud ing ngarepe kanthi tangisan lan nyuwun supaya ora ninggalake dheweke. Sang tuwa janji ora bakal ninggalake dheweke lan tetep ing selé. Nanging sepuluh dina sawisé, bebarengan karo muridé Yohanes, dhèwèké diam-diam ninggalake biara lan mangkat menyang Yerusalem[3617] . Sawisé maringi pangurmatan marang Wit Urip saka Salibé Gusti, dhèwèké ndedonga uga ing panggonan suci liyané ing Yerusalem. Banjur dhèwèké lunga menyang Yopa[3618] , ing kono ana pelabuhan, lan numpak kapal sing arep menyang Alexandria[3619] . Nalika mlebu kutha, dhèwèké ditemoni Aquila, sawijining guru Hukum Yahudi, sing kepéngin mbantah bab iman karo dhèwèké adhedhasar Kitab Suci. Debat kuwi lumaku rong dina. Akhiré, wong Yahudi kuwi, sawisé kalah déning wong Kristen, kepéngin dibaptis. Bapa sing kinurmatan banjur nggawa dhèwèké marang Uskup Agung Athanasius. Para wali kanthi bungah nampani loro-lorone: wong Yahudi minangka wong sing wis mbalik marang Kristus, lan Epifanius minangka wong sing wis nuntun dhèwèké menyang dalan sing bener. Sawisé sawatara wektu, Epifanius saka Alexandria mangkat bareng muridé menyang Thebaid[3620] . Ing kana, dhèwèké ditemoni Paphnutius, mantan muridé Antonius Agung[3621] .

'Berkahna kita, Rama,' kandha sang pangulu marang dhèwèké.

Kanggo iki dhèwèké mangsuli:

[3616] Rantai – ikatan, belenggu.

[3617] *Yerusalem,* saka basa Ibrani sing artiné 'omahé tentrem', iku kutha paling tuwa lan paling misuwur ing Palestina. Kutha iki dumunung ing sumber Kali Kidron, ora adoh saka Kali Yordan lan Segara Mati, ing lereng telung anak gunung Tembem Yehuda: Akra, Sion, lan Moria. Asal-usulé Yerusalem bisa ditelusuri bali menyang jamané Abraham, kanthi anggapan yèn iku kutha Salem, ing ngendi Melkisedek dadi raja lan imam agung (Kejadian 14:18). Kutha iki, sing dikenal minangka titik fokus saka prastawa sajarah bangsa Yahudi sing kapilih ing Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, ora kaétung regané tumrap saben wong Kristen minangka panggonan sangsara lan wunguné Gusti Yesus lan panggonan lairé Gréja Kristen, saka kéné sabda Injil nyebar ing saindenging jagad.

[3618] Joppa (saiki Jaffa) iku salah siji kutha paling tuwa ing Asia, dumunung ing pesisir lor-kulon Segara Mediterania. Kutha iki wis dadi pelabuhan Yahudi wiwit jaman pamrentahan Raja Salomo.

[3619] Alexandria – kutha pelabuhan penting ing Mesir, sing diadegaké déning Alexander Agung ing taun 332 SM ing tanjung sing njedhul saka pesisir kidul Segara Tengah, rada kidul saka kutha saiki sing jenengé padha; biyen dadi pusat pangawikan lan kutha dagang paling unggul ing donya; ing awal abad kaping 4, kutha iki dadi pusat agama Kristen lan dadi kursi patriark.

[3620] Wilayah kutha Thebes, misuwur ing jaman kuna; jeneng iki uga digunakake kanggo nyebut sakabehe Mesir Hulu (kidul), adhedhasar kutha utama. Gurun ing kene dadi panggonan pangungsen favorit para asket Wétan ing abad kaping 4 lan kaping 5.

[3621] St. Antonius Agung, pangadeg kapisan urip monastik, wong asli Mesir, manggon dadi pertapa ing pinggir wétan Kali Nil, cedhak Thebaid. Ing kana, nganggo klambi saka rambut kasar lan mung urip saka tanduran lan oyod, piyambakipun nglampahi 20 taun ing kahanan sepi, nyawisake dhiri kanggo kerja lan pandonga tanpa kendhat, kanthi sih rahmaté Gusti Allah ngalahaké roh panggodha sing ngganggu dhèwèké nganggo godha lan rasa wedi. Pungkasané, kasucianing gesangé lan mujijat-mujijat sing ditindakake narik akèh ahli tapa kanggo nyedhaki Antonius ing ara-ara samun; padha manggon ing sacedhaké lan ngetutaké paugeran sing ditemtokaké déning Antonius minangka tuladha, sing dadi pratandha wiwitaning urip bhakti. St. Antonius séda ing yuswa 105 taun, ing taun 366. Dina rayahé tanggal 17 Januari.

'Mugi Gusti mberkahi panjenengan.'

Sawisé ndedonga, padha lungguh lan rembugan: Epiphanius takon marang dhèwèké babagan uripé Antonius, lan dhèwèké nyritakaké.

'Aku kepéngin, Bapa,' ujare dhèwèké sawisé crita kuwi, 'urip ing Gurun Nitria[3622] .'

'Maju,' wangsul kancané Epifanius, 'lan nikmati pacelathonmu karo para bapa suci sing manggon ing Nitria, lan kumpulna saka wong-wong mau pangopenan rohani sing bakal kok wenehaké marang umatmu ing pulo Siprus[3623] .'

Tembung Paphnutius iku ramalan babagan masa depan Epiphanius dadi uskup ing pulo Siprus. Sawisé padha ndonga, loro wong mau pamitan lan padha lunga saben-saben. Nalika dhèwèké nyedhak kutha Leonitopolis, Epiphanius krungu yèn ana biara ing sacedhaké kutha kuwi sing dadi panggonané biksu jenengé Hierax – wong sing katon saleh nanging sakjatiné wong sesat, amarga mulang doktrin sing ora ortodoks babagan awak kita. Miturut panemune, badan ora bakal diuripake maneh, nanging Gusti bakal maringi badan sing beda ing gesang sing bakal teka. Amarga wis katulis: *'Kowe iki saka bledug, lan marang bledug kowe bakal bali'* (Kejadian 3:19).

Dheweke uga ngaku yèn bocah-bocah bakal ora sampurna ing jaman kuwi. Epiphanius wis krungu babagan dhèwèké nalika isih ana ing Palestina lan kepéngin ndeleng dhèwèké. Kanthi cara sing padha, Hierax wis krungu babagan wong sing kinurmatan iku. Nalika tekan ing biara iki, sang wali weruh akeh wong padha ngrungokake piwulangé Hierax: kabeh nganggep dhèwèké wong saleh, ahli tapa brata gedhé sing ora mangan lenga lan ora ngombe anggur. Nalika weruh loro biksu pengembara kuwi, Hierax takon marang wong loro mau:

'Saka ngendi kowe?'

'Saka Palestina,' wangsul para lelungan. Sawisé takon jenengé, dhèwèké kuciwa: dhèwèké ora seneng marang Epiphanius, sing misuwur ing Mesir amarga kasucian lan kawicaksanané. Tanpa merhatosake Epiphanius maneh, dhèwèké terus mulang wong-wong. Nalika sang bidah tekan bagean khotbahé sing nyritakaké bab tangi saka pati lan miwiti mulang yèn awak manungsa ora bakal diuripaké manèh, Epiphanius, sing ora bisa nahan kaluputané, ngadhepi dhèwèké kanthi tembung-tembung pangéling.

'Muga-muga cangkemu katutup,' supaya kowe sinau ora ngina marang pangarep-arep kita.

Lan langsung wong sesat kuwi bisu lan ora obah. Wong-wong sing nyekseni mujijat iki kebak rasa wedi gedhe. Lan sing nindakake mujijat mau banjur wiwit mulang bab tangi saka pati, njamin marang wong-wong yèn padha bakal tangi nganggo badan sing padha—sanajan wis owah—sing tau urip ing donya iki. Sawisé sawetara jam khotbahé, sang wali kandha marang wong sing wis dihukum mau:

'Sinau iman sing sejati lan ajarake marang wong liya.'

Lan wong bisu kuwi ujug-ujug bisa ngomong, ngakoni kesalahane lan janji bakal tobat. Sang wong suci maringi piwulang sing cukup bab iman sing sejati, banjur mangkat menyang Thebaid Lor. Ana panggonan sepi ing kana sing dijenengi Vuvulie. Sawise manggon ing kana, sang wong suci tetep ana pitung taun. Nanging padang pasamuan iki uga ora ngeculake dhèwèké saka rawuhe para tamu. Ing antarané ana sawijining filsuf pribumi jenengé Eudemon, sing teka kanggo mbantah karo sang wali bab iman; filsuf kuwi diiringi anaké, sing mripat siji ngelot. Sawisé debat dawa, sang wali, nalika ndelok anaké filsuf kuwi, kandha marang dhèwèké:

'Ngapa panjenengan ora ngopeni anak panjenengan supaya lekas ilang cacat fisiké?'

"Yen ing saindenging jagad iki, anaké Eudemon siji-sijiné sing mung nduwé siji mripat, mesthiné aku kudu ngopeni dhèwèké. Nanging awit akèh wong siji-sijiné ing donya iki, ayo waé dhèwèké tetep kaya saiki."

'Nanging yen sejatine anakmu iku siji-sijine ing saindenging donya sing mata silindris, dene kabeh wong liya ing donya bisa ndeleng nganggo loro mripat, apa sing bakal kowe lakoni kanggo nyembuhake dheweke?' Epiphanius terus takon marang Evdemon.

'Ora ana liya,' wangsul filsuf, 'kajaba mung ngendika marang awaké dhéwé: ora ana siji waé ing donya iki sing luwih sengsara tinimbang anakku.'

"Aja nganggep tembungku guyonan," pangandikane sang wali, "nanging ayo tak warasake anakmu, lan kowe bakal weruh kamulyaning Gusti." Sawisé ngendika mangkono, sang wali njupuk bocah mau, banjur nggawé

[3622] Iki mesthi nyebutake para pertapa sing manggon ing Gurun Nitria, jejere Gunung Nitria, sing dumunung ing sisih lor-kulon Mesir.
[3623] Pulo Siprus dumunung ing pucuk lor-wétan Segara Tengah.

pratandha salib ing mripaté kaping telu lan marasaké. Nalika nyekseni mujijat kaya ngono, filsuf lan anaké banjur pracaya marang Kristus. Sawisé cukup diwulang bab iman sing sejati, Eudemon bebarengan karo kabèh wargané ing omahé dibaptis déning uskup lokal.

Misuwuré Santo Epifanius sing wis narik akèh wong marang dhèwèké uga nyurung para uskup Mesir supaya meksa sang suci dadi santo pelindung sawijining kutha lokal. Nanging sang suci kanthi rohani mangertèni niyat para uskup mau lan kandha marang muridé:

'Ayo padha bali, anakku, menyang tanah air kita.'

Mula saka iku, padha mangkat menyang Fenisia. Ing dalan, padha mampir ing biaraé Hilarion Agung, nanging ora nemoni sang tuwa: akèh rawuh ing biara kuwi ndadèkaké dhèwèké mundur menyang panggonan sepi ing wates kutha Pafos, Siprus[3624] . Para sedulur, sing wis nangis amarga kangen marang bapaké sing wis lunga, padha krasa lega nalika ndeleng Santo Epifanius ana ing antarané wong-wong mau: sajrone patang puluh dina dhèwèké nglipur atiné. Banjur dhèwèké mangkat menyang biarané, Spanidion, ing ngendi kabèh padha bungah amarga dhèwèké wis bali. Taun iku ana pacekitan ing Fenisia amarga kekeringan. Nalika krungu yèn wong sing bisa nindakake mujijat agung wis bali, akèh wong padha teka menyang biara, kanthi tulus nyuwun supaya dhèwèké nyuwun udan marang Gusti, supaya tanah bisa ngasilaké woh-wohané.

"Ngapa kowe kabeh ngganggu aku?" pangandikane bapa sing kinurmatan marang wong-wong mau, "Aku iki mung wong sing kebak dosa."

Nanging wong-wong kuwi terus-terusan nyuwun marang dhèwèké tanpa kendhat. Akhiré, sang wali nyendhiri dhèwèké ing selé lan miwiti pandonga sing akèh diarep-arep kuwi. Lan dumadakan langit sing sadurungé cetha tanpa mega, kabungkus mega badai, saka kana udan deres lan ora kendhat-kendhat nimpah saindenging Fenisia salawé telung dina. Banjur wong-wong padha nyuwun marang abdi Gusti supaya mandhegake udan. Amarga pandonga sang wali, udan mau mandheg, lan ing taun iku ana akèh woh-wohan bumi.

Luwih misuwur sang pandita—ngundang akèh wong rawuh saben dina—luwih kenceng panjenengané kepéngin ninggalaké Fenisia manèh. Niaté ora suwé malih dadi kaputusan. Ing taun Lycia[3625] , panggonan baptisané Santo Epifanius, ana uskup sing seda, lan para uskup saka kutha-kutha sacedhaké padha kumpul kanggo milih uskup anyar; nalika kuwi, padha kelingan marang Santo Epifanius. Ing antarané sing rawuh ing pasamuan kuwi ana sawijining biksu enom sing jenengé Poluvius, sing polahé tanpa cela, suci lan luhur budi, lan sing wis kenal karo sing kinurmatan kuwi. Para uskup mréntahaké dhèwèké supaya numpak jaran sakcepete menyang biara Spanidion lan nyelidiki kanthi rahasia banget apa Epiphanius pancèn wis bali saka Mesir lan ana ing biarané.

'Aja ngandhani sapa-sapa bab tugas iki, sanajan marang Epiphanius dhéwé,' pangandikane para bapa ing majelis marang Poluvius. Dhèwèké nemokaké sang wong suci ing biara lan nyuwun salam marang panjenengané.

"Kok kowe teka ing kéné, anakku?" pitakon sang wali marang Poluvius. Poluvius mangsuli:

'Aku teka kanggo sowan marang Paduka.'

"Kowe, anakku," wangsul sang pandhita, "kowe teka kanggo ngintip kahanan cilikku, kanggo ndeleng apa aku ana ing kene." Aja ndhelikake marang aku apa sing wis diparingi dhawuh marang kowe, amarga iku dosa yen ngomong goroh: kandhaa sing sejati, amarga Gusti ana ing antarané kita – dadi pancèn abdi kabeneran, déné Epiphanius sing wong dosa ngumbara saka panggonan siji menyang panggonan liyané, nggrantes lan wedi marang akèh dosané. Nanging rungokna, Poluvius: tetep kéné, lan kirimna jarané marang para uskup. Ayo padha nggoleki wong sing padha ngerti pantes dadi uskup; dene aku bakal tetep ora dikenal dening wong-wong mau.

Poluviy manut marang sang resi: sawise ngirim jaran lan abdi, dheweke tetep ana karo bapa sing kinurmatan. Nalika bengi teka, Epiphanius bebarengan karo murid setya Yohanes lan wong anyar Poluviy ninggalake biara kanthi rahasia, tanpa ana sing ngerti. Kaping pisan, dhèwèké ngunjungi Yerusalem kanggo ngurmati Wit Urip saka Salibé Gusti lan papan-papan suci liyané ing Yerusalem lan sakupengé. Sawisé manggon telung dina ing kutha sing suci tumrap umat Kristen, Santo Epifanius kandha marang loro muridé:

[3624] Ing jaman biyen, ana loro kutha ing pulo Siprus sing padha jeneng Pafos: *Kutha Lawas,* ing pesisir kulon 10 stadia saka segara, lan koloni Fenisia *Pafos Anyar* (saiki Baffo), 15 versta ing lor-kulon Kutha Lawas. Reruntuhan loro kutha kasebut isih ana. Durung dingerteni ing sacedhake endi saka panggonan kasebut St Epiphanius manggon.

[3625] Lycia kamungkinan gedhé dadi kutha utama ing wewengkon pagunungan sing jenengé padha ing pesisir kidul Asia Minor.

'Aku wis krungu, anakku, yèn bapak agung kita Hilarion saiki manggon ing tanah Siprus, ora adoh saka kutha Pafos; mula ayo padha menyang kono lan nampa berkahé.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké lunga bareng karo wong-wong mau menyang Caesarea Philippi[3626] , ing Palestina, kanggo numpak kapal sing arep menyang pulo Siprus. Sawisé tekan pesisir Siprus, dhèwèké menyang Gurun Pafos kanggo sowan marang sang askétis agung Hilarion. Nalika padha ketemu maneh sawisé pisah suwé, loro rahib iku kebak kabungahan gedhé. Ndelok Hilarion kélangan kabungahan merga akèh pengunjung lan niyaté arep pindhah menyang panggonan liya, Epiphanius mutusaké, sawisé rong sasi, pamitan marang tuan rumahé sing ramah. Nalika padha pisah, Hilarion takon marang tamuné:

'Kowe kepengin menyang ngendi, Epiphanius?'

Aku bakal lunga menyang Ascalon lan Gaza[3627] lan saliyane, nganti aku nemokake panggonan sepi ing ara-ara samun.'

Minangka wangsulan, Santo Epifanius nampa pitutur ing ngandhap punika saking sang resi:

'Mlaku, anakku, menyang kutha Salamis[3628] , sing dumunung ing pulo Siprus. Lan kowe bakal nduwé manggon sing berkah ing kutha kuwi.'

Epiphanius malah ora gelem ngrungokake tembung-tembung ramalan iki, sing ngandhut prakiraan yèn dhèwèké bakal dadi uskup agung ing kutha kuwi. Banjur sang juru ramal suci mbaleni pitutur marang dhèwèké, kandha:

'Aku kandha marang kowe, anakku, kowe kudu lunga menyang kutha kuwi lan manggon ing kana. Aja mbantah marang aku, supaya kowe ora kena cilaka ing segara.'

Sawisé pamitan karo Hilarion, Epifanius mangkat menyang pelabuhan karo para muridé. Ana loro kapal sing lagi labuh ing kono: siji arep menyang Ascalon, sijiné menyang Salamis. Romo Epiphanius banjur numpak kapal sing sepisanan. Sawetara jam sawisé, dumadakan ana badai gedhé ing segara. Ombak gedhé ngancam kapan waé bakal nabrak kapal lan nyeret menyang jeroné segara. Kabeh padha putus asa lan nyerah marang pati. Ujian iki lumaku telung dina. Akhire, ing dina kaping papat, ombak ngusung prau kasebut menyang pesisir kutha Salamis. Sawise mudhun saka prau, para lelungan sing kesel amarga wedi terus-terusan lan luwe banget padha ambruk ing lemah kaya mati. Pangaso telung dina dibutuhake kanggo ngidini para pelaut sing kesel bisa istirahat lan ndandani kapal sing rusak. Mung ing dina kaping papat kapal kasebut siap manglayar maneh. Sang pandita uga niyat nerusake pelayarané. Nanging Gusti Allah wis duwe rencana liya.

Ing wektu kuwi, pemilihan uskup agung lagi dianakake ing kutha. Para uskup sing padha kumpul kanggo acara iki wis ndedonga marang Gusti Allah pirang-pirang dina, nyuwun supaya Gusti nuntun dheweke marang wong sing pantes njabat dadi uskup agung. Antarane ana Sang Pappius sing nduwèni pangawikan lan kinurmatan saka Kifer[3629] , sing wis ngladèni dadi uskup suwéné limang puluh taun lan nandhang akèh sangsara kanggo asmané Kristus bebarengan karo Gelasius, Uskup Salamis. Kanggo pangakune Kristus iki, sing diurmati minangka bapak déning kabèh uskup Siprus, Gusti Allah maringi wahyu yèn Santo Epifanius wis teka ing Salamis, lan dhèwèké diprentah supaya ngangkat dhèwèké dadi uskup kutha kuwi. Wektu kuwi mangsa gugur, lan panèn anggur lagi ing puncaké.

'Ayo, anak-anak, ayo padha mlebu kutha,' pangandikane Epifanius marang para muridé, 'lan tuku sawetara iketan anggur kanggo lelampahan.'

Nalika padha nyedhaki penjual anggur ing pasar, Epifanius njupuk loro iketan anggur gedhé lan takon marang penjual mau:

[3626] Caesarea Philippi utawa Paneas iku sawijining kutha ing sisih lor-wétan paling adoh ing Palestina, cedhak sumber Kali Yordan. Kutha iki dijenengi miturut Philip, putrané Herodes, sing nampa kutha iki minangka karajané, lan kanggo mbedakaké saka Caesarea ing Palestina, sing dumunung ing pesisir Segara Tengah

[3627] Ashkelon lan Gaza kalebu kutha-kutha utama bangsa Filistin ing pesisir Laut Tengah.

[3628] Salamis – kutha paling gedhé lan paling kukuh ing Siprus – dumunung ing pesisir wétan pulo. Kutha iki nduwèni pelabuhan megah sing bisa nampung sakabèhé armada. Salamis wiwit ambruk nalika pamaréntahan Trajan (98–117 Masehi) ing wektu pemberontakan Yahudi, sing ngrusak bagéan gedhé saka kutha iki. Gempa bumi sing mèlu sajrone pamaréntahan Konstantinus Agung (306–337) ngrusak kabèh, mbusak meh kabèh populasi. Kutha iki dibangun manèh déning Konstantius (337–361), sing maringi jeneng 'Constantius'. Reruntuhané dumunung cedhak Famagusta.

[3629] Kifera utawa Kiter, uga dikenal minangka Cythera, iku kutha utama ing pesisir kidul pulo sing jenenge padha, sing paling kidul saka Pulo-pulo Ionia ing Segara Mediterania.

"Pira regane iki?" – ujug-ujug dhèwèké kaget nalika weruh ana papat uskup padha nyedhak. Pappius sing wis tuwa, sing ana ing antarané lan disangga déning loro diaken, langsung ngenali sing kinurmatan kuwi kanthi Roh Suci nalika pisanan ndelok lan kandha marang dhèwèké:

'Abba Epiphanius, tinggalna iketan anggur mau lan mèlu kita menyang gréja suci.'

Amarga wis diundang lan kelingan tembungé Daud: *'Aku bungah nalika padha kandha marang aku, "Ayo padha menyang omahé Gusti'"* (Mazmur 121:1), dhèwèké ninggalaké tanduran anggur mau lan mèlu para uskup. Nalika sang pangurmatan mlebu gréja, kabèh sinode para uskup nyapa dhèwèké nganggo tembung:

'Gusti Allah wis ngutus panjenengan marang kita, Abba; mugi panjenengan dados Uskup Agung ing kutha menika lan ing saindenging pulo Siprus.'

Nanging sang wali, nyebut awaké dhéwé wong dosa lan ora pantes, nolak nampa jabatan sing dhuwur kuwi. Nanging para uskup, ora nggatekake panyuwunané, banjur ngangkat dhèwèké step by step liwat pangkat-pangkat imam. Sing lagi dikonsèkrasi kuwi nangis kecut, amarga mikir beban imam kuwi abot banget kanggo ditanggung. Nalika weruh luhé caloné sing sedhih, Pappius kandha marang dhèwèké:

'Pantes kita meneng bab wahyu sing wis kita tampa babagan kowe; nanging amarga aku weruh kowe sedhih lan nangis, aku kudu mbukak marang kowe apa sing Gusti kersa maringi kawruh marang kita. Para bapa suci iki, para uskup sing padha kumpul ing kene, wis maringi marang aku sing ora pantes iki jabatan uskup agung, kandha marang aku, wong dosa: 'Ndang ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, awit kita pracaya yèn Gusti bakal paring weruh marang kowe sawijining priya sing pantes dadi uskup agung.' Nanging aku, sawisé nyendhiri awakku ing kamar turuku, ndedonga marang Gusti Panylamet kanggo bab iki, lan dumadakan padhang sumunar marang aku kaya kilat, lan aku krungu swara sing ngandika marang aku, wong dosa: 'Pappius, Pappius, rungokna!' Lan aku, kebak rasa ajrih, matur: 'Punapa dhawuh Panjenengan, Gusti?' Lan swara iku kandha alus marang aku: 'Munggaha lan mangkat menyang pasar, ing kana kowe bakal weruh sawijining biksu tuku gugus anggur, kang pasuryan lan awaké kaya nabi Elisha, lan ditemani loro muridé. 'Jupuk dhèwèké lan rèsmikna dadi uskup agung; lan jenengé biksu kuwi Epifanius.' – Mula aku banjur tangi lan nindakake miturut dhawuh. Bab kowe, anakku, aja nolak kersaning Gusti: *'Ati-ati marang awakmu dhéwé lan marang kabèh kandhang wedhus, sing Roh Suci wis netepaké kowe dadi pangreksa'* (Kisah Para Rasul 20:28).

Sawisé Papias ngandika, Epiphanius nyuwun ing ngarsané lan, manut kersané Gusti, nampa pangrèsmiané dadi uskup. Sawisé kuwi, para uskup sing padha bungah padha pamit lan mèlu dalané dhéwé-dhéwé. Nanging, gembala agung anyar sing diangkat mau wiwit ngopeni kumpulan wedhusé Kristus sing dipasrahaké marang dhèwèké ing padang gembalaan rohani, ora mung liwat piwulangé nanging uga liwat tuladha uripé sing luhur budi.

Ing wiwitan pelayanan episkopal Santo Epifanius, sawijining bangsawan Romawi sing jenenge Eugnomon dipenjara amarga utang satus koin emas marang Drakon, sawijining warga Salamis. Ora ana siji wae sing bisa nulungi narapidana mau: amarga adoh saka tanah kelairané ing Roma[3630] , ora ana sing gelem njamin utangé. Krungu bab iki lan ngrasakake welas marang wong sing nduwé utang, sang wali banjur menyang Dracon, sawijining wong pagan sugih nanging kikir, kanggo nyuwun supaya ngeculaké Eugnomon saka ikatané. Panjaluk sang wali mau nyebabaké nesu gedhé marang wong sing nyembah berhala.

"Wong asing ing kutha kita!" wangsulane kanthi niat ala. "Yen kowe pengin aku mbebasake utangmu, ayo gawa atus zlatics marang aku."

Epifanius sing kasucèkaké maringi atusan koin emas saka kasabé gréja lan kanthi mangkono mbébasaké wong sing nduwé utang mau saka ikatan lan utangé. Diakon Karin sing sombong lan ala ati wiwit nggrundel marang sang wali babagan emas sing wis diwènèhaké, nyulut rasa ora seneng marang dhèwèké ing antarané para rohaniawan liyané uga.

"Apa kowe weruh wong anyar iki," ujare marang wong-wong mau, "dhèwèké péngin ngrampas kabèh ing gréja, lan kita bakal salah amarga nyolong bandha gréja."

Karin, sing biyen tau sugih, nggunakake iki minangka alesan kanggo ngusir Santo Epiphanius saka tahta uskup agung, supaya dhèwèké bisa njupuk alih. Kabeh rohaniawan, sing wis dipengaruhi panemune dhèwèké marang tumindak welas asih uskup agung, padha kandha marang Epiphanius:

[3630] Roma – kutha krajan Italia, dumunung ing loro-lorone kali Tiber, ing muara nalika mili menyang segara.

'Apa pangajab kasucian sing wis kowe tampa durung cukup kanggo kowe? Nanging kowe uga mbuwang-mbuwang harta Gréja kaya wong ngumbara lan wong asing sing teka ing kéné mlarat lan telanjang. Mula saka iku, balèkna atusan koin emas marang Gréja, utawa lunga saka kéné, bali menyang panggonan asalmu.'

Sang Wali sabar nampa kahanan iku kanthi meneng. Sawisé bébas saka ikatané, dhèwèké mangkat menyang Roma, adol kabèh bandha-bandhané, banjur bali marang sang wali karo akèh emas. Kabèh emas sing diduwèni saka adol mau diserahaké marang Epifanius, dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé sakabèhé kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan uskupé, lan manggon bareng Epifanius nganti pungkasaning uripé. Nanging sang wali njupuk 100 potongan emas saka emas sing digawa marang dheweke lan maringi marang Karin, kandha:

'Iki emasé Gréja, dipinjamaké kanggo mbebasaké wong kang nduwé utang.'

Karin nampa iku. Ing wektu sing padha, sang wali nabi maringi sisa emas mau marang wong-wong mlarat. Lan Karin, sawisé nglumpukaké para rohaniawan, sombong ngomong ing ngarepé.

"Iki," ujare marang wong-wong mau, "emas sing diborosake Epiphanius, sing tak jaluk bali saka dheweke."

Nanging para rohaniawan banjur nyalahake Karin, sing wis nuntun dheweke mlebu dosa nggrundel lan ngina wong suci, lan kanthi nesu mrentahake dheweke supaya mbalekake potongan emas iki marang wong suci:

'Amarga sang wali,' ujare wong-wong mau, 'nduwé wewenang kanggo mbuwang bandha gréja kanggo pakaryan amal.'

Karina uga nyebabake sang wali akèh kasulitan liyane, nanging piyambakipun nampi kabèh mau kanthi andhap asor.

Sawijining dina, nalika sang wali lagi dhahar awan ing omahé, diladeni kabèh rohaniwan, lan lagi nerangaké sawatara misteri Kitab Suci, ana gagak mabur tekan jendhela lan wiwit kerek. Lan Karin, ngolok-ngolok piwulang sang wali, kandha marang rohaniwan liyané:

'Sapa ing antaramu sing ngerti apa sing diomongake manuk gagak iki nalika muni?'

Nalika kabeh padha meruhi khotbah kanthi tliti, ora ana siji wae sing mangsuli pitakon diakon.

Lan Karin takon kaping pindho lan kaping telu:

'Sapa ing antaramu sing cukup wicaksana kanggo mangerteni omongan gagak iki?'

Nanging isih ora ana sing merhatiin tembungé, padha terus ngrungokaké wulang sing diilhami déning Gusti saka Santo Epifanius. Diakon sing angkuh kuwi pungkasane takon marang sang santo dhéwé:

'Yen kowe pancen wicaksana, critakna apa sing diomongake manuk gagak iki, lan yen kowe bisa, kowe bakal oleh kabèh bandha-bandhaku.'

Wong suci kuwi, ndelok dhèwèké, kandha:

Aku ngerti apa sing diomongake manuk gagak kuwi: manuk kuwi kandha manawa wiwit saiki kowe ora bakal dadi diaken maneh.'

Lan sakwise krungu tembungé sang wali, Karina langsung keserang rasa wedi banget; saliyane kuwi, dhèwèké kena lara, nganti ora bisa manèh lungguh ing meja lan digawa mulih déning para abdi.

Esuké dhèwèké séda. Kabeh rohaniawan padha ketakutan banget, lan wiwit wektu kuwi padha manut lan ngajèni Sang Epifanius, wali Kristus, kanthi pangajab. Janda sing taqwa marang Gusti Allah lan ora nduwé anak saka priya sing wis dihukum nggawa bandha warisan bojone marang uskup ing gréja lan nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah; Salah siji tangane lumpuh kabeh, kahanan sing wis nyerang dhèwèké sepuluh taun kepungkur; sawisé nggawé pratandha salib ing tangané janda sing lara—sing ringkih banget nganti ora bisa nyekel apa-apa—Santa Epifanius mbalèkaké manèh marang kasehatan. Banjur dhèwèké ngangkat janda mau dadi diakonès[3631] , amarga ngakoni yèn dhèwèké suci lan pantes kanggo ngladèni ing gréja. Uskup agungé Gusti Allah, Santo Epifanius, uga nduwèni sih saka Gusti kanggo ndeleng, nalika panyajian kurban tanpa getih, nuruné Roh Suci ing Atas Sajian Suci nalika disajèkaké; lan biasané dhèwèké ora bakal ngrampungaké pandonga panyajian

[3631] Diakones yaiku pelayan gereja wanita sing dipilih saka para janda utawa wanita tuwa sing durung omah-omah ing jaman wiwitan Gereja Kristen. Pelayanan para diakones utamane katingal ing sawetara tugas gereja sing ana gandhengane karo wanita. Contone kalebu: nyiapake wanita kanggo baptisan, mulang wangsulan sing bener marang pitakon saka pembaptis, mbantu uskup nalika maringi sakramen iki marang wong-wong mau, ngolesi lenga ing bagéan awak liyane kajaba bathuk, mulang tata krama sing trep sawisé baptisan, njamin supaya padha ngadeg kanthi tertib ing gréja, lan rawuh nalika ana rembugan karo wong-wong mau sing dipimpin déning uskup, presbiter, lan diakon. Saliyane, para diakonis uga tanggung jawab ngopeni wong mlarat lan wong lara sing butuh pitulungan lan perawatan.

nganti éntuk panglihatan nuruné Roh Suci. Ing sawijining wektu, nalika ngucapake pandonga pangorbanan, uskup sing nindakake Liturgi ora weruh pratandha. Panjenengané mbaleni pandonga kuwi kaping pindho wiwit wiwitan, nanging pratandha kuwi ora katon; banjur sang wali, kanthi luh ing mripat, ndedonga marang Gusti supaya nerangake sabab kedadeyan sing nglarani ati kuwi. Ndelok diakon sing nyekel ripida, sing ngadeg ing sisih kiwa, dhèwèké weruh yèn raié ireng lan bathuké katutupi kusta[3632] . Sawisé njupuk ripida saka dhèwèké, sang wali kandha alus:

"Anakku, aja nampa Karunia Ilahi saiki, nanging mulih dhisik."

Sawisé ninggalake papan suci, bapak rohani mulya weruh rahmat Roh Suci mudhun ing peparing sing wis diparingaké. Sawisé Liturgi, sang wali ngundang diakon sing wis dibalèkaké lan takon apa dhèwèké nduwé dosa tartamtu ing atiné . Diaken mau ngakoni yèn bengi sadurungé dhèwèké ana karo garwané. Banjur sang wali, sawisé nglumpukaké kabèh rohaniwané, ngendika:

'He anak-anakku, sing wis dianggep pantes ngladeni ing mezbah, buwanga sepatu saka hawa napsu daging sing bisu—aja nyedhaki Mezbah Ilahi nalika isih kabèh kapenuhan hawa napsu; rungokna Rasul Suci, sing kandha: *"Wong-wong sing nduwé bojo kudu kaya wong sing ora nduwé"* (1 Kor. 7:29).'

Wiwit wektu kuwi, Santo Epifanius saka Kristus mung ngangkat biarawan sing saleh lan duda sing tanpa cela dadi diakon lan presbiter, ora tau nampa priya sing wis omah-omah. Lan gréja-né, sing dihias déning para peladen sing suci, sumunar kaya panganten wadon sing éndah.

Nganti tekan kéné, uripé Sang Epifanius sing kinurmatan wis diceritakaké déning muridé Yohanes, sing séda nalika nyekel jabatan presbiter. Nanging, sésa uripé sang wali ditulis déning muridé sing liyané – Poluvius. Dhèwèké miwiti kaya mangkéné.

Mulyané Gusti Allah, sing maringi urip lan ngluhuraké wong-wong sing ngluhuraké Panjenengané, kaya Panjenengané wis ngluhuraké abdi Panjenengané Epiphanius kanthi sih-rahmaté sing kaélawan, sing pakaryané sing nggumunaké uga aku dianggep pantes kanggo nyathet. Presbiter sing pinaringan berkah, Yohanes, murid bapa kita sing suci Epifanius, nalika lara lan meh seda, ngundang aku menyang sacedhake panjenengané lan kandha:

– Anakku Poluviy!

"Apa sing Panjenengan paring dhawuh, Bapa?" pitakonku. Kanggo kuwi Yohanes mangsuli:

'Amarga bapak kita Epiphanius nglarang nyathet mujijat-mujijat sing ditindakake Gusti lumantar kasuciane, jupuklah lembaran-lembaran iki, ing ngendi aku wis nyathet sacara rahasia nganti dina iki kabèh sing wis tak deleng; tulis uga apa sing bakal kowe deleng wiwit saiki, amarga Gusti kandha, "*Taun-taun uripmu bakal ditambahake"* (Amsal 9:11), lan kowe bakal tetep ana ing ngarsane kang suci sajrone uripmu. Bab aku, aku arep miwiti lelampahan kang ora bisa dihindari kanggo kabeh manungsa fana. Mula, aja nganti kowe lali nulis, amarga aku digerakake dening Gusti kanggo nulis iki… 'menawa ana, jaluk marang Rama supaya rawuh marang aku,' ujare sawisé.

Aku banjur ngundang uskupé Gusti. Sawisé teka ing ngarsané wong sing lara, dhèwèké kandha:

'Kowe wis kélangan, Yohanes, ing ndedonga marang Gusti Allah kanggo Epiphanius sing wong dosa.'

'Romo,' wangsul wong lara, 'saiki luwih pantes menawa Romo ndedonga kanggo kula, abdi Romo.'

Sawisé uskup ndedonga kanggo wong lara kuwi, dhèwèké kandha marang sang wali:

'Mendekat marang aku, Rama.'

Wong suci nyedhak.

"Pasangna tangan Panjenengan ing mripat kula, Bapa, lan paringana kula ciuman pamungkas, amarga kula sampun badhe mangkat," pangandikane wong sing lagi seda.

Lan sakwise uskup nyandhakake tangane ing mripate lan nyiume, dhèwèké nyerahake nyawane marang Gusti. Sawisé nangis kenceng amarga sedhih marang murid kesayangané, uskup, guruné, ngaturake panguburan kanthi pakurmatan penuh kanggo dhèwèké.

[3632] Kusta iku salah siji penyakit sing paling nular, medeni, lan umume mateni. Biasane diklasifikasikake dadi telung jinis: putih, ireng, lan abang, utawa elephantiasis. Sing pungkasan iku sing paling nular. Asma-asma iki cocog karo telung warna béda saka bintik-bintik ing awak sing muncul sadurunge ana keropongan busuk.

Sawisé kuwi, sang pandhita mutusaké mbangun gréja anyar ing panggonan gréja lawas sing cilik lan rusak parah. Panjenengané nyuwun pitulungan marang Gusti lan nalika sembayang, krungu swara saka dhuwur sing janji bakal nulungi lan dhawuh marang panjenengané supaya miwiti pakaryan sing wis dirancang tanpa ragu-ragu. Sabda Gusti sing ora bakal kliru ora suwe banjur kelakon. Putrané wong Yunani sing kasebut mau, Drakon, wis suwe lara. Bapakné, sawisé ngundang dhokter paling trampil kanggo putrané, weruh yèn kuwi ora ana gunané, lan pungkasane dhèwèké dhéwé uga lara. Wong suci mau, sawisé teka ing omahé, nyembuhaké dhisik anak lan banjur bapaké kanthi pandonga. Banjur Drakon, sawisé pracaya lan dibaptis bebarengan karo kabèh wargané, nyumbang limang ewu zlatics kanggo pambangunan gréja. Lan gréja gedhé sing éndah lan dibangun saka watu diadegaké kanggo kamulyané Gusti Allah.

Warga liyane saka kutha sing padha, sawijining wong pagan sugih sing jenenge Sinisius, kelangan siji-sijine putrane, Eustorgius, umur telulas taun: lara nyeret gulu lan banjur nyekel napas. Kedadene tangisan gedhe ing omahé wong Yunani sugih kuwi. Krungu kabar kuwi, tangga teparo sing Kristen, Hermias, kandha marang ibuné almarhum:

'Bu, menawa Epiphanius Agung teka ing kéné, piyambakipun badhé nguripaké anak panjenengan saking pati.'

Percaya marang tembung tanggane, dheweke nyuwun supaya Epiphanius digawa menyang omahé. Hermias ngundang uskupé Gusti Allah menyang omahé. Nalika tamu mulya iku mlebu, ibu omahé tiba ing sikilé, kandha:

'Tabib agung Kristus, gunakna kabisan panjenengan marang anak kita lan wungonaké saka pati. Yen panjenengan nindakake iki, kita lan kabèh warganing omah bakal langsung mbalik marang Kristus panjenengan.'

'Yen kowe pracaya marang sing disalib,' pangandikane sang wali marang dheweke, 'kowe bakal weruh anakmu urip.'

"Aku ora nduwé pikiran liya kejaba pracaya marang Panjenengané: apa aku bakal weruh anakku urip?"

Banjur sang wali, nyedhaki ambené almarhum, ngusap gulué nganggo tangan tengen lan, karo pandangan sumunar nyawang dhèwèké, alus ngendika:

'Eustorgius!'

Anak lanang kuwi langsung mbukak mripat lan lungguh ing amben. Amarga mujijat sing paling nggumunake iki, kabeh wong sing ana ing omah padha kebak rasa wedi lan heran. Lan bapaké bocah sing wungun saka pati kuwi, bebarengan karo garwané lan kabèh wargané omahé, dibaptis ing asmané Kristus lan maringi sang wali telung ewu potongan emas. Nanging wong sing nindakake mujijat kuwi kandha marang dhèwèké:

– Aku ora njaluk iki; wenehana marang para tukang bangunan gréja.

Lan gréja anyar sing dibangun ing Sinisia dihias kanthi mewah nganggo emas, sawisé nampa Polubius, murid sang wali, dadi presbiteré.

Ing sawijining dina, ana sidroe diaken teka ing pulo Siprus saka Yerusalem lan nyritakaké marang sang wali babagan Yohanes, Uskup Yerusalem, kanthi nggambaraké yèn dhèwèké iku wong sing rakus dhuwit lan ngremehké wong mlarat. Yohanes biyèn tau dadi sesama biksu karo Epifanius ing biaraé Hilarion Agung. Dheweke nulis layang pangajab marang kenalane, ngajak supaya nambani wong mlarat kanthi welas asih. Nanging wong serakah kuwi ora nggatekake ajabé wong suci saka Gusti. Sawisé sawetara taun, Uskup Agung Siprus kandha marang muridé, Poluvius:

'Ayo padha lunga, anakku, menyang Yerusalem kanggo ngurmati Salib Suci lan Makam Gusti. Sawise padha ngaturake pangurmatan, kita bakal bali.'

Mula saka iku padha numpak kapal saka Siprus menyang Kaisarea Filipi, lan saka kana padha lelungan menyang Yerusalem. Sawisé ngajèni papan-papan suci ing kana, padha sowan marang Uskup Yohanes, sing bungah banget ndeleng Epifanius. Wali saka Siprus kandha marang dhèwèké:

'Sedulur, tulung nyedhiyakake panggonan panginepan kanggo kula, awit kula kepengin manggon ing kene sawatara wektu.'

Uskup Yerusalem nyukupi panyuwunan tamu mau. Sawisé maringi omah sing mewah, dhèwèké ngajak tamu mau dhahar bebarengan saben dina. Tamu kuwi, nalika weruh ing siji sisih akèh piranti pérak sing digawa bareng panganan lan omben-omben, lan krungu ing sisih liya gumrudhingé wong-wong mlarat bab kikiré

Yohanes, banjur mikir cara supaya Yohanes gelem loma. Mula sawijining dina dhèwèké kandha marang tuan omah sugih kuwi:

'Bapa Yohanes, nyilihna aku piranti perak iki sedhela: ana sawetara wong pinunjul sing teka marang aku saka Siprus, lan aku kepengin nampani wong-wong mau ing omahku, supaya aku bisa mbanggakake marang wong-wong mau babagan kabecikanmu lan bab piranti perak ing omahmu sing wis kowe paringake kanggo aku kanggo pangasoanku. Iki bakal nggawa pakurmatan kanggo sampeyan, amarga nalika para tamu bali menyang omahé, padha bakal nyritakaké marang wong-wong pinunjul liyané sepira gedhé katresnan sampeyan marang aku, lan sepira agungé kamulyan, pakurmatan, lan kasugihan ing omah sampeyan. Mula, nyilihna aku kabèh piranti pérak iki sakedhap waé. Aku bakal mbalèkaké enggal, kanthi rasa syukur."

Yohanes nggawa piranti pérak sing akèh lan manéka warna. Banjur Epifanius takon:

'Apa Panjenengan nduwé manèh, Bapa?'

'Iku wis cukup,' wangsul wong serakah lan nguber kamulyan kuwi, 'malah iki.'

'Ora,' kandha Epiphanius, 'nanging wenehana aku kabeh sing paling larang regane lan paling apik, supaya para tamu padha gumun lan kowe nampa kamulyan paling agung.'

Yohanes nggawa piranti paling apik marang dheweke, kandha:

'Jupuk apa waé sing panjenengan karepake, Bapa Epiphanius.'

Sang wali njupuk saka dheweke watara 1.500 liter pérak[3633] lan nggawa menyang kamare. Ing wektu kuwi, tukang pérak sing jenenge Asterius teka ing Yerusalem saka Roma kanggo urusan bisnis. Sang wali adol pérak sing wis diparingi dening uskup lokal marang pedagang mau kanthi rega sing adil. Sawisé tuku, Asterius bali menyang panginepané. Nanging wongé Gusti Allah iku nyaluraké dhuwit sing dipikolehi saka adol mau marang wong mlarat awan lan bengi – nganti koin pungkasan. Sawisé sawetara dina, Yohanes kandha marang Epifanius:

'Kembarana aku, Rama, pirak sing wis tak paringake marang panjenengan.'

'Sabar, Pak,' wangsul Uskup Agung Siprus, 'Aku bakal maringi kowe kabeh: aku kepengin nyuguhake tamu ing omahku sepisan maneh.'

Sawisé sawetara dina manèh, Uskup Yerusalem, ing gréja ing ngendi wit panguripan Salibé Gusti disimpen, manèh ngélingaké sing kinurmatan mau supaya mbalèkaké péraké.

"Wenehana aku maneh," ujare marang dhèwèké, "perak sing wis kok jupuk saka aku."

"Aku wis kandha marang sampeyan, Bapa," wangsul Epiphanius alon, "kabeh bakal tak balekake, nanging tulung sabar sethithik."

Krungu wangsulan kuwi, Yohanes sing kebak nesu nyekel Epifanius saka sandhangane lan nyekel kuwi kenceng, banjur ngancem:

'Sampeyan ora kena lunga saka kéné, ora kena lungguh, ora kena ngaso, nganti sampeyan mbalekaké pérakku. Wah, wong jahat lan licik! Balèkna apa sing wis sampeyan jupuk; balèkna marang Gréja apa sing kagungané Gréja.'

Epifanius ora keganggu karo tingkah laku wong sing nesu kuwi. Dheweke tetep katon alus. Ing wektu sing padha, Uskup Yerusalem sing nesu ngganggu wong mulya kuwi watara rong jam. Kabeh sing ana ing gréja, krungu tembung kasar sing ditujokake marang sang wali, padha gumun. Nanging wong sing dicaci mau, nalika weruh nesu lan ambeké sing tanpa kendhat saka sing nuduh, ngempitaké ambune ing pasuryané, lan sakwisé kuwi wong mau langsung kabuta. Tanpa disengaja, Yohanes kaget lan kagum marang paukuman mujijat iki, bebarengan karo kabèh sing ana ing kono padha sujud ing ngarepé sang wali, nyuwun supaya ndedonga marang Gusti supaya paningalé dibalèkaké.

'Mlaku lan sembahyang marang Kayu Suci Salibé Gusti,' wangsulé wongé Gusti marang panyuwuné, 'lan kowé bakal éntuk manèh pandelenganmu.'

Nanging wong sing wis diukum kuwi ora lunga saka sacedhake Epiphanius, terus nyuwun marang dhèwèké. Banjur sang wali agung, mbukak lambéné sing kebak kawruh saka Gusti, paring piwulang dawa marang wong serakah kuwi bab katresnan marang kasederhanaan lan sedekah. Sawisé ndedonga lan nempataké tangané

[3633] Litra iku satunggaling unit bobot sing padha karo 72 zolotnik. Litra perak regané nganti 42 rubel, déné litra emas regané nganti 506 rubel.

ing mripaté, dhèwèké mbalèkaké pandangane ing mripat tengené. Wong sing wis setengah mari iku nyuwun marang sing bisa nindakake mujijat supaya mripat kiwa uga bisa ndeleng maneh. Nanging sang wali mangsuli:

'Iki dudu pakaryanku, anakku, nanging pakaryané Gusti Allah: awit Gusti Allah sing wis nutup mripat, Gusti Allah uga sing bakal mbukak, supaya kowe bisa waras.'

Sawisé paukuman iki, Yohanes malih, dadi welas asih marang wong mlarat lan lurus ing kabèh tindak-tanduké.

Nalika bali saka Yerusalem menyang keuskupané, Epifanius nemoni loro badut sing kepéngin ngolok-olok dhèwèké kaya mangkéné. Nalika weruh sang wali saka adoh, salah sijiné pura-pura mati. Sing sijiné, nalika sang wali nyedhak, kandha marang dhèwèké:

'Romo, rawuh marang wong mati lan tutupi awak telanjangé nganggo sandhangan.'

Nanging sang wali, nalika ndeleng wong sing pura-pura kuwi, ngadhep mangetan kanggo ndedonga kanggo wong sing wis seda. Sawisé ndedonga, piyambakipun nyopot sandhangané dhéwé lan nutupi 'wong mati' mau nganggo sandhangané, banjur nerusaké lelampahané.

Sawisé dhèwèké lunga, wong sing isih urip kandha marang sing pura-pura mati:

'Munggah, sedulur; wong bodho kuwi wis lunga.'

Nanging wong iku ora mangsuli. Sawisé disaur kaping pindho lan didorong, dhèwèké weruh yèn wong kuwi pancèn wis mati. Kebak rasa medeni, badut kuwi mlayu ngoyak uskupé Gusti Allah. Sawisé nyusul pangripta mujijat agung kuwi, dhèwèké nyungkur ing sikilé, nyuwun pangapura kanggo dosané lan nyuwun marang dhèwèké supaya mbusak sandhangané lan ikatan pati saka awak wong sing wis dihukum kuwi.

'Mlayu, anakku,' wangsul sang wali, 'kuburana wong mati iku: amarga dhèwèké wis seda sadurungé kowé miwiti nyuwun sandhangan kanggo nutupi awaké.'

Nalika Uskup Siprus rawuh ing kutha katedralé, utusan saka Roma teka marang piyambakipun kanthi panyuwunan kanggo marasaké Proklisia – putri Kaisar Theodosius Agung[3634] lan adhine Arcadius lan Honorius[3635] , sing wis omah-omah karo sawijining bangsawan patrisi – saka sawijining lara sing suwé lan ora bisa mari. Warta teka para utusan saka kaisar tekan ing kupinge Faustinian, sawijining pagané lokal sing pinunjul, ajiné dhuwur, lan sugih banget, sing nyimpen mungsuhan jero marang Santo Epiphanius. Faustinian ngajak para utusan mau menyang omahé lan nyuguhaké saben dina. Sajeroning manggon bareng karo dhèwèké, dhèwèké meh ora tau mandheg ngina santo mau.

"Ngapa kowe pracaya marang penipu iki kaya-kaya dhèwèké Gusti Allah?" ujare marang wong-wong mau. "Ngapa kowe ngrungokaké tembung kosongé? Dhèwèké mung ngomong goroh lan nindakake kabiasaan ala banget."

[3634] Teodosius Agung mrentah wiwit taun 389 nganti 395 ing Wétan, lan wiwit taun 392 nganti 395 ing Kulon Kakaisaran Yunani-Romawi. Dheweke maringi pukulan pungkasan marang paganisme kanthi dadi panguwasa tunggal ing taun 392. Theodosius ngetokake undang-undang sing nganggep pangibadah marang dewa-dewa minangka tindak pidana sing padha karo lèse-majesté.

[3635] Arcadius, Kaisar Romawi Wétan lan putrané Theodosius Agung, nampa Kakaisaran Wétan sawisé seda bapakné (395), déné adhine Honorius nampa Kakaisaran Kulon; dhèwèké lair taun 377 lan seda taun 408. Sajrone pamaréntahané, nagara dipimpin déning wong-wong sing bisa nguasani sang kaisar sing ringkih tekadé. Mula, ing wiwitan pamaréntahané, nagara dipimpin déning Rufinus, sing nambah beban pajak sing wis gedhé banget, nglipatgandhaké jumlah denda, lan kanthi mangkono nyebaraké rasa wedi ing kakaisaran. Sawisé Rufinus seda, panggantosé yaiku eunukh Eutropius, lan nalika Maharani Eudoxia kasil ngetokaké paukuman pati marang Eutropius (399), Arcadius banjur sakabèhé kapengaruh bojone, sing misuwur mungsuh marang Santo Yohanes Krisostomus, Patriark Konstantinopel wektu kuwi. Sajrone pamaréntahan Kaisar Arcadius, para misionaris sing wis dilengkapi surat wewenang saka dhèwèké nyebaraké agama Kristen ing pérangan provinsi ing ngendi wong-wong pagan isih manggon.

Honorius, adhine Arcadius, dadi Kaisar Romawi Kulon. Ing wiwitan pamaréntahané, pamaréntahan dipimpin déning politikus sing cerdik lan komandan militèr kondhang, Stilicho, sing bola-bali wis nolak serangan marang kakaisaran saka bangsa Visigoth, Vandal, Suebi, lan Burgundia. Sawisé ambruk lan dihukum pati, nasib kakaisaran dadi tambah parah. Ing taun 408, pimpinan Visigoth Alaric ngurung kutha Roma lan meksa kutha kasebut mbayar upeti abot; ing taun 410, dhèwèké nyekel kutha kasebut lan ngidini pasukane ngrampok. Sawisé Alaric seda, iparé Ataulf nggawe prajanji tentrem karo Honorius, sawisé kuwi pasukan Visigoth mundur ngliwati Pegunungan Alpen. Ing jaman Honorius, taun 411, diadani konsili nglawan para skismatis Donatist, sing wis mecah saka Gréja amarga Gréja nampa wong-wong sing bali taubat saka kapercayan nalika panganiayaan; miturut panemune, Gréja ora suci maneh yen ana wong dosa ing antarané anggotane. Miturut prentah Honorius, kabèh candhi pagan sing isih ana dirubuhaké, lan para pagané dhéwé dicopot saka jabatan umum.

Nanging dumadakan, Santo Epifanius sing ditemani wong-wong Romawi lan Faustinian padha ketemu ing sawijining panggonan pambangunan gréja. Ing ngarepé mripaté kabèh, nalika padha ngadeg ing gréja sing isih dibangun, ana tukang kayu sing kesandhung tiba saka pucuk nganti tekan lemah lan nginjak mungsuhé sang santo nganggo sikilé. Kanthi nggumuné kabèh wong, wong sing tiba kuwi ora tatu sak ciliké lan langsung tangi; nanging Faustinian, kena hantaman kuwi, tiba mati. Epiphanius, nyedhak lan nyekel tangane, kandha:

'Bangun, anakku, ing asmané Gusti, lan mulih kanthi waras.'

Lan sakwise kuwi wong sing mati kuwi urip maneh, banjur tangi lan mulih. Bojoné Faustinian, nalika krungu kabar yèn bojone wis mati lan tangi maneh kanthi ora disangka-sangka, nggawa 1.000 koin emas marang sing marasake bojone.

'Aja diwenehake marang aku,' pangandikane sang pandhita marang dheweke, 'nanging marang gréja, lan kowe bakal nduwé harta ing swarga.'

Sawisé kuwi, wongé Gusti Allah mau lunga menyang Roma. Ing kono, lumantar pandonga lan pratandha salib, dhèwèké marasaké Proclisia, nguripaké manèh anaké sing anyar lair saka pati, mbaptisaké anaké mau, lan uga mbaptisaké loro putra kraton, Honorius lan Arcadius. Mengko, pangripta mujijat agung iku diundang menyang Konstantinopel déning Kaisar Theodosius Agung dhéwé, sing nandhang lara sikil sing ora bisa mari lan nyiksa banget. Santo Epifanius marasaké dhèwèké mung sajrone sak jam kanthi nggawé pratandha salib, mula dhèwèké nampa pangalembana istimewa saka Theodosius.

Ing sawijining taun, ana pacekitan gedhe ing pulo Siprus. Wong mlarat lan wong sengsara mati akèh banget amarga kahanan kuwi. Ing wektu sing padha, wong sugih kakehan Faustinianus, senadyan duwé lumbung gandum, jelai, lan pari liyané sing akèh, adol roti kanthi rega sing larang banget.

"Kanca apikku," pangandikane sang wali marang dhèwèké sawijining dina, "paringna aku gandum saka lumbungmu kanggo nyukupi wong mlarat, lan aku bakal nduwé utang budi marang kowe."

"Ndangakna marang Yesusmu, kang kok pracaya," wangsul wong pagane kang atiné atos kanthi mesem sinis, "muga-muga Panjenengané maringi gandum kanggo nyukupi kanca-kanca gelandhenganmu."

Nanging apa sing diucapake kanthi ejekan kuwi dadi kasunyatan. Santo Epifanius nduwèni kabiasaan saleh ngunjungi makam para martir suci saben bengi lan ing kono ndedonga marang Gusti supaya paring apa waé sing dibutuhaké; Santo Epifanius nguwatké pandongane kanthi nyuwun marang para martir suci supaya dadi perantara ing ngarsané

Gusti, lan dhèwèké tansah nampa apa sing dijaluké. Lan saiki, miturut kabiasaané, Santo Epifanius lunga ing wengi menyang kuburan para martir suci, ing kono kanthi luh dhèwèké ndedonga marang Gusti sing welas asih supaya nylametaké wong-wong sing lagi keluwen. Nalika dhèwèké ndedonga, dhèwèké krungu swara sing kandha marang dhèwèké:

'Epiphanius! Maju tanpa wedi menyang candhiDie[3636] , lawangé bakal kabuka ing ngarepmu, lan kowé bakal nemokaké emas lan pérak ing njero; jupuk kuwi lan tuku millet, gandum barli, lan gandum liyané saka Faustinianus, lan wènèhana marang wong mlarat.'

Kajaba iku, candhi iki sing dikenal minangka 'Kuta Dieva' wis dikunci wiwit para panguwasa Kristen sing nguwasani negara, kanthi prentah raja, nutup lan nyegel kabèh candhi supaya ora ana maneh kurban tanpa Gusti utawa kurban setan sing ditindakake ing kana. Kabar sumebar ing antarané wong-wong—sing diyakini tenan déning wong-wong pagan—yèn ora ana manungsa sing bisa nyedhaki utawa nyentuh candhi mau: wong sing kaya ngono bakal (konon) langsung mati mendadak ing papan kuwi. Lan saben uwong padha ngindhari candhi kuwi saka adoh , luwih-luwih amarga para setan padha medeni wong nganggo ancaman lan malah mateni para wong Kristen sing, kanthi idiné Gusti, nduwèni kuwasa sing padha kaya marang para pemuja pagan.

Manut dhawuhe Gusti, Santo Epifanius langsung mangkat menyang omah berhala, lawangé langsung kabuka; ing kono panjenengané nemokaké akèh emas lan pérak. Kanthi bandha sing éntuk kanthi mujijat kuwi, panjenengané miwiti tuku roti saka Faustinianus. Wong sugih sing seneng dhuwit mau kanthi seneng ngedol kabèh pasokan roti ing omahé marang Santo Epifanius, sing liwat kabecikan uskup sing welas asih mau, kabèh tekan omahé wong mlarat lan wong sing ora duwé apa-apa. Mangkono wong-wong sing luwe éntuk pangan, déné omahé Faustinianus sing sugih malah kehabisan lan paceklik kedadéan ing kana. Isin nyuwun pangan marang

[3636] Pura iki dijenengi 'Diae' amarga didedikasikake marang dewa pagan Diae, utawa Zeus.

sang pandhita kanggo keluargané dhéwé, wong sugih iku ngutus kancané, Longinus, karo emas lan sewelas kapal menyang Calabria[3637] . Nanging nalika lelungan bali, kapal-kapal sing kebak roti kuwi ora disangka-sangka karam amarga badai gedhé sewatus stadia saka kutha. Nalika ngerti kasangsarane, Faustinian kanthi sedhih banget ngumpat Gusti Kang Maha Kuwasa lan sang wali.

"Delengen," ujare, "piala sing digawé dukun Kristen iki marang aku: ora mung liwat tipuané dhèwèké wis nyopot pangan saka omahku ing daratan, nanging uga ngrusak gandumku ing segara, nggawe kapal-kapalku karam amarga pakaryané setan."

Ing wektu sing padha, segara kang nggelombang ngumbah gandum sing klelep tekan pesisir Salamis. Para gelandangan padha nglumpukake. Mangkono kedadéyan tembunging mazmur: *'Wong mlarat nandhang sangsara lan luwe, nanging wong sing ngupaya Gusti ora kekurangan kabecikan apa wae'* (Mazmur 33:11).

Ing pinggir keluwen, garwané wong sugih sing kena paukuman ngirimaké emas marang sang wali kanthi panyuwunan supaya tuku roti kanggo keluargané, nanging sang wali ngembalikaké emas mau marang dhèwèké kanthi pangandika:

'Saiki jupuk saka aku, tanpa mbayar, sak pira sing kowe butuhake, lan kowe bakal mbalekake marang aku nalika panèn teka.'

Wong sugih kuwi dhéwé, amarga nesu marang sang wali, ngajak diakon jahat Rufinus mateni wong suci mau, lan janji bakal migunakaké bandha lan koneksiné kanggo ngangkat Rufinus dadi uskup. Nanging Gusti Allah nylametaké abdi Panjenengané saka tipuané wong jahat mau. Diakon kuwi nyiapake piso sing landhep, pucuke dipasang supaya nancep munggah ing kursi uskup ing mezbah agung ing gréja; banjur nutupi kursi mau nganggo lawon kaya biasané. Kabeh mau dilakoni kanthi niyat supaya nalika sang wali lungguh ing wektu sing wis ditemtokake sajrone ibadah, piyambaké bakal kena tusukan piso sing mateni. Nanging wayahe teka nalika, miturut tata cara liturgi, uskup kudu lungguh ing tahta sing dhuwur; nalika nyedhaki tahta kuwi, Santo Epifanius kandha marang diakon Rufinus:

'Jupuk, anakku, penutup saka kursi.'

Nanging Rufinus ora manut, sanajan sang wali ngulang parentahé kaping telu. Banjur Sang Wali Epifanius nyopot penutupé dhéwé, nalika kuwi pisoane tiba lan bilahé nembus sikil tengené diakon.

Nalika nyadari niat licik sang diakon, Santo Epifanius ngendika:

'Mandheg, anakku, saka rencanamu sing licik, supaya ora ana cilaka sing luwih gedhe tumeka marang kowe; saiki metu saka gréja, amarga kowe ora pantes nampa Misteri Suci.'

Diaken kuwi, sawisé bali menyang omah, lara lan seda ing dina katelu. Bab Faustinian, dhèwèké ora suwé dituduh marang raja amarga ngucapake kecap-kecap sing nyinggung lan dipenjara déning raja ing penjara Konstantinopel. Amarga tresna marang mungsuhé, sang wali kersa nyuwun marang sang raja supaya si diaken mau dibebasaké. Nanging sang raja, amarga nesu, nglarang sang wali supaya ora ndedonga kanggo piyambaké. Sang wali meneng bae lan sawisé sawatara wektu, ngrasakaké sedhih amarga pati Faustinian sing ora dikira-kira ing panjara. Sawisé bojone seda, garwané Faustinian nyumbangaké kabèh bandhané marang gréja lan manut kersané, diangkat dadi diakonis déning sang wali.

Antarane wolu puluh biksu sing manggon ing omah uskup Santo Epifanius ana sidroe diaken jenenge Savin, sing misuwur amarga uripé sing luhur, pinter, lan trampilé ing nyusun karya-karya sing fasih. Antarane liya-liyane, dhèwèké nyerat riwayat uripé Santo Epifanius; ing cathetané, dhèwèké njlèntrèhaké pangibadah bengi-bengi sang wali, sujudé kanthi nyuwun, lan mujijat-mujijat sing ditindakake. Minangka pangajèn marang sipat-sipat istiméwa hierodiakon iki, uskup agung ngangkat dhèwèké dadi hakim ing babagan urusan gréja. Ing sawijining wektu, ana wong sugih sing kandha bebener lan wong mlarat sing menehi kesaksian palsu padha teka ing ngarepe pangadilan. Hakim mau, amarga welas marang wong mlarat, mbela dheweke. Nalika sidang, sang wali teka kanthi rahasia lan ndhelik ing panggonan sing ora katon, banjur metu sakwise krungu hakim ngeculake wong mlarat sing ora adil mau.

"Anakku," pangandikane uskup agung marang hakim, "menawa, nulis buku lan renungana tembunging Kitab Suci, supaya kowe bisa sinau ngadili kanthi adil, awit wis katulis: *'Aja mbelokaké kaadilan; aja pilih kasih marang wong mlarat utawa wong gedhé; kowe kudu ngadili sesamamu kanthi adil'* (Imamat 19:15).

[3637] Calabria iku jeneng kuna kanggo pulo Poros ing Teluk Saronik.

Wiwit wektu kuwi, Santo Epifanius tansah ngadili dhéwé kabèh wong sing teka marang dhèwèké.

Kanthi ngopeni karo tliti kawanané, dhèwèké ngalahaké para bidah loro-loroné nganggo tembung lan mujijat. Dhèwèké ndemem uskup bidah Aetius[3638] ; Aetius seda enem dina sawisé, lan akèh saka para penganuté, sawisé nyekseni mujijat iki, padha mbalèk dadi Ortodoks, nyuwun pangapura ing sikilé pangripta mujijat. Saliyane, pangreksa iman sejati sing semangat iki nulis marang raja babagan kabèh ahli bidah sing ora tobat. Raja maringi wewenang marang dhèwèké kanggo ngusir saka Siprus. Amarga kabèh kuwi, kumpulan rohanié panggembala sing becik aman saka srigala galak.

Sawise ngemban beban abot saka jabatan imam pirang-pirang taun lan wis tekan yuswa tuwa, Santo Epifanius nyedhak pungkasaning urip sing pinaringan berkah. Ora suwe sadurunge kuwi, dhèwèké kudu lelungan menyang Konstantinopel amarga alesan ing ngisor iki. Eudoxia, garwané Kaisar Arcadius sing mrentah ing Wétan sawisé bapaké, Kaisar Theodosius Agung, sawisé sarujuk karo Theophilus, Patriark Alexandria[3639] , bab pangusiran Yohanes Krisostomus, Patriark Konstantinopel, ngyakinaké Epifanius lumantar layang-layangé sing ngapusi supaya teka ing Konstantinopel kanggo konsili. Ing layang-layang mau, Theophilus ngumpat Yohanes, ngaku yèn dhèwèké iku bidah sing nduwèni pandangan kaya Origen[3640] . Amarga prasaja, sang wali pracaya lan mangkat menyang Konstantinopel. Nalika audiensi karo kaisar, kaisar nampa berkahé lan takon umuré.

'Enem puluh taun,' wangsulé Santo Epifanius, 'aku diangkat dadi uskup, lan wis ngladèni dadi uskup suwéné 55 taun telung wulan. Mula, umuréku kabèh 115 taun telung wulan.'

Kaisar ngajeni rambute sing wis uban lan pasuryane sing suci. Nanging Maharani Eudoxia nyaur sang wali marang dhèwèké lan kandha:

'Romo Epiphanius, panjenengan wis mangertos menawa sakabèhing Kakaisaran Romawi ana ing tangan kita: mula dina iki aku bakal maringi panjenengan kabèh wewenang gerejawi, yèn panjenengan gelem manut marang aku, marasaké sedhih ing atiku, lan nindakake karsa aku.'

"Ngomonga, putriku," wangsul sang wali, "kula badhé ngupaya sak kuwatos kula supados sagunging pakaryan ingkang mimpin dhateng kaslametan atimu."

Banjur sang ratu, kanthi licik arep meksa sang wali supaya manut karo rencanane, wiwit ngendika marang sang wali kaya ngene babagan Santo Krisostomus:

'Yohanes iki wis kabuktèn ora pantes mimpin Gréja lan nyekel jabatan sing dhuwur kaya ngono, amarga dhèwèké wis mbrontak marang raja lan ora maringi kita pakurmatan sing pantes. Kajaba iku, akèh wong kandha yèn dhèwèké wis suwé dadi bidah. Mula saka iku, kita wis mutusaké ngadani konsili lan sawisé mbusak dhèwèké saka jabatane, ngangkat wong liya ing panggonané—wong sing bisa ngatur Gréja kanthi tertib—supaya wiwit saiki karajan kita tentrem.

Nalika piyambakipun ngandika, sang ratu gemeter amarga nesu gedhe.

[3638] Aetius utawa Aetius – sidroe diaken saka Antiohia sing seda ing taun 370; manut ajaran Arius, piyambakipun mimpin para Arian, ingkang mbantah manawa Putraning Allah punika saking substansi ingkang sami kaliyan Allah Rama lan mulane kanthi terang-terangan negesake ketidaksamaan Pribadi Kapindho saking Trinitas Ingkang Maha Suci kaliyan Pribadi Kapisan.

[3639] Theophilus njabat minangka patriark wiwit taun 386 nganti 412

[3640] Origen – guru Kristen misuwur saka Gréja Alexandria (w. 254) – iku kaajaiban jamané amarga akal budiné sing amba lan kawruh sing jero. Akeh Bapa Gereja sing paling pinunjul ngajeni banget karya teologis lan prestasi Origen; nanging sawisé kuwi, nalika dhèwèké isih urip, ing rong konsili lokal ing Alexandria, lan sawisé seda ing Konsili lokal Konstantinopel taun 543, dhèwèké diukum minangka bidah. Sanadyan ora nampilake panemune sing ora ortodoks minangka bebener sing ora bisa owah, Origen tetep nduweni panemu sing salah babagan akèh bebener ing doktrin Gréja Kristen, mulané sawatara wong nganggep kesetiaané marang dogma Kristen sing paling dhasar iku patut diraguhi. Ing ngembangaké doktrin pra-eksistensi jiwa sing ora ortodoks, dhèwèké nduwèni pandangan sing salah babagan Kristus, kanthi ngandhakake yèn Gusti Allah wis nyipta sawatara makhluk rohani kanthi martabat sing padha, sing bisa mangertèni Keilahian lan dadi kaya Panjenengané; Salah siji roh sing diciptakaké kuwi katarik marang Keilahian kanthi katresnan kang murub banget nganti dadi nyawiji kang ora bisa dipisah karo Sabda Ilahi, utawa dadi wadhah ciptaan Panjenengané; iki, miturut pamanggihé Origen, yaiku jiwa manungsa sing lumantar iku Gusti Sabda bisa inkarnasi ing bumi, amarga, miturut pandangane sing *salah*, inkarnasi langsung Déwa iku ora bisa dibayangaké. Kanthi nyekel pandangan sesat bab inkarnasi Gusti Sabda lan pambentukan donya lan manungsa, Origen uga mangerteni pati Kristus kanthi makna sing ora ortodoks, nganggap iku minangka prastawa sing bola-bali sacara rohani ing alam rohani lan nduwèni pangaruh marang kamardikan para malaikat, nalika ngatributake kakehan pakaryan kaslametan marang kekuwatan lumrah sing diduwèni manungsa. Origen uga kliru ing sawetara aspek piwulangé bab Kebangkitan lan gesang sawisé mati, contoné ing pracaya yèn setan bisa slamet; lan ing tafsir Kitab Suci, dhèwèké ngartèni akèh banget kanthi makna mistik, saéngga ngrusak makna sajarah Kitab Suci.

'Ora perlu,' ujare maneh, 'ngganggu akèh bapak-bapak kanthi ngundang menyang sinode; nanging mugi paduka, Bapak, paring putusan supaya dhèwèké diusir saka Gréja lan digantèkaké wong liya sing bakal dituduhaké Gusti Allah. Aku, déné aku, bakal njamin supaya dhèwèké manut marang putusan paduka.'

"Putriku," wangsul sang wali, "rungokna pitutur bapakmu tanpa nesu! Yen Yohanes, kaya sing kok kandhakake, pancen wong sesat, lan yen dheweke ora tobat saka kesesatané, mula dheweke ora pantes njabat patriark, lan kita bakal tumindak miturut dhawuhmu." Nanging yèn panjenengan kersa ngusir dhèwèké mung amarga salah siji kaluputan, yaiku wis ngumpat panjenengan, mula Epifanius ora bakal maringi idin marang iki. Amarga pantesé raja iku welas asih, ora mbales dendam, nanging apikan, alus, lan ngapura caci maki sing ditujokaké marang dhèwèké dhéwé, awit panjenengan uga nduwèni Raja ing swarga lan nyuwun pangapura marang Panjenengané kanggo dosa-dosa panjenengan. *'Nduwé welas asih, kaya Rama sampeyan sing welas asih'* (Lukas 6:36).

Sawisé krungu tembung-tembungé kuwi, nesuné ratu sing sombong kuwi malah tambah kobong. Kanthi nangis amarga nesu banget, dhèwèké kandha kanthi nesu:

'Yen kowe ngalangi pangasingané Yohanes, aku bakal mbukak maneh candhi-candhi pagan lan njamin akèh wong sing wis mbalik saka Gusti Allah bakal miwiti nyembah berhala, lan sing pungkasan bakal luwih ala tinimbang sing sepisanan.'

Epiphanius, kaget karo nesune sing gedhe, kandha:

Aku ora salah karo tuduhan kuwi.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké ninggalaké kamar kraton. Ing wektu sing padha, kabar sumebar ing saindenging kutha babagan patemon Epiphanius karo ratu bab pangusiran John lan persetujuané karo dhèwèké. Kabar iki tekan wong sing paling kena pengaruh. Wali Konstantinopel langsung nulis ing ngisor iki marang Epiphanius:

'Sedulur Epiphanius, aku krungu yèn kowé nyaranaké pangasinganku; mula, élinga, yèn kowé ora bakal tau manèh ndeleng keuskupanmu.'

Santo Epifanius mangsuli:

'Wahai Paus Martir Yohanes, sanadyan kowe diperlakoni salah, kowe bakal menang; nanging kowe uga ora bakal tekan panggonan panggonan pangasinganmu.'

Lan ramalan loro priya mau kabukten bener.

Ndeleng karsa kang arep ngukum Santo Yohanes kanthi ora adil, Santo Epifanius nolak melu ing pangadilan kang ora sah kuwi. Sawisé numpak kapal kanthi rahasia bebarengan karo kanca-kanca cedhaké, dhèwèké banjur bali menyang omahé. Nalika nglayar ing segara, krasa kesel amarga tuwa lan wis weruh yen dhèwèké bakal enggal lunga kanggo kumpul karo Gusti Allah, dhèwèké wiwit ngandika marang para muridé kaya mangkéné:

Anakku, tansah netepi dhawuhku, lan katresnané Gusti Allah bakal tetep ana ing antaramu: kowe padha ngerti sepira akèh sangsara kang wis kebak ing uripku, lan aku ora nganggep kuwi sangsara, nanging tansah bungah amarga Gusti Allah; lan Gusti Allah ora ninggalake aku, nanging nylametaké aku saka saben bala mungsuh: *"'Kabeh prekara nyawiji kanggo kabecikan tumrap wong-wong sing tresna marang Gusti*' (Roma 8:28). Ing sawijining wektu, para kekasihku, nalika aku manggon ing ara-ara samun lan ndedonga marang Kristus Gusti supaya nylametake aku saka tipuan mungsuh, dumadakan, kanthi idin Gusti, akèh setan teka marang aku; sawisé padha nyabet aku nganti tiba ing lemah lan nyekel sikilku, padha nyeret aku ing lemah; nalika sawatara saka wong-wong mau padha nggebuki aku. Padha nindakake iki marang aku sajrone sepuluh dina, banjur padha sirna. Lan wiwit wektu kuwi, aku ora tau ndeleng maneh nganti pungkasaning uripku. Mung wong-wong jahat, para bidah, sing nyebabake aku kasangsaran. Ati-ati, anak-anakku, lan rungokna tembung Epiphanius sing wong dosa. Aja ngidamake bandha, lan bandha akèh bakal teka marang kowe. Aja nyimpen kebencian marang sapa waé, lan kowe bakal katresnani Gusti. Aja ngumpat marang sedulurmu, lan iri setan ora bakal nyekel kowe. Lari kaya ngendhok sing mbebayani saka bidah-bidah sing wis tak tulis ing buku *Panaria*[3641] . Adoh saka lan jaga awakmu

[3641] Karyané *Panaria* (tegesé 'apotek' utawa 'kotak obat') iku sawijining paparan lan bantahan marang 20 aliran sesat pra-Kristen lan 80 aliran sesat Kristen. Salah siji karya Epiphanius liyane, sing judhule *Anchoratus* (jangkar), dikhususake kanggo mbantah bidah; ing kono, dheweke nerangake doktrin Ortodoks babagan Tritunggal, Inkarnasi, Kebangkitan wong mati, lan gesang sing bakal teka, utamane

saka hawa donya sing ngobong badan lan pikiran. Wigatenana menawa iki iku tipuané Setan; amarga sanadyan dagingé wong sing ora waspada ora mbrontak, pikirané isih ngidamké kabecikan. Nanging yèn pikiran kita waspada lan éling marang Gusti, kita bisa gampang ngalahaké mungsuh.

Sawisé maringi akèh piwulang rohani marang para muridé, Sang Reverend prédhiksi marang Poluvius yèn dhèwèké bakal cepet dadi uskup kutha Rinokirsk ing Thebaid Élu. Marang para budhak galley, dhèwèké ngandhani yèn bakal ana badai sing bakal teka enggal, lan ngélingaké supaya aja padha wedi, nanging ngandelaké marang Gusti Allah. Marang salah sijiné dhèwèké kandha:

'Aja nggodha wong liya, supaya kowe ora kagoda.'

Wong suci ngendika kabèh tembung mau jam 11 esuk. Nalika srengéngé surup, ana badai gedhé sing nganti rong dina lan ndadèkaké kabèh pelaut padha wedi banget. Bab sang wali, nalika ing ranjang pati dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya kapal lan kabèh sing ana ing kapal kaslametaké. Ing dina katelu, dhèwèké maringi pitutur marang para muridé supaya nyalaké arang, nyelehaké kemenyan ing arang mau, lan ndedonga marang Gusti. Sawisé dhèwèké dhéwé ndedonga, dhèwèké nyekel kabèh muridé, nyium, lan ngendika tembung pungkasan iki:

'Selametna awakmu, anak-anakku, amarga Epifanius ora bakal maneh ana karo kowe ing urip iki.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah[3642] . Pawitané, patié nggawa rasa sedhih lan kabungahan bebarengan. Para murid lan para pelaut, sing padha nangisi kanthi sedhih banget,

---

nglawan para bidah sing dikenal minangka Arian, Semi-Arian, Duchobor, lan Apollinarian. Santa Epifanius uga minangka pangarang saka karya-karya ing ngisor iki: a) 'Bab Watu-watu', nerangake 12 watu ing waja dada imam agung Yahudi; b) 'Babagan 22 Nabi ing Prajanjian Lawas lan Telu ing Prajanjian Anyar, lan babagan 12 Rasul lan 70 Murid Kristus', kang ngemot akèh tradhisi lisan sajarah gerejawi sing wigati; c) 'Buku babagan Bobot lan Ukuran (Alkitabiah)', kang isiné, saliyané informasi babagan ukuran-ukuran Alkitab, uga sawatara referènsi marang terjemahan Yunani saka Kitab Suci; d) sawijining komentèr babagan buku 'The Physiologus' (pamanggihan babagan ciri-ciri kéwan-kéwan ing Alkitab); lan e) bisa uga ana 12 khotbah, kang keasliane diperdebataké.

Karya-karya St. Yohanes Krisostomus wis entuk kasohoran gedhe ing saindenging jagad Kristen wiwit abad kaping 4 lan kaping 5: karya-karya mau diurmati kaya permata ing kraton-kraton lan ditulis nganggo aksara emas. Sanadyan akèh karyané ora lestari nganti saiki, cacah karyané sing kaestokaké luwih akèh tinimbang Bapa utawa Guru Gréja liyané. Miturut Liturgi Wanci basa Yunani, ana nganti 1.447 karya saka Yohanes Krisostomus sing isih lestari nganti saiki, lan nganti 244 layang. Kebanyakan saka apa sing isih ana saka Yohanes Krisostomus dumadi saka khotbah lan wacana gerejawi. Khotbahé Santo Yohanes narik kawigaten amarga koherensi, jeroné pamikiran, lan manéka warna isiné. 'Aku ora ngomong bab wong liya,' tulis Santo Isidore babagan Chrysostom, 'nanging malah Libanius dhéwé—sing misuwur amarga kecerdasane—kagum marang pidatoé Yohanes sing misuwur, kaendahan pamikirane lan kekuwatan argumentasine.' Khotbah-khotbah paling apik saka Santo Yohanes Krisostomus kanthi bener dianggep minangka wacana marang wong-wong Antiokia babagan patung, homili babagan Eutropia, homili 'mbela wong mlarat', homili-homili babagan pangusirane saka kutha krajan lan babagan bali maneh menyang kutha krajan, lan tembung-tembung pujine kanggo Rasul Paulus. Ing khotbah-khotbahé, guru 'Lidah Emas' mau maringi pandhuan meh ing saben aspek tartamtu urip Kristen. Saliyane, sajrone pelayanan umumé, dhèwèké nerangaké Kitab Suci—utamané Perjanjian Anyar—ing khotbah-khotbahé. Saben khotbah ekspositori Chrysostom dumadi saka loro pérangan: ing siji panjenengané nerangaké teks Sabda Gusti, déné ing pérangan liyané panjenengané maringi piwulang moral. St. Yohanes Krisostomus nulis sawatara karya dogmatik sing ketat, lan kabèh mau nggambaraké kepeduliané tumrap pambeningan moral para umat. Saka golongan karya mau, sing pantes disebut yaiku risalah 'Kanggo Stagirius', sing ngrembug pitakon kenapa sangsara teka marang wong sing bener, sanadyan ana Pangayomané Gusti Allah. Uga pantes digatekake 'Enem Wacana babagan Sing Ora Bisa Dipahami', sing diwenehake kanggo mbantah Anomoeans, sing nyoba, adhedhasar spekulasi dhewe, nerangake hubungan antarane Gusti Rama lan Gusti Putra, lan mulang manawa Putraning Gusti iku makhluk sing diciptakake lan diciptakake dening Rama saka ora ana apa-apa. Saliyane, risalahé Yohanes Krisostomus babagan Roh Suci, sing nyakup doktrin Roh Suci sing metu saka Rama, uga nggumunake. Ing risalahé nglawan wong Yahudi lan wong pagan, dhèwèké mbuktèkaké keilahian ajaran Kristen lumantar kasampurnan ramalan lan pangaribawa Injil Kristen ing manahé wong, déné ing 'Wolu Wacana nglawan wong Yahudi' dhèwèké nunjukaké yèn upacara Yahudi wis dibusak, mula nindakké saiki iku tumindak sing nentang kersané Gusti Allah. St. Yohanes Krisostomus uga misuwur amarga wis netepake tata liturgi khusus sing nganti saiki isih nganggo jenengé. St Proklus, sawijining muridé Krisostomus lan sawisé dadi salah siji penerusé ing Kursi Konstantinopel, nulis kaya mangkéné babagan pangaturan santo iki: 'St Basil (sing Agung), nglakoni marang wong-wong kaya wong lara, nampilaké Liturgi ing wangun sing disingkat. Sawisé sawatara wektu, bapak kita, Yohanes Sing Lisané Emas, ing sisih siji minangka panggembala sing becik sing kanthi semangat ngopeni kaslametan kawanané, lan ing sisih liyané, éling marang ringkihé manungsa, mutusaké mbusak kabèh alesan setan. Mula, kanthi ngilangi akèh bagean, dhèwèké netepaké wangun Liturgi sing paling ringkes. Liturgi sing diringkes déning Yohanes iku wiwitané ora ngemot kabèh kidung kaya saiki, nanging kuwi ora ngowahi tatanan pokok Liturgi. Umumé, Epiphanius iku wong sing pinter banget sing, miturut Jerome, ngerti basa Ibrani, Siria, Yunani, lan Latin, lan dianggep 'gembala sing ora ana tandhingané ing kawruh'. Konsili Ekumenis Kapitu nyebut dhèwèké ora mung minangka Bapa Gereja, nanging uga minangka guruné.

[3642] Sang wali seda ing April 403 lan dikubur tanggal 12 Mei.

banjur kabungahan amarga badai ing segara mandheg kanthi dadakan lan tuntas. Nalika kuwi, pelaut sing marang wong suci mau wis ngendika, 'Aja nggodha, supaya kowe ora kagoda', amarga penasaran kepengin ngerti apa Epiphanius wis disunat utawa ora. Nalika dhèwèké miwiti mbukak awak suci sing kinurmatan, pangripta mujijat sing wis seda kuwi ngangkat sikil tengené lan nyundhul wong sing penasaran kuwi ing pasuryané kanthi kenceng nganti dhèwèké tiba adoh saka awaké lan seda. Wong-wong padha ketakutan, lan kanca-kancané tukang prau iku, amarga welas marang wong sing kena paukuman mau, padha nglebokaké dhèwèké ing sikilé Epiphanius. Bareng awaké nyentuh awaké Epiphanius, tukang prau sing wis mati kuwi urip manèh. Lan rasa wedi sing luwih gedhé nyerang kabèh wong. Sawisé nglayar menyang Salamis, murid-muridé sang wali ngumumaké sedaé ing saindenging kutha. Sakwise kuwi, wong akeh padha teka saka kabeh penjuru, nangis lan meratapi. Kanthi nggawa badan mulya bapaké, anak-anaké sing dadi yatim nggawa menyang gréja sing wis diadegaké. Ing sangisore peti jenazah sang wali, akèh mujijat sing kelakon kanggo wong-wong sing nandhang macem-macem lara. Antarane liya, telung wong wuta padha weruh manèh . Ing dina kaping sepuluh, para uskup, imam, abbot, lan akèh wong saka saindenging pulo padha nglumpuk lan ngubur kanthi pakurmatan sisa-sisa mulyaé Santo Epifanius ing gréja sing padha, éling marang pakaryan, mujijat, lan piwulang sing diilhami déning Gusti saka pangarsa gembala sing wis seda, lan ngluhuraké Gusti Allah siji ing Trinitas, kanggo Panjenengané kamulyan salami-laminé. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Ayo padha muji, miturut kawajiban kita, pasangan sing ajaib saka para pamimpin suci, bebarengan karo Herman lan Epifanius Ilahi: amarga padha menengake ilat wong-wong sing ora pracaya, maringi piwulang paling wicaksana marang kabeh wong, nalika para ortodoks tansah nyanyiake misteri agung saka kesalehan.

26 Mei

13 Mei (Gaya Lawas)

Penderitaan Martir Suci Glyceria lan, bebarengan karo dheweke, Laodicea, penjaga panjara

Peringatan tanggal 13 Mei

Ing taun kapisan pamaréntahan Kaisar Romawi sing duraka Antoninus[3643] , nalika Yunani dipimpin déning hegemon Savinus, umat Kristen ing kutha Thrakia Traianopolis padha kumpul saben dina ing gréja; Ing kana, lumantar pandonga sing khusyuk, padha nyuwun marang Gusti supaya ana katentreman lan tambah akèh wong sing pracaya, amarga wektu kuwi sithik banget wong Kristen sing wedi marang Gusti, lan sanadyan mangkono padha nandhang sangsara banget amarga panganiayaan. Penganiayaan marang wong Kristen diwiwiti amarga Kaisar Antoninus, minangka wong pagan, nyembah arca-arca sing ora resik lan nerbitake prentah ing saindenging kakaisaran supaya ngukum pati sapa wae sing nolak nyembah dewa-dewa pagan. Nalika prentah kaisar iki tekan Thrace, hegemon Savin mangkat menyang kutha Traianopolis karo prentah lan netepake dina nalika warga kutha kuwi kudu melu pesta kanggo ngajeni dewa Dia[3644] ; Pesta iki dijenengi 'Lampadophoria'[3645] , tegesé 'Pawai Lenter', lan bakal diwiwiti telung dina sawisé Savinus teka ing Traianopolis.

[3643] Antoninus Pius mréntah Kakaisaran Romawi wiwit taun 138 nganti 161.

[3644] Zeus – dewa paling luhur ing agama Yunani kuna, dianggep minangka leluhur para dewa liyane.

[3645] Wong Yunani kuna nyebut lomba mlayu nganggo obor kasebut minangka 'lampadophoria' utawa 'lampadodromia'. Lomba iki umume diikuti déning para pemuda. Lomba iki dianakake kanggo hadiah, sing dimenangaké déning para pemuda sing mlayu sejauh jarak tartamtu kanthi nggawa obor utawa lentera sing murub. Lampadophoria digandhengake karo maneka rupa festival lan perayaan agama, biasane kanggo ngajeni dewa cahya lan geni (Prometheus, Pan), uga dewa paling luhur Zeus.

Ing kutha iki manggon sawijining cah wadon Kristen sing jenenge Glyceria, putri Macarius, sing biyen tau dadi amfipates Romawi[3646] . Glyceria wis pindhah menyang kene saka Roma bareng karo wong tuwane, lan sawisé iku dadi yatim piatu; ing kene dhèwèké wiwit pracaya marang Kristus lan gabung karo wong Kristen; Saben dina dhèwèké menyang gréja bareng karo wong-wong Kristen lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Yesus Kristus lan marang Ibuné sing Paling Suci, marang sing dhèwèké nduwèni katresnan sing luwih kuwat, minangka Ibuné Putrané Allah; kanthi niru kesuciané sing tanpa cacad, Glyceria tunangan karo Gusti Yesus Kristus minangka pangantené. Dheweke asring mulang para wong Kristen, kandha:

Sedulur, bapak, lan sapa waé sing nggantèkaké ibu ing donya iki kanggo aku! Rungokna aku: elinga marang Sang Prabu sing kita sembah, gambar Sang Prabu sing kita sandhengi ing awak kita, lan kanthi pratandha apa kita nglindhungi awak kita. Mula saka iku, ayo padha ngupaya kanthi sakabehe cara kanggo nepaki dhawuhe Sang Prabu iki, supaya kita bisa oleh kaslametan langgeng , sing mung bakal diparingi marang wong-wong sing kanthi setya lan wani nepaki kabeh kawajiban ing panggilan Kristen.

Para Kristen mangsuli marang dheweke:

'Kita kabeh wis siyap, saiki uga, nyawisake nyawa kita kanggo Gusti kita.'

Kanggo iki, Glyceria kandha marang wong-wong mau:

Aku nyuwun marang kowe, ndedonga marang Gusti kanggo aku, supaya Panjenengané uga maringi kekuwatan marang aku kanggo pakaryan iki bebarengan karo kowe, supaya Panjenengané kersa ngidini aku uga nandhang sangsara amarga asmané. Ndedonga marang Gusti kanggo aku, supaya Panjenengané uga ngetung aku kalebu barisan pangantené sing langgeng, manggon ing kraton swarga.'

Lan para wong Kristen ndedonga kanggo dheweke.

Ing wektu sing padha, telung dina sawisé Savin teka ing Traianopolis, ana pesta pagan lan ora takwa diwiwiti; warga pagan ing kutha kuwi padha kumpul lan, nggawa lilin sing murub, kabèh padha kesusu menyang candhi Dia. Ndeleng kahanan iki, putri sing pinaringan berkah, Glyceria, kebak semangat marang Kristus, Gusti lan Tuhane; sawisé nggawe pratandha salib, dhèwèké kesusu menyang candhi Dia lan, ngadeg ing ngarepé pasamuwan wong-wong pagan, kandha banter marang hegemon:

'Hegemon ingkang kinurmatan! Punika, kula karsa miwiti panyerahan kurban dhumateng Gusti ingkang sejati. Miturut lair, kula langkung misuwur tinimbang sedaya warga kutha menika, awit bapa kula nate nyekel kalungguhan ingkang kinurmatan minangka amphipate ing kutha Romawi ingkang mulya. Mula saking punika, pantes menawi kula ingkang rumiyin nyerahkan kurban dhumateng Gusti.'

Hegemon mangsuli marang dheweke:

'Nanging ing endi lentera panjenengan, kang panjenengan gunakake kanggo nyulut kurban panjenengan?'

Santa Glyceria mangsuli:

'Lampuku ana ing bathokku; ora bisa mati lan madhangi saben kurban sing dipersembahake marang Gusti sing sejati.'

Nanging, gubernur ora mangertos apa sing diandharake Glyceria. Mula, nalika muter marang dheweke, dhèwèké kandha:

'Apik tenan. Maju lan aturake kurbanmu sadurunge wong liya.'

Nanging sang wali ngendika:

'Gusti kang langgeng ora mbutuhake lampu kang ngetokake asap kobong ing ngarsane. Mula, dhawuhna supaya lampu saben wong dipateni, supaya asap kang njijiki iki ora katon. Banjur kowe bakal weruh kurban kula kang suci, kang badhe kula aturake marang Gusti kula.'

Gubernur banjur mrentahake supaya kabèh lampu dipateni.

Ing wektu kuwi, Santa Glyceria, sing ngadeg ing panggung sing dhuwur supaya katon dening kabèh wong, mbukak bathuké lan nuduhaké marang kabèh wong pratandha Salib Kristus sing kaukir ing kono; banjur dhèwèké kandha, supaya kabèh sing ana ing kono bisa krungu:

'Saiki kowe weruh lampu sing paling padhang sumunar ing bathokku?'

Banjur, ngangkat paningalé menyang swarga lan ngunggahaké tangané, dhèwèké kandha:

[3646] Amphipates – panguwasa kutha.

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, kang dimulyakaké déning para abdi Panjenengan, kang rawuh marang telung mudha Panjenengan ing pawon geni Babilonia lan nylametaké saka geni (Dan. 3), sing nutup cangkemé singa (Dan. 6), sing maringi kamenangan marang abdi Panjenengané Daniel, sing ngrusak berhala Bel[3647] , sing matèni ula[3648] lan sing ngremuk patungé setan ing lapangan Deira! (Dan. 3) Panjenengan, Yesus Kristus, Sing Paling Suci saka Gusti Allah, Anak Domba Suci! Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, rawuh lan tulung kula, abdi Panjenengan sing andhap asor, supados ngremuk arca iki sing digawé déning tangan manungsa lan ngrusak kurban setan sing keji lan sia-sia iki.

Nalika sang wali ndedonga kaya ngono marang Gusti, dumadakan ana gumuruh, lan arca dewa-dewa kuwi tiba ing lemah lan remuk dadi pecahan-pecahan cilik (arca kuwi digawe saka watu).

Igemon lan para imam, nalika weruh kahanan iki, padha nesu banget lan mrentahake wong-wong supaya mbuwang watu marang sang wali. Nanging watu-watu sing dibuwang marang dheweke ora kena, malah tiba ing sacedhake dheweke lan mbentuk semacam benteng sing nglindhungi dheweke saka wong-wong pagan. Wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti, amarga ora ngakoni kuwasa Gusti, padha nyebut sang wali iku dukun sihir. Nanging dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Kakuatané Kristus sing makarya liwat aku mbukak kasalahanmu; lan pitulungané Gustiku bakal ndadékaké kabèh panyiksaan sing kok rancang marang aku dadi sia-sia.'

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya sang wali diiket lan digawa menyang panjara. Dhèwèké mréntahaké para penjaga panjara supaya ngawasi sang wali kanthi tliti, kandha marang wong-wong mau:

'Ati-ati supaya dheweke ora bisa lolos saka penjara nganggo sihiré. Banjur dheweke bakal ngaku yèn Gustiné wis nylametaké dheweke; lan liwat kuwi dheweke bisa mbingungaké akèh wong.'

Nanging, gadis suci mau kandha marang gubernur:

– Kowé wong edan, jahat, lan sembrono! Apa kowe ora nyadari yèn aku kaiket déning dhawuhé Gusti Allah lan kaiket déning paugerané? Aku ora bisa mbebasaké awakku saka ikatan-ikatan iki sing nyenengaké atiku; mulané aku ora bisa mlayu saka martir sing bakal tak alami kanthi sukarela demi Kristus, Juruslametku.

Sawisé sang wali ngendika tembung-tembung mau, dhèwèké dikirim menyang panjara.

Nalika Santa Glyceria ana ing panjara, imam Gusti Allah, Philocrates, teka marang dhèwèké, kepéngin sowan marang tawanané Kristus iki. Sang santa kandha marang dhèwèké:

'Gawéna pratandha salib ing awakku; sawisé ngias aku nganggo pratandha iki kaya panguraban, ndongakna aku, supaya aku bisa nyenengaké Gusti Allah lan Rajaku, sing kok layani; ndongakna aku, supaya aku, sing dilindhungi pratandha Salib Suci, bisa ngalahaké kejahatané setan.'

Presbiter, sawisé nandhani Glyceria nganggo Salib Suci, kandha:

Mugi pratandha Kristus maringi pitulungan; mugi Kristus piyambak, ingkang ngusap awakmu kanthi sih-rahmatipun, dados tentrem rohani tumrap awakmu, supados kowe saged sabar lan tabah ngadhepi cobaanmu.'

Sawisé nguwatké Glykeria ing Gusti lan pamitan, Philocrates ninggalaké penjara.

Esuké, hegemon Savin teka ing kraton, arep nyiksa Santa Glyceria ing kono. Sawisé nyaur dhèwèké menyang pangadilané, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Saiki kowe sarujuk, Glyceria, kanggo nyembah marang dewa agung Zeus, sing malah Kaisar kita dhéwé nyembah lan maringi kurban marang dhèwèké?'

Wong suci mau mangsuli:

'Kepiye aku bisa nyembah dhèwèké utawa mènèhi kurban marang dhèwèké, nalika déwa panjenengan, sawisé tiba ing lemah, remuk dadi pecahan-pecahan, malah ora bisa nulungi dhèwèké dhéwé? Aku mung ngerti siji Gusti Allah, sing manggon ing swarga, sing wis nulungi aku ngremuk arca panjenengan sing najis. Mung Gusti Allah iki sing kuduné kita sembah, marang sing kuduné kita mènèhi kurban lan nyenengaké.'

Gubernur kandha maneh:

[3647] Bel utawa Baal – dewa paling luhur bangsa Babilonia, dewa srengéngé lan pepadhang sacara umum. Pura gedhé dibangun kanggo ngajèni dhèwèké ing Babilonia, kang wujude menara kotak-panjang sing dhuwur. Ing kéné, ing lantai dasar, ana amben lan meja emas, ing ngendi para imam saben dina nyelehake panganan kang ditujokake kanggo Bel. Wong Babilonia nganggep Bel minangka dewa urip sing mangan lan ngombe. Nanging tipuan iki kabukak déning nabi Daniel (Dan. 14:1–22).

[3648] Ular sing diurmati banget déning wong Babilonia lan nduwèni arca emas ing menara sing padha karo Bel, dipukul lan dirobah dadi bledug déning nabi Daniel (deleng Dan. 14:23–27).

'Tawakna kurban, yen kowe ora pengin nandhang sangsara.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Gusti Allahku bakal nyiksa aku yen aku manut marang kowe.'

Gubernur kandha:

'Dadi kowe kepengin mati?'

Martir kuwi mangsuli:

Aku kepengin marasake lara atiku liwat sangsara awakku.

Banjur gubernur mrentahake supaya sang wali digantung nganggo rambute saka wit penyiksaan lan awaké digores nganggo cakar wesi nganti seda.

Nalika sang wali digantung lan disiksa, dhèwèké ora ngrasakaké lara sakpisan saka panyiksaan mau lan kandha marang gubernur:

'Wah, kowe wong jahat, kebak kabecikan ala, abdi setan! Kabèh panyiksaan sing kowe paringaké marang aku ora ana apa-apané, amarga aku ora ngrasakaké babar pisan. Gusti lan Tuhanku, Yesus Kristus, ana ing sacedhakku lan nulungi aku. Siapna panyiksaan sing luwih abot manèh kanggo aku, amarga aku ora ngrasakaké lara apa-apa saka panyiksaan iki."

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, para abdi dalem sing nyiksa dhèwèké dadi kesel. Gubernur, nalika weruh yèn sang wali wis ngungkuli sakabèhé panyiksaan sing wis dirancangaké kanggo Glyceria, mréntahaké supaya dhèwèké diturunaké saka wit panyiksaan lan dipukul ing pasuryan.

Nalika dhèwèké dipukul, sang wali kandha:

'Gusti Allah iku pepadhaku, lan Kristus iku kekuatanku. Panjenengané bakal nglindhungi abdi Panjenengané kanthi kabecikané.'

Banjur, nalika ndeleng marang langit, sang wali kandha:

Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti, mugi maringi padhang ing pasuryan kula lan paring kiyat kula nampi palu-palu punika kanthi tabah. Kiyatna kula, dhuh Gusti, awit Panjenengan punika Gusti ingkang sajati, ingkang maringi kasugengan dhumateng sedaya tiyang lumantar bandha Roh Suci, dhumateng tiyang-tiyang ingkang tanpa ajrih ngakeni asma Panjenengan ingkang paling suci ing ngarsaning para penyiksa. Panjenenganipun Gusti ingkang paring pitulungan dhumateng sedaya ingkang remen ing Panjenengan ing donya; Panjenenganipun Panglindhungi para suci Panjenengan, lumantar panjenenganipun kula ugi sampun mangertos Panjenengan, Gusti ingkang sajati, lan sampun remen dhumateng Pangripta kula. Rungokna aku saiki, abdi Panjenengan ingkang andhap asor, ingkang ngupaya demi asmaning Panjenengan, lan tulungna aku supaya bisa uwal saka jerat setan lan cangkem ula.

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, para penyiksa sing tanpa welas asih padha nggebuk cangkemé. Nanging dumadakan Malaikaté Gusti katon ing antarané wong-wong mau, kang nggawe para penyiksa padha ketakutan nganti padha ambruk ing lemah kaya mati. Gubernur, sing ora bisa ndeleng malaikat, kandha marang sang wali:

'Critakna marang aku, Glyceria: kenapa kowe mbangkang dhawuhe raja?'

Wong suci mangsuli:

'Mula raja sing endi sing kudu tak patuhi?' Gubernur kandha:

'Kaisar Romawi, sing wis mrentahake supaya ngetutake ukum kuna iki sing diwarisake marang kita dening para leluhur, sing mrentahake supaya kita nyembah dewa-dewa kita.'

Nanging sang wali kandha:

Aku manut marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan nyerah marang paugerané. Aku netepi paugerané lan mulané nyawisaké awakku dhéwé dadi kurban, kaya ing jaman biyèn Abraham nyawisaké putrané, Ishak, dadi kurban marang Gusti Allah (Kejadian 22:1–19), kang amarga iku Abraham éntuk sih marang Gusti Allah sing sejati; amarga kurban iki, Gusti mberkahi dheweke lan ngandhani yèn dhèwèké bakal dadi bapaké akèh bangsa.

Igemon kandha:

'Tumindakna, pungkasané, apa sing tak parèngké marang kowé, yèn kowé ora péngin ngadhepi pati sing nggegirisi, kaya wong wadon sing kesasar.'

Nanging martir mau mangsuli:

'Kristus, Sirah kita para Kristen lan tuladha utama kawani, nguwatake ora mung priya nanging uga wanita kanggo perjuangan; lan wong-wong sing wis gelut kanthi gagah nglawan bapakmu, setan, Panjenengané maringi ganjaran mahkota padhang.'

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya sang martir digawa menyang panjara lan diparingi paukuman keluwen lan ngelak ing kana pirang-pirang dina.

Wong suci mau mlebu ing penjara kanthi kabungahan, ngaturake puji marang Gusti. Nalika dhèwèké mlebu ing kamar jero penjara lan lawangé ditutup saka mburiné, dhèwèké wiwit ngluhuraké Gusti nganggo tembung-tembung iki: 'Pinunjul kowe, Gusti lan Allah para leluhur kita!' Sugeng panjenengan, ya Gusti, ingkang kawartos dening para suci ingkang setya netepi dhawuh Panjenengan, ingkang sampun nembongaken dhiri Panjenengan dhumateng Rasul Suci Petrus nalika piyambakipun badhe ninggal Roma[3649] , ingkang paring isin marang mungsuhipun Simon tukang sihir[3650] , ingkang rawuh nyelametaken Daud, ing ngajengipun Panjenengan nglempekaken Goliat sujud ing ngarsanipun (1 Sam. 17:4–51). O Gusti Allah ingkang Maha Suci lan Maha Murni, mirsani kula lan tulunglah abdi Panjenengan. Lepasna kula saking tipu daya mungsuh lan saking godaan panguwasa sing jahat iki.'

Sawisé telung dina, panguwasa kandha marang tribune: 'Jupuk cincin tandha tangané lan segel sel ing ngendi penyihir kuwi dipenjara.'

Tribun langsung lunga, nyegel lawang panjara, lan mréntahaké para penjaga panjara supaya ngawasi kanthi teliti supaya ora ana sing maringi panganan utawa omben-omben marang martir. Nanging Malaikaté Gusti Allah nggawa panganan lan omben-omben marang martir suci lan nguwatké pangantené Kristus.

Sawetara dina sawisé kuwi, gubernur sing arep menyang kutha Heraclea teka ing penjara kanggo ndeleng sang martir, amarga dhèwèké kepéngin nggawa dhèwèké bebarengan. Nalika ndeleng segelé dhéwé ana ing lawang penjara, dhèwèké mikir yèn Glyceria wis mati amarga luwe lan ngelak, awit wis pirang-pirang dina dhèwèké dipenjara. Nanging nalika dhèwèké mbukak lawang lan weruh sang wali isih urip, bébas saka ikatané, lan uga weruh panganan sing ana ing ngarepé Glyceria (kandhut roti seger, susu, lan banyu ing cangkir), gubernur kuwi gumun banget marang kabèh mau, amarga dhèwèké, manungsa sengsara, ora nyadari yèn Gusti Allah piyambak sing wis maringi pangan marang abdi-Nya. Banjur gubernur mréntahaké supaya sang martir digawa metu saka penjara lan digawa ngadhep dhèwèké ing kutha Heraclea[3651] . Sang wali, saka pihaké, matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh mau, kandha: 'Gusti Allah! Panjenengan sing mulang kita supaya mangertèni kabeneran Panjenengan, sing nyedhiyakake kanggo para abdi setya Panjenengan, sing ngirim panganan marang Daniel nalika dhèwèké ana ing guwa sing kebak singa[3652] , sing ngirim panganan marang nabi Elia (1 Raja-raja

---

[3649] Iki nyebutake kedadeyan ing uripé Santo Petrus Rasul, sing diceritakaké ing hagiografiné (ing tanggal 29 Juni): nalika ana ing Roma (sethithik sadurungé seda), panguwasa Roma padha nggoleki dhèwèké kanggo dipatèni. Miturut panyuwunan mendesak saka umat Kristen Roma, Petrus mutusaké mlayu saka panganiayaan mungsuhé lan, kanggo kuwi, piyambaké ninggalaké Roma sacara rahasia ing wayah bengi. Nalika Petrus wis cedhak lawang kutha, Gusti katon marang piyambaké. Kanthi nyembah marang Gusti, Petrus kandha: 'Gusti! Panjenengan badhe dhateng ing pundi?' Gusti mangsuli marang Petrus: 'Kula badhe dhateng Roma kanggé disalib kaping kalih.' Saking pangandika Gusti punika, Petrus mangertos bilih Gusti nimbali piyambakipun kanggé nandhang sangsara, lan piyambakipun wangsul dhateng Roma. Ing kono piyambakipun nandhang sangsara boten dangu sasampunipun.

[3650] Simon si Ahli Sihir – wong Yahudi saka generasi sing padha karo Rasul Petrus; dhèwèké asalé saka Samaria, banjur sinau filsafat lan sihir ing Alexandria; dhèwèké dadi misuwur minangka dukun sing nduwèni daya gaib. Simon si Ahli Sihir bola-bali ngalangi pelayanan apostolik Santo Petrus, nanging tansah dikalahaké déning piyambakipun. Riwayat perjuangan Santo Petrus nglawan Simon si Ahli Sihir bisa ditemokaké ing Kisah Para Rasul 8:9–25 lan ing narasi urip Santo Petrus sang Rasul (ing tanggal 29 Juni).

[3651] Ing jaman kuna, ana watara 20 kutha sing dikenal kanthi jeneng Heraclea; ing kéné, mesthi nyebutaké Heraclea sing dumunung ing Thrace lan mapan cedhak Propontis (Segara Marmara).

[3652] Nalika pamaréntahan Sang Prabu Kores, Raja Persia, Daniel matèni ula—sing disembah déning wong Babilonia minangka déwa—tanpa pedhang utawa tongkat. Wong Babilonia banjur mbrontak kanthi sengit marang Daniel lan nyuwun marang raja supaya diparingi idin kanggo mbuwang Daniel menyang liang singa. Ing lubang iku ana pitu singa, sing wis ora diparingi panganan supaya padha bisa nguntal Daniel. Ing wektu kuwi, nabi Habakuk ana ing Yudea. Dhèwèké wis nyiapaké panganan lan nggawa menyang lapangan kanggo diwènèhaké marang wong-wong. Nanging ana malaikat sing muncul marang dhèwèké lan kandha: *'Gawa panganané sing kowe gawa menyang Daniel ing Babilonia, menyang jurang para singa.' "Gusti," wangsul Habakuk, "kula durung nate ndeleng Babilonia lan kula boten mangertos ing pundi guwané*." Banjur malaikat ngangkat Habakuk kanthi rambut sirahé lan nyelehaké dhèwèké ing pucuk guwa ing Babilonia. Habakuk muni banter: *"Daniel, Daniel! Jupukna panganan sing wis dikirim Gusti Allah marang kowe*.' Daniel mangsuli, *'Kowe wis kelingan aku, ya Gusti Allah, lan ora ninggalake wong-wong sing tresna marang Panjenengan*.' Banjur Daniel munggah lan mangan panganan sing digawa Habakuk (Dan. 14:29–42)

17:2–6) nalika dhèwèké manggon ing pinggir kali, sing mbalèkaké wong sing nyasar marang kabeneran, lan padhangaké wong wuta! Kula matur nuwun amargi Panjenengan kèlingaken kula, abdi Panjenengan ingkang andhap asor, lan paringi panguripan dhumateng kula ing wekdal pacekitan kanthi tangan loman saking kasugengan Panjenengan ingkang tanpa wates.'

Ngandika tembung-tembung mau, sang wali banjur mangkat menyang kutha Heraclea. Gubernur, sing wis teka luwih dhisik, lagi nindakake pangorbanan ing candhi sing didedikasikake kanggo dewa Dios.

Ing wektu sing padha, wong-wong Kristen ing kutha Heraclea, sawisé padha krungu yèn Glyceria, sing wis nandhang sangsara kanggo Kristus ing Traianopolis, arep teka marang kono, padha metu arep nyambut, digandheng karo uskupé sing kinurmatan, Dometius. Sawisé padha mlaku telung stadia metu saka kutha lan weruh sang wali, padha muji kanthi banter amarga sangsara kang wis ditindakake kanggo Kristus, nalika iku uskup ngaturaké pandonga marang Gusti supaya kabèh krungu, kandha mangkéné: 'Gusti Yesus Kristus, pepadhang kang ora bisa padam, pencerah kabèh kang manggon ing pepeteng, Pangérané wong-wong sing kesasar, sing nuntun Musa nyabrang segara kaya ing daratan garing, nalika nenggelamké Firaun ing segara (Kaluaran 14), kita ndedonga marang Panjenengan: dadosna Panjenengan Pangéran lan Pelayan abdi Panjenengan; tulungna dhèwèké ngakoni asmané Panjenengan sing mulya lan suci kabèh kanthi wani nganti pungkasan!"

Ing wektu sing padha, wong suci mau digawa mlebu kutha kanthi diiket ranté déning para prajurit sing ngiring.

Esuké, gubernur mutusaké supaya martir mau dibakar ing tiang pancèn yèn dhèwèké nolak nyembah déwa-déwa. Sawisé ngundang dhèwèké ing ngarepé pangadilané, dhèwèké kandha:

'Apa kowe durung mutusaké, Glyceria, kanggo nyembah marang déwa-déwa kita?'

Wong suci mangsuli:

'Ing hukum sing diwenehake marang kita dening Gusti Allah sejati, katulis: *"Aja nguji Gustimu"* (Ulangan 6:16); mula mandheg nyoba ngyakinke aku. Aku wis ngomong manawa aku wis nyawiji sakabehe lan ngabdi sakabehe marang Kristus, Gustiku lan Tuhanku, lan aku nolak setan sing kowe sembah. Nanging yèn aku wis nyawiji karo Kristus, yèn aku wis tunangan karo Kristus, apa kowe tenan mikir yèn aku bakal tau nyelakake Kristus, Gustiku, lan milih pati tinimbang urip langgeng? Kowe bisa nindakake apa wae marang aku miturut kersamu; nanging aku ngremehake, lan bakal terus ngremehake, kabèh berkah sia-sia ing donya iki, amarga aku kepéngin éntuk lan njamin berkahing swarga kanggo diriku.

Sawisé sang wali rampung ngandika, gubernur mréntahaké supaya dhèwèké dibuwang menyang pawon geni.

Sawisé pawukos kobong, sang wali nggawe pratandha salib lan kandha:

'Ya Gusti Allah, Kang Maha Kuwasa! Kula muji lan ngluhurake asma Panjenengan ingkang suci amarga sampun paring kula kabungahan langgeng ing dinten lan jam punika, lan amarga sampun nyatet pangakuan kula ing ngarsane para malaikat lan manungsa. Kula nyuwun dhumateng Panjenengan – kagem wujudna pangarep-arep atiku: paringana pratandha dhumateng panguwasa sing jahat lan keji menawa Panjenengan pancen Penolong kula.

Nalika dhèwèké ngucapaké tembung-tembung mau, sang wali banjur dibuwang menyang pawon geni. Nanging langsung ana embun tiba saka swarga lan mateni kobongan pawon geni. Sang wali, ngadeg ing tengah pawon geni kaya wedhus putih sing suci,

nyanyèkaké tembung iki: 'Sucèk Panjenengan, ya Gusti Allah! Sucèkna Panjenengan, sing wis ngutus pitulungan saka swarga marang kula, abdi Panjenengan sing andhap asor; mugi kabèh mangertèni yèn saben makhluk tundhuk marang Panjenengan; mugi kabèh mangertèni yèn miturut karsa Panjenengan, geni pawon iki wis kelangan kakuwatane.' Sawisé ngendika mangkono, sang wali metu saka pawon tanpa cilaka. Gubernur mau, mikir yèn Glyceria amarga sihiré ora cilaka kena geni, banjur mréntah supaya kulité disingkap saka sirahé. Nalika abdi dalem gubernur arep nglakoni dhawuh mau, sang martir suci muni marang Gusti Allah, kandha: 'Dhuh Gusti Allah, Panyipta pepadhang! Panjenengan, sing kersa supaya kabeneran mekar ing tengah sangsara iki, paringana pratandha marang gubernur duraka Savinus, manawa sapa waé sing ngandel lan percaya marang kakuwatan Panjenengan ora bakal wedi sangsara amarga asmanipun Panjenengan, malah bakal kepéngin nindakake martir sing luwih agung, supaya nampa mahkota martir sing luwih mulya. Aku muji lan matur nuwun marang Panjenengan amarga wis mbukak jero atiku sawisé kulit sirahku dikuliti, supaya aku, sing padhang dening

padhange Panjenengan, saiki bisa ngendika bab awakku dhéwé: *'Bukak mripatku, lan aku bakal nyumurupi kaajaiban paugeran Panjenengan'* (Mazmur 118:18).

Gubernur, nanging, nalika ndeleng tembung-tembung sang suci mau minangka cemooh marang dhèwèké, mrentahaké supaya dhèwèké digawa menyang panjara; lan sawisé ngiket tangan lan sikilé, dhèwèké mrentahaké supaya dhèwèké dibaringaké telanjang ing watu landhep.

Nalika tekan tengah wengi, Malaikat Gusti mudhun menyang penjara. Kanthi padhange, dhèwèké mbebasaké sang wali saka ikatané lan marasaké, mbalèkaké kulit sirahé sing wis dicopot déning para penyiksa, nganti ora ana siji tatu sing katon ing pasuryané, lan dhèwèké waras lan sumunar.

Esuké, gubernur mréntahaké supaya sang wali digawa manèh ing ngarsané kanggo diparingi pitakon. Nalika penjaga panjara, Laodicius, mbukak lawang panjara lan weruh yèn sang wali wis bébas saka belenggu, dhèwèké kroso wedi lan ngeri; tanpa nyadari yèn kuwi Glyceria, dhèwèké mutusaké matèni awaké dhéwé, amarga dhèwèké mikir yèn Glyceria wis kabur saka penjara (penjaga kuwi kepéngin nindakake kuwi amarga dhèwèké banget wedi paukuman saka gubernur). Nanging sang wali kandha marang dhèwèké:

'Aja nglarani awakmu, amarga iki aku—Glyceria.'

Nanging penjaga kuwi, amarga ketakutan, kandha:

'Gusti welas asih marang aku, nylametaké aku, supaya aku ora mati amarga wedi, awit aku pracaya marang Gusti Allah, sing nulungi kowe.'

Kangge sang wali banjur ngendika marang dhèwèké:

'Turutana Kristus, lan kowe bakal slamet.'

Penjaga kuwi, sawisé ninggalaké penjara, nganggo ranté sing tau ngiket martir mau, lan nggawa ranté kuwi menyang gubernur.

Nalika gubernur ndeleng dheweke, dhèwèké kandha:

'Apa sing wis kok tindakake, Laodiceus? Endi tahanan sing diserahake marang pangreksanmu?' Laodiceus mangsuli:

'Dheweke saiki ana ing ngarepmu. Bengi wingi dheweke padhang dening pepadhanging Gusti Allah lan mari amarga Malaikat sing dikirim Gusti Allah, sing mbebasake dheweke saka belenge; aku wis nggawa beleng iki ing awakku; ing wektu sing padha, dheweke mbalekake kaendahan asline lan mari sakabehe saka tatu-tatu amarga Malaikat.' Sawise nyekseni kabèh mujijat Gusti iki, aku wis pracaya marang Gusti lan kepéngin mèlu mati bareng Glyceria.

Banjur gubernur, kebak nesu, kandha:

'Pancungna wong sengsara iki, banjur kita bakal weruh apa Kristus bakal teka nulungi!'

Nalika wayahe dipenggal nganggo pedhang wis cedhak, Laodiceus ngangkat pandangane menyang langit, banjur muni banter:

'Ya Allah lan Gusti umat Kristen! Kaetung aku bebarengan karo abdi suci Panjenengan, Glyceria, ing kraton Panjenengan.'

Santa Glyceria, ing sisihé, ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, kandha mangkéné: 'Bapa saka Gusti kita Yesus Kristus, sing marasaké lara pati lan nylametaké manungsa, tawanan dosa, saka ikatan neraka, nylametaké uga abdi Panjenengan Laodice saka kuwasa setan; mantunana dhèwèké supaya bisa ngrampungaké pangakuan imané nganti tekan pungkasan, lan tampanana nyawané kanthi tentrem."

Laodiceus, sawisé krungu pandonga Glyceria, ngendika: 'Amin'.

Sawisé kuwi, dhèwèké dipenggal sirahé; lan awaké, sing dijupuk sacara rahasia déning umat Kristen sing setya, dikubur kanthi pakurmatan.

Ing wektu sing padha, gubernur, ngadhep marang Glyceria, kandha marang dheweke:

'Kita ngerti yèn bapakmu biyèn dadi amfipates Romawi, lan kita uga ngerti yèn ibumu asalé saka keturunan bangsawan sing padha mulya; nanging kita ora ngerti sapa sing mbantu kowe; critakna dhéwé marang kita.'

Wong suci mangsuli:

'Kristus sing nulungi aku, Juruslameting donya lan Sumber kabungahan kabèh, sing ngutus panganané marang aku ing penjara, mbebasaké aku saka belenggu, lan mbalèkaké kaendahan raiéku sing wis kok regedaké.'

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya sang wali dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan.

Wong suci kuwi mlaku menyang kéwan-kéwan mau kanthi ceria lan kabungahan, kaya-kaya arep menyang pésta. Nalika tekan panggonan ing ngendi kéwan-kéwan mau dilepas, dhèwèké mandheg. Sakwisé kuwi, seekor singa wadon gedhé sing nggerung ngancem langsung dilepas marang Glyceria; nanging nalika nyedhak wong suci, singa mau nggleleng meneng ing sikilé lan miwiti ngrumat sikilé. Wong suci mau ngangkat pandangane menyang langit lan kandha: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah ingkang Maha Agung, Gusti Allahipun para leluhur kula, Gusti Allahipun welas asih! Kula matur nuwun amargi sampun nedyakaké nesu kewan punika, supados saben tiyang saged nyeksèni kakuwatan ilahi Panjenengan! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amargi sampun ndadosaken sedaya sangsara kula, sanadyan ingkang paling kejem, dados saged kula sandhang. Panjenengan mirengna atur kula, ya Allah, lan balekna tumindak panguasa jahat punika miturut pakaryanipun; nanging aja ngantos Panjenengan nyengsaraken kula saking makutha sih Panjenengan, kados para suci Panjenengan ingkang sanes.'

Sawisé sang wali ndedonga kaya mangkono, ana swara krungu saka swarga kandha: 'Aku wis ngrungokaké pandongamu! Mèlu marang Aku kanthi tentrem! Delengen, lawang-lawangé Karajaning Swarga wis kabukak kanggo kowé!'

Ora suwe sawisé kuwi, ana seekor singa betina liyane sing dilepas; dhèwèké nyedhak marang sang wali lan nguntir dhèwèké, nanging awak sang wali ora koyak déning singa kuwi. Mangkono sang wali nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah[3653] . Kewan-kewan kuwi banjur langsung bali menyang kandhangé. Ing wektu kuwi, gubernur kasebut lara abot banget – kabèh awaké bengkak amarga dropsy lan ngrembaka nganti nganti mati ing dalan, amarga ora kasil digawa mlebu omah. Banjur Uskup Dometius njupuk awak suci martir Glyceria sing wis suwe nandhang sangsara lan ngubur ing panggonan éndah cedhak Heraclea. Sabanjure, miyra panyembuh[3654] mili saka relik suci Santa Glyceria, marasake maneka warna lara, kanggo kamulyaning Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji kang dimulyakake ing Tritunggal, kang pantes nampa pakurmatan, kamulyan, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Kontakion, Nada 3:

O Perawan sing tresna marang Ibune Gusti Allah, Maria, kowe njaga kesucianmu tanpa cacad; lan, sawise nyawisake awakmu marang Gusti kanthi semangat, kowe nandhang sangsara kanthi wicaksana nganti pati. Mula saka iku, Kristus Gusti maringi mahkota kaping pindho marang kowe, o perawan martir.

Penderitaan Santo Alexander Sang Martir

Dipepering ing tanggal 13 Mei

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi Maximian sing ora pracaya marang Gusti, panganiayaan abot marang umat Kristen diluncuraké ing saindenging Kakaisaran Romawi. Salah siji saka para senturion, sing taat nyembah dewa-dewa pagan , miturut dhawuh kaisar, mbangun candhi kanggo dewa jahaté, Dii[3655] , ora adoh saka Roma, watara siji stadion saka kono. Ing wektu sing padha, kabèh wong Kristen diprentah supaya nglakoni kurban marang dewa-dewa pagan lan padha kumpul kanggo pambukaan candhi Dii. Utusan kaisar lelungan adoh lan jembar, ngumandhangake kanthi banter:

'Rungokna, kanca-kanca para dewa! Sesuk esuk kowe kabeh kudu padha kumpul karo Kaisar ing candhi dewa Diya.'

[3653] Kematian martir suci iku kelakon watara taun 177.

[3654] Antarane wong-wong sing nyekseni milié mirra saka peti jenazah martir suci Glyceria ana Kaisar Maurice (sing mrentah saka taun 582 nganti 602). Sajrone pamaréntahané, mujijat ing ngisor iki kelakon ing kuburan martir suci: Uskup Heraclea kepéngin ngganti wadhah tembaga sing mili myrrh suci mau karo wadhah pérak, lan kanggo kuwi piyambakipun tuku siji ing Konstantinopel. Nanging nalika wadhah iki dipasang ing kuburan sang suci, myrrh mandheg mili. Sawisé pandonga sing khusyuk lan piranti mau diganti manèh karo piranti lawas, myrrh mau wiwit mili manèh. Ternyata piranti pérak kuwi biyèn kagungané wong sing nindakake sihir lan wis digunakaké kanggo maksud ala.

[3655] Kaisar Maximian mrentah wiwit taun 285 nganti 305.

Kabèh wong pagan sing krungu pangumuman saka juru kabar kraton padha nyiapake esuk, arep menyang candhi Die. Ing esuk, akèh wong pagan sawisé belanja ing kutha padha mangkat menyang candhi, saweneh kanggo sembah lan nyuguhake kurban kanggo Die, lan saweneh kanggo adol apa sing wis dituku.

Ing wektu kuwi, ana wong bangsawan sugih jenenge Tiberian, sing nyekel jabatan tribune[3656] lan nduwé prentah marang akèh prajurit sing diserahaké marang pangopènané déning komandan Philax, ngundang prajurit-prajurit mau lan kandha marang wong-wong mau:

'Rungokna, sedulur! Apa kowe wis ngerti prentah kraton sing ngutus kita supaya ana bareng karo raja dina iki ing Candi Dieus? Mula, siapna awakmu.'

Nalika dhèwèké lagi ngandika, dhèwèké kabari yèn Kaisar wis teka ing candhi kuwi. Langsung waé kabèh padha kesusu menyang candhi kanggo ngancani Kaisar. Nanging salah siji prajurit, aran Alexander, sing wiwit cilik dibesarké ing iman Kristen lan wedi marang Gusti Allah, kandha marang tribune:

'Kowe bakal luwih becik ngomong yèn kita kudu lunga lan nyembah Gusti Allah sing sejati sing manggon ing swarga; awit sing kokarani déwa kuwi dudu déwa, nanging setan.'

Tiberian kandha marang dheweke:

'Dina iki kita bakal ngadani kurban ora marang kabèh déwa, nanging mung marang siji déwa, Dios, sanadyan kita nduwèni akèh déwa sing déning sang raja dhéwé lan kita padha ngajèni.'

Alexander sing pinaringan berkah mangsuli:

'Dius, sing kowe sebut déwa, iku padha karo setan-setan licik liyané, nuntun para pemujané marang karusakan, nggodha supaya nindakake tumindak hina lan ora patut, sing malah ngotori déwa-déwa mu piye, miturut omonganmu, yaiku, kadhangkala, amarga kobong karo napsu daging, padha nggodha wanita lan nindakake tumindak keji karo dheweke, ngotori ora mung bumi, nanging uga segara lan udara[3657] . Nanging sapa sing tau krungu utawa weruh dewa sing melu zinah? Nanging Gusti kita iku Gusti sing ora katon dening mripat jasmani, nanging mung dikenal lumantar pracaya; Panjenengané sing Paling Suci, sing Maha Kuwasa, Pangripta swarga lan bumi. Gusti kita ora nuntut kurban kaya sing kowe aturaké marang setan-setanmu sing najis; tinimbang kurban-kurban kuwi, Panjenengané nuntut saka kita kurban sing suci lan tanpa getih.

Sawisé ngrungokaké Alexander, Tiberian kandha:

'Tinggalna kegilaanmu, Alexander! Aja ngina para dewa, para welas asih kita, supaya sang raja, nalika krungu bab iki, ora nesu marang aku amarga wis ngidini wong ngina kaya ngono tetep ana ing resimku!'

Sawisé ngomong kaya ngono, Tiberian mangkat menyang kraton raja, déné Alexander mulih menyang omahé dhéwé.

Nalika wayahe kurban teka, raja miwiti nindakake kurban marang dewa sing keji, Dios, ing candhi kuwi. Ing wektu kuwi, Tiberian ngandhani raja yèn salah siji prajurité, sing aran Alexander, ora manut marang dhawuhe raja, ora nindakake kurban marang dewa Dios, nanging malah ngina lan ngelawan para dewa. Sakwise kuwi raja mrentah supaya dheweke dijupuk lan digawa ing ngarsane nganggo borgol wesi.

Wektu kuwi jam enem awan[3658] . Alexander lagi nggleleng ing ambené, turu nyenyak. Dumadakan Malaikaté Gusti Allah muncul ing ngimpi lan kandha: 'Alexander! Aja wedi lan kuwat atimu, awit kowe bakal nandhang sangsara gedhé amarga jenengé Yesus Kristus. Delengen, sangsara ageng wis disiapake kanggo kowe; delengen, para prajurit wis teka arep njupuk kowe. Nanging aja wedi marang wong-wong mau; aja nganti atimu wedi marang wong-wong mau, amarga aku dikirim kanggo mbantu kowe. Mula tangi, lan ndedonga marang Gusti Allah, lan aku bakal ana ing sacedhakmu sajrone perjuanganmu.'

Munggah saka ambené, Alexander miwiti nyanyi kidung Daud: *'Sing manggon ing sangisoring pangayomané Gusti kang Maha Luhur bakal manggon ing sangisoring tedhungané Gusti kang Maha Kuwasa; dhèwèké bakal kandha marang Gusti: "Pangayoman lan bentengku, Gustiku, kang tak percaya'"* (Mazmur 90:1–2), lan sisa kidung kuwi nganti pungkasan. Banjur, sawisé ninggalaké omah, Alexander ketemu karo para prajurit sing ngetutaké dhèwèké; para prajurit mau kanca-kanca sebarisé, lan nalika padha ndeleng Santo Alexander,

---

[3656] Tribun iku komandan suku utawa resimen.

[3657] Ing kasus iki, Santo Alexander nyebutake carita kasar lan mesum saka mitologi Yunani babagan petualangan para dewa. Miturut pandangan wong Yunani kuna, para dewane padha duwe kalepatan kaya manungsa.

[3658] Miturut itungan kita – jam 12 awan.

kabèh padha ambruk ing lemah amarga wedi, awit raié sang santo sumunar kaya kilat. Nanging sang santo kandha marang wong-wong mau:

'Munggah, sedulur! Napa kowe padha wedi?'

Para prajurit mangsuli:

'Kayane kita kowe dikelilingi déning kuwasa Gusti Allah; mulané kita padha tiba ing lemah amarga wedi.'

Nanging sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Rungokna aku, sedulur! Gusti Allahing langit lan bumi wis rawuh marang abdi-Nya; nanging aja padha kaget: tindakna apa sing wis diprentahake; amarga kowe-kowe wis dikirim kanggo nyekel aku nganggo belenggu lan nggawa aku ing ngarepe raja kanggo diparingi pitakon.'

Kanggo iki para prajurit mangsuli:

'Kita wis sarujuk ora bakal ngomong apa-apa marang kowe. Kepiye kowe bisa ngerti iki? Critakna marang kita.'

Wong suci mangsuli:

Aku ora kena ngomong dawa karo kowe, amarga aku kudu buru-buru nindakake tugas sing wis disiapake kanggo aku dening Sang Raja Swarga. Aku kudu lelungan saka Roma menyang Bizantium.

Sawisé ngendika mangkono, sang wali sujud lan ndedonga marang Gusti nganggo tembung-tembung iki: 'Gusti Allahé para leluhur kita, dipuji lan diberkahi salawas-lawase! Kula nyuwun lan ndedonga dhumateng Panjenengan: aja saiki misahaken kula saking paseduluran para ingkang sholeh; aja ngusir kula nalika kula rawuh dhumateng Panjenengan, awit Panjenengan sampun paring wahyu dhumateng kula Asma Panjenengan ingkang suci lan ngajeng. Panjenengan, dhuh Gusti, Panyelamet lan Panglindhung kula, kintuna Malaikat Panjenengan dhumateng kula, supados piyambakipun saged mbiyantu kula lan mulang kula kados pundi kula kedah mangsuli ing ngarsanipun panyiksa kula."

Sawisé sang wali rampung ndedonga, para prajurit nyekel lan ngiket dhèwèké nganggo ranté wesi; banjur digawa ngadhep Kaisar Maximian. Ibuné sang wali, sing aranè Pimenia, durung ngerti yèn anaké, Alexander, wis digawa kanggo dipriksa déning kaisar. Wong suci iku kuwat awaké, jangkung, ganteng, lan isih enom, amarga umuré mung wolulas taun. Nalika wong suci mau digawa ngadhep kaisar kanggo diparingi pitakon, Maximian takon marang dhèwèké:

'Apa kowe pancen wong sing wani ngina aku? Apa kowe sing ora nurut marang atasanmu lan ora gelem nyembah dewa agungku, Dios?'

Wong suci mau mangsuli:

'Aku nyembah marang Gustiku sing manggon ing swarga, lan Putrané siji-sijiné, Gusti Yesus Kristus, lan Roh Suci. Aku ora ngerti déwa liya lan ora bakal ngakoni déwa liya. Mula, aja takon aku bab déwa liya.' Bab wewenangmu, aku ora wedi sithik wae, uga ora ajrih; aku ora wedi ancamanmu uga penyiksaan sing bakal kok jalari marang aku.

Krungu mangkono, Maximian nesu banget lan kandha:

'Apa sing bisa ditindakake Gusti sing kok akoni kuwi?'

Wong suci mau mangsuli:

'Gusti Allahku iku Gusti Allah kang ora katon lan Maha Kuwasa, mula ora ana apa-apa kang mokal tumrap Gusti Allahku.'

Maximian mangsuli:

'Apa wong sing disalib déning manungsa lan seda sawisé dipatèni bisa dadi déwa?' Wali mangsuli:

– Meneng, Setan, awit kowe ora wani ngucap nganggo lambemu sing najis marang jeneng Gustiku Yesus Kristus sing paling suci lan paling mulya, sing kanthi kersane dhéwé nampa salib lan pati! Wong edan! Yen kowe nyebut Panjenengané disalib lan dipatèni, kenapa kowe ora uga nyritakaké yèn Panjenengané wungu saka pati lan paring urip marang akèh wong sing wis mati?

Maximian kandha:

'Aku kepengin ngreksa masa mudamu, amarga aku weruh kowe isih enom banget.' Nanging sang wali mangsuli:

'Kowe bakal luwih becik nylametake awakmu lan ngupaya uwal saka jerat sing digawa setan marang kowe. Dene aku, aku ora wedi siksaan apa wae, amarga Gusti Allah sing dadi penolongku.'

Maximian kandha:

Aku wis ngomong manawa aku kepengin ngapura kowe. Mula, maju lan sembah; banjur kowe bakal manggon langgeng ing kamar kraton lan malah njabat panggonan paling utama ing kene.'

Wong suci mangsuli:

'Dewa sing endi, mula, sing kowe paringaké aku supaya tak sembah?'

Maximian mangsuli:

'Sembah lan kurbanna marang dewa agung Dii.'

Wong suci mau ngangkat tangané marang langit, banjur ndedonga kaya mangkéné: 'Gusti Yesus Kristus! Aja ninggalaké aku, abdi Panjenengan sing asor; tulung aku, wong dosa lan ora pantes.'

Nalika piyambakipun ndedonga makaten, piyambakipun ngangkat paningalipun menyang langit lan mirsani menawa langit kabuka; piyambakipun ugi mirsani Putraning Allah lenggah ing tengenipun Rama. Saking panglihatan punika, sang wali kapenuhan kabungahan rohani ingkang ageng. Bilih menika piyambakipun pitaken malih dhumateng Maximian:

'Kanggo dewa endi kowe kepengin aku nyembah?'

Maximian kandha:

'Tawaran kurban marang dewa agung Diya.'

Wong suci mau mangsuli:

'Apa kowe ora ngerti yèn sing kowe sebut déwa kuwi biyèn manungsa, malah manungsa sing ala lan najis, amarga biyèn kapusan hawa napsu marang sawijining wanita, dhèwèké ngowahi wujud dadi sapi lan liwat ilmu sihé ngapusi lan ngotori wanita kuwi?'[3659]

Maximian, nalika krungu iki, ngguyu lan kandha:

Iki mbuktèkaké kuwasa déwa-déwa kita, amarga padha katon marang manungsa ing wujud apa waé sing dipilih déwéké.

Nanging sang wali kandha marang dhèwèké:

– Manungsa sengsara! Kowé muji tumindak najis lan keji saka déwa-déwamu, amarga kowé dhéwé dadi kaya déwa-déwa mau liwat tumindakmu sing ora suci, amarga kowé nolak ngerti Gusti Allah sing sejati, sing wis maringi kowé pakurmatan lan karajan.

Maximian kandha:

'Dewaku wis maringi aku kuwasa karajan.'

Wong suci kandha:

Aku gumun marang kowe: sanadyan kowe nganggep awakmu wicaksana, kowe malah ngrusak awakmu dhéwé, amarga kowe pracaya marang setan lan nyembah arca bisu sing ora nduwé nyawa, sawise ninggalaké Gusti Allah sing urip lan langgeng. Napa kowe manut marang Setan, bapakmu? Baliya saka pepeteng marang pepadhang, supaya kowe ora binasa langgeng ing Gehenna geni.

Banjur Maximian, kebak nesu, nyerahake Alexander marang tribune Tiberius, lan mrentahake supaya nganiaya sang wali. Ing wektu sing padha, Maximian uga mrentahake Tiberius supaya ora mung nganiaya Alexander, nanging uga kabeh wong Kristen; kanggo kuwi, dheweke ngutus tribune menyang Thrace, mrentahake supaya nganiaya wong Kristen ing endi wae. Maximian mrentahake supaya Alexander digawa menyang ngarsane ing Bizantium. Nalika Santo Alexander krungu bab iki, piyambakipun ngendika marang kaisar:

'Aku matur nuwun, penyiksa, amarga kowe kepengin ndadekake jenengku misuwur ing pirang-pirang nagari. Mugi Gusti Allah lan Tuhanku paring sih supaya aku bisa sabar, amarga jeneng suci iki, nampa sakabehing lara lan panyiksaan ing saben pojok bumi.'

Maximian, nanging, mrentahake supaya sang wali dijauhake saka ngarsane. Tribuna Tiberius njupuk dhèwèké menyang tahanan, lan esuké mrentahake supaya, sawisé nggantung sang wali ing wit siksa, awaké digores nganggo cakar wesi. Nalika disiksa, Alexander ora ngetokake ambegan abot sak pisan, nanging ngangkat pandangane menyang langit lan matur nuwun marang Gusti Allah. Banjur, sawise ngundhuh sang wali saka wit panyiksaan, tribune Tiberius mrentah supaya dheweke diiket nganggo rantai wesi lan maringi prentah marang para prajurite supaya ngeterake dheweke menyang Thrace.

[3659] Ing kasus iki, Santo Alexander uga nyebutake dongeng saka mitologi Yunani babagan pakaryan para dewa.

Nalika Santo Alexander digawa para prajurit menyang Trasia, Malaikat Gusti katon ing ngimpi ibuné, Pimenia, lan kandha marang dhèwèké: ' tangi, munggah saka ambenmu, jupuk abdi dalemmu , lan ternakmu, banjur tututi anakmu menyang Trasia; awit wong-wong mau nggawa putramu menyang kana supaya dhèwèké bisa nandhang sangsara amarga asmané Kristus; lan kowé, sawisé dhèwèké seda, kudu ngubur badané sing kinurmatan."

Pimenia sing pinaringan berkah, nalika tangi ora sedhih utawa nangis, nanging malah kebak kabungahan rohani amarga putrané. Kanthi cepet tangi lan nyiapake kabèh sing dibutuhake kanggo lelungan, dhèwèké mlayu manut dalan sing padha dilakoni putrané. Pimenia nyusul Alexander ing kutha Catargene.

Nalika mlebu kutha, dhèwèké weruh yèn anaké ngadeg ing ngarepé Tiberius, kang lagi ngadili dhèwèké. Weruh yèn Alexander lagi disiksa lan disengsara, lan kabungahané amarga prestasi anaké sing dikasihi, Pimenia muni banter, kandha:

'Mugi Gusti Allah Maha Luhur, Gembala Sing Apik, mberkahi kowe, anakku!'

Nalika Tiberian krungu swarane, dhèwèké takon:

'Swarane sapa kuwi?'

Nanging, ora ana siji wae sing bisa ngomong saka ngendi swara kuwi asalé, amarga akèh banget wong sing padha ngadeg ing sacedhak panggonan kuwi. Banjur Tiberian kandha marang martir:

'Heh wong celak, sembelihna kurban kanggo para dewa!'

Nanging sang wali mangsuli:

'Aku sarujuk nyawisake kurban puji marang Gusti.'

Sing nyiksa mangsuli:

'Apa kowe ora ngandhani aku yèn Gustimu ora mbutuhaké kurban apa-apa?' Wali iku mangsuli:

– Satemene, Gustiku ora mbutuhake kurban kaya sing kowe aturake marang arca-arca, nanging Panjenengané mbutuhake kurban kabeneran lan kasucian, amarga Panjenengané iku Gusti sing suci lan adil.

Banjur Tiberius mrentahake supaya badan sang wali dibakar nganggo lilin, kandha:

'Ayo padha deleng apa Gustine bakal teka nylametake dheweke saka tanganku.'

Nanging sang wali, nalika lagi kobong, ngangkat paningalé marang langit lan kandha: 'Kamulyan dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, ingkang ngutus Malaikat Agung Mikael menyang Babilonia lan nylametaké telung mudha saking geni pawon (Dan. 3), Ya Gusti, nylametna kula ugi saking sangsara ingkang nyeri punika lan paring isin dhateng ingkang nyiksa, supados kula saged ngendika, kados nabi Daud ing kidung: *'Kula sampun lumampah ing geni lan toya, lan Panjenengan nglairake kula ing kabebasan'* (Mazmur 65:12).

Tiberius, nalika weruh yèn geni kuwi ora nyilakaké sang martir sanadyan sethithik, dadi isin sanget lan dhèwèké mréntahaké para prajurit supaya ngiket Alexander lan ngeteraké dhèwèké lunga. Ibuné sang wali, nalika weruh yèn anaké digawa adoh saka panggonan penyiksa déning para prajurit, nyuwun marang para prajurit supaya diparingi idin ndelok anaké. Para prajurit ora ngalangi dheweke. Sang martir suci, nalika weruh ibune, kandha:

'Panjenengan wis nindakake sing bener, ibu, teka ing kene. Menyanggi aku menyang panggonan sing bakal tak rampungake perbuatan heroikku[3660] , kaya sing wis diwahyukake Gusti marang aku.'

Nanging sawetara prajurit banjur kandha:

'Begja kowe, Alexander, amarga imanmu gedhe; lan agung Gusti Allah Kristen. Delengen, sepira sangsara sing wis kowe lakoni, nanging kowe ora goyah ing pangakuan imanmu sanadyan sethithik.'

Mangkono padha ngomong sajrone lelampahan sing ditindakake miturut dhawuhe Tiberius.

Nalika para lelungan nemoni mata air sing mili ing pinggir dalan, padha mandheg lan miwiti mangan. Ing wektu sing padha, padha ngajak Alexander mangan bareng, luwih-luwih amarga dhèwèké wis patbelas dina ora mangan roti utawa ngombe banyu. Nanging sang wali, nggantèkaké mangan karo pandonga, sujud lan miwiti nyanyèkaké mazmur: *'Aku ngunggahaké paningalku marang pagunungan—saka ngendi pitulungané bakal teka? Pitulungané teka saka Gusti, Pangripta langit lan bumi'* (Mazmur 120:1–2). Banjur piyambakipun wiwit ndedonga makaten: 'Gusti Yesus Kristus, tetepna kula, wedhus Panjenengan, tanpa cela, supados mungsuh kula boten remen dhumateng kula, amargi kula sampun mangertos asmanipun Panjenengan ingkang paling suci. Aja nganti Kowe maringi isin marang aku, ya Gusti, ing ngarepe sing nyiksa aku, nanging kintuna Malaikat Suci

[3660] Yaiku, nganti kutha Bizantium.

Panjenengan lan tangan tengen Panjenengan kanggo nulungi aku, lan dadi Panglindhung, Pambantu, lan Pelindhung kula."

Nalika sang wali wis rampung ndedonga, Malaikaté Gusti katon marang dhèwèké lan kandha: 'Aja wedi, Alexander! Gusti wis ngrungokaké pandongamu, lan aku dikirim déning Gusti Allah kanggo mbantu kowé.'

Nalika Malaikat ngucapake tembung-tembung mau, para prajurit krungu ana wong sing ngomong karo Alexander, nanging padha ora bisa ndeleng sapa kuwi; mulane padha banget wedi lan, keserang rasa ajrih lan wedi, padha ambruk nyungkur ing lemah. Nanging Alexander sing Kabegjan kandha marang wong-wong mau:

'Apa sing wis kowe deleng, sedulur, nganti kowe padha wedi banget?'

Padha mangsuli:

'Kita krungu swara Gustimu sing ngandika marang kowe; mulane kita padha wedi lan tiba ing lemah.'

Nalika para prajurit lagi ngucapake tembung-tembung mau marang sang wali, Tiberian nyedhak panggonan iku, digandheng karo para bangsawan kutha. Tiberian takon marang para bangsawan:

'Apa jeneng panggonan iki?'

Padha mangsuli:

'Panggonan iki diarani Panggonan Pangadilan.'

Kanggo iki, Tiberian mangsuli:

Yen iki Panggonan Pangadilan, mula paukuman kudu diwènèhaké ing kéné. Gawa wong Kristen Alexander marang aku.

Nalika sang wali muncul ing ngarepe Tiberian, Tiberian kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe isih tetep ing kegilaanmu lan isih nolak nyembah dewa-dewa kita? Aku weruh manawa atimu wis atos; sanadyan mangkono, aku ngasihani kowe banget lan mulane kepengin mbalèkaké kowe marang ibadah marang dewa-dewa, panguwasa sakabehing jagad raya.'

Para martir mangsuli:

'Kowe wong jahat, buta pikiran, anaké setan, sing ngabdi marang bapakmu—Setan. Kepiye kowe bisa welas marang aku lan paring rahmat, nalika Setan, bapakmu, ora tau paring rahmat marang sapa waé; malah dhèwèké kepéngin nyeret kabèh wong menyang Gehenna geni lan ngrusak kabèh wong bebarengan karo dhèwèké.'

Tiberian ngendika:

– Wah, wong jahat lan ora tobat! Kepiye kowe wani ngomong marang aku kaya ngono? Apa aku iki padanmu, nganti kowe wani ngomong kasar marang aku? Apa ora amarga aku ngapura kowe, nganti kowe ngremehake aku? Malah, kowe kudune luwih ngajeni lan ngurmati aku amarga kabecikanku lan welas asihku, tinimbang ngina aku nganggo tembung kasar!

Wong suci mangsuli:

'Satemene, kowe kaya bapakmu, Setan, amarga atimu atos kaya watu paling atos. Apa kowe ora nyadari menawa panggonan iki dijenengi Panggonan Pangadilan? Lan iki kanthi cetha nuduhake menawa kowe bakal enggal ngadhepi pangadilan sing adil saka Gusti Allah, sing bakal ngadili kabeh wong, sing isih urip lan sing wis mati, lan sing bakal maringi ganjaran marang saben wong manut tumindaké. Ing wektu kuwi kowe bakal nyadari menawa aku wis ngandhani bebener marang kowe. Gusti Allah bakal ngadili kowe amarga wis nyiksa aku tanpa welas asih. Panjenengané ngerti sepira sengit lan ora adil kowe nyiksa aku. Nanging élinga iki: sangsara iki bakal maringi kamulyan marang aku, déné kanggo kowe bakal maringi karusakan langgeng.

Krungu tembung-tembung kuwi, Tiberian tambah nesu lan mrentahake supaya duri wesi disebar ing lemah lan sang martir diseret ing ndhuwur duri mau. Nanging sajrone panyiksaan sing kejem kuwi, sang wali tetep meneng, kaya ora ngrasakake lara babar pisan. Nalika weruh yèn panyiksaan kuwi ora ngasilaké apa-apa, Tiberius tambah nesu lan mréntahaké papat prajurit supaya nggebuk sang wali nganggo tongkat kang ana simpulé. Nalika lagi dipukul, sang wali kandha marang Tiberius:

'Wah, wong jahat! Kowé mung nyiapaké panyiksaan iki waé kanggo aku. Tambahna manèh sing luwih abot, amarga aku ora ngrasakaké lara babar pisan saka panyiksaan iki, merga Kristus, Gustiku, nulungi aku.'

Tiberian mangsuli:

'Aku bakal motong-motong awakmu dadi potongan-potongan, mbuwang menyang geni, lan nyebarake marang angin, supaya ora ana eling-eling babaganmu sing bakal tetep ana ing donya. Banjur aku bakal ndeleng apa Kristus bakal teka nulungi kowe lan nylametake kowe saka tanganku.'

Wong suci mau mangsuli:

Kristusku bakal ngrusak kowe langsung. Awakmu bakal dirobek-robek lan balungmu disebar ing saindenging bumi; kowe ora bakal ndeleng Roma maneh, uga ora bakal ndeleng pasuryan kaisarmu sing jahat, amarga Gusti bakal mbusak eling-eling marang kowe saka lumahing bumi. Lan kabèh iki bakal dadi paukumanmu amarga kowe ora ngenal Gusti Allah sing sejati, lan amarga kowe ora ngajèni, he wong sengsara, Panjenengané sing maringi kowe pakurmatan lan kuwasa iki. Nanging yèn kowe wis ngenal Gusti Allah, kowe mesthi bisa éntuk urip langgeng ing swarga; nanging saiki, amarga wis ninggalaké Gusti Allah sing sejati, kowe wis nresnani bapakmu, Setan, kanthi sakabehing atimu; bebarengan karo dhèwèké kowe bakal diuncalaké menyang Gehenna geni. Bab aku, aku bakal tansah ngluhuraké Gustiku lan Juruslametku, Gusti Yesus Kristus, sing bakal nylametaké aku saka tanganmu lan maringi aku sih-rahmate ing kraton langgengé.

Krungu tembung-tembung mau, pasuryané sang penyiksa ngrembeng amarga nesu lan murka. Nanging, dhèwèké mréntahaké supaya panyiksaan mandheg.

Ing wektu sing padha, dina meh rampung. Nalika bengi teka, Tiberian nginep ing panggonan kuwi. Nalika turu, dhèwèké weruh ing ngimpi Malaikaté Gusti, sing katon ing wujud medeni, nggawa pedhang ing tangané. Malaikat kuwi kandha marang dhèwèké: 'Wong jahat! Delengen, aku teka marang kowe, amarga kowe wis nglakoni sangsara sing kejem marang abdi Gusti, Alexander; ngerti yèn aku bisa matèni kowe nganggo pedhang iki. Nanging aku bakal ngenteni sakedhik manèh. Nalika kowe tangi, cepet-cepet lumantar Illyria menyang Bizantium, amarga wayahe seda abdi Gusti, Alexander, wis cedhak.'

Tiberian tangi kanthi wedi. Dheweke gemeter kabeh amarga ajrih. Dheweke nglumpukake para penasihat sing lagi lelungan bareng dheweke, banjur nyritakake panglihatan mau marang wong-wong mau. Wong-wong mau kandha marang dheweke:

'Kita wis suwe kepengin ngandhani kowe, aja nyiksa wong iku kanthi kejem lan ora adil. Nanging kita ora wani. Kita wis krungu yèn Gusti Allah wong Kristen iku agung lan Panjenengané maringi paukuman nyiksa langgeng ing geni kang ora kendhat marang sapa waé sing nyiksa para abdi-abdi-Nya.'

Nalika krungu tembung-tembung mau, Tiberius saya ketakutan lan ngeri, banjur langsung mréntahaké prajurit-prajurité supaya nggawa sang martir maju. Dhèwèké dhéwé mlaku ing mburiné. Tiberius liwat akèh kutha, nanging dhèwèké ora mlebu utawa mandheg ing kutha-kutha mau, amarga manut dhawuh Malaikat, dhèwèké kesusu banget arep tekan Bizantium. Nanging panglihatan sing wis dideleng nalika turu isih ngrembaka ing pikirane pirang-pirang dina; mulane, Tiberian kebak wedi gedhe lan ora wani nyiksa Santo Alexander. Nalika Tiberian liwat ing Illyria lan nyedhaki kutha Sardica, panguwasa kutha lan para bangsawan kutha padha metu kanggo nyambut; nanging Tiberian ora mlebu kutha; malah, dheweke mlaku terus tanpa mandheg. Wong Kristen sing ana ing kutha kuwi, sawise krungu yen tribune Tiberian, sing lelungan saka Roma, nggawa martir bebarengan karo dheweke, padha metu saka kutha—ora kanggo nyambut tribune, nanging kanggo ndeleng martir. Ndeleng yèn sang martir mlaku piyambak, para wong Kristen nyedhak lan padha sujud ing sikilé, kandha:

'Dedonga marang Gusti Allah kanggo kita, ya sang sing nandhang sangsara kanggo Kristus!'

Dheweke mangsuli:

'Dedongakna uga aku, sedulur, supaya aku bisa ngrampungake perjuanganku kanggo Kristus Yesus lan dianggep pantes nampa mahkota sing wis dijanjekake marang aku saka tangan tengené sing suci.'

Satembe martir mau digawa maneh dening para prajurit. Sawisé liwat kutha Klisura, para lelungan tekan panggonan sing diarani Kemah Vonomasian, dumunung patang puluh stadia saka Philippopolis, ing kono padha mandheg; nalika kuwi, Tiberian wis wiwit lali marang panglihatan nggegirisi sing wis dialami bab martir Alexander. Nimbali sang wali marang dheweke kanggo diparingi pitakon, dheweke takon:

'Mesthi, Alexander, apa kowe isih edan? Apa kowe ora kepengin nyawisake kurban marang dewa kita sing welas asih, Dios lan Asclepius[3661] , sing mrentah jagad raya?'

Wong suci mangsuli:

[3661] Asclepius dianggep déning wong Yunani kuna minangka déwa panyembuh.

'Kowe sing picek pikirané, anaké Setan! Apa maneh sing kowe péngin krungu saka aku? Amarga aku wis kandha marang kowe yèn aku ora bakal nyembah kurban marang para setan.'

Tiberian kandha:

'Ora, aku ora nyoba ngyakinake kowe supaya nyembah setan; aku mung njaluk kowe nyembah Dios lan Asclepius, dewa agung kita.'

Wong suci mangsuli:

'Kowe wong edan! Apa kowe ora nyadari yèn Dios lan Asclepius iku setan?' Tiberian kandha:

'Ora, kuwi déwa-déwaku. Mula aku bakal njamin yèn jenengmu dicela ing saindenging tanah amarga blasphemi gedhé marang aku lan déwa-déwaku.'

Wong suci mangsuli:

Aku dhéwé kepéngin supaya jenengé Kristus dimulyakaké ing saindenging tanah lumantar aku.'

Banjur Tiberian kandha marang para prajurit sing ngadeg ing ngarepé:

'Buwang dhèwèké saka ngarepku, amarga aku ora tahan karo caci makiné. Gawa dhèwèké menyang Philippopolis lan kurung ing penjara ing kono; tahan dhèwèké ing penjara nganti aku teka ing kutha kuwi.'

Miturut dhawuhe Tiberian, sang martir digawa para prajurit menyang Philippopolis lan dipenjara ing kono.

Ing wektu sing padha, warga kutha iku, sawisé padha krungu yèn Tiberian bakal teka enggal, padha metu kanggo nyambut teka. Nalika mlebu kutha, Tiberian nyiapaké kurban kanggo Zeus lan Asclepius. Para wong Kristen sing manggon ing kutha iku, sawise padha krungu yèn martir suci Alexander dicekel ing penjara ing kana, padha menyang penjara lan nyuwun marang juru penjara supaya diijini mlebu, supaya bisa ndeleng martir Kristus. Juru penjara ora ngalangi, amarga dhèwèké dhéwé wedi marang Gusti Allah. Sawisé mlebu ing penjara lan weruh yèn sang wali iku diiket ranté, para wong Kristen padha sujud ing sikilé lan nyium belenggué, kandha: 'Berkatna kita, Sang Penyangga Kasangsaran Kristus; berkatna uga tanah air kita, awit kita iki wong Kristen; kita manggon ing kutha iki, tansah kakuwatir banget, amarga panguwasa kutha iki tansah nggoleki kita, nyoba mbalèkaké kita saka Kristus liwat panyiksaan. Nanging, nganti saiki, dhèwèké durung bisa mbalèkaké kita saka ngakoni asmané Kristus. Kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, akèh saka kita sing ana ing kéné; ing antarané kita wong Kristen malah ana warga kutha iki sing paling misuwur lan pinunjul. Kita ngarep-arep manawa kuwasa Kristus bakal ngungkuli iman Hellenik sing ora takwa lan ing pungkasané kabèh kutha kita bakal bebarengan ngluhuraké asmané Kristus. Kowe, sing nandhang sangsara demi Kristus, tetep sabar nganti pungkasan ing perjuanganmu kanggo Kristus.'

Ing wektu sing padha, nalika Tiberius lagi nindakake kurban sing keji marang arca-arca, dheweke kelingan marang Alexander sing dicekel ing penjara, banjur kandha marang para bangsawan kutha:

'Kowe kudu ngerti yèn aku nduwèni wong Kristen sing tak tahan, sing wis diserahaké marang aku kanggo dites; aku wis maringi dhèwèké manéka siksaan supaya dhèwèké nyembah déwa-déwa kita, nanging aku ora kasil babar pisan. Dhèwèké mangsuli pitakonanku kanthi kasar lan terus-terusan ngina aku lan déwa-déwa kita. Bawani dhèwèké menyang kéné. Mbok menawa dhèwèké bakal isin ing ngarepé kabèh sing ana kéné lan nyembah marang déwa-déwa."

Alexander langsung digawa mlebu. Tiberian, sing lungguh ing jejere hegemon, kandha marang martir:

'Coba critakna, Alexander: apa kowe isih nolak nyembah dewa-dewa kita? Kabeh wong Kristen sing manggon ing kutha iki wis nyembah Dionysus lan Asclepius; mung kowe siji sing nentang kita.'

Wong suci mangsuli:

'Kowe goroh, wong sengsara, kaya bapakmu, Setan: ora ana siji waé wong Kristen ing kéné sing wis manut marang prentahmu sing jahat.' Kanggo aku, kowe ora bakal krungu apa-apa saka aku kejaba sing wis tak kandhakake marang kowe, yaiku aku iki wong Kristen, lan aku ora bakal nyembah marang setanmu sing keji. Lan saiki, sepisan maneh, ing ngarsane kabeh wong sing padha kumpul ing kene, aku mbaleni manawa aku iku abdi Déwaing Swarga lan aku ora bakal tau nyelakake Kristus, Gustaku.

Tiberius, kroso isin, kandha marang para prajurit: 'Iket dheweke nganggo rantai wesi lan gawa menyang ngarepku; aku bakal mèlu ora suwe.'

Lan sang wali digawa lumaku.

Nalika tekan sumur sing dijenengi Sirmia, sang martir ngumbah rai lan tangané. Banjur, ngadhep mangetungan, dhèwèké miwiti ndedonga, kandha: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah kula,

awit sampun paring kula sih kang agung supados saged ngakeni asma Panjenengan ingkang paling suci ing Philippopolis.'

Nanging para prajurit ora ngidini dhèwèké ndedonga luwih suwe lan meksa dhèwèké nerusaké lelampahané.

Nalika padha tekan panggonan sing dijenengi Polchishnoe (ing ngendi biyèn dianakaké pesta pagan), Tiberian nyusul para lelungan. Nimbali Alexander marang dhèwèké, Tiberian kandha:

'Apa kowe ora ngerti, Alexander, yen aku wis ngomong alus marang kowe ing ngarepe gubernur, ngajak kowe nyembah dewa-dewa kita; nanging kowe, ing ngarepe pasamuwan sing pinunjul iki, nolak panyuwunanku. Yen mangkono, paling ora saiki turuti prentahku, lan aku bakal nylametake kowe saka sangsaramu.'

Wong suci mangsuli:

'Apa sing tak kandhakake marang kowe ing ngarepe gubernur, bakal tak kandhakake ing endi wae. Mula, kowe, anaké Setan, sing kapancing déning iblis, aja nganti kowe mikir yèn kowe bakal tau bisa mbalèkaké aku saka ngakoni asmané Kristus.'

Tiberian banjur mréntahaké para prajurit supaya nyetèkaké patang pancang ing lemah lan, sawisé ngentèkaké martir mau ing papat arah, mréntahaké supaya dhèwèké diiket ing pancang-pancang mau lan diwènèhi loro atus cambukan. Nanging martir mau sabar nampa tatu sing ditampa kanthi meneng, ndedonga marang Gusti Allah. Ing wektu kuwi krungu swara saka swarga, kandha: 'Kuwatna atimu, Alexander, lan aja wedi marang sangsara iki, amarga iku mung sementara lan bakal enggal liwat. Aku tansah ana ing sisihmu.'

Nalika krungu swara saka swarga, Tiberius dadi banget wedi; dhèwèké langsung mrentahaké supaya panyiksaan mandheg lan banjur nerusaké lelampahané. Nalika tekan kutha sing dijenengi Karasura, dumunung ing antarané Philippopolis lan Berea, Tiberian mlebu ing kutha kuwi; para prajurit, nanging, ora mlebu kutha bebarengan karo Tiberian, nanging mandheg ing sangisore wit-witan cedhak kutha. Wektu kuwi jam enem awan. Amarga panas banget, sang wali kandha marang para prajurit:

'Sedulur-sedulur, aku krasa ngelak banget.'

Nanging padha mangsuli:

'Kita uga krasa ngelak banget, nanging ing endi kita bisa golek banyu ing kene?' Sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Enteni kene sedhela, amarga mbok menawa Gusti bakal maringi banyu kanggo kita ing kene uga.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali sujud lan ndedonga marang Gusti nganggo tembung-tembung iki: 'Gusti Yesus Kristus, sing biyen ngetokake banyu saka watu ing ara-ara samun kanggo umat Israel sing ngelak (Keluaran 17:1–7), mugi Panjenengan paring rahmat marang abdi Panjenengan saiki lan paring banyu ing panggonan iki, supaya aku lan kanca-kanca sing ana bareng aku bisa ngilangake ngelak. Kanthi iki, asmamu sing suci bakal dimulyakake."

Sawisé sang wali ndonga kaya ngono, dumadakan lemah pecah lan sumur banyu resik lan adhem muncrat saka sangisoring wit oak. Ndelok mujijat kaya ngono, para prajurit kandha:

'Satemene agung Gusti Allah Kristen, sing maringi panyuwunan para abdi sing setya.'

Banjur sang martir lan para prajurit padha ngombe saka mata air mau lan memuji Kristus Gusti.

Sawisé lumaku adoh, para prajurit tekan ing kali sing dijenengi Arzon. Amarga padha kesel sawise lelungan adoh, padha mandheg ing kono kanggo ngaso. Alexander uga lungguh kanggo ngaso. Ing kéné Tiberian teka lan nalika weruh martir kuwi lungguh, dhèwèké kandha nesu marang para prajurit:

'Kok kowe, wong sengsara, ngidini wong tanpa Gusti kuwi lungguh ing kono?'

Banjur padha tangi lan mangkat menyang kutha Berea.

Nalika padha nyedhaki kutha, para warga nampani Tiberian kanthi pakurmatan. Ana akèh banget wong Kristen ing kutha iki—luwih saka separo saka jumlah warga—nanging amarga wedi disiksa déning wong-wong pagan, padha ngakoni jeneng Kristus kanthi rahasia. Nalika padha weruh martir Kristus mlaku kapisah saka tribune, padha nyedhaki dhèwèké lan kandha:

'Sugeng, martir Kristus! Kuwatna lan ajeg atimu, awit para penyiksa jahat ora bakal bisa ngalahake kakuwatan Maha Agung Gusti kita, Yesus Kristus.'

Ing wektu sing padha, Tiberian nyaur sang martir marang dhèwèké lan kandha:

'Rungokna aku, Alexander, kaya kowe manut marang bapakmu dhéwé: kurbanana marang déwa-déwa kita saiki, bareng karo aku. Yen kowe nindakake iki, aku janji marang kowe, ing ngarepé kabèh wong sing ana ing kéné, yèn aku bakal mbebasaké kowe, lan yèn kowe kersa, kowe bisa njupuk jabatan komandan ing resiménku; nanging yèn kowe ora kersa dadi komandan resimén, kowe bisa lunga menyang endi waé sing kowe karepaké.'

Nanging sang wali mesem lan ngendika marang dhèwèké:

'Oh, seandaine kowe ngerti sepira paité panglipur sing kowe wenehake marang aku iki! Amarga tembung-tembungmu iki marakake sangsara gedhe tumrap atiku. Nanging Gusti Allah bakal nulungi aku supaya ora nggatekake pituturmu. Aku wis kerep ngandhani kowe sadurunge, lan saiki tak kandha maneh lan bakal tak ulang sepisan maneh: Aku iki wong Kristen lan ora bakal ngluhurake kurban marang setanmu.'

Lan Tiberian nerusake lelampahan saka kono. Sang martir ngetutake dheweke, diiket nganggo rantai wesi. Padha tekan panggonan liya sing dumunung ing pinggir kali sing padha, Kali Arzona. Panggonan iki ana patbelas stadia saka Berea. Ana akèh losmen lan omah panginepan ing kono. Tiberian nginep ing kana, ngentèni sang martir, sing ditemani akèh wong Kristen saka kutha Berea.

Nalika para prajurit teka karo sang martir ing panggonan Tiberian, sang martir nyuwun idin marang Tiberian supaya bisa ndedonga marang Gustine sedhela. Tiberian maringi idin. Wong suci mau, nalika weruh wit kenari ageng ing sacedhake, nyedhak lan ngadeg ing sangisore é ing sangisore cabang-cabange, banjur sujud ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki: 'Gusti Yesus Kristus! Kirimna Malaikat Suci Panjenengan lan jupuk nyawaku, amarga aku ora bisa maneh nahan sangsara iki, awit awakku wis kesel."

Tiberius, nalika weruh yèn sang martir lagi ndedonga, kandha marang para prajurit:

Aku gumun saka ngendi Alexander sinau doa-doa gaib iki. Lha wong iku gedhe ing ngarepku. Aku dhéwé sing ngangkat dadi prajurit lan ora tau mbayangaké yèn dhèwèké ngerti sihir.'

Banjur, ngundang Alexander marang dheweke, dhèwèké kandha marang Alexander:

'Alexander, sembelihna kurban marang para dewa!'

Wong suci mau mangsuli:

'Sejatine, pikiranmu kabur, amarga kowe maneh kepengin krungu saka aku apa sing wis tak kandhakake kaping pirang-pirang.'

Sawisé krungu tembung sang wali kuwi, Tiberius mréntahaké para abdi dalemé supaya ngucuraké lenga mendidih ing punggung sang martir. Nanging Malaikaté Gusti, sing katon tanpa dideleng ing sacedhaké sang martir, ngrusakké wadhah lenga kuwi; nalika kuwi lenga mau mili lan nyembur marang para abdi dalemé si panyiksa lan nglèthèkaké awaké kanthi parah. Tiberian, nanging nalika weruh yèn sing kesiram lenga iku dudu sang martir nanging para abdi dalemé, dadi nesu banget lan mréntahaké papat prajurit supaya nyeret sang martir ing sangisoring wit kenari lan nggebuk dhèwèké tanpa welas asih nganggo tongkat. Pukulan kuwi terus lumaku nganti para prajurit kesel. Nalika para penyiksa mandheg nggebuki, Santo Alexander ngendika: 'Gusti Allah! Berkahna wit iki lan paringana daya marasaké, awit aku wis nandhang sangsara ing sangisore wit iki kanggo asmamu sing suci.'

Wiwit wektu kuwi, woh-wohan lan godhong wit mau duwé daya marasaké lan nyembuhaké para pracaya saka manéka rupa lara lan panyakit.

Banjur para prajurit ngeterake sang martir maneh, mlaku ing ngarepé Tiberius. Sawisé padha liwat Adrianople, padha nyedhak panggonan sing dijenengi Vurtodexion. Ing kono sang wali ketemu ibuné, Pimenia sing pinaringan berkah, sing wis teka sadurungé sang martir; nalika weruh anaké sing dikasihi, dhèwèké ambruk ing sikilé, nangis lan merintih. Banjur, tangi, dhèwèké nyium sakabèhé awaké. Lan sang wali kandha marang dhèwèké:

'Aja nangis, ibu, amarga aku nyandhak pangarep-arep marang Gustiku, manawa Panjenengané bakal nulungi aku ngrampungaké tugasku sadurungé esuk dina candhaké.'

Ing kéné Tiberian ketemu karo para prajurit. Amarga dina wis meh rampung, Tiberian mandheg ing kéné kanggo nginep lan banjur turu. Ing jam wolu bengi[3662] , dhèwèké tangi saka ambené lan lunga menyang kali sing dijenengi Zionkel, ing ngendi ana losmen. Srengéngé wis munggah. Sawisé ngaso sakedhik ing kéné saka lelampahané, Tiberian kandha marang martir:

[3662] Miturut itungan kita – jam loro esuk.

'Aku wis maringi kowe akèh sangsara, nanging kowe isih nolak nyembah déwa-déwaku. Mula, ngerti yèn saiki aku bakal matèni kowe yèn kowe ora manut marang prentahku.'

Sawisé ngendika mangkono, Tiberian mundur saka panggonan kuwi. Nalika dhèwèké nyedhak Byzantium lan ngambah kutha Driziperos sing dumunung ing kali Erigone, Tiberian mutusaké maringi paukuman pungkasan marang martir ing kono lan kandha marang dhèwèké:

'Iki pati kowe, Alexander, ana ing ngarepmu. Kowe arep ngapa: arep nyembah dewa-dewa kita, utawa ora? Ing kene lan saiki aku bakal matèni kowe lan mbuwang awakmu menyang kali supaya dipangan iwak.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Aku bakal matur nuwun sanget marang kowe yen kowe nindakake kaya sing kowe kandhakake; banjur aku bakal langsung bebas saka tanganmu. Nanging ing kahanan apa wae aku ora bakal nindakake pangorbanan marang dewa-dewamu sing keji, sanajan kowe matèni aku sewu kaping.'

Banjur sang penyiksa ngukum pati Alexander lan nyerahake dhèwèké marang para prajurit, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya nyirèk sirahé lan mbuwang awaké menyang kali. Dhèwèké banjur mangkat nerusaké lelampahané; para prajurit, nanging, tetep ana ing kono kanggo nglakoni dhawuhé Tiberius. Akeh banget wong padha kumpul ing kene, kepengin nyekseni pati martir Kristus; ana uga sawetara wong Kristen sing rawuh. Martir suci kuwi, ngadhep marang algojo, nyuwun supaya panggelan sirah ditundha sedhela lan diparingi wektu kanggo ndedonga; ing wektu sing padha, martir kuwi uga nyuwun banyu. Salah siji wong sing teka nyekseni acara kuwi njupuk wadah, njupuk banyu saka kali lan nggawa marang martir. Sang wali, sawisé ngumbah rai lan tangané nganggo banyu mau, banjur ngadhep menyang wetan; banjur, kanthi nggawe pratandha salib, dhèwèké miwiti ndedonga, kandha mangkéné: 'Kamulyan tumrap Panjenengan, Gusti Allahé para bapak kita! Kamulyan tumrap Panjenengan, Gusti AllahéAbraham, , Ishak, lan Yakub! Kamulyan tumrap Panjenengan, ing ngarsané kabèh makhluk padha gemeter lan kabèh padha sujud, awit Panjenengan iku Pangripta langit lan bumi! Ing ngarsané Panjenengan, yaiku Gusti Allahing kabèh, Gusti kang ora katon lan kang langgeng, para Serafim padha ngadeg kanthi ajrih, ora wani ndelok Panjenengan, lan padha njerit tanpa kendhat: *'Sucè, sucè, sucè Gusti kang mimpin bala! Kabèh bumi kapenuhan kamulyané!'* (Yesaya 6:3). Srengéngé, nalika ngliwati langit, maringi berkah dhumateng Panjenengan; bumi lan kabèh isiné maringi berkah dhumateng Panjenengan; manungsa lan kéwan, saben makhluk urip, padha muji Panjenengan, awit Panjenengan iku Gusti sejati, Rama, Putra lan Roh Suci, sing manggon langgeng. Elinga marang wong-wong sing wedi marang Panjenengan, ya Gusti, lan marang wong-wong sing matur nuwun marang Asma Panjenengan sing paling suci. Aja nganti ngremehake aku uga, abdi Panjenengan sing andhap asor lan ora pantes, ya Gusti, sing tresna marang manungsa.

Banjur, ngadhep para umat Kristen, sang wali kandha:

'Sedulur lan bapak-bapak! Elinga kasusahku, awit aku ora nate nolak nandhang sangsara demi asmané Gusti kita, Yesus Kristus, supaya Panjenengané paring welas asih marang aku lan kabèh wong Kristen liyané. Kawruhana, lelampahan adoh sing wis tak lakoni saka Roma tekan panggonan iki—takiket ing belenggu lan borgol ing saben giliran, diseret lan dipukul, sarta disiksa kanthi macem-macem cara—lelampahan abot iki tak lakoni ora amarga kekuwatanku dhéwé, nanging amarga pitulunganing Gusti kita Yesus Kristus. Kanthi kuwasa Gusti Yesus Kristus, aku wis ngalahake panyiksa aku, Tiberius, lan kancane, setan. Saiki aku ninggal panggonan iki kanggo ngadhep Gustiku. Kowé uga ndedonga kanggo aku, supaya aku éntuk rahmat saka Gusti.

Banjur sang wali nyuwun marang algojo supaya ngenteni sakedhik maneh lan, kanthi sujud, miwiti ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki: 'Gusti Yesus Kristus! Rungokna abdi Panjenengan, ingkang nandhang sangsara amarga asma Panjenengan ingkang suci! Paringana sih Panjenengan ing badan abdi; paringana supaya ing endi wae dipun pasang, saged marasake tiyang sakit ing endi-endi, kanggé kamulyaning asma Panjenengan ingkang paling suci.'

Sawisé kuwi krungu swara saka swarga sing janji bakal maringi panyuwunan sang martir.

Banjur martir kandha marang para prajurit:

'Sedulur! Lakonana apa sing wis diprentahake tanpa tundha!' Sang algojo, sing jenenge Celestine, kandha marang sang wali:

'Wahai martir Kristus! Donga marang Gustimu supaya Panjenengané ora ngetung iki dadi dosa tumrap aku, amarga aku diutus matèni kowe.'

Wong suci mangsuli:

'Kowe nindakake iki ora saka kersamu dhéwé, nanging miturut dhawuh wong liya. Dosa bakal ana ing sing maringi dhawuh; bab kowe, lakoni apa sing wis diprentahké tanpa tundha, amarga aku cepet-cepet arep menyang Gustiku.'

Celestine nutupi mata sang wali nganggo andhuk resik lan, sawisé narik pedhangé saka warangkéné, meh waé nyabet sang martir. Nanging, nalika weruh Malaikat suci sing teka njupuk nyawa sang martir, dhèwèké dadi banget wedi lan mandheg ing kono, ora ngerti apa sing kudu ditindakake. Sang wali, sing nyana yèn sirahé bakal dipotong kapan waé, kandha marang algojo:

'Tumindakna, sedulur, apa sing wis diparingi dhawuh.'

Nanging algojo mangsuli:

"Aku wedi, abdi Gusti, amarga aku weruh wong-wong ajaib padha ngadeg ing sacedhakmu."

Banjur sang wali nguwuh marang Gusti, kandha: 'Gusti Yesus Kristus! Paringana kawicaksanan supaya aku bisa ngrampungake tugasku ing wayahe iki!'

Sawisé kuwi, para Malaikat mundur sithik saka sang wali. Banjur algojo, Celestine, motong sirah mulya sang martir, lan sakwisé kuwi roh suci panjenengané langsung digawa menyang swarga déning para Malaikat; para Malaikat nggawa roh mau menyang swarga kanthi swara puji-pujian marang Gusti Allah. Swara Malaikat kuwi krungu déning kabèh wong Kristen sing padha ngadeg ing sacedhak panggonan kuwi.

Mangkono martir suci Kristus, Alexander, ngakhiri pangorbanan sucine[3663] , nalika badané sing kinurmatan dibuwang menyang kali déning prajurit Tiberius manut dhawuhe penyiksa. Nanging, kanthi pangayomaning Gusti, badané martir sing kinurmatan kuwi ditarik saka banyu menyang pinggir kali déning papat asu. Asu-asu mau nyelonong awak suci mau lan lungguh cedhak kono, ngreksa saka manuk pemangsa lan kéwan galak. Nalika ibu sang martir, Pimenia sing bejo, tekan panggonan kuwi, piyambakipun njupuk badan kang wis nandhang sangsara saka putrané sing dipun tresnani, lajeng dipoles nganggo lenga wangi lan dibungkus nganggo kain kafan sing resik, sarta dikubur kanthi pakurmatan ing pinggir Kali Erigone. Saka peti mati sang martir, panyembuhan akèh diparingaké marang sapa waé sing teka kanthi iman.

Ora suwe, martir suci mau muncul marang ibuné ing sawijining pangliyan, nglipur atiné, lan ngandhani yèn dhèwèké uga bakal enggal dipanggil menyang ngarsané Gusti Allah. Kanthi dhèwèké, martir suci iki saiki ngadeg ing ngarsané pangastané kamulyané Gusti Allah ing antarané kumpulan martir-martir suci liyané, ndedonga kanggo kita marang Gusti, sing Tresna marang Manungsa, lan ngluhuraké Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang dipuji lan dipuji dening kabèh makhluk, sing katon lan sing ora katon, saiki lan salawas-lawase nganti jaman jaman. Amin.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Pavsikakios, Uskup Synada

Peringatan tanggal 13 Mei

Sing berkah Pavsikakios lair ing kutha Apamea[3664] , lan dadi putrané wong tuwa sing pinunjul, luhur budi lan semangat ing kasetyan Kristen sejati. Nalika isih enom, piyambakipun nyawisake dhiri kanggé nglakoni puasa ketat, pandonga, lan praktik asetik sing abot, mulane piyambakipun banjur nyandhak sumpah monastik. Kanthi mung mangan roti sethithik lan ngombe banyu, lan sawise lumantar pandonga nampa karunia marasake, piyambakipun marasake lara jasmani lan rohani. Mula, sawisé miwiti perang nglawan setan, dhèwèké mbuwang setan saka wong sing kesurupan saka adoh, mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, nglurusaké wong cacad, lan nindakake kaajaiban liya sing nggumunaké. Nalika kabar iki sumebar, dhèwèké narik kawigatèné Uskup Agung Konstantinopel, sing pinaringan berkah, Cyriacus[3665] , sing sawisé ngangkat dhèwèké dadi uskup, banjur nunjuk dhèwèké dadi Uskup Gréja Synada[3666] .

[3663] Kematiran martir Santo Alexander kelakon ing pungkasan abad kaping 3 utawa wiwitan abad kaping 4.

[3664] Kutha Apamea dumunung ing sisih kidul-kulon Siria ing sacedhake Kali Orontes. Ing jaman kuna, kutha iki dadi kutha krajan provinsi Siria Apamea lan dijupuk jenenge saka Apamea, garwane Seleucus I, panguwasa Siria.

[3665] Cyriacus dadi Patriark Konstantinopel wiwit taun 592 nganti 606.

[3666] Synad utawa Synady – sawijining kutha ing Phrygia lor, saiki reruntuhan cedhak Eskipar – Gassaf.

Sawisé dadi uskup, Santo Pausikakios langsung ngusir 'serigala nganggo klambi wedhus'[3667] saka kandhangé nganggo ketapel[3668] tembung-tembungé lan, nganggep wong-wong mau minangka bagéan awak sing kena infeksi, motong-motong nganggo pedhang wicara lan mbuwangé metu, supaya ora nimbulaké cilaka marang bagéan awak sing séhat. Kanthi semangat ngopeni wedhusé lan mbiyantu kaslametané, Romo sing mulya lelungan menyang kutha Konstantinopel lan ing kana marasake Kaisar Maurice saka lara sing ngrasakake wektu kuwi; amarga iku, Kaisar ngutus dhèwèké, karo cap emas, ganjaran sing pantes siji litra emas[3669] menyang kutha asalé. Nalika bapak rohani wungu saking Konstantinopel badhe wangsul dhateng Synada, nalika wonten ing Silon[3670] , piyambakipun nglairake sumur banyu saking lemah lumantar pandonga, lan kanca-kancanipun nglegakake dahaga. Sawise gesang kanthi taqwa lan manut karsa Gusti, sarta sampun nyelametake kathah tiyang, Santo Pausikakios ninggalake donya lan pinuju dhateng Gusti kang dipun tresnani[3671] .

Peringatan Santo Yurji Pengakuan.

Dipepering ing tanggal 13 Mei

Santa Yurji, martir lan pengakuan Kristus, lair ing kutha Konstantinopel. Amarga nyembah lan ngajeni ikon-ikon suci, dhèwèké dicekel déning para ikonoklas lan digawa ngadhep Kaisar Theophilus sing ora pracaya marang Gusti[3672] . Kaisar mau, kanthi ancaman lan bujukan, nyoba meksa dhèwèké mbalèkaké Kristus lan nyembah ikon-ikon suci miturut ajaran Ortodoks, nanging sang wali nolak. Amarga nesu marang tembung-tembung jahat lan licik saka penyiksaé, dhèwèké kandha marang dhèwèké: 'Saben wong Kristen sejati kudu nyembah lan ngajèni ikon-ikon suci, amarga pangurmatan marang ikon mau pindhah marang asliné.'

Amarga tembung-tembung mau, tali diiket ing gulu Santo Yurji lan dhèwèké diseret ing dalan-dalan kutha kaya penjahat; banjur dhèwèké dipenjara lan, pungkasané, sawisé kabèh kagungané disita lan dirampok, dhèwèké dikirim menyang pangasingan bebarengan karo garwané Irina lan anak-anaké, ing kana, sawisé ngalami akèh sangsara, dhèwèké kanthi bungah pamit marang Gusti[3673] .

27 Mei

14 Mei (tata kuna)

Ing dina sing padha, kita ngrayakake Santo Isidore, wong bodho suci demi Kristus, sing nindakake mujijat ing Rostov, sing ninggalake donya ing taun 1474.

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Bapa kita sing kinurmatan Nikita, pertapa ing Gua, sing banjur dadi Uskup Novgorod, sing seda ing taun 1108.

Penderitaan Santo Isidore Sang Martir

Dirilisaké tanggal 14 Mei

[3667] Istilah 'serigala gereja' nuduhake marang para bidah lan pemikir bebas, uga wong-wong sing uripé memalukan lan keras kepala ing kebejatane.

[3668] Gada iku senjata sing digenggem kanggo melempar watu. 'Gada tembung' tegesé daya tembung.

[3669] Litra iku satuan bobot sing padha karo 72 zolotnik (1 zolotnik ≈ 4,265 gram).

[3670] Panggonané Silon—utawa Solon, miturut prolog Yunani—ora dingerteni.

[3671] Sing Mulya Pausikakios séda ing taun 606.

[3672] Kaisar Bizantium Theophilus, putra lan penerus Kaisar Michael II, sing wiwit cilik, ing sangisore pangaribawa gurune John the Grammarian, wis kebak rasa mbenci marang ikon, kanthi kejem nganiaya para penyembah ikon, sanajan ora mateni. Panjenengané mrentah saka taun 829 nganti 842.

[3673] Tanggal seda Santo George ora dingerteni. Ing kahanan apa wae, dheweke seda nalika Theophilus isih njabat; mula, iku ana ing pungkasan separo kapisan abad kaping sanga.

Ing taun kapisan pamaréntahan Kaisar Decius[3674] , sawijining prentah kraton diterbitaké ing kabèh provinsi lan tanah Kakaisaran Romawi, mréntahaké sensus prajurit lan pangrédhèn dadi resimen. Ing wektu kuwi, kapal-kapal gubernur Numerius teka ing pulo Chios[3675] kanggo nglumpukaké kabèh para mudha sing ditakdiraké kanggo tugas militer.

Ing wektu kuwi, Santo Isidore, wong asli kutha Alexandria, manggon ing pulo Chios; dhèwèké kuwat badan lan wani ing roh, lan pracaya Kristen. Dheweke nglakoni urip sing nyenengake Gusti, tansah nyawisake awake dhewe kanggo puasa lan kabecikan; dheweke nyingkiri upaya sia-sia lan kesenengan kotor ing donya iki; uga, dheweke adoh saka praktik kotor wong Yunani. Isidore iki, amarga keberanian lan keteguhan atine, didaftarake dadi prajurit lan ditugasake ing resimen Numerian.

Ora suwe, kaisar ngetokake dekrit anyar – meksa kabèh wong Kristen nyembah dewa-dewa Romawi; lan sapa waé sing nolak disembah bakal dipaksa nganggo siksa: ana prentah khusus supaya ngawasi para prajurit kanthi ketat; yèn ana wong Kristen sing kapanggih ing antarané, padha diprentah supaya maksa dhèwèké nyembah lan nglakoni kurban marang arca-arca, manut kabiasaan Romawi kuna.

Ing wektu kuwi, sawijining senturion sing jenenge Julius nyedhaki gubernur Numerian lan nglaporake marang dheweke yen Isidore sing pinaringan berkah iku wong Kristen. Gubernur langsung mrentah supaya santo kuwi ditangkep. Nalika santo kuwi digawa ing ngarepe pangadilan Numerian, gubernur takon marang dheweke:

'Sapa jenengmu?'

"Jenengku Isidore," kandha sang wali.

Gubernur kandha:

Apa kowe sing mbangkang marang prentah Kaisar kita Decius lan nolak nyembah marang para dewa?

Santa Isidore mangsuli:

'Sapa déwa-déwamu, nganti aku, wong Kristen, kudu nyawisaké kurban kanggo wong-wong mau? Apa kuwi dudu arca—tuli, wuta, lan ora peka?'

Gubernur mangsuli:

'Wah, kowe wong sing ala lan ora takwa, sing ngina! Satemene, kowe pantes nampa sangsara gedhe lan paukuman pati!'

Wong suci kandha:

Satemene, aku pantes nandhang sangsara amarga asmané Gustiku; demi asmané sing paling suci, aku gelem nahan siksan apa waé lan malah pati dhéwé, supaya Gustiku maringi aku nasib sing padha karo para martir suci sing wis nandhang sangsara amarga asmané sing suci sadurungé aku. Nanging aku pracaya lan ngarep-arep kanthi teguh manawa sapa waé sing pracaya marang Panjenengané lan percaya marang asmané sing suci ora bakal mati, kaya sing diandikakaké Gusti kita Yesus Kristus dhéwé: *'Sapa waé sing pracaya marang Aku'* (Yohanes 6:47), *'sanadyan mati, bakal urip'* (Yohanes 11:25).

'Isidore,' kandha Numerian, 'kowe gelem ngorbanaké marang para déwa supaya isih urip, utawa ora?'

Wong suci mangsuli:

'Sanajan kowe mateni aku, kowe ora duwe kuwasa marang nyawaku. Mula, siksa aku sak karepmu, amarga aku duwe Penolong, yaiku Gusti Allah sing sejati lan urip, lan Gusti Yesus Kristus, sing saiki ana karo aku lan bakal ana karo aku sawise aku mati, lan aku bakal ana karo Panjenengané.' Aku ora bakal mandheg ngakoni Asmané sing paling suci salami ambegan urip isih ana ing awakku.

Gubernur kandha:

'Sak pisan wae, sembelih kurban manut dhawuhe raja, banjur tumindak sak karepmu.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Aja kowe mikir, he wong jahat, yen kowe bisa ngapusi aku nganggo licikmu. Apa wong sing wis tau mbalik saka Kristus lan Gustine bisa diarani abdi sing setya? *'Sapa sing ora setya ing bab cilik, ora setya uga ing bab ageng'* (Lukas 16:10), nanging aku ora bakal ngidini sanajan mung ing pikiranku mikir apa wae sing ora nyenengake Gusti.

Gubernur kandha:

[3674] Decius mrentah saka taun 249 nganti 251.

[3675] Pulo Chios dumunung ing Segara Tengah (ing pérangan lor).

Aku maringi pitutur marang kowe, Isidore, kanggo kabecikanmu. Mula rungokna aku. Yen kowe ora ngetutake pituturku, aku bakal ngetokake sangsara sing abot lan bakal nyiksa kowe nganti kowe ngakoni agunge para dewa kita.

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké prajurit-prajurité supaya nahan sang wali lan patang prajurit nggebuk dhèwèké tanpa welas asih.

Nalika para penyiksa lagi nggebuki sang wali, wong-wong sing ngubengi dheweke kandha marang dheweke:

'Nyerahna, Isidore, marang kersaning kaisar, yen kowe ora kepengin pungkasaning uripmu ing sangsara.'

Nanging sang wali mangsuli:

Aku manut kersa lan dhawuh Gustiku, Sang Raja Swarga, kang gesang langgeng. Gusti iki kang tak akoni lan tak ajeni; aku ora bakal nyelakake Panjenengané, lan uga ora bakal diusir déning Panjenengané ing Dina Kiamat.'

Sawisé dipukul cambuk, penyiksa kuwi ngentekaké wektu suwé nyoba nggodha sang wali supaya nyembah berhala, nganggo pujian lan ancaman, nanging ora ana asil lan mung krungu sumpah-serapah lan celaan saka sang martir, sing ditujokaké marang dhèwèké lan dewa-dewané. Akhiré, kebak nesu, dhèwèké kandha:

'Aku bakal mréntahaké supaya ilatmu sing najis dipotong-potong.'

Wong suci mangsuli:

'Sanajan kowe motong ilatku, kowe tetep ora bakal bisa njupuk pangakuan jeneng Kristus saka lambeku.'

Lan ilat sang wali dipotong, miturut dhawuhe penyiksa. Nanging, sanadyan ilaté wis dipotong, sang wali tetep bisa ngomong kanthi cetha, muji Kristus, Gusti sejati: nanging sang gubernur ambruk ing lemah amarga wedi lan dadi bisu. Nalika diangkat saka lemah, dhèwèké ora bisa ngucapaké sabda lan mung nyatakaké pikirane kanthi ngibaské tangan. Banjur, sawisé nyuwun selembar kertas, dhèwèké nulis ing kono:

'Aku mréntahaké supaya Isidore, sing ora manut maréntah raja, dipotong sirah nganggo pedhang.'

Nalika tembung-tembung mau diwaca marang sang martir, dhèwèké muni kanthi kabungahan, kandha:

'Kula matur nuwun, Gusti Yesus Kristus, awit boten nyingkiraken sih-rahmat Panjenengan saking kula!' Aku muji Panjenengan, Gustiku, uripku, napasku! Aku nyanyi puji-pujian Panjenengan, ya Gusti, kekuatanku, pencerahan pikiranku! Aku ngluhurake Panjenengan, sing wis maringi aku ilat kanggo muji agunging Panjenengan tanpa kendhat!

Panembel banjur njupuk sang martir lan nuntun dhèwèké menyang panggonan pangubaran sirah. Santo Isidore mlaku kanthi kabungahan lan kesusu, kesusu kaya anak wedhus menyang pangubarané. Banjur, ndelok munggah menyang swarga kanthi rai sumunar lan mripat kang kebak kabungahan, sang santo kandha:

'Gusti sing Suci! Kula muji Panjenengan amarga lumantar sih Panjenengan, saiki Panjenengan badhé nampi kula ing panggonan Panjenengan lan ing panggonan pangaso.'

Nalika tekan panggonan ing ngendi martir mau bakal dipenggal sirahé, sang wali nyuwun idin marang algojo supaya bisa ndedonga. Banjur, sawisé ndedonga cukup suwé, dhèwèké nyandhakaké sirahé sing mulya ing sangisoring pedhang[3676] , lan kanthi mangkono sirahé dipotong amarga ngakoni asmané Yesus Kristus, Putrané Allah, sing nyandhakaké sirahé sing paling suci ing salib kanggo kita wong dosa.

Sawisé dipenggal, awak suci martir iku dibuwang déning para penyiksa tanpa dikubur, supaya dipangan asu lan kéwan galak. Nanging salah siji kanca sang wali, sing jenenge Ammonius, wong Kristen rahasia, njupuk badané sang martir suci, nggali kuburan bebarengan karo sedulur iman liyané, lan ngendhokaké badané Isidore sing kinurmatan ing lemah, kaya déné bandha sing ora ternilai. Wong Kristen iki piyambak mbuktekake dadi paniru tumindak gagah berani Isidore; nalika nglayar nyabrang Selat Hellespont, dhèwèké nampa mahkota martir ing Cyzicus[3677] . Relik suci Santo Isidore banjur digali maneh dening sawijining wanita saleh sing jenenge Myropia, sing teka saka kutha Efesus; sawisé diolesi lenga wangi sing larang regane lan dibungkus nganggo kain kafan sing resik, relik kasebut disimpen ing panggonan sing kinurmatan. Nalika panganiayaan marang umat Kristen rampung, sawijining gréja dibangun minangka pangurmatan tumrap martir suci Isidore, ing ngendi manéka panyembuhan diparingaké marang wong-wong sing nandhang sangsara lumantar relik suci martir

[3676] Pati martir suci Isidore kelakon ing taun 250.

[3677] Kyzikos dumunung ing semenanjung Arktonissos ing Propontis (Segara Marmara).

Kristus, kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama, Putra, lan Roh Suci. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan sampun kaparingi minangka pangurus agenging jagad raya, dhuh Sang Suci, lumantar pandonga panjenengan dhateng Gusti: mulane kita sami nyanyi puji-pujian panjenengan dinten menika, dhuh martir kebijaksanaan saking Gusti, Isidore ingkang paling mulya.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Serapion Sang Sindonit

Diperayakaké tanggal 14 Mei

Ing Mesir ana sawijining sesepuh sing jenenge Serapion, sing dijuluki 'Sindonita'[3678] , amarga piyambaké nutupi auraté mung nganggo siji jubah. Wiwit enom dhèwèké wis nglakoni urip monastik; dhèwèké ora nduwé harta, malah ora nduwé sel; dhèwèké ora nduwé panggonan tetep lan urip kaya manuk ing langit. Dheweke ora tau mlebu omah kanggo ngaso utawa nggleleng ing amben. Dheweke mung nganggo siji jubah cilik lan ora nduwé apa-apa kejaba Injil cilik; Serapion ngumbara saka panggonan siji menyang panggonan liyane lan nginep ing endi wae nalika bengi teka. Esuké, sawisé tangi, dhèwèké ora nate manggon ing panggonan sing padha, nanging nerusaké lelampahané manèh, kaya ora duwé badan, mulané akèh wong nyebut dhèwèké 'sing tanpa rasa'. Akèh kaping dhèwèké ditemoni cedhak désa panggonané biyèn. Wong-wong weruh dhèwèké lungguh ing pinggir dalan, nangis, banjur padha takon:

'Kok kowe nangis, pak tuwo?'

Dheweke bakal mangsuli marang sing takon:

'Gusti kula paring kaparengan marang kula. Nanging kula sampun kelangan, lan saiki Gusti badhé ngukum kula.'

Wali iku ngomong kanthi kias, nyebut Gusti Allah 'Gusti kula' lan nyawane 'bandha kula'—jiwa sing diciptakaké miturut rupa Gusti Allah lan ditebus kanthi getihé Putrané Allah.

Wong-wong sing krungu wangsulan kuwi, ora mangertos apa sing diomongake, padha nyangka yèn sang tuwa lagi ngomongaké bab awis emas; mula padha mbuwang apa waé sing ana—ana roti, ana sayur—lan kandha:

'Tampa iki, sedulur; aja sedhih amarga bandha sing wis kowe kelangan, awit Gusti bisa mbalekake maneh.'

Lan wong tuwa mau mangsuli:

'Amin! Amin!'

Nalika Serapion teka ing Alexandria, dhèwèké nemoni sawijining pengemis sing telanjang kabèh lan gemeteran amarga adhem. Lan sang tuwa wiwit mikir ing atiné:

'Kepiye bisa aku, sing nganggep awaké dhéwé wong sing puasa lan setya netepi dhawuhe Kristus, isih nganggo sandhangan, déné gelandangan iki—ing ngendi Kristus piyambak rawuh—ngalami kadhemen? Kepiye aku ora bisa welas marang dhèwèké! Satemene, yen aku ora nutupi auraté lan nglilani dhèwèké mati kedinginan, aku bakal diukum ing Dina Kiamat minangka pembunuh."

Banjur, sawisé mbusak jubahé, Serapion maringi jubah mau marang wong gelandangan, déné dhèwèké dhéwé lungguh telanjang ing sacedhak panggonan kuwi, mung nyekel Kitab Suci ing dhadhané, sing ora tau pisah saka dhèwèké.

Kedadéyan ana wong sing kenal karo sang tuwa lagi liwat. Nalika weruh Serapion telanjang, wong iku takon marang dhèwèké:

'Bapa Serapion! Sapa sing wis mbukak ketelanjanganmu?'

Serapion, karo nunjuk marang Injil Suci, mangsuli:

'Iki sing mbukak ketelanjanganku.'

[3678] Jeneng 'Sindonita' diwènèhaké marang Sang Mulya Serapion amarga dhèwèké mung nganggo siji sindon – sandhangan linen kasar.

Mengko, sing pinaringan berkah iku ketemu karo wong sing areh digawa menyang penjara amarga utang. Welas marang wong mau, nanging ora duwe apa-apa sing bisa diwenehake, sang resi ngedol Injil sing digawa lan menehi dhuwit asile kanggo mbayar utange wong mau. Banjur Serapion menyang gubug ing ngendi dheweke kadhang manggon. Muridé sang pandhita, nalika weruh piyambakipun telanjang, takon:

'Ing endi jubah panjenengan, bapak ingkang kinurmatan?'

Sing tuwa mangsuli:

Aku wis ngirim iku menyang panggonan sing ing kono kita bakal nemu sing kaping pirang-pirang luwih apik.'

Muridé kandha manèh:

'Lan ing endi Injil Cilik?'

Sing tuwa mangsuli:

Anakku, Injil iku saben dina ngandhani aku: *"Adol bandhamu lan wenehana marang wong mlarat"* (Matéus 19:21), supaya aku bisa nduwéni ing Dina Penghakiman. Aku manut lan nindakake miturut pituturé. Aku adol iku lan maringi asilé marang wong mlarat, supaya aku éntuk sih-rahmaté Gusti Allah kita, Yesus Kristus, amarga wis manut Injilé sing Suci.

Sawisé sawatara wektu, ana wong kenalan sing maringi marang sang pandhita jubah lawas sing bolong-bolong supaya bisa nutupi awaké sing telanjang.

Sang tuwa sing ora kagungan bab donya iki tau teka ing Yunani lan manggon ing Athena telung dina; dhèwèké krasa luwe banget, nanging ora bisa oleh sepotong roti saka sapa waé, amarga ora ana sing maringi apa-apa, lan dhèwèké ora duwé dhuwit kanggo tuku roti. Miturut pangandikane Kristus, dhèwèké ora nate nggawa dhuwit receh, kantong dhuwit, utawa sandhangan tambahan (Matius 10:9–10), kejaba jubah tipis sing digunakaké kanggo nutupi awak telaté. Ing dina kaping papat manggon ing Athena, Serapion dadi luwe banget. Nalika ngadeg ing panggonan dhuwur ing kutha, dhèwèké wiwit nangis lan njerit banter:

'Wong-wong Athèn! Tulung aku!'

Para filsuf lan pejabat kutha padha nyedhaki lan takon:

'Saka ngendi kowe teka, tuwa? Lan apa kasedhihan sing ngganggu kowe?'

Dheweke mangsuli:

Aku asalé saka Mesir. Nalika aku ninggalaké tanah airku, aku langsung kecemplung ing telung utang, yaiku: aku ninggalaké loro pemberi utang sing ora ana apa-apa sing bisa dijupuk saka aku, déné pemberi utang katelu nganti saiki ora nate ninggalaké aku piyambak, nanging terus nyiksa aku, nuntut pambayaran utangé.'

Para filsuf banjur takon marang dheweke:

'Sapa kreditor-kreditormu kuwi, lan sapa sing nyiksa kowe? Critakna marang kita, lan kita bakal mbantu kowe.'

Banjur wong tuwa mau kandha marang wong-wong mau:

Wiwit enom aku diganggu hawa napsu daging, katresnan marang dhuwit, lan kesenengan mangan kakehan; aku wis mbusak loro sing sepisanan, lan kuwi ora ngganggu aku maneh, amarga aku ora krasa kepengin daging; uga aku ora duwe harta banda utawa bandha; nanging rasa luweku marang panganan ora sirna: saiki wis patang dina aku ora nglebet apa-apa ing cangkemu; mula rasa luweku marang panganan ora ninggalake aku, ngganggu aku lan nuntut haké kaya biyasa.

Sawetara filsuf mikir yèn dhèwèké ngapusi, mula padha maringi koin emas, nanging ngawasi saka adoh kanggo ndeleng apa sing bakal ditindakake.

Nanging wong tuwa kuwi njupuk koin mau, banjur kesusu menyang tukang roti, nyelehake koin mau ing ngarepe, njupuk siji roti, banjur lunga; dheweke ora tau bali maneh menyang kutha kuwi. Banjur para filsuf padha yakin yen wong tuwa kuwi pancen wong sing luhur budi. Nalika padha nyedhaki para penjual roti, padha maringi dhuwit sing padha karo rega roti sing dituku wong tuwa mau, dene dhuwit emas disimpené dhéwé.

Serapion sing kabegjan, sawisé teka ing Lacedaemon[3679] lan ngerti yèn salah siji magistrat lokal iku Manichaean[3680] nanging tetep urip mulya, banjur marani dhèwèké lan adol awaké dhéwé dadi abdi. Rong taun

[3679] Lacedaemon utawa Laconia – wewengkon ing sisih kidul-wétan Peloponnese, watesé ing lor karo Argolis lan Arcadia, ing wétan karo Segara Myrtoan, ing kidul karo Teluk Laconia utawa Gypian, lan ing kulon karo Messenia.

sawisé, kanthi sih rahmaté Gusti, Serapion ngyakinaké dhèwèké supaya nyingkirké bidah, saéngga dhèwèké mlebu Gréja Ortodoks Suci bebarengan karo kabèh wargané. Banjur kabèh wong ing kana padha tresna marang sang tuwa ora mung minangka abdi sing setya, nanging uga minangka bapak sing kinurmatan, lan padha ngajèni dhèwèké banget, padha bungah amarga wis bébas saka bidah lan padha muji Gusti. Sesepuh mau, sawise manggon ing kana sak suwene sing dianggep perlu kanggo kaslametan nyawa wong-wong mau lan wis mbalekake dhuwit sing tau ditampa saka wong-wong mau, banjur mangkat saka kana, miturut adaté, lelungan liwat pirang-pirang nagara lan kutha.

Uga ana carita babagan sang tuwa iki, nalika dhèwèké isih enom, dhèwèké ngedol awaké dhéwé marang sawijining skomorokh Yunani kanthi rega rong puluh keping pérak lan, kanthi nyimpen dhuwit kuwi, dhèwèké manggon bareng karo wong Yunani kuwi nganti dhèwèké bisa ngowahi kapercayané lan kabèh warangé marang Gusti Kristus. Iki kelakon amarga badut iku weruh carane abdi daleme nglampahi kabèh dina kanthi nglakoni puasa, mung mangan roti lan ngombe banyu ing wayah sore—lan kuwi uga sithik bae—dene ing wayah wengi dhèwèké tansah tangi saka amben lan ndedonga marang Gusti karo luh; Ndeleng kabèh kuwi, skomorokh kuwi krasa welas asih lan, sawisé pracaya marang Kristus, Gusti sejati, banjur dibaptis; lan sawisé kuwi, bojone lan kabèh wargané omahé uga dibaptis. Sawisé kuwi, wong Yunani kuwi kandha marang Serapion:

'Maju, sedulur, amarga kita kepengin mbebasake kowe saka perbudakanmu, kaya kowe wis mbebasake kita saka perbudakané setan.'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

Amarga Gustiku wis paring kowe kaslametan, aku bakal mbukak rahasiaku marang kowe: aku dudu budhak, nanging wong Mesir merdika; nanging, nalika weruh kowe padha nyasar lan meh rusak, aku welas asih marang kowe lan mulane aku adol awakku dadi budhakmu, supaya kanthi pitulungan Gusti aku bisa nuntun kowe menyang dalan kaslametan. Nanging saiki kowe wis dilebokake ing dalan iki, balèkna pirakmu; aku bakal lunga lan ngurus kaslametan wong liya.

Nanging padha nyuwun-nyuwun marang dhèwèké suwé-suwé, kandha:

'Kita siap ngajeni panjenengan minangka bapak lan tuan kita; mula, wiwit saiki panjenengan dadi tuan kita, lan kita bakal dadi abdi panjenengan. Mung aja ninggalake kita!'

Nanging, padha ora bisa mbujuk dheweke supaya tetep ana ing kana. Luwih maneh, padha ora gelem nampa koin perak saka wong tuwa mau lan kandha marang dheweke:

"Bapak ingkang kinurmatan, paringna punika dhateng tiyang mlarat; sampurna sampun kanggé kita bilih panjenengan sampun nuntun kita wonten dalan kaslametan."

Nanging wongé Gusti mangsuli marang wong-wong mau:

'Kowe kabeh bisa mènèhi apa sing kagunganmu; nanging aku ora bisa mènèhi piraké wong liya marang wong mlarat.'

Padha manèh nyuwun banget supaya piyambakipun rawuh marang wong-wong mau, sanajan mung sawisé setaun. Sawisé kuwi, sang wong mulya mangkat saka kono menyang nagara liya.

Sawijining dina, nalika nemoni prau sing arep mangkat saka Alexandria menyang Roma, Serapion munggah prau kuwi, kepengin lelungan menyang Roma. Nanging para pelaut, sawisé mangkat saka pesisir, ora takon marang tuwa yèn dhèwèké wis mbayar ongkos pelayaran sing dibutuhaké. Padha curiga siji lan sijine wis nampa dhuwit utawa barang saka wong tuwa kuwi; sanajan padha weruh yèn dhèwèké nganggo jubah sing wis koyak, nanging tetep mikir yèn dhèwèké isih duwé dhuwit cukup kanggo mbayar ongkos.

Nalika para pelaut wis nglayar watara limang atus stadia saka pesisir, padha lungguh mangan ing wayah sore. Amarga ora weruh wong tuwa kuwi mangan, padha nyangka yèn dhèwèké lagi puasa dina iku. Ndeleng kahanan sing padha ing dina kapindho lan katelu, lan ora ngerti kenapa tuwa iku ora mangan, padha mikir yèn

---

[3680] Manikeisme – ajaran sesat palsu, kang dadi campuran ajaran Kristen karo prinsip agama Zoroaster. Pangadeg Manikeisme yaiku Manes, sawijining dukun Persia. Manes mulang yèn ana loro karajan mandhiri – karajan kabecikan lan karajan kaburukan – kang wis ana wiwit jaman mbiyen lan tansah padha perang siji lan sijiné. Miturut ajaran Manes, manungsa uga dumadi saka campuran loro unsur – cahya lan pepeteng – lan nduwèni, kaya-kaya, loro jiwa – siji sing apik lan siji sing ala – sing tansah perang siji lan sijiné. Ing urip saben dinané, para Manikéa banget askétis: padha ngajak selibat lan puasa terus-terusan. Manikéisme nyebar banget ing abad kaping 3 lan kaping 4.

dhèwèké kakehan angin segara lan nandhang lara amarga angin segara. Ndeleng yèn tuwa iku isih ora mangan ing dina kapapat lan kalima, padha takon marang dhèwèké:

'Wah! Kowe kok ora mangan apa-apa?'

Dheweke mangsuli marang wong-wong mau:

Aku ora mangan amarga aku ora duwe apa-apa kanggo dipangan.'

Sawisé padha rembugan sapa sing njupuk barang-barangé wong kuwi ing kapal, lan nyadari yèn dhèwèké durung mbayar ongkos, para pelaut wiwit nggrundel marang sang resi, kanthi nesu kandha:

'Ngapa kowe munggah kapal kéné tanpa nduwé apa-apa? Arep mangan apa kéné? Kepiye kowe arep mbayar ongkos kita?'

Nanging sang tuwa mangsuli marang wong-wong mau:

Aku ora nduwé apa-apa kajaba sandhangan compang-camping iki, kaya sing kowe deleng dhéwé. Yen kowe ora péngin nggawa aku, balèkna aku menyang panggonan kowe njupuk aku.'

Nanging para pelaut kandha marang wong tuwa:

'Sanajan kowe maringi kita satus koin emas supaya mbalik mung kanggo kowe, kita tetep ora gelem, luwih-luwih saiki kita entuk angin sing nguntungake ing mburine.'

Lan padha ngidini wong tuwa iku tetep ana ing kapal, diparingi mangan kanggo asmane Gusti.

Bab Pendeta, nalika teka ing Roma, piyambakipun sowan ing griya-griya kabèh warga sing wis krungu yèn padha urip saleh. Nalika ngobrol karo wong-wong mau, dhèwèké éntuk paédah rohani kanggo dhèwèké dhéwé. Mula saka iku dhèwèké lelungan, nglumpukaké bandha rohani, supaya dhèwèké bisa tuku berkah swarga ing tentrem langgeng. Berkah-berkah mau dhèwèké tampi lumantar sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin[3681] .

Penderitaan Santo Maksimus Sang Martir

Dipepering ing tanggal 14 Mei

Martir suci Kristus, Maksimus, sing duwé semangat marang Gusti Allah ing atiné, tau weruh yèn wong-wong sing nyembah berhala ora mung nyawisaké awaké dhéwé kanggo nyembah berhala, nanging uga nggodha wong liya supaya nindakaké kuwi, meksa supaya padha sujud ing ngarepé candhi pagan. Sawisé kuwi, dhèwèké miwiti ndedonga marang Gusti supaya pungkasané panganiayaan marang umat Kristen, lan dhèwèké dhéwé mbaptis akèh wong sing durung pracaya. Ing sawijining dina, nalika upacara sembah arca lagi dilakoni, lan kabèh wong pagané padha nglumpuk akèh-akèhé kanggo nyembah marang déwané—ora mung kéwan nanging uga manungsa—martir suci, ora kuwat ndelok kahanan kaya ngono, mlebu ing tengah-tengah wong sing nyembah arca lan kanthi terang-terangan ngécé, nyebut arca-arca mau ' kayu lan watu', sing ora kuwat malah kanggo nulungi awaké dhéwé. Para wong kafir banjur nyekel dheweke, dhisik dipukul abot, banjur dilempari watu nganti mati. Mangkono martir suci[3682] nemoni pungkasané.

28 Mei

15 Mei (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling bapak kita Yesaya, Uskup Rostov, sing séda ing taun 1090.

Ing dina sing padha, pangorbanan sang prabu suci lan bener Demetrius, mujijat saka Moskow lan saindenging Rusia, ing taun 1591.

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Bapa Suci Yesaya saka Gua, Mujijat, sing séda ing taun 1115.

[3681] Santo Serapion séda ing abad kaping lima.

[3682] Miturut kalènder Kaisar Basil, martir suci Maximus seda nalika panganiayaan Decius tanggal 14 Mei 250.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Pachomius Agung

Peringatan tanggal 15 Mei

Pachomius lair ing Mesir Lor – ing Thebaid, persis ing sacedhake kutha Esna[3683] , ing dasawarsa pungkasan abad kaping 3.[3684] Wong tuwane iku pemuja berhala sing taat. Dheweke pisanan ketemu karo wong Kristen luwih mengko, nalika nglakoni tugas cendhak ing tentara. Biji-biji urip sing suci wis katon ing dhèwèké wiwit isih cilik banget, sanajan durung ngerti Kristus.

Ing sawijining wektu, wong tuwane nyuwun marang Pachomius supaya nggawa pot daging sapi marang para buruh. Amarga kapeksa nginep ing kana, Pachomius ngadhepi godaan. Salah siji putri saka tuwané, sawijining wanita enom sing ayu banget, nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya nindakake dosa bareng karo dhèwèké. Pachomius sing suci mangsuli kanthi tegas: 'Ora mungkin aku nindakake tumindak ala iki; apa mataku iki mata asu, nganti aku nindakake dosa karo adhiku?'

Dheweke langsung mulih. Mengko, dheweke nyritakake kedadeyan iki marang para biksu, ngajak supaya padha waspada marang godaan lan ngatasi kuwi.

Santa Pachomius ora aneh karo pendhidhikan formal. Kegiatan-kegiatane sabanjure mbuktekake iki. Luwih maneh, wong tuwane sugih, lan wong Mesir nduweni katresnan sing kuat marang sinau. Bocah-bocah dikirim menyang sekolah nalika isih cilik banget, antara umur lima nganti wolu taun. Ing kono padha sinau maca lan nulis, lan uga diajari paugeran moral: paugeran iki dilebokake ing latihan-latihan sing padha dilakoni.

Nalika umuré wis rong puluh taun, Pachomius dipaksa mlebu tentara. Ing wektu kuwi, Kaisar Konstantinus lagi perang karo sawijining 'tirani' – kamungkinan Maxentius – ing taun 315. Pachomius miwiti lelampahané karo kanca-kancané, sing kabèh iku prajurit anyar. Ing wayah sore, dheweke tekan kutha Esne. Ing kono, Pachomius lan kanca-kancane ditinggal ing sawijining bangunan panjara sing dijaga. Ora suwe, wong-wong Kristen teka nggawa pasokan roti lan maneka panganan, lan kanthi tulus ngajak para lelungan supaya pulih kekuwatane. Nalika mengko Pachomius takon kenapa wong-wong mau ngopeni dheweke banget, sanajan ora kenal, wong-wong mau mangsuli yèn dheweke wong Kristen lan tumindak kaya ngono kanggo kapentingan Gusti Allah. Kahanan iki nduwèni pangaruh jero marang jiwa Pachomius sing gampang kapengaruh.

Esuké, Pachomius lan kanca-kancané nerusaké lelampahan menyang kutha Antinoe[3685] . Ing kono, akèh prajurit enom padha seneng-seneng karo manéka rupa pesta lan kesenengan jasmani. Padha nyoba nggodha Pachomius uga, nanging dhèwèké bisa ngungkuli godaan kuwi lan tansah nyegah kanca-kancané saka tumindak ala.

Ing wektu iku, Kaisar Konstantinus wis menang nglawan mungsuh-mungsuhe lan mrentahake supaya pasukan dibubarake. Bareng karo wong-wong liya, Pachomius banjur bebas saka kewajiban melu kampanye. Saiki wayahe wis teka kanggo dhèwèké dadi wong Kristen. Dhèwèké kepéngin banget ngabdi marang Kristus Gusti kanthi setya, njaga dhèwèké murni saka kabèh reregeding daging lan roh, lan nindakake kabecikan marang tanggane sak kuwasaé. Dhèwèké wis ngucap sumpah kasetyan sing sampurna marang Kristus nalika dipenjara ing kutha Esna, amarga kapengaruh déning sih-rahmaté wong Kristen.

Sawisé dibebasaké, Santo Pachomius banjur mangkat menyang désa sepi Shenesit (Khinovsk). Ing kono dhèwèké diwulangaké bab kabeneran iman Kristen lan nampa baptisan suci ing gréja lokal. Pachomius manggon ing sacedhake desa Shenesit suwene wektu sing cukup suwe. Dheweke mapan ing kene ing candhi kuna Serapis, sing wektu kuwi wis sepi. Kudu dicathet yèn, karo panyebaran agama Kristen sing jembar, akèh candhi pagan bisa uga ora dienggo maneh. Dheweke ngupadi panguripan kanthi kerja keras, nandur sayuran lan sawetara wit kurma. Sayuran lan woh-wohan iki dadi pangan kanggo wong-wong sing teka kene kanthi kebetulan utawa kanthi sengaja, uga kanggo wong mlarat sing manggon ing Shenesita. Pachomius unggul ing katresnan marang tanggane. Akeh wong sing golek panglipur saka dheweke. Ketenarane nyebar ngluwihi Shenesita. Kesalehan, katresnan

---

[3683] Metaphrastus lan St Demetrius saka Rostov sing luwih anyar nyebut Oxyrrhich, sawijining kutha sing misuwur amarga kesalehan para wargané, sing miturut Rufinus dadi omahé nganti sepuluh ewu prawan lan rong puluh ewu prawan. Nanging, cathetan ing dokumen anyar sing ditemokaké kanthi cetha nyebut kutha iki minangka Esne.

[3684] c. 295

[3685] Kutha ing pinggir tengen Kali Nil, ngadhepi Hermopolis, sing dibangun déning Kaisar Hadrian minangka pangurmatan marang kekasihé, Antinous.

marang tanggane, lan kebijaksanaané Pachomius wis narik akèh wong supaya manggon ing kana kanthi permanen. Ing wektu kuwi, semangat kanggo nyenengake Gusti Allah nyurung akèh wong ninggalaké kutha lan désa sing rame, lan yèn ana asètik sing pancèn setya muncul ing endi waé, wong-wong sing tresna marang urip ara-ara samun bakal padha nglumpuk marang dhèwèké. Kita weruh yèn Pachomius ora suwe banjur wiwit ngupaya pangasingan sing luwih gedhé lan golèk pituduh rohani kanggo dhèwèké dhéwé. Mbok menawa persis pengalamané mimpin warga liyané kuwi sing marakaké Pachomius rumangsa butuh pituduh kanggo dhèwèké dhéwé uga. Amarga manggon ing sacedhaké Shenesit, Pachomius wis maringi pitulungan gedhé marang warga désa kuwi. Nalika ana penyakit nggegirisi sing nular nyerang desa, nyebabake akèh wong mati, Pachomius ngopeni wong lara lan malah nyedhiyakake akèh ranting akasia marang warga supaya bisa diobong kanggo ngresiki udhara.

Ing taun-taun awal urip pertapaane, Pachomius durung bisa mbedakake kanthi tuntas ajaran Ortodoks saka karangan sesat, lan uga durung mangerteni kanthi pasti ing ngendi ana Gréja Kristus sing sejati. Para penganut bidat Marcion ([3686]) nyoba ngajak dhèwèké mèlu sisihé. Nanging dhèwèké mangertèni yèn ana ajaran-ajaran liya, saben-saben béda, kabèh padha ngupaya mbuktekake kabeneran dhéwé. Amarga bingung karo perselisihan iki, dhèwèké ndedonga marang Gusti karo luh ing mripat supaya paring pratandha ing ngendi panggonané kabeneran. Kanthi gumun, dhèwèké krungu swara sing kandha yèn kabeneran kuwi ana ing Gréja sing dipimpin déning Alexander, Uskup Alexandria. Mesthiné, saiki Pachomius kepéngin banget kanthi sakabèhé atiné kanggo mangertèni kabeneran iki lan tetep setya marang kabeneran mau ing saben wektu.

Kabutuhan marang pituduh rohani ndadekake Pachomius ninggalake omahé ing pinggiran Shenesit. Motivasi liyane yaiku kepéngin nyawisake dhiri sakabehe marang Gusti, kanggo panyucian rohani lan kasampurnan rohani. Pachomius uga wedi yèn perhatiané sing terus-terusan marang kabutuhan manéka warna umat—kaperluan sing luwih pantes kanggo imam lan umat sing taat—bisa nyasarake para biksu sing luwih ringkih: kanthi ngetutaké tuladhané Pachomius, bisa waé padha keseret ngladèni donya lan malah ora bisa njaga awake dhéwé supaya ora kena pangaribawa donya. Pachomius ninggalake sakupenge Shenesit sawisé manggon ing kana telung taun. Nalika budhal, dhèwèké nyuwun marang sawijining biksu tuwa supaya nandur sayuran lan wit kurma ing kana kanggo kabecikan wong mlarat sing teka ing papan kuwi.

Wektu kuwi Pachomius nggoleki selé Abba Palamon, sing misuwur amarga pakaryané. Abba Palamon manggon adoh saka kutha lan désa. Dhèwèké diurmati ing saindenging tlatah sakupengé. Para biksu liyane manggon cedhak dheweke, manut pituture lan niru cara uripe. Nanging akeh sing ora suwe banjur lunga, amarga krasa cara urip sing ketat kuwi ngluwihi kekuwatane. Nalika Pachomius ngetok lawange Abba Palamon, sang tuwa banjur takon:

'Kenapa kowe ngetok lawang?'

Pachomius mangsuli yèn dhèwèké uga kepéngin dadi biksu.

Sing sepuh kuwi nolak, ngajak dheweke bali lan nyoba dhiri kanggo ndeleng apa dheweke bisa tahan urip prasaja sing ketat kaya sing ditindakake para murid Palamon. Dheweke kandha marang Pachomius:

'Aku kudu nyritakake dhisik apa wae sing kalebu urip monastik. Iki. Ing saben wektu, kita tetep tangi setengah bengi, meditasi marang Sabda Gusti; asring banget kita kerja nganggo tangan dhéwé wiwit sonten nganti esuk, nggawe tali, kanggo ngusir ngantuk lan nyedhiyakake apa sing dibutuhake kanggo nyangga awak kita. Apa waé sing sisa saka kabutuhan kita, kita paringaké marang wong mlarat. Bab mangan lenga utawa apa waé sing dimasak, utawa ngombe anggur, kita ora ngerti apa tegesé kuwi. Kita puasa saben dina nganti sonten sajrone mangsa panas, lan ing mangsa adhem kita puasa rong utawa telung dina berturut-turut. Aturan kanggo pandonga bebarengan yaiku ndedonga enem puluh kaping ing wayah awan lan enem puluh kaping ing wayah bengi, kejaba pandonga-pandonga sing kita panjatake saben wektu lan cacahé kita ora ngerti.

Abba Palamon ngajak Pachomius supaya nyoba dhèwèké luwih jero lan mung sawisé kuwi teka manèh marang dhèwèké.

Pachomius mangsuli kanthi tegas marang sang tuwa:

'Aku wis nguji awakku ing saben cara suwene pirang-pirang dina sadurunge teka marang kowe.'

[3686] Marcion, sawijining ahli sesat saka abad kaping 2, ngajar manawa ana loro prinsip mandiri ing donya: sing apik – Gusti sing welas asih – lan sing ala – materi, sing ana ing sangisoré panguwasa setan.

Banjur Palamon mbukak lawang, nyium Pachomius kanthi raket, lan enggal nerangake marang dheweke manawa kabeh mau diomongake ora amarga kesombongan, nanging kanggo kaslametané, lan manawa bab kaya ngono ora diungkapake marang wong donya. Nanging, Abba Palamon maneh nyatakake kepénginane supaya Pachomius bali menyang panggonane biyen kanggo nyoba maneh dhèwèké ing kana.

Nanging Pachomius mbantah:

Aku wis nguji atiku ing saben cara, lan aku yakin manawa kanthi pitulunganing Gusti Allah lan lumantar pandonga suci panjenengan, atimu bakal tentrem babagan aku.

Sing tuwa mangsuli:

– Inggih.

Pachomius langsung ditampa. Abba Palamon ngawasi Pachomius kanthi tliti sawetara dina kanggo nguji dheweke ing pandonga, waspada, lan puasa. Nalika wayahe mangan roti, sang tuwa ninggalake Pachomius supaya mangan dhewekan.

Sawisé periode cobaan telung wulan, Abba Palamon ngagemaké Pachomius busana biara lan ngiket nganggo sabuk biara[3687] , ing ngarepé loro ahli tapa iku padha ndedonga bebarengan sakwengi. Saiki Palamon nggatekake kanthi khusus supaya Pachomius biasa nglakoni pangibadah bengi. Ing wayah sore, padha nyiapake piranti kanggo gawe manual, banjur padha ndedonga kanthi khusyuk suwene; pungkasané padha miwiti gawe, padha ngupaya supaya ora ilang kahanan atiné sing lagi ndedonga utawa kalah karo ngantuk.

Nalika pesta Paskah Suci teka, Palamon kandha marang Pachomius yèn ing dina iku dhèwèké bakal mangan kaping pindho. Nalika nyawisake panganan, Pachomius nambahake sethithik lenga ing panganan mau. Nanging Palamon ora kepengin ngendhokake puasane kanthi cara kaya ngono, sanajan ing Dina Paskah. Kanthi sedhih banget dheweke kandha: 'Gusti Allahku disalib kanggo aku, nanging aku malah kudu mangan lenga, sing maringi kekuwatan marang badan!'

Dheweke meh ora gelem mangan apa-apa nganti esuk. Sang tuwa mung gelem mangan nalika Pachomius mbuwang uyah sing ana sethithik lenga lan nawakake uyah sing disawuri abu. Pachomius nyuwun pangapura kanthi andhap asor banget. Mesthi wae, loro-lorone padha nyicipi roti nganggo uyah. Luh mili ing pipi sang tuwa sing tegas lan muridé sing andhap asor, sing kepéngin niru guruné sing dikasihi ing kabèh bab.

Pachomius kerep nyendiri menyang gunung, ing kana dhèwèké nglampahi bengi kabèh kanthi pandonga sing khusyuk. Panggonan ing ngendi dhèwèké ndonga ing panasé mangsa panas, ngangkat tangané marang langit lan ora gelem ngeculaké, kadhangkala malah katutupan lendhut amarga kringeté sing mili akèh saka awaké. Pachomius ora nggatekake yèn duri-duri sing nyilok saka wit blackthorn kadhangkala nembus sikilé. Apa waé kasangsaran urip ing ara-ara samun sing teka, kabèh ditampa kanthi tentrem, tansah éling marang sangsara sing ditanggung Gusti Yesus Kristus kanggo kaslametan kita.

Ketat marang awaké dhéwé ing kabèh bab nanging andhap asor, Palamon lan Pachomius ora wani nyuwun pratandha marang Gusti, lan ora tau gumantung marang kabeneran dhéwé. Kedadeyan ing ngisor iki saka taun-taun pungkasan uripé Abba Palamon nerangaké sepira ketaté guru Pachomius marang awaké dhéwé, sanajan kekuwatané wis suda banget amarga tuwa lan pakaryan tapa brata.

Ing sawijining wektu, Palamon lara abot. Para biksu ngundang dhokter sing wis pengalaman kanggo ngopeni dheweke. Nanging dhokter kuwi nolak nambani sang tuwa, kanthi alesan manawa sepisanan lan sing paling utama dheweke kudu ngapikake panganan. Para sedulur wiwit ngyakinke sang tuwa supaya manut marang pitutur dhokter. Dheweke sarujuk mangan panganan sing wis diwenehake kanggo wong lara. Nalika Palamon isih durung mari, dheweke wiwit ngandika marang para biksu kanthi keyakinan sing jero:

'Aja nganggep yèn kaséhatan asalé saka panganan sing gampang rusak: amarga kekuwatan lan kaséhatan asalé saka Kristus; para martir Kristus ngidini awaké dipotong-potong, nahan geni lan sakabèhé panyiksa, nganti pungkasane padha dipenggal sirah. Nanging aku! Aku ora bisa nahan sanajan lara sethithik; aku nyuwun marang dhokter supaya ngopeni aku; Aku wis ngombe obat; nanging, sanadyan wis sarujuk ngombe, aku ora entuk paedah apa-apa saka iku. Mung ana siji bab sing isih tak lakoni – nerusake tapa brata; iki obat paling apik, lan

[3687] Kita wis ngerti saka pangandikane Santo Antonius Agung bab anané busana monastik sing khas ing jaman wiwitan monastisisme. Delengen buku Archimandrite Palladius *Newly Discovered Sayings of the Venerable Anthony the Great. Based on a Coptic Collection of Accounts about the Venerable One* (Kazan, 1898), kaca 30.

Panjenengané sing tak turuti jejaké mesthi bakal mangertèni niyatku lan bakal ngopeni aku luwih saka sing bisa tak lakoni dhéwé.

Abba Palamon nyawisake awake dhewe kanggo tapa brata monastik kanthi semangat lan ketekunan biyen, matesi kabutuhané kabèh. Gusti sing welas asih mbalèkaké kasehatane sawatara wektu.

Sawijining dina, Pachomius mlaku liwat ara-ara gersang. Akhire, piyambakipun ngancik ing reruntuhan desa Tavenisi, sithik ing kidul Shenesit ing kecamatan ETentir[3688] . Ing kana, Pachomius krungu swara sing kandha: 'Pachomius, Pachomius, nglakoni tapa lan tetep ing panggonan iki; bangunna biara kanggo awakmu, lan akèh wong bakal teka marang kowe kanggo dadi biksu bareng kowe, lan atiné bakal éntuk paedah.'

Pachomius langsung menyang Abba Palamon lan nyritakaké bab iki marang dhèwèké. Banjur loro-lorone mangkat menyang Tavenisi lan mbangun sawijining biara ing kono—sejatine sawijining panggonan monastik cilik. Palamon bali menyang panggonan pakaryan asketiké sing biyèn. Ing wektu sing padha, dhèwèké nunjukaké yèn patié wis cedhak lan prédhiksi kamulyan mangsa ngarepé biara Pachomius. Sesepuh mau njamin marang murid kesayangane yèn Gusti bakal maringi kekuwatan lan kasabaran kanggo mimpin komunitas biksu sing ageng. Sawisé suwé ndedonga, padha pisah dalan. Palamon ditemani sawatara muridé sing teka sowan marang gurune.

Sawisé sawatara wektu, Abba Palamon lara abot. Para muridipun ngutus Pachomius. Panjenenganipun enggal-enggal rawuh ing sacedhakipun sang tuwa lan tetep ngladosi ngantos pungkasaning gesahe. Akhiripun, sang tuwa séda kanthi kasuciyan ing jam kaping sepuluh tanggal kaping kalih dasa lan lima sasi Aviv. Para muridipun nglampahi sedalu maca lan nyanyi kidung ing sacedhakipun badan sang tuwa. Esuk-esuk padha nglakoni pandonga kaya biasané, banjur nggawa jenazah sing wis seda mau menyang sawijining bukit sing adoh saka selé; ing kana padha ngubur dhèwèké, sawisé manèh padha ndedonga kanthi khusyuk kanggo katentreman rohé sang sepuh sing wis seda bebarengan karo para wali. Saiki kabèh padha sedhih banget. Amarga wis kelangan pitutur lan panglipur saka sesepuh agung Abba Palamon, padha nganggep awake dhewe yatim piatu. Pachomius bali menyang selé ing Tavenisi, nelongso marang gurune sing wis seda, lan ing kesepiané dhèwèké nyawisake awake dhewe kanggo laku tapa brata sing ketat. Ora suwe dhèwèké dhéwé dadi pituduh tumrap wong liya ing dalan kaslametan.

Nalika Pachomius manggon piyambakan ing Tavenisi, adhine sing sepuh, Yohanes, teka marang dheweke. Pachomius nampani adhine kanthi katresnan. Wis pirang-pirang taun wiwit pungkasan padha ketemu, amarga Pachomius ora tau bali menyang omah sawisé direkrut dadi prajurit. Wulang piwulang suci Pachomius nduwèni pangaruh jero marang Yohanes, lan dhèwèké tetep manggon ing Tavenisi kanggo salawasé.

Saiki loro sedulur mau padha makarya bebarengan. Padha maringi apa sing dipikolehi saka gawe keras marang wong-wong sing butuh. Padha nglakoni urip sing prasaja banget. Nganggo jubah wol kasar, dheweke lunga menyang panggonan sing panas lan ngadeg ndedonga nganti esuk, tanpa nglengkengake dengkul utawa lengen sing diulur ngadep langit. Dheweke kerep banget nglakoni jaga bengi kabeh, sanajan sikile kadhangkala bengkak amarga kakehan, lan nyamuk nguntal lengene nganti getihe metu. Yen rasa ngantuk ngalahake para sedulur asketis, padha lungguh ing panggonan sing padha lagi ndedonga, nanging ora ngidini awake nyandhak apa-apa. Ing wayah awan, padha nglakoni pagawean kasar nganti panasé sinar srengéngé kidul sing nyengat dadi ora tahan.

Kanggo kapentingan para biksu sing bakal teka, Pachomius miwiti nyiyapake pager sing bakal dibangun ngubengi panggonan panggonané dhèwèké lan seduluré. Pachomius kepéngin pager kuwi ngemot papan sakwéné-wéné sing bisa: dhèwèké ngarep-arep akèh biksu liyané bakal gabung. Nanging Yohanes, amarga nganggep yèn loro-lorone bakal tansah bebarengan, ndelok pakaryan iki kanthi rasa mungsuh. Dhèwèké malah sengaja ngrusak témbok sing lagi dibangun. Pachomius tau kandha marang dhèwèké bab iki: 'Cukup karo kabodhoan iki!'

Yohanes dadi nesu banget lan ora bisa meneng suwene sawisé kuwi, sanajan Pachomius wis nyuwun pangapura.

Ing wayah sore dina iku, Pachomius mudhun saka tembok lan ndedonga suwe. Ing wektu kuwi, dheweke krasa salah marang Yohanes luwih jero maneh, lan ing esuk dheweke nyuwun pangapura marang Yohanes kanthi

[3688] Desa Tavenisi saiki wis ora ana maneh.

andhap asor sing luwih gedhe. Mesthi wae, para sedulur asketis saiki padha saya tresna siji lan sijine lan padha ngendhekaké awaké dhéwé ing ngarepé siji lan sijine; Yohanes saya maju ing pakaryané sing taat lan nyingkiri kesenengan donya. Sawisé ora suwé nggayuh pangkat sing dhuwur ing kasampurnan rohani, dhèwèké séda, lan disedhihaké déning seduluré, Pachomius.

Wektu kuwi, Pachomius wis dadi wong asketis sejati. Mula saka iku, godha kang diadhepi abot banget, nanging lumantar pandonga lan kasabarané, dhèwèké tansah bisa ngusir tipuan mungsuh sing paling medeni.

Iki sing kerep kelakon marang dhèwèké. Kadhangkala, nalika dhèwèké arep sujud ndedonga, ana bolongan kaya-kaya kabentuk ing ngarepé, kaya gaweané setan; nanging Pachomius tetep ndedonga tanpa wedi. Kadhangkala, nalika ana ing dalan, setan-setan padha ngubengi dhèwèké kaya pasukan kehormatan lan padha njerit banter: 'Mbukak dalan kanggo wongé Gusti.'

Setan pancen kepengin banget nyuntikaké rasa sombong lan angkuh marang Pachomius; nanging dhèwèké pancèn kebal marang godaan kuwi. Banjur dumadakan Setan marakaké seléké Pachomius nggoyang lan gemeter, kaya arep ambruk; nanging Pachomius ora keganggu babar pisan lan, kanthi tentrem sing jero, mbaleni tembung-tembung mazmur: *'Gusti Allah iku pangayoman lan kekuwatan kita, pitulungan sing tansah ana nalika kita ing sangsara. Mula kita ora bakal wedi, sanajan bumi iki nggeter lan gunung-gunung kaseret mlebu ing tengahing segara'* (Mazmur 45:2–3).

Ing sawijining wektu, setan-setan muncul marang Pachomius ing wujud buruh, padha ngupaya tenanan mindhah watu saka panggonané nganggo tali, nanging ora ana asilé. Pandonga Pachomius ndadékaké setan-setan mau sirna. Ing pirang-pirang kasempatan, nalika Pachomius lungguh mangan panganan prasaja, setan-setan muncul marang dheweke ing wujud wanita telanjang; nanging Pachomius nutup mripat lan ngalihake atine saka panglihatan kuwi, banjur setan-setan mau sirna. Perjuangan nglawan kekuwatan peteng saka neraka mbutuhake Pachomius ngetokake kabeh kekuwatane nganti tekan wates, lan kadhangkala iku ngentekake dheweke banget. Sawijining wektu, Gusti ngutus panglipur anyar kanggo dheweke ing wujud biksu Apollon[3689] . Nalika teka marang Pachomius, biksu sing saleh, wis pengalaman, lan welas asih iki kandha kanthi tegas:

'Aja wedi, Pachomius: aja wedi tumindak saka roh-roh, amarga pitulungané Gusti bakal maringi kowe kamenangan nglawané.'

Sang sepuh punika tetep ngancani Pachomius, dados panglipur ageng tumrap kalorone. Nanging, Sang Sepuh Apollon boten dangu lajeng séda. Ing sawijining dinten, nalika Pachomius lagi nglumpukaké suket gundhul kanggé pakaryan tangane, malaékaté Gusti nembé rawuh lan ngendika dhumateng piyambakipun: 'Pachomius, Pachomius, Pachomius! Iku kersaning Gusti supaya kowe ngladeni umat manungsa lan nyawiji maneh manungsa karo Gusti."

Nalika Malaikaté Gusti wis lunga, Pachomius tetep ana, nyawang dheweke lunga, lan kandha: 'Iki pakaryané Gusti.'

Sawisé nglumpukaké sawetara suket, dhèwèké lunga menyang panggonané.

Sawisé Malaikat rawuh, ana telung priya – Pshentaisi, Surus, lan Pshoi – teka marang Pachomius sing kinurmatan. Padha kandha marang Pachomius: 'Kula kepéngin dadi biksu ing sacedhak panjenengan lan dadi abdi Kristus.'

Amarga yakin marang kesalehané sing tulus, Pachomius nampani wong-wong mau kanthi katresnan lan kabungahan lan maringi jubah biara.

Telu biksu iki nyawisake awake dhewe kanthi semangat lan ketekunan ing praktik asketis sing paling abot, dipandu dening tuladha lan piwulangé Santo Pachomius. Padha kagum marang ketekunané. Abba Pachomius ngurus kabèh dhéwé: dhèwèké ngresiki lan nyirami kebon, mbukak lawang kanggo tamu lan ngobrol karo wong-wong mau, lan nglayani wong lara kanthi semangat. Nalika nyritakaké bab biksu anyar mau, dhèwèké kandha: 'Iki tanduran enom sing durung tekan tahap sing bisa nglayani wong liya.'

Kanthi mbebasake para biksu anyar saka kabèh urusan njaba, Pachomius ngajak supaya padha nyawisake atiné sakabehe kanggo nindakake pakaryan sing langsung nuntun marang panyucian atiné lan nguwatake kersané kanggo nindakake kabecikan. Nalika murid-muridé sing kapisan kanthi terang-terangan ngandharaké rasa nyesel marang Pachomius amarga pakaryané sing terus-terusan kanggo kabecikané, dhèwèké ngendika marang wong-

[3689] Basa Arab 'urip' nyebut iku kanthi jeneng Amriaragabul. Varian liya saka jeneng iki yaiku Ierakapolon.

wong mau kanthi keyakinan sing jero: 'Wong kaya apa sing ngiket kéwan ing gerobak[3690] lan nglirwakaké nganti ambruk lan mati? Nalika Gusti ndeleng yèn aku kesel, Panjenengané bakal ngutus wong-wong sing bakal mbantu kita ing saben pakaryan becik.'

Kanggo nguwatake murid-murid sepisanané ing kabecikan, Santo Pachomius netepake sawatara pranatan kanggo wong-wong mau. Keseragaman ing panganan lan sandhangan dianggep perlu sanajan ing komunitas cilik iki.

Kabar babagan kasucian lan kawicaksanan Santo Pachomius nyebar saya adoh ing saindenging Mesir. Macem-macem wong, kang kebak kerinduan marang prestasi spiritual paling dhuwur, padha teka marang dhèwèké. Kadhangkala para pertapa sing wis nggayuh pangkat spiritual sing dhuwur uga teka kanggo nyandhak pandhuan Santo Pachomius. Mangkono katon lima wong asketis mulya sing sadurunge urip minangka pertapa. Wong-wong mau yaiku: Abba Pechos (utawa Pekusios), Abba Cornelius, Abba Paul, Abba Pachomius, lan Abba John. Pachomius nampani kabèh mau kanthi kabungahan. Kadhangkala ana wong-wong sing nduwèni watak spiritual sing ala lan kabiasaan ala sing muncul. Nalika nyadari yèn wong-wong mau ora bisa dibeneraké, nanging bisa mimpin biksu liyané menyang kesasar liwat tuladhané, Pachomius mbusak wong-wong mau saka komunitasé. Akeh wong sing nggoleki Santo Pachomius, lan dhèwèké dadi pituduh lan mentor sing ajeg kanggo wong-wong mau.

Kanthi katresnan marang tanggane, Santo Pachomius, kanthi pitulungan para biksu, mbangun gréja ing désa sing paling cedhak karo biara, supaya para warga désa kuwi bisa nampa Komuni Suci luwih kerep lan kaparingan pangajaran nalika ngrungokaké Sabda Gusti. Amarga kamlaratané para warga desa, Santo Pachomius nanggung kabèh biaya kanggo ngrayakaké Ekaristi. Dhèwèké piyambak, bebarengan karo sedulur-seduluré, maca Kitab Suci ing gréja iki. Nalika ora ana presbiter sing bisa ditemokaké, Pachomius bakal teka ing gréja lan maringi pangajaran marang sing rawuh kanthi maca Sabda Gusti. Para biksu tumindak kanthi ngajeni banget ing gréja, lan Pachomius nindakake tugase minangka pamaca kanthi teliti banget, nganti wong-wong sing rawuh ing gréja iki alon-alon ninggalake dosane, ngupaya ngresiki atine, lan dadi wong Kristen ora mung ing jeneng wae. Padha nganggep Abba Pachomius ora minangka manungsa, nanging minangka Malaikaté Gusti Allah.

Jumlah para biarawan ing komunitas Tavennisia saya mundhak. Nalika wis tekan satus, Pachomius nyimpulake manawa perlu mbangun gréja ing jero biara kuwi. Sawisé gréja iku rampung dibangun, para sedulur terus, kaya biyèn, menyang gréja ing désa saben dina Setu, déné saben dina Minggu sawijining presbiter bakal teka ing biara lan nindakake Liturgi ing kono. Sabanjuré, para sedulur mandheg menyang désa kanggo mèlu ngrayakaké Liturgi saben dina Setu.

Ora ana siji waé biksu ing biara Pachomius sing nyekel jabatan presbiter. Malah Pachomius dhéwé uga ora kepéngin nampa jabatan iki. Panjenengané asring kandha marang para sedulur: 'Apik yèn kita ora ngupaya bab kaya ngono, supaya ora ana rasa iri, ora ana prahara, ora ana duraka, ora ana pamisahan ing antarané para biksu, sing bertentangan karo kersaning Gusti.' Kaya geni ing papan ngumbul, yèn ora enggal dipadamake, bakal ngrusak sakabèhé gawéan setaun: mangkono uga pikiran sombong ing wiwitané. Apik yèn kita manut marang Gréja Allah kanthi teges lan tentrem. Lan kapan waé, sapa waé sing kita temokaké wis diangkat dadi uskup, iku wis cukup kanggo kita ing bab iki.

Para presbiter sing kepengin dadi biksu uga teka marang Pachomius sing kinurmatan. Abba suci ora nolak nampa wong-wong mau menyang biara. Mesthi wae, padha kudu manut tanpa syarat ing kabèh bab marang paugeran urip biksu lan kabiasaan urip bebarengan. Ing pangabdiané kanggo kaslametan tangga-tangganya, Pachomius ngupaya kerjasama saka wong-wong mau, kanthi syarat yèn padha mbuktekaké manawa tansah andhap asor lan manut. Pachomius dhéwé ora gelem apa-apa dadi imam, sanajan kabecikané diurmati banget déning kabèh wong.

Kedadéan ing ngisor iki saka uripé wis misuwur. Ing sawijining wektu, Santo Athanasius, Uskup Agung Alexandria, lagi muter ing keuskupané. Dhèwèké ditampa kanthi upacara ageng ing endi waé dhèwèké lunga. Para uskup, presbiter, lan umat padha metu nyambut dhèwèké. Sawetara uskup, presbiter, lan akèh rohaniawan padha ngancani dhèwèké. Pachomius piyambak, bebarengan karo para biksu, metu kanggo nyambut sang wali agung.

[3690] Iki mesthi nyebutake mesin hidrolik sing kéwan dipasang kanggo muter roda sing ngangkat banyu.

Padha nyanyi mazmur nganti uskup agung mlebu ing biara. Ing wektu kuwi, Serapion, Uskup Tentira, nyekel tangan Uskup Agung Athanasius lan kandha marang piyambakipun:

'Kula nyuwun kanthi andhap asor supados Panjenengan maringi pangkat imam marang Abba Pachomius, bapak para biksu, supados piyambakipun saged mimpin sedaya biksu ing wewengkon kula.'

Krungu kuwi, Santo Pachomius langsung mundur. Uskup Agung banjur lungguh ing panggonané. Akèh wong padha nglumpuk ing sacedhaké. Santo Athanasius ngomong banter marang Uskup Serapion:

'Aku krungu bab imané Pachomius nalika aku isih ana ing Alexandria, sadurungé aku diangkat dadi uskup.'

Banjur Santo Athanasius munggah, ndedonga, lan kandha marang para murid Pachomius:

'Salamana marang bapakmu lan kandhaa: kowe wis nyumput saka aku lan nyingkiri apa sing bisa nimbulake iri lan saingan; kowe wis milih kabecikan sing bakal langgeng karo Kristus. Muga-muga Gusti kita maringi apa sing dikarepake atimu.'

Mesthi wae, andhap asoripun Sang Pachomius ingkang kinurmatan ugi ndadekake sedulur-sedulur ing komunitas Tavenisi manut andhap asor. Kados abbot agengipun, piyambakipun boten ngupaya lan boten ajrih didadekake unggul. Tembung presbiter (pendeta) boten kasebat dening sejarawan Yunani utawi Koptik.

[3691]Nalika cacahé biksu ing Tabenisi saya tambah, dadi bisa nguwatake struktur tertib komunitas ing kana, kanthi nyelarasake kabèh tumindak biksu manut paugeran komunal sing ketat. Sang Venerable Pachomius piyambak tumrap para cenobit dadi guru lan hakim; piyambakipun dadi paugeran lan tuladha tumrap tumindak saben wong.

Luwih saka liyané, Abba Pachomius Agung dhéwé ngopeni kabecikan kabèh lan saben individu. Dhèwèké tansah ngélingaké para biksu supaya ora kendho ing pandonga lan ora mandheg nyebut-nyebut asmané Gusti Allah, supaya tanpa pandonga ora kélangan waspada marang Setan. Santo Pachomius njupuk saben kasempatan kanggo maringi sabda pangajaran marang sedulur siji utawa liyane. Nanging, saliyane saka obrolan pribadi iki, piyambakipun biasane maringi telung khotbah umum sajrone minggu – siji ing dina Setu lan loro ing dina Minggu. Piyambakipun ngetokake paugeran manawa abas biara kudu tansah nyiapake lan maringi telung khotbah saben minggu. Saliyane telung khotbah saka abbot, nalika pasamuwan para biksu ing dina Setu lan Minggu, lan mesthi ana ing rong dina puasa saben minggu—yaiku Rebo lan Jemuwah—para kepala omah uga maringi khotbah marang para biksune.

Saben sonten para biksu padha kumpul kanggo rembugan rohani lan, umume, padha seneng ngedifikasi siji lan sijine kanthi piwulang sing dijupuk saka maca Sabda Gusti lan saka ngamatake urip maneka wong. Para biksu seneng mbaleni ayat-ayat saka Kitab Suci lan merenung babagan kuwi. Mula, nalika padha rembugan bebarengan, padha tansah bisa ngedifikasi siji lan sijine nganggo pikiran lan tembung saka Kitab Suci. Ing Tavennis ora ana obrolan kosong utawa gosip. Komplek biara iku dumadi saka pirang-pirang omah; saben omah diawasi dening panguwasa tartamtu, sing duwe asisten dhewe sing dadi wakile. Wakil iki bakal ngganteni panguwasa yen dheweke ora ana utawa lara.

Santo Pachomius njamin manawa saben sedulur sing mlebu biara disambut dening para biksu sing pancen saleh lan wicaksana. Para biksu 'penjaga lawang' iki bakal nampani saben sedulur anyar, nglantarake panggonane, lan sajrone periode percobaan telung taun—sadurunge diparingi busana biara—kanthi tliti maringi piwulang liwat paguneman, nglindhungi saka kabecikan. Kanthi mangkono, para novis ing Tabenisi nemokake mentor sing wis pengalaman lan ajeg, lan bisa ngembangake watak sing taat wiwit taun-taun kapisan uripe ing biara. Santo Pachomius piyambak ngawasi para novis kanthi raket. Kepiye kasil lan semangat para biksu enom iku nyenengake atine! Kepiye dhèwèké merhatosake kabutuhané! Kepiye dhèwèké nglindhungi para novis saka saben godaan lan panggodha apa waé, uga supaya ora kesasar amarga pikiran-pikiran sing ora suci!

Para sedulur sing lara ing Tavenisi dirumat kanthi tliti. Wong-wong mau dirumat dening para biksu sing wis ditunjuk khusus kanggo ngladeni ing pawiyatan, bebarengan karo panguwasa, lan dening Sang Mulya Pachomius piyambak.

[3691] Kinovia (saka basa Yunani κοινος – 'bebarengan' lan βιος – 'urip') tegesé biara komunal ing ngendi para sedulur didhukung nganggo biaya biara lan, minangka gantiné, padha nyumbang tenaga kanggo kabecikan bebarengan biara.

Para biksu khusus ngladèni dhaharan para sedulur. Padha digilir saben telung minggu. Para biksu iki wajib nuduhaké kasadhiyan sing ajeg, luwih-luwih amarga para sedulur ora padha mangan bebarengan. Para biksu sing ngladèni nalika dhahar ngentèkaké telung jam kanggo nyiapaké, mbagi, lan nyusun roti, manéka sayuran, lan zaitun. Ing dina-dina sing diijini, keju, endhog, sayuran godhog, lan sup sing digawe saka gandum godhog disajikake ing nedha. Saben sedulur lanang nyedhaki meja kapan wae dheweke kepengin lan njupuk porsine. Nanging iki mung kelakon sapisan saben dina: sawetara mangan ing jam enem, liyane ing jam pitu, sawetara ing jam wolu, liyane ing jam sanga, sepuluh utawa sewelas, dene liyane mangan ing wayah sore nalika lintang katon ing langit. Sawetara biksu pancen ketat banget marang awake dhewe nganti mung mangan sapisan saben rong dina. Umumé, puasa[3692] miturut paugeran asli ora dipaksakaké marang sapa waé sing ora kersa. Santo Pachomius mung nyengkuyung para biksu sing paling cedhak karo dhèwèké supaya puasa—yaiku nahan dhahar sakabèhé—ing Rebo lan Jemuwah. Nanging akèh biksu sing ngetrapaké puasa sing luwih ketat marang awaké dhéwé.

Amarga akèh sanga ing biara Tavennisia, ana uga akèh tugas lan pakaryan sing béda-béda. Nglakoni sawatara tugas kuwi pancèn angel. Kabeh sing nindakake siji utawa liyane 'tugas' ing biara, utamane para panguwasa, padha rajin banget. Sawise sawetara wektu kliwat, Sang Mulya Pachomius kadhangkala maringi kelonggaran marang wong-wong sing lagi nindakake tugas tartamtu, kanthi ngganti karo wong liya. Kanthi nindakake kuwi, piyambakipun kepengin nggayuh loro tujuan. Kaping pisan, piyambakipun ngupaya supaya rahib anyar sing kaparingi tugas mau éntuk paedah rohani saka tugase, supaya piyambakipun saged nampi ganjaran saking Gusti , minangka imbalan tumrap pangabdianipun sing semangat kanggé kapentingan persaudaraan. Sang Pachomius kagungan panemune manawa saben 'tugas' ing biara, sing ditindakake kanthi semangat, maringi ganjaran marang biksu ora kurang saka ganjaran sing bakal ditampa yen dheweke nglakoni puasa, berjaga, lan ndedonga marang Gusti kanthi semangat. Kapindho, Pachomius kepéngin supaya para buruh sing semangat éntuk kesempatan kanggo ngaso sawisé makarya, sanajan mung sakedhik wektu. Nanging, para sedulur, sing tenanan nindakake 'kewajibane', ora gelem nampa pangaso sing diparingi déning Abba Agung. Padha yakin yèn donya iki dudu panggonan kanggo ngaso, nanging panggonan kanggo kerja abot, perjuangan terus-terusan, lan tumindak pangorbanan dhiri, lan mung wong-wong sing kerja ing kéné sing bakal nampa pangaso sejati lan kabungahan tanpa wates ing urip sing bakal teka. Lan saben wong padha nerusake nyawisake awake kanthi semangat marang tugas utawa ketrampilan sing diduweni, utawa pancen marang apa wae gaweyan kanggo biara, kanthi taat manut marang dhawuhe panguwasa.

Saben biksu, apa wae pangkaté ing biara, kudu nuduhaké patuh tuntas marang panguwasa lan manut paugeran tanpa syarat lan kanthi tliti. Iki dadi prabédan utama antarané urip komunitas cenobitik lan urip pertapa sejati. Ing patuh sing sampurna iki dumunung jaminan kasampurnan rohani para cenobit. Patuh iku kauntungan moral gedhé ing urip cenobitik. Nyingkiri dhawuhe panguwasa utawa paugeran konstitusi monastik, sanajan amarga semangat tapa brata, mesthi bisa nimbulaké gumun ing wong liya lan nyebabaké macem-macem kekacoan ing komunitas. Mulane, Pachomius ngukum abot marang sapa waé sing nglanggar kawajiban patuh, apa waé alesané. Kedadeyan kaya ngono tau kelakon ing komunitas Tavenisi, sanajan arang banget.

Para biksu sing paling bisa dipercaya, kang wis duwé kabecikan kabèh, dipilih kanggo tuku barang-barang sing dibutuhaké lan adol kerajinan tangan biara, supaya donya ora nggodha wong-wong mau, lan supaya bisa dadi tuladha tumrap donya. Diparingi perhatian khusus supaya padha ora milih kauntungan materi, sanajan biara bisa entuk bathi gedhe saka kauntungan kuwi.

Nalika cacahé biksu ing Tavenisi terus mundhak, pirang-pirang badan administratif ing kono mesthi bakal tambah akèh. Cacahé wong sing nindakake manéka 'tugas' kanggo nyukupi kabutuhan manéka warna ing biara uga mesthi bakal tambah akèh. Nalika cacahé biksu lan biara ing Kinouia Pachomian saya mundhak, kita weruh akèh biksu sing dipasrahi manéka tugas monastik. Ing kéné kita uga weruh lumbung pangan sing tertata rapi, wiwitané mung ana ing Tavenisi, banjur ing biara Pevou (sing paling wigati) lan Fenum. Ing lumbung-lumbung iki, para biksu makarya ing meneng kang paling jero, kang ndadekake kasil pakaryane lan katentreman rohani. Ing kene ora ana omongan. Malah ora diparingi idin njaluk banyu utawa glepung: padha menehi pratandha kabutuhane kanthi ngetokake swara ing wadah. Nalika makarya, padha ngucapake saka memori potongan-potongan kang wis padha sinau saka Sabda Gusti.

[3692] Puasa, ing basa Yunani νηστεια, tegesé nyingkiri panganan sakabehe.

Ing sawijining wektu, biara Tavennisy ngemot 15 tukang jahit, 7 tukang besi, 4 tukang kayu, 15 tukang pewarna, 20 tukang semir kulit, 12 supir unta, 20 tukang kebon, 15 tukang sepatu, 12 biksu sing nggawe sprei, 10 tukang jaga wengi lan 10 juru tulis. Liwat gaweyané, para biksu ngasilaké kabèh sing dibutuhaké biara, lan padha mung perlu tuku sithik banget saka kutha. Gawe tikar utamané sumebar ing antarané para Cenobit; iki ora mung dadi ketrampilan migunani kanggo para biksu, nanging uga mbantu nguwataké keuangan biara, amarga dhuwit uga dibutuhaké ing kéné.

Miturut dhawuhé Santo Pachomius, dhuwit disimpen ing siji panggonan, ing sangisoré pangurusan bendahara. Bendahara iki sing nyukupi kabutuhan kabèh sedulur. Nanging, para biksu ora diparingi nduwé dhuwit dhéwé. Ing antarané para biksu ana akèh sing mlebu biara nalika isih bocah, ditemani wong tuwané. Sawise padha gedhe, padha ora bisa mbedakake emas karo perak lan pancen ora peduli karo dhuwit.

Kabutuhan komunitas prasaja banget. Pamrih marang bandha donya kuwi gedhé banget nganti saben biksu mung nduwé siji set sandhangan lan siji jubah saka kulit wedhus utawa kambing. Ana sawijining biksu sing ditunjuk khusus sing tanggung jawab ndandani sandhangan sing sobek, ngumbah, banjur nyimpen ing gudang sandhangan bekas. Yen ana biksu sing kepengin ngumbah jubahé dhéwé, dhèwèké bakal njupuk salah siji sandhangan sing wis didandani kuwi, lan sawisé ngumbah jubahé dhéwé, dhèwèké bakal mbalèkaké sandhangan kuwi marang biksu sing ngurusi.

Ana akèh panulisé naskah ing biara. Para juru tulis sing wis pengalaman mau kanthi teliti nyalin buku-buku sing pancèn migunani kanggo para biksu, miturut dhawuh panguwasa. Karya mau kasil: perpustakaan biara saya akèh, lan saben biksu bisa nemokake panguripan rohani kanggo awake dhéwé ing kono.

Ing kabèh sesambungan karo donya njaba, para biksu kudu ngati-ati banget. Nalika lelungan, padha kudu mbaleni ayat-ayat saka Kitab Suci sing wis padha ngerti lan merenungaké. Padha tansah mangkat lelungan ing klompok paling ora loro wong. Yen ketemu wong wadon ing dalan sing kepengin ngomong, biksu sing paling tuwa bakal nyedhaki, lan kanthi andhap asor ndeleng mudhun, ngobrol sakedhik kanthi santun. Nalika ketemu pejabat utawa prajurit ing dalan, saben biksu bakal mudhun saka keledai lan ndedonga ing pinggir, menehi dalan marang wong sing liwat.

Ing omahé wong awam, para biksu biasané ora mangan panganan. Ing kahanan ekstrim, padha mung mangan apa sing diidini déning paugeran biara.

Kanggo nyegah donya njaba supaya ora menehi pangaribawa ala marang para biksu liwat layang, layang sing ditujokake marang biara ditampa dening kepala biara; yen dheweke nganggep layang iku ngemot pikiran sing becik, dheweke bakal nerusake marang sing dadi tujuane. Ora ana siji wae ing biara sing diijini nyritakaké apa sing wis dideleng utawa dirungokaké ing donya sekuler, kajaba yèn iku migunani kanggo pangembangan rohani bebarengan. Saben bab sing mbangun mung kena disebarake kanthi ijin saka sang abbot. Sacara umum, omong-omongan ora dianjurake ing antarané para biksu.

Para musafir ditampa ing kamar khusus. Ora ana sedulur biara sing diijini nampani ing selé dhéwé. Malah rawuhe sedulur kandha uga ora kena diwartakaké marang para biksu: mung para penjaga gapura sing nduwé wewenang ngandhani pihak sing kena. Para musafir diparingi sambutan sing paling anget ing omah tamu. Ana kamar kapisah kanggo wanita, béda karo kamar para priya. Malah para biksu saka biara liya ora diijini manggon bareng karo biksu-biksune St. Pachomius; dhèwèké ora maringi ijin supaya padha melu dhahar bebarengan, sanajan dhèwèké wis maringi pratandha katresnan sedulur lan ngidini mlebu gréja nalika pandonga bebarengan, kanthi syarat yèn padha Ortodoks lan dudu bidah.

Kondhangé Santo Pachomius saya sumebar ing saindenging Mesir. Akhiré, adhine dhéwé, Maria—sing wis padhang pikiran amarga pracaya Kristen lan tetep dadi perawan—ngerti bab tumindak gedhé kang wis ditindakake. Kanthi kepéngin banget ketemu karo adhine, Pachomius, dhèwèké mangkat menyang Tabenisi. Pachomius diwènèhi kabar yèn dhèwèké wis teka. Sawise nilarake kabeh ikatan donya lan nyingkiri ketemu karo wanita, Santo Pachomius nolak ketemu karo adhine, nanging ing wektu sing padha, liwat biksu sing dadi penjaga gapura, dheweke nunjukake dalan urip anyar marang adhine. Dheweke kandha marang Maria manawa urip saiki mung minangka persiapan kanggo urip ing jaman sing bakal teka, lan manawa urip sing adoh saka donya—urip biara—bisa nyedhiyakake kabèh sarana kanggo kaslametan. Pachomius njanjèkaké marang adhine manawa para biksu bakal mbangun panggonan sepi kanggo dheweke yèn dheweke kepéngin nglakoni urip biara. Banjur, ujare, wanita-wanita liya sing manggon bareng karo dheweke bisa nyawisake awake dhewe sakabehe kanggo ngupaya

kasampurnan rohani. Maryam krasa sedhih krungu yen adhine dhewe ora kepengin ngomong karo dheweke. Dheweke nangis. Nanging tembungé Pachomius, sing disampèkaké marang dhèwèké liwat biksu sing dadi juru lawang, ngandhut akèh panglipur. Dhèwèké sarujuk karo apa sing diajakké Pachomius. Banjur Pachomius ngutus biksu-biksu kanggo mbangun panggonan kanggo dhèwèké ing sacedhaké désa, adoh saka biara priya, ing sisih liya Kali Nil.

Ora suwe, akèh wanita teka marang Maria kanggo manggon bareng nganti pungkasaning uripé. Adhiné Pachomius sing kinurmatan dadi ibu lan pituduh rohani tumrap para wanita mau. Dhèwèké nuntun para wanita mau ing dalan kaslametan nganti pungkasaning uripé.

Saka sisihé, Abba Pachomius ngopeni konvèn iki kanthi tliti. Panjenengané nunjuk Petri sing sepuh kanggo maringi pituduh langsung babagan urip rohani ing konvèn wanita. Pachomius dhéwé nulis buku khusus sing ngemot paugeran urip monastik, lan para biarawati konvèn kudu sinau lan netepi paugeran kasebut kanthi teliti.

Mesthi wae, kadhangkala ana kahanan nalika salah siji biksu perlu sowan marang salah siji biarawati tartamtu. Sowan kaya ngono diidini dening Pachomius piyambak nalika perlu. Sawise entuk idin saka Pachomius, biksu kuwi bakal sowan marang Sepuh Petrus, sing mimpin biara wanita. Elder mau bakal nelpon ibu superior, biarawati sing arep dideleng biksu, lan biarawati katelu: kabèh padha lungguh, banjur obrolan diwiwiti, sanajan mesthi waé kabèh padha éling yèn obrolan sing dawa lan luwih-luwih sing ora ana gunané ora pantes kanggo para biarawan.

Yen ana biarawati sing arep seda, para biarawati liyane bakal nggawa dheweke menyang panggonan kanggo ngadani pasamuwan pandonga. Ibu Superior bakal ngagemake kain kafan marang dhèwèké. Abba Peter bakal ngandhani Pachomius babagan seda biarawati mau. Para biksu sing ditunjuk déning dhèwèké, sing wis urip tanpa cela, bakal mangkat menyang biara wanita. Para biksu mau , bakal mandheg ing gapura omah pandonga lan nyanyi kidung suci ing kono. Pungkasané, almarhumah dikubur; dhèwèké diiringaké menyang kuburan déning para biarawati sing padha nyanyi, dipimpin déning ibu superior, déné para sepuh mlaku ing mburiné. Padha bubar sawisé almarhumah dibaringaké lan pandonga pungkasan wis diwaca. Kadhangkala para biarawati dikubur ing jero biara, kadhangkala manèh digawa menyang gunung sing paling cedhak.

Ing wektu liyane, para biksu saka biara priya Tavenisi maringi pitulungan gedhe marang biara wanita. Yen perlu ndandani utawa mbangun maneh bangunan apa wae ing biara biarawati, Pachomius bakal ngutus biksu-biksu sing paling taat kanggo nindakake pakaryan kasebut. Padha manggon ing kana ing sangisore pangawasan terus-terusan saka sesepuh Peter. Padha ora diijini manggon ing biara biarawati kanggo mangan, nanging bakal bali menyang biara dhéwé ing dina sing padha.

Jumlah para biarawati ing komunitas wanita ora suwe mundhak dadi patang atus. Panganan saben dina para biarawati, puasane, lan busanane—kajaba tutup sirah—kabeh manut karo adat sing ditrapake ing komunitas pria. Para biarawati uga nyambut gawe kanggo kapentingan biara priya: padha nggawe sandhangan wol kanggo para biksu. Minangka balesan, padha nampa pasokan sing dibutuhake saka pangurus biara priya.

Ana sawijining kedadeyan wigati saka urip para biarawati. Salah siji biarawati tau metu saka tembok biara. Dheweke ketemu karo wong awam sing tukang jahit lan, kaget, takon kenapa dheweke teka ing kene. Wong kuwi mangsuli yen dheweke lagi nggoleki gawean. Biarawati kuwi mbantah, kandha yèn padha wis nduwé penjahit dhéwé. Penjahit kuwi banjur pamit. Ana sawijining biarawati sing wis nyekseni obrolan kuwi. Amarga biyèn wis tau rebutan karo biarawati kuwi, dhèwèké banjur nyalahké lan kanthi nada nyindir ngélingaké obrolané karo penjahit mau. Biarawati enom kuwi, kaget amarga tuduhan palsu, nangis kenceng. Dheweke mbayangake kanthi nglebur isiné, isin sing bakal nunggu dheweke ing biara. Kanthi kebanjiran sedhih, dhèwèké kanthi rahasia menyang kali, nyemplung ing banyuné lan klelep. Sawisé krungu kabar iki, biarawati liyané, sing wis kanthi ora adil nyalahké biarawati enom sing malang kuwi, banjur kecemplung ing putus asa sing jero lan ngakhiri uripé kanthi ngantung dhéwé nganggo tali.

Pachomius sing kinurmatan ora suwe banjur ngerti bab iki. Amarga banget sedhih karo kedadeyan iki, sang tuwa nglarang supaya ora ana pangeling-eling kanggo wong-wong mau ing pandonga komunitas, ora ngadani Liturgi kanggo wong-wong mau, lan ora menehi sedekah kanggo wong-wong mau. Pachomius uga njupuk sikap tegas marang kabèh para biarawati. Amarga padha ora ngupaya golek bocah wadon sing ora salah lan sing wis nindakake salah marang dheweke, kanggo nyawiji lan nglipur atiné, lan nglirwakake kahanan lan

katentreman atiné—lan mbok menawa malah pracaya fitnah saka salah siji biarawati—pangarsa kuwi ngukum padha ora oleh Komuni Suci sajrone pitung taun.

Akèh wong teka marang Pachomius saka ngendi-endi kanggo nyerahake uripé marang dhèwèké. Jumlah biksu ing Tavenisi wis saya akèh banget. Kahanané wis dadi sempit banget. Kanthi pituduhé Gusti, Santo Pachomius miwiti nggoleki panggonan liya sing cocog kanggo mbangun biara anyar. Ana panggonan sing pas banget ditemokake ing lor Tavenisi, ora adoh saka kana. Panggonan iki dijenengi Pevou[3693] . Ing kene dibangun biara anyar sing amba banget lan ora suwe dadi pusat komunitas sakabehe.

Biara iki dipager tembok. Uskup Diospolis nduwèni pandhangan apik marang para biksu. Miturut usulané, Pachomius sing kinurmatan uga mbangun gréja ing kono.

Saiki wis bisa nampa menyang komunitas kabeh wong sing kepengin manggon ing kana kanthi permanen. Pachomius mindhahake akèh biksu saka biara lawas menyang biara anyar, utamane sing wis biasa karo aturan komunitas lan bisa dadi pamimpin sing wis pengalaman lan dadi tuladha apik kanggo sedulur anyar. Ing kéné uga diangkat sawijining abbot, sawijining pangurus, lan komunitas biara kanggo nindakake manéka tugas. Kabeh wong wajib netepi paugeran komunitas kanthi teliti, kanthi éling yèn paugeran mau ditrapaké kanthi padha marang novis lan para panguwasa dhéwé.

Sawisé sawatara wektu, loro biara kuwi ora cukup maneh kanggo nampung kabèh wong sing kepéngin manggon ing kana. Alon-alon, ana pitung biara manèh sing diadegaké. Jumlah biksu ing komunitas Tavennisian tekan pitung ewu. Mesthi wae, ana sawetara biara sing luwih akèh wargané tinimbang liyané. Lan kabèh akèh para biksu iki, sing sumebar ing pirang-pirang biara, mbentuk persaudaraan monastik siji.

Sang Wali Pachomius kerep ngunjungi kabèh biara. Dhèwèké dhéwé manggon ing biara Pevou, ing ngendi administrasi umum kabèh biara dipusatké. Biara iki nduwèni jumlah biksu paling akèh. Saka kéné biksu-biksuné biara liya nampa pasokan sing dibutuhaké. Bendahara biara iki diparingi laporan babagan karya sing dilakokaké ing . Para biksu saka kabèh biara padha kumpul ing kéné kaping pindho saben taun kanggo mèlu pandonga lan ngrungokaké khotbah, uga kanggo nampa berkahé Saint Pachomius kanggo upaya-upayaé. Ing Biara Pevou, baptisan para katekumen uga dilakoni nalika mangsa Prapaskah. Ing wektu kuwi, para katekumen digawa menyang kene saka kabèh biara. Mula, ing antarané para biara ana wong-wong sing durung nampa Baptisan Suci nanging lagi nyiapaké; kuwi para katekumen. Wong-wong mau digawa menyang Pevou kanggo dibaptis, kamungkinan amarga ana imam ing kana, dene biara liyane ora ana. Mesthi wae, paseduluran iki antaraning kabeh biara maringi manfaat gedhe marang para biksu: iku ngiket kabeh biksu saka biara-biara Pachomius bebarengan kanthi ikatan katresnan rohani sing paling raket, iku nyemangati sing atiné ringkih, nyulut semangat marang sing wis kendho, lan kanggo para asketis sing semangat lan wis trampil, iku penting banget supaya padha weruh tuladha paling dhuwur ing urip asketis lan sinau niru, nalika ndeleng prestasiné dhéwé kanthi andhap asor. Nanging sing paling wigati, lelungan-lelungan menyang Pevou iki maringi kabèh biksu kasempatan kanggo nyekseni urip saben dinané Santo Pachomius lan ngrungokaké piwulangé. Lan sajrone lelampahané mriksa biara-biara, Santo Pachomius mulang para biksu ora mung nganggo tembung nanging uga kanthi tuladha. Dhèwèké siap manut marang sapa waé, nyuwun dhiri marang sing pangkaté luwih andhap, lan seneng nampa piwulang sanajan saka anggota komunitas sing paling enom. Iki salah siji saka akèh tuladha kaya ngono.

Ingkang Kinurmatan Pachomius rawuh ing Tavenisi kanthi asring. Nalika rawuh, piyambakipun boten nglirwakake pakaryan tangan ingkang biasanipun. Miturut dhawuh Abba Theodoret, ing kono dipun anggepi cara anyam tikar ingkang khusus: tali-tali boten kenging ditarik kenceng banget; punika ndadekake pakaryan boten kakehan abot lan asile tikar luwih apik. Nalika Pachomius lagi nganyam tikaré ing kana, ana bocah cilik sing manggon ing biara—sing lagi tugase minggu iku—kanthi terus terang ngandhani yèn dhèwèké ora nganyam miturut cara sing wis diparingi Abba Theodorus. Pachomius ngrungokake omongan bocah iku kanthi kabungahan sing alus lan nyuwun supaya bocah mau mulangake kanthi tepat carane gaweyan kuwi kudu ditindakake. Bocah iku nuduhake marang Pachomius carane padha nindakake gaweyané. Abba Pachomius langsung miwiti nganyam tikar kuwi kanthi cara sing persis kaya ngono.

Para barbar sing manggon ing sacedhake nyebabake wedi gedhe ing antarane wong-wong Tavernisi, amarga ora mung wektu kuwi nanging uga sawise padha nindakake serangan marang desa-desa lan biara,

[3693] Biara Pevou dumunung sithik ing lor Tavenisi, ing pinggir wétan Kali Nil, ing wewengkon Diospolis.

nyebabake karusakan gedhe: padha ngrampok, nyolong, meksa tebusan saka warga, utawa nggawa wong-wong mau dadi budhak. Para biksu saka biara lor padha mlayu saka wong-wong mau. Kanggo nyegah biara lor supaya ora rusak total lan para biksu supaya ora dadi mlarat banget, Sang Mulya Pachomius ngutus akèh biksu menyang biara lor. Dheweke piyambak tetep ing biara Pevou, nalika ngutus murid kesayangané, Theodore, karo buku-buku kanggo diwaca marang para biksu ing biara-biara lor. Nalika ngutus Theodore menyang kana, Pachomius maringi panglipur marang dheweke kanthi pangarep-arep pitulungan saka Gusti Allah. Pachomius nggawe sumpah manawa yèn para barbar mau mundur, dhèwèké bakal ngirim buku, gandum akèh, lan apa waé sing dibutuhaké gréja menyang gréja sing wis dirampok mau. Ing esuké, para barbar mau, sing wis porak-poranda déning pasukan kaisar, mundur. Kedadéan iki marakaké para biksu tentrem atiné.

Nalika para barbaris durung dikalahake, padha nemokake sawijining pertapa lan meksa dhèwèké ngladèni anggur. Nanging nalika dhèwèké arep ngocokaké anggur, para barbaris nuntut supaya dhèwèké luwih dhisik nyembah marang dewa-dewa. Sang biksu nolak. Para barbaris banjur ngancem arep matèni dhèwèké yèn ora manut panjaluké. Pertapa sing apes iku ora duwe kawani nolak nggawe kurban marang dewa-dewa pagan. Dheweke manut karo panjaluk para barbar. Sawise kuwi, dheweke wiwit nyuguhake anggur marang para barbar. Para barbar padha turu amarga mabuk. Iki maringi sang biksu kasempatan kanggo mlayu saka kono. Nanging atiné pertapa iku ora bisa dadi lega. Dheweke kesrimpung banget déning sedhih nganti ora bisa ndedonga. Eling marang kabecikan lan kawicaksanané Pachomius, sang biksu iku langsung kesusu menyang ngarsané, kanthi tekad nyerahké awaké dhéwé sakabèhé marang paugerané sang sesepuh agung. Kanthi sedhih sing jero, dhèwèké kandha marang Santo Pachomius yèn, amarga wis nyelakaké Kristus kanthi nyembah déwa palsu, dhèwèké ora ndeleng manèh ana kamungkinan kanggo tobat lan nampa pangapura tumrap dosané; mulané, dhèwèké ora ndedonga marang Gusti Allah sajrone sasi.

Pachomius ngélingaké dhèwèké kanthi alus kaya bapak amarga, kados déné, dhèwèké wis mbuwang menyang geni makuta sing wis dicekel Malaikat ing dhuwuré sirahé lan meh dipasangaké marang dhèwèké. Nalika weruh luh sing temenan saka biksu sing tanpa sengaja wis ngianati Kristus, Pachomius nunjukake dalan kanggo tentreming ati. Panjenengané maringi pitutur supaya nyuwun marang Gusti sak kuwate, awan lan bengi, nglakoni puasa nganti sonten saben wektu, lan aja mangan apa-apa sing dimasak kajaba yèn lagi lara abot. Kanthi mangkono, dhèwèké bakal éntuk sih saka Gusti, éntuk pangapura, lan bisa dadi abdi Kristus sing setya manèh. Imané Pachomius maringi semangat marang biksu iki: dhèwèké mandheg putus asa lan wiwit tobat saka dosané kanthi tulus lan ngarep-arep marang rahmaté Gusti.

Sawetara wektu, mung wong Koptik sing manggon ing biara Tabenisi[3694] . Akhire, kabar babagan Santo Pachomius tekan uga wong Yunani lan Romawi. Sawetara saka wong-wong mau wiwit nyuwun mlebu biara ing sangisoré pituduhé Abba Pachomius sing wicaksana lan banjur dadi biksu ing kana. Santa Pachomius uga ngopeni para biarawan mau kanthi tliti: dheweke ora kalah tresna karo wong-wong Koptik.

Salah siji kesulitan sing diadhepi Pachomius nalika ngadhepi para biksu Yunani (sing cacahé luwih akèh tinimbang wong Romawi) yaiku kurangé kawruh babagan basa Yunani. Kajaba iku, para biksu Kopti liyané uga ora ngerti basa iki. Malah ing sakupeng Alexandria[3695] , basa sing dienggo ora basa Yunani nanging basa Kopti. Sanajan para asket sing manggon ora adoh saka Alexandria, kaya Santo Antonius Agung, sing lair cedhak Heracleopolis Magna, lan Santo Pimen Agung, sing nglampahi sakabehe uripe ing Mesir Ngandhap, ing Scete, Terenuofe lan sisih lor Diolkos ora nganggo basa Yunani; malah luwih angel golek biksu sing paham basa Yunani ing Thebaid[3696] . Ing pakaryané ngopeni wong-wong Yunani, Pachomius sing kinurmatan dibantu déning Theodore, mantan pembaca ing Gréja Alexandria. Nanging Santo Pachomius uga ngupaya sinau basa Yunani.

Santa Pachomius mulang para biarawan kanthi tembung lan tuladha. Tembung-tembungé luwih nduwé pangaruh amarga para biarawan ndeleng dhèwèké minangka tuladha kabèh kabecikan. Semangat pandonga sing ajeg saka Pachomius, andhap asor sing jero, ketegasan marang awake dhewe—sanajan lagi lara—katresnan

[3694] Kopti – wong Mesir (Kristen).
[3695] Alexandria – sawijining kutha kang misuwur amarga kawruh, wigati politik, lan perdagangan, kang diadegaké ing Mesir déning kaisar Yunani Alexander Agung watara taun 333 SM.
[3696] Thebaid – sawijining wewengkon ing Mesir Dhuwur.

marang kabeh wong, wawasan lan kawicaksanan—kabeh mau narik ati sedulur-sedulure marang dheweke, nganti kabeh padha manut marang pangandikane tanpa pitakon lan nampa pituture.

Andhap asoré Pachomius gedhé banget, sanadyan dhèwèké nindakake pakaryan sing luar biasa, lan sanadyan dhèwèké diparingi pakurmatan paling dhuwur déning para biksu, wong awam, malah para uskup, sing kadhangkala ngutus biksu marang dhèwèké supaya dhèwèké maringi paukuman marang wong-wong mau. Santo Pachomius wedi ngukum wong liya sanadyan mung ing pikirane. Amarga wis kaping pirang-pirang diparingi wahyu lan pambuka saka Gusti, dhèwèké mung bakal nyritakaké marang sedulur-seduluré nalika dhèwèké ngarep-arep critané bakal nggawa paedah moral marang komunitas.

Ing sawijining wektu, para sedulur padha nyuwun marang dhèwèké supaya nyritakaké salah siji pangliyané. Wangsulané nggumunaké. Amarga ora kepéngin nyritakaké pangliyané sing wis dialami, lan kanthi tujuan ngélingaké supaya aja sombong ing antarané para biksu sing wis diparingi Gusti karunia rohani khusus, Santo Pachomius ngendika: 'Wong sing kebak dosa ora bakal nampa sih-rahmat pangliyan rohani. Nanging yèn kowé péngin nduwé panglihatan sing éndah lan nggumunaké, aku bakal nunjukaké siji marang kowé: nalika kowé ndeleng wong sing takwa, andhap asor lan suci – iku panglihatan sing paling éndah: kowé weruh Gusti Allah sing ora katon ing wong sing katon iki. Aja njaluk panglihatan liya sing luwih becik tinimbang iki.'

Pachomius sing andhap asor ora kepengin nduwé kauntungan apa waé tinimbang seduluré. Dhèwèké nganggep sedulur iku bener-bener adil yèn ora maringi porsi dhaharan luwih akèh tinimbang sing liyané. Lan dhèwèké kepengin makarya bareng karo sing liyané kanthi padha. Dhèwèké ora ngidini sapa waé ngurangi aboté pakaryané.

Ing sawijining wektu, Abba agung mangkat menyang gawe bareng karo sedulur-sedulure. Saben wong, karo kancane, kudu nggawa roti secukupe. Kancane Pachomius kepengin nggawa kabèh roti kuwi dhewekan. Nanging Pachomius ora sarujuk, kandha yèn pamimpin kudu nampa beban sing padha karo sedulur-sedulure ing kabèh bab.

Amarga pancen ora kagungan kapentingan donya, Pachomius mung nganggo busana prasaja. Busana kuwi dadi sandhangan lan selimute nalika mangsa adhem. Kanthi busana kuwi, dhèwèké nampani para imam lan biksu sing teka sowan.

Sadhulur sing jenenge Athanasius, sing ngurusi sandhangan biara, nyedhaki Santo Theodore kanthi panyuwunan supaya jubah abbot diserahake menyang gudang sawisé ditanggalake, lan diganti karo jubah anyar sing pantes kanggo panguwasa.

Teodorus manut marang Athanasius lan ngganti siji busana karo busana liyane.

Nanging banjur Pachomius lunga nggoleki jubah lawasé. Theodore nunjuk jubah anyar, nanging Pachomius tetep ngotot supaya jubah lawasé dibalèkaké marang dhèwèké. Minangka wangsulan marang panyuwunan sang tuwa sing diulang kaping telu, Teodorus mangsuli manawa saiki wis ora mungkin golek jubah-jubah mau; nanging, Teodorus ngrasa banget nyuwet amarga wis nyopot sang tuwa saka jubah sing uga tau dadi selimut nalika cuaca adhem. Dheweke malah nangis merga kahanan kuwi. Nanging Pakomius uga ora nganggep awake dhewe bener ing prakara iki. Suwe dheweke nyuwun pangapura marang Gusti amarga nalika mulang wong liya supaya manut, dheweke dhewe ora manut marang sing ngurusi jubah ing biara. Endah tenan andhap asore!

Nalika sawijining dina Pachomius lara, Theodore nggawa dhèwèké menyang panggonan para biksu sing lagi lara padha mangan. Ana sup kental sing wis disiapaké kanggo dhèwèké. Dhèwèké kandha marang sedulur sing masak panganan mau:

'Kowe ora ngerti carane masak panganan; wenehana aku banyu sethithik.'

Pachomius ngeculake banyu sing diwenehake mau menyang piring. Sawisé kuwi, Theodore nyawurake banyu ing tangane dhèwèké sadurungé mangan. Pachomius banjur nyawurake banyu ing sikilé.

Sawisé mangan, ana paguneman antarané wong loro. Nalika Theodore takon kenapa dhèwèké ngrusak panganan kuwi nganggo banyu, Pachomius mangsuli:

– 'Sedulur, wong sing masak panganan iki kanggo aku wis nindakake kanthi tliti banget, nanging ketelitan kaya ngono ora suwe ana ing antarané manungsa. Lan aku kandha marang awakku dhéwé: "Aku bakal mangan enak wektu iki, nanging yèn sesuk aku lara, aku isih bakal ngarep-arep sedulurku maringi panganan sing enak," lan merga saka iku atiku bakal keganggu.' Mulané aku ngrusak panganan enak sing disuguhaké marang aku, supaya mengko yèn dhèwèké lalai lan ora nyiapaké kaya biyèn, aku ora bakal kélangan rasa.

Teodorus takon marang bapa tuwa kenapa dhèwèké nyawur banyu ing sikilé. Santo Pachomius maringi wangsulan sing nggumunake.

'Aku nindakake iki supaya, yen ing donya ngarep padha kandha marang aku: "Theodore nyawurake banyu ing tanganmu", aku bisa mbenerake kanthi ngomong: "Aku dhéwé sing ngumbah sikilé."'

Pachomius sing lagi lara nolak mangan panganan sing ana minyaké. Ing wektu liya nalika lara, dhèwèké uga nolak ditutupi selimut sing luwih alus tinimbang tikar jerami lan nampa sak genggem kurma. Pancen disiplin dhiri!

Pachomius nuduhaké katresnan khusus marang para biksu sing lara. Luwih saka kabeh, dhèwèké kuwatir bab keslametan nyawane adhine sing lara. Dhèwèké ngajak wong sing lara supaya matur nuwun marang Gusti, maringi inspirasi pikiran sing suci, ngélingaké supaya ora kesengsem karo bab-bab donya lan ora kabawa pikiran-pikiran kotor, lan nyengkuyung supaya nyuwun pangapura marang Gusti lan ndeleng mangsa ngarep kanthi pangarep-arep, kanthi pasrah marang Gusti. Dheweke uga tansah ngopeni kahanan awak sedulur sing lara. Wong-wong sing lara ing komunitas ora tau dipaksa puasa kanthi ketat, sanajan uga ora dilarang puasa. Kadhangkala Pachomius nganggep perlu ngendhokake puasa yen dheweke weruh yen kuwi banget nyuda kekuwatan wong sing lara lan ngalangi pamulihane.

Contone, ana sawijining sedulur sing lara nalika mangsa Prapta. Nanging, dhèwèké nolak mangan apa waé sing wis dimasak utawa ngombe anggur. Dhèwèké ora gelem maringi kelonggaran marang awaké dhéwé, sanajan kuwi ateges bakal mati amarga puasa sing kakehan. Abba Pachomius sing wicaksana maringi pitutur marang dheweke, yen dheweke ora kepengin ninggalake puasa iki sakabehe, dheweke kudu nundha puasane nganti kekuwatane pulih kabeh, nalika dheweke bakal bisa nglakoni puasa ketat kanggo jumlah dina sing kudune dipuasake saiki.

Antarane para biksu sing ngladeni ing rumah sakit, ana sawetara sing ora gelem nepaki panyuwunan tartamtu saka wong lara, amarga dianggep minangka kekarepan sing ora pantes kanggo biksu. Nanging Santo Pachomius nduweni pandangan sing beda. Dheweke siap maringi panglipur apa wae marang wong lara sing bisa diwenehake.

Contone, sawijining wektu Pachomius dhéwé nandhang lara abot. Ing infirmari, dhèwèké diparingi sayuran godhog. Ing wektu kuwi ana sawijining biksu sing lara abot nggladrah ing infirmari, awaké mung kulit lan balung: dhèwèké dadi kurus banget sawisé lara suwé. Nalika biksu iki nyuwun marang para sedulur ing infirmari supaya diparingi sithik daging sapi, padha nolak. Wong sing lara kuwi banjur nyuwun supaya digawa menyang Abba Pachomius. Abba Agung kuwi kaget ndeleng sang biksu sing kurus banget lan kurang welas asih saka para sedulur ing rumah sakit. Panjenengané kandha kanthi tegas marang wong-wong mau: 'Wong bodho, ngendi ajine wedi marang Gusti Allah? Amarga Gusti Allah wis ngandika: "Tresnaa marang sesamamu kaya kowe tresna marang awakmu dhéwé."' Apa kowe ora weruh yèn sedulur iki meh mati? Napa kowe ora maringi dhèwèké apa sing dijaluké déning ? Saiki aku ora bisa mangan utawa ngombe. Amarga ana bedané antarane penyakit, lan siji penyakit luwih abot tinimbang liyané.'

Pachomius ora bisa nahan tangisé nalika ndeleng biksu sing lara abot lan semangat tanpa welas asihé wong-wong liya sing ngetutaké aturan babagan panganan kanthi kaku. Saiki para biksu padha nyadari yèn dhèwèké salah. Padha langsung ngutus wong njupuk anak wedhus lan nyiapaké dhaharan saka dagingé, sing nguwatké awaké sedulur sing lara lan mbalèkaké semangaté sing surut.

Pachomius ngupaya nyemangati para muridé supaya tetep nduwé pangarep-arep marang Gusti. Iki salah siji tuladha sing negesaké kuwi.

Ing sawijining sonten, para sedulur teka kanggo muat prau nganggo suket. Theodore kuwatir yèn semur sing wis disiapaké[3697] ora bakal cukup kanggo kabèh. Pachomius mangertèni pikirane lan ngélingaké supaya aja kakehan kuwatir babagan panganan lan wedi sing kakehan, kanthi nunjukaké pangayomané Gusti marang manungsa. Kapercayan marang Gusti iki ora gawe kuciwa Pachomius.

Ing sawijining wektu, ana kekurangan gandum ing biara. Kahanan iki ndadekake para biksu banget kuwatir lan sedhih. Kanggo ngendhokake rasa wedi marang masa depan sing cedhak, Pachomius narik kawigaten para biarawan marang loro permadani endah sing disumbangake dening wong sing loman: yen kahanane paling

[3697] Jinis panganan adhedhasar tanduran.

parah, permadani kuwi bisa didol lan asile digunakake kanggo tuku gandum. Pachomius nglampahi bengi kabeh kanthi pandonga sing khusyuk.

Esuké, magistrat saka sawijining kutha ngetok lawang biara. Nalika penjaga lawang mbukak lawang, dhèwèké kandha yèn dhèwèké wis nduwé janji bakal maringi roti marang wong mlarat, lan ing bengi kuwi dhèwèké weruh ing impen yèn sedulur-sedulur ing biara iki pancèn butuh roti; monggo ana sing teka njupuk roti sing digawa. Nalika kabar iki diparingaké marang Pachomius dhéwé, dhèwèké bungah banget lan kandha marang magistrat kutha yèn pancèn padha butuh roti, nanging padha nyuwun supaya pambayarané bisa diundur. Wong Kristen sing welas asih kuwi mangsuli: 'Aku ora nggawa iki kanggo dhuwit, nanging amarga kowé kabèh wongé Gusti. Monggo, para sedulur mlebuaké.'

Pachomius, kanthi tulus matur nuwun marang priya sing welas asih sing wis nulungi biara nalika wektu paling butuh pitulungan, maringi sawetara roti lan sayuran saka biara minangka berkah. Magistrat kutha mau kanthi seneng nampa lan lunga, bungah amarga wis bisa nulungi abdi-abdi Gusti. Para sedulur padha kaget lan bungah banget nampa kado sing ora disangka-sangka saka magistrat mau, sing pancen remen marang para biksu.

Pachomius wedi yèn para biksu bisa kecanthol marang kabèh wujud kaéndahan donya. Dhèwèké malah wedi yèn harmoni, rahmat, lan kaéndahan gréja bisa ngganggu para biksu. Sang Santo Pachomius kanthi tulus ngélingaké para muridé supaya aja sombong. Panjenengané ngajak para biksu supaya nindakaké tapa brata kanthi rahasia, kanggo Gusti Allah, lan ora kanggo pujian manungsa. Panjenengané maringi pitutur supaya ora béda penampilané karo sedulur-seduluré ing paseduluran. Ing ngisor iki sawatara tuladha sing nggambaraké sepira ajiné panjenengané nglawan mungsuh para tapa brata iki.

Ana sawijining biksu sing nglampahi pirang-pirang wengi ing pangibadah tanpa kendhat, seneng ing pangarep-arep entuk pangurmatan khusus saka wong liya. Pachomius ngyakinke dheweke supaya ngganti cara uripe, kanthi ngandhani supaya menyang ruang makan nalika sedulur-sedulure diundang lan mangan bareng, nanging aja nganti wareg banget; nindakake cacahing pandonga sing wis ditemtokake kanggo kabeh biksu; lan nalika metu saka sel, supaya apikan marang kabeh wong lan aja katon murung. Mesthi wae, manungsa ora kena ninggalaké praktik asketis, amarga kuwi uga bakal nyenengaké Setan; nanging manungsa kudu nindakaké kabèh kanggo kapentingan Gusti, tanpa maringi papan marang Setan ing atiné. Nalika biksu iki terus tumindak kaya sadurunge, amarga wedi katon ringkih lan ngasihani marang seduluré, Pachomius manèh ngajak dhèwèké supaya ngendhokaké praktik asketis. Akèh kaping dhèwèké ngélingaké rahib sombong kuwi marang piwulang sadurungé lan, pungkasané, kandha yèn dhèwèké bakal mlebu edan yèn terus-terusan ngotot marang tapa brata njaba kanggo nggolèk ajining liyan tinimbang kanggo ngendhalèni napsuné. Nanging rahib kuwi nindakké manut kersané dhéwé, lan ramalané Pachomius kelakon. Biksu angkuh kuwi, saya kebak rasa sombong amarga kesalehané sing mung katon saka njaba, banjur mlebu ing kahanan edan lan lali marang awake dhéwé. Dhèwèké malah wis siyap matèni Santo Teodorus nalika abbas ngutus dhèwèké kanggo ngalihake perhatian biksu kuwi saka pandonga angkuhé sing ora disenengi Gusti. Untunge, tangane sing ngulur nganggo potongan kayu dadi kebas, lan dheweke mung njerit kesurupan marang Theodore, nyebut dheweke mungsuh Gusti. Dheweke tetep ana ing kahanan sing ngenes kuwi suwene wektu sing dawa. Akhire, dheweke mari saka kegilaane lan, ing wektu sing padha, saka kesombongan sing biyen.

Sang Pahomius nate lenggah ing njaba selé karo sawatara para sepuh, rembugan bab Sabda Gusti. Ing wektu kuwi, ana sedulur sing lagi nyiapaké tikar ing njaba lawang selé. Dhèwèké makarya kanthi tliti banget lan wis kasil nganyam loro tikar dina kuwi. Dhèwèké ngarep-arep pujian saka Abba Pahomius. Ndeleng kahanan atiné, Pachomius kandha marang kanca-kancané: 'Apa kowe ora weruh sedulur sing cilaka iki? Dhèwèké wis mbuwang-mbuwang gawéan dina iki, amarga dhèwèké luwih tresna marang kamulyan manungsa tinimbang kamulyan Gusti; dhèwèké wis kesel awaké dhéwé lan mlaratké nyawané saka kabèh kasil lan kabecikan.'

Pachomius nyaur biksu iki lan ngélarang abot amarga pikirane. Banjur, nalika ngendhokaké larangané, Pachomius maringi dhawuh supaya nggawa loro ambenan iki nalika sedulur padha kumpul ing gréja, lan nyuwun pangapura lan pandonga marang para biksu. Dhèwèké uga kudu nindakake sing padha ing pawon nalika dhahar bengi. Kanggo nyembuhake atiné luwih adoh, Pachomius mréntahaké dhèwèké supaya tetep dikurung ing selé, nyiapaké loro tikar tinimbang siji saben dina, mangan mung roti lan uyah, ora ngomong karo sapa-sapa kejaba karo sedulur siji sing bakal nggawa roti, lan kanthi tulus nyuwun pangapura marang Gusti Allah kanggo dosané. Hukuman iki ditujokake khusus marang hawa napsu utama sang biksu: minangka paukuman, dhèwèké kudu

nindakaké apa sing biyèn ditindakaké amarga kesombongan. Paukuman iku tansah ngelingake dheweke marang dosa sing wis ditindakake lan dimaksudake kanggo mbangkitake tobat sing paling jero ing atine. Dheweke ngurmati pujian Pachomius: mesthi wae, dheweke ora bisa ora mangerteni yen Abba agung iku ora bakal ngukum dheweke kanthi abot tanpa alesan sing apik, sawise dhisik ngetokake dheweke ing ngarepe kabeh wong.

Ana kedadeyan liya sing nggumunake. Ing sawijining wektu, Santo Pachomius kudu sowan menyang sawijining biara ing ngendi para biksu wis kena ajaran sesat. Ing kana, para biksu ngandhani murid-murid Pachomius yèn panguwasaé ngajokaké supaya Pachomius nyebrang kali bareng karo wong-wong mau kanggo mbuktèkaké sapa sing bener lan sing luwih nyenengaké Gusti Allah. Nalika murid-muridé ngandhani Pachomius bab iki, dhèwèké krasa sedhih banget amarga para biksué wis ngrungokaké lan nerusaké panyuwunan kaya ngono. Pachomius kandha marang wong-wong mau kanthi tegas: 'Wong sesat bisa nyebrang kali ing lumahing banyu, kaya lumaku ing daratan garing, kanthi idiné Gusti lan pitulungané Setan, sing kepéngin negesaké kapercayané sing ora takwa lan nuntun wong liya supaya manut kapercayan kuwi. Saiki padha mangkat lan kandhaa marang wong-wong iki: 'Abdi Gusti, Pachomius, ngendika: gaweyan lan kuwatirku ora kanggo nyebrang kali kanthi mlaku, nanging kanggo nyingkiri paukuman Gusti lan nyebrang kali geni iku, kang kita kabeh, minangka manungsa, kudu nyebrang ing ngarehe pangastane Gusti kita Yesus Kristus.' Malih, Injil kandha: 'Aja nguji Gusti Allahmu.'

Santa Pachomius weruh ing usulan para bidah iku tipuané Setan, sing kepéngin, lumantar pratandha gaib, ngoyak iman para biksu lan nyulut rasa sombong ing atiné. Panjenengané ngélingaké para muridé supaya aja nganti kagoyang manah déning bab kaya ngono lan aja nganti kalah marang rasa sombong.

Saben ana siji kabecikan sing ora kena noda kesombongan sing katon ing sawijining rahib, Santo Pachomius remen banget karo prestasi cilik saka sedulure lan kanthi tliti ngopeni kabecikan kuwi, amarga ndeleng iku minangka pratandha kaslametané. Santa Pachomius ora kepéngin para biksu nindakake tapa brata kanthi kapaksa, nanging luwih becik saka kersané dhéwé. Kedadeyan ing ngisor iki saka urip ing biara dadi bukti sing cetha bab iki.

Nalika Saint Pachomius bali menyang biara sing dadi panggonané permanèn sawisé ngunjungi biara-biara liya, para sedulur biara padha metu nyambut rawuh. Nalika dhèwèké nyedhak, ana sawijining biksu enom muni banter yèn wiwit Pachomius lunga, padha ora diwènèhi apa-apa kanggo dipangan, ora gandum, ora sayuran. Santa Pachomius mangsuli kanthi alus lan welas asih:

'Aja sedhih, anakku; wiwit saiki aku bakal ngatur urusanmu lan nyukupi panganmu.'

Sawisé mlebu biara lan ndedonga ing gréja, Pachomius langsung menyang pawon. Para tukang masak lagi nganyam tikar, lan Pachomius takon marang kepala tukang masak:

'Wiwit kapan kowe mandheg gawe sup kanggo sedulur-sedulur?' Ternyata wis rong sasi wiwit pungkasan dheweke gawe sup kanggo wong-wong mau. Pachomius takon marang dheweke:

'Ngapa kowe nindakake iki, nalika paugeran mbutuhake supaya sup diwenehake marang para sedulur saben Setu lan Minggu?'

Kepala juru masak mangsuli manawa, amarga katresnan marang tapa brata, para sedulur ora mangan sup, cukup karo sayuran lan lenga sethithik; sadurunge, sup sing disiapake nganggo lenga wis dibuwang; saiki dhèwèké wis ngutus salah siji sedulur kanggo nggawa zaitun, sayur-sayuran, lan cuka menyang ruang makan, nalika dhèwèké lan liyané padha gawé tikar. Sajrone wektu kuwi, limang atus tikar wis digawé ing pawon.

Pachomius krasa sedhih banget amarga tumindak kasar sang biksu sing mimpin pawon. Sawise mrentahake supaya tikar-tikar sing digawe tanpa ijin kobongake, Santo Pachomius kanthi tegas kandha marang biksu mau yen amarga semangat sing kakehan, dheweke wis nglirwakake aturan. Luwih saka kuwi, pangendhokipun para biksu ing kéné ora manèh dadi prakara karsa dhéwé, nanging dadi akibat saka kabutuhan: saiki ora ana siji waé sing bisa nuduhaké semangaté dhéwé; kabèh padha puasa tanpa kersané.

'Bab aku,' pangandikane Saint Pachomius, 'aku luwih seneng nyiyapake macem-macem panganan lan masak kabèh jinis woh-wohan, banjur nyuguhake kabèh mau marang sedulur-sedulur, supaya, yèn padha nahan napsu lan kanthi sukarela, demi tapa brata, ora mangan, padha bisa nindakake kabecikan gedhé lan becik ing ngarsané Gusti.' Yen panganan sing ora diidini miturut paugeran ora disajikake nalika dhahar, anggota persaudaraan sing ringkih ora bakal bisa mbalekake kekuwatan sing wis entek kanthi cukup: padha bisa dadi ringkih banget. Luwih saka kuwi, ana akèh novis ing antarané sedulur, sawatara sing isih enom lan ringkih badané:

padha ora bisa mbandhingaké karo sing luwih wis pengalaman ing tapa brata monastik. Bakal luwih abot kanggo wong-wong mau yèn padha ora diparingi panganan masak sanajan ing dina Setu, Minggu, lan dina raya: bisa waé padha nyerah amarga putus asa merga kasunyatan urip sing abot lan durung padha biasa.

Pendapat sing wicaksana tenan babagan iki! Ana ketegasan sing wicaksana marang sing nglanggar aturan, ana perhatian kanggo njaga tertib ing komunitas, ana katresnan marang sedulur sing ringkih sing krungu ing celaan marang juru masak, sing nglanggar aturan babagan panganan amarga semangat nglakoni tapa sing kakehan!

Santa Pachomius tansah éling yèn ketegasan sing kakehan bisa ndadèkaké sawatara askétis putus asa. Dhèwèké nambani para novis lan biksu sing durung pengalaman kanthi tliti lan welas asih, ndeleng ing wong-wong mau 'tanaman enom' sing butuh pangopènan lan dhukungan. Pachomius ngélarang murid kesayangané, Theodorus, amarga kasar marang seduluré Paphnutius. Mung amarga katresnan lan kawicaksanané Pachomius, Paphnutius tetep manggon ing biara. Iki minangka tuladha pandhangan adoh lan katresnan sing dituduhaké marang biksu saka biara liya.

Ora adoh saka Tavenisi ana sawijining biara cilik sing ora kalebu komunitas. Abas saka biara iki asring teka marang Santo Pachomius kanggo ngrungokake piwulang wicaksana, supaya mengko bisa disalurake marang para biksu ing biarane. Ana sawijining biksu saka biara iki sing terus-terusan ngupaya jabatan sing sejatine ora pantes kanggo dheweke. Ing sawijining wektu, sang abbot mangsuli panyuwunane kanthi kandha yèn Pachomius wis nyaranake supaya dhèwèké ora diparingi jabatan kuwi amarga dhèwèké ora pantes, sanajan saktenané Pachomius ora tau ngomong kaya ngono. Biksu sing sombong kuwi meh maksa narik abbote menyang Santo Pachomius kanggo nuntut panjelasan. Abbote sing pucet lan lagi mikir jero ngetutake biksu mau, kaget amarga nesune sing tanpa kendali.

Padha nemokake Pachomius lagi mbangun tembok biara. Amarga nesu banget, biksu kuwi muni banter marang Pachomius:

'Turun lan buktèkaké dosaku, Pachomius – kowé tukang goroh!'

Kanthi alus lan sabar banget, Pachomius ora ngomong apa-apa kanggo mbales biarawan kasar kuwi. Nanging, biarawan kuwi terus ngomel. Pachomius mangertèni kahanan atiné lan mangsuli kanthi tentrem:

'Ampunana aku, aku wis dosa; nanging apa kowe durung tau dosa?'

Muridé iku banjur meneng. Banjur Pachomius ngajak sang biarawan menyang pinggir lan takon apa sing kedadeyan. Sang biarawan maringi pitutur:

'Rungokna aku lan turuti panyuwunane, supaya nyawane bisa kaslametake saka tangan mungsuh.'

Abot mau manut pitutur iku. Kabeh mau, abot lan biksu, padha ngrasakake tentrem lan kaayeman amarga pitutur saka Pachomius.

Sawisé sawetara dina, biksu iki nyesel amarga kasar marang Pachomius lan lunga marang dhèwèké kanggo nyuwun pangapura. Dhèwèké ngakoni yèn Pachomius luwih agung tinimbang sing diomongaké wong-wong, lan kandha marang dhèwèké kaya ngéné: 'Gusti ngerti yèn panjenengan boten luhur ati dhumateng kula lan ngucapaké sak kecap atos, kula, tiyang dosa, mesthi badhé ninggalaké urip biksun lan dados tiyang awam malih. Mugi panjenengan pinaringan berkah, wahai tiyang Gusti, awit Sang Panjenenganipun sampun maringi gesang malih dhumateng kula lumantar kaluhuran ati panjenengan.'

Santo Pachomius kerep ngélingaké para biarawan bab semangat sing kuduné diduwèni. Dhèwèké nyekel saben kasempatan kanggo nyemangati para biarawan supaya nduwèni semangat kanggo tapa brata, nangisi dosané, lan kamajuan rohani.

Sawijining dina, nalika mlaku karo muridé Theodore ing sacedhak kuburan, Pachomius weruh sawetara wanita sing nangis tanpa kendhat ing kana. Dhèwèké kandha marang Theodore:

'Apa kowe ora weruh para wanita iki padha nangis kanggo wong mati, sing ora bisa diuripake maneh? Mula saka iku, luwih pantes manawa kita—sing diarani biksu—nangis kanggo nyawa kita, sing wis mati amarga dosa, lan sing bakal diuripake Kristus saka pati lumantar katresnané marang manungsa!' Ing kahanan apa waé, luh iku pantes dipuji yèn metu kanthi niyat sing becik.

Ingkang Kinurmatan Pachomius lan para biksu panjenenganipun boten namung remen ing kaslametan lan kabecikanipun dhéwé, nanging ugi remen ing kaslametan lan kabecikan sejati tangga-tanggonipun. Ajaran palsu mbingungaken para pitados, nyebabake keganggu lan prabédan ing jero Gréja: Santo Pachomius sedhih amargi

punika. Ortodoks padha bungah, bidah surut: kabungahan ngisi atiné wong-wong Tawannis, kanthi Sang Pachomius sing kinurmatan dadi pamimpiné! Keluwen utawa bencana umum liyane nyerang nagara: sedhih bebarengan saka Mesir ora suwe tekan marang panguwasa Tabenisi, lan ing kene sedhihé wong liya nimbulaké welas asih sing paling jero.

Mangkono, ing sawijining wektu, Sang Pamulyaning Pachomius dikandhani yèn ana pacekitan gedhé ing Mesir, sing digandheng karo wabah—kancané pacekitan sing meh ora bisa dipisahaké. Wis dina kapindho Pachomius ora mangan. Nanging dhèwèké ngrasakaké sangsara akèh wong amarga luwe banget nganti dhèwèké ora nyentuh panganan apa-apa nganti esuk, lan ngomong kanthi welas asih gedhé marang wong-wong sing nandhang sangsara: 'Aku ora bisa mangan nalika sedulurku luwe lan ora duwe roti.'

Lan sajrone kabeh wektu paceklik lumaku ing Mesir, Pachomius ngrasakake sedhih banget, nglakoni puasa paling ketat, lan ndedonga supaya wong-wong ora nandhang sangsara maneh.

Kanthi welas asih sing jero marang kabèh wong, utamané marang para biksu, Santo Pachomius ndedonga kanthi khusyuk kanggo kabèh wong. Panjenengané ndedonga supaya Gusti Allah maringi pitulungan marang para biksu supaya bisa nepati sumpah-sumpah luhuré lan supaya saben wong saka wong-wong mau dadi candhi sing suci kanggo Roh Suci. Nalika ndedonga kanggo wong liya, dhèwèké luwih dhisik ndedonga kanggo wong-wong sing nindakake kabecikan, supaya Gusti mbusak saka atiné kabèh kuwatir babagan bab-bab donya, kejaba sing perlu kanggo urip. Abba Agung uga ndedonga kanggo wong-wong sing isih dadi budak dosa utawa kaburukaké déning ajaran sesat, supaya Gusti maringi wong-wong mau tobat. Dheweke ndedonga kanggo para raja lan kabèh panguwasa, supaya padha urip ing katresnan marang Gusti Allah lan kabèh manungsa, supaya padha tumindak adil marang wong sing ditindhes, supaya ora keseret marang kamulyan sing sirna, lan supaya padha kaya para raja sing nindakake kersaning Gusti Allah lan nyenengake Gusti Allah, kaya Raja Daud. Pachomius uga ndedonga kanggo para pangon, supaya Gusti Allah maringi pitulungan supaya padha dadi penerus para rasul sing setya, mlaku tanpa cela ing kabèh dhawuh Gusti, lan dihiasi kanthi kawruh sejati, iman apostolik sing teguh, kasuciyan, lan kesalehan.

Santa Pachomius, sing ndedonga kanggo kabecikan donya, maringi pitulungan marang sapa waé saben ana kasempatan. Akeh wong sing kapimpin menyang urip sing luhur amarga pangaribawa uripé sing suci lan tembungé sing alus, tinimbang ketat. Akeh biksu sing kaslametaké miturut pandhuan langsungé. Nanging kuwi durung kabèh. Santo Pachomius, kanthi pitulunganing Gusti, maringi pitulungan mujijat marang wong-wong kanggo nyembuhaké lara jasmani.

Siji presbiter sing jenenge Dionysius nggawa sawijining wanita sing ngalami pendarahan tekan gapura biara; dhèwèké durung nate nampa pitulungan saka sapa waé, nanging saiki wis mari sakabehé mung kanthi nyentuh pinggir busana Santo Pachomius. Sing Mulya Pachomius marasaké putriné sawijining priya sing digawa marang dhèwèké kanthi diolesi lenga suci; dhèwèké ngandhani bapaké yèn dhèwèké ora urip ing kasucian prawan lan dhèwèké paring dhawuh liwat bapaké supaya dhèwèké urip suci. Ana wong liya nggawa putrané, sing kesurupan roh najis, marang Santo Pachomius. Pemuda iku mari. Lan Abba Agung ora suwe banjur nyembuhaké wong liya sing kesurupan setan. Ana uga prastawa panyembuhan sing padha.

Sang Wali Pachomius tau ndedonga kanggo wong sing kesurupan roh najis, nanging ana swara saka dhuwur sing kandha supaya piyambakipun mandheg ndedonga, amarga cilaka iku teka kanggo kabecikan rohani dhèwèké.

Ing biara Pevou, ana sawijining sedulur sing lara. Dheweke wis nglawan lara kuwi telung dina. Dheweke menyang Pachomius, kanthi nangis nyuwun pandonga supaya mari, kanthi nyebutake yen akeh wong awam sing wis mari. Pachomius mangsuli marang dheweke: 'Imané wong awam marasaké badané, lan lumantar panyembuhan sing diparingaké Gusti marang wong-wong mau, padha kepéngin nindakaké kabecikan. Nanging tumrap kita, abdi Kristus, iman kita iku pangaso kang langgeng sing diparingaké Gusti marang kita ing donya ngarep; tanpa lara, tanpa sedhih, kita bakal tumindak nglawan dhawuh.'

Pitutur saka Pachomius iki maringi panglipur marang biksu sing lagi lara.

Sawisé sawatara wektu, nalika laraé isih terus, dhèwèké teka marang Pachomius, digandheng karo sedulur-seduluré. Kabeh padha nyuwun marang Abba Agung supaya ndedonga kanggo marasake sedulur iki. Pachomius banjur ndedonga, nanging langsung krungu swara sing kandha: 'Aja ndedonga kanggo sedulur iki, amarga Gusti wis ngutus lara iki marang dheweke kanggo nylametake saka tipuan setan.'

Kabèh sedulur banjur muji Gusti, sing ngopeni para abdi-Nya lan nyedhiyakake kaslametan kanggo wong-wong mau.

Sanadyan Gusti wis paring panyembuhan akèh lumantar tangané Abba Agung Pachomius, dhèwèké tansah nganggep panyembuhan jiwa—saka nyembah arca, saka kabohongan, saka zinah lan kabèh jinis najis, lan pancèn saka saben dosa—minangka sing paling dhuwur lan paling wigati. Lan nalika maringi panyembuhan marang badan, dhèwèké tansah ngupaya nyembuhaké jiwa wong mau uga.

Wohing pakaryané Santo Pachomius ageng sanget. Para biksu ing sangisoré pituduhé nggayuh pangkat kasampurnan ingkang inggil. Malah ingkang males lan ingkang jero kecemplung ing kabiasaan ala dipunbetahaké lan sami ngupaya nggayuh pangkat kasampurnan ingkang paling inggil. Ing antawis para askétis ageng makaten, angel menonjol kanthi cara tartamtu. Mulané namung sithik sanget asma para biksu punika ingkang ngantos dumugi dhumateng kita. Iki sawetara askétis sing unggul.

Kita weruh tuladha ketekunan, kasabaran, lan pangasingan saka daging ing tukang kebon Jonah. Dhèwèké nglampahi wolung puluh lima taun ing pakaryan monastik. Kabeh wit ing kebon iku ditandur déning dhèwèké, nanging dhèwèké ora tau nyicipi wohé. Woh-wohan kuwi maringi panguripan lan panglipur marang para biksu sing teka marang Jonah. Busanané paling prasaja saka kabèh, kaya jubah kulit sing meh ora nutupi awaké. Dhèwèké mung nganggo busana wol kasar sadurungé nampa Sakramèn Suci, banjur langsung nyopot; busana siji iki cukup kanggo saklawasé uripé. Dhèwèké ora tau mangan siji panganan sing dimasak nganggo geni. Dheweke mung mangan panganan biasane, yaiku roti lan cuka, mung ing wayah sore, lan sanajan mangkono ora nganti wareg. Dheweke ora tau mikir babagan kenyamanan fisik, lan sanajan lara, malah nalika meh mati, dheweke ora gelem diyakinke menyang rumah sakit: dheweke nganggep awake dhewe ora pantes nampa layanan saka wong liya. Sawise makarya sedina muput ing kebon ing sangisore sinar srengenge sing nyengat, Jonah mung mandheg saka pakaryan abot iki nalika sonten. Nalika bengi teka, piyambakipun mundur menyang selipun, lenggah ing tengah kursi lan nggulung tali nganti tengah wengi, muji Gusti Allah kanthi lisan lan ing manahipun. Mung sawisé kuwi dhèwèké turu sedhela ing kursiné, tanpa ngeculaké tali. Kebak semangat, Abba Jonah enggal tangi kanggo ndedikasi dhèwèké marang pandonga lan banjur miwiti nyambut gawe ing kebon. Ing wayah bengi, nalika ndedonga lan makarya, piyambakipun boten naté nyalaké lampu. Piyambakipun nindakake kathah pakaryan sanès ingkang pantes dipun kagumi. Piyambakipun séda nalika lênggah ing kursi: tali-tali tetep wonten ing tanganipun. Nalika para sedulur nyobi ngubur piyambakipun, padha ora bisa nyedhakaké sikilé, ora bisa nundhukaké tangané marang badané, lan uga ora bisa nyopot sandhangan kulit sing biasané dienggo kanggo ngagem jubah wol sing resik. Piyambakipun dikubur persis kaya wektu seda, mung nganggo kain wol minangka kain kafan. Ing biara Pachomius ana sawijining biksu sing kataman kusta, jenenge Athinodorus. Biksu iki dadi tuladha langka babagan sabar, loman, lan rajin ing ngadhepi lara kusta sing terus-terusan lan kejem. Amarga manggon kapisah saka wong liya minangka wong kusta, Athinodorus mung mangan roti lan uyah, lan kuwi uga mung sapisan saben rong dina ing wayah sore. Kaya kabèh biksu ing biara, dhèwèké nganyam tikar saben dina, sanadyan tangane sing rusak amarga kusta dadi abang getih merga pakaryan kuwi. Ing wayah awan, dhèwèké ora tau ngidini awaké ngaso baring. Alon-alon, dhèwèké ngapalake ayat-ayat saka Kitab Suci. Sadurunge turu, dhèwèké ndedonga suwé, lan ing tengah wengi dhèwèké menyang ibadah bareng. Nanging sing paling nggumunaké saka dhèwèké yaiku ketekunané ngendhegake lara. Santo Pachomius asring ngutus dhèwèké menyang manéka biara, yakin yèn mung ndelok rahib iki waé wis bisa mbangkitaké semangat ibadah ing akèh wong. Ing sawijining dina, ana sawijining biksu sing welas asih mlebu ing selé. Dhèwèké krasa ngeri banget marang kasabaran Abba Athenodorus lan raut pasuryané sing lara. Kanthi katresnan kados sedulur, biksu iki ngajak dhèwèké supaya mandheg nganyam tikar, amarga iku nyebabaké tangané lara banget. Biksu kuwi kandha yèn sapa waé saka wong-wong mau bakal seneng nampa pakaryan kuwi kanggo dhèwèké lan kuwi ora bakal dadi beban babar pisan. Wong-wong mau wis padha ngladèni wong lara lan wong lelungan kanggo Gusti. Nanging Athinodorus sing sabar, sing ngerti tenan pentinge gawe kanggo saben wong, apamanèh kanggo biksu, kanthi teges kandha marang sing maringi pitutur yèn dhèwèké ora bisa mandheg gawe.

Sedulur sing welas asih kuwi nyaranake supaya paling ora ngolesi lenga ing tangane, supaya rada alus lan ora retak-retak. Athinodorus manut saran kuwi. Nanging lenga kuwi malah ndadekake tangane luwih alus; nalika makarya, dheweke krasa lara luwih parah. Pachomius nyumurupi yèn sedulur mau wis nggunakake lenga zaitun. Sang Abba, kanthi celaan kekerabatan, ngandhani Athenodorus yèn dhèwèké ora pantes ngandelaké pangarep-

arep marang lenga, nanging kudu nyerahké dhiri sakabèhé marang kersaning Gusti, amarga sangsara iki ora teka tanpa pangayomaning Gusti, lan uga ora tanpa paedah kanggo dhèwèké lan wong liya. Athenodorus ngakoni kasalahane lan nyuwun pangapura marang Pachomius. Banjur dhèwèké nglampahi setaun mèngeti dosa iki. Mangkono ketegasané para biksu ing komunitas Pachomius marang awaké dhéwé. Santo Pachomius ngerti marang sapa kudu tegas lan marang sapa kudu welas asih.

Ing sawijining dina, ana loro priya enom teka marang Pachomius. Kabeh padha kepengin dadi biksu. Salah sijine, Silvanus, bocah lanang umur enem belas utawa pitulas taun, sadurunge urip ing najisan. Pachomius nampani wong loro mau kanthi pikiran kaya ngene: 'Aku bakal nggawe wong loro mau dadi biksu, lan yen priya enom sing wis urip ala mau wis tobat, aku bakal nahan dheweke; nanging yen dheweke durung tobat, aku bakal ngusir dheweke.'

Abba Pachomius ngandika marang Silvanus kanthi pribadi, lan pemuda iku jujur nyritakake dosa-dosane ing jaman kepungkur. Dheweke janji bakal dadi wong sing beda lan ora bakal dosa maneh. Nanging sawisé sawatara wektu, Silvanus mbalèk manèh marang dosa-dosané sing biyèn. Abba Pachomius wis mutusaké arep ngusir dhèwèké, supaya tuladhané ora ngrusak sapa waé ing biara. Abba ngundang sawijining biksu sing taat lan maringi dhawuh supaya mangkat bareng Silvanus lan limang biksu liyané menyang biara sing wis ditemtokaké lan ngentèni dhèwèké ing kono.

Esuké, dhèwèké arep ngumumaké marang Silvanus yèn dhèwèké bakal ngusir dhèwèké saka komunitas. Nanging ing wayah bengi sadurungé dina kuwi, sih rahmaté Gusti nyentuh atiné priya enom mau, lan dhèwèké kanthi teges mutusaké ngganti cara uripé lan mbeneraké atiné. Ing wengi iku uga dhèwèké tangi saka ambené, nggoleki sedulur sing taat sing bakal ngancani dhèwèké menyang biara kuwi, banjur lungguh ing sacedhaké lan wiwit nangis kenceng. Nalika sedulur iku takon kenapa dhèwèké nangis, Silvanus mangsuli: 'Aku nangis amarga aku ora urip ing ajrih marang Gusti; yèn aku wedi marang Gusti, mesthiné aku wis nggatekake pitutur Abba Pachomius kita, wongé Gusti.'

Biksu sing welas asih kuwi nyoba nglipur dheweke. Dheweke maringi pitutur marang wong enom mau: 'Nganti dina iki kowe urip tanpa wedi marang Gusti, nanging saiki pasrahna atimu marang kabeh sing wis dadi dhawuhe, lan kowe bakal entuk wedi marang Gusti yen kowe netepi iki.'

Ing esuk, Santo Pachomius rawuh ing biara karo loro biksu. Panjenengané nglumpukaké Silvanus kanthi rahasia lan rembugan karo dhèwèké wiwit esuk nganti jam pitu sonten. Sajeroning rembugan mau, panjenengané mbukak kahanan pikirané pemuda mau, nunjukaké dosa gedhé sing wis ditindakake, lan ngumumaké yèn dhèwèké ora bisa manèh nahan dhèwèké ing biara. Tembungé Abba agung kuwi nyesak atiné sang pemuda. Dhèwèké wis biyèn mikir bab ngapikaké dhiri, ngresiki atiné, lan lair anyar rohani, nanging saiki dhèwèké krungu yèn dhèwèké bakal diusir saka komunitas para biksu sing wis ditresnani lan dihormati kanthi sak atiné. Kanthi luh kang pait, Silvan nyungkur ing sikilé Pachomius. Njaluk welas marang sang tuwa, dhèwèké kandha: 'Wayah iki aku bakal tobat lan nindakaké kabèh sing kowe dhawuhaké, ora mung kanggo kowe, nanging kanggo Gusti Allah, kang manggon ing jeronmu lan kang wis mbukak kasucianku marang kowe.'

Dheweke nyuwun marang sang sepuh supaya ora ngusir saka biara, kanthi syarat dheweke ora bakal nglanggar janjine maneh. Ketulusan tobat Silvan katon cetha. Pachomius mundur sithik saka dheweke menyang panggonan sepi lan ndedonga kanggo dheweke, supaya Gusti maringi keteguhan ing netepi janjine. Banjur dheweke nelpon biksu saleh Sanamon lan nyerahake dheweke kanggo ngopeni Silvanus, nyritakake tumindake pemuda mau lan nyuwun supaya tetep dirahasiake. Pachomius ngelingake rahib iki yèn dhèwèké bakal ngadhepi akèh kasulitan ing mbeneraké Silvanus, lan mung nyerahaké pemuda mau marang dhèwèké sawisé asètik sing suci iku sarujuk kanggo ngopeni kanthi tliti kebangkitan rohanié. Pachomius banjur nyaur Silvanus lan maringi pitutur, ngajak supaya tansah tetep karo sesepuh iki, niru cara uripe, aja tau ninggalake sisihé, lan aja nindakake apa-apa tanpa idin. Silvanus janji bakal manut marang dhawuhe Pachomius. Pachomius ngandhani abbot ing biara iki manawa ing kahanan apa wae ora kena misahake loro biksu iki; nanging dhèwèké ora mbabaraké apa-apa bab tumindak Silvanus ing jaman kepungkur. Saiki kobong tresna marang Gusti, Silvan nyuwun pitulungan saka dhuwur lan janji bakal tansah siap nampa saben sedhih lan caci minangka bab sing pantes ditampa; dhèwèké janji bakal ngawasi atiné tanpa kendhat; Silvanus nepati pasuciane. Dheweke terus-terusan nambah upaya tapa brata. Dheweke mung mangan sapisan saben dina lan mung ngombe banyu nganti setengah legawa. Dheweke ndedonga kanthi khusyuk lan malah ngentekake akèh wektu bengi kanggo ndedonga; lan nalika pungkasane turu ngalahake

dheweke, dheweke lungguh ing amben pandhikan, ora ngidini awake nyandhak témbok. Dheweke nindakake kabeh iki tanpa rasa sombong, kanthi andhap asor banget, mung kanthi niyat ngresiki atine, ngendhegake hawa napsu dosa, lan nggayuh katresnan sing paling sampurna marang Gusti Allah. Andhap asoripun nganti tekan pucuking nalika piyambakipun milih sayuran paling mlarat ( ) minangka panganané lan ngupaya golek alang-alang paling awon kanggo nganyam tikar lan keranjang, nganggep dhiri piyambakipun minangka wong paling awon saka kabèh biksu.

Ing wektu sing cendhak, Silvanus nggayuh kasucian roh sing sampurna. Pachomius dhéwé bungah ndeleng kamajuan rohani sang askét enom sing wis ngasilaké woh-wohan tobat.

Sawijining dina, para sedulur ing biara panggonané Silvan padha nglumpukaké suket. Pachomius ana bareng karo wong-wong mau ing wektu kuwi, maringi pangajaran marang wong-wong mau nganggo sabda Gusti. Pungkasané, dhèwèké kandha marang para biksu:

'Aku kepengin nyritakake marang kowe kabèh bab mujijat sing wis ditindakake Gusti ing antaramu. Ana siji ing antaramu sing wis malih lan dadi manungsa anyar lumantar lair kapindho, nganti dhèwèké sampurna ing kasucian atiné.'

Pachomius uga negesake manawa, sanadyan nduwèni kasucian rohani sing dhuwur, sedulur iki bébas saka rasa sombong, lan ora ana siji waé anggota komunitas sing bisa mbandhingi dhèwèké ing kasucian lan kaagungan jiwa. Para biksu padha gumun nyadari yèn Pachomius lagi nyritakaké babagan Silvanus. Kabèh komunitas saiki wiwit maringi ajining dhuwur marang Silvan. Siji-siji padha ngupaya golek dhèwèké kanggo ngrungokaké sabda pangajaran saka dhèwèké. Saiki padha nyebut dhèwèké ora liya kajaba Abba Silvan. Nanging biksu sing andhap asor, kanthi alus banget, kandha marang wong-wong mau: 'Apa pancèn aku iki Abba-mu?'

Dheweke wis nyambut gawe kanthi upaya maksimal kanggo nggayuh pucuk kaya ngono. Sawisé kuwi, dheweke ora urip suwe. Dheweke seda kanthi tentrem karo Gusti Allah lan karo nuraniné.

Gusti maringi wahyu marang Santo Pachomius babagan nasib mangsa ngarep urip biksu. Ing sawijining wektu, akèh sedulur lelungan bareng Pachomius kanggo motong suket. Sawetara biksu mèlu. Ing antarané ana murid kesayangané Pachomius, Santo Theodore. Nalika arep mangkat saka pesisir, Pachomius kandha marang Theodore: 'Ayo cepet mlebu prau.'

Teodorus, tanpa takon kenapa, langsung manut marang dhawuhe sang tuwa, mlebu prau lan malah ora kepikiran nggawa buku sing biyen diwaca kanggo pangajaran. Dheweke bungah amarga sang tuwa wis maringi kasempatan kanggo nuduhake patuh tanpa takon ing endi utawa kenapa dheweke digawa, kaya Abraham, sing ninggalake tanah leluhure miturut dhawuhe Gusti, sanajan dheweke ora ngerti ing endi dheweke bakal lunga. Nalika prau wis kebak suket, Pachomius weruh sawijining prakara sing pancen medeni. Kaya-kaya ana sawetara biksu sing ana ing cangkemé singa, liyané ana ing cangkemé buaya, liyané ana ing tengah geni, lan sawetara ana ing sangisoring gunung sing ombak padha nabrak – padha nyoba munggah gunung, nanging kabèh upayané sia-sia. Kabèh padha njerit: 'Gusti, tulungana kami!'

Ndeleng para biksu ing kahanan kaya ngono, Pachomius mbuwang suket sing digawa ing pundhaké menyang lemah, ngulurkake tangané marang langit lan miwiti ndedonga banter banget, nyuwun pitulungan marang Gusti kanggo nyawane para sing cilaka iku. Ndeleng kuwi, kabèh biksu uga mbuwang bebané lan miwiti ndedonga. Donga sing khusyuk saka akèh biksu kuwi terus nganti sonten. Kawruh marang Pachomius yèn panglihatan iki ana gandhèngané karo wektu nalika dhèwèké ora bakal urip manèh. Ing sonten kuwi, nalika dhahar bengi, Pachomius ora mangan apa-apa. Santo Teodorus, sing diutus bareng salah siji biksu kanggo ngurusi sawijining pakaryan nalika suket lagi diklumpukaké, ora ngerti apa-apa babagan apa sing wis kelakon. Mengko, dhèwèké diceritakaké bab panglihatané Pachomius. Nalika ngerti yèn sang tuwa durung mangan apa-apa, Theodore nglelepaké roti, nyawisaké bebarengan karo panganan liyané, lan liwat salah siji biksu kancané, ngutus kabar marang Pachomius yèn dhèwèké kepéngin ketemu. Nalika krungu yèn Theodore nelukaké dhèwèké, Pachomius langsung marani dhèwèké. Nalika mikirake nasib akèh biksu, sang tuwa isih nangis. Lan dhèwèké kandha marang Teodorus yèn dhèwèké uga kuduné nangis ing ngarsané Gusti. Ing wektu kuwi, ana sedulur siji sing kandha yèn Teodorus durung mangan apa-apa. Pachomius mangsuli: 'Apa urusanmu? Aja dipaksa mangan, nanging ayo nangis.'

Sang sesepuh piyambak, supaya ora nambah sangsara muridé sing dikasihi, mangan panganan sing diparingaké Theodore, sanadyan sedhihé isih jero ing atiné.

Ing taun-taun pungkasan uripé, Santo Pachomius nduwé wahyu manèh babagan nasib monastisisme. Ing sawijining dina, sawisé nyendhiri dhéwé ing selé, Pachomius ndedonga wiwit jam sewelas (tegesé, jam lima sonten) nganti tengah wengi. Tiba-tiba, cahya padhang sumunar ing kamare. Dheweke krungu swara sing kandha: 'Generasi sing bakal mèlu kowe bakal nglakoni urip sing nyenengake Gusti Allah, kaya ing jaman saiki.'

Banjur diwenehi wahyu marang dheweke sepira sumebare biara-biara. Nanging banjur, kanthi kaget, dheweke weruh parit sing jero banget, curam, lan peteng. Ora kaetung para biksu padha mlaku-mlaku ing parit iki, ora bisa mbedakake siji lan sijine lan padha tabrakan. Sawetara padha ngupaya kanthi putus asa kanggo munggah metu saka parit iki . Sawetara saka wong-wong mau bisa tekan separo dalan, nanging banjur tiba ngglundhung. Akeh sing njerit nyuwun welas asih. Sawetara pungkasane bisa tekan pucuk jurang iki – bukaan sing cahya padhang madhangi pepeteng medeni iki kanggo Pachomius; lan banjur padha muji Gusti kanthi ageng. Sawise waras pikirané, Pachomius nyadari yèn wahyu iki mbukak kahanan mbésuké nyawa para biksu sing tumindak ala – apa amarga kelalen dhéwé utawa amarga kesalahan pamimpin sing ala. Kanthi sedhih banget, Pachomius njerit marang Gusti, nyuwun sih-rahmaté tumrap para biara lan para biksu. Dhèwèké meh putus asa kanggo wong-wong mau. Minangka wangsulan marang tangisé marang Gusti, dhèwèké krungu swara: 'Pachomius, aja lali yèn kowé manungsa: kabèh gumantung marang sih-rahmating Aku.'

Pachomius nyembah ing lemah, ndedonga marang Gusti supaya paring welas asih marang dhèwèké. Banjur dhèwèké krasa tentrem amarga rawuhé Kristus Sang Juruwilujeng dhéwé ing wujud priya enom sing ayuné ora bisa diungkapaké, nganggo mahkota duri ing sirahé. Kristus maringi pangertosan marang dhèwèké yèn para muridé bakal ndelok dhèwèké kaya lentera sing saka kono padha bisa njupuk pepadhang kanggo awaké dhéwé. Tingkah lakuné bakal manut paugeran. Watak batiné bakal becik. Para biksu sawisé kuwi bakal niru tuladhané. Nanging bakal teka jaman nalika iman bakal surut lan kabèh ala bakal saya kuwat. Kecerobohan lan kesenengan marang kesenengan jasmani bakal dadi ciri para biksu ing jaman kuwi. Kegelapan rohani bakal saya jero. Padha bakal padha rebutan babagan kagunganing donya. Bakal arang banget ana asketa sejati. Padha ora bakal duwe pituduh rohani. Padha kudu nyemangati awake dhewe kanggo nindakake kabecikan lan nyingkiri kaburukan. Mesthi wae, pakaryané ora pati wigati dibandhingaké karo pakaryané para biksu sepisanan. Nanging, padha bakal nampa ganjaran sing padha karo sing sepisanan, amarga padha kudu nandhang sangsara banget saka kahanan urip modhèren sing atos, sing angel ditahan déning para biksu. Pachomius bungah banget nalika kabèh iki diwahyukaké marang dhèwèké. Sawetara dina dhèwèké ora mangan. Ing dina sabanjuré, nalika para sedulur padha kumpul kanggo ndedonga, Abba mèlu menyang gréja. Ing kono, sawisé ndedonga, dhèwèké maringi piwulang sing nyentuh ati marang para biksu sing padha kumpul.

'Urip iki,' pangandikane, 'lumaku cepet, lan pati nyedhak marang kita. Pati bisa teka dumadakan, nalika kita isih durung siyap sakabehe. Mula saka iku, manungsa kudu tansah telaten netepi dhawuhe Gusti, tanpa nglirwakake siji wae. Pikiran bab kabungahaning wong sing sholeh lan sangsaraning wong sing ala kudu tansah ana ing pikiran kita.' Nalika ndeleng kuburan sedulur kita, kita ora bisa ora éling marang kethèlaning urip manungsa, marang kasunyatan yèn urip iki ora ana sing bisa dibanggakaké, ora ana sing bisa digandhengaké. Santa Pachomius kanthi tulus ngelingake para biarawan yèn pancèn wong-wong mau, sawise ninggalaké donya, bakal dadi sing paling ngenes saka kabèh yèn tumindak nglawan kawajibane, yèn ngawula marang setan lan dosa tinimbang marang Gusti Allah. Abba Agung ngajak para muridé supaya padha nyambut gawe kanthi tekun kanggo kaslametané, nindakake kabèh sing bisa, lan tansah nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah.

Amarga kakuatané wis ringkih banget amarga pakaryan asetiké, Sang Pachomius sing kinurmatan lara abot sawisé pesta Paskah, sawijining panyakit sing wis nyebabaké akèh biksu tilar donya. Nalika ana sing kena panyakit iki, wong mau wiwit ngalami demam abot, mripaté dadi abang, werna kulité owah, lan padha krasa kesrimpung ambegan. Ing kabèh biara, para biksu padha mati siji-siji, déné luwih akèh sing lara. Nalika Pachomius lara, Theodore ngopeni dhèwèké kanthi katresnan kaya bapak. Lara Abba agung iku suwé pirang-pirang dina. Dhèwèké saya ringkih alon-alon. Demamé luar biasa. Sajeroning telung dina, sang tuwa ora mangan apa-apa malah ora ngombe banyu. Nanging, piyambakipun tetep rembugan kaliyan sedulur-sedulure. Pachomius nginep ing pawiyatan salami patang puluh dina. Piyambakipun dirumat kanthi padha kaliyan kabeh pasien liyane. Piyambakipun sampun ringkih sanget ngantos selimut abot kados nyekel abot sanget. Piyambakipun nyuwun marang Theodore supaya nutupi piyambakipun nganggo selimut sing luwih entheng. Teodorus langsung nggawa selimut sing entheng lan anyar, banjur nutupi sang sepuh nganggo selimut kuwi. Pachomius nyumurupi yèn

dhèwèké diwènèhi perlakuan istiméwa lan nganggep kuwi ora adil. Sang sepuh kuwatir iki bisa nyebabaké wong liya kesasar. Banjur Teodorus mbusak selimut kuwi lan nutupi dhèwèké nganggo selimut liya, padha kaya pasien-pasien liyané.

Sawisé maringi akèh piwulang migunani marang para biksu, utamané marang para panguwasa, Santo Pachomius séda ing dina kaping papat welas wulan Paschons[3698] , kamungkinan ing taun 348, nalika yuswa 53 taun.

Tangané Theodore nutup mripaté Pachomius Agung. Para sedulur banjur padha nyurung menyang jasad suci, nyium karo luh ing lambéné lan badan suciné Abba Pachomius. Padha maca pandonga kanggo tentreming atiné sedina muput lan sakwengi. Ing esuk, Kurban Tanpa Darah dipersembahake kanggo dheweke. Banjur, kanthi nyanyi, para sedulur nggawa awaké Pachomius munggah gunung lan ngubur miturut adat. Iki dumadi ing dina kaping limolas wulan Paschons.

Sawisé bali menyang biara, para sedulur padha kandha marang siji lan sijiné kanthi sedhih banget:

'Satemene, dina iki kita padha ditinggal.'

Troparion, Nada 8:

Kanthi aliran luhmu kowe ngolah ara-ara gersang, lan saka jeroning desahmu kowe nglairaké satus pakaryan; kowe dadi lentera tumrap donya, sumunar kanthi mujijat, Pachomius, bapak kita. Ndongakna marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita kaslametaké.

Kontakion, Nada 2:

Panjenengan muncul minangka obor padhang nganti pucuking bumi, lan Panjenengan ngedegake kutha-kutha ing ara-ara liwat akèh komunitas biara: Panjenengan nyalibake awak Panjenengan, nggendhong salib ing pundhak, lan ngentekake awak liwat tapa brata, ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan Euphrosynus, Panjaluk Mucizah saka Pskov

Peringatan tanggal 15 Mei

Martir Suci Eleazar[3699] asalé saka pulo agung Rusia, dumunung ing antarané lor lan kulon ing wewengkon Yafet, saka tanah lor, saka sacedhak kutha agung Pskov sing dilindhungi Gusti[3700] . Panjenengané lair lan dibesarké ing désa Videlebyi[3701] , dumunung telung puluh poprishchi[3702] saka kutha Pskov. Sapa wong tuwane miturut daging ora dingerteni; siji-sijine sing dingerteni yaiku dhèwèké lair saka Roh, lan Bapaké yaiku Gusti Allah, sing nglairaké dhèwèké lumantar banyu lan Roh, déné ibuné yaiku Gréja Ortodoks para Bapa, mulané dhèwèké dibesarké ing iman lan piwulang sing sejati. Nalika dhèwèké wis diwasa, wong tuwané ngutus dhèwèké sinau Kitab Suci, lan dhèwèké enggal mangertèni Kitab Suci kanthi cetha nganti ora mung bisa nerangaké kanthi

---

[3698] Wulan Pashons cocog karo wulan Mei ing taun kita, diwiwiti tanggal 26 April. Mula, tanggal 14 Pashons yaiku tanggal 9 Mei.

[3699] Iki jeneng sing digawa Euphrosynus ing donya.

[3700] Katrangan babagan wilayah asalé sang pandhita iku kakehan kembang-kembengan nganti angel dimangerteni tegesé tembung-tembungé. Wilayah iki diarani pulo, mbok menawa amarga ing sisih lor ana Teluk Finlandia lan Danau Ladoga sing nyambung liwat Kali Neva; ing wetan mili Kali Volkhov sing nyambungake Danau Ladoga lan Danau Ilmen; dene ing kulon ana Danau Peipus, sing nyambung karo Teluk Finlandia liwat Kali Narova, lan luwih kidul ana sambungané Danau Peipus, yaiku Danau Pskov. Sing pungkasan iki nyambung karo Danau Ilmen ing kidul liwat Kali Velikaya lan Shelonya. Ing lor wewengkon iki manggon suku non-Slavi Vody lan Izhora, lan ing kulon – suku Chud, Livs, lan Lituania, dene wewengkon kasebut dhéwé dienggoni wong Slavi, sing bisa dianggep minangka 'warisané Yafet'.

[3701] Videlebye iku sawijining desa ing Kabupaten Pskov. Iku dadi panggonan lairé Sang Nikandr Pskov sing kinurmatan, sing dina rayané dirayakaké tanggal 24 September

[3702] Poprišče iku satuan jarak sing dawané 690 sazhen.

lisan nanging uga bisa nyipta tulisan piwulang dhéwé. Ing wektu sing padha, dhèwèké uga sinau élmu filsafat, nganti para sepuh padha gumun marang kabijaksanaané lan muji dhèwèké. Dheweke ora tau nuduhake minat marang dolanan utawa tontonan, nanging luwih seneng maca Kitab Suci lan kidungan greja tinimbang apa wae; malah, wiwit isih cilik dheweke nyawisake awake dhewe kanggo puasa ketat, ora mangan apa-apa sing manis. Nalika wong tuwane weruh disiplin diri kaya ngono ing putrane, padha kandha marang dheweke:

'Anakku! Napa kowe nyiksa awakmu nganggo urip sing kaku banget nganti gawe kita sedhih banget?'

"Bapak lan Ibu," wangsulé bocah iku, "ing Kitab Suci wis katulis yèn panganan lan omben-omben ora nggawa kita luwih cedhak marang Gusti (1 Kor. 8:8), nanging mung nglakoni puasa, pandonga, kasucian awak lan pangendalian dhiri—iku sing nggawa kita luwih cedhak marang Gusti."

Sawisé kuwi, wong tuwané Eleazar kepéngin nikahaké dhèwèké kanthi sah, nanging cah pinter kuwi mlayu saka wong tuwané kaya rusa sing uwal saka perangkap[3703] . Wong tuwané nggoleki dhèwèké ing endi-endi suwéné suwe, nangis, nanging ora bisa nemokaké dhèwèké, nanging sih rahmaté Gusti Allah nglindhungi dhèwèké. Ora suwé bapaké séda, lan ibuné dadi janda. Banjur Gusti sing welas asih, sing kepengin kabèh wong slamet lan ngerti kabeneran, nandur ing atiné pikiran becik babagan carané njamin kaslametané lan mundur saka donya. Dhèwèké langsung nglakoni pikiran kuwi. Mangkat menyang Biara Kelahiran Sang Ibuné Gusti sing Paling Suci, sing dumunung ing Gunung Salju, – kaya jeneng panggonan ing pinggir Kali Velikaya, telung poprișča saka kutha Pskov – dhèwèké nampa cukuran monastik saka abbot biara kuwi, kanthi mangkono nyingkirké salawasé kabèh pikiran sing narik dhèwèké marang donya lan nyawisaké dhèwèké sakabèhé marang sumpah urip monastik. Nalika cukurané, dhèwèké diparingi jeneng Euphrosynus.

Sawisé nglakoni sumpah monastik, Sang Euphrosynus sing kinurmatan nyawisake dhiri kanthi semangat kanggo nglakoni puasa, jaga bengi, doa lan ibadah bengi kabeh; ing wektu sing padha, piyambakipun tanpa kendhat ngladosi sedulur-sedulur ing pawon, panggonan roti, lan ing kabèh pakaryan monastik liyane, miturut adat ing biara, kanthi mangkono piyambakipun pinaringan katresnan dening kabèh biksu ing biara. Ora suwe, kabar babagan Rama sing Mulya, amarga uripé sing luhur, wiwit sumebar adoh lan amba. Dheweke kroso sedhih nalika mangertèni bab iki, amarga dheweke nyingkiri kamulyan donya lan nganggep iku dosa lan dadi isin kanggo dheweke; mula dheweke wiwit mikir carane nyingkiri kamasyhuran iki lan, sawisé milih urip piyambakan lan meneng, nyawisake awake dhéwé mung kanggo Gusti Allah. Dheweke ngandhani bapak rohani babagan niat iki, lan bapak rohani mau, nalika weruh yèn dhèwèké saya mekar ing kabecikan, mberkahi dhèwèké lan kandha: 'Mlaku kanthi tentrem, anakku! Mugi Gusti Allah tansah nyarengi kowe; mugi Panjenengané maringi padhang marang kowe lan nuntun kowe menyang pakaryan becik kang wis Panjenengané panggil kowe.'

Sawisé kuwi, Eufrosinus sing pinaringan berkah, sawisé nampa berkah saka bapak rohani, ninggalake Biara Sang Theotokos Agung lan miwiti lelungan menyang pirang-pirang panggonan, nggoleki papan kanggo nyawisake dhiri ing urip sepi lan nyendhiri. Kanthi pangayomaning Gusti sing istimewa, dhèwèké krungu ana sawijining panggonan ing pinggir Kali Tolva, dumunung rong puluh lima poprishcha saka kutha Pskov, ing ngendi, kanthi sih-rahmaté Kristus, saiki ana biara E[3704] . Para pamilik panggonan iki, lumantar sawatara wong sing taat, wiwit ngajak dhèwèké—dudu saka kersané dhéwé, nanging miturut kersané Gusti, sing kersa supaya asmané sing suci uga dimulyakaké ing kéné. Ing panggonan iki Sang Bapa Mulya netep urip meneng lan nyendhiri, kaya sing diandikakake Nabi Suci: *'Aku bakal lunga adoh lan manggon ing ara-ara samun. Aku bakal buru-buru nyuwun pangayoman saka badai lan prahara'* (Mazmur 54:8–9). Panjenengané ngedegaké gubug kanggo dhéwé ing kéné lan kanthi semangat nyawiji ing tapa brata monastik, ngusir tipuan mungsuh sing ora katon lumantar puasa, jaga wengi, pandonga, jaga wengi salawase, lan sujud. Sawijining dina, nalika panas musim panas, nalika ingkang kinurmatan metu saka tendhane lan nglempèk ing lemah kanggo ngaso sakedhik saka pakaryan aseté, piyambakipun langsung kasilpèk ing turu awan; lan ing wektu kuwi para guru sejagat, Basil Agung, Gregorius Teologos lan Yohanes Krisostomos, lan padha nunjuk panggonan kanggo mbangun gréja kang dipersembahaké marang para bapak mau ing wewengkon sing persis dhèwèké nglakoni tapa brata. Nalika

---

[3703] 'Tenety' ateges jaring kanggo nangkep manuk lan kéwan.

[3704] Iki nyebutake, mesthi wae, Biara Spaso-Veliko-Pustynsky Eleazarov ing Pamaréntahan Pskov, dumunung ing Kali Tolva, 30 versts saka Pskov.

dhèwèké tangi saka turu, dhèwèké ora weruh sapa-sapa ana ing kono, lan panglihatan sing luar biasa kuwi ndadèkaké dhèwèké bingung.

Wektu lumantar suwe sawisé kuwi, ibuné sing kinurmatan krungu saka sawatara wong ing ngendi panggonané. Sawisé nggawa kabèh kabutuhan kanggo lelungan, dhèwèké teka ing panggonan ing pinggir Kali Tolva ing ngendi sing kinurmatan manggon. Nalika nyedhak gubugé, dhèwèké wiwit nyuwun marang dhèwèké, kandha:

– Anakku sayang! Nglegakna ibu ing tuwa; tunjukna pasuryan malaikatmu; aja nganti aku mati ing kubur kanthi sedhih, ing kono uga para leluhur kita padha istirahat.

Liwat retakan, Santo Euphrosynus ndeleng ibuné lan, sawisé ngenali, kandha marang ibuné:

– Aja sedhih, ibu; tinggalna panggonan iki lan aja nganti kesel ing yuswa tuwa ibu. Yen ibu kepengin ndeleng aku ing kene, ibu ora bakal ndeleng aku ing gesang sawise mati. Mula, mangkatna menyang biara lan lumantar pakaryan tapa brata ibu, slametna nyawa ibu.

Mula ibuné wong mulya iku ora tau weruh pangarep-arepé kawujud. Kanthi ati abot, dhèwèké ninggalaké anaké, mlebu salah siji biara lan nglampahi dina-dinané kanthi tapa brata sing taat, manggon ing kana nganti pungkasaning uripé. Bab wong mulya Euphrosynus, sawisé nglampahi uripé kanthi gagah lan mulya, dhèwèké mulih marang Gusti[3705] .

Peringatan Bapa Kita Sing Mulya Achillius, Uskup Larissa

Peringatan tanggal 15 Mei

Pria mulya iki urip nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Agung lan lair saka wong tuwa sing taat. Sawise nyawisake dhiri ing gesang sing taat lan wedi marang Gusti, lan sawise sinau ilmu donya lan filsafat luhur, piyambakipun misuwur amarga maneka warna pakaryan sing takwa, mula piyambakipun diangkat dados Uskup Larissa Lor ing Tesalia[3706] kanggo para Kristen sing manggon ing saindenging Hellas. Nalika rawuh ing Konsili Ekumenis Nicaea[3707] , piyambakipun ngecam Arius lan para pangikutipun[3708] . Sawisé bali menyang Larissa, piyambakipun ngrusak akèh panggonan suci pagan, ngusir setan saka wong sing kesurupan, lan nindakake akèh kaajaiban liya. Sateruse, dhèwèké mbangun manèh gréja-gréja lan ngias kanthi mewah, sawisé kuwi dhèwèké séda kanthi tentrem[3709] .

29 Mei

16 Mei (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti bapa kita Santo Yurji, Uskup Mytilene, sing diangkat dadi uskup ing taun 842.

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling para martir suci Vita, Modestus lan Criscentia, sing nandhang sangsara nalika pamaréntahan Diocletianus.

[3705] Sang Euphrosynus sing kinurmatan seda tanggal 15 Mei 1481 nalika yuswa 95 taun. Reliké wiwitané disimpen ing Biara Spaso-Velikopustynsky Eleazarov, sing wis diadegaké déning piyambaké. Sabanjure, biara iki dipindhah menyang sawijining bukit, ing ngendi dibangun gréja katedral watu anyar sing didedikasikan kanggo Telung Hierark Suci, lan relik Sang Mulya dipindhah menyang kana; saiki relik kasebut ana ing sangisore lantai cedhak tembok mburi paduan swara pisanan.

[3706] Tessalia iku sawijining wewengkon ing Yunani kuna. Tessalia Lor dikenal minangka Larissian, manut jeneng kutha Larissa sing dumunung ing Kali Peneus.

[3707] Kutha Nicaea dumunung ing Asia Cilik, ing provinsi Romawi kuna Bithynia, ing pesisir wétan Danau Ascania.

[3708] Menologion saka Kaisar Basil nyatakake manawa Sang Mulya Achillius, sawisé ngalahaké para bidah ing Konsili Ekumenis Kapisan, ngundang pangalembana sakabèhé.

[3709] Ingkang Kinurmatan Achillius séda watara taun 330. Wiwit taun 978, reliké disimpen ing Bulgaria ing désa Agil, sing dijenengi miturut jenengé.

Ing dina sing padha, dipérayakaké pangalihan reliké Bapa Sing Kinurmatan Ephrem saka Perekop, Pangripta Mucjizat saka Novgorod, sing séda tanggal 26 September 1523. Pangalihan reliké iku kelakon tanggal 16 Mei 1545.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Teodorus sing disucèkaké, muridé Pachomius

Dipeperingati tanggal 16 Mei

Santo Pachomius wis kondhang banget minangka abbas nalika Theodore sing Disucikake isih bocah. Dheweke pisanan krungu babagan Pachomius nalika manggon ing salah siji biara, ngupaya kanthi semangat enom nggayuh kasampurnan paling dhuwur.

Teodorus iku putrané wong sugih lan bangsawan[3710] . Nalika umuré rolas taun, dhèwèké saben dina menyang sekolah miturut panyuwunan bapakné. Dhèwèké dadi putra kesayangan ibuné saka kabèh anak amarga pinter lan taat. Sawijining dina, nalika pesta Epifani, wong tuwané nyiapaké jamuan mewah, nyedhiyakké manéka anggur, lan nyebar karpet ing kabèh kamar. Teodor enom, nalika weruh suasana pesta ing omah lan meja sing mewah, atine keganggu amarga siji pikiran. Dheweke kandha marang awake dhewe: 'Yen kowe mangan panganan iki, Gusti ora bakal maringi berkah kanggo gesang ing jaman ngarep.' Amarga pikiran iki, bocah iku lunga menyang panggonan sepi, sujud lan kanthi luh ing mripat ndedonga marang Sang Juruwilujeng.

"Aku ora kepéngin," ujare, "panganan sing bakal rusak iki, sing nuntun marang karusakan; nanging aku mung ngarep Panjenengan piyambak, karo berkah-berkah sing wis Panjenengan paringaké kanggo wong-wong sing setya ing donya ngarep."

Sawetara wektu, karo luh ing mripaté, dhèwèké mbaleni tembung-tembung mau. Ing wektu sing padha, ibuné lagi nggoleki dhèwèké ing saindenging omah. Padha ngentèni Theodore supaya mèlu lungguh ing méja, lan durung ana siji waé sing miwiti mangan. Nalika ibuné nemokaké dhèwèké lan weruh luh ing pasuryané, ibuné kandha marang dhèwèké kanthi katresnan kang alus:

'Kowe nangis, anakku! Kowe ana ing endi wae? Kita wis padha nggoleki kowe.'

Teodor mangsuli manawa ora ana apa-apa sing kelakon marang dhèwèké. Ibuné ngajak dhèwèké dhahar bengi, kanthi nambahaké yèn dhèwèké ora gelem mangan, mula ora ana siji-sijia sing bakal lungguh ing méja. Teodor kanthi teges nolak melu mangan panganan pésta. Dheweke manggon ing omahé wong tuwané sawatara wektu manèh, nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa, ndedonga, lan nangis. Mripaté Theodore sing isih enom malah dadi lara amarga akèh kringeté. Ing wektu kuwi, dhèwèké isih tetep sekolah. Nanging banjur teka pungkasan taun kuwi. Ora adoh saka desa panggonané wong tuwané Theodore, ana sawijining biara. Ing kono, saben biksu manggon kapisah saka liyané, ing selé dhéwé-dhéwé. Theodore menyang kana lan miwiti urip dadi pertapa. Dhèwèké ora suwé banjur disenengi kabèh wong ing kana amarga pinter, taat, lan andhap asor.

Ing biara ing ngendi Sang Teodorus sing kinurmatan manggon, wis dadi adat kanggo padha kumpul saben sore sawisé dhahar bengi kanggo rembugan babagan rohani. Padha rembug apa wae sing wis sinau saka Kitab Suci utawa krungu, asal bisa dadi piwulang kanggo kabeh. Rembugan iki maringi panganan rohani sing sugih lan nglindhungi saka omongan kosong utawa kesasar amarga pikiran ala. Ing sawijining obrolan kaya ngono, ana sawijining biksu sing bubar ngunjungi biara Pachomius nyritakake panjelasan sawijining ayat saka Kitab Suci sing dirungokake saka Pachomius dhéwé. Biksu iki ngomong kanthi semangat banget babagan adat komunitas Tabenisi, babagan kehangatan nalika dhèwèké ditampa ing kana, lan sing paling utama, babagan Pachomius dhéwé. Kaya biasane, Theodore enom, sing tansah meneng, ngrungokake kanthi tliti. Sawise crita semangat babagan Pachomius, Theodore kebak kepinginan kobong kanggo ketemu abbot agung. Nalika piyambak, dheweke ndedonga kanthi semangat gedhe. Iki isi pandonga sang asket enom:

– Ya Gusti Allah, Sang Panyipta sakabehing samubarang! Yen Panjenengan mireng aku lan maringi apa sing tak nyuwun; yen Panjenengan maringi aku kasempatan ndeleng abdi Panjenengan Pachomius: mula aku

[3710] Dheweke lair watara taun 316.

bakal ngabdi marang Panjenengan saben dina sajrone uripku lan ora bakal mbelakangi Panjenengan nganti dina paehku. Mugi kersa Panjenengan kelakon, nanging paringana aku pantes ndeleng abdi Panjenengan!

Dheweke ora bisa turu sakwengi, kesasar ing pikirane babagan patemon karo guru agung para biksu. Sadurunge esuk, dhèwèké tangi luwih saka sapisan, nyuwun marang Gusti kanthi luh supaya dhèwèké pantes ndeleng Pachomius. Banjur dhèwèké menyang sel sedulur sing manggon ing Tavenisi lan nyuwun supaya nyritakaké kanthi rinci babagan uripé Pachomius lan paugeran sing wis ditemtokaké kanggo para biksu. Sedulur iku maringi crita rinci babagan apa sing dingertèni babagan Pachomius, uripé, lan paugerané. Wiwit wektu kuwi, Theodore ndedonga luwih khusyuk marang Gusti supaya kersa maringi idin supaya dhèwèké bisa ndeleng Pachomius. Theodore ngarep-arep, lumantar perantara Pachomius, bisa luwih mangertèni Gusti lan kersané sing suci.

Ing wektu iku, Teodor lara. Wong tuwane nggawa panganan kanggo dheweke, nanging dheweke ora gelem mangan. Nanging, larane malah saya parah. Wong tuwane nggawa dheweke mulih saka biara. Dheweke malah ora nyadari iki, amarga wis ora sadar suwene amarga larane. Nalika dheweke wis sadar, dheweke kaget banget nalika weruh awake dhewe wis bali ana ing omah wong tuwane. Wong tuwané, sawisé mangertèni keteguhan niyaté, mbalèkaké dhèwèké menyang biara. Saiki para biksu padha ngopeni sang pemuja sing isih enom kanthi teliti nganti dhèwèké waras sakabèhé.

Sawisé patang wulan manèh, Theodore ora tau kendhat ndedonga supaya bisa ketemu karo Pachomius. Ing wektu kuwi, Abba Pechosh (utawa Pekusios), sawijining biksu saka biara Pachomius, teka ing biara panggonané Theodore. Dhèwèké ditugasaké ngladèni para biksu sajrone manggon ing kana. Andhap asor, watak sing taat, lan kabèh tingkah lakuné nggugah rasa gumun lan ngajèni ing antarané kabèh biksu, lan atiné kabèh wong kanthi alami katarik marang Pechosh. Mesthiné, Theodore uga ngenalaké dhiri. Dhèwèké nyadari yèn lumantar abas iki, bakal paling gampang kanggo ngwujudaké pangajabé. Mula dhèwèké nyuwun tulung marang Pechosh ing babagan iki. Nanging Pechosh ora wani ngajak Theodore bareng, amarga wedi marang nesu wong tuwané. Theodore tetep teguh tekade. Nalika Abba Pechosh, sing diiringi sawetara biksu, numpak prau arep menyang Biara Pachomius, Theodore mèlu mlaku. Isih durung ana sing weruh, dhèwèké mlaku ing pinggir Kali Nil, ora adoh saka prau. Akhiré, sawatara biksu weruh dhèwèké. Padha nunjuk dhèwèké marang Abba Pechosh, kelingan yèn dhèwèké sing wis nyuwun marang sang abbot supaya nggawa dhèwèké munggah prau uga. Akhiré padha tekan Tavenisi.

Nalika weruh tembok biara, Theodore matur nuwun marang Gusti amarga wis nyukupi pangajabé lan, kebak kabungahan, nyium tembok kuwi. Nalika weruh Pachomius dhéwé, dhèwèké nyapa sang sesepuh agung mau kanthi luh kabungahan sing nglimputi. Pachomius ngarahake panemune marang Gusti, sing bakal nepaki saben pangarep-arep saka atine sing suci, amarga dheweke wis ninggalake donya kanggo kapentingan Gusti. Theodore tetep ing Tavenisi, siap netepi kabeh paugeran urip biksu lan manut ing kabeh bab marang karsa para panguwasa. Umure mung patbelas taun. Saiki wis limang taun wiwit pangadeg biara Pachomius.

Miturut cathetan Uskup Ammon, rawuhe Theodore ing Tavenisi wis diprediksi kanthi tepat déning Pachomius dhéwé.

Sawisé mapan ing Tavenisi, Theodore wiwit nuduhaké semangat sing paling gedhé kanggo nyenengaké Gusti. Sang askét enom iku begja amarga piwulang lan pacelathon pribadi Pachomius wis nuntun dhèwèké marang dalan sejati kanggo kasampurnan monastik, déné kabèh cara urip ing biara njamin yèn semangaté ora tau surut.

Sawijining wektu, nalika rembugan karo sedulur-seduluré, Pachomius ingkang kinurmatan ngandharake pamanggih ingkang makaten: 'Yen ana tiyang ingkang gadhah kawruh sejati, piyambakipun boten badhé dosa marang Gusti Allah utawi marang sesaminé.' Jiwané Theodore kobong karo kepinginan kanggo nggayuh kawruh sejati iki. Ing wektu sing padha, dhèwèké sedhih banget, mikir yèn bakal angel kanggo nepaki kepinginane. Dhèwèké kanthi tulus nyuwun marang Gusti supaya paring kawruh sejati, kanthi andhap asor ngakoni yèn dhèwèké ora pantes lan ora duwé daya kanggo mangertèni kabeneran.

'Gusti,' pangandikane nalika ndedonga, 'Gusti, kang dadi pangayoman kula! Paringana kawruh dhumateng kula, kados kang Panjenengan janjekake dhumateng ingkang tresna dhumateng Panjenengan, supados kula saged nindakaken sedaya ingkang ndadosaken Panjenengan remen.'

Theodore malah kerep nangis amarga dheweke adoh saka kawruh sejati. Pachomius bungah ing atine amarga luhé pemuda iku lan nyengkuyung kersané kanggo ngupaya kawruh sejati. Saben padha ketemu, dheweke kerep kandha marang Theodore:

– Usahaa nggayuh kawruh sejati.

Ing sawijining wengi, nalika rembulan sumunar padhang, piyambakipun nyaur Theodore. Kanthi ngalihake pikiran pemuda mau saka langit kang éndah lan padhang marang Sang Pencipta kang ora katon saka kabèh mau, Abba Pachomius ngendika marang Theodore:

– Wedi marang Panjenengané saben dina ing uripmu; ngertia yèn Panjenengané sing wis nyipta kita bebarengan karo kabèh makhluk, lan yèn kita ana ing tangané. Nalika kowe wedi marang Gusti lan nyadari yèn Gusti ndelok kowe saben wektu, awasana aja nganti dosa marang Panjenengané, lan kanthi mangkono Panjenengané bakal ngutus pitulungan sing setya. Wènèhana kamulyan marang Panjenengané saben dina.

Luh sing mili tanpa kendhat dadi pratandha kasucian pacelathoné. Padha nutup pasambungan pikiran babagan Gusti Allah lan carane nyenengake Panjenengané kanthi pandonga.

Padha ngrembug kaya ngono luwih saka sapisan. Kanggo Theodore, sawijining priya enom sing nduwèni pangerten sing luar biasa lan kobong karo semangat suci kanggo nyenengake Gusti Allah, saben tembungé Santo Pachomius nduwèni makna gedhé: ora mung raos suci lan pangajabé saya kuwat ing atiné, nanging kawicaksanan rohani uga saya ngrembaka ing batiné. Liwat pagunemané, lan utamané liwat paseduluran raket karo Theodore, Pachomius—apa kanthi sengaja utawa ora—wis nyiapaké Theodore kanggo pelayanané ing tembe marang para biksu, kanthi peran minangka pandhuan rohani.

Sepira tliti Sang Pachomius marang saben tumindak lan malah saben tembungé Theodore, sepira ajegé Panjenengané nuntun sang askét enom mau marang kasampurnan paling dhuwur!

Ing sawijining wektu, Theodore ketemu karo sawijining sedulur sing nggawa permadani ing pundhaké, bali saka tugase biksu. Theodore takon dhèwèké saka ngendi asalé. Pachomius krungu pitakonan kuwi. Nimbali Theodore marani dhèwèké, dhèwèké kandha:

'Teodorus, rungokna: kowe kudu nguwasani atimu saben wektu. Aja takon marang sedulur, "Kowe saka ngendi?" Amarga kuwi bisa dadi kabiasaan. Apa gunane ngomong kaya ngono? Amarga tembung kaya ngono ora kanggo nglipur utawa nylametake.'

Teodor asring kelingan piwulang saka gurune iki, lan maringi wigati banget: dheweke ngerti yen kasetyan ing bab-bab cilik nuntun marang kasetyan ing bab-bab sing luwih gedhe, lan iku dibutuhake miturut dhawuhe Sang Juruwilaha.

Ing sawijining wektu, Theodore miwiti ngeluh marang Pachomius yèn sirahé mumet banget. Pachomius mangsuli yèn wong pracaya ora pantes ngomong marang sapa waé bab lara fisiké, kajaba ing kahanan nalika lara kuwi ora bisa didhelikaké saka wong liya; nanging sanadyan lara kaya ngono kudu ditahan kanthi sabar sing pantes. Amarga loro-loroné sangsara, sing disengaja utawa ora disengaja, iku kaya-kaya sawijining wujud martir. Luwih saka kuwi, wong kudu nglarani awaké dhéwé amarga katresnan marang Gusti. Sang Teodorus sing kinurmatan nampa piwulangé Pachomius kanthi iman sing jero banget lan miwiti ndhelikaké marang wong liya babagan sirah pusing sing wis suwé dadi sangsara. Dhèwèké kudu nahan lara iki salawisé rong puluh taun manèh, nanging ora ana siji waé sing tau krungu dhèwèké ngeluh manèh. Teodorus uga nandhang lara liyane, ana sing suwene cekak, ana sing suwene dawa – contone, lara kuping, demam, lan lara mripat: kabeh iku ditahan kanthi meneng lan tentrem atine. Satemene, ora ana siji wae biksu sing nglakoni panggebugan awak sakabehe kaya Teodorus, sing kanthi tliti ndhelikake prestasi tapa brata saka wong liya. Saben dina dhèwèké mung mangan ing wayah bengi, lan kadhangkala dhèwèké puasa rong dina berturut-turut, mung mangan nalika meh rampung dina kapindho. Kadhangkala dhèwèké mangan nanging ora ngombe banyu rong dina berturut-turut. Dhèwèké mung mangan panganan mateng nalika lara. Dhèwèké ora tau mangan woh-wohan sing enak rasane. Nanging yen para sedulur padha mangan kurma, dhèwèké uga mangan bareng para biksu; malah dhèwèké njupuk sawetara kurma kanggo digawa, sanajan banjur mung mangan loro. Dhèwèké seneng nglampahi wengi kanthi berjaga. Sing Mulya Theodore bisa nggayuh akèh woh rohani ing wektu sing cendhak.

Teodorus kagandheng banget karo pangulu agungé, ingkang kinurmatan Pachomius, lan karo para biksu kancané. Kabeh mau kanca jiwa tumrap dhèwèké, lan kabèh padha tresna marang dhèwèké. Nanging sang askét

enom iku pancèn bébas saka kabèh ikatan karo sedulur getihé: sedulur-seduluré meh ora ana tumrap Theodore; ora bisa ngganggu katresnané marang Pachomius lan para biksu.

Kejadian sabanjure nerangake sepira medeni ikatan kulawarga tumrap Theodore. Wis sepuluh taun liwat wiwit dina dhèwèké teka ing Tavenisi. Ibuné, sing wis suwe kepéngin ndeleng anaké, teka nggawa layang saka Uskup Esne. Wong suci kuwi nyuwun marang Pachomius supaya wong wadon iki diparingi ndeleng anaké. Sawisé maca layangé uskup, Pachomius kandha marang Theodore supaya lunga lan ketemu ibuné, amarga ibuné pancèn kepéngin banget ketemu karo dhèwèké lan uskup wis nyuwun kaya ngono. Nanging Theodore ora gelem manut marang dhawuh kuwi lan kandha marang Santo Pachomius:

Aku kepengin njaluk siji bab marang sampeyan. Critakna marang aku: yèn aku lunga marani ibuku, apa aku ora bakal ketangkep wis dosa ing ngarsané Gusti, amarga aku wis ora manut marang paugeran sing kacathet ing Injil, awit Gusti kita wis ngendika: *'Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku, ora pantes dadi muridé Aku'* (Matéus 10:37).

Pachomius kandha yèn dhèwèké ora nduwèni niyat apa-apa kanggo meksa Theodore nglanggar dhawuh Injil babagan nyepèlèkaké ikatan kulawarga demi pangabdian sing sampurna marang Gusti, nanging dhèwèké nyaranaké supaya Theodore menyang ndelok ibuné amarga dhèwèké wis weruh luhé ibuné lan kuwatir yèn Theodore dhéwé bakal sedhih merga kasedhihan ibuné. Pachomius, sanadyan ngakoni yèn piyambakipun sanget remen amarga muridé sampurna netepi dhawuh Gusti, ngandharake panemune yèn uskup uga mesthi remen, awit uskup-uskup punika ingkang mulangaken kabeneran ingkang kapacak ing Injil. Sawetara sedulur, sing kepengin maringi panglipur sanadyan sethithik marang ibu Theodore, ngaturake pakaryan bebarengan kanggo para biksu ing njaba biara. Theodore uga mangkat kanggo nindakake pakaryan iki. Ibune krasa lega amarga sanadyan saka adoh, dheweke bisa ndeleng putrane, si asket, ana ing antaraning para biksu.

Ing sawijining dina, nalika Teodorus lagi ana ing njaba biara nindakake sawijining tugas, adhine Pafnutius teka ing biara. Dhèwèké ngandharake kepéngin dadi biksu, nanging kanthi sarat yèn dhèwèké diparingi idin manggon bareng karo Teodorus. Nalika Theodore bali menyang biara, tembung adhine iku diparingaké marang dhèwèké. Nanging kanggo sang biksu sing taat, krasa ora pantes yèn adhine kepéngin dadi biksu mung kanggo dhèwèké. Mula saka kuwi, dhèwèké malah ora kepéngin ndelok adhine. Nanging, Pachomius ngyakinaké dhèwèké supaya ora nolak rawuhe adhine. Sawisé padha ijolan salam, Theodore kandha marang adhine:

'Yen kowe teka kene kanggo aku, mulihna maneh menyang panggonanmu; nanging yen kowe teka kanggo Gusti, kenapa kowe ora gelem dadi biksu sadurunge aku teka marang kowe?'

Kanthi tembung-tembung kuwi, Theodore langsung ninggalake adhine. Nanging Paphnutius mèlu mbuntuti lan nalika wis nyusul, kandha marang dhèwèké karo luh ing mripaté:

'Aku wis pirang-pirang dina ngenteni rawuhmu, nanging saiki kowe teka malah ngomong tembung kasar marang aku!'

Teodor mangsuli:

'Yen kowe teka kanggo aku, supaya dadi biksu saiki, mesthine kowe bisa ninggalake urip biksuan yen aku uga ninggalake. Nanging yen kowe nindakake iki amarga wedi marang Gusti, mula apa aku tahan urip iki utawa ora, kowe bakal tetep manggon ing biara salawas-lawase.'

Teodorus nuntun adhine mlebu ing biara. Sawisé kuwi, sawisé nyuwun selé Teodorus, Pafnutius mlebu lan lungguh. Nalika weruh adhine ana ing selé, Teodorus krasa isin banget lan kandha marang dhèwèké:

'Tetep kene; nanging aku ora kepengin manggon kene maneh, amarga wedi yen kita bakal padha kaya wong sing sedulur getih. Ayo aku manggon cedhak kowe kanthi sejajar karo sedulur-sedulur liyane, amarga ing biara iki ora ana bedane: kita kabeh abdi Gusti lan anak-anaké Abba kita.'

Tembung kasar Theodore kuwi nglarani atiné adhine. Paphnutius langsung menyang Sang Santo Pachomius lan kanthi nangis nyuwun supaya diparingi idin bali menyang omah, amarga tumindak Theodore sing ora krasaké sedulur kuwi ora bisa ditampa maneh. Banjur Pachomius nyaur Theodore lan ngomong kanthi tegas marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ngomong kasar banget marang dhèwèké? Apa kowe ora nyadari yèn dhèwèké isih tunas enom? Apa kowe ora mikir yèn sapa waé sing teka dadi biksu mesthi wis duwé ajiné marang Roh Suci? Lha, ana wong sing teka kanggo nylametaké nyawané, déné liyané teka amarga alesan sing béda.'

Pachomius nerangake marang Theodore manawa para biksu, ing kahanan apa wae, kudu nambani wong kaya ngono kanthi sabar banget, kanthi pangarep-arep manawa wong-wong mau bakal pungkasané ngerti dalane Gusti lan ninggalake kawicaksanan donya. Pungkasané, Pachomius nyuwun marang Theodore supaya dadi pituduh seduluré ing urip monastik nganti dhèwèké dhéwé éntuk pangerten sejati babagan kawajibané dadi biksu.

Ing sangisoré pituduh langsungé Santo Pachomius lan kanthi semangat tanpa kendhat nglakoni kabèh dhawuhé, Teodorus ora suwé dadi tuladha tumrap kabèh biksu. Sang Mulya Pachomius malah ngutus akèh biksu marang dhèwèké kanggo njaluk pituduh lan panglipur. Kanthi tembung-tembungé sing wicaksana lan kebak katresnan, Santo Teodorus bisa nglipur lan maringi tentrem marang akèh wong. Ana sawijining biksu ora bisa nahan teguran kerasé Santo Pachomius. Dhèwèké malah wis siyap ninggalaké komunitas. Mung Santo Teodorus sing bisa nemokaké cara kanggo nenangaké dhèwèké.

'Kowe ora siji-sijine sing nandhang sangsara,' kandha Teodorus, 'Aku uga sedhih ing ati merga dheweke, amarga dheweke kerep nyalahake aku. Saiki ayo padha tetep bebarengan kanggo saling nglipur nganti kita weruh apa dheweke bakal mandheg nyalahake kita; yen ora, kita bakal lunga menyang panggonan liya.'

Tembung-tembung mau marasaké atiné sang biksu. Ing wektu sing padha, Teodorus nglaporaké kabèh mau marang Pachomius kanthi rahasia. Sasi sabanjuré, Teodorus ngajak seduluré mau sowan marang Pachomius. Mesthiné, Pachomius nampani loro biksu mau kanthi alus lan welas asih kaya bapak. Kabeh padha tentrem: biksu sing biyen sedhih amarga Pachomius krasa seneng amarga Abba wis ngganti sikapé marang dhèwèké, déné Theodore bungah amarga kaparingan panglipur lan matur nuwun marang Gusti sing wis maringi dhèwèké kasempatan dadi piranti panyelamatan kanggo biksu sing sedhih.

Iki sawijining conto liya sing nyekseni katresnan sing wicaksana marang sedulur, sing dadi ciri khasé Pachomius lan Theodore. Ana sawijining biksu enom sing wis tekad arep sowan marang wong tuwané. Pakhomius banget kuwatir yèn dhèwèké ora bakal bali menyang biara. Mula, Abba sing wicaksana ora ngidini dhèwèké lunga piyambakan, nanging ngutus Theodorus bareng dhèwèké minangka kancané.

'Setuju karo kabeh sing diomongake, supaya dheweke bisa bali mrana bareng kowe,' pangandikane Pachomius marang Theodoret.

Wong tuwané rahib enom mau nampani anaké lan kancané kanthi katresnan. Ing sawijining kamar khusus, padha diparingi panganan sing diijini miturut adat biara. Rahib enom mau ngajak Theodora mangan uga. Wiwitané, dhèwèké nolak. Nanging seduluré kandha yèn Theodora ora mangan bareng dhèwèké, dhèwèké ora bakal bali menyang biara. Teodorus kelingan dhawuhe Pachomius, banjur nyekel panganan lan mangan sethithik. Nanging nalika netepi dhawuh pungkasané Pachomius kuwi, Teodorus uga kelingan salah siji dhawuh sing paling sepisanan lan paling wigati. Abba tau kandha marang dhèwèké yèn sajrone urip biksuné, dhèwèké ora tau ngidini wong awam ndeleng dhèwèké mangan. Mula, miturut Sang Pachomius, sawijining biksu ora kena mangan ing omahé wong awam, kajaba ing kahanan darurat banget. Iki ndadèkaké Theodore ngrasakaké pangapuran dhéwé banget suwéné suwe, lan dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya ngapura dosa sing wis ditindakake kanggo nyegah biksu enom kuwi tetep manggon ing donya. Mangkono ketegasané Sang Theodore marang dhèwèké dhéwé.

Ketegasan Saint Theodore marang awake dhewe lan keragu-ragune marang panemune dhewe iku ciri khasé. Iki sawijining conto nalika disiplin dhèwèké pancèn katon cetha. Ana sawijining sedulur biara sing mangan bawang prei akèh banget. Amarga pracaya yèn ora migunani kanggo biarawan enom mangan bawang prei akèh banget, amarga kuwi nguwataké awak, Theodore kanthi alus ng éngéti dhèwèké. Sawisé kuwi, Theodore wiwit mikir apa tumindaké wis bener: mbok menawa biarawan kuwi bakal mbeneraké polahé dhéwé. Nanging, tembungé Theodore nduwèni pangaruh jero marang biksu enom kuwi: sajrone sangang dasawarsa sangang taun sabanjuré, nganti seda, dhèwèké ora mangan bawang prei sakabèhé. Sawisé ngerti pangendhok biksu kuwi, Theodore dhéwé uga ora mangan bawang prei nganti seda, supaya ora katon salah ing ngarsané Gusti amarga nglanggar paugeran sing wis diwènèhaké marang wong liya.

Kanthi sipat pangorbanan dhiri lan kaluhuran watak sing paling luhur iki, Santo Teodorus, kaya ing bab-bab liyane, pancen dadi muridé Santo Pachomius sing sejati.

Ora gampang tumrap Santo Pachomius mimpin komunitas biarawan ageng sing sumebar ing sangang biara. Dhèwèké butuh asisten. Teodorus sing Disucèkaké, sing paling unggul saka para murid pinunjul mau, uga cocog dadi asisten paling apik ing pakaryan nglayani kaslametan para biarawan. 'Uripé' Pachomius nyritakaké yèn

dhèwèké nampa wahyu saka dhuwur, kang negesaké kaputusané kanggo ngangkat Sang Teodorus sing kinurmatan dadi asisténé.

Teodorus sing Disuceni ora mung misuwur amarga uripé sing luhur, nanging uga amarga bakat khusus ing pidato lan kawruh babagan Kitab Suci. Santo Pachomius tau maringi kapitadosan marang dhèwèké kanggo maringi khotbah marang sedulur-sedulur ing dina Minggu. Teodorus, tanpa rasa sombong, njupuk panggonan Pachomius lan maringi khotbah, nganggep kersané sang tuwa iku minangka paugeran kanggo dhèwèké. Pachomius dhéwé ngrungokaké kanthi teliti lan atiné kabuka marang pidato semangat sang murid, mapan ing antarané barisan para biksu. Nanging sawatara biksu ora seneng amarga Theodore, biksu enom iki, mulangaké wong-wong mau gantiné Pachomius. Padha kebak rasa iri sing gedhé. Malah padha ninggalaké pasamuwan. Khutbah iku rampung. Pachomius nelukake para biksu sing wis ninggalake khutbah mau lan ngélarang wong-wong mau amarga kanthi sombong padha ora gelem ngrungokake khutbahé Theodore, sanajan dhèwèké wis maringi dhawuh kaya ngono ing ngarepé, lan luwih manèh, dhèwèké dhéwé wis ngrungokake kanthi tliti pidatoné muridé kanggo kabecikan atiné. Pachomius njamin yèn wong-wong mau ora bakal nampa sih saka Gusti kajaba padha nduwèni tobat sing tulus. Mesthi waé, akèh sing sadar amarga tembung tegasé sang tuwa, lan akèh sing nampa pitutur kanggo ngusir rasa iri lan sombong saka atiné. Nanging, ana uga sawetara biksu sing, sawisé ditegor déning sang tuwa, malah saya sengit marang Theodore, nganti padha ora bisa ndelok dhèwèké kanthi tentrem. Theodore dhéwé ora mung ora nyimpen rasa sengit sanadyan sethithik marang wong-wong mau, nanging malah tansah ngopeni lan nresnani kanthi istiméwa.

Ora suwe, Santo Pachomius ngangkat Theodore dadi pangembang ing Tavenisi. Sang sesepuh agung mau piyambak manggon ing biara liyane, Pevou. Panjenengané ngarep-arep supaya Theodore mimpin manut roh panjenengané, lan supaya wulang wicarané sing wicaksana lan tuladha panguripan sing mulya bakal maringi paedah gedhé marang para biksu.

Puncak spiritual sing wis digayuh Theodore ing wektu iki katon saka kesaksian Abba Cornelius sing wis pengalaman lan semangat, salah siji murid awal Pachomius. Cornelius, sing nganggep Pachomius sing kinurmatan iku kaya malaikat ing daging, weruh ing Theodore minangka murid Pachomius sing paling unggul lan kandha yèn ing urip sing bakal teka dhèwèké kepéngin njupuk panggonané langsung sawisé Theodore.

Sawisé dadi abbot ing Tavenisi, Santo Theodore kerep lelungan menyang Pevou kanggo njaluk pitutur marang Abba Pachomius utawa kanggo ngrungokaké piwulang umumé. Sawisé bali marang para biksu, dhèwèké nyritakaké marang wong-wong mau apa sing wis dirungokaké saka Pachomius. Abba Pachomius biasane ing pungkasan khotbah ngajak para biksu mbaleni apa sing wis diomongake. Lan Santo Teodor ngetutake praktik iki. Kanggo dheweke, gaweyan maringi khotbah iku penting banget, amarga dheweke ngrasakake kabungahan gedhe saka nyawiji lan nyebarake Sabda Gusti marang wong liya.

Pachomius uga kadhangkala menyang Tavenisi, ing kana dhèwèké rembugan karo kabèh wong, utawa karo wong tartamtu sacara pribadi, babagan kaslametan jiwa. Kawicaksanané, kabecikané—apamanèh andhap asor marang kabèh wong, kalebu anggota komunitas sing paling enom—kabèh mau dadi sumber pangajaran kanggo kabèh. Nanging Teodorus utamané ngurmati kunjungan-kunjungan iki lan nyimpen ing atiné piwulang sing dijupuk saka urip lan tembungé sang sesepuh agung.

Pachomius ngawasi kanthi teliti kabèh tumindak Theodore supaya bisa maringi pitutur sing becik ing wektu sing pas. Nalika Theodore ora tegas ngetrapake kabèh paugeran sing ditemtokake Pachomius, Pachomius bakal ngélingaké dhèwèké yèn perlu nuntut patuh sakabèhé saka para biksu—patuh sanajan ing bab cilik—amarga pelanggaran sanajan paugeran sing paling cilik bakal ngganggu tatanan urip monastik lan nimbulaké semangat ora patuh ing antarané para biksu.

Nalika ana loro biksu padha ngobrol nalika makarya ing pawon roti, lan Teodorus ora merhatosi, Pachomius kanthi tegas lan terus-terusan ngandhani yèn dhèwèké kudu njamin yèn paugeran tata laku njaba dipatuhi.

Nalika Theodore saya maju, pungkasane nggayuh derajat kasucian ati lan kawicaksanan rohani sing dhuwur, Sang Mulya Pachomius nyaur dhèwèké saka Tavenisi supaya gabung karo dhèwèké ing Pevou, kanthi pangajab supaya Theodore mèlu nindakake pakaryan ngatur kabèh biara. supaya dhèwèké bisa dadi asistèn kang padha kaya Yosua marang Musa. Saiki Pachomius kerep maringi tugas wigati marang Theodore. Dhèwèké ngutus Theodore minangka wakilé kanggo mriksa kahanan rohani para sedulur lan nglayani roh-rohé. Teodor nduwèni

wewenang ing kabèh biara kanggo mutusaké panyeleksan biksu anyar lan ngusir saka biara wong-wong sing, amarga ora bisa dibeneraké, nyebabaké skandal ing antarané sedulur liwat tumindaké. Nalika nerangaké Kitab Suci, Pachomius mènèhi panggonan Teodor ing sacedhaké dhèwèké. Saiki Theodore malah luwih kerep khotbah tinimbang biyen minangka wakil Pachomius. Tembung-tembungé nduwèni pangaruh sing paling migunani marang para pamirsa. Katresnan sing dirasakaké Theodore, miturut biografer kuna, ora mung marang saben biksu nanging uga marang saben wong, ndadékaké dhèwèké bisa mangertèni kabutuhan rohani sedulur-seduluré lan mbantu kanthi tembung-tembung sing wicaksana lan anget. Pachomius uga dadi penasihat sing wis pengalaman lan sing tegas ngoreksi Theodore: dhèwèké kepéngin supaya Theodore ora mandheg ing tingkat kasucian moral lan kawicaksanan rohani sing wis cepet digayuh, nanging supaya dhèwèké terus maju lan saya maju, supaya bisa dadi murni sakabehé ing roh lan ora bakal kelangan kasucian kuwi manèh.

Teodorus sing kinurmatan asring maringi piwulang marang para biksu. Nalika nindakake kuwi, dhèwèké kerep maringi ceramah marang para biksu sing ing kono dhèwèké nyalahaké kaluputan umum sing asring kedadeyan utawa kaluputan lan pelanggaran saka wong-wong tartamtu, tanpa nyebut jeneng sing salah. Kadhangkala, wong-wong mau dhéwé padha nyuwun pangapura ing ngarepé kabèh pasamuwan lan nyuwun pangapura marang sedulur-seduluré.

Sawisé seda Sang Mulya Pachomius lan panggantiné, Abba Petronius, sing mung urip sawatara wektu sawisé Pachomius, Santa Teodorus minangka pituduh sing wicaksana ing dalan kaslametan kanggo kabèh biara ing Tavenni, sawatara mbantu Abba Orsisius ing pangurusané, lan sawatara ngatur biara-biara mau minangka wakilé, nanging kanthi guyub rukun karo dhèwèké, kaya-kaya dadi mitra pamréntahané. Liwat urip lan tembungé, dhèwèké maringi paedah gedhé marang para biksu lan luwih dimulyakaké déning mujijat-mujijatné. Santo Atanasius Agung ngajèni dhèwèké kanthi istiméwa amarga tumindak lan kabijaksanaané. Dhèwèké séda watara rong puluh taun sawisé sédaé Sang Mulya Pachomius[3711] . Para biksu, sing dipimpin déning Abba Orsisius, padha meratapi dhèwèké suwéné suwe. Santo Athanasius uga kanthi tulus melu ngrasakaké sedhihé. Kanggo nglipur para biksu, Uskup Suci Alexandria ngirimaké layang dawa, ing ngendi dhèwèké nerangaké kanthi rinci lan lancar bab kaunggulan lan pakaryan Abba Theodore sing disucèkaké.

Troparion, Nada 1:

Wah, sing manggon ing ara-ara samun, malaikat ing daging lan pangripta mujijat, kowe muncul minangka Bapa Theodore sing nggawa Gusti Allah: lumantar nglakoni puasa, jaga bengi lan pandonga, kowe nampa karunia langit, marasaké wong lara lan nyawa wong-wong sing teka marang kowe kanthi pracaya. Kamulyan marang Panjenengané sing paring kowe kekuwatan; kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe mahkota; kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar kowe.

Kontakion, Nada 2:

Ing griya Allah Panjenengan mekar kados manuk phoenix, lan lumantar tapa brata sing dadi tuladha Panjenengan ngasilake woh-wohan kabecikan tumrap Gusti, ya Bapa sing kinurmatan. Mula Panjenengan pinaringan berkah, padha karo para malaikat sing tanpa badan.

Peringatan Sang Perawan Maria sing Kabungahan

Peringatan tanggal 16 Mei

Santo Gregorius Dialogus, Paus Roma[3712] , nyritakaké marang arkidiakone Petrus babagan kisah putri sing pinunjul Musa (kados sing diceritakaké déning Probus, adhine Musa):

[3711] Kamungkinan ing taun 368.

[3712] Santa Gregorius Agung (Dialogist) – sawijining guru misuwur ing Gréja Kulon sing urip ing abad kaping 6. Saka karyané, ing ngisor iki sing paling wigati: 'Dialog babagan Uripé Para Bapa Italia' (karya iki, sing ditulis kanthi wangun dialogis, yaiku obrolan, sing

Nalika Musa isih dadi cah wadon enom, Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, Perawan Maria ingkang langgeng, rawuh marang dheweke ing wayah wengi ing sawijining impen; Sang Ibune Gusti Allah dipun iringi dening akèh cah wadon enom ingkang umuré padha karo Musa. Sang Ibune Gusti Allah pitakon marang Musa:

'Apa kowe ora kepengin manggon bebarengan karo para dara iki lan tansah ngetutake Aku?'

Kanggo kuwi, Musa mangsuli:

'Aku pancen kepéngin, Gusti.'

Banjur Ibune Gusti ngandhani Musa supaya ora main dolanan bocah lan ora nindakake apa wae sing ora nyenengake Gusti, amarga sajrone telung puluh dina Musa bakal teka marang Panjenengané lan gabung karo para dara enom liyane.

Wiwit wektu kuwi, Musa ngganti cara uripé: sawise ninggalaké dolanan lan hiburan bocah, dhèwèké nyawisaké awaké sakabèhé kanggo urip sing nyenengaké Gusti Allah.

Ndeleng owah-owahan kaya ngono ing urip putrine, wong tuwané Musa padha gumun banget. Nalika padha takon marang Muza sebab owah-owahan iki, Muza nyritakake yèn dhèwèké wis weruh Sang Ibuné Gusti Allah ing sawijining impen; dhèwèké nyritakake dhawuh sing diwènèhaké Sang Ibuné Gusti Allah marang dhèwèké; dhèwèké uga mbukak dina nalika dhèwèké bakal ninggalaké donya iki lan gabung karo barisan prawan-prawan liya sing wis mèlu Sang Ibuné Gusti Allah.

Ing dina kaping lima welas sawisé Sang Ibu Allah rawuh marang Musa, sang gadis lara abot; kabèh awaké kobong kaya ana geni. Ing dina kaping telung puluh, nalika wayahe seda sang dara sing pinaringan berkah saya cedhak, Musa manèh ndeleng Indhunging Gusti, sing rawuh marang dhèwèké karo para dara sing padha. Indhunging Gusti banjur miwiti nelok Musa marang Panjenengané. Sang dara sing pinaringan berkah mangsuli kanthi swara alus:

'Kula rawuh, Gusti, kula rawuh!'

Kanthi tembung-tembung mau, Musa sing kaberkahan nyerahake nyawane ing tangan Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci lan, sawise ninggalake urip donya iki, manggon ing panggonan langgeng bebarengan karo para dara liyane sing wis ngancani Sang Ibune Gusti Allah[3713] .

Nalika Dekan Agung Petrus krungu crita iki, piyambakipun nyuwun dhumateng Santo Paus Gregorius:

'Kula kepéngin mangertos, gusti ingkang kinurmatan, apa roh para wong sing bener saged dipun tampi ing swarga sadèrèngé misah saking badanipun?'

Marang pitakon mau, Santo Gregorius mangsuli:

– Kita ora bisa ngomong, tanpa kecualian, yèn roh kabèh wong sing sholeh bakal ditampa ing Swarga; uga kita ora bisa ngomong roh sapa sing ora bakal ditampa ing Swarga. Nanging bisa uga ana wong-wong sholeh sing nyawane, kaya-kaya, ana ing jarak tartamtu saka Karajan Swarga. Sebabé yaiku nalika urip ing donya, wong-wong mau ora nggayuh tingkat kasampurnan tartamtu ing urip sing luhur budi. Bab yèn roh para wong sing sholeh, sing urip manut kersaning Gusti Allah ing donya, manggon ing panggonan swarga sawisé pisah saka daging, iku luwih cetha tinimbang padhangé srengéngé; amarga Gusti kita Yesus Kristus piyambak ngendika: *'Amarga ing ngendi ana bangké, ing kono para manuk alap-alap padha nglumpuk'* (Mat. 24:28); tegesé, ing ngendi Gusti kita Yesus Kristus ana, sawise Panjenengané ngagem daging manungsa, ing kono, tanpa sangsi, uga bakal ana roh-roh wong sing bener. Lan rasul suci Paulus kanthi tulus kepéngin *'mangkat lan ana ing ngarsané Kristus'* (Fil. 1:23). Sapa waé sing pracaya yèn Gusti manggon ing swarga, kudu pracaya uga yèn nyawa Paulus manggon ing swarga bebarengan karo Kristus. Rasul sing padha uga nyekseni, kanthi cetha kanggo kabèh wong, yèn nyawa wong sing bener, sawisé kapisah saka badan, padha manggon ing tanah air swarga, amarga dhèwèké kandha: *'Kita ngerti, nalika panggonan kita ing bumi, kemah iki, rusak, kita duwe panggonan ing swarga saka Gusti Allah, sawijining omah sing ora digawe dening tangan manungsa, langgeng'* (2 Kor. 5:1). Mugi kamulyan, pakurmatan lan ibadah diparingake marang Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase. Amin.

---

ndadékaké Santa Gregorius éntuk julukan 'Dialogist'); *The Pastoral Rule*, kang ngemot renungan babagan kepiye kuduné sawijining panggembala lan kepiye kuduné nepaki tugase; Order of the Liturgy of the Presanctified Gifts; homili babagan Injil lan Kitab Nabi Yehezkiel, lan liya-liyané. – Dina rayahé dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 12 Maret

[3713] Perawan suci Musa séda ing abad kaping lima.

30 Mei

17 Mei (Gaya Lawas)

Peringatan Santo Andronikus Rasul lan Junia, kancane

Perayaan tanggal 17 Mei

Santa Andronikus, Rasul, kalebu ing antarane Pitung Dasawarsa Rasul; dhèwèké pracaya marang Kristus sadurungé Santa Paulus, Rasul, sing dadi seduluré, kaya sing kasekseni déning Santa Paulus ing Suraté marang wong Roma, kandhané: *'Salamana Andronikus lan Yunia, sedulurku lan kanca tahananku, sing misuwur ing antarane para Rasul lan sing wis pracaya marang Kristus sadurunge aku'* (Rom. 16:7).

Santa Andronikus dadi Uskup Pannonia[3714] ; nanging, piyambakipun boten namung dados pangkotbah lan guru ing satunggaling kutha utawi nagari, ananging mulang ing saindenging donya; piyambakipun ngumbara ing maneka nagari, nyebaraké asmané Kristus ing endi-endi lan mbasmi tipuané setan. Bantuané ing kabèh pakaryan panginjilané yaiku Junia sing paling mulya. Andronikus, bebarengan karo Junia, nyawisaké uripé kanggo Kristus, supaya akèh wong bisa mangertèni Gusti Allah sing sejati. Sejatine, lumantar panginjilané, Andronikus lan Junia ngrusak akèh candhi pagan lan ngedegaké gréja Kristen ing panggonané, ngusir roh najis saka wong-wong ing endi-endi lan marasaké wong lara lan lara abot. Nalika Para Kudus Andronikus lan Yunia, sawisé nindakake tugas umumé manungsa, ngalami pungkasaning uripé, Gusti maringi ganjaran mahkota Kenabian lan martir, amarga padha nandhang sangsara abot ing tangané wong-wong pagan. Relik suci sing kinurmatan mau ditemokaké bebarengan karo relik akèh martir suci liyané ing Eugenia[3715] . Panggonané relik-relik iki diwenehaké marang wong Kristen lumantar wahyu istimewa saka Gusti Allah, kaya sing diterangaké kanthi rinci ing cathetan tanggal 22 Februari.

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji Andronikus, Rasul Kristus, lintang padhang sing maringi pepadhang marang bangsa-bangsa kanthi cahya kawicaksanan ilahi, lan Junia sing paling wicaksana, sing makarya bareng karo dheweke ing pangumuman Injil, karo muni: ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabeh.

Peringatan Martir Suci Solokhon

Perayaan tanggal 17 Mei

Martir Suci Solokhon urip ing jaman Kaisar Maximianus[3716] ; dhèwèké asalé saka Mesir lan pracaya Kristen. Dhèwèké dadi prajurit ing sangisoré tribune Campan, sing mimpin telung ewu prajurit. Nalika miturut dhawuh Kaisar, Campan teka karo resimené saka Mesir ing Kalsedonia[3717] , kabèh komandan diprentah,

---

[3714] Sejatine, dhèwèké iku Uskup Sirmium ing Pannonia. Pannonia iku salah siji wewengkon utama Kakaisaran Romawi ing kidul Kali Donau, diwatesi Pegunungan Alpen ing kulon, Kali Sava ing kidul, lan Kali Donau ing wetan lan lor. – Ing sajarah Gréja Kristen, Pannonia misuwur minangka panggonan pakaryan misi para Kudus Sirilus lan Metodius, sing padha karo para Rasul, guru pisanané bangsa Slavia.

[3715] Para wali Andronikus lan Junia séda ing paruh kapindho abad kapisan. – 'Eugenia' iku jeneng sing diwènèhaké marang sawijining distrik ing Konstantinopel, sing misuwur amarga akèh relik suci ditemokaké ing kana sajrone pamaréntahan Kaisar Arcadius (396–408) lan Honorius (396–423). Antarane relik liya sing ditemokake ana reliké Para Kudus Andronikus lan Yunia. Ing abad kaping 12, ana gréja sing dibangun ing kéné kanggo ngajèni Rasul Andronikus déning Kaisar Andronikus I (sing mréntah watara taun 1183 nganti 1185). – Dina raya Santo Andronikus uga dirayakake tanggal 30 Juli, bebarengan karo para Rasul Pitung Dasawarsa: Silas, Siluanus, Criscus, lan Ephenetus.

[3716] Maximian, Kaisar Romawi, mrentah wiwit taun 284 nganti 305.

bebarengan karo prajurité, supaya padha ngorbanaké kurban marang berhala. Nglaksanani dhawuh Kaisar, Campan banjur nglakoni pangorbanan.

Nalika prajurit resimen Kampan padha nglakoni kurban marang arca-arca, Santo Solokhon, bebarengan karo loro prajurit, Pamfir lan Pamfalon, ngumumake awake dhewe dadi wong Kristen lan nyatakake marang kabeh wong yen dheweke ora bakal nate nyelakake Kristus, sanajan kudu nampa penyiksaan paling kejem, nanging janji bakal tetep setya marang Kristus nganti pungkasaning uripe. Sawisé kuwi, para wali nampa manéka siksaan kejem lan dipukul abot, Pamfamir lan Pamfalon nyerahaké nyawané marang Gusti Allah, déné Santo Solokhon terus wani ngakoni jeneng Kristus ing ngarep kabèh. Nalika Kampan krungu bab iki, dhèwèké nesu banget lan mréntahaké para abdi supaya mbukak cangkemé martir nganggo pedhang lan ngucuraké getih kurban arca menyang cangkemé. Nanging martir mau, kanthi kekuwatan untune, ngremuk wesi kuwi; banjur piyambakipun mecah ikatane lan bebas ing ngarepe penyiksa, muji asmané Kristus lan ngecam kejahatan Campan. Ing wektu kuwi, krungu swara saka swarga sing nguwatake sang wali ing sangsara lan ngajak piyambakipun supaya tabah. Sawisé kuwi, sang wali ngalami akèh panyiksaan liyané: para panyiksa nyiksa dhèwèké tanpa welas asih lan nyeret dhèwèké nganggo sikilé nyabrang genthing atap lan watu landhep; banjur dhèwèké digantung nganggo tangan tengené saka wit sing dipasang ing omah, déné watu gedhé diiket ing sikil kiwané; Ing kahanan kaya ngono, sang wali digantung wiwit jam enem nganti jam sanga; sajrone wektu kuwi, para panyiksa ngedorong Solokhon kanthi macem-macem cara supaya murtad saka Kristus, nanging dhèwèké ora ngabulaké kekarepan ala mau. Nalika wayah sonten, sang wali diturunaké saka wit panyiksaan lan disandhèr ing lemah, lan kaget kabèh wong, dhèwèké bisa ngadeg kaya-kaya waras tanpa cacad. Pungkasané, ing wayah bengi, Kampan ing ambyaré nesu nyekel bulu tulis lan kanthi kebak amarah nyundhulaké bulu iku ing kuping sang wali, nganti nembus sirahé. Sawisé para prajurit lunga saka panggonan panyiksaan, wong-wong Kristen teka lan njupuk awak mulya sang martir sing wis ringkih banget amarga sangsara; sawisé dibaringaké ing amben, padha nggawa dhèwèké menyang omahé sawijining janda Kristen. Ing kono, sang wali mangan roti sethithik lan ngombe banyu. Sawisé éntuk manèh sawatara kekuwatan, dhèwèké miwiti ngandika marang para Kristen sing padha nglumpuk ing sacedhaké ambené, ngélingaké supaya tetep teguh lan wani ing pangakuan iman Kristen. Banjur, ngangkat paningalipun menyang langit lan sawisé ndedonga marang Gusti suwéné wektu sing cukup, sang wali nyerahaké nyawanipun marang Kristus[3718] , Gusti Allah kita, dhumateng Panjenenganipun kaluhuran dumunung langgeng. Amin.

31 Mei

18 Mei (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Theodotus lan pitu dara sing bareng karo dhèwèké: Faïna, Claudia, Matrona, Tekusa, Julia, Alexandra lan Euphrasia

Perayaan tanggal 18 Mei

'Amarga wis nampa akèh berkah saka martir suci Theodotus,' kandha Nilus, panulis hagiografi sang wali, 'aku nganggep dadi tugasku ora mung muji pangorbanané kanthi tembung, nanging uga matur nuwun marang dhèwèké kanthi tumindak; lan sanadyan aku ora bisa nepaki iki kanthi sampurna, ing tembung utawa tumindak,

[3717] Chalcedon – utawa luwih tepaté Chalcedon – asalé koloni Megara ing pesisir Segara Marmara. Ing jaman para kaisar Kristen, Chalcedon dadi kutha krajan provinsi Asia Cilik Bithynia. Ing sajarah Gréja Kristen, Kalsedonia misuwur minangka panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat, kang diadakaké taun 451 déning Kaisar Marcian (mréntah taun 460–467) kanggo ngutuk bidah Monophysite (bidah Monophysite iki diadegaké déning Eutyches, Archimandrite Konstantinopel, sing mulang yèn sipat manungsa ing Yesus Kristus kabèh kaserep déning sipat ilahi lan mulané mung sipat ilahi sing kuduné diakoni ing panjenengané).

[3718] Kematiran para wali martir Solokhon, Pamphira, lan Pamphalon kelakon ing pungkasan abad kaping 3 utawa ing wiwitan abad kaping 4.

aku tetep bakal ngupaya nindakake apa sing bisa, amarga miturutku paling perlu kanggo nyerat, kanggo pangajaran para sing tresna marang Gusti lan kanggo kauntungan rohani, crita uripé martir suci Theodotus, uga cathetan sangsara lan pangorbanané. Ana sing kandha yèn dhèwèké biyèn urip kaya akèh wong liya ing donya sing nindakake dosa, amarga dhèwèké uga ngupaya nglumpukaké bandha donya; padha kandha yèn sawisé nikah sah, dhèwèké tuku losmen kanggo nambah kasugihan. Nanging kabèh uripé diparingi mahkota lan dihias déning pangorbanan martir. Wong-wong padha ngomong apa waé bab dhèwèké; nanging aku bakal nyritakaké kabèh sing tak deleng kanthi mripatku dhéwé nalika manggon bareng dhèwèké, lan uga bakal nyritakaké paguneman sing tak kalbuwan karo sang wali.

Sakdurungé mati syahid, sang wali wis nindakake akèh kabecikan. Mula, dhèwèké nglawan hawa napsu daging kanthi sakabèhé; sanadyan wis omah-omah kanthi sah, dhèwèké tetep nglawan dagingé dhéwé, ngendhalèni supaya manut marang roh, manut marang pangandikane Rasul: *'Wong-wong sing nduwé garwa kudu kaya-kaya ora nduwé garwa'* (1 Kor. 7:29). Sang wali unggul banget ing kabecikan iki nganti bisa dadi guru kasucian lan kesusilan kanggo akèh wong. Sang wali nyingkiri kabungahan indria lan kabèh kotoran dosa kanthi sakabehe, lan ngendhalèkaké awaké marang roh lumantar puasa lan pangendalian dhiri. Nganggep puasa minangka wiwitan lan dhasar saben pakaryan becik, sang wali ngagem puasa kaya ngagem tamèng, nyiapaké dhiri kanggo perang rohani. Sang wali nganggep panguripan daging minangka kawajiban saben wong Kristen; dhèwèké ngungkuli napsu marang bandha lan nglumpukaké kasugihan kanthi sumebar kabèh bandha marang wong mlarat kanthi semangat. Sing dadi piwulang saka gesangé yaiku sanadyan nduwèni losmen, dhèwèké nindakaké pakaryan rohani sing akèh lan ngreksa akèh nyawa manungsa kanggo Gusti Allah; sababé yaiku Santo Theodotus, kanthi nyamar dadi juru losmen, nindakaké tugas apostolat; liwat piwulang lan wacana sing diilhami Gusti, dhèwèké nuntun akèh wong Yunani lan Yahudi marang Kristus, lan nggerakaké akèh wong dosa supaya tobat saka dosané. Santo Theodotus uga duwé karunia marasaké lara: kanthi nyandhak tangan lan pandonga, dhèwèké marasaké akèh lara ing badan, déné nganggo tembungé dhèwèké marasaké tatu ing jiwa.

Alesan sang Santa Theodotus nandhang sangsara demi asmané Kristus yaiku kados ing ngandhap punika. Ana sawijining hegemon, ingkang namanipun Theotekn, njabat minangka panguwasa provinsi Ancyra ing Galatia[3719] . Hegemon punika tiyang ingkang paling kejem lan jahat; Dheweke seneng banget karo tontonan getihen lan pambunuhan, lan kejahatane gedhe banget nganti angel diterangake nganggo tembung manungsa. Theotekn, sawisé nampa jabatan hegemon saka Kaisar Diocletian[3720] , njanjèkaké marang kaisar yèn dhèwèké bakal enggal ngowahi kabèh wong Kristen sing manggon ing Ancyra dadi penganut paganisme.

Sejatine, nalika Theotekn teka ing Ankyra, mung kabar rawuhe wis nggawe wong Kristen padha wedi lan ngeri banget nganti padha langsung mlayu saka kana; panggonan iku dadi sepi, dene ara-ara gersang lan pagunungan kebak wong sing mlayu. Theotekn ngutus utusan siji-siji atas jenenge, sing lelungan adoh lan jembar ngumumaké prentah kaisar sing tegas, mrentahaké supaya gréja-gréja Kristen dirusak lan dirataaké karo lemah, lan kabèh sing ngakoni jeneng Kristus diiket ing belenggu lan dibuwang menyang penjara, ing kono para Kristen bakal ngentèni panyiksaan sing kejem; ing wektu sing padha, harta bandaé para Kristen kudu disita lan dirampas. Ing wektu kuwi, Gréja Kristus kaya prau ing sangkrah gedhé ing antarané ombak ageng, wedi bakal katelan ing jeroné segara; amarga wong-wong pagan sing ora pracaya nyerbu omahé wong Kristen, ngrampas bandha-bandhané, lan tanpa isin nyeret priya lan wanita, lanang lan wadon, banjur diseret menyang panggonan kurban sing jahat utawa menyang penjara. Angel banget nyritakake kabèh sangsara sing kudu ditanggung wong Kristen ing wektu kuwi. Akeh imam, amarga wedi disiksa, mlayu saka greja-greja; lawang greja tetep kabuka; nanging para pelarian ora bisa nemokake panggonan pangayoman saka panganiayaan wong-wong pagan. Sawisé bandhaé wong Kristen dirampas, teka paceklik sing parahé padha karo siksa sing diwènèhaké déning wong-wong pagan. Banjur akèh wong Kristen sing ndhelik ing pagunungan lan ara-ara samun, amarga ora kuwat nahan kasangsaran keluwen, padha menyang wong pagan lan nyerah dhéwé marang tangané, ngarep-arep welas asih saka wong-wong kuwi. Iku wektu kang angel kanggo kabèh wong sing ngungsi ing ara-ara samun lan pagunungan: luwih-luwih angel kanggo para Kristen sing biyèn urip ing kamulyan lan kalimpahan lan durung tau ngalami

[3719] Galatia – sawijining wewengkon ing Asia Minor.
[3720] Kaisar Diocletian mréntah Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

kekurangan; saiki para Kristen kuwi kapaksa ngunyah oyod-oyod sing ditemokaké ing alas lan urip mung saka manéka gulma.

Ing wektu kuwi sing pinaringan berkah, Theodotus ngupaya banget kanggo nepaki dhawuhe Gusti, tanpa wedi ngadhepi akèh bebaya; dhèwèké ora mbukak losmen kanggo golèk emas kaya sing diomongaké sawatara wong, nanging dhèwèké nduwèni losmen mau kanggo nyedhiyakké pangayoman lan papan istirahat kanggo kabèh wong Kristen sing dianiaya. Luwih saka kuwi, dhèwèké ngopeni kanthi tliti para Kristen sing dibelenggu, lan nyedhiyakake pangayoman kanggo sing mlayu saka penyiksa pagan; dhèwèké uga nyukupi kabutuhan kabèh Kristen sing ndhelik ing pagunungan lan ara-ara samun; nalika mayit para martir suci sing dibuwang dening wong-wong pagan supaya dipangan asu, kewan galak, lan manuk, dhèwèké ngubur kanthi rahasia (kudu dicathet yèn gubernur wis mréntah supaya matèni wong-wong Kristen sing ngubur mayit seduluré; mulané, Theodotus sing kaberkahan mau nyolong mayit-mayit mau lan ngubur kanthi rahasia). Mangkono, omahé Santo Theodotus dadi panggonan panginepan lan pangayoman kanggo wong Kristen, amarga Theodotus, sing dianggep minangka juru losmen, ora ngundang curiga wong-wong pagan yèn dhèwèké iku wong Kristen. Lan piyambakipun dados wali tumrap sedaya: panglindhungi tumrap ingkang dipun seksi, panyedhiya tumrap ingkang keluwen, panyembuh tumrap ingkang lara, sumber kapastian ingkang teguh tumrap ingkang ragu-ragu, guru iman lan taqwa, pituduh ing gesang ingkang takwa, lan panyemangati tumrap pakaryan syahid.

Ing wektu kuwi, gubernur jahat Theoteknos mrentahake supaya kabèh panganan lan omben-omben sing didol ing pasar-pasar disiram ing endi-endi nganggo getih saka kurban arca. Dheweke nindakake iki marang wong Kristen, kanthi maksud meksa, sanajan nglawan kersané, supaya padha mangan panganan sing wis kotor déning getih kuwi; akibaté, ora mungkin nindakake pangorbanan marang Gusti Allah sing sejati ing gréja-gréja Kristen, amarga ora ana roti utawa anggur ing saindenging kutha sing durung kena najis déning wong-wong pagan. Sawisé mangertèni bab iki, Santo Theodotus miwiti mènèhi gandum, gandum lan anggur marang para wong pracaya, sing wis dituku luwih dhisik lan akèh. Kanthi nyebarake panganan lan omben-omben ing endi-endi lan maringi mangan akèh wong Kristen ing omahé dhéwé, Teodotus nyamèkake losmené karo prau Nuh, sing nylametaké kabèh sing ana ing jeroné saka banyu banjir (Kejadian 7:1–24). Amarga kaya ing jaman semana, ing jamané Nuh, ora ana siji waé sing bisa slamet saka banyu banjir kajaba wong-wong sing ana ing jeroné praué Nuh, mangkono uga saiki ing kutha kita (miturut panganggit riwayaté Santo Teodotus), ora ana siji waé wong Kristen sing bisa nglindhungi dhiri saka kakerengan amarga pangorbanan sesembahan berhala kajaba yèn dhèwèké menyang omahé Teodotus. Mangkono, losmené Theodotus dadi papan pangayoman, omah pandonga, lan mezbah kanggo para imam Gusti Allah, sing nindakake Kurban Ilahi tanpa getih ing kono. Kabeh padha mlayu menyang omahé Theodotus kaya menyang prau nalika Banjir. Mangkono lomané Theodotus sing pinaringan berkah; kuwi dadi pangasilan lan pangreksané. Nanging cukup bab iki. Ayo uga nyritakaké tumindak liya saka martir suci iki.

Sajrone panganiayaan marang wong Kristen iki, kedadéyan kanca Theodotus sing jenengé Victor dicekel déning wong-wong pagan amarga alesané kaya mangkéné: sawetara imam Artemis[3721] nggunjing Victor marang igemon, ngaku yèn Victor wis ngina dewi-dewi mau, ngendika yèn Apollo[3722] wis memerkosa adhine kandung, Artemis, lan ngotori dhèwèké ing Dele ing ngarep mezbah[3723] , lan ngendika manawa wong Yunani kuduné isin marang déwa-déwa kaya ngono – para mesum sing ngidini dhéwé nindakake tumindak keji sing ora bisa ditampa déning wong suci sanajan mung krungu. Sawisé nangkep Victor sing wis difitnah kaya ngono, Hegemon mréntah supaya dhèwèké dipenjara. Akeh wong Yunani teka marang tahanan lan nyemangati kanthi muji-muji, kandha:

'Turutna dhawuhe hegemon; banjur kowe bakal diurmati kanthi pangalembana ageng, kowe bakal dadi kanca sang raja, kowe bakal nampa akèh jinis bandha saka dhèwèké, lan kowe bakal manggon ing kraton.' Nanging yèn kowé mbangkang marang panguwasa, pikirna sangsara sing bakal nunggu kowé; kabèh kulawarga lan bandha-bandhamu bakal dirampas, kabèh sedulurmu bakal dibasmi, lan awakmu dhéwé, sawisé ngalami sangsara sing kejem, bakal diparingi pati sing pait lan dibuwang kanggo dipangan asu.

Padha ngendika tembung-tembung iki lan akèh manèh marang Victor.

[3721] Artemis utawa Diana – dewi moro lan pelindung alas.

[3722] Apollo – dewa srengéngé lan pelindung seni.

[3723] Iki nyebutaké dongèng-dongèng mitologi Yunani babagan pakaryané para déwa. Kudu dicathet yèn agama Yunani kuna maringi para déwané ora mung manéka kuwasa welas asih, kabisan lan kawruh, nanging uga cacat-cacat sing dadi ciri wong-wong kanthi watak moral paling asor.

Pangreksa kesalehan, Teodotus, rawuh ing penjara Victor ing wayah wengi, nguwatake dheweke kanggo pakaryan ageng sing bakal teka, kandha marang dheweke kaya mangkene:

'Ing kahanan apa waé, Victor, aja ngrungokaké tembung muji sing diucapaké déning wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti; aja nampa pitutur ala saka wong-wong mau; aja ngetutaké tapak-tapaké; aja ninggalaké kita; aja milih najis lan ala tinimbang kasucian; lan aja tresna marang goroh luwih saka kabeneran. Aja nindakake iki, kancaku! Aja nindakake iki, awit kowe wis ngerti manawa wong-wong jahat kuwi, kanthi licik lan janji-janjiné sing manis, nyoba nuntun kowe menyang karusakan. Apa ora nganggo janji kaya ngono kuwi wong Yahudi ngapusi Yudas si pengkhianat? Apa telung puluh potong pirak sing ditampa saka wong-wong mau ana gunané kanggo dhèwèké? Dheweke ora entuk apa-apa kajaba tali sing digunakake kanggo ngantung awake dhewe (Matéus 27:3–5). Aja tau mikir yèn kowe bakal nampa apa-apa sing apik saka wong-wong sing ala, amarga janjiné nuntun marang pati langgeng."

Kanthi tembung-tembung iki lan tembung-tembung sing padha, Santo Theodotus nguwatake Victor ing kasuciané. Lan Victor pancen kanthi gagah ngetokake kasangsarané sak suwéné dhèwèké kelingan tembung-tembung sing diucapaké Santo Theodotus marang dhèwèké. Kabeh sing nyekseni sangsara sang wali padha muji kaluhurané. Nanging nalika pungkasan pangorbanan sang wali wis cedhak lan wayahe pamitan saka donya iki wis teka, Victor nyuwun marang sing nyiksa supaya mandheg nyiksa sakedhap, supaya dhèwèké nduwé wektu kanggo merenung ing sajroning atiné. Sakwise kuwi, para abdi gubernur mandheg nindakake panyiksaan lan nggawa Victor bali menyang selé. Nanging Victor seda ing selé amarga tatu-tatué, nganti pungkasan pangakuané dadi misterius.

Sawisé kuwi, Theodotus sing kaberkahan mangkat menyang sawijining désa sing dijenengi 'Malos', dumunung patbelas stadia saka kutha. Wong suci mau lunga menyang kana amarga dhèwèké krungu yèn ing kono martir suci Valent, sing biyèn nandhang sangsara ing Midikina, wis ngrampungaké martiré lan dibuwang menyang kali sing dijenengi Galios. Teodotus mangkat menyang desa iki, nanging ora mlebu ing kana; tinimbang kuwi, piyambakipun mandheg cedhak desa, ing pinggir kali, jaraké rong stadia saka desa. Sawisé nemokaké relik martir suci, Teodotus ngubur mau kanthi pakurmatan. Nalika piyambakipun wangsul saking kono, piyambakipun kepanggih kaliyan sawatara umat Kristiani ingkang, nalika mirsani piyambakipun, matur nuwun sanget minangka welas asih tumrap kabéh umat Kristiani; Utamane, padha matur nuwun marang panjenengané kanggo siji kaluhuran sing gedhé sing diparingaké marang wong-wong mau déning sang wali, yaiku: nalika mezbah Artemisin dirusak, para Kristen mau diserahaké marang gubernur kanggo disiksa; nanging Wali Theodotus mbebasaké wong-wong mau sawisé akèh upaya, lan mbebasaké mau kanthi rega sing ora murah. Mula saka iku para wong Kristen saiki padha sujud ing ngarepe, nyapa lan matur nuwun marang dhèwèké. Wong suci mau, sawisé ngandharaké kabungahané amarga wis ketemu karo wong-wong mau, ngajak padha mangan bareng karo dhèwèké. Sawisé padha nemokaké panggonan sing dhuwur lan éndah, padha nggleleng ing suket; ana akèh wit-witan sing éndah tuwuh ing kana, akèh kembang, lan swara manuk krasa muni ing endi-endi. Sadurungé padha miwiti mangan, sang wali ngutus loro saka wong-wong mau menyang desa kanggo njaluk pandhita sing bisa mberkahi panganané, mangan bareng karo wong-wong mau, lan banjur ngetokake wong-wong mau kanthi pandonga adat (kudu dicathet yèn Sang Wali Theodotus biasané tansah mangan kanthi berkah pandhita lan, yèn bisa, ing ngarsané). Nalika para utusan nyedhaki desa, padha weruh sawijining imam metu saka gréja sawisé ibadah Jam Enem; nanging padha ora nyadari yèn dhèwèké iku presbiter ing desa kuwi. Nalika weruh asu-asu ing desa padha ngonggong banter marang para lelungan, imam mau nyedhaki, ngusir asu-asu mau, nyapa, banjur takon:

'Apa kowe wong Kristen? Yen kowe wong Kristen, ayo mlebu omahku, supaya kita bisa bungah ing katresnané Kristus.'

Wong-wong mau mangsuli:

'Inggih, kula Kristen, lan kula nggoleki sedulur Kristen liyane.' Sang pandhita mesem, kandha ing manahé:

'Fronton! (iku jenenge). Kowé weruh, impenmu dadi kasunyatan!'

Banjur, nalika ngadhep para lelungan, dhèwèké kandha:

'Bengi wingi aku weruh ing ngimpi loro priya sing rupane meh padha karo kowe; padha kandha marang aku: "Kita wis nggawa harta karun menyang wewengkon iki." Amarga aku weruh kowe mirip banget karo priya-priya kuwi, critakna: harta karun apa sing kok gawa?'

Para priya mau mangsuli:

'Satemene, kita nggawa wong siji, Theodotus sing pinaringan berkah, sing luwih ajiné tinimbang bandha apa waé; yèn panjenengan kersa, panjenengan bisa ndeleng dhèwèké, nanging dhisik tunjukna marang kita imam ing désa iki.'

Dheweke mangsuli:

Aku iki sing kok goleki. Ayo padha lunga, banjur nggawa wongé Gusti iki menyang omahku.'

Sawisé kuwi, kabèh padha mangkat kanggo ndeleng Santo Theodotus.

Nalika imam ndeleng Theodotus, dhèwèké nyapa kanthi ramah; dhèwèké uga nyapa umat Kristen liyané, banjur miwiti ngajak kabèh teka ing omahé. Nanging Santo Theodotus ora kersa lunga, kandha:

Aku kesusu tekan kutha sanalika, amarga ujian ageng saiki wis teka marang wong Kristen; mula aku kudu ngupaya saktenane kanggo nglayani sedulurku sing lagi nandhang sangsara lan ing bebaya gedhe.'

Sawisé kuwi, imam maca pandonga, banjur kabèh padha lungguh mangan. Ing pungkasan dhahar, Santo Theodotus kandha marang presbiter kanthi mesem ing pasuryané:

– Endah tenan panggonan iki, lan pas banget kanggo panguburan relik suci!

Imam mangsuli:

'Mangga panjenengan ngupaya sing paling apik kanggo nggawa sawatara relik suci ing kéné.'

Santa Teodotus mangsuli:

'Mangga, Rama, kersaa mbangun papan ibadah ing panggonan iki, ing ngendi relik suci bisa disimpen, lan ora suwe maneh relik para martir bakal digawa marang panjenengan.'

Banjur sang wali nyopot cincin saka drijine, banjur diserahake marang imam, lan ngendika:

– Mugi Gusti dados saksi kula lan panjenengan bilih relik para martir badhé enggal digawa mriki.

Wong suci iku ngendika tembung-tembung iki kanthi ramalan yèn reliké bakal dumunung ing kéné, amarga kanthi sakabèhé atiné dhèwèké ngidam kasangsaran martir.

Ora suwe sawisé kuwi, Santo Theodotus bali menyang kutha lan omahé, nanging panjenengané nemokaké kabèh wis rusak lan porak-poranda, kaya-kaya ana gempa gedhé sing wis nggegirisi.

Ing kutha iku manggon pitu dara suci, sing dibesarké wiwit cilik ing kesucian lan ajrih marang Gusti Allah, sing wis njaga kasucian jasmani lan rohani lan wis tunangan karo Panganten sing langgeng lan ora mati, Kristus, Putraning Allah. Kanthi urip sing taat lan nyenengake Gusti, para dara iki nganti tuwa; sing paling tuwa ing antarané mau yaiku Tekusa, sing dadi bibié Santo Theodotus. Sawisé nyekel para dara suci mau, gubernur ngetokaké macem-macem panyiksaan marang wong-wong mau; nanging amarga panyiksaan kuwi ora bisa ngoyak imané, dhèwèké nyerahké marang para pemuda mesum supaya dirusak kehormatané, kanthi ngina lan ngolok-olok kesucian Kristen. Nalika para dara iku digawa arep dinodhoi, padha nglegak saka jeroning atiné, ngangkat pandangane marang langit lan ngacungaké tangané, banjur padha ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki:

'Gusti Yesus Kristus! Panjenengan sampun mangertos kados pundi kula sampun njagi kasucian kula kanthi tliti lan semangat salami isih kula sanggépi; nanging sapunika para priya duraka menika sampun nguwasani badan kula. Mula, panjenengan mugi kersa ngreksa kula tetep suci, kanthi cara pundi kemawon ingkang Panjenengan piyambak mangertos.'

Nalika para dara suci padha ndedonga marang Gusti kanthi tangis nganggo tembung-tembung iki, salah siji para mudha tanpa isin narik dara sing paling tuwa, Tekusa, marang awake dhewe, kanthi niyat arep ngotori dheweke. Nanging dheweke nyekel sikile wong kuwi, banjur kandha marang dheweke liwat tangise:

Anakku! Apa nikmat sing bisa diwènèhaké awak kita—sing wis lelah amarga tuwa, puasa, lara, lan sangsara, kaya sing kowe deleng dhéwé—kanggo kowe? Aku wis luwih saka pitung puluh taun. Lan sedulur-sedulurku liyane mung rada enom tinimbang aku. Ora pantes kowe, sing isih enom, nyentuh awak sing meh mati iki, sing enggal kowe bakal weruh dipangan kéwan lan manuk, amarga gubernur meh maringi paukuman pati marang kita. Aja nglarani kita, lan kowe bakal nampa ganjaran saka Gusti Allah kita, Sang Kristus Yesus."

Sawisé ngendika mangkono, Santa Tekusa nyopot jilbab saka sirahé lan, nalika nuduhaké marang pemuda iku rambute sing wis uban, dhèwèké kandha manèh marang pemuda iku:

'Anakku! Isinana, awit kowe uga nduwé ibu, miturutku, sing umuré padha karo aku, yèn dhèwèké isih urip; nanging yèn dhèwèké wis seda, élingana marang dhèwèké, tinggalna awaké dhéwé, lan kowe bakal nampa ganjaran saka Gusti Kristus, awit pangarep-arep marang Panjenengané ora sia-sia.'

Tembung-tembungé Tekusa kuwi nggerakaké rasa welas asih ing atiné para mudha lan kancané; sawisé nyingkiraké hawa napsu daging, para mudha mau banjur nangis lan mundur saka para dara suci, tanpa nindakaké apa-apa sing ala marang wong-wong mau.

Nalika Theotekn mangertèni yèn para dara iku ora cacad, dhèwèké mbuwang gagasan kanggo ngotori kanthi paksa lan mréntah supaya padha dadi imam wadon kanggo dewi Artemis; tugase yaiku ngumbah arca-arca ing tlaga sing paling cedhak, manut kabiasaan kafir.

Dina ngumbah arca-arca iku teka, sawijining dina kang dirayakake kanthi upacara ageng dening wong-wong pagan. Sawise nyelehake arca-arca mau, saben ana ing gerbong sing beda, wong-wong pagan ngarak-arak mau ing ngarep kabeh warga kutha, karo nyanyi lan bungah, menyang tlaga. Miturut dhawuh hegemon, wong-wong pagan uga ngarak para dara suci ing ngarep arca-arca, saben ana ing gerbong k sing kapisah; para dara mau dilucuti klambiné nganti telanjang kanggo hiburan lan ejekan wong-wong pagan. Kabeh warga padha metu kanggo pesta iki kanggo ngrungokake swara terompet, cembalo, lan kidungan para wanita, sing mlaku-mlaku ing dalan kanthi sirah mbukak lan rambut ngleos. Kabèh bumi katon kagegeran amarga rame lan tapak sikilé wong akèh, uga amarga swarane trompèt. Ing jejere kabèh wong kuwi mlaku hegemon Theotekn—keturunan Echidna, abdi setan. Para wong kafir padha ndelok para dara suci sing telanjang; ana sing ngguyu, ana sing gumun marang ketekunan lan kawani, lan ana uga sing nelongso marang awaké, sing kurus amarga tatu, banjur nangis kanthi welas asih lan sedhih banget.

Nalika pesta sing ora suci iki lumaku ing kahanan kaya ngono, Santo Theodotus ngrasakake sedhih banget kanggo para dara suci, amarga dhèwèké wedi yèn salah sijiné, amarga ringkihé kodrat wadoné, bisa waé kendho ing pangorbanané lan kelangan pangarep-arep marang pitulungané Gusti Yesus Kristus. Sawisé merenung bab iki, Teodotus miwiti ndedonga kanthi temen kanggo para askétos suci, nyuwun marang Gusti supaya maringi kekuwatan marang para dara suci ing perjuangane. Kanggo ndedonga, Santo Theodotus nyendiri bebarengan karo seduluré Polychronius, Theodotus enom (uga seduluré), lan umat Kristen liyané ing omahé wong Kristen mlarat sing jenengé Theocharidas, sing dumunung cedhak gréja kang dipersembahaké kanggo para bapa luhur suci: Abraham, Isaac, lan Jacob. Padha sujud, Theodotus lan wong Kristen liyane sing ndedonga bareng karo dheweke padha ngglethak ing lemah, ndedonga wiwit jam pisan esuk nganti jam enem, nganti bojone Theocharidas ngumumake yèn awak para dara mulya wis klelep ing tlaga[3724] . Nalika krungu kabar iki, Santo Theodotus ngangkat awaké sethithik saka lemah; banjur, kanthi sujud, dhèwèké ngangkat tangané menyang langit lan, kanthi ngucuraké akèh luh kaya tetes udan, ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Kula matur nuwun, Gusti, amarga sampun mireng tangisé kula lan boten nglilani luh kula sia-sia!'

Banjur dhèwèké miwiti takon marang garwané Theocharis kepiyé para dara iku bisa klelep lan ing endi persisé kedadéyané—apa cedhak pinggir utawa ing tengah kali. Garwané mangsuli:

Aku lagi ngadeg cedhak panggonan kuwi karo para wanita liyane lan weruh yèn hegemon wis suwe nyurung para dara supaya nyembah arca kanthi ngumbah, janji bakal maringi akèh peparing; nanging, hegemon ora kasil panyuwunane sak cilik waé, malah isin manèh amarga tembung cela saka Santa Tekusa. Para imam Artemis lan Athena[3725] nawakake marang para wong wadon iku busana putih lan mahkota hias, supaya nalika nganggo busana lan mahkota mau padha bisa nindakake manasik kanggo arca-arca. Nanging para martir, sawisé njupuk sandhangan lan karangan mau, banjur mbuwangé ing lemah lan nginjak-injak. Banjur gubernur mréntah supaya watu abot dipasang ing gulu para wali; sawisé iku, sawisé diparingi ing prau, dhèwèké mréntah supaya digawa menyang banyu jero lan dibuwang ing segara. Dhèwèké dibuwang ing segara kira-kira rong stadion saka pesisir.

Krungu bab iki, sang wali ngentekake sisa dina rembugan karo Polychronius lan Theocharides babagan carane njupuk maneh jasad para wali sing kinurmatan saka banyu, supaya bisa dikubur. Nalika srengéngé surup, ana priya nom-noman Kristen sing jenengé Glycerius teka marang wong-wong mau lan kandha yèn gubernur wis

[3724] Kematian martir para dara suci kelakon ing wiwitan abad kaping 4.

[3725] Athena utawa Minerva – dewi kawicaksanan.

masang penjaga prajurit ing pinggir tlaga, kanthi dhawuh supaya awak para martir ora dijupuk saka tlaga. Krungu kabar iki, Santo Theodotus krasa sedhih banget, amarga saiki ora gampang maneh kanggo njupuk jasad para martir suci, sepérangan amarga penjagaan lan sepérangan maneh amarga watu abot sing diiket ing gulu para santo; watu-watu mau abot banget nganti meh ora bisa diangkut nganggo kereta kuda. Ing wayah sore, Theodotus mangkat menyang gréja Patriark Suci sing ana ing sacedhaké, lawangé wis diblokir déning wong pagan supaya wong Kristen ora bisa mlebu. Sawisé tekan gréja, sang wali sujud ing ngarepé lan ndedonga suwé. Banjur, piyambakipun tangi lan mlaku menyang lawang gréja; nanging nalika weruh yèn lawang kuwi katutup, piyambakipun mandheg lan manèh sujud ndonga ing kono. Krungu swara jeritan lan rame saka adoh, lan mikir yèn wong pagan lagi ngoyak piyambakipun, sang wali langsung tangi lan lunga menyang omahé Theocharides. Ing kana dhèwèké turu sakedhap. Ing ngimpi, bibi dhèwèké, Santa Tekusa, muncul lan kandha:

'Kowe lagi turu, anaké Theodotus, lan kowe ora peduli marang kita. Apa kowe ora kelingan caraku mulang kowe nalika kowe isih enom? Apa kowe ora kelingan carane aku nuntun kowe ing urip sing luhur, nggantèkaké bapak lan ibumu? Lan nalika aku isih urip, kowe ora tau nyelakké aku, nanging tansah ngajèni aku, , kaya ibumu dhéwé. Nanging saiki, sawisé aku seda, kowe wis lali marang aku, sanadyan kowe kuduné ngladèni aku nganti pungkasaning uripmu. Nanging aku nyuwun marang kowe, aja ninggalake awak kita ing banyu, supaya ora dadi panganan iwak; nanging upayakna njupuk maneh saka banyu sanalika bisa, amarga kowe dhewe bakal miwiti martir kowe sajrone rong dina maneh. Bangun saka amben lan menyang tlaga, nanging awas marang pengkhianat.

Sawisé ngendika mangkono, sang wali pamit marang Theodotus.

Sawisé tangi, Theodotus nyritakaké marang wong Kristen liyané ing omah bab panglihatané, lan kabèh padha ndedonga marang Gusti kanthi luh, nyuwun supaya Gusti mbiyantu golek awak para martir suci. Bab Theodotus sing pinaringan berkah, nalika merenung bab pangandikane, dhèwèké bingung apa tegesé tembung pungkasan Tekusa marang dhèwèké—'awas marang pengkhianat'. Nanging sawisé kuwi tembung-tembung mau kabuktèn bener, kaya sing bakal cetha saka crita sabanjuré.

Esuk-esuk, Theodotus ngutus pemuda sing wis kasebut mau, Glykerios, bebarengan karo Theocharides, kanggo nyumurupi luwih cetha bab prajurit-prajurit sing lagi ana ing pinggir kali, amarga dheweke nyangka yen prajurit-prajurit mau wis lunga merga pesta dewi Artemis sing dirayakake wong-wong kafir ing dina iku. Para utusan mangkat, nanging weruh yèn para prajurit durung lunga; nalika padha bali, padha nglaporaké marang wong Kristen liyané, lan kabèh padha nglampahi dina iku kanthi puasa lan pandonga. Nalika sonten sumrambah, para wong Kristen, sing durung mangan, padha lunga menyang tlaga, nggawa sabit landhep kanggo motong tali sing ngiket gulu para martir suci. Wektu kuwi peteng banget, amarga ora ana rembulan utawa lintang sing sumunar ing wengi iku. Nalika padha tekan panggonan paukuman pati kanggo wong ala lan maling (lan panggonan iku medeni banget nganti ora ana sing wani liwat sawisé surup; mayit-mayit, balung-balung lan sirah-sirah sing wis dipisahake saka badan padha sumebar ing endi-endi, sawetara sirah dicucukake ing tiang), kabèh padha ketakutan banget; nanging ora suwe padha sumringah manèh, amarga padha krungu swara sing kandha:

'Maju kanthi wani, Theodotus!'

Sawisé padha ngrungokaké tembung mau kanthi pangurmatan, kabèh padha nggawe pratandha salib. Lan langsung ana salib padhang sumunar ing udara saka wetan, ngetokaké sinar geni ing kabèh arah. Nalika ndeleng salib iki, kabèh padha bungah lan kebak rasa ngajab; banjur padha sujud ing dhengkul, kabèh padha nundhuk ing ngarepé Salib Suci lan ndedonga marang Gusti. Sawisé padha ndedonga, kabèh padha mangkat menyang tlaga; nanging amarga wahyu salib mau wis sirna, pepeteng manèh nganti ora ana sing bisa ndeleng siji lan sijiné. Ing wektu kuwi, wiwit udan, ndadèkaké dalan dadi licin lan ngalangi lelampahané. Banjur padha ngadeg ndedonga, nyuwun pitulungan marang Gusti ing sajroning kasangsaran, lan sanalika ana obor geni kang mucul, nuduhake dalan; ing wektu sing padha, ana loro priya pinunjul nganggo busana putih, kanthi rambute lan janggute sing wis uban, mucul marang Santo Theodotus lan kandha marang dheweke:

'Tetep semangat, Theodotus, amarga Gusti lan Allah kita, Yesus Kristus, wis nyerat jenengmu ing antarané jeneng-jeneng para martir, sawisé ngrungokaké pandonga nangismu kanggo mbalèkaké awak-awaké pangantén-pangantené sing suci. Kita diutus déning Panjenengané kanggo mbantu kowe; kita kalebu golongan para Bapa sing ing ngarep gréjané panjenengan ndedonga bengi wingi. Nalika panjenengan tekan tlaga, panjenengan bakal weruh martir Sosander ana ing kana, nganggo senjata, medeni lan ngusir para prajurit sing jaga tlaga; nanging, panjenengan ora kena nggawa pengkhianat kuwi bebarengan.

Sawisé ngendika mangkono, para wali dadi ora katon.

Santa Theodotus ora tau ngerti sapa sing pengkhianat ing antarané wong-wong sing lelungan bareng karo dhèwèké.

Ngikuti obor sing wis muncul, kabèh padha nyedhak tlaga. Ing wektu kuwi, guntur nggelegar, kilat nyamber, udan deres tumprok, lan badai nggegirisi sumebar; para prajurit sing ana ing pinggir tlaga, banget wedi, padha mlayu saka kono, sanadyan padha ora pati wedi marang guntur, kilat, lan badai, nanging luwih wedi marang panglihatan nggegirisi; awit padha weruh wong jangkung banget nyekel waja, tameng, lan tombak ing tangane; ing sirahé nganggo helm; lan padhang sumunar ing sakupengé. Iku martir Sosander. Amarga wedi banget marang panglihatan iki, para prajurit padha mlayu, keserang rasa wedi sing gedhe. Ing wektu sing padha, banyu ing tlaga digerakake dening angin saka siji sisih tlaga menyang sisih liyane, nganti dhasar tlaga katon lan awak para martir suci sing ana ing dhasar tlaga katon ing ngarepé para wong Kristen. Para wong Kristen nyedhaki para martir suci mau, banjur padha motong tali nganggo sabit sing ngiket watu ing gulu para martir; sawisé kuwi, padha njupuk awak suci mau, disandhang ing kereta lan digawa menyang gréja para patriark suci, ing kono padha dikubur kanthi pakurmatan. Asma para martir mau yaiku: Tekusa, Alexandra, Claudia, Faina, Euphrasia, Matrona, lan Julia. Para dara suci iki ngalami kasangsaran martir ing tanggal wolulas Mei.

Esuké, kabar sumebar ing saindenging kutha yèn jasad para martir suci wis dijupuk saka tlaga déning para wong Kristen. Nalika krungu kabar iki, gubernur, para imam pagan, lan kabèh wong pagan sing nyembah berhala padha nesu banget nganti padha nyeret saben wong Kristen sing ketemu ing dalan kanggo diinterogasi. Ing wektu kuwi, akèh wong Kristen digawa kanggo dipriksa lan diparingi pati sing kejem lan nyiksa; padha disobek-sobek déning para penyiksa, kaya déné digigit déning untu kéwan galak. Nalika Santo Theodotus krungu bab iki, dhèwèké kepéngin nyerah marang wong-wong pagan, nanging seduluré ngalangi dhèwèké supaya ora nindakake kuwi. Polychronius, nanging sawisé ngganti sandhangan lan nyamar dadi petani, lunga menyang alun-alun kutha kanggo ngerti apa sing kedadeyan, nanging langsung dicekel déning wong-wong pagan lan digawa ngadhepi gubernur kanggo dipriksa. Polychronius nahan akèh pukulan lan tatu saka tangan para penyiksane, nanging tetep meneng. Nanging nalika dhèwèké weruh pedhang diangkat ing dhuwuré sirahé, dhèwèké banget wedi lan nyritakaké marang para penyiksane carané Theodotus, juru dayung, njupuk awak para martir suci saka tlaga lan ngubur ing sacedhaké gréja sing dibangun kanggo ngurmati para patriark suci. Sawisé krungu kabar iki, wong-wong kafir langsung mangkat menyang panggonan ing ngendi awak para martir suci dikubur, nggali kuburané lan ngobong awaké; sawisé kuwi, wong-wong kafir padha nggoleki Theodotus, bab sing kabar iku wis diwenehake marang dhèwèké kanthi rahasia ing wayah bengi kuwi. Ing wektu iku, Santo Theodotus nyadari yèn Polychronius – seduluré lan kancané – iku pancèn pengkhianat sing wis diwanti-wanti déning para bapa luhur supaya diwaspadai. Sawisé mutusaké nyerahké awaké dhéwé kanggo disiksa, Theodotus kandha marang sedulur-seduluré kaya mangkéné:

'Dedongakna aku marang Gusti Yesus Kristus, Allah kita, supaya Panjenengané maringi aku mahkota martir.'

Lan kabèh padha ndedonga bareng karo dhèwèké sajroning wengi, déné Santo Theodotus ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Gusti Yesus Kristus, pangarep-arep wong sing putus asa, – tulung aku nindakake perjuangan martir iki kanthi wani, lan tampani getihku, sing bakal ditumpahake para penyiksa, minangka kurban kang tak aturake marang Panjenengan kanggo kabèh wong Kristen sing disiksa. Gampangna sangsara wong-wong mau, lan tentremna prahara panganiayaan sing nggegirisi, supaya para wong pracaya bisa urip tentrem lan tentrem atiné.

Nalika dina iku teka, sang wali mutusaké lunga menyang para penyiksa lan nyerahké awaké dhéwé ing tangané wong-wong mau. Nalika kabar iki krungu, kabèh seduluré padha nangis lan, ngeluk dhèwèké, kandha:

Mugi panjenengan pinanggih kaslametan, wah padhanging lan hiasing Gréja, ingkang kinurmatan Theodotus! Nalika sangsara panjenengan sampurna, mugi panjenengan pinaringan pepadhanging swarga, mugi panjenengan kalebet ing antawisipun malaékat lan malaékat agung, lan mugi kamulyanipun Roh Suci lan Gusti kita Yesus Kristus, ingkang luhur ing sisih tengenipun Gusti Allah Bapa, sumunar dhumateng panjenengan. Mugi kabèh berkah iki diparingaké marang panjenengan amarga pakaryan agung sing arep panjenengan tindakaké. Nanging mangertèna yèn tumrap kita sing tetep ana ing tengahing sangsara kaya ngéné, pamitan panjenengan bakal nggawa akèh sedhih lan luh.

Nalika kabèh padha nangis, ngucapaké tembung-tembung mau, Santo Teodotus ngrangkep lan nyium saben wong kanthi ciuman pamitan; banjur dhèwèké mréntahaké supaya awaké, yèn bisa dijupuk kanthi rahasia saka para panyiksa, diparingaké marang imam Fronton, sing bakal teka saka désa Malos nggawa cinciné.

Pungkasané, Santo Theodotus nggawe pratandha salib lan kanthi wani ninggalaké omahé.

Ing dalan, dhèwèké ketemu karo loro warga pinunjul kutha. Karo niat nuduhaké katresnan lan ngajèni, wong-wong mau nyaranaké dhèwèké supaya ndhelik ing panggonan sing aman sakcepete lan kandha:

Para imam Athena lan Artemis, bebarengan karo para penganut pagan liyane, padha ngumpat kowe marang hegemon, kandha yèn kowe nyaranake kabèh wong Kristen supaya ora nyembah watu lan kayu sing ora urip; padha kandha akèh bab liyane bab kowe uga; lan Polychronius wis kandha yèn kowe nyolong mayit para dara sacara rahasia. Mula ndhelikna awakmu, Theodotus, sakdurunge wektu isih ana, amarga iku edan yen nyerahake awakmu ing tangan para penyiksa.

Nanging sang wali mangsuli marang wong-wong mau:

'Yen kowe kanca-kancaku lan yen pancen kowe kepengin nuduhake katresnanmu marang aku, aja ngalangi dalanku, nanging luwih becik menyang pangadilan lan kandhaa marang para sepuh ing kana: "Delengen, Theodotus, sing difitnah para imam lan wong akeh, ngadeg ing kene, ing ngarep gapura."'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali tumindak cepet banjur ngadeg ing tengah-tengah pangadilan, ndelok piranti panyiksa kanthi pasuryan sing cerah; ana tungku geni sing kobong, dandang banyu mendidih, roda, lan piranti panyiksa liyane akèh. Ndelok kabèh mau, atiné sang wali ora wedi sakcil, lan pikirane ora keganggu, nanging dhèwèké tetep ngadeg kanthi pasuryan sumringah, nampilaké kawani marang kabèh wong. Nalika gubernur ndelok sang wali, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan ora bakal ngrasakake apa-apa saka piranti panyiksa ing kéné, yèn sampeyan nyembah marang para déwa; banjur sampeyan bakal bébas saka kabèh tuduhan sing diajukaké para imam lan kabèh warga kutha kita; malah, sampeyan bakal dadi kanca kita lan kesayangan sang raja, sing bakal maringi pakurmatan agung marang sampeyan; mung nyelakake Yesus, sing dipaku ing kayu salib déning Pilatus—sing mrentah sadurungé kita—ing Yudea. Pikirna iki, Theodotus! Kowé katon wong sing wicaksana; lan wong wicaksana kuduné tumindak ing kabèh bab kanthi ati-ati lan akal. Adohna saka kabèh kabodhoan; ajak uga wong Kristen liyané supaya ninggalaké kabodhoané, lan kowé bakal dadi panguwasa sak kutha iki; Sampeyan bakal dadi imam saka dewa utama kita, Apollo, sing maringi akèh berkah marang manungsa, prédhiksi masa depan lan marasaké lara liwat kabisan medisé; yèn sampeyan ngabdi marang dewa iki, sampeyan bakal diparingi hak kanggo nunjuk imam-imam liyané kanggo ngabdi marang kabèh dewa sing isih ana. Kabeh pangangkatan ing jabatan paling wigati bakal lumantar panjenengan; panjenengan bakal dadi perantara ing ngarep para hakim; panjenengan bakal nulis layang marang kabeh bangsa atas jeneng raja babagan maneka kabutuhan rakyat; panjenengan bakal sugih banget, lan kabeh sedulur panjenengan bakal diurmati. Yen panjenengan kepengin bandha lan harta, aku bisa maringi saiki uga.

Nalika gubernur lagi ngandika, ana swara banter saka wong akeh sing nyetujoni tembungé gubernur lan ngajak Theodotus supaya nampa bandha lan pakurmatan saka gubernur. Nanging Santo Theodotus mangsuli marang Gubernur Theoteknos kaya mangkéné:

'Kaping pisan, aku nyuwun pitulungan marang Gustiku, Yesus Kristus (sing kowe sebut mung manungsa), supaya Panjenengané maringi aku sih supaya bisa mbukak kasalahanmu lan mbuktekake kasia-siaané déwa-dewamu; ing wektu sing padha, kanthi sawatara tembung, aku bakal nyritakaké marang kowe rahasia Inkarnasi Gustiku lan mujijat-mujijat sing wis Panjenengané tindakaké. O Theotekn! Kula kuduné nyarios dhumateng panjenengan bab iman lan pakaryan kula; nanging kula badhé mbukak ing ngarsan panjenengan kabéh, supados panjenengan isin, pakaryan déwa-déwa panjenengan, ingkang sanget isin ngantos boten pantes dipun wicara. Dheweke sing kowe sebut Deus[3726] lan sing kowe anggep dewa, luwih mulya tinimbang kabèh dewa liyané, nyerahaké awaké dhéwé marang napsu daging sing najis banget nganti bisa dianggep wiwitan lan pungkasan kabèh kabecikan. Pujangga Orpheus[3727] nyritakaké yèn Deus matèni bapaké dhéwé, Saturn[3728] , banjur njupuk

[3726] Zeus – dewa paling luhur ing agama Yunani kuna, dianggep minangka leluhur para dewa liyane.

ibuné dhéwé, Rhea, dadi garwané[3729] ; kanthi cara sing padha, Apollo ngotori adhine Diana ing ngarepé 3; nanging dhèwèké ora mandheg mung nganti kono; dhèwèké nindakake inses karo anaké dhéwé lan, luwih saka kuwi, njupuk adhine Juno dadi garwané; kanthi cara sing padha, Apollo ngotori adhine Diana ing ngarep mezbah ing pulo Delos. Mangkono uga, Mars[3730] kabakak hawa napsu daging marang Venus[3731] , lan Vulcan[3732] marang Minerva – sedulur lanang karo sedulur wadon dhéwé. Apa kowe ora weruh, Hegemon, sepira nggegirisi tumindak tanpa hukumé déwa-déwamu? Apa hukummu dhéwé ora ngukum kabèh sing nindakake kaluputan kaya ngono? Nanging kowe bangga karo tumindak mesumé déwa-déwamu lan ora isin nyembah para pembunuh bapak, pasangan sedulur, pezina, peleceh bocah, lan dukun sihir (kabèh pujangga wis nulis bab iki, muji tumindak keji déwa-déwamu). Nanging pakaryan lan mujijat Gusti kita Yesus Kristus iku murni lan bébas saka cacad apa waé. Kabèh nabi suci wis maringi pratandha babagan misteri Inkarnasi Gusti kita Yesus Kristus, kandha yèn ing jaman pungkasan Gusti Allah bakal rawuh marang manungsa saka swarga, bakal manggon ing antarané wong kaya manungsa, bakal nindakake pratandha lan kaajaiban sing ora bisa diucapake, nyembuhaké kabèh jinis lara lan ndadèkaké wong pantes mlebu Karajan Swarga. Lan ora mung Inkarnasi Gusti, nanging uga sangsara sukarela Panjenengané kanggo kita, pati lan panguburané, kabèh wis diramalaké luwih dhisik kanthi tliti banget déning para nabi suci mau; Saksi-saksine yaiku wong Kaldea lan para Magi sing wicaksana saka Persia, sing dipandu dening lintang, nemokake panggonan lairé lan teka marang Panjenengané karo peparing, supaya padha nyembah Panjenengané minangka Gusti. Saksi-saksi babagan kebangkitané Gusti yaiku para prajurit Romawi sing ngawal kuburané. Padha nyekseni dhéwé carané Gusti munggah saka kuburan; iki sing dilaporaké marang para imam agung . Nanging sapa sing bisa nyritakaké kabèh pakaryan éndah lan kamulyan sing ditindakake Gusti kita, Yesus Kristus, sajrone uripé ing donya? Kaping pisan, Panjenengané ngowahi banyu dadi anggur; banjur, nganggo limang roti lan loro iwak, Panjenengané maringi mangan marang limang ewu wong ing ara-ara samun; Panjenengané marasaké wong lara lan mlaku ing segara kaya ing daratan; malah alam geni padha wedi marang kakuwasané; Panjenengané maringi pandelengan marang wong sing lair wuta lan ndadékaké wong pincang bisa mlayu kanthi cepet; miturut dhawuh Panjenengané, wong mati dibangkitaké; Panjenengané mbangkitaké Lazarus sing wis patang dina mati lan mbalèkaké uripé. Kabèh mujijat sing mulya lan nggumunaké iki cetha nuduhaké marang saben wong yèn Yesus Kristus iku Gusti sejati, lan ora mung manungsa.

Nalika sang wali maringi kasaksian nganggo tembung-tembung iki babagan keilahian Gusti kita Yesus Kristus, kabèh wong kafir sing ana ing sacedhak panggonan kuwi padha bingung banget lan wiwit rame, kaya segara sing digerakké angin. Para imam padha nyabuti rambute, ngoyak sandhangane lan mecah karangane; nalika wong akèh saya rame lan nesu padha nuntut marang gubernur, kenapa ngidini wong sing ngina kuwi, sing pantes dipatèni, ngomong dawa banget, tinimbang langsung diserahkan kanggo dihukum lan disiksa?

Banjur gubernur, saya nesu, mréntahaké prajurit supaya nyopot sandhangan sang wali, nggantung dhèwèké telanjang ing wit siksa, lan nyiksa awaké nganggo piranti wesi; gubernur dhéwé munggah saka kursiné, arep nyiksa sang wali nganggo tangané dhéwé. Ing wektu kuwi, muni swara kaya prahara saka jeritan wong akèh; wong-wong padha muni, nuntut lan mréntahké para abdi dalem gubernur supaya miwiti panyiksaan; para abdi dalem nyiapaké piranti panyiksaan; nanging sang martir suci iku tetep meneng kanthi tentrem, atiné tentrem lan ora wedi. Teodotus meneng banget nganti koyo panyiksaan kuwi ora disiapaké kanggo dhèwèké.

Wong suci banjur digantung ing wit. Nalika para prajurit wiwit nyabik-nyabik awaké wong suci kanthi kejem nganggo cakar wesi, dhèwèké katon sumringah, amarga Gusti Yesus Kristus dadi pitulungané. Mangkono wong suci kasiksa suwé banget. Para peladen wis kesel lan diganti karo wong liya. Nanging sang martir tetep teguh ing pangakuan jeneng Kristus, nganti katon kaya-kaya dheweke ora nandhang sangsara ing awaké dhéwé,

---

[3727] Orpheus – salah siji tokoh wigati ing mitologi Yunani kuna. Orpheus dianggep putrané raja Thrace Eager lan Muse Calliope. Miturut tradisi mitologi, liriné ngasilaké swara éndah banget nganti kéwan galak metu saka sarangé lan ngetutaké dhèwèké. Orpheus dianggep pujangga trampil lan pangadeg puisi Yunani kuna.

[3728] Saturn – dewa bumi lan tetanen.

[3729] Juno dianggep minangka pelindung urip kulawarga.

[3730] Mars – dewa perang.

[3731] Venus utawa Aphrodite – dewi katresnan lan kaendahan.

[3732] Vulcan – dewa geni lan logam.

nanging kaya-kaya ing awaké wong liya; dheweke ngarahaké kabèh pikirane marang Gusti Yesus Kristus sing mbantu dheweke.

Sawisé sawatara wektu, gubernur Theoktinos mrentahaké supaya cuka paling kenceng sing dicampur uyah dituangaké ing tatu sang wali, banjur mrentahaké supaya iga suci sang martir dibakar nganggo lilin. Para martir kuwi kesamber geni lan krasa ambu busuk saka awaké sing kobong saka kabèh sisih, banjur wiwit ngalih pasuryané; nalika weruh kuwi, igemon langsung nyedhak lan kandha:

'Ngendi saiki kabèh tembung gagahmu, Theodotus? Aku weruh kowe kalah déning sangsara. Nanging yèn kowe ora wis ngina déwa-déwa kita lan wis nyembah marang déwa-déwa mau, mesthiné kowe ora bakal nandhang sangsara kaya ngéné.' Nanging apa aku ora wis ngelingake kowe—wong asalé andhap asor, sing nduwé warung tuak—aja nolak dhawuhe raja, sing nguwasani urip lan pati kowe?

Kanggo iki martir suci mangsuli:

'Aja kowe nyangka, Hegemon, yèn siksaanmu bisa ngalahaké aku, merga aku ngadhepake rai supaya ora ambu bau badan sing kobong. Luwih becik kowe mréntahké para abdi supaya nindakake pakaryané kanthi luwih semangat, amarga miturutku padha males-malesan. Sampeyan dhéwé sing kudu nyipta siksaan liyane sing luwih kejem kanggo aku, supaya sampeyan bisa sinau sepira gedhene kuwasa Gustiku Yesus Kristus, sing nguwatké aku ing tengah siksaan iki. Kanthi ngandel lan pracaya marang pitulungan Gustiku, aku ngremehké ora mung sampeyan, nanging uga rajamu, kaya tawanan sing paling asor.

Nalika sang wali ngendika makaten, gubernur mréntahaké prajurit supaya nyerang sang martir ing cangkem lan ngremuk rahang lan untuné. Nanging sang wali, nalika nahan pukulan mau, ngendika marang gubernur:

'Sanajan kowe motong-motong ilatku, kowe ora bakal entuk apa-apa ing upayamu, amarga Gusti Allah lan Gusti kita Yesus Kristus malah ngrungokake para abdi-abdi sing meneng.'

Sawisé sang wali wis disiksa lan dipalangi déning para prajurit suwéné wektu sing cukup, nganti kabèh abdi pamaréntah kesel, panguwasa mrentahaké supaya Theodotus diturunaké saka rak panyiksaan lan dikurung ing penjara nganti sidang panyiksaan sabanjuré.

Para prajurit nuntun Santo Theodotus ngliwati saindenging kutha menyang penjara. Kabeh awaké santo iku kebak tatu, liwat tatu-tatu kuwi Theodotus nuduhaké marang kabèh wong kamenangané nglawan sing nyiksa lan nglawan setan. Nalika iring-iringan menyang penjara, santo iku dikelilingi akèh wong, sing nganggep martir Kristus kuwi minangka tontonan sing aneh lan penasaran. Nanging sang wali ngumandhangake kuwasa Gusti kita Yesus Kristus supaya kabèh krungu, kandha:

'Delengen sepira ageng lan mulya kuwasa Kristus, Gustiku. Ing kene kowe kabeh bisa weruh yen, kanthi pangayomané, wong-wong sing nandhang sangsara kanggo asmané sing suci ora ngrasakake lara saka tatu lan panyiksa; kowe weruh yen Panjenengané nggawe daging manungsa sing ringkih dadi luwih kuwat tinimbang geni; kowe weruh yèn Panjenengané maringi kawani lan kakuatan gedhé marang wong-wong asalé andhap asor nganti padha nganggep dhawuhé raja lan pangeran iku ora ana apa-apané. Gusti kita maringi sih-rahmaté marang kabèh sing pracaya marang Panjenengané, apa andhap asor utawa luhur, budhak utawa merdéka, wong barbar utawa Yunani.

Banjur, karo nunjukaké tatu-atuné, dhèwèké kandha manèh:

'Para pracaya kudu nyawisake kurban kaya ngono marang Gusti Allah lan Gusti kita Yesus Kristus, amarga Panjenengané piyambak wis nandhang sangsara kanggo kita kabèh.'

Sawisé sang wali ngendika mangkono, dhèwèké digawa menyang penjara lan dikurung ing papan sempit lan sesak.

Nem belas dina sawisé Santo Theodotus dipenjara, gubernur mréntahaké supaya panggonan pangadilan disiapaké ing tengah kutha, ing papan sing biyasané dianakaké pagelaran. Sang martir suci digawa metu saka penjara lan diajokaké ing ngarepé pangadilan. Nalika weruh dhèwèké, gubernur kandha marang dhèwèké:

'Mendekat marang kita, Theodotus, amarga miturutku, sawise kena paukuman sing cukup sadurunge, saiki kowe wis ninggalake kabèh kesombonganmu lan owah dadi luwih becik.' Tenan, kowe tumindak bodho nggawa sangsara gedhe kanggo awakmu dhewe. Kita ora kepengin nyiksa kowe. Nanging saiki, sawise kowe ninggalaké kekerasanmu, ngakoni kakuwatan lan kedaulatan déwa-déwa kita; banjur kita bakal maringi ganjaran kaya sing wis kita omongaké sadurungé. Kita wis janji marang kowe bab ganjaran iki sadurunge, lan saiki kita janji maneh;

kowe bakal nampa ganjaran mau yen kowe nyembah dewa-dewa kita; nanging yen kowe ora nyembah dewa-dewa kita, kowe bakal langsung weruh geni sing wis disiapake kanggo kowe, piranti wesi sing landhep, lan rahang kewan galak sing siap nyabik-nyabik awakmu.

Kanggo iki, martir suci mangsuli:

'O Theotekn! Apa kowe bisa nyipta siksaan sing bisa mecah kakuatan Gustiku Yesus Kristus, sing nguwatake aku ing tengah sangsara iki? Nanging sanadyan badan kula sampun kaparingi lara sanget dening piranti siksa, kados ingkang panjenengan tingali, – ujina malih keteguhan manah kula; paringi kula sangsara anyar, lan panjenengan badhe mirsa bilih kula badhe nahan punika kanthi tabah, kados kula sampun nahan ingkang kapengker.

Banjur gubernur mrentahake supaya sang wali digantung maneh ing wit penyiksaan lan awaké dipecah-pecah nganggo piranti wesi, mbukak maneh tatu-tatu lawasé. Nalika disiksa, sang wali ngumandhang asmané Kristus kanthi swara banter. Banjur penyiksa mrentahake prajurit supaya nyopot sang wali saka wit penyiksaan lan nyeret dhèwèké ing pecahan gerabah sing padha panas abang. Sawisé kuwi, sang wali digantung manèh ing wit lan disiksa manèh nganggo piranti wesi, nganti ora ana siji papan ing awaké sing tetep utuh lan ora ana bekas: kaya-kaya dhèwèké mung siji tatu sing terus-terusan; mung ilatè sing ora cilaka, kang digunakaké kanggo muji Gusti Allah, nalika ngina para penyiksa lan para prajurit yèn padha ringkih. Amarga ora ngerti siksaan apa maneh sing bakal diwènèhaké marang sang wali, gubernur banjur ngetokaké prentah paukuman pati marang sang wali, sing isiné kaya mangkéné:

'Kita paring dhawuh supaya Theodotus, pangreksa iman Galilea, mungsuh déwa-déwa kita, mungsuh paugeran raja lan wong sing ngina aku, dipenggal sirahé nganggo pedhang; lan awaké kabakaraké, supaya wong Kristen ora bisa ngubur.'

Lan sang wali digawa metu saka kutha, menyang lapangan, kanggo dipenggal. Panjenengané ditututi déning wong akèh banget, lanang lan wadon, sing kepéngin nyekseni pati panjenengané. Sawisé tekan panggonan sing wis ditemtokaké, sang wali miwiti ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki:

'Gusti Yesus Kristus, Panyipta swarga lan bumi, sing ora ninggalake sapa waé sing precaya marang Asmamu sing suci! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amarga sampun paring kula pantes dados warga ing tlatah swarga lan dados tiyang ingkang mèlu ing Karajamu. Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amarga sampun paring pitulungan kula ngungkuli ula lan mecak sirahipun. Kula ndedonga dhumateng Panjenengan – paringna panglipur dhumateng para abdi Panjenengan ingkang setya saking sangsara ingkang ngubengi; mugi panganiayaan ingkang dipun lampahi dhumateng Gréja Panjenengan déning tiyang kafir ingkang tanpa Gusti pungkasan kaliyan seda kula. Paringna katentreman dhumateng Gréja Panjenengan lan nylametna saking fitnah mungsuh.

Sawisé piyambakipun ngrampungaké pandonga lan ngendika, 'Amin', sang wali banjur muter lan ndeleng umat Kristiani sing nangis kanggo piyambakipun. Banjur sang wali ngendika marang wong-wong mau:

'Aja nangis kanggo aku, sedulur, nanging luwih becik padha ngluhurake kakuwatan Gusti kita Yesus Kristus, sing wis mbantu aku kanthi wani ngrampungake tugasku lan ngalahake mungsuh. Bab aku, aku bakal ndedonga kanthi wani marang Gusti Allah kanggo kowe ing swarga.'

Sawisé ngendika mangkono, sang martir nyandhak sirahé sing mulya ing sangisoring pedhang lan dipenggal ing dina kapitu wulan Juni taun[3733] .

Ing wektu sing padha, para abdi dalem gubernur nggawa akèh kayu bakar menyang panggonan kuwi, mbangun panggongan geni lan nyelehake jasad martir Kristus ing kana, kanthi niyat arep kobongake miturut dhawuhe gubernur. Nanging dumadakan, kanthi pangayomaning Gusti, mumbul prahara gedhe, lan katon padhang sumunar ngubengi badan martir kaya kilat, nganti ora ana satupun prajurit sing wani nyedhaki kayu bakar lan nyulut geni.

Nalika gubernur krungu bab iki, dhèwèké mènèhi dhawuh marang para prajurit supaya ora lunga saka panggonan kuwi lan ngreksa awak martir, supaya wong Kristen ora nggawa. Miturut dhawuh gubernur, para

[3733] Pati St. Theodotus Sang Martir kelakon ing taun 303 utawa 304 – pangeling-eling sang martir suci uga dirayakake tanggal 7 Juni, dina sedaé. Nanging, uripé diperingati tanggal 18 Mei amarga pangorbanané raket gandhèngané karo pangorbanané Pitu Perawan Suci, sing diperingati ing dina iku.

prajurit nggawe pangayoman saka ranting wit willow lan alang-alang banjur lungguh ing njero kanggo ngreksa awak martir saka wong Kristen.

Ing wektu sing padha, kanthi pangayomaning Gusti, kebeneran imam Fronton, sing nganggo cincin martir Theodotus ing drijine, lagi liwat ing panggonan kuwi. Dheweke lagi lelungan saka desane menyang desa jejere lan ora ngerti apa-apa bab apa sing wis kelakon marang Santo Theodotus. Fronton nggawa ing keledhine anggur sing enak banget, sing wis disiyapake sawetara wektu kepungkur; Fronton arep adol anggur iki ing kutha, amarga dhèwèké duwé kebon anggur lan nyukupi kabutuhan dhèwèké lan keluargané saka asilé. Nalika Fronton nyedhak panggonan tenda para prajurit lan panggonan awak martir iku, keledai mau kesandhung lan tiba ing lemah. Ndelok kahanan kuwi, para prajurit padha nulungi Fronton lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe arep menyang ngendi, pelancong? Wengi wis teka. Luwih becik kowe nginep karo kita, apamaneh ana panggonan panggembalaan ternak ing kene.'

Imam mau sarujuk nginep bareng karo wong-wong mau lan mlaku menyang tendha (kudu dicathet yèn awak martir mau ditutupi ranting lan jerami). Api wis dinyalakaké ing sacedhaké tendha lan panganan wis disiapaké. Para prajurit ngajak Fronton mangan bareng. Fronton njupuk wadhah saka wong-wong mau, diisi anggur, banjur diparingake marang para prajurit supaya padha ngombe. Sawise nyicipi anggur mau, para prajurit padha muji, amarga pancen enak banget. Banjur para prajurit takon marang Fronton:

'Wine iki wis suwé pira?'

Fronton mangsuli:

'Wis diwènèhaké umuré limang taun saiki.'

Para prajurit ngombe anggur kuwi, tanpa ngerti yèn tamuné wong Kristen lan malah imam; sajroning dhahar, para prajurit ngobrol karo Fronton babagan apa sing kelakon ing sawetara dina kepungkur; padha nyritakaké marang dhèwèké carané pitung dara wadon tenggelam amarga ora gelem ngumbah arca-arca, carané juru losmen Theodotus njupuk mayité saka tlaga ing wayah wengi lan maringi panguburan sing pantes, carané panguwasa kutha nggoleki dhèwèké amarga kuwi, carané dhèwèké dhéwé muncul ing ngarep pangadilan lan nyerahké awaké kanggo disiksa, carané dhèwèké kanthi gagah berani nahan kuwi, lan carané, kaya-kaya awake wesi. Banjur padha kandha:

'Ing kéné ana badané sing wis dipenggal sirahé, sing kita jaga miturut dhawuh gubernur.'

Krungu tembung-tembung mau, sang pandhita matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis maringi kaluhuran kanggo ngerti sangsara lan pati martir suci Theodotus. Banjur sang pandhita wiwit mikirake carane njupuk badan mulya martir Kristus saka kono. Dheweke ngisi wadhah nganti kebak, banjur diwènèhaké marang para prajurit lan kandha yèn padha bisa ngombe anggur sak karepé. Nalika para prajurit wis mabuk nganti ora sadar lan padha turu, Fronton nyedhaki badan suci martir Kristus, mbukak lan miwiti nyium kanthi luh; banjur, nyopot cincin saka drijine dhewe, dipasang ing driji martir, kandha:

'Wahai martir suci Kristus, Teodotus! Panjenengan pancen sampurna wis nepati panyuwun kula.'

Banjur Fronton ngiket kanthi kenceng awak lan sirah martir sing mulya ing keledhine, banjur ngutus keledhine bali piyambak menyang desane. Lan keledhine mlaku menyang desa Fronton, nggawa awak martir sing mulya; Bab Fronton, dhèwèké manèh nyebar ranting-ranting wit lan jerami ing panggonan awak martir kuwi tau ana, banjur mlebu tendha lan turu.

Esuké, Fronton tangi esuk banget lan wiwit, kaya-kaya, nangisi ilangé keledai, kandha:

'Kewananku wis mlayu saka kene: apa ana wong sing nyolong?'

Para prajurit padha nresnani Fronton, amarga ora nyadari yèn jasad suci martir kuwi wis digawa adoh saka kana, merga padha weruh yèn ranting lan jerami isih ana ing panggonané. Sawisé ninggalaké sawetara anggur marang wong-wong mau, sang imam ninggalaké tenda, kaya arep nggoleki keledaié, nanging ora bali manèh, amarga dhèwèké wis mulih menyang désa dhéwé.

Nanging keledai kuwi, kanthi pangayomaning Gusti, tekan panggonan sing persis nalika Santo Theodotus tau rembugan karo Fronton lan muji panggonan iki ayu banget lan pantes kanggo panggenahan relik sang santo; Ing panggonan iki uga sang martir Kristus wis maringi pitutur marang Fronton supaya mbangun gréja lan janji bakal ngirim relik sang martir menyang kana. Sawisé tekan panggonan iki, keledai mandheg lan ora gelem maju nganti tuwané, Fronton, teka lan njupuk relik sing kinurmatan saka keledai mau. Banjur Fronton ngundang wong

Kristen menyang panggonan iki lan ngubur relik suci martir mau kanthi pakurmatan; sawisé kuwi, dhèwèké mbangun gréja ing kéné kanthi jeneng martir suci Theodotus, kanggo kamulyané Kristus, Gusti kita.

Kabèh iki wis tak cathet déning aku, Nilus sing andhap asor (kandhane panulis riwayat sang martir suci Theodotus); lan aku nulis iki kanggo kabèh sedulurku sing tak tresnani ing Kristus kanthi tliti lan semangat, amarga aku ngerti crita urip sang martir suci lan tau dipenjara bareng karo dhèwèké. Sampeyan uga maca iki kanthi iman lan katresnan, supaya sampeyan bisa melu ing nasib sing padha ing Kerajaan Swarga karo martir suci Theodotus lan kabeh para wali sing wis ngupaya kanggo kasucian, lan supaya sampeyan bisa bungah ing swarga ing Kristus Yesus Gusti kita, marang Panjenengané kaparingana kamulyan, pangurmatan lan ibadah, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Sampeyan wis makarya kanthi becik ing sangsara bebarengan karo para martir kanca, Theodotus, lan nampa mahkota kamulyan, bebarengan karo para dara suci sing nandhang sangsara. Mula, ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabèh.

Kematiran para martir suci Petrus, Dionysius, Andreas, Saul, Christina, Heraclius, Paulinus lan Venedimus.

Diperangeti tanggal 18 Mei

Nalika panganiayaan marang wong Kristen diwiwiti déning wong-wong pagan, para prajurit setya Kristus iki nyawisaké nyawané kanggo Gusti, nganti donya kabèh kacep karo getih para martir. Ing wektu kuwi, wong Kristen Petrus, sawijining priya enom sing ganteng, kuwat rohani lan jasmani, ditangkep déning wong pagan; dhèwèké digawa menyang Lampsacus, sawijining kutha ing Hellespont. Nalika Petrus digawa ngadhep panguwasa Optiminus kanggo dipriksa, panguwasa kuwi takon marang dhèwèké:

'Apa kowe wong Kristen?'

'Inggih, kula Kristen,' wangsulane Petrus. Gubernur kandha:

'Ing ngarepmu ana prentah saka raja-raja kita sing ora bisa dikalahake; mula kurbanna marang dewi agung Venus.'

Wong nom-noman mau mangsuli:

Aku gumun marang kowe, Hegemon, kok wani nyoba ngyakinke aku supaya nyembah marang wanita murahan lan nakal sing wis ngidini awake dhewe nindakake tumindak keji sing nganti isin diomongake. Apa kowe saiki ora nganiaya lan ngukum miturut hukum wong-wong sing ngidini awake dhewe nindakake tumindak kaya sing kowe tuduhake marang dewi Venusmu? Nanging yèn kowé nganggep déwatawanitamu iku pelacur, kepriyé aku bisa nyembah lan mènèhi kurban marang pelacur hina? Ora, aku kudu nyembah Gusti Allah sing urip lan sejati, Sang Raja kabèh jaman, Kristus Tuhanku; mung marang Panjenengané pantes mènèhi kurban pandonga, pujian, lan pangabdian.

Krungu tembung-tembung kuwi, gubernur mrentahake para prajurit supaya ngiket pemuda mau ing roda lan nyiksa awaké nganggo piranti kayu lan wesi, nganti balungé remuk. Nanging abdi Gusti, Petrus, saya parah sangsara kang ditampa, saya kiyat lan ajeg pangarep-arepé marang pitulungané Gusti Yesus Kristus, nganti ngenyek kabodhoané panguwasa. Banjur Petrus ngangkat pandangé menyang swarga lan miwiti ndedonga kaya mangkéné:

'Aku matur nuwun marang Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga wis maringi aku kekuwatan lan keteguhan ing tengahing sangsara iki; paringana supaya aku kanthi wani bisa nglengkapi perjuanganku lan ngalahake mungsuh sing jahat.'

Nalika sang gubernur nyadari yèn siksa ora bisa mecah semangat pemuda Petrus sing gagah, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya sirahé dipotong nganggo pedhang.

Ing wektu sing padha, Dionysius, sing uga ngakoni iman Kristen, ditangkep lan dipenjara. Nalika gubernur lagi nyiapake budhal saka Lampsacus menyang Troas – sawijining kutha sing dumunung cedhak wilayah Hellespont – loro prajurit Kristen saka Mesopotamia[3734] , sing jenenge

Andreas lan Paulus; bebarengan karo wong-wong mau uga digawa wong Kristen jenenge Nikomakhos, sing njerit banter lan ora mandheg-mandheg:

'Aku wong Kristen!'

Gubernur, sawisé weruh Nicomachus ngakoni yèn dhèwèké Kristen ing ngarep kabèh wong, takon marang Andrew lan Paul:

'Lan apa sing arep kowe omongake?'

Padha mangsuli:

'Kita uga Kristen.'

Banjur gubernur kandha marang Nicomachus:

'Tawaran kurban marang para dewa manut dhawuhe raja.'

Nicomachus mangsuli:

'Apa kowe ora ngerti yèn wong Kristen ora ngorbanaké kurban marang setan?'

Lan langsung gubernur mréntahaké prajurit supaya nyopot sandhangané Nicomachus, nggantung dhèwèké ing wit siksa lan mecah awaké nganggo piranti wesi.

Nalika Nicomachus wis meh tekan pungkasan lan mung sithik maneh sing kudu ditahan sadurunge nampa mahkota martir (sing kaya wis ana ing tangane), dheweke kanthi ora disangka nyopot mahkota mulya iku saka awake dhewe. Ninggalaké pangakuan sing teguh, dheweke mbantah Kristus lan njerit supaya kabèh krungu:

'Aku ora tau dadi wong Kristen! Aku sarujuk nyembah marang para dewa.'

Lan langsung para prajurit mandheg nyiksa dheweke lan nurunake saka wit penyiksaan.

Nalika murtad sengsara iki wis nyembah arca-arca lan nyembah marang kuwi, sawijining setan nyerang dhèwèké lan nggebuk dhèwèké kanthi kasar nganti tiba ing lemah, nganti Nicomachus wiwit ngamuk kaya wong edan, nguntir ilaté lan ngetokaké getih saka cangkemé nganti dhèwèké ambegan pungkasan sing sengsara.

Nalika kabèh mau kedadéyan, ana cah wadon umur namolas taun sing jenengé Christina, sing lagi ngadeg ing antarané wong akèh, mbalèk marang Nicomachus sing kesurupan lan kandha marang dhèwèké:

'Wah, manungsa sengsara lan sing kena paukuman! Amarga sak jam wae, kowe saiki wis nggawa sangsara langgeng lan ora bisa diucapake marang awakmu dhéwé.'

Krungu kuwi, gubernur mrentah supaya bocah wadon iku dicekel lan digawa menyang pangadilan; banjur dhèwèké takon marang bocah wadon iku:

'Kowe Kristen?'

Puteri iku mangsuli:

'Inggih, kula Kristen, lan saiki kula nangis lan sedhih amarga karusakaning wong sengsara kuwi, sing ora kersa nahan sangsara sakedhap supados saged angsal tentrem langgeng kanggé dhèwèké.'

Gubernur kandha marang dheweke:

'Dheweke saiki wis nemu tentrem, amarga wis ngorbanake kurban marang para dewa; nanging supaya kowe wong Kristen ora ngina dheweke, dewi agung kita Diana lan Venus kersa njupuk dheweke saka kene. Nanging aku uga pengin kowe ngorbanake kurban marang para dewi iki, yen kowe ora pengin diina lan dibakar ing tiang gantungan.'

Wong suci mau mangsuli:

'Gusti Allahku luwih penting tinimbang kowe, mula aku ora wedi ancamanmu. Aku nyandhak kapitadosanku marang Gusti Allahku, lan aku pracaya Panjenengané bakal ngreksa aku lan maringi kasabaran ing kabèh bab.'

Banjur gubernur mrentahake supaya dheweke diserahake marang loro pemuda sing rusak budi, supaya padha ngotori lan ngremehake dheweke. Bab Andhreas lan Paulus, dheweke mrentahake supaya dipenjara ing sel sing padha karo sing nahan Dionysius.

[3734] Mesopotamia – sawijining wewengkon watu lan wedhi sing dumunung ing antarané kali Tigris lan Efrat, nglebar saka Armenia ing lor nganti Teluk Persia ing kidul.

Ing wektu sing padha, loro priya enom sing ora isin-isin, sawisé nyekel cah wadon sing suci lan suci iku, banjur nggawa dheweke menyang omahé, arep ngotori dheweke; nanging sakwise digawa mlebu omahé, napsu dagingé langsung sirna, lan padha ora bisa ngotori dheweke nganti tengah wengi. Ing wengi iku uga, ana priya enom sing sumunar muncul ing sacedhake Christina, nganti padhange sumebar ing saindenging omah. Para pemuda mau tiba ing lemah kaya mati amarga wedi; nalika padha waras, padha nyuwun ing sikilé Santa Kristina, nyuwun supaya piyambakipun ndedonga marang Gustiné kanggo wong-wong mau, supaya ora kena paukuman saka Gusti. Nanging piyambakipun ngangkat para pemuda mau saka lemah lan kandha marang wong-wong mau:

'Aja wedi; ngertia iki: priya sing kowe deleng iku malaikat suci, dikirim marang aku déning Kristus, Gustiku, kanggo njaga kasucianku, tansah siap mateni sapa waé sing nyentuh aku.'

Mangkono dara suci Christina tetep resik, dilindhungi dening Gusti Allah piyambak.

Esuké, warga kutha kuwi, sing diprovokasi déning para imam pagan, padha teka marang gubernur lan nuntut supaya dhèwèké nyerahaké wong Kristen sing ana ing panjara marang wong-wong mau. Gubernur ngetokaké Dionysius, Andreas, lan Paulus saka panjara lan kandha marang wong-wong mau:

'Kowe kudu ngorbanake kurban marang dewi agung Diana.'

Nanging para wali mangsuli:

'Kita ora ngerti Diana utawa setan liya sing kok sembah; kita mung ngerti lan nyembah Gusti Allah kita, Sang Kristus.'

Wong-wong mau, sawisé krungu wangsulan saka para martir, manèh padha njaluk kanthi swara banter supaya gubernur nyerahaké wong Kristen sing ngina dewa-dewa mau. Nanging gubernur mrentah supaya para martir dipukul cambuk, banjur mrentah supaya diserahaké marang wong-wong mau.

Banjur wong-wong mau, sawise ngiket tali ing sikil para wali, narik dheweke metu saka kutha kanthi sorak-sorai banter, arep ngelempari watu marang dheweke ing kana.

Nalika para martir suci lagi diwènèhi watu, Santa Kristina, sawisé krungu kabar iki, langsung kesusu menyang panggonan lan, kanthi nangis nyemplung ing awak para santo sing lagi diwènèhi watu, kandha:

'Aku kepéngin mati bareng kowe ing donya iki, supaya aku bisa urip bareng kowe ing swarga!'

Ing wektu sing padha, kabar teka marang gubernur yèn sawijining cah wadon Kristen, sing wis diserahaké marang loro priya enom kanggo diperkosa, wis diselametké saka cengkramané déning sawijining priya enom sing sumunar; sawisé mlayu saka omahé para priya mau, dhèwèké teka ing panggonan para Kristen sing lagi dilempari watu lan nyemplung ing awaké para wali. Nalika sang gubernur krungu bab iki, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya bocah wadon Kristen kuwi dipatèni kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang.

Mangkono, kabèh martir suci sing kasebut mau, sing perang nglawan setan, donya, lan panguwasa Opitiminus, diparingi kamenangan nglawan mungsuh-mungsuhé lumantar pitulungané Kristus, Gusti kita; Petrus dipatèni sawisé nandhang manéka panyiksa, Dionysius, Andreas lan Paulus dipatèni nganggo watu, déné dara suci Kristina dipenggal sirah nganggo pedhang. Kabèh mau kelakon ing kutha Lampsacus, nalika pamaréntahan Raja Decius[3735] .

Para martir suci Heraclius, Pavlin lan Venedimus iku warga kutha Athena. Padha nginjili jeneng Kristus ing Athena kanthi wani banget lan ngajak kabèh wong sing ora pracaya supaya ninggalaké penyembahan berhala sing sia-sia lan dibaptis ing jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci. Amarga dakwahé, padha ditangkep lan digawa ngadhepi gubernur Athena kanggo dipriksa. Nalika interogasi, padha ngakoni Gusti Allah sejati, Pangripta kabèh tumitahan, lan nyebut arca-arca kuwi watu lan kayu bodho, gawean tangan manungsa. Amarga ngakoni jeneng Kristus, para martir suci iki diwènèhi manéka panyiksaan lan pungkasane, bebarengan karo murid-muridé, dibuwang menyang pawon geni, ing kono padha nyerah nyawane[3736] . Amarga kabungahané, padha nampa mahkota kang langgeng saka Kristus Gusti kita, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

[3735] Decius mrentah saka taun 249 nganti 251.

[3736] Taun seda para martir suci – Heraclius, Paulinus, lan Venedimus – ora dingerteni. Kamungkinan kedadeyan ing abad kaping 4 utawa kaping 5.

Penderitaan Para Martir Suci Simeon, Isaac, lan Vakhtiis.

Dipeperingati tanggal 18 Mei

Para martir suci Kristus, Simeon, Isaac lan Vachtisi, asalé saka Persia lan nandhang sangsara nalika pamaréntahan raja jahat Sapor[3737] . Amarga padha Kristen, para penyembah berhala nyekel lan meksa supaya padha mbalèkaké iman marang Kristus lan nyembah srengéngé lan geni[3738] , nanging padha mangsuli:

'Kita ora bakal nyelakake Sang Pencipta kabèh, lan ora bakal nyembah srengéngé utawa geni.'

Banjur para penyiksa ngiket tangan lan sikilé lan nggebuk kanthi kejem, sadurungé dibuwang menyang penjara, ing kono padha ora diparingi panganan sajrone pitung dina. Sawisé kuwi, padha digawa metu saka penjara lan disiksa kanthi manéka cara; pungkasané, sirahé sing mulya dipotong nganggo pedhang. Mangkono para martir suci nemoni pungkasané.

Juni

1 Juni

19 Mei (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Mulya Kornelius saka Komel, Pangripta Mucjizat saka Vologda, sing séda ing taun 1537 ing Biara Komel sing wis diadegaké (5 versts saka kutha Gryazovets), ing ngendi relik suci panjenengané saiki disimpen.

Martiiré imam-martir suci Patrick lan telung presbiter sing bareng karo dhèwèké: Akakios, Menander lan Polienus

Dirilisaké tanggal 19 Mei

Katedral Santo Patrik dumunung ing kutha Prusa ing Bithynia[3739] . Sawijining dina piyambakipun miwiti kanthi terang-terangan ngecam kalepatan para pagan lan nginjilake iman Kristus; panginjilane ngowahi akèh wong pagan dadi pracaya marang Kristus; amarga iku, dhèwèké dicekel déning wong pagan bebarengan karo telung presbiter – Akakios, Menander, lan Polyienos – lan digawa ngadhep panguwasa Bithynia, Julius, sawijining abdi sing setya marang arca-arca, kanggo dipriksa. Sing pungkasan, nalika semana budhal menyang mata air panas[3740] , dhèwèké mènèhi dhawuh supaya uskup Kristen lan para presbiteré, sing diiket nganggo ranté wesi, digawa mlaku ing mburiné. Sawisé tekan ing mata air mau lan adus ing kono, Julius ngaturaké kurban marang déwa najis Asclepius[3741] lan marang déwi asor Sotiria[3742] . Banjur, sawisé lungguh ing pangadilan lan ngundang Santo Patrick lan para presbiteré, Julius kandha marang dhèwèké:

"Wah, kowe wong edan, sing nyebut Kristus lan pracaya marang dongeng kosong! Delengen sepira agungé kuwasa para déwa kita. Delengen sepira gedhéné daya penyembuhan sing wis diparingaké marang mata

---

[3737] Sapor II Agung mrentah ing Persia saka taun 310 nganti 381. Dhèwèké kondhang amarga perang sing sukses nglawan wong Romawi; dhèwèké uga dadi panganiaya sing kejem marang wong Kristen.

[3738] Wong Persia ngajeni Mithra, utawa srengenge, minangka dewa paling luhur. Padha uga nyembah geni.

[3739] Wilayah Asia Cilik.

[3740] Igemon Julius lelungan menyang mata air panas kanggo tujuan pengobatan. Mata air iki pancen duwé sipat penyembuhan, amarga ana macem-macem zat mineral ing banyuné. Akeh mata air kaya ngono sing wis dikenal ing jaman kuna ing Italia, ing pulo Sisilia.

[3741] Asclepius utawa Aesculapius – dewa Greko-Romawi sing dianggep pelindung seni medis.

[3742] Sotiria, saka basa Yunani sing artiné 'penyelamat', iku istilah umum kanggo dewi-dewi sing, miturut wong pagan, marasaké lara. Asma iki biasané diparingaké marang dewi Athena utawa Aphrodite.

air iki kanggo kapentingan kita. Lan sing paling utama, sadhar sepira agungé kuwasa lan sepira gedhéné welas asihé Rama kita Asclepius! Yen kowe kepéngin é lolos saka belenggu lan panyiksaan lan urip tentrem ing tanah airmu, mula sujud, sembah dhèwèké kanthi pangajab andhap asor, lan kurbanaké dhèwèké.

Kanggo iki, Santo Patricius mangsuli:

'Oh, sepira akèh ala sing wis kowe ucapaké ing pidatomu sing cekak, Hegemon!

Banjur gubernur kuwi kandha marang dheweke kanthi nesu:

'Apa sing salah tak ucapake? Ing endi kowe bisa nuduh aku, wong sengsara! Kowe dhewe kudu ngakoni apa sing wis cetha, tanpa tipu daya utawa licik: apa kowe ora weruh kanthi mripatmu dhewe penyembuhan sing diparingake dening mata air panas liwat kakuwatan dewa-dewa kita sing maha kuwasa?'

Saint Patricius mangsuli:

'Hegemon ingkang kinurmatan! Menawi panjenengan kersa mangertos ingkang saestu babagan asal-usul, aliran, lan daya marasake saking umah-umah panas menika, kula badhe nyariosaken sedaya, kanthi sarat panjenengan kersa mirengaken kula kanthi andhap asor.'

Marang iki sang gubernur mangsuli:

'Sanadyan aku ora ngarep-arep krungu apa-apa saka kowe kajaba dongeng kang kebak karangan, omonga wae; ayo tak rungokake apa sing arep kowe kandhakake.'

Wong suci mangsuli:

'Iki dudu fiksi, nanging kabeneran sing arep tak critakaké marang panjenengan.'

Gubernur kandha:

'Sumber daya liya kanggo banyu anget sing bisa kowe tunjukake, kejaba saka kuwasa dewa-dewa kita?'

Wong suci mangsuli:

Aku iki wong Kristen, lan sapa waé sing ngakoni iman suci Kristen iki lan nyembah marang Gusti Allah sejati siji, bisa liwat akal budiné mangertèni misteri-misteri Allah; mula, sanadyan aku iki wong dosa, kanthi ngakoni yèn aku iki abdi Kristus, aku ngerti lan bisa nyritakaké kabeneran bab banyu-banyu iki.

Gubernur kandha:

'Mesthi kowe ora wani lan sembrono nganti nganggep awakmu luwih wicaksana tinimbang para filsuf kita?'

Wong suci mangsuli:

– 'Kabijaksanaan donya iki iku kabodhoan ing ngarsané Gusti, kaya sing katulis: "Panjenengané nangkep wong wicaksana ing kelicikane"' (1 Kor. 3:19). Kristus Gusti kita, nalika ngluhuraké Rama, ngandika: *'Aku muji Kowe, Bapa, Gusti langit lan bumi, amarga Kowe wis ndhelikake bab-bab iki saka wong-wong pinter lan wicaksana, lan mbukakake marang bocah-bocah cilik'* (Lukas 10:21). Lan Rasul kandha manawa padha ora mangertos kabeneran: *'Amarga yèn padha wis mangertos, mesthi ora bakal nyalibake Gusti kamulyan'* (1 Kor. 2:8).

Gubernur kandha marang sang wali:

'Apa sing panjenengan kandhakake angel dingerteni. Luwih becik panjenengan nerangake, kanthi daya lan pangaturan apa banyu anget lan nyagekake iki mili? Miturut aku, iki amarga pangayoman para dewa kita, sing kepengin nulungi manungsa kanthi cara iki.'

Minangka wangsulan, Santo Patricius, wali Kristus, ngendika marang panguwasa:

– Sadurunge aku miwiti ngomong, aku nyuwun marang Panjenengan, Gubernur, supaya pageré dicopot[3743] supaya saben uwong bisa krungu tembungku.

Miturut dhawuhe gubernur, pager iku dibukak lan wong-wong padha ngisi sakabehe papan ing sacedhake. Banjur sang wali wiwit ngandika kanthi banter kaya mangkene:

– Gusti Allah kang Maha Kuwasa lan langgeng, kang minangka Pencipta umat manungsa, nyipta geni lan banyu saka ora ana apa-apa lumantar Putrané kang tunggal. Saka geni, lumantar Sabdané, Panjenengané nyipta cahya, srengéngé lan benda-benda langit liyané, lan maringi dhawuh supaya padha sumunar ing awan lan ing wengi: kakuwatané kang Maha Kuwasa ngrembaka nganti tekan panggonan kang dipun kersakaké. Saka banyu

[3743] Biasane, panggonan ing ngendi hegemon lungguh lan nganakake sidang marang wong Kristen dipager, amarga ing umume kasus sidang wong Kristen dianakake ing panggonan mbukak.

Panjenengané mbentuk langit kang kiyat, lan ing ndhuwur banyu mau Panjenengané netepake bumi. Kanthi pangayomaning Panjenengané sing maha weruh, Panjenengané nyiyapaké ing swarga lan ing bumi kabèh kang perlu kanggo gesangé manungsa, kang uga Panjenengané cipta. Nanging amarga wis nyana yèn manungsa sing wis diciptakaké bakal ngrangsang murkané, Panjenengané, Sang Pencipta, lan amarga wis ninggalaké ibadah marang Gusti sing sejati, padha bakal nggawé arca-arca sing ora urip lan nyembah marang kuwi – mulané Panjenengané nyawisaké loro panggonan sing bakal dituju manungsa sawisé urip ing donya. Panggonan kapisan kang dipunwarnai dening Panjenengané kanthi cahya langgeng lan kapenuhan berkah kang akèh lan ora bisa diucapaké; panggonan liyané kapenuhan pepeteng kang ora bisa tembus, geni kang ora bisa padam, lan sangsara langgeng; wong-wong sing kanthi netepi dhawuhe maremake Panjenengané bakal dipindhah menyang panggonan padhang; déné wong-wong sing liwat urip ala nyurung murkane Sang Panyipta lan mulané nggawa paukuman marang awaké dhéwé bakal dibuwang menyang panggonan pepeteng. Mangkono, wong-wong sing manggon ing panggonan padhang bakal urip langgeng ing kabungahan sing ora kendhat lan tanpa wates, dene wong-wong ing panggonan pepeteng bakal disiksa tanpa kendhat sajrone jaman-jaman sing tanpa wates. Sawise misahake geni saka banyu lan padhang saka pepeteng, Sang Pencipta mbentuk saben-saben mau sacara kapisah lan maringi saben-saben mau panggonan sing pantes. Api lan banyu kapanggih ing ndhuwur langit lan ing sangisore bumi; banyu sing katon ing bumi, sing dikumpulake ing panggonane, diarani segara (Kejadian 1:10), dene sing ana ing sangisore bumi diarani jurang; Saka jurang iki, kanggo kapentingan manungsa sing manggon ing bumi lan, pancen, kanggo kapentingan kabèh makhluk urip, banyu dikirim munggah liwat jero bumi, kaya-kaya liwat pipa banyu; metu ing lumahing bumi, banyu mau mbentuk mata air, sumur, utawa kali. Banyu-banyu sing nalika mili ing sangisore lemah lumantar cedhak geni banjur metu ing lumahé dadi anget, déné sing mili adoh saka geni metu ing lumahé dadi adhem. Mulane banyu-banyu iki anget, amarga ing jalane padha cedhak karo geni ing sangisore lemah; dene ing panggonan liya ana banyu sing banget adhem, nganti mbeku dadi es, amarga panggonane adoh saka geni. Mangkono, geni ing sangisore lemah iku dimaksudaké kanggo panyiksa jiwa-jiwa ala; déné banyu ing alam ngandhap, sawisé dadi és, dijenengi Tartarus[3744] , ing ngendi déwa-déwamu lan wong-wong sing nyembah marang déwa mau bakal nandhang sangsara tanpa wates, kaya sing dinyanyèkaké salah siji pujangga panjenengan, kandha: 'Wates (paling adoh) antarane bumi lan segara ora liya mung wates paling njaba, ing ngendi Iapetus lan Saturnus[3745] (iku jeneng déwa-déwa panjenengan) ora ngrasakaké padhange srengéngé kang sumunar utawa angin seger kang adhem'; kanthi tembung liya: déwa-déwamu, manggon ing pepeteng lan ing Tartarus, ora padhang lan ora anget déning cahyaning srengéngé, déné sing manggon ing geni ora adhem déning angin. – Tartarus, sing dumunung ing ngandhap bumi, luwih jero tinimbang kabèh jurang liyané kaya déné langit luwih dhuwur tinimbang kabèh pucuking bumi. Lan yèn ana geni sing wis disiapaké ing ngandhap bumi kanggo wong-wong sing ala iku kabukten déning mata air sing nggodhok sing, ing Sisilia[3746] , metu saka ngandhap bumi[3747] .

Sawisé krungu tembung-tembung sang suci mau, gubernur padha takon marang dhèwèké:

'Dadi, Kristusmu iku Pangripta kabèh sing wis kok omongaké.'

Santo Patricius mangsuli:

'Satemene, Kristus, lan ora ana liyane, iku Pangripta kabeh pepadhang; amarga katulis: *"Kabeh pepadhang digawe lumantar Panjenengané, lan tanpa Panjenengané ora ana siji pepadhang sing wis digawe"* (Yohanes 1:3). Lan maneh: *'Amarga kabèh déwa bangsa iku ora ana apa-apane, nanging Gusti sing nggawe langit'* (1 Tawarikh 16:26).

Gubernur banjur takon maneh marang sang wali:

[3744] Nalika mbahas Tartarus, Santo Patricius nyoba mangerteni wong-wong pagan ing sakupenge lan nerangake pandangané dhéwé babagan Tartarus marang wong-wong mau. – Miturut mitologi Yunani kuna, Tartarus iku jurang peteng sing adoh banget saka lumahing bumi kaya langit adoh saka bumi. Miturut wong Yunani, Tartarus dikelilingi telung lapisan pepeteng lan tembok wesi; panggonan iku dadi papan panjara kanggo para dewa sing tiba.

[3745] Iapetus iku salah siji saka para Titan – anaké Uranus (langit) lan Gaia (bumi). Miturut mitologi Yunani, Iapetus (bareng karo Cronus) mbrontak marang dewa paling luhur, Zeus, mula dhèwèké banjur dipenjara déning Zeus ing Tartarus. – Saturnus – dewa Romawi kuna sing dianggep pelindung bumi lan tetanen. Miturut mitologi Yunani, Saturnus, kaya Iapetus, dibuwang saka swarga dening Zeus lan dipenjara ing Tartarus sawatara wektu.

[3746] Sicily iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah lan saiki dadi péranganing Karajan Italia.

[3747] Pulo Sisilia, amarga ana akèh retakan lan cekungan ing pagunungan watu gamping sing nutupi pulo kasebut, nduwèni akèh mata air panas.

'Apa kowe nyebut Kristus Pangripta langit?'

Wong suci mangsuli:

Aku nyebut Kristus Pangripta kabèh pepadhang, amarga ana tulisan: *'Nalika aku ndeleng langit Panjenengan—karya driji Panjenengan—ing rembulan lan lintang-lintang, kang wis Panjenengan pasang'* (Mazmur 8:4).

Gubernur kandha:

'Lan yen aku nyemplungake kowe menyang banyu mendidih iki, kang Penciptane kowe sebut Kristus tinimbang dewa-dewa kita, apa Kristus bakal nylametake kowe saka geni banyu kuwi?'

Wong suci mangsuli:

Aku ngerti kakuwatan Kristusku; aku ngerti yèn Panjenengané bisa njaga aku slamet lan ora cilaka saka banyu iki, yèn Panjenengané kersa: amarga aku dhéwé kepéngin, lumantar banyu iku, dibébasaké saka urip donya sing sementara iki, supaya aku bisa urip langgeng karo Kristus; nanging, aja kersaning kawruhku nanging kersaning Gusti sing suci sing kelakon marang aku, tanpa iku ora ana siji rambute manungsa sing tiba saka sirah, tanpa iku ora ana siji manuk sing kapethuk ing jaring. Nanging kabèh sing saiki ngrungokaké tembungku, padha mangertèni yèn wong-wong sing bebarengan karo kowé nyembah watu sing ora urip minangka déwa bakal ngadhepi sangsara langgeng ing geni neraka sing ora bisa padam lan ing jeroné Tartarus.

Nalika krungu iki, gubernur banjur nesu banget lan langsung mrentah supaya wong suci mau, sing wis ditelanjangi, dibuwang menyang panggonan mata air sing banyune nggodhok. Nalika dibuwang, wong suci mau njerit marang Gusti Allah, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, tulung aku, abdi Panjenengan!'

Nalika sang wali dibuwang menyang banyu, tetesan banyu sing nyembur saka mata banyu kuwi panas kaya percikan geni lan nalika nyentuh wong-wong sing padha ngadeg ing sacedhaké, nyebabaké kobongan parah. Nanging Sang Wali Patricius tetep ora cilaka ing banyu kuwi, kaya-kaya ana ing panggonan sing adhem, lan kanthi kabungahan muji Kristus Gusti.

Ndeleng kahanan iki, para penyiksa tambah nesu. Gubernur mréntahaké prajurit supaya narik sang wali saka banyu lan motong sirahé nganggo kapak, bebarengan karo telung presbiter.

Nalika nyiapake dipenggal, martir lan pengakuan iman Kristus iki ngangkat tangane menyang swarga lan kandha:

'Ya Gusti Allah, Sang Raja lan Sang Panjenenganing sedaya, ingkang nyekel ing kakuwasan Panjenengan sedaya dumadi ingkang katingal lan ingkang boten katingal, ingkang mirengaken paningal Panjenengan dhumateng sedaya ingkang saestu nyuwun dhumateng Panjenengan, ingkang sampun nyipta ugi banyu punika kanggé kaslametan tiyang ingkang sholeh lan paukuman kanggé tiyang ingkang jahat! Kiyatnaa dhumateng kawula sapunika, nalika kawula seda kanthi nyekseni pangakening iman Panjenengan!'

Sawisé ngrampungaké pandonga, sang wali nyungkuraké sirahé sing suci supaya dipenggal lan séda dadi martir. Telung presbiter suci—Akakios, Menander, lan Polyen—uga dipenggal bareng karo dhèwèké, lan kabèh padha ngadhep Kristus Allah ing kamulyané para wali. Ananging, Santo Patricius dipatèni bebarengan karo para peladené ing tanggal sangang welas Mei[3748] , lan nampa mahkota kamenangan saka Kristus Yesus, Gusti kita. Dhumateng Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Minangka wong kang sumunar amarga kabecikan imam, lan dihias dening getih kasyahidan, kang ngadeg ing ngarsané Kristus bebarengan karo wong-wong sing nandhang sangsara bareng kowe, Patrick, élinga marang kita, ya sang suci kang kinurmatan.

[3748] Tanggal pasti sedaé ora dingerteni; dianggep kedadeyan ing tengah abad kaping 4.

Penderitaan Santo Kaluf si Mesir, Sang Martir

Dipepering ing tanggal 19 Mei

Martir suci Kristus, Kaluf, nandhang sangsara nalika pamaréntahan Maximian[3749] . Dhèwèké asalé saka kutha Thebes ing Mesir[3750] lan, amarga ngakoni imané marang Kristus, ditangkep lan diserahaké marang gubernur. Gubernur mrentahake supaya watu gedhé diiket ing gulu lan digantung mbalik; banjur para algojo wiwit nggebuki dhèwèké, nanging martir suci kandha marang wong-wong mau:

'Aku ngarep-arep kabungahaning gesang sing bakal teka, lan kanggo iku aku sabar nahan palu lan sangsara iki.'

Sawisé siksaan kaya ngono, sang wali diturunaké saka wit lan padha meksa dhèwèké nyembah arca-arca, nanging dhèwèké nolak. Banjur dhèwèké dibuwang menyang geni, ing kono dhèwèké pungkasané ngancik pati ing donya iki.

Pangaso Pangeran John saka Uglich sing sholeh, sing dikenal ing urip biara minangka Ignatius, Pangripta Mucjizat saka Vologda

Dipepering ing tanggal 19 Mei

Santa Yohanes, Pangeran Sing Adil, iku putrané Pangeran Andrei Vasil'evich saka Uglich[3751] sing adil lan tresna marang Kristus, lan Putri Elena sing adil. Dheweke nampa baptisan suci ing kutha Velikie Luki[3752] lan, nalika wis tekan umur sing cocog, ora suwe bisa maca lan nulis. Dheweke nduwèni watak alus lan tentrem, ora seneng dolanan bocah-bocah lan, kanthi nglakoni katengah ing kabèh bab, manggon ing omahé bapaké nganti umur telung puluh taun. Ing wektu kuwi, mungsuh umat manungsa, sing sengit marang kabecikan kabèh, nyuntikaké rasa sengit ing Pangeran Agung John Vasilyevich saka Moskow[3753] marang seduluré dhéwé, Pangeran saleh Andrew Vasilyevich saka Uglich, lan anak-anaké, John lan Dimitri, lan dhèwèké mrentahaké supaya padha dicekel, dipasang ing belenggu abot, digawa menyang kutha Pereyaslavl[3754] lan dipenjara. Sawisé kuwi, padha dipindhahaké dhisik menyang Beloozero[3755] , banjur menyang kutha Vologda[3756] , ing ngendi, dikurung nganggo ranté ing penjara ing sangisoré pangreksa ketat, padha urip pirang-pirang taun. Pangeran John Andreevich sing kabegjan, sing misuwur amarga kebijaksanaané, nglipur adhine, Pangeran Dimitri, lan kandha marang dhèwèké:

Sedulur! Aja sedhih amarga kowe dipenjara lan nandhang sangsara amarga rantai iki. Gusti Allah maringi wahyu marang paman kita, Pangeran Agung John Vasilyevich, supaya nindakake iki kanggo kabecikan jiwamu; amarga lumantar iki Panjenengané wis ndadekake kita ora bisa nggatekake kesia-siaan donya iki. Mula saka iku,

---

[3749] Iki mesthi nyebutake Maximian Herculus, raja kanca Diocletian, sing nganggo gelar Augustus, mréntahaké Italia lan Afrika saka taun 284 nganti 305.

[3750] Kutha Thebes dumunung ing Mesir Hulu lan ana ing loro-lorone pinggir Kali Nil.

[3751] Kutha Uglich, sing saiki dadi kutha distrik ing Provinsi Yaroslavl, dumunung ing Kali Volga.

[3752] Kutha Velikie Luki, sing nganti abad kaping 15 mung disebut Luki tanpa kecap 'Velikie', iku salah siji kutha paling tuwa ing Rusia: kutha iki kasebut ing Kronik Novgorod ing taun 1166. Saiki, kutha iki dadi kutha distrik ing Pskov Governorate, dumunung ing loro-lorone pinggir Kali Lovat lan ing Pulo Dyatlovka.

[3753] Pangeran Agung Ivan III Vasilyevich mrentah ing Moskow wiwit taun 1462 nganti 1505. Dhèwèké curiga marang adhine, Andrei, amarga wis ngianati, amarga dhèwèké ora ngirim pasukan kanggo mbantu nglawan bangsa Tatars, lan amarga iku dhèwèké ngurung dhèwèké lan keluargané.

[3754] Ing jamané Pangeran Kudus John, ana loro kutha sing dijenengi Pereyaslavl ing sisih lor-wétan Rus'. Salah sijine dumunung ing panggonan sing saiki dadi Provinsi Vladimir lan dijenengi Pereyaslavl-Zalessky, dene sijine dumunung ing panggonan sing saiki dadi Provinsi Ryazan; ing taun 1778, nalika diadegake Wicéroyat Ryazan, jenenge diganti dadi Ryazan lan digawe kutha krajan provinsi. Kutha sing kapindho diadegaké watara taun 1095 déning Pangeran Konstantin Yaroslavich Svyatoslavich saka Murom, déné Pereyaslavl-Zalessky ing panggonané saiki diadegaké taun 1162 déning Pangeran Yuri Vladimirovich Dolgoruky saka Suzdal. Bisa dianggep yèn Pangeran Andrei lan keluargané dipenjara ing Pereyaslavl-Ryazansky, amarga ana benteng sing dikelilingi tembok kayu sing kasebut ing kana watara taun 1513.

[3755] Belo-Ozero – saiki Belozersk, kutha kecamatan ing Provinsi Novgorod. Para pangeran sedulur mau dipindhahake menyang Belo-Ozero sawisé seda bapaké tanggal 7 Oktober 1443. Ibuné, Putri Elena, wis seda luwih dhisik, ing taun 1442.

[3756] Vologda, saiki kutha provinsi, dumunung ing Kali Sukhona, anak kali Northern Dvina.

ayo padha ndedonga marang Gusti Allah supaya Panjenengané paring welas asih, supaya kita bisa kanthi suka cita nampa sangsara ing asmané lan dibebasaké saka panyiksa langgeng.

Kanthi mangkono panjenengané nemu panglipur ing sangsara lan sedhih amarga dosané, pangeran suci tetep ana ing panjara lan ing sangkèk salawisé telung puluh loro taun; lan pungkasané, nalika panjenengané lara abot, panjenengané ngrasa yèn pungkasané wis cedhak. Dheweke ngundang Santo Demetrius ([3757]) lan Abas Misail saka Biara Spassky lan nampa cukuran monastik saka Abas Misail, nalika semana dheweke dijenengi Ignatius. Kabungahan lan kabagyan ngisi atiné pangeran sing pinaringan berkah nalika piyambakipun diparingi busana ing Upacara Malaikat. Sawisé nampa Misteri Paling Suci saka Kristus, piyambakipun nggawe pratandha salib lan mangkat menyang panggonan langgeng. Iki kelakon ing tanggal sangang welas Mei 1522[3758] . Sawisé seda pangeran sing kinurmatan mau, ambu wangi metu saka badané, nganti nyebar ing saindenging kutha. Warga kutha banjur nyiapaké badané kanggo dikubur, digawa menyang biaraé Bapa Dimitri sing Kinurmatan saka Prilutsk, menyang Gréja Sang Juruslamet Sing Paling Asih, lan ngubur piyambakipun ing sangisore mezbah cedhak St. Demetrius Panyipta Mucjizat; nganti dina iki, para wali terus maringi panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi iman.

Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Yohanes, Uskup Gotha.

Dipepering ing tanggal 19 Mei

Bapa suci kita Yohanes manggon ing tanah Gothia[3759] nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus[3760] . Panjenengané lair lumantar pandonga wong tuwané, kaya nabi Samuel ing jaman biyèn (1 Sam. 1:9–20), lan sawisé nyawisaké dhiri ing asètisisme monastik wiwit isih enom, dadi panggonan panggonané Kristus. Dheweke nindakake lelungan menyang Yerusalem lan, sawisé ngunjungi kabèh panggonan suci sajrone telung taun, bali menyang tanah airé. Ing wektu kuwi, Kaisar Konstantinus wis mindhah uskup lokal menyang Heraclea ing Thrace[3761] , lan para Goth Ortodoks wiwit nyuwun kanthi tulus marang Santo Yohanes supaya dadi uskupé. Padha ngutus dhèwèké menyang Iberia[3762] , ing kana dhèwèké diangkat dadi uskup lan sakbanjuré bali manèh menyang tanah kelairané. Nalika ana geger ing negarané, sing dipicu déning khagan[3763] , sing matèni akèh wong tak berdosa nganggo pedhang, dhèwèké meh ora bisa lolos lan tekan Amastris[3764] , ing kono dhèwèké manggon patang taun. Sawisé krungu yèn khagan wis seda, dhèwèké kandha marang wong-wong sing ana bareng dhèwèké:

'Sawisé patang puluh dina, aku bakal lunga ngadhepi dhèwèké ing pangadilan ing ngarsané Kristus.'

Lan mangkono kedadéyané. Patang puluh dina sawisé kuwi, Santo Yohanes lagi mènèhi piwulang marang wong-wong, nuntun ing dalan kaslametan, nalika dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti[3765] . Sakwise kuwi, miturut ramalané, ana kapal teka ing pelabuhan, banjur Sang Keramat George, Uskup Amastris, nyelehaké awaké ing peti mati lan, digandheng karo kabèh warga kutha, ngiringaké menyang kapal nganggo obor lan kemenyan.

[3757] Iki mesthi nyebutake Biara Spaso-Prilutsky, sing diadegake taun 1371, limang versta saka Vologda, dening Sang Wibawa Dimitri, sing pisanan ngenalake urip bebarengan ing wilayah Vologda. Dina raya Sang Wibawa Dimitri dirayakake tanggal 11 Februari.

[3758] Pangeran sing kinurmatan seda nalika yuswa 45 taun.

[3759] Istilah 'tanahé wong Goth' ing kéné ngrujuk marang wewengkon ing pesisir kidul Semenanjung Krimea, sing wektu kuwi ana ing sangisoré panguwasa wong Goth, dikenal minangka Tauroscythia. Panggonané Santo Yohanes yaiku pelabuhan Parthenitis ing kaki Gunung Ayudag.

[3760] Iki Kaisar Konstantinus Kopronymus, sing misuwur ing sajarah amarga kampanye ikonoklasme; dhèwèké mrentah saka taun 741 nganti 775.

[3761] Kutha Heraclea ing Thrace, sing uga dikenal minangka Perinph, dumunung ing pesisir Propontis, utawa Segara Marmara. Ing taun 754, Uskup Gothia nandatangani dekrit konsili ikonoklastik, lan amarga iku Konstantinus Kopronimus ngangkat dhèwèké dadi Metropolitan Heraclea.

[3762] Iberia iku Georgia saiki. Ing wektu kuwi, durung kena ajaran ikonoklastik, mula Saint John dikirim menyang negara kuwi kanggo konsèkrasi episkopal.

[3763] Kaum Khazar wis ngreksa Dori, kutha utama saka diosek Santo Yohanes, lan dhèwèké ngyakinaké panguwasa Gothia supaya ngusir kaum Khazar; nanging, khagan Khazar nyekel manèh kutha kuwi, matèni akèh wong, lan nahan Yohanes ing pangreksan, saka kono, kanthi pitulungan umat Kristen Gothia, dhèwèké mlayu nyebrang segara menyang Amastris.

[3764] Kutha Amastris dumunung ing provinsi Romawi kuna Paphlagonia ing Asia Cilik, ing pesisir Segara Euxine utawa Segara Ireng.

[3765] Santa Yohanes seda tanggal 26 Juni ing pungkasan abad kaping wolu, watara taun 790.

Ing kapal, jasad sang wali digawa menyang biarané, Parthenitis[3766] , lan dikubur ing pekuburan para biksu. Ing panggonan iki, sawisé panguburané Saint John, akèh mujijat sing kelakon lan isih terus nganti saiki. Sing Kinurmatan uga nindakake akèh mujijat nalika isih urip.

2 Juni

20 Mei (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangasoé Santo Dovmont-Timotheus, Pangeran Moskow, ing taun 1299.

Penderitaan Sang Martir Suci Falaleus

Dirilisake tanggal 20 Mei

Sajrone pamaréntahan Numerian[3767] , gubernur Theodore nyurung panganiayaan marang Gréja Allah ing kutha Aegae[3768] lan nglakoni paukuman pati manéka warna marang para abdi Kristus sing setya. Ing wektu kuwi, sawijining pemuda Kristen sing jenenge Falalei dicekel déning para panganiaya; dhèwèké ayu rai lan awaké, rambuté pirang, umuré watara wolulas taun, lan profesiné dhokter sing nambani kabèh jinis lara tanpa mbayar. Wong enom iku digawa ngadhepi pangadilan sing ora pracaya ing Candi Hadrian[3769] . Nalika ndeleng lan kagum karo kaendahane, hegemon kandha marang wong-wong ing sacedhake:

'Saka ngendi kowe nemokake priya enom sing ganteng iki?'

Padha mangsuli:

'Nalika lelungan menyang kutha Anazar[3770] , kita weruh dheweke ing ngarep kita; nanging nalika dheweke weruh kita, dheweke cepet ndhelik ing alas wit oak. Kita banjur nggoleki kanthi teliti lan meh ora bisa nemokake dheweke lagi lungguh ing sangisore wit zaitun liar; banjur kita nyekel dheweke lan nggawa marang panjenengan kanggo diadili.'

Gubernur kandha marang sang wali:

'Critakna marang kita, enom: apa imanmu, saka kutha endi kowe, sapa wong tuwamu, lan apa jenengmu?'

Wong suci mangsuli:

Aku iki wong Kristen; jenengku Falalei; aku saka Libanon[3771] ; bapakku, jenenge Berukiy, iku panglima perang; ibuku jenenge Romilia; aku uga nduwé sedulur lanang sing dadi anggota rohaniawan gréja, nyekel pangkat subdiakon; aku sinau ilmu kedhokteran saka dhokter Macarius.' Nalika kabèh wong Kristen sing manggon ing Libanon padha mlayu menyang pagunungan lan ara-ara gersang amarga penindasan saka wong-wong pagan, aku kacekel lan digawa ngadhepi Tiberius, gubernur Edessa[3772] ; nalika disiksa dening dheweke, aku ngakoni jeneng Rama, Putra lan Roh Suci, Gusti Allah sing sejati lan loman, Pangripta kabeh, lan kanthi pitulungan Gustiku aku uwal saka tangan para penyiksaku lan mlayu: nanging saiki, sawise ditangkep maneh, aku

---

[3766] Ing prolog, Parthenon kasebut kanthi keliru dijenengi minangka panggonan panguburan Santo Yohanes. Parthenon dumunung cedhak Chersonesos ing Crimea, dene biara ing ngendi awak suci kasebut dikubur dumunung ing kaki Gunung Ayudag. Ing kéné Sang Yohanes manggon, lan ing kéné dhèwèké mbangun gréja ageng kang dipersembahaké marang Santo Petrus lan Santo Paulus Para Rasul, kang dipugar ing taun 1425 déning Damian, Metropolitan kabèh Gothia, lan saiki wis ora ana.

[3767] Kaisar Romawi Numerian mrentah saka taun 283 nganti 284.

[3768] Aegae utawa Eg iku kutha pesisir ing Cilicia – sawijining wewengkon ing Asia Minor. Kutha iki isih ana nganti saiki kanthi jeneng Ayaska.

[3769] Yaiku, ing candhi sing dibangun kanggo ngajeni Kaisar Hadrian (sing mrentah saka taun 117 nganti 138). Kudu dicathet yèn wong Romawi kuna nduwèni kabiasaan mbangun candhi kanggo ngajeni para kaisaré, uga ngedegaké patung-patungé ing candhi lan ing alun-alun umum.

[3770] Kutha Anazar dumunung ing Cilicia.

[3771] Libanon iku sawijining pagunungan ing Suriah; pagunungan iki dadi pérangan saka sistem pagunungan sing diwiwiti ing Sinai, nyambung menyang lor liwat Arabia, Palestina, lan Suriah sejajar karo pesisir wétan Segara Tengah, lan nyawiji karo Pagunungan Taurus. Libanon mbentuk pérangan tengah sing paling dhuwur saka sistem pagunungan iki.

[3772] Edessa – sawijining kutha ing Makedonia.

ana ing tanganmu. Tindakna marang aku apa sing kowe karepake, amarga pantes aku mati kanggo Kristus, Gusti Allah swarga, Juruslametku.

Gubernur kandha:

'Apa kowe ngarep-arep, wong sengsara, bisa lolos saka tanganku, kaya kowe lolos saka tangan Tiberius?'

Wong suci mangsuli:

'Aku ora kepengin mlayu maneh, amarga aku pracaya marang Gustiku Yesus Kristus lan ngandel marang Panjenengané, manawa Panjenengané ora bakal ngidini aku isin, nanging bakal mbantu aku nahan sangsara nganti pungkasan.'

Ana loro algojo, Alexander lan Asterius, sing ngadeg cedhak sang wali; gubernur mréntahaké supaya padha nancepake tulang kering sang martir nganggo jarum, nyelupaké tali liwat bolongané, lan ngantungaké dhèwèké. Nanging, miturut pangayomaning Gusti, mripat rohanié kabuka, lan tinimbang sang wali, padha nancepake lan ngantungaké wit. Salah siji wong pracaya, murid Santo Falaleus sing jenenge Timotius, sing ngadeg ing kana lan wis nyekseni kabeh sing kedadeyan, nangguk marang santo, kandha:

'Apa kowe weruh apa sing padha ditindakake?'

Wong suci mangsuli:

'Meneng, sedulur; Kristus ana karo aku, nulungi aku.'

Gubernur, nanging, ndeleng lan weruh ora martir nanging wit sing digantung, banjur kandha marang para algojo:

Apa sing wis kok lakoni? Aku wis maringi prentah supaya kowe ngantung wong, nanging kok malah kowe ngantung wit?

Lan, amarga nesu banget, gubernur, mikir yèn wong loro mau ngolok-olok dhèwèké, mènèhi prentah supaya loro-loroné dipukul nganggo cambuk tanpa welas asih. Nalika lagi dipukul, padha kandha:

– Mugi asmané Gusti dipun puji, awit wiwit saiki kita ugi dados Kristen, amargi kita pracaya dhumateng Gusti Yesus Kristus lan nandhang sangsara demi Panjenengané!

Krungu tembung-tembung kuwi, gubernur langsung mrentah supaya padha dipenggal nganggo pedhang, lan wong-wong mau, sawise mati dadi martir, nampa mahkota saka Kristus Gusti Allah bebarengan karo para martir suci liyane.

Babagan Santo Falaleus, gubernur kandha marang dhèwèké:

'Tawaranana kurban marang para dewa lan kowe bakal urip, lan bakal ngrasakake berkahing donya iki.'

Para martir mangsuli:

'Sampeyan ora bakal bisa ngyakinake abdi Kristus kanggo nyembah marang setan.'

Gubernur mau, kebak nesu, kepengin nembus betis sang wali dhéwé; nanging pas wektu dhèwèké nyoba munggah saka kursiné, dhèwèké krasa kekuwatané sirna lan ora bisa munggah saka panggonané. Lan kabèh wong kafir sing ana ing Kuil Hadrian, nalika weruh apa sing kelakon, padha njerit banter, kandha:

'Gedhé sanget Gusti Allah wong Kristen, sing nindakake mujijat kaya ngono!'

Gubernur, nanging kakehan isin, wiwit nyuwun marang martir, kandha:

'Dongakna marang Gustimu, Falaleus, supaya aku bisa tangi saka kursiku, amarga pancen Gustimu agung.'

Sawisé sang wali ndedonga, gubernur kuwi tangi; nanging nalika weruh menawa iki dudu kuwasa ilahi nanging ilmu sihiré Falaleus, dhèwèké nesu banget marang sang wali, nggrenthèk untu. Banjur, nyekel bor, dhèwèké miwiti mbor sikilé sang martir dhéwé, nanging sakwisé kuwi tangane langsung layu. Gubernur kuwi muni manèh marang sang martir, kandha:

'Aku nyuwun maneh marang kowe, Falalei, ndedonga kanggo aku, supaya tanganku mari.'

Kanthi pandonga sang wali, tangané pamaréntah mau mari. Banjur pamaréntah kandha marang wong-wong ing sacedhaké:

'Jupuk dhukun sihir iki saka ngarepku lan benamna ing jeroné segara, supaya dhèwèké mati.'

Lan sang wali kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan wis miwiti panyelidikan iki marang aku; mula sampeyan kudu ngrampungake nganti pungkasan.'

Gubernur mangsuli:

'Adoh saka aku, tukang sihir, lan mati ing panggonan liya; amarga aku durung nate nglarani kowe, nanging kowe wis nyebabake aku sangsara banget nganggo sihirmu!'

Wong suci kandha:

'Aja kowe nyangka, penyiksa, yèn aku bakal wedi karo ancamanmu lan mbalik saka Gustiku; ngerti iki: ing kahanan apa waé aku ora bakal nindakake kurban marang déwa-déwamu; uga aku ora bakal nyembah setan-setan sing kowe layani.'

Krungu tembung kuwi, para abdi pamaréntah nyekel sang wali, banjur nglebokaké dhèwèké ing prau lan nggawa dhèwèké menyang tengahing segara lan nyemplungaké dhèwèké ing kana. Nalika dhèwèké lagi klelep, sang wali ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Duh Pangeran Gustiku! Aja nganti aku mati saiki, amarga aku kepengin nampa sangsara luwih manèh kanggo asmaning Panjenengan ingkang suci, supaya sawisé nindakaké martir sing luwih agung, aku bisa nampa saka Panjenengan makuta langgeng ing gesang langgeng.'

Para abdi, sawisé bali sawisé sang wali kaseret ing segara, kandha marang igumen:

'Kita wis nindakake miturut dhawuh panjenengan: kita mbuwang Falaleus menyang segara, lan dhèwèké klelep ing ngarepé kita.'

Nanging nalika para abdi isih ngendika kaya ngono marang gubernur, Santo Falaleus muncul, nganggo sandhangan putih. Gubernur lan kabèh wong sing ana bareng padha gumun banget nalika ndeleng santo mau. Lan gubernur kandha marang santo:

'Dadi sihirmu malah wis ngalahake segara!'

Wong suci mangsuli marang dhèwèké:

'Ngendi saiki kakuwatan lan daya déwa-déwamu? Ngendi kesombonganmu? Delengen, Gustiku, Yesus Kristus, wis ngalang-alangi rencanamu lan ora ngidini aku mati, supaya aku isih bisa ngalahaké setan, bapakmu.'

Gubernur banjur nesu lan kandha marang wong-wong sing ana ing sacedhaké:

'Delengen carane dukun sihir iki wis nggawe sihir ing segara lan ngina kita; yen kita ngeculake dheweke kaya ngene, dheweke bakal ngrusak kita kabeh nganggo sihiré.'

Ana sawijining dukun sihir karo gubernur, jenenge Urviky; dhèwèké maringi pitutur marang gubernur, kandha:

"Paringana dhawuh, yaiku panguwasa, supaya dhèwèké dibuwang marang kéwan galak kanggo dipangan."

Lan langsung gubernur nyaur pangreksa sing maringi panganan marang kéwan galak lan mréntahaké dhèwèké nyiapaké panggonan kanggo tontonan, nalika dhèwèké kandha marang wong suci:

'Falalei, apa kowe gelem nyembah marang para dewa, utawa kowe kepengin awakmu dadi panganané kéwan galak?'

Kanggo iki, sang martir suci mangsuli:

'Apa kowe durung ngenali kuwasa lan kamulyaning Gusti Allah lan Tuhanku, Yesus Kristus? Aku bakal ngandharake marang kowe miturut tembung para nabi: *"Tangan tengené Gusti Allah wis diunggulaké; tangan tengené Gusti Allah nindakake pakaryan agung! Aku ora bakal mati, nanging urip, lan bakal ngandharake pakaryané Gusti Allah"* (Mazmur 117:16–17).

Banjur wong-wong mau nggawa sang wali metu menyang alun-alun lan nyerahake dhèwèké supaya diserang lan dipatèni déning kéwan galak. Nanging kéwan-kéwan kuwi ora nyentuh sang wali. Ana beruang betina sing galak nyedhak dhèwèké, nggleleng ing sikilé lan miwiti ngrumat sikilé. Ndelok kahanan kuwi, gubernur nggrenthèk untu lan nggerung kaya singa amarga nesu. Banjur dhèwèké mrentahaké supaya singa lanang sing luwe lan singa betina disurung marang dhèwèké, nanging sanadyan mangkono, nalika padha nyedhak, padha ambruk ing sikilé sang martir lan ngrumat sikilé. Gubernur, amarga nesu, ngoyak-ngoyak sandhangané nganti koyak-koyak, déné wong akèh padha njerit banter-banter, kandha:

'Agung Gusti Kristiani! Ya Gusti Falaleus, welasana kita!'

Banjur padha nyekel dukun sihir Urvikia lan mbuwang dhèwèké marang kéwan galak, lan dhèwèké langsung disobek-sobek lan dipangan déning kéwan-kéwan mau. Gubernur munggah saka kursiné lan mréntah supaya sang martir dipatèni nganggo pedhang.

Lan sang martir suci mau digawa menyang panggonan kang wis disiapake khusus kanggo iku, kang dijenengi Edessa, lan sawisé ndedonga piyambakipun nyawani ing tanggal kaping rong puluh wulan Mei taun[3773] , minangka pakurmatan lan kamulyan tumrap Gusti kita Yesus Kristus, ingkang dipunurmati kanti Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Panjenenganipun martir lan tiyang welas asih, prajurit gagah sang Prabu Kamulyan; lumantar cobaan lan sangsara Panjenengan nginjak-injak ajining para pemuja berhala: amarga punika kita nyanyiaken pangeling-eling Panjenengan ingkang mulya, Falaleus ingkang wicaksana.

Penderitaan Sang Martir Suci saka Askalon.

Dirilèkaké tanggal 20 Mei

Nalika gubernur Arrian lagi lelungan saka kutha Hermopolis[3774] menyang kutha Antinoe[3775] , sawijining wong Kristen sing jenenge Ascalon digawa ngadhepi dheweke ing dalan. Sawise ndeleng dheweke, gubernur kandha:

'Sapa kuwi?'

Salah siji penasihat hegemon, sing jenenge Apollonides, mangsuli:

'Aku kira dhèwèké wong Kristen.'

Gubernur kandha marang Apollonides:

'Takoni dhèwèké sapa.'

Apollonides takon marang sang wali:

'Sapa kowe?'

Wong suci mangsuli:

Aku wong Kristen.'

Gubernur kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe wis krungu bab paugeran kraton sing dikirim menyang kabèh tanah, sing meksa wong Kristen supaya nyembah marang para déwa?'

Wali Ascalon mangsuli:

'Ya, aku wis krungu bab paugeran sing ora takwa kuwi, sing diterbitake kanggo mbingungake akèh wong.'

Gubernur kandha:

'Kepiye kowe wani ngomong ala bab raja-raja, nyebut dekrit suci lan nylametake mau minangka alangan?'

Wong suci mangsuli:

Tindakna aku manut kersamu, amarga aku ora ngakoni prentah-prentah kuwi, awit padha diterbitake kanthi ora sah, ora kanggo kabecikan nanging kanggo karusakan wong; awit kepiye bisa ana kabecikan ing prentah-prentah sing ngajak nyembah arca?

Gubernur kandha:

– Ora cukup kowe ngina raja-raja kita: kowe malah nyebut déwa-déwa kita arca. Aku sumpah marang kowe déning déwa-déwa kuwi dhéwé yèn kowe ora nyembah lan ora nglakoni kurban marang déwa-déwa mau, kowe bakal kena siksaan sing wis disiapaké kanggo wong sing ora manut.

Wong suci mangsuli:

Aku ora wedi ancamanmu, nanging aku wedi marang Panjenengané sing kandha: *"Aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging wedi marang Panjenengané sing bisa ngrusak nyawa lan*

[3773] Saint Falaleus séda ing taun 284.

[3774] Ana loro kutha ing Mesir sing dikenal kanthi jeneng Hermopolis: siji (Hermopolis Minor) dumunung ing Mesir Hilir, sijiné (Hermopolis Major) ing Mesir Tengah. Ing kéné, mesthiné sing dimaksud ya sing kapindho.

[3775] Kutha Antinoia dumunung ing Mesir Tengah, ngadhepi Hermopolis Agung ing pinggir liya Kali Nil.

badan ing Gehenna" (Matéus 10:28). Mula saka iku, manungsa kudu wedi marang Gusti Allah, sing bisa nyiksa sakabehe awak salawas-lawase, lan ora marang kowe, sing mung nyiksa badan, lan sanajan mangkono ora salawas-lawase, nanging mung sawatara wektu.

Hegemon ngendika:

'Rungokna aku lan sembelihna kurban marang dewa-dewa sing langgeng; awit yèn kowé ora manut, panggonan sangsara lan para penyiksa wis disiapaké.'

Wong suci mangsuli:

'Kita bakal weruh sapa sing luwih kuwat: apa kowe, liwat panyiksaan, bakal ngyakinke aku supaya nyebut arca-arca iku dewa, utawa aku sing bakal ngyakinke kowe supaya ngakoni Kristus, Gustiku, minangka Gusti Allah sejati lan Pencipta kabeh mau?'

Amarga nesu, gubernur mrentahake supaya sang martir, sing dipaékan lan digantung ing wit, dipukul nganggo cambuk lan digores nganggo piranti wesi. Nanging sang suci, nalika awaké disiksa lan dipecah tanpa welas asih nganti potongan-potongan awaké tiba ing lemah, tetep meneng, ora ngucapaké sethithik swara lara utawa muni apa-apa.

Banjur gubernur kandha marang dhèwèké:

'Apa atimu durung lulut, supaya kowe gelem nyembah marang para dewa?'

rhetor[3776] siji sing jenenge Vizamon, sing lagi ngadeg ing kana, kandha:

'Pati wis cedhak karo dhèwèké, lan dhèwèké wis ilang akal.'

Sang wali langsung mangsuli kanthi wani:

Aku ora ana ing kahanan bingung, lan aku ora bakal tau mbelakangi Gusti, Penciptaku.'

Arrian kandha:

'Manèh atimu saya atos. Nanging panggonan ing pinggir dalan iki ora pantes kanggo kowe disiksa kanthi ajining diri; ayo padha mlebu kutha, lan ing kana kowe bakal nampa panyiksaan sing cocog karo ketidaktaatanmu.'

Sawisé ngendika mangkono, panguwasa mau mréntah supaya martir mau langsung dibukak iketé lan digawa bareng karo dhèwèké. Ing dalan, cedhak kutha, mili kali gedhé sing dijenengi Nil. Martir suci saka Ascalon wis digawa mlebu kutha Antinoe, amarga panguwasa mau mlaku ing mburiné kanthi alon. Para warga Antinoe, sing wis padha metu kanggo nyambut gubernur, padha nglumpuk ngubengi sang wali, sing lagi telanjang lan tatu ing lemah pinggir kali (amarga tatu-tatune dhèwèké ora bisa ngadeg utawa lungguh), lan padha maringi simpati, lan langsung, nalika weruh hegemon sing wis tekan kali lan lagi munggah prau, padha nyiapake kanggo nyambut lan nyapa dhèwèké. Nanging sang martir suci, krungu wong-wong sing kandha yèn hegemon kuwi nyebrang nganggo prau, nglumpukaké kekuwatané, munggah saka lemah lan, ngangkat tangané marang langit, muni marang Gusti, kandha:

Duh Gustiku, Yesus Kristus, amarga Panjenenganipun kula nglampahi sangsara punika lan amarga katresnan dhumateng Panjenenganipun kula ngadeg telanjang, dados isinipun sedaya! Rungokna aku saiki, kanggo kamulyaning Asmamu sing suci, lan prentahna tanganmu sing Maha Kuwasa: cegatna prau iki, ing ngendi hakim sing jahat lungguh, ing tengahing kali, lan aja nganti tekan pinggir iki nganti dhèwèké ngakoni Kowe minangka siji-sijiné Gusti Allah sing sejati, Pangripta lan Panguwasa sakabehe, lan mulyakake Asma Suci Panjenengan—sing dibencine—ing ngarepe kabeh wong.

Nalika sang wali wis ndedonga kaya ngono, dumadakan prau ing ngendi gubernur lungguh mandheg ing tengah kali lan ora bisa obah babar pisan. Ndeleng kahanan iki, Arrian kaget lan, kelingan tembung sang martir sing wis janji bakal nuntun dhèwèké supaya ngakoni Kristus minangka Gusti Allah, dhèwèké kandha marang para abdi:

'Kowe piye panemumu bab prau iki mandheg ing tengahing segara? Mbok menawa iki pakaryané si Kristen kuwi nganggo ilmu sihir?'

Sawisé ngendika mangkono, gubernur mréntahaké supaya nggawa prau liyané lan munggah ing kono – lan prau sing ditinggalaké gubernur mau langsung mangkat; déné prau sing digunakaké kanggo munggah kuwi mandheg kaya ana ing daratan lan ora bisa obah babar pisan, sanadyan akèh sing dayung, layaré wis dikibaraké, lan anginé uga nyokong. Ndeleng kahanan iki, gubernur ngutus warta marang martir:

[3776] Guru retorika.

'Amarga kowe wedi marang panyiksaan sing tak ancemake marang kowe, mulane liwat ilmu sihirmu kowe nyegah aku nyebrang kali lan mlebu kutha.'

Syahid mangsuli marang utusan:

'Kanthi gesangé Gustiku Allah, prau sing dipanggonani Arrian ora bakal obah nganti dhèwèké ngakoni asmané Gustiku Yesus Kristus, kaya sing wis tak kandhakake marang dhèwèké sadurungé.'

Katur utusan banjur kandha marang dhèwèké:

'Sanajan gubernur mau ngakoni jeneng Gustimu nalika ana ing tengah kali, kaya sing kok karepake, kepiye kowe sing lungguh ing pinggir kali bisa krungu swarane, merga kali iki, kaya sing kowe deleng, amba banget?'

Para martir kandha marang dhèwèké:

'Tulisen pangakuan marang Gustiku ing gulungan kertas lan kirimna marang aku, lan ing wektu kuwi prau bakal obah saka panggonané lan teka ing pinggir.'

Nalika bali, utusan iku nyritakaké tembung-tembung sang martir marang gubernur. Gubernur, langsung njupuk perkamen mau, nulis tembung-tembung ing ngisor iki kanthi tangane dhéwé:

'Mung ana siji Gusti Allah sejati, kang disembah déning Ashkelon, lan ora ana liya kajaba Panjenengané. Panjenengané iku Pangripta lan Pangeran kabèh.'

Sawisé nulis kuwi, gubernur ngirim dokumen mau menyang Ascalon. Sang martir, sawisé maca tulisan mau, ndedonga marang Gusti, lan sakwise kuwi prau sing nggawa gubernur mangkat lan tekan pinggir.

Sawisé mlebu kutha, gubernur lungguh ing pangadilan lan nalika sang martir digawa ing ngajengé, dhèwèké kandha marang sang martir:

'Kowe wis ngeculake kabèh kuwasa sihir lan tanpo Gusti marang aku kanggo nyegah aku supaya tetep ana ing kali, nanging ing kéné ing daratan garing aku bakal ngetokake kakuwatan pepak saka wewenangku marang kowe.'

Lan langsung dhèwèké mènèhi dhawuh supaya martir mau dilucuti, digantung ing wit, lan iga lan wetengé dibakar nganti kabèh awaké entèk kabakar.

Wong suci kuwi, sanajan kobong, tetep meneng.

Lan Arrian kandha marang dhèwèké:

'Miturutku, kowe wis mati, Ascalon.'

Wong suci mangsuli:

Sanajan aku mati, aku bakal urip maneh.

Lan gubernur kandha marang para abdi dalem:

'Kita mung kesel awak dhéwé mung nyiksa dhèwèké; aku weruh dhèwèké luwih milih mati tinimbang nyerah imané. Nanging, kita bakal nindakake apa sing bisa.'

Sawisé ngomong kaya ngono, gubernur mréntahaké supaya watu gedhé diiket ing sikilé sang wali lan mréntahaké supaya dhèwèké dibuwang menyang jeroné kali. Para prajurit nyekel sang wali lan nggawa dhèwèké menyang kali. Akèh wong padha mèlu, kalebu akèh wong Kristen sing teka nyekseni pati sang martir. Wong Kristen mau, sing nggawa roti, nyuwun marang sang wali supaya nyicipi roti kuwi. Nanging dhèwèké nolak, kandha:

'Aku ora bakal mangan panganan fana ing donya iki, amarga aku wis nyiapake awakku kanggo lunga lan nampa apa sing *"ora ana mripat sing wis weruh, ora ana kuping sing wis krungu, lan ora ana atiné manungsa sing wis nyangka"* (1 Kor. 2:9). Mula, sedulurku, padha usaha supaya oleh berkah sing wis disiapake déning para wali Allah.'

Nalika sang wali ngendika makaten, para prajurit nyelehake piyambakipun ing prau lan sawise dayung adoh saka pesisir, banjur miwiti ngiket watu ageng ing sikile. Nanging piyambakipun, ngadhep para Kristen sing ana ing pesisir, ngendika:

"Anak-anakku, aja nganti kélangan panguburanku; nanging aja nggoleki awakku dina iki utawa sesuk; nanging ing dina katelu, padha menyang sisih lor kutha, lan ing kana kowe bakal nemokake awakku sing wis diiket watu ing pinggir pantai; kuburana aku bebarengan karo watu kuwi."

Lan mangkono kedadéyané. Ing dina katelu sawisé sang martir tenggelam, para wong Kristen nemokaké awak suci panjenengané persis kaya sing wis dhèwèké kandhakké, karo watu sing diiket ing sikilé, lan padha

ngubur panjenengané kanthi pakurmatan, ngluhuraké Gusti kita Yesus Kristus, sing pantes nampa pakurmatan lan ibadah, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Panemuan lan Pangalihan Relik Suci Alexius, Metropolitan Kabeh Rusia lan Panjuru Kaajaiban

Dipepering ing tanggal 20 Mei

Ing jamané Pangeran Agung saleh Vasily Vasilyevich[3777] , Panguwasa Mutlak ing saindenging Rusia, watara nem puluh taun sawisé sedaé Saint Alexius, Gusti Allah ingkang Maha Asih, ingkang nggumun ing para suci lan maringi kamulyan, makaten nglairake bandha ingkang tanpa rega, yaiku relik suci ingkang maringi gesang saking hierark agung lan suci punika, Metropolitan Alexius.

Wiwit gréja pisanan sing dibangun ing biara iki[3778] déning Santo Alexius dhéwé minangka pangurmatan marang Santo Mikael Sang Malaikat Agung, kanggo mengeti mujijat sing tau ditindakake ing Chonae, digawe saka kayu; dumadi atapé gréja iki, amarga wis rusak suwé, ambruk nalika Liturgi Ilahi lagi dirayakaké, nanging kanthi pangayomaning Gusti Allah kabèh sing ana ing gréja wektu kuwi ora ana sing tatu. Pangeran Agung banjur mrentahake supaya dibangun gréja watu, lan nalika padha miwiti nggali parit ing jero gréja kayu lawas kanggo masang pondasi gréja anyar, padha nemokake relik sang wali agung, Santo Alexius, isih utuh, malah busana liturgi-e ora bosok. Ora suwe sawisé kuwi, ana gréja watu sing dibangun kanthi asmané Santo Mikael Sang Malaikat Agung, kanthi kapel sisih ing sisih kidul sing dipersembahaké kanggo Pengabaran Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci. Gereja iki dumunung telung undhak ing ndhuwur permukaan lemah, nanging luwih cilik tinimbang gereja kayu sadurunge, sing sanadyan luwih amba, dibangun ing siji tingkat, lantaine langsung dipasang ing lemah. Sawisé gréja anyar iku rampung dihias lan disucèkaké, relik suci mujijaté Santo Alexius digawa mlebu lan dipasang ing kapel sisih sing didedikasikaké kanggo Pengumuman Sang Putri Allah sing Paling Suci.

Sawisé pirang-pirang taun, nalika pamaréntahan Pangeran Agung John Vasilyevich[3779] , ing sangisoré Keagungané Metropolitan Gerontius[3780] , lumantar upaya Archimandrite Gennady saka biara iki, wiwit dibangun gréja anyar karo ruang makan sing dipersembahaké kanggo Santo Metropolitan Alexius; nanging gréja iki ora rampung ing wektu kuwi, amarga Archimandrite Gennady diangkat dadi Uskup Agung Veliky Novgorod[3781] . Sawisé sawatara wektu, nalika, amarga ketekunané Uskup Agung Gennady sing padha, gréja lan ruang makan, uga bangunan liya, rampung digawé, lan gréja mau dihias lan disucèkaké, relik suci Sang Alexius dipindhahaké saka kapel sisih Pengumuman Sang Putri Allah Agung lan dipasang ing témbok kidul gréja sing dibangun kanggo ngurmati dhèwèké. Ing taun 1534, Pangeran Agung Vasily Ioannovich[3782] maringi dhawuh supaya digawe wadah relik perak kanggo relik-reliké Alexius sing bisa nindakake mujijat, kanthi gambar Santo Alexius dhéwé saka perak ing panel ndhuwur lan dihias nganggo emas, permata, lan manik-manik. Relikwiari kasebut rampung sawisé seda Pangeran Agung ing taun 1535, lan badané Santa Alexius dilebokaké ing njero relikwiari mau nalika pamaréntahan putrané, Pangeran Agung Ioann Vasilievich[3783] , ing dina seda sang santa, tanggal 12 Februari, saka dina Kamis nganti Jemuwah ing minggu kapisan Puasa Agung.

[3777] Iki, mesthi wae, nyebutake Pangeran Agung Vasily Vasilyevich sing Ireng. Panjenengané mrentah wiwit taun 1425 nganti 1462.

[3778] Kanthi 'biara iki' dimaksudake Biara Chudov, sing diadegake taun 1365 dening Santo Alexius, Metropolitan Moskow, ing Kremlin, ing sawijining panggonan sing diparingake marang dheweke dening ratu Tatar Taidula, sing wis disembuhake. Biara iki dijenengi Chudov minangka pangeling marang panyembuhan mujijat santo mau marang ratu saka wuta.

[3779] Ivan III Vasilyevich dadi Pangeran Agung Moskow wiwit taun 1462 nganti 1505.

[3780] Metropolitan Gerontius njabat ing Kursi Moskwa wiwit taun 1473 nganti 1489.

[3781] Iki kelakon tanggal 12 Desember 1484. Uskup Agung Gennadius nduwèni peran aktif ing perjuangan nglawan bidah para penganut Yudaisme. Ing Juni 1504, amarga keséhatane sing ringkih, dhèwèké nyerahaké pangelolaan keuskupan, manggon ing Biara Chudov, lan seda ing kana tanggal 4 Desember 1505.

[3782] Vasily IV Ioannovich, penerus John III, dadi Pangeran Agung Moskow wiwit taun 1505 nganti 1533; mula taun nalika pangeran mesen reliquari kanggo relik suci, kaya sing kacathet ing prolog, iku salah.

[3783] Ivan IV Vasilyevich si Sing Galak dadi Tsar Moskow wiwit taun 1533 nganti 1584.

Relikwarium sing ngemot relik Santo Alexius manggon ing panggonan iki watara rong atus taun, nganti taun 1686. Amarga gréja lan ruang dhahar, sing dibangun déning Uskup Agung Gennadius saka Novgorod, wis rusak, ing taun 1683 , miturut dhawuh saka Tsar sing saleh lan Pangeran Agung Theodore Alexeyevich[3784] , Penguasa Mutlak Kabeh Rusia, lan kanthi berkah saka Joachim, Kanjeng Sang Patriark Moskow lan Kabeh Rusia, liwat upaya lan ketekunan abas biara wektu semana, Archimandrite Adrian, sing ora suwe sawisé dadi Metropolitan kutha kraton Kazan[3785] , lan sabanjuré, kanthi sih rahmat Gusti, diangkat dadi Paduka Suci Patriark kutha agung Moskow lan kabèh Rusia[3786] , – sawijining refektori anyar sing gedhé dibangun ing panggonan anyar. Iku meh kabèh dumunung ing njaba pekarangan biara, mung pérangan ciliké—yaiku témbok lor—sing dadi pérangan saka kompleks biara, bebarengan karo gréja-gréja, sing kapisan—didegaké kanggo Pengumuman Sang Putri Allah sing Paling Suci, biyèn dadi kapel sisih ing Gréja Santo Mikael Arkangelus—lan sing kapindho, jejere sing kapisan, kaya sing wis kita deleng, – kang dipersembahaké marang Santo Aleksius Metropolitan; lan jejere ana loro narthex, utawa ruang dhahar, kang disiapaké kanggo nampung wong-wong sing teka marang relik-relik mujijat kanggo ngurmati, ndedonga, lan rawuh ing ibadah gréja. Ing panggonan sing padha, ing antarané loro gréja iki, dibangun gréja anyar kanggo ngajèni Santo Andreas Rasul Kapisan kanggo para biksu ing biara, supaya padha bisa tansah, utamané ing mangsa adhem, rawuh ing manéka upacara gréja kanthi kapisah saka para rawuh saka njaba sing teka ing gréja-gréja biara. Kajaba iku, ing sisih kulon kabèh bangunan mau, ana ruang makan liyané kanggo para biksu mangan, supaya padha bisa pisah saktenané karo wong-wong sing teka menyang biara—wong donya sing kesandhung ing urusan donya—lan bisa mikir mung bab Gusti Allah lan nggatekake keslametané dhéwé, kanthi tekun nyawisake dhiri kanggo pandonga, nglakoni puasa lan gawe manual, amarga ing kono dumunung sakabehe gesang biksu. Kanggo tujuan iki, macem-macem lawang mlebu menyang greja uga disedhiyakake saka njaba biara: kanggo priya, ana lawang mlebu kapisah menyang Greja Santo Alexius, lan kanggo wanita, ana lawang mlebu kapisah menyang Gréja Kabar Kabungahan Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, supaya wong-wong sing teka kanggo relik suci sing maringi urip saka sang wali bisa mlebu gréja-gréja iki saka njaba biara lan ngadeg ing njero tanpa campur, saben jinis kelamin ing gréja sing kapisah, priya kapisah lan wanita kapisah. Nanging kanggo para biksu sing manggon ing biara iki, wis disedhiyakake lawang mlebu kapisah menyang gréja-gréja lan ruang makan saka njero biara. Iki supaya para biksu bisa nglakoni urip meneng, bebas saka gangguan donya, lan uga supaya, manut tradhisi Para Bapa Suci lan paugeran biara, gapura biara tansah tetep katutup, saéngga nyegah wong awam mlebu biara ing wektu sing ora pantes lan ngidini para biksu metu kapan wae. Amarga ing jaman biyen, paugeran sangara wis nemtokake manawa ana telung dina ing seminggu, yaiku: ing dina Senin, Rebo, lan Jemuwah, para biksu ora kena metu saka tembok biara ing kahanan apa wae; ing patang dina liyane, padha diijini metu yen ana kabutuhan penting, nanging ora miturut karsa dhewe, nanging mung sawise njaluk ijin dhisik marang abas utawa sing mimpin biara.

Nalika gréja-gréja lan pawon wis rampung kabèh lan dihias kanthi kaendahan sing pantes, kuwi disucèkaké langsung déning tangan para tsar sing taat lan pangeran agung John Alexeyevich lan Peter Alexeyevich, panguwasa kabèh Rusia Agung, Lituania lan Rusia Putih, lan para bangsawan kratoné—karo rawuhé Sang Kinasih Patriark Saka Kabeh Rusia, Joachim, para uskup sing wektu kuwi ana ing Moskow, kabèh rohaniawan lan akèh wong, relik suci kang maringi urip saka sang wali agung, Metropolitan Alexius, digawa saka gréja refektori lawas menyang gréja anyar lan dipasang ing ceruk kang wis disiapaké ing antarané loro gréja mau, Gréja Kabar Kabungahan Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci lan Gréja Wali Alexius. Iki kelakon ing tanggal 20 Mei 1686. Gréja kang diparingi pakurmatan marang Santo Metropolitan Alexius disucèkaké déning Paduka Sang Patriark Joachim piyambak lumantar pangibadah katedral kanggo kamulyaning Gusti Allah siji, kang dipuji ing Trinitas, Rama, Putra, lan Roh Suci.

[3784] Fyodor III Alexeyevich mrentah wiwit taun 1676 nganti 1682.
[3785] Kazan diarani 'kutha karajan', mesthine amarga biyèn dadi ibukutha Khanat Tatar Kazan.
[3786] Paus Adrianus, patriark All-Russia pungkasan, mimpin Gréja Rusia saka taun 1690 nganti 1700.

Troparion, Nada 4:

Kanca pangibadah para uskup, penerus Para Rasul, Gembala lan Guru sakabehing Rusia, Bapa Alexius sing pinunjul, ndedonga marang Gusti kabeh supaya paring katentreman marang kandhemune, kaslametan kanggo atine, lan welas asih ageng.

Troparion, Nada 2:

Kados bandha ingkang ajrinipun tanpa upami, ingkang kasembunyi pirang-pirang taun ing bumi, relik suci panjenengan ingkang kinurmatan kapanggih saged nindakaké mujijat, Panjenenganipun ingkang pinunjul sang Pundit Alexius: lumantar punika kita sami sugih déning kakuwatan panulakipun, lan kita sami ngluhuraké Kristus, kanthi ngendika: 'Kamulyan dhumateng Panjenenganipun ingkang ngluhuraké para suci.'

Kontakion, Nada 8:

Kaya srengéngé sing ora tau surup, relik suci lan ora bosokmu, sing kasimpen pirang-pirang taun, wis sumunar marang kita saka kuburan, ya Santa Alexius; lumantar kowe kita nampa sih. Amarga kowe maringi berkah marang sakabehing tanah iki kanthi maneka mujijat lan kabecikan lumantar gaweyan sih; ayo padha nyanyi marang kowe: Sugeng, Bapa, pepadhangé Rusia.

3 Juni

21 Mei (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti Sang Cassian sang Yunani saka Uglich, Panaseja, sing séda tanggal 2 Oktober 1504.

Uripé St Konstantin, Raja lan Padanané Para Rasul, lan ibuné sing suci Helena

Dirilèkaké tanggal 21 Mei

Nalika donya pagan, nglengkapi awaké dhéwé nganggo geni lan pedhang nglawan Kristen, nyoba ing pungkasan abad kaping telu lan wiwitan abad kaping papat mbusak jenengé wong Kristen saka lumahing bumi[3787] , Kareping Gusti wis nyawisake kanggo Gréja Kristus, ing antarané Kaisar-kaisar sing nganiaya Kristen, sawijining pelindung kraton ing pribadine Konstantinus – sawijining raja sing, nalika isih urip, nampa gelar 'Setinga Para Rasul', sing wis lestari ana ing sajarah Kristen, lan 'Sing Agung' ing sajarah donya.

Lair ing taun 274 saka wong tuwa sing sanadyan dudu wong Kristen wis ngerti lan ndhukung agama Kristen, Konstantinus nyingkiri takhayul pagan wiwit cilik lan nyedhak marang Kristus, Gusti sejati. Tangan tengené Gusti piyambak alon-alon nyiapaké dhèwèké lan kanthi akèh cara nyucèkaké dhèwèké minangka wadah pilihan kamulyané Gusti.

Bapaké Konstantinus, Constantius Chlorus, Kaisar ing separo kulon kakaisaran[3788] , sanadyan ing njaba – lan sacara resmi – nyembah berhala, nanging ing atiné adoh saka takhayul pagan; Ing atiné dhèwèké wis nyingkiri

[3787] Kanthi piwarta Kaisar Diocletian – tanggal 23 Februari 303 – diwenehi prentah kanggo ngilangi Kristen bebarengan karo kabèh lembaga lan papan ibadahé. Penganiayaan sing kejem diwiwiti kanthi pembongkaran lan pambusakan gréja Kristen ing Nicomedia nganggo kekuwatan militer, ibukutha Kakaisaran Romawi Wétan, ing ngendi nganti 20.000 wong pracaya kobong urip sakaligus; sawisé kuwi, kengerian penganiayaan nyebar menyang Siria, Palestina, Asia Cilik, lan Mesir, uga Italia. Lactantius ('Babagan Pati Para Penganiaya', Bab XV lan XVI) nyritakaké kekejeman panganiayaan: 'Yen aku nduwé satus cangkem lan ilat wesi, sanajan mangkono aku ora bakal bisa nyritakaké kabèh sangsara sing ditanggung para wong pracaya:... baja bakal tumpul lan pecah; para pembunuh bakal kesel lan makarya kanthi gantian, silih ganteni....'

sembah marang akèh déwa palsu lan ngakoni siji Gusti Allah sejati – mung Panjenengané sing disembah, lan dhèwèké nyawisaké kabèh keluargané, kalebu anak-anak lan abdi dalem, marang Sang Raja siji – Gusti Allah[3789] . Sepira adohé Constantius saka sembah kapercayan tahayul marang arca-arca katon saka prastawa nggumunaké ing uripé. Constantius, sawisé nilar pangibadah marang berhala liwat kurban lan kemenyan, tau kepéngin kanggo nguji sejatine watak para pangiringé; dhèwèké pura-pura péngin nindakake upacara pagan klenik, lan kandha marang para pangiringé:

'Sapa waé sing péngin nampa sih-rahmat lan katresnanku lan njaga kalungguhané kudu nyembah arca-arca; nanging sing nolak kudu mundur saka pandanganku lan ora bakal nampa sih-rahmatku maneh, amarga aku ora bisa tetep rukun karo wong-wong sing ora padha pracaya.'

Nganggep tembung Kaisar mau kaya Injil, para bangsawan langsung pecah dadi loro golongan: ing siji sisih, wong munafik—wong sing ora nduwé kapercayan agama sejati, kanthi nurani sing lentur bisa ngalih menyang tengen utawa kiwa— kanthi cepet padha ngetokake sarujuk marang usulan raja, sanadyan nganti wektu kuwi, amarga kapentingan pribadhi sing asor, padha wis manut 'teladan becik'-e kanthi nolak pemujaan berhala; dene wong-wong liyane, sing saka jeroning atiné wis nolak takhayul pagan lan saiki tetep setya marang keyakinané minangka abdi Kristus sejati, nyingkiri pakurmatan donya lan sing fana, wiwit mundur saka pangiring raja. Nalika weruh kahanan iki, Constantius nyaur maneh wong-wong Kristen sejati sing arep ninggal kraton lan kandha marang wong-wong mau:

Amarga aku weruh kowe padha ngabdi marang Gustimu kanthi setya, aku kepengin kowe dadi abdi—kanca lan penasihat—awit aku ngarep kowe bakal setya marang aku kaya kowe setya marang Gustimu.

Ngadhepi wong-wong sing kepengin mbaleni iman Kristen lan nyembah berhala, raja kandha:

'Aku ora bisa nampa kowe ing kratonku; yen kowe ora tetep setya marang Gustimu, kepiye kowe bisa setya marang aku!'

Sawisé nggawe wong-wong mau isin, dhèwèké ngusir para munafik kuwi saka ngarsané; nalika kuwi dhèwèké nyedhakaké para abdi setya marang Gusti lan ngangkat wong-wong mau dadi gubernur ing provinsiné[3790] . Mula, nalika panganiayaan Diocletian lagi nggegirisi ing saindenging Kakaisaran Romawi sing amba, umat Kristen ing provinsi Constantius urip tentrem lan makmur[3791] . Nanging, amarga ora bisa mbantah kersané Diocletian, panguwasa paling tuwa saka para kaisar, Constantius mung ngidini siji bab: ngrusak sawetara gréja Kristen[3792] .

Mangkono Constantius Chlorus, bapaké Constantine sing padha karo para Rasul. – Niat becik marang wong Kristen lan luwih milih wong Kristen tinimbang wong pagan; pangowahan iman marang Kristus saka garwané, Santa Helena, ibuné Konstantinus, lan saka putriné Constantius,[3793] , adhine Konstantinus, nancepake ing atiné wiwit isih cilik katresnan sejati marang Gusti Allah lan paugerané, lan nyedhiyakake dhasar sing kiyat kanggo ngopeni lan nguwatake watak moralé. Lan wiji cilik iki, sing ditandur ing jiwa bocah, banjur tuwuh dadi wit sing gagah.

Konstantinus kapaksa nglampahi masa enomé ora karo kulawargané dhéwé, nanging ing kraton Diocletian ing Nicomedia, ing ngendi dhèwèké dijupuk meh kaya sandera—sanadyan sandera sing terhormat—kanggo njamin kasetyan bapaké, Constantius, marang Kaisar Diocletian sing luwih tuwa. Urip ing kraton ing ibukota wektu kuwi, sanadyan mung ing skala cilik, nggambaraké sakabehing kebejatan moral lan agama sing bisa dituruti manungsa nalika diperbudhakké déning hawa napsu ati sing ora resik lan ambisi sing gedhé, lan tiba ing 'pikiran sing nyimpang' (Roma 1:28). Kemewahan kosong lan kemewahan, mabuk lan rakus mangan, pesta pora pikiran

---

[3788] Kaisar Diocletian, kanggo nyenengake administrasi Kakaisaran Romawi sing amba, misahake dadi loro bagéan, siji bagéan – sisih Wétan – dipimpin déning dhèwèké dhéwé, manggon ing Nicomedia lan nduwèni Kaisar Galerius minangka mitra pamaréntahan, dene ing sisih liya – sisih Kulon – piyambakipun ngangkat Maximian dados maharaja, kaliyan Kaisar Constantius Chlorus dados raja kancanipun, ingkang langsung mrentahaken Gaul lan Britania.

[3789] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku I, Bab 17

[3790] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku I, 16

[3791] Eusebius. *Church History*, Buku VIII, 13; *The Life of Constantine*, Buku I, 13

[3792] Lactantius: *Babagan Pati Para Panganiaya*, bab 15.

[3793] Konstantinus iku siji-sijine putrané Helena; Constantius iku putriné garwa liyané, Chlora Theodora, sing uga nduwèni anak-anak liyané. Sayangé, sumber-sumber jaman biyèn ora nyebutaké pangaribawa Santa Helena marang Konstantinus nalika isih cilik.

lan urip tanpa wates, intrik lan pemberontakan, permusuhan marang ibadah sejati marang Gusti Allah lan pangurmatan munafik, licik marang dewa-dewa khayalan, – iki gambaran suram ing ngendi Pangayomaning Gusti nampilaké marang Konstantinus kabèh kasedhèrhanaan lan isiné paganisme. Nanging ing wektu sing padha, lan mulané luwih nyolok, uripé sawijining komunitas liya katon ing ngarepé Konstantinus, – yaiku komunitas Kristen, ing ngendi para sesepuh, para pemuda lan para gadis, wong prasaja lan para sarjana, malah bocah-bocah, padha mbuktekake kasunyatan iman, kasucian lan kaagungan hakikaté, ora mung nganggo tembung nanging liwat tumindak, kanthi ngakoni lumantar urip sing luhur, lan kanthi nampa sangsara nganti pati. Amarga ing wektu kuwi muncul panganiayaan paling nggegirisi marang Gréja Kristus, sing ngluwihi panganiayaan liyane ing kejahatan para panganiaya, maneka ragam panyiksaan, cacah para martir, lan – ing kamenangan, kamenangan agung iman Kristen nglawan kabèh tipuan pagan. Konstantinus, sing ditempatake dening Pangayomaning Gusti ing tengahing kejahatan paganisme, ora bisa ora weruh yen kabeh upaya kuwi sia-sia kanggo ngalahake sing ora bisa dikalahake; kanthi mripaté dhéwé dhèwèké nyekseni kakuwataning Gusti sing kawujud ing kelemahan lan nguwasa kabèh mau. Ing saben pangakuan iman Kristen, ing saben tumindak pangorbanan, Konstantin weruh bukti sing ora bisa dibantah bab kaadilan iman Kristen, kaunggulané tinimbang paganisme, lan asal-usulé sing ilahi. Lan Konstantinus njaga ing atiné wiji kabecikan sing ditandur nalika isih cilik – dhèwèké njaga kasucèné lan kabodhoan atiné sarta ngajèni paugeran Gusti, sanadyan urip ing lingkungan sing rusak moral. Nanging pangasingan batine Konstantin saka urip kraton sing rusak, pikirané sing seneng sinau lan tentreming atiné, sing disamaraké déning andhap asor, kanthi alamiah nyurung niat ala para pangiring kraton ing sakupengé; lan sikapé sing gagah lan gagah, digandhengake karo dhuwuré sing jangkung lan kekuwatan fisik sing luar biasa—sing narik pandangan wong marang dhèwèké lan nggawé dhèwèké dipun tresnani kabèh prajurit—dadi sumber iri marang akèh wong, utamané marang Kaisar Galerius. Sing pungkasan mau ngrancang ngancurake dheweke lan malah nyusun konspirasi supaya Constantine ora bisa ngrebut tahta kaisar, sing dadi haké miturut lair.

Uripé Konstantinus ana ing bebaya, nanging tangan Pangayoman nylametaké sing kapilih lan paring marang dhèwèké apa sing kepéngin dijupuk déning iri sing tanpa wates lan licik. Konstantinus mundur menyang Gallia kanggo kumpul karo bapaké, sing ditemokaké wis ana ing amben pati lan ora suwé seda.

Sawisé seda Constantius Chlorus, tentara sing tau ngladèni dhèwèké ngumumaké (ing taun 306) Konstantinus—sing wektu kuwi umuré telung puluh loro taun—dadi Kaisar Gaul lan Britania, minangka putra sing dikasihi saka Kaisar sing diajèni kabèh wong. Amarga banget kaget lan sedhih nyekseni panyiksaan nggegirisi marang umat Kristen ing Wétan, Konstantinus, sawisé nampa kuwasa saka bapakné, nggawe prioritas utama kanggo negesaké kabèh paugeran bapakné sing ndhukung umat Kristen – dhèwèké ngumumaké kabebasan ibadah Kristen ing wewengkoné. Mangkono wis cedhak wayahe kamenangan iman Kristen nglawan takhayul pagan! Nanging sadurunge esuké jaman sing luwih becik kanggo Gréja, ana wektu paukumané Gusti marang para panyiksa. – Para kaisar Diocletian lan Maximian, kesel amarga kejemé dhéwé marang para martir sing teguh kanggo kabeneran suci, mutusaké golek tentrem kanthi mundur saka tahta kaisaran; nanging pangundurané saka kuwasa, tinimbang nggawa tentrem malah marang para panganiaya sing paling kejem, malah dadi panyebab liyané saka kahanan sosial sing ora tentrem. Galerius, sing wis munggah ing tahta ing Wétan nggantèkaké Diocletian lan ora puas karo pangangkatan Constantine ing lor-kulon, ora ngakoni dhèwèké dadi maharaja, nanging ngakoni Severus, sing mréntahaké Italia lan Afrika; sajroning wektu sing padha, ing Italia, Maxentius, putrané Maximian, diproklamasikaké dadi maharaja. Kanggo ndhukung Severus, Galerius perang nglawan Maxentius, sing njaluk pangayoman marang bapaké – Maximian banjur manèh njupuk kendhali pamaréntahan. Severus nyerah marang Maximian lan banjur dipatèni. Galerius banjur ngumumaké jenderalé Licinius dadi maharaja, déné tentara ngumumaké Maximian dadi Kaisar. Mangkono dumadi ana enem maharaja sing mréntah bebarengan ing Kakaisaran Romawi, lan kabèh padha perang siji lan sijiné. Mung rakyat Konstantin sing ngrasakake tentrem lan makmur; dhèwèké wareg karo wewengkon sing diwarisaké saka bapaké lan ora kepéngin melu ing perselisihan antarpemimpin liyané – dhèwèké nyawiji sakabèhé kanggo mréntah nagara manut pitutur saka atiné sing resik lan pikirane sing waras, kanthi tundhuk marang Pangayomaning Gusti.

"Aku wis adoh saka para panguwasa jaman biyen," pangandikane Konstantinus babagan awake dhewe, "awit aku weruh kekejemaning lakune[3794] ."

[3794] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku II, 49

Marang wong Kristen, ngetutaké tuladhané bapakné, dhèwèké ngetokaké kabijakan tentrem, amarga dhèwèké ngajèni wong-wong mau minangka prajurit sing rajin lan setya. Konstantinus mangertos yèn agama Kristen iku kekuwatan gedhé sing bisa mbentuk manèh donya. Nanging, dhèwèké durung dadi wong Kristen; sanadyan ngajèni banget para abdi Kristus, dhèwèké ora gampang, tanpa perjuangan batin, mbatalaké prajanji pagan kuna. Mung nalika kahanan dadi abot lan angel sing ndadekake dheweke kanthi terang-terangan sujud ing ngarepe kamulyaning 'Gusti kang Disalib', sing kanthi cara kang nggumunake nylametake dheweke saka kahanan ragu-ragu lan nguwatake tekade kanggo dadi wong Kristen.

Sawisé seda Galerius, sing tilar donya (ing taun 311) amarga lara parah banget, lan Maximian – panguwasa Siria – sing nemoni pati isin (ing taun 313) kanthi bunuh diri, Licinius tetep dadi panguwasa tunggal ing separo wétan kakaisaran, sawisé nikah karo adhine Constantine. Ing sisih kulon – ing wewengkon Italia – sawisé pamaréntahan kapindho Maximian, Maxentius munggah maneh ing tahta, nglawan karsa wong Romawi. Constantine ngakoni dhèwèké minangka maharaja ing Roma lan malah ngutus misi perdamaian marang dhèwèké. Nanging Maxentius ora mung nolak njaga hubungan tentrem karo Constantine, dhèwèké malah ora gelem ngakoni Constantine minangka maharaja, amarga kepéngin dadi autokrat tunggal ing kabèh tanah lan provinsi Kakaisaran Romawi. Sawisé nguwatké posisiné ing tahta, dhèwèké ngetokaké kanthi tuntas kekejeman, kakebèkan, lan keserakahané sing asli, ora mung marang wong Kristen nanging uga marang kanca-kanca pagané. Sawisé munggah tahta, dhèwèké nggodha wong-wong sing dibutuhaké nganggo peparing lan janji, banjur wiwit nganiaya lan nyiksa para senator sing terhormat, nyolong bandha-bandhé lan nyulik bojoné lan putriné kanggo nyenengaké napsu kéwané dhéwé lan uga napsu wong-wong sing dadi kesayanganné. Lan dhèwèké dadi beban abot lan kajoronan tumrap kabèh wong Roma amarga kekejeman lan tumindak asor. Wong-wong Roma, sing nandhang sangsara ing sangisoré sangkèlingé sing abot, mutusaké nyuwun pangayoman kanthi rahasia marang Konstantinus, njaluk dhèwèké teka lan nylametaké saka panganiaya iki. Konstantinus sepisanan ngirim layang marang Maksentius babagan iki, ngajak kanthi ramah supaya mandheg tumindak kekerasan. Nanging Maksentius ora mung ora nggatekake pitutur apik mau lan ora owah, malah dadi luwih nesu. Amarga nesune gedhe banget, dheweke wiwit nyiapake perang nglawan Konstantinus.

Nalika krungu bab iki, Constantine ing taun 312 mutusaké miwiti kampanye militer nglawan Kaisar Romawi: dhèwèké kepéngin nyopot Roma saka cengkraman tiran sing jahat. Nanging kampanye iki ngadhepi alangan sing ora bisa diatasi. – Sanajan kanggo panglima sing paling wani, sing dikasihi pasukane, ora gampang ngyakinke tentara kanggo maju nganggo pedhang menyang tengah Italia, nggawa perang menyang lemahé Roma Agung, sing suci kanggo wong-wong jaman semana: tumindak kaya ngono mesthi bakal menehi pangaruh nggegirisi marang tentara kakaisaran lan nyebabake gumunane sing jero. Lan Konstantinus dhéwé mesthi ora bébas saka rasa wedi sing ora bisa dihindari nalika miwiti kampanye iki, luwih-luwih amarga dhèwèké durung tau ndeleng Kutha Roma, sing mesthi katon kaya raksasa medeni. Malih, Konstantinus wis ngerti tenan yèn pasukan mungsuhé luwih akèh tinimbang pasukane dhéwé, lan Maxentius nduwèni pangarep-arep sing kuwat marang pitulungan déwa-déwa bangsane, sing digoleki supaya manut kanthi kurban-kurban mewah, malah nganti nyembelih bocah lanang lan bocah wadon, – manawa Maxentius nglindhungi dhèwèké lan pasukane nganggo manéka jinis mantera lan sihir lan nduwèni kuwasa setan sing gedhé ing sisihé. Ngandelaké mung marang kekuwatan lan sumber daya manungsa ora cukup kanggo Konstantinus, lan dhèwèké ngrasa kepéngin tulung sing tulus saka ing dhuwur. Nalika merenung bab kahanan karajan sing sengsara, sing nyuwun pangayoman marang arca-arca tanpa nyawa kanthi sia-sia; bab pitulunganing Gusti, sing wis kaping pirang-pirang katon marang bapakne lan marang dhèwèké dhéwé; bab geger politik sing wis kelakon ing ngarep mripaté; lan bab pati isin, ing wektu sing cendhak, saka telung priya sing wis padha nduwèni kuwasa paling dhuwur ing karajan bebarengan karo dhèwèké, dhèwèké ngakoni yèn iku kabodhoan kanggo nyekel sia-sia marang déwa sing ora ana lan, sawisé akèh pratandha, tetep ana ing kaluputan[3795] .

Ing tengah-tengah renungan kang nguwatirake kuwi, Konstantinus wiwit ndedonga marang Gusti Allahé bapakné, nyuwun supaya Panjenengané maringi padhang kawruh babagan dhiri Panjenengané, maringi kawani, lan ngulurkake tangan tengené marang dhèwèké ing pakaryan kang bakal teka[3796] . Lan pandonga iki, kaya

[3795] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku I, 27

[3796] Eusebius. *The Life of Constantine*, Buku I, 36; Laktansius: *Babagan Pati Para Penganiaya*, 44.

pandonga juru panjara biyen (Kisah Para Rasul 16), dirungokake – Gusti enggal maringi panglipur marang dheweke lumantar wahyu langsung lan nuduhake apa sing kudu ditindakake. Eusebius, wong sing urip ing jaman iku lan krungu langsung saka raja, nyritakake:

'Ing sawijining sonten, nalika srengéngé wis wiwit surup ing kulon,' pangandikane raja, 'aku weruh kanthi mripatku dhéwé pratandha salib kang kabentuk saka cahya lan dumunung ing srengéngé, kang ana tulisané: "Kanthi iki kowé bakal menang".'

Pemandangan iki nggawe wedi marang sang maharaja lan pasukane sing ana ing sacedhake, amarga salib, minangka piranti paukuman sing memalukan, dianggep dening wong-wong pagan minangka pratandha ala. Konstantinus dadi bingung lan kandha marang awake dhewe: 'Apa tegese fenomena iki?' Nanging nalika dhèwèké isih mikir bab kuwi, wengi wis teka. Banjur, ing ngimpi, Kristus muncul marang dhèwèké karo pratandha sing wis dideleng ing langit lan dhèwèké paring dhawuh supaya nggawe panji kaya sing wis dideleng ing langit, lan nggunakake kanggo perlindungan saka serangan mungsuh.

Sawisé tangi saka turu, Konstantinus mbukak rahasia impené marang kanca-kancané; banjur dhèwèké ngundang tukang trampil lan sawisé nerangaké marang wong-wong mau gambaran panji sing éndah, dhèwèké mréntah supaya gawé spanduk saka emas lan watu permata sing padha karo gambaran kuwi; déné marang prajurit-prajurité, dhèwèké mréntah supaya nggambaraké salib ing taméng lan helm . Kagum marang panglihatan sing éndah iki, Konstantinus mutusaké ing wektu sing padha ora nyembah marang déwa liya kajaba Kristus sing wis muncul marang dhèwèké; sawisé ngundang menyang kratoné wong-wong sing wis diwènèhi pangertosan marang sabdané – para imam Kristen – dhèwèké takon: sapa déwa iki, lan apa tegesé pratandha sing wis didelengé? Sawisé krungu jawabané babagan siji Gusti Allah, misteri Inkarnasi Putrané siji-sijiné kanggo kaslametan manungsa, pangubarané Gusti Yesus sing ngalahaké kuwasa pati, lan pratandha salib sing wis muncul marang dhèwèké—yèn iku pratandha kamenangan—Konstantinus banjur dadi wong Kristen kanthi sakabehé lan kanthi sadar ing atiné. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké wiwit nyawisaké awaké kanthi temenan kanggo maca Kitab Suci lan tansah ana imam ing sacedhaké, sanadyan durung nampa baptisan suci[3797] .

'Sawisé nyuwun pitulungan marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan Kristusé minangka panyelamet lan panglindhungé, lan sawisé nampilaké marang para prajurit panji kamenangan kang nggawa pratandha panyelamet, Konstantinus mangkat karo kabèh balané saka Gallia kanggo nglancaraké perang nglawan Maxentius ing wilayah Italia.'[3798]

Kampanye sing ditindakake Constantine kanggo mbebasake Roma saka tiran kejem iku gagal nggawe tiran mau sadar. – Maxentius sing jahat, sawisé nindakake pangorbanan akèh marang déwa kanthi upacara resmi lan ngetutaké ramalan para dukun sing maca pratandha saka usus ibu ngandhut, maju nglawan Konstantinus karo pasukan gedhé; nanging dhèwèké ora bisa nyingkiri paukuman adil amarga kejahatane. Konstantinus, sing dilindhungi pratandha nyelametake Salib, sawisé telung pertempuran karo mungsuh, maju menyang Kutha Abadi lan ing kana ngalahake mungsuh kanthi tuntas. Maxentius, sing mlayu nyebrang Kali Tiber, mati nalika jembatané ambruk, kaya firaun kuna, bebarengan karo prajurit jarané sing unggul ing jeroné banyu. Pemenangé mlebu Roma kanthi kamenangan agung lan disambut déning rakyat kanthi kabungahan gedhé. Nyadari yèn kamenangan iki diparingi lumantar pitulungan ilahi, Konstantinus ngedegaké panji suci ing pérangan kutha sing paling rame; lan sakwisé, nalika wong Roma sing matur nuwun ngedegaké patung kanggo ngajèni kaisar anyar, dhèwèké mréntahaké supaya tombak dhuwur wujud salib dipasang ing tangan patungé lan tulisan ing ngisor iki diukir: 'Kanthi pratandha panyelamet iki aku wis nylametake kutha panjenengan saka sangkèlané tiran lan mbalèkake marang bangsa Romawi lan Senat kamulyan lan kasohoran biyèn'[3799] .

Sawisé dadi panguwasa sakabèhé sisih kulon Kakaisaran Romawi, Konstantinus, Kaisar kapisan, ngetokaké piwarta (ing taun 313) sing maringi kabebasan agama sakabèhé marang wong-wong ing sangisoré pamaréntahané: dhèwèké maringi hak marang wong-wong pagan kanggo nindakaké cara-cara ibadahé dhéwé, lan uga maringi ijin marang wong Kristen kanggo nyembah Gusti Allah sejati siji kanthi bébas. Edikt iki banjur ditututi serangkaian edikt[3800] sing maringi kauntungan marang Gréja Kristus: hukuman salib dilarang, lan

[3797] Eusebius. *The Life of Constantine*, Buku I, 28–32.
[3798] Eusebius. *The Life of Constantine*, Book I, 37.
[3799] Eusebius. *Church History*, Buku IX, 9; *The Life of Constantine*, Buku I, 40.

tontonan getih ing sirkus dibubarake; kurban pagan lan nyalaake kemenyan ing dina raya dihentekake; pangibadah Dina Gusti ditetepake, kanthi larangan sidang pengadilan ing dina iku lan mandhege pakaryan kanggo warga merdéka lan budhak; anak-anak piatu lan bocah-bocah sing ditinggalake wong tuwane, wong mlarat lan wong papa, sing déning paganisme ditinggal tanpa pitulungan utawa welas asih, dijupuk ing sangisoré naungan kaisar; ing saindenging kutha-kutha, wiwit dianakake pesta-pesta kanggo ngrayakake pambaruan lan pangsuciyan gréja-gréja; lagu pujian lan pandonga panuwun marang Gusti krungu ing endi-endi; para uskup padha kumpul kanthi bebas kanggo rembugan kabutuhan Gréja. Konstantinus dhéwé kadhangkala rawuh ing pasamuwan iki, nyilem ing bab-bab sing magepokan karo iman, lan kanthi seneng nindakake apa waé sing dibutuhaké kanggo kabecikan komunitas Kristen. Dheweke mbebasake rohaniawan saka kabèh tugas njaba lan pajak – kaya imam pagan sing uga bebas pajak – supaya padha bisa nyawisake awake dhewe sakabehe kanggo ngabdi marang Gusti; Dheweke ora mung mbalekake marang Gréja mausoleum lan kabèh panggonan sing dirampas déning para panganiaya, nanging uga maringi sawetara bangunan amba kanggo ibadah, sing dikenal minangka basilika, ing ngendi biyèn para hakim padha lungguh lan sing, amarga tata letak jeroé, gampang diowahi dadi gréja; – dhèwèké maringi hak marang para pandhita kanggo ngrampungaké perselisihan lan prabédan pamanggih ing antarané wong Kristen. Nganggo monogram 'Kristus'[3801] ing helmé, minangka pratandha sing katon marang kabèh wong babagan pangurmatané marang Kristus minangka Gusti, Konstantinus maringi pasukane pandonga sing kudu diwaca saben dina Minggu lan , sing minangka pangakuan iman saka jero ati sang kaisar, ngarahake saben uwong ngakoni sijisijine Panyipta Agung saka kabèh kabecikan lan ngupaya pitulungané ing kabèh urusané[3802] .

Karahayuané Kaisar marakaké kabungahan gedhé ing antarané wong Kristen: atiné padha kebak kabungahan rohani nalika padha ngrasakaké manisé urip ing sangisoré pamaréntahan anyar. Eusebius, sing urip ing jaman kuwi, nerangaké wektu kuwi kaya mangkéné:

– Saiki dina kang padhang lan cetha, tanpa mega, wis madhangi Gréja Kristus kanthi sinar padhanging swarga. Kita kudu ngakoni yèn kabagyan kita ngluwihi jasa kita; kita kebak pangajab gedhé marang sih-rahmaté Panyipta kurnia agung kaya ngono; kita kanthi gumun muji Panjenengané lan kandha karo nabi: *'Mèlu lan delengen pakaryané Gusti—pira karusakan sing wis digawé ing bumi'* (Mazmur 45:9). Wong saka kabèh umur, lanang lan wadon, padha bungah kanthi sakabehing kekuwatan atiné, padha ngaturaké pandonga lan panuwun marang Gusti kanthi pikiran lan atiné[3803] .

Nanging nalika umat Kristen ing Kulon makmur ing sangisoré pamaréntahan Konstantinus, kahanané béda banget ing Wétan, ing ngendi Licinius mréntah: sing dibesarké ing kraton Diocletian lan dadi jenderal ing sangisoré Galerius, sawisé éntuk pangkat Kaisar, dhèwèké nyimpen kebencian jero marang umat Kristen ing atiné. Sawisé dadi sedulur ipar Konstantinus liwat nikah, Licinius ing wiwitan durung wani nentang iparé sing kuwasa[3804] – malah dhèwèké nandatangani édik iparé (Édik Milan) babagan toleransi agama; nanging ora suwé sawisé kuwi, sawisé dadi panguwasa tunggal ing kabèh Wétan sawisé seda Kaisar Maksimianus, dhèwèké wiwit nganiaya lan ngremehké wong Kristen. Amarga wedi bakal kelangan kakuwasan kaisar lan manut tuduhan fitnah saka wakil-wakil pemuja berhala, dhèwèké nutup lan ngrusak gréja-gréja Kristen kanthi alesan yèn wong-wong padha ndedonga ing kono kanggo nglakoni kudéta marang dhèwèké kanthi ndhukung Konstantinus, lan nuntut supaya kabèh wong—apamanèh prajurit-prajurité dhéwé—nglakoni sumpah pagan lan nyembah berhala; Wong-wong sing ora manut kersané dipenjara lan disiksa kanthi nggegirisi, nganti padha mati dadi martir. Ing wektu kuwi, ing antarané liyané, ana klompok gagah saka patang puluh martir sing nandhang sangsara. – Nanging Licinius ora mung kejem marang wong Kristen: kabèh wong ing sangisoré pamaréntahané nandhang sangsara amarga keserakahan lan kejemé. Sifat curiga lan kekejemané kabukten kanthi cetha saka kasunyatan yèn dhèwèké matèni garwa lan putriné saka mantan pelindungé, Diocletian, lan mbasmi kabèh anak para kaisar—Maximian, Severus, lan Galerius. Kekaisaran Romawi, miturut carané digambaraké déning Eusebius, kabagi dadi loro bagéan sing nggambaraké kebalikan antarané awan lan bengi: wong-wong ing Wétan kéliming ing pepeteng bengi, déné wong-wong ing Kulon kéliming ing padhangé awan sing paling padhang.

[3800] Eusebius. *Church History*, Buku X, 5 lan 6.

[3801] Monogram iki dumadi saka loro aksara, X lan P, sing aksara X nutupi aksara P.

[3802] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku IV, 19.

[3803] Eusebius. *Church History*, Buku X, 1–3.

[3804] Dheweke nikah karo adhine Konstantinus ing taun 313.

Hubungan Licinius karo Constantine ora bisa lan ora tetep rukun. Licinius nuduhaké pengkhianatan lan kelicikan ing urusané karo Constantine; dhèwèké njamin marang Constantine yèn padha kanca, nanging sacara rahasia nyimpen kebencian marang dhèwèké lan ngupaya nyebabaké sakabehing cilaka marang dhèwèké; rencanané gagal, lan luwih saka sapisan ana perselisihan antarané wong loro mau, sing pungkasané nyebabaké perang. Konstantinus menang, nanging amarga kapancing janji palsu saka menantune, dhèwèké nggawe perdamaian karo Licinius. Nanging, nalika wektu lumaku, hubungan antarane para kaisar saya tegang. Warga sing dianiaya Licinius lan para Kristen sing dipersekusi ora weruh pungkasan sangsara. Licinius pungkasane mandheg nyumputake rencanane marang Constantine lan mlebu ing konflik terbuka. Ing taun 323, perang sengit meletus antarane wong loro. Perang iki bakal nemtokake nasib agama Kristen ing Kakaisaran Romawi, sing nyakup 'sawijining jagad raya'.

Kaloro kaisar padha nglumpukaké pasukan gedhé lan nyiapaké perang penentu, saben-saben manut agamane dhéwé: katoné paganisme kang wis tuwa lan ringkih mungsuh Kristen, sing teka ing donya kanggo nganyari manungsa. – Ing wayah sadurunge perang, Licinius, kang dikelilingi para imam lan dukun ramal, nglumpukake prajurit pilihané lan kanca-kanca paling cedhak ing sawijining alas cilik kang teduh ing ngendi ana arca-arca; dhèwèké nindakake kurban agung lan, nalika ngandika marang kabèh sing rawuh, kandha:

'Kanca-kanca! Iki dewa-dewa umum kita, ing ngarepé kita kudu nyembah, kaya sing diwulangaké para leluhur kita. Nanging panglima tentara sing mungsuh kita, sawisé nolak adat leluhur kita, wis nyekel kapercayan palsu lan ngluhuraké Gusti manca sing ora dikenal. Kanthi panji sing memalukan (Salib), dhèwèké nggawa isin marang pasukane dhéwé; Kanthi ngandelake kuwi, dhèwèké ngangkat senjatane ora mung marang kita nanging luwih marang para déwa. Asilé dhéwé bakal mbuktekake sapa sing bener lan sapa sing salah – yèn kita menang, bakal cetha yèn déwa-déwa kita iku déwa sejati; nanging yèn Déwa Konstantinus, déwa manca sing kita ejèk, sing menang, mula wong-wong kuwi padha ngajèni dhèwèké. Nanging ora ana sangsi yèn déwa-déwa kita bakal menang; mula ayo padha nyerbu kanthi wani, nganggo senjata ing tangan, nglawan wong-wong sing ora nduwé déwa![3805]

Constantine, ing sisih liya, mundur menyang tendha sadurunge perang lan ing kana nyiapake pertempuran liwat pandonga lan puasa; ing wektu-wektu penentu ing uripe, dheweke merenung babagan jaman kepungkur, kelingan kedadeyan-kedadeyan ing uripe lan bebaya-bebaya sing wis diadhepi, sing kabeh liwat tanpa nglarani dheweke, – dhèwèké kelingan ambruké para panganiaya agama Kristen sing memalukan lan seda para murid Kristus sing gagah lan tentrem; lan, nalika ndeleng kabèh mau minangka pangayomané Gusti kang Maha Luhur, dhèwèké nyerahaké dhiri lan kabèh urusané marang pitulungan lan pangayoman langit kang paling dhuwur. Para wong Kristen ndedonga kanthi khusyuk kanggo Kaisar, pelindungé; panji suci mabur ing dhuwur pasukan Konstantinus lan maringi pangarep-arep pitulungan saka swarga. Pasukane ndelok panji kamenangan iki kanthi pangurmatan, déné mungsuhé ndelok kanthi wedi; Ing pirang-pirang kutha ing karajané Licinius, ing awan padhang, wong-wong weruh penampakan pasukané Konstantinus sing maju kanthi kamenangan nggawa panji iki. Licinius dhéwé ngélingaké prajurit-prajurité supaya aja ndelok panji mungsuh, 'awit,' pangandikane, 'iku medeni amarga kakuwatane lan mungsuh marang kita'.

Para pendeta pagan lan peramal prédhiksi kamenangan kanggo Licinius, nanging Gusti maringi kamenangan mau marang Constantine. Licinius nglancaraké serangan bola-bali marang mungsuh sing nyedhak, nanging saben wektu dhèwèké kalah lan mlayu; kanthi pura-pura tobat, dhèwèké nyuwun tentrem, nalika ing panyumputan nglumpukaké pasukan anyar lan golèk pitulungan saka wong-wong barbar. Pungkasané, kamenangan angkatan lauté Crispus, anaké Konstantinus, ing sacedhaké Bizantium, lan Pertempuran Adrianople kanthi tuntas nemtokaké asil perang. Licinius nyerah, nanging sawisé nyerah marang Constantine, dhèwèké ngrancang nglawan Constantine. Mula saka iku, sawisé sawetara wektu, Licinius dieksekusi ing Thessalonica. Ing taun 323, Constantine dadi panguwasa tunggal Kakaisaran Romawi sakabèhé.

Kamenangan nglawan Licinius iki manèh ngyakinaké Konstantinus, kanthi cetha lan nyata, yèn berkah lan kasil donya diparingaké marang sapa waé sing ngajèni Gusti Allah sejati. Mula saka kuwi, nalika ndeleng dhèwèké minangka piranti andhap asor ing tanganing Gusti Kang Maha Kuwasa, dhèwèké kanthi andhap asor maringi kamulyan mung marang Gusti Allah kanggo kabèh kasilé:

[3805] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku XI, 9.

'Mesthi ora bakal ana kesombongan,' ujare ing salah siji piwarnane, 'ing ngagumbakake awake dhewe kanggo wong sing nyadari yèn dhèwèké nampa berkah saka Gusti Kang Maha Agung.' Gusti Allah wis nampa pangabdian kula lan nganggep pantes kanggo nepaki kersaning Panjenenganipun. Wiwit ing Segara Britania, kula, kanthi pitulunganing daya luhur, ngusir sadaya kaangkeran ingkang kula tepang, supados umat manungsa, ingkang dipun rawat ing sangandhaping pangaribawa kula, saged dipun timbohi kanggé ngabdi dhumateng pranataning ingkang paling suci lan, ing sangandhaping pitedahing Gusti Agung, saged ngrembakaken iman ingkang paling pinaringan berkah."

'Aku yakin tenan,' ujare, 'menawa kabèh atiku, kabèh sing ndadèkaké aku ambegan, kabèh sing ana ing jeroning pikiranku—kabèh iku kudu tak pasrahaké marang Gusti Agung.'

Kanthi kapercayan iki ing atiné, Konstantinus, sawisé menang, buru-buru maringi hak-hak sing padha marang wong Kristen ing Kakaisaran Wétan kaya sing wis dinikmati ing Kulon. Lan ing Wétan, dhèwèké nglarang pangorbanan marang arca-arca ing jenengé kaisar; dhèwèké nunjukaké wong-wong sing umume Kristen dadi gubernur provinsi; dhèwèké ngurus pambangunan lan ndandani gréja-gréja; lan dhèwèké mbalèkaké marang para wong sing setya kagungané sing wis dijupuk nalika panganiayaan.

'Sapa waé sing wis kelangan kagungané,' ujare salah siji piwarta, 'sapa waé sing wis tanpa wedi lan tanpa kendho nempuh dalan kamulyan lan ilahi saka kasangsaran martir, utawa sing wis dadi pangakun iman lan éntuk pangarep-arep langgeng kanggo dhéwé, utawa sing kelangan bandha nalika dipaksa pindhah amarga ora gelem nyerah marang para panganiaya sing nuntut supaya padha mbalèkake imané—kita paring dhawuh supaya bandha kabèh wong mau dibalèkake.'

Ing kasus nalika ora ana sedulur cedhak sing bisa ditemokake, harta sing disita saka wong Kristen dipindhahake menyang gréja lokal; dene individu pribadi sing barang-barangé para martir wis disita nampa ganti rugi saka kas kraton. Rasa Kristené Konstantinus katingal kanthi cetha lan khas ing reskripé marang para gubernur provinsi:

– Saiki, – mangkono pangandikane marang Gusti, – kula nyuwun dhumateng Panjenengan, yaiku Gusti Agung! Mugi Panjenengan paring welas asih lan sih marang umat Panjenengan ing Wétan; lan lumantar kula, abdi Panjenengan, mugi paring waras marang kabéh panguwasa provinsi.... Ing sangisoré pituduh Panjenengan kula miwiti lan ngrampungaké pakaryan kaslametan; nggawa panji Panjenengan ing endi-endi, kula mimpin tentara sing menang; lan ing endi waé ana kabutuhan umum sing nelokaké kula, kula manut pratandha kuwasa Panjenengan lan maju nglawan mungsuh. Mulane aku wis nyerahake nyawaku marang Panjenengan, sing wis diuji kanthi tresna lan ajrih, amarga aku tenanan tresna marang asma Panjenengan lan ngajeni kakuwatan sing wis Panjenengan wenehake lumantar pirang-pirang ujian lan lumantar kuwi Panjenengan nguwatake imanku.... Kula ngarep-arep supados umat Panjenengan saged nikmati katentreman lan tentrem; kula ngarep-arep, kados para setya, sanadyan ingkang sampun nyasar saged ngrasakaken nikmat katentreman lan tentrem, awit pamulihan paseduluran kados makaten saged nuntun ugi dhumateng dalan kayektèn. Sampun ana ingkang ngganggu kanca.... Wong sing waras pikiran kudu ngerti manawa mung wong-wong sing Panjenengan piyambak ngundang kanggo urip miturut paugeran suci Panjenengan sing bakal urip suci lan resik; lan wong-wong sing mbelot, yen padha kepengin, tetep nyekel nasib saka piwulang palsu... Aja ana sing nglarani liyané; apa waé sing wis sinau lan dipahami, gunakna menawa bisa kanggo kabecikaning tanggané; lan menawa iku ora bisa, kudu ditinggal, awit béda antara nyekel perjuangan kanggo langgeng kanthi sukarela, lan béda banget menawa kapaksa liwat paukuman pati... Kanthi ngalihaké nurani kita saka kabèh sing nentang, nanging ayo kita migunakaké bagéan kabecikan sing wis diparingaké marang kita, yaiku kabecikan tentrem[3806] .

Sawisé dadi panguwasa tunggal ing sakabèhé Kakaisaran Romawi lan ngumumaké toleransi agama 'ing saindenging jagad' (Lukas 2:1), Konstantinus ora 'lukewarm' (Wahyu 3:15) ing urip karatoné. Sawisé mbalèkaké kapercayan pagan lan njupuk pucuk pimpinan komunitas Kristen, dhèwèké ndeleng Kristen minangka pilar paling wigati ing Kakaisaran, jaminan utama kanggo kakuwatan lan kamakmuran nagara, sing miturut panemuné bakal mbukak dalan kanggo pambentukan Karajané Gusti Allah ing bumi kanthi bébas lan tanpa kekerasan, – kanggo nuntun lan nyedhiyakake sarana kanggo pendidikan lan kamajuan umat manungsa ing semangat Kristus. Konstantinus, minangka pelindung wong Kristen sing tegas, ora banget populer ing Roma, ing ngendi akèh

[3806] Sajarah Gréja Ortodoks, édisi 1892 déning Pobedonostsev, kaca 73–74.

kabiasaan lan tradhisi pagan isih lestari. Dheweke uga ora seneng Roma karo Pantheon-e, ing ngendi dewa-dewa pagan saka kabèh bangsa sing ditaklukaké dikumpulaké, kaya-kaya mung sacara mekanis, lan dheweke mung arang banget lan kersa-karsa ngunjungi kutha krajan lawas kuwi. Lan wong-wong Romawi, sanadyan padha matur nuwun marang panyelameté sing wis nylametaké saka tiran (Maxentius), ora mangertos lan ora bisa ngapresiasi tumindak sang maharaja kanthi becik; ing dhèwèké padha weruh ana sing nglanggar tradhisi kuna sing diurmati, mungsuh agamane, sing raket gegandhèngan karo kamulyan politik Romawi. Kapribaden ora seneng lan gumun, malah konspirasi lan kadhang kala pemberontakan terbuka, dadi alesan kenapa gagasan ngedegake kutha krajan anyar kanggo dhèwèké, kutha Kristen sing ora ana gandhèngané karo paganisme, saya ngrembaka lan mateng ing pikiran Konstantinus. Konstantinus kesengsem karo panggonan Bizantium, sawijining kutha cilik kuna ing pinggir Bosphorus, panggonan sing uga ditandhani kamenangan angkatan lauté nglawan Licinius, lan dhèwèké milih kutha iku dadi kutha krajan anyar kakaisaran; dhèwèké dhéwé, ing upacara resmi, netepaké wates paling adoh kutha anyar mau lan miwiti mbangun bangunan-bangunan megah ing kana. Istana ageng, saluran banyu, pemandian, lan teater ngias kutha krajan; kutha iku kebak bandha seni sing digawa saka Yunani, Italia, lan Asia. Nanging pura-pura sing didedikasikake kanggo dewa-dewa pagan ora dibangun maneh ing kana, lan ing panggonan Colosseum, ing ngendi pertarungan gladiator biyen dianakake, dibangun sirkuus kanggo lomba jaran. Hiasan utama kutha anyar iku yaiku gréja-gréja sing didedikasikaké marang Gusti Allah sejati, ing pambangunané panyengkuyung kraton para Kristen dhéwé melu aktif. Ing wektu iki, pangopènané ora mung nganti marang kaagungan gréja-gréja, nanging uga, contoné, marang prakara-prakara sing katon cilik – amarga kalungguhané sing dhuwur: nalika mbangun gréja anyar ing kutha krajan, kekurangan buku liturgi dadi ketok, lan Sang Tsar nyekel tanggung jawab kanggo njamin pambuatané kanthi cepet, – sawijining utusan khusus dikirim menyang Eusebius, Uskup Kaisarea, kanthi pituduh manawa 'panulis trampil kudu nulis limang puluh salinan buku ing perkamen sing wis disiapake' lan gulungan-gulungan kasebut kudu diwenehake marang dhèwèké, nalika 'dhèwèké nyimpen hak kanggo nemtokake upah sing pantes kanggo pakaryan kasebut'[3807] .

Miturut prentahé dhéwé, buku-buku liturgi ing gréja-gréja ing kutha krajan kudu disimpen ing jilid sing mewah lan pantes.

Kanthi kebak rasa agama sing jero, Konstantinus ngatur urip saben dinane ing kutha krajan anyar manut syarat-syarat kesalehan lan kasucian. Istana kasebut dadi cerminan cetha saka pandangan Kristené. 'Wujud Gréja Allah diadegaké ing kraton kaisar, lan sang kaisar, lumantar semangaté kanggo nglakoni kabiasaan taqwa, maringi tuladha kanggo wong liya; Saben dina ing wektu sing wis ditemtokake, dhèwèké bakal mundur menyang kamar sepi lan ing kana, piyambakan, ngobrol karo Gusti, sujud ndonga , lan nyuwun apa sing dibutuhake; lan kadhangkala dhèwèké ngajak para pangiring kraton kanggo ndonga bareng. Dhèwèké ngurmati dina Minggu lan dina Jumuah – dina kasalibane Gusti Yesus – kanthi pangurmatan sing istimewa; Ing dina-dina kuwi dhèwèké mandheg saka kabèh pakaryan biyasané lan nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti. Istana Konstantinus mula béda banget karo istana Kaisar Romawi biyèn: ing kéné ora ana omongan kosong utawa intrik licik, uga ora ana hiburan sing rame, ala lan asring getih; Ing kéné mung krungu 'kidungan puji-pujian marang Gusti'. Kanca-kancané Tsar yaiku 'pangurus Sabda Gusti' – uskup lan imam – déné para abdi dalem lan pangreksa kabèh omah iku wong-wong sing misuwur amarga kasucian uripé lan kabecikané; malah para prajurit tombak lan pengawal pribadhi uga dipandu déning tuladha Tsar sing taat. Minangka wong Kristen lan panguwasa kraton, dhèwèké maringi cap Kristen ing kabèh bab. Ing balé agung, ing jero lekukan sing disepuh emas ing langit-langit, ana gambaran Salib sing dipasang ing watu mulia ing pigura emas. Ing ndhuwur lawang sing mimpin menyang kamar kraton, 'ing pandelengan kabèh wong', ana lukisan saka lilin sing digantung. Lukisan iki nggambaraké: pasuryané maharaja, salib ing ndhuwuré sirahé, lan ing sikilé ana naga sing dibuwang menyang jurang; tegesé lukisan iki kaya mangkéné: Konstantinus, ing wujud para panganiaya agama Kristen—maharaja-maharaja pagan—wis mbuwang naga—mungsuhé umat manungsa—menyang jurang karusakan kanthi kakuwatan nylametaké saka Salib. Lukisan iki maringi kesan marang saben wong yèn sing nduwèni iku wong sing nyembah Gusti Allah sejati, sing lumantar pangasupan Putrané ing kayu salib wis maringi urip anyar marang manungsa.

Ibu kutha Kristen anyar, sing dijenengi miturut pangadegé – 'kutha Raja Konstantinus' – Konstantinopel, sing mapan ing posisi tengah antarane ibukutha kuna Kakaisaran—Roma lan Nikomedia—kaya Yerusalem,

[3807] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku III, 1.

'Kutha Raja Daud', sing biyen ora kagungan sacara eksklusif dening salah siji suku Israel[3808] , amarga posisi geografis sing strategis, lan diserahake ing pangayomané Sang Ibu Allah, kutha iku kanthi cepet mekar lan ngluwihi kamulyan lan kaagungan ora mung saka Nicomedia sing megah, nanging uga saka Roma dhéwé. Lan kaya ing jaman biyen Dawud, sawisé manggon ing Sion, kélangan tentrem amarga dhèwèké 'manggon *ing omahé* cedar', *'nalika Tabut Prajanji* isih *ana ing sangisoring* tenda' (2 Sam. 5:9–11, 7:2; 1 Taw. 17 lan salajengipun), makaten saiki Konstantinus, sawisé manggon ing Bizantium sing éndah, ora bisa tetep acuh marang 'ayunan suci' sing wis dilecehake saka Kristen[3809] – panggonan uripé Gusti Yesus ing donya, sangsara, pati, lan kabangkitané. Kanthi kebak pangurmatan marang pratandha Salib, dhèwèké kepéngin ngluhuraké wit sing maringi urip, ing ngendi Sang Raja lan Gusti disalibaké. Nanging, minangka prajurit sing wis ngucurake akeh getih, dhèwèké nganggep dhèwèké ora pantes nindakake iki kanthi langsung. Niyat suci sang kaisar kasebut dilakoni déning ibuné sing uga kinurmatan, Ratu Helena, sing dikirim menyang Yerusalem kanthi diparingi wewenang penuh lan peparing mewah.

Helena, miturut carita Eusebius[3810] , wanita sepuh iki kanthi gesit kaya bocah wadon enom, kesusu menyang wétan kanggo ngaturake pangurmatan marang tapak-tapak Gusti – manut tembungé nabi, *'Ayo padha nyembah ing pangadeg sikilé'* (Mazmur 131:7).

Ing tanah suci kuwi, kang ditandhani dening prastawa-prastawa ajaib, ing ngendi saben bab dadi pangeling marang 'Rahasia Agung kasucian – panjawataning Gusti ing daging', kamulyaning atiné sing andhap asor saka wanita sepuh kraton iki cetha katon; ing kana, Santa Helena ora nganggo busana sing cocog karo pangkaté, nanging nganggo sandhangan sing paling prasaja, nyampur karo wong akèh, ngupaya supaya ora dingerteni, lan maringi sedekah kanthi loman; Ngikuti Gusti Yesus, dhèwèké ngendhekaké dhiri nganti nglumpukaké para dara ing omahé, nyuguhaké lan ngladèni dhaharan ing méja dhéwé kaya abdi prasaja[3811] . Tuladha Ratu sing setya iku marakaké kesan jero ora mung marang wong pracaya marang Kristus, nanging uga marang sing ora pracaya.

Nginepé Ratu Ibu ing 'ayunané Kristen' uga ditandhani karo kasampurnané ramalan-ramalan babagan putrané sing kraton. Ing Palestina, kabèh panggonan sing disucèkaké déning prastawa ing Injil wis suwé rusak. Para pagan, amarga kebencian marang Kristen, wis nyoba mbusak malah eling-eling panggonan-panggonan iki; panggonan sing paling kinurmatan ing ati wong Kristen – Gua Makam Suci – wis dikubur ing sangisore reruntuhan lan mula kasembunyi saka pandangan pangurmatan para wong pracaya; Ora mung kuwi, nanging kaya kanggo ngina 'Gusti kang Disalib' lan para pangibadahé, sawijining candhi kang dipersembahaké marang 'iblis hawa napsu katresnan' (Venus) diadegaké ing pucuk bukit kang dibangun ing ndhuwur guwa suci. Miturut dhawuhe Helena, candhi-candhi pagan sing diadegake ing panggonan suci wong Kristen dirubuhake lan gereja-gereja suci dibangun ing panggonane. Mula, miturut dhawuhe ratu lan kanthi biaya saka kraton, gréja-gréja megah dibangun ing Betlehem ing ndhuwur Gua Kelahiran, ing Gunung Zaitun – panggonan munggahé Gusti; gréja uga dibangun ing Getsemani – panggonan Pangantuké Sang Putri Ibu Allah sing Paling Suci – lan ing panggonan ing ngendi Gusti Allah muncul marang Abraham ing sacedhaké Wangi Mamre.

Nanging kang dadi perhatian utama sang ratu ibu yaiku ngrealisasikake visi putrané sing agung: golek wit sing persis sing dadi kayu salibé Juruslamet donya.

Panggonan ing ngendi Salibé Gusti disumputaké ora dingertèni; Helena sing taat nindakake kabèh sing bisa lan migunakaké kabèh pangaribawa kratoné kanggo nggoleki. Lan sawisé pitakon lan panelusuran sing dawa lan intensif, panggonané kabukak déning wong sing jenengé Yudas, wong Yahudi, wong tuwa, putrané sawijining guru Yahudi – dituduhaké yèn panggonané ana ing sangisoring candhi pagan sing dibangun ing pucuk bukit sing nutupi guwa Makamé Gusti. Miturut dhawuh ratu, dewi Venus sing keji digulingake, lan candhine langsung dirubuhake; Santo Makarius saka Yerusalem ngaturake pandonga ing panggonan sing wis dirusak suci iku; lan pakaryan ngresiki bukit diwiwiti. Lan semangat suci iki nampa konfirmasi sing nggumunake: para buruh pracaya sing nggali lemah krasa ambu wangi sing munggah saka jero lemah. Semangat kanggo kamulyaning asmané

[3808] Gunung Sion, karo benteng Jebus (Yerusalem), ngadeg ing tapel wates suku Yehuda lan Benyamin; sawise dijupuk dening Daud saka suku Kanaan, yaiku bangsa Jebus, iku kaya-kaya ana ing njaba wates pamérangan suku ing Tanah Sing Dijanjekake.

[3809] 'Kabèh agama kita asalé saka nagara iki (Palestina) lan saka kutha iki (Yerusalem)' – pangandikane Santo Hieronimus. Karya, jilid II, kaca 6.

[3810] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku III, 42.

[3811] Sajarah Gréja déning Rufinus, Buku I, kaca 8.

Kristus nyurung para buruh, miturut kersané Sang Helena sing kasucèkaké, supaya ngusung bahan-bahan saka candhi pagan sing dirusak lan kabèh reruntuhan ing sangisoringé adoh saka makamé Gusti Yesus, supaya ora ana sing kena najis saka panyembahan berhala nyentuh papan suci Kristen sing agung. Gua Makam Suci ditemokake lan dibersihaké; ing sacedhaké, ing sisih wétan, ditemokake telung salib, bebarengan karo prasasti sing ngandhut tulisan lan paku suci. 'Nanging kepiye carane ngerti endi saka telung salib iku sing dadi salibé Sang Juruwilujeng?' Kebingungan umum babagan iki kawusake, kanthi pangayomaning Gusti, lumantar sawijining prastawa mujijat: kabeneran nalika semana ana mayit sing lagi digawa liwat panggonan iki arep dikubur; Sang Santo Makarius maréntahaké wong-wong sing ngusung mayit mau supaya mandheg; miturut pitutur uskup, padha wiwit nyelehaké salib-salib sing ditemokaké mau, siji-siji, ing dhuwuré mayit; lan nalika Salibé Kristus diselehaké ing dhuwuré, mayit mau tangi urip. Kabeh wong sing nyekseni mujijat iki padha bungah lan ngluhurake kakuwatan kang nggumunake saka Salib Gusti kang maringi urip. Ratu tuwa mau kanthi ngajeni sujud ing ngarepe Wit mulya lan nyiume. Lan amarga, karo wong akeh banget, ora mungkin manut tuladha ratu, supaya saben wong bisa ngajeni Salib sing wis ditemokake kanthi pribadi, Santo Makarius, nggenepi kepinginan bebarengan kanggo paling ora ndeleng relik suci saka adoh, kanthi ngajeni ngangkat Salib mau lan, nalika ngadeg ing panggung sing dhuwur, nindakake Pangluhurake Salibé Gusti ing ngarepé akèh umat pracaya, sing ing wektu kuwi padha muni banter: 'Gusti, mugi paring welas asih!' Iki minangka Pangluhurké Salib Mulya lan Panggurita Urip sing kapisan; kelakon ing taun 326. Gréja Ortodoks ngrayakaké prastawa iki saben taun tanggal 14 September[3812] . Akèh wong pagan lan Yahudi banjur mlebu dadi umat Kristus; Antarane wong-wong sing mlebu agama ana Yudas sing wis nunjuk panggonan ing ngendi Salib Suci disimpen[3813] . Salib Suci banjur dilebokake ing relikwi perak kanggo disimpen; ing Jumuah Agung digawa menyang Golgota (menyang gréja sing dibangun ora suwe sawisé, ing ngendi disimpen) kanggo dipuja. Nanging nalika Santa Helena ninggalaké Yerusalem, dhèwèké nggawa pecahan Wit sing Maringi Urip minangka hadiah kanggo putrané, Konstantinus. Ora suwe sawisé kuwi, Sang Ratu Ibu sing berkah iku séda lan dikubur kanthi pakurmatan.

Sawisé nampa saka ibuné, Helena sing berkah, harta karun sing ora ternilai—potongan Salib Suci—Konstantinus mutusaké ngias guwa Makam Suci lan mbangun gréja ing sacedhaké sing bakal 'luwih megah tinimbang gréja apa waé ing donya'... 'Gua iku, minangka pusat saka sakabehe kompleks, miturut Eusebius, dihias dening kabecikan raja sing tresna marang Kristus kanthi kolom-kolom megah lan akèh hiasan. Saka gua iku ana metu menyang , sawijining alun-alun mbukak sing amba. Alun-alun iki dilapisi watu padhang sumunar lan dikelilingi ing telung sisih dening serambi tanpa putus.' Lan baris-baris ing ngisor iki saka layang Konstantinus marang santo Makarius ing Yerusalem paling cetha nggambaraké kepedulian sing luar biasa sing dituduhaké déning raja Kristen nalika ngawasi pambangunan gréja ing sisih wétan guwa: 'Bab pambangunan lan hiasan sing éndah saka témbok candhi, mangertèni yèn aku wis nyerahaké tugas iki marang para gubernur Palestina. Aku wis njamin yèn, liwat pangopènané, para seniman, tukang, lan kabèh sing dibutuhaké kanggo pambangunan bakal dikirimaké marang kowé tanpa tundha. Babagan kolom lan marmer, pikirna kanthi tliti endi sing sampeyan anggep paling larang lan migunani, banjur tulis marang aku tanpa tundha, supaya saka suratmu aku bisa weruh sepira akeh saben bahan sing dibutuhake lan bisa ngutus supaya dikirim saka endi wae. Kajaba iku, kula kepengin mangertos jinis langit-langit kados pundi ingkang panjenengan pilih kanggé gréja – langit-langit mosaik utawi ingkang dihias kanthi cara sanès. Menawi badhé langit-langit mosaik, sésa ing jero gréja saged dihias mawi emas. Panjenenganipun kedah ngandhani para panguwasa ingkang kasebut mau sanalika saged babagan pinten kathah tukang lan seniman ingkang dipun butuhake saha pinten ongkosipun. Monggo ugi nyuwun tulung kagem ngandhani dhumateng kula kanthi cepet boten namung babagan marmer lan kolom, nanging ugi babagan mosaik ingkang panjenengan anggep paling sae.'

Konstantinus, sakliyane, wis nyipta gagasan dhéwé yèn gréja kuwi bakal dihias kanthi apik nganggo rolas kolom – cocog karo cacahing Para Rasul – ing pucuké bakal ana vas sing dicetak saka pérak. Mula ora

---

[3812] Ing Dina Raya Pangluhuré Salib Suci – dina puasa – ibadah ilahi Gréja Ortodoks dipersembahaké kanggo ngluhuraké Salibé Gusti lan ngéling-éling patié Sang Juruwilujeng ing Salib; sajrone Jaga Wengi Kabèh, sawisé Doxologi Agung, Salib mau kanthi upacara diusung déning para rohaniawan saka ruang suci menyang tengah gréja, ing ngendi diurmati. Ritual Pangluhuré Salib ing katedral ditandhani kanthi keseriusan khusus, ditindakake déning para uskup nalika para rohaniawan bola-bali nyanyèkaké: 'Gusti, welasana'.

[3813] Yudas, sing sawisé dibaptis dikenal minangka Cyriacus, banjur dadi Patriark Yerusalem lan ngalami pati martir ing jaman Julianus si Apostata. Dina rayané tanggal 28 Oktober.

nggumunake yèn gréja iki dadi kaendahan sing nggumunake lan penampilane nggawe kanca-kancané padha bungah. Sajarahwan Eusebius, sakliyane, nerangake monumen kanggo semangat taat sang kaisar Kristen kapisan iki kaya mangkéné: 'Basilika (gréja) iku sawijining bangunan luar biasa, dhuwuré ora kaukur lan ambané uga dawané uga luar biasa. Ing jeroné dipapaki marmer warna-warni, déné ing njaba témboké, sing kinclong déning watu dipoles sing dipasang rapet, nyuguhaké pemandangan sing éndah banget lan ora kalah karo marmer. Langit-langit kang kubah dihiasi ukiran-ukiran éndah kang nyebar kaya segara ageng ing saindenging basilika liwat lengkungan-lengkungan sing nyambung lan kinclong karo emas ing saben papan, padhangaké kabèh gréja kaya sinar padhang. Fitur utama saka sakabehe bangunan iku setengah bunderan sing dumunung ing pinggir banget basilika (ing sisih wétan), sing dipuncaki déning rolas kolom sing cocog karo cacahé Rolas Rasul, pucuké dihias nganggo guci gedhé sing dicetak saka pérak – sesajen agung marang Gusti saka sang raja dhéwé.'

Nanging kaisar sing taat iku ora matesi sikape marang agama Kristen mung kanggo nggatekake kamulyan njaba; piyambakipun uga nggatekake gesang batin Gréja Kristus. Miturut panemune Konstantinus, Gréja iku kudu dadi tiang paling wigati ing urip nagara; persatuan agama kudu dadi jaminan kuwat tumrap kamakmuran kakaisaran. Gereja, kang sumunar ing kamulyané lan kaagungané, arep narik umat pagan marang dhèwèké lumantar tentreming batin, alon-alon ngowahi kabèh nagara dadi siji organisme kang guyub rukun ing jeroné, kang diuripi déning Roh Siji Kristus. Persatuan lan kamakmuran Gereja kaya ngono 'maringi kaisar sing welas asih dina-dina tentrem lan wengi-wengi tentrem'; ing kéné dhèwèké ndeleng kabagyan kanggo dhèwèké dhéwé lan kabèh wong ing sangisoré pamaréntahané ing saindenging donya.

Nanging, 'dina tentrem lan wengi tentrem' kuwi ora tansah diparingi marang kaisar agung, lan ora gampang digayuh. Ing jamané, Gréja Kristus—sing wis diparingi mahkota kamenangan martir lan wis ngamanaké hak anané sacara sipil, malah nduwéni kauntungan tinimbang paganisme—diguncang déning prahara internal sing wis ngakar lan mekar sanajan ing dina-dina peteng panganiayaan. Ora suwe Konstantinus munggah tahta ing Roma, dhèwèké kaget lan sedhih nalika mangertèni yèn sawijining tlatah ing kakaisarane lagi rusak amarga prahara antarané anak-anaké Sang Bapa Tunggal. – Ana perselisihan sing nyala ing antarané wong Kristen ing Afrika babagan pangangkatan Cecilian dadi Uskup Kartago – sing diarani 'pengkhianat'[3814] ; mungsuh-mungsuhe milih Maiorin dadi uskupé, lan sawisé iku – sawisé Maiorin seda – padha ngangkat pimpinan utama mungsuhé, Donatus, nggantèkaké panggonané[3815] . Para penganut Donatus – sing diarani 'Donatis' – sawisé padha bersekutu karo 'Novatis'[3816] , ngaku yèn mung dhèwèké sing dadi Gréja Kristus lan, ing fanatisme sing kebablasan, ora sungkan nglontar tuduhan fitnah marang mungsuhé, malah nyekel gréja-gréja kanthi paksa; asring ana pertumpahan getih antarané loro golongan sing perang. Kanggo nyawiji lan mriksa keluhan bebarengan, Konstantinus sepisanan ngutus uskup 'sing dikasihi lan dihormati', Osia, menyang Kartago[3817] , kanthi pituduh sing padha kanggo nyalurake pitulungan finansial marang wong Kristen sing mlarat ing kana[3818] ; banjur, miturut dhawuh tegas Sang Kaisar babagan prakara Donatist, loro majelis dipanggilan – siji cilik ing Roma lan siji maneh 'kang nglumpukaké akèh uskup saka manéka panggonan' ing Arles[3819] . Putusan sing diwenehake déning konsili-konsili iki marang para skismatik sing nyusahake pungkasane dikonfirmasi ing Milan taun 316 ing sangisoré pimpinan pribadi Konstantinus, lan masalah kasebut katon rampung.

Nanging saya akrab sang raja sing taat marang kahanan nyata agama Kristen, saya ora cocog karo gambaran ideal babagan persatuan suci anak-anak Gréja Kristus sing digayuhé. Perkara Donatist, sing wis ngganggu Constantine ing wiwitan pamaréntahané, wigati ora amarga isiné nanging amarga semangat para sing

---

[3814] Jeneng iki diwènèhaké déning umat Kristen nalika panganiayaan marang wong-wong sing, amarga wedi, nyerahaké marang wong-wong pagan barang-barang sing dadi pangurmatan agama: dikandhakaké yèn Cecilia wis nyerahaké buku-buku suci marang para panganiaya – tuduhan sing kabuktèn palsu.

[3815] Donatus iku presbiter ing Kartago.

[3816] Golongan Novatian ngajar yèn wong-wong sing wis murtad nalika panganiayaan, lan uga kabèh sing wis nindakake dosa abot ('mortal'), kudu diparingi manèh komuni Gréja ora liwat tobat, nanging liwat baptisan manèh.

[3817] Hosias, wong asal Spanyol sing ngladeni dadi uskup luwih saka 60 taun, dadi misuwur minangka pangakune iman marang Kristus nalika panganiayaan Diocletian. Dhèwèké dadi Uskup Córdoba. Kaisar Konstantinus ngundang dhèwèké menyang kraton lan maringi katresnan lan kapitadosan. Ing wektu kuwi, ing kalangan Kristen umumé pracaya yèn penasihat kesayangané Konstantinus iki nduwèni pangaribawa gedhé marang dhèwèké (Socrates, *Ecclesiastical History*, 1, 7).

[3818] Eusebius, *Church History*, X, 6.

[3819] Ibid., X, 5.

melu. Ing taun 323, sawisé menang nglawan Licinius lan dadi panguwasa tunggal ing sakabehing kakaisaran, Konstantinus mangkat menyang Wétan, digerakké déning kepénginan tulus kanggo mbangun manèh kabèh nagara saka wiwitan kanthi dhasar sing luwih apik lan luwih kuwat. Ing rencanane, dhèwèké maringi panggonan paling utama marang Gréja Kristen; miturut panemuné, kuwi kanggo nyawiji sacara rohani ing sawijining kakaisaran donya sing wis guyub sacara politik. Nanging ing kana, ing Wétan, dhèwèké nemoni kuciwa sing luwih pait tinimbang ing Kulon. Dhèwèké teka ing kana nalika perselisihan sing dipicu déning bidah Arian[3820] lan ora dikendhalèni wis tekan puncaké. Eusebius nerangake periode iki kaya ngene: 'Ora mung para pamimpin gréja padha rebutan siji lan sijiné, nanging umaté uga padha pecah; kedadéan wis tekan kahanan sing ora pantes nganti piwulang ilahi diparingi ejekan lan olok-olok malah ing teater pagané.' Iki wektu sing kondusif kanggo wong-wong sing ngina kasuciané Gusti Yesus Kristus. Licinius – iparé Constantinus, sing wektu kuwi lagi nglampahi taun-taun pungkasan pamaréntahané lan biyèn wis nandatangani Édit Milan babagan toleransi agama bareng Constantinus – ndelok umat Kristen sacara umum kanthi curiga, nganggep ora bisa dipercaya, lan sengit marang wong-wong mau, malah nganiaya kanthi kejem. Ing perselisihan bebarengan sing disebabake dening bidah Arian, bisa uga dheweke ndeleng pangembangan sing dikarepake lan migunani kanggo dheweke. Perselisihan-perselisihan iki, kanthi nglemahake kekuwatan Gréja, bisa uga maringi dheweke pangarep-arep entuk dhukungan kanggo rencanane nglawan ipare sing kuwasa. Lan itungan Licinius ora sia-sia. Constantine dhéwé, umpamané, ngomong babagan Uskup Eusebius saka Nicomedia kaya ngéné: 'dhèwèké malah ngirim mata-mata marang aku lan nyedhiyakake tiran (Licinius) kanthi bantuan sing meh padha karo bantuan bersenjata'[3821] .

Sawisé tekan Nicomedia, Konstantinus kaget banget karo prahara sing disebabaké Arianisme. Nanging, dhèwèké durung langsung mangertèni pentinge kedadeyan-kedadeyan mau. Kanggo dhèwèké dhéwé lan para 'mistikus' saka ajaran Ilahi sing teka bareng dhèwèké saka Kulon, padha nampa katrangan sepihak bab kasus Arius saka wong-wong Nicomedia, sing ndeleng pitakon dogmatik ora minangka prakara iman sing suci lan wigati, nanging minangka lapangan panaliten ilmiah, malah mung minangka sofistikasi basa. Nanging, Constantine ora nglirwakaké perjuangan Arian; Ing wiwitan, dhèwèké ngirim layang panyuwunan damai sing dawa marang Alexandria kanthi panyuwunan mendesak marang Uskup Alexander lan Arius supaya mungkasi perselisihan antarané. Miturut panemune kaisar, uskup uga salah amarga kecerobohan lan pitakon sing landhep, déné Arius disalahké amarga mungkasi komuni kanthi nolak manut marang uskup; Dheweke nyaranake supaya loro-lorone ngetutake tuladha para filsuf, sing sanadyan padha mbantah siji lan sijine, nanging urip bebarengan kanthi tentrem. Luwih maneh, loro-lorone padha nduweni dhasar sing padha: loro-lorone ngakoni Pangayomaning Gusti, mula gampang kanggo padha rukun[3822] ...

Sakbareng karo pesen iki, Konstantinus ngutus uskup 'sayangé', Osia, menyang Alexandria, ing ngendi dhèwèké kudu nyelidiki prakara mau langsung ing papan lan mbantu nenangaké wong-wong Alexandria. Osia nglakoni dhawuh sang kaisar. Sanadyan dhèwèké ora bisa nyawijiaké para mungsuh, panalitèn dhèwèké marang

---

[3820] Arius kanthi ngina ngajar manawa Yesus Kristus dudu Gusti Allah kang langgeng lan tanpa wiwitan, manawa Panjenengané ora sarujuk hakekat karo Rama lan Panjenengané iku ciptaané – ana wektu nalika Panjenengané durung ana. Arius nampa pendhidhikan teologiné ing Antiokia ing sekolahé martir Lucian; Sawisé dadi presbiter ing Alexandria, dhèwèké narik kawigatèn akèh wong ing kana amarga kapinteran lan urip askétis sing ketat. Amarga bangga karo kapinteran lan kawruh, Arius ora nggatekaké piwulang lan pangajab saka uskupé, Alexander; uga ora manut marang déwan sing diadani déning uskup, sing ngukum dhèwèké. Ora mung kuwi, nanging kanthi nggumunake para rohaniawan lan umat kanthi kecerdasané, dhèwèké nyoba nyebarake ajaran sesaté ngluwihi wates gréja lokalé dhéwé. Amarga dhèwèké nduwèni akèh penganut, dhèwèké ngutus delegasi sing nggawa keluhan marang akèh uskup ing Gréja-gréja Wétan. Ing kono dhèwèké nemokaké para panyokong, sing dipimpin déning Eusebius saka Nikomedia, sing biyèn wis kenal karo Arius saka sekolahé Lucian – sawijining 'wong sing pinter', lan luwih manèh sanak kadang saka kulawarga kraton, mula dhèwèké nduwé pangaribawa. Eusebius, uskup ing kutha krajan (iki isih nalika pamaréntahan Kaisar Licinius, sing pusat pamaréntahané ana ing Nicomedia), ora ngakoni wewenang paukuman saka Uskup Alexandria. Ing layang marang Arius, dhèwèké mangsuli: 'Kawruhmu pinter banget, muga-muga kabèh wong padha pinter kaya kowe, amarga cetha marang kabèh wong yèn apa sing wis diciptakaké ora ana nganti diuripaké; lan sing wis diuripaké iku nduwèni wiwitan.' Uskup Aleksandria banjur nemokake awake dhewe ing kahanan sing angel; watara taun 318, Alexander mutusake njupuk langkah-langkah ekstrim: dhèwèké nglumpukaké sinode satus uskup; ngucilaké Arius lan para penganuté saka Gréja; ngusir wong sing ngina agama saka Aleksandria; lan ngumumaké kabar iki liwat layang sirkular marang kabèh gréja (deleng Theological Herald, Desember 1906: A. A. Spassky, kaca 584). Langkah iki malah nyulut kontroversi Arian lan nyebar kobongané ing saindenging Wétan. Perkara Arian saiki wis ilang sipat lokal lan dadi duwé wigati pan-gerejawi.

[3821] Theological Herald, Desember 1906, kaca 694.

[3822] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, II, 64–72.

perselisihan mau nggawa dhèwèké marang kapercayan yèn ajaran sesat Arius ora mung omongan kosong, nanging ngancam ngoyak dhasar-dhasar iman Kristen – sing nyebabaké panyangkalan marang Kristen sakabèhé. Ing taun 324, Hosia saka Corduba bali marang kaisar lan nerangake marang piyambakipun bebaya abot sing ditimbulake gerakan Arian. Konstantinus banjur mutusake ngadani Konsili Ekumenis, sing miturut panemune tetep dadi siji-sijine cara kanggo mbalekake tentrem ing Gréja. Miturut pamanggihé Kaisar, Konsili iki, 'nglawan mungsuh utama'—bidah Arian sing ngina Gusti sing wektu kuwi ngganggu tentreming Gréja—uga arep nimbang prakara liya lan maringi jawaban—définisi—babagan organisasi urip batin umat Kristen[3823] .

Miturut prentah Kaisar, Konsili Ekumenis iki bakal dianakake ing kutha Nicaea[3824] . Konstantinus nindakake kabeh upaya kanggo nyengkuyung lelungan para uskup sing diundang menyang panggonan, lan dhèwèké mbayar kabèh biaya para uskup sing teka ing Nicaea saka kas nagara. Para uskup teka ing Nicaea saka Mesir lan Palestina, saka Siria lan Mesopotamia, saka Asia Cilik, Yunani, Persia lan Armenia, uga saka bangsa Goth ing saubengé Kali Donau; saka Roma, loro presbiter teka nggantèkaké uskup sepuh. Antarane para uskup sing padha kumpul ana: Alexander sing wis tuwa saka Alexandria, sing pisanan ngecam Arius, sing nggawa arkideakon Athanasius, mungsuh sing wani lan trampil nglawan para Arian (sabanjure dikenal minangka 'sing Agung', Uskup Agung Alexandria); Santo Nikolaus saka Myra ing Licia; lan Santo Spyridon, Pangripta Mucjizat. Sakabehe ana luwih saka 2.000 wong sing rawuh ing Konsili (kalebu presbiter lan diakon sing ngancani para uskup), lan ana 318 uskup waé.

Konsili dibukak ing Juni 325 ing aula ageng istana kaisar. Bangku-bangku disusun ngubengi ruangan kanggo para uskup, lan ing tengah ana meja kang ing ndhuwure ana Kitab Suci, minangka saksi setya tumrap kabeneran. Nalika kabèh wis padha kumpul, Konstantinus muncul kanthi kabèh kamulyané jabatan kaisar, nanging tanpa pengawal bersenjata, diiringi para bangsawan Kristen lan nganggo busana kraton sing paling megah, kinclong karo emas lan permata. Tampilane ngagetake pasamuwan, utamane para rawuh sing saka nagara adoh, durung nate ndeleng pasuryan kraton utawa kamulyan kaisar sadurunge; nanging dhèwèké uga kaget nalika ndeleng kumpulan para pangon pinunjul saka Gréja Kristus, ing antarané ana para askétis sing kasat lan para tukang mujijat, para pangakuan iman lan para martir sing tangané kobong lan mripaté ditusuk[3825] , sing wis nandhang sangsara amarga imané, Meneng bae, kanthi pandelengan sing menunduk, dhèwèké nyedhak tahta emas sing wis disiapaké kanggo dhèwèké lan ngadeg ngentèni nganti para uskup suci ngajak dhèwèké lungguh. Sawisé ngrungokaké sambutan pambuka lan rasa syukur saka Eustathius saka Antiochia lan sejarawan , Eusebius saka Kaisarea, Konstantinus dhéwé banjur maringi pidato marang pasamuwan, ing ngendi dhèwèké nyatakaké kabungahan amarga weruh kumpulan Agung para Bapa, lan nyuwun supaya padha ngrampungaké prakara sing dadi perselisihan kanthi tentrem. "Gusti Allah wis nulungi aku," pangandikane, "ngrubuhake pamaréntahan sing ora takwa saka para panganiaya; nanging luwih abot kanggo aku tinimbang perang apa waé, pertempuran berdarah apa waé, lan luwih ngrusak maneh perselisihan ing jero Gréja Gusti Allah."

Para Arian rawuh ing Konsili lan tumindak kanthi wani lan yakin; padha ora nyana yèn perjuangané bakal ngalami kekalahan total; malah, padha ngarep-arep yèn rencanané bakal kasil: – padha nduwé 17 uskup ing sisihé; Padha dipimpin déning uskup metropolitan sing nduwé hubungan ing kraton. Para Arian ngarep-arep yèn Konsili, sanajan ora sarujuk karo panemuné, ora bakal maringi paukuman sing abot marang wong-wong mau.

Arius kanthi keras mbela doktrinane, migunakaké kabèh daya kecapane. Nanging kasetyan sing teguh lan ora goyah saka Para Bapa Konsili marang ajaran gerejawi sejati saka Para Bapa nggawe kabijaksanaan palsu si pendosa iku isin. Para pembela ortodoksi mangertos kanthi cetha inti saka bidah Arian lan mbantah kanthi

---

[3823] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, III17, V:6.

[3824] Nikea, saiki Iznik – sawijining desa mlarat saiki, nanging nalika semana kutha ageng lan sugih – iku kutha utama ing wewengkon pesisir Bithynia; kutha iki nyambung karo segara liwat tlaga lan padha gampang diakses saka segara lan saka darat; Ana kraton kaisar sing ageng lan pirang-pirang bangunan sing bisa nampung para uskup lan rohaniawan sing padha kumpul kanggo Konsili kanthi nyaman; Nikea dumunung mung 20 mil saka Nikomedia, panggonan kaisar nalika semana, sing mula maringi kemudahan gedhe kanggo rawuhe ing Konsili. Miturut Eusebius, pilihan Nicaea minangka panggonan Konsili katon dipengaruhi dening jenenge dhéwé – 'kamulyan' (ing terjemahan basa Rusia). Eusebius, *The Life of Constantine*, III, 6.

[3825] Para sejarawan nyritakaké cacahé Bapa Konsili kanthi béda-béda; Eusebius (*Uripé Konstantinus*, III, 8), umpamané, nyebut angka 250; St Athanasius saka Alexandria, ing tulisané, lan Kaisar dhéwé, nyebut angka nganti 300. Angka 318 kasebut kasebut déning St Athanasius ing salah siji suraté marang Gréja Afrika; ing wangun Yunani – TIH – angka iki mirip karo 'salibé Yesus', mula dadi lumrah digunakaké, saéngga Konsili Nicaea dikenal minangka Konsili 318 Bapa.

wibawa, raos agama sing jero, lan pikiran sing temenan padhang. Diaken saka Alexandria, Athanasius, misuwur amarga kakuwatan tembung-tembungé lan ketajamané ing mbukak sophistry sesat: tembung-tembungé ngoyak sophistry wong sesat kaya jaring laba-laba sing ringkih. Debat-debate kuwi panas lan suwé; Konstantinus nyoba tanpa asil nggunakake pangaribawa kanggo nyawiji para sing beda pendapat lan nggayuh panyelesaian damai; luwih suwé debat lumaku, luwih cetha sepira adohé para Arian nyimpang saka kabeneran. Pernyataan iman sing diajokaké marang Konsili déning Eusebius saka Nikomedia – pamimpin wong Arian – sing kanthi cetha nyatakaké yèn 'Putraning Allah' iku sawijining 'pepangkatan', sebuah 'makhluk', lan manawa 'ana wektu nalika Panjenengané durung ana', ditolak kanthi mufakat déning para Bapa Konsili minangka palsu lan ora saleh – gulungan sing ditulis mau dipecah-pecah.

Sawisé kanthi mapan nolak Arianisme, Bapa-bapa Konsili mutusaké nyedhiyakké pangakuan doktrin ortodoks sing cetha marang para umat – sawijining kredo. Eusebius, Uskup Kaisarea, nampilake marang para bapak sinode 'Kredo Pembaptisan', sing wis suwe digunakake ing greja panjenengané lan meh kabèh dumadi saka ungkapan-ungkapan sing dijupuk saka Kitab Suci. Para Bapa nampa kredo iki kanthi persetujuan; nanging supaya mbusak kanthi tuntas kemungkinan gagasan sesat dilebokake ing kono, padha nganggep perlu ngganti sawetara ungkapan umum ing njero kredo iki karo ungkapan liya sing bakal nemtokake kanthi sampurna kabeneran Gréja. Kaisar, sing rawuh ing Konsili, melu para Bapa ing nyetujoni Kredo Kaisarea lan ngakoni sarujuké kanthi sakabehe; nanging ing wektu sing padha Konstantinus ngajokaké supaya ing kredo dilebokaké rumus sing wis disepakati para pamimpin Gréja sajrone rembugan awal kanggo nyatakaké piwulang Gréja babagan Putraning Allah lan sesambungané karo Allah Rama – yaiku yèn Panjenengané 'saka substansi sing padha' karo Rama. Tembung-tembung sing diucapake déning Kaisar ditampa kanthi mufakat déning Konsili lan dadi dhasar sing pasti kanggo doktrin babagan Pribadi Gusti Yesus, dogma Kristen sing paling pokok.

Kredo 'Baptisan' direvisi, lan Konsili ngetokake Kredo Nike anyar, sing ditampa tanpa perselisihan dening sakabèhé Gréja Universal.

Majelis agung pungkasan para Bapa ing Nicaea dianakake ing kraton kaisar tanggal 25 Agustus 325; iki bareng karo ulang taun kaping 20 pamaréntahan Konstantinus[3826] .

Nalika dhèwèké pamitan marang para Bapa Konsili, Konstantinus ing pangandikane pamitan nyuwun supaya padha njaga tentrem ing antarané.

'Ati-ati,' pangandikane, 'aja nganti ana perselisihan pait ing antaramu. Aja ana sing nyimpen rasa iri marang wong sing wis nuduhake kawicaksanan khusus: anggep ajining saben wong minangka warisan bebarengan sakabèhé Gréja. Kowe sing nduwé pangkat luwih dhuwur lan luwih pinunjul, aja ngremehake sing nduwé pangkat luwih andhap: mung Gusti Allah sing ngerti sapa sing luwih unggul; kasampurnan arang ditemokake, lan kudu sabar marang sedulur sing paling ringkih; katentreman sing rukun luwih ajiné tinimbang apa waé. Nalika nylametake wong-wong sing durung pracaya, elinga yèn ora kabèh bisa diowahi nganggo dalil ilmiah – piwulang kudu disesuaikan karo watak saben wong, kaya dhokter sing maringi obat miturut macem-macem lara.

Mangkono kapenuhan pangajabing sang prabu sing taat, kang wis diaku, malah tau nyuwun marang Gusti Allah piyambak minangka saksi – pangajab 'nyawiji ajaran kabèh bangsa ing karajanipun babagan Keilahian dadi siji sistem sing tunggal lan umum'. Gagasan ageng iki, sing diilhami marang sang maharaja dening raos agama kang suci, lan panyeleksanipun dipun anggep minangka tugas gesangipun kanthi karsa kang tulus—gagasan Konstantinus Agung iki, kang nggumunake amarga luhuring isinipun lan amba cakupanipun—saiki sampun mlebet ing kesadaran bebarengan lan dados warisaning donya Kristen sedaya. Ora mung kuwi – kanggo ngrealisasikake gagasan iki ing urip Kristen, Tsar sing taat uga nunjukake dalan sing paling mesthi: Konsili Ekumenis. Kanthi ngetutake dalan iki, wedhus ing kandhangé Kristus – loro sing wis diundang lan sing durung diundang – kanthi sih rahmaté Gusti, mlebu tanpa gagal ing kratoné Rama Surgawi, amarga urip sejati (Yohanes 10:9). Lan perayaan kang sejati ngluhurake Sang Raja sing Padha karo Para Rasul mau luwih dimulyakake ing wektu kuwi kanthi nampa, kanthi kabungahan gedhe, sawijining pusaka kang ora ternilai: pecahan Salib Panguripane Gusti, digawa saka Yerusalem minangka peparing saka ibune, Ratu Helena.

Konstantinus urip luwih saka sepuluh taun sawisé kuwi, lan sajrone pamaréntahané dhèwèké tetep setya marang Kredo Nike[3827] , lan kanthi semangat ngupaya njaga semangat kesalehan Kristen ing kratoné, dadi tuladha

[3826] Eusebius. *Uripé Konstantinus*, Buku II, 65.

sing pantes ditiru ing uripé. Dheweke nduwèni pendhidhikan umum sing jembar, utamané bab teologi, lan njaga korespondensi jembar karo para primas gréja babagan iman, kesalehan, lan organisasi urip Kristen; lan asring maringi pitutur marang para bangsawan lan rakyat ing kratoné, malah maringi piwulang 'ilahiah'. Ketekunané pancèn luar biasa; dhèwèké ora tahan karo nganggur: sanadyan wis sepuh, dhèwèké ora nganggep beban nulis undang-undang sing dawa nganggo tangané dhéwé[3828] . Jujur, luhung ati lan andhap asor, dhèwèké ora kagoda déning kamulyan kraton utawa sorak-sorai rame saka wong akèh – malah, sorak-sorai kuwi malah mboseni dhèwèké. Nggayuh tingkat pangembangan moral sing dhuwur, Konstantinus kepengin ngangkat kabèh wong sing ketemu karo dhèwèké menyang tingkat sing padha. Mula, ing sawijining wektu, dhèwèké mbeneraké sawijining bangsawan korup kaya mangkéné: sawisé ngajak dhèwèké rawuh ing ngarsané, dhèwèké nyekel tangane lan kandha:

'Nganti pira wates kita bakal ngulurake keserakahan kita?'

Banjur, kanthi tombaké dhèwèké nggambar bunderan sing dhuwuré sak uwong, dhèwèké kandha:

'Sanajan kowe ngrebut kabèh bandha donya lan nguwasani kabèh unsur bumi, kowe isih ora bakal migunakaké apa-apa saliyané sapotong lemah iki—lan sanajan kuwi, kowe bisa uga ora pantes nampa!'

Conto liyane: sawisé ngrungokaké omongan muji-muji saka sawijining pejabat (seorang rohaniawan) sing nyebut Tsar 'kawruh' lan ngumumaké yèn 'dhèwèké wis diparingi panguwasa mutlak ing donya iki, lan ing urip sabanjuré bakal mrentah bebarengan karo Putrané Gusti', Konstantin mangsuli marang wong sing muji-muji kuwi:

'Kowe bakal luwih becik ndedonga kanggo tsar, supaya dhèwèké uga dianggep pantes dadi abdi Gusti ing urip sing bakal teka.'

Sedekah tsar mili tanpa kendhat, miturut cathetan jaman semana: 'saka esuk nganti bengi dhèwèké nggoleki wong sing pantes ditulungi'; dhèwèké maringi wong-wong mlarat lan saktenané kabèh sing diusir menyang dalan dhuwit, panganan, lan sandhangan sing pantes; dhèwèké ngopeni bocah-bocah piatu kaya bapak; lan dhèwèké ngaturaké mantenan kanggo para wanita enom sing wis kelangan wong tuwa, maringi mas kawin saka kasé dhéwé. Dhèwèké nindakaké akèh banget amal kabecikan utamané ing Dina Paskah. Ing kutha krajan anyaré, Konstantinus ngenalaké adat nyalaké lilin gedhé saka lilin ing saindenging dalan nalika wengi Paskah – 'kaya lampu geni' – supaya wengi sing misterius dadi luwih padhang tinimbang awan; lan nalika esuk sumunar, Konstantinus ngulurake tangan tengene marang kabeh wong mlarat, mbagi-mbagi peparing marang wong-wong mau. Kanthi loman sing padha, sang maharaja uga maringi sedekah nalika ana prastawa kabungahan ing kulawargane, kaya ta mantenan para putrane; – ing wektu kaya ngono, pesta lan jamuan mewah dianakake kanggo para tamu sing diundang, lan kabungahan mau malah nganti nyebar saka kraton menyang dalan – sang tsar nampani kanthi anget lingkaran tari para wanita. Nanging ing jaman sang tsar, tata krama tuntas tansah dipatuhi ing kabèh bab, lan ora ana sing ora pantes utawa nggodha sing diidini.

Taun-taun pungkasan, utamane dina-dina pungkasan ing gesange Tsar Konstantin, lan seda panjenengané, dadi puncak sing pantes saka kesalehan Kristené. Sakdurungé seda, Konstantinus wis wiwit nglakoni panguripan rohani kanggo nyiapaké seda. – Ing kutha krajan anyaré, dhèwèké mbangun gréja kang dipersembahaké marang Para Rasul Suci. Gréja iki dihias, saliyané nganggo piranti liya, kanthi rolas relikwi kanggo ngajèni Para Rasul, lan ana makam kang dibangun ing tengah-tengah relikwi mau. Wiwitane durung cetha kenapa makam iku dibangun ing kana, nanging sawisé kuwi dadi cetha lan kabukten yèn kaisar sing taat iku wis nduwèni niat supaya makam iku dibangun kanggo dhèwèké dhéwé. Pamikiran babagan pati dadi topik renungan sing jero kanggo Konstantinus nalika dhèwèké wiwit ngrasa kekuwatan fisiké saya suda.

Ing taun 337, Konstantinus ngrayakake Paskah ing Konstantinopel kaping pungkasan kanthi pesta ageng lan ora suwe banjur lara. Ngrasakake yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké nyawisaké awaké kabèh kanggo ibadah: kerep sujud, dhèwèké kanthi khusyuk ndedonga marang Gusti Allah; miturut saran dhokter-dhokteré, dhèwèké pindhah menyang kutha Eleonopolis kanggo nampa perawatan adhem banyu anget.

[3827] Prasasaran Arian ora sirna sakabehe sanajan sawisé Konsili. Para Arian, kanthi licik lan cerdik, kadhangkala éntuk kapercayan raja lan, nguntungaké kabecikan lan watak tresna tentremé, saka wektu ke wektu nindakake serangan ora pantes marang Ortodoks; St Athanasius Agung, utamané, nandhang sangsara banget amarga tumindaké.

[3828] Eusebius. *Uripé Konstantin*, Buku IV:66, IV

Nanging Constantine nganti wektu kuwi durung dibaptis! Iki bisa katon minangka fenomena sing aneh banget kanggo kita saiki, nanging ing jaman wiwitan Gréja Kristen, akèh wong dibaptis nalika yuswa tengah utawa malah tuwa; sawatara amarga rasa ngajèni sing jero marang sakramèn agung, sing dianggep mbutuhake persiapan dawa, – dene liyané, ora tanpa napsu ala, kepéngin dhisik nglakoni kesenengan dosa lan sawisé kuwi lair manèh ing urip rohani anyar (mugi Gusti sing ngadili!). Konstantinus, sing wis nggawa Kristus ing atiné wiwit enom lan wis suwe dadi wong Kristen ing jiwané, nundha baptisé amarga andhap asor nyadari dosané dhéwé, kepéngin nyiapaké dhiri liwat upaya sajroning uripé. Luwih saka kuwi, dhèwèké nduwèni kepénginan sing tulus kanggo dibaptis ing banyu Kali Yordan.

Amarga ora nemu tentrem ing Eleonopolis lan ngrasa kekuwatan fisiké saya ringkih, Konstantinus nyabrang menyang Nikomedia lan ing kana, sawisé ngundang para uskup, nyuwun supaya diwènèhi baptisan suci.

Sadurunge dibaptis, kaisar sing lagi seda maringi pangandika ing ngandhap punika:

'Wayah kang suwé dinanti wis teka, kang suwé tak idam-idamake lan tak pandang minangka wayahé panyelamatan. Saiki wayahe kita uga nampa caping langgeng lan ngrasakake sih panyelamatan. Aku pancèn arep nindakake iki ing banyu Kali Yordan, ing ngendi Sang Juruwilujeng dhéwé wis dibaptis minangka tuladha kanggo kita; nanging Gusti, sing ngerti apa sing paling becik, wis maringi aku iki ing kéné.'

Sawisé nampa Baptisan Suci, Konstantinus 'bungah ing roh; atiné kebak kabungahan sing urip. Dheweke nganggo busana putih sing sumunar kaya pepadhang nalika baptisané, lan ora tau nyopot nganti seda. Dheweke seda ing amben sing katutup kain putih; babagan busana ungu—tandha kraton—'abdi Gusti' ora kepengin nyentuh mau maneh. Kanthi ngangkat swara, Tsar ngrampungake pandonga pungkasan panuwun kanthi tembung-tembung iki:

'Saiki aku nganggep awakku pancen pinaringan berkah sejati, amarga aku nduwèni iman kang teguh manawa aku wis nampa pepadhanging Ilahi lan pinaringan gesang langgeng.'

Konstantinus Agung sing padha karo Para Rasul seda, ninggalaké karajan marang telung putrané, ing dina Pentakosta taun 337, ing taun kaping telung puluh loro saka pamaréntahané, nalika umuré nem puluh lima taun. Awaké dipindhahaké kanthi upacara ageng menyang kutha Konstantinopel sing wis diadegaké, lan disemetaké miturut wasiaté ing Gréja Para Rasul Suci, ing makam sing wis disiapaké déwéké. Saiki dhèwèké urip langgeng ing Karajan langgengé Kristus Gusti kita, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 8:

Sawise ndeleng gambar Salib Panjenengan ing swarga, lan kaya Paulus ora nampa panggilané saka manungsa, ya Gusti, pasangna Rasul Panjenengan, Sang Raja, ing kutha sing mrentah ing tangan Panjenengan: slametna tansah ing tentrem, lumantar pandonga Ibuné Gusti Allah, ya siji-sijiné sing tresna marang manungsa.

Kontakion, nada 3:

Dina iki Konstantinus, bebarengan karo ibuné Helena, mbukak Wit Sing Pinunjul, yaiku salib, sing dadi sumber isin tumrap kabèh wong Yahudi, lan dadi senjata nglawan mungsuh para raja sing setya: kanggo kita katon minangka pratandha ageng, lan medeni ing peperangan.

Peringatan Sang Pangeran Suci lan Setya Konstantinus lan putrané: Mikaél lan Teodorus, para mujijat saka Murom.

Peringatan tanggal 21 Mei

[3829]Pangeran Agung suci lan setya Konstantin Svyatoslavich iku keturunan saka garis Pangeran Agung Vladimir, sing mbaptis tanah Rus' nganggo baptisan suci. Ing taun 1192, Pangeran Agung Konstantin Svyatoslavich, bebarengan karo putrané, Pangeran Michael lan Theodore, teka saka kutha mulya Sheva menyang

wilayah Ryazan, ing kutha Murom. Ing wektu kuwi, kutha iki dienggoni déning wong-wong pagan sing durung padhang pikirané déning kawruh babagan Gusti Allah sejati[3829] . Sadurunge Pangeran Konstantin sing suci, seduluré, Pangeran Gleb sing taat, putrané Pangeran Agung Vladimir—sing wis diangkat mréntah kutha Murom—wis ngupaya banget kanggo nguwasani kutha iku lan ngajak warga nampa baptisan suci, nanging dhèwèké ora kasil lan manggon adoh rong taun saka kutha iku, ing jarak rong poprishchi[3830] , lan banjur Svyatopolk kanthi licik ngajak dhèwèké menyang bapaké, lan ing dalan dhèwèké dipatèni[3831] . Lan Pangeran Konstantin sing suci lan taat iki, karo putrané lan tentara sing mèlu dhèwèké, perang karo wong-wong Murom ing njaba kutha, lan perang gedhé banget lumaku, ing ngendi Pangeran Mikhail sing taat dipatèni. Sawisé kuwi, dhèwèké manèh perang karo warga kutha lan sawisé ngalahaké wong-wong mau, dhèwèké njupuk Murom dadi kagungané lan miwiti mréntah ing kana.

Kaping pisan, piyambakipun mbangun gréja kapisan ing kutha, ing pérangan dhuwur bukit lawas, kang dipersembahaké marang Pengumuman Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, lan ing kono piyambakipun ngubur putranipun ingkang gugur, Pangeran Michael ingkang saleh; salajengipun piyambakipun ngowahi warga kutha ingkang kapegun marang iman Kristen lan ngabaptisaken kanthi baptisan suci. Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah amarga kasil ing upaya iki, pangeran suci banjur mbangun akèh gréja liyané[3832] lan netepaké kursi uskup ing kuthaé. Sawisé kuwi, dhèwèké urip kanthi iman sing sejati lan tanpa cela ing kabèh bab, tansah dadi panglindhungi wong mlarat lan anak yatim, dhèwèké ora suwé banjur mulih marang Gusti. Pawartané seda dhèwèké marakaké sedhih gedhé ing antarané wong-wong. Kabèh padha meratoni dhèwèké kaya bapak lan ngubur dhèwèké ing Gréja Pengumuman, sing wis dibanguné, sacedhak anak-anaké, para pangeran sing taat, Michael lan Theodore.

Sawisé sawatara wektu, seduluré pangeran suci Konstantin, yaiku Pangeran George Yaroslavich sing taat, mbalèkaké Gréja Pengumuman Sang Ibu Allah sing Paling Suci[3833] sing asli, lan wiwit wektu kuwi Gusti ngluhuraké para pangeran suci, Konstantin lan anak-anaké, amarga mujijat wiwit kelakon ing kuburané.

Pirang-pirang taun sawisé, ing taun 1553, Tsar sing Adil lan Pangeran Agung Kabèh Rusia, Ivan Vasilyevich, nalika nglurug nglawan bangsa Tatar sing ora pracaya marang Gusti Allah menyang kutha Kazan, mampir ing kutha Murom lan manggon ing kono rong minggu . Sawisé nindakake ibadah pandonga ing sangisore peti jenazah para pangeran suci sing bisa nindakake mujijat, dhèwèké janji bakal mbangun biara yèn bali menang saka perang. Kanthi pitulungan Gusti, dhèwèké ngrebut kutha mulya Kazan lan sawisé bali menyang kutha kratoné ing Moskow, dhèwèké mréntah supaya dibangun gréja watu ing sacedhaké peti jenazah para pangeran suci sing bisa nindakake mujijat. Lan nalika padha miwiti nggali pondasi kanggo gréja iki, padha nemokaké relik para pangeran suci isih utuh lan ora rusak. Sawisé rampung pambangunan gréja, ana ceruk khusus ing témbok gréja sing digawé kanggo nyimpen relik suci mau. Tsar sing taat lan Pangeran Agung John Vasilyevich, Autokrat Kabeh Rusia, banjur mrentahake Guriy, Uskup Ryazan, kanggo ngudharaké gréja anyar sing wis dibangun lan ngirim piranti liturgi manéka warna kanggo upacara pangudharane. Gereja iku disucèkaké, sawijining biara diadegaké ing sacedhaké, lan prastawa iki dirayakaké kanthi megah. Ing wektu kuwi, akèh mujijat kelakon ing makam para pangeran suci, sing terus kelakon nganti saiki minangka kamulyan Kristus Allah.

[3829] Murom – pusat wilayah lor Rostov-Suzdal, saiki mung kutha kecamatan cilik ing Provinsi Vladimir – ing jaman kuna kalebu panggonan suku Finno-Ugric, yaiku suku Muroma, Meryan lan Mordvin; sanadyan kutha iku dienggoni wong manca pagan, wis ana Biara Spassky, sing isih ana nganti saiki. Biara iki kasebut ing Kronik Lavrentiev ing taun 1096. Ana alesan kanggo pracaya yèn kutha iki diadegaké liwat upaya para uskup Chernihiv, amarga Murom kalebu ing wewengkon appanage para pangeran Chernihiv.

[3830] 'Poprishche' iku satuan jarak sing dawané 690 sazhen. Diduga, sawisé nemoni perlawanan saka wong-wong Murom, Santo Gleb mapan ing Kali Ishne, 12 versta saka Murom.

[3831] Pangeran Kudus Gleb séda ing taun 1015. Dina perayaané dirayakaké tanggal 6 September.

[3832] Mula saka iku, padha mbangun gréja kang dipersembahaké marang Santo Boris lan Santo Gleb.

[3833] Restorasi Gereja Pengumuman déning Yuri Yaroslavich asalé saka taun 1351.

Troparion, Nada 4:

Konstantinus bungah banget dina iki[3834] , ngadeg ing ngarsané pangastané Tritunggal Agung, nyawang tanah airé kang sumunar kanthi kamulyan rohani[3835] , dititutí déning Mikhaél lan Teodorus, putrané: lan kabèh telu padha ndedonga bebarengan kanggo nyawaning kita.

Kontakion, Nada 8:

Kanggo panglima gagah lan pangeran ortodoks Konstantinus, bebarengan karo putrané, tanah airé padha muji, nduwé dhèwèké minangka pamimpin lan pelindhung: amarga lumantar dhèwèké tanah airé wis dibebasaké saka ilusi lan reregetan pemujaan berhala. Mula saka iku kita padha njerit marang dhèwèké kaya mangkéné: Sugeng, Pangeran Konstantinus sing paling bejo.

4 Juni

22 Mei (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Vasilisk

Peringatan tanggal 22 Mei

Sawisé martir para wali Eutropius lan Cleonicus, sing bebarengan karo Santo Basilisk uga wis nglakoni akèh sangsara (sanajan sing pungkasan isih urip, dhèwèké ditahan ing panjara), lan uga sawisé seda gubernur Asclepiodotus, ana gubernur liya, sing arané Agrippa, teka ing provinsi Pontus, dikirim déning para panganiaya Maximinus lan Maximinus, sawijining gubernur liyane, sing jenenge Agrippa, teka ing wewengkon Pontus, dikirim dening para panganiaya Maximinus lan Maximinus, kanthi dhawuh nerusake panganiayaan lan mateni wong-wong sing pracaya marang Kristus. Sadurunge teka ing kutha Amasya, Santo Basiliskus, sing ditahan ing kana ing penjara, ndedonga kanthi nangis marang Gusti Allah nganggo tembung-tembung iki: 'Gusti Yesus Kristus, elinga aku lan aja lali marang aku nganti wektu pungkasan sangsaraku, nanging tulung aku supaya enggal nampa makutha martir, supaya aku ora kapisah saka para wong suci sing ditawan bareng aku, sing wis nandhang sangsara sadurunge aku lan nampa makutha martir.'

Ing tengah wengi Gusti Allah ngetokake marang dheweke ing sawijining impen lan ngendika: 'Aku kelingan kowe lan ora bakal lali; jenengmu wis kacathet (ing dhaptar para martir) sadurunge wong-wong sing wis ditangkep bareng kowe. Aja sedhih yèn kowe bakal nandhang sangsara sawisé wong-wong mau, amarga kowe bakal ngelingake akèh wong; lan Aku bakal ndadèkaké eling marang kowe mulya ing saindenging jagad. Saiki lunga lan pamit pungkasan marang ibumu, sedulurmu lan sedulur-sedulurmu; lan nalika kowe bali, kowe bakal langsung nampa mahkota martir lan dikubur ing Komana[3836] . Aja wedi marang sangsara sing bakal kowe alami, amarga Aku ana ing sisihmu, lan kejahatan manungsa ora bisa ngrusak nyawamu.'

Sawisé tangi, Santo Vasilisk kebak kabungahan lan matur nuwun marang Gusti Allah. Banjur dhèwèké weruh yèn lawang-lawangé pakunjaran wis kabuka. Nalika subuh wiwit mènglé, dhèwèké kandha marang para prajurit sing njaga dhèwèké lan marang kepala pakunjaran:

'Parengna aku bebas patang dina, supaya aku bisa pamitan karo ibuku lan sedulurku sing manggon ing desa Kumial; lan sawisé bali, aku bakal menyang Rama sejati, Gusti Yesus Kristus.'

Para prajurit lan kepala panjara mangsuli marang dhèwèké:

'Mugi Gustimu, kang kok sembah tansah, maringi paseksi yèn menawa ora amarga wedi marang panguwasa, kang rawuhe kita antèni ora suwe manèh, mesthi kita wis mbebasake kowe sakabèhé saka panjara.'

[3834] Iku ateges ngrayakake kanthi kabungahan.
[3835] Iku tegesé kutha sing ngakoni iman Ortodoks marang Kristus lan ngupaya kasucian Kristen.
[3836] Kutha iki dumunung patang dina lelungan saka Amasya.

Wong suci mau mangsuli:

Aku ora kepengin dibebasake sakabehe, nanging, kaya sing wis tak kandhakake, aku mung bakal lunga lan pamitan karo ibuku, sedulurku lan sedulur-sedulurku, amarga iki sing dadi dhawuhe Gustiku marang aku.'

"Kita wedi," para prajurit negesake, "menawa sawisé kowe dibebasake, kowe bakal dituntut bali marang kita, amarga, miturut kabar sing kita krungu, gubernur bakal teka ing kutha dina iki, lan kabèh tahanan wis kacathet ing daftar pangadilan."

Santo Vasilisk mangsuli kaya mangkéné:

'Iku kersané Gustiku supaya aku lunga menyang désa asal; mula, yèn kowé sarujuk, ayo sawatara saka kowé mèlu aku lan bali bareng aku.'

Banjur para prajurit manut panyuwuné, lan sawatara saka wong-wong mau padha kumpul lan budhal bareng Basilisk menyang désané.

Wong suci mau ditampa kanthi kabungahan gedhe dening sedulure (dhèwèké nduwé telung sedulur lanang) lan ibuné, lan para prajurit ditampa ing omahé kanthi pakurmatan ageng.

Esuké, sang wali nglumpukaké kabèh seduluré lan paring piwulang dawa bab apa sing migunani tumrap jiwa, uga nerangaké kabeneran ajaran Kristen; piyambakipun uga paring piwulang dawa yèn mung lumantar sangsara kita bisa mlebu Karajaning Kristus.

Mangkono, sawisé maringi panglipur marang kabèh wong lan nyium seduluré kanggo pungkasané, sang wali ngandika:

'Sedulur, bapak-bapak lan anak-anak ing Kristus! Tetep kiyat imanmu marang Gusti kita Yesus Kristus lan aja nganti pisan mbalik saka Panjenengané, awit donya lan kabèh isiné mung bayangan sing cepet sirna; nanging Gusti tansah ana langgeng. Aku nyuwun marang kowe supaya ndedonga kanggo aku marang Gusti Allah kita kabèh, supaya Panjenengané maringi aku kekuwatan kanggo nahan cobaan lan sangsara, kaya sing ditindakake Santo Theodore Tyron, Eutropius, lan Cleonicus, sing ditangkep bareng aku. Ati-ati, para priya, garwa, sedulur lanang, sedulur wadon, lan anak-anak; amarga aku ninggalake kowe kabeh, lan kowe ora bakal ndeleng aku maneh ing urip sing sementara iki.

Nalika sang wali wis rampung ngandika, muni swara gedhe lan tangis, lan saben wong padha nyuwun marang sang wali:

'Nalika kowe wis ngrampungake urip suci, ndedonga marang Gusti kanggo kita lan kabeh wong Kristen, supaya panganiayaan iman Ortodoks sing digawé déning para penyiksa mandheg lan supaya sembah marang berhala musna; lan supaya sih-rahmaté Kristus sumunar ing saindenging bumi.'

Sawisé kuwi, Santo Basilisk budhal karo para prajurit bali menyang sel panjara.

Ing wektu kuwi, gubernur Agrippa teka ing kutha Amasya lan sawisé ngundang kabèh warga sing paling kinurmatan, mlebu bareng karo wong-wong mau menyang candhi pagan sing diarani Petason[3837] , banjur menyang candhi liyane sing diarani Serapion[3838] , lan nyembah marang déwa-déwa sing najis. Esuké, gubernur mangkat menyang panggonan sidang lan takon bab wong-wong sing diiket; sepisanan lan paling utama dhèwèké takon bab Vasilisk, amarga dhèwèké wis krungu kabaré lan kepéngin nggawa dhèwèké ing ngarepé pangadilan wiwitane.

Gubernur kutha banjur menyang penjara, arep nggawa Vasilisk ing ngarepe gubernur, nanging nalika ora nemokake dheweke ana ing kono, dheweke nyekel penjaga penjara, ngiket, lan nggawa menyang pangadilan. Gubernur, sawisé nyiksa dheweke, takon:

'Kowe wani piye ngeculake saka penjara mungsuh dewa-dewa kita lan pemberontak marang prentah raja sing wis dipenjara ing kana?'

'Saiki wis dina kapindho,' wangsul penjaga, 'sejake Vasilisk lan prajurit-prajurité lunga menyang panggonané.'

[3837] Iki mesthi nyebutake sawijining candhi kang dipersembahake marang dewa Mesir-Hellenistik Ptah – dewa para mati.

[3838] Serapion iku candhi kang dipersembahake marang Serapis – sawijining dewa Mesir-Hellenistik sing padha karo Zeus ing Yunani kuna. Kaloro Serapis lan dewa Ptah (sing kasebut mau) iku dewa-dewa ing agama Mesir asli. Nanging, nalika periode kapincut marang agama-agama Wétan (abad kaping 2 SM), wong Yunani ngajeni dewa-dewa iki banget lan mbangun akèh candhi kanggo ngajeni.

"Aku bakal mrentah supaya kowe dipatèni," ujare gubernur kanthi nesu, "kajaba kowe nggawa marang aku wong sing ngina dewa-dewa kita!"

'Ing dina kapapat aku bakal nggawa dhèwèké marang sampeyan,' wangsul juru panjara.

Lan langsung gubernur ngutus bareng pangawal kuwi sawijining emagistrate[3839] , wong sing duwé watak ala lan galak, bebarengan karo sawetara prajurit, lan maringi dhèwèké pitutur kaya ngéné:

'Mung nalika kuwi aku bakal pracaya yèn kowe pancèn wong kang setya marang déwa-déwa kita, yèn kowe bisa nangkep wong kang ngina iku lan nggawa dhèwèké marang aku. Kirimna dhèwèké menyang Komany, amarga aku dhéwé bakal mangkat menyang kana.'

Sawisé ninggalaké panggonané gubernur, magistrat kuwi nggawe sepatu wesi perunggu sing dilapisi akèh paku wesi panyang lan landhep, lan sawisé nggawa penjaga panjara lan prajurit, budhal menyang désa asalé Basilisk, nggawa ing punggung keledai ranté wesi abot sing wis disiapaké kanggo martir.

'Aku uga mangkat,' kandha pangripta kronik babagan kedadeyan sabanjure, Santo Eusignius[3840] , 'ngetutake wong-wong mau kanthi pangarep-arep nyekseni sangsara lan pati Santo Basilisk. Sawise tekan desa kuwi, wong-wong mau nyekel sang martir, sing wis arep ninggalake omahé lan arep menyang kutha Amasya kanggo bali menyang penjara, banjur ngiket dheweke nganggo rantai kaping pindho; Padha uga masang gembok wesi ing gulu, lan nganggo sepatu tembaga kang dipaku ing sikilé, supaya paku mau nembus sikilé wong suci nganti tekan balung, lan getih mili deras saka sikilé sing tatu; nalika kuwi, para penyiksa nggebugi martir Kristus kanthi kasar nalika digawa menyang kutha Comana. Ibune, sedulure lan kerabat padha ngancani dheweke kanthi nangis. Nalika dheweke pamitan, ibune kandha marang dheweke:

Anakku sing tak tresnani! Mugi Kristus, sing kowe tresnani, dados pitulunganmu ing tumindak martir iki. Uripmu ing kene bakal cekak, nanging gesang langgeng ngenteni kowe ing jaman sing bakal teka; sanadyan saiki kowe nandhang sangsara abot, kowe bakal nampa mahkota kamulyan saka Kristus Gusti kita; Wong-wong jahat nyiksa kowe ing donya, nanging Malaikat-malaikat swarga bakal nampani kowe mlebu swarga; kowe dianggep minangka penjahat, nanging penjahat sing disalib bareng Kristus kuwi bakal nampani kowe mlebu paradiso; raja-raja fana lan sing bakal sirna njupuk nyawamu, nanging Gusti kang langgeng bakal mbalekake nyawamu lan ngetung kowe ing antarané pasukan malaikat. Lan elinga marang kita, anakku sing tak tresnani, ing dalan menyang Gusti sing kok lakoni iki!

Sawisé ngendika mangkono, ibuné mulih menyang omahé, ndedonga marang Gusti kanggo anaké, supaya Panjenengané maringi kekuwatan supaya bisa nahan sangsara kanthi tabah.

Nanging sang wali, nalika ndeleng mburi lan weruh telung seduluré lanang sing mèlu, uga sedulur-seduluré lan akèh wong padha nangis, nyuwun marang wong-wong mau kanthi tembung iki supaya padha bali menyang omah:

'Aja nangis kanggo aku, nanging luwih becik ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané maringi aku kekuwatan ngalahaké setan lan nggawe para abdi-abdiné isin.'

Banjur dhèwèké nyium saben wong lan ngajak kabèh supaya bali, kandha marang wong-wong mau:

'Kita bakal ketemu maneh ing dina Kebangkitan lan gesang langgeng.'

Nanging wong-wong sing teka kanggo ngancani sang wali pamit ora gelem bali lan padha ngetutake dheweke kanthi nangis.

Lan sepisan maneh sang wali ngélingaké wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Ngapa kowe nglarani atiku nganggo tangis lan luhmu? Oh, yen aku diparingi idin mati kaping pirang-pirang kanggo Gusti kita Yesus Kristus! Aku nyuwun, bali lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo aku!'

Nanging amarga padha isih ora gelem bali, magistrat kandha marang wong-wong mau:

'Aku sumpah demi kaséhatan para rajaku, yèn kowé kabèh ora bali, aku bakal ngiket kowé kabèh lan nggawa marang gubernur.'

[3839] Magistrian iku asisten gubernur provinsi, sing nduwé prajurit tartamtu ing sangisoré pimpinane, lan biasané dikirim déning gubernur menyang provinsi kanggo macem-macem misi.

[3840] Martir suci Eusignius, sing nyritakaké urip lan pakaryané martir suci Basilisk, ngladèni dadi prajurit suwéné 60 taun ing sangisoré telung maharaja Romawi: Diocletian (284–305), Maximian (305–311), lan Konstantinus Agung.

Nanging nalika padha ora nggatekake tembungé uga, hakim lan prajurit-prajurité banjur padha nggebuki lan meh ora bisa ngusir saka sang wali.

Nalika digawa kanthi cara kaya ngono, sang wali kanthi gagah ngemban abote ranté wesi lan tabah nahan lara ing sikilé, kang kapancung ing pirang-pirang panggonan déning paku landhep sing dipasang ing sepatu tembagane, lan dalané kacep karo getih. Dhèwèké dhéwé nyanyi kanthi kabungahan:

– 'Sanadyan tentara nginep nglawan aku, atiku ora bakal wedi' (Mazmur 26:3), amarga Panjenengan, Kristus Gusti, ana ing sisihku.

Wong suci mau uga ngucapake akèh tembung liya, nyuwun marang Gusti ing kidungan lan pandonga. Majistret lan wong-wong sing ana bareng dheweke, nalika weruh martir mau mlaku kanthi gampang senadyan sikilé nganggo sepatu kang dipaku, padha gumun banget; nanging Gusti ana ing sisih martir suci mau, ngurangi sangsara sing dirasakake.

Nalika padha tekan ing sawijining desa sing aran Dakozaria, hakim lan para prajurit kepengin ngaso, amarga panas lan wis tengah dina. Nyonya desa iku, sawijining janda sing jenenge Troiana, nalika weruh hakim sing teka karo para prajurit, ngajak padha mlebu omahé kanggo mangan; kabèh ana patang puluh wong. Nalika padha mlebu, dhèwèké nyiapaké kabèh kabutuhan kanggo wong-wong mau. Mula padha mangan, ngombe, lan seneng-seneng, déné martir suci Vasilisk, kanthi tangané diiket ing mburiné, diiket ing wit oak garing sing tuwuh cedhak gapura omahé. Wong akèh padha nglumpuk ngubengi sang wali—lanang lan wadon, uga bocah-bocah. Nalika padha weruh dhèwèké diiket nganggo ranté abot lan diiket ing sangisoring srengéngé kang nyengat, lan weruh getih mili saka sikilé, padha krasa welas lan ngaturaké simpati marang dhèwèké. Nanging sang wali ndedonga marang Gusti, muni banter: 'Gusti, rawuh marang kula kados Panjenengan rawuh marang Yusuf ing panjara (Kejadian 41), Daniel ing liang singa (Daniel 6), lan telung mudha ing pawon geni Babilonia (Daniel 3).' Lan kaya Panjenengan paring welas asih marang Susanna (Dan. 13), sing dadi korban tipu muslihat para tuwa sing jahat, lan nylametake Petrus saka panjara (Kis. 5:17–20), lan nglindhungi Thekla saka najisan, mangkono uga marang aku, abdi Panjenengan ingkang andhap asor lan ora pantes, paringa welas asih Panjenengan ingkang nggumunake lan tampakkna mujijat Panjenengan kanggé kamulyaning Asma Panjenengan ingkang paling suci!'

Nalika sang wali wis rampung ndedonga, dumadakan ana gempa bumi, lan krungu swara saka dhuwur, kandha: 'Aja wedi, Aku ana karo kowe!'

Lan dumadakan sepatu wesi ing sikilé martir iku lumer kaya lilin ing geni; belenggu tiba saka badan sang wali, lan wit oak garing dadi ijo royo-royo, nyebarake ranting-ranting kandel lan akèh ing ndhuwuré sang wali lan nglindhungi tedhunge ing sakupenge papan sing amba. Lan ing panggonan ing ngendi sang wali wis ngadeg, lan ing ngendi lemah wis kacep karo getihé, ana mata air sing mili.

Sawisé kuwi, sang wali matur nuwun marang Gusti kanthi tembung: 'Gusti Yesus Kristus, Sabda langgeng lan Putraning Rama kang ora bisa dipahami lan ora bisa diungkapake, sing kersa mudhun menyang bumi lan dadi manungsa, supaya Panjenengan bisa mbebasake kita saka panganiaya kuna, setan, lan nylametake kita saka kabèh tipuané sing licik; sing ngangkat kita menyang swarga, nalika nginjak dheweke ing sangisore sikil lan ngukum dheweke manggon ing jurang; sing maringi kita urip anyar, – Kanthi bibi pundi kula badhé ngluhuraké Panjenengan, kanthi tembung pundi kula badhé ngandharaké raos kula dhumateng Panjenengan, kados pundi kula badhé nyanyèkaké puji-pujian dhumateng Panjenengan lan ngumandhakaké pakaryan ageng lan kakuwatan Panjenengan, ingkang Panjenengan sampun paringaken dhumateng kula, abdi Panjenengan, kados ingkang Panjenengan sampun paringaken dhumateng para suci Panjenengan, Eutropia lan Cleonice, nalika piyambakipun disiksa miturut dhawuh panguwasa Asclepiodotus! Satemene, sapa aku iki, sing ora pantes, nganti Panjenengan paring sih-rahmat ageng lan nggumunake marang aku; malah bumi iki, nalika nyekseni kakuwatan Panjenengan, nganti kaguncang.'

Magistrat lan para prajurit, padha wedi amarga gempa bumi, mlayu metu saka omah kuwi lan nalika weruh mujijat-mujijat sing kelakon, padha kebak kaget lan bingung. Sawetara wong kandha yèn kuwi mung katon kaya ngono, déné liyané nganggep iku sihir; nanging wong-wong sing padha ngubengi sang wali gumun kanthi wedi lan memuji kuwasa Kristus Allah. Lan akèh wong dadi pracaya marang Kristus, kandha: 'Delengen, ana wong suci sing dikirim déning Allah mréné kanggo ngudhari papan kita.'

Wong-wong mau nggawa marang sang wali sawijining wong lumpuh sing nggleleng ing amben; nalika martir Kristus nyentuhé, wong lumpuh kuwi langsung tangi kaya wong waras, lan sawisé nggawa ambéné, mulih

kanthi muji Gusti Allah; wong-wong mau uga nggawa wong kusta, lan dhèwèké mari mung kanthi disentuh; kabeh sing nandhang lara wedi banyu lan demam, uga sing kena macem-macem lara liyane utawa kesurupan roh najis – sang wali marasakake kabeh mau mung nganggo sabdane. Kabeh sing nyekseni mujijat mau padha ngluhurake Gusti Allah sing sejati lan pracaya marang Panjenengané; dene para warga ing desa kuwi kebak kabungahan sing ageng. , ibu saka desa iku, Troiana, bebarengan karo putrané Troyn, uga pracaya marang Kristus lan nyuwun dibaptis. 'Aku, wong dosa Eusignius,' kandha narator, 'nalika weruh kabèh sing kelakon, memuji Gusti kanthi sak atiku.' Ing wayah sonten kuwi, sakwau sapi sing bali saka panggembalaan menyang desa lan lumaku ing dalan sing padha sing dipijak dening martir suci Kristus, kaya-kaya muji tumindak agungé Gusti Allah, padha sujud ing dhengkul ing ngarepé sang wali.

Banjur hakim lan para prajurit padha tobat amarga kekejeman sing wis ditindakake marang sang wali, amarga padha ketakutan nalika weruh mujijat-mujijat nggumunake sing ditindakake Gusti lumantar pandonga sang wali. Ing dina candhake, hakim mau ngendika alus marang sang martir:

'Yen panjenengan kersa, Pangeran Basilisk, ayo padha budhal, supaya kita ora kena paukuman saka panguwasa amarga panjenengan.'

"Ya wis, ayo padha budhal," wangsul sang wali, "awit aku kepengin mati kanggo Gustiku."

Sawisé kabèh padha ninggalaké désa, kabèh warga, bebarengan karo ibu Troiana, nganteraké sang wali. Nanging, sang martir suci nyuwun marang kabèh supaya padha bali menyang omahé: sawatara manut, déné liyané terus ngetutaké dhèwèké. Nalika padha tekan jembatan ageng sing nyebrang Kali Ireos, jembatan kuwi nggeter amarga rawuhe Kristus, sing mlaku tanpa katon bareng abdi Panjenengané, Santo Basilisk, kaya sing mengko diceritakaké déning martir suci Basilisk marang aku, Eusignius sing ora pantes,' ujare narator. 'Nalika jembatan kuwi nggempa, sang wali mandheg lan muji Gusti, nyuwun marang wong-wong supaya bali; lan dhèwèké meh ora kasil ngyakinaké supaya padha manut panyuwunane.

Sajrone lelampahané, sang wali tansah sujud ing saben panggonan sing dhuwur lan éndah lan ndedonga marang Gusti kanthi tembung: 'Pujia Gusti, he nyawaku, ing kabèh karajan-karajané!' (Mazmur 102:22).

Nalika padha tekan ing sawijining desa sing aran Saon, para prajurit lan magistrat padha nyiapake dhaharan lan ngajak sang wali supaya mangan roti bareng karo wong-wong mau. Nanging piyambakipun nolak, kandha: 'Gusti Allah iku gembalaku; aku ora bakal kekurangan apa-apa' (Mazmur 22:1); 'Gusti Allah, Yesus Kristus, maringi aku panguripan'.

Padha ngajak maneh, kandha:

'Ndeleng, Pak, aja nganti panjenengan mati keluwen lan kita kena paukuman amarga panjenengan yen kita ora nggawa panjenengan marang gubernur; awit saiki wis telung dina panjenengan ora mangan apa-apa.'

Wong suci mau mangsuli marang wong-wong mau:

Aku wis kebak panganan keabadian, mula aku ora kepengin mangan panganan fana. Kowé padha diparingi gizi roti donya, nanging aku diparingi gizi tembung Gusti Allah saka swarga; kowé padha seneng amarga anggur, nanging aku seneng amarga sih-rahmaté Roh Suci; kowé padha wareg amarga daging, nanging aku wareg amarga puasa; kowé padha dikuatké déning kekuwatan badan, nanging aku dikuatké déning salib ing asmané Kristus; Emas ndadekake kowe sugih, nanging katresnan marang Yesus Kristus ndadekake aku sugih; sandhangan ngias kowe, nanging kabecikan ngias aku; kowe nemu kabungahan ing guyu, nanging aku nglipur rohku lumantar pandonga; kowe tresna marang raja donyamu, sing fana lan bisa rusak; kowe kepengin ndeleng lan manut marang paugerané, dene aku tresna marang Gusti Allah lan Sang Raja Surgaku; aku ngurmati paugerané lan kepengin diparingi panguripan saka pangarsané; kowe ngarep kamulyan ing donya, dene aku ngarep kamulyan ing swarga; kowe ngupaya kamulyan ing antarané manungsa, déné aku ngarep nampa kamulyan ing Pangadilan Pungkasan nalika wunguné wong sing bener, nalika Gustiku bakal ngandika: 'Maju, kowe sing pinaringan berkah déning RamaKu, warisanana Karajan sing wis disiapaké kanggo kowe wiwit pambentukan donya' (Matéus 25:34).

Nalika sang wali ngendika makaten, sang magistrat mréntahaké supaya kéwan-kéwan mau dipasangi pelana lan nawarké marang sang martir sawijining panggonan ing mburiné keledai, kandha:

'Sampeyan wis mlaku telung dina kanthi weteng kosong; paling ora lunggana ing kéwan iki, supaya sampeyan ora nganti kesel kabeh.'

Nanging sang wali nolak lungguh, kandha:

'Gusti Allah, Yesus Kristus, maringi kakuatan marang aku, lan Roh Suci maringi katentreman lan panglipur.'

Banjur padha budhal maneh, lan ing wayah sonten tekan sawijining desa, ing kono padha mandheg bengi. Nalika para prajurit padha lungguh dhahar bengi, sang magistrat nyuwun marang Santo Basilisk supaya kersa dhahar bebarengan karo dheweke, nanging piyambakipun nolak lan nglampahi sedalu ing pandonga lan kidungan, dene para Malaikat suci piyambak uga padha kidung bebarengan karo abdi Kristus.

Esuk-esuk, padha mangkat maneh lan tekan kutha Comana ing jam papat awan. Nalika padha nyedhaki kutha, padha krungu saka akèh wong sing ketemu ing dalan yèn gubernur lagi matèni kabèh wong sing ora gelem sujud marang arca-arca. Nanging Gusti katon marang Santo Vasilisk lan ngendika marang dhèwèké: 'Tetep atimu; aja wedi ancaman para penyembah berhala, awit Aku ana ing sisihmu.'

Nalika padha mlebu kutha, para prajurit sing ngancani sang wali padha takon marang warga kutha:

'Gubernur saiki ana ing endi?'

Padha dikandhani yèn gubernur ana ing candhi Apollo[3841] , lagi nyawisaké kurban marang para déwa ing kono.

Magistrat mau banjur menyang marang gubernur lan ngandhani yèn dhèwèké wis nggawa Basilisk. Gubernur bungah banget krungu kabar kuwi. Magistrat mau uga nyritakaké babagan mujijat-mujijat sing kelakon sajrone lelampahané, nanging gubernur ora pracaya, lan kandha:

'Kabeh iki sihir Kristen.'

Banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Santo Basilisk digawa ngadhep ing candhi Apollo, kanthi niyat meksa dhèwèké supaya nglakoni pangorbanan ing kono. Sakwisé kuwi, prajurit sang panguwasa langsung nyerbu marang Basilisk lan nyeret santo mau kanthi paksa mlebu candhi, karo kandha:

'Mlebu menyang candhi ing ngarsané panguwasa lan sembah marang para déwa, yèn kowé péngin urip.'

Magistrian, nanging uga para prajurit sing wis ngancani dheweke ing perjalanane, wiwit nyritakake marang prajurit sang panguwasa babagan mujijat sing wis padha disekseni, kanthi nambahake:

'Satemene, kita wis weruh pratandha kang nggumunake lan kakuwataning Gusti, dudu ing pangayoman utawa lumantar sihir, nanging kelakon ing kasunyatan.'

Banjur, nalika padha ngadhep sang wali, padha kandha marang dhèwèké:

'Ampunana kita, Gusti Basilisk, amarga kekejeman sing wis kita lakoni marang panjenengan amarga kawruh kita sing sithik, lan ndedonga marang Gusti panjenengan kanggo kita!'

Nalika padha lagi ngomong, prajurit anyar sing dikirim déning gubernur nyekel martir mau lan nggawa dhèwèké menyang candhi. Sang wali mlebu candhi kanthi rai sumunar, kabungahan ana ing Gusti Allah, Tuhané.

Nalika ndeleng dhèwèké, gubernur takon:

'Apa kuwi kowe, Basilisk?'

'Inggih, kula,' wangsul sang wali.

'Yen mangkono,' pangandikane gubernur, 'kowe gelem ngorbanaké marang para déwa, apa ora?'

"Sapa sing kandha marang kowe bab aku," sanggah sang wali, "manawa aku ora nyawisake kurban marang Gusti Allah? Saben wayahe aku nyawisake kurban puji-pujian minangka pakurmatan marang Gustiku."

Nanging panguwasa kuwi ora mangertos apa sing wis diomongake, banjur kandha marang sang wali:

'Apik tenan; mula sembahna marang dewa apa wae sing kowe karepake.'

Sang Basilisk, nyedhaki arca, takon marang wong-wong ing sacedhaké:

– Apa jenengé déwa-mu kuwi?

Padha kandha marang dheweke:

– Apollo.

– Sampeyan bener ngomong jenenge Apollo,' konfirmasi sang wali; 'Apollo tegesé "pangrusak"[3842] lan pancèn nuntun sapa waé sing pracaya marang dhèwèké lan nyembah dhèwèké dadi déwa marang karusakan, amarga dhèwèké dudu déwa.

[3841] Apollo – ing mitologi Yunani – iku dewa pepadhang, putrané Zeus lan Leto.

[3842] Apollo – sing diterjemahaké saka basa Yunani – tegesé 'pangrusak'. Wong Yunani biasané nggambaraké dhèwèké nganggo busur, panah, lan tabung panah, minangka mungsuh lan penakluk pasukan sing mbebayani pepadhang, ya iku tumrap tatanan moral.

'Lan sapa jenengé déwa sing arep panjenengan kurbanaké?' pitakon panguwasa.

'Gusti Allahku,' wangsul sang wali, 'sing ora bisa diucapake, ora bisa dipahami, ora katon lan ora bisa diterangake ing sipat-sipaté.'

'Apa Gustimu ora duwe jeneng?' pangeran kuwi terus meksa.

'Asma Gustiku ana ing kitab-kitab suci,' wangsul sang wali, 'lan menawa panjenengan kersa mireng, kula badhé nyariosaken dhumateng panjenengan.'

"Sebutna jenengé," pangandikane panguwasa. Banjur sang martir suci kandha:

'Gusti Allah kula dipun wasmi Bapa lan ingkang Maha Agung, Pangeran ingkHosts[3843] , Raja sakabehe, Juruwalung ingkang welas asih, gunging sih lan sabar. Kangge Panjenenganipun piyambak kula aturaken kurban puji-pujian!'

"Aku ora peduli dewa endi sing kowe arep kurbanake—kurbanana wae," kandha gubernur, "awit kowe wis diundang ora kanggo mbantah, nanging mung kanggo nyembah kurban."

"Yen mangkono, rungokna," pangandikane sang wali marang panguwasa, "iki kurban kula."

Lan ngangkat tangane menyang swarga, dhèwèké ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Dhuh Gusti kang langgeng, Panyipta swarga lan bumi, ingkang mirengaken sedaya ingkang saestu ngabdi dhumateng Panjenengan, mirengna kula sapunika, abdi Panjenengan, lan pecahna ing wekdal menika arca tuli lan wuta, kang tanpa raos, supados tiyang-tiyang ingkang boten takwa mangertos dewa kados pundi ingkang dipun sembah, lan supaya padha isin lan pracaya yèn Panjenengan piyambak sing Maha Kuwasa.

Baru wae sang wali rampung ndedonga, bumi langsung kaguncang, lan arca kuwi tiba ing lemah lan remuk dadi pecahan-pecahan. Panguwasa lan wong-wong sing ana ing candhi padha mlayu amarga wedi, lan mung Wali Basilisk sing tetep ana ing candhi, nyanyi:

– 'Mugi Gusti Allah ngadeg, mugi mungsuh-mungsuhé sumebar; mugi sing sengit marang Panjenengané mlayu sadurungé Panjenengané. Kaya udud sing kabuwang, mangkono kabuwangna… kaya lilin sing lumer ing geni, mangkono mugi wong-wong sing jahat padha sirna ing ngarsané Gusti Allah' (Mazmur 67:2–3).

Sawisé sawatara wektu, panguwasa mrentahaké sang wali supaya digawa metu saka candhi lan, karo nggrenthèk untu amarga nesu marang dhèwèké, kandha:

'Hei mungsuh déwa-déwa kita! Napa kowé janji siji nanging nindakake liyané? Kowé janji arep nyembelih kurban marang déwa, nanging liwat sihirmu kowé ndadékaké déwa kita, Apollo, tiba lan remuk dadi pecahan-pecahan.'

Kangjeng wali mangsuli:

'Sing wis ngremuk dewa panjenengan bakal uga ngobong candhi-candhine.'

Baru wae sang wali rampung ngandika, geni tiba saka langit ing candhi Apollo lan kobong nganti dadi arang. Kanthi wedi, panguwasa lan kabèh wong padha mlayu saka kana. Banjur, sawisé ngundang Sang Wali Basilisk, panguwasa ngendika marang dhèwèké kanthi tembung iki:

'Oh, ageng sanget kakuwatan sihirmu! Kowé wis ngrusak déwa lan ngobong candhiné!'

Nanging sang wali mangsuli:

'Yen dewa panjenengan pancen dewa sejati, kaya sing panjenengan sebut, mula ayo dheweke sing mbales marang aku dhéwé.'

'Dewataku apik,' wangsul panguwasa, 'lan ora nindakake ala marang mungsuhé.'

'Wah, wong bodho!' kandha sang wali. 'Kepiye bisa setan nindakake kabecikan, awit saking kodraté padha ala? Padha bakal nyeret kowe uga, para sing nyembah, menyang neraka bareng karo dheweke.'

'Pangguna sihir sengsara,' panguwasa ngendika marang sang wali, 'tindakna kurban marang para dewa; yèn ora, aku bakal maringi paukuman pati sing kejem.'

Kanggo iki sang wali mangsuli marang panguwasa:

'Kewan sing manggon ing alas, asu sing nyelep getih, Agrippa sing cabul, gambar setan, penyiksa tanpa hukum! Napa kowe isih nyegah aku? Aku kesusu arep ngakhiri uripku!'

Pamaréntah mau nesu banget marang sang wali lan mrentah supaya sang wali dipenggal nganggo pedhang.

[3843] Pangeran Tentara – Pangeran pasukan, Pangeran kuwasa (1 Sam. 1:3, 11).

Para prajurit nyekel sang wali lan nggawa metu saka kutha kanggo dipenggal ing panggonan sing diarani Dioscoria; akèh wong padha ngancani sang wali ing dalan. Panguwasa wis mènèhi dhawuh supaya sawisé dipenggal, awak sang wali dibuwang menyang kali.

'Nalika martyr[3844] é Kristus, wis dipenggal, kita (miturut St. Eusignius) sing diparingi panglihatan iki, nyekseni mujijat sing nggumunake: akèh malaikat suci muncul, sing sawisé nampa nyawane sang wali, nggawa nyawa mau menyang swarga. Gusti kita Yesus Kristus katon ngadeg ing swarga, ngendika: 'Maju, kawulaningKu sing becik lan setya, Vasilisk, mlebu ing Karajan Swarga bebarengan karo pasukan wong-wong sing bener, ing ngendi kawulaningKu manggon, sing padha dijupuk bebarengan karo kowe kanggo nandhang sangsara amarga Aku.'

'Kita sing weruh lan krungu kabèh iki,' pangandikane panyatur, 'padha sujud ing lemah lan nyembah marang Gusti, matur nuwun amarga wis maringi kita panglihatan kaya ngono.'

Banjur algojo sing jenenge Priscus njupuk awak martir mau lan nyeret menyang kali. Kita nyedhaki dheweke (miturut Eusignius) lan nyuwun supaya dheweke ngenteni sakedhik nalika wong akeh bubar, lan kita menehi telung puluh koin emas minangka tebusan kanggo awak martir mau. Dheweke nyerahake awak martir mau marang kita, kandha:

'Ati-ati supaya ora ana sing ngenali utawa ngandhani gubernur bab iki; yen ora, bakal ana masalah kanggo kowe lan aku.'

'Kita, sawisé njupuk badan sing kinurmatan,' nerusaké Eusignius, 'nyumputaké lan, ing wayah wengi, nggawa metu menyang sawah sing wis diolah, ngubur, lan nanem wiji ing panggonan kuwi. Ing wengi kuwi uga wiji mau kecambah, lan esuké kembang lan wohé metu.' Nalika kita lagi nggali kuburan sang martir, sawetara saka kita krasa ngelak; lumantar pandonga marang Santo Basilisk sing wis kita nyuwun pitulungan, ana mata air langsung muncul cedhak kuburan; sawisé nglegakaké ngelak, kita padha ngluhuraké lan matur nuwun marang Gusti Allah. Mata air kuwi isih ana nganti saiki, lan wong lara sing ngombe banyu mau kanthi iman padha mari.

Sawisé kabèh kuwi, roh najis nyekel gubernur Agrippa, lan dhèwèké wiwit nggoleki awak martir kuwi, mikir ing atiné: 'Yèn aku nyentuh awak Basilisk, mesthi aku bakal slamet saka cilaka iki.'

Lan ora ana siji waé sing wani ngandhani yèn awak martir kuwi wis dikubur ing lemah. Sawetara wong kandha marang dhèwèké, 'Panjenengan wis mrentahaké supaya awaké dibuwang menyang kali; ngapa saiki panjenengan nggoleki?'

Agrippa banjur menyang panggonan ing ngendi sang martir Kristus dipenggal sirahé, nemokake sawetara tetes getihé, lan sawisé nglumpukaké nganggo tangané dhéwé bareng karo sawetawis lemah, diiket ing sabuké. Sakwisé kuwi dhèwèké langsung bébas saka roh najis lan banjur pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus.

Sawisé sawatara wektu, Marin, sawijining warga Comana sing taat, mbangun gréja kanggo ngajèni martir suci Basilisk lan sawisé nggali relik suci panjenengané saka lemah, ngalihake menyang gréja iki. Saka relik suci sang wali, akèh panyembuhan mujijat saka manéka rupa lara kadadeyan, lumantar pandonga lan sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pinaringan pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Kowe wis mbuktekake awakmu kuwat lan gagah ing sangsara, lan nggumunake ing mujijat; kanthi terang-terangan ngumumake jeneng Kristus, kowe nggawe si penyiksa isin. Mula saka iku kita ngajeni kowe, Vasiliska, tansah nyebut jenengmu kanthi pangurmatan: Sugeng, wahai kabecikan padhanging para martir.

5 Juni

23 Mei (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, dirayakake ditemokake (ing taun 1164) reliké Santo Leontius, Uskup Rostov, Pangripta Mucizah.

[3844] Pati martir suci iku kelakon ing wiwitan abad kaping papat.

Ing dina sing padha, kita mengeti Bapa Sing Kinurmatan Paissius saka Galich, mantan arkhimandrita Biara Panggenengan Ibuné Gusti Allah lan Santo Nikolaus (cedhak kutha Galich), sing séda ing taun 1460.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan, Michael Pengakuan

Peringatan tanggal 23 Mei

Wali sing diperingati dina iki yaiku Wali Mikael, Uskup Sinada[3845] , sing nduwèni jeneng sing padha karo Jenderal Malaikat pasukan swarga, lan nglakoni urip kaya malaikat, dihiasi kasucian prawan lan kabèh jinis kabecikan. Sanajan isih bayi dhèwèké wis dikhususaké marang Gusti Allah, lan nalika isih enom dhèwèké njupuk sumpah monastik lan mbuktèkaké yèn dhèwèké minangka abdi Gusti Allah sing pantes, makarya bareng karo Santo Theophylact, Uskup Nikomedia[3846] , sajrone patraarki Sang Kinasih Tarasius, sing ngutus loro-loroné menyang sawijining biara ing pinggir Segara Ireng. Nalika padha makarya ing kono nglakoni tugas monastik, loro-lorone wong suci kuwi unggul banget ing kabecikan, lan pandongane duwé kakuwatan gedhé ing ngarsané Gusti Allah.

Nalika panèn, nalika panas ing udara ora bisa ditahan, nganti akèh wong pingsan amarga ngelak amarga ora ana banyu ing panggonan kuwi, para wali ndedonga marang Gusti; lan minangka wangsulan marang pandonga mau, sawijining kendhongan tembaga kosong wiwit mili banyu kanthi cukup. Mangkono Gusti nyukupi panyuwunan lan pandonga wong-wong sing ngajeni Panjenengané lan mirsani pandongané. Mujijat iki ngélingaké marang mujijat sing wis kelakon ing ara-ara samun, nalika Gusti ngetokaké banyu saka watu kanggo bangsa Israel sing ambruk amarga kakehan ngelak (Kaluwihan 17:6), lan mujijat liyané, nalika, kanggo kapentingan Simson (hakim Israel), sing lagi mati ngelak, Gusti Allah maringi mata air banyu urip mili saka balung rahang keledai sing wis garing (Hakim-hakim 15:19).

Sawisé kuwi, Paduka Suci Patriark Tarasius, nalika ndeleng urip sing luhur saka para bapa sing kinurmatan mau, kang sumunar kaya lintang ing langit, ngakoni yèn padha pantes njabat dadi uskup. Panjenenganipun nglantikaken Theophylact ingkang pinaringan berkah dados Metropolitan Nicomedia, lan Santo Mikael dados Uskup kutha Synada; lan kaloronipun ngopeni wedhusé Kristus, maringi tuladha ingkang sae dhumateng umatipun lumantar gesangipun.

Nalika Panjenengané Patriark Tarasius séda lan pindhah menyang Gusti, lan Santo Nikiforos njupuk panggonané dadi pamimpin Gréja Konstantinopel, badai hérési ikonoklasme—sing wis dikutuk déning Para Bapa Suci ing Konsili Ekumenis Kapitu[3847] —mbalèk manèh. Kaisar sing ora pracaya marang Gusti, Leo si Armenia[3848] , sawisé kena pangaribawa bidah kuwi, banjur ngetokaké panganiayaan marang Gréja Kristus, nolak pangurmatan marang ikon-ikon suci lan nyebuté berhala, sarta nyiksa lan matèni wong-wong sing nyembahé. Kaping pisan lan kang paling utama, dhèwèké mbusak Paus Suci Patriark Nikiforos, uga para uskup Ortodoks liyané, saka jabatané, lan ngangkat para heretik sing padha pamikiran ing panggonané – lan kabejatan karusakan nguwasani panggonan-panggonan suci (Dan. 9:27).

Ing wektu kuwi, Santo Mikael mbuktekake awake dhéwé minangka panglindhungi Ortodoksi sing semangat lan panyingkap kejahatan bidah. Kanthi dikuatake lan dipandu dening sih-rahmaté Roh Suci, dhèwèké nglawan para bidah lan menengake wong-wong sing nentang ikon-ikon suci. Kaisar sing ora takwa, Leo, ora kuwat nampa celaan sang wali sing kanthi wani mbabaraké kesesatan heretiké, banjur ngukum sang martir suci Kristus supaya disiksa. Nanging sang wali, sing ora wedi marang sangsara, kanthi gagah berani mbela kayakinané lan kandha marang kaisar:

Aku ngurmati ikon-ikon suci saka Juruslametku Yesus Kristus lan Perawan Paling Suci, Ibuné, lan para wali liyané, lan aku nyembah marang iku; nanging aku ora nganggep bisa netepi dhawuh panjenengan.'

Kanthi isin lan kebak nesu, Leo ngukum pangakune Kristus supaya diasingake[3849] .

[3845] Sinad – salah siji kutha kuna ing Segara Ireng.

[3846] Nicomedia – sawijining kutha ing pojok lor-wétan teluk sing kabentuk déning Segara Marmara. Kutha iki diadegaké taun 264 SM lan dijupuk jenengé saka Nicomedes I, Raja Bithynia. Saiki kutha Isnid dumunung ing panggonan Nicomedia kuna.

[3847] Konsili Ekumenis Kapitu dianakake ing taun 787 ing kutha Nicaea.

[3848] Kaisar Leo (V) si Armenia mrentah saka taun 813 nganti 820.

Digusur saka panggonan siji menyang panggonan liyane, sang wali nandhang akèh sedhih lan sangsara nganti tekan panggonan ing swarga lan nampa pangaso langgeng. Mangkono piyambakipun ngakhiri gesangipun ingkang bener, kaiket makutha kaping pindho, kalebet ing antawisipun para uskup minangka uskup, lan ing antawisipun para martir minangka martir, minangka kamulyanipun Kristus Gusti kita[3850] .

Kontakion, Nada 8:

Minangka uskup sing pinunjul lan martir suci sing setya, panjenengan ora wedi cacian, nanging ngalahake panentangan bidah, kanthi banter lan swara merdika panjenengan muni: 'Aku nyembah ikon Kristus lan Ibune sing paling suci.' Mula saka iku kita ngajeni panjenengan, Michael.

Penderitaan Sang Martir Suci Sing Kinurmatan Mikael sing Nganggo Jubah Ireng

Dirilis tanggal 23 Mei

Martir suci Michael iku wong asli kutha Edessa[3851] lan putra saka wong tuwa Kristen. Sawisé wong tuwané séda, dhèwèké maringi kabèh harta warisané marang wong mlarat lan mangkat menyang Yerusalem kanggo sowan ing panggonan-panggonan suci. Ing wektu kuwi, Yerusalem wis ana ing sangisoré pamaréntahan Muslim.

Sawisé ngajèni papan-papan suci, dhèwèké mundur menyang biara Santo Savvas lan njupuk sumpah monastik ing kono.

[3852]Sawisé sawatara wektu, dhèwèké dikirim déning guruné menyang Yerusalem kanggo adol kerajinan para biksu. Ing kono dhèwèké ketemu karo sawijining eunukh sing nyambut gawé kanggo ratu Muslim Seida; eunukh kuwi ngajak dhèwèké bareng, amarga piranti sing didol kuwi ayu banget lan apik gawéané, banjur digawa ngadhep ratu. Ratu wadon kuwi, nalika ndeleng biksu enom iku—ayu pasuryane nanging kurus amarga puasa—kagum banget; dhèwèké banjur miwiti nggodha supaya nindakake zinah lan kandha:

'Manut marang aku, lan yèn kowe lara, aku bakal nyembuhaké laramu.'

Marang tembung-tembung sang ratu mau, Michael sing pinaringan berkah mangsuli kaya mangkéné:

Aku kaserang dening dosaku; nanging aku ngabdi marang Gustiku, Yesus Kristus, lan aku ora bakal ngrungokake kowe.'

Ratu nyoba kanthi sakabehe cara kanggo meksa sang wali supaya nindakake dosa, kaya garwane Putera Penthephre biyen nyoba meksa Yusuf sing Endah supaya nindakake dosa ing Mesir (Kejadian 39:1–23); nanging Michael sing suci ora gelem sarujuk nindakake dosa, lan ngyakinke ratu kaya mangkene:

'Aku ora bisa nindakake iki, amarga aku iki biksu lan wis ngiket janji marang Gusti Allah kanggo njaga kasucian awakku tanpa cacad nganti pungkasaning uripku.'

Wadon sing jahat kuwi, sawisé nyadari yèn biksu sing suci ora bakal sarujuk karo panyuwunané sing ora sah ing kahanan apa waé, kebak isin lan nesu, banjur mréntah supaya sang wali dipukul nganggo tongkat. Banjur dhèwèké ngutus biksu mau—kaya-kaya dhèwèké iku kritikus iman—marang raja, sing wektu kuwi ora adoh saka Yerusalem.

Raja, sawisé takon marang sang wali, banjur mréntah supaya talié dibukak lan ngajak dhèwèké mbalik kapercayan dadi Muslim.

Nanging sang wali kandha marang raja:

'Aku ora bisa ninggalaké Gustiku lan dadi pengikut setan.'

Raja banjur miwiti nggodha maneh:

[3849] Santo Mikael sepisanan diasingake menyang kutha Thrakia Eudokia.

[3850] Pati martir suci iku kedadeyan watara taun 818.

[3851] Edessa iku kutha sing dumunung ing jaman kuna ing bagéan lor Mesopotamia.

[3852] Eunukh iku abdi sing dikastrasi, biasane kanggo ngladeni ing harem ing Wétan.

'Njaluk apa waé sing kowe karepake, lan kowe bakal mrentah bareng karo aku.'

"Aku nyuwun salah siji saka telung bab marang kowe," wangsul sang wali, "utawa ayo tak tinggal menyang guru pribadiku, utawa baptis ing asmané Gustiku, utawa kirim aku marang Kristus, Gustiku, kanthi tebasan pedhang."

Nanging raja mrentahake supaya sang wali diwenehi cangkir racun matèni. Nanging sang wali sawisé ngombe racun mau tetep ora kena apa-apa, manut marang sabda Kristus ing Injil Suci: *'Yen padha ngombe apa waé sing matèni, iku ora bakal ngrusakaké awaké'* (Markus 16:18).

Raja sing isin mau mrentah supaya sirah abdi Kristus dipotong nganggo pedhang ing tengahé Yerusalem[3853] .

Para biksu saka Biara Santo Sava, sawisé njupuk awak martir suci mau, nggawa menyang biarane lan ngubur martir Kristus kanthi pakurmatan ing jejere para bapa suci, memuji Kristus Gusti Allah, sing nggumunake ing para wong suci Panjenengané. Amin.

Uripé Sang Euphrosyne sing Kinurmatan, Pangarsa Wanita Biara Polotsk

Dipeperingati tanggal 23 Mei

Ing kutha Polotsk ana sawijining pangeran sing jenenge Vseslav[3854] , sing nduwé putra jenenge George. Saka George iki sing lair sang Euphrosyne sing pinaringan berkah.

Sadurunge nglakoni sumpah biara, Santa Euphrosyne dikenal kanthi jeneng Predislava. Amarga wis diajari maca lan nulis wiwit isih cilik, Euphrosyne kanthi tekun sinau Kitab Suci lan buku-buku liya sing migunani kanggo kaslametan jiwa. Saka Kitab Suci kuwi, dhèwèké sinau ajrih marang Gusti Allah lan katresnan kang murni marang Gusti Allah, Sang Panyipta.

Dara sing mulya iku ayu banget, nganti nalika umuré rolas taun, akèh pangeran pinunjul nyuwun marang bapaké Euphrosyne supaya maringi dhèwèké dadi garwané anaké[3855] . Nanging sang putri ora gelem ing kahanan apa wae nikah karo priya donya sing bakal mati, amarga dhèwèké wis tunangan karo Panganten Langit sing langgeng, Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah. Kabeh pikirané Sang Mulya mung marang Gusti Allah. Nanging bapaké Euphrosyne mutusaké nikahaké dhèwèké karo sawijining pangeran , sanajan nglawan kersané. Nalika Euphrosyne krungu bab iki, dhèwèké mlayu menyang biara sing dipimpin déning abbes sing kabegjan, Putri Romana, lan wiwit nyuwun kanthi tulus supaya dipotong rambute dadi biarawati. Nanging, Romana sing pinaringan berkah ora gelem suwé, amarga umuré Euphrosyne isih enom lan uga amarga wedi marang bapaké; mula Romana maringi pitutur supaya dhèwèké tetep urip ing donya, kandha yèn dhèwèké isih enom lan ayu rai. Nanging nalika weruh yèn Euphrosyne wis teges arep nganggo jilbab supaya bisa njaga kasuciané lan nggayuh Karajan Swarga, lan uga weruh yèn Euphrosyne nyimpen katresnan ageng ing atiné marang Gusti Yesus Kristus, Romana maringi dhawuh marang imam sing manggon ing biarané supaya nyukur sirah Predislava lan ngagemaké busana malaékat; ing wektu sing padha, putri enom iku dijenengi Euphrosyne.

Nalika wong tuwané putri sing berkah iku krungu kabar kabèh sing wis kelakon, atiné kebak sedhih lan langsung mangkat menyang biara kuwi. Nalika padha weruh putriné ana ing kono nganggo busana biara, wong loro mau banjur nangis tanpa kendhat. Nanging Euphrosyne sing kaberkahan, ora keganggu déning tangisé wong tuwané, ngélingaké supaya padha ora nangis, nanging padha bungah amarga putriné wis dipingit karo Gusti Yesus Kristus, Raja Swarga.

Ing biara, Sang Euphrosyne sing kinurmatan urip kanthi puasa lan pandonga sing terus-terusan lan, bebarengan karo para biarawati liyane, nindakake kabèh kawajiban monastik, tundhuk marang saben wong kanthi andhap asor banget.

[3853] Pati martir suci iku kelakon ing abad kaping sanga.

[3854] Vseslav Bryachislavich, putrané Bryachislav Izyaslavich, mrentah dadi pangeran Polotsk wiwit taun 1044 nganti 1101.

[3855] Nikah enom biyèn lumrah ing Rusia kuna.

Sawisé sawatara wektu, Sang Mulya Euphrosyne miwiti nyuwun marang Uskup Elijah saka Polotsk supaya diparingi idin manggon ing tenda sing dipasang ing sacedhake katedral agung sing didedikasikake kanggo Santa Sofia (kanthi mangkono, Sang Berkah Euphrosyne ngetutaké tuladha para dara kuna ing Yerusalem, ing antarané ana Sang Perawan Suci Maria; Para dara iku manggon cedhak Gereja Salomo, ing tenda-tenda khusus sing dipasang ing tembok gereja[3856] . Uskup, nalika ndeleng urip malaikat lan katresnan serafik sang wali marang Gusti, ora ngalangi karsa becik ing atiné. Lan sang wali manggon kaya malaikaté Gusti Allah ing tenda sacedhak gréja, terus-terusan awan lan bengi, ndedonga marang Gusti Allah lan muji Gusti Allah. Ing wektu luangé, nalika ora ndedonga, dhèwèké nulis buku nganggo tangané dhéwé lan adol; kabèh dhuwit sing dipikolehi saka kuwi diwènèhaké marang wong mlarat.

Sawisé sang wali nyawisaké dhiri kanggo ngladèni Gréja Santa Sofia suwéné wektu sing cukup, sawijining wengi dhèwèké weruh Malaikaté Gusti Allah ing sawijining impen. Nggandheng tangane, Malaikat nuntun dheweke metu saka kutha menyang panggonan sing dijenengi Selets; ing kono ana Istana Santa Sofia; uga ana gréja cilik saka kayu sing didedikasikake kanggo Sang Juruwilujeng; lan Malaikat kandha marang wanita sing pinaringan berkah:

'Pantes kowe manggon ing kene, amarga lumantar kowe Gusti bakal nuntun akèh wong marang kaslametan ing panggonan iki.'

Wahyu iki bola-bali kaping pindho lan kaping telu. Wanita sing kinurmatan kuwi gumun lan bingung karo apa sing wis dideleng, sarta matur nuwun marang Gusti sing wis nganggep dheweke pantes nampa wahyu kaya ngono. Nanging, manut dhawuhe Gusti, Euphrosyne mangsuli:

'Atiku wis siap, ya Gusti, atiku wis siap!'

Lan malaikat katon marang uskup mau ing sawijining panglihatan lan kandha:

'Iriri abdi dalem Gusti, Euphrosyne, menyang Gréja Sang Juruwilujeng, sing dumunung cedhak Selets, lan pasangna dhèwèké ing kana, supaya ana biara kanggo para dara sing disucèkaké marang Gusti, sing Gusti kersa nylametaké lumantar Euphrosyne sing pinaringan berkah iki.' Donga panjenengané munggah marang Gusti kaya murri kang wangi, lan Roh Suci manggon ing panjenengané kaya ing sirahé raja; lan kaya srengéngé sumunar ing jagad raya, mangkono uga gesangé bakal sumunar ing ngarsané Malaikat Gusti.

Uskup, sawisé tangi saka turu, lunga marang Euphrosyne sing kinurmatan kanggo ngandhani kersané Gusti marang dhèwèké. Euphrosyne banjur nyritakaké marang uskup bab pangandarané, lan loro-loroné padha matur nuwun marang Gusti.

Banjur uskup ngundang Pangeran Boris, pamané Euphrosyne, Pangeran George, bapakné, lan akèh boyar lan priya-priya mulya liyané; sawisé nyritakaké marang wong-wong mau bab wahyu iku, dhèwèké kandha:

'Ing ngarsamu kabeh, aku maringi Euphrosyne sawijining panggonan ing Gréja Sang Juruwalèh Suci ing Selets, supaya ana biara wadon sing bisa diadegaké ing kana. Aja ana sing ngalangi dhèwèké utawa njupuk saka dhèwèké apa sing wis tak paringaké.'

Kabeh padha sarujuk karo uskup.

Sawisé kuwi, Santa Euphrosyne ditetepake ing gréja kang didedikasikaké kanggo Sang Juruwilujeng, lan ana biara kang dibangun ing kono kanggo para wanita enom sing kepéngin ngabdi marang Gusti Yesus Kristus kanthi kasucian. Mangkono, Santa Euphrosyne dadi panutan lan pituduh kanggo akèh wanita enom sing wis nilar donya lan milih urip monastik. Ndeleng urip sing takwa saka Sang Euphrosyne sing pinaringan berkah, kabèh para wanita enom liyané padha kasengsem nindakake pakaryan sing nyenengake Gusti Allah.

Sawisé sawatara wektu, ingkang kinurmatan ngutus kabar marang bapakipun:

'Kirimna adhiku Gradislava marang aku, supaya aku bisa mulang dhèwèké bab kitab suci.'

Bapaké ngutus Gradislava marang dhèwèké. Santa Euphrosyne mulang adhine maca lan, sawisé maringi akèh piwulang kanggo nylametaké jiwa, dhèwèké nglamar adhine marang Kristus, amarga dhèwèké ngyakinaké adhine supaya milih urip monastik kanthi jeneng Eudokia.

Sawisé sawatara wektu kliwat, bapaké Euphrosyne ngutus kabar marang dhèwèké:

'Kirimna adhimu marang kita.'

[3856] Katrangan sing luwih rinci babagan iki bisa ditemokake ing legenda Presentasi Ibune Gusti Allah sing Paling Suci, sing kacathet tanggal 21 November.

Nanging Euphrosyne mangsuli:

'Biar dhèwèké tetep karo aku luwih suwe, amarga dhèwèké durung paham sakabehing Kitab Suci.'

Nanging, wong tuwané Euphrosyne ora suwe banjur ngerti yèn anak wadoné sing siji manèh wis motong rambut. Kebak nesu, padha teka menyang biara lan, kanthi sedhih banget ing atiné, kandha marang Euphrosyne sing kasucèkaké:

"Wah anakku! Apa sing wis kok lakoni marang kita iki! Kowé wis nambah sedhih anyar marang sedhih lawas kita, lan nambah kasedhihan anyar marang kasedhihan sing wis ana! Apa durung cukup kowe ninggalake kita? Saiki kowe malah nggawa anak kita liyane, sing kita tresnani banget, adoh saka kita! Apa pancen iki sebabe kita nglairake kowe, apa pancen iki sebabe kita ngopeni kowe!" Apa kanggo iki kita nglairaké kowe, supaya sadurungé mati, kowe dikurung kaya ing peti mati nganggo jubah ireng iki, manggon ing biara, lan mbusak panglipur sing kita ngarep-arep saka kowe?..

Ananging, Sang Euphrosyne sing Kinurmatan wiwit nglipur wong tuwané nganggo tembung-tembung sing nylametaké jiwa. Sawisé ngrasakaké panglipur, wong tuwané bali menyang omahé, ngendhokaké sedhih alamiah ing atiné wong tuwa nganggo kabungahan rohani.

Ora suwe, Putri Zvenislava, seduluré lan putriné pamané Boris, teka marang Sang Mulya Euphrosyne. Zvenislava nggawa kabèh sandhangan mewahé sing wis disiapaké kanggo mantenané marang Sang Mulya, lan kandha marang sing pinunjul mau:

'Gusti lan adhiku! Kula anggep kabèh bandha donya iki ora ana regane; kula pasrahaké hiasan mantenan iki marang Gréja Sang Panebus, lan kula piyambak kepéngin tunangan ing mantenan rohani marang Gusti lan Allah kula, lan nyandhak sirah kula ing sangisoré sangkèné sing becik lan entheng.'

Euphrosyne sing Kinurmatan nampani dheweke kanthi kabungahan lan langsung mrentah supaya dheweke dicukur rambute, dijenengi Eupraxia. Lan loro-lorone ahli tapa ngerteni nglakoni puasa lan ibadah bengi-bengi, ngabdi marang Gusti kanthi siji manah ing kasuciyan lan kabeneran.

Ndeleng yèn jumlah para biarawati saya tambah saben dina, Sang Euphrosyne sing Kinurmatan kepéngin mbangun gréja watu ing asmané Sang Juruwilaha. Semangaté, kanthi pitulunganing Gusti, kasil diparingi kasil. Ora suwe sawisé kuwi, ing taun sing padha, sawijining gréja watu sing éndah kabangun. Ana wong sing jenengé Yohanes sing dadi pangawas gawéan kuwi. Ing sawijining wengi, nalika dhèwèké turu sadurungé srengéngé munggah, dhèwèké krungu swara sing nyapa dhèwèké bola-bali, kandha:

'Yohanes! Bangun, lunga lan ngawasi pambangunan gréja kanggo ngajèni Gusti Kang Maha Kuwasa.'

Sawijining dina dhèwèké menyang marang Euphrosyne lan takon marang dhèwèké:

'Bu, apa panjenengan sing ngutus kula kanggo mbangunake panjenengan lan supaya enggal miwiti makarya?'

Euphrosyne, nyadari yèn swara iki dudu saka manungsa nanging saka Gusti, mangsuli marang Yohanes:

– Sanadyan dudu Aku sing ngutus kowe supaya dibangunaké, nanging rungokna swara sing nelpon kowe kanggo makarya lan tindakna apa sing diprentahake, amarga iki pakaryané Gusti Allah.

Pakaryan mbangun gréja wis meh rampung. Sing isih kurang mung bata kanggo konstruksi. Banjur wanita sing kinurmatan iku ndedonga marang Gusti, kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti, Pangasihi Manungsa, Gusti Allah ingkang Maha Agung! Panjenengan ingkang sampun paring kathah dhumateng kula, paringa kula ugi ingkang sethithik menika, supados kula saged ngrampungaken pakaryan pambangunan gréja, ingkang dipundegake kanggé kamulyan asma Panjenengan ingkang paling suci.'

Esuké, kanthi pangayomaning Gusti, para tukang bangunan nemokaké tungku kang kebak bata sing wis dipanggang, kang wis adhem lan malah kuwat sanget. Bata-bata mau digawé déning tangan kang ghaib lan ing wektu sing cendhak banget – pakaryan mujijat iki kelakon mung sajroning sedina wengi. Kabeh wong kebak kabungahan lan padha muji Gusti. Mangkono, pambangunan gréja iku rampung. Sawisé kuwi ora suwe, uskup rawuh ing kéné karo para rohaniawan, para pangeran, lan kabèh warga kutha kanggo ngahosulake gréja; kabèh padha ngrayakaké pangahosulaké mau kanthi kabungahan sing gedhé. Sang Euphrosyne sing Kinurmatan, sujud nyembah ing gréja, ndedonga marang Gusti karo luh, kandha:

'Duh Pangeran, sing Maha Ngerti Atiné, sing Maha Kuwasa, mènèhana paningal marang gréja iki, sing kabangun ing asmamu, kaya nalika Panjenengan ndeleng gréjaé Sang Sulaiman; mènèhana paningal uga marang

kumpulan umat sing padha kumpul ing gréja Panjenengan. Mbelasana kita kabèh sing ngabdi marang Panjenengan ing gréja suci iki. Paringana pitulungan Panjenengan ing saben pakaryan becik, supaya kita bisa nggawa sangkèling sing diparingaké marang kita kanthi kasil lan manut tapak-tapak Panjenengan, Panganten kita. Panjenengan dhéwé sing ngreksa kandhang wedhus Panjenengan iki. Dadosna Panjenengan gembala, pangreksa lawang, lan pangayoman kula, supados boten ana satunggaling sedulur wadon kula ingkang kaparing déning srigala ingkang ngrusak nyawa manungsa – setan. Panjenengan, dhuh Gusti, dadosna senjata lan pertahanan kiyat kula, supados 'boten ana *kajahatan ingkang* nyabrang dhiri kula*, lan boten* ana *tatu ingkang* nyedhak badan kula' (Mazmur 90:10), lan aja ngancurake kita amarga dosa-dosa kita. Kita nyandhak kabèh pangarep-arep marang Panjenengan, awit Panjenengan iku Gusti sing welas asih lan mberkahi kabèh sing pracaya marang Panjenengan. Marang Panjenengan kita bakal tansah muji nganti pungkasaning urip kita.

Banjur ingkang kinurmatan wiwit maringi piwulang marang para biarawati, pangandikane:

'Delengen, aku wis nglumpukake kowe kabeh kanggo asmané Gusti, kaya manuk nglumpukake anak-anake ing sangisore swiwi; Aku wis nglumpukaké kowe kabèh kaya wedhusé Gusti ing panggonan pangonan Ilahi: mula padha panganana dhawuhé Gusti, lan tuwuhna ing kabecikan saka kekuwatan siji menyang kekuwatan sabanjuré, supaya aku uga bisa ngopeni kaslametanmu lan mulang kowe kanthi kabungahan tinimbang sedhih, lan supaya rohku bisa bungah nalika ndeleng woh-wohan rohani saka pakaryanmu. Kowe kabeh bisa ndeleng dhéwé sepira aboté aku nyebar tembung-tembungé Gusti ing atimu; nanging kadhangkala, ladang atimu isih katingal durung mateng, ora bisa mekar ing kabecikan, padahal wektu panèn wis cedhak. Sekop wis ana ing lantai peres; bakal misahake sekul saka gandum. Aku banget wedi, sedulurku, menawa ana sekul ing antaramu sing bakal dibuwang menyang geni sing ora bisa dipadamake. Gancangna, aku nyuwun marang kowe, supaya kowe padha njaga awakmu saka godhong ala sing dosa, supaya kowe bisa uwal saka geni Gehenna. Siapna awakmu dadi gandum murni Kristus; sampurnakna awakmu liwat pakaryan tapa brata, ngupaya ing andhap asor, kasuciyan, katresnan, lan pandonga; lan banjur kowe bakal nyiapake awakmu dadi roti sing nyenengake Gusti Allah.

Mangkono Venerabel Euphrosyne mulang para biarawati ing konventé, ngopeni kanthi tliti kaya ibu sing tresna marang anak rohani. Amarga piwulang lan pandongane, kabèh biarawati padha mekar ing urip sing luhur lan nyiapaké awaké dhéwé dadi wadah sing pantes kanggo manggoné Roh Suci.

Saliyane gréja watu sing kasebut mau, Euphrosyne sing Kinurmatan uga mbangun gréja watu liyane minangka pakurmatan lan kamulyan marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci. Sawisé dihias nganggo ikon-ikon, dhèwèké nyerahaké gréja mau marang para biarawati, kanggo sapa dhèwèké uga wis mbangun biara ing jejere gréja iki[3857] .

Sang Euphrosyne sing kinurmatan kepéngin nduwé ing biarané sawijining ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci sing dikenal minangka 'Odigitria'[3858] – khususé salah siji ikon sing digambar déning Santo Lukas Sang Injilist nalika isih urip. Romo sing mulya ngerti yèn ana telung ikon sing digambar déning Santo Lukas: siji ana ing Yerusalem, sijiné ana ing Konstantinopel, lan siji manèh ana ing Éfeso. Sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti karo luh, nyuwun supaya panyuwuné dikabulaké, dhèwèké ngutus salah siji abdi ing biarané sing aranè Michael, menyang Kaisar Manuel sing taat[3859] lan marang Keagungané Patriark Lukas[3860] kanthi akèh peparing, lan nyuwun supaya padha ngirim salah siji ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci sing digambar

---

[3857] Biara sing diadegaké déning Santa Euphrosyne isih ana nganti saiki kanthi jeneng Biara Spaso-Euphrosyne. Ing taun 1579, biara iki direbut déning para Yesuit, lan saka panguwasa mau dibebasaké ing taun 1820. Biara iku nyimpen salib mezbah sing digawé déning Santa Euphrosyne; para pengunjung dituduhaké rong sel ing ngendi Sang Mulya Euphrosyne manggon lan nglakoni urip askétis. Nglampir ing biara ana sekolah kanggo bocah wadon saka kalangan rohaniawan.

[3858] Odigitria (saka basa Yunani 'Aku nuduhaké dalan') – 'Pituduh'. Gelar iki diparingaké marang sawatara ikon minangka pangurmatan marang Sang Ibu Gusti, minangka Pituduh rohani para umat. Utamané, ikon Sang Ibu Gusti Odigitria, sing disimpen ing Gréja Blachernae ing Konstantinopel, dijenengi mangkono amarga ing sawijining wektu Sang Ibu Gusti piyambak rawuh marang loro wong wuta, nuntun wong-wong mau menyang ikoné ing Gréja Blachernae, lan maringi marang wong-wong mau pepinget pandelengan ing ngarepé. Jeneng 'Odigitria' uga diwenehake marang ikon-ikon Sang Putri Allah sing dipasang para pelaut ing pucuk ngarep utawa mburi prau. Amarga iku, ana adat taat sing isih dilakoni ing pirang-pirang panggonan: nalika miwiti lelungan adoh, utamane lumantar segara, ana upacara pandonga ing ngarepé ikon Sang Putri Allah – Odigitria. Dina raya ikon Sang Ibu Gusti Odigitria dirayakake tanggal 21 Januari, 28 Juli, lan ing dina-dina liyane.

[3859] Kaisar Manuel Komnenos mrentah wiwit taun 1143 nganti 1180.

[3860] Luke Chrysovergos njabat minangka Patriark saka taun 1186 nganti 1196.

déning Injilist Lukas, yaiku sing ana ing kutha Éfeso. Raja lan Patriark, nalika weruh pangabdian gedhé Sang Euphrosyne marang Gusti Allah lan marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, mutusaké nyukupi panyuwuné lan ngutus utusan menyang Asia, sing nggawa ikon mujijat Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci saka Éfeso menyang Konstantinopel. Sawisé nyerahaké ikon mau marang salah siji abdi biara Euphrosyne, kaisar lan patriark banjur ngeculaké dhèwèké lan maringi layang kang isiné pujian marang abdi Kristus mau lan maringi berkah patriark marang dhèwèké.

Nalika nampi ikon sing kinurmatan iku, Sang Euphrosyne sing Kinurmatan kebak kabungahan ageng lan matur nuwun marang Gusti Yesus Kristus lan Ibuné sing Paling Suci. Euphrosyne nyelehake ikon iki ing Gréja Sang Juruwilaha, dihias nganggo emas lan watu permata[3861] .

Ing wektu sing padha, wong tuwané Euphrosyne sing kinurmatan wis seda. Sawisé nglampahi pirang-pirang taun ing asketisme monastik, Euphrosyne sing kaberkahan kepéngin ndeleng panggonan-panggonan suci ing kutha Yerusalem lan nyembah Makam Kristus sing maringi urip. Euphrosyne sing kaberkahan niyat arep ngakhiri uripé ing kana, lan kanggo kuwi dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti. Nalika kabèh wong ing sacedhaké padha krungu niyaté, padha kebak rasa sedhih. Padha nyedhak marang dhèwèké lan kanthi nangis nyuwun supaya dhèwèké aja lunga ninggalaké wong-wong mau utawa tanah airé. Nanging, Sang Sing Berkah maringi panglipur marang kabèh mau kanthi katresnan liwat pacelathon sing maringi piwulang, kaya ibu sing nglipur anak-anaké. Antarane liyane, adhine sing dikasihi, Vyacheslav, teka marang Euphrosyne, karo garwane lan anak-anake. Kanthi nyungkemi ing ngarepe, dheweke kandha kanthi nangis:

'Gusti, adhiku lan ibuku. Napa saiki kowe kepengin ninggalake aku! Napa kowe ninggalake kita, padhanging mripatku lan pituduh uripku!'

Wong suci mau mangsuli:

'Aku ora kepéngin ninggal kowe, nanging aku kepéngin ndedonga kanggo diriku lan kanggo kowe ing panggonan-panggonan suci kuwi.'

Nalika Euphrosyne sing pinaringan berkah wis rampung rembugan rohani karo adhine, dhèwèké maringi dhawuh supaya ninggalaké loro putriné, Kirinia lan Olga, marang adhine, Eudokia; awit Euphrosyne sing kaberkahan duwé karunia rohani sing yèn ndelok sapa waé nganggo paningalé, dhèwèké langsung bisa ngenali apa roh kabecikan manggon ing wong kuwi lan apa dhèwèké bisa dadi wadah pilihané Gusti. Kanthi mangkono, dhèwèké wis ngerti sadurungé yèn loro cah wadon enom kuwi, putriné adhine, bakal nyenengaké Kristus lumantar uripé sing luhur. Sawisé Vyacheslav ninggalaké Euphrosyne, sang wali kandha marang putri-putriné:

'Aku kepéngin nglamarmu marang Calon Bojo sing langgeng, supaya kowe bisa digawa menyang kraton Karajan Swarga.'

Para dara, sing bungah amarga tembungé sing diilhami Gusti, atiné krasa nyentuh banget lan, banjur nyuwun ing sikilé, kandha:

'Mugi kersaning Gusti kelakon! Mugi pandonga panjenengan ingkang suci nyusun sedaya kados panjenengan karsa.'

Euphrosyne, sing bungah ing atiné amarga niyat becik para dara mau, maringi piwulang sing nylametaké jiwa lan ngopeni katresnan marang Kristus ing atiné.

Sawisé sawatara wektu, Euphrosyne nyaur adhine Vyacheslav lan kandha marang dhèwèké:

Aku kepéngin nyukur sirah putri-putrimu, supaya padha dadi pangantené Kristus.

Nanging Vyacheslav kaget banget krungu tembungé lan kandha marang dhèwèké:

"Gusti lan ibu! Apa sing arep panjenengan tindakake marang aku? Panjenengan kepengin nambah sedhih maneh ing lara atiku sing wis ana; panjenengan kepengin aku nangis, sepisanan amarga panjenengan lunga saka kita menyang tanah adoh; banjur panjenengan kepengin aku nangis kanggo anak-anakku, amarga aku ora bisa nampa panglipur saka dheweke!"

Garwané Vyacheslav, ibuné para gadis enom mau, ngrasakaké sedhih luwih jero tinimbang bojone lan nangis kenceng suwéné suwe. Nanging, Vyacheslav lan garwané ora wani mbantah tembungé Euphrosyne sing kasucèkaké, amarga padha nganggep tembungé kuwi kaya tembungé Kristus piyambak, lan padha mangertèni yèn dhèwèké iku abdi Kristus sing sejati lan wadah sing pantes kanggo Roh Suci.

[3861] Ing taun 1239, ikon iki dipindhahake menyang kutha Toropets dening garwane St. Alexander Nevsky, Pangeran Agung Novgorod.

Sawisé kuwi, Euphrosyne nyuwun marang Dionysius, sing wektu kuwi dadi uskup, supaya teka ing biara, nuntun para cah wadon mlebu gréja lan motong rambuté; nalika semana, Kiriniya dijenengi Agathia, lan Olga dijenengi Euphemia. Banjur uskup mberkahi wong-wong mau nganggo berkah para bapa lan ibu suci sing wis nyenengake Gusti wiwit jaman biyen.

Sawisé sawatara wektu, Euphrosyne sing kaberkahan nyerahaké biara marang adhine, Eudokia, lan sawisé nyium kabèh para biarawati, ndedonga marang Gusti lan nyandhak kabèh pangarep-arep marang Panjenengané, banjur mangkat menyang Yerusalem; kabèh padha ngancani Euphrosyne ing dalan, nangis kecut. Kanthi nggawa sedulur lanang liyane sing jenenge David, lan sedulure Eupraxia, Euphrosyne kaping pisan tekan Konstantinopel. Ing kana dheweke ditampa kanthi pakurmatan ageng dening kaisar lan patriark. Banjur, sawise ngaturake pangurmatan marang gréja-gréja suci lan akèh relik para wali ing kana, dheweke budhal menyang Yerusalem. Sawisé tekan kutha, dhèwèké nyembah Makam Kristus sing maringi urip; banjur dhèwèké nyelehaké dupa emas ing sacedhaké makam mau lan maringi akèh peparing marang Gréja Yerusalem lan marang Patriark. Euphrosyne sing bejo uga ngunjungi panggonan-panggonan suci liya ing sakupenge Yerusalem; sawisé ngurmati relik suci kanthi pangabdian sing gedhé, Euphrosyne manggon ing sawijining biara sing dikenal minangka Biara Rusia, dumunung jejere gréja sing dibangun kanggo ngajèni lan kamulyané Sang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci. Banjur dhèwèké bali menyang Makam Suci lan miwiti ndedonga ing kono kanthi luh lan pangabdian sing tulus, kandha:

– Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, sing lair saka Sang Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Mulya, sing kanggo kaslametan kita ngendika: 'Nyuwun, lan kowe bakal diparingi' (Matéus 7:7). Kula matur nuwun amargi kabecikan Panjenengan, awit kula, tiyang dosa, sampun nampi saking Panjenengan punapa ingkang kula nyuwun, awit kula sampun pantes dipun paringi ndeleng papan-papan suci menika, ingkang Panjenengan suciaken kanthi suku Panjenengan ingkang paling suci, lan kula sampun pantes dipun paringi nyium kuburan Panjenengan ingkang suci, ingkang Panjenengan tilem ing daging Panjenengan ingkang paling suci, sawisé nampi pati kanggé kita. Ya Gusti ingkang Maha Suci! Kula nyuwun siji mali: paringana kula sangkaning seda ing papan suci menika. Aja ngremehake donga andhap asor kula, ya Sang Panyipta! Tampi nyawa kula ing kutha suci menika lan paringana kula panggonan, bebarengan kaliyan tiyang-tiyang ingkang sampun nyenengake Panjenengan, ing pangkuan Abraham.

Sawisé ndedonga kaya ngono, sang wali banjur menyang gréja sing wis kasebut mau, ing sacedhaké panggonané. Ing kono dhèwèké lara. Nalika nggleleng ing amben lara, dhèwèké ndedonga kaya ngéné marang Gusti:

– Kamulyan tumrap Panjenengan, Gusti kawicaksanan, Yesus Kristus! Kula matur nuwun amargi sampun mirengaken kula, abdi Panjenengan ingkang boten pantes, lan sampun nindakaken dhumateng kula kados pangajeng-ajeng Panjenengan piyambak.

Sing suci Euphrosyne kepengin menyang Kali Yordan uga, nanging ora bisa maneh amarga lara. Mula saka iku, dhèwèké ngutus adhine David lan Eupraxia menyang Kali Yordan. Nalika padha bali, wong-wong mau nggawa banyu saka Kali Yordan kanggo dhèwèké. Wong suci mau nampa banyu iku kanthi kabungahan lan rasa syukur sing gedhe; dhèwèké ngombe banyu mau lan nyemprotaké ing saindenging awaké. Banjur, nalika nggleleng ing ambené, dhèwèké kandha:

'Mugi Gusti Allah dipun puji, ingkang maringi padhang lan ngsucekake saben tiyang ingkang rawuh ing donya.'

Sajrone lara kuwi, wong sing kinurmatan iku nduwé panglihatan malaékat, ing ngendi Gusti Allah maringi wahyu marang dhèwèké babagan seda sing berkah lan babagan pangayoman sing wis disiapaké kanggo dhèwèké. Lan nyawa sang wali iku bungah ing Gusti, Juruslameté, muji lan ngluhuraké Panjenengané amarga akèh berkah sing diparingaké.

Sawisé kuwi, sang wali ngutus warta marang Biara Santo Savva kanggo takon marang sang arkimandrita lan para sedulur apa ing kono bisa disedhiyakake panggonan kuburan kanggo dhèwèké.

Padha mangsuli:

'Kita nduwéni dhawuh saka bapa suci Savva: aja nganti ngubur wanita ing biarané. Ana biara komunalé Theodosius, kang dibangun kanggo kamulyan lan pakurmatané Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci. Akeh wanita suci sing kapundhut ing kana. Uga ana ibué Santo Savva, ibué Santo Theodosius, ibué Santo

Theodotius Unmercenary, lan akèh wanita sholehah liyané; pantes yèn Euphrosyne sing bejo uga dikubur ing kana.

Krungu wangsulan iku, Sang Kinurmatan matur nuwun marang Gusti Allah amarga jasade bakal dipundhemen jejere relik para wong wadon suci, lan langsung ngutus layang marang biara Sang Kinurmatan Teodosius kanthi panyuwunan nyiyapake panggonan kanggo panguburané. Para biarawati ing biara kasebut nunjuk panggonan ing sacedhake serambi gréja lan nyiapake peti mati kanggo panguburan sang wali.

Sing Mulya Euphrosyne tetep ing amben lara salawase rong puluh papat dina maneh. Nalika wayahe pungkasané sing berkah wis cedhak, piyambakipun nyaur pandhita, nampi Misteri Ilahi Kristus saking piyambakipun, lan, ing tengahing pandonga, nyerahake nyawa suci piyambakipun ing tangan Gusti Allah ing tanggal telung puluh telu wulan , Mei[3862] . Jasad mulya piyambakipun dipun kubur ing biara Sang Mulya Theodosius, ing sacedhake serambi Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci[3863] .

Sawisé kuwi, adhine David lan seduluré Eupraxia, sawisé padha bali menyang tanah kelairané ing kutha Polotsk, nggawa kabar babagan pangliyané sing berkah lan panguburané sing mulya saka Sang Mulya Euphrosyne. Sawisé padha nelangsa amarga seda Sang Euphrosyne sing berkah, kabèh padha sarujuk kanggo ngrayakaké saben taun minangka pamulyan marang Rama, marang Putra, lan marang Roh Suci, sing dipuji lan dimulyakaké déning kabèh makhluk, saiki lan salawas-lawase. Amin.

6 Juni

24 Mei (Gaya Lawas)

Bapa Kita Sing Kinurmatan Simeon saka Gunung Ajaib

Perayaan tanggal 24 Mei

Ana priya enom jenenge Yohanes teka ing Antiokia[3864] karo wong tuwane saka Edessa[3865] . Yohanes wis tekan umur kang pantes omah-omah, mula wong tuwane, sawisé ndeleng cah wadon ayu banget jenenge Marta, padha takon marang bapak lan ibune apa gelem maringi Marta dadi garwane anaké. Wong tuwane ngandhani Marta bab iki. Nanging cah wadon iku ora kepéngin mlebu ing perkawinan, amarga wis mutusaké kanggo nyawisaké dhiri marang Kristus, Gusti Allah lan Panjaluké, supaya bisa njaga kesucian prawané. Nanging amarga wong tuwane meksa dheweke supaya nikah, Marta ninggalake wong tuwane lan kesusu menyang Gréja Santo Yohanes Pembaptis, sing dumunung cedhak kutha Antiokia. Sawisé tekan kana, dheweke sujud ing dhengkul lan kanthi nangis wiwit ndedonga marang Gusti, nyuwun supaya Panjenengané ngatur kabèh kanthi cara sing paling migunani lan nylametake kanggo dheweke. Lan ing gréja kuwi, Marta nduwé pangliyan sing dhawuh marang dhèwèké supaya manut marang wong tuwané lan mlebu ing bojo. Manut kersaning Gusti, cah wadon iku kawin karo Yohanes, lan dhèwèké ora mung dadi pitulungané ing kabèh bab urip saben dinané, nanging uga dadi pandhuané, mulang dhèwèké ing saben pakaryan becik; Marta ngias uripe kanthi andhap asor, ngendhaleni napsu, lan pandonga, ngupaya nyenengake Gusti. Marta sing luhung asring rawuh menyang Gréja Pembaptis lan ndonga kanthi semangat gedhé marang Yohanes Pembaptis, nyuwun supaya dhèwèké dadi perantara ing ngarsané Gusti lumantar pandonga kanggo paring anugrah nglairaké anak lanang; Ing wektu sing padha, Marta janji bakal ngedikasiake anak mau marang pangabdian marang Gusti, kaya Hannah biyen ngedikasiake Samuel (1 Sam. 1:11). Setahun sawisé, nalika Marta lagi ndedonga ing kana ing wayah bengi lan ketiduran, Santo Yohanes Pembaptis muncul marang dhèwèké lan kandha:

[3862] Sing Mulya Euphrosyne séda ing taun 1178.

[3863] Relik suci Santa Euphrosyne sabanjure dipindhahake (miturut sawetara, ing taun 1187) menyang Kyiv, ing kana padha dumunung ing guwa-guwaé Santa Theodosius.

[3864] Iki mesthi nyebut Antiokia ing Siria.

[3865] Ana sawetara kutha sing dikenal kanthi jeneng Edessa. Ing kasus iki, mesthine ngrujuk marang Edessa (saiki Urfa), sing dumunung ing sisih lor Mesopotamia.

'Tenang atimu, garwaku. Panjalukmu wis dikabulake, lan kowe bakal nampa apa sing kok jaluk. Minangka pratandha sih Gusti, tampanana kemenyan iki' (lan karo kuwi dhèwèké maringi dhèwèké wadah kemenyan kang wis kebak); 'wewangia omahmu nganggo wadah kemenyan iki.'

Sawisé tangi saka turu, Marta nemokaké ing tangane sawijining cerobong kemenyan sing metu ambu harum sing ora bisa diterangaké.

Banjur Panginjil Gusti katon maneh marang dheweke lan ngendika:

'Mlaku marang bojomu, awit kowe bakal ngandhut anak lanang lan mènèhi jeneng Simeon. Dhèwèké mung bakal ngombe susu saka payudara tengenmu; dhèwèké ora kena nyentuh payudara kiwa babar pisan. Dheweke bakal dadi putra ing sisih tengen; dheweke ora bakal mangan daging, anggur, utawa panganan liya sing disiapake dening manungsa; panganane mung roti, madu, uyah, lan banyu. Kowe kudu ngopeni dheweke kanthi tliti banget, kaya wadah suci sing ditakdirake kanggo ngladeni Gusti Allah kita. Rong taun sawisé lair saka Roh Suci, kowe bakal nggawa dheweke menyang gréja-ku lan nglantarake baptisané ing kana; nalika bayi mau nampa sih rahmat baptisan, bakal cetha marang kabèh apa sing bakal kelakon marang dheweke.

Martha, kebak rasa wedi lan kabungahan amarga panglihatan iki, matur nuwun sanget marang Gusti Allah lan marang Santo Yohanes Pembaptis, Panginjak dalan Sang Gusti. Banjur, nalika bali menyang omahé bojone, dhèwèké ngandhut saka bojone; lan nalika wayahe teka, dhèwèké nglairaké anak lanang tanpa alangan apa-apa lan dijenengi Simeon. Marta nyusoni bayi mau saka susu sisih tengene. Nanging kadhangkala, amarga kepengin nguji tembungé Santo Yohanes Pembaptis sing diucapaké marang dhèwèké ing panglihatan, dhèwèké nawakaké susu sisih kiwa marang bayi mau; nanging bayi mau ngadhekaké rai saka susu kiwa, nangis, lan ora gelem nampa susu saka kono. Uga nggumunake, saben dina nalika Marta mangan daging utawa ngombe anggur, ing dina iku bayi mau nolak ngombe susu saka payudara ibune lan tetep luwe nganti esuke. Sawisé mangertèni alesané bayi kuwi ora gelem nyusu, Marta wiwit nyingkiri dhahar daging lan ngombe anggur, saéngga dhèwèké maringi panganan marang bayi sing mengko bakal dadi wong tapa brata agung, déné dhèwèké dhéwé tansah puasa lan ndedonga.

Nalika bayi iku umur rong taun, wong tuwane nggawa dheweke menyang Gréja Santo Yohanes Pembaptis lan mbaptisake dheweke ing kana. Sawisé dibaptis, bayi iku langsung bisa ngomong, cetha ngucapake tembung-tembung ing ngisor iki:

'Aku duwe bapak, nanging aku ora duwe bapak; aku duwe ibu, nanging aku ora duwe ibu!'

Dheweke mbaleni tembung-tembung iki sajrone pitung dina. Wong tuwane padha gumun banget lan weruh yèn anaké ora bakal mèlu dalan donya, nanging dalan swarga. Sawisé anaké dipunpisahaké saka susu ibuné, wong tuwane miwiti maringi dhèwèké roti, madu, lan banyu, amarga dhèwèké ora gelem pisan mangan daging, uga ora gelem mangan apa waé sing wis dimasak.

Nalika bocah iku wis yuswa enem taun, ana gempa bumi nggegana ing Antiochia (nalika pamaréntahan Justinian Agung)[3866] . Nalika gempa iki, omah watu ing ngendi wong tuwané Simeon manggon ambruk; bapaké tilar donya amarga kepijak déning bangunan sing ambruk, déné ibuné slamet, amarga kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké wis metu saka omah nalika gempa lan ana ing gréja wektu kuwi; Bayi Simeon uga ora ana ing omahé nalika semana, nanging ana ing gréja Santo Stefanus, Martir Kapisan, ing ngendi dhèwèké dilindhungi Gusti Allah kanthi slamet. Sawisé metu saka gréja, Simeon ora ngerti kudu menyang endi supaya bisa bali menyang omahé, amarga reruntuhan omah-omah sing rusak sumebar ing endi-endi. Ora bisa nemokake omahé, dhèwèké ngumbara suwé ing antarané reruntuhan Antiochia; pungkasané, ana sawijining wanita saleh sing ngerti wong tuwané ngusung dhèwèké ing pundhaké lan nggawa dhèwèké menyang sawijining bukit ora adoh saka kutha, ing ngendi dhèwèké manggon.

Martha sing kaberkahan, ibu Simeon, sawisé krungu yèn omahé ambruk lan mikir yèn bojone lan anaké wis mati, kepencet ing sangisoring témbok watu, banjur nangis kenceng. Pitu dina sawisé kuwi, Santo Yohanes Pembaptis muncul marang dhèwèké lan kandha yèn anaké isih urip, uga nunjukaké panggonané. Martha langsung mangkat menyang gunung kuwi. Sawisé tekan kana, dhèwèké nemoni Simeon karo wanita sing dimaksud, sing kanthi gumun kandha marang ibuné Simeon yèn sajrone pitung dina kuwi bocah iku mung mangan roti sithik lan ngombe banyu. Sawisé kuwi, ibuné nggawa bocah mau menyang Gréja Santo Yohanes Pembaptis lan ing kono

[3866] Yustinianus I (sing Agung) mrentah saka taun 527 nganti 565.

matur nuwun marang Gusti Allah lan santo Panjenengané, Yohanes Pembaptis, amarga wis njaga bocah mau supaya tetep urip; banjur dhèwèké bali menyang omah.

Ing sawijining dina, nalika Marta lagi merenung dhewekan babagan wahyu-wahyu sing wis dialami gegayutan karo bocah lan akèh tumindak ajaib sing wis kelakon, dhèwèké kepingin weruh apa sing bakal kelakon marang anaké; nalika dhèwèké turu, dhèwèké nduwèni wahyu: katon marang dhèwèké yèn dhèwèké wis duwé swiwi lan mabur munggah, nyekel bocah mau ing pangkuané; nalika dhèwèké nyawisaké bocah mau minangka sesajen marang Gusti, dhèwèké kandha:

'Aku kepengin weruh, anakku, panjatmu kaya ngono. Muga-muga Pangripta kersa ngutus aku ing tentrem, aku sing dianggep pantes pinaringan berkah ing antarané akèh wanita, amarga aku nyumbangaké wohing kandhungané marang Gusti Kang Maha Luhur.'

Sawisé kuwi, Marta manggon karo anaké ing sawijining panggonan ing Antiochia sing dijenengi 'Cherubim'. Jeneng iki diwènèhaké marang panggonan mau amarga sabab ing ngisor iki: Titus, putrané Vespasian, kaisar Romawi[3867] , sawisé ngrebut Yerusalem, njupuk saka Bait Suci ing Yerusalem loro kerubim emas sing ana ing ndhuwur Tabut Perjanjian, lan digawa menyang Antiokia. Panggonan persis ing ngendi kerubim mau dipasang banjur diarani 'Cherubim'.

Nalika Marta sing berkah manggon ing kana karo putrané, Simeon nduwé wahyu: dhèwèké weruh Gusti Yesus Kristus lungguh ing tahta dhuwur, karo akèh wong sing bener padha nglumpuk marang Panjenengané saka kabèh penjuru; ing ngarep tahta ana Kitab Urip sing kabuka, sing digunakaké kanggo maringi paukuman; ing wetan ana swarga kabungahan, dene ing kulon ana Gehenna geni. Banjur Roh Suci kandha marang Simeon:

'Rungokna, enom, lan pahamilah kabeh sing kok deleng ing kene; usaha supaya nyenengake Gusti, banjur kowe bakal diparingi pakurmatan lan kamulyan sing padha karo para wali liyane, lan kowe bakal nampa berkah sing ora bisa diungkapake sing wis disiapake kanggo kabeh sing tresna marang Gusti.'

Sawisé panglihatan iki, bocah iku kebak kawicaksanan ilahi lan nampa wahyu lan panglihatan bab akèh misteri sing durung dingerteni lan nggumunake.

Sawisé kuwi, Simeon weruh wong sing rupane éndah banget, nganggo sandhangan putih, sing kandha marang dhèwèké:

'Tutut aku.'

Simeon ngetutaké dhèwèké. Wong sing wis muncul marang dhèwèké mau nggawa dhèwèké menyang wewengkon Tiberias, sing dumunung cedhak Seleucia. Wong kuwi nggawa pemuda mau menyang panggonan sing dijenengi Pila. Ing kana, pemuda mau manggon ing gunung ara-ara samun, urip bebarengan karo kéwan galak kaya anak wedhus. Kancané mung kéwan galak, saéngga ora ana manungsa sing tau ndeleng dhèwèké. Ing awan lan bengi dhèwèké kélangan cahya sing ora bisa diterangaké. Simeon nampa panganané saka tangané wong padhang sing wis nggawa dhèwèké menyang kana. Wong kuwi asring muncul marang dhèwèké, mulang kabèh bab lan nyukupi panganané ing wektu sing pas.

Sawisé sawatara wektu, miturut pitutur saka wong sing padha, Simeon munggah menyang pucuking gunung lan nemokake ing kana sawijining biara cilik, kang abboté yaiku Sang Yohanes sing pinaringan berkah, sing manggon ing salah siji pilar. Sang abbot iki kerep nduwé panglihatan sing maringi pratandha yèn Sang enom sing pinaringan berkah, Simeon, bakal teka marang dhèwèké: Contone, dhèwèké weruh pemuda nganggo busana putih, kadhangkala mlaku menyang biara nganggo kereta kuda, kadhangkala mabur ing udara lan ngambang ing ndhuwur biara, lan kadhangkala ngadeg ing tiang padhang lan nyedhak biara karo tiang kuwi. Sang Yohanes sing Kabegjan iki uga weruh Malaikat sing nunjuk marang pemuda mau lan kandha:

'Iki wong sing lumantar dheweke kowe bakal nampa kaslametan.'

Abbot Yohanes nyritakaké kabèh panglihatan mau marang para biksu sing ana bareng dhèwèké.

Nalika, kanthi pangayomaning Gusti, Simeon sing pinaringan berkah teka ing biarané, para biksu padha gumun banget amarga bocah cilik kaya ngono, sing umuré durung genep taun, bisa mlaku dhéwé liwat ara-ara samun lan nemokaké biara. Ananging, Abas Yohanes nalika ndeleng Simeon saka menara, nyadari yèn iki pancèn bocah sing bola-bali dhèwèké deleng ing pangliyané. Kanthi kabungahan sing gedhé amarga kabèh sing wis kelakon, Yohanes nyaur Simeon marang dhèwèké, nyekel dhèwèké ing pangkuan lan nyiumé, matur nuwun

[3867] Vespasian mréntah Kakaisaran Romawi saka taun 70 nganti 79 Masehi. Putrané, Titus, mréntah saka taun 79 nganti 81.

marang Gusti karo luh ing mripaté. Anak lanang iku ayu banget, rambute pirang; pandangane cetha lan sumunar, ngetokake kabecikan atine marang kabeh wong; dheweke alus, meneng bae, alon mangsuli, wicaksana ing omongane, lan kebak karunia langit. Simeon manggon ing biara kuwi kapisah saka wong liya, cangkeme ditutup rapet ing meneng. Puasaé kaya mangkéné: kadhang saben telung dina, kadhang saben pitu dina, lan kadhang saben sepuluh dina, dhèwèké mangan kacang polong sing direndhem ing banyu lan mung ngombe banyu sethithik. Ndeleng kabèh kuwi, abbot Yohanes kaget banget.

Ing biara kuwi ana wong prasaja sing ngopeni wedhus. Nalika weruh kasunyian sing ora lumrah saka pemuda kuwi, dhèwèké kebak rasa iri setan lan ngrancang matèni dhèwèké. Nanging nalika dhèwèké miwiti nglakoni niyat jahaté, tangane langsung layu; kabèh awaké lara, nganti meh mati; mula dhèwèké ngakoni dosané marang sang abbot lan marang Simeon sing suci lan nyesel. Nanging, amarga tanpa niat ala, pemuda iku ora mung ngapura dosane, nanging uga ndedonga marang Gusti supaya wong iku mari; lan langsung, nalika nyentuh tangané sing layu, tangané mari lan awaké kabèh waras manèh. Wiwit wektu kuwi, abbot lan para sedulur wiwit luwih ngajeni marang pemuda sing pinaringan berkah iki, amarga padha weruh ing dhèwèké wong sing wis dipilih Gusti Allah kanggo ngabdi marang Panjenengané wiwit isih ana ing kandungan ibuné.

Sawisé sawatara wektu, Simeon sing kabarkah wiwit nyuwun kanthi tulus marang para sedulur supaya mbangun baginé ing sacedhaké baginé Abba Yohanes; manut kersané, baginé mau diadegaké jejere baginé Abba Yohanes. Bocah iku munggah ing tiang mau nalika umuré mung pitung taun, sawisé diparingi busana biara déning Abba Yohanes sing berkah. Lan dhèwèké ngadeg ing tiang mau, niru Abba Yohanes.

Ing wiwitan puasa pilaré, Gusti kita Yesus Kristus muncul marang dhèwèké ing wangun bayi, sumunar kanthi kaendahan sing ora bisa diungkapaké. Nalika ndeleng bayi mau, Santo Simeon kebak katresnan marang Panjenengané saka jeroning atiné. Nyadari yèn iki Gusti Allah lan Gusti panjenengané, dhèwèké kanthi wani takon marang Panjenengané:

'Gusti, kepiye carane wong Yahudi nyalib Panjenengan?'

Gusti, ngulur tangané ing wangun salib, ngendika marang dhèwèké:

'Mangkéné carané wong Yahudi nyalib Aku; nanging Aku dhéwé kanthi kersa nyerahké awak kanggo disalib. Kowé uga, wani lan kuwat, tiru pangsalibané Aku ing kabèh dina uripmu.'

Wiwit wektu kuwi, Santo Simeon katon lali marang awaké dhéwé sakabèhé lan dadi kaya makhluk tanpo badan, nglakoni urip kaya malaékat lan ngluwihi malah Yohanes sing sepuh ing pakaryané tapa brata. Yohanes biasane nyanyikake telung puluh mazmur saben bengi, dene Simeon nyanyikake limang puluh, lan kadhangkala wolung puluh; asring banget dheweke nyanyikake kabèh Mazmur sajrone bengi siji tanpa turu sakedhap; lan ing wayah awan sang wali ora kendhat muji Gusti. Nanging Sang Sepuh, amarga ngajeni enomé Simeon lan wedi yèn dhèwèké bakal kesel amarga pakaryan sing abot banget, ngélingaké dhèwèké, kandha:

"Anakku! Mandhegna pakaryanmu iki, sing ngluwihi kekuwatan manungsa, nganti kowe malah ora maringi kita kesempatan turu; wis cukup banget kowe wiwit lair wis disalib bareng Kristus; kowe uga kudu ngopeni awakmu, sanajan sethithik; kowe kudu maringi awakmu paling ora turu sakedhik lan mangan kanthi wajar, supaya kowe bisa nahan urip asketis nganti pungkasan; amarga panganan lan omben-omben ora ngotori manungsa, kaya sing diandikakake Gusti piyambak ing Kitab Suci: *'Saben makhluk urip sing obah bakal dadi panganmu; Aku paring kowe kabeh, kaya Aku wis maringi tanduran ijo'* (Kejadian 9:3).

Simeon sing pinaringan berkah mangsuli marang sesepuh:

Sanadyan panganan ora ngotori manungsa, nanging iku nimbulake pikiran dosa, nglantarake akal, nguwatake napsu, ngowahi wong rohani dadi wong jasmani, lan ngarahake pikirane marang kepinginan donya; nanging pantes tumrap kita, minangka biksu, sinau Torèté Gusti awan bengi, supaya kita ora kapepet ing tipuan turu, lan supaya kita ora klelep ing putus asa, kaya pangandikane nabi: *'Jiwa kawula lumer amarga sedhih'* (Mazmur 118:28). Utamané, kanggo kamulyaning Gusti, kita kudu mbukak cangkem kanthi semangat sing ora kendho, lan banjur kita bakal narik sih rahmaté Roh Suci marang awaké dhéwé. Nanging, apa sing dadi urusan panjenengan, Bapa sing kinurmatan, apa sing tak kandhakake? Aku netepaké paugeran iki mung kanggo awaké dhéwé, lan ora kanggo wong liya, amarga aku perlu ngendhalèni awak enomku kanthi tapa brata sing abot banget.

Sing tuwa kuwi kaget banget karo wangsulan sing wicaksana saka bocah nom-noman kuwi.

Nalika Simeon padhang dening cahyaning Roh Suci, kabèh kratoné setan lan kabèh tipuané para setan kabuka marang dhèwèké; amarga dhèwèké weruh Sang Pangeran Pepeteng dhéwé, lungguh ing tahta ageng,

nganggo mahkota sing sumunar ing sirahé, déné barisan setan padha ngadeg ing ngarepé; lan ing ngarepé pangeran pepeteng katon kabèh godaan donya sing wis disiapaké: emas, pérak, watu mulya, lan mutiara; kabèh mau kaya ana ing lendhut; ing endi-endi muni trompet, suling, lan piranti musik liya. Lan dosa katon ing wujud wanita ayu, sing ditututi para abdi dalem sing dadi godha, nggodha wong-wong mlebu ing dosa: katon roh kesombongan, roh najis, roh males, lan roh serakah; katon uga ula sing ora tau wareg karo cangkeme dhéwé, siap nguntal sakabehing donya. Roh-roh godaan iki uga nyoba nuntun Simeon menyang dosa; padha ngajak dhèwèké nindakake dosa nganggo manéka tembung licik, nanging dhèwèké, sawisé nglengkapi awaké nganggo senjata biasané – pratandha Salib Suci – lan sawisé nyebut asmané Kristus, tansah ngusir kabèh ilusi setan kuwi saka awaké, kaya srengéngé sing ngusir pepeteng. Ndelok menyang gréja, Simeon ndeleng pangarsaning Gusti Allah, saka kono kamulyaning Gusti Allah sumebar, madhangi Simeon uga; ing wektu kuwi, salah siji para patriark dikirim saka gréja menyang Santo Simeon, nggawa murri wangi ing tangane; sawisé diusung ing sirahé Simeon, dhèwèké kandha:

Kanthi kuwasa saka pangurapan iki, muga-muga panjenengan bisa ngusir setan! Kang kinurung kuwasa ilahi saka dhuwur, muga-muga panjenengan bisa mateni dheweke ewonan lan ngalahake puluhan ewu. Mula, ajegna atimu, pracaya marang Pangripta panjenengan, amarga *'Mungsuh ora bakal menang marang dheweke, lan anak kaluputan ora bakal nindhes dheweke'* (Mazmur 88:23).

Wiwit wektu kuwi, Simeon sing pinaringan berkah nduwèni wewenang marang roh-roh najis lan ngusir saka wong-wong, sing uga disembuhaké saka kabèh jinis lara liyané.

Ing sawijining dina, abdi Gusti Simeon Stylite ngandika marang sesepuh sing pinaringan berkah mau nganggo tembung-tembung iki:

'Bapa! Ora suwe, mung sawetara dina kepungkur, Gusti wis maringi pangertosan marang aku bab kakuwatané Setan lan kabèh kasugihané sing mbebayani; aku weruh kabèh muji-muji lan licíké, kang digunakaké kanggo perang nglawan wong-wong sing luhur budi.'

Yohanes mangsuli marang Simeon:

Mugi Gusti Allah ngreksa kowe, anakku, saka kabèh tipuané.

Siméon kandha:

'Sanajan kakuwatan alaé setan padha ngencani arep gawe cilaka marang kita, ora bakal kasil sanadyan sethithik.'

Sing tuwa, nalika weruh yèn enom iku ora nggatekake godaan setan, lan kuwatir yèn dhèwèké bakal kesengsem karo kesombongan, kandha marang dhèwèké:

Ing kahanan apa wae, anakku, kita kudu waspada marang akal licíké setan sing akèh lan manéka warna, lan ora cukup mung gumantung marang kabecikan dhéwé; amarga mungsuh kita wis nganggo sepatu wesi[3868] , tansah ngupaya nuntun para biksu menyang godaan; lan saben weruh kasempatan sing pas, dhèwèké nglawan para biksu kanthi sengit. Kita, ing sisih kita, kudu tansah ndedonga marang Gusti Allah lan nyuwun pitulungan marang Emmanuel[3869] , supaya Panjenengané tansah ana ing sacedhak kita lan ngancuraké kabèh kakuwatan mungsuh.

Nalika para wali padha rembugan kaya ngono, Setan sing krungu obrolan mau kebak nesu lan wiwit nggrenthèk untu marang sang askèt enom; banjur miwiti medeni dheweke nganggo maneka visi halusinasi, malih dadi ula galak, malih dadi kéwan galak, nyerbu dheweke awan lan bengi kaya arep dipangan. Nanging Simeon sing Begja, kanthi Gusti Allah Maha Luhur minangka pitulung lan nglindhungi awaké dhéwé nganggo pratandha salib, ngendika:

Aku ora bakal wedi *"kawedhèn ing wengi, panah sing mabur ing awan, wabah sing mlaku ing pepeteng, penyakit sing ngrusak ing tengah dina"* (Mazmur 90:5–6).

Ing sawijining wengi ing wulan Desember, nalika jaga kapindho, setan sawisé nglumpukaké kabèh balané, dumadakan maju marang Santo Simeon lan, ngoyak atap sing dibangun ing ndhuwur tiang, nimpakaké Santo Simeon sing pinaringan berkah saka tiang kuwi. Nanging tangané Gusti Allah nglindhungi pemuda kuwi; lan mulane sang wali tetep ana ing sisih pilar tanpa cilaka, atiné tegar, amarga dhèwèké ora wedi babar pisan marang

---

[3868] Iki sawijining ungkapan kias sing nggambaraké kakuwatan lan licíké setan.

[3869] Emmanuel iku jeneng sing diwenehake marang Mesias utawa Yesus Kristus ing ramalan Yesaya sing misuwur babagan lairé Putrané Perawan (Yesaya 7:14). Jeneng iki tegesé, ing basa Ibrani, 'Gusti Allah ana ing antuké kita'.

serangan mungsuh. Banjur setan nggugah angin kenceng lan banter saka segara; munggah prahara, swara guntur krungu, lan kilat katon nyamber pilaré Simeon sakwengi. Ananging Sang Yohanes sing kinurmatan, mikir yèn Simeon wis kena sambar kilat lan guntur, wiwit nangis lan nyuwun marang para biksu supaya padha lunga mriksa apa bocah iku isih urip lan apa dhèwèké isih ana ing tiang. Nanging para biksu ora mangsuli John, amarga padha wedi marang ilusi setan kuwi, padha ora metu saka selé; lan ana uga sawatara biksu sing nyimpen kebencian marang Simeon enom, amarga kalah marang godaan setan. Para biksu padha kandha marang siji lan sijiné:

'Dimana, mula, tapa brata bocah iku sing ngluwihi kekuwatan manungsa? Dimana kaluhurané? Dimana mujijat-mujijatné? Ayo saiki dhèwèké mbantu awaké dhéwé!'

Nanging Simeon sing kabegjan, nalika krungu yèn Sang Sepuh Yohanes nangis amarga dhèwèké, muni banter marang dhèwèké, kandha:

'Aja sedhih kanggo aku, Rama, amarga aku ora nandhang cilaka apa-apa, dilindhungi dening sih-rahmaté Kristus; nanging setan iku isin.'

Esuk-esuk, para biksu mangkat menyang tiangé Simeon, padha mikir yèn bakal nemokaké yèn priya enom kuwi wis mati; nanging nalika padha weruh dhèwèké isih urip lan bungah, raié sumunar kaya malaikaté Gusti Allah, padha isin. Sawisé diprèntah déning Sang Sepuh Yohanes, padha bali kanthi isin menyang selé-selé.

Efrém, Uskup Agung Antiokia, krungu bab Simeon sing berkah. Sawisé krungu babagan kabecikan agung sing wis ditindakake sajrone uripé, Ephrem teka marang dhèwèké lan, nalika ndeleng para mudha kuwi—isih enom ing awak nanging wis sampurna ing urip kabecikan, wis nyalibké dhiri bebarengan karo Kristus—dhèwèké muji Gusti Allah lan bali menyang kutha kanthi nangis, nyritakaké ing endi-endi, kanggo kabecikan warga, babagan urip askétis sing ketat saka abdi Kristus iki.

Wiwit wektu kuwi, akèh wong wiwit teka marang Simeon sing kaberkahan, loro-lorone biksu lan wong awam – ana sing arep ndeleng, ana sing arep ngrasakaké pacelathoné sing diilhami déning Gusti, lan pungkasané ana uga sing teka supaya mari saka lara ing awaké, amarga padha weruh yèn Simeon iku dhokter lan penyembuh sing nambani tanpa mbayar.

Ing sawijining dina, Sang Simeon sing pinaringan berkah nyuwun marang wong-wong sing teka ing ngarsane supaya nggawa tali sing kiyat lan kenceng, lan tanpa ana sing ngerti, piyambakipun ngiket tali kuwi ing badanipun nganti kenceng banget nganti tali kuwi nyentuh balung; badanipun kebak borok sing getih mili; klambi kasar sing kebak rambut, kebasahan getih, nempel ing badan sang wali; dagingé wis wiwit bosok, nanging Santo Simeon nahan tapa bratané kanthi tabah; pungkasané, ambu ora enak wiwit metu saka dagingé sing bosok. Para biksu sing munggah menyang pilar ora langsung ngerti saka ngendi asale ambu ora enak kuwi; nanging sawisé padha nyumurupi tapa brata agung sang wali, padha nglaporaké kabèh marang Abba Yohanes. Yohanes, kaget amarga prestasi ageng kuwi, mrentahake supaya tali alon-alon dicopot saka awak Simeon lan nglarang dheweke nglakoni panyiksaan sing kejem kaya ngono marang awaké dhéwé.

Simeon sing pinaringan berkah uga duwé karunia mulang, sing mili kaya kali saka lambéné. Nalika Sang Sepuh Yohanes nglumpukaké para sedulur, piyambakipun maringi dhawuh marang Simeon supaya maringi khotbah, lan piyambakipun piyambak ngrungokaké kanthi katresnan. Mangkono bocah enom iku dados guru sing wicaksana lan migunani tumrap para sepuh, awit lambéné kapenuhan sih rahmaté Roh Suci.

Sang Penatua Yohanes nyebut Simeon 'Daud anyar' amarga bakaté ing mulang; dhèwèké uga nyritakaké marang dhèwèké bab wahyu sing diduwèni ing ngimpi, yaiku dhèwèké weruh, kaya-kaya, ana kakuatan ilahi sing nyekel ing tangan tengené sarang madu sing madu mili nutupi sirah bocah iku.

Siji wong tuwa tau takon marang sedulur-sedulur, karo nunjuk marang tiangé Simeon:

'Apa ana merpati ing tiang iki?'

Para sedulur mangsuli:

– Ora.

Banjur wong tuwa kuwi kandha:

– Aku weruh manuk merpati sing padhang sumunar ing rupane mabur mlebu marang bocah lanang liwat lawang, banjur sakjam sawisé mabur metu saka dheweke lan munggah menyang swarga.

Nalika sang tuwa lagi rembugan karo sedulur-seduluré, Simeon sing berkah nduwé pangliyan: katingal yèn dhèwèké diangkat nganti dhuwur banget lan mabur ngubengi sakabèhing jagad raya, kaya duwé swiwi; banjur katon marang dhèwèké yèn dhèwèké digawa munggah pitung undhakan nganti tekan gunung kang dhuwur, ing

kono, kaya Rasul Suci Paulus, dhèwèké ndeleng apa sing *'ora ana mripat sing tau ndeleng'* lan krungu apa sing *'ora ana kuping sing tau krungu'* (1 Kor. 2:9).

Sang Simeon, sawisé mudhun saka kana, takon marang wong sing wis nuntun dhèwèké:

'Apa sing tak deleng?'

Wong iku mangsuli:

'Iki pitung swarga sing kowe diangkat menyang kana.'

Banjur sang wali nyumurupi Swarga, lan taman-taman éndah, lan kraton-kraton kang padhang sumunar lan amba, lan mata banyu tentrem kang mili ing kono. Ing kéné sang wali ora ndeleng sapa-sapa kajaba Adam lan maling kang tobat.

Nalika Simeon wis waras, dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis dideleng marang Sang Sepuh Yohanes. Sang Sepuh, sawisé ngrungokaké, ngendika:

"Anakku! Mugi Gusti pinaringan berkah, sing wis maringi sih kurnia kaya ngene marang kowe."

Ing wektu sing padha, bocah iku saya maju ing pakaryan tapa bratané. Yen ana wong sing teka lan ora nduwé sandhangan, dhèwèké bakal nyopot sandhangané dhéwé lan maringi marang wong kuwi, déné dhèwèké dhéwé tetep telanjang; dhèwèké nindakake iki ora mung ing mangsa panas nanging uga ing mangsa adhem. Eyang John, nanging, wis ngagem busana marang bocah iku luwih saka sapisan, sanajan bocah iku ora kepengin, amarga wedi bakal mati amarga adhem lan embun beku. Nanging bocah iku, nggebuk dhadhane, nangis, kandha:

"Aduh aku iki sengsara! Delengen, patang puluh martir suci padha nahan adhem lan embun beku ing Danau[3870] , demi asmané Kristus, nanging aku malah wedi marang adhem sethithik. Kepiye carane aku bisa slamet saka nggrentheng untu kang langgeng? Kepiye aku bisa nampa nasib sing padha karo para wali?"

Lan Simeon nangis, ngucapaké tembung-tembung iki lan tembung sing padha, suwéné suwe.

Nanging sang tuwa kuwi kélangan atiné lan kandha:

'Apa maneh sing kowe karepake ditindakake marang awakmu dhéwé, Simeon? Sing isih kurang saiki mung piso kanggo mateni awakmu dhéwé!'

Sawisé sawatara wektu, Simeon ngaturaké sangsara iki marang dagingé: dhèwèké lungguh ing sikilé lan ora ngadeg sajrone setaun kabèh; akibaté, pahaku lan betisé wong mulya kuwi wiwit bosok, nganti ambuné busuk nyebar ing saubengé. Abba John ngundang dhokter lan nyuwun supaya ngobati boroké Simeon, nanging Simeon, kanthi mesem, kandha:

'Kanthi gesangé Gustiku! Aja ana tangan manungsa utawa pitulungan apa waé sing nyentuh aku.'

Nanging Gusti, kanthi sih-rahmaté, paring waras marang dhèwèké, lan para mudha kuwi tangi, sikil lan pahané waras kabèh, nganti ora ana bekas lara saka tatu-atuné. Sang wali banjur sujud ing dhengkul lan suwé matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis mari.

Nalika pesta Pentakosta teka, ing esuk dina pesta sing bejo Simeon takon marang Sang Mulya Yohanes:

'Bapa, sapa sing pantes nampa Roh Suci, kaya para Rasul suci nampa Panjenengané ing wujud ilat-ilat geni?' (Kisah Para Rasul 2:1–4).

Sing sepuh mangsuli:

'Aja ngupaya apa sing ngluwihi kemampuanmu, lan aja nyelidiki apa sing durung kowe ngerti; nanging renungna apa sing wis diprentahake marang kowe.'

Enom mau mangsuli:

– Ing Kitab Suci katulis: *'Panjenengané nepaki pangarep-arepé wong-wong sing wedi marang Panjenengané; Panjenengané ngrungokaké tangisé lan nylametaké wong-wong mau'* (Mazmur 144:19).

Sawisé ngendika mangkono, enom iku ngangkat pandangane menyang langit lan saka jeroné atiné ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki:

'Gusti, Panjenengan sing ngutus Roh Suci Panjenengan marang para murid lan rasul Panjenengan sing suci, paringna uga karunia sih panjenengan marang kula; *"paringi kula pangerten, lan kula badhé sinau dhawuh panjenengan"* (Mazmur 118:73), awit Panjenengan saged nglairake puji-pujian tumrap Panjenengan *'saking*

[3870] Iki nyebutaké babagan pangorbanan Patang Puluh Martir Suci, sing nandhang sangsara ing kutha Armenia Sebaste ing abad kaping 4. Pangeling-elingé dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 9 Maret.

lambé bayi-bayi' (Mazmur 8:3). Turunaken Roh Suci Panjenengan dhumateng kula, supados kula saged ngumumaken dhumateng tiyang kathah tembung-tembung gesang langgeng.

Nalika sang wali lagi ndedonga kaya mangkono, Roh Suci mudhun marang piyambakipun saka swarga ing wujud lilin kang kobong lan nggenepi manahipun kanthi kawicaksanan lan pangertosan, ngantos sang wali wiwit ngandika dawa, mulang saben tiyang saking Kitab Suci; boten ana satunggaling tiyang ingkang saged nolak kawicaksananing Roh ingkang manggen ing salebetipun. Lan ora mung liwat tembungé, nanging uga liwat tulisané, sang wali maringi akèh ceramah panyelamatan jiwa babagan monastisisme, tobat, Inkarnasi Kristus, lan Pangadilan Pungkasan; saliyané, dhèwèké nerangaké akèh ayat angel ing Kitab Suci.

Elder Yohanes kagum banget marang karunia kaya ngono ing bocah enom mau lan kandha:

'Ing bocah iki, apa sing ditulis Dawud wis kawujud: *"Tembungé Gusti nguji dhèwèké"* (Mazmur 104:19). Saiki aku mangertèni yèn dhèwèké bakal nindakake akèh pakaryan éndah, meh padha kamulyané karo pakaryané Para Rasul.'

Lan kabèh rahib liyané padha gumun banget marang bocah iku, malah wiwit wedi marang dhèwèké, gumun ora mung marang piwulangé nanging uga marang mujijat-mujijat sing ditindakake.

Sawetara biksu iku weruh ing ngimpi ana telung aula, telung tahta ing jeroné, lan telung mahkota sing ana ing tahta-tahta mau. Nalika para biksu mau takon kanggo sapa kamulyan kaya ngono disiapaké, padha krungu swara kandha:

'Kanggo enom Simeon!'

Siméon sing kinurmatan, sumunar kaya srengéngé lumantar uripé sing malaikat, mabur luwih dhuwur saka kabèh bab donya marang swarga. Dhèwèké kepéngin nglakoni tapa brata ing tiang sing luwih dhuwur, mulané tiang sing patang puluh undhak dhuwuré dibangun kanggo dhèwèké. Nalika Simeon nyiapake munggah ing tiang iki, Uskup Agung Antiokhia lan Uskup Seleukia, sawisé krungu babagan prestasi bocah iku, padha teka marang dhèwèké nalika padha ngerti bab iki. Nalika tekan ing biara karo para rohaniwané, padha kanthi ngajèni nggawa bocah sing wis dadi pandhita iku lan nuntun dhèwèké, karo obor sing murub, dhisik mlebu gréja – menyang altar suci, ing kono padha nglantik dhèwèké dadi diakon – lan banjur, nalika padha nyanyi mazmur, ngunggahaké dhèwèké menyang pilar kuwi. Lan Santo Simeon manggon ing pilar kuwi salawase wolu taun. Sang Sepuh Yohanes ngrasakake sedhih banget ing atiné kanggo para mudha mau, amarga dhèwèké ora bisa ndeleng pasuryané . Nanging Simeon, nalika makarya ing tiang dhuwur, ngetokaké marang kabèh wong cara uripé kaya malaékat, nyamèkaké dhèwèké karo Kerubim, lan tansah ngluhuraké Gusti Allah.

Nanging supaya ora ana manungsa sing gumunggung utawa ngluhurake awake dhewe ing ngarepe Gusti, Gusti ngidini Setan nglakoni perang daging sing sengit marang Simeon: Setan nyoba ngotorake dheweke nganggo panglihatan kaya ing ngimpi, nanging pemuda iku kanthi gagah berani nolak godaan kuwi; Simeon ora ngidini matané turu lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nyuwun supaya Gusti dadi pitulungé nglawan mungsuh sing nyerang dhèwèké. Banjur Simeon ndeleng sawijining priya pinunjul, sumunar ing pasuryan lan uban, mudhun saka swarga, nganggo busana imam lan nyekel ing tangané piala kang ngandhut Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus; Ing wektu kuwi, kabèh udara kebak ambu sing ora bisa diterangaké; nalika wong padhang kuwi nyedhak marang Simeon sing berkah, dhèwèké maringi dhèwèké Misteri suci lan maringi urip, lan kandha:

'Teguhna atimu, lan kiyatna manahmu! Wiwit saiki, panglihatan kados lumampah ing ngimpi ora bakal ngganggu kowe maneh; mung awasna pikiramu kanthi tliti lan pasrahna marang Gusti.'

Simeon sing kasucèkaké, kebak kabungahan gedhé lan rasa legawa ing atiné sing ora bisa diungkapaké amarga panglihatan mau, muji Gusti Allah.

Para mudha sing pinaringan berkah iku ngati-ati marang maneka pikiran sing ora takwa lan uga ngindhari pacelathon karo wong liya: saben dina dhèwèké nyendhiri nganti jam sanga, lan ora kepéngin pacelathon karo sapa waé kajaba Gusti Allah piyambak.

Ing wektu sing padha, rawuh wayahe pangliyan sing berkah saka Abba Yohanes Sang Stylite. Kanthi ngraos pangliyan iki, Simeon sing berkah ngutus warta marang Yohanes:

'Aja sedhih, bapa sing kinurmatan, yen panjenengan krungu dina pangliwatan panjenengan, awit pati iku dadi nasibé kabèh manungsa. Aku ngerti saiki Kristus Gusti Allah nimbali panjenengan kanggo ngaso, supaya sawisé pakaryan panjenengan, panjenengan bisa ngaso bebarengan karo para wali liyané. Parengna aku, Bapa ingkang kinurmatan, berkahé Abraham, lan elinga aku nalika Panjenengan rawuh nyembah pangastané

kamulyaning Trinitas ingkang Maha Suci lan Sajati; ndedongakna kita, supaya kita uga, sawisé ngalahaké donya, saged nampi Karajaning Swarga, lan saged ketemu malih ing ngriku.

Yohanes, sawisé krungu tembung-tembung mau, ora mangu-mangu bab kasunyatane; atiné uga ora kebak wedi, amarga dhèwèké tansah siyap kanggo seda, sanadyan wektu kuwi dhèwèké ora lara apa-apa, awaké waras tenan. Yohanes mangsuli marang Simeon liwat utusan:

Mugi Gusti Allah Rama, ingkang panjenengan gupaya, mberkahi panjenengan, anakku; lan mugi Sang Putra Tunggaling Gusti Allah Rama, ingkang panjenengan tresnani, mberkahi panjenengan; lan mugi Sang Roh Suci ingkang maringi gesang, ingkang panjenengan kepengin kanthi sakabehe manah panjenengan, mberkahi panjenengan. Mugi Allah ingkang Siji saking Tritunggaling Sang Suci dados kekiyatan lan pangayoman panjenengan, saha mugi Panjenengan dipun pimpin lan dipun paringi panglipur dening Panjenenganipun. Mugi kabéh sing mberkahi kowe uga mberkahi, lan mugi sing ngutuk kowe uga dikutuk. Mugi Gusti maringi kowe pakurmatan lan kamulyan amarga wis ngurmati aku, bapa rohani kowe, kaya ngurmati bapa ing donya. Mugi ibu kowe sing mberkahi, sing wis ngladeni aku kanthi becik, uga nampa sih rahmat lan pangapuran saka Gusti.

Para sedulur sing ngadeg cedhak karo tuwa, nalika krungu tembung-tembung iki, padha ketakutan lan padha takon marang Yohanes sing pinaringan berkah:

'Apa sing panjenengan warisake marang bocah Simeon, Bapa ingkang kinurmatan?'

Sing sepuh mangsuli:

Aku ngarep-arep tenan supaya kowe kabeh padha ngetutake tuladha Simeon ing pandonga kang sumringah marang Gusti; muga-muga kowe kabeh uga oleh syafaat bocah iki, amarga dheweke iku wadah kang dipilih dening Gusti piyambak, agung lan kinurmatan.

Banjur Abba Yohanes maringi piwulang babagan nylametake nyawa marang para sedulur lan ndedonga kanggo wong-wong mau; sawisé kuwi piyambakipun nglempèk ing amben kados arep ngaso sakedhap, lan ora suwe banjur kasil mlebu turu sing manis salawas-lawase, tanpa ngrasakake sangsara badan apa-apa – lan mangkono piyambakipun seda kanggo nyawiji karo para bapa pinituwa sing pinaringan berkah.

Sawisé seda bapa sepuh sing berkah, Yohanes, Santo Simeon wiwit nyawisake dhiri kanggo karya-karya sing luwih abot. Rutinitas saben dinane kaya mangkéné: wiwit esuk banget nganti jam sanga dhèwèké ndedonga; sawisé jam sanga dhèwèké nyawisaké wektu kanggo maca lan nyalin buku nganti srengéngé tilem; lan sawisé srengéngé tilem dhèwèké miwiti ndedonga manèh, tetep tangi sakwengi ing pandonga terus-terusan nganti esuk. Nalika esuk sumunar, Simeon maringi idin marang turu, kaya abdi, supaya teka marang dhèwèké sakedhik wektu. Sawisé turu sethithik, dhèwèké enggal tangi lan miwiti manèh rutinitas pandonga kaya biyasa. Nalika pandonga, dhèwèké nyekel kemenyan ing tangan tengen, sing tanpa arang kobong nyebar ambu wangi ing sakupengé . Kadhangkala dhèwèké krungu swara, kaya saka kumpulan wong akèh ing awang-awang, padha nyanyi bareng karo dhèwèké lan ngumandhangaké:

– Alleluia!

Iki swarané malaikat suci.

Wong suci kuwi asring nglampahi dina lan wengi tanpa turu sakpisan. Ing sawijining wektu, dhèwèké ora turu sakpisan sajrone telung puluh dina lan telung puluh wengi, ndedonga marang Gusti supaya ngusir turu saka mripaté. Lan Gusti ngendika marang dhèwèké:

'Pantes kowe, sanajan mung sakedhik wektu, ngasoake awakmu liwat turu.'

Nanging Setan, amarga ora tahan marang prestasi mulya sing digayuh Sang Simeon sing kasucèkaké, manèh nyerang dhèwèké karo kabèh pasukane, nyoba medeni dhèwèké nganggo manéka panglihatan fantastis; kadhangkala dhèwèké malih dadi ula, kadhangkala dadi manéka kéwan galak, nyerang sang wali nganggo cangkemé; kadhangkala dhèwèké malih wujud dadi manuk anèh sing pasuryané kaya mudha, nyerang marang sing kinurmatan kuwi; kadhangkala liyané dhèwèké katon marang dhèwèké ing wujud akèh prajurit sing padha mlaku menyang peperangan karo sorak-sorai banter, kanthi niyat ngusir sang wali saka tiang lan ngrubuhaké tiang kuwi dhéwé menyang lemah. Pisan setan nyerang pilar nganggo watu gedhé; pilar kuwi miring, kaya arep ambruk, nanging ana kakuatan gaib saka Gusti Allah sing nyangga lan mbalèkaké manèh supaya tegak. Ing wektu liyané, setan katon ing wujud cah wadon, rai peteng lan tumindaké ora isin, nyoba ngeluk gulu sang wali lan kandha:

'Iki pungkasané aku bakal perang karo kowe, lan yèn kowe ngalahaké aku, aku bakal lunga saka kowe sawatara wektu.'

Wong suci kuwi ngusir kabèh wahyu lan penampakan setan kaya ngono liwat pandonga lan pratandha Salib Suci.

Wong suci mau uga nduwèni panglihatan ilahi sing nggumunake: dhèwèké weruh langit kabuka lan Gusti kita Yesus Kristus, kaubengi padhang sing ora bisa diungkapaké, kaya geni murub; Ing ngarsané Gusti ana para Malaikat Agung sing suci, Mikael lan Gabriel, siji ing sisih tengené lan sijiné ing sisih kiwané. Ing sangisoring sikilé Gusti ana méga abang padhang. Nyekseni kabèh mau, Santo Simeon nyungkèk ing ngarsané Gusti lan ngulurkake tangané marang Gusti, nyuwun marang Gusti, kanthi sih-rahmaté, supaya paring pitulungan dhèwèké bisa ngasilaké woh sing becik. Kristus Gusti mberkahi Simeon kaping telu nganggo drijine. Banjur, nalika ndeleng mudhun, Simeon weruh akèh setan ing bumi sing njupuk wujud manéka warna: sawatara wujudé kaya babi alas, liyané kaya wedhus. Lan Gusti maringi wewenang marang Simeon tumrap kabèh setan mau, supaya dhèwèké bisa ngusir. Minangka pratandha wewenang iki, Gusti maringi Simeon tongkat kurma. Sakwisé kuwi, kabèh setan padha mlayu saka ngarsané Simeon lan sirna, ora ana sing ngerti ngendi panggonané.

Simeon sing pinaringan berkah uga ngusir kabèh roh jahat saka wong-wong sing digawa marang dhèwèké lan sing kesurupan; sang wali nyembuhaké akèh lara liyané lan malah nguripaké wong mati. Mangkono, ing sawijining dina, ana wong sing anaké wis mati teka marang sang wali. Rembêg ing sikilé sang wali kanthi nangis, wong iku nyuwun marang abdi Gusti supaya nylametaké dhèwèké saka cilaka gedhé kaya ngono lan ndedonga marang Gusti kanggo anaké sing wis seda. Sang wali, sawisé ndedonga marang Gusti, ngendika marang wong iku:

'Mlaku ing asmané Gusti! Anakmu isih urip!'

Wong iku pracaya marang pangandikane sang wali. Sawisé bali menyang omahé, pancèn dhèwèké nemokaké anaké wis tangi saka pati. Kanthi nggawa anaké, wong iku mangkat bareng anaké menyang sang wali kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké lan matur nuwun marang Gusti Allah lan marang abdi Panjenengané, Sang Wali Simeon.

Banjur Simeon manèh nyumurupi Gusti lan Allah kita, ing ngarsané ana barisan malaékat; lan malaékat-malaékat ing ngarep nyekel mahkota karajan ing tangané, sing dihias nganggo permata; ing pucuk mahkota ana salib sing sumunar kaya kilat. Kanthi mahkota iki, malaékat-malaékat kepéngin makutha Simeon dadi raja. Ndeleng kabèh mau, Simeon kandha marang para malaikat:

'Aja dicopot saka aku kain gersang sing tak sandhengi amarga asmané Kristus.'

Para malaikat mangsuli marang dhèwèké:

'Mula saka iku kowe bakal nampa mahkota Karajané Kristus sing wis disiapaké kanggo kowe, lan kowe bakal diparingi busana, kaya jubah wungu, ing sih-rahmaté Roh Suci, lan kowe bakal mrentah bebarengan karo para wali liyané ing Karajan kang langgeng.'

Siméon sing kabegjan, nalika ndelok Gusti, ngendika:

'Duh Pangeran lan Panyiptaing sedaya! Menawa Paduka kersa maringi dhuhung para suci ing Karajan Paduka, kula nyuwun, mugi kula boten ndhahar panganing manungsa ingkang fana!'

Lan Simeon krungu yèn Gusti wis maringi panyuwuné. Banjur para malaikat nyedhak marang sing pinaringan berkah iku, ngagemaké busana karajaan sing padhang sumunar ing dhuwuré klambi gersang saka ija, masang mahkota ing sirahé, lan padha nyanyi banter, kandha mangkéné:

'Kristus sing paling mulya, Gusti Allah, Raja swarga lan bumi; mugi abdi Panjenengan Simeon uga dipuji!'

Sawisé panglihatan iki, Santo Simeon ora nate nyicipi panganan donya manèh nganti pungkasaning uripé, nanging mung dipangan panganan swarga sing digawa déning malaékat.

Akèh sing nyritakaké babagan mujijat agung sing ditindakake Santo Simeon lan sepira kamulyané pakaryané; nanging ing kéné, kita mung nyuguhaké sawatara saka akèh pakaryané Simeon sing kasucèkaké.

Ing sawijining wektu, kabèh bala sing bakal tumeka ing kutha Antiokia lan sakupenge kabukak marang Santo Simeon: Simeon weruh Malaikat ngambang ing udara ing ndhuwur kutha Antiokia karo pedhang ing tangané. Banjur sang wali wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanthi sakabehing manah, nyuwun pangapura kanggo kutha Antiokia ing ngarsane Gusti kaya Musa anyar lan nyuwun marang Gusti supaya murkane adoh saka para warga. Lan Gusti ngendika marang dheweke:

'Delengen, swara tangisé dosa kutha iki wis tekan marang Aku; mulané Aku nesu marang kutha iki lan bakal ngrusak, ngirim geni, pedhang lan pati marang kutha iki. Amarga kutha iki wis ngrangsang Aku karo dosané, Aku bakal nyerahaké kutha iki ing tangan wong-wong sing bodho.'

Kang Santo Simeon nyritakaké panglihatan iki marang kabèh warga kutha sing teka marang dhèwèké lan ngajak supaya padha tobat saka dosané.

Ora suwe, Gusti pancen ngangkat Khosrow, Raja Persia (kakeké Khosrow enom sing wis nyekel Wit Urip saka Salibé Gusti ing Yerusalem), nglawan Antiohia[3871] . Khozroi teka karo tentara Persia lan Kaldea sing ageng lan melu perang sengit karo warga kutha Antiohia. Simeon sing pinaringan berkah, nalika lagi ngadeg ing pilar lan didhelikake dening Gusti saka para barbar sing nyerbu tanah iku, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nyuwun supaya murka Panjenengané adoh saka kutha lan aja nganti diserahake marang mungsuh; nanging dhèwèké ora bisa nyenengake Gusti utawa mateni murka sing adil. Sang Simeon nduwéni wahyu anyar: nalika ana ing kahanan ekstasi, dhèwèké ndeleng ing ngarepé salib sing padhang banget, lan ing sacedhaké salib ana loro malaikat sing nyekel busur sing wis ditarik karo panah sing siap. Lan para malaikat kandha marang dhèwèké:

'Gusti Allah ngutus salib iki marang kowe minangka pangayoman lan pratandha tentrem, amarga murka Gusti sing ditujokake marang tanah iki ora bakal nyentuh kowe; lan panah-panah iki wis disiapake kanggo ngusir mungsuh yen padha kepengin nyedhaki panggonan kowe makarya. Kita ditempatake ing kene kanggo nglindhungi kowe.'

Banjur Simeon weruh ing pangliyan yèn kutha iku wis dijupuk; mungsuh padha mlaku liwat tengah kutha; swara tangisan lan raungan krungu ing endi-endi; nalika sawatara warga padha dipatèni nganggo pedhang, liyané digawa menyang pangasingan, lan ana uga sing mlumpat saka tembok kutha lan mlayu; Antarane wong-wong mau, dhèwèké weruh loro biksu saka biarané sing, amarga wedi marang invasi wong barbar, wis ninggalaké biara lan gunung lan mlayu mlebu kutha; nanging pas biksu-biksu mau mlayu metu saka kutha, wong barbar nyusul, lan siji dipatèni nganggo pedhang, déné sijiné dadi tawanan.

Kabeh sing wis dideleng dening sang wali ora suwe banjur kelakon, mung sawetara dina sawisé pangandika iku. Kutha Antiokia dijupuk mungsuh, dipatèni nganggo pedhang lan dibakar, lan akèh warga dadi tawanan. Nanging liwat pandonga Sang Wali Simeon, sawetara warga bisa lolos saka tangan para barbar. Mangkono, nalika wong-wong barbar mlebu kutha, akèh warga bisa mlayu liwat gapura liya sing durung dikuwasani mungsuh; akèh warga uga mlayu kanthi manjat tembok kutha. Para pelarian padha ngungsi ing pagunungan lan ara-ara gersang, dilindhungi dening sih-rahmaté Gusti, kajaba loro biksu sing wis kasebut mau.

Para barbar uga teka ing gunung ing ngendi biara lan tiangé Simeon dumunung, nanging padha bali kosong; amarga gunung iku ditutupi saka pandelengé, kaya Gunung Sinai biyèn, déning pepeteng lan méga (Kaluwihane 19:16), saéngga para barbar ora weruh biara utawa tiangé. Akeh mungsuh padha ketakutan lan kabur amarga ana kuwasa sing ora katon; padha mlayu kanthi wedi banget kaya-kaya klompok prajurit bersenjata padha ngoyak; amarga pandonga Santo Simeon iku senjata sing medeni lan ora bisa dikalahake marang mungsuh-mungsuhe. Ora ana siji wae biksu saka kabèh sing manggon ing biara sing nandhang sangsara ing tangané para barbar mau, kajaba loro biksu sing kasebut mau, sing mlayu saka biara menyang kutha amarga wedi marang mungsuh.

Nalika wong-wong barbar wis ninggalake tanah iku, akèh wong sing tatu padha teka marang sang wali; Simeon sing kasucèkaké marasaké kabèh. Saliyane, sang wali nylametaké akèh warga—sing wis dadi tawanan—saka ikatan lan penjara; amarga kabèh sing mung nyebut jeneng Simeon nalika diiket langsung bébas saka ikatan mau; ikatané tiba saka tangan lan sikilé, banjur padha mlaku ing antarané wong barbar tanpa dideleng, banjur padha bali menyang tanahé dhéwé tanpa alangan saka mungsuh. Biksuni sing kasebut mau (sing kancané tiwas déning pedhang mungsuh) kaslametaké saka panangkepan kanthi cara sing persis kaya ngono. Sawisé kabur saka mungsuh bebarengan karo sawijining prajurit saka Antiochia, biksuni mau nyritakaké bab dhèwèké kaya ing ngisor iki:

'Baru wae kita kelingan Simeon sing kasucen lan kanthi luh kebak rasa haru nyuwun pitulungan marang piyambakipun, belenggu sing ngiket kita langsung kendho lan tiba kanthi sendhiri; banjur kita lumaku liwat ing tengah-tengah wong-wong barbar kuwi, amarga ora ana siji wae sing takon apa-apa utawa ngalangi kita.'

[3871] Khosrow (utawa luwih tepaté Khosrov) tegesé 'raja' ing basa Persia. Gelar iki biasané ditambahaké ing jeneng sang raja. Ing kéné, mesthiné nyebutaké Khosrow I Anushirvan, sing mrentah saka taun 531 nganti 579. Cucune, Khosrow II Parvez (sing mrentah saka taun 590 nganti 628), njupuk Wit Urip saka Salibé Gusti saka Yerusalem ing taun 614, nalika perang karo Kaisar Yunani Phocas. Salib Suci dibalèkaké ing taun 628 déning penerus Khosrow II, Suroes, sawisé rampungé prajanjian damai karo Kaisar Yunani Heraclius.

Ing sacedhake kutha Antiokia, ing sacedhake gunung, ana wong tuwa wuta; dhèwèké urip saka sedekah sing dijaluk saka sapa waé sing liwat ing dalan kuwi. Nalika wong-wong barbar mau nyerbu menyang kutha, salah sijine nyabet wong tuwa kuwi ing gulu nganggo pedhang; nanging ora nganti mbedhah gulune, mung marakake tatu parah sing mateni; wong tuwa kuwi ngglethak ing genangan getih sing mili saka awaké, meh ora urip. Simeon Sang Suci, nalika mirsani kabèh mau nganggo paningal rohani, ngutus sawatara sedulur supaya njupuk wong tuwa kuwi lan nggawa marang dhèwèké. Para biksu nyelehaké wong tuwa kuwi ing tikar lan nggawa dhèwèké menyang tiangé Simeon. Sang Suci njupuk sawatara lemah ing tangané lan nyawuraké banyu suci, banjur nempelaké ing tatu kuwi, kandha:

'Ing asmané Emmanuel, mugi sirah mau bali menyang panggonané lan saya kuwat ing kono.'

Lan langsung sirah sang tuwa bali menyang panggonané sing bener, nyawiji karo saraf, lan dadi waras sakabehe. Nalika sang tuwa waras saka tatu sing medeni kuwi, Santo Simeon kandha:

'Delengen, matané wis kabuka!'

Kabeh sing nyekseni mujijat iki padha memuji Gusti Allah.

Sawisé sawatara wektu, Simeon sing kasucèkaké dadi keganggu amarga gangguan terus-terusan saka akèh wong sing teka saka manéka nagara, nggawa wong-wong sing lara lan cacad. Amarga kabèh kuwi ngganggu urip menengé, dhèwèké mutusaké ninggalaké tiang panggonan dhèwèké wis nglakoni tapa brata suwéné wolu taun, supaya bisa mundur menyang panggonan liya sing luwih sepi. Ing sawijining panggonan sing ora adoh ana gunung, dhuwur lan sepi banget, amarga ing kana ora ana banyu sakpisan. Ora ana sing tau munggah gunung iku amarga ora ana banyu; mung ana kéwan galak, ula, lan kéwan berbisa liyane.

Gunung sing berkah iku sing dipilih Simeon sing suci kanggo pindhah. Nalika panjenengané mikir bab iki, Gusti Allah rawuh marang panjenengané, digandheng karo akèh malaikat, mudhun saka swarga ing méga padhang ing gunung kuwi. Gusti kandha marang panjenengané:

[3872]'Ati-ati, Simeon, menek gunung sing éndah iki, awit wiwit saiki gunung iki bakal diarani jeneng iki; ing kono Aku bakal nampilaké sih-karunianing Aku marang kowe, kang bakal nggumunaké kabèh wong.'

Lan langsung ana bukit dhuwur lan watu sing katon marang sang wali ing pucuk gunung, ing ngendi sikilé Gusti mandeg; lan sikil watu kuwi sumunar karo kamulyané Gusti kaya srengéngé; ing watu iki Gusti maréntahaké Simeon supaya ngadeg lan nyawisaké dhiri kanggo tapa brata.

Sawisé panglihatan iku rampung, Simeon nglumpukaké sedulur-seduluré lan ngandhani kersané Gusti supaya dhèwèké pindhah menyang gunung kuwi. Sawisé nunjuk wong tuwa sing wis pengalaman dadi abbot para biksu, Simeon mudhun saka tiangé lan mangkat menyang Gunung Ajaib, ditemani sedulur-seduluré sing nangis nalika dhèwèké budhal.

Nalika sang wali nyedhaki bukit sing wis dituduhake marang dheweke déning Gusti, dheweke mandheg lan ndedonga marang Gusti suwé banget. Ing pungkasan pandongane, krungu swara akèh malaékat sing padha njerit: 'Amen!'

Banjur Simeon sing kasucèkaké maringi dhawuh marang para muridé supaya ngedegaké salib watu ing panggonan kuwi minangka pratandha langgeng swara malaékat sing wis dirungokaké ing kono. Nalika pandhita mirsani bukit ing Gunung Ajaib, piyambakipun nyumurupi kamulyaning Gusti kang sumunar ing kono; lajeng kanthi kabungahan munggah, piyambakipun ngadeg ing watu ingkang sami kados ingkang sampun dipun tingali nalika piyambakipun ndeleng Gusti. Ing wektu punika, Simeon ingkang pinaringan berkah yuswa sangang welas taun.

Nanging, Santo Simeon uga ora nemu tentrem ing kene amarga para pengunjung sing teka marang dhèwèké. Mula, esuk banget, wong-wong sing teka ing biara Simeon, ora nemokake wongé Gusti Allah ing kana, padha nglèntèkake tangisan gedhé. Sawisé padha krungu yèn sang wong suci wis pindhah saka kana menyang gunung liya, kabèh wong mau padha kesusu menyang kana, nggawa akèh wong lara lan wong cacat. Nalika mulya weruh wong-wong sing teka, panjenengané krasa sedhih, amarga sanadyan ing kéné dhèwèké ora diparingi wewengkon piyambak karo Gusti Allah. Nanging, amarga welas asih marang wong-wong anyar, dhèwèké manut welas asih, banjur nyandhak tangané marang wong-wong lara, ngucapaké asmané Kristus, marasaké lan ngutus mau mulih kanthi waras sakabèhé.

[3872] Gunung Suci dumunung ing jero segitiga sing dibentuk déning kutha-kutha Antiohia ing Kali Orontes, Seleucia-Sheria, lan Ros.

Ana sawijining wektu singa sing manggon ing gunung kuwi nyerang wong sing lagi arep menyang sang wong suci; singa kuwi wis siyap banget kanggo nyabuti wong mau; nanging wong mau, amarga ora ana pangarep-arep bisa lolos saka kewan kuwi kanthi mlayu, muni banter:

'Aja nglarani aku, demi Simeon, abdi Gusti!'

Lan langsung, nalika krungu jeneng Simeon, singa mau meneng lan ora nglarani wong iku sakpisan.

Wong iku, sawisé teka marang sang wali, nyritakaké apa sing wis kelakon. Para rawuh liyané, amarga wedi marang kéwan iku, nyuwun marang Rama Sang Wali supaya ngusir kéwan iku saka gunung kuwi, supaya kabèh wong bisa teka marang dhèwèké tanpa wedi. Ananging, Sang Rahib ngundang muridipun Anastasius—saking pundi piyambakipun nate ngusir pitu setan, kados Kristus nate ngusir setan[3873] —lan ngendika dhumateng piyambakipun:

'Mlebu guwa marang singa lan kandhaa marang dhèwèké:

'Simeon, abdi Kristus, ngandika marang kowe ing asmané Gusti Allah: lunga saka gunung iki; aja ana sarang kanggo kowe ing kéné, supaya kowe ora medeni sedulur-sedulur sing teka ing kéné.'

Anastasius lunga menyang guwa singa lan nalika nemoni kewan iku, mbaleni tembungé sang mulya marang kewan mau, ngomong kaya marang makhluk sing nduwé akal.

Singasana kuwi, manut marang pangandikane sang resi, enggal lunga saka kana menyang panggonan liya sing sepi, tanpa nglarani sapa wae ing dalan.

Ing wektu kuwi, macem-macem lara nyebar kanthi cepet ing tanah kuwi, lan akèh wong padha mati. Nanging sang wali, nyadari ing atiné yèn kabèh iki kelakon amarga murka Gusti Allah marang dosa manungsa, banjur ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanthi luh, nyuwun supaya Gusti welas asih marang umaté lan mbalèkaké murka sing adil saka wong-wong mau. Lan sang wali krungu swara saka Gusti, ngendika:

'Napa atimu lara kanggo wong-wong iki? Apa kowe tresna marang wong-wong mau luwih saka Aku? Amarga dosa lan kaluputané wis tambah akèh, padha pantes nampa paukuman. Nanging, supaya kowe ora sedhih, Aku maringi kowe kuwasa kanggo marasaké manéka lara lan penyakité.'

Mangkono Gusti ngandika marang abdi-Nya Simeon.

Wong-wong sing manggon cedhak panggonan kuwi, nalika padha lara, langsung nyuwun pitulungan marang Santo Simeon, wong suci saka Gusti, lan padha weruh dhèwèké (ing ngimpi) rawuh ing omahé, mberkahi nganggo pratandha salib lan maringi panyembuhan marang kabèh. Sawisé ngimpi kuwi rampung, padha tangi lan krasa waras manèh. Padha nyebut jeneng Simeon kaya mangkéné: padha nyalakaké lentera kang kebak lenga ing omahé lan nyuwek kemenyan, kandha:

'Kristus Gusti Allah kita, lumantar pandonga abdi Panjenengan Simeon, sing makarya ing Gunung Suci, welasana kita!'

Lan padha nampa sih saka Gusti.

Wong-wong ing antarané sing ora nduwé pasokan lenga akèh bakal nambahi lenga ing dalam ceret dupa lan nyalaké; ceret dupa kuwi ora bakal mati nganti dina katelu utawa kaping papat, kaya-kaya lenga anyar terus ditambahi; kanthi mangkono, kanthi cara mujijat, lenga ing ceret dupa kuwi ora tau entèk, amarga padha nyebut jenengé Simeon.

Ing sawijining wektu, Gusti maringi wahyu marang Santo Simeon babagan seda sing bakal teka saka Uskup Agung Agung Ephrem saka Antiochia. Sawisé nglumpukaké sedulur-seduluré, Santo Simeon ngandhani kabar iki marang wong-wong mau; banjur Simeon nyuwun marang sedulur-seduluré supaya padha ndedonga luwih semangat marang Gusti, amarga, ujare, 'tiang agung Gréja arep ambruk.' Nanging sedulur-seduluré mangsuli:

'Kita wis krungu yèn Uskup Agung isih waras.'

Esuké, sawisé ibadah esuk (amarga dina Jemuwah), Santo Simeon nglumpukaké manèh para sedulur lan kandha marang wong-wong mau kanthi rasa emosional sing jero:

'Bapa Suci Ephrem séda bengi wingi, amarga aku weruh nyawane digawa munggah menyang swarga déning malaikat suci. Nalika dhèwèké liwat ing sacedhakku, Ephrem nyium aku lan kandha:

'Aku nyuwun marang kowe, elinga aku ing pandonga-pandonganmu marang Gusti.'

[3873] Yesus Kristus ngusir pitu setan saka Maria Magdalena (deleng Markus 16:9).

Banjur Sang Simeon sing kinurmatan, kanthi luh ing mripaté, miwiti kandha:

'Celaka kanggo Antiochia, amarga saiki ora ana Ephrem maneh! Celaka kanggo kutha iki, amarga Ephrem saiki wis dijupuk saka kéné!'[3874]

Sawisé seda sang Ephrem sing pinaringan berkah, kursi keuskupan agung dijupuk alih déning Domnus[3875] , sing teka ing Antiokia saka Konstantinopel. Domnus iki atiné atos marang wong mlarat. Nalika krungu bab iki, Simeon sing Kinurmatan marang yèn Gusti Allah bakal ngukum Domnus amarga atiné atos. Lan pancen, ora suwe Domnus lara abot: tangan lan sikilé dadi bengkok, saéngga dhèwèké ora bisa mlaku utawa nggerakaké tangané, nanging nggladrah kaya potongan kayu.

Banjur Santo Simeon dikandhani bab gempa bumi sing bakal nimpah Antiokia, sing luwih nggegirisi tinimbang sing sepisanan. Sawisé ngandhani kabar iki marang kabèh sing ana, Simeon wiwit nangis lan nyuwun marang Gusti supaya murubé padha sirna. Ing bengi kuwi, bumi nggeter banget nganti tembok kutha ambruk lan pirang-pirang bangunan rata karo lemah; kabèh wong padha ketakutan lan ngeri banget. Akeh warga sing tiwas amarga tembok kutha ambruk; nanging sing liyane padha kesusu menyang Gunung Kaajaiban marang wong suci Gusti, lan nyuwun marang dhèwèké kanthi luh supaya nyuwun marang Gusti mungkasi musibah. Nalika wong suci ndedonga kanthi semangat gedhé, gempa bumi mandheg; banjur wong suci weruh langit kabuka ing sisih wetan; saka kana metu cahya kang ora bisa diungkapake, minangka pratandha sih rahmaté Gusti marang wong-wong sing tobat. Banjur, miturut dhawuh Gusti, Sang Simeon sing Kinurmatan mbangun sawijining biara ing Gunung Ajaib, lan uga mbangun gréja kanthi tangané wong-wong sing wis dipunwarasake (awit akèh banget wong-wong mau sing wis mari saka lara-larané lumantar pandonga Sang Simeon); salajengipun, lumantar pandongaipun, Sang Agung nyuwun dhumateng Gusti supados kasedhiyan toya ing biara cekap; lumantar pandongaipun, gandum ing lumbung biara ugi ngrembaka, ngantos sajrone telung taun jumlahipun meh boten suda, sanadyan gandum ing lumbung-lumbung kasebut dipun angge panganan tumrap akèh rawuh.

Sabanjure, Santo Simeon mbangun tiang anyar, sing ing ndhuwure (kaya sing cetha dideleng dening Rama Suci) Gusti Yesus Kristus piyambak rawuh karo Malaikat-malaikat suci lan ngahosuk tiang mau. Simeon sing pinaringan berkah munggah ing tiang mau kanthi kabungahan ageng, lan makarya ing kono nganti pungkasaning uripe.

Nalika Simeon sing kabegjan wis ngancik umur telung puluh telu taun, miturut dhawuh Gusti (sing kawahyuh marang sang wali ing pangandhapan), Simeon mutusaké supaya diangkat dadi imam, sanadyan sadurungé dhèwèké ora kersa nampa kalungguhan luhur iki. Kanthi pangayomaning Gusti, Dionysius, Uskup Seleucia, rawuh marang Simeon sing bejo lan nglantik dhèwèké dadi presbiter.

Sawisé diangkat dadi imam, Simeon sing pinaringan berkah nindakake Pangorbanan Tanpa Darah sing Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus kanthi pangurmatan ageng, ngabdi marang Gusti kanthi suci, kaya malaékat. Wong suci asring ngalami manéka rupa panglihatan lan wahyu éndah saka Gusti Allah. Panjenengané prédhiksi kedadeyan ing mangsa ngarep, ndeleng prakara sing adoh kaya wis kelakon saiki; panjenengané uga bisa maca pikiran rahasia manungsa. Panjenengané nindakake akèh mujijat, loro ing daratan lan ing segara, katon ing panglihatan; panjenengané mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, ngresiki wong kusta, marasaké wong lumpuh, ngusir setan saka manungsa, menengaké kéwan galak, marasaké kabèh lara lan sakabèhing lara, lan nguripaké manèh wong mati, supaya tembungé Kristus kanyata ing panjenengané: *'Sapa waé sing pracaya marang Aku bakal nindakake pakaryan sing padha kaya sing tak tindakaké , lan dhèwèké bakal nindakake pakaryan sing luwih agung tinimbang iki'* (Yohanes 14:12). Satemene, Gusti Allah iku nggumunaké, kawujud ing abdi Panjenengané, Simeon sing nggumunaké!

Nalika Simeon sing Kinurmatan wis yuswa pitung dasawarsa limang taun, sawise nyawang pratandha yèn piyambakipun bakal cepet mangkat marang Gusti, piyambakipun nyaur sedulur-seduluré lan paring piwulang sing dawa, banjur, sawisé maringi ciuman pamitan marang saben wong ing wayah sonten, piyambakipun nyerahaké nyawané ing tanganing Gusti Allah ing tanggal kalih dasa papat wulan Mei[3876] , pas ing jam nalika biyasane

---

[3874] Ephrem njabat minangka patriark saka taun 527 nganti 545.

[3875] Domnus II njabat Patriark saka taun 546 nganti 560.

[3876] Kejadian-kejadian utama ing uripé Sang Venerable Simeon Stylite yaiku kaya ing ngisor iki: Santo Simeon lair ing taun 521; ing taun 527, nalika umuré enem taun, dhèwèké munggah ing tiang; wolu taun sawisé, ing taun 535, dhèwèké pindhah menyang pilar liya; nalika umuré 22 taun, ing taun 543, dhèwèké pindhah menyang Gunung Kaajaiban; ing taun 560, nalika umuré 39 taun, dhèwèké diangkat dadi

piyambakipun nampi panganané saking Malaékat. Beberengan karo malaikat-malaikat suci, saiki Panjenengané kasengsem ing Karajan langgeng, nyawang pasuryané Gusti Allah, ngluhuraké Rama, lan Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal, kang marang Panjenengané kaparingi kamulyan saiki lan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 1:

Wah, pertapa, malaikat ing daging lan pangripta mujijat, kowe wis muncul, Bapa Simeon sing nggawa Gusti Allah: lumantar puasa, jaga lan pandonga, kowe nampa karunia langit, marasaké wong lara lan nyawa wong-wong sing teka marang kowe kanthi pracaya. Kamulyan marang Panjenengané sing maringi kakuatan; kamulyan marang Panjenengané sing maringi mahkota; kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar panjenengan.

Kontakion, Nada 2:

Karep marang bab ing dhuwur, wis ninggalake bab ing ngisor, lan wis dadi tiang kaya langit: mula, ya Bapa Sing Kinurmatan, panjenengan dihias karo fajar mujijat, lan panjenengan ndedonga tanpa kendhat marang Kristus, Gusti Allahing sedaya, kanggo kita sedaya.

Penderitaan Sang Martir Suci Meletius Stratilates lan 1.318 prajurit sing bareng karo dhèwèké

Dirilisaké tanggal 24 Mei

Martir Suci Meletius urip nalika pamaréntahan Kaisar Romawi Antoninus[3877] , nyekel jabatan stratilates[3878] , lan asalé saka wilayah kidul provinsi Galatia[3879] . Minangka wong Kristen, piyambakipun ndedonga marang Gusti supaya kesesatan pagan kabèh bisa sirna tuntas. Banjur para setan, nalika weruh karusakané wis cedhak, mlebu ing asu lan wiwit nangisi nasibé. Padha ngumbara ing endi-endi, nguwuh lan nyebarake rasa wedi ing antarane wong, nanging Santo Meletius bebarengan karo prajurit ing sangisoré pimpinane ngalahake lan ngrubuhake candhi-candhi pagan. Amarga iku, Maximianus[3880] , gubernur kutha panggonané martir suci[3881] , mrentahaké supaya dhèwèké dicekel lan dipaksa nyembah arca-arca, nanging sang wali ora gelem ngrungokaké. Banjur penyiksa mrentahaké supaya dhèwèké dipukul nganggo palu wesi lan diwènèhi siksaan liyané. Sawisé kuwi, Santo Meletius digantung ing wit pinus lan dipaku ing kono nganti seda. Bab para komandan[3882] , Stephen, lan , John, uga kabèh prajurit ing sangisoré panguwasané, bebarengan karo garwa lan anak-anaké, sirahé dipotong nganggo pedhang. Mangkono para martir suci[3883] seda kanggo Kristus.

---

presbiter. Dhèwèké séda ing taun 596, nalika umuré 76 taun. – Simeon Sang Stylite sing kinurmatan, sing elingané saiki kita peringati, kudu dibédakaké saka Simeon liyané, uga Stylite, sing elingané dirayakaké tanggal 1 September; dhèwèké uga makarya ing wates Antiokia Siria, nanging urip luwih awal (séda taun 459).

[3877] Kanthi jeneng 'Nikodemus' ing Synaxarion, lan 'Antoninus' ing sumber liya, sing dimaksud yaiku Kaisar Romawi Antoninus Heliogabalus, sing mrentah saka taun 218 nganti 222.

[3878] Stratilates tegesé 'gubernur' utawa 'komandan militer'.

[3879] Galatia dumunung meh ing tengahing semenanjung Asia Minor. Ing lor watesé karo Paflagonia, ing kulon karo Bitinia lan Frigia, ing kidul karo Likaonia lan Kapadokia, lan ing wétan karo Pontus.

[3880] Hegemon Maximian, utawa Maximus, sepisanan dadi gubernur Mesir, lan mengko Antoninus ngutus dhèwèké menyang Galatia kanggo nganiaya wong Kristen.

[3881] Kutha iki dijenengi Tavia. Dumunung ing Galatia wétan, cedhak watesé karo Pontus.

[3882] 'Komit' iku pangawal kraton, panjemput pajeg kanggo kas kraton, utawa bupati kutha; nanging, ing konteks iki, istilah 'komit' nuduhaké marang tribune militer, yaiku bupati kutha.

[3883] Kematiran martir Santo Meletius lan para martir suci liyane sing nandhang sangsara bareng karo dheweke kadhaptar ing taun 218.

Kematian Syahid Sang Martir Serapion, bebarengan karo Callinicus, Theodore lan Faustus

Dipeperingati tanggal 24 Mei

Martir suci Kristus, Serapion, iku wong asli saka Mesir. Nalika Santo Meletius lagi nglakoni martir, dhèwèké teka saka Mesir lan nalika ndeleng wong-wong sing disiksa bareng karo dhèwèké, dhèwèké banjur pracaya marang Kristus. Amarga iku, dhèwèké ditangkep lan dibuwang menyang panjara, ing kono Malaikaté Gusti Allah ngangkat dhèwèké dadi uskup kanggo mulang wong-wong sing kepéngin nandhang sangsara kanggo Kristus. Ing dina iku, sedulur-seduluré Santo Meletius, para comites lan para prajurit padha kumpul lan ngumumaké kanthi banter yèn dhèwèké uga wong Kristen, saéngga marakaké nesu panguwasa. Uskup Serapion lan dukun sihir Kallinikos, sing wis pracaya marang Kristus, dipenggal sirahé nganggo pedhang; Theodore lan Faustus, bebarengan karo akèh wong liya, dibakar ing tiang gantungan; lan para wanita lan bocah-bocah dipotong-potong déning para algojo nganggo pedhang kayu. Mangkono para martir suci nyerahaké nyawané ing tangané Gusti.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Nikita si Stylite, Pangripta Mucjizat saka Pereyaslav

Dipeperingati tanggal 24 Mei

Bapa kita sing kinurmatan iki lair lan gedhe ing kutha Pereyaslav-Zalessky[3884] . Wiwit isih cilik, dhèwèké wis kondhang amarga wataké kejem lan seneng ribut; dhèwèké nyulut karusuhan lan nyebabaké akèh cilaka marang wong, nyeret wong-wong menyang pangadilan lan nindakake panjarahan. Kanca-kancané padha kaya dhèwèké. Sawijining dina, sawisé rampung sinau, dhèwèké menyang gréja nalika ibadah sonten lan krungu tembung-tembung nabi Yesaya sing diwaca ing kono: *'Ngresiki awakmu, resiki awakmu; buwang pakaryan ala saka ngarepé Panjenengané; aja nindakake sing ala'* (Yesaya 1:16), lan sateruse. Tembung-tembung mau langsung nggawe atine kebak rasa wedi, lan sawise bali menyang omah, dheweke ngentekake bengi kabeh ora turu, mikirake kuwi. Esuké, kaya biasané, dhèwèké lunga ngunjungi kancané, seneng-seneng bareng, lan ngajak kancané dhahar ing omahé dina iku. Sawisé kuwi, dhèwèké menyang pasar tuku bahan pangan, lan sawisé digawa mulih, dhèwèké maringi pitutur marang garwané supaya nyiapaké dhaharan. Lan nalika bojone miwiti ngumbah daging, dhèwèké weruh yèn ana getih sing ora lumrah mili saka daging kuwi; banjur, nalika dhèwèké nyelehaké ing panci lan miwiti masak, dhèwèké weruh yèn getih kuwi nggelembung ing panci lan kadhang ana sirah manungsa, kadhang tangan, kadhang sikil sing ngambang ing lumahing panci. Kahanan iki nggawe dhèwèké medeni banget, lan dhèwèké ngandhani bojone. Nalika dhèwèké teka lan ndeleng dhéwé apa sing dicritakaké bojone, dhèwèké kaget banget suwéné suwe; nanging sawisé waras manèh, dhèwèké kandha kanthi ambegan jero lan tulus saka ati:

"Aduh aku! Aku wis nindakake dosa gedhe."

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, kanthi ndedonga lan nangis kenceng, dhèwèké ninggalaké omah lan sawisé mlaku sawatara adoh saka kutha, tekan ing biara Saint Nikita Sang Martir Agung[3885] . Ing kono dhèwèké nyuwun ing sikilé abbot biara iki lan kandha:

'Selametna nyawaku sing lagi binasa.'

Kagèt amarga owah-owahan sing luar biasa ing Nikita, sang abbot mangsuli:

'Ujine awakmu dhéwé: nglampahi telung dina ing gapura biara, nangis lan ngakoni dosa-dosamu marang saben wong sing mlebu lan metu saka biara.'

[3884] Pereyaslavl-Zalessky, saiki kutha distrik ing Provinsi Vladimir, biyèn dumunung ing Tlaga Kleschino, cedhak sumber Kali Perm, anak Kali Klyazma, banjur watara taun 1152 dipindhahaké menyang panggonan anyar, limang vèrsta ing kidul, déning Pangeran Yuri Dolgoruky saka Suzdal. Diarani Zalesky amarga dunungé ana ing alas kandel sing misahaké saka kutha-kutha liyané.

[3885] Biara Nikitsky dumunung ing sawijining lapangan telung versts saka kutha, ing sisih lor. Biara iki kasebut ing hagiografi Sang Nikita sing Mulya. Tanggal pambangunane ora dingerteni.

Nikita nindakake kuwi. Sajeroning telung dina dhèwèké nangis lan ndedonga, ngakoni dosané ing ngarep kabèh wong. Sawisé kuwi, dhèwèké weruh sawijining papan rawa cedhak biara, kebak suket welut, lan akèh nyamuk lan lalat cilik mabur ing dhuwuré. Dhèwèké menyang panggonan kuwi, mbusak sandhangané lan mlebu ing rawa kanthi telanjang, lungguh ing antarané suket welut lan miwiti ndedonga marang Gusti Allah. Sawisé telung dina, sang abbot ngutus sawijining biksu kanggo mriksa apa sing ditindakake Nikita. Biksuné teka lan ora nemokaké dhèwèké ing gapura biara, banjur sawisé nggoleki sakedhap, dhèwèké nemokaké Nikita lagi nggladrah ing antarané suket. Klompok gedhé lalat cilik lan nyamuk mabur ngubengi dhèwèké. Sawisé bali menyang biara, biksu mau nyritakaké marang sang abbot apa sing wis dideleng. Banjur sang abbot, bebarengan karo para sedulur biara, lunga menyang panggonané Nikita lan nalika ndeleng kahanané sing getih mili nganti awaké ora katon, kandha marang dhèwèké:

'Anakku! Kowe kok nglakoni apa marang awakmu!'

Nanging Nikita ora mangsuli apa-apa maneh, mung kandha marang sang abbot:

'Bapak! Selametna nyawaku sing lagi sirna.'

Sawisé kuwi, abbot nampa dhèwèké mlebu biara, nyukur rambute dadi biksu lan nempaké dhèwèké ing sel sempit, ing kono dhèwèké nyawisaké awaké kanggo pandonga lan puasa terus-terusan, nganti dina lan wengi ora turu. Ing wektu kuwi, mungsuh sing licik wiwit nyuntikake rasa wedi marang dheweke liwat pirang-pirang panglihatan, nanging dheweke nglindhungi awake dhewe saka panglihatan mau kanthi nggawe pratandha salib, nyuwun pitulungan marang Sang Martir Agung Suci Nikita, lan ora ngandhani sapa-sapa bab kuwi. Ora suwe Nikita ngedegake tiang kanggo dhéwé ing sacedhaké gréja[3886] lan nggali dalan sempit ing sangisoring tembok gréja, kang digunakaké kanggo mlebu gréja lan ndedonga. Amarga tumindak kaya ngono, dhèwèké nampa saka Gusti Allah karunia mujijat, amarga akèh wong sing nandhang macem-macem lara sing teka marang dhèwèké mari.

Ing wektu kuwi, Pangeran Michael sing taat saka Chernihiv[3887] lara lumpuh. Sawisé krungu babagan Santo Nikita, dhèwèké mréntahaké para boyar supaya nggawa dhèwèké menyang kutha Pereyaslavl marang sing kinurmatan mau kanggo nyuwun panyembuhan. Nalika piyambakipun lagi ing dalan, ana setan ing wujud biksu kang nemoni piyambakipun lan ngaku menawa dhèwèké asalé saka biara sing padha ing ngendi Santo Nikita biyèn manggon minangka biksu. Pangeran pitakon marang dhèwèké bab biksu pinunjul mau, lan setan mau mangsuli yèn dhèwèké iku tukang ngapusi. Kahanan iki ndadèkaké pangeran sanget sedhih. Sawisé sawatara wektu, setan sing padha kuwi, saiki nganggo wujud liya, ketemu maneh karo pangeran ing dalan lan kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan nyambut gawe sia-sia, Pangeran, kanthi nempuh lelampahan sing dawa banget.'

Nalika pangeran wis cedhak mung sakjembar kebon saka biara panggonane sang resi, dhèwèké mréntahaké supaya didirèkaké tenda kanggo dhèwèké supaya bisa ngaso saka lelampahané, lan ngutus salah siji boyar menyang biara kanggo ngabari sang resi yèn dhèwèké wis teka. Banjur setan sing padha ketemu karo utusan mau kanthi wujud biksu sing wuta siji mripat, nyekel sekop ing tangane, lan kandha marang utusan yèn sang resi wis seda lan wis dikubur.

Sawisé nyadari yèn dhèwèké wis ditipu, boyar kuwi ngélarang setan mau kanthi ndedonga marang sang wali, lan setan mau tetep ora obah ing panggonané. Banjur boyar kuwi menyang pilaré Wali Nikita lan ngandhani bab rawuhé pangeran lan lara aboté, banjur sang wali ngutus tongkaté marang pangeran. Pangeran Michael sing taat nyekel tongkat iku lan tangi kanthi waras sakabehe, banjur mlaku menyang pilaré wong suci, nampa berkah lan nyritakake kabeh bab godaan setan sing diadhepi sajrone lelampahané. Banjur sang wong suci ngélarang setan mau kanthi asmané Gusti Allah lan mréntahaké supaya padha ora obah ing sacedhaké tiangé ing ngarsané kabèh wong suwéné telung jam; sawisé kuwi setan mau ngucapaké sumpah marang sang wong suci yèn ora bakal nindakaké ala marang manungsa manèh lan langsung sirna. Sawisé mari, Pangeran Michael sing saleh matur nuwun kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan marang sang resi suci, lan sawisé maringi sumbangan ageng marang biara, piyambakipun wangsul dhateng kutha.

[3886] Pilar sing digawé déning Sang Sing Mulya kanggo laku tapa ora ana ing ndhuwur lemah nanging ana ing sangisore lemah. Iku bolongan bunder kaya pilar utawa mung guwa, saéngga urip ing pilaré Saint Nikita sejatiné sawijining wangun pertapaan.

[3887] Pangeran Michael iku putrané Vsevolod, Pangeran Chernihiv. Panyembuhé dianggep kelakon ing taun 1186.

Mangkono Bapa Suci Nikita, nalika tetep ana ing tiange lan tansah ndedonga marang Gusti, maringi panyembuhan marang sapa waé sing teka nyuwun marang piyambakipun kanggo nambani lara.

Ing sawijining wengi, sawetara seduluré teka marang sing kinurmatan mau, nyuwun supaya dhèwèké ndedonga kanggo wong-wong mau; lan nalika ndeleng ranté abot sing ana ing awaké—sing amarga wis suwé gesekan karo badané wis kinclong lan padhang—padha nyangka yèn ranté kuwi digawe saka pérak. Kabut dening godhongan setan, padha mutusaké matèni sang wali lan, sawisé tekan tiang, padha mbukak tutupé, mlebu ing jeroné lan kanthi paksa misahaké nyawa sang wali saka awaké[3888] .

Banjur padha njupuk ranté, dibungkus nganggo kanvas kasar lan mlayu. Sadurunge ibadah esuk, para-ekskleiar[3889] , kaya adat, teka ing tiang sang wali kanggo nampa berkah; lan nalika weruh yèn tutup tiang kuwi wis dicopot, dhèwèké lunga marang abbot lan ngandhani bab kuwi. Banjur padha bali menyang tiang lan nemokake awaké wong sing kinurmatan isih anget, lan ambu wangi metu saka kono. Sawisé kanthi ngajèni dipunbèkasi saka tiang, jenazahipun lajeng dipun kubur kanthi upacara, kanthi nyala kemenyan lan kidungan mazmur, ing sacedhaké Gréja Santo Nikita Sang Martir, ing sisih tengen cedhak altar. Ing wektu kuwi, kabèh wong sing lara padha mari.

Bab para pembunuh jahat sang pangulu, amarga padha nyangka wis oleh bandha sing larang regane, padha terus mlayu lan ora suwe tekan Kali Volga. Ing kono padha mbukak kanvas lan nalika weruh ana telung salib suci lan ranté wesi abot—sing wis alus amarga asring digosok lan mulané padhang—padha mbuwang mau menyang kali cedhak kutha Yaroslavl, sacedhaké Biara Santo Petrus Rasul[3890] . Ing bengi pisanan sawisé kuwi, sawijining biksu saka biara kuwi, sing aran Simeon, weruh telung pilar padhang sumunar ing panggonan kuwi, ora adoh saka pinggir kali. Pilar-pilar kuwi munggah saka lemah menyang langit lan nyebarake sinar padhang. Biarawan mau nyritakaké marang arkhimandrit ing biarané, lan arkhimandrit banjur ngandhani panguwasa kutha; karo akèh wong padha budhal menyang panggonan kuwi lan nemokaké ranté sucié sing mulya, kang kaya kayu garing kanthi mujijat ngambang ing lumahing banyu. Sawisé dijupuk kanthi pangurmatan, padha nggawa menyang kutha karo nyanyèkaké mazmur; lan, nalika ana wong lumpuh sing merangkak ing lemah nganggo tangan lan dhengkul, padha mberkahi nganggo salib sing nyantol ing ranté, banjur sikil lan dhengkulé dadi kuwat, lan dhèwèké bisa tangi, mari sakabèhé. Kajaba saka iku, akèh wong liya sing lara, nandhang macem-macem panyakit, mari amarga ranté sang wong mulya. Sawisé sawatara wektu, sang wong mulya Nikita muncul marang biksu Simeon sing wis kasebut mau lan kandha marang dhèwèké:

'Mugi pratandha mulya saka pakaryanku iki dipun pindhah saking kene ing wektu sing pantes lan dipun pasang ing peti jenazahku.'

Sawisé kuwi, ranté sang wong suci kasebut dipindhah kanthi pakurmatan saka kutha Yaroslavl menyang kutha Pereyaslavl lan dipasang ing peti jenazahé. Kanggo sapa waé sing teka kanthi iman, ranté mau maringi akèh panyembuhan kanggo kamulyané Kristus Allah.

Troparion, Nada 4:

Sawise nyingkiri hawa enom miturut piwulang Ortodoks, lan nglakoni kabiasaan becik, kowe ngalahake mungsuh lan nyenengake Gusti Allah lumantar kawicaksananmu; lan saka Panjenengané ing dhuwur kowe nampa karunia mujijat, kanggo ngusir setan lan marasake lara. O Nikita sing paling mulya, ndedonga marang Kristus Allah supaya Panjenengané nylametake nyawa kita.

[3888] Ingkang Kinurmatan Nikita séda tanggal 24 Mei 1186.

[3889] Paraekskerarkis iku pelayan greja sing nyalakake lampu ing ngarepé ikon-ikon ing biara.

[3890] Biara Santo Petrus lan Santo Paulus ing Yaroslavl dumunung ing pinggir Kali Volga ing panggonan sing saiki ana Gréja Santo Petrus.

Kontakion, Nada 8:

Kanggo katresnané Kristus, panjenengan nampa pati sing perlu kanggo para abdi panjenengan lan nampa saka Panjenengané mahkota tanpa bosok; lan marang sapa waé sing teka kanthi pracaya, panjenengan maringi panyembuhan saka kubur panjenengan sing mulya, ya Nikita sing kinurmatan, panengah kanggo nyawa kita.

7 Juni

25 Mei (Kalender Lawas)

Ing dina sing padha, perayaan kaping telu panemuan sirah sing mulya saka Santo Yohanes Pembaptis dirayakake (kanggo luwih lengkap babagan acara iki, delengen 24 Februari)

Peringatan Santo Ferapontus, martir suci lan Uskup Siprus

Perangan tanggal 25 Mei

Santo Ferapont iki sawijining biksu lan nalika nyekel jabatan uskup, dhèwèké ngladèni ing pulo Siprus[3891] . Sajeroning panganiayaan umat Kristen sing digerakké déning wong-wong pagan[3892] , dhèwèké kanthi wani ngakoni asmané Gusti Yesus Kristus lan nampa mahkota martir[3893] . Relik sucié sakdurungé disimpen ing Siprus, ing ngendi padha nindakake mujijat kanggo kabèh; nanging sabanjure dipindhahake menyang Konstantinopel amarga sebab ing ngisor iki: nalika wong Agaria, kanthi idiné Gusti Allah, ngrusak kabèh tanah wétan amarga dosa kita, nyekel para wargané dadi tawanan, padha nyedhak pulo Siprus, kanthi niyat nindakake apa sing wis ditindakake marang tanah-tanah wétan liyané. Ing wektu kuwi, Santo Pherepont muncul marang juru kebon gréja lan kandha marang dhèwèké:

'Tumindak cepet, jupuk relikku lan gawa menyang Konstantinopel, amarga mungsuh Salib Kristus kepengin teka ing pulo iki lan ngrusak; kabari umat Kristen liyane bab iki, supaya padha bisa mlayu saka kene sadurunge invasi Agarian.'

Sakwise kuwi, juru kebon ngandhani kabèh wong Kristen bab penampakan sang wali lan dhawuhe; ora suwe, wong-wong Kristen padha nyiapake lelampahan nganggo prau; sawisé nyiapake wadah relik anyar, padha nyelehake relik suci Sang Wali Ferapont ing kono lan, nggawa iku mlebu prau, banjur mangkat.

Nalika para lelungan wis nyebrang akèh segara lan wis meh tekan Konstantinopel, dumadakan ana badai gedhé ing segara; kabèh padha ketakutan lan bingung; nanging ing wektu kuwi muni ambu wangi sing éndah saka relikwarium sing ngemot relik-relik (kaya uap alus); Ambune iki ora mung ngisi sakabehe prau, nanging uga nyebar ing segara nganti telung stadia sakupenge prau: lan langsung badai mau surut, kaya dadi tentrem amarga ambune sing nggumunake lan ora bisa diungkapake. Panitèk gereja, sing wis kanthi tresna ngreksa relik suci sang martir, krungu swara saka relikari sing nelokaké dhèwèké marang kono. Pungkasané, kabèh sing ana krungu swara kuwi, kang ngundang pangreksa reliké marang dhèwèké; banjur kanthi ajrih lan pangurmatan, kabèh padha nyedhak marang relikari kanggo nyawang reliké sang martir suci. Nalika padha nyedhaki relikwi, kabèh padha weruh miyra wangi sing metu saka relikwi sang martir suci, kang ngisi kabèh relikwi. Para Kristen ing kapal padha njupuk miyra mau nganggo wadhah kaca lan ngolesi awaké dhéwé kanthi iman, kanggo marasake roh lan badané.

Sawisé tekan Konstantinopel, para wong Kristen nyelehaké relik suci martir Ferapontus ing sawijining gréja sing dibangun kanggo ngajèni lan ngluhuraké Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci,[3894] . Kabeh iki kelakon nalika pamaréntahan Nikephoros[3895] . Sawisé sawatara wektu, amarga akèh mujijat sing kelakon lumantar

---

[3891] Pulo Siprus dumunung ing sisih lor-wétan Segara Tengah, cedhak pesisir Fenisia kuna. Agama Kristen digawa menyang kana déning Santo Paulus Sang Rasul.

[3892] Iki nyebutaké panganiayaan ing jaman Diocletian (sing mrentah saka taun 284 nganti 305).

[3893] Wektu seda Santo Ferapont ditemtokake déning panganiayaan Diocletian. Tanggal pasti seda panjenengané ora dingertèni. 25 Mei kamungkinan dadi dina nalika relik panjenengané dipindhahaké menyang Konstantinopel.

[3894] Gereja iki dibangun kanggo ngajeni lan ngluhurake ikon Ibune Gusti 'Eleina' utawa 'Sing Welas Asih'. Dina raya kanggo ngajeni ikon Ibune Gusti iki dirayakake ing Gereja Ortodoks tanggal 12 November.

relik suci mau, umat Kristen mbangun gréja liya sing dipersembahaké marang martir suci Ferapont; relik suci saka wongé Gusti mau dipindhahaké menyang gréja iki.

Saka akèh mujijat sing ditindakake déning sing nyenengake Gusti Ferapont, mung sawatara sing kacathet. Kita bakal nyritakaké sawatara crita babagan mau.

Ana sawijining priya, wong Italia asli, aran Florin, sing disiksa dening legiun roh najis, mari amarga reliké Santo Ferapont lan bali menyang omahé kanthi waras sakabehé. Dheweke kandha yèn dhèwèké wis weruh kabut alus sing arum banget, metu saka peti relik sing ngemot relik suci; legiun setan ora tahan ambuné, mulané padha mlayu kaya-kaya diusir wong.

Anastasius, sawijining warga kutha Vixinia, wis suwe nandhang lengan kang layu, kang ngglantung lempem saka pundhaké kaya wis mati. Nanging nalika dhèwèké teka ing gréja Santo Ferapont, martir suci, ing bengi sadurungé Epifani Gusti, dhèwèké mari sakabèhé: lengené mbalèk kuat lan dadi séhat kaya lengen liyané; ing ngarsané kabèh wong, Anastasius njupuk wadhah nganggo lengené sing wis mari lan ngisi nganggo banyu Epifani. Ndeleng kahanan iki, kabèh padha matur nuwun marang Gusti Allah, kang dimulyakaké lumantar abdi suci Panjenengané, Ferapont.

Ana uga wong liya jenenge George, sawijining decurion[3896] , lan prajurit; amarga tipuané setan, pasuryané mbalik mburi lan dhèwèké wuta ing siji mripat. George iki, sawisé ndedonga ing peti martir, langsung mari: pasuryané bali kaya biyèn lan mripaté bisa ndeleng manèh, mula George matur nuwun marang dhokteré sing nambani tanpa mbayar.

Ana wong sing lara lumpuh, jenenge Theodore, digawa menyang gréja sing dibangun kanggo ngajèni martir suci. Ing sawijining impen, sang wali muncul marang dhèwèké lan nawakaké roti lan secangkir anggur. Dhèwèké njupuk mau saka tangan sang wali nalika isih turu, lan langsung tangi, ngrasa kiyat ing sajroning dhèwèké; munggah saka ambené, dhèwèké muji Gusti Yesus Kristus lan martir suci mau, kandha:

'Oh, sepira gampang lan cepeté kowe, Santo Ferapont, marasaké kabèh lara lan penyakit!'

Ana bocah wadon cilik digawa menyang gréja sang martir suci; wiwit lair sikilé nyawiji dadi siji, mlengkung mbalik lan nyawiji karo punggungé; nanging sawisé wong tuwané ndedonga kanthi khusyuk marang Santo Ferapont, sikilé langsung bali ing posisi normal; kakine lurus lan misah, saéngga bocah wadon iku, nalika wis diwasa, bisa mlaku, memuji lan matur nuwun marang Gusti Allah.

Ana sawijining wanita sing jenenge Maria nandhang lara sing ora bisa mari, sing dikenal minangka kanker; amarga sangsara banget lan wis putus asa mari, Maria buru-buru kanthi pandonga sing khusyuk menyang kubur sang martir suci lan ing kana nampa panyembuhan sing cepet lan sampurna saka larané.

Wong wadon liyane, sing wis pitung taun ngalami pendarahan, teka kanthi pandonga sing khusyuk lan iman marang Santa Ferapont; lan nalika nyentuh peti jenazahé, pendarahané langsung mandheg, lan dhèwèké bali menyang omahé kanthi waras saktenané.

Ana sawijining wanita liyane, sing nandhang sakit bengkak (dropsy), teka menyang relikwi Santo Ferapont lan ing panglihatan kaya ngimpi, dheweke weruh martir suci iku ngolesi bagéan awak sing kena nganggo semacam minyak. Sawise tangi, dheweke weruh yen akeh nanah sing mili saka bagéan sing kena, lan sawise kuwi dheweke krasa waras kabeh.

Stephen, sawijining prajurit saka resimen Armenia, nandhang sangsara banget amarga lara fisik; dhèwèké mbungkuk lan nyandhak lemah; uga prajurit liyané, sing jenengé Theodore, nandhang lara sing padha. Nalika kabèh loro njaluk pitulungan marang santoé Gusti Allah lan ndedonga kanthi khusyuk, padha mari sakabèhé.

Ana wong kusta sing teka ing makam sang wali, mari saka kusta liwat pandonga lan matur nuwun marang Gusti.

Ana sawijining filsuf sing duwé bisul gedhé lan mbebayani ing dhadhane, teka menyang makam sang wali lan nalika lagi ngantuk, dhèwèké weruh yèn sang wali wis masang plèster ing panggonan sing kena ing dhadhane. Sawisé tangi, dhèwèké ngrasa lega banget saka lara, lan sajrone sedina dhèwèké wis mari sakabèhé, mula dhèwèké matur nuwun marang Gusti.

[3895] Kaisar Nikephoros I mrentah wiwit taun 802 nganti 811. Pamindahan relik suci martir Ferapontos kelakon ing taun 806.

[3896] Yaiku, panglima sepuluh prajurit.

Akeh lara lan penyakit liyane mari amarga diolesi minyeh sing metu saka relik suci abdi Gusti Ferapont; kanthi mirha sing padha, setan-setan padha diusir saka awaké wong, lan wong-wong sing arep mati diuripaké manèh; lan kabèh mau kelakon lumantar pandonga sang martir suci Ferapont, déning sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané mugi kaparingana kamulyan salawas-lawase. Amin.

8 Juni

26 Mei (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, diperingati para martir suci Averkius lan Helena, miturut sawatara sumber, anaké Rasul Alpheus. Santo Averkius nandhang sangsara kanggo Kristus, sawise diiket telanjang ing antarané tawon lan dagingé koyak amarga sengatané; déné adhine, Helena, dipatèni nganggo watu nganti seda.

Ing dina sing padha, dirayakake ditemokake relik Sang Macarius sing Kinurmatan saka Kalyazin. Delengen riwayaté ing tanggal 17 Maret

Penderitaan Santo Yohanes Sang Anyar[3897]

Dirilisaké tanggal 26 Mei

Santa Yohanes iku putrané wong tuwa sing taat; bapakné, sing aranè Yohanes, iku salah siji bangsawan paling pinunjul ing kutha Sredets[3898] , lan ibuné aranè Maria. George diparingi marang wong tuwane liwat pandonga sing khusyuk, amarga wong tuwane wis tuwa lan durung nduwe anak, kaya Abraham lan Sarah biyen; mulané, Yohanes lan Maria ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, marang Ibuné Gusti sing Maha Suci lan marang Santo Yohanes Sang Martir Agung saka Kapadokia; saben dina padha sowan menyang gréja santo iki, maringi sedekah lan ndedonga kanthi tulus marang Gusti supaya kasuburané sing mandheg mau mari. Lan Gusti ora nglirwakake pandonga mau, nanging maringi marang wong loro mau sawijining putra nalika wis tuwa. Yohanes lan Maria nggawa bayi mau menyang gréja Santo Yohanes Sang Martir Agung, mbaptisaké kanthi jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci, lan maringi jeneng Yohanes nalika baptisan suci mau.

Bocah iku dibesarké kanthi ajrih marang Gusti lan diajari maca; George ora suwe bisa nguwasani Kitab Suci kanthi becik nganti kawruhné ngluwihi kanca-kancané. Nalika George wis dadi priya enom, dhèwèké nduwèni kamiripan sing nggumunaké, ing kaéndahan rai lan kasuciané, karo Yusuf kuna.

Ing wektu kuwi, Bulgaria dikuwasani déning Saracen; nalika George sing pinaringan berkah wis yuswa rong puluh lima taun (wong tuwané wis seda), wong Saracen wiwit nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya nyembah berhala, kandha marang dhèwèké:

'George, tolak Kristianitas lan mlebu iman kita. Manut marang Utusané Allah, Muhammad[3899] ; tampi hukum kita.'

Krungu tembung kuwi, wong-wong Saracen banjur nyelehake taffia (kupiah) ing sirahé Santo Yohanes sing mulya, sing miturut adaté padha nganggo ing sirah lan nganggo nalika mlebu panggonan ibadah. Nanging sang wali mangsuli marang wong-wong mau, kandha mangkéné:

'Ora pantes kanggo kita, minangka wong Kristen, niru kabiasaanmu sing ora takwa lan nganggo taffia ing sirah kita; ora pantes kanggo kita nyelakake Kristus, Gusti Allah sejati, Pencipta swarga lan bumi, lan nyegah awak kita saka woh-wohan baptisan suci. Coba critakake marang aku: apa aku bisa pracaya marang Muhammad, sing ora dikirim dening Gusti Allah, ora dening para nabi, ora dening para rasul, nanging mung dadi panglima

---

[3897] Gelar 'Anyar' diwènèhaké marang Santo Yohanes kanggo mbedakaké dhèwèké saka santo-santo liya sing aranè Yohanes sing wis urip suwé sadurungé dhèwèké, kaya ta Yohanes Sang Martir Agung (sing dina rayané dirayakaké tanggal 23 April, lsp.).

[3898] Sredets utawa Sofia – kutha krajané pamaréntahan Bulgaria. Wiwit jaman kuna, Sofia wis dadi pusat dagang sing wigati lan dadi kutha utama ing provinsi Romawi Dacia. Ing taun 441, Sofia dirusak déning bangsa Hun; ing taun 809, dikalahaké déning bangsa Bulgaria; lan ing taun 1382, tiba ing tangan bangsa Turki. Ing tanggal 22 Desember 1877, kutha iki direbut déning wong Rusia ing sangisoré komando Gurko, saéngga mayoritas warga Muslim padha mlayu.

[3899] Muhammad – pangadeg agama Islam (sing urip ing pungkasan abad kaping 6 lan wiwitan abad kaping 7).

tentara Setan, nggawa panji-panji Setan? Kowe dhewe ora ngerti apa sing kok pracaya; kowe wis nyasar saka dalan sing bener.

Sawisé mbukak kabèh kaluputan wong-wong Saracen, Santo Yohanes wiwit ngumumaké Kristus kanthi swara banter minangka Gusti sejati, Pangripta lan Pembentuk kabèh sing ana, sing katon lan sing ora katon, ing bumi lan ing swarga.

Banjur, nalika ngidol ing pasuryané wong-wong duraka lan nyebut wong-wong mau wong tanpa Gusti, sang wali nglemesaké tafiya menyang lemah lan miwiti nginjak-injak, kandha marang dhiri dhéwé: 'He George! Napa kowe mandheg? Kristus lagi nelpon kowe!'

Para Saracen sing jahat, kebak nesu, nyekel sang wali lan sawisé nggebuki lan ngina kanthi parah, nggawa dhèwèké marang panguwasa, ngadhekaké lan kandha:

'Delengen, wong iki ngina lan ngremehake iman kita.'

Gubernur, nanging kagum marang kaendahan rai sang wali lan pandelengané sing gagah, banjur miwiti ngucapaké pujian marang dhèwèké:

'Yen kowe mbantah Yesus Kristus, sing kowe sebut Putraning Allah, lan yen kowe manut marang prentahé sang maha kuwasa Selim[3900] lan netepi kersané (akèh karajan sing manut marang Selim iki), mula kowe bakal nampa akèh peparing lan kabèh jinis pakurmatan saka raja kita, lan kowe bakal diangkat dadi panglima kabèh gubernur ing kutha agung Sredets.

Nanging martir Kristus mau manèh ngakoni Gusti Yesus Kristus ing ngarsané wong akèh, nalika ngecam lan ngéjek pracaya Saracen. Banjur penyiksa, amarga nesu banget, mréntah supaya wong suci mau dipukul nganggo tongkat tanpa welas asih. Lan Santo Yurji disiksa kanthi kejem banget nganti dagingé nempel ing kayu, déné getihé netes saka lukané. Nanging sanadyan mangkono, sang wali ora nate nduduhaké niyat nyerah marang dhawuh raja sing ora takwa.

Banjur panguwasa mrentah supaya badané digores kabeh nganggo piso, saka sirah nganti sikil, lan lukane dibakar nganggo lilin murub; sakabèhé badané sang wali kobong déning lilin, nganti pasuryané ora katon, lan dagingé wiwit lumer kaya lilin lumer ing geni. Nanging martir Kristus iku nampa sangsara kanthi gagah, ngucapaké lan ngakoni asmané Gusti Yesus Kristus.

Sawisé kuwi, penyiksa mréntahaké para prajurit supaya nggawa martir mau ngubengi kutha, sambil nggebuk kendhang lan muni: 'Aja ngina utusané Gusti Allah, Muhammad, lan aja nolak ajarané babagan iman Saracen.'

Nanging sang wali iku ndedonga marang Gusti Kristus lan ngajak wong-wong Saracen supaya pracaya marang Gusti Kristus.

Banjur wong-wong jahat mau mbangun unggun geni gedhé ing tengah kutha, arep ngobong sang wali. Lan Yohanes, martir Kristus, digawa menyang panggonan sing wis disiapaké kanggo diobong.

Nanging, amarga kesel amarga tatu-tatu, dhèwèké tiba ing lemah tanpa swara; mung lambéné obah, nyuwun pitulungan marang Gusti. Para Saracen, nanging, nyekel sang wali nalika dhèwèké isih urip, banjur mbuwang dhèwèké menyang unggun geni. Mangkono Sang Yohanes, martir Kristus, ngakhiri pangorbanan dhèwèké. Para Saracen sing ora pracaya marang Gusti uga mbuwang akèh asu menyang panggongan geni supaya wong Kristen ora bisa ngenali relik martir. Nanging Gusti Allah ngluhuraké abdi-Nya: dumadakan méga nutupi panggonan kuwi, disusul gumuruh lan kilat, banjur udan deres tiba, sing mateni geni, nganti ora ana asap sing katinggal saka panggongan geni. Para Saracen, wedi banget marang mujijat ageng kuwi, padha mlayu saka panggonan kuwi. Ing wektu sing padha, udan terus nganti bengi.

Nalika bengi teka, cahya sing paling padhang sumunar ing dhuwur panggonan ing ngendi badan suci martir wis kobong, madhangi sakabehe wilayah. Banjur imam agung saka gréja katedral kang didedikasikaké kanggo Santo Yohanes Georgius, Sang Martir Agung saka Kapadokia, lunga bebarengan karo umat Kristen liyané menyang para hakim; sawisé mènèhi dhuwit marang para hakim, dhèwèké nyuwun idin kanggo njupuk relik suci martir mau lan maringi panguburan sing pantes. Nalika para hakim sarujuk karo panyuwunan iki, imam agung banjur marani Metropolitan Yeremia lan nyritakake kabèh babagan martir suci mau. Metropolitan banjur mangkat

[3900] Selim I, Sultan Turki, mrentah saka taun 1512 nganti 1529; dhèwèké kondhang amarga fanatisme sing luar biasa (ora toleran marang agama liya).

menyang relik martir suci kanthi kesigapan lan iman sing gedhe, ditemani sakabèhé sinode suci lan akèh wong Kristen sing taat, padha nyanyi mazmur lan kidung, nggawa lilin lan kemenyan. Sawisé ngresiki abu saka panggonan sing padhang iku, para wong Kristen nemokaké relik suci Sang George Anyar sing mulya, ora rusak amarga geni. Nanging balung asu mau wis dadi bledug lan abu.

Ing panggonan-panggonan sing persis ngendi martir suci Kristus digawa ngliwati kutha ing wengi iku lan ing ngendi getihé netes, ana cahya sing muncul ing wengi, kaya saka lilin sing kobong; kabèh wong Kristen padha weruh iki.

Sawisé njupuk relik suci sang martir, metropolit nyimpen ing relikwari ing gréja Santo Yohanes Sang Martir Agung saka Kapadokia. Relik suci sang martir tetep ana ing kono nganti saiki lan, kanthi sih rahmaté Gusti, maringi panyembuhan marang sapa waé sing nyedhaki kanthi iman.

Martir suci Kristus, George, ngalami martiré ing kutha Sredets, Bulgaria, ing ngendi dhèwèké dibesarké; panjenengané ngalami pangorbanan martir ing taun 7022 wiwit pambentukan donya, lan ing taun 1514 wiwit Inkarnasi Gusti Sabda , ing tanggal 26 Mei[3901] , sajrone pamaréntahan Gusti kita Yesus Kristus ingkang ngatur kabèh, dhumateng Panjenengané kaparingana kamulyan, kados déné Rama lan Roh Suci, salami-laminé. Amin.

Troparion, Nada 4:

Miturut karsa ilahi, wiwit isih enom panjenengan nyawisake dhiri sakabehe marang Gusti; ing pandonga lan nglakoni puasa panjenengan dados tuladha kabecikan, sementawis ngremehake bandha, kamulyan, lan kaendahan jasmani kados boten ana, lan panjenengan tresna marang Kristus piyambak kanthi sakabehe manah, lan Gusti sejati sing disembah ing Tritunggal, kowe ngumumake marang wong Turki sing ora pracaya: nginjak-injak iman Saracen lan paugeran Muhammad ing sangisore sikilmu, lan medeni atiné para panyiksa, kowe kanthi mulya diparingi mahkota martir, lan munggah menyang swarga kanthi kamenangan, ya George sing paling wicaksana. Mendoa marang Kristus Gusti kita supaya ngreksa tanah airmu, lan nylametake Kaisar Ortodoks, rakyat, lan kutha sing tansah ngajeni pakaryanmu.

Kontakion, Nada 4:

Amarga panjenengan muncul ing donya minangka lintang kang sumunar banget, bébas saka kabèh tipuan, ngumumaké Srengéngé kang adil, Kristus; lumantar sangsara panjenengan, dhuh pangemban sangsara agung lan martir Kristus, Yohanes, panjenengan mateni tipuan wong Sarasin, lan tradisi lan paugeran Muhammad panjenengan injak-injak ing sangisore sikil: lan kanthi keteguhanmu sing teguh kowe marakake wedi marang raja sing ora nduwé hukum lan para penyiksa; lan kowe maringi pepadhang marang wong-wong sing pracaya, ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah kanggo kita kabèh.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Yohanes Psikiat

Dipeperingati tanggal 26 Mei

Bapa kita sing suci, Yohanes, sing wis tresna marang Kristus wiwit enom, dadi wataké kaya para nabi suci Elia lan Yohanes. Ninggalake donya, piyambakipun mangkat menyang Biara Psichaita[3902] lan njupuk sumpah monastik ing kono, sawisé kuwi piyambakipun nampi saka Gusti kurnia mbuwang setan lan marasaké wong lara. Piyambakipun makarya nalika prahara ikonoklastik, nguwatake umat Ortodoks ing iman lumantar piwulangipun. Ana pengaduan marang dhèwèké ing ngarsané maharaja, panganiaya ikon[3903] , lan maharaja mau, sawisé nyaur

[3901] Miturut sawatara, Santo Yohanes disiksa nganti mati tanggal 11 Februari. Ing kasus iki, tanggal 26 Mei dianggep minangka dina nalika reliké dipindhah.

[3902] Psikhaite Lavra, miturut para Bollandist, dumunung ing Konstantinopel.

[3903] Kaisar Yunani Konstantinus Kopronimus (743–775) iku panganiaya ikon sing paling kejem; dhèwèké niyat kanthi resmi lan miturut hukum mbusak pangibadah ikon minangka bidah, kanggo kuwi dhèwèké nganakake konsili ing taun 754 lan netepaké dadi Konsili

dhèwèké, banjur meksa supaya dhèwèké mbatalaké pangurmatan marang ikon-ikon suci, mèlu ajaran sesaté lan nandatangani dokumen sing ora takwa; nanging Sing Kinurmatan kuwi nolak lan malah ngecam maharaja, nyebut dhèwèké minangka ahli bidah. Amarga iku dhèwèké diasingaké, ing kono dhèwèké ngalami akèh sangsara ing tangané para ikonoklas sing ora patuh hukum lan ora adil, lan ing kono dhèwèké ngakhiri uripé.

Peringatan Santo Karpus, salah siji saka Pitulas Rasul

Dirilis tanggal 26 Mei

Santa Karpus, salah siji saka Pitung Dasawarsa Rasul, iku murid lan abdié Rasul Paulus; dhèwèké nggawa surat-suraté menyang panggonan-panggonan sing dadi tujuwané. Sawetara wektu, Karp makarya bareng karo Rasul Paulus, nginjili Sabda Kristus ing endi-endi[3904] , lan ngalami akèh kasangsaran lan panganiayaan amarga iku. Sabanjuré, Santo Karp diangkat déning Rasul Paulus dadi uskup kutha Berea ing Trasia[3905] .

Rasul suci Karpus ngupaya nginjili Injil Kristus ing pulo Kreta[3906] ; Ing kana, saliyane iku, dhèwèké nampani Santo Dionysius Areopagita ing omahé[3907] lan ndeleng Gusti katon marang dhèwèké ing sawijining pangliyan nalika Carpus nyuwun marang Panjenengané supaya matèni loro wong dosa, lan krungu swarané ngandika: 'Siksa Aku luwih manèh, awit Aku siap nandhang sangsara manèh lan disalibaké kanggo kaslametan manungsa'[3908] .

Santo Dionysius Areopagita nyekseni babagan Carpus sing suci iki lan nyatakake manawa dhèwèké ora nate miwiti ngrayakaké Misteri paling suci lan maringi urip nganti dhèwèké dianggep pantes nampa wahyu ilahi sing muncul saka swarga.[3909]

Ekumenis. Kaisar Leo si Armenia (813–820) uga nganiaya pangurmatan ikon kanthi kejem – dhèwèké ngetokaké prentah sing nglarang para biksu mènèhi ceramah babagan pangurmatan ikon, lan kabèh biksu kudu nandatangani prentah iki. Kira-kira, 'kaisar sing nganiaya ikon' sing dimaksud ing kéné mesthi waé yaiku kaisar pungkasan.

[3904] Kajaba iku, Rasul Paulus ninggalake jubahé lan pirang-pirang buku karo dhèwèké ing Troas, ing antarané iku Rasul kasebut nyebutaké kanthi khusus gulungan perkamen (2 Tim. 4:13).

[3905] Thrace iku jeneng sing diwènèhaké marang pérangan Semenanjung Balkan sing dumunung ing lor Makedonia, Segara Aegea, lan Segara Marmara. Saiki, wewengkon-wewengkon ing ngisor iki kalebu wates Thrace kuna: pérangan wétan Hongaria, Transylvania, Bessarabia, Moldavia, Wallachia, Bulgaria, Serbia, lan pérangan wétan Rumelia. Kutha Berea saiki dijenengi Verria utawa Kara-Verria; duwé populasi watara 12.000 jiwa. – Rasul Paulus ngunjungi Berea nalika lelampahan misi kapindho.

[3906] Pulo Kreta (uga dikenal minangka Candia, saka jeneng kutha krajané sing padha) dumunung ing pérangan tengah Segara Mediterania, kidul Segara Aegea. Wiwitan agama Kristen ing kéné ditandhani déning rawuhé Roh Suci marang para rasul, amarga wong-wong Kreta ana ing kedadéan kuwi (Kisah Para Rasul 2:11). Kristenisasi banjur diadegaké ing kéné déning Rasul Paulus, sing ngangkat Titus dadi uskup supaya dhèwèké bisa *'ngatur apa sing isih kudu ditindakake lan ngangkat para sesepuh ing saben kutha'* (Titus 1:5). – Ing abad kaping 17, Kreta kapimpin déning Turki.

[3907] Dionysius Areopagita – sawijining anggota Areopagus, pangadilan paling dhuwur ing Athena. Dhèwèké diwènèhi pracaya marang agama Kristen déning Rasul Paulus nalika lelampahan apostolik kapindho (kira-kira taun 54 Masehi). Dhèwèké dikanonisasikaké déning Gréja Suci. – Dina perayaané dirayakaké tanggal 3 Oktober.

[3908] Kanggo mangerteni tembung-tembung iki, wong kudu kelingan kedadeyan ing ngisor iki saka uripe Rasul suci Karpus. Ana wong sing ora precaya wis nuntun salah siji wong Kristen menyang dalan ala. Karpus banget sedhih amarga kahanan iki. Sanajan durung tau nuduhake rasa ora sabar sadurunge, wektu iki Karpus banget kuciwa ing atine. Dheweke mikir ing atiné yèn wong-wong jahat sing ngrusak lan ngrusakaké wong liya ora pantes urip ing bumi; lan dhèwèké wiwit ndedonga marang Gusti supaya geni tiba saka swarga lan nglelèhaké loro wong jahat mau – loro-loroné, sing nuntun liyané menyang kesasar lan sing kasasar. Nalika dhèwèké ndedonga kaya ngono, dumadakan kamar ndhuwur panggonané kagoyang lan pecah dadi loro. Nalika ngangkat pandangane menyang dhuwur, dhèwèké weruh langit kabuka lan Gusti Yesus Kristus lungguh ing kono ing wujud manungsa. Ndelok mudhun, dhèwèké weruh jurang jero, ing pinggiré ana loro wong dosa sing wis dadi sasaran pandongaé Karp supaya padha musna. Carp, nalika weruh yèn wong-wong sing wis gawe sedhih atiné saiki wis siap tiba ing jurang lan dipangan ula sing ngelintir ing ngisor, kebak kabungahan; nanging amarga durung tiba ing jurang, Carp manèh wiwit kuwatir lan sedhih, lan manèh nyuwun marang Gusti supaya padha binasa. Nalika dhèwèké ngangkat pandangé menyang swarga, dhèwèké weruh yèn Gusti wis nyedhak marang wong-wong dosané lan ngulurake tangan pitulungan marang wong-wong mau. Banjur Gusti kandha marang Karp: 'Siksa Aku luwih adoh, awit Aku siap nandhang sangsara manèh lan disalib kanggo kaslametan manungsa.' Kisah iki kacathet déning Santo Dionysius Areopagita ing suraté marang biksu Demophilus. Surat iki bisa diwaca ing tanggal 3 Oktober (dina raya Santo Dionysius Areopagita).

[3909] Dionysius Areopagita muji banget marang Rasul Karpus. Contone, ing layange marang biksu Demophilus, piyambakipun ngendika bab Karpus: 'Wong iki ageng ing kabecikane lan misuwur amarga sucine pikiran sing luhur banget nganti piyambakipun duwe kemampuan ageng kanggo ndeleng pangandikane Gusti.'

Nalika dadi uskup ing Berea, Karpus ngowahi akèh penganut pagan Yunani dadi Kristen; nalika ngecam wong Yahudi, dhèwèké kandha yèn Kristus, sing wis disalibaké, iku Gusti Allah sejati lan Pencipta kabèh prakara. Sabanjure, dhèwèké dipatèni kanthi kejem déning wong Yahudi lan banjur nyerahaké nyawané ing tangané Gusti[3910] . Relik suci panjenengané disimpen déning wong-wong sing setya lan ajiné marang Gusti ing kutha sing padha dhèwèké ngladèni dadi uskup, lan lumantar relik mau akèh wong sing nandhang lara éntuk panyembuhan, kanggo kamulyané Kristus, Gusti kita.

Troparion, Nada 3:

Para Rasul Suci Karpus, ndedonga marang Gusti sing welas asih supaya Panjenengané maringi roh kita pangapura dosa.

Kontakion, Nada 4:

Amarga Gréja tansah nganggep Panjenengan, Rasul Karpus, minangka lintang kang padhang banget, lan padhang amarga akèh mujijat Panjenengan: nylametaké wong-wong sing ngajèni pangeling-eling Panjenengan kanthi iman.

Peringatan Santo Alfeus Sang Rasul

Dipepering ing tanggal 26 Mei

Rasul Suci Alfeus iku bapaké para rasul Yakobus putrané Alfeus lan Lewi. Lewi iki panagih pajeg[3911] lan dhèwèké sing dadi sing diarani Gusti, kandha: *'Mèlu Aku!'* (Markus 2:14).

Ninggalake kabeh, Levi ngetutake Kristus lan tetep dadi kancane sing setya nganti pungkasan.

Rasul Lewi uga dikenal minangka Matius, lan dhèwèké sing nulis Injil pisanan.

Rasul Suci Alfeus asalé saka kutha Kapernaum, nanging ora dingerteni ing ngendi dhèwèké nginjilaké Injil.

9 Juni

27 Mei (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Theodora lan Didymus

Dipepering ing tanggal 27 Mei

Sajrone pamaréntahan Kaisar Diocletian[3912] lan Maximian[3913] , nalika Pangeran Eustratius[3914] mréntah kutha Alexandria, ana prentah kraton sing mréntahaké wong Kristen supaya nyembah déwa utawa nampa martir.

Pangeran Eustratius, sawisé lungguh ing pangadilan ing Alexandria, mrentahaké Theodora, cah wadon Kristen sing bubar ditangkep lan dipenjara, supaya digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili. Nalika dhèwèké digawa mlebu, hakim takon marang dhèwèké:

[3910] Pati Santo Karpus sang Rasul kelakon ing pungkasan abad kapisan.
[3911] Panagih pajeg.
[3912] Diocletian mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.
[3913] Maximian mrentah separo kulon Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.
[3914] Alexandria – kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung watara taun 333 SM ing Mesir ing pesisir Segara Tengah; kondhang sadurungé Jaman Anyar minangka pusat pangawikan lan perdagangan; wiwit wiwitan abad kaping 4, kutha iki dadi salah siji pusat urip Kristen paling wigati lan dadi kursi patriark.

'Apa imanmu, cah ayu?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku wong Kristen.'

Hakim kandha:

'Apa kowe wong merdéka, utawa budhak?'

"Aku wis ngandhani kowe," wangsul Theodora, "menawa aku iki wong Kristen; lan Kristus, sawisé rawuh ing donya, wis mbebasake aku saka dosa; lan aku lair saka wong tuwa bangsawan ing donya sing sia-sia iki."

Pangeran, nyawang marang panguwasa kutha sing jenenge Lukas, takon marang dheweke:

'Apa kowe kenal karo cah wadon iki?'

Lukiy mangsuli:

'Ya, aku ngerti yèn dhèwèké asalé saka kulawarga bangsawan lan pinunjul.'

Banjur pangeran kandha, ngadhep marang Theodora:

'Yen kowe, nona, asalé saka kulawarga bangsawan lan mulya, kenapa durung omah-omah?'

Dara iku mangsuli:

Aku wis nyingkiri nikah demi Kristus, Gusti kita Yesus Kristus, sing wis rawuh ing donya lan lair saka Sang Perawan Maria sing Maha Suci, wis nylametake kita saka karusakan lan janji maringi urip langgeng. Mula aku, pracaya marang Panjenengané, wis mutusaké, amarga katresnan marang Panjenengané, njaga kasucian prawananku nganti dina aku mati.

Hakim banjur kandha:

'Para raja wis mréntahaké supaya kabèh para dara sing kepéngin njaga kasuciané kudu nyembah déwa-déwa kita; nanging yèn kowé nolak nyembah déwa-déwa, kowé bakal dikirim menyang griya pelacuran.'

Perawan mau mangsuli:

'Sampeyan mesthi ngerti yèn Gusti Allah ndeleng luwih dhisik lan utamane niyat ing ati. Minangka Pangertosing Ati, Panjenengané ngerti kabèh pikiran kita lan nampa niyat kita minangka tumindak. Gusti Allah ngerti niyatku—kanggo njaga kesucian prawananku; mula, sanajan kowe mrentahake, kaya sing kok bangga, supaya aku diserahake marang wong-wong sing nglakoni zinah, iki ora bakal dadi zinah kanggo awakku, nanging bakal dadi kekerasan lan sangsara kanggo aku; lan yen kowe motong sirahku, utawa tanganku, utawa sikilku, utawa maksa nyopot kesucianku, kowe ora bakal nggawe aku dadi pelacur, nanging dadi syahidah. Nanging ngerti iki: Gustiku lan Tuhanku cukup kuwasa kanggo njaga kesucianku tetep suci, yen Panjenengané kersa.

Hakim kandha:

'Aja nganti kowe ngrusak kaluhuranmu; aja nganti kowe dadi bahan cemoho lan ejekan, amarga kowe putri saka wong tuwa sing mulya lan kamulyan, kaya sing kaseksen ing kene babagan kowe.'

Perawan mau mangsuli:

Aku muji Kristus lan Gustiku, sing wis maringi aku kaluhuran lan kasucian, lan aku percaya Panjenengané bakal njaga merpati Panjenengané tetep utuh.'

Hakim kandha:

'Ngapa kowe ngapusi awakmu dhewe kanthi pracaya marang wong sing disalib kaya-kaya dheweke Gusti Allah? Apa pancen dheweke bakal nylametake kowe saka tangan-tangan sing bakal ngotori kowe? Aja mikir yen sawise mlebu omah pelacuran kowe bakal metu resik.'

Teodora mangsuli:

Aku pracaya yèn Kristus, Gustiku, sing nandhang sangsara ing jaman Pontius Pilatus, bakal nylametaké aku saka tangan-tangan najis para pezina lan njaga abdi wadoné ing kasucian.'

Sawisé kuwi, hakim maringi Theodora telung dina kanggo merenung. Nanging dhèwèké ngandharaké kesiapané kanggo nandhang sangsara, kanthi kandha yèn sajroning telung dina manèh, padha waé kaya yèn suwéné luwih dawa, dhèwèké ora nduwé niyat utawa kepénginan liya kejaba mati kanggo Kristus, Gustiné.

Sawisé kuwi, sang wali digawa menyang panjara lan telung dina sawisé, digawa manèh ngadhepi hakim kanggo dipriksa. Nalika gubernur nyadari yèn dhèwèké bakal tetep teguh ing iman Kristen sing suci, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké digawa menyang griya pelacuran. Nalika dhèwèké digawa menyang kana, sang wali ndedonga marang Gusti, kandha mangkéné:

'Kristus Gusti kita, sing nguwasa kéwan bisu ing ngarsané martir suci Thekla (delengen uripé ing tanggal 24 September), mugi Panjenengan uga nguwasa kéwan sing bisa ngomong sing paling galak, yaiku para pezina sing arep ngrusak kasucian awakku.' Panjenengan, yaiku Gusti, sing nylametake Susanna saka tangan para pezina tuwa (Dan. 13), nylametake uga kula, abdi Panjenengan, saka pezina-pezina kaya ngono; aja nganti candhi sing dikuduskan mung kanggo Panjenengan kotor. Panjenengan sing wis ngusir mungsuh-mungsuh sing ora katon sing nyoba nyolong kanthi rahasia bandha kesucianku, usir uga para pemerkosa terang-terangan sing arep nyolong bandha kasugihanku kanthi paksa. Tulung mberdaya aku, ya Gusti Allah, lan kanthi kakuwatan Panjenengan ingkang Maha Agung, paringana supaya aku bisa ninggalake panggonan iki kanthi suci, supaya tangan-tangan jahat iki ora bisa nyentuh aku, supaya aku bisa ngluhurake asma Panjenengan ingkang suci.

Nalika sang wali lagi ndedonga kaya ngono, para pezina jahat padha ngadeg ing sacedhake omah kuwi lan padha rembugan sapa sing kudu mlebu dhisik ing kamar sang gadis. Ing wektu kuwi, ana sawijining priya enom sing kiyat awak lan nganggo busana prajurit nyedhaki wong-wong mau, ngusir saka omah, banjur mlebu ing kamar sang gadis, lan ora ana siji wae sing nyegah dheweke. Dheweke iku wong Kristen sing jenenge Didymus, sing kanthi pangayomaning Gusti kanthi sengaja mlebu omah kuwi nganggo sandhangan prajurit, kaya-kaya arep nindakake dosa, nanging sejatine teka kanggo nglindhungi gadis iku. Nalika weruh dheweke, Santa Theodora kaget banget. Nanging Didymus sing pinaringan berkah kandha marang dheweke:

'Aja wedi, sedulur! Sing katon saka njaba kaya srigala, sejatine anak wedhus lan sedulurmu ing iman suci.' Aku teka kanggo nylametake kowe, abdi lan merpati Gustiku. Ayo padha tukar busana—kowe nganggo busana aku, , lan aku bakal nganggo busana kowe, supaya kowe bisa nggawa kesucianmu metu saka kene tanpa cilaka, kasamarkan dening busanaku. Dene aku, nganggo busana kowe, bakal maju kanggo nindakake kasangsaran martir lan mbuktekake yèn aku iki prajurit sejati Kristus Gusti kita.'

Perawan suci mau sarujuk, amarga wis mangertèni yèn Didymus dikirim marang dhèwèké déning Gusti Allah. Sawisé padha tuku busana, padha nganggo busana mau – sang perawan nganggo busana priya, lan sang priya nganggo busana wanita. Banjur sang priya kandha marang sang perawan:

'Nalika kowe lunga saka kéné, tutupi pasuryanmu kaya-kaya kowe isin, amarga saben wong lunga saka kéné kanthi isin; mula ora ana sing bakal ngenali kowe.'

Perawan iku nindakake kuwi; dheweke metu nganggo busana prajurit karo rai ditutup; dheweke kesusu menyang omahé, muji Gusti Allah amarga pangayomané marang dheweke, amarga Panjenengané wis nylametaké saka para pezina, kaya manuk saka jerat, utawa wedhus saka srigala.

Nalika Theodora ninggalake rumah pelacuran, ana sawijining priya enom sing kesengsem hawa napsu mlebu ing kana; nalika weruh priya tinimbang cah wadon, dhèwèké kaget banget lan kandha:

'Apa iki? Kepiye bisa cah wadon iku dadi lanang? Aku wis krungu yen biyen, miturut wong Kristen, Kristus ngowahi banyu dadi anggur (Yohanes 2:1–11), nanging saiki aku weruh yen Panjenengané wis ngowahi jinis wadon dadi lanang.'

Lan nalika dheweke metu saka griya pelacuran, dheweke kandha marang kancane:

'Ayo padha mlayu cepet saka kene, ayo padha mlayu, supaya Kristus ora ngowahi kita dadi wanita!'

Lan padha mlayu, banjur padha nglaporake kabeh marang Hakim Eustratius. Eustratius banjur mrentahake Didymus digawa menyang pangadilan lan takon marang dheweke:

'Sapa kowe?'

Didymus mangsuli:

Aku iku abdi Yesus Kristus; jenengku Didymus.'

Hakim kandha:

'Ngapa kita weruh kowe nganggo sandhangan wadon tinimbang sandhangan lanang?'

Didymus mangsuli:

Aku njupuk sandhangan wadon saka Theodora lan maringi sandhangan lanangku marang dheweke, supaya dheweke ora dikenal déning para pezina lan bisa uwal saka cengkeramané.

Hakim takon:

'Sapa sing maringi dhawuh kowe nindakake iki?'

Didymus mangsuli:

'Gusti Allah, Yesus Kristus, ngajari aku tumindak kaya ngene; Panjenengané ngutus aku nylametaké wedhusé saka untu kéwan galak, supaya slamet lan utuh.'

Hakim kandha:

'Dadi, ing endi Theodora saiki? Critakna ing endi dheweke, yen kowe ora pengin kita nyiksa kowe.'

Didymus mangsuli:

Saestu, aku ora ngerti ing endi panggonané saiki; kabèh sing tak ngerti bab dhèwèké yaiku yèn dhèwèké iku abdi Kristus sing jujur lan setya, yèn dhèwèké ngakoni asma Kristus sing paling suci, Gusti kita; mulané Kristus tresna marang dhèwèké lan njaga dhèwèké tetep suci, kaya pangantené.

Nanging pangeran mau, kebak nesu, mrentah supaya sirah Didymus dipotong nganggo pedhang, lan mrentah supaya awaké dibuwang menyang geni.

Wah, Didymus, nalika mangertèni yèn dhèwèké dijatuhi paukuman pati, kebak kabungahan lan muni marang Gusti, kandha mangkéné:

'Mugi Paduka pinaringan berkah, yaiku Gusti Allah, Bapa saka Sang Kristus, sing boten nyingkiri panyuwun kula lan sampun paring punapa ingkang kula kepengin; awit Paduka sampun ngreksa abdi Paduka, Theodora, ing kasuciyan lan kabeneran, lan Paduka paring kula makuta martir!'

Lan sang wali digawa metu saka kutha kanggo dipenggal sirahé. Nalika Santa Theodora krungu bab iki, dhèwèké mèlu mbuntuti martir suci Didymus lan, sawisé tekan panggonan paukuman, wiwit mbantah karo dhèwèké bab mahkota martir, kandha:

– Sanadyan kowe wis nylametake aku saka najis, aku ora nyuwun kowe nylametake aku saka pati. Aku sing pisanan ditangkep, pisanan disiksa lan diadili; paringana aku pati martir; potongana sirahku, nalika kowe lunga menyang endi wae sing kowe karepake; amarga kowe wis njaga kasucianku sing , kowe bakal nampa ganjaran ageng saka Gusti Allah. Aku ora kepéngin kowe mati minangka gantiku lan nyegah mahkotaku; aku ora kepéngin dadi sabab pati kowe; aku dhéwé sing bakal mati, aku dhéwé sing bakal mbayar utangku, amarga aku nduwé sirah; monggo dipotong demi asmané Kristus; Aku duwé getih; muga-muga getih iki tumpah kanggo Gusti kita; aku ora kepéngin, lan saiki uga ora kepéngin, kotor, nanging aku kepéngin, lan saiki uga isih kepéngin, disiksa; mula aja nganti kowe njupuk saka aku mahkota sing wis tak wiwiti anyam sadurungé kowe. Nanging yèn kowé sirik marang martirku, ayo aku dhisik sing mlebu ing sangisoré pedhang; kowé uga bisa dadi martir kanggo Kristus sawisé aku; aku péngin kowé sing tetep sawisé aku, lan dudu aku sing tetep sawisé kowé, amarga wong-wong ora bisa njupuk kasucianmu, déné aku bisa kelangan kabecikanku. Yèn kowé wis nylametaké aku saka griya pelacuran kanthi resik, ayo aku tampil resik ing ngarepé Kristus.

Kangge Sang Wali Didimus banjur ngendika marang dheweke:

'Adhiku sing tak tresnani! Gusti kita, sing wis tau nylametake kowe tanpa cacad, mesthi bisa tansah njaga kasucianmu; dene aku, sing diukum pati, aja ngalangi aku mati; aku bakal mati kanggo Kristus lan ngumbah dosaku nganggo getihku dhéwé.'

Nalika padha rembugan kanthi tresna, kaparingaké prentah supaya padha dipenggal sirah nganggo pedhang; wali martir Theodora pisanan nyungkuraké sirahé marang pedhang, banjur wali martir Didymus uga nyungkuraké sirahé marang pedhang[3915] . Jasadé banjur dibuwang menyang geni. Mangkono padha nampa mahkota kamenangan saka Kristus, Gusti kita, kang maringi kamulyan, pakurmatan, lan ibadah, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Martir Rohani Suci Ferapontus

Diperangeti tanggal 27 Mei

Ferapont sing suci iki dadi uskup ing gréja ing Sardis[3916] ; ing kana, lumantar pangajarane, dhèwèké ngowahi akèh wong Yunani sing nyembah berhala marang Kristus lan maringi padhang lumantar baptisan suci.

[3915] Para martir suci Theodora lan Didymus ngalami pati ing taun 303 utawa 304.

[3916] Kutha Sardis, utawa Sard, dumunung ing wewengkon Lydia ing Asia Cilik; ing jaman kuna iku dadi kutha krajan karajan Lydia lan misuwur amarga kasugihane. Wis ana akèh wong Kristen ing kana nalika jaman Para Rasul. Gréja ing Sardis kasebut ing Kitab Wahyu (Wahyu 1:11, 3:1–4).

Santa Ferapont ditangkep déning gubernur Julian lan dipenjara nganggo borgol; dhèwèké kasiksa déning luwe lan ngelak suwéné suwe; sawisé dibebasaké saka penjara, dhèwèké diwènèhi manéka siksaan; banjur dhèwèké digawa, diiket, menyang Sinaon, sawijining kutha ing Phrygia[3917] , lan menyang Ancyra, sawijining kutha ing Galatia, ing ngendi dhèwèké disiksa kanthi manéka cara. Nalika sang wali digawa menyang kali sing dijenengi Astala, dhèwèké dipandhegake telanjang ing lemah lan diiket ing papat pancang sing dicemplungaké ing lemah; banjur para penyiksa nyiksa dhèwèké kanthi kejem banget nganti kulité koyak lan lemah kebak getihé. Nanging pancang-pancang kuwi banjur tunas lan tuwuh dadi cabang lan godhong; sing banjur tuwuh dadi wit-witan gedhe, lan godhongé marasaké maneka lara lan penyakit wong-wong. Pungkasané, Santo Ferapont digawa menyang sawijining wewengkon ing Lydia, cedhak Kali Hermus (sing mili liwat Lydia) ing Keuskupan Satalia (ing sangisoré wewenangé Metropolis Sardis), lan ing kene, sawisé akèh sangsara, dhèwèké dipatèni amarga ngakoni jeneng Kristus lan kanthi mangkono nampa saka Gusti mahkota kang langgeng[3918] .

Pamindahan Relik Suci sing Kinurmatan saka Para Kudus Siprianus, Fotius, lan Yona, Para Panyembuh Ajaib saka Kyiv lan Kabèh Rusia

Dipeperingati tanggal 27 Mei

Ing wulan April 1472, nalika pamaréntahané Sang Pangeran Agung kabeh Ruslan sing tresna marang Kristus, Yohanes Vasilyevich[3919] , ing sangisoré Panjenengané Yang Mulia Metropolitan Filipus[3920] , ing kutha Moskow sing mulya, watu pondasi dipasang kanggo gréja katedral agung lan suci saka Pangantuké Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci. Lan nalika padha miwiti mbongkar gréja kapisan sing wis dibangun déning Santo Petrus Panjaluk Mucjizat[3921] lan wis dirubuhaké nganti papan lantai, peti jenazah para santo Rusia biyèn, Paduka Para Metropolitan Cyprian, Photius, lan Jonah, ditemokaké. Ing tanggal 28 Mei, ing wiwitan jam kapindho awan, peti jenazah mau dikubur, banjur Kanjeng Metropolitan Philip saka Kabèh Rusia rawuh karo para uskup agung lan kabèh rohaniawan Moskow; Sang Pangeran Agung John Vasilyevich sing taat uga rawuh karo putrané, ibuné Sang Pangeran Agung, sedulur-seduluré, Para Pangeran George, Andrew, Boris lan Andrei, kabèh pejabat ing kraton Adipati Agung, para pangeran lan boyar, sarta akèh umat Kristen Ortodoks, warga kutha Moskow sing mulya, loro-lorone priya lan wanita. Sawisé padha nyanyèkaké mazmur sing cocog karo kahanan, dhèwèké dhisik njupuk peti jenazah Cyprian, Metropolitan kabèh Rusia, lan nyelehaké ing relikwi khusus ing sisih tengen gréja anyar sing lagi diadegaké, ing panggonan sing wis disiapaké; banjur padha njupuk peti jenazah Metropolitan Photius lan nyelehaké ing panggonan sing padha. Busana suci lan omophorion sing dienggo para wali kasebut ditemokake ora rusak, sanadyan wis pirang-pirang taun liwat wiwit seda; amarga wis 65 taun, kurang wolung dina, wiwit seda Metropolitan Cyprian, lan 41 taun, kurang patang puluh papat dina, wiwit seda Metropolitan Photius. Sawisé mindhah reliké Para Kudus Siprianus lan Fotius, padha tekan ing peti jenazahé Para Kudus Metropolitan Yona, lan nalika tutupé langsung dibukak, ambuné wangi banget nyebar nganti kabèh wong sing padha ngubengi panggonan kuwi bisa ngrasakaké ambuné. Ing wektu kuwi, kabèh wong weruh yèn relik suci sang wali iku isih utuh kabèh; mung awaké wis garing lan nempel ing balung, lan sandhangan sing dienggo uga isih utuh lan ora kena karusakan, sanajan wis 11 taun 2 sasi liwat wiwit seda. Sawisé njupuk peti sang wali, padha nyelehaké ing lemah ing sisih kiwa gréja.

Pangeran John sing taat lan Sang Metropolitan Agung, bebarengan karo akèh umat Ortodoks, banjur matur nuwun marang Gusti Allah lan mrentahaké supaya peringatan panemuan relik suci para wali dirayakaké ing tanggal 27 Mei.

[3917] Wilayah Asia Cilik.

[3918] Tanggal seda Santo Ferapont ora dingerteni.

[3919] Iki mesthi nyebutake Pangeran Agung John Vasilyevich III, sing mrentah ing Moskow wiwit taun 1462 nganti 1505.

[3920] Iki Metropolitan Filipus I, sing nyekel tahta Metropolit Moskow ing sangisoré Pangeran Agung Yohanes III wiwit taun 1465 nganti 1473.

[3921] Iki mesthi nyebutake Santo Petrus Metropolitan, sing pindhah saka Vladimir menyang Moskow ing taun 1325 lan kanthi panjaluké, Pangeran Moskow John Kalita mbangun gréja watu pisanan saka Pangaso Ibuné Gusti Allah.

Peringatan Bapa kita sing kinurmatan Ferapont, Pangripta Mucjizat saka Belozero

Perayaan tanggal 27 Mei

Bapa kita sing kinurmatan, Ferapont, asalé saka wewengkon Moskow, saka kutha Voloka Lamskoye[3922] . Dhèwèké putrané wong tuwa sing taat saka kulawarga Poskochin lan ing donya dijenengi Theodore. Nalika wis diwasa, dhèwèké kebak rasa ajrih marang Gusti Allah lan kepéngin mundur saka donya. Nilar omah lan wong tuwa, piyambakipun rawuh ing kutha Moskow ingkang mulya lan ing Biara Simonov Sang Ibu Allah ingkang Paling Suci[3923] , piyambakipun nyepuh sumpah biara, nalika punika piyambakipun diparingi asma Ferapont. Sasampunipun punika, kanthi nyawiji ing pakultahan, pandonga, lan nglakoni puasa, piyambakipun makarya pirang-pirang taun ing biara punika. Ing sawijining wektu, amarga kabutuhan monastik tartamtu, dhèwèké dikirim déning archimandrite menyang wewengkon Danau Putih[3924] ; sawisé mriksa panggonan-panggonan ing kana, dhèwèké banget seneng lan banjur bali menyang biarané.

Kanthi pangayomaning Gusti, dumadi manawa Sang Kyresus Agung, sing mengko dikenal minangka Pangripta Mucizah saka Beloye Ozero, manggon meneng ing biara iki; lan ing wektu kuwi piyambakipun pinaringan panglihatan Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, sing dhawuh marang piyambakipun supaya mangkat menyang tlatah Beloye Ozero, kaya sing dicritakaké kanthi luwih rinci ing hagiografiné[3925] . Sang Kiril sing kinurmatan lan Ferapont, sawisé sarujuk bab iki, banjur mangkat bebarengan saka Biara Simon ing lan tekan ing wewengkon Danau Putih. Sawisé njelajah kabèh panggonan sepi ing kana, padha tekan panggonan sing saiki dadi Biara St. Cyril[3926] . Ing kéné, Sang Venerabel Cyril nyritakaké marang Ferapont babagan wahyu Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci sing wis dialami, lan padha miwiti mbangun sel kanggo dhéwé ing panggonan kuwi. Nanging, Sang Ferapont sing kinurmatan ora manggon suwe bareng Sang Kiril sing kinurmatan. Ora suwe dhèwèké ninggalaké dhèwèké lan nemokaké panggonan ing antarané loro tlaga sing nyenengaké atiné. Dhèwèké miwiti ngresiki tanah lan mbangun sel kanggo dhèwèké dhéwé. Sawisé kuwi, para biksu wiwit padha kumpul ing sacedhaké dhèwèké; padha ngedegaké biara lan mbangun gréja ing jerone kanggo ngurmati Kelahiran Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci[3927] . Sang Ferapont asring sowan marang Sang Cyril kanggo rembugan babagan rohani lan ngatur urip para biksu, amarga panggonané ora adoh saka biarané—mung selawase rolas poprishchi—lan piyambakipun nampa paedah ageng saka Sang Cyril. Mangkono para Sang Agung nglampahi gesangé ing Gusti Allah.

Amarga urip sing luhur kuwi, kabar babagan dheweke tekan kuping para panguwasa ing tanah kuwi lan malah tekan kuping Pangeran Agung Andrei Dimitrievich dhéwé, sing wewengkoné kalebu Beloye Ozero. Nalika krungu bab para asket suci iki, pangeran kuwi kebak kabungahan amarga ana priya-priya pinunjul kaya ngono ing wilayahé; dhèwèké muji Gusti Allah lan maringi sumbangan loman saka kas pendhém kanggo mbangun biara-biara. Kedadéyané, kanca raket pangeran, sawijining boyar, dadi gubernur pangeran ing wilayah Belozero.

[3922] Volok Lamsky, sing uga dikenal minangka Volok, saiki kutha distrik Volokolamsk ing Governat Moskow, didegaké déning kolonis Novgorod ing Kali Gorodenka, anak Kali Lama, lan wis ana wiwit taun 1135. Ing jaman biyen, kutha iki amba lan padhet, nanging saiki mung kutha cilik sing ora pati wigati kanthi populasi 1.000 jiwa.

[3923] Biara Simonov, sing dijenengi miturut panggonan cedhak Kali Moskva sing dikenal minangka Simonovo, diadegaké watara taun 1370 déning murid lan keponakané St Sergius saka Radonezh asalé saka Rostov, sing mbangun gréja pisanan ing kana sing dipersembahaké marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, minangka pangurmatan marang Kelahirané sing mulya. Dina perayaané dirayakaké tanggal 28 November

[3924] Tlaga Putih, utawa Beloozero, dumunung ing wilayah sing saiki dadi Governat Novgorod.

[3925] Sing Mulya Siril iku murid biara saka Sing Mulya Teodorus, pangadeg Biara Simonov ing Moskow. Sawisé Teodorus dipindhahaké dadi Uskup Agung Rostov, ing taun 1390 dhèwèké kapilih dadi arkimandrita biara, nanging ora suwe manggon ing jabatan kuwi. Amarga keganggu amarga kerep dikunjungi wong sugih lan bangsawan, dhèwèké mundur menyang sela lawasé lan nyoba tetep meneng; nanging sanajan ing kana, atiné kangen banget marang kesunyian lan ketentreman ing panggonan sepi. Dina rayané dirayakaké tanggal 9 Juni.

[3926] Panggonan iki dumunung cedhak Gunung Maura, ora adoh saka Kali Sheksna. Biara iki diadegaké ing taun 1397 ing pesisir lor Danau Siverskoe.

[3927] Biara iki, sing saiki dikenal minangka Biara Ferapontov Belozersk, diadegaké ing taun 1398 ing pinggir dhuwur Danau Borodavskoye, 14 versts saka kutha Kirillov saiki.

Dheweke ngunjungi Biara Sang Ibu Allah Paling Suci, ketemu karo sesepuh sing kinurmatan Ferapont, rembugan karo dheweke lan saya tresna marang dheweke. Sawisé bali menyang Mozhaisk, dheweke nyritakaké marang pangeran babagan sesepuh sing kinurmatan mau, lan pangeran krasa banget kagugah atiné déning crita iku, amarga dheweke iku wong sing taat banget lan tresna marang Gusti Allah.

Sawisé kuwi sawatara wektu, pangeran krasa kepéngin banget ngedegaké biara ing kutha Mozhaisk, panggonané kraton pangerané. Dheweke nyuwun pitutur marang para boyar babagan ing endi golek wong sing pantes mbangun biara kaya ngono, lan para boyar ngelingake dheweke marang Ferapont sing pinaringan berkah, kandha yèn kanggo pakaryan suci iki ora ana sing luwih pengalaman. Banjur pangeran ngutus salah siji bangsawan karo layang marang sang resi suci lan paring kado, nyuwun supaya ora nolak panyuwunane. Sang resi suci, sawisé krungu panyuwunan pangeran, nimbang kanthi teliti lan rembugan karo komunitas biara; komunitas nyaranake supaya pangeran nepaki panyuwunané. Romo sing kinurmatan mau manut kersaning persaudaraan lan, nggawa salah siji biksu bebarengan, banjur sowan marang Pangeran Andrew. Pangeran nampani romo suci lan kancane kanthi pakurmatan ageng lan wiwit nyuwun supaya panjenenganipun nggoleki panggonan kanggo mbangun biara. Romo Agung iku nolak pirang-pirang wektu, nyuwun marang pangeran supaya diparingi idin bali menyang biarané, nanging pangeran ora gelem nolak; mula, manut karsa pangeran, piyambakipun mangkat lan nemokake panggonan sing cocog lan ayu cedhak Kali Moskva, siji 'poprišče' saka kutha Mozhaisk[3928] . Sawisé nampa berkah saka uskup bebarengan karo pangeran, padha mbangun gréja kanggo ngurmati Kelahiran Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci—jeneng sing padha karo gréja ing biara kapisané Sang Reverendi—lan manut adat biara, padha ngedegaké kabèh bangunan sing dibutuhaké ing sacedhaké, dihias kanthi megah, lan nglumpukaké para biksu[3929] . Pangeran ngajeni sanget biara iki, luwih saka biara-biara liyane ing sacedhake. Panjenenganipun ngamanake pangkat archimandrite kanggo abbot biara iki, ngangkat Sang Mulya Ferapont dadi abbot kapisan, lan ngopeni panjenenganipun kanthi tliti nalika sepuh.

Sawisé kuwi, Sang Bapa sing Mulya, sawisé nglampahi sisa uripé kanthi cara sing nyenengaké Gusti, seda ing yuswa tuwa marang Gusti[3930] , sing wis dadi katresnané wiwit enom, lan dikubur kanthi pakurmatan ing gréja iki. Kamulyan tumrap Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates.

10 Juni

28 Mei (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Elikonida

Dipepering ing tanggal 28 Mei

Martir Suci Elikonida urip nalika pamaréntahan Gordian[3931] lan Philip[3932] ; dhèwèké lair lan dibesarké ing Thessalonica[3933] . Nalika panganiayaan marang umat Kristen diwiwiti, dhèwèké teka ing kutha Korintus[3934] .

[3928] Panggonan iku dijenengi Luzhki, saka jeneng iku biara mau banjur dikenal minangka Luzhetsky.

[3929] Iki ing taun 1408.

[3930] Sing Mulya Ferapont séda ing yuswa watara 90 taun, tanggal 27 Mei 1426, sawisé manggon ing Biara Luzhetsky suwéné 18 taun. Pangurmatan marang piyambakipun diwiwiti wiwit pungkasan abad kaping 15, lan piyambakipun dikanoinisaké ing Konsili Moskow taun 1547. Relik-relikipun dumunung ing sangandhaping mezbah ing gréja katedral Biara Luzhetsky, déné ana gréja kang didedikasikaké marang asmanipun ing Biara Belozersk.

[3931] Kaisar Gordian mrentah wiwit taun 238 nganti 244.

[3932] Kaisar Philip mrentah saka taun 244 nganti 249.

[3933] Thessaloniki, utawa Solun, iku kutha sing wigati banget ing Makedonia kuna, dumunung ing pesisir Teluk Ferme ing Segara Aegea. Ing sajarah Gereja Rusia, kutha iki misuwur minangka panggonan lairé Para Kudus Siril lan Metodius, guru pisanané wong-wong Slavia (delengen riwayaté ing tanggal 11 Mei); kutha iki dijenengi Thessaloniki lan bisa diétung kalebu kutha dagang pisanan (sawisé Konstantinopel) ing Turki Éropa.

[3934] Korintus – sawijining kutha misuwur ing jaman kuna, dumunung ing pojok kidul-wétan Teluk Korintus antarané Segara Ionia lan Segara Aegea. Saiki, panggonan Korintus kuna dienggoni déning désa Kuronto, kanthi populasi 5.000 jiwa.

Nalika ndeleng wong-wong ing kana nyembah arca-arca, dhèwèké ngadeg ing panggonan dhuwur lan muni kanthi swara banter:

'Wah, kowe wong-wong bodho lan atimu atos saka Korintus! Aku weruh kowe pancen durung takwa, amarga kowe wis ninggalake Gusti Allah kang langgeng lan ora bisa rusak, banjur nyembah arca-arca kang ngrusak nyawa. Delengen, aku nyuwun marang kowe, marang pucuking langit lan ambané bumi; renungana marang Panjenengané sing ngembangaké langit kaya tenda ing ndhuwur sirahmu? Sapa sing nyelehaké bumi ing jurang? Sapa sing bisa nundhukaké ombak segara sing durung dijinakaké kanthi Asmané sing nggumunaké lan mulya? Sapa sing mbentuk manungsa saka lemah lan ngusung napas urip ing pasuryané? Mung Panjenengané sing nyangga kabèh ciptaan nganggo tangané iku Allah sejati siji-sijiné, sing manggon ing swarga. *'Amarga kabèh déwa bangsa-bangsa* iku *berhala'* (Mazmur 95:5), bisu lan tanpa nyawa; muga-muga kabèh sing sujud marang mau padha kaya mau!

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau kanthi bébas lan banter, wong-wong kafir sing ora pracaya nyekel dhèwèké lan nyeret dhèwèké ing ngarepé gubernur Perinnius kanggo diadili.

Gubernur, nalika ndeleng dheweke lan weruh yèn dheweke ayu banget lan duwé pasuryan mulya, banjur wiwit ngomong alus marang dheweke, kandha:

'Muga-muga kabegjan tansah nyawiji marang kowe, putriku sing ayu, amarga aku pracaya kowe pracaya yèn déwa-déwa kita langgeng; aku bungah kanggo kowe.'

Wong suci mau mangsuli:

'Kabungahan apa sing bisa diduwèni wong sing ora takwa? Kabungahanmu, Panguwasa, bakal malih dadi tangis, lan kesombonganmu bakal malih dadi ringkih. Aku pracaya marang Gusti Allah, sing mrentah kabèh, lan aku bungah amarga aku dianggep pantes, amarga Gusti Allahku, kanggo nindakake pakaryan iki, sing takarep-arep tanpa sangsi bakal nampa mahkota pemenang.'

Gubernur kandha:

'Aja kaya wong wadon bodho sing omongane ora ana enteke, nanging critakna marang kita kanthi alus lan ringkes: sapa jenengmu?'

Wong suci mangsuli:

Aku ora edan, nanging wicaksana ing Kristus Yesus, Gustiku; lan yen kowe kepengin ngerti jenengku, jenengku Elikonida.'

Gubernur kandha:

'Jeneng Elikonida iku diwenehake marang kowe ora amarga kowe pantes, nanging amarga kabodhoanmu sing gedhe kowe nyiksa awakmu dhewe nganggo sangsara lan tatu.'

Wong suci mangsuli:

'Ora, aku kanthi bener diarani Elikonida, amarga sih-rahmaté Gustiku tansah ana ing aku, lan aku nembak panah marang bapakmu, setan[3935] .' Kaya mangkono, kowe kanthi pantes dijenengi ' ' Perinnia, amarga awakmu sing ala lan terkutuk, bebarengan karo nyawamu sing najis, bakal diseret menyang karusakan dening trisula geni.

Gubernur kandha:

'Critakna cekak: apa kowe bakal nyembah marang dewa-dewa utawa ora? Aku sumpah marang dewa Asclepius, sang panyembuh[3936] , yèn aku ora bakal welas asih marang kowe yèn kowe ora manut dhawuhe raja lan ora nyembah dewa-dewa kita.'

"Kowe krungu," wangsul sang wali, "aku ngomong kanthi bébas: aku iku abdi Kristus; bab Asclepiusmu—aku ora ngerti apa-apa bab dhèwèké. Lakonana aku sak kersamu."

Banjur gubernur, kebak nesu, wiwit nyiksa sang wali. Kaping pisan dhèwèké mréntah supaya sang wali ditelanjangi, digandhèngaké ing lemah, lan dipukul; sikilé dipotong, banjur dhèwèké mréntah supaya sang martir dibuwang menyang kuali kang kebak aspal mendidih. Nanging dumadakan Malaikaté Gusti Allah rawuh, kang mendinginkan kuali mau, nganti getah murupé dadi embun adhem, saéngga metu ambu wangi kang nyenengake. Nalika ndeleng kuwi, panguwasa kuwi kandha:

[3935] Jeneng 'Elikonida' asalé saka tembung Yunani sing artiné 'rahmat' lan 'mbuwang'. Elikonida, yaiku wong sing mbuwang panah marang setan kanthi rahmaté Gusti Allah.

[3936] Asclepius dianggep dening wong Yunani kuna minangka dewa panyembuhan.

'Oh, agengé Kristus sang dukun sihir, sing bisa ngowahi geni dadi banyu!'

Kawit kuwi sang wali kandha, ngadhep marang gubernur:

'Saiki kowe nganggep dewa-dewamu, yaikuDia[3937] lan Asclepius, iku agung, sawisé padha isin amarga kalah déning sawijining wanita, abdi Kristus?'

Krungu tembung kuwi, gubernur tambah nesu lan nyebut sang wali iku tukang sihir, banjur mrentah supaya rambute dicabuti saka sirah bebarengan karo kulité, lan sirah lan dhadhane dibakar nganggo lilin. Sang wali nahan kabèh panyiksaan mau kanthi tabah, kaya ora ngrasakaké lara babar pisan.

Banjur gubernur, nesune wiwit sirna lan diganti alus, miwiti ngucapake pujian marang sang wali:

Anakku sing tak tresnani! Maju lan sembahyang marang dewa-dewa kita sing ora bisa dikalahake, utamane Venus[3938] lan Minerva[3939] , lan aku bakal ngangkat kowe dadi imam wanita agung Diana[3940] lan nempatake kowe sejajar karo garwane para senator. Kanggo ngajeni kowe, aku bakal ngedegake tugu emas ing tengah kutha, aku bakal nulis marang para raja babagan kowe, lan kowe bakal dadi, kaya-kaya, ibu kanggo kutha iki kabeh."

Santa Elikonida mangsuli:

'Gawa aku menyang candhi déwanmu, supaya aku bisa ngaturaké kurban marang para déwa.'

Krungu kuwi, gubernur kebak kabungahan gedhe lan langsung mréntahaké para juru béwara lan tukang trompet supaya ngumumaké iki ing saindenging kutha; banjur, kanthi upacara megah, dhèwèké nuntun sang wali mlebu ing pura pagané. Nalika dhèwèké mlebu pura, sang wali kandha marang para imam:

– Kula kersa nyawisake kurban murni piyambakan; mulane, dhawuhna supados sedaya wong ninggalake candhi; panjenengan ugi kedah medal lan nutup lawang saking njawi.

Para imam manut marang dhèwèké lan ninggalaké dhèwèké piyambak ing candhi, déné dhèwèké dhéwé-dhéwé ngadeg ing njaba, padha bungah lan muni trompèt lan timpani.

Ing wektu iku, Pengantené Kristus sawisé mlebu candhi njupuk arca Venus lan ngremuk dadi telung potongan; kanthi cara sing padha dhèwèké ngrubuhaké arca Minerva, sing nalika tiba ing lemah remuk kabèh. Banjur dhèwèké mbuwang arca Asclepius saka altar lan motong tangan, sikil, lan sirahé; dhèwèké nindakaké sing padha marang Zeus. Nanging wong-wong sing ngadeg ing njaba candhi ora bisa krungu apa sing kedadeyan ing njero, amarga swara terompet lan timpani nutupi kabèh; lan kabèh padha ngadeg ing njaba candhi, ngentèni sang putri ngrampungaké pandonga lan kurbané.

Sawisé suwe, para imam sing kesel ngenteni banjur mlebu candhi lan, nalika weruh yèn déwa-déwané wis dibuwang menyang lemah, lan uga weruh cah wadon iku lungguh ing altar lan muji Kristus, Gusti Allahé, padha langsung munggah, nyabik-nyabik sandhangane, nyekel gadis mau kanthi nesu gedhe, lan nyeret dhèwèké ngadhep panguwasa. Sawisé tekan ngarep panguwasa, padha kandha:

'Akhirna dukun sihir iki!'

Lan ana geger lan tangisan ing antarané kabèh wong mau, sing nesu amarga patung-patungé dirusak; kabèh padha muni, njerit:

– Ya, Hegemon! Patèni penyihir iki saiki uga!

Gubernur mrentahake supaya dhadha martir suci kuwi dipotong lan supaya dhèwèké dipenjara, supaya dhèwèké nduwé wektu mikir paukuman pati sing kejem apa sing bakal diwènèhaké marang dhèwèké. Lan sang suci tetep ana ing penjara limang dina.

Ing wektu kuwi, ana gubernur liyane sing jenenge Justin teka ing Korintus kanggo nggantèkaké Perinnius. Dhèwèké diparingi kabar bab martir Elikonida, bab sangsara lan ngancuraké arca-arca. Nanging Justin, amarga banget ngibadah marang dewané, kebak nesu marang Elikonida amarga dhèwèké wis ngrusak arca-arca, banjur dhèwèké mréntah supaya pawon geni kuwi diuripi sak panas-panasé. Pawon geni kuwi diuripi telung dina; banjur Justin mréntah supaya Elikonida sing suci dibuwang menyang kono. Para wali, nanging kaya para mudha kuna ing Babilonia, bungah ing tengah pawon, memuji lan mberkahi Gusti, amarga geni iku tumrap dhèwèké kaya embun,

---

[3937] Zeus, dewa paling luhur ing agama Yunani kuna.

[3938] Venus utawa Aphrodite iku dewi katresnan lan kaendahan.

[3939] Minerva utawa Athena iku dewi kawicaksanan.

[3940] Diana utawa Artemis – dewi buruan lan pelindung alas.

lan kobongan geni kaya angin seger. Banjur kobongan gedhe sumebar saka tungku lan nyapu para wong kafir sing padha ngubengi; akibaté ana pitung puluh wong lanang kobong nganti mati; nanging sang wali, sawisé sawatara wektu, metu saka geni tanpa cilaka.

Gubernur kandha marang dhèwèké:

'Critakna marang kita, wong wadon jahat, kanthi sihir apa kowe bisa ngungkuli kakuwatan geni?'

Wong suci mau mangsuli:

'Kristus, Gustiku, sing kowe durung weruh lan ora bakal bisa weruh, rawuh marang aku lan matèni kobongan pawon.'

Amarga ora precaya, gubernur mréntahaké supaya dipersiapaké amben tembaga ing ngarep pangadilan; dhèwèké mréntahaké supaya amben kuwi dibakar lan sang wali dipasang ing ndhuwur sadurungé mripaté dhéwé. Sawisé mréntahaké amben kuwi dipanasaké saka ngisor nganggo arang, gubernur kandha:

– Saiki ayo padha deleng apa Kristus bakal teka nylametake dheweke.

Nalika sang wali disiksa kaya ngono, getihé mili nganti akèh nganti mateni geni; lan ambené dadi adhem.

Banjur martir mau diturunake saka amben lan digawa menyang penjara, ing kana dheweke sujud ing lemah lan ndedonga kaya ngene:

'Yesus, kekuwatan lan benteng kita! Yesus, kamulyan kita! Kristus, pangarep-arep kita! Dadi pitulung kula lan marasakna tatu kula, dhuh Tabib Agung, ingkang kanthi kabecikan Panjenengan nylametake sedaya ingkang ngarep-arep dhumateng Panjenengan.'

Nalika piyambakipun ndedonga tembung-tembung punika, Kristus, Juruwilujeng donya, rawuh marang piyambakipun, kaparingi padhanging padhanging ingkang sanget sumunar, kanti Malaikat Agung Mikael lan Malaikat Agung Gabriel. Nyedhak marang piyambakipun, Panjenenganipun ngulurkaken tangan, lajeng ngendika:

'Bangun, ngadeg lan kuwatna awakmu! Aku tansah ana ing sisihmu! Aku ngreksa perjuanganmu; kanthi kakuwatan Ilahi-Ku Aku ngurangi sangsaramu lan nyembuhake tatu-tatumu.'

Sawisé tangi, sang martir nyemba ing ngarsané Gusti, nundhuk lan ngendika:

'Yesus Kristus, Gustiku! Warasna aku, abdi Panjenengan! Tulung aku ngalahake mungsuhku, supaya sawise ngungkuli kekuwatane, aku bisa mlebu ing candhi Panjenengan kanthi kidungan lan swara kabungahan.'

Lan Gusti ngandika marang dheweke:

'Tenang atimu, putriku! Delengen, Aku bakal marasaké kowe lan nyiapaké mahkota langgeng kanggo kowe ing Karajan langgengku.'

Sawisé ngendika mangkono, Gusti munggah menyang swarga, déné para malaikat suci maringi Elikonida roti murni sing sumunar kaya srengéngé. Sawisé nyicipi roti iki, Elikonida krasa waras saktenané; pasuryané sumunar kaya srengéngé, lan awaké dadi padhang kaya salju. Lan sang wali matur nuwun marang Gusti, muji Gusti nganti esuk.

Esuk teka, sang wali digawa metu saka penjara, banjur digawa menyang panggonan pangadilan, lan salajengipun dibuwang marang kéwan galak. Loro singa luwe, sing wis telung dina ora mangan apa-apa, diutus nyerang dhèwèké. Nanging nalika para singa nyedhak marang sang wali, padha sujud ing ngarepé lan miwiti ngrumat sikilé. Wong-wong akeh, nalika weruh kahanan iki, padha nggero, kandha:

'Satemene, wong wadon iki tukang sihir, amarga dheweke wis nggawe mantrai kewan-kewan, nganti padha ora wani nyedhaki dheweke. Heh, panguwasa! Patèni wong wadon iki! Patèni saiki uga!'

Nalika wong-wong padha ngomong kaya ngono, lawang gedhong mau pecah amarga kakuwatané Gusti Allah lan kabuka; singa-singa mau banjur mlayu metu lan nyerang wong-wong kanthi nesu gedhé, nggerung banter; wong-wong padha mlayu kaku ; gubernur dhéwé, amarga wedi, mlayu menyang praetorium[3941] . Singasana sing ngoyak wong-wong sing mlayu mau mateni satus rong puluh wong saka antarané kerumunan. Banjur gubernur, ora ngerti apa maneh sing kudu ditindakake marang martir mau, mènèhi dhawuh supaya sirahé dipotong nganggo pedhang.

Nalika sang wali digawa metu saka kutha kanggo dipenggal sirah, dhèwèké ngangkat tangané marang langit lan miwiti ndedonga, kandha mangkéné:

[3941] Praetorium iku panggonan umum ing kutha sing biasane dianakake sidang.

'Ya Kristus, Gustiku! Ayo marani aku saiki! Ayo nyengkuyung abdi Panjenengan ing jam iki! Wenehana janji Panjenengan lan lebokna aku ing kandhang suci Panjenengan; cacahna aku ing antarané wedhus pinituwa Panjenengan. Cacahna aku ing antarané para wanita sing wis nyenengake Panjenengan: Sarah, Rebekah, Rachel, Leah, Susanna, lan marang Indung Panjenengan ingkang tanpa cacad, Perawan Maria ingkang paling suci; uga marang Marta lan Maria, seduluré Lazarus, lan marang nabiyah Hana, ingkang nyekseni Panjenengan bebarengan karo Santo Simeon Panampa Gusti nalika Panjenengan dipun pasrahaké; itung aku uga ing antarané Elisabet, ibu Paningkahmu Yohanes, lan martir kapisan Tékla; gabungaké aku ing cacahé lan paringana supaya aku bisa istirahat bareng karo wong-wong mau salawas-lawase.

Nalika sang wali ndedonga kaya ngono, ana swara krungu saka swarga, ngumandhang:

'Ayo, putriku! Mahkota lan tahta wis disiapake kanggo kowe. Delengen, para Malaikat saiki miwiti nyanyi kidung agung kanggo pangunggahanmu menyang swarga.'

Krungu swara iki, Santa Elikonida kebak kabungahan ageng, lan kanthi suka cita dhèwèké nundhuk sirahé ing sangisoring pedhang. Nalika sirahé dipotong, saka tatu mili susu tinimbang getih, sing dadi pratandha kasuciané[3942] . Awaké sing kinurmatan dikubur kanthi pangurmatan déning para umat Kristen, sing memuji Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, marang Panjenengané kaparingana kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Nikita, Uskup Chalcedon[3943]

Dipepering ing tanggal 28 Mei

Bapa Kita sing Kinurmatan Nikita tresna marang Kristus wiwit isih enom; sawise nilar donya lan kabeh ikatan donyawi, piyambakipun nyenengake Gusti lumantar gesangipun sing luhur budi, lan diangkat dados Uskup Chalcedon, saking kono, kados lilin sing ana ing kaki lilin, piyambakipun sumunar ing donya lan ngias Gréja Kristus.

Kang Putih Nikita paling welas asih marang wong mlarat; dhèwèké maringi mangan marang wong luwe, sandhangan marang wong telanjang, nampani para lelungan ing omahé lan maringi pangaso; dhèwèké dadi bapak tumrap bocah yatim piatu, pelindung tumrap para janda, lan panyelamet tumrap kabèh sing dirugèkaké.

Nalika teka jaman kang angel saka bidah ikonoklastik[3944] , ing mangsa pamaréntahan Leo si Armenia[3945] , Santa Nikita mbuktekake awake dhewe minangka pangakune jeneng Kristus sing wani, amarga dheweke nyambut gawe banget ing perjuangan nglawan piwulang sing ora takwa, ngecam dogma sing ora ortodoks lan ngajak kabeh wong supaya nyembah kanthi ngajeni ikon Kristus Gusti lan Ibune Gusti Allah sing paling suci, uga ikon-ikon para wali liyane; Konfesor Kristus sing gagah berani iki ngalami akèh panyiksaan ing tangané tsar sing ora takwa lan para pengikuté sing padha pikiran; dhèwèké uga ngalami pangasingan, pangremehan lan musibah liya kanggo iman ortodoksé.

Sawisé wektu sing cukup lumantar pirang-pirang pakaryan ing pangakuan iman, Santo Nikita ninggalaké donya iki menyang panggonan ing swarga[3946] ; Gusti Allah ngluhurake dhèwèké ing swarga ing ngarsané para malaikat, lan ing bumi ing ngarsané manungsa, amarga akèh mujijat sing kelakon lumantar relik suci, lan

---

[3942] Kematiran martir Santa Elikonida kelakon ing taun 244.

[3943] Chalkedon, utawa luwih bener Chalcedon, sepisanané sawijining koloni Megara ing pesisir Segara Marmara. Ing jaman para kaisar Kristen, Chalkedon dadi kutha krajan provinsi Asia Cilik Bithynia. – Ing sajarah Gereja Kristen, Kalsedonia misuwur minangka panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat, kang diadakaké taun 451 déning Kaisar Marcian (mréntah taun 450–457) kanggo ngutuk ajaran sesat Monophysite (ajaran sesat iki diadegaké déning Eutyches, Archimandrite Konstantinopel, sing mulang yèn sipat manungsa ing Yesus Kristus kabèh kaserep déning sipat ilahi lan mula mung siji sipat – ilahi – sing kudu diakoni ing Panjenengané).

[3944] Paham ikonoklasme muncul ing abad kaping wolu. Para ikonoklas kanthi bodho nyawiji pangurmatan marang ikon karo pemujaan berhala. Konstantinus, Uskup Nikosia (ing Frigia – sawijining wilayah Asia Cilik), dianggep minangka pangadeg paham iki. Para panyengkuyung ikonoklasme sing paling semangat yaiku para kaisar Leo III si Iseauria (717–741) lan Konstantinus V Kopronimus (741–776). Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapitu (sing dianakake taun 787 ing kutha Nikea).

[3945] Leo V si Armenia mrentah wiwit taun 813 nganti 820.

[3946] Pati Venerable Nikita kelakon ing wiwitan abad kaping sanga.

panyembuhan saka manéka rupa lara diparingaké, kanggo kamulyané Gusti Allah, sing dimulyakaké ing para wali.

Kontakion, Nada 8:

Kanthi padhange pakaryanmu kowe sumunar, ya ingkang kinurmatan; kowe dadi ahli waris pangkat rasuli, Nikita: lan kados srengenge kowe sumunar marang wedhusmu, ya Rama, kapenuhan kabèh piwulang ilahi. Mula saka iku kita padha njerit marang kowe: Sugeng, panglipur Chalcedon.

Peringatan Santo Ignatius, Uskup Rostov

Dipepering ing tanggal 28 Mei

Santa Ignatius lair saka wong tuwa sing taat lan dibesarké kanthi kabèh kabecikan Kristen. Sawisé nyadari kasunyatan yèn donya iki mung sia-sia, dhèwèké nilar donya lan njupuk sumpah monastik. Amarga uripé sing luhur banget, dhèwèké kapisan diangkat dadi arkhimandrit lan banjur Uskup kutha Rostov[3947] . Sawisé njupuk tanggung jawab Keuskupan Rostov, dhèwèké ngopeni umaté kanthi tliti banget. Sawisé ngladèni jabatan uskup suwéné 26 taun, piyambakipun mulih marang Gusti ing taun 6796 wiwit donya diciptakaké, ing taun 1288 wiwit Sabda Allah inkarnasi, ing tanggal 28 Mei, dina Jumuah, sawisé Vesper[3948] .

Nalika krungu yèn sang wali wis séda, kabèh warga kutha Rostov padha nglumpuk ngubengi jasadé; kabeh padha nangis kenceng lan nglegik, nelangsa amarga sedaé panggembala lan guru bebarengan, pitulung lan perantara ing wektu kasangsaran lan sedhih, pembela para janda lan yatim piatu, panyedhiya kanggo wong mlarat lan papa, pangarsa lan guru kanggo rohaniawan lan biara, lan penasihat para pangeran lan bangsawan. Sawisé njupuk badan suci Sang Ignatius, kabèh padha nggawa menyang gréja; nanging amarga akèh wong padha kumpul, ora bisa mlebu ing gréja, mula padha nyelehaké ing ngarep gréja; sawisé kuwi padha miwiti nyanyèkaké kidung panguburan.

Ing wektu kuwi ana loro biarawati sing taat liwat ing ngarep gréja; salah sijiné aran Theodosia; dhèwèké bojoné protodekané santo, Paul, nanging sakwisé nikah kanthi sah, padha ngabdèkaké uripé kanthi suci lan murni. Sajrone uripé, padha nyawisake awaké dhéwé kanggo puasa lan pandonga. Akeh wong sing bisa dadi saksi kabersihan uripé. Nalika Paulus sing pinaringan berkah seda lan pinuju marang Gusti, garwané njupuk sumpah biara. Sawisé krungu yèn Santo Ignatius séda, dhèwèké teka kanggo ngurmati reliké; bareng karo dhèwèké ana biarawati liya sing jenengé Xenia, sing uga nglakoni urip sing luhur lan nyenengaké Gusti. Kaloro biarawati iki, bebarengan karo sawetara wong saleh liyane sing wis nampa wahyu ilahi, padha nyekseni mujijat ing ngisor iki: nalika relik suci Santo Ignatius digawa menyang gereja, sang santo tangi saka peti mayit nganggo busana uskup, mlaku ing udara lan ngadeg ing dhuwur gereja; banjur piyambakipun mberkahi sedaya tiyang saha saindenging kutha; sasampunipun, piyambakipun mlebet ing guwa ingkang kacaket sang altar, ing pundi sampun dipun sediyakaken peti mati kanggé piyambakipun.

Gusti Allah ngandharake bab iki marang para biarawati ing wektu kuwi, uga marang sawatara wong saleh liyane, kanggo kamulyaning abdi Panjenengané sing kinurmatan lan minangka pratandha tumrap kabèh kasuciané; lumantar iki Gusti nunjukake marang wong-wong yèn Santo Ignatius wis éntuk sih Gusti lan dianggep pantes nampa bagéan sing padha karo para wali.

[3947] Santa Ignatius diangkat dadi uskup ing tanggal 19 September 1262.

[3948] Miturut cathetan, ing taun 1269 Santo Ignatius ngedegake biara ing muara Kali Sheksna, ing pinggir Danau Beloye, kang dipersembahake marang Tritunggaling Suci. Para biksu ing biara iki nyambut gawe abot kanggo nyebarke agama Kristen marang bangsa Chud lan Korel. Ing taun 1274, Santo Ignatius rawuh ing konsili lokal ing Vladimir. Kaping pindho, santo iki kudu nindakake lelungan abot menyang Horde kanggo nyuwun pangapura kanggo keuskupané. Santo Ignatius dikenal amarga wis nyawijiake pangeran Dimitri lan Konstantin Borisovich. Minangka pangeling-eling rekonsiliasi iki, Gereja Santo Boris lan Gleb diadegaké ing Rostov. Santo Ignatius séda ing taun 1288. Relik suci panjenengané isih disimpen ing Katedral Dormisi ing Rostov.

Ing wektu sing padha, mujijat liyane kelakon: sawijining Archimandrite Stephen, wiwit lair, nduwé siji driji sing mbengkok mlebu telapak tangané; nalika nyentuh badan suci Santo Ignatius, driji sing mbengkok kuwi langsung lurus lan waras, padha kaya driji-driji liyane.

Sawisé kuwi, badan suci Santo Ignatius digawa mlebu gréja. Esuké, kabèh padha kumpul manèh ing ngarep relik abdi Gusti sing kinurmatan kanggo nindakake ibadah adat lan nyanyi kidung panguburan. Nalika badan sang wali diselehake ing peti lan gulungan kertas dilebokake ing tangané—ing kono kacathet jeneng kabèh wong sing wis diangkat déning Santo Ignatius dadi imam lan diakon—sang wali, kaya urip, ngulur tangan lan njupuk gulungan kertas mau. Kabeh sing nyekseni mujijat iki kebak rasa ngeri lan kabungahan, lan padha ngluhurake Gusti Allah. Lumantar pandonga abdi Gusti iki, Santo Ignatius, mugi kita uga dianggep pantes melu nampa berkah langgeng sing wis disiapake lumantar Kristus Yesus, Gusti kita, marang Panjenengané mugi kamulyan tansah ana. Amin.

Troparion, Nada 4:

Kanthi pencerahan iman, panjenengan nampi piwulang imam lan ngopeni kawanan; lan minangka ahli waris para rasul, panjenengan nampi saka Gusti kurnia mujijat, ya Bapa Suci Ignatius. Mugi panjenengan ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya Panjenengan nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

Dina iki pangeling-eling panjenengan sing paling padhang dipun rayakake, ya Bapa Suci Ignatius sing paling pinaringan berkah, sumunar cerlang ing donya lan mbukak padhanging kasucian marang sedaya.

Peringatan Sang Martir Suci Helladius

Peringatan tanggal 28 Mei

Santa Helladius, sawisé nglakoni manéka siksaan lan dibuwang menyang geni nanging tetep ora cilaka, seda amarga pukulan. Liturgi kanggo panjenengané nyritakaké yèn Kristus rawuh marang panjenengané ing panjara lan marasaké tatu-tatuné, lan yèn ikatané tiba saka awaké. Dipercaya yèn panjenengané nandhang sangsara ing tangan wong Persia nalika invasi marang provinsi-provinsi wétan Kakaisaran Romawi.

11 Juni

29 Mei (Gaya Lawas)

Peringatan Kudus Martir Theodosia

Dirilèkaké tanggal 29 Mei

Babagan Santa Theodosia saka Tirus[3949] , Eusebius[3950] , Uskup Kaisarea ing Palestina[3951] , saksi mata, nyritakake kaya ing ngisor iki: 'Nalika panganiayaan marang wong Kristen déning para penyembah berhala sing

[3949] Kutha Tirus iku panggonan lairé martir suci Teodosius. Tirus dumunung ing pesisir lor-wétan Segara Mati, ing lereng kidul-kulon pagunungan Gilead.

[3950] Eusebius, Uskup Kaisarea (sing urip saka taun 268 nganti 340), iku sejarawan gerejawi kondhang sing ngedegake dhasar sajarah gerejawi; dhèwèké misuwur amarga kawruh sing jembar. Dhèwèké panulis karya-karya ing ngisor iki: 1) *Sajarah Gerejawi*, sing nyakup periode wiwit jaman Para Rasul nganti taun 324; dibagi dadi 10 buku; 2) *Uripé Konstantinus*; dumadi saka 4 buku lan dadi sambungan langsung saka *Sajarah Gréja*; 3) *Kronografi*. Saliyane kuwi, Eusebius uga panulis akèh karya cilik sing nduwèni sipat apologétis, polemis, lan ékségétis

ora pracaya marang Gusti Allah wis lumaku limang taun ing nagara kita, ing tanggal pitulas April, pas ing dina Paskah Kebangkitan Kristus, sawijining cah wadon sing taat lan wedi marang Gusti Allah saka kutha kita, – kandha Eusebius – sawijining warga asli Tyre, durung yuswa wolulas taun, nyedhaki para tawanan Kristen sing dicekel ing praetorium; nalika semana para Kristen kanthi wani padha rembugan babagan Karajané Gusti Allah ing antarané wong-wong mau; Nalika nyedhaki wong-wong mau, Theodosia miwiti nyuwun supaya padha kelingan dhèwèké marang Gusti nalika sawisé padha ngrampungaké martir, padha bakal ngadeg ing ngarsané Gusti. Para prajurit, nalika weruh gadis iku nyembah para tawanan Kristen, banjur nyekel dheweke lan, kaya-kaya dheweke wis nindakake kaluputan, nyeret dheweke ing ngarepe gubernur Urvan kanggo dipriksa. Gubernur, kebak nesu lan murka, mrentahake supaya dheweke disiksa kanthi kejem. Iga lan dhadhane koyak-koyak déning cakar wesi, nganti dagingé kabeh rontog nganti balungé katon; banjur gubernur mrentahake supaya martir Kristus iki—sing isih urip lan nahan sangsara kanthi pasuryan sumringah—dilebokake ing segara.

Mangkono kandha Eusebius, sing nyekseni kabèh mau kanthi mripaté dhéwé.

Kajaba iku, ditambahake manawa martir suci Kristus iki, Theodosia, sawisé dibuwang menyang segara, dijupuk saka banyu menyang daratan garing déning para Malaikat, isih urip banget. Lan sang wali mlaku, nggawa watu sing diiket ing gulu. Banjur sang wali dicekel maneh déning wong-wong pagan, sing nggawa dhèwèké menyang pangadilan. Santa Theodosia dihukum supaya dipangan kéwan galak, nanging dhèwèké ora cilaka babar pisan. Akhiré, penyiksa mréntah supaya dhèwèké dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika sirahé dipenggal, ana manuk domba putih sing katon mabur saka cangkemé, sumunar kaya emas lan munggah menyang swarga[3952] .

Nalika bengi teka, sang martir suci katon marang wong tuwané bebarengan karo akèh dara suci liyané; dhèwèké nganggo busana sing luwih putih tinimbang salju; ing tangané nyekel salib emas, lan ing sirahé ana mahkota; ing wektu kuwi, sang suci kandha marang wong tuwané:

'Delengen, sepira agengé kamulyan lan sih-rahmaté Kristusku! Delengen, sepira agengé kamulyan sing kowe nyoba ngilangi saka aku.'

Wong suci iku ngendika tembung-tembung mau amarga wong tuwane, sawise weruh kepenginane nandhang sangsara kanggo Kristus, wis nindakake kabeh upaya kanggo nyegah dheweke; nanging dheweke kanthi rahasia buru-buru menyang para tawanan Kristus lan, kaya sing wis kita kandhakake, digawa kanggo disiksa lan diparingi mahkota dening Gusti kita Yesus Kristus, Allah kita, sing maringi kasangsaran.

Kematiran Sang Martir Suci Teodosius

Dipeperingati tanggal 29 Mei

Santa Theodosia, Pengantené Kristus, lair ing Konstantinopel saka wong tuwa sugih, jujur, taat, lan luhur budi. Wiwitane, dheweke ora nduwe anak pirang-pirang taun. Sedhih amarga iku, dheweke kerep ndedonga lan puasa, kerep menyang gréja-gréja Gusti awan lan bengi, lan loman menehi sedekah marang wong mlarat.

Sawijining dina, nalika padha rawuh ing Ibadah Wengi Kabeh ing gréja kang dipersembahaké marang Santa Pangguré Anastasia, ibu Santa Theodosia ndedonga luwih khusyuk tinimbang biyèn kanggo panyembuh kasubarané; nalika dhèwèké ketiduran sedhela, Santa Pangguré Anastasia muncul lan kandha:

'Aja sedhih, wanita, awit kowe bakal ngandhut lan nglairake.'

Sawisé tangi, dhèwèké kebak kabungahan gedhé lan nyritakaké marang bojone bab panglihatan kuwi. Banjur bojone kandha marang dhèwèké:

[3951] Caesarea ing Palestina dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah. Ing jaman kuna, Caesarea dadi panggonané para procurator Romawi lan pusat urip sosial lan politik nagara. – Ing sajarah Gréja Kristen, Caesarea ing Palestina misuwur amarga dadi panggonan ing ngendi, kapisané, Rasul Petrus mbukak lawang Gréja Kristus marang wong-wong pagan kanthi mbaptis seratusan Kornelius (Kisah Para Rasul 10). Ing kéné uga dianakaké pangadilan pungkasané Rasul Paulus, sawisé kuwi dhèwèké dikirim menyang Roma (Kisah Para Rasul 26; Kisah Para Rasul 27). – Ana Caesarea liya ing Palestina, sing dikenal minangka Caesarea Philippi kanggo mbedakaké saka sing saiki. Panggonané ana ing sumber Kali Yordan.

[3952] Pati sang martir suci kelakon tanggal 6 April ing taun 307 utawa 308. Tanggal 29 Mei nandhani dina pangalihan reliké. Relik sang martir suci sepisanan dipindhahaké menyang Konstantinopel, lan sabanjuré menyang Venesia.

'Sak suwéné Gusti urip! Yen Panjenengané marasaké kasuburan kita, lan apa kita nduwé anak lanang utawa wadon, kita bakal nyawisaké anak mau minangka sesajen marang Gusti kita, Kristus Allah.'

Sawisé sawatara wektu, bojone pancèn ngandhut lan lair putri suci iki, sing dijenengi Theodosia, tegesé 'kawènèhaké déning Gusti', amarga dhèwèké minangka peparing saka Gusti. Bayi mau banjur disinari lumantar baptisan suci.

Patang puluh dina sawisé lair, ibuné nggendhong anaké lan nggawa menyang gréja Santa Anastasia, nyuwun syukur marang Gusti Allah lan sang martir kanthi luh kabungahan, janji bakal nyawisake putrine kanggo urip biara, supaya dheweke kalebu ing antawis para dara lan panganten Kristus (kudu dicathet yen ing greja kuwi ana biara kanggo para wanita enom sing wis nyawisake awake dhewe kanggo ngabdi marang Gusti Allah).

Sawisé nampa berkah saka Gusti, ibuné mulih lan miwiti ngopeni bocah sing wis dijanjèkaké marang Gusti kanthi tliti, mulang Theodosius maca Kitab Suci lan ajiné wedi marang Gusti, lan nyulut ing atiné geni katresnan ilahi.

Nalika Theodosius umur pitung taun, bapakne seda; banjur ibune nggawa bocah wadon mau menyang Biara Santa Anastasia lan nyerahake supaya dipotong rambute mlebu ing Ordo Malaikat sing suci.

[3953]Telung taun sawisé, ibuné Theodosius uga séda, ninggalaké kabèh kagungané marang anaké wadon sing dadi biarawati. Nanging Theodosia, sawisé dianggep diwasa lan kebak kawicaksanan lan katresnan marang Gusti Allah, ora kersa nampa warisan sing ditinggalaké ibuné, nanging maringi mau marang Gusti Allah, marang Panjenengané dhèwèké uga nyawisaké awaké dhéwé minangka kurban: Nimbali tukang emas, dhèwèké maringi emas lan pérak sing cukup kanggo ngukir telung ikon: Kristus Juruwalèh, Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, lan santa martir Anastasia. Ikon-ikon mau dhuwuré telung hasta[3954] . Theodosia sing pinaringan berkah nyelehake iku ing gréja, nalika nyalurake sisa kagungane marang wong mlarat, wong papa, anak yatim, lan janda; lan piyambakipun, ing kasunyatan kasripan monastik, terus ngabdi marang Gusti awan lan bengi, pinaringan kasugihan rohani déning Gusti. Nyawisake awaké dhéwé nganggo waja pandonga nglawan mungsuh sing ora katon, dhèwèké nglarani dagingé, kang perang nglawan roh, lumantar tapa brata; dhèwèké ngalahaké mungsuh kang ora kasat mata, nginjak sirahé ula neraka, lan nyungkuraké naga sombong lumantar andhap asor, alus, katresnan sing nyenengaké Gusti, kasucian, kesalehan, patuh, lan kabecikan monastik liyané.

Sawijining dina, nalika sang wali lagi ndedonga ing wayah bengi, setan nyedhak lan kandha:

'Mula kowe padha perang karo aku: ing kéné aku uga bakal perang karo kowe, lan ora mung karo kowe, nanging uga karo kabèh wong Kristen, amarga aku wis nemokake sawijining priya sing liwat dhèwèké aku bakal bisa perang nglawan Gréja; aku bakal mbalèkaké akèh wong saka pangurmatan marang ikoné Kristus; akèh sing bakal ngetutaké tapak-tapakku lan nindakake kersaku.'

Nanging Santa Teodosia, kanthi nggawe pratandha salib, ngendika:

'Kowe kena kutukan, he setan, mungsuhé wong Kristen! Muga-muga kabèh tipuanmu rusak lan ora ana gunané déning kuwasa Kristus, Gustiku!'

Lan setan iku sirna. Sang Theodosia sing kinurmatan, sawisé nggawe pratandha salib, banjur miwiti nyanyi kidung Daud: *'Mugi Gusti Allah tangi, mugi mungsuh-mungsuhé padha sumebar; mugi sing sengit marang Panjenengané padha mlayu sadurungé Panjenengané'* (Mazmur 67:2).

Santa Theodosia nyritakaké panglihatan nggegirisi iki lan kabèh tembung sombongé setan marang biarawatiné lan takon marang dhèwèké:

'Dadi saka ngendi bala kuwi bakal teka marang wong Kristen sing dijanjekake mungsuh bakal digawa?'

Ibu Abbas mangsuli:

"Anakku! Rasul maringi kasaksian: *'Lan sapa waé sing kepéngin urip ing kasucian ing Kristus Yesus bakal dianiaya'* (2 Tim. 3:12). Amarga kandhangé Kristus tansah diganggu déning wong-wong licik sing nglakoni kabijaksanaan palsu, ngapusi saben wong—kalebu wong-wong sing dhéwé-dhéwé kapéngapusi; wong-wong licik iki pancèn pirantié setan. Kaya mangkono uga, saiki setan bakal nggawa kabingungan lan panganiayaan marang Gréjaé Gusti Allah. *'Nanging kowe kudu tetep ing apa sing wis diwulangake lan dipasrahaké marang kowe,*

[3953] Belial – utawa, luwih tepaté, Belial – tegesé, nalika diterjemahaké saka basa Ibrani: ora ana regané, ala, jahat. Rasul Paulus nggunakake jeneng iki marang setan, sumber kabèh kajahatan (2 Kor. 6:15).

[3954] 'Lokot' padha karo 8–10 'vershki'.

amarga kowe ngerti saka sapa kowe wis diwulang. Luwih manèh, wiwit cilik kowe wis ngerti Kitab Suci, sing bisa ndadèkaké kowe wicaksana kanggo kaslametan lumantar pracaya marang Kristus Yesus' (2 Tim. 3:13–15).

Sawisé sawatara wektu, ana pemberontakan marang Raja Ortodoks Theodosius, sing dikenal minangka 'Adramyttian'[3955] , dipimpin déning gubernuré, wong aran Leo, uga dikenal minangka Conon, sing asalé saka Isauria[3956] . Sawisé nyopot wewenang kratoné Theodosius, Leo munggah dadi raja dhéwé[3957] .

Ing wiwitan pamaréntahané dhèwèké ngetokaké yèn dhèwèké taat, nanging ora suwé malih dadi Belsazar anyar[3958] , ngotori kasucian Gréja lan nolak nyembah Kristus, Gusti Allah Maha Luhur, lan ikoné sing kinurmatan. Lan dhèwèké nyemprotaké ing Gréja racun ula ing wangun bidah Manikhea sing ngrusak jiwa; sateruse, manungsa kaya kéwan iki, nggerem kaya swara singa, ngucapaké tembung-tembung bidah sing ngina marang ikon-ikon suci, nyebut mau minangka berhala, lan nyebut wong-wong sing nyembah mau minangka penyembah berhala. Raja sing ora takwa iki ngetokaké prentah sing mréntahaké pambatalan pangurmatan ikon ing saindenging kratoné.

Ing wektu kuwi, Santo Germanus njabat minangka Uskup Konstantinopel. Bareng karo para uskup Ortodoks liyane, dhèwèké kanthi tegas nentang kaisar lan ora gelem nampa prentah sesat sing mréntahaké supaya padha nyingkirké pangurmatan marang ikon. Germanus kandha marang wong sing ngina iku:

'Sawisé Gusti kita lan Juruwalèh kita inkarnasi saka kandhutan sing kinurmatan saka Indhungé Allah sing Maha Suci lan wis nepaki kabèh rencana ilahi kanggo kaslametan kita, kabèh pangibadah marang berhala dibusak lan kabèh gambar berhala diparingaké marang geni. Luwih saka pitung atus taun wis kliwat wiwit para Rasul makarya lan ngumumaké piwulang panyelamet Kristus marang donya. Sajrone pitung atus taun iki wis ana akèh Bapa sing saleh lan kinurmatan, lan ora ana siji waé sing nyingkiraké ikon-ikon suci; malah, ora ana siji waé sing tau krungu sophistry sing ora takwa sing kowe ajokaké menyang Gréja kanthi nolak pangurmatan marang ikon-ikon suci, sawijining kawajiban marang gambar-gambar suci wiwit jaman mbiyèn. Amarga Gréja Suci wis netepi adat ngurmati ikon-ikon suci wiwit jaman mbiyen, diwiwiti saka gambar sing ora digawe dening tangan manungsa sing déning Sang Juruwilujeng piyambak dikirim ing saputangan marang Abgar, Pangeran Edessa. Banjur wanita sing nandhang pendarahan, sing mari sawise nyentuh ujung busana Sang Kristus, ngukir patung Yesus Kristus saka watu sawise Gusti munggah menyang swarga. Sabanjure, Injilist Lukas sing suci nglukis ikon Sang Perawan Maria sing paling suci; Wiwit wektu kuwi wiwit ana adat saleh nglukis ikon-ikon suci lan ngias gréja-gréja Gusti Allah lan omahé wong Kristen. Mangkono, enem Konsili Ekumenis sing ana sadurungé kita[3959] ora ngukum adat iki, nanging malah mréntahaké supaya gambar-gambar para wali dipuja, lan ora ditolak. Wigati, hai Tsar, manawa demi ikon-ikon suci aku siap ora mung nahan kabèh ala, nanging uga nampa pati dhéwé; amarga ikon Kristus nggawa jenengé Kristus piyambak, sing wis inkarnasi saka Perawan Maria sing tanpa dosa lan urip ing bumi antarané manungsa. Saben wong Kristen sing taat kudu siyap mati kanggo jeneng Kristus lan uga kanggo ikon-ikoné sing mulya, amarga sapa waé sing ngremehake sawijining ikon, padha ngremehake Sang sing digambarke ing ikon kuwi.'

Krungu kabar iki, raja kebak nesu lan murka; nggerem kaya singa, dhèwèké wiwit ngamuk kanthi kejem banget, nganiaya wong-wong sing setya lan maringi paukuman manéka warna marang sapa waé sing nentang dhèwèké. Kaping pisan, dhèwèké ngutus prajurit-prajurité sing wis nggawa senjata, lan mréntahaké supaya ngusir Santo Germanus saka patriarkat kanthi hina lan dipukuli; ing panggonané Germanus, Leo ngangkat patriark palsu Anastasius[3960] , sawijining bidat lan kanca sing padha pamikiran. Banjur Leo mréntahaké supaya kabèh Kitab Suci lan tulisan-tulisan para guru sing wicaksana babagan Gusti dibakar. Kajaba iku, ana perpustakaan sing nyawiji karo Gréja Santa Sofia, kang ngemot watara telung atus ewu buku; ing perpustakaan iki ana rolas sekolah lan jumlah guru pinter sing padha; lan sing mimpin para guru mau yaiku sawijining gymnasiarch pinter, sing wis

---

[3955] Teodosius III saka Adramyttium mrentah wiwit taun 715 nganti 716.

[3956] Isauria iku sawijining wewengkon ing Asia Cilik, watesé karo Likaonia ing wétan, Frigia ing lor, Pisidia ing kulon, lan Kilikia ing kidul.

[3957] Leo III si Iseauria mrentah wiwit taun 716 nganti 741.

[3958] Belsyazar – salah siji keturunan Nebukadnezar, raja Babilonia – dikenal minangka wong sing jahat lan keblinger (deleng Dan. 5:1–4, 22–23). Dheweke nginjak-injak piranti suci wong Yahudi sing dijupuk Nebukadnezar saka Yerusalem (Dan. 5:3).

[3959] Dewan Ekumenis Kapitu durung diadakaké ing wektu iki.

[3960] Anastasius njabat minangka Patriark saka taun 730 nganti 753.

nampa pakurmatan iki saka kaisar lan patriark. Kabeh guru mau nentang dhawuh sing ora suci saka kaisar sing jahat; mula, sang penyiksa sing ora adil, sawisé ngubengi perpustakaan lan kabèh sekolah—kalebu para guru lan murid—bareng karo prajurit-prajurité, banjur nyulut saka kabèh sisih lan ngobong nganti kobéng, saéngga ora ana siji waé sing slamet saka geni, lan ora ana siji buku waé sing bisa luput saka kobongan.

Ing wektu kuwi, kabèh kutha Konstantinopel kapenuhan rasa sedhih lan prihatin; saben uwong nangis lan ngos-ngosan; ana sing meratapi pangasingan sing ora adil marang Sang Kinasih Patriark Germanus, ana sing meratapi kobongé akèh buku lan pati para guru wicaksana, lan ana uga sing meratapi pangajabaran gedhé marang ikon-ikon, amarga ikon-ikon kuwi dirusak ing endi-endi, dibuwang ing rawa lan dibakar ing unggun geni.

Paus sing anyar diangkat lan sesat, Anastasius, sing ngadeg ing panggonan suci minangka 'kejiwatan kesunyian' (Matius 24:15), banget disenengi Tsar, amarga dhèwèké mbantu Tsar ing saben cara ing ajaran ikonoklasmé. Patriark palsu iki ora suwe banjur mbuwang ikon-ikon sing kinurmatan saka gréja agung lan mréntahaké supaya tumindak sing padha ditindakaké ing kabèh gréja liya.

Ing Konstantinopel ana gapura sing dikenal minangka 'Gapura Perunggu'; gapura iki dibangun nalika jaman Konstantinus Agung lan nuntun menyang kraton kaisar. Ing ndhuwur gapura-gapura mau ana patung Sang Juruwilujeng saka tembaga, sing wis ana ing kana watara patang atus taun utawa luwih. Patriark sing jahat kuwi mutusaké mbusak lan ngobong patung sing kinurmatan iki, lan kanggo kuwi dhèwèké ngutus prajurit-prajurit sing nggawa kapak kanggo nindakake tumindak ora takwa iki. Nalika komandan prajurit mau—sing pangkaté spatharios—wis nyandhakake tangga marang gapura lan miwiti munggah karo kapak ing tangané, wis siyap nindakake tumindak durka, dhèwèké katon déning sawatara wong wadon sing taat sing kebeneran liwat; uga katon déning para biarawati, ing antarané ana Theodosia sing kinurmatan; kabakar semangat marang ikoné Kristus lan dipacu déning Theodosia sing kaberkahan—sing luwih semangat tinimbang sapa waé kanggo ikon-ikon sing mulya lan kebak kawani lan keberanian ilahi—para biarawati mau mlayu marang tangga lan ngrubuhaké menyang lemah; Ing wektu sing padha, padha uga nundhung prajurit mau, sing ambruk saka panggonan sing dhuwur banget lan tatu parah. Banjur padha nyeret dheweke ing lemah, dipukul nganti mati; sawisé kuwi padha kesusu menyang Patriark Anastasius lan miwiti ngecam kejahatane; padha nyebut dheweke kaya srigala, pemangsa, bidah, lan mungsuhé Gréja Kristus; banjur padha mbuwang watu marang dheweke. Anastasius, nanging kakehan isin lan wedi yèn bakal ana pemberontakan rakyat marang dhèwèké, buru-buru menyang raja lan nglaporaké pangisaran sing ditindakké déning para wanita mau; dhèwèké uga nglaporaké pambunuhan spatharios ing Gerbang Perunggu. Kaisar, kebak nesu lan murka, langsung ngutus prajurité nganggo pedhang kang wis ditarik, mènèhi dhawuh supaya mbales aib patriark lan pati spatharios. Lan para biarawati suci kuwi dipatèni nganggo pedhang amarga semangat sing wis padha tunjukaké ing kasetyané; nanging biarawati sing berkah Theodosius, amarga asalé luwih mulya lan wis ngakoni kesalehan kanthi luwih wani, lan dianggep minangka panyulut kabèh sing kelakon, sang raja mrentah supaya dhèwèké dicekel lan dipenjara, lan saben dina dihukum seratus cambukan. Mangkono sang wali disiksa sajrone pitung dina.

Ing dina kaping wolu, sang penyiksa mrentahake supaya sang wali diarak ngubengi saindenging kutha lan dipukul tanpa welas asih. Nalika sang wali digawa menyang panggonan sing diarani 'Volovyi Torg' (ing ngendi kéwan didol lan disembelih)[3961] , dumadakan salah siji prajurit sing ngancani sang wali ora sengaja nginjak tanduk wedhus gedhé lan nglarani sikilé. Amarga nesu, dhèwèké nyekel tandhuk mau lan wiwit nggebuk sang martir suci kanthi kejem ing sirahé nganggo tandhuk kuwi; banjur dhèwèké nggebuk gulu sang martir nganggo tandhuk mau nganti bolong; lan langsung sang martir suci lan perawan Theodosia, panganten suci Kristus, nyerahake nyawane sing suci ing tangan Panjenengané sing langgeng lan mulih menyang panggenan swarga, sawise diparingi mahkota kaping pindho saka kasucian lan kasyahidan[3962] . Awaké sing sabar banget, sing dibuwang ing lemah, diangkat déning wong Kristen kanthi pangurmatan sing suci lan dikubur ing panggonan khusus. Saka relik sing mulya saka Santa Theodosia, wong-wong sing nandhang sangsara diparingi panyembuhan, kanggo kamulyané Kristus, Gusti kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin[3963] .

[3961] Miturut sawetara cathetan, panggonan iki dijenengi 'Volovye' amarga ana tungku wujud sapi jantan sing digunakaké kanggo ngobong para penjahat.

[3962] Martir suci Teodosius séda ing taun 730.

[3963] Cathetan babagan mujijat sing dianggep saka relik martir suci wis kaestokaké, kaya sing kacathet déning logotet agung (penjaga cap patriark) Konstantinus, sing urip ing abad kaping 13. Ana sawijining priya enom saka Phrygia, sing wis ora bisa nggunakake sikilé, mari

Troparion, Nada 4:

Panjenengan sampun nggayuh kabecikan kanthi cara ingkang pantes, hai martir, awit sampun dados papan suci panggonané Kristus lan griya ingkang dipun tresnani dening Roh Suci: mulane, hai ingkang luhung sangsara, panjenengan sampun ngisinake mungsuh ingkang nglawan umat manungsa, lan kanthi pedhang iman panjenengan sampun nggebug Copronymus Theodosius; lan panjenengan sampun mangkat kanthi kabungahan dhateng kraton swarga. Tansah ndedonga supaya para sing ngajeni kowe kanthi iman pinaringan welas asih ageng.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi pakaryanmu kowe nggayuh gesang tentrem, lan kanthi getihé Copronymus kowe nglemesake martir, mungsuh hinaé Gréja Kristus, sing kabegjané Theodosius; lan kowe bungah bebarengan karo pasukan swarga sing ngurmati élinganmu.

Peringatan Santo Yohanes si Bodho kanggo Kristus, Pangripta Mucjizat saka Ustyug.

Perayaan tanggal 29 Mei

Sing Suci Yohanes lair saka wong tuwa sing taat—bapaké aran Savva lan ibuné Natalia—ing sacedhak kutha agung Ustyug[3964] , ing sawijining désa sing diarani Pukhovo, dumunung ing sisih liya kali sing dikenal minangka Sukhona, ing ngendi kutha kuna Ustyug dumunung. Wiwit isih cilik, dhèwèké wis nuduhaké disiplin dhiri sing luar biyasa. Ing Rebo lan Jemuwah dhèwèké ora mangan apa-apa, lan ing dina-dina liyané dhèwèké mung urip nganggo roti lan banyu; saliyané kuwi, dhèwèké tansah nglampahi wengi tanpa turu kanggo ndedonga lan tansah mlaku-mlaku kanthi pasuryan sing sedhih lan murung, nganti wong-wong sing ndelok padha nganggep yèn dhèwèké ora waras. Mangkono tumindaké pemuda sing pinaringan berkah iku tansah, lan ibuné bola-bali ngajak dhèwèké supaya ngganti cara urip kaya ngono, kandhané:

'Anakku, aja nganti awakmu kesel amarga ora mangan; puasa sing kakehan kuwi bisa nggawe kowe lara.'

"Aja meksa aku nindakake iki, ibu," wangsul bocah iku, "ngendhegake panganan bakal nylametake aku saka dosa."

"Dosa apa, anakku," pitakon ibuné, "sing bisa kok duwé ing umur sing isih enom kaya ngéné? Ing kowé mung ana sih rahmaté Gusti, lan kita ora weruh dosa apa-apa ing kowé."

Kanggo iki, bocah lanang mau mangsuli ibuné:

Ibuku! Aja ngucapake tembung kaya ngono; rungokna apa sing diomongake Kitab Suci: aja ana sing ngaku tanpa dosa; mung Gusti Allah sing tanpa dosa (Roma 3:10, 23; 1 Yohanes 1:8, 9). Lan salajengipun: panganan lan omben-omben ora nggawa kita luwih cedhak marang Gusti (1 Kor. 8:8). Mula, aja nganti kita ngopeni awak kita, supaya ora dadi mungsuh kita.

Kanthi tembung-tembung iki, Sang Yohanes sing kasucen ngélingaké ibuné. Sanadyan piyambakipun boten saged maos lan nyerat, piyambakipun dipunparingi piwulang déning sih rahmaté Roh Suci, kados pangandikane nabi: *'Aku bakal merenung bab pakaryan agungé Gusti Allah; aku bakal éling marang kabeneran Panjenengan—mung Panjenengan piyambak'* (Mazmur 70:15–16).

---

sakabehe sawisé digawa menyang makam sang suci; priya enom liyane, sing tiba saka jarané lan kelangan akal, langsung mari sawisé digawa menyang makam Santa Theodosia lan diolesi lenga saka lampu ing kono; Konstantinus Logotet dhéwé kandha yèn dhèwèké nandhang sangsara abot amarga lara ing sikilé sing sanajan dhokter paling trampil ora bisa mari; nanging sawisé nyuwun pitulungan marang martir suci mau, dhèwèké nampa panyembuhan sakabèhé. Konstantinus Logotet nyathet ing cathetané yèn mujijat sing ditindakake Santa Theodosia ora kaétung. Relik suci martir sing kinurmatan iku disimpen ing biara Diokratis utawa Dexiokratis (jeneng patrician sing mbangun gréja biara), ora adoh saka Golden Horn ing Konstantinopel.

[3964] Veliky Ustyug, saiki dadi kutha kecamatan ing Provinsi Vologda, dumunung ing pinggir kiwa Kali Sukhona nalika nyawiji karo Kali Yuga.

Sawisé kuwi, bapaké sing kabegjan pindhah saka désa Pukhova menyang kutha ing sacedhaké Ustyug sing diarani Orlets[3965] ing Kali Yug, lan ing kono piyambakipun séda. Ibuné banjur menyang Biara Trinitas Pangurip sing ana ing kono, njupuk sumpah monastik lan ora suwé kapilih dadi abbes biara kuwi. Dheweke tansah nggawa putrané bebarengan, nanging pemuda sing pinaringan berkah kuwi, sawisé nyadari klenenganing donya iki, njupuk wujud wong bodho suci[3966] , lan ibuné, nalika weruh tumindaké kaya ngono, nyerahaké dhèwèké marang kersaning Gusti.

Sawisé kuwi, Sang Yohanes sing kinurmatan ninggalake biara lan sawisé tekan kutha Ustyug, manggon ing sacedhake Gréja Katedral Sang Ibu Allah sing Paling Suci lan Pangandhapingé sing Mulya ing pondhok portir gréja. Ing wayah wengi piyambakipun tetep tangi lan ndedonga tanpa kendhat marang Gusti, dene ing wayah awan piyambakipun nyoba katon minangka wong bodho suci lan mlayu-mlayu ing dalan supaya sandhangan pura-purané ora kacathet. Biasane piyambakipun ngaso ing tumpukan pupuk lan mlaku-mlaku telanjang kabèh, mung nganggo sapotong kain compang-camping ing pinggang. Nanging nalika dhèwèké nganggo klambi, mesthi klambi kuwi bolong-bolong lan ora tau dicuci. Sang Reverendi nandhang akèh caci maki, ejekan, lan pukulan saka wong-wong sing ora serius; dhèwèké tansah keluwen lan ngelak, nanging ora nampa apa-apa saka sapa waé. Nalika semana, amarga adhemé mangsa salju, dhèwèké munggah menyang tungku sing kobong banget, ngglelgèng ing arang geni kaya ing amben, lan ora ngalami cilaka apa-apa. Saliyane kuwi, dhèwèké marasake garwané sawijining pangeran sing aranè Theodore, sing dikenal kanthi jeneng 'the Red'[3967] , lan sawijining putri sing aranè Maria, saka demam.

Sawise nglakoni uripe kaya ngono, Santo Yohanes sing pinaringan berkah, nalika nyadari yen pamitipun menyang Gusti wis cedhak, ndedonga kanggo saindenging donya, nggawe pratandha salib, lan, baring ing lemah, nyerahake nyawa suci panjenenganipun ing tanganing Gusti Allah. Kedadene ing taun 1494, tanggal 29 Mei. Sing kinurmatan iku dikubur ing sacedhake gréja katedral lan nindakake mujijat kanggo sapa waé sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké kanthi iman[3968] .

Troparion, Nada 5:

Kanthi telanjang badan lan sabar, kowe mbukak tipuan mungsuh, ngetokake tumindaké sing ora pantes; sanadyan ngrasakake panas srengéngé sing nyengat lan kasangsaran gedhé—adhem, embun beku, lan geni—kowe ora ngrasakake kuwi, amarga dilindhungi pitulungané Gusti, ya Sang Yohanes sing paling wicaksana. Mendoa kanggo wong-wong sing ngajeni kenanganmu kanthi iman lan sing teka kanthi bakti menyang relikwi sisa suci awakmu, supaya padha dibebasake saka cilaka lan ora tiba ing dosa.

Kontakion, Nada 8:

Karep marang kaendahan swarga, kowe kanthi tliti nyingkiri kesenengan jasmani ing donya iki; lumantar pisahmu saka kesia-siaan donya iki, kowe tresna marang gesang malaikat; sawise kowe ninggalake donya sing fana iki, ya Sang Yohanes sing bejo: ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita, bebarengan karo wong-wong mau, kanggo kita kabeh.

[3965] Kutha Orlets dumunung 40 versta saka Ustyug ing Kali Yuga, anak Kali Sukhona.

[3966] Istilah 'yurodivy' sacara harfiah tegesé 'bodho' utawa 'edan'. Iku jeneng sing diwènèhaké marang para askét Kristen sing pura-pura bodho utawa aneh amarga andhap asor lan kanggo kaslametan langgengé.

[3967] Iki gubernur Ustyug, Pangeran Fyodor Krasny.

[3968] Warga Ustyug padha ndedonga marang Santo Yohanes nalika musibah jaman Interregnum lan ngatribusi marang dhèwèké kamenangan tentara tsar nglawan Sapieha ing taun 1610; lan ing taun 1613, lumantar pandonga para mujijat Ustyug (Prokopius lan Yohanes), ora mung mbela kutha saka pasukan Polandia nanging uga ngalahaké. Gereja kang dipersembahaké marang Yohanes sing Kasucèkaké wis dibangun ing Ustyug.

12 Juni

30 Mei (Gaya Lawas)

Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Isaac, Pengakuan Iman

Dilingeti tanggal 30 Mei

Sawisé ditemokaké Salib Paling Mulya lan Panguripé saka Gusti kita Yesus Kristus nalika pamaréntahan Konstantinus Agung—sing uripé diperingati tanggal 21 Mei—siji mungsuh iman Kristen lan utamané mungsuh Kristus piyambak, Juruwilahan kita, lan mungsuh iman suci, lumantar liciké nggawé karuwetan ing Gréja Allah, yaiku: dhèwèké ngyakinaké Kaisar Valens sing jahat lan ora nduwèni ajiné[3969] supaya mbela bidah Arian[3970] lan nyengkuyung panyebarané. Kaisar sing ora takwa iki ngetokake panganiayaan marang umat Kristen Ortodoks; dhèwèké mréntah supaya gréja-gréja suci dikunci, supaya kurban Ilahi sing lumrah ora bisa dilakoni ing njero, déné gréja-gréja liyané diowahi dadi kandhang jaran, lan gréja-gréja liyané manèh dirubuhaké nganti rata karo lemah. Penganiayaan iki terus lumaku suwé. Ing wektu kuwi ana tangis gedhé lan sedhih gedhé ing antarané wong Kristen, sing ndedonga marang Gusti awan lan bengi, nyuwun supaya Panjenengané welas asih marang Gréja Suci lan maringi paukuman sing adil lan balasan marang raja sing ora takwa. Ing wektu kuwi, kahanané meh padha kaya ing jaman Apostolik, nalika Raja Herodes *'nglebokaké tangané marang sawatara anggota Gréja kanggo nindakake cilaka'* (Kisah Para Rasul 12:1).

Sawisé sawatara wektu, Gusti Allah ngangkat abdi Panjenengané, biksu Ishak, kanggo mbelani Gréja, kaya déné Panjenengané biyèn ngangkat nabi Daniel kanggo mbelani Susanna sing ora salah[3971] . Isaac sing pinaringan berkah iki wiwitane manggon minangka pertapa ing ara-ara wétan, niru nabi Elia lan nglakoni urip kaya malaékat. Nalika ngerti panyiksa sing dilakoni wong Arian marang Gréja Allah, lan uga kaisar mbiyantu nyebarake bidah, dhèwèké banget sedhih; Sawisé ninggalaké ara-ara samun, dhèwèké teka ing Konstantinopel kanggo nguwatké para pracaya ing kesalehané; tembungé kaya lilin kang murub; Rohé Gusti nyenengi dhèwèké lan sih rahmating swarga sumunar marang dhèwèké. Sawise nyekseni kanthi mripate dhéwé sangsara gedhé sing dialami para wong pracaya ing tangané raja sing ora nduwé iman lan para pengikuté sing padha pikiran, dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah, nyuwun supaya Panjenengané ndelok saka pucuking pangarsané marang wong-wong sing dianiaya kanthi ora adil lan paring welas asih marang wong-wong mau, sarta ngendhegaké kesombongan para panganiaya.

Gusti Allah, sing tau ngrungokaké abdi Panjenengané Musa ndedonga kanggo bangsane sing lagi nandhang sangsara (1 Sam. 28:17–22), uga ngrungokaké abdi Panjenengané, Ishak, lan ngangkat para barbar nglawan Raja Valens sing jahat; yaiku para barbar sing manggon ing wektu kuwi ing pinggir Kali Donau, sawisé nglumpukaké kabèh pasukane, padha perang nglawan wong Yunani; padha wis ngrebut Thrace ing panguwasa lan padha nyedhaki Konstantinopel. Raja Valens perlu nglumpukake pasukane kanggo ngadhepi mungsuh ing peperangan; nanging kene kedadene persis padha karo sing tau kelakon marang Saul, raja Israel lan mungsuhe Daud; awit Saul ora bali saka medan perang, manut ramalané Sang Samuel, amarga dhèwèké wis nyulut murka Gusti Allah (1 Raja-raja 22:1–53).

Nalika Valent arep ninggalaké Konstantinopel karo pasukane, Isaac sing pinaringan berkah maju lan muni kanthi swara banter:

'Ya Sang Prabu! Bukak gréja-gréja kanggo para wong pracaya, banjur Gusti bakal maringi kasil ing lelampahan panjenengan.'

Nanging raja ora mangsuli; dhèwèké ngremehké dhèwèké kaya wong bodho lan wong edan; ora merhatosaké omongané, dhèwèké terus mlaku.

Esuké, sesepuh sing pinaringan berkah nyedhak marang raja lan ngendika manèh:

[3969] Valens mrentah saka taun 364 nganti 378.

[3970] Kanggo luwih lengkap babagan bidah Arian, delengen ing ngisor ing artikel tambahan babagan Konsili Ekumenis Kapisan

[3971] Crita Susanna diceritakaké ing Daniel 13

'Mbukak gréja-gréja kanggo umat sing setya, yaiku, Sang Raja, lan perang bakal rampung kanthi becik kanggo sampeyan: sampeyan bakal ngalahaké mungsuh-mungsuh lan bali menyang omah kanthi tentrem lan waras.'

Raja, manut marang pangandikane: 'kowe bakal bali menyang omah kanthi tentrem lan waras', kepengin mbukak lawang gréja lan nyerahake gréja marang para umat Ortodoks, lan wis miwiti rembugan karo para bangsawan babagan iki. Nanging ana sawijining panglima militer sing manut ajaran sesat Arianisme, nyaranake marang sang raja supaya ora ngrungokake biksu kuwi, nanging ngusir dheweke kanthi isin. Sawise nyomari sang resi, sang raja ngusir dheweke kanthi isin lan dipukul, banjur miwiti lelampahan.

Lan ing dina katelu, sang tuwa sing pinaringan berkah nyedhaki raja maneh; nyekel tali kekang jaran sing ditunggangi, Isaac wiwit nyuwun lan ngajak raja kanthi luwih khusyuk supaya mbukak maneh gréja-gréja; yèn ora, dhèwèké ngelingaké, dhèwèké bakal ngadhepi paukumané Gusti Allah.

Ana jurang jero ing panggonan kuwi, ing ngisore tuwuh duri-duri lan ana lendhut jero; saben ana kéwan tiba ing lendhut kuwi, ora bisa uwal maneh, nanging keseret lendhut lan mati. Raja mrentahaké supaya Isaac dibuwang menyang lendhut kuwi, supaya dhèwèké mati ing kono; banjur dhèwèké nerusaké lelampahané manèh.

Nanging Santo Isak, sawisé dibuwang menyang rawa iki, dilindhungi déning tangan tengené Gusti lan ora ngalami cilaka ing kana: dhèwèké ora kesentuh déning duri lan ora keseret mlebu rawa; panjenengané nggladrah ing antaraning duri kaya ing amben kembang sing alus, muji lan matur nuwun marang Gusti nganti ana telung priya padhang sumunar sing rawuh marang panjenengané, sing narik panjenengané metu saka rawa kanthi slamet lan nyelehaké ing lemah garing; banjur para priya mau dadi ora katon.

Banjur Sang Agung Ishak nyadari yèn Gusti piyambak sing ngutus malaikat-malaikaté kanggo nylametaké dhèwèké saka jurang kuwi; dhèwèké sujud ing dhengkul, matur nuwun marang Juruslameté amarga wis ngopeni para abdi-abdi Panjenengané lan ora nate ninggalaké kabèh sing wedi marang Panjenengané lan nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané.

Sawisé ndedonga suwéné wektu sing cukup lan dikuatké déning Roh Suci, Isaac banjur tangi; banjur piyambaké budhal kanthi kesusu liwat dalan muter lan, sawisé nyusul sang raja, ngadeg ing dalané. Nalika sang raja weruh sang suci, piyambaké banget wedi lan meneng amarga wedi lan gumun. Nanging sang suci kandha kanthi wani marang sang raja:

'Ing kéné kowé nyoba mateni aku ing antarané duri lan rawa; nanging Gusti wis njaga nyawaku lan ngutus Malaikat-Malaikaté marang aku, sing nuntun aku metu saka jurang kuwi. Mula rungokna aku, ya, Sang Raja! Bukak gréja-gréja kanggo wong-wong sing setya; banjur kowé bakal ngalahaké mungsuhmu lan bali kanthi kamulyan; nanging yèn kowé ora ngetutaké pituturku, kowé ora bakal bali saka medan perang, malah bakal mati ing kana.

Raja kaget banget marang kawani biksu lan padhangé pasuryané, nanging sanadyan mangkono dhèwèké ora nggatekaké, amarga atiné wis atos lan adoh saka Gusti. Banjur raja nyerahaké wong sing berkah mau marang loro panguwasa, Saturninus lan Victor, lan mréntah supaya diiket nganggo ranté. Nalika kuwi dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Jaga wong tuwa kang merepotake iki ing pangawasanmu nganti aku bali lan maringi paukuman marang dheweke amarga kethoke lan kethundhule.'

Nanging Sang Ishak sing kinurmatan, kebak sih-rahmaté Roh Suci, kobong semangaté luwih gedhé (kaya nabi Mikha biyèn marang Ahab, raja Israèl) lan muni banter marang Valens:

'"Yen kowe bali kanthi tentrem," mula mangertèno yèn *"dudu Gusti kang ngandika lumantar aku."' Lan dhèwèké kandha: "Rungokna, kabèh wong!"* (1 Raja-raja 22:28). Aku kandha marang kowe, yèn kowe mimpin pasukanmu menyang perang, kowe ora bakal ngalahaké wong barbar, nanging kowe bakal mlayu saka wong-wong mau, ditangkep, lan kobong urip ing geni.

Sawisé sang wali ngendika kaya ngono, sang raja mangkat kanthi nesu nerusaké lelampahané, déné sang wali digawa lunga nganggo belenggu.

Ing wektu sing padha, wong Yunani padha perang karo wong barbar; prangane banget sengit; kanthi idiné Gusti, wong barbar menang, manut ramalané Santo Isak; akèh wong Yunani sing mati amarga pedhang; Raja Valens dhéwé tatu lan, amarga ora bisa nglawan mungsuhé, mlayu kabur. Para barbarian banjur ngoyak wong-wong Yunani lan nggebuki prajurit Yunani kaya suket; padha wis nyedhaki raja dhéwé, sing mlayu mung karo

salah siji penasihaté, sawijining komandan militer lan Arian, sing wis nyaranake supaya ora nggatekake ramalané Isaac. Nalika dhèwèké numpak jaran tekan sawijining désa, dhèwèké weruh lumbung sing ana jerami ing njero; amarga jarané wis kesel, dhèwèké mudhun lan ngungsi ing lumbung kuwi bareng karo penasihaté. Nanging dhèwèké ora bisa uwal saka paukumaning Gusti Allah, amarga wong-wong barbar sing ngoyak dhèwèké, sawisé tekan ing désa kuwi lan ngerti yèn wong-wong Yunani padha ndhelik ing lumbung kuwi, padha ngobong lumbung mau saka kabèh sisih lan nganti kobong dadi arang. Mangkono pati raja sing terkutuk kuwi lan penasihaté sing jahat.

Sawisé perang kuwi, tentara Yunani sing isih utuh banjur mangkat kanggo nyambut Kaisar Romawi Gratian[3972] , sing lagi maju kanggo nulungi wong Yunani. Sawisé tekan ing tlatah Yunani, Gratian milih Theodosius, sing dikenal minangka Agung[3973] , dadi raja wong Yunani. Theodosius, sawisé nglumpukaké pasukane, mangkat nglawan wong barbar, ngalahaké lan ngusir wong-wong mau, banjur bali kanthi kamenangan menyang Konstantinopel.

Ing wektu sing padha, sawetara prajurit Yunani sing durung ngerti yèn Valens wis seda, teka sawisé sedaé marang Sang Mulya Isaac sing diiket ing ranté, lan kandha marang dhèwèké:

'Siapna awakmu kanggo mangsuli, awit sang maharaja bakal enggal bali saka medan perang lan bakal nanyani lan nyiksa kowe.'

Nanging sang wali mangsuli marang wong-wong mau:

'Wis pitu dina aku krasa ambune balungé sing kobong; amarga, kaya sing tak kandhakake, dhèwèké wis kobong.'

Wong-wong sing krungu kuwi padha ketakutan banget; lan pancen, kabar pati Valens ora suwe teka. Sawisé kuwi, Santo Yisak dibebasaké saka belenggu, lan kabèh wong wiwit ngajèni dhèwèké minangka nabi Gusti Allah.

Nalika Theodosius mlebu kutha kanthi kamenangan, bangsawan sing kasebut ing ndhuwur, Saturninus lan Victor, nyritakake kabeh babagan Sang Agung Isaac – padha nyritakake keberaniané lan ramalané. Raja, sing ngajeni banget marang wong kuwi, mrentahake supaya dhèwèké digawa ing ngarsané kanthi pakurmatan ageng lan sujud ing ngarsané, ngurmati dhèwèké minangka abdi agungé Gusti Allah lan nyuwun supaya dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké lan kabèh karatoné. Nanging, Sang Wiku ngajak sang raja supaya tetep setya marang Gusti, mbalèkaké katentreman ing Gréja, lan nglipur wong-wong sing lagi dianiaya. Sang raja manut marang sang wiku lan nindakake miturut pangandikane: dhèwèké ngusir golongan Arian saka Konstantinopel, lan para wong pracaya padha bungah banget.

Isaac sing kasucen, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh bab, niyat arep menyang ara-ara gersang kanggo nyawisake dhiri ing tapa brata ing kana; nanging Saturninus lan Victor nyuwun marang Bapa Sang Mulya supaya aja ninggalaké kutha karajan, nanging tetep karo wong-wong mau lan, lumantar pandonga lan piwulangé, ngrembakaaké urip rukun bebarengan antarané wong Kristen; sang wali kersa maringi panyuwunan mau.

Ing wektu kuwi, ana perselisihan antarané Saturninus lan Victor, amarga saben-saben padha kepéngin supaya Sang Mulya manggon ing omahé dhéwé. Sawisé ngerti sebab perselisihan mau, sang wali kandha marang wong-wong mau:

"Anakku! Aku weruh katresnanmu marang aku. Nanging amarga kowe padha kepengin ngajeni kerendahan atiku, aku kandha marang kowe: Aku bakal manggon karo sapa wae sing mbangun omah kanggo aku luwih dhisik, nganti pungkasaning dina-dinaku."

Mula saka iku, loro-lorone padha miwiti mbangun omah kanggo wongé Gusti kanthi cepet.

Saturninus duwé panggonan sing ayu banget ing njaba kutha, sing paling cocog kanggo urip para biksu; ing kana dhèwèké buru-buru mbangun biara kanggo wongé Gusti; lan ing kono Sang Venerable Isaac manggon. Karo cara sing padha, Victor mbangun omah sing apik kanggo sang wali lan ngrasakaké banget nyesel amarga Saturninus wis luwih dhisik. Nalika sowan marang sang wali, dhèwèké wiwit nyuwun kanthi tulus supaya pindhah menyang sel sing wis dibangun kanggo dhèwèké. Nanging Sang Pangurmatan terus ngabdèkaké dhiri ing urip

[3972] Kaisar Gratian mrentah wiwit taun 375 nganti 383.

[3973] Theodosius Agung mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 379 nganti 395; separo kulon wiwit taun 393 nganti 396.

biara ing monasteri Saturninus, sanadyan kadhangkala sowan marang Victor lan manggon bareng sawetara dina, amarga ora péngin nguciwani dhèwèké kanthi nolak.

Ing wektu sing padha, akèh wong wiwit padha kumpul ing sacedhaké sang pangarsa, kepéngin makarya bareng ing pakaryan biara. Mula saka iku, sawijining biara ageng dibangun kanthi dana saka para priya sing tresna marang Gusti, yaiku Saturninus lan Victor. Lan Bapa sing kinurmatan mau dadi mentor lan abbot kanggo akèh biksu, uga dadi guru sing mbiyantu kanggo para awam, amarga piyambakipun nuntun saben wong ing dalan kaslametan liwat tembung-tembungé lan tuladha uripé sing luhur. Sing kinurmatan iku welas asih banget marang wong mlarat, nganti yen kadhangkala dhèwèké ora nduwé apa-apa kanggo diwènèhaké marang sing nyuwun, dhèwèké bakal nyopot sandhangané dhéwé lan diwènèhaké; sang wali uga nindakaké akèh tumindak liya saka welas asih. Pungkasané, sawisé tekan tuwa, dhèwèké wis cedhak karo pati. Sawisé nglumpukaké kabèh komunitas lan maringi piwulang sing maringi pitutur marang kabèh, Santo Yisak nunjukaké sawijining priya mulya sing uripé suci, sing pinaringan berkah Dalmatus, dadi abbot panggantiné. Saka jenengé Dalmatus kuwi, biara mau banjur dikenal minangka Biara Dalmatus.

Sawise nglakoni pirang-pirang pakaryan kasucian, Sang Isaac sing kinurmatan seda menyang Gusti kanggo pangaso langgeng[3974] ; sakabehe kutha padha nglumpuk kanggo panguburané; Awaké sing kinurmatan dikubur ing gréja Santo Stefanus, Martir Sepisan; déné roh suci panjenengané ngadeg ing ngarsané pangastané Tritunggal Mahasuci, ing paseduluran para bapa suci lan kinurmatan, lan ndedonga bareng karo para bapa mau marang Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang pinundhut kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Minangka abdi setya Gusti Allah, kang kobong semangaté kanggo Gréja Kristus, sawise nyekel kendhali kawigati, Panjenengan kanthi ramalan nabi mratelakaké, ya Sang Kinurmatan, pati ngrusak kang bakal nyerang Gréja amarga ditutup. Mula, tansah ndedonga kanggo kita kang ngurmati Panjenengan, ya Sang Kinurmatan Ishak.

13 Juni

31 Mei (Gaya Lawas)

Juni

Penderitaan Santo Hermias Sang Martir

Dipeperingati tanggal 31 Mei

Nalika panganiayaan umat Kristen sing diprakarsai sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti Allah, Antoninus[3975] , ana bangsawan jenengé Sebastian sing diangkat déning kaisar kanggo nyiksa umat Kristen. Sawisé lelungan saka Cilicia menyang Cappadocia[3976] , dhèwèké ketemu ing Comana[3977] karo sawijining prajurit sing jenengé Hermius, wong tuwa sing rambute wis putih amarga umur, wong Kristen sing pracaya marang siji-sijiné Gusti Allah sejati lan uripé luhur. Pangeran kandha marang Hermius:

[3974] Santo Yisak séda ing pungkasan abad kaping 4. Reliké wiwitané disimpen ing Gréja Santo Stefanus, sing dumunung jejere biara Dalmatia; sakbanjuré dipindhahaké menyang Gréja Kabeh Para Santo.

[3975] Kaisar Antoninus I mrentah saka taun 138 nganti 161.

[3976] Kilikia lan Kapadokia iku wewengkon ing Asia Cilik.

[3977] Kutha Comana dumunung ing sisih lor-wétan Asia Minor, ing provinsi Pontus. – Ing sajarah Gréja Kristen, kutha iki dikenal minangka panggonan pangasingan St. Yohanes Krisostomus (deleng riwayaté ing tanggal 13 November). Nanging, sawatara wong ngenali iki minangka kutha Comana sing dumunung ing Kapadokia.

Aku wis nampa prentah saka Kaisar Romawi Antoninus, kang mrentahaké kabèh wong Kristen supaya nyembah déwa-déwa Romawi; yèn wong Kristen nolak nyembah, dhèwèké bakal ngalami akèh panyiksaan sing kejem. Mula, kowé uga, Hermias, kudu nyembah déwa-déwa: banjur kowé bakal dadi kanca sang raja; kowé bakal diparingi pakurmatan gedhé. Manut marang aku, utawa aku bakal nyiksa nyawa lan awakmu.

Hermes, sang askétis Kristus, mangsuli:

Aku iki prajurit Kristus, Sang Raja swarga lan kang langgeng, kang Karajané ora ana entéké; mulané aku ora bakal manut marang dhawuhé raja fana lan duraka, kang pamaréntahané mung sedhela, déné pamaréntahané Gusti kita Yesus Kristus bakal langgeng salawas-lawasé; sapa waé sing pracaya marang Panjenengané bakal nampa urip langgeng. Mula aku pracaya marang Panjenengané. Biyèn aku ngabdi marang Panjenengané kanthi ndhelik, nanging saiki aku ngabdi marang Panjenengané kanthi terang-terangan; setan ora bakal ngalahaké aku; kowe mung nduwé kuwasa marang badané aku, lan kuwi mung kanthi idiné Gusti Allah; nanging marang nyawaku ora ana siji waé sing nduwé kuwasa kejaba Gusti Allah piyambak, sing bakal maringi aku kasabaran lan njaga aku supaya ora cilaka salawas-lawase.

Sawisé Sebastian ngrungokaké Saint Hermas, dhèwèké mbalèk marang dhèwèké lan kandha:

'Tawarakna kurban marang para dewa, yen kowe kepengin nikmati kesenenganing urip iki.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Kabungahan apa sing bakal ana kanggo aku, kesenengan apa, lan urip apa, yen aku mbalik saka Sang Penciptaku lan nyembah setan? Satemene, iki dudu kabungahan nanging sedhih; iki dudu kesenengan nanging kasedhihan; iki dudu urip nanging pati langgeng.'

Pangeran kandha:

Aku weruh yèn kowé pancèn wicaksana banget.

Wong suci mangsuli:

Aku wicaksana babagan Gusti Allah, Tuhanku, kang tak pracaya lan tak sembah kanthi sakabehe atiku; amarga Panjenengané aku siap nandhang sangsara lan gelem mati kanthi kabungahan.'

'Amarga ngajeni marang rambute panjenengan sing wis uban lan kawicaksanan panjenengan,' pangandikane pangeran, 'kula siap ngapura panjenengan lan paring welas asih.'

Wong suci mangsuli:

'Aku ora ngupaya welas asih saka kowe, nanging aku ngupaya welas asih saka Gusti Allah, sing maringi pencerahan marang para abdi-Nya lumantar Roh Suci.'

Kanggo iki pangeran kandha:

'Dadi, kowe luwih milih pati tinimbang urip?'

'Pati iki,' wangsul sang wali, 'dudu pati, nanging urip langgeng, yen aku sabar nampa sangsara sing kowe paringake.'

Banjur pangeran mrentah supaya pasuryané sang wali digempal nganggo watu, dipukul ing cangkem, lan kulité dicopot saka pasuryané. Lan sang wali kandha:

'Aku matur nuwun marang Gustiku, amarga sih-rahmaté tetep ana ing kula.'

Banjur pangeran takon marang prajurit:

'Ngapa kowe ora njupuk pajegmu, kaya para prajurit liyane?'

'Amarga kowe nyolong paksa marang wong mlarat kanthi ora adil,' wangsul sang martir, 'mula aku ora njupuk pajegmu kanggo alesan iki, lan aku uga ora mangan iku, amarga aku wis duwe panganan rohani sing diparingake dening Roh Suci, sing bakal nggawe aku ora tau luwe.'

Banjur pangeran mrentahake supaya tungku dinyalakake lan martir Kristus iku dibuwang menyang kono. Telung dina sawisé, padha mbukak tungku mau, nanging padha nemokake sang wali isih urip lan ora cilaka, padha muji Gusti Allah, amarga geni ora nyentuh awaké.

Sawisé kuwi, sang pangeran ngutus dhukun sihir lan mréntahaké dhèwèké supaya maringi racun marang Hermius.

Nanging sang wali, sawisé ndedonga marang Gusti, ngombe ombenan beracun mau lan ora ngalami apa-apa, manut marang pangandikane Kristus Sang Gusti, kang kandha: *'Yen padha ngombe apa waé sing mateni, ora bakal ngrusak awaké'* (Markus 16:18).

Tukang sihir nyiyapaké racun sing luwih mbebayani lan diwènèhaké marang martir, kandha:

'Yen kowe ora ngrasakake cilaka sanadyan sethithik saka racun iki, aku bakal nyerahake ilmu sihirku lan pracaya marang Gusti Allah kang disalib sing kok sembah.'

Nanging Santo Hermias, sawisé nyicipi racun iki lan ngombe nganti entèk, ora ngrasakaké apa-apa, malah tetep waras lan ora cilaka. Banjur dukun kuwi njerit:

'Kowe wis ngalahake aku, Hermias! Kowe wis menang lan unggul marang aku, abdi Kristus! Panjenengan sampun nylametaké nyawaku ingkang kesasar saking neraka lan nuntun aku kanggé ngabdi dhumateng Gusti. Kados arca lawas ingkang kaperang saking wesi dipun anyar malih nalika dipun tempa, mekaten ugi aku, ingkang sampun sepuh ing dosa lan kalepatan, anyar malih ing atiku; aku anyar malih kanthi mbalik dhumateng Gusti ingkang gesang, ingkang manggon langgeng. Ya Gusti Allah ing swarga, Allah sejati siji-sijine, sing wis nylametake aku saka tipuan setan lan saka rereged pemujaan berhala lumantar abdi Panjenengan, Yeremia! Gunggungna aku, wong dosa sing bali marang Panjenengan, lan welas asihna marang aku, sing ngakoni Panjenengan!

Nalika panjenenganipun njerit makaten, pangeran kebak nesu lan paring dhawuh supaya panjenenganipun dipun potong sirah. Lan dukun kuwi dipun potong sirah, sawisé dibaptis nganggo getih dhéwé; lan wong Kristen anyar lan martir kuwi pamit menyang Kristus Gusti Allah, kang demi Panjenenganipun piyambakipun nyawisake gesangé.

Babagan Santo Hermas, sang pangeran mrentah supaya dhèwèké disiksa tanpa welas asih, urat-uraté diseret metu ing saindenging awaké. Nalika disiksa kanthi kejem kaya ngono, sang wali kandha:

'Aku ora ngrasakake lara apa-apa saka panyiksaan iki; amarga kaya piso, kanthi ngiris urat ngrembesake getih sing ala lan mulihake kasehatan marang badan, mangkono uga aku, kanthi nahan nyeri nalika uratku dicabut, saya kuwat imanku marang Kristus.'

Banjur penyiksa mrentahake supaya sang wali dibuwang menyang kuali kang kebak lenga mendidih. Nanging kuali kuwi langsung dadi adhem, lan lenga mendidih mau malih dadi embun adhem. Nanging martir Kristus mau muni banter:

'Aku ora ngrasakake lara lan ora bakal manut marang prentahmu, penyiksa! Aku mung bakal nglakoni kersaning Rama ing Swarga, marang Panjenengané aku nyawisake awakku minangka kurban sing suci, amarga Panjenengané iku Gusti nyawaku lan badaniku.'

Nalika sang wali ngendika makaten, sang penyiksa mrentahake supaya cuka pait kang wis dicampur empedu diusung menyang tenggorokane. Nanging sang martir kandha:

'Pait iki kanggo aku kaya satus pasu madu demi Gustiku, ing jenengé aku nahan kabèh iki.'

Banjur sang penyiksa mrentah supaya mripat Santo Hermas dicungkil. Krungu kuwi, santo mau kandha marang penyiksa:

'Yen kowe kepengin mripat jasmani aku, sing ndeleng kesia-siaan donya iki, njupuk wae; aku duwe mripat atiku, sing kanthi cetha ndeleng cahya sejati.'

Lan mripat sang martir suci iku banjur dicungkil.

Sawisé kuwi, sang wali digantung sirah mudhun lan tetep ing kahanan kuwi telung dina, nganti akèh getih mili saka irungé. Nalika telung dina wis kliwat, sawatara wong teka ndelok sang wali, padha nyangka yèn dhèwèké wis seda, nanging padha nemokaké dhèwèké isih urip lan muji Gusti Allah, lan padha gumun banget. Nanging amarga ora pracaya, mripaté katutup pepeteng; padha kabut lan wiwit njerit:

'Gusti welas asih marang kita, abdi Gusti sing sejati, amarga kita kena wuta!'

Banjur sang wali ngendika marang wong-wong mau:

'Maju marang aku!'

Nalika padha teka marang dhèwèké, dhèwèké nempataké tangané ing mripaté lan kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, tampani pandelenganmu.'

Lan sakwise kuwi kabeh padha weruh maneh, banjur padha bali lan nyritakake kabeh sing wis kelakon.

Nanging pangeran mau malah tambah nesu, banjur mrentah supaya kulit sang martir dikuliti saka sak awaké kabèh. Nalika para abdi lagi nglakoni dhawuh sang penyiksa, sang wali ngina pangeran mau lan ngecam dewa-dewaé sing najis, saéngga pangeran tambah nesu. Muni kaya singa, dhèwèké motong sirah mulya sang martir nganggo piso.

Mangkono pungkasan martiré Kristus, Hermias[3978] .

Para wong Kristen, sawisé teka kanthi ndhelik ing panggonan kuwi, njupuk awak suci mau lan ngubur ing Kapadokia ing panggonan sing dijenengi Comana. Ing kéné, akèh mujijat sing kelakon lumantar relik suci sang martir, lan manéka panyembuhan diparingaké kanggo kamulyaning Kristus, Gusti kita, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan kamulyan, pakurmatan, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 6:

Sampeyan sing makarya kanthi semangat kanggo Kristus, lan ing tuwa panjenengan nggayuh kawani sejati, ya martir Hermas: sawise ngalahake rencana jahat wong-wong sing ora manut hukum kanthi kuwasa Kristus, panjenengan tetep ora kena cilaka sanajan kena ramuan sihir, lan panjenengan muni: 'Gusti Allah ana ing sisihku, lan ora ana siji wae sing bisa nglawan aku.'

Penderitaan sang martir suci Filosof

Dipepering ing tanggal 31 Mei

Martir suci Kristus, sang filsuf[3978] , asalé saka sakupeng kutha Alexandria[3979] . Rahib agung Antonius[3980] nyritakaké critané, uga carané dhèwèké nglakoni pangorbanan martir.

Ana sawijining kebon sing éndah banget, kebak macem-macem tanduran warna-warni lan wangi. Ing kebon iki, ana amben sing dihias mewah kanggo nyiksa dhèwèké, lan ing amben kuwi ana martir suci iki, sang Filsuf, diiket tangan lan sikilé. Krungu tembung-tembung nggodha lan tanpa isin saka bojone sing selingkuh sing teka marang dheweke, martir sing gagah berani iku nutup mripate supaya ora ndeleng dheweke; nanging dheweke ora bisa nutupi kelopak mripat utawa kupinge, amarga dheweke diiket lan mula ora kuwasa nindakake apa-apa babagan iku. Mula saka iku, dhèwèké tumindak kaya mangkéné. Dhèwèké ngetèk ilat dhéwé nganggo untu lan marakaké lara banget ing awaké dhéwé, rasa lara kuwi nyegah dhèwèké krungu apa sing diomongké bisik-bisik déning bojone sing ora isin kuwi; lan amarga dhèwèké ora bisa nutupi bolongan irung, dhèwèké mbasahi amben sing ora resik kuwi nganggo ilaté sing kebak getih, nganti sandhangané kabeh kecut getih, lan kanthi mangkono dhèwèké tetep ora kena godaan . Mangkono prestasi sing digayuh dening martir sing gagah berani, nanging dhèwèké ora nyerah marang penyiksané. Sawisé kuwi, sirahé dipotong[3981] , lan saiki dhèwèké bungah langgeng ing swarga[3982] .

14 Juni

1 Juni (Gaya Lawas)

Urip lan Kematiran Santo Yustinus Sang Filosof

Dirilisake ing tanggal 1 Juni

[3978] 'Filsuf' dudu jenengé sing sejati, uga jeneng-jeneng liya sing digandhengake karo santo iki. Dhèwèké kacathet ing tanggal 31 Mei minangka pangurmatan marang Yustinus si Filsuf, sing dina rayané dirayakaké tanggal 1 Juni

[3979] Alexandria iku kutha ing Mesir, sing diadegaké déning Alexander Agung ing muara Kali Nil ing pesisir Segara Tengah.

[3980] Iki mesthi nyebutake Anthony Agung sing kinurmatan, pangadeg urip monastik ing Mesir. Dina perayaané dirayakaké tanggal 17 Januari.

[3981] Martir suci Filosof nandhang kasangsaran ing sangisoré Kaisar Decius watara taun 252.

[3982] Crita babagan prestasi sang martir filsuf suci kasebut diceritakaké kanthi luwih rinci lan luwih cetha ing uripé Sang Paulus saka Thebes sing kinurmatan lan ing crita uripé dhéwé.

Martir suci Kristus, Justin sang filsuf, lair ing Siria Palestina, ing wates Samaria, ing kutha sing wiwitane dijenengi Shechem, lan sakbanjure[3983] Neapolis Flavius[3984] . Bapaké, sing aranè Priscus, iku sawijining penganut pagan sing pinunjul; Justin dhéwé uga dadi penganut pagan nganti padhanging iman suci maringi pencerahan marang dhèwèké. Kapincut marang katresnan marang kabeneran, wiwit enom dhèwèké wis nyawiji ing sinau ilmiah lan, amarga pikirane sing landhep, unggul ing mata pelajaran sing diwulangaké ing sekolah pagan Yunani. Sawisé nguwasani seni retorika, dhèwèké ngrasa kapincut marang filsafat lan wiwitané dadi murid sawijining filsuf Stoa,[3985] , supaya sinau apa waé sing kalebu ajaran Stoa. Justin kepengin banget mangerteni babagan Gusti, nanging sawisé suwé karo filsuf Stoa, dhèwèké ora sinau apa-apa bab Gusti saka dhèwèké, amarga filsuf Stoa ora ngerti Gusti lan ora nganggep ajaran bab Gusti perlu. Justin banjur ninggalake guru iki lan menyang filsuf liyane, salah siji sing diarani Peripatetik[3986] , sing dianggep wong arif. Mung sawetara dina liwat sadurunge filsuf iki miwiti rembugan bayaran karo Justin, amarga ora gelem mulang dheweke kanthi gratis. Ndeleng keserakahan gurune, Justin ngremehake dheweke minangka tukang nguntungake, lan mutusake yen gurune iku ora pantes diarani filsuf, amarga dheweke ora ngerti apa-apa bab ngremehake bandha donya. Sawise nolak Stoik lan Peripatetik amarga alesan sing wis kasebut, Justin, sing digerakake dening kerinduan sing durung kacekupi marang filsafat sejati sing nuntun marang pangertosan Gusti Allah, meh milih minangka gurune sawijining filsuf Pythagorean sing misuwur,[3987] . Sing pungkasan kuwi rumangsa yèn Justin kuduné luwih dhisik sinau astronomi, geometri, aritmetika, musik, lan sawatara ilmu liyané sing dianggep perlu kanggo urip ing donya. Nanging Justin nalar yèn bakal mbutuhaké pirang-pirang taun kanggo nguwasani ilmu-ilmu kuwi, déné ora bakal ana paédahé babar pisan kanggo nyawa; awit ora ana siji waé piwulang saka guru iki sing bisa nyukupi kepinginan atiné, sing saben dina saya kobong karo katresnan marang Gusti, Justin uga ninggalaké dhèwèké. Banjur dhèwèké ngalih marang salah siji Platonis,[3988] , sing piwulangé diurmati lan dihormati banget ing jaman kuwi; filsuf Platonik mau janji bakal mulang dhèwèké kawruh babagan prakara gaib lumantar padanan prakara jasmani, kawruh luwih dhuwur lumantar padanan kawruh sing luwih andhap, lan pangerten babagan Gusti lumantar pangerten babagan gagasan – amarga puncak saka piwulang Platonik iki dianggep minangka transisi saka kawruh gagasan marang pangerten Gusti. Justin sing pinaringan berkah kanthi cepet mlebu ing dalan iki, ngarep-arep bisa nggayuh tujuan pangarep-arepé – kawicaksanan Ilahi, sing maringi kawruh babagan Gusti Allah lan ngisi manungsa kanthi sih-rahmaté. Dhèwèké tetep karo guruné sing Platonik suwéné wektu sing cukup suwe, kanthi cepet nguwasani doktrin lan piwulangé Plato, lan nggayuh kasampurnan lan kamasyhuran minangka filsuf Hellenistik sing Platonik. Nanging Justin durung bisa nggayuh pangawikan Kristen sejati babagan Gusti liwat dalan iki, amarga para filsuf Yunani, sing ngurmati Gusti kang langgeng ing wujud-wujud fana kaya manungsa, manuk, kéwan papat sikil, lan kéwan merayap, ora ngluhurake Panjenengané kaya pantesé. Sanadyan mangkono, Justin nemokake panglipur rohani lumantar meditasi babagan Gusti lan sinau babagan kawruh Gusti, nganti pikirane—sing durung padhang dening piwulang sejati—bisa mangerténi.

Sawijining dina, nalika mlaku ing njaba kutha ing panggonan sepi cedhak segara lan mikirake maneka piwulang filsafat ing pikirane, Justin weruh sawijining wong tuwa sing kinurmatan, sing durung dikenal dening dheweke, rambute wis putih amarga tuwa. Nalika dheweke ndeleng wong tuwa kuwi kanthi teliti, wong tuwa kuwi kandha:

'Apa kowe ngerti aku, nganti kowe ndeleng aku kanthi teliti kaya ngono?'

'Aku ora,' wangsul Justin, 'nanging aku kaget ndeleng panjenengan ing panggonan sepi iki, ing ngendi aku ora nyana ketemu sapa-sapa.'

'Wong-wong sing tak tresnani,' kandha wong tuwa kuwi, 'wis lunga menyang kana; nalika ngenteni bali, aku metu arep nyambut supaya bisa ndeleng saka adoh. Lan kowe apa sing kok lakoni ing kene?'

[3983] Sawisé penaklukan Romawi ing Palestina (abad kapisan Masehi).

[3984] Nablus saiki.

[3985] Pangadeg Stoisisme yaiku Zeno (abad kaping 3 SM); iki utamane minangka aliran pamikiran praktis lan tujuane ngajar nguwasani hawa napsu lan tentrem ing kabeh kahanan urip.

[3986] Para Peripatetik – para penganut Aristoteles (abad kaping 4 SM); padha mulang yèn kabèh kawruh asalé saka pengalaman.

[3987] Sifat ajaran Pythagoras (abad kaping lima SM) katon saka pandhuan sing diwenehake dening Pythagorean Justinus.

[3988] Plato (abad kaping 4 SM) ngakoni konsep bawaan babagan Gusti, kabeneran, lan kabecikan, anané jiwa sing mandhiri, lan sapituruté. Piwulangé luwih cedhak karo agama Kristen tinimbang doktrin filsafat kuna liyané.

Justin mangsuli:

'Aku seneng mlaku-mlaku piyambakan supaya bisa merenung babagan filsafat tanpa alangan.'

'Apa manfaat sing kowe entuk saka filsafat?' takon wong tuwa.

Justin mangsuli:

Apa sing luwih migunani tinimbang filsafat? Iku pencerah pikiran, pandhuan lan mentor kabeh pamikiran, pituduh urip; sapa wae sing ngerti kanthi becik bakal weruh, kaya ing pangilon, kabodhoan lan kaluputan wong liya; tanpa piwulang filsafat lan panggunaan akal sing bener, kawicaksanan ora bisa ana. Mula saka iku, saben wong kudu sinau filsafat, supaya bisa ngerti apa sing migunani lan apa sing ora, apa sing kudu digandhengake lan apa sing kudu ditolak.

'Nanging apa filsafat nggawa kabagyan marang manungsa?' pitakon sang tuwa.

Justin mangsuli:

'Mesthi wae.

'Critakna marang aku, apa iku filsafat, lan kepiye carane nggawa kabagyan?'

'Filsafat,' wangsul Justin, 'iku pangerten babagan kabèh sing ana lan kawruh babagan kabeneran; lan kabungahan sing digawa filsafat dumunung persis ing duwé pangerten lan kawicaksanan kuwi.'

Sing tuwa takon:

'Yen kabeneran dikenal liwat pangerten filsafat sing bener, kowe ngomong apa bab Gusti Allah?'

Justin mangsuli:

'Sawijining Dzat sing ora tau owah, nanging tansah tetep ing kahanan sing padha, panyebab sepisanan saka kabèh kang ana – mangkono pangrasaku marang Gusti.'

Sing tuwa kuwi seneng karo jawaban iki, banjur nerusake pitakoné:

Apa ana akal tunggal sing dadi dhasar saka kabèh sing ana? Soale, kita ngomong yèn wong sing trampil ing seni apa waé iku paham seni kuwi: apa iku ukur lahan, navigasi, utawa kedokteran; apa ora padha uga karo bab-bab liya, loro sing ilahi lan sing manungsa? Critakna uga: apa ana pikiran sing saka kono metu kawruh babagan bab-bab ilahi lan manungsa?

– Pancen ana, – mangsuli Justin.

'Apa padha siji lan padha karo mangertèni Gusti kaya mangertèni musik, aritmetika, astronomi, utawa apa waé sing padha?'

'Ora kaya ngono. Pangerten bab Gusti iku siji prakara, lan ngerti kabisan apa wae iku prakara liya.'

'Panjenengan wis mangsuli kanthi becik,' pangandikane sang tuwa, 'ana sawatara kawruh sing kita entuk liwat krungu lan piwulang utawa liwat nyawang sawijining benda nganggo mripat kita dhéwé. Yen, umpama, ana wong sing kandha marang kowe manawa ing India ana kéwan tartamtu, sing ora kaya kéwan liya, nanging béda banget karo kéwan-kéwan mau ing pirang-pirang sipaté – tanpa ndeleng langsung nganggo mripatmu dhéwé, kowe ora bakal bisa ngerti bab kuwi, lan tanpa dhisik krungu crita bab kéwan iki saka awakmu dhéwé, kowe ora bakal bisa nyritakaké marang wong liya. Saiki aku takon marang kowe: kepiye para filsuf Hellenikmu bisa mangerteni Gusti kanthi bener lan negesake apa wae sing sejati bab Panjenengané, yèn padha durung nate ndeleng Panjenengané, durung nate krungu bab Panjenengané lan, amarga kuwi, ora nduwé kawruh bab Panjenengané pisan?

Justin mangsuli:

Bapa! Kakuatan Ilahi ora bisa dideleng nganggo mripat jasmani, kaya nalika wong nyumurupi makhluk-makhluk ing donya; nanging Gusti Allah mung bisa dipahami nganggo pikiran waé, kaya sing diandharake Plato, sing piwulangé tak turuti.

Sing tuwa takon:

– Apa ing pikiran kita ora ana kakuatan tartamtu sing nduwèni sipat lan kakuatan kaya ngono, sing bisa ngidini kita mangerteni sing ora katon luwih gampang tinimbang kita nyekseni barang apa waé liwat indra jasmani?

Justin mangsuli:

'Satemene ana kakuatan kaya ngono; Plato nyebut iku minangka mripat atine, sing miturut piwulangé diparingaké marang manungsa kanthi tujuan supaya, sawisé resik lan padhang amarga piwulang kabijaksanaan, bisa nggatekaké Kasunyatan Ilahi dhéwé, panyebab kabèh sing bisa dipahami déning pikiran. Nanging bebener iki

ora nduwé wangun sing cetha, ora ana sing padha, ora ana umuré, lan ora ana apa-apa sing bisa dideleng déning mripat jasmani; nanging iku sawijining Ana sing ngluwihi kabèh ana, ora bisa dipahami, ora bisa diungkapaké, sawijining gabungan kabecikan lan kaendahan; lan Panjenengané iku sing wiwit wiwitan wis nandurake ing jiwa-jiwa luhur kepinginan kanggo ngerti Panjenengané—awit Panjenengané remen nalika jiwa-jiwa kuwi ngerti lan merenung marang Panjenengané.

Sing sepuh kuwi seneng krungu tembung kaya ngono, nanging dhèwèké ora saktenané wareg karo ceramah Justin babagan Gusti adhedhasar piwulangé Plato, amarga dianggep durung sampurna amarga ora ana pangakuan Kristen; lan, ora sarujuk karo Plato, dhèwèké kandha:

'Yen Plato mulang kaya sing kowe kandhakake, kenapa dhèwèké dhéwé ora teka ngerti lan nyumurupi kasunyataning Gusti?' Ngaku yèn Gusti Allah ora katon lan ora bisa dipahami, dhèwèké nyembah makhluk sing katon—langit, lintang, wit, lan watu sing diukir mirip manungsa—kaya Gusti Allah dhéwé; lan, ngowahi kabeneran Gusti dadi goroh, dhèwèké nindakake panyembahan berhala lan mulang wong liya supaya nindakake uga. Aku ora pracaya yèn Plato lan filsuf-filsuf Yunani liyané nduwèni akal sing séhat sing bisa nggayuh pangawikan sejati *babagan Gusti Allah*: *'Padha dadi sia-sia ing pamikirane, lan atiné sing bodho dadi peteng; padha ngaku wicaksana, nanging malah dadi bodho'* (Roma 1:21–22). Singkaté, aku bakal ngomong kaya ngéné: pikiran manungsa, kajaba dipandu Roh Suci lan diterangi iman, pancèn ora bisa ngerti lan mangerteni Gusti Allah.

Sing sepuh iku ngandika dawa kanthi cara kaya ngono bab kawruh sejati babagan Gusti, ibadah sejati marang Gusti lan prakara-prakara ilahi liyane, mbukak kaluputan para filsuf Hellenik. Kaget karo tembung-tembungé sing sepuh, Justin takon:

'Dadi, ing endi lan guru kaya apa sing bisa ditemokake kanggo mulang bab kasunyatan, yen ing Plato utawa filsuf-filsuf liyane ora ana kasunyatan?'

Banjur sang tuwa wiwit nyritakaké marang dhèwèké bab para nabi suci, kandha:

'Ing jaman kuna banget, suwé sadurungé ana filsuf, ana sawatara wong suci, wong sing bener lan nyenengaké Gusti Allah; kebak Roh Suci, padha maringi pratandha bab apa sing saiki kelakon, lan wong-wong mau diarani nabi. Mung wong-wong mau, sadurunge sapa waé, sing ngerti kabeneran lan, kanthi ngumumaké marang wong akèh, ora nate isin ing ngarep sapa waé lan ora wedi marang sapa waé; ora ana sing bisa ngyakinaké supaya padha nyimpang saka kabeneran sanajan mung sak tembung, lan kamulyan sia-sia ora bisa ngalahaké wong-wong mau. Padha ngandika kanthi prasaja, jujur, lan tanpa wedi babagan kabèh sing wis dideleng utawa dirungokaké saka Gusti Allah ing wahyu sing ditampa. Tulisan-tulisane isih ana nganti saiki; marang sapa waé sing maca kanthi iman, iku maringi paédah gedhé lan padhangaké pikiran kanggo ngerti kabeneran. Para nabi suci iki ora negesake tembung-tembunge nganggo sofistika utawa maneka rupa argumentasi sofistikal[3989] , nanging kanthi basa sing prasaja padha ngandharake bebener sejati; amarga dheweke dhewe, kanthi ngeculake kabeh argumentasi sofistikal, dadi saksi paling setya tumrap bebener, amarga wis pracaya marang siji Gusti Allah sejati, Pangripta sakabehing sing ana, lan wis maringi pratandha rawuhe Putrané, Gusti Kristus, menyang donya. Lan ora ana sangsi manawa para nabi pantes dipercaya, amarga sawatara ramalané wis kelakon, déné liyané saiki lagi kelakon. Para nabi mau uga mastèkaké kasunyatan sawatara ramalané lumantar mujijat, nindakake pakaryan kang nggumunaké kanthi kuwasa sing diparingaké saka dhuwur lumantar sih-rahmaté Gusti Allah—prekara sing para nabi palsu, sing ora ditunjukaké déning Gusti Allah, ora bakal bisa nindakake, nanging mung medeni wong-wong nganggo sawatara penampakan setan lan tipuan.

Mangkono pangandikane marang Justin saka sawijining priya pinituah sing ora dingerteni, lan pungkasanipun piyambakipun ngendika marang dhèwèké:

'Luwih saka kabeh, ndedonga kanthi tulus marang Gusti Allah sejati, supaya Panjenengané mbukak lawang pepadhang tumrap kowe; amarga mung wong sing déning Gusti Allah dhéwé dianggep pantes nampa wahyu sing bisa merenung lan mangertèni babagan Ilahi; lan Panjenengané ngetokaké dhiri marang sapa waé sing ngupaya Panjenengané lumantar pandonga lan nyedhak marang Panjenengané kanthi katresnan.'

[3989] Para Sofis nolak kamungkinan ana kawruh sing pasti babagan apa wae lan padha nyoba mbuktekake sembarang proposisi, sanajan iku palsu. Mula saka iku istilah 'sophism' – kesimpulan sing bener saka premis sing salah.

Sawisé ngendika mangkono, sang tuwa iku lunga saka dhèwèké lan dadi ora katon; Justin ora tau bisa nemokaké utawa ndeleng manèh wong iku ing endi waé. Bab raos ing jeroné atiné sawisé sang tuwa lunga, Justin dhéwé, nalika pacelathon karo wong Yahudi pinunjul Tryphon, nyritakaké kaya mangkéné:

Ana geni kang kobong ing batinku, nyulut rohku kanthi kerinduan marang Gusti, lan katresnanku marang para nabi suci lan marang para wong kang kanca Kristus saya tuwuh ing batinku.' Nalika merenung marang pangandikane sang tuwa, aku nyadari manawa filsafat sing diwartakake iku siji-sijine sing sejati; aku banjur miwiti maca tulisan-tulisan para nabi lan rasul, lan lumantar iku aku sejatine dadi filsuf—tegesé, wong Kristen sejati.

Sawisé nyritakaké iki marang Tryphon, Justin sing kaberkahan uga kelingan kepiyé wiwitané pindhah menyang Gusti Allah, nalika dhèwèké isih dadi wong anyar, kaya dikirim saka swarga, lan dipandu menyang dalan sing bener.

Sawisé pacelathon sing nyentuh jiwa karo sang tuwa sing diilhami déning Gusti, Justin langsung ngalih marang tulisan-tulisan Kristen lan kanthi pangabdian sing tulus wiwit maca Kitab Suci. Panjenengané mbandhingaké ramalan kuna saka para Sibyl[3990] karo ramalan para nabi suci babagan Inkarnasi Kristus saka Perawan Paling Suci, sangsara sukarela Panjenengané, pangadilan mbesuk, lan pungkasaning donya sing katon; Ndeleng ana keselarasan sampurna antarane loro mau, dhèwèké gumun, lan sethithik demi sethithik, kanthi pitulungan Roh Suci ing jeroné, dhèwèké tekan pangertosan sing luwih sampurna babagan Gusti Allah lan Putrané Gusti Allah. Saben dina, kangen marang kesalehan saya kuwat ing atiné, lan nalika mbalèk marang iman Kristen, dhèwèké ngécé kabodhoané wong-wong Yunani ing sajroning dhèwèké. Ing wektu kuwi, alangan gedhé tumrap niat beciké jiwa sing ngupaya kesalehan Kristen yaiku panganiayaan sing kerep lan sengit marang umat Kristen, uga akèh tuduhan ora mulya, fitnah-fitnah sing ngremehake, memalukan, lan pancen ora masuk akal bab tumindak ala, sing kanthi salah dituduhake marang wong Kristen dening wong-wong pagan – kaya ta, ing pasamuwan pandonga bengi, sawisé padha matèni lampu, padha mateni pepadhang kasucian, padha ngotori siji lan sijiné kanthi najis, lan kaya kéwan padha mangan daging manungsa. Kanthi fitnah-fitnah keji kaya ngono lan liya-liyané, wong-wong pagan lan wong Yahudi ngremehake umat Kristen sing ora salah ing ngarepé kabèh bangsa. Gofongé wong jahat lan wong edan diyakini kaya-kaya iku pancèn kabeneran; lan kabèh wong sing ora pracaya sengit marang wong Kristen—wong sing bener lan suci—ngremehké, ngina, lan ngindhari kaya-kaya padha pelanggar agung sing nindakake dosa abot, lan banjur ngukum wong Kristen pati sawisé ngalami sangsara manéka warna. Kahanan iki wiwitane ngalangi niat Justin kanggo gabung karo wong Kristen; nanging dhèwèké ora precaya banget marang tuduhan sing dialamatké marang wong-wong mau, amarga dhèwèké ngerti tenan yèn asring, ing pangadilané wong sing ora wicaksana, wong sing ora salah diukum kaya wong salah, wong sing suci difitnah dadi jahat, lan wong sing bener dianggep wong dosa. Nanging nalika ndeleng yèn wong Kristen mangsuli kanthi tanpa wedi ing pangadilan, nahan sangsara kanthi tabah, ngremehake kabèh kabecikan donya iki kaya sekam, kanthi rela nampa panyiksaan kanggo Gustiné, lan ngarep-arep pati kaya pesta, Justin nalar ing atiné:

'Ora bener apa sing diomongake babagan wong Kristen, manawa padha nindakake tumindak ora patut kaya ngono: wong sing dosa, keseret ing kesenengan indra sing tanpa kendhali lan mangan daging manungsa amarga napsu, ora bisa nahan sangsara, ora gelem nampa tatu kanthi sukarela, nanging malah nyingkiri; lan nalika digawa ing ngarepe pangadilan apa wae, dheweke nyoba kanthi saben cara kanggo mlayu lan ora ngirit dhuwit kanggo nyuap supaya lolos saka paukuman, supaya dheweke bisa urip tanpa lara lan, kanthi waras, luwih nyemplung ing napsune. Wong Kristen ora kaya ngono: sawise kanthi sukarela milih nandhang sangsara kanggo Kristus, kang dadi pracayané, lan luwih milih pati tinimbang urip, kepiye bisa padha tresna marang dosa nganti sak kuwi?

Kanthi mikir kaya ngono, dhèwèké nindakake panaliten sing tuntas marang uripé wong Kristen lan dadi yakin tenan yèn wong-wong kuwi urip ing ajrih marang Gusti, suci lan tanpa cela; yèn padha ngreksa kasuciané kanthi tliti; yèn padha ajeg ngendhalèni awaké dhéwé lumantar puasa lan ora mangan panganan sing dadi kesenengané; yèn padha asring ndedonga; lan yèn padha tansah nindakake kabèh jinis pakaryan becik. Sawise yakin marang kabeh mau, Justin banjur tresna banget marang wong-wong Kristen kanthi sakabehe atine, dadi

[3990] Para Sibyl iku nabi wadon sing maringi ramalan babagan masa depan ing kalangan wong Yunani lan Romawi. Ramalan-ramalan sing dianggep saka dheweke nerangake kanthi cetha maneka kahanan urip Sang Juruwilujeng ing donya.

raket karo wong-wong mau, lan nampa baptisan suci saka . Lan dheweke dadi juara ageng iman Kristen, pejuang nganggo tembung lan Kitab Suci nglawan wong-wong Yunani lan Yahudi, prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake, wong asketis sing teguh lan wani.

[3991]Kanggo nylametake nyawa manungsa, dhèwèké lelungan liwat pirang-pirang nagara: dhèwèké mulang lan mènèhi khotbah ing asmané Kristus, mbalèkaké wong-wong sing ora pracaya saka kaluputané lan nuntun marang Gusti Allah. Dhèwèké uga teka ing Roma minangka filsuf – nganggo sandhangan filsuf, bebarengan karo murid-muridé. Amarga akèh wong padha teka marang dhèwèké kanggo sinau, dhèwèké ngedegaké sekolah-sekolah lan kanthi sandhangan kawicaksanan sekuler mulang filsafat Kristen sing sejati. Nalika ketemu Marcion[3992] ing kono, pangadeg sesat, dhèwèké kanthi tegas nentang, mbantah lan nulis buku-buku nglawan ajaran sesaté, uga nglawan ajaran sesat liyané. Ing Roma uga ana filsuf Kinik pagan[3993] jenengé Crispus, mungsuh gedhé wong Kristen; nglawan filsuf sing ora takwa iki, filsuf Kristen sejati Santo Justin perang tanpa kendhat nganggo tembung lan nulis buku-buku nglawan dhèwèké. Cynik iki, sing uripe ora suci lan pancen ora manut hukum, sengit marang wong Kristen amarga uripe sing suci manut Gusti Allah lan iri marang reputasi apiké Justin, sing amarga kawicaksanané sing diilhami déning Gusti Allah lan uripe sing resik lan tanpa cela, nduwéni kasohoran sing mulya ing antarané kabèh wong Romawi. Kanthi niaté ala, sang Kynik nyebar fitnah marang wong Kristen, nuduhaké akèh tumindak isin, kanggo ngremehké Justin lan kanca-kancané ing paningalé wong akèh lan nyulut rasa muak marang wong-wong mau. Krungu lan weruh kahanan iki, Santo Justin kandha:

Aku siap nandhang sangsara kanggo pracaya marang Kristus lan ngadhepi pati ing tangan wong-wong sing ora pracaya; lan aku pracaya yèn pati bakal teka marang aku lumantar Cynic iki, Criscens—wong edan sing luwih tresna marang kesombongan tinimbang kawicaksanan, lan sing ora pantes dijenengi filsuf, amarga dhèwèké wani ngandhakake apa sing saktenané ora dingertèni, yaiku yèn wong Kristen iku tanpa Gusti (ora nduwé Gusti) lan nindakake akèh tumindak najis lan ora patut; Mula dhèwèké ngina kita amarga kebencian lan niat ala, lan luwih ala tinimbang wong biasa, amarga wong biasa ora wani ngomong bab sing ora dingertèni.

Ing wektu kuwi, Antoninus[3994] , penerus Hadrian, mrentah ing Roma. Antoninus dhéwé ora nduwé niat ala marang wong Kristen; nanging, miturut paugeran kaisar sadurungé, para penyembah berhala sing ora pracaya marang Gusti Allah lan mrentah wong akèh, nindhes lan matèni wong Kristen amarga kebencian gedhé marang wong-wong mau, uga amarga keserakahan kanggo nyolong bandha-bandhané; lan ora amarga ngakoni jeneng Kristus, nanging adhedhasar tuduhan palsu lan fitnah babagan akèh kejahatan, para wong pracaya digawa menyang pangadilan, diinterogasi nganggo tuduhan sing digawe-gawé, lan dipatèni kanthi manéka cara. Ing wektu kuwi, kedadeyan ing ngisor iki kelakon ing Roma: ana sawijining wanita pagan sing wis urip ora luhur budi, sawisé krungu saka wong Kristen bab sabda Gusti Allah sing sejati lan piwulang babagan urip murni, ganjaran kanggo wong sing bener lan panyiksaan kanggo wong sing dosa, atiné kagugah lan banjur pracaya marang Kristus. Dheweke nyoba kanthi saben cara kanggo ngyakinke bojone—sing pancen taat nyembah berhala lan kejebak ing kahadéan daging—kanthi pangarep-arep nuntun bojone marang urip sing murni lan marang iman sing sejati. Nanging nalika dheweke weruh manawa dheweke pancen ora bisa ngowahi bojone, dheweke nggoleki cara kanggo mbubarake perkawinane, supaya dheweke ora perlu maneh manggon bareng bojone utawa kena najise. Bojone, sawise ngerti Kristen endi sing mulang garwane bab iman Kristen, banjur menyang marang gubernur kanggo ngadu babagan wong Kristen kuwi, sing jenenge Ptolemy. Ptolemy, abdi Kristus, ditangkep, ditahan suwé ing penjara sing ambuné ora enak lan sawisé diadili, dijatuhi paukuman pati déning gubernur. Ing sajroning

---

[3991] Roma – ibukota Kakaisaran Romawi, dumunung ing Italia tengah ing loro-lorone pinggir Kali Tiber, ing muarane nalika mili menyang segara.

[3992] Marcion kalebu golongan Gnostik sing sesat lan mulang yèn donya sing katon iki ora diciptakaké déning Gusti Allah nanging déning kuwasa-kuwasa sing luwih cilik; dhèwèké nolak Prajanjian Lawas.

[3993] Para Kynik (sing pangadegé Antisthenes ing abad kaping 4 SM) nggawa ajaran prasaja ing urip nganti ekstrim, nolak ilmu pengetahuan, seni, lan kabèh kabudayan njaba.

[3994] Ana loro Apologies saka St. Justin sing dikenal: ing sing kapisan, ditulis ora luwih awal saka taun 150 Masehi lan ngemot 68 bab, dhèwèké nyoba njaluk perlindungan saka Kaisar Antoninus kanggo umat Kristen; ing sing kapindho (ditulis watara taun 162 Masehi), dhèwèké nyoba meyakinkan Marcus Aurelius supaya luwih welas asih marang umat Kristen. Ing Apologiané, Justin sang filsuf ngandika 'atas jenengé wong Kristen sing dibenci lan dianiaya kanthi ora adil'.

pangadilan sing ora adil iki, ana sawijining priya jenengé Lukas sing lagi ngadeg ing kono, lan nalika ndeleng yèn Ptolemy sing berkah kuwi wis diputus kanthi ora adil, dhèwèké kandha marang hakim sing ora adil:

'Kanggo kaluputan apa, gubernur, panjenengan ngukum pati wong sing ora salah? Dhèwèké dudu pezina, dudu pemerkosa, dudu pembunuh, dudu maling, dudu perampok, lan ora ana tuduhan liya bab tumindak ala. Siji-sijiné kaluputané mung amarga dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen.'

Kanthi pasuryan ngancam, gubernur kuwi takon kanthi nesu:

'Lan kowe ora kalebu salah siji wong Kristen kuwi?'

Lukas mangsuli:

'Ya, aku iki wong Kristen.'

Banjur gubernur mrentah supaya dhèwèké uga dipatèni. Wong katelu, kanca loro wong Kristen mau, mèlu gabung, kanthi terang-terangan ngakoni yèn dhèwèké uga Kristen; lan kabèh telu padha nyawisaké nyawané kanggo Kristus.

Uskup Justin, sawisé krungu bab pambunuhan ora adil marang para wali, kebak sedhih; dhèwèké nulis sawijining risalah, utawa apologia[3995] , kanggo mbuktekaké yèn para Kristen ora salah, lan nyerahaké marang raja, para putrané, lan kabèh anggota senat, kanthi tanpa wedi siyap nampa siksaan lan pati kanggo Kristus. Raja maca gulungan iki kanthi teliti, gumun marang kawicaksanan filsuf Kristen, lan ora mung ora nesu marang dheweke utawa matèni, nanging malah muji kapinterané. Ing gulungan iki, Justin mbukak kabohongan déwa-déwa pagan, kanthi cetha nuduhaké kuwasa mutlaké Kristus, mbuktekaké yèn tuduhan marang wong Kristen iku palsu, lan yèn uripé wong-wong mau suci lan bener. Kanthi welas asih, kaisar mrentahake supaya wong Kristen ora disiksa amarga ngakoni jeneng Kristus, uga ora dirampas bandhane, kajaba ing kasus-kasus kejahatan sing pancen pantes dihukum lan dieksekusi.

Santa Yustinus nyathet dekrit kaisar iki; sawisé dibebasake déning kaisar, dhèwèké mangkat kanthi idin kaisar menyang Asia, ing ngendi wong Kristen wektu kuwi lagi ngalami panganiayaan sing parah. Kang nganggo jubah filsuf, sing terus dienggo nganti seda, Justin teka ing Efesus[3996] , ngumumake lan nerangake prentah raja marang kabeh wong, lan ngirimake marang wilayah lan kutha-kutha sakupenge. Katentreman bali marang Gréja Kristus; panganiayaan mandheg sawatara wektu, lan para wong pracaya padha bungah banget. Nalika ana ing Efesus, Santo Yustinus melu debat karo rabbi Yahudi sing paling pinunjul, Tryphon, lan menang kanthi nyebut Kitab Perjanjian Lawas; ana cathetan rinci babagan debat iki, uga babagan Apologi sing kasebut mau, ing buku Yustinus sing dijenengi[3997] .

Sawisé nglampahi wektu suwé ing Efesus, dhèwèké bali manèh menyang Italia lan, ngetutaké tuladha para Rasul, mènèhi warta babagan Kristus ing endi-endi ing dalan, ngowahi wong Yahudi lan wong Yunani marang iman suci lumantar debat, lan nguwatké para pracaya ing iman mau. Nalika dhèwèké tekan Roma, filsuf Yunani sing wis kasebut, Criscens, sawijining Cynic, mungsuh dhèwèké kanthi kebencian sing paling sengit lan niat ala sing paling gedhé; Santo Justin kerep debat karo dhèwèké, tansah ngalahaké lan nggawe dhèwèké isin ing ngarepé kabèh wong. Amarga ora kuwat ngadhepi Justinus lan ora ngerti apa sing kudu ditindakake, Criscens sing jahat ngajokake akèh tuduhan palsu marang dhèwèké ing ngarepé pangadilan Romawi. Sang wali ditangkep lan, kaya wong sing pantes dihukum, diiket nganggo belenggu lan disiksa nalika sidang; nanging ora ana kaluputan sing ditemokaké ing dhèwèké. Nanging wong sing iri, amarga wedi yèn Justin bakal dibebasake, nyiapake racun matèni sacara rahasia, kang kanthi licik digunakake kanggo mateni prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake iki.

[3998]Mangkono sérius Justin, filsuf Kristen sejati, séda lan ninggalaké akèh tulisan sing migunani banget kanggo Gréja Kristus lan kebak kabijaksanaan Roh Suci[3999] . Sawisé ngadhep Sang Kristus Gusti, Panyipta

---

[3995] Para priya gagah berani iki, sing nalika panganiayaan abot marang umat Kristen ing abad kaping 2 lan kaping 3 muncul ing ngarepe pamaréntah lan masarakat Romawi minangka pembela sastra umat Kristen lan kritikus paganisme, dikenal ing sajarah Gréja minangka apologis – yaiku pembela – déné tulisan-tulisané sacara kolektif dijenengi 'apologi'. Para apologis ing ngisor iki dikenal ing sajarah Gréja Kristen: ing Wétan: Aristides, Codratus, Meliton, Uskup Sardis, Tatian, Athenogenes, Miltiades, St Theophilus, Uskup Antiokia; ing Kulon: Minucius Felix, Quintus Septimius Tertullian, Arnobius, Lactantius lan St Cyprian, Uskup Kartago

[3996] Efesus – kutha utama provinsi Asia ing Asia Minor; dumunung ing Kali Cayster. Saiki, ing panggonan kutha kuna Efesus ana desa Turki sing mlarat sing dijenengi Seysia-Seluk.

[3997] 'Dialog karo Trypho wong Yahudi'.

[3998] Ing taun 165–166.

Kasangsaran, dhèwèké nampa saka Panjenengané mahkota sangsara lan kalebu ing antawis para martir suci sing ngluhuraké Tritunggal Suci—Bapa, Putra, lan Roh Suci—saka jaman nganti jaman, amèn.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi kawicaksananing tembung Gusti, Justin, sakabèhing Gréja Allah kinurmatan, lan donya padhang déning padhange uripmu: amarga kowe nampa mahkota amarga getihmu, lan ngadeg ing ngarsané Kristus bebarengan karo para malaékat, ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Kematiran Martir Santo Yustinus Martir lan kanca-kancané

Dipepering ing tanggal 1 Juni

Ing wektu kuwi, nalika para penyembah berhala ing saindenging tanah lan kutha-kutha ngetokake prentah sing ora takwa marang para wong Kristen sing taat marang hukum sing becik, supaya saben wong sing pracaya marang Kristus kapeksa nyembah berhala, para martir suci Justin, Chariton lan Charita (wong wadon), Evelpist, Hierax, Peon lan Valerian ditangkep, digawa menyang Roma lan diadhepake marang gubernur kutha Rusticus kanggo diadili. Dheweke kandha marang Justin:

'Manut marang dewa-dewa lan prentah kaisar, supaya kowe ora dihukum.'

Santa Yustinus mangsuli:

'Ora ana siji waé sing bisa dihukum yèn padha manut dhawuhé Juruwilaha kita, Yesus Kristus.'

'Ajaran apa sing kok ikuti?' pitakon gubernur.

Justin mangsuli:

– Aku wis kanthi tekun sinau kabèh rupa piwulang donya lan nguwasani saben cabang kawruh, nanging saiki aku wis nampa iman Kristen sing sejati – sanadyan ora disetujoni déning wong-wong sing kesasar déning kabijaksanaan palsu.

Banjur Rustikus kandha:

'Dadi kowe, wong sengsara, ndhukung piwulang sing bertentangan karo filsafat kita?'

'Inggih, kula ngetutaké,' wangsulé Santo Yustinus, 'merga kula ngetutaké piwulang sing bener saka para Kristen.'

'Pangajaran apa iki?'

'Ajaran sejati, sing kita wong Kristen tetep ndhukung, yaiku iki: ngerti marang Gusti Allah siji, Sang Pencipta lan Pangripta kabèh sing katon lan ora katon, lan ngakoni marang Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, sing biyèn wis diwangsitaké déning para nabi, sing bakal rawuh ngadili umat manungsa. Panjenengané iku Panginjil kaslametan lan Guru tumrap wong-wong sing kepéngin mantep ing kabecikan. Bab Keilahiané sing tanpa wates, aku, manungsa ringkih, sing paling cilik saka kabèh, ora bisa nyritakaké kanthi lancar; nanging aku ngakoni yèn iki wis diramalaké déning para nabi: atusan taun kapungkur, padha maramal rawuhé ing bumi Panjenengané sing takarani Putraning Allah.

Gubernur takon:

'Ngendi panggonané wong Kristen padha kumpul?'

Justin mangsuli:

'Saben uwong lunga menyang endi wae sing dikarepake lan bisa. Apa kowe tenan mikir yen kita kabeh padha kumpul ing siji panggonan? Kuwi ora mungkin: amarga Gusti Allah wong Kristen ora manggon ing

---

[3999] Saliyane sing kasebut mau, tulisan St. Justin sing dikenal ing jaman kuna kalebu: 'Cathetan Bab Jiwa', uga: 'Penjelasan Nglawan Wong Yunani' lan 'Pidato Nglawan Wong Yunani', sing ngemot pangutuk marang paganisme. St. Yohanes saka Damaskus wis nyimpen bagean wigati saka karya Justin *Bab Kebangkitan*, sing ora lestari nganti saiki. Sejarawan gereja kondhang Eusebius negesake manawa Justin nulis buku *The Singer*, *An Exposition Against All Past Heresies* lan buku *Against Marcion*. Justin sang filsuf dhéwé nyebutake risalahé nglawan bidah ing Apologi Kapisané. Karya paling nggumunake saka Justin sang filsuf yaiku dialog nglawan wong Yahudi sing judhulé *A Dialogue with Trypho the Jew*.

panggonan tartamtu, nanging, amarga ora katon, ngisi swarga lan bumi; wong-wong sing setya nyembah Panjenengané ing endi wae, lan kamulyané diwartakaké ing endi-endi.'

Gubernur kandha:

'Sanadyan mangkono, critakna marang kita ing endi kowe padha kumpul, lan ing endi kowe padha nglumpukake murid-muridmu.' Justin mangsuli:

'Nganti saiki aku manggon cedhak omahé wong sing jenengé Martin, ing sacedhaké pemandian sing dikenal kanthi jeneng Timioiti; aku wis teka ing kutha Roma kaping pindho, lan ora ngerti panggonan liya kejaba sing wis kasebut; aku wis nggawa kabèh wong sing kepéngin teka marang aku menyang piwulang sing sejati.'

'Dadi, kowe iku wong Kristen?' takon Rusticus.

'Inggih, kula Kristen,' wangsul Justin. Banjur gubernur ngadhep Chariton:

'Lan kowe ora dadi wong Kristen?'

Santo Kariton mangsuli:

'Kanthi sih rahmaté Gusti, aku uga wong Kristen.'

Rusticus banjur takon marang Charita, garwané Chariton sing pinaringan berkah, apa dhèwèké uga ngetutaké iman Kristen; Charita uga nyatakaké yèn dhèwèké iku wong Kristen, kanthi sih rahmaté Gusti Allah. Rusticus banjur takon marang Evelpistus:

'Lan kowe sapa?'

'Aku iku budaké kaisar,' wangsulane, 'nanging minangka wong Kristen, Kristus piyambak wis maringi aku kamardikan; lumantar sih rahmat lan rahmaté, aku dadi bagéan saka pangarep-arep sing padha karo wong-wong sing kowe deleng ing kéné.'

Banjur gubernur takon marang Hierax apa dhèwèké uga wong Kristen. Hierax mangsuli:

'Satemene, aku uga wong Kristen, amarga aku ngajeni Gusti sing padha lan nyembah Panjenengané.'

"Apa Justin sing nggawe kowe-kowe dadi wong Kristen?" pitakon gubernur.

Ieraks mangsuli:

Aku wis dadi, lan bakal tansah dadi, wong Kristen.

Sang Paeon, sing ana ing kono, langsung kandha:

Aku uga wong Kristen.

'Sapa sing mulang kowe bab iman Kristen?'

'Aku nampa iman mulya iki saka wong tuwaku,' wangsul Paeon.

Banjur Evelpist kandha:

Aku uga nampa piwulang Kristen saka wong tuwaku, lan kanthi merhatiake tembung-tembungé Justin, imanku dadi luwih kuwat maneh.

– 'Ing endi wong tuwamu?' takon gubernur:

– Ing Kapadokia.

Banjur gubernur takon marang Hierax:

'Ing negara endi wong tuwamu manggon?'

Ierax mangsuli:

'Bapak sejati kita yaiku Kristus, lan ibu kita yaiku iman marang Panjenengané; wong tuwaku ing donya wis seda, lan aku teka saka Ikonium ing Frigia.'

Gubernur banjur ngadhepake Valerian, ngajak dheweke mangsuli:

'Apa kowe uga Kristen, lan ora nyembah dewa-dewa?'

Valerian mangsuli:

Aku uga wong Kristen; aku ngajeni marang Gusti Allah sejati siji lan nyembah Panjenengané, déné aku ngremehké déwa-dewamu.'

Kaping pisan maneh gubernur ngadhep marang Justin:

'Rungokna, kowe sing nyebut awakmu pinter omong lan dianggep penganut ajaran sejati: yen kowe nutupi awakmu nganggo borok saka sirah nganti sikil, apa kowe mikir kuwi bakal ngidini kowe mlebu swarga?'

Justin mangsuli:

Yen aku tahan sangsara sing kowe gambarke, aku ngarep nampa ganjaran saka Gustiku sing padha karo sing wis disedhiyakake kanggo wong-wong sing netepi piwulang Kristus; amarga aku ngerti yen sapa wae sing

urip saleh lan nandhang sangsara apa wae kanggo Gusti Allah bakal diparingi sih rahmat sing didhelikake nganti pungkasaning donya.

Kanggo iki, gubernur Rustikus kandha:

'Dadi, kowe pracaya yèn kowe bakal munggah menyang swarga lan nampa ganjaran saka Gustimu?'

'Aku ora nganggep mangkono,' wangsul Justin, 'nanging aku ngerti kanthi mesthi lan ngarep-arep tanpa ragu.'

Rustikus kandha:

'Nanging, ayo padha ngurusi tugas sing ana ing ngarep kita: padha kumpul, lan kowe kabeh padha nyembah marang para dewa.'

Kanggo iki Justin mangsuli:

'Ora ana wong sing waras pikirane sing kepengin ninggalake kesalehan lan tiba ing kesalahan lan anarki.'

Magistrat Rusticus kandha:

'Yen kowe ora manut marang prentah kita, kowe bakal nandhang sangsara tanpa welas asih.'

Justin mangsuli:

'Satemene, kita kepengin nampa sangsara demi Gusti kita Yesus Kristus lan supaya kita slamet, amarga sangsara iki njamin kaslametan lan kawani ing Pangadilan Pungkasané Panjenengané, ing ngarepé, miturut dhawuhé Gusti Allah, kabèh donya bakal muncul.'

Kabèh martir suci liyané padha ngomong kaya ngono, nambahaké:

'Laksanakake rencanamu saiki uga; kita wong Kristen – kita ora bakal nyembah arca.'

Sawisé krungu kuwi, gubernur ngucapaké paukuman:

'Sapa waé sing nolak nyembah marang dewa-dewa lan ora manut marang dhawuhe raja bakal dihukum nganggo cambuk lan digawa menyang pati kanthi dipenggal sirah, miturut paugeran hukum Romawi.'

Mangkono para martir suci, ngluhurake Gusti, digawa menyang panggonan paukuman biasane, nampa tatu, lan sawise dipukul nganggo kapak, ngrampungake sangsara kanthi pangakuan iman sing nylametake. Sawisé kuwi, sawatara wong pracaya kanthi rahasia njupuk jasad para martir sing mulya mau lan ngubur ing panggonan sing pantes, kanthi sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase, amèn.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Agapitus saka Gua, Tabib Tanpa Upah

Dipeperingati tanggal 1 Juni

Nalika bapa kita sing kinurmatan Anthony saka Gua diparingi karunia marasaké, Agapitus sing bejo rawuh marang piyambakipun ing guane saka Kyiv, kepéngin nampa panyembuhan rohani lumantar cukur sirah mlebu ing tatanan biara; Sawisé nampa apa sing dikarepake, dhèwèké kanthi sakabehe atiné ngetutaké urip malaékaté Sang Agung Antonius, sing dipandu déning piwulangé. Agapitus nyekseni piyambak carane priya agung iki ngopeni wong lara lan nyembuhake lumantar pandonga; nalika nyumputake karunia sing diparingake marang pandongane, piyambakipun maringi wong lara tetanduran saka panganane, disamarke minangka obat. Ndeleng kahanan iki, Agapitus sing pinaringan berkah wiwit niru bapa sepuh suci ing upaya asketis lan makarya kanthi cara iki pirang-pirang taun; yen ana sedulur sing lara, sing mulya iku bakal ninggalake selé—ing kono ora ana apa-apa sing bisa dicolong—lan lunga menyang sedulur sing lara kanggo ngopeni: dhèwèké ngangkat, nggladrah, nggendong ing pangkuan, lan tanpa kendhat ndedonga marang Gusti supaya wong lara mau mari; lan yen panyakite kadhangkala suwe, iku amarga Gusti kersa nambah iman lan nguwatake pandonga abdi Panjenengané, Agapitus. Manut tuladha Sang Antonius sing kinurmatan, Sang Agapitus sing bejo dianggep pantes nampa sih-rahmat sing padha karo piyambakipun: lumantar pandongane piyambakipun marasaké kabéh wong lara, sarta maringi tuwuh-tuwuhan sing dipanggang kanggo panganané dhéwé, mulané piyambakipun kasebut minangka tabib. Kabar babagan dhèwèké nyebar ing saindenging Kyiv, lan akèh wong lara padha teka marang dhèwèké, banjur mulih kanthi waras.

Ing wektu kuwi, ana ing Kyiv sawijining dhokter, wong Armenia miturut lair lan iman, sing trampil banget ing kaseniané nganti ora ana tandhingané. Cukup mung ndelok sakedhap marang pasien sing nandhang lara

pungkasan, dhèwèké langsung bisa ngenali lan ngumumaké dina lan jam pati, lan mesthi ora ana kaluputan; dhèwèké ora bakal gelem nambani pasien kaya ngono. Salah siji pasien kaya ngono, boyar utama marang Pangeran Agung Vsevolod[4000] , sing wis digawa marang putus asa déning ramalan yèn dhèwèké bakal seda sajrone wolung dina, digawa menyang Biara Pechersk. Nanging Agapit sing suci, sawisé ndedonga kanggo dhèwèké, maringi dhèwèké tanduran obat kanggo dipangan—sing wis dhèwèké dhéwé dipangan—lan nyembuhaké dhèwèké; lan langsung kasohor ing saindenging tanah Rus'. Wong Armenia kuwi, sing kesengat panah iri, wiwit nyalahké Sang Sing Berkah lan ngirim wong sing dihukum pati menyang Biara Pechersk, sing kudu ngombe racun ing ngarepé Agapitus lan mati. Sing Kasucèn, nalika ndeleng wong kuwi meh mati, paring marang dhèwèké—kanthi ndedonga—tanaman sing wis dipangan déning dhèwèké dhéwé, lan kanthi mangkono nylametaké wong sing dihukum pati saka pati. Wiwit wektu kuwi, wong Armenia kuwi dadi banget mungsuh marang Sing Kasucèn lan ngajak para sedulur pracaya supaya maringi Agapitus dhéwé omben-omben sing dicampur racun matèni; nanging sing Kabegjan ngombe iku lan ora kena apa-apa. *'Gusti Allah ngerti carane nylametake wong sing takwa saka cobaan'* (2 Petrus 2:9), miturut tembungé piyambak: *'Yen padha ngombe apa waé sing mateni, iku ora bakal ngrusak awaké'* (Markus 16:18).

Mengko, Pangeran Vladimir Vsevolodovich Monomakh[4001] lara ing Chernihiv. Sanadyan dhokter Armenia wis ngobati kanthi teliti, upayane sia-sia lan larane saya parah. Nalika lagi ing amben pati, pangeran nyuwun marang abbot Gua Kiev wektu kuwi, Yohanes, supaya ngutus Agapitus sing suci menyang Chernihiv kanggo perawatan . Abbot ngundang dhèwèké lan ngandhani panyuwunan pangeran mau, nanging Agapitus sing Berkah, sing durung ana sing tau weruh metu saka gapura biara kanggo praktek obat ing njaba, kanthi andhap asor mangsuli:

'Yen aku lunga menyang pangeran kanggo prakara iki, mula aku kudu lunga menyang kabèh wong. Aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, aja meksa aku metu saka gapura biara kanggo ngupaya kamulyan donya, sing wis tak sumpah ing ngarsané Gusti Allah bakal tak uwal nganti ambegan pungkasan. Yen Panjenengan maringi idin, aku luwih milih mundur menyang tanah liya lan banjur bali manèh mriki sawisé kabutuhan iki rampung.'

Utusan pangeran, nyadari yèn dhèwèké ora bakal bisa ngajak Sang Agung Agapitus langsung marang tuwané, wiwit nyuwun supaya paling ora diwènèhi sawatara jamu kanggo marasaké. Kanthi ajakané sang abbot, Sang Agung mau maringi sawatara jamu saka panganané dhéwé marang utusan kuwi; jamu mau digawa marang pangeran, sing nyicipi lan langsung mari amarga pandonga Sang Agung.

Banjur Pangeran Vladimir Monomakh rawuh piyambak menyang Biara Pechersk, kepengin ndeleng wong sing liwat panjenengané Gusti Allah wis mbalèkaké kaséhatané; dhèwèké durung tau ketemu Sang Sing Kasucèkaké sadurungé lan saiki kepengin ngajèni panjenengané kanthi peparing sing akèh. Nanging Agapitus, sing ora kepengin kamulyan donya, ndhelik; mula pangeran iku maringi emas sing digawa kanggo wongé Gusti marang abbas. Nanging sawisé sawatara wektu, Vladimir sing padha manèh ngutus salah siji boyar karo akèh peparing marang Agapit sing Mulya. Utusan mau nemokaké Agapit sing Suci ing selé lan nyelehaké peparing pangeran ing ngajengé. Agapit sing Mulya kandha marang dhèwèké:

'Anakku, aku durung tau njupuk apa-apa saka sapa waé (kanggo panyembuhan), amarga aku mariaké dudu nganggo kekuwatanku dhéwé, nanging nganggo kekuwatané Kristus; lan saiki aku uga ora nyuwun iki.'

Boyar mau mangsuli:

'Bapa, sing ngutus aku wis ngerti yèn panjenengan ora nate nyuwun apa-apa; nanging aku nyuwun tulus panjenengan kersa nampa iki, kanggo nglipur anak panjenengan, sing wis diparingi waras déning Gusti lumantar panjenengan; lan paringna marang wong mlarat, menawa panjenengan kersa.'

Sing sepuh mangsuli marang dheweke:

– Yen kuwi sing kowe kandha, aku bakal nampa kanthi seneng. Kandhaa marang sing ngutus kowe yèn kabèh barang liyané sing diduwèni iku kagungané wong liya, lan dhèwèké ora bakal nggawa apa-apa nalika ninggal donya iki; mulané, wènèhana kabèh sing isih ana marang wong mlarat. Amarga Gusti piyambak, sing manggon ing antarané wong mlarat, wis nylametaké dhèwèké saka pati; yèn aku, aku ora bakal nduwé kasil

[4000] Vsevolod Yaroslavich mrentah pisanan sajrone enem wulan (1075–1076) lan kaping pindho wiwit taun 1078 nganti 1093.
[4001] Vladimir Vsevolodovich banjur mrentah ing Kyiv saka taun 1114 nganti 1125.

dhéwé; lan aku nyuwun supaya dhèwèké ora nglirwakaké pituturku iki, supaya dhèwèké ora nandhang sangsara luwih abot.

Kanthi tembung-tembung kuwi, Agapitus sing suci njupuk emas sing digawa lan metu saka sel karo emas kuwi, kaya-kaya arep ndhelikake; dhèwèké nggawa metu lan mbuwang emas kuwi, nalika dhèwèké dhéwé mlayu lan ndhelik. Sawisé sawatara wektu, boyar kuwi metu, ndeleng hadiah-hadiah sing ana ing ngarep gapura, njupuk lan maringi marang abbot Yohanes. Bali marang pangeran, dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis dideleng ing selé sang suci lan apa sing wis dirungokaké saka dhèwèké; lan kabèh padha mangertèni yèn dhèwèké iku abdi sejati Gusti Allah, sing ngupaya ganjaran mung saka Gusti Allah, ora saka manungsa. Pangeran, ora wani mbantah sang suci, banjur miwiti maringi sedekah loman marang wong mlarat.

Sawisé akèh pakaryan lan tumindak saleh, sang sepuh sing berkah Agapitus, dhokter sing nambani tanpa mbayar, dhéwé banjur lara. Nalika krungu kabar iki, dhokter Armenia sing wis kasebut mau teka sowan lan miwiti rembugan babagan seni kedhokteran, takon obat apa sing digunakaké kanggo nambani lara Agapitus.

Sesepuh sing pinaringan berkah mangsuli:

'Kanthi cara kang diparingake Gusti piyambak, Panyembuh jiwa lan badan, maringi kaséhatan.'

Dokter Armenia iku nganggep dhèwèké pancèn ora ngerti babagan ilmu kedhokteran lan kandha marang wong-wong sing mèlu dhèwèké:

'Dheweke ora ngerti apa-apa babagan seni kita.'

Banjur, nyekel tangane, dhèwèké kandha:

'Aku ngomong sejatine: ing dina katelu dhèwèké bakal mati; yèn tembungku kabuktèn salah, aku bakal nyerah urip lan dadi biksu dhéwé.'

Sing Kasucèkaké mangsuli kanthi semangat:

'Dadi iki caramu marasaké: luwih akèh ngomong bab pati tinimbang pitulungan! Yen kowe trampil, balèkna uripku; yen ora bisa, kenapa kowe ngremehake aku lan ngukum aku mati ing dina katelu? Amarga Gusti wis kandha marang aku yèn sajrone telung wulan aku bakal lunga kanggo ana ing ngarsané.'

Wong Armenia mau kandha maneh marang dhèwèké:

'Delengen, kowe wis owah sakabehe; wong kaya ngono ora bakal urip luwih saka telung dina.'

St. Agapitus pancen lagi kesel banget, nganti ora bisa obah tanpa pitulungan. Ing wektu sing padha, ana wong lara saka Kyiv digawa marang Agapitus sing pinaringan berkah—sing piyambaké uga ngrasakaké lara abot—kanggo nyuwun panyembuhan. Kanthi pitulunganing Gusti, Agapitus sing pinaringan berkah mau langsung tangi, kaya ora tau lara; piyambaké njupuk tanduran obat sing biasané dipigunakaké, banjur nuduhaké marang wong Armenia kuwi, kandha:

'Iki tanduran kang tak gunakake kanggo marasake: delengen lan mangertèni.'

Wong iku, sawisé ndelok, kandha marang sang wali:

'Iki dudu salah siji tanduran obat kita, nanging, miturutku, saka Alexandria.'

Sing Kasucèn, ngélingaké kabodhoané, maringi rasa tanduran mau marang wong lara, ndedonga, lan langsung marasaké wong mau. Banjur dhèwèké kandha marang wong Armenia:

'Anakku, aku nyuwun tulung, rasakna ramuan iki bareng aku, yen kowe kersa, amarga aku ora duwe apa-apa maneh kanggo tak tawarake.'

"Bapa," wangsulé wong Armenia, "kita padha puasa patang dina ing wulan iki, lan aku saiki lagi puasa."

Krungu kuwi, sing pinaringan berkah mau takon marang dheweke:

'Sapa kowe, lan apa imanmu?'

Wong iku mangsuli:

'Apa kowe durung krungu yèn aku iki wong Armenia?'

Banjur sing berkah kandha marang dhèwèké:

'Kepiye kowe wani mlebu kene lan ngotori selku, malah nyekel tanganku sing dosa? Adoh saka aku, kowe bidah[4002] , lan wong tanpa Gusti.'

[4002] Wong Armenia manut marang bidah Monofisit, sing wis dikutuk déning Konsili Ekumenis Kaping Papat ing Kalsedonia (451), lan nolak kabèh Konsili Ekumenis sabanjuré. Inti saka bidah Monophysite dumunung ing ajaran manawa Gusti Yesus Kristus, sing lair saka loro sipat, ora manggon ing loro – amarga sipat manungsa ing Pribadi Allah Sabda wis nyawiji banget karo sipat ilahine nganti mung bisa

Lan wong iku, isin, banjur mundur.

Sawisé kuwi, Agapitus sing pinaringan berkah urip, kaya sing wis diandharake, telung sasi lan sawisé lara sedhela, seda lan bali marang Gusti. Amarga biyèn dhèwèké dadi dhokter sing nambani tanpa mbayar nalika isih ana ing donya, dhèwèké nampa ganjaran agung ing swarga, ing ngendi ora ana lara. Para sedulur nyiapake badané sing kinurmatan kanggo dikubur lan, kanthi kidungan adat, ngendhokaké ing guwaé Sang Mulya Anthony[4003] . Sawisé sang wali séda, ana wong Armenia teka ing Biara Pechersk lan kandha marang abas:

Wiwit saiki, aku nyingkiri bidah Armenia lan saestu pracaya marang Gusti Yesus Kristus, kang amarga Panjenengané aku kepéngin makarya ing tatanan biara sing suci. Sang Agapitus sing pinaringan berkah rawuh marang aku lan ngendika:

'Sampeyan wis janji arep nglakoni sumpah biarawan; yen sampeyan goroh, sampeyan bakal ngrusak urip lan nyawamu.' Aku pracaya yèn sing muncul marang aku iku wong suci, lan yèn dhèwèké kepéngin manggon luwih suwe ing kéné, Gusti mesthi bakal maringi. Aku kira dhèwèké ora bakal slamet telung dina, nanging Gusti maringi dhèwèké telung wulan; lan yèn dhèwèké kepéngin, dhèwèké bisa urip telung taun. Nanging aku mikir yèn dhèwèké dhéwé, minangka wong suci, kepéngin ninggalaké kita, ngupaya mlebu Karajaning Para Wali; lan yèn Gusti njupuk dhèwèké saka urip donya sing sementara iki nalika dhèwèké isih ana ing biara iki, Gusti paring dhèwèké urip langgeng ing panggenan swarga. Mula saka iku, aku kepéngin nepati dhawuhé wong suci iki tanpa tundha.

Abbot, sawisé ngrungokaké wong Armenia kuwi, banjur nyukur rambute dadi biksu lan maringi dhokter mau pitutur dawa, supaya, manut tapaké Agapitus sing pinaringan berkah, dhèwèké bisa trampil nyembuhaké atiné dhéwé. Wong Armenia iku urip kanthi nyenengake Gusti Allah lan, sawisé nglampahi sisa uripé ing Biara Pechersk sing padha, ing kono dhèwèké nemu pungkasaning urip sing berkah, kanthi nyerahaké nyawane ing tangané Pangobat nyawa lan badan, Gusti kita Yesus Kristus, kang dimulyakake karo Rama tanpa wiwitan lan karo Roh Suci, Loman, lan Pangurip, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Dionysius, abbot Glushitsa, mujijat anyar

Peringatan tanggal 1 Juni

Bapa kita sing kinurmatan iki, Dionysius, sepisanan makarya ing sacedhake tlaga sing dijenengi Kubensky Agung[4004] , dumunung patbelas poprishchi[4005] ing wétan kutha Vologda. Sabanjure, piyambakipun ninggal panggonan punika lan, kanti dipun iringaken dening biksu ingkang namanipun Pachomius, wiwit ngumbara lumantar pirang-pirang panggonan ing sacedhake tlaga ingkang kasebut mau, ngupaya papan ingkang, kanthi nyendhiri, piyambakipun saged nyawisake dhiri kanggé ngabdi dhumateng Gusti Allah. Sing Mulya Dionysius lan Pachomius teka ing sawijining panggonan sing dijenengi Luchitsa[4006] , ing kana padha mbangun sel pisanan kanggo awake dhewe; ora suwe sawisé kuwi, padha ngedegaké gréja sing dipersembahaké marang Santo Nikolaus, sing padha ngukuhaké kanthi berkah Uskup Gregorius saka Rostov. Sawisé kuwi, para biksu wiwit padha kumpul ing sacedhaké kanggo manggon bareng lan ngupaya nylametaké nyawané. Sawisé ngedegaké biara

---

dipisahake ing pikiran. Ing Rus kuna, wong Armenia umume dianggep minangka bidah sing jahat: mula, Metropolitan Cyprian (1376–1406) nulis marang Abas Athanasius ing wangsulan kanoniké: 'Bidahe Armenia iku sing paling nggegirisi saka kabèh bidah; amarga iku, ora pantes tumrap wong tani Ortodoks (tegesé wong Kristen) kanggo nduwé komuni sanadyan sethithik karo wong-wong mau'

[4003] St Agapitus seda ora luwih saka taun 1095; reliké dumunung ing guwa St Anthony.

[4004] Sing Mulya Dionysius, lair kanthi jeneng Dimitri, lair taun 1362 ing sacedhake kutha Vologda. Ora ana informasi sing katinggal babagan wong tuwane utawa uripe sadurunge ngucapake sumpah biara. Dheweke ditonsur dening Dionysius, abbot Biara Spasokamennaya sing dumunung ing Tlaga Kubenskoye, lan urip minangka biksu ing biara kasebut salami sangang taun. Tlaga Kubenskoye dijenengi 'ingkang Agung' kamungkinan amarga saka kabèh tlaga ing wewengkon Vologda, tlaga iki sing paling ageng.

[4005] 'Poprishche' iku satunggaling unit jarak sing dawaé 690 sazhen.

[4006] Desa Luchitsa, sing uga dikenal minangka 'Saint Luke', dumunung ing pesisir Danau Kubenskoye ing muara Kali Kubeni. Sadurunge rawuhe Sang Dionysius sing kinurmatan, ana sawijining biara ing kene sing wis ora digunakake maneh, lan Dionysius mbalekake maneh.

ing panggonan sing kasebut mau, Sang Mulya Dionysius mbangun omah bebarengan ing kana lan sawisé diangkat dadi imam[4007] , piyambakipun miwiti nyembah marang Gusti kanthi suci.

Ora suwe sawisé kuwi, Sang Reverendi ngangkat muridé, Pachomius sing wis kasebut mau, dadi abbot ing biara sing wis diadegaké; lan sawisé maringi berkah marang para sedulur, piyambakipun mundur saka biara sejauh limolas poprishchi menyang Kali Glushitsa, ing ngendi piyambakipun mandheg kanggo nginep bengi. Ing turu sing entheng, piyambakipun krungu swara kang muni ing panggonan sepi kuwi, nyapa dhumateng piyambakipun. Panjenengané langsung tangi, ngrasa bungah banget lan sawisé ndedonga, ngedegaké salib ing panggonan kuwi sing digawa saka omahé; banjur ing sangisoring wit – sing nganti saiki isih tuwuh ing biara, ngasilaké woh cilik ireng lan diarani bird cherry – Panjenengané mbangun sel cilik kanggo dhéwé. Ana wong sing lara untu mangan woh saka wit iki kanthi iman lan langsung mari. Sawisé kuwi, Sang Rahib Dionysius nyawisake awaké dhéwé ing panggonan iki kanthi nglakoni pangastine sing ketat, berjaga bengi kabeh, puasa lan pandonga. Lan sawisé sawatara wektu, para biksu wiwit teka marang dhèwèké ing panggonan iki siji-siji, nganti cacah murid-muridé saya tambah akèh. Ndeleng kahanan iki, Sang Reverendi mbangun gréja ing panggonan iki kanthi asmané Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, Pananggepané ingkang Kinurmatan[4008] , lan ngadegaké sawijining biara. Sawisé pirang-pirang taun, cacahé para biksu saya tambah akèh nganti gréja dadi cilik banget kanggo wong-wong mau, lan padha nyuwun marang Santo Dionysius supaya mbangun gréja anyar sing luwih gedhé tinimbang sing ana saiki. Nyukupi panyuwunan para sedulur, Romo sing kinurmatan mbangun gréja anyar,[4009] , sing luwih gedhé tinimbang sing kapisan; Panjenengané ngias gréja mau kanthi éndah nganggo ikon-ikon[4010] , nyedhiyakake buku-buku, lan tanpa kendhat miwiti mulang para sedulur, nuntun ing bab-bab sing bakal maringi paédah rohani.

Ing sawijining dina, nalika Sang Bapa Pendeta lagi nyiapake arep menyang gréja kanggo ibadah, piyambakipun diserang déning klompok setan. Kanthi nggrentheng untu, padha miwiti nggebuki piyambakipun; banjur, sawisé ngangkat lantai, padha nyeleh piyambakipun ing kana lan kandha marang piyambakipun:

'Tinggalna panggonan iki, utawa kowe bakal mati kanthi nggegirisi!'

Nanging Romo sing mulya ngungkuli kakuwatan ringkih mau liwat pandonga, lan padha sirna sakwise. Ing wektu sing padha, para sedulur, amarga ora weruh sang wali, padha teka menyang selé lan nalika nemokake dhèwèké kepepet déning papan lantai, banjur ngangkat lantai mau, sawisé kuwi dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Delengen, sedulur, sepira aboté perjuangan sing dilakoni mungsuh marang kita, nanging aja nganti kuwi medeni kita.'

Sawisé kuwi, Sang Venerabel Dionysius ninggalake biara kanthi rahasia, tanpa kawruh para sedulur, lan lunga menyang panggonan sepi sing dumunung patang poprishcha ing kidul saka Lavra Agung[4011] ing pinggir Kali Glushitsa sing padha, sing dikenal minangka Sosnovets. Ing kéné piyambakipun ngedegaké gréja kang dipersembahaké marang Yohanes Pembaptis[4012] , mbangun sel-sel lan mindhahaké sawatara sedulur saka biarané menyang panggonan iki. Piyambakipun ngandhani yèn jasadipun bakal dikubur ing kéné lan maringi pitutur supaya padha njupuk kabèh kang perlu kanggo panguripan saka biara agung. Ing panggonan pungkasan saka pakaryan asketisné, pitung taun sadurungé seda, Sang Bapa sing kinurmatan dhéwé nggali kuburan kanggo dhéwé, supaya saben dina éling marang wayahe nalika awaké bakal dibaringaké ing kana. Wiwit wektu kuwi, piyambakipun nambah manèh pakaryan ibadahipun kanthi puasa, pandonga, lan jaga wengi, lan ing pirang-pirang kasempatan piyambakipun jaga wengi ing salju, kanthi mangkono piyambakipun nglarani dagingipun. Sawisé

[4007] Sing Mulya Dionysius diangkat dadi imam dening Uskup Agung Gregory saka Rostov lan, miturut Keagungan Filaret ('Lives of the Saints', Juni, kaca 11), iki kelakon malah sadurunge rampunge gréja ing Luchitsa.

[4008] Gereja iki dibangun ing taun 1403. Pangeran Dimitri saka Kuben, sing kepengin mbantu Sang Dionysius sing Mulya, ngutus tukang bangunan lan tukang kayu pribadine kanggo mbangun gereja iki.

[4009] Gereja kapindho iki dibangun sangang taun sawisé sing kapisan, ing taun 1412.

[4010] Sang Wibawa Dionysius nglukis ikon dhéwé, amarga dhèwèké ahli seni. Ikon-ikon sing dilukis déning dhèwèké isih lestari nganti saiki. Contoné, ing Biara Prilutsk dipajang ikon Sang Wibawa Dimitri sing dilukis déning dhèwèké; ing Biara Kirillo-Belozersky, ikonostasis katedral nampilaké gambar Sang Wibawa Cyril – uga karya dhèwèké – lan liya-liyané.

[4011] Iki jeneng sing diwenehake ing kene kanggo Biara Pokrovsky, saka kono Sang Sing Mulya mangkat.

[4012] Gereja iki dibangun ing taun 1420.

nindakake akèh mujijat lumantar kuwasa Kristus lan nampa Awak lan Getih Kristus sing Paling Suci sadurungé nyawane pindhah, Sang Mulya Dionysius seda mlebu ing pangaso langgeng[4013] .

Troparion, Nada 1:

Kebak katresnan ilahi wiwit enom, Panjenengané Dionysius ingkang kinurmatan, sawisé mbenci kabèh kaéndahan ing donya, Panjenengané mung tresna marang Kristus: lan amarga iku Panjenengané manggon ing ara-ara gersang jero, urip bebarengan karo kéwan-kéwan, sakabèhé nyawiji marang Kristus[4014] . Mula, Mata sing maha weruh[4015] , sawise nyumurupi pakaryanmu, wis maringi kowe karunia mujijat sanajan sawise seda. Mula kita padha njerit marang kowe: ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabeh, sing tansah ngajeni kenangan suci kowe ing kidungan kita.

Kontakion, Nada 8:

Kowe wis netepake kabèh pangarep-arep atimu marang Gusti Allah, banjur ngetutaké Panjenengané kanthi tuntas saka jeroning jiwamu, manggon ing ara-ara samun lan urip kaya malaékat; kowe dadi dalan panyelamatan kanggo akèh wong: mulané Kristus wis ngluhuraké kowe lan maringi kowe karunia mujijat. Mulane kita kabèh padha nyuwun marang Panjenengan: Sugeng, Sang Wibawa Dionysius, sing manggon ing ara-ara samun.

15 Juni

2 Juni (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Nikiforos, Pangakuan Iman Patriark Konstantinopel, ing antarané Para Kudus

Dirilis tanggal 2 Juni

Pahlawan agung kesalehan, Santo Nikiforos lair ing Konstantinopel[4016] saka wong tuwa sing saleh lan wedi marang Gusti Allah, Theodoros lan Eudokia. Bapakne diparingi mahkota pangakuan iman, sawise ngalami tatu lan pangasingan amarga ngurmati ikon-ikon suci. Ing jaman pamrentahan Copronymus[4017] , piyambakipun njabat minangka notaris[4018] kanggo prakara rahasia karajan, lan ana tuduhan marang piyambakipun ing ngarsane kaisar sing jahat, nyatakake yèn piyambakipun kanthi taat ngurmati ikon-ikon suci lan nyembah gambar Sang

---

[4013] Sing Mulya Dionysius séda ing yuswa 74 taun ing dina Minggu, 1 Juni 1437. Konsili Moskow sing dianakake ing taun 1547 ing sangisoré Metropolitan Makarii ngukuhaké dhèwèké dadi wali, lan ing abad kaping 16, gréja pisanan sing didedikasikaké kanggo dhèwèké dibangun. Reliké dumunung ing sangisoring lantai Biara Sosnovetsky ing gréja sing didedikasikaké kanggo Santo Dionysius lan Santo Amphilochius. Biara iku nyimpen loro ikon – siji Ikon Perlindhungan Ibune Gusti lan sijiné Ikon Tandha Ibune Gusti – sing miturut tradhisi digambar déning Sang Dionysius. Rupane Sing Kinurmatan kaya mangkéné: dhèwèké cendhak lan kurus banget; nduwèni sirah sing rada gedhé, alis setengah bunder, rai panyang, pipi cekung, mripat alus, jambang kandel tekan dhadha, lan rambute pirang-cerah setengah abu-abu.

[4014] Sakabehe nyawisake dhiri marang Kristus, tegesé dhèwèké nyerahake kabèh dhiri marang Kristus lan nyawisake kabèh kekuwatan kanggo nepaki dhawuh-dhawuhé Kristus.

[4015] Mripat Sing Ndeleng Kabeh, yaiku Gusti Sing Ndeleng Kabeh.

[4016] Konstantinopel utawa Tsargrad – kutha krajan Kakaisaran Bizantium (saiki Turki); diadegaké déning Kaisar Konstantinus Agung ing abad kaping 4 Masehi ing panggonan kutha Bizantium biyèn.

[4017] Constantine V Copronymus mrentah saka taun 741 nganti 775.

[4018] Tembung 'notaris' sacara harfiah tegesé 'panulis cathetan cekak'. Ing abad-abad awal Masehi, jeneng iki diwènèhaké marang sekretaris kaisar sing mastiake keaslian dokumen resmi. Ing jaman Konstantinus Agung, kabinet rahasia para notaris diadegaké, sing tugase nyimpen notulen rapat dewan nagara paling wigati. Sekretaris Patriark Konstantinopel uga diarani notaris.

Juruwilujeng, Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, lan kabèh para wali. Tsar langsung ngundang Teodorus sing berkah, nahan lan nyidik dheweke, lan sawisé mastiake yèn tuduhan kuwi bener, dhèwèké dipaksa suwé supaya nyingkirké pangurmatan marang ikon; nanging nalika abdi Kristus iku nolak manut karsa raja, sawisé dipukul kanthi kasar, dhèwèké diasingaké menyang kutha Molin, ing kana dhèwèké dibuwang ing penjara medeni, ing ngendi dhèwèké nandhang sangsara amarga iman ortodoksé. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké dipanggil manèh menyang Konstantinopel lan dipaksa luwih keras supaya nyerah marang ajaran sesat sing disebaraké déning kaisar; nanging dhèwèké tetep teguh kaya watu[4019] ing kasuciané, milih nampa tatu lan pati tinimbang nglanggar paugeran Gréja lan tradisi Para Bapa Suci. Miturut prentahé sang raja sing ora manut hukum, dhèwèké manèh disiksa kanthi macem-macem panyiksaan kejem lan diasingaké; sawisé nglampahi enem taun ing Nikea[4020] minangka tawanan lan wong sing nandhang sangsara, dhèwèké pamit marang Gusti lan mlebu kamardikan langgeng ing gesang sing pinaringan berkah.

Garwané, Eudokia sing saleh, melu nampa kabèh sangsara lan kasangsaran bojone; dhèwèké ngetutaké bojone menyang pangasingan lan nahan penjara, ora nate pisah saka bojone, loro ing badan lan ing roh. Sawisé bojone seda, dhèwèké bali menyang Konstantinopel lan nglampahi dina-dinane kanthi cara sing nyenengake Gusti, kaya sing pantes kanggo janda Kristen. Ing wektu kuwi, anaké Nikiforos, sawisé ngrampungaké pendhidhikané, diangkat dadi pejabat ing kraton kaya bapaké biyèn. Sawisé kuwi, Eudokia sing kaberkahan diparingi sih supaya bisa ndeleng anaké dhisik ing wujud malaékat, banjur ing pangkat suci uskup; sawisé matur nuwun marang Gusti, dhèwèké mundur menyang biara, njupuk sumpah monastik, lan sawisé urip kanthi kabecikan, seda kanthi umur tuwa sing kinurmatan.

Nikifor sing kita omongake iku cabang suci saka oyot suci: dipelihara saka susu ibune kanthi taqwa, dibesarke kanthi watak becik, lan diwulangake urip sing nyenengake Gusti Allah, panjenenganipun nglampahi taun-taun enomanipun kanthi kasucian lan pangendalian dhiri ingkang ageng, lan kapenuhan kawicaksanan ing njawi lan ing batin – donya lan rohani: panjenenganipun sampun nguwasani boten namung karya-karya para ahli kawicaksanan Yunani, nanging ugi Kitab Suci; pamicara sing fasih, dihiasi kabèh kabecikan, misuwur amarga pangerten lan wataké sing mulya, dhèwèké ditresnani lan diurmati kabèh wong. Sawisé dianggep diwasa, Nikiforos ing jaman pamrentahan Leo, putrané Kopronymus[4021] , diparingi pangkat penasihat kaisar lan ngreksa iman sejati ing antarané para sesat, ngajèni ikon-ikon suci lan nuntun wong liya supaya nindakake kaya mangkono lumantar pitutur kang diilhami Gusti. Sawisé seda Leo, nalika pamaréntahan putrané Constantine lan ibuné Irene[4022] , Konsili Ekumenis Kapitu diadakaké ing Nicaea nglawan bidah ikonoklasme[4023] , mangkono sang Nikiforos sing pinaringan berkah, nalika isih dadi awam, maringi pitulungan gedhe marang para bapa suci ing majelis, minangka wong sing wicaksana lan nduweni kawruh jembar babagan Kitab Suci; minangka wong sing kaluhurané pinunjul, piyambakipun dipercayakaké kanggo nyarios ing majelis atas jenengé sang maharaja.

Mangkono, sanajan durung dadi uskup, piyambakipun wis mbuktekake yèn piyambakipun minangka panglindhung lan guru Ortodoksi, nglawan para sesat kanthi ngrampungake prakara-prakara sing kontroversial, amarga iku para bapa suci ing majelis padha muji lan mberkahi piyambakipun.

Sawisé konsili kuwi, Nikiforos tetep pirang-pirang taun manèh ing jabatan awam sing terhormat minangka penasihat kraton. Banjur, nalika wis nyadari yèn nyambut gawe kanggo donya sing sia-sia lan mbalela ora ana gunané kanggo jiwa – amarga dhèwèké weruh yèn prahara wiwit muncul ing kraton antarané putra lan ibuné – – Nikiforos, nglirwakake kamulyan donya sing sia-sia, nyerahake jabatan dhuwure, mundur saka kutha lan manggon ing panggonan sing adoh lan sepi ing sacedhake Bosporus Thrace[4024] ; ing kana piyambakipun miwiti makarya piyambakan mung kanggo Gusti Allah, ngupaya kaslametan dhiri lumantar pandonga lan puasa. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké mbangun gréja, nglumpukaké para biksu lan ngedegaké biara; sanadyan dhèwèké

[4019] 'Adamant', sing diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'intan' – watu sing misuwur amarga kekasaré.

[4020] Nicaea, ing wektu sing diterangake, iku kutha wigati ing wilayah pesisir Bithynia; saiki dadi desa mlarat sing dikenal minangka İznik. Kutha iki misuwur ing sajarah Gereja Kristen minangka panggonan Konsili Ekumenis kapisan (ing taun 325).

[4021] Leo IV si Khazar mrentah saka taun 776 nganti 780.

[4022] Amarga putrané, Kaisar Konstantinus (Porphyrogenitus), isih cilik, Irene wiwitané mréntahké kakaisaran.

[4023] Konsili Ekumenis Kapitu taun 787, sing dianakake ing Nikea, ngukum ikonoklasme lan mbalekake pangurmatan marang ikon.

[4024] Bosporus, utawa Selat Konstantinopel, sing nyambungake Segara Ireng karo Segara Marmara, dijenengi Selat Phratian kanggo mbedakake saka akèh selat liya sing uga dijenengi kaya ngono.

dhéwé durung nampa sumpah monastik, dhèwèké wis makarya kaya biksu, nguji dhèwèké dhéwé apa bisa tahan urip monastik sing kebak sedhih. Lan dhèwèké urip kaya ngono pirang-pirang taun, meh tekan tengah pamaréntahan Nikephoros[4025] .

Sawisé Kangjeng Tarasius, Patriark Konstantinopel, seda lan pinuju marang Gusti, Nikiforos sing pinaringan berkah, sanadyan katon minangka awam nanging wis dadi biksu sing sampurna ing panguripanipun, kapilih dados patriark; nalika semana piyambakipun nampi sumpah biksu kapisan, lan salajengipun diangkat rumiyin dados presbiter, lajeng, nglawan karsa piyambak lan amarga paksaane Tsar Nikiforos, diangkat dados uskup ing dina paling mulya ing Paskah Suci. Lan piyambakipun ngias Gréja Suci kanthi tembung-tembung piwulang lan gesang sing luhur, mbenerake sing rusak, nguwatake sing bener, lan ngusir para bidah kaya srengéngé saka kandhangé Sabda. Ing taun-taun kuwi, wong Yunani lagi perang karo wong Bulgaria, lan Tsar Nikiforos, sawisé mangkat perang, gugur. Dheweke diganti putrane, Stavrikios, nanging pamarentahane ora suwe—mung rong sasi—sadurunge dheweke uga seda. Sawise Stavrikios, Michael sing saleh, sing dikenal minangka Rangav, sing sadurunge nyekel pangkat kiropalates[4026] , munggah ing tahta. Rong taun sawise kuwi, dheweke digulingake dening Leo si Armenia[4027] , sing wis nyekel tongkat panguwasa kraton Yunani. Kekudusané Nikiforos ngutus para uskup marang pangrebut tahta iki, sadurungé pangukuhané, nggawa Pengakuan Iman Ortodoks, njaluk raja anyar supaya nandhatangani nganggo tangané dhéwé—miturut adat para raja saleh biyèn—janji kanggo ngajèni tanpa owah-owahan dogma iman suci sing kacathet ing pengakuan kuwi. Raja sing licik lan munafik mau ngakoni kanthi tembung-tembungé yèn dhèwèké semangat marang kesalehan lan janji bakal nandatangani pangakuan iman kuwi, nanging ora sadurungé upacara pangukuhané rampung:

'Nalika,' ujare, 'mahkota karajan dipasang ing sirahku, banjur aku bakal nandatangani.'

Lan padha pracaya marang bajing iki. Tinimbang pangakuan iman sing suci, si muji-muji iku mlebu tandha tangan ing buku sing diam-diam digawa marang dheweke dening para sesat, manut marang srigala galak sing luwih kaya dheweke tinimbang gembala sejati. Banjur, kanthi pesta agung lan kamulyan kraton, dhèwèké mlebu ing Katedral Santa Sofia; nanging nalika upacara pangukuhan kraton lumrah dilakoni, lan Patriark Paling Suci lagi masang mahkota ing sirahé sing ora pantes, Gusti Allah nyingkapaké marang Patriark Paling Suci jinis raja kaya apa sing bakal dadi dhèwèké: awit makutha karajan sing dipasang ing sirahé kuwi malih ing tangané Patriark, kaya-kaya dadi makutha duri, lan ujungé sing landhep nyucuk lan nyeri ing tangané sang hierark, sing nyadari yèn iki pratandha panganiayaan lan panyiksaan sing bakal teka ing mangsa ngarep saka raja kuwi, kang banjur kabari marang para rohaniwané kanthi atiné abot.

Esuk sawisé manten, Santo Nikiforos manèh nyuwun marang Tsar supaya nepati janjiné lan nandatangani pangakuan iman Ortodoks, manut tuladhané para Tsar sing saleh biyèn; nanging Leo wis mlebu ing dalan kabohongan lan, ngrusak kehormatan jubah ungu kraton, kanthi tegas nolak panyuwunan Santo mau. Sawisé sawatara wektu, sang maharaja wiwit mblasfem marang ikon-ikon suci kanthi terang-terangan, nglawan ora mungsuh-mungsuh sing nyerang Yunani saka kabèh arah lan ngrusak, nanging nglawan ikon-ikon Kristus, Ibuné Gusti Allah sing paling suci, lan kabèh para wali, uga nglawan wong-wong sing nyembah marang ikon-ikon mau. Sawise ngundang kabeh uskup lan presbiter sing, amarga macem-macem kaluputan, wis diasingake saka pelayanan ing Mezbah Ilahi miturut kanon, dheweke maringi papan panginepan ing kraton kaisar lan, kanthi maringi panganan kaya kéwan sing dipelihara kanggo disembelih, kanthi mangkono dheweke entuk pangayoman saka wong-wong sing jenenge 'weteng' ([4028]); Kaisar kerep rembugan karo wong-wong mau, sinau bab bidah ikonoklastik, lan njaluk pitutur saka wong-wong mau babagan cara paling apik kanggo mbalekake dogma ngina marang ikon, sing wis ditolak déning Konsili Ekumenis Kapitu. Supaya luwih gampang meyakaké supaya padha nyengkuyung panemuné, dhèwèké janji ora mung mbalèkaké gelar-gelar biyèn sing wis dicabut, nanging uga nambah pakurmatané. Amarga diparingi pangalembana déning raja, padha wiwit mbiyantu kanthi semangat, nganiaya para umat ortodoks ing endi-endi. Ing jenengé raja, padha nglumpukaké akèh buku saka saindenging papan lan mriksa bebarengan; lan yen padha nemokake buku heretikal sing nentang ikon, padha langsung nampa

---

[4025] Nikephoros mrentah wiwit taun 802 nganti 811.

[4026] Michael I mrentah saka taun 811 nganti 813. Kyropalates iku komandan penjaga kraton.

[4027] Leo si Armenia mrentah saka taun 813 nganti 820.

[4028] *'Pungkasané karusakan, déwané wetengé, lan kamulyané ana ing isiné; padha mikir bab-bab ing bumi'* (Filipi 3:19).

iku minangka Injil sejati lan nyimpen ing duwé; nanging yen padha nemokake buku sing nentang hérési ikonoklastik, padha langsung mbuwang menyang geni minangka barang najis lan kobongake. Tsar banjur mréntahaké kabèh uskup Yunani supaya padha nglumpuk ing Konstantinopel kanggo sidang. Para uskup mangkat saka panggonané masing-masing lan, sawisé tekan kutha, padha nyuwun sowan marang Paduka Suci Patriark Nikiforos, kaya lumrahé. Nanging Tsar mréntahaké supaya para uskup kuwi langsung dicekel lan dipenjara; wong-wong ing antarané sing, amarga wedi nampa murkané sing nggegirisi lan panganiayaan, condhong nyengkuyung pandangan sesaté, banjur dibebasaké saka belenggu lan penjara lan diparingi pakurmatan; déné sing tetep setya ing iman sing sejati dianiaya kanthi memalukan nganggo belenggu, disiksa déning luwe lan ngelak. Akeh banget wong, amarga wedi, melu ndhukung panemu sesat sang raja, lan klompok sesat mau saya kuwat. Para guru palsu banjur wiwit nyebarake ajaran ngina agama kanthi wani lan tanpa alangan ing kabeh gréja, ngyakinake wong-wong supaya ora ngajeni ikon-ikon suci, nalika ngusir para guru sejati Ortodoksi saka gréja-gréja, nyiksa lan nglarani awaké dhéwé, malah nyoba menengaké Patriark Paling Suci—swara Gusti—lan nyegah dhèwèké mlebu katedral.

Abdi Gusti, Santo Nikiforos, nalika mireng lan nyumurupi kabèh kedadéan ing Gréja, tanpa kendhat ndedonga marang Gusti kanthi luh, supaya Panjenengané ngreksa Gréja-Nya tetep suci lan nglindhungi umat-Nya saka para ahli bidah. Ngumpulake akèh umat Ortodoks ing sakupenge, dhèwèké ngélingaké, nyuwun banget, lan mulang marang wong-wong mau: aja padha nyawiji karo wong sesat, supaya nyingkiri ragi (Matéus 16:6; Lukas 12:1–9) lan piwulangé, sing kaya gigitan ula tedung; lan aja wedi marang kasangsaran jaman utawa ancaman sang penyiksa, sing matèni badan nanging ora nyawa (Lukas 12:4–10).

'Sanajan,' pangajaré, 'kabèh wong padha nyasar menyang bidah mèlu raja, lan mung sawatara sing tetep setya marang iman sejati, aja padha kuciwa merga sithiké jumlahé, awit Gusti ora milih akèh wong: Panjenengané luwih kersa maringi sih marang wong sing wedi lan gemeter amarga sabda Panjenengané tinimbang marang akèh wong sing nglirwakaké ajiné wedi marang Gusti Allah, miturut sabda Panjenengané dhéwé ing Injil: *'Aja wedi, kawanan cilik! Amarga Bapakmu kersa maringi Karajaning Allah marang kowe'* (Lukas 12:32).

Sawisé kuwi, Panjenengané Sang Patriark ngundang para uskup sing paling pinunjul ing ngarsané: Emilian saka Cyzicus, Euthymius saka Sardis, Joseph saka Thessalonica, Eudoxius saka Ammoea, Michael saka Synada, Theophylact saka Nicomedia, Peter saka Nicaea, lan akèh bapa suci liyané, ing antarané ana Theodore the Studite[4029] , Nikitas, abas saka Midiki, lan wong-wong ortodoks liyané. Sawisé rembugan dawa karo wong-wong mau babagan pangurmatan marang ikon suci, adhedhasar Kitab Suci lan tradisi Para Bapa Agung, dhèwèké ing wayah sonten menyang Katedral Santa Sofia lan miwiti Doa Wengi Sepenuh, ndedonga marang Gusti supaya paring katentreman marang Gréja lan nylametaké saka bidah. Nalika Tsar krungu bab iki, piyambakipun kaget lan wedi menawa Patriark bakal nyulut pemberontakan marang dhèwèké ing antarané wong-wong sing wis padha kumpul akèh ing gréja kanggo Doa Wengi Sepenuhé: dhèwèké ngerti yèn wong-wong padha tresna marang Patriark, lan yèn kabèh mau bakal manut kanthi rela, malah nganti siap mati kanggo dhèwèké. Mula, nalika esuk, sang raja ngutus utusan marang patriark ing gréja kanggo kandha:

[4029] St Theodoros the Studite miwiti urip monastik nalika isih enom, wiwitane nglakoni asketisme ing sangisoré pandhuan pamané, Venerable Plato (dèwèké dieling-eling saben tanggal 5 April; ikoné diurmati ing Konsili Ekumenis Kapitu). Sabanjuré, St Theodoros dadi abbot ing Biara Studite ing Konstantinopel; Ing sangisoré pimpinane, biara iki nggayuh prestasi sing durung nate ana. St Theodore kaping pindho diasingaké saka Konstantinopel amarga mbantah Kaisar Konstantine Porphyrogenitus, sing wis cerai karo garwané Maria kanthi ora sah lan nambah abot kaluputané kanthi nikah maneh karo Theodota sing uga ora sah. Nalika bali menyang Biara Studion saka pangasingan, nalika panyiksa ikon-ikon suci meletus, St. Theodoros, tanpa nggatekake ancaman para ikonoklas, kanthi mbukak mimpin prosesi bareng para biksu sing setya. Ing wektu kuwi, Kaisar Leo si Armenia ngurung dheweke ing panjara, ing ngendi dheweke ditahan ing sel sing lembab lan nyekel ambegan, bola-bali disiksa kanthi kejem. Ing jaman Michael si Gagap, Santo Teodorus dibebasake saka panangkepan, nanging dhèwèké ora urip suwe amarga wis kesel amarga panangkepané. Dhèwèké séda ing umur 67 taun tanggal 11 November 826, tanggal nalika élingan dhèwèké saiki diperingati. Ing wektu seda St Theodore, St Hilarion saka Dalmatia weruh sekawan malaikat mudhun saka swarga lan krungu swara sing kandha: 'Delengen, nyawa Theodore, abas saka Studion, munggah kanthi kamenangan menyang swarga, lan pasukan swarga teka nyambut.'
St Theodore ninggalaké akèh tulisan ing wangun khotbah, proklamasi, layang, kanon, stichera, epigram, lan biografi. Kumpulan paling lengkap saka tulisan-tulisan Santo Teodorus ing basa Rusia disusun déning dewan redaksi jurnal *Christian Reading* minangka lampiran jurnal kanggo taun 1907 lan 1908.

'Ngapa panjenengan ngganggu wong-wong lan ngrancang nglawan tsar, sing kepengin tentrem sejagad lan manunggaling pikiran? Ngapa panjenengan nyurung wong edan kanggo mbrontak, lan nyoba ngisi kutha karajan karo getih perang saudara?'

Kanjeng Sang Patriark mangsuli para utusan raja:

'Kita malah ora tau mikir bab kaya sing panjenengan kandhakake; pancen, ora tau mlebu ing pikiran kita manawa Tsar sing ngutus panjenengan bakal nganggep kaya ngono marang kita.' Kita padha kumpul ing omahé Gusti Allah dudu kanggo ngrancang niyat ala marang raja, nanging kanggo ngluhuraké Gusti Allah, nyuwun pandonga lan pangapura, supaya Gusti Allah kersa maringi pangapura lan nglindhungi Gréja Panjenengané, raja lan kabèh rakyat kanthi tentrem, supaya Panjenengané mungkasi panggeseran ajaran sesat lan netepaké kabèh ing ortodoksi sing manunggal.

Para utusan mangsuli:

'Ora kaya sing kok omong: kowe ngomong siji nganggo lambemu, nanging mikir liya ing atimu, lan kowe kepengin nglakoni apa sing kok pikirake.' Lan awit kowe cetha arep mbrontak marang raja, kowe lan para pengikutmu sing sejiwa kudu, nalika dina kang wis ditemtokake teka, menyang kamar kraton lan ing kana mangsuli pitakon marang raja dhéwé, supaya raja bisa luwih mangerténi niyatmu.

Sawisé ngendika mangkono, para utusan banjur mangkat. Kabeh wong sing ana ing gréja, nalika weruh lan krungu kuwi, padha mangertèni apa sing bakal kelakon—penganiayaan lan kabecikan sing bakal ditanggung abdi Gusti lan kabèh Gréja Kristus—lan padha wiwit ndedonga luwih khusyuk, karo akèh luh lan ambegan. Ing pungkasan Pamujan Wengi Sajeroning, Sang Kinasucen Nikiforos munggah ing tengah gréja lan ngandika marang para jamaah:

'Wah, para jamaah sing padha kumpul amarga Rohé Gusti! Sapa sing nyana yèn Gréja Suci bakal ngalami sangsara kaya sing saiki kita sakseni!?' Tinimbang kabungahan, dhèwèké ngrasakaké sedhih, lan saka tentrem dhèwèké lumebu ing bingung. Kawané Sabda sing padha ngembala ing padang gembalaan sing apik nandhang rampasan ing tangan wong-wong sing rusak budi, lan Sang Ibu, sing ngajak kabèh anaké supaya manunggaling pikiran, kapotong-potong! Gereja sing dituku Kristus nganggo getihé sing mulya, sing dijaga resik saka saben jinis rereged (Efesus 5:27), sing dilindhungi lumantar para Rasul, nabi, martir, lan para wali saka saben tingkatan, lan sing diparingaké minangka sawijining swarga sing dihias lan dipager tembok, – apa bala sing saiki ditampa saka tangan wong-wong sing, ing penampilan, padha karo kita, nanging sejatine adoh banget saka kita, wis dadi mungsuh kita, lan wis nganti adoh banget ing kejahatané nganti, bebarengan karo gambaré, padha ngremehake Sing digambar ing kono, lan, bebarengan karo rupa Kristus sing dicet ing papan kayu, padha nolak Kristus piyambak: awit pakurmatan lan nista sing diparingake marang gambar iku padha nyawiji marang Sing digambarke ing ikon. Saiki mungsuh-mungsuh kabeneran ngrusak tradisi kuna ing gréja babagan ngurmati ikon-ikon suci lan nglegalké tradisi anyar sing bertentangan karo tradisi lawas, sing digawé déning para bidah, lan kanthi mangkono mbingungake pikiran para wong pracaya. Sedulur lan anak-anak! Aku nyuwun marang kowe, aja padha wedi utawa suda semangat; aja nganti ancamane padha medeni atine kita; ayo padha ngenteni pitulunganing Gusti. Wong-wong sing mungsuh marang kita lan kepengin mbusak kabeneran saka Gréja iku kaya wong sing nglangi nglawan arus kali: ing pungkasané, dhèwèké bakal kapendem ing jeroné, kalah déning kesel, amarga kabeneran iku ora bisa dikalahaké, lan kabeneran iku maringi mahkota marang sing ngajèni, sarta ngalahaké sing mungsuh. Sapa waé sing nyekel kasunyatan iki bakal ngalahaké mungsuh sanajan tanpa senjata; sapa waé sing wis kelangan kasunyatan iki bakal gampang dikalahaké, sanajan dhèwèké prajurit sing kebak senjata. Saksi saka tembung-tembung kita yaiku wong-wong sing kita omongake: padha ora ngerti kabeneran; malah bocah-bocah sekolah sing sinau abjad padha ngguyu marang wong-wong mau, amarga padha bertentangan karo awake dhewe ing spekulasi kosong, kaya-kaya, kaya wong sing kesurupan, padha mangan daginge dhewe. Apa kowe ngerti apa sing tak omongake, sedulur?

Kabeh sing ana ing gréja padha njerit:

'Kita ngerti lan yakin, Bapa Suci Paling Suci, manawa iman Ortodoks kita iku iman sing sejati, lan kita kabeh siap mati kanggo iku.'

Pausus kandha:

'Wajib tumrap kita, sedulur, tetep guyub lan manunggal ing pangakuan iman Ortodoks, supaya mungsuh-mungsuh kita ora bisa mbalikake siji wae saka kita menyang karusakané dhéwé: amarga kanthi sih-rahmaté Kristus kita luwih akèh tinimbang wong-wong mau.'

Wong-wong mau, kanthi swara banter padha njerit, manèh padha janji teguh bakal tetep setya marang Gréja nganti pati. Sawisé rembugan dawa karo wong-wong ing gréja, Panjenengané Patriark, nalika esuk sumunar, masang omophorion ing pundhaké lan, diiringi para uskup, para abbot, lan kabèh rohaniwan sing ana bareng Panjenengané, mangkat menyang kamar kraton. Wong akèh padha ngetutaké ing mburiné. Nalika Patriark lan umat Ortodoks tekan gapura kraton, kabèh rombongan ditahan; mung Primate dhéwé sing diparingi mlebu. Biasané para raja Yunani nampa berkah Patriark lan padha nyium tangan tengené siji lan sijiné minangka pratandha katresnan rohani. Leo si Armenia sing jahat, nanging ora maringi salam hormat kaya biasané marang Patriark sing mlebu; dhèwèké ora njaluk berkah, malah ora nawakaké dhèwèké kursi, nanging kanthi ngglundhung marang dhèwèké kanthi ancaman, wiwit ngomong kanthi nesu:

Apa iki perpecahan sing muncul ing antaramu, lan konspirasi lan pemberontakan marang pakurmatan raja? Tanpa kawruh kita, apa kowe padha nganakake majelis, nggawe rakyat gumun lan nyurung supaya padha ora tentrem lan mbrontak? Ngadani sinode tanpa idin utawa pitutur saka kita, lan nyebarake pamanggih marang wong akeh yen kita manut takhayul tinimbang doktrin gerejawi—apa iki ora dadi permusuhan sing cetha lan wiwitaning prahara? Yen kita kepengin mbusak kanon-kanon sing bener—sing kowe sebut 'kuna'—mesthine wis pas wektune kanggo ngina kita, ngremehake kita, lan nuduh kita heresi ala; nanging saiki, nalika saka katresnan marang ortodoksi kita kepengin mungkasi prahara lan perselisihan lan nggawa kabeh wong marang persatuan iman, kenapa kowe ngina kita, nuduhake permusuhan lan ngaku yen kita ngrusak Gréja, padahal kita padha nggatekake tentrem lan tentreming Gréja? Apa kowe ora ngerti yèn akèh wong, amarga bingung, padha mbalik saka Gréja amarga ana ikon sing digambar lan dipajang; lan wong-wong sing mbalik kuwi nggawa buku lan nunjukake ayat-ayat ing Kitab Suci sing nglarang gawé lan ngurmati ikon? Lan yen ora ana jawaban kanggo pitakon sing diajokaké, apa sing bakal nyegah prahara iman sing ora bakal ana pamulihan maneh? Mula saka iku, kanggo kapentingan wong-wong sing pikirane bingung lan kebingungan amarga sangsi, pantes yèn panjenengan langsung mbantah karo wong-wong sing mecah (saka Gréja) babagan masalah ikon. Panguwasa kita kepéngin lan paring dhawuh supaya kowe mbantah wong-wong mau lan nggawa supaya padha manut karo pamikiranmu, utawa, yèn kowe kalah ing debat, pasraha awakmu dhéwé marang wong-wong mau; banjur kita uga, sawisé weruh ing ngendi panggonané kabeneran, bakal mèlu sisih sing luwih bener lan ndhukung nganggo panguwasa kraton kita, supaya ajeg lan ora goyah ing sisih kuwi.

Kawicaksanan Nikiforos mangsuli marang Tsar:

– Ora, kula nyuwun marang Paduka, aja nganggep kula bersalah amarga perpecahan lan pemberontakan. Kita malah ora nggunakake pandonga minangka senjata nglawan panguwasa karajan Paduka, amarga kita wis sinau saka Kitab Suci supaya ndedonga kanggo raja, lan ora ngarepake ala tumrap piyambakipun (1 Tim. 2:2). Uga kita ora nyimpangake tembung-tembung sing leres lan piwulang iman dadi alesan sesat lan karusakan, amarga Guru Kasunyatan, Santo Yohanes Teologian, paring dhawuh manawa sapa waé sing wani nindakake kuwi ora kena ditampa ing omah utawa disapa (2 Yohanes 1:10). Wis dingerteni, ora mung dening kita nanging uga dening sapa wae sing nduweni pangerten sethithik, manawa tentrem lan katentreman iku bab sing paling becik: lan yen ana sing salah amarga ngganggu tentrem, kabeh wong pantes nyebut dheweke wong ala. Raja sing becik iku sing bisa ngowahi perselisihan dadi tentrem, lan pemberontakan dadi katentreman; nanging kowe, bebarengan karo kanca-kancamu sing padha pikiran, wis mutusaké nggawa prahara marang Gréja sing manggon ing katentreman; lan, sawisé ninggalaké paugeran suci sing ngluhuraké Salibé Kristus lan kasucian sing madhangi jagad raya, kowe wis ngajokaké ngenalaké piwulang sesat saka wong-wong ngrusak, sing ora ana siji Gréja waé sing nampa: awit Yerusalem, Roma, Alexandria, utawa Antiokia ora nampik ikon Kristus, Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci, Para Rasul lan para wali liya saka Gusti Allah; malah padha ngajeni kanthi taat manut tradhisi para Bapa suci. Majelis Ekumenis endi sing, sawisé netepaké dogma iman Ortodoks kanthi pitulungan Roh Suci, wis nyetujoni lan nampa spekulasi ikonoklastik? Lan kowe, ya Sang Prabu, mula aja mbalekake bidah sing wis ditolak, lan aja ngenalake ajaran sing wis dikutuk menyang Gréja Suci. Bab kita, kita ora bakal debat karo para bidah, amarga apa gunane mbantah bab sing wis dibantah, ditolak, lan dianathématisaké déning para Bapa Suci ing konsili?

Raja mangsuli marang Kinasucan Patriark:

'Apa Gusti Allah ora ngendika marang Musa: *"Aja gawe patung kanggo awakmu, utawa gambar apa wae sing ana ing langit ing dhuwur, utawa ing bumi ing ngisor, utawa ing banyu ing sangisore bumi; aja sujud lan nyembah marang kuwi"* (Kaluwihan 20:4–5)? Dadi, kanthi alasan apa sing wajar kowe nglukis ikon, lan maringi marang gambar-gambar lan ikon sing wis kowe gawe iku kaluhuran sing sejatine pantes kanggo Gusti Allah piyambak? Apa sing ditindakake para penyembah berhala ing jaman biyen, kuwi sing saiki panjenengan tindakake, kanthi nglirwakake dhawuh Gusti sing kaparingake marang Musa, lan lumantar panjenengané marang kabèh manungsa—ora mung marang bangsa biyen ing Prajanjian Lawas, nanging uga marang kita, umat Kristen sing setya ing Prajanjian Anyar.

Kinasucan Nikiforos mangsuli:

'Apa kowe ora ngerti kenapa, sawisé eksodus saka Mesir, Gusti Allah maringi prentah marang wong Israel supaya ora nggawe arca utawa patung apa waé? Iku amarga urip ing Mesir wis nggawe wong Israel kebiasaan karo kejahatan lan politeisme penyembahan berhala wong Mesir, sing ngangkat dadi dewa sawetara wong sing wis suwe mati, uga manuk ing langit, kéwan ing bumi, kéwan sing ngrembaka, iwak lan kabèh jinis monster; padha nggawe patungé lan nyembahé kaya déné kuwi Gusti sejati. Kanggo mbusak saka bangsa Israel penyembahan berhala sing wis dadi kabiasaané ing Mesir, Gusti mènèhi dhawuh supaya ora nggawe arca utawa patung apa waé; nanging Panjenengané ora nglarang nggawe gambar lan ikon sing ngajèni, sing ora kanggo nyuda nanging kanggo nambah pangurmatan marang Gusti. Apa ora miturut dhawuhe Gusti Allah sing padha kuwi Musa mbangun Kemah Suci lan nutupi Tabut Perjanjian nganggo emas ing saben sisih, ing ngendi disimpen l , loyang prentah, tongkaté Harun, lan manna? (3 Raja 7 lan salajengipun) Apa Gusti ora maringi dhawuh supaya kerubim emas digawe lan dipasang ing ndhuwur Tabut Perjanjian ing Kemah Suci, lan apa ora ana gambar pasuryan kerubim sing ditenun ing tirai Kemah Suci? Lan apa kabèh mau ora dianggep suci lan ilahi déning bangsa Israel, lan apa padha ora nyembah Gusti Allah lan nyawisaké kurban ing ngarsané kabèh mau? Nanging nalika padha sujud lan ngluhurake kurban ing ngarep Tabernakel, Tabut lan kerubim, padha ora nyembah Tabernakel, Tabut utawa kerubim, uga ora ngluhurake kurban marang mau, nanging marang Gusti Allah piyambak, sing manggon ing swarga; nanging padha ngajeni Tabernakel lan Tabut, karo kabèh sing ana ing jeroné, lan gambar Kerubim kanthi pangurmatan, minangka benda ilahi, dudu minangka barang sing diilahké, kaya déné kita saiki nalika nyembah ikon suci, nyalakaké lilin ing ngarepé lan masang lentera minyak. Kita ora sujud marang kayu utawa cat, nanging marang gambar Kristus dhéwé, Gusti sing wis dadi manungsa, sing digambar ing ikon; uga kita ora nggambar Keilahiané Kristus ing ikon – amarga, awit ora katon lan ora bisa dipahami, Iku ora bisa digambar – – nanging kita nggambaraké manungsané Kristus, sing biyèn katon déning mripat manungsa lan kasentuh déning tangan manungsa; uga kita ora nyebut ikoné Kristus 'Gusti', nanging luwih mirip gambar pasuryané Kristus, Gusti. Kita sujud marang Kristus Allah ing ngarep ikon suci-Nya kaya déné kita sujud marang Gusti Allah, lan kita ngurmati ikon Kristus minangka benda ilahi, nanging kita ora nyembahé. Kahanan sing padha uga ditrapaké marang ikon Sang Putri Allah sing Maha Suci, lan marang para wali liyané, ing ngendi Gusti Allah piyambak, sing nggumunaké ing para wali-Nya, diurmati. Nanging sawise miwiti karo Prajanjian Lawas, kita durung rampung. Apa Gusti ora maringi dhawuh marang Musa supaya ngedegake ula perunggu ing ara-ara samun, supaya wong-wong sing digigit ula bisa teka lan ndeleng? Lan apa ula perunggu kuwi dudu gambar mujijat sing kanthi ajaib marasake wong-wong sing wis digigit ula urip? Amarga ula iku ora nduwèni daya marasaké saka dhéwé, nanging nampa saka Panjenengané sing wis dipratandha. Iku wis maringi pratandha marang Kristus Juruwilaha kita, sing bakal diangkat ing salib, miturut tembungé Kristus dhéwé ing Injil: *'Kaya Musa ngangkat ula ing ara-ara samun, mangkono uga Putrané Manungsa kudu diangkat'* (Yohanes 3:14)

Lan apa sing nggumunake yen saiki uga ikon-ikon suci isih mujarab, nalika mujijat wis ditindakake dening ula perunggu ing Prajanjian Lawas? Nanging kaya ula kuwi ora nindakake mujijat kanthi kekarepané dhéwé, nanging amarga kakuwatané Sang sing wis diprakirakaké, mangkono uga ikon-ikon suci dadi mujarab amarga kakuwatané pribadi sing digambaraké ing kono. Ayo uga kelingan Bait Suci Salomo: apa Gusti ngetokake iku marang Salomo minangka dosa, amarga ing candhi sing dibanguné, dhèwèké nggawe kerub-kerub emas gedhé sing béda karo sing digawe Musa, lan nggambaraké wujude ing témbok, tiang, lan lawang, lan uga nggawe Segara Perunggu ing ndhuwur rolas sapi jantan sing diukir? Ora mung Gusti ora nyalahake Salomo bab iki, nanging malah nuduhake manawa pakaryan iki nyenengake Panjenengané nalika Panjenengané piyambak rawuh ing

candhi iku lan kabèh sing ana ing kono, amarga katulis: *'Mega ngisi omahé Gusti; lan para imam ora bisa ngadeg kanggo ngladèni amarga mega, amarga kamulyané Gusti ngisi candhi'* (1 Raja-raja 8:11).

Mula, yaiku, Sang Prabu, paugeran ing Hukumé Gusti Allah babagan larangan nggawe patung apa waé, sing wis kowe sebut sadurungé lan sing diwènèhaké marang Musa, mung mbatalaké panyembahan berhala pagané, lan ora panyembahan kita wong Kristen—panyembahan marang ikon-ikon suci. Yen Gusti, lumantar prentah asline iki, uga wis nglarang sakabehe gambaran lan sesamiran wong-wong sing kinurmatan, kaya Panjenengané nglarang gambar-gambar sing ora suci, mesthi Panjenengané bakal bertentangan karo dhiri dhéwé nalika sabanjuré maringi prentah marang Musa, kaya sing wis kasebut, kanggo mbangun Tabernakel lan perabotané, malah nganti ngadegaké ula tembaga. Nanging ora pantes ngomong kaya ngono: Gusti Allah ora nentang dhiri Panjenengané, lan kaya Panjenengané setya ing kabèh sabda, mangkono uga Panjenengané suci ing kabèh pakaryané. Panjenengané maringi dhawuh lumantar tembung supaya ora nggawe arca-arca pagan; nanging nggambar ikon-ikon suci kanggo hiasan gréja lan kamulyaning Gusti Allah – iki Panjenengané mulang lumantar tumindak, maringi dhawuh marang Musa dhéwé supaya nindakake kuwi, dhawuh marang dhèwèké supaya nggambar pasuryané Kerubim.

Mangkono Tsar lan Patriark padha rembugan dawa babagan ikon suci, sepisanan kanthi pribadi; sawisé kuwi, para uskup lan rohaniwan sing wis ngadeg ing njaba lawang diparingi mlebu. Akeh senator uga mlebu; saliyane, Tsar ngutus prajurit bersenjata karo pedhang sing wis ditarik menyang kamar, kanggo medeni wong-wong sing ora gelem sarujuk karo dhèwèké. Apa sing kelakon ing kana, apa argumen sing diajokaké, lan kabesaran ati lan kawani sing dituduhaké déning para ati sing tanpa wedi, kacathet ing Uripé Sang Teodorus Studita sing kinurmatan, sing dirayakaké tanggal 11 November, lan ing Uripé Santo Nikita Pengakuan Iman, sing dirayakaké tanggal 3 April. Nanging kabèh mau pungkasané nyebabaké murka lan nesu raja, lan pangusiran sing memalukan marang patriark lan kabèh pangiringé saka kraton. Para uskup sing wis ana karo Sang Kinasih Nikiforos langsung diasingake menyang pirang-pirang panggonan, nanging Patriark tetep ing jabatane kanggo saiki, saweneh amarga padha ora wani nyilakake dheweke kanthi terang-terangan, lan saweneh amarga wedi yen wong-wong bakal mbrontak lan ngamuk amarga dheweke. Bab para rohaniawan lan akèh anggota orden monastik, padha disiksa ing sel-sel lan penjara kanthi tatu, diwenehi panganan sing ora cukup lan ngalami kekeringan amarga haus, lan dipaksa nampa ajaran sesat.

Kanjeng Sang Patriark, nyumurupi menawa Tsar sampurna wis murtad saking iman ingkang leres, lan manawa Gréja lagi keganggu banget, déné para rohaniawan dianiaya lan nandhang sangsara, nulis marang maharani, ngélingaké dhèwèké supaya maringi raja naséhat sing perlu kanggo mungkasi panganiayaan kuwi; dhèwèké uga nulis marang gubernur Eutychian, sing padha pamikiran karo raja lan dadi penasihat utamané. Kanthi semangat apostolik lan roh nubuat, piyambakipun nambahake pangeling-eling sing tegas ing pangajabipun:

'Yen kowe ora mandheg mimpin wong nyasar saka dalan lurusé Gusti, tangan paukumané Gusti bakal enggal tiba marang kowe.'

Nanging, ora mung sang patriark suci ora bisa meyakaké wong-wong kang keras kepala, malah dhèwèké malah nyurung rasa nesu sing luwih gedhé marang wong-wong mau. Tsar ngutus sawijining bangsawan, Thomas, kanggo nyopot wewenangé Patriark marang gréja katedral Santa Sofia lan nyegah Patriark nindakake Misa utawa mènèhi khotbah marang umat, saéngga Patriark ing omahé dhéwé kaya ditahan, ora tau metu ing endi waé. Lelah ing badan amarga sedhih lan akèh pakaryané, dhèwèké lara lan nggladrah ing ambené, ngentèni pati; déné wong-wong sesat terus nyulut kerusuhan lan nyoba mbantah dhèwèké. Seduluré ratu, Theophanes, sing nyekel jabatan spatharios[4030] , dikirim déning raja lan para pengikuté sing padha pamikiran marang Patriark Paling Suci kanggo nggawa dhèwèké ing ngarepé supaya diadili. Sang Wali mangsuli marang utusan:

'Gembala sing kapisahake saka wedhusé ora bakal metu perang nglawan srigala, lan wong sing ngupaya kapentingané dhéwé ora bakal perang nglawan kéwan galak. Napa, sawisé njupuk saka aku wedhus sing wis dipasrahaké marang aku déning Kristus, kowé malah ngajak aku debat, supaya aku piyambak sing perang nglawan para bidah kaya nglawan srigala? Yen pancen kersamu mangkono, balekna wedhusku marang aku, bebasna para imam lan rohaniawan saka ikatan lan penjara, lan wong-wong padha njupuk panggonan sing pantes; para uskup

[4030] Pembawa Pedhang Kaisar

dibalekake saka pangasingan lan njupuk kursi uskup maneh, lan para uskup palsu sing sesat, sing dipasang kanthi salah, padha dicopot; lan supaya kabèh wong ortodoks sing dianiaya lan nandhang sangsara bisa nemu tentrem (saka panganiayaan) lan mbalèkaké kamardikané sing asli: banjur, yèn Gusti kersa lan yèn aku mari, kita bakal siap ngecam, ing pasamuwan konsili, kejahatan mbebayani saka para bidah. Babagan sinode lan rembugan bab iman, iku kuduné dianakaké ing Gréja Agung Katulik, ing ngendi Kristus Gusti Allah piyambak rawuh ing Misteri sing paling suci, lan ora ing kraton; amarga prakara Gréja kudu dirembug ing Gréja, déné prakara nagara kudu diatur ing kraton.

Kanthi wangsulan iki, Teofanes wangsul marang wong-wong sing ngutus dhèwèké. Wong-wong mau malah saya nesu marang sang wali, lan manèh padha ngutus sawatara anggota golongané marang dhèwèké kanggo mènèhi panggilan sidang. Sang patriark suci mangsuli marang wong-wong mau:

Sapa sing nelpon aku menyang pangadilan? Apa ana saka para patriark—Roma, Alexandria, Antiokia utawa Yerusalem? Yen ora ana siji-sijine sing rawuh ing majelismu, banjur marang sapa aku kudu lunga? Utawa kowe, patriark, sing nelpon aku? Bokon, kowe wong-wong sing ora manut hukum, arep ngadili aku, gembala sing sah? Aku ora bakal lunga menyang mungsuhku sing wis ngakoni, sing kaya kéwan galak wis siyap nyabuti aku senajan aku ora nduwé salah. Lan piye aku bisa lunga nalika aku lagi lara, nalika aku ora bisa tangi saka amben lara? Arep nggawa aku nganggo amben lara lan ngusung aku?

Lan para utusan mau bali kanthi tangan kosong. Banjur majelis sesat kuwi, kang kebak niat ala, kanthi ora sah nyopot Patriark Nikiforos, wong sing tanpa cela, suci, lan wong kang wedi marang Gusti, lan ngucilake dhèwèké, padahal padha pantes diusir lan dikutuk; Padha ngucilake ora mung Santo Nikiforos, nanging uga para pendahulune, para patriark ortodoks sing paling suci sing wis seda kanthi berkah, yaiku Tarasius lan Germanus. Mangkono pungkasané majelis bidah sing jahat kuwi.

Ing wayah bengi, tsar ngutus prajurit kanggo njupuk Nikiforos saka omahé patriark lan nggawa dhèwèké menyang panjara. Prajurit kasar nyedhak omahé karo senjata lan pentungan; kanthi nggawe rame lan nggegirisi, padha ngina Sang Kasucian Nikiforos lan para patriark sadurungé, Herman lan Tarasius. Krungu kabar iki, patriark nangis lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga piyambakipun dianggep pantes nampa fitnah kaya ngono demi Ortodoksi. Patrician Thomas sing kasebut mau, sing diparingi kapitadosan déning Tsar kanggo ngurus gréja katedral Santa Sofia lan uga dadi pangreksa panggonan Patriark, mréntahaké para prajurit supaya mandheg gawe rusuh, kanthi kiyat ngunci lawang mlebu panggonan Patriark, banjur menyang ngarsané Tsar lan kandha:

'Paduka! Ora perlu akèh prajurit; yèn ora, wong-wong krungu ribut-ribut bakal padha kumpul lan nyebabaké cilaka. Kintunna mung loro priya, karo sawatara abdi dalem, kanggo nggendhong Patriark, awit piyambakipun lara sanget lan boten saged mlampah dhéwé.'

Tsar nindakake kuwi – dhèwèké mréntahaké para prajurit mundur saka omahé Patriark, lan sakjam sawisé ngirim loro priya saka kratoné dhéwé; lan Sang Kinasih Nikiforos digawa metu, utawa luwih tepaté diusung metu saka omahé. Karepé ndedonga ing katedral agungé, Gréja Santa Sofia, dhèwèké mlebu kanthi pitulungan loro priya mau, dhèwèké mréntahaké supaya lilin dinyalakaké lan kemenyan dibakar, banjur sujud ing lemah kanthi wujud salib, lan ndedonga suwé, nangis lan nyirami lemah nganggo luhé.

Banjur piyambakipun tangi saking siti; nalika mirsani sawatara umat Kristen Ortodoks ingkang ugi rawuh ing gréja lan nangis kagem Patriark, piyambakipun mberkahi lan pamitan kaping pungkasan kanthi pangandika:

"Anak-anakku, aku wis nemokake kowe kabeh minangka wong Kristen sejati, lan aku ninggalake kowe kabeh minangka wong Kristen sejati."

Lan piyambakipun ninggal gréja. Para prajurit nyelehaké piyambakipun ing kereta kuda, lan ing tengah wengi, nalika kabèh wong padha turu, nggawa piyambakipun menyang pinggir segara. Ing kono, piyambakipun dilebokaké ing prau lan diparingi menyang Chrysopolis[4031] , menyang panggonan sing diarani Volue[4032] , ing ngendi ana biara. Mangkono pangabdine Gusti Allah Agung, Sang Kinasih Patriark Nikiforos, kanthi ora adil dipecat saka pangarsane sawisé sangang taun mimpin Gréja Kristus. Sawisé kuwi, piyambakipun dikirim luwih

[4031] Chrysopolis – ing Bithynia cedhak Bizantium, saiki Scutari.

[4032] Miturut teks asli Yunani, iki nyebutake Biara Sang Apik, yaiku Kristus; nanging, juru salin Latin ing terjemahan ngganti 'Vopi' (Sang Apik) karo 'ox' (sapi jantan), mula jenengé dadi 'Volue' ing terjemahan Slavia.

adoh menyang pulo Prokonnis[4033] , menyang biara Santo Theodore Agung, Sang Martir. Saiki, nalika piyambakipun digawa nganggo prau menyang pulo kuwi, nalika padha nglayar liwat wewengkon ing ngendi ingkang kinurmatan Theophanes, abbot ing désa ageng, manggon, loro wong suci mau kanthi mripat kang waskitha padha weruh lan padha ngucapaké salam marang siji lan sijiné. Ingkang Kinurmatan Theophanes, nalika ana ing selané, maringi dhawuh marang muridé supaya nyelehaké arang murub ing dalam bumbung dupa, nyalaké lilin, nyelehaké kemenyan ing arang mau, lan sujud nyembah ing lemah, kaya lagi ngobrol karo wong sing liwat. Muridé takon marang piyambakipun:

'Bapak! Apa sing panjenengan tindakake? Panjenengan sujud marang sapa, lan karo sapa panjenengan ngomong?'

Romo Agung mangsuli:

'Kanjeng Sang Patriark Nikiforos, sing diasingake kanthi ora adil amarga ortodoksine, saiki digawa menyang tawanan ing sawijining kapal sing liwat ing negara iki; mulane kita nyalakake lilin lan kemenyan, kanggo maringi pakurmatan marang Patriark sing pantes ditampa.'

Ing wektu kuwi, Sang Kinasih Patriark Nikiforos, nalika ana ing kapal, dumadakan sujud, mbales sujud marang sang sesepuh suci, lan ngulurkake tangané menyang langit, maringi berkah. Salah siji saka wong-wong sing nyertai Sang Kinasih ing kapal takon marang piyambakipun:

'Sapa sing Panjenengan berkahi, Bapa Suci Agung, lan ing ngarep sapa Panjenengan sujud?'

Patriark mangsuli:

'Theophanes si Pengakuan, abas saka désa agung, nyapa kita lan ngurmati kita kanthi lilin sing murub lan kemenyan; aku nyuwun marang dhèwèké, amarga dhèwèké uga bakal nandhang sangsara ora suwé, kaya kita.'

Iki ora suwe kelakon. Sawise tekan panggonan pangasingan sing wis ditemtokake kanggo dheweke, abdi suci Kristus, Nikiforos, nglampahi telulas taun ing kono ing kahanan sempit lan kerep lara, nahan kekurangan kabutuhan urip, sadurunge pindhah menyang pangaso langgeng karo Gusti. Nalika dhèwèké arep séda, kanthi atiné sing bungah dhèwèké ngucapaké tembungé Daud: *'Pinarto Gusti Allah, sing ora maringi kita dadi dhèling ing untu wong-wong mau! Jiwa kita uwal kaya manuk saka jerat para pemburu manuk: jeraté pecah, lan kita dibebasaké'* (Mazmur 123:6–7).

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti, lan wong-wong setya nangis kanggo dhèwèké, déné wong-wong sesat padha bungah. Awaké sing kinurmatan dikubur ing gréja Santo Teodorus Sang Martir Agung. Mengko, nalika para heresiarkus padha binasa, panganiayaan ikonoklasme mandheg lan tentrem lan ortodoksi sumunar manèh; relik suci Santo Nikiforos dipindhahaké tanggal 13 Maret 846 menyang Konstantinopel, nalika pamaréntahan Michael, putrané Theophilus, lan ibuné Theodora, lan dipundudut kanthi pakurmatan ing Katedral Santa Sophia, minangka kamulyan Kristus Gusti kita, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase, amin.

Kontakion, Nada 4:

Mahkota kamenangan saka swarga, ya Nikiforos sing paling mulya, amarga kowe wis nampa saka Gusti Allah, nylametna wong-wong sing ngajeni kowe kanthi iman, minangka pamimpin rohani Kristus lan guru.

Penderitaan Santo Yohanes Anyar, Martir Agung

Dipepering ing tanggal 2 Juni

Arang ana wong suci sing kanthi uripé sing nyenengake Gusti lan luhur budi wis maringi tuladha kanggo kita; ing antarane ana abdi sejati Gusti iki, ora kurang saka sing kapisan, sanadyan sing pungkasan miturut wektu. Gusti kita Kristus ora mung ngurmati para martir abad kapisan kanthi mahkota, nanging saiki uga, ing dina-dina pungkasan iki, Panjenengané mbukak lawang (menyang Karajané) kanggo sapa waé sing ngupaya, maringi kamulyan lan peparing sing padha. Mula saka iku, ayo padha miwiti nyritakaké babagan Santo Yohanes, prajurit

[4033] Prokonnis – sawijining pulo ing Segara Marmara; saiki dikenal minangka Marmara.

gagahé Kristus, kang kapenuhan sih-rahmaté Roh Suci – sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, lan kepiyé dhèwèké dianggep pantes nampa pangkat lan mahkotané martir.

Leluhuré priya iki asalé saka Trebizond, sawijining kutha agung lan mulya ing tanah wétan, cedhak Asyur lan tapel wates Armenia Agung. Kaya ing kabèh kabutuhan, kutha iki dadi pelabuhan sing trep kanggo kapal-kapal sing teka saka maneka arah; para wargané, sing manggon ing pinggir segara, padha nyambut gawe ing dagang lan pelayaran, saka kono padha entuk panguripan. Sejatine, Santo Yohanes piyambakipun uga melu dagang, kerep nglayar menyang pirang-pirang kutha. Ing sawijining wektu, piyambakipun kedah numpak kapalé wong manca—wong Frigia asalé[4034] —sing ora pracaya marang iman Wétan, lan wataké kasar, tanpa welas asih, lan ora manungsawi. Nalika sang wali lagi nglayar bareng karo wong iku, mungsuh, ya iku setan, wiwit iri marang uripé Yohanes sing tanpa cela: setan meh ora bisa nampa uripé wong sing pinaringan berkah iku, asring ndeleng dhèwèké ndedonga lan puasa, nduwèni watak becik lan gampang ditujuaké kabèh wong, welas asih marang wong-wong sing butuh pitulungan ing kapal lan marang wong-wong sing lara. Kawula Kristus nglipur wong-wong kaya ngono, maringi apa sing dibutuhake saka pasedulurané dhéwé, ngulur tangan kanthi loman kanggo nulungi; karo mripat kebak luh, dhèwèké kandha marang atiné dhéwé:

'Yen kowe welas asih marang sedulur sing nandhang sangsara, kowe uga bakal diparingi welas asih; lan yen kowe nglipur wong sing sedhih, kowe uga bakal diparingi panglipur saka Gusti Allah.'

Mungsuh sing ora katon ndeleng kahanan iki, banjur iri, lan nyoba ngalangi sang wali ing dalan menyang kaslametan. Kaping pisan, dhèwèké mutusaké mbalèkaké dhèwèké saka iman sing suci lan ngadhepi dhèwèké karo mungsuh sing katon, yaiku kapten kapal, sing nduwèni pangakuan iman sing béda lan wiwit ngganggu abdi Kristus sing ortodoks nganggo argumentasi babagan kesalehan Wétan (Ortodoks). Ing pirang-pirang debat lisan bab iman sing kelakon antarané nalika pelayaran, Santo Yohanes, minangka wong sing wicaksana banget lan paham tenan marang Kitab Suci, tansah menang nglawan saudagar mau lan mbukak kesesatane; dene friar mau saya nesu marang prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake iki, dadi kesal, ngganggu dheweke kanthi akèh cacian, lan, amarga semangat mungsuh, ngrancang ala marang dheweke. Nalika kebencian kaya ngono nyala ing atiné, kapal iku labuh ing Belgrade, cedhak Bosphorus[4035] . Ing kono, nakhoda kapal sing jahat menyang panguwasa lokal, sawijining wong Persia miturut lair lan iman[4036] , sing semangat ngreksa tradhisi karuhuné, lan ngadhepake fitnah ing ngandhap iki marang Santo Yohanes ing ngarsané:

"Gubernur! Ana wong sing teka bareng aku ing kapal sing kepengin, sawisé mbalèkaké iman Kristen sing diwarisaké saka leluhuré, nyawiji ing iman panjenengan lan melu tradhisi panjenengan; sajrone pelayaran dhèwèké ngandhani aku bab iki lan ngonfirmasi nganggo akèh sumpah yèn dhèwèké ora bakal ngganti niyaté ." Yen panjenengan ngupaya nggawa dhèwèké menyang kesatuan iman karo panjenengan tanpa tundha, panjenengan bakal nampa pujian ageng saka rakyat panjenengan, awit dhèwèké pancèn trampil ing basa lan ora kurang saka salah siji bangsawan paling pinunjul ing kutha Trebizond.

Krungu iki, hakim sing ora pracaya marang Gusti kebak kabungahan; lungguh ing panggonane ngadili kaya biasane, dhèwèké mréntahaké supaya Yohanes sing pinaringan berkah digawa ngadhep kanthi pakurmatan lan kandha marang dhèwèké:

Aku wis krungu akèh babagan kowe, wahai wong sing kinurmatan—aku krungu yèn kowe wis tresna marang iman kita lan kepéngin nampa. Iman kita nyedhiyakake bahan mulya kanggo dipikirake lan nyulut katresnan marang awake dhéwé ing manah wong sing mangertèni; marang sing nampa kanthi kabungahan, iman iki maringi urip makmur lan umur dawa; dene iman Kristen pantes dipun ejèk. Kanca kinurmatan! Aja suwe mbuwang iku lan, ing ngarepé pasamuwan umum iki, kanthi terang-terangan nolak tradhisi lan paugeran Kristen;

[4034] Ing jaman kuna ing Rus', istilah 'Fryagi' digunakaké utamané kanggo nyebut wong-wong Jenois, lan sakbanjuré kanggo wong-wong Éropah Kulon sacara umum.

[4035] Miturut sejarawan gereja kondhang E. E. Golubinsky, 'Belgrade' sing kasebut ing kéné yaiku kutha Bălți ing Bessarabia saiki. Liyané nerangaké yèn 'Belgrade' iku ngrujuk marang Akkerman.

[4036] Miturut Uripé St. Yohanes, sing disusun déning presbiter Gréja Moldavia-Wallachia (Metropolitan Rusia Kidul wiwit taun 1416, 1419), uga liturgi, martir kasebut nandhang sangsara ing tangan para pemuja geni, déné miturut martirologi Yunani, dhèwèké nandhang sangsara ing tangan Muslim. Nanging, cathetan sajarah ora nyebutake manawa para pemuja geni iki wong Persia utawa Muslim: ing pertengahan abad kaping 14, watara wektu sedaé Martir Agung Yohanes, Akkerman ana ing sangisoré kendali bangsa Polovtsian, sing, kaya bangsa Tatars nalika pamaréntahan Batu Khan, bisa uga nglakoni pemujaan geni.

awit kuwi sababé kabèh padha kumpul ing kéné—kalebu bojo lan anak-anak—merga wis krungu yèn panjenengan kepéngin ngakoni iman kita sing padhang lan mulya. Mula saka iku, he wong sing nggumunake, ngadeg bareng karo kita, kanthi swara sing paling cetha mulyakake srengenge sing sumunar, ngajeni lintang sing mimpin srengenge, lan nyembah marang badan-badan langit sing padhangake jagad raya; banjur kowe bakal diparingi akèh pakurmatan lan pangkat inggil déning raja kita, déné marang kita kowe bakal dadi sedulur sejati lan bakal ngrasakaké urip sing nyenengaké kabèh wong.

Nalika panguwasa ngucapake tembung muji-muji iku kanthi campuran niat ala lan licik, Santo Yohanes, ngangkat paningal atiné, nyuwun pitulungan marang Gusti, sing wis kandha: 'Nalika kowe digawa ngadhep raja lan panguwasa amarga jenengku, aja kuwatir sadurungé apa sing arep kok kandhakake utawa kepiye carane kok wangsuli ing wektu kuwi: awit kowe bakal diparingi tembung sing ora ana siji wae sing bisa nolak (delengen Markus 13:11). Banjur, nalika ndelok panganiayaé nganggo mripat jasmani lan ngulur tangané tanpa wedi, dhèwèké mangsuli:

'Kayane kowe cetha goroh, he Pimpinan! Aku ora nate ngomong yen aku kepengin mbaleni Kristusku; muga-muga iki ora tau kelakon marang aku, muga-muga Gustiku Yesus Kristus ora nate ngidini sanadyan siji pikiran kaya ngene mlebu ing pikiranku; iki rencana mungsuh kabeneran, bapakmu, Setan. Sawise mlebu marang kowe, kaya marang wadah sejati, dheweke ngomong marang aku lumantar kowe, ngarep-arep nuntun aku menyang karusakan, lan meksa aku supaya mbelakangi Gusti Allah sejati, Pangripta kabèh makhluk sing katon lan ora katon, uga srengéngé iki sing kowe sembah kaya déwa, kapikat déning kuwasa pepeteng, lan ing kegilaanmu maringi pakurmatan marang makhluk sing sejatiné pantes diparingaké marang Gusti Allah dhéwé. Mula, aja nggodha aku supaya nyerah marang kabohongan; nanging, sawise sinau saka aku bab rahasia kabeneran, buwangna, aku nyuwun, pepeteng kabejatan sing nyelimuti atimu, lan dadi pantes dadi putra pepadhang, sumunar luwih padhang tinimbang srengenge nalika esuk pangibasan Ilahi. Lan aja nganggep srengéngé sing katon ing langit iku Gusti, nanging mangertèni yèn iku mung padhang geni sing diselehaké déning Sang Pangripta kanggo ngladèni manungsa lan diciptakaké ing dina kaping papat. Apa bisa sawijining makhluk sing diciptakaké dadi Gusti?

Sawisé ngendika mangkono, Santo Yohanes ngangkat tangané lan ngadhepké mripaté marang langit, banjur muni banter supaya kabèh krungu:

Aku ora bakal nyelakake Kowe, Kristus Juruslametku, bebarengan karo Rama Kowe sing langgeng lan Roh Suci sing Maha Suci, Gusti sing kinurmatan! Aku ora bakal nyembah srengéngé, aku ora bakal ngladeni geni, aku ora bakal ngaturaké kurban marang lintang sing dongeng kafir nyebut Venus, sing dijenengi miturut napsu zinah!

Mangkono pangandikane sang martir, kanthi swara kang mantap lan pasuryan kang sumringah. Kabakar geni nesu ing ati, pasuryané sang penyiksa kerep owah-owahan, lan dhèwèké ora tahan suwe ngrungokaké tembungé wong sing nglawan dhèwèké; amarga Santo Yohanes, ing tengahé akèh wong, ngluhuraké Kristus sing disumpahi déning sang panguwasa, ngakoni Panjenengané minangka Gusti sejati, lan nganti pungkasan ngremehké lan ngasoraké pracaya sing ora takwa—utawa, utawa luwih tepaté, delusié panguwasa. Banjur penyiksa mréntahaké prajurit supaya nyopot sandhangan martir, sing langsung dituruti tanpa tundha; lan sang wali ngadeg telanjang—kinandhut Kristus. Banjur panguwasa mréntahaké akèh kayu dipanggonaké ing ngarep martir lan kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan wis janji ora bakal nyritakake dongeng, nanging bakal mbantah imanmu sing mbebayani, lan sampeyan pancen kepengin melu iman kita sing padhang lan dihias dening paugeran kita. Mula, mandhegake cacamu sing suwé iki lan tepati apa sing wis sampeyan janjekake, 'Gabungna iman kita sing paling mulya lan sembahna srengenge sing sumunar; nanging yen kowe ora nindakake iki, amarga iman kita sing unggul ing kabecikané, aku ora mung bakal nggebug awakmu nganggo cambuk iki, nanging uga bakal nyiksa kowe nganggo siksaan liya sing luwih kejem, sing ora bisa ditahan manungsa, lan pungkasane maringi pati sing paling pait.'

Martir suci mangsuli:

'Wah, penyiksa kang kebak rereged! Aku dudu tukang dongeng, nanging abdi lan pangkotbahé Gusti Allah sejati, kang dimulyakaké ing Tritunggal, kang marang aku diajari pracaya déning para leluhur lan wong tuwaku; saiki aku nyembah Panjenengané piyambak, nyawisaké kurban pujian marang Panjenengané, ngakoni lan ngakoni Panjenengané minangka Pangripta kabèh mau, lan ngentèni Panjenengané minangka Hakim tumrap sing urip lan

sing wis mati; Panjenengané bakal rawuh kanggo mènèhi ganjaran marang saben wong manut pakaryané nalika, déning dhawuh Panjenengané, srengéngé sing katon iki, sing diparingaké kanggo nglayani manungsa, bakal lenyap. Mula saka iku, aja ngarep-arep krungu apa-apa maneh saka aku – apa sing tak kandhakake ing wiwitan, saiki tak kandhakake maneh: salawase aku isih waras lan nguwasani akalku, aku ora bakal ngajeni makhluk tinimbang Sang Pencipta, lan aku uga ora bakal nyembah sing kaanggit tinimbang Sang Pencipta. Lan saiki, aja kasep, he wong sing nindakake kezaliman, mbukak kanthi terang-terangan sipat kewani lan ora manungsawi sing ndhelik ing jeronmu, lan bebasna awakmu saka repot mikir siksaan kanggo aku—kanthi cara panyiksaan lan pati apa wae sing kok pilih, kirimna aku marang Gusti Allah, kang dakkarepake. Tindakna apa waé sing kowe karepaké, lan lakokna kanthi cepet, supaya kupingku ora kena suwé krungu tembung-tembungmu sing ora takwa, kaya sing diandharaké nabi: *'Padha ngrancang ala ing atiné; saben dina padha nyusun kekerasan'* (Mazmur 139:3), lan supaya mataku ora perlu manèh nyawang pasuryanmu sing banget keji. Iki dagingku sing telanjang, siap kanggo penyiksaanmu. Pukul aku nganggo tongkat, kobongna aku nganggo geni, benamna aku ing banyu, utawa potongna aku nganggo pedhang; lan yen kowe duwe penyiksaan liya sing luwih kejem, aja sungkan nindakake marang aku: aku siap nampa kabeh mau kanthi kabungahan demi katresnanku marang Kristus.

Tembung-tembung martir iki nggawe penyiksa sing kejem dadi nesu; dhèwèké langsung mréntah supaya wong sing kaberkahan kuwi digandhèngaké ing lemah lan dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat-tongkat kang akèh simpul. Para abdi memukul sang penahan sangsara Kristus kanthi kejem nganti pirang-pirang potongan dagingé sing remuk kapental menyang udara bareng karo kayu pukulan, lan kabèh papan panggonan sang wali disiksa kuwi kabean getih. Nanging, sang wali sing gagah kuwi nahan sangsara iki kanthi tabah lan, ngangkat paningalé sing wicaksana menyang swarga, ngendika:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah, amarga kersa maringi sangsi supados kula kabersihaké saking dosa-dosa kula déning getih kula dhéwé, dosa-dosa ingkang lumantar ringkihé manungsa kula tindakaken sawisé baptisan suci kula.'

Para putra kebinasaan, krungu pandonga sang martir marang Gusti, tambah nesu lan padha nggebugi dheweke tanpa welas asih nganti swarane meneng. Nalika sonten sumrambah, gubernur mrentahake supaya martir sing meh ora bisa ambegan iku diiket nganggo loro rantai, dibuwang menyang penjara lan dijaga nganti esuk kanggo siksaan sing paling abot. Lan amarga martir kuwi ora bisa mlaku tanpa pitulungan amarga tatu abote, dheweke diseret kaya mayit lan dibuwang menyang penjara.

Esuké, sangsarawan sing kaya kéwan galak, sawisé lungguh ing panggonané ing pangadilan, mréntahaké supaya sang martir suci Yohanes digawa ngadhep. Sing nandhang sangsara kanggo Kristus muncul kanthi rai sumunar lan atiné kabungahan. Ndelok sang martir lan weruh pasuryané kang sumunar lan kebak kabungahan, hakim jahat kuwi gumun banget amarga sawisé panyiksaan sing nggegirisi kuwi, roh sang martir tetep teguh lan malah bungah – kaya-kaya ora ngrasakaké lara babar pisan.

"Apa kowe weruh, Yohanes," ujare, "kanggo isiné apa kowe ora manut? Kowe meh kelangan urip manis sing paling kinurmatan déning kabèh wong." Nanging, yèn kowé manut marang pituturku sing wajar, panyembuhanmu mesthi bakal kelakon: sajrone sawetara dina dagingmu sing tatu bakal mari, amarga kita nduwé dhokter-dhokter trampil sing teka saka India lan Persia; nanging yèn kowé kepéngin tetep dadi wong Kristen, élinga yèn cilaka sing luwih gedhé bakal ngenteni kowé."

Martir suci mangsuli:

Aku ora peduli bab awakku sing tatu iki, ya Hakim! Amarga nalika jasmani kita luntur, rohani kita saya anyar, kaya sing diandikakake Rasul Agung Gusti (2 Kor. 4:16). Aku mung duwe siji kang dadi prihatinku: tahan nganti pungkasan sangsara sing kowe wenehake marang aku, ya Kristus sing maringi kekuwatan marang aku, sing kandha: *'Sapa sing tahan nganti pungkasan bakal slamet'* (Markus 13:13). Yen kowe wis nyiapake siksaan liya kanggo aku, lakonana: tatu-tatu sing wis kowe wenehake mau ora ana gunane.

Kacekel karo tembung wicaksana sang wali, sang penyiksa edan gemeter amarga nesu lan, ngetokake raungan kaya kewan galak, mrentahake supaya sang martir dipandhegake maneh ing lemah lan dipukul luwih kejem; lan suwene para abdi memukul sang penahan sangsara tanpa welas asih, gantian, nganti usus sang martir uga koyak; nanging dhèwèké, nggumam nganggo lambéné, ndedonga marang Gusti Allah. Nalika para prajurit sing wis nggebuki anggota awak kang ngemot jiwa kang kiyat banget padha kesel, lan wong-wong saka kabèh umur sing padha kumpul kanggo nyekseni panyiksaan mau wiwit padha njerit marang hakim sing jahat, ngecam

wataké sing tanpa welas asih lan kejem, sang penyiksa banjur mréntah supaya ngetokaké jaran galak lan ganas, kanggo ngiket sikilé sang martir kanthi kenceng ing buntuté, lan supaya salah siji prajurit, sawisé numpak jaran, nyopir jaran mau liwat dalan kutha lan nyeret sang penderita Kristus sak suwéné jaran isih duwé tenaga kanggo mlayu. Mangkono sang wali diseret ngubengi kutha, lan iku dadi pemandangan sing nyedhihaké kanggo mata sing taat. Nalika prajurit sing narik sang suci, , tekan papan panggonan wong Yahudi lan ngebut liwat dalan-dalane, akèh wong Yahudi ngina sang martir nalika dhèwèké diseret; wong-wong jahat kuwi, kanthi pasuryan sing mbengkong, mbuwang apa waé sing ana ing tangane marang dhèwèké lan padha njerit, ngguyu kenceng kanthi edan lan ora masuk akal. Pungkasané, salah siji wong Yahudi mlayu mlebu omah, njupuk pedhang sing wis ditarik, nyusul sang wali nalika lagi diseret, lan motong sirahé sing mulya. Mangkono prajurit gagahé Gusti Yesus Kristus ngrampungaké martiré, nyerahaké nyawa suciné ing tangan Gustiné[4037] . Prajurit iku mbukak tali awak mulya saka buntut jaran lan mbuwangé ing panggonan kuwi, lan ana ing kono, karo sirahé sing wis kapotong, durung dikubur lan ora ana sing ngrawat; lan ora ana satunggaling wong Kristen sing wani nyentuhé, amarga padha wedi marang murka wong-wong sing ora pracaya.

Nalika bengi teka, mujijat sing nggumunake katon cetha ing ndhuwur badan martir: akèh lentera murub padhang, telung priya padhang sumunar nyanyèkaké kidung suci sing ora bisa diungkapaké, nyuguhaké kemenyan, lan tiang geni ngadeg teguh ing ndhuwur badan sang suci: akèh wong nyekseni mujijat iki. Ana sawijining wong Yahudi, sing omahé cedhak panggonan awak sing kasangsaran iku, mikir yèn para imam Kristen wis teka kanggo njupuk lan ngubur kanthi pantes; Dheweke njupuk busur lan panah, nyedhaki panggonan mau lan, kepengin nembak salah siji imam (sing dianggep) sing katon, nyelehake panah ing busur, banjur narik busur sak kenceng-kencenge. Nanging nalika dhèwèké nyoba ngeculaké panah, panah lan tali busur nempel ing driji tangan tengené, lan busur nempel ing tangan kiwané, lan dhèwèké ora bisa ngeculaké panah utawa mbebasaké tangane saka panah lan busur; mula wong Yahudi iki, keturunan ula, nandhang sangsara sakwengi kabèh. Nalika subuh, para priya kang gaib mau dadi ora katon; tiang geni lan lentera padha sirna, lan wong-wong saka kabèh umur sing padha kumpul ing panggonan kuwi weruh pemanah terkutuk mau isih ana ing posisi sing padha – kaya nalika dhèwèké narik busur karo panah, mangkono dhèwèké tetep kabèkèk déning kuwasa gaibé Gusti Allah, kaya diiket nganggo borgol wesi. Melu tanpa kersané, wong Yahudi iki kapaksa nyritakaké kanthi rinci apa sing wis dideleng ing ndhuwur awak martir lan paukuman sing ditampa saka Gusti Allah amarga upaya wani nindakake tumindak ala iki. Sawisé mujijat iki cukup diwartakaké, tangane dibebasaké, lan dhèwèké dibebasaké saka paukumané. Nalika gubernur krungu bab iki, dhèwèké banget ajrih lan mènèhi prentah marang wong Kristen supaya maringi panguburan sing pantes marang badan martir kuwi: wong Kristen njupuk lan ngubur kanthi pakurmatan ing sacedhaké gréja.

Sawetara dina sawisé, wong Frigia sing wis nyerahake sang wali supaya disiksa kepéngin nyolong jasadé sing mulya lan nggawa bali menyang tanah kelairané: dhèwèké wis tobat saka kaluputané. Ing sawijining wengi, sawisé milih wektu sing pas, dhèwèké teka karo kanca-kancané menyang peti jenazah martir, nggali kuburan, mbukak peti jenazah lan arep njupuk sésa suci mau. Nanging ing wektu kuwi, prajurit Kristus muncul ing ngimpi presbiter gréja kuwi lan kandha:

'Munggah lan cepet-cepet menyang gréja, awit padha arep nyolong aku.'

Presbiter mau langsung tangi, kesusu menyang panggonan, nemokake peti mati wis digali lan kabuka, lan awak suci mau meh kabawa. Sawisé nglumpukaké sawatara wong sing taat, dhèwèké nyritakaké apa sing wis kelakon, lan kabèh padha muji Gusti Allah, sing ngluhuraké para wali-Nya; njupuk relik suci sang martir, padha nggawa menyang gréja lan nyimpen ing sangkar suci sacedhaké mezbah suci. Relik suci iku tetep ana ing kana luwih saka pitung puluh taun, lan maneka fenomena mujijat kerep kelakon ing ndhuwure, ing wayah awan lan bengi: kadhang ana cahya kang nggumunake, kadhang ana tiang geni; kadhang ana ambu wangi kang ora bisa diterangake metu saka peti jenazah, lan uga ana kuwasa marasake lara kang katon. Kabar iki tekan marang Grand Voivode Alexander sing taat lan tresna marang Kristus, sing mrentah Moldavia lan Pomerania ing wektu kuwi—wong sing pinunjul amarga akèh kabecikan lan tresna marang para martir; lan piyambakipun banget kepéngin nduwèni harta sing paling ajiné iki—reliki suci saka martir suci Kristus, Yohanes. Miturut pitutur Sang Kinasih Uskup Agung Joseph[4038] , piyambakipun ngutus sawatara bangsawanipun menyang Belgrade kanthi pasukan sing

[4037] Marti suci iki kamungkinan seda ora luwih saka taun 1340.

cukup, lan tanpa suwe padha nggawa bali relik martir mau saka kono. Voivode Agung metu nyambut rawuh, dipapag kabèh bangsawan, Sang Uskup Agung sing kinurmatan karo para rohaniwané, lan kabèh rakyat, kanthi kabungahan nampani rawuhe sang martir nganggo obor, kemenyan, lan murri wangi. Voivode Agung, sujud ing ngarepé relikwi sang suci, nyekel relikwi kang wis suwe nandhang sangsara, nyentuh tangan suci martir nganggo mripat lan lambéné, lan kanthi mbanjurake luh kabungahan kang akèh, ndedonga marang sang suci supaya dadi pangreksa kratoné. Kanthi pakurmatan ageng, relik suci sang martir dipundhèrèkaké ing Metropolis Paléng Suci, ing kutha krajan nagari Moldavia-Wallachia, Sohavă[4039] . Bab panyembuhan sing kelakon nalika semana lan sawisé—sing diparingaké déning relik martir marang wong-wong sing nandhang macem-macem lara—kita pasrahake marang para sing wis kabegjan, – pangandikane kronikaris – supaya padha bisa nyritakaké dhéwé bab berkah sing wis ditampa saka dhèwèké. Ing kéné, cukup nyritakaké sangsara sing ditanggung Santa Yohanes, kepiyé dhèwèké nggawe gubernur jahat isin, prestasi sing digayuh, lan kepiyé dhèwèké nampa mahkotané saka tangan Kristus, sing maringi prestasi. Mangkono ganjaran kabegjané Santo Yohanes: dhèwèké maringi sethithik, nanging éntuk akèh; sawisé mbuwang awaké kaya beban marang sang penyiksa sing licik, dhèwèké ora kesusu menyang Trebizond, nanging menyang Yerusalem swarga – mlebu barisan para martir minangka sawijining martir, mlebu ing pangkuan Abraham, ing panggonané para wali, ing papan sing pinaringan berkah, ing kraton kang langgeng, ing ngendi dhèwèké ngadeg ing ngarsané Tritunggal Paling Suci lan Paling Ilahi, marang Panjenengané kaparingana kamulyan, kawibawaan, pakurmatan, pujian lan ibadah, saiki lan salawas-lawase, amin.

Troparion, Nada 4:

Sawise urip becik ing donya, he sang sing nandhang sangsara, sing dipunparingi panguripan dening sedekah, pandonga asring lan luh, lan sawise maneh kanthi wani nyemplung ing sangsara, kowe ngecam kejahatan wong Persia; mula kowe dadi tiang Gréja lan sumber pujian tumrap wong Kristen, he Yohanes sing tansah kelingan.

Kontakion, Nada 4:

Kowe nglayar ing segara jero minangka pedagang, lelungan saka wetan menyang lor; nanging nalika Gusti nelpon kowe—kaya nalika Panjenengané nelpon Matius, juru pajeg—kowe ninggalaké daganganmu lan mèlu Panjenengané, nahan sangsara martir, kanthi mangkono kowe mbeneraké alangan sing ora bisa dilintasi ing donya iki, lan kowe nampa mahkota sing ora bisa dikalahaké.

16 Juni

3 Juni (Gaya Lawas)

Peringatan para Martir Suci Lucillian lan kanca-kancané papat pemuda Claudius, Hypatius, Paul lan Dionysius, lan Perawan Suci Paula

Perangan tanggal 3 Juni

Martir Suci Lucillian, sing nandhang sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Romawi Aurelian[4040] , wiwitane urip ing kapercayan pagan politéisme lan malah dadi imam berhala, wis tekan yuswa tuwa sing

[4038] Dheweke diangkat dadi Metropolitan Moldavia lan Wallachia ing taun 1401 utawa 1402.
[4039] Kutha Jiu saiki, miturut sawetara wong, iku kutha ing Romania, ing pinggir kiwa Kali Donau, ngadhepi Ruschuk.
[4040] *Aurelian* mrentah saka taun 270 nganti 275.

kinurmatan, rambute wis uban lan duwé wujud sing gagah. Dheweke manggon ora adoh saka Nikomedia[4041] , ngladeni dewa-dewa ala ing candhi-candhi. Banjur, lumantar sih-rahmaté Kristus Gusti kita, sing kepéngin kabèh wong slamet lan ora ana siji waé sing binasa (cf. 1 Tim. 2:4), piyambakipun yakin marang tipuané setan lan kalepatané paganisme, nggayuh kawruh bab kabeneran, pracaya marang siji-sijiné Gusti Allah sejati, Gusti kita Yesus Kristus, nampik lan ngremehké arca-arca, lan ing tuwa yuswané kawangun manèh kaya manuk elang (Mazmur 102:5). Banjur dhèwèké lair manèh lumantar baptisan suci lan nyawisaké awaké kabèh, ing pikiran lan jiwa, kanggo katresnané Kristus.

Dheweke nerangake marang wong-wong pagan liyane babagan kesia-siaan lan karusakan saka kejahatané, mulangaké marang wong-wong mau dalan kaslametan, lan lumantar piwulangé nuntun wong-wong mau marang Kristus, saéngga tumrap akèh wong dhèwèké dadi tuladha pangalihan marang Gusti Allah. Wong Yahudi ing kono, nalika weruh yèn Lucillian wis mbalèk saka nyembah berhala marang iman Kristen lan akèh wong, mèlu tuladha lan piwulangé, padha ninggalaké ibadah marang berhala, gabung karo wong Kristen lan nampa baptisan suci, padha kebak nesu lan kebencian. Wong-wong sing ora takwa lan galak kuwi, amarga iri, ngumpat marang dheweke lan nyerahake dheweke marang pangadilan sing ora takwa; lan abdi Kristus digawa ngadhepi Silvanus, gubernur Nicomedia, kanggo dipriksa. Gubernur kuwi meksa kanthi keras marang sang tuwa supaya mbaleni Kristus lan bali menyang sesembahan berhala, nanging dheweke nolak manut. Banjur gubernur kuwi kebak nesu lan mrentahake supaya Lucillian nampa macem-macem panyiksaan: rahangé dipecahaké déning gajah , dhèwèké dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat, digantung sirah mudhun, lan sawisé panyiksaan sing dawa lan kejem, dibuwang menyang penjara. Ing kana, Santo Lucillian nemoni papat mudha sing dipenjara amarga iman marang Kristus: Claudius, Hypatia, Paul lan Dionysius. Dheweke rembugan kanthi kabungahan karo wong-wong mau babagan Kristus Gusti Allah lan nguwatake atiné kanggo nglakoni kasangsaran martir, supaya, kanthi éling ganjaran langgeng ing swarga, padha ora wedi marang sangsara samentara, ora keder marang pati kanggo urip sing bakal teka, lan ora ngreksa yuswa enom sing mekar kanggo Kristus, sing nyawisake kabungahan langgeng ing Karajané. Bebarengan padha ndedonga marang Gusti awan lan bengi lan nemu panglipur ing pangarep-arep marang Kristus. Sawisé pirang-pirang dina kliwat, Santo Lucilianus manèh disiksa, wektu iki bebarengan karo para mudha, lan dibuwang menyang tungku geni sing panas banget bebarengan karo wong-wong mau. Nanging Gusti Allah Kang Maha Kuwasa paring welas asih kang nggumunake marang wong-wong mau, kaya déné Panjenengané tau nindakake tumrap para mudha Yahudi sing dibuwang menyang tungku geni ing Babilonia (Dan. 3): geni malih dadi adhem, kobongan malih dadi embun, lan udan deres sing tiba saka dhuwur ngadhemi sakabehing tungku, lan Santo Lucillian karo para mudha metu tanpa tatu. Para wong kafir, sing wuta amarga ora pracaya lan awon niyaté, nganggep mujijat agungé Gusti Allah iki dudu saka kuwasa Gusti, nanging saka sihiré wong Kristen. Banjur hakim sing ora adil ngukum para martir suci mau pati lan ngutus menyang Bizantium[4042] kanggo ngadhepi paukuman ing kana. Nalika padha tekan Bizantium, papat para mudha suci—Claudius, Hypatius, Paul lan Dionysius—dipotong sirah nganggo pedhang, dene Saint Lucillian digantung ing salib, kabèh awaké dipaku ing kana, lan banjur nyerahaké nyawané marang Gusti Allah. Dheweke disalib déning wong Yahudi, kaya sing cetha saka ode katelu ing kanon kang dipersembahaké marang dhèwèké, kang kandha kaya mangkéné: 'Yudas wis ngiyanati Kristus Juruwilujeng jaman biyèn marang para pembunuh Gusti Allah: nanging kowé uga saiki wis dikhianati déning wong Yahudi kang ora manut hukum.'

Perawan suci Paula uga melu ing mahkota sangsara mau. Lair saka wong tuwa Kristen, wiwit enom dheweke ngopeni katresnan kang murub marang Kristus ing atine, njaga kesucian dhirine kanggo Panganten langgeng, lan ngupaya supaya pantes manggon ing swarga. Amarga dadi yatim sawisé tilar donyané wong tuwané lan duwé bandha, dhèwèké kerep sowan menyang sel, lan kanthi mbayar para penjaga nganggo emas, dhèwèké mlebu kanggo sowan marang para tawanan sing nandhang sangsara amarga Kristus. Dheweke ngladeni para abdi Kristus, nyukupi kabutuhané kabèh saka bandha dhéwé; marang wong sing kesiksa déning luwe lan ngelak, dhèwèké nggawa panganan lan omben-omben; marang wong sing telanjang, dhèwèké maringi sandhangan;

[4041] Nicomedia iku kutha ing wewengkon Bithynia ing Asia Minor, ing pesisir Propontis (Segara Marmara).

[4042] Bizantium iku koloni Megara sing diadegaké taun 658 SM ing sisih Éropa Selat Bosporus; dumunung ing panggonan strategis ing selat sempit sing nyambungaké Segara Ireng karo Segara Marmara. Ing taun 330 Masehi, Konstantinus Agung, sawisé kamenangane nglawan Licinius, mindhahaké ibukutha Kakaisaran Romawi menyang kéné, lan Bizantium banjur dikenal minangka Konstantinopel, Roma Anyar.

dhèwèké marasaké awak para martir sing wis koyak-koyak lan ditinggal nganti bosok déning sabit, kanthi adus lan ngusap, masang plèster obat lan ngiket nganggo kain putih sing resik. Nyakup tatu-tatu sing dialami demi Kristus, dheweke kanthi nangis nyuwun marang para wong mau supaya padha ndedonga marang Kristus Gusti Allah kanggo dheweke, supaya Panjenengané ora nyegah rahmaté. Penganten pilihané Kristus iki uga sowan marang Santo Lucillian, sing dipenjara ing Nicomedia bareng para mudha, lan nampa panglipur saka pitutur kang maringi pangajab. Nalika sang wali lan para mudha disiksa, dhèwèké nyekseni kabungahaning para wali mau, lan ing sajroning atiné dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Kristus kanggo para wali mau, supaya Panjenengané maringi kekuwatan marang para abdi-abdi-Nya lan paring kawani lan pitulungan supaya bisa nahan sangsara nganti pungkasan, kanggo kamulyaning Asma-Nya sing suci. Nalika wong-wong padha bubar sawisé paukuman, dhèwèké lumaku menyang panggonan martir para wali, nglumpukaké getihé sing mili ing lemah, lan nyimpené minangka relik suci; nalika para sesepuh lan papat para mudha digawa menyang Bizantium kanggo ngadhepi pati, dhèwèké mèlu lan ngopeni para mudha mau; lan nalika para mudha suci wis dipenggal sirahé, para dara suci mau njupuk awaké para mudha sing mulya lan ngubur kanthi pangurmatan. Sawisé seda Saint Lucillian lan para mudha suci, dhèwèké bali menyang Nikomedia lan terus tumindak kaya ngono. Wong-wong jahat padha ngerti yèn dhèwèké wong Kristen; padha nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké menyang pangadilan ing ngarepé gubernur sing padha, Silvanus, sing, nalika weruh yèn dhèwèké tetep mbangkang sawisé akèh ajakan manis lan ancaman, mrentahaké supaya dhèwèké dipukul suwé lan tanpa welas asih ing awaké sing telanjang nganggo tongkat lan kayu; nanging nalika dhèwèké wis kesel banget amarga akèh tatu, nanging ora ing roh, Malaikaté Gusti rawuh lan marasaké dhèwèké; lan kasehatan jasmani sang martir pulih, lan dhèwèké mbuktèkaké yèn dhèwèké malah luwih wani lan teges ing sangsara. Banjur wong-wong mau nggebuk dhèwèké kanthi kejem ing cangkemé amarga wis ngganggu penyiksaé nganggo tembung-tembung sindhirané. Dheweke banjur dibuwang menyang penjara, lan mengko digawa maneh kanggo disiksa lan dibuwang menyang tungku geni sing kobong. Nanging dheweke metu saka tungku geni tanpa cilaka, amarga kaya para martir suci jaman biyen, kakuwatan Gusti Allah wis netralake kakuwatan geni, supaya kobongan geni ora nyentuh Penganten Kristus. Sawisé kabèh kuwi, sang penyiksa ngukum dhèwèké pati kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang lan ngirim dhèwèké menyang Bizantium, supaya dhèwèké bisa nemoni pati ing panggonan sing padha karo Santa Lucillian lan para mudha mau. Dilarikake menyang panggonan persis ing ngendi Lucillian wis disalib kanggo kasetyan marang Kristus, sang martir Kristus mau matur nuwun kanthi khusyuk marang Gusti Allah , sing wis nganggep dheweke pantes nampa mahkota martir lan komuni karo para wali. Sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, dhèwèké kanthi suka cita nyandhakaké sirah dara mudané ing sangisoring pedhang lan dipenggal. Mangkono dhèwèké pindhah saka donya bumi menyang donya langit lan mlebu kraton swarga, dadi kabungahané Gusti, diparingi mahkota déning Panantén sing paling dikasihi, Kristus Gusti kita, kanthi mahkota kaping pindho—mahkota kasucian lan kemartiran.

Urip lan Kemartiran Santo Lucianus, Imam-Martir

Dirilis tanggal 3 Juni

Ngelingi kamenangan para martir sing mulya nglawan setan lan para abdi-abdiné, lan tumindak sangsara para askét Kristus, iku padha ngumumaké kamulyané Kristus Gusti kita lan nginjili kakuwasané, sing kawujud ing pakaryan luhur para martir sing nandhang sangsara kanggo kamulyané Asmané sing paling suci. Kristus piyambakipun ingkang menang ing sedaya prakawis, miturut sabda Panjenenganipun: *'Kuwatna atimu; Aku wis ngalahake donya'* (Yohanes 16:33), lan ing wiwitan Panjenenganipun piyambak ingkang perang nglawan mungsuh kanggo kabèh. Para martir suci, sing nandhang sangsara sawisé Panjenengané, minangka anggota Anggota Panjenengané (1 Kor. 12:27), nglengkapi, miturut tembungé Rasul, *'kekirangan sangsara Kristus'* (Kolose 1:24) ing dagingé dhéwé; lan amarga padha ngupaya kanggo Asmané sing paling suci, padha mati tanpa kalah, ing bab kuwi Kristus menang ing sajroning wong-wong mau, amarga ing wong-wong mau Panjenengané nandhang sangsara kaya ing anggota Awaké, Ing sajroning wong-wong mau Panjenengané ngetokaké kamenangané nglawan mungsuh lan, nalika dimulyakaké, Panjenengané uga ngluhuraké anggota-anggota Panjenengané sing nandhang sangsara kanggo Panjenengané—yaiku para martir sing suci, sing saya cedhak karo

Panjenengané ing kamulyan amarga padha niru Panjenengané ing sangsara. Mula saka iku pantes yen kita uga ngajeni lan muji para prajurit Kristus sing gagah berani iki, lumantar piwulang lan tuladha tumindak wani, Gréja Kristus sumunar ing saindenging jagad; nalika dheweke piyambak, ana ing sangisore mezbah, nganggo busana putih, kang katutuh getihé dhéwé nanging dadi putih amarga getihé Kristus, padha ngaso ing kabungahan (deleng Matéus 5:14).

Santa Lucian uga kalebu golongan para martir; nalika sih rahmat Ilahi ngumbah dhèwèké ing banyu baptisan, wis cetha yèn dhèwèké bakal gedhé lan mulya ing antarané manungsa. Wong tuwané ing donya maringi jeneng Lucius, minangka pakurmatan marang prokonsul agung Lucius, sing dadi leluhuré; sakwisé kuwi, kanthi sih-rahmaté Roh Suci lan manut tradisi Bapa-bapa Kudus, jenengé diganti dadi jeneng sing luwih becik nalika baptisé. Diarani Lucius déning wong tuwané—tegesé 'cerlang'—lan kanthi peparinging Gusti kang akèh ana ing sajroning dhèwèké, dhèwèké éntuk asma kang paling sampurna, diarani Lucian, kang tegesé 'sing kawahya ing pepadhang'. Iki minangka pratandha yèn, ing pepadhanging sih anyar, dhèwèké bakal dadi pepadhang tumrap donya babagan Gusti (Matéus 5:14). Miturut lair, dhèwèké wong Romawi keturunan bangsawan, nanging luwih dimulyakaké manèh lumantar lair kapindho sing Kristen (Yohanes 3:3), amarga diangkat dadi putrané Sang Raja langgeng. Dhèwèké trampil ing kawicaksanan lan sinau loro-loroné basa Yunani lan Latin, nanging kawicaksanan sing sampurna dipikolehi saka piwulangé Sang Rasul Suci Petrus; awit piyambakipun nyawiji kaliyan Sang Kristus, dados muridé, lan kaparingi kawicaksanan saking swarga déning Panjenengané. Piyambakipun ugi sinau saking Panjenengané babagan lampah lan pakaryan para rasul: sawisé seda sang martir, piyambakipun ngunjungi pirang-pirang papan ing Italia, nyebar wiji Sabda Gusti.

Lucian wis nggayuh kasampurnan ing kawicaksananing Gusti nalika Santo Dionysius Areopagita[4043] , sing dipandu dening Gusti, rawuh ing Roma, kepengin sowan marang para narapidana suci, para Rasul Petrus lan Paulus, nanging nemokake yèn padha wis ora urip manèh. Ing wektu kuwi, Paus Klemens mimpin Kursi Apostolik. Dheweke nampani Dionysius kanthi anget lan pakurmatan ageng, amarga kasuciane lan katresnan rohani sing wis suwe padha duwé ing Kristus, lan Dionysius manggon karo dheweke suwéné wektu; padha nemu panglipur saka paseduluran, seneng ing obrolan sing mbangun, lan padha nguwatake siji lan sijiné ora mung nganggo tembung nanging uga liwat tuladha kabecikan. Ing sawijining dina, Paus Klemens sing pinaringan berkah, kebak Roh Suci, ngendika:

'Wah, sedulur kakang Dionysius sing tak tresnani! Apa kowe weruh sepira akèhé panèné Gusti ing antarané wong-wong kafir, lan sepira sithiké para buruh ing pakaryané panginjilané Gusti (Matéus 9:37)? Lan awit panjenengan sampurna sinau iman Ortodoks lan sampurna ing kabecikaning hukum Kristen, kula nyuwun: mangkatlah dhateng tanah- Kulon demi Gusti kita Yesus Kristus; minangka prajurit gagah berani Panjenenganipun, angadhep mungsuh-mungsuh Gusti kita lan ngalahaken kanthi kakuwataning Gusti Allah ingkang nguwataken panjenengan.

Kang Suci Dionysius sarujuk marang iki kanthi sakabehe atine, banjur sing berkah Clement wiwit nggoleki lan nglumpukake kanca-kanca, pembantu, lan kanca peladen—wong-wong saleh lan wicaksana sing sumunar amarga urip suci. Antarane wong-wong mau piyambakipun milih Santo Lucianus, ngangkat piyambakipun dados uskup, lan nyandingake piyambakipun kaliyan Santo Dionysius, supados dados kanca lan kanca sekerja ing nginjili Sabda Gusti, lan dhumateng ingkang sanès—dados bapa ing Roh Suci, guru lan pangarsa. Sawisé ngatur kabèh mau, Sang Clemèn sing kabegjan maringi panyengkuyung marang wong-wong sing wis dipilih kanthi tembung alus, kandha:

– Maju, sedulur-sedulur sing paling kinurmatan, Majuwa, para prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake, lan kaya Gusti Allah wis ana karo para bapa suci kita, para Rasul, lan kanca-kancane, mangkono uga Gusti Allah bakal ana karo kowe, para pangkotama jenenge sing suci: amarga akèh banget wong-wong bangsa liya bakal kapikat marang Gusti Allah lumantar kowe lan digawa mlebu ing kandhangé.

[4043] St Dionysius Areopagita (anggota Areopagus – badan panguwasa paling dhuwur ing Athena) mlebu agama Kristen amarga pangaribawa panginjilan Rasul Paulus (Kisah Para Rasul 17:34) lan diangkat dening panjenengané dadi Uskup Athena; banjur, ing taun 90, dhèwèké dikirim menyang Gallia kanggo mratélakaké Injil, bebarengan karo presbiter Rustikus lan diaken Eleutherius. Dhèwèké ngalami martir bebarengan karo wong-wong mau ing taun 96 ing jaman Domitianus. Dina rayané tanggal 3 Oktober

Sawisé rembugan dawa, Santo Klemens ngucapaké pamitan sing tulus, maringi berkah, lan ngutus para misionaris mau lunga kanthi tentrem; banjur padha mangkat bebarengan, nyebarake Kristus dhisik ing saindenging Italia.

Nalika padha nyedhaki kutha Ticinum[4044] , Lucian sing kabegjan, ing panggonan sing diarani Parma, nginjilake sabda Gusti marang wong-wong lan mbalèkaké saka sesembahan arca sing sia-sia. Warga lokal sing durung pracaya lan fanatik nyembah berhala, ora bisa nampa hinaan marang dewa-dewaé lan ora gelem ngrungokaké pangandikane Gusti, langsung nyekel Santo Lucian; sawisé ngina-ina dhèwèké, padha mbuwang dhèwèké piyambak menyang penjara umum. Nalika mlebu ing kana, sing mulya iku nyanyi kanthi kabungahan gedhe: *'Guroni aku, ya Gusti, dalanmu, lan aku bakal lumaku ing kabeneranmu'* (Mazmur 85:11), lan maneh: *'Tetepna langkahku ing dalanmu, supaya sikilku ora kesandhung'* (Mazmur 16:5). Kanthi kabungahan kaya ngono ing Gusti, wong suci iku tetep ana ing penjara kaya ana ing sangisore sayapé Gusti Allah lan, kanthi pangarep-arep kang pinunjul marang pangayomané Kristus, ndedonga marang Panjenengané kaya mangkéné: *'Pitulungana nyawaku saka penjara, supaya aku bisa muji asmamu'* (Mazmur 141:6), amarga wong-wong sing bakal dadi bener padha ngenteni aku – supaya lumantar aku, ya Kristus, Juruwilahaning donya, wong-wong saka bangsa liya sing wis ditakdirake kanggo gesang langgeng padha bisa bali marang Panjenengan (Roma 8:28). Panjaluk kaya ngono lan liya-liyané diaturaké déning sang wali kanthi sakabèhé atiné, lan pandongané, sawisé liwat ing antaraning langit, dirungokaké déning Gusti: amarga dhèwèké nyuwun supaya ora ditinggal ing lelampahané tanpa kanca-kancané, sing karo wong-wong mau dhèwèké kepéngin mangkat nandhang sangsara lan tekan panggonan sing wis ditemtokaké marang dhèwèké. Prajurit gagah berani Kristus iku ora ndedonga kaya ngono amarga wedi mati kanggo Gusti, nanging amarga dhèwèké kepéngin dhisik ngembangaké woh rohani Gusti, lan banjur, sawisé nglumpukaké panèn sing akèh lan subur, nampa, bebarengan karo kanca-kancané, mahkota martir lan ganjaran kanggo pakaryané. Lan ora suwe dhèwèké nampa pitulunganing Gusti: sawatara wong Kristen, sawisé krungu bab kasangsarané wong suci mau, teka ing panjara ing wayah wengi, kababawa katresnané marang Kristus, lan kanthi cara apa waé padha mbebasaké Lucian saka belenggu lan maringi dhèwèké kesempatan kanggo mangkat bebarengan karo kanca-kanca suciné.

Rombongan suci mau, sing dipandu Gusti, tekan kanthi tentrem ing kutha mulya Ticino ing wewengkon Italia, sing uga dikenal kanthi jeneng Pavia; sawisé padha ngaso sakedhik saka pakaryané, padha nerusaké ngagungaké kamulyané Gusti, nginjilaké sabda Kristus tanpa kendhat lan kanthi akèh ing manéka panggonan, supaya wong bisa ndeleng ing wong-wong mau kasampurnané tembung-tembung para nabi: *'Endahé sikilé utusan sing mènèhi kabar tentrem lan kabungahan'* (Yesaya 52:7; Roma 10:15). Ora mungkin kedadéan kanggo nyritakaké pinten ewoné wong sing padha dibalèkaké marang Kristus sajrone wektu sing cekak, kanthi ngumumaké sabda kaslametan marang kabèh; lan kuwasa Gusti Allah makarya banget lumantar wong-wong mau nganti sapa waé sing ndelok padha mikir yèn padha nyawang warga swarga, amarga padha sumunar ing antarané kabèh wong kanthi pratandha lan kaajaiban, padhangaké jiwa-jiwa pilihané Gusti Allah. Banjur padha ninggalake Italia; sawise tekan pinggir segara, padha numpak kapal lan layar menyang endi wae miturut pituduh Roh Suci. Kanthi kabungahan padha mlebu pelabuhan kutha Arles, mudhun saka kapal, lan ditampa kanthi pakurmatan lan paseduluran dening warga kutha iku; ing kono padha ngaso lan, manut tuladha para rasul suci, padha miwiti milih wewengkon kanggo mratelakaké Sabda Gusti. Kanggo nyebar lan ngembangaké Gréja Gusti ing endi-endi ing antarané wong-wong kafir lumantar panginjilan Injil Kristus, nganti tekan Kapuloan Inggris, Santo Marcellinus, bebarengan karo sawatara seduluré, lunga menyang Spanyol, Sing Mulya Saturninus lunga menyang Gaul, dene Santo Dionysius, bebarengan karo Sing Mulya Lucian lan liyané, teka ing wewengkon Paris. Saka kono, Santo Lucian, sing diiringi presbiter Maxian lan diakon Julian, mangkat kanggo mènèhi warta Injil ing Belgia. Kawusanan dening sih rahmat Roh Suci, dhèwèké ngumumaké asmané Gusti Allah ing kono, ngalahaké kuwasa mungsuh, ngadegaké Gréja Kristus, lan nuntun wong-wong marang kaslametan liwat tuladha uripé sing luhur ora kalah karo tembung-tembungé. Malih, Gusti maringi dhèwèké kuwasa kanggo nindakake mujijat lan marasaké kabèh rupa lara lan cacad ing manungsa; lan dhèwèké nampa wewenang marang setan nganti, nalika padha krungu dhawuhé, padha langsung ninggalaké wong-wong sing lagi disiksa.

[4044] Ticinum, saiki Pavia, sawijining kutha kuna ing Gaul Cisalpine, ing pinggir kiwa Kali Ticino, ora adoh saka panggonane mili menyang Kali Po.

Kanthi ora kendhat mberitakan Kristus awan bengi, Lucian nyawisake *awake dhewe* kanggo pandonga lan jaga, nglakoni puasa saben dina, nglakoni pangastine lan pangubaran daging kanthi tuntas, mula dheweke tansah kesel nganti, miturut tembungé Rasul, *'dheweke nyawisake awaké minangka kurban sing urip, sing suci lan nyenengake Gusti Allah'* (deleng Rum. 12:1). Panganan biasané mung sepotong roti cilik lan sayuran ijo, lan ombéné mung banyu; nanging kakuwatané Gusti Allah ngreksa dhèwèké, lan sih-rahmaté Sang Gusti nguwatké awaké sing kesel. Sang Sing Kabegjan kuwi nganti banget ngidam mahkota martir nganti katoné dhèwèké wis mati tumrap donya.

Mangkono pangikut sejati Gusti Kristus iki nggawa salibé. Panjenengané mangertèni yèn ana loro jinis sangsara: siji sing ndhelik, sijiné sing katon; lan sadurungé nindakake kasangsaran sing katon lan diparingi makuta kang ora layu saka Gusti, panjenengané wis ngentèkaké awaké dhéwé sacara ndhelik, sanadyan pangorbanané iku wis dingerteni kabèh wong. Kanthi nglakoni pangurmatan daging, dhèwèké kurus lan dihias kanthi sabar; duwé andhap asor sing nggumunaké lan kebak alus, dhèwèké nggayuh kasampurnan kabecikan nganti nalika isih urip ing daging ing bumi, ing roh dhèwèké wis katingal manggon bareng para Malaikat ing swarga. Mula saka iku, pasuryané tansah sumunar lan ramah, atiné tentrem, lan kabèh wujudé sang pinituwa iki, sing dihias rambute putih kang éndah, ngetokaké yèn dhèwèké iku malaékat ing donya, manungsa swarga.

Nalika kasohorane Lucian sumebar ing saindenging Belgia, wong-wong wiwit padha teka marang dhèwèké, kepéngin dibaptis, lan dibaptis déning dhèwèké ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci, sakbanjuré padha mecak arca-arca sing biyèn wis disembah. Mungsuh kuna, setan, nalika weruh keteguhan wong-wong sing ditarik Kristus lumantar para abdi-Nya, banjur ngarahake kabèh tipu daya lan rekadane marang karusakan Gréja Suci Allah; Dheweke nyulut nesu lan kebencian marang wong Kristen ing Domitian, sing, ngetutake Nero—sing wektu kuwi wis mati—nglantarake panganiayaan kapindho marang wong Kristen: dheweke maringi dhawuh supaya meksa wong Kristen ing saindenging Kakaisaran Romawi nyembah arca-arca, lan matèni wong-wong sing teguh imané sawisé ngalami manéka siksaan. Domitian ngetokake prentah jahat ing saindenging kutha lan desa ing karajané, mréntahaké kabèh magistrat lokal supaya meyakinkan wong Kristen nyembah berhala lan nglakoni kurban marang berhala mau, lan matèni sapa waé sing ora gelem manut nganggo manéka cara siksa. Para panganiaya jenengé Kristus dikirim menyang Gaul kanggo nggoleki prajurit-prajurité Kristus, utamané sing wis teka saka Roma, sing wis misuwur ing endi-endi; padha kepéngin mbusak malah jenengé Kristus bebarengan karo wong-wong mau. Telung panganiaya dikirim menyang kana: Latrin, Arius, lan Antor. Padha diparingi dhawuh tartamtu: golek abdi suci Gusti Allah, Lucian, nyekel lan nggawa dhèwèké marang Kaisar kanggo diadili, utawa mateni langsung nganggo pedhang yèn dhèwèké nolak nyembah arca. Para panganiaya padha lelungan liwat kutha-kutha lan désa-désa ing Gaul, nanging ora ana panggonan sing bisa nemokaké wong sing digoleki. Banjur kabar teka marang para panganiaya yèn Lucian, wongé Gusti, lagi padhangaké wong-wong Bélgia kanthi mènèhi warta Injil babagan kraton langgeng. Krungu kabar kuwi, para panganiaya sing kebak nesu lan murka langsung kesusu menyang Bélgia.

Santa Lucian ngerti yèn para penyiksa bakal teka sadurungé padha tekan marang dhèwèké, lumantar wahyu saka Roh Suci. Dhèwèké tetep ing panggonané nalika mulang wong-wong tembunging gesang, lan bareng dhèwèké ana akèh wong sing wis mbalik marang Kristus lumantar panginjilané. Kanthi pangarep-arep kamulyan langgeng lan ganjaran sing pinaringan berkah, piyambakipun ngajak wong-wong mau kanthi sakabehing manah, kandha:

'Sedulur-sedulur lan anak-anak ing Kristus sing tak tresnani! Gusti Yesus Kristus kersa paring weruh woh-wohan pakaryanku lan maringi ganjaran sing wis dijanjekake. O, sing paling tak tresnani, tetep ajeg lan ora goyah ing pracaya marang Kristus. Aku saiki wis tuwa lan kesel; aku bungah ing mahkota para martir, kepengin lunga saka kowe menyang Gusti; nanging kowe, tetep ajeg ing sih rahmaté Gusti sing wis kowe tampi. Muga-muga ajrih marang panyiksa sampeyan ora ngalihake sampeyan saka pracaya marang Kristus; muga-muga ancaman ora medeni sampeyan; muga-muga muji-muji ora nyasarke sampeyan; muga-muga janji apa wae bab pakurmatan utawa bandha ora mbingungake sampeyan; nanging muga-muga sampeyan ngrasakake kabungahan langgeng ing gesang sing bakal teka, ing ngendi ganjaran sing ora bisa diucapake wis ngenteni sampeyan. Aku uga ngarep-arep bab-bab iki kanthi pangarep-arep sing berkah, lan amarga iku aku ora wedi marang nesu para panganiaya.

Sawisé ngendika mangkono, Lucian ngangkat pandangane menyang langit lan ing ngarepé kabèh wong matur nuwun marang Gusti Allah amarga Panjenengané nganggep dhèwèké pantes nampa nasib para martir suci lan ora misahaké dhèwèké saka kanca-kancané. Dhèwèké kandha:

Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah ingkang gesang, ingkang sampun ndadosaken kula kanca sang Dionysius ingkang pinaringan berkah lan para ingkang sami nglampahi pati kaliyan piyambakipun, sarta sampun ndadosaken kula sami kaliyan piyambakipun ing sangsara; kula nyuwun dhumateng Panjenengan, mugi kula saged makempal kaliyan piyambakipun ing Karajaning Swarga.

[4045]Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké ninggalaké kutha Bellovak[4046] , ora amarga wedi marang sangsara, nanging supaya, manut dhawuhé Gusti supaya mlayu saka para panganiaya (Matéus 10:23), dhèwèké bisa dadi tuladha tumrap umaté. Nalika mlaku bareng karo kanca-kanca sing pinaringan berkah, presbiter Maxian lan diaken Julian, dhèwèké ora nate mandheg saka pacelathon kang mbangun lan pandonga sajrone kabèh lelampahan; pungkasané, dhèwèké tekan pucuking gunung sing dituju, kang dumunung cedhak kali sing dijenengi Fara, mili saka kulon watara telung stadia saka kutha. Nalika dhèwèké tekan ing kana, kaya kutha sing dumunung ing pucuk bukit, dhèwèké ora bisa didhelikaké (Matéus 5:14); amarga gunung kuwi, sing munggah éndah ing ndhuwur kali, katon saka adoh. Ing kono, sing kabegjan, ngadeg kiyat kaya ana ing panggung umum, mutusaké ngenteni mahkota martiré.

Para panganiaya sing kasebut mau, sawisé tekan kutha lan ora nemokaké Santo Lucian ana ing kana, banjur nyoba luwih cetha ngerti ing endi panjenengané lunga. Wong-wong kandha yèn panjenengané lagi mulang wong-wong ora adoh saka kutha; banjur padha langsung numpak jaran cepet menyang kana lan tekan gunung ing ngendi wongé Gusti Allah manggon bareng wong-wong lan murid-muridé. Kaping pisan, padha nyekel abdi suci Gusti, Maxian lan Julian, kanggo medeni Santo Lucian lumantar panyiksaan lan pati lan meksa dhèwèké nyembah arca-arca. Padha kanthi tegas mréntahaké para martir sing ditangkep supaya sujud ing ngarep arca-arca lan nyoba nyuntikaké rasa wedi marang wong-wong mau, kandha:

'Yen kowe ora nyembah marang dewa-dewa kita sing langgeng, kita bakal langsung matèni kowe nganggo pedhang.'

Nanging para martir, sing teguh imané, mangsuli tanpa wedi:

'Kita ora bakal tau nyembah berhala, amarga iku sia-sia lan digawe dening tangan manungsa: kita wis mangerteni marang Gusti sejati siji, Yesus Kristus, Putraning Gusti Allah kang gesang, lan amarga iman marang Panjenengané kita siap mati.'

Krungu kuwi, wong-wong jahat langsung mateni wong-wong mau nganggo pedhang ing ngarsané Santo Lucian. Mangkono para wali nampa mahkota sing wis dijanjèkaké Gusti lan kalebu ing barisan para martir suci. Santo Lucian, kanthi kabungahan lan muji Gusti amarga prestasiné, ngendika ing ngarsané kabèh:

Aku bungah lan sumringah marang Panjenengan, ya Gusti Allahku, amarga aku weruh anak-anakku wis luwih dhisik nampa mahkota kamulyan Panjenengan.'

Banjur Latrin, Arius, lan Antor kanthi nesu lan murka bebarengan ngucapaké tembung kasar marang sing kasucèkaké:

'Apa ora kowe sing, liwat sihir, nggodha wong-wong supaya mbangkang marang prentahé Kaisar Agung lan Senat Romawi, lan nolak nyembah dewa-dewa sing langgeng?'

Sing mulya Lucian mangsuli:

Aku dudu tukang sihir, nanging abdi Yesus Kristus; aku wis diajari dudu sihir, nanging kawicaksanan ilahi, lan kanthi kuwasa iku aku nunjukake marang umat Gusti dalan kabeneran, lan mulangake carane padha bisa ngetutake Gustiku Yesus Kristus tanpa alangan. Panjenengané mudhun saka swarga menyang bumi kanggo mbebasaké ciptaané lumantar getihé saka perbudakan mungsuh; supaya padha adoh saka nyembah berhala—utawa luwih tepaté, setan—lan maringi kaslametan marang wong-wong sing digawa metu saka pepeteng takhayul menyang cahya sejati: lan pantes yèn atiné lan nyawané padha sumujud marang Panjenengané piyambak, Panjenengané sing kersa nampa salib lan pati kanggo penebusan kabèh.

Para panganiaya mbantah:

[4045] 'popristye' kira-kira 690 sazhens.

[4046] Saiki dikenal minangka Beauvais ing Prancis.

'Kepiye kowe bisa ngakoni minangka Gusti marang Sing kowe sebut ora mung wis mati, nanging uga wis disalib?'

Santa Lukian mangsuli marang wong-wong mau:

Sanadyan amarga ora pracaya kowe ora pantes krungu misteri Sang Raja Swarga, nanging demi akèh wong pracaya sing padha kumpul ing kéné, aku bakal ngomong cekak: Gusti Allah sejati, Putraning Gusti Allah sejati, ingkang saking jaman mbiyen sampurna manggen kaliyan Rama, ing pungkasaning jaman, karsa nganyari manungsa ingkang sami remuk amargi kalepatanipun Adam, kersa lair kanthi boten rusak lan kanthi cara ingkang boten saged dipun aturaken saking Perawan ingkang Maha Suci, supados Panjenenganipun dados Gusti Allah sejati lan manungsa sejati, ing siji Pribadi kanthi kalih sipat, Kristus ingkang Maha Siji, Putraning sejati, sing ilahi lan manungsa. Lan Panjenengané, amarga ing keilahiané ora kena sangsara lan tansah manggon karo Rama, dadi manungsa sing sejati lan ilahi, ora mung katon, nanging uga, manut sipat manungsané, nampa sangsara kanggo kita: amarga Panjenengané manut marang Gusti Allah Rama nganti pati, malah pati ing salib, kanggo tebusan kita (deleng Fil. 2:8)Yen Putraning Allah ora kersa dadi Putraning Manungsa lan ora ngagem wujud manungsa, mesthi uga umat manungsa ora bakal nampa pangapura saka Allah, lan manungsa uga ora bakal diparingi kaslametan langgeng.

Tembung-tembung mau lan akèh manèh saka Lucian sing kabegjan nggawe para penyiksa tambah nesu, lan padha kandha:

'Sampeyan wis sepuh banget, lan wis wayahe sampeyan nyerahake omongan kosong kaya bocah cilik iki; mulane sampeyan wani, tanpa ragu-ragu, menyang pati, lan kenapa sampeyan ora wedi manawa sampeyan lagi ditipu dening kesombongan gedhe lan manawa omongan kakehan iki nyolong akal sampeyan.' Kita ngandhani kabeneran marang kowe: yèn kowe ora tobat saiki uga, yèn kowe ora ninggalaké kegilaan lan kabrani, lan yèn kowe ora nyuguhaké kurban sing pantes marang déwa-déwa sing langgeng, mula kita bakal langsung ngetokaké sangsara abot marang tuwa-tuwanmu tanpa welas asih.

Banjur para penyiksa padha lungguh lan wiwit takon kanthi ancaman:

'Critakna marang kita saiki jenengmu lan ing endi kowe lair.'

Soldat Kristus mangsuli marang wong-wong mau:

Aku dijenengi Lucius déning wong tuwaku, nanging ing baptisan suci—liwat baptisan iku aku lair manèh menyang urip langgeng ing Kristus—jenengku diganti dadi Lucian. Aku wong Roma; keturunan iki diurmati ing saindenging jagad. Nanging aku ora ngagungake yèn aku wong Romawi, nanging aku ngabdi marang Gustiku Yesus Kristus, sing kowe bisa weruh kanthi cetha ing aku: awit ora ana urip utawa kamulyan liya kanggo aku kajaba Gustiku Yesus Kristus, lan mati kanggo Panjenengané iku kauntungan (deleng Fil. 1:21).

Banjur para penyiksa kandha:

'Kita pancen bener: kowe iku tukang sihir lan pambujuk wong-wong sing ngrungokake kowe; luwih saka kabeh, kowe iku wong sombong, amarga kowe ora tau mandheg ngomong tanpa isin lan malah ora ngapusi umurmu sing wis tuwa. Nanging, yèn kowé wong Romawi, kenapa kowé kanthi bodho banget mbelakangi ibadah marang déwa-déwa Romawi, sing disembah déning Kaisar, kabèh Sénat Romawi, lan sak donya?

Santa Lukian mangsuli:

Kanthi sih-rahmaté Kristus, ing Panjenengané aku dibaptis lan aku wis mangertèni Panjenengané minangka Gusti sejati, aku wis nyingkiri ing imanku ora mung setan lan arca-arca, nanging uga kabèh pakaryané. Nanging kowe ora kepéngin ngrungokaké utawa éling marang tembung-tembungku lan pangandikaku babagan Kristus Gusti, amarga ora pracaya wis ndadékaké kowe lan Kaisarmu, bebarengan karo Senatmu, sing maringi dhawuh kaya ngéné marang kita, minangka makhluk rasional, kudu nyembah marang setan lan nyundhul sirah ing ngarepé arca-arca sing ora ana gunané, sing digawé déning tangan manungsa.

Latrin, Arius lan Antor, amarga ora tahan maneh karo isiné marang déwané lan Kaisar, nyekel sang wali, ngiket lan nyerahaké marang prajurit; banjur prajurit-prajurit mau nyeret sang martir lan nggebuk tanpa welas asih suwé nganggo cambuk kejem. Nalika nandhang sangsara iki, prajurit Kristus iki ora kalah dening sangsara lan ora wedi ancaman, nanging tetep teguh ing pracaya marang Kristus lan kanthi semangat nyawane nguwatake awaké, sing wis ringkih amarga tuwa lan tatu. Ora goyah ing pasuryan lan pikiran, dhèwèké ora nate mandheg ngakoni jeneng Kristus kanthi swara banter, kandha:

'Aku ora bakal mandheg muji Kristus, Putraning Allah, kanthi atiku, imanku, lan lambeku.'

Para penyiksane, sing saiki malah tambah nesu, mrentahake supaya nyawa martir suci iku dipatèni nganggo pedhang; banjur salah siji prajurit nyabut pedhangé, nyabet gulu sang suci—sing wis disiapake kanggo dipotong—lan mbedhol sirahé sing paling kinurmatan. Lan nalika badan suci iku wis dipenggal nanging isih obah, kabèh dadi saksi—kalebu para pembunuhé dhéwé—menawa cahya agung sumunar saka swarga marang badan mau; lan bareng karo cahya kuwi, ana swara krungu saka dhuwur:

'Mulyaa, he abdi sing setya Lucian, sing ora wedi ngucurake getihmu kanggo Aku. Maju lan tampi mahkota sing wis dijanjekake marang kowe, lan njupuk panggonanmu ing swarga bebarengan para wali: maju lan warisi panggonan kamulyan langgeng sing wis disiapake kanggo kowe bebarengan para Malaikat.'

Swara iki ora diucapake kanggo sang wali, sing wis tansah yakin marang ganjaran sing dijanjekake Gusti Allah, nanging kanggo wong-wong sing padha ngubengi, supaya iman marang Gusti kita Yesus Kristus saya kuwat, iman sing wis suwe disemangati Wali Lucian marang wong-wong mau. Kabeh iki kelakon ing dina Sabat, ing gunung sing wis kasebut mau, telung stadia saka kutha. Ndeleng lan krungu iki, wong-wong—kredho lan ora kredho—padha ketakutan banget. Sawetara uwal saka kono, dene liyane kaget lan bungah amarga rumangsa uwal saka jerat setan; nanging amarga ora kuwat , padha mundur sithik saka panggonan iku. Banjur Santo Lucian, sanadyan wis seda ing badan, kanthi mujijat nampa saka Gusti daya obah, tangi saka lemah kaya wong urip lan ngadeg ing sikilé; banjur, kanthi nyekeli sirahipun ingkang kinurmatan ing tanganipun, piyambakipun mlampah tanpa alangan, dipunpandu dening sih rahmat Roh Suci ingkang manggen ing salebetipun lan pitulungan para Malaikat, lan kanthi langkah ingkang teguh, kados dene daging ingkang gesang, piyambakipun miwiti lelampahan, nggawa sirah suci punika, kados kancanipun, Santo Dionysius, sampun nindakaken ing kutha Paris. Sawisé mlaku watara telung stadia lan nyabrang banyu Kali Fara sing kasebut mau, wongé Gusti tekan panggonan sing wis dipilih kanggo panguburané. Ing kono dhèwèké nglempèk ing lemah lan nemu tentrem karo Gusti.

Wong-wong sing taat, sing wis mbalik iman marang Kristus lumantar panginjilan sang martir, padha teka lan ngolesi badan suci mau nganggo lenga wangi, ngubengi nganggo kain linen sing resik, lan ngubur nganggo pakurmatan ageng, ora tanpa rawuhe para malaikat: awit nalika badan sing kinurmatan iku disandhang ing panggenan pamitunan, sapa waé bisa nyumêrêp, saliyané ambuné bumi, ana ambu liya sing éndah lan ora bisa diungkapaké. Kabeh sing ana padha gumun lan padha takon siji lan sijiné:

'Apa iki?'

Banjur padha kandha:

'Kamulyaning Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga sampun paring dhumateng kula ganda ingkang durung nate karasakaken dening irung kula! Kamulyaning Panjenengan, Kristus Sang Juruwilujeng: amarga kula sampun sanget remen dening ganda menika, saestu kula pitados bilih wiwit sapunika kula boten badhe kapundhut saking kabecikan punapa-punapa!'

Lan nalika padha ngandika, wewangenan ilahi mau terus diparingake marang wong-wong mau. Saka kéné, rawuhe Malaikat suci ora diraguhi manèh, sing wis tetep ana ing sacedhake sang martir wiwit wiwitan sangsara nganti seda lan panguburané. Sawisé nindakake panguburan sing mulya, para wong sing setya padha ngrendhem ing lemah, karo ati remuk padha kandha:

'Kita pracaya, Yesus Kristus, manawa Panjenengan punika Putraning Allah ingkang sejati, ingkang mrentah ing swarga kanti Rama lan Roh Suci, kados ingkang sampun kita mireng nganggo kuping kita lan sinau pracaya ing manah kita saking martir suci Panjenengan, Lucian.'

Wong akèh sing padha kumpul kanggo panguburan saka kutha lan désa sacedhaké, nalika ndeleng kahanan iki, lan wong-wong sing teka mengko krungu crita saka sing nyekseni, padha kesentuh atiné; lan ing dina iku uga, watara limang atus jiwa padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, Putraning Allah, lan sadurunge, lumantar piwulangé Santo Lucian ing tanah iku, watara telung puluh ewu wong lanang lan wadon saka kabèh umur wis mbalèk marang Kristus; sawisé ninggalaké arca-arca, padha ngakoni Gusti Allah Rama, kang Ora Dilahiraké, lan Putrané siji-sijiné, bebarengan karo Roh Suci, ing Tritunggaling Allah sejati. Mengko, sawatara wong sing wis mlebu agama, amarga semangat, mbangun gréja ing ndhuwur kuburan martir mau, kanggo kamulyaning Gusti Allah lan minangka pakurmatan marang abdi Panjenengané, Santo Lucian. Awak suci para martir Maxian lan Julian dikubur ing gunung panggonan padha dipatèni, nanging sawisé kuwi, nalika jumlah umat Kristen saya akèh, jenazah mau dipindhah saka kono lan dikubur jejere jenazah Sang Lucian sing kaberkahan. Lan akèh berkah diparingaké ing kana déning Gusti kita Yesus Kristus lumantar perantaraan para martir suci. Kaya déné nalika

padha nandhang sangsara padha nduwèni iman siji, katresnan siji, lan pangakuan siji, mangkono uga—miturut pracaya kita—ing kabungahan langgeng padha nduwèni panggonan siji lan warisan kraton langgeng. Kita matur nuwun marang Sang Panyipta amarga telung seksi Panjenengané mau, kanthi ngakoni Trinitas, nggayuh kasampurnan lumantar pangorbanan; sing kita ajeni kanthi pangurmatan, amarga mangertos manawa lumantar panjenenganipun wong wuta diparingi panglihatan, wong lumpuh bisa mlaku; setan-setan diusir, lan akèh panyembuhan saka manéka rupa lara kelakon lumantar pandonga suci panjenenganipun, lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, dhumateng Panjenenganipun, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kinen pinaringan pakurmatan lan kamulyan salami-laminé, amèn.

17 Juni

4 Juni (Gaya Lawas)

Peringatan bapa suci kita Mitrophan, Patriark Konstantinopel

Peringatan tanggal 4 Juni

Bapa Suci Mitrophan urip nalika pamaréntahan Konstantinus Agung – kaisar Kristen pisanan[4047] . Dhèwèké putrané Dometius, sawijining wong Romawi keturunan kraton. Dometius iki, sing uga dikenal minangka Dometian, iku adhine Probus, sing tau njabat minangka Kaisar Romawi[4048] . Minangka wong sing nduwé pertimbangan sing wicaksana, Dometius ora suwe langsung nyadari yen pemujaan berhala iku palsu, nyingkiri dewa-dewa pagan palsu lan wiwit pracaya marang Gusti Allah sejati – Gusti kita Yesus Kristus. Lan amarga Roma wektu kuwi kebak kejahatan pagan lan wong Kristen ngalami panganiayaan kejem, Dometius sawisé ninggalaké kutha krajan kakaisaran teka ing Bizantium karo loro putrané, Provus lan Mitrophan. Ing wektu kuwi, wong sing saleh lan suci Titus (uga dikenal minangka Trat utawa Torat)[4049] dadi uskup ing Bizantium; ing sangisoré pangayomané, Dometius lan anak-anaké manggon, diwulang bab iman Kristen lan Hukumé Gusti, lan dipandu ing urip sing luhur. Ndeleng yèn Dometius wis nyawiji marang Kristus kanthi sakabehing atiné lan nyawane lan kebak semangat kang murni kanggo makarya kanggo Gusti, uskup mau nampa dhèwèké dadi anggota klèrèk lan ngangkat dhèwèké dadi presbiter. Nalika Titus, sawisé maringi piwulang marang Dometius, séda, Dometius njupuk panggonané dadi uskup ing katedral[4050] , lan sawisé sédaé Uskup sing berkah Dometius, putrané Prov[4051] njupuk panggonané dadi uskup. Sawisé seda Prov, putrané Dometius lan adhine Prov – Santo Mitrophan[4052] – diangkat dadi uskup ing tahta uskup Byzantium; dhèwèké sing bakal kita omongaké saiki.

Ing wektu kuwi, Kaisar Konstantinus Agung teka ing wewengkon Trakia[4053] lan manggon ing Bizantium. Nalika ndeleng Santo Mitrophan ing kana, kaisar nyadari saka pacelathon karo dhèwèké yèn dhèwèké iku wong agungé Gusti Allah, lan kagèt banget marang urip luhuré santo mau lan kawicaksanané. Amarga wis banget remen marang dhèwèké lan kepéngin ngrasakaké tembung-tembungé sing diilhami déning Gusti, dhèwèké nggawa dhèwèké menyang Roma.

Ora suwe sawisé kuwi, Kaisar Konstantinus mutusaké mindhahaké ibukutha saka Roma menyang Bizantium. Dheweke banget kesengsem karo kutha iki, amarga kaendahane lan panggonane sing strategis. Kutha iki dumunung ing pojok kidul-wétan Semenanjung Balkan ing pesisir Bosphorus, selat sing nyambungake Segara Ireng karo Segara Tengah lan Segara Marmara. Dalan-dalan paling apik, loro liwat daratan lan segara, nuntun

---

[4047] Kaisar Konstantinus Agung, kira-kira 306–337.
[4048] Prov utawa Prob mrentah saka taun 276 nganti 282.
[4049] St Titus njabat minangka uskup Byzantium wiwit taun 242 nganti 272.
[4050] Dometius dadi Uskup Bizantium saka taun 272 nganti 303.
[4051] Prov njabat uskup wiwit taun 303 nganti 315.
[4052] St Mitrophan, Patriark Konstantinopel sing kapisan, njabat ing tahta Konstantinopel saka taun 315 nganti 325.
[4053] Thrace dumunung ing pucuk wétan Semenanjung Balkan lan watesé karo Segara Ireng lan Segara Marmara. Saiki, iku Eastern Rumelia, sawijining provinsi ing Turki.

menyang kutha iki, lan sakupenge kutha kebak maneka jinis tetanduran. Constantine banget kesengsem karo kabeh iki nganti dheweke mutusake mindhahake ibukota kakaisaran menyang kene. Kaisar ngias ibukota anyar iki nganggo bangunan-bangunan paling megah lan menehi jeneng New Rome.

Nanging, sawisé pangadegé, kutha iki luwih misuwur kanthi jeneng Konstantinopel, yaiku kutha Konstantinus, déné minangka panggonan manggoné para maharaja, kutha iki uga diarani Tsargrad. Sawisé mindhahaké kutha krajan kakaisaran menyang Bizantium, Konstantinus uga nggawa Santo Mitrophan saka Roma Lawas, ngangkat dhèwèké dadi bapaké, lan nyuwun marang para uskup sing padha kumpul ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nikea[4054] supaya dhèwèké diparingi gelar patriark. Mangkono Mitrophan dadi Patriark Konstantinopel sing kapisan.

Amarga umuré wis tuwa lan kasehatane ringkih, Mitrophan dhéwé ora rawuh ing Konsili Nicaea. Minangka wakilé, dhèwèké ngutus chorepiscopusé[4055] , Alexander – sawijining wong tuwa sing kinurmatan, suci, lan wis akèh ngupaya kanggo kapentingan Gréja ing Thrace lan Illyria[4056] . Ing konsili kuwi, dhèwèké njupuk panggonané patriarké, Mitrophan, lan mungsuh Arius.

Sawisé rampungé Konsili Ekumenis iki, Kaisar Konstantinus Agung sing taat nyuwun marang kabèh uskup suci sing rawuh ing konsili supaya mèlu dhèwèké menyang Konstantinopel kanggo sowan marang Patriark Mitrophan sing lagi lara ing kana, sing wis ana ing amben pati. Ing sawijining dina Minggu, para Bapa, bebarengan karo Kaisar, sowan marang Mitrophan lan rembugan suwé karo dhèwèké. Nalika rembugan mau, Kaisar kandha marang sang wali:

'Bapak ingkang kinurmatan! Kula weruh bilih panjenengan sampun kélangan tanaga amargi sepuh lan lara. Mula, kula nyuwun dhumateng panjenengan, paringana dhumateng kula sapa ingkang pantes dados panggen panjenengan?'

Krungu tembung kuwi, Santo Mitrophan mangsuli marang Kaisar kanthi kabungahan ing mripaté:

'Satemene, Roh Suci sing saiki ngandika lumantar lambemu. Pancen, nalika pitung dina kepungkur aku merenung bab iki, Gusti wis maringi wahyu marang aku yèn sepuluh dina manèh aku bakal ninggalaké donya iki. Lan nalika aku wis ngrampungake uripku, wong sing padha ngladeni aku, Alexander, mugi ngganteni aku ing pangkat iki – dhèwèké pancèn pantes kapilih lan nampa karunia Roh Suci. Sawisé dhèwèké, Paul, sing saiki dadi pembaca[4057] , bakal dadi ahli waris pangkat iki.

Banjur, nalika ndeleng Alexander sing pinaringan berkah, Patriark Aleksandria[4058] , piyambakipun ngendika marang dhèwèké:

'Sedulur! Kowé uga bakal ninggalaké penerus sing unggul.'

Lan, nyekel tangan arkideakoné, Athanasius, dhèwèké kandha:

'Delengen, sawijining prajurit gagah kang setya marang Kristus; dhèwèké bakal dadi penerusmu[4059] , lan ora mung bakal ajeg, bebarengan karo sedulurku Alexander, nglawan kekafiran Arian, nanging uga bakal unggul ing pakaryan ageng, nganti dhèwèké, bebarengan karo Paulus kang wani, bakal ngadhepi akèh sangsara.'

Mangkono sang wali maringi ramalan babagan mangsa ngarep, lan sepuluh dina sawisé wahyu saka Gusti, piyambakipun séda kanthi tentrem ing tanggal papat wulan Juni, sawisé yuswa satus pitulas taun wiwit lair. Saiki sang wali manggon ing gesang langgeng, ngadeg ing ngarsané pangastané Imam Agung Agung sing wis lumantar swarga – Kristus Juruwilaha kita; marang Panjenengané mugi kaparingana kamulyan salawas-lawase. Amin.

[4054] Konsili iki dianakake ing taun 325 lan digawé kanggo ngutuk ajaran sesat Arius, sing mulang yèn Putrané Gusti ora saka zat sing padha karo Rama, nanging mung saka zat sing padha jinis, lan minangka makhluk sing diciptakaké, sanadyan ana ing ndhuwur kabèh makhluk liya. Konsili iki dihadiri dening 318 uskup sing padha kumpul saka maneka negara ing Kakaisaran Romawi.

[4055] Korepiskopus iku uskup pedesaan sing tundhuk marang uskup kutha.

[4056] Illyria iku sawijining provinsi sing nyakup sakabehe pesisir wétan Segara Adriatik lan wilayah-wilayah ing saubenge. Saiki, provinsi iki cocog karo Albania, Dalmatia, lan Bosnia.

[4057] Sawisé St Mitrophan, St Alexander pancèn dadi Patriark Konstantinopel, lan sawisé dhèwèké St Paul, sing nyekel kursi patriark, kanthi sawatara gangguan, saka taun 341 nganti 350.

[4058] St Alexander nyekel Kursi Alexandria wiwit taun 312 nganti 326.

[4059] Sawisé St Alexander, St Athanasius pancèn dadi Patriark Alexandria nganti taun 373. Dhèwèké ngalami panganiayaan abot saka golongan Arian lan para kaisar sing nyengkuyung Arian. Ing pirang-pirang wektu dhèwèké mlayu saka kutha, ngungsi menyang Kulon; kadhangkala dhèwèké diusir saka Alexandria déning para Arian. St. Paulus, Patriark Konstantinopel, ngalami nasib sing padha.

Kontakion, Nada 4:

Panjenenganipun sampun cetha nginjili iman Kristus, lan kanthi nglestarekake iman punika, panjenenganipun saestu ngembangake kawanan iman panjenenganipun: mulane, bebarengan kaliyan para malaikat, Mitrophan, panjenenganipun remen, ndedonga tanpa kendhat dhumateng Kristus kanggé kita sedaya.

Kontakion liyane, Nada 4:

Wiwit isih bayi kowe wis mbuktekake awakmu minangka wadah sing pantes, amarga wis kapilih dening Gusti Allah dadi wong suci; marang Panjenengané kowe muni kanthi kabungahan: 'Panjenengan, ya Kristus, padha karo Rama lan Roh Suci.'

Penderitaan Sang Martir Suci Concordius

Dipeperingati tanggal 4 Juni

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Antoninus[4060] , panganiayaan sing nggegirisi banget dilancaraké marang umat Kristen ing kutha Roma nganti ora ana siji waé – kajaba padha nyembah déwa – sing bisa tuku utawa adol apa-apa. Ing wektu kuwi, ana wong sing jenengé Concordius manggon ing kutha Roma. Dhèwèké asalé saka kulawarga bangsawan. Bapaké Concordius, Gordian, nyekel jabatan suci minangka presbiter. Amarga nduwé anak sing dijenengi Concordius, Gordian mulang dhèwèké bab pangerten Kitab Suci lan iman Kristus. Mula, déning Uskup Roma Pius – sing ngalami martir kanggo Kristus nalika pamaréntahan Kaisar Marcus Aurelius[4061] – Concordius diangkat dadi subdiakon. Lelaki sing berkah iki, bebarengan karo bapaké, nyawisaké awaké awan lan bengi kanggo nglakoni puasa lan pandonga; saliyané, padha maringi sedekah kanthi loman marang wong mlarat lan kabèh sing butuh. Padha nyuwun marang Gusti supaya paring kasempatan uwal saka kekejeman panganiayaan sing dilancaraké marang umat Kristen.

Sawijining dina, Concordius sing pinaringan berkah kandha marang bapakne:

'Gusti! Menawa panjenengan boten kersa kaliyan rencanaku, mugi panjenengan maringi restu supados kula saged dhateng ingkang suci Eutychius lan nginep sakedhap kaliyan piyambakipun, ngantos murkanipun mungsuh kita, Kaisar Antoninus, surut.'

'Kita luwih becik tetep ing kene, anakku,' pangandikane bapaké Concordius mangsuli panyuwunan iki, 'supaya kita uga nampa mahkota martir saka Gusti.'

Sing kasucèk mangsuli:

'Aku bisa nampa mahkota martir ing endi wae sing dikarepake Kristus Gusti kita; mula, wenehana aku nglakoni rencanaku.'

Sawisé ngendika kuwi, bapaké nglilani dhèwèké lunga, lan Concordius menyang seduluré Eutychius, sing wektu kuwi ana ing panané ing dalan Salarian, cedhak kutha Trebula[4062] .

Nampi Concordius kanthi kabungahan ageng, Eutychius sing kabegjan wiwit matur nuwun marang Gusti Allah, lan padha tetep bebarengan ing panggonan kuwi, nyawisake awak kanggo nglakoni puasa lan pandonga. Akeh wong sing nandhang macem-macem lara padha teka marang wong-wong mau ing kana. Padha ndedonga ing asmané Gusti Yesus Kristus, maringi panyembuhan marang wong-wong mau – lan lumantar iki, kasohoranè sumebar nganti adoh ing antarané wong-wong. Eparkus Tuscia, Torquatus[4063] , sing wektu kuwi manggon ing

---

[4060] Kaisar Romawi Antoninus, sing dikenal déning wong pagan minangka Shem, tegesé 'Sing Setya', mrentah saka taun 138 nganti 161.
[4061] Marcus Aurelius njabat tahta kaisar Romawi wiwit taun 161 nganti 180.
[4062] Telu kutha cilik ing wewengkon Sabine, sing dumunung ing Italia tengah ing sisih wétan Roma, dikenal kanthi jeneng Trebula. Amarga teks sabanjuré nyebutaké carané St Concordius ngutus Uskup Tusculum, sing manggon ing Spoleto, ing provinsi Umbria, kudu dianggep yèn kutha sing disebut ing kéné minangka Trebula dumunung ing pérangan lor wewengkon Sabine, ora adoh saka Umbria, sawijining provinsi sing dumunung ing sisih lor-wétan Roma.
[4063] Wong Romawi nyebut warga Etruria—sawijining provinsi sing dumunung ing sisih kulon Italia Tengah, ing lor Roma—kanggo 'Tusci'. Mula, Uskup Tuscia iku panguwasa Etruria.

kutha Spoleto[4064] , krungu kabar babagan wong-wong mau. Nimbali Concordius sing bejo marang dhèwèké, dhèwèké dhisik takon jenengé marang sang wali.

'Aku wong Kristen,' mangsuli Concordius.

"Aku takon jenengmu," pangandikane uskup maneh, "dudu Kristusmu."

'Aku wis ngandhani kowe,' wangsulé Santo Concordius, 'yèn aku iki wong Kristen lan ngakoni Kristus.'

"Tawaranana kurban marang dewa-dewa sing langgeng," pangandikane epark, "lan kowe bakal dadi kanca kita; aku bakal nganggep kowe kaya bapak lan nyuwun marang Kaisar Antoninus – Gustiku – supaya ngangkat kowe dadi imam dewa-dewa."

"Kanggo dewa-dewamu, tetep karo kowe," wangsulé Santo Concordius.

'Rungokna aku lan kurbanna marang dewa-dewa sing langgeng,' eparkh terus ngajak.

'Luwih becik kowe ngrungokake aku,' wangsulé Santo Concordius, 'lan nyawisake kurban marang Gusti Yesus Kristus, supaya kowe bisa luput saka sangsara langgeng. Yen kowe ora nindakake iki, kowe bakal kena paukuman ing urip sing bakal teka lan nandhang sangsara ing geni kang ora bisa padam.'

Banjur eparkh mrentahake supaya dhèwèké dipukul nganggo tongkat lan dibuwang menyang penjara umum.

Ing wengi iku, Eutychius sing kabegjan rawuh marang Concordius karo Santo Anphimus, uskup. Anphimus iku kanca Torquatus lan nyuwun supaya tahanan mau dibebasake marang dheweke sawatara wektu. Mula Concordius dibebasake saka panjara ing wengi iku lan nglampahi wektu sing cukup suwe karo Anphimus. Ing wektu iku, Anphimus ngangkat Concordius dadi imam, lan nalika padha manggon bebarengan, padha nyawisake awak kanggo nglakoni puasa lan pandonga.

Sawisé sawatara wektu, Torquatus ngutus Concordius lan takon marang dhèwèké:

'Apa sing wis kowe putusake bakal kowe lakoni ing uripmu?'

'Uripku Kristus, marang Panjenengané aku nyawisaké kurban puji saben dina, déné kowé bakal kobong ing Gehenna,' ujare Concordius marang eparch.

Banjur Torquatus mrentahake sang wali iku supaya diiket ing tiang aib. Nanging sang wali kanthi bungah ngandika:

'Kamulyan tumrap Panjenengan, Gusti Yesus Kristus!'

'Tawakna kurban marang dewa agung Zeus[4065] ,' kandha epark kanthi ngotot.

'Aku ora bakal ngluhurake kurban marang watu sing budeg lan bisu,' wangsul Concordius sing kasucen, 'awit Gustiku Yesus Kristus ana ing sisihku, kang dadi pangabdian atiku!'

Sawisé kuwi, epark mau, amarga nesu, nyekel Concordius ing penjara sempit; dhèwèké mréntahaké supaya borgol wesi dipasang ing tangan lan gulué, lan nglarang sapa waé mlebu selé, amarga dhèwèké péngin nganti sang wali mati keluwen.

Nanging Concordius sing kaberkahan, sanadyan dipenjara, ora nyerah semangat; malah kanthi kabungahan piyambakipun miwiti matur nuwun marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa:

'Kamulyan marang Gusti Allah ing swarga kang paling dhuwur, lan tentrem ing bumi, karsa becik marang manungsa,' panyanyiné.

Ing tengah wengi, Malaikaté Gusti Allah rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Aja wedi, nanging tetep kiyat ing pracaya, awit Aku ana ing sacedhakmu.'

Sawisé telung dina, gubernur ngutus loro prajurit panjaga marang dhèwèké ing wayah bengi lan maréntahaké:

– 'Melu lan kandhaa marang tawanan yèn dhèwèké kudu nyembah déwa-déwa kita; yèn ora, sirahé bakal dipotong.'

Para pangreksa teka marang Concordius karo arca dewa Zeus lan padha takon:

'Apa kowe wis krungu apa sing diprentahake gubernur?'

[4064] Spoleta, saiki Spoleto, iku sawijining kutha ing Italia Tengah, ing Umbria kuna, ing tapel wates karo Etruria. Kamungkinan Umbria lan Etruria ana ing sangisoré pamaréntahan siji panguwasa.

[4065] Zeus, sing dikenal minangka Jupiter ing mitologi Romawi, diurmati minangka dewa utama, bapaké para dewa lan manungsa; dhèwèké kuwi pangeran swarga lan bumi, guntur lan kilat, angin lan udan.

'Aku ora ngerti apa-apa bab iki,' wangsul sang wali.

'Tawaran kurban marang dewa Zeus,' pangandikane para pangusung waja terus, 'yen ora, kowé bakal dipenggal sirahmu!'

Banjur Concordius sing pinaringan berkah, kanthi matur nuwun marang Gusti Allah, ngendika:

'Mulyakna Panjenengan, Gusti Yesus Kristus.' Banjur dhèwèké ngidol ing raié Zeus.

Ndeleng kahanan iki, salah siji prajurit nyabut pedhangé lan motong sirah sang wali; lan mangkono Pundhesan Concordius, kanthi ngakoni Gusti, nyerahaké napas pungkasané[4066] .

Sawisé kuwi, loro rohaniawan lan sawatara wong sing taat teka ing penjara; padha njupuk awak sang wali, banjur ngubur ing panggonan sing ora adoh saka kutha Spoleto, ing papan sing dibanjiri banyu mata air sing akèh. Ing kéné, ing makam para martir, wong-wong sing kesurupan setan lan sing nandhang manéka lara wiwit mari lumantar pandonga Santa Concordius, sing ngadeg ing ngarsané Gusti kita Yesus Kristus, sing mrentah bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Para Martir Suci Frontasius, Severinus, Severianus, lan Silanus

Dipepering ing tanggal 4 Juni

Para Kudus Frontasius, Severinus, Severianus, lan Silanus dikirim déningFronton[4067] , Uskup kapisan ing Petragoria, kanggo nginjili Sabda Gusti. Nalika padha nginjili, padha dicekel déning hegemon Squiridon, sing takon marang wong-wong mau:

'Critakna marang aku: kowe saka ngendi lan jenengmu sapa? Amarga kowe ora mung ora nglakoni kurban marang para dewa, nanging uga wis nyegah akèh wong supaya ora nindakake kuwi lan malah ngrusak candhi-candhi para dewa. Critakna, kanthi wewenang apa kowe nindakake kabèh kuwi?'

Padha mangsuli marang dheweke:

'Ngapa kowe takon marang kita, Hegemon, nalika kowe durung paham bab kabecikan ilahi? Apa kowe durung nyoba ngrusak perjuangan sing bener? Mula, sadurunge kowe miwiti nindakake niyatmu, pikirna iki: sapa sing nggawe nyawa lan badanmu? Amarga arca-arca pagan iku gawean tangan manungsa lan ora bisa maringi manfaat kanggo awake dhewe utawa mbantu wong liya, luwih-luwih ora bisa nggawe apa-apa.

'Aku weruh,' pangandikane Squiridon, 'kowe kuwi angkuh lan cerewet, wis sinau kabèh omongan kosong saka Gurumu.'

'Tembung kita kebak kabeneran,' mangsuli Severinus lan Severian, 'nanging kowe nyembah arca-arca, sing mung watu sing diadegaké déning setan; padha tuli, bisu, lan kosong.'

"Mandhegna rebutanmu," celah Squiridon, "lan yen kowe pengin tetep urip, sembahna para dewa."

'Upah kita,' wangsul Frontasius, 'yaiku urip lan mati kanggo Kristus!'

Sawisé kuwi, hegemon muter marang Silanus, sing trampil main psalteri, simbal sing muni merdu, lan lira, lan takon marang dhèwèké:

'Lan kowe, enom, kenapa ora nyawisake kurban marang para dewa?'

'Aku wis nyiapake awakku,' wangsulé Santo Silan, 'kanggo nyawisake awakku dadi kurban kanggo Gusti Yesus Kristus, sing lumantar sih-rahmat baptisan wis ngresiki donya saka rereged dosa.'

'Kanthi cara apa Panjenengané wis ngresiki donya?' pitakon gubernur.

Silan mangsuli:

'Gusti Yesus Kristus ngandika marang para muridé: *"Mula saka iku, padha mangkat lan gawé murid saka kabèh bangsa, baptisna wong-wong mau ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci*" (Matius 28:19), *"Sapa waé sing pracaya lan dibaptis bakal slamet, nanging sapa waé sing ora pracaya bakal kena paukuman"* (Markus 16:16). Mangkono uga kowe, Hegemon, yen pracaya marang Kristus lan dibaptis, kowe bakal slamet; nanging yen ora pracaya, kowe bakal kena paukuman.

[4066] Iki watara taun 175.

[4067] Katedral Petragorium uga dikenal minangka Perigium. Kutha Perigium dumunung ing Gaul kidul.

Amarga nesu, gubernur mréntahaké supaya wong-wong mau digawa menyang panggonan paukuman ing njaba kutha lan diwènèhi panyiksaan paling kejem. Para penyiksa nyokot paku wesi ing sirah para martir, kanggo niru mahkota duri Sang Juruwilujeng kita, lan nyokot wong-wong mau ing tiang. Ana sangang paku ing saben sirahé. Nanging nesu kejem para penyiksa ora bisa mbalèkaké prajurit Kristus saka Panjenengané. Nalika gubernur weruh yèn dhèwèké ora bisa ngalahaké para wali nganggo panyiksaan kuwi, dhèwèké njupuk kaputusan pungkasan tumrap para wali mau – dhèwèké mréntah supaya sirahé dipotong. Banjur para martir suci, sujud ing lemah lan nyerahaké nyawané marang Gusti Allah, nyodoraké gulu marang para algojo lan ngalami pati martir amarga ngakoni jenengé Kristus. Para prajurit sing ora pracaya marang Gusti, sawisé motong sirah para martir, nimpakake awaké dhéwé ing lemah supaya dihinakake, ninggalake jasad mulya tanpa dikubur. Nanging ing wektu kuwi, kakuwatan ilahi nindakake mujijat ing ngisor iki.

Awak para wali, amarga wahyu Roh Suci sing dumadakan, urip maneh; lan saben wong njupuk sirahé dhéwé sing ana ing sacedhaké, banjur tangi tanpa pitulungan sapa waé lan mangkat menyang kali sing dikenal minangka Il. Sawisé mlebu ing banyu, awak para martir sing urip maneh mlaku ing banyu kuwi kaya ing daratan garing. Sawisé kuwi padha nyebrang kali, ing ngarep akèh wong sing padha nyekseni mujijat mau kanthi gumun, banjur padha munggah ing bukit sing dhuwur. Ing kono padha tekan gréja Sang Putri Maria sing Paling Suci, ing ngendi Santo Fronton, uskup, lagi ndedonga. Para martir suci mlebu gréja lan sujud, nyandhak sirahé ing sikilé uskup, nalika ngulur awaké ing lemah wujudé kaya salib, banjur padha mati manèh. Banjur Santo Fronton, bebarengan karo presbiter Anianus lan ing ngarsané akèh wong, ngubur Frontasius, Severinus, lan Silanus kanthi pakurmatan lan kidungan ing gréja sing kasebut mau. Bab Severianus, miturut panyuwunan sawijining wanita saleh, dhèwèké dikubur kanthi pakurmatan ing panggonan liya, ing lahané wanita mau, ora adoh saka kanca-kanca suci.

Para martir suci kasebut ngalami sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Romawi Claudius[4068] , ngluhuraké Gusti kita Yesus Kristus lumantar pakaryané lan pangakuan iman sing teguh, dhumateng Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salami-laminé. Amin.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Zosima, Uskup Babilonia.

Dipepering ing tanggal 4 Juni

Zosima sing kinurmatan, dikenal minangka Kilikos (amarga dhèwèké asalé saka Cilicia[4069]), wiwit tresna marang Gusti Allah nalika isih enom. Sawisé nilar donya, dhèwèké lunga menyang Gunung Sinai[4070] , njupuk sumpah monastik ing kana, lan miwiti nyawisake awaké kanggo puasa lan pandonga. Nanging, dhèwèké ora suwe manggon ing Sinai. Kanggo ngupaya tentrem lan meneng, Zosima nalika isih enom ninggalaké Gunung Sinai menyang ara-ara gersang Libya[4071] , lan ing kana manggon ing panggonan sepi sing dijenengi Ammoniac. Ing kono dhèwèké urip kanthi nyendhiri sakabehe, nyawisake dhiri kanggo nyenengake Gusti Allah siji. Sawijining dina, ing ara-ara samun kuwi, dhèwèké weruh sawijining sesepuh nganggo klambi kasar saka rambut. Nalika nyedhak, Zosima kepéngin nyuwun berkah marang sesepuh mau, miturut adat. Nanging sesepuh mau ngélingaké dhèwèké, kandha:

'Ngapa kowe teka ing kene, Zosima? Adohna, amarga kowe ora kena manggon ing kene.'

Kira-kira yèn sang tuwa wis suwe ngerti dhèwèké, Zosima nyuwun berkah kanthi nundhuk lan kandha:

[4068] Kaisar Romawi Claudius mrentah saka taun 41 nganti 54 Masehi.

[4069] Cilicia iku sawijining wewengkon ing Asia Minor, dumunung ing sisih kidul-wétan, watesé karo Suriah lan ana ing pesisir kidul Segara Tengah.

[4070] Gunung Sinai sejatine iku klompok gunung sing dumadi saka watu granit, sing dipotong lan dikelilingi lembah sing curam lan kasar. Puncak kidul-wétan saka punggungan tengah dadi panggonan misuwur nalika Hukum diparingaké ing Gunung Sinai. Wiwit abad kaping 4 Masehi, Gunung Sinai dadi tujuan favorit para askétis lan kebak biara. Puncak ing sisih kidul-wétan saka punggungan tengah iku panggonan undang-undang Sinai sing misuwur. Wiwit abad kaping 4 Masehi, Gunung Sinai dadi tujuan favorit para askétis lan kebak biara.

[4071] Libya iku sawijining provinsi ing Afrika Lor, ing kuloné Mesir. Watesé Segara Mediterania, sawenehing bagean Libya ana sing dienggoni, déné bagean liyané, sing mlebu ing pedalaman, dadi ara-ara gersang kanthi sawatara oasis. Iki pucuk paling wétan saka Gurun Sahara sing misuwur, sing ngrembaka saka Mesir meh tekan pesisir Segara Atlantik.

'Aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, paring welas asih! Critakna, Panjenengan ngerti aku saka ngendi?'

Sang sepuh mangsuli:

'Rong dina kepungkur, ana wong sing rupane nggumunake muncul ing ngarepku lan kandha: "Delengen, ana biksu saka Gunung Sinai, jenenge Zosima, bakal teka marang kowe; aja maringi idin supaya dheweke tetep ing ara-ara iki. Aku kepengin nyerahake marang dheweke Gréja Babilonia sing ana ing Mesir."'

Sawisé ngendika mangkono, rahib iku mundur saka Zosima sejauh lemparan watu lan ngadeg ndedonga, ngangkat tangané marang Gusti. Dhèwèké ndedonga watara rong jam; sawisé rampung ndedonga, sang tuwa manèh nyedhak marang Zosima lan, ngeluk kaya bapak, nyium pipiné lan kandha:

Anakku sing tak tresnani, becik tenan kowe teka ing kene. Satemene, Gusti Allah nggawa kowe marang aku supaya kowe bisa nyerahake awakku marang lemah, amarga aku arep lunga menyang Gusti.'

Banjur Zosima takon marang sang sepuh:

'Sampun pirang taun Panjenengan manggon ing panggonan menika, Bapa?'

Lan sang sepuh mangsuli:

'Saiki wis patang puluh lima taun wiwit aku teka ing kene.'

Nalika krungu tembungé wong tapa iku, pasuryané sumunar kaya geni. Banjur ngadhep manèh marang Zosima, sang tuwa kandha:

'Tentrem kagem kowe, anakku; dongakna aku!'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké ngglethak ing lemah lan kanthi tentrem nyawane mulih marang Gusti Allah.

Zosima sing pinaringan berkah nggali kuburan, ngubur badan mulya saka ahli tapa agung, lan sawisé manggon ing kana rong dina, bali menyang Gunung Sinai, memuji Gusti Allah.

Nalika piyambakipun manggon kaping kalih ing Gunung Sinai, ana maling teka marang piyambakipun lan nyuwun kanthi tembung-tembung iki:

'Mbelani aku, Abba[4072] ; paringi aku cukuran monastik, supaya aku bisa meneng-menengan meratapi dosaku. Aku wis matèni akèh wong, lan saiki aku wis tobat saka uripku sing kriminal lan kebak dosa, lan aku kepéngin nglampahi sisa uripku kanthi nangis lan tobat sing tulus amarga akèh banget kaluputanku.'

Sang Zosima sing kinurmatan, sawisé maringi piwulang marang wong iki, banjur ngagemaké busana biara; nanging sawisé sawatara wektu, piyambakipun nyaur maling sing tobat mau lan ngendika:

"Bocahku, pracayaa marang aku, kowe ora bisa tetep ing kene. Yen ana para panguwasa sing ngerti yen kowe ngungsi marang kita, dheweke bakal nyekel kowe. Luwih maneh, ana wong sing wis kowe laraeni bisa wae ngenali kowe lan nglaporake kowe. Mula, rungokna omonganku, lan aku bakal nggawa kowe menyang biara sing luwih adoh."

Biksuni iku sarujuk karo pitutur sang resi, banjur sang sesepuh suci nggawa dhèwèké menyang biara komunal Abba Dorotheus sing dumunung cedhak Gaza[4073] . Sawisé mapanaké dhèwèké ing biara kuwi, Zosima banjur bali menyang Gunung Sinai.

Sedulur iku manggon ing cenobium Abba Dorotheus salawase sangang taun. Nanging sawisé sinau Mazmur lan entuk pengalaman ing pakaryan biara, dhèwèké bali manèh marang Zosima sing kinurmatan lan kandha marang dhèwèké:

'Ampunana aku, Rama – balekna sandhangan awamku, lan copot sandhangan biarawiku.'

Sing kinurmatan kuwi takon kanthi sedhih:

'Napa, anakku?'

[4072] 'Abba' iku tembung Siria sing artiné 'bapak'. Gelar iki biasané diwènèhaké marang kepala biara, uga marang anggota senior ing komunitas monastik. Seorang biksu anyar, sing dipasrahaké ing sangisoré bimbingan sesepuh sing wis pengalaman kanggo latihan spiritualé, uga bakal nyapa nganggo tembung iki – 'abba'.

[4073] Kutha Gaza dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah, ing pucuk kidul Paléstina, ora adoh saka Mesir; biyèn dadi wates kidul bangsa Kanaan. Nalika puncak kakuwatan Romawi, Gaza dadi pusat perdagangan utama ing Palestina; kutha iki tetep njaga status iki sawatara wektu sawisé, malah nganti jaman Kakaisaran Bizantium. Nanging lumantar wektu, kutha sing biyèn makmur iki kelangan kabèh wigatiné, lan saiki mung gundukan pasir lan reruntuhan sing ngenes dadi saksi yèn ana sawijining kutha agung sing biyèn ana ing kéné.

Banjur rahib kuwi mangsuli:

'Sajeroning sangang taun, Bapa, kados ingkang panjenengan sumerep, kula sampun manggen ing biara, nindakake pasa lan saben rupa pangendalian dhiri, makarya kanthi andhap asor, meneng lan ajrih marang Gusti, sarta manut dhumateng saben tiyang, kanthi pangarep-arep dhumateng sih ageng Gusti Allah ingkang tanpa wates lan pangapuraning dosa-dosa kula ingkang tanpa cacah. Nanging sanadyan aku tansah nindakake tapa lan gawe, aku mesthi weruh bocah sing takon marang aku: 'Ngapa kowe mateni aku?' Aku weruh pangliyan iki ora mung nalika turu, nanging uga nalika tangi: nalika aku ngadeg ing gréja, nalika aku nampa Misteri Suci, lan nalika aku mangan karo sedulur ing pawon. Aku ora nate nemu tentrem sanajan sedhela: sanajan aku mlaku, aku tansah weruh bocah cilik ing ngarepku sing tansah kandha marang aku: 'Ngapa kowe mateni aku?' Mula aku wis mutusaké, Bapa, arep menyang panggonan ing ngendi aku nindakake kejahatan, supaya aku bisa ditangkep lan diadili. Aku kudu mati amarga mateni bocah iku kanthi sembrono.

Mula, sawisé njupuk sandhangan sekuler saka bapak rohani sing mulya, rahib kuwi metu menyang donya. Nalika tekan ing kutha Diospolis[4074] , dhèwèké ditangkep, lan esuké langsung dipatèni kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang. Mangkono dhèwèké lunga menyang Gusti Allah, sawisé ngumbah dosané nganggo getihé dhéwé.

Ora suwe sawisé kedadeyan iki, Sang Pundit Zosima, kang kaserang hawa niyat sing ora bisa ditahan kanggo manggon ing sepi lan tentremé ara-ara samun, manèh mutusaké ninggal Gunung Sinai. Mula, kanthi nggawa muridé Yohanes, Sang Pundit budhal bebarengan menyang ara-ara samun sing dikenal kanthi jeneng Porphyrius[4075] . Nalika lelungan liwat ara-ara iki, padha ketemu loro rahib: siji wong asli Galatia[4076] lan dijenengi Paulus, dene sijiné asal saka wewengkon Meletine[4077] lan dijenengi Teodorus; dhèwèké wis nglakoni sumpah monastik ing biara Abba Euthymius Agung. Kabeh loro askét mau nganggo sandhangan saka kulit kerbau. Zosima sing kinurmatan manggon karo muridé ing sacedhaké para rahib iku, watara loro poprishchi[4078] , lan manggon ing kana rong taun.

Nanging banjur muridé Sang Zosima sing kinurmatan, Yohanes, digigit ula: kabèh awaké kebak bisa ula, getih mili saka mripat, irung, kuping, lan saka kabèh bolongan lan pori-pori kulit, lan Yohanes seda.

Zosima sing pinaringan berkah ngrasakake sedhih banget banjur menyang loro pertapa sing kasebut mau. Nalika padha weruh Zosima ing sedhih sing jero, sadurunge Zosima bisa ngomong apa-apa marang wong-wong mau, wong-wong mau langsung ngandika kanggo nglipur Zosima, kandha:

'Ana apa, Abba Zosima? Apa sedulure panjenengan sampun seda?'

Zosima, gumun marang pangertosan mau, nyritakake kahanan sakubenge pati muridipun, ingkang sampun dipun mangertosi dening para sepuh.

Banjur loro-lorone ahli tapa iku tangi lan lunga bareng karo Zosima menyang sedulur John. Nalika padha weruh jenazah sing nggleleng ing lemah, padha kandha:

'Aja sedhih, Abba Zosima – Gusti bakal nulungi panjenengan.'

Lan sawisé tembung-tembung kuwi, padha njerit banter marang jenazah:

'Sedulur John, tangi, awit Abba-mu nelpon kowe.'

Wong mati kuwi langsung urip maneh lan tangi saka lemah. Banjur para sesepuh nemokake ula lan mecah dadi loro; sawisé kuwi padha kandha marang Zosima sing kinurmatan:

'Abba, kita ora ngumumake kersaning Gusti marang panjenengan kanthi goroh: mangkatlah menyang Gunung Sinai; amarga Gusti kersa maringi panjenengan jabatan uskup ing Gréja Babilonia sing ana ing Mesir.'

Krungu mangkono, Sang Zosima sing kinurmatan nampa berkah saka para bapa padang pasamuan sing suci, banjur karo muridé, Yohanes, bali manèh menyang Gunung Sinai.

[4074] Diospolis – sawijining kutha Palestina, dumunung ing dalan lor saka Yerusalem menyang Joppa (Yafo).

[4075] Mesthi wae, iki katon minangka ara-ara gersang sing dumunung cedhak kutha Porphyrgon ing Fenisia, sacedhake Gunung Carmel (kidul Ptolemais). Ara-ara gersang iki, utamane Gunung Carmel, kebak para biksu.

[4076] Galatia – sawijining provinsi cilik ing Asia Minor sing gunung-gunung nanging subur, dumunung ing antarané Bithynia, Pontus, lan Cappadocia. Jenengé dijupuk saka wong-wong Galatia – suku-suku prang saka asal-usul Gaulish utawa Celtic.

[4077] Meletina – sawijining wewengkon ing sisih lor Armenia Cilik, ora adoh saka Kali Efrat. Nalika pamaréntahan Kaisar Trajan (98–117 Masehi), sawijining pemukiman sing jenengé padha karo wewengkon iki saya ngrembaka nganti dadi kutha gedhé.

[4078] 'Poplishche' iku satuan jarak; padha karo 690 sazhens. Rong 'poplishche' dadi 1.380 sazhens utawa 2 verst.

Sawisé sawatara wektu kliwat, abas Gunung Sinai[4079] ngutus Zosimus sing pinaringan berkah, bebarengan karo loro biksu liyane, menyang Alexandria[4080] kanggo ngurus kabutuhan biara-biara ing Gunung Sinai. Pausus Alexandria remen marang para sepuh sing pinaringan berkah mau, lan sawisé nahan ing kutha, ngangkat dadi uskup: siji kanggo Heliopolis[4081] , sijiné kanggo Leontopolis[4082] , lan Zosimus kanggo Babilonia ing Mesir. Amarga ing jaman kuna ana loro Babilonia: sing kapisan – sing paling misuwur lan paling tuwa – dumunung ing tanah Kasduania[4083] , lan ing kono Nebukadnezar lan kabèh raja Kasduania mrentah; déné sing siji – sing kurang misuwur lan luwih cilik ing ukuran lan jumlah penduduk – dumunung ing Mesir. Kutha iki diadegaké ing pinggir Kali Nil déning para pemukim saka Babilonia kuna, sing maringi jeneng panggonan anyar mau miturut tanah kelairané sing wis ditinggalaké.

Ing Babilonia Mesir iki, Sang Zosima sing kinurmatan, miturut kersaning Gusti lan manut ramalan para bapa padang pasamaran, njupuk pucuk keuskupan lan miwiti ngreksa wedhusé Kristus. Panjenengané mimpin Gréja Suci kanthi becik, maringi tuladha marang wedhus liwat tembung, tumindak, lan kasuciané (1 Tim. 4:12). Panjenengané tetep mimpin Gréja Babilonia suwéné pirang-pirang wektu lan nuntun akèh wong menyang dalan kaslametan. Nanging nalika sang wali wis sepuh banget, nyadari kelemahan jasmani lan nyana pati sing bakal teka, panjenengané nyerahake jabatan uskup lan bali manèh menyang Gunung Sinai, panggonan panggonan dunungé biyèn. Ing kene, sawisé manggon sawatara wektu, sang wali seda ing pangayomané Gusti[4084] , lan saiki ngadeg ing ngarsané Gusti kita, Yesus Kristus, bebarengan karo para hierark suci; marang Panjenengané kapundhutan kamulyan salawas-lawase. Amin.

18 Juni

5 Juni (Gaya Lawas)

Peringatan Santo Doroteus, martir suci lan Uskup Tirus.

Perangan tanggal 5 Juni

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya, Diocletian[4085] , Santo Doroteus njabat Uskup kutha Suri[4086] . Nalika kaisar sing ora pracaya kuwi ngetokaké panganiayaan kejem marang umat Kristen, Doroteus ninggalake jabatane lan ndhelik ing panggonan-panggonan sing ora dingertèni. Nanging, nalika Kaisar Konstantinus Agung munggah tahta saka taun 306 nganti 337, nalika tentrem bali marang Gréja, Santo Doroteus bali maneh menyang Tahta Tyre lan kanthi sukses ngopeni kawanan Sabda, nuntun akèh wong adoh saka kaluputan nyembah berhala marang Gusti Allah. Uripé Dorotheus terus nganti jaman Kaisar Julianus si Murtad[4087] . Sawisé munggah tahta, Julianus wiwitané nganiaya umat Kristen kanthi cara ndhelik, dhèwèké maringi dhawuh marang para gubernur provinsi sing padha pamikiran supaya nindhes lan nyiksa umat Kristen kanthi kabèh cara sing bisa. Banjur Santo Dorotheus, nalika weruh yèn panganiayaan anyar lagi diluncuraké

[4079] Biara-biara Gunung Sinai ana ing sangisoré panguwasa siji – Abba Gunung Sinai.

[4080] Alexandria iku kutha utama Mesir lan provinsi Afrika Lor. Kutha iki diadegaké déning Alexander Agung ing Mesir Sisih Ngisor (Lor), ing muara Kali Nil. Sawisé Romawi, Alexandria dianggep kutha paling unggul ing donya lan dadi pusat perdagangan, industri, lan utamané kawruh pagan; ing abad-abad awal Kristen, kutha iki dadi pusat pencerahan Kristen. Wiwit abad kaping 5, Uskup Alexandria nganggo gelar Patriark, lan kabèh gréja ing Mesir, Libya, lan Afrika Lor padha tundhuk marang panguwasaé. Semèn Sinai, karo biarané, uga kalebu ing wewenangé Patriark Aleksandria. Saiki, Aleksandria (sing dikenal minangka Iskenderun ing basa Turki lan Arab) kalebu salah siji pusat perdagangan paling wigati ing Laut Tengah, kanthi populasi nganti 230.000 jiwa.

[4081] Heliopolis – sawijining kutha ing Afrika; dumunung ing pinggir tengen Kali Nil, ing salah siji cabang wétané, ing kidul Mesir Sisih

[4082] Leontopolis – sawijining kutha ing Mesir Tengah.

[4083] Kaldania dumunung ing Mesopotamia, sacedhake kali Tigris lan Efrat.

[4084] Dheweke seda ing pungkasan abad kaping enem.

[4085] Diocletian mrentah ing separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

[4086] Tirus dumunung ing Fenisia ing pesisir Segara Tengah.

[4087] Yulianus si Murtad dadi kaisar saka taun 361 nganti 363.

marang para pracaya, manèh ninggalake kursi pimpinan Gréja ing Tirus, saéngga uwal saka tangan para panyiksa: awit Gusti mréntahaké aja nyerah marang serangan terang-terangan saka para panyiksa, nanging ngindhari; Panjenengané ngendika: *'Nalika kowe dianiaya ing sawijining kutha, mlayua menyang kutha liyane'* (Matius 10:23).

Mangkono, sawisé ninggalaké Tyre, Dorotheus teka ing Asia Minor, nanging sanajan ing kono dhèwèké ora bisa uwal saka para penyembah berhala, amarga Gusti Allah nuju nelpon dhèwèké menyang mahkota martir. Dheweke ditangkep dening para prejurit raja sing ora adil ing kutha Uds[4088] . Sawise nandhang maneka sangsara ing kana, ing tengah sangsara, dheweke nyerahake nyawa sing berkah marang Gusti, sawise urip nganti umur satus lan seven[4089] .

Sawise nguwasani katrampilan donya lan rohani kanthi sampurna, Santo Doroteus ninggalake macem-macem karya ing basa Yunani lan Latin—karya-karya sing wigati banget kanggo umat Kristen—amarga piyambakipun trampil banget ing loro-lorone basa kasebut. Antarane liya-liyané, dhèwèké nyusun riwayat para nabi lan para rasul, uga karya-karya lan narasi liya sing migunani banget[4090] . Lan saiki, sawisé dhèwèké dhéwé kacathet ing Kitab Urip, dhèwèké manggon ing panggonan swarga bebarengan karo para wali sing riwayaté wis ditulis nalika uripé ing donya.

Kontakion, Nada 5:

Sumunar kanthi kabecikan-kabecikan iki, lan piwulang ilahi sing luwih padhang tinimbang srengéngé, lan sangsara sing pinaringan berkah, kowe wis madhangi bumi, Dorotheus, mbusak pepeteng panyembahan berhala lan bidah sing galak. Mula saka iku, kita kanthi bungah ngrayakake kenanganmu.

Pangantening Bapa kita sing kinurmatan Anuvius, Pangakun lan Rahib saka Mesir

Dipepering ing tanggal 5 Juni

Anuvius sing kinurmatan, sing duwé iman gedhé lan katresnan marang Kristus Gusti kita, asalé saka Mesir. Nalika panganiayaan umat Kristen sing digerakké déning para penyembah berhala sing jahat, dhèwèké kanthi wani ngakoni Kristus ing ngarepé wong-wong pagan, mula dhèwèké disiksa. Nanging, kanthi pangayomaning Gusti, piyambakipun kaslametaké saking tangan para wong kafir lan lumebet ing ara-ara samun; kanthi tapa brata lan nyenengaké Gusti, piyambakipun ngumbara ing kono ngantos yuswa sepuh. Pangliyanipun kelampahan ing kahanan ing ngandhap punika.

Kanthi pangayomaning Gusti, telung rahib—Abba Sur, Yesaya, lan Paulus—nalika padha kumpul ing sawijining panggonan ing pinggir Kali Nil, kang nyirami tanah Mesir. Sawisé padha takon siji lan sijiné arep menyang ngendi, padha nyadari yèn kabèh telu nduwèni niat sing padha; saben-saben padha arep menyang Abba Anubius. Saka panggonan para rahib ketemu nganti menyang biara Anubius, lelampahané njupuk telung dina lan lumantar pinggir kali; malah, padha kudu nglayar nglawan arus. Mula para rahib lungguh ing pinggir kali, ngenteni apa ana prau sing bakal liwat ing arah kuwi, supaya bisa numpak lan tekan panggonané Anuvius sing kinurmatan. Nanging amarga suwé ora ana prau sing katon, padha kuciwa lan kandha siji lan sijiné:

'Ayo padha ndedonga marang Gusti supaya kanthi sih-rahmaté Panjenengané maringi pangarep-arep kita lan mbantu kita ngliwati alangan ing lelampahan sing wis kita lakoni.'

Isaiah lan Paul banjur kandha marang Abba Sura:

'Monggo ndedonga kanthi khusus, Rama, awit kita pracaya menawa lumantar panjenengan Gusti bakal maringi apa sing kita nyuwun.'

[4088] Kutha Uds utawa Uds dumunung ing provinsi Mysia ing Asia Minor. Kutha Varna saiki ana ing panggonan Uds kuna.

[4089] Iki watara taun 362.

[4090] Durung cetha kanthi pasti karya endi sing ditulis dening Santo Doroteus; dipercaya yèn dhèwèké nulis 'Synopsis', utawa kumpulan cathetan babagan uripé para nabi lan rasul; nanging ora kabèh sarjana sarujuk karo panemu iki.

Sura mréntahaké marang wong-wong mau supaya padha sujud karo dhèwèké ing pandonga, déné dhèwèké dhéwé nyemba ing lemah kanthi wujud salib lan nyuwun ing ngarsané Gusti. Sawisé rampung pandonga, para sesepuh munggah saka lemah, banjur padha weruh ana prau sing kaiket ing pinggir kali. Kanthi bungah, padha matur nuwun marang Gusti lan munggah ing prau iku. Prau iku banjur mangkat, digawa dening angin lan dipandu dening kakuwatan Gusti sing ora katon, nglawan arus. Prau iku mabur banget nganti sajrone sak jam bisa nempuh jarak sing biasane mbutuhake telung dina pelayaran kang abot.

Nalika prau mandheg ing pesisir sebrang biara Anuvie, para bapa padha mudhun. Ing wektu kuwi, Yesaya kandha:

'Gusti, paringana pratandha marang kita sapa priya sing arep kita tuju, supaya dhèwèké metu nyambut kita lan mbukak marang saben kita rahasia atiné!'

Banjur Rama Paulus ngendika marang wong-wong mau:

'Gusti wis paring pangertosan marang kula menawa sajrone telung dinten maneh, Panjenengané bakal nyaur Abba Anuvius mulih saka donya iki.'

Sawisé kuwi, padha mangkat saka pinggir kali menyang biara, lan sawisé mlaku sawatara adoh saka kali, Anuvia ingkang Kinurmatan metu nyambut teka lan, sawisé nyapa, ngendika:

'Mugi Gusti pinaringan berkah, sing wis maringi aku sih supaya bisa ndeleng kowe saiki ing daging, kaya nalika aku weruh kowe sadurunge ing roh.'

Nampani kanthi anget ing selé, dhèwèké wiwit nyritakaké marang saben wong kabecikané, sing ora ana sing ngerti kajaba Gusti Allah piyambak – yaiku, kepiyé saben wong urip ing pangasingan total, nyenengaké Gusti Kristus, lan sih rahmat sing wis ditampa saben wong saka Gusti.

Sawisé kuwi, Abba Yisaya kandha marang Anubius:

Amarga Gusti wis maringi wahyu marang kita, Bapa sing kinurmatan, yèn sajrone telung dina manèh Panjenengan bakal dijupuk saka gesang donya iki, kita nyuwun supaya Panjenengan uga nyritakaké bab pakaryan lan prestasi Panjenengan ing ara-ara samun, kang wis nyenengaké Gusti. Aja nganti kowe kapengaruh rasa sombong: amarga nalika kowe ninggalake donya iki, kowe bakal ninggalake tuladha uripmu sing nyenengake Gusti kanggo generasi sabanjure, supaya ana sing bisa ngetutake tuladhamu.

Banjur sang tuwa iku nyritakake bab dhèwèké kaya mangkéné:

Aku ora kelingan nate nindakake apa-apa sing gedhe utawa mulya. Iki siji-sijine sing tak eling ing memori, kanthi sih-rahmating Gustiku: wiwit aku ngakoni jeneng Juruslamet kita ing ngarepe para penyiksa nalika panganiayaan marang wong Kristen, ora ana siji tembung palsu sing tau metu saka lambeku. Amarga sawise sapisan aku ngakoni bebener, aku ora kepengin ngucapake tembung goroh sawise kuwi; lan sawise sapisan aku tresna marang bab-bab langit, aku ora kepengin tresna marang apa wae sing ana ing donya nganti pungkasaning uripku. Ing bab iki aku dibantu dening sih rahmaté Gusti, amarga Sang Gusti maringi aku kekuwatan supaya aku ora tau ngupaya berkah donya. Para malaikat suci nggawa pangan sing tak butuhake. Lan Gustiku ora nate ndhelikake apa-apa saka aku babagan apa sing kelakon ing donya. Ing wektu sing padha, atiku tansah kebak kerinduan kanggo ngraosaké pangayoman karo Panjenengané. Kanthi ngarahaké kabèh pikiranku marang Kristus Gusti, kang wis dadi katresnan jiwaku, aku—supaya tansah bisa ndelok Panjenengané nganggo mripat atiku lan ngrasakaké kabungahan saka pangraos marang Panjenengané—ora turu, awan utawa bengi. Aku uga tansah weruh Malaikaté Gusti, sing ana karo aku lan nuduhaké kabèh panguwasa jaman iki marang aku. Cahyaning pikiranku ora tau pudar. – Kabèh sing tak jaluk marang Gusti, langsung tak tampa. bola-bali aku nyumurupi bala malaikat padha ngadeg ing ngarsané Gusti; aku nyumurupi pasuryané para martir lan pangakun iman sing suci, kumpulan para biksu lan kabèh para wali, lan ing ndhuwur kabèh mau para biarawati sing, nalika urip ing donya, ora nduwé pakaryan liya kajaba, kanthi prasaja ing manah lan pracaya, tansah ngluhuraké lan mberkahi Gusti. Aku uga weruh Setan lan malaikat-malaikate, kang dikirim menyang geni langgeng. Lan maneh, ing sisih sabaliké saka wong-wong mau, aku weruh wong-wong sing bener, padha ngrasakaké kabungahan langgeng.

Sing Mulya Anuvius nyritakaké iki lan akèh manèh sing padha sajrone telung dina marang para bapa sing teka sowan; dhèwèké ora ngomong amarga kesombongan, nanging kanggo kabecikan para pamirsa. Amarga dhèwèké ngomong kanthi andhap asor banget, kapaksa déning panyuwunan saka wong-wong sing teka. Ing pungkasaning dina kaping telu, piyambakipun kanthi tentrem lan suka cita nyerahaké nyawanipun dhumateng Gusti; lan sanalika nyawanipun katinggal saking badan, kawanan malaikat suci langsung rawuh, nyekel

nyawanipun sang wali, lan wiwit ngunggahaké dhumateng pucuking swarga. Ing wektu sing sami, kidungan malaikat sing paling manis muni ing angkasa. Mangkono Sang Anuvius sing kinurmatan pindhah saka donya menyang panggonan ing swarga, sawisé ngakoni asmané Kristus ing ngarepé wong-wong pagan lan nandhang sangsara amarga iku[4091] . Saiki piyambakipun kinurmatan ing ngarepé para malaikat swarga bebarengan karo para pangakoni asmané Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kaparingana pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Teodorus Sang Rahib

Dipeperingati tanggal 5 Juni

Bapa kita sing kinurmatan Theodore iku eunuk wiwit isih enom. Panjenengané nilar donya, njupuk sumpah biarawan lan mundur menyang ara-ara gersang Yordania. Kanthi semangat nyenengake Gusti, panjenengané makarya abot ing kono, lan saka iku panjenengané nampa saka Gusti karunia nglakoni mujijat. Ing sawijining wektu, piyambakipun kedah lelungan menyang Konstantinopel. Nalika tekan segara, piyambakipun nemokake prau sing siap mangkat lan piyambakipun munggah. Ing sajrone pelayaran, prau kasebut kesasar lan ngumbara suwé, nganti kabèh wong ing prau wis entèk pasedhiyan pangan lan omben-omben. Para pelaut lan kabèh sing ana ing kapal padha bingung lan sedhih banget. Banjur, Sang Teodorus sing kinurmatan, ngangkat tangané marang langit, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, sing nylametaké manungsa saka kasangsaran. Banjur, kanthi pandonga, piyambakipun nggawe pratandha salib ing banyu segara lan kandha marang para pelaut:

'Mugi Gusti pinaringan berkah! Tarikna banyu sak pira kang kowe butuhake.'

Sawisé narik sawetara banyu, padha nyicipi lan weruh yèn banyu segara sing biyèn pait saiki wis dadi seger, kaya banyu kali. Sawisé kuwi, padha ngisi wadhah-wadhahé karo banyu seger saka segara, uga kabèh wong liya, lan sawisé padha muji Gusti, padha sujud nyembah ing ngarsané sang tuwa. Nanging Sang Bapa sing Mulya kandha:

'Nyuwun pangapunten, para tuan! Mujijatipun Gusti Allah Kang Maha Kuwasa punika boten kelampahan amargi kula, nanging amargi panjenengan, ingkang sami sedhih amargi kirang toya. Amargi Gusti Allah, nyumêrêp kasedhihan lan prihatin panjenengan, ngasihani panjenengan lan nggawé toya seger asin dados toya kali ingkang legi.'

Ora suwe sawisé kuwi, lumantar pandonga bapak suci mau, prau mau kanthi cepet tekan pelabuhan sing dadi tujuane. Bapak Teodor sing kinurmatan iki nindakake akèh mujijat liyane, banjur seda lan bali marang Gusti[4092] .

Crita Babagan Patié Sang Konstantin sing Kaberkahan, Metropolitan Kyiv

Dipeperingati tanggal 5 Juni

Ora suwe sawisé tahta Pangeran Agung Kyiv dijupuk saka Igor sing Berkah[4093] lan direbut déning Izyaslav Mstislavich[4094] , putuné Vladimir Monomakh[4095] , Paduka Sang Paus Metropolitan Michael II saka Kyiv[4096] séda lan bali marang Gusti . Kedadéan iki ora suwe sadurungé Igor dipatèni. Kanggo nggantèkaké Michael, Pangeran Agung Izyaslav milih biksu sing pinter banget, Clement si Filsuf[4097] , sing wis nampa skema. Izyaslav nggawa rahib iki saka Smolensk, lan pancen kepengin supaya penahbisané ditindakake déning para uskup Rus' ing Kyiv,

---

[4091] Pati Anuvius sing Kinurmatan kelakon ing abad kaping 4.
[4092] Teodorus sing kinurmatan urip lan makarya ing abad kaping enem.
[4093] Igor Olegovich mrentah Kyiv mung rong minggu (ing taun 1146). Dhèwèké dikanonisasi déning Gréja. – Dina rayané tanggal 5 Juni.
[4094] Izyaslav Mstislavich dadi Pangeran Agung Kyiv wiwit taun 1146 nganti 1149; banjur maneh wiwit taun 1150 nganti 1154
[4095] Vladimir Vsevolodovich Monomakh mrentah Kyiv saka taun 1114 nganti 1125.
[4096] Metropolitan Michael II njabat ing Kursi Kyiv wiwit taun 1131 nganti 1146.
[4097] Klemens ngatur Metropolis Kyiv saka taun 1147 nganti 1164.

amarga adoh banget, dhèwèké ora gelem ngirim dhèwèké menyang Konstantinopel kanggo nampa berkah saka Patriark Ekumenis (kaya adat sadurungé). Izyaslav nglumpukaké para uskup Rusia lan mréntahaké supaya mbiyasaaké rahib skema Clement dadi Metropolitan Kyiv. Nanging, ora kabèh uskup sarujuk, amarga padha ora wani mbiyasaaké dhèwèké tanpa restu saka Patriark Konstantinopel. Nanging ana uga sawetara uskup sing, kepengin nyenengake pangeran, nglantik Clement dadi uskup kanthi migunakake relikwi Santo Klemensius, Paus Roma, sing digawa dening Santo Vladimir saka Chersonesos menyang Kyiv. Konsili iki lan penahbisan Clement dadi uskup diterangake kanthi luwih rinci ing crita uripe Santo Niphon, ing tanggal 8 April (Niphon sing pinaringan berkah iki ora nyetujoni penahbisan sing ora sah iki).

Sawisé Izyaslav Mstislavich, tahta Kyiv pindhah marang George Vladimirovich[4098] , putrané Monomakh. Dhèwèké ora kepéngin nduwèni Clement dadi Metropolitan Kyiv, amarga dhèwèké wis diangkat kanthi ora sah. Ing wektu iki, miturut panyuwunan Sang Pangeran Agung, Metropolitan Konstantin[4099] teka ing Kyiv saka Konstantinopel, dikirim dening Sang Kasucèné Patriark Ekumenis; dhèwèké sing bakal kita omongaké saiki. Kanthi wewenang sing diparingi Patriark, Konstantin iki mbusak Clement saka jabatan episkopal lan kursi metropolitèn, lan uga mbusak saka pelayanan kabèh wong sing wis diangkat déning Clement menyang manéka pangkat rohani.

Sawetara taun sawisé, Pangeran Agung George Vladimirovich Monomakh saka Kyiv séda. Kahanan iki nyebabaké prahara gedhé ing antarané para pangeran Rusia, loro-loroné babagan tahta pangeran agung lan kursi metropolit: amarga sawatara nganggep Konstantin minangka panggembalane, déné liyané nuntut supaya Metropolitan Klemens dibalèkaké; Utamane, putrané almarhum Pangeran Agung Izyaslav Mstislavich, Mstislav Izyaslavich[4100] , buyuté Vladimir Monomakh, ora ndhukung Konstantin nanging ndhukung Klemens. Dhèwèké kandha kaya mangkéné:

'Aku ora kepéngin Konstantin dadi Metropolitan Kyiv, amarga akèh wong sing ngutuk bapakku amarga ndhukung Clement.'

Akibate, para pangeran Rus' kapeksa nyopot loro metropolit—Klemens lan Konstantin—saka jabatané. Para pangeran banjur ngirim panyuwunan marang Patriark Paling Suci ing Konstantinopel, nyuwun supaya ngutus metropolit anyar. Patriark Suci Agung, sing kepengin mungkasi geger lan prabédan ing antarané para pangeran Rus', ngutus metropolit anyar menyang Kyiv sing arané Theodore. Banjur Konstantin sing pinaringan berkah, nalika weruh prabédan ing antarané para pangeran lan kepengin uwal saka geger, mundur sadurungé metropolit anyar teka ing Kyiv. Sawisé ninggalaké Kyiv, Konstantin mangkat menyang Chernihiv. Ing kana dhèwèké lara parah. Ngrasakake yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké nulis layang, disegel lan diserahaké marang Antonius, Uskup Chernihiv; ing wektu sing padha, Konstantinus njupuk sumpah resmi saka Antonius yèn sawisé seda, sawisé mbukak segel lan maca layang kuwi, dhèwèké bakal nglakoni kabèh sing kacathet ing kono.

Sawisé Metropolitan Constantine sing berkah[4101] séda, Uskup Anthony njupuk layang sing disegel déning Metropolitan mau lan budhal nggawa marang Pangeran Chernihiv, Sviatoslav Olgovich[4102] . Sawisé mbukak segelé ing kana, Anthony maca layang iku ing ngarsané kabèh wong.

Lan ing layang iku ana tulisan sing nggumunake lan medeni, yaiku:

– Sawise aku mati, aja dikubur awakku, nanging, sawise diiket tali ing sikilku, seret aku metu saka kutha lan buwang aku marang asu supaya dipangan; Aku wis dosa; amarga aku, ana pemberontakan; mugi tangané Gusti tiba marang aku amarga iki; mugi aku nandhang sangsara, supaya Gusti mbalèkaké perselisihan lan peperangan saka umaté.

Krungu iki, kabèh padha ketakutan lan ngeri. Banjur pangeran kandha marang uskup:

'Tindakna miturut kersamu.'

Uskup, ora wani nglirwakake dhawuhe metropolitan lan uga ora wani nglanggar sumpahé, nindakake kabèh sing wis kacathet ing layang: sawisé nyeret jasad almarhum metu saka kutha, dhèwèké mbuwangé ing

---

[4098] Georgy (utawa Yuri) Vladimirovich Dolgoruky nguwasani tahta Pangeran Agung ing Kyiv kaping telu: kapisan saka 1149 nganti 1160; kapindho ing pungkasan taun 1150; lan katelu saka 1154 nganti 1157.

[4099] Metropolitan Konstantin mimpin Metropolis Kyiv wiwit taun 1155 nganti 1158.

[4100] Mstislav Izyaslavich njabat ing tahta Kyiv ing taun 1158; banjur maneh ing taun 1168.

[4101] Konstantinus sing Kaberkahan seda ing taun 1159.

[4102] Sviatoslav Olgovich mrentah wiwit taun 1137 nganti 1165.

lapangan. Lan jenazah metropolitane nganti telung dina ora dikubur; kabeh wong kebak rasa wedi lan ngeri nalika nyekseni prastawa sing nggumunake kuwi.

Ing dina katelu, Pangeran Svyatoslav Olgovich, kang kebak ajrih marang Gusti (awit ajrih lan wedi gedhe nyerang atine sawisé prastawa nggegirisi kuwi), mrentahaké supaya jasad uskupé Gusti, kang wis dibuwang, dikubur kanthi pakurmatan sing pantes. Lan padha nggawa jasadé mlebu kutha kanthi pakurmatan ageng, lan nyelehaké ing Gréja Sang Juruwilujeng Suci, ing Terem Abang, ing ngendi martir anyar, sing berkah Igor, Pangeran Kyiv, sing wis dipatèni déning wong-wong Kyiv, dikubur.

Ing jaman semana, nalika badan mulya Konstantinus diusir metu saka kutha Chernihiv, srengéngé dadi suram ing Kyiv lan munggah prahara gedhé nganti bumi nganti gempur; guntur nggerem lan kilat sumunar, nganti kabèh wong Kyiv padha ketakutan lan putus asa. Ing wektu kuwi, siji kilat nabrak lan matèni wolu wong – loro imam, loro diakon, lan papat wong awam.

Rostislav Mstislavich, Pangeran Kyiv[4103] , putu Vladimir Monomakh, nalika semana ana ing Povary cedhak Vyshhorod; badai ngrusak tenda sing wis dipasang cedhak dheweke. Kanthi kebak rasa wedi lan kelingan patié Metropolitan (sing wis diwartakaké marang dhèwèké déning Pangeran Chernihiv liwat utusan), dhèwèké ngutus utusan khusus menyang Kyiv, menyang Gréja Santa Sofia lan katedral-katedral liyané, kanthi panyuwunan supaya nganakake jaga bengi saklawasé ing kabèh gréja.

"Iki paukuman," ujare, "sing diparingake Gusti marang kita amarga dosa-dosa kita."

Kabèh rasa wedi lan ajrih mau mung ana ing Kyiv; nanging ing Chernihiv srengéngé sumunar padhang ing dina-dina kuwi lan ora ana kahanan medeni kaya ngono. Ing wayah bengi, telung tiang geni sing padhang sumunar lan nganti tekan langit katon ing ndhuwur awaké Metropolitan Constantine sing pinaringan berkah, sing wis dibuwang ing njaba tembok kutha.

Sawisé badan kinurmatané Sang Metropolitan Konstantinus sing kasucèkaké dikubur, katentreman sing sampurna bali marang kutha Kyiv; kabèh wong, gumun marang apa sing kelakon, padha ngluhuraké Gusti Allah, marang Panjenengané kamulyan diparingaké saka kita, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Para Martir Suci: Marcian, Nicander, Hyperchius, Apollonius, Leonidas, Arius, Gorgias, Selinius, Irineus lan Pamvon

Dipeperingati tanggal 5 Juni

Para martir suci Kristus, Marcian lan Nicander, bebarengan karo kanca-kancane, asalé saka Mesir. Amarga pracaya marang Kristus, dheweke ditangkep miturut dhawuh gubernur provinsi, lan dipaksa mbaleni pracaya marang Kristus lan nyembah berhala, nanging dheweke nolak. Banjur dhèwèké dipukul abot dhisik, banjur iga-igaé dibakar nganggo lilin, lan pungkasané, sawisé digantung, dhèwèké digores nganggo cakar wesi nganti potongan dagingé wiwit tiba ing lemah. Sawisé kuwi, meh ora urip, dhèwèké dipenjara, nanging ing jeruji panjara Malaikaté Gusti Allah rawuh marang dhèwèké lan marasaké. Sawisé pirang-pirang dina kliwat, padha metu saka penjara kanthi waras lan manèh ngadhepi pangadilan ing ngarepé gubernur provinsi. Nalika akèh wong kafir nyekseni mujijat mau, padha mlebu iman marang Gusti Allah sing sejati. Ing pangadilan gubernur, para martir suci manèh dijatuhi hukuman panjara, lan ing kono, amarga keluwen lan ngelak, padha séda[4104] .

19 Juni

6 Juni (Gaya Lawas)

[4103] Rostislav Mstislavich mrentah Kyiv ing taun 1154 (mung seminggu); banjur maneh saka taun 1158 nganti 1167.

[4104] Taun persis seda para martir suci ora dingerteni. Paduka Mulya Filaret ('Uripé Para Wali', Juni, kaca 31) netepake yèn pati para martir suci iku dumadi nalika pamaréntahané Maximus, sing ing taun 305 njupuk wewenang paling dhuwur ing Siria lan Mesir lan kanthi kejem nganiaya umat Kristen ing wilayahé. Dhèwèké mréntah saka taun 305 nganti 312.

Uripé Bapa Vissarion sing Kinurmatan.

Dirilèkaké tanggal 6 Juni

Vissarion, agung ing antarané para bapa kita, lair lan gedhé ing Mesir; wiwit enom dhèwèké tresna marang Gusti Allah, lan padhanging sih-rahmaté Gusti Allah sumunar ing atiné. Dhèwèké njaga awaké murni saka kabèh rereged dosa, ngati-ati supaya ora ngremehké busana rohani sing wis ditampa nalika Baptisan Suci.

Sang Vissarion nindakake lelungan menyang panggonan-panggonan suci ing Yerusalem; ing kana piyambakipun ndeleng Sang Gerasimus ingkang kinurmatan, ingkang nglampahi urip puasa lan nyendhiri ing sacedhake Kali Yordan, lan ingkang dilayani déning seekor singa. Dheweke uga weruh akèh askét liyané sing manggon ing manéka panggonan ing kana, sing mengko dadi misuwur amarga kabecikané; nalika rembugan karo wong-wong mau, Santo Vissarion éntuk paédah gedhé kanggo nyawane.

Nalika bali menyang tanah kelairané, Vissarion nemokaké bapak rohani ing pribadi Isidore saka Pelusium; kanthi kerep sowan marang piyambakipun, dhèwèké diwulang bab kabecikan lan diparingi semangat kanggo nglakoni urip sing ketat; pungkasané, sawisé mènèhaké kabèh kagungané—sing diwarisaké saka wong tuwané—kanggo wong mlarat lan biara-biara, Vissarion nilar donya lan njupuk sumpah monastik.

Sawisé mundur menyang panggonan sepi, Vissarion nglakoni sumpah meneng; nganti kesel awaké dhéwé kanthi akèh pakaryan lan nyiksa dagingé liwat tapa brata, dhèwèké, sanadyan isih ana ing donya, dadi kaya wong-wong sing ora duwe awak. Puwasane ora ana tandhinge: kadhangkala dhèwèké ora mangan apa-apa sajrone seminggu, déné ing wektu liyané dhèwèké ora mangan utawa ngombe nganti patang puluh dina. Ing sawijining wektu, nalika ngadeg ing papan mbukak ing antarané duri, ngangkat tangan lan mripat marang langit lan ngarahaké pikirane menyang kana uga, dhèwèké tetep ndedonga patang puluh dina lan bengi, ngadeg tanpa obah. Sajrone patang puluh dina kuwi, dhèwèké ora obah saka panggonané, ora ngrasakaké apa-apa, ora ngucapaké sabda marang sapa waé, ora ngantuk, ora kalah déning kesel amarga ringkihé badan, lan pikirané ora nyawiji marang apa waé ing donya; nanging, kaya makhluk gaib, dhèwèké ngarahaké paningal rohani sakabèhé marang Gusti Allah. Amarga iku, sang wali dianggep pantes déning Gusti Allah nampa sih agung: dhèwèké diparingi karunia mujijat, saéngga dhèwèké kaya para nabi suci jaman biyèn. Mangkono panjenengané dipadhakaké karo Musa: kaya Musa biyèn, kanthi wit sing dituduhaké marang panjenengané déning Gusti Allah, nggawé banyu pait ing ara-ara samun dadi banyu legi, supaya bisa nglegèkaké hausé bangsa Israèl (Kaluwihane 17:6), mangkono uga Sang Vissarion sing kinurmatan, lumantar pandonga lan pratandha salib, nglegakake paiting banyu segara kanggo ngilangake ngelak muridé, sing meh pingsan amarga ngelak; yaiku nalika sang wali mlaku ing pinggir segara sing sepi karo muridé, muridé dadi kesel amarga panas banget lan, krasa ngelak banget, kandha marang sang wali:

'Romo, aku krasa ngelak banget.'

Romo sing kinurmatan, sawisé ndedonga lan nggawe pratandha salib ing segara, ngendika:

'Ing asmané Gusti, tarikna banyu lan ngombe.'

Muridé nyendhak banyu saka segara menyang wadhah cilik sing digawa; sawisé nyicipi banyu mau, dhèwèké krasa énak[4105] lan adhem, kaya mili saka mata air urip; sawisé ngombe nganti wareg lan seger, muridé njupuk manèh banyu ing wadhah kanggo lelampahan. Ndeleng kuwi, sang guru kandha marang muridé:

'Ngapa kowe ngisi kendi nganggo banyu?'

Murid mau mangsuli:

"Nyuwun pangapunten, Bapa! Kula njupuk banyu kanggé lelampahan supados kula boten krasa ngelak malih."

Sing sepuh ngendika:

Gusti, sing ana ing panggonan iki, uga ana ing endi-endi; lan kaya ing kene, mangkono uga ing panggonan liya, Panjenengané bisa maringi banyu sing énak marang wong sing krasa ngelak.

Murid iku jenenge Dula.

Sang Venerable Vissarion diumpamaké kaya Yosua: kaya Yosua nalika ngalahaké bangsa Amori[4106] , mandhegaké lumantar srengéngé (Yosua 10:12–13), mangkono uga sang wali iki; yaiku nalika piyambaké mlaku

[4105] Kaya sing wis dingerteni, banyu ing segara biasane asin.

bareng muridé kanggo sowan marang sawijining tuwa, srengéngé lagi surup ing kulon, nanging lelampahané isih dawa; banjur sang tuwa ngadhep marang Gusti, ndedonga kaya mangkene:

'Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti, dhawuhna marang srengéngé supaya mandheg nganti kula rawuh ing ngarsané abdi Panjenengan.'

Lan mangkono kadadeyané: srengéngé ora surup nganti sang pandhita ngancik ing panggonané sang tuwa iku.

Sang Wali Vissarion kados nabi Allah, Elia. Kados nalika paceklan, Elia nggawa udan kang akèh saka swarga menyang bumi (3 Raja 18:1–46), mekaten ugi bapa ingkang kinurmatan nindakake mujijat punika boten sapisan, boten kaping pindho, nanging kaping pirang-pirang.

Lan kaya Elisha uga: kaya nalika piyambakipun mecah banyu Kali Yordan nganggo jubahé Elijah (2 Raja 2:14–15), mangkono uga piyambakipun, lumantar pandonga, ngowahi banyu dadi dalan garing lan mlaku ing banyu: piyambakipun nyebrang Kali Nil ageng kados ing daratan garing, lan ing endi wae ana kali ing dalanipun, piyambakipun nyebrang kados ing daratan garing.

Sawijining wektu, nalika Pendeta manggon ing skete, ana wong sing kesurupan setan digawa menyang gréja; pandonga dipanjatake ing gréja kanggo wong mau supaya dibebasake saka roh najis; nanging setan ora gelem ninggalake wong mau, amarga setan kuwi banget galak. Lan para rohani padha kandha marang siji lan sijine:

'Apa sing kudu kita lakoni karo wong sing kesurupan iki?'

Lan sawenehing wong kandha:

'Ora ana siji wae sing bisa ngusir setan iki kejaba Bapa Vissarion, nanging yen kita njaluk marang piyambakipun, piyambakipun ora bakal teka ing gréja; mula, ayo kita lakoni iki: sesuk ésuk piyambakipun bakal dadi sing paling dhisik teka ing gréja, nanging kita kudu teka luwih dhisik lan nglempitaké wong sing kesurupan mau ing panggonané; banjur kita bakal kandha marang sesepuh: "Bangunké wong sing turu."'

Para rohaniawan banjur nindakake kaya ngono.

Nalika pandhita mlebu gréja, dhèwèké weruh ana wong lungguh ing panggonané. Amarga ora péngin ngusir, dhèwèké ngadeg ing sacedhaké. Sakwisé padha miwiti maca ibadah gréja, para rohaniawan kandha marang tuwa:

'Romo, tangiake wong sing turu.'

Vissarion, nyedhak marang wong iku, nyenggol dheweke lan kandha:

'Munggah lan lunga saka kéné.'

Lan langsung setan kuwi, sing diusir déning tembungé sang wali, ninggalaké wong kuwi; dhèwèké munggah lan miwiti matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis nylametaké dhèwèké saka panguasaan setan; wiwit wektu kuwi, wong kuwi mari sakabèhé.

Mangkono para rohaniawan ngajak sang wali nindakake mujijat ngusir setan, amarga bapa mulya iki ora kepengin nindakake mujijat kanthi terang-terangan, supaya ora dipuji dening wong; amarga andhap asor lan nganggep awake dhewe wong dosa, piyambakipun nyingkiri pujian manungsa.

Kedadéyané ana sedulur ing skete sing nindakake kaluputan, mula imam mréntahaké dhèwèké metu saka gréja, amarga ora pantes manunggal karo sedulur-seduluré; Sang Mulya Vissarion munggah, banjur metu bareng karo wong sing dosa mau, kandha:

'Aku uga wong dosa.'

Mangkono asoripun Santo Vissarion.

Para muridipun nyritakaké yèn sajrone patang puluh taun piyambakipun ora nate nglempèk ing amben kanggé ngaso; piyambakipun namung ngidini turu sakedhap, lan sanadyan mangkono piyambakipun tansah turu nalika lagi ngadeg utawa lungguh. Ingkang Kinurmatan punika asring ngélingaké para muridipun supaya tansah waspada lan ngati-ati dhumateng godaan mungsuh kanthi sagunging cara. Piyambakipun ngendika:

[4106] Bangsa Amori iku salah siji suku pagan sing manggon ing tanah Kanaan. Asma 'Amori', sing diterjemahake saka basa Ibrani, tegesé 'wong-wong sing manggon ing panggonan dhuwur'; padha dibandhingake karo bangsa Perisiti – 'wong-wong sing manggon ing panggonan andhap'. Sedhela sadurunge eksodus bangsa Yahudi saka Mesir, wong Amori nyerang wilayah wétan Yordania sing subur banget. Yosua perang nglawan wong Amori lan ngalahaké lima raja Amori (Yosua 10:5–11).

– Seorang biksu kuduné kaya mata, kaya Kerub lan Serafim; lan yèn ana sing urip tentrem, bébas saka godaan, wong kuwi kudu luwih waspada lan ngendhekaké dhiri ing ngarsané Gusti, supaya, amarga sombong, ora tiba ing dosa sing luwih gedhé; awit amarga kesombongan, akèh wong sing wis tiba , nganti padha bentrok karo setan; kadhangkala, amarga ringkihé kita, Gusti ora ngutus ujian marang kita, supaya kita ora binasa sakabehe.

Uripé bapa suci iki kaya manuk ing langit, amarga dhèwèké ora tau nduwèni apa-apa ing donya, lan ora nduwèni sel teras dhéwé utawa pangayoman; dhèwèké ngumbara ing ara-ara gersang, pindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyané: dhèwèké mlaku liwat pagunungan lan alas kaya wong lelungan sing kesasar; dhèwèké ora peduli bab kabutuhan badan; dhèwèké ora mikir bab panganan utawa sandhangan; ing badané mung ana sandhangan paling pas-pasan, meh ora nutupi auraté. Sanadyan panas srengéngé nyengat ing awan lan adhem ing wengi, dhèwèké arang golek pangayoman ing sangisoring atap; Dheweke ngumbara ing pagunungan kaya manuk, nggoleki kesunyian, ngangkat pikirane marang Gusti Allah siji lan nancepake pikirane mung marang Panjenengané. Luh tansah mili saka mripaté, lan asring krungu swara angin sedhih saka jeroning atiné, amarga saben dina ing uripé diisi luh, tansah nangis lan merintih. Sawisé tekan yuswa tuwa, piyambakipun pindhah menyang gesang langgeng[4107] lan saka tangis lumantar menyang kabungahan langgeng bebarengan karo kabèh para wali ing Kristus Yesus, Gusti kita, kang maringi kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Nirakaké kuwasa swarga, ya Bapa Kinurmatan, panjenengan nglampahi gesang kados manuk, nglirwakaké bab-bab sing fana ing donya iki lan, katuntun déning kepénginan sing tan ana entéké marang berkah swarga Sang Kristus Sang Raja, panjenengan sampurna nggayuh Panjenengané, Vissarion: mugi panjenengan tansah ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Hilarion Anyar

Peringatan tanggal 6 Juni

Hilarion sing kabegjan iku putrané Peter saka Kapadokia[4108] , sing ngladèni ing méja kraton, lan ibuné Theodora – loro-loroné wong sing taat lan ajiné marang Gusti; nalika isih enom dhèwèké wis diwulang kanthi becik ing Kitab Suci. Nalika umuré 20 taun, manut tembungé Injil (Mat. 10:37; Lukas 14:26), ninggalaké bapak lan ibuné, omahé lan bandhané, lan dadi biksu ing Biara Hesychius cedhak Bizantium. Banjur dhèwèké lunga menyang biara Dalmatia ing[4109] , ing ngendi dhèwèké ngucapaké Sumpah Malaikat Agung lan dadi murid Santo Gregorius Decapolita, sing manggon ing kana wektu kuwi; Santo Hilarion nyawisaké dhiri kanggo patuh, meneng, lan andhap asor banget. Dhèwèké ditugasaké nggarap kebon biara lan nindakake tugas iki sajrone sepuluh taun; Nalika maca cathetan babagan urip sing sholeh lan taqwa saka wong sing jenenge padha, Sang Mulya Hilarion Agung, dhèwèké ngupaya sak kuwate kanggo niru wali Allah iki liwat puasa, pandonga sak wengi lan kabèh praktik asetik monastik liyané: mulané dhèwèké dijenengi Hilarion Anyar. Sawisé nyucèkaké lan padhangaké atiné kaya srengéngé, dhèwèké nampa saka Gusti kuwasa ngusir roh-roh najis.

Abaot ing biara kuwi ngangkat dhèwèké dadi imam tanpa kersané, sawisé Santo Gregorius Decapolita wis lunga saka kana menyang panggonan liya. Sawisé sawetara taun, nalika abaot seda, Sang Hilarion sing kinurmatan, nalika mangertèni yèn para sedulur kepéngin ngangkat dhèwèké dadi abaot, mutusaké lunga; Kanggo tujuan iki, piyambakipun kanthi rahasia ninggalake biara ing wayah wengi, tanpa ana ingkang mangertos, lan mangkat menyang Bizantium, kanthi pangajab bisa nemoni gurunipun, Santo Gregorius, ing kono; nanging sang guru kasebut sampun mangkat menyang Roma lan, sawisé wangsul saka kono, sampun mapan ing Gunung Olympus[4110] . Hilarion, ananging, tekan ing sawijining biara ing Bizantium; Para biksu ing biara Dalmatia, sawisé

[4107] Pati Venerable Vissarion kelakon ing pungkasan abad kaping 4 utawa ing wiwitan abad kaping 5.
[4108] Kappadokia iku sawijining wewengkon ing Asia Cilik.
[4109] Biara Dalmatia diadegaké déning Santo Yisak dhéwé (deleng hagiografiné ing tanggal 30 Mei) kanthi jeneng abbot Dalmatus – penerusé Yisak – sing mimpin biara mau suwéné 55 taun.

krungu bab iki, banjur nyuwun marang Sang Patriark Nikiforos[4111] supaya ngangkat Hilarion dadi abbot, sanajan nglawan kersané . Patriark banjur nglaporaké iki marang Kaisar: sawisé ngundang Hilarion rawuh ing ngarsané, Kaisar lan Patriark ngajak dhèwèké supaya nampa jabatan abbot ing biara Dalmatia. Ora wani nentang kersané tsar lan patriark, Hilarion nampa jabatan abas lan kanthi semangat ngreksa kawanan sing dipasrahaké marang dhèwèké sajrone wolung taun. Sawisé kuwi, tongkat kraton Yunani dijupuk déning panganiaya kaya kéwan Leo si Armenia[4112] , sing miwiti ngganggu Gréja Kristus nganggo bidah ikonoklastik[4113] , meksa akèh wong supaya nampa ajaran bidahé; sing ora manut diparingi siksaan utawa diasingaké menyang tanah adoh. Miturut prentahé, Sang Mulya Hilarion digawa saka biarané ngadhepi kaisar, sing meksa dhèwèké nampa doktrin sesat. Prajurit Kristus sing gagah berani iki ora mung nolak manut marang kaisar sesat, nanging uga kanthi wani nyalahké kaisar mau, nyebuté ateis lan penjahat anyar, saéngga murub nesu raja marang dhèwèké. Raja sing jahat mau ngetokaké akèh tatu lan macem-macem panyiksaan marang wong sing pinaringan berkah mau, banjur dipenjara. Sawisé sawatara wektu, sawisé ngundang manèh lan nyiksa kanthi abot nanging ora ana asilé, raja nyerahaké dhèwèké marang kanca sejiwané, Patriark Theodotus[4114] — sing dikenal kanthi julukan Cassiterus— sing njabat patriark sawisé pangasingan Sang Suci Nikephoros amarga kesucian. Patriark palsu Theodotus nindakake marang Sing Kinurmatan persis kaya sing wis ditindakake raja: dhèwèké ngurung sang wali ing penjara peteng lan nyiksa dhèwèké pirang-pirang dina kanthi keluwen lan ngelak, mènèhi dhawuh supaya dhèwèké ora diwènèhi roti utawa banyu. Nanging para biksu saka biara ing ngendi Sing Kinurmatan dadi abbot padha teka marang raja lan nyuwun marang dhèwèké:

'Duh Pangeran, balèkna bapak kita marang kita; minangka gantiné, kita janji bakal manut kersamu.'

Raja bungah banget karo janji iki lan mbalèkaké abboté marang para biksu.

Sang wali, sawisé bali menyang biara, manggon ing kana setaun; merga meh ora ana wektu kanggo ngaso sakedhik saka sangsara lan luwe, sang wali maneh ngalami sangsara, amarga sang raja, sing ngenteni kabèh janji para biksu kawujud, nyadari yèn dhèwèké wis ditipu[4115] , banjur ngutus prajurit menyang biara lan ngukum para biksu, nalika nyekel bapak pangarsa sing mulya lan nahan dhèwèké maneh ing penjara; Banjur dhèwèké dikirim menyang biara ing Faneya[4116] lan ing kono dhèwèké mènèhi prentah supaya sang wali dikurung ing sel paling sempit. Ing penjara iki, sang wali kasangsaran suwéné enem wulan, ngalami kabèh jinis kasangsaran lan panganiayaan saka tangan abbot sing kejem ing biara kuwi. Banjur, miturut dhawuh raja, dhèwèké digawa bali menyang Konstantinopel: ing kono, manèh, dhèwèké dipengaruhi nganggo maneka pujukan manis supaya nampa ajaran ikonoklastik. Nanging amarga sang wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus iku ora gelem ngrungokake para ahli sesat, maharaja ngutus dhèwèké menyang biara liya sing dikenal minangka Kikloveeva[4117] ; ing kono dhèwèké manggon rong taun lan enem wulan, nandhang sangsara ing penjara sempit lan ngalami manéka panyiksa. Saka kono, sang wong suci mau digawa manèh ing ngarsané maharaja lan, sawisé dipukul abot, dhèwèké diasingaké menyang kutha Protilsky[4118] .

Raja sing jahat, sawisé ngrusak akèh wong, nemoni pungkasan sing nggegirisi dhéwé: dhèwèké dipatèni déning prajurité dhéwé nganggo pedhang ing gréja, ing panggonan sing persis nalika dhèwèké pisanan nginjak-

---

[4110] Olympus iku gunung ing wewengkon Mysia ing Asia Minor, ing tapel wates antarané Phrygia lan Bithynia. Ing kéné, saliyané iku, ana biara 'ing Symbolae', misuwur amarga urip askétis sing ketat saka para pangunine.

[4111] Nikiforos I ngladeni dadi Patriark saka taun 806 nganti 815.

[4112] Leo V si Armenia mrentah saka taun 813 nganti 820.

[4113] Konstantinus, Uskup Nicopolis, sing urip ing abad kaping wolu, dianggep minangka pangadeg bidah ikonoklastik. Kanthi ora wicaksana nyawiji pangurmatan marang ikon karo pemujaan berhala, para ikonoklast nyoba mbusak pangurmatan marang ikon saka Gereja Ortodoks liwat panganiayaan sing kejem lan tanpa kendhat. Para pembela paling getol saka bidah iki yaiku para kaisar Leo Sang Iseauria (sing mrentah saka 717 nganti 741) lan Konstantinus Kopronimus (saka 741 nganti 775). Pancèn sesat iki diukum ing Konsili Ekumenis Kapitu, kang dianakake taun 787 ing Nicaea.

[4114] Theodotus I Cassiter njabat minangka Patriark saka taun 815 nganti 821.

[4115] Para biksu pancen wis janji manut marang kaisar ing kabèh prentahé; nanging mesthi waé, padha ora bisa nglakoni prentah sing bertentangan karo iman Ortodoks.

[4116] Biara Faneev dumunung ing antarané Bizantium lan Pontus.

[4117] Panggonané biara iki ora dingerteni.

[4118] Kutha Protil, utawa luwih tepaté, kemahé Protil; panggonané ora dingerteni.

injak ikon suci Kristus lan mbuwangé; mangkono wong sing ora takwa kuwi nyebabaké karusakan jiwané sing dikutuk.

Michael Travl[4119] , sing nggantèkaké dhèwèké ing tahta, mènèhi dhawuh supaya kabèh wong setya dibebasaké saka ikatan lan panjara. Sang Hilarion sing kinurmatan, bebarengan karo liyané, dibebasaké saka panjara, nanging piyambakipun boten wangsul dhateng biaranipun, awit bidah ikonoklastik durung rampung, lan keuskupan-keuskupan dipun pangku dening guru palsu lan gembala palsu; tinimbang makatên, piyambakipun nginep kaliyan sawijining wanita ingkang setya lan saleh, ingkang ing lahanipun maringi papan sepi, nyiyapake sel kaliyan kebon, lan nyukupi kabutuhanipun.

Ing wektu kuwi, Sang Teodorus saka Studion sing kinurmatan bali saka pangasingan lan banjur pindhah menyang Gusti; dhèwèké uga wis ngalami sangsara abot ing tangan para bidah demi ortodoksi; Sang Hilarion sing kinurmatan nyekseni nyawa sucié digawa munggah menyang swarga déning para Malaikat, kaya sing dicritakaké ing riwayaté Teodorus. Ing dina nalika Santo Teodorus saka Studion séda, ingkang kabegjan Hilarion, nalika mlaku-mlaku ing kebonipun, makarya lan nyanyi Mazmur Daud, dumadakan piyambakipun mireng swara-swara éndah ing angkasa lan nyumêrpati ambu wangi kang nggumunaké; Kagèt, dhèwèké mandheg kanggo ndeleng saka ngendi swara kuwi asalé; nalika ndelok munggah, dhèwèké weruh akèh malaékat nganggo busana putih, pasuryané sumunar, padha lumaku, nyanyèkaké kidung, arep nampani sawijining wong. Ndelok kabèh kuwi, Sang Hilarion sing pinaringan berkah, kebak rasa wedi gedhé, tiba ing lemah lan krungu swara kandha:

'Iki roh Theodore, abbas saka Biara Studion, sing nandhang sangsara nganti getih tumètès amarga ikon-ikon suci lan paling wani ing sangsarané; saiki dhèwèké wis seda lan munggah kanthi agung menyang swarga, disambut déning bala swarga.'

Amarga diparingi panglihatan sing nggumunake kaya ngono, Sang Hilarion sing Kinurmatan kebak panglipur lan kabungahan rohani; pirang-pirang dina atine bungah, lan pasuryane sumunar kaya pasuryane malaikat.

Romo Hilarion tetep karo wanita iku luwih saka pitung taun. Nalika sawisé Michael Travla, putrané Theophilus[4120] munggah tahta, dhèwèké nglumpukaké kabèh pangakuan iman lan manèh meksa wong-wong mau, manut tuladha para raja jahat sadurungé, kanggo ngrusak ikon; sing ora manut disiksa kanthi kejem. Ing wektu iku, Sang Mulya Hilarion uga ditangkep lan digawa ngadhep kaisar; nalika dipaksa nyuwun pangapura marang ikon, dhèwèké ora manut marang dhawuh kaisar lan manèh nyatakaké yèn kaisar iku pelanggar hukum sing jahat sing wis nginjak-injak dogma sejati iman; amarga iku, sang wali nampa seratus pitulas pukulan ing mburiné lan diasingaké menyang pulo Afusia[4121] . Iku dadi lega banget kanggo sang wali amarga dhèwèké ora dikurung ing penjara peteng utawa diiket ranté, nanging manggon ing sel, sanadyan sempit banget. Dhèwèké manggon ing sel iki nganti seda Theophilus. Nalika raja sing ora pracaya marang Gusti Allah iku seda, Ratu Theodora nglumpukake kabeh para pangakune iman menyang ibukota, mbalekake iman Ortodoks lan mrentahake supaya ikon-ikon suci digawa menyang gréja-gréja; wektu kuwi Sang Mulya Hilarion dibebasake. Dheweke maneh njabat dadi abbot ing biara Dalmatian-e lan dadi misuwur amarga mujijat-mujijat-e. Sawise manggon ing kana telung taun lan nuntun para muridé kanthi cara sing migunani kanggo kaslametan atiné, dhèwèké mulih marang Gusti[4122] . Rohé sing mulya lan suci, kaya rohé Theodora sing wis dideleng, digawa munggah menyang swarga déning Malaikat lan saiki ngadeg, bebarengan karo para pangakuan iman sing suci, ing ngarsané pangastané kamulyané Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang marang Panjenengané kaparingi kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Panjenengan sampun ngreksa padang gembalaan kawanan Panjenengan kanthi pager pangurip, njagi kawananipun tetep slamet kados gembala, lan Panjenengan sampun kawentar agung ing kamulyan pakaryan

---

[4119] Michael II si Penyiksa (si Gagap) mrentah wiwit taun 820 nganti 829

[4120] Teofilus mrentah saka taun 829 nganti 842

[4121] Pulo Afusia, utawa Ophius, dumunung ing Teluk Pasa Limani, cedhak Konstantinopel

[4122] Sing Mulya Hilarion séda ing taun 845

Panjenengan, dhuh Hilarion anyar, amargi sampun nandhang pirang-pirang cobaan lan sedhih demi kasucian. Sasampunipun mlebet ing gesang kabungahan ing Sion swarga, mugi Panjenengan ndedonga kangge kita, dhuh ingkang kinurmatan.

Penderitaan Para Martir Suci sing Terhormat Archelaia, Thecla, lan Susanna

Dirilat ing tanggal 6 Juni

Kesucian, kang ngalahaké donya lan nguwasani napsu daging, ora dingertèni déning Hawa, ibu kabèh, awit Gusti Allah ngandika marang dhèwèké: *'Kowe bakal nglairaké anak kanthi sangsara; lan kowe bakal kepéngin marang bojomu'* (Kejadian 3:16). Nanging kesucian ora kena kahanan kaya ngono; ora luntur karo lumantaré taun, nanging tansah mekar lan ngias uripé wong-wong sing urip ing kesucian; dara dadi pangantené Kristus lan mlebu ing kraton swarga saka Pangantené.

Kanthi anugrah sing mulya lan ilahi iki – kesucian prawan – sing ngias sang Archela sing pinaringan berkah, sing tunangan karo Kristus lan mbuktekake awake dhewe minangka pemenang donya. Dheweke manggon ing sawijining panggonan cedhak kutha Roma, ing biara cilik lan sepi, kaya sing bisa wae ana ing jaman kang angel lan nyembah berhala kanggo para Kristen.

Nalika Kaisar Diocletian sing jahat[4123] ngetokake panganiayaan gedhe marang umat Kristen ing Roma, gadis suci Archelaea, sing mlayu bareng karo loro adhine lan kanca-kancane ing Kristus, Thecla lan Susanna, kanggo nyingkiri panganiayaan saka para penyiksa, ninggalake Roma lan mlayu menyang Campania[4124] ; padha ngganti sandhangan dadi sandhangan priya supaya ora ana sing ngenali yèn padha dara; Ing kana, ora adoh saka kutha sing dijenengi Nola[4125] , para dara suci manggon ing panggonan sepi lan sepi, nglampahi dina lan wengi kanthi pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah, nyawisake awak kanggo macem-macem pakaryan welas asih lan marasake wong lara, amarga lumantar urip sing resik lan suci mau padha diparingi sih rahmat kanggo maras kanthi mujijat. Wajahé andhap asor, lembut nanging sumunar, amarga atiné tansah kabungah ing Gusti Yesus Kristus; kasucian lan kasucen sumunar ing mripaté. Padha nganggo sandhangan saka kain rami sing prasaja lan kasar, lan penampilane kaya pertapa lan ahli tapa. Rambuté dipotong cekak kaya wong lanang, mula akèh sing nyangka yèn dhèwèké iku priya tinimbang wanita. Alon-alon, wong-wong saka sakupenge padha kumpul, ana sing golek panyembuhan, ana uga sing golek pitutur rohani; amarga saliyane saka karunia panyembuhan, dheweke uga duwe kemampuan mulang kanthi inspirasi ilahi; dheweke ora mung nyembuhake badan nanging uga nyembuhake nyawa manungsa, lan ngowahi akeh wong saka kabejatan pagan marang iman Kristus; kawentarane nyebar ing saindenging tanah.

Kabar bab para dara suci tekan marang komandan Campania, sawijining priya jenenge Leontius, amarga prajurit wis disebar ing pirang-pirang panggonan kanggo ngawasi wong Kristen; para dara suci iki sing dilaporake marang komandan. Dheweke mrentah supaya para dara suci mau dicekel lan digawa ngadhepi dheweke ing kutha Salerno[4126] , ing kana wong Kristen wektu kuwi lagi diadili lan disiksa. Para dara suci mau digawa menyang Salerno kanggo diinterogasi. Padha nyadari yèn Gusti Yesus Kristus – Panantèn Pringgané sing langgeng lan ora bisa rusak – nimbali dhèwèké menyang mahkota martir, supaya Panjenengané bisa nampa dhèwèké ing kraton swarga, sing dihias ora mung karo kasucian nanging uga karo getih sangsara, kaya werna ungu kraton. Kanthi kebak kawani gedhe lan kapitadosan marang Gusti Allah, padha muncul ing ngarepe penyiksa tanpa wedi lan kanthi swara cetha nyritakake kabèh bebener babagan awake dhewe – sapa padha lan saka ngendi padha teka; Padha ora ndhelikake cara uripé uga iman Kristené, lan uga ora ndhelikake kasunyatan yèn dhèwèké—minangka

---

[4123] Diocletian mrentah saka taun 284 nganti 305

[4124] Campania dumunung ing Italia kuna lan watesé karo Latium ing kulon, Samnium ing lor, Lucania ing wetan, lan Segara Tyrrhenia ing kidul. Ing provinsi Italia iki, lonceng pisanan dicetak (wiwit abad kaping 8), mula diarani 'campanas' ing Statuta Gereja (sadurunge, mallet utawa pelat wesi sing digunakake).

[4125] Kutha Nola dumunung ing kidul Capua; saiki isih ana (dumunung ing provinsi Caserta, Italia) lan nduwèni populasi watara 15.000 jiwa.

[4126] Kutha Salerno dumunung ing Segara Tirrenia; nganti saiki isih ana.

para dara—wis tunangan karo Kristus lan wis janji marang Panjenengané kanggo njaga kasuciané nganti pati. Gubernur Leontius, nalika ndeleng lan weruh yèn putri sing berkah Archelaia luwih tuwa tinimbang liyané, luwih wani ing wicara, lan uga nyumurupi yèn pasuryané katon banget taat, banjur ngadhep marang dhèwèké lan kandha:

'Rungokna, Archelaia! Kanthi hak apa kowe nglumpukake maneka wong marang awakmu—lorone sing becik lan sing ala—lan mulang wong-wong mau nyembah marang Yesus saka Nazaret, sing ora bisa nylametake awake dhewe nalika disiksa, lan luwih-luwih ora bisa nulungi wong liya?' Kepiye kowe wani nyemplung ing maneka mantra sihir lan ngapusi wong; kepiye kowe wani nganggo sandhangan lanang kanggo nyamar dadi priya, nalika sejatine kowe iku dukun jahat sing mbebayani? Kowe mesthi wis mulang loro gadis iki sihir uga; yen aku ora mbasmi kowe saiki, kowe bakal ngapusi kabèh wanita lan priya sing durung pengalaman nganggo ajaran palsumu.

Kanggo iki, gadis suci mangsuli:

Aku nginjak-injak kuwasa lan wewenangé setan nganggo kuwasa Kristus; lan aku wis mulang wong-wong apa sing becik – yaiku supaya padha bisa mangertèni Gusti Allah sing sejati, sing nitisakaké langit, bumi, segara lan kabèh isiné: lan panyembuhan diparingaké marang kabèh sing nandhang sangsara ing asmané Gustiku Yesus Kristus, Putra Allah siji-sijiné, lumantar aku, abdi Panjenengané; Aku ora ngaku dadi priya, amarga saiki aku wis nyatakake yèn aku iku dara lan abdi Kristus; lan loro sedulur wadonku ing Gusti iki wis dibesarké ing pracaya marang Kristus wiwit isih enom.

Lan gubernur kandha:

'Sapa waé sing ora manut marang dhawuhe raja bakal diwenehi pati sing kejem.'

Wong suci mangsuli:

'Kita nduwé Sang Prabu – Gusti kita Yesus Kristus, amarga Panjenengané kita ngremehake donya lan kabèh isiné; kita manut dhawuhé lan ngentèni sih saka Panjenengané sing kagungan swarga lan bumi lan kabèh sing ana.'

Gubernur kandha:

'Dewataku nyangga kabèh lan mrentah kabèh; padha duwé akèh jeneng: Cronus[4127] , Trismegistus[4128] , Hermes[4129] , Aphrodite[4130] , Hera[4131] , Athena[4132] , Zeus[4133] , sing paling dhuwur. Kuwasa ilahi iki sing nyangga lan mrentah sakabehe jagad raya.'

Dara wadon mau mangsuli:

'Dewatamu padha wuta, lan wong wuta padha nyembah lan pracaya marang dewata mau.'

Igemon kandha:

'Gusti Panjenengan namung siji, lan Panjenengané ora kuwasa mbela dhiri, amarga Panjenengané disalib ing kayu salib, dipeksa ngombe cuka, disirahi makuta duri, lan ditusuk nganggo tombak.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

Gusti Allah kita nandhang kabèh iki kanggo kaslametan kita, supaya kabèh sing pracaya marang Panjenengané ora bakal binasa nanging éntuk urip langgeng; nanging déwa-déwamu ora ndeleng, ora krungu, ora bisa ngomong, mula ora bisa nulungi awaké dhéwé utawa wong liya.

Sawisé tembung-tembung kuwi, gubernur sing nesu banget mrentah supaya sang wali dibuwang marang singa-singa sing luwe, mikir yèn kéwan-kéwan kuwi bakal langsung nyabik-nyabik dhèwèké; nanging kéwan-kéwan mau dadi alus kaya wedhus lan nggleleng ing sikilé sang wali. Dhèwèké banjur ndedonga marang Gusti, kandha mangkéné:

[4127] Cronus – ing mitologi Yunani, putra bungsu saka Uranus lan Gaia, lan salah siji saka para Titan. Dheweke dianggep minangka pelindung tetanen lan panèn, mulane digambarke nyekel sabit.

[4128] Jeneng Trismegistus dianggo kanggo Jupiter utawa Zeus.

[4129] Hermes – dewa kamakmuran.

[4130] Aphrodite utawa Venus – dewi katresnan lan kaendahan.

[4131] Hera – pelindung perkawinan lan lairé bayi.

[4132] Athena utawa Minerva – dewi kawicaksanan.

[4133] Zeus utawa Jupiter – dewa paling luhur ing agama Yunani kuna, dianggep minangka leluhur para dewa liyane lan panyipta kabeh sing ana.

'Gusti Allah, Rama, Putra lan Roh Suci, sing nganti saiki wis njaga badan kawula resik saka kabèh rereget! Kados Panjenengan saiki wis nandhani kéwan-kéwan lan maringi kawula kekuwatan ngungkuli panguwasa, sing luwih galak tinimbang kéwan-kéwan, mugi Panjenengan tansah dados pitulung kawula ingkang tanpa kendhat, dhuh abdi Panjenengan.'

Nalika gubernur weruh yèn sang wali ora cilaka amarga kéwan-kéwan mau, dhèwèké tambah nesu lan mréntahaké prajurit matèni kéwan-kéwan mau, banjur ngiket sang martir suci lan kanca-kancané, lan nyekel ing penjara. Nanging ing penjara, Malaikaté Gusti Allah rawuh marang para martir suci, madhangi kanthi cahya kang ora bisa diterangaké lan kandha:

'Aja wedi, para dara Kristus! Pandonga-pandonganmu wis tekan marang Gusti Allah, lan mahkota wis disiapake kanggo kowe ing swarga.'

Nalika para pangreksa panjara weruh cahya luar biasa ing jeruji, padha kandha kanthi kebak wedi lan ajrih:

'Satemene, Gusti Allah sing diaku para dara iki iku Gusti Allah sejati.'

Esuk-esuk, gubernur kandha marang para abdi dalem:

'Bawani marang aku dukun sihir kuwi sing wingi ngina aku lan dewa-dewaku nganggo macem-macem cacian.'

Lan langsung martir suci Archelaia digawa ing ngarep pangadilan lan ngendika:

"Wah, gubernur, dudu aku, nanging pakaryan ala panjenengan sing ngundang panjatan lan isin lan nyiapake geni kang ora bisa padam, ing ngendi panjenengan bakal disiksa langgeng bebarengan karo dewa-dewa panjenengan; nanging yen panjenengan kepengin dibebasake saka sangsara langgeng, rungokna tembungku sing kanggo kabecikan nyawa panjenengan lan tampi pitutur becikku: pracaya marang Gusti Allah Rama kang wis nyipta kowe, , lan marang Putrané siji-sijiné, Gusti Yesus Kristus, lan marang Roh Suci kang metu saka Rama; iki siji Gusti Allah, kang dimulyakaké ing Tritunggal ing bumi lan ing swarga!

Komandan, nganggep tembung-tembung iki minangka olok-olok lan kegilaan, ngélarang sang wali, kandha:

Yen kowe manut marang aku lan pracaya marang dewa-dewaku, kowe bakal diparingi ganjaran bandha lan pakurmatan lan bakal njupuk panggonanmu ing antarane wanita Romawi sing paling pinunjul; nanging yen kowe ora manut marang aku, aku bakal nyerahake kowe supaya dicemari dening para pezina, banjur nyiksa kowe kanthi siksaan sing kejem lan, pungkasané, matèni kowe kanthi pati sing nggegirisi; lan aku bakal maringi awakmu supaya dipangan asu, kéwan galak, lan manuk.'

Wong suci mangsuli:

Aku nduwèni pitulungan saka Gusti Yesus Kristus, sing dadi pangreksa nyawaku lan awakku. Panjenengané bakal ngreksa aku saka rereget sing panjenengan siapake kanggo aku, kaya déné Panjenengané wis ngreksa akèh prawan suci sing nandhang sangsara sadurungé aku; aku uga ora wedi pati, amarga aku ngarep-arep nampa urip langgeng saka Gustiku, sing bakal maringi aku kabungahan tanpa wates lan ngetung aku kalebu malaikat-malaikat suci Panjenengané.

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya sang wali dilucuti nganti telanjang, awaké sing suci lan isih dara digores nganggo piranti wesi lan dipukul tanpa welas asih; dhèwèké uga mréntahaké supaya lukané disiram nganggo lenga panas lan damar sing wis disiapaké kanggo kuwi; lan awaké sang wali digores lan dibakar nganti tekan balung. Kabeh sing ana ing kono, nalika nyekseni sangsara sang wali sing suci, padha gumun banget lan bingung kepiye cah wadon ringkih kaya ngono bisa nahan panyiksaan kejem lan tetep urip. Nanging sang wali, ngangkat pandelengé menyang langit lan ngangkat tangané kanthi pratandha salib, kandha:

'Gusti, nyawang saka swarga, saka pucuking pangastane Panjenengan ingkang suci, marang abdi Panjenengan ingkang setya! Padamna geni kang kobong iki kanthi embun sih Panjenengan, lan paringana badan abdi panglipur ing sangsara ingkang dipunparingake déning panguwasa.'

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, langsung ana padhang sumunar ing dhuwure sirahé lan krungu swara kandha:

– Aja wedi! Aku ana ing sisihmu.

Gubernur, nalika weruh sang wali ora cilaka, nggrentheng untu kanthi nesu.

Ing sacedhake panggonan kuwi ana watu gedhé sing meh ora bisa digerakké sanajan déning pirang-pirang wong; gubernur mréntahaké supaya watu kuwi diangkat lan dipasang ing dhuwuré sang martir, supaya dhèwèké

remuk ing sangisoringé. Nalika para abdi mulang nglakoni dhawuhe gubernur, Malaikaté Gusti, sing ana nanging ora katon karo sang putri suci, kanthi cepet nyurung watu mau menyang arah liya, nganti nyepet para abdi penyiksa, déné sang wali tetep urip lan muji Gusti, nyanyi:

'Sucèkna Panjenengan, Gusti Allah para bapak kita, sing nylametaké wong-wong sing precaya marang Panjenengan!'

Wong-wong, nalika ndeleng kuwi, padha njerit:

'Agung Gusti Kristiani sing diaku dening gadis iki!'

Banjur gubernur kandha:

'Saiki kita kudu apa karo tukang sihir iki? Dhèwèké tahan kabèh panyiksaan; gawa dhèwèké metu saka kutha; gawa uga loro cah wadon sing mèlu dhèwèké, lan patèni kabèh telu nganggo pedhang.'

Para prajurit langsung nyekel para martir suci, ngiket tangane ing mburine, lan nggawa metu saka kutha.

Nalika padha wis tekan panggonan sing wis ditemtokake, para prajurit wis siyap motong sirah para martir suci; ing wektu kuwi padha weruh Malaikat lan ketakutan; dene Malaikat suci, nalika nyumurupi sangsara para martir, padha siyap nampani nyawa para martir kanthi kamulyan. Para prajurit, nalika ngrasakaké rawuhe malaikat-malaikat mau, padha ketakutan, gemeteran, lan koyo kelangan akal. Nanging Santa Archelaia, sawisé ndedonga marang Gusti, ngendika marang para prajurit:

'Lakokna apa sing wis diprentahake marang kowe.'

Para prajurit mangsuli:

'Kula boten wani, Gusti, amargi ajrih sampun nyekel kula.'

Banjur para dara padha ngucap bebarengan marang wong-wong mau:

'Yen kowe ora netepi prentah, kowe ora bakal melu karo kita.'

Nalika krungu iki, para prajurit narik pedhangé lan motong sirahé[4134] .

Mangkono telung martir suci—Archela, Thecla, lan Susanna, dara-dara murni—wis ngrampungake pakaryané, mlebu kraton swarga lan saiki ngadeg bebarengan karo Malaikat ing ngarsané Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji, kang dimulyakaké ing Tritunggal, kang kamulyané diparingaké salawas-lawase. Amin.

20 Juni

7 Juni (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling sang martir suci Theodotus saka Ancyra, sing dipenggal nganggo pedhang ing taun 303 (kanggo riwayaté, delengen 18 Mei

Penderitaan St. Markell, Hieromartir Suci lan Paus Roma, lan kanca-kancané

Peringatan tanggal 7 Juni

Santa Marcellus iku wong Roma asli; jeneng bapakne Benedict. Dheweke nggantèkaké Santa Marcellinus dadi Paus Roma lan tetep njabat nalika pamaréntahan para kaisar Roma sing ora pracaya marang Gusti, yaiku Diocletian[4135] , Maximian Hercules[4136] , Maximian liyane sing dikenal minangka Galerius[4137] , lan Maxentius[4138] sajrone limang taun lan enem wulan. Ing wektu kuwi, kedadeyan ing ngisor iki kelakon ing Roma. Kaisar Maximian, sing dikenal minangka Hercules, diangkat dening Diocletian dadi kaisar kanca pamrentah. Sawisé bali menyang Roma saka provinsi Afrika[4139] lan kepéngin nyenengaké Kaisar Diocletian, sing lagi kasep ing Wétan,

---

[4134] Para martir suci padha nemoni pati ing taun 293.
[4135] Kaisar Diocletian mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.
[4136] Maximian Hercules mrentah separo kulon Kakaisaran Romawi saka 284 nganti 305.
[4137] Maximian Galerius mrentah sisih Wétan saka taun 305 nganti 311.
[4138] Maxentius mréntahaké Kulon wiwit taun 305 nganti 312.
[4139] Wewenang Maximian nyakup Afrika, Hispania, lan Italia.

Maximian miwiti mbangun pemandian banyu panas watu ing Roma minangka pangurmatan kanggo dhèwèké, sing maringi para penganut pagan rasa adhem sing nggrantes[4140] . Sawisé ngenali ana akèh prajurit ing legiun Roma sing pracaya marang Kristus, Maximian nyopot pangkat militere lan maringi pakaryan sing padha karo sing tau diparingake Firaun marang wong Israel ing Mesir[4141] , yaiku: sawetara dipaksa gawé bata, liyane gawé gamping, lan liyane maneh nggali lemah lan nggawa watu kanggo pambangunan pemandian sing kasebut mau. Dheweke nindakake kabeh iki kanggo medeni wong Kristen sing manggon ing Roma, amarga dheweke ngerti yen akeh wong Romawi—ora mung wong biasa nanging uga anggota bangsawan—ngakoni iman Kristen, sanajan ora kanthi terang-terangan.

Ing wektu kuwi, ana sawijining wong Kristen sugih lan terhormat sing jenenge Frason manggon ing Roma. Nalika weruh yèn wong Kristen kuwi padha sengsara amarga kerja abot lan kehausan, Frason kepéngin mbantu kanthi rahasia nganggo bandha dhéwé; kanthi milih papat priya sing taqwa kanggo tujuan iki, dhèwèké nyedhiyakake pangan, sandhangan, lan kabutuhan liya marang wong Kristen liwat wong-wong mau. Papat priya mau dijenengi: Sisinus, Cyriacus, Smaragdus, lan Largius.

Nalika Paus Marcellus sing kasucen mangertos bab iki, panjenenganipun remen sanget ing manah amargi derma sing diwenehake marang para Kristiani; sawise nyaur papat tiyang mau marang piyambakipun lan mangertos sakabehe babagan kabecikan Frason, Paus Marcellus matur nuwun sanget marang Frason, lan ngangkat Sisinus lan Cyriacus dados diaken ing Greja Roma.

Ing sawijining wengi, nalika loro diakon mau nggawa ing pundhaké panganan sing dikirim déning Frason kanggo para martir suci, padha dicekel déning wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti lan digawa ngadhepi tribune Exuperius. Baru wae padha diajokake marang dheweke, tribune banjur mrentahake supaya padha dipenjara ing penjara umum; lan ing dina katelu, nglaporake kasus mau marang Kaisar Maximian. Kaisar banjur mrentahake supaya padha diparingi pakaryan sing padha karo wong Kristen liyane, mula padha gabung karo wong-wong sing nggawa pasir kanggo pambangunan bangunan watu.

Antarane wong Kristen kuwi ana sawijining priya sing jenenge Saturninus; amarga umuré wis tuwa, dhèwèké ora kuwat nggawa beban abot sing diparingaké. Banjur diaken sing kabegjan, Sisinnius lan Cyriacus, wiwit mbantu priya tuwa kuwi, nindakake ora mung pakaryané dhéwé nanging uga pakaryané wong liya; nalika kuwi, karo lambe padha ora kendhat memuji lan ngluhuraké Gusti Allah. Para pangawal nglaporake kabèh mau marang tribune, lan tribune banjur nglaporake marang kaisar.

Kaisar banjur mréntah supaya Sisinnius digawa ngadhep dhèwèké, lan nalika dhèwèké wis ngadhep, dhèwèké takon:

'Sapa jenengmu?'

'Aku iki wong dosa,' wangsul sang wali, 'lan jenengku Sisinnius; aku iku abdi saka para abdi Gusti kita Yesus Kristus.'

"Lagu-lagu apa sing kok nyanyikake kuwi?" takon Maximian.

"Yen kowe ngerti makna kidungan sing kita nyanyikake," wangsul sang wali, "kowe uga bakal ngerti Sang Penciptamu."

Kanggo iki kaisar kandha:

'Nanging sapa sing dadi Pencipta kita, yen dudu Hercules[4142] , sing ora bisa dikalahake!'

Diaken suci Sisinnius mangsuli:

'Kanggo kita, iku bab sing nggegirisi ora mung nyebut jenenge, nanging uga mung krungu bab dheweke.'

'Pilih salah siji saka loro bab,' nerusake kaisar: 'nglakoni kurban marang dewa Hercules; yèn ora, aku bakal ngobong dagingmu ing geni.'

[4140] Kudu dicathet yèn 'thermae' ing jaman Romawi pagan kuna ora mung omah adus nanging uga papan pesta lan pabebasan.

[4141] Kanggo menindhes lan nglemahake wong Israel, firaun Mesir maringi tugas kanggo nindakake pakaryan abot. Ing wektu sing relatif cekak (saka seda Yusuf nganti Eksodus saka Mesir), wong Israel mbangun telung kutha kanggo wong Mesir – Pitom, Ramses, lan Heliopolis (Eksodus 1:1–14).

[4142] Hercules utawa Heracles iku pahlawan nasional saka Yunani kuna. Miturut mitologi Yunani, Hercules iku putrané Zeus lan Alcmene, garwané Amphitryon, Raja Tiryns. Hercules diparingi kekuwatan fisik sing gedhé, mulané dhèwèké dianggep dadi dewa pelindung para ahli senam lan gladiator.

'Aku wis suwe kepengin nandhang sangsara kanggo Kristus, Gustiku,' wangsulane Santo Sisinnius, 'supaya aku bisa nampa mahkota martir sing dadi pangarep-arep.'

Banjur kaisar, amarga nesu, nyerahake dhèwèké marang gubernur provinsi Laodicea supaya disiksa.

Sing pungkasan kuwi nahan sang wali ing Penjara Mamertine[4143] , ing ngendi sang martir manggon nganti pitulas dina. Ing pungkasan periode iki, gubernur provinsi mrentahake supaya Santo Sisinius, diakon, digawa maneh ing ngajengé kanggo dipriksa.

Saka sel, narapidana mau pisanan digawa ngadhepi kepala panjara, Apronianus. Nalika ndeleng dheweke, Apronianus weruh yèn pasuryané sumunar kanthi cahya swarga sing éndah; ing wektu sing padha, dhèwèké uga krungu swara sing kandha:

– *'Maju kowe sing pinaringan berkah saka Bapakku; tampanana warisanmu, kraton sing wis disiapake kanggo kowe wiwit donya digawe'* (Matt. 25:34).

Banjur Aponian, kebak rasa wedi lan ngeri, tiba ing sikilé Santo Sisinia lan kandha:

– Aku nyuwun marang kowe ing asmané Kristus, sing kowe ngakoni, supaya langsung nglairkaké aku lan ndadékaké aku dadi bagéan saka mahkotamu.

Banjur banyu langsung digawa menyang kono.

Banjur Santo Sisinius, diaken, sawisé maringi piwulang kateketikal[4144] marang Apronian, mberkahi banyu; banjur dhèwèké mréntah Apronian supaya mlebu, telanjang, menyang bejana kang kebak banyu lan takon marang dhèwèké:

'Apa kowe pracaya marang Gusti Allah Rama, kang Maha Kuwasa, lan marang Putrané siji-sijiné, Gusti kita Yesus Kristus, lan marang Roh Suci?'

Dheweke mangsuli:

'Aku pracaya.'

'Mugi Rama, lan Putra, lan Roh Suci padhangaké panjenengan,' pangandikane Santo Sisinus.

Banjur sang wali maringi prentah marang Apronianus supaya metu saka banyu.

Sawisé kuwi, Sisinnius nuntun Apronianus sing anyar dibaptis marang Santo Marcellus, Paus. Sing pungkasan iku ngolesi wong sing anyar padhang pikiran mau nganggo krisma suci lan, sawisé ngrayakaké Liturgi Suci, maringi marang loro-loroné—Sisinus lan Apronianus—uga marang kabèh wong Kristen sing ana ing kono, Raga lan Getih sing paling suci saka Gusti kita Yesus Kristus.

Ing tengah dina ing dina iku, gubernur provinsi Laodicius mrentahake supaya diakon Sisinnius digawa ngadhepi dheweke kanggo diparingi pitakon. Sing ngancani yaiku kepala panjara, Apronian sing kaberkahan – sawijining abdi Kristus sing anyar padhang. Nalika nyedhaki Laodicius, Apronian muni banter, ngandika marang dheweke:

'Napa setan nggugah kowe nglawan para abdi Gusti, mulang kowe supaya maringi sangsara gedhe marang wong sing ora salah?'

Kagèt karo tembungé Apronian, gubernur provinsi kandha marang dhèwèké:

'Kayane kowe uga wis dadi wong Kristen.'

"Aduh aku, wong sengsara," wangsul Apronian sing kasucen, "awit dina-dinaku wis tak sia-siakake ing kaburukan, durung ngerti Gusti Allah sing sejati nganti saiki."

[4143] Panjara Mamertine dumunung ing sisih lor kutha Roma. Panjara iki dimaksudaké utamané kanggo para penjahat nagara, golongan sing kalebu wong Kristen. Miturut tradisi, Para Rasul Suci Petrus lan Paulus dipenjara ing penjara iki. Penjara iki isih lestari nganti saiki ing wangun sing wis dipugar, lan bagean penjara sing dadi panggonané Para Rasul Petrus lan Paulus dijaga kanthi tliti déning umat Katolik minangka papan suci.

[4144] Katekesis – piwulang lisan babagan kabeneran iman Ortodoks, diwulangaké ing Gréja wiwitan marang kabèh sing kepéngin nampa sakramèn baptisan. Duwé hak mlebu gréja kanggo ngrungokaké Kitab Suci lan khotbah, lan malah kanggo mèlu pérangan kapisan lan kapindho saka Liturgi (Proskomedia lan 'Liturgi Katekumen'), Para katekumen wajib ninggalake gréja sakdurunge diwiwiti pérangan katelu sing paling wigati saka Liturgi (Liturgi Para Percaya), kaya sing diumumake déning seruan diakon, sing isih lestari nganti saiki ing Gréja Ortodoks nalika perayaan Liturgi. Lama katakumenat béda-béda; akèh sing tetep dadi katakumen saklawasé uripé. Yèn perlu, wektu katakumenat dipendhekaké dadi sawetara dina utawa malah sawetara jam (kaya déné ing kasus iki). – Ritus gerejawi katakumenat isih dilakokaké ing Gréja Ortodoks; iku dumadi saka pangucapan pandonga marang calon baptisan lan pangusiran marang setan; ing wektu sing padha, calon iku nyingkiri Setan, nyawiji karo Kristus lan ngakoni imane kanthi maca Kredo (iki ditindakake dening wong tuwa baptis nalika baptisan bayi).

"Memang," ujare gubernur provinsi, "saiki kowe bakal mbuwang sisa dina-dinamu!"

Banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya sirahé dipotong, kandha:

'Yen siji iki ora mati, akèh liyané bakal mati.'

Sawisé kuwi, para prajurit nggawa Santo Apronian metu saka kutha. Sawisé lumaku watara loro millaria saka kutha[4145] , para prajurit motong sirah Santo Apronian ing dalan Salarian[4146] ; kanthi mangkono Apronian sing anyar padhanging iman nampa mahkota martir. Bab diakon suci Sisinian, lan karo dhèwèké tuwa Saturninus sing wis kasebut mau, gubernur provinsi mrentah supaya padha dipenjara, kandha marang wong-wong mau:

'Yen kowe ora nglakoni kurban marang para dewa, aku bakal ngrusak kowe kanthi ngalami sakabehe panyiksaan.'

Nalika para wali iku ana ing panjara, akèh wong pagan padha teka marang wong-wong mau lan kanthi tanpa wedi dibaptis déning wong-wong mau. Sawisé patang puluh dina kliwat, gubernur provinsi Laodicius krungu bab iki; dhèwèké mréntah supaya panggonan kanggo pangadilané disiapaké ing candhi déwi Tellura[4147] lan sawisé lungguh ing kono, Laodicius mréntah supaya tuwa Saturninus lan diakon Sisinnius digawa ngadhep dhèwèké. Para tawanan Kristus digawa ngadhep penyiksaé tanpa sandal lan nganggo borgol wesi.

"Nah," pitakon gubernur provinsi, "apa kowe pungkasane wis nyingkiri ilusi sia-sia saka agama Kristen? Apa kowe isih bakal nolak nyembah dewa-dewa sing disembah para raja kita?"

'Kita wong dosa,' wangsul deacon suci Sisinnius, 'nyembah marang Gusti kita Yesus Kristus, lan kita ora bakal nundhuk sirah marang setan utawa watu sing ora urip.'

Banjur Laodiceus kandha:

'Bawani kene tripod perunggu sing kanggo ngobong kemenyan marang para dewa.'

Sakwise kuwi, tripod kang ana arang murub langsung digawa mlebu. Sang penyiksa banjur meksa para wali supaya nyuwun dupa marang arca-arca.

Sesepuh suci Saturninus kandha marang penyiksa:

'Mugi Gusti nglebur arca-arca pagan dadi bledug.'

Lan sakwise kuwi, tripod perunggu langsung leleh lan mili kaya banyu.

Loro prajurit sing ana ing kono, jenenge Papias lan Maurus, nalika ndeleng iki, padha muni banter:

'Satemene, Gusti Yesus Kristus, kang dipunurmati dening Sisinnius lan Saturninus, iku Gusti sejati.'

Gubernur provinsi Laodikea, kobong nesu, mrentahake para martir suci, Saturninus lan Sisinnius, supaya digantung ing tiang malu lan dipukul tanpa welas asih nganggo tali lan tongkat sing diikat simpul. Nalika disiksa kaya ngono, para wali padha njerit, kandha:

'Matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti Yesus Kristus, amarga Panjenengan sampun paring kaleresan dhumateng kami supados saged ngrasakaken sangsara kados para abdi Panjenengan ingkang sampun nandhang sangsara amargi Panjenengan.'

Banjur prajurit Papias lan Maurus, nalika nyekseni sangsara para wali, padha njerit kaping pindho marang gubernur provinsi:

'Ngapa setan nggugah kowe nglawan abdi-abdi Gusti, mulang kowe nyiksa wong-wong sing ora salah iki tanpa welas asih?'

Laodiceus, murub nesu marang para prajurit mau, mrentah supaya cangkemé dipukul nganggo watu; sawisé mbubrah bibi para wali, dhèwèké nahan wong-wong mau ing panjara. Ing wektu sing padha, dhèwèké mréntahaké para abdi-abdiné supaya ngobong sisih awak para martir sing lagi digantung ing tiang cambuk

---

[4145] Miliarium iku mil Romawi utawa, luwih tepaté, penanda mil Romawi, amarga ing pungkasan saben miliarium ana tugu watu sing dadi penanda. Siji miliarium padha karo 8 stadion (siji stadion kira-kira 88 hasta), sing padha karo watara 1,5 verst kita. Tugu-tugu batu sumebar ing saindenging Italia; biasane ditulis jeneng pambangun utawa jeneng kaisar sing mréntah nalika tugu kuwi dipasang. Tugu batu pisanan, sing dadi asalé kabèh tugu liyané lan dadi panggonan panggumpukan kabèh dalan, dumunung cedhak Kuil Saturnus. Sisa-sisa tugu iki ditemokaké nalika panggalian ing Roma.

[4146] Salaria iku salah siji dalan paling gedhé ing Romawi kuna. Dalan iki mlaku sapanjang Kali Tiber nganti Curia, ngliwati Latium, Sabinia lan sapituruté, nganti tekan Ardia. Asal-usulé jeneng dalan iki saka kasunyatan yèn wong Sabines nggunakake dalan iki kanggo ngangkut uyah (vai) saka pesisir segara menyang tanahé dhéwé.

[4147] Tellura utawa Gaia – dewi bumi lan kesuburan ing mitologi Yunani-Romawi.

nganggo lilin. Nanging para martir mau, sanadyan nandhang sangsara abot, padha matur nuwun marang Gusti Allah kanthi rai sing sumringah.

Ing dina iku uga, sang penyiksa maringi paukuman pati marang para wali. Mula, padha diturunake saka tiang penyiksaan, digawa metu saka kutha liwat dalan Numantian[4148] , banjur dipenggal sirah nganggo pedhang.

Priya saleh sing kasebut mau, Frason, sawisé njupuk awak para martir suci bebarengan karo presbiter Yohanes, nguburké ing tanahé dhéwé ing pinggir Dalane Salaria.

Bab prajurit Papias lan Maurus sing wis dipenjara, padha kepengin banget nampa baptisan suci; sawisé ndedonga marang Gusti, padha metu saka penjara liwat lawang sing mbukak, tanpa ana sing weruh. Banjur padha sowan marang Sang Paus Marcellus, lan nampa baptisan suci saka panjenengané. Sawisé baptisané, wong loro mau manèh nyerah marang prajurit sing lagi nggoleki, banjur digawa marang gubernur provinsi kanggo dipriksa. Nalika weruh wong loro mau, gubernur provinsi kandha:

'Saiki aku ngerti yèn kowé kabèh iku wong Kristen.'

'Inggih, pancen kita iki wong Kristen,' wangsulé Santo Papias.

'Tinggalna ilusi Kristen sing sia-sia iki,' nerusake Laodiceus, 'lan sembahna para dewa sing disembah para raja kita!'

"Ayo kabeh sing wis kelangan nyawane nyembah marang dewa-dewa kuwi, yen padha kepengin binasa langgeng," wangsulé Santo Maurus marang Laodicius.

Kanggo iki, gubernur provinsi Laodiceus kandha:

Yen kowe saiki ora nyawisake kurban marang dewa-dewa kita sing langgeng, kowe bakal kelangan nyawamu. Rungokna aku lan tindakna miturut omonganku, yen kowe pengin tetep urip.

'Tawaran kurban marang dewa-dewa mau,' wangsulé Santo Papias, 'yen kowe péngin nandhang sangsara langgeng!'

Sawisé kuwi, gubernur provinsi mréntahaké para wali disandhang ing lemah lan dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat. Nanging, nalika dipukul kanthi kejem, padha ora ngucapaké apa-apa kajaba tembung-tembung iki:

'Gusti Yesus Kristus, tulung para abdi Panjenengan!'

Banjur Laodiceus mrentahake para wali dipukul nganggo tongkat timah. Nalika padha dipukul kaya ngono suwene wektu sing dawa, padha nyerahake nyawane marang Gusti Allah.

Presbiter Yohanes, sawisé njupuk jasad para wali ing wayah wengi, ngubur kanthi pakurmatan ing sacedhaké kuburan para wali martir Sisinia lan Saturninus sing wis luwih dhisik nandhang sangsara (pancen iku ditindakake miturut dhawuhé Santo Paus Marcellus).

Ing wektu kuwi, Kaisar Diocletian bali menyang Roma. Gubernur provinsi, Laodicius, nglaporake kabeh bab para martir suci marang Diocletian lan Maximian, nyritakake carane dheweke wis nyiksa tanpa welas asih lan matèni para martir mau. Para kaisar bungah banget krungu kabar iki lan muji gubernur provinsi mau amarga semangaté.

Ing wektu sing padha, Santo Cyriacus sing kasebut ing ndhuwur, sing wis diangkat dadi diaken déning Paus Marcellus, nalika semana ana ing panjara bebarengan karo Santo Sisinnius; Smaragdus lan Largius, uga para tawanan Kristus liyane, uga dikurung ing kono. Kabeh padha nindakake pakaryan abot sing diparingake marang dheweke. Ing wayah awan padha digawa metu kanggo kerja, lan ing wayah bengi padha dikurung maneh ing penjara ngandhap. Gusti Allah maringi sih marang Sang Cyriacus kanggo marasake lara; akèh wong padha teka marang dhèwèké lan nggawa wong-wong sing lara, sing disembuhaké Santa Kiriakus sawisé ndedonga marang Gusti Allah; mula wong wuta bisa ndeleng manèh, wong lumpuh mari, setan-setan padha diusir saka awaké wong, lan lumantar pandonga sang wali, panyembuhan diparingaké marang wong-wong sing nandhang manéka warna lara.

Kaisar Diocletian nduwé putri sing aranè Artemisia. Kanthi idin Gusti, dhèwèké kesurupan lan disiksa déning roh najis. Nalika Diocletian krungu bab iki, atiné sedhih banget, nganti ing dina kuwi, amarga sedhih, dhèwèké ora mangan apa-apa. Nalika dhèwèké mlebu kamar putriné, ing ngendi putriné lagi kesurupan ing wektu kuwi, setan kuwi muni liwat lambéné bocah wadon kuwi:

[4148] Dalan Numantia mlaku saka Roma menyang kutha Numantia.

'Aku ora bakal ninggalake panggonan iki, lan ora ana siji wae sing bisa ngusir aku kajaba Diaken Cyriacus.'

Diocletian banjur mrentahake supaya Diaken Kyriakos digoleki, lan nalika ditemokake ing panjara lan digawa ing ngarsane kaisar bebarengan karo loro kancane, Smaragdus lan Largius, kaisar wiwit nyuwun marang dheweke supaya mlebu ing kamar putrine lan marasake dheweke. Sang Kudus Syriacus, nalika mlebu ing kamar putri raja, ngandika marang roh najis sing nyiksa dheweke nganggo tembung-tembung iki:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowe: metu saka cah wadon iki.'

Nanging setan mangsuli liwat lambéné:

'Yen kowe kepéngin aku ninggalaké dhèwèké, tunjukna panggonan liya sing isa tak mlebu.'

"Iki awakku," wangsulé Santo Kiriyakus; "yen kowe bisa, mlebu kéné!"

"Aku ora bisa mlebu awakmu," nerusake setan, "awit wis katutup lan disegel saka kabeh sisih."

Banjur Santo Sirikios kandha marang dheweke:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, sing disalib, metu saka cah wadon iki, supaya dhèwèké dadi wadah sing suci kanggo pangabdiané Roh Suci.'

Mula roh najis mau muni banter:

'O Cyriacus! Yen kowe ngusir aku saka kene, aku bakal ngurus supaya kowe dikirim menyang Persia[4149] .'

Kanthi tembung-tembung kuwi, roh najis iku lunga. Gadis Artemia, sawisé dibebasaké saka panyiksa setan, kandha marang sang wali:

Aku nyuwun marang kowe miturut Gusti sing kowe pracaya: baptisna aku, amarga aku weruh saka adoh Sang Gusti sing kowe warta.

Ana ing kono ibu Artemisia, Maharani Sirena, sing kabungahan banget: amarga putrine mari lan amarga panjawaban kuwasa Kristus (awit dheweke iku wong Kristen rahasia).

Sawisé nyawisaké banyu, gadis Artemisia dibaptis ing dina candhake ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci, kanthi rahasia saka Kaisar Diocletianus.

Wiwit wektu kuwi, Santo Cyriacus entuk sih saka Kaisar Diocletian, sing maringi dhèwèké lan kanca-kancané, Smaragdus lan Lagria, kamardikan lan nyedhiyakake omah ing Roma cedhak panggonan adusé, janji maringi urip tentrem.

Ing wektu sing padha, Maharani Sirena mulang putrine supaya tresna marang Kristus kanthi sakabehe atine lan netepi paugeranipun tanpa kleru.

Sawisé sawatara wektu, teka layang kanggo Diocletian saka raja Persia; ing layang iku, raja Persia nyuwun supaya Diocletian ngutus diakon Cyriacus marang dhèwèké, amarga putriné kesurupan, lan setan muni liwat lambéné, kandha:

'Ora ana sing bisa ngusir aku kajaba diaken Roma Cyriacus.'

Kaisar banjur ngandhani garwané, Maharani Sirene, supaya ngundang Cyriacus lan nyuwun marang dhèwèké supaya lelungan menyang Persia kanggo pramèswari sing kesurupan.

Nalika Santo Siryasius dipanggil ing ngarsané Maharani lan mangertos bab piwarta saka Persia, piyambakipun ngendika:

'Ing asmané Gustiku, Yesus Kristus, aku bakal lunga tanpa ragu!'

Permaisuri nyedhiyakake kabeh sing dibutuhake Cyriacus, sawisé kuwi dhèwèké mangkat menyang Persia bebarengan karo kanca-kancané, Smaragdus lan Largius.

Nalika dhèwèké tekan ing Persia lan digawa ngadhep sang putri sing kesurupan, setan ngomong liwat lambéné:

'Nah, Kyriakus, apa aku ora wis gawe kowe repot teka kéné, kaya sing wis tak kandhakake marang kowe?'

'Aku teka ing kéné,' wangsulane Cyriacus, 'kanthi sih rahmaté Gustiku, Yesus Kristus, kanggo ngusir kowé metu saka kéné uga. Mula, roh najis, aku paring dhawuh marang kowé ing asmané Gusti Yesus Kristus: metu saka cah wadon iki lan aja nganti bali manèh marang dhèwèké.'

[4149] Setan medeni Santo Cyriacus kanthi prospek lelungan menyang Persia amarga ing jaman semana lelungan umume angel amarga ora ana dalan sing becik.

'Nanging kowe, Kyriakus, wis kesel, lan sing paling penting kowe kudu ngaso dhisik sawisé lelunganmu,' ujare setan.

'Matur nuwun marang pitulungané Gusti, sing ngatur kabèh prakara, aku ora kroso kesel,' wangsul Cyriacus.

'Nanging aku,' nerusake setan, 'wis nindakake persis kaya sing tak karepake: aku janji bakal nggawe kowe teka ing Persia, lan kowe wis teka.'

'Kowe, sing tanpa daya lan terkutuk, ora bisa nindakake sak karepmu; kowe mung bisa nindakake apa sing diidini Pangripta kita.'

Banjur setan wiwit nyiksa gadis iku. Nanging Santo Kyriakos tiba nyungkur ing lemah lan wiwit ndedonga marang Gusti karo luh. Ing wektu sing padha, setan njerit marang santo:

'Yen kowe ngusir aku saka kene, tunjukna panggonan sing bisa tak mlebu.'

Wong suci mangsuli:

'Heh wong edan! Ing endi wae ing ciptaané Gusti kowe ora bakal nemu panggonan kanggo awakmu, amarga kakuwatané Gusti Yesus Kristus sing ora bisa dikalahaké lan Maha Kuwasa bakal ngusir kowe saka saben penjuru.'

Banjur setan langsung ninggalake gadis iku lan nalika mlayu ngisi udara karo jeritan, kandha:

'Oh, medeni tenan jenengé Panjenengané sing ngusir aku iki!'

Wiwit wektu kuwi, cah wadon mau mari manèh. Asmané Jobia. Dhèwèké dadi pracaya marang Kristus lan nampa baptisan suci. Akeh wong saka kraton uga pracaya marang Kristus lan dibaptis, cacahé watara patang atus wong kabèh. Raja Persia maringi akèh peparing marang Santo Sirakus. Nanging dhèwèké ora nampa apa-apa, mung wareg nganggo roti lan banyu. Sawisé manggon ing Persia suwéné patang puluh lima dina, dhèwèké mangkat, bali saka raja Persia menyang kaisar Romawi karo layang panuwun, sing ditampa Diocletian kanthi ngajèni. Kaisar Sirena lan putriné Artemisia bungah banget amarga Cyriacus wis bali.

Sawisé iku ora suwe, Diocletian mangkat saka Roma menyang Wétan, déné Maximian Herculus lunga menyang Mediolanum[4150] , ing ngendi loro-loroné nyerahaké gelar kaisarané. Banjur (Maximian liyane), sing dikenal minangka Galerius, sing diangkat déning Diocletian dadi putrané lan sabanjuré diwènèhi putriné—kakangé Artemia, Valeria—datang menyang Roma lan miwiti nganiaya lan matèni wong Kristen. Sawisé nangkep, bebarengan karo wong liya, diaken suci Cyriacus – amarga dhèwèké nesu marang dhèwèké merga Artemisia, sing wis diowahi imané dadi Kristen déning Cyriacus – dhèwèké nahan dhèwèké bebarengan karo kanca-kancané, Smaragdus lan Largius; Ing wektu sing padha, penyiksa mau mrentahake supaya Cyriacus digawa ing mburine, telanjang lan diiket nganggo rantai wesi, ing endi wae dheweke lunga. Dheweke nindakake iki kanggo medeni umat Kristen liyane.

Sawijining dina, nalika penyiksa kuwi lagi ana ing dalan menyang sawijining kutha, dhèwèké ditemoni déning Santo Marcellus, sing kandha marang dhèwèké kanthi swara banter:

'Ngapa kowe mateni abdi-abdi Gusti sing ndedonga kanggo kratonmu!'

Banjur penganiaya kuwi, amarga nesu, mrentahake supaya sang wali dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat lan diparingi tugas dadi pangreksa kéwan. Mangkono, Santo Paus Marcellus diparingi tugas maringi panganan marang kéwan-kéwan, lan para pangawal njamin yèn dhèwèké nindakake tugase kanthi teliti. Babagan Santo Cyriacus lan kanca-kancané, sang kaisar nyerahaké marang gubernuré, Carpasius, kanthi kandha:

'Ngajak para magi iki, sing nuntun wong-wong menyang sesat ing agama Kristen, supaya padha nglakoni kurban; paksa dheweke nglakoni kuwi, sanajan nganggo siksaan.'

Carpasius, sawisé nyekel sang wali lan para Kristen sing ana barengé, banjur nahan wong-wong mau ing panjara; banjur, nalika lungguh ing kursi pangadilan ing Candi Tellura, dhèwèké nyaur para martir suci kanggo dipriksa—diakon Cyriacus, kanca-kancané, Smaragd lan Largius, lan karo wong papat sing dipenjara jenenge

[4150] Mediolanum (saiki Milan) iku kutha paling wigati ing Italia lor, ing wewengkon Lombardy; kutha iki diadegaké ing jaman kuna, sawetara abad sadurungé Kristus. Ing sajarah Gereja Kristen, Mediolan dikenal minangka panggonané Uskup Agung Ambrosius (saka taun 374 nganti 397), sing nuduhaké semangat gedhé kanggo nglawan bidah Arian (elingan dhèwèké dirayakaké déning Gereja Suci tanggal 7 Desember).

Christentius, sing uga dipenjara amarga ngakoni jeneng Kristus. Karpas ngandhani wong Kristen nganggo tembung iki:

'Ngapa kowe ora manut marang dhawuhe Kaisar lan ora nglakoni kurban marang dewa-dewa kita sing langgeng?'

Cyriacus lan kanca-kancané mangsuli:

'Kita nyawisake awak kita minangka kurban marang Gusti Allah kang langgeng, lan marang Sang Kristus Yesus.'

'Tuwa-mu,' kandha Karpas marang Cyriacus, 'wis ndadekake rambute-mu dadi putih; nanging saiki aku bakal ngowahi tuwa-mu dadi enom.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké mènèhi prentah supaya aspal dilebur lan dituangaké ing sirah sang wali. Nanging sang wali malah muni banter:

'Kamulyaning Gusti, amargi Panjenengan nganggép kita, para abdi, pantes mlebu gapura Karajaning Swarga Panjenengan!'

Babagan Crispinian, sang penyiksa mrentahake supaya dheweke digantung telanjang ing tiang aib, dipukul nganggo tali lan kayu, digores nganggo cakar wesi, lan disengat geni. Nalika nahan sangsara kaya ngono, Santo Crispinian nyerahake nyawane, tansah matur nuwun marang Gusti Allah.

Sang penyiksa banjur mrentah supaya awaké dijupuk lan ditinggal tanpa dikubur supaya dipangan asu, déné para martir suci liyané dipenjara manèh. Nanging presbiter Yohanes sing kasebut mau, teka ing wayah wengi lan nyolong awaké martir mau kanthi rahasia, banjur ngubur bebarengan karo para martir liyané.

Patang dina sawisé kuwi, sang penyiksa ngundang Cyriacus piyambak kanggo dipriksa lan takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe kepengin nglampahi tuwamu ing neraka, nandhang sangsara sing nggegirisi? Tawaranana kurban marang para dewa lan kowe bakal urip.'

"Aku," wangsul sang wali, "kanthi semangat kepengin disiksa kanggo Kristus Gustiku; ayo wong-wong sing durung ngenal Gusti Allah sejati, Sang Panyipta, padha nyembah marang dewa-dewa panjenengan."

Ing nesune, Karpas mrentahake sang wali supaya digantung telanjang ing tiang malu lan disiksa kanthi cara sing padha kaya Sang Wali Criscentius, yaiku dipukul nganggo tali lan kayu, digores nganggo paku, lan disengat nganggo geni.

Ing wektu kuwi, martir Kristus sing tabah nahan kabèh mau kanthi gagah, muni banter:

'Gusti Yesus Kristus, mugi Panjenengan welas asih dhumateng kawula ingkang dosa! Kamulyan dhumateng Panjenengan, Putraning Allah!'

Carpasius, sawisé nyadari yèn ora ana siksaan sing bisa meksa Cyriacus nyembah berhala, mrentahaké supaya siksaan mandheg; banjur dhèwèké nglaporaké kabèh babagan Cyriacus lan para martir liyané marang kaisar. Kaisar banjur mrentahaké supaya Cyriacus lan kabèh sing ana ing penjara bareng dhèwèké dipatèni.

Ing penjara sing padha nyekel Santo Siryarius karo kanca-kancané, ana sakabèhé rong puluh siji wong Kristen, lanang lan wadon. Sawisé nggawa kabèh mau metu saka kutha, wong-wong pagan padha motong sirahé bebarengan karo Santo Cyriacus, Smaragdus, lan Largius. Ing wengi iku uga, presbiter Yohanes teka ing panggonan kuwi bebarengan karo sawatara wong Kristen; sawisé njupuk awak para martir suci mau, dhèwèké ngubur ing panggonan sing padha karo panggonan panguburan para martir liyané.

Ing wektu kuwi, putri Diocletian, putri pinituah Artemisia, sing ana ing Roma, uga disiksa lan dipatèni amarga ngakoni jeneng Kristus. Dheweke dipatèni miturut dhawuh saka panganiaya jahat sing padha, Maximian. Wong terkutuk kuwi malah ora ngapura marang seduluré dhéwé, amarga Artemisia iku adhine garwané Maximian, Valeria, lan kanggo Maximian, minangka anak angkaté Diocletian, dheweke uga dadi adhine.

Sawisé matèni Santo Cyriacus lan wong-wong Kristen liya sing dipenjara bareng karo dhèwèké, Carpasius sing kasebut mau éntuk saka kaisar omahé para Cyriaci, sing dumunung cedhak Kamar Mandi Diocletian; omah iki wis diparingaké marang Cyriacus déning Diocletian. Nalika mlebu ing omah iki, Karpasius weruh ana mata banyu sing éndah banget, sing digawé déning Santo Sirikiyus lan disucèkaké déning Paus Marcellus; akèh wong pagan sing wis mlebu agama Kristen dibaptis ing mata banyu iki. Kanggo ngina lan nyinggung umat Kristen, Carpasius ngowahi omah kuwi dadi pemandian umum lan sarang cabul, lan dhèwèké asring adus ing kana—utawa

luwih tepaté, ngrusak awaké dhéwé—awit nalika dhèwèké lan kanca-kancané mangan bebarengan ing kana, padha ngrusak awaké dhéwé nganggo dosa daging sing keji.

Ing sawijining wektu, dhèwèké mréntahaké supaya ana pésta disiapaké ing kana kanggo dhèwèké lan teka bareng sangang welas kancané kanggo mangan, ngombé, adus, lan nindakaké zinah. Mula, nalika padha seneng-seneng ing pakaryan jahat mau, kabèh dumadakan tiba mati, kapaten déning kuwasa Allah sing ora katon. Kabèh warga lokal padha ketakutan banget lan nutup omahé nganggo papan, amarga ora ana siji waé sing wani mlebu.

Ing wektu sing padha, Kaisar Maximian Galerius sing ora pracaya marang Gusti Allah mangkat saka Roma menyang Wétan; tahta kakaisaran wektu kuwi diduwèni Constantine Agung wiwit taun 337 (deleng riwayaté ing tanggal 21 Mei). Ing wektu sing padha, para rohaniawan Roma, sawisé padha kumpul ing wayah wengi, padha menyang pekarangan panggonan Santo Marcellus ditugasaké ngopeni kéwan ternak, lan ngeteraké gembala agungé metu saka kono.

Sawisé ngrebut tahta Romawi kanthi kekerasan, Maxentius, kaya para pendahuluné, miwiti nganiaya wong Kristen.

Ing wektu kuwi, ana loro wanita keturunan senator sing mulya, aran Priscilla lan Lucina, manggon ing Roma. Keduanya dadi janda lan abdi sing setya marang Gusti Yesus Kristus, sing diladeni kanthi semangat gedhe. Loro wanita iki duwe bandha akèh, sing digunakake kanggo mbantu para wali ing kabutuhané.

Padha mbangun makam sing endah ing tanahé kanggo ngubur badan para martir suci, amarga ing wektu kuwi akèh wong Kristen dipatèni amarga ngakoni jeneng Kristus. Priscilla mbangun makam telung stadia saka kutha, ing sacedhake Dalan Salarian, dene Lucina mbangun makam pitung stadia adohé, ing sacedhake Dalan Ostian[4151] . Kanthi rahasia, ing wayah wengi, padha nglumpukaké awak para martir—sing dibuwang déning wong-wong pagan supaya dipangan asu, kéwan galak, lan manuk—lan ngubur kanthi pakurmatan ing makam-makam mau. Lan mangkono, nalika Santo Marcellus digawa metu dening para rohaniawan saka pekarangan ing ngendi dhèwèké wis maringi panganan marang kéwan-kéwan, dhèwèké mangkat bareng Lukina sing wis disucèkaké menyang panggonan ing ngendi martir suci Cyriacus, bebarengan karo Smaragdus lan Largius, wis dipenggal sirahé; Sawisé nggali relik suci saka lemah lan mbungkus nganggo kain linen sing resik lan wangi, padha nggawa menyang kuburané Lukina lan nyimpen kanthi pakurmatan ing peti mati watu.

Ing wektu kuwi, Lukina sing kabegjan nyumbangake akèh tanah kagungané marang Gréja Roma; bab omahé sing éndah, dumunung ing tengah kutha Roma, dhèwèké nyumbangake marang para umat supaya bisa diowahi dadi gréja. Paus ngudhari omah iki miturut tata upacara gerejawi sing wis ditemtokake lan nindakake Liturgi ing kono, nyuguhake kurban tanpa getih marang Gusti Allah, ngluhurake Panjenengane awan lan bengi. Mangkono omahé Lukina dadi omahé Gusti Allah lan dadi katedral ing Roma.

Kedadéan iki nganti kawartosaké marang kaisar sing ora pracaya marang Gusti. Amarga nesu marang Lukina, dhèwèké mréntah supaya Lukina diusir kanthi isin saka kutha minangka wong sing gedhé dosané, lan mréntah supaya kabèh kagungané dirampas. Dhèwèké uga nyoba ngyakinaké Paus Marcellus supaya mèlu ing kekafirané, nanging gagal sakabèhé. Nalika ngerti yèn Santo Marcellus wis dihukum ngopeni ternak déning pendahuluné, Maximian, dhèwèké banjur ngetokaké prentah sing padha marang santo kuwi. Kanthi kepéngin ngremehké ora mung Paus nanging uga Gréja, dhèwèké ngowahi omah éndahé Lukina, sing wis dikudusaké kanggo Gréja, dadi kandhang sapi lan mrentahaké supaya akèh sapi ditahan ing kana. Bab Paus suci Marcellus, piyambakipun paring prentah bilih nganti pungkasaning gesangipun, nganti seda, nalika dipunjaga, piyambakipun kedah ngopeni ternak ing bangunan punika.

Mangkono, panggembala lan pituduh jiwa manungsa sing paling suci iki nglampahi sangang wulan ngopeni ternak; abdi agunging Gusti iki, kaya budhak sing ditawan, dadi obyek cemoho saka para penyembah berhala sing ora pracaya marang Gusti. Dheweke tansah sibuk karo pakaryané, saéngga ora tau éntuk istirahat utawa pangaso lan nandhang kekurangan gedhé marang kabutuhan dhasar urip; dhèwèké ora duwé panganan sing cukup utawa sandhangan, amarga para penjaga ora ngidini sapa waé nyedhak utawa nggawa apa-apa marang dhèwèké. Sandhangan siji-sijiné sing dianggo mung siji klambi rambut kasar sing nyilet ing awaké. Amarga pakaryan abot, sangsara lan kekurangan kabutuhan dhasar, uga amarga ambune kéwan ternak, Santo Marcellus

[4151] Jalan Ostia nuntun menyang Ostia, pelabuhan kutha Roma, sing dibangun ing muara Kali Tiber. Sisa-sisa pelabuhan iki isih bisa dideleng nganti saiki; amarga akumulasi pasir pesisir, saiki dumunung sakjam mlaku saka pesisir.

dadi ringkih banget ing badan, lara, lan nyerahake nyawane sing nandhang sangsara marang Gusti Allah[4152] . Presbiter Yohanes sing padha, sawisé njupuk awaké ing wayah wengi, nggawa menyang kuburan Priskila lan, sawisé nglumpukaké para rohaniawan, maringi panguburan sing mulya ing kono.

Mangkono pungkasaning gesangé Sang Kinasucian Paus Marcellus saka Roma, sing sepisanan ngutus akèh putrané ing dalan martir marang Gusti Allah, lan banjur, mèlu tindak, piyambakipun lumaku kanggo ngadeg bareng para hierark suci ing ngarsané pangastané Imam Agung Agung, Gusti kita Yesus Kristus, kang dhumateng Panjenengané kaparingana kamulyan saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan para Martir Suci Cyriaca, Calleria lan Maria

Diperangeti tanggal 7 Juni

Para martir Kristus, Cyriaca, Caleria (utawa Valeria) lan Maria, asalé saka kutha Kaisarea ing Palestina[4153] . Sawisé diwulang iman Kristen déning sawijining wong Kristen, padha nyingkiri kurban-kurban berhala sing keji, mbalèk marang Kristus lan dibaptis. Banjur padha manggon ing gubug prasaja, urip meneng lan ndedonga marang Gusti supaya pesona pemujaan berhala bisa sirna, supaya iman marang Kristus sumunar ing saindenging jagad, lan supaya panganiayaan marang wong Kristen bisa mandheg. Nalika padha manggon kaya mangkono, kanthi pangabdian lan pandonga, padha diadu-adu marang panguwasa ing tanah kuwi dening para pemuja berhala lan dipaksa mbaleni Kristus lan nyembah berhala. Nanging padha ora gelem apa wae kahanané. Mula saka iku, padha diwènèhi panyiksaan sing kejem tanpa welas asih, lan ing tengah-tengah sangsara mau padha nyerahaké nyawané marang Gusti Allah.

Peringatan Santo Marcellinus Sang Martir.

Dipepering ing tanggal 7 Juni

Paus Marcellinus munggah tahta nalika pamaréntahan Diocletian lan Maximian sawisé séda Paus Caius[4154] , ing jaman panganiayaan paling parah marang umat Kristen, nalika sajrone telung puluh dina ing Roma, pitulas ewu umat Kristen lanang lan wadon dipatèni sawisé nandhang manéka warna panyiksaan. Ing wektu kuwi, Paus Marcellinus uga ditangkep lan digawa ngadhepi Diocletian kanggo diinterogasi. Nanging, amarga wedi marang sangsara siksa sing kejem, piyambakipun nyalakake dupa ing mezbah berhala lan nyembah marang Vesta lan Isis[4155] . Amarga kepengin ngganjar piyambakipun, kaisar ngagem piyambakipun busana mewah lan nyebut piyambakipun kanca.

Sawisé kuwi, nalika bali menyang omah, Marcellinus nangis kecut lan meratap kaya Rasul Petrus nalika mbantah Kristus (Mat. 26:75). Marcellinus wiwit nyalahake lan ngéjek awaké dhéwé, amarga sanadyan dhèwèké wis nguwatake akèh wong liya ing iman lan maringi inspirasi kanggo mati syahid, dhèwèké dhéwé malah wis

---

[4152] Pati martir suci Marcellus, Paus Roma, kelakon ing taun 310. Panjenengané mimpin Gréja Roma sajrone limang taun enem wulan (saka 304 nganti 310). Para martir lanang lan wadon liyane sing kasebut ing uripé Santo Marcellus ngalami kasangsaran luwih awal, ing taun 305 lan 306.

[4153] Caesarea ing Palestina dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah. Ing jaman kuna, Caesarea dadi panggonané procurator Romawi lan pusat urip sosial lan politik nagara. – Ing sajarah Gréja Kristen, Caesarea ing Palestina misuwur amarga dadi panggonan ing ngendi, kapisané, Rasul Petrus maringi wong-wong pagan akses menyang Gréja Kristus kanthi mbaptis seratusan Kornelius (Kisah Para Rasul 10). Ing kéné uga dianakaké pangadilan pungkasané Rasul Paulus (Kisah Para Rasul 25–27). Ana Caesarea liya ing Palestina, sing dikenal minangka Caesarea Philippi kanggo mbedakaké saka sing saiki. Panggonané ana ing sumber Kali Yordan.

[4154] Caesarius mimpin Gréja Romawi wiwit taun 283 nganti 296.

[4155] Vesta, utawa Hestia, dianggep déning wong Romawi lan Yunani kuna minangka dewi pelindung tungku kulawarga lan geni kurban. Kurban biasané diwènèhaké marang dhèwèké sadurungé miwiti pakaryan wigati, mulané wong-wong pagan nggawé paribasan: 'wiwiti karo Vesta'. Ing Roma, sawijining candhi dibangun kanggo ngajeni dewi Vesta ing sawijining alas cilik ing lereng Bukit Palatine. Candhi iki ngemot mezbah ing ngendi geni murub terus-terusan, dirumat dening para pendeta wadoné dewi – Para Perawan Vestal. Pesta utama kanggo ngajeni dewi Vesta dirayakaké ing Roma ing wulan Juni. – Isis – dewi kesuburan. Isis sejatine dewi Mesir kuna, nanging ing abad kapisan Masehi kultusé nyebar menyang Yunani lan Italia, ing ngendi akèh candhi dibangun kanggo ngajèni dhèwèké.

mbalik saka iman kanthi cara sing paling memalukan. Nalika mikir bab iki, Paus sedhih banget ing atiné nganti ora bisa diungkapaké.

[4156]Ing wektu kuwi, ing kutha Sinuessa ing Campania, ana majelis gereja provinsi ([4157]) sing dianakake, sing dihadiri akèh uskup lan presbiter, cacahé sakabèhé 180 jiwa. Marcellinus uga teka ing majelis iki. Nganggo klambi saka kain rami kasar, sirahé disiram abu lan atiné kebak rasa nyesel, dhèwèké mlebu ing ruang dèwan sadurungé para Bapa lan, ngadeg ing ngarepé kaya wong sing dituduh, kanthi tebuka ngakoni dosané marang kabèh. Nglantaraké luh kang pait, dhèwèké nyuwun marang para Bapa sing kinurmatan supaya maringi paukuman marang dhèwèké. Nanging para Bapa kandha:

– Hukumna awakmu dhéwé nganggo lambemu dhéwé: dosa wis metu saka lambemu; supaya panghukuman uga diucapake nganggo lambemu dhéwé. Kita ngerti manawa malah Santo Petrus, amarga wedi, mbantah Kristus, nanging sawisé nyesel banget marang dosané, dhèwèké manèh éntuk sih marang Gustiné.

Banjur Marcellinus ngucapaké paukuman ing ngisor iki marang dhèwèké dhéwé:

– Kula ngakeni menawa kula wis dicopot saka jabatan suci, ingkang kula boten pantes. Amargi punika, sawisé seda, badan kula boten kenging dikubur kanthi pantes, nanging kenging dibuwang dhateng asu supados dipun dhahar; lan sinten kemawon ingkang wani ngubur badan kula, kenginga katarukan.

Banjur, nalika bali menyang Roma sawisé rampungé sidang majelis, Marcellinus njupuk sandhangan mulya sing ditampa saka Diocletian, banjur menyang ngarsané Diocletian, mbuwang sandhangan mau ing ngarepé, ngecam dhèwèké, ngukum dèwa-dèwa palsuné, lan nyebut dhèwèké wong sing nindakake dosa abot, kanthi nangis kecut. Kanthi nesu, kaisar banjur nyiksa dheweke lan ngukum pati. Mula Marcellinus sing berkah digawa metu saka kutha bebarengan karo telung wong Kristen—Claudius, Cyrinus, lan Antoninus—kanggo dipenggal sirah. Dheweke ditututi presbiter Marcellus, sing mengko njabat Paus nggantèkaké dheweke. Nimbali dhèwèké, martir Kristus, Marcellinus, ngélingaké dhèwèké supaya tetep teguh ing pracaya. Dhèwèké uga kandha bab awaké dhéwé yèn ora ana sing wani ngubur ing lemah, nanging kudu dibuwang marang asu supaya dipangan:

'Aku ora pantes,' pangandikane, 'kanggo panguburan manungsa; aku ora pantes disandhang dening bumi, amarga aku wis mbantah Gustiku, Sang Pencipta swarga lan bumi!'

Nalika padha tekan panggonan paukuman pati, martir suci Marcellinus ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Kristus, sing nampa wong dosa sing tobat, lan kanthi rela nyerahake gulu supaya dipenggal, lan seda kanggo Kristus, sing biyen wis disangkal amarga wedi siksaan[4158] . Bareng karo dhèwèké, telung priya sing kasebut—Claudius, Cyrin, lan Antoninus—uga dipenggal sirahé, lan jasadé ditinggal tanpa dikubur ing pinggir dalan. Nanging, sawisé pirang-pirang dina, para wong pracaya njupuk jasad Claudius, Cyrin, lan Antoninus ing wayah wengi lan ngubur jasad mau; nanging ora ana sing wani njupuk lan ngubur awaké Marcellinus, amarga dhèwèké wis sumpah ora ngidini awaké dikubur; lan awaké mulya saka martir Kristus iku nganggur ing pinggir dalan suwéné telung puluh enem dina. Sawisé wektu kuwi kliwat, Santo Petrus sang Rasul muncul marang Paus Marcellus sing anyar diangkat lan kandha:

'Ngapa kowe durung ngubur awaké Marcellinus?'

'Aku wedi sumpahe,' wangsul Marcellus, 'awit dhèwèké wis sumpah ora ngidini awaké dikubur.'

"Apa kowe ora kelingan," pangandikane Rasul, "kang wis katulis: *'Sapa sing ngendhekaké awaké dhéwé bakal diunggahaké'* (Lukas 18:14)? Mula, mangkat lan kubur awaké mau kanthi pakurmatan."

Banjur Paus Marcellinus njupuk relik suci para martir mau lan ngubur ing makam Priscilla – sing ana ing sacedhake dalan Salaria.

Mangkono martir suci Paus Marcellinus séda, ninggalaké tuladha pangapuran dhiri tumrap akèh wong sing wektu kuwi wis tiba ing dosa sing padha (awit ing jaman kuwi akèh wong sing mbalik saka Kristus amarga wedi penyiksaan). Nanging kita padha ngluhuraké sih-rahmaté Gusti Allah sing ora bisa diungkapaké, tansah lan langgeng salawas-lawase. Amin.

[4156] Campania iku sawijining wewengkon ing Italia kuna, watesé karo Latium ing kulon, Samnium ing lor, Lucania ing wétan, lan Segara Tyrrhenian ing kidul. Ing wewengkon Italia iki, lonceng pisanan dicetak (wiwit abad kaping 8), mulané ing peraturan gréja diarani 'campanas'.

[4157] Konsili iki dianakake watara taun 300.

[4158] Pati Santo Paus Marcellinus kelakon watara taun 300.

21 Juni

8 Juni (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Suci kita Ephrem, Patriark Antiokia

Dipepering ing tanggal 8 Juni

Santa Efrem wiwitané dadi panglima militèr ing Wétan nalika pamaréntahan para kaisar Anastasius[4159] lan Yustin[4160] . Banjur piyambakipun diangkat dadi Patriark Antiokia[4161] , minangka tiyang sing taat sing nglakoni gesang sing luhur lan nyenengaké Gusti Allah, tansah welas asih marang wong mlarat lan ngapura marang kabèh sing nandhang sangsara lan cilaka. Pamilihane dadi patriark kelakon miturut kersaning Gusti Allah lan lumantar wahyu marang uskup suci siji sing manggon nalika kutha Antiokia lagi dibangun maneh sawisé karusakane.

Ing wektu kuwi, amarga sumebaré manéka bidah lan para penganut bidah ing Antiokia—Nestorian[4162] , Eutikian[4163] , lan liya-liyané—ucapan-ucapan ngina marang keilahian Kristus diucapaké lan pakurmatan marang Indungé Gusti Allah sing Maha Suci dilecehaké; mula, murka Gusti Allah njeblug marang kutha Antiokia. Ing tanggal sangang dasa wulan Mei, ing tengah dina Jumat, ana gempa bumi sing nggegirisi kedadéyan ing kéné; ing wektu sing padha, geni nyerlok kabèh kutha. Gempa bumi kuwi ngrusak bangunan watu lan tembok kutha; déné geni nglelepake kabèh sing isih ana; iki dimaksudaké kanggo nuduhaké marang kabèh wong murka gedhé Gusti Allah amarga dosa manungsa. Antiokia meh padha karo Sodom lan Gomora[4164] , amarga akèh pérangan kutha sing rusak, lan akèh warga sing mati; sawatara ana sing mati amarga reruntuhan bangunan sing ambruk, déné liyané kobong déning geni; Antarane liyane, Patriark Antiokia, Euphrasius, tilar donya ambruk ing sangisore kolom sing ambruk[4165] . Banjur, ing antarané wong-wong sing isih urip, muni tangisan lan ratapan sing pait; déné para warga kabèh kutha lan wilayah sakupenge padha kacekel rasa wedi lan ngeri banget marang kabèh sing wis kelakon. Murka ilahi iki, sing wis ngamuk kanthi dahsyat ing Antiochia, wis dipirsani kanthi pandelengan rohani dening sawetara bapa suci sing ana ing adoh saka kutha (kaya ta, Contone, Sang Mulya Theodosius Agung, sing ana ing Palestina, lan Sang Mulya Zosimas, sing ana ing Kaisarea ing Palestina). Mula, kanthi luh ing mripat, padha miwiti nyuwun marang Gusti supaya ora ngrusak kutha mau sakabehe, amarga Gusti wis nesu kanthi adil marang kutha iku.

Sawisé gempa bumi sing nggegirisi lan geni sing ngrataaké kuwi, Kaisar Justin ngutus panglima tentara Wétan, Ephrem sing pinaringan berkah, menyang Antiokia kanthi tujuan mbangun manèh kutha kuwi nganggo bangunan anyar. Ephrem nindakake tugas sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi semangat sing gedhé.

Antarane wong-wong sing makarya ing kana ana sawijining uskup, sing wektu kuwi durung dikenal sapa waé, sing sawisé nyisihaké jabatan lan gelar uskupé, makarya ing pambangunan bareng karo buruh liyané, nganggo sandhangan kaya gelandangan.

[4159] Anastasius I mrentah wiwit taun 491 nganti 518.

[4160] Justin I mrentah saka taun 518 nganti 527.

[4161] Ephrem njabat minangka Patriark saka taun 527 nganti 545.

[4162] Nestorianisme diadegaké déning Nestorius, Uskup Konstantinopel (sing njabat uskup saka taun 428 nganti 431), sing mulang yèn Yesus Kristus dudu Gusti Allah sejati, nanging mung manungsa, putrané Yusuf lan Maria, sing amarga kasucianing uripé diparingi sih rahmat istimewa saka Gusti Allah lan nylametaké kita ora lumantar paugeran pangapura dhèwèké dhéwé, nanging mung lumantar piwulang lan tuladhaning uripé. Nestorianisme dikutuk ing Konsili Ekumenis Katelu sing dianakake ing Efesus (taun 431). Sanadyan dikutuk konsili, bidah Nestorianisme isih lestari nganti abad kaping pitu ing Persia, India, lan Cina.

[4163] Eutychianisme diadegaké déning Eutyches, sawijining arkhimandrit saka Konstantinopel, sing mulang yèn Yesus Kristus mung nduwèni siji sipat – sipat ilahi – déné Gréja Ortodoks tansah ngakoni, lan terus ngakoni, ing Yesus Kristus ana loro sipat, sejati siji lan ora bisa dipisahaké: gawé lan manungsa; para Eutikhian uga dikenal minangka Monofisit (utawa 'wong-wong sing nduwèni siji sipat' – saka basa Yunani μονος, 'siji', lan φυοις, 'sipat'). Prasangka iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kaping Papat, sing dianakake ing Kalsedonia taun 451, nanging isih lestari ing jaman Santo Efrem (abad kaping 6) lan malah nganti suwe sawisé.

[4164] Sodom lan Gomora iku kutha-kutha ing Palestina sing dumunung ing Lembah Yordania lan misuwur amarga kejahatané, sing banjur dirusak déning Gusti Allah (deleng Kejadian 19:1–28).

[4165] Euphrasius njabat minangka patriark saka taun 523 nganti 527.

Ing sawijining dina, komandan Ephrem nampa wahyu ing ngisor iki babagan uskup iki. Amarga kesel amarga pakaryané, uskup mau nglempèk turu ing lemah; banjur ana tiang geni katon ing dhuwuré, nganti tekan langit. Sing Kasucèkaké , Ephrem nyekseni iki ora sapisan, ora kaping pindho, nanging pirang-pirang kaping, lan dhèwèké banget wedi marang apa sing dideleng, amarga pancèn mujijat iki medeni lan kebak rasa wedi.

Ing wektu kuwi, gubernur ora ngerti yèn buruh iki iku uskup, amarga penampilané ora maringi pratandha sapa dhèwèké. Dhèwèké katon kaya gelandangan biasa: sirahé tansah kebak bledug, sandhangané koyo kain compang-camping sing keno lendhut, lan awaké kurus amarga kerja abot lan nahan napsu. Nimbali buruh iki marang dheweke, Epraim banjur miwiti takon ing swasana pribadi, pitakon sapa dheweke, saka ngendi asalé, lan apa jenengé. Dheweke mangsuli:

Aku iki salah siji warga paling mlarat ing kutha iki; amarga aku ora duwe sarana kanggo nyukupi uripku, aku nyambut gawe kanggo upah, lan Gusti sing maringi rizikiku.'

Banjur Ephraim, sing kaparingan wahyu saka Gusti, kandha marang dheweke:

'Percayaa marang aku, aku ora bakal ngeculake kowe nganti kowe ngandhani kabèh bebener.'

Amarga ora ana maneh cara kanggo ndhelikake jati diriné, uskup kandha marang komandan:

'Wenehana aku janji ing ngarsané Gusti Allah yèn kowé ora bakal nyritakaké marang sapa waé bab aku sakdurungé aku mati.'

Efraim kanthi khidmat janji marang dhèwèké. Banjur buruh iku kandha:

Aku biyen uskup, nanging aku nyerahake jabatan uskupku demi Gusti Allah lan teka ing kene manggon ing antarané wong liya; kanthi makarya ing kene aku entuk panguripan prasaja saka gaweyané dhéwé; nanging aku ora bakal ngandhani jenengku utawa kutha panggonanku nalika aku dadi uskup. Sampeyan uga kudu nambah siji tumindak welas asih maneh marang welas asih sing wis sampeyan wenehake. Ing dina-dina sing bakal teka, Gusti bakal ngangkat sampeyan dadi uskup ing Gréja Antiokia iki – *'kanggo ngreksa Gréjaé Gusti lan Allah, sing dituku déning Panjenengané kanthi getihé dhéwé'* (Kisah Para Rasul 20:28) – Allah sejati kita. Mula, kaya sing wis tak kandhakake marang kowe, wenehana sedekah sing loman lan, nalika nglawan para ahli bidah, ajegna iman Ortodoks. Lumantar pakaryan kaya ngono kowe bakal nyenengake Gusti Allah.

Sawisé ngendika mangkono, uskup sing ora dikenal kuwi pamit marang Ephrem.

Ing wektu sing padha, Ephrem sing pinaringan berkah, sawisé krungu kuwi, kaget banget lan kandha marang atiné: 'Pira akèh abdi sing kasembunyi sing diduwèni Gusti, sing mung Panjenengané dhéwé sing ngerti!'

Bab uskup kuwi, dhèwèké ora tetep ana ing antarané para buruh, nanging mundur menyang panggonan liya; dhèwèké ora péngin dikenal wong, amarga nyingkiri kamulyan manungsa sing sia-sia. Ramalané ora suwe kelakon, amarga sawisé sawetara dina, Ephrem sing kabarkah diangkat déning pangayomaning Gusti dadi Patriark kutha agung Antiokia.

Ambaning semangat Pundhita Patriark Efrem tumrap kesalehan lan, ing wektu sing padha, tumrap kasucian katon cetha saka sing kasebut ing ngisor iki.

Ing sawijining wektu, dhèwèké kabari ana sawijining wong sing manggon ing menara cedhak Hierapolis[4166] – kabar kuwi khusus marang Ephrem, manawa wong menara kuwi nyambung karo para heretik Severian[4167] . Uskup agungé Gusti Allah banjur marani dhèwèké langsung lan nyuwun, malah kanthi nangis, supaya nyingkirké ajaran sesat Severian lan mlebu komuni Gréja sing suci, katholik, lan apostolik. Wong sing manggon ing tiang mau mangsuli marang patriark:

'Aku ora bakal tau gabung karo gréja panjenengan!'

'Kepiye,' pitakon Patriark, 'kowe kepengin weruh bukti manawa, kanthi sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, Gréja Katolik Apostolik bébas saka kaluputané wong-wong sing ora pracaya?'

Kanggo nyoba medeni Patriark, wong sing manggon ing tugu wangsul:

[4166] Hierapolis dumunung ing wewengkon Phrygia ing Asia Cilik.

[4167] Para Severian iku para bidah sing ngadopsi wangun modifikasi saka bidah Monophysite. Sanadyan para Severian, kaya para bidah Monophysite, mung ngakoni siji hakikat ing Gusti Yesus Kristus—hakikat ilahi—padha ngakoni ana bédané ing jerone antarané sipat ilahi lan sipat manungsa; mula padha negesaké yèn dagingé Kristus, sadurungé Kebangkitan, iku fana, kaya daging kita. Ajaran sesat iki dijupuk jenengé saka Severus, Patriark Antiohia (512–518).

'Kados pundi, Paduka Sang Kinasih, menawi kita paring dhawuh supados geni ageng dinyalakake, lajeng kita sami mlebet ing ngriyo: imanipun tiyang ingkang saged medal saking geni kanthi waras lan tanpa tatu badhe iman ingkang saestu; lan kita sedaya badhe manut dhumateng piyambakipun!'

Patriark mangsuli marang wong sing manggon ing menara:

'Sampeyan kuduné ngrungokaké aku kaya marang bapak, lan aja nyoba apa-apa sing ngluwihi kekuwatan kita. Nanging yèn sampeyan kepéngin nyoba bab-bab sing ngluwihi kekuwatan kula sing sithik, mula aku, kanthi ngandelaké sih-rahmaté Sang Putra Allah Kang Maha Kuwasa, pracaya yèn kanggo kaslametan nyawamu Panjenengané bakal nglakokaké kuwi.'

Sawisé kuwi, Patriark kandha marang sing ana ing kono:

'Mugi Gusti pinaringan berkah! Gawa kayu bakar menyang kene.'

Sawisé akèh kayu bakar digawa, patriark maréntah supaya geni gedhé dinyalakaké ing sacedhaké tiang, banjur kandha marang wong sing ngadeg ing tiang:

'Menèk mudhun saka tiang, lan kaya sing kowe kandha, ayo padha mlaku mlebu geni.'

Ing wektu iku, wong kang ngiket tiang kuwi gumun marang iman patriark sing murub lan kapitadosané sing teguh marang Gusti, lan ora kepéngin mudhun saka tiang.

Banjur patriark kandha marang dhèwèké:

'Apa ora kowe dhéwé sing mutusaké iki? Apa ora kanthi cara iki kowe péngin nguji Gusti? Napa saiki kowe ora péngin mlebu geni?'

Sawisé kuwi, sang patriark, sawisé nyopot omophorioné lan ngadeg cedhak panggongan geni, ngangkat pandangane marang langit lan ndedonga marang Gusti, kandha: 'Gusti Yesus Kristus, Allah kita, sing demi kaslametan kita kersa ngrealisasikake inkarnasi sejati lan lair saka Sang Putri Kita sing Paling Suci, Ibuné Gusti Allah lan Perawan Maria sing langgeng! Tuduhna marang kita saiki iman sing sejati.'

Sawisé rampung ndedonga, Patriark mbuwang omophorioné menyang tengah geni.

Sanadyan geni wis kobong watara telung jam lan kayu kobong kenceng, patriark narik omophorioné saka geni, utuh lan ora rusak sakabehe.

– Kagèt karo kabèh sing wis kelakon, sang stylite nyadari yèn iman sing sejati iku imané patriark; mula dhèwèké mbalèkaké kabèh kaluputané, ngutuk Severus, mbalèk marang Gréja Katulik lan Apostolik sing Suci, lan saka tangan Paduka Sang Patriark Efrem nampa Komuni Suci saka Misteri Ilahi Awak lan Getihé Kristus, lan ngluhuraké Gusti Allah.

Pelayan agung Gusti iki uga nindakake akèh mujijat liyane.

Sawisé ngembala umaté kanthi pantes, piyambakipun mangkat marang Gusti[4168] , ingkang dipunabdi kanthi iman lan kabeneran sajroning gesang donyané. Piyambakipun sampun mlebet ing kabungahaning Gustinipun, lan Panjenenganipun ingkang kanthi suci dipunmulyakaké ing bumi, saiki dipunmulyakaké ing swarga kados para wali lan suci kabèh. Amin.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Zosima.

Dipepering ing tanggal 8 Juni

Ingkang Kinurmatan Zosima asalipun saking Fenisia lan lair ing dhusun pesisir Fenisia ingkang nama Sinde, dumunung kalih dasa stadia saking kutha Tirus. Kanthi dedikasi marang urip biara, Zosima, lumantar pangendalian dhiri, puasa, lan kabecikan liya sing sumunar ing dhèwèké, nampa sih agung saka Gusti Allah nganti dhèwèké ora mung bébas saka gangguan nurani, nanging uga bisa ndeleng masa depan sing adoh kanthi cetha kaya saiki nganggo mripat rohani. Biaraé dumunung cedhak désa Sindy, panggonané lair.

[4168] Santa Efrem séda ing taun 545. Santa Simeon Pengrajapati diparingi kabar saka dhuwur babagan séda panjenengané; nalika wektu séda, panjenengané weruh nyawane digawa munggah déning para Malaikat marang Gusti (katrangan luwih lengkap babagan iki bisa ditemokaké ing riwayat uripé Santa Simeon Pengrajapati, ing tanggal 24 Mei). Pausus Photius (sing mimpin Gréja Konstantinopel saka taun 857 nganti 867; banjur manèh saka taun 877 nganti 886) nyekseni babagan Santo Efrem yèn sanadyan dhèwèké wong Siria saka asal-usulé lan basané, dhèwèké uga trampil basa Yunani. Kajaba iku, meh kabèh tulisané Santo Efrem digawé kanggo mbela doktrin Ortodoks babagan Pribadi Yesus Kristus lan panggabungan loro sipat – ilahi lan manungsa – marang Monofisit.

Ing sawijining wektu, dhèwèké kebeneran ana ing Caesarea ing Palestina, ing ngendi wektu kuwi uskupé yaiku Sang Mulya Yohanes, sing dikenal minangka Hozevit, sing wis diundang dadi uskup amarga uripé sing luhur, sanajan ora miturut kersané dhéwé, saka biara Hozevit sing dumunung ora adoh saka Yerusalem, ing dalan menyang Yerikho[4169] . Ing kutha Caesarea sing padha manggon sawijining bangsawan patrisi[4170] , aran Arkesilaus – wong sing taat, kinurmatan kabèh kabecikan. Sang Zosimas sing kinurmatan manggon karo dhèwèké, sawisé ditampa kanthi pakurmatan lan kabungahan. Ing wektu sing persis nalika Antiohia dirusak déning gempa bumi[4171] , sang tuwa dumadakan wiwit meratap, nangis kenceng lan ngucapaké desahan saka jeroning atiné; lan dhèwèké ngucuraké akèh luh. Banjur, sawisé njaluk bumbung kemenyan lan ngisi karo kemenyan murni lan arang geni, dhèwèké nyemerbakaké kemenyan marang kabèh sing ana; sawisé kuwi, dhèwèké nyembah ing lemah kanthi wujud salib lan miwiti ndedonga marang Gusti kanthi pangabdian sing jero. Banjur Arkesilaus takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe sedhih banget?'

Dheweke mangsuli kanthi banter:

'Swara karusakan lan ambruké Antiochia sing nggegirisi wis tekan kupingku; swara kuwi isih muni ing kupingku nganti saiki.'

Arkesilaus lan wong-wong liya sing ana ing kono, kebak rasa gumun lan wedi, nyatet jam persis nalika wong sing kinurmatan kuwi ngomong; lan ora suwe sawisé kuwi padha mangertèni kanthi cetha yèn apa sing diomongaké wong tuwa kuwi pancèn bener, amarga kutha Antiokia ambruk pas nalika wong tuwa kuwi, karo luh ing mripaté, sujud ndonga lan prédhiksi ambruké kuwi. Sing mulya uga nindakake akèh mujijat liyane; ayo sebut sawetara ing kéné.

Kedadéyané Arkesilaus sing kasebut mau tau teka ing biara ing Sinda. Biara iki dumunung limang atus stadia saka Kaisarea ing Palestina. Ing wektu kuwi, garwané Arkesilaus amarga kecerobohan wis nyopot mripaté dhéwé nganggo jarum lan nandhang sangsara banget. Nalika Santo Yohanes Hosevite, uskup, krungu bab iki, piyambakipun enggal mangkat menyang dheweke kanggo mriksa tatu lan weruh yèn bulu matané wis rontog lan matané wis mlengos metu saka rongga matané. Banjur dhèwèké mréntahaké salah siji dhokter sing ana ing kono supaya njupuk spons, nyelehaké mripat sing mlenceng mau bali ing bolongané, lan banjur ngiket spons kuwi nganggo saputangan.

Nalika kabèh mau kedadéyan, ana utusan sing mlaku cepet menyang Arkesilaus kanggo nglaporaké kabèh sing wis kelakon ing omahé. Arkesilaus wektu kuwi ana ing biara Sindia, lagi rembugan karo Zosima sing kinurmatan. Sawisé krungu apa sing kelakon ing omahé, Arkesilaus wiwit nangis kenceng lan nyabuti rambute. Sang Zosima sing kinurmatan padha takon alesan nangise, lan sawisé nampa jawaban, piyambakipun mlebu ing sel njero, ing ngendi, miturut kabiasaan, piyambakipun tansah ndedonga. Ora suwe sawisé kuwi, Panjenengané metu marang Arkesilaus kanthi pasuryan sing cerah lan bungah lan ngendika: 'Mulangna kanthi kabungahan, awit Hozevit, amarga sih rahmat sing diparingaké Gusti Allah, wis marasaké garwamu; saiki loro mripaté wis waras kabèh; lara kuwi ora nglarani apa-apa, awit dhèwèké wis mari kanthi mujijat déning Hozevit.'

Kaloro mujijat iki ditindakake dening kaloro wong sing sholeh sajrone sakjam. Santo Yohanes Uskup marasaké mripat wanita sing wis dicungkil, déné Zosima sing kinurmatan, kanthi mripat rohani, nyumurupi panyembuhan saka adoh lan ngandhani marang Arkesilaus.

Sawijining dina, Sang Zosima sing kinurmatan mangkat menyang Kaisarea; dhèwèké nggawa keledai sing diisi barang-barangé. Ing dalan, dhèwèké ketemu karo singa; kéwan kuwi nyekel keledai mau lan mlayu menyang ara-ara gersang. Santo Zosima banjur ngetutaké tapakké kéwan kuwi.

Sawisé singa mangan keledai lan wareg, sang tuwa nyedhak marang dhèwèké lan mesem kandha:

'Rungokna, kancaku! Aku angel banget mlaku, amarga aku kesel banget amarga tuwa; Aku ora bisa nggawa beban sing wis dipasang ing keledai kuwi ing pundhak tuwaku; mula, gawa beban iki dhéwé, sanajan iku

---

[4169] Kutha Yerikho dumunung ing pinggir kulon Kali Yordan, ing lembah sing subur banget, ing antaraning kebon-kebon kang kebak wit kurma, mulane dijenengi 'kutha kurma'. Saiki, désa cilik sing mlarat Richa dumunung ing panggonan Yerikho kuna.

[4170] Ing Roma, para patrisi iku kelas sosial paling dhuwur, padha karo bangsawan kita.

[4171] Iki nyebutake gempa bumi sing nggegana ing Antiokia taun 526.

nglawan sipatmu, yèn kowe péngin mbébasaké awakmu saka Zosima; sawisé kuwi, kowe bisa manèh dadi galak lan buas, cocog karo sipatmu.

Banjur singa kuwi, kaya-kaya lali marang garangé alamiahé, wiwit nyandhak-nyandhak sang wali lan dadi alus kaya anak wedhus, nuduhaké pratandha patuh lumantar katresnané. Sang Zosima, sawisé masangaké beban sing digawa keledai mau marang kéwan iku, nuntun keledai mau nganti tekan gapura Kaisarea; banjur, sawisé mbusak beban mau ing kono, dhèwèké nglémbarké kéwan iku manèh menyang ara-ara samun. Ing kéné, ing siji sisih, kakuwataning Gusti kang Maha Kuwasa kawujud, ngendhalèkaké kéwan galak supaya manut marang para abdi-abdiné, lan ing sisih liya, cetha katon yèn wong sing luhur budi, sing netepi dhawuhé Gusti lan ngabdi marang Gusti Sang Pencipta kanthi sakabehing atiné, dipatuhi lan diladèni déning kabèh, kalebu déning makhluk sing ora nduwé akal. Lan, pungkasané, kedadeyan iki mbuktekaké tanpa sangsi marang kabèh wong kasuciané Zosima saka Fenisia[4172] . Mugi kamulyan dumunung marang Gusti Allah kita amarga kabèh iki, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Pindahan Relik Sang Martir Agung Suci Theodore Stratelates[4173]

Dipepering ing tanggal 8 Juni

Santa Teodorus Agung, Martir, nandhang sangsara amarga asmané Kristus ing sangisoré Kaisar Romawi sing ora pracaya, Kaisar Licinius[4174] , ing kutha Heraclea[4175] , ing ngendi sang santa makarya minangka panglima militer; tanggal martiré tanggal 8 Februari; Nanging dina iki kita ngrayakake pangalihan relik suci panjenengané saka kutha Heraclea menyang kutha asalé, Euchaita[4176] , miturut pitedahé, amarga Santo Teodorus maringi wasiat ing ngisor iki marang abdi panjenengané, Uar, sing wis nyekseni sangsara martir lan nyatheté:

'Kubur awakku ing Euchaita, ing tanah garapan wong tuwaku.'

Sapa waé sing kepéngin ngerti luwih akèh babagan santo iki bisa maca cathetan rinci babagan sangsara panjenengané, sing kacathet ing tanggal wolu Februari. Nanging ing kéné, kita mung bakal élingaké mujijat éndah sing kelakon lumantar ikoné. Anastasius saka Sinai lan Yohanes saka Damaskus dadi saksi mujijat iki. Mujijat mau kaya ing ngisor iki.

[4177]Patang ewu langkah saka Damaskus ana panggonan sing diarani Karsata; ing kono ana gréja sing dibangun kanggo ngajèni Martir Agung Suci Theodore Stratelates. Nalika wong Saracen nguwasani panggonan iki lan manggon ing kana, akèh saka wong-wong mau mlebu gréja iki lan ngotori kanthi saben cara; Contone, padha ngeterake ternaké menyang gréja, mlebu bareng bojone lan anak-anaké, lan nindakake tumindak daging sing najis lan dosa ing kono. Ing salah siji témbok gréja kuwi ana gambar sing dicét saka Santa Pahlawan Agung Theodore. Ing sawijining dina, nalika akèh Saracen padha kumpul ing gréja iki lan padha rembugan, salah sijiné njupuk busur lan panah, nancepake sasaran, banjur nembak gambar sang wali; panah kuwi nembus pundhak tengené sang wali, lan langsung metu getih saka gambar kuwi kaya saka wong urip. Sawise nyekseni mujijat ageng kaya ngono, wong-wong Saracen kuwi padha gumun banget; nanging, padha ora lunga saka greja, malah tetep manggon ing kana lan nindakake pakaryan najis, kaya biasane. Kabeh ana rong puluh Saracen manggon ing gréja iki, saben-saben nduwé bojo lan anak; kabèh mau padha mati ora suwé sawisé prastawa mujijat kuwi, amarga padha kaserang pati sing nggegirisi kanthi dadakan; déné Saracen sing manggon ing njaba gréja tetep waras lan ora cilaka wektu kuwi.

[4172] Sang Zosima seda ing pertengahan abad kaping enem.

[4173] Stratilates, saka basa Yunani sing artiné 'pahlawan' utawa 'komandan'; gelar iki diparingaké marang St Theodoret amarga nalika dadi komandan ing sangisoré raja donya, dhèwèké mbuktèkaké yèn dhèwèké iku sejati pahlawané Kristus, 'komandan paling gagah berani saka Raja Surgawi', kaya déné Gréja Suci muji dhèwèké ing troparion.

[4174] Licinius mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 307 nganti 324 – pangorbanan St Theodore kedadéyan ing taun 319.

[4175] Heraclea dumunung ing Pontus, sawijining provinsi lor Asia Minor.

[4176] Kutha Euchaita dumunung ing pérangan lor Asia Minor, ora adoh saka Heraclea; saiki dadi kutha Marsivan.

[4177] Damaskus iku kutha Siria paling tuwa, kasebut ing Kitab Suci wiwit ing crita Abraham (Kejadian 14:15); dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing dataran éndah lan subur ing kaki wétan Gunung Anti-Libanon. Ing sajarah Gréja Kristen, Damaskus misuwur minangka panggonan pangowahan mujijat Saul marang Kristus (Kisah Para Rasul 9:1–22). Kutha iki dijupuk alih déning wong Arab ing taun 634 lan digabungaké menyang Kakaisaran Utsmaniyah ing taun 1516.

Anastasius saka Sinai nyritakaké bab ikon sang suci iki, kandha yèn dhèwèké dhéwé wis ndelok lan ana tapak getih ing ikon mau saka borok sing ngucur.

Gusti Allah nindakake mujijat iki kanggo medeni atiné wong-wong Saracen sing ora pracaya, lan kanggo ngélingaké kita sing pracaya yèn kita kudu ngajèni ikon-ikon suci, amarga sih-rahmaté Gusti Allah sing nggumunaké ana ing kono lan makarya lumantar iku.

Troparion, Nada 4:

Wah prajurit sejati lan sing nampa sangsara, kowe dadi panglima sing paling gagah kanggo Sang Raja swarga, Teodorus: amarga kowe kanthi wicaksana nglengkapi awakmu nganggo senjata iman, lan kowe ngalahake pasukan setan, lan kowe mbuktekake awakmu minangka sing nandhang sangsara sing menang. Mula saka iku, kita tansah ngurmati kowe kanthi iman.

Kontakion, Nada 2:

Kang nganggo iman lumantar kawani atimu, lan nggawa Sabda Gusti minangka tombak ing tanganmu, kowe ngalahake mungsuh, ya para martir agung Theodore: bebarengan karo para martir liya, ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabèh.

22 Juni

9 Juni (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti para martir suci: Tecla, Marta, lan Maria, sing nandhang sangsara ing Persia ing taun 346.

Ing dina sing padha, pangasoané Sang Mulya Cyril, Abas Belozersk, ing taun 1427.

Uripé Bapa Suci Kiril, Uskup Agung Aleksandria

Diperangeti tanggal 9 Juni

Guru agung Gréja – Santo Kiril saka Alexandria – asalé saka Alexandria dhéwé. Dheweke lair saka wong tuwa Kristen sing mulya lan, saka pihak ibune, dadi keponakané Theophilus sing misuwur, Patriark Aleksandria[4178] . Cyril nampa pendhidhikan sing ing jamane paling unggul: dheweke nguwasani kabèh kawruh sekuler Hellenic nganti sampurna, lan uga entuk pangerten jero babagan Kitab Suci lan doktrin Kristen. Pakdhe Cyril, Patriark Theophilus, nalika nyumurupi kapinteran ponakane sing cemerlang lan uripé sing suci, nampa dhèwèké mlebu ing kalangan rohaniwané kanthi ngangkat Cyril enom dadi arkidiakon. Mula Santo Siril kaya kembang wangi sing ditandur ing kebon gréja, mekrok kanthi kasucian luhur lan maringi wangi marang Gréja Kristus kanthi piwulang Kristus sing diilhami déning Gusti Allah.

[4178] Theophilus njabat minangka Patriark Alexandria wiwit taun 385 nganti 412. Dheweke dikenal ing sajarah utamane amarga permusuhan marang Yohanes Krisostomus; digerakake dening ambisi, dheweke nyoba ngendhaleni Uskup Agung Konstantinopel ing sangisore pangaribawane, mula sawisé seda Nektarius, sing wis nyekel tahta Bizantium wiwit taun 381 nganti 397, dhèwèké ngrancang supaya wong sing setya marang dhèwèké, Theophilus, kapilih dadi uskup ing kono. Nalika, bertentangan karo rencanane Theophilus, Santo Yohanes Krisostom—sing sadurunge dadi presbiter ing Antiokia—kapilih dadi Uskup ibukota, Theophilus nyimpen dendam marang dhèwèké lan dadi tiang saka faksi sing nentang Krisostom. Dheweke melu aktif ing konspirasi rumit nglawan Santo Konstantinopel, sing nyebabake panggeseran jabatané lan pangusirané saka ibukota kaping pindho. Ing Konsili Dubna, sing diadani déning mungsuh-mungsuhé Chrysostom kanthi tujuan nggeser panguwasaé, Theophilus njabat minangka ketua. Umumé, sesambungané karo Chrysostom iku nyebabaké jenengé kélangan cahya. Nanging ing bab liya, Theophilus iku hierark sing cukup wicaksana lan wis akèh nglakoni kabecikan kanggo Gréja Alexandria.

Sawisé Theophilus seda, Santo Cyril kanthi mufakat dipilih dadi patriark ing katedral[4179] , lan sawisé dadi patriark, dhèwèké langsung ngusir saka kutha para bidah sing dikenal minangka Novatian, sing kaya wong Farisi, mbeneraké awaké dhéwé ing ngarepé manungsa lan ngaku yèn dhèwèké suci, bener, lan bébas saka dosa apa waé. Minangka pratandha uripé sing konon tanpa cela, para Novatian nganggo sandhangan putih lan mulang yèn wong sing wis tiba ing dosa pati sawisé dibaptis ora pantes ditampa ing komuni Gréja. Miturut wong-wong mau, ora ana pangapura kanggo dosa pati wong kuwi, lan mung lumantar baptisan kapindho dosa mau bisa diumbah.

Perkara bidah iki asalé saka Novatian, sing nalika pamaréntahan Kaisar Decius[4180] dadi presbiter ing Roma lan sawisé martiré Paus Fabian[4181] ngupaya ngrebut tahta paus[4182] . Nanging, sanadyan kabèh tipuané, dhèwèké gagal nggayuh tujuwané, lan Cornelius sing Begja[4183] kapilih dadi paus. Amarga iri marang Cornelius, Novatian wiwit ngrancang makar marang dhèwèké lan nentang dhèwèké ing saben cara. Ing wektu kuwi, Gréja nandhang panganiayaan abot saka tangan wong-wong pagan[4184] , lan akèh wong pracaya, amarga wedi marang panyiksaan kejem, kanthi pengecut nyembah arca-arca; sawisé kuwi, nalika padha bali kanthi tobat, padha ngakoni dosané kanthi luh. Ndeleng tobaté, Santo Paus Kornelius nampani maneh supaya padha bisa komuni karo Gréja Suci, kaya Kristus nampani Petrus sing nangis kenceng. Ing wektu sing padha, presbiter Novatian nentang Paus, negesake manawa ora pantes yen wong-wong sing wis mbantah Kristus lan nyembah roh-roh jahat tetep ana ing pangon Gréja Kristus[4185] . Kanthi mangkono, dhèwèké ngucapake cacian marang Paus sing suci, nggambaraké yèn dhèwèké dadi kanca tumindak para penyembah berhala. Dheweke piyambak mecah komuni karo Paus lan, sawisé nemokake sawetara pengikut sing padha pamikiran, ngadegaké dhéwé dadi Paus kapindho ing Roma[4186] : mangkono munculé skisma Novatian[4187] .

Sabanjure, skisma Novatian nyebar ngendi-endi, tekan Alexandria, ing kana tetep ana nganti jaman Santo Cyril. Ing kéné para Novatian nindakake akèh tumindak sing bertentangan karo Ortodoksi. Contoné, padha mbaptis manèh wong-wong sing kesasar mlebu skisma, sing sadurungé wis dibaptis ing Gréja Katolik, lan padha ora ngidini nikah manèh, nyebuté dosa zinah. Padha uga ngenalaké inovasi liya sing ora masuk akal.

[4179] St. Siril njabat minangka Patriark Alexandria wiwit taun 412 nganti 444.

[4180] Kaisar Romawi Decius mrentah saka taun 249 nganti 251.

[4181] Fabian, Uskup Roma, njabat ing Kursi Roma wiwit taun 236 nganti 250.

[4182] Fabian mati syahid ing Januari 250, lan kursi uskupé tetep kosong nganti Juni taun sabanjuré, amarga kakehan panyiksaan sing nyegah pemilihan paus anyar. Decius konon kandha yèn dhèwèké luwih seneng ndeleng wong sing ngaku-ngaku dadi maharaja tinimbang uskup anyar ing Roma. Sajrone periode setaun kosong ing Gréja Roma iki, Novatian—sing misuwur amarga kecerdasané lan kawruh, uga gaya uripé sing prasaja—nduwé pangaruh gedhé lan mesthiné bakal dipilih dadi uskup. Nanging, pangarepan kuwi ora kasembadan.

[4183] St Cornelius dadi Paus ing Roma wiwit taun 251 nganti 252.

[4184] Iki minangka panganiayaan umum kapitu marang umat Kristen. Panganiayaan iki utamane ditujokake marang para uskup lan rohaniawan. Antarane korban panganiayaan mau ana Fabian saka Roma, Babila saka Antiokia, lan Alexander saka Yerusalem, dene kanggo wong-wong suci liyane (kaya Cyprian saka Kartago, Origen, Gregory the Wonderworker, lan Dionysius saka Alexandria) periode iki ditandhani karo pangasingan lan sangsara liyane. Tujuan utama panganiayaan iki, nanging, dudu kanggo matèni wong Kristen, nanging kanggo meksa supaya padha nyelakaké imané. Kanggo kuwi, padha diparingi siksaan, dipenjara, lan keluwen, lan ing ngarepé cobaan kaya ngono, akèh sing ora bisa tetep teguh.

[4185] Wiwitane, Novatian ora nuduhake ketidak toleran marang wong sing wis tiba; Cyprian, Uskup Kartago, nyekseni yèn dhèwèké panulis layang sing ing kono para rohaniawan Roma ngakoni yèn wong sing wis tiba bisa ditampa manèh ing gréja yèn padha ana ing bebaya pati. Nanging sawisé kapilihé Cornelius, dhèwèké dadi pamimpin sawijining faksi sing nduwèni pandangan sing béda banget. Novatian miwiti mulang manawa, sanadyan para murtad sing tobat bisa mlebu ing rahmating Gusti—lan mulane bisa diajak tobat—Gereja ora nduwé wewenang maringi pangapura lan kudu ngucilaké saka komuni salawas-lawase; yèn ora, dhèwèké bakal kelangan watak Kristen lan hak-hak istiméwa.

[4186] Pangukuhan Novatian dadi uskup dilakoni dening telung uskup saka kutha-kutha cilik, sing diundang dening para pendukungé kanthi alesan ringkih lan nempataké tangané marang dhèwèké ing wayah sore sawisé dhahar bengi.

[4187] Novatianisme nemokake akèh penganut ing Kulon, lan ajarane dadi luwih ketat tinimbang sadurunge. Hukuman ekskommunikasi seumur urip saka komunitas, sing sepisanan mung ditrapake marang wong-wong sing wis mbaleni iman, sabanjure diperluas marang kabèh wong sing, sawisé dibaptis, wis nindakake dosa kanthi tingkat kaseriusan sing béda-béda. Ing wektu sing padha, para Novatian nggunakake jeneng 'Kafar', sing tegesé 'sing suci'. Padha mbaptis maneh wong-wong sing pindhah menyang golongané saka Gréja, amarga nganggep komuni karo Gréja iku ora suci lan sakramen-sakramené, mula, ora sah. Sawetara Novatian nglarang nikah maneh, dipadhakake karo zinah. Bab kasunyatan utama Injil, para Novatian tetep teguh ortodoks, lan akèh sing nganti mati amarga imané.

Wiwit wiwitan patraarkaté, Santo Kirilus ngusir para heretik iki, bebarengan karo uskupé Theopemptus, saka Alexandria. Banjur dhèwèké ngangkat senjata nglawan mungsuh umat manungsa – roh-roh najis – sing diusir saka panggonané.

120 stadia[4188] saka Alexandria ana sawijining desa sing dijenengi Konop[4189] . Ora adoh saka kana ana panggonan sing dijenengi Manufin[4190] (sing biyen iku desa). Ing kéné ana pura kuna pagané, biyèn dadi panggonané setan: panggonan iki marakaké wong kabèh padha wedi, lan Patriark Teofilus wis niyat mbusak setan lan ngudhakaké panggonan iki kanggo kamulyané Gusti Allah. Nanging, amarga kélangan perhatian amarga urusan liya, dhèwèké ora kasil nglakoni niyaté. St. Siril, sawisé nggantèkaké Teofilus dadi Patriark Aleksandria, mutusaké nepaki pangajab pamané lan pendahuluné, lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring pitulungan ilahi lan kekuwatan kanggo ngalahaké lan ngusir roh-roh najis saka Manufin. Lan banjur Malaikaté Gusti Allah rawuh marang wong suci mau ing sawijining pangliyan, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya mindhah relik suci para martir Cyrus lan John menyang Manufin, supaya ngusir kuwasa setan saka panggonan kuwi. Santo Siril nindakake kuwi – dhèwèké nggawa relik para wali menyang Manufin lan mbangun gréja ing kono kanggo ngajèni para wali. Roh-roh najis langsung diusir saka kono, lan panggonan kuwi dadi sumber panyembuhan lumantar relik para martir.

Sawisé ngusir setan-setan sing ora katon saka pinggiran Alexandria, sang wali ngupaya sakabehe kanggo mbusak setan-setan sing katon ing kutha kuwi, yaiku wong Yahudi sing sengit marang Kristus. Wong-wong mau wis manggon ing kutha kuwi ing cacah sing ora kaétung suwéné suwe. Wiwit jamané Alexander Agung lan pambentukan kutha Alexandria[4191] , akèh imigran saka Yudea sing mapan ing kana lan wis tuwuh dadi komunitas sing akèh. Amarga sengit marang Kristus lan wong-wong sing nggawa Asmané, padha kanthi terang-terangan lan rahasia nindakake kabèh jinis kejahatan lan nyusahaké wong Kristen. Para sesat Novatian sing kasebut mau dadi bala tumrap kutha, nanging wong Yahudi luwih jahat lan mbebayani; dheweke ora mung nyulut prahara ing kutha, nanging uga nyebabake akèh pambunuhan lan getihen. Sawisé ngundang para pamimpin sinagoga Yahudi[4192] , Sang Suci saka Gusti Allah ngélingaké supaya padha nyegah bangsane saka tumindak ala kaya ngono. Nanging para tuwa Yahudi ora mung ora nggatekaké piwulang Sang Suci, malah nambah manèh niaté sing ala.

Ana gréja gedhé lan éndah ing kutha kuwi, sing dikenal minangka Gréja St. Alexander, dijenengi miturut pangadegé, Uskup Alexander[4193] . Ing sawijining dina, wong Yahudi padha nyiapaké senjata kaya arep perang, lan

---

[4188] Siji stadia padha karo 87½ sazhen. Mula saka iku, 120 stadia padha karo 21 verst.

[4189] Konop dumunung ing muara Kali Nil, sing banjur dijenengi 'Konopius' manut jeneng kutha iku. Sadurunge diadegake kutha Alexandria, Konop iku kutha paling wigati ing wilayah kasebut, nanging nalika kutha krajan Mesir iki saya munggah, wigatine wiwit suda, lan nalika agama Kristen diparingake, kutha iku wis sirna – ing panggonane banjur ana desa cilik sing ora pati wigati.

[4190] Miturut cathetan babagan pangalihan relik para martir suci Cyrus lan John (deleng ing ngisor, tanggal 28), panggonan iki dumunung loro poprishcha saka Konop, yaiku watara loro verst.

[4191] Alexander Agung, Raja Makedonia, sing nguasani kabèh wétan sing wis maju ing sangisoré pamaréntahané, urip ing pungkasan abad kaping 4 SM. Kutha Alexandria ing Mesir diadegaké déning dhèwèké kanggo nguwatké pamaréntahan Yunani ing taun 332 SM. Sawisé dadi salah siji kutha paling sugih lan makmur ing Wétan, sawisé diadegaké kutha iki langsung narik para imigran sing duwé semangat usaha saka negara liya, kalebu saka Palestina – saka kalangan warga Yahudi ing wektu kuwi. Wong Yahudi ing Alexandria mbentuk koloni sing cukup gedhé, lan lingkungan Yahudi padhet banget. Philo, sawijining panulis Yahudi sing urip ing abad kapisan SM, nyatakake manawa ing jamané ana luwih saka sejuta wong Yahudi ing Mesir, utamané ing Alexandria. Sawisé njupuk Yerusalem, Ptolemy I netepake koloni Yahudi gedhé ing Alexandria lan maringi hak sing padha karo wong Yunani. Wong Romawi negesake hak-hak iki kanggo wong Yahudi, lan Kaisar Augustus netepake dewan Yahudi khusus kanggo ngatur urusan wong Yahudi ing sangisoré wewenangé prefect kaisaran. Nanging, nalika jaman Caligula, padha kelangan akèh hak istimewa.

[4192] Sinagoga iku panggonan kumpulé agama kanggo wong Yahudi. Bangunan iki mbukak kanggo nindakake ibadah bebarengan wong Yahudi. Miturut hukum, ibadah iki kuduné ditindakake ing Tabernakel lan sakbanjuré ing Bait Suci ing Yerusalem. Nanging nalika Pangasingan Babilonia, Bait Suci dirusak, mula perlu ana panggonan kumpul khusus. Mangkono sinagoga kawangun. Sinagoga bisa diadegaké ing panggonan apa waé sing ana cacahé pemuja Yahudi sejati sing cukup. Mula saka iku, sanajan ing jamané Yesus Kristus lan para rasul, sinagoga wis sumebar ing endi waé panggonané wong Yahudi. Ana kamiripan tartamtu antarane tata letak sinagoga lan candhi. Ing kamar tengah sinagoga ana lemari sing nyimpen gulungan Kitab Toret Musa, sing diwenehake marang jamaah kanggo diwaca. Ing tengah sinagoga ana panggung cendhek utawa mimbar. Sawetara kursi diangkat luwih dhuwur tinimbang liyane lan disisihaké kanggo para sesepuh, yaiku wong tuwa utawa anggota komunitas sing duwé pangaruh. Para sesepuh mbentuk déwan sing nduwèni wewenang paling dhuwur ing sinagoga. Ketua déwan iki diarani kepala utawa panguwasa sinagoga (Markus 5:22; Kisah Para Rasul 13:15). Para pamimpin sinagoga nduwèni wewenang kanggo ngusir wong sing nglanggar hukum saka komunitas lan ngukum kanthi cambuk. Macem-macem perkara hukum uga dirungokaké ing sinagoga.

nalika bengi teka, padha nggawe rame lan mbingungaké ing dalan antarané omah-omahé wong Kristen, padha njerit: 'Gréja St. Alexander kobong'.

Krungu tangisan mau, wong Kristen padha mlayu metu saka omahé siji-siji menyang panggonan sing dikira kobongan, arep memadamké geni. Mula saka kuwi, wong Yahudi sing tanpa welas asih langsung ngethok nganggo pedhang, utawa nyabet nganggo tombak utawa piso, marang wong Kristen sing metu saka gapura omahé – cekaké, padha matèni nganggo apa waé sing ana ing tangan. Lan akèh wong Kristen sing mati ing wengi iku.

Nalika esuk sumunar, Sang Kinasih Patriark Siril ngertos bab pambantaian sing wis kelakon. Sawisé pulih saka sedhih amarga wong-wong sing dipatèni, piyambakipun miwiti ngupaya kaadilan marang wong Yahudi. Nanging epark kutha, Orestes, sanadyan pracaya Kristen, tetep nyimpen kebencian marang sang wali lan nulungi wong Yahudi kanthi mbela para pembunuh. Banjur Sang Wali Siril piyambak mangkat bebarengan karo akèh wong Kristen menyang panggonan kumpulé wong Yahudi lan ngusir kabèh wong Yahudi saka kutha, ngrampok omah-omahé lan ngobong sinagogé.

Eparkh, kobong nesu marang sang wali amarga prastawa iki, banjur wiwit nglarani sedulur cedhak sang wali, uga warga misuwur liyane sing ndhukung patriark. Mangkono, dhèwèké nglakoni panyiksaan tanpa welas asih marang ahli tata basa[4194] Ieraks ing alun-alun, kanthi nglucuti sandhangane nganti telanjang. Ana prabédan gedhé antarané epark lan patriark. Amarga Patriark Paling Suci mbela wong Kristen, déné epark luwih ndhukung wong Yahudi. Keduanya nulis kapisah-pisah marang Kaisar Theodosius enom[4195] , nganti dhèwèké ngetokaké prentah sing nglarang wong Yahudi manggon ing kutha.

Ing wektu kuwi, kerusuhan lan pemberontakan kerep kelakon ing dalan-dalan kutha, sing nyebabake akèh wong sing ora melu ing gangguan mau tilar donya. Ing Alexandria ana sawijining wanita enom sing jenenge Hypatia, putri saka filsuf Theon. Dheweke iku wanita sing taat lan luhur budi, lan amarga kawicaksanan Kristené, dheweke nglampahi uripé kanthi suci lan murni, njaga kesucian dhiriné. Wiwit isih enom, dheweke wis diajari filsafat dening bapake, Theon, lan wis unggul banget ing kawicaksanan nganti ngluwihi kabeh filsuf sing ana ing jaman semana, miturut laporan Sisinnius, Uskup Ptolemais[4196] , lan Suidas, sing padha muji dheweke kanthi akèh pujian. Dheweke ora kepengin omah-omah, sawenehing amarga kepengin nyawisake awake dhewe tanpa alangan kanggo nguber kawicaksanan lan sinau buku, nanging luwih saka kabeh dheweke njaga kesuciané amarga katresnan marang Kristus. Para pecinta kawicaksanan padha teka menyang Alexandria saka papan adoh lan cedhak kanggo ndeleng putri sing paling wicaksana, Hypatia, lan kanggo ngrungokake tembung-tembung wicaksane, nganti dheweke dadi guru kanggo akèh wong. Dheweke dihormati dening kabèh panguwasa agama lan sekuler, uga dening kabèh wong, lan akèh wong padha nyedhaki dheweke, ngupaya pitutur wicaksane. Karep nyawijiake eparkh karo patriark, dheweke nyedhaki loro-lorone kanthi andhap asor lan alus, lan liwat tembung wicikane, dheweke ngyakinake supaya padha rukun. Patriark Agung dhéwé ngupaya kasempatan kanggo rukun maneh karo eparkh, nanging eparkh mau, amarga nesu gampang, ora gelem ngrungokake bab rekonsiliasi. Sawijining dina, nalika Hypatia bali menyang omah nganggo kereta saka panggonan liya, para pemberontak sing sengit marang tentrem nyerang dheweke; padha narik dheweke metu saka kereta, ngoyak sandhangane nganti koyak-koyak, lan nggebuk dheweke nganti mati. Nanging amarahé kaya kéwan ora mandheg mung ing kahanan kejem iki, lan ing kabut amarahé, padha nerusaké nginjak-injak mayité sang dara. Sawisé dipotong-potong, padha ngobongé ing panggonan sing diarani Kinaron[4197] .

Nalika warga kutha padha krungu apa sing kelakon, kabèh—apamanèh sing seneng sinau—rasa sedhih banget marang Hypatia. Kebetulan, kabar bab pemberontakan kuwi tekan para biksu Gunung Nitria[4198] . Padha kebak sedhih lan welas asih marang korban-korban sing ora salah saka pemberontakan kuwi, lan sawisé padha

---

[4193] Mesthi wae, Santo Alexander, sing dadi Uskup Alexandria wiwit taun 312 nganti 326, iku salah siji panglima pisanan Ortodoksi sing nentang bidah Arian.

[4194] Grammatist – guru. Istilah iki ora mung nyebutake guru maca lan nulis, nanging uga wong-wong sing, ing tegesé sakabehe tembung, nduwéni kawruh jero babagan kabèh badan sastra Yunani klasik – sawise sinau kanthi kritis, loro-lorone saka struktur ukara lan isiné.

[4195] Theodosius II, utawa sing Enom, mrentah ing Wétan wiwit taun 408 nganti 450.

[4196] Ptolemaida, sing kasebut ing kéné, dumunung ing Mesir Lor (Thebaid), ing pinggir Kali Nil.

[4197] Kinaron iku jeneng distrik kutha sing ana cedhak alun-alun katedral.

[4198] Gunung Nitria dumunung ing kidul Alexandria, kulon Kali Nil, cedhak Gurun Libya. Gunung iki entuk jeneng saka akèh nitrat ing tlaga-tlaga ing sacedhaké. Saka wewengkon gurun liya ing Mesir, Gunung Nitria dadi papan sing paling disenengi para pertapa.

kumpul nganti limang atus wong, padha teka saka ara-ara gersang menyang kutha, kepéngin mbela patriark. Kanthi kebetulan, padha ketemu karo eparch ing sawijining panggonan, sing lagi numpak kereta kuda marani wong-wong mau. Nalika weruh panguwasa kuwi, para biksu padha njerit marang dhèwèké, ngélarani lan nyebut dhèwèké minangka wong Hellene lan penyembah berhala, amarga biyèn dhèwèké manut agama Hellenic[4199] lan bubar iki dibaptis ing Konstantinopel. Salah siji biksu mbuwang watu marang epark lan kena ing sirahé. Nalika wong akèh padha kumpul amarga sorak-sorai wong-wong sing ngubengi epark, para biksu banjur mundur saka dhèwèké; nanging abdi epark nyekel salah siji biksu sing jenengé Ammonius. Eparkh, curiga yèn para biksu dihasut marang dhèwèké déning patriark, dadi nesu banget lan nglakoni panyiksaan kejem marang Ammonius, nganti dhèwèké séda. Nalika Pausus Agung krungu bab iki, dhèwèké krasa sedhih banget lan mréntahaké supaya jasad martir mau dijupuk bali lan dikubur kanthi pakurmatan.

Ing wektu sing padha, wong Yahudi sing wis diusir saka kutha nyiyapake panggonan kanggo tontonan lan dolanan; kanggo ngolok-olok Kristus lan ngina wong Kristen, padha ngedegake salib dawa lan nyekel sawijining pemuda Kristen, banjur disalib kanthi tangané dibentang. Padha ora ngpaké paku marang salib, nanging ngiket nganggo tali lan ngina-ina dhèwèké suwé, padha ngguyu lan ngudhari ludah marang dhèwèké. Sawisé rampung ngina-ina, padha nggebuk dhèwèké nganti mati ing salib, lan kanthi mangkono martir Kristus dadi paniru sangsara Kristus. Santo Siril, sawisé krungu bab kekejeman anyar sing ditindakake wong Yahudi, nulis layang marang kaisar, ing ngendi dhèwèké nyritakaké kabèh kahanan sing wis kelakon – lan kaisar, sanajan ora langsung, nanging tetep ngetokaké prentah sing adil. Miturut prentah iki, para pamimpin Yahudi sing nyurung kahanan kejem mau dihukum pati, dene gubernur dipecat saka jabatane.

Sawisé kuwi, Santo Siril saka Kristus, sawisé ngungkuli geger, niat ala, lan permusuhan saka mungsuh-mungsuh jeneng Kristen, kanthi sukses ngopeni kumpulan wedhusé Kristus sing dipasrahaké marang dhèwèké.

Nanging nalika geger sing kacathet ing Alexandria wis surut, geger sing luwih gedhe muncul ing saindenging jagad sing dikenal, disulut dening bidah Nestorius, lan Santo Siril dipanggil kanggo nindakake prestasi anyar – lan luwih gedhe maneh. Ing Gréja Konstantinopel, sawisé seda Patriark Sisinnius[4200] — sing wis nggantèkaké Atticus[4201] — Nestorius[4202] diangkat dadi patriark, sawisé dipindhahaké saka Antiohia[4203] ;

[4199] Wong Yunani dikenal minangka Hellenes. Agamaé minangka ekspresi sing urip saka antropomorfisme, yaiku pangdéwaan sipat manungsa kanthi kabèh kabecikan lan kaluputané, uga pangdéwaan manéka wujud kapinteran manungsa. Déwa-déwa Yunani iku personifikasi saka manéka sipat lan wujud watak fisik lan spiritual manungsa.

[4200] Santo Sisinnius njabat minangka uskup agung Konstantinopel wiwit taun 426 nganti 427.

[4201] St. Atticus munggah ing Kursi Konstantinopel ing taun 406 lan njabat nganti taun 425.

[4202] Nestorius nyekel Kursi Konstantinopel wiwit taun 428 nganti 431. Sadurunge kapilih dadi uskup kutha krajan, dhèwèké dadi presbiter ing Antiochia (deleng ing ngisor). Dhèwèké misuwur amarga urip asetik lan miwiti palayanané ing Gréja kanthi ngucapake sumpah monastik. Kajaba iku, Nestorius nduwèni minat marang kawruh lan misuwur amarga pidatoné sing fasih lan muni; nanging ing wektu sing padha, dhèwèké dituduh sombong lan ambisius, lan diomongaké yèn katresnané marang kamulyan ndadèkaké dhèwèké nggunakake kesalehan sing kebak pamer ing uripé lan gaya bombastis ing khotbahé. Sanadyan mangkono, dhèwèké wis nduwèni reputasi apik sadurungé kapilih dadi Uskup Konstantinopel. Saliyane saka kamasyhuran pribadiné, kasunyatan yèn dhèwèké asalé saka gréja sing padha karo Yohanes Krisostomus sing banget dihormati, marakaké kapercayan khusus marang jenengé ing Konstantinopel. Sawisé dadi uskup ing kutha krajan, Nestorius ing wiwitan mbuktèkaké yèn dhèwèké iku pejuang sing semangat nglindhungi ortodoksi. Nalika khotbah ing katedral ing dina pangukumané, dhèwèké ngandhani kaisar kanthi tembung: 'Wènèhana aku tanah sing wis resik saka para bidah, lan aku bakal mbalèkaké Karajaning Swarga marang kowé'. Tembung-tembung mau ditampa kanthi sorak-sorai gemuruh, nanging kedadeyan sabanjure nuduhake manawa Nestorius dhewe ora teguh ing Ortodoksi lan dadi srigala ing wujud wedhus.

[4203] Antiokia ing Siria iku salah siji kutha paling tuwa lan sugih ing Siria, lan dadi kutha krajané; dumunung ing Kali Orontes, watara 10 versta saka muarané menyang Segara Tengah; kutha iki diadegaké 300 taun sadurungé Kristus déning Seleucus Nicator lan dijenengi miturut jeneng bapakné, Antiochus. Antiokia nduwèni panggonan wigati kanggo Gréja Kristen, minangka pusat gedhé kapindho Kristen sawisé Yerusalem, lan minangka ibu gréja-gréja Kristen ing antarané wong-wong non-Yahudi. Jeneng 'Kristen' pisanan diwènèhaké marang para pangikut Gusti Yesus ing Antiokia; ing kéné uga misi Kristen pisanan muncul, amarga saka kéné Para Rasul Paulus lan Barnabas miwiti lelampahan misi kapisan lan bali manèh menyang kéné (Kisah Para Rasul 13:1–4, 14:26). Perjalanan kapindho uga diwiwiti saka kono, sanadyan ing wektu iki padha ora mangkat bebarengan (Kisah Para Rasul 15:39–40). Ing kono uga pungkasaning lelampahan kapindho Rasul Paulus lan wiwitan lelampahan katelu (Kisah Para Rasul 18:22–23). Ing taun-taun sabanjure, ana pirang-pirang konsili wigati sing dianakake ing Antiokia kanggo ngrampungake perselisihan bidah. Wiwit jaman biyen, Gréja Antiokia ngrasakake hak istimewa bebarengan karo Gréja Alexandria, Yerusalem, lan Roma. Wiwit jaman biyen, ing kono wis ana sekolah teologi sing khas, kang ditondoi karo pendekatan sing wicaksana lan rasional, panjelasan sing cetha babagan lajuning wahyu ilahi sing ajeg, lan pambuka metode historis-gramatikal kanggo tafsir Kitab Suci (yaiku liwat panggunaan referensi historis lan gramatikal). Sekolah iki asalé saka presbiter Antiohia Lucian lan kancané Dorotheus, sing urip ing abad kaping 3. Ing antarané tokoh-tokoh sabanjuré ana

sawijining priya sing dianggep teguh imané lan luhur budi, nanging sajatiné dhèwèké dadi bidah rahasia. Dheweke nyebar wiji ajaran sesat ing antarané para pracaya, kaya gulma ing antarané gandum, ora langsung déwéké, nanging liwat para penganuté sing padha pamikiran. Ajaran sesaté dumadi saka ngina marang Kristus Gusti Allah lan marang Sang Putri Maria sing Maha Suci, Ibuné Gusti Allah; awit dhèwèké, wong sengsara kuwi, ngandhakake yèn Kristus, mung manungsa, lair saka Perawan Maria, lan dudu Gusti Allah, amarga rahim wanita ora bisa ngemot Gusti Allah, nanging mung manungsa. Miturut piwulang Nestorius, Gusti Allah Sabda nyawiji karo Manungsa Yesus wiwit saka wiwitan ngandhut mung déning sih rahmat lan manggon ing sajroning dhèwèké kaya ing candhi. Amarga iku, Nestorius ora nyebut Perawan Maria minangka Ibune Gusti, nanging Ibune Kristus. Ajaran sesat Nestorius nyebar ing masyarakat liwat para pengikuté sing bareng karo dhèwèké—Uskup Dorotheus lan presbiter Anastasius, sing digawa saka Antiochia.

Ing sawijining wektu, nalika dina pesta, Anastasius, nalika maringi khotbah marang wong-wong ing gréja katedral Konstantinopel, ngkritik panggunaan istilah 'Theotokos' – Ibu Gusti Allah – kanggo nyebut Sang Perawan Suci Maria[4204] . Dheweke sing negesake manawa Perawan Maria ora bisa diarani Ibu Gusti Allah, amarga dheweke manungsa; kepiye Gusti Allah bisa lair saka daging manungsa? Khotbah kuwi nyebabake geger lan keriuhan ing gréja. Tuduhan bidah banjur ngglimpang marang Anastasius.

Nalika Nestorius dhéwé ditakoni bab iki, dhèwèké wiwit mbukak kegilaané kanthi terang-terangan lan nyemburaké racun caci maki marang Kristus Gusti Allah lan Ibuné sing Paling Suci.

'Aku ora bisa,' ujare, 'nyebut wanita sing nglairake manungsa daging, sing sipate padha karo awake dhewe, dadi Ibu Gusti Allah, amarga dheweke iku tabernakel sing disiapake dening Roh Suci kanggo manggoné Sabda Ilahi.' Mula luwih pantes nyebut Panjenengané Ibu Kristus. Kanthi istilah iki kita nunjukaké sesambungané karo Panjenengané sing ing sajroning Panjenengané manggon Kasuciané Gusti Allah.'

Mula ana prahara lan perselisihan ing antarané wong-wong: sawatara nentang bidah lan nolak sesambungan apa waé karo Nestorius, déné liyané malah kesasar déning spekulasi bidah lan nampa piwulang para bidah. Pancemaran iki ora mung nggegirisi Konstantinopel nanging uga saindenging jagad, amarga Nestorius sing ora saleh, bebarengan karo para pengikut sing padha pamikiran, nulis akèh risalah kanggo mbela ajarane, sing dikirim menyang kutha-kutha sacedhake, tanah adoh, lan ara-ara gersang, ing antarané para biarawan[4205] . Kanthi iki dhèwèké nyebabaké prahara sing padha gedhéné ing antarané umat Kristen kaya sing biyèn digawé déning Arius sing ora suci, sing mecah busana Kristus[4206] , amarga akèh rohaniawan lan umat umum padha ngetutaké jejak Nestorius, kaya akèh sing biyèn ngetutaké jejak Arius.

Santo Siril, Patriark Aleksandria, sawisé ngerti piwulang sesat Nestorius lan kasil panginjilané, atiné kagugah banget, lan minangka abdi sing setya lan prajurit gagah berani Kristus Gusti kita lan Indhungé Gusti sing Paling Suci, ngangkat senjata nglawan mungsuh Kristus lan ngadeg kiyat mbela pakurmatané Gusti lan Theotokos sing Paling Suci. Dheweke mbuktekake awake dhewe minangka panggembala sejati ing kandhangé Kristus, tansah waspada ngreksa kandhangé lan nglawan srigala. Wiwitane, Santo Siril nulis kanthi alus marang Nestorius, ngajak dheweke mbatalake ajaran palsu lan kanthi ngakoni iman sing sejati, mungkasi geger sing wis digawé ing Gréja Kristus[4207] . Banjur, nalika weruh manawa Nestorius ora gelem mbenerake, dheweke nulis layang sing tegas, mbukak kesalahane. Santa Sirilus uga nulis marang para rohaniawan ing Gréja Konstantinopel lan marang kraton kaisaran[4208] , ngajak supaya ora kesasar déning piwulang Nestorius. Dhèwèké nulis layang marang

---

Yohanes Krisostomus, Teodorus, Uskup Mopsuestia, Teodoretus saka Kirus, lan liya-liyané. Nestorius uga kalebu ing sekolah iki, nanging dhèwèké nggawa prinsip rasional lan wicaksana nganti ekstrim lan, ing upayane kanggo nggawa misteri Inkarnasi ing jangkauan kita, tiba ing bidah.

[4204] Gelar 'Perawan Maria sing Paling Suci, Ibune Gusti Allah', sing diserang dening Anastasius lan Nestorius, wis digunakake ing abad sadurunge dening Eusebius saka Kaisarea, Athanasius Agung, Gregorius Agung, Gregorius saka Nyssa lan liya-liyane; iku ora ateges yen Perawan Suci wis maringi sipat ilahi marang Juruwilujeng, nanging mung negesake persatuan Keilahian lan manungsa ing siji pribadi, 'amarga Putraning Allah ora njupuk pribadi manungsa, nanging mung sipat manungsa'.

[4205] Kajaba iku, salinan khotbah Nestorius nyebar ing antarané para biksu Mesir, lan amarga iku akèh sing mandheg nyebut Sang Perawan Suci minangka Ibuné Gusti Allah.

[4206] Alexander, Uskup Alexandria, weruh Gusti muncul marang dhèwèké ing sawijining impen, sandhangané koyak. Nalika dhèwèké takon marang sing muncul: 'Gusti, sapa sing wis koyak sandhangan Panjenengan?', dhèwèké krungu wangsulan: 'Arius sing edan lan ora manut paugeran'. Ora suwe sawisé kuwi, Arius ngajokaké piwulang sesaté babagan Pribadi Gusti Yesus Kristus.

[4207] Santo Kiril maringi pangéling marang Nestorius ing layang Paskahé taun 430.

Celestine, Paus ing Roma kuna[4209] , lan marang para patriark liyané[4210] , ngandhani bab bidah Nestorius lan nyuwun supaya padha ngajak dhèwèké tobat. Saliyane, dhèwèké ngirim layang marang kabèh panguwasa lan uskup saka manéka nagara lan kutha, ing ngendi dhèwèké ngélingaké kabèh wong supaya ora kesasar amarga bidahé Nestorius. Amarga bidah iki wis nyasarake akèh biksu, lan liya-liyané, dhèwèké uga nulis marang wong-wong mau, nerangaké karusakan sing ngrusak nyawa saka bidah iki lan nyegah supaya ora kagoda. Cekaké, Santo Kiril ora tau mandheg mbrontak nglawan srigala iki nganti dhèwèké bisa ngusir sakabèhé saka kandhangé Kristus.

Sajeroning wektu sing padha, Nestorius ora mung gagal mbenerake awake dhewe miturut layang-layangé Santo Kiril, nanging bebarengan karo para pengikuté malah mlebu ing kaluputan sing luwih jero. Sejatine, salah siji panyokongé, Uskup Dorotheus, ing ngarsané Nestorius dhéwé, ngadeg ing mimbar ing katedral lan ngumandhang kanthi banter:

'Yen ana sing nyebut Perawan Maria minangka Ibu Gusti Allah, kabèh padha kena kutukan.'

Sawisé kuwi, Nestorius dhéwé miwiti nyiksa para rohaniawan lan biksu ing Gréja Konstantinopel sing nentang dhèwèké lan ora sarujuk karo ajaran sesaté. Ing wektu sing padha, dhèwèké nesu marang Santo Cyril, mungsuh dhèwèké kanthi kesombongan lan kabanggaan lan nyebut dhèwèké minangka ahli bidah, padahal dhèwèké dhéwé uga ahli bidah. Sawisé kuwi, dhèwèké nyipta akèh fitnah sing ora adil lan palsu marang wong suci lan bener kuwi, banjur nyebarake marang wong-wong, ngina lan ngrusak asmané Cyril. Nanging Bapa Suci saka Alexandria ora nggatekake fitnah-fitnah kuwi lan mung padha prihatin marang kaslametan nyawa manungsa.

Sanadyan upaya Cyril, kerusuhan lan geger terus ana, lan bidah Nestorian saya mundhak saben dina, saya nyebar. Akeh uskup wis kena ajaran bidah sing ngrusak jiwa iki lan wis dadi penganut Nestorius. Kajaba iku, dhèwèké nampa dhukungan saka Yohanes '[4211] ', Patriark Antiokia, sing sanadyan ora nyetujoni apa sing diomongaké Nestorius, nanging nyuwun marang Kirilos supaya ora nganggép tembung-tembungé Nestorius kuwi kakehan wigati. Nanging, kuwi ora bisa mateni geni sing wis kobong. Mung ana siji-sijine cara kanggo mungkasi kahanan ricuh iki: ngadani Konsili Ekumenis. Kaloro mungsuh lan para pendukung Nestorius padha semangat ngadani Konsili, saben pihak ngarep-arep doktriné dhéwé bakal menang. Mula saka iku, Teodosius enom, manut panjalukan umum, mutusaké ngadani Konsili Ekumenis[4212] .

Sawisé netepaké kutha Éfeso ing Asia Cilik[4213] dadi panggonan konsili, dhèwèké ngundang kabèh metropolit lan uskup ing kakaisaran supaya padha kumpul ing kana sadurungé Pentakosta ing taun 431. Ing wektu sing padha, dhèwèké uga ngirim sacara pribadi comita[4214] Candidianus menyang Éfeso kanggo rawuh ing konsili minangka wakil kakaisaran.

Nestorius teka ing Efesus sawisé Paskah (19 April), karo 16 uskup; sakdurungé pesta Pentakosta, Santo Kiril teka mimpin limang puluh uskup Mesir. Watara 40 uskup teka saka kutha-kutha sacedhaké ing Asia Minor[4215] . Paus Kelesinus, amarga lara lan tuwa, ora bisa rawuh lan ngutus loro uskup lan siji presbiter minangka wakilé lan wakil 'Kabèh Majelis Kulon', karo dhawuh supaya manut putusané Santo Kiril. Sakabèhé ana watara 200 uskup padha kumpul, nanging Yohanes saka Antiohia lan uskup-uskup Siria liyané—kang akèh sing nyengkuyung Nestorius—ora rawuh. Para uskup ing majelis kuwi ngentèni kanthi sia-sia nganti tanggal 21 Juni

---

[4208] Santo Kiril nulis loro risalah khusus, siji kanggo Kaisar Teodosius enom, lan sijiné kanggo para permaisuri Pulcheria lan Eudoxia, sing sepisanan iku adhine kaisar lan sing kapindho bojone.

[4209] Celestine I dadi Uskup Roma wiwit taun 422 nganti 432.

[4210] yaiku, para Patriark Antiohia lan Yerusalem.

[4211] Yohanes I, Patriark Antiokia, njabat ing Kursi Antiokia wiwit taun 423 nganti 440.

[4212] Dekrit kanggo ngadani Konsili Ekumenis ditandatangani ora mung dening Teodosius, nanging uga dening Kaisar Kulon Valentinian III, sing mrentah saka taun 423 nganti 455.

[4213] Efesus – kutha utama ing provinsi Asia Minor Iconium, cedhak muara Kali Caistrus (saiki Küçük Menderes); dadi pusat kabèh perdagangan ing Asia Minor. Biyèn misuwur amarga Kuil Diana sing kondhang. Ing sajarah Kristen, Efesus dikenal minangka panggonan ing ngendi Rasul lan Santo Yohanes Teologian nglampahi taun-taun pungkasan uripé. Mula saka iku, gréja ing Efesus diurmati banget amarga asal-usulé saka para Rasul, lan ing abad kaping lima para uskup Efesus diparingi hak patriarkal, sing dijaga sanajan ora suwe.

[4214] Comites – kanca. Iki istilah sing digunakake kanggo anggota rombongan kaisar. Ing wektu sing dimaksud, gelar 'comites' wis dadi gelar kehormatan sing diparingake marang para pejabat pangkat paling dhuwur ing kakaisaran.

[4215] Ing pucuk para uskup iki ana Memnon, Uskup Efesus, sing katedrale ngrasakake hak patriarkal ing wektu kuwi. Sabanjure, Uskup Efesus sing nyekel gelar metropolit wilayah mau dadi tundhuk marang Patriark Konstantinopel.

lan, amarga ora ana kabar, pungkasane mbukak sidangé. (21 Juni 431). Kanthi adhedhasar kaluhuran pangkaté, Santo Siril mimpin sinode iki, kanthi Juvenal saka Yerusalem lan Memnon saka Efesus dadi presidhèn bareng. Nanging Nestorius sing duraka nentang panggelaran konsili lan ora rawuh, kanthi alesan yèn dhèwèké bakal ngentèni rawuhé Yohanes saka Antiokia lan para uskup Siria. Para Bapa Konsili ngajak dhèwèké rawuh kaping telu, nanging dhèwèké tetep nolak kanthi keras. Banjur padha mriksa tulisan-tulisan Nestorius lan, sawisé ditliti kanthi teliti, ngukum minangka sesat. Santo Kiril nampilaké marang majelis surat-suraté marang Nestorius lan liyané, ing ngendi dhèwèké wis mbukak spekulasi-spekulasi ora sujudé wong sesat kuwi, lan uga nampilaké paugeran-paugeran saka majelis lokal sing wis dianakaké sadurungé ing Alexandria. Para Bapa Konsili sarujuk karo piwulangé wong suci mau, ngakoni yèn dhèwèké ortodoks lan wicaksana babagan Gusti Allah, lan nyetujoni kaputusan Konsili lokal Alexandria.

Ing wektu sing padha, Yohanes saka Antiochia teka ing Efesus karo para uskup Siria. Sawisé ngerti kahanan kasebut, dhèwèké nganakake konsili kapisah kanggo mbela Nestorius, sing diikuti déning Nestorius lan kabèh para pendukungé. Candidian, sing wis kena ajaran sesat, ndhukung dewan sing ora sah iki, lan ing kono Santo , Cyril dituduh kanthi ora adil amarga ajaran sesat Apollinarianisme[4216] , sing nolak manungsa sejati Kristus lan negesake yèn Kristus ora nduwé nyawa, nanging ngemot Keilahian ing sajroning Dèwèké. Kanthi nglontar tuduhan kaya ngono marang wong suci lan ngremehake kanthi bohong, para pengikut Nestorius nyoba nggulingake Kaisar marang piyambakipun. Wiwitane, padha kasil nggayuh tujuane. Kaisar pracaya marang fitnah mau lan mrentahake supaya Santo Cyril, bebarengan karo Memnon sing pinaringan berkah, Uskup Efesus, dipenjara[4217] . Nanging mengko, sawisé mriksa prakara mau kanthi teliti lan weruh, ing siji sisih, kabeneran Cyril sing suci lan, ing sisih liya, goroh lan niat ala saka mungsuh-mungsuhe, Theodosius mbalèkaké hierark suci lan gagah berani mau bebarengan karo pengikuté Memnon menyang jabatané, lan muji kasabaran lan andhap asoré; lan dhèwèké mréntahaké supaya para penganut sesat diwatesi.

Mangkono, Santo Kiril manèh njupuk panggonané ing pucuk para bapa suci sing padha kumpul ing Efesus kanggo mriksa spekulasi Nestorius. Ing konsili iki, dogma iman ditetepake manawa Gusti kita Yesus Kristus, sing inkarnasi saka Sang Perawan Maria sing paling suci, iku Gusti sejati, lan manawa Sang Perawan Maria sing paling suci, sing nglairake Panjenengané, iku Ibune Gusti sejati. Nalika putusan iki diumumaké marang rakyat, kabungahan ageng ana ing antarané kabéh wong pracaya, lan kabéh warga kutha Éfeso kanthi khidmat padha ngucapaké—dudu kaya biyèn nalika padha kandha, 'Ageng Artemis saka Éfeso'[4218] —nanging nganggo tembung sing béda banget: 'Ageng Sang Perawan Maria sing Paling Suci, Ibuné Gusti Allah'. Nestorius diukum minangka ahli bidah lan penista, lan ora mung dicopot saka jabatane nanging uga diasingake saka Gréja Kristus lan diserahake marang paukuman langgeng. Yohanes saka Antiokia, bebarengan karo para uskup Siria, sabanjure sarujuk karo kaputusan konsili iki. Kaisar, ing sisihé, ngasingaké Nestorius menyang tanah paling adoh, sing dikenal minangka Oasis[4219] . Ing kana, tanpa ngrasakaké tobat, Nestorius sing ora saleh pungkasané mati ing sangsara sing nggegirisi. Malah, nalika dhèwèké isih urip, ilat kang ngucapaké caci maki kuwi dipangan ulat.

[4216] Apollinaris iku Uskup Laodikia, ing Siria (w. 390). Wiwitane dhèwèké dadi salah siji panyengkuyung utama Kredo Nikaea; nanging sawisé kuwi, ing perjuangan nglawan bidah Arian, dhèwèké mlebu ing ekstrim liyané. Adhedhasar premis manawa Gusti sing sampurna lan manungsa sing sampurna ora bisa nyawiji ing siji Pribadi, lan manawa yen Kristus iku manungsa sing sampurna, Panjenengané ora bakal bisa tetep bebas saka dosa lan nglaksanani penebusan, – Apollinaris mulang yèn Kristus mung nduwèni loro péranganing sipat manungsa – badan lan nyawa – déné pérangan katelu, roh, digantèkaké déning Keilahian ing sajroning Panjenengané. Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Alexandria taun 362.

[4217] Bareng karo St Cyril lan Memnon, Nestorius uga ditahan miturut prentah kaisar. Tindakan iki nuduhaké yèn Teodosius ngarep-arep, kanthi mbusak wakil-wakil utama saka loro faksi sing bertentangan, bisa nggayuh rekonsiliasi lan kesepakatan antarané pihak-pihak mau. Pangerten sing luwih rinci babagan kahanan kasus iki nyurung dhèwèké mbatalaké langkah iki lan mbebasaké Cyril lan Memnon.

[4218] Iki minangka referènsi marang sawijining prastawa kondhang sing kacathet ing Kitab Para Rasul (Kisah Para Rasul 19:24–28). Prastawa iki kelakon ing jaman para rasul ing Efesus, ing ngendi candhi misuwur Artemis (utawa Diana, dewi moro) dumunung nalika semana lan jeneng dewi iki dadi obyek pangibadah khusus. Miturut cathetan ing Kisah Para Rasul, nalika Rasul Paulus lan Barnabas teka ing Efesus lan nginjili babagan sia-siaé berhala, para tukang sing nemokake dagang sing nguntungaké saka gawé modhèl Kuil Diana, padha nyulut pemberontakan rakyat marang para rasul, karo wong-wong padha njerit: 'Agungé Artemis saka Éfeso!' Nanging, geger kuwi diredam déning panguwasa.

[4219] Oasis ing Gurun Libya, sing dumunung ing sisih kulon Mesir Dhuwur (Thebaid), dikenal kanthi jeneng Oasis; uga diarani Oasis Libya Agung. Koloni Yunani wis ana ing kana wiwit jaman kuna, sing uga dadi panggonan pangasingan.

Sepira nggrantesé blasphemi marang Ibuné Gusti sing asalé saka bidat Nestorius marang Ortodoksi, kabuktèkaké déning kedadeyan ing ngisor iki, sing diceritakaké déning Sang Mulya Yohanes ing karyané *The Spiritual Pasture*[4220] : 'Nalika semana,' panulisé, 'kita sowan marang presbiter ing Biara Koloman[4221] , Abba Cyriacus, lan dhèwèké nyritakaké marang kita kaya mangkéné: 'Nalika aku weruh ing ngimpi yèn ana ing njaba lawang selku sawijining Perawan sing sumunar lan éndah banget, nganggo busana ungu, lan karo dhèwèké ana loro priya sing padhang sumunar. Lan aku nyadari yèn iki Gusti Putri kita, , Sang Perawan Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, lan yèn wong-wong sing bareng karo Panjenengané yaiku Santo Yohanes Pembaptis lan Santo Yohanes Teolog. Sakwise kuwi aku metu saka selku lan sujud, nyuwun marang Panjenengané supaya mlebu lan mberkahi selku, nanging Panjenengané ora gelem. Aku nyuwun marang Panjenengané suwé banget, kandha: 'Ya Gusti! Aja nganti abdi Panjenengan sing andhap asor lan isin iki pisah saka Panjenengan.' Lan aku ngaturaké akèh pangajab liyané ing ngarsané. Banjur, nalika mirsani pangajabku sing tulus, Panjenengané mangsuli marang aku:

'Kowe nduwé mungsuhku ing selmu; mula piye kowe bisa ngucapaké pangarep-arep supaya Aku teka marang kowe?'

Kanthi tembung-tembung kuwi, Panjenengané lunga. Sawisé tangi saka turu, aku wiwit nangis lan sedhih, mikir apa aku wis dosa marang Perawan Sing Paling Suci ing pikiranku; amarga ora ana wong liya ing selku kejaba aku dhéwé. Sawisé mriksa awaké dhéwé kanthi teliti, aku ora nemokaké apa-apa sing bisa dadi dosa marang Panjenengané. Amarga sedhih saya nyerang aku, aku njupuk buku kanggo maca supaya sethithik bisa ngalihake pikiranku saka kasedhihan. Buku iku karangan presbiter sing pinaringan berkah, Isichius saka Yerusalem[4222] , sing wis tak pinjam saka dhèwèké sawatara wektu. Sawisé maca buku iku, aku weruh ing pungkasané ana loro tembung saka Nestorius sing ora takwa lan banjur nyadari sapa mungsuhé Sang Putri Suci banget sing tak gawa ing selku. Banjur aku tangi, njupuk buku iku menyang wong sing wis maringi lan kandha marang dhèwèké:

'Sedulur, njupuk maneh bukumu; aku luwih nampa cilaka tinimbang kauntungan saka buku iki.'

Dheweke takon marang aku kepiye bukune malah nimbulake cilaka tinimbang manfaat. Lan aku nyritakaké marang dhèwèké bab wahyu sing tak alami. Banjur, kebak semangat ilahi, dhèwèké motong loro tembungé Nestorius saka buku mau lan mbasmi ing geni, kandha: 'Aja ana mungsuhé Gusti Putri – Ibuné Gusti Allah lan Perawan Maria sing langgeng – ing selku.'

Uga kita ora kena lali nyebutake carane Santo Siril Kristus – abdi agungé Gusti – sanadyan kasuciané gedhé banget, isih nyimpen ing batiné prakara isin lan bertentangan karo kesalehan, supaya kita bisa nyekseni reformasi mujijat kang dialami. Dhèwèké nesu marang Yohanes Krisostomus tanpa alesan – siji santo nglawan liyané. Iki ora kudu nggumunake kita, amarga kasampurnan mung kagungané Gusti Allah piyambak; tumrap manungsa, ora ana siji waé sing bisa sampurna ing dhiri dhéwé, kajaba wis *nampa 'saka kamulyané Panjenengané kita kabèh nampa sih-rahmat demi sih-rahmat'* (*[4223]* , Yohanes 1:16) saka Kristus; mulané sanajan para wali, minangka manungsa, isih kena kelemahan manungsa. Santa Siril uga nduwèni kelemahan kaya ngono, utamané ing sesambungané karo Yohanes Krisostomus: dhèwèké nesu marang wong suci kuwi ora mung nalika uripé, nanging uga sawisé seda, lan nolak ngéling-éling dhèwèké ing antarané para wong suci. Nesuné Siril ora asalé saka niat ala, nanging saka ora ngerti. Saka sepupuné, Patriark Teofilus, lan saka wong-wong liya sing nduwèni permusuhan marang Chrysostom, dhèwèké krungu akèh fitnah ora adil marang panutan donya iki lan, amarga polos, nganggep goroh mau dadi kabeneran. Amarga katulis: *'Wong sing polos pracaya marang saben tembung'* (Amsal 14:15). Atticus, Patriark Konstantinopel, sing urip sadurunge Nestorius, ngajak dhèwèké ing layangé

[4220] Padang Suwarga (Yunani: Limonar) iku sawijining karya saka biksu John Moschus (w. 622); ditulis ing awal abad kaping 7 lan ngemot cathetan cekak babagan para asketis ing Palestina, Mesir, lan Siria.

[4221] Istilah 'lavra' digunakake kanggo nyebut biara-biara sing misuwur amarga akèh para biksu lan wigatine. 'Lavra' – saka basa Yunani – tegesé pérangan kutha utawa lorong; iki jeneng sing diwènèhaké marang barisan sel, sing dipager utawa diubengi tembok lan diatur ngubengi gréja utawa papan panggonane abbot kaya lorong-lorong kutha. Para biksu ing lavra-lavra kuwi urip kados pertapa lan nglakoni tapa brata, saben ana ing selé dhéwé-dhéwé, padha kumpul mung kanggo ibadah ing dina kapisan lan pungkasan minggu, déné ing dina-dina liyané padha meneng. Tata urip monastik iki dipraktèkaké ing akèh lavra lan utamané ing Kolomanova Lavra sing wis kasebut mau. Biara iki dumunung ing Gurun Yordania, cedhak Kali Yordan lan Segara Mati.

[4222] Peringatan St. Isichius, Presbiter Yerusalem, tiba ing Setu Keju.

[4223] Referensi marang ayat sing misuwur saka Injil Yohanes Teologos: (Yohanes 1:16), yaiku saka kamulyan karunia rahmat ing Gusti Yesus Kristus, kita kabeh wis nampa pakaryan rahmaté Gusti kanthi akèh.

supaya nyakup jeneng Santo Yohanes Krisostomus ing diptych gerejawi[4224] , yaiku ing buku-buku sing ngemot jeneng para wali. Atticus dhéwé biyèn tau dadi salah siji mungsuhé Yohanes Krisostom, nanging sawisé kuwi, nalika nyadari yèn wong suci iki ora salah lan uga nyadari dosané dhéwé marang dhèwèké, dhèwèké tobat. Sawisé munggah ing tahta patriark Konstantinopel sawisé Arsacius, dhèwèké nambahaké Chrysostom ing diptych lan, nalika dhèwèké isih urip, ngélingaké Santo Cyril liwat layang, ing ngendi dhèwèké nyuwun supaya nindakaké sing padha. Nanging sing pungkasan ora nggatekake panjaluké, amarga ora kepéngin ngurangi wigatié konsili sadurungé nglawan Yohanes, sing wis diadani déning Teofilus[4225] .

Kajaba iku, Santo Isidore saka Pelusium[4226] – seduluré Santo Kiril lan wong sing wis sepuh – nalika weruh akèh wong nesu marang Santo Kiril amarga ngilangi Chrysostom saka dhaptar para wali, kanthi wani nulis surat marang dhèwèké, ngajak supaya mriksa kanthi adil kahanan pangadilané Yohanes Chrysostom.

'Pilih kasih iku cendhak pandang, dene kebencian ora weruh apa-apa,' tulis Pelusiot ing salah siji layangé marang Santo Kiril. 'Mula, yèn panjenengan péngin bébas saka loro kaluputan iki, aja nggawe paukuman sing gegabah, nanging ajokna fakta-fakta mau marang pangadilan sing adil; awit sanajan Gusti Allah, ingkang sampurna mangertos sedaya sadèrèng kelampahan, amarga katresnanipun dhumateng manungsa kersa mudhun saking swarga lan mirsani tangisé Sodom (Kejadian 18:20), mulang kita supados nindakaké sedaya sawisé panalitèn sing tliti. Amarga akèh wong sing ana bareng kowe ing Konsili Efesus padha ngguyoni, ngaku yèn kowe mung ngetutaké kebencianmu dhéwé tinimbang ngupaya kanthi cara ortodoks apa sing dibutuhaké kanggo Yesus Kristus. Wong-wong kuwi kandha yèn kowe ponakané Teofilus, lan yèn kowe kapengaruh déning rohné. Kaya déné Teofilus kanthi terang-terangan ngetokaké nesuné marang Yohanes sing nggawa lan tresna marang Gusti Allah, mangkono uga wong iki kepéngin pamer, sanadyan kahanan wong sing dituduh kuwi wis owah banget, amarga Yohanes wis ngalami pangasingan lan ora ana manèh ing antarané wong urip.

Ing layang liyane, Santo Isidore saka Pelusium nulis marang Kiril kaya mangkene: 'Tuladha saka Kitab Suci marakake aku wedi lan meksa aku nulis apa sing kudu ditulis. Amarga yen aku iki bapak, kaya sing panjenengan dhewe kandha, mula aku wedi marang paukuman sing dialami Eli amarga ora bisa njaga putra-putrane sing dosa ing dalan kabeneran[4227] ; nanging yen, kaya sing aku mangerteni luwih bener, Aku iki anak ing ngarepmu, nggawa pasuryané Markus Agung, – mula aku wedi marang paukuman sing ditampa Jonathan amarga ora nyegah bapaké sing nggoleki dukun[4228] . Amarga, yèn dhèwèké bisa nyegah bapaké, dhèwèké mati ing perang sadurungé wong sing wis dosa. Mula, supaya aku uga ora kena paukuman, lan supaya Gusti Allah uga ora ngukum kowe, mungkasi prahara iki, lan aja nggawa balas dendam kanggo isinmu marang Gréja sing urip, sing kuduné diwènèhaké marang manungsa – aja nganggo alesan kasucian kanggo nyebabaké prahara langgeng ing jeroné[4229] .

[4224] Diptych iku lempeng cilik saka kayu, balung, utawa logam sing digandheng nganggo tali, kang dadi buku pangeling-eling ing jaman Yunani lan Romawi kuna. Ing Gréja Kristen, diptych wis dadi buku pangeling-eling wiwit jaman biyen, ing ngendi jeneng uskup, martir, lan kabèh wali umume kacathet.

[4225] Iki mesthine nyebutake majelis sing dianakake ing Dubna, ora adoh saka Kalsedonia, sing dipimpin dening Teofilus, ing ngendi Santo Yohanes Krisostomus dihukum lan dipecat saka jabatane.

[4226] St Isidore saka Pelusium, sawijining askétis kondhang sing misuwur amarga kasederhanaan uripé, manggon cedhak kutha Pelusium ing Mesir. Panjenengané séda watara taun 436. Miturut tulisan-tulisane, panjenengané kalebu salah siji Bapa Agung Gréja. Karyané dumadi saka layang-layang, sing akèh dadi komentar babagan Kitab Suci. Nanging, ana akèh layang sing ditulis kanthi tujuan nyemangati lan ngélingaké para kanca jamané, uga kanggo nyawijiaké wong-wong sing lagi ana perselisihan. Jumlah kabèh layangé St. Isidore diomongaké tekan 10.000, nanging mung watara 2.090 sing isih ana nganti saiki.

[4227] Mesthi ana imam agung Eli, sing urip ing jaman nabi Samuel. Dheweke misuwur amarga welas asih, nanging welas asihé meh dadi kelemahan. Iki katon cetha ing perlakuané marang putrané, para imam Hophni lan Phinehas, sing ngidini awake dhéwé nindakake macem-macem tumindak ora patut ing Tabernakel. Eli sing ringkih atiné ora maringi perhatian sing pantes marang iki, sanajan wis bola-bali diwanti-wanti déning Gusti. Banjur paukumané Gusti ora suwe teka marang omahé Eli. Perang meletus karo wong Filistin, lan nalika perang, Peti Perjanjian digawa metu menyang pasukan Yahudi déning anak-anaké Eli, kedadéan bencana: anak-anaké Eli mati, Peti Perjanjian dicolong, lan Eli, nalika krungu kabar iki, ambruk saka kursiné lan seda (1 Sam. 4:1–22).

[4228] Yonatan iku putrané Saul, Raja bangsa Yahudi. Nalika Gusti Allah mbalèkaké pasuryan saka Saul lan, sajrone perang karo wong Filistin, ora maringi wahyu babagan asil perang, dhèwèké mutusaké ngandelaké takhayul lan lunga marang dukun sing manggon ing Endor, sawijining kutha cilik ing suku Isakhar. Ing kono dhèwèké nelpon roh Samuel lan nyoba ngerti nasib sing bakal ngentèni dhèwèké. Ing perang sing banjur kelakon, pasukan Saul kalah, lan telung putrané sing paling tuwa dipatèni ing ngarep mripaté; Saul dhéwé tiba ing pedhangé lan bunuh diri.

Lan ing kutipan liya, sang wali nulis marang Cyril kaya mangkéné: 'Panjenengan takon marang kula bab kahanan pangasingan sang wali Yohanes: nanging kula boten badhé nyerat kanthi rinci, supados kula boten katingal minangka tiyang ingkang nyalahaké lan ngukum tiyang sanès, awit kathahing kalepatan ingkang dipun tindakaké déning tiyang-tiyang marang sang wali sampun ngluwihi wates.' Aku bakal nyegah kowe kanthi cekak bab sipat kejemé Mesir, sing ana cedhak kowe[4230] : Mesir nolak Musa, nyerah marang Firaun, nglarani wong andhap asor, nggawe para buruh dadi pait, ngedegaké kutha-kutha lan ora mbayar upah marang para pekerja[4231] . Kanthi nindakake tumindak kaya ngono, dhèwèké nglairaké Theophilus sing ora manut hukum, sing nganggep emas minangka Gusti[4232] ; bebarengan karo para pengikuté sing padha pikiran, dhèwèké mbrontak marang Santo Yohanes – sawijining wong sing tresna marang Gusti lan mratélakaké bab Panjenengané. Sanadyan mangkono, omahé Dawud saya diadegaké lan saya akèh, déné omahé Saul, kaya sing kowe deleng, saya luntur[4233] ".

Mangkono tulisané Santo Isidore saka Pelusium marang Santo Cyril. Tulisan mau nduwèni pangaruh gedhé marang dhèwèké nganti sawisé maca, dhèwèké nyadari dosané. Utamané, dhèwèké nyadari sakabèhé dosané lan tobat saktenané nalika dhèwèké nampa panglihatan ing ngisor iki. Kayané dhèwèké ana ing panggonan sing éndah banget, kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Ing kono dhèwèké weruh para wong agung kang nggumunaké – Abraham, Ishak, lan Yakub – lan para wali liya saka Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar. Ing wektu sing padha, dhèwèké uga weruh sawijining candhi ageng kang padhang sumunar, kaendahané ora bisa diterangaké nganggo basa manungsa, lan krungu swara nyanyian kang muni éndah ing jeroné. Nalika mlebu ing candhi iki lan gumun marang kaendahan lan kamulyané, Cyril nyumurupi ing jeroné, ing padhanging kamulyan, Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, kang kaubengi akèh malaékat. Antarane wong-wong sing ngadeg ngubengi Ibune Gusti Allah, ing panggonan sing kinurmatan, ana Santo Yohanes Krisostomus, sumunar kaya malaikaté Gusti Allah kanthi cahya sing nggumunake lan nyekel buku tulisané ing tangané; akèh priya-priya sing nggumunake ngubengi dhèwèké, kaya-kaya padha abdi. Kabeh padha nggawa senjata, kaya-kaya lagi nyiapake nyerang. Mula, nalika Kirill nyoba sujud ing sikilé Sang Putri Allah kanggo nyembah, Santo Yohanes bebarengan karo para pangiringé langsung nyerbu marang dhèwèké, nglarang dhèwèké nyedhak Sang Putri Allah sing Maha Suci lan ngusir dhèwèké metu saka gréja sing éndah kuwi. Cyril, nalika weruh nesune Yohanes marang dhèwèké lan nyadari yèn dhèwèké arep diusir saka gréja, banjur ketakutan. Nanging dumadakan dhèwèké krungu Perawan Maria sing Maha Suci ngandika marang Yohanes, nyuwun supaya ngapura marang Cyril lan aja ngusir dhèwèké saka gréja, amarga dhèwèké wis dosa marang Yohanes ora amarga niat ala nanging amarga ora ngerti. Nanging Yohanes katon ora gelem ngapura Kirill. Banjur Sang Putri Maha Suci kandha: 'Apura dhèwèké amarga Aku, awit dhèwèké wis ngupaya banget kanggo pakurmataning Aku – dhèwèké wis ngluhuraké Aku ing antarané manungsa lan nyebut Aku Ibu Gusti Allah.'

Nalika Indhungé Gusti Allah ingkang Paling Suci ngandika tembung-tembung punika, Yohanes langsung luluh lan mangsuli dhumateng Indhungé Gusti Allah:

'Mlebu panjenengan, Gusti Putri, aku ngapura dhèwèké.' Banjur, kanthi ramah nyedhak marang Cyril, dhèwèké nyekel lan nyium dhèwèké, lan mangkono padha rukun manèh ing pangliyan.

Sawisé panglihatan iki, Santo Kirilos wiwit kerep tobat lan nyalahaké dhéwé amarga nganti wektu kuwi wis nyimpen nesu sing sia-sia marang wongé Gusti kaya ngono. Banjur, sawisé nglumpukaké kabèh uskup Mesir,

---

[4229] Sawisé seda Chrysostom, ana perselisihan gedhé bab dhèwèké. Sanadyan wakil resmi Gréja Konstantinopel lan Alexandria ora ngakoni dhèwèké minangka wong suci, ing gréja-gréja liya—kaya ing Roma lan Antiokia—dhèwèké dilebokaké ing diptych lan diétung dadi salah siji wong suci. Nanging sanajan ing rong gréja pisanan ana akèh panyengkuyung Chrysostom sing ora sarujuk karo pandangan wakil resmi lan nganggep dhèwèké minangka wali. Kahanan iki nyebabaké perselisihan lan ora sarujuk. Ing Konstantinopel, para panyengkuyung Yohanes Chrysostom dikenal minangka Johannites. Pécahan iki ora dirampungaké nganti taun 438.

[4230] Alexandria, sing dumunung ing pesisir Segara Mediterania lan minangka kutha asalé saka Yunani, ing kéné dianggep kaya-kaya dumunung ing njaba Mesir kuna sing sejati.

[4231] Ing kéné ana panyebutan panganiayaan gedhé sing dilakoni nalika jamané para firaun Mesir marang para budhak – para pambangun piramida lan struktur Mesir liyané – lan uga marang wong Yahudi. Kelelahan amarga pakaryan abot sing nganti mecah tulang, padha diparingi panganan sing ala lan ora nampa upah apa-apa kanggo pakaryané.

[4232] Sing ndahului Cyril ing Katedral Alexandria, pamané Theophilus, kondhang amarga serakahé, kaya sing katon saka uripé St. John Chrysostom (14 November).

[4233] Iki minangka ungkapan kias – nuduhaké kamenangané wong sing bener Chrysostom sawisé seda, sing dianggep wali ing akèh gréja lan nduwèni akèh penganut lan pangagum.

dhèwèké nganakake pesta agung kanggo ngajèni Santo Yohanes Krisostomus lan nyathet jenengé ing daftar gréja ing antarané kumpulan para wali agung. Kanthi mangkono, nodha sing nyawiji ing badané wong suci Cyril—sing biyèn ora rukun karo Santo Yohanes—wis sirna, mungsuhan antarané para abdié Gusti wis diilangaké déning Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci piyambak. Wiwit wektu kuwi, sajroning uripé Santo Cyril, piyambaké tansah muji Santo Yohanes Krisostomus nganggo tembung-tembung pujian.

Santo Siril nglampahi sisa uripé kanthi nindakake pakaryan agung, ora mung nggatekake kaslametan dhéwé nanging uga kaslametan wong liya, lan nuntun akèh wong menyang dalan kabeneran. Ana sawijining crita babagan kedadeyan ing uripé Santo Siril, sang wali sing nyenengake Gusti. Ing Mesir Sisih ing jaman kuwi ana sawijining tuwa, kondhang amarga uripé sing suci. Sanadyan mangkono, amarga dhèwèké wong sing ora sekolah lan prasaja, dhèwèké nyekel siji kapercayan sing salah; yaiku, amarga kabodhoané, dhèwèké ngakoni yèn Melkisedek iku Putrané Gusti Allah[4234] . Alasan iki dilaporaké marang Paduka Sang Cyril, lan dhèwèké ngajak sang tuwa mau supaya teka marang dhèwèké. Amarga ngerti yèn sang tuwa kuwi nindakake mujijat lan banget nyenengake Gusti nganti Gusti maringi saben panyuwuné – lan yèn salah pahamé bab Melkisedek mau mung amarga prasaja – Patriark nggunakake kawicaksanan ing ngisor iki kanggo nuntun dhèwèké menyang dalan sing bener. Kanthi alus dhèwèké ngendika marang sang tuwa:

'Abba, kula nyuwun tulung panjenengan supados saged ngrampungake dilema: ing sisih siji, akal nuntun kula dhateng kesimpulan menawa Melkisedek punika Putraning Gusti; ing sisih sanes, ana ingkang ngandhani kula menawa punika boten adil lan piyambakipun namung tiyang lumrah lan imam Gusti. Mula aku nemokake awaké dhéwé ana ing sangsi lan kebingungan, ora ngerti apa sing kudu daksimpulake. Mulané aku kanthi sengaja ngundang panjenengan, supaya panjenengan bisa ndedonga marang Gusti bab iki, nyuwun marang Panjenengané supaya mratélakaké kabeneran marang panjenengan. Lan apa waé sing Gusti paring weruh marang panjenengan, aja nolak ngandhani aku."

Adhedhasar uripé sing takwa, sang tuwa kanthi wani mangsuli marang Santo Siril:

'Mugi Panjenengan kersa maringi idin, kula badhe nyepi piyambakan salami telung dinten; sasampunipun, kula badhe nyuwun dhawuh dhumateng Gusti bab punika lan ngaturaken dhumateng Panjenengan punapa ingkang kaparingaken dhumateng kula.'

Banjur, sawisé mundur menyang selé lan nutup awaké dhéwé ing kana telung dina, sang tuwa ndedonga marang Gusti supaya paring wahyu babagan Melkisedek. Sawisé nampa apa sing dijaluké, dhèwèké teka marang Santo Sirilus lan kandha:

'Melkisedek iku manungsa, dudu Putraning Allah. Lan kabari kowe, Paduka, menawa iki pancen bener.'

Sang Cyril banget bungah amarga wis nylametaké nyawa sang tuwa lan sawisé matur nuwun, ngutus dhèwèké lunga. Sang tuwa, sawisé lunga, wiwit mènèhi pangajaran marang kabèh wong yèn Melkisedek iku manungsa, dudu Putrané Gusti. Mangkono abdi Gusti kanthi wicaksana nuntun wong kang ora ngerti marang dalan sing sejati.

Sawise nyekel Kursi Patriarkal Alexandria suwene telung puluh loro taun, lan sajrone uripe wis ngresiki Gréja Kristus saka kabèh bidah sing nyebar ing jaman kuwi, lan wis nulis akèh karya pangajaran[4235] , Santo Siril

---

[4234] Melkisedek, Raja Salem lan imam Allah Kang Maha Luhur, kasebut ing Kitab Kejadian (14:18) (deleng Mazmur 109:3; Ibrani 5:6, 10, 6:20, 7:1, 10, 11, 15). Nalika Abraham bali menang saka perangé nglawan Raja Elam lan sekutuné sing wis ngrampas Lot, Melkisedek nampani dhèwèké karo roti lan anggur lan mberkahi dhèwèké ing asmané Gusti Allah Maha Luhur. Abraham ngajèni sanget berkah iki lan nampani kanthi pangajab gedhé nganti dhèwèké maringi Melkisedek sapérangan sepuluh saka kabèh jarahané. Identitasé Melkisedek tetep dadi misteri. Kamungkinan gedhé dhèwèké kalebu suku Amori sing manggon ing Palestina wektu kuwi, amarga ing antarané wong-wong mau dhèwèké dadi raja lan imam agung. Salem dianggep padha karo Jebus ing tembe, lan sakbanjuré Yerusalem (Mazmur 75:3). Kita bisa nyimpulake manawa Melkisedek iku tokoh sing luar biasa, misuwur ing saindenging Palestina, sawijining pelayan Gusti Allah sejati. Kitab Suci wis nyumputake rincian babagan dheweke, nampilake dheweke minangka pratandha rawuhe Kristus. Raja lan nabi Daud uga nunjukake wigati tipologis imamé Melkisedek nalika dheweke nyritakake babagan Putraning Allah: *'Sampeyan imam salawas-lawase miturut tatanan Melkisedek'* (Mazmur 109:4). Nanging makna tipologis Melkisedek diungkapake kanthi cetha lan rinci dening Rasul Paulus ing Suraté marang wong Ibrani (Ibr. 7:1–28).

[4235] Karya-karya St. Cyril saka Alexandria diklasifikasikake miturut isiné dadi ekspositori, apologetik (kanggo mbela agama Kristen), dogmatik, lan moral. Saka karya-karya ekspositori St. Cyril, sing paling unggul yaiku komentare babagan Injil Lukas, sing misuwur amarga ringkes lan tepat nalika nerangake tembung-tembung Kitab Suci. Komentare babagan Epistel marang Ibrani lan Korinta uga nggumunake. Antarane komentare babagan Perjanjian Lawas, perlu disebutake panjelasané babagan Kidungan Kidungan, banjur

seda ing pangayoman Gusti[4236] . Ing wayahe seda, Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci piyambak ngadeg ing sisihé, amarga dhèwèké wis makarya kanthi setya kanggo Panjenengané lan ngupaya kanthi gagah kanggo pakurmatan Panjenengané. Panjenenganipun kalebet ing jajaran Santo Krisostomus, lan bebarengan kaliyan piyambakipun, kobong ing katresnan ingkang boten nate surut, piyambakipun ngadeg ing ngarsanipun Kristus Gusti Allah lan Indung Allah ingkang Maha Suci, manggon ing kamulyanipun, sacedhak pangastanipun, lan muji Sang Perawan ingkang Maha Bejo lan Gusti Allah sejati ingkang lair saking Panjenenganipun salami-laminipun. Amin.

Kontakion, Nada 6:

Panjenengan sampun nembongake dhumateng kita jeroning ajaran teologi ingkang nglangut, saking sumber Sang Juruwilujeng, ngalahake bidah, ya Kiril ingkang pinundhut, lan nyelametake wedhus saking geger tanpa tatu. Panjenengan dados guru tumrap sedaya bangsa, ya ingkang kinurmatan, nembongake ingkang Ilahi.

Peringatan Sang Mulya Alexander, Abas Kush.

Peringatan tanggal 9 Juni

Sing kinurmatan iki asalé saka kutha Vologda lan nglakoni sumpah monastik ing Biara Kamenny[4237] ing sangisoré Abas Dionysius[4238] . Nyingkiri kamulyan donya, piyambakipun ninggalake biara punika, rawuh ing kali ingkang dipun namèkaké Kushta, dumunung sacedhak Danau Kubenskoye, lan kanthi berkah Dionysius, Uskup Agung Rostov[4239] , piyambakipun ngedegaké gréja ingkang dipun dedikasikaké dhumateng Sang Ibu Allah ingkang Paling Suci lan Panggenenganipun ingkang kinurmatan lan kamulyan nalika Panjenenganipun séda. Para pangeran Yaroslavl, Dimitri lan Simeon[4240] , nalika krungu babagan iki saka sang wali, kebak kabungahan ageng lan maringi dhuwit akeh kanggo kabutuhan gréja lan biara; lan sawisé seda Pangeran Dimitri, garwané, Putri Maria, sawisé nyekseni pakaryané sang wali, maringi sumbangan kanggo pangopènan biara, minangka pangeling-eling marang garwané, sawijining desa karo para tani. Sawisé kuwi, Santo Alexander nambah manèh upayane. Bareng karo komunitas biara, piyambakipun nyambut gawe ngolah lemah lan ngundhuh panèn sing akèh.

Sing Kinurmatan urip 60 taun, 2 wulan, lan 2 dina wiwit lair lan seda mlebu gesang langgeng ing taun 1439, ing tanggal 9 wulanJune[4241] . Dheweke duwé awak sing cukup dhuwur lan kurus banget; sirahé ukurané

---

panjelasan babagan nabi Yesaya lan nabi-nabi cilik. Risalahé St. Cyril nglawan Julian pancen unggul; ditulis kanggo mbantah karya sing ditulis Julian kanthi pitulungan para filsuf pagan kanggo mbela paganisme lan nglawan Kristen. Kebanyakan karya dogmatik Cyril ditulis ana gandhèngané karo kontroversi Nestorian. Iki kalebu limang buku nglawan Nestorius. Ing kéné, Santo Alexandria, tanpa nyebut jeneng Nestorius, mbantah ajarané. Bab karya jembar babagan Tritunggal Agung, sing dikenal minangka The Treasury, Blessed Photius (Patriark Konstantinopel) nyatakake manawa karya iki misuwur amarga kelengkapané lan ditujokaké kanggo mbantah ajaran sesaté Arius lan Eunomius. Karya iki ngluwihi kabèh liyané ing kajelasan. Loro risalah dogmatik sing relatif cekak babagan Trinitas Suci lan siji risalah babagan Inkarnasi njupuk wangun piwulang kateketik: karya-karya iki wigati amarga ketepatané ing nyatakaké doktrin Ortodoks. Piwulang babagan panggonan Roh Suci ing manungsa pantes nampa perhatian khusus ing kéné. Risalah nglawan antropomorfisme ditulis dening St. Cyril kanggo sawatara biksu Mesir sing, amarga ora ngerti, mbayangake Gusti Allah ing wujud manungsa. St Cyril nyusun akèh khotbah. Khotbahé bab pamitané nyawa iku nggumunaké, loro-loroné amarga jeroné raos saka atiné sing nyesel lan uga amarga renungane babagan kahanan nyawa sing pisah saka badan. Khotbah iki kalebu ing Mazmur Slavia lan Kitab Jam Yunani minangka bacaan sing banget maringi piwulang tumrap wong Kristen.

[4236] St. Cyril séda tanggal 27 Juni 448.

[4237] Biara Kamenny utawa Kamensky dumunung ing pulo sepi ing Tlaga Kubenskoye ing wewengkon sing saiki dadi Provinsi Vologda.

[4238] Dionysius, sawijining biksu sing dicukur rambute ing Gunung Athos, dikenal amarga ngenalake aturan Athonite sing ketat ing Biara Spaso-Kamensky lan, kanthi tuladha uripe, narik akèh wong menyang biara sing sepi iki. Sing Mulya Alexander nampa cukuran biksu saka dhèwèké.

[4239] Dionysius, salah siji abbas ing Biara Spasokamenny, diangkat dadi Uskup Agung Rostov ing taun 1418.

[4240] Pangeran Dimitri Vasilyevich dudu pangeran saka Yaroslavl, nanging pangeran saka Zaozero utawa Kubenskoye, lan panggonané yaiku sawijining pemukiman cilik—saiki désa Kubenskoye Ustye—sing dumunung telung vèrsta saka biara Sang Agung Alexander; Nanging pangeran Yaroslavl iku seduluré Dimitri, Simeon Vasilyevich, sing seda watara taun 1320.

[4241] Pangurmatan marang Sang Agung Alexander diwiwiti ing abad kaping 16. Relik-reliké disimpen ing Biara Kushtsky, sing ing taun 1838 digabungake karo Biara Spasokamennoy.

sedheng, pasuryané bundher, mripaté alus, jangguté kandel lan bundher, tekan dhadha, lan rambute coklat peteng karo bintik-bintik abu-abu.

23 Juni

10 Juni (gaya lawas)

Uripé Bapa Suci Vassian, Uskup Lodium[4242]

Diperangeti tanggal 10 Juni

Ana loro sebab sing migunani kanggo nyritakaké saiki uripé para wali sing kanthi pitulungané Gusti kanthi gagah berani perang nglawan hawa napsu daging, lan kanggo nerusaké élingan babagan wong-wong mau marang generasi sabanjuré. Kaping pisan, kanthi ngeling-eling pakaryan gagah para wali, kita pracaya yèn para wali uga ndedonga marang Gusti Allah kanggo kita; kapindho, kanthi nyritakaké pakaryan lan kawani para wali, kita maringi inspirasi marang awak dhéwé lan wong liya supaya niru pakaryan mau. Kanthi mangkono, kita bakal nyoba nerangake kanthi ringkes urip lan pakaryané Santo Vassian, Uskup Lodium lan Pangakun Iman; lumantar abdi Gusti iki, kita bakal nyritakaké pakaryané, sing ndadékaké piyambakipun pantes dadi peserta ing Karajan Swarga.

Wiwit isih enom, wong suci iki wis dadi resi—ora amarga umuré, nanging amarga kawicaksanan lan kabecikane. Bapaké, Sergius, panguwasa wewengkon Sirakuza[4243] , manut marang pemujaan berhala Yunani.

Dheweke ngutus putrané menyang Roma kanggo sinau filsafat pagan, supaya bisa nggantèkaké bapaké ing panguwasa lan dadi pamimpin sing trampil tumrap rakyat. Kanthi wicaksana lan cerdas wiwit cilik, Vassian nyemplung tenanan ing sinau filsafat lan unggul ing pelajarane. Ing wektu kuwi, dhèwèké krungu jenengé Kristus lan uripé wong Kristen[4244] , lan langsung kepéngin banget kanthi sak atiné ngganti filsafat Hellenic karo kawicaksanan Kristen sing nylametaké jiwa; mula dhèwèké wiwit mikir marang salah siji abdi bapaké (sing wis dipercaya) marang sapa dhèwèké bisa mbukak rahasia atiné.

Nanging Gusti, sing ora kersa ngalangi prajurit Panjenengané suwé saka tugas sing wis ditemtokaké, kaping telu ngetokaké ing ngimpi marang sawijining presbiter sing saleh babagan kepinginan lan niyaté Vassian sing arep dadi wong Kristen. Sawisé tangi saka turu, presbiter mau wiwit ngubengi kabèh sekolah ing kutha Roma, ngupaya golek priya enom sing wis dituduhaké Gusti marang dhèwèké ing ngimpi. Akhiré, sawisé suwé nggoleki, presbiter mau, kanthi pitulunganing Gusti, nemokaké wong sing digoleki lan takon dhèwèké saka ngendi asalé, sapa wong tuwané, lan kenapa dhèwèké manggon ing Roma.

Presbiter kuwi gumun marang wangsulan pinter lan wicaksana sing diwenehake bocah lanang Vassian nalika nyritakake kabeh bab pribadine kanthi rinci, lan nyadari yen iki pancen bocah lanang sing wis digoleki.

Kaya bapak sing welas asih, presbiter kuwi ngrangkep lan nyium bocah nom-noman mau; banjur digawa menyang omah, ing kono dhèwèké nyritakaké bab wahyu sing ditampa saka Gusti Allah; sawisé kuwi, loro-loroné padha muji Gusti Allah. Sakwisé kuwi, Vassian tiba ing sikilé presbiter lan nyuwun supaya dhèwèké dibaptis dadi wong Kristen sanalika. Kaping pisan, presbiter miwiti mulang pemuda mau babagan kabeneran iman suci lan nerangake sakramen-sakramen hukum Kristen. Nalika pemuda mau ngrungokake piwulang iki, atine kagugah banget lan kebak katresnan marang Kristus. Banjur presbiter mulang dhèwèké babagan '[4245] ' lan nerangaké carané

[4242] Lodia utawa Lavda dumunung cedhak Mediolan (deleng ing ngisor, kaca 384)

[4243] Sirakuza iku salah siji koloni Yunani pisanan ing pesisir wétan pulo Sisilia, diadegaké ing abad kaping 8 SM; sakwisé dadi kutha paling gedhé lan paling sugih ing pulo kuwi.

[4244] Cetha saka cathetan sabanjure manawa Santo Vassian wis krungu babagan wong Kristen malah nalika isih cilik (hagiografi nyritakake manawa Vassian, nalika isih bayi, nggambar pratandha salib ing lemah); nanging ing Roma, Vassian dadi luwih kenal karo agama Kristen lan nduwé kasempatan kanggo nyekseni langsung cara urip wong Kristen.

[4245] Ing Gréja wiwitan, kabèh sing nyiapaké baptisan biasané ngalami wektu katekesis dhisik – ya iku piwulang lisan babagan kabeneran iman Kristen. Katekumen mung diparingi idin rawuh ing pérangan kapisan (Proskomedia) lan kapindho (Liturgi Katekumen) saka

tumindak nalika Baptisan Suci. Wiwit wektu kuwi, Vassian wiwit kerep sowan marang presbiter sing kinurmatan, digandheng karo salah siji budhak tuwa—sing setya marang dhèwèké ing kabèh bab—kanggo sinau kabijaksanaan Kristen saka lambéné guru rohani sing diilhami Gusti.

Sawisé masa katekumenaté, Vassian miwiti urip prasaja: ing awan dhèwèké puasa lan ndedonga, déné ing bengi wektuné dipigunakaké kanggo ndedonga utawa maca buku, mung turu sakedhap. Saka panganan sing diparingaké, dhèwèké mung mangan sapertiga, déné loro pertiga liyané dibagi marang wong mlarat.

Ing wektu sing padha, wis suwe lumantar; pungkasané, wayahe baptisé Vassian teka. Vassian, sing diiringi abdi setyané, mangkat menyang omahé presbiter, ing kono baptisan suci dilakoni. Nalika Vassian, manut tata cara baptisan sing lumrah, mlebu ing kolam baptisan sing suci, dhèwèké weruh sawijining priya enom sing rupané endah banget, sumunar kaya srengéngé; priya enom iki mbantu ing baptisan lan nyekel sandhangan sing arep dienggo wong sing anyar dibaptis sawisé metu saka kolam. Vassian sing pinaringan berkah wani takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe? Saka ngendi kowe teka?'

"Aku wis dikirim marang kowe suwé banget," mangsuli pemuda iku, "kanggo mbantu kowe nepaki tujuan suci lan ngusir kabèh sing nentang tujuan iku."

Sawisé ngendika mangkono, priya enom kuwi dadi ora katon. Sawisé piyambakipun lunga, kamar kuwi kebak ambu wangi kang éndah sing tahan watara setengah jam, nganti kabèh wong sing ana ing kono padha krasa ora ana ing bumi nanging ana ing swarga.

Sawisé baptisan suci, Vassian miwiti urip sing luwih prasaja, nglarani awak enomé lan ngendhalèkaké marang roh. Para pangawal lan abdi dalem, sing diprentahaké Gubernur Sergius supaya ngreksa Vassian kaya manik ing mripat, amarga ora ngerti bab[4246] rahasia Vassian, padha gumun banget, malah kaget, marang pangendhalian dhiri sing ora lumrah; padha bingung kenapa dhèwèké mung mangan lan ngombe sithik banget, kenapa dhèwèké nglampahi wengi tanpa turu, kenapa pasuryané saya pucet lan awaké saya kurus. Nalika padha weruh kabèh kuwi, padha pitakon marang siji lan sijiné kanthi bingung: 'Kanggo apa sang tuan kita nganti ngentèkaké awaké kaya ngéné?'

Nanging abdi sepuh sing setya marang Santo Vassian lan ngerti rahasiané kandha marang wong-wong mau: 'Aja kaget karo iki, amarga piwulang filsafat mung bisa dipahami déning murid-murid sing wis nyingkiri kabèh hawa napsu lan mung wareg karo apa sing perlu kanggo njaga urip.' Mula, mangertèna yèn pangeran kita, sing kepéngin sinau kawicaksanan paling luhur, wis ngetokaké pangastiné lan ora turu kaya ngono."

Nanging para abdi ora wareg karo jawaban iki; malah padha kelingan manawa Vassian nalika isih bayi kadhang kala nggambar pratandha salib ing wedhi utawa nyusun jerami dadi wujud salib, sing asring ndadekake ibu pengasuhé nesu marang dhèwèké. Pungkasané, sawisé pirang-pirang pitakon lan ngetutaké ngendi Vassian lunga, para abdi wiwit curiga yèn tuwané wis mlebu agama Kristen lan urip manut piwulang Kristen. Kahanan iki marakaké padha bingung lan wedi, amarga padha wedi marang nesuné bapaké Vassian, Sergius. Padha pungkasane yakin yèn Vassian iku wong Kristen nalika kedadeyan ing ngisor iki.

Ing sawijining dina, sawisé Ibadah Wengi Sabenerna lan pagaweyan bengi, pemuda sing pinaringan berkah kuwi, amarga kesel banget, banjur ketiduran jero. Nalika turu, dhèwèké wiwit ngucapaké tembung-tembung pandonga, nyebut Gusti Allah, siji ing Tritunggal, lan nyuwun dipandu menyang dalan marang kamulyan sing dijanjèkaké marang kabèh sing tresna marang Panjenengané. Sawisé pandongané, krungu swara saka dhuwur: 'Bungah lan seneng, prajurit Kristus sing paling setya, Vassian! Pandongamu wis ditampa déning Gusti, lan panggonan paling apik ing swarga wis disiapaké kanggo kowe.'

Sawisé prastawa iki, para abdi dadi yakin tenan yèn Vassian iku wong Kristen; mula, siji-siji padha mangkat kanthi rahasia bali menyang Sirakus marang bekas tuwané, gubernur Sergius, nggawa kabar sing ora nyenengaké kanggo dhèwèké; padha maringi kabar marang gubernur yèn anaké, Vassian, wis mlebu agama Kristen.

Liturgi Ilahi; sadurunge pérangan katelu (Liturgii Para Percaya), para katekumen kudu ninggalake gréja, kaya sing diumumake déning diakon: 'Para katekumen, lunga.' Lama katekumenat béda-béda: bisa suwéné sawetara dina utawa minggu nganti pirang-pirang wulan malah taun.

[4246] Ya iku tegesé, tanpa nyadari yèn dhèwèké iku wong Kristen.

Sergius, amarga dhèwèké nyembah arca, banget kuciwa lan wiwit mikir carané supaya anaké bali saka agama Kristen: kanthi alus utawa ancaman.

Sethithik demi sethithik, kabèh abdi Vassian lunga saka Roma; mung ana siji abdi tuwa lan setya sing tetep karo dhèwèké, sing uga wong Kristen. Kanggo nggantèkaké sing wis lunga, bapaké Vassian kepéngin ngirim abdi anyar supaya bisa nggawa Vassian saka Roma lan nggawa dhèwèké marang bapaké.

Ing wektu kuwi, Santo Vassian kudu mlebu gréja Santo Yohanes Teologian ing wayah bengi, nalika pethuk pitik pisanan[4247] . Ing kono, nalika lagi ndedonga kaya biasané, dhèwèké weruh sawijining priya mulya sing wis uban, sing kandha marang dhèwèké kaya mangkéné:

'Wigati, pangakuan Kristus sing setya, yèn kowé kudu mangkat saka kéné karo abdi setyamù menyang kutha Ravenna[4248] , amarga bapakmu, sing maringi urip marang awakmu, arep ngalangi kaslametan jiwamu; mlayua saka kéné, supaya dhèwèké ora nuntun kowé menyang dalan sing salah. Mulane, Gusti Allah sing welas asih, sing ora nate ninggalake para abdi-Nya, wis ngutus aku, rasule, kanggo ngandhani kowe bab iki, supaya wong-wong sing dikirim bapakmu, nalika nemokake kowe ing kene, ora bisa nyegah kowe mlayu saka panggonan iki.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Santo Yohanes Teologian pamit marang Vassian.

Vassian sing pinaringan berkah, atiné bungah banget amarga rawuhe rasul mau, banjur sujud bola-bali ndedonga marang Gusti, nyuwun supaya Gusti aja ninggalake dhèwèké lan tetep paring pitulungan. Sawisé ndedonga, Vassian nyritakaké kabèh sing wis dideleng lan dirungokaké marang abdi. Esuké, padha maringi kabèh bandha marang wong mlarat lan sawisé nampa berkah saka bapak rohani, Gordian, padha ninggalaké Roma ing sonten kuwi lan mangkat menyang Ravenna.

Sawisé pirang-pirang dina lelungan, Santo Vassian weruh seekor rusa wadon karo loro anaké; kéwan-kéwan mau wis kesel lan meh pingsan amarga dikejar para pemburu. Para pemburu meh wae nyekel rusa mau. Ndeleng kahanan kuwi, sang wali welas asih marang rusa lan anaké banjur kandha marang rusa mau: 'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowe supaya teka marang aku tanpa wedi.'

Remboné, kaya-kaya mangertèni tembungé, langsung manut, mandheg, lan nyedhak marang sang wali tanpa wedi, bareng karo anaké. Vassian banjur nyekes-nyekes awaké nganggo tangané, kaya kéwan sing wis suwé biasa karo dhèwèké; remboné, saka sisihé, ngrus-ngrus sikilé.

Nalika para pemburu sing wis ngoyak rusa wadon kuwi tekan lan weruh yèn dhèwèké ngadeg manut ing ngarepé lelungané nalika dhèwèké nyekes nganggo tangané, padha gumun banget, padha gumun mikir kepriyé kakuwatan galaké kéwan kuwi bisa langsung sirna lan dadi manut kanthi cepet. Nalika kuwi, salah siji pemburu sing galak lan kejem kandha marang kancane: 'Wong bodho! Ngapa kita isih mandheg, lan ngapa ora njupuk buruan kita?'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké banjur nyekel rusa wadon saka tangan sang wali.

'Dudu aku, nanging Gusti Allah Kang Maha Kuwasa sing maringi dhawuh marang kowe,' pangandikane Santo Vassian marang pemburu kuwi, 'aja nganti ngrusakake kewan alas iki utawa anaké.'

Kanthi nesu lan angkuh, pemburu iku wani nyepelekake tangan sang wali; nanging langsung, amarga tumindak angkuh kuwi, sawijining setan nyerang pemburu kejem mau lan wiwit nyiksa dheweke kanthi parah. Ing sangsara, dheweke ambruk ing lemah, ngetokake jeritan nggegirisi, wiwit nggelembung ing cangkem lan, kaku, dadi kaya mati. Para pemburu liyane banjur kebak rasa ngeri lan gemeteran amarga wedi; padha nyungkur ing sikilé sang wali, banjur nyuwun pangapura karo nangis, amarga padha wedi yèn nasib sing padha bakal kelakon marang awaké dhéwé. Vassian mréntahaké supaya padha mundur saka panggonan kuwi, déné dhèwèké nyebar tangan ing pratandha salib kanggo ndedonga lan, ngarahaké kabèh pikirane marang Gusti Allah, banjur miwiti ndedonga: 'Ya Gusti, Sang Maha Sangguping samubarang, ya Gusti Maha Welas Asih – Panebus umat manungsa sing wis tiba, sing ora remen karo karusakané wong mati nanging luwih remen karo kaslametané wong urip:

[4247] Umat Kristen wiwitan, manut tuladha wong Yahudi kuna, mbagi wengi dadi papat bagean (saben bagean suwene telung jam), sing diarani jaga. Kicauan manuk jantan, sing kedadeyan nalika jaga katelu, diarani kicauan manuk jantan utawa kicauan jago.

[4248] Ravenna dumunung ing wilayah sing dikenal minangka Gaul Cis-Danubian, ing pesisir Segara Adriatik. Kawruh alam lan kapinteran manungsa wis ngowahi kutha iki dadi benteng sing kuwat, meh ora bisa ditembus, mula Ravenna dianggep minangka tameng Italia. Para kaisar Romawi, wiwit saka Honorius (395–423), milih kutha iki dadi pusat kuwasa.

apuraana wong iki sing lagi nandhang sangsara, sing amarga ora ngerti wis dosa lan nyinggung kabecikan Panjenengan!'

Kanthi tembung-tembung sing tulus lan padha kaya mangkono sang wali ndedonga. Sawisé rampung ndedonga, dhèwèké nyedhak marang wong sing lagi nggleleng ing lemah, nyekel tangan tengené, lan kandha marang setan sing ana ing jerone: 'Setan! Panjenengané sing nundhung kowe saka pucuking swarga menyang jurang nguwuh kowe supaya ninggalaké citraning Gusti—wong iki—saiki uga lan lunga menyang Tartarus sing wis disiapaké kanggo kowe[4249] , ing ngendi kowe bakal disiksa langgeng."

Wong suci durung rampung ngucapake tembung-tembung mau nalika mungsuh umat manungsa wis ninggalake wong iku, sing wis disiksa abot banget ing wektu sing cendhak nganti meh mati. Nalika pemburu wiwit pulih, dhèwèké ora bisa ndeleng apa-apa nganggo mripaté dhéwé lan ngglethak tanpa obah ing lemah.

Sang wali banjur ndedonga marang Gusti maneh lan sawisé ndedonga, nggawe pratandha salib ing mripat sang moro, sing langsung kabuka, saéngga sang moro bisa ndeleng manèh. Banjur Vassian nggawe pratandha salib ing sakabèhé awaké sang moro lan dhèwèké mréntah supaya tangi, lan sang moro tangi waras, kaya ora tau cilaka apa-apa.

Para pemburu liyane sing ngadeg saka adoh padha gumun ndeleng prastawa mujijat iki; banjur padha nyedhaki sang wali lan sujud ing ngarsane. Wong sing wis mari kuwi sujud bareng karo wong-wong mau; dhèwèké nyuwun pangapura marang sang wali lan matur nuwun kanthi tulus marang sing wis marasaké. Sawisé kuwi, kabèh padha bubar: para mburu padha mulih, rusa wadon lan anaké dibebasaké, lan Sang Wali Vassian dhéwé, karo abdi dalem, miwiti lelampahané.

Sawisé tekan kutha Ravenna, Vassian sowan marang uskup kutha kuwi, Ursus, sing dadi seduluré. Uskup kuwi bungah banget ndeleng seduluré, lan luwih bungah manèh nalika ngerti yèn dhèwèké pracaya marang Kristus lan, amarga katresnan marang Kristus, wis ninggalaké kabèh lan mlaku-mlaku. Miturut panyuwunan Vassian, uskup nyawisake panggonan tentrem kanggo dhèwèké ing njaba kutha, cedhak gréja Santo Apollinaris Sang Martir Suci, uskup pisanan ing Ravenna, sing wis diangkat déning Santo Petrus Sang Rasul Agung lan ngalami martir nalika pamaréntahan Vespasian[4250] amarga asmané Kristus. Ing gréja iki, ditemokaké panggonan sing cocog banget kanggo Vassian: ing kéné, urip nyendhiri lan wis nyingkiri donya lan kabèh bab donyawi, dhèwèké bisa ngabdi marang Gusti kanthi tekun, nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa lan pandonga.

Gusti Allah ora suwe ngluhurake abdi-Nya: Panjenengané paring sih kang éndah kanggo marasaké lara badan lumantar pandonga lan lara rohani lumantar piwulang sing diilhami déning Gusti. Amarga kabèh iku, dhèwèké éntuk ajining dhiré, katresnan, lan kasohoran saka kabèh wong ing sakupengé.

Ing wektu kuwi, ana prentah saka Raja Valentinianus[4251] marang gubernur kutha Ravenna lan marang kabèh warga kutha kuwi: supaya ngukum pati hakim kutha sing arané Vithimnius; Iki kelakon amarga wong-wong sing nyebar fitnah kanthi salah nudyuk Vithimnius marang raja babagan kejahatan abot sing diduga wis ditindakake. Vithimnius diiket lan digawa menyang panggonan sing bakal dipenggal sirahé. Ing kono dhèwèké kelingan marang Santo Vassian lan kandha marang dhèwèké dhéwé: 'Abdi Gusti, Vassian! Kanthi sih rahmat sing diparingake Gusti marang kowe, dadi pitulungku!'

Gubernur kutha lan akèh wong padha rawuh, kepéngin nyekseni pati Vithimnius. Mula Vithimnius wis nyundhul gulu supaya dipenggal, déné algojo sing nyekel pedhang landhep loro sisih ngangkat pedhang mau arep nyabet gulu Vithimnius kanthi kenceng. Nanging pas wektu kuwi, kedadeyan sing ora disangka-sangka kelakon. Pedhang kuwi selip saka tangan algojo lan tiba adoh. Algojo njupuk maneh pedhangé lan nyekel luwih kenceng tinimbang sadurungé, banjur ngangkat pedhang kuwi kanggo ngiris sirah Vithimnius; nanging nalika digoyang, pedhang kuwi maneh, kaya sadurungé, selip saka tangane lan tiba adoh. Panembel iku nyekel pedhang maneh kanthi nesu, nanging kedadeyan sing padha bola-bali. Kabeh wong gumun marang mujijat iki. Panguwasa kutha, mikir yèn panembel mau nahan wong sing dihukum amarga ngarep-arep ganjaran, banjur ngusir panembel mau lan mrentahake panembel liyane kanggo motong sirah Vithimnius. Nanging kedadéan sing padha uga kelakon marang algojo kapindho: kaping telu pedhangé ditarik saka tangane déning kekuwatan sing ora katon lan tiba adoh

[4249] Kanthi jeneng 'Tartarus', wong Yunani kuna tegesé jurang peteng sing ana ing jero bumi.
[4250] Kaisar Vespasian mrentah saka taun 70 nganti 79.
[4251] Kaisar Valentinian II mrentah wiwit taun 383 nganti 392.

banget. Sawisé kuwi, panguwasa kutha, sing kaget lan wedi karo apa sing wis kelakon, mréntahaké supaya wong sing dihukum kuwi dijupuk saka panggonan eksekusi, luwih-luwih amarga wong-wong padha nuntut supaya Vithimnius dibebasaké, amarga kuwasa Gusti Allah nglindhungi dhèwèké saka pati.

Vithimnius dipenjara, lan kabar dikirim marang raja yèn loro algojo ora bisa motong sirah wong sing dihukum. Sawisé nampa kabar iki, raja langsung ngetokaké prentah welas asih – nylametaké Vithimnius saka paukuman pati lan ngapura kesalahané.

Vithimnius ora ndhelikake iki; malah, dhèwèké nyritakaké bab perantara ilahiné, Santo Vassian, sing wis dipanjatké pitulungané ing pandonga. Sawisé dibebasaké saka panjara, dhèwèké menyang marang sang wali lan, kanthi nyium sikilé, matur nuwun marang dhèwèké; nanging sang wali Allah maréntahaké dhèwèké supaya matur nuwun mung marang Gusti Allah piyambak, sing wis nylametaké dhèwèké saka pati. Wiwit wektu kuwi, kabèh warga kutha wiwit ngajèni sang wali kanthi ngajèni banget, nganggep dhèwèké minangka Malaikaté Gusti lan nyuwun pitulungan marang dhèwèké.

Para rohaniawan lan bangsawan kutha, kanthi bebarengan, wiwit nyuwun marang uskup supaya ngyakinke Santo Vassian nampa jabatan imam, amarga pandonga Vassian sing nyenengake Gusti, sing dipanjatake nalika pesta kurban tanpa getih, bakal luwih abot ing ngarsane Gusti. Mangkono, abdi Gusti, sanadyan ora miturut karsa dhéwé, diangkat dadi imam, sawijining kalungguhan sing disandhengi nganti suwé.

Ing wektu iku, abdi setya Vassian, sing teka bareng karo dhèwèké saka Roma, séda. Santo Vassian banjur miwiti nindakake kurban tanpa getih kanggo katentreman atiné. Ing dina kapitu sawisé peladen mau séda, nalika Liturgi, Sang Bapa sing Mulya, nalika ndedonga kanthi khusyuk kanggo tentreming roh sing anyar séda, krungu swara saka swarga sing ngandhani yèn roh almarhum wis nampa sih-rahmaté Gusti lan wis kalebu ing antawis para suci. Vassian nyritakaké kabar iki marang Vithimnius, sing lagi ana ing gréja nglakoni Liturgi, banjur padha bungah ing roh amarga kaslametan nyawa sing wis seda.

Ing wektu iku, ing kutha Lodi, ing Liguria[4252] , ana uskup sing séda. Para warga kutha iki nglakoni puasa telung dina lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nyuwun supaya ngutus wong sing pantes sing sawisé munggah ing kursi uskup bisa mimpin Gréja Kristus kanthi sukses.

Ing wektu puasa lan pandonga bebarengan iki, ana priya sumunar sing muncul ing impen marang salah siji presbiter gréja katedral, jenenge Clement—priya sing luhung lan ajiné, sing wis turu sawisé nindakake tugase ing gréja—lan kandha: 'Kawruhana, kowe kabeh, manawa Gusti Allah wis netepake presbiter Vassian dadi uskup kanggo kowe kabeh, sing manggon ing kutha Ravenna lan pinaringan karunia saka Gusti.'

Sawisé tangi saka turu, Clement langsung ngundang para priya sing paling kinurmatan saka kalangan rohaniawan lan umat awam ing gréja, marang wong-wong mau dhèwèké ngandhani apa sing wis diandharake Gusti marang dhèwèké ing panglihatan. Banjur padha milih priya-priya pinunjul lan ngutus menyang Ravenna karo panyuwunan marang Santo Vassian supaya teka ing Lodium lan nampa jabatan uskup.

Babagan Santo Vassian, sadurunge para utusan tekan ing Ravenna, Gusti Allah wis maringi pratandha marang piyambakipun ing pangandikane bengi lan dhawuh supaya piyambakipun aja nolak, nanging mangkat bareng karo para utusan.

Ing esuk, utusan saka Lod teka marang wong suci lan ngandhani dhèwèké babagan prentah sing wis diwènèhaké marang wong-wong mau. Wong suci ngandika marang para utusan nganggo tembung-tembung iki: 'Gusti Allah nyipta manungsa supaya langgeng, supaya tansah manut kersa lan dhawuhé Penciptané. Nanging manungsa, sawisé nglanggar dhawuhé Gusti Allah sing diparingaké ing Taman Éden, ndadékaké dhèwèké dadi fana, lan kanthi cara sing padha uga ndadékaké keturunane dadi fana. Mula, manungsa ora kena nolak kersaning Gusti utawa nglanggar dhawuhe, nanging saben uwong kudu ngupaya kanthi sakabehe manah kanggo nindakake apa sing nyenengake Gusti lan sing dadi dhawuhe. Mula saka iku, aku uga—dudu amarga kepengin pakurmatan, nanging kanggo kabutuhan sedulur iman, miturut dhawuhe Gusti—ora nolak nampa sangkalan sing diparingake marang aku.

Sawisé ngendika mangkono, Santo Vassian ngajak para lelungan supaya padha ngaso sawisé lelampahan kang abot. Nanging para utusan, sing bungah amarga panjenengané sang pandhita sarujuk, ora nduwé niat kanggo

[4252] Liguria ing Italia iku jeneng sing diwènèhaké marang wewengkon sing didiami déning wong-wong Ligur, sawijining suku asalé saka bangsa Keltik. Liguria watesé karo Gaul.

ngaso; malah, padha kepéngin nyerahaké bandha sing ora ternilai iki marang kuthaé sanalika, padha kepéngin budhal bali, lan nyuwun marang sang wali supaya kersa mèlu tanpa tundha; mula, ing sonten iku uga, sang pandhita lan para utusan padha budhal.

Nalika padha nyedhaki Lodiya, kabèh warga kutha padha metu kanggo nyambut panggembala sing diparingi Gusti kanthi kabungahan lan kabagyan.

Ing wektu kuwi ana wong ing antarané wong akèh sing lumpuh lan ora bisa ngomong. Bareng karo wong akèh, wong lara iki, sanajan kanthi angel, nyedhak marang sang wali lan nyium tangan tengen sing suci saka abdi Gusti. Sakwise kuwi, awaké dadi kuwat; ilaté bisa obah, lan dhèwèké wiwit muji kamulyaning Gusti. Kabungahané wong-wong mau saya gedhé nalika padha weruh sepira suci lan mujijat sing diparingaké Gusti marang para panggembala mau.

Kanggo pangukuhan Santo Vassian dadi uskup, Santo Ambrosius, Uskup Milan, lan seduluré Santo Vassian sing wis kasebut mau, Urs saka Ravenna, teka ing Lodia. Ing dina kapisan wulan Januari, pangukuhan Vassian, wong sing kapilih déning Gusti, dadi uskup, kalakon, sing nggawa kabungahan lan perayaan gedhé marang kabèh kutha.

Sawisé dadi uskup, Santo Vassian miwiti mulang umaté liwat tembung lan tumindak, nanging utamané liwat tuladha uripé sing luhur. Dhèwèké nuduhaké katresnan gedhé marang Santo Ambroise ing Roh Suci, lan nampa katresnan sing padha saka Ambroise, sing katingal ing layang-layang asring lan kebak katresnan sing padha tukar-menukar.

Sawisé sawatara wektu, abdi suci Kristus, Vassian, mbangun gréja agung ing pinggiran wétan kutha kang dipersembahaké marang Para Rasul Suci, lan ngundang Santo Ambrosius saka Milan lan Philax saka Comana[4253] (Ursus saka Ravenna wis seda lan bali marang Gusti) kanggo pambukaan gréja iki.

Nalika para uskup lagi ngukuhake gréja, ana sawijining bocah wadon sing kesurupan setan ing antarané wong-wong sing padha kumpul kanggo upacara, liwat lambéné setan mau wiwit muni banter: 'Ngapa, para wongé Gusti, kowé padha mungsuh aku kanthi ora adil? Ngapa kowé telu padha nyiapaké senjata kang ora bisa dikalahaké kanggo mungsuh aku siji? Apa durung cukup kanggo kowe yen wis mbusak kekuwatanku kanggo nglarani sapa wae saka kowe? Saiki kowe malah ngusir aku saka wong-wong sing biyen dadi wewenangku. Yen kowe ngusir aku saka kene, aku bakal nggawa loro utawa luwih (iblis) bareng aku lan lunga menyang panggonan liya sing ora bakal kowe teka."

Para abdi Kristus, krungu tangise setan, padha sujud ing dhengkul lan wiwit ndedonga luwih khusyuk marang Gusti. Nalika padha ndedonga, setan kuwi, ora kuwat nahan kakuwatan pandonga para bapa, nimpakake cah wadon mau menyang lemah lan kanthi swara ngeri metu saka awaké. Banjur para bapa suci nyedhaki cah wadon mau lan ngangkaté saka lemah—saiki wis waras—mbalèkaké marang wong tuwané, lan dhawuh marang wong tuwané supaya padha matur nuwun marang Gusti amarga wis nylametaké putriné saka panyiksa setan.

Sawisé gréja dikonsékrasi, dianakaké pésta kanggo ngajèni Gusti Allah, ing ngendi para uskup suci padha rembug bab-bab sing migunani kanggo Gréja Allah. Sawisé pésta lan pacelathon akèh, para uskup sing rawuh padha mangkat menyang panggonané dhéwé-dhéwé, lan Santo Vassian kanthi hormat ngancani saben wong mau nganti budhal.

Ing sawijining dina, nalika panèn, ana bocah lanang sing lagi nglumpukaké iketan pari ing antarané para panèn; dhèwèké digigit ula lan seda. Wong tuwane, nangis tanpa kendhat amarga sedhih, nggawa jenazah mau kanggo dikubur ing gréja anyar sing dibangun déning Sang Vassian ing t , minangka pakurmatan lan kamulyan tumrap Para Rasul Suci, ing ngendi, kebeneran, uskupé Gusti Allah, Vassian, piyambak rawuh ing wektu kuwi. Panjenengané asring rawuh ing gréja iki lan nindakake Liturgi Ilahi ing kono. Nalika kanon panguburan adat lagi dinyanyèkaké, tangisé wong tuwa kanggo anaké wiwit nutupi swara para penyanyi. Uskupé Gusti, welas marang wong-wong sing nangis, mréntahaké kabèh wong metu saka gréja; banjur piyambak, dhèwèké sujud ing lemah ing ngarsané Gusti karo luh lan nyuwun marang Panjenengané supaya nyawané bocah mau diparingi dhawuh bali menyang awaké. Nalika sang wali lagi ndedonga, badan bocah sing seda iku wiwit obah, sepisanan alon-alon, banjur saya kenceng. Sang wali munggah saka pangibadahé, nyekel tangan bocah mau lan maringi dhawuh supaya bocah iku ngadeg. Anak lanang iku, kaya tangi saka turu, mbukak mripaté, banjur miwiti nelukaké ibuné, lan

[4253] Kutha Comana dumunung ing provinsi Pontus, ing sisih lor-wétan Asia Minor. Saiki, désa Gumenek ana ing panggonan kutha iki.

banjur tangi. Wong tuwané lan wong akèh ing njaba gréja, krungu swarané anak mau, kabungahané nganti ora bisa meneng ing panggonané; padha langsung mbukak lawang gréja lan mlebu ing papan suci. Ndeleng bocah iku tangi saka pati, kabeh wong padha gumun lan kebak rasa ngajrih; padha sujud ing ngarepe sang wali lan kanthi bungah nyium tangane lan sandhangane. Sang wali, sawise matur nuwun marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan maringi khotbah, ngutus kabeh wong lunga kanthi tentrem.

Sawisé pirang-pirang taun, Santo Ambrosius, abdi Kristus, nandhang lara parah. Vassianus, Uskup Gusti Allah, nalika krungu yèn adhine ing Roh Suci, bapaké lan kancané sing dikasihi lagi lara, langsung kesusu menyang Milan kanggo sowan marang wong sing lagi lara. Ing kono, nalika weruh Ambroise ing amben lara, dhèwèké tetep ana kanggo ngopeni, ndedonga bareng, lan nglipur kanthi pangarep-arep marang Kristus.

Santa Ambrosius nduwé pangliyan: katon marang dhèwèké yèn Gusti Yesus Kristus rawuh marang dhèwèké kanthi pasuryan sumunar lan mesem kanthi welas asih marang dhèwèké.

Santa Ambroius nyritakaké panglihatan iki marang Santa Vassian, sing lagi ana ing sacedhaké. Banjur Vassian, nyadari yèn wayahe seda Santa Ambroius wis cedhak, wiwit nangis nanging uga bungah bebarengan. Dheweke bungah amarga wong suci iku arep lunga kanggo kumpul karo Kristus sing nelpon dheweke; nanging dheweke nangis amarga bakal kelangan kanca sing dikasihi ing urip sing sementara iki: nanging dheweke nduweni pangarep-arep sing teguh marang Kristus manawa dheweke bakal ketemu dheweke ing urip sing bakal teka lan bebarengan karo wong-wong sing wis seda ing barisan para hierark.

Sawisé Santa Ambroius séda, Vassian lan kabèh warga Mediolanum padha sedhih lan ngubur badan sucié kanthi pakurmatan. Sawisé kuwi, Vassian bali menyang kutha asalé, ing kono dhèwèké miwiti nindakake kurban tanpa getih ing ngarsané Gusti, ndedonga supaya nyawa Ambrose tentrem, sanadyan dhèwèké wis yakin manawa nyawané wis manggon bebarengan karo para wali; nanging pandonga, kurban tanpa getih, lan pandonga kanggo para wali ora ana sing sia-sia. Yen pandonga kanggo wong suci ora bisa mbiyantu dheweke, pandonga kuwi bakal bali menyang ati wong sing ndedonga – bakal dadi manfaat kanggo wong iku, kaya sing diandharake Dawud: *'Pandongaku bali menyang atiku dhéwé'* (Mazmur 34:13).

Sawisé suwé lumantar, Santo Vassian kudu lelungan manèh menyang Mediolan kanggo urusan gréja. Nalika mlebu kutha, dhèwèké weruh ana tukang timbang ing alun-alun sing lagi nimbang manéka barang ing timbangané. Tukang timbang kuwi ora adil; dhèwèké ngapusi akèh wong lan ngupaya entuk bathi kanggo dhèwèké dhéwé kanthi cara kuwi. Wong suci iku weruh setan ing timbangan, wujude kaya bocah Ethiopia cilik, narik timbangan menyang siji sisih, sing dimanfaatake dening tukang timbang sing ora adil kuwi. Wong suci iku banjur takon marang wong-wong sing bareng karo dheweke: 'Apa kowe weruh apa-apa sing aneh?' Wong-wong mau mangsuli yèn ora weruh apa-apa sing aneh. Banjur sang wali ndedonga supaya mripat wong-wong liyané uga kabuka, supaya padha weruh apa sing wis dideleng déning piyambakné minangka pratandha sing yakin. Lan pancen, mripat rohani presbiter Klemens lan diaken Elvonius kabuka: padha weruh kahanane sing padha kaya sing wis dideleng déning uskupé Gusti Allah, yaiku bocah cilik Etiopia sing lungguh ing timbangan lan nglakoni dhawuhe juru timbang. Padha nyritakaké marang sang wali apa sing wis dideleng lan negesaké tembungé Dawud, sing kandha: *'Bocah-bocah manungsa iku goroh; yèn ditimbang, kabèh padha luwih entheng tinimbang ora ana apa-apa'* (Mazmur 61:10). Sang wali banjur nelpon tukang timbang lan takon marang dhèwèké:

'Kanthi cara ora adil apa kowe nambah bobot lan ngapusi para pedagang?'

"Aku ora nindakake ketidakadilan," mangsuli tukang timbang, lan negesake kanthi sumpah yèn timbangane wis pas.

Banjur sang wali nunjukaké wong Ithiopia saka neraka ing timbangan lan kandha:

'Etiopia iki bakal langsung mlebu ing kowe, ngremuk awakmu lan nyabuti nyawamu kanthi sangsara sing nggegirisi.'

Timbangan sing ora adil kuwi gemeter amarga wedi lan, ambruk ing sikilé sang wali kanthi tobat, janji bakal ninggalaké tipuané. Sang wali maringi piwulang saka Kitab Suci lan dhawuh supaya kabèh asil tipuané diwènèhaké marang wong mlarat. Sawisé kuwi, sang wali ngusir setan saka timbangan nganggo pandonga lan nerusaké lelampahané.

Sawisé bali menyang kuthaé, wongé Gusti iki nerusaké tugase kaya biyasa kanggo ngabdi marang Gusti lan ngopeni wedhusé. Panjenengané dadi uskup limang taun lan seda kanthi tentrem ing pangayomané Gusti, sing wis diladèni kanthi setya lan tulus, nalika umuré wis tekan ninety[4254] taun. Kawanané sing setya ngubur

panggembalane kanthi pakurmatan ing Gréja Apostolik sing wis dibanguné, lan padha nangis kenceng amarga kelangan bapak kaya ngono. Sang wali seda nalika pamaréntahan Honorius[4254] ing Kulon lan Theodosius[4255] , putrané Arcadius, ing Wétan. Boh nalika isih gesang lan luwih-luwih sawisé seda, piyambakipun tansah nindakaké kaajaiban: saka peti mayité, wong-wong lara pinaringan panyembuhan kanthi mujijat lumantar pandonga suci lan sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kaparingana pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Theophanes sing kinurmatan.

Dipepering ing tanggal 10 Juni

Santa Theophanes lair saka wong tuwa pagan. Nalika dhèwèké wis diwasa, dhèwèké nikah karo sawijining gadis, nanging ora suwé banjur bojone seda; Theophanes, nanging, banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis. Sawisé kuwi, sawise ninggalaké kabèh, dhèwèké mundur menyang sawijining gubug cedhak kutha kuwi lan manggon ing kana suwéné wektu sing cukup suwe, mulang marang sapa waé sing teka marang dhèwèké babagan ngetutaké dhawuh Gusti Allah lan urip murni. Nalika ngerti ana sawijining pelacur sing wis nyasarake akèh wong amarga ayune, Santo Theophanes ninggalake panggonane lan sawisé nganggo sandhangan apik, nyuwun marang bapakne sangang liter emas, kaya-kaya arep njupuk wong wadon kuwi dadi bojone. Banjur dhèwèké menyang marang wong sundal kuwi, maringi emas mau lan sawisé ngyakinaké supaya owah polahé, banjur mbaptis dhèwèké. Sawisé kuwi, Santo Theophanes mbangun gubug liya ing sacedhaké gubugé dhéwé, ing ngendi dhèwèké nahan wanita mau. Lan dhèwèké ngowahi wanita mau, sing biyèn dadi wadah dosa, dadi panggonan Roh Suci – nalika kuwi dhèwèké mbagi emas mau marang wong mlarat. Keduanya padha nyenengaké Gusti lan, ing dina sing padha, padha mangkat menyang pangayomaning swarga[4256] .

Perayaan Santo Timotius Sang Hieromartir, Uskup Prusia

Peringatan tanggal 10 Juni

Ing kutha Prussa, sing dumunung ing tapel wates Bithynia, Phrygia, lan Lydia[4257] , cedhak Gunung Olympus[4258] , Santo Timotius dadi uskup; amarga kasucian uripé lan kasucian atiné, dhèwèké nampa saka Gusti Allah karunia kanggo nindakake mujijat. Ana sawijining wektu dhèwèké mateni ula gedhé sing wis manggon ing guwa ing sangisoring wit cemara lan nyebabaké cilaka gedhé marang kéwan lan manungsa. Sang wali mateni ula mau kanthi mbuwang kain sing nutupi roti suci (Domba) ing Altar Ilahi menyang cangkemé. Ing wektu liyane, dhèwèké nyembuhaké sawijining raja sing aranè Arita, sing nandhang lara abot lan wis meh tekan lawang pati. Kanthi cara sing padha, dhèwèké ora mung nguripaké maneh sawijining ratu saka pati, nanging uga mbalèkaké dhèwèké saka pepeteng panyembahan berhala marang padhang iman sing sejati. Saliyane, Santo Timotius, kanthi sih-rahmat sing diparingi Gusti Allah, nyembuhake maneka rupa lara lan nindakake akèh mujijat liyane lumantar kuwasa Kristus. Liwat panginjilané, dhèwèké maringi pencerahan marang kabèh umaté lan ngowahi akèh wong sing ora pracaya dadi manut marang Kristus. Nalika Kaisar Julianus[4259] , munggah ing tahta Romawi—wong sing wis mbalik saka Kristus, wiwit nyembah berhala, lan nindakake panganiayaan kejem marang Gréja Allah— – Santo Timotius wiwit makarya kanthi semangat sing istimewa ing nginjili Sabda Gusti, nguwatake wong-wong pracaya lan mbukak kasalahan wong-wong pagan. Sawise krungu babagan santo iki, Kaisar Julian sing ora pracaya marang Gusti mrentah supaya dheweke dicekel lan digawa ngadhepi dheweke – lan banjur dipenjara. Akèh wong padha nglumpuk marang sang wali, kang marang wong-wong mau dhèwèké mènèhi warta bab

[4254] Kaisar Honorius mrentah Kulon wiwit taun 395 nganti 423.
[4255] Kaisar Theodosius II mrentahaké Wétan wiwit taun 408 nganti 450.
[4256] St Theophanes seda ing separo kapindho abad kaping 4.
[4257] Bithynia, Phrygia lan Lydia iku wewengkon ing Asia Minor.
[4258] Gunung Olympus dumunung ing pojok lor-wétan Asia Minor, ing tapel wates Phrygia, Mysia, lan Bithynia.
[4259] Julianus si Murtad mrentah saka taun 361 nganti 363.

Kristus, Gusti sejati. Kabar iku tekan marang Julian yèn uskup Kristen sing dipenjara ing sel iku mulang iman marang sapa waé sing teka marang dhèwèké. Julian banjur ngirim dhèwèké prentah sing nglarang dhèwèké mulang bab asmané Yesus Kristus. Nanging Santo Timotius ora manut marang prentahé sang kaisar sing ora nduwé iman lan ora ngajèni hukum, lan kanthi tanpa wedi dhèwèké terus nindakake apa sing pantes kanggo dhèwèké minangka uskup Kristen, yaiku mulang wong akèh. Nalika Kaisar Julian krungu maneh yèn Santo Timotius isih nerusaké mènèhi warta bab Kristus kanthi tanpa wedi, dhèwèké nesu banget lan ngutus algojo kanggo motong sirah sang wali ing penjara[4260] . Sawisé sang martir suci kaparingi pangaso sing berkah, para umat nggawa awak suciné lan ngubur kanthi pakurmatan. Akèh panyembuhan mujijat saka manéka lara dianggep asalé saka peti jenazahé, kanggo kamulyané Kristus Gusti kita[4261] .

Penderitaan Para Martir Suci Alexander lan Antonina

Dirilisaké tanggal 10 Juni

Sajrone salah siji panganiayaan marang umat Kristen, nalika akèh wong pracaya marang Kristus wis dipatèni sawisé ngalami manéka siksaan sawisé panganiayaan diwiwiti, sawijining cah wadon Kristen sing jenengé Antonina, asalé saka kutha Krodamna, dicekel lan digawa ngadhepi gubernur kejem Fistus[4262] . Amarga uripé sing saleh lan luhur budi, Gusti nyathet yèn dhèwèké pantes nampa martir, supaya setan sing licik isin lan bisa ngalahaké.

Nalika gadis Antonina digawa ing ngarep panguwasa kejem Fistus, dhèwèké miwiti nggodha dhèwèké nganggo akèh tembung licik, kandha marang dhèwèké: 'Gusti Antonina, aku kepéngin ngangkat kowé, sawijining gadis sing suci lan murni, dadi imam wanita kanggo dewi Artemis[4263] , maringi kowé akèh peparing lan pakurmatan, lan nggawe kowé dadi pangurus kabèh kagunganku.'

Santa Antonina meneng suwé ora mangsuli usulané Fist, nanging banjur kandha: 'Ngapa kowé janji marang aku hadiah-hadiah sing sia-sia? Luwih becik kowé dhéwé, Fist, mèlu nampa kasugihanku, supaya lumantar pracaya marang Gustiku Yesus Kristus aku bisa nampa bandha berkah langgeng.'

'Adoh saka aku,' bantah Fist, 'kanggo pracaya marang sing kok kandhakake; muga-muga para dewa nylametake aku saka iki, supaya aku ora pracaya marang Gusti kaya ngono—utawa luwih tepaté, Manungsa kaya ngono—sing dipaku ing salib lan seda ing kono!'

Santa Antonina mangsuli marang Fist:

Aku ora ndhelikake kasunyatan yèn Gusti kita Yesus Kristus dipaku ing salib lan sawisé seda Panjenengané dikubur ing kuburan; nanging aku uga ngumumaké yèn Panjenengané wungu saka pati ing dina katelu lan saiki lungguh ing sisih tengené Gusti Allah Rama Panjenengané, kaya sing katulis ing kitab-kitab kita: *"Gusti Allah ngandika marang Gustiku: "Lungguh ing sisih tengenku nganti Aku nggawe mungsuhmu dadi alas sikilmu"* (Mazmur 109:1).

'Kabèh omonganmu sing dawa kuwi palsu,' kandha Phist. 'Ngapa kowe ora gelem manut marang aku lan nyembah marang dewa-dewa kita, supaya kowe bisa ngrasakaké kabèh berkah sing ana ing donya?'

"Aku ora bakal nyembah dewa-dewa sing tanpa nyawa kaya ngono," wangsul putri suci, "awit iku setan, kaya sing katulis ing paugeran Gustiku: *'Kabeh dewa bangsa iku arca, nanging Gusti sing gawe langit'* (Mazmur 95:5).

'Kowe wani,' ujare Fist, 'nyebut déwa-déwa kita iku setan?'

'Ya, kuwi sing tak sebut,' wangsul Santa Antonina, 'awit ora ana kakuwatan ing wong-wong mau; kowe ora bakal nampa pitulungan saka wong-wong mau – sejatine, wong-wong mau dudu dewa, nanging setan.'

[4260] St. Timotius séda ing paruh kapindho abad kaping papat.

[4261] Relik suci Santo Timotius disimpen ing Konstantinopel ing gréja sing dijenengi miturut jenengé, sing dibangun cedhak Gerbang Melandese (ing distrik kaping 12 Konstantinopel).

[4262] Kutha Krodamna dumunung ing wewengkon Thrace ing Asia Minor.

[4263] Artemis utawa Diana – dewi cahya lan rembulan ing mitologi Yunani lan Romawi.

Krungu tembungé Santa Antonina, Fist nesu banget lan mréntahaké prajurit supaya nggebuk pipiné kanthi kenceng, supaya dhèwèké ora wani manèh. Banjur dhèwèké ngomong manèh marang dhèwèké nganggo tembung iki:

Aku sumpah marang para déwa yèn kowé ora manut dhawuhé raja, sawisé tak sangsaraké kowé nganggo sangsara paling kejem, aku bakal mréntah supaya kowé digawa menyang omah jancuk – lan kanthi mangkono tak paéni kowé marang isin paling gedhé.' Mula saka iku, , kula paringi wektu telung dina kanggo nimbang apa kowe bakal nolak patuh marang dhawuh kula sakabehe, utawa kowe kepengin tobat lan nyembah marang para dewa. Amarga akeh wong sing padha pracaya kaya kowe ing wiwitan tumindak kaya kowe, nanging sawisé padha ganti pikiran lan nyembah marang dewa-dewa kita.

Banjur Santa Antonina kandha marang gubernur:

'Tindakna kersamu, penyiksa tanpa Gusti!'

Sawisé kuwi, sang wali disandhang déning patang prajurit, lan karo wong-wong mau piyambakipun mangkat menyang penjara kanthi kabungahan ing manah lan pasuryan sumringah. Gubernur, nanging, sawisé ngundang kanthi rahasia kepala penjaga panjara, mènèhi dhèwèké dhawuh supaya ora nglarani putri suci mau, nanging ngyakinaké dhèwèké nganggo tembung alus supaya nyelakaké iman Kristen lan nyembah arca-arca, amarga, kaya sing ditambahaké Festus, angel banget meksa wong Kristen nyelakaké imané. Nalika kapten para penjaga panjara wis nyelehake sang wali ing jeruji, dhèwèké nyedhak lan miwiti mbujuk nganggo tembung-tembung iki:

'Wah, putri suci Antonina, kenapa kowe tetep kekeuh? Kenapa kowe ora gelem ngganti pikiran? Tawana kurban marang dewa-dewa kita, supaya kowe bisa luput saka sangsara sing bakal kowe alami.'

Nanging sang wali ora ngucap apa-apa marang dhèwèké, mula sang penjaga panjara kaget banget lan bingung kenapa sang putri suci ora mangsuli sanadyan mung sak tembung. Lan Sang Wali Antonina, sujud ing lemah, ndedonga marang Gusti Allah awan lan bengi, ora mangan sak suwéné wektu kuwi.

Sawisé Santa Antonina nglampahi telung dina ing penjara, dumadakan muni swara guntur sing banter banget: gembok-gembok penjara pecah lan lawangé kabuka dhéwé; ing jeroné, cahya padhang sumunar ing saindenging penjara, lan krungu swara saka swarga, kandha mangkéné:

'Bangun, Antonina, lan njupuk panganan; mangan roti lan ngombe banyu; wani lan aja wedi marang panguwasa jahat Fist sanadyan sethithik, amarga Aku ana ing sisihmu.'

Wong suci mau, sawisé rampung ndedonga, kandha:

'Amin.'

Banjur, tangi saka sujud, dhèwèké mangan roti lan ngombe banyu, banjur turu sakedhik.

Esuké, gubernur lungguh ing kursi pangadilan lan kandha: 'Bawani wong wadon sing angkuh kuwi marang aku, supaya kita bisa ngerti pikirane.'

Para prajurit, manut dhawuhe gubernur, nggawa sang wali marang ngarsane. Nalika sang wali putri digawa menyang pangadilan, dhèwèké ngangkat pandangane menyang langit lan ndedonga.

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah kula, amargi Panjenengan sampun nggenepi karsa Panjenengan dhumateng kula; kula nyuwun – aja ninggalaken kula ngantos pungkasaning gesang kula.'

Lan dumadakan krungu swara saka swarga, ngumumake:

'Lan nerusaké dalanmu tanpa wedi, awit Aku ana ing sisihmu!'

Nalika putri suci Antonina digawa ing ngarep bangku hakim, ing ngendi Phist lungguh, dheweke ngguyu.

Fist, nalika weruh yèn dhèwèké ngguyu, takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ngguyu?'

Wong suci mangsuli:

– Aku bakal ngandhani alesanku ngguyu, amarga aku weruh manawa tahta sing kok lungguhi bakal enggal rusak, lan kowe bakal binasa – mulane aku ngguyu.

Panguwasa, nalika weruh yèn dhèwèké ngolok-olok, mrentahaké supaya dhèwèké dicambuk. Nanging sang wali, ngangkat pandang rohani marang langit, ndedonga kaya mangkéné: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah ingkang Maha Agung, awit Panjenengan sampun paring pangajeng-ajeng dhumateng kula, sanadyan kula punika mlarat lan dosa, pantes kanggé mèlu ing bagéyan para suci Panjenengan; buwang manungsa ingkang boten ajrih paugeran punika, ingkang nyirnakaken getih ingkang suci, dhumateng jeroning

neraka tanpa tundha, supados piyambakipun mangertos kakuwataning dewa palsu ingkang dipun ajeni, ing pundi piyambakipun nyimpen sedaya pangajeng-ajengipun.'

Krungu tembung-tembung kuwi, gubernur sing ngelak getih manungsa banjur nesu banget lan kandha marang para prajurit: 'Wadon sing jahat lan angkuh iki ora mung wani ngina dewa-dewa kita, nanging uga ngancem kita; mulane, gawa dhèwèké menyang griya pelacuran supaya dirusak kehormatane.'

Para prajurit banjur njupuk sang wali lan nggawa dhèwèké menyang omah kapisah. Sang Wali Antonina, sing ditinggal piyambak ing kamar kapisah, wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah. Ing wektu kuwi Malaikaté Gusti Allah muncul marang salah siji prajurit gubernur, sawijining priya umur 23 taun sing jenengé Alexander. Nalika muncul ing ngarepé, Malaikat kuwi kandha:

'Melu marang gubernur lan kandhaa supaya kowe diparingi mlebu ing ngarsané Antonina. Nalika kowe nyedhak marang dhèwèké, sandhangna dhèwèké jubahmu lan wènèhana dhèwèké metu saka omah kuwi, supaya gubernur sing jahat ora ngenali dhèwèké.'

Prajurit gagahé Kristus, manut dhawuh Malaikat, banjur marani panguwasa lan nyuwun: 'Monggo kula mlebet marang Antonina; menawi saged kula ajak, mangga bebasna piyambakipun, nanging menawi boten, tindakna kados karsa panjenengan.'

Panguwasa iku sarujuk maringi panyuwunane lan kandha marang dheweke: 'Tindakna apa wae sing kowe karepake marang dheweke.' Banjur Alexander mlebu kamar ing ngendi putri suci iku ana, sujud ing sikilé, lan wiwit ngomong marang dheweke kaya mangkéné: 'Abdi Gusti, putri Antonina! Gusti Allah ngutus aku marang kowe kanggo mbabaraké marang kowe (kaya sing wis diparingaké marang aku) yèn kasucianmu bakal tetep terjaga."

Wong suci iku wedi banget. Nanging ujug-ujug cahya padhang ngisi kamar lan krungu swara kandha: 'Aja wedi, Antonina! Sing wis nelpon kowe marang pakaryan iki iku loman lan welas asih banget – lan Panjenengané uga nelpon Alexander iki marang pakaryan syahid sing padha. Ngagem jubahé, tundhuk sirahmu, selubungna pasuryanmu, lan metu saka kéné supaya gubernur ora ngenali kowe nganggo sandhangan kaya ngéné. Aku bakal ndhelikaké kowe nganti gubernur ora bakal ngenali kowe!"

Banjur Santa Antonina njupuk jubahé Alexander lan nganggo, nutupi sirahé, lan metu saka omah, mènèhi isyarat marang gubernur nganggo tangané, kaya ngomong: 'Tindakna sak kersamu.' Mangkono dara suci Kristus, sing uwal saka jebakan kaya rusa, nerusaké lelampahané, kabungahan amarga wis slamet. Nanging gubernur, mikir yèn sing metu saka omah iku Alexander, banjur ngutus papat prajurit manèh marang Antonina, dhèwèké kandha: 'Panjaluk marang dhèwèké lan lakoni apa sing kowe karepake; sawisé kowe ngrusak ajiné, ajak metu, supaya dhèwèké nampa isin gedhé lan kita kabèh bisa ngguyu marang dhèwèké.'

Para prajurit mau, ngetutaké dhawuh gubernur, mlebu arep ngremehké cah wadon iku, nanging ora nemokaké dhèwèké; sing katon mung Alexander. Kaget banget, padha takon, 'Endi wong wadon kuwi? Kok kowe piyambakan?'

Banjur padha nyekel dheweke, nggawa marang gubernur lan kandha, 'Kita mung nemokake dheweke ing kamar kuwi; cah wadon iku ora ana.'

Panguwasa uga kaget banget karo apa sing kelakon lan wiwit takon marang Alexander: 'Critakna, kowe sing tukang ngapusi ora setia, kepiye kowe wani ngapusi kita? Endi panggonane pelacur jahat kuwi? Kowe wis ngotori dheweke, banjur sawise dibungkus nganggo jubahmu, kowe ngeculake dheweke, kepengin njupuk dheweke dadi garwamu; nanging kuwi ora bakal kelakon, lan kowe ora bakal lolos saka murubé nesuku."

Nalika Alexander ora mangsuli gubernur, gubernur kuwi mikir suwe, banjur mrentahake supaya Alexander digantung lan disiksa tanpa welas asih. Nalika prentah panguwasa kuwi lagi dilakoni lan Santo Alexander lagi dicambuk, panguwasa kuwi takon maneh marang dheweke: 'Ngendi wanita jahat sing kowe gandhengake?' Nanging Alexander maneh ora mangsuli, mung ngarahake pandangane menyang langit.

Lan dumadakan krungu swara saka swarga, ngendika marang panguwasa:

'Phist sing kejem, kenapa kowe nyiksa wong sing ora salah?'

Krungu swara kuwi, gubernur mrentahaké supaya panyiksaan sang wali dihentèkaké; dhèwèké mrentahaké supaya martir mau diturunaké saka wit lan digawa menyang panjara, lan dhèwèké uga mrentahaké supaya digoleki ing endi-endi cah wadon suci Antonina.

Limang dina sawisé, gubernur manèh mréntahaké supaya Alexander digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili, lan wiwit takon marang dhèwèké:

– Apa sing wis kok putusake? Apa kowe bakal nyembah marang para dewa, utawa ora?

Santa Alexander mangsuli marang gubernur:

'Apa aku bisa ngganti pikiranku, hai penyiksa sing jahat lan kejem!'

'Lan ing endi wanita sing kowe temoni kuwi?' takon Fist.

'Aku ora ngerti dheweke ana ing endi,' wangsul Alexander.

Ing wektu padha lagi ngomong kaya ngono, Gusti Yesus Kristus piyambak rawuh marang Santa Antonina Sang Perawan lan ngendika:

'Wani lan tindakna menyang panggonané panguwasa sing ora adil lan kejem kuwi.'

Banjur sang wali mangkat lan, kanthi tanpa wedi, ngadeg ing ngarep panguwasa mau, kandha marang dhèwèké:

'Fist sing jahat lan kejem, apa dudu aku sing kok goleki? Iki aku, teka ing ngarepmu dhéwé, kanggo nggawe kowe isin lan ngrusak kakawasaanmu.'

Nalika Phist weruh sang wali, dhèwèké langsung nesu gedhé lan mréntahaké prajurit supaya nggantung sang wali, nggebuki kanthi kasar, lan takon:

'Apa kowe isih dara, utawa ora?'

Nanging sang wali ora ngucapake siji raungan, sanajan kena pukulan abot. Nalika dhèwèké diturunaké saka wit, panguwasa kuwi dhéwé miwiti takon: apa dhèwèké isih dara utawa ora? Banjur sang martir suci mangsuli panguwasa kuwi:

'Wah, penyiksa sing jahat lan kejem! Kita wong Kristen ora pisan-pisan diperbudhakake dening napsu kotormu, amarga Gusti Allah lan Tuhan kita, ing welas asihé, wis njaga aku tetep dadi prawan.'

Phist ndelok dheweke kanthi gumun lan kandha:

'Yen kowe isih dara, maju bareng karo Alexander, sembahyangna kurban marang dewa-dewa kita, lan kowe bakal tetep ora cilaka.'

Minangka wangsulan marang usulan panguwasa, para martir suci Kristus, Alexander lan gadis Antonina, mangsuli marang panguwasa kaya nganggo siji swara:

'Ora ana panyiksaan, hai Phist sing kejem, sing bisa meksa kita nyembah dewa-dewamu sing najis, sing ora duwe akal lan ora duwe kuwasa.'

Sawisé wangsulan saka para martir suci mau, gubernur banjur mréntah supaya tangané dipotong. Para prajurit Kristus sing gagah lan mulya banjur nyangga tangané supaya dipotong lan kandha:

'Kaping pisan, he sangsad lan kejem, mangertèna yèn ora ana panyiksaan sing bisa ngalahaké kapercayan kita sing suci – tindakna apa sing kowe karepake!'

Para prajurit narik pedhangé lan motong tangan para martir suci. Nanging, kaya ora ngrasakaké lara, para martir iku memuji Gusti lan, banjur ngadhep marang panguwasa, kandha:

'Pembantai sing kejem lan paling hina! Kita ora ngrasakake siksaan sethithik wae sing wis kowe paringake marang kita; nanging kowe dhewe, hai panguwasa, sing bakal enggal dibuwang dening Gusti kita—sing kita iki abdi—kanggo mlebu ing Gehenna geni, ing kana kowe bakal nandhang sangsara langgeng tanpa kendhat.'

Krungu tembung pangetokan saka para martir suci mau, sang gubernur nesu banget lan mrentah supaya digali bolongan jero; nanging sadurunge kuwi, dhèwèké mrentah supaya para martir suci mau digantung lan dipukul nganti padha ngrasakaké lara saka pukulan mau. Dheweke uga mrentahake supaya kayu bakar lan ranting wit akèh dikumpulake lan ditumpuk ing bolongan nganti kebak, supaya para martir suci bisa kobong urip ing kono. Ing wektu sing padha, sanajan dipukul kanthi kejem, dheweke ora ngrasakake lara apa-apa, kaya-kaya dudu awaké dhéwé sing nandhang sangsara kaya ngono, nanging dheweke terus muji Gusti Yesus Kristus. Ndeleng kahanan iki, gubernur banjur mrentah supaya para wali disiksa maneh nganggo siksaan anyar, yaiku nglebokake lilin murub ing rusuké. Banjur para wali suci Alexander lan Antonina njerit marang gubernur kanthi swara banter: 'Phist sing jahat! Kita nahan sangsara iki amarga katresnan marang Gusti kita Yesus Kristus, kanthi yakin manawa ing gesang sawise sing sementara iki, kita bakal nampa ganjaran langgeng ing Kerajaan Swarga, dene Gusti lan Allah kita ora suwe maneh bakal nyerahake kowe marang karusakan amarga kowe meksa para abdi-Nya sing ora salah nandhang sangsara banget iki!'

Nalika krungu tembung-tembung mau, Phist, ing amukan nesu, maringi dhawuh marang para abdi dalemé: 'Nyulutna kayu ing bolongan, supaya wong-wong iki langsung dibuwang menyang geni.'

Sawisé prentah gubernur iku dituruti déning para prajurit, sang penyiksa sing kejem mrentahaké supaya padha nyawuraké aspal ing awak para martir suci lan mbuwang wong-wong mau menyang bolongan sing kobong. Ing wektu sing padha, dhèwèké mrentahaké supaya aspal garing diselehaké ing ndhuwur kayu, supaya para martir bisa kobong kabèh lan malah balungé dadi abu. Sawisé paukuman mau rampung, gubernur mréntahaké supaya bolongan kuwi ditimbuni lemah, kandhané: 'Supaya bojone ora bisa nglumpukaké balungé, kaya adaté wong Kristen!'

Miturut dhawuhe Fist, para martir suci iku dibuwang menyang geni lan bolongan mau ditimbuni. Banjur Fist mulih menyang omahé, nanging dhèwèké ora bisa ngrasakaké panganan utawa omben-omben lan dadi bisu, amarga ana roh jahat sing dikirimaké marang dhèwèké déning para malaikat suci lan nyiksa dhèwèké sajrone pitung dina. Sawisé pitung dina sangsara abot ing tangané setan, gubernur iku seda. Mangkono piyambakipun séda, lan panganiayaan umat Kristen ing tlatah punika mandheg. Pangliyaning para martir suci Alexander lan Antonina lumampah ing dinten kaping telu ing wulan Mei taun[4264] , ing dinten Setu, jam sangang awan, ing jaman pamaréntahan Gusti kita Yesus Kristus, ingkang pantes dipun paringi pakurmatan lan kamulyan salami-laminipun. Amén.

24 Juni

11 Juni (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsaran Santo Bartolomeus Rasul

Diperangeti tanggal 11 Juni

Santo Bartolomeus Sang Rasul iku salah siji saka rolas rasul Kristus. Sawisé nampa Roh Suci sing mudhun marang para rasul ing wangun lidah geni (Kisah Para Rasul 1:13, 2:1–4), Santo Bartolomeus kapilih kanthi undian, bebarengan karo Rasul Filipus, kanggo mangkat lan mratelakaké Injil ing Siria lan Asia Cilik. Mula padha mangkat – kadhangkala padha mberitakan kabar kabungahan bebarengan, kadhangkala padha mlaku piyambak menyang kutha-kutha sing beda, lan kadhangkala padha kumpul maneh kanggo nuntun wong marang kaslametan lumantar pracaya marang Gusti Yesus Kristus.

Nalika nginjili Injil ing Asia Minor, Santo Filipus pisah dalan karo Santo Bartolomeus sawatara wektu lan ngowahi warga alas lan mbangkang saka Lydia lan Mysia supaya pracaya marang Kristus[4265] . Ing wektu kuwi, Santo Bartolomeus, sing lagi nginjili Kristus ing kutha-kutha sacedhaké, nampa dhawuh saka Gusti supaya lunga lan mbantu Santo Filipus. Sawisé gabung, Santo Bartolomeus makarya bareng karo dhèwèké kanthi guyub ing pakaryan lan tumindak apostolik. Filipus uga dituturi adhine, putri Mariamna, lan bebarengan padha nglakoni ngladeni kaslametan manungsa. Nalika padha lelungan liwat kutha-kutha Siria lan Mysia, padha mratelakake Sabda Gusti, padha nglakoni akèh cobaan, pukulan, lan sangsara saka wong-wong sing ora pracaya; padha dipenjara lan dilempari watu, nanging sanadyan kabeh panganiayaan mau, kanthi sih-rahmaté Gusti, padha tetep urip kanggo pakaryan sing bakal teka ing nyebarake iman Kristus.

Ing salah siji désa ing Lydia, padha ketemu karo murid kesayangané Kristus, Santo Yohanes Teologian, banjur padha mangkat bareng dhèwèké menyang tanah Phrygia. Nalika mlebu kutha Hierapolis[4266] , padha mratelakaké Kristus ing kono. Kutha iki kebak arca-arca sing kabèh diibadahaké déning para wargané; ing

[4264] Para martir suci padha tilar donya tanggal 3 Mei 313, nanging cathetan uripé kacathet ing tanggal 10 Juni amarga iku tanggal sing kasebut ing prolog. Relik suci para martir mau sabanjuré dipindhahaké menyang Konstantinopel lan disimpen ing Biara Maksimus.

[4265] Lydia lan Mysia iku wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor.

[4266] Kutha Hierapolis (saka basa Yunani sing artiné 'kutha suci') dumunung ing wewengkon Phrygia ing Asia Minor. Hierapolis biyèn nduwèni uskup sing rawuh ing Konsili Ekumenis Kapisan taun 325. Saiki mung ana reruntuhan ing kana, lan panggonan kuwi dadi pangayoman kanggo wong kusta.

antarané dewa palsu liyané ana ekidna gedhé[4267] , kang kanggo kuwi wis dibangun candhi khusus; Panganan digawa menyang kono kanggo makhluk iku, lan akèh kurban sing manéka warna diwènèhaké; para fanatik uga ngurmati kéwan merayap lan ula liyané. Santo Filipus, sing paling dhisik, bebarengan karo adhine, nyiapaké pandonga kaya tombak nglawan ula iku, sing dibantu déning Santo Yohanes Teologian, sing wektu kuwi ana bareng karo wong-wong mau. Beberengan liwat pandonga—kaya nganggo tombak—padha ngalahaké echidna kuwi lan kanthi kuwasa Kristus matèni kéwan iku. Sawisé kuwi, Yohanes Sang Teolog pamit, ninggalaké wong-wong mau ing Hierapolis kanggo mratélakaké Sabda Gusti, déné dhèwèké dhéwé lunga menyang kutha-kutha liya, nyebaraké Injil suci ing endi-endi. Santa Filipus, bebarengan karo Bartolomeus lan Mariamna, tetep manggon ing Hierapolis, kanthi tekun ngupaya ngusir pepeteng saka panyembahan berhala, supaya padhanging kawruh kabeneran bisa sumunar marang wong-wong sing kesasar; lan padha makarya awan bengi kanggo kuwi, mulang wong-wong sing ora pracaya Sabda Gusti, maringi pitutur marang wong-wong sing bodho lan nuntun wong-wong sing kesasar menyang dalan sing bener.

Ing kutha iku ana wong jenenge Stachys, sing wis wuta patang puluh taun. Para rasul suci, lumantar kakuwatan pandonga, mbukak mripat jasmanine, lan lumantar panginjilan Kristus padha ngilangake kabutaan atine . Sawisé mbaptisaké Stachys, para wali manggon ing omahé. Lan kabar sumebar ing saindenging kutha yèn Stachys sing wuta wis éntuk pandelengané manèh. Warga akèh wiwit padha kumpul ing omahé. Para rasul suci mulang kabèh sing padha teka marang wong-wong mau bab iman marang Kristus Yesus. Akeh wong lara uga digawa menyang kono, lan para rasul suci marasaké kabèh mau liwat pandonga lan ngusir setan, saéngga akèh wong padha pracaya marang Kristus lan dibaptis.

Garwané panguwasa kutha, sawijining priya sing aranè Nikanor, wis digigit ula lan lara parah, meh mati. Sawisé krungu bab para rasul suci sing manggon ing omahé Stakhiyus, lan yèn padha mariaké kabèh jinis lara mung nganggo siji tembung, dhèwèké, nalika bojone ora ana, maréntahké para abdi nggawa dhèwèké menyang kono lan nampa panyembuhan kaping pindho: panyembuhan jasmani saka gigitan ula lan panyembuhan rohani saka ilusi setan; amarga, sawisé diwulang déning para rasul suci, dhèwèké dadi pracaya marang Kristus. Nalika panguwasa kutha bali menyang omah, para abdi dalem ngandhani yèn garwané wis diwulang pracaya marang Kristus déning sawatara wong manca sing manggon ing omahé Stachius. Amarga nesu, Nikanor mréntah supaya para rasul langsung ditangkep lan omahé wong Stachius dibakar – lan kuwi dituruti. Wong akèh padha nglumpuk, lan para rasul suci Filipus lan Bartolomeus, uga putri suci Mariamne, diseret ngubengi kutha nalika dipukul lan dicaci; pungkasane, padha dibuwang menyang panjara. Sawisé kuwi, panguwasa kutha lungguh ing bangku hakim kanggo ngadili para penginjil Kristus; lan kabèh imam berhala lan imam ula sing wis mati padha nglumpuk ing sacedhaké, ngajokaké keluhan marang para rasul suci lan kandha: 'Panguwasa! Balèkna isiné marang dewa-dewa kita, awit wiwit para wong manca iki teka, mezbahé dewa-dewa agung ing kutha kita wis ora dienggo maneh, lan wong-wong padha lali nyawisaké kurban kaya biyasané; dewi kita sing misuwur, Echidna, wis mati, lan kabèh kutha kebak anarki. Patèni para dukun sihir iki!"

Banjur panguwasa kutha mrentah supaya sandhangan Santo Filipus dicopot, mikir yèn ana mantera ing kono; nanging sawisé padha nyopot, ora ana apa-apa. Padha nindakake uga marang Santo Bartolomeus – lan ora ana apa-apa ing sandhangané. Nalika wong-wong mau nyedhaki Mariamne kanthi niat sing padha, arep nyopot sandhangane lan mbukak awak darawatiné, dhèwèké dumadakan malih dadi geni murub ing ngarepé wong-wong mau, lan wong-wong jahat mau padha mlayu kabur kanthi wedi. Para rasul suci banjur dihukum salib déning gubernur.

Santa Filipus dadi sing pisanan nandhang sangsara. Sawisé sikilé ditusuk lan tali digandhol, para penyiksa nyalibké dhèwèké kanthi sirah mudhun ing ngarep gapura candhi Echidna, lan bareng kuwi padha mbuwang watu marang dhèwèké. Banjur padha nyalibké Santa Bartolomeus ing témbok candhi. Lan dumadakan ana gempa bumi gedhe: bumi mbukak lan nyantap panguwasa kutha bebarengan karo kabèh imam lan akèh wong sing ora pracaya. Kabeh sing isih urip – loro-lorone wong pracaya lan wong kafir – padha ketekanan wedi gedhe lan, karo nangis, nyuwun marang para rasul suci supaya padha welas asih lan nyuwun marang Gusti Allah Sejatane siji supaya bumi ora nelen dheweke kaya sing wis nelen wong-wong liyane. Padha buru-buru nyopot para rasul sing disalib saka salibe. Santa Bartolomeus digantung ora pati dhuwur, mula ora suwe diturunake. Nanging Filipus ora bisa

[4267] Echidna iku ula berbisa, dawa luwih saka siji hasta; gigitane banget mbebayani lan ing umume kasus nyebabake pati cepet.

diturunake saka salib kanthi cepet, amarga dheweke digantung ing panggonan sing dhuwur lan, luwih saka kabeh, amarga iku miturut kersaning Gusti Allah, supaya rasule, lumantar sangsara lan pati ing salib, bisa pindhah saka bumi menyang swarga, ing ngendi sikile wis diarahake saklawasé uripé. Kanthi ngantung kaya ngono, Santo Filipus ndedonga marang Gusti Allah kanggo mungsuh-mungsuhe, supaya Gusti maringi pangapura marang dosa-dosane lan padhangake pikirane marang kawruh kasunyatan. Gusti nresnani pandongane lan langsung maringi dhawuh marang bumi supaya mbuwang korban-korban sing wis ditelan urip-urip, kejaba panguwasa kutha lan para imam ula. Banjur, kanthi swara siji, padha ngakoni lan ngluhurake kuwasa Kristus, ngandharake kepinginané kanggo dibaptis. Nalika padha nyoba mudhunake Santo Filipus saka salib, padha weruh yèn dhèwèké wis nyerahake nyawa suci marang Gusti, lan padha mudhunake dhèwèké ing kahanan wis seda. Adhiné dhéwé, Santa Mariamna, sing wis nyekseni sangsara lan pati adhine Filipus saklawasé, kanthi tresna ngeluk lan nyium badané nalika diturunaké saka wit, lan ngrasa bungah amarga Filipus dianggep pantes nandhang sangsara kanggo Kristus[4268] . Santa Bartolomeus ngabaptisake kabèh wong sing wis pracaya marang Gusti lan ngangkat Stachys dadi uskupé. Wong-wong anyar sing pracaya mau ngubur badané Rasul Suci Filipus kanthi pakurmatan. Ing panggonan getihé Rasul suci sing mili, sajroning telung dina tuwuh tanduran anggur, minangka pratandha yèn Santo Filipus, amarga getih sing wis mili ing jenengé Kristus, saiki ngrasakaké kabungahan langgeng karo Gustiné ing Karajané.

Sawisé panguburan Rasul Filipus, Santo Bartolomeus lan Perawan Mariamne sing berkah manggon ing Hierapolis sawetara dina, nguwatké gréja anyar sing diadegaké ing iman Kristus, banjur padha misah dalan. Santa Mariamna banjur lunga menyang Likaonia lan ing kana, sajrone pangkotbah Injil sing sukses ing , dhèwèké kanthi tentrem pindhah menyang Gusti[4269] . Babawis Rasul Suci Bartolomeus, piyambakipun mangkat dhateng tanah India, ing ngendi piyambakipun ngantos suwé, nyambut gawe ing panginjilan Yesus Kristus, ngumbara saking kutha dhateng désa lan marasaké tiyang sakit ing Asmané. Sawisé maringi pepadhang dhumateng akèh tiyang kafir lumantar panginjilanipun lan ngadegaké gréja-gréja, panjenengané nerjemahaké Injil Matius menyang basa wong-wong mau, sing digawa saka tanah airé, lan diparingaké marang wong-wong mau. Panjenengané uga ninggalaké Injil sing ditulis nganggo basa Ibrani, sing satus taun sawisé digawa menyang Alexandria déning Panteno, sawijining filsuf Kristen[4270] . Saka India, Santo Bartolomeus banjur mangkat menyang Armenia Agung[4271] . Nalika rawuhe ing kana, arca-arca—utawa luwih tepaté, setan-setan sing manggon ing jerone—meneng, sawisé dhisik padha njerit banter yèn Bartholomew nyiksa lan bakal enggal ngusir wong-wong mau. Lan pancèn, roh najis ora mung metu saka arca-arca nanging uga saka wong-wong mung kanthi rawuhe sang rasul; lan amarga iku, akèh wong padha mratobat marang Kristus.

Raja ing tanah kuwi, Polymius, nduwé putri sing kesurupan, liwat lambéné setan kuwi njerit: 'Bartholomew, kowé uga ngusir kita saka kéné!'

Krungu bab iki, raja mrentahake supaya Bartolomeus digoleki sakcepete; lan nalika Rasul Kristus rawuh marang bocah wadon sing kesurupan, setan langsung mlayu saka dheweke, lan putri mau mari. Sawisé kuwi, sang raja, sing kepéngin matur nuwun marang sang wali, ngutus unta kang kebak emas, pérak, mutiara, lan peparing larang liyané. Nanging sang rasul, amarga kebak kasunyatan rohani (deleng Matéus 5:3), ora nyimpen apa-apa saka peparing mau, malah mbalèkaké kabèh marang sang raja kanthi pangandika: 'Aku ora ngupaya bab-bab iki, nanging aku ngupaya nyawa manungsa; lan yen aku bisa ngrebut lan nuntun menyang panggonan ing swarga, mula aku bakal dadi pedagang agung ing ngarsane Gusti.'

Raja Polymius, kagugah dening tembung-tembung mau, banjur pracaya marang Kristus bebarengan karo sakabehe wargane; piyambakipun dibaptis dening Rasul suci mau, bebarengan karo ratu, putrine sing mari, akèh bangsawan, lan akèh wong saka rakyat: amarga ana sepuluh kutha utawa luwih sing nampa baptisan suci nalika semana, manut tuladha raja.

[4268] Dina raya Santo Filipus Rasul (salah siji saka Rolas Rasul) dirayakake tanggal 14 November

[4269] Dina raya Santa Mariamne dirayakake tanggal 17 Februari

[4270] Panten (sing urip ing abad kaping 3) iku salah siji guru misuwur ing Sekolah Aleksandria, ing ngendi akèh Bapa Gereja nampa pendhidhikan Kristen.

[4271] Armenia Agung – sawijining nagara pagunungan ing antarané Kali Kura lan sumbering Kali Tigris lan Eufrat; diarani Armenia Agung kanggo mbedakaké karo Armenia Cilik – wewengkon ing antarané sumbering Kali Eufrat lan Kali Galas, sing dadi péranganing karajan Mithridates saka Pontus, lan wiwit taun 70 Masehi, – dadi bagéan saka Kakaisaran Romawi.

Nalika ndeleng kahanan iki, para imam pagan nesu marang rasul suci, sedhih banget amarga dewa-dewane dirusak, pemujaan berhala sirna, lan candhine—sing dadi panguripan—rusak. Padha nyedhaki marang seduluré raja, Astyages, banjur ngajak dhèwèké mateni Bartholomew lan mbales dendam amarga dhèwèké ngina dewa-dewané. Nalika ana kasempatan, Astyages nangkep rasul suci mau lan ing kutha Albana[4272] , nyalibké dhèwèké kanthi sirah mudhun. Nanging rasul suci iku nandhang sangsara kanthi kabungahan kanggo Kristus lan nalika digantung ing salib ora nate mandheg ngumumaké sabda Gusti; dhèwèké nguwatké iman para pracaya lan ngajak wong-wong sing ora pracaya supaya mangertèni kabeneran lan mbalèk saka pepetengé setan marang padhangé Kristus. Amarga ora tahan, penyiksa mau mrentah supaya kulité sang rasul dikuliti; nanging sang wali, kanthi sabar ngadhepi sangsara iki, ora meneng, malah terus mulang kabèh bab Gusti Allah lan muji Panjenengané. Pungkasané, penyiksa mau mréntah supaya sirah Santo Bartolomeus dipotong bebarengan karo kulité. Biyèn lambe sing asring ngandika babagan Gusti iku meneng, déné awaké, sawisé sirahé dipotong, isih ngglantung ing salib, sikilé munggah, kaya pratandha yèn sang rasul munggah menyang swarga. Mangkono rasul Kristus, Bartholomew, séda; sawisé akèh lara lan cobaan, dhèwèké mlebu ing pangaso tanpa lara, ing kabungahaning Gustiné[4273] . Para wong pracaya sing rawuh nalika seda rasul suci mau njupuk awaké, sirah, lan kulité saka salib, nyimpen ing wadah relik saka timah, lan ngubur ing kutha sing padha, Alban, ing Armenia Agung[4274] . Lan panyembuhan mujijat diparingake marang wong lara lumantar relik apostolik, saéngga akèh wong kang durung pracaya padha mlebu ing Gréja Kristus.

Nanging sawisé suwé, para panganiaya sing kejem sing nguwasani tanah kuwi, kabut déning panyembahan berhala, sanadyan wis krungu saka wong liya lan nyekseni dhéwé mujijat sing kelakon liwat relik suci kuwi, nanging ora gelem ngakoni kuwasa Gusti Allah, banjur njupuk relik suci mau ing relikari timah lan mbuwangé menyang segara. Relikwarium timah iku ngambang ing banyu kaya prau entheng, banjur mandheg ing pulo Lipari.[4275] Uskup lokal, Agathon, sawisé mangertèni lumantar wahyu ing ngimpi yèn relik suci iku wis ngambang tekan puloé, banjur lunga menyang pinggir segara karo para rohaniawan lan kabèh wong. Nalika ndeleng relik suci saka rasul sing mulya, uskup lan kabèh sing ana ing kono padha gumun banget amarga reliquary timah kuwi ora klelep ing banyu, nanging wis nempuh lelampahan segara sing dawa luwih gampang tinimbang prau. Lan kabèh padha ngluhuraké Gusti Allah, sing nindakake pakaryan sing éndah lan nggumunaké. Sawisé njupuk relikwarium sing ngemot relik suci, padha nggawa kanthi kabungahan gedhé, kanthi iringan kidungan mazmur, menyang gréja[4276] .

Bakal kélangan yèn ora nyebutaké kisah ing ngisor iki babagan Santo Bartolomeus Sang Rasul, sing kapanggih ing Uripé Sang Joseph Sang Penyair Kidung.

Nalika ing Tesalia sawijining dina, Sang Mulya Yusuf nampi sawijining pérangan relik Sang Rasul Santo Bartolomeus saka sawijining priya saleh sing wis dikenalé. Sawisé nggawa relik kasebut menyang biarané sing dumunung cedhak Konstantinopel, lan sawisé mbangun gréja khusus kang dipersembahaké marang Santo Bartolomeus Rasul, Yosef kanthi hormat nyimpen sawatara relik suci ing jeroné gréja mau. Kanthi ngrembakaaké katresnan lan iman sing ageng marang Rasul Suci, piyambakipun asring pinaringan sih rahmat bisa ndeleng Panjenenganipun ing pangimpen, lan mulané piyambakipun kepéngin ngias pasamuan Rasul Suci kanthi kidungan pujian; nanging, dhèwèké ragu apa kuwi bakal nyenengaké Rasul Suci, lan ndedonga kanthi khusyuk

---

[4272] Alban (utawa Albanopolis, uga Abarnopolis) – sawijining kutha ing pesisir kulon Segara Caspia – saiki Baku.

[4273] Santo Bartolomeus sang Prasetyawan seda ing taun 71 Masehi.

[4274] Ing kasus iki, panganggit hagiografi St. Dimitri saka Rostov kanthi keliru nempatake kutha Alban ing wewengkon Armenia Agung. Alban (saiki Baku), ing ngendi Rasul Bartolomeus ngalami pati martir, sacara sajarah ora tau dumunung ing wewengkon Armenia Agung, nanging iku kutha Albania Kaukasia, kaya jenenge dhéwé nunjukaké. – *Cathetan saka 'The ABC of Faith*'.

[4275] Lipari iku salah siji saka Pulo Aeolian ing antarané Italia lan Sisilia.

[4276] Nalika pamaréntahan Kaisar Anastasius, watara taun 508, relik Santo Bartholomew Sang Rasul dipindhahaké saka Alban menyang kutha Dara (ing Mesopotamia). Nalika taun 574 wong Persia nyekel kutha iki, sawetara wong Kristen saka Dara njupuk relik suci Rasul lan mlayu karo relik mau menyang pesisir Segara Ireng, ing kana padha ditangkep mungsuhé, sing mbuwang relik suci mau menyang segara; nanging relik mau ora klelep, lan kanthi mujijat ngambang tekan pulo Lipari. Sabanjure, pulo kasebut direbut déning wong Arab, sing nyebarake reliké Rasul Bartolomeus, nanging kanthi mujijat kabèh bisa kumpul manèh; Santo Bartolomeus muncul marang sawijining biksu lan nunjukaké panggonan ing ngendi relik mau bisa ditemokaké. Sawisé kuwi, reliké Rasul Suci dipindhahaké menyang kutha Benevento ing Neapolitan (ing abad kaping 9), saka kono dijupuk (sethithik utawa paling ora pérangan relik suci) menyang Roma ing abad kaping 10. Pamindahan reliké Rasul Suci menyang pulo Lipari diperingati déning Gréja tanggal 25 Agustus

marang Gusti Allah lan marang Rasulé Allah supaya paring wahyu bab iki lan maringi kawicaksanan saka dhuwur kanggo nyipta kidung sing pantes kanggo Santo Bartholomew. Sing Mulya Yusuf ndedonga kanthi nglakoni puasa lan luh sajrone patang puluh dina, lan nalika dina pangeling-eling Sang Rasul wis cedhak, ing bengi sadurunge pesta dhèwèké weruh yèn Santo Bartolomeus wis muncul ing papan suci, nganggo busana putih, lan wis narik tirai mezbah, ngundang dhèwèké supaya maju. Nalika Sang Joseph sing Kinurmatan nyedhak, rasul suci mau njupuk Injil Suci saka pangarsaning pangurusan lan nyelehake ing dhadhane Joseph, kandha: Mugi Panangan Ingkang Sajati saking Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa mberkahi panjenengan, lan mugi toya kawicaksananing swarga mili ing lathi panjenengan: mugi manah panjenengan dados candhi Sang Roh Suci, lan mugi kidungan panjenengan maringi manisé ing jagad raya.'

Mangkono pangandikane Sang Rasul Suci Bartolomeus, banjur piyambakipun dados ghaib; dene Sang Linuwih Yusuf, nalika ngrasakaken sih kawicaksanan ing batos, kapenuhan kabungahan lan panuwun ingkang tanpa upama. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké miwiti nyipta kidung lan kanon gerejawi, kang digunakaké kanggo ngias dina-dina raya ora mung kanggo Santo Bartholomew Sang Rasul, nanging uga kanggo akèh santo liyané; nanging luwih saka kabèh, dhèwèké ngajèni Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan Santo Nikolaus kanthi akèh kanon. Panjenengané ngias Gréja Suci kanthi akèh kidung, mula saka iku panjenengané dijenengi 'hymnographer'. Mula saka kabèh mau, kamulyané marang Kristus Juruwilaha kita, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amén.

Ana sing pracaya yèn Bartolomeus iku wong sing padha karo Natanael, sing digawa Filipus marang Kristus (Yohanes 1:45). Satemene, dianggep yèn jenengé Rasul Kristus iki Natanael, déné kanthi jeneng julukané—utawa luwih tepaté, manut jeneng bapakné—panjenengané diarani Bartolomeus, tegesé 'putrané Pholomeus'. Amarga tembung 'bar' diartèkaké saka basa Ibrani dadi 'putra', kaya ing ayat liya Gusti Kristus ngendika marang Rasul Petrus: *'Berkah kowe, Simon, putrané Yona'* (Matéus 16:17), tegesé, putrané Yona. Lan wong wuta saka Yerikho dijenengi Bartimaeus, tegesé, putrané Timaeus. Mangkono uga Bartholomew diartèkaké: yèn dhèwèké dijenengi Bartholomew manut jeneng bapaké – putrané Pholomeus; amarga 'Pholomeus' iku jeneng kuna sing asring digunakaké ing antarané wong Yahudi, déné jeneng sejati Bartholomew, miturut pracaya, yaiku Nathanael. Anggapan iki adhedhasar alesan-alesan ing ngisor iki. Kaping pisan, ing Injil ora ana sebutan bab panggelan Bartolomeus dadi rasul, kajaba yen nganggep jeneng Nathanael iku jenenge. Kapindho, telung panginjil pisanan—Matius, Markus lan Lukas, sing nulis bab Bartholomew, ora nyebut apa-apa bab Nathanael, dene Injil Yohanes, sing nulis bab Nathanael, ora nyebut apa-apa bab Bartholomew; lan nalika nyritakaké panangkepan iwak nalika Sang Juruwilujeng sing wis tangi saka pati rawuh, dhèwèké nyebut Nathanael ing antarané wong-wong sing cedhak karo para rasul – kanthi cetha, dhèwèké kandha: *'Simon Petrus, Tomas, Natanael lan para putrané Zebedeus padha bebarengan'* (Yohanes 21:2). Nanging, sawetara komentator ora sarujuk karo iki lan, miturut Prologus, nganggep Simon Zelot iku wong sing padha karo Nathanael, dene liyane pracaya yèn Nathanael iku salah siji saka pitung puluh muridé Kristus.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan sampun muncul kados srengéngé ageng ing jagad raya, sumunar kanthi piwulang lan mujijat ingkang nggumunake; kula ngurmati panjenengan, Bartolomeus, Rasul Gusti, minangka pambawa pepadhang.

Urip lan Kasangsarané Santo Barnabas Sang Rasul.

Dirilisaké tanggal 11 Juni

Santa Barnabas Sang Rasul kalebu salah siji saka pitung puluh rasul: jeneng asline Yusuf, nanging mengko dheweke dijenengi Barnabas, kaya sing bakal diterangake mengko. Dheweke lair ing pulo Siprus[4277] saka wong tuwa Yahudi saka suku Lewi; para nabi agung kuna saka Gusti Allah—Musa, Harun, lan Samuel—uga asal saka suku Lewi.

[4277] Pulo Siprus dumunung ing pojok lor-wétan Segara Tengah.

Para leluhure Barnabas wis pindhah saka Palestina menyang pulo Siprus amarga ana perang ing Palestina. Wong tuwane sugih banget lan duwe sawijining desa cedhak Yerusalem sing kebak kebon woh-wohan lan macem-macem woh, uga dihiasi bangunan gedhe, amarga ing kono panggonane. Wiwit nabi suci Yesaya nulis: 'Wong-wong bakal mbangun omah lan manggon ing kono, amarga padha bakal dadi wiji sing pinaringan berkah dening Gusti' (Yesaya 65:21–23), wong Yahudi sing manggon ing tanah adoh, ora mangertos makna rohani tembung-tembung mau, padha ngupaya nduwé omah dhéwé ing Yerusalem; mulané, wong tuwané Barnabas uga nduwé omah lan désa dhéwé cedhak Yerusalem.

Nalika wong sing kita omongake iku lair, wong-wong mau maringi jeneng Yusuf lan ngopeni dheweke kanthi sinau Kitab Suci; lan nalika bocah iku wis diwasa, wong-wong mau ngutus dheweke menyang Yerusalem marang Gamaliel, guru sing paling misuwur ing jaman kuwi, supaya dheweke bisa mulang Barnabas kanthi pangerten sing luwih jero babagan Kitab Suci Yahudi lan kabèh hukum Gusti Allah. Ing kéné, Yusuf kalebu kanca-kancané ana sawijining Saul, sing mengko dijenengi Paulus; lan loro-loroné padha sinau ing sangisoré guru sing padha, Gamaliel, unggul ing kawicaksanan, pangerten Kitab Suci, lan urip sing luhur.

Saben dina, esuk lan sonten, Yusuf lunga menyang Bait Suci Salomo lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, nglampahi dina-dina enomé kanthi asring puasa lan pangendalian dhiri sing gedhé; Karepé njaga kasucian prawané, dhèwèké nyingkiri kancané para mudha sing ala lan ora gelem krungu tembung-tembung sing bisa ngotori pikiran; nanging kanthi waspada marang dhèwèké dhéwé, dhèwèké tansah sinau Torèté Gusti awan lan bengi.

Ing wektu kuwi, Gusti kita Yesus Kristus, sawisé telung puluh taun Sawisé Panjenengané ngalami Inkarnasi lan wiwit ngetokaké dhiri marang donya, rawuh saka Galilea; ing kéné Panjenengané mulang ing candhi lan nindakake akèh mujijat kang mulya; kabeh padha gumun marang Panjenengané; wong-wong padha nglumpuk marang Panjenengané saka kabeh penjuru kanggo nyawang pasuryan suci Panjenengané lan ngrungokaké pangandika ilahiné, sing luwih manis tinimbang madu lan sarang madu. Yusuf enom uga ndeleng Panjenengané lan, nalika ngrungokaké piwulang sing mili saka lambéné sing paling suci, atiné kagugah lan gumun banget marang mujijat-mujijat sing ditindakake Panjenengané; Sawise ndeleng carane Panjenengané marasaké wong lumpuh ing Kolam Bèbè (Yohanes 5:1–15) mung kanthi sabda, lan uga wis nyekseni akèh pakaryan éndah liyané saka Kristus, atiné Yusuf kebak katresnan marang Gusti; lan nalika nyedhak marang Panjenengané, dhèwèké nyembah nganti nyentuh sikilé; Ing wektu kuwi, Yusuf nyuwun marang Gusti supaya mberkahi dhèwèké lan nampa dhèwèké dadi salah siji saka para muridé. Nanging Gusti, sing ndeleng sajroning rahasia ati manungsa, nalika weruh manawa ati Yusuf kobong karo katresnan ilahi, paring berkah marang dheweke kanthi welas asih lan ora ngalang-alangi dheweke kanggo ngetutake Panjenengané. Yusuf banjur kesusu menyang omah bibi sing jenenge Maria, ibune Yohanes sing mengko diarani Markus, lan kandha marang dheweke: ' ' 'Ayo padha teka lan ndeleng Panjenengané sing wis suwe diarep-arep déning para leluhur kita; amarga ana sawijining nabi, Yésus saka Nazaret ing Galilea, sing mulang ing candhi lan nindakake mujijat ageng, nganti akèh wong nganggep Panjenengané minangka Mesias sing wis suwe diarep-arep.'

Baru wae wanita iku krungu kuwi, langsung ninggalake kabeh lan buru-buru menyang candhi; nalika weruh Gusti Yesus Kristus, dheweke sujud ing sikile lan kandha kanthi nyuwun: 'Gusti! Menawa kawula sampun kaparingi sih ing ngarsanipun Panjenengan, mugi Panjenengan rawuh ing griyaning abdi, supados kanthi rawuh Panjenengan, Panjenengan mberkahi sedaya ingkang wonten ing griya kawula."

Ndeleng imané, Gusti mlebu ing omahé lan mberkahi dhèwèké lan kabèh sing ana ing omahé. Gusti ditampa déning Maria kanthi pakurmatan gedhé, kabungahan, lan pangurmatan; wiwit kuwi, Gusti tansah rawuh ing omahé Maria bebarengan karo para muridé saben rawuh ing Yerusalem.

Nalika Gusti budhal saka Yerusalem bali menyang Galilea, Yusuf banjur mèlu sawisé Panjenengané, bebarengan karo para murid liyané. Lan nalika Gusti karsa ngutus para rasulé kanggo mréntahaké *'marang wedhus sing kesasar saka omahé Israel'* (Mat. 10:6), Panjenengané ndeleng yèn jumlahé sithik, mula Panjenengané ngendika: *'Panèn akèh, nanging sing nyambut gawé sithik'* (Mat. 9:37); mulané, Gusti maringi kabar marang donya bab pitung puluh muridé liyané, sing dikirim loro-loro sadurungé Panjenengané menyang saben kutha lan désa (Luk. 10:1). Antarane pitung puluh murid Gusti mau ana Santo Yusuf, salah siji sing sepisanan, sing dijenengi Barnabas dening para rasul suci—tegesé 'putraning panglipur'—amarga lumantar panginjilané bab Sang Mesias sing wis rawuh ing donya, dhèwèké maringi panglipur marang wong-wong sing padha ngenteni rawuhé

Sang Mesias kanthi semangat. Kaya putra-putrané Zebedéus sing dijenengi 'putrané guntur' (Markus 3:17), amarga wulangé bakal nggumuruh ing saindenging jagad kaya guntur, mangkono uga Santo Yosef iki dijenengi 'putrané panglipur', amarga pakaryané minangka rasul bakal nggawa kabungahan ageng marang umat pilihané Gusti. Lan Santo Krisostomus, nerangake sebab pangalihan jenengé, kandha (Kisah Para Rasul 11:1–30): 'Kaya-kaya dhèwèké nampa jenengé amarga pantes, amarga dhèwèké pancèn pantes dadi putra panglipur.'

Sawisé Gusti munggah menyang swarga, para rasul suci padha manggon bebarengan ing Yerusalem, kaya sing kacathet ing Kitab Karya Para Rasul: *'Wong-wong sing pracaya iku padha nduwé siji manah lan siji nyawa; lan ora ana siji waé sing nganggep barang-barangé minangka kagungané dhéwé, nanging kabèh padha kagungan bebarengan. Ora ana siji wong mlarat ing antarané wong-wong mau; amarga kabèh sing duwé tanah utawa omah padha adol, nggawa asil adol mau, lan nyelehaké ing sikilé para rasul'* (Kisah Para Rasul 4:32–35). Ing wektu kuwi, Santo Yosef, sing dikenal minangka Rasul Barnabas, adol desa sing kasebut mau cedhak Yerusalem, sing diwarisaké saka wong tuwané; dhèwèké nggawa asilé marang sikilé para rasul, ora nyimpen apa-apa kanggo dhèwèké dhéwé, amarga dhèwèké kepéngin sugih ing Gusti Allah, kang pancèn wis maringi dhèwèké kamulyan, kaya kang kaserat ing tembung: *'Dhèwèké iku wong sing becik, kebak Roh Suci lan pracaya'* (Kisah Para Rasul 11:24). Barnabas kerep ketemu karo Saulus, lan rembugan karo dheweke saka Kitab Suci babagan Gusti Yesus Kristus, ngupaya sakabehe kanggo ngowahi Saulus marang iman sing suci; nanging Saulus iku wong sing banget semangat mbela tradhisi leluhure; mula dhèwèké ngolok-olok Santo Barnabas minangka wong kang kesasar, malah ngucapaké tembung-tembung kang ngina marang Gusti Yesus Kristus, nyebut Panjenengané putrané tukang kayu, wong kang asalé asor, sing wis ngalami pati kang memalukan. Nanging sawisé wong Yahudi matèni Santo Stefanus, martir kapisan, Saulus wiwit nganiaya Gréja, *'mlayu saka omah siji menyang omah liyané, nyeret priya lan wanita lan mbuwang mau menyang panjara'* (Kisah Para Rasul 8:3), Santo Barnabas nangis kecut amarga dheweke lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, ngangkat tangané sing suci, supaya Panjenengané maringi padhang marang mripat roh Saul supaya dheweke bisa mangertèni kabeneran; dheweke banget kepéngin nduwé Saul dadi kanca ing iman Kristen, kaya nalika dheweke nduwé Saul dadi kanca ing sekolahé Gamaliel.

Luh lan pandonga Barnabas ora sia-sia; nalika wayahe welas asihé Gusti rawuh, Saulus malih dadi Kristen, sawisé dipanggil déning swara Gusti saka dhuwur nalika ana ing dalan menyang Damaskus[4278] . Lan srigala mau malih dadi wedhus; wong sing nyingkiraké asmané Kristus wiwit ngluhuraké Gusti Yesus Kristus; sing biyèn dadi panganiaya saiki dadi pembela Gréja; amarga sawisé nampa baptisan suci, Saulus langsung menyang sinagoga-sinagoga Yahudi lan wiwit mènèhi kabar babagan Yesus, kandha yèn Panjenengané iku Putraning Allah, lan uga ngébrèhake wong-wong Yahudi sing manggon ing Damaskus. Nalika Saulus bali menyang Yerusalem, *'dhèwèké nyoba gabung karo para murid, nanging kabèh padha wedi marang dhèwèké, ora pracaya yèn dhèwèké iku murid'* (Kisah Para Rasul 9:26). Banjur Santo Barnabas, nalika ketemu karo dheweke, kandha: 'Nganti pira, he Saul, kowe bakal terus ngina jeneng agungé Yesus Kristus lan nganiaya para abdi-abdi Panjenengané? Nganti pira kowe bakal nentang misteri kang nggumunake, kang wis dipratandha déning para nabi wiwit jaman mbiyen, kang saiki wis kawujud kanggo kaslametan kita?'

Saul, nanging, tiba ing sikilé, mangsuli karo luh: 'Nyuwun pangapunten, guru kabeneran, Barnabas! Saiki aku wis nyadari manawa kabèh sing panjenengan kandhakake bab Kristus iku pancèn bener; Panjenengané sing biyèn tak cemooh, tak sebut putrané tukang kayu, saiki tak akoni minangka Putrané Allah, siji-sijiné, sing sejati-siji karo Rama lan langgeng, *'sing minangka cahyané kamulyané Rama lan gambaran sing pas saka hakekaté'* (Ibr. 1:3), ing dina-dina pungkasan iki ngendhekaké *'Dhèwèké, nganggo wangun abdi'* (Fil. 2:7), dadi manungsa sampurna, lair saka Perawan Maria sing Maha Suci, Ibuné Gusti Allah, lan kanthi kersa nampa sangsara lan salib; banjur Panjenengané wungu malih ing dina katelu, ngetokake dhiri marang kowé, para rasul Panjenengané, munggah dhateng swarga lan lênggah ing tengené Gusti Allah Rama; Panjenengané bakal rawuh malih ing kamulyané kanggo ngadili sing urip lan sing mati, lan Karajan Panjenengané ora bakal ana entéké'.

Krungu tembung-tembung mau saka wong sing biyèn dadi wong sing ngina lan nganiaya, Santo Barnabas gumun; kèluwung nangis kabungahan, dhèwèké nyekel Saulus lan kandha:

[4278] Crita babagan pangowahan Saul diceritakaké ing Kisah Para Rasul 9:1–19. Kutha Damaskus dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing kaki wétan Pagunungan Anti-Libanon.

'Sapa sing wis mulang kowe, he Saul, supaya bisa ngucapake tembung-tembung sing diilhami déning Gusti iki? Sapa sing wis meyakaké kowe kanggo ngakoni Yésus saka Nazaret minangka Putraning Allah? Saka ngendi kowe entuk kawruh sing sampurna babagan piwulang ilahi kaya ngono?'

Banjur Saulus, kanthi luh lan atiné kang remuk, mangsuli: 'Gusti Yesus Kristus piyambak, kang tak cacad lan tak penganiaya amarga aku wong dosa, Panjenengané mulang kabèh iki marang aku; awit Panjenengané rawuh marang aku, wong sing diasingaké, lan saiki uga aku isih krungu swara ilahiné ing kupingku.' Nalika padhanging kaelokan saka swarga sumunar marang aku lan aku tiba ing lemah amarga wedi, aku krungu swara kandha: *'Saulus, Saulus! Napa kowe nganiaya aku?'* Lan aku, kanthi wedi lan ngeri, mangsuli:

'Sapa Panjenengan, Gusti?'

Lan Panjenengané mangsuli aku kanthi alus lan welas asih: *'Aku iki Yésus, sing kokani kowé kejar-kejar*.'

Kanthi kagum banget marang kasabarané lan sawisé ndedonga, aku kandha:

'Gusti, kersa kula ngladosi punapa?'

Banjur Panjenengané mulang aku kabèh sing wis tak critakaké marang kowé (Kisah Para Rasul 9:3–6).

Sawisé tembung-tembung mau, Santo Barnabas nyekel tangan Saul lan nuntun dhèwèké marang para rasul, kandha:

'Iki wong sing biyèn nindhes kita; saiki dhèwèké dadi salah siji saka kita. Sing biyèn nentang kita saiki mèlu pracaya marang Gusti kita; sing biyèn mungsuh kita saiki dadi kanca lan kanca gawé ing kebon angguré Kristus. Delengen, aku nampilaké marang kowé anak wedhus alus sing biyèn dadi kéwan galak.'

Nalika kuwi, Saulus nyritakaké marang para rasul kepiyé dhèwèké wis ndeleng Gusti ing dalan, lan apa sing wis diandharaké Gusti marang dhèwèké; dhèwèké uga nyritakaké kepiyé dhèwèké wis nyambut gawé ing Damaskus kanggo asmané Kristus.

Nalika para rasul krungu kabèh mau, padha gumun, bungah, lan padha ngluhurake Gusti Allah. Lan Saulus ana bareng karo wong-wong mau; dhèwèké mlebu metu ing Yerusalem bareng karo wong-wong mau, makarya kanggo asmané Kristus lan kanthi wani mbantah wong Yahudi lan wong Yunani. Nanging wong-wong mau kaget banget amarga wong sing nganti bubar iki nganiaya sapa waé sing nyebut jenengé Yesus saiki malah nyebarake kabar babagan Yesus; mula padha nyoba matèni dhèwèké. Sawise padha ngerti niyat wong-wong sing ora pracaya, para sedulur nggawa Saulus saka Yerusalem menyang Kaisarea lan ngutus dheweke menyang Tarsus[4279] , tanah kelairané, supaya dheweke bisa mratelakaké Gusti Yesus Kristus ing kana.

Ing wektu kuwi, ing Antiohia ing Siria, sawijining kutha ageng lan misuwur, iman suci marang Gusti kita Yesus Kristus wiwit nyebar. Amarga nalika santo martir pisanan, Stefanus, dipatèni, ing dina iku langsung ana panganiayaan gedhé marang Gréja Yerusalem, saéngga kabèh wong pracaya padha sumebar ing saindenging wilayah Yudéa lan Samaria, kejaba para rasul; banjur sawatara saka wong-wong sing wis nyebar mau lunga *'nganti ing Fenisia, Siprus lan Antiokia, nginjili sabda marang wong Yahudi waé'* (Kisah Para Rasul 11:19); nanging sawisé kuwi padha miwiti nginjili Gusti Yesus marang wong-wong Yunani uga; *'Lan tangané Gusti Allah ana ing antarané wong-wong mau, lan akèh wong sing pracaya padha mbalèk marang Gusti'* (Kisah Para Rasul 11:21). Gréja ing Yerusalem krungu bab iki; mulané para rasul ngutus Santo Barnabas menyang Antiokia ing Siria, supaya dhèwèké bisa sinau luwih akèh bab kabèh sing wis kelakon ing kana lan nguwatké para , wong-wong sing anyar pracaya. Dheweke menyang kana lan nalika ndeleng sih rahmaté Gusti, atiné bungah banget lan nglipur kabèh wong nganggo sabda Gusti, ngélingaké supaya padha tetep mantep ing Gusti. Nalika Santo Barnabas mréntahaké Injil ing kana sawatara wektu, akèh banget wong sing padha teka marang Gusti. Amarga jumlah murid saya tambah saben dina, nanging guru isih sithik, saéngga panèn gedhé kekurangan buruh, Santo Barnabas ninggalaké Antiokia sawatara wektu banjur mangkat menyang Tarsus, kepéngin nemokaké kancané Saulus ing kono; Sawisé nemokaké Saul, dhèwèké nggawa dhèwèké menyang Antiokia; lan loro-loroné padha nyambut gawé kanggo mbalèkaké manahé wong-wong marang Kristus Allah, nuntun wong Yahudi lan wong Yunani marang pracaya marang Kristus. Padha manggon ing Antiokia sak suwéné setaun, padha kumpul ing gréja lan mulang wong-wong. Ing kéné para muridé pisanané dijenengi wong Kristen.

[4279] Tarsus iku kutha gedhe ing jaman kuna, dumunung ing wewengkon Cilicia ing Asia Cilik. Pundhakane kutha iki isih kaestokake nganti saiki.

Sawisé setaun, Barnabas lan Saulus mutusaké bali menyang Yerusalem kanggo nglaporaké marang para rasul suci kepiyé sih rahmaté Gusti Allah wis makarya ing Antiokia. Ing wektu sing padha, saben wong Antiokia, manut kamampuane, ngirim bareng karo Barnabas lan Saulus kabèh kang dibutuhaké kanggo sedulur-seduluré sing manggon ing Yudéa sing mlarat lan mlarat banget; amarga ana paceklik gedhé ing Yudéa wektu kuwi, manut ramalané Santo Agabus: Agabus iki uga kalebu salah siji saka pitung puluh rasul[4280] . Sawise nglumpukake sedekah sing cukup, wong-wong Antiokia ngirimake sedekah mau marang para tuwa liwat Barnabas lan Saulus.

Nalika Barnabas lan Saulus—sing saiki dijenengi Paulus—tiba ing Yerusalem, padha nggembiraké Gréja banget, ngumumaké yèn cacahé para pracaya ing Antiokia saya tambah akèh lan nggawa sedekah sing loman saka kono.

Ing wektu kuwi, kerusuhan gedhe dumadakan meletus ing gréja ing Yerusalem, amarga *'Raja Herodes nyekel sawatara anggota gréja'* (Kisah Para Rasul 12:1), lan *'matèni Yakobus, putrané Zebedéus, adhine Yohanes, nganggo pedhang'* (Kisah Para Rasul 12:2). Ndeleng yèn kuwi nyenengaké wong Yahudi, dhèwèké mréntah supaya Petrus ditangkep lan dipenjara, saka kono Rasul Petrus dibebasaké déning malaikat suci. Sajrone kahanan kuwi, nganti geger sing disebabake para panganiaya marang Gréja ing Yerusalem surut, Barnabas lan Saulus ngungsi ing omahé Maria sing kasebut mau, bibi Barnabas, sing uga ditujuaké Santo Petrus sawisé malaékat ngeteraké dhèwèké metu saka panjara. Banjur Barnabas lan Saulus, sawisé ngrampungaké pakaryané ing Yerusalem, bali manèh menyang Antiokia, nggawa anaké Maria sing arané Yohanes, sing uga diarani Markus. Sawisé kabèh padha nglampahi wektu sing cukup suwé ing Antiokia, nyawisaké awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa, pandonga, ngrayakaké Liturgi Ilahi lan nginjili Sabda Gusti, Roh Suci kersa ngutus wong-wong mau menyang bangsa-bangsa liya kanggo nginjili. Roh Suci ngendika marang para nabi lan guru ing Antiokia: *'Pisahna kanggo Aku Barnabas lan Saulus kanggo pakaryan kang wis tak panggil. Banjur, sawisé padha puasa lan ndedonga, padha nempatake tangané marang wong-wong mau lan ngutusé'* (Kisah Para Rasul 13:2, 3). Kaping pisan padha lunga menyang Seleukia[4281] , saka kono padha numpak prau menyang Siprus lan manggon ing Salamis[4282] . Ing endi wae padha lunga, padha ngumumake sabda Gusti Allah; karo padha digawa minangka abdi, Yohanes sing kasebut mau, sing mengko diarani Markus, putrané Maria. Sawisé ngliwati pulo nganti tekan Pafos[4283] , padha ketemu karo sawijining ahli sihir Yahudi lan nabi palsu sing jenengé Elymas, ing ngarsané gubernur Sergius, wong sing pinter banget. Ing kono padha maringi pencerahan marang gubernur nganggo iman suci, déné Elymas ahli sihir sing nentang mau, kabut mripaté déning kuwasa sabda. Sawisé ninggalaké Pafos, padha tekan Perga ing Pamfilya. Abdi dalemé, Yohanes, sing uga dikenal minangka Markus, nalika weruh sangsara gedhé sing padha ditanggung demi nyebarake jenengé Kristus (awit padha ora wedi pati), dadi wedi lelungan bareng amarga isih enom; mangkono, sawisé ninggalaké wong-wong mau, dhèwèké bali menyang Yerusalem marang ibuné. Barnabas lan Paulus, sawisé liwat Perga, tekan Antiohia ing Pisidia (kutha sing béda karo Antiohia gedhé ing Siria). Sawise diusir saka kono, padha ngusap bledug saka sikile lan lunga menyang Ikonium[4284] ; nanging ing kono uga wong Yahudi lan wong liya padha nyoba nglontar watu marang wong-wong mau; lan nalika padha ngerti bab iki, padha buru-buru menyang kutha-kutha ing Likaonia[4285] , Listra lan Derbe, lan sakupenge, lan ing kono padha nginjili . Ing kono padha marasaké wong sing lumpuh wiwit lair lan durung tau mlaku; para rasul ngadegaké dhèwèké, supaya dhèwèké bisa mlaku kanthi bébas. Nanging wong-wong padha nyasab, nyangka yèn wong loro mau dewa, banjur padha arep nyembelih kurban marang wong-wong mau; nalika kuwi padha nyebut Barnabas 'Zeus'[4286] lan Paulus 'Hermes'[4287] , lan mung kanthi angel para rasul suci bisa

---

[4280] Kawirangan sing diramalaké déning nabi Agabus pancèn kelakon ing Palestina ing taun 44, nalika pamaréntahan Kaisar Klaudius (Kisah Para Rasul 11:28). Akeh panulis sekuler ing jaman kuwi, kaya Josephus, Suetonius, Tacitus lan liya-liyane, uga nyekseni keluwen parah sing ngamuk ing Palestina nalika semana. Sabanjure, nalika Rasul Paulus ana ing Kaisarea, Agabus uga ngandhani yen dheweke bakal diiket nganggo rantai (Kisah Para Rasul 21:10–11). Gereja Suci ngeling-eling Nabi Suci Agabus ing tanggal 8 April.

[4281] Seleukia iku kutha pesisir ing Siria ing pinggir Segara Mediterania, ora adoh saka muara Kali Orontes, 25 versta saka Antiokia. Kutha iki diadegaké déning raja Siria Seleukus Nikator 300 taun sadurungé Kristus.

[4282] Kutha Salamis dumunung ing sisih wétan pulo Siprus. Reruntuhané dipercaya dumunung cedhak désa Famagusta.

[4283] Kutha Pafos dumunung ing pesisir sabrang saka Salamis ing pulo Siprus. Pafos dadi kutha krajan pulo kasebut lan papan dununge prokonsul.

[4284] Iconium – sawijining kutha ing Asia Minor. Saiki dikenal minangka Konya.

[4285] Lycaonia – sawijining wewengkon ing Asia Minor.

[4286] Zeus, utawa Jupiter, iku dewa paling luhur ing agama Yunani-Romawi.

ngyakinake wong-wong supaya aja nyembelih kurban marang wong-wong mau. Mengko, wong-wong mau, sawisé digerakké déning wong Yahudi, padha mbrontak marang para rasul suci: sawisé mènèk watu marang Paulus, wong-wong mau nyeret dhèwèké metu saka kutha, kira-kira dhèwèké wis mati; nanging dhèwèké tangi, mlebu manèh ing kutha, lan esuké dhèwèké karo Barnabas ninggal kutha lan mangkat menyang Derbe. Sawise nyebarake Injil kanthi cukup ing kutha kuwi lan ngowahi akeh wong dadi pracaya marang Kristus, para rasul suci banjur miwiti lelampahan bali menyang Antiohia ing Suriah, lumantar kutha-kutha lan desa-desa sing padha. Ing saben panggonan ing lelampahané, para rasul nguwatké atiné para murid, ngélingaké supaya tetep manut iman lan mulang yèn kita kudu mlebu Karajaning Swarga lumantar akèh sangsara. Sawisé ngangkat para sesepuh ing kabèh gréja lan ndedonga nalika puasa, para rasul nyerahaké para murid mau marang Gusti, sing wis dadi pangarep-arep imané. Sawisé ana ing Perga lan wis mratelakaké sabda Gusti ing kono, para rasul mangkat saka kono menyang Attalia[4288] , banjur numpak kapal menyang Antiohia ing Siria, saka kono padha diutus dening Roh Suci kanggo mratelakaké sabda Gusti marang wong-wong non-Yahudi. Nalika tekan ing kutha lan nglumpukaké kabèh wong pracaya, padha nyritakaké kabèh sing wis ditindakaké Gusti Allah marang wong-wong mau, lan pintena wong-wong bangsa liya sing wis digawa marang Kristus, lan padha manggon ing Antiokia suwéné wektu sing cukup suwe.

Ora suwe sawisé kuwi, ana perselisihan antarané para pracaya Yahudi lan para pracaya Yunani bab sunat, amarga sawatara wong Yahudi kandha yèn yèn ora disunat manut paugeran Musa, ora bakal bisa slamet. Para pracaya Yunani, nanging nganggep sunat iku beban sing abot. Barnabas lan Paulus mbantah wong Yahudi lan mbela wong Yunani supaya ora disunat. Nanging amarga pasulayan lan debat babagan iki terus-terusan, Barnabas lan Paulus kudu mangkat maneh saka gréja ing Antiokia menyang Yerusalem marang para rasul lan para tuwa, kanggo rembugan babagan sunat. Kajaba iku, Barnabas lan Paulus perlu ngandhani para rasul yèn Gusti Allah *wis 'mbukak lawang pracaya kanggo wong-wong non-Yahudi'* (Kisah Para Rasul 15:4). Barnabas lan Paulus, sing dikirim déning gréja (Antiokia), lelungan liwat Fenisia lan Samaria, ngumumaké ing endi-endi babagan pangowahan umat bangsa liya, sing ndadékaké para pracaya banget bungah.

Nalika padha tekan ing Yerusalem, padha ditampa kanthi katresnan dening para rasul lan para sesepuh; kabèh padha ngrungokaké kanthi kabungahan marang Barnabas lan Paulus nalika padha nyritakaké kabèh pratandha lan kaajaiban sing éndah sing wis ditindakake Gusti Allah lumantar wong-wong mau ing antarané bangsa-bangsa liya. Bab sunat, para rasul sawisé rembugan bebarengan ing pasamuan mutusaké mbusak sunat mau salawas-lawase kanggo para pracaya, ora mung wong Yunani nanging uga wong Yahudi, amarga dianggep ora perlu manèh merga sih anyar. Ing wektu sing padha, para rasul nganggep perlu ngutus sawatara wong Kristen kanthi jenengé dhéwé, bebarengan karo Barnabas lan Paulus, menyang Antiokia, marang para pracaya Hellenistik; kanggo tujuan iki padha milih Yudas sing diarani Barsabas lan Silas, wong-wong sing paling pinunjul ing antarané sedulur, lan nulis kaya mangkéné: *Para Rasul, para tuwa lan sedulur-sedulur ing Antiokia, Siria lan Kilikia marang sedulur-sedulur bangsa liya: Salam. Amarga kita krungu yèn sawatara wong sing metu saka antarané kita wis ngganggu kowe karo tembung-tembungé lan nguwatiraké atimu, kandha yèn kowe kudu disunat lan netepi Torèt—sing kita ora maringi wewenang marang wong-wong mau kanggo nindakake kuwi— Kita, sawise padha kumpul, wis sarujuk bebarengan, banjur milih sawetara wong lan ngutus mau marang kowe bebarengan karo Barnabas lan Paulus, wong-wong sing wis nyawisake nyawane kanggo jenengé Gusti kita Yesus Kristus. Mula saka iku, kita wis ngutus Yudas lan Silas, sing bakal nerangake bab-bab sing padha marang kowe kanthi langsung. Amarga Roh Suci lan kita padha nganggep manawa ora pantes mènèhi bebban liya marang kowe kajaba bab-bab penting iki: supaya kowe nyingkiri panganan sing dipersembahaké marang berhala, saka getih, saka daging kéwan sing dicekèk, lan saka pablasuan; lan aja nindakake marang wong liya apa sing kowe dhéwé ora kepéngin ditindakaké marang kowe. Yèn kowe netepi kabèh iki, kowe bakal nindakaké sing bener. Slama katur* (Kisah Para Rasul 15:23–29).

Kanthi pesen iki, para rasul suci Barnabas lan Paulus miwiti lelampahané, ditemani Yudas lan Silas, lelungan saka Yerusalem menyang Antiokia. Ing wektu kuwi, Yohanes sing kasebut mau, sing diarani Markus,

---

[4287] Hermes, utawa Merkurius, dianggep déning wong Yunani lan Romawi kuna minangka pelindung perdagangan lan industri.

[4288] Kutha Attalia dumunung ing provinsi Pamphylia ing Asia Cilik, cedhak Perga, ora adoh saka pesisir Laut Tengah. Saiki, desa Antalya ana ing panggonan iki, kanthi populasi 800 jiwa.

putrané Maria, bibi Barnabas, amarga ora wani nyedhaki Santo Paulus, banjur marani pamané, Santo Barnabas, kanthi tobat lan luh, nyesel amarga wis ninggalaké wong-wong mau nalika padha mréntahaké marang wong-wong sing dudu Yahudi: Yohanes wiwit nyuwun marang Santo Barnabas supaya ngajak maneh, janji bakal ngadhepi tanpa wedi kabèh sangsara kaya sing dialami para rasul lan malah pati demi Gusti: Barnabas nampa dhèwèké dadi keponakan. Bareng-bareng padha tekan Antiokia. Sawisé nglumpukaké para pracaya, para rasul mènèhi layang mau marang wong-wong mau; sawisé maca, kabèh padha bungah banget. Yudas lan Silas, ing sisihé, nglipur para sedulur kanthi tembung-tembungé lan nguwatké iman para sedulur mau ing Gusti. Sawisé sawatara wektu, Yudas bali menyang Yerusalem, nanging Silas tetep ana ing kono. Paulus lan Barnabas, ing wektu sing padha, tetep manggon ing Antiokia, mulang lan ngumumaké sabda Gusti marang wong liya.

Sawisé kuwi, Paulus kandha marang Barnabas, 'Ayo padha sowan manèh marang sedulur-sedulur kita; ayo padha ngubengi kabèh kutha sing wis kitainjoni jenengé Gusti, kanggo ndeleng kepiyé kahanané sedulur-sedulur.'

Santa Barnabas sarujuk marang iki. Nanging, Barnabas kepengin nggawa John, sing dikenal minangka Markus, ponakane; nanging Paulus nentang, kandha: 'Ngapa kita kudu nggawa wong enom kang wedi, sing biyen ninggalake kita ing Pamphilia, ora gelem mèlu ing misi sing diutusake marang kita, lan sawisé ninggalake kita, bali manèh marang bangsane dhéwé?'

Ana perselisihan ing antarane wong-wong mau, amarga Barnabas kepengin nggawa Yohanes, nanging Paulus ora setuju; mula padha pisah dalan, saben-saben arep mlaku miturut dalane dhéwé.

Kabeh iki kelakon manut kersaning Gusti Allah, supaya kanthi padha mlaku ing dalan sing beda, padha bisa nylametake luwih akèh nyawa. Wis cukup kanggo siji guru agung mberitakan Injil ing panggonan sing sejatine arep dituju loro guru agung; nanging saben wong, kanthi mratelakake kapercayan sacara kapisah, bakal nggawa paedah khusus kanggo Gréja – siji ing sawijining nagara, sijiné ing nagara liya, ngowahi manéka bangsa marang iman Kristus. Santo Paulus, nggawa Santo Silas, mangkat menyang Derbe lan Lystra, déné Santo Barnabas numpak kapal menyang Siprus karo ponakané Yohanes[4289] .

Sawisé tekan pulo Siprus – tanah kelairané – Santo Barnabas nindakake pakaryan abot, amarga dhèwèké ngowahi akèh wong ing kana marang Kristus. Sawisé nambah cacahé para pracaya ing Siprus, Barnabas mangkat menyang Roma lan, miturut sawatara wong, dhèwèké dadi sing pisanan mènèhi kabar bab Kristus ing Roma. Sawisé ngadegaké lan negesaké tahta uskup ing kutha Mediolanum[4290] , Barnabas bali manèh menyang Siprus. Nalika dhèwèké mulang bab Kristus ing kutha Salamis, sawatara wong Yahudi saka Siria teka lan wiwit nentang dhèwèké lan nggugahaké wong-wong, ngandhakké yèn kabèh sing diwartakaké Barnabas bertentangan karo Gusti Allah lan Hukum Musa; Para Yahudi iki ngina jeneng mulya Barnabas kanthi akèh fitnah lan ngrancang matèni dhèwèké, nyurung akèh wong supaya mungsuh dhèwèké. Rasul, sing wis weruh dhisik pati martiré, nglumpukaké kabèh wong pracaya sing manggon ing kutha kuwi; sawisé maringi piwulang sing tuntas bab iman lan pakaryan becik, lan ngélingaké supaya wani ngakoni jenengé Kristus, dhèwèké nindakake Liturgi Ilahi lan maringi Misteri Suci marang kabèh. Banjur, nalika nyisihaké Markus, kancané, dhèwèké kandha marang dhèwèké: 'Ing dina iki aku bakal ngakhiri uripku, mati ing tangan wong Yahudi sing ora pracaya, kaya sing wis diandharake Gusti marang aku; nanging kowe, sawise njupuk awakku sing bakal kowe temokake ing njaba kutha ing sisih kulon, kubur awakku lan menyang kancaku, Rasul Paulus; critakake marang dheweke kabeh sing kowe ngerti babagan aku.'

Santa Barnabas nggawa Injil miturut Matius sing ditulis kanthi tangane dhéwé; dhèwèké ngwènèhaké marang Santa Markus supaya ngubur dhèwèké bareng karo Injil mau. Banjur, sawisé maringi ciuman pamungkas marang seduluré, Santa Markus, Barnabas mangkat menyang pasamuwan Yahudi. Nalika dhèwèké miwiti nyarios saka kitab-kitab nabi babagan Kristus, wong-wong Yahudi sing teka saka Siria padha mbrontak marang dhèwèké, nggugah uga wong-wong Yahudi liyané, lan kanthi tangan matèni nyekel dhèwèké, nggawa metu saka kutha

---

[4289] Kisah Para Rasul 15:36–41, 16:1. Sawetara wong ngusulake manawa Santo Barnabas, sawisé mènèhi khotbah ing pulo Siprus lan panggonan liya, gabung manèh karo Santo Paulus lan melu ing pakaryan misionariné; uga dianggep yèn Barnabas iku sedulur sing dikirim déning Rasul Paulus, bebarengan karo Titus, marang wong Korinta, sing, miturut Rasul Paulus, dipuji ing kabèh gréja amarga pakaryané nyebar Injil (2 Kor. 8:18).

[4290] Mediolanum utawa Milan iku sawijining kutha ing Italia sing dumunung ing provinsi Lombardy. Ing sajarah Gereja Kristen, kutha iki dikenal minangka panggonan pelayanan gembala agung Santo Ambrosius, Bapa lan Guru paling misuwur ing Gereja Kulon, sing urip ing abad kaping 4. Pangeling-eling dhèwèké dirayakaké déning Gereja Suci tanggal 4 Desember.

menyang sisih kulon lan ngebak watu ing kono; banjur sawisé mbangun unggun geni, padha mbuwang awaké rasul suci mau ing geni kanggo kobong. Nanging nalika Santo Markus sabanjure rawuh ing kene kanthi rahasia, bebarengan karo sedulur-sedulur liyane, piyambakipun nemokake badané rasul suci Barnabas tetep utuh, ora rusak babar pisan amarga geni; njupuké, banjur dikubur ing guwa sing dumunung limang stadia saka kutha, lan miturut kersané rasul, dipasangaké Kitab Injil Markus[4291] ing dhadhané. Banjur piyambakipun mangkat nggoleki Rasul Paulus; nalika nemokaké piyambakipun ing Efesus[4292] , piyambakipun nyritakaké kabèh babagan sedaé Rasul Barnabas sing suci; Santo Paulus nangisi pati Barnabas, nalika tetep nyimpen Markus ing sisihé.

Sawisé Santo Barnabas dipatèni ing kutha Salamis, wong Yahudi miwiti panganiayaan gedhé marang para pracaya; mula kabèh padha mlayu saka kutha kuwi lan ndhelik ing endi waé. Wiwit wektu kuwi, panggonan ing ngendi relik mulya saka Rasul Barnabas disimpen dadi kelalen. Sawisé pirang-pirang taun, nalika iman Kristus wis nyebar tekan pucuking bumi, nalika Kakaisaran Yunani-Romawi dipimpin déning raja-raja Kristen, lan nalika pulo Siprus sumunar kanthi kesalehan lan ortodoksi, Gusti kersa ngluhuraké panggonan ing ngendi relik Apostel Barnabas dumunung. Akeh mujijat éndah sing wiwit kelakon ing panggonan iki. Mangkono, ing wiwitan, ana wong lara sing wis nginep ing kana mari waras. Kedadéan sing padha uga kelakon marang wong lara liyane. Nalika para wong pracaya krungu bab iki, padha sengaja teka menyang panggonan kuwi, nginep ing kana, lan mari saka lara-larané. Kanthi mangkono, panggonan kuwi dadi misuwur; mula akèh wong lara lan lumpuh digawa menyang kana; kabèh padha nampa panyembuhan sampurna saka lara-larané lan padha bali menyang omahé kanthi waras. Wong-wong sing kesurupan setan uga digawa menyang kene, lan roh najis langsung mlayu saka wong-wong mau kanthi swara banter. Ing kene wong lumpuh bisa mlaku, wong wuta weruh, lan pancen sapa wae sing kena lara apa wae mari ing kono. Warga kutha Salamis padha bungah banget, sanadyan padha ora ngerti sebabe mujijat ageng kaya ngono dumadi ing panggonan iku, amarga ora ana sing ngerti bab relik para rasul; mula padha nyebut panggonan iku 'Panggonan Kaséhatan'. Nanging perlu dingerteni kepiye carane relik suci saka rasul mulya iku ditemokake.

Ana sawijining bidat ala, Petrus Putih, julukané Knafeus, mungsuh Konsili Ekumenis Kaping Papat para Bapa Agung[4293] , sing dianakake ing kutha Kalsedonia[4294] , lan panyengkuyung bidat Eutikhian, uga dadi kancané bidat Apollinarian[4295] , nalika jaman pamrentahan Zeno[4296] , dhèwèké nyekel tahta Patriarkat Antiokia kanthi licik lan nyebabaké karusakan gedhé marang Gréja Kristus nganggo piwulang palsu. Nanging dhèwèké ora wareg mung karo diosek Antiokia sing diparingaké marang dhèwèké, ing jeroné dhèwèké nganiaya lan nindhes wong Kristen, nglakoni akèh panyiksaan; dhèwèké nyoba ngrebut pulo Siprus, sing wis bébas wiwit jaman mbiyèn, supaya bisa nyebarake piwulang palsu lan nganiaya sapa waé sing mungsuh (kudu dicathet yèn wong Siprus, sing Kristen ortodoks, nolak klaim sesaté yèn Keilahian wis nandhang sangsara ing salib).

Nanging dhèwèké nyoba kanthi kabèh cara kanggo ngyakinaké wong-wong mau supaya nyengkuyung dhèwèké, kanthi kandha: 'Amarga sabda Gusti Allah teka ing Siprus saka Antiochia, mula Gréja Siprus kudu tundhuk marang Patriark Antiochia.'

Amarga kabèh kuwi, Uskup Agung Siprus sing aranè Anphimus kebak sedhih banget, amarga dhèwèké ngerti yèn Petrus, sing disenengi raja, bisa kanthi gampang nggayuh apa waé sing dikarepake. Lan pancen, ora suwe sawisé kuwi ana prentah kraton sing teka ing Siprus, sing mrentahake Uskup Agung Siprus supaya lelungan menyang Konstantinopel kanggo mangsuli pitakon ing ngarepé Patriark Antiokia ing sawijining sinode, ing ngendi Patriark kuwi nuntut supaya pulo Siprus dilebokake ing sangisoré wewenangé Keuskupan Antiokia.

[4291] Pati Santo Barnabas Sang Rasul dumadi watara taun 62.

[4292] Efeso iku sawijining kutha ing Asia Cilik, dumunung ing antarané Smirna lan Miletus, ing Kali Kaistirus, ora adoh saka panggonané mili menyang Segara Ikarian.

[4293] Konsili Ekumenis Kaping Papat dianakake ing taun 451 lan diadakaké kanggo ngecam ajaran sesat Eutyches, sang arkimandrita Konstantinopel, sing ngandhakake yèn ing Gusti Yesus Kristus sipat manungsa kabèh kaserep déning sipat ilahi, mula dhèwèké mung ngakoni siji sipat ing Panjenengané – yaiku sipat ilahi.

[4294] Chalcedon, utawa Chalcedon, wiwitane minangka koloni Megara ing pesisir Propontis (Segara Marmara). Ing jaman para kaisar Kristen, Chalcedon dadi kutha krajan provinsi Bithynia ing Asia Minor.

[4295] Apollinaris, Uskup Laodikia, kanthi salah ngajar manawa Putraning Allah, sawisé inkarnasi, ora nggawa sipat manungsa kanthi sampurna, nanging mung nyawa lan badan manungsa, déné pikirané manungsa diganti déning kasuciané. Pancèn sesat iki diukum ing Konsili Ekumenis Kapindho, sing dianakake ing Konstantinopel taun 381.

[4296] Zeno mrentah saka taun 474 nganti 491.

Uskup Agung ora ngerti apa sing kudu ditindakake, amarga dhèwèké ora wani mbantah dhawuh raja, nanging uga wedi menyang Konstantinopel. Sanadyan dhèwèké urip suci, dhèwèké ora duwé karunia pinter ngomong lan wedi, , yèn dhèwèké bakal kalah ing perdebatan déning mungsuh-mungsuhé. Mula saka iku, dhèwèké wiwit puasa lan ndedonga kanthi sungguh-sungguh, kanthi luh nyuwun pitulungan, pangayoman, lan pitutur sing bener saka Gusti Allah piyambak.

Ing sawijining wengi, nalika Anfim wis ketiduran amarga kakehan ngibadah, ana wong suci sing muncul ing ngarepé, nganggo jubah padhang suci lan sumunar cahya swarga. Tamu mau kandha: 'Ngapa, Uskup Agung, panjenengan sedhih lan kuwatir banget? Aja wedi, amarga panjenengan ora bakal cilaka apa-apa saka mungsuh panjenengan.'

Sawisé ngendika mangkono, wong sing muncul mau dumadakan sirna. Uskup Agung, tangi saka turu, kebak rasa wedi; banjur dhèwèké sujud ing lemah kanthi wujud salib kanggo ndedonga lan wiwit ndedonga karo akèh luh, kandha mangkéné: 'Gusti Yesus Kristus, Putraning Gusti Allah kang urip! Aja ninggalake Gréja Panjenengan, nanging paringana pitulungan Panjenengan kanggo kamulyaning Asma Panjenengan ingkang suci. Menawa panglihatan punika saking Panjenengan, aturana supados kula saged ningali malih, kula nyuwun, lan kaping tiga, supados kula, tiyang dosa, saged yakin menawi Panjenengan, Pambantu kula, wonten ingkang ngancani kula!"

Ing wengi sabanjure, uskup agung nduwé panglihatan sing padha; wong sing padhang banget mau katon marang dhèwèké lan kandha: 'Aku wis ngandhani kowe yèn kowe ora bakal cilaka apa-apa saka mungsuhmu; mula, aja wedi apa-apa, mangkat menyang Konstantinopel.'

Sawisé ngendika mangkono, penampakan iku sirna.

Uskup Agung Anphimus, sawisé manèh matur nuwun marang Gusti lan ora ngandhani sapa-sapa apa sing wis dideleng, nambahaké pandonga lan luh tanpa kendhat, supaya panjenengané diparingi panglihatan iki kaping telu lan supaya diparingi weruh sapa sing rawuh.

Ing wengi katelu, wong mau katon maneh lan kandha: 'Nganti pira kowe bakal nolak pracaya marang tembungku, kang bakal kelakon ing dina-dina sing bakal teka? Mlaku tanpa wedi menyang kutha kaisar, awit kowe bakal bali saka kana kanthi kamulyan, tanpa ngalami cilaka apa-apa saka mungsuhmu; Gusti Allah piyambak, amarga aku, abdi Panjenengané, bakal dadi pangreksamu.'

Banjur uskup agung wani kandha marang penampakan mau: 'Kula nyuwun, Gusti, paringana sumangga sapa panjenengan, panjenengan ingkang ngandika tembung-tembung punika dhumateng kula?'

Panjenengané mangsuli: 'Aku iki Barnabas, murid Gusti kita Yesus Kristus, sing dikirimaké Roh Suci bebarengan karo wadah pilihané, rasul suci Paulus, kanggo nginjili sabda Gusti marang bangsa-bangsa liya. Lan supaya kowe yakin marang kasunyatan tembungku, iki pratandha kanggo kowe: metu saka kutha menyang kulon limang stadia, lan ing panggonan sing diarani 'Panggonan Panyembuhan' (amarga ing kana, kanggo aku, Gusti kanthi mujijat maringi panyembuhan marang wong lara), gali lemah ing sangisore wit sing duwé tanduk: ing kana kowe bakal nemokake guwa lan wadah relik sing ngemot relikku; kowe uga bakal nemokake Injil, sing ditulis kanthi tanganku dhewe, sing tak salin saka Injil suci lan Rasul Matius. Lan nalika mungsuhmu, sing arep ngrebut gréja iki ing sangisoré panguwasaé, miwiti kandha yèn Antiokia iku Kursi Apostolik, bantahna lan kandhaa: 'Kutha kula uga Kursi Apostolik, awit kula gadhah rasul sing nyepi ing kutha kula.'

Nalika Santo Barnabas sampun ngendika punika dhumateng uskup agung, piyambakipun langsung dados ghaib. Uskup agung, kebak kabungahan ageng lan sampun matur nuwun kanthi tulus dhumateng Gusti Allah, nglumpukaken para rohaniawan, para pamingpin kutha, lan sedaya rakyat, lajeng nyritakaken dhumateng sedaya babagan pangopenan kaping telu ingkang sampun dipun alami lan tembung-tembungipun Santo Rasul Barnabas; banjur mangkat, nyanyi kidung, menyang panggonan kuwi, nggawa Salib Suci. Nalika padha tekan panggonan sing wis ditemtokake, padha miwiti nggali lemah ing sangisore wit, kaya sing diandharake Rasul ing panglihatan; sawise nggali lapisan lemah ndhuwur, padha nemokake guwa sing disegel nganggo watu; Sawisé mbusak watu-watu mau, padha weruh wadah relikwi lan ngrasakaké ambu wangi banget sing ora bisa diungkapaké; lan nalika mbukak wadah relikwi mau, padha weruh ing jerone relikwi suci saka Santo Barnabas Sang Rasul, isih utuh lan ora rusak, lan uga weruh Injil sing ana ing dhadhane[4297] . Ing antaraning kabungahan lan kabagyan ageng, padha

[4297] Relik suci sing kinurmatan saka Santo Barnabas sang Rasul ditemokaké ing antarané taun 485 lan 488.

maringi kamulyan marang Gusti Allah lan kanthi ngajeni nyembah relik suci, nyentuh mau kanthi iman lan katresnan. Ing wektu kuwi, akèh mujijat kelakon: kabèh sing nandhang lara apa waé mari sawisé nyentuh relik suci mau. Sawisé kuwi, Uskup Agung Anphimus, ora wani mbusak relikwarium sing ngemot relik para rasul saka panggonan kuwi, banjur disegel nganggo timah lan dhèwèké mréntah para rohaniawan supaya tetep ana ing sacedhaké relikwarium lan nindakake kidungan mazmur kaya lumrahé awan lan bengi ing ngarep kuburan para rasul. Dhèwèké dhéwé banjur mangkat menyang Konstantinopel; Sawisé ngadhep ing ngarepé majelis , dhèwèké mangsuli mungsuh-mungsuhé miturut piwulangé Rasul Barnabas. Kaisar Zeno banget bungah amarga ing jamané kapanggih harta rohani sing ageng kaya ngono, lan langsung ngundhang yèn pulo Siprus ora bakal dadi bawahan Patriark, nanging bakal diatur kanthi mandhiri déning uskup agungé dhéwé; Dheweke uga ngetokake prentah manawa Uskup Agung Siprus kudu ngangkat para uskupé dhéwé.

Kamardikan kaya ngono diparingi marang pulo Siprus kanggo kapentingan relik-relik Santo Barnabas Sang Rasul: wiwit wektu kuwi, Kursi Siprus banjur diarani kursi apostolik, kaya kursi-kursi patriark liyane. Babagan Anthipus sing Begja, Uskup Agung Siprus, dhèwèké diparingi pakurmatan ageng déning raja lan kabèh déwan gerejawi. Raja nyuwun Injil sing ditemokake ing dhadha rasul: sawisé nampa, piyambakipun ngias nganggo emas lan watu mulia lan nyimpen ing kamar kraton ing greja; marang uskup agung, piyambakipun maringi akèh emas kanggo mbangun greja megah ing panggonan persis ing ngendi relik suci Rasul Barnabas ditemokake.

Mangkono, uskup agung wangsul menyang katedhale kanthi kamulyan lan pakurmatan, lan ing wektu sing pas mbangun gréja ageng lan éndah ing asmané rasul; panjenenganipun nyelehake relik suci rasul suci ing mezbah suci, ing sisih tengen, lan netepake pangeling-eling rasul suci Barnabas ing tanggal sewelas Juni (dinane relik suci panjenenganipun kapanggih), kanggé kamulyaning Kristus, Gusti Allah kita, kang dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Panjenenganipun dados abdi Gusti ingkang paling setya, lan ingkang kapisan saking pitung dasa rasul: bebarengan kaliyan Paulus, panjenenganipun maringi padhang donya lumantar pangandikan panjenengan, ngumumaken Kristus Sang Juruwilujeng dhumateng sadaya; awit saking punika, dhuh Barnabas, kita ngrayakaken pangeling-eling ilahi panjenengan kanthi kidungan.

25 Juni

12 Juni (Gaya Lawas)

Ing dina iki, pangasoé Sang Mulya Arsenius saka Konev, Pangripta Mucjizat saka Novgorod, ing taun 1447.

Ing dina iki, pangasoan Sang Mulya Onuphrius saka Malsk ing taun 1492.

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Mulya Onuphrius lan Auxentius saka Vologda, sing urip lan makarya ing pungkasan abad kaping 15 lan wiwitan abad kaping 16.

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Bapa Vassian lan Jonah saka Pertominsk, sing klelep ing Segara Putih taun 1561.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Onuphrius Agung

Dirilisaké tanggal 12 Juni

Sing Mulya Paphnutius[4298] , sing manggon minangka pertapa ing salah siji biara ing ara-ara gersang Mesir, wis ninggalaké cathetan babagan kepiyé dhèwèké ketemu karo Sing Mulya Onuphrius Agung, uga para bapa ara-ara gersang liyané, ing ara-ara gersang. Dhèwèké miwiti cathetané kaya mangkéné:

Ing sawijining dina, nalika aku meneng ing biaraku, aku krasa kepengin menyang ara-ara samun jero[4298] kanggo ndeleng apa ana biksu ing kana sing ngabdi marang Gusti luwih tekun tinimbang aku. Aku tangi, njupuk roti sethithik lan banyu, banjur mangkat; aku ninggalake biaraku tanpa ngomong apa-apa marang sapa wae lan mlebu ing tengahing ara-ara samun. Aku mlaku patang dina, tanpa mangan roti utawa ngombe banyu, banjur tekan guwa sing katutup saka kabeh sisih lan mung duwe siji jendhela cilik. Aku ngadeg ing jendhela sakjam, ngarep-arep manawa miturut adat biara ana wong sing bakal metu saka guwa kanggo nyapa aku ing asmane Kristus; nanging ora ana siji waé sing ngomong karo aku utawa mbukak lawang, aku mbukak lawang dhéwé, mlebu lan maringi berkah. Ing jero guwa aku weruh wong tuwa lenggah kono, kaya turu. Aku menehi berkah maneh marang dheweke lan nyentuh pundhaké, arep mbangunake, nanging awaké kaya bledug ing bumi; nalika tak rasakaké nganggo tanganku, aku nyadari yèn dhèwèké wis seda pirang-pirang taun kepungkur. Nalika weruh sandhangan sing digantung ing témbok, aku nyentuh mau; lan mau uga kaya bledug ing tanganku. Banjur aku nyopot jubahku lan nutupi awak almarhum nganggo jubah kuwi; banjur, sawisé aku nggali bolongan ing lemah kang gersang nganggo tanganku dhéwé, aku kubur awak sang resi kanthi maca kidung, ndedonga, lan nangis miturut adat. Sawisé kuwi, sawisé mangan roti sethithik lan ngombe banyu, aku éntuk tenaga manèh lan nginep ing sacedhak kuburan wong tuwa kuwi.

Esuké, sawisé aku ndonga, aku miwiti lelampahan mlebu ara-ara gersang jero; sawisé mlaku pirang-pirang dina, aku nemoni guwa liyané; krungu swara tangisan manungsa ing sacedhaké, aku mikir mesthiné ana wong sing manggon ing guwa kuwi; Aku ngetok lawang; nanging, ora ana wangsulan, aku mlebu guwa; ora nemu sapa-sapa ing kana, aku metu, mikir yèn salah siji abdi Gusti sing wis lunga menyang ara-ara gersang wektu kuwi mbokmenawa manggon ing kana. Aku mutusaké ngentèni ing kana kanggo abdi Gusti kuwi, amarga aku kepéngin ndelok lan rembugan karo dhèwèké babagan Gusti; lan aku tetep ngentèni sedina muput, nyanyèkaké Mazmuré Daud saklawasé. Panggonan iku katon ayu banget: ana wit kurma sing lagi ngetokake woh, lan ana mata air cilik sing mili ing kana; aku gumun banget marang kaendahan panggonan iku lan kepengin manggon ing kana yen bisa.

Nalika dina wiwit surup, aku weruh kawanan kerbau padha nyedhak marang aku; aku uga weruh abdi Gusti mlaku-mlaku ing antarané kéwan-kéwan mau (iku Timotius sang pertapa[4299]). Nalika kawanan mau wis cedhak karo aku, aku weruh ana wong tanpa sandhangan, nutupi auraté mung nganggo rambute dhéwé. Nalika dhèwèké tekan panggonanku lan ndelok aku, dhèwèké nyangka aku iku roh utawa arwah, banjur dhèwèké miwiti ndedonga, amarga akèh roh najis sing nggodha dhèwèké nganggo penampakan ing panggonan kuwi, kaya sing dhèwèké critakaké marang aku sakwisé.

Aku kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe wedi, abdi Yesus Kristus, Gusti kita? Delengen aku lan tapak sikilku, lan mangertèni yèn aku iki manungsa kaya kowe; rasakna dhéwé yèn aku iki daging lan getih.'

Sawisé ndelok aku lan nyadari yèn aku pancèn manungsa, dhèwèké krasa tentrem lan, sawisé matur nuwun marang Gusti, kandha:

'Amin.'

Banjur dhèwèké nyedhak marang aku, nyium aku, nuntun aku mlebu guwané lan nawakaké kurma kanggo dipangan; dhèwèké uga nggawa banyu seger saka mata banyu, lan nyicipi dhisik kanggo aku; banjur dhèwèké takon marang aku, kandha:

'Kowe teka kéné kepiyé, sedulur?' Aku banjur mbukak pikiran lan niyatku marang dhèwèké lan mangsuli:

'Karep ndeleng para abdi Kristus makarya ing ara-ara samun iki, aku ninggalake biaraku lan teka ing kene; lan Gusti ora nyingkirake aku saka kasampurnaning niyatku, amarga Panjenenganipun paring sih marang aku supaya bisa nyekseni kasucian Panjenengan.'

Banjur aku takon marang dhèwèké:

[4298] Mesir dadi panggonan umum kanggo akèh ahli tapa. Pemukiman biara ditemokaké ing Mesir Hilir lan Mesir Tengah. Gurun Nitria, sing dumunung ing Mesir Hilir lan ana ing jero nagara sawise Kali Nil, kondhang banget ing Mesir. Gurun Scetic njero dumunung sawetara dina lelungan ing mburi gurun biara komunal. Iki gurun gersang lan kebak wedhi, ing ngendi mata air mung arang ditemokake; ora ana dalan sing kerep dilalui – dalan dipandu dening obahé lintang.

[4299] Dheweke dieling-eling ing dina sing padha.

'Kados pundi, Rama, panjenengan rawuh ing mriki? Pira taun panjenengan sampun manggen ing ara-ara samun menika, punapa ingkang panjenengan dhahar, lan kengken panjenengan mlampah telanjang lan boten nganggе sandhangan?'

Banjur dhèwèké nyritakaké bab dhèwèké dhéwé marang aku: 'Wiwitané aku manggon ing salah siji coenobium ing Thebaid[4300] , nglakoni urip monastik lan ngabdi marang Gusti kanthi tekun. Aku biyèn dadi penenun. Nanging ana pikiran teka marang aku: 'Tinggalna biara lan urip piyambakan, makarya lan ngupaya supaya kowe nampa ganjaran sing luwih ageng saka Gusti; amarga saka wohing tanganmu dhewe kowe ora mung bisa nyukupi panganmu, nanging uga bisa maringi pangan marang wong mlarat lan nyedhiyakake pangaso kanggo sedulur lelungan.' Ngurmati pikiran iki kanthi katresnan, aku ninggalake persaudaraan, mbangun sel cilik cedhak kutha lan nglakoni ketrampilanku; aku duwe cukup kabeh, amarga liwat gaweyan tanganku aku nglumpukake kabeh sing dibutuhake kanggo awakku; akeh wong teka marang aku golek asil tanganku lan nggawa kabeh sing dibutuhake; Aku maringi pangayoman marang para lelungan, lan nyalurake sisa marang wong mlarat lan wong kang butuh. Nanging mungsuh kaslametan kita, setan—sing tansah perang karo sapa wae—dadi iri marang cara uripku; kepengin ngrusak kabeh pakaryanku, dheweke maringi ilham marang sawijining wanita supaya teka marang aku amarga ketrampilanku lan nyuwun supaya aku nyiapake sawetara kain; Sawisé tak siapake, tak wènèhaké marang dhèwèké. Banjur dhèwèké nyuwun supaya tak gawé manèh kain kanggo dhèwèké; banjur ana pacelathon antarané kita, lan wani nyerang; sawisé miwiti dosa, kita nglairaké tumindak ala; lan aku tetep karo dhèwèké suwéné nem wulan, terus-terusan nglakoni dosa. Nanging pungkasane aku mikir ing atiku manawa pati bakal teka marang aku dina iki utawa sesuk, lan aku bakal nandhang sangsara langgeng. Lan aku kandha marang atiku: 'Celaka aku, nyawaku! Luwih becik kowe mlayu saka kene, supaya kowe bisa slamet saka dosa lan, ing wektu sing padha, saka sangsara langgeng!'

Mula, kanthi ninggalake kabeh, aku mlayu sacara rahasia saka kana lan tekan ara-ara samun iki; sawise tekan kene, aku nemokake guwa iki, mata air, lan wit kurma sing duwe rolas cabang; saben wulan, salah siji cabang ngasilake woh sing cukup kanggo nyukupi kebutuhanku sajrone telung puluh dina. Nalika sasi rampung, lan woh ing siji cabang uga entek, cabang liyane banjur mateng. Mangkono, kanthi sih rahmat Gusti, aku bisa urip, lan ora ana apa-apa maneh ing guwaku. Lan sandhanganku, amarga wis suwé banget, wis remuk-remuk; sawisé pirang-pirang taun (awit aku wis manggon ing ara-ara iki telung puluh taun), rambute aku saya dawa, kaya sing panjenengan deleng; iku dadi sandhanganku, nutupi awakku sing telanjang.'

Sawisé krungu kabèh mau saka wong tapa (kaya sing dicritakaké Paphnutius), aku takon marang dhèwèké:

'Bapa! Ing wiwitan urip tapa sampeyan ing panggonan iki, apa sampeyan naté nemoni kasulitan utawa ora?'

Dheweke mangsuli marang aku:

Aku ngadhepi serangan saka setan sing tanpa cacah. Kaping pirang-pirang padha nglawan aku, nanging ora bisa ngalahake aku, amarga sih rahmat Gusti Allah nulungi aku; aku nolak kuwi nganggo pratandha salib lan pandonga. Saliyane serangan mungsuh, upaya tapa brata aku uga keganggu amarga lara raga; awit aku sangsara banget amarga lara weteng, nganti aku tiba ing lemah amarga lara sing nyiksa; aku ora bisa ngucapake pandonga kaya biasane, nanging nalika nggleleng ing guwaku lan ngglundhung ing lemah, aku nyanyi kanthi susah payah, lan pancen ora duwe tenaga kanggo metu saka guwa. Aku ndedonga marang Gusti sing welas asih supaya paring pangapura marang dosaku amarga lara . Ing sawijining dina, nalika aku lungguh ing lemah lan ngrasakake lara weteng sing parah banget, aku weruh wong sing bener ngadeg ing ngarepku lan kandha marang aku:

'Apa sing ngganggu kowe?'

Aku meh ora bisa mangsuli:

Aku nandhang lara weteng, Pak.'

Dheweke kandha marang aku:

'Tuduhna aku ing endi sing lara.'

Aku nunjukaké marang dhèwèké. Banjur dhèwèké ngulur tangané lan nyelehaké telapak tangané ing panggonan sing lara; aku langsung mari. Banjur dhèwèké kandha marang aku:

[4300] Kinovia (saka basa Yunani 'biasa' lan 'urip') iku jeneng sing diwènèhaké marang biara komunal, ing ngendi para sedulur didhukung nganggo biaya biara lan, minangka balesan, padha nyumbang gawéan kanggo kabecikan umum biara.

'Saiki kowe wis waras, aja nganti dosa, supaya kahananmu ora tambah parah, nanging ngabdi marang Gusti Allahmu wiwit saiki nganti pungkasaning jaman.'

Wiwit wektu kuwi, kanthi sih-rahmaté Gusti, aku wis bébas saka lara, muji lan ngluhuraké rahmaté.

Aku ngentekake meh kabèh wengi ing pacelathon kaya ngono (miturut Paphnutius) karo bapa sing mulya kuwi; esuké aku tangi kanggo pandonga kaya biasané.

Nalika esuk sumunar, aku wiwit nyuwun kanthi tulus marang bapa sing mulya iku supaya aku diparingi idin manggon cedhak karo piyambakipun utawa ing panggonan liya sing cedhak. Nanging piyambakipun ngendika marang aku: 'Sedulur, kowe ora bakal bisa tahan serangan setan ing kene.' Mula saka iku, piyambakipun ora maringi idin supaya aku tetep manggon karo piyambakipun. Aku uga nyuwun marang piyambakipun supaya nyritakake jenenge. Lan dhèwèké kandha: 'Jenengku Timotius. Elinga aku, sedulur sing tak tresnani, lan ndedonga marang Kristus Gusti Allah kita kanggo aku, supaya Panjenengané paring welas asih marang aku nganti pungkasan, amarga Panjenengané nganggep aku pantes.'

'Aku,' kandha Paphnutius, 'njeru ing sikilé, nyuwun dhèwèké ndedonga kanggo aku. Dhèwèké kandha marang aku: "Mugi Gusti kita Yesus Kristus mberkahi kowe, nglindhungi kowe saka saben godaan mungsuh, lan nuntun kowe ing dalan sing leres, supaya kowe bisa nggayuh kasucian tanpa alangan."'

Sawisé mberkahi aku, Sang Timotius sing kinurmatan ngutus aku lunga kanthi tentrem. Aku njupuk sawetara kurma saka tangane kanggo digawa ing lelampahanku, njupuk banyu saka mata air menyang wadhahku, banjur, sawisé sujud marang sesepuh suci, pamitan marang piyambakipun, muji lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis nganggep aku pantes ndeleng abdi Panjenengané, krungu pangandikane lan nampa berkahé.

Nalika aku bali saka kana sawetara dina sawisé, aku nemoni sawijining biara sing sepi lan manggon ing kana kanggo ngaso lan nglampahi sawetara wektu. Kanthi sedhih aku merenung ing batin: urip kaya apa sing wis tak lakoni? Apa waé amalku? Uripku ora pantes diarani bayangan yèn dibandhingaké karo urip lan amal sang priya agung saka Gusti sing baruku ketemu. Aku nglampahi pirang-pirang dina ing pangrêmbêngan kaya ngono, kepéngin niru priya sing bener iku ing pangabdiané marang Gusti. Amarga sih-rahmaté Gusti sing wis nyurung aku supaya ngopeni nyawaku dhéwé, aku ora ragu-ragu maneh mangkat manèh menyang ara-ara gersang jero lumantar dalan sing ora bisa dilalui – dalan sing dadi papané wong barbar sing dikenal minangka Maziks. Aku banget kepengin weruh apa ana pertapa liya sing ngabdi marang Gusti. Aku kepengin banget nemokake dheweke, supaya atiku bisa entuk manfaat lumantar dheweke.

Nalika miwiti lelampahan ing ara-ara samun sing tak lakoni, aku nggawa roti lan banyu sethithik, sing mung cukup sawatara wektu. Sawise roti lan banyu iku entek, aku dadi kuwatir amarga ora duwe panganan maneh; sanadyan mangkono, aku tetep semangat lan mlaku maneh patang dina patang bengi tanpa panganan utawa omben-omben, nganti awakku dadi ringkih banget; Aku tiba ing lemah lan ngenteni pati. Banjur aku weruh wong suci, ayu, lan padhang sumunar nyedhak marang aku; dheweke nyelehake tangane ing cangkemu, banjur dadi ora katon. Sakwise kuwi aku langsung krasa kekuwatanku bali, nganti aku ora kepengin mangan utawa ngombe.

Aku tangi, banjur mangkat maneh menyang ara-ara samun ing jero lan lelungan maneh patang dina patang bengi tanpa dhaharan utawa ngombe; nanging ora suwe aku wiwit ringkih maneh amarga luwe lan ngelak. Aku ngangkat tanganku menyang langit, ndedonga marang Gusti, lan maneh aku weruh wong sing padha, sing teka marang aku, nyentuh lambeku nganggo tangane lan sirna saka pandelengan. Saka kéné aku éntuk kekuwatan anyar lan nerusaké lelampahan.

Ing dina kaping pitulas lelampahanku, aku tekan ing sawijining gunung kang dhuwur; kesel amarga lelampahan, aku lungguh ing kaki gunung kanggo ngaso sakedhap. Ing wektu kuwi, aku weruh ana wong lanang nyedhak marang aku, kang rupane medeni banget; dhèwèké kabèh ditutupi rambute, kaya kéwan, lan rambute putih kaya salju, amarga wis uban amarga tuwa. Rambute ing sirah lan jambangé dawa banget, nganti nyentuh lemah lan nutupi kabèh awaké kaya sandhangan, déné pinggangé diiket godhong tanduran ara-ara gersang . Nalika aku weruh wong iki nyedhak marang aku, aku kroso wedi banget lan mlayu menyang watu sing ana ing pucuk gunung. Nanging dhèwèké sawisé tekan sikil gunung, lungguh ing sangisore tedhungan, arep ngaso, amarga dhèwèké kesel banget merga panas lan uga merga tuwa. Nalika dhèwèké ndelok munggah menyang gunung, dhèwèké weruh aku lan mbalèk marang aku, kandha: 'Mèlu marani aku, manungsaé Gusti! Aku iki manungsa kaya kowé; aku manggon ing ara-ara iki, ngupaya demi Gusti.'

Aku (kandhane Paphnutius), sawisé krungu kuwi, langsung kesusu marani dhèwèké lan nyandhak ing sikilé. Banjur dhèwèké kandha marang aku:

'Munggaha, anakku! Amarga kowe uga abdi Gusti lan kanca para wali; lan jenengmu Paphnutius.'

Aku banjur tangi. Banjur dhèwèké kandha marang aku supaya lungguh, lan aku lungguh kanthi bungah ing sacedhaké. Aku banjur nyuwun kanthi tulus supaya dhèwèké gelem nyritakaké jenengé lan nerangaké uripé marang aku—kados pundi dhèwèké nglakoni tapa brata ing ara-ara samun lan suwéné pira dhèwèké wis manggon ing kana. Amarga ora kuwat nolak panyuwunanku sing terus-terusan, dhèwèké banjur miwiti nyritakaké bab dhèwèké kaya mangkéné: Jenengku Onuphrius; aku wis manggon ing ara-ara iki suwéné enem puluh taun, ngumbara ing pagunungan; aku durung nate ndeleng siji uwong, lan saiki mung kowe sing tak deleng. Biyèn aku manggon ing sawijining biara terhormat sing diarani Eriti[4301] , dumunung cedhak kutha Hermopolis ing wewengkon Thebaid. Ana satus sedulur manggon ing biara kuwi; kabèh padha urip rukun, guyub, lan harmoni, nglakoni urip bebarengan kanthi katresnan marang Gusti Yesus Kristus. Padha bareng-bareng mangan lan sandhangan; padha nglakoni urip meneng lan tapa brata ing katentreman, muji kamurahaning Gusti. Nalika isih enom, dadi novis, aku diwulang ing kono dening para bapa suci kanthi iman kang murub lan katresnan marang Gusti, lan aku uga sinau paugeran urip biksu. Aku krungu wong-wong padha ngomongake nabi suci Gusti Allah, Elia—yaiku, sing dikuatake dening Gusti, urip ing ara-ara samun kanthi nglakoni puasa—lan aku uga krungu babagan Pembuka dalan suci Sang Gusti, Yohanes, sing ora ana manungsa sing tau padha karo (Mat. 11:11), babagan uripé ing ara-ara samun nganti dina rawuhé ing ngarepé Israel. Sawisé krungu kabèh kuwi, aku takon marang para bapa suci: 'Dadi, apa tegesé iki: yèn wong-wong sing nyambut gawé ing ara-ara samun luwih agung tinimbang kowé ing ngarepé Gusti Allah?'

Padha mangsuli marang aku: 'Ya, anakku, wong-wong mau luwih agung tinimbang kita; amarga kita padha ketemu saben dina, lan kita padha nyanyi kidung greja bareng-bareng kanthi kabungahan; yen kita kepengin mangan, roti wis siap, lan yen kita kepengin ngombe, banyu wis ana; yen ana salah siji saka kita sing lara, dhèwèké nampa panglipur saka sedulur, amarga kita manggon bebarengan, saling mbantu lan ngladèni siji lan sijiné amarga katresnané Gusti Allah; nanging wong-wong sing manggon ing ara-ara samun ora nduwé kabèh kuwi. Yen ana cilaka sing nyerang salah siji wong sing manggon ing ara-ara gersang, sapa sing bakal maringi panglipur nalika lara, sapa sing bakal nulungi lan nglayani yen diserang kuwasa Setan, ing endi dheweke bakal nemokake wong sing bisa ngangkat semangat lan maringi pitutur, amarga dheweke piyambakan? Yen dheweke ora duwe panganan, ing endi dheweke bakal entuk tanpa kesulitan; mangkono uga, yen dhèwèké krasa ngelak, dhèwèké ora bakal nemu banyu ing sacedhaké. Ing kana, anakku, kasangsarané luwih abot tanpa tandhing tinimbang kanggo kita sing urip bebarengan; wong-wong sing milih urip ing ara-ara samun miwiti ngabdi marang Gusti kanthi luwih semangat, ngetrapaké puasa sing luwih ketat marang awaké dhéwé, nampa keluwen, ngelak, lan panas tengah dina; kanthi wiyar atiné padha nahan adhem bengi, kanthi teges nolak tipuan mungsuh kang ora katon, ngupaya saben cara kanggo ngalahaké, lan kanthi semangat ngupaya lumaku ing dalan sempit lan kebak sangsara kang nuntun menyang Karajan Swarga. Mulane, Gusti Allah ngutus malaikat suci marang wong-wong mau, sing nggawa pangan, njupuk banyu saka watu, lan nguwatake wong-wong mau nganti tembungé nabi Yesaya kawujud marang wong-wong mau, kang kandha: *'Nanging sapa waé sing ngarep-arep marang Gusti bakal anyar kekuwatane; bakal mabur nganggo swiwi kaya elang; bakal mlayu lan ora kesel; bakal mlaku lan ora ringkih'* (Yesaya 40:31). Sanajan ana ing antarané wong-wong mau sing ora diparingi panglihatan para malaikat, nanging ora ana tegesé padha kapisah saka rawuhe malaikat Gusti Allah sing ora katon, sing ngreksa wong pertapa kuwi ing saben tindak-tanduke, nglindhungi saka fitnah mungsuh, mbantu ing pakaryan becik, lan nyampekake pandonga wong pertapa mau marang Gusti Allah. Yen ana salah siji pertapa nampa serangan sing ora dikarepake saka mungsuh, dhèwèké ngangkat tangane marang Gusti Allah, lan langsung pitulungan mudhun saka dhuwur, lan kabèh sangsara diusir amarga kasucian atiné. Apa kowe durung krungu, anakku, apa sing kacathet ing Kitab Suci, manawa Gusti ora nglirwakake wong-wong sing ngupaya Panjenengané, amarga wong mlarat ora bakal dilalekake salawas-lawase, lan pangarep-arep wong mbutuh ora bakal sirna nganti pungkasan (Mazmur 9:19)? Lan maneh: 'Nanging padha njerit marang Gusti nalika ing kasangsaran, lan Gusti nylametake saka kasusahé' (Mazmur 106:6): amarga Gusti maringi ganjaran marang saben wong miturut gaweyané. 'Berkah iku wong sing

[4301] Utawa Erati.

nindakake kersaning Gusti ing donya lan nyambut gawe kanthi tekun kanggo Panjenengané: para malaikat ngladèni wong kaya ngono, sanajan ora katon; padha maringi kabungahan rohani marang atiné lan nguwatké wong iku saben jam nalika isih ana ing daging.'

Kabeh iki aku—Onuphrius sing andhap asor—krungu ing biaraku saka para bapa suci, lan tembung-tembung mau nglegakake atiku, amarga luwih legi tinimbang madu, lan aku krasa kaya ana ing donya liya; amarga ana kepinginan sing ora bisa ditahan ing jeroning atiku kanggo menyang ara-ara gersang. Munggah ing wayah wengi lan njupuk roti sethithik—mung cukup kanggo patang dina—aku ninggalake biara, nyandhak kabèh pangarep-arepku marang Gusti; aku miwiti mlaku ing dalan sing nuntun menyang gunung, kanthi niyat saka kono arep menyang ara-ara gersang. Durung suwe aku miwiti mlebu ara-ara gersang, aku weruh sinar padhang sumunar ing ngarepku. Aku wedi banget, mandheg lan wiwit mikir arep bali menyang biara. Ing wektu sing padha, sinar cahya kuwi saya nyedhak marang aku, lan aku krungu swara saka kono kandha: 'Aja wedi! Aku iki Malaikat sing wis mlaku bareng kowe wiwit dina lairmu, amarga aku wis diutus Gusti Allah kanggo ngreksa kowe; Aku wis nampa dhawuh saka Gusti supaya nuntun kowe mlebu ing ara-ara samun iki. Sampurna lan andhap asor ing ngarepé Gusti, ngabdi marang Panjenengané kanthi kabungahan, lan aku ora bakal lunga saka kowe nganti Sang Pencipta maringi dhawuh njupuk nyawamu.'

Sawisé ngendika tembung-tembung mau saka jeroning sinar padhang, Malaikat mau mèlu ing ngarepku, lan aku mèlu kanthi kabungahan. Sawisé lelungan watara enem utawa pitu milliaria[4302] , aku weruh guwa sing lumayan amba; ing wektu kuwi sinar padhangé Malaikat sirna saka pandanganku. Nalika nyedhak guwa, aku kepéngin ngerti apa ana wong ing kono. Nalika nyedhak lawang mlebu, aku muni kaya adaté para biksu: 'Berkati aku!'

Lan aku weruh sawijining sesepuh, sing duwé wujud kinurmatan lan gagah; sih-rahmaté Gusti lan kabungahan rohani sumunar ing pasuryané lan ing pandelengé. Nalika weruh sesepuh iki, aku tiba ing sikilé lan nyemba ing ngarepé. Nanging dhèwèké ngangkat aku nganggo tangané, nyium aku lan kandha: 'Apa kowe, Sedulur Onuphrius, kanca abdi ing Gusti? Mlebu, anakku, menyang panggonanku. Mugi Gusti dados pitulunganmu; tetep ing pangabdimu, nindakake pakaryan becik kanthi ajrih marang Gusti.'

Sawisé mlebu guwa, aku lungguh lan manggon bareng karo dhèwèké pirang-pirang dina; aku ngupaya sinau kabecikané dhèwèké, lan aku kasil, amarga dhèwèké mulang aku paugeran urip pertapa. Nalika sang sepuh mirsani yèn rohku wis padhang nganti aku mangertèni pakaryan apa sing nyenengake Gusti Yesus Kristus; lan uga mirsani yèn aku wis dikuatake kanggo perjuangan tanpa wedi nglawan mungsuh-mungsuh sing ndhelik lan medeni ing ara-ara samun, sang sepuh kandha marang aku: 'Munggaha, anakku; Aku bakal nuntun kowe menyang guwa liyane sing ana ing ara-ara samun jero; manggon ing kana piyambakan lan nyawisake awakmu marang Gusti; amarga iki sebabe Gusti ngutus kowe mrana—supaya kowe bisa dadi pangenggone ara-ara samun jero.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nyekel tanganku lan nuntun aku mlebu ing jeroning ara-ara samun: kita mlaku patang dina patang wengi. Pungkasané, ing dina kaping lima, kita nemokaké guwa cilik. Wong suci kuwi banjur kandha marang aku: 'Iki panggonan sing wis disiapaké Gusti Allah kanggo pakaryan tapa brata panjenengan.' Lan wong tuwa kuwi manggon bareng aku telung puluh dina, mulang aku bab kabecikan; lan nalika telung puluh dina kuwi wis liwat, sawisé nyerahaké aku marang Gusti Allah, dhèwèké bali menyang panggonan pakaryan tapa brata dhèwèké dhéwé. Wiwit wektu kuwi, panjenengané teka marang aku sapisan saben taun; panjenengané sowan saben taun nganti panjenengané dipanggil déning Gusti; ing taun pungkasan, panjenengané dipanggil déning Gusti nalika manggon karo aku, kaya biasané; lan aku nangis kakehan lan ngubur jasad panjenengané ing sacedhak omahku.

Banjur aku, Paphnutius sing andhap asor, takon marang piyambakipun: 'Romo! Apa Panjenengan nindakake akèh pakaryan abot nalika pisan rawuh ing ara-ara samun?'

Sesepuh sing pinaringan berkah mangsuli marang aku: 'Percayaa marang aku, sedulurku sing tak tresnani, yèn aku wis nindakake pakaryan abot banget nganti pirang-pirang kaping aku nyerah ing uripku, nganggep

---

[4302] Miliarium iku mil Romawi, utawa luwih tepaté watu penanda mil Romawi, amarga ing pungkasan saben miliarium ana pilar watu sing dadi penanda. Siji miliarium padha karo 8 stadion (siji stadion kira-kira 88 hasta), sing padha karo watara 1,*12 verst kita. Tugu batu kasebar ing saindenging Italia; biasane diukir jeneng pangripta utawa jeneng kaisar sing mrentah nalika tugu kasebut dipasang. Tugu batu pisanan, sing dadi patokan ukur kabeh tugu liyane lan dadi titik panggon kabeh dalan padha nyawiji, dumunung ing Roma, cedhak Kuil Saturnus. Sisa-sisa watu iki ditemokake nalika panggalian ing Roma.*

awakku meh mati: amarga aku kesel amarga luwe lan ngelak; Wiwit tekan ing ara-ara samun, aku ora nduwé apa-apa kanggo dipangan utawa diombé, kajaba menawa kabeneran aku nemokaké tanduran ara-ara samun sing dadi pangananku; kangeluanku mung sirna déning embun langit; Panas srengéngé nglelehake aku ing awan, déné ing bengi aku gemeteran amarga adhem: awakku kebak tetesan kaya udan saka embun langit; apa manèh sing ora tak tahan, apa kasangsaran lan prestasi sing ora tak lakoni ing ara-ara samun sing ora bisa dilintasi iki? Ora mungkin nyritakaké kabèh pakaryan lan prestasi iki, lan pancèn ora pantes mbukak apa sing kuduné ditindakake wong siji-siji kanggo katresnané Gusti. Nanging Gusti sing Maha Apik, nalika mirsani yèn aku wis nyawisake awakku sakabehe kanggo tapa brata, ngukum awakku kanthi luwe lan ngelak, dhèwèké maringi dhawuh marang Malaikaté supaya ngopeni aku lan nggawa roti sethithik lan banyu saben dina kanggo nyukupi awakku. Mangkono aku diparingi panguripan déning Malaikat suwéné telung puluh taun. Ing pungkasan telung puluh taun kuwi, Gusti maringi aku panguripan sing luwih akèh, amarga ing sacedhake guwaku aku nemokake wit kurma sing duwé rolas cabang; saben cabang ngasilaké wohé dhéwé-dhéwé saka liyané – siji saben sasi, sijiné saben sasi liyané, nganti kabèh rolas sasi kliwat. Yen siji wulan rampung, woh ing cabang kuwi uga rampung; nalika wulan anyar diwiwiti, woh wiwit thukul ing cabang liyane. Luwih maneh, miturut dhawuh Gusti, ana mata air banyu urip sing mili cedhak aku. Mula, sajrone telung puluh taun kepungkur, aku wis urip kanthi kakehan kaya ngono, kadhang nampa roti saka Malaikat, lan kadhang nyicip kurma sing oyoté ana ing ara-ara gersang, sing miturut pangayomaning Gusti katon luwih legi tinimbang madu; lan aku ngombe banyu saka mata banyu iki, matur nuwun marang Gusti; nanging ing ndhuwur kabeh, aku diparingi gizi lan seger dening legane tembung-tembung Gusti, kaya sing kacathet: *'Manungsa ora urip mung saka roti, nanging saka saben tembung sing metu saka cangkeming Gusti'* (Matéus 4:4). Sedulur Paphnutius! Yen kowe netepi kersaning Gusti kanthi sakabehe atimu, kowe bakal nampa saka Gusti kabeh kang kowe butuhake; amarga ana ing Injil Suci: *'Mula aja padha kuwatir, kandha, "Apa sing bakal kita pangan? Utawa apa sing bakal kita ngombe? Utawa apa sing bakal kita sandhangan?' Amarga wong-wong kafir padha ngupaya kabèh mau, lan Rama sampeyan ing swarga wis ngerti yèn sampeyan butuh kabèh mau. Nanging golèkna dhisik Karajaning Allah lan kabenerané, lan kabèh mau bakal ditambahaké marang sampeyan"* (Matéus 6:31–33).

Nalika Onuphrius ngendika kabèh mau,' Paphnutius nyritakaké, 'aku gumun banget marang cara uripé sing ajaib. Banjur aku takon maneh marang dhèwèké: 'Bapa, kepiyé panjenengan nampi Misteri Kristus sing paling suci ing dina Sabat lan ing Dina Gusti?

Dheweke mangsuli marang aku: 'Malaikaté Gusti teka marang aku, nggawa Misteri Kristus sing paling suci lan maringi marang aku.' Lan Malaikat ora teka mung marang aku karo Komuni Ilahi, nanging uga marang para asket padang pasamuan liyane sing manggon ing ara-ara gersang kanggo Gusti Allah lan ora tau ndeleng pasuryan manungsa liyane; nalika dhèwèké maringi Komuni, dhèwèké ngisi atiné karo kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Yen ana saka wong-wong sing manggon ing ara-ara samun kuwi kepengin ndeleng manungsa, Malaikat mau njupuk lan ngunggahake dhèwèké menyang swarga, supaya dhèwèké bisa ndeleng para wali lan bungah; lan nyawane wong ara-ara samun kuwi padhang kaya cahya, lan bungah ing roh, amarga dianggep pantes nyekseni berkah swarga; lan wong pertapa kuwi banjur lali marang kabèh pakaryan kang wis ditindakake ing ara-ara samun. Nalika wong askét kuwi bali menyang panggonané, dhèwèké miwiti ngabdi marang Gusti kanthi luwih semangat, kanthi pangarep-arep nampa ing swarga apa sing wis diparingi kanggo dideleng.'

Onuphrius (miturut Paphnutius) nyritakaké kabèh mau marang aku ing kaki gunung panggonan kita ketemu. Aku uga kebak kabungahan gedhé amarga obrolan karo bapa sing kinurmatan kuwi lan uga lali kabèh kasangsaran lelunganku, sing diancani luwe lan ngelak. Sawisé kuwat roh lan badan, aku kandha: 'Berkah wong sing diparingi hak istimewa ndeleng panjenengan, bapa suci, lan krungu tembung panjenengan sing éndah lan manis banget!' Banjur piyambakipun kandha marang aku: 'Ayo padha tangi, sedulur, lan lunga menyang omahku.'

Lan sawisé tangi, kita miwiti lumaku.

Aku (miturut Paphnutius) ora bisa mandheg gumun marang sih-rahmaté sang sesepuh sing kinurmatan; sawisé mlaku rong utawa telung milaria, kita tekan guwa suci sang wali. Ing sacedhake guwa kuwi ana wit kurma sing cukup gedhe, lan ana mata air cilik kang mili banyu urip. Nalika mandheg ing guwa, sang wong pinunjul kuwi ndedonga. Sawise rampung ndedonga, panjenengané kandha, 'Amin.'

Banjur piyambakipun lenggah lan ngajak kula lenggah ing sacedhakipun. Lan kita rembugan, nyritakaké sih rahmaté Gusti marang siji lan sijiné.

Nalika dina wiwit surup lan srengéngé wis tilem ing kulon, aku weruh roti seger ana ing antarané kita, lan ana banyu sing wis disiapaké. Lan wong sing pinaringan berkah iku kandha marang aku: 'Adhiku, nyicipna roti sing ana ing ngarepmu, lan ngombe banyu, supaya kowe kuwat; amarga aku weruh kowe kesel amarga luwe lan ngelak lan amarga kasangsaran ing lelampahan.'

Aku mangsuli marang dhèwèké: 'Mugi Gustiku urip! Aku ora bakal mangan utawa ngombe dhéwé, nanging mung bareng karo kowé.'

Nanging tuwa iku ora gelem mangan; Aku ngemis-ngemis marang dhèwèké suwé banget lan meh ora bisa meyakké dhèwèké kanggo nyukupi panyuwunanku; sawisé padha ngulur tangan, kita njupuk roti, mecah lan mangan; kita wareg, malah ana roti sing isih sisa; banjur kita ngombe banyu lan matur nuwun marang Gusti; lan kita nglampahi kabèh wengi iku kanthi ndedonga marang Gusti.

Nalika esuk sumunar, aku weruh yèn pasuryané sing mulya wis owah sawisé kidung esuk, lan aku banget kuwatir amarga kuwi. Panjenengané, nyadari kahanan iki, ngendika marang aku: 'Aja wedi, Sedulur Paphnutius, awit Gusti Allah, , sing welas asih marang kabèh, wis ngutus kowe marang aku supaya kowe bisa ngendhokaké awakku; ing dina iki aku bakal mungkasi urip donyaku lan lunga menyang urip langgeng ing tentrem langgeng karo Kristusku.'

Wektu kuwi tanggal rolas Juni; lan Sang Mulya Onuphrius ngwasiaké marang aku, Paphnutius, kandha: 'Sedulur sing tak tresnani! Nalika kowe bali menyang Mesir, élingaké kabèh sedulur lan kabèh wong Kristen marang aku.'

Aku (kandha Paphnutius) matur marang piyambakipun: 'Bapa! Sawisé panjenengan séda, aku kepéngin tetep ing kéné nggantèkaké panjenengan.'

Nanging Sang Pamong Agung ngandika marang aku: 'Anakku! Kowé wis dikirim Gusti Allah menyang ara-ara iki, dudu kanggo nglakoni tapa brata ing kéné, nanging kanggo ndeleng para abdi Gusti Allah, banjur bali lan nyritakaké marang sedulur-sedulur babagan urip mulya para wong ara-ara, kanggo kabecikan nyawane lan kamulyané Kristus Gusti Allah kita. Mula, anakku, mangkatlah menyang Mesir, menyang biaramu, lan uga menyang biara-biara liyane, lan critakake marang kabeh apa sing wis kowe deleng lan krungu ing ara-ara samun; critakake uga apa sing isih bakal kowe deleng lan krungu; lan kowe pribadi, nyawisake awakmu kanggo pakaryan becik, ngabdi marang Gusti."

Nalika Rama Mulya ngendika makaten, kula sujud ing sangandhaping panjenenganipun, saha ngandika: 'Barakati kula, Rama ingkang pituwas, saha pandongakena kula, supados kula pikantuk sih saking Gusti: pandongakena kula, supados Sang Juruwilaha paring karsaa kula sumerep panjenengan ing jaman ingkang badhe rawuh, kados dene Panjenenganipun paring karsaa kula sumerep panjenengan ing gesang donya punika.'

Romo Onuphrius, ngangkat aku saka lemah, ngendika marang aku: 'Anakku Paphnutius! Mugi panyuwunmu ora ditolak dening Gusti, nanging mugi Gusti maringi; mugi Gusti mberkahi kowe lan nguwatake kowe ing katresnanipun, lan padhangake mripat rohani kowe kanggo panglihatan Gusti; mugi Panjenenganipun nylametake panjenengan saking saben bala lan jerat mungsuh, lan mugi Panjenenganipun nerusake pakaryan sae ingkang sampun panjenengan wiwiti; mugi Malaikat-malaikatipun ngreksa panjenengan ing saben lampah panjenengan (Mazmur 90:11), mugi para malaikat nglindhungi panjenengan saking mungsuh ingkang ghaib, supados mungsuh wau boten saged ngumpat panjenengan ing ngarsanipun Gusti ing wekdal pangadilan ingkang nggegirisi."

Sawisé kuwi, bapak sing mulya maringi aku ciuman pamitan ing Gusti; banjur piyambakipun wiwit ndedonga marang Gusti kanthi luh lan ambegan jero saka manah. Sajeroning sujud lan ndedonga suwé, piyambakipun banjur nglempèkaké badan ing lemah lan ngucapaké tembung pungkasanipun: 'Ing tangan Panjenengan, dhuh Gustiku, kula pasrahké nyawaku!' Nalika piyambakipun ngendika tembung-tembung punika, cahya ingkang éndah sumunar saking swarga dhumateng piyambakipun, lan ing padhanging cahya punika, Bapa Ingkang Mulya, rai piyambakipun sumringah karing kabungahan, ngembusaké napas pungkasan[4303] . Lan langsung swanten para Malaékat kapireng ing angkasa, sami nyanyi lan mberkahi Gusti; awit para Malaékat suci, sawisé nyawisaken nyawa Bapa Ingkang Mulya, nggawa nyawa punika kanthi kabungahan munggah dhumateng Gusti.

[4303] Pati St. Onuphrius kelakon ing abad kaping 4.

Bab aku (Paphnutius nyritakaké), aku wiwit nangis lan meratapi awaké sing mulya, sedhih amarga aku kanthi ora disangka-sangka kelangan wong sing bubar iki tak temokaké. Banjur, sawisé tak lebokaké sandhanganku, tak sobek lapisan njero saka sandhangan mau lan tak tutupaké awak sang wali nganggo sobekan kuwi, déné lapisan njaba tak sandhang manèh dhéwé, supaya ora bali marang sedulur-sedulur kanthi telanjang. Aku nemu watu gedhé sing, miturut pangayomaning Gusti, wis ana bolongan kaya peti mati; ing watu iki aku lebokaké badan sucié wong agung saka Gusti, kanthi kidungan mazmur sing pantes kanggo kahanan kuwi. Banjur, sawisé nglumpukaké akèh watu cilik, aku nutupi badan sang wali nganggo watu-watu mau.

Sawisé kabèh kuwi, aku miwiti ndedonga marang Gusti, nyuwun supaya aku diparingi idin manggon ing panggonan kuwi; Aku lagi arep mlebu guwa nalika, ing ngarep paningalku, guwa iku ambruk; wit kurma sing wis maringi panganan marang sang wali iku kecabut, lan mata air banyu urip dadi garing; weruh kabeh iku, aku nyadari yen iku dudu kersaning Gusti supaya aku manggon ing kana.

Karo niyat ninggal panggonan kuwi, aku mangan roti sisa dina wingi lan uga ngombe banyu sing ana ing wadah; banjur, ngangkat tanganku marang langit lan ngarahake pandanganku menyang awang-awang, aku miwiti ndedonga maneh. Banjur aku weruh wong sing padha persis karo sing wis tak deleng sadurunge nalika lelungan ing ara-ara samun; yaiku wong sing padha sing sawisé maringi kekuwatan marang aku banjur mlaku ing ngarepku.

Nalika aku ninggal panggonan kuwi, atiku sedhih banget, nyesel amarga aku ora diparingi sih supaya bisa ndeleng Sang Mulya Onuphrius kanthi badan luwih suwe. Nanging banjur atiku bungah, mikir yèn aku wis diparingi sih kanggo nikmati paseduluran suci lan nampa berkah saka lambéné; mula aku terus mlaku, memuji Gusti Allah.

Sawisé lelungan patang dina, aku tekan sawijining sel ing pucuk gunung sing ana guwané; nalika mlebu aku ora nemoni sapa-sapa; sawisé lungguh sawatara wektu, aku miwiti mikir ing atiku: 'Apa ana sing manggon ing sel iki sing wis digawa Gusti marang aku?'

Nalika aku lagi mikir kuwi, ana wong suci mlebu; rambute wis putih amarga tuwa; rupane nggumunake lan sumunar; dheweke nganggo sandhangan sing ditenun saka ranting wit willow. Nalika weruh aku, dheweke kandha:

'Apa kowe, Sedulur Paphnutius, sing ngubur badané Sang Mulya Onuphrius?'

Nalika aku nyadari yèn dhèwèké nampa wahyu saka Gusti babagan aku, aku tiba ing sikilé. Dhèwèké nglipur aku, kandha: 'Munggah, sedulur!' Gusti Allah wis nganggep kowe pantes dadi kanca para wali-Nya; amarga aku ngerti, miturut pangayomaning Gusti, yèn kowe pancèn ditakdiraké teka marang aku. Aku bakal mbukak marang kowe, sedulur sing tak tresnani, sawijining bab babagan awakku dhéwé: yèn aku wis nglampahi nem puluh taun ing ara-ara iki lan durung tau, sajrone wektu kuwi kabèh, weruh ana wong teka marang aku, kejaba sedulur-sedulur sing manggon kéné bareng aku."

Nalika kita lagi padha rembugan, ana telung sesepuh liyane mlebu, padha kaya sang wali. Lan langsung padha kandha marang aku: 'Berkahi kita, sedulur!' Panjenengan iku Sadhari Paphnutius, kanca pakaryan kita ing Gusti. Panjenengan sampun ngubur badané Santo Onuphrius. Mulyakna, sedulur, awit panjenengan sampun pantes nyekseni sih rahmat ageng saking Gusti. Gusti sampun nyariosaken dhumateng kita bab panjenengan, bilih panjenengan badhé rawuh dhumateng kita dinten menika. Gusti sampun dhawuh dhumateng panjenengan supados ngancani kita sedinten. Saiki kita wis ana ing ara-ara samun iki suwéné nem puluh taun, saben kita urip misah; nanging saka dina Setu nganti Minggu kita padha kumpul ing kéné. Kita durung tau ndeleng wong liya, nganti saiki, nalika kita weruh kowe piyambak.'

Sawisé kita padha rembugan babagan Bapa Onuphrius sing kinurmatan lan para wali liyané, rong jam sawisé kuwi para sesepuh mau kandha marang aku: 'Mangga, sedulur, njupuk roti sethithik lan nyegeraké awakmu, awit kowe teka saka adoh; pantes yèn kita padha bungah bareng kowe.'

Munggah saka panggonan, kita padha ndonga bebarengan marang Gusti Allah lan weruh ing ngarep kita ana limang roti murni, enak banget, alus lan anget, kaya-kaya anyar wae dipanggang. Banjur para sesepuh nggawa sawetara woh-wohan saka bumi. Kita padha lungguh bebarengan banjur miwiti mangan roti-roti mau. Para sesepuh kandha marang aku: 'Iki kita, kaya sing wis kita critakaké marang kowe, wis manggon ing ara-ara iki suwéné nem puluh taun, lan tansah, miturut dhawuh Gusti, mung ana papat roti sing diparingaké marang kita; nanging saiki, nalika kowe teka, roti kaping lima wis diparingaké marang kita.' Kita ora ngerti saka ngendi roti-roti

iki asalé, nanging saben kita mlebu guwa, saben dina kita nemu siji roti ing kana. Nalika kita padha kumpul ing kéné ing wayah bengi sadurungé Dina Gusti, kita nemu papat roti ing kéné, siji kanggo saben kita."

Sawisé mangan dhaharan kuwi, kita padha tangi lan matur nuwun marang Gusti.

Ing wektu iku, dina meh rampung; bengi bakal enggal teka; sawisé lunga kanggo ndedonga ing sonten Setu, kita ora turu sak bengi, ndedonga nganti esuk Minggu.

Esuk teka, aku wiwit nyuwun kanthi tulus marang para bapa supaya aku diparingi idin tetep karo dheweke nganti aku mati. Nanging padha kandha marang aku: 'Dudu kersaning Gusti kowe tetep ing ara-ara iki karo kita; kowe kudu lunga menyang Mesir, supaya kowe bisa nyritakake marang sedulur-sedulur sing tresna marang Kristus kabèh sing wis kowe deleng, minangka pangeling marang kita lan kanggo kabecikané wong-wong sing ngrungokaké.'

Sawisé padha ngomong kaya ngono, aku banjur nyuwun kanthi tulus supaya padha maringi jenengé marang aku. Nanging padha ora gelem. Aku wis suwé nyuwun kanthi sungguh-sungguh, nanging ora ana asil: padha mung kandha, 'Gusti Allah, sing ngerti kabèh, uga wis ngerti jeneng kita.' Elinga marang kita, supaya kita diparingi kasempatan ketemu maneh ing panggenan swarga Allah. Niatna tenanan, kanca-kanca sing tak tresnani, supaya bisa nyingkiri godaan lan panggodha donya, aja nganti kowe kalah dening kuwi; amarga kuwi wis nuntun akèh wong marang karusakan."

Sawisé krungu tembung-tembung mau saka para bapa sing pinunjul, aku nyuwun ing sikilé lan sawisé nampa berkahé, aku miwiti lelampahan karo tentreming Gusti. Para bapa mau maringi pratandha bab sawatara prastawa sing pancèn kelakon.

Sawisé ninggal panggonan kuwi, aku mlaku menyang ara-ara samun jero sedina; sawisé tekan guwa tartamtu sing ana mata air urip jejere, aku lungguh ing kana kanggo ngaso lan gumun karo kaendahan panggonan kuwi; amarga panggonan kuwi pancen éndah banget; sakupenge mata air iku tuwuh akèh wit woh-wohan sing kebak woh. Sawisé ngaso sakedhik, aku banjur tangi lan mlaku-mlaku ing antarané wit-witan mau, gumun marang akèh wohé lan pitakon ing atiku sapa sing nandur kabèh iki ing kéné. Tenan ana macem-macem wit woh-wohan ing kéné, kaya ta: wit kurma ( ), kurma (dates), jeruk sitron (citrons), apel abang gedhé (large red apples), ara (figs), persik (peaches) lan anggur ([4304]) sing kebak klompok gedhé; akèh wit woh-wohan liyané uga tuwuh ing kéné; wohé luwih legi tinimbang madu; maringi ambu sing éndah, déné matai sing mili ing kana nyirami kabèh kebon mau. Ndelok kabèh iki, aku mikir yèn iki mesthi swargaé Gusti.

Nalika aku kagum marang kaendahan panggonan iku, aku weruh papat priya enom sing gagah teka marang aku saka adoh liwat ara-ara samun: priya-priya iku nganggo ikat pinggang saka kulit wedhus. Nalika padha nyedhak, padha kandha: 'Sugeng, sedulur Paphnutius!'

Aku tiba nyungkur ing lemah lan sujud ing ngarepe.

Padha mbantu aku supaya bisa tangi, banjur padha lungguh ing sacedhakku lan miwiti rembugan. Wajah para mudha iku sumunar kanthi sih rahmaté Gusti; aku krasa yèn wong-wong mau dudu manungsa, nanging malaikat sing mudhun saka swarga. Para mudha mau bungah banget karo tekane aku, banjur njupuk woh-wohan saka wit-witan mau lan nawakake aku nyicipi; lan atiku bungah amarga katresnané. Aku manggon karo wong-wong mau pitung dina, mangan woh-wohan saka wit-witan mau. Saliyane kuwi, aku takon marang wong-wong mau, 'Kowe padha teka ing kéné kepiye? Kowe padha saka ngendi?'

Padha mangsuli marang aku: 'Sedulur! Amarga Gusti Allah piyambak wis ngutus kowe marang kita, kita bakal nyritakake babagan urip kita. Kita asalé saka kutha Oxyrhynchus[4305] ; wong tuwa kita iku panguwasa ing kutha kuwi; kepéngin maringi kita pendhidhikan babagan klasik, padha ngutus kita menyang sekolah, ing kana kita cepet sinau dhasar literasi (maca). Nalika kita wiwit unggul ing sinau sing luwih maju, kita kabeh padha duwe kapercayan sing padha lan sarujuk, amarga Gusti ana ing antarané kita: kita mutusaké sinau kawicaksanan rohani sing paling dhuwur. Wiwit wektu kuwi, saben dina kita padha kumpul, nyengkuyung siji lan sijiné supaya semangat ing pangabdian marang Gusti; kanthi niyat becik ing atiné, kita kepéngin golek panggonan sing sepi lan

[4304] Kudu dicathet yèn Mesir, utamané ing wilayah sing dumunung cedhak Kali Nil, sugih banget ing flora. Ing kono tuwuh akèh kurma, akasia, wit murbei, kapas, tebu, indigo, lan liya-liyané.

[4305] Kutha Oxyrhynchus dumunung ing Thebaid sisih ndhuwur. Kutha iki misuwur amarga kesalehan para wargané; miturut sejarawan Rufinus (sing urip ing abad kaping 4), kutha iki dadi omahé nganti sepuluh ewu prawan lan rong puluh ewu prawan. Saiki, iku désa Benezech.

sunyi lan manggon ing kana sawetara dina kanggo ndedonga, supaya kita bisa mangertèni kersané Gusti marang kita. Saben saka kita njupuk roti lan banyu sethithik, cukup kanggo pitung dina; banjur kita ninggalaké kutha. Sawisé mlaku pirang-pirang dina, kita tekan ara-ara samun; nalika mlebu ara-ara samun, kita kebak rasa wedi, amarga kita weruh ana ing ngarep kita sawijining priya padhang sumunar kanthi kamulyan swarga; nyekel tangan kita, piyambakipun nuntun kita, kaya sing panjenengan deleng, menyang panggonan iki; banjur piyambakipun nyerahake kita marang sawijining priya, sing saiki wis sepuh, sing ngabdi marang Gusti. Mula saka iku, kita wis ana ing kene suwéné enem taun. Kita manggon karo sesepuh kuwi setaun, sajrone wektu kuwi dhèwèké mulang lan maringi pitutur marang kita babagan carané ngabdi marang Gusti. Sawisé taun kuwi kliwat, bapak kita pindhah menyang Gusti, lan wiwit kuwi kita manggon piyambakan ing kéné. Delengen, sedulur sing tak tresnani, kita wis nyritakaké marang kowé sapa kita lan saka ngendi kita teka. Sajrone enem taun kuwi, kita ora mangan roti utawa panganan liya kejaba woh-wohan saka wit-witan ing kebon iki; saben kita urip meneng, pisah-pisah saka liyane. Nalika dina Sabat teka, kita kabeh padha kumpul ing panggonan iki, ketemu siji lan sijine lan padha nampa panglipur saka Gusti. Sawisé nglampahi rong dina bebarengan—Sabat lan Minggu—saben kita padha bali menyang panggonan dhéwé.'

Sawisé krungu kabèh mau saka wong-wong mau, aku, Paphnutius, kanthi andhap asor takon marang wong-wong mau: 'Dadi, ing ngendi kowe padha nampa Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus sing paling suci, Sang Juruwilaha, ing dina Sabat lan Minggu?'

Padha mangsuli marang aku: 'Mulané kita padha kumpul ing kéné saben Setu lan Minggu, amarga ana malaikat suci sing dikirim déning Gusti Allah teka marang kita lan maringi Komuni Suci.'

Aku, nanging, amarga banget bungah krungu iki, kepengin ngenteni bareng karo wong-wong mau nganti dina Setu, supaya aku bisa ndeleng Malaikat suci lan nampa Komuni Ilahi saka tangane. Lan aku tetep ana ing kana nganti dina Setu. Wong-wong mau uga tetep ing panggonan siji kanggo aku, ora padha lunga menyang sel-selé dhéwé-dhéwé. Lan kita nglampahi dina-dina kuwi kanthi memuji Gusti Allah lan ndedonga, mangan woh-wohan saka kebon lan ngombe banyu saka mata banyu. Nalika dina Sabat teka, para abdi Kristus kandha marang aku: 'Siapna awakmu, sedulur sing tak tresnani, amarga saiki Malaikaté Gusti Allah bakal teka lan nggawa Komuni Ilahi marang kita. Sapa waé sing dianggep pantes nampa Komuni Suci saka panjenengané bakal nampa pangapura kanggo kabèh dosané lan dadi ajrih tumrap setan-setan, supaya godaané Setan ora bisa nyedhak marang dhèwèké.'

Nalika padha nyritakake iki marang aku, aku krasa ambu sing éndah banget, kaya ambu kemenyan sing kobong kenceng, lan aku gumun banget, amarga durung tau nyium ambu sing éndah kaya ngono. Aku takon marang para mudha:

'Saka ngendi asale wewangian sing ora bisa diungkapake iki?'

Padha mangsuli:

'Malaikaté Gusti Allah lagi nyedhak karo Misteri Kristus sing paling suci.'

Sawisé kuwi, kita langsung ngadeg ndedonga, miwiti nyanyi lan ngluhuraké Kristus Sang Raja, Gusti kita. Dumadakan, cahya saka swarga sumunar marang kita; kita weruh Malaikaté Gusti Allah mudhun saka dhuwur, sumunar kaya kilat. Aku sujud ing lemah amarga wedi. Nanging para pemuda kuwi ngangkat aku lan kandha supaya aku aja wedi. Banjur aku weruh Malaikaté Gusti Allah ngadeg ing ngarep kita, wujude kaya pemuda sing ayu; kaendahane angel diterangake; ing tangane nyekel kalice suci kang isine Karunia Ilahi. Para abdi Gusti mau padha nyedhaki siji-siji lan nampa Komuni Suci. Sawisé kuwi, aku uga—wong dosa lan ora pantes—nyedhaki kanthi ajrih lan ngungun banget, nanging ing wektu sing padha karo kabungahan sing ora bisa diungkapaké, lan dianggep pantes nampa Misteri Kristus sing paling suci saka tangan Malaikat. Nalika Komuni, aku krungu tembungé Malaikat:

'Mugi Daging lan Getihé Gusti Yesus Kristus, Gusti kita, dados dhaharan kang langgeng, kabungahan kang tanpa wates, lan gesang langgeng tumrap panjenengan.'

Kita mangsuli:

'Amin.'

Sawisé Komuni Suci, kita nampa berkah saka Malaikat sing paling mulya kuwi. Banjur, ing ngarepé kita, dhèwèké mabur munggah menyang swarga, déné kita, ambruk ing lemah, sujud marang Gusti Allah, matur nuwun marang Gusti amarga welas asihé sing gedhé marang kita. Atiku kebak kabungahan gedhe nganti aku krasa ora ana

ing bumi nanging ana ing swarga; saka kabungahan kuwi aku kaya-kaya ana ing kahanan ekstasi. Banjur para abdi suci Gusti nggawa sayuran lan nyuguhake marang aku, lan sawise lungguh kita padha nyicipi.

Ing wektu iku, dina Sabat rampung lan bengi teka; kita nglampahi tanpa turu, nyanyi kidung lan muji Gusti Allah. Ing dina Minggu kita diparingi sih rahmat sing padha kaya ing dina Sabat; amarga Malaikaté Gusti Allah teka marang kita kanthi cara lan wujud sing padha, lan sawisé maringi Komuni Suci, ngisi atiné kita karo kabungahan sing gedhé. Bab aku, kanthi wani, aku miwiti nyuwun marang Malaikaté Gusti supaya aku diparingi idin manggon ing kana karo para abdi suci Gusti nganti pungkasaning uripku. Nanging dhèwèké kandha marang aku: 'Gusti ora kersa kowe manggon ing kéné; Panjenengané maréntah kowe supaya langsung mangkat menyang Mesir lan nyritakaké marang kabèh sedulur apa sing wis kowe delok lan krungu ing ara-ara samun, supaya sedulur-sedulur liyané padha nyoba nglakoni urip sing becik lan nyenengaké Kristus, Gusti kita. Utamané, critakna marang kabèh wong kanthi rinci babagan urip suci lan pangliyané sing pinunjul saka Sang Mulya Onuphrius, sing wis kowe kubur ing watu. Sampurnakna marang sedulur-sedulur kabeh kabeh sing kowe rungokake saka cangkemé dhéwé. Begja kowe, awit kowe dianggep pantes nyekseni pakaryan-pakaryan agung lan nggumunake saka Gusti Allah, sing kawujud lumantar para wali. Percayalah marang Gusti, supaya Panjenengané uga ngetung kowe, ing jaman sing bakal teka, kalebu ing antarané para wali sing wis kowe deleng lan sing wis kowe ajak rembugan. Saiki tindakna dalanmu, lan muga-muga tentreming Gusti Allah tansah nyarengi kowe.'

Sawisé ngendika mangkono, Malaékat munggah menyang swarga.

Bab aku (crita Paphnutius), aku kebak rasa ngeri lan ing wektu sing padha krasa bungah banget amarga tembung Malaikat nganti aku ora bisa ngadeg lan ambruk ing lemah, kaya-kaya ora sadar. Para abdi suci Gusti munggahake aku lan nglipur aku; banjur, sawisé maringi aku sayuran, padha mangan bareng aku lan matur nuwun marang Gusti.

Pungkasané, sawisé pamitan karo para wali, aku miwiti lelampahan. Para mudha sing sholeh mau maringi aku sayuran kanggo lelampahan lan ngancani aku nganti limang miliaria. Aku nyuwun banget supaya padha kandha jenengé. Padha kandha: sing kapisan jenengé Yohanes, sing kapindho – Andreas, sing katelu jenenge Heraclamvon, lan sing kaping papat jenenge Theophilus; lan padha maringi pitutur marang aku supaya nyritakake jenenge marang sedulur-sedulur supaya padha kelingan. Aku banjur nyuwun marang wong-wong mau supaya kelingan marang aku ing pandonga. Banjur, sawise padha salaman cium maneh ing Gusti, kita padha pisah; wong-wong mau padha bali menyang panggonane, dene aku mangkat menyang arah Mesir.

Nalika aku miwiti lelampahan menyang ara-ara samun, aku krasa sedhih nanging uga bungah bebarengan; aku krasa sedhih amarga aku wis ora bisa maneh ndeleng lan rembugan manis karo para wali agung Gusti sing ora ana tandhingané, sing sak donya ora pantes; nanging aku bungah amarga aku dianggep pantes nampa berkah saka para wali, nyekseni Malaikat, uga nampa Komuni Suci saka tangan Malaikat.

Aku mlaku telung dina; banjur aku tekan panggonan pertapa, ing kana aku ketemu loro sedulur sing urip nyendiri. Aku manggon karo wong-wong mau sepuluh dina lan nyritakake kabeh sing wis tak deleng lan tak rungokake ing ara-ara samun . Wong-wong mau ngrungokake aku kanthi emosi lan kabungahan sing gedhe; banjur padha kandha: 'Satemene, Rama Paphnutius, panjenengan wis diparingi welas asih ageng saka Gusti Allah, amarga panjenengan wis weruh para abdi Gusti Allah sing ageng.'

Loro sedulur iku nglakoni urip sing paling saleh lan tresna marang Gusti Allah kanthi sakabehe atine; padha nyatet kabeh sing krungu saka lambeku. Sawise pamitan karo wong-wong mau, aku lunga menyang biaraku. Bab cathetan critaku, padha ngirimake marang kabeh bapa-bapa suci lan sedulur-sedulur sing manggon ing skete; Kabeh mau, nalika maca lan ngrungokake, padha nampa paedah rohani sing ageng lan padha ngluhurake Gusti Allah, sing paring welas asih ageng marang para abdi-Nya. Banjur padha nyelehake cathetan apa sing tak kandhakake ing gréja, supaya sapa wae sing kepengin bisa maca, amarga iku banget maringi pangajaran lan mulang pamikiran sing saleh. Adapun kula, abdi ingkang andhap asor Paphnutius, ingkang sampun dipun paringi sih kurnia makaten saking Gusti (ingkang kula pancen boten pantes), kula proklamasi dhateng sadaya, kanthi lisan lan tulisan, punapa ingkang kula dhawuhaken supados kula proklamasi kangge kamulyaning Gusti, minangka pangeling-eling para suci Gusti, lan kangge kapentinganipun ingkang sami ngupaya kaslametan nyawanipun. Mugi sih rahmat lan tentreming Gusti kita Yesus Kristus lumantar pandonga para bapa kita sing suci lan kinurmatan sing sampun nyenengake Panjenengané, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Kanthi padhanging Roh Suci, dhuh sing wicaksana, panjenengan nilar kabunguhan donya; sawisé tekan ara-ara samun, dhuh Bapa sing kinurmatan, panjenengan maringi kabungahan marang Gusti, Sang Maha Pencipta, ing nginggil kabèh. Mula saka iku, Kristus, Sang Maha Welas Asih, ngluhurake panjenengan, dhuh sing pinaringan berkah.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Pèter saka Gunung Athos.

Dipepering ing tanggal 12 Juni

Bapa Peter sing kinurmatan iku asalé saka Yunani, prajurit miturut pakaryané lan komandan miturut pangkaté. Panjenengané njupuk sumpah monastik ing kahanan ing ngisor iki.

Nalika semana, Petrus, bebarengan karo prajurit liyane, dikirim menyang Siria[4306] kanggo perang[4307] . Tentara Yunani dikalahake mungsuh; Petrus ditawan[4308] lan, bebarengan karo akèh tawanan liyane, digawa menyang Arab[4309] , menyang kutha Samara, sing dumunung cedhak Kali Efrat[4310] . Ing kana dhèwèké dipenjara lan diiket nganggo borgol wesi abot. Nalika ana ing panjara, nalika piyambakipun merenung jero babagan gesangipun ingkang kapengker, Petrus kelingan menawi piyambakipun asring kepéngin nyerahi donya lan njupuk sumpah monastik. Piyambakipun mangertos bilih Gusti Allah paring paukuman kanthi tawanan sing abot menika amargi piyambakipun durung ngupaya ngleksanani niyat sae. Nyeseli kelalaiane lan kanthi sedhih banget ngeluh uripe biyen, Petrus sabar nahan sangsara sing miturut panemune pantes ditampa.

Sawisé suwé ing panjara lan ora nduwé pangarep-arep bakal dibebasaké déning manungsa, Petrus miwiti ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing kanthi cara-cara sing ora dingertèni manungsa bisa mbebasaké dhèwèké saka panjara, kaya déné Panjenengané biyèn wis mbebasaké Adam saka neraka (1 Petrus 3:18–19) lan kaya Panjenengané wis nylametaké Rasul Petrus, sing tau dipenjara déning Herodes (Kisah Para Rasul 12:1–25). Ing wektu sing padha, Petrus nyuwun pitulungan marang Santo Nikolaus, pangripta mujijat agung lan panyelamet sing cepet tumrap wong-wong ing kasangsaran, supaya kanthi kuwasa dadi perantara ing ngarsané Gusti Allah kanggo piyambakipun: Petrus wis suwe nduwèni iman lan katresnan gedhé marang Santo Nikolaus déning sih-rahmaté Gusti Allah lan asring nyuwun pitulungan marang dhèwèké. Petrus nambahake sumpah ing pandongané: yèn dhèwèké dibebasaké saka belenggu, dhèwèké ora bakal bali menyang donya, malah ora bakal mulih menyang omahé dhéwé, nanging bakal langsung mangkat menyang endi waé panggonan sing dituntunaké Gusti kanggo nepaki panggilan monastiké. Dheweke mutusaké yèn Gusti Allah mung maringi kamardikan saka ikatané, dhèwèké bakal mangkat menyang Roma supaya ing kana, ing makamé Sang Rasul Agung Petrus, dhèwèké bisa dicukur rambute lan ngucapaké sumpah nyingkiri donya. Nalika ndedonga kanggo iki, Santo Petrus ngetrapake puasa marang awake dhewe: dheweke mung mangan saben rong utawa telung dina, lan sanajan mangkono mung kanthi jumlah sithik; lan pungkasane, dheweke ora mangan apa-apa sajrone seminggu kabeh. Nalika minggu iku meh rampung, Santo Nikolaus, abdi suci Kristus, muncul marang Santo Petrus ing sawijining impen lan kandha: 'Aku wis krungu pandongamu, nampa ambegan atimu, lan wis nyuwun pangapura kanggo kowe ing ngarepe Gusti sing welas asih lan loman.' Nanging amarga kowe dhéwé ora cepet-cepet netepi dhawuhe, Panjenengané ora kersa mbebasake kowe saka ikatanmu kakehan cepet, nanging lagi nyiyapake apa sing paling apik kanggo keslametanmu. Nanging, kaya sing diyakinke déning Gusti sing welas asih, sing wis maringi kita pangarep-arep ing Injil Suci nganggo tembung: *'Nyuwunana, lan bakal diparingi marang kowe… ngetukana, lan bakal dibukak marang kowe'* (Lukas 11:9), aja mandheg ngaturake pandonga lan

---

[4306] Suriah – sawijining wewengkon ing pesisir wétan Segara Tengah.
[4307] Karo wong Arab.
[4308] Ing taun 667.
[4309] Arabia – sawijining semenanjung ageng ing sisih kidul-kulon Asia, kapisah saka daratan Asia dening Teluk Persia lan nyambung karo daratan liwat dataran Gurun Arab Siria.
[4310] Kali paling gedhé ing Asia, sing bebarengan karo Tigris mbentuk sistem banyu utama.

ngetokake lawang sih-rahmaté Gusti, supaya Gusti, ing pangapurané, mberkahi kowe saka ikatanmu lan mbukak lawang panjara kanggo kowe. Sabar ing pandonga, ngenteni pangapurané Gusti."

Sawisé ngendika mangkono, Santo Nikolaus maringi pitutur marang tawanan Petrus supaya nguwatké awaké kanthi mangan, banjur dhèwèké dadi ora katon. Sawisé tangi saka turu lan wis mangan, Petrus manèh miwiti ndedonga luwih khusyuk, awan lan bengi, kanthi pangarep-arep sing teguh bakal dibebasaké, tanpa kendhat nyebut-nyebut pitulungé, Santo Nikolaus.

Sawisé sawatara wektu, Santo Nikolaus muncul manèh marang Santo Petrus ing sawijining impen, kanthi wujud priya sing katon sedhih, lan ngandika marang dhèwèké kanthi tembung alus lan andhap asor: Aku, sedulurku, aja kuwatir, aku ora nate mandheg nyuwun marang Gusti supaya welas asih marang kowe, nanging aku ora ngerti amarga apa utawa kanggo apa Gusti nundha panyelamatanmu. Nanging, aja putus asa marang rahmate: Gusti sing welas asih biyasane nundha panyukupan panyuwunan kita kanggo kabecikan kita, supaya ora ana sing, sawise nampa apa sing dijaluk kanthi cepet, banjur nglirwakake rahmate. Ing wektu sing padha, Gusti kepengin ana pandonga kanggo kowe lan kanggo wong liya sing wis oleh sih marang Panjenengané. Aku bakal nyritakaké marang kowe babagan perantara agung sing, yèn kowe nyuwun pitulungan marang dhèwèké, bakal dadi panyuwunmu, lan aku pracaya yèn yèn kita padha ndedonga bebarengan kanggo kowe, Pangasih Manungsa bakal ngrungokaké kita.'

'Sapa ta, Gusti suci,' pitakoné Petrus marang Santo Nikolaus, 'sing luwih pantes dadi perantara marang Gusti Allah kanggo panjenengan? Amarga lumantar perantaraan panjenengan, donya kabèh kaslametaké: pancèn, kabèh umat Kristen, manawa padha nyuwun pitulungan marang panjenengan, nampa panyelamatan saka kasangsaran lumantar panjenengan.'

'Apa kowe ngerti, Petrus,' pitakoné Santo Nikolaus, 'Simeon sing bener, sing dikenal minangka Panampa Sang Kristus, amarga dhèwèké nyangga Gusti Kristus ing pangkuwé nalika Panjenengané digawa menyang candhi ing dina kaping patang puluh sawisé lairé?'

'Kula mangertos, Panjenenganing Suci saking Gusti,' wangsulane Petrus, 'manungsa saleh ingkang kasebut ing Injil Suci (Lukas 2:25–36) punika.'

'Ayo padha ndedonga marang dhèwèké, kowe lan aku,' nerusaké Santo Nikolaus, 'lan kabèh sing isih durung rampung bakal nduwèni pungkasan sing apik: Simeon sing bener nduwèni kuwasa gedhé lan kawani ing ngarsané Gusti Allah, ngadeg cedhak pangastané bebarengan karo Sang Putri Murni, Sang Dara Ibuné Gusti Allah, lan Santo Yohanes Pembaptis.'

Sawisé ngendika mangkono, Santo Nikolaus pamit.

Petrus, nanging, tangi saka turune, manèh nyawisake dhèwèké kanggo pandonga sing murub lan panyuwunan tanpa wates, nyebut-nyebut Santo Nikolaus lan Santo Simeon Penerima Gusti supaya teka nulungi dhèwèké.

Nalika Gusti Allah ingkang Maha Asih, kaparingan raos dening panyuwunan para wali agung, milih nylametake ingkang nandhang sangsara saking ikatanipun, menika, miturut karsa Ilahi, Santo Nikolaus, wali Kristus, rawuh marang Petrus kaping tiga—dudu ing lumampah, kados ingkang kapengker, nanging ing kasunyatan, lan boten piyambakan, nanging bebarengan kaliyan Santo Simeon ingkang Nampani Gusti.

"Aja kélangan semangat, sedulur Pétrus," pangandikane sang wali, "lan buwang sedhihmu, critakna pasucumu marang pangantara kita bebarengan lan kancaku ing pandonga, lan panjatna panuwun marang Panjenengané, ing asmané Gusti Allah."

Petrus, ngangkat pandangane, weruh Santo Simeon ing wujud kang mulya, kaubengi padhang, nyekel tongkat emas ing tangané lan nganggo efod imam Prajanjian Lawas[4311] . Nalika ndeleng sesepuh kang nggumunake iki, Petrus kebak rasa ngajrih. Nanging Santo Simeon kandha marang dhèwèké: 'Apa kowé sing kanthi tulus nyuwun marang Sedulur Nikolaus supaya mbebasaké kowé saka ikatanmu?'

Petrus meh ora bisa mbukak cangkemé amarga wedi kanggo mangsuli Santo Simeon:

'Aku iki, abdi Gusti Allah, – sing uga wis ngangkat kowe dadi perantara ing ngarsané Gusti.'

[4311] Efod – busana njaba imam agung, dumadi saka loro potongan kain sing ditenun saka emas, linen alus, lan wol ing telung warna: hyasint, ungu, lan skarlat; Potongan kain ing pundhak digandhengake nganggo loro tali pundhak, ing ngendi jeneng suku-suku Israel sumunar ing rolas watu; ing ngisoré, pucuk-pucuk efod diiket nganggo pita. Bab para imam, efodé digawe saka kain linen polos.

'Apa kowe bakal nepati sumpahmu,' kandha Santo Simeon marang dhèwèké, 'dadi biksu lan nglakoni urip sing luhur?'

'Inggih, Gusti,' wangsulane Petrus, 'kanthi pitulunganing Gusti kula badhé nepati.'

Wong suci kandha:

Yen kowe janji nindakake iki, kowe bisa lunga saka kene tanpa alangan lan menyang endi wae sing kowe karepake: ora ana alangan sing bisa nahan kowe ing kene.

Banjur Petrus nuduhake sikilé marang sang wali, sing diiket nganggo wesi, lan nalika Wali Simeon nyentuh belenggu kuwi nganggo tongkat emasé, wesi mau langsung lumer kaya lilin kobong. Sawisé kuwi, Petrus munggah lan, nalika weruh lawang panjara wis kabuka, metu lan ngetutaké Santo Simeon lan Santo Nikolaus. Nalika padha wis ana ing njaba kutha, Petrus, sawisé mikiraké kahanané, kandha:

'Apa kabèh sing tak deleng iki mung lumantar impen?'

Banjur Santo Simeon, mbalik marang dheweke, ngendika:

'Ngapa kowe nyangka welas asihé Gusti, sing cetha banget katon marang kowe, mung impen? Apa kowe ora bisa weruh cetha ing endi kowe ana lan sapa sing kok turuti?'

Sawisé ngendika mangkono, Santo Simeon nyerahaké Petrus marang Santo Nikolaus, lan Petrus manut marang sang wali. Nalika esuk sumunar, Santo Nikolaus takon marang Petrus:

'Apa kowe wis njupuk apa-apa kanggo nyukupi awakmu sajrone lelungan?'

– Ora, Pak, aku ora nggawa apa-apa, – mangsuli Petrus. Banjur Santo Nikolaus ngendika marang dheweke supaya mlebu kebon sayur sing ora adoh saka kana lan ngendika:

'Ing kana kowe bakal ketemu wong sing bakal menehi woh-wohan. Jupuk sak pira wae sing kowe karepake kanggo lelungan lan turuti aku.'

Peter pancen ketemu wong ing kebon sayur sing maringi woh-wohan; sawisé njupuk woh-wohan mau, Peter manèh ngetutaké Santo Nikolaus, lan bareng karo dhèwèké dhèwèké ora suwé tekan tanah Yunani. Banjur Santo Nikolaus kandha marang Peter: 'Delengen, sedulur, saiki kowé wis ana ing tanahmu dhéwé, lan kowé nduwé wektu kanggo nepati nadhamu. Wetoni enggal, aja nganti kowe bali maneh menyang penjara Samara."

Sawisé tembung-tembung mau, Santo Nikolaus, wali Kristus, dadi ora katon. Petrus, sawisé muji Gusti Allah lan para perantara – Santo Nikolaus lan Santo Simeon – kepéngin langsung nglakoni rencanane. Dheweke ora mulih kanggo ketemu seduluré, nanging mangkat menyang Roma Kuna[4312] kanggo *nepati sumpahé marang Sing Maha Luhur* (Amsal 7:14) lan nglakoni kabèh sing wis diomongaké nalika dina-dinane sedhih. Santa Nikolaus Kristus, sawisé nampani Petrus ing pangayomané, ora nate ninggalaké dhèwèké; lan kaya déné dhèwèké wis ngancani Petrus kanthi ghaib nalika Petrus lelungan saka Arab menyang Yunani, mangkono uga dhèwèké tetep ngancani kanthi ghaib sajrone lelungané saka Yunani menyang Italia. Santa Nikolaus tansah ngawasi dheweke, maringi kabecikan kaya bapak sing tresna utawa guru sing welas asih, dadi pangreksa sing waspada lan tansah ana.

Nalika Petrus nyedhaki Roma, Santo Nikolaus muncul marang Paus ing wayah wengi, ing sawijining impen, nyekel tangan priya iku lan nunjukake dhèwèké marang Paus; dhèwèké nyritakaké kanthi rinci carané wis mbebasake dhèwèké saka penjara ing Samara, lan uga nyebut yèn priya iku wis ngucapaké sumpah arep nglakoni sumpah monastik ing makam Sang Rasul Agung Petrus. Wali iku uga nyebut jeneng wong mau lan ngendika marang Paus supaya nampa lan enggal nepaki pangajabé. Sawisé tangi lan merenung bab pangandika mau, Paus banjur menyang Gréja Santo Petrus Sang Rasul Agung kanggo nindakake Liturgi Ilahi, kanthi pangarep-arep bisa ketemu langsung karo wong sing wis katon ing impené. Nanging amarga dina Minggu, akèh wong padha kumpul ing gréja, mula Paus ora bisa nemokaké wong sing digoleki ing antarané kerumunan kuwi. Banjur, sawisé nggoleki suwé, Paus muni banter:

'Petrus, sing teka saka tanah Yunani, sing dibebasake Santo Nikolaus saka panjara ing Samara – teka marang aku.'

Petrus langsung metu saka kerumunan, nyedhaki Paus lan, sujud ing sikilé, kandha:

'Inggih kula, abdi Panjenengan, Paduka.'

[4312] Iki jeneng sing diwènèhaké marang Roma, sing dumunung ing Kali Tiber ing Italia, béda karo Roma Anyar, yaiku Konstantinopel.

Petrus ngandharake rasa gumune marang Paus amarga Paus wis nelpon jenenge Petrus, padahal Paus ora mung ora tau kenal, nanging uga ora tau ndeleng dheweke, lan Petrus dhewe uga ora ngandhani sapa-sapa bab bebasne.

Kanggo iki Paus mangsuli:

'Aja kaget bab iki, Petrus – Santo Nikolaus Agung wis nyritakake kabeh babagan kowe marang aku.'

Sawisé kuwi, Paus nampani Petrus kanthi katresnan lan nyukur rambuté ing makam Rasul, kaya sing wis dijanjèkaké. Sawisé nyukur rambut, Paus nyimpen Petrus karo dhèwèké suwéné wektu, mulang lan maringi pitutur babagan dalan menyang kaslametan; banjur, miturut dhawuh Gusti, dhèwèké ngutus Petrus lunga saka Roma kanthi tembung iki:

'Mlayu, anakku, menyang ngendi Gusti kersa nuntun kowe. Mugi sih-rahmaté Gusti tansah nyarengi kowe, nuntun ing dalanmu lan nglindhungi saka tipuané setan.'

Petrus sing pinaringan berkah, ambruk ing sikilé Paus, kandha:

'Salam pamit, Bapa ingkang kinurmatan; salam pamit, murid Kristus lan kanca pangreksa kula, Santo Nikolaus; lan dongakna kula, tiyang dosa.'

Sawisé nampa berkah saka Paus lan pamitan karo kabèh rohaniawan, Petrus ninggalaké Roma kanthi ngandelaké pitulungané Gusti Allah lan kepéngin bali menyang tanah Yunani. Nalika dhèwèké tekan pinggir segara, dhèwèké weruh sawijining kapal sing lagi mangkat menyang wétan; dhèwèké munggah kapal kuwi lan miwiti pelayaran. Anginé becik, lan pelayarané diwiwiti kanthi lancar.

Padha nglayar terus tanpa mandheg suwene suwe, lan mung amarga kekurangan roti para pelaut kepeksa labuh jangke cedhak sawijining desa. Para pelaut banjur menyang salah siji omah ing desa kuwi kanggo ngethok roti, lan padha nemokake juragan omah lan kabeh wargane lagi lara. Ing kana padha ngethok roti, lan sawisé nyicipi, padha kandha marang salah sijiné kancané: 'Jupuk roti anget iki lan balèkna menyang kapal kanggo juru kemudi lan imam.'

Nalika krungu bab bapak, tuan omah mau takon marang para pelaut, bapak sing endi sing lagi nglayar bareng karo dheweke. Para pelaut mangsuli yèn ana biksu aran Petrus saka Roma sing nglayar bareng karo dheweke.

"Kula nyuwun dhumateng panjenengan sedaya," pangandikane juragan omah marang para pelaut, "mugi panjenengan nyuwun bapak mau rawuh ing griya kula supados ndedonga lan mberkahi kula sedaya ingkang nandhang sangsara. Amargi panjenengan sedaya saged ningali bilih kula sedaya meh seda amargi saking lara ingkang nggegirisi menika."

Para pelaut banjur marani sang pandhita lan nyritakaké bab iki. Wiwitané, amarga andhap asor lan ora péngin narik kawigatèn, Petrus nolak lunga menyang wong kuwi; nanging sawisé kapujuk déning panyuwunané lan kélangan welas asih – amarga dhèwèké ngerti yèn pati pancèn wis cedhak tumrap wong kuwi – dhèwèké banjur mangkat. Sawisé mlebu omah, dhèwèké kandha: 'Rentengna tentrem ing omah iki lan ing wong-wong sing manggon ing kene' (cf. Matt. 10:12). Nalika Petrus ngendika, tuan omah langsung mari saka lara aboté lan, krasa waras maneh, cepet tangi saka amben lara kaya tangi saka turu, banjur tiba karo luh pangapuran ing sikilé sang reverend, nyium sikilé. Kabeh sing nyekseni panyembuhan mujijat kuwi padha gumun lan memuji Gusti Allah. Sing duwé omah, sawisé mari, nyekel tangan sang pandhita lan nuntun dhèwèké ngubengi kabèh amben sing ana wong lara. Sang pandhita nggawe pratandha salib marang saben wong lara, lan kabèh padha mari saka lara-larané. Sawisé kuwi, Santo Petrus buru-buru bali menyang prau, ing ngendi kabèh sing ana padha sujud ing ngarsané minangka abdi agungé Gusti Allah. Wong sing wis mari, bebarengan karo kabèh wargané, nggawa roti, anggur, lan lenga banjur teka ing prau kanggo matur nuwun marang Sang Reverendi amarga wis mari. Wong suci mau muji kesetiaané, nanging ngandhani supaya matur nuwun ora marang dhèwèké, nanging marang Gusti Allah; lan dhèwèké uga ora gelem nampa sesajen mau. Banjur wong kuwi, kanthi nangis nyuwek-nyuwek ing sikilé wong suci, kandha: 'Abdi Kristus sing kinurmatan, yèn panjenengan boten nampi sesajen cilik saking tangan kula, boten wonten kabungahan ing griya kula.'

Ing wektu sing padha, para pelaut uga nyuwun marang Rama Suci supaya nampa sesajen mau. Mung sawisé kuwi Rama Suci kanthi kersa pasrah nampa sesajen mau; sawisé maringi berkah, piyambakipun ngeculaké wong mau lan wong-wong sing teka bareng, lan maringi sesajen mau marang para pelaut, sanajan piyambakipun ora ngrasakaké apa-apa saka sesajen mau. Sajrone sisa lelampahan, panganané Sang Reverendi mung sepotong

roti ing wayah sore, lan ombéné yaiku secangkir cilik banyu segara (pait), sing digawé Gusti dadi banyu tawar kanggo piyambaké.

Nalika sawijining dina, Sang Pitasiaka Petrus ngantuk lan ing sawijining pangliyan ndeleng Sang Putri Suci, Sang Dara Ibuing Gusti Allah, sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé kanthi padhange kamulyan swarga; lan ing sacedhake Panjenengané ana Santa Nikolaus, ngadeg ing ngarepé kanthi pangurmatan. Santa Nikolaus, karo nunjuk marang Petrus, kandha marang Ibuing Gusti Allah: 'Duh Putri! Panjenengan kersa mbebasake abdi Panjenengan saka ikatan abot; Panjenengan piyambak ingkang kedah nunjukake panggonan ing pundi piyambakipun badhe ngakhiri gesangipun."

'Ing Gunung Athos[4313] ,' mangsuli Sang Ibu Allah, 'panjenengané bakal nemu tentrem. Panggonan iki minangka bagéanku, diparingaké marang aku déning Putrané lan Gustiku, supaya wong-wong sing wis nyingkiri geger donya lan nindakaké perjuangan rohani kanthi saktenané, nyebut asmané aku kanthi pracaya lan katresnan, bisa nglampahi urip sing fana iki tanpa sedhih lan, amarga pakaryané sing takwa, warisané urip langgeng. Aku tresna banget marang panggonan iku lan kepengin nambah cacahé para biksu, sing saka wong-wong mau sih-rahmaté Putraku lan Gustiku ora bakal tau sirna, yèn padha netepi dhawuh-dhawuh sing nylametaké. Aku bakal nyebarake panggonan-panggonan biara ing gunung iku ing kidul lan lor, lan para biksu bakal nguwasani gunung iki saka segara nganti segara, lan jenenge bakal dimulyakake ing saindenging jagad – Aku bakal dadi pangayoman kanggo wong-wong sing sabar makarya kanthi nglakoni puasa ing Gunung Athos.'

Mangkono pangandikane sing diparingake marang Sang Petrus sing kinurmatan. Sawise tangi saka turune, piyambakipun matur nuwun lan muji Kristus Gusti, Ibune Gusti sing Maha Suci, lan Bapa Nikolaus Agung. Parahu mau, kanthi angin sing nguntungake, mabur kanthi cepet. Nanging nalika padha nyedhaki pinggir Gunung Athos, parahu mau mandheg, sanajan angin isih ngisi layar lan banyune jero. Banjur para pelaut padha wedi lan pitakon marang siji lan sijine: 'Apa tegese iki?'

Petrus, nalika weruh kabeh padha bingung, ngendika:

'Para anak, kandhaa marang aku, panggonan iki dijenengi apa?'

'Iku Gunung Athos,' para pelaut kandha marang dhèwèké.

"Aku kira," pangandikane sang wali marang para pelaut, "kapal iki mandheg amarga aku. Bawa aku menyang daratan lan tinggalna aku ing kana. Yen kowe ora nindakake iki, kowe ora bakal bisa mangkat saka kene."

Para pelaut, ora kepengin mbantah kersaning Gusti, pamitan karo bapa suci kanthi sedhih banget. Padha nyedhaki pesisir lan ngeterake sang suci metu saka prau, banjur ninggalake dheweke ing kana, karo nangis lan meratapi:

'Dina iki kita kelangan pangayoman lan pitulungan ageng.'

'Gusti iku welas asih,' panglipur sang wali marang para pelaut, 'Panjenengané ana ing endi-endi lan nyukupi kabèh; Panjenengané bakal dadi Kancamu lan nglindhungi kowe saka kabèh sing ala.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wiku maringi pamitan marang para pelaut ing asmané Gusti, mènèhi pratandha Salib Suci ing kapal, mberkahi kabèh, lan nglampahi lelampahané kanthi tentrem. Panjenengané piyambak mangkat menyang tlatah watu, lumantar akèh rawa, jurang, lan alas, nganti panjenengané nemokaké guwa peteng banget kanggo manggon, ing ngendi ana akèh kéwan merayap lan malah setan. Ora bisa diétung pinten cobaan sing ditanggung Sang Romo ing kana saka tangané setan, utawa pinten bala sing panjenengané alami. Ing kéné, kanggo pangajaran, kita bakal élingaké mung sawatara.

Sawisé manggon ing guwa sing kasebut mau, Romo Petrus nglampahi pandonga awan lan bengi, ora mangan apa-apa sajrone rong minggu. Setan ora bisa nahan keteguhan tapa brata kaya ngono: dhèwèké nglumpukaké kabèh pasukane lan, nglengkapi nganggo panah lan busur, pedhang lan tombak, nyerbu guwa kuwi

---

[4313] Gunung Athos (Athos), saka basa Yunani sing artiné 'gunung suci', iku sawijining semenanjung sempit lan gunung sing menjorok mlebu ing Kepulauan (Segara Aegea), dikenal minangka pusat urip monastik kanggo Wétan Yunani. Urip monastik muncul ing kéné wiwit jaman kuna, sanadyan rada mengko tinimbang ing Siria lan Palestina. Kanggo Gréja Rusia, Athos nduwèni wigati gedhé nganti abad kaping 17. Ing kéné, bapak monastikisme Rusia, Sang Mulya Anthony, ngucapaké sumpahé; saka kéné Sang Theodosius ngadopsi Aturan Studite kanggo biarané (Pechersk), sing banjur, miturut kronik, nyebar menyang biara-biara liya; Ing kéné, ing perpustakaan monastik sing sugih, para biksu kita sing lelungan menyang Gunung Athos (kaya St. Nilus saka Sora) nampa pendhidhikan agama paling jembar sing ana ing wektu kuwi.

kanthi swara nggegirisi lan banter, nyoba ngusir sang wali. Banjur sawatara setan narik busur, ngancem sang wali nganggo panah, dene liyane ngacungake tombak; ana uga sing nyabut pedhang, arep nembus iga, dene liyane mbuwang watu gedhe kanthi kenceng nganti lemah nggempa lan guwa meh ambruk. Romo sing kinurmatan, amarga ora ana pangarep-arep slamet, mung mbaleni: 'Aku bakal mati ing kene, yen iku kersaning Gustiku.'

Banjur, ngangkat pandangane menyang langit lan ngacungake tangane, dhèwèké muni banter: 'Ibu Allah sing Maha Suci, Perawan Maria, tulung aku, abdi Panjenengan.'

Nalika para setan krungu jeneng Ibune Gusti Allah—jeneng sing medeni lan nggegirisi tumrap wong-wong mau, nanging manis lan pinunjul tumrap kita—padha sirna kanthi rame, dene sang wali, kanthi banter nyebut jeneng Gusti Yesus Kristus— 'Gusti Yesus Kristus, aja ninggalake aku' – ngusir setan-setan sing mlayu kaya nganggo cambuk utawa ketapel. Wiwit wektu kuwi, tipuan setan mandheg sawatara, lan Santo Petrus, urip tentrem, muji Gusti Allah lan Indhungé Gusti Allah sing paling suci. Ing wiwitan manggoné ing gunung, panganan Romo sing mulya mung roti, sing dijupuk sithik-sithik saka kapal , lan sawisé roti mau entèk, dhèwèké mangan biji-bijian ara-ara lan woh-wohan wit alas ing gunung kuwi. Mangkono Santo Petrus njaga uripé nganti malaikat wiwit nggawa manna saka swarga, bab sing bakal kita rembug mengko. Nanging saiki, ayo kita nerusaké miturut urutan.

Limang puluh dina sawisé invasi mungsuh sing kasebut mau, setan karo pasukane sing ageng, kaya sing wis ditindakake kapisan, mangkat nyerang prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake; Kanggo tujuan iki, setan meksa saben kewan lan saben makhluk merayap sing ana ing gunung iku supaya padha teka menyang guwa panggonane wong suci; lan bebarengan karo makhluk-makhluk mau, dhèwèké lan kanca-kancané uga teka ing kana, sawisé padha malih dadi manéka kewan lan makhluk. Banjur katon pemandangan kang medeni lan nggegirisi: sawetara kéwan merayap ing sikilé sang wali, liyané ngisik nganggo swara nggegirisi, déné sawetara mbukak cangkemé lan nyerang sang wali, kaya-kaya péngin nguntal dhèwèké urip-uripan. Romo sing kinurmatan, sawisé nglindhungi awaké dhéwé nganggo pratandha salib lan nyebut asmané Kristus Gusti Allah kita lan Sang Putri Maria sing Maha Suci, ngrusak kakuwatané lan ngusir mau adoh saka awaké dhéwé, kanthi kabungahan lan muji Gusti Allah, Juruwiluté.

Romo iku nglampahi taun kapisan uripé minangka pertapa sing kerep ngadhepi perjuangan karo setan. Sawisé kuwi, setan wiwit nggodha Romo nganggo cara liya.

Mangkono, setan njupuk wujud salah siji abdi enomé Petrus sing tau ngladèni dhèwèké nalika dhèwèké dadi komandan militèr ing donya; kanthi wujud priya enom kuwi, setan teka marang Sang Romo lan nyurung awaké marang dhèwèké, kepéngin nyium sang wali, sanadyan atiné kebak rasa jijik. Banjur, kanthi nangis, piyambakipun wiwit ngendika: 'Kula sampun mireng, gusti, kados panjenengan kapegat nalika perang, digawa dhateng Samara lan dipunpenjara ing kono ing penjara sing medeni, lan kados pundi Gusti Allah, lumantar pandonga bapa suci Nikolaus, nylametake panjenengan saking penjara wau lan nggawa panjenengan dhateng tanah Yunani.' Nalika padha krungu kabar iki, kita kabèh—para abdi dalem—menangis lan meratapi nalika nggoleki panjenengan ing endi-endi, ngliwati akèh kutha lan désa lan takon-takon bab panjenengan. Amarga ora nemokake panjenengan, lan ora ngerti ing endi panjenengan, kita ndedonga kanthi khusyuk lan luh marang Santo Nikolaus, supaya panjenengan kersa mbukak ing endi panjenengan—bandha paling ajiné—manggon. Santo Nikolaus, panyelamet kabeh sing cepet, ora nolak pandonga kita, nanging mbukak kabeh bab panjenengan marang kita, lan kita, abdi panjenengan, padha bungah. Kanggo aku, aku buru-buru marani panjenengan, gusti, sadurunge wong liya, lan panjenengan, sawise tangi, wangsul menyang griya panjenengan, supaya kabeh sing kepengin ndeleng pasuryan panjenengan bisa ndeleng lan memuji Gusti Allah, sing kanthi mujijat nylametake panjenengan saka belenggu lan panangkepan. Bab meneng, aja sedhih, amarga ing kana uga ana biara lan panggonan sing cocog kanggo meneng para pertapa, lan kowe bisa manggon ing biara apa wae sing kowe karepake. Luwih saka kuwi, timbangna kanthi adil: endi saka loro mau sing luwih disenengi Gusti – urip pertapa ing ara-ara gersang utawa ing jurang gunung, sing mung nguntungake pertapa iku dhéwé, utawa uripé wong sing nyenengake lan diilhami Gusti, sing lumantar piwulangé nggawa akèh wong marang Gusti lan nuntun ing dalan kaslametan? Satemene, sing kapindho luwih becik, amarga Gusti piyambak maringi kasaksian ing Kitab Suci: 'Kowe bakal ngetokake sing ajiné saka sing ora ana ajiné,' pangandikane, 'lan kowe bakal dadi kaya cangkeming Aku' (delengen Yer. 15:19). Amarga kowe ngerti, ing kutha kita akèh wong kang kesandhung ing jeroning napsu lan padha butuh wong kaya ngono sing bisa ngajak padha tobat. Panjenengan, gusti, bakal nampa ganjaran sing luwih ageng saka Gusti Allah

yen rawuh lan mbalekake wong-wong mau marang Gusti Allah. Nanging kenapa panjenengan ngremehake kita, abdi panjenengan sing tresna marang panjenengan kanthi sakabehe manah, kanthi adoh saking kita lan ndhelik ing ara-ara samun?'

Setan kuwi ngucapaké tembung-tembung iki lan akèh tembung sing padha karo nangis, nganti sang wali rada kaget lan, karo luh ing mripaté, ngendika marang dhèwèké: 'Dudu manungsa, uga dudu malaikat, nanging Gusti Allah piyambak lan Sang Putri Allah sing Maha Suci sing nggawa aku mréné; lan kajaba yèn Panjenengané maringi dhawuh marang aku supaya lunga saka panggonan iki, aku ora bakal lunga saka kéné.'

Nanging setan, nalika krungu jenengé Gusti Allah lan Ibuné Gusti Allah, langsung sirna. Sang wali gumun marang tipuané setan, nanging sawisé nglindhungi awaké dhéwé nganggo pratandha salib lan nancepake pikirane marang Gusti Allah, dhèwèké tetep tentrem.

Pitu taun sawisé, mungsuh licik kuwi malih dadi malaikat padhang sumunar lan, ngadeg ing sacedhakké guwa karo senjata kang wis dicabut ing tangané, muni banter:

'Petrus, abdi Kristus, teka marang aku, lan aku bakal nggawa kabar kabungahan.'

"Sapa kowe," wangsul sang wali, "sing kepengin maringi kabar kabungahan marang aku?"

"Aku iki Malaikat Agung saka Gusti," wangsul mungsuh licik mau, "dikirim marang kowe. Kuwatna, ajeg atimu, bungah lan seneng, awit sawijining tahta kang mulya lan mahkota kang ora luntur wis disiapake dening Gusti kanggo kowe. Nanging saiki, tinggalna panggonan iki lan metu ing donya supaya bisa maringi manfaat marang akèh wong. Amarga malah mata banyu sing ana ing sacedhakmu wis garing miturut dhawuh Gusti, supaya kabèh kéwan sing medeni kowe padha mati kehausan."

Sawisé ngendika mangkono, mungsuh licik iku ngutus setan liyané, kanthi idiné Gusti, kanggo nyegah aliran kali. Nanging Santo Petrus, kanthi kawicaksanan andhap asor, mangsuli tembung muji setan kaya mangkéné:

'Sapa aku iki—mung asu ambu busuk—nganti Malaikat Agungé Gusti rawuh marang aku?'

"Aja kaget karo iki, abdi Gusti," mangsuli setan. 'Ing wektu iki kowe wis ngluwihi Musa, Elia, Daniel, lan Ayub: kowe ngluwihi Musa lan Elia ing andhap asor; Daniel – amarga ula lan kéwan sing cangkemé kowe menengaké; lan Ayub – amarga kasabaranmu; mulané kowe bakal diarani agung ing swarga.' 'Munggaha lan delengen—toya wis garing—mampirlah menyang biara-biara ing donya; Aku bakal ana karo kowe lan lumantar kowe Aku bakal nylametake akèh wong,' pangandikane Gusti Kang Maha Kuwasa.

"Kawruhana," wangsul sang wali marang setan, "Aku ora bakal ninggal panggonan iki nganti Pembantuku—Ibu Allah ingkang Maha Suci—lan perantara sing tansah mbelani aku ing wektu kasangsaran—Santa Nikolaus—maringi dhawuh marang aku."

Setan, nalika krungu jeneng Ibune Gusti Allah lan Santo Nikolaus, langsung sirna. Sang wali, nyadari licike setan lan kakuwatané sing ora ana gunané, banjur ngadhep marang Gusti Allah, kandha: 'Gusti Yesus Kristus, Allahku! Mungsuhku iki ngubengi kaya singa sing nggerem, ngupaya nguntal aku (deleng 1 Petrus 5:8), nanging Panjenengan nglindhungi aku, abdi Panjenengan, kanthi tangan Panjenengan sing kuwasa. Aku matur nuwun, awit Panjenengan boten ninggalake aku; aku ndedonga marang Panjenengan, Gusti sing Maha Asih, aja ninggalake aku nganti pungkasan.'

Mengko ing wengi iku, ing sawijining impen, Penolong sing cepet tumrap wong Kristen, Wanodya sing welas asih, Sang Perawan Maria sing Maha Suci, rawuh marang Sang Petrus sing kinurmatan bebarengan karo Santo Nikolaus lan ngendika:

'Saiki aja wedi marang tipuané setan, awit Gusti ana ing sisihmu. Malaikaté Gusti bakal sowan marang kowe ing esuk lan nggawa manna kanggo dipangan, awit Gusti Allah wis paring dhawuh marang malaikat mau supaya nggawa manna mau marang kowe saben patang puluh dina nganti pungkasaning uripmu, kanggo nyukupi kowe.'

Nalika nunjukaké manna marang Santo Petrus, Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ngendika:

'Panganan iki bakal digawa marang kowe saben patang puluh dina nganti pungkasaning uripmu.'

Sawisé ngendika mangkono lan maringi pratandha tentrem marang Santo Petrus, Indhunging Gusti Allah banjur mundur saka panjenengané. Nanging Petrus banjur sujud lan nyium papan ing ngendi sikilé Indhunging Gusti Allah lan Santo Nikolaus tau ngadeg. Ing esuk, Malaikaté Gusti Allah rawuh, kaya sing wis dipratélakaké déning Indhunging Gusti Allah, nggawa dhaharan swarga marang Petrus, lan sawisé diparingaké marang sing

kinurmatan mau, banjur lunga. Banjur Petrus matur nuwun marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci; lajeng piyambakipun nyicipi manna ingkang digawa dening malaikat, lan saking manna punika piyambakipun saya kiyat ngantos saged boten dhahar salami patang dasa dinten. Sawisé kuwi, saben patang puluh dina, Malaikat nggawa manna marang Sing Kinurmatan, lan Santo Petrus urip saka iku sajrone patang puluh dina. Mangkono Bapa sing kinurmatan nglampahi 53 taun ing meneng, nglakoni puasa lan pandonga. Ing wektu kuwi, kabèh tipuané setan—sing biyèn banget ngganggu Petrus ing wiwitan—mandheg: penampakan, ilusi, lan rasa wedi padha sirna saka dhèwèké kanthi pitulungané Gusti. Sawise manggon ing gunung pirang-pirang taun, Sang Romo ora weruh pasuryan manungsa, ora duwe sandhangan kanggo nutupi awak telanjang, lan ora duwe apa-apa sing dibutuhake manungsa; mung langit dadi pangayomané, lan bumi dadi ambené. Ing mangsa panas dhèwèké kesirep panas srengéngé; ing mangsa adhem dhèwèké kedinginan banget: kabèh iku ditahan kanggo katresnané Gusti lan ganjaran sing bakal teka.

Nalika Gusti kersa nampilake abdi-Nya marang manungsa, kadadeyan ing ngisor iki kelakon miturut pangayomaning Gusti. Sawijining pemburu njupuk busur lan quiveré banjur mangkat mburu ing Gunung Athos. Nalika lumaku liwat wewengkon watu lan lembah jero, kang kapisah-pisah karo pagunungan dhuwur lan akèh, dhèwèké tekan panggonan ing ngendi Sang Mulya Petrus wis nglakoni urip kaya malaikat. Nalika pemburu mau nyedhak panggonan iku, dhèwèké weruh rusa ageng metu saka alas, kang kanthi seneng mlaku ing ngarepé nganti adoh. Nalika weruh rusa agung iku, pemburu mau langsung ngoyak lan nguber, nyoba nembaké, sedina muput nganti, kanthi pangayomaning Gusti, rusa iku tekan guwaé wong kinurmatan mau, sing ana ing ndhuwuré guwa iku mandheg ora obah. Pemburu kuwi, nalika isih merhatiin rusa, banjur weruh ing sisih tengen kéwan mau ana wong telanjang sing kumisé kandel lan rambute nganti tekan pinggang, awaké kebak rambut kaya kéwan. Nalika weruh wong suci kuwi, pemburu kuwi wedi banget lan mlayu bali kanthi panik. Banjur Santo Petrus, nalika weruh yèn pemburu mau padha mlayu bali, nguwuh kanthi swara banter, kandha: 'Sedulur! Napa kowe wedi lan mlayu adoh saka aku? Sejatine aku iki manungsa kaya kowe, dudu arwah setan kaya sing kok kira. Mbalèkna lan cèlakna marang aku, lan aku bakal nyritakaké kabèh bab awakku, awit Gusti sing ngutus kowe mrana.'

Mangsa, krungu swara kuwi, mandheg lan gemeter amarga wedi, banjur nyedhaki bapak rohani sing nelukake. Sang wali nglipur atiné, ngrangkep lan nyiumé ing asmané Gusti; banjur lenggah lan miwiti rembugan karo dhèwèké, nyritakaké kabèh bab dhèwèké kanthi rinci: kados pundi nalika piyambakipun dados komandan militèr, piyambakipun kacekel ing medan perang; kados pundi piyambakipun dipun tahan ing penjara ing Samara; kados pundi lumantar perantaraan Santo Nikolaus lan Santo Simeon Panrima Gusti, piyambakipun kaperdamèkaké saking belenggu; kados pundi piyambakipun lelungan dhateng Roma lan wangsul malih saking kono; kados pundi piyambakipun mapan ing gunung punika; lan kados pundi piyambakipun ngupaya, pundi ingkang dipun dhahar, lan pinten taun piyambakipun gesang piyambakan—ing cekakipun, panjenengané nyritakaké kabèh uripé marang pemburu. Pemburu kuwi gumun banget nalika ngrungokaké critané sang wali; atiné kebak rasa ngajrih lan kandha kanthi emosi jero: 'Saiki aku mangertèni yèn Gusti wis rawuh marang aku lumantar sih panjenengan: Panjenengané wis maringi aku kaluhuran kanggo nyumurupi abdi-Nya sing kasembunyi – panjenengan, Bapa. Wiwit dina iki, aku bakal tansah tetep karo panjenengan, abdi Gusti.'

'Aja nganti kaya ngono, anakku,' pangandikane bapa sing mulya. 'Kaping pisan, bali dhisik menyang omahmu lan ujina awakmu: apa kowe bisa nindakake tapa lan urip pertapa? Lan ujiku awakmu kaya mangkene: aja mangan daging, anggur, keju, lan mentega, lan luwih-luwih bojomu; wenehana bandha-bandhamu marang wong mlarat; ndedonga kanthi tekun lan puwasa, kanthi manah kang andhap asor. Lakoni kuwi setaun, lan sawise rampung, teka marang aku, lan apa wae kang nyenengake Gusti, iku kudu kowe lakoni."

Sawisé ngendika mangkono, sang wali maringi pandonga lan berkah minangka pratandha. Banjur, nalika ngutus dhèwèké bali marang bangsane, dhèwèké ngendika minangka pitutur pamitan: 'Anakku! Mlaku kanthi tentrem, lan aja mbukak marang sapa waé rahasia sing wis dipasrahaké marang kowé: bandha sing wis dingerteni akèh wong bisa dicolong.'

Pemburu iku nyemba marang sang wali lan pamit, muji lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga Panjenengané karsa nganggep dhèwèké pantes kanggo ndeleng abdi Panjenengané ing daging lan bisa rembugan karo dhèwèké. Sawisé bali menyang omah, pemburu iku nindakake kabèh sing wis diprentahaké sang wali.

Setahun sawisé, pemburu iku bebarengan karo loro biksu lan adhine mangkat nganggo prau lan labuh ing ngarep panggonan ing ngendi Santo Petrus biyèn manggon. Sawisé mudhun saka prau, padha langsung mangkat

menyang Gurun Dhuwur. Ing dalan menyang panggonan ing ngendi sang wali manggon, pemburu kuwi, katuntun dening katresnan sing murub, ngluwihi kanca-kancane lan kesusu menyang guwa. Dheweke nemokake bapak wali wis seda ing lemah: tangané disilangan dadi pratandha salib ing dhadhane, mripate ditutup kanthi ayu, lan awaké diatur kanthi ajiné lan rapi[4314] . Nalika weruh kahanan iki, pemburu kuwi kaget banget lan nalika ngadeg ing sacedhake awak bapak rohani kuwi, wiwit nangis kenceng. Nalika kanca-kancané teka lan weruh mayit sing éndah banget kuwi lan kancané padha nangis, padha takon: 'Sapa wong mati iki sing kok temokaké, lan kenapa kowe nangis kenceng banget kanggo dhèwèké?'

Banjur, kanthi luh lan isak nangis, pemburu iku nyritakaké marang kanca-kancané kanthi rinci babagan uripé sang reverend, persis kaya sing wis dirungokaké dhéwé saka lambéné sang reverend ing mangsa panas sadurungé. Crita babagan tumindak mujijat saka bapak sing sampun séda kuwi nggerakake atiné wong-wong sing ngrungokake: padha nangis kecut, nyesel amarga ora dianggep pantes kanggo ndeleng abdi Gusti sing agung kuwi nalika isih urip lan rembugan karo dhèwèké. Seduluré pemburu, sing kesurupan roh najis, langsung mari nalika nyentuh relik suci santo saka Gusti. Setan kuwi nglontaraké dhèwèké menyang lemah karo swara banter: 'Wah, Petrus! Apa durung cukup kowe wis ngusir aku saka sarangku; saiki kowe uga ngusir aku saka panggonanku saiki!'

Kanthi tembung-tembung iki, dhèwèké sirna kaya asap saka lambéné wong sing ngglelgès kaya mati. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké tangi, waras badan lan atiné, banjur kandha marang seduluré: 'Aku matur nuwun, sedulurku, awit kowe wis nggawa aku mrana kanggo kabecikanku dhéwé.' Banjur, kanthi sujud ing ngarepé relik wong sing kinurmatan iku, wong sing mari kuwi nyium relik mau kanthi kabungahan lan rasa syukur. Sawisé kuwi, sawisé njupuk relik suci abdi Gusti, padha nggawa menyang pinggir segara lan, sawisé nyelehaké ing prau, padha nggawa menyang sawijining désa sing lumayan misuwur ing sangisoré pamaréntahan Makedonia; awit krungu akèh panyembuhan sing mili saka relik suci mau, uskup kutha, bebarengan karo para rohaniwané, njupuk relik sing maringi urip saka Santo Petrus, nggawa kanthi pakurmatan menyang katedralé lan, sawisé nyelehaké bebarengan karo lenga wangi ing relikari sing larang regané, banjur nyimpen ing gréja, sawisé telung dina telung bengi doxologi umum marang Trinitas Agung, Rama, Putra lan Roh Suci – Gusti Allah, kang marang Panjenengané kabèh makhluk tansah maringi kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Sawise mundur saka masyarakat manungsa, kowe manggon ing guwa watu lan celah-celah; kanthi kersaning Gusti lan katresnan, Petrus, kowe nampa mahkota saka Gustimu: ndedonga tanpa kendhat kanggo kaslametan kita.

26 Juni

13 Juni (Gaya Lawas)

Ing dina iki, pangasoan Sang Mulya Andronikos saka Moskow, ing taun 1395.

Penderitaan Sang Martir Suci Aquilina

Dipepering ing tanggal 13 Juni

Ing kutha Palestina Vivlos[4315] , ing ngendi wong Kristen wis manggon wiwit jaman Para Rasul Suci, ana wong Kristen jenenge Eutolmius, sing omah-omahé sing suci dityekahi Gusti Allah kanthi lairé putri sing dijenengi Aquilina. Patang wulan sawisé bocah wadon cilik iku lair, ibuné nggawa dhèwèké marang Uskup Euphalius, sing ngolesi bayi mau nganggo lenga suci lan nggawé pratandha salib ing bathoké; banjur, rong wulan

[4314] St. Petrus seda watara taun 734.
[4315] Byblos, utawa Biblos, iku sawijining kutha ing Fenisia sejati.

sawisé kuwi, dhèwèké dibaptis. Ing taun kapindho umuré, Aquilina kelangan bapaké, sing wis munggah menyang pangayoman swarga, lan dhèwèké tetep dirumat déning ibuné; ibuné ngopeni putriné, nancepaké prinsip-prinsip urip Kristen sing taat; nalika umuré pitung taun, bocah wadon cilik kuwi wis nyerep kabèh piwulang mau. Nalika dhèwèké saya gedhé, Akilina saya kapenuhan Roh Suci, dihias kanthi sih-rahmaté Kristus, lan dhèwèké nganti kebak pangaribawa kuwi nganti ing taun-taun enom sing isih alus lan durung mateng, dhèwèké kanthi wani ngungkuli—kaya prakara sing sepele—prentah para raja sing ora pracaya marang Gusti sing meksa kabèh wong nyembah arca. Bab iki sing bakal kita omongake saiki.

Nalika Aquilina, sing tanpa kendhat nyuwun marang Gusti ing pandonga, umuré wis sepuluh taun, iku taun kapitu pamaréntahan Diocletian[4316] ; ing wektu kuwi ana sawijining Volusian, luwih kaya anaké setan tinimbang manungsa, njupuk kuwasa ing tanah Palestina. Ora gelem ngakoni Gusti Allah sejati, Sang Pencipta kabèh sing ana, Volusian, kanthi niat ala sing ora kendhat, miwiti nganiaya para pengikut Kristus Juruslamet sing setya – lan akèh prajurit gagah Kristus, sawise kanthi tabah nglakoni sangsara, diparingi mahkota langgeng.

Ing jaman kuwi, dara sing pinaringan berkah, Aquilina, kang kebak kawruh babagan Gusti, asring maringi pitutur marang kanca-kancané kaya ngene:

'Apa paedahé kowe nyembah arca bisu lan tanpa urip? Apa kowe ora ngerti yèn wong sing nyembah arca kuwi kanthi iman padha ngapusi awaké dhéwé nganggo pangarep-arep sing sia-sia, mbebayani, lan setan? Kuwi déwa-déwa sing wis mati lan ora kuwasa; apa bisa maringi berkah?'

"Dadi, Gusti endi sing kok sembah?" pitakon kanca-kancané Akilina.

Dheweke mangsuli:

Aku nyembah lan ngajeni marang Gusti Allah siji, ingkang pantes disembah, ingkang nyipta langit, bumi, segara lan sedaya ingkang wonten ing ngriku. Wiwit wiwitan, Panjenenganipun sampun paring sih rahmat dhumateng sedaya ingkang pitados dhumateng Panjenenganipun lan nyandhak pangarep-arep dhumateng Panjenenganipun, lan, minangka ingkang Maha Kuwasa, Panjenenganipun badhe nyawurake berkah dhumateng sedaya ingkang nyuwun dhumateng Panjenenganipun ngantos pungkasaning donya.

'Kita wis krungu,' mitra-mitra Akilina mbantah, 'menawa Gusti sing kok omongake iku mati ing salib, disalib déning wong Yahudi.'

'Pati ora nduwé kuwasa marang Panjenengané,' wangsul sang wali, 'awit ora mung Panjenengané piyambak sing tangi manèh, nanging Panjenengané uga nguripaké wong mati, nebusaké wong-wong mau kanthi Rahungé sing mulya. Ndeleng manawa manungsa wis nyasar saka dalan sing bener, Panjenengané kersa inkarnasi, dadi manungsa, supaya kanthi ngrusak tipuané setan lan maringi kita sih lan kabeneran, Panjenengané bisa ngumumaké Injil lan nuntun umat manungsa sing wis tiba menyang dalan kaslametan.

'Nanging sapa iki sing padha kandha yèn Panjenengané disalib?' kanca-kancané Akilina terus meksa dhèwèké supaya mangsuli.

"Panyelameté kabèh, sing nresnani umat manungsa," wangsulane. "Panjenengané kanthi kersa nampa sangsara supaya lumantar banyu lan Roh[4317] Panjenengané bisa nggawé manungsa anyar saka sing lawas; Panjenengané munggah ing Salib, ora mung karsa nylametaké wong-wong sing urip ing bumi, nanging uga mbébasaké saka ikatan pati wong-wong sing dicekel ing Hades; lumantar kabangkitané ing dina katelu,

---

[4316] Sajrone pamaréntahan Diocletian (284–305), ana papat édikt sing diterbitaké nglawan umat Kristen. Sing kapisan diumumaké ing Februari 303. Édikt iki mréntahaké ngrusak gréja lan ngobong kitab-kitab suci; ing wektu sing padha, umat Kristen dilarang nduwé hak-hak sipil, pakurmatan, perlindungan hukum, lan jabatané; Budhak Kristen kelangan hak kamardikané yèn, sawisé éntuk kamardikan kanthi cara apa waé, dhèwèké tetep dadi Kristen. Ora suwe sawisé kuwi, paugeran kapindho diterbitaké, sing mréntahaké supaya kabèh pamimpin gréja lan rohaniawan liyané dipenjara; mula, paugeran iki mung ditrapaké kanggo rohaniawan; para rohaniawan mau dituduh ing ngarepé kaisar amarga nyurung pemberontakan ing Siria lan Armenia, sing, kanthi apesé para Kristen, wis diwiwiti sawisé paugeran kapisan diumumaké. Ing taun sing padha, 303, edik katelu diterbitake: kabeh sing dipenjara miturut edik kapindho dipaksa nindakake kurban kanthi ancaman penyiksaan yen nolak. Pungkasané, ing taun 304, edik kaping papat lan pungkasan diumumake, nyatakake panganiayaan massal marang umat Kristen. Édik iki sing nyebabaké pancuran getih Kristen paling gedhé: édik iki tetep berlaku salawase wolu taun, nganti taun 311, nalika Kaisar Galerius, kanthi édik khusus, ngumumaké Kristen dadi 'agama sing diijini'. Penindasan Diocletian iku sing pungkasan; ing kéné, sawisé meh telung abad perjuangan, Kristen nggayuh kamenangan mutlak nglawan paganisme.

[4317] Yaiku lumantar banyu baptisan, sing maringi urip anyar, lan sih-rahmaté Roh Suci, sing nguwatké wong ing urip kuwi (deleng Yohanes 3:5–6).

Panjenengané ngumumaké minangka bebener sing ora bisa digoyah yèn nalika rawuh kapindho, kabangkitan saka pati bakal teka kanggo kabèh.

'Nanging,' pitakon para penanya marang Akilina kanthi bingung, 'yen Sing kowe omongake wis maringi berkah ageng marang donya, kenapa wong Yahudi, umaté piyambak, ora ngajeni Panjenengané minangka Gusti Allah?'

'Bangsa iki,' nerangake sang dara suci, 'tansah nyimpang saka dalan sing leres; amarga atiné mbrontak lan keblinger dening niat ala, biasané padha nolak apa sing sejati lan bener; mulané wong Yahudi nolak Sang sing wis nindakake kabecikan marang wong-wong mau, banjur nyerahake Panjenengané marang Pilatus supaya dihukum pati ing salib.'

Ana sawijining budhak gubernur provinsi sing jenenge Nikodemus, asring krungu pacelathon kaya ngono antarane Aquilina sing pinaringan berkah lan kanca-kancane; pungkasane dhèwèké ngandhani marang tuwané yèn ana sawijining cah wadon ing kutha sing nyebut déwa-déwa—sing dianggep ora ana gunané— lan sing ora manut marang prentah raja babagan ibadah marang sing pungkasan; saliyane, kanthi nginjili babagan Gusti sing disalib, dheweke nggoyahake sawetara wong saka agama leluhure. Sawise krungu iki, gubernur provinsi ngutus para abdi kanggo nyekel gadis iku. Martir suci Aquilina digawa nandhang sangsara ing taun kapindho pamaréntahan Volusian ing provinsi lan ing umur kaping rolas. Nalika dhèwèké digawa ing ngarepé pangadilan sing ora takwa, Volusian, nalika ndelok dhèwèké, takon:

'Apa ora kowe sing mbangkang prentah raja, nuntun wong liya supaya ora ngajeni dewa-dewa kita nanging nyembah Manungsa sing Disalib?' Apa kowe ora ngerti paugeran raja sing mènèhi paukuman marang sapa waé sing ngakoni jenengé Yesus, wiwit saka sangsara nganti paukuman pati? Mula, tolak Sang Kasalib lan pasrahaké pakurmatan lan kurban marang déwa sing langgeng, supaya kita ora kapaksa ngetokaké siksaan marang kowe.

'Yen kowe, Amphipatus[4318] ,' mangsuli Santa Aquilina, 'ngukum aku nganggo sangsara sing pait, kowe bakal maringi aku mahkota sing langgeng, sing tak pangajab bakal tak tampa saka Juruslametku, amarga aku ngakoni Asmané, sing ora bakal tau tak tinggalake, sanajan ing sangsara sing paling nyiksa.' Mula aja suwe – rancangna panyiksaan apa waé sing kowe karepake, lan kowe bakal weruh dhéwé yèn aku sing nggawa iman ora wedi marang panyiksaanmu.

Banjur Volusian wiwit alus ngajak putri suci mau:

'Ndeleng yuswamu sing isih enom lan ayu, aku iba marang kowe, amarga yen aku nyiksa kowe, awakmu sing ringkih bakal langsung remuk; para penyiksa sing kejem, sawisé nyiksa kanthi ganas, bakal ngukum kowe marang pati sing pait, lan kowe bakal kelangan nyawa nalika isih enom, lan Gusti Kristiani sing kok akoni ora bakal nulungi kowe.'

'Aku ora njaluk welas asihmu,' wangsulé Santa Aquilina Volusianu, 'kowe, sing mikir wis paring welas asih marang aku, malah nambah sangsara marang aku kanthi nyoba mbalèkaké aku saka Gusti Allah sing sejati.' Aku nyuwun marang kowe, aja ngasihani aku, nanging tindakna kekejeman sing paling kejem marang aku; banjur, lumantar ketekunan aku, kowe bakal sinau manawa wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Kristus ora bakal tau kalah.

Anfipat, sawisé nyadari yèn ora ana pangajab sing bisa nggawe abdi Kristus iki nyerah saka pangakuané marang Yesus, mréntah supaya dhèwèké dipukul ing pasuryan, kandha:

'Iki wiwitan sangsara kowe—apa iki manis lan nyenengake kanggo kowe?'

'Penyiksa biadab!' ujare Aquilina, 'awit kowe wani nggebuk raié wong sing diciptakaké manut gambaré Gusti Allah, ngertia iki: Panjenengané sing dakkandhakké ora bakal ngapura kowe bab iki ing dina paukumané.'

'Aku pracaya,' pangandikane hakim, 'menawa dewa-dewa agung kita, sing saiki nyekel kaslametan donya sakabehe ing tangané, uga bakal nduwèni kaslametan kabèh manungsa ing jaman sing bakal teka.'

Sawisé ngomong mangkono, dhèwèké mréntahaké supaya bocah wadon iku dilucuti sandhangané, lan sawisé dibaringaké, dhèwèké mréntahaké loro prajurit kanggo nggebuki dhèwèké, karo nyertai panyiksaan kuwi karo tembung-tembung iki:

'Ngendi Gustimu saiki, Aquilina, sing kowe kandha ora bakal maringi pangapura marang aku ing pangadilané? Ayo padha ngundang Panjenengané supaya teka lan nylametaké kowe saka tanganku.'

[4318] Yaiku gubernur provinsi.

Banjur Volusian mrentahake para tukang cambuk supaya mandheg lan kandha marang Santa Aquilina:

'Rungokna aku, sing kepengin kabecikanmu: tinggalna kabodhoanmu lan, yen kowe kepengin dibebasake saka sangsaramu, tolaklah bidah Kristen: apa ana siji wae sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengane—sing ora nylametake awake dhewe nalika disalib—sing lolos tanpa tatu saka tanganku?' Sapa, ing antarané wong-wong sing ngajeni Yesus, sing wis diidini urip ing donya iki déning para raja kita?

'Apa kowe pancen mikir, kowahan sing tanpa welas,' wangsul Santa Aquilina, 'menawa aku ngrasakake sangsara sing diparingake marang aku iki? Wenehana ngerti iki: Gustiku bakal maringi aku kekuwatan lan kasabaran sing luwih gedhe tinimbang tipu daya sing kowe rancang marang aku kanthi ajukan bapakmu, setan.'

Volusian, gumun marang kawani bocah wadon sing pinaringan berkah kuwi, kandha marang dheweke:

'Aku bakal maringi sawetara dina kanggo kowe mikir, supaya kanthi wicaksana kowe nyembah para dewa lan nylametake nyawamu, lan ing wektu sing padha nampa ganjaran sing pantes saka para raja.'

'Ping pira dina sing panjenengan paringi kula kanggo mikir?' pitakon Santa Aquilina.

'Sak suwéné kowe kersa,' wangsul Volusian.

'Mula aku nyuwun marang kowe,' pangandikane sang martir, 'aja nganti maringi aku sanadyan sak jam wae kanggo mikirake pikiran kaya ngono: wiwit isih cilik aku wis diajari nyembah mung marang Allah siji, nyuwun marang Panjenengané sing manggon ing swarga, sing ndelok anak-anaké ing bumi kanthi welas asih.'

Ndeleng katresnan sing teguh marang Gusti saka sang putri, Volusian kandha ing atiné: 'Pangajab lan upayaku sia-sia!' Lan amarga nesu, dhèwèké mréntahaké supaya wesi panas abang ditusuk ing sirah sang wali, nembus kupingé. Nalika wesi panas abang kuwi nembus otak sang putri, isi otaké bebarengan karo getih mili metu saka irungé. Nanging sanadyan ing sangsara sing abot banget, sang martir ndedonga marang Gusti: 'Dhuh Pangeran kula, Yesus Kristus! Panjenengan ingkang sampun nuntun kula wiwit alit, ingkang sampun madhangi pikiran rahasia ing manah kula kanthi sinar kasetyan Panjenengan, lan ingkang sampun nguwataken kula ing perang nglawan setan kanthi kakuwatan Panjenengan ingkang ageng lan boten bisa dikalahaken, Panjenengan sing sampun mbukak marang para pitados jeroning kawicaksanan sejati lan ageng, mugi Panjenengan nggenepi perjuanganku lan njaga obor kesucianku tansah murub tanpa kendhat, supados bebarengan kaliyan para dara wicaksana, kula saged mlebet ing kraton Panjenengan ingkang suci lan dinanggep pantes nyuwun kamulyan dhumateng Panjenengan, Panggayuh ingkang sampurna tumrap pangarep-arep kula."

Sawisé pandonga iki, Santa Aquilina, amarga sangsara sing ora kena ditahan, tiba ing lemah kaya mati. Anfipat, mikir yèn dhèwèké pancèn wis mati, mènèhi dhawuh supaya dhèwèké diusir metu saka kutha kanggo dipangan asu; dhèwèké ora nganggep martir kuwi pantes diwènèhi panguburan sing pantes, amarga dhèwèké wis nglanggar prentah raja lan ngina déwa-déwa Romawi. Lan Santa Aquilina nggladrah ing kana sedina muput, kaserang ing pinggir dalan. Ing tengah wengi, Malaikaté Gusti rawuh marang sang putri sing pinunjul lan, nyentuh dhèwèké, ngendika: 'Munggah lan waras! Mlaku lan nyalahké Volusian, awit dhèwèké dhéwé lan niyaté ora ana paédahé ing ngarsané Gusti.'

Sakwise kuwi Santa Aquilina tangi tanpa cilaka lan ngandika, muji Gusti Allah: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Pangripta gesang kula, ingkang mbalekaken kasehatan kula lan nylametaken para abdi Panjenengan saking kalepatan; Panjenengan, dhuh Gusti, langgeng, lan boten ana dewa kejawi Panjenengan. Kula nyuwun kanthi andhap asor siji bab dhumateng Panjenengan: nalika kula sampun ngliwati cobaan sangsara kula, paringa kula makuta kamulyan Panjenengan, lan, kanthi suka cita amargi kasembadan janji Panjenengan, kula badhe nyanyi puji-pujian dhumateng Panjenengan ing antawis para suci ingkang sampun nandhang sangsara amargi ngakeni asma Panjenengan."

Gusti mangsuli pandonga abdi Panjenengané sing andhap asor saka ing dhuwur: 'Maju—apa sing kok jaluk bakal diparingi.' Krungu kuwi, putri sing pinaringan berkah mangkat menyang kutha kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Nalika dhèwèké tekan gapura kutha, gapura mau kabuka dhéwé; Dipandu Malaikaté Gusti, Santa Aquilina tekan kratoné Volusianus lan mlebu tanpa alangan, ngadeg ing ngarepé amfipati sing lagi turu. Amfipati kuwi tangi, weruh dhèwèké ngadeg ing kono; kanthi wedi dhèwèké nelpon para kubikulariné[4319] , lan takon: 'Sapa iki sing ngadeg ing ngarepku?'

[4319] Yaiku, kamaramen.

Para cuviculariі, ngangkat lentera, mangsuli: 'Tanpa mangu-mangu, iki Aquilina, sing sawisé seda amarga siksaan, panjenengan dhawuh supaya dibuwang marang asu.'

Amphipate kuwi malah luwih ngeri nalika ngrungokake para cuviculariі, nanging dhèwèké mréntah supaya gadis iku ditahan nganti esuk.

Ing wayah esuk, Volusianus maneh nyaur Santa Aquilina supaya rawuh ing ngajengé kanggo diadili. Dheweke miwiti kanthi takon marang sang putri:

'Apa kowe Aquilina?'

'Apa kowe, wong tanpa hukum, karo mripat rohani sing kabut amarga bapakmu setan, saiki malah ora bisa ndeleng nganggo mripat jasmani?' pitakon sang putri sing suci.

"Satemene, aku, abdi Gusti sing ngadeg ing ngarepmu iki, aku Aquilina."

Amphipatus kuwi bingung banget, ngusap-ngusap mripaté, banjur mikir ing atiné: 'Penyiksaan apa sing bisa nglarani dhèwèké, yèn dhèwèké durung mati, senadyan otaké wis mili saka sirahé sing kobong?'

Sawisé mikir kaya ngono, dhèwèké ngetokaké prentah ing ngisor iki babagan pangpenggalan sirah sang dara: 'Akilina, pangreksa bidah Kristen sing ora pracaya marang dewa, sanadyan isih enom, nanging dhèwèké sawijining dukun jampi ageng sing ora ngajèni dewa-dewa langgeng lan ora manut dhawuhé raja—kita wis suwé lan kanthi tliti ngajak dhèwèké; nanging kita ora bisa mbalèkaké dhèwèké saka kabodhoané, mulané, sawisé akèh panyiksaan sing ora ana gunané marang dukun sihir iki, kita paring putusan yèn dhèwèké kudu dipatèni ing njaba kutha kanthi dipenggal sirah."

Sawisé paukuman pati, Santa Aquilina digawa menyang panggonan paukuman; nalika wis tekan kana, putri sing berkah kuwi nyuwun wektu kanggo ndedonga. Nggunggungaké paningalé marang langit, martir kuwi ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan Gustiku! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amargi sampun nggawa kula ngantos pungkasaning perjuanganku: kula ngluhuraken Panjenengan, Gustiku lan Panyiptaing sedaya, bilih kula boten sia-sia sampun ngrampungaken dalaning sangsaraku; Kula mberkahi Panjenengan, Pangripta sakabehing samubarang, awit Panjenengan sampun marahi si penyiksa isin lan sampun nganggép kula pantes nampi makuta kang langgeng; tampi nyawa kula kanthi tentrem, – supados, sawisé ninggalaké ingkang donya, kula saged nggayuh swarga."

Minangka wangsulan marang pandonga sang suci, ana swara krungu saka swarga: 'Maju, parawan pilihan, sing wis ngendhegake nesune sang penyiksa lan, lumantar pakaryanmu, wis ngendhokake sengatané setan; lan tampanana ganjaran sing wis disiapake kanggo kowe.'

Lan sakwisé swara kuwi, martir suci Kristus iku langsung ambruk lan mati, sadurungé algojo ngangkat pedhangé ing dhuwuré sirahé. Algojo kuwi, sanadyan weruh kahanan kuwi, ora wani mbangkang dhawuh amfipates banjur mbedhah sirahé sing wis seda nganggo pedhangé; saka tatu kuwi mili susu tinimbang getih. Para wong Kristen sing rawuh nalika eksekusi njupuk relik martir mau minangka bandha sing ora ana tandhingané: sawisé ngolesi sésa awaké nganggo wewangenan sing larang regané lan mbungkus nganggo kain kafan anyar, padha ngubur kanthi pakurmatan ing sawijining makam ing kutha Vivlos dhéwé. Lan akèh wong lara sing mari amarga saka kubur martir suci Aquilina, kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita, sing kamulyakaké langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin[4320] .

Kontakion, Nada 2:

Sawise nyuceni atimu lumantar kaelokan kasucianmu, kowe munggah menyang pucuking kamulyan lumantar pangorbanan, ya Aquilina sing paling kinurmatan, amarga atimu wis katembus dening katresnan Sang Pangantenmu, Kristus; lan saiki kowe ngadeg ing ngarsane Panjenengané bebarengan karo para malaikat, kabungahan; bebarengan karo wong-wong mau, aja lali ndedonga kanggo kita kabèh.

[4320] Martir Suci Aquilina séda tanggal 13 Juni taun 283. Relik suci, utawa bagéan saka relik mau, dipindhahaké menyang Konstantinopel, lan dina rayané dirayakaké kanthi semarak ing gréja sing didedikasikaké kanggo dhèwèké. Gréja mau kobong ing taun 532, nalika pamaréntahan Justinianus, nanging sakbanjuré dibangun manèh. Sebutan gréja iki kapanggih ing prolog sajak abad kaping 12.

Uripé bapak kita sing suci Tryphilius, Uskup Leukousia

Dirilis tanggal 13 Juni

Asli saka Konstantinopel, Santo Tryphilius nampa pendhidhikan donya ing Berytus[4321] , dene gurune ing bab kasucian yaiku Santo Spyridon, Uskup Trimythous. Santa Tryphilius kapilih lan diangkat dadi uskup déning Gusti piyambak: sanajan durung diparingi pangkat agung iki, piyambakipun muncul ing pangliyan marang Kaisar Constantius kaya-kaya wis dadi uskup, kaya sing kacathet ing Riwayat Santa Spyridon ing ngandhap punika.

Sawisé seda Constantine Agung, kakuwasan ing Kakaisaran Romawi-Yunani pindhah marang putrané; sawisé pamérangan kakaisaran, sing paling tuwa, jenengé Constantius[4322] , diparingi kapercayan kanggo ngatur wilayah Wétan. Ing sawijining wektu, dhèwèké kudu sowan ing Antiochia[4323] , lan ing kono dhèwèké ujug-ujug lara abot banget nganti upaya para dhokter ora kasil. Banjur, amarga wis ora ana pangarep-arep marang para dhokter, raja sing lara mau ngadhep marang Gusti Allah, Panyembuh raga lan jiwa, kanthi tulus nyuwun marang Panjenengané supaya mari; lan wongé, ing sawijining impen, ndeleng Malaikat sing nuduhaké akèh para wali, lan ing antarané ana loro sing katon luwih unggul saka liyané, kaya pimpinan lan panglima: Ing wektu kuwi Malaikat kandha marang sang raja yèn mung wong loro mau sing bisa maringi panyelamatan saka lara. Sawisé tangi lan merenung bab panglihatan mau, sang raja ora bisa ngenali sapa sejatine para uskup sing wis muncul marang dhèwèké: lan pancèn, kepiyé dhèwèké bisa ngenali wong-wong sing jenengé lan panggonan lairé ora dingertèni? Apamanèh yèn dipikir salah sijiné sing katon nganggo busana uskup durung dadi uskup lan mung bakal dadi uskup mengko. Raja bingung suwene wektu suwe lan pungkasane nggawe putusan wicaksana: sawise ngundang para uskup saka kabeh kutha sacedhake, dheweke nyoba golek loro wong sing wis muncul ing pangayoman, nanging ora ketemu. Banjur raja ngundang akeh uskup saka negara sing luwih adoh, nanging wong-wong sing digoleki uga ora ana ing antarane. Sawisé kuwi, dhèwèké ngetokaké prentah ing kabèh provinsi karajan, mréntahaké para uskup sing manggon ing kana supaya padha nglumpuk ing ngarepé. Prentah iki—utawa luwih tepaté panyuwunan sang raja—nganti tekan tapel wates Siprus[4324] lan tekan marang Spyridon saka Trimythous, sing marang dhèwèké Gusti Allah wis mbukak kabèh apa sing wis kelakon marang sang raja. Sawisé ngrampungaké persiapané, Santo Spyridon mangkat menyang kaisar, nggawa muridé Tryphilius, sing wis tau dituduhaké marang kaisar ing sawijining panglihatan; kaya sing wis kasebut, Santo Tryphilius durung dadi uskup wektu kuwi. Sawisé tekan Antiokia, para lelungan mau menyang ngarsané kaisar. Santa Spyridon nganggo sandhangan sing prasaja; ing tangané nyekel tongkat saka oyod palem lan nganggo mitra sing paling prasaja, meh kaya gelandangan, ing sirahé; ing dhadhané nggantung pralon guci kang isiné lenga suci saka Salib Suci, manut adat wong Yerusalem. Mula, nalika dhèwèké mlebu kamar sang raja, salah siji abdi dalem kraton, keliru nganggep uskup suci mau minangka gelandangan biasa, ora mung ngenyek lan nolak ngidini dhèwèké maju, nanging malah nyabet pipiné. Amarga tanpa niat ala, Santo Spyridon, manut dhawuh Gusti, ngadhepake pipi liyane marang wong

---

[4321] Ing jaman kuna, Berytus iku pelabuhan Fenisia; sawisé kuwi mlebu ing tangan Mesir, sadurungé dijupuk saka Ptolemaeus déning Antiochus III. Ing taun 140 SM, kutha iki dirusak déning panguwasa Siria Diotos Tryphon, nanging dibangun manèh ing sangisoré Kaisar Romawi Agustus. Kaisar Claudius ngias kutha kasebut kanthi megah, lan Kaisar Theodosius II ngangkat kutha kasebut dadi pusat keuskupan metropolitan. Ing jaman para kaisar sabanjure, Berytus misuwur amarga sekolah retorika, politik, lan luwih-luwih hukum. Saiki, Beryt iku Beirut, ibukota vilayet (gubernuran) Turki-Asia ing Siria.

[4322] Constantius, putrané Constantine Agung, dipercayakaké ngatur wilayah Wétan, Asia, lan Mesir sawisé seda bapakné; ing taun 351, sawisé ngalahaké Magnentius, sing matèni adhine Constans, dhèwèké nyawiji kabèh Kakaisaran Romawi ing sangisoré pamaréntahané. Dhèwèké ngrusak candhi-candhi pagan utawa nyerahaké marang wong Kristen supaya diowahi dadi gréja; kaping pirang-pirang dhèwèké ngetokaké undang-undang kanthi paukuman pati sing nglarang ibadah pagan. Nanging, amarga simpati marang bidah Arian, Constantius nambah parah perselisihan gerejawi ing jaman kuwi: dhèwèké nganiaya uskup-uskup ortodoks, nyopot saka jabatané lan malah nahan ing panjara; ing sangisoré pamaréntahané, wong Arian nyekel jabatan paling dhuwur ing nagara. Constantius seda ing taun 361 nalika lagi kampanye nglawan sepupuné Julianus, sing wis diproklamasikaké dadi maharaja déning pasukan ing Gaul, ing ngendi Constantius dhéwé wis ngangkat dhèwèké dadi panglima utama. Gregorius saka Nazianzus nyritakaké yèn sadurungé seda, Constantius nyesel amarga wis nganiaya umat Ortodoks.

[4323] Antiokia, kutha paling tuwa ing Suriah, dumunung ing Kali Orontes antarané pagunungan Libanon lan Taurus; kutha iki diadegaké 300 taun sadurungé Masehi.

[4324] Pulo Siprus dumunung ing pucuk wétan laut Tengah, cedhak pesisir Fenisia kuna. Agama Kristen dikenalké ing kéné déning Santo Paulus Sang Rasul nalika lelampahan misi kapisané.

sing wis nyabet dhèwèké. Wong iku, nalika nyadari yèn ana uskup ing ngarepé, ngakoni kaluputané lan kanthi andhap asor nyuwun pangapura, kang diparingi. Baru wae Santo Spyridon mlebu ing ngarsane raja, raja langsung ngenali dheweke, kelingan panglihatan sing tau dialami: tangi saka panggenane, raja nyedhaki lan sujud ing ngarepe abdi Gusti, lan kanthi luh ing mripate nyuwun marang uskup supaya ndedonga marang Gusti kanggo mari saka lara. Wongé Gusti iku nempaké tangané ing sirah sang raja, lan sang raja langsung mari; kabungahan amarga wis mari, sing diparingaké Gusti lumantar pandonga sang wali, sang raja ngajèni sang wali banget lan ngentèkaké sedina muput karo dhèwèké kanthi kabungahan, lan ngajak dhokter apiké dhahar bebarengan ing pesta. Nanging Santo Tryphilius kaget banget marang kamulyaning sang raja—éndahing kamar-kamar, wujud agung sang raja sing lungguh, disekelilingi para bangsawan, sandhangan mewah para abdi, lan kabèh kemewahan lan keagungan istana sing sugih lan luar biasa. Ndeleng kahanan iki, Santo Spyridon kandha marang muridé: 'Ngapa kowe gumun, sedulur? Apa kesombongan lan kamulyané raja ndadékaké dhèwèké luwih saleh tinimbang wong Kristen liyané? Apa raja ora bakal mati kaya gelandangan sing paling asor lan, kaya dhèwèké, bali menyang lemah? Apa dhèwèké ora bakal ngadhep ing ngarepé Hakim sing adil lan medeni bebarengan karo kabèh wong liya? Napa kowe nganggep sing sementara iku langgeng lan nggawe kagum marang sing ora pati ana gunane, padahal kowe kudune ngupaya sing gaib lan langgeng, lan mung tresna marang kamulyan swarga sing ora bakal goyang?"

Sawisé sawatara wektu, Santo Tryphilius diangkat dadi Uskup kutha Leukousia ing pulo Siprus; nanging sanadyan wis dadi uskup, dhèwèké ora nate mandheg njaga sesambungan karo bapak lan guruné, Santo Spyridon: kanggo pangembangan rohani, Santo Tryphilius kerep sowan marang dhèwèké, kaya sing katingal saka cathetan ing ngisor iki. Ing sawijining wektu, Santo Spyridon lagi lelungan saka Trimythous menyang kutha Kyrenia, karo Santo Trifilius, Uskup. Nalika padha liwat Gunung Pentadaktylos, padha tekan panggonan sing diarani Parimna, – sawijining panggonan sing éndah banget, kebak kebon woh-wohan lan kebon anggur – Santo Tryphilius, kesengsem karo pemandangan sakupenge, kepéngin nduwéni kebon anggur ing Parimna dhéwé; dhèwèké mikir dawa ing atiné carané nepaki kepénginan iki. Iki ora luput saka pandelengan sing waskita saka Santo Spyridon: nalika nyumurupi pikiran muridé, dhèwèké kandha: 'Ngapa, Trifilius, kowé terus-terusan mikir bab-bab sing sia-sia, kepéngin nduwèni ladang lan kebon anggur sing sejatiné ora ana regané lan mung ngapusi atiné manungsa nganggo ajiné sing semu palsu? Kita duwé warisan sing ora bisa dipisahaké ing swarga – sawijining candhi sing ora digawé nganggo tangan; goleki kuwi, lan sajrone meditasi marang Gusti, senengna marang berkah swarga, sing ora pindhah saka siji wong marang wong liya, nanging tetep langgeng karo sing nduwèni.'

Pitutur kaya ngene iki maringi paedah gedhe marang jiwa Santo Tryphilius, nganti ing pungkasaning uripe piyambakipun dados, kados Rasul Paulus, wadah pilihané Kristus, kapenuhan karunia ilahi kang tanpa cacah.

Para sejarawan Yunani, Nikephoros[4325] lan Sozomen[4326] , uga nyritakaké ing ngisor iki babagan Santo Tryphilius lan Santo Spyridon. Ing sawijining wektu, minangka wangsulan marang kabutuhan Gréja, dianakaké pasamuan kabèh uskup pulo ing Siprus: Santo Spyridon lan Santo Tryphilius rawuh ing pasamuan iki – sing pungkasan iku wong sing pinunjul lan akèh maca, amarga nalika enom dhèwèké wis suwé sinau ing Berytus; mulané, para bapa pasamuan nyuwun marang Santo Tryphilius supaya maringi khotbah marang umat ing gréja. Nalika khotbahé, dhèwèké kudu nyitir tembungé Kristus marang wong lumpuh sing kacathet déning Santo Markus Sang Injil: *'Munggah, angkat ambenmu'* (Markus 2:11); nanging, Santo Tryphilius ngowahi tembung harfiah saka Injil, nyebut 'amben' dadi 'kasur': 'Munggah lan angkat ambenmu'. Santo Spyridon, sing ora bisa nampa owah-owahan tembungé Kristus iki, kandha marang Tryphilius: 'Apa kowe pancèn luwih unggul tinimbang Panjenengané sing kandha "amben", nganti kowe isin karo tembungé?'

Sawisé kuwi, dhèwèké kanthi terang-terangan ninggalaké gréja ing ngarsané kabèh wong. Lan ora ana sing salah saka tumindaké Santo Spyridon iki: amarga dhèwèké wong sing ora sekolah, liwat cèkèlané, dhèwèké nggawe Trifillius—sing bangga karo kecerdasane—isìn, mulang dhèwèké supaya andhap asor lan alus atiné.

Santa Tryphilius nyenengake Gusti lumantar uripé, kaya sing kasebut ing kidung liturgi sing digubah kanggo ngurmati dhèwèké déning Gréja: kidung-kidung mau negesake yèn Santa Tryphilius nduwèni jiwa welas asih, pikiran sing resik, manah sing bébas saka niat ala, lan iman sing sejati, katresnan sing tulus, kaluhuran

[4325] Nikiforos Kallistos, sawijining biksu saka Biara Hagia Sophia, seda watara taun 1350.
[4326] Sozomen, sajarahwan gerejawi abad kaping lima.

kasucian, luh rahmat lan tobat, lan nglakoni puasa sing nggumunake malah para malaikat – amarga nalika lelungan ing tanah sacedhake, piyambakipun maringi padhang marang wong-wong sing peteng amarga dosa kanthi piwulang Kristus, kados sinar srengenge.

Sawisé ngembala kawanané kanthi katresnan lan kabeneran, dhèwèké ninggalaké donya iki, supaya ing swarga, ing antarané para hierark, dhèwèké bisa ngadeg ing ngarsané Kristus, Juruwalèh kita, kang maringi kamulyan salawas-lawase. Amin[4327] .

Kontakion, Nada 8:

Kanthi kasucianing gesangmu, kowe ngleksanani kasucian prawan, Trifillia; kowe muncul minangka imam agung ing Leukousia, lan dadi pangandikane lan guru kawicaksanan ilahi tumrap wong-wong mau. Mula saka iku kita kanthi kabungahan nyuwun marang kowe: Sugeng, hiasan para hierark suci.

27 Juni

14 Juni (Gaya Lawas)

Urip lan Mujijat Nabi Elisha

Diperangeti tanggal 14 Juni

Nabi Elisha sing Suci iku putrané Shaphat saka suku Reuben[4328] . Panjenengané lair ing kutha Abel-Meholah[4329] (3 Raja 19:16) lan dadi wong sing ageng mujijat. Lairé piyambak wis diiringi kedadéan mujijat: ing kutha Silo, sing adoh saka Yerusalem, ana sapi emas sing déning bangsa Israel, sawisé nyimpang menyang panyembahan berhala, disembah minangka Gusti Allah lan dipun kurbanaké. Ing wektu Elisha lair, sapi betina sing wis mati iku muni banter banget nganti swarane krungu tekan Yerusalem. Nalika kabèh padha gumun, ana sawijining imam sing kebak Roh Suci kandha: 'Ana nabi agung saka Gusti Allah lair dina iki, lan dhèwèké bakal ngrusak berhala-berhala lan ngremuk wong-wong kuwat!'

Nalika Elisha wis diwasa, sawise urip ing kasucian prawan kanggo kamulyaning Gusti Allah, Gusti Allah nelokake dhèwèké menyang pelayanan kenabian. Panggilan iki kelakon kaya mangkéné. Ing sawijining dina, Elisha lagi ngolah lemah nganggo rolas pasang lembu. Nabi suci Elijah, sing wektu kuwi ana ing Gunung Horeb[4330] lagi rembugan karo Gusti, nampa dhawuh saka Gusti supaya ngurabi Elisha dadi nabi minangka panggantosé. Mula, nalika Elisha isih ana ing sawah, nabi suci Elijah nyedhaki dhèwèké, nyelehaké jubahé marang dhèwèké[4331] , lan sawisé nyampèkaké kersané Gusti marang dhèwèké, ngangkat dhèwèké dadi nabi lan dhawuh supaya ngetutaké dhèwèké. Elisha langsung ninggalake kabeh lan siap ngetutake nabi suci Gusti Allah, Elijah, kanthi sakabehe atine; dheweke mung nyuwun idin kanggo bali sedhela menyang omah supaya bisa pamitan marang bapak lan ibune. Ing omah, dhèwèké njupuk sapasang lembu sing biyasané digunakaké kanggo ngolah tanah, nyembelih lembu-lembu mau, motong bajaké dadi kayu bakar, nyelehaké ing geni, lan sawisé matengaké dagingé, nyiapaké pésta kanggo wong-wong sing liwat lan tangga teparo; Sawisé kuwi, sawisé nyium

---

[4327] Nalika dadi Uskup Leukusia, Santo Tryphilius mbangun biara nganggo dana saka ibuné; dhèwèké séda minangka sesepuh sing kinurmatan watara taun 370. Tandhatangané katon ing Akta Konsili Lokal Sardica (347). Jerom sing dikudus, Bapa Gréja Kulon (w. 420), nyritakaké babagan Santo Tryphilius: 'Tryphilius, Uskup Siprus, sing paling fasih ing jamané lan paling misuwur ing jamané Constantius. Aku wis maca komentare babagan Kidung Agung; diandharake yèn dhèwèké uga nyipta akèh karya liya sing ora tekan jaman kita." St Tryphilius nulis biografi gurune, St Spyridon saka Trimythous. Ing awal abad kaping 12, abbot Rusia kita Daniel, nalika lelungan menyang panggonan suci, weruh relik St Tryphilius ing pulo Siprus.

[4328] Miturut cathetan liya, dhèwèké asalé saka suku Manase.

[4329] Kutha Abel-Meholah dumunung ora adoh saka Kali Yordan.

[4330] Horeb iku gunung ing Gurun Arab, pucuk kulon saka rangkaian gunung sing padha, sing sisih wetane iku Gunung Sinai.

[4331] Miloth – sandhangan njaba, jubah.

bapak lan ibuné, Elisha langsung mèlu Elijah lan ngladèni dhèwèké, sinau saka dhèwèké bab-bab gaib saka Gusti Allah; kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, dhèwèké dadi nabi, ora kurang agung tinimbang guruné lan pangreksané – Santo Elijah. Nalika Gusti kersa ngangkat abdi Panjenengané, Élia, menyang swarga kanthi mbeledug angin ing delman geni (2 Raja 2:1–15) lan nggawa dhèwèké menyang swarga, Élia takon marang Elisha apa karunia sing dikarepake saka Gusti, sing bakal dipanjatké liwat pandonga dhèwèké.

"Panjalukna," pangandikane, "apa sing bisa tak lakoni kanggo kowe sadurunge aku dijupuk saka kowe."

Elisa ora njaluk apa-apa sing donya utawa sing sementara, amarga dhèwèké, sawise ninggalaké kabèh demi Gusti Allah lan miskin ing roh, nganggep kabèh iku ora ana gunané, mula ora butuh apa-apa ing donya; Dheweke ora njaluk marang Elia babagan kasehatan badan utawa umur dawa, amarga kanthi pangarep-arep warisan gesang langgeng, dheweke ora kepengin manggon suwe ing gesang sementara iki, nanging nyuwun sih rahmat Roh Suci sing luwih ageng tinimbang sing ana ing Elia sing suci.

'Kélawasan,' pangandikane, 'muga-muga karunia nabi lan karunia mujijat, kaya sing kowe duwé, dadi kaping pindho gedhéné ing aku! Supaya aku bisa mulang wong-wong sing wis kesasar lan nyembah Baal liwat tembung nubut, ngonfirmasi piwulangku nganggo mujijat, lan kanthi mangkono mbalèkaké wong-wong mau marang Gusti Allah sejati.'

Elias sarujuk karo panyuwunan Elisha, nanging kanthi siji syarat, dhèwèké kandha marang Elisha, 'Yèn kowé weruh aku dijupuk saka kowé, bakal kedadéyan kaya ngono kanggo kowé.' Lan wasana, nalika padha nerusake dalan lan padha rembugan, ana kereta geni lan jaran geni kang muncul, kang misahake kanca loro mau, lan Elia kabawa munggah menyang swarga ing madyaning mbulan geni. Elisha nyumurupi lan muni banter: 'Bapakku, bapakku! Kereta perang Israel lan para jaran perang!'[4332]

Pungkasané, nalika Elisha ora bisa manèh ndeleng kereta geni sing wis sirna adoh bebarengan karo Elia menyang pucuking langit, dhèwèké wiwit nangis kaya anak sing kelangan bapak, lan nyobek sandhangané dadi loro. Nanging banjur dhèwèké weruh jubah sing diparingaké Èlia saka dhuwur, sing nutupi dhèwèké, lan dhèwèké nampa iku minangka pratandha yèn dhèwèké wis nampa roh istiméwa saka Èlia, lan éntuk panglipur ing sedhihé. Dheweke nyimpen iku minangka bandha ageng, utawa kaya jubah ungu kraton sing larang regane – lan nganggo jubah iki dheweke nindakake mujijat kaya sing wis ditindakake Elijah sadurunge. Kanthi kepengin nyebrang Kali Yordan, dheweke nyabet banyu nganggo jubah mau – banyu mau mecah, lan Elisha nyebrang ing lemah garing. Para murid nabi sing manggon ing Yeriho, sing nyekseni mujijat iki, padha yakin manawa Rohé Elia manggon ing Elisha; banjur padha nyedhak lan sujud ing ngarepé.

Sang Elisha, piyambakipun, rawuh ing Yerikho lan nginep ing kono sawatara wektu. Para warga kutha padha marani piyambakipun lan kandha, 'Kados panjenengan mirsani, panggonan kutha kita apik; nanging toyané ala, lan amarga iku tanahé gersang!'

Elisha nyuwun marang wong-wong mau supaya nggawa kendi banyu anyar lan nambahi uyah ing kono. Sawisé padha nindakake kuwi, dhèwèké njupuk kendi mau lan lunga menyang panggonan mata banyu; ing kono dhèwèké nyawur uyah mau lan kandha:

'Mangkéné pangandikane Gusti: "Aku wis ndadékaké banyu iki warak; ora bakal manèh nyebabaké pati utawa kemandulan."'

Sawisé kuwi, Elisha mangkat saka Yerikho menyang kutha Betel, sing wargané—wong Israel sing wis mbalik saka Gusti Allah—padha nyembah berhala. Nalika dhèwèké nyedhak kutha, ana sawatara bocah cilik sing lagi dolanan ing dalan ketemu karo dhèwèké; nalika padha weruh sirahé sing botak, padha ngguyu lan muni: 'Mlayu, botak! Mlayu, botak!'

Elisha, nalika lumaku, ndelok mburine lan nalika weruh yèn wong-wong mau ngetutaké dhèwèké lan isih ngolok-olok lan njerit, ngutuk wong-wong mau ing asmané Gusti Allah. Lan wus ana, loro beruang betina metu kenceng saka alas lan nyabik-nyabik patang puluh loro bocah lanang; sing liyane meh ora bisa lolos mlebu kutha. Kanthi paukuman iki, nabi Allah kanthi paukuman sing adil ngukum bocah-bocah mau amarga ngolok-olok lan nyepetake umure, supaya nalika wis diwasa ora dadi wong jahat; dene wong tuwane diukum amarga nyembah

---

[4332] Para raja saka bangsa liya nggunakake jaran lan kereta perang. Mula, Elisha nyebut nabi Agung Elijah 'kereta perang Israel' lan 'pengendara jaran', amarga piyambakipun waé cukup kanggo nggebuk mungsuh lan maringi kamenangan marang seduluré (Blessed Theodore, Pitakon 8).

berhala lan bebarengan nampa piwulang pait babagan ngopeni anak-anake kanthi ajrih marang Gusti Allah lan mulang supaya ngajeni para abdi Gusti kanthi hormat. Saka Betel, Elisha lunga menyang Gunung Karmel[4333] lan saka kana bali menyang Samaria.

Ing wektu kuwi, perang lagi meletus antarané wong Israel lan wong Moab. Raja Moab, sing tanahé sugih ternak, biasané ngirim upeti taunan marang raja Israel kang dumadi saka satus ewu anak wedhus lan satus ewu wedhus betina karo buluné[4334] . Nanging sawisé seda Ahab, Raja Israel, Mosha, Raja Moab, misah saka Karajan Israel lan mandheg ngirim upeti kaya biyasa.

Ing wektu kuwi, Yehoram, putrané Ahab, sing mrentah ing Israel ing Samaria lan nerusaké kabejatan bapaké, nglumpukaké pasukanné lan sawisé nyuwun pitulungan marang Yehosafat, Raja Yehuda sing takwa saka Yerusalem, lan marang Raja Edom sing dadi bawahané, banjur mangkat nglawan wong Moab lumantar ara-ara gersang Edom. Kanthi pangayomaning Gusti, nabi suci Elisha uga ana ing barisan. Pitu dina telung raja mau mlaku bareng karo pasukané sing cacahé y , lan ora ana banyu kanggo prajurit utawa kéwan ternak; kabèh padha krasa layu amarga ngelak. Jehoram, raja Israel, kandha kanthi ambegan:

'Gusti Allah wis nglumpukaké kita—telung raja iki—kanggo nyerahaké kita marang tangan wong Moab.'

Raja Yehuda banjur takon:

'Apa ora ana nabi ing kene ing antarané pasukan sing bisa takon marang Gusti?'

Sawijining abdi raja Israel nglaporake yèn Elisha, putrané Shaphat, ana ing pasukan; dhèwèké wis ngladèni nabi Elijah kanthi nyawurake banyu ing tangane[4335] . Raja Yehosafat banjur mbela Elisha, kandha:

'Tembungé Gusti Allah ana ing manungsa iki.'

Mula telung raja mau padha teka marang Elisha sing suci lan nyuwun supaya piyambakipun ndedonga marang Gusti Allah kanggo piyambakipun, supaya Gusti Allah mratelakake apa sing bakal kelakon marang piyambakipun.

Nanging Elisha sing suci mangsuli marang Yoram, raja Israel:

'Apa sing tak lakoni karo kowe? Malah menyang nabi-nabi bapakmu Ahab lan ibumu Jezebel, lan nyuwun marang wong-wong mau supaya padha kandha apa sing bakal kelakon kanggo kowe.'

Joram, raja Israel, banjur kandha marang dheweke kanthi andhap asor:

'Apa pancèn Gusti Allah nglumpukaké kita telung raja mung kanggo diserahaké marang wong Moab?'

Elisha mangsuli marang dheweke:

Aku nyuwun marang Gusti Sang Yehovah, sing tak ngadhepi iki, dadi saksi: yèn ora amarga ngajeni marang Yehosafat, raja sing takwa saka Yehuda, aku ora bakal kepéngin ndelok kowe, wong sing nyembah arca.

Sawisé kuwi, Elisha nuntut supaya ana penyanyi sing digawa marang dhèwèké[4336] . Lan wongé, nalika penyanyi Lewi sing trampil nyanyèkaké mazmur Daud teka lan nyanyi, Rohé Gusti Allah rawuh marang Elisha, lan dhèwèké, kanthi ngandharake ramalan, kandha:

'Gali parit jero, awit mangkene pangandikane Gusti: kowe ora bakal weruh udan utawa angin, nanging parit-parit mau bakal kebak banyu, kang kowe lan ternakmu bakal ngombe, lan Gusti piyambak bakal nyerahake wong Moab marang panjenengan, lan panjenengan bakal ngalahake kekuwatane lan ngrataake kabeh kutha pertahanane; panjenengan bakal ngethok kabeh wit woh-wohan lan mblokir saben mata air nganggo watu lan lemah, lan ngrataake sakabehe tanah Moab.'

[4333] Karmel – sawijining gunung ing suku Isakhar; nabi Elia asring manggon ing kana (3 Raja 18:19).

[4334] Runo – wol, kulit.

[4335] 'Dheweke nyawurake banyu ing tangané Elia', tegesé dhèwèké dadi pangiring ajegé nabi Elia, lan mulané dadi nabi sing pantes dipercaya sakabehé, kaya sing diomongaké Raja Yehosafat saka Yehuda marang Elisha (2 Raja 3:12), amarga katoné wis tau krungu bab dhèwèké.

[4336] Kasunyatan manawa nabi Elisha ngginakaké musik senar kanggo nyiapaké rohé supaya nampa wahyu utawa kanggo nenangaké rohé saka nesu marang Raja Yehorm (2 Raja 3:13–14), sawisé kuwi 'Panangané Gusti Allah ana ing dhèwèké' (deleng 1 Raja 18:16; Yer. 1:9), katon, kaping pisan, minangka adat sing wis dikenal ing jaman kuna – panggunaan musik (delengen 1 Sam. 16:16) kanggo ngalihake roh saka donya njaba, kanggo nenangake lan nyemangati; kapindho, panggunaan musik (kanthi nyanyèkaké kidung) ing sekolah-sekolah para nabi (1 Sam. 10:5), sing ana gandhèngané raket karo nabi Elisha. Miturut Theodoret sing Mulya, 'para imam, manut Hukum Musa, nggunakake terompet, déné para Lewi nggunakake kecapi, psalteri, simbal lan piranti musik liyane. Ing panggunaané, padha uga migunakaké nyanyian rohani lan merdu saka Daud. Nabi mau mréntahaké supaya salah siji penyanyi mau diundang. Lan nalika penyanyi mau nyanyi, sih roh nyirataké apa sing kudu ditindakaké' (Pitakon 12 babagan 4 Raja).

Lan kabèh tembung nabi mau kelakon. Ing esuké, nalika raja saleh Yehosafat, Raja Yerusalem, lagi nyembelih kurban marang Gusti Allah lumantar para imam, kaya adaté, wong-wong weruh banyu mili ing dalan Edom, kang sepisanan tekan panggonan pasukan Yehosafat manggon; nyebar ing sakupenge, banyu iku ngisi kabeh jurang lan alur lembah, lan sakabehe tanah kebak banyu lan dadi teles. Wong-wong padha nglegakake ngelak lan sawisé éntuk manèh kekuwatan, padha nyerang wong Moab lan ngalahaké kanthi telak; padha nyekel kabèh tanah mau dadi tawanan lan miturut dhawuh nabi padha ngrusak, banjur kanthi gemilang bali menyang tanahé dhéwé.

Ana sawijining janda, bojone salah siji murid nabi, ngandika kanthi sedhih marang Elisha: 'Abdi panjenengan—bojonipun—wis seda; lan panjenengan wis ngerti piyambak minangka tiyang sing wedi marang Gusti Allah.' Saiki ana tukang utang teka, sing suamiku nduwé utang akèh marang dhèwèké, lan dhèwèké ora nemu apa-apa ing kéné kanggo dijupuk saka aku, amarga aku pancèn ora nduwé apa-apa; mula dhèwèké péngin njupuk loro putraku kanggo digawéké—putra-putra sing isih ana kanggo nglipur aku ing janda lan sing tak tresnani kaya pupil mripatku.'

Mangkono janda iku nangis kenceng marang nabi Allah. Miturut sawetara cathetan, janda iki garwané nabi Obaja, pangurus omahé Ahab, sing ndhelikaké satus nabi Allah saka pedhangé Ratu Yezebel lan nyukupi kabutuhané nganggo biaya dhéwé, nganti kabèh kagungané entèk lan dhèwèké dadi utang marang para rentenir[4337] . Nalika dhèwèké arep seda, dhèwèké nyerahaké garwané lan anak-anaké marang pangayomané Gusti Allah, dhèwèké maréntahaké supaya padha nduwé pangarep-arep sing teguh marang Gusti. Nabi suci Elisha, awit welas marang janda lan anak-anaké, pitakon marang dhèwèké:

'Apa sing kowe kepéngin tak lakoni kanggo kowe? Coba kandhaa, apa sing saiki ana ing omahmu?'

Dheweke mangsuli:

'Hamba panjenengan ora duwe apa-apa ing omah kajaba kendi kang isiné lenga sethithik.'

Banjur Elisha kandha marang dheweke:

'Mlaku, nyuwun marang tangga teparo piranti kosong sak akèh-akèhé sing isa kowe entuk, banjur kunci lawang omah karo anak-anakmu, banjur tuangaké lenga saka kendi mau menyang kabèh piranti kuwi, lan bakal kebak.'

Janda iku nindakake miturut dhawuhe wong Allah. Dhèwèké nglumpukaké piranti kosong saka tangga-tanggané, nyelehaké ing omahé, nutup lawang, lan ngucuraké lenga saka kendié menyang piranti-piranti sing dipinjam mau; putrané, mbantu ibuné, nyawisaké wadhah-wadhah mau lan ngisi, lan minyaké ora entèk-entèk mili saka kendi ibuné, malah mili kaya saka mata air. Nalika kabèh wadhah wis kebak, wong wadon mau kandha marang putrané, 'Gawa wadhah siji manèh.'

Nanging bocah-bocah mau kandha yèn wis ora ana maneh wadhah sing kosong, lan lenga mau mandheg mili saka kendi janda iku. Janda iku kebak kabungahan, banjur kesusu menyang wongé Gusti Allah lan nyritakaké mukjizat mau. Elisha banjur kandha marang janda iku supaya lunga adol lenga mau lan mbayar utangé bojone, lan urip saka sisa dhuwit karo anak-anaké.

Kedadéyané nabi suci Elisha lagi liwat kutha Sunem[4338] . Ing kono, ana sawijining wanita sugih ngajak dhèwèké menyang omahé kanggo mangan roti lan kanthi ramah tamah nglayani nabi Allah mau. Nabi Elisha asring banget kudu liwat kutha iku nalika lelungan saka Karmel menyang Yordania, utawa menyang Gilgal, utawa menyang Yerikho, banjur bali maneh menyang Karmel; sawisé undhangan wanita mau, dhèwèké kerep mampir ing omahé kanggo mangan roti, amarga dhèwèké taat lan luhur budi. Ing sawijining dina, wanita iku kandha marang bojone: 'Aku yakin manawa wongé Gusti sing asring liwat kéné iku wong suci. Ayo padha nyiapake kamar cilik ing ndhuwur kanggo dhèwèké, lan masang amben, meja, kursi, lan kaki lampu ing kono, supaya nalika dhèwèké teka saka lelampahané, dhèwèké bisa ngaso.'

Lan mangkono padha nindakake. Lan nabi suci iku mesthi mandheg ing kamar kuwi saben dhèwèké ana ing kutha kuwi. Sawijining dina, nalika piyambakipun lagi ngaso ing kamar sing wis disiapake, nabi Allah iku

---

[4337] 3 Raja 18 lan salajengipun. Niyaté sing nduwé utang kanggo adol anak-anak janda mau dadi budhak wis dianggep sah miturut teks hukum (Imamat 25:39; Kaluwihan 21:2) lan kanyatan urip sing atos (Matius 18:25).

[4338] Kutha Sonam utawa Sunem dumunung ing suku Isakhar (Yosua 19:18), ngadhepi pagunungan Gelbuwa (1 Samuel 28:4), cedhak Karmel.

mikir kepiye carane mbales budi wanita sing ramah lan sholehah iku. Piyambakipun maringi dhawuh marang abdi dalemipun Gehazi supaya nyaur wanita mau marang piyambakipun. Nalika wanita mau mlebu, nabi Allah kandha marang dheweke:

'Panjenengan wis ngopeni kita kanthi becik banget; kepiye carane aku bisa mbalekake budi luhur panjenengan iki? Apa panjenengan duwe panyuwunan marang raja, utawa pangeran, utawa panglima perang?'

Dheweke mangsuli:

"Aku ora nduwé panyuwunan marang wong-wong mau, amarga aku manggon ing antarané bangsaku dhéwé."

Sawisé wanita iku lunga, sang wali ngadhep marang Gehazi lan njaluk pitutur babagan carané mbalèkaké kabecikané wanita mau. Gehazi mangsuli:

Wadon iki ora duwe anak, lan bojone wis tuwa; ndedonga marang Gusti supaya paring putra kanggo nerusake keturunané.'

Wongé Gusti kuwi banjur ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo wanita iku, lan sawisé nampa wahyu saka Gusti, dhèwèké mréntah supaya wanita iku diundang kaping pindho. Nalika wanita iku mlebu lan ngadeg ing lawang, wongé Gusti kuwi kandha marang dhèwèké yèn dhèwèké bakal ngandhut lan nglairaké anak lanang. Wadon iku nyuwun ing ngarepé lan, kaya ora precaya amarga kabungahan, nyuwun marang sang wali supaya maringi panglipur. Sang wali ngyakinké dhèwèké supaya precaya tenanan marang sabda Gusti sing ora bakal kliru. Wadon iku pancen ngandhut lan nalika wayahe teka, lair siji anak lanang sing disusoni ing dhadhane. Ing sawijining dina, nalika bocah iku wis gedhe, ing mangsa panèn, dhèwèké menyang bapaké ing sawah panggonan panèn. Sawisé ana ing kono sawatara wektu, dhèwèké kena sirah mumet lan muni banter: 'Sirahku lara, sirahku lara!'

Bapaké mréntahké salah siji abdi supaya nggawa anaké sing lara menyang omah. Ing omah, bocah sing lara iku mung nglempèk ing pangkuan ibuné nganti tengah dina, banjur séda[4339] . Ibuné njupuk mayité, digawa menyang kamar nabi, diletakké ing amben, dikunci lawangé, banjur metu lan nelokaké bojone. Tanpa ngandhani apa-apa bab pati putrané, dhèwèké nyuwun marang garwané, , supaya ngirimaké sawijining abdi lan keledai, amarga dhèwèké kudu menyang wongé Gusti ing Karmel, saka kono dhèwèké bakal enggal bali.

Bojo lanangé takon, 'Kok kowe arep menyang wong iku? Mesthiné dina iki dudu purnama anyar utawa dina Sabat?'

(Ing jaman semana, wong-wong padha kumpul ing Gunung Carmel kanggo muji Gusti Allah lan nampa piwulang saka nabi suci Elisha.) Garwane mangsuli manawa sanadyan dudu dina Sabat utawa purnama, dheweke kudu lunga – banjur dheweke budhal kesusu kanggo ndeleng wong suci kuwi. Nalika dheweke nyedhaki Gunung Carmel, wongé Gusti, weruh dheweke teka, kandha marang abdi panjenengané, Gehazi:

'Iku wanita Sunam. Mlayu menyang ngarepé lan takon: "Apa kowe waras? Apa bojomu waras? Apa anakmu waras?"' Dhèwèké kandha marang Gehazi, sing wis metu arep nyambut:

'Padha waras.'

Nanging nalika dhèwèké tekan marang wong suci ing gunung, dhèwèké nyuwun ing sikilé. Gehazi arep nyurung dhèwèké supaya adoh saka sang wong suci, nanging Elisha kandha:

'Biyenana dheweke, amarga atine lagi sedhih banget; nanging Gusti Allah wis ndhelikake sedhih iku marang aku lan durung maringi weruh marang aku.'

Wadoné kandha:

'Apa aku nyuwun marang sang juru, anak lanang? Apa ora panjenengan, sang juru, sing nyuwun marang Gusti Allah kanggo aku? Apa aku ora ngendika, "Aja nganti aku dikecoh"? Lan saiki anakku wis mati.'

Manungsa Allah nresnani dheweke lan maringi tongkaté marang Gehazi, banjur dhèwèké paring dhawuh supaya cepet lunga lan nyelehaké tongkaté ing awak bocah sing wis mati. Nanging ibune bocah sing mati kuwi ora wareg lan nyekel nabi suci, kandha marang dheweke: 'Merga Gusti urip, lan nyawamu urip, aku ora bakal ninggalake kowe.' Banjur nabi suci Elisha munggah lan lunga bareng karo dheweke. Gehazi, sing wis teka luwih dhisik, nyelehake tongkaté ing pasuryané bocah iku, nanging bocah iku ora nuduhaké pratandha urip. Banjur Gehazi bali lan, ketemu karo nabi Allah, ngandhani yèn bocah iku durung urip manèh. Akhiré, nabi suci Elisha

[4339] Panyakité putrané wanita sing taat kuwi kayane amarga kena panah srengéngé (Judit 8:2–3; Mazmur 120:6).

dhéwé teka ing kutha lan, mlebu omahé wong wadon iku, munggah menyang kamar ndhuwur. Ana ing ambené, ana bocah sing wis mati. Elisha sing suci nutup lawang lan sawisé ndedonga marang Gusti, nglempèkaké awaké ing ndhuwur bocah mau, nyedhaki lambéné marang lambéné bocah, mripaté marang mripaté bocah, nyelehaké tangané ing tangané bocah lan dhengkulé ing dhengkulé bocah, banjur ngambegan marang bocah mau – lan awaké bocah mau wiwit dadi anget. Nabi Elisha banjur tangi, mlaku-mlaku ing kamar, lan sepisan maneh nglempitake awaké ing ndhuwur bocah mau. Iki kelakon kaping pitu, sawisé kuwi bocah mau mbukak mripaté. Elisha nyuwun Gehazi lan dhèwèké diutus ngundang ibuné bocah mau. Nalika ibuné mlebu, Elisha kandha marang dhèwèké:

'Jupuk anakmu!'

[4340]Wadon iku tiba ing sikilé nabi Allah, banjur njupuk anaké sing isih urip, padha bungah lan muji marang Elisha.

Sawisé kuwi, Elisha, nabi Allah, teka ing Gilgal, panggonan ing ngendi, ing jaman biyen, wong Israel nyabrang Kali Yordan nalika arep menyang Tanah Dijanjèkaké. Ing kéné nabi Elisha manggon suwé. Banjur teka paceklik ing tanah kuwi. Karo nabi kuwi ana para muridé, sing urip niru dhèwèké, ing kasucian lan kasusahan, kaya biksu saka sih anyar. Wongé Gusti Allah lan para muridé manggon ing panggonan sing sepi banget. Elisha maréntahké abdi supaya masang kuali gedhé ing geni lan masak sup kanggo para muridé nabi, sing cacahé satus priya. Salah siji murid metu menyang sawah kanggo nglumpukaké sayuran ijo lan nemokaké woh alas sing mirip anggur, aran kolokinkhida; rasane pait banget, mulané uga dikenal minangka 'empedu bumi'. Woh iki pancen mbebayani banget kanggo kesehatan, sanajan digunakake kanggo obat; nanging yen dipangan kanthi jumlah akeh bakal nyebabake pati. Wong sing nglumpukake kuwi ora ngerti bebaya woh iki sak tenane, mula dheweke ngisi klambiné karo woh kuwi lan ngeculake menyang kuali kanggo dimasak. Nalika panganan disuguhake marang para murid lan padha miwiti mangan, padha langsung ngrasakake paité lan banjur lara.

"Pati ana ing kuali, manungsa Allah!" padha njerit karo wedi, padha ngadhep Elisha, banjur mandheg mangan, amarga ora mungkin nerusake.

Elisa maréntahaké supaya ditambahi tipisan glepung menyang kuali (dudu kanggo netralaké panganan, nanging kanggo ndhelikaké mujijatipun) – panganan mau dadi enak lan ora mbebayani, lan sing mangan padha wareg lan mari.

Ing wektu kuwi, ana wong saleh saka kutha Baal-Shalishah[4341] , teka marang nabi suci Elisha lan nggawa roti barli cilik rong puluh saka panèn barli pisanan. Wongé Gusti maréntah supaya roti-roti kuwi diwènèhaké marang wong-wong sing ana. Nanging abdié kandha yèn roti-roti cilik kuwi ora bakal cukup kanggo satus wong.

Elisha mangsuli marang dhèwèké:

'Sebarake marang kabeh wong; ayo padha mangan; amarga mangkene pangandikane Gusti: kabeh bakal wareg, lan isih bakal ana sisa.'

Lan pancen, satus priya mau padha wareg, lan kaya sing diandikakake Gusti lumantar nabi, isih ana akèh potongan sing sisa.

[4342]Ing wektu kuwi, Naaman, komandan misuwur raja Siria, kena kusta: dhèwèké kondhang amarga kawani lan kamenangan militèr, mula dihormati banget déning raja. Amarga wis suwe lara, Naaman ora bisa nemokaké dhokter sing bisa marasaké dhèwèké. Sawijining dina, prajurit Siria nggawa bocah wadon sing wis dadi tawanan saka tanah Israel lan diparingake dadi abdi garwané Naaman. Bocah wadon kuwi wis krungu saka wong tuwané bab nabi suci Elisha lan kaajaiban ageng sing kelakon liwat pandongané, banjur nyritakaké kabèh mau marang tuwané sing dilayanani.

[4340] Tindakan nabi ing nguripake bocah sing wis mati iku sejatine padha banget karo tumindak nabi Elia nalika nguripake putrané janda ing Zarefat (3 Raja 17:19–23). Nabi Elisha 'ngaplikasikake panca indrene dhéwé marang panca indrene wong sing wis seda, supaya wong mati bisa melu uripé wong urip, cetha lumantar pakaryané sih rahmat rohani sing maringi urip' (Sing Mulya Theodore, Pitakon 18). Mukjizat iki maringi pratandha marang Kebangkitan Gusti Yesus Kristus. (Crita ing 2 Raja 4:8–37 diwaca minangka paremia kaping rolas ing Vesper dina Setu Agung).

[4341] Baal-Shalishah (deleng 1 Sam. 9:4) – sawijining kutha, sing dianggep ana ing suku Efraim.

[4342] Kusta iku penyakit menular sing paling medeni lan njijiki; umume nyebar ing negara-negara sing duwé iklim panas, utamané ing Mesir, Palestina, Suriah, Arab, India, lan ing Wétan sacara umum. Nalika penyakit iki maju, kulit dadi putih, banjur bengkak, garing, lan katutupi kerak lan borok sing ambune ora enak; sabanjure, anggota badan tiba, lan umume wong sing kena penyakit iki pungkasané mati ing sangsara sing nggegirisi.

"Oh, muga-muga tuanku," kandha bocah wadon mau, "karepé gelem menyang nabi Allah sing ana ing Samaria, mesthi dhèwèké bakal mari saka kusta kuwi!"

Garwané Naaman nyritakaké tembung-tembung bocah wadon mau marang bojone persis kaya asliné. Naaman banjur marani rajané lan nyuwun idin supaya bisa lunga menyang tanah Israèl, menyang Samaria – menyang nabiné Gusti Allah kanggo nyuwun mari. Raja ora mung maringi idin supaya dheweke lunga, nanging uga maringi layang kanggo diwenehake marang Yoram, raja Israel, putrané Ahab. Nehemia, nggawa peparing kanggo wongé Gusti – sepuluh talenta pérak, enem ewu koin emas, lan sepuluh pasang sandhangan alus – teka ing tanah Israèl lan nyerahaké surat saka rajané marang Raja Yohoram. Suraté muni:

'Saka layang sing bakal panjenengan tampi, mangertosi yèn aku wis ngutus abdi Naaman marang panjenengan, supaya panjenengan marasaké saking kusta.'

Yoram, raja Israel, sawisé maca layang saka raja Siria, banget kaget; dhèwèké nyabuti sandhangané lan kandha:

'Apa aku iki Gusti Allah, sing siji-sijine bisa maringi pati lan urip, nganti dheweke ngutus wong kusta marang aku supaya mari saka kusta? Apa kowe ora weruh yen dheweke nggoleki alesan kanggo perang marang aku?'

Nabi Elisha sing suci, sawisé ngerti yèn raja kuwatir banget lan wis nyobek sandhangané, ngutus warta marang dhèwèké: 'Ngapa kowé sedhih, lan ngapa kowé wis nyobek sandhanganmu? Ayo Naaman teka saiki lan sinau yèn ana nabi Allah ing Israel.'

Naaman teka karo jaran-jaran lan kereta prangé banjur mandheg ing gapura omahé Elisha. Nabi suci kuwi, lumantar abdi sing diutus, kandha marang dhèwèké:

'Mlaku, rendhem awakmu pitu kaping ing Kali Yordan, lan awakmu bakal bali kaya biyen, lan kowe bakal suci[4343] .'

Naaman krasa tersinggung karo tembung nabi mau lan mangkat, kandha: 'Aku kira dheweke bakal metu marang aku, ngadeg ing sacedhakku, nyebut jeneng Gusti Allahé, nyandhakaké tangane ing bagéan awakku sing kusta lan ngresiki aku saka kusta iki; nanging malah dhèwèké maringi prentah supaya aku menyang Kali Yordan. Apa kali-kali Damaskus—Abana lan Pharpar[4344] —ora luwih becik tinimbang Yordan lan kabèh banyu Israèl? Apa aku ora bisa adus ing kono lan dadi resik?'

Mula Naman mangkat bali saka Samaria kanthi nesu gedhe. Nanging ing dalan, para abdi dalem padha nyaranake supaya manut marang dhawuhe wongé Gusti Allah, kandha, 'Yen nabi ngandhani kowe supaya nindakake bab sing angel banget, apa kowe ora bakal nindakake kaya sing diomongake? Nanging dheweke mung kandha marang kowe: 'Mlaku menyang Kali Yordan lan nyilem ing kono, lan kowe bakal resik,' nanging kowe malah ora gelem nindakake kuwi."

Naaman manut marang pitutur para abdi dalemé, banjur lunga menyang Kali Yordan, mudhun saka keretane lan nyilem pitu kaping ing kali, persis kaya sing diprentahké wong suci mau, lan sakwise kuwi badané langsung waras, banjur metu saka kali seger lan waras kaya wong enom. Lan Naaman bali karo kabèh pasukane menyang nabi Elisha sing suci, banjur ngadeg ing ngarepé lan kandha:

'Saiki aku ngerti manawa ora ana Gusti Allah ing saindenging bumi kajaba ing Israel; mula, tampi saka abdi panjenengan iki kado-kado sing tak gawa.'

Lan kanthi kuwi, dhèwèké maringi marang wong suci iku emas, pérak, lan sandhangan. Nanging Elisha sing suci kandha marang dhèwèké:

'Merga Gusti urip, kang tak sembah, aku ora bakal nampa apa-apa saka kowe.'

Naaman banjur meksa nabi supaya nampa apa sing digawa, nanging nabi tetep ora gelem lan ora njupuk apa-apa.

Banjur Naaman mbalèk marang sang wali kanthi panyuwunan, kandha:

[4343] Nalika Naaman tekan ing omahé nabi Elisha, 'panjenengané, ngetutaké Torèt kaya wong sing urip ing sangisoré Torèt, ora gelem nampa Naaman minangka wong kusta (miturut Torèt, Imamat 13:14), nanging dhèwèké maréntahaké supaya adus pitu kaping ing Kali Yordan' (Teodorus sing Makmur, Pitakon 19).

[4344] Kali-kali Siria Avana lan Pharpar, miturut konsensus umum, mili saka Gunung Anti-Liban lan ngairi Damaskus.

'Mugi abdi panjenengan dipun paringi sethithik lemah saking[4345] , sakabéh ingkang saged dipun bawa déning kalih pasang keledai; nalika abdi panjenengan nggawa wangsul, abdi badhé mbangun mezbah tumrap Sang Yehovah, Allahé Israèl, awit wiwit sapunika abdi panjenengan boten badhé nyembah dhateng dewa sanès kejawi Allah ingkang Satuhung[4346] .'

Elisha sing suci maringi idin marang dhèwèké njupuk apa sing dijaluk lan ngutus dhèwèké lunga kanthi tentrem. Sawisé Naaman lunga saka wongé Gusti, Elisha, abdi dalemé Gehazi wiwit mikir: 'Delengen kabungahan gedhé sing digawa déning tuanku marang Naaman wong Siria, nanging dhèwèké ora nampa siji uga kado saka dhèwèké; aku bakal mèlu mbuntuti, nyusul dhèwèké lan njupuk soko saka dhèwèké.'

Mula dhèwèké tangi lan buru-buru ngoyak Naaman. Nalika Naaman weruh yèn Gehazi buru-buru nyedhak, dhèwèké mudhun saka keretane lan metu kanggo nampani. Sawisé padha ketemu, Gehazi sawisé nyapa, kandha marang Naaman:

'Gusti kula ngutus kula maringi pawartos dhumateng panjenengan bilih ana kalih murid nabi ingkang nembe rawuh saking Gunung Efraim, lan piyambakipun nyuwun panjenengan maringi satunggaling talenta pirak lan kalih pasang sandhangan.'

Naaman kandha:

'Jupuk loro talenta.'

Lan langsung dhèwèké mréntahaké supaya pérak iku dilebokaké ing loro kantong, lan maringi Gehazi loro abdi kanggo nggawa kado iku, lan saliyané maringi dhèwèké loro pasang sandhangan. Gehazi, sawisé bali menyang omahé karo para abdi mau nalika surup, njupuk peparing mau saka wong-wong mau lan sawisé ngetokake mau bali, nyimpen barang-barang mau ing omah, déné dhèwèké dhéwé lunga marang tuwané.

Kangjeng Elisha takon marang dheweke:

'Saka ngendi kowe teka, Gehazi?'

Giezi mangsuli:

'Abdi panjenengan ora lunga ngendi-endi.'

Banjur Santo Elisha kandha marang dheweke:

'Apa atiku ora mèlu kowe lan ndeleng carane wong kuwi mudhun saka keretane lan teka nyambut kowe, lan carane kowe nampa pirak lan sandhangan saka dhèwèké? Lan apa aku ora ngerti yèn kowe arep nggunakake pirak iki kanggo tuku kebon zaitun lan kebon anggur, wedhus lan sapi, abdi lanang lan abdi wadon?' Mulane, kusta Naaman bakal nempel marang kowe lan keturunanmu salawas-lawase.

Lan Gehazi metu saka Elisha, katutupi kusta lan putih kaya salju.

Ing sawijining dina para murid nabi kandha marang Elisha:

Omah sing kita dunungi cedhak kowe iki sempit banget kanggo kita; ayo padha menyang Yordan lan saben wong nggawa balok kayu, banjur padha mbangun omah ing kana.

Wong suci iku banjur ngeculake wong-wong mau. Salah siji saka para murid kanthi alus ngajak dhèwèké supaya mèlu, kandha, 'Mangga, Bapa, mèlu para abdi panjenengan.' Wongé Gusti Allah banjur tangi lan lunga bareng karo wong-wong mau. Nalika padha tekan Yordan lan miwiti nyabet wit, kapaké salah siji wong mau kélangan saka gagangé lan tiba ing banyu, banjur dhèwèké muni, "Aduh, Gustiku! Aku nyilih kapak iki saka kancaku."

Wongé Gusti takon marang dhèwèké ing endi kapaké tiba, lan nalika dhèwèké nunjuk panggonané, Elisha motong sapotong kayu, dibuwang menyang banyu, lan kapaké munggah ing lumahing banyu. Wong suci mau kandha marang tukang kayu supaya njupuk, banjur dheweke ngulur tangan lan njupuk. Kuwasa gedhe banget diparingi marang wong suci mau nganti bisa nyuda bobot alamiah wesi, saengga kapak wesi kuwi ngambang ing banyu kaya godhong sing tiba saka wit.

[4345] Panjaluké Naaman marang nabi—kanggo diparingi sawatara lemah saka tanah Israèl—diandharaké amarga pangurmatané Naaman sing jero marang Yehovah: Naaman nganggep lemah saka tanah panggonan ibadahé iku suci, lan njupuk sawatara lemah sing wis disucèkaké déning berkah nabi Yehovah, Elisha.

[4346] Sateruse, Naaman wong Siria kandha marang nabi Allah manawa, minangka abdi karajan, dhèwèké kapeksa ngancani rajané menyang candhi Remman lan sujud ing kana bareng karo rajané, sing nyembah ing lemah ing ngarepé arca, nyandhak ing lengené; lan saiki Naaman takon marang Elisha apa Gusti bakal ngapura dheweke amarga sujud ing candhi Rammah. Elisha maringi panglipur marang dheweke, lan dheweke mangkat (2 Raja 5:18–19).

Nabi Elisha sing suci wis weruh apa sing kedadeyan adoh banget kanthi cetha nganti kaya kabeh mau kedadeyan ing ngarep mripaté. Raja Siria, sing lagi perang karo wong Israel, wis pirang-pirang kaping rembugan karo para penasihaté babagan carané nyetel jebakan kanggo Raja Israel, lan wis netepaké panggonan siji utawa liyané ing ngendi pasukan prajurit sing ditugasaké kanggo jebakan kuwi kudu ngintip.

Nanging nabi Elisha sing suci, wis weruh iki sadurunge, banjur ngutus warta kanggo ngelingake Raja Israel, kandha: 'Ati-ati aja liwat ing panggonan iki, amarga wong Siria padha ngintip ing kana.'

Raja bakal ngutus prajurit kanggo mriksa apa iki bener, lan sawise yakin, dheweke bakal ati-ati lan ora nyedhaki panggonan kuwi; tinimbang kuwi, dheweke bakal ngutus prajurite dhewe, sing bakal nyerang kaget marang wong Siria lan nggebuk wong-wong mau. Iki kelakon bola-bali. Nalika raja Siria krungu bab iki, dhèwèké kaget banget; banjur nglumpukaké para pejabaté lan kandha, 'Ngapa kowé kabèh ora ngandhani aku sapa sing mbocoraké rahasiaku marang raja Israel lan ngiyanati aku marang dhèwèké?' Salah sijiné mangsuli, 'Dudu kita, gusti raja; iki ora saka kita!' Nanging wong Israel nduwé nabi, Elisha, sing malah ngandhani marang Raja Israel tembung-tembung sing panjenengan ucapaké ing kamar turu panjenengan.'

Kratu kandha:

'Temokake ing endi nabi kuwi manggon. Aku bakal ngutus prajurit kanggo nyekel lan nggawa dhèwèké mrana.'

Para prajurit sawisé nindakake panyelidikan ngandhani yèn Elisha manggon ing Dothan[4347] . Sang raja ngutus pasukan berkuda, kereta perang, lan pasukan gedhé menyang kana, sing teka ing wayah bengi lan ngubengi kutha. Esuk banget, abdi Elisha metu saka omah lan weruh pasukan Siria karo jaran lan kereta perang padha ngubengi kutha ing akèh jumlah; banjur mlayu marang Elisha lan njerit:

'Apa sing kudu kita lakoni, Gusti?'

Kang Elisha mangsuli:

'Aja wedi: wong-wong sing ana ing sisih kita luwih akèh tinimbang sing ana ing sisih mau.'

Lan Elisha ngadhep Gusti Allah kanthi pandonga, kandha:

'Gusti! Mbukakna mripat abdi panjenengan, supaya abdi panjenengan saged mirsani kuwasa panjenengan.'

Lan Gusti mbukak mripat abdi Elisha, lan dhèwèké weruh yèn kabèh gunung kebak jaran lan kereta geni sing ngubengi Elisha. Santo Elisha metu saka kutha karo abdi-e kanggo nemoni wong Siria, lan wong-wong mau padha maju marang dhèwèké. Elisha ndedonga marang Gusti, kandha:

'Duh Pangeran, tulung pepetengna wong-wong iki.'

Lan Gusti maringi wuta marang wong-wong mau, kaya sing dijaluk Elisha. Banjur Elisha kandha marang wong-wong mau:

'Iki dudu dalan, lan iki dudu kutha sing arep kok tuju; nanging tututi aku, lan aku bakal nggawa kowe menyang wong sing kok goleki.'

Lan panjenengané nuntun wong-wong mau menyang Samaria. Nalika padha tekan Samaria, Elisha ndedonga marang Gusti Allah lan kandha:

'Gusti, mbukakna mripaté supaya padha weruh ing ngendi panggonané.'

Lan Gusti mbukak mripaté, banjur padha weruh yèn padha ana ing Samaria. Raja Israel, sawisé krungu rawuhé lan weruh wong-wong mau, takon marang Elisha sing suci:

'Bapak, apa kita ora kudu matèni wong-wong mau?'

Nanging sang wali mangsuli:

'Aja matèni wong-wong mau, awit dudu kowe sing nggawa wong-wong mau mrana, lan uga dudu kowe sing nyekel wong-wong mau nganggo senjatamu; nanging paringi dhahar lan omben-omben supaya padha bisa bali marang rajané.'

Raja nyedhiyakake jamuan ageng kanggo wong-wong mau, banjur padha mangan lan ngombe, lan dikirim bali marang rajane; sawisé kuwi padha mandheg nyerang saka Siria menyang tanah Israel.

Wektu lumantar suwé, banjur Ben-Hadad, Raja Suriah, nglawan Yehormah, Raja Israel. Dhèwèké nglumpukaké kabèh balané lan ngurung Samaria, kutha krajané para raja Israel, ing ngendi nabi suci Elisha

[4347] Dophahim – sawijining kutha ing jalur dagang saka Gilead menyang Mesir, ing lor Samaria; ing kéné Yusuf tau didol (Kejadian 37:17, 25).

manggon wektu kuwi. Keluwen parah nyerang kutha kuwi, nganti wong-wong mlarat padha mangan anaké dhéwé. Ing sawijining dina, nalika Raja Israel lagi mlaku-mlaku ing tembok kutha, ana sawijining wanita nyedhaki lan njerit marang dhèwèké:

'Tulung aku, gusti, raja kula!'

Raja mangsuli:

'Yen Gusti ora nulungi kowe, piye aku bisa nulungi kowe? Apa aku bakal menehi pangan saka lumbung utawa saka lesung? Nanging kandhaa, kowe butuh apa?'

Dheweke miwiti ngadu marang wanita liyane, kandha:

Wadon iki kandha marang aku: "Ayo padha mangan anakmu dina iki, banjur anakku sesuk." Mula kita nggodhog anakku lan mangan. Sesuké aku kandha marang dhèwèké: "Ayo padha mangan anakmu uga," nanging dhèwèké ndhelikaké anaké."

Raja Israel, sawisé krungu crita medeni saka wanita kuwi, ngoyak sandhangane lan nesu banget marang Elisha, nabi Allah, amarga liwat pituturé, nabi kuwi wis nyengkuyung dhèwèké supaya ora nyerah marang Raja Suriah utawa masrahake kutha mau, nanging ngentèni pitulungan saka Allah.

"Mugi Gusti Allah ngukum aku lan nambah paukumané yèn sirah Elisha isih ana ing pundhaké dina iki!" kandha sang raja kanthi nesu.

Lan langsung ana algojo sing dikirim kanggo motong sirah nabi. Nanging wongé Gusti Allah kuwi ana ing omah, lan para tuwa Israel padha ana karo dhèwèké.

"Apa kowe ngerti," ujare marang para tuwa, "menawa Raja Yehormah, putrané Ahab sing matèni, sing kanthi ora adil matèni Nahum, wis ngutus algojo kanggo motong sirahku saiki iki?" Nanging kowe kudu nutup lawang rapet lan aja nganti mlebu nganti tuane teka, amarga swara tapak sikilé tuane wis krungu, lan dhèwèké saiki lagi kesusu ngoyak."

Wong suci kuwi durung rampung ngomong nalika raja teka lan mandhegake algojo; awit, sawisé nyesel marang kaputusan ala mau, sang raja langsung mlayu ngoyak utusan mau dhéwé kanggo nyegah prentah kejem kuwi supaya ora dilakoni; amarga sang raja ngerti kasuciané nabi Elisha lan kabecikane, uga kabèh pakaryan apik sing wis ditindakake kanggo Karajan Israel lan akèh wong. Sawisé mlebu ing ngarsané nabi, sang raja kandha:

'Delengen, apa bencana gedhé sing wis dikirim Gusti marang kita! Dadi apa sing bisa tak ngarep-arep saka Panjenengané? Aku bakal nyerahaké kutha iki marang raja Suriah lan tundhuk marang dhèwèké, supaya kita kabèh ora mati keluwen; luwih becik kita kabèh tetep urip kanthi tundhuk marang dhèwèké tinimbang mati keluwen yèn kita nolak dhèwèké.'

Nanging nabi Elisha sing suci, nalika ngadhepi raja lan kabèh wong sing ana, kandha:

Rungokna sabda Gusti! Mangkéné pangandikane Gusti: ing wektu iki sesuk, ing gapura Samaria[4348] , siji ukuran glepung gandum bakal didol regané siji shekel, lan loro ukuran gandum barli regané siji shekel.

Salah siji pejabat, sing paling cedhak karo raja lan sing dadi sandarané nalika raja nyandhak ing lengené, mangsuli marang Elisha:

'Sanajan Gusti mbukak langit, apa sing kok omongake ora bakal kelakon.'

Kang Maha Suci Elisha mangsuli marang dheweke:

'Sampeyan dhéwé bakal ndeleng iki nganggo mripatmu, nanging sampeyan ora bakal nyicipi roti iku.'

Sawisé rada meneng, sang raja mlebu ing tendhané. Ing wengi iku, nalika Santo Elisha ndedonga marang Gusti Allah supaya kutha iku slamet, Gusti Allah paring bingung gedhé marang tentara Siria: Wong Siria padha krungu swara rame geger senjata lan deru jaran, kaya saka pasukan gedhé sing padha kumpul, lan padha k . Padha nyimpulake antarané dhéwé yèn kuwi para raja bangsa Het lan Mesir, sing disewa déning Raja Israel, sing teka nulungi karo pasukane.

"Ayo padha mlayu saka kéné, ayo padha mlayu!" padha muni kanthi wedi banget.

Lan ing wengi iku uga, bebarengan karo rajané, padha mlayu bali, ninggalaké kemah-kemahé, jaran-jarané, keledai-keledaié lan kabèh sing diduwèni ing kemah, mung nylametaké nyawané dhéwé. Ing wengi iku uga, ana papat wong kusta lungguh ing lawang kutha, lan nalika padha rembugan bab kuwi, padha kandha: 'Ngapa

[4348] Nabi iku ngandhani raja lan para sepuh bangsa babagan murahé roti sing bakal teka kanthi luar biasa, khususé: 'ing gapura Samaria' – ing gapura ing ngendi, ing Wétan, kabèh urip umum, kalebu dagang, padha dipusatake.

kita lungguh kéné, ngentèni mati? Yen kita mlebu kutha, kita bakal mati keluwen, lan yen kita tetep kene, kita bakal mati uga; kenapa kita ora menyang kemah Siria? Lan yen padha ora ngapura kita, luwih becik mati karo pedhang tinimbang nandhang sangsara keluwen sing ora bisa ditahan.'

Lan sawisé sarujuk, padha mangkat menyang kemah Siria sing isih kélim ing pepeteng bengi. Sawisé mlebu kemah, padha ora nemoni siji uwong; lan sawisé mlaku tekan tengah kemah lan ora weruh sapa-sapa, padha gumun banget. Padha mlebu salah siji tenda, padha mangan lan ngombe, njupuk pérak, emas, lan sandhangan saka kana, banjur sawise lunga padha nyimpen. Nalika bali, padha mlebu tenda liyane lan njupuk saka kana kabeh sing dikarepake lan sakabehe sing bisa digawa, banjur nyimpen maneh. Sawisé kuwi, padha rembugan siji lan sijiné, kandha, 'Kita tumindak salah; dina iki dina kabar kabungahan, nanging kita meneng bae: lan yèn kita tetep ing kéné nganti esuk, kita bakal nindakake dosa gedhé; mulané, ayo padha cepet menyang kutha lan ngandhani kraton.'

Padha buru-buru menyang kutha lan nalika tekan gapura kutha padha kandha marang para penjaga: 'Kita wis menyang kemah Suriah lan ora weruh siji uwong ana kono, malah ora krungu swara manungsa; mung jaran lan keledai sing diiket sing isih ana, lan tenda-tenda isih ngadeg ing panggonane, kebak bandha.'

Padha langsung nglaporake kabèh mau marang raja. Raja tangi ing wayah bengi, nglumpukaké para abdi dalem lan wiwit rembugan karo wong-wong mau; lan, kebak rasa ragu, dhèwèké kandha, 'Aku bakal mbukak marang kowé kabèh rencana licik sing wis digawé déning wong Siria marang kita.' Wong-wong mau wis ngerti yèn kita lagi nandhang pacar; mulané, sawisé ninggalaké kemah, padha ndhelik ing pedesaan, kanthi niyat, nalika kita metu saka kutha amarga luwe, bakal nyekel kita urip-urip lan mlebu kutha kita."

Para abdi dalem sang raja nyaranake supaya ngutus wong kanggo nyelidiki kahanan. Loro prajurit berkuda dikirim; sawisé tekan kemah Siria lan ora nemu sapa-sapa, padha numpak jaran ngetutaké tapak Siria nganti tekan Kali Yordan. Kabèh dalan kebak sandhangan lan senjata sing dibuwang déning wong Siria nalika padha mlayu kanthi wedi banget. Para utusan banjur bali lan nyritakaké kabèh mau marang raja lan rakyat. Wong-wong padha mlayu metu saka kutha lan ngrampas kabèh kemah Suriah; lan siji ukuran gandum lan loro ukuran jelai didol regané siji shekel, kaya sing wis diomongaké Gusti lumantar nabi. Pejabat sing kasebut mau, sing dadi sandaran sang raja, nampa dhawuh saka sang raja supaya ngadeg ing gapura kutha kanggo njaga katertiban. Lan wong iku nyoba nyegah wong-wong supaya ora padha nglumpuk ing gapura, wong-wong padha nyurung lan nginjak-injak nganti mati, kaya sing wis dipratandha déning nabi Allah Elisha, nalika pejabat mau ora pracaya marang sabda Gusti sing diucapaké liwat nabi babagan kelimpahan roti, lan nentang: 'Sanajan Gusti mbukak swarga, iki ora bakal kelakon' (1 Sam. 6 ff.).

Wong agung saka Gusti iki uga misuwur amarga karunia lan tumindak nabi sing nggumunake liyane, kaya sing dicritakake kanthi rinci ing Kitab Para Raja. Dheweke wis maringi ramalan bakal ana paceklik pitung taun ing tanah Israel (2 Raja 8:10). Sawise weruh dhisik pati Ben-Hadad, Raja Suriah, dheweke ngandhani yen kraton Suriah bakal kaparingake marang Hazael. Sawise ngolesi Jehu – salah siji pangeran Israel – dadi raja (2 Raja 9:3), dheweke ngajak dheweke mbasmi tuntas omahé Ahab sing ora pracaya lan nyembah berhala. Yehu mateni loro raja sing nyembah berhala: Yoram saka Israel lan Ahasya saka Yehuda, putuné Raja Yehosafat sing saleh, sing, ora kaya kakangé, wis nyasar menyang kabecikan. Dheweke mateni Yezebel, garwane Ahab sing jahat lan ibune Yoram, lan mateni kabeh imam lan peramal Baal. Ing kabeh pakaryan iki, dheweke dibantu dening berkah lan pandonga saka nabi suci Elisha. Sawisé seda Jehu, putrané Jehoahaz mrentah ing Israel, lan diganti déning Jehoash, putuné Jehu. Nalika mrentahé Jehoash, ana wongé Gusti sing manggon ing Samaria, sanadyan wis tuwa banget, lara. Yahasya, Raja Israel, rawuh sowan marang panjenengané lan kanthi nangis kandha:

'Bapa, bapa, kereta perang Israel lan jaran-jarané!'

Elisha kandha marang dheweke:

'Gawa busur lan panah, bukak jendhela sing ngadap wetan, menyang Siria, banjur tarik busur karo panah.'

Raja nindakake kaya sing diprentahake. Banjur nabi Allah iku, sawise nyelehake tangane ing tangan raja, kandha, 'Tembakna panah kuwi menyang Siria.'

Lan sang raja nembak panah iku. Nabi kandha:

'Panah iki panah panyelamatané Gusti, lan kowé bakal ngalahaké Siria.'

Lan maneh nabi Allah maringi dhawuh marang raja supaya njupuk busur lan panah ing tangane. Raja nindakake kuwi. Nabi kandha marang raja:

'Pukul lemah nganggo panah.'

Raja nyabet lemah telung kaping banjur mandheg. Wongé Gusti nesu marang raja, kandha:

'Yen kowe wis nyabet limang utawa enem kaping, mesthi kowe bakal ngalahake Siria sepisan lan salawas-lawase; nanging saiki kowe mung bakal ngalahake dheweke telung kaping'[4349] .

Sawisé maringi ramalan marang raja, Santo Elisha séda lan dikubur kanthi pakurmatan[4350] .

Ora mung Nabi Elisha nindakake mujijat nalika isih urip, nanging dheweke uga mbuktekake awake dhewe minangka panyipta mujijat sawise seda. Setahun sawise seda, ana wong mati sing digawa metu saka kutha kanggo dikubur. Ing wektu kuwi, muncul wong akeh Moab sing lagi nyerang tanah Israel. Wong-wong sing nggawa jenazah kuwi ndeleng mungsuh saka adoh banjur mbuwang jenazah mau menyang guwa sing cedhak. Guwa kuwi pancen guwa sing isine sisa awaké Nabi Elisha. Ora suwe sawisé jenazah kuwi nyentuh balung nabi, dhèwèké langsung urip manèh; banjur metu saka guwa lan mlebu kutha[4351] .

Mangkono, sanadyan sawise seda, Gusti Allah ngluhurake abdi Panjenengané,[4352] . Mangkono, marang Gusti Allah kita padha maringi kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah, saiki lan salawas-lawase. Amin[4353] .

Troparion, Nada 4:

Malaikat ing daging, dhasar para nabi, Panungtun kapindho rawuhe Kristus, Elia kang mulya, dikirim saka swarga marang rahmate Elisha, kanggo ngusir lara lan ngresiki wong kusta: mulane dhèwèké maringi panyembuhan marang sapa waé sing ngajeni dhèwèké.

[4349] Kanggo pitakon: 'Napa nabi Elisha prédhiksi kamenangan ing mangsa ngarep nganggo busur lan panah?' (2 Raja 13:15), Theodoret sing pinaringan berkah (Pitakonan 42) mangsuli: 'Wong-wong padha ora precaya marang tembung-tembungé, nanging luwih precaya marang ramalan sing diwenehake liwat tumindak. Ing kéné, tumindak simbolik mau kanthi langsung ngungkapaké kasunyatan perang lan kamenangan sing diandharaké. Tumindak Elisha sing nyelehaké tangane ing tangané raja (2 Raja 13:16) bisa uga nuduhaké pitulungan kanthi pandonga saka nabi—lan kanthi mangkono uga pitulungané Gusti—kanggo raja Israel ing perjuangan sing bakal teka nglawan wong Siria. Arah bidikan menyang wetan iku nyiratake wong Siria sing wis ngreksa kutha-kutha lan wilayah ing wetan Kali Yordan ing Karajan Israel (2 Raja 10:33).

[4350] Nabi suci Elisha seda ing yuswa sing wis tuwa banget, watara 100 taun. Panjenengané miwiti pelayanan kenabian nalika pamaréntahan Ahab (3 Raja 19:19) – watara taun 900 SM – lan seda nalika pamaréntahan Yoas, ing taun 30-an abad kaping 9 SM. Miturut Bapa Suci Jerome, kubur nabi kasebut diandharaké ana ing sacedhaké Samaria (deleng 2 Raja 5:9, 6:32). Relik suci nabi Elisha, ing jaman Paus Yerom, bebarengan karo relik nabi-nabi suci Obaja lan Yohanes Pembaptis ing Sebaste utawa Samaria, digunakake kanggo ngusir setan; relik-relik mau kobong nalika pamaréntahan Kaisar Julianus, nanging sésa-sésané diselametake saka geni déning wong-wong sing setya, lan sawatara dialihake menyang Alexandria. Ing Konstantinopel, ana gréja kang dipersembahaké marang nabi suci mau, déné ing Palestina, Santo Yohanes Damaskus nyusun kanon minangka pangurmatané. Dina raya pangurmatan nabi suci Elisha tanggal 14 Juni iku paling kuna lan dianut déning kabèh wong ing Wétan lan Kulon.

[4351] Miturut Theodoret sing Kaberkahan, mujijat sawise seda nabi iku nduweni makna kaya ngene: 'Sanajan sawise seda, nabi iku nguripake maneh wong mati sing digawa marang dheweke, supaya mujijat iki uga dadi saksi marang sih rahmat istimewa sing wis ditampa, kontras karo gurune.' Saliyane, tujuan sementara saka mujijat mau bisa uga kanggo nyemangati Israel supaya perang nglawan mungsuh-mungsuhe, dene tujuan langgeng lan sejatine yaiku kanggo nyekseni bebener babagan kebangkitaning pati ing tembe sing bakal teka kanggo sedaya umat. Utamane, iki nuduhake keabsahan pangurmatan Gréja Ortodoks marang relik para abdi suci Gusti. Mangkono, kakuwatan Gusti sing ana ing nabi Elisa nalika isih urip, diparingake marang relik-reliké lumantar mujijat iki.

[4352] Saliyane akèh ramalan, mujijat, lan tumindak welas asih sing diparingaké marang wong-wong, nabi Elisha nyumbang gedhé banget kanggo pangembangan lan kamajuan sekolah-sekolah para nabi (2 Raja 2:1–25, 3:1–27, 5:1–27, lsp.), lan ora ana sangsi manawa saka sekolah-sekolah iki akèh nabi muncul—sing cacahé akèh ing jaman para raja—lan sing, sawatara kanthi lisan lan sawatara kanthi tulisan, njaga iman lan taqwa ing antarané wong-wong.

[4353] Yesus, putrané Sirakh, ngendika ing pujiané marang nabi Elisa: *'Kawusuhan rohé Elia, Elisha ora gemeter ing jamané ing ngarsané pangeran, lan ora ana siji waé sing bisa ngalahaké dhèwèké; ora ana apa-apa sing bisa ngungkuli dhèwèké, lan sawisé seda awaké terus mratélakaké ramalan; kaya déné dhèwèké nindakake mujijat nalika isih urip, mangkono uga pakaryané nggumunaké sawisé seda'* (Sir. 48:12–16). Ing Prajanjian Anyar, Gusti piyambak nyebut Elisha minangka nabi agunging Allah, ngetokake lumantar mujijat lan panyembuhane dalan-dalane sing wicaksana saka Pangayomaning Allah. *'Ana akèh wong kusta ing Israèl nalika jamané nabi Elisha,' pangandikane, ngélarang ora precayaé bangsane dhéwé, 'lan ora ana siji-sijia sing mari kajaba Naaman wong Siria'* (Lukas 4:23–27).

Kontakion, Nada 2:

Sampeyan muncul minangka nabi Allah, nampa sih rahmat istimewa sing pancen pantes tumrap sampeyan, Elisha sing pinaringan berkah: amarga sampeyan iku kanca Elia; ndedonga tanpa kendhat bebarengan karo dhèwèké marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabèh.

Uripé bapa kita sing suci Methodius, Patriark Konstantinopel.

Dipeperingati tanggal 14 Juni

Asli saka Sisilia[4354] , Santo Metodius, sawijining wali Kristus, njupuk sumpah monastik nalika isih enom, unggul ing gesang kabecikan. Ing jaman pamaréntahan Leo si Armenia[4355] , ikonoklast, piyambakipun nyekel jabatan apokrisiarius[4356] ing sangandhaping Sang Kinasih Nikephoros, Patriark Konstantinopel. Patriark Nikephoros ngutus Santo Metodius menyang Paus ing Roma[4357] kanthi siji tugas babagan prakara gerejawi; Ing kéné, ing Roma, dhèwèké kanthi sengaja mandheg suwé, amarga Leo sing ora takwa, sawisé ngusir Pundhèn Suci Nikiforos saka tahta patriark, wis ngangkat ing panggonané ikonoklas heretik Theodotus saka Melissia, sing dikenal minangka Cassiterus[4358] . Sawisé seda Kaisar Leo lan patriark palsu Theodotus, Santo Metodius bali saka Roma Lawas menyang Roma Anyar[4359] . Ing pangkat presbiter, dhèwèké ngabdi marang Gusti kanthi kasucèan lan kasetyan, tanpa kendhat nglawan bidah ikonoklastik sing wektu kuwi saya kuwat: sawisé Leo si Armenia, Michael Valvos utawa Travlos, uga sawijining bidah ikonoklastik, munggah ing tahta kaisar[4360] ; para patriark jamané iku wong-wong sing ora takwa. Lan sing kabegjan Methodius nindakake pakaryan ageng, nglawan para heretik lan nggawe isin marang wong-wong mau. Amarga pakaryan kaya ngono, raja sing ora pracaya marang Gusti Allah ngukum lan nahan Santo Methodius ing panjara, kaya sing dicritakake dening Zonaras ing Yunani[4361] : dhèwèké nyritakaké yèn Michael Travlos, ing wiwitan pamaréntahané, nuduhaké yèn dhèwèké pamaréntah sing welas asih: dhèwèké mbebasaké saka belenggu lan panjara akèh bapa suci sing wis dipenjara déning Leo si Armenia amarga nyembah ikon; nanging sawisé suwé, Michael mbatalaké kabecikan iki, sing sejatiné mung munafik, lan kanthi terang-terangan ngetokaké panganiayaan marang umat Ortodoks. Dheweke ngamuk marang Santo Methodius lan Euthymius, Uskup Sardis – durung kalebu akèh wong liya sing nandhang sangsara abot amarga panjenengané. Dheweke ngasingake Euthymius amarga ngurmati ikon, lan nahanake Santo Methodius ing penjara ing bawah kraton ingAkrit[4362] . Zonaras dhéwé nerangake kejahatan Michael Traulos kaya mangkéné: ing kabèh bab, ujare, dhèwèké niru Raja EKopronymus[4363] ; kanthi mberkahi wong Yahudi, dhèwèké mréntahake puasa ing dina Sabat; ora pracaya marang kebangkitan wong mati, Michael ngolok-olok pangarep-arep urip kabegjan sawise seda; dheweke ngremehake ramalan para nabi suci, negesake yen setan ora ana, lan ora nganggep tumindak daging sing najis minangka dosa: ngajeni Yudas si pengkhianat minangka wong suci, Michael pracaya yen dheweke bakal slamet. Dheweke sengit marang kawruh ilmiah lan nyegah wong tuwa supaya ora ngirim anak-anake menyang sekolah Ortodoks, supaya sawise padha sinau Kitab Suci, padha ora mbukak kegilaane, nanging tetep bodho lan ora bisa maca, supaya padha manut marang delusi sesatne. Miturut Zonaras. Santo Metodius

---

[4354] Sicilia iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah; kapisah saka daratan déning Selat Messina.

[4355] Leo V si Armenia mrentah wiwit taun 813 nganti 820.

[4356] 'Apocrisiaries' iku wakil sementara utawa permanèn saka para uskup gréja-gréja paling wigati ing kraton sang raja, sing ngawasi kabèh sesambungan antarané gréjaé karo wakilé lan panguwasa paling dhuwur.

[4357] Roma, ibukota Kakaisaran Romawi, dumunung ing Italia tengah lan mapan ing loro pinggir Kali Tiber, ing ngendi kali iku mili menyang segara.

[4358] Theodore I Cassiter dadi patriark saka taun 815 nganti 822.

[4359] Yaiku, Tsargrad utawa Konstantinopel.

[4360] Michael II Gagap mrentah wiwit taun 820 nganti 829.

[4361] John Zonaras iku sejarawan lan kanonist Bizantium, kanca jamané Kaisar Alexios Komnenos (1080–1118). Karya paling utama ing antarané tulisan sastra Zonaras yaiku komentare marang teks lengkap kanon-kanon gerejawi. Karya gedhé liyané saka Zonaras yaiku *Epitome of Histories* – sawijining cathetan kronologis babagan sajarah donya wiwit pambentukan donya nganti pangangkatan Kaisar John Komnenos (1118). Saliyane kuwi, Zonaras ninggalaké layang-layang, riwayat para wali, kidung lan sapituruté.

[4362] Mungkin cedhak Cape Akrit.

[4363] Konstantinus Kopronymus mrentah wiwit taun 741 nganti 778.

kanthi wani nentang tsar sing ora takwa, minangka panggembala sing wicaksana, sing paham marang Kitab Suci, dogma Ortodoks, lan tradhisi Para Bapa Kudus; amarga iku, minangka pangakune kabeneran, piyambakipun nandhang ora mung belenggu lan penjara, nanging uga tatu.

Sawisé seda Michael Travlos, putrané Theophilus[4364] munggah ing tahta – ahli waris ora mung tahta nanging uga bidahé bapakné. Theophilus wis nyiksa akèh wong amarga pangurmatan sing setya marang ikon-ikon suci; nanging, amarga seneng sinau, dhèwèké mbalèkaké sekolah-sekolah ing Konstantinopel sing wis ora digunakaké manèh lan mréntahaké supaya pelajaran bisa dilaksanakaké manèh ing kono. Dheweke uga mbebasake Santo Methodius saka panangkepan, kaya sing dicritakake dening sejarawan Yunani Michael Glycos: 'Ing cara sing durung tau ana,' ujare, 'lan mujijat, Gusti Allah nylametake Methodius saka penjara peteng.' Theophilus, amarga katresnan marang kawruh, asring ngentekake wektu kanggo maca buku; sawijining dina ana buku sing tiba ing tangan sang kaisar, isiné kang angel dipahami; salah siji pangiringé ngandhani Theophilus yèn Methodius, sing dikurung ing penjara ing Akrit, misuwur amarga kapinterané nerangaké potongan teks ing buku sing angel dingerteni. Raja langsung ngutus warta supaya Santo Methodius digawa menyang kraton; sawisé ketemu lan rembugan karo dhèwèké, dhèwèké nyadari yèn Santo Methodius iku wong wicaksana, banjur mbebasaké dhèwèké kanthi ngajèni.

Sawise mbalekake kamardikané, Santo Metodius manèh melu perang basa karo para bidah, mulang yèn ikon-ikon suci kuduné diparingi pakurmatan lan pangurmatan sing pantes; kanthi mangkono manèh nimbulaké nesu para ikonoklas: Kegiatan Saint Methodius mbela Ortodoksi narik kawigatèn sang maharaja, sing nesu banget marang wongé Gusti iki, sanadyan dhèwèké nyumputaké rasa ora seneng nganti wayahe luwih pas. Ing wektu kuwi, wong Yunani lagi perang karo Saracen[4365] , lan sang maharaja dhéwé kudu rawuh bareng tentara. Nalika mangkat menyang resimen, Tsar nggawa Santo Methodius bareng, sawenehing kanggo pandonga, lan sawenehing kanggo rembugan bab Kitab Suci lan ngrampungake pitakon kang mbingungake, kang miturut Tsar, Santo Methodius trampil nerangake. Nanging sejatine, Tsar nggawa wongé Gusti Allah mau amarga wedi yèn yèn Santo Metodius tetep ing kutha krajan, bisa muncul geger rakyat nglawan para ikonoklas: wong-wong padha tresna marang Sang Bapa sing mulya minangka wong suci lan wicaksana, sing ora mung paham babagan rohani nanging uga babagan pamaréntahan nagari; Mula saka iku raja ora ninggalake dhèwèké ing kutha krajan nalika dhèwèké lunga, nanging nggawa dhèwèké bebarengan. Nanging saiki, kanthi idiné Gusti, wong Ismael ngalahaké wong Yunani, meh kabèh bala raja padha musna, saéngga raja mau mung bisa lolos kanthi sisa pasukane sing sithik; banjur raja sing jahat mau ngeculaké nesu marang Santo Metodius sing wis suwé disimpen ing atiné:

'Mulané Gusti maringi kamenangan marang mungsuh kita,' kandha Teofilus, 'amarga ana wong sing nyembah arca ing antarané kita.'

Kanggo iki, Santo Metodius mangsuli:

'Gusti, sing gambare suci wis dihinakake dening wong Kristen, nesu marang wong-wong mau lan ngidini mungsuh kita menang nglawan kita.'

Kanthi nesu gedhe, sang raja, sawisé nggebuk kanthi kejem[4366] , ngusir Santo Metodius menyang sawijining pulo: ing kana dhèwèké mréntah supaya dhèwèké dipenjara bareng karo loro maling ing guwa kuburan sing jero, ing ngendi cahya srengéngé waé ora bisa mlebu. Mangkono Santo Metodius dadi wong mati sing isih urip, kaya Yunus ing wetengé ikan paus, manggon ing jeroning bumi lan matur nuwun marang Gusti Allah. Mung siji nelayan sing ditugasake nggawa panganané, lan porsié sithik banget, pas kanggo nyegah supaya dhèwèké ora mati keluwen; para penyiksa kepéngin ngulur uripé wongé Gusti iki, lan bebarengan karo iku uga nambah sangsara ing kuburan kuwi.

Sajrone panjara Santo Methodius, Raja Theophilus nyiksa loro pangakune iman suci, Theodore lan Theophanes, amarga padha ngurmati ikon-ikon suci: tulisan sing nyatakake pangibadahé marang ikon-ikon mau ditato ing pasuryané nganggo besi panas abang, sawisé kuwi raja ngasingake para martir mau. Lalampahané

[4364] Theophilus mrentah wiwit taun 829 nganti 842.

[4365] Saracen – sing uga dikenal minangka Arab.

[4366] Theophilus mrentahake supaya St Methodius dipukul ing pipine, lan rahangé pecah parah nganti St Methodius nduwé bekas luka sing ngerusak pasuryan nganti pungkasaning uripé. Nalika dadi patriark, St Methodius motong celah ing pucuk jubahé lan ngiket ing rahangé supaya bekas tatué ora katon; amarga ngajeni sang pengakuan iman, kabèh biksu manut tuladhané banjur nganggo jubah sing ana celah-celah.

ngliwati pulo ing ngendi Santo Metodius lagi nandhang sangsara, dipenjara ing guwa kuburan. Kedadéan nalika ketemu karo sawijining nelayan sing maringi panganan marang tawanan, para pangakun suci mau sinau kanthi rinci saka , kabèh babagan wongé Gusti iki. Amarga ora bisa ndeleng langsung Santo Methodius, amarga para pengawal sing ngancani menyang panggonan panjara ketat banget, Theodore lan Theophanes nulis salam ing ngisor iki kanggo dhèwèké, sing banjur diantarke déning nelayan mau menyang panggonan sing dituju:

'Kanggo dhèwèké sing urip nanging lungguh kaya mati ing peti mati, kanggo dhèwèké sing donya nanging ngumbara ing alam swarga, lan kanggo dhèwèké sing nggawa belenggu, tulisen para sing dibelenggu, sing "wajahé kental tandha".'

Sawisé maca salam iki, sing dikirim déning nelayan, lan krungu saka dhèwèké babagan pakaryan para wali sing nampa sangsara, Santo Methodius matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis maringi kawani kaya ngono. Banjur Panjenengané mangsuli salam mau siji-siji nganggo layang ing ngisor iki: 'Panjenengané sing dikubur sadurungé seda lan diiket ing belenggu ngaturaké salam marang para tawanan mau, saben-saben sing nduwé "rai kang ditandhani", kasedhihane kacathet ing buku urip.'

Santa Metodius tetep ana ing kuburé nganti seda Raja Teofilus, lan nalika siji peti mati nampani wong sing wis seda kanthi sejati[4367] , banjur peti mati liyane, kaya ikan paus sing nyemburaké nabi Yunus saka wetengé, maringi marang donya 'wong mati sing urip'[4368] . Nalika pati nyegel mripaté Theophilus nganggo cincin kuburan lan nutup lambe-lambe sing ora takwa, menengaké ilat sing ngina, banjur pangakun sing mulya weruh padhanging dina lan manèh mbukak lambe-lambe kanggo mratélakaké kasucian. Sawise Theophilus seda, putrane, Michael III, munggah ing tahta; nanging amarga isih cilik, ibune, Theodora, sing mrentah atas jenenge[4369] . Priyayi panguwasa pisanan nggatekake tentreming Gréja, sing wis rusak tenan amarga ikonoklasme: wis liwat satus rong puluh taun wiwit jaman kaisar ikonoklasme kapisan, Leo si Iseuri[4370] , nganti seda Theophilus; sajrone wektu kuwi, ikoné Kristus wis dilecehké déning wong Kristen, lan Gusti sing nesu banjur ngeteraké akèh bala marang kakaisaran Kristen minangka akibaté. Ing taun-taun iki, wong Saracen, sawisé ngrebut akèh tanah Kristen, nggawa akèh warga mau dadi tawanan menyang wilayahé dhéwé. Ing wektu sing padha, Kakaisaran Greko-Romawi pecah dadi loro kraton: sadurungé, Nanging, Kaisar Konstantinopel—utawa Kaisar Yunani—uga wis mréntahaké Roma Kuna, saéngga Wétan lan Kulon padha nyawiji ing sangisoré tongkat panguwasa siji Kaisar Yunani. Nanging, amarga munculé bidah ikonoklastik, sing digandhengake karo panganiayaan sengit lan getih marang akèh pangakune iman, Kulon mecah saka panguwasa raja-raja Yunani lan netepake raja dhéwé. Akibate, raja Yunani kapeksa mung mréntahaké Yunani waé, lan sanajan mangkono ora kabèh, amarga Palestina karo Kutha Suci Yerusalem, Suriah, Arab, uga Mesir karo wilayah-wilayah bawahané wis dijupuk déning Saracen. Gusti Allah ngidini kabèh iki kelakon amarga dosa-dosa wong Kristen, sing wis nyimpang saka kesalehan marang bidah lan nginjak-injak ikon suci. Nimbang kahanan pungkasan iki, Ratu sing taat Theodora, kang diparingi pikiran sing diilhami déning Gusti, ngupaya sakabehe kanggo ngilangi bidah ikonoklastik sing terkutuk saka karajan Kristen, kanggo netepake ortodoksi, mbalèkaké pangurmatan marang ikon-ikon suci minangka hiasan sing larang regané kanggo Pangantené Kristus, yaiku Gréja Suci. Dhèwèké mréntahaké supaya kabèh pangakuan iman dibébasaké saka ikatan lan panjara, lan sing diasingaké diundang bali, supaya padha bisa rawuh ing konsili ing Konstantinopel, sing bakal mbalèkaké ikon-ikon suci menyang gréja-gréja kanthi pakurmatan sing pantes. Kanthi prentah iki, Santo Metodius uga dibebasake saka panjara kang kaya kuburan. Nanging ing tahta patriark, kaya kasucian kang nggegirisi ing panggonan suci, patriark palsu Yohanes, kang dikenal minangka Annius[4371] , – sawijining ahli bidah lan dukun sihir, sing diangkat dadi pangarsa déning Raja Theophilus; lan amarga para bapa suci nolak sesambungan rohani karo dhèwèké, Ratu Theodora sing taat nyopot pangarsa palsu mau saka jabatane lan ngusir dhèwèké saka Gréja kaya babi alas saka kebon anggur. Kanthi sih rahmaté Gusti, marang kabungahan sing ora bisa diungkapaké kabèh umat Kristen Ortodoks, sang pangakun suci Methodius diangkat dadi Patriark.

[4367] Yaiku, Tsar Theophilus.
[4368] Yaiku, St Methodius.
[4369] 842–855. Michael III si Pecandu Arak mrentah saka 855 nganti 867.
[4370] Leo III si Iseauria mrentah saka 716 nganti 741.
[4371] Dheweke dadi Patriark saka taun 832 nganti 842.

Pangangkatan Santo Methodius iki, sing kelakon luwih amarga pilihané Gusti tinimbang pilihan manungsa, wis diprakirakaké déning Sang Yohanes Agung sing Kinurmatan, kaya sing dicritakaké ing riwayaté kaya mangkéné: Eustratius, pangulu biara Agavron, tau takon marang Sang Yohanes Agung sing Kinurmatan:

'Bapa, suwéné pira ikon-ikon suci bakal diinjak-injak (lan suwéné pira kahanan iki bakal terus), nalika gréja-gréja durung dibalèkaké, para panganiaya saya tambah akèh, lan kumpulané umat Kristus kapisah-pisah déning kéwan galak?'

Bapa suci mangsuli:

'Saba sithik maneh, sedulur, lan kowe bakal weruh pranyataning kakuwataning Gusti: ana wong aran Methodius bakal mimpin Gréja; padhangaké déning Roh Suci, dhèwèké bakal nuntun Gréja ing kabeneran, mbusak bidah, ngadegaké Gréja ing dhasaring dogma ortodoks, lan nggawa tentrem lan manunggaling pikiran; dene wong-wong sing nentang dhèwèké bakal direndhahaké déning tangan tengené Gusti kang Maha Luhur,

Ramalan saka Sang Mulya Ioannicius iki cetha kasembadan ing Santo Methodius. Sawisé seda Tsar Theophilus, piyambakipun diangkat dados Patriark Konstantinopel, minangka tiyang ingkang pantes nyekel jabatan inggil, minangka tiang kiyat ortodoksi lan panyengkuyung iman ingkang boten goyah, minangka prajurit Kristus ingkang dihias kanthi pangorbanan, ingkang sampun dipunpratandha déning Gusti lan dipunpredhiksi déning tiyang ingkang nduwèni wawasan jembar kanggé palayanan episkopal ageng. Sang Santo Methodius, bebarengan karo Kaisar Theodora sing taat, nganakake Konsili Lokal ing Konstantinopel, sing negesake dekrit dogmatis saka Konsili Ekumenis Kapitu, sing diadani nalika pamaréntahan Konstantinus lan Irene ing Nikea nglawan para ikonoklas[4372] . Kanggo wong-wong sing ora nampa dogma saka Konsili Ekumenis iki, Konsili Lokal sing diadani ing sangisoré Santo Metodius maringi anatema kapindho marang wong-wong mau. Sawise maringi kabungahan marang umat Ortodoks lan mulihake tentrem ing Gréja sawisé periode kerusuhan, lan tentrem sawisé badai geger, para bapa sinode kanthi upacara ageng nggawa ikon-ikon sing kinurmatan mlebu ing Gréja Sang Gusti sajrone minggu kapisan Puasa Agung. Lan ana kabungahan ageng ora mung ing Konstantinopel, nanging uga ing kabèh panggonan ing sangisore langit ing ngendi umat Kristen Ortodoks manggon.

Nalika umat Kristen Ortodoks ing endi-endi padha ngrayakake kamenangan rohani iki, rasa iri nyanthel ing atine wong-wong sing ing atine heresi ikonoklas wis jero akare: kaya ta sing kasebut mau, Patriark palsu Annius sing wis dicopot jabatané lan adhine Areabor, sing nduwé pangkat senator lan lungguh ing dewan kaisar; Mangkono uga ana sawetara liyane ing antarané bangsawan dhuwur lan wong pangkat cilik. Amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake, kanthi niat ala padha ngrancang cara kanggo ngfitnah Sang Kasucian Methodius. Kanggo ganti emas, para penganut bidah nyewa sawijining wanita bangsawan sing nduwèni pandangan padha – putrané iku ipatus[4373] ing Smyrna – supaya miturut pituduhé, dhèwèké bisa menyang marang ratu lan para guru raja enom lan ngandhani yèn Patriark Methodius sing anyar diangkat kuwi konon wis nglakoni zinah karo dhèwèké. Para panuduh tumindak kaya ngono kanthi itungan manawa bakal luwih gampang kanggo padha ngecam ajaran Santo Methodius, sing mbela pangurmatan ikon-ikon suci, lan uga ikon-ikon kasebut, yen padha kasil ngremehake patriark kanthi nyebarake kabar goroh marang masyarakat lan mulane ngrusak jenenge. Wadon iku, sing diprovokasi déning para bidah, lunga marang ratu lan para pangasuh raja enom, banjur kanthi terang-terangan ngumpat Santo Methodius ing ngarepé kabèh wong, ngajokaké keluhan marang bojone sing saktenané ora salah. Supaya fitnahé dianggep bener, dhèwèké nangis, kaya-kaya wis diperkosa déning patriark anyar sing bubar diangkat. Padha gumun marang tumindak primas kuwi, sing nyebabake skandal gedhe; langsung wae, kabar angin sumebar ing saindenging kutha, nyebabake kaget ing kalangan Ortodoks, nalika nggawa kabungahan lan kamenangan marang wong-wong sing ora takwa. Para bidah ngolok-olok Ortodoks, kandha: 'Iki jinis patriark sing kok duwé; iki wong sing kok turuti.'

Nalika fitnah iku tekan ing Panjenengané Sang Mahakudus Methodius piyambak, dhèwèké gumun saka endi asalé. Nanging, amarga atiné resik, dhèwèké bungah ing jeroné atiné marang cilaka sing ora pantes iku; ing wektu sing padha, Patriark kuciwa ndeleng godaan gedhé ing antarané wong-wong lan ejekané para bidah marang Ortodoksi. Kepiye carane wong suci agung iki, sawijining priya sing ora ana kaluputan ing tumindak lan resik ing ati, sing wis njaga kasucian awaké wiwit ana ing kandungan ibuné, tumindak? Dheweke ora ngupaya banget

[4372] Iku ing taun 787.

[4373] Konsul utama.

mbebasake dhiri saka tuduhan palsu, nanging luwih kepéngin mbusak skandal saka Gréja lan menengake cangkemé para penganut sesat sing goroh, Patriark mutusaké, ngorbanaké kasopanane dhéwé, mbukak panyakité sing tau nandhang—durung ana sing ngerti—lan sing cetha nuduhaké yèn Primate ora bisa melu hubungan jasmani sing dosa. Sawisé ngirim layang marang kamar Tsar, Patriark nyuwun sidang adil kanggo nyelidiki prakara antarané dhèwèké lan wanita sing kasebut mau. Njagakaké ing ngarsané pangadilan kang kapérangan déning para priya pinunjula, Patriark—ora kersa mbantah karo wong wadon kang tanpa isin kuwi, kepéngin maringi paseksi kang ora bisa dibantah bab kabresihan dhèwèké, lan malah yakin yèn ing wektu kuwi perlu ngetokaké rasa isin alamiahé, sanadyan rasa isin kuwi pancèn wajib kanggo wong kang padudiné kaya dhèwèké—– Panjenenganipun Sang Kinasih Methodius mbukak 'anggota badan pribadi'-ipun ingkang kaserang lara, saéngga 'daging'-ipun kados sampun mati rasa; lan kabéh wong mangertos yèn fitnahé wanita punika palsu, awit padha weruh yèn mokal tumrap priya ingkang sawaréh lara kados makatên nindakaké dosa daging. Lan para Ortodoks padha bungah amarga godaan ing sajroning Gréja wis sirna lan fitnah marang para putra kesalehan wis sirna. Para bidah, nanging, padha isin lan cangkemé kang ora takwa meneng; lara sing nyerang mau malah mbalèk marang sirahé dhéwé, lan ejéké padha nggawa isin lan karusakan marang awaké dhéwé.

Nalika para hakim takon marang Sang Kinasih Methodius kepiye dhèwèké bisa lara, dhèwèké, kanthi mbukak panyakité, uga nerangaké sababé, sing sadurungé durung tau dhèwèké critakaké marang sapa waé: 'Nalika,' pangandikane, 'kula dipun utus dening Sang Patriark Nikiforos ingkang Suci dhateng Paus ing Roma lan dumunung ing kono sawatara wektu, ing wektu punika, lumantar pakaryan pangapusi daging, Malaikat Setan, hawa napsu daging ingkang kiyat, dipun gabung kaliyan panggerak anggota daging, nyerang kula; sajeroning pirang-pirang dina lan wengi aku nglawan napsu birahi iki, nganti kesel awakku amarga puasa lan jaga lan nyiksa awakku kanthi macem-macem pakaryan; lan amarga napsu iku isih ora gelem lunga lan aku krasa meh tiba, aku nyemba nangis ing ngarepé Rasul Agung Petrus sing suci, nyerahake dhiri marang pitulungané lan nyuwun pitulungan marang dhèwèké: Aku nyuwun marang Panjenengané supaya kanthi kakuwatan kebak sih kang diparingi Gusti, Panjenengané mènèhi pitulungan supaya aku bisa uwal saka perjuangan daging iki lan supaya awakku—sing wis disucèkaké—ora kena cacad. Nalika aku lagi sedhih lan ketiduran sakedhap, Sang Rasul Suci Petrus rawuh marang aku lan nyentuh bagéan pribadi awakku nganggo tangan tengené; Saka sentuhan iku aku ngrasakake lara banget – kaya-kaya ana wong sing ngobong panggonan sing kena nganggo geni; aku ngglundhung banter. Rasul Petrus banjur kandha marang aku: 'Wiwit saiki, kowe ora bakal ngrasakake maneh peperangan dosa daging.' Aku langsung tangi saka turu lan weruh awakku ana tatu sing wis kowe deleng.

Kisah iki saka Santo Methodius nggerakake para hakim: dheweke dinyatakake ora salah; dene wanita iku, dheweke diprentahake supaya dihukum supaya dheweke mbukak sapa sing wis mulang dheweke kanggo ngfitnah uskup Gusti sing suci lan ora salah. Lan langsung para algojo muncul kanggo nggawa dheweke menyang panyiksaan; nanging dhèwèké, nalika weruh pedhang kang wis ditarik, geni kang wis disiapaké, lan cambuk kang landhep lan kebak duri, dadi banget wedi lan, sadurungé paukumané dilaksanakaké, mbukak kabeneran: dhèwèké nyebut kabèh jeneng wong-wong sing nyewa lan mènèhi dhèwèké pitutur, mbukak jumlah emas sing akèh sing wis ditampa saka para panyurungé, lan nunjukaké panggonan ing omahé ngendi emas kuwi disumputaké. Para hakim ngutus pejabat sing bisa dipercaya menyang omahé wanita iku; padha lunga lan pancèn nemokaké emas ing panggonan sing dipetunjukaké wanita mau, banjur digawa bali marang para hakim. Para hakim banjur marèkaké paukuman pati marang wanita mau lan uga marang wong-wong sing wis mulang dhèwèké kanggo ngfitnah Santo Metodius. Nanging Patriark Agung sing Maha Suci, amarga pancen saka kodraté minangka pangikut Gusti sing setya lan sejati, ora mung nyegah paukuman pati supaya ora dilaksanakake, nanging uga ngapura mungsuh-mungsuhé saka paukuman sing wis ngenteni; panjenengané maringi paukuman siji waé marang wong-wong mau: saben dina raya gedhé, padha teka kanthi tertib, nggawa obor sing murub, saka Gréja Sang Ibuné Gusti Allah ing Blachernae[4374] menyang Katedral Santa Sophia, lan ing kana, ing lawang gréja, padha ngrungokaké anathema, sing banjur dilaksanakaké kanthi pantes. Banjur cangkem-cangkem sing ngina lan sesat meneng, lan bidah ikonoklastik iku musna sakabehe ing Konstantinopel kanthi sih rahmaté Gusti, lumantar pandonga lan semangat tanpa kendhaté abdi Gusti, Sang Kinasih Patriark Methodius, sing metu saka sangsara sing ora pantes dialami kanthi kamulyan sing luwih gedhe.

[4374] Vlacherna – sawijining distrik ing Konstantinopel.

Mungsuh-mungsuhe ora diparingi apa sing dijaluk Dawud marang Gusti kanggo wong dosa: *'Isinana pasuryané, supaya padha nggolèki Asmamu, ya Gusti'* (Mazmur 82:17). Kabut dening niat ala lan atiné wis atos, padha nambah tumindak anyar sing ora kalah parah saka tumindak ala sadurungé. Patriark palsu sing kasebut mau, Yohanes, sing uga dikenal minangka Annius, panyulut kabèh kejahatan iki, dikirim kanggo ngaturake pangurmatan ing sawijining biara; nalika manggon ing kana, nalika ndeleng ikon-ikon suci Kristus Panebus, Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci lan para malaikat suci—sing wis dipulihaké déning para pemuja setya sawisé karusakan ikonoklastik—Annius maréntahké diakoné kanggo nyopot mripaté ikon-ikon suci mau. Diakon mau nglakoni prentah kuwi. Kedadéan iki dilaporaké marang Maharani Theodora sing taat. Amarga semangat marang Kristus Gusti, dhèwèké ing wiwitan mrentah supaya mripaté patriark palsu kuwi dicungkil, nanging banjur, amarga kapengaruh panyuwunan sawatara senator, dhèwèké ngganti paukuman kapisan kuwi karo cambukan: sang maharani mrentah supaya patriark palsu kuwi dicambuk rong atus kaping nganggo cambuk kang atos, sing pantes nampa sangsara tanpa wates lan pati pirang-pirang; awit nalika pamaréntahané dhèwèké wis nyiksa akèh umat Kristen Ortodoks nganti mati lan, sanadyan nalika ditawan, durung nate mandheg ngremehké ikon-ikon suci.

Kanjeng Sang Patriark Methodius, nanging, sawisé kabèh geger gerejawi lan akèh sangsara sing wis dipikul amarga ikon Kristus, nglampahi sisa uripé mimpin Gréja kanthi tentrem lan k , ngias kursi patriark ing Konstantinopel kanthi pasuryané kang kaya malaékat lan uripé kang kaya malaékat, nuntun kumpulan wedhus rohanié Kristus marang kabeneran lan maringi panganan marang wong-wong mau ing padang gembalaan piwulang sing diilhami déning Gusti Allah. Ing sangisoré pangaribawaé, pangurmatan marang ikon-ikon suci saya mekar, ing ngendi sejatine sing diurmati yaiku sosok-sosok sing digambaraké ing ikon-ikon mau; ing wektu sing padha, piyambakipun njamin yèn ing Konstantinopel, relik suci para wali Gusti Allah manèh diparingi pakurmatan sing pantes; nalika pamaréntahan para ikonoklas, relik suci dihinakaké kaya ikon-ikon – diidini ludah, diinjak-injak, diseret ing dalan kanthi ngina, dibuwang ing rawa lan tumpukan tai, lan kadhang kala dirusak kanthi dibakar utawa dilelebké ing banyu; mung relik-relik sing isih utuh iku sing tangan-tangan wong saleh wis buru-buru dikubur ing lemah kanggo nylametake saka tangan wong duraka. Kabeh iki nyebabake jeneng relik para wali suci Gusti Allah ilang saka Konstantinopel; amarga iku, Santo Metodius Kristus ngupaya kabeh daya kanggo maneh ngreksa Konstantinopel kanthi relik suci lan mulang umat Ortodoks cara sing bener kanggo ngurmati. Kaping pisan, piyambakipun kanthi upacara ngalihaken menyang kutha krajan, saka panggonan panguburanipun ingkang asli, relik Sang Teodorus Studita ingkang kinurmatan, ingkang tetep boten bosok sangang welas taun sawisé piyambakipun pindhah dhateng Gusti. Banjur piyambakipun mindhahaké relik suci Patriark Nikiforos, ingkang sampun kapundhut ing panggon panjara; pangalihan relik saking guru piyambakipun déning Patriark Methodius—ingkang naté nyambut damel minangka apokrisiaris lan paringutus dhumateng Roma—kacritakaké kanthi rinci ing tanggal 13 Maret. Pungkasané, dhèwèké nyiapaké awaké dhéwé sing kesel amarga pakaryan, sabar banget, lan suci minangka bandha sing larang regané kanggo gréja-gréja ing Konstantinopel ing wangun relik sing ora bosok: dhèwèké wis meh tekan pungkasaning uripé, sing wis dhèwèké ramal dhéwé lan sing wis nampa ramalan saka Sang Mulya Ioannicius. Sawisé prédhiksi patrahaké ing wiwitan, dhèwèké banjur prédhiksi pangliyané. Keduanya, sing diparingi pangawikan déning Roh Suci, padha prédhiksi pangliyané siji lan sijiné, kaya sing dicritakaké ing uripé Sang Ioannicius sing Kinurmatan. Ing taun kaping lima saka pamaréntahan Michael, Santo Methodius, Patriark, sing wis weruh yèn Sang Mulya Ioannicius bakal enggal mangkat menyang Gusti, rawuh marang dhèwèké karo kabèh rohaniawané, njaluk berkah pungkasan lan pandonga. Sang Ioannikios sing kinurmatan, sawisé rembugan dawa karo Santo Metodius lan maringi piwulang iman Ortodoks marang wong-wong sing teka bareng, mratelakaké marang Patriark Metodius yèn piyambaké uga, sawisé seda, bakal enggal pindhah saka gesang donya menyang gesang langgeng; banjur, sawisé ndedonga lan pamitan pungkasan, padha pisah. Patriark wangsul menyang panggonané, déné Ingkang Kinurmatan Ioannikios tetep ing selé, ndedonga lan nyiapaké pungkasaning uripé. Ing dina katelu sawisé Patriark mangkat, Bapa kita Ingkang Kinurmatan lan Ngemban Gusti Ioannikios mangkat marang Gusti (4 November); pitu sasi sawisé, ing tanggal 14 Juni, Sang Kinasih Patriark Methodius[4375] uga séda lan pinuju marang Gusti. Mangkono kanyatan ramalané Sang Mulya Ioannikios, yèn Patriark ora bakal suwe mèlu dhèwèké menyang alam langgeng sawisé dhèwèké séda.

Sawisé séda Sang Kasucian Methodius, muni tangis lan ratapan gedhé ing saindenging Gréja Konstantinopel, amarga wis kelangan bapa agung lan panutan tumrap donya kabèh; piyambakipun dikubur kanthi

pakurmatan sing pantes kanggo uskup sing nduwèni kalungguhan dhuwur ing urip lan pangabdian. Kang Sinta Methodius ngembala Gréja Kristus sajrone patang taun telung wulan, lan banjur lumebet ing gesang kang ora kena lumantar wektu; diétang ing antarané para hierark suci, Panjenengané ngadhep ing ngarsané Sang Gembala Agung lan Imam Agung agung, ingkang sampun munggah dhateng swarga, Gusti kita Yesus Kristus, Gusti Allah ingkang dipun mulya déning kabéh para wali; dhumateng Panjenengané ugi, saking kita para dosa, mugi kawuryan lan kamulyan, kados déné dhumateng Rama lan Roh Suci, sapunika lan salawas-lawase. Amén.

Kontakion, Nada 2:

Ing donya kowe makarya kaya wong tanpa badan, lan kowe nampa warisan swarga, Metodios, amarga kowe nerangake pangurmatan marang ikon nganti pucuking bumi: amarga, sawise nahan pakaryan lan sangsara luwih saka wong liya, kowe ora mandheg ngélingake kanthi wani marang wong-wong sing nolak ikon Kristus.

28 Juni

15 Juni (Kalender Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling bapa kita ing antarané para wali, Yona, Metropolitan Moskow lan Kabèh Rusia, Pangripta Mùjijat.

Peringatan Nabi Amos sing Suci.

Peringatan tanggal 15 Juni

Nabi Amos sing suci, wong asli kutha Tekoa ing tanah Yehuda, ora adoh saka Betlehem, asalé saka kulawarga andhap asor lan mlarat: dhèwèké nglampahi dina-dinane ngopeni wedhus. Nanging Gusti, sing ora ndeleng wong sugih lan kuwasa, nanging ndeleng wong andhap asor lan mlarat, nelpon dhèwèké, kaya nalika nelpon Musa lan Daud, saka ngopeni wedhusé menyang pelayanan kenabian (deleng Kaluwihan 3:1–22, 1 Samuel 16:1–23). Gusti Allah maringi dhawuh supaya ninggalake tanah Yehuda lan lunga menyang tanah Israel, supaya ing kana, lumantar pangandikane sing kebak nubuat, dhèwèké bisa nuntun wong-wong—sing wis rusak amarga nyembah berhala—supaya tobat. Kudu dicathet yèn sawisé seda Salomo (954 SM) Jeroboam (953–931 SM), bebarengan karo sepuluh suku Israel, mbelot saka Rehabeam, putrané Salomo (954–937 SM), sing mrentah ing Yerusalem: Saka suku-suku sing mbrontak iki kabentuk Karajan Israel sing kapisah, sing pamaréntahané Jeroboam dadi raja kapisan (3 Raja 12:1–33). Wiwit jaman Jeroboam iki, wong Israel, sawise padha mbalik saka ibadah sing sejati marang Gusti Allah, padha nyembah berhala. Jeroboam, sing kepengin nguwatake kekuasaane marang wong Israel lan wedi yen nalika padha lelungan menyang Yerusalem kanggo perayaan ing candhi, padha bakal mbalek maneh marang raja Yahudi, panjenengané ngusir lan matèni dhèwèké, lan nggawe loro sapi emas – amarga panjenengané ngerti kecenderungan rakyaté marang panyembahan berhala – malah para leluhuré, sawisé metu saka Mesir liwat Segara Abang mlebu ara-ara samun, wis nglebokaké sapi kanggo awaké dhéwé saka anting-anting emasé (Kaluaran 32:1–35). Sawisé nggawe sapi emas mau, Jeroboam masang siji ing Dan lan sijiné ing Betel – kutha-kutha ing karajané; Ing wektu sing padha, dhèwèké mréntahaké wong Israèl supaya aja menyang Yérusalem, nanging nyembah lan mènèhaké kurban marang sapi emas mau, nganakake pesta agung kanggo ngajèni; lan raja kandha marang wong-wong: *'Delengen, hai Israèl, iki déwa-déwamu sing wis nglantarake kowé metu saka Mesir'* (1 Raja-raja 12:28).

Mangkono Jeroboam nuntun bangsa Israel menyasar. Sanadyan Gusti Allah ngutus nabi-nabi suci-Nya marang bangsa Israel kanggo nyalahake lan nuntun bali menyang dalan sing bener, mung sawatara sing tobat lan bali marang Gusti Allah sejati; dene liyane nyembah Gusti Allah sejati lan anak lembu emas. Antarane para nabi mau, Gusti ngutus abdi Panjenengané, nabi Amos sing suci, karo pangeling-eling kang medeni. Nabi Allah iki prasaja lan ora trampil ing pangandikane, nanging ora ing pamanggihé: amarga Roh Suci sing padha makarya lumantar kabèh nabi uga makarya ing sajroning dhèwèké lan ngandika lumantar lambéné. Santo Amos nglakoni

pelayanan kenabiané nalika pamaréntahan Uzia, Raja Yehuda (809–758 SM), kang ibukuthaé Yerusalem, lan ing sangisoré Raja Yeroboam saka Israel, kang ibukuthaé Samaria; nanging iki dudu Yeroboam sing padha sing, sawisé misah saka tongkat kraton Yehuda, nggawe sapi emas, nanging liyané, sing urip mengko[4375] ; nanging, kaya pendahulune sing jenenge padha, dheweke iku penyembah berhala sing ngladeni sapi emas. Sang Amos sing Suci miwiti ngandharake ramalan ing jaman para raja iki, rong taun sadurunge gempa bumi sing nggegirisi ing Palestina, sing sababe, miturut panulis kuna, kaya ing ngisor iki: raja Yehuda Uzziah, sing uga dikenal minangka Azariah[4376] , kanthi kesombongané wani mlebu ing papan suci candhi lan nyuguhaké kemenyan ing mezbah kemenyan manut upacara imam; Nalika para imam nentang tumindak iki, dhèwèké ngancem arep matèni, lan ing wektu kuwi uga ana gempa bumi sing nggegirisi ing Yerusalem lan saindenging Palestina, sing ora mung ngrusak akèh bangunan, nanging uga ana sawetara gunung sing mlithar saka panggonané[4377] , lan atap candhi pecah ing pucuké, lan liwat retakan sing kabentuk, sinar srengéngé tiba ing rai raja; sakwisé kuwi , bathuk raja lan kabèh awaké katutupi kusta. Mangkono Gusti ora nampa kekerasan marang mezbahé lan ora nampa ngremehake para imamé.

Ing pangandikane sing kebak ramalan, kang kacathet kanthi rinci ing buku sing nggawa jenenge, Amos sing suci ngelingake bab musibah nggegirisi sing bakal teka saka Gusti Allah, ora mung tumrap Israel nanging uga tumrap negara-negara tanggane, kutha-kutha lan para wong: Suriah, wong Filistin, Tirus, Edom, wong Amon lan wong Moab, lan utamane wong Israel, amarga padha mbalik saka Panjenengané sawisé padha kenal marang Gusti. Gusti Allah ora pati nesu amarga dosa-dosa wong pagan sing ora ngerti Panjenengané kaya nesu amarga dosa-dosa wong sing wis ngerti Panjenengané lan ngrasakaké berkah-berkahé. Lan apa ana berkah sing ora diparingaké Gusti Allah marang bangsa Israel sing ora ngucap syukur?! Panjenengané nylametaké wong-wong mau saka perbudakan ing Mesir, nuntun wong-wong mau nyabrang segara kaya lumaku ing daratan garing, nimpah manna marang wong-wong sing keluwen ing ara-ara samun, ngetokaké banyu saka watu kanggo wong-wong sing ngelak, ngusir bangsa-bangsa ing ngarepé, lan nggawa wong-wong mau mlebu ing Tanah Dijanjèkaké sing mili susu lan madu. Nanging padha ngrayakake pesta agung kanggo nyembah arca emas sing digawé wujud sapi muda, padha ngucap: 'Lha, iki déwa-déwamu, hai Israel!' Pesta-pesta iki dirayakake kanthi mewah banget lan asring banget ing Betel, ing pucuk gunung dhuwur panggonané sapi emas kuwi. Mula saka iku, Amos sing suci asring teka ing kono lan kanthi ngangkat swara marang wong-wong, ngelingake paukuman sing bakal teka saka Gusti Allah, nyuwun lan ngajak supaya padha ninggalaké kesyirikané; nanging sithik sing nggatekake nabi mau. Ing wektu kuwi ana sawijining imam ing Betel sing ngladeni sapi emas mau; awit Amos, nabi Allah, ngina berhala, ngecam kurban sing diwènèhaké marang anak sapi lan ngalihaké wong-wong saka pesta ala mau kanthi nunjukaké paukuman awon saka Gusti marang para penyembah, imam kuwi ngadu marang Jeroboam, raja Israel: "Amos," ujare, "nggugah pambrontakan marang kowe ing antarané bangsa Israel; tanah iki ora bisa nampa kabèh tembungé, awit mangkéné kandhané Amos: 'Jeroboam bakal mati déning pedhang, lan Israel mesthi bakal digawa menyang pembuangan saka tanahé.'"

Kanthi fitnah iki, imam Amaziah nyoba mbangkitake nesune raja marang nabi Amos, nanging raja ora pati merhatosake tembungé imam: sanadyan dhèwèké nyembah arca, dhèwèké tetep ngajeni manungsaé Gusti Allah lan ora kepéngin nglarani dhèwèké. Imam kuwi, nyadari yèn dhèwèké ora bisa nggawé raja mungsuh wongé Gusti, banjur wiwit nganiaya dhèwèké kanthi kasar: kaping pirang-pirang dhèwèké nggebuki Amos sing suci lan ngusir dhèwèké saka Betel, nglarang dhèwèké rawuh ing pesta pangurmatan sapi emas lan mbalèkaké wong-wong saka kurban pesta lan pesta pora; nanging nabi suci iku ora nggatekaké larangan imam mau utawa tatu sing diparingaké marang dhèwèké; panjenenganipun badhé wangsul dhateng Betel lan malih maringi pitutur lan pangajeng-ajeng dhumateng tiyang kathah kanthi tembung kenabian, lan malih imam punika nyekel panjenenganipun lan nggebugi. Ing sawijining wekdal, imam jahat punika ngendika dhumateng Santo Amos kanthi swara nyuwun: 'Pendita! Mlayu lan ngungsi ing tanah Yehuda; panganana roti ing kana lan praktekna nubuat ing kana, nanging aja maneh praktek nubuat ing Betel, amarga iku papan suci raja lan kraton raja.'

[4375] 789–737 SM

[4376] Yaiku wong sing kena kusta.

[4377] Sejarawan Yahudi Josephus Flavius (wafat ing abad kaping 2 Masehi), nyathet yèn gempa bumi ing kulon candhi nyebabaké separo gunung ambruk; nalika ngglundhung menyang wétan watara papat stadion, iku ngubur kebon kraton ing dalané.

Lan Amos mangsuli marang Amaziah: 'Aku iki dudu nabi lan dudu anaké nabi; aku biyèn dadi penggembala lan nglumpukaké buah ara[4378] . Nanging Gusti njupuk aku saka ngopeni wedhus lan kandha marang aku: "Mlaku, nabi marang umatku Israel." Saiki rungokna sabda Gusti. Sampeyan kandha, 'Aja ngandhani ramalan marang Israel, lan aja ngomong marang omahé Ishak.' Mula saka iku, Gusti Allah ngendika: 'Nalika wong Asyur mlebu ing tanah Israel, padha bakal nyekel lan ngrusak; padha bakal ngrusak kutha-kutha lan njupuk kutha iki; banjur, ing ngarepmu, prajurit-prajurit tanpa isin bakal ngajamah bojomu kanthi zinah; amarga kowe uga wis nyumbang marang pambangkangé Israel ing ngarepé Gusti Allah sing maha weruh, lan wis mulang wong-wong iki nindakake tumindak keji ing candhi sing wis kotor, candhané anak sapi emas, dewanmu; putramu lan putrimu bakal mati ing ngarepmu déning pedhang, lan kowe dhéwé bakal mati ing tanah manca; déné Israel bakal digawa menyang pembuangan saka tanahé dhéwé' (deleng Amos 7:12–17).

[4379]Tembung-tembungé Santo Amos iki nyulut nesu marang imam mau, lan dhèwèké wiwit nggebuk nabi Gusti tanpa welas asih; pungkasané, anaké imam, Uzziah sing galak, ing amukan nesu nyabet Santo Amos kanthi kabèh kekuwatané ing antarané alis nganggo tongkat abot lan nglarani nganti pati. Nanging dhèwèké ora langsung mati: kanthi ambruk urip, dhèwèké digawa menyang tanah Yuda, ing ngendi, sawisé sawetara dina, dhèwèké séda ing kutha Tekoa, tanah leluhuré; ing kono dhèwèké uga dikubur bebarengan karo para leluhuré. Sapa waé sing kepéngin maca ramalan Sang Amos bisa nemokaké ing bukuné; nanging kita saiki, lan salawas-lawase, ngluhuraké Gusti Allah, sing wis maringi pangerten marang dhèwèké. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Sawise Panjenengané nyucèkaké manah Panjenengané sing padhang kanthi Roh Suci, wah Nabi Amos sing mulya, Panjenengané nampa karunia wahyu saka ing dhuwur, lan nguwuh kanthi swara banter ing saindenging tanah: 'Iki Gusti kita, lan ora ana sing padha karo Panjenengané.'

Penderitaan Sang Martir Suci Dula

Dipepering ing tanggal 15 Juni

Ing wektu kuwi, nalika para putraning setan padha ngawula marang dheweke, lan sihir penyembah berhala lan tipuan saya kuwat, nalika pamaréntahan Maximus[4380] ing Cilicia, ana sawijining abdi Kristus sing jenenge Dula[4381] , sawijining priya saka wewengkon Cilicia sing padha, digawa ing ngarepe gubernur iki lan dihukum. Dheweke iku wong sing bener lan wedi marang Gusti Allah, lan miturut kasaksian wong akeh, dheweke ngupaya nglakoni urip sing luhur lan nguwatake kabeneran ing kabeh bab.

Sawijining dina, ana laporan marang gubernur yèn Dula iku pangakune iman Kristen, lan sawisé kuwi abdi Kristus mau langsung dipenjara; nalika kuwi notaris[4382] kandha marang gubernur:

'Gubernur, miturut dhawuh panjenengan, para panglima militèr panjenengan sampun nyisir sakabèhing provinsi Cilicia ngantos kutha-kutha Zephyr[4383] , lan sajrone wektu punika padha nyekel salah satunggaling penganut iman Kristen sing durung takwa; lan piyambakipun ingkang saiki kula aturaken ing ngarsanipun pangadilan panjenengan ingkang adil lan pinunjul.'

Kanggo iki gubernur mangsuli:

[4378] Sycamore iku wit ara sing, miturut wohé, kalebu varietas sing luwih cilik ing kulawarga ara.

[4379] Watara taun 783 SM

[4380] Kilikia – ing jaman kuna, sawijining wewengkon ing sisih kidul-wétan Asia Cilik, sing kamungkinan jenengé asalé saka suku Semitik bangsa Kilikia lan, amarga suburé, narik para pemukim Yunani wiwit awal.

[4381] Ing basa Yunani, iki tegesé 'budhak'.

[4382] Notaris – sawijining pejabat sing tugase kalebu, saliyane liya-liyane, njamin palaksanaan hukum kanthi ketat ing pangadilan, dene notaris enom ngurus korespondensi sing ana gandhengane karo prakara kasebut.

[4383] Tegesé – nganti wilayah distrik kutha pesisir Cilicia sing aran Zephyria.

'Nalika aku piyambak ngubengi kutha-kutha iki, aku bakal mrentahake supaya para tawanan sing saiki ana ing penjara ngandhap digawa ngadhep aku, lan sajrone lelampahan, ing panggonan-panggonan sing wis disiapake khusus kanggo kuwi, aku bakal nyiksa wong-wong mau.'

Lan ora suwe sawisé kuwi dhèwèké mangkat menyang salah siji kutha ing tanah Zephyr sing dijenengi Praetoriada[4384] ; ing kono, gubernur sawisé lungguh ing kursi pangadilan dhisik mréntahaké supaya Dula sing berkah digawa ngadhep dhèwèké. Abdi Kristus, nalika piyambakipun badhe dipun siksa, ndedonga makaten dhumateng Gusti: 'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, sumbering kabecikan sedaya, – Panjenengan naté ngendika lumantar nabi Panjenengan Daud: *"Bukak cangkemu, lan Aku bakal ngisi"* (Mazmur 80:11); lan ing Injil Panjenenganipun Panjenenganipun ngendika: *'Aja padha kuwatir babagan kados pundi utawi punapa ingkang badhe dipun wicara'* (Mat. 10:19); – mila kenginga Panjenenganipun ngutus Malaikat suci Panjenenganipun lan paringa tembung-tembung ingkang trep nalika kula wicara, supados, nalika kula ngadeg ing ngajeng Maximus ingkang paling jahat, kula saged mbukak kejahatanipun; lan menawa aku kedah nandhang sangsara, aku ora bakal wedi marang panyiksaan, awit aku bakal ndeleng Panjenengan ing ngarep mripatku lan kanthi rela nyerahake awakku kanggo disiksa: awit menawa aku ora nyerahake awakku kanggo kobong, berkah apa sing bisa aku ngarep-arep nampa? Mahkota apa sing bakal tak tampi? Lan luka apa sing banjur bisa tak tunjukake marang Panjenengan, Gustiku, supaya nalika mirsani, Panjenengan paring welas asih marang aku lan maringi pangapura tumrap dosa-dosaku?'

Nalika Dula ndedonga kaya ngono, para prajurit nyopot sandhangan njaba saka awaké lan ngajokaké dhèwèké sing diiket marang gubernur.

Lan gubernur Maximus kandha marang dheweke:

'Critakna marang aku, jenengmu sapa?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku iku abdi Kristus.'

Kanggo iki, gubernur mangsuli:

'Critakna marang kita jeneng sejati, dudu jeneng Kristenmu: jeneng kuwi ora bakal maringi kowe pembenaran utawa panglipur.'

Banjur Dula sing kaberkahan kandha:

'Apa aku durung cetha ngandhani jenengku marang kowe? Jeneng sejati aku Kristiani; jeneng sing digunakake wong nyebut aku Dula – lan aku dijenengi mangkono amarga aku pancen abdi Kristus.'

Kanggo iki gubernur mangsuli:

'Sampeyan durung nate ngalami ajrih marang pangadilan utawa siksaan apa wae; mulane sampeyan wani ngomong kaya ngono marang kita. Saiki, critakna: saka negara endi, saka desa endi, lan saka kulawarga endi sampeyan?'

Wong suci mau mangsuli:

'Aku wong asli saka wilayah Cilicia iki, saka kutha Zephyr, Praetoria; aku asalé saka kulawarga bangsawan lan wis dadi wong Kristen wiwit isih cilik.'

Banjur panguwasa kandha:

Yen kowe keturunan bangsawan, kowe kudu manut marang para raja sing ora bisa dikalahake; mula saiki mangkat menyang candhi lan nyembelih kurban marang para dewa ing kono kanthi sakabehe atimu, banjur kowe bakal diurmati dening kita, lan kowe bakal nampa pakurmatan ageng lan mulya saka para raja agung.

Kanggo iki sang wali mangsuli:

Mugi kaluhuran panjenengan lan kabèh kakuwatan sing diparingaké para raja marang manungsa tetep ana ing panjenengan lan kabèh wong sing ora ngajèni Gusti Allah sejati; nanging mugi Gusti Allah, Tuhanku, mbalèkaké kabèh iki adoh saka aku, supaya aku ora sugih apa-apa kajaba iman marang Gusti kita Yesus Kristus.

Nalika krungu tembung-tembung saka wong sing kasucèkaké kuwi, gubernur mréntahaké supaya dhèwèké digandhèngaké ing lemah lan dipukul nganggo tongkat wesi; ing wektu sing padha, dhèwèké kandha marang para abdi:

'Yakinké dhèwèké supaya ninggalaké kabodhoané.'

[4384] Pretoriada – saktenane salah siji kutha ing Cilicia, ora adoh saka kutha Zephyria.

Nanging Santo Dula, nalika ngrasakake pukulan, mberuwak marang Gusti ing wektu kuwi:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Kristus, amargi Panjenengan sampun nganggép kula pantes nandhang kabéh punika demi asmanipun ingkang suci!'

Krungu tembung-tembung martir mau, Maximus wiwit nyalahake Santo Dula, kandha marang dhèwèké:

'Kepiye Kristus bisa mbantu kowe saiki, nalika awakmu kebak tatu? Utawa apa kowe ora bisa mangertèni iki, kowe wong edan?'

Para martir mangsuli:

– Apa ora guru iman kita, Rasul Suci Paulus, ngendika manawa ora ana siji wae sing bisa diparingi mahkota *'yen dheweke saingan kanthi ora sah'* (2 Tim. 2:5)?

Banjur gubernur takon marang dheweke:

'Dadi, amarga saiki kowe disiksa, apa kowe bakal dianggep pantes nampa mahkota sawisé?'

Wong suci mangsuli:

'Saiki aku lagi tandhing nglawan bapakmu, setan, lan yen aku menang nglawan pasukané Setan—yaiku kowe, abdié setan—maka aku bakal nampa mahkota kang langgeng ing swarga.'

Sing nyiksa kandha:

'Ngapa kowe nggila kaya ngene, pracaya marang Manungsa sing disalib?'

Kanggo iki, Santo Dula mangsuli:

'Endi sing luwih becik: pracaya marang arca watu lan kayu, sing digawe dening tangan manungsa, utawa pracaya marang Sang Manungsa-Gusti sing urip lan Gusti sejati, sing disalib kanggo kita miturut kersane piyambak?'

Banjur Maksimus kandha:

'Wah, kowe sing ora ngetutaké hukum! Apa kowe mikir yèn dewa agung Apollo[4385] iku gawéan tangan manungsa?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

Kowe wis bener nyebut Apollo nganggo jeneng kuwi, amarga tegese 'sing ngrusak'[4386] : kanthi nyawisake atimu marang dheweke, kowe ngrusak nyawamu dhewe, lan ora mung nyawamu dhewe, nanging uga nyawa wong-wong sing kowe paksa nyembah dheweke; nanging mangertèni iki: Gusti Allah sejati sing manggon ing swarga bakal nuntut saka tanganmu nyawa wong-wong sing wis kok rusak kanthi meksa padha nyembah arca. Bab kaya apa Apollo sing jahat kuwi—saiki bakal tak critakaké: dhèwèké, kaya kowe saiki, ora bisa ngendhalèni dhiri lan kebak katresnan sing ora suci marang siji bojo, sing jenengé Daphne[4387] ; dhèwèké maringi dhèwèké pirang-pirang emas, nanging ora nampa apa sing wis dijanjèkaké saka dhèwèké. Mula aku takon marang kowé: critakna, déwa apa dhèwèké kuwi, yèn amarga kesengsem karo katresnan jasmani dhèwèké ora bisa éntuk kasenengan saka wanita sing ditresnani banget? Kepiye carané kowé bisa nyandhak pangarep-arep marang dhèwèké? Satemene, kabèh omongan antaramu iki ngguyoni, lan akèh sing malah pantes nangis: tenan, kandhaa, apa iki Apollo sing kowe sembah dadi déwa, sing malah dianggep ora ana gunané lan diludahi déning pelacur hina kebak rereged? Apa kowe weruh yèn tumindak ala kowe pantes kanggo nangis!

Krungu kuwi, Maximus kandha marang para abdi sing lagi nggebuki martir:

'Puterake dhèwèké ngadhep munggung lan pukul wetengé.'

Banjur Athanasius, komandan pasukan pengawal militer, kandha marang sang wali:

'Manut marang gubernur – mesthi kowe krasa awakmu kabèh kebak tatu?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Kowe bakal luwih becik ngrungokake pituturku, kowe penasihat setan lan abdi-ne, lan paringi pitutur marang awakmu lan komandanmu 'Kepiye carane sing paling apik kanggo ngayakake si jalang Daphne supaya sakcepete sarujuk urip ing zinah karo dewa Apollo lan nepaki kersane, supaya dheweke, kobong dening katresnan

---

[4385] Apollo, ing mitologi Yunani, iku dewa cahya, utamane cahya srengenge, karo kabeh paedah lan bebaya.

[4386] Tembung 'Apollo' asalé saka kriya basa Yunani: …, sing artiné 'ngancuraké' utawa 'matèni'.

[4387] Daphne, ing mitologi Yunani, iku putri déwa kali Ladon lan Gaia (Bumi), lan dikasihi déning Apollo lan Leucippus. Sing pungkasan, nyamar dadi cah wadon, ngetutaké Daphne ing antarané kanca-kancané, nanging dipatèni déning Apollo. Ibu Daphne, Gaia, banjur ngowahi dheweke dadi wit laurel.

lan ora kasembadan kersane, ora mati kanthi kejem – amarga aku mung duwe siji penasihat – Gusti kita Yesus Kristus.'

Banjur penyiksa mréntahaké supaya digawa pelat wesi lan kandha marang para abdi dalemé:

'Panasna nganti abang ing geni banjur pasang wong sing ngina dewa kita iki ing kono.'

Krungu kuwi, sing kasucèn kandha:

'Apollo-mu sing ana ing Gehenna matur nuwun marang kowe amarga wis nambah luwih gedhe geni Gehenna sing saiki dialami dheweke; dheweke bakal mbalekake iki kanthi mesthekake yen kowe uga bakal dibuwang menyang pepeteng peteng bebarengan karo dheweke – lan banjur aku uga bakal ngguyu marang kowe, kowe sing mbiyantu Apollo tanpa agama.'

Nalika wong-wong sing nyiksa wong sing pinaringan berkah iku, sawise meh kobong nganti mati, sanadyan ora entuk apa-apa, lan ora bisa ngapusi abdi Gusti nganggo pitutur manis utawa meksa dheweke liwat panyiksaan supaya nyerahake iman marang Kristus, panguwasa mrentahake prajurit njupuk wong suci sing wis kesiksa banget mau menyang sel kapisah lan ninggalake dheweke piyambakan, tanpa ana sing ngopeni – lan dheweke nambahake:

'Aja nganti ana wong Kristen tanpa Gusti sing nyebut dhèwèké kabegjan, amarga sawisé ngina dewa-dewa kita kanthi ora pantes, dhèwèké saiki kena sangsara gedhé.'

Nanging Santo Dula tetep ana ing penjara iku, tanpa kendhat memuji Gusti Allah lan ndedonga supaya Panjenengané maringi sih-rahmat kanggo nindakake kaluhuran martir.

Sawisé limang dina, Maximus, mapan manèh ing kursi hakim, takon:

'Apa pengikut ajaran Kristen sing jahat kuwi isih urip? Gawa dhèwèké mrana!' Panglima militer Athanasius mangsuli:

'Dheweke pancen teguh banget ngakoni imane lan, luwih maneh, waspada banget nganti kaya ora ana siji tatu ing awaké.'

Lan kanthi kuwi, dhèwèké mréntahaké supaya martir mau digawa mlebu. Gubernur, nalika weruh yèn saindh Dula sakabèhé awaké ora tatu lan pasuryané sumunar, kandha marang para prajurit:

'Hei para penjaga celaka! Apa aku ora wis maringi dhawuh supaya kowe ora ngurusi utawa ngopeni dheweke?'

Kanggo iki, Pigasius, notaris kepala, mangsuli:

'Kita sumpah ing ngarsane paduka, manut dhawuh paduka, kita nyimpen piyambakipun ing pérangan paling jero ing penjara lan ana patung wesi Hercules[4388] sing bobote telung atus liter[4389] , digantung ing gulu piyambakipun saben wektu; kepiye piyambakipun saiki tuntas waras—ora ana siji-sijia ing antawis kita sing mangertos.'

Banjur martir suci kandha:

'Gubernur bodho! Kristusku sing wis marasaké aku lan maringi awakku kasehatan lan kekuwatan kanggo nahan malah siksaan sing saiki kowe arep pasangaké marang aku maneh; lan Panjenengané nindakaké iki supaya kowé ngerti yèn Gusti Allah kita iku Tabib sing kanthi cara sing nggumunaké marasaké wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané – lan uga supaya aku nampa mahkota kesyahidan sing istimewa, déné kowé bakal ngalami sangsara abadi sing istimewa; awit yèn kowé wis nahan sangsara kaya ngono kanggo Apollo-mu, apa déwa-mu bisa marasaké kowé kaya Kristusku marasaké aku?

Kanggo iki gubernur, nesu, mangsuli:

'Amarga wong iki ora mandheg ngina dewa-dewa kita kanthi sengaja ala, lebokna lenga ing sirahé lan kobongna.'

Kanggo iki sang martir ngendika:

'Yen kowe ngobong otakku, apa sing bakal kowe entuk? Luwih becik kowe mikir siksaan liyane.'

Banjur gubernur mrentahake supaya akèh wiji mustard disawurake ing bolongan irung sang martir.

Banjur Santo Dula ngumumaké:

[4388] Hercules, utawa Heracles. Heracles – pahlawan nasional Yunani – dianggep déning wong kuna minangka conto sampurna babagan kekuwatan lan daya fisik.

[4389] Siji liter padha karo 72 zolotnik. Mula, bobot sing ngglantung ing gulu martir luwih saka 5 pood.

– Aku isih ngguyu saiki marang kabèh panyiksaanmu!

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké para abdi dalem supaya nyerang sang wali saktenané nganggo cakar wesi ing punggungé, nalika nambahi cuka kenceng ing lukané lan nggosok nganggo pecahan gerabah sing landhep.

Nalika kabèh iki kelakon miturut dhawuhe Maxim, sang martir suci ndonga kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus! Aja tinggalake aku, abdi Panjenengan; delengen*, "para tukang ngolah wis ngolah punggungku, nggawé alur dawa"* (Mazmur 128:3).'

Banjur gubernur kandha marang dhèwèké:

'Ayo saiki, manut lan ngakoni dewa-dewa kita!'

Kanggo iki, Santo Dula mangsuli:

Muga-muga dewa-dewamu, utamane Aphrodite[4390] lan Artemis[4391] , nulungi kowe lan kejahatanmu; nanging yen kowe kersa, aku bakal nyritakake bab dewi-dewi liyamu lan kabèh kabrangasané.'

Sawisé kuwi, hegemon mréntahaké para abdi dalemé:

'Patahna rahangé supaya dhèwèké ora bisa ngina para déwa, lan sawisé patah sikilé, tinggalna dhèwèké ing kahanan sing ora bisa ngucapaké siji tembung.'

Kanggo iki sang martir suci mangsuli:

'Wah, panguwasa sing paling ora nduwé hukum! Napa kowe nggebuki aku, nalika aku nyritakaké kabeneran—yèn Aphrodite-mu lan déwi-déwi liyané nglampahi uripé ing hawa napsu sing najis, zinah, lan malah nalika padha rembugan endi sing paling serakah napsu, tau padha nunjuk gembala siji,Paris[4392] , dadi hakim; lan kenapa kowe nesu nalika dicritakake tumindak paling keji saka dewi-dewi kotormu?

Mung Gustiku sing sejati: Panjenengané milih dadi manungsa lan disalib ing kayu salib, banjur dikubur; sawisé telung dina Panjenengané wungu manèh lan lungguh ing sisih tengené Gusti Allah Rama, supaya mengko Panjenengané teka karo geni – kanggo nglelepaké kabèh déwa-déwamu!

Krungu iki, gubernur kandha marang sang wali:

'Apa kowe weruh, wong sengsara, yèn kowe uga nduwé loro Déwa?' Sing kabegjan mangsuli:

'Aja dosa utawa kesasar amarga ngomong loro Gusti: Ketuhanan sing kita sembah iku Tritunggal.'

Banjur gubernur kandha:

'Dadi, kowe nduwé telung déwa?'

Martir mau mangsuli:

– Aku ngakoni lan ngajeni Trinitas: aku pracaya marang Rama, aku ngakoni Putra, lan aku nyembah Roh Suci.

Sawisé kuwi, gubernur kandha:

'Critakna, kepiye kowe pracaya marang siji Gusti, nanging ngakoni telu?'

Kanggo iki, martir suci mangsuli:

Sanadyan kowe wong daging lan ora mangertos *"bab-bab Rohé Gusti Allah"* (1 Kor. 2:11), nanging demi wong-wong sing ana ing kéné, aku bakal mangsuli pitakonmu. Kaya kowe, minangka manungsa, duwé omongan lan ambegan, mangkono uga Gusti Allah Rama kang Maha Kuwasa duwé Sabda Panjenengané lan Roh Suci Panjenengané; Gusti Allah kita iki nggawe manungsa ing wiwitan lan ngurmati dheweke miturut gambarane piyambak, maringi napas urip marang dheweke, lan manggonake dheweke ing Taman Eden; nanging nalika Setan, sing saiki nglakoni kersane liwat kowe, meksa manungsa nglanggar dhawuhe Gusti Allah—kaya sing saiki ditindakake liwat kowe— – lan kanthi mangkono ngalihake manungsa saka manut marang dhawuhe Gusti – banjur Gusti, kepengin mbalekake ciptaan sing wis tiba saka tangané lan nuntun menyang dalan sing sejati, ngutus

---

[4390] Aphrodite – jeneng Yunani kanggo Venus, dewi katresnan. Pesta-pesta kanggo ngajeni dheweke, sing dikenal minangka Aphrodisia, dianakake ing pirang-pirang panggonan ing Yunani lan Asia Cilik.

[4391] Artemis – miturut mitologi Yunani, putri Zeus lan Leto – iku dewi cahya lan rembulan; mula, minangka dewi cahya, dheweke digambarke nganggo busur lan panah, lan minangka dewi wengi, nganggo obor.

[4392] Miturut mitologi Yunani, wong tuwané Paris ninggalaké dhèwèké marang nasibé nalika dhèwèké isih bocah. Nanging, dhèwèké diopeni déning para penggembala. Ing sawijining dina, telung dewi – Aphrodite, Hera, lan Athena – teka marang dhèwèké lan nyuwun supaya dhèwèké mènèhi putusan ing perselisihan antarané sapa sing paling ayu. Paris milih Aphrodite minangka sing paling ayu saka kabèh mau.

Putrané, yaiku Sabda, menyang bumi; lan mangkono Sabda Gusti Allah manggon ing Sang Perawan Sing Paling Suci lan lair saka Panjenengané – lumantar Panjenengané, Gusti Allah Rama paring kaslametan marang donya.

Sawisé kuwi, panguwasa takon:

'Apa ana tembung sing bisa nglairake manungsa?'

Sing Suci mangsuli:

Sampeyan ora mangertos misteri Allah. Nanging yen sampeyan ngerti kakuwataning Allah Kang Maha Kuwasa, sampeyan bakal nyadari menawa Panjenengané kang mbentuk manungsa saka bledug lan netepake bumi ing ndhuwur banyu, kang nyangga langit lan nggawe kabèh makhluk – Panjenengané iku ora liya yaiku Kristus. Nanging amarga sipat manungsa ora bisa nyawang Keilahian, Gusti sing welas asih, amarga katresnané marang umat manungsa, dadi manungsa lan ngemban sipat manungsa, supaya—kaya pati mlebu ing donya lumantar siji manungsa wiwitan—lumantar siji Manungsa, Gusti kita Yesus Kristus, tangi saka pati bisa kelakon (Rm. 5:13).

Banjur panguwasa kandha:

'Apa sing kok omong? Apa pancen bakal ana tangi saka pati?' Kanggo iki martir suci mangsuli:

'Mesthi bakal ana; awit kepiye Gusti Allah bakal ngadili donya yen wong mati ora tangi?'

Maximus ngendika:

'Aku ora kepéngin kowe ngucapaké tembung palsu iki marang aku; mula pracayaa iki: kaya carané kita mati, mangkono uga kita bakal ngglethak mati.'

'Kowe wis ngomong sejatine,' wangsul sang martir, 'manawa kowe mati, amarga kowe pracaya marang berhala-berhala sing wis mati, mula kowe ora bakal mlebu ing kebangkitan urip, nanging mung bakal mlebu ing kebangkitan pangadilan lan sangsara langgeng; nanging pantes manawa kabèh manungsa padha ngadhep ing pangadilané Kristus lan padha mènèhi tanggung jawab bab kabèh sing wis ditindakké (2 Kor. 5:10).

Banjur penyiksa mréntahaké prajurit supaya ngiket martir nganggo borgol wesi lan nyimpen dhèwèké ing penjara ngandhap lemah.

Esuk banget ing dina sabanjure, Maximus maneh mréntahaké abdi Gusti, Dula, supaya digawa menyang pangadilan, lan nalika sang martir rawuh, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Wah, wong jahat, apa gunane kowe ngina dewa-dewa kita?'

Kanggo iki wong sing berkah mau mangsuli:

Aku nampa ganjaran ageng saka Gustiku nalika aku ngenyelakake dewa-dewamu; nanging paukumané Gusti bakal nyerang kowe nalika kowe isih urip.

Banjur Maximus, sing kepengin ngotori sang wali nganggo kurban, kandha marang para abdi sing ana ing sacedhaké:

'Lebokna daging kurban lan anggur ing cangkemé.'

Sawisé kuwi, sing kasucèkaké kandha:

'Sanajan kowe ngumbah sakabehe mezbahmu sing ora nduwé dewa lan ngucurake kabeh mau menyang cangkemku, sanajan mangkono kowe ora bakal bisa ngotori abdi Gusti sanadyan sethithik.'

Krungu kuwi, sang penyiksa muni:

'Delengen kéné, wong sengsara, kowé wis tau ngrasakaké sesajen pangorbanan saka altar kita!'

Martir suci mangsuli:

'Kabeh iki ora ngremehake aku sak sethithik, kowe panguwasa sing nggegirisi lan edan.'

Banjur gubernur mrentahake supaya sang wali digantung ing wit lan kulité disingkap nganti tekan dagingé, déné rahangé, bebarengan karo daging sakupengé, kabèh dicabuti.

Sawisé kuwi, martir suci kandha:

'Wong edan, apa kowe ora ngerti yèn bapakmu, Setan, wis mulang kowe supaya nindakake iki?'

Nalika awaké sang martir wis koyak nganti balung lan rahangé wis dicabut, gubernur mréntah supaya dhèwèké dibalèkaké menyang panjara; banjur, nalika budhal menyang Tarsus ing Kilikia[4393] , Maximus mréntah supaya tawanan mau digawa bareng karo dhèwèké. Nalika padha wis lelungan watara rong puluh stadia[4394] ,

[4393] Tarsus iku kutha utama ing Cilicia, sawijining wewengkon ing Asia Cilik; kutha iki kondhang banget ing Gréja Kristen minangka panggonané lairé Santo Paulus Rasul (Kisah Para Rasul 22:3).

[4394] Miturut ukuran kita, dawa lintasan pacuan kira-kira 690 fathom.

martir suci Dula, sawisé nggawe pratandha salib, nyerahaké nyawané sing nandhang sangsara marang Gusti, lan banjur digawa kaya mayit. Nalika padha wis ana patbelas stadia saka Tarsus, komentator[4395] nglapor marang gubernur yèn Dula, sing wis ngina para déwa, wis seda lan awaké sing wis mati saiki digawa: apa sing kudu ditindakake? Gubernur mréntah supaya awaké dibuwang ing parit jero, supaya tetep ora dikubur. Para prajurit, nanging, njupuk badan sang wali lan mbuwangé menyang kali sing mili menyang tanah Zephyrith. Lan nalika jasad kuwi ngambang tekan sawijining desa sing ora adoh saka kutha Pretornada, lan ngglethak ing pinggir kali, asu-asu para penggembala ing kono nyium ambune jasad sang wali; salah siji asu sing ngawal kuwi ora ngidini manuk siji wae nyentuh jasad sang martir; dene asu liyane, nyekel sandhangan penggembala nganggo cangkemé, nggawa lan nutupi relik martir mau. Nalika weruh kuwi, para penggembala ngandhani kabèh wong ing désa lan kutha, lan langsung akèh wong pracaya mangkat menyang relik martir suci lan kanthi ngajèni nampa, matur nuwun marang Gusti Allah sing ora nyingkiraké harta sing larang regané kuwi. Sawisé kanthi ngajèni njupuk badan sang martir suci, padha ngubur kanthi pakurmatan, ngluhuraké Gusti kita Yesus Kristus, sing kapuji langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Peringatan Sang Mulya Dula, Sing Nandhang Kasangsaran

Dipepering ing tanggal 15 Juni

Pelayané Gusti sing Kabegjan, Dula, iku sawijining biksu ing salah siji biara komunal ing Mesir[4396] . Pandangane tansah sumebar asih lan andhap asor, nanging ing kawicaksanan dhèwèké agung lan mulya.

Pelayan Gusti iki, sing dianiaya lan difitnah dening kabeh wong, tansah bungah lan ceria ing atiné. Dhèwèké nganggep wong-wong sing ngremehké dhèwèké iku ora ana kaluputané, lan ndedonga marang Gusti supaya Sang Gusti ora ngetung iki dadi dosa tumrap wong-wong mau. Nganggep kabèh kasalahan marang setan—yèn dhèwèké sing ngganggu sedulur-sedulur—lan nglengkapi dhèwèké kanthi kawani nglawané, sang Dula sing pinaringan berkah ngungkuli kabèh tipuané lumantar sabar, pandonga, lan kabecikan. Kanthi sabar kaya ngono, sang askèt Allah iki tetep sabar salawisé rong puluh taun, kanthi ajeg ngopeni alus lan andhap asor ing atiné.

Nanging setan, amarga ora ngerti cara liya kanggo nyurung wong sing pinaringan berkah mau, nyebarake goroh licik babagan dheweke; ing kéné, dheweke nyerang ora mung Sang Dula sing kinurmatan, nanging uga kabèh sedulur, saéngga nggawe sedhih lan ngganggu kabèh biksu sing meneng; yaiku, dhèwèké ngyakinaké sedulur biarawan siji sing ora wedi marang Gusti Allah supaya nyusup mlebu gréja lan nyolong kabèh piranti suci saka kono. Sawisé nindakake kabèh kuwi, biarawan kuwi ndhelikaké barang sing wis dicolong lan nyumput ing selé, kaya-kaya dhèwèké ora tau ninggalaké selé sakdurungé.

Nalika wayahe ibadah esuk teka, para-eksearkus[4397] , nalika mlebu gréja kanggo nyalakake lilin ing kaki lilin, weruh yèn kabèh piranti gréja wis dicolong; dhèwèké langsung marang marang abbot[4398] kanggo nglapor. Banjur, miturut adat, dhèwèké nggebuk bel[4399] , lan kabèh komunitas padha kumpul ing gréja kanggo kidungan esuk.

Ing pungkasan Matins, sang abbot lan paraekskleusiarh ngumumaké marang para sedulur yèn piranti-piranti kuwi wis dicolong – lan kabèh padha sedhih banget. Kedadéyané, nalika semana, amarga lara, sang Dula sing pinaringan berkah durung rawuh ing ibadah ésuk; lan sawatara sedulur kandha:

[4395] Kommentarisius – kepala panjara.

[4396] Kinovia – (saka basa Yunani 'common' lan 'life') iku istilah umum kanggo kabèh biara komunal, yaiku biara ing ngendi para sedulur ora mung nampa panganan nanging uga kabèh sing dibutuhaké kanggo urip sacara umum saka biara, miturut pituduh abas, déné saka pihaké padha nyawisaké kabèh gawéan lan upahé kanggo kabutuhan bebarengan biara.

[4397] Paraekklisiarch – pelayan greja sing nyalakake lampu ing greja.

[4398] Abba – 'bapak'; iki cara para abbot ing biara komunal disapa ing Wétan.

[4399] Bilo (saka tembung 'nggebuk') – papan kayu utawa logam sing dipukul utawa digebuk kanggo ngundang umat menyang gréja kanggo ibadah liwat swara utawa ketukan. Ing nagara kita, bilo wis diganti nganggo lonceng, nanging ing Yunani isih ana nganti saiki, utamane ing wilayah sing akèh populasi Turki, ing kana panggunaan lonceng ora diijini.

'Ora ana siji waé sing bisa nyolong mau kajaba Sedulur Dula, mula dhèwèké mesthiné ora teka ing gréja; yèn dhèwèké ora nindakake maling iki, mesthiné dhèwèké wis teka ing ibadah tengah wengi luwih dhisik tinimbang wong liya, kaya biasané.'

Mula padha ngutus wong njupuk dhèwèké menyang gréja; sing diutus mangkat lan nemokaké dhèwèké, sanadyan lara, isih ngadeg ndedonga; banjur nyekel sing suci mau, padha nyeret dhèwèké kanthi paksa mlebu gréja. Banjur Santo Dula takon marang wong-wong mau:

'Apa tegese iki, sedulur, lan kenapa kowe narik aku kanthi paksa, nalika aku bisa menyang bapa-bapa suci kanthi kersa dhéwé?'

Nanging wong-wong mau ngina dhèwèké nganggo tembung-tembung blasphemous lan ora ngajèni, kandha:

'Kowe wong sing ngina Gusti, ora pantes urip! Apa durung cukup kowe wis ngganggu kita pirang-pirang taun? Saiki kowe malah wis ngotori jiwane kita.'

Kanggo iki dhèwèké mangsuli:

'Ampunana aku, sedulur, menawa aku wis dosa marang kowe.'

Banjur padha nggawa dhèwèké marang sang abbot lan kabèh para bapa sing wis tuwa ing tapa brata, lan kandha:

'Iki wong sing wiwit wiwitan wis ngganggu kita lan nglanggar paugeran komunitas kita.'

Lan saben wong padha miwiti ngina dheweke. Ana siji kandha:

Aku weruh dheweke nyolong-nyolong mangan sayuran.

Sing liyane kandha:

Aku weruh dheweke nyolong roti lan mbageake ing njaba biara.'

Ana maneh siji sing ngumpat kaya ngene:

'Aku weruh dheweke nyelundup ngombe anggur rega larang.'

Mangkono uga, wong liya kanthi salah nuduh dheweke nindakake ala liyane.

Krungu kabèh kuwi, abbot lan para bapa sing ana bareng padha pracaya fitnah mau lan padha takon marang Dula sing ora salah apa kabèh sing diomongaké kuwi bener; utamané padha takon bab maling, kanthi cetha padha takon ing endi dhèwèké nyimpen piranti gréja sing wis dicuriné.

Sang Dula, nalika mbela dhiri, wiwitane negesake manawa dhèwèké ora ana sangkut-pauté karo prakara iki; nanging nalika weruh yèn padha ora pracaya, dhèwèké meneng bae lan mung kandha:

'Nyuwun pangapunten, para bapa suci, kula punika wong dosa.'

Banjur abbot mrentahake supaya jubah biara dicopot saka awaké lan diparingi sandhangan layperson; lan nalika kuwi, dhèwèké kandha:

'Tingkah laku kaya ngono ora pantes kanggo tatanan biara.'

Nalika jubah biara dicopot saka sang Dula sing pinaringan berkah, dhèwèké nangis kenceng lan, ndelok munggah marang langit, muni banter:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, amarga jeneng Panjenengan ingkang suci kula ngagem busana punika, nanging sapunika, amarga dosa-dosakula, busana punika sampun dipun copot saking badan kula.'

Sawisé kuwi, abbot mréntahaké supaya sang wali diiket nganggo ranté lan diserahaké marang pangurus; pangurus mau, sawisé nyopot kabèh sandhangané, banjur nggebuk sang wali kanthi kasar nganggo tali kulit sapi, takon apa kabèh sing diomongaké babagan nyolong kuwi bener.

Dula, sanadyan mripaté kebak luh nanging isih mesem amarga polos, ngendika:

'Ampunana aku, aku wis dosa.'

Banjur pangurus kuwi, nalika weruh Dula mesem lan ngucapake tembung kaya ngono, tambah nesu marang dheweke; dheweke nyelehake Dula ing penjara lan ngiket sikile nganggo borgol; lan uga nulis layang marang panguwasa kutha, ngandhani bab maling lan Bab Dula – banjur langsung ngirim layang kuwi marang dheweke.

Gubernur kutha, sawisé maca layang kuwi, langsung ngutus para abdi kasar kanggo nggawa Dula minangka maling. Lan para prajurit, nyekel abdi Gusti, nunggangké dhèwèké ing kéwan tanpa pelana lan, sawisé ngiket bobot wesi ing gulu, ngarak-arak dhèwèké kanthi isin ing saindenging kutha.

Nalika Dula sing pinaringan berkah digawa ing ngarep pangadilan, panguwasa kutha takon marang dhèwèké:

'Saka ngendi kowe, jenengmu sapa, lan kenapa kowe dadi biksu? Kepiye kowe nyolong piranti gréja, lan ing endi kowe nyimpené?'

Nanging Sang Penanggung Sangsa Kristus ora mangsuli pitakon gubernur kajaba ngendika:

Aku wis dosa; nyuwun pangapunten.

Banjur gubernur sing nesu banget mrentahake sang wali supaya digandhol telanjang ing lemah, lan mrentahake papat abdi supaya nggebuk dheweke tanpa welas asih nganggo kulit sapi.

Nalika sang Dulu sing pinaringan berkah dipukul kaya ngono suwé tanpa welas asih, pungkasané dhèwèké kandha marang panguwasa kutha kanthi mesem ing pasuryané:

– 'Pukul aku, pukul aku,' – 'lan kowe bakal nggawe perak sing tak nyolong dadi luwih murni.' Marang iki gubernur mangsuli: 'Kowe bodho, aku bakal nggawe perak ing awakmu lan ing iga-igamu luwih murni tinimbang salju.'

Lan dhèwèké langsung mréntah supaya arang geni sing padha panas banget ditumpukaké ing sangisoring wetengé, lan supaya cuka sing dicampur uyah ditumpukaké ing tatu-tatué.

Malah wong-wong sing padha nyekseni uga gumun marang ketabahan wong sing pinaringan berkah iku lan padha kandha marang dheweke:

'Critakna marang kita ing endi kowe nyumputake piranti suci, lan kowe bakal dibebasake.'

Nanging martiré Kristus mangsuli:

'Aku ora duwe perak lan uga ora duwe wadhah sing ilang.' Banjur gubernur, sawisé mbebasake sang wali saka panyiksaané, mréntahaké supaya dhèwèké digawa menyang panjara.

Esuké, panggedhé kutha iki ngirim layang marang biara[4400] , dhawuh marang abboté supaya teka marang dhèwèké bebarengan karo kabèh biksu; lan esuké, sawisé padha kumpul, kabèh padha teka ing ngarepé gubernur.

Lan dhèwèké kandha marang wong-wong mau: 'Aku wis maringi sangsara kang manéka warna lan abot marang sedulurmu, sing kok tuduh nyolong, lan aku ora nemokaké kaluputan apa-apa ing dhèwèké.'

Para biksu mangsuli: 'Pak Gubernur, saliyané nyolong, wong ala iki wis nindakake akèh ala liyané; nanging demi Gusti Allah kita wis sabar nganti saiki, ngarep-arep dhèwèké bakal ninggalaké kabiasaan ala, nanging saiki dhèwèké malah tiba ing bab sing luwih parah.'

Banjur panguwasa kutha kandha marang wong-wong mau, 'Dadi, apa sing kudu tak lakoni marang dheweke?'

Para biksu mangsuli: 'Tindakna marang dhèwèké miturut paugeran,'

'Undhang-undhang kita,' wangsul para pejabat kutha, 'mréntahaké supaya wong sing ngina suci dipotong tangane.'

Para biksu mangsuli: 'Monggo dhèwèké nandhang sangsara miturut paugeran lan nampa paukuman cocog karo pakaryané.'

Banjur panguwasa kutha mréntahaké supaya martir mau digawa ngadhep dhèwèké lan wiwit takon marang dhèwèké ing ngarep kabèh wong:

"Wong sengsara lan atimu atos," pangandikane, "critakna sing sejati bab maling sing kok tuduhake, lan kowe bakal luput saka pati."

Kanggo iki, Dula sing ora salah mangsuli:

'Apa sampeyan pengin aku, Gubernur, ngakoni apa sing durung tak lakoni? Aku ora kepengin goroh marang awakku dhéwé, amarga saben goroh asalé saka setan.'

Lan banjur dhèwèké nerusaké:

Babagan perkara sing saiki panjenengan takon marang kula, kula nganggep kula pancen ora salah.

[4400] 'Lavra' iku, miturut tembung sing ketat, sawijining pérangan kutha sing dipager tembok. Nanging, wiwit jaman mbiyen, jeneng iki uga dianggo kanggo biara gedhé lan wigati. Biara-biara kaya ngono pisanané diarani 'lavras' ing Palestina, ing ngendi para biksu kapaksa kumpul sak akèh-akèhé lan mbangun tembok kanggo ngubengi panggonané, amarga wedi diserang déning manéka suku nomaden, utamané wong Bedouin.

Banjur gubernur, nalika weruh yèn wong sing dikutuk iku ora ngakoni kesalahané, déné para biksu nuntut supaya dhèwèké diadili manut hukum, mrentah supaya tangane dipotong.

Sawisé kuwi, sesepuh Dulu sing ora salah digawa menyang panggonan paukuman pati.

Ing wektu kuwi, biksu sing saktenane dadi dalang maling lan nyolong piranti suci kuwi kebak rasa nyesel lan kandha marang dhiri dhewe: 'Kepiye yen kabeh sing wis tak maling ketahuan, saiki utawa mengko? Sanajan tumindak ala iki saiki durung ketahuan, mesthi bakal kabukak ing dina paugeran adilé Gusti Allah; banjur apa sing bakal tak lakoni, aku iki wong sengsara? Wangsulan apa sing bakal tak wenehake kanggo dosa abot iki—amarga aku wis nyolong piranti suci lan nyiksa sedulur sing ora salah?'

Lan dhèwèké buru-buru menyang pangulu biara lan kandha: 'Abba, ayo kita langsung menyang gubernur ing kutha, supaya tangan sedulurku ora dipotong lan supaya dhèwèké ora mati amarga sangsara, awit piranti suci kuwi wis ditemokaké.'

Lan langsung Abba ngutus warta marang gubernur, lan sang martir dibebasake sadurunge paukuman bisa dilaksanakake.

Nalika dhèwèké dibalèkaké menyang biara, kabenerané dadi cetha marang kabèh wong, lan kabèh padha mangertèni yèn maling kuwi ditindakaké déning biksu liyané; lan para sedulur wiwit sujud ing sikilé Sang Dule sing kinurmatan, nyuwun pangapura: 'Ampunana kita, awit kita wis dosa marang panjenengan.' Dheweke, kanthi nangis, mangsuli marang wong-wong mau: 'Nyuwun pangapunten, para bapa lan sedulur; aku matur nuwun sanget amarga amarga sangsara cendhak sing wis panjenengan paringake marang aku, aku bakal dibebasake saka panyiksa langgeng, lan kanthi sih-rahmaté Gusti, aku bakal dianggep pantes nampa berkah ageng; lan pancen, saben aku krungu tumindak ora adil lan cacianmu marang aku, atiku tansah bungah, amarga ngarep-arep bisa luput saka isiné gedhé saka dosaku nalika Gusti rawuh ing kamulyané lan mbukak pitutur ing jeroning ati; Nanging ing ndhuwur kabèh, saiki aku bungah wis nandhang sangsara kanthi ora adil: awit aku ngerti apa pangayoman sing wis disiyapaké Gusti Allah kanggo wong-wong sing nandhang sangsara kanggo Panjenengané; siji-sijine kasedhihan kula namung tumrap panjenengan: mugi Gusti boten ngetang minangka dosa tumrap panjenengan amargi panjenengan sampun nindakake kados makaten dhateng kula, lan sapunika kula namung ndedonga dhateng Gusti ingkang mbelaskasihan supados Panjenengan dipun paringi pangapura.'

Sawisé kuwi, Sang Dula sing kinurmatan, sawisé urip telung dina manèh, seda lan mulih marang Gusti, nanging ora ana siji waé sing ngerti yèn dhèwèké wis seda. Sedulur sing ditunjuk kanggo mbangun para biksu kanggo sembayang tengah wengi tau menyang selé Sang Dula, nanging sawisé mengetok lawang, ora ana jawaban. Sawisé mengetuk kaping pindho lan kaping telu nanging isih ora ana wangsulan, dhèwèké lunga nelukaké sedulur liyané; Ngusung obor, padha mbukak lawang lan mlebu ing sel, banjur nemu Sang Bapa sing lagi sujud: katon kaya lagi nyuwun, nanging nyawane wis bali marang Gusti, amarga nalika lagi nyuwun lan sujud, dhèwèké wis nyerahaké roh marang Sang Gusti.

Ora wani nyentuh, loro sedulur mau ninggalake piyambakane kaya ngono lan banjur marani abas biara ngandhani yen Sedulur Dula wis seda. Sawise pamujan esuk rampung, abas biara piyambak teka lan nalika weruh bapak sing pinunjul wis seda, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya badané disiapake lan digawa menyang gréja kanggo dikubur.

Sawisé badané sing kinurmatan disiapaké kanggo dikubur lan digawa menyang gréja, bel dipun muni—supaya kabèh biksu ngerti yèn seduluré wis séda—lan kabèh padha nglumpuk lan nyentuh badané sing kinurmatan kuwi, kaya déné badané martir. Ing wektu kuwi, sang abbot ngutus warta marang biara jejere, nyuwun marang sang abbot ing kono supaya rawuh bebarengan karo para sedulure, supaya kabeh padha bisa ngubur sedulure sing wis nandhang sangsara kanthi ora adil, kanthi pakurmatan.

Para biksu padha nyeruduk-nyeruduk arebut cedhak karo jenazah, nganti padha ngalangi dalan lan nyundhul siji lan sijiné; mulané, sang abbot saka biara kuwi banjur mréntah supaya jenazah sang suci digawa mlebu gréja lan lawangé dikunci, nalika padha ngentèni sang abbot saka biara liyané teka karo para biksu, supaya para biksu saka loro biara mau padha kumpul bebarengan.

Watara jam sanga, nalika abbot saka biara jejere wis teka karo para biksu lan kabeh wis padha kumpul, padha mréntahaké supaya gréja dibukak lan mayit dipasang ing tengahé pasamuan, supaya kabèh bisa ndeleng lan mayit bisa dikubur kanthi pantes nganggo kidungan sing cocog. Nanging nalika padha nyedhaki mayit, padha weruh yèn mayit iku ora ana ing kono: mung sandhangan lan sendhale sing isih ana[4401] – lan kabèh padha gumun

banget lan kebak rasa wedi. Banjur para abbot saka loro biara kandha marang sedulur: 'Apa kowe weruh, sedulur, apa sing bisa digayuh dening kasabaran, alus, kabecikan lan andhap asor? Delengen, saiki sedulur kita wis lunga saka kita ora mung ing roh nanging uga ing badan, sawise kanthi gaib digawa dening tangan malaékat menyang panggonan liya, amarga kita ora pantes nyentuh badan sucine, lan dhèwèké diparingi pakurmatan iki déning Gusti amarga kasabarané sing dawa, sing ditindakake kanthi alus lan apikan, kanthi andhap asor ing manah; Kita nganggep dhèwèké wong dosa lan ora pantes urip ing bumi, nanging dhèwèké mbuktekaké yèn dhèwèké wong suci lan pantes urip ing swarga bebarengan karo para Malaikat; lan saiki kita isin, déné dhèwèké wis dimulyakaké; saiki kita ngrasa asor, déné dhèwèké lagi diparingi mahkota déning Kristus Gusti. Mula saka iku, ayo padha ngupaya sinau sabar lan andhap asor, alus lan welas asih, kanthi ngetutake martir sing tahan sangsara iki minangka tuladha.

Nalika para abbot saka loro biara ngucapake tembung-tembung iki, kabèh biksu nangis kecut lan banjur mutusaké ing kono kanggo ngrayakake pesta sang suci lan kinurmatan sing nandhang sangsara, Dule, saben taun – kanggo kabecikan jiwane lan kamulyané Kristus Gusti kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Para Martir Suci Vita, Modesta, lan Criscentia

Dipeperingati tanggal 15 Juni

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Diocletian[4401] , ing sangisoré pamaréntahan Valerian, kang nganiaya umat Kristen, ana ing Sisilia bocah lanang umur rolas taun jenengé Vitus, anaké sawijining warga mulya lan sugih jenengé Gilas. Gilas iki manut marang panyembahan berhala Yunani; nanging putrané, Vit sing berkah, sawisé padhanging ati saka dhuwur lumantar sih-rahmaté Roh Suci sing gaib, nalika isih bocah wis mangertèni marang Gusti Allah sejati siji-sijiné sing nyipta swarga lan bumi; sawisé pracaya marang Panjenengané, dhèwèké ndedonga tanpa kendhat, awan lan bengi, nganggo klambi saka kain rami kasar. Anak lanang enom iku diparingi kaluhuran krungu swara ilahi sing nyuaraké saka dhuwur: 'Pandonganmu wis tak rungokaké! Aku bakal maringi rahmat-Ku marang kowe!'

Sawisé krungu swara kang nggumunake kuwi, bocah iku diparingi kuwasa déning Gusti kanggo nindakake mujijat. Lan dhèwèké marasaké lara wong-wong, ngajak wong-wong kang ora pracaya supaya padha ngerti Gusti Allah kang sejati, lan mulang kabèh wong dalan kabeneran. Amarga Gusti Allah Kang Maha Kuwasa karsa ngluhuraké dhèwèké lumantar tembung lan tumindaké bocah iki, kanggo ngisinaké kabejatan nyembah arca. Gusti maringi marang Vitus kawicaksanan sing luar biasa lan karunia nindakake mujijat, supaya sanadyan isih enom sing pinaringan berkah mau dadi wong sing kuwat ing tembung lan tumindak, lan supaya lumantar iki Gusti Allah, sing nggumunake ing para wali, pinunjul.

Nalika gubernur Valerian, amarga fitnah lan cacian saka akèh wong pagan, krungu babagan priya enom suci iki, dhèwèké nyaur bapaké Vitus lan kandha marang dhèwèké: 'Apa iki? Aku krungu yèn anakmu nyembah Gusti Allah sing padha sing disembah wong Kristen? Nanging yèn kowé péngin ndeleng dhèwèké slamet lan waras, tindakna sing paling apik kanggo mbalèkaké dhèwèké saka ilusi iki.'

Gilas, sawisé bali menyang omah, miwiti ngélingaké anaké supaya aja ninggalaké ibadah kuna Yunani sing dilakoni kanggo ngajèni déwané. Nanging pemuda sing kabegjan, Vit, mangsuli marang bapakne: 'Aku ora ngerti Gusti liya kejaba Sing wis ana wiwit langgeng, sing Rohé ngambang ing ndhuwur banyu lan misahake padhang saka pepeteng (Kejadian 1:2–4). Aku ngabdi marang Gusti sing nyipta swarga lan bumi; Panjenengané Gusti Sang Kristus sing suci, Raja para Malaikat. Gusti iki tak akoni lan bakal tak akoni nganti pungkasaning uripku.'

Pastur Vita nesu banget krungu tembung putrané lan mréntahaké bocah iku dipukul cambuk, kandha:

'Sapa sing mulang kowe ngomong kaya ngene? Apa kowe ora ngerti yèn yèn gubernur ngerti bab iki, kowe bakal mati?'

Anak lanang iku, nalika nahan pukulan, mangsuli:

[4401] Kaisar Diocletian mrentah wiwit taun 281 nganti 305.

'Kristus sing mulang aku iki; aku iku abdi Panjenengané, lan aku ora wedi marang nesu gubernur sanadyan sethithik.'

Banjur Hilas, ngundang guru putrané sing jenengé Modest, kandha marang dhèwèké:

'Ati-ati, supaya bocah iku ora tau nyebut Kristus ing omongane.'

Nanging Santo Vit nglirwakake dhawuhe bapakne lan tansah nggawa jeneng Kristus ing atine lan ing lambe, lan diparingi panglipur dening Kristus Gusti lumantar penampakan malaikat; amarga ing sawijining panglihatan Malaikaté Gusti katon marang dheweke, kandha:

'Aja wedi, nanging wicara kanthi wani ing asmané Gusti Yesus Kristus. Aku wis diangkat dadi pangreksamu; aku bakal ngreksa kowe nganti pungkasaning dina-dinamu. Wigatenana iki saka sih-rahmaté Gusti Allah: apa waé sing kok panyengi marang Panjenengané, mesthi bakal diparingi marang kowe.'

Para mudha suci mau ngrasakake tentrem lan kabungahan amarga wahyu malaikat iku, banjur wiwit ngakoni lan ngluhurake asmané Gusti kanthi semangat sing luwih gedhé.

Nanging bapaké sang wali kuwi banget kuwatir marang bocah iku, amarga dhèwèké anak siji-sijiné; mulané, bapaké Vita nyoba nganggo tembung muji-muji kanggo nggawa dhèwèké menyang pangabdian marang setan. Nanging Sang Wali Vita kandha marang bapaké:

'Dewi endi sing kowe paringaké aku supaya tak sembah?'

Bapakne mangsuli:

'Apa kowe ora ngerti, anakku, dewa-dewa kita: Zeus[4402] , Hercules[4403] , Juno[4404] , Minerva[4405] , Vesta[4406] , Apollo[4407] lan liyane sing disembah para raja lan pangeran?'

Sang wali mangsuli marang bapakipun:

– Sing kok omong kuwi mung arca-arca tanpa nyawa, digawé déning tangan manungsa; padha nduwé cangkem, nanging bisu; padha nduwé mripat, nanging wuta; padha nduwé tangan lan sikil, nanging ora bisa obah. Nanging aku pracaya marang siji Gusti Allah sing urip lan Maha Kuwasa, amarga *'ing Panjenengané* kita *urip lan obah'* (Kisah Para Rasul 17:28); Aku pracaya marang Pangripta lan Pangreksa kabèh tumitah, Rama, Putra, lan Roh Suci; aku ngakoni siji Penebus lan Juruwalèh umat manungsa, Putraning Allah, sing nandhang sangsara amarga dosa-dosa kita; lumantar getihé kita nampa kaslametan.

Bapaké mangsuli marang bocah lanang mau karo luh ing mripaté:

'Heh anakku sing tak tresnani! Manut marang pitutur sing becik lan wicaksana saka bapakmu lan adohna iman bodho kuwi, sing kowe kanthi sia-sia ngajeni wong mati sing ora kowe kenal; adohna, supaya panguwasa, ing nesune, ora ngrusak kowe lan nambah sangsara atiku.'

Vit sing pinaringan berkah mangsuli:

– Oh, muga-muga kowe uga, Bapa, bisa mangertèni sapa lan apa Panjenengané, sing kowe kanthi ngremeh nyebut wong mati! Oh, muga-muga kowe, Bapa, gelem nyembah Panjenengané bareng aku! Amarga Panjenengané iku Kristus, Putrané Gusti Allah kang urip, Anak Domba Allah, sing nampa dosa-dosa donya.

Gilas kandha:

'Bab Kristus sing kowe sebut Gusti, aku ngerti yèn miturut prentah Pilatus, sing mrentah ing Yudea, Panjenengané dipukul, dihukum pati ing salib, lan disalib déning wong Yahudi lan abdi Pilatus.'

Para mudha suci mangsuli:

'Inggih, pancen kados panjenengan ngendika, Bapa. Nanging ana misteri ageng, nggumunake, lan suci ing prakara menika.'

Gilas takon:

'Yen arep ngomong sing sejati, luwih pas nyebut iki dudu misteri, nanging eksekusi.'

Sing Kasucèkaké mangsuli:

[4402] Zeus utawa Dii – dewa paling luhur ing agama Yunani kuna.

[4403] Hercules utawa Heracles – pahlawan nasional Yunani Kuna. Hercules dianggep duwé kekuwatan fisik sing gedhé.

[4404] Juno dianggep déning wong Yunani lan Romawi kuna minangka dewi lan pelindung urip kulawarga.

[4405] Minerva utawa Athena – dewi kawicaksanan.

[4406] Vesta utawa Hestia – dewi sing mimpin pawon kulawarga lan geni kurban.

[4407] Apollo (saka basa Yunani) – 'pangrusak'; ing kalangan wong Yunani kuna, dheweke dianggep minangka pangreksa kekuwatan cahya lan kang ngalahake pepeteng.

'Rungokna aku, Bapa, kanthi andhap asor, lan mangertèni kabeneran; panyerahan marang pati lan pangalabarané Gusti Yesus Kristus iku kaslametan kita; lan mangertèni yèn ora ana siji waé sing bakal bisa mbalèkaké katresnanku marang Panjenengané, sanadyan paékan apa waé sing diparingaké.'

Banjur Gilas mungkasi paguneman, sedhih ing atiné amarga anaké.

Amarga sih rahmaté Gusti sing manggon ing jeroné para mudha, akèh mujijat sing kelakon, yaiku: wong wuta padha weruh, wong lara padha mari, lan setan-setan sing diusir saka awaké wong padha maringi kasaksian marang kasuciané sing agung saka para mudha mau.

Kabeh iki ora bisa didhelikake saka gubernur Valerian. Nalika lungguh ing kursi pangadilan, dhèwèké kandha marang Bapa Vitov ing ngarsané kabèh:

'Wong mulya Gilas! Saiki wis cetha marang aku yèn anakmu, kanthi sakabehing atiné, ngajèni sing diarani Kristus, sing disalib ing Yudéa; dhèwèké nyembah Kristus iki, nalika nolak déwa-déwa tanah air kita; mulané, dhèwèké kudu tampil ing ngarep kita kanggo diadili: gawa dhèwèké mrana.'

Nalika bocah nom-noman mau digawa ing ngarepé pangadilan sing ora ngugemi dewa kuwi, gubernur kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ora nyembah marang dewa-dewa kita sing langgeng? Apa kowe durung krungu paugeran kraton – yen sapa waé wani nyembah marang sing disalib bakal dipatèni sawisé ngalami manéka werna panyiksaan?'

Anak nom-noman sing pinaringan berkah iku, kebak Roh Suci, ora wedi sithik marang gubernur; kanthi nggawe pratandha salib, dhèwèké mangsuli:

– Aku ora kepengin nyembah setan, uga ora bakal ngajeni arca watu utawa kayu, amarga aku nduwèni Gusti Allah kang urip, kang dadi pangibadah atiku.

Bapaké sang wali, Gilas, ngadhep sedulur lan kanca-kancané, nangis kenceng karo tangis sing nggleleng:

'Nangis bareng aku, kanca-kancaku,' panyuwune, 'awit aku weruh anakku siji-sijine lagi binasa!'

Banjur Santo Vit muni banter, mbantah marang bapakne:

Aku ora lagi binasa, nanging dianggep pantes kalebu ing barisan wong-wong sing bener lan para wali Gusti Allah.'

Valerian, nanging, kandha marang sang wali:

Nganti saiki aku wis nahan dhiri amarga asal-usulmu sing mulya lan ngajeni marang bapakmu; nganti saiki aku durung nerapake marang kowe paugeran kraton sing ditetepake kanggo pelanggar hukum; nanging saiki, amarga wis weruh yèn kowe wis keras kepala ing nentangmu, aku bakal miwiti nyiksa kowe manut hukum, supaya sawise nampa paukumanmu, kowe gelem ninggalaké kekerasan atimu.

Sawisé ngendika mangkono, gubernur mréntahaké supaya pemuda sing kabarkahan iku dipukul nganggo tongkat.

Wong suci iku dipukul suwé banget. Banjur penyiksa kandha marang wong suci:

'Rungokna aku saiki lan sembahna marang para dewa.'

Para martir mangsuli:

'Aku wis ngandhani kowe, gubernur, yèn aku nyembah Kristus, Putraning Allah.'

Banjur gubernur, sing tambah nesu, mrentahake supaya wong suci iku dipukul nganggo tongkat wesi. Nanging durung rampung para abdi dalem nindakake kuwi, tangane padha layu; kanthi cara sing padha, tangan gubernur dhéwé sing digunakaké kanggo mimpin para abdi dalem, ujug-ujug cacad lan layu, nganti dhèwèké njerit kesakitan, kandha: 'Celaka aku! Aku wis ngrusak tanganku lan saiki nandhang sangsara banget.' Banjur dhèwèké kandha marang bapaké Saint Vit: 'Sampeyan ora nduwé putra, nanging dukun sihir.'

Nanging Santo Vitus muni kanthi swara banter:

Aku dudu dukun, nanging abdi Gusti Yesus Kristus ingkang Maha Kuwasa, ingkang paring urip marang wong mati, mlaku ing sungsum banyu kados ing daratan, nenangake segara kang ngamuk, lan nyembuhake sakabehing pepeteng lara kang ora bisa mari ingkang nyerang manungsa; saiki Panjenenganipun nindakake kados makaten kanthi kakuwataning Panjenenganipun ingkang Maha Kuwasa. Aku iki abdi Panjenengané, mulané aku ngupaya netepi dhawuh-dhawuhé. Bab déwa-déwa sing kowé sembah, critakna, kuwasa apa sing diduwèni? Ayo padha mariaké tanganmu, yèn bisa.

Igemon kandha:

'Lan apa kowe bisa marasaké tanganku?'

Wong suci mangsuli:

'Aku bisa, ing asmané Gusti Yesus Kristus.'

'Yen mangkono, warasna aku,' pangandikane gubernur, 'supaya aku yakin yèn kowé dudu tukang sihir, nanging abdi Gusti Allah sing sejati, kaya sing kowé kandhakake.'

Banjur martir suci iku ngangkat pandangane menyang langit lan kandha:

'Ya Allah, Rama kita ing swarga! Krungna aku, abdi Panjenengan ingkang mboten pantes, amargi tiyang-tiyang ingkang wonten mriki, supados sami pitados dhumateng Gusti kita Yesus Kristus, Putra Panjenengan, ingkang sejati lan Maha Agung, ingkang mrentah bebarengan kaliyan Panjenengan saha Roh Suci. Paringna, amargi asmanipun Putra Panjenengan ingkang Siji-Sijine, supados tanganipun hegemon waras.

Baru wae sang wali rampung ndedonga, tangan Valerian langsung mari lan bali kaya biyen. Banjur gubernur nyerahake bocah mau marang bapakne lan kandha, 'Gawa anakmu mulih lan ajak dheweke nyembah para dewa, supaya ora mati.'

Sawisé nggawa anaké mulih, Gilas wiwit ngyakinaké dhèwèké kanthi akèh muji supaya manut marang kaburukané: dhèwèké nyelenggarakaké pésta lan nglumpukaké paduan swara; ing ngarepé Vitus, piranti musik sing merdu diputer, cembalo lan kecapi muni; para gadis ayu nari ing ngarepé sang wali, lan para mudha padha seneng-seneng; lagu-lagu donya lan asmara dinyanyikake, lan akèh tembung godha diucapaké, supaya atiné Vit sing enom kaseret menyang kesia-siaan; nanging nyawané bocah iku, sing teguh kaya watu permata, tetep ora goyah déning apa waé; amarga ing atiné ana katresnan marang Gusti sing ngluwihi kabèh katresnan donya; dhèwèké ora merhatosaké apa waé sing dinyanyèkaké ing ngarepé; uga ora ndelok k é apa sing kelakon ing ngarepé; ngarahaké pandangane marang swarga, dhèwèké nglegos saka jeroné atiné lan kandha: 'Aja ngremehké, ya Gusti Allahku, atiné sing remuk lan nyesel!'

Banjur Gilas maréntahaké supaya sawijining kamar disiapaké kanggo anaké; dhèwèké ngisi kamar kuwi karo kabèh jinis bandha; dhèwèké nyebar karpet éndah ing lantai; tirai dihias nganggo mutiara, lan amben lan kabèh kamar kebak kamulyan ageng; dhèwèké ngurung anaké ing kamar iki lan mréntahaké para dara sing paling ayu kanggo nglayani lan nggodha dhèwèké. Nanging pemuda sing suci lan suci iku, sujud, ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki: 'Gusti Allahé Abraham, Gusti Allahé Ishak, Gusti Allahé Yakub, Gusti Allah lan Rama Sang Putra Panjenengan ingkang kinurmatan, Gusti Yesus Kristus! Gusti, mugi Panjenengan maringi pangapura dhumateng kawula; paringana kawula kekiyatan dening kakuwatan Panjenengan, supados ula jahat lan duraka punika boten saged nepati karsaipun dhumateng kawula, abdi Panjenengan, lan supados tiyang-tiyang kafir boten saged ngenyek abdi Panjenengan ingkang setya lan ngendika, 'Pundi Gusti Allahipun?'"

Nalika sang wali lagi ndedonga nganggo tembung-tembung mau, dumadakan sumunar cahya kang ora bisa digambarke ing kamar, lan rolas pasuryan padhang sumunar, murub kaya lentera, katon; uga krasa ambu wangi kang ora bisa diterangake, sumebar saka pasuryan-pasuryan mau; ambune nyebar nganti ngisi saindenging omah, nganti bapaké Santo Vita, bebarengan karo kabèh wargané, gumun lan gemeter, banjur padha njerit: 'Iki mujijat ageng. 'Saka ngendi asale wangi iki, sing durung tau kita ambu ing pura-pura dewa kita?' Banjur dhèwèké kandha: 'Para dewa wis rawuh ing omahku marang anakku.' Lan dhèwèké wiwit nggoleki kanthi teliti saka ngendi asale wangi kuwi. Nalika nyedhaki lawang kamar putrané lan mlebu, dhèwèké weruh pasuryan malaékat sing duwé swiwi kaya garuda; pasuryan-pasuryan mau kebak kabecikan sing ora bisa diungkapaké, padhang sumunar, lan padha nyanyi: *'Sucé, sucé, sucé Gusti'* (Yesaya 6:3).

Saka padhange sing nyilauké kuwi, Gilas langsung kabut mripaté, amarga paningal atiné durung resik, ora pantes nyawang padhange malaékat sing kasimpen ing swarga; amarga padhange kuwi mung bisa dideleng déning wong sing nduwé paningal atiné sing resik.

Nalika Vit sing Kasucèn weruh yèn bapaké wis wuta, dhèwèké kagugah déning katresnan alamiah marang bapaké lan miwiti ndedonga marang Gusti Allah kanggo bapaké, supaya dhèwèké diparingi welas asih. Sawisé rampung ndedonga, dhèwèké nambahaké: 'Nanging aja kersaning kawruh kula kelakon, ya Gusti, nanging kersaning Panjenengan; mugi kelakon miturut kersaning Panjenengan.'

Gilas, amarga lara banget ing mripaté, njerit supaya kabèh krungu: 'Aduh aku! Aku wis kelangan padhanging mripatku. Aku kena lara abot!'

Kabèh abdi dalemé, loro-lorone priya lan wanita, nalika weruh yèn tuwané sanget nandhang sangsara amarga mripaté, padha nangis kenceng nganti swarané krungu tekan omah-omah ing sacedhaké; lan kanthi mangkono kabèh warga kutha enggal padha ngerti apa sing wis kelakon marang Hilas. Sawisé kuwi, akèh warga padha teka nglumpuk ing omahé; panguwasa Valerian uga teka kanthi cepet. Nalika weruh Gilas wis wuta, nyandhak marang para abdi dalem lan njerit kesakitan, Valerian takon: 'Kepiye dhèwèké bisa kelangan pandelengané?' Dhèwèké mangsuli: Aku weruh déwa bersayap ing kamar anakku; mripaté kaya lintang, lan pasuryané kaya kilat; amarga ora kuwat nahan padhange, aku cilaka mripat lan dadi wuta.'

Valerian kandha: 'Tanpa mangu-mangu, dewa-dewa sing kowe deleng iku kuwasa banget; mula kowe kudu ndedonga marang dheweke supaya padha marasaké kowe.'

Banjur, kanthi nyekel tangan Gilas sing wuta, Valerian nuntun dhèwèké menyang candhi Zeus. Ing kono, Gilas ndedonga nganggo tembung iki: 'Ya Zeus, déwa kang maha kuwasa! Yen kowe marasake mripatku, aku bakal nyawisake kurban tanpa wates; aku bakal nyembelih sapi jantan tandhuk emas kanggo kowe; lan kanggo kowe uga, dewi Vesta, aku bakal nggawa para dara murni, yen aku nampa pitulunganmu."

Mangkono Gilas ndedonga marang dewa-dewa sing sia-sia, nanging ora mung ora nampa panyembuhan saka dewa-dewa mau, malah ngrasakake lara sing luwih parah. Nanging Santo Vitus, sujud ing ngarsané Gusti, ndedonga ing kamare kanggo bapakné, kandha mangkéné: 'Gusti, sing paring panglihatan marang Tobit sing wuta[4408] , mugi paring welas asih marang bapakku, menawa dhèwèké mangertèni Panjenengan.'

Pungkasané, Gilas digawa metu, isih durung mari, déning para abdi saka candhi pagan menyang omahé dhéwé; nalika mlebu ing kamar ndhuwur ing ngendi Santo Vit lagi nyembah Gusti kanthi kurban puji-pujian, dhèwèké tiba ing sikilé Vit lan kandha:

'Anakku sing tak tresnani! Warasna aku!'

Sang Vitus mangsuli:

'Apa kowe kepéngin, bapak, mari?'

Gilas mangsuli:

'Inggih, kula kepéngin sanget.'

Wong suci kandha marang dheweke:

Yen kowe kepengin mari, tolak Zeus, Hercules, Juno, Minerva, Vesta lan Apollo.'

Gilas mangsuli:

'Kepiye aku bisa nyingkiri dheweke?'

Sang Wali Vit ngendika:

'Aja nyebut dheweke dewa, nanging iblis; aja nyembah arca-arca sing wis kowe ajeni nganti saiki, nanging anggep iku ora ana apa-apa, kaya barang tanpa nyawa lan ora ana gunane. Lan yen kowe janji nindakake iki saka jeroning atimu, mripatmu bakal mari lan bisa ndeleng maneh langsung.'

Gilas kandha:

Aku nyingkiri para déwa lan janji bakal nindakake kabèh sing wis kowe kandhakake.

Wong suci kandha:

Aku ngerti manawa atimu wis atos lan tembungmu ora jujur; nanging aku bakal nampilake kuwasa Gustiku marang kowe, amarga para rawuh kene, supaya padha pracaya lan ngluhurake asmaning Gustiku Yesus Kristus, sanadyan kowe ora pantes nampa iki.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nyandhakaké tangané marang mripat bapakné sing lara lan ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki: 'Gusti Yesus Kristus, sing mbukak mripaté wong lair wuta (Yohanes 9:6–7), ngluwihi kodrat, bukak uga mripat bapakku, sanadyan dhèwèké ora pantes nampa iki amarga ora pracaya; nanging tindakna iki kanggo kamulyaning Asmamu sing suci, supaya mungsuh-mungsuhmu bisa weruh lan isin, lan supaya kabeh sing ngerti lan tresna marang Asmamu bisa dimulyakake.'

Nalika sang wali lagi ndedonga kaya ngono, kerak-kerak ing mripat wong wuta kuwi tiba kaya sisik; dhèwèké mari lan bisa ndeleng cetha nganggo mripaté dhéwé. Nanging ora suwe sawisé kuwi, tinimbang ngerti Gusti Allah sing sejati lan matur nuwun marang Panjenengané amarga wis mari, dhèwèké malah miwiti ngina

[4408] Tobit – sawijining wong Israel sing saleh sing, bebarengan karo keluargané, dadi tawanan ing Nineveh ing sangisoré raja Asyur Sennacherib. Crita babagan penyembuhane saka wuta bisa ditemokaké ing buku Kitab Suci sing nganggo jenengé.

marang Pangreksané, kandha marang anaké: 'Dudu Gustimu sing wis marasaké aku, nanging déwaku, sing tak sembah lan tak janjèkaké bakal tak kurbanaké.'

Lan dhèwèké ngluhuraké déwa-déwa jahaté, kanthi mbabaraké marang kabèh wong: 'Aku matur nuwun marang déwa-dewaku sing wis marasaké aku!' Nuju menyang candhi-candhi kuwi, dhèwèké wiwit nyawisaké kurban panuwun sing keji, kaya sing wis dijanjèkaké; nalika nindakake kuwi, atiné dadi pait amarga setan lan kabut déning awon, nganti katresnan alamiah marang anaké malih dadi kebencian, kanthi niyat matèni anaké dhéwé, cah enom sing suci lan ora salah kuwi. Nanging Gusti, sing ngreksa para abdi-Nya, ngutus Malaikat-Nya kanggo nylametake dheweke; amarga Malaikaté Gusti, ing wujud priya enom sing ayu lan sumunar, muncul ing wengi iku marang Modestus sing kasebut mau, pangasuhé Vitus, sawijining wong pracaya marang Kristus sing wis sepuh, lan kandha marang dheweke:

'Jupuk bocah iku lan budhal bareng dheweke menyang segara; ing pesisir kowe bakal nemu prau cilik; numpak prau iku lan kowe bakal tekan ing tanah sing bakal tak tunjukake marang kowe.'

Modest kandha marang Malaikat:

'Gusti! Kula boten mangertos dalan ingkang kedah kula lampahi.'

Malaikat mangsuli: 'Aku bakal nuntun kowe!'

Lan langsung Modest tangi, njupuk abdi enomé Vitus, uga njupuk pengasuhé Criscentia, abdi setya Kristus, banjur budhal karo wong-wong mau menyang segara, ngetutaké Malaikat sing nuntun.

Nalika padha tekan pinggir segara, padha nemu prau sing wis disiapake Gusti. Lan Malaikat kandha marang Santo Vitus, kaya ngetes dhèwèké: 'Arep menyang nagara endi kowe?' Santo Vitus mangsuli: 'Mana waé Gusti nuntun kita, ing kono kita bakal lunga kanthi semangat gedhé.'

Malaikat takon, 'Apa kowe duwe upah?' Enom mau mangsuli, 'Dheweke sing kita layani bakal maringi ganjaran marang kowe.' Banjur, sawise padha numpak prau, padha mangkat saka Sisilia; sawisé nglayar sawatara wektu, padha tekan salah siji provinsi Italia sing diarani Lucania, ing panggonan sing diarani Allettoria. Nalika padha tekan pesisir lan mudhun saka prau, Malaikaté Gusti, sing wis ana bareng karo wong-wong mau ing prau kanthi wujud priya enom, langsung dadi ora katon.

Banjur padha nerusake lelampahané lan tekan ing kali sing dijenengi Silar, kang mili menyang segara saka tanah Lucania; cedhak kali iki padha mandheg kanggo ngaso ing sangisore wit sing éndah lan amba. Padha remen banget marang panggonan iki lan padha manggon ing kono; Gusti nyedhiyakake pangan kanggo wong-wong mau. Kaya ing jaman biyen, miturut dhawuh Gusti, manuk gagak maringi panganan marang Nabi Elia ing ara-ara samun (3 Raja 17:4), mangkono uga manuk elang maringi panganan marang para wali iki, nggawa pangan saben dina. Lan akèh mujijat nggumunake diwiwiti ditindakake déning Santo Vitus; jenengé dadi misuwur ing saindenging tanah kuwi, amarga sih-rahmaté Gusti Allah, sing ngluhurake para abdi-Nya. Para setan, sing diusir saka awaké wong-wong déning Vitus lumantar kuwasa Gusti Allah, padha njerit: 'Apa sing kok duwé karo kowe, Vitus! Apa kowe teka ing kéné sadurungé wayahe kanggo ngrusak kita?'

Wong-wong padha teka marang sang wali karo wong-wong sing lara; lan panjenengané marasaké kabèh mau lumantar pandonga lan pratandha salib, mulang marang wong-wong mau bab kawruh marang Gusti Allah sing sejati lan ngetutaké dhawuh-dhawuhé. Lan akèh wong sing ora pracaya padha mbalik marang Kristus lan nampa baptisan suci.

Ing wektu kuwi, putrané Raja Diocletian kesurupan setan; lan setan kuwi muni liwat lambéné, kandha: 'Aku ora bakal ninggal panggonan iki nganti Vit saka Lukania teka ing kéné.'

Lan raja kandha:

'Ing endi kita bisa nemokake wong iku?'

Setane mangsuli: 'Kowe bakal nemokake dheweke ing Kali Silara.'

Sawisé kuwi raja langsung ngutus prajurit bersenjata menyang Lukania, mènèhi dhawuh supaya nggawa Vit bali tanpa tundha. Nalika prajurit tekan panggonan sing wis ditemtokake, padha nemoni abdi Kristus sing lagi ndedonga marang Gusti ing pinggir kali, banjur padha takon:

'Apa kowe Vit?'

Wong suci mangsuli:

'Ya, iku aku.'

Para prajurit kandha:

'Kaisar Diocletian nuntut rawuhmu.'

Wali Vitus mangsuli:

Aku iku mudha sing ora kondhang lan asor: kepiye aku bisa migunani kanggo Kaisar?

Para prajurit mangsuli:

Putrané lagi disiksa déning setan, lan mulané dhèwèké nuntut rawuhmu.

Santa Vitus ngendika:

'Ayo padha mangkat, ing asmané Gusti.'

Lan dhèwèké mangkat bareng para prajurit menyang Roma; Santo Modestus mèlu; déné Criscentia sing pinaringan berkah mèlu saka adoh.

Sawisé tekan Roma, para prajurit ngandhani Diocletian yèn Vitus wis teka; Diocletian mréntah supaya dhèwèké digawa ngadhep dhèwèké.

Nalika sang wali rawuh ing ngarsané kaisar, kaisar kagum marang kaéndahaning priya enom mau: Sang Wali Vitus pancèn priya enom sing gagah; pasuryané kaya malaékat, mripaté kaya sinar srengéngé, awit panjenengané kapenuhan sih rahmaté Kristus. Banjur Diocletian kandha marang panjenengané: 'Apa kowé Vitus?'

Nanging sang wali ora mangsuli.

Kaisar banjur miwiti takon marang Modestus, kanthi niat sinau babagan sang wali. Nanging Modestus, amarga wis tuwa, ing kesederhanaane ora bisa maringi wangsulan sing pantes marang kaisar. Amarga iku, kaisar sawisé ngina Modestus nganggo tembung-tembung ora ngajeni, niyat ngusir dhèwèké; nalika kuwi Santo Vit mbukak cangkemé lan kandha marang Diocletian:

'Ngapa kowe takon marang wong tuwa kuwi kanthi kasar kaya ngono, kaya-kaya dhèwèké isih enom? Kowe kuduné ngajèni dhèwèké, sanajan mung merga rambute sing wis uban.'

Nanging Kaisar mangsuli marang Santo Vitus:

'Saka ngendi wani kaya ngene, nganti kowe wani ngomong marang kita kanthi nesu, ngremehake kaluhuran kita?'

Wong suci mangsuli:

'Aku ora nyimpen nesu, amarga aku wis nampa roh kabecikan saka Kristus, Gusti kita, lan aku niru alusing manuk merpati. Amarga Guru kita iku becik miturut kodraté, agung ing kuwasa, lan ing wataké , bébas saka niat ala, andhap asor lan alus; mulané para muridé uga kudu alus lan andhap asor ing manah, lan ora galak lan nesu kaya sing kowe sebut.

Nalika sang wali lagi ngandika kaya ngono, dumadakan ana setan muni liwat cangkemé putrané raja, kandha:

'Wah, Vit! Napa kowe nyiksa aku kanthi kejem sadurunge wektu sing wis ditemtokake!'

Nanging sang wali ora mangsuli setan. Lan Diocletian kandha marang sang wali:

'Apa sampeyan bisa marasaké anakku?'

'Putramu,' wangsul sang wali, 'bisa mari, nanging aku ora bisa maringi panyembuhan: Kristus, Putraning Allah, sing tak dadi abdi, menawa Panjenengané kersa, bisa kanthi gampang nylametaké dhèwèké lumantar aku, abdi Panjenengané, saka sangsara amarga setan, awit Panjenengané Maha Kuwasa.'

Banjur Diocletian wiwit nyuwun marang sang wali supaya marasaké putrané. Nalika nyedhak marang bocah sing kesurupan, sang wali nyelehaké tangané ing sirahé lan kandha: 'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, roh najis, metu saka makhluké Gusti iki!'

Lan langsung setan kuwi metu saka putrané kaisar, sanadyan ora tanpa cilaka tumrap wong-wong sing ana ing kono; amarga, kanthi idiné Gusti, dhèwèké dumadakan matèni akèh wong sing ora precaya sing wis ngina Santo Vitus kanthi tembung utawa pikiran – lan nggawa nyawa-nyawa jahat mau, minangka buruané, menyang neraka.

Kaisar kaget banget ndeleng putrané waras lan akèh wong sing ana ing kono padha mati; nanging tinimbang ngakoni kuwasa jenengé Yesus Kristus lan ngluhuraké Gusti Allah sejati, dhèwèké mikir piyé carané nggodha Vitus supaya manut marang kejahatané. Diocletian uga kapincut karo kaéndahan sang wali; dhèwèké wiwit ngomong karo pujian, kandha: 'Witus sing tak tresnani, rungokna aku lan kurbanana marang para déwa bareng karo aku; banjur aku bakal maringi kowe separo kratonku; aku bakal ganjar kowe karo emas, pérak, lan barang-barang awis; aku bakal ngagem kowe busana kraton, lan kowe bakal dadi kanca sejati lan paling cedhak.'

Santa Vit mangsuli:

Aku ora butuh kratonmu utawa kasugihanmu, amarga aku wis duwe Gusti Allah lan Tuhanku; yen aku ngabdi marang Panjenengané kanthi setya, Panjenengané bakal maringi sandhangan kang langgeng lan paling padhang saka kamulyan ing Kraton Swarga.

'Aja ngomong kaya ngono, Vit,' pangandikane Diocletian, 'nanging nyawamu tak welasani; sembelihna kurban marang para dewa, supaya kowe ora mati kanthi pati sing pait sawisé ngalami sangsara kang manéka warna.'

Wong suci mangsuli:

'Aku banget kepengin nampa sangsara sing kok ancemake marang aku; kanthi mangkono aku bakal luwih cepet entuk mahkota sing wis dijanjekake Gusti marang para pilihané.'

Banjur Diocletian mrentahake supaya Para Kudus Vitus lan Modestus dipenjara ing sel sing peteng lan ambune ora enak; dhèwèké mrentahake supaya borgol abot, saben boboté sepuluh pood, dipasang ing awaké, lan supaya lawang lan jendhela disegel nganggo cincin kaisar, supaya ora ana sing bisa maringi roti utawa banyu, – sang penyiksa niyat ngrusak awaké déwé kanthi keluwen lan ngelak.

Nalika para wali dikurung ing penjara, dumadakan sumunar cahya ing kana; cahya iki dideleng para penjaga panjara sing lagi ndelok liwat celah ing tembok. Nanging, Santo Vit malah muni banter marang Gusti Allah, kandha: 'Ya Allah, tulungana kita lan bebasna kita saka ikatan iki, kaya Panjenengan mbebasake telung mudha saka pawon geni (Dan. 3) lan kaya Panjenengan mbebasake Susanna saka saksi palsu sing jahat' (Dan. 13:1–64).

Nalika sang wali lagi ndedonga kaya ngono, dhasar penjara kuwi nggempa, cahya sing luwih padhang sumunar, lan ambu wangi sing ora bisa diterangake nyebar ing saindenging panggonan. Gusti kita Yesus Kristus rawuh marang dheweke lan ngendika: 'Aja wedi, Vit, ayo wani lan ajeg, amarga Aku tansah ana ing sisihmu.'

Sawisé ngendika mangkono, Gusti banjur ora katon. Sakwisé kuwi, belenggu ing tangan para wong suci, Vitus lan Modestus, langsung tiba lan dadi bledug. Banjur para wong suci kuwi tangi lan miwiti nyanyi: *'Kaluwihana Gusti Allahé Israèl, awit Panjenengané wis miyos marang umaté lan maringi karahayuan'* (Lukas 1:68).

Ing wektu sing padha, swara para malaikat krungu padha nyanyi bareng karo wong-wong mau; para penjaga panjara, nalika weruh padhang kang ora bisa diterangake lan krungu swara para malaikat, kebak rasa wedi lan ajrih lan padha ambruk kaya mati. Banjur, sawise waras, padha kesusu menyang raja kanthi wedi lan nyritakake kabeh sing wis dideleng lan dirungokake. Nanging raja, amarga nganggep kabèh mau minangka pujian tumrap wong Kristen, nyaur pangatur pagelaran umum lan mréntah supaya nyiapaké panggonan pagelaran ing ésuk kuwi, ing ngendi dhèwèké niyat mbuwang para tahanan marang kéwan galak supaya dipangan. Ing wektu kuwi dhèwèké kandha: 'Aku bakal ndeleng apa Kristus bisa nylametaké wong-wong mau saka tanganku.'

Esuké, para abdi suci Kristus digawa menyang panggonan paukuman pati. Santo Vit nguwatké Modestus sing pinaringan berkah, guruné: 'Aja wedi, Rama; ayo wani; aja wedi marang senjataé setan, awit mahkotané wis cedhak.'

Bab kerumunan wong sing padha kumpul kanggo nonton pagelaran kuwi, ana limang ewu priya, durung kalebu wanita lan bocah-bocah sing akèh banget.

Lan Diocletian kandha marang Santo Vitus:

'Vitus! Saiki kowe ana ing endi?'

Nanging sang wali, tanpa mangsuli marang sing nyiksa, ngangkat paningalé menyang langit.

Banjur kaisar kandha maneh marang dhèwèké:

'Saiki kowe ana ing endi, Vitus?'

Wong suci mangsuli:

– Aku weruh awakku ana ing panggonan paukuman pati; nanging cepetna apa sing arep kowe lakoni.

Diocletian kandha marang dhèwèké:

'Ngreksa nyawamu, Vit, lan kurbanna marang dewa-dewa agung.'

Wong suci mangsuli:

Muga-muga ora ana kabecikan sing teka marang kowe, setan, srigala galak, panyasar jiwa: aku gumun marang kegilaanmu, amarga sanadyan kowe wis weruh kuwasa Gusti, kowe ora ngakoni Gusti, lan kowe ora isin

mbalekake aku saka Gustiku nganggo tembungmu. Nanging aku wis ngandhani kowe bola-bali manawa aku ora bakal nyawisake kurban kanggo dewa-dewamu – utawa luwih tepaté, kanggo setan; nanging kowe manèh tanpa isin menehi pitutur ala marang aku. Yen ana wong kandha marang asu, ' lunga,' asu kuwi lunga kanthi isin; nanging kowe ora ngerti isin. Aku nduwé Kristus, Gustiku, sing wis tak layani nganti saiki lan marang Panjenengané tak aturaké kurban puji saka jeroning atiku; mung ana siji bab sing isih tak lakoni—aku dhéwé dadi kurban urip marang Panjenengané.

Banjur sang kaisar, amarga nesu banget, tinimbang nglepasake kewan galak marang para martir, dhèwèké mréntah supaya pawon geni lan kuali gedhé disiapake sakcepete, lan mréntah supaya timah, belerang, lan damar dilebur ing kono; banjur dhèwèké mréntah supaya Vita dhéwé dibuwang menyang kuali sing lagi mendidih lan nggelembung kuwi, karo kandha: 'Ayo padha deleng,' pangandikane, 'apa déwa-é bakal nulungi dhèwèké!'

Santa Vit, sawisé nggawe pratandha salib, mlebu ing tengah-tengah kuali sing lagi nggodhok kaya segara. Lan langsung Malaikaté Gusti, sing muncul ing ngarepé sang santa, nyopot kuwasa geni lan ngademake panas lan godhogané kuali; lan sang martir suci ngadeg kaya ana ing tengah-tengah kolam baptisan, nyanyi kidung marang Gusti lan kandha: 'Gusti Allah, sing wis nylametake bangsa Israel lumantar Musa lan Harun saka perbudakan sing pait ing Mesir, paringna uga welas asih Panjenengan marang kita, kanggo kamulyaning Asma Suci Panjenengan.'

Banjur, nalika ndeleng sang raja, dhèwèké kandha: 'Kula matur nuwun, Diocletian, lan para abdi panjenengan, amarga sampun nyawisake adus ingkang nyaman kados menika; mesthinipun wonten sabun ugi ing mriki.'

Kabèh wong sing nyekseni kedadéan kuwi padha muni banter: 'Kita durung tau weruh mujijat kaya ngéné! Satemene, Gusti déwané mudha iki iku nyata lan agung!'

Lan sang wali metu saka kuali, tanpa ana siji tatu ing badané; malah, badané sing resik kaya salju dadi luwih putih manèh; lan dhèwèké nyanyi, kandha: 'Panjenengan wis nyoba aku, ya Gusti, kaya emas sing diuji nganggo geni; Panjenengan wis nguji aku lan ora nemokaké kasalahan apa-apa ing aku' (Mazmur 16:3).

Banjur dhèwèké miwiti nyalahaké raja nganggo tembung-tembung iki: 'Isinana, he setan, bebarengan karo bapakmu Satan, amarga kowe weruh sepira gedhéné kuwasa sing dituduhaké Gustiku marang aku, abdi-Nya!'

Nanging raja, kebak nesu sing luwih gedhe, mrentahake supaya digawa asu ajag sing medeni, gedhe, lan galak, sing mung suwara nggeremé waé wis ora bisa ditahan wong. Lan raja kandha marang sang wali:

'Apa sihirmu pancen bakal ngalahake sing iki uga?'

Nanging sang martir mangsuli:

'Heh kowe wong bodho lan wong kang ora nduwé akal! Apa kowe durung nyadari kuwasa Kristus, kang manggon karo aku, kang Malaikaté bakal enggal nylametaké aku saka tanganmu sing nyiksa?'

Nalika singa nyerang marang sang wali, Vit nggawe pratandha salib, lan langsung wae singa kuwi ambruk ing sikilé lan miwiti ngresiki sikilé nganggo ilat. Lan Sang Wali Vit kandha marang kaisar:

'Ing kéné, kéwan waé ngajèni Gustiku, nanging kowé ora gelem ngakoni Sang Panyipta; yèn kowé pracaya marang Panjenengané saiki uga, kowé bakal slamet.'

Kaisar mangsuli:

'Percaya marang Panjenengané, kowe lan kulawargamu.'

Nanging sang wali mesem lan ngendika:

'Sampeyan wis ngomong kanthi bener, amarga aku lan kabèh keluargané, sing lair manèh lumantar banyu baptisan suci, ngarep-arep nampa mahkota urip ing Karajaning Gusti Allah kita.'

Ing wektu kuwi, akèh wong—watara sewu priya—padha pracaya marang Kristus. Sang raja banjur kandha marang martir:

'Ngapa, Vit, geni utawa kéwan galak ora bisa nglarani kowe? Kanthi mantera apa kowe bisa ngendhalèkaké kéwan-kéwan mau lan nggumunaké wong akèh, nganti akèh sing pracaya marang manteramu?'

Martir mau mangsuli:

Aku ora ngendhalèkaké geni utawa kéwan nganggo sihir apa waé; nanging kabèh iki kelakon amarga kakuwatané Kristus, Gustiku; Api lan kéwan, minangka makhluké Gusti, manut marang kersané Pangripta, dudu kersaku, lan ngajèni Pangripta, déné kowe malah ngalami isin gedhé: amarga geni, minangka makhluk tanpa nyawa, lan kéwan, minangka makhluk bisu, padha mangertèni Gusti sing ngripta; nanging kowe, sing duwé nyawa

rasional, nolak ngerti Gusti, mula kowe mbuktèkaké yèn awakmu luwih ala tinimbang kéwan sing ora bisa ngomong lan ora duwé nyawa.

Banjur kaisar mrentahake supaya para martir suci Vitus lan Modestus digantung ing wit penyiksaan, bebarengan karo Santa Crispinia, pengasuh Vitus, sing nalika tekan panggonan iku ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan nyalahake raja amarga ketidaktaatane lan panyiksaan para wali; banjur penyiksa mrentahake supaya awak para wali sing telanjang digores nganggo piranti wesi. Ing wektu kuwi, Santo Vit kandha marang raja: 'Kowe nampilake kakuwatanmu dadi ringkih lan ngguyoni nalika nyiksa wanita.'

Lan para wali disiksa kanthi kejem lan tanpa welas asih, nganti dagingé koyak amarga digores, balungé katon, lan ususé katon metu. Lan Wali Vit muni marang Gusti: 'Ya Allah, nylametaké lan nyelametna kita kanthi kuwasa Panjenengan.' Lan sakwisé kuwi bumi nggempa, ana guntur lan kilat; kuil-kuil pagan ambruk; sajrone kuwi, akèh wong sing ora pracaya ing antarané wong-wong sing rawuh padha mati: sawatara ketindhes déning bangunan sing ambruk, liyané kena guntur lan kilat; raja dhéwé, kebak rasa wedi, mlayu saka papan paukuman, nggebuk-nggebuk pasuryané lan njerit: 'Celaka aku, amarga aku kalah déning bocah enom kaya ngéné!' Malaikaté Gusti, sawisé mbébasaké para martir suci saka wit panyiksaan, nggawa wong-wong mau menyang Lucania, menyang kali sing dijenengi Silar, lan nempataké wong-wong mau ana ing sangisoring wit sing biyèn wis padha ngaso nalika teka saka Sisilia.

Nalika para wali lagi lungguh ing sangisore wit kuwi, akèh wong Kristen ing sacedhaké padha nglumpuk. Banjur Santo Vit ndedonga marang Gusti, kandha: 'Gusti Yesus Kristus, Putraning Gusti Allah kang urip! Panjenenganipun nyawiji nyawa kula kanthi tentrem; lan sapa waé sing kepéngin ngajèni élingan sangsara kula kanggo kamulyan Panjenengan—panjenenganipun jagi saking kabèh kaburukan donya lan nuntun kanthi aman mlebu Karajan Swarga Panjenengan."

Nalika sang wali lagi ndedonga kaya ngono, ana swara krungu saka swarga kandha: 'Dedonganmu wis krungu!'

Banjur sang wali ngendika, ngadhep para umat Kristiani sing ana ing sacedhaké: 'Sedulur, kuburana awak kita ing kéné; lan kita, sawisé kita lunga, bakal ndedonga kanggo kowé marang Gusti, supaya kowé nampa kabèh sing kok jaluk kanggo kaslametanmu, lan supaya Kristus nylametaké kowé saka mungsuhé setan.'

Sawisé tembung-tembung mau, para martir suci kanthi bungah nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah ing wektu sing padha k[4409] . Para umat iman banjur njupuk awaké sing mulya, dibungkus nganggo kain wangi, lan dikubur kanthi pakurmatan ing panggonan kuwi (sing diarani Marianne). Santa Vit nandhang sangsara bebarengan karo Santa Modestus lan Criscentius ing tanggal limolas Juni, nalika pamaréntahan Diocletian ing Roma, déné tumrap kita wong Kristen iku dumadi ing jaman pamaréntahan Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané pantes kaparingi pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Uripé Sang Berkah Jerom

Dipepering ing tanggal 15 Juni

Panggonan lairé Sang Jerom sing bejo iku kutha cilik Stridon, dumunung ing tapel wates antarané Dalmatia lan Pannonia[4410] . Tanggal lair sing pas saka Bapa Agung Gréja Kulon iki ora dingertèni[4411] , kaya déné jeneng donyané uga ora dingertèni: kamungkinan gedhé jenengé Eusebius, minangka pakurmatan marang bapakné. Wong tuwané Pujangga Berkah Jerome dianggep kalebu golongan pangasingan sugih[4412] ; padha Kristen lan maringi anak sulungé pangasuhan Kristen sing ketat. 'Aku diparingi gizi,' pangandikane Paus Jerom sawisé iku bab dhèwèké, 'kanthi susu iman Katolik wiwit ing ayunan, lan aku saya setya marang Gréja amarga aku

---

[4409] Para martir suci padha ngalami pati watara taun 303. Relik martir suci Vitus biyèn disimpen ing Paris (ing Saint-Denis), banjur dipindhahaké menyang Corvey ing Westphalia; saiki dipameraké ing Praha.

[4410] Panggonané kutha iki angel ditemtokaké, amarga wis dirusak déning bangsa Goth ing jamané Bapa Suci Jerome.

[4411] Para sarjana sing wis nyoba ngrampungake masalah iki nyaranake macem-macem tanggal lairé Bapa Suci Jerom: 331, 342, lan 346.

[4412] Yaiku, padha iku budhak sing banjur dibebasake. Kekayaan wong tuwané Bapa Jerome kabuktèkaké saka kasunyatan yèn dhèwèké bisa nindakake lelungan jembar ing saindenging Éropa lan Siria, nggawa perpustakaan saka panulis pilihan: kabèh kuwi mesthi mbutuhake sumber daya finansial sing gedhé.

ora tau dadi bidah.' Jerome nampa pendhidhikan wiwitan ing omah; gurune, sanadyan duwé watak tegas, kasil nandur katresnan marang sinau ing muridé sing duwé bakat. Sabanjuré, kanggo ngrampungaké pendhidhikané, wong tuwané ngutus Pundhita Jerome menyang Roma. Miturut adat jaman semana, kurikulumé kalebu logika lan, minangka mata pelajaran utama, tata basa lan retorika; Santo Jerom uga ngenalaké dhiri marang piwulang sawatara filsuf, nanging dhèwèké nyawisaké akèh wektu kanggo sinau oratèri; dhèwèké rawuh ing pangadilan kanggo ngrungokaké orator hukum sing misuwur. Ing kéné, ing Roma, nalika isih enom, Jerome miwiti mbangun perpustakaane, sing dadi sumber panglipur ageng tumrap dhèwèké nganti pungkasaning uripé.

Wektu sing dihabiske ing kutha krajan donya, ing tengah godaan lan rayuan, ninggalake bekas sedhih ing atine Jerome: dheweke dhewe ngakoni yen 'nalika ngumbara sing ora mesthi ing masa enom' dheweke nglakoni urip ora bermoral ing Roma – kahanan sing mengko ndadekake dheweke ngucurake akeh luh lan nyesel banget. Nanging, pangelirwaké saka dalan kesalehan kuwi ora bisa matèni ing atiné percikaning Gusti, sing wis ditandur wiwit isih cilik. Dhèwèké ora nate mungkasi paseduluran doa karo sedulur-seduluré ing iman; Malah, saben dina Minggu dhèwèké biyasané sowan, bebarengan karo Pammachius lan kanca-kanca liyané, menyang makam para martir sing dumunung ing pinggiran kutha Roma; nalika ing kunjungan-kunjungan kuwi, Jerome kudu mudhun menyang katakomb sing peteng[4413] , dhèwèké ora bisa ora kroso kaya lagi mudhun menyang kuburan nalika isih urip.

Ing kéné ing Roma, sanajan durung rampung pendhidhikané, Jerome mutusaké ngganti uripé lan miwiti urip anyar sing suci lan becik. Dheweke mesthine ora mbuang wektu kanggo negesake tekade liwat baptisan[4414] ; tanggal pasti baptisan Paus Berkah Jerome ora dingerteni, nanging bisa dianggep kanthi yakin manawa dheweke dibaptis nalika umuré watara rong puluh taun, lan sakramen kasebut diwènèhaké marang dheweke déning Paus Liberius[4415] utawa salah siji anggota kleriné. Sawisé ninggalaké Roma, Bapa Berkah Jerom nindakake lelampahan dawa liwat Gallia, bebarengan karo Bonosus, kancané saksekolah lan adhine angkat. Ing lelampahan iki, Jerom, miturut tembungé dhéwé, 'ing pinggir kali Rhine sing setengah barbar pisanan ngrasakaké kepéngin ngabdi marang Gusti'; tegesé, cita-cita marang urip monastik, kanthi sumpah kasucian lan kamlaratan, wiwit tangi ing atiné.

Watara taun 372, Paus Jerom mbalèk menyang Stridon saka lelampahané ing Gallia. Wong tuwané wis seda, lan dhèwèké ditinggal ngopeni tanah warisan kulawarga, adhine wadon, lan adhine lanang Pavlicianus – sing umuré rong puluh taun luwih enom tinimbang dhèwèké. Kamungkinan tanggung jawab-tanggung jawab iki nyegah Jerom saka ngrealisasikake niaté kanggo mundur saka donya kanthi sak tenané, lan dhèwèké mung setengah wareg karo kangené marang urip monastik ing , kanthi manggon kadhang-kadhang ing Aquileia[4416] , ing ngendi wis kabentuk sawijining lingkaran semi-monastik cilik sing anggotané wong-wong sing raket siji lan sijiné lan karo Jerom sing Mulya. Nanging lingkaran iki bubar kanthi ora dikira-kira, amarga alesan sing mung disinggung sacara samar dening Jerome. Jerome banjur mangkat menyang Wétan, utamané kanggo sowan ing Yerusalem, uga marani para eremit ing Siria lan Mesir. Ing lelampahan iki, Bapa Suci Jerome ditemani kanca-kancané, mantan anggota lingkaran Aquileia: Innocent, Nicaea, Heliodorus, Iva, lan Evagrius. Nanging sing pungkasan mau mung lelungan bareng nganti tekan Antiochia, kutha asalé. Padha nempuh perjalanan liwat Thrace, Bithynia, Pontus, Galatia, Cappadocia, lan Cilicia. Kasulitan lelungan sing dawa, digandhengake karo upaya asetik, nguras tenaga para peziarah sing taat. Nalika padha tekan Antiokia, ing ngendi padha nampa sambutan anget ing omahé Evargius, Jerom lara, déné Innocent, sing ndadékaké sang putra sing pinituwas sedhih

---

[4413] Katakomba (catacumbae) iku lorong lan guwa ing sangisore lemah sing diatur ing jaringan ora teratur: katakomba dikenal ana ing sacedhake Roma, ing Napoli, Sirakuza, lan ing pulo Malta. Katakomba ing sacedhake Roma iku amba banget; tenan, yen bisa direntangake ing siji garis lurus, dawaé bakal padha karo dawaé semenanjung Italia. Kanggo umat Kristen ing abad-abad awal, katakomba dadi panggonan rahasia kanggo ibadah lan kuburan kanggo wong mati: diyakini manawa kanggo tujuan iki, umat Kristen nggunakake lorong-lorong bawah tanah lawas sing ditinggalake sing kabentuk nalika nggali lempung kanggo keramik; umat Kristen mung nerusake lan ngembangake.

[4414] Ing wektu kuwi, lumrahé ngundur baptisan – ing akèh kasus amarga kepéngin mbales dosané urip sadurungé lumantar baptisan, lan sak pérangan amarga wedi nglanggar janji baptisan ing taun-taun awal, nalika kersané durung kuwat lan gampang kapancing nindakake dosa.

[4415] Liberius njabat dadi Uskup Roma wiwit taun 352 nganti 356.

[4416] Aquileia – ing wektu sing diterangake, sawijining kutha gedhe lan misuwur ing Italia lor, papan persimpangan dalan sing nyambungake menyang Pannonia, Noricum, Istria, lan Dalmatia.

banget, malah séda; Iva uga séda. Kesedhihan iki nambah parah larané Jerom, sing suwéné lumayan suwe, kamungkinan nganti mangsa semi taun 374. Sawisé mari, Jerome miwiti nyawisake dhiri kanggo sinau Kitab Suci, semangat sing wis tangi ing atiné luwih awal[4417] ; kanggo kuwi, dhèwèké rawuh ing kuliah babagan tafsir Kitab Suci sing diwulangaké déning Apollinaris sing misuwur[4418] . Dheweke uga ora ninggalake niyaté kanggo mundur menyang ara-ara gersang, sing dirasakaké banget narik kawigatèn sawisé tiyang-tiyang sing ditresnani seda, luwih-luwih amarga Heliodorus lan Nicaeus ora kepéngin nerusaké lelampahané. Ing taun 374, Jerome mutusaké manggon ing 'Thebaid Siria' – Ara-ara gersang Chalcedonia (wétan Siria).

Dheweke tetep ana ing kana meh limang taun, kamungkinan manggon ing sawijining biara lan kadhangkala ninggalake kanggo nyendhiri; sanadyan nyetujoni urip bebarengan lan nyaranake marang wong liya, Pausedha Jerome, kaya sing katingal ing *Uripé Paulus Sang Rahib*, ing wektu sing padha ngajeni kanthi istimewa, meh padha ngajeni banget, para askétis sing manggon piyambakan ing panggonan adoh ing ara-ara samun, golek pangayoman ing guwa-guwa gunung; kadhangkala padha ora ketemu manungsa liya pirang-pirang taun, lan mung kéwan galak lan kalajengking sing ngganggu kesunyiané. Ing karya sing kasebut mau, Santo Jerom nyebutake, saliyane liyane, loro rahib pangasingan sing piyambakipun wis weruh ing Gurun Chalcedonia: salah sijine wis urip suwene 30 taun mung nganggo roti jelai lan ngombe banyu keruh; sing siji panganan siji-sijiné yaiku kurma, limang boh sing saben dina dibuwang menyang dhasar waduk lawas ing panggonané. Kanthi nglarani daging liwat pandonga, puasa sing ketat, kekurangan lan pagawean kasar, Santo Jerom nyawisake awake dhewe sakabehe, ing pangasingan ing ara-ara samun, kanggo sinau Kitab Suci, kanthi migunakake buku-buku sing dibutuhake saka perpustakaane dhewe lan saka perpustakaan kanca-kancane sing manggon cedhak ing Antiokia, utamane Evagrius. Ing wektu sing padha, kanthi pitulungan saka wong Yahudi sing wis mlebu agama Kristen, dhèwèké miwiti sinau basa Ibrani, basa sing dadi basa utama ing Kitab-Kitab Prajanjian Lawas; kanggo Bapa Jerome, upaya iki uga dadi cara kanggo ngasah asah kapenyenengan: sifat ngendhekaké dhiri saka sinau abjad lan kurangé musikalitas ing tembung-tembung basa Ibrani—sing ora pati narik kawigatèn Bapa Suci Jerome, sing wis ngasah gayane liwat sinau marang wakil-wakil paling unggul saka sastra klasik —kabeh mau cocog banget karo tujuan iki. Mimpi nggumunake ing ngisor iki, sing diterangake kaya mangkéné, kamungkinan asalé saka periode urip Bapa Suci Jerome iki:

"Wong sengsara," ujare, "aku biyèn puasa sadurungé arep maca Cicero. Sawisé pirang-pirang wengi berjaga, sawisé luh mili saka jeroning atiku amarga kelingan dosa-dosaku ing jaman biyèn, biasané aku banjur maca Plautus. Yen aku wis waras, banjur miwiti maca para nabi, basa kasar ing tulisané nggawe aku kaku, lan amarga aku ora weruh padhang karo mripatku sing wuta, aku mikir yen sing salah dudu mripatku, nanging srengéngé. Nalika ula kuna kuwi nggodha aku, watara tengahing puasa awakku sing kurus kakehan diserang demam, wiji-wiji demam kuwi wis ana ing jeroning awakku; lan tanpa ana panglipur, demam kuwi nggerogoti balung-balungku kanthi rakus banget nganti kulit meh ora nempel maneh. Ing wektu sing padha, persiapan panguburanku wis rampung, lan kehangatan nyawaku sing maringi urip meh ora kobong maneh ing anget samar ing dhadaku, nalika sakabèhé awakku wiwit adhem; lan ujug-ujug aku kabawa ing roh ngarep pangadilan Sang

---

[4417] Sawisé ngrampungaké pendhidhikané ing Roma, dhèwèké nulis komentar babagan Kitab Nabi Obaja.

[4418] Apollinaris, Uskup Laodikea, ora mung mbantah ajaran Arian babagan Putraning Gusti (delengen ing ngisor kanggo diskusi bab Arianisme), nanging uga nyoba netepake ajaran sing bertentangan karo kuwi; upaya iki sing ndadekake dhèwèké mlebu ing bidah. Mula, kosok baline karo penekanan khusus sing diwenehake dening para Arian—sing, miturut doktrinane babagan Putraning Gusti minangka makhluk sing diciptakaké, negesake pangakuan babagan sipat manungsa sakabehe ing Kristus—Apollinaris mbantah pribadine manungsa Sang Gusti Yesus. Saka sudut pandang psikologis, ajaran Kredo Nicaea—manawa keilahian sing sampurna lan kepribadian manungsa sing sampurna wis nyawiji ing Kristus—katingal ora masuk akal tumrap dhèwèké: dhèwèké nyimpulake yèn loro hakikat, nalika isih njaga kabèh sipaté, ora bakal bisa nyawiji dadi siji. Gagasan manungsa-Gusti uga katon ora bisa dipahami saka sudut pandang dogmatik: dosa iku gegandhengan karo manungsa sing sampurna; yèn dosa dianggep ana ing Kristus, sanajan mung minangka kamungkinan, mula pakaryan panyelamatan bakal dadi mokal kanggo Panjenengané. Mula saka iku, Apollinaris, manut marang filsuf Yunani Plato ing pamisahan watak manungsa dadi badan, jiwa kewani utawa vital (pykn) lan jiwa rohani, yaiku roh (noys), nyatakake manawa Kristus, sawise ngasta badan lan jiwa manungsa nalika Inkarnasi, ora ngasta bagean sing mbedakake manungsa, – roh manungsa – amarga sing pungkasan mau mesthi ngandhut kabebasan, lan bebarengan karo kuwi kecenderungan kanggo nindakake dosa; miturut Apollinaris, roh manungsa ing Kristus diganti dening Logos Ilahi, sing mrentah paling dhuwur ing ndhuwur kabèh kecenderungan ala saka jiwa kéwan. Apollinaris seda ing taun 390. Ajaran sesat Apollinaris dikutuk déning Konsili Alexandria ing taun 362. Ing taun 375, nalika Apollinaris, sawisé misah saka Gréja, miwiti mbentuk sekte dhéwé, dhèwèké dikutuk déning Konsili Roma; pangutukan iki diulangaké déning Konsili Ekumenis Kapindho.

Hakim Ilahi, ing ngendi ana banjir cahya lan padhanging kamulyan saka para malaikat sing nyakseni nganti aku sujud ing lemah lan ora bisa ngangkat pandanganku. Nalika ditakoni sapa aku, aku mangsuli yèn aku wong Kristen.

"Kowe goroh," mangsuli Pananya, "kowe iku penganut Cicero, dudu wong Kristen; awit ing ngendi bandha kowe ana, ing kono uga atimu bakal ana."

– Sakjane aku langsung lumpuh, lan ing sangisore cambukan (awit Panjenengané wis dhawuhaké supaya aku dicambuk), aku tambah kasiksa déning geni nuraniku, nalika éling marang ayat sing wis misuwur: 'Ing neraka, sapa sing bakal ngakoni Panjenengan?' Nanging aku wiwit njerit, lan ing antarané cambukan, kanthi banter aku kandha: 'Gusti, welas asihana dhumateng kawula, Gusti, welas asihana dhumateng kawula!'

Pungkasané, wong-wong sing ana ing sacedhakku padha nyemba ing sikilé Hakim, nyuwun supaya Panjenengané ngapura yuswaku lan maringi aku kasempatan kanggo tobat saka kesalahanku, lan sakwisé kuwi ngukum aku yèn aku maca manèh buku-buku sastra pagan. Aku dhéwé, ing kasangsaran pati iki, wis siyap janji luwih saka kuwi, banjur wiwit tobat lan nyebut Asmané, kandha: 'Duh Pangeran, yèn aku maca manèh, mugi Panjenengan mbuwang aku!'

Sawisé ngucapaké sumpah iki aku dibebasaké, banjur aku bali menyang alam langit paling dhuwur lan, nggumunaké kabèh wong, mbukak mripatku sing kebanjiran luh nganti banjir gedhé nganti rasa wediku malah ngyakinaké wong-wong sing ora precaya. Lan pancèn, iki dudu impen utawa mung turu, sing asring ngapusi kita. Pengadilan sing dakadhepi, kursi pangadilan sing nggegirisi sing tak wedi, iku dadi saksiku; muga-muga aku ora tau maneh digawa ing ngarepe kursi pangadilan kuwi. Aku ngakoni yèn pundhakku memar biru amarga pukulan, yèn nalika tangi aku isih krasa gethokane, lan wiwit saiki aku maca Kitab Suci kanthi semangat luwih gedhé tinimbang biyèn maca buku-buku manungsa."

Saka Gurun Chalcedonia, Santo Jerome njaga sesambungan karo wong-wong sing cedhak karo dhèwèké liwat layang, sing digunakaké minangka sarana kanggo kanthi semangat ngajak padha nindakake tapa brata. Ing babagan iki, layangé Santo Jerome marang presbiter Iliodorus dadi kondhang banget; kanthi tembung-tembung kang kebak semangat, dhèwèké ngajak kancané mbelakangi donya: 'Adohna pangajab, adohna pangalembana! Kowé ora nggatekake aku nalika aku nyuwun marang kowé; mbok menawa kowé bakal nggatekake aku nalika aku nyalahake kowé. Kowé prajurit banci! Apa sing kok lakoni ing omahmu sing pengkhianat? Delengen, swara terompet muni saka swarga! Delengen, Pimpinan sing nggawa senjata mudhun saka mega kanggo ngrebut donya! Delengen, pedhang landhep loro sisih sing metu saka cangkemé ngrusak kabèh alangan. Lan kowe, metu saka kamarmu menyang perang, saka tedhungan mlebu srengéngé? Delengen, mungsuh ing jeroné atimu nyoba matèni Kristus... Sanajan ponakane cilikmu ngglantung ing gulu, sanajan ibumu, rambuté kusut lan sandhangané koyak, nampilaké dhadha sing wis nyusoni kowe, sanajan bapakmu ngglethak ing ambiné lawang – lumampaha liwat awaké kanthi ati kang garing lan mlayu marang panji Salib! Ing bab kaya ngono, siji-sijine katresnan anak sing sejati yaiku dadi kejem.'

Ing Antiohia, ing awal taun 60-an abad kaping 4, ana loro uskup sing muncul bebarengan: Meletius lan Paulinus. Kapilih ing taun 358 kanthi sarujuké Ortodoks lan Arian[4419] — amarga loro pihak padha nganggep dhèwèké minangka panyokongé — Meletius saktenané nepati pangarep-arepé Ortodoks, kanthi terang-terangan nyatakake yèn dhèwèké manut doktrin babagan Putraning Allah sing wis ditemtokake déning Para Bapa ing

[4419] Arius – sawijining bidah (w. 386), sing kanthi ngina ngandhakake yèn Gusti kita Yesus Kristus, Putraning Allah, dudu Allah, ora padha hakikat karo Rama, nanging sawijining makhluk sing diciptakaké, mula ora langgeng, sanadyan paling sampurna saka kabèh makhluk sing diciptakaké. Pancemaran iki, sing dikenal ing sajarah Gréja Kristen minangka Arianisme, dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan (325 M) ing Nicaea, ing ngendi para Bapa Gréja nyatakake doktrin ortodoks babagan konsubstansialitas Putraning Allah karo Allah Rama kaya mangkéné: 'Kita pracaya... ing siji Gusti Allah, Yesus Kristus, Putraning Allah, anaking tunggal, lair saka Rama, yaiku saka hakekat Rama, Allah saka Allah, Cahya saka Cahya, Gusti sejati saka Gusti sejati, kang lair, dudu kang digawé, padha hakikat karo Rama, lumantar Panjenengané kabèh mau kawangun, ing swarga lan ing bumi'; bidah kuwi dhéwé dikutuk déning Para Bapa Konsili. Nanging Kredo Nicaea ora mungkasi geger gerejawi sing disebabake dening Arianisme: para uskup Arian, sing rawuh ing konsili kanthi cacah sing cukup akèh, nandatangani definisi iman konsili mau mung amarga wedi marang panguwasa nagara, sing nduwèni kapercayan sing padha karo anggota ortodoks konsili; Sawisé kasil, ora suwe sawisé rampungé konsili, ngrebut panguwasa nagara supaya mèlu sisihé, para pamimpin Arian, kanthi dhukungan mau, mlebu ing perjuangan sengit karo para pembela iman sejati; ing tengah abad kaping 4, padha wis nggayuh kamenangan eksternal meh tuntas marang mungsuh-mungsuhé, sing wis padha nyawiji ing sangisoré panji suci Kredo Nike.

Konsili Ekumenis Kapisan[4420] . Nanging, amarga Meletius kapilih ora tanpa pitulungan wong-wong Arian, Para fanatik Ortodoks, sing kanthi tresna ngurmati memori Eustathius, hierark agung Gréja Antiokia sing wis dipecat kanthi ora adil amarga tipuan para Arian, mecah diri saka Meletius ing sangisoré pimpinan presbiter Paulinus, sing diangkat dadi uskup ing taun 362. Kahanan dadi luwih rumit nalika ing taun 376, uskup katelu, Vitalius Apollinarian[4421] , diangkat ing kutha Antiohia sing padha. Perselisihan antarane faksi-faksi mau saya tambah parah amarga perselisihan teologis sing dipusatake ing pitakon babagan martabat lan kasetaraan Pribadi-Pribadi Trinitas Suci. Nalika Paulinus ngadopsi rumus sing dikembangaké ing Kulon kanggo nyatakaké doktrin Trinitas Suci – yèn ing Trinitas Suci ana 'siji hypostasis[4422] ing telung Pribadi' – Meletius, manut panggunaan Wétan, ngakoni 'siji energi'[4423] lan 'telung hypostasis'[4424] . Ing intine, para panyengkuyung loro rumusan mau padha nduwéni teges sing padha; padha mung nyatakaké gagasan sing padha nganggo tembung sing béda[4425] . Perselisihan iki, sing nyulut ing Antiochia amarga skisma Meletian lan kerusuhan Arian, uga nyebar menyang Gurun Chalcedonia ing sacedhaké, ing ngendi Sang Berkah Jerome manggon minangka pertapa. Ing layang marang Paus Damasus[4426] , dhèwèké ngeluh nganggo tembung-tembung ing ngisor iki babagan keganggué pangasingané ing ara-ara gersang amarga sebab-sebab sing kasebut mau: 'Mungsuh sing ora kendhat wis ngetutaké aku nganti tekan ara-ara gersang, saéngga saiki, ing uripku sing nyendhiri, aku ngalami perjuangan sing luwih abot tinimbang sadurungé aku manggon ing ara-ara gersang. Ing sisih siji, kegilaan Arian ngamuk, didhukung déning para pangreksa katentreman. Ing sisih liyané, Gréja ing Antiokia, sing kabagi dadi telung golongan[4427] , uga nyoba narik aku mlebu ing barisané." Kanthi lumantar wektu, prahara ing Antiokia saya tambah parah, lan bebarengan karo kuwi tambah nambah sangsara kang dirasakaké Bapa Berkah Jerome. Ing layang marang presbiter Markus, rong taun sawisé layangé marang Damasus, bapa berkah mau kandha, antarané liya-liyané: 'Ngapa padha nyebut aku bidah nalika aku sarujuk karo Kulon lan Mesir? Ora ana siji pojok ara-ara samun sing diparingake marang aku. Saben dina aku ditakoni bab imanku, kaya-kaya aku wis lair maneh tanpa iman. Aku ngakoni apa sing dikarepake – iki gawe padha ora seneng; aku teken – padha ora precaya marang aku. Karepe mung supaya aku ilang. Aku siap lunga.' Lan pancen, ora suwe sawisé kuwi, Bapa Berkah ninggalaké ara-ara gersang menyang Antiokia, mbokmenawa kanggo manggon karo kancané, Evagrius. Ing Antiokia, Bapa Berkah gabung karo komunitas Paulinus; Paulinus sing ngangkat dhèwèké dadi presbiter. Ing wektu sing dimaksud, manggoné ing Antiokia mesthi ora nyenengaké kanggo Bapa Sing Mulya, sing lagi ngupaya tentrem. Mula dhèwèké ora suwé manggon ing kana; kapincut déning kasohorane Gregorius saka Nazianzus[4428] minangka

---

[4420] Deleng cathetan sadurunge.

[4421] Yaiku wong sing nyengkuyung kaluputan bidahé Apollinaris saka Laodikea; delengen ing ndhuwur, kaca 451.

[4422] Luwih saka kuwi, tembung iki dipahami ing teges hakikat – 'ousia'.

[4423] Yaiku, hakekat.

[4424] Yaiku, Para Pribadi.

[4425] Kaya sing ditindakake wong Kulon, kita uga nindakake, – kandha Saint Gregory the Theologian (deleng ing ngisor) – kanthi taqwa nyatakake manawa ana siji ousia lan telung hipostasi; nanging amarga kamiskinan abjadé ora nyedhiyakake istilah kapisah kanggo ousia lan hipostasi, padha kapaksa ngenalake tembung prosopon (pribadi), supaya ora katon ngakoni tri-ousia. Apa ana sing luwih konyol utawa ngenes tinimbang nggawe iki dadi perkara perselisihan?

[4426] Damasus njabat minangka Uskup Roma wiwit taun 366 nganti 384.

[4427] Yaiku para panyengkuyung Uskup Meletius, Paulinus, lan Vitalis

[4428] St. Gregorius Teologos – salah siji Bapa Gereja Agung lan guru sejagad – lair watara taun 329 ing Arianze (desa ing kidul Nazianzus, sawijining kutha cilik ing Kapadokia). Ing jaman cilik, St. Gregorius ngimpi ngimpi sing jero banget lan maringi pratandha babagan dalan uripé ing tembe: kasucian lan kabersihan, ing wujud para gadis ayu, muncul marang dhèwèké lan ngajak dhèwèké ngetutaké. St. Gregorius nampa pendhidhikan menengahé ing Caesarea ing Kapadokia, ing kono dhèwèké pisanan ketemu karo Basil Agung. Sawisé kuwi, kanggo ngrampungaké pendhidhikané, dhèwèké nindakake lelungan menyang Kaisarea ing Palestina, Alexandria, lan Athena. Manggoné ing Athena, sing lumayan suwé, ninggalaké kenangan paling manis ing atiné St. Gregorius; Ing kéné dhèwèké dadi kanca karo Basil Agung, lan loro kanca mau 'mung ngerti loro dalan – menyang sekolah lan menyang gréja Kristen'; ing kéné uga dhèwèké ketemu karo Kaisar Julian sing bakal teka, sing sakbanjuré dadi misuwur ala amarga murtad saka agama Kristen. Julian marakaké kesan sing nggrantes ing St. Gregory. Watara taun 357, Santo Gregorius kanthi sedhih ninggalake 'Athena emas'; lelungan liwat Konstantinopel, piyambakipun rawuh ing tanah kelairané, ing kono piyambakipun dibaptis. Ing taun 359, ing dina Natal Kristus, kanthi kaget, Gregory diangkat dadi presbiter déning bapakné, Gregory ingkang Tuwa, Uskup Nazianzus. Nalika bapaké Gregory the Theologian, amarga polos, nandatangani kredo semi-Arian lan kanthi mangkono nyurung umat Ortodoks mungsuh dhèwèké, St. Gregory ngrekonsiliasi para umat mau karo uskup. Ing wektu sing padha, Basil Agung, sing wektu kuwi wis dadi Uskup Kaisarea, meh meksa kancané, Gregory, supaya nampa ordinasi dadi uskup ing kutha cilik Sasim. Nanging, St. Gregorius nalika nyekel jabatan uskup tetep karo bapaké sing wis

Dokter Gréja, Bapa Sing Mulya Jerome mangkat menyang Konstantinopel, ing ngendi Santo Gregorius wektu kuwi dadi uskup . Mengko, Bapa Berkah Yérom kaping pirang-pirang kelingan sepira gedhene budi sing diparingi dening Santo Gregorius, sing wis nuntun panjenengané ing sinau Kitab Suci. Ing kéné ing Konstantinopel, Bapa Hieronimus ketemu karo teolog lan filsuf Kristen, Gregorius saka Nyssa, sing maca marang dhèwèké risalah anyar sing ditulis nglawan bidat Eunomius, sing wis nyimpang saka doktrin ortodoks Tritunggal.

Ing pungkasan taun 381, Sang Jerome ninggalake Konstantinopel sing ramah lan mangkat menyang Roma, amarga, miturut tembungé dhéwé, 'kabutuhan gerejawi': kudu dianggep yèn Santo Hieronimus dipanggil menyang Roma déning Paus Damasus kanggo sawijining konsili kanggo ngatasi skisma Meletian sing apes, sing durung rampung ing Gréja Antiokia sanadyan sawisé seda Meletius. Ing Konsili Ekumenis Kapindho ing Konstantinopel[4429] , Flavian kapilih nggantèkaké Meletius sawisé seda; nanging Paus, bebarengan karo para uskup Kulon, ndhukung Paulinus, sing wis dadi Uskup Antiokia nalika Meletius isih urip. Perselisihan iki[4430] antarane Gréja Wétan lan Kulon sing nyebabaké dèwan sing diadani déning Damasus. Bapa Jerome sing kabegjan teka ing Roma bareng Paulinus lan Epiphanius, sing wis ketemu ing Konstantinopel nalika padha mandheg ing dalan menyang Roma. Ing Roma, Bapa Gereja Jerom langsung diangkat dadi sekretaris Paus lan konsili. Saliyane kuwi, para Bapa Konsili maringi tugas marang Bapa Gereja Jerom kanggo nyusun pernyataan iman sing nglawan kesalahan sesat Apollinaris. Sakabèhé, posisi Bapa Berkah Jerom ing sangisoré Paus Damasus, utamané ing wiwitan, iku nduwèni pangaruh gedhé. Paus, sing lagi nindakake panaliten babagan Kitab Suci, ngandelaké pandhuan Bapa Berkah Jerom, lan ing wektu sing padha nyengkuyung dhèwèké supaya nerusaké panaliten sing padha.

Ing taun-taun awal manggon ing Roma, Bapa Berkah Yeronimus nampa ajining dhuwur saka kabeh pihak lan misuwur amarga urip asetik, kawruh, lan kecakapane ing wicara: cukup diomongake manawa Bapa Berkah mau kanthi terang-terangan dijenengi penerus Paus Damasus ing Kursi Roma. Nanging ora suwe, Sang Berkah Jerom dadi sasaran kebencian sing gedhe. Panemune sing teges manawa kasampurnan Kristen ora bisa digayuh tanpa nyelakake donya lan daging kanthi tuntas, ora mung ngasingake wong-wong pagan nanging uga akèh wong Kristen. Sawetara anggota masyarakat sing rusak wataké nalika semana njupuk kauntungan saka kahanan iki kanggo nyalahké sang askétis minangka munafik, nyebarake macem-macem fitnah lan tuduhan marang dhèwèké. Akeh wong uga keganggu amarga pangajab jero sing diwènèhaké Paus Jerom marang Origen[4431] . Musuhan kaya ngono, sing malah nglawan jasa-jasa Paus Jerom sing cetha[4432] , saya tambah parah sawisé layangé marang Julia

---

tuwa minangka vikaris lan asistén nganti bapaké seda ing taun 373 utawa awal 374. Sawisé kuwi, ibuné St. Gregorius, Nonna, uga seda; adhine lanang lan wadon wis seda luwih dhisik. St. Gregorius banjur mundur menyang Seleukia, menyang biara St. Thekla, golek urip asketis, sing sadurunge ditahan déning tugase marang kulawargané. Saka Seleukia, St. Gregorius dipanggil déning umat Kristen Ortodoks menyang Konstantinopel kanggo mbela Ortodoksi sing lagi dianiaya déning para Arian. Ing Mei 381, nalika Konsili Ekumenis Kapindho diadakaké miturut dhawuh Kaisar Theodosius, St. Gregory, manut karsa kaisar lan rakyat, kapilih dadi uskup ing kursi kosong Uskup Konstantinopel; para Bapa Konsili mastèkaké pamilihan iki. Ora suwe sawisé kuwi, presidhèn majelis, Meletius saka Antiochia, séda, lan panggonané kanthi lumrah digantèkaké déning uskup anyar sing kapilih ing kutha krajan, yaiku St. Gregorius. Perselisihan antarane dhèwèké lan para bapa sinode – utamané babagan langkah-langkah kanggo mungkasi skisma Meletian ing Antiochia – meksa St. Gregorius mundur menyang tanah kelairané, ing kono dhèwèké nglampahi wektu ing pangasingan, nyawisake dhiri kanggo karya sastra; ing kono piyambakipun séda ing taun 389. St. Gregorius ninggalaké karya sing akèh: 45 khotbah, 243 layang, lan kumpulan geguritan. Khotbah-khotbah St. Gregorius lan sawatara layangé nduwèni pangaruh wigati ing panyelérasan doktrin Ortodoks babagan Trinitas Agung lan Pribadi Gusti Yesus Kristus.

[4429] Ing taun 381, nalika pamaréntahan Kaisar Teodosius Agung.

[4430] Amarga diangkat déning uskup Kulon (Lucifer, Uskup Sardinia), Paulinus tansah njaga hubungan raket karo Kulon. Mula, sawisé seda Meletius, nalika ing konsili muncul pitakon babagan pangandharné, para bapak konsili milih dudu Paulinus sing didhukung Kulon, nanging Flavian, sawijining presbiter saka Gréja Antiokia; amarga, kaya sing bener padha kandha, ing prakara Gréja Wétan, Wétan sing kudu mimpin, dudu Kulon.

[4431] Origen – guru misuwur ing Gréja Alexandria, sawijining kaajaiban ing jamane amarga kapinteran lan jeroning pangawruh. Akeh Bapa Gereja sing paling pinunjul ngajeni banget karya teologis lan prestasi Origen; nanging sawisé kuwi, nalika isih urip, dhèwèké diukum minangka bidah ing rong konsili lokal ing Alexandria, lan sawisé seda ing Konsili Konstantinopel taun 543. Sanadyan ora nampilake pandangan ora ortodoksé minangka bebener sing ora bisa owah, Origen tetep nduwèni pandangan sing salah bab akèh bebener ing doktrin Gréja Kristen, mulané sawatara wong nganggep keteguhané ing dogma Kristen sing paling dhasar iku patut diraguhi. Ing ngembangaké doktrin pra-eksistensi jiwa sing ora ortodoks, dhèwèké nduwèni pandangan sing salah babagan Kristus, pracaya yèn Gusti wis nyipta sawatara makhluk rohani kanthi martabat sing padha, sing bisa mangertèni Keilahian lan dadi kaya Panjenengané; Salah siji roh sing diciptakaké kuwi katarik banget marang Keilahian nganti dadi nyawiji sing ora bisa dipisah karo Sabda Ilahi utawa dadi wadhah

Eustochia babagan njaga kasucian prawan. Surat iki asalé saka taun 383. Ing kono, Santo Jerom ngecam lan ngolok-olok kebejatan moral lan kemunafikan agama ing masyarakat Kristen Roma jamané, utamané para rohaniawan. Surat iku nggawe kabèh umat Kristen Roma mungsuh marang Santo Jerom, luwih-luwih amarga 'kabèh wong pagan, murtad lan kabèh sing nduwèni kebencian marang jeneng Kristen kanthi semangat nyalin surat iki, amarga iku ngrusak kredibilitas kabèh golongan Kristen, kabèh pangkat, kabeh profesi lan sakabehe Gréja, nganti padha ngalami isin sing paling ngenesake'[4433] .

Ing tengah prahara nesu sing digawé déning surat sing kasebut mau, Sang Berkah Jerom nemu panglipur ing paseduluran karo kanca-kanca saleh sing padha nresnani lan ngajeni dhèwèké. Lingkaran cilik iki dumadi saka: Pammachius, sawijining bangsawan patrisia[4434] ; Oceanus, kanca saksekolahé Sang Berkah Jerom sing mengko dadi kanca Sang Berkah Agustinus[4435] ; Marcellinus, sawijining notaris[4436] ; sawijining priya pangkat dhuwur banget[4437] ; lan presbiter Domnion. Bapa Suci Jerome mbandhingake kanca-kanca iki, sing jenengé wis kasebut, karo Daniel, Ananias, Azariah, lan Misael (Dan. 1:1–21). Lingkaran iki uga kalebu para wanita bangsawan, saleh, lan terdidik ing ngisor iki: Melania, Albina lan putrine Marcellia, Leah, Asella, uga Paula lan putrine: Blesilla, Eustochia, Paulina, lan Rufina; Santo Jerom utamane remen marang kulawarga sing pungkasan. Pengaruh sing migunani saka Bapa Gereja Yeremia marang para wanita bangsawan lan pinunjul ing Roma sing padha katarik marang piyambakipun iku wigati banget amarga ambruké moral ing jaman semana: piyambakipun maringi tuladha urip Kristen sing paling becik, sing wis cetha dhéwé; Pandhuané Bapa Gereja Jerom marang lingkaran para pangikut sing setya dumadi saka maca lan nerangak é Kitab Suci marang wong-wong mau, nyoba ngyakinke supaya padha mutusaké nglakoni urip askétis, njaga kasucian utawa dadi janda.

Ing taun 384, patron pangkat dhuwur Paus Damasus seda; panggantosé Siricius – sawijining priya sing ora pati padhang pikiran lan ndeleng pakaryané Paus Damasus kanthi ora nyenengaké. Tongge para pangumpat saiki ora ana watesan, nganti bapa sing berkah, watara pitung wulan sawisé seda Damasus lan sawisé manggon telung taun ing Roma, kapaksa ninggalaké kutha kuwi. Dhèwèké lunga bareng karo adhine Paulinianus lan presbiter Vincentius. Sawisé pamitan karo kanca-kancané sing nganter nganti ing pelabuhan, Bapa Berkah Jerom kanthi ati abot munggah kapal kanggo ninggalaké 'Kutha Langgeng' salawase. Siji-sijine panglipur kanggo Bapa Berkah Jerome nalika pamitan sing sedhih iki yaiku pamanggih manawa 'sanadyan dhèwèké ditakdiraké nglampahi isiné tuduhan palsu, dhèwèké wis nyadari yèn lumantar fitnah manungsa bisa nggayuh Karajaning Swarga'... 'lan ing ngarsané pangadilan Kristus bakal kabuka carané saben wong urip'.

---

sing diciptakaké déning Panjenengané; iki, miturut Origen, yaiku jiwa manungsa sing liwaté Gusti Sabda bisa inkarnasi ing bumi, amarga inkarnasi langsung Déwa, miturut panemune sing salah, ora bisa dibayangaké. Kanthi manut pandangan sesat bab inkarnasi Gusti Sabda lan pambentukan donya lan manungsa, Origen uga mangerteni pati Kristus kanthi makna sing ora ortodoks, nganggep iku minangka prastawa sing bola-bali sacara rohani ing jagad rohani lan nduwèni pangaruh marang kamardikan para malaikat, nalika dhèwèké ngatributake kakehan pakaryan panyelamatan marang kakuwatan lumrah sing diparingi marang sipat manungsa. Origen uga kliru ing sawetara aspek piwulangé babagan Kebangkitan lan gesang sawisé mati, contoné ing panemuné yèn setan bisa slamet; lan ing tafsir Kitab Suci, dhèwèké kakehan nekanaké makna mistik, nganti ngremehké makna sajarah Kitab Suci. Nanging, ing kahanan apa wae, pangabdian Origen marang Gereja luwih wigati lan ngluwihi kaluputane. Ing sekolah-sekolahé, dhèwèké maringi piwulang marang akèh Bapa lan guru Gereja sing pinunjul, sawatara saka wong-wong mau padha matur nuwun amarga dhèwèké sing ndadèkaké padha pindhah saka kapercayan pagan marang iman Kristen; iman sing dhèwèké upayakaké nyawijiaké kawruh lan filsafat. Sing paling pantes digatekake yaiku karya-karyané babagan sinau Kitab Suci – interpretasi lan, luwih saka kabèh, pambangunan lan panyucènan teks asli; uga tulisan-tulisan Origen sing tujuane mbela agama Kristen marang mungsuh-mungsuh lan bidah. Nalika panganiayaan ing jaman Decius, Origen entuk reputasi minangka pangakune Kristus sing wani; piyambakipun seda nalika yuswa pitung dasawarsa ing kutha Tyre ing taun 254.

[4432] Mangkono, umpamane, revisi sing perlu lan migunani marang terjemahan Latin Kitab Suci, sing ditindakake dening Santo Hieronimus miturut dhawuhe Paus Damasus, nimbulake permusuhan sengit, amarga iku mbusak akèh petikan sing wis lumrah lan dikasihi déning umat Kristen saka Kitab Suci, sing sanadyan diterjemahake kanthi ora akurat dibandhingake karo basa asli buku-buku suci, nanging wis dadi sayang amarga wis suwe digunakake.

[4433] Mangkono kancané Bapa Suci Jerome biyèn, Rufinus, banjur nyalahké dhèwèké amarga layangé sing apes.

[4434] Yaiku wong sing asalé saka kulawarga bangsawan.

[4435] Bapak Gereja Kulon sing misuwur (w. 430).

[4436] Sekretaris ing kraton sang raja.

[4437] Sabanjure, miturut panyuwunan Kaisar Honorius, Marcellinus mimpin Konsili Kartago ing taun 410, sing diadakaké kanggo nyawijiaké para Donatist karo Ortodoks.

Bapa Gerom sing Mulya ninggalake Roma kanthi niyat ngunjungi Tanah Suci. Ing dalan, piyambakipun mandheg, antawis ing pulo Siprus, ing ngendi piyambakipun dados tamu Santo Epifanius, Uskup Salamis, lan ing Antiokia, ing sangandhaping atap sing ramah Uskup Paulinus. Ing kéné ing Antiokia, Paulus lan Eustochia gabung karo Santo Jerom, sawisé padha motong kabèh ikatan karo kutha asalé, Roma, amarga kasetyan. Saka Antiohia, para peziarah mangkat bebarengan menyang Tanah Suci: Paulus lan Eustochia, sing diiringi para dara enom, lan Jerom karo Vincentius, Paulinianus, lan sak klompok cilik biksu. Padha ngunjungi menara nabi suci Elia ing Zarepat (1 Sam. 17:9) lan nyium wedhi ing panggonan ing Tirus ing ngendi Rasul Paulus suci wis sujud (Kisah Para Rasul 21:3–5); Ing Kaisarea, padha ndeleng omahé serdadu kepala Kornelius (Kisah Para Rasul 10:1–48) lan kamar-kamar cilik ing omahé Filipus 'Panginjil', ing ngendi, ing jaman para rasul suci, papat putriné sing dara biyèn manggon (Kisah Para Rasul 21:8–9). Ing Yerusalem, para peziarah kanthi ngurmati nyium Salib Kristus, kuburé Panjenengané lan tiang cambuk; padha uga ngunjungi kabèh panggonan ing Yerusalem sing disucèkaké déning éling marang Gusti Yesus Kristus. Saka Yerusalem, sawisé liwat Makam Rachaël[4438] , para peziarah tekan Betlehem[4439] . Ing kéné, ing panggonan lairé Sang Juruslamet Kristus, Paula ngucapaké kanthi kasmaran suci: 'Apa aku, wong dosa sengsara, pantes nyium palungan ing ngendi Gusti nangis nalika isih cilik – ndedonga ing guwa ing ngendi Perawan Maria nglairaké Sang Bayi Kristus? Iki panggonan lairé Gustiku; ing kéné aku bakal manggon, awit Sang Juruwilujeng wis milih panggonan iki.'

Sawisé Betlehem, para peziarah, sawisé ngunjungi kapel 'Malaikat sing Ngumumaké Kabar Kabungahan marang Para Gembala', budhal menyang Segara Mati[4440] lumantar Gaza lan Hebron; banjur, sawisé ngunjungi Kali Yordan, lumantar Betel, Siloh lan Nazaret[4441] , padha tekan Segara Galilea[4442] lan Gunung Tabor[4443] . Saka Palestina, para peziarah mangkat menyang Mesir[4444] , ing ngendi padha nginep sasi kebak ing Alexandria; ing

---

[4438] Pausus Jacob ngubur garwané sing dikasihi, Rachel, ing dalan menyang Ephrat, ya iku Betlehem, lan ngedegaké tugu ing ndhuwur kuburané (Kejadian 35:18–19). Makam Rachel tetep misuwur nganti pirang-pirang abad sawisé (1 Samuel 10:2). Wong Yahudi lan Muslim lokal isih ngajeni kuburan Rachel kanthi pangurmatan gedhe. Wong Arab padha kumpul ing kene kanggo ndedonga kanthi khidmat nalika mangsa kekeringan.

[4439] Betlehem dikenal ing Prajanjian Lawas minangka panggonan lairé raja Yahudi paling agung, Daud, lan ing Prajanjian Anyar minangka panggonan lairé Yesus Kristus. Panggonané rong jam lelungan ing kidul Yerusalem lan dumunung ing loro bukit, sing lerengé subur karo kebon anggur, déné lahan gandum sing dirumat apik ngrembaka ing sikilé. Asma 'Betlehem' kuwi kamungkinan asalé saka kasuburan iki; ing basa Ibrani, tegesé 'omahé roti'. Ing jaman kuna kutha iki dijenengi Efraim (Mika 5:2), saka basa Ibrani sing artiné 'metokaké woh'. Wiwit lairé Kristus Sang Juruwilujeng, Betlehem dadi papan suci tumrap kabèh umat Kristen. Sadurunge panaklukan Ottoman ing Palestina (abad kaping 15), Betlehem wis bola-bali dirusak sakabehe, lan nalika semana wis rusak parah, sing mung pulih maneh ing wiwitan abad kaping 19. Saiki iku kutha cilik kanthi populasi wong Arab, separo Ortodoks lan separo Katolik. Ing panggonan guwa utawa palungan ing ngendi Gusti Yesus Kristus lair ana gréja; guwa iku dumunung ing sangisore mezbahé; témbok lan lantaié dilapisi marmer. Ana rongga ing guwa sing disinari limang lampu perak, diurmati minangka panggonan lairé Sang Juruwilujeng. Ana lintang perak sing dipasang ing lantai, nganggo tulisan Latin: *Hic de Virginie Maria Jesus Christus natus est* – 'Ing kéné, saka Perawan Maria, Yesus Kristus lair'. Sawetara langkah saka panggonan iki ana rongga sing dianggep minangka panggonan palungan ing ngendi Kristus disandhang. Ing sisih lor-kulon guwa ana lorong ngandhap lemah sing sempit, kang isiné mezbah lan kapel, uga guwa ing ngendi Santo Hieronimus dikubur.

[4440] Segara Mati – sawijining tlaga uyah ing pedalaman sisih kidul-wétan Palestina; Segara Mati kapérang dadi loro cekungan déning Semenanjung Lisan; dumunung 394 méter ing ngisor permukaan Segara Tengah. Banyu Segara Mati kebak uyah nganti iwak ora bisa urip ing kono, lan kerapatan banyune dhuwur banget nganti awak organik sing tiba ing kono ora bakal klelep. Tanah ing sakupenge Segara Mati katutupi uyah ing wewengkon sing amba; miturut tradhisi, panggonan Segara Mati biyen iku lembah subur Siddim, ing ngendi kutha Sodom lan Gomora dumunung.

[4441] Nazareth – saka basa Ibrani sing artiné 'cabang' utawa 'panggonan kang katutup' – iku kutha cilik ing kidul Galilea, sing durung kondhang sadurungé rawuhé Sang Juruwilujeng nganti ora tau kasebut ing Kitab Suci Prajanjian Lawas. Nanging nalika rawuhe jaman Prajanjian Anyar, Nazaret dadi panggonan sing paling misuwur ing Galilea, amarga akèh kedadeyan ing gesangé Sang Juruwilujeng ana gandhèngané karo panggonan iki: Nazaret iku panggonan lairé tunangané Ibuné Gusti Allah, Yusuf sing bener; ing kéné uga kabar kabungahan marang Sang Theotokos sing Maha Suci diwènèhaké; Ing kéné, sawisé Kulawarga Suci bali saka Mesir, Juruwilujeng nglampahi masa cilik lan mudhané; lan ing kéné Gusti tetep sawisé Panjenengané miwiti pelayanan umum marang manungsa, nganti Panjenengané ninggalaké Nazaret menyang Kapernaum amarga ora pracayaé para wargané. Amarga wis nglampahi akèh wektu sajrone uripé ing Nazaret, Yesus Kristus dikenal minangka wong Nazaret (Mat. 2:33).

[4442] Segara Galilea, utawa Danau Gennesaret, iku salah siji panggonan favorit Gusti Yesus Kristus kanggo nginjili; iku kelingan amarga Gusti kerep rawuh ing kana (delengen, contone, Mat. 4:13–17, 23–25, 8:23–24, 9:1–8, 13:1).

[4443] Gunung Tabor dumunung ing Galilea, ing pérangan lor Palestina; tradisi Gréja wis suwé ngakoni Gunung Tabor minangka Gunung Pangowahan.

[4444] Mesir – salah siji nagara paling tuwa ing donya – dumunung ing sapotong pesisir sempit ing Afrika ing loro-lorone Kali Nil.

kene, Bapa Berkah Jerome ngrungokake Didymus sing wuta, sawijining guru ing sekolah katekis Alexandria sing misuwur amarga kawruh babagan Kitab Suci lan penerus kursi Origen[4445] . Nalika para peziarah tekan Gurun Nitria[4446] , padha ditampi déning Uskup Isidore karo 'wong biara sing ora kaétung'. Sawisé nglampahi wektu karo para eremit Nitria, para peziarah bali menyang Betlehem ing mangsa gugur taun 386.

Kanggo nyedhiyakake panggonan kanggo para peziarah sing wis mutusake tetep ing Betlehem, Paula miwiti mbangun biara – siji kanggo wanita lan siji kanggo pria; abot ing biara pria iku Yohanes sing pinaringan berkah; sawisé kuwi Paula mbangun loro biara wanita maneh. Pambangunan iku suwéné watara telung taun; sajrone wektu kuwi Paula manggon karo para dara suci lan Jerom sing Makmur karo para biksu ing panggonan sing rada ora nyaman. Saliyane biara-biara kuwi, Paula uga mbangun omah tamu sing kabuka kanggo kabèh peziarah, kejaba para bidah; 'Yusuf lan Maria,' ujare Jerom sing Makmur, 'yen padha bali menyang Betlehem, ora bakal nemokake awake dhewe tanpa panggonan.' Britania, Armenia, Pontus, Etiopia, lan India. Omah tamu iku kabuka kanggo kabèh peziarah, kajaba para bidah; 'Yusuf lan Maria,' kandha Santo Jerom, 'yen padha teka manèh menyang Betlehem, ora bakal nemokake dhéwé tanpa panggonan nginep.' Kedermawanané sing ageng lan loman pungkasane ngentekake malah bandha pribadiné Paula sing akèh, nganti Bapa Berkah Jerome, kanggo nyokong biara, kapeksa ngutus adhine Paulinian menyang Dalmatia kanthi dhawuh adol warisan pribadiné. Bapa Jerom sing mulya piyambak manggon ing guwa sing ana jejere Grotto Kelahiran. Panganané dumadi saka roti lan tanduran obat sing bisa dipangan, lan ombenané yaiku banyu; malah, ing dina-dina puasa, bapa sing mulya mau mung mangan panganan sing sithik kuwi sawisé srengéngé tilem. Dheweke nuntun para biksu ing biarané, nalika ing wektu sing padha ngawasi praktik ibadah lan sinau Paula lan Eustochia; pancen, pitakon-pitakon sing terus-terusan babagan macem-macem ayat samar ing Kitab Suci marakaké kesulitan gedhé sanajan kanggo dhèwèké. Jerome sing kabegjan uga nyawisake bagean dina kerjane kanggo mulang bocah-bocah lanang. Nanging pakaryan utamané, kaya biyèn, yaiku sinau Kitab Suci lan korespondensi. Sulpicius Severus[4447] , sing manggon bareng karo Bapa Berkah ing guwané suwéné enem wulan, nyekseni yèn bapa berkah kuwi tansah sibuk maca utawa nulis, meh ora tau ngaso, ora mung ing awan nanging uga ing bengi. Ing guwa iki, Bapa Berkah Jerom nglumpukaké perpustakaan ageng kanggo dhèwèké, tanpa ngirit biaya, kang umume kasusun saka karya-karya Origen, Didymus, Irenaeus, lan Eusebius saka Kaisarea. Saliyane pakaryan utama Bapa Berkah Jerom yaiku sinau lan nerangake Kitab Suci, piyambakipun nyawisake dhiri sinau basa Ibrani, ingkang dipunlanjuti ing Betlehem: piyambakipun nindakake sinau punika silih ganthi kaliyan Rabbi Baranina lan kaliyan sawijining rabbi saking Lydda utawi Tiberias, ingkang pungkasan punika nuntut bayaran ingkang awis tumrap palajarane. Saliyane kepéngin ngerti basa asli Kitab Suci Prajanjian Lawas, Santo Hieronimus kaparingan inspirasi sinau basa Ibrani amarga kepéngin mbantah ejekané wong Yahudi marang wong Kristen: wong Yahudi kuwi ngaku yèn ayat-ayat Kitab Suci sing didadèkaké wong Kristen kuwi sejatiné nduwèni teges sing béda ing teks asliné.

Wektu Pausedha Jerom manggon ing Betlehem nandhani wiwitaning karir sastra panjenengané. Iki utamané bener tumrap sepuluh taun kapisan. Sabanjuré, serangan demam lan rasa wedi marang bala umum—sing wis nyekel kabèh wilayah Wétan, gemeter ngentèni invasi bangsa Hun[4448] —ngganggu panginepan tentrem

---

[4445] Bapa Suci Jerome, nalika nyritakaké kedadeyan-kedadeyan saka jaman ciliké, nyritakaké kaya ing ngisor iki babagan Didymus: nalika pertapa misuwur St. Antonius teka ing Alexandria, sawisé diundang déning St. Athanasius kanggo nglawan para Arian, Didymus sowan marang sang askétis agung: panjenengané, kagum marang kapinteran lan kawruh Didymus babagan Kitab Suci, takon, 'Apa kowé sedhih amarga kowé wuta?' Lan nalika Didymus ngakoni yèn kabutaane iku dadi cobaan abot kanggo dhèwèké, Antonius kandha: 'Aneh tenan kowe sedhih amarga kelangan karunia sing diduwèni lalat lan semut, lan ora bungah nduwèni kawruh sing mung diparingaké marang para wali lan rasul.'

[4446] Gurun Nitria iku panggonan sing disenengi para biksu ing Mesir; dununge ana ing kidul Gurun Skitis.

[4447] Sulpicius Severus (w. 410 utawa 429), wong asli Aquitaine, wiwitane dadi pengacara; sawisé bojone seda, dhèwèké pensiun ing taun 392 menyang sawijining biara ing sacedhaké Béziers; saka kono, ing taun 409, dhèwèké pindhah menyang Marseille. Dheweke kondhang amarga sesambungan raket karo St Martin saka Tours, sing uripe diterangake kanthi rinci, sanadyan ora sakabehe akurat. Saliyane, dhèwèké nulis *Historia* utawa *Chronica sacra*, sawijining karya rong jilid sing nyritakaké prastawa wiwit pambentukan donya nganti taun 409 Masehi; dhèwèké uga panulis loro dialog.

[4448] Surat saka Bapa Berkah Jerome marang Oceanus, tanggal 395, isih ana, ing ngendi dhèwèké nyritakaké, antarané liya-liyané, yèn kabèh Wétan gemeteran ngentèni invasi bangsa Hun. Jerome sing dikudus kapeksa nyiapake kapal-kapal ing Joppa kanggo para biksu lan biarawati, supaya bisa mlayu yen ana serangan bangsa Hun ing Tanah Suci. Bangsa Hun wis nyerbu Antiochia, lan kabar angin nyebut yen padha arep nyerbu Yerusalem kanggo nggoleki bandha-bandhane.

Pausedha Jerom ing Betlehem. Nanging polemik-polemiké marakaké dhèwèké sangsara banget; dhèwèké ora bisa ninggalaké sanajan ing kéné, ing pangasingané saka donya ing Betlehem, lan dhèwèké nerusaké kanthi semangat gedhé. Bapa Gerom sing Makmur bakal ngecam sapa waé sing nyatakaké panemu sing bertentangan karo piwulang Gréja, utawa mbela panemué dhéwé nalika diserang déning wong-wong sing ora sarujuk karo bapa sing makmur ing sawijining prakara gerejawi. Mula, Bapa Berkah Jerom nulis telung buku bantahan marang sawijining biksu sing mikir bebas, Jovinian; piyambakipun nunjukake kalepatan-kalepatan ing ngandhap punika ing piwulangipun:

1) manawa kesucian, janda, lan omah-omah iku, ing sajatiné, padha ora mbedakaké lan padha nyenengaké Gusti Allah;

2) manawa wong-wong sing sejati lair manèh ing banyu baptisan bisa ora nduwé dosa;

3) yèn puasa lan mangan, nalika dibarengi karo panuwun marang Gusti, nduwèni ajining moral sing padha. Ing taun 399, Bapa Berkah Jerome kalebu ing kontrovèrsi misuwur babagan Origen, sing lumaku watara limang taun. Sajrone kontroversi iki, sing marakake Sang Berkah Jerom sanget prihatin, dhèwèké saka sing biyèn dadi pangagum guru Alexandria sing misuwur banjur dadi kritikus sengit marang kaluputan-kaluputane; perselisihan iki nyebabake pamisahan sing ora bisa dipungkiri antarané Sang Berkah Jerom lan Rufinus, sing biyèn tau dadi kanca. Sing luwih sukses, sanadyan uga nyebabake Sang Berkah Jerome ora sithik kasedhihan, yaiku korespondensine karo Sang Berkah Augustine: Jerome ngyakinke Augustine supaya ninggalake pandangane sing salah, sing nganggep ora perlu nerjemahake Kitab Suci saka basa Ibrani, amarga wis ana Septuaginta. Ing sisih liya, Bapa Augustine ngyakinke Bapa Jerome supaya kanthi samar-samar ninggalake tafsirane marang ayat 11–15 saka Bab 2 Surat Galatia, ing ngendi Bapa Jerome nggambarke tumindak para rasul utama kanthi cara sing ora tulus, sing ngremehake kaluhurané lan ngremehake wewenangé Kitab Suci.

Bapa Suci Jerome pancen tiyang ingkang sugih kawruh lan ninggalaké warisan ingkang sugih ing wangun karya sastra. Miturut babagan lan watakipun, karya-karya punika saged dipunbagi dados papat kategori:

1) dogmatik lan polemik;

2) moral lan asketik;

3) karya babagan interpretasi Kitab Suci; lan

4) karya sajarah.

Karyané sing dogmatik lan polemik kalebu: 'Pidato Nglawan Para Pelagian'[4449] (ditulis ing pungkasan taun 415); 'Risalah Nglawan Helvidius babagan Keperawanan Langgengé Maria sing Mulya' (ing Roma, taun 383); 'Nglawan Jovinianus' (ing Betlehem, taun 392) lan 'Nglawan Vigiliantus'[4450] . Akèh karya kaya iki uga dipicu déning kontroversi Origenis: 'Surat marang Teofilus saka Alexandria', 'Nglawan Yohanes, Uskup Yerusalem'[4451] (398–399). 'Loro Buku Apologi[4452] nglawan Buku-buku Rufinus' (402), 'Buku Katelu utawa Wangsulan Pungkasan marang Risalah Rufinus' (402). Keterlibatan paksa Blessed Jerome ing perselisihan sing disebabake dening skisma ing Gréja Antiokia nyebabake panulisan buku iki: 'Perdebatan antarane Umat Kristen Ortodoks lan Luciferian' (ing taun 379, ing Antiokia). Saka terjemahan-terjemahané karya murni dogmatik, terjemahan Bapa Berkah Jerome marang 'Babagan Prinsip' (399) karya Origen lan 'Babagan Roh Suci' (399) karya Didymus iku sing paling pantes digatekake.

Kegiatan moral lan asketik Bapa Berkah Jerome kasebut utamane katingal ing layang-layangé; saka iku, ana 120 layang sing otentisitasé ora diraguhi sing isih ana. Layang-layang Bapa Berkah ing ngisor iki utamane maringi piwulang: layang kaping 14 marang Iliodorus, kang muji urip pertapa; surat kaping 22 marang Eustochia

---

[4449] Pelagius (salah siji bidat abad kaping 5) nolak ajaran Gréja bab dosa asal, mangertèni iku mung minangka tuladha ala pisanan sing ditindakake Adam, tinimbang minangka kecenderungan tumuju dosa sing wis ana ing kodrat manungsa sawisé Adam tiba; Ing wektu sing padha, dhèwèké uga nolak doktrin sih-rahmat minangka kakuwatan khusus sing diparingaké Gusti marang manungsa; dhèwèké mangertèni sih-rahmat minangka wahyu Gusti bab kabèh sing apik ing alam lan sajarah, diwiwiti saka kasunyatan anané urip lan pungkasané karo wahyu kasunyatan paling dhuwur lumantar Kristus.

[4450] Dheweke nentang pangurmatan marang para wali lan martir, ngagungake urip monastik, pangurmatan marang relik, lan menehi pentinge sing kakehan marang kabecikan, puasa, lan sedekah. Sacara umum, dheweke nentang kabeh wujud urip gerejawi lan agama sing ana ing jamane, tanpa mbedakake sing bener karo sing salah.

[4451] Penganut Origen.

[4452] Apology – apologia – pembelaan.

babagan njaga sumpah kasucian; surat kaping 52 marang Nepotian babagan kabecikan para biarawan sing ana gandhengane karo gambaran ideal pelayanan gembalaan; lan surat kaping 58 marang Paulinus, sing ngemot pandhuan kanggo sawijining biarawan. Uga kalebu kéné katrangan babagan urip para asketis sing disusun déning Bapa Berkah Jerome: Paul saka Thebes (376), Malchus sang biksu lan Santo Hilarion (keduanya ditulis watara 379); Surat 103 marang Eustochia ngemot biografi Paula, kancané Jerome saka Betlehem.

Nanging Bapa Suci Jerome entuk warisan sing sejati langgeng ing donya Kristen liwat karya-karyané sing ana gandhèngané karo bidang sinau sing paling disenengi: Kitab Suci. Karya-karya Bapa Suci Jerome ing jinis iki bisa dipérang dadi:

1) eksegetis,
2) filologis, lan
3) eksegetis. Karya-karya ing ngisor iki saka Bapa Gereja Jerom klebu kategori isagogis:

1) 'Bab Asma-Asma Yahudi' – risalah iki, sing disusun ing sangisoré pangaribawa Josephus, Philo, lan Origen, ngemot panjelasan kanthi semangat mistik lan alegoris babagan manéka jeneng tartamtu sing kapanggih ing Kitab Perjanjian Lawas lan Perjanjian Anyar ing Kitab Suci, disusun miturut urutan abjad. Ing taun 380, Santo Jerom nulis risalah kanthi judhul 'Buku babagan Panggonan lan Asma Panggonan Yahudi', sawijining karya sing wigati banget kanggo panaliten topografi lan arkeologi Palestina. 'Pitakon Yahudi babagan Kitab Kejadian' – karya liya saka jinis iki déning Bapa Gereja Jerom – ngemot komentar kritis babagan bagéan sing paling angel ing Kitab Kejadian, adhedhasar panliten perbandingan teks 'Italic', Ibrani, lan Septuaginta Yunani. Karya-karya ing ngisor iki déning Bapa Gereja Jerom iku nduwèni sipat filologis: koreksi terjemahan LXX adhedhasar versi-versi sing ana ing jamane, lan sing diarani terjemahan Latin 'Italic' saka Kitab Suci, sing akèh digunakaké ing Gréja Latin nanging ngandhut akèh kasalahan. Bapa Suci Jerome miwiti karya iki ing taun 383 miturut dhawuh Paus Damasus; sepisanan lan paling utama, piyambakipun miwiti nyunting Empat Injil lan buku-buku liya ing Prajanjian Anyar; saka buku-buku Prajanjian Lawas, piyambakipun nyunting Mazmur. Miturut dhawuh Paus Damasus, Mazmur langsung dilebokake ing praktik liturgi lan banjur dikenal minangka 'Mazmur Roma'[4453] . Kitab-kitab Prajanjian Anyar sing dibenerake dening Bapa Suci Jerom isih dadi bagéan saka Kitab Suci sing digunakake ing saindenging Gréja Katolik Kulon. Nalika isih manggon ing Betlehem, Bapa Berkah Jerome wis ngrampungake revisi 'teks Italik' kanggo buku-buku Prajanjian Lawas; dhèwèké miwiti manèh karya iki karo Mazmur, sing dirévisi adhedhasar Hexapla-é Origen. Dheweke nemokake manuskrip sing kaping pungkasan mau ing Caesarea, ing ngendi Origen wis manggon ing abad kaping telu.[4454] Psalter iki dikenal minangka 'Psalter Gallic', amarga pisanan digunakake ing Gréja Gallic lan sakbanjuré diadopsi ing saindenging Gréja Kulon. Kanthi cara sing padha, Bapa Berkah Jerom mbenerake kabèh buku liya ing Prajanjian Lawas, nanging karya iki, 'amarga niat ala siji wong', kaya sing diandharaké déning Bapa Berkah dhéwé, wis ilang tanpa tilas, kajaba Kitab Ayub.

Amarga pinter basa Ibrani, 'Kaldea', Latin, lan Yunani, lan duwé sumber sing wigati kaya Hexapla-é Origen, Bapa Berkah Jerome nindakake terjemahan Latin mandhiri saka kabèh kitab suci Prajanjian Lawas saka basa asliné; panjenengané kepéngin mbeneraké kakirangan ing teks Itala. Bapa Jerom sing Mulya miwiti karya iki watara taun 390 lan ngrampungake ing taun 405, nalika semana kabèh Prajanjian Lawas wis diterjemahake, kajaba buku-buku non-kanonik – Barukh, 1 lan 2 Makkabeus, lan Kebijaksanaan Yesus, Putrané Sirakh. Kajaba buku Tobit lan Yudit sing diterjemahake saka 'basa Kalde', lan sawetara bagean saka buku Ester lan Daniel saka basa Yunani. Terjemahan Santo Hieronimus ora tanpa cacat, amarga digarap kanthi kesusu banget: contone, Kitab Tobit diterjemahake mung ing sedina, lan Kitab-kitab Salomo ing telung dina; sanadyan ana kakirangan, terjemahan Santo Hieronimus isih tanpa tandhing nganti saiki saka segi kaendahan, ekspresi, lan akurasi panyajian. Mula ora kaget yèn ing jaman Gregorius Agung[4455] , terjemahan iki dadi umum digunakaké ing Gréja Latin, lan wiwit abad kaping 13 dikenal minangka Vulgata, yaiku terjemahan sing nyebar ing antarané kabèh wong.

[4453] Nanging, istilah iki mung digunakake nganti abad kaping 16,

[4454] Hexapla-é Origen iku dhaptar buku-buku Kitab Suci Prajanjian Lawas, dipérang dadi enem kolom (mula jenengé): kolom kapisan ngemot teks Ibrani nganggo aksara Ibrani; ing kolom kapindho – teks sing padha ing transkripsi Yunani; ing kolom katelu – terjemahan Aquila; ing kolom kaping papat – terjemahan Symmachus; ing kolom kaping lima – komentar LXX; lan ing kolom kaping enem – terjemahan Theodotion. Terjemahan LXX disertai cathetan sing nuduhake bedane saka teks Ibrani.

[4455] Uskup Roma wiwit taun 590.

Karya eksegetika Bapa Suci Jerome dipérang dadi terjemahan (terjemahan homili Origen – 14 babagan Nabi Yeremia, 14 babagan Yehezkiel, 2 babagan Nyanyian Nyanyian, lan 39 babagan Injil Lukas) lan karya-karya dhéwé; sing kapindho kalebu: komentar babagan Injil Matius (398 Masehi), babagan Surat-surat Santo Paulus marang wong Galatia, Efesus, Titus, lan Filemon, uga komentar babagan Kitab Wahyu. Akeh interpretasi individu sumebar ing saindenging layang-layange. Komentaré Santo Hieronimus umume panjelasan filologis, sing asring nyedhiyakake ruang kanggo diskusi babagan sifat mistik lan alegoris; uga wigati amarga panjelasan kasebut ngemot kutipan sing disimpen saka karya Origen, Apollinaris, lan Didymus sing saiki wis ilang.

Karya sajarahé Santo Hieronimus winates mung ing ing ngisor iki: terjemahan basa Latin saka 'Kronik Eusebius saka Kaisarea', bebarengan karo revisi cilik lan sambungané nganti taun 378, lan 'Katalog Wong-wong Mulya'. Amarga bahan sajarah sing diawetake saka jaman kuna winates, karya sing sepisanan iku nduweni wigati gedhe. Karya sing kapindho, sing disusun utamane adhedhasar tulisan-tulisan Eusebius saka Kaisarea, nyedhiyakake tinjauan sajarah sistematis babagan sakabehe sastra Kristen, rampung ing taun kaping 14 saka pamarentahan Teodosius enom. Saliyane informasi babagan karya-karya mau, uga kalebu biografi para panulisé: ing tinjauan iki, Santo Jerom utamané nyorot karya-karya eksegetik, kalebu karyané dhéwé.

Jerome sing Mulya urip nganti nyekseni ambruké Roma amarga serangan pasukan Gothiké Alaric (ing taun 410). 'Kutha Langgeng', sing suwéné pirang-pirang abad wis dadi wujud urip saka kakuatan nagara, dadi papan kang kebak 'kawedhen, karusuhan, paceklik lan kalaparan, geni lan getihen'. Gereja-gereja megahé rusak dadi abu lan reruntuhan. Ing dina-dina medeni ing Roma, wong-wong sing cedhak karo Santo Jerom padha tilar donya: Marcellina lan Pammachius. Nalika kabar ambruké Roma tekan Santo Jerom, kabar kuwi kaya guntur dadakan sing nggegirisi lan ngisi atiné karo sedhih gedhé; sedhih iki kaserat ing layangé. 'Sapa sing bakal pracaya,' pitakoné, 'menawa Roma, sing diadegaké ing pucuk kamenangan ngluwihi sak donya, bisa ngalami karusakan? Menawa dhèwèké, ibu bangsa-bangsa, uga bisa dadi kuburané? Menawa kabèh tanah ing Wétan, Mesir lan Afrika, kebak para priya enom lan para dara saka panguwasa donya biyèn? Supaya kutha suci Betlehem kapeksa saben dina nyekseni carane pasuryan padhanging priya lan wanita, sing biyen urip ing kamulyan lan kemewahan, padha nglumpuk ing temboke minangka pengemis? Santo Jerom, sing ora bisa nulungi, melu ngrasakake sedhih, ngucurake luh bareng karo wong-wong mau. Nanging luh-luh iki mung dadi panglipur dibandhingake karo luh sing mili saka matané nalika dhèwèké pisanan nampa kabar bab ambruké Roma lan kengerian sing nyertai prastawa kang nggegar donya iki: 'Swaraku,' ujare ing layang marang Principia babagan seda ibuné, Marcellia, 'mampet, lan isakanku nggawe aku angel ngediktasi tembung-tembung iki. Ngrebut kutha sing biyèn nunggangi sak donya; ora mung kuwi, nanging kutha kuwi mati keluwen sadurungé ambruk amarga pedhang, lan meh ora ana priya sing ditemokaké kanggo nyekel wong-wong mau dadi tawanan. Amukané wong-wong sing keluwen malih dadi kanibalisme sing keji: wong-wong padha nyabut anggota awak siji lan sijiné; ibu uga ora ngapura bayi dhéwé.' Ing taun 411, sang askétis sepuh ngadhepi cobaan anyar: Betlehem dhéwé gemeter ketakutan amarga serangan kejem saka Arab Badui, lan mung amarga sih-rahmaté Gusti Allah komunitas Sang Jerom sing Bejo kaslametaké saka karusakan. Mangkono, ing tengahing kahanan kaributan iki, sawisé kabèh kancané seda, Santo Hieronimus nglampahi dina-dinané kanthi sepi lan sedhih. Wujude dheweke wis dadi saksi tumindak gagah, kasangsaran, lan kapitunan sing wis dialami: bathuke, kang keno kerut jero, wis suwe diubengi rambute abu-abu; mripate kang ringkih lan cekung, sarta pasuryane kang pucet lan kurus, kabeh iku nggambarke luh kang akèh. Siji-sijiné sinar padhang sing maringi cahya ing tuwaé Pausedhèr Jerome sing suram yaiku rawuhé Paula enom ing Betlehem—canggahé Paula lan Albina, garwané imam pagan sing Kristen—karo putriné, Melania. Mbok menawa wong-wong mau sing nutup mripaté sang sepuh sing lagi séda. Taun pasti seda Pausedhèr Jerome ora dingertèni. Nanging, ana kesaksian saka Prosper saka Aquitaine sing isih ana, sing nyatakake yèn Bapa Berkah Jerome seda tanggal 30 September 420. Dhèwèké kamungkinan seda sawisé lara suwé lan abot[4456] ; dhèwèké dikubur sacedhak Paula lan Eustochia ing guwa jejere panggonan Kelahiran Kristus. Ing taun 642, relik Bapa Berkah Jerome dipindhah saka Betlehem menyang Roma lan dipasang ing Gréja Bunda Maria ing Maggiore; panggonané saiki ora dingerteni. Mung tangané sing diurmati sing isih ana, lan disimpen ing Roma ing gréja sing dijenengi miturut jenengé ing sacedhaké Piazza Farnese.

[4456] Iki bisa disimpulake saka kasunyatan manawa ora ana siji wae aksara saka Bapa Suci Jerome sing isih ana saka sangang wulan pungkasan taun 420: cetha, lara nyegah dhèwèké nulis.

Ing dina sing padha, pangalihan reliké Venerabel Theodore Sikeot, Uskup Anastasiopolis (deleng riwayaté tanggal 22 April

29 Juni

16 Juni (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti para wali martir Tigrius, presbiter, lan martir Eutropius, pembaca, sing kasiksa ing Konstantinopel ing wiwitan abad kaping 5.

Ing dina sing padha, pangeling-eling marang Venerable Tikhon saka Medyn (Kaluga).

Uripé bapak suci Tikhon sing mujijat, uskup Amaphunt

Dirilèkaké tanggal 16 Juni

Santa Tikhon lair ing pulo Siprus, ing kutha Amaphunt[4457] , saka wong tuwa Kristen sing taat. Wiwit isih cilik, dheweke dibesarke dening wong tuwane kanthi kesalehan Kristen; wong tuwane mulang dheweke maca teks suci, saengga dheweke ditampa dadi anggota kleregi gréja lan diangkat dadi pembaca gréja. Amarga kasucianing uripé, dhèwèké banjur diangkat dadi diakon déning Santo Memnon, Uskup Amafunte, ing . Nalika Uskup Memnon séda, Santo Tikhon kapilih nerusaké jabatané kanthi sarujuké kabèh umat Kristen Amafunte lan diangkat déning Santo Epifanius, Arusupaus Siprus[4458] .

Ing wektu kuwi, isih ana akèh wong pagan ing pulo Siprus sing nyekel marang pemujaan berhala kuna.

Santa Tikhon, abdi Kristus, nindakake tugas ageng kanggo mbalèkaké warga Amphunt saka kaluputan pagan lan nuntun wong-wong mau marang pangawikan Kristus Gusti Allah; ing pakaryan ageng iki Gusti Allah paring pitulungan marang sang wali, amarga sawise nyabut kakehan wedhus saka panguwasa setan, sang wali nggawa wedhus-wedhus mau mlebu ing kandhang Gréja Ortodoks Katolik, ngowahi wedhus abang dadi wedhusé Kristus. Santa Tikhon uga ngrusak arca-arca ing sakupenge Amafunt, lan nandhuri lan ngrubuhake candhi-candhi arca kasebut, sing dadi panggonané setan.

Sawise ngembala kanthi setya kawanan sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Gusti, Santo Tikhon séda ing yuswa sing wis tuwa banget. Amarga akèh mujijat sing ditindakake ora mung nalika isih urip nanging uga sawisé seda, Santo Tikhon dijenengi 'Pembawa Mujijat'.

Saka akèh mujijat sing diatributake marang Santo Tikhon, mung ana loro crita babagan kakuwatan mujijaté sing isih lestari nganti saiki[4459] . Mujijat kapisan, sing ditindakake Santo Tikhon nalika isih bocah, kaya ing ngisor iki. Bapaké Santo Tikhon, sing nyokong kulawargané kanthi nggawe lan adol roti, biasané ngutus anaké kanggo adol roti-roti mau. Nanging Santo Tikhon malah maringi roti mau marang wong mlarat kanthi gratis. Nalika bapakne ngerti bab iki, dhèwèké kuciwa lan nesu marang anaké, banjur nyerang anaké. Bocah saleh mau mangsuli marang bapakne:

'Napaké Bapak sedhih kaya wong sing kelangan barang? Aku wis ngutangaké roti marang Gusti, lan ana ing kitab suci katulis: "Sapa sing maringi marang Gusti bakal nampa satus kaping."'

'Yen sampeyan ora pracaya marang sing kacathet ing kana, ayo padha menyang lumbung, lan ing kana sampeyan bakal weruh dhéwé carané Gusti mbalekaké marang sing nduwé utang.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké lunga bareng karo bapaké menyang lumbung, lan nalika padha mbukak lawang, padha weruh yèn kamar sing biyèn kosong saiki kebak gandum murni. Ndeleng mujijat kaya

---

[4457] Amaphunt – saiki kutha Limassol ing pulo Siprus.

[4458] Santa Epifanius – Uskup Agung pulo Siprus – seda ing taun 403 Masehi; wong suci iki sumunar kanthi kuwasa piwulang sing diilhami Gusti Allah lan karunia mujijat lan ramalan. – Dina rayahé tanggal 12 Mei

[4459] Informasi rinci (kaya sing ditulis dening St Demetrius saka Rostov) babagan urip lan mujijat St Tikhon ora nganti tekan jaman saiki, amarga akèh invasi Muslim lan lumantar wektu, kaya akèh gréja sing dadi ora digunakaké, mangkono uga cathetan gerejawi ing njero gréja-gréja mau ilang.

ngono, bapaké Santo Tikhon kaget banget lan sujud ing ngarepé Gusti, matur nuwun; wiwit kuwi, dhèwèké ora nesu manèh marang anaké lan ora nyegah anaké mènèhi roti marang wong mlarat sak karepé.

Mukjizat liya sing ditindakake dening Santo Tikhon kaya ing ngisor iki:

Ing sawijining kebon anggur, para tukang kebon nalika nyabit ranting garing saka wit anggur banjur mbuwangé amarga dianggep ora ana gunané. Nanging, Santo Tikhon nglumpukaké ranting-ranting mau lan nandur ing keboné dhéwé. Nalika panjenengané nandur ranting-ranting mau, panjenengané ndedonga marang Gusti supaya paring papat sipat ing ngisor iki marang ranting-ranting anggur mau: kaping pisan, supaya ranting-ranting garing mau bisa mlebu ing lemah, ngrembaka oyod lan thukul; kaping pindho, supaya ranting-ranting mau kebak woh anggur; kaping telu, supaya woh anggur mau legi lan migunani kanggo kaséhatan; kaping papat, supaya angguré bisa mateng lan asil luwih dhisik tinimbang liyané. Nalika Saint Tikhon metu menyang kebon esuk sabanjuré, piyambakipun weruh yèn pandongané wis dikabulaké: ranting garing mau wis nancep ing lemah lan metu tunas; lan nalika wiwit thukul ing mangsa panas iku, kabuktèn kanthi ora lumrah lan ora alamiah yèn iku banget subur; malah nalika anggur ing kebon liya isih mateng, anggur ing keboné Saint Tikhon wis mateng tenan, enak rasane lan banget migunani kanggo kesehatan.

Anggur-anggur iki nduwèni daya mujijat ora mung nalika Saint Tikhon isih urip, nanging uga sawisé panjenengané séda; taun demi taun, wohé mateng luwih dhisik tinimbang ing kebon anggur liyané, nganti ing tanggal 16 Juni – dina raya Saint Tikhon – Sakramèn Ekaristi dirayakaké ing Liturgi nganggo anggur sing diperes saka woh-wohan iki. Saka loro mujijat iki waé, cetha yèn Santo Tikhon iku panyipta mujijat lan wali agungé Gusti Allah.

Layanan Santo Tikhon uga nyritakaké yèn dhèwèké kanthi prakawis ramalan wis nyawang lan ngumumaké marang wong liya wektu seda dhèwèké[4460] .

Amarga kasuciané sing agung saka pangripta mujijat Tikhon iki, kamulyané marang Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin[4461] .

Troparion, Nada 1:

Wah, pertapa, malaikat ing daging lan pangripta mujijat, Panjenengan sampun rawuh, Bapa Tikhon ingkang nggawa Gusti Allah: lumantar nglakoni puasa, jaga lan pandonga, Panjenengan nampi karunia langit, marasaké wong lara lan nyawa tiyang ingkang rawuh kanthi pracaya. Kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe kekuwatan, kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe mahkota, kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar kowe.

Kontakion, Nada 3:

Sawise manggon ing asketisisme sing suci lan nyenengake Gusti, Panjenengan nampi kuwasa Sang Panglipur saka ing dhuwur, kanggo nglawan godaan arca-arca, nylametake manungsa, ngusir setan, lan marasake lara: mulane kita ngajeni Panjenengan minangka kanca Gusti, Tikhon sing pinaringan berkah.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan Tikhon, Pangripta Mucizah saka Lukhov

Dipeperingati tanggal 16 Juni

Bapa Tikhon sing kinurmatan iku asalé saka Little Russia, saka wilayah Lithuania, lan ngladèni ing militèr ing kana. Amarga ora bisa nahan penindasan wong Latin, piyambakipun pindhah menyang kutha karajan Moskow lan miwiti urip sing saleh ing kana. Sabanjure, amarga andhap asor banget, piyambakipun mbagi bandha-bandhanipun marang wong mlarat, nyekel sumpah monastik lan manggon ing KaliLuh[4462] . Ing kono

[4460] Kidungan 7, ayat 2, lan Kidungan 8, ayat 1.

[4461] Santa Tikhon urip nalika pamaréntahan Kaisar Yunani Arcadius (395–408) lan putrané Theodosius.

piyambakipun ngedegake panggonan pertapa, nglumpukake akèh murid lan nyawisake awakipun kanggo nglakoni puasa lan pantang kanggo kamulyaning Gusti. Amarga andhap asor sing gedhe, piyambakipun boten nampi pangurusan imam ngantos pungkasaning gesahe. Sawise nyawang pamitanipun dhateng Gusti lan paring piwulang dhumateng para muridé ing samukawis ingkang migunani tumrap kamekaran rohani, ingkang Kinurmatan wau tindak dhateng panggenan langgeng[4463] .

Pirang-pirang taun sawisé seda Sang Mulya, reliké ditemokaké[4464] lan akèh panyembuhan diwiwiti lumantar relik mau. Banjur, amarga semangat para umat sing setya, sawijining biara suci diadegaké ing panggonan panglakon tapa Sang Mulya, sing kanthi berkahing Gusti isih ana nganti saiki.

30 Juni

17 Juni (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Manuel, Savel, lan Ismail

Disinggung ing tanggal 17 Juni

Para Martir Suci Manuel, Savel, lan Ismail iku sedulur kandung lan asalé saka tanah Persia[4465] . Wong tuwané kalebu wong-wong sing nduwèni pangkat dhuwur, nanging ora padha pracaya: bapaké manut agama pagan Persia, déné ibuné wong Kristen sing taat. Wiwit isih cilik, dhèwèké ngopeni anak-anaké kanthi kesalehan Kristen – kaya nalika isih bayi, dhèwèké wis maringi susu dhéwé lan nggedhèkaké kanthi ajrih marang Gusti Allah; lan presbiter sing kabegjan, Eunoikos, ngabaptis sedulur suci iki lan mulang Sabda Gusti Allah. Nalika padha diwasa, padha direkrut dadi prajurit. Nanging, sanadyan padha nyawisake kekuwatan jasmani marang raja Persia Alamundar[4466] , padha ngabdi marang Raja Surgawi, Gusti kita Yesus Kristus, kanthi roh padha ing saben wektu, ngupaya kanthi sakabehe cara supaya nyenengake Panjenengané lumantar pakaryan becik.

Ing sawijining wektu, para raja ngutus wong-wong mau marang Kaisar Yunani-Romawi Julian si Murtad[4467] , kanthi tujuan nggawe prajanji tentrem karo dhèwèké. Julian wiwitané nampani wong-wong mau kanthi pakurmatan lan, kanthi paring kabecikan kabèh, ngrawat wong-wong mau kanthi ramah sajrone kabèh wektu; nanging nalika ngerti yèn padha wong Kristen, dhèwèké kebak nesu marang wong-wong mau, lan bertentangan karo adat lan ukum sing lumrah kanggo kabèh wong, dhèwèké ngetokaké sangsara marang sedulur-sedulur mau amarga imané marang Kristus lan mateni sawisé nglakoni panyiksaan paling abot.

Kematiran para martir mau lumaku kaya mangkéné.

Sawijining dina, kaisar sing ora ajiné hukum mutusaké lelungan menyang Bithynia, menyang panggonan sing diarani Orgia Trigon[4468] , amarga ana salah siji pesta pagan sing ora sujud marang Gusti Allah bakal dianakake ing kana. Sawisé piyambakipun nyebrang nganggo kapal saka Konstantinopel menyang Kalkedonia[4469] lan tekan panggonan sing wis kasebut mau, piyambakipun langsung miwiti, bebarengan karo akèh wong sing padha kumpul ing kono, nindakake pesta-pesta ala, nyembah arca lan ngaturaké kurban tanpa cacah marang setan:

[4462] Kali Lukh, anak kali ing sisih kiwa Kali Klyazma, mili ngliwati wilayah sing saiki dadi gubernur Kostroma lan Vladimir lan duwé sumber ing distrik Yuryev.

[4463] Sing Mulya Tikhon séda tanggal 16 Juni 1503.

[4464] Relik wong sing kinurmatan iku ditemokake ora bosok déning Abas Konstantin watara taun 1566, lan wiwit wektu kuwi pangeling-elingé tansah diperingati.

[4465] Ing wektu kuwi, Kakaisaran Persia nguwasani wewengkon amba antarané Kali Tigris, Teluk Persia, lan Segara Caspia

[4466] Alamundar, minangka raja Persia, ora dingerteni babar pisan ing sajarah; sawetara wong pracaya yèn dhèwèké iku salah siji jenderal Persia.

[4467] Yulianus, putrané Konstantius, adhine Konstantinus Agung, lair taun 331 Masehi; dhèwèké wiwitané dibesarké ing iman Kristen, nanging sawisé dadi Kaisar taun 355, dhèwèké kanthi terang-terangan mbatalaké iman Kristen, mula dhèwèké dijenengi 'si Murtad'.

[4468] Dipikirake yèn Trigon sejatine sawijining candhi kang dipersembahaké marang arca-arca, cedhak Chalcedon.

[4469] Chalkedon iku kutha ing Bithynia, ing pucuk kidul Selat Bosporus, ngadhepi Bizantium.

– lan kéné diwiwiti pesta tanpa kendhat, diiringi nyanyi, musik, lan gebukan kendhang – lan kanggo ngajeni dewa-dewa pagan sing mbebayani, akèh tumindak keji lan ora patut ditindakake ing kéné nalika semana.

Nanging para abdi Kristus, Manuel, Saul, lan Ishmael, sing ana ing kono bareng karo kaisar, ora gelem ndeleng perayaan sing ora takwa iki; Sawisé padha mundur saka para wong sing padha seneng-seneng lan ngadeg saka adoh, padha nangis lan meratapi kesesatan lan kaluputané wong-wong mau, lan padha ndedonga marang Gusti Allah – kanggo awaké dhéwé, supaya ora kena najis amarga sesambungan karo kurban pemurtadan, lan kanggo kabèh wong sing ana ing kaluputan, supaya Gusti nuntun supaya padha mangertèni kabeneran.

'Ya Gusti,' padha ndedonga, 'aja nganti wong-wong iki tetep ana ing karusakan gedhe amarga ala, lan aja nganti makhluk-makhluk Panjenengan sing wicaksana padha edan; – amarga ing kéné wong-wong mau luwih ora nduwé akal tinimbang watu lan wit sing padha diurmati: paling ora arca kayu mau, minangka makhluk sing ora nduwé akal lan ora urip, ora ngerti apa sing dilakoni ing ngarepé; nanging wong-wong iki, sing wis Panjenengan paringi kaluhuran jiwa nalar lan digawe miturut rupa lan asané Panjenengan, ora ndeleng lan ora mangertos apa sing padha lakoni utawa marang sapa padha nyembah: padha mlaku ing pepeteng, kesasar, lan nyedhak marang karusakan langgeng.

Nalika para wali, sing ngadeg saka adoh, nangis lan ndedonga kaya ngono, sang kaisar, nalika ndeleng wong-wong sing ngorbanake kurban lan mangan bareng karo dheweke, lan ora weruh utusan Persia ing sisihé, mrentahake supaya padha digoleki lan diundang marang dheweke, supaya padha bungah bebarengan karo dheweke. Banjur salah siji panunggang kraton, nalika weruh wong-wong mau padha ngadeg kapisah, wiwit nelokake supaya padha rawuh ing jamuan kraton: dhèwèké nyangka yèn wong-wong mau uga kalebu golongan panyembah berhala sing ala. Nanging para abdi Kristus mangsuli kanthi swara siji marang panunggang kraton sing ngajak mau:

'Adoh saka kita: kita ora bakal nyimpang saka iman sing wis kita anut wiwit cilik, mula kita ora bakal ninggalake Gusti kita utawa nyembah setan-setan sing manggon ing kowe; lan muga-muga kita ora bakal dadi peserta ing tipuan nyata iki: Kita ora edan utawa bodho nganti nolak Gusti Allah sing urip, Pencipta kita, lan miwiti nyembah makhluk tanpa nyawa. Uga kita ora nempuh lelampahan dawa lan teka ing kene kanggo mbantak iman kita, nanging kanggo ngupaya tentrem antarané nagara Persia lan Greko-Romawi. Lan rajamu, uga wong-wong sing padha nduwé panemu kaya dhèwèké, padha ngerti tenan yèn dhèwèké ora bakal bisa mbalèkaké kita utawa mbujuk kita supaya mèlu ing kekafirané, sanajan dhèwèké nyiksa kita nganggo geni lan sangsara lan nyopot nyawa kita.

Sawisé kuwi, juru pantri, sawisé mundur saka para wali, nyampèkaké tembung-tembung iki marang Julian, sing langsung kobong karo nesu lan amarah marang wong-wong mau; sanadyan mangkono, dhèwèké mutusaké ora bakal nyiksa wong-wong mau ing wektu kuwi, supaya ora ngganggu pesta-pesta sing ora suci, nanging nundha nganti esuk, mung mréntah supaya para abdi Gusti dikurung ing panjara.

Bab para wali, nalika padha mlaku menyang penjara, padha nyanyi mangkéné marang Gusti:

– *'Ayo padha nyanyi marang Gusti; ayo padha sorak-sorak marang Allah, watu karahayuan kita; ayo padha nyedhaki Panjenengané kanthi pangucap syukur; ayo padha sorak-sorak marang Panjenengané kanthi kidungan'* (Mazmur 94:1–2).

Lan banjur:

– *'Sapa sing dadi Gusti sing agung kaya Gusti kita!'* (Mazmur 76:14). Nanging kita iki umaté Panjenengané lan pakaryané tangané Panjenengané, lan kita bakal tansah nyuwun marang Panjenengané.

Esuké, Julian sawisé munggah ing kursi pangadilan, mréntahaké supaya utusan Persia diparingi rawuh ing ngarsané lan miwiti ngandika marang wong-wong mau kaya mangkéné:

– 'Kowe, para priya sing becik, wis dikirim dening rajamu minangka wong sing setya marang dheweke lan nduweni niat becik marang kita, kanggo mulihake tentrem sing suwe dinanti dening kabeh wong antarane loro kraton kita. Nanging tentrem iki mung bisa dibalèkaké antarané kita lumantar guyub rukun lan paseduluran. Nanging guyub apa sing ana antarané kowe lan kita, lan ngendi katresnanmu marang kita, yèn wingi kowe nolak mèlu ngrayakaké lan nikmati pesta kanggo ngajèni déwa-déwa sing padha kowe wong Persia uga ngajèni[4470] ?

[4470] Ing babagan kapercayan filsafat lan agama, Julian iku wong eklektik; tegesé, dhèwèké milih saka kabèh ajaran agama apa waé sing disenengi lan sing cocog karo pandangan donyané; Dheweke pracaya marang siji Gusti Agung tunggal, nanging ngidentifikasi

Lha wong Persia, kaya kita uga, ngajeni srengéngé, rembulan, lan lintang—kakuwatan geni sing paling padhang—lan déwa-déwa kita liyané; mula, napa kowé nolak ngajeni mau bareng kita lan ora gelem mèlu ibadah marang déwa-déwa mau—mung supaya syarat-syarat perdamaian kita luwih kuwat lan langgeng? Nanging yèn kowé ngremehake lan ngina dewa-dewa kita, lan yèn kowé ora sarujuk karo kita, mula kabèh mau ateges kowé teka marang kita ora kanggo netepake tentrem, nanging kanggo mecahake tentrem lan nguripake manèh permusuhan lan perang.

Kanggo iki para pandhita mangsuli:

'Kita teka marang panjenengan atas jeneng rajaning kita kanggo netepake syarat-syarat tentrem, supaya prajurit panjenengan ora nyabrang wates kita, lan prajurit kita uga ora nyabrang wates panjenengan, supaya kita ora padha ngrusak tanah siji lan sijine; lan supaya para pedagang kita tansah bisa mlebu bebas menyang nagari panjenengan, lan pedagang panjenengan uga bisa mlebu tanah kita; lan supaya loro-lorone bisa bali menyang omah kanthi aman; 'Kanggo syarat-syarat iki kita dikirim marang kowe, lan ora kanggo mbahas para dewa. Ayo padha sembah marang dewa apa wae sing dikarepake, lan kanthi cara apa wae sing disenengi. Amarga ora tau iman sing nyebabake perang antarane kraton; nanging prahara, pasulayan, lan pertempuran tansah muncul amarga kutha, wewengkon, lan tapel wates. Nanging panjenengan, sawisé nyingkiraké kabèh rembugan bab tentrem—sing mulané kita dikirim menyang panjenengan—wiwit mbahas bab liya, bab sing ora pantes dibahas déning panjenengan utawa kita. Amarga panjenengan ora rembugan karo kita bab kahanan karajan panjenengan, utawa bab hubungan tentrem karo nagara kita sing jejere karo panjenengan, nanging terus-terusan takon marang kita bab déwa-déwa lan nerangaké bab iman. Yen pancen kersa panjenengan, mangga mangertosi: sanadyan kita wong Persia miturut lair, kita wong Kristen miturut iman, dibesarké kanthi taqwa déning ibu kita lan diwulang ing iman sing sejati déning bapak rohani kita, presbiter Eunoikos. Lan ing tanah air kita wis ana akèh wong sing nyoba mbalèkaké kita saka Gusti kita Yesus Kristus marang panyembahan berhala, nanging padha ora kasil: kanthi sih-rahmaté Gusti kita kita tetep ajeg lan ora goyah ing pangakuan iman kita; saiki uga kita nyandhak pangarep-arep marang pitulunganing Gusti – supaya sanadyan saiki ora ana siji wae ing kene sing bakal mbalèkaké kita saka pracaya suci kita, lan ora ana siji wae sing bakal ngyakinaké kita supaya nyembah setan, sing pancèn sia-sia lan kebak kabèh jinis ilusi, kaluputan, lan goroh.

Banjur penyiksa kuwi, kebak nesu, kandha marang wong-wong mau:

'Kepiye kowe, wong-wong sing prasaja lan bodho – sing malah ora ngerti basa kita – wani banget kanthi tembung-tembung bodho kaya ngono ngina iman kita, sing kita, wong-wong terdidik sing wis nguwasani kabèh kawruh nganti sampurna, anut?' Kita uga wis ngerti piwulangmu. Sampeyan ngerti, aku uga wis sinau kitab-kitab Kristenmu, nanging sawise weruh yen isine mung goroh lan ora ana bebener pisan, aku langsung nolak, supaya aku ora kesasar amarga samar-samaré tulisan ing kono. Lan saka wong-wong sing pracaya marang kitabmu lan tumindak manut iku, sapa sing tau mbuktekake yèn dhèwèké mulya lan sampurna, lan apa kabecikan gagah sing tau digayuh sajrone uripé? Mula aku paring pitutur marang kowe: tinggalna pamikiran kekanak-kanakan lan palsu iki lan pracayaa marang apa sing wis suwe diwulangake para filsuf paling agung. Nanging, yen kowe ora gelem nampa pituturku sing becik iki, mula, sanajan kowe ora kersa, kowe bakal nandhang sangsara amarga panyiksaan sing bakal langsung tak jalari marang kowe.

Kanggo iki para wali mangsuli:

Kita wis sinau saka Gusti kita supaya ora wedi marang sing mateni badan, lan uga ora mikir yen kita kudu mangsuli wong sing kepengin nyiksa kita; amarga Roh Suci piyambak bakal nguwatake kita ing sangsara lan maringi kita tembung lan kawani kanggo mangsuli. Nanging, kita bakal takon marang kowe: apa kebodhoan sing kowe deleng ing kita—kowe sing nganggep awakmu paling wicaksana saka kabeh manungsa? Lan sapa sejatine sing luwih bodho – wong sing wis ngerti Gusti Allah sing sejati lan Pencipta kabeh mau lan ngajeni Panjenengane kanthi taqwa, utawa wong sing, sawise mbelakangi Gusti Allah sing urip, nyembah makhluk sing ora urip, watu lan wit, utawa apa wae sing padha karo kuwi? Satemene, wong iku edan sing ngajeni barang sing ora urip tinimbang Gusti; nanging wong wicaksana sing ngabdi marang Gusti sing urip. Amarga iki, ing ndhuwur kabèh, tugase akal manungsa: ngerti Sang Pencipta, sing maringi kabèh karunia, pracaya marang Panjenengané, lan

---

Panjenengané karo Mithras utawa dewa srengéngé saka kultus Wétan; lan wong Persia, kaya sing wis kondhang, uga nyembah srengéngé minangka dewa utama.

ngabdi marang Panjenengané kanthi tulus; nanging ora ngerti Panjenengané—Sang Pencipta lan Pangreksa—lan nyambut gawe kanggo mungsuhé—setan sing ngrusak jiwa—iku pucuking kabodhoan. Lan para filsuf kuna panjenengan, sing keseret ing delusi mbebayani kaya ngono, mung katon wicaksana, nanging sejatine iku wong sing paling bodho – miturut tembungé Rasul Suci: *'ngaku wicaksana, padha dadi bodho'* (Roma 1:22), lan atiné sing bodho dadi peteng; lan kowe wis dadi kaya wong-wong mau, malah luwih ala: awit nalika padha tetep ing kabodhoané, ora ngerti apa-apa bab iman sing sejati lan durung tau ngakoni, kowe, sing wis padhang dening baptisan suci lan dibesarké ing iman Kristen, wis mbalik saka Kristus Gusti kita; lan saiki, déning kabèh sing saestu pracaya marang Gusti, kowe diarani wong Yunani tinimbang wong Kristen, lan wong sing ora saleh lan ora nduwé Gusti tinimbang wong sing taat.

Amarga kesinggung banget déning tembung para martir, Julian, kebak nesu tanpa wates, mréntah supaya wong-wong mau disiksa kanthi kejem langsung. Kaping pisan, wong-wong mau dilucuti klambi nganti telanjang lan digeletakake ing lemah, banjur dipukul tanpa welas asih nganggo cambuk kasar ing punggung lan wetenge; sawisé kuwi, wong-wong mau digantung ing panggonan panyiksaan, tangane lan sikilé dipaku ing pucuk wit, lan kabèh awaké digores nganggo ujung wesi. Nanging para martir Kristus kanthi gagah ngendhegake sangsara sing abot iki, ngangkat pandelengé marang swarga lan, ndedonga marang Gusti, padha njerit marang Panjenengané kaya mangkéné:

'Ya Gusti! Panjenengan, ingkang kaping pisan dipaku ing kayu salib déning wong Yahudi ingkang mbotên pitados lan ingkang, lumantar sangsara Panjenengan ing salib lan seda Panjenengan, mbusak dosa-dosa donya, – nyawangana kami, sing saiki digantung tatu ing wit; lan amarga kodrat kami ringkih, paringana pitulungan Panjenengan saka ing dhuwur lan paringana panglipur saka sangsara kami, amarga mung kanthi pangarep-arep marang Panjenengan kami wani nindakake pakaryan martir iki. Piyé kejem lan medeni sangsara iki – Panjenengan piyambak, ya Gusti, ingkang mangertos lan nyumurupi; nanging amarga katresnan dhumateng Panjenengan, ya Yesus ingkang paling manis, sangsara iki malah nyenengake ing manah kula!

Nalika para wali lagi ndedonga kaya ngono, Malaikaté Gusti Allah dumadakan muncul ing ngarepé; nanging mung para martir suci sing bisa ndeleng, déné mripaté wong duraka sing peteng ora pantes. Malaikat iki, sawisé maringi panglipur marang para sing nandhang sangsara, maringi panglipur sing nganti padha ora krasa lara tatu lan kayane ora tau nandhang sangsara iki. Banjur Julian mrentahake supaya para martir suci diturunake saka wit, lan sawisé diturunake, dhèwèké kandha marang wong-wong mau, kaya ngina:

'Delengen piye aku ngapura kowe, ora ngetokake kowe marang sangsara sing luwih abot. Muga-muga sawisé paukuman sing lumayan entheng iki, kowe saiki bakal padha pikiran karo kita.'

Nanging para martir suci, sing wis mangerteni tenan pujukan ing tembungé, mangsuli marang dhèwèké kanthi luwih wani:

'Aja mikir utawa ngarep-arep, mungsuhé Kristus, yèn kita bakal nyelakaké pracaya kita marang Gusti. Mula, terusna lan siksa awak kita yen kowe kepengin nyiksa kita luwih abot maneh: kita siap nahan apa wae. Apa kowe nyiksa kita nganggo tatu, geni, pedhang, utawa apa wae sing luwih medeni – kita bakal nganggep kabeh mau minangka kabungahan tinimbang panyiksaan: kita bakal nahan kabeh mau kanthi kabungahan kanggo Gusti Yesus, sing wis nresnani kita!

Banjur Julian sing ora nduwé ajiné, nalika weruh yèn Manuel, minangka kakangé sedulur, luwih wani lan luwih teges tinimbang liyané, dhèwèké mréntah supaya Manuel digawa menyang panggonan liya; déné dhèwèké dhéwé, sawisé miwiti pacelathon karo loro sedulur sing isih ana—Savel lan Ismail—wiwit ngomong karo licik, kandha:

Sanadyan kowe kabèh anaké wong tuwa sing padha, nanging watakmu ora padha: kakangmu sing paling tuwa malah ora pantes diarani sedulurmu, awit dhèwèké keras kepala, nesu, ora isin, cerewet, lan seneng mbantah; lan, tetep mantep ing kabodhoané, dhèwèké nyeret kowe kabèh bareng karo dhèwèké lan nyegah kowe milih apa sing paling apik kanggo awakmu dhéwé; dene kowe, saka sing tak deleng, nduwèni watak sing becik lan alus, ora seneng ribut, lan umume wicaksana. Mula, rungokna pituturku sing becik saiki – tinggalna sedulurmu supaya binasa ing khayalan kosong lan perlawanané sing bodho – sembahna kurban marang dewa-dewa kita, banjur kowe bakal nampa welas asih ageng saka dewa-dewa mau lan saka kita – peparing sugih lan pakurmatan.

Para wali, nanging, malah ora gelem ngrungokake tembung muji-muji kuwi, padha banter ngecam pengkhianatan Julian lan ngina kebodhoané.

Banjur Julian, sing manèh kebak nesu, mréntahaké supaya wong-wong mau digawa menyang panggonan panyiksaan lan iga-igaé dibakar nganggo lilin murub. Para martir, nanging, nahan sangsara mau kanthi gagah berani, memuji Gusti ing saben wektu nalika ngélarang panyiksaé. Banjur Julian mrentahake supaya Manuil digawa kaping pindho ing ngarepe lan—kanthi gantian muji-muji lan ancaman—maneh nyoba meksa dheweke nyembah arca-arca. Akhire, nalika weruh yen dheweke tetep teguh kaya watu ing pangakune marang Kristus, dheweke banjur nyiksa dheweke kaya sing wis ditindakake marang sedulure: dhèwèké mréntahaké supaya paku wesi dipaku ing sirah saben martir, lan pancang landhep ditusuk liwat driji tangan lan sikilé; banjur, nalika wong-wong mau wis tatu parah, dhèwèké mréntahaké supaya sirahé dipotong nganggo pedhang lan awaké dibakar.

Mangkono para martir suci digawa menyang panggonan eksekusi – panggonan sing diarani Konstantinovo – ing kana, sadurunge ngucurake getihé, padha ndedonga pungkasan marang Gusti:

'Ya Allah sing adil, sing tanpa wiwitan, sing nglairaké kabèh saka ora ana, sing ing dina pungkasan nyuwun asor kanggo kaslametan kita, manggon ing antarané manungsa kanthi wujud abdi, lan nampa salib kanggo mbebasaké kita saka ikatan dosa lan ndadèkaké kita ahli waris Karajané, – tampanana para abdi Panjenengan kanthi tentrem lan cacahna kita ing antaraning wong-wong ingkang sampun nyenengake Panjenengan wiwit jaman mbiyen; awit, demi Asma Panjenengan ingkang suci, kita kanthi kersa nampi tatu pedhang punika lan pamitan kita saking gesang donya punika, – lan kita mbalik dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti ingkang Maha Asih, umat punika ingkang dipunbudhakaken dening setan, ingkang ngubengi kita kanthi cacah ingkang ageng, lan paringana pencerahaning pikiran lan pangerten supados mangertos ingkang satuhunipun, supados, sasampunipun mangertos Panjenengan, Gusti Allah ingkang Sajati, saged ngabdi dhumateng Panjenengan piyambak lan nampi kaslametan langgeng saking Panjenengan.

Nalika para martir suci padha ndedonga kaya ngono, ana swara krungu saka dhuwur:

'Maju, supaya kowe nampa mahkota kamulyan, amarga kowe wis kanthi gagah berani ngrampungake tugasmu.'

Para martir suci dipenggal sirahé ing tanggal 17 Juni.

Nanging nalika para abdi sing jahat nyoba ngetokake dhawuh liya saka rajané sing ora nduwé hukum—yaiku ngobong jasad para pangemban sangsara Kristus—kanthi sakedhap, miturut dhawuhé Gusti Allah, bumi nggempa, lan panggonan ing ngendi para wali padha nggladrah ambles jero; lan jurang sing kabentuk mau nampani lan nyumputake awak para martir, supaya tangan jahat para penyiksa ora bisa nyentuh maneh lan kobongan geni ora bisa nggawé abu; – lan kabèh abdi padha mlayu ketakutan.

Banjur akèh wong sing padha ngadeg ing kana, nalika weruh mujijat kaya ngono, padha pracaya marang Kristus lan, sawisé nolak ajaran sesat Yunani, mlebu ing komunitas Kristen.

Sawisé rong dina kliwat, nalika wong Kristen ora kendhat ndedonga marang Gusti ing panggonan kuwi, awan lan bengi, lemah pecah manèh lan ngangkat jasad para wali menyang lumahing; lan wong-wong weruh ambu kang ora bisa diterangaké sumebar adoh lan amba.

Banjur para wong pracaya, kebak kabungahan ageng, kanthi tresna ngangkat badan para wali lan ngubur kanthi pakurmatan ing panggonan kang gaib iku; sawisé kuwi, panyembuhan wiwit mili akèh saka kuburan para martir suci marang sapa waé sing lara.

Lan wong murtad jahat Julian ora suwe sawisé kuwi nemoni pati kang misuwur lan medeni.

Sawisé para utusan Persia—para martir suci Manuel, Savel, lan Ismail—dibunuh, dhèwèké mangkat karo kabèh pasukané menyang Persia[4471] . Dhèwèké kesasar déning setan liwat dukun—nabi palsu—sing prédhiksi yèn dhèwèké bakal menang lan nguasani wong-wong Persia. Raja Persia, nalika krungu bab pembantaian utusane, kebak sedhih jero lan nesu gedhe: nalika ngerti yèn Julian sing ora patuh lagi maju nglawan dhèwèké, dhèwèké uga nglumpukaké kabèh pasukane lan, mapan ing tapel wates karajané, nyiapaké ngadhepi mungsuh sombongé. Lan nalika loro pasukan padha ketemu, perang gedhe langsung meletus. Nanging wong Persia ora suwe banjur nguwasani kahanan lan ngalahake pasukan Romawi, saéngga ngancurake kabèh kekuwatan Julian.

Ing sajrone perang iki, Julian sing ora pracaya marang Gusti kena murkaning Gusti: Kaisar sing ora takwa kuwi tiba amarga kena tangan sing ora katon lan seda kanthi sangsara banget, pungkasané dadi guyonan kanggo

[4471] Kaya sing wis kondhang, Julian miwiti kampanye nglawan wong Persia tanggal 5 Maret 363.

kabèh wong Persia sing dibundhèli kanthi sombong, karo pangarep-arepé sing sia-sia – dadi kabungahané para setan sing dipercaya lan diandelaké.

Para wong Kristen, sawisé dibebasaké saka panganiayaan lan panyiksa sing kejem, padha ngluhuraké Juriné, Kristus Allah, marang Panjenengané mugi ana pakurmatan lan kamulyan saka kita uga, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amén[4472] .

Kontakion, Nada 2:

Wah, sing pinunjul kabegjan, tatu amarga pracaya marang Kristus, sawise setya ngombe piala iki, kowe wis nglontaraké tirani lan kesombongan Persia menyang bumi; padha cacah karo Tritunggal, kowe ndedonga kanggo kita kabèh.

Juli

1 Juli

18 Juni (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Leontius, Hypatius lan Theodulus

Peringatan tanggal 18 Juni

[4473]Ing jaman pamaréntahan Vespasian[4474] , ana ing Roma sawijining sénator aran Hadrian – wong kejem, tanpa welas asih, pinter ing saben jinis kejahatan. Dheweke krungu yèn wong Kristen, sing sengit marang kurban berhala, ngina dewa-dewa sing diurmati déning wong Romawi lan Yunani, amarga padha mung ngakoni siji Gusti Allah sejati – Kristus – sing wis maringi pitutur marang akèh wong supaya pracaya; Kanthi semangat kang gedhé marang déwa-déwa sing sia-sia, Adrian marani raja lan nyuwun wewenang kanggo meksa wong Kristen nyembah arca, kalebu hak nyiksa lan matèni sapa waé sing ora gelem nyembah déwa-déwa. Raja ngangkat Hadrian dadi hegemon[4475] ing tanah Fenisia, kanthi wewenang nganiaya kabèh wong sing pracaya marang Kristus. Nalika Adrian wis ninggalaké Roma lan wis nyedhak Fenisia, dhèwèké ngerti yèn ing kutha Tripoli ana panglima militer, Leontius, sing nglanggar paugeran karuhun; yaiku kanthi ngecam dewa-dewa kuna, dhèwèké mulang wong-wong supaya ora nyembah utawa nglakoni kurban marang dewa-dewa mau, saéngga akèh pamirsa padha ora nyembah arca-arca. Hadrian langsung ngutus tribune[4476] Hypatius menyang Tripoli karo pasukan[4477] prajurit, maringi dhawuh supaya nyekel Leontius lan njaga dheweke nganti teka.

Minangka abdi Kristus, Leontius iku wong asli Yunani; dhuwur, kuwat, lan gagah, dhèwèké misuwur amarga kawani ing perang, ing ngendi dhèwèké ngrebut akèh kamenangan; amarga iku, Leontius nampa kamasyhuran lan ajining dhiriné ing antarané para prajurit. Kajaba iku, kanthi bakat alami sing cerdas, duwé pengalaman urip sing jembar lan kawruh ilmiah, Leontius iku wong sing pinter maringi pitutur lan pimpinan. Amarga ngerti yèn mung ana siji Gusti Allah sejati, Gusti Yesus Kristus, Leontius nyawisaké kabèh uripé kanggo ngabdi marang Panjenengané, pracaya ora mung ing tembung nanging uga ing tumindak. Welas asih marang

---

[4472] Perayaan resmi para wali iki asalé saka jaman kuna banget; telung puluh taun sawisé seda, Theodosius Agung mbangun gréja kanggo ngajèni ing Konstantinopel taun 395, déné biksu Germanus, sing mengko dadi patriark (w. 740), nyusun kanon kanggo éling-éling.
[4473] Tripoli – kutha pesisir Fenisia sing duwé pelabuhan; dumunung ing kaki pucuk paling dhuwur ing Libanon.
[4474] Mréntah saka taun 70 nganti 79.
[4475] Hegemon – gubernur provinsi.
[4476] Tribun – panglima pasukan 1.000 prajurit.
[4477] Spira – sawijining kompi (Kisah Para Rasul 10:1) utawa resimen (Kisah Para Rasul 21:31).

wong mlarat, dhèwèké maringi mangan marang wong luwe, sandhangan marang wong telanjang, lan papan pangayoman marang wong manca; cekaké, dhèwèké ngias awaké dhéwé kanthi kabèh kabecikan, mula saka kuwi Gusti maringi dhèwèké mahkota kamenangan.

Nalika barisan tentara nyedhaki Tripoli, tribune Hypatius kanthi ora disangka-sangka lan dumadakan lara demam, panyebabé diterangaké marang para prajurit kaya mangkéné:

'Aku ngerti sebabe lara iki teka marang aku: para dewa nesu marang aku amarga nalika miwiti lelungan iki aku ora nyembah marang para dewa kanthi kurban sing pantes; saiki, para dewa ngukum aku nganggo lara iki.'

Ndeleng yèn tribune pancèn kaserang lara abot, para prajurit padha ngrasakaké welas lan melu sedhih; telung dina kliwat, lan wong sing lara kuwi ora mangan apa-apa, amarga larané saya parah saben jam, nganti ngancam nyawane. Ing wengi antarané dina katelu lan kaping papat, Malaikaté Gusti katon marang tribune ing sawijining pangliyan lan kandha:

'Yen kowe kepengin mari, mula bebarengan karo prajuritmu, muni telung kaping marang swarga: "Dewa Leontius, tulung aku!" Yen kowe nindakake iki, kowe bakal langsung mari.'

Kanthi cepet dhèwèké lungguh lan mbukak mripaté, tribune sing kadhemen atiné amarga demam batin, nyumurupi Malaikat suci sing ngadeg ing ngarepé ing wujud priya enom sing ayu, nganggo sandhangan putih kaya salju.

"Aku," ujare marang Malaikat, "dikirim bareng prajurit kanggo nyekel Leontius lan njaga nganti teka Hegemon Adrian, nanging kowe malah mrentahake aku supaya nyuwun pitulungan marang Gusti Leontius."

Nalika dhèwèké ngucapaké tembung-tembung mau, Malaékat iku sirna saka pandelengan tribune sing lara; kanthi wedi, tribune mbangunaké kanca-kancané sing padha turu ing sacedhaké lan kandha marang wong-wong mau:

'Rungokna apa sing wis tak deleng: durung sempat aku turu jero, ana priya enom padhang sumunar sing muncul ing ngarepku lan nyaranake marang aku, bebarengan karo kowe kabeh, supaya nyuwun marang Gusti Leontius, kanthi janji bakal mari minangka balesan. Sawise tangi, aku weruh priya enom iku nganggo mripatku dhewe, banjur dheweke enggal sirna.'

'Iku ora angel,' kandha kanca-kancané; 'kita kabèh bakal nindakake, asal kowé mari.'

Salah siji kanca tribune, sing jenenge Theodulus, kaget banget karo panglihatan kuwi lan nanyani wong sing lara mau suwé babagan rupa persis pemuda sing muncul kuwi; tribune mau kanthi seneng ati maringi jawaban kanggo nyukupi rasa penasarané. Lan atiné Theodulus kebak katresnan marang Gusti Leontius, sing durung tau dikenal sadurungé. Nalika para prajurit, sawisé tangi saka turu, padha nglumpuk ing sacedhaké tribune sing lagi lara lan krungu saka dhèwèké bab wahyu sing wis dialami, kabèh padha ngadeg tanpa kecualiné, lan, ndelok munggah marang langit, padha muni bareng karo wong sing nandhang sangsara:

'Dhuh Gusti Leontius, tulungana kita!'

Sakwise kuwi, tribune langsung tangi, waras kaya ora tau lara; wayah dhahar awan teka, lan tribune miwiti mangan, ngombe, lan seneng-seneng karo kanca-kancane. Mujijat sing wis kelakon marang tribune nggawe Theodulus tambah gumun – dheweke lungguh piyambakan, meneng-menengan mikir:

– Sapa iku Leontius, lan sapa Gusti Allahé Leontius?

Ing wektu sing padha, kanca-kancané ngajak Theodulus melu pesta, nanging dhèwèké, luwih milih luwe tinimbang mangan, nolak nyicipi sanajan sak suapan. Nanging nalika weruh yèn para prajurit, amarga pengaruh anggur, wis lali marang dhawuh hegemon, Theodulus kandha marang wong-wong mau:

'Hadrian bakal nyusul kita sesuk utawa sesuk maneh, nanging kita ora nduwé niat nggoleki wong sing wis diprentahké supaya ditangkep; yèn kowe kersa, aku karo tribune bakal maju dhisik menyang kutha lan nggoleki wong sing wis diutus kita goleki.'

Sawisé ngyakinaké tribune supaya gelem lunga bareng, Theodulus lan Hypatius padha mangkat menyang kutha.

Baru wae padha munggah tekan pucuk gunung ing ngendi Tripoli manggon, Leontius wis metu nyambut lan nyapa karo tembung-tembung iki:

'Sugeng ing Gusti, sedulur!'

'Sugeng, sedulur!' wangsul tribune lan Theodulus.

"Sapa sing kok goleki ing kene?" pitakon Leontius.

"Kaisar Vespasian," ujare wong-wong mau, "wis krungu yèn ana sawijining priya jenengé Leontius manggon ing kutha iki—priya mulya, wicaksana, luhung lan prajurit gagah; kita dikirim kanggo ngerti ing ngendi panggonané; ing mburiné kita ana hegemon Adrian, sing diparingi kapercayan déning Kaisar kanggo ngatur kabèh wilayah Fenisia iki; hegemon piyambak kepéngin ndeleng Leontius minangka wong sing dikasihi déning déwa, supaya dhèwèké bisa ngutus dhèwèké marang Kaisar kanthi pakurmatan ageng; lan kabèh Senat Romawi kepéngin ndeleng Leontius, amarga kabèh padha ngerti keberaniané ing perang, kaprigelan ing pamrentahan, kesalehané lan akèh pakaryan mulya liyané.

Krungu kuwi, Leontius sing pinaringan berkah kandha:

'Aku weruh yèn kowé kabèh wong manca lan ora ngerti apa sing kedadéyan ing kutha iki. 'Melu aku; istirahat saka lelampahanmu, lan aku bakal nuduhake Leontius marang kowe, sing kowe sebut kanca déwa-déwamu; nanging sejatine dhèwèké ora kanca déwa-déwa sing kowe sembah, nanging anggep dhèwèké wong Kristen, wong sing pracaya marang Gusti Yesus!' Hypatius lan Theodulus padha rembugan:

'Sapa wong iki sing nyebut Leontius iku wong Kristen? Mbok menawa dhèwèké kuwi seduluré?'

Banjur padha takon marang wong kuwi, sing ora padha kenal:

'Jenengku sapa?'

'Bab jenengku,' wangsulane, 'kawrat ing Kitab Suci: *"Kowe bakal nginjak ula lan basilisk; kowe bakal nginjak singa lan naga"* (Mazmur 90:13), amarga aku kudu nginjak singa—sétan, mungsuh sing ora katon—lan ula—panguwasa, mungsuh sing katon; Aku kudu ngungkuli, kaya caraku ngungkuli ula viper lan basilisk, para penasihaté, para abdi sing setya marang setan. Lan nalika aku menang nglawan kabèh pasukan sing kaya singa, wektu kuwi tumindaké dhéwé bakal mbukak jenengku."

Tembung-tembung mau katon misterius marang tribune lan Theodulus; nyoba mangerteni maknane, padha ngetutake wong sing nggumunake mau menyang omahé kanthi kebingungan. Santo Leontius nyenengake tamu-tamune kanthi nyedhiyakake dhaharan. Sawisé nyicipi, padha kandha marang tuwané omah:

'Kula remen sanget kaliyan paseduluran panjenengan, bapak sholeh! Lestarekna welas asih panjenengan dhumateng kula—tuduhna Leontius, ingkang kula golèki. Menawi Adrian rawuh, kula badhé ngandhani dhumateng piyambakipun pinten agengipun pitulungan panjenengan dhumateng kula, lan awit saking punika piyambakipun badhé maringi pakurmatan ageng dhumateng panjenengan, supados panjenengan saged dados kanca sang prabu.'

"Aku Leontius, sing kok goleki," wangsul sang wali, "aku prajurit Gusti Yesus Kristus sing dikirim Hadrian supaya kowe nyekel aku."

Banjur tribune lan Theodulus padha sujud ing sikilé Leontius, kandha:

'Abdi Sang Gusti Allah Kang Maha Luhur! Apuraen dosa-dosa kita lan enggal aturaken panuwun marang Gustimu kanggo kita, supaya Panjenenganipun ugi paring panyelamatan dhumateng kita saking kalepatan nyembah arca lan saking Hadrian sing galak, awit kita kepengin dados wong Kristen.'

Banjur padha nyritakaké marang dhèwèké yèn ana malaékat kang wis muncul marang wong lara mau lan yèn laraé sang tribuna wis mari sawisé Leontius nyuwun marang Gusti Allah.

Ndeleng pratandha kuwasa Kristus iki, Santo Leontius kebak kabungahan; sujud ing lemah kanthi wujud salib, dhèwèké miwiti ndedonga marang Gusti karo luh:

– Ya Gusti Allah, *'sing kepéngin kabèh wong slamet lan ngerti kabeneran'* (1 Tim. 2:4), pandangana kita saiki iki: Panjenengan wis ndadèkaké wong-wong sing kuduné tak turuti malah mèlu aku; jaga aku, wedhus Panjenengan, lan padhangna wong-wong mau bebarengan karo aku lumantar padhanging sih Panjenengan. Cemplungna marang wong-wong mau sih-rahmaté Roh Suci Panjenengan, ciptokna ing atiné manah sing resik, lan sawisé Panjenengan paringi tandha suci, dadèkna wong-wong mau prajurit Panjenengan sing ora bisa dikalahaké – bekali lan paringi kekuwatan marang wong-wong mau nglawan mungsuh, yakuwi setan lan para abdi-abdiné. Mugi para abdi Panjenengan punika ngremuk sirah ula ghaib lan kéwan ala sing katon, Hadrian.

Sawisé pandonga kang khusyuk saka Santo Leontius, méga padhang mudhun marang tribune Hypatius lan kancané Theodulus lan ngabaptis wong-wong mau, nyawuraké udan, nalika Santo Leontius nyebut jeneng Tritunggal Paling Suci—Bapa, Putra, lan Roh Suci—marang wong-wong sing lagi dibaptis.

Sawisé baptisan sing mujijat iki, dhèwèké muji Gusti Allah, kandha:

'Kamulyan tumrap Panjenengan, Gusti Allah kula! Panjenengan ingkang mirengake pandonga tiyang-tiyang ingkang tresna dhumateng Panjenengan lan nyukupi kepinginan tiyang-tiyang ingkang ajrih dhumateng Panjenengan!'

Sawisé ngagemaké wong-wong sing anyar dibaptis nganggo sandhangan putih, Santo Leontius mréntahaké supaya lilin sing murub digawa ing ngarepé. Ing wektu kuwi, prajurit-prajurit liyané, sing ketinggalan nalika mlaku, teka ing kutha; padha takon bab Leontius, uga bab tribune lan Theodulus. Nalika para prajurit nemokake wong-wong mau, padha gumun banget lan bingung nalika weruh lilin sing murub lan sandhangan putih sing dienggo Hypatius lan Theodulus. Nalika para prajurit mangertèni yèn sing pungkasan mau wis mbalik dadi Kristen lan wis dibaptis, dhèwèké kaget dhisik, banjur wiwit ngetokaké rasa nesu; ing wektu sing padha, kabar bab baptisé Hypatius lan Theodulus tekan sawatara warga kutha; sing pungkasan mau nyulut kerusuhan, muni:

'Wong-wong sing ngremehake dewa-dewa kita kudu dibakar!'

Kacau lan geger sumebar ing kutha: sawetara wong mbela Leontius lan wong Kristen liyane, dene liyane kepengin matèni wong-wong mau; sanadyan mangkono, padha ngentèni rawuhe hegemon, ora wani nyilakake wong Kristen kanthi kekarepané dhéwé.

Rong dina sawisé kuwi, panguwasa Adrian nyedhak kutha; warga sing metu nyambut kandha kabèh bab Leontius lan wong Kristen liyané sing dipimpin déning dhèwèké.

"Ana sawijining wong," ujare wong-wong mau, "arané Leontius lan pracaya Kristen, lagi mbalèkaké kabèh wong saka dewa-dewa kita nganggo trik sihiré sing mung dhèwèké sing ngerti. Ing wektu sing padha, dhèwèké ngluhuraké sawijining wong sing déning wong Yahudi, sawisé dihasut, dipatèni, lan sing déning Pilatus, sawisé dipukul, disalib." Pungkasané, Leontius sing padha kuwi, liwat sihir, malah wis ngapusi prajurit kaisar, ngyakinaké supaya padha nampa iman wong Galilea; lan wis telung dina iki dhèwèké nyekel wong-wong mau—sawisé nganggo klambi putih—kanggo dipenjara ing omahé tanpa ana dalan lolos, lan bebarengan karo wong-wong mau dhèwèké ngluhuraké Kristusé dhéwé, sing biyèn disalib, kanthi ngina dewa-dewa kita nganggo akèh cacian.

Hadrian langsung ngutus prajurit kanggo nangkep Leontius, tribune Hypatius lan Theodulus, kanthi dhawuh supaya padha dipenjara lan dijaga nganti sidang. Banjur, nalika mlebu kutha, panguwasa kuwi ngumumake yen dina iku dadi dina preinan. Nalika ana ing panjara, Santo Leontius ora kendhat mulang kanca-kancane bab iman Kristen lan nguwatake atine kanggo pangorbanan sing bakal teka, kanthi nunjukake ganjaran ing tembe; padha nglampahi bengi kabeh kanggo ndedonga lan nyanyi kidung, muji Gusti Allah. Esuké, gubernur lungguh ing pangadilan nalika para tawanan suci digawa metu saka penjara kanggo dipriksa.

"Apa kowe Leontius?" pitakon gubernur marang Santo Leontius.

"Aku," wangsulane.

'Apa,' pitakon gubernur nerusaké, 'pangkatmu apa, lan kepiye kowe, liwat sihirmu, bisa ngapusi para prajurit iki—sing biyèn dadi abdi setya rajaning kita—nganti saiki padha ngabdi marang Gustimu?'

'Aku,' nerangake Santo Leontius, 'aku iki prajurit Kristusku; aku putraning Cahya sejati *"sing maringi padhang marang saben manungsa sing teka ing donya"* (Yohanes 1:9), lan sapa wae sing teka marang Cahya iki ora bakal kesandhung (Yohanes 11:9–10). Hypatius lan Theodulus saiki wis mangertèni yèn sumber, pakaryan, lan kasampurnan Cahya sing tak omongaké iku Kristus piyambak, Putraning Allah lan Allah kang tanpa wiwitan, sajati siji karo Rama, Cahya saka Cahya, Allah saka Allah; sawise padha mangertosi Panjenengané, padha ninggalaké déwa-déwamu sing digawe saka kayu, watu, utawa balung kéwan bisu; déwa-déwa sing ora aktif lan ora kuwasa kuwi gampang rusak.

Gubernur, nesu amarga pidato tanpa wedié Santo Leontius, mréntahaké para abdié supaya nggebuki dhèwèké. Nalika dhèwèké nahan pukulan kuwi, dhèwèké ngangkat pandangé menyang langit, saka kono dhèwèké ngarep pitulungan, lan kandha marang gubernur:

'Penyiksa bodho! Kowé, sing nyangka nyiksa aku, saktenané malah nyiksa awakmu dhéwé luwih abot, amarga atimu dhéwé sing nggerogoti kowé.'

Sawisé dipukul suwé, gubernur mréntahaké supaya Santo Leontius dibalèkaké menyang panjara; banjur dhèwèké ngadhep Hypatius lan Theodulus:

'Ngapa kowe nolak adat bapak sing wis ditanamake marang kowe wiwit cilik lan ninggalake pangkat militermu, saéngga nyusahake raja?'

'Kita wis nampa,' wangsul para wali, 'ganjaran sing luwih becik saka Sang Raja Swarga: Panjenengané wis paring marang kita *"rotiing Gusti Allah, kang mudhun saka swarga"* (Yohanes 6:33), lan cangkir anggur sing mili saka sisihé Kristus.'

'Omongan sing ngawur lan ora masuk akal,' ujare Hadrian, 'iku diajari marang kowe dening Leontius sing ora nduwé iman marang déwa, nanging aku kandha marang kowe: laksanakna kersané raja. Apa kowe ora ngerti dhawuhe – kanggo maringi pakurmatan lan ganjaran gedhe marang prajurit sing ngajeni dewa-dewa, lan mateni sing mbalik saka dewa-dewa mau, kanthi ngalami panyiksaan sing kejem?

"Kawibawaan militèr kita ana ing swarga," sanggah Para Kudus Hypatius lan Theodulus, "mula tumindakna marang kita manut kersamu; minangka panglindhungi dewa-dewa ala sing fanatik, kowe lagi perang nglawan kita sing ora salah; nanging ora suwe uripmu uga bakal sirna—dinamu wis kaétung."

Ing nesu, Adrian mréntahaké supaya tribune ditelanjangi, digantung ing wit penyiksaan lan awaké digores nganggo cakar wesi. Bab Theodula, dhèwèké mréntahaké supaya dibaringaké ing lemah lan dipukuli tanpa welas asih. Para wali nampa kabèh panyiksaan mau kanthi tabah; kelingan piwulangé Wali Leontius, padha mung ngucapaké pandonga iki: *'Slametaké [aku], ya Gusti, awit ora ana siji waé sing bener'* (Mazmur 11:1).

Ndeleng yèn para wali tetep teguh lan ora goyah imané marang Kristus, sang penyiksa ngukum pati kanthi ngiris sirah nganggo pedhang. Nalika digawa menyang pati, Wali Hypatius lan Theodulus nyanyi:

– Panjenengan pangayoman kita, ya Gusti! Ing tangan Panjenengan kita pasrahake nyawa kita.

Kanthi kabungahan padha nyandhak gulu ing sangisore pedhang demi Kristus lan sawisé dipenggal, padha lunga menyang Gusti kanggo nampa makuta sing wis disiapake ing tangan tengené.

Sawisé kuwi, Santo Leontius digawa manèh ing ngarepé pangadilan gubernur.

"Ampunana nyawamu, Leontius," pangandikane gubernur marang dhèwèké, "supaya kowé ora nandhang sangsara awon kaya sing dialami déning tribune lan Theodulus, sing wis kowé sesatké." 'Manut marang aku, sembahna para dewa, banjur kowe bakal diparingi pakurmatan ageng ora mung saka aku, nanging uga saka sang raja lan Senat Romawi, amarga sang raja lan para bangsawan kepengin banget ndeleng kowe.'

'Aku ora kepéngin,' wangsulé Santo Leontius, 'ndeleng pasuryané rajamu, sing mungsuh lan dadi kajoron tumrap Gustiku. Luwih becik, yèn kowe péngin, kowe, Hadrian, dadi kanca Kristusku; lan yèn kowe dadi siji, aku bakal nuduhaké marang kowe pakurmatan, kasugihan, lan kaslametan sing bakal kowe tampa ing gesang langgeng.'

Kanthi guyu ala, Hadrian takon:

'Kowe cetha kepéngin aku nampa kaslametan sing padha karo sing dialami tribune lan Theodulus? Kowe wong bodho! Utawa apa kowe ora ngerti paukuman apa sing matèni wong-wong mau?'

'Pidana kuwi,' sanggah sang wali, 'dudu pidana saktenane, nanging urip sing paling becik, tentrem lan kabungahan: saiki padha bungah, amarga wis nyekel panggonane ing antaraning barisan para malaikat.'

'Rungokna kanthi tliti apa sing arep tak kandhakake,' panguwasa kandha marang Santo Leontius: 'Wong sing waras pikirane piye sing bakal nolak padhang srengenge iki lan para dewa agung Dia, Apollo, Neptune, Venus lan liyane, mung kanggo ngakhiri uripe ing pati sing memalukan lan nyiksa?' Satemene, ora ana liya kajaba wong-wong sing ka-pesona dening panjenengan!

'Apa kowe durung krungu,' pitakon Saint Leontius marang igemon, 'tembung Kitab Suci: *"Amarga kabèh déwa bangsa iku arca"* (Mazmur 95:5), *"Sapa waé sing gawé mau bakal padha kaya déwa-déwa kuwi, lan uga kabèh sing ngandelaké marang mau"* (Mazmur 134:18); Sapa ta saka wong sing waras pikirané sing kepéngin dadi kaya watu bisu utawa barang tanpa nyawa—kaya déné déwa-déwamu saktenané—supaya kanthi nyembah marang kuwi padha binasa ing pati langgeng?

Ing nesune sing nggegirisi, sang penyiksa mrentahake papat abdi sing kiyat kanggo nggebugi sang martir, sing sujud ing lemah, tanpa welas asih, nalika sawijining juru pangumum khusus kudu njerit:

'Sapa waé sing ngina dewa-dewa kita lan ora manut dhawuhé raja bakal mati kanthi cara sing padha.'

Padha nggebugi martir suci mau nganti para panggebug kesel. Nanging Santo Leontius kandha marang penyiksa:

'Sanajan kowe nggawe awakku kabèh dadi siji tatu, kowe ora bakal ngrebut pikiranku, lan ora bakal dadi panguwasa atiku.'

Banjur gubernur mrentahake supaya sang wali digantung ing wit siksaan lan kabèh awaké, kalebu iga lan tulang kering, digores nganggo piranti wesi landhep. Padha nggosok sang martir suci kuwi suwé banget; ing sangsara sing nggegirisi, dhèwèké ngunggahaké pandangane menyang langit lan ndedonga marang Gusti kanthi pangandika iki:

'Gusti Allah, Panjenengan pangarep-arep kula; nylametaké kula!'

Banjur penyiksa kandha marang para algojo:

'Turunake saka wit; aku ngerti yèn dhèwèké banjur ngangkat mripaté menyang langit kanggo nyuwun marang déwa-déwa supaya paring panglipur.'

Krungu kuwi, Santo Leontius muni banter lan nesu marang gubernur:

'Muga-muga kowe padha binasa karo dewa-dewamu, kowe penyiksa sing mbebayani lan keji! Aku ndedonga marang Gustiku supaya Panjenenganipun maringi aku kawani lan kekuwatan kanggo nahan sangsara abot sing kowe wenehake marang aku.'

Penyiksa banjur mrentah supaya dhèwèké digantung manèh, nanging wektu iki sirah mudhun, karo watu abot diiket ing gulu. Santo Leontius tetep ana ing kahanan iki suwé, ndedonga banter:

'Gusti Yesus Kristus, sing wis maringi kekuwatan marang abdi Panjenengan Hypatia lan Theodulus nalika padha ngakoni asma Panjenengan sing paling suci, kiyatna uga abdi Panjenengan sing andhap asor lan wong dosa iki, supaya abdi saged nahan sangsara punika. Aja ninggalake abdi, pangarep-arep abdi!'

'Aku ngerti, Leontius, kowe bakal dadi kanca déwa-déwa kita,' ujare gubernur.

'Aku iki abdi Gusti Allah ingkang Maha Luhur,' wangsul sang martir, 'lan kowe iku abdi déwa-dewamu, sing bakal padha binasa bebarengan karo kowe lan prajurit-prajuritimu.'

Sak dina suwene, Santo Leontius nahan sangsara kaya ngono; nalika sonten nyedhak lan srengenge wis wiwit surup ing kulon, gubernur mrentahake supaya Santo Leontius diturunake saka wit penyiksaan lan dibuwang menyang penjara nganti esuk. Sakwengi-wengi, Santo Leontius nyanyi nalika dikurung: *'Gusti iku pepadhang lan panyelamatku; sapa sing arep tak wedi?'* (Mazmur 26:1).

Malaikaté Gusti Allah rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Kuwatna atimu, Leontius! Gusti Allah, sing kok sembah kanthi setya, wis ngutus aku marang kowe, supaya aku tansah ana ing sacedhakmu.'

Lan sang wali gembira lan bungah ing Gusti, Allahé. Srengéngé munggah, lan manèh Hadrian, sawisé lungguh ing kursi pangadilan, nyaur Sang Wali Leontius ing ngajengé.

"Nah, Leontius, apa sing wis kok putusake?" pitakoné.

"Aku teka," wangsul sang wali, "mung kanggo siji kesimpulan: ora bakal nggatekake tembungmu sing kosong; Aku wis bola-bali ngomong sadurunge, lan saiki bakal takulang maneh: aku ora bakal tau ninggalake Gustiku, Sang Pencipta swarga, bumi, segara, lan kabeh sing ana ing kono; Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, sing nandhang sangsara ing salib kanggo kaslametan kita; mung marang Panjenengané aku nyandhak pangarep-arepku.

"Rungokna aku, Leontius!" ajak gubernur, "kurbanana marang para dewa; aku sumpah marang dewa-dewaku, yèn kowe nindakake kuwi, kowe bakal nampa pakurmatan ageng lan bandha akèh saka raja."

'Kurmatan lan kasugihan apa ing sangisore langit sing bisa meyakinké aku,' pitakoné Santo Leontius, 'kanggo manut marang panjenengan lan mbalèkaké Gustiku? Sak donya iki ora pantes kanggo Kristus Gusti, sing tak tresnani kanthi sak atiku, amarga Panjenengané aku nandhang sangsara lan siap nahan apa waé; nanging aku ora bakal nyembah marang déwa-déwa panjenengan.'

Akhiré sang gubernur nyadari yèn ora mungkin ngalahaké prajurit Kristus sing ora bisa dikalahaké iki—ya iku, mbujuk dhèwèké supaya nampa kabejatan pagan—maka dhèwèké ngetokaké paukuman pati marang Santo Leontius kaya ing ngisor iki:

'Leontius, sing ora mung nolak nurut marang dhawuhe raja lan nyembah marang para dewa, nanging uga ngina dewa-dewa leluhure, kita paring dhawuh supaya dheweke dipentang ing wit siksa kanthi sikil lan tangane diulur menyang papat penjuru lan dipukul nganti ambegan pungkasan ing sangsara.'

Santa Leontius dipentang, diiket ing papat pancang sing dicemplungake ing lemah; banjur papat prajurit gagah nggebuki dheweke suwé lan kejem nganti, ing antaraning sangsara, dheweke nyerahake nyawa suci marang

Gusti Allah; awaké, sing dibuwang ing njaba kutha, dijupuk déning para wong pracaya lan dikubur kanthi pakurmatan ing sacedhake pelabuhan Tripolskaya.

Penderitaan sang martir suci Leontius iki kacathet déning abdi Kristus 'Kyr the Notary', sing nyekseni panyiksaan mau kanthi mripaté dhéwé; panjenenganipun nyerat sakabehe riwayat mau ing lempeng-lempeng timah, ingkang dipun pasang sacedhake relik martir ing peti mayitipun kanggé generasi Kristen ing tembe, supados saben tiyang ingkang maos utawi mirengaken punika saged ngangkat tangan dumateng langit lan maringi kamulyan dhumateng Gusti Allah, ingkang paring kekiyatan dhumateng abdi Panjenenganipun kanggé pratingkah ingkang kados makatên. Para Kudus Leontius ngrampungake pangorbanan martiré tanggal 18 Juni nalika pamaréntahan Vespasian ing Roma, lan ing Gréja – Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kamulyan bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin[4478] .

Kontakion, Nada 3:

Sampeyan ngisinake para penyiksa kanthi kelicikanmu, lan mbukak pangibadah sing ora takwa saka wong Yunani; sampeyan sumunar minangka wong sing duwe pangerten ilahi kanggo kabeh, ya, martir sing wicaksana saka Gusti, guru kesalehan. Mula saka iku kita ngajeni kenanganmu kanthi katresnan, ya Leontius sing paling wicaksana.

2 Juli

19 Juni (Gaya Lawas)

Perayaan Santo Yudas Penginjil, sedulur dagingé Gusti

Perayaan tanggal 19 Juni

Santo Yudas Sang Rasul iku salah siji saka Rolas Rasulé Gusti. Dhèwèké keturunan saka omahé Dawud lan Sulaiman. Santo Yudas lair ing kutha Nazaret ing Galilea saka Yusuf sing bener, sing mengko dadi tunangan Sang Perawan Maria sing Maha Suci. Durung cetha sapa ibu Yudas. Miturut sawetara, dhèwèké yaiku Salome[4479] – putriné Haggai, anaké Barachiah, adhine Santo Zakharia, bapaké Santo Yohanes Sang Nabi lan Pembuka dalané Gusti. Yudas iki iku adhine Santo Yakobus si Adil, presbiter Gréja Yerusalem[4480] . Santo Yudas sang Rasul biasané disebut Yudas, putrané Yakobus, ya iku adhine Rasul Yakobus[4481] . Dheweke nganggo jeneng iki amarga

---

[4478] St Leontius Sang Martir kasebut déning Konsili Konstantinopel sing dianakaké ing sangisoré Patriark Menas (636–552); sawijining gréja diparingi jenengé ing Tripoli, Fenisia. Ing Konstantinopel, pesta Santo Leontius dirayakake kanthi meriah ing loro panggonan – ing gréja sing dijenengi miturut jenengé lan cedhak Kamaridia.

[4479] Salome iki kudu dibédakaké saka Salome sing wis tuwa – warga Betlehem (sing dikenal minangka eyangé Gusti); Salome iki iku seduluré Perawan Maria sing Maha Suci lan Yusuf sing Bener; delengen critané ing Kelahirané Kristus – 25 Desember

[4480] Santa Yakobus Sang Rasul, adhine Gusti miturut daging, konon melu bapakne Yusuf, Maria Sang Perawan Langgeng, lan Sang Bayi Yesus nalika padha mlayu menyang Mesir. Sawisé Pangunggahan Sang Juruwilujeng, piyambakipun diangkat dados uskup Gréja Yerusalem; piyambakipun ingkang kapisan nyusun Liturgi Ilahi. Dheweke seda sawisé dibuwang saka balkon gréja déning wong Yahudi ing taun 61 utawa 62 Masehi; surat sing nganggo jenengé dianggep minangka karangané. Pangeling-elingé Rasul Suci iki ana ing tanggal 23 Oktober.

[4481] Nanging, ana sawetara wong sing mbedakake antarane Yudas, sedulure Gusti, lan Yudas putrané Yakobus (sing kasebut ing Lukas 6:16 lan Kisah Para Rasul 1:13), lan nyandhakake cathetan ing ngisor iki, kaya sing dilaporake ing Injil, marang Rasul sing kapindho kasebut. Nalika Panjenengané maringi pangandikane pamitan pungkasan marang para muridé, Gusti, sawisé ngandhani yèn Panjenengané badhé mangkat menyang Allah Rama, ngendika marang para muridé minangka panglipur: *'Aku ora bakal ninggalaké kowé kaya anak yatim; Aku bakal teka marang kowé. Sethithik maneh, lan donya ora bakal ndeleng Aku maneh; nanging kowe bakal ndeleng Aku, amarga Aku urip lan kowe bakal urip. Ing dina iku kowe bakal ngerti manawa Aku ana ing Rama, lan kowe ana ing Aku, lan Aku ana ing kowe. Sapa waé sing nduwéni paugeran-Ku lan netepi iku, tresna marang Aku; lan sapa waé sing tresna marang Aku bakal ditresnani Rama; lan Aku bakal tresna marang dhèwèké lan bakal ngetokaké dhiri marang dhèwèké'* (Yohanes 14:18–21); banjur Yudas kandha marang Gusti: *'Gusti! Apa tegese iki, kowe péngin ngetokaké dhiri marang kita lan ora marang donya?"* (Yohanes 14:22). Saka

andhap asor, amarga dheweke nganggep awake dhewe ora pantes diarani sedulure Gusti miturut daging, luwih-luwih amarga dheweke wis dosa marang Gusti, kaping pisan amarga kurang iman, lan kapindho amarga kurang katresnan sedulur. Yèn Yudas dosa amarga kurang iman iku disekseni déning Santo Yohanes Teolog, sing kandha: *'Amarga sanajan seduluré dhéwé ora pracaya marang Panjenengané'* (Yohanes 7:5).

Nalika nerangake ayat iki saka Injil, Santo Teofilakta[4482] mangertèni 'sedulur Kristus' ing kéné tegesé putra-putrané Yusuf. Sacara rinci, dhèwèké kandha:

– Malah sedulur-seduluré, anak-anaké Yusuf (ing antarané ana Yudas iki), padha ngremehké Panjenengané – ya iku Kristus – saka ngendi kapercayan sing ora sampurna marang Panjenengané kuwi muncul ing wong-wong mau? – Saka kersané dhéwé sing ala lan saka iri, amarga lumrahé sedulur luwih iri marang seduluré dhéwé tinimbang wong liya.

Mula saka iki cetha yèn Yudas wis dosa marang Gustiné amarga kurang pracaya.

Nanging Yudas malah nuduhaké kurangé katresnan sedulur marang Kristus, kaya sing kacathet ing uripé Yakobus, seduluré Gusti. Nalika Yusuf, sawisé bali saka Mesir, miwiti mbageake tanahé marang anak-anaké— —sing lair saka garwa sepisanané, dhèwèké kepéngin maringi bagéan marang Gusti Yesus, sing lair kanthi gaib lan ora kena rusak saka Perawan Maria sing Maha Suci, sing wektu kuwi isih bocah cilik. Nanging telung putrané Yusuf ora gelem nampa Kristus dadi bagéan warisané, amarga Panjenengané lair saka ibu liya; mung putra kaping papat – Santo Yakobus – sing nampa Panjenengané dadi co-pemilik bagéan warisané, mula sakbanjuré dijenengi seduluré Gusti Allah. Amarga ngerti dosa-dosané ing jaman biyèn—kurangé iman lan kurangé katresnan marang sedulur—Yudas ora wani nyebut dhéwé seduluré Gusti Allah, nanging mung nyebut dhéwé minangka seduluré Yakobus, kaya sing ditulis ing suraté: *'Yudas, abdi Gusti Yesus Kristus, adhine Yakobus'* (Yudas 1:1–25).

Saliyane jeneng Yudas anaké Yakobus, Rasul Yudas uga nduwé jeneng liya. Injilist Matius nyebut dhèwèké Lebbaeus lan Tadeus. Jeneng-jeneng iki diwènèhaké marang Rasul Yudas kanthi alesan, yaiku: tembung 'Lebbaeus' tegesé 'saka ati'. Ing kasus Rasul Yudas, jeneng iki nuduhake manawa dhèwèké—Yudas—sawisé, amarga ora ngerti, nindakake pelanggaran marang Kristus Gusti Allah, nalika wis yakin manawa Yesus iku Mesias sejati—Kristus Gusti Allah—nggabungaké dhiri karo Panjenengané kanthi sakabehing atiné.

Rasul Yudas uga diarani Tadeus, sing tegesé 'sing muji', amarga dhèwèké ngluhuraké lan ngakoni Kristus Gusti Allah lan ngumumaké Injil marang akèh bangsa.

Kita mung ngerti sethithik babagan urip lan pelayanané Rasul Suci Yudas. Sing dingerteni mung yèn, ing pungkasan pamaréntahan Domitian[4483] , loro putu buyuté Yudas, sing lagi ngolah lemah nganggo tangané dhéwé, digawa ngadhep kaisar amarga tuduhan palsu minangka bidah, amarga keturunané Dawud lan seduluré Gusti; nanging nalika kaisar yakin manawa dheweke ora dadi ancaman politik tumrap piyambakipun, dheweke banjur dibebasake.

[4484]Rasul Yudas, kaya 'sedulur Gusti' liyane miturut daging, nindakake akèh pakaryan panginjilan, nyebarake Injil Kristus. Sawisé munggahé Gusti Yesus Kristus menyang swarga, Rasul Yudas, kaya kabèh rasul-rasulé Kristus, banjur mangkat kanggo mènèhi warta Injil. Miturut kasaksian sejarawan gerejawi Nikephoros[4485] , Yudas sing suci—dudu Iskariot, nanging liyane, sing dikenal kanthi loro jeneng, Tadeus lan Lebaeus, putrané Yusuf lan adhine Yakobus, sing tau dibuwang saka atap Bait Suci ing Yerusalem—mwartakaké Injil lan nyebaraké agama Kristen, sepisanan ing Yudea, Galilea, Samaria lan Idumea, banjur ing Arabia, Siria lan Mesopotamia, lan pungkasane tekan kutha Edessa, sing kagungané Raja Abgar[4486] , ing ngendi Thaddeus liyané,

---

pitakon iki cetha yèn Rasul Yudas durung pisah saka pamanggih sing diyakini wong Yahudi babagan Sang Mesias minangka raja donya, lan mangertèni pangrêmbatané Gusti sing dijanjèkaké kuwi minangka pangrêmbatan sing katon lan dirasakaké, ing kamulyané raja lan penakluk donya. Ing wangsulané, Gusti nerangaké marang dhèwèké yèn Panjenengané dudu raja donya, lan yèn rawuhé ing Karajané dudu rawuh sing katon, saka njaba, lan ing badan, nanging rawuh sing ana ing jeroné, rohani – pangembaran mistik Panjenengané karo para pracaya (Yohanes 14:23).

[4482] Theophylact sing pinaringan berkah, Uskup Agung Ohrid ing Bulgaria, kondhang amarga komentare babagan Papat Injil, ing ngendi dhèwèké akèh ngetutaké St. Yohanes Krisostomus. Dhèwèké séda watara taun 1085.

[4483] Kaisar Romawi Domitian mrentah wiwit taun 81 nganti 96.

[4484] Dina raya Rasul Suci Tadeus iki tanggal 21 Agustus, uga tanggal 4 Januari

[4485] Nikephoros Kallistos iku sejarawan Yunani abad kaping 14 sing ninggalaké *Sejarah Gereja*.

[4486] Miturut tradhisi, Yesus Kristus ngutus gambaré, sing ora digawé déning tangan manungsa, marang Avgar iki. Edessa iku kutha ing Mesopotamia.

salah siji saka Pitulasé Rasul, wis tau nyebarake Injil. Ing kéné Rasul Yudas ngrampungaké lan mbeneraké apa sing durung rampung saka Injil sing ditulis déning Thaddeus liyané.

Kabaré Rasul Suci Yudas uga nyebarake agama Kristen ing Persia, saka kono dhèwèké nulis suraté nganggo basa Yunani. Motivasi utawa alesan nulis surat iki yaiku amarga wong-wong sing ora takwa wis nyusup mlebu ing komunitas para pracaya; padha ngowahi sih rahmaté Gusti dadi kesempatan kanggo tumindak tanpa hukum lan, kanthi nyamar minangka kabebasan Kristen, padha nyemplung ing kabèh jinis tumindak sing keji. Epistel cekak iki ngemot akèh pamanggih jero lan piwulang sing mbangun. Ing pérangané ngemot piwulang dogmatik: babagan misteri Tritunggal Agung, Inkarnasi Yesus Kristus, bédané malaikat sing becik lan sing ala, lan babagan Pengadilan Pungkasan ing tembe; lan sawenehing piwulang moral: ajakan supaya nyingkiri kabebasan dosa – dosa daging, ngina Gusti, kesombongan, duraka, iri ati, kebencian, pengkhianatan lan tipu daya; Rasul maringi pitutur marang saben wong supaya tetep ajeg ing panggilané, ing pracaya, ing pandonga, lan ing katresnan; piyambakipun nyaranake supaya padha ngopeni pambalikaning wong-wong sing kesasar lan ngreksa awaké dhéwé saka para ahli bidah, sing dalan rusaké wis diterangake kanthi cetha, kanthi nyatakake yèn para ahli bidah mau bakal binasa, kaya para warga Sodom (Yudas 1:7).

Sateruse, ing suraté, Rasul Suci Yudas nyatakake yèn ora cukup mung pindhah saka kapercayan pagan marang Kristen kanggo éntuk kaslametan, nanging saben wong kudu nindakake pakaryan becik sing cocog karo iman Kristen lan pantes kanggo kaslametan, lan dhèwèké nyebutaké malaékat lan manungsa sing diukum déning Gusti Allah minangka tuladha. Gusti Allah wis ngiket para malaikat nganggo ranté langgeng ing pepeteng lan nyimpen kanggo Pangadilan Pungkasan amarga padha ora njaga kaluhurané (Yudas 1:6). Bab wong-wong sing digawa metu saka Mesir, Gusti Allah mbasmi wong-wong mau ing ara-ara samun amarga padha kecemplung ing cabul , ora urip manut hukumé Gusti Allah (Yudas 1:5). Mula, ing suraté, Rasul Yudas mbukakaké marang kita bebener agung mung nganggo sawatara tembung.

Rasul Kudus Yudas ngunjungi pirang-pirang tanah, nginjili Injil, ngowahi umat marang iman Kristus lan nuntun wong-wong mau ing dalan kaslametan. Ing sajrone pakaryan iki, dhèwèké tekan tanah Ararat lan ing kana, sawisé mbalèkaké akèh wong saka panyembahan berhala, ndadèkaké wong-wong mau dadi wong Kristen. Kanthi iki, Rasul mau banget nglawan para imam pagan: padha nyekel dheweke lan, sawisé nglakoni manéka siksaan, nggantung dheweke ing salib lan nembak nganggo panah. Mangkono Sang Rasul Suci Yudas ngrampungaké pakaryané lan uripé, lan piyambakipun mulih marang Kristus Gusti Allah, supaya nampa saka Panjenengané mahkota ganjaran langgeng ing swarga[4487] .

Troparion, Nada 1:

Ya Yudas, seduluré Kristus, pandhuan lan martir sing teguh, kita kanthi suci muji kowe, amarga kowe ngalahaké godaan lan njaga iman: mulané, nalika kita ngrayakaké pangeling-elingmu sing paling suci dina iki, kita nampa pangapura dosa lumantar pandongamu.

Kontakion, Nada 2:

Panjenengan muncul minangka kanca Rasul Paulus, lan lumantar panjenengan panjenengan ngumumaké marang kita pangandika sih rahmating Gusti, Yudas sing pinaringan berkah, manungsa pangandika rahasia; amarga iku kita padha njerit marang panjenengan: aja mandheg ndedonga kanggo kita kabèh.

[4487] Santo Yudas Sang Rasul seda watara taun 80 Masehi – Miturut kalènder lunar Kaisar Basil, Santo Yudas ana ing Edessa, Mesopotamia, ing ngendi dhèwèké marasaké Avgar, lan sabanjuré kena panah nalika ana ing salib ing kutha Arat; Miturut Prolog Slavia, Rasul Yudas nandhang sangsara ing pulo Arad. Ana kutha lan pulo sing dijenengi Arad, nanging dumunung ing Fenisia, dudu ing Mesopotamia. Miturut tradhisi Armenia, Rasul Yudas teka ing Armenia watara taun 60 lan ketemu Rasul Bartolomeus ing kutha Artashat ing Kali Araks; dhèwèké maringi pencerahan marang akèh wong lan disalib ing taun 72 ing Ormia ing Armenia Agung – saiki Urmia. Ing kahanan kuwi, Arat kudu digoleki cedhak Gunung Ararat. (Jurnal Wulanan St Sergius, jilid 2, cathetan tanggal 19 Juni).

Kontakion Kapindho, Nada 2:

Sampeyan mbuktekake yèn sampeyan iku murid pilihan sing mantep atiné, lan tiang sing ora goyah ing Gréja Kristus: kanthi ilatmu sampeyan nginjili Sabda Kristus, ngumumaké pracaya marang Allah siji; sawisé dimulyakaké déning Panjenengané, sampeyan nampa karunia marasaké, kanggo marasaké lara-larané wong-wong sing teka marang sampeyan, Ya Rasul Yudas sing paling pantes dipuji.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Paissius Agung

Dirilèkaké tanggal 19 Juni

Godha donya sing sia-sia—sing fana lan lolos— – narik kawigaten wong-wong sing ngidam-idamake, lan meksa supaya amarga kabungahan donya sing sepele, padha nyasar ing niat lan raos, nempel ing pikiran marang hawa donya, nganti wong-wong sing tresna marang donya iki kadhangkala ora mung ngremehake urip swarga sing wis dijanjekake, nanging uga – aduh! – ngalih saka Sang Pencipta urip sejati lan luwih ngupaya berkah donya tinimbang berkah sing bakal teka, saéngga kanthi sukarela nyiapake pati sing kejem lan tanpa wates kanggo awake dhéwé; mangkono uga, bandha langgeng ing swarga nggugah ing ati wong-wong sing ngarep-arep nggayuhé rasa kangen sing tanpa wates lan ngisi atiné karo rasa legawa sing ilahi lan ora bisa diungkapaké: Karajan swarga sing dijanjekake marang kita meksa wong-wong kaya ngono mikirake kabungahan langgeng, ganjaran kanggo pakaryané, lan perayaan mulya para askét; pamanggih iki nggerakake banget supaya padha ngupaya nggayuh Karajan iki nganti padha ora mung wiwit ngremehake kabèh sing fana lan sia-sia, nanging uga ora ngreksa nyawane dhéwé, kepéngin, demi Kristus, miturut tembungé Injil (Matéus 10:39), kanggo nyawisake nyawane kanggo Panjenengané, lan padha luwih milih pati kanggo Panjenengané tinimbang kabungahan lan kesenengan donya. Ing kahanan nalika, sawisé pungkasan panganiayaan, para askétis kesalehan ora entuk pati martir sing , padha kepéngin nampa iku kanthi cara liya: padha nindakake pakaryan suwé nanging perlu kanggo nglarani dagingé, lan kanthi mangkono mesthi nandhang lara terus-terusan: kanthi puasa saben dina lan nglarani awak liwat akèh tumindak askétis, padha perang nglawan setan sing ora katon, lan sanadyan isih ana ing daging, padha terus-terusan meksa awaké kanggo nolak mungsuh-mungsuh sing ora duwe badan iki.

Antarane wong-wong sing mulya lan nyenengake Gusti Allah ana sawijining priya, kang tak[4488] , lan saiki kepengin tak critakake, nyritakake babagan lairé, masa mudané, lan uripé sing ajaib: jenengé priya iku Paisius. Lan mugi saben wong pracaya marang aku nalika padha krungu bab sing paling mulya lan gaib babagan piyambakipun, lan aja ana siji wae sing mikir yèn aku, amarga kapentingan pakurmatan, nambah-nambah apa-apa ing crita babagan bapa suci iki: panjenengané adoh ing ndhuwur kabèh kamulyan manungsa lan, amarga wis dipuji ing swarga déning malaékat suci, ora mbutuhaké pujian saka kita sing asor lan wong dosa. Nanging aku bakal nyritakaké bab panjenengané kanggo kabecikané wong sing ngrungokaké lan sing kepéngin niru kabecikané. Lan aku bakal nyritakaké apa sing wis tak deleng lan tak rungokaké kanthi mripat lan kupingku dhéwé.

Mula, aku bakal miwiti critaku babagan uripé ingkang kinurmatan sing pantes dipuji lan maringi piwulang wiwit isih bayi.

Wong mulya lan pinaringan berkah iki lair lan manggon ing Mesir, ing panggonan sing biyèn dadi lairé Musa, nabi agung lan panglihatané Gusti Allah; Musa, miturut Kitab Suci, diunggungaké banget amarga cedhaké karo Gusti Allah lan amarga mujijat-mujijat agungé. Nanging Mesir uga dimulyakaké kaping pindho – lumantar gesangé Sang Paissius sing kinurmatan, sing lair ing kana lan ngreksa tanah iku kanthi jenengé sing mulya lan akèh kabecikan.

Wong tuwané Paissius sing pinaringan berkah iku wong-wong sing nduwèni iman sejati lan ajrih marang Gusti. Padha urip tanpa cela kanthi manut marang dhawuh Gusti lan ngupaya nyenengaké Gusti piyambak liwat manéka warna pakaryan becik.

Padha nduwé pitung anak, kabèh diparingi piwulang supaya manut, lan padha ngupaya supaya anak-anak mau niru kabèh tumindaké wong tuwané.

[4488] Iku tegesé, pangarang hagiografi iki – John Kolov, julukané Kolov, sing artiné 'cendhak awak' – urip dadi biksu ing Mesir. Dhèwèké séda watara taun 430 ing sawijining sel ing ara-ara gersang cedhak kutha Koltsum (saiki Suez). – Dina rayané tanggal 9 November.

Wong tuwané Sang Sing Mulya sugih ing kabèh bab lan maringi sedekah marang sapa waé sing butuh. Panjenengané tansah wiyar atiné, lan apa sing diwènèhaké marang wong mlarat dibalèkaké kanthi akèh liwat berkahé Gusti Allah.

Nanging amarga ora ana manungsa sing bisa uwal saka pati, bapaké Sang Mulya uga tilar donya, ninggalaké garwané sing sholehah kanggo ngopeni anak-anaké; saka antarané, sing paling cilik yaiku bocah lanang Paisius, lan amarga dhèwèké, ibuné kudu nglakoni akèh sedhih.

Ing sawijining wengi, nalika ibune bocah iku wis turu, dheweke ngimpi: Malaikaté Gusti Allah muncul lan kandha:

'Gusti Allah, Bapa para yatim piatu, ngutus aku marang kowe kanggo takon kenapa kowe sedhih banget marang anak-anakmu lan tansah krasa sangsara amarga padha? Apa kowe siji-sijine sing ngopeni dheweke, dene Gusti Allah ora mikirake dheweke babar pisan? Mula, wiwit saiki, buwang sedhihmu lan pasrahaké salah siji putramu marang Gusti Allah ingkang Maha Luhur – lumantar dheweke, asma Sang Yehovah ingkang paling suci lan tansah kamulyan bakal dipuji.'

Ibu sang wali mangsuli marang Malaikat:

'Kabeh putraku kagungané Gusti, lan yèn ana sing nyenengaké Panjenengané, mugi Panjenengané njupuk dhèwèké marang dhéwé.'

Banjur Malaikat, nyekel tangan Paissius, kandha:

'Sing iki nyenengake Gusti.'

"Gantèkna siji saka sing luwih tuwa," kandha wanita tuwa.

Nanging Malaikat mangsuli marang dhèwèké:

– Wah, ibu sing becik! Apa ibu ora ngerti yèn kuwasa Gusti biasané katon ing sing ringkih? Mula, sing paling cilik iki wis dipilih déning Gusti, lan dhèwèké bakal nyenengaké Panjenengané.

Sawisé ngendika mangkono, Malaikat iku sirna.

Ibu sang wali, sawisé tangi saka turu, gumun marang panglihatan ilahi kaya ngono lan matur nuwun marang Gusti kaya mangkéné:

'Mugi sih Panjenengan, ya Gusti, ana ing sacedhak kita lan ing abdi Panjenengan, Paissius!'

Banjur, sawisé pandonga sing lumayan dawa, dhèwèké nggawa anaké menyang gréja supaya diangkat dadi rohaniwan. Paissius, sang pemuda sing pinaringan berkah, sawisé dianggep pantes mlebu ing kalangan rohaniwan, wiwit niru para wong sing nduwèni budi luhur; lan nalika dhèwèké saya tuwa lan saya ngerti, mangkono uga dhèwèké saya tuwuh ing sih rahmaté Gusti Allah: Saben dina atiné kobong karo katresnan marang Gusti sing saya gedhé, lan dhèwèké ora sabar – kaya péngin éntuk cukuran monastik sanalika; lan mula, – nalika wayahe teka, lan dhèwèké bisa diparingi pakurmatan pangurapan lan, ing tatanan monastik, miwiti urip sing luwih sampurna – dhèwèké, kaya wedhus putih tanpa cacad, dipandu déning sih rahmaté Gusti, mangkat menyang panggonan pertapa ing ara-ara samun lan ing kana, kanggo piwulang rohani, kepéngin manggon bareng karo pangon kawanan Sabda – Pamva sing Mulya[4489] ; Bapak iki nampani piyambakipun kanthi katresnan lan kabungahan lan ngagem piyambakipun busana biara sing suci. Pamva sing bejo pinaringan karunia pangawikan dhisik: lumantar wahyu saka dhuwur, piyambakipun mangertos sedaya ingkang badhe kelampahan marang Paissius lan mulane nganggep piyambakipun minangka wadah pilihan sih rahmat Gusti, ingkang nuntun piyambakipun ing saben pakaryan becik.

Luwih saka kabeh, Pamva sing pinaringan berkah kanthi semangat nindakake tugase, manut marang bapaké tanpa pitakon lan nglakoni kersané ing kabèh bab, nalika ing wektu sing padha nglakoni urip sing paling prasaja lan, saben langkah, munggah ing atiné marang kasampurnan budi sing luwih dhuwur. Bapak Pamva ingkang kinurmatan, nalika mirsani yèn piyambakipun sampurna nyawiji ing puasa, lan karsa mberdayakaké piyambakipun dhumateng pakaryan ingkang langkung ageng, nate ngendika dhumateng piyambakipun:

"Putraku Paisius, sawijining biksu pamula kudu ngreksa kabeh indrene kanthi tliti saka alangan lan godaan, lan luwih-luwih kudu ngreksa mripate saka pandelengan sing panasaran; ora kena ndeleng pasuryan sapa waé, nanging tansah nundhukaké pandelengan, nalika ing pikiran ngarah marang pucuking langit lan

[4489] Dina perayaane tanggal 16 Januari.

ngrenungaké, nganggo mripat atiné, kabecikané Gusti Allah sing ora bisa diungkapaké, ngluhuraké lan nyanyiake puji-pujian marang Sang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa.

Mula saka iku, Sang Begja Paisius, sing diwulang dening pacelathon-pacelathon sing ngedumeni lan kobong dening katresnan marang Gusti sing luwih gedhe, mutusake kanggo nindakake kabeh sing wis diomongake marang dheweke kanthi tliti – lan pancen, – sajrone telung taun kebak piyambakipun kanthi teliti netepi dhawuh supaya boten ndeleng pasuryan tiyang sanes, lan nyawisake dhiri kanthi tekun tumrap pamaos Kitab Suci, tanpa kendhat ngrungokake sabda Gusti lan piwulangipun, ingkang kados banyu tansah maringi seger dhumateng atinipun; lan piyambakipun, miturut tembungé Daud, kados kebon kang ditandur sacedhaké matai, tuwuh, subur, lan ngasilaké woh kang éndah ing mangsa kang pantes; amarga piyambakipun kangen sanget marang pangandikane Gusti ing kidung punika: *'Punapa éndahipun pangandika Panjenengan ing kerongkong kula! luwih manis ing lisané tinimbang madu*' (Mazmur 118:103). Miturut ajakan para Rasul, dhèwèké ndedonga tanpa kendhat; nalika nglarani badané liwat puasa lan jaga wengi, dhèwèké ngendhalèkaké badané marang roh lan, ing jeroning atiné, nyimpen kabèh kabecikané kaya bandha sing larang regané.

Sesepuh Pamva sing kinurmatan, nalika ndeleng dheweke maju, remen marang uripe sing luhur ing Gusti: ngopeni dheweke kaya bapak, dheweke nuntun dheweke marang pakaryan kasampurnan sing luwih dhuwur; lan kanthi setya mulang dheweke ing saben pakaryan lan kawruh sing nyenengake Gusti, dheweke ora suwe ndadekake dheweke dadi biksu sing paling sampurna.

Nalika wayahe Sang Pamva budhal menyang warisan swarga, kang suwé dhèwèké ngidam-idam, bapa kinurmatan iki, sawisé mberkahi Paissius sing pinaringan berkah lan ngandharake akèh tembung ramalan babagan dhèwèké, pindhah menyang gesang kabegjan langgeng, supaya ing kana dhèwèké bisa nampa berkah kang ora bisa diungkapaké kang wis suwé dhèwèké entèni.

'Bab aku, Yohanes sing andhap asor' (kandhane panulis hagiografi iki), 'aku tetep bareng karo Sang Paissius sing kinurmatan: amarga padha ing saben bab, kita urip bebarengan; urip adoh saka sapa wae lan manut paugeran sing padha, loro-lorone ing pandonga lan ing urip saben dinane, kaya sing wis kita tampi saka bapa kita; kita saling ndhukung, mung nggatekake kaslametan nyawa kita. Nanging sawisé sawatara wektu, Paissius sing kabegjan kepéngin wujud asceticisme lan cara urip sing luwih dhuwur, mula kita kudu pisah dalan.

Kanthi semangat marang asketisisme sing luwih ketat, dhèwèké ora gelem nyentuh panganan sajrone seminggu; ing dina Setu lan Minggu dhèwèké mung mangan roti karo uyah lan ngombe banyu, déné ing dina-dina liyané, tinimbang roti jasmani, dhèwèké mangan roti rohani; panjenengané kerep maca kitab para nabi Yeremia sing diilhami déning Gusti, lan ing pirang-pirang kasempatan nabi suci iki, nalika muncul marang panjenengané, nerangaké misteri ramalan sing ora bisa dipahami panjenengané, lan kanthi wawasan sing didhelikaké nggerakaké pikirane tumuju nggayuh berkah sing wis dijanjekake; nanging, tansah maju – tansah ngarah marang urip sing luwih prasaja – Paisius ninggalake tapa brata asline lan milih sing anyar: saiki dheweke bakal puasa rong minggu penuh, lan mung sawisé kuwi liwati dheweke bakal mangan, kaya sing wis kasebut, roti sithik karo uyah lan banyu, sak sing dibutuhake. Lan ora ana sing ngerti puasa iki utawa cara uripé sing kaya malaikat, kejaba Gusti Allah piyambak, sing ngerti kabèh misteri manungsa, marang Piyambaké malah sing isih didhelikaké uga kabuka; saliyané, dhèwèké kepéngin nindakake praktik asetik meneng, supaya ing kesunyian dhèwèké bisa ndedonga marang Gusti Kristus siji, nyedhak luwih cedhak marang Panjenengané, lan padhang déning pepadhangé.

'Nalika mangertèni karsa iki,' nerusaké John Kolov, 'aku ngrasa sedhih banget yèn kita kudu pisah dalan. Nanging, karepé ngerti apa niyat iki asalé saka Gusti utawa mung saka kapriken manungsa, aku kandha marang dhèwèké:

'Sedulur Paissius, aku weruh kowe kepengin nglakoni tapa wédi lumantar meneng; pracayaa tenanan marang aku yèn aku uga nduwèni pikiran sing padha, nanging aku ragu, ora yakin – apa pikiran iki asalé saka Gusti utawa ora; mula ayo padha ndedonga marang Gusti sing welas asih – mugi Gusti kita piyambak, manut karsa Panjenengané, ngatur gesang kita, lan mugi Panjenengané mratélakaké marang kita apa kita kudu tetep bebarengan utawa pisah dalan.

Paissius mangsuli marang aku:

'Kowe ngomong becik, kekasihku; ayo padha nindakake kaya sing kowe kandhakake.'

Mula, nalika tangi kanggo ndedonga, kita ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti sedina bengi. Lan Gusti sing welas asih, ora kersa nglirwakake panyuwunan kita, ngutus malaikat suci Panjenengané marang kita karo pesen, sing muncul marang kita ing esuk, kandha:

'Gusti Allah misahaké kowe-kowe ing uripmu; mulané, kowé, Yohanes, tetep ing kéné, dadi pandhuan tumrap kaslametan wong liya; lan kowé, Paisius, abdi Kristus, lunga saka kéné menyang sisih kulon ara-ara samun, awit Gusti wis ngandika yèn akèh para biksu bakal padha kumpul marang kowé, lan miturut dhawuhé, sawijining biara bakal diadegaké ing kono, lan asmané bakal dimulyakaké lumantar kowé.

Sawisé ngendika mangkono, Malaikat iku lunga. Bab kita (kandhane Yohanes), kita padha matur nuwun lan nyembah marang Gusti, lan miturut dhawuhe, kita padha misah dalan: aku tetep ing panggonanku biyen, déné Paisius sing pinaringan berkah mangkat luwih adoh menyang sisih kulon ara-ara samun; ing kana piyambakipun ngukir guwa ing gunung lan manggon ing ngriku, lan ing ngriku, lumantar kasuciyan sing sampurna lan maneka rupa tapa brata, piyambakipun nyedhak sanget marang Gusti, ngantos Kristus piyambak rawuh maringi piwulang lan pituduh bab kabecikan – kados ingkang badhe kacritakaken mengko.

Ing sawijining dina, nalika Paisius lenggah ing guwané lan nyanyi kidung marang Gusti, Sang Juruwilujeng rawuh marang dhèwèké lan ngendika:

'Tentrem kagem kowe, abdi ingkang tak tresnani!'

Kagèt lan ngeri, dhèwèké tangi lan kandha:

'Kristus, Pangasihi Manungsa, Juruwalèh, kula punika abdi Panjenengan; lan kenging punapa, dhuh Gusti, Panjenengan paring sih ageng kados makaten ngantos kersa mudhun dhateng kula ingkang mboten pantes punika?'

Kanggo iki Gusti mangsuli:

'Apa kowe weruh ara-ara iki – sepira amba lan jembaré? Mung kanggo kowe, Aku bakal ngisi karo para asketis sing bakal ngluhuraké Asma-Ku.'

Banjur wali pilihané Gusti, Paisius, ambruk ing lemah, kandha:

Ya Gusti! Kabeh samubarang manut marang tangan Panjenengan sing kuwasa, lan apa wae sing Panjenengan kersakake mesthi kelakon. Mula saka iku, kula nyuwun sih-rahmat Panjenengan—paringa pangerten dhumateng kula—saka ngendi asalé kabèh kang perlu lan dibutuhaké kanggo wong-wong sing bakal nyambut gawe ing ara-ara gersik iki?

Gusti mangsuli:

'Percayaa marang Aku, kang ngandika kabeneran marang kowe: yen Aku weruh katresnan ing atine – ibu saka kabecikan kabèh – lan yen padha netepi kabèh dhawuhku, mula aja padha kuwatir bab apa-apa: Aku dhéwé sing bakal ngopeni.'

Banjur Paisius takon marang Gusti sepisan maneh:

'Aku bakal takon maneh marang kabecikan Panjenengan: kepiye carane padha bisa lolos tanpa alangan liwat jebakan mungsuh lan uwal saka godaan sengit para setan?'

Kanggo iki Gusti mangsuli:

'Yen padha netepi dhawuh-Ku, kaya sing wis tak kandhakake marang kowe, kanthi alus, adil, lan atiné andhap asor, mula Aku ora mung bakal ngunggahake wong-wong mau ing ndhuwur kabèh serangan mungsuh lan tipuan licike, nanging Aku uga bakal maringi Karajan Swarga minangka warisané.'

Sawisé ngendika mangkono, Sang Juruwilujeng munggah menyang swarga kanthi kamulyan.

Sang Santo Paisius, atiné saya kebak rasa ajrih marang Gusti Allah, wiwit tanpa kendhat merenung bab rawuhé Sang Juruwilujeng saka swarga marang dhèwèké.

Nanging bapaké iri lan sing sengit marang manungsa—mungsuh, setan—nalika weruh yèn Paisius kanthi trampil ngindhari kabèh jebakané sing licik, ora kena tipuan lan tetep luhur saka kabèh fitnahé, tambah sengit marang dhèwèké; nanging, amarga ora bisa nyedhaki dheweke amarga kekuwatan ilahi sing diparingi Gusti, dheweke banjur nyusun tipu daya liyane supaya pungkasane bisa nangkep abdi Kristus ing jaring-jaringe. Kanthi niyat nyekel dheweke nganggo umpan emas saka keserakahan, setan nyoba liwat sedekah kanggo nyekel wong suci Gusti ing jaring keserakahan, supaya—sawise dheweke adoh saka ora kagungan apa-apa—bakal luwih gampang kanggo roh-roh ala sing galak nyerang dheweke.

Mula mungsuh licik saka umat manungsa mangkat menyang sawijining pangeran Mesir—wong sing wedi marang Gusti lan sugih banget; dhèwèké muncul marang pangeran mau ing wujud malaikat lan kandha:

"Sing tak tresnani, tangia lan mangkat menyang ara-ara samun; ing kana kowe bakal nemoni wong sing jenenge Paissius—wong sing pancen mlarat, nanging wadah sing dipilih Gusti, kang pinunjul karo kabecikan lan sih rahmating Gusti; nalika kowe ketemu karo dheweke, paringna marang sesepuh iki emas tanpa wates, supaya dheweke duwe sarana kanggo nyukupi kabutuhan para wong liya sing manggon ing ara-ara samun."

Pangeran, ora bisa ngenali tipuané setan nanging nganggep yèn kuwi pancèn malaikat, njupuk pérangan emas lan péraké lan akèh barang liya sing dibutuhaké para biksu, banjur mangkat sowan marang sang wali. Nanging kakuwatan ilahi sing manggon ing jeroné Paissius mbukak marang dhèwèké tipuané setan iki, sing kanthi nyamar dadi sedekahé pangeran nyoba nggodha sang wali nganggo katresnan marang dhuwit – lan wong sing takwa, Paissius, langsung tangi lan metu kanggo nampani pangeran.

Nalika sang suci ketemu karo dheweke, pangeran takon marang Paissius: 'Sapa dheweke, lan ing endi dheweke manggon?' Paissius, saka sisihé, takon marang pangeran:

'Ngapa kowe nggoleki Paissius? Kowe butuh apa marang dhèwèké?'

Pangeran mangsuli:

'Aku teka kanggo nuduhake emas, perak, lan kabutuhan urip liyane karo dhèwèké, supaya dhèwèké bisa mènèhaké kabèh mau marang para biksu.'

Banjur sang wali, nalika ngadhepi pangeran, ngendika:

"Wah, kowe sing tresna marang Kristus! Elinga, emas lan perak ora ana gunane kanggo wong sing kepengin urip ing ara-ara iki, lan ora ana siji wae saka wong-wong sing manggon ing kene sing kepengin njupuk apa-apa saka kagunganmu; mula aja sedhih, nanging bali menyang omahmu, amarga Gusti Allah bakal nampa niyat apikmu. Lan yen kowe kepengin mènèhi apa sing wis kowe gawa marang wong mlarat, pancèn ana akèh wong sing butuh pitulungan, wong mlarat, wong papa, anak yatim lan janda ing kutha-kutha Mesir – urusi wong-wong mau – lan kowe bakal nampa ganjaran agung saka Gusti Allah!

Pangeran mau, sawisé pracaya marang pangandikane wong suci, banjur bali lan nindakake miturut dhawuh: dhèwèké mènèhaké bandha-bandhane marang wong mlarat, wong papa, lan wong kang butuh.

Nanging nalika Sang Paisius sing kinurmatan mlebu guwané, setan muncul lan kandha:

'Wah, Paisius! Saiki aku kudu ngapa karo kowe, awit kowe wis ngalang-alangi kabèh rencana licikku? Aku bakal lunga nyerang wong liya; aku ora bakal bali manèh marang kowe, amarga kowe wis ngalahaké aku.'

Sawisé kuwi, bapak sing pinaringan berkah iku ngiket roh najis nganggo kuwasa Kristus lan ngusir saka awaké dhéwé – lan setan mundur kanthi isin, ora wani manèh nyedhak sang wali kanthi nyolanké.

Ora suwe sawisé kuwi, bapa sing kinurmatan mangkat menyang pojok paling jero ara-ara samun; sanadyan badané tetep ana ing kana, ing rohaniah piyambaké ngadeg ing ngarsané Gusti kang maha luhur, bebarengan karo pasukan swarga; ing kana, dadi kaya makhluk roh, piyambakipun nyawisake dhiri kanggé gesang ingkang langkung ketat lan, amargi punika, dipun anggep pantes dados pangrembag rahasia swarga sanadyan isih wonten ing bumi; awit Roh Suci, ingkang manggen ing salebetipun, remen mbukak dhumateng piyambakipun kamenangan tanpa watesipun tiyang mursid ing swarga.

Sawijining dina, nalika ndedonga, Paisius krasa kaya wis mabur ing awang-awang nganggo swiwi, lan wis ana ing swarga: kaping pisan, piyambakipun nyawang panggonan swarga ingkang éndah, kapenuhan cahya lan kabungahan ingkang ora bisa diandharake; piyambakipun ugi nyawang gréja para putra sulung lan para ingkang menang langgeng; lan, amargi dipunanggep pantes ing ngriku kanggé nampi dhaharan gaib Sih Misteri Ilahi, piyambakipun nampi sih kurnia pangastina lan puasa ingkang paling luhur. Sawise nampa Komuni sepisan sajrone minggu – khususé ing Minggu Kebangkitané Gusti – piyambak , piyambakipun tetep tanpa dhahar nganti Minggu sabanjuré: kanthi kuwasa sih rahmaté Gusti, sipaté manungsa saya sugih déning Sang Pencipta.

– 'Bab aku,' kandha panulis hagiografiné, 'mugi saben wong pracaya marang Sabda Gusti pracaya marang aku, awit aku nduwèni Sabda Gusti minangka saksi sing setya. Apa ora kandha dhéwé yèn kabèh iku tundhuk marang dhawuh Gusti? Lan awit iki bener, mugi saben wong nganggep apa sing tak sampaikan iku minangka kabeneran.' – Sawisé nampa Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus, Sang Paissius sing kinurmatan kadhangkala ora mangan panganan jasmani nganti pitung puluh dina; lan ora ana sing nggumunake bab iki, amarga sih rahmat Ilahi nduwèni kuwasa sing ora bisa diungkapaké, lan mulané bisa nyokong urip ing sajroning

dhèwèké (Paissius) luwih becik tinimbang panganan sing fana. Kanggo wong-wong sing urip manut kodrat dagingé, awak, supaya ora ringkih, mbutuhaké panganan kanggo nyokong dhiri; nanging wong-wong sing, kaya makhluk gaib, wis unggul ing urip sing ngluwihi alam, – marang wong-wong mau daya sing maringi urip maringi sih iki kanthi akèh, kang dituruti déning kodrat manungsa, lan wong-wong mau ora urip manèh luwih amarga panganan jasmani tinimbang amarga panganan rohani. Pangripta Agung, Gusti kita, ngerti carane ngreksa gesangé pitung mudha sing turu ing bumi nganti telung atus taun lan malah luwih suwe, lan pancen Panjenengané uga ngreksa gesangé Elia ing panggenan swarga nganti dina pungkasan. – Nanging cukup bab kuwi – ayo padha ngomongake babagan Paissius sing pinaringan berkah.

Akèh wong—ora mung biksu nanging uga wong awam—padha nglumpuk marang bapak sing kinurmatan iki, kepéngin manggon ing sacedhaké; padha nglumpuk ngubengi kaya klompok tawon, kabèh padha kepéngin banget wareg déning legané madu rohanié. Panjenengané, nyedhaki sih rahmat saka sumber Ilahi sing tansah ana—luwih manis tinimbang madu utawa sarang madu sing tau dingertèni déning indra—mbanjiraké ombénan rohani iki marang wong-wong mau, kebak rasa manis sing ora bisa diungkapaké; saéngga saben dina cacahing sedulur sing padha kumpul lan tambah akèh ing sacedhaké saya mundhak gedhé; kabeh mau, sawise nolak godaan donya, padha nampa sangkalan Kristus ing pundhak miturut Injil. Saka antaraning sedulur mau, bapa mulya misahake sawetara wong kanggo laku tapa meneng, supaya bisa rembugan karo Gusti ing sajroning pandonga sing murub; marang liyane dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha ngabdi marang Gusti bebarengan karo kanca-kanca lan, rukun karo sedulur, tetep manut lan melu ing pakaryan bebarengan; déné klompok katelu dhèwèké misahaké kanggo sinau pakaryan, supaya ora mung bisa nyukupi kabutuhané dhéwé kanthi pakaryan tangané dhéwé, nanging uga bisa maringi mangan marang wong luwe lan wong mlarat, lan kanthi welas asih ngopeni sedulur liyané sing mlarat lan para lelungan. Nanging, paugeran utamané yaiku: aja ana sing nindakake apa-apa miturut karsa dhéwé, nanging kabèh manut dhawuh lan paugeran para bapa sing wis pengalaman. Mangkono paugeran Bapa Kinurmatan tumrap para sedulur sing padha kumpul ing sacedhaké, lan mangkono uga piwulangé; babagan urip meneng Bapa Kinurmatan dhéwé, ora mungkin dicritakaké kanthi rinci, nanging paling ora ayo padha critakaké sawatara bab saka akèh prakara.

Sawisé sawatara wektu kliwat, Bapa Ingkang Kinurmatan, nalika mirsani yèn urip menengé terus-terusan keganggu déning sedulur-seduluré sing teka, wiwit ngrasa kuwi dadi beban, amarga piyambakipun kepéngin banget netepi tapa meneng kanthi ketat; mulané, piyambakipun mutusaké ninggal guwa panggonané biyèn, lan uga tanggung jawabé marang sedulur-seduluré. Mula, tanpa kawruh sapa-sapa, piyambakipun ninggal panggonan punika lan mangkat menyang papan ingkang langkung sepi ing ara-ara samun; ing kono, ing sawijining panggonan, piyambakipun nemokake guwa, manggon ing ngriku, lan tetep ing kono salami telung taun. Ing wektu kuwi, rambute ing sirahé saya dawa banget nganti bisa diiket kanthi trampil ing tiang sing dipasang ing pucuk guwa, saéngga dhèwèké bisa nindakake kabèh pangibadah wengi tanpa turu sanadyan sedhela; Mangkono, ing wayah bengi lan awan, dhèwèké ora maringi pangaso marang awaké dhéwé, nyawisaké awaké sakabèhé kanggo makarya, lan mung nemokaké tentrem ing kono, amarga katresnané marang Gusti Allah, kang tansah ngempit dhèwèké. Amarga iku, Gusti tresna marang piyambakipun, lan ingkang kinurmatan punika kaparingi, ing langkung saking sapisan, panglihatan ilahi lan panglihatan Sang Kristus, kados ingkang dipun dhawuhaken déning Sang Juruwilaha piyambak ing Injil Suci: *'Sapa waé kang tresna marang Aku, bakal ditresnani Rama; lan Aku bakal tresna marang dhèwèké lan ngetokaké dhiri marang dhèwèké'* (Yohanes 14:21).

Sawijining wektu, nalika Sang Pamulyaning Paisius kobong kanthi katresnan sing luwih murub marang Gusti, lan sakabehing pikirane kapenuhan marang Gusti lumantar pandonga pangibadah, – kaya ing wektu-wektu sadurunge – Kristus Sang Juruwilujeng rawuh marang piyambakipun; Nanging Paisius, amarga ora bisa nyawang kamulyan sumunar saka pasuryan Sang Juruwilujeng sing paling suci, tiba ing lemah, kabungkam dening wedi lan gemeteran. Nanging Gusti sing welas asih ngulurkake tangané marang piyambakipun lan (O, katresnan Panjenengan ingkang tanpa upama, Kristus Sang Raja, tumrap para wali Panjenengan!), ngangkat Paisius saking lemah, lajeng ngendika marang piyambakipun:

'Tentrem kagem kowe, sing tak tresnani; aja wedi, lan aja nganti atimu gemeter; awit kabecikanku remen sanget marang pakaryanmu, lan pakaryanmu iku paling nyenengake atiku; Mula, padha bungah lan tampi ganjaran sing pantes amarga iki: delengen, Aku maringi kowe peparing iki: apa wae sing kowe panyengi marang Bapakku ing jenengku, bakal diparingi marang kowe.

Lan Santo Paisius, nalika weruh sih rahmat ageng saka Gusti, banjur wani lan kandha:

'Ya Kristus, Gusti Allah lan Pangasihi manungsa! Yen, kanthi kabecikan Panjenengan ingkang tanpa wates, Panjenengan nganggép kula—ingkang boten pantes lan sengsara kados punika—pantes nampi sih kurnia kados makaten, kula nyuwun kanthi andhap asor: pitedahna lan wulangna piyambak dhumateng kula sapa lan kagem punapa ingkang kedah kula pandonga; awit kula nyumurupi sedaya kalepatan kula wonten ing ngarsan Panjenengan, lan kula tansah nyuwun pangapuran Panjenengan kagem kalepatan-kalepatan kula: apura lan tutupi kaluputanku sing akèh kanthi kabecikan Panjenengan, lan paringana supaya aku bisa nglampahi sisa uripku tanpa dosa, supaya kanthi tanpa wedi aku bisa miwiti lumaku ing dalan kaslametan, kanthi pitulungan lan pituduh Panjenengan, aku bisa nggayuh urip kabegjan tanpa alangan; awit sapa sing bisa, tanpa pitulungan lan pituduh Panjenengan, nindakake kabecikan lan nampa rahmat Panjenengan? Lan apa ana pakaryan becik saka kita, apa gaweyan utawa prestasi sing pantes kanggo sih agung saka Panjenengan – sanajan kita gelem nampa pati kanggo Panjenengan, amarga pantes kita nyawisake gesang kita kanggo Panjenengan, Sang Pencipta lan Panebus kita, sing wis welas asih banget marang kita para wong dosa? Amarga Panjenengan—Gusti kang langgeng—nglampahi salib, pati, lan kuburan kanggo kita manungsa fana, nganti getih Panjenengan kang paling suci mili, supaya lumantar kebangkitan Panjenengan uga paring kebangkitan marang kita, pati apa sing pantes kita lakoni kanggo Panjenengan, Juruselamat kita?

Nalika Santo Paisius ngendika kaya ngono marang Sang Juruwilujeng kanthi pangabdian sing jero, Gusti maringi berkah marang dheweke lan, sawisé narik adoh saka dheweke, munggah menyang swarga kanthi kamulyan. Paisius, saka sisihé, nyemba ing ngarepé Gusti, muji lan matur nuwun amarga kasabaran welas asihé marang dheweke.

Crita kita sing bakal diterusaké (miturut pangarang hagiografi iki) nduwèni tujuan kanggo mbuktèkaké semangat agungé wong kinurmatan iki marang iman suci; semangat iki tau kawujud kaya ing ngisor iki.

Ing salah siji desa ing Mesir ana sawijining tuwa; ing uripé dhèwèké wong sing paling luhur budi, nanging dhèwèké ora ngerti Kitab Suci babar pisan – mula, amarga kabodhoané, dhèwèké kecemplung ing ajaran sesat ing ngisor iki: dhèwèké ngomong babagan Trinitas Suci ora minangka telu, nanging minangka loro; tegesé, dhèwèké ngakoni Rama lan Putra, nanging meneng bab Roh Suci, ngaku yèn Panjenengané dudu Gusti Allah. Lan pracaya marang kabohongan iki dhéwé, dhèwèké mulang wong liya heresi iki; akèh wong biasa sing mèlu spekulasi lan piwulang blasphemousé, amarga padha weruh uripé sing luhur cocog karo Gusti Allah. Nanging Kristus Gusti Allah, sing nyedhiyakake kaslametan kanggo kabèh, ora kersa supaya pakaryan lan tapa brata sang tuwa iku sia-sia, banjur nyingkapake marang Paissius sing mulya lan nuduhake dhèwèké désa lan panggonan panggonan panggon

kanggo adol kerajinan tangané. Wong-wong mau uga takon babagan keranjang-keranjange: kenapa digawe nganggo telung gagang? Lan Santo Paisius tansah mangsuli marang wong-wong mau:

'Amarga aku iku abdi Sang Tritunggal Maha Suci lan kebak katresnan marang Panjenengané, aku nggawe keranjangku miturut gambaran Sang Tritunggal Maha Suci kanthi telung gagang, supaya aku ora mung pracaya ing atiku lan ngakoni nganggo lambengku, nanging uga, lumantar kriya tanganku, sing nyimbolake sipat telung siji saka Persona Ilahi, aku bisa ngluhurake Tritunggal Agung – Rama, Putra, lan Roh Suci; amarga siji gagang digawé miturut gambarane Gusti Rama, siji manèh miturut gambarane Gusti Putra, lan siji manèh miturut gambarane Roh Suci; lan kaya saben keranjang nduwé telung gagang nanging tetep siji, mangkono uga ing Tritunggal Suci ana telung Pribadi nanging tetep siji Gusti Allah.

Nalika Santo Paisios kanthi cekak nerangake misteri Tritunggal Agung iki, para priya mau bebarengan karo guru asetiké kagum banget, lan nalika nyiapake ngrungokake panjenengané padha kandha:

'Wah, sing nggumunake, critakna luwih akèh bab iman sing sejati, terangna luwih cetha, lan paringana piwulang manèh marang kita—kowe wis nggumunake kita banget karo apa sing wis kok kandhakake.'

Lan Sang Paisius sing Ilahi, kebak Roh Suci, kaya mentor sing wis pengalaman, miwiti mbantah delusi sesat lan karusakané sing mateni jiwa kanthi wicaksana lan kawicaksanan ilahi, lan kanthi semangat mulang marang wong-wong mau bab iman sing suci, Ortodoks, lan nylametaké jiwa, sarta nuntun marang dalan sing sejati. Lan suwé Bapa Paisius sing kinurmatan ngrembug karo wong-wong mau saka Kitab Suci lan buku-buku sing diilhami déning Gusti, mulang supaya pracaya marang Tritunggal Agung lan ngakoni kabeneran iki kanthi takwa, lan dhèwèké nuntun pangulu mau lan kabèh sing ana bareng dhèwèké supaya tobat saka kaluputané biyèn; lan sawisé padhangaké wong-wong mau, dhèwèké bali menyang padunyané, kanthi nyanyèkaké pandonga panuwun marang Gusti. Nalika dhèwèké nyedhak padunyané, dumadakan padhang gedhé sumunar ing ngarep mripaté; lan nalika ndelok sakupengé, dhèwèké weruh kabèh padunyané kebak barisan malaékat ; Kagèt, dhèwèké gumun apa iki lan nyuwun marang Gusti supaya nerangaké makna kabèh sing wis dideleng. Lan sakwisé kuwi Malaikat suci sing mèlu dhèwèké langsung kandha:

'Gusti Allah wis paring weruh kowe kabèh iki supaya kowe ngerti yèn, ana utawa ora ana kowe, para malaékat miturut dhawuhé Gusti nglindhungi para biksu sing manggon ing ara-ara iki, kaya sing wis dijanjèkaké Gusti piyambak marang kowe.'

Lan Paissius, sawisé matur nuwun marang Gusti, Panyedhiya kabèh, tumrap iki, banjur nerusaké dalan menyang selé.

Crita ing ngisor iki bakal nyritakaké babagan karunia ramalané Santo Paisius, yaiku pangawikan mbésuk sing diparingi marang abdi Gusti iki.

Kondhangé Paissius sing ilahi lan suci nyebar nganti adoh lan amba, lan akèh wong sing luhur budi padha ngupaya golek dhèwèké supaya bisa ketemu lan rembugan karo dhèwèké; mangkono uga Pimen sing bejo, sanadyan isih enom banget wektu kuwi, kebak kepinginan sing kobong kanggo ndeleng Santo Paissius. Dheweke menyang marang Paulus sing Kinurmatan lan wiwit nyuwun supaya kersa ngancani dheweke menyang Paissius Agung: Paulus biasane kerep sowan marang Santo Paissius. Nanging minangka wangsulan panjalukan iki, dhèwèké kandha marang Pimen:

'Kowe isih enom banget, lan aku isin nggawa kowe marang wong suci iki; amarga dhèwèké iku abdi agungé Gusti Allah lan seneng meneng, lan kita ora mung teka marang dhèwèké, nanging kanthi wicaksana, lan sanajan mangkono ora tansah, nanging mung ing wektu sing cocog – kanggo kapentingan rohani.'

Kanggo iki, Pimen mangsuli:

'Nanging aku, Rama, sawise teka marang panjenengané bareng panjenengan, bakal ngadeg ing njaba sel, déné panjenengan piyambak sing mlebu kanggo ndeleng sang wali—iku bakal dadi panglipur ageng tumrap aku sanajan aku mung krungu swarané panjenengané ngandika marang panjenengan; nanging sanajan aku ora diparingi sih supaya krungu swarané, isih, paling ora aku bakal nyentuh selipun, lan nalika Panjenengan metu saka kono, aku uga bakal nyentuh sikil Panjenengan ingkang kinurmatan, ingkang sampun mlebet ing sel, lan njupuk sak genggam lemah ingkang sampun dipijak dening sang wali – lan menika badhe dados kabungahan ageng tumrap kula.

Paul sing pinaringan berkah, nalika weruh Pimen ngendika kabèh mau kanthi andhap asor lan iman sing tulus, ngajak dhèwèké bareng lan lunga marang Paissius Agung; sawisé tekan sel sang wali, Paul mlebu piyambak, déné Pimen tetep ana ing njaba.

Nampi Paulus kanthi katresnan kaya bapak, Santo Paisius takon marang dheweke babagan Pimen enom, sing sanadyan durung nate dideleng nganggo mripat jasmani, wis tau dideleng saka adoh nganggo mripat rohani – lan kandha marang Paulus:

'Ing endi kancamu, cah enom iku?'

Paul mangsuli:

'Dheweke, Bapa, tetep ana ing njaba sel, amarga dheweke wedi lan isin mlebu kanggo ndeleng Panjenengan!'

Banjur sang wali, sawisé dhèwèké mréntah Pimen supaya mlebu, ngendika:

'Ora pantes nyegah wong-wong sing teka sowan marang kita, amarga Sang Juruwilujeng wis nggampangake munggah menyang swarga; pancen, Panjenengané ngendika marang manungsa ing Injil Suci: *"Yen kowe ora mbalèk lan dadi kaya bocah cilik, kowe ora bakal mlebu Karajaning Swarga"* (Matéus 18:3).

Sawisé ngendika mangkono, Santo Paisius njupuk pemuda mau lan mbalèkaké supaya ngadhep dhèwèké, mberkahi dhèwèké, lan kandha marang Paul:

'Percayanen aku, Paul sing tak tresnani, yèn bocah iki bakal nylametaké nyawa akèh wong, lan akèh wong, merga dhèwèké, bakal dianggep pantes manggon ing swarga; awit ana ing sisihé dhèwèké ana tangané Gusti, sing nglindhungi lan nuntun dhèwèké ing dalan ilahi.'

Sawisé ngendika mangkono, Santo Paisius nyandhak sirah Pimen lan mberkahi manèh; lan sawisé pacelathon sing lumayan dawa babagan kaslametan jiwa, dhèwèké nglilani padha lunga kanthi tentrem; déné dhèwèké dhéwé, meneng bae, terus nglakoni tapa brata kaya biyasané.

Nanging, wayahe wis teka kanggo nyritakake mujijat-mujijat mulya saka Sang Paisius ingkang kinurmatan.

Ing tanah Siria ana sawijining askét agung – sawijining priya kang pinaringan akèh kabecikan; sawijining dina, nalika sang biksu iku lagi ndedonga, tanpa disengaja dhèwèké takon marang dhèwèké dhéwé: 'Aku iki kaya sapa saka wong-wong sing wis nyenengake Gusti?' Ora suwe sawisé mikir kaya ngono, ana swara swarga krungu saka dhuwur:

'Mangkatlah menyang tanah Mesir, lan ing kana kowe bakal nemokake wong sing jenenge Paissius, sing nduwèni andhap asor lan katresnan marang Gusti kaya kowe.'

Krungu kuwi, sang resi sing sholeh langsung nyiapake lelungan kanthi cepet banget, lan tanpa nggatekake dalan sing adoh utawa gaweyan sing abot, langsung mangkat saka Suriah menyang Mesir; sawise tekan Gunung Nitria[4490] , dhèwèké takon bab Paissius: 'Dhèwèké ana ing endi?' Lan amarga jeneng Paissius wis misuwur ing endi-endi, dhèwèké langsung dituduhaké panggonané; sejatine Paissius ora kélangan kabar bab rawuhé sang tuwa, amarga sih rahmaté Gusti wis maringi pangertosan marang dhèwèké; mula, tangi, dhèwèké mangkat arep sowan marang sang tuwa. Ketemu ing ara-ara samun, padha nyawiji kanthi tresna lan silih kecup suci saka Gusti; banjur, sawisé menyang selé Paissius lan ndedonga, padha lungguh lan miwiti rembugan.

Sing sepuh iku sing sepisanan ngandika marang Santo Paissius; dhèwèké ngandika lumantar juru basa ing basa Siria, amarga dhèwèké ora bisa basa Mesir. Paissius, minangka wong Mesir, krasa sedhih banget amarga dhèwèké ora ngerti basa Siria, awit dhèwèké ora kepéngin kélangan sanadyan siji tembung kawicaksanan saka sing sepuh. Mula, ngangkat pandangane menyang langit lan ngarahake pikirane marang Gusti Allah, dhèwèké nglegakaké ambegan saka jeroné atiné lan kandha:

'Putrané, Sabda Gusti, paringana aku, abdi Panjenengan, pangerten babagan kakuwatan tembungé sang tuwa suci iki!'

Lan ora suwe sawisé dhèwèké ngomong kuwi – 'Oh, sepira cedhaké pitulungané Gusti tansah ana ing sacedhaké kita!' – dhèwèké langsung bisa mangertèni pacelathon ing basa Siria saka sang tuwa lan, amarga padhangaké Roh Suci, dhèwèké uga wiwit ngomong ing basa Siria marang sang tuwa, lan kabèh padha bungah banget ing pacelathoné sing diilhami Gusti tanpa perlu juru basa, padha crita siji lan sijiné babagan pakaryan tapa

[4490] Ing pérangan lor Mesir, ing Delta Kali Nil.

brata sing wis dipasrahaké Gusti marang dhèwèké, lan – apa waé karunia ilahi sing wis diparingaké marang saben wong mau.

Mangkono padha tetep bebarengan enem dina, mangan kabungahan rohani lan bungah ing Gusti Allah, Juruwilahané. Ing pungkasaning pacelathon kang nylametaké jiwa, nalika sang tuwa wis arep mulih, Santo Paisius nglumpukaké kabèh muridé sing ana ing kono wektu kuwi lan kandha marang wong-wong mau:

'Heh anak-anakku sing tak tresnani, bapak sing kinurmatan iki sampurna ing kabecikan, kebak sih-rahmaté Roh Suci; mula padha teka kabeh, supaya kowe padha nampa berkahé, lan nampa pandongané minangka pangayoman saka kabèh fitnahé mungsuh.'

Sawisé Paisius ngendika mangkono, kabèh muridé padha miwiti maringi pangurmatan marang sang tuwa Siria lan nampa berkahé. Banjur, sawisé ndedonga marang Gusti kanggo para muridé Paissius lan maringi ciuman katresnan ing asma Kristus, lan sawisé pamitan marang kabèh komunitas, sang tuwa iki, sing diancani Paissius lan para muridé, mangkat bali menyang negarané dhéwé.

Sawisé pamitané sang tuwa, ora suwé ana sedulur sing manggon kapisah saka liyané teka marang Santo Paissius; murid-muridé santo kandha marang dhèwèké:

'Wah, sing kinurmatan! Ing kene kita nate nampani, saka tanah Siria, sawijining manungsa Gusti, sawijining sesepuh agung ing antaraning para bapa; panjenengané padhang pikiran lan atiné lan wis maringi kekuwatan gedhé marang kita liwat piwulangé sing nylametaké jiwa; panjenengané bubar mangkat mulih, lan yèn panjenengan péngin ndelok, panjenengan bisa: awit panjenengané durung adoh lan saiki ana ing sacedhak kita; – mula, usaha sing paling apik supaya bisa nyusul panjenengané, supaya panjenengan pantes nampa berkah panjenengané."

Lan sedulur iku banjur mutusaké mangkat langsung ngetutaké tapak-tapak sang sepuh. Nanging Santo Paisius kandha marang dhèwèké:

'Aja lunga: sang sesepuh sing kinurmatan wis nempuh luwih saka wolung puluh tahap ing dalan, awit méga sing nggawa dhèwèké.'

Sawisé sang wali ngendika mangkono, kabèh padha gumun lan memuji Gusti, sing nggumunake ing para wali-Nya.

Sawijining dina, ana sedulur sing kepengin ndeleng Santo Paisius teka marang panjenengané lan nemokaké yèn panjenengané lagi turu; lan ing sirahé panjenengané weruh Malaikat Penjaga panjenengané sing lagi ngadeg, sing rupané éndah banget; lan, gumun, dhèwèké kandha: 'Tenan, Gusti Allah ngreksa wong-wong sing tresna marang Panjenengané!' Sedulur iku ora wani nyedhaki bapak sing lagi turu, amarga wedi marang rawuhe Malaikat; lan sawisé matur nuwun marang Gusti, dhèwèké lunga, amarga wis nampa paedah gedhé saka sih kang maringi dhèwèké kasempatan ndeleng Malaikaté Gusti ing ngarsané Bapak sing kinurmatan.

Salah siji murid Santo Paisios, manut dhawuhe, mangkat menyang Mesir kanggo adol kerajinan tangane; ing dalan dhèwèké kepethuk karo wong Yahudi sing uga arep menyang Mesir, banjur mangkat bareng karo dhèwèké. Ing dalan, wong Yahudi kuwi, nalika weruh kesederhanaan sang biarawan, wiwit ngucapake bisa saka ilat sing ala—bisa sing disimpené ing atiné saka ula daging—lan kandha marang sang biarawan, antarané liya-liyané:

'Wah, kancaku! Napa kowe pracaya banget marang Manungsa prasaja sing disalib iku, padahal Panjenengané ora pantes dadi Mesias sing diarep-arep? Isih ana liyané sing kudu teka, nanging dudu Panjenengané.'

Sawisé wong Yahudi kuwi ngucapaké akèh tembung licik lan ngrusak jiwa marang dhèwèké, sang biksu, amarga ringkih akal lan prasaja atiné, kagoda déning wong Yahudi kuwi: dhèwèké pracaya marang omongané kaya kabeneran lan malah tau kandha sapisan:

'Mbok menawa apa sing kok omong iku bener.'

Oh, pangapusan sing nggegirisi lan bala sing ora disangka-sangka! Amarga sang biarawan iki (celaka aku) langsung kelangan sih rahmat baptisé, kaya sing bakal dicritakaké ing ngisor iki.

Nalika dhèwèké bali menyang ara-ara samun lan rawuh ing ngarsané Sang Paissius sing kinurmatan, sang tuwa mau dadi kaya-kaya ora bisa didekati: ora mung nolak ndelok muridé, nanging uga ngadhep mlayu saben ketemu lan ora ngucapaké siji tembung waé minangka wangsulan. Lan suwé bapaké ngindhari muridé kaya ngono, déné muridé kuwi sedhih banget lan atiné lara, amarga dhèwèké ora ngerti ana kaluputan utawa

pelanggaran apa-apa marang Santo Paissius. Akhiré, nalika ana wektu sing pas, sang biksu nyedhak marang sing kinurmatan mau lan sujud ing sikilé, kandha:

'Napaké, Bapa, Panjenengan ngadhepake pasuryan mulya Panjenengan adoh saka kula lan ngremehake kula, murid Panjenengan sing sengsara iki? Lan ngapa saiki Panjenengan tumindak marang kula kanthi cara sing durung tau Panjenengan lakoni—mbalik pasuryan saka kula kaya kula iki wong hina?'

Sing sepuh mangsuli:

'Sapa kowe, manungsa? Aku ora kenal kowe.'

Biksune mangsuli:

'Bapak, apa sing aneh saka kula nganti Bapak boten ngenali kula? Kula punika murid Bapak, mboten?' – lajeng piyambakipun nyebut asmanipun.

Banjur wong tuwa iku kandha marang dhèwèké:

Muridku kuwi wong Kristen lan nduwèni rahmat baptisan, nanging kowe ora kaya ngono; nanging yèn pancèn kowe muridku kuwi, mula rahmat baptisan wis lunga saka kowe lan kaanané wong Kristen wis dicopot saka kowe. 'Mula critakna marang aku, apa sing wis kelakon marang kowe? Lan critakna uga bab godaan sing wis kowe adhepi, lan racun apa sing ngrusak jiwa sing wis kowe ngombe ing dalanmu?'

'Nyawisake aku, Rama,' kandha biksu mau, 'aku ora nindakake apa-apa.'

Kang suci banjur ngendika:

'Adohi aku, bebarengan karo kabèh sing wis mbantah Gusti; aku ora kepéngin ngomong karo kowe; awit yèn kowe pancèn muridku kaya biyèn, mesthi aku bakal ndeleng kowe kaya biyèn.'

Banjur sang biksu nglegak ambegan, wiwit netesake luh sedhih, kandha:

Aku pancèn muridmu kuwi, lan ora ana liyané, lan aku ora ngerti apa salahku.

Sawisé kuwi, Sang Paisius Agung takon marang dhèwèké:

'Sapa sing kowe omongaké ing dalan?'

'Karo wong Yahudi,' wangsulé biksu, 'lan ora karo sapa-sapa liyané.'

Banjur sang wali kandha marang dhèwèké:

'Apa sing diomongake wong Yahudi mau marang kowe, lan apa sing kok wangsuli marang dheweke?'

Muridé sang wali mangsuli:

– Wong Yahudi kuwi ora ngomong apa-apa liyane kajaba yèn Kristus sing kok sembah kuwi dudu Kristus sejati, lan yèn Sang Juruwilujeng durung rawuh ing donya; marang kuwi aku mangsuli, 'Mbok menawa apa sing kok omong kuwi bener.'

Banjur sang tuwa ngendika:

'Wah, wong sengsara! Apa sing luwih ala utawa luwih keji tinimbang tembung-tembung iki, sing wis nggawe kowe mbelakangi Kristus lan baptisan ilahi Panjenengané? Saiki lunga lan nangis nasibmu sak karepmu, amarga kowe ora ana panggonan maneh karo aku; nanging jenengmu wis kacathet ing antarane wong-wong sing wis mbelakangi Kristus – karo wong-wong mau kowe bakal ngadhepi paukuman lan sangsara.'

Sawisé krungu tembung saka sesepuh kuwi, muridné ambegan lega lan nangis, ngangkat pandangane menyang langit lan muni kanthi nyuwun marang sesepuh sing kinurmatan:

'Bapa, welasana aku, wong dosa sing sengsara, lan paringna tentrem marang atiku! Amarga kecerobohanku dhewe, aku wis kelangan pencerahan ilahi lan malah dadi sumber kabungahan kanggo setan-setan jahat, aku ora ngerti apa sing kudu tak lakoni saiki; nanging aku nyuwun pangayoman marang Gusti Allah lan marang pandonga panjenengan ingkang suci—aja ngremehake aku, jiwa sengsara iki, lan mugi panjenengan nyuwun pangapura marang Gusti Kristus—supados Panjenenganipun malih paring welas asih dhumateng aku!

Nalika piyambakipun ndedonga makaten—luwih nyenengake bapak sepuh mau kanthi luh tinimbang tembungipun—sang wali kagungane welas asih nalika ndeleng piyambakipun, lajeng ngendika:

'Sabar, anakku; saiki kita kudu nyuwun kabecikaning Gusti sing nresnani manungsa kanggo kowe.'

Sawisé ngendika mangkono, bapa sing kinurmatan mundur kanggo ndedonga lan miwiti nyuwun marang Gusti supaya ngapura dosa muridé, sing wis dosa marang Panjenengané amarga kecerobohan lan ora merhatosaké. Lan Gusti, sing ora nate nyingkiri nanging tansah nampa pandonga abdi Panjenengané, kagugah welas asih lan ngapura wong sing dosa mau; lan pratandha pangapura iki yaiku panglihatan ing ngisor iki: Romo sing kinurmatan nyumurupi sih rahmaté Roh Suci bali marang murid kuwi ing wujud manuk dara lan mlebu ing cangkemé; ing

wektu sing padha, panjenengané weruh roh jahat ninggalake biksu sing dosa mau ing wujud asap peteng lan nyebar ing udara.

Sawisé ndeleng kuwi, Rama sing kinurmatan yakin yèn Gusti wis maringi pangapura marang sedulur kuwi lan, mbalèk marang dhèwèké, ngendika:

'He anakku, gabungna karo aku kanggo maringi kamulyan lan panuwun marang Kristus Gusti kita, amarga roh najis lan ngina iku wis lunga saka kowe, lan ing panggonane Roh Suci wis mlebu ing kowe, mbalekake kowe marang sih rahmat baptisan; mula, wiwit saiki, awasna supaya amarga kelesuan lan kecerobohan kowe ora tiba maneh ing perangkap mungsuh lan, sawise dosa, warisanmu geni Gehenna.

Mangkono salah siji saka kaajaiban Santo Paisios; nanging ayo kita nerusaké carita lan nyritakaké babagan pakaryan mulya liyane.

Sawijining dina, ana sawijining sesepuh sing jenenge Yohanes teka marang Santo Paisios; dhèwèké wis nglampahi pirang-pirang taun ing ara-ara gersang, nglakoni tapa nglakoni puasa. Sedulur iki krasa luwe banget lan butuh panganan. Bapa sing kinurmatan, nyumurupi ing roh yèn Yohanes pancèn luwe banget, kandha marang muridé:

'Ayo cepet siapna panganan kanggo kita, lan gawa panganan supaya kita bisa mangan bareng Bapa Yohanes.'

Nalika dhaharan wis siap, Sang Bapa Paisius ngajak Yohanes supaya mangan, kandha:

'Amarga puasamu sing suwé, saiki kowe butuh panganan; mula, mangan lan pulihna kekuwatanmu.'

Kanggo kuwi, Yohanes mangsuli:

'Nyuwun pangapunten, Rama; saiki mangsa puasa, lan amarga akèh dosaku, pantes aku puasa.'

Banjur sang tuwa, gumun marang pangremané Yohanes, langsung ngadeg lan ndeleng munggah marang langit, ngucapaké saka jeroning atiné:

'Gusti, rawuhna abdi Panjenengan, Yohanes, sing makarya ngluwihi kekuwatane demi asmaning Panjenengan!'

Nalika Paisius ndedonga kaya ngono – amarga saka pantesané – pepadhang ageng lan mulya mudhun saka Gusti Allah marang wong sing dadi panuwuné; – lan wong enom sing ayu kuwi, kaya ing kahanan ekstasi, ndeleng sawijining pemuda sing endah nyekel panganan lan omben-omben ing tangane lan nawakake marang dheweke, supaya dheweke bisa dikuatake sawise krasa luwe; lan nalika dheweke sadar maneh, dheweke kebak rasa legi banget, kaya wis wareg sakabehe dening pesta mewah, lan ora perlu maneh panganan sing diparingake dening sang tuwa, amarga wis wareg karo panganané swarga; nanging, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah lan marang abdi suci Panjenengané Paisius, dhèwèké bali menyang panggonane ing ara-ara gersang lan nambah manèh tekade kanggo nglakoni puasa, tansah kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Aku wis mangan kanthi énak banget; mula aku bakal puasa kanthi semangat.'

Mangkono, Sang Yohanes sing pinaringan berkah iki, sing dikuatake dening pandonga Sang Paissius, kasil ing puasane.

'Nalika aku kadhangkala lungguh karo Sang Paissius sing kinurmatan,' tulis Sang Yohanes Kolov sing kaberkahan, 'ana sawetara biksu sing teka marang dhèwèké, kepéngin krungu tembung sing migunani kanggo nyawane, lan asring takon marang dhèwèké:

'Critakna marang kita, Rama, bab kaslametan kita – kepiye kita kudu urip kanggo Gusti?'

Marang iki Sang Sepuh mangsuli:

'Netepi dhawuhe Gusti Allah lan njaga tradhisi para Bapa.'

Ing wektu liyane, para biksu padha takon marang dhèwèké:

'Critakna marang kita, Rama, bab liya sing bakal migunani kanggo nyawa kita.'

Wong sing takwa, ndeleng pikirané wong-wong mau nganggo paningal sing wicaksana, ngandhani saben wong apa sing dipikiraké, lan ing wektu sing padha nerangaké marang wong-wong mau endi saka pikirané sing apik lan endi sing ala, lan saka pundi asalé pikiran-pikiran mau ing atiné.

Para biksu mau, kaget banget marang wawasané sang tuwa, kandha marang aku (miturut carita John Kolov) sacara pribadi:

'Satemene, Bapa John, Abba Paisius wis mbukak kabeh rahasia atine kita, lan apa sing mung dingerteni Gusti Allah piyambak, dheweke weruh cetha ing jero kita.'

Kanggo iki aku mangsuli:

'Kita uga wis pirang-pirang kaping ngalami wawasané; yèn kowé pracaya marang aku, aku bakal kandha kabeneran, awit aku ora arep ngomong kajaba kabeneran bab dhèwèké: awit kita padha wedi marang Hakim sing sejati, sing kandha ing Injil Suci: *"Kanthi tembungmu kowé bakal dianggep bener, lan kanthi tembungmu kowé bakal diukum"* (Mat. 12:37). *'Aku kandha marang kowe, ing dina paugeran manungsa bakal kudu mènèhi tanggung jawab kanggo saben tembung sia-sia sing wis diucapaké'* (Mat. 12:36). 'Mula aku ngandhani kowe tembung sing ora goroh lan ora sia-sia—kabeh sing kerep tak pikirake dhewe lan tak lakoni sacara rahasia saka wong liya, Bapa Paissius, saben ketemu aku nalika aku teka marang dheweke, mesthi ngomong karo aku bab kabeh iki, kaya-kaya dheweke ana ing sel bareng aku lan weruh kabeh sing tak lakoni.'

Para biksu, sawisé krungu iki saka aku, padha gumun lan kandha:

"*Panjenengané maringi kekuwatan lan kakuwatan marang umaté"* (Mazmur 67:36).

Lan sawisé kuwi padha lunga, memuji Gusti amarga sih agung sing wis diparingaké marang abdi Panjenengané, Sang Bapa Paisius.

Ayo uga padha crita sepira kuwate pandonga sang kinurmatan mau, lan kepiye bisa nggawa wong dosa gedhe sing wis nyasar saka Gusti bali marang Panjenengané lan mbalèkaké dhèwèké menyang dalan kaslametan.

Ana sawijining sedulur sing jenenge Isaac, manut dhawuhe atine, mutusake ninggalake urip asetik kang meneng lan manggon cedhak kutha; lan amarga asring mlebu kutha iki kanggo adol kerajinan tangane, ora suwe dheweke kecemplung ing jebakan karusakan: sawijining wanita Yahudi nyedhaki dheweke kanggo tuku barang saka sing didol; nanging dhèwèké, nalika ndelok pasuryané, weruh yèn dhèwèké ayu lan langsung kapenuhan pikiran najis marang dhèwèké; mangkono uga, wong wadon kuwi, weruh yèn dhèwèké isih enom, banjur mandeng marang dhèwèké, lan sawisé padha rembugan, padha kobong karo katresnan setan marang siji lan sijiné. Mula ora suwe, kanthi pitulungané setan, rahib iku kejiret déning wanita jahat kuwi lan sawisé nindakake dosa, banjur nglairaké tumindak ora patut: ninggalaké urip monastik, dhèwèké nikah karo wanita kuwi lan—oh, tragédi sing ngédab-édabi! Luwih parah maneh, wong sengsara kuwi ora mung ninggalake urip sang pertapa nanging uga imané amarga tresna marang wanita iki; dhèwèké mbalik kapercayan dadi Yahudi lan, netepi ukum Prajanjian Lawasé, manggon ing antarané wong Yahudi, dadi kancané sing tansah ana, lan ngina Kristus, Juruwilahan kita, kaya sing ditindakake wong Yahudi: Isaac manut ing saben bab kersané garwané sing jahat lan ora suci, sing kebak kebencian marang Kristus lan sengit banget marang Asmané sing paling suci, nganti asring dhèwèké nyelehaké sirah garwané sing sengsara ing dhadhané, mbukak cangkemé, lan nganggo ranting cilik narik untuné, karo kandha: 'Aja ana satunggaling pérangan Komuni Kristen sing ketinggalan ing antarané untuné'—awit garwané sing jahat iku pracaya yèn tumrap wong Kristen, Komuni Ilahi iku tetep ana ing untu suwéné wektu;—lan garwané manut marang niaté sing ala lan pancèn dadi mungsuhé Kristus, Gusti kita. Wah, ketidaktaatan! 'Aku ngerti,' pangandikane panulis, 'menawa kabèh sing krungu bab iki bakal sedhih ing atiné, nanging aku gumun marang kasabaraning Gusti sing dawa, katresnané sing ageng marang manungsa, lan sih rahmaté sing tanpa wates, sing ora mung tresna marang wong sing bener, nanging uga paring welas asih marang wong dosa, lan nyentuh atiné lumantar rawuh sing rahasia, kaya sinar srengéngé sing mlebu liwat bolongan cilik menyang candhi sing katutup saka kabèh sisih, banjur madhangi kabèh. Nanging, saiki aku bakal bali menyang crita sing wis kapotong.

Biksu sengsara kuwi, sawise mbelakangi urip biksuan lan agama Kristen lan, amarga ketidakpercayaane sing ngrusak, wis tiba ing jeroning neraka, sawise suwene wektu—awit wis mlebu ing kejahatan iki—wiwit, sethithik demi sethithik, kaya-kaya, bali waras lan, disiksa dening rasa nyesel, wiwit nyadari sakabehe karusakan sing wis dialami. Ing wektu kuwi, sawatara sedulur rohani saka ara-ara gersang, ing ngendi biksu murtad Isaac biyèn nglakoni tapa brata, padha perlu menyang kutha kanggo ngurus urusané. Miturut pangayomaning Gusti, para biksu mau kudu liwat omah ing ngendi dhèwèké, sawisé kesasar, manggon bareng bojone sing Yahudi; Nalika weruh para biksu mau liwat, dhèwèké langsung kroso sedhih banget ing atiné, kelingan uripé biyèn lan kancané para sedulur suci sing lurus; metu saka omah kanggo nyambut, dhèwèké miwiti takon saka ngendi asalé, sapa kuwi, lan kenapa padha teka ing kana. Para biksu mau mangsuli:

'Kita saka Gurun Nitria[4491] , murid-muridé Paissios Agung, lan kita teka mrana kanggo urusan.'

Banjur, kanthi ambegan abot, dhèwèké nyritakaké kabèh bab dhèwèké marang para biksu mau lan kanthi tulus nyuwun supaya nyaluraké panyuwunane marang sesepuh agung, supaya sesepuh mau gelem nyuwun marang Gusti kanggo dhèwèké, supaya lumantar pandonga sesepuh mau dhèwèké bisa luput saka jerat mungsuh.

Para biksu, krasa welas asih banget marang dhèwèké ing atiné, janji bakal nyaluraké panyuwuné marang sesepuh suci, lan pancèn padha nindakaké: sawisé bali menyang omah, padha nyritakaké kabèh mau marang bapak sing pinaringan berkah. Sesepuh mau, sawisé ngrungokaké, ngendheg ambegan saka jeroné atiné lan kandha:

"Aduh, anak-anakku sing tak tresnani, sepira kerepé manungsa kelangan sih rahmat Gusti amarga wanita! Ing kitab-kitab suci sing ditulis para Bapa kuna, kita nemokaké prakara wong-wong kaya ngono; amarga mungsuh sing perang nglawan manungsa ora nduwé senjata sing luwih kuwasa tinimbang wanita; Kanthi nggunakake senjata iki, mungsuh gampang ngalahake sanajan wong-wong agung: elinga Dawud sing agung lan putu-putune; – mulane kita uga kudu tansah waspada lan tansah ndedonga marang Gusti supaya dibebasake saka tipuan kaya ngono.

Sawisé ngendika mangkono, sang tuwa nyendhiri dhéwé ing bilik pandonga lan, nalika ngadeg ndedonga, wiwit muni marang Gusti kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah lan Sabda! Aja ngremehake pakaryan tangan Panjenengan, lan aja nganti biksu iku dibuwang menyang jeroning karusakan langgeng, nanging mènèhana paningal kanthi welas asih saka panggonan ing swarga lan aja ngremehake pandonga sing tak aturake marang Panjenengan: tampa panyuwunan iki kanggo sing wis nyasar saka Panjenengan lan saiki wis bali kanthi tobat: aku nyuwun marang kabecikan Panjenengan – paringana panguwuh supaya tobat.

Sawisé sang wali ndedonga kaya ngono suwéné wektu lan ora kendhat nyuwun kamurahaning Gusti, kamurahaning Gusti kagugah déning pangajabé; awit Sang Juruwilujeng ora ngremehké pandonga wong-wong sing tresna marang Panjenengané. Gusti piyambak rawuh marang sang wali sepuh, lan Panjenengané sing ngerti kabèh pitakon marang dhèwèké:

'Sapa sing kok kowe ndedonga marang Aku awan lan bengi? Apa ora kanggo wong sengsara sing wis mbelot saka Aku lan saiki wis mèlu mungsuh—wong terkutuk sing biyèn dadi biksu nanging saiki wis dadi wong Yahudi? Apa ora kanggo wong iki sing kowe ndedonga, Paisius sing tak tresnani?'

Sesepuh mau mangsuli marang Gusti:

'Kanggo dhèwèké aku nyuwun sih-rahmat Panjenengan, dhuh Gusti sing welas asih. Ndeleng kabecikan Panjenengan sing ngajak kabèh wong marang kaslametan lan ora kepéngin pati wong dosa, nanging ngentèni pambalikané—amarga kabecikan Panjenengan iki, aku wani nyuwun welas asih Panjenengan kanggo dhèwèké: Tulung panggil bali wedhus sing kesasar, ya Sang Gembala Sing Apik; panggil bali dhèwèké menyang kandhang Panjenengan lan welas asih marang dhèwèké.

Minangka wangsulan marang pandonga iki, Gusti ngendika marang dhèwèké:

'Wah, kekasihku! Ketakwaanmu gedhe: kowe, sing niru katresnaning Aku, ngopeni kaslametan para wong dosa; mulane, aja sedhih: apa sing wis kowe panyengi bakal diparingi marang kowe.'

Sawisé ngendika mangkono, Gusti munggah menyang swarga. Sawisé sawatara wektu, wanita Yahudi sing jahat kuwi, amarga kena murka Gusti, seda. Isaac, saka sisihé, bali manèh menyang ara-ara samun lan, ngadhep ing ngarepé bapa sing mulya, tiba ing sikilé sing suci, nangis lan ngakoni dosané; kanthi bali lan tobaté, dhèwèké maringi kabungahan gedhé marang bapa sing mulya lan kabèh bapa ing ara-ara samun kuwi. Sawisé nampa piwulang saka bapa agung, rahib iki manèh nyekel imané sing biyèn lan diparingi sandhangan anyar kang kados malaékat; dhèwèké nglakoni tapa brata sing abot, nangis lan meratapi dosané; lan sawisé nglakoni kabèh dina-dinané kanthi tobat, kanthi luhur lan nyenengaké Gusti Allah, dhèwèké mulih marang Gusti. Lan kabèh iki ditampa déning wong sing dosa mau lumantar pandonga Sang Paissius sing kinurmatan: dhèwèké tobat lan slamet; déné kita sing krungu bab pakaryan mulya iki, pantes muji lan ngluhuraké Kristus Gusti Allah, sing wis ngluhuraké abdi Panjenengané.

Antarane murid-murid Sang Paissius ingkang kinurmatan ana sawijining sesepuh ingkang kabiasaan lan tingkah polahipun sakabehe manut donya; lan nalika para biksu rawuh dhumateng Sang Paissius kanggé nyuwun piwulang lan mirengaken pangandikanipun ingkang kaparingi wahyu déning Gusti, – sang tuwa kuwi ngrungokake bebarengan karo wong-wong mau, nanging ora entuk paedah apa-apa, amarga atiné ora duwé lemah sing subur lan dirumat becik; malah atiné wis atos kaya watu, mula wiji becik saka pangandika ilahi ora bisa tuwuh utawa mekar ing jerone atiné: kadhangkala dhèwèké malah ngina tembungé sang wali; awit sawisé mundur saka ngarsané ingkang kinurmatan, sang tuwa kuwi ing ngarsané sedulur-sedulur liyané kadhangkala ngidini dhiri ngina wulangé Sang Paissios, mung ngucapaké goroh kang ngrusak lan ngina Gusti, kaya déné wong donya lan

wong kang ora takwa – lan sawatara biksu kesasar amarga pangina kang dirungokaké saka dhèwèké. Sawisé suwé wektu lumantar, para sedulur, sing ora kepéngin maneh krungu tembung-tembungé sing ngrusak, nanging ora wani nyritakaké marang bapak suci, padha menyang marang sawijining askétis sing tresna marang Gusti Allah lan luhur budi, ngadu bab sang kakek sing ala niaté; banjur askétis mau budhal bareng karo wong-wong mau menyang Paissius Agung.

Ing wektu kuwi, nalika sang wali lagi piyambakan lan nyemplung ing pangrêmbag marang Gusti, krungu swara malaékat:

'Kawruhana, Rama: sang tuwa sing ana karo para muridé panjenengan iku nyebabaké godaan lan nuntun sedulur liya menyang kesasar; mulané, tumindaké sing ora tertib kuwi kudu dihentèkaké lan dhèwèké kudu dibeneraké lumantar paugeran.'

Marang swara iki, Santo Paisios mangsuli:

Aku mesthi wis nindakake kuwi suwé kepungkur, yèn aku ngerti yèn aku bisa mbeneraké dhèwèké. Nanging amarga setan wis siyap ngrusak dheweke lan, katon ing ngarepe, nggodha dheweke nganggo licik menyang jebakane, mula aku ora bisa ngomong apa-apa sing kasar marang dheweke, supaya dheweke ora njupuk tembungku kanthi pait lan nganggep iku minangka cemoohan: amarga yen mangkono dheweke bisa ninggalake paseduluran para sedulur lan ara-ara samun lan bali menyang donya; banjur aku bakal dadi panyebab karusakané lan bakal tanggung jawab ing ngarsané Gusti Allah, amarga aku ora tahan ndeleng sedulur disiksa déning mungsuh; luwih becik aku kudu ndedonga kanggo dhèwèké, supaya Gusti marasaké dhèwèké saka sangsara kaya ngono.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké wiwit ndedonga kanggo sesepuh kuwi, lan langsung weruh roh sing ngina Gusti lan ora isin-isin ninggalaké dhèwèké. Banjur, bareng karo ahli tapa sing tresna marang Gusti iku, para sedulur teka marang bapa; nanging sadurunge padha bisa miwiti ngomong babagan sesepuh sing lali iku, dhèwèké dhéwé wis teka ing mburiné lan, tiba ing sikilé bapa suci, miwiti ngumbah sikilé nganggo luhé, tobat lan nyuwun pangapura, lan janji bakal mbeneraké tindak-tanduké. Sawisé kuwi, dhèwèké dadi alus lan manut: dhèwèké ngrungokaké kanthi kabungahan wacana sing diilhami Gusti sing mili saka lambéné bapak sing kinurmatan lan ngupaya ing saben cara kanggo ngetrapaké apa sing wis dipelajari saka piwulangé. Lan ora suwe dhèwèké ngluwihi akèh wong ing kabecikan lan dadi pertapa sing wis pengalaman – kabèh mau amarga pitulungan lan pandonga Santo Paisius, sing wis nyuwun marang Gusti supaya maringi dhèwèké welas asih ageng.

Nanging cukup bab kuwi; kita ora bisa nglirwakake meneng tumindak mulya liyane saka Santo Paisios: mula ayo padha ngomong sawetara tembung babagan akèh mujijat sing ditindakake, amarga mokal nerangake kabèh tumindak ajaib mau kanthi rinci; sawise wis cukup ngomong bab kuwi, kita bakal meneng babagan kabèh sing liyane.

Sawijining wektu, loro sedulur enom teka marang Santo Paisios ing ara-ara samun lan miturut dhawuhe sang wiku padha manggon bebarengan karo sedulur-sedulur sing wis ana ing biarané; Paisios piyambak, bebarengan karo muridé, manggon kapisah ing ara-ara samun, adoh saka biarané.

Sawetara wektu, loro sedulur mau nglakoni disiplin asetik patuh; pungkasane, sawise marani bapa sepuh, padha nyuwun idin supaya bisa manggon piyambakan ing ara-ara gersang minangka pertapa. Romo sing kinurmatan, nalika ndeleng kepinginané sing murub marang urip asketis lan mangertèni yèn wong loro mau bisa nglakoni sepi khas ara-ara samun, banjur nyetujoni panyuwunané lan mberkahi supaya padha pindhah saka biara menyang urip pertapaan ing ara-ara samun. Lan loro sedulur mau, sawisé nemokake panggonan ing ara-ara sing cocog kanggo latihan meneng, padha manggon ing kana lan nglakoni urip sing nyenengake Gusti Allah, kanthi trampil ngungkuli kabèh godaan roh jahat. Mungsuh sing ora katon, sing tansah iri marang kabèh wong becik lan trampil nyusun akal licik manéka warna kanggo ngapusi para abdi Kristus, nambahaké tipuané marang loro biksu iki lan nyusun rencana kanggo ngapusi kaya mangkéné: Salah siji pertapa ing ara-ara samun, sing durung sampurna ing pangucilan monastik saka bandha donya, barang-barang cilik ing selé dicolong. Pertapa iki, amarga isih ringkih atiné lan sedhih amarga barang-barangé dicolong, banjur lunga nggoleki malingé nanging ora ketemu; awit wis krungu babagan sawijining sesepuh sing nduwé pangawikan, lan ngarep-arep yèn dhèwèké bakal mbantu nemokaké barang sing dicolong lan sapa sing nyolong, dhèwèké mangkat sowan marang sesepuh mau: dhèwèké ora wani menyang Sang Paissius, amarga wedi yèn sesepuh kuwi bakal nyalahké dhèwèké amarga keserakahan.

Sawisé tekan panggonane wong sing nduwé pangawikan batin kuwi, sang biksu banjur nyuwun banget supaya dhèwèké kandha ing ngendi barang sing dicolong mau lan sapa sing pancèn nyolong. Nanging sang tuwa, sing durung sejati padhanging ati déning sih rahmaté Gusti kanthi karunia pangawikan, nanging ndeleng kabèh lumantar kuwasa setan, kaya sing diwulangaké roh jahat, – nyalahké loro biksu sing bubar manggon ing ara-ara samun:

"Iki para biksu iki," ujare wong sing diarani clairvoyant, "sing wis nindakake maling; sawise kowe nyekel wong-wong meneng iki, aja nganti kowe ngeculake nganti padha mbalekake kabeh barang marang kowe."

Krungu kabar iki, resi mau langsung kesusu menyang biara ing ara-ara samun; sawisé sowan marang abbot lan nyuwun penjaga sing kuwat, dhèwèké nerusaké lelampahan lan, kaya déné kebeneran, nyerbu loro biksu meneng kuwi; dhèwèké nyekel wong loro mau minangka penjahat lan, diseret lan dipukul, digawa bali menyang biara; ing ngendi para biksu mau dipenjara kanthi hina. Sang abbot, bebarengan karo para sesepuh, sawisé pracaya marang wong sing bisa ndeleng gaib kuwi, banjur ngukum para biksu mau minangka maling kanthi nyopot pangkat biksualé lan wiwit nyiksa kanthi nggebuk supaya ngucapaké informasi babagan barang sing dicolong. Ananging, Sang Paissius sing kinurmatan, kanthi sih-rahmating Gusti wis mangertèni kabèh sing kelakon lan nresnani loro sedulur mau sing wektu kuwi nandhang sangsara kanthi ora adil, banjur tangi lan mangkat saka selé menyang biara kuwi. Warta rawuhe langsung sumebar ing endi-endi, amarga ora ana jeneng sing luwih misuwur ing kalangan wong ara-ara samun tinimbang Paissius, sing dipuji dening kabeh wong amarga uripe sing takwa. Kanggo nyambut rawuhe, para sedulur saka biara lan petapaan ing sacedhake padha kumpul; malah para sesepuh uga padha teka sowan. Antarane wong-wong mau ana sawijining sesepuh sing, amarga godaan setan, ngaku-ngaku dadi juru ramal. Lan sawise kabeh bapa lan sedulur wis maringi ciuman tresna marang sang wali ing asmane Kristus, bapa agung kita Paissius takon marang wong-wong mau:

'Kowe wis ngutus loro biksu enom—wong padang pasamuan—kuwi menyang endi?'

Para sedulur meneng bae. Banjur sawatara wong mangsuli, kandha:

'Bapa, wong-wong mau iku maling, lan amarga tumindak ala, saiki padha dikurung ing penjara.'

Kanggo kuwi, sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Sapa sing ngomong yèn wong-wong mau maling?'

Banjur para sedulur, nunjuk marang sang resi sing nduwé pangawikan batin, mangsuli:

'Iku bapak sing wicaksana iki sing nunjukake wong-wong mau minangka maling.'

Banjur Sang Paisius Agung takon marang sesepuh:

'Apa pancen bener sing kok kandhakake bab wong-wong mau?'

Dheweke mangsuli:

'Apa sing tak kandhakake iku bebener: iki wis diwahyukake marang aku déning Gusti Allah.'

Sawisé kuwi, Santo Paisius kandha:

Yen pangrasa adohmu saka Gusti, lan dudu saka tipuan setan, mesthi setan ora bakal katon ing lambemu.

Krungu kuwi, kabèh padha ketakutan: amarga cetha marang kabèh yèn tembung sing metu saka lambe Paisius iku pancèn bener; lan kabèh padha miwiti nyalahké sang juru ramal sing kesasar kuwi, lan ngajak dhèwèké nyuwun pangapura marang Sang Reverendi; lan dhèwèké, kaku amarga isin, tiba ing sikilé sang suci sing mulya, kandha:

'Romo, apuraen aku lan dongakna aku, sing wis kapancing.'

Lan ora suwe sawisé sang wali ndedonga kanggo dhèwèké, ing ngarepé kabèh wong, sawijining setan sing angkuh lan licik metu saka cangkemé wong sing kesasar kuwi; malih dadi babi alas gedhé, banjur nyerang bapak wali kanthi nesu gedhé, kaya arep nyabik-nyabik nganggo untuné. Nanging bapa sing pinituwa, sawisé ngusir roh najis, ngutus roh mau menyang jurang. Lan bapak sepuh sing sadurunge wis kagoda setan ngrasakake, malah weruh kanthi mripaté dhéwé, kakuwatan tipuan setan sing metu saka wong kuwi; kebak rasa wedi gedhé lan gemeteran, dhèwèké tiba ing lemah, nyembah ing sikilé Paissius, lan kanthi luh nyuwun pangapura sakabehé. Mangkono uga, sedulur-sedulur liyane sing wis kaserang tipuan lan wis nindakake kaluputan marang wong sing ora salah—kabeh padha sujud ing ngarepe sang wali lan nyuwun pangapura. Lan loro biksu enom mau digawa metu saka sel, lan kabeh wong sing ndeleng padha nangis krasa emosional, dene wong-wong sing wis nindakake kaluputan marang dheweke nyuwun pandonga. Ananging, Sang Paissius sing kinurmatan ngélingaké kabèh supaya ngati-ati lan nyingkiri tipuan setan kaya ngono lan aja pracaya marang ramalan palsu saka wong-wong sing

nyoba katon suci lan nduwé pangawikan. Ing wayah piyambakan, piyambakipun nyariosaken dhumateng abbot Lavra ing pundi papan barang-barang ingkang dicolong kasembunyi, nanging piyambakipun meneng babagan sapa ingkang nyolong. Sasampunipun paring pangapura dhumateng sedaya lan ndedonga kangge piyambakipun, piyambakipun wangsul dhumateng selipun.

Ing wektu sing padha lan ing ara-ara gersang Mesir sing padha, ana abdi Gusti liyane, ingkang kinurmatan Paul, sumunar kanthi kasampurnan tapa brata; lumantar pandonga-pandonga, Gusti uga paring welas asih ageng marang para tiyang.

Sing Mulya Paisius, kepengin sawijining dina sowan marang piyambakipun, lajeng mangkat nemoni piyambakipun, lan padha ketemu kados kalih malaikat saking Gusti lan kados kalih prajurit Kristus, kanthi gagah ngalahake mungsuh kang ghaib lan silih pitulungan ing pangibadah kang suci. Lan padha kaya benteng sing kuwat, ora bisa ditembus akal licik mungsuh apa wae, lan padha rembugan siji lan sijine nganggo tembung kang kebak Roh Suci – bebarengan uga padha nyenengi woh manis saka meneng; Ing tuwa, saben dina padha ngrancang kalakuan sing pantes kanggo yuswa enom, saben wektu kaya miwiti maneh, ngupaya lan niyat nglakoni urip sing luwih sampurna.

Paisius Agung umuré luwih tuwa tinimbang Paulus, déné Paulus sing pinaringan berkah katon gagah ing rupa nanging atiné welas asih; lan Paisius sing kinurmatan kandha:

'Nalika kita isih ana ing donya iki, Gusti ora kersa awak kita dadi ringkih lan males-malesan, lan bakal dadi sumber isin lan aib tumrap kita yen ing wayahe seda kita katon males-malesan.'

Nalika Paisius sing Kinurmatan ngendika mangkono, Paulus sing Kaberkahan, sawisé ngrungokaké, mangsuli:

'Ya gembala agung, kula sampun manut pitutur panjenengan ingkang pantes dipun puji lan sae, supados kula boten kecemplung ing kemalasan, lan kula pitados dhumateng Gusti, bilih lumantar pandonga panjenengan ingkang suci, Panjenenganipun badhe paring pitulungan dhumateng kula supados saged nglampahi gesang kula miturut karsa panjenengan.'

Sawise padha manggon bebarengan suwene wektu lan padha mulang siji lan sijine nganggo piwulangé, Sang Paissius sing Kinurmatan lan Sang Paulus sing Kaberkahan, sawisé padha silih kecup kanthi katresnan ing Gusti, padha pisah raga nanging ora pisah jiwa. Sang Paulus sing Kinurmatan tetep ing panggonané biyèn, déné Sang Paissius sing Suci bali menyang selé.

Kaloro bapa suci iki padha bisa nindakake mujijat, nyembuhake hawa napsu, dadi pituduh sing wis pengalaman ing pakaryan nylametake nyawa, dadi perantara kanggo kabeh wong, mbelani kaslametan saben wong, lan dadi mentor—wong-wong sing kuwat ing lampah lan tembung, nalika dadi tuladha apik kanggo kabeh wong; amarga pakaryan monastiké Sang Reverend Paul pinaringan berkah ageng, dene akèh pakaryan asketik kang ngluwihi manungsa saka Sang Paissius sing bejo, sing ditindakake kanthi rahasia – sanadyan ora kabèh, nanging mung sawatara – meh kabèh wong padha ngerti; lan kabèh mau dingerteni kanthi cetha supaya sapa waé sing krungu babagan kabisan kuwi bisa kapéncut nyuwun panuwun marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, lan sing lagi ngupaya bisa éntuk semangat luwih gedhé manèh: amarga ora ana tembung manungsa sing bisa nyritakaké kanthi sampurna puncak urip rohanié; awit piyambakipun ngabdi dhumateng Gusti ingkang ageng sanget kanthi rahasia, lan piyambakipun boten kersa bilih pakaryan saeipun mangertos dening tiyang sanes – lan punika, mesthi kemawon, amargi andhap asoripun ingkang ageng. Lan nalika salah satunggaling seduluripun pitaken dhumateng piyambakipun: 'Sagunging kautamaan ingkang paling luhur punika ingkang pundi?' – piyambakipun mangsuli: 'Ingkang dipun lampahi kanthi rahasia lan boten wonten tiyang ingkang mangertos.' Panjenengané uga ngajèni banget kabecikan ing ngisor iki: tumindak ing kabèh prakara manut kersané wong liya, tinimbang kersané dhéwé. Sajrone gesangé sing kebak kabecikan, Sang Bapa sing kinurmatan netepaké – lan kanthi ketat ngetutaké – wektu sing pas kanggo saben pakaryan. Panjenengané nduwé wektu kanggo meneng, wektu kanggo ngomong, wektu kanggo mundur lan nyendhiri dhéwé ing sel, lan wektu kanggo metu marang sedulur lan rembugan karo wong-wong mau babagan bab-bab sing migunani kanggo nyawa. Mangkono, kanthi meneng, Sang Rama Pendeta nyedhak marang Gusti lumantar renungan sing suci, nalika kumpul karo sedulur-seduluré piyambakipun ngupaya kaslametan sesaminé; lan sing paling nggumunake yaiku piyambakipun pinter ndhelikake kabecikané, supaya uripé ora dingerteni kabèh wong sing ana ing sacedhaké. Saben para sedulur wiwit muji dhèwèké amarga sawijining tumindak, dhèwèké bakal nyisihaké tumindak kuwi lan miwiti nindakake

tumindak liya, supaya kabèh wong enggal lali tumindak kapisané. 'Nalika aku,' kandha panulis riwayaté Sang Paissius sing kinurmatan, 'takon marang dhèwèké, "Ngapa kowé tumindak kaya ngéné iki?"' '—panjenengané mangsuli marang aku kanthi kabungahan: 'Supaya prestasiku sing kepungkur tetep tanpa cacad; amarga,' panjenengané nambahaké, 'puji manungsa iku musibah gedhé, lan sapa waé sing nyambut gawe kanggo kuwi mung entuk manfaat sithik kanggo dhiri dhéwé, lan sithik saka wong-wong kuwi sing slamet, amarga kamulyan manungsa sing sia-sia ngrusakaké banget; lan pancèn wis diandharaké déning Gusti kita:

– *'Aja nganti tangan kiwa ngerti apa sing ditindakake tangan tengenmu'* (Matéus 6:3).

Nalika kelingan tembung-tembung mau lan piwulangé ingkang kinurmatan, (Yohanes nerusaké), aku tekan pungkasaning critaku.

Sawise ngancik yuswa tuwa kang sampurna – ageng ing gesange lan padhang dening kabecikan – bapa kita ingkang kinurmatan Paissius rawuh ing pungkasaning pakaryanipun ing kene, lan Gusti nelang dhumateng pangaso langgeng lan kabungahaning swarga. Awaké dikubur kanthi pakurmatan déning akèh para biarawan, déné rohné mabur menyang gesang langit kang langgeng.

Sawisé sawatara wektu, Paulus sing Kaberkahan, ing ara-arane sing paling adoh, ninggalaké urip donya iki; lumantar ing gesang kang langgeng, piyambakipun nyawiji kaliyan Santo Paisius ing padhangé para wali – supados, kados déné piyambakipun sampun makarya bebarengan ing tapa brata monastik, mekaten ugi nyawa pinaringan berkah saged nikmati bebarengan ing k lan pangaso kang tanpa wates. Awaké sing kinurmatan ora suwe kapisah: kanthi pangayomaning Gusti, ora suwe uga padha dikubur bebarengan – lan mangkéné carané kedadéyané.

Bapa kita sing kinurmatan Isidore, sing lagi nglakoni puasa ing biarané ing Gunung Pelusium, sawisé krungu kabar pangliyané Paissius Agung, numpak kapal lan layar menyang panggonan ing ngendi badan suci bapa kinurmatan iku dikubur; sawisé dijupuk saka lemah kanthi pakurmatan lan pangurmatan lan dibungkus nganggo kain kafan, panjenenganipun nyelehaken ing wadah relikwi, karsa ngreksa sanggôbanguné kanthi bandha ageng punika, ingkang langkung ajiné tinimbang bandha donya – lan sawisé nggawa wadah relikwi punika ing kapalipun, piyambakipun miwuh kanthi kabungahan ageng, nyanyi lan muji Gusti. Nanging nalika dhèwèké nglayar ora adoh saka ara-ara gersang ing ngendi badan mulya Sang Paulus manggon, dumadakan prau kuwi, kaya ditahan déning kuwasa mujijat, mandheg lan mbelok menyang daratan ing ngendi ara-ara gersang Sang Paulus dumunung. Para pelaut padha ngupaya suwé banget kanggo nglayar adoh saka panggonan kuwi, nanging ora ana asilé; padha ngupaya kaya ngono rong dina lan, amarga ora ngerti carane nglayar maneh, padha bingung banget. Nanging, Sang Isidore sing kinurmatan, Nyadari yèn mandhèké kapal iku amarga pangayomaning Gusti, dhèwèké mènèhi dhawuh marang para pelaut supaya ngeculaké kapal lumayu menyang ngendi waé sing dikarepaké – lan kapal kuwi, dipandu déning tangan sing ora katon, lumayu menyang pesisir sepi ing ngendi ana jasadé Santo Paulus, banjur kandas.

Nalika kabèh wong ing kapal padha sedhih lan gumun apa sing kelakon, ana sawijining tuwa jenengé Yeremia teka saka ara-ara samun menyang pesisir kuwi; nalika nyapa wong-wong ing kapal, dhèwèké kandha:

'He para sing tak tresnani! Napa kowe padha ngupaya ngluwihi kekuwatanmu? Apa kowe ora weruh yèn Sang Mulya Paisius lagi nelpon sing dikasihi, Sang Mulya Paulus? Panjenengané kepéngin digawa bareng karo dhèwèké menyang tanahmu lan dimakamaké ing panggonan sing padha; mulané, cepetna lunga njupuk awaké.'

Krungu kuwi, Sang Bapa Isidore lan kabèh sing ana bareng padha kebak kabungahan gedhé; sawisé padha mudhun saka prau, padha nyuwun marang Bapa Jeremiah sing kinurmatan:

'Ing endi badané Santo Paulus disimpen?'

Banjur Panjenengané nuntun wong-wong mau menyang ara-ara gersang sing adoh lan nuduhaké peti jenazah Sang Mulya Paulus. Sawisé njupuk relik suci saka kono—luwih ajiné tinimbang emas utawa watu permata apa waé—padha nggawa menyang relik Sang Paulus; lan sakwisé padha munggah kapal, kapal mau langsung mangkat dhéwé lan, wah, mujijat! Kapal iku mabur kenceng banget manut arah sing dituju lan langsung tekan pelabuhan Pelusium. Banjur Sang Isidore nggawa relik suci saka loro bapa suci – Paissius lan Paulus – menyang daratan; dhèwèké nggawa mau menyang biarané kanthi nglantaraké mazmur lan kidung rohani, lan nyimpen ing gréja sing wis dibanguné; lan mujijat-mujijat nggumunake kelakon ing kana: wong-wong sing kaserang roh najis lan sing nandhang lara liyane—nalika nyentuh relik suci mau, langsung mari: roh-roh najis padha diusir, lan saben lara langsung mari lumantar pandonga para wali agung Gusti Allah iki.

Aku, Yohanes, sing dikenal minangka Kolov, wis nulis iki kanggo kapentingan sapa waé sing maca lan krungu – kanggo kamulyaning Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang pantes nampa kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Santo Zosima, Pahlawan Martir

Dipepering ing tanggal 19 Juni

Ing jaman nalika Kaisar Trajanus[4491] mrentah Kakaisaran Romawi, wong-wong Yunani, kaya sing wis kondhang, isih kesengsem marang pemujaan berhala lan kabut ing babagan rohani – mula, sajrone pamaréntahané, panganiayaan sing sengit cepet nyerang Gréja Allah.

Ing wektu kuwi, ana ing antarané wong Yunani sawijining priya misuwur sing jenengé Domitian – gubernur Antiochia ing Pisidia[4492] ; sawisé tau rawuh ing ngarsané Kaisar Trajan, dhèwèké nyuwun wewenang marang wong Kristen, supaya kabèh sing ora gelem nyembah marang déwa dipaksa nindakake kuwi liwat panyiksaan sing abot. Sawisé nampa wewenang saka kaisar lan nganggo waja setan, dhèwèké kaya singa murub nesu marang wong-wong sing tekad teguh njaga iman marang Kristus nganti pungkasan. Nalika lumaku liwat wewengkon Sozopol sawijining dina, dhèwèké nemoni kutha sing dijenengi Apollonia[4493] . Ing kutha iki manggon sawijining prajurit Yunani sing aran Zosima, sing wis suwe kepéngin dadi penganut iman Kristen. Sawisé krungu yèn gubernur bakal teka lan panganiayaan bakal kelakon, dhèwèké nyopot busana prajurit lan mutusaké mlebu Gréja Suci; sawisé diwulang bab iman Kristus lan nampa baptisan suci, dhèwèké nyawisaké atiné marang kabecikan Kristen lan nyawisaké dhiri marang kasucian lan kesucian, puasa lan pandonga.

Sawisé sawetara dina, sawisé gubernur Domitian teka ing kutha kuwi, salah siji penyembah berhala nyedhak lan kandha:

Ana sawijining prajurit sing manggon ing kutha iki, jenenge Zosima, sing ngremehake kaisar lan panguwasa panjenengan; dhèwèké wis nyingkiri pangkat militer sing diparingaké déning Kaisar Trajan lan mbuwang senjatane; dhèwèké nyebut dhèwèké Kristen lan nganggep déwa-déwa kita ora ana gunané; dhèwèké uga mbenci ukum kaisar lan ngremehake panguwasa kaisar.'

Krungu kuwi, gubernur kandha:

'Bawani Zosima iki menyang kene, menyang pangadilan.'

Banjur para prajurit kraton, miturut dhawuhe gubernur, padha menyang marang Zosima, nyekel dheweke lan nggawa dheweke menyang ngarep pangadilan. Gubernur, nalika weruh dheweke, takon:

'Apa kowe Zosima?'

Prajurit Kristus mangsuli:

Aku Zosima, abdi Gusti Yesus Kristus.'

Sawisé kuwi, gubernur kandha:

'Kaping pisan, kandhaa pangkatmu apa, banjur kowe bisa ngomong sapa sing dadi tuanmu.'

Wong suci mangsuli:

'Miturut pangkat, aku biyèn dadi prajurit Sang Raja ing donya iki, nanging aku wis nyingkiri déwa-déwa panjenengan sing paling mbebayani lan dadi prajurit Sang Raja Swarga, Kristus, Gusti sejati.'

'Heh kowe sing ora nduwé hukum,' pangandikane Domitian, 'jenengé Kristus ora bakal mbantu kowe; nanging luwih becik kowe nyembelih marang déwa-déwa, lan dosa kowe marang Sang Prabu Trajan—sing wis maringi kowe pangkat militer—bakal diapura.'

Banjur sang wali ngendika:

'Aku ora bakal nate, ing kahanan apa wae, ngaturake kurban marang dewa-dewamu.'

Sawisé kuwi, Domitian mréntahaké supaya prajurit Kristus mau digawa menyang panjara.

[4491] Dheweke mrentah saka taun 89 nganti 117.

[4492] Pisidia – sawijining wewengkon ing kidul Asia Minor, jejere Cilicia.

[4493] Ing Thrace, cedhak Pontus; kutha iki, sakliyane, dadi omahé sawijining candhi kang dipersembahaké kanggo Apollo, kang ana patung agungé. Ing jaman Bizantium, kutha iki dikenal kanthi jeneng Sozopolis. Saiki, kutha iki mung kutha cilik sing ora pati wigati, Sidzeboli.

Esuké, sang wali sing tangane diiket mburine digawa manèh menyang panggonan paukuman, lan panguwasa mréntah supaya digantung ing wit siksa. Nalika sang martir digantung, Domitian kandha marang dhèwèké:

'Zosima sing jahat, sembahna kurban marang para dewa, utawa saben bagéan awakmu bakal ngalami panyiksaan sing kejem.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Tembung utawa tatu ora bakal bisa meyakinke aku kanggo nyembah dewa-dewa sampeyan.'

Banjur gubernur mréntahaké prajurit-prajurité sing kejem supaya nggebuki martir suci tanpa welas asih. Nalika padha miwiti nyiksa Santo Zosima, dhèwèké kandha marang gubernur:

'Abdi-abdi panjenengan nyambut gawe sia-sia, amarga Gusti nguwatake aku, lan aku ora ngrasakake lara saka tatu sing diparingake marang aku.'

Lan padha nyiksa sang wali suwé banget, nganti lemah wis kabèh kacep karo getihé. Akhiré, sang martir muni banter marang Gusti:

'Ya Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, ingkang lênggah ing dhampar kamulyan Panjenengan, ingkang nyipta langit, ngadegake bumi lan nglumpukake banyu ing panggonan siji, – pangarep-arep kita lan pangarep-arep para abdi Panjenengan, mirsani panuwunku marang Panjenengan, lan aja nganti aku kalah dening ancaman siksa utawa dening siksa kasebut, supaya kabeh sing durung pracaya marang asma Panjenengan lumantar aku bisa padha ngerti Panjenengan, Gusti Allah sejati siji!

Nalika sang wali lagi ndedonga, dumadakan ana swara krungu saka swarga:

– Kuwatna atimu, Zosima, amarga Aku ana ing sisihmu, lan ora ana apa-apa sing bakal ngalahaké kowe.

Lan swara iki krungu déning Domitian lan kabèh wong sing ana bareng karo dhèwèké,

lan sawatara saka wong-wong mau malah padha kandha:

'Magus iki agung!'

Nanging liyané kandha:

'Iki dudu dukun sihir, nanging abdi Kristus, Gustine, lan pancen Agung Gusti Allah Kristen, sing swarane barusan dikirim!'

Banjur gubernur mréntahaké papat prajurit supaya nglebaraké sang wali ing lemah kanthi wangun salib; nanging sang wali kang nandhang sangsara kanggo Kristus, sing wis kesel, ngangkat paningalé marang langit lan kandha:

'Ya Gusti Allah, sing maca pikiran manungsa, pangarep-arepé wong Kristen, pangayoman lan panglipur wong-wong sing nandhang sangsara! Lepurana aku saka tipu daya ala Domitian, abdi setan, supaya kabèh sing ana ing kéné padha ngerti Panjenengan, yèn Panjenengan iku Allah kang urip, ana sadurungé kabèh jaman, lan yèn Panjenengan wis ana wiwit jaman langgeng.'

Lan ing wektu kuwi, akèh wong padha kumpul ing kana, gumun marang kasabaran gedhé sang martir, banjur padha pracaya marang Kristus; nanging gubernur, nalika ndeleng kabèh mau lan wedi yèn kabèh wong bakal mbalik pracaya marang agama Kristen, kroso isin, banjur nesu banget lan malah nggrenthèk untu, nalika mikir paukuman pati sing kejem apa sing bakal ditindakake marang abdi Kristus iki. Pungkasané, dhèwèké mréntahaké supaya digawa tungku tembaga lan dinyalakaké geni gedhé ing ngisore, supaya sang martir kobong urip-urip. Nalika tungku kobong kenceng, dhèwèké mréntah supaya sang martir sing suci dibaringaké ing kono tanpa busana. Lan ora suwe sawisé Zosima, sawisé nggawe pratandha salib, munggah ing tungku, Gusti langsung nggawé geni mau dadi embun; amarga lumantar Malaikat-Malaikaté Panjenengané rawuh nulungi sang martir. Lan nalika kabèh wong sing ana padha ngira yèn sang martir wis mati kobong ing geni kang ngedab-edabi, malaékaté Gusti munggahaké sang wali saka panggongan geni lan, ing ngarsané kabèh wong, nyelehaké dhèwèké ing sacedhak panggongan geni, urip lan ora cilaka sakpisan waé amarga kobongan. Wong-wong sing nyekseni mujijat kaya ngono padha ngluhurake Gusti Allah sejati, sing wis ngutus Malaikat-malaikat suci-Nya lan nylametake abdi-Nya saka geni kaya ngono; lan akèh wong banjur mbalik menyang iman Kristen. Nanging gubernur, munggah saka kursi pangadilane, mulih kanthi isin, nalika mrentahake supaya sang martir digawa lan dijaga.

Ora suwe sawisé kuwi, gubernur Domitian nalika arep menyang kutha Kononeia[4494] , mrentahaké supaya martir Zosimus digawa ing ngarepé kanthi ranté, supaya dhèwèké bisa dipatèni ing kono liwat panyiksaan. Sawisé

tekan kutha kuwi lan lungguh ing kursi hakim, dhèwèké mréntah supaya sang martir diparingi sandhangan wesi kang dipasangi paku landhep, lan dirantai karo jaran enom sing durung tau dilatih supaya dhèwèké bisa mèlu ngetutaké jaran-jaran mau. Nanging sang wali, nalika diiket ing jaran-jaran mau nganggo sendal wesi kang kebak paku, mlayu kanthi cepet banget nganti katon ngluwihi kacepetan jaran-jaran mau: amarga Gusti ana ing sisihé, nulungi dhèwèké. Nalika mlayu, sang wali ngendika kaya mangkéné:

'Ya Gusti Allah, sing maringi sikil kawicaksanan kaya rusa, paringana aku sabar nganti pungkasan!'

Igemon, nalika weruh kasabaran sing nggumunake ing sang wali, banjur mrentahake supaya dhèwèké dibuwang menyang penjara peteng lan ora diwènèhi panganan utawa omben-omben, supaya dhèwèké mati keluwen lan ngelak. Sawisé telung dina, nalika sang wali durung mangan utawa ngombe, ana loro priya enom sing ayu mlebu ing penjara; siji nggawa roti seger, sijiné nggawa banyu ing kendi; banjur padha kandha marang sang wali:

'Nampi kado sing larang regane iki, sing dikirim marang kowe dening Gusti Allahmu.'

Martiir Kristus, sawisé njupuk, mangan lan ngombe, lan sawisé éntuk manèh kekuwatané, muni marang Gusti:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti, amargi Panjenengan sampun paring welas asih dhumateng kula lan boten ngremehaken kula, nanging sampun maringi kula roti lan omben-omben ing swarga; kula muji lan ngluhuraken kamulyan Panjenengan salami-laminipun, amien.'

Esuké, sang gubernur sawisé lungguh manèh ing kursi pangadilan, mréntahaké supaya martir Kristus mau digawa ngadhep dhèwèké. Sang wali rawuh kanthi pasuryan sumunar; nanging ing wektu kuwi pikirane pancèn mung nyawiji marang Gusti. Sang gubernur gumun ndelok pasuryan martir kuwi ora owah sak cilik waé sawisé ngalami panyiksaan kaya ngono, banjur kandha marang dhèwèké:

'Hai Zosima, amarga kowe saiki katon wis waras, sembahna marang para dewa, supaya kowe ora bakal nandhang tatu utawa mati kanthi kejem.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Yen kowe kersa, sembahna setan kaya kowe; nanging aku, kaya sing wis tak kandhakake sadurunge, mung ngabdi marang Gusti Allahku siji.'

Sawisé kuwi, gubernur sing nesu banget mréntahaké supaya sang martir digantung manèh ing wit, lan kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe weruh, wong sengsara, sepira sangsara sing kowe alami? Apa kowe isih ora manut marang aku lan nyembah marang para dewa?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Wong sing tresna marang Gusti Allah kang urip nganggep sangsara iki ora ana apa-apa.'

Lan gubernur mrentahake supaya awak sang martir digores nganggo sisir wesi. Nanging sang martir suci, nalika nahan kabèh sangsara iki, muni banter marang Gusti Allah:

'Saiki, luwih saka biyen, aku nyadari rahmat kamurahan Panjenengan, Kristus, Pangripta pepadhang, amarga Panjenengan wis maringi kekuwatan marang aku supaya bisa nahan kabeh iki kanthi tabah lan malah ora ngetokake sangsara iki kanthi tembung, supaya lumantar panyiksaan iki wong-wong bisa luwih mangertos kanthi cetha babagan kakuwatan Keberdilan Panjenengan.'

Sawisé sang wali ngendika tembung-tembung mau, panguwasa mrentahaké supaya dhèwèké diturunaké saka wit siksa lan diadhepké manèh ing ngajengé; sawisé kuwi rampung, dhèwèké kandha marang sang wali:

'Kowe wis nandhang sangsara abot demi Kristusmu, nanging kowe durung nampa panglipur; mula, maju lan kurbanna marang para dewa, paling ora saiki.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Wah, Domitian, panyiksa sing paling kejem, ora manungsawi lan ala tenan! Wedi-ana marang Gusti Allah ing swarga, tinggalna kesesatanmu lan aja nyebut arca-arca kuwi dewa: amarga kuwi setan, dudu dewa.'

Banjur gubernur kandha:

'Apa kowe, manungsa paling ora patuh ing hukum, wani nyebut dewa-dewa kita iku setan – dewa-dewa sing digungungaké kabèh donya ing dina-dina sing wis ditemtokaké?'

Kanggo iki sang martir mangsuli:

Muga-muga pesta-pesta sing saiki dipersembahake marang dewa-dewamu mau bakal dibalekake ing neraka marang kowe, marang rajamu, lan marang kabèh sing pracaya marang kuwi.

Sawisé kuwi, gubernur manèh mréntahaké supaya Santo Zosimus digantung ing wit penyiksaan lan wetengé dibakar nganggo lilin murub.

Banjur martir kandha marang panguwasa:

'Ora mung wetengku sing kobong, nanging uga sakabèhé awakku,' – 'lan sanadyan mangkono kowé ora bakal tau ngalahaké aku, amarga Kristus sing maringi kekuwatan marang aku ana ing sisihku: aku malah kepéngin dipatèni déning kowé, amarga iku kamulyanku ing ngarsané Kristus yèn aku mati kanggo Panjenengané.'

Amarga ora ngerti apa maneh sing kudu ditindakake marang martir mau, gubernur pungkasane ngukum dheweke pati, yaiku dipenggal sirahé nganggo kapak. Nalika Santo Zosimus digawa menyang panggonan paukuman pati, dheweke ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Ya Gusti Allah Tuhanku! Mirsani aku, wong sing dosa, lan tampi nyawaku bebarengan karo wong-wong sing wis nyenengake Panjenengan wiwit jaman mbiyen, awit Panjenengan iku kamulyanku lan pujianku wiwit saiki nganti salawas-lawase.'

Nalika sang martir tekan panggonan paukuman pati, dhèwèké dipenggal sirah nganggo pedhang, nyerahaké sirahé sing mulya kanggo Kristus. Iki kelakon tanggal 19 Juni, ing kutha Kononeysky – nalika Trajan mrentah ing Roma, dene Gusti kita Yesus Kristus mrentah marang kita, wong Kristen – marang Panjenengané kaping lan kuwasa langgeng salawas-lawase, amèn.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Yohanes Sang Rahib.

Dirilisake tanggal 19 Juni

Bapa Kita Sing Kinurmatan, Yohanes, sawisé ninggalaké donya, nyawisaké dhiri kanggo urip biksuni lan, kepéngin manggon ing sepi ara-ara gersang, mapan ing Palestina, ora adoh saka Yerusalem; ing kéné dhèwèké nglampahi kabèh dina uripé kanthi cara sing nyenengaké Gusti Allah – kanthi nglakoni puasa lan pandonga.

Kisah urip sucine sing sabanjure kasebut kapanggih ing buku sing dikenal minangka Limonar[4494] , sing, kaya sing wis kondhang, disusun dening bapa-bapa kita sing kinurmatan, Yohanes lan Sophronius (sabanjure dadi Patriark Yerusalem):

Kanggo kita, Yohanes lan Sophronius, Abba Dionysius – presbiter lan pangreksa gréja suci ing Ascalon[4495] – nyritakaké bab Abba Yohanes sang pertapa, yèn priya iki agung ing uripé lan paling nyenengaké Gusti Allah. Panjenengané manggon ing sacedhaké désa Sechusta, rong puluh poprishch saka Yerusalem; ing guwané, sang tuwa iki nduwèni ikon Sang Putri Kita Sing Paling Suci, Ibuné Gusti Allah lan Perawan Maria sing langgeng; ing ikon mau digambaraké Panjenengané nyekel Sang Bayi Kristus sing langgeng, Gusti Allah kita, ing pangkuané. Lan kudu diomongake manawa saben wong tuwa iki arep mangkat lelungan—apa menyang jero arahe, utawa menyang Yerusalem kanggo ngurmati Salib Suci lan Makam Suci, utawa pancen kapan wae dheweke kepengin ngunjungi salah siji panggonan suci ing Yerusalem; utawa kapan wae piyambakipun kepengin ndedonga ing Gunung Sinai utawa marang para martir suci sing relikine adoh saka Yerusalem – amarga sang sepuh pun remen sanget ngurmati para wali, ngantos kadhang piyambakipun malah nglantar ngantos tekan Efesus – menyang kuburane Santo Yohanes Teologian, lan ing wektu liyane marang Teodorus sing Kinurmatan ing Euchaita, lan malah menyang Santa Tecla ing Seleukia saka Isauria[4496] – cekakipun, ing endi wae piyambakipun tindak umroh, piyambakipun tansah nyelehake lilin[4497] ing ngarep ikon Sang Ibunipun Gusti Allah ingkang Paling Suci ing selipun, lan sawisé nyalakake miturut adat lan ngadeg ndedonga, piyambakipun nyuwun marang Gusti

---

[4494] *Limonar* (tegesé 'padang rumput' utawa 'padang gembalaan') iku sawijining karya hagiografi sing nyebar banget déning biksu Yunani John Moschus (w. 622). Sadurungé seda, John nyerahaké karya iki marang kancané, Sophronius, sing mengko dadi patriark, lan banjur nyebarake marang wong akèh. Sakjatiné, iku sawijining kumpulan saka manéka crita babagan urip para askét Kristen.

[4495] Ashkelon iku salah siji kutha paling tuwa ing Palestina, dumunung ing pesisir Segara Mediterania.

[4496] Seleucia ing Isauria, ing Cilicia; kutha iki diadegaké déning Seleucus I Nicator, pangadeg monarki Seleukia.

[4497] Candil iku mangkok kaca sing diisi lenga lan dinyalakaké ing ngarepé ikon.

Allah supaya mberkahi perjalanané. Lan nalika ndelok ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci, dhèwèké tansah nyuwun marang Panjenengané kaya mangkéné:

'Dewi sing Maha Suci, Ibu Gusti, nalika aku miwiti lelampahan sing dawa lan abot, mugi Panjenengan piyambak ngreksa lentera minyak Panjenengan, lan minangka wangsulan marang pandongaku, njagani supaya tetep murub tanpa kendhat nganti aku bali; lan aku, kanthi pitulungan Panjenengan sing miyampingi, bakal miwiti lelampahan sing wis tak rencanakake.'

Bar kuwi dhèwèké miwiti lelampahané, manggon ing dalan watara sasi siji, loro utawa telu, lan kadhangkala malah limang utawa enem; lan nalika bali, dhèwèké tansah nemokaké lentera isih kebak lan murub, persis kaya nalika dhèwèké budhal, lan ora tau nemokaké mati.

Bab Bapa John sing kinurmatan iki, ing buku sing padha, *Limonar*, uga nyritakake manawa nalika piyambakipun mlaku sawijining dina ing sacedhake desa ing ngendi guwané dumunung, piyambakipun naté nemoni seekor singa ageng. Ing panggonan iku dalan cilik banget: mlaku ing antarané loro pager duri – sing biasané digunakaké para petani kanggo pageri lampahé. Dalané sempit nganti mung siji wong mlaku sing bisa liwat, kuwi uga mung tanpa nggawa beban. Mula, nalika Romo Yohanes lan singa saya cedhak, sang tuwa mutusaké ora ngalah marang singa; malah singa, amarga dalan sempit banget, ora bisa nyelak, saéngga padha ora bisa silih liwati. Banjur singa, nalika weruh yèn wongé Gusti ora kersa mbalèk lan arep nerusaké dalané dhéwé, banjur ngadeg ing sikil mburi ing sisih kiwa sang tuwa lan, amarga bobot awaké, nyurung pager duri mau, mbukak dalan kanggo wong sing bener; lan mangkono sang tuwa liwat ing sisihé singa, punggungé nyentuh tulang punggungé singa; Sawisé kuwi, loro-loroné, sang wong tuwa lan singa, padha lunga ing dalané dhéwé-dhéwé.

Ana sedulur lanang sing tau teka marang Abba Yohanes; nalika ora weruh apa-apa ing guwané, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Kepiye kowe bisa urip ing kene, Abba, tanpa apa-apa kanggo nyukupi kabutuhanmu?'

Sing sepuh mangsuli:

Anakku, guwa iki minangka pangreksan rohani – iku maringi lan njupuk: maringi pakaryan, lan njupuk kabeh sing dibutuhake.'

Bapa sing suci iki, sawisé urip suwé ing panglakon lan pakaryan tapa brata, mulih marang Gusti lan kalebu ing antawis para suci sing ngadeg ing ngarsané Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah kita sing siji ing Tritunggal; marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase, amèn.

Ing dina sing padha, pangasoan Sang Mulya Barlaam saka Shenkursk, ing taun 1462.

3 Juli

20 Juni (Gaya Lawas)

Uripé Bapa kita Levkius, Pangakun Iman, sing kalebu ing antawis para wali.

Uripé Bapa kita Levkius, Pangakuan Iman

Dirilisaké tanggal 20 Juni

Ing jaman kapagan, nalika para kaisar Romawi sing nyembah arca mrentah ing Wétan lan Kulon[4498] , ana ing Alexandria sawijining priya mulya jenenge Eudicius; sanadyan ora sinau babagan kabudayan, dhèwèké wicaksana amarga piwulang rohani – dihias kanthi kabecikan. Eudicius nglakoni uripé kanthi ajrih marang Gusti Allah lan katresnan; dhèwèké nggabungaké puasa lan pandonga karo sedekah sing loman. Dhèwèké nduwèni siji

[4498] Sumber liya nyatakake yèn lairé Santa Levkia dumadi ing jaman para kaisar Kristen Greko-Romawi, utamané nalika pamaréntahan Theodosius Agung (379–395).

anak lanang, sing bakal kita critakaké, dijenengi Eutropius déning wong tuwané, nanging sakbanjuré dijenengi Leucius déning Gusti Allah.

Nalika bocah iku umur sepuluh taun, ibuné, Euphrosyne, séda. Banjur Eudicius, nggawa anaké, lunga menyang biara Sang Berkah Hermias, sing dumunung ing wates Alexandria lan dipimpin déning Sang Abas Nikitas; ing kono Eudicius dhéwé nyandhak sumpah monastik, déné anaké dipasrahaké kanggo sinau Kitab Suci. Minangka bocah sing pinter lan cepet mangertèni kabèh kanthi gampang, Eutropius kanthi pitulungan Gusti unggul banget ing sinau nganti ngluwihi akèh wong liya. Malih, dhèwèké alus, kebak andhap asor lan patuh; dhèwèké ngladèni kabèh wong ing biara kanthi semangat, lan kabèh wong padha tresna marang Eutropius – ana sing amarga wataké sing apik lan patuhé, ana uga sing amarga kawruh lan pangertené sing jembar, sing diparingi déning Roh Suci.

Abbot Nikita sing kabegjan seda lumantar marang Gusti nalika Eutropius isih umure pitulas taun; sanadyan mangkono, para sedulur, sawisé rembugan bebarengan, njaluk marang pemuda kuwi, sing durung ngucapake sumpah monastik, supaya dadi abboté. Nanging dhèwèké kanthi keras nolak; malah, bapakné, Eudikios, ngélingaké lan nglarang dhèwèké, ing yuswa sing isih enom banget, supaya ora nampa beban sing durung lumrah digendong; dhèwèké maringi pitutur marang Eutropius supaya nyatakaké yèn dhèwèké ora pantes dadi pamimpin, minangka wong enom sing butuh pituduh. Mangkono biara Hermias tetep tanpa abbot salawase pitung taun, amarga para sedulur ora gelem nyerahake pimpinan marang wong liya: mula, sanadyan Eutropius sing pinaringan berkah pancen ora kersa lan durung disunat rambut, para sedulur, kanthi dipandu tuladha uripe sing luhur, tetep nganggep dhèwèké minangka abbot ing antarané wong-wong mau. Nalika Eutropius yuswa rong puluh lima taun, para sedulur padha kumpul lan kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nglirwakake kabutuhan lan panyuwunan kita? Ngapa kowe ora gelem dadi pamimpin kita? Saiki wis pitung taun wiwit seda bapak kita sing pinaringan berkah, Nikita, kita ora duwe abbot, lan saben wong urip manut karepe. Ati-ati supaya kowe ora dituntut tanggung jawab amarga karusakan kita, yen ana srigala mlebu ing biara lan nyebarake kawanané Gusti; amarga kita ora kepengin sapa-sapa kejaba kowe dadi bapak kita: kita kabeh weruh uripmu sing suci, kita ngerti watakmu sing becik lan kawicaksanan sing diparingake Gusti marang kowe.

Kanggo punika, ingkang kasampurnan Eutropius mangsuli dhumateng para sedulur:

'Ngapa, para bapa lan sedulur sing kinurmatan, kowe padha terus-terusan nyuwun marang aku bab sing aku pancen ora bisa nepati? Aku durung nglakoni sumpah monastik lan ora nduwé jabatan gerejawi – kepiye aku bisa dadi bapakmu, nalika aku ora nduwé wewenang kanggo mulang kowe ing omahé Gusti Allah? Kepiye aku bisa ngélingaké para sepuh ing antaramu, nalika aku dhéwé isih enom?

Banjur padha meksa dhèwèké supaya nglakoni sumpah monastik lan diangkat dadi imam, nanging dhèwèké nolak ing kahanan apa waé kanggo nurut karo kersané. Sejatine, ing atiné Eutropius kepéngin banget urip monastik, nanging dhèwèké wedi ngucapaké sumpah amarga wedi yèn para sedulur bakal meksa dhèwèké dadi abbot; mula, kanthi tetep ora diangkat dadi rohaniawan, dhèwèké dadi tuladha biksu sejati.

Ing wektu kuwi, Commodus sing pagan mrentah ing Roma. Dhèwèké ngutus Philip ([4499]) menyang Alexandria dadi eparchi; putriné Eugenia, sawisé mbalik dadi Kristen, nglakoni urip asketis kanthi nyamar dadi priya, sing pungkasané nggawa dhèwèké mati syahid. Philip, sanadyan umume welas asih marang wong Kristen, miturut dhawuh pangéran ngusir wong Kristen, para wali, imam, lan biksu saka kutha, nanging diparingi idin manggon bebas ing pinggiran kutha lan mbangun biara lan gréja ing kana. Ing wektu kuwi, uskup Kristen ing wewengkon iku yaiku Santo Hellius, sing manggon ing kutha Heliopolis, sing dumunung ora adoh saka Alexandria. Ing pinggiran kutha Alexandria, uskup mau ngedegake sawijining biara, sing diserahake marang Santo Theodore. Saliyane biara kasebut, ing panggonan sing padha uga ana gréja, misuwur ing saindenging wewengkon, kang dipersembahaké marang Sang Ibuné Gusti Allah lan Perawan Maria sing Maha Suci; ing dina rayané, umat Kristen padha teka mrana ora mung saka Alexandria nanging uga saka kutha-kutha lan nagara-nagara sacedhaké. Mula, nalika pesta Panggenengan Sang Putri Maria sing Maha Suci wis cedhak, akèh wong padha mangkat menyang grejaé; lan sing kabegjan Eudicius, sawisé ninggalake biara Hermius, uga lunga menyang pesta mau bebarengan karo anaké Eutropius. Kedadéyané ing dina sing padha, lan kanggo pésta sing

[4499] Sing Utama.

padha, Uskup suci Hellius mangkat saka Heliopolis bebarengan karo para rohaniawan lan akèh wong; Eudicius lan Eutropius gabung karo wong-wong sing mèlu ngetutaké uskup. Uskup arep sepisanan sowan menyang biara sing wis diadegaké déning piyambaké, sing diatur déning abbas Theodore, supaya bisa ngaso ing kana nganti pesta diwiwiti. Nalika dhèwèké nyedhak biara, dhèwèké ketemu putriné eparchi, Eugenia sing kabegjan, ing dalan; dhèwèké nganggo sandhangan priya lan ditemani loro eunuk. Nalika ndeleng uskup dikelilingi wong akèh, dhèwèké nyusup ing antarané kerumunan kanggo takon marang wong bab uskup lan banjur miwiti pacelathon bab dhèwèké karo Eutropius sing kabegjan. Dheweke nyritakake kanthi rinci babagan uskupé Gusti Allah, kaya sing katingal saka uripé Eugenia sing kabegjan, banjur nggawa dheweke marang uskup, sing wis dikenal Eutropius amarga uripé sing suci lan pikirane sing wicaksana.

Nalika Sang Eudicius sing kaberkahan lagi ngaso ing biara sing diadegaké déning uskup, piyambaké nampa wahyu ilahi ing pangandika bengi nalika turu, sing maringi pratandha yèn piyambaké bakal enggal séda, lan yèn anaké bakal dadi uskup sing bakal ngrusak arca-arca ing Vrontisiopolis ing Italia[4500] , padhangaké tanah kuwi lumantar baptisan suci. Ing wektu kuwi, dhèwèké krungu swara sing nyapa dhèwèké:

'Eudicius, Eudicius, abdi sing setya marang Gusti! Wiwit saiki, jenengmu ora bakal maneh Eudicius, nanging Eudicius, tegesé panglipur sing alus; lan jeneng anakmu ora bakal maneh Eutropius, nanging Leucius, tegesé "ing sapa Sang Rohé Gusti wis rawuh".'

Sawisé tangi, Evdikli langsung nelpon anaké lan nyritakaké marang dhèwèké bab wahyu sing wis mbukak kersané Gusti:

"Delengen, anakku, wektu pamitaning kawibawanku wis cedhak – aja kapancing dening donya sing sia-sia iki; Gusti wis maringi wahyu marang aku babagan kowe, manawa kowe bakal dianggep pantes kanggo pelayanan uskup, amarga Gusti kepéngin lumantar kowe ngresiki Vruntisiopolis saka candhi-candhi pagan; lan jenengmu ora kena manèh Eutropius, nanging Levky; mangkono Gusti wis ngganti jenengmu, kaya déné Panjenengané ngganti jenengku dadi Eudikleios tinimbang Eudikios.

Krungu iki, Santo Leukios – sing biyen jenenge Eutropius – nyemba ing lemah kanthi pratandha salib lan nyembah Gusti Allah, ngaturake pandonga panuwun marang Panjenengané:

'Mugi rahayu Panjenengan, Gusti Allah para bapa kita, Abraham, Isak lan Yakub, amarga Panjenengan boten nglirwakake tiyang ingkang ngandhel dhumateng Panjenengan, lan boten nahan sih-Panjenengan saking para abdi Panjenengan ingkang mlarat, amargi Panjenengan sampun paring sih dhumateng kula sanadyan kula boten pantes: mulane kula muji lan ngluhurake Panjenengan, Gusti ingkang pangeraning langit lan bumi, amarga Panjenengan punika Gusti ingkang tresna dhumateng manungsa; mugi kamulyan dumunung ing Panjenengan salawas-lawase.

Nalika sang wali lagi ndedonga, ana swara krungu saka swarga ing ndhuwur gréja:

– Levky, Levky! Padhanging atimu lan resiking manahmu, delengen, jenengmu wis kacathet ing swarga lan eling-elingmu ora bakal kabusak saka buku urip.

Swara iki dirungu dening Santo Uskup Elli lan sawatara sedulur sing wis nglampahi wengi kanggo ndedonga tanpa turu. Nanging ora ana siji-sijia sing bisa mangerteni marang sapa sejatine swara kuwi ditujokake.

Nalika esuk sumunar, para sedulur ing Biara Hermitage padha teka marang uskup lan kandha:

'Mangga paduka mangertos, ingkang mulya, menawi kita sampun langkung pitung taun tanpa abas, lan saben tiyang urip manut karsa dewe. Kita wis nyuwun marang Eutropius ingkang kinurmatan kaping pirang-pirang supados piyambakipun kersa mimpin kita; piyambakipun gedhe ing biara kita, lan gesangipun langkung suci tinimbang kita sedaya; boten ana ingkang saged mbandhingi piyambakipun ing pakaryan patuh; piyambakipun tansah nindakake puasa lan pandonga, maos lan nyerat buku; cekakenipun, kita mirsani piyambakipun tansah ngupaya ing sedaya pakaryan becik. Mulane kita kepengin dhèwèké dadi bapak kita, supaya kita bisa ngetutaké tapak-tapaké; nanging dhèwèké ora gelem sarujuk, nglirwakaké panyuwunan kita. Kita nyuwun marang Panjenengan, Paduka, supaya ngangkat dhèwèké dadi abbot kita, sanajan nglawan kersané.

'Aku uga,' wangsul uskup, 'wis mikir bab sing kowe omongake saiki; nanging, enteni sithik – aku bakal nyoba ngyakinke dheweke supaya manut karsa kita.'

[4500] Saiki Brindisi.

Sawisé kuwi, uskup mangkat menyang gréja amarga wis wayahe Liturgi Suci. Dhèwèké maringi dhawuh marang arkidiakon sing ngadeg ing ambo supaya ngumumaké marang jamaah:

'Apa ana wong ing kene sing jenenge Levkia?'

Ora ana siji wae ing pasamuwan sing mangsuli panggilan iki, amarga ora ana wong sing jenenge kaya ngono. Nalika arkideakon wis kaping pindho lan kaping telu nyuwun wong jenenge, Santo Levkius, weruh manawa ora ana Levkius liyane ing antarané wong-wong kajaba dhèwèké, banjur mangsuli, kandha:

'Aku iki Levkius sing wong dosa!'

Kabeh padha gumun ndelok dheweke, lan kandha kanthi bingung:

'Apa kowe Eutropius, putrané Eudike?'

Santa Levky mangsuli:

'Takoni bapakku; dhèwèké bakal nyritakaké luwih akèh bab jenengku tinimbang aku.'

Banjur padha nggawa Eudikleios sing pinaringan berkah, sawijining wong tuwa pinunjul umur sangang puluh pitu, menyang tengah, lan padha takon marang dhèwèké:

'Apa jeneng sejati anakmu?'

Dheweke, nyadari kersaning Gusti supaya misteri babagan dheweke lan putrane kabuka, nyritakake pangandikane kanthi rinci; ing antarane liya, dheweke nyritakake kepiye swara Gusti kaping pindho, ing ngimpi lan ing kasunyatan, nyebut putrane Leukios. Kabeh sing krungu iku padha matur nuwun marang Gusti kanthi kabungahan lan, nyedhaki Sang Santo Levkius, padha ngucapaké salam kanthi ngajèni banget. Sawisé kuwi, uskup wiwit ngajak Sang Santo Levkius supaya nampa jabatan abbot bebarengan karo imam. Panjenengané nolak, nalika wong-wong padha muni:

'Levkius pantes ora mung dadi presbiter lan abbot, nanging uga dadi uskup!'

Sanajan Santo Leucius ora kersa, piyambakipun tetep disahaké lan diangkat dados abbot. Sasampunipun, sedaya tiyang ngrayakaké kanthi suka cita Perayaan Panggeningan Sang Ibunipun Gusti Allah ing gréja.

Sawisé njupuk pimpinan ing biara, Santo Levkius nambah manèh pakaryané lan nindakake mujijat lumantar sih-rahmaté Roh Suci sing manggon ing sajroning dhèwèké. Ing sawijining dina, ana wong Ethiopia sing kesurupan, sing wis tau diwulang katekesan kanggo Baptisan Suci, digawa marang dhèwèké. Nalika ndeleng sangsarané, Santo Levkius kandha marang setan:

'Mandheg, wahai roh setan, saka nyiksa wong iki!'

Setane, gemeteran, banjur muni kanthi ngilu:

'Yen aku ninggalake dheweke, aku bakal menyang ngendi? Aku ora duwe omah sing luwih apik tinimbang iki.'

'Mokong roh najis,' pangandikane Santo Leucius maneh, 'tinggalna makhluké Gusti iki lan aja wani mlebu maneh ing dhèwèké; kanthi isin lan isin, metu saka wong sing wis kowe sikiraké kanthi kebencian marang manungsa, ngiket dhèwèké nganggo ranté kakuwatan petengmu.' Lebokna ing wong-wong sing ora pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus lan ora nyembah salibé sing maringi urip.

Kanthi swara nggegirisi, setan kuwi metu saka cangkemé wong lanang mau ing wujud manuk ireng; nalika kuwi, dhèwèké njerit:

'Apa sangkut pautku karo kowe, Levky, abdi Gusti? Napa kowe ngusir aku saka panggonan sing wis tak pilih kanggo diriku? Aku ora kepengin mlebu marang wong sing pasuryane putih lan rupane biasa, nanging aku mlebu marang wong Etiopia sing kulite ireng, ora nyenengake dipandang, kanthi pangarep-arep ora ana sing bakal ngusir aku saka panggonan kaya ngono.'

Sawisé ngusir setan nganggo pratandha salib, Santo Levky ngangkat wong iku saka lemah, mbalèkaké kaséhatané, lan sabanjuré maringi sih baptisan. Nanging setan mau mundur menyang Mesir, ing kana dhèwèké njupuk wujud ula gedhé banget; iku nylus-nylus liwat dalan-dalan ing sawijining kutha, matèni wong-wong pagan lan Yahudi sing ditemoni kanthi kebengisan sing luar biasa – priya, wanita, lan bocah-bocah; malah kéwan-kéwané ora dikasihani. Santo Levky, sing wis weruh ing atiné murkané setan sing matèni-matèni, buru-buru menyang Mesir; Ngrasakake rawuhe sang wali marang kutha, setan mbuwang awaké dhéwé menyang segara, ninggalaké akèh mayit ing dalan. Sawisé mlebu kutha lan ndeleng akèh wong padha nangis nalika meratapi wong mati, Santo Leukios takon:

'Apa sababé kowe kabeh nangis kaya ngono?'

Banjur padha nyritakake marang dhèwèké yèn ana ula sing ujug-ujug muncul ing kutha, matèni akèh wong, lan yèn sakdurungé dhèwèké teka, ula kuwi wis nyemplung ing segara nganti ilang. Santo Levky mréntahaké supaya digawa banyu, banjur disucèkaké, lan wiwit nyemprotaké banyu mau marang wong-wong mati, kandha:

'Bangun ing asmané Gusti Sabaoth – kowe ora kabèh kabèkèk déning belenggu pati, nanging mung kena racuné setan; nanging kowe ora bisa mbusak kuwasa ula mau, sing luwih kuwasa tinimbang kowe amarga kabecikanmu ala lan kabut ing atimu. Mula tangia, kanthi kuwasa Gustiku, lan mulyakna Panjenengané sing wis nyipta kowe.

Nalika piyambakipun ngandika, Santo Leukius nyentuh bangke-bangke mau nganggo tongkatipun. Lan langsung, kados dipun tangi, kabeh padha tangi lan, nyandhak sikilé santo, ngendika:

Gusti Allah sing pantes disembah ora ana liya kajaba Rama, Putra, lan Roh Suci, sing kowe, abdi Gusti Allah lan bapak kita, warta.

Kabeh wong sing wis tangi saka pati padha pracaya marang Kristus, lan bebarengan karo wong-wong mau, meh telung ewu priya padha mlebu agama Kristen; kabeh mau dibaptis, bebarengan karo garwa lan anak-anake, padha ngluhurake Gusti kita Yesus Kristus, sing wis nindakake mujijat-mujijat ageng lumantar Santo Leucius.

Sawisé pirang-pirang taun, Philip, gubernur Alexandria, pracaya marang Kristus bebarengan karo kabèh wargané omahé, amarga tuladhané putriné sing suci, Eugenia; sawisé sawatara wektu, dhèwèké mundur saka jabatané gubernur lan dadi uskup Kristen. Sawisé martiré Uskup Philip, Santo Leucius dipilih kanthi mufakat dadi penerusé. Ing wektu sing padha, ing Alexandria, sawisé Philip, gubernur pisanané yaiku Terentius, banjur Saturninus. Minangka mungsuh Kristen, dhèwèké ngrancang karo para penasihaté sing nyembah berhala carané nyulut panganiayaan marang wong Kristen ing Alexandria, sawisé dhèwèké matèni uskupé, Santo Leucius dhisik: Saturninus weruh yèn dhèwèké wis ngowahi akèh wong saka paganisme dadi Kristen. Mula gubernur wiwit nggoleki wektu sing pas kanggo nglakoni rencana ala. Para wong setya ing Alexandria, sawisé krungu bab iki, padha rembugan piyé carané matèni gubernur. Banjur Santo Leucius, sawisé nglumpukaké kabèh wong Kristen marang dhèwèké, ngyakinaké supaya padha ninggalaké rencana pemberontakan lan nyritakaké bab wahyu sing ditampa saka Gusti Allah:

'Wigati, para sing tak tresnani, Gustiku kersa rawuh marang aku ing sawijining pangliyan lan dhawuh marang aku supaya netepake uskup liya kanggo kowe, supaya aku bisa lunga menyang kulon menyang Vruntisiopolis, amarga kutha iku butuh pencerahan Kristen.'

Krungu kuwi, para wong Kristen padha sujud ing sikilé sang wali, nangis lan kandha:

'Bapa Suci! Aja ninggalake kita kaya anak piatu – aja pisah saka wong-wong sing wis panjenengan bimbing marang Gusti; aja tinggalake kita nganti panjenengan seda.'

"Kowe kabeh padha ngerti," mangsuli Sang Santo Levkius, "menawa sanadyan nalika isih enom Gusti kersa ngandharake marang bapakku, Eudikleios, kepiye aku, sanadyan ora pantes, bakal nampa kalungguhan suci iki lan kepiye aku bakal lunga menyang kutha sing nyembah berhala, ing antarané wong-wong sing ora kenal marang Gusti. Iku kersané Gusti kita, lumantar aku, abdi Panjenengané sing ora pantes iki, supaya wong-wong iki mlebu ing Gréja Suci. Mulané Gusti wis maringi dhawuh marang aku supaya netepaké bapa liya kanggo kowé, nalika aku lunga kanggo nepaki tugas sing wis diparingaké marang aku. Bab eparkh Saturninus, kowe kudu ngerti yèn rencana ala kanggo nganiaya wong Kristen ora bakal kelakon, awit dina-dinane wis kaétung lan paukumané wis cedhak: nalika aku lunga saka kéné, omahé bakal ambruk, ngubur dhèwèké lan kabèh wargané ing sangisoring reruntuhan.

Sawisé ngendika mangkono lan nglipur para wong Kristen sing nangis, dhèwèké milih wong sing pantes dadi uskup; mula uskup anyar diangkat nggantèkaké Santo Leucius. – Kanthi nggawa loro diakoné, Eusebius lan Dionysius, lan limang murid, Santo Leucius budhal saka kutha menyang pelabuhan. Kabèh wong Kristen, cacahé limang ewu, durung kalebu bojo lan anak-anak, padha ngancani uskupé lunga kanthi nangis lan meratap.

– 'Napa,' padha kandha, 'Panjenengan ninggalaké kita, Bapa, tanpa ngapura anak-anak Panjenengan dhéwé?'

Nuli mbalèk lan ndeleng wong-wong mau nangis, Santo Leukius piyambak krasa banget kangen, mripaté kebak luh, lan ngangkat tangané marang langit, dhèwèké kandha:

'Gusti Allah, Yesus Kristus, menawa kersa Panjenengan, aja misahake kula saking tiyang-tiyang Panjenengan punika, ingkang sampun Panjenengan paringi dhawuh supados kula ngladosi!'

Baru wae piyambakipun ngrampungake pandonga punika, swara muni saking swarga, krungu dening sedaya umat Kristiani:

'Levky! Aja nglirwakake dhawuhe Gusti, nanging munggah ing kapal lanlayar kanthi tentrem menyang endi wae kowe diutus.'

'Apa kowe krungu,' kandha Santo Levky marang wong-wong sing nyertai, 'karepé Gusti, sedulur? Mula, mangertèni yèn aku pisah karo kowe iki dudu saka kersaku dhéwé.'

Sawisé pamitan karo kabèh wong, dhèwèké munggah kapal lan miwiti pelayaran. Nanging ing Alexandria, manut ramalan sang wali, omahé eparkh dumadakan ambruk, matèni eparkh lan kabèh wong ing njero.

Sawisé limalas dina, kapal iku tekan Adrianople—dudu sing ana ing Thrace, nanging sing ana ing Mesir kuna; ing kéné Santo Leucius manggon sakedhap, nampani loro presbiter, Leo lan Savinus. Sawisé nemokaké kapal liya, dhèwèké munggah kapal mau sawisé mbayar ongkos sing wis disepakati, banjur layar menyang Hydruntum, ing kono dhèwèké pindhah menyang kapal Dalmatia, sing nggawa dhèwèké tekan wewengkon Vruntisiopolis. Sawisé mudhun saka kapal, Santo Leucius miwiti lelampahan menyang kutha karo para rohaniawané. Ing dalan, padha ketemu karo tribune[4501] Armaleon karo pasukane; Santo Leukios takon marang salah sijine:

'Sapa sing mrentah kutha iki?'

'Apa kowe durung krungu,' wangsul prajurit mau, 'bab Antiochus Agung, pangeran ing tanah iki?'

'Agama apa sing dianut Gustimu Antiochus?' pitakon Saint Levky maneh.

Nalika krungu pitakon iki, tribune lan para prajurit padha ngguyu lan kandha:

Apa ana iman liya, utawa dewa liya, kejaba srengéngé lan rembulan sing padhangaké jagad raya? Apa ora kabèh kuping krungu swarané nggelegar ing méga? Apa sing luwih cepet tinimbang kilat sing sumunar saka srengéngé? Apa sing luwih padhang tinimbang rembulan, sing lumantar fase-fasé maringi pratandha bab owah-owahan cuaca sing bakal teka?

"Wah, nyawa sing mlarat lan bodho!" pangandikane Santo Levky kanthi ngendus. "Pencerahan ilahi durung tekan marang kowe, mula kowe ora ngerti yèn srengéngé lan rembulan iku ciptaané Gusti Allah lan manut marang dhawuhé, nindakake lelampahané sing tanpa kendhat. Lan ora pantes diarani dewa: ora ana sing ilahi ing kono; ora bisa tetep ing panggonan siji, nanging tansah obah, munggah lan surup, kadhang katutupi mega, kadhang katutupi pepeteng bengi, lan kadhang katon, kadhang ilang saka pandelengan. Lan padhange padha béda karo Padhang kang langgeng—yaiku Gusti Allah sing kita sembah—kaya déné makhluk béda karo Sing Maha Nggawé. Gusti Allah kita, sing wis nyipta srengéngé, rembulan, langit lan bumi, bebarengan karo kabèh sing ana ing kono, iku Padhang sejati sing maringi pencerahan marang kabèh sing pracaya marang Panjenengané. Panjenengané nyipta padhangé srengéngé lan rembulan, maréntahaké supaya padha ngladèni manungsa sing manggon ing sangisoring langit – srengéngé sumunar ing awan, lan rembulan ing wengi. Lan yèn kowé nganti mangertèni Cahya sing ora katon – yaiku Gusti kita – kowé ora bakal sujud marang benda-benda langit sing katon.

"Cahya kaya apa iki," pitakon tribune Armaleon, "sing kowe kandha ora katon ing mripat kita?"

'Kristus, Putraning Allah,' nerangake Santo Leukius, 'lair saka Perawan Maria lumantar Roh Suci.'

Lan dhèwèké nyritakaké kabèh marang wong-wong mau bab Kristus – kepiyé Panjenengané lair, kepiyé Panjenengané urip ing antarané wong-wong, kepiyé Panjenengané nandhang sangsara kanthi kersané dhéwé, seda, banjur tangi manèh ing dina katelu, munggah menyang swarga, lungguh ing tengené Gusti Allah Rama, lan kepiyé Panjenengané bakal rawuh ngadili sak donya, kanggo mènèhi ganjaran marang saben wong manut tumindaké. Para prajurit ngrungokaké piwulangé Santo Levkius kanthi emosi sing jero; sawisé pracaya yèn tembungé iku kabeneran, padha sujud ing ngarsané, kandha:

'Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Rama, mugi Panjenengan maringi kula kabagyan gesang langgeng!'

[4501] Tribun iku komandan detasemen prajurit.

Sawisé pangumuman kuwi, dhèwèké nglairké baptisan marang wong-wong mau; cacahé wong anyar sing mlebu iman iku ana 67 priya. Kanthi diiringi wong-wong mau lan para rohaniawan, Santo Leucius mlebu kutha. Mangkono dhasar pencerahan Vruntisiopolis lumantar pepadhanging piwulangé Kristus wis diletakké.

Pangeran Antiochus, sawisé krungu yèn tribune Armaleon wis pracaya marang Kristus bebarengan karo prajurit-prajurité, ngundang dhèwèké lan takon:

'Apa bener kabar sing tak krungu bab kowe, Armaleon? Yèn kowe lan prajurit ing sangisoré pimpinanmu wis dadi wong Kristen?'

Armaleon meneng bae. Banjur Antiochus kandha kanthi nesu:

'Ngapa kowe ora mangsuli aku?'

'Apa kowe kudu nesu marang aku mung amarga aku saiki wis dadi wong Kristen?' pitakoné tribune.

'Aku takon kowe,' bales Antiochus, 'tanpa nesu: critakna, sapa sing mulang kowe bab iman Kristen? Kita kabeh padha ngerti kowe iku wong wicaksana ing piwulang kita, siji sing nganti saiki wis nolak Kristen, lan saiki kita padha gumun kepiye kowe bisa dadi wong Kristen.'

'Nganti saiki,' wangsul Armaleon, 'aku wuta lan ngumbara ing sangisore bayangan kamatian; nanging saiki, amarga padhanging sih rahmaté Gusti, aku wis weruh lan manggon ing pangarep-arep gesang langgeng.'

– 'Urip langgeng sing kok omongake iku apa?' takon Antiochus.

'Yen panjenengan kersa, panjenengan saged mangertos,' kandha tribune. 'Menawi panjenengan saestu nunjukake dhumateng kita,' kandha Antiochus, 'mesthi kula kepengin ndeleng lan mangertos; ananging, kula boten pitados menawi ana gesang sanes kejawi gesang ingkang saiki, lan kula ugi boten pitados menawi ana pepadhang utawi Gusti sanes kejawi srengenge lan rembulan.'

'Srengéngé lan rembulan,' pangandikane Armaleon, 'iku dudu déwa, nanging ciptaané Gusti, kang ditetepaké déning Pangeran ing langit, ora kanggo narik sapa waé supaya nyembah marang mau, nanging supaya padha ngabdi—kanthi madhangi bumi—marang makhluk rasional, yaiku manungsa, kang manggon ing bumi.'

Antiochus ngrungokake tembungé tribune kanthi gumun lan takon marang dhèwèké:

'Sapa sing mulang kowe kawicaksanan kaya ngono?'

"Aku padhang pikiran," ujare, "dening sawijining priya saka Alexandria sing jenenge Leucius, sing bubar teka ing kene."

Ing wektu kuwi, Santo Leukios ana ing njaba kutha ing amfiteater ngadhepi gapura kulon Vruntisiopolis; ing kono Panjenengané mulang wong-wong bab iman Kristen, nglairaké wong-wong sing padha teka marang Gusti Yesus. Antiochus ngutus wong kanggo ngajak Panjenengané kanthi pakurmatan supaya teka marang dhèwèké. Nalika ndeleng uskupé Gusti Allah, dhèwèké kandha marang Panjenengané:

'Yen panjenengan kersa kita pracaya marang Gusti sing panjenengan wartakaké, mugi panjenengan nyuwun marang Panjenengané supaya ngutus udan ing tanah kita, sing wis rong taun ora kita deleng. Amarga kekeringan, tanah kita wis layu lan ilang kasuburané biyèn, mulané wong-wong urip ing kamlaratan lan kekurangan.'

Santo Leukius, sawisé nglumpukaké para rohaniwané lan kabèh wong Kristen anyar sing dibaptis, mimpin pandonga bebarengan sing khusyuk marang Gusti Allah; lan sakwisé kuwi langit langsung kapenuhan méga, sing banjur tiba udan deres nglimputi kabèh tanah ing nagara kuwi. Banjur kabèh kutha, sing dipimpin déning Antiochus, padha pracaya marang Kristus, nganti pitung dasawarsa loro ewu wong dibaptis, lan kabèh padha ngluhuraké Kristus, Gusti Allah kita. Gereja kang dipersembahaké marang Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci lan Perawan Maria ingkang Langgeng dipundirèkaké ing tengah kutha; gereja sanès, kang dipersembahaké marang Yohanes Pembaptis, dipundirèkaké ing panggonan persis ingkang dipunbaptisaké tiyang-tiyang. Mangkono, kabèh Vruntisiopolis padhang déning pepadhanging iman suci.

Nalika mulang lan nguwatake wong-wong sing anyar mlebu iman, Santo Leukios lara abot lan lumantar wahyu ilahi ngerti yèn lara kuwi mateni. Nimbali Antiochus marang sisihé, dhèwèké ngaturaké pangajab supaya badané dikubur ing panggonan persis nalika kapalé pisanan nempuh daratan. Banjur, kanthi ngangkat tangané, dhèwèké ndedonga kanggo umaté, maringi berkah pungkasan marang kabèh, lan pamitan kanthi pangajab tentrem; sawisé kuwi dhèwèké mulih marang Gusti, lan kabèh kutha padha sedhih[4502] . Antiochus nggawa badan

[4502] Sawetara sumber nyebutake yèn seda St Levkia ana ing abad kaping lima.

suci sang wali kanthi pangurmatan sing pantes menyang panggonan ing ngendi sang wali, sawisé teka saka Alexandria, wis mudhun saka kapal. Sawisé mbangun gréja ing kana kanthi jeneng Saint Leucius, Antiochus nyelehaké relik suci abdi Gusti ing jeroné. Lan akèh mujijat sing kelakon saka kuburé kanggo kamulyané Rama, Putra lan Roh Suci – Gusti Allah, sing dimulyakaké ing Tritunggal, marang Panjenengané padha puji, panuwun lan ibadah saka kabèh makhluk salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Metodius, Hieromartir, Uskup Patara.

Dipepering ing tanggal 20 Juni

Pelayan Gusti Allah Methodius, sing wiwit enom nyawisake dhiri kanggo ngabdi marang Gusti, kabukti dadi wadah sing pantes sawise nampa Roh Suci; amarga iku, miturut pilihan ilahi, piyambakipun dianggep pantes njabat uskup, dados panggembala agung kawanan rohani ing kutha Patara, ing wewengkon Licia[4503] . Para Kudus Methodius nuntun umaté kanthi pangreksan sing takwa, nuntun wong-wong mau marang kasampurnan lumantar piwulang sing alus. Ing jaman episkopat Santo Methodius, muncul bidah Origen[4504] sing ngapusi akèh wong; nalika ndeleng bidah kuwi saya mekar, Santo Methodius minangka panggembala sing unggul nglelepake bidah mau nganggo kecamané kaya geni – lumantar piwulang kang kebak kawicaksanan lan sih rahmating Gusti, piyambakipun ngusir pepeteng bidah sing nglimputi para pracaya. Piwulangé sing diilhami déning Gusti nyebar ing saindenging jagad kaya kilat, lan swara khotbahé muni ing saindenging bumi kaya swara terompet. Mula, mungsuh sing ora katon ora bisa nahan semangat kang nyurung Santo Metodius ing pakaryan agungé, kang ditindakake kanggo kasucian lan kanggo Garéja Kristus; Dheweke ngadegake para abdi sing katon—wong-wong pagan sing nyembah berhala—nglawan uskup suci; amarga panggerakane, wong-wong pagan mutusake matèni abdi Gusti kanthi cara nyiksa, dhèwèké sing wis sadurungé nandhang sangsara wis nganggo 'mati raga sing maringi urip'. Nangkep wong suci saka Kristus, wong-wong kafir mbedhah sirahé sing mulya nganggo pedhang. Lan Santo Metodius lumebet ing gesang sing luwih becik; dhèwèké sing sepisanan ngladèni Anak Domba Allah banjur dipersembahaké marang Allah minangka kurban urip, lan banjur dhèwèké dhéwé dipatèni kaya anak domba. Mangkono pangetut sing saleh lan suci, sing nglawan bidah lan tanpa wedi ngakoni Kristus ing ngarepe wong-wong pagan, nganti getihé mili lan pati martir, sing kelakon nalika pamaréntahan Aurelian[4505] , diparingi mahkota kaping pindho. Amin[4506] .

[4503] Ing Asia Cilik.

[4504] Origen – guru misuwur ing Gréja Alexandria, kaajaiban jamané amarga kapinteran lan jeroné kawruh. Akeh Bapa Gereja sing paling pinunjul ngajeni banget karya teologis lan prestasi Origen; nanging sawisé kuwi, nalika dhèwèké isih urip, dhèwèké diukum minangka bidah ing loro konsili lokal ing Alexandria, lan sawisé seda ing Konsili Konstantinopel taun 543. Sanadyan ora nyajikake pandangan ora ortodoksé minangka bebener sing ora bisa owah, Origen tetep nduwèni pandangan sing salah babagan akèh bebener ing doktrin Gréja Kristen, mulané sawatara wong nganggep keteguhané ing dogma Kristen sing paling dhasar iku diraguhi. Ing ngembangaké doktrin pra-eksistensi jiwa sing ora ortodoks, dhèwèké nduwèni pandangan sing salah bab Kristus, pracaya yèn Gusti Allah wis nyipta sawatara makhluk rohani kanthi martabat sing padha, sing bisa mangertèni Keilahian lan dadi kaya Panjenengané; Salah siji roh sing diciptakaké kuwi katarik banget marang Keilahian nganti dadi nyawiji sing ora bisa dipisah karo Sabda Ilahi utawa dadi wadah sing diciptakaké déning Panjenengané; iki, miturut panemune Origen, yaiku jiwa manungsa sing liwaté Gusti Sabda bisa inkarnasi ing bumi, amarga inkarnasi langsung Déwa, miturut panemune sing salah, ora bisa dibayangaké. Kanthi manut pandangan sesat bab inkarnasi Gusti Sabda lan pambentukan donya lan manungsa, Origen uga mangerteni pati Kristus kanthi makna sing ora ortodoks, nganggep iku minangka prastawa sing bola-bali sacara rohani ing jagad rohani lan nduwèni pangaruh marang kamardikan para malaikat, nalika ngatributake kakehan pakaryan panyelamatan marang kekuwatan lumrah sing diparingi marang sipat kita. Origen uga kliru ing sawetara aspek piwulangé bab Wunguné lan gesang sawisé mati, contoné ing panemuné yèn setan bisa slamet; lan ing tafsir Kitab Suci, dhèwèké kakehan nekanaké makna mistik, nganti ngremehké makna sajarah Kitab Suci. Nanging, ing kahanan apa wae, pangabdian Origen marang Gereja luwih wigati lan ngluwihi kaluputane. Ing sekolah-sekolahé, dhèwèké maringi piwulang marang akèh Bapa lan guru Gereja sing pinunjul, sawatara saka wong-wong mau padha matur nuwun amarga dhèwèké sing ndadèkaké padha pindhah saka kapercayan paganisme marang iman Kristen; iman sing dhèwèké upayakaké nyawijiaké kawruh lan filsafat. Sing paling wigati yaiku karya-karyané babagan sinau Kitab Suci – interpretasi lan, luwih saka kabèh, pambangunan lan panyucènan teks asli; uga tulisan-tulisan Origen sing tujuane mbela agama Kristen marang mungsuh-mungsuh lan bidah. – Nalika panganiayaan ing jaman Decius, Origen entuk reputasi minangka pangakune Kristus sing wani; dhèwèké seda nalika yuswa pitung puluhan taun ing Tyre ing taun 254.

[4505] 270–275. Nanging, luwih kamungkinan yèn seda St Methodius kelakon mengko, antawis taun 310 lan 312.

Troparion, Nada 1:

Gethimu, ya Sang Wali Methodius sing wicaksana saka Gusti, muni sacara rahasia saka bumi marang Gusti, kaya getihe Habel, amarga kowe kanthi cetha nginjilake Inkarnasi Gusti; kanthi mangkono kowe nglawan ajaran sesat Origen, lan wis lunga menyang kraton swarga. Ndongakna marang Kristus Gusti kita supaya Panjenengané nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

Wah, pangemban rahasia suci Tritunggaling Rama, Sang Putra, lan Roh Suci, lan pangkotbah paugeran ilahi saka pikiran, lan tiang iman Ortodoks, Metodius, panjenengan mbukak ajaran palsu para bidah; amarga iman sing sejati, panjenengan dados martir suci lumantar getih panjenengan: lan meneng ing ngarsane Kristus bebarengan para malaikat, ndedonga supados kita sami kaparingi kaslametan.

Peringatan para Martir Suci Aristocles, Dimitrian lan Athanasius

Dipepering ing tanggal 20 Juni

Martir suci Aristocles, wong asli Siprus saka kutha Tamas, iku presbiter katedral. Ing jaman Kaisar Maximianus[4507] , nalika ana panganiayaan gedhe marang wong Kristen, Santo Aristocles mundur menyang ara-ara gersang, ing kana dhèwèké ndhelik ing guwa gunung: Ing kana, nalika piyambakipun lagi ndedonga, piyambakipun kaparingi padhang kang luwih sumunar tinimbang srengéngé, lan ana swara saka swarga kang maréntah dhumateng piyambakipun supaya mangkat menyang Metropolis Salamis ing pulo Siprus lan ing kono ngalami martir amarga ngakoni asmané Kristus. Kuwat amarga peparing padhang lan swara ilahi, dhèwèké langsung mangkat menyang panggonan sing wis diprentahké, nglirwakaké rasa wedi marang panyiksaan. Ing dalan, sing liwat alas, dhèwèké mlebu gréja Santo Barnabas Sang Rasul lan ing kono nemoni diakon Demetrius lan pembaca Athanasius, sing nampani dhèwèké kanthi katresnan. Sajrone pacelathoné, Santo Aristocles nerangaké marang wong-wong mau sebab lelampahané menyang kutha Salamis, kanthi nyritakaké panglihatan sing wis dialami. Sawisé krungu crita kuwi, Dimitrian lan Athanasius kakehan kepéngin banget ngancani Aristocles, supaya padha bisa mati kanggo Kristus. Nalika padha tekan kutha Salamis, padha ngadeg ing panggonan sing dhuwur, katon dening kabèh wong, lan miwiti mènèhi warta Injil kanthi swara banter babagan Yesus Kristus, ngluhuraké Panjenengané nalika ngecam déwa-déwa pagan, arca-arca sing ora ana gunané; wong-wong pagan langsung nyekel para pangkotbah lan nggawa marang gubernur kanggo dipriksa. Gubernur, sawisé mangertèni yèn wong-wong mau iku wong Kristen lan nyekseni pangabdiané sing teguh marang iman suci, mrentahaké presbiter Aristocles dipenggal sirah nganggo pedhang; dene para wali Demetrian lan Athanasius, sawisé ngalami sangsara abot, diukum kobong; nanging nalika para wong suci mau tetep urip lan ora cilaka ing geni, gubernur banjur mréntah supaya padha dipenggal nganggo pedhang. Mangkono para Pembawa Kasangsaran Kristus[4508] nemoni pungkasané, sawisé diparingi mahkota martir.

Pindahan Relik Para Martir Suci Inna, Pinna lan Rimma

Dipeperingati tanggal 20 Juni

[4506] Karya-karya tulisan St Methodius sing isih ana gegayutan karo: 1) pembelaan iman suci marang paganisme; 2) panjelasan dogma iman, utamane nglawan kesalahan-kesalahan Origen; 3) piwulang moral; lan 4) eksegesi Kitab Suci.
[4507] Maximian Galerius mrentah saka taun 305 nganti 311.
[4508] Watara taun 306

Para martir suci iki asalé saka tanah lor, saka tanah wong-wong barbar[4509] . Dheweke muridé Rasul Andreas lan wis ngowahi akèh wong barbar saka nyembah arca marang pracaya marang Kristus. Amarga iku, padha ditangkep lan digawa ngadhepi panguwasa wong-wong barbar, sing nyoba nggodha kanthi macem-macem godaan lan janji manis; nanging padha ora gelem nampa pakurmatan sing diwènèhaké mau lan, amarga keteguhané ing pracaya marang Kristus, padha dipukul tanpa welas asih. Amarga wektu kuwi mangsa adhem puncak lan kali-kali wis beku kandel nganti bisa diseberang ing es, wit-witan sing tegak dipasang lan diiket ing tengah kali ing es, lan para martir suci diiket marang wit-witan mau. Nalika es wiwit retak amarga abote wit-witan, banyu munggah tekan gulu, lan ing kahanan kuwi padha nyerahake nyawa suci marang Gusti. Sawetara wong Kristen banjur ngubur awaké, nanging mengko Uskup[4510] ngundhakaké saka kuburan lan, digendong ing pundhaké, Uskup nyimpen ing grejaé. Pitu taun sawisé seda, para martir suci muncul marang uskup sing padha lan mréntahaké supaya reliké dipindhahaké menyang panggonan sing diarani Alix, ing sawijining suci garing[4511] .

4 Juli

21 Juni (Gaya Lawas)

Perayaan Kenangan Panggure Martir Suci Julian saka Tarsus

Perayaan tanggal 21 Juni

Santa Julianus, putrané sénator pagan lan ibu Kristen, lair ing kutha Anazarbus ing Cilicia[4512] . Sawisé bojone seda, ibuné Santa Julian pindhah saka Anazarbus menyang kutha Tarsus ing Cilicia[4513] . Ing kono dhèwèké mbaptis Julian sing isih enom mlebu iman Kristen lan ngopeni dhèwèké, mulang ora mung babagan pelajaran akademis nanging uga kabeneran iman lan prinsip kesalehan Kristen.

Nalika Julian umuré 18 taun, panganiayaan abot marang umat Kristen diluncuraké déning Kaisar Diocletian[4514] . Bareng karo umat Kristen liyané, Santo Julian ditangkep lan digawa ngadhep gubernur Marcian kanggo diadili[4515] . Nanging ora siksaan sing kejem, ora ancaman, ora janji hadiah lan pakurmatan bisa meyakinke pemuda sing taat iku kanggo nindakake kurban pagan utawa murtad saka Kristus. Sajrone setaun, Julian digawa saka kutha siji menyang kutha liyane ing saindenging Cilicia, disiksa ing endi-endi, nanging dhèwèké, kaya intan[4516] , tetep teguh ing pangakuan iman marang Gusti Yesus Kristus. Nalika Santo Yulianus digawa menyang kutha Egea[4517] , wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti kanthi paksa mbukak cangkemé sang martir suci lan nyuntikake daging lan getih saka kurban berhala menyang kono, kanthi tujuan ngotori abdi Kristus sing suci lan murni nganggo kurban sing ora suci mau. Sawisé kuwi, Santo Yulianus dibuwang menyang panjara. Ibuné sing taat, sing tansah ngancani Yulianus ing endi waé, teka marang dhèwèké ing kono, nyuwun marang Gusti supaya maringi kekuwatan marang anaké nalika ngalami martir. Nalika para penyiksa nyekel ibu Santo Yulianus lan nggawa dhèwèké menyang pangadilan, dhèwèké nyuwun marang gubernur supaya diparingi idin ngunjungi anaké ing panjara sajrone telung dina, supaya dhèwèké bisa ngyakinaké anaké nyembah berhala. Gubernur

---

[4509] Menologioné Kaisar Basil nyatakake yèn para martir suci iki asalé saka Skitia, saka tapel wates lor; nanging, miturut Prof. E. Golubinsky (Sajarah Gréja Rusia, Jilid I, separo kapisan, edisi kapindho, kaca 31 lan cathetan 2) padha asalé saka Dorian Gothia, sing nguwasani sapotong jalur pesisir sempit ing Krimea saiki antarané Balaklava lan Sudak.

[4510] Ing versi Slavia saka kalender Kaisar Basil, uskup iki dijenengi Godla, lan jeneng Godla iku asalé saka basa Gothik.

[4511] Alix iku Alushta saiki, dumunung ing pesisir Segara Ireng 42 versta ing lor-wétan Yalta. 'Dry harbour' tegesé pelabuhan.

[4512] Kilikia iku provinsi Romawi ing sisih kidul-wétan Asia Cilik.

[4513] Tarsus iku kutha gedhé lan padhet ing sisih kidul Cilicia, ing Kali Cydnus, sing mili menyang Segara Tengah Laut ora adoh saka kana. Sanajan saiki, Tarsus isih dadi kutha sing cukup wigati.

[4514] Diocletian mrentah saka taun 284 nganti 305.

[4515] Hegemon – gubernur wilayah

[4516] Adamant (intan) – watu sing atos banget nganti bisa nggaris watu liya tanpa rusak dhéwé. Ing literatur gerejawi, jeneng iki diwènèhaké marang akèh wali sing kondhang amarga keteguhan imané.

[4517] Egea – salah siji kutha pesisir ing Cilicia.

maringi idin marang dheweke kanggo sowan marang putrané ing pakunjaran tanpa alangan. Lan dheweke, nglampahi dina lan wengi bareng karo putrané ing pakunjaran lan ngandika marang putrané kanthi katresnan ibu, ngélingaké putrané kanthi luh supaya sabar nampa sangsara samentara iki nganti pungkasan, supaya putrané dianggep pantes déning Gusti kanggo nampa berkah langgeng ing kraton para martir.

Sawisé telung dina, Santo Yulianus lan ibuné digawa ngadhepi gubernur kanggo diadili. Amarga gubernur pracaya yèn ibuné wis nyengkuyung anaké kanggo nglakoni kurban marang arca-arca, dhèwèké banjur muji ibuné; nanging ibuné kanthi banter lan tanpa wedi wiwit ngakoni jenengé Yesus Kristus lan ngecam ketiadaan dewa ing agama pagan. Kajaba iku, Santo Julian kanthi tanpa wedi ngakoni lan ngluhurake Yesus Kristus – Gusti Allah sejati siji – lan ngecam politeisme pagan. Banjur, amarga nesu, gubernur mrentah supaya loro-lorone – ibu lan anak – disiksa. Sawisé akèh siksaan, sikilé ibu sang wali dipotong—sikil sing padha digunakaké kanggo mlaku mèlu anaké saka Tarsus; déné sang martir suci Julian, dhèwèké dilebokaké ing karung kang kebak pasir lan manéka ula berbisa, banjur dibuwang menyang segara. Mangkono sang wali Julian ngrampungaké kasangsarané. Sawisé sawatara wektu, ibuné sing taat uga seda kanthi kasangsaran, lan kabèh nampa mahkota kamenangan saka Kristus Gusti kita.

Awaké Santa Yulianus kabuwang ombak tekan pinggir segara, ing kono ditemokaké déning sawijining janda saleh saka Alexandria, sing banjur maringi panguburan sing pakurmatan. Sabanjure, relik suci Julian dipindhahake menyang Antiochia[4518] . Santo Yohanes Krisostomus[4519] , nalika dadi presbiter ing Antiochia, ngurmati kenangan martir suci Julian kanthi eulogi.

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji Julian dina iki kanthi pantes, prajurit takwa sing ora bisa dikalahake, juara lan pangreksa kabeneran, lan ayo padha njerit marang dheweke: ndedonga marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabeh.

Uripé Sang Mulya Julius Sang Presbiter lan Julian Sang Diakon

Diperangeti tanggal 21 Juni

Tanah kelairan para Kudus Julius lan Julian yaiku tanah Mirmidonia[4520] . Keduanya iku sedulur kandung lan wiwit cilik dibesarké ing kesalehan Kristen lan nampa pendhidhikan sing mantap ing Kitab Suci. Sawisé diwasa, padha nglakoni urip murni kaya prawan, ngabdi marang Gusti lumantar puasa lan pandonga, lan sinau Hukumé Gusti awan lan bengi. Amarga urip sing nyenengake Gusti kuwi, padha diparingi pangkat gerejawi: Julius diangkat dadi presbiter, lan Julian dadi diaken; lan ing Gréja Kristus padha kaya loro lentera, sumunar kanthi pakaryan becik lan kanthi mangkono ngluhurake Rama ing Swarga. Ing wektu kuwi, ing antarané gandum iman suci, isih akèh gulma kesesatan sesembahan berhala. Sanadyan Wétan lan Kulon wis ana ing sangisoré pamaréntahan raja-raja Kristen nalika semana, lan kesalehan mekar ing endi-endi, ketidaktaatan Yunani durung kabèh sirna, utamané ing désa-désa, ing ngendi wong-wong, amarga kabodhoané, isih nyekel marang pemujaan berhala kuna. Mula saka iku, loro abdi Kristus iki, kang kebak semangat kanggo Gusti Allah, teka ing Konstantinopel kanggo ndeleng Kaisar Theodosius enom sing saleh[4521] lan nyuwun marang dhèwèké supaya maringi piwulang kraton, supaya bisa tanpa alangan ngrusak arca-arca ing saindenging karajan Greko-Romawi, ngruntuhake lan ngobong pura-pura pagan, lan ngunjungi alas-alas lan kebon-kebon sing ditandur kanggo ngurmati arca-arca; lan ing panggonané mbangun gréja-gréja Gusti Allah lan nyebarake kamulyaning asmané Yesus Kristus. Kaisar maringi idin kanggo iki, sing dikuatké déning piagam, kang ing kono disisipaké prentah supaya ing kabèh wilayah lan kutha sakupengé, kabèh panguwasa diosea (gubernur provinsi, pangeran, para pejabat manéka warna lan magistrat kutha) ing kabèh wilayah lan kutha sakupenge kudu manut marang Julius lan

[4518] Antiokia – kutha paling tuwa ing Siria, dumunung ing Kali Orontes, watara 10 versta saka panggonane mili menyang Segara Tengah.
[4519] Santa Yohanes Krisostomus – Bapa Gereja kondhang ing abad kaping 4 lan wiwitan abad kaping 5; dina rayahé tanggal 13 November.
[4520] Yaiku pulo Eshna.
[4521] Kaisar Teodosius enom mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

Julian ing kabèh prakara, lan nyedhiyakake kabèh sing dibutuhake kanggo pambangunan gréja-gréja Gusti Allah. Padha uga nampa berkah saka Patriark Paling Suci kanggo nginjili, lan kanggo pambangunan lan konsèkrasi gréja-gréja. Mula saka iku, loro prajurit suci Kristus iki, kaya loro rasul, mangkat menyang tanah Kakaisaran Yunani-Romawi, nginjili jenengé Yesus Kristus marang wong-wong pagan, lan ngowahi akèh wong marang Gusti Kristus, nguwatké imané ora mung nganggo tembung nanging uga nganggo mujijat; awit Gusti Allah paring sih rahmat lan kuwasa marang para wali mau kanggo marasaké wong lara lan ngusir setan – lan ing endi wae padha ngrusak candhi-candhi pagan lan ngrusak arca-arca. Ing panggonan-panggonan sing padha, ing ngendi wong-wong Yunani kanthi nesu padha nolak, para wali nglakoni pakaryané kanthi nyerahaké dhawuh kraton marang para gubernur lan panguwasa kutha lan nampa pitulungan saka wong-wong mau. Padha mbangun akèh gréja, ora mung nganggo dana saka kas kraton, nanging uga saka sumbangan lomané umat Kristen sing imané sejati: amarga sapa waé ing endi waé sing ndeleng para guru, pencerah, lan panyipta mujijat kaya ngono, ora ngirit biaya, ngorbanaké bandha pribadiné kanggo sabab suci. Kanthi mangkono, para wali lelungan ing saindenging Wétan lan Kulon, lan mbangun nganti satus gréja. Bab mujijat-mujijat sing ditindakake, iku ora kaétung, saéngga mokal kanggo nyritakaké kanthi rinci; mung sawatara sing bisa kasebut.

Nalika sawijining gréja lagi dibangun ing Vivlah, sing diadegaké déning upaya para sedulur suci, salah siji buruh kanthi ora ati-ati motong driji jempol tangan kiwa nganggo piranti wesi, nganti getih mili akèh , lan wong kuwi tiba, kesel lan lara, kaya mati. Para wali, nalika ndeleng kahanan iki, njupuk driji sing wis kapisah, nempatake ing pangkalé, nggawe pratandha salib ing papan sing tatu, lan driji mau langsung tuwuh maneh ing pangkalé, lan lukane langsung sembuh. Para wali banjur ngangkat wong iku saka lemah, saiki wis utuh lan waras, mbalekake piranti wesi mau ing tangane, kandha:

'Teguhna atimu lan gawea kanthi semangat ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci.'

Ing wektu liyane, para wali ana ing Keuskupan Milan[4522] , cedhak kutha sing aran Gavdian. Ing kana, sawisé ngresiki sawijining désa saka pura-pura pagan, para wali mau padha nyambut gawe mbangun gréja (gréja kaping sangang puluh sanga saka gréja-gréja sing wis padha mbangun). Akeh banget wong pracaya sing makarya bareng karo wong-wong mau ing pambangunan iki, mbantu wong-wong mau. Kebeneran ana sawetara wong sing liwat ing panggonan kuwi. Nalika weruh wong-wong sing lagi nyambut gawe mbangun gréja, padha rembugan yèn para tukang bangunan bakal nahan wong-wong mau lan, sanajan ora kepéngin, bakal meksa supaya melu nyambut gawe[4523] . Lan amarga ora mungkin kanggo padha liwat panggonan iki, padha nindakake kaya mangkene: padha nglebokake salah siji saka kanca-kancane ing gerobak, kaya-kaya wis mati, pura-pura nggawa wong sing wis seda kanggo dikubur. Nalika padha nyedhaki persis panggonan pambangunan gréja, para sedulur suci padha nyapa karo tembung:

'Bocah-bocah! Tulungana kita ing pakaryan iki.'

Kanggo kuwi padha mangsuli:

'Kita ora bisa telat, amarga kita nggawa wong mati arep dikubur.'

'Apa kowe goroh, bocah-bocah?' pitakoné Santo Yulius.

'Ora, Rama,' wangsulane.

'Yen mangkono, ayo dituruti kowe kabeh,' kandha Santo Yulius.

Lan wong-wong mau nerusake lelampahané. Sawisé mlaku rada adoh, padha kandha marang wong sing pura-pura mati supaya tangi. Nanging dhèwèké ora tangi; mula padha nggoyang-goyang dhèwèké luwih kenceng, mikir yèn dhèwèké turu. Nanging ora suwe padha nyadari yèn dhèwèké pancèn wis mati. Mukjizat iki dadi kondhang ing endi-endi, lan saben wong padha kebak rasa wedi lan ajrih, nganti wiwit wektu kuwi ora ana siji wae sing wani goroh marang para wali.

Sawisé kuwi, Santo Yulius Sang Pendeta nate kandha marang adhine, Santo Yulianus:

'Tinggal kene, sedulur, lan bangunna gréja kaping sangang puluh sanga iki, déné aku arep lunga golèk panggonan liya kanggo mbangun gréja kaping satus, supaya sawisé mbangun satus gréja ing bumi, kanthi sih rahmaté Gusti, kita bisa pindhah menyang Gréja sing ora digawe nganggo tangan, sing langgeng ana ing swarga.'

[4522] Mediolan – saiki Milan – ing Italia.

[4523] Miturut adat jaman semana, saben wong ing sacedhake panggonan pambangunan greja diarep-arep melu mbangun greja. Para lelungan, amarga adat iki, ora bisa nolak mbantu para tukang bangunan yen diundang.

Sawisé ngendika mangkono, Julius banjur mangkat. Sawisé lumaku watara rong mil, dhèwèké tekan tlaga sing dijenengi Mukoros. Tlaga kuwi amba banget; ing kana dhèwèké weruh sawijining pulo gedhé lan éndah banget, sing ora ana sing manggon. Ndelok pulo saka adoh, sang wali wiwit mikir carané nyabrang menyang kana. Lan amarga ora ana prau ing sacedhaké, piyambakipun ngadeg ndedonga lan sujud, sarta ndedonga kandha:

'Ya Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Yesus Kristus! Kanthi kakuwatan Panjenengan ingkang maha kuwasa, paringna supaya jubah punika[4524] ingkang tak sandhengi, dados prahu tumrap kula, supados, nalika ngadeg ing ndhuwuripun lan dipun nuntun dening tangan tengen Panjenengan, kula saged nyebrang dhateng pulo punika tanpa klelep ing toya.'

Sawisé ndedonga kaya ngono, dhèwèké nyebar jubahé ing banyu lan, nggawe pratandha salib, nginjak ing jubah kuwi – lan jubahé, kaya prau, ora klelep ing banyu. Wong suci iku nyekel tongkaté ing tangané lan ngayuh ing banyu kaya nganggo dayung, mimpin prau mujijat saka mylot lan tekan pulo kuwi. Sawisé nginjak ing pulo, dhèwèké mlaku ngubengi pulo mau lan bungah banget amarga kaendahane. Ing tengah pulo, Santo Yulius weruh watu gedhé sing nutupi wewengkon amba. Panjenengané mutusaké mbangun gréja kaping satus ing ndhuwur watu kuwi, kang dipersembahaké marang Rolas Rasul Suci. Nanging pulo kuwi kebak ula lan kabèh jinis réptil berbisa, mulané ora ana sing wani nyedhak. Wong suci mau munggah ing watu kuwi, banjur nggawe salib saka wit cilik lan nyelehake ing celah cilik ing watu. Sawisé ndedonga marang Gusti, dhèwèké ng , ngundang kabèh ula lan kéwan merayap nganggo jenengé Yesus Kristus – lan akèh ula lan kéwan merayap padha nglumpuk ngubengi dhèwèké. Wong suci mau kandha marang wong-wong mau:

'Kowe wis cukup suwé manggon ing panggonan iki; saiki, ing asmané Tritunggal Agung—Bapa, Putra, lan Roh Suci—Aku maréntah kowe supaya ninggalaké pulo iki lan nyerahaké panggonan iki kanggo omahé Gusti Allah lan para abdi Kristus sing arep manggon ing kéné.'

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, kabèh ula lan kéwan kang ndhudhuk, kaya-kaya padha mangertèni, langsung manut dhèwèké; lan, padha kumpul bebarengan, padha mundur menyang sisih kulon pulo; banjur padha nyemplung ing tlaga, banjur nglangi nyabrang menyang sisih liya, menyang gunung sing dijenengi Kamunkin, lan padha manggon ing kana, mbangun sarangé, nalika pulo iku wis resik saka kéwan melata. Wong suci kuwi, sawisé nyebrang bali kaya kapisan, banjur menyang panggonan-panggonan Kristen ing sacedhaké; sawisé nampa pitulungan lan kabèh sing dibutuhaké saka wong-wong mau, dhèwèké bali menyang pulo nganggo prau bareng para buruhé; banjur, sawisé masang watu pondasi kanggo gréja sing didedikasikaké kanggo Rolas Rasul Suci, dhèwèké miwiti mbangun gréja kuwi.

Ing wektu kuwi, adhine, Santo Yulianus, sawisé ngrampungaké pambangunan gréja ing sacedhak kutha Gavdian, mutusaké supaya ana makam kang dibangun ing kono kanggo adhine Julius, lan banjur miwiti mbanguné. Kawit Sang Yulius krungu yèn gréja kuwi wis rampung, piyambakipun mangkat arep ndeleng lan sowan marang adhine sakaligus. Nalika piyambakipun rawuh ing kana, adhine nyapa piyambakipun nganggo tembung-tembung iki:

'Delengen, sedulur, kanthi pitulunganing Gusti lan pandonga panjenengan, gréja iki wis rampung; mung kuburan kanggo panjenengan sing isih digawé, supaya badan panjenengan bisa istirahat ing kana sawisé panjenengan séda.'

Nanging Santo Yulius, kang diparingi karunia ramalan, ngendika marang Santo Yulianus:

'Ayo cepet rampungake gawé peti mati iki, amarga kowe dhéwé sing bakal ngaso ing kono.'

Lan mangkono kedadéyané. Nalika peti mati wis disiapaké, Santo Yulianus, diakon, séda lan munggah marang Gusti. Santo Yulius, sawisé maringi seduluré panguburan sing pinunjul, bali manèh menyang pulo, ing kono dhèwèké nerusaké pambangunan gréja sing didedikasikaké kanggo Para Rasul. Sawisé rampung nggarap gréja, dhèwèké nyiapaké kuburan kanggo dhèwèké dhéwé ing jeroné gréja mau, amarga dhèwèké wis weruh yèn pati bakal teka, awit umuré wis tuwa. Ing wektu kuwi, ing Mediolanum, raja wis nunjuk sawijining sénator aran Avdentius—wong bangsawan, luhung budi lan taat—dadi gubernur kanggo mréntahaké kabèh provinsi kuwi. Sawisé krungu babagan Santo Yulianus, dhèwèké lan keluargané kepéngin sowan menyang pulo Mukorose kanggo ndeleng wongé Gusti, presbiter Yulianus, lan ndelok gréja sing wis dibanguné; mula padha numpak kapal lan mangkat. Sawisé tekan ing pulo, Avdentius diparingi pakurmatan nampa berkah saka sang wali lan rembugan

[4524] Milot – sandhangan njaba, jubah utawa jas udan.

babagan urusan rohani; dhèwèké uga mriksa bangunan gréja; sawisé kuwi, dhèwèké ngandika marang sang wali nganggo tembung-tembung iki:

'Bapa! Yen Panjenengan badhé mbangun apa-apa malih, mugi maringi kabar dhumateng kula, lan kula badhé mbiyantu saking kagungan kula, awit kula kanthi suka cita siyap ngladosi Panjenengan ing punapa kemawon ingkang dipun butuhaken.'

Wong suci mangsuli:

'Anakku! Kita ora perlu mbangun apa-apa maneh; sing isih kudu dibangun mung makam kanggo kowe ing jejere makamku, amarga sawisé kowe seda awakmu bakal istirahat ing gréja iki.'

Avdentius mangsuli:

'Kuburanmu, Rama, ana ing kene; aku wis nyiapake kuburan kanggo diriku ing Mediolanum.'

"Percayanen aku, anakku," pangandikane Santo Yulius marang dheweke, "awakmu bakal dikubur jejere awakku, lan ora ana panggonan liya."

Sawisé ngobrol suwé karo sang wali lan nampa berkahé, Avdentius bali menyang Mediolanum. Ora suwé, Wali Julius seda lan dikubur ing peti mayité, saka peti kuwi, lumantar pandongané, akèh wong lara sing mari. Sawisé seda Wali Julius, dhèwèké digantèkaké déning presbiter sing taat, Elijah. Sawetara taun sawisé, Avdentius, Uskup Mediolanum, uga séda lan dikubur ing peti mayité ing Mediolanum; nanging esuké dhèwèké kapanggih ana ing njaba peti mayité, ora ana sing ngusir, nanging kaya-kaya wis digawa metu lan diselehaké kanthi tliti. Awaké diselehaké manèh ing peti mati sing padha, nanging kaping pindho dhèwèké kapanggih manèh ana ing njaba peti mati; kedadéan sing padha kelakon kaping telu. Padha kepengin ngubur dheweke ing panggonan liya, nanging ora ana panggonan sing cocog kanggo panguburané. Banjur para wargané kelingan marang tembungé Santo Julius marang Avdentius, yèn dheweke bakal dikubur ora ing panggonan liya kajaba jejere awaké dhéwé; mula padha nggawa awaké Avdentius menyang pulo Mukoros. Kangsoleh Elijah, kanthi iring-iringan salib, kemenyan, lan lilin, nampi badan eparki mau lan kanthi pakurmatan sing pantes, ngubur ing jejere makam Sang Mulya Julius.

Mangkono ramalan sang wali iku kawujud, minangka kamulyaning Kristus Gusti kita, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

5 Juli

22 Juni (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran St. Eusebius, Uskup Samosata

Dirilèkaké tanggal 22 Juni

Santa Eusebius iku Uskup kutha Samosata[4525] , sing kalebu ing wewenang Patriark Antiokia. Panjenengané wong sing imané teguh, taat, kebak semangat marang Gusti Allah, ajeg lan ora goyah ing pangakuan Ortodoks nalika ajaran sesat Arius[4526] saya ngrembaka lan nyebabaké karusakan gedhé, lan Gréja Allah sing lagi keganggu banget kuwi goyah kaya prau ing tengahing segara nalika badai.

Sawisé seda Kaisar Konstantinus sing suci lan agung (sing mrentah saka taun 306 nganti 337), putrané Constantius[4527] munggah ing tahta ing separo wétan kakaisarané; minangka penganut Arian, dhèwèké wiwit ndhukung para Arian ing saben cara lan ngembangaké kapentingané. Mula, sajrone pamaréntahané, umat Ortodoks kudu nandhang panganiayaan lan penindasan sing abot saka wong-wong Arian, saka wong-wong mau Santo Eusebius dhéwé uga nandhang sangsara gedhé amarga semangaté marang iman Ortodoks.

[4525] Samosata – kutha krajan provinsi Siria Commagene; dumunung ing pinggir kulon Kali Efrat, saiki dikenal minangka Samsat.

[4526] Arius mbantah yèn Putraning Allah iku saka zat sing padha karo Allah Rama; dhèwèké nganggep Yesus Kristus minangka makhluk sing diciptakaké lan ora ngakoni kasampurnané sing ilahi. Ajaran sesat Arianisme kanthi tegas dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan (325) lan Kapindho (381).

[4527] Constantius (II) mrentah wiwit taun 337 nganti 361.

Semangat Santo Eusebius kanggo Gréja Kristus dadi kondhang marang kabèh sawisé kedadeyan sing diterangaké ing ngisor iki.

Nalika Eudoxius, Patriark Arian saka Antiochia, pindhah menyang tahta Konstantinopel amarga kapengin sugih[4528] , sawijining sinode para uskup Siria kabèh diadakaké ing Antiochia ing wektu kuwi kanggo milih patriark sing bakal nggantèkaké Eudoxius. Amarga sithik banget wong Ortodoks ora mung ing antarané umat Kristen nanging uga ing antarané para uskup, lan akèh sing wis mlebu Arianisme amarga ngetutaké kaisar sing ora takwa, sikap doktrinal patriark anyar sing kapilih mesthi bakal nduwèni wigati gedhé kanggo Gréja Ortodoks. Santo Eusebius ngurus iki; ing majelis, dhèwèké njupuk panggonan wigati ing antarané para uskup sing mimpin. Amarga ngerti tenan Meletius, Uskup Sebaste ing Armenia, minangka wong pracaya ortodoks sing tetep manut kredo Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea, Eusebius nyaranake marang kabeh wong supaya uskup iki kapilih dadi patriark. Para Arian, sing ora ngerti ortodoksi Meletius lan pracaya yèn dhèwèké iku kanca sejiwa, kanthi gampang manut marang pitutur Eusebius. Padha nyusun resolusi bebarengan babagan Meletius, negesaké nganggo tandha tangané, lan nyerahaké marang Santo Eusebius kanggo disimpen. Banjur, sawisé nampa idin saka kaisar tumrap pamilihan iki, sawijining layang babagan pamilihan kasebut dikirim marang Santo Meletius atas jeneng para uskup, lan dhèwèké digawa menyang Antiokia, ing ngendi dhèwèké disambut kanthi kabungahan gedhé. Minangka Patriark, Santo Meletius miwiti mulang umaté, luwih-luwih supaya nglakoni urip sing becik lan luhur budi: kanthi mangkono panjenengané nyoba nglémbakaké dalan menyang Ortodoksi kanggo wong-wong sing atiné keras. Wong suci kuwi ngarep-arep manawa kanthi mbenerake kabiasaan ala lan nyabut duri lan onggokan, dhèwèké bakal bisa nyebar wiji Ortodoksi ing antarané umaté kanthi sukses gedhé. Ora suwé, wong-wong padha kepéngin ngerti doktrin apa sing dianut déning patriark anyar saka , mula padha miwiti takon marang patriark bab kuwi. Ing wektu iki, Santo Meletius maringi khotbah marang umat ing gréja, ing ngendi piyambakipun muji iman Ortodoks sing dikonfirmasi ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea, lan ngakoni yèn Sang Putra iku konsubstansial lan nduwèni hakekat sing padha karo Sang Rama, ora kawangun lan minangka Pangripta kabèh tumitahan. Sawisé khotbah umum iki, para Arian padha bingung lan nesu banget, déné para Ortodoks padha bungah ndeleng uskup ortodoks kaya ngono ing tahta apostolik. Kanthi nesu, para Arianus ngusir patriark saka gréja ing dina kaping 30 sawisé panjenengané njabat patriark lan padha miwiti nyebar fitnah ing endi-endi, nyebut panjenengané minangka penganut bidah Sabellius[4529] . Sabanjuré, miturut panyuwunané, Meletius dihukum penjara déning raja lan diasingaké saka Antiochia ing wayah wengi. Ing panggonané, wong-wong Arian milih Euzo, sawijining Arian, dadi uskup ing Antiochia.

Santa Eusebius saka Samosata, nalika weruh karusuhan sing disebabake para bidah ing Gréja Antiokia, lan uga nyekseni panganiayaan sing ora pantes sing ditindakake wong Arian marang Uskup Agung anyar Meletius, ninggalake Antiokia tanpa ngandhani sapa-sapa lan bali menyang kutha asalé. Sawisé Meletius lunga, wong-wong Arian éling yèn Eusebius nyimpen prentah babagan pamilihan Meletius sing wis ditandatangani para uskup. Nalika padha nyadari iki, padha bingung banget, wedi katon yèn padha wis milih uskup agung kanthi karepé dhéwé nanging banjur langsung ngusir dhèwèké. Mula saka iku, para Arian wiwit nyuwun marang raja, sing wektu kuwi ana ing Antiochia, supaya ngutus utusan marang Eusebius njaluk bali dekrit sing wis dipercayakake marang dhèwèké. Raja langsung ngutus utusan marang Eusebius kanggo njupuk bali dekrit kuwi. Sawisé tekan ing omahé uskup, utusan mau nyampèkké dhawuh raja, lan Santo Eusebius mangsuli:

'Aku ora bakal nyerahake dekrit umum sing dipercayakake marang aku nganti kabeh wong sing wis maringi kapercayan iku padha kumpul bebarengan (ing sawijining sinode).'

Utusan mau bali kanthi tangan kosong, banjur sang raja dadi nesu banget lan ngutus maneh karo nulis prentah tegas manawa yèn uskup nolak nyerahake paukuman mau, tangan tengené kudu dipotong. Sang raja nulis bagean pungkasan iki kanggo medeni sang wali, nanging dhèwèké ora wani mrentahaké marang utusan supaya nindakake kuwi. Nalika utusan raja nyusul uskup lan nuduhaké layang ancaman mau, Santo Eusebius sawisé maca langsung nguluraké loro tangané supaya dipotong, kandha:

[4528] Eudoxius njabat minangka Patriark Antiokia wiwit taun 357 nganti 358; lan Patriark Konstantinopel wiwit taun 360 nganti 370.

[4529] Sabelian, sawijining bidah saka abad kaping telu, nyimpangake doktrin ortodoks Tritunggal Maha Suci kanthi ngandhakake manawa Gusti mung nduwé siji Pribadi: minangka Rama, Panjenengané ana ing swarga; minangka Putra, ana ing bumi; lan minangka Roh Suci, ana ing sajroning pangriptaan.

'Potongna ora mung tangan tengenku, nanging uga tangan kiwa; sanadyan mangkono, aku ora bakal maringi paukuman sing nyalahake kejahatan lan ketidakpatuhan wong-wong Arian.'

Kaping pindho, utusan mau bali tanpa paukuman lan nglaporake kabeh marang raja. Raja, nalika krungu wangsulan uskup suci mau, kaget banget karo kawani tanpa wedi lan keteguhané, mula banjur muji Eusebius ing ngarepe akèh wong.

Sawisé sawetara taun, Raja Constantius sing jahat seda, banjur Julianus si Murtad[4530] munggah dadi raja. Ing wiwitané, raja iki mbalèkaké Santo Meletius saka panangkepan menyang Kursi Antiokia, nanging sawisé kuwi dhèwèké ngusir manèh.

Ing jaman pamrentahan Julian, Gréja Kristus ngalami panguwasan sing luwih gedhé tinimbang jaman pamrentahan Constantius. Ajaran sesat Arian, sing nyebabaké bingung ing antarané kabèh wong pracaya ing saindenging donya, saya parah amarga panganiayaan saka para penyembah berhala. Kaisar dhéwé kanthi terang-terangan mbantah Kristus lan miwiti nyembah berhala. Penganiayaan dilancaraké marang Gréja Kristus lan umat Kristen, sing utamané ditujokaké marang rohaniawan. Penganiayaan iki nyebabake akèh gréja Ortodoks (ing wektu kuwi) ora nduwé pandhita, lan kursi uskup kosong tanpa uskup; sawatara dipatèni, déné liyané diusir—ana sing déning wong Arian nalika pamaréntahan Constantius, ana uga sing déning wong sing nyembah berhala nalika pamaréntahan Julian. Kahanan dadi banget parah nganti, yèn Gusti ora mungkasi urip lan pamaréntahan Julian, meh ora ana gréja sing bakal tetep utuh karo para pandhèrèké.

Ing jaman kang sengit kuwi, Santo Eusebius nyumputake jabatan uskupé, nganggo busana militer lan kanthi wujud kaya ngono miwiti lelungan ngliwati Siria, Fenisia, lan Palestina, nguwatake umat Kristen ing iman Ortodoks. Ing endi wae panjenengané nemokaké gréja tanpa pandhita, panjenengané ngangkat imam, diakon, lan rohaniawan liya; lan ing saben panggonan panjenengané mung ngangkat uskup marang wong-wong sing nolak bidah Arius lan tetep nyekel iman Ortodoks. Mangkono gedhé semangat e marang Kristus, mangkono gedhé pakaryané, mangkono gedhé ketekunan lan pangopènan sing dituduhaké déning Uskup Agungé Gusti Allah, Eusebius, marang Gréja Kristus ing wektu kuwi!

Sawisé pati Julian sing memalukan, Kaisar Jovian sing saleh lan tresna marang Kristus[4531] , munggah ing tahta, lan sajrone pamaréntahané Santo Meletius dibalèkaké manèh ing jabatané. Ing wektu kuwi, Santo Eusebius lan para uskup Ortodoks liyané wiwit mimpin umaté kanthi wani, tanpa wedi marang wong-wong pagan. Miturut pituturé Santo Eusebius, Meletius ngadani Konsili Lokal ing Antiokia sing dihadiri 27 uskup; ing antarané, Eusebius mung nomer loro sawisé Meletius. Ing konsili iki uga ana Pelagius, Uskup Laodikia, sing uripé suci lan tanpa cela, lan bab uripé sing mulya iki diceritakaké ing ngisor iki.

Nalika isih enom, Pelagius diyakinkan dening wong tuwane supaya nikah, nanging nalika mlebu kamar panganten, dheweke ngyakinke calon garwane supaya njaga kesucian dhirine. Mangkono, kanthi sandhi nikah, dheweke urip karo garwane ing kesucian sejati, kaya sedulur lanang karo sedulur wadon. Saliyane iku, piyambakipun misuwur amarga akèh kabecikan liya, kang ndadékaké piyambakipun dipun paringi pakurmatan déning Gusti Allah lan manungsa kanthi pangkat wali. Pelagius nunjukaké katresnan ageng marang Wali Meletius lan Wali Eusebius lan dados kanca kang sepaham, sarta bebarengan kaliyan piyambakipun, dados juara kesalehan. Ing Konsili Lokal Antiohia sing kasebut mau, para bapa suci mréntahaké kabèh supaya ngakoni lan ngajaga kanthi cara ortodoks konsubstansialitas Sang Putra karo Sang Rama, uga doktrin sing wis ditetepaké ing Konsili Ekumenis Kapisan. Para Arian sarujuk karo putusan iki lan nandatangani, sanadyan kanthi munafik lan mung kanggo wektu iki, supaya nyenengake raja ortodoks, lan utamane amarga wedi marang para uskup ortodoks—Para Kudus Meletius, Eusebius, lan Pelagius—sing diparingi ajining dhuwur dening raja. Kaisar sing taat iku ngajeni banget marang para pilar Gereja iki amarga ortodoksi lan urip suci, lan dhèwèké ngrungokaké pitutur mau ing kabèh bab; mulané para bidah padha wedi marang wong-wong mau, lan amarga wedi, padha mlebu ing Gereja.

Sawisé seda Raja Jovian sing saleh, sing mung mrentah sawatara wektu, Valens munggah tahta[4532] lan para ahli bidah bali manèh marang bidahé, kaya asu sing bali marang muntahane[4533] , utamané kanthi nuntun raja

---

[4530] Julianus si Murtad mrentah saka taun 361 nganti 363.

[4531] Jovian mréntah Kakaisaran Romawi saka taun 363 nganti 364.

[4532] Kaisar Valens mrentah saka taun 364 nganti 378.

[4533] Pambandingan iki dijupuk saka 2 Petrus 2:22.

menyang Arianisme liwat garwané sing Arian, Domnica. Gereja Ortodoks maneh miwiti ngalami panganiayaan, lan para uskupé diasingaké. Santo Meletius diasingaké menyang Armenia, Santo Pelagius menyang Arabia, lan Santo Eusebius dijatuhi hukuman panjara ing Trakia.

Putusan sing ora adil saka raja sing ora adil babagan pangasingan Eusebius wis tekan Samosata ing wayah sore. Sawisé krungu bab iki, Santo Eusebius ngundang utusan raja lan kandha marang dhèwèké:

'Meneng wae dina iki lan aja ngandhani sapa-sapa sebab rawuhmu, supaya wong-wong ora ngerti lan, amarga iri, padha mbrontak marang kowe lan mateni kowe; mengko aku bakal disalahake amarga pati kowe.'

Sawisé ngendika mangkono, Santo Eusebius nindakake pandonga bengi lan ing wengi iku dhèwèké maringi rahasia mau marang salah siji abdi setya. Sawisé kabèh padha turu, santo iku bebarengan karo abdi setyané ninggalake griya uskup; abdi setyané nggawa mitra uskup lan buku ing mburiné. Nalika para lelungan tekan Kali Efrat, kang mili cedhak tembok kutha, padha numpak prau kanggo nglayar menyang kutha Zeugma. Sang wali langsung maréntahaké para dayung supaya mangkat; sawisé makarya sakwengi, padha nganteraké para lelungan mau tekan kutha Zeugma ing dina candhaké. Warga Samosata, nalika krungu yèn uskup suci wis ninggalaké, padha nangis lan meratapi kanthi banter, lan ing wektu sing padha padha takon apa ana sing ngerti ngendi panggonané sang wali. Ana salah siji warga sing weruh sang wali munggah prau lan krungu dhèwèké mréntah supaya digawa menyang kutha Zeugma, banjur nyritakaké marang wong-wong. Sakwisé kuwi, akèh warga langsung munggah prau, ngoyak sang wali, lan nyusul dhèwèké ing Zeugma. Nalika padha ngadhep sang wali, wong-wong mau nangis kenceng, nyoba ngyakinke sang wali supaya bali menyang kuthaé. Nanging sang wali ora gelem. Sawisé kuwi, wong-wong mau nyoba kabèh cara panyuwunan, ngucapaké tembung apa waé sing bisa, padha sujud ing sikilé lan ngresiki sikilé nganggo luhé, kabèh mau supaya sang wali gelem bali menyang jabatané. Sang Wali Eusebius ngélingaké wong-wong mau marang tembungé Rasul iki: *'Kabeh wong kudu manut marang panguwasa sing mréntah, awit ora ana panguwasa kajaba saka Gusti Allah, lan panguwasa-panguwasa sing ana wis ditetepaké déning Gusti Allah. Mula, sapa waé sing nentang panguwasa, nentang apa sing wis ditetepaké Gusti Allah, lan wong-wong sing nentang bakal nampa paukuman tumrap dhéwé'* (Roma 13:1–2).

Kanthi nyitir tembung-tembung Rasul iki, sang wali kandha:

'Aku ora bisa mbantah dhawuhe raja, lan pancen ora aman kanggo kowe nolak kersane raja.'

Sawisé kuwi, wong-wong sing teka padha nyadari yèn ora bisa mbujuk sang wali supaya bali, mula padha wiwit maringi bekal kanggo lelungané—ana sing maringi emas, ana sing maringi pérak, ana sing maringi sandhangan, lan ana uga sing maringi budhak—kaya-kaya dhèwèké arep mangkat adoh. Santa Eusebius mung njupuk sethithik saka apa sing diparingake. Nalika piyambakipun pamit, sang wali ngajak kabeh wong supaya tetep mantep ing iman Ortodoks lan dogma apostolik; piyambakipun ndedonga marang Gusti Allah kanggo kabeh wong mau lan sawise mberkahi kabeh wong mau, piyambakipun miwiti lelampahan menyang Thrace, ing ngendi piyambakipun wis diukum pangasingan.

Nalika Santo Eusebius ana ing Istra, kabar teka marang dhèwèké yèn wong Goth wis nyerang Thrace lan ngrusak tanahé. Mula, santo kuwi ora nerusaké lelampahan, nanging tetep ana ing Istra, ing ngendi dhèwèké manggon nganti seda Raja Valens sing jahat. Para Arian ngangkat uskup Arian Evnomius kanggo nggantèkaké Eusebius ing Samosata.

Nalika Evnomius mlebu kutha Samosata kanggo mimpin umat, ora ana siji wae warga kutha—ora sugih ora mlarat, ora seniman ora petani, ora lanang ora wadon, ora tuwa ora enom—sing metu kanggo nyambut: Kabèh kutha, amarga ortodoks, ora gelem ngajèni uskup sesat mau, ora gelem nampa berkahé, malah ora gelem ndelok dhèwèké. Evnomius njupuk alih kepemimpinan diokèsi miturut prentah raja lan miwiti nindakake ibadah ing gréja katedral. Wong-wong padha ora gelem rawuh ing gréja kuwi, uga ora ngunjungi omah uskup, amarga padha ora seneng marang uskup sesat kuwi. Akibate, Evnomius tansah piyambakan, kejaba karo wong-wong sing teka bareng karo dhèwèké. Konon, sanadyan dhèwèké sesat ing bab iman, dhèwèké tetep nduwèni watak sing apik: welas asih, alus, meneng, andhap asor, lan ramah marang kabèh wong. Cerita ing ngisor iki nyritakaké bab wataké sing becik.

Ing sawijining wektu, dhèwèké lunga adus ing pemandian umum, lan para pangreksa, manut kabiasaan nagara kuwi, nutup lawang mburi dhèwèké supaya ora ana wong liya sing mlebu nalika uskup adus. Evnomius, nyadari yèn akèh wong padha ngadeg ing lawang kepéngin adus, dhèwèké mréntah para pangreksa mbukak lawang lan ngidini kabèh sing kepéngin adus bareng dhèwèké mlebu. Wong-wong sing mlebu ing omah adus,

nalika weruh uskup lungguh ing bak banyu anget, ora kepengin lungguh nanging padha ngadeg ing ngarepé, kanthi mangkono padha ngajeni dhèwèké. Uskup ngajak wong-wong mau mlebu ing bak sing padha karo sing diduduki, nanging wong-wong sing teka padha nolak. Uskup banjur nyadari yèn wong-wong mau padha ngadeg amarga dhèwèké lan ora kepéngin adus. Kahanan iki ndadèkaké dhèwèké sedhih banget; dhèwèké metu saka bak lan ninggalaké omah adus, amarga ora kepéngin dihormati. Wong-wong sing isih ana ing omah adus langsung ngeculake banyu saka bak adus, nganggep iku kotor amarga wudhu wong sesat, lan ngresiki bak adus mau kanthi tuntas, sengit marang rawuhe wong sesat ing kono; sawisé kuwi, sawisé nggodhok banyu anyar, padha nyiyapake bak adus kanggo dhéwé. Nalika krungu bab iki, Evnomius saya yakin manawa dhèwèké ora bakal bisa ngrebut atiné wong-wong Samosata; dhèwèké mundur saka jabatan uskup lan ninggalaké kutha kuwi.

Sawisé Evnomius lunga, wong-wong Arian masang Uskup Lucius ing Samosata, sawijining wong sing nduwèni paham sesat kaya dhèwèké, sing cetha dadi srigala lan mungsuhé kawanané Kristus. Warga kutha ora ngajeni uskup iki, kaya ora ngajeni uskup kapisan (Eunomius), lan dheweke mung urip karo wong-wong sing teka bareng dheweke, amarga ora ana wong Ortodoks sing teka marang uskup. Babagan kawanané Kristus, sanadyan padha tanpa panggembalane (Eusebius), nanging padha éling tenan marang piwulangé lan njaga iman suci kanthi tanpa cela. Sepira gedhéné wong Ortodoks ngremehké uskup sesat mau bisa katon saka kedadeyan ing ngisor iki:

Sawijining dina, sawatara bocah lanang padha dolanan bal ing dalan (kaya bocah-bocah biasane), padha ngoper bal saka siji marang sijiné. Ing wektu kuwi, uskup kebeneran liwat. Kebeneran, bal kuwi tiba ing ngisor jaran lan keretaé uskup. Ndeleng kahanan kuwi, bocah-bocah mau padha njerit banter: 'Bal iki wis kotor amarga bidah, bal iki wis kotor amarga bidah…' Krungu swara njerit kuwi, uskup banjur ngutus salah siji abdi dalemé kanggo nyumurupi apa sing ditindakake bocah-bocah mau lan kenapa padha njerit banter. Para bocah padha nyalakake geni lan mbuwang bal liwat geni, mikir yèn geni kuwi bakal ngresiki bal saka ajaran sesat. Mula, ora mung wong diwasa nanging uga bocah cilik padha sengit marang ajaran sesat uskup mau, sing kaya kabejatan panguwasan ing panggonan suci (bandingaké Dan. 9:27). Nalika mangertèni bab iki, Lukas ora mèlu alusé Evnomius, nanging dadi nesu lan ngasingaké akèh rohaniwan menyang panggonan adoh. Dhèwèké ngasingaké keponakané Eusebius—Antiochus sing pinaringan berkah, imam sing paling pantes, taat marang Gusti lan kebak wahyu, trampil ing kawruh—menyang Armenia; lan diaken Evolkius, sing paling misuwur ing antarane para pelayan Gusti, diasingake menyang Gurun Oasis. Amarga kahanan iki, kutha Samosata kebak kasedhihan lan susah.

Sawisé pati nggegirisié Raja Valens sing jahat, Raja Gratian sing saleh[4534] munggah ing tahta. Dhèwèké langsung mbebasaké kabèh uskup lan rohaniawan liya sing wis diasingaké amarga iman Ortodoksé, lan mréntahaké marang supaya kursi-kursi uskupé sing biyèn dibalèkaké marang wong-wong mau. Banjur sing bali yaiku: Santo Meletius menyang Antiokia, Santo Pelagius menyang Laodikia, lan Santo Eusebius menyang Samosata. Bareng karo Eusebius, kabèh sing diasingaké déning Lucius sing Arian uga bali menyang Samosata, kalebu imam Antiochus saka Armenia lan diakon Evolkius saka Oasis. Kanggo wong Ortodoks, iki dadi kabungahan gedhé; kanggo wong sing ora takwa, iki dadi isin gedhé. Nalika bali menyang keuskupané sing biyèn, Eusebius, bebarengan karo para uskup liyané lan utamané ing persatuan karo Santo Meletius, miwiti ngreformasikaké Gréja. Kaping pisan lan paling utama, dhèwèké ngupaya ngangkat ing kursi uskup—sing wis kosong sawisé para uskup Arian dicopot jabatané—wong-wong sing pantes lan teguh ing iman Ortodoks. Nalika ngangkat wong-wong mau dadi uskup, sang wali ngangkat uskup-uskup ing ngisor iki: ingkang kinurmatan Akakios dadi uskup Vireia, ingkang luhung Theodotus dadi uskup Hierapolis, kanca jenengipun Eusebius dadi uskup Chalkis, Isidore kanggo Cyrrhus; lan ing Edessa, sawisé seda uskup suci Varsas, dhèwèké ngangkat pangakun iman Eulogius ing tahta. Kanthi diiringi dening Uskup Marinus sing saleh, sing wis kapilih dadi uskup ing kutha Arian Dolichina, Santo Eusebius piyambak lunga menyang kana, ing ngendi dhèwèké kepéngin ngresiki gréja saka bidah lan nglantik uskup Ortodoks anyar sing kapilih. Nalika Eusebius mlebu kutha, sawijining wanita Arian mbuwang kendi saka atap omah marang dhèwèké, nganti pecah sirah sang wali. Saka tatu kuwi, Santo Eusebius lara lan pungkasané mulih marang Gusti. Nalika arep seda, dhèwèké nyuwun marang kabèh wong sing ana supaya ora mbales dendam utawa nglarani wanita sing nyebabaké lara kuwi. Ing kéné, sang wali ngetutaké tuladhané Gusti, sing ndedonga kanggo wong-wong sing nyalibaké Panjenengané, kandha: *'Bapa, apuraen wong-*

[4534] Gratian mrentah separo kulon Kakaisaran Romawi wiwit taun 375 nganti 383.

wong mau, awit padha ora ngerti apa sing padha tindakaké' (Lukas 23:34); uga tuladhané Santo Stefanus, sing ndedonga kanggo wong-wong sing lagi nglontaraké dhèwèké[4535] .

Mangkono,[4536] , abdi agung Gusti Allah Eusebius, ngalami pati martir ing tangan wong-wong Arian, sawisé nandhang sangsara kanggo Putraning Allah, kang sejati lan langgeng bebarengan karo Rama. Awak suci panjenengané dibalèkaké menyang kutha Samosata, ing ngendi panjenengané dikubur kanthi pakurmatan, ing antaraning luh lan ratapan kabèh umat Kristen. Sing kasebut mau, Sing Mulya Antiochus, putrané adhine Sang Eusebius, diangkat dadi penerusé. Gereja Samosata mekar ing ortodoksi, kanthi saleh ngluhurake Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal; marang Panjenengané, mugi ana pakurmatan, kamulyan, panuwun, lan ibadah saka kita, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Sawise urip ing kasucian minangka imam lan mlaku ing dalan kasyahidan, kowe mungkasi kurban-kurban berhala, Sang Kudus Eusebius; nanging minangka wong sing nduweni kawani ing ngarsane Kristus Gusti kita, ndedonga supaya nyawa kita slamet.

Peringatan para martir suci Zinon lan Zina.

Perayaan tanggal 22 Juni

Martir Suci Zinon iku wong asli Philadelphia ing Arabia[4537] , sing ing jaman biyen dikenal minangka Ema. Zina iku peladené lan kepengin nandhang sangsara kanggo pracaya marang Kristus. Nalika pamaréntahan Maximinus, sing mréntahaké provinsi ing jaman Kakaisaran Maximinus, Santo Zinon[4538] maringi kabèh kagungané marang wong mlarat lan mbébasaké para budhaké. Nalika krungu babagan pakurmatan ageng sing diparingake hegemon marang arca-arca, dhèwèké lunga marang panguwasa mau bebarengan karo abdi Zina, miturut karsa Zina dhéwé; amarga dhèwèké ora péngin ninggalaké tuwané lan mèlu kanthi kersané dhéwé. Santa Zinon muncul ing ngarepe gubernur lan, nalika weruh yen gubernur kuwi pancen banget nggatekake sembah marang dewa palsu lan dheweke dhewe setya ngladeni arca-arca, dheweke ngecam gubernur mau. Banjur gubernur langsung mrentah supaya santa kuwi dicambuk nganggo tali kulit sapi. Sajrone panyiksaan iki, Zinon ngulurake lengené lan nggebuk témbok candhi berhala nganggo siku, saéngga candhi kuwi ambruk lan rusak. Amarga kuwi, dhèwèké kaping pisan digantung, lan badané disiksa kanthi kejem, tatu-tatuné diusap nganggo cuka lan uyah; sakwisé kuwi, sikilé dipaku ing balok nganggo papat paku. Zina, abdi Saint Zinon, teka ing panggonan sangsaraé lan wiwit nyuwun marang tuwané supaya ora nyingkirké utawa ninggalaké dhèwèké. Sawisé krungu kabar iki, igemon mréntahaké supaya sikilé Zina uga dikekang ing sangkèk. Nalika loro martir suci mau digawa ing ngarepe gubernur kanggo dipriksa lan padha nolak nyelakake Kristus, padha dipukul kanthi kejem; luwih maneh, dhadha Saint Zinon lan panggonane atine dibakar nganggo besi panas abang. Sawisé kuwi, para wali digantung ing wit, watu abot diiket ing sikilé, lan dagingé dibakar nganggo geni; banjur padha dibuwang menyang bolongan geni lan lenga dituangaké ing kobongan. Nanging, amarga para martir suci kanthi mujijat tetep ora cilaka lan malah ora kesentuh geni, pungkasané sirahé dipotong nganggo pedhang[4539] . Peringatan para wali iki dirayakake ing Gréja Santo Yohanes ing Kyparissia[4540] .

Ing dina iki, pangeling-eling dianakake kanggo martir suci Galaktion, sing klelep ing segara, lan kanggo Juliana, sing kobong ing tiang pancena bebarengan karo putrané Saturninus.

[4535] Dina raya Santo Stefanus, Arkidiakon, dirayakake tanggal 27 Desember.
[4536] Patié Santo Eusebius Sang Martir kelakon watara taun 380.
[4537] Miturut panjelasan dening Kebawahannya Filaret ('Uripé Para Wali', Juni, kaca 165), 'Philadelphia Arab' nuduhaké bagéan lor Perea utawa wewengkon Transyordania ing Palestina, sing dikenal minangka Dekapolis.
[4538] Miturut Menologioné Kaisar Basil lan Synaxarion Yunani, Zinon iku sawijining prajurit.
[4539] Para martir suci seda ing taun 304 nalika pamaréntahan Maximian Hercules, sing mréntah bareng karo Diocletian wiwit taun 286 nganti 305.
[4540] Cyparissius utawa Cyparissus – panggonan ing Konstantinopel.

6 Juli

23 Juni (Gaya Lawas)

Perayaan Santa Agrippina Sang Martir

Perangan tanggal 23 Juni

Perawan Suci Agrippina lair lan gedhe ing Roma Kuna. Wiwit isih cilik, dhèwèké nyawisaké dhiri marang Gusti Allah lan, miturut tembungé Rasul, *'wewangiané Kristus ing antarané wong-wong sing padha dislametaké'* (2 Kor. 2:15). Kaya apel kang wangi utawa kembang kang ambune manis, lumantar uripé sing suci lan luhur budi, dhèwèké maringi manisé lan wanginé marang manah para wong pracaya, saéngga ngusir ambu ora enak saka hawa napsu. Dheweke ngias atiné kanthi kasucian prawan lan tunangan karo Kristus, kang amarga Panjenengané, nalika pamaréntahan Valerian[4541] , kanthi wani lan tanpa wedi marang sangsara, nyerahaké awaké kanggo akèh tatu amarga katresnan marang Pangantené, Kristus. Awaké dipukul nganggo tongkat nganti balungé patah-patah, sawisé kuwi dhèwèké ditelanjangi lan dipasang ing belenggu. Nanging Malaikaté Gusti, kanthi tangan sing ora katon, mbebasaké ikatané lan nguwataké dhèwèké, lan dhèwèké, sawisé ngalahaké kabèh kejahatan, nyerahaké rohé marang Gusti ing tengah-tengah sangsara[4542] . Para abdi Kristus, Vassa, Paula, lan Agathonica, kanthi rahasia nggawa awaké martir suci mau lan ninggalaké Roma karo awaké mau. Lelungan saka panggonan siji menyang panggonan liyane lan sawisé pelayaran dawa, padha tekan ing wewengkon Sisilia, ing kono padha ngubur kanthi rahasia badan suci mau. Sakwise Sisilia dianggep pantes nampa relik suci sing mulya saka martir suci, wewengkon mau langsung dibebasake saka kejahatan peteng lan godaan setan lan oleh pangayoman saka wong Agaria liwat pandonga Santa Agrippina. Mangkono, nalika wong Agaria nyerang kutha panggonané gréja martir suci lan wani ngrebut, padha langsung kena karusakan total.

Saka peti suci sang martir, kabèh wong lara lan wong kusta sing teka kanthi iman nampa panyembuhan saka sakabèhing lara lumantar pandonga sang martir suci, déning sih-rahmaté Kristus, Gusti kita. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Dina wis sumunar kanggo ngrayakake pakaryan padhang panjenengan; mula Gréja Ilahi, ngurmati panjenengan, kanthi kabungahan muni marang panjenengan: Sugeng, parawan lan martir, Agrippina sing paling kinurmatan.

Crita Panitenané Teofilus

Diperangeti tanggal 23 Juni

Sedhela sadurunge invasi Persia[4543] marang wilayah Yunani, ing Keuskupan Kapindho Cilicia, ing kutha Adana[4544] , manggon pangurus katedral suci kutha iku, sawijining priya sing jenenge Theophilus. Dheweke urip kanthi luhur lan suci, ngatur kagungan gréja kanthi adil lan wicaksana, lan nindakake prakara kanthi bener lan manut kersaning Gusti Allah. Kanggo uskup, dhèwèké dadi mripat sing ngawasi kabèh lan tangan tengen sing nindakake kabèh tugas lan dhawuh. Dheweke banget ditresnani déning uskupé—lan ora mung déning uskup, nanging uga déning kabèh rohaniawan lan kabèh warga kutha—amarga kabecikane; amarga dhèwèké dadi bapak tumrap anak yatim, panyedhiya tumrap janda, pangayoman sing murah ati tumrap wong mlarat, panyelamet

---

[4541] Kaisar Valerian mrentah Kakaisaran Romawi saka taun 253 nganti 259.
[4542] Pati martir suci Agrippina kelakon ing tengah abad kaping telu.
[4543] Ing awal abad kapitu, nalika pamaréntahan Raja Khosrow.
[4544] Adana – kutha cilik ing Cilicia, sawijining wilayah Yunani ing Asia Minor.

tumrap wong sing ditindhes, lan pitulungan tumrap wong sing ora duwe daya; Cekakipun, ora ana siji waé sing ora dipunlipur nalika sedhih, ing tembung lan tumindak. Amarga kabèh mau, saben tiyang ngajèni Theophilus kados bapak, nresnani piyambakipun kados panyungging, lan muji piyambakipun kanthi pujian.

Nalika, miturut kersaning Gusti, Uskup Adana seda saka gesang donya iki, kabèh warga saleh ing kutha kuwi, saka saben golongan, saka sing paling gedhé nganti sing paling cilik, kabèh kagugah déning katresnan Kristen sejati marang Teofilus amarga akèh pakaryan beciké, lan uga wis ngerti uripé sing suci lan tanpa cela, kanthi sarujuk milih dhèwèké dadi uskupé. Banjur padha ngutus sawatara warga sing pinunjul marang Metropolitan Cilicia karo layang kabar babagan iki. Sawisé maca layang kuwi, Metropolitan sarujuk marahi pilihané: Theophilus wis dikenal déwé minangka wong sing luhur budi lan ajiné marang Gusti, bisa mimpin diose, lan trampil uga wis pengalaman ing kabèh bab. Dhèwèké langsung mréntah supaya Theophilus diundang marang dhèwèké kanggo diangkat dadi Uskup Gréja Adan.

Nanging Theophilus, sawisé krungu putusan metropolit, ora gelem menyang ngarsané, kanthi keras nolak nampa jabatan uskup. Para warga lan kabèh rohaniawan nyuwun marang dhèwèké kanthi suwe lan nangis supaya dhèwèké dadi uskupé, nanging ora ana gunané. Banjur padha ngirim petisi liyané marang Metropolitan, nyuwun supaya dhèwèké ngangkat Theophilus dadi uskupé, sanajan nglawan kersané.

Akhire, sawise diundang kanthi paksa miturut dhawuhe kang wibawa, Metropolitan nampani dheweke kanthi kabungahan lan katresnan lan kepengin langsung ngangkat dheweke dadi uskup. Nanging Theophilus sujud ing sikile lan kanthi nangis nyuwun supaya ora masrahake beban kaya ngono marang dheweke.

"Aku ngerti dosaku!" pangandikane, "Aku ora pantes nampa jabatan uskup."

Sawisé dhèwèké suwé ngglethak ing sikilé metropolitèn kaya ngono, nangis lan nyuwun supaya dibebasaké, uskup suci mau maringi wektu telung dina marang dhèwèké kanggo merenung, supaya sawisé nimbang kahanan, dhèwèké gelem nampa jabatan uskup lan ora nglirwakaké panyuwunan akèh wong sing tenanan kepéngin nduwé dhèwèké dadi panggembalane.

Sawisé telung dina kliwat, Metropolitan nyaur manèh Theophilus lan miwiti ngélingaké lan nyuwun supaya dhèwèké aja nolak jabatan uskup; nalika kuwi dhèwèké muji kasucian uripé lan kaprigelan ing pangelolaan, lan nyatakaké yèn dhèwèké pantes nampa jabatan iki. Nanging Theophilus manèh sujud ing sikilé lan, kanthi ngucuraké luh kang akèh, terus kandha:

'Aku ora pantes dadi uskup!'

Ndeleng yèn dhèwèké tetep kiyat, kanthi keras nolak lan ora manut marang dhawuh utawa panyuwunan, metropolitane pungkasane nglilani miturut kersané. Sawisé nglantikaké wong liya dadi uskup—sing uga dianggep pantes—dhèwèké ngutus wong mau menyang Adana, nyerahaké Theophilus marang pangayomané supaya dhèwèké bisa nerusaké tugase minangka oikonomos.

Sawisé uskup anyar iku njabat sawatara wektu, nalika Theophilus isih nerusaké tugase kaya biyasa, sawatara mungsuh sing digerakké déning iri setan wiwit nyebar fitnah marang pangurus kuwi marang uskup, kanthi rahasia ngremehké jenengé lan nuduh yèn dhèwèké wis nindakake akèh tumindak ora pantes.

Wiwitane, uskup ora nggatekake fitnah mau lan ora pracaya, amarga ngerti yèn pangurusé iku wong sing luhur budi lan ora ana cacaté ing saben bab. Nanging amarga padha ora mandheg nyebar fitnah amarga iri— —lan ngetokake macem-macem tuduhan ngremehake marang Theophilus meh saben dina, alon-alon uskup wiwit kapengaruh tembung-tembunge, ngrungokake fitnah mau lan percaya marang wong-wong mau.

Sawisé sawatara wektu, dhèwèké mbebasaké Theophilus saka tugase dadi pangurus, supaya dhèwèké ora ngatur apa-apa manèh ing omah uskup utawa ing kagungané gréja, nanging manggon ing omahé kanthi tentrem lan tentrem, ngaso saka pakaryané; jabatan pangurus diserahaké marang wong liya.

Bebas saka tanggung jawab lan kesia-siaan urip iki, Teofilus nyawisake dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah sejati. Nanging, ora bisa nahan ndeleng uripé Theophilus sing saleh lan tanpa kuwatir, setan—mungsuhé umat manungsa—nyiapaké dhèwèké nganggo kabèh tipuané lan wiwit ngganggu dhèwèké, kadhang liwat pikirane dhéwé, kadhang liwat wong liya, kanthi alus ngendikakaké marang dhèwèké: 'Uskup wis ngremehake kowe, lali marang pakaryan gedhemu; dhèwèké wis ngina kowe, milih wong sing luwih ala, ora trampil lan ora pantes; dhèwèké wis ngetokake kowe marang ejekan lan pangina manungsa.'

Lan Theophilus wiwit, sepisanan sethithik-sethithik, merhatosake fitnah lan pikiran setan kuwi, banjur saya kerep mikirake mau, apa dhewekan utawa karo kanca-kancane, lan nangis kenceng. Pungkasané, tipuané

mungsuh nggawa dhèwèké tekan titik nalika, sawisé lali marang kapitadosané marang Gusti Allah, dhèwèké wiwit krasa lesu amarga putus asa lan sedhih, lan banjur nyerah. Kayané kabèh wong padha ngguyu lan ngenyèhi dhèwèké, ora ana siji waé sing ngajèni dhèwèké manèh; dhèwèké isin metu saka omah lan dolan karo wong liya. Kangen sing ora bisa ditahan marang panguwasa lan kendali biyèné marang kagungané gréja kobong ing atiné; awan bengi dhèwèké mikir bab iki, nyiksa dhèwèké dhéwé karo pikiran kaya ngono lan mikir carané supaya bisa mbalèkaké posisi biyèné, supaya mungsuh-mungsuhé ora bakal seneng manèh karo pangandhèké dhèwèké.

Amarga kepinginan iki lan pikiran-pikiran liya sing ora nyenengake Gusti, sih rahmaté Gusti mundur saka atiné; tanpa iku, dhèwèké pungkasané tiba ing putus asa sing jero lan wiwit nggolèk pitulungan marang ilmu sihir lan setan. Amarga ing wiwitan dhèwèké nolak nampa jabatan uskup, saiki dhèwèké wiwit ngidam panguwasa sing luwih cilik. Mangkono Gusti Allah ngidini iki kelakon marang dhèwèké amarga dhèwèké wis nyimpen pikiran ala lan pitutur setan ing atiné.

Ing kutha iku ana sawijining wong Yahudi, anaké kebinasaan, dukun, ahli sihir, lan penipu kondhang. Dhèwèké pancèn abdi setan lan nuntun akèh wong marang karusakan. Teofilus mangkat ing wayah bengi menyang omahé dukun kuwi lan, sawisé tekan, wiwit ngetok lawang gapura. Tukang sihir kuwi metu kanggo ndeleng sapa sing ngetok lawang, lan nalika weruh Theophilus, atine kebak wedi. Kaget (awit dhèwèké ngenali), dhèwèké ngajak Theophilus mlebu omah, lan sawisé Theophilus mlebu, dhèwèké takon:

'Kanggo alesan apa, gusti, panjenengan kersa susah payah rawuh marang kula, tiyang sengsara lan ingkang boten pantes, ing tengah wengi?'

Theophilus, minangka wangsulan, nyungkur ing sikilé lan kanthi nyuwun-nyuwun kandha:

'Yen panjenengan saged mbantu, tulungana kula lan aja nglirwakake kula ing sedhih kula ingkang ageng.'

Banjur dhèwèké nyritakaké kabèh kanthi rinci marang dukun: kepiyé uskup wis nglarani atiné kanthi nyopot jabatané, kepiyé dhèwèké wis diparingi isin déning wong akèh, amarga uskup luwih milih wong sing luwih ala tinimbang dhèwèké nalika mbusak saka jabatane; dhèwèké janji marang dukun ganjaran sing akèh yèn dhèwèké gelem nulungi lan mbalèkaké pakurmatané sing biyèn. Banjur dukun Yahudi sing sengit marang Gusti mangsuli dhèwèké:

'Aja sedhih bab iki, gusti, nanging bali menyang omah kanthi kabungahan lan pangarep-arep sing becik; teka marang aku ing jam iki esuk bengi ngarep, lan aku bakal nuntun kowe marang guruku, lan dhèwèké bakal mbantu kowe ing kabèh bab.'

Krungu wangsulan saka dukun kuwi, Theophilus sing sengsara wektu kuwi bungah banget lan bali menyang omah kebak pangarep-arep sing bakal nuntun marang karusakané.

Sawisé sedina, bengi manèh teka. Ing tengah wengi, miturut dhawuhé dukun sihir, Teofilus rawuh ing ngarepé. Dukun sihir mau nuntun dhèwèké menyang hippodrom – panggonan pacuan jaran – lan kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe weruh pangliyan apa wae, utawa krungu swara apa wae, aja wedi lan aja gawe pratandha salib; salib iku ora ana gunane kanggo manungsa: iku tipuan Kristen sing pantes dipicehake.'

Theophilus sarujuk karo saben omongane lan janji ora bakal nglindhungi awake nganggo salib; banjur dukun sihir kuwi langsung nampilake marang dheweke, ing sawijining panglihatan, akèh wong aneh lan luar biasa, sing nganggo sandhangan padhang warna-warni lan nyekel lilin sing murub ing tangane. Kuwi kabèh setan; padha muni puji-pujian marang rajané, Sétan; déné raja pepeteng lungguh ing antarané kanthi bangga lan kamulyan semu. Banjur dukun Yahudi sing terkutuk nyekel tangan Teofilus, nuntun dhèwèké mlebu ing kumpulan ngrusak kuwi lan nyedhak marang raja pepeteng bareng dhèwèké.

"Ngapa kowe nggawa wong iki menyang kene marang kita?" pitakon pangeran pepeteng marang dukun.

"Gusti," wangsulé wong Yahudi sing sengit marang Gusti, "kula nggawa piyambakipun dhumateng panjenengan amarga piyambakipun sampun ngalami panganiayaan abot saking uskupipun, lan piyambakipun nyuwun pitulungan panjenengan."

'Kepiye aku bisa mbantu wong sing dadi budaké Gusti Allahé? Yen pancèn dhèwèké kepéngin dadi budakku lan gabung karo barisan para abdi, aku bakal mbantu dhèwèké kanthi cara sing bakal maringi dhèwèké kuwasa lan pakurmatan luwih gedhé tinimbang sadurungé, lan bakal luwih kuwasa tinimbang uskupé dhéwé.'

"Apa kowe krungu apa sing diomongake pangeran?" pitakoné magus marang Teofilus.

'Aku krungu,' wangsulane, 'lan aku bakal nindakake apa wae sing dhèwèké paring dhawuh.'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung kuwi, dhèwèké langsung sujud ing dhèwèké, nyembah marang Setan lan miwiti nyium sikilé.

"Wong iki kudu nyelakaké sing diarani Putrané Maria," ujare setan marang dukun, "lan uga nyelakaké Dheweke dhéwé, amarga aku sengit banget marang loro-loroné. Ayo dhèwèké nulis pangakuan nyelakaké kuwi nganggo tangane dhéwé lan nyerahaké marang aku. Sawisé kuwi, ayo dhèwèké njaluk apa waé sing dikarepake marang aku, lan bakal tak wènèhaké."

Krungu kuwi, Teofilus mangsuli:

"Kula badhé nindakaké punapa kemawon ingkang panjenengan dhawuhaké, gusti, asal kula pikantuk punapa ingkang kula kepéngini."

Krungu tembung kuwi, mungsuh licik umat manungsa, setan, nguluraké tangan setané marang dhèwèké lan, nyekel Theophilus, miwiti nyekes jangguté lan nyium dhèwèké, nempelaké lambéné sing reged marang cangkemé Theophilus.

"Sugeng, kancaku sing tulus lan setya," ujare marang dheweke.

Lan Theophilus sing sengsara, negesake pasedulurané karo Setan, mbelakangi Kristus, Juruwalèh kita, lan Indungé Gusti Allah sing Maha Suci; sawisé nulis pangingkarané ing lembaran kulit[4545] , sing wis disiapaké dhisik déning dukun, lan wis disegel, dhèwèké nyerahaké marang pangeran pepeteng. Sawisé kuwi, padha rangkul-rangkulan minangka pratandha paseduluran, padha ciuman, banjur padha pisah dalan: Pangeran Pepeteng, bebarengan karo para abdi, dadi ora katon lan mundur menyang panggonané ing neraka; déné Theophilus lan wong Yahudi mau bali saka hippodrome, loro-loroné padha bungah ing karusakané dhéwé.

Esuké, miturut pangayomaning Gusti, katoné dudu amarga tipuané setan, uskup tangi lan nyesel wis nyopot Teofilus saka jabatane minangka pangurus. Sawisé ngutus wong kanggo nelpon dhèwèké manèh menyang omah uskup, dhèwèké mbalèkaké dhèwèké menyang jabatané biyèn kanthi pakurmatan gedhé, maringi pakurmatan kaping pindho, lan maringi wewenang sing luwih gedhé marang dhèwèké babagan kagungan gréja lan kabèh urusané. Saliyane kuwi, ing ngarsané para rohaniawan lan warga kutha, uskup nyuwun pangapura marang Teofilus.

"Nyuwun pangapunten, sedulur," pangandikane, "nyuwun pangapunten, amarga aku wis dosa marang kowe kanthi ngremehake papan suci kowe nalika aku ngangkat wong sing ora pantes dadi panguripamu. Saiki aku mbusak dheweke, lan aku nyuwun kowe supaya mbaleni jabatan panguripan maneh."

Wiwit wektu kuwi, Teofilus mbalèkaké pakurmatan lan wewenangé kaya biyèn, diurmati luwih dhuwur tinimbang sapa waé, lan ngatur kabèh urusan pangurus. Ora mung para rohaniawan lan warga padha maringi pakurmatan ageng marang dheweke lan manut kanthi ngajeni, nanging uskupé dhéwé uga wiwit ngajeni dheweke, déné mungsuh-mungsuhé biyèn meneng isin lan wiwit kanthi andhap asor nyuwun karahayoné.

Ing wektu iku, ana dukun jahat lan licik sing kerep sowan marang Theophilus.

"Panjenengan mirsani, Gusti," ujare, "kados pangeran kula lan kula sampun mbiyantu panjenengan miturut karsa panjenengan, lan kados pundi cepet panjenengan nampi pitulungan kula."

"Mesthi aku wis," wangsulane Theophilus, "lan aku matur nuwun kanthi tulus."

Sawisé urip sawatara wektu ing apostasi kaya ngono, Teofilus wiwit, kaya-kaya tangi saka turu lan eling, nyadari karusakané dhéwé. Pangripta lan Panebus kita, Kristus Gusti Allah, sing ora kepéngin patié wong dosa nanging kanthi welas asih ngentèni pangapurané[4546] , ngélingaké manèh urip mulya lan pakaryané Theophilus biyèn, akèh tumindak welas asihé, pangopènané marang wong mlarat lan janda, pangasuhé marang anak yatim piatu, pambélaané marang wong sing ditindhes, pitulungané marang sapa waé sing nyuwun tulung, lan akèh pakaryané sing becik. Ora ngremehake ciptaane lumantar kabecikané sing ora bisa diungkapaké, Gusti nampilaké welas asihé marang dhèwèké, amarga ora ana dosa sing bisa ngungkuli katresnané marang manungsa: lumantar inspirasi rahasia lan ilahi, Panjenengané nandur ing atiné Teofilus pikiran pangapuran lan pangowahan.

Eling, Teofilus wiwit merenung babagan ala gedhe lan nggegirisi sing wis ditindakake kanthi mbantah Kristus Gusti Allah lan Indungé Allah sing Maha Suci demi pakurmatan manungsa sing sementara lan ora ana

---

[4545] Sadurunge seni gawé kertas dikenal, wong nulis ing kulit sing wis disamak khusus utawa ing lembaran reed Mesir sing dikenal minangka papirus. Naskah ing kulit utawa lembaran reed kaya ngono dijenengi 'chartiae'.

[4546] Cf. Yehezkiel 18:21–23

regane. Dheweke wiwit nandhang sangsara ing atiné, sedhih ing jeroné lan tobat, nglegak ambegan jero saka jeroné atiné, nggebuk dhadha, nangis kenceng lan nglegak-nglegak.

Ing wektu sing padha, dukun Yahudi kuwi dicekel déning panguwasa ing tanah kuwi, dihukum pati déning pangadilan resmi amarga akèh tumindak sihir lan kejahatané, lan nampa paukuman sing cocog karo dosané: dibakar urip-uripan.

Bab Theophilus, dhèwèké nangis lan merintih awan lan bengi, atiné remuk, ora gelem mangan lan ngombe, lan ora péngin ngomong karo sapa-sapa. Dhèwèké nyendhiri dhéwé, merintih lan sedhih.

"Aduh aku, wong sengsara! Aduh aku, wong sing kesasar!" pangajabé. 'Apa sing wis tak lakoni? Ing karusakan apa aku wis tiba? Ing endi aku kudu lunga saiki kanggo golek kaslametan? Marang sapa aku kudu nyuwun welas asih? Marang Kristus, Gusti Allah? Nanging aku wis mbantah Panjenengané. Marang Ibuné Gusti Allah? Nanging aku wis nolak Panjenengané. Aku wis dadi budaké setan lan wis nyegel perbudakan iki nganggo tandha tanganku. Sapa sing bisa nyabut naskahku saka tangane? Sapa sing bakal nulungi aku lan nylametake aku saka kakuwasane? Napa aku tekan menyang dukun jahat lan duraka marang Gusti kuwi, percaya marang dheweke, lan bebarengan karo dheweke, ngukum awakku dhéwé menyang geni langgeng? Apa paedah sing tak entuk saka pakurmatan sing mung sedhela iki? Apa tegese kabanggaan lan kamakmuran ing donya sing sia-sia iki? Celaka aku! Aku, wong sengsara iki, wis kesasar! Celaka aku! Aku wis kesasar lan kecemplung ing jerat sing aku ora ngerti kepiye carane lolos! Celaka aku! Aku wis nyegah awakku dhéwé saka pepadhang langgeng lan manggon ing pepeteng! Apa aku ora luwih becik nalika dipecat saka pangabdian marang pangurus? Apa aku ora luwih becik nalika urip tanpa kuwatir lan meneng bae? Ngapa aku milih nyemplungake nyawaku sing malang menyang Gehenna amarga pakurmatan manungsa sing sementara lan sia-sia lan kamulyan kosong? Aku dhewekan sing kudu disalahake kanggo karusakanku! Aku dhewekan sing wis matèni awakku dhéwé; aku dhewekan sing pengkhianat marang nyawaku sing sengsara! Celaka aku! Apa sing wis tak kelangan! Celaka aku! Kepiye aku wis diapusi! Celaka aku! Apa sing kudu tak lakoni saiki? Aduh aku! Apa sing bakal tak wangsuli marang Gusti ing Dina Kiamat, nalika kabèh bakal cetha lan katon, nalika wong sing sholeh bakal diparingi mahkota, déné aku, sing sengsara, bakal dihukum bebarengan karo Setan, marang sapa aku wis adol awakku! Sapa sing bakal tak nyuwun tulung wektu kuwi? Sapa sing bakal welas asih marang aku wektu kuwi? Satemene, ora ana siji-sijia! Celaka jiwaku sing sengsara lan apes iki! Kepiye kowe nyerahake awakmu marang tawanan neraka? Kepiye kowe nyebabake karusakanmu dhewe? Pira nggegirisi ambrukmu! Ing ombak apa kowe wis nyemplung! Ing pelabuhan apa saiki kowe bakal ngungsi? Utawa ing panggonan suci apa kowe bakal mlayu? Celaka aku, nyawaku! Celaka aku! Bencana apa sing wis nimpah kowe!

Sawisé nangis suwé lan ing keputusasaan nyiksa atiné karo sedhih lan nelangsaning, Teofilus wiwit, sethithik demi sethithik, nyandhak pangarep-arep marang sih-rahmaté Gusti Allah.

'Aku wis mbelakangi Gustiku Yesus Kristus, kang lair saka Perawan Maria sing Maha Suci,' pangandikane marang dhiri dhewe, 'lan aku ora wani nyuwun marang Panjenengané. Nanging, sanadyan aku uga wis mbelakangi Ibune Gusti kang nglairake Panjenengané, aku tetep bakal nyuwun marang Panjenengané; kanthi sakabehing atiku lan sakabehing jiwaku aku bakal nyerah marang pangapurané.' Aku bakal menyang gréja suci Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sujud ing ngarepé ikoné, lan tetep ana ing kono ndedonga marang Panjenengané nganti aku bisa nyenengaké Panjenengané lan dianggep pantes nampa perantara Panjenengané kanggo nyuwun sih-rahmaté Gusti Allah.

'Nanging karo lambe apa aku bakal miwiti ndedonga marang Panjenengané,' ujare maneh, 'awit aku wis ngadhepake Panjenengané nganggo lambe-lambe kotorku? Kepiye aku bakal miwiti pangakuan dosaku? Kanthi ati apa, nurani apa, lan pangarep-arep apa aku bakal nggerakake ilatku sing ora takwa kanggo ndedonga? Aku ora ngerti. Kepiye aku bakal nyuwun pangapura kanggo dosaku sing tanpa wates? Aku wedi geni bakal mudhun saka swarga lan nglelepake aku, jiwa sengsara iki, utawa bumi bakal belah lan nyanthelake aku urip-uripan, nglontaraké aku menyang jurang neraka. Nanging aja putus asa nganti pungkasan, nyawaku; kuwatna atimu lan usaha mbusak kabecikan sing nahan kowe dadi tawanan; mlayu marang Ibune Kristus, lan kowe ora bakal isin.

Ing sawijining panggonan sepi ing kutha ana gréja cilik kang dipersembahaké marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, ing ngendi ibadah mung dianakaké ing dina rayan. Ing gréja iki Theophilus kepéngin nyendhiri dhéwé kanggo ndedonga, sawisé dhèwèké mbebasaké dhéwé saka kabèh tugase minangka pangurus lan nyisihaké kabèh alangan lan urusan donya. Sawisé nyendhiri dhéwé ing gréja iki lan nyuwun pangapura ing

ngarepé ikon sing kinurmatan saka Indungé Gusti Allah sing Maha Suci, dhèwèké miwiti ndedonga marang Panjenengané, nangis kecut lan nglegak-legak. Ora ana siji-sijia sing ngerti bab iki kejaba abdi setyané, Eutychian, sing banjur nyritakaké uripé Theophilus.

Theophilus tetep ana ing gréja patang puluh dina lan patang puluh bengi, nglakoni puasa, ngakoni dosa-dosané, tobat, lan ndedonga tanpa kendhat awan lan bengi nalika sujud ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Ing pungkasan patang puluh dina, nalika piyambakipun ndedonga ing tengah wengi, Sang Indung Gusti kita sing paling kabegjan rawuh—keselamatan sejati ing donya kabèh, pangayoman umat manungsa, lan pangarep-arep kita siji-sijiné sawisé Gusti Allah.

"Wah, manungsa!" pangandikane marang dheweke. "Ngapa kowe tanpa isin-isin ngganggu Aku, njerit lan nyuwun tulung marang Aku? Amarga kowe dhewe wis mbantah Putraku lan Aku!" Kepiye aku bisa nyuwun marang Putraku lan Gustiku kanggo kowe, supaya Panjenengané ngapura kowe, abdi setan sing wis nyerah marang dhèwèké liwat tulisan tanganmu? Kanthi mripat apa aku bakal ndelok pasuryané Gusti sing paling padhang nalika aku kepéngin ndedonga kanggo kowe? Aku uga ora bisa nahan isiné sing ditimpakaké marang Putraku lan Gustiku. Aku bisa ngapura kowe, he manungsa, amarga dosa-dosa sing wis kowe tindakake ing ngarsaning Aku, amarga Aku tresna banget marang umat Kristen, utamane wong-wong sing kanthi iman sejati lan katresnan kang anget padha mlayu marang Aku lan ndedonga ing candhi-Ku: Aku nulungi kanthi saben cara, nampani ing pangkuan-Ku lan ngrungokake pandonga-pandonga mau. Nanging cacian lan panglaraning sing kok tindakake marang Putraku, sing kok salibake kaping pindho liwat dosa-dosamu—iku aku ora bisa ndeleng utawa krungu. Kowe bakal butuh akèh pagawean abot, akèh tumindak gagah berani, lan tobat sing tulus saka jeroning ati kanggo nyuwun rahmaté. Sanadyan Panjenengané paling welas asih, ing wektu sing padha Panjenengané uga Hakim sing adil lan pembalas sing medeni, sing mènèhi ganjaran marang saben wong manut tumindaké.

Kanthi kabungahan nalika nyumurupi Sang Ibuné Gusti Allah, Teofilus krasa luwih semangat.

"Ya Gusti Putri sing paling pinunjul!" ujare, "Pelindung umat manungsa, pangayoman lan panyelamet wong-wong sing padha ngungsi marang Panjenengan! Aku ngerti, pancen aku ngerti, sepira aboté dosaku lan sepira gedhéné nesu Panjenengan lan nesué Gusti sing Panjenengan lairaké. Nanging aku weruh akèh tuladha wong-wong sing sadurungé aku ngrangsang murka Putramu lan Gusti kita, nanging diparingi pangapura marang dosané amarga tobat lan pangakuané. Yen ora ana tobat, kepiye Putramu bisa ngapura wong-wong ing Niniwe? (Yunus 2:1–11, 3:1–10) Yen ora ana tobat, kepiye Panjenengané bisa ngapura pelacur Rahab? (Yosua 6:24) Yen ora ana tobat, kepiye Dawud, sing wis tiba ing zinah lan mateni (2 Samuel, bab 11) sawisé nampa karunia, ora mung diparingi pangapura nanging uga karunia kenabiané dibalèkaké? Yen ora ana tobat, kepiye carane rasul utama sing suci Petrus, tiangé Gréja, sing nampa saka Gusti kunci Karajaning Swarga (Matéus 16:19), nalika dhèwèké mbantah marang Gusti ora sapisan, ora kaping pindho, nanging kaping telu, lan banjur wiwit nangis kecut (Lukas 22:56–62). Yen ora ana tobat, kepiye Gusti bisa nggawe maling – juru pungut pajeg – dadi penginjil? (Matt. 9:9) Yen ora ana tobat, kepiye Sang Paulus bisa saka penganiaya dadi wadah pilihané Kristus? (Kisah Para Rasul 9:1–20) Yen ora ana tobat, kepiye Gusti nampa Zakheus (Lukas 19:1–10), kepala para panagih pajeg? Yen ora ana tobat, kepiye putra sing mubadzir sawise bali bisa dadi sayang maneh marang bapaké? (Lukas 15:11–32) Yen ora ana tobat, kepiye pelacur sing nangis ing sikilé Kristus bisa nampa pangapura kanggo akèh dosané? (Lukas 7:36–50) Yen ora ana tobat, kepiye swarga bisa dibukak kanggo maling? (Lukas 23:39–43) Yen ora ana tobat, kepiye rasul maringi dhawuh supaya wong dosa ing Korinta ditampa? (1 Kor. 5; 2 Kor. 2:1–8) Yen ora ana tobat, kepiye dukun sihir Cyprian—sing wis dadi kaya setan, sing mbukak weteng wanita meteng kanggo sihiré, lan sing banjur diowahi dadi Kristen déning Justina sing bener—ora mung nampa pangapura tumrap kejahatané sing gedhé, nanging uga dianggep pantes nampa mahkota martir? Kanthi akèh tuladha gedhé bab tobat, lan nyumurupi sih-rahmaté Gusti sing tanpa wates sing nutupi wong-wong mau, aku uga, wong dosa, wani mbalèk kanthi tobat marang sih-rahmat Panjenengan, Dhuh Sang Putri Sing Maha Asih: paringna tangan pitulungan marang aku lan nyuwun marang Putramu lan Gusti kita supaya ngapura dosa-dosaku sing abot.

Nalika Teofilus ngendika tembung-tembung mau, Sang Perawan Putri Allah sing Paling Suci, pangayoman sejati para wong dosa, pangarep-arep wong sing putus asa lan pitulungan sigra tumrap sing ndedonga marang Panjenengané, ngendika marang dhèwèké:

'Ngakona, he manungsa, yèn Putraku, kang tak lairaké lan kang wis kowe sangkal, pancèn Kristus, Putraning Allah kang Gesang, kang bakal rawuh ngadili wong urip lan wong mati; lan sawisé kuwi Aku bakal nyuwun marang Panjenengané kanggo kowe, lan Panjenengané bakal nampa pangapuranmu.'

"Ya Ibu sing Paling Kabegjan," wangsulé Teofilus, "kados pundi kula, ingkang boten pantes lan sengsara kados kula punika, wani mbukak bibi kula ingkang ala lan reged, ingkang kanthi bibi punika, amargi ajining donya ingkang sithik lan sia-sia, kula sampun mbantah Putramu lan Gusti kula, saha Salib Suci Panjenenganipun, pelindung jiwaku, lan saka Pembaptisané sing suci, lan nyegel pangingkaranku nganggo tulisan tanganku dhéwé, sing tak pasrahaké marang setan.

'Mung ngakoni,' pangandikane Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci marang dheweke, 'lan aja ragu marang sih-rahmaté; Panjenengané tresna marang manungsa lan welas asih, lan nampa luhé wong-wong sing tenanan tobat: kanggo kaslametaning umat manungsa, Panjenengané kersa inkarnasi saking Kula lan, sanadyan Gusti Allah, dados manungsa.'

Banjur Teofilus, kanthi ajrih lan isin, kanthi andhap asor lan atiné kang remuk, mbukak cangkemé lan ngumandhang kanthi banter:

Aku pracaya, ngakoni lan ngluhurake Panjenengané saka Tritunggal, Gusti kita Yesus Kristus, Putraning Allah kang Gesang, kang lair saka Rama sadurungé kabèh jaman kanthi cara kang ora bisa diandharaké, kang ing pungkasaning jaman mudhun saka swarga lan ngreinkarnasi kanggo kaslametan kita lumantar Roh Suci lan saka panjenengan, Sang Perawan Maria sing Maha Suci, Ibuné Allah sejati. Sampurna Gusti lan sampurna manungsa, Panjenengané kanthi kersané dhéwé milih nandhang sangsara kanggo dosa-dosa kita lan ngulurkake tangan sing paling suci ing wit salib sing maringi urip: Gembala Sing Apik, Panjenenganipun nyawisake gesahe kanggé wedhusipun, kapundhuk lan tangi malih, lan, ing daging ingkang saged saking Panjenengan, Dara Suci, munggah dhateng swarga, lan badhé rawuh malih ing kamulyan kanggé ngadili ingkang gesang lan ingkang sampun seda. Kula ngakeni sedaya punika kanthi manah lan lathi, lan kula nyembah Panjenenganipun, Gusti kula. Nanging kula nyuwun marang Panjenengan, ya Bunda! Aja ngremehake kula, nyawa sengsara; aja nglirwakake panyuwunan dosa kula; aja ninggalake kula, wong sengsara, kang kapancing dening mungsuh jahat lan kaparingi kebinasaan! Nanging mugi Panjenengan nyuwun pangapura dhumateng Panjenenganipun ingkang Panjenengan lairake, supados Panjenenganipun paring pangapura dhumateng kalepatan kula ingkang ageng lan nyelametake kula saking kebinasan, supados kula ugi, bebarengan kaliyan sedaya ingkang sampun nampi pangapura, saged nyanyi lan memuji sih agung tanpa watesipun Gusti Allah Panjenengan, ingkang Panjenengan lairake, lan agunging sih Panjenengan, ya Perawan ingkang Maha Suci!

Sawisé nampa tembung-tembung mau saka dhèwèké minangka sawijining pangapura tumrap dosané, Indungé Allah sing Paling Suci—sumur rahmat, pangayomané wong sing kesasar, panyuwun sejati lan tanpa kendhat kanggo kita ing ngarsané Allah, lan pratandha kaslametan kita—mangsuli marang dhèwèké kaya mangkéné:

'Aku pracaya marang tobatmu amarga baptisan sing ngliwati Kristus, lan kanthi welas asih marang kowe (awit aku duwe welas asih gedhe marang sapa wae sing nandhang sangsara), aku bakal nyedhaki Putraku lan Gustiku lan ndedonga supaya Panjenengané nampa tobatmu.'

Sawisé ngendika mangkono, Sang Putri Paling Suci dadi ora katon, lan esuk wis wiwit padhang.

Oh, sepira pinaringan berkah wengi iku tumrap wong dosa, nalika dhèwèké diparingi panglihatan Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci lan pacelathon sing dawa karo Panjenengané!

Sawisé nampa panglipur saka sedhih lan pangarep-arep anyar sawisé panglihatan mau, Teofilus nglampahi telung dina manèh kanthi nangis lan ndedonga ing ngarepé ikon Sang Putri Allah sing Maha Suci, ndelokké, sujud ing ngarepé, nggebuk sirahé marang lemah, lan ngarep-arep yèn Gusti bakal nylametaké dhèwèké lumantar pandonga Sang Putri Allah. Sawisé telung dina kliwat, pangarep-arep lan pangayoman kita—Ibu Gusti sing Tanpa Cacat—manèh rawuh marang dhèwèké. Wektu iki, nalika ndelok Theophilus kanthi pasuryan sing bungah lan mripat sing sumunar, Panjenengané ngendika:

'Wahai manungsa Allah! Pangapuranmu wis kaparingi sih dening Gusti Allah sing welas asih; Panjenengané wis nampa luhmu kanggo aku lan ngrungokaké pandongamu. Saiki, priksa dhéwé supaya wiwit dina iki kowe tetep ngreksa iman sing sejati marang Panjenengané nganti tekan dina paéhmu.'

"Sanyata kula badhe njagi punika, Ibu ingkang paling pinunjul," wangsul Theophilus, "lan kula boten badhe nglanggar dhawuh Panjenengan. Sajeroning gesang kula, Panjenengan dados tameng lan perantara kula, lan dhumateng Panjenengan kula pasrahi sedaya kapitadosan lan pangarep-arep kula." Kula mangertos, kula mangertos sanget, Gusti Putri ingkang pinuksih, bilih manungsa boten gadhah pitulungan utawi pangayoman sanes kejawi Panjenengan; boten ana satunggaling tiyang ingkang pitados dhumateng Panjenengan ingkang kuciwa, lan boten ana satunggaling tiyang ingkang ndedonga dhumateng Gusti lumantar panenggelan Panjenengan ingkang kacewekaken. Mulanipun kula ugi, minangka tiyang dosa, nyuwun dhumateng kabecikan Panjenengan ingkang tanpa entek, ingkang nyembodhoake kalemahan kita: bukakaké marang aku, sing wis nyasar lan tiba ing jeroning kabecikan, lawang-lawangé sih-Panjenengan, lan dhawuhna supaya naskah sing terkutuk dibalèkaké marang aku, sing aku, amarga kapancing, wis marèhaké marang Setan: iku banget ngganggu atiku, lan aku ora bisa nemu panglipur saka sedhihku sing gedhé nalika naskah iki isih dadi kagungané setan.

Baru wae dheweke ngucapake tembung-tembung mau, Sang Perawan Suci langsung ora katon; nanging Teofilus tetep nglakoni pandonga kanthi semangat telung dina maneh kaya biyen. Banjur, amarga kesel amarga pakaryane, dheweke turu lan ing ngimpi weruh Sang Ibune Gusti Allah sing Suci banget nggawa gulungan kang isine naskahé. Melu tangi kanthi kabungahan, dhèwèké ora weruh Sang Putri Paling Suci, nanging nemokaké naskahé wis disegel lan utuh, ana ing dhadhané. Amarga kabungahan lan ajrih, awaké dadi luwih ringkih, lan dhèwèké kaya mati setengah. Nalika dhèwèké banjur waras pikirané, dhèwèké matur nuwun sanget marang Gusti Kristus sing welas asih lan marang Ibuné Gusti Allah sing welas asih, sing dadi pitulung lan panyuwuné!

Esuké (amarga dina Minggu), dhèwèké menyang katedral, ing ngendi uskup lagi nindakake Liturgi. Sawisé maca Injil Suci, dhèwèké nyedhak marang uskup sing lagi mberkahi jamaah, lan kanthi nangis nyuwun marang sikilé, nyuwun supaya dirungokaké, amarga dhèwèké kepéngin nyatakaké tobaté ing ngarep kabèh sing rawuh. Banjur dhèwèké nyritakaké kanthi rinci kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké: kepiyé dhèwèké sedhih amarga dipecat saka jabatan pangelola p ; kepiyé, ing sedhihé, dhèwèké wis mbelakangi Kristus Allah lan Sang Putri Allah sing Maha Suci lan, kanthi tangané dhéwé, wis nyerahaké dhèwèké marang Setan; kados pundi sasampunipun, nalika piyambakipun saji, ndedonga lan kersa, piyambakipun sampun ndeleng Sang Ibunipun Gusti Allah ingkang Maha Suci, rembugan kaliyan Panjenenganipun, nampi pangapura dosa-dosanipun, lan kados pundi naskahipun pungkasanipun dipun wangsulaken dhateng piyambakipun. Sawisé nyritakaké kabèh mau kanthi banter lan rinci ing ngarsané wong akèh lan uskup, Teofilus nyerahaké surat sing wis disegel marang uskup mau, surat sing wis diwènèhaké marang Setan, lan nyuwun supaya diwaca banter, supaya kabèh wong ngerti dosané lan muji kamurahané Gusti Allah sing dipanjalukaké déning Ibuné Gusti Allah. Sawisé mbukak segel piagam iku, uskup nyerahaké marang sidroe diaken, sing munggah ing mimbar lan miwiti maca. Lan kabèh wong padha gumun marang prastawa sing nggegirisi kuwi.

Mangkono, kabèh rohaniwan lan jamaah—lanang, wadon, lan bocah-bocah cilik—kabèh padha mangertèni apa sing wis kelakon marang Theophilus: kepiyé dhèwèké tiba lan tangi manèh, lan kepiyé dhèwèké nampa maneh naskahé. Uskup, mbalèk marang wong-wong, kandha banter:

– Ayo, kowe kabèh sing setya, padha ngluhuraké Gusti Allah sing Maha Suci lan sejati, Sang Kristus Gusti! Ayo, kowe sing taat lan tresna marang Gusti, lan delengen kaajaiban sing nggumunake iki! Ayo, para pecinta Kristus, lan mangertèni yèn Gusti kita sing Maha Asih ora kepéngin patié wong dosa, nanging ngentèni pangapurané! Ayo padha teka lan delengen, para pracaya sejati, sepira akèh sing bisa digayuh lumantar pangapuraning ati sing tulus, desahan lan luh! Sapa ing antaramu, para bapa lan sedulur, sing ora gumun marang kasabaraning Gusti sing Agung lan ora bisa diungkapake saka Gusti sing welas asih! Sapa sing ora kaget marang sih-rahmat lan katresnané sing tanpa wates marang manungsa, sing kawujud ing kita para wong dosa! Satemene mujijat! Nabi Musa, sawisé puasa patang puluh dina, nampa lempengan-lempengan Hukum saka Gusti (Kaluwihan 24:18, 31:18), déné sedulur kita Teofilus, sawisé puasa patang puluh dina, nampa naskahé, sing dijupuk saka Setan kanthi kuwasa Gusti lan lumantar panengahan Sang Ibu Gusti! Ayo uga, anak-anak, padha melu nyanyi kidung pangucap syukur marang Gusti, sing kanthi welas asih nampa tobaté lumantar perantaraan Sang Ibu Gusti sing tanpa dosa, sing dadi jembatan tumrap manungsa marang Gusti, pangarep-arep wong sing putus asa, pangayoman tumrap wong sing nandhang sangsara, lawang sejati, kang mbukak welas asihé marang wong dosa sing ngetokaké lawang mau lan nggawa pandonga kita ing ngarsané Gusti kita, kang lair saka Panjenengané. Apa maneh sing bisa tak ucapake, lagu apa sing bisa tak nyanyikake kanggo ngluhurake

Panjenengané lan Putrané? Satemene, pakaryan Panjenengané nggumunake, ya Gusti, lan ora ana tembung sing cukup kanggo muji kaajaiban Panjenengané! Satemene, *'Pira maneka pakaryan Panjenengané, ya Gusti! Panjenengan sampun nyipta sedaya punika kanthi kawicaksanan'* (Mazmur 103:24). Satemenipun, saiki pantes ngulang tembung-tembung Injil: *'Bawani busana ingkang paling endah lan pasangna ing piyambakipun; pasangna cincin ing drijine lan sandal ing sikile; lan bawani sapi gemuk lan sembelihna; ayo padha mangan lan padha ngrayakake! Amarga* iki—sedulur kita *Teofilus—wus mati lan saiki urip maneh; wus ilang lan saiki ditemokake*" (Lukas 15:22–24). Nalika uskup ngendika mangkono, Teofilus ngglethak ing sikilé uskup lan nangis; uskup banjur ngulur tangané lan ngangkat dhèwèké saka lemah. Theophilus, sawisé tangi, miwiti nyuwun marang uskup supaya ngobong manuskrip kuwi, nanging uskup mréntahké dhèwèké sing nindakké dhéwé, lan Theophilus nindakké ing ngarepé kabèh wong. Nalika padha nyekseni kobongan dokumen sing ora takwa kuwi, wong-wong padha njerit suwé karo luh:

'Gusti, mugi paring welas asih.'

Pungkasané, sawisé dhèwèké ngendika marang wong-wong supaya meneng, uskup nerusaké Liturgi Ilahi lan sawisé rampung, maringi marang Teofilus Misteri paling suci lan maringi urip saka Awak lan Getihé Kristus. Lan langsung pasuryané Teofilus sumunar kaya srengéngé. Kabeh sing nyekseni owah-owahan ing pasuryane padha memuji Gusti Allah sing Maha Suci, sing ngapura lan ngasucèkaké wong-wong sing tobat.

Sawisé kabèh kuwi, Teofilus lunga menyang gréja Sang Putri Maria sing Maha Suci, ing kono dhèwèké wis puasa karo luh tobat, diparingi wahyu suci marang Sang Putri, lan nampa pangapura tumrap dosané: ing kono dhèwèké ngaso sakedhik sawisé pakaryané. Telung dina sawisé kuwi, nalika dhèwèké nyadari yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké nggawe wasiat babagan bandha-bandhané, mréntahaké supaya kabèh diwènèhaké marang wong mlarat. Sawisé kuwi, nalika pamitan karo sedulur-seduluré sing ana, dhèwèké nyerahaké nyawané sing bener marang tangané Gusti Allah lan Ibuné Gusti Allah. Dhèwèké dikubur ing sangisoring ikon suci Sang Putri Maria sing Maha Suci, ing panggonan sing persis padha karo panggonan dhèwèké wis nindakake tobat.

Lan rahmaté Kristus Gusti Allah lan Sang Putri Maria sing Maha Suci dimulyakaké ing dhèwèké; marang Panjenengané, bebarengan karo Putrané, mugi kaparingana pakurmatan, kamulyan, pangibadah, lan panuwun saka kita para wong dosa, sing tansah mbutuhaké pitulungan Panjenengané, saiki lan salawas-lawase.

'Bab aku, Eutychius sing andhap asor lan wong dosa (kandhane pangarang cathetan iki), sing dibesarké ing omahé Theophilus sing pinaringan berkah lan, lumantar panuwuré, dianggep pantes dadi anggota Gréja Katolik Suci, – sawise ngawula marang Gustiku ing sedhih lan larane, lan ngetutake Panjenengané ing endi-endi, wis nyekseni tobaté nganggo mripatku dhéwé lan krungu critané saka cangkemé Panjenengané nganggo kupingku dhéwé: – wis kanthi jujur lan setya nyathet kabèh iki kanggo kabecikan wong-wong sing taat, lan kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, sing kamulyakaké salawas-lawase." Amin.

Rayaké Ikon Mujijat Sang Ibu Gusti Allah saka Vladimir

Rayaké Ikon Mujijat Sang Ibu Gusti Allah saka Vladimir[4547]

Dipepering ing tanggal 23 Juni

Ing taun 1480, Akhmat sing ora pracaya marang Gusti, Khan saka Horde Agung, mimpin pasukan ageng menyang Kali Ugra kanggo perang nglawan Pangeran Agung Ivan Vasilyevich[4548] . Moskow kaancam bakal

[4547] Ing dina iki (23 Juni), ana prosesi resmi ing Moskow saka Katedral Dormisi menyang Biara Sretensky, nggawa Ikon Vladimir sing mujijat. Prosesi sing padha, sing pisanan diadani, dianakake tanggal 26 Agustus minangka pangeling-eling panyelamatan Rusia saka invasi Tamerlane ing taun 1395; amarga wedi marang penampakan Ibu Sang Gusti sing nggumunake, Tamerlane ninggalake wilayah Rusia pas ing dina lan pas ing jam nalika wong-wong Moskow, sujud ing Lapangan Kuchkovo, padha nyuwun berkah marang ikon mujijat Sang Ibu Gusti, sing digawa saka Vladimir menyang Moskow miturut dhawuhe Pangeran Agung Vasily Dmitrievich, sing ing perjuangan nglawan mungsuh luwih percaya marang kakuwatan Gusti tinimbang marang senjatane dhewe. Ing panggonan iku, minangka pangeling-eling marang pitulungan gaib Sang Ibune Gusti, didegaké biara sing dijenengi Biara Sretensky, ing ngendi prosesi agama sing kasebut mau dianakake.

dikepung. Banjur Pangeran Agung, kang wis dilengkapi pandonga lan berkah saka Gerontius[4549] , Metropolitan sakabehe Rusia, lan bapa rohanié, Vassian, Uskup Agung Rostov[4550] , maju nglawan wong Tatara ing Kali Ugra; loro wali iku kanthi tulus nyuwun marang Pangeran Agung supaya gelem perang kanthi gagah nglawan wong kafir kanggo mbela iman Ortodoks[4551] . Sawetara wektu, pasukan padha ngadhepi siji lan sijine tanpa tumindak sing mutusaké. Akhiré, lumantar perantaraan Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, kelakon mujijat sing nggumunaké: wedi nyerang para Tatars, lan padha wedi siji lan sijine, banjur padha mlayu tanpa dikejar sapa waé. Mangkono, Gusti Allah sing paling welas asih, lumantar pandonga Sang Ibune Gusti Allah sing paling suci, paring kamenangan luar biasa marang wong Kristen nglawan mungsuhé tanpa getih sing mili, ngreksa pusaka Panjenengané – kutha Moskow lan saindenging Rusia. Nalika Pangeran Agung Ivan Vasilyevich, bebarengan karo putrané Pangeran Agung John[4552] , lan kabèh balané, bali menyang Moskow, kabèh wong kebak kabungahan sing gedhé, padha muji Gusti Allah lan Sang Putri Agung Sang Suci amarga panyelamatan sing mulya iki[4553] . Wiwit wektu kuwi, dina raya anyar diadegaké ing kutha Moskow sing diselametké déning Gusti Allah minangka pangurmatan marang ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing dikenal minangka Ikon Vladimir; mulané, ing dina iki, 23 Juni, dianakaké prosesi kanthi kamulyan lan panuwun marang Juruwaluhing donya kabèh, Kristus Gusti Allah kita, lan Ibuné sing Paling Suci.

Troparion, Nada 4:

Dina iki kutha Moskow sing paling mulya sumunar padhang, amarga wis nampa saka Sang Putri Agung, kaya srengéngé sumunar, ikonmu sing mujijat; lan saiki, nalika kita padha kesusu menyang kono, kita padha njerit marang kowe ing pandonga kaya mangkéné: Ya Sang Putri Agung sing paling nggumunake, Ibué Gusti Allah! Mendoa marang Kristus Gusti kita, sing wis inkarnasi saka kowe, supaya Panjenengané nylametaké kutha iki lan kabèh kutha lan tanah Kristen saka kabèh tipuan mungsuh, lan nylametaké nyawa kita, amarga Panjenengané welas asih.

Kontakion, Nada 8:

Wah, Panglima sing menang, sing kapilih déning Gusti, amarga kita wis dibebasaké saka kabecikan déning rawuhé gambar suci Panjenengan, wah, Ibu Gusti, kita kanthi bungah ngrayakaké pesta patemon Panjenengan, lan miturut adat kita, kita njerit marang Panjenengan: Sugeng, Penganten Dara sing durung kawin.

7 Juli

24 Juni (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha kita mengeti para martir suci, pitung sedulur getih—Orentias, Farnacius, Eros, Firmus, Firminus, Cyriacus, lan Longinus, para prajurit sing nandhang sangsara ing sangisoré Diocletianus lan Maximianus ing pesisir Segara Ireng.

[4548] Pangeran Agung saka taun 1462 nganti 1505.

[4549] Dheweke njabat minangka uskup agung Metropolis Moskow wiwit taun 1473 nganti 1489.

[4550] Wiwit Januari 1506, dadi Uskup Agung Rostov; seda ing taun 1515.

[4551] Metropolitan nulis layang konsili marang Pangeran Agung ing kemahé ing pinggir Kali Ugra, ngajak dhèwèké supaya tetep teguh nglawan mungsuh sing sengit marang Kristus. Nanging kanthi kawani lan keterusterangan sing istimewa, Santo Vassian saka Rostov ngajak Pangeran Agung supaya ora damai karo Akhmat, kaya sing disaranake 'para penipu' marang dheweke, nanging supaya ngadhepi 'basa tanpa Gusti saka wong Agaria' kanthi wani, ngetutaké leluhuré Dimitri, 'sing ngadeg nglawan srigala licik Mamai'.

[4552] Adipati Agung wiwit taun 1498; seda ing taun 1509 nalika dadi tawanan.

[4553] 'Aja nganti kesombongan kosong babagan ajiné senjata sing medeni iku,' tulis para kronikwan Rusia babagan mujijat iki, 'ora, dudu senjata, uga ora kawicaksanan manungsa, nanging Gusti piyambak sing saiki wis nylametake Rusia.' **Ing dina iki, pangasoan sang suci lan bener Artemius saka Verkols (delengen riwayaté ing tanggal 20 Oktober).** Ing dina iki, pangeling-eling para martir suci Eustochius, Gaius, Urvan lan liya-liyané, sing nandhang sangsara ing sangisoré Maximian ing kutha Ancyra ing wiwitan abad kaping 4.

Sinaksarium kanggo Kelahiran Santo Yohanes Pembaptis lan Pendahulu Gusti

Dirilisaké tanggal 24 Juni

Nalika Srengéngé Kaadilan kang durung sumunar – Juruwalèh kita – kersa sumunar ing donya, lan sawisé nyengkuyung langit, manggon ing kandhutan dara sing paling suci, ing wektu kuwi kelairané panuntun dhèwèké – Santo Yohanes Pembaptis – saka kandhutan mandul, bakal kelakon: Dheweke, minangka panginjawi, kaparingi tugas mèlu marang rawuhe Gusti, mènèhi warta lan kandha: *'Ana sawijining wong sing luwih kuwasa tinimbang aku bakal teka sawisé aku'* (Markus 1:7).

Mula, nalika wayahe Santa Elizabeth nglairake wis teka, piyambakipun nglairake putra ing yuswa tuwa, saka kandungan sing wis suwe mandheg nglairake, kados Sarah sing biyen nglairake Ishak ing jaman mbiyen. Mangkono siji mujijat mèlu siji manèh: sadurungé Sang Perawan nglairaké Kristus, wong sing wis tuwa ing yuswané nglairaké Panèwu Kristus, supaya wong-wong sing nyekseni lairé sing gaib saka wong tuwa bisa pracaya marang lairé sing gaib saka dara lan kandha marang awaké dhéwé: 'Tangan Beneringing Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa, sawisé nyembuhaké kemandulané wong tuwa, kuwasa sangkané nggawe Perawan ingkang boten rusak dados Ibu ingkang suci.' Mulane lairé sing mujijat saka Juruwilujeng donya diwiwiti dhisik déning lairé sing mujijat saka Panuntun. Iki perlu supaya lumantar siji mujijat, donya bisa siyap nampa mujijat liyané: sawisé ndeleng ibu sing wis tuwa, wong-wong dadi luwih bisa nyawang Sang Perawan Langgeng sing wis nglairaké Sang Putra; sawisé padha nyekseni lairé sing nggumunaké saka Elisabet sing wis tuwa, padha siyap nampa kabar bab lairé Kristus sing 'aneh' saka Sang Perawan. Amarga ing loro-loroné, miturut kersané Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, kang kabèh makhluk tundhuk marang Panjenengané, *'urutan lair ngluwihi hukum alam'*[4554] .

Nalika Elizabeth nglairaké Pembuka dalan Kristus, kabèh sedulur, tangga teparo, lan kanca-kancané, sawisé krungu kabar lairé mau, padha bungah bareng karo dhèwèké, amarga Gusti wis paring rahmat ageng marang dhèwèké – Panjenengané wis mbusak isiné dhèwèké amarga ora nduwé anak. Mangkono katrangané tembungé juru kabar Gusti, Malaikat Agung Gabriel, sing kandha marang Zakaria: *'Bojo panjenengan, Elizabeth, bakal nglairaké putra, lan akèh wong bakal bungah nalika lairé'* (Lukas 1:13–14). Ing wektu kuwi, sedulur Zakaria lan wong-wong sing kebak pangarep-arep marang Sang Mesias Juruwilujeng padha bungah. Sanadyan padha durung mangertos misteri Inkarnasi Putraning Allah sing wis kelakon, roh-rohé, sing diilhami dening Roh Suci, kanthi misterius kagugah marang kabungahan déning kedadeyan lairé Sang Panuntun, lan padha ndeleng ing kedadeyan iki, kaya-kaya, sawijining pranyatan manawa padha bakal ngenteni Sang Mesias sing wis suwe dinanti.

Ing dina kaping wolu sawisé lairé Pembuka Dalane, para imam lan seduluré Zakaria padha teka ing omahé kanggo mèlu upacara sunat bocah cilik; padha kepéngin maringi jeneng kaya bapaké – Zakaria. Nanging ibuné bayi iku ora sarujuk; amarga nduwé bojo sing nabi lan wis nglairaké anak sing uga nabi, Santa Elizabeth dhéwé diparingi karunia ramalan lan, kanthi pandhuan saka wawasan ramalan, negesaké supaya anaké diparingi jeneng sing wis diprentahaké Malaikat: dhèwèké ora gelem nampa kabar iki saka bojone, – amarga Zakaria mulih saka candhi menyang omahé, kaya wong kang ilaté dikeké, lan ora bisa ngandhani bojone yèn dhèwèké wis weruh Malaikat, sing wis ngabari yèn dhèwèké bakal nduwé anak lan dhèwèké diprentah supaya dijenengi Yohanes. Mangkono, kanthi pituduh Roh Suci, ibu sing suci mau maringi jeneng bocah cilik mau Yohanes – kanthi cara ramalan, kaya déné dhèwèké biyèn uga wis ngenali kanthi ramalan rawuhé Ibu Sang Gusti marang dhèwèké, nalika dhèwèké kandha: *'Lan kok aku iki pantes, nganti Ibu Sang Gustiku rawuh marang aku?'* (Lukas 1:43).

Banjur para imam lan seduluré padha miwiti takon marang Zakaria kanthi pratandha jeneng apa sing arep diparingaké marang bocah mau. Dhèwèké nyuwun papan tulis lan nulis ing kono: *'Jenengé Yohanes'* (Lukas 1:63). Lan sakwisé kuwi, cangkemé Zakaria langsung kabuka lan ilatné lepas saka kebungkamé, banjur dhèwèké wiwit ngomong, muji Gusti Allah. Kabeh wong gumun marang akèh mujijat sing wis padha dideleng – padha kaget amarga sawijining wong wadon tuwa wis nglairaké bayi, lan amarga bapaké, sing biyèn bisu, sarujuk karo ibuné bab jeneng anaké, lan amarga wong bisu kuwi, sawisé nulis jeneng mau, wiwit bisa ngomong lan ngucapaké nganggo ilaté apa sing wis ditulis nganggo tangané, – kaya jeneng 'Yohanes' iku kunci kanggo lambe bapaké, sing sawisé Zakaria nulis jeneng kuwi, kabuka kanggo memuji Gusti Allah. Krungu tembungé Zakaria, kabèh padha

[4554] Ungkapan iki dijupuk saka Traktat Dogmatik babagan Theotokos.

gumun lan malah luwih nggumun, lan padha nyritakaké kabèh sing wis dideleng lan dirungokaké ing saindenging tlatah dhuwur Yudéa, yaiku ing wates kutha suci Hebron[4555] , ing ngendi omahé Zakaria dumunung.

Kutha iki, bebarengan karo sakupenge, wis dipisahake kanggo suku imam Aaron wiwit jamané Yosua. Dumunung wolung jam lelungan saka Yerusalem lan ana ing panggonan dhuwur, rada luwih adoh saka Betlehem. Kutha iki diarani 'kutha gunung' amarga gunung-gunung dhuwur sing ngubengi; saliyane, wilayah sakupenge dikenal minangka 'negeri gunung', kaya sing kacathet ing Injil babagan lelampahan Perawan Maria sing Kabungahan menyang sedulure Elizabeth: *'Ing dina-dina kuwi Maria mangkat* (saka Nazaret ing Galilea) lan *lelungan kanthi buru-buru menyang tlatah pagunungan, menyang sawijining kutha Yehuda,* yaiku Hebron, *banjur mlebu omahé Zakharia lan nyapa Elisabet'* (Lukas 1:39–40).

Mangkono, ing kéné ing Hebron, ing tlatah pagunungan suku Yehuda, ing tengah-tengah pagunungan, kabèh prastawa nggumun lan mujijat sing kasebut mau kelakon. Lan kabèh sing krungu prastawa mau padha nggumun banget lan padha gumun: *'Bocah iki bakal dadi apa?'* (Lukas 1:66).

Lan tangané Gusti Allah ana ing bocah sing anyar lair mau, nambahaké pakaryané sih-rahmaté Gusti Allah ing sajroning dhèwèké lan nylametaké dhèwèké saka pedhangé Herodes. Amarga kabar babagan lairé Yohanes sing kaajaiban mau uga tekan marang Herodes, lan dhèwèké gumun banget, kandha marang dhèwèké dhéwé, *'Bocah iki bakal dadi apa!'* Nalika Gusti kita Yesus Kristus lair ing Betlehem Yudea, lan para Magi saka Wétan teka[4556] , lan padha takon babagan Sang Prabu Yahudi sing nembe lair, banjur Herodes, sawisé ngutus prajurit menyang Betlehem karo dhawuh mateni kabèh bocah lanang ing kana, – dhèwèké uga kelingan Yohanes, putrané Zakharia, sing wis tau krungu akèh bab kaajaiban saka dhèwèké, lan wiwit gumun: 'Apa dhèwèké dudu Raja Yahudi ing tembe?' Mula, amarga kebak niat ala, dhèwèké mutusaké matèni dhèwèké uga, lan kanggo kuwi dhèwèké kanthi sengaja ngutus para pembunuh menyang Hebron, menyang omahé Zakharia. Nanging, wong-wong sing dikirim ora nemokake Santo Yohanes.

Nalika pambantaian bocah-bocah sing ora nduwé dosa diwiwiti ing Betlehem, tangisan lan ratapan saka Betlehem muni nganti tekan Hebron, sing dumunung ora adoh saka Kutha Daud; lan ing kono uga padha mangertèni sabab ratapan ing Betlehem. Santa Elizabeth, nggawa bocah Yohanes, langsung budhal kesusu menyang gunung-gunung paling dhuwur ing ara-ara gersang (nalika semana, Santo Zakharia ana ing Yerusalem, lagi nglakoni tugase). Nyumput ing pagunungan, Santa Elizabeth ndedonga marang Gusti karo luh, nyuwun supaya Gusti ngreksa dhèwèké lan bocah lanang mau. Lan nalika saka pucuk pagunungan dhèwèké weruh prajurit padha nyedhak, dhèwèké muni banter, ngadhep tebing watu:

'Wah, Gunungé Gusti! Tampanana ibu iki lan anaké!'

Lan sakwise kuwi gunung mau mecah, nampani Elizabeth lan putrane Yohanes ing njero, lan kanthi mangkono ndhelikake saka para pembunuh sing nyedhak. Mula para prajurit, amarga ora nemu apa-apa sing digoleki, padha bali kosong tangan marang sing ngutus. Banjur Herodes ngutus sawijining prajurit marang Zakharia ing candhi kanggo kandha, 'Wenehana anakmu.'

Kang Suci Zakharia mangsuli:

'Aku saiki ngabdi marang Gusti Allah Israil, nanging bab ing endi anakku saiki, aku ora ngerti.'

Herodes nesu banget lan maneh ngutus prajurit marang Zakharia ing candhi kanggo kandha, "Wenehana anakmu marang aku."Lan prajurit teka marang dheweke, galak kaya kéwan galak, siap nindakake dhawuhe raja sing ora nduwé katentreman, lan padha ngomong kanthi nesu marang imamé Gusti Allah:

[4555] Hebron (saiki diarani Al-Khalil déning wong Arab) iku kutha sing dumunung ing kidul Palestina, salah siji kutha paling kuna ing Asia. Kutha iki wis dikenal minangka kutha kuna wiwit jaman Abraham lan, miturut Flavius (sejarawan Yahudi sing urip ing wiwitan jaman Kristen), wis dianggep umuré 2.300 taun ing jamane. Kutha iki wis suwe dianggep suci déning wong Yahudi, amarga dadi panggonan kuburané Abraham lan Sarah, Ishak lan Rebekah, lan Yakub lan Lea. Ing jaman Konstantinus Agung, ana gréja sing dibangun ing ndhuwur guwa kuburané Abraham, sing sakbanjuré diowahi dadi masjid déning umat Islam. Kutha iki dumunung ing dhuwur sewu kaki saka Yerusalem, ing lembah jero lan sempit, sing diubengi gunung ing loro sisih. Kabeh lembah lan lereng gunung katutupi kebon woh-wohan – zaitun, ara, aprikot, delima, lan anggur. Saiki, kutha iki nduwèni populasi nganti 10.000 jiwa, sing nyambut gawe ing pembuatan kaca, pertanian, tetanen woh-wohan, lan pembuatan anggur.

[4556] Ing jaman kuna, istilah 'Magi' ateges wong-wong wicaksana sing nduwèni kawruh babagan kekuwatan alam sing didhelikaké, badan langit lan sapituruté. Magi sing teka nyembah Kristus, kayane, saka Persia. Dheweke iku ahli nujum, tegesé padha ngabdi marang lintang lan ngamataké badan langit. Cetha yèn padha uga wong-wong sing nduwèni akhlak mulya, mulané dianggep pantes nampa wahyu istimewa saka Gusti Allah.

'Ing endi kowe ndhelikake anakmu? Srahna marang kita, amarga raja wis mrentah supaya kowe langsung dipatèni yèn ora nyerahake anakmu.'

Zakaria mangsuli kanthi wani:

'Kowe bakal matèni badané aku, nanging Gusti bakal nampa nyawaku.'

Lan sanalika para pembunuh mau, nglakoni dhawuh raja sing ora adil, banjur nyerang sang wali kanthi nesu lan mateni dheweke ing antaraning gréja lan mezbah (Matéus 23:35). Getihé sing mili nyerep ing marmer lan mbeku kaya watu, dadi saksi tumindak ala Hérodès lan paukuman langgengé.

Ing wektu sing padha, Elizabeth, sing didhelikake dening Gusti Allah bebarengan karo Yohanes, tetep ana ing celah gunung. Ing kana, miturut dhawuh Gusti Allah, ana guwa kang kabentuk kanggo dheweke; cedhak kono ana mata air kang mili lan wit kurma kang kebak woh tuwuh. Saben wayahe dhahar, wit kuwi bakal nundhuk; lan sawise padha wareg mangan wohé, wit kuwi bakal bali lurus maneh.

Patang puluh dina sawisé mateni Zakaria, Santa Elizabeth séda ing guwa sing wis kasebut mau. Wiwit wektu kuwi, Santo Yohanes dipelihara déning malaékat nganti yuswa diwasa, lan dijaga kanthi aman nganti dina panjatené ing ngarepé bangsa Israel. Mangkono tangané Gusti Allah ngreksa lan nyelametake Santo Yohanes; mugi Panjenengané lumaku ing ngarepé Pasuryané Gusti, ing roh lan kuwasaé Elia, lan nyiyapake dalan tumrap Panjenengané sing bakal rawuh nyelametake umat manungsa. Marga saka kabèh iki, mugi Kristus, Gusti Allah lan Juruwilujeng kita, kamulyakna, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Ya Nabi lan Pamuka rawuhe Kristus, kita kélangan tembung kanggo muji panjenengan kanthi pantes nalika ngurmati panjenengan kanthi katresnan: amarga kasubarané ibu panjenengan lan menengé bapa panjenengan wis sirna lumantar lair panjenengan sing mulya lan kinurmatan, lan Inkarnasi Putraning Allah diwartakaké marang donya.

Kontakion, Nada 3:

Dina iki, wanita mandul nglairaké Panginjawi Kristus, lan ing panjenengané kasampurnan kabèh ramalan; awit para nabi wis maringi pratandha bab panjenengané, lan kanthi nyelehaké tangané ing panjenengané ing Kali Yordan, panjenengané kawentar minangka nabi, pangkotbah, lan panginjawi Sabda Gusti.

Tembungé St. Yohanes Krisostomus babagan Kelahirané St. Yohanes, Nabi, Pembuka dalan lan Pembaptis Gusti

Dipepering ing tanggal 24 Juni

Iki dina pesta lan kabungahan sejagad sing paling pantes, ing dina iki pelayanané Gabriel lan imamé Zakharia kelingan ing pikiranku, lan aku merenung marang dhèwèké sing dihukum meneng amarga ora pracaya. Panjenengan sampun mirengaken Injil Lukas nyritakaké kados pundi Zakaria sing bener, nalika *'kanthi undi-undi, kados adat para imam, giliranipun dhèwèké mlebu ing candhi Gusti Allah kanggé nyuguhaké dupa,' mlebu ing candhi Allah, déné kabèh wong akèh padha ndedonga ing njaba nalika dupa dipun nyuguhaké.* Lan *wong iku weruh malaikaté Gusti Allah kang ngadeg ing sisih tengen mezbah dupa. Nalika Zakaria weruh malaikat mau, dhèwèké kaget lan wedi banget. Nanging malaikat mau kandha marang dheweke, 'Aja wedi, Zakaria, awit pandongamu wis krungu, lan bojomu Elisabet bakal nglairake anak lanang, lan kowe bakal maringi jeneng Yohanes'* (Lukas 1:9–13).

O, sepira aneh lan misteriusé mukjizat iki! Zakaria pancèn bener nolak Malaikat. Dhèwèké nyuwun siji bab kanggo nglipur atiné, nanging nampa liyané; dhèwèké ndedonga kanggo bangsa, nanging diparingi jeneng dadi bapaké anak lanang; dhèwèké nyuwun pangapura dosa, nanging nampa janji yèn kandhutan garwané sing mandul bakal mari. Zakaria luwih kepéngin nyawaning wong dosa disembuh tinimbang kepéngin garwané

ngandhut. Zakaria pancen bingung lan wedi, lan nalika weruh Malaikat, dhèwèké kandha ing atiné: 'Aneh rawuhé wong iki, aneh janjié! Sapa iki sing wani mlebu ing candhi suci? Sapa iki sing ngadeg ing sisih tengen méja dupa? Sapa iki sing sumunar kanthi wujud sing ora tau tak deleng sadurungé? Sapa iki? Aku durung nate weruh manungsa sing duwe swiwi, utawa manuk sing wujude kaya manungsa; dadi sapa iki sing nggawe atiku kebak wedi? Sapa iki—sing nggawa padhang ing lambene, ngandika bab-bab ageng nanging lambene tetep meneng? Sapa iki—sing ngawasi pangabdiku? Sapa dheweke sing ngalangi panjaluk pangapura kula? Wong-wong sing ndedonga ing njaba padha ngenteni aku karo wangsulan saka Sang Raja Swarga, nanging panjenengan iki nahan aku ing njero; lumantar aku padha ndedonga marang Sang Raja, nyuwun pangapura marang dosa-dosane; mulane aku ndedonga, kanggo nepaki pangarep-arep wong akeh, kanggo nuduhake pakaryan kawanan wedhusku; mula, mandheg, sapa wae panjenengan, sing medeni aku iki! Yen kowe malaikat sing dikirim Gusti, tulungana aku ing tugasku; welasana wong-wong sing nangis ing njaba; sedhihna bareng karo wong-wong sing sedhih. Apa gunane kanggo wong akeh yen aku nduwé putra? Apa migunani yen Elizabeth nyusoni bayi? Apa untunge yen aku ninggalake ahli waris? Pisahna, wahai panyeremiku, sapa waé kowe, pisahna saka aku! Kita wis tuwa; wektu kanggo meteng wis kliwat; gairah mantenan wis sirna; wektu wis mendinginkan semangat; kita loro wis mati kanggo paseduluran; kawigjawan ora tau mekar—mangkono carane tuwa bisa ngasilake woh?

Kuwi sing dipikirake Zakaria. Nanging malaikat kandha marang dheweke, kaya sing kowe wis krungu: 'Aja wedi, Zakaria'; aja keganggu dening pikiranmu; aku iki malaikat pepadhang, dudu malaikat pepeteng; aku Gabriel, salah siji pangeran ing pangabdiané Sang Prabu Swarga; aku lagi nglakoni dhawuh – aku ora tumindak miturut karsaku dhéwé; Aku dikirim kanggo mbukak iki marang kowe, dudu kanggo ngrusak kowe; aku nganggo wujud, ora muncul ing ngarepmu kaya makhluk telanjang; Sing ngutus aku ngreksa nyawamu; aja wedi, amarga aku dikirim kanggo nggawa kabar apik, dudu kanggo ngagetake kowe; kowe bakal ngungkuli tuwa, lan ketandhuran alis putih, lan kandungan mandheg; lan sapa sing nglairake manut karsa? Iki peparing saka Gusti, dudu ciptaan manungsa; apa kowe durung krungu sabda Sang Yehovah: 'Aku iki Pencipta manungsa, *lan sing mbentuk roh manungsa ing jerone'* (Zakaria 12:1). Apa kowe ora pracaya, Zakaria? Lan kepiye Adam diciptakaké, kepiye Hawa kabentuk, kepiye Ishak lair? Abraham ora kliru ing patuhé; nanging kowe, imam, ora pracaya! Apa saben sabda Gusti ora kuwasa, Zakaria? Kowe mbantah amarga tuwa, wong tuwa—kowe nganggep karusakan daging luwih kuwat tinimbang Gusti. Yen kowe durung weruh tuladha Abraham, mesthi kowe bakal ragu abot; kowe gumantung marang pitulunganing alam, lan ora pracaya marang janji ilahi sing sejati iki, malah ragu lan mbantah? Kowe nyuwun sethithik, nanging nampa akèh. Kowe mung ndedonga kanggo bangsa Yahudi, dene Aku nggawa kabar kabungahan marang kowe bab Sang sing bakal nyiapake kabèh bangsa kanggo kaslametan.

Zakaria, sawisé krungu kuwi lan ngalihake pandangane sethithik, mangsuli marang Malaikat: 'Apa sing kok kandhakake, Malaikat? Apa garwaku bakal nglairake anak? Banjur—apa aku wis ndedonga iki, utawa aku nyuguhake kemenyan giliran supaya aku bisa ngumumake kesuburanku ing ngarepe wong akèh? Aku nyuwun pangapura dosa; apa aku uga bisa nyuwun panyembuhan saka mandul? Aku nyuwun kelegaan kanggo wong akeh; mesthi ora dadi beban kanggo Elisabet? Aku nyuwun supaya nyawa sing tatu mari; mesthi ora kanggo payudara kang layu supaya dadi ngasilake susu? Apa sing kok omong, Malaikat? Apa bojoku bakal nglairaké? Lan apa paedahé iki kanggo wong-wong sing ndedonga ing njaba? Mesthi, nalika padha krungu iki, padha ora bakal mbuwang watu marang aku, kandha yèn aku dadi imam agung dudu kanggo wong-wong mau lan dudu kanggo kabecikan bebarengan ing kaslametan, nanging mung kanggo awakku dhéwé; yèn aku wis nampa dudu berkah, nanging anak lanang? Aku ora mikir bab nduwé anak manèh; lunga! Aku ora kepéngin iki manèh; apa sing tak pandangaké ora tak tampa; lan saiki kowé nerangaké siji bab marang aku tinimbang bab liya; apa tuwa ora rampung karo lumampahé wektu? Kita ora bisa mlaku tanpa tongkat, lan saiki kita diprentah miwiti nduwé anak? Tuwa nolak kodrat; iki prakara ngluwihi iman; kita padha ngadhep kuburan, kok isih disuruh nyewa ibu susu? Ora, aku ora mikir bab duwe anak maneh; aku ngupaya kaslametan wong akeh lan kabegjan suku, ngrebut mungsuh-mungsuh kita lan kamakmuran kutha, dudu tangise bayi, ngempang lan nyuapi; aku ora mikir maneh bab kuwi. Kepiye aku bisa dadi bapak saka anak kandung? Tuwa ngusir iman saka atiku; prakara iki ngluwihi kodrat; aku mlaku nganggo tongkat kaya jaran, lan kowe nyurung aku menyang ranjang manten, nalika sakabèhé awakku wis dadi peti mati? Kepiye aku bisa yakin marang iki, critakna, Gabriel Agung? Critakna, kepiye aku bisa yakin marang iki? Delengen, anggota badan kita gemeter; delengen, ing tuwa kita loro padha ndelok bumi. Yen siji isih enom lan sijine wis tuwa, bisa uga ana pangarep-arep ing apa sing wis diomongake; saiki awak kita loro ringkih;

kita ora ngarep-arep apa-apa kajaba sabit pati, kaya pari sing wis mateng nalika panèn; yèn panjenengan ngandika sing sejati ing kabèh bab, Gusti Gabriel, tulung paring pratandha dhisik, paring pratandha saka mujijat sing wis dijanjèkaké. Kepiye aku bisa yakin marang iki? Aaron ora bakal pracaya yèn tongkaté ora mekar; Musa ora bakal yakin yèn tangane ora dadi putih; Gideon ora bakal mangertèni yèn ora ana embun ing kain wol; Hizekia ora bakal ngakoni yèn srengéngé ora mbalèk; kepiye aku bisa yakin marang iki? Paringa pratandha, lan aku bakal bungah kaya priya enom; paringa pratandha supaya Elizabeth ora ngguyu sembarangan kaya Sarah; kepiye aku bisa yakin marang iki, utusan Archangel? Kepiye tembungmu marang aku bisa cetha marang aku? Yen aku iki Abraham kapindho, yen apa sing dadi ciri khasé Abraham uga dadi duwaku, muliha mlebu omahku, lan aku bakal ngumbah sikilmu sawisé lelungan adoh, lan nyuguhaké dhaharan kang kebak misteri; Elizabeth bakal nguleni telung satas glepung, minangka lambang Gréja; njaluk marang anak sapi supaya maringi kowe anak lanang. Kepiye aku bisa yakin marang iki, he kowe sing nggawa kabar kabungahan sing mulya saka swarga? Napa, he Malaikat, kowe ngandhani jeneng putraku lan mratelakake kabecikan-kabecikané wong sing durung ana? Tuduhna marang aku apa sing ngluwihi kodrat, supaya aku bisa pracaya marang apa sing nglawan kodrat. Yen langit dadi tenda lan aku dianyari; yen segara malih lan garwaku Elizabeth dadi ibu; yen srengéngé ditahan lan dhadha kang wis layu maringi susu; yen rembulan tiba saka langit lan kandungan kang mandul dadi subur. Kepiye aku bisa yakin marang iki? *'Kepiye aku bakal ngerti iki? Amarga aku wis tuwa, lan garwaku uga wis sepuh banget'* (Lukas 1:18).

Malaikat mau banjur kandha marang Zakaria: kowe nuntut jaminan saka Gusti Allah. Apa kowe nganggep manawa kelemahan luwih kuwat tinimbang janji Sang Yehovah? Apa kowe ora wedi ngetokake pitakon marang sing nggawa kabar kabungahan sadurunge dheweke rampung ngomong? 'Kepiye aku bisa yakin bab iki?' kowe kandha. Apa kowe dikirim menyang Mesir kanggo medeni Firaun? 'Kepiye aku bisa yakin bab iki?' kowe kandha, Zakaria. Apa Gusti ora nindakake tumindak gaib? Kowe nuntut konsistensi saka alam, nanging gagal ndeleng pakaryan ajaib saka Gusti. Critakna marang aku, Zakaria, ing apa tiang-tiang bumi diadegake? Kanthi apa langit sing munggah ditopang? Ing ngendi gudang-gudang mega kabentuk? Ing endi tetes udan kabentuk? Ing endi salju digawe? Sapa sing nuntun lumantar srengéngé? Sapa sing netepake wates purnama sing surut? Sapa sing bisa ngétung akèh lintang? Kepiye segara ditahan déning wedhi nalika badai? Kepiye arus anget bisa nyawiji? Kepiye kabut peteng kawangun? Kepiye manungsa kabentuk ing kandungan? Lan kepiye kok jinis wadon luwih ringkih tinimbang lanang? 'Kepiye aku bisa yakin bab iki?' kowe kandha, Zakaria. Kowe nggoleki hukum alam; ngendi pakaryané Gusti Allah? Apa kowe ora pracaya yèn wong wadon mandul bisa nglairaké? Dadi piye, yèn kowe krungu yèn Perawan nglairaké sanajan ora ana sing nyana? Lan apa ketidakpercayaan biyèn bisa dadi pracaya? Lan apa saiki ketidakpercayaan diukum amarga mandul, supaya kowe ora mangu-mangu marang mujijat bab Perawan: *'Kowe bakal meneng lan ora bisa ngomong'* (Lukas 1:20). O paukuman sing welas asih, sing nggawa pambeneran luwih cepet! Malaikat nggugah swara kang goyah supaya eling, nahan ilat kang angkuh: *'Dheweke komunikasi karo wong-wong mau nganggo pratandha, lan meneng*.' Panginjil uga nyathet iki kanthi becik – *'tetep meneng'*; meneng ngenteni swara sing durung lair: Zakharia ngenteni Yohanes, sing tuwa ngenteni putrane, imam ngenteni nabi. Kanthi iki Malaikat kandha: awit kowe, minangka wong kang ora precaya, ngupaya pratandha saka Gusti, mula tampani pratandha panyiksaan ing awakmu dhéwé: *'kowe meneng lan ora bakal bisa ngomong nganti dina iki kelakon*'. Nalika ana senjata kang mbantah, ana paukuman; nalika ana kethoprak tanpa wates, ana tali pangrem; nalika ana kesewenang-wenangan, ana paukuman. Gusti kepéngin, Zakaria, kowe dadi juru kabar saka mujijat iki: Panglima Pasukan Sang Prabu Swarga lagi lair, lan panuntun panyelamatan donya saka dosa. Amarga kowe ngidini kelemahan awakmu ngungguli janji Gusti, mulane *kowe 'bakal meneng lan ora bisa ngomong nganti dina iki kelakon, amarga kowe ora pracaya marang tembungku, sing bakal kelakon ing wektu sing wis ditemtokake*'. Apa kowe weruh manawa tanpa pracaya, ora ana apa-apa sing kuduné ditindakake sing bakal kelakon?

Baru wae Zakaria krungu tembung-tembung iki, dhèwèké langsung metu saka candhi kanthi meneng, minangka paukuman amarga ora pracaya. Wah, aneh tenan! Dhèwèké mlebu kanggo maringi panyelamatan marang wong liya, nanging dhèwèké dhéwé metu kanthi paukuman; nalika nyuguhaké dupa liturgi, dhèwèké nggawa pratandha pangasingan. Wong-wong padha ngenteni krungu kabar apik saka dheweke, nanging dheweke menehi isyarat: 'Aja ana sing takon marang aku; aku wedi marang murka Gusti.' Wah, tumindak sing nggumunake! Zakaria meneng, lan Elisabet makmur; ilat bisu, lan kandhutan ngandhut; lara kandhutan pindhah

menyang ilat; wicara meneng, lan bayi sing durung lair dibebasake; Zakaria meneng, lan Yohanes mlumpat kabungahan.

Baru wae wanita mandul ndeleng Sang Perawan, lan Lintang Esuk weruh Srengéngé, Yohanes langsung mlumpat kanthi kiyat ing kandhunge ibune, ngéjek aloné alam: 'Aku,' pangandikane, 'iku juru warta Gusti; kenapa aku kudu diiket ing belenggu, kaya para tawanan liyane?' Aku bakal nyepetake wayahe lair; aku ora bakal ngenteni proses nglairake, supaya aku ora kelangan semangat, supaya Gusti ora ketinggalan dening abdi sing dikurung, supaya urutan alam ora dadi rusak tertib; aku wis ngenali Panjenengané sing Anjeneng, lan aku ora tahan meneng iki; Aku wis ngenali Panjenengané sing ngutus aku ing dalan sadurungé rawuhé, kanggo nyiapaké dalané sadurungé Panjenengané; aku bakal nggoyang pranataning alam, amarga aku kesusu arep mberitakan. Wah, tumindak lan kaajaiban sing nggumunaké! Apa sing ora dingerteni Malaikat ing swarga, Yohanes, sing dikandhut, sinau lan nyritakaké marang ibuné. Panjenengané ora katon déning Para Pangkuasa, lan Gusti Allah sing rawuh, digendong ing kandungan, ora ndhisiki Panjenengané; Panjenengané nyumputaké misteri rancangané marang Para Panguwasa, nanging mbukakaké marang sing digendong ing kandungan; lan kabar kabungahan sing digawa Malaikat Agung marang Ibuné Gusti Allah diilhami déning bayi sing mlumpat ing kandungane. Panyelamet bangsa kita, nalika isih ana ing kandungan, rawuh marang kancane, Yohanes; lan cetha manawa Sang Pencipta nyapa ciptaane, Sang Raja manggon ing kemah prajurit, Sang Gusti mlebu ing omahé abdi. Yohanes, nalika ndeleng saka jeroning kandungan marang Panjenengané sing ana ing kandungan, nyoba ngluwihi wates alam, kandha: 'Aku ora ngerti Gusti sing winates déning alam, lan aku ora bakal ngenteni wektu lair; aku ora butuh sangang wulan ing kandungan kanggo lair; aku ora butuh kurungan iki; lan kenapa aku ora mbebasake awak saka ikatan sing nahan aku? Aku bakal metu lan kanthi ringkes ngumumaké wigatiing prastawa kang nggumunaké iki; aku iku cap Rawuhe Gusti; aku iku kandhutané Sabda Gusti kang wis dadi manungsa; aku bakal muni terompet, lan ndadèkaké ilat bapakku lancar; aku bakal muni terompet, lan nguripaké manèh kandhutan ibuku sing wis mati. Aku bakal maju, Sang Panuntun, karo pangandikaku, lan ngumumake marang kabeh sing ana: *'Delengen Anak Domba Allah, sing mbusak dosa donya'* (Yohanes 1:29). Mangkono perané Yohanes, utawa luwih tepaté, pesené.

'Wektu wis teka kanggo Elizabeth nglairake, lan dheweke nglairake anak lanang. Para tangga-tanggah lan sedulure padha krungu bab kuwi, ... lan padha bungah bebarengan karo dheweke' (Lukas 1:57–58). Amarga iku mujijat yèn Elisabet bisa nglairaké nalika wis tuwa lan rahimé suwé mandul; iki ora mung gumantung marang bapak ing donya, nanging uga marang Gusti Allah Sabda. Malaikat Agung Gabriel dhéwé dadi saksi bab iki, nalika ngandhani Zakaria: 'Delengen, *bojomu Elisabet bakal nglairaké anak lanang kanggo kowé, lan kowé bakal maringi jenengé: Yohanes; lan dhèwèké bakal ... kapenuhan Roh Suci wiwit ana ing kandhunge ibuné; lan dhèwèké bakal mbalèkaké akèh anak Israèl marang Gusti Allahé; lan dhèwèké bakal mèlu ing ngarepé kanthi roh lan kakuwatané Elia'* (Lukas 1:13, 15–17).

Oh, lairé putrané sing sipaté béda, nggumunaké! Kuwi nggumunaké lan ora lumrah, amarga biyasané wong nglairaké liwat prosès nglairaké – lan sing nglairaké kuwi ana ing tengah-tengah sangsara nglairaké. Dadi, apa sedhihé Elisabet, nalika Roh Suci rawuh tinimbang bidan sing durung pengalaman, nalika iki pakaryané sih-rahmat tinimbang bebané alam? Rungokna! Nyeri persalinan iki ora ana apa-apané dibandhingaké karo kabungahan. – Yohanes ora nampa sih-rahmat sawisé lair, nanging, amarga wis diparingi kasucèn nalika isih ana ing kandhunge ibuné, dhèwèké dadi pangarep kang nggumunake, kaya sing diomongaké Malaékat: *'Dhèwèké bakal kebak Roh Suci wiwit isih ana ing kandhunge ibuné… lan bakal mèlu ing roh lan kakuwatané Elia'* (Lukas 1:15, 17). Sapa sing bakal mimpin sapa? Yohanes bakal mimpin Sang Kristus; mulane dheweke diarani Panungtun, kaya sing krungu saka tembungé Yohanes dhéwé babagan Sang Juruwilaha: *'Sawisé aku ana Manungsa sing luwih unggul tinimbang aku, amarga Panjenengané wis ana sadurungé aku'* (Yohanes 1:30). **'Sawisé aku**' – miturut wektu; **'sadurungé aku**' – miturut pangkat.

Kenapa Gabriel kandha yèn Yohanes luwih dhisik tinimbang Kristus Sang Raja ing roh lan kuwasa Elijah si Tishbite? Rungokna kanthi teliti! Elia tegesé 'Gusti'. Amarga Yohanes wis nduwèni Gusti ing sajroning dhèwèké – dhèwèké kapenuhan Roh Suci wiwit ana ing kandhunge ibuné, lan Gusti iku Roh – Gusti wis ngandika bab dhèwèké liwat nabi suwé sadurungé: *'Lir* iku*, Aku ngutus Malaikat-Ku, lan dhèwèké bakal nyiapaké dalan ing ngarepé Aku'* (Mal. 3:1, cf. Mrk. 1:2) lan bakal mbalèkaké akèh wong saka kaluputan marang kabeneran; mulané Yohanes mèlu ing ngarepé Gusti ing roh lan kuwasa Elia, amarga Yohanes nduwèni akèh kamiripan karo Elia.

Mesthi wae, anak mau lair, lan perhatian bali marang bapaké. Nalika Zakaria ditakoni jeneng apa sing dikarepake kanggo anaké, dhèwèké *njaluk papan tulis lan nulis: "Jenengé Yohanes*." Dhèwèké sing durung pracaya marang tembung Malaikat saiki kapeksa nulis bab penampakan *mau*, kanggo mberitakan lumantar tulisané; dhèwèké sing sadurungé ora pracaya marang pangandikane malaikat, saiki nulis nganggo tangané, nyerat apa sing wis kelakon. Lan, sawisé mènèhi jeneng, dhèwèké bisa ngomong manèh: mula *'kabèh padha gumun. Lan sanalika cangkemé kabuka lan ilaté bébas, banjur dhèwèké wiwit ngomong, muji Gusti Allah'* (Lukas 1:63–64).

Wah, kaajaiban sing nggumunake! Asma putrané wis ditulis, lan lambe bapaké sing bisu kabuka; dhèwèké dijenengi Yohanes, lan ilat wong sing maringi jeneng mau dadi waras. Apa kowé weruh yèn dhèwèké ora kliru, lan kita uga ora kliru, nalika maringi panjelasan sing pantes? Delengen, asma sing paling bener mbukak lambe bisu lan nggerakaké ilat sing ora obah . Mangkono Yohanes Pembaptis kawangwang, amarga jenengé dhéwé ngundang swara: 'Aku *iki swara wong sing muni ing ara-ara samun: "Siapna dalané Gusti; lurusna dalan-dalané'"* (Matéus 3:3). Wah, kaelokan! Sabda tetep ana, lan swara ngumumaké Panjenengané; Gusti rawuh, lan abdi lumaku ing ngarepé. Mula saka iku, ayo padha bungah lan remen amarga Elisabet wis nglairake lan Zakaria wis ngandika; amarga wanita mandul wis nglairake anak, lan wong tuwa wis muni banter; amarga tablet lilin wis digoleki, lan ilat imam wis leupas lan swarane bali; amarga Pembuka dalan wis muncul lan saindenging jagad padha bungah.

Ing kéné sapa waé bisa ngira khotbahé bakal rampung, nanging Zakaria ora ngidini kuwi, kanthi muni*: 'Pinunjul Gusti Allahé Israèl, awit Panjenengané wis rawuh marang umaté lan maringi kaslametan'* (Lukas 1:68). Karya sing nggumunaké! Apa sing diomongaké Zakaria? Sawisé mari saka bisu, Zakaria muni pisanan: *'Pinunjul Gusti.' Apa tegese iki? Zakharia wis mati, banjur diuripake maneh. Dheweke ora mati miturut kodrat, nanging wis ngalami kahanan kaya mati. Dheweke diendhegake saka muni, kaya ana ing peti mati, lan diiket nganggo tali ilat kaya kain kafan; dheweke bali urip sawise mandheg ambegan urip imam, lan ngrasakake duka lan sedhih wong akeh. Nalika sawijining imam dipun pangku, kabéh wong kang dipun dongaaké padha sedhih. Sawisé wunguné kanthi cara kias, Zakaria muni kapisan, 'Pinunjul Gusti Allahé Israèl*'. O Zakaria! Menawa kowé durung weruh raksasa rohani, durung ngenali sing nyebar wiji rohani, durung nampa peparing, mesthiné kowé ora bakal mberkahi Sing Mènèhi. Nanging Zakharia muji Gusti Allah kanthi kidung prakawis sing pantes tumrap peparing mau. Ayo padha ngucapake uga: 'Pinunjul Gusti Allah, Allahé wong Kristen, sing wis rawuh marang umaté lan maringi kaslametan.' Kanggo Panjenengané kamulyan lan kakuwatan, saiki lan salawas-lawase, nganti jaman-jaman. Amin.

8 Juli

25 Juni (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsaran Sang Martir Suci Fevronia

Dipepering ing tanggal 25 Juni

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Diocletian sing jahat, ana ing Roma sawijining gubernur[4557] , jenengé Anphimus, sing nduwé putra, Lysimachus, sing wis dipertunangaké karo cah wadon ayu, putriné sénator[4558] , Prosphorus. Sawisé lara parah, Anphimus ngundang adhine Selinus lan kandha marang dhèwèké:

'Adhiku! Aku arep ninggal donya iki lan nyerahake putraku marang kowe: dadi bapak kanggo dheweke minangka wakilku, lan supaya dheweke dadi anakmu. Yen aku mati, cepet nikahake dheweke karo tunangane, putrine Prosphorus.'

Sawisé krungu tembung adhine, Selinus janji bakal nindakake kabèh kaya sing dijaluk. Nanging Anphim seda telung dina sawisé kuwi. Sawisé seda Anphim, Diocletian ngundang Lysimachus lan pamané, Selinus, lan sawisé nampani wong loro mau sacara pribadi, dhèwèké kandha marang Lysimachus:

[4557] Eparch – gubernur kutha, gubernur provinsi.

[4558] Senator iku anggota senat, yaiku dewan para sepuh; sakbanjure, gelar senator dadi gelar kehormatan.

'Amarga aku ngelingi kasetyan bapakmu marang aku, aku kepengin ngangkat kowe dadi eparch nggantèkaké dhèwèké; nanging aku krungu yèn kowe nduwèni katresnan marang agama Kristen. Mula saka iku, aku nundha niyatku nganti cetha apa sing diomongaké bab kowe iku bener. Ing wektu iki, minangka ujian, aku wis mutusaké ngutus kowe menyang Wétan kanggo ngilangi agama Kristen ing kana; lan nalika kowe bali marang kita sawisé ngrampungaké tugasmu, kowe bakal diparingi pangkat eparch.

Lysimachus ora wani mbantah tembungé raja, amarga umuré isih enom, watara rong puluh taun. Nanging pamané, Selinus, nyuwun ing sikilé Diocletian, kandha:

'Kula nyuwun, dhuh sang raja agung lan langgeng, mugi Lysimachus kersa tetep ing kene sawetara dina supados piyambakipun saged mantu putrinipun Prosphorus; lan menawi sampun manten, kula ugi badhe ngancani piyambakipun, lan bebarengan kita badhe nindakake sedaya miturut dhawuh dhumateng kita saking panguwasa ingkang ilahi.'

Kral banjur ngendika marang loro-lorone:

'Kaping pisan, mangkat menyang panggonan sing takutus lan musnahna wong Kristen; lan sawisé kowe ngrampungaké tugas sing tak pasrahké, bali menyang kéné—banjur aku uga bakal ngrayakké mantenané Lysimachus bareng kowe.'

Krungu kuwi, padha ora wani ngomong apa-apa maneh lan manut marang raja; sawisé nampa dhawuhé lan pasukane, padha mangkat menyang Wétan.

Lysimachus nggawa seduluré, comite[4559] Prima, sing putrané bibi ibuné, lan maringi dhèwèké pimpinan pasukan.

Sawisé tekan ing Wétan, padha mandheg ing wewengkon Palmyra[4560] , lan miwiti nglakoni manéka siksaan kejem marang kabèh wong Kristen ing kana: sawatara dibakar urip-urip, liyané dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan, déné liyané dipotong-potong nganggo pedhang lan awaké dibuwang marang asu. Selinus, pamané Lysimachus, pancèn kejem lan ora manungsawi. Akeh wong padha ketakutan nalika nyekseni kekejeman Selinus. Nanging Lysimachus banget welas asih marang para Kristen, amarga ibune Kristen, lan saka ibune dheweke ngerti Kristus. Ing sawijining bengi dheweke ngundang sedulure, comite Primus, lan kandha marang dheweke:

"Saestu, Prim, kowe ngerti yèn bapakku iku wong Hellen miturut pracaya[4561] lan seda dadi wong pagan, nanging ibuku seda dadi wong Kristen lan sajrone uripé ngupaya supaya aku dadi wong Kristen. Nanging, amarga wedi marang bapakku lan raja, aku ora bisa nindakake iki kanthi terang-terangan lan aku janji marang ibuku yèn aku ora bakal mateni siji waé wong Kristen lan bakal ngupaya dadi kanca Kristus. Saiki, nanging aku weruh yèn paman Selin kanthi kejem nyiksa lan matèni wong Kristen – lan iki marakaké atiku sangsara banget; amarga sacara rahasia aku kepéngin ngapura wong Kristen lan mbebasaké sing diiket, supaya padha bisa mlayu lan ndhelik ing endi waé.

Graffé sarujuk mbantu dhèwèké, lan padha gawe prajanjian, janji ora bakal nyiksa wong Kristen. Sakwisé padha nemokaké gréja utawa biara Kristen, padha langsung ngirim kabar rahasia menyang kana, ngélingaké rawuhé para panganiaya lan nyaranaké supaya padha ndhelik. Saliyane, sang adipati mènèhi dhawuh marang para prajurit sing padha pamikiran supaya ora nyekel wong Kristen kanggo disiksa, lan mrentahake supaya sing wis ditangkep dibebasake.

Sawisé suwé manggon ing Palmyra, Selinus, sawisé nyiksa akèh wong Kristen, kepéngin nerusaké menyang Sivapol—kutha sing dumunung ing wewengkon Asyur[4562] , sing dadi pérangan provinsi sing tundhuk marang Romawi. Ing kutha iki ana biara sing dumadi saka 50 biarawati, sing kepala biarane, Vrienna, iku murid

---

[4559] Comites – kanca kaisar utawa pejabat dhuwur; istilah iki nuduhaké wong-wong sing dadi bagéan saka rombongan pangiringé.

[4560] Palmyra – sawijining kutha ing Siria sing biyen dumunung ing salah siji oasis antarané Damaskus lan Kali Efrat. Kutha iki diadegaké déning Raja Salomo dhéwé. Kutha iki dirusak nalika jaman Nebukadnezar, nanging ora suwe, amarga panggonané strategis antarané Segara Tengah lan Lembah Efrat, kutha iki dibangun manèh lan dadi pusat dagang sing wigati. Ing sangisoré pamaréntahan Romawi, Palmyra lan provinsiné tau dadi nagara mandhiri, nanging sakwisé iku dijajah déning wong Romawi: para pemenang ngrusak kutha kuwi sajroning prastawa kuwi; nanging, kutha kuwi dibangun manèh nalika jamané Kaisar Diocletian. Ing jaman Arab, kutha kuwi dirusak manèh lan dadi désa cilik sing ngenes.

[4561] Tegesé, kutha iku nganut agama pagan Greko-Romawi.

[4562] Asyur dumunung ing wétan Siria, ing pérangan lor dhuwur dataran Mesopotamia.

saka kepala biara lan diakonis sing berkah,[4563] Platonida, lan kanthi ketat netepi paugeran gurune. Paugeran Platonida kaya ing ngisor iki. Ing dina Jumat, ora ana siji biarawati sing kena kerja, nanging kabèh padha kumpul ing gréja lan ndedonga utawa maca Kitab Suci wiwit ésuk nganti sonten. Wiwitané, diakonès Platonida dhéwé sing maca marang para biarawati nganti jam telu ésuk, banjur dhèwèké nyerahaké buku mau marang Vrienna, mènèhi dhawuh supaya maca nganti sonten. Vrienne sabanjure niru persis praktik sing padha; sawisé njupuk alih pimpinan biara sawisé seda guruné, dhèwèké niru kabèh bab marang guruné.

Ing sangisoré Abes Vrienne, loro cah wadon enom—Prokla lan Fevronia—diwulang lan disiapaké kanggo urip monastik. Prokla umuré 25 taun, lan Fevronia 20 taun. Fevronia iku keponakané Vrienna—yaiku , putriné adhine—lan dhèwèké sumunar kanthi kaéndahan kang nggumunaké nganti ora ana seniman sing bisa nyekel kanthi sampurna padhange raié. Kaendahan iki banget ngganggu Vrienna, lan dheweke mikir tenan carane supaya Fevronia tetep suci, adoh saka godaan donya. Kabeh biarawati mung mangan sapisan saben dina, ing wayah sore, lan sanajan mangkono mung kanthi porsi cilik banget; nanging Vrienna mrentahake Fevronia supaya puasa nganti esuk, supaya dheweke ora mangan sedina muput lan mung mangan ing wayah sore dina sabanjure – dheweke ngarep-arep manawa kanthi pangastine kaya ngono, kaendahan Fevronia bakal luntur. Fevronia, sing kepengin nglarani dagingé, ngupaya saktenané kanggo nglakoni pangastiné sing abot; dhèwèké ora tau mangan utawa ngombe nganti wareg, nanging amarga ngelak lan luwe, uga liwat akèh pakaryan lan tumindak tapa brata, dhèwèké tanpa kendhat nglarani dagingé, malah uga ora turu. Ambené mung saka papan kayu polos tanpa kasur; dawane telung hasta lan ambané siji setengah genggaman; amarga puasa sing kakehan, Fevronia kerep klelep turu ing papan kuwi utawa ing lemah polos, lan sanajan mangkono mung sawatara wektu sing cendhak. Lan nalika setan nyoba nggodha dheweke nganggo pangliyan sing digawé turu, dheweke langsung tangi, sujud ing lemah, ngadeg ing wangun salib, lan ndedonga marang Gusti kanthi luh kang pait supaya Gusti nylametaké saka setan; banjur, njupuk Kitab Suci, dheweke maca kanthi tekun lan éntuk kabungahan rohani saka kono. Fevronia pancen saka wataké penasaran banget lan pinter, nganti Vriénne dhéwé gumun banget marang kapinterané.

Ing dina Jemuwah, nalika kabèh biarawati padha kumpul ing gréja kanggo ngrungokaké Sabda Gusti, Abas Vrienna maringi dhawuh marang Fevronia supaya maca Kitab Suci. Lan amarga para wanita awam asring teka menyang gréja bareng para biarawati kanggo ngrungokaké piwulang rohani, Vrienna maringi pitutur marang Fevronia supaya maca saka mburi tirai, supaya dhèwèké ora weruh penampilan utawa hiasan para wanita mau, sing durung tau dideleng sadurungé. Lan reputasi apik babagan Fevronia sing berkah nyebar ing saindenging kutha – ing endi wae kawruh lan pinteré, ayuné lan watak beciké dipuji, amarga dhèwèké alus, andhap asor, suci lan kaiket kabèh kabecikan.

Wong wadon keturunan senator sing jenenge Ieria krungu kabèh sipat-sipat putri suci mau lan kebak kepinginan sing kuwat kanggo ndeleng Fevronia lan rembugan karo dhèwèké. Wadon iki kagungan iman Hellenik; umuré isih enom lan wis dadi janda, amarga mung pitu wulan urip bebarengan karo bojone; sawisé bojone seda, dhèwèké manggon ing omahé wong tuwané, sing uga kagungan paham sesat Hellenik. Sawisé tekan biara, dhèwèké ngandhani Abas Vrienna liwat penjaga gapura yèn dhèwèké kepéngin ndelok Fevronia. Nalika Vrienna metu kanggo nampani dhèwèké, Ieria tiba ing sikilé lan nyekel sikilé, nyuwun marang abas:

"Kula nyuwun marang Panjenengan kanthi asma Gusti, ingkang nyipta swarga lan bumi, aja nampik kula, wanita tanpa Gusti ingkang ngantos punika dados dolanan arca lan setan – aja nyegah kula saking pacelathon ingkang maringi piwulang kaliyan sedulur kita Fevronia, supados piyambakipun nuntun kula dhumateng margi kaslametan." Banjur kula ngarep-arep saged nemu ing Kristus, Gusti ingkang sejati, punapa ingkang sampun kasedhiyakaken kanggé para Kristen. Mula, nylametaké aku saka kesia-siaan jaman iki lan saka kejahatan nyembah berhala, amarga wong tuwaku meksa aku nikah kaping pindho, padahal aku kepéngin miwiti urip anyar, nglampahi wektu ing pacelathon sing maringi piwulang lan nyuburi jiwa karo Fevronia: taun-taun sing wis tak jalani ing kejahatan amarga ora ngerti iku wis cukup kanggo aku.

[4563] Diakones iku pelayan greja wanita. Tugas-tugas para diakones yaiku: padha nyiapake wanita kanggo baptisan, mulang carane lan apa sing kudu dijawab nalika ditakoni dening sing mbaptis lan carane tumindak sawisé baptisan; padha mbantu uskup nalika baptisan wanita lan, atas jenenge, ngolesake minyak ing bagéan awak, kajaba bathuk; padha jaga lawang gréja sing digunakaké wong wadon mlebu gréja, maringi papan lungguh marang wong wadon lan mesthèkaké tumindaké pantes, rawuh nalika uskup lan presbiter ngrembug karo wong wadon, lan ngatur pakaryan amal kanggo wong wadon. Ing abad-abad awal, diakonis diétang kalebu kalangan rohaniwan, lan sabanjuré diangkat menyang jabatane liwat ordinasi khusus; sawisé kuwi, ordinasi dilarang, lan pungkasane pelayanan diakonis mandheg.

Nalika dheweke ngomong, Ieriya ngumbah sikil sang abbes nganggo luhé, nyuwun supaya paring welas asih.

Vrienna, sawisé ngrungokaké, kandha:

'Gusti Allah dadi saksi, Putri Ieria, menawa gadis Fevronia dipangku dening kula nalika umuré namung kalih taun, lan saiki sampun wolulas taun piyambakipun manggon ing biara tanpa naté ninggal, piyambakipun durung naté ndeleng priya utawa wanita ing donya, uga sandhangan lan perhiasané, utawa apa waé ing donya. Malah ibu susuhe durung diparingi idin ndeleng dheweke nganti saiki, lan sanadyan wis bola-bali nyuwun marang aku supaya diparingi idin ndeleng lan ngomong karo dheweke, aku ora ngidini. Nanging saiki, amarga weruh semangatmu lan ngenali katresnamu marang Gusti, sarta ngarep-arep kaslametanmu, aku bakal nggawa kowe marang dheweke; nanging sadurunge kowe kudu ganti sandhangan donyawi nganggo jubah biarawati."

Ieria langsung lan kanthi kabungahan nepati syarat iki, banjur Vrienna nggawa dhèwèké marang Fevronia. Nalika ndeleng Ieria nganggo busana biara, Fevronia nyangka yèn ana biarawati pengembara sing teka marang dheweke; mula dheweke nyembah marang Ieria nganti nyentuh lemah, banjur ngrangkep lan nyiume kaya sedulur ing Kristus. Vrienna, saka sisihé, maringi pitutur marang loro-lorone supaya padha lungguh lan maca Kitab Suci kanggo nglumpukaké pitutur. Banjur Febronia njupuk buku-buku mau lan miwiti maca marang Ieria, lan Ieria krasa banget kagugah atine dening kabèh sing diwaca nganti dhèwèké ora turu sakwengi. Mangkono, loro-lorone padha ora turu lan ngabdèkaké dhiri kanggo maca Kitab Suci, lan ora ana siji waé sing kesel, ora Febronia sing maca buku-buku mau, ora uga Ieria sing ngrungokaké. Ing wektu kuwi, Ieria ngetokake luh akèh banget nganti lemah kebak banyu; amarga dhèwèké wong Yunani ing iman, durung tau krungu piwulang sing maringi panglipur kaya ngono.

Esuk teka, Hieria meh ora bisa maksa awaké dhéwé manut marang abbes lan bali menyang omahé dhéwé. Sawisé pamitan karo Fevronia kanthi nangis, dhèwèké mangkat menyang wong tuwané. Nanging Fevronia takon marang asisten abbes, Thomais:

'Aku nyuwun, ibu, ibuku, critakna sapa biarawati pengembara kuwi, sing nangis nganti kakehan, kaya durung tau krungu sabda Gusti.'

'Apa sampeyan ora ngerti karo sapa sampeyan lagi ngomong?' Fomaida mangsuli.

Fevronia mangsuli:

'Kepiye aku bisa ngerti biarawati pengembara sing durung tau tak deleng?'

Banjur Fomaida kandha marang dhèwèké:

'Adhine kuwi ora liya yaiku Ieria, sawijining wanita bangsawan saka kutha kita.'

"Ngapa kowe ora ngandhani aku iki sadurunge?" ujare Fevronia. "Aku ngomong karo dheweke kaya dheweke adhiku dhéwé."

Fomaida kandha:

'Kuwi prentahé Ibu Superior kita.'

Sawisé ngendika kuwi, Fevronia meneng – lan miwiti ndedonga marang Gusti ing jeroning atiné kanggo Ieria, supaya Gusti mimpin dhèwèké menyang dalan sing bener lan nampa dhèwèké ing kumpulan pilihané.

Bab Ieriya, sawisé bali menyang omah, dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis dirungokaké saka Fevronia lan miwiti ngyakinké wong tuwané supaya ninggalaké bidah Yunani lan ngerti siji-sijiné Gusti Allah sing sejati – Yesus Kristus. Padha manut pitutur wicaksana putrine, banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis, bebarengan karo sakabehe waragad. Mangkono pandonga lan piwulang Santa Fevronia mujudake asil marang wong-wong mau.

Ora suwe sawisé kuwi, Fevronia lara abot. Ieria teka lan ngopeni dhèwèké nalika lara. Dumadakan, kabar sumebar yèn Selinus lan Lysimachus lagi nyedhaki kutha kanggo nganiaya wong Kristen. Banjur kabèh wong Kristen, kalebu para imam lan rohaniawan, malah uga uskupé dhéwé, ninggalaké kabèh lan mlayu saka kutha, amarga wedi, ndhelik ing endi waé sing bisa.

Krungu kabar iki, para biarawati saka biara Vryenna teka marang dheweke lan kandha:

'Gusti Putri lan Ibu, apa sing kudu kita lakoni? Binatang galak—panyiksa tanpa Gusti—wis nyedhaki kutha, lan kabèh wong Kristen sing setya wis mlayu, wedi disiksa.'

Vrienna, saka sisihé, takon marang wong-wong mau:

'Dadi, miturut panjenengan, apa sing arep panjenengan lakoni?'

Padha mangsuli:

"Paringi dhawuh marang kita, Ibu, supaya kita uga bisa ngungsi, supaya kita bisa nylametake nyawa kita."

Kanggo iki, Vrienna ngendika:

'Kowe durung weruh peperangan, nanging wis mikir mlayu; wektu kepahlawanan durung teka, nanging kowe wis kepengin kalah; ora, anak-anakku, aku nyuwun, aja nindakake iki; luwih becik kita tetep kene, nahan sangsara, lan mati kanggo Kristus, sing wis mati kanggo kita, supaya kita bisa urip bareng Panjenengané salawas-lawase.' Krungu tembung-tembung kuwi, para biarawati padha meneng. Nanging esuké, ana salah siji biarawati sing jenengé Eferia kandha marang kanca-kancané:

Aku ngerti menawa amarga Fevronia Ibu Abbas ora ngidini kita mlayu – aku kira dhèwèké péngin ngrusak kita kabèh mung kanggo kapentingané dhéwé; nanging ayo padha menyang dhèwèké manèh, lan aku bakal kandha marang dhèwèké, atas jeneng kabèh wong, apa sing kudu ditindakake.'

Krungu kuwi, sawetara biarawati sarujuk karo Eferia, dene liyane wiwit mbantah; nanging pungkasane padha sarujuk lan padha menyang Ibu Superior. Vrienna, sing nyadari sebabe padha teka, takon marang Eferia:

'Apa sing kowe karepake, sedulur?'

Dheweke mangsuli:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, ibu, mugi panjenengan maringi idin supados kula sami ngungsi saking bala ingkang badhe rawuh, awit uskup lan sedaya rohaniawan sampun mangkat. Elinga, ibu, bilih wonten para dara enom ing antawis kula ingkang kedah kita ajeni, benjang menawi kacekel dening prajurit ingkang mboten pitados dhumateng Gusti, piyambakipun badhe kelangan kasucianipun lan gantosing ganjaran saking Gusti. Kita uga kudu wedi manawa ora bakal tahan sangsara lan, sawise mbelakangi Kristus, bakal ngrusak nyawa kita. Paringi dhawuh uga supaya kita nggawa adhine, Fevronia sing lara, bareng kita, supaya kita bisa ndhelikake dheweke saka kene uga.

Krungu kuwi, Fevronia kandha:

'Kanthi gesangé Kristus, kang tak anggep dadi pangantenku lan kang tak pasrahaké nyawaku, aku ora bakal ninggal panggonan iki, nanging ing kéné aku bakal mati lan dikubur.'

Banjur Vrienna, muter marang Eferia, kandha:

'Ati-ati apa sing kok lakoni, nggawe bingung ing antarané para sedulur wadon – kowe weruh, aku ora salah kaya sing kok pikirake.'

Banjur, nalika ngadhep marang wong liya, dhèwèké kandha:

'Saben saka kowe padha mutusaké miturut kersamu.'

Banjur kabèh para biarawati, amarga wedi marang sangsara sing bakal teka, pamitan marang abbes lan Fevronia lan, nangis lan meratap, nggebuk-nggebuk dhadha, mundur saka biara. Nanging Prokla, kanca sejajar lan kanca sinau Fevronia, nyekel lan nyium dhèwèké, nangis nalika kandha:

'Dongakna aku, ibu lan adhiku.'

Fevronia nyekel tangane Prokla lan ora gelem ngeculake, nyuwun:

'Wedi marang Gusti, adhiku Prokla; aja ninggalake kita. Kowé bisa weruh yèn aku lara lan ora suwé manèh bakal mati. Ibu kita Vrienna ora bisa ngubur aku piyambakan – mulané tetep kéné lan tulung dhèwèké supaya bisa ngubur aku.'

Banjur Prokla mangsuli:

'Yen mangkono, adhiku, aku bakal tetep ing kene suwéné kowe mréntahaké.'

Nanging nalika sonten teka, Prokla nglanggar janjine lan mlayu sacara rahasia saka biara. Mung Vrienna lan Fomaida sing tetep karo Fevronia.

Biarawati Agung Vrienna, nalika weruh biara sing sepi, mlebu gréja kanthi ati abot, banjur ambruk ing lemah lan nangis kenceng.

Fomaida, nyoba nglipur dheweke, kandha:

'Mandheg, ibu lan pangremi. Amarga Gusti Allah bisa, ing tengahing sedhih lan sangsara, maringi *"legawa"* (1 Kor. 10:13). Panjenengané bakal nulungi kita supaya tahan marang bala sing wis nimpuh kita (Sir. 2:10). Elinga maneh: apa tau ana wong sing pracaya marang Gusti Allah banjur isin, utawa ana wong sing urip ing ajrih marang Gusti Allah banjur ditinggal tanpa pitulungan Panjenengané?

Vrienna mangsuli:

'Inggih, Gusti Thomida, punika leres; nanging kados pundi kula kedah ngurusi Fevronia? Ing pundi kula badhe nyumputaken lan njagi piyambakipun supados aman? Kados pundi kula badhe sanggem nyawang nalika wong-wong barbar nyekel piyambakipun dados tawanan?'

Banjur Fomaida kandha:

Gusti sing maringi urip marang wong mati bisa nguwatake Fevronia lan njaga dheweke supaya aman saka wong barbar; aku nyuwun marang sampeyan, ibu lan garwaku, supaya mandheg sedhih lan nangis; ayo padha menyang Fevronia sing lagi lara – kita bakal nglipur dheweke lan menehi kekuwatan.

Nalika padha tekan ing ngarsané Fevronia, Vrienna manèh njerit nangis kecut. Nanging Fevronia, nalika ndelok Fomaida, takon:

'Apa tegese luh ibune kita Vrienna?'

Ngadhep marang Vrienna, Fomaida mangsuli:

Iki luh ibu amarga kowe, awit kowe isih enom lan ayu. Ora suwe maneh, para penyiksa sing kejem bakal teka marang kita kanggo maringi sangsara gedhe marang kita: padha bakal matèni kita, para wong tuwa, sakwise kuwi, nanging kowe, cah wadon enom sing ayu rai, bakal padha ngapura, supaya bisa nggodha kowe nganggo godha-godha donya – lan kita wedi manawa nganggo tembung muji-muji lan kekerasan padha bakal ngrusak kesucianmu lan nyegah kowe mlebu kamar panganten sing wis disiapake kanggo kowe déning Calon Pangantenmu ing swarga.

Banjur Fevronia kandha:

Aku nyuwun marang kowe supaya ndedonga marang Gusti kanggo aku, supaya Panjenengané maringi paningal marang andhap asorku – nguwatké kelemahanku lan paring sabar marang aku, kaya déné Panjenengané maringi marang kabèh abdi-abdi-Nya sing nresnani Panjenengané kanthi sak atiné.

Kanggo iki, Thomida mangsuli:

'Anakku, Fevronia! Wektu ujianmu wis meh teka. Yen para penyiksa sing jahat nggodha kowe nganggo tembung muji-muji, emas, pérak, lan sandhangan mewah, utawa panggodha sia-sia liyane saka donya iki, awas lan waspada marang awakmu; aja nggatekake panyuwunané, supaya kowe ora kelangan ganjaran saka Gusti kanggo pakaryanmu sing wis kowe lakoni. Ati-ati supaya kowe ora dadi bahan guyonané setan lan dolanané arca-arca. Elinga yèn ora ana sing luwih mulya tinimbang kasucian, lan ganjaran agung ngentèni para dara sing setya marang Gusti. Amarga Paningalé para dara iku langgeng, lan Panjenengané maringi kalanggengan marang sapa waé sing tresna marang Panjenengané. Mula saka iku, Gusti, usaha panjenengan nggayuh apa sing wis panjenengan dedikasikake sajrone gesang panjenengan. Jaga awak panjenengan, putriku, supaya panjenengan ora kelangan jaminan kabungahan panjenengan – yaiku sih rahmat baptisan lan cukuran monastik. Amarga Gusti bakal medeni nalika Panjenenganipun lungguh ing pangastane kamulyanipun kanggo ngadili kabèh lan mènèhi ganjaran marang saben wong manut pakaryané.

Krungu tembung-tembung mau, Fevronia saya kuwat atiné lan kanthi wani nyiapaké dhéwé mlebu ing perang gagah nglawan setan. Banjur dhèwèké kandha marang Thomais:

'Panjenengan sampun saé, ingkang mulya, sampun nguwataken abdi ing iman lan nyiapaken atiku kanggé perjuangan ingkang gagah menika. Uninga menika: menawi abdi boten kepéngin séda kanggé Calon Garwaku, mesthi abdi badhé mlayu, bebarengan kaliyan sedulur-sedulur wadon sanès, kanggé ngungsi saking cobaan ingkang nggegirisi menika. Nanging amarga aku tresna marang Calon Garwaku ing swarga kanthi sakabehe atiku—marang Panjenengané aku wis tunangan nyawaku lan marang Panjenengané aku wis nyawisaké awakku—aku wani lunga marang Panjenengané lumantar dalan martir, yèn Panjenengané nganggep aku pantes nandhang sangsara lan mati amarga asmané.

Vrienna, sawisé krungu tembung-tembungé Fevronia, kandha marang dhèwèké:

Anakku, Fevronia! Elinga kasangsaran lan prihatinku kanggo kowe; elinga yèn wiwit umur loro aku njupuk kowe saka pangkuan ibu susuanmu – lan nganti saiki ora ana wong awam sing tau ndeleng pasuryanmu. Nganti saiki aku wis ngreksa kowe kaya manik ing mataku. Nanging saiki aku kudu apa karo kowe, lan piye carane aku ngreksa kowe? Aku ora ngerti maneh. Jaga awakmu, aja nganti kowe marakake sedhih ing tuwaku, aja nganti mbalekake gaweyan sing wis tak dedikasikake kanggo ngopeni kowe. Elinga para pembawa penderitaan sing sadurunge kowe nandhang sangsara kanthi wani lan gagah kanggo Kristus lan saiki wis nampa mahkotané saka Panjenengané; ing antarané ora mung ana priya, nanging uga ana wanita lan bocah-bocah. Elinga Livia lan

Leonida—sedulur wadon sing mulya sing kanthi wani nyawisake uripe kanggo Kristus. Amarga Livia lan Leonida, siji kena pedhang lan sijine dibuwang menyang geni, loro-lorone bebarengan mlebu kraton Panganten Langit. Elinga Eutropia, putri umur rolas taun sing disiksa nganti mati bareng ibuné. Apa kowé ora tansah gumun marang patuh lan sabaré? Kowé ngerti carané hakim, sawisé mbebasaké saka ikatané, nyoba medeni nganggo panah, mikir yèn dhèwèké bakal mlayu. Nanging banjur dheweke krungu swara ibune kandha marang dheweke, 'Anakku, Eutropia, ajegna awakmu'—lan sang putri ajeg kiyat kaya tiang sing ora obah nganti awake kebak panah; banjur dheweke ambruk ing lemah, nyerahake nyawane marang Gusti. Dara iki prasaja lan ora sekolah; nanging kowe dhéwé wis sinau Kitab Suci kanthi becik lan wis dadi guru sing apik kanggo akèh wong. Mula, pikirna sepira gagahmu kudu mbela Gustimu.

Padha rembug bab iki lan liya-liyané nganti bengi kliwat lan esuk sumunar.

Nalika srengéngé munggah, kahanan ing kutha dadi rame banget. Selinus lan Lysimachus wis mlebu kutha, lan prajurité wis miwiti nyekel akèh wong Kristen lan nglebokaké ing panjara. Sawetara wong Yunani ngandhani Selinus bab biara sing dumunung ing jeroné kutha. Selinus langsung ngutus prajurité kanggo nyekel kabèh biarawati. Para prajurit, sawisé tekan biara, ngubengi saka kabèh sisih lan sawisé mecak lawang nganggo kapak, mlebu kaya kéwan galak. Nyekel Vrienna, padha arep matèni wong tuwa mau nganggo pedhang. Nanging Febronia, weruh bebaya, tiba ing sikilé prajurit lan wiwit njerit banter:

Aku nyuwun marang kowe ing ngarsané Gusti – patèni aku dhisik, supaya aku ora nyekseni pati sang putri.'

Nalika Fevronia muni kaya ngono, Count Prim teka; dhèwèké nesu ngusir para prajurit lan takon marang Vrienna:

'Dadi, ngendi para biarawati liyane sing manggon ing biara iki?'

Vrienna mangsuli:

'Kabeh padha mlayu amarga wedi.'

Banjur sang bangsawan kandha:

'Oh, yen kowe uga mlayu bareng karo wong-wong mau! Nanging saiki kowe isih bebas nindakake kuwi lan mlayu menyang endi wae sing kowe karepake – aku maringi sih iki.'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké ninggalaké biara lan nggawa prajurit-prajurité. Nalika dhèwèké tekan ing praetoriumé Lysimachus, Lysimachus takon marang dhèwèké:

'Apa pancen bener, kaya sing diomongake marang kita, ana biara Kristen ing sacedhake kene?'

'Bener,' kandha sang adipati.

Banjur, nalika ngajak Lysimachus menyang panggonan sepi, dhèwèké kandha marang dhèwèké kanthi rahasia:

'Kabeh biarawati meh padha mlayu saka biara kuwi, lan aku ora nemu sapa-sapa kajaba loro biarawati tuwa lan siji biarawati enom. Luwih maneh, aku kudu nyritakake marang kowe bab sing nggumunake sing tak deleng ing biara kuwi: aku weruh siji biarawati enom sing ayune ngluwihi sapa wae sing tau tak deleng sadurunge. Gusti Allah dadi saksi yèn aku ngandhani kabeneran marang kowe. Nalika aku ndeleng dhèwèké, aku gumun marang padhangé raié, lan yèn dhèwèké ora nganggo sandhangan sing prasaja kaya ngono, mesthi aku bakal nganggep dhèwèké pantes dadi garwané panjenengan, gusti."

Kanggo iki Lysimachus mangsuli:

Yen aku ora kepengin nglanggar dhawuhe ibuku lan ngucurake getih wong Kristen, nanging kepengin ngreksa wong Kristen kanthi saben cara—kepriye aku bisa dadi panyasar pangantené Kristus? Aku ora bakal nindakake bab kaya ngono; nanging aku nyuwun marang panjenengan, gusti, kanthi pangajeng-ajeng sing tulus: jupuk para biarawati tuwa lan biarawati enom saka biara lan sembunyikna ing panggonan liya, supaya ora tiba ing tangan paman Selinus kanggo disiksa.

Nalika padha lagi rembugan kaya ngono, salah siji prajurit paling kejem sing ditugasake ing biara, sawisé krungu obrolané, langsung marani Selin lan kandha yèn padha nemokake cah wadon sing ayu banget ing biara, lan yèn sang bangsawan nyaranake Lysimachus supaya njupuk dhèwèké dadi garwané.

Selin, kebak nesu, langsung ngutus prajurit kanggo ngawasi biarawati-biarawati sing ditemokake ing kana, supaya ora bisa kabur. Banjur dhèwèké ngutus sawatara abdi sing paling cedhak lan dipercaya kanggo ndelok cah wadon iku lan ngerti jenengé. Padha lunga, lan sawisé bali padha ngandhani Selin yèn pancèn ora ana siji waé

wanita ing sangisoré langit sing bisa saingan karo kaéndahan cah wadon sing wis padha delok kuwi. Krungu kabar iki, Selin langsung ngutus juru kabar kanggo ngumumake ing saindenging kutha yèn esuké kabèh warga, lanang lan wadon, enom lan tuwa, kudu padha kumpul kanggo nyekseni kabisan putri enom Fevronia.

Krungu kabar iki, kabèh wong ing kutha lan désa sakupenge padha kumpul akèh-akèhé kanggo nonton pagelaran mau, arep nyekseni kaelokan Santa Fevronia. Esuk sumunar, penganiaya ngutus prajurit paling garang menyang biara lan mréntahaké supaya nggawa gadis suci saka kana menyang panggonan pangadilan. Para prajurit, sawisé tekan biara, tanpa welas asih nyekel Fevronia lan sawisé ngiket gulué nganggo ranté, narik dhèwèké metu saka biara.

Banjur Vrienna lan Fomaida, kanthi nangis ing mripat, nyekel muridé lan wiwit nangis kenceng lan nyuwun marang para prajurit supaya diparingi wektu cendhak kanggo ngomong karo Fevronia; para prajurit sarujuk. Manèh, Vrienna lan Fomaida wiwit nyuwun marang para prajurit supaya ngajak dheweke bebarengan ngadhepi cobaan sing padha sing ngenteni Fevronia; amarga para biarawati tuwa padha wedi yèn tanpa pitulungané, dheweke bisa waé ajrih karo panyiksa.

Nanging para prajurit kandha:

'Kita ora diutus nggawa kowe menyang pangadilan, nanging mung Fevronia.'

Mula Vrienna lan Fomaida wiwit nguwatake iman Fevronia.

Vrienna ngendika marang dheweke kaya mangkene:

'Delengen, putriku Fevronia, saiki kowe miwiti lelampahan martir. Elinga, Calon Penganten swarga bakal ndeleng kasangsaranmu, lan bala malaikat wis nyiapake mahkota kamenangan kanggo kowe, yen kowe tahan nampa sangsara kanthi tabah nganti pungkasan.' Ati-ati supaya kowe ora mundur saka sangsara lan ora dadi guyonané setan. Aja ngirit awakmu nalika padha wiwit nyobek-nyobek nganggo tatu, amarga sanajan kita ora kepéngin, sawisé sawatara wektu awakmu bakal dibaringaké ing peti lan dadi bledug. Ing kéné aku bakal ngenteni, nangis kecut, ngenteni kabar apik utawa ala saka kowe. Jaga awakmu, anakku—aku nyuwun tenanan—supaya aku krungu kabar apik saka kowe. Oh, muga ana sing nggawa kabar apik yèn Fevronia wis ngalami martir kanggo Kristus lan mlebu barisan para martir!

Kanggo iki, Fevronia sing pinaringan berkah mangsuli marang Vrienna:

Aku percaya, ibu, manawa kaya aku durung nate nglanggar dhawuh ibu nganti saiki, saiki aku bakal tetep netepi piwulang lan dhawuh ibu. Lan wong-wong bakal weruh lan gumun, lan padha bakal muji gaweyané Vrienne, kandha: "Delengen, pancen iki tanduran lan tunasé Vrienne—wadon tuwa agung iku!" Amarga ing awak wadon aku bakal nampilake kekuwatan semangat priya; kowe, ndedonga kanggo aku lan aja ngalangi aku saka tugas sing arep tak lakoni.

Banjur Thomais kandha marang dheweke:

'Kanthi gesangé Gusti, adhiku Fevronia, aku uga bakal ngetutaké tapakmu. Aku bakal nganggo sandhangan donya lan, nalika ngadeg ing antarané wong akèh, aku bakal nyekseni pakaryanmu.'

Nalika para prajurit wiwit nyurung Fevronia lan wis arep nyeret dheweke, dheweke kandha marang para wong tuwa wadon suci:

"Aku nyuwun marang panjenengan sedaya, ibu-ibu, mberkahi aku kanggo lelampahan iki lan ndedonga kanggo aku."

Lan Vrienna, ngangkat tangane marang langit, miwiti ndedonga kanthi swara banter:

'Gusti Yesus Kristus, sing biyen rawuh ing wujud Paulus marang abdi Panjenengan Thecla nalika piyambakipun nandhang sangsara, rawuha saiki uga marang abdi Panjenengan sing andhap asor Fevronia ing wayahe pangadilan, lan paringana kekuwatan marang piyambakipun kanthi gaib saka ing dhuwur, supaya lumantar piyambakipun uga, asma Panjenengan sing suci pinunjul.'

Sawisé ndedonga kaya ngono, Vrienna nyekel Fevronia karo luh ing mripaté lan sawisé nyiumé, banjur ngeculaké. Nanging para prajurit nyekel putri suci mau lan nggawa dhèwèké marang penyiksa, Selinus.

Sawisé ngancani putri rohani kesayangane sawatara adoh, Vrienna bali menyang biara karo nangis lan merintih; lan, nyandhak awaké dhéwé ing lemah ing gréja, dhèwèké njerit, ndedonga marang Gusti Allah kanggo Fevronia. Bab Thomais, sawisé ninggalaké Vrienna nangis ing gréja, dhèwèké nganggo sandhangan wanita awam lan mèlu Fevronia menyang panggonan paukuman pati. Para wanita sing saben Jumat teka ing biara kanggo ngrungokake piwulang kitab suci saka Fevronia uga padha lunga menyang kana; padha nggebuk-nggebuk

dhadhane, kesusu menyang panggonan pangremehan umum kanthi nangis, kebak sedhih amarga ora bisa ketemu gurune maneh. Warta yèn Fevronia wis digawa menyang panggonan pangremehan umum uga tekan Ieriya, lan dhèwèké nangis banter banget nganti wong tuwané lan kabèh wong ing omah padha kaget lan wiwit takon:

'Ana apa kowe, Ieriya?'

'Adhiku Fevronia wis digawa menyang panggonan isin umum; guruku wis dikirim kanggo nandhang sangsara kanggo Kristus,' wangsul Ieriya ing antaraning tangise.

Wong tuwané Ieriya nyoba nglipur, nanging dhèwèké malah nangis luwih getir lan kandha marang wong tuwané:

'Tinggalna aku – aku ora bakal mandheg nangis kanggo adhiku lan guruku, Fevronia.'

Nalika dhèwèké ngomong kaya ngono, wong tuwané uga nangis lan kabèh omah muni tangisan kanggo Santa Fevronia; nanging Ieriya wiwit nyuwun marang wong tuwané supaya diparingi idin menyang panggonan panghinaan umum, lan wong tuwané ora ngalangi. Ngancani akèh budhak lanang lan wadon, dhèwèké nangis menyang panggonan paukuman lan ketemu karo akèh wong wadon sing padha kesusu nangis; ing antarané ana Thomais, sing nganggo sandhangan donya. Sawisé ngenali, Ieria mlaku jejere dhèwèké, lan loro-loroné, karo ngucuraké akèh luh, tekan panggonan sing wis ditemtokaké. Wong akèh padha kumpul ing kana, lan para hakim wis lungguh ing panggonané. Nalika kabèh wis siap, Selinus lan Lysimachus mréntahaké supaya Santa Fevronia digawa ngadhep. Wong suci mau muncul ing ngarepé kanthi tangan diiket ing mburi lan gulu dibelenggu; nalika weruh kahanan iki meh kabèh sing ana ing kono padha nangis lan ngluruhake tangis lan ratapan sing pedhes. Sang penyiksa Selin, mènèhi pratandha supaya meneng, kandha marang Lysimachus:

'Interogasi wanita iki lan rungokna jawabané.'

Lan Lysimachus miwiti takon marang Febronia. Kaping pisan dhèwèké takon:

'Critakna marang kita, statusmu apa – kowe budhak utawa wanita merdeka?'

'Ya, aku budhak,' wangsul Fevronia.

'Duwé sapa, ya?'

'Kristus,' panganten suci mau ngakoni kanthi wani.

Lysimachus takon maneh marang dheweke:

'Sapa jenengmu?'

Lan Fevronia mangsuli:

Aku nyebut awaké dhéwé Kristen sing andhap asor.'

Lysimachus takon maneh:

'Kita kepengin ngerti jenengmu.'

'Aku wis ngandhani kowe manawa aku iki wong Kristen,' wangsul Fevronia, 'nanging yen kowe kepengin ngerti jeneng sing diwenehake nalika aku lair, aku bakal kandha: ibuku maringi jeneng Fevronia.'

Banjur penyiksa Selin maringi dhawuh marang Lysimachus supaya mandheg nanyakake lan piyambak nyapa gadis suci mau.

Aku nyuwun para déwa dadi saksi, Fevronia, yèn aku ora kepéngin ngendikakaké marang kowé; nanging amarga alusmu lan ayuné pasuryanmu wis ngalahaké nesuku marang kowé, aku ora bakal takon manèh marang kowé minangka sing wis dihukum, nanging minangka anakku dhéwé. Mula rungokna, anakku: para déwa dadi saksi yèn aku ngendikakaké kabeneran marang kowé. Kowe bisa weruh ponakanku Lysimachus lungguh ing kene karo aku; bapaké, Anphimus—sing saiki wis seda—lan aku wis milih kanggo dhèwèké bojo saka cah wadon bangsawan sugih banget, putriné senator Prosphorus, lan wis tunangan karo dhèwèké. Saiki, yèn kowé ngakoni kasalahanmu ing ngarepé para déwa, kita bakal mbatalaké kontrak nikah karo putriné Prosphorus lan nyusun kontrak anyar – karo kowé. Lan kowé bakal dadi garwané Lysimachus lan, minangka garwané, bakal lungguh ing sisih tengené, kaya aku sing lungguh kéné saiki. Sampeyan bisa weruh yèn dhèwèké gagah kaya sampeyan. Mula rungokna pituturku kaya bapakmu; minangka balesan, aku bakal ndadèkaké sampeyan bangsawan lan sugih, lan sampeyan ora bakal tau ngalami mlarat. Aku ora nduwé garwa utawa anak – lan kabèh sing tak duwé tak paringaké marang kowé – nggawe kowé dadi sing mimpin kabèh tanah duwaku. Kabèh iki bakal tak pasrahaké minangka mas kawin marang Gusti Lysimachus, lan aku bakal dadi bapak kanggo kowé loro. Banjur, nalika padha weruh pakurmatan ageng sing wis diparingake marang kowe, kabèh wanita bakal muji lan mujuk kowe; raja kita sing gagah berani uga bakal bungah marang kowe lan, saka pihaké, bakal maringi ganjaran marang kowe loro kanthi

murah ati, amarga dhèwèké wis janji bakal ngangkat Lysimachus dadi gubernur Roma. Saiki kowe wis krungu kabèh sing tak kandhakake marang kowe. Critakna marang aku, manawa kowe ora mbalik saka dewa-dewa kita; kanthi mangkono kowe bakal maringi kabungahan ageng marang atiku. Nanging yèn kowe ora nggatekake pituturku, aku sumpah marang dewa-dewa manawa kowe ora bakal urip sanajan telung jam. Mula pilihna dhéwé apa sing kowe karepake, lan critakna marang kita.

Kanggo iki, Santa Fevronia mangsuli marang Selinus:

'Hakim! Aku duwé kraton ing swarga, ora digawe déning tangan manungsa, ing ngendi ana pawiwahan sing ora bisa dipisahaké salawas-lawase, lan mas kawinku yaiku kabèh karajan swarga. Amarga duwé manten lanang sing langgeng, aku ora kepéngin nyawiji karo manungsa fana lan sing bakal sirna. Bab apa waé sing panjenengan janjèkaké marang aku, aku malah ora kepéngin krungu.' Ora, aja repot-repot, Hakim! Kowe ora bakal entuk apa-apa nganggo pujian utawa rayuan, lan uga ora bakal medeni aku nganggo ancaman.

Krungu wangsulan iki, Selin nesu banget lan mréntahaké prajurit supaya nyobek-nyobek sandhangané, banjur mbanjuri nganggo kain cendhak lan tipis, lan nempatké dhèwèké, meh telanjang, kanggo dipameraké ing ngarep kabèh wong; dhèwèké ngarep-arep yèn dara suci kuwi, nalika ndelok awake dhéwé ing isin kaya ngono, bakal isin lan tobat saka kekerasan atiné. Para prajurit langsung nglakoni dhawuhe Célin lan nyelehake sang martir, meh telanjang kabeh, ing ngarepe kabeh wong.

Banjur Selin kandha marang dheweke:

'Saiki kowe arep ngomong apa marang aku, Fevronia? Kowe weruh apa isiné sing dadi nasibmu, padahal kowe bisa nampa berkah ageng.'

Kanggo iki, Fevronia kandha marang sing nyiksa dheweke:

'Tahua iki, hakim: sanajan kowe nyopot aku ora mung sandhangan iki, nanging uga sandhangan compang-camping iki, lan ninggalake aku telanjang kabèh, aku ora bakal nganggep isin iki apa-apa. Amarga mung ana siji Pangripta manungsa lan wadon; amarga Panjenengané aku siap ora mung nampa isiné telanjang, nanging aku malah kepéngin dipotong nganggo pedhang lan kobong déning geni. Oh, muga-muga Panjenengané sing kanthi kersa nampa sangsara tanpa wates kanggo aku gelem maringi aku kasempatan nandhang sangsara kanggo Panjenengané!

"Wah, kowe sing ora isin, pantes nampa isin-isin!" ujare Selin, "Aku weruh kowe bangga karo ayumu, mulane kowe ora nganggep isiné telanjang iku isin, merga kowe ngarep-arep bakal dimulyakaké amarga ayumu nalika ngadeg telanjang ing ngarepé wong akèh."

Wong suci mangsuli marang dhèwèké:

Kristus iku seksi aku, nganti dina iki aku durung tau ndeleng rai priya, kaya ora ana siji wae ing donya sing tau ndeleng rai aku. Mesthi saiki, nalika aku ana ing kuwasa panjenengan, aku kudu ora isin? Ora, panjenengan sing ora isin, nampilake awak dara ing ngarepe kabeh wong. Nanging critakna, kowe hakim edan: yen ana pegulat mlebu ing Olimpiade[4564] , apa dheweke ora gulat telanjang nganti ngalahake mungsuhe? Kanthi cara sing persis padha, aku metu kéné kanggo gulat nglawan mungsuh lan ngarep-arep tatu lan geni tumrap awakku, kepiye aku bisa nahan kuwi nalika isih nganggo sandhangan? Apa ora awak sing telanjang sing nampa tatu? Mula aku metu telanjang, supaya kanthi ngremehake sangsara aku bisa ngalahake Setan – bapakmu.

Banjur Selin kandha marang para abdi dalemé:

'Amarga wanita iki dhéwé ngupaya sangsara lan kandha yèn dhèwèké ora wedi geni utawa tatu, baringna dhèwèké ing lemah, nyalakna geni ing sangisoringé, lan wènèhana papat prajurit nggebuk tulang punggungé nganggo kayu.'

Sakwise kuwi para prajurit langsung miwiti nyiksa sang wali, miturut dhawuh. Padha nggebugi dheweke suwe banget, nganti getih mili kenceng saka awaké. Lan supaya geni sing kobong ing ngisore dheweke ora mati, para penyiksa nambahi lenga supaya kobongané saya gedhé lan nglelehake martir mau luwih parah. Nalika sang wali disiksa kaya ngono, akèh wong ing kerumunan padha njerit marang Selina:

'Ampunana dheweke, ampunana gadis enom iku, hakim sing welas asih!'

[4564] Iki, mesthi wae, nyebutake lomba gulat lan lomba lari sing dianakake saben patang taun ing Olympia, sawijining kutha ing kidul Yunani. Lomba-lomba iki wujudé minangka perayaan nasional Yunani.

Nanging dhèwèké, ora nggatekake panyuwunan mau, mréntahaké supaya sang putri suci disiksa luwih parah; sawisé nesuné rada kèdah, dhèwèké mréntahaké supaya penyiksaan mandheg. Para prajurit ninggalaké Fevronia lan, amarga padha pracaya yèn dhèwèké wis mati, mbuwang dhèwèké saka panggungan geni.

Fomaida, nalika nyekseni sangsara awoné Fevronia, ambruk roh lan badané lan tiba ing lemah ing sikilé Ieria. Nalika weruh kuwi, Ieria muni banter:

'Aduh, aduh, adhiku Fevronia! Aduh, guruku! Aku ora bakal krungu piwulangmu maneh. Lan aku ora mung bakal kelangan kowe, nanging uga Fomaida; amarga dhèwèké uga, ing sedhihé amarga kowe, lagi séda.'

Fevronia, sing lagi ngglethak ing lemah, krungu tembungé Ieriya lan wiwit nyuwun marang wong-wong sing ana ing sacedhaké supaya nyawuraké banyu ing pasuryané Fomaida sing kesel. Wong-wong mau manut panyuwuné, lan Fomaida tangi lan bisa ngadeg manèh.

Ndeleng yèn Fevronia isih urip, Selin ngucapaké tembung-tembung sindhiran marang dhèwèké:

'Nah, kowe ngomong apa, Fevronia? Kepiye manis tumindak syahidamu sing kapisan tumrap kowe?'

'Kowe weruh,' wangsul Fevronia, 'sanadyan kowe wis nyoba, aku tetep ora bisa dikalahake, amarga aku ngremehake kabeh panyiksaan.'

Banjur Celine maringi dhawuh marang para abdi dalemé:

'Gantung dheweke ing wit lan kikis sisih awaké nganggo sisir wesi; banjur panggang lukane nganggo geni supaya malah balungé kobong.'

Para penyiksa langsung miwiti nglakoni prentah iki. Ing tengah sangsara kaya ngono, Febronia ngangkat pandangane menyang langit lan miwiti ndedonga marang Gusti:

'Tulung maringi pitulungan marang aku lan aja ngremehake abdi Panjenengan ing wektu iki.'

Lan sawisé tembung-tembung mau, dhèwèké meneng.

Nalika awaké disiksa lan dibakar nganggo geni tanpa welas asih, akèh wong sing padha kumpul ndelok pirsawan iku ora kuwat nyawang sangsara sing nggegirisi lan padha ngalih; nanging ana uga sing banjur njerit marang hakim, nyuwun supaya bocah wadon enom sing pancèn ora salah iku diparingi welas. Banjur Selin mréntah para abdi dalemé supaya mandheg nindakake panyiksaan. Banjur dhèwèké miwiti ngetokaké pitakon marang Fevronia sing lagi digantung ing wit, nanging dhèwèké meneng bae. Kanthi nesu manèh, penyiksa kuwi mréntahaké supaya dhèwèké diturunaké saka wit lan diiket ing tiang sing dicemplungaké ing lemah – banjur dhèwèké kandha:

'Amarga wong wadon jahat iki ora gelem mangsuli pitakonanku, potong ilatne lan buwang menyang geni.'

Krungu kuwi, martir suci mau langsung njulurake ilat lan menehi isyarat marang prajurit supaya nglakoni prentah. Nanging durung sempat prajurit nyentuh ilaté kanggo motong, wong-wong sing padha ngadeg ing kana langsung padha muni banter, nyuwun marang hakim ing jeneng déwa-déwané lan nyuwun supaya mbatalake prentahé. Amarga nyerah marang panyuwunan wong akeh, Selin mènèhi dhawuh supaya ora motong ilaté, nanging ngundhuh untuné. Sakwise kuwi, salah siji penyiksa njupuk piranti wesi lan miwiti nyopot untu sang martir siji-siji. Nalika wis nyopot 17 untu, Selin mrentah supaya penyiksaan mandheg. Ing wektu sing padha, getih mili saka cangkem sang wali, lan dhèwèké kesel banget amarga sangsara sing kejem. Dokter dipanggil, lan dhèwèké mandhegaké getih sing mili.

Banjur Selin miwiti maneh nanyakake marang sang wali, kanthi ngucapake tembung-tembung iki:

'Paling ora saiki, Febronia, apa kowe gelem manut panjaluk pengadilan lan ngakoni pracaya marang para dewa?'

Wong suci mau mangsuli:

'[4565] , dadi anathēma tumrap kowe, abdi setan sing wis tuwa ing piala! Suwéné kowe bakal ngalangi dalanku, nyegah aku mlebu marang Calon Bojoku, Kristus? Cepetna mbebasake aku saka badan matiku iki, awit Calon Bojoku wis ngenteni aku.'

Kanggo iki, Selin kandha marang Fevronia:

'Saiki aku mrentahake supaya awakmu dipotong-potong, diserahake marang pedhang lan geni. Amarga aku weruh kowe bangga tanpa isin marang kaenomanmu. Nanging iki ora bakal migunani kanggo kowe; kesombonganmu bakal nggawa kowe marang bebadan sing luwih gedhe lan sangsara sing paling abot.'

[4565] Anathema tegesé pangucilan. Iku tumindak ngirim wong sing diucilaké marang paukumané Gusti Allah.

Martir suci kuwi, kesel amarga siksaan sing kakehan, ora bisa ngomong maneh, nanging menengé malah nambah nesu sang penyiksa: Selin sing kejem mrentah supaya dhadha prawané Febronia dipotong. Wong-wong padha muni, nyuwun marang hakim supaya ngapura bocah wadon iku lan mbatalake prentahé. Nanging Selinus, nesu marang penyiksa, kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe mandheg, mungsuh jahaté déwa-déwa kita? Ngapa kowe ora nglakoni apa sing wis diprentahaké marang kowe?'

Banjur abdi iku njupuk cukur, miwiti motong dhadha tengen sang martir suci. Nanging dhèwèké, ngangkat pandelengané marang langit, ndedonga marang Gusti kanthi swara banter, kandha:

'Ya Gusti Allah, Panjênênganipun, nyawangana sangsara ingkang tak alami, lan tampi nyawaku ing tangan Panjenengan.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké meneng lan ora ngomong manèh. Nalika loro susu wis dipotong lan dibuwang ing lemah, Selin mréntahaké supaya digawa geni lan tatu ing panggonan susu mau dipotong dikawetké nganggo geni kuwi. Kanthi cara sing padha, dhèwèké mrentahaké supaya rahim martir iku dibakar, nganti kabèh ususé kobong. Nalika kuwi, akèh wong, ora kuwat nyekseni sangsara kaya ngono, padha ngadhep adoh saka panggonan lan kanthi banter ngutuk Diocletian lan déwa-déwané.

Ing wektu iku, Thomais lan Hieria ngutus sawijining abdi wadon menyang biara kanggo ngandhani Vrienna kabèh sing wis kelakon. Sawisé krungu crita saka utusan mau, Vrienna kebak kabungahan rohani lan kabungahan, lan karo luh ing mripaté dhèwèké wiwit njerit marang Gusti kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus, Gusti kita, tulungana abdi Febronia!'

Banjur, ambruk ing lemah, dheweke ngendika ing antaraning tangis lan isak:

'Endi kowe saiki, Febronia? Endi kowe, putriku sing alus? Endi kowe, abdi Kristus? Endi kowe, hiasan tata monastik?'

Pungkasané, tangi saka lemah lan ngangkat tangane marang langit, dhèwèké njerit:

'Gusti! Panjenenganipun mirsani abdi Panjenengan ingkang andhap asor, lan tulungana ing perjuangane! Paringana supados abdi saged ndeleng piyambakipun dados martir ingkang sampun séda lan kaparingi cacah ing antawis para martir suci.'

Ing wektu kuwi, ing panggonan paukuman kelakon kéné: penyiksa Selin mréntahaké supaya Febronia dibukak tali saka tiang sing ngiket dhèwèké; sang wali dibukak tali, lan amarga ora bisa ngadeg, dhèwèké langsung ambruk ing lemah. Nalika ndeleng kahanan iki, Count Prim alus kandha marang Lysimachus:

'Ngapa cah wadon enom iki kudu nandhang sangsara sing kejem banget? Apa ora wayahe mungkasi panyiksaan iki?'

Lysimachus mangsuli:

'Tunggu, sedulur, awit sangsara iki bakal maringi paedah marang akèh wong sing nyekseni. Lan aku pracaya yèn sangsara iki uga bakal dadi panyelamatan kanggo aku.' Aku wis krungu akèh saka ibuku, sing nyritakaké yèn para martir, lumantar kawani, nuntun akèh wong menyang dalan kaslametan. Mula, bocah wadon iki uga kudu nahan panganiayaané nganti pungkasan, supaya dhèwèké bisa nylametaké aku lan akèh wong liya.

Ing wektu kuwi, Hieria, nalika weruh Febronia tiba ing lemah, muni banter marang Selinus:

"Wah, penyiksa biadab! Apa durung cukup kekejemanmu ngetokake sangsara pisanan marang gadis suci iki? Apa kowe ora kelingan ibumu dhéwé, sing uga dagingé wanita? Apa kowe ora tau diparingi susu kaya sing kowe dhawuh supaya dipotong? Apa kowe disusoni ing dhadha wanita mung kanggo nindakake kekejeman sing semenger kuwi marang wanita? Aku gumun ora ana sing bisa nuntun watakmu sing kejem lan ora manungsawi. Nanging elinga iki: kaya kowe ora nate welas marang gadis iki, mangkono uga Sang Prabu Swarga ora bakal welas marang kowe.

Mangkono Ieriya nangis. Selin, nalika krungu tembungé, manèh kebak nesu lan dhèwèké mréntahaké prajurit nyekel Ieria saka antarané wong akèh, arep langsung nyiksa dhèwèké. Krungu prentah kuwi, Ieria kanthi bungah dhéwé marani prajurit, nembus kerumunan; nalika kuwi dhèwèké mbaleni:

'Ya Gusti Allah, dewa pembantu Febronia! Terima aku, pembantu andhap asor, bebarengan karo dheweke.'

Nanging sadurunge dheweke tekan panggonan paukuman, kanca-kancane Selinus wiwit menehi pitutur supaya dheweke aja nyiksa Ieria ing ngarepe wong akeh – merga dheweke keturunan bangsawan.

'Kita wedi,' ujare padha, 'menawa kabèh wong sing padha kumpul kéné, nalika ndeleng sangsaraé, bakal kepéngin nandhang sangsara bareng karo dhèwèké, lan banjur kita kudu ngadhepi kabèh kutha.'

Selin nggatekake pitutur mau lan ora mrentahake Ieria disiksa, nanging mung kandha nesu karo ngadhep marang dheweke:

"Rungokna, Ieria! Aku sumpah marang para dewa, karo tembungmu sing angkuh lan ora isin iki kowe malah nggawa sangsara luwih gedhe marang Fevronia."

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké langsung mènèhi prentah supaya loro tangan Santa Fevronia dipotong. Salah siji prajurit, sawisé nyelehaké papan kayu ing sangisoring tangan tengené sang martir, nyabet nganggo kapak nganti putus; kanthi cara sing padha, dhèwèké uga motong tangan kiwa Fevronia. Durung wareg karo iki, penyiksa sing kejem mrentahake supaya sikil tengen sang wali dipotong. Sawise nyelehake papan kayu ing sangisore sikil sang wali lan nyekel kapak ing tangane, algojo nyabet kanthi kenceng ing ndhuwur dhengkul, nanging ora bisa motong sikil sang wali; banjur nyabet kaping pindho maneh, nanging isih gagal. Nalika weruh kahanan kuwi, wong-wong padha njerit kaget lan bingung, lan kabèh nesu amarga kekejeman sang penyiksa. Sang algojo nyabet sikilé kaping telu, lan mung wektu kuwi dhèwèké kasil motong sikilé. Fevronia gemeter kabeh amarga sangsara sing nggegirisi kuwi, lan sanadyan wis ana ing ambang pati, miturut kekuwatane dheweke ngulur sikil sijine, diselehake ing papan potongan supaya uga bisa dipotong. Ndeleng kahanan iki, Selin kandha:

'Delengen kowe, sepira gedhene kekuwatané wong wadon tanpa isin iki.'

Banjur, nalika mbalèk marang abdi dalemé, dhèwèké kandha kanthi nesu gedhé:

'Potong uga sikilé sijiné.'

Kawane langsung nglakoni prentah kuwi.

Banjur Lysimachus, munggah saka kursine, kandha marang Selin:

'Apa pancen kowe kepengin nyiksa gadis malang iki maneh? Ayo padha lunga saka kene, amarga wis wayahe dhahar awan.'

Nanging Selinus sing jahat mangsuli:

'Aku sumpah marang para dewa yèn aku ora bakal ninggalaké dhèwèké urip, nanging aku bakal tetep ing kéné nganti dhèwèké mati.'

Nanging nyawa sang martir durung ninggal awaké pirang-pirang jam; banjur Selinus takon marang para pembawa zirahé:

'Apa wanita tanpa isin iki isih urip?'

'Ya, dheweke isih urip,' wangsulane, 'jiwane isih manggon ing jeroné.'

Banjur Selin mrentahake supaya sirah suci martir iku dipotong.

Siji prajurit njupuk pedhang ing siji tangan, nyekel rambute martir kuwi nganggo tangan sijiné lan nahan awaké supaya ngadep ing punggung kaya nalika nyembelih wedhus, banjur motong sirahé. Sawisé kuwi, Selin tangi lan lunga mangan; Lysimachus mlaku bareng karo dhèwèké, nangis.

Sawisé martiré Santa Fevronia, wong-wong sing setya ing antarané rakyat kepéngin nggawa relik sucié. Nanging Lysimachus maringi prajurit marang wong-wong mau kanthi dhawuh supaya njaga, supaya ora ana pérangan awak martir sing dicolong. Dhèwèké dhéwé, ora gelem mangan amarga sedhih lan prihatiné sing jero, dhèwèké nyendhiri dhéwé ing kamar turune karo Selinus lan nangis kenceng ing kana merga matèné Fevronia.

Selinus, nalika weruh tangise Lysimachus, ngrasakake sedhih lan uga ora gelem mangan; nanging banjur tangi, dheweke wiwit mlaku-mlaku ing kamar kraton, krasa sanget sengsara. Nalika dheweke ngangkat pandangane menyang langit, dumadakan dheweke kakehan wedi lan ngeri, banjur meneng bae. Banjur, kanthi swara banter lan nggerem kaya sapi jantan, dhèwèké nggebuk sirahé marang kolom marmer ing kamar kuwi; amarga tengkoraké retak, dhèwèké tiba mati ing lantai. Ana tangisan ing antarané para abdi dalem lan prajurit Selinus, lan kahanan dadi mbulet. Krungu tangisan mau, Lysimachus metu saka kamar turune; lan nalika weruh pamané ambruk ing lemah wis seda, dhèwèké kaget lan kebak rasa medeni. Sawisé waras manèh, dhèwèké mréntah supaya tangisan mandheg lan banjur miwiti takon:

'Kepiye iki bisa kelakon?'

Wong-wong sing ana ing kono nyritakaké apa sing wis padha dideleng.

Ngeleng-ngeleng sirahé kanthi gumun, Lysimachus kandha:

'Agung Gusti Kristiani! Panjenengané pancèn pantes dipuji, awit Panjenengané wis mbales getih sing ora salah!'

Sawisé ngomong mangkono, dhèwèké mréntahaké supaya jasad Selinus digawa metu saka kutha lan dikubur manut adat Yunani. Banjur Lysimachus nyaur komita Primus lan kandha marang dhèwèké:

Aku nyuwun marang kowe kanthi asmané Gusti Kristus—aja mbantah dhawuh sing tak paringaké. Enggalna nyawisaké peti mati saka kayu awet kanggo badané Fevronia, lan kirimna utusan kanggo ngundang para wong Kristiani menyang panguburan martir suci iki: supaya padha kumpul tanpa wedi, awit Selin wis seda.' Saiki, Prim sing tak tresnani, kowe wis ngerti kersaku. Mimpin pasukan prajurit, lan sawise nglumpukake kabeh anggota awak Fevronia sing wis dipotong, gawa menyang biara; nalika nindakake kuwi, priksa manawa ora ana siji wae bagéan saka awak sang wali sing ilang utawa kesasar. Lan supaya asu ora nyelepake lemah sing wis kena getih sang martir – mulane paringi dhawuh supaya dibersihaké, banjur diklumpukaké lan digawa bebarengan karo relik menyang biara.

Kontan sang adipati nyaur para prajurit lan, manut kersané Lysimachus, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya nggawa badan martir mau menyang biara; nalika kuwi dhèwèké dhéwé nglumpukaké bagéan-bagéan awaké sing wis dipotong—sirah, tangan, sikil, dhadha, lan untu—dibungkus nganggo jubahé, banjur mangkat mèlu, digandhèngi karo akèh wong. Sawisé tekan biara, sang bangsawan ora ngidini sapa waé mlebu kajaba Thomais lan Hieria.

Ibu kepala biara, sesepuh sing kinurmatan Vrienna, nalika ndeleng awak Fevronia sing wis mati lan cacad lan anggota awaké sing wis dipotong, kebanjiran sedhih lan welas asih, banjur ambruk ing lemah kaya mati. Sang bangsawan, sawisé masang penjaga militer ing biara, banjur bali marang Lysimachus.

Sawisé pirang-pirang jam kliwat, Vrienna éling manèh. Munggah saka lemah, dhèwèké nyemplung ing badan martir kuwi lan, nyekel awaké, nangis banter:

"Aduh anakku Fevronia, saiki kowe wis ilang saka pandangane ibumu. Sapa sing bakal maca Kitab Suci marang para biarawati? Sapa sing bakal mbukak buku-buku sing biyèn kowe gendong?"

Ing wektu kuwi, kabèh biarawati sing wis lunga bareng Eferia padha bali menyang biara lan kanthi luh ing mripat padha sujud nyentuh lemah ing ngarepé awak martir suci Fevronia.

Hieria sing kaberkahan uga nangis kenceng ing ngarep relik martir suci, karo muni:

'Aku bakal sujud ing ngarep sikil suci sing ngremuk sirah ula; aku bakal nyium tatu suci sing mili banyu rahmat lan panyembuhan tumrap nyawaku; aku bakal masang mahkota pujian ing sirahé dhèwèké sing, amarga kamulyan tumindaké, wis maringi mahkota marang kabèh keturunan wadon.'

Lan kabèh para biarawati nangis ing ngarsané relik martir. Banjur, sawisé diumbah, awak suci mau dipasang ing papan sing biyèn digunakaké sang wali nalika isih urip kanggo ngaso sakedhap; sawisé masang awak martir mau ing papan iki, kabèh anggota awak sing wis dipotong dipasang manèh ing panggonané ing tatu-tatu mau lan, kanthi nyanyi mazmur, nggawa relik sing kinurmatan mau mlebu ing gréja.

Nalika sonten sumrambah, Vrienna maréntahaké supaya gapura biara dibukak, supaya sapa waé sing kepéngin bisa mlebu gréja lan, nalika ndeleng martir mau, padha ngluhuraké Gusti Allah sing wis maringi dhèwèké kawani lan kasabaran gedhé ing sangsara. Lan akèh wong padha teka. Lysimachus uga teka kono karo sang count Primus; amarga dhèwèké kandha marang sang count:

'Aku nolak kabèh adat bapakku lan sembah patung; aku ninggalaké kabèh bandha, lan aku bakal lunga lan nyawiji karo Kristus.' Miturut kuwi, sang bangsawan mangsuli:

'Lan aku uga bakal nindakake kaya kowe. Muga-muga Diocletian lan kratoné musna – aku ora bakal manut marang dhèwèké manèh, nanging sawisé ninggalaké kabèh, aku bakal ngabdi marang Kristus.'

Mula, sawisé padha sarujuk, loro-lorone ninggalaké kraton praetorian[4566] , banjur menyang biara ing sacedhaké relik Santa Fevronia.

Uskup kutha iku uga teka ing kana, digandheng karo para imam, rohaniawan, lan akèh biksu; banjur padha nganakake Doa Wengi Sabenjang minangka pujian marang Gusti Allah, kanthi luh lan kabungahan rohani.

Nalika esuk sumunar, padha nggawa peti mati sing éndah kanggo badan martir mau lan kanthi ngajèni nyelehaké badan suci mau ing jerone; banjur saben anggota badan sing wis dipotong diselehaké ing sisihé, déné

[4566] Istana Praetorian iku kratoné prefect, gubernur provinsi.

untuné dipasang ing dhadhané. Sawisé kuwi, padha ngolesi relik kuwi nganggo mur lan lenga wangi lan ngubur ing gréja, ngluhuraké lan matur nuwun marang Gusti. Lan wong-wong lara padha waras amarga relik sang wali, nganti akèh wong Yunani padha pracaya marang Kristus lan dibaptis. Lysimachus lan Primus uga nampa baptisan suci. Ing wektu sing padha, padha ninggalake jabatané lan ora gelem bali marang Diocletian sing jahat; tinimbang kuwi, sawisé nyingkiri donya, padha menyang marang arkhimandrit Marcellus lan nglakoni sumpah monastik; sawisé urip sing nyenengake Gusti Allah lumantar pakaryan lan tapa brata, loro-lorone padha ngakhiri uripé kanthi tentrem lan pindhah menyang Kristus.

Kanthi cara sing padha, wanita bangsawan Ieria, sawisé ngwarisaké kabèh tanahé marang biara Vryenna, nyedhak marang abbes karo panyuwunan ing ngisor iki.

'Ibu, kula nyuwun,' pangandikane, 'tampi kula dados putri ibu, nggantos Santa Fevronia, lan kula badhe ngladosi ibu, manut ing sedaya prakawis, kados Santa Fevronia ngladosi ibu.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mbusak kabèh busana wadon sing larang regané lan maringi kanggo ngias gréja; déné dhèwèké, sawisé nilar donya, dadi biarawati.

Pesta kanggo ngurmati martir suci Fevronia dianakake ing biara Ibu Vrienna saben taun ing tanggal 25 Juni, dina nalika sang wali nindakake kalakuan gagah kanggo Kristus. Lan saben dina pasamuan saben taun, ana mujijat sing nggumunake: nalika Ibadah Wengi Sepenuhé, nalika para biarawati padha nyanyi, sang martir suci bakal muncul ing gréja ing antarané wong-wong mau lan njupuk panggonané biyèn. Nalika iki kelakon kapisan, kabèh biarawati, nalika ndeleng sang suci ana ing antarané wong-wong mau, padha kebak rasa ngajrih, déné Vrienna muni banter:

'Iki teka putriku, Fevronia!'

Kanthi kuwi, dhèwèké mlayu kanthi kabungahan marang dhèwèké, arep ngeluk dhèwèké kaya pangelukan ibu. Nanging sang wali langsung dadi ora katon. Wiwit wektu kuwi, ora ana siji waé sing wani nyentuh dhèwèké nalika dhèwèké muncul, utawa malah ngomong siji tembung marang dhèwèké; nanging saben wektu padha ndelok dheweke kanthi rasa ajrih lan gumun; lan nalika weruh sang wali padha rumangsa bungah banget ing sajroning ati lan kesentuh ing manah, nganti tanpa kersa netesake luh. Sajrone telung jam sang wali ngadeg ing antaraning para penyanyi, katon dening kabeh wong, banjur dadi ora katon maneh.

Uskup kutha iku ngajeni Sang Santa Fevronia banget: dhèwèké ngedegaké gréja kanggo ngurmati martir mau, sing mbanguné suwéné enem taun. Sawisé rampung mbangun lan ngias gréja kuwi, ing dina raya Santa Fevronia dhèwèké nglumpukaké para uskup sacedhaké kanggo ngudapaké gréja mau lan kepéngin mindhahaké relik suci martir mau menyang gréja iku. Sawisé Pamujan Wengi Kabèh rampung, para uskup bebarengan karo kabèh rohaniawan padha teka ing biara lan sawisé ndedonga, mbukak peti jenazah sang wali lan nyawang relik sucié sing sumunar kanthi kaendahan kang ora donya, kaya sinar srengéngé. Kanthi mangkono, kabèh biarawati padha nangis lan meratapi, sedhih amarga harta sing ora ternilai kuwi dijupuk saka panggonané. Nanging nalika tangan uskup nyentuh relikwi kuwi arep dijupuk, muni guntur langsung muni banter banget nganti kabèh wong padha ambruk ing lemah amarga wedi. Sawisé sakjam, uskup manèh wani nyentuh peti relik; nanging dumadakan ana gempa bumi sing nganti kutha kabèh goyang. Banjur kabèh padha nyadari yèn sang martir suci ora kersa reliké dipindhah saka panggonané. Uskup kebak sedhih sing jero lan ora wani maneh nyentuh relikwi, nanging wiwit nyuwun marang Vrienna:

'Rungokna aku, adhiku—kowe wis ngerti kanthi semangat apa aku mbangun gréja iki minangka pakurmatan lan kamulyan marang martir suci, sawijining pakaryan sing njupuk wektu enem taun. Nanging martir suci iku ora kersa ngrungokake pandongaku lan nolak dipindhahake menyang gréja sing dibangun kanggo ngurmati dhèwèké. Mula saka iku, aku nyuwun tulung marang sampeyan: njupuk nganggo tangan sampeyan dhéwé paling ora salah siji saka anggota badané sing wis dipotong lan paringna marang kita, supaya gaweyané ora sia-sia."

Vrienna ngulurake tangane lan nyentuh salah siji tangan sang wali, arep diparingake marang uskup – nanging tangan biarawati iku ditarik bali dening kekuwatan sing ora katon lan dadi kaya mati. Banjur Vrienna, karo nangis, miwiti ngomong, nyapa sang wali kaya-kaya isih urip:

'Aku nyuwun marang kowe, anakku, martir suci Fevronia, aja nesu marang aku, ibumu; elinga pakaryan sing wis tak lakoni kanggo kowe, lan aja ngremehake aku ing tuwaku.'

Sawisé ngendika kuwi, tangane banjur bébas.

Sawisé kuwi, Vrienna manèh ngandika marang sang martir, kanthi nangis:

'Paringi berkah dhumateng kita, ibu, lan panjuré kita.'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké nguluraké tangané manèh, njupuk salah siji untu martir sing ana ing dhadhané, maringi marang uskup, lan langsung nutup relikwarium.

Uskup kanthi bungah nampa untu iku, dilebokake ing wadhah emas lan bebarengan karo uskup-uskup liyane, para rohaniawan, lan kabèh wong bali menyang gréja sing anyar disucèkaké, nggawa peparing sing ditampa nalika padha nyanyèkaké mazmur, diiringi obor lan kemenyan, ing tengah kabungahan umumé wong-wong. Sawisé nggawa peparing iki mlebu ing gréja, para uskup ngudapaké. Ing dina iku, ing gréja sing anyar diudapaké, akèh wong lara sing mari amarga pandonga sang martir suci: wong lumpuh éntuk manèh kakuatan ing sikilé lan bisa mlaku, wong wuta éntuk pandelengan, lan wong sing kesurupan setan dibebasaké saka setan mau; Sapa waé sing kena lara apa waé, mung nyentuh nganggo lambéné pérangan cilik saka relik martir kuwi lan nyiumé , langsung mari lan bali menyang omahé kanthi waras, padha bungah lan muji Gusti Allah.

Sawisé gréja anyar kang dipersembahaké marang Santa Fevronia diresmikaké, Abbisina sing kinurmatan, Vrienna, urip manèh rong taun; lan nalika pangliyané sing pinaringan berkah wis cedhak, dhèwèké nunjuk Thomais dadi panggantiné minangka abbisina, sawisé kuwi dhèwèké mulih marang Gusti.

'Bab aku,' kandha pangarang hagiografi iki, Biarawati Thomais, 'sawisé ibu kita Vrienna séda, aku nulis urip lan sangsara martir suci Fevronia miturut sing tak deleng kanthi mripatku dhéwé; lan bab Lysimachus, aku nulis apa sing tak rungokaké saka lambe dhéwé. Kula sampun nyerat sedaya punika kanggé kapentinganipun ingkang maos lan ingkang mireng ingkang kaos, kanggé kamulyanipun Kristus Gusti kita, ingkang dipunmulyakaké kanti Rama lan Roh Suci, sapunika lan salami-laminipun ngantos dumugi jaman-jaman. Amén.

Kontakion, Nada 6:

'Calon Bojo kula ingkang paling manis, Kristus,' kandha Fevronia, 'kula boten angèl ngetutaké tapak-tapak Panjenengan; awit manisé katresnan Panjenengan ngisi atiku kanthi pangarep-arep; lan kaendahaning sih Panjenengan maringi rasa manis ing atiku, saéngga aku bisa ngombe piala sangsara demi Panjenengan: supados Panjenengan kersa nganggep aku pantes remen babagan Panjenengan ing biara bebarengan para dara wicaksana. Mula, ya Sang Pahlawan sing kinurmatan, nalika kita ngurmati pakaryanmu sing gagah, kita nyuwun: ndedonga supaya lawang biara uga ora katutup tumrap kita.

Peringatan Sang Pangeran Peter lan Putri Fevronia sing suci lan setya, ing monastikisme David lan Euphrosyne, para mujijat saka Murom

Perayaan tanggal 25 Juni

Pangeran Pius Pèter[4567] iku keturunan saka kulawarga sing taat lan suci[4568] ; dhèwèké dibesarké ing iman Ortodoks lan kasucian ing kutha Murom[4569] lan mréntah nagari ciliké kanthi ngetokaké kaadilan sing ketat ing kabèh bab. Nalika wayahe teka, piyambakipun kawin kaliyan Putri Fevronia ingkang saleh, ingkang ugi saking kulawarga ingkang taat[4570] lan sampun dipunparingi piwulang ingkang sampurna babagan kesalehan. Amargi sami-sami suci lan adil, Pangeran Peter lan Putri Fevronia ingkang bejo ngajeni kasuciyan lan kesucian sarta tansah welas asih, adil, lan alus. Padha nylametake wong-wong sing dizalimi saka penindasan para panganiaya;

[4567] Santo Petrus – David, Pangeran Murom, iku putra kapindho saka Pangeran Yuri Vladimirovich saka Murom. Dhèwèké nggantèkaké kakangé, Vladimir Yuryevich, dadi Pangeran Murom, lan miwiti mréntah ing kadipaten tanggal 18 Desember 1203.

[4568] Induk leluhur para pangeran Murom, Pangeran Konstantin Svyatoslavich, wis dikanonisasikake; dina perayaane dirayakake tanggal 21 Mei.

[4569] Ing jaman kuna, Murom dadi pusat wilayah lor Rostov-Suzdal; saiki dadi kutha kecamatan ing Provinsi Vladimir.

[4570] Miturut legenda, Putri Santa Fevronia nalika lair iku bocah tani prasaja, putriné tukang madu panjat wit saka désa Laskovaya ing Provinsi Ryazan.

padha ngajeni para biksu lan imam kanthi pangurmatan sing pantes, maringi pitulungan materi; padha nambani wong mlarat kanthi welas asih gedhe; lan padha tekun nglakoni puasa lan ngendhegake panganan sing ora pantes. Karep miturut sabda Gusti Allah, arep nampa warisan bumi kanggo wong alus[4571] lan nggayuh kabungahan langgeng kanggo wong sing bener, dheweke uga ing saben bab liya banget nyenengake Kristus lumantar pakaryan becik. Sawisé tekan yuswa tuwa sing kinurmatan, Petrus sing bejo lara lan ngucap sumpah monastik, nampa jeneng monastik David. Sawisé kuwi, sawisé lara sawatara wektu, piyambakipun seda marang Gusti kanthi iman sing teguh mlebu Karajaning Swarga. Kanthi cara sing padha, Putri Santa Fevronia, nggenepi pangajabé sing tulus, njupuk sumpah monastik, nampa jeneng monastik Euphrosyne, lan, kaya bojone, kanthi iman sing teguh lan ati sing resik, seda, nyerahake nyawane marang Gusti Allah[4572] . Mangkono, loro garwa sing suci padha nampa warisan tanahé wong alus, sing wis suwe dadi pangarep-arep wiwit isih enom. Sawisé seda Pangeran Petrus sing bejo, para bangsawan lan boyar padha nangisi dhèwèké kaya bapak; warga kutha, kaya perantara lan panglindhungé; lan para janda mlarat lan wong sing ora duwé panguripan, kaya panyedhiya lan pitulung. Awak suci pangeran lan putri diiringi kanthi khidmat dening kabèh warga kutha lan dikubur ing peti mati siji ing kutha Murom. Nganti saiki, lumantar relik suci, para wali nindakake mujijat kanggo kamulyaning Gusti Allah kanggo sapa waé sing nyuwun pitulungan kanthi iman[4573] .

Troparion, Nada 8:

Amarga panjenengan cabang sing paling kinurmatan saka oyot sing saleh, wis urip kanthi becik ing kesalehan, Pangeran Petrus sing pinaringan berkah; mangkono uga garwamu sing wicaksana, Fevronia, sing wis nyenengake Gusti nalika isih ana ing donya, lan dianggep pantes nampa urip sing taat; ndedonga bareng karo para wali marang Gusti supaya tanah air kita tetep slamet, supaya kita bisa ngajeni panjenengan tanpa kendhat.

Kontakion, Nada 8:

Nalika mikir babagan panguwasa donya iki lan kamulyané sing fana, kowe urip kanthi takwa ing donya iki, Petrus, bebarengan karo garwamu sing wicaksana, Fevronia, sing nyenengake Gusti lumantar sedekah lan pandonga. Mangkono, sanadyan sawise seda, padha kapendem bebarengan ing kuburmu, kowe maringi panyembuhan sing ora katon; lan saiki ndedonga marang Kristus supaya ngreksa kutha lan wong-wong sing ngluhurake kowe.

9 Juli

26 Juni (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, peringatan bapa suci kita Dionysius, Uskup Agung Suzdal, sing séda ing taun 1384.

[4571] Mf.5

[4572] Para Wali Pangeran Péter lan Putri Fevronia séda ing dina sing padha, 25 Juni 1228; nanging, miturut Keagungané Filaret, pangliyané kelakon tanggal 25 April 1228, kanthi 25 April dianggep minangka dina pati lan 25 Juni minangka dina ditemokaké reliké. Penyembahan marang para wali iki diwiwiti ing awal abad kaping 16, lan ing Konsili Moskow taun 1547 diputusake yen pangeling-eling para wali iki kudu dirayakake sacara lokal. Sabanjure (mbok menawa wiwit taun 1552), perayaan iki dadi sumebar.

[4573] 'David lan Euphrosyne sing pinaringan berkah,' pangandikane Panjenengané Agung Filaret, 'nalika isih urip, padha dadi tuladha pangrabi Kristen, siap nampa kabèh kasangsaran kanggo ngajèni dhawuh Injil babagan pangrabi sing ora bisa dipisahake. Lan sanajan saiki, lumantar pandonga-pandongané, padha maringi berkah swarga marang wong-wong sing arep nikah. Iki kabuktèn déning akèh crita babagan urip sawise mati.

Panemuan ikon mujijat Sang Ibune Gusti Allah sing paling suci, sing dikenal minangka Ikon Tikhvin

Peringatan tanggal 26 Juni

Ing taun 6891 wiwit pambentukan donya, lan 1382 wiwit Inkarnasi Sabda Gusti, nalika pamaréntahané Pangeran Agung Dimitri Ioannovich[4574] , ing sangisoré Sang Metropolitan Suci Kabeh Ruslan, Pimen[4575] , lan ing sangisoré Uskup Agung Alexius saka Novgorod, ikon sing paling kinurmatan saka Indungé Gusti Allah sing Maha Suci muncul ing Ruslan, nggawa gambar sing kaukir ing tangan kiwa Panjenengané kang nggambaraké Sang Bayi, Gusti kita sing langgeng, Yesus Kristus. Penampakan iki kelakon ing kahanan kaya ing ngisor iki.

Ing wates Veliky Novgorod, ora adoh saka Segara Varangian[4576] , ing banyu Danau Nevo sing amba[4577] , para nelayan padha mancing. Lan nalika padha mancing, ujug-ujug ana sinar padhang sumunar saka langit marang awaké dhéwé… Nalika padha ndeleng munggah, padha nyekseni mujijat sing nggumunake: ana ikon Sang Perawan Maria sing Suci banget ngambang ing udara ing ndhuwur banyu, digawa dening tangan sing ora katon, sumunar kaya srengenge. Para nelayan, nyekseni pemandangan sing nggumunake kuwi, ing wiwitan padha kebak wedi, nanging banjur kebak kabungahan. Padha ninggalake pakaryané, banjur padha nginceng marang mujijat sing nggumunake ing ngarepé, kepéngin weruh ngendi ikon suci kuwi arep lunga lan bakal mandheg. Nanging Gusti ora kersa maringi pangajab mau – lan ora suwe ikon suci kuwi sirna saka pandelengané lan dadi ora katon.

Sawisé kuwi, ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci katon manèh ing wates Novgorod sing padha, ing désa Vymochenice, ing Kali Oyat[4578] , satus poprishchi[4579] saka Tikhvin[4580] . Ing kéné, ikon mau katon ing ngarepé warga lokal, ngambang ing udara lan sumunar kanthi cahya sing ora bisa diterangaké. Nalika padha nyekseni fenomena sing luar biasa kuwi, para warga padha kumpul lan kebak rasa nggumun marang mujijat sing ana ing ngarepé; banjur padha ndedonga kanthi khusyuk marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Ing wektu kuwi, ikon mujijat Sang Ratu Swarga mudhun saka swarga marang wong-wong ing bumi. Para warga Vymochenytsia nampani ikon Ratu Surgawi kanthi kabungahan ageng lan langsung miwiti mbangun kapel minangka pangurmatan tumrap Panjenengané, ing ngendi padha nyelehake gambar sing wis diturunake marang wong-wong mau; sawisé kuwi, sawijining gréja dibangun ing panggonan kapel iki minangka pangeling-elinging Kelahiran Mulya Sang Ibuné Gusti Allah. Ing kéné, ing désa Vymochenytsia, ikon iku manggon sawatara wektu, maringi panyembuhan marang akèh wong lara sing teka kanthi iman.

Nanging sawisé sawatara wektu, iku dijupuk saka kana déning tangan sing ora katon lan digawa mabur ing udara, banjur katon ing désa Kozhela, sacedhaké kali sing dikenal minangka Pasha[4581] , rong puluh poprishchi saka Tikhvin – katon kanthi cara sing persis padha kaya ing désa sing kasebut mau. Nalika padha weruh ikon mau, sumunar cahya kang nggumunake, kabèh warga ing desa kuwi padha nglumpuk, kebak rasa gumun lan ajrih, banjur padha ndedonga kanthi khusyuk marang Ikon sing Paling Suci supaya paring sih rahmat lan nyawisake ikoné marang wong-wong mau. Lan pandongané ditampa. Ikon kasebut mudhun saka dhuwur tekan lemah, lan para warga lokal banjur mbangun kapel kanggo ngajeni Panjenengané, ing panggonan kuwi sabanjuré dibangun gréja minangka pangeling-eling marang Perantarané Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci.

Nanging sanadyan ing panggonan iki, Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci boten kersa nglilani ikonipun manggon suwé: sawisé sawatara wektu, ikon mau malih kabawa tanpa katingal saha ngunjungi sawatara panggonan sanès kanthi rawuhipun ingkang kebak sih rahmat. Ing kabèh panggonan mau, kang ditandhani lan

---

[4574] Dimitri III Ioannovich mrentah ing Moskow kanthi gelar Pangeran Agung wiwit taun 1363 nganti 1389.

[4575] Pimen mimpin Metropolis Rusia saka taun 1382 nganti 1389, kanthi jeda (antara taun 1385 lan 1388).

[4576] Segara Baltik wektu kuwi dikenal minangka Segara Varangian. Asma 'Varangian' dijupuk saka Varangian kuna sing manggon ing pesisir Swedia saiki.

[4577] Tlaga Nevo saiki dikenal minangka Tlaga Ladoga.

[4578] Oyat iku anak kali sisih kidul ing pinggir kiwa Kali Svir, sing mili saka Danau Onega lan mlebu Danau Ladoga ing sisih wétan.

[4579] 'Poprishche' iku satuan dawa. Ing Rus kuna, poprishche padha karo meh 656 sazhen modhèren.

[4580] Tikhvin – sawijining kutha ing Provinsi Novgorod.

[4581] Pasha iku kali sing mili menyang Danau Ladoga ing muara Kali Svir. Kali iki mili liwat provinsi St Petersburg lan Novgorod, ing tengah-tengah antarane Kali Oyat lan Kali Tikhvinskaya.

disucèkaké déning rawuhé gambar mujijat, pangibadahé para umat wiwit mbangun kapel, lan sakwisé kuwi mbangun gréja.

Mangkono ikon suci mau obah kanthi mujijat saka panggonan siji menyang panggonan liyane, digawa ing udara kaya mega entheng, nganti pungkasane mandheg cedhak kutha Tikhvin ing Kali Tikhvinka[4582] .

Penampakan pungkasan iki kelakon kanthi cara sing persis padha karo penampakan-penampakan sadurunge. Ikon sing kinurmatan, kaya mega, mabur ing udara banjur mandheg, kanthi kaajaiban ngambang ing udara. Mangkono prosesion kaajaiban lan gaibé ikon Sang Putri Allah! Akèh wong saka kutha Tikhvin lan désa-désa sakupenge, katarik déning mujijat agung iki, padha nglumpuk ing panggonan penampakan; para imam nggawa salib lan ikon uga teka bareng. Padha ndedonga suwé ing ngarepé ikon mujijat, nyanyi mazmur lan kidung suci; banjur, bebarengan karo wong-wong, padha miwiti njerit:

– Rawuhna dhumateng kami, ya Sang Ratu, rawuhna dhumateng kami, ya Sang Putri; paningalana dhumateng kami, abdi-abdi Panjenengan ingkang mboten pantes; paringana dhumateng kami karahmatan katresnan Panjenengan dhumateng manungsa; rawuhna dhumateng kami saking inggil lan padhangana dhumateng kami, ingkang peteng amargi dosa, kanthi rawuh Panjenengan ingkang sumunar.

Nalika padha ndedonga kanthi khusyuk lan ngucurake akèh luh, gambar suci iku mudhun saka swarga mlebu ing tangané wong-wong mau lan ditampa kanthi pangurmatan lan kabungahan. Sawisé padha nyium gambar suci mau kanthi khusyuk lan ndedonga akèh ing ngarepé, para warga ing désa-désa sacedhaké langsung miwiti nyabet wit-witan kanggo ngedegaké gréja. Ing dina iku uga, padha nggawe telung karangan kembang kanggo pigura kayu kapel lan dipasang ngubengi ikon. Nalika bengi teka, wong-wong sing padha kumpul padha bubar mulih, ninggalake sawetara wong ing sacedhake ikon mujijat supaya bisa tetep ndedonga sak bengi.

Wong-wong sing isih ana pancen padha ndedonga sakwengi, nanging esuké, kesel amarga jaga sakwengi, padha ketiduran. Lan nalika padha turu, ana mujijat sing nggumunake. Ikon sing mujijat, bebarengan karo pondasi kapel, kaya-kaya miturut kersané Gusti, dipindhah saka panggonané asli menyang panggonan liya. Kajaba iku, kabèh balok kayu sing wis disiapaké kanggo mbangun kapel uga dipindhah menyang panggonan liya; lan ora mung balok kayu, nanging uga serpihan-serpihan cilik – kabèh, nganti sing paling alit – kabèh dipindhah déning tangan sing ora katon, saéngga ora ana siji waé sing jaga sing weruh utawa krungu bab iki. Nalika padha tangi, padha ora nemu ikon Sang Putri Allah sing Maha Suci, uga pondasi kapel lan kayu-kayune ing panggonane biyen, lan atine kebak sedhih lan wedi.

Esuké, para warga padha kumpul manèh kanggo nyembah ikon sing mulya saka Ibuné Gusti Allah lan mbangun kapel minangka pangurmatan marang Panjenengané. Nanging nalika padha ora nemokaké apa-apa ing panggonan sing wis ditinggalaké ikon lan diwiwiti mbangun kapel, atiné padha kebak rasa wedi lan padha miwiti takon marang wong-wong sing nginep ing sacedhaké ikon mau:

'Apa tegese iki?'

Padha nyritakake kepiye padha nglampahi bengi sakabehe kanggo ndedonga, kepiye padha ketiduran sakedhap nalika esuk, lan kepiye nalika tangi padha ora nemu ikoné uga wit-witané, malah serpihan kayu uga wis ilang tanpa tilas. Banjur kabèh padha kebak sedhih, nelongso amarga wis kelangan bandha rohani sing ora ana tandhingané. Kanthi nangis lan meratapi, padha ngaturake pandonga marang Gusti lan wiwit njerit kaya mangkene:

– Ya Gusti, sing nresnani manungsa! Paringana malih marang kita peparing ilahi Panjenengan, sing Panjenengan kersa ngutus kanthi katresnan lan kamulyan ing tanah Rusia; aja nyegah kita peparing sing tanpa rega iki, sing kita pangajab bisa ngluhurake kamlaratan rohani kita. Ya Sang Dhewi, Ibu sing welas asih! Kuduhung Panjenenganipun sampun tindak saking kita, anak-anak Panjenengan ingkang boten pantes? Wontên wingi, lumantar rawuh Panjenengan dhumateng kita, Panjenengan paring kabungahan ageng ing manah kita; nanging sapunika, lumantar pamitan Panjenengan, Panjenengan sampun nancepaken kita ing sedhih ingkang tanpa wical, nyerahkan kita dhumateng luh lan tangis. Nanging rawuh malih dhumateng kita, cahyaning kita, lan gantosna sedhih kita dados kabungahan.

Sawisé padha ndedonga kaya ngono, padha nyebar ing saindenging bukit lan ing alas wit oak ing sakupenge, ndelok gantian langit lan lemah, lan padha ngupaya golek ikoné. Lan upaya sing tulus iku ora sia-sia.

[4582] Tikhvinka iku anak kali saka Kali Syas, sing mili menyang Danau Ladoga saka sisih kidul-wétan.

Ora suwe padha weruh padhang kang nggumunake sumunar saka wetan, saka sebrang Kali Tikhvinka, saka alas rawa kang kebak wit-witan, dumunung watara loro stadia saka gunung. Sawisé ndeleng cahya iku, wong-wong mau langsung padha mlayu menyang kana lan nemokaké ing kono ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, bebarengan karo pondasi kapel lan kabèh balok kayu lan serpihan saka balok-balok mau. Gubug kayu sing dibangun ing gunung tetep utuh kabeh, persis kaya nalika dibangun sadurunge, dene ikon suci kasebut ditemokake ing njero gubug ing sisih wétan, ngambang ing udara, amarga ora dipasang ing témbok. Nalika weruh kuwi, wong-wong sing nemokake ikon mau padha sujud ing ngarepé, nangis luh kabungahan lan muji Gusti Allah lan Ibuné sing Paling Suci.

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita,' pangandikane, 'mulyakna Panjenengan, Ibu Gusti sing Paling Suci, awit Panjenengan boten ninggalake kita, para abdi Panjenengan! Kita nyuwun—aja ninggalake kita nganti pungkasan, nanging tansah tetep ingkang rawuh, nylametake lan ngreksa wedhusane Putra Panjenengan.'

Sawisé ndedonga, kabèh wong ngrampungaké pambangunan kapel, lan banjur, sawisé milih wong-wong sing paling pantes, padha ngutus wong-wong mau menyang kutha agung Novgorod marang Keagungané Uskup Agung Alexius lan marang gubernur Novgorod, nggawa kabar babagan penampakan sing mulya saka ikon mau, sing digawa liwat udara déning para malaékat, wis teka marang wong-wong mau saka sumber sing ora dingertèni.

Nalika krungu crita babagan mujijat ageng sing kelakon ing Tikhvin, uskup agung lan gubernur kutha padha gumun lan kebak kabungahan rohani, padha memuji Gusti Allah lan Ibune sing Maha Suci. Padha langsung ngandhani Pangeran Agung Moskow, Dimitri Ioannovich, babagan kedadéan mujijat kuwi, sing uga ndadekake dhèwèké kebak kabungahan rohani. Sawisé kuwi, Panjenengané Alexius ngangkat sawatara presbiter lan diaken kanggo Tikhvin lan ngutus wong-wong mau, bebarengan karo wong-wong sing teka marang dhèwèké, maringi antimension lan berkahé kanggo mbangun lan ngahosulake gréja ing Kali Tikhvinka, kang dipersembahake kanggo Dormisi Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Sawisé tekan Tikhvinka lan ndedonga ing ngarepé ikon sing mujijat, padha miwiti mbangun gréja kanthi semangat gedhé. Pasca Pangantening Sang Perawan Maria sing Paling Suci wis cedhak nalika padha ngrampungaké pambangunan gréja. Kanthi niyat ngahosukawis gréja ing dina raya iku, padha ngutus juru gréja menyang désa-désa sacedhaké—watara rong puluh utawa luwih—kanggo ngumumaké marang umat Kristen dina pangahosukawisé gréja lan ngajak supaya padha nyiapaké awaké dhéwé kanggo perayaan sing bakal teka lumantar puasa lan pandonga.

Panitia kuwi, sing jenenge George, iku wong sing uripe saleh, taat, lan nyenengake Gusti Allah. Nalika ing bengi sadurunge Rerayatan Pangaso, dheweke bali menyang gréja lan wis mlaku watara telung stadia saka kana, ing alas sepi, dheweke krasa ambu wangi sing luar biasa, kaya saka akèh kemenyan lan bahan wangi-wangi; awit sih rahmat Roh Suci wis maringi wangi ing panggonan sing arep ditampilake Sang Putri Perawan Ibune Gusti Allah sing paling suci.

George kaget lan wiwit gumun saka ngendi bisa metu wewangenan sing luar biasa kaya ngono ing alas sepi lan terpencil iki. Dumadakan, dhèwèké ndeleng Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, lungguh ing wit pinus sing ambruk lan nyekel tongkat kraton abang ing tangan tengené, sing katon kaya dipigunakaké kanggo sandaran. Ing ngarepé ana priya sumunar, nganggo jubah putih lan rupane kaya Santo Nikolaus saka Myra. Nalika weruh penampakan éndah iki, juru gereja kuwi kebak rasa wedi lan ajrih nganti tiba ing lemah kaya mati. Banjur wong suci sing ana ing ngarepé Sang Ibu Allah nyedhak, nyentuh dhèwèké lan kandha:

'Munggah, lan aja wedi!'

George tangi kanthi rasa ngajrih lan kabungahan, nyemba lan nyawiji tangan ing dhadha, ndeleng pemandangan sing nggumunake.

Lan banjur Sang Perawan Suci, sing lungguh ing pucuk wit pinus, ngendika marang dhèwèké:

'George! Mlaku menyang gréja-Ku lan kandhaa marang para imam lan kabèh wong supaya aja ngedegaké salib wesi ing kana, sing arep padha ngedegaké; ngedegaké salib kayu waé: kuwi kersaku.'

Panitia gereja, nglumpukaké kawani, kandha marang Perawan Suci kanthi wedi:

'Gusti Putri lan Majikan! Wong-wong kuwi ora bakal pracaya marang aku!'

Nanging sang wali sing ngadeg ing ngarepé Ibu Allah kandha marang dhèwèké:

'Yen padha ora pracaya marang kowe, bakal ana pratandha sing diwenehake kanggo meyakake wong-wong mau.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Perawan Suci lan santo sing ngadeg ing ngarepé dadi ora katon. Banjur panjaga gréja iku pungkasane yakin yèn dhèwèké wis diparingi panglihatan mujijat saka Perawan Suci Maria lan Santo Nikolaus Agung, Pangripta Mùjijat. Dhèwèké langsung tiba ing lemah, banjur matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis nganggep dhèwèké pantes nyekseni panglihatan sing ngluhur kuwi.

Sawisé bali menyang gréja, juru kunci nyritakaké marang para imam lan kabèh wong apa sing wis dideleng lan dirungokaké, nanging padha ora pracaya lan mréntahaké para buruh supaya ngedegaké salib wesi ing gréja. Nanging nalika salah siji buruh, miturut dhawuhe para imam, njupuk salib mau lan sawisé munggah ing atap gréja miwiti ngedegaké, dumadakan mbesuk prahara gedhé lan angin kenceng. Angin kenceng ngusung wong sing nggawa salib wesi mau munggah kaya digendhong lan nyelehake ing lemah tanpa cilaka sithik, kaya ora tiba saka dhuwur nanging mudhun dhéwé. Ndeleng mujijat sing nggumunake iki, para imam lan kabèh wong sing ana padha wedi banget; lan, pracaya marang tembung panjaga gréja, padha memuji Gusti Allah lan Indungé sing Paling Suci, lan uga ngajèni Santo Nikolaus. Sawisé kuwi, kanthi cepet padha nggawe salib kayu, banjur dipasang ing ndhuwur gréja, lan kanthi kabungahan lan kabagyan gedhé padha ngrayakaké konsékrasi gréja lan, ing wektu sing padha, peringatan Pangantuké Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Akèh mujijat banjur kelakon lumantar ikon Sang Putri Maha Suci, lan wong-wong sing nandhang macem-macem lara padha mari. Kahanan iki ora mung kelakon nalika pesta kasebut, nanging uga sawisé kuwi.

Sawisé gréja ing Kali Tikhvinka dikonsékrasi, kabèh wong padha menyang panggonan ing ngendi Yohanes diparingi wahyu mujijat. Sawisé padha ndedonga, padha ngedegaké kapel kanggo Santo Nikolaus, lan saka wit pinus sing ambruk sing ing pucuké Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci wis muncul marang Yohanes, padha ngukir salib lan nyelehaké ing kapel mau kanggo ibadah lan pangurmatan kabèh wong. Akèh mujijat banjur kelakon ing kapel iki, kaya déné ing gréja sing kasebut mau sing didedikasikaké kanggo Sang Perawan Maria sing Paling Suci.

Pitu taun sawisé kuwi, banjur amarga kelalaian para pangurus gréja lan kanthi idiné Gusti, kobongan dumadi ing Gréja Tikhvin Ibuné Gusti Allah sing disebabaké déning lilin sing ora dipadamké. Kabeh gréja dadi abu, nanging ikon mujijat Sang Paling Suci tetep ora rusak: kanthi kuwasa gaibé Gusti, ikon mau kabawa metu saka geni lan ditemokaké ora adoh saka panggonan mau, watara setengah jarak poprishcha[4583] , ngadeg ing antarané semak juniper. Ing wektu sing padha, kobongan uga nyerang kapel ing ara-ara samun, sing uga kobong lan rusak; nanging salib saka wit pinus sing ambruk lan ana ing kapel mau uga kanthi gaib kabawa metu saka geni lan ditemokake ora adoh saka kapel, ana ing tengah semak juniper.

Ing panggonan gréja sing kobong mau, dibangun gréja anyar saka kayu uga, lan sabanjuré dibangun kapel anyar ing ara-ara samun, ing panggonan sing persis padha; sawisé kuwi, ikon suci Sang Ibuné Gusti dipasang ing gréja, lan salib pinus ing kapel . Nanging limang taun sawisé, gréja mau kobong manèh ing wayah bengi lan kobong nganti rata karo lemah; nanging ikon mujijat Sang Ibu Gusti, kaya semak sing ora kobong[4584] , ditemokaké ing antarané abu, isih utuh lan ora rusak sakpisan. Kapel ing ara-ara samun uga kobong, sanadyan ora ana sing ngerti kepiye, nanging salib mujijat sing ana ing njero uga ora rusak. Kabeh wong gumun marang mujijat luar biasa iki lan memuji Gusti Allah lan Ibune sing paling suci. Banjur padha miwiti kanthi semangat gedhe mbangun gréja kaping telu ing panggonan loro gréja sing wis kobong; gréja iki maneh saka kayu, nanging luwih amba lan megah tinimbang loro gréja sadurungé. Gréja anyar iki ngadeg luwih saka satus taun, nganti jaman pamaréntahan Pangeran Saleh saka Kabèh Rusia, Vasily Ioannovich[4585] .

Kanthi semangat lan katresnan gedhe marang Sang Perawan Maria sing Maha Suci, Pangeran Agung Vasily mrentahake supaya dibangun gréja watu ing Tikhvinka minangka panggantos gréja kayu. Kanthi dhuwit sing wis dikirim, ora suwe dibangun serambi watu, lan nalika para tukang miwiti ngecet nganggo kapur, bangunan iku, miturut kersaning Gusti sing misterius, ambruk lan ngubur para tukang—rong puluh wong cacahé—ing sangisoring reruntuhan. Para imam lan sing ngawasi para buruh, uga kabèh warga, padha sedhih banget lan nangisi para tukang sing keserut ing sangisore watu; amarga padha nyangka kabèh wis remuk mati. Kanthi sedhih lan

[4583] Yaiku, ing jarak 328 sazhen (656:2).

[4584] Musa weruh semak kobong nanging ora kobong ing Gunung Horeb sadurunge diangkat dadi pamimpin bangsa Yahudi. Iku nglambangaké Perawan Maria sing Paling Suci, sing sanadyan sawisé lairé Putrané, isih tetep dadi perawan.

[4585] Vasily IV Ioannovich, bapaké Ivan si Jahat, mrentah saka taun 1505 nganti 1533.

nangis, padha miwiti ngresiki watu-watu mau, kepengin mbukak awaké wong-wong sing mati. Nanging sawisé telung dina nyambut gawe, sawisé ngresiki kabèh watu, padha nemokaké kabèh isih urip lan ora ana cilaka. Mangkono padha kaslametaké lumantar sih-rahmaté Gusti Allah lan panjaluk pangayoman Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Kabungahan ageng ngisi atiné kabéh sing nyekseni mujijat éndah iki, lan kabéh padha matur nuwun marang Kristus Gusti Allah lan Indungé sing Maha Suci. Banjur padha nerusaké pakaryané lan ora suwé mbangun serambi éndah kanggo gréja.

Nalika pambangunan gréja anyar rampung, Panjenengané Serapion, Uskup Agung Novgorod, rawuh kanggo ngahosulake gréja mau miturut panyuwunan Pangeran Agung; sawisé ngahosulake gréja mau, piyambakipun kanthi upacara nggawa ikon mujijat Sang Putri Maha Suci mlebu ing gréja mau.

Sawisé sawatara wektu kliwat, Pangeran Agung Vasily Ioannovich uga teka ing Tikhvinka. Amarga katresnané marang Sang Perawan Maria sing Kaberkahan, dhèwèké kepéngin ndeleng lan nyium ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, uga ndedonga ing ngarepé lan nyawang gréja anyar sing lagi dibangun. Ing wektu kuwi, Panjenengané Makarii dadi Uskup Agung Veliky Novgorod; miturut kersané Gusti, sawisé kuwi piyambaké diangkat dadi Metropolitan Moskow[4586] . Piyambaké ngancani Pangeran Agung ing lelampahan iki lan bebarengan tekan Tikhvinka. Ing kono padha ndedonga kanthi khusyuk ing ngarepé ikon Sang Putri Allah ingkang Paling Suci, nindakake pirang-pirang pangibadah lan panyuwunan, banjur padha mangkat – uskup agung menyang Novgorod, lan Pangeran Agung menyang Moskow.

Miturut rekomendasi Vasily Ioannovich, putrané, Ioann Vasilyevich[4587] , munggah ing tahta Agung Dukal Moskow, dadi sing pisanan dinobatké minangka tsar. Kaya bapakne, dhèwèké nduwèni pangabdian gedhé marang ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ing Tikhvinka, lan kaya Pangeran Vasily Ioannovich sing taat wis nindakake ing jamane, dhèwèké lunga menyang kana kanggo sembah. Ndeleng yèn gréja iku diatur déning imam lan diakon awam, lan akèh désa padha mapan ing sakupengé, Tsar Yohanes Vasilyevich nganggep kuwi ora pantes lan mutusaké ngadegaké komunitas biara ing kono. Sawisé rembugan karo Metropolitan Makarii saka Moskow, Uskup Agung Pimen saka Novgorod, lan para pangeran lan boyar dhéwé, dhèwèké mréntahaké supaya kabèh désa sakupengé lan para rohaniwan sing kagandhèng karo gréja dipindhah menyang panggonan liya sing adoh saka gréja, déné para biksu manggon ing gréja lan miwiti ngedegaké biara. Mula, sawisé sawatara wektu, kanthi biaya saka Tsar, sawijining biara dibangun ing Tikhvinka, kabangun sakabèhé saka watu lan dikepung déning tembok watu. Ing kono uga diadegaké papan dunung bebarengan, kaya ing biara-biara gedhé lan misuwur liyané. Abbot pisanan saka biara anyar iki yaiku Cyril; ing sangisoré pimpinane, akèh biksu, sing katarik déning mujijat sing digandhengaké karo ikon Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, wiwit ninggalaké panggonan nyendhiri lan teka ing Biara Tikhvin.

Salah siji sing paling dhisik teka ing kéné, nalika biara isih dibangun, yaiku biksu Abraham, sing sadurungé manggon dadi biksu ing Biara Sergiev sing dumunung ing Danau Agung, watara limang atus popriish saka Biara Tikhvin. Miturut critané dhéwé, dhèwèké wis suwe lara lan wis miwiti nyiapaké dhiri kanggo séda. Banjur bapak rohani panjenengané, Martirius—wong sing setya marang Gusti—sawisé krungu akèh babagan Ikon Tikhvin sing mujijat saka Sang Putri Allah sing Maha Suci lan akèh panyembuhan sing diparingaké marang wong lara, maringi pitutur marang Abraham supaya ndhawuhake nadar marang Sang Putri Allah sing Maha Suci kanggo menyang Tikhvin lan ndedonga ing ngarepé ikon sing mujijat mau. Wong lara kuwi langsung nglakoni nadha iku, lan sakwise kuwi langsung mari saka lara aboté; amarga wis dibalèkaké saka lawang pati, dhèwèké langsung tangi saka amben lara kanthi waras sakabehé, kabungahan lan muji Gusti Allah. Gurune, Martirius, uga bungah banget, nyekseni muride mari kanthi cepet lan gumun marang mujijat sing nggumunake saka Ibu Gusti Allah. Dheweke nyaranake Abraham supaya ora nundha niyaté nanging langsung mangkat menyang Tikhvinka kanggo nepati nadar sing wis digawe marang Theotokos sing Maha Suci.

Abraham langsung mangkat lan nalika tekan Biara Tikhvin, kanthi ngajeni nepati janjine. Kanthi luh kabungahan, dhèwèké nyemba ing ngarepé ikon sing mulya saka Ibuné Gusti Allah, nyium nganggo lambéné lan nyembah nganggo sak atiné. Sawisé matur nuwun marang Sang Putri Suci, dhèwèké nyritakaké marang kabèh

[4586] Dheweke njabat minangka Metropolitan Moskow wiwit taun 1542 nganti 1564.

[4587] Tsar Ivan IV Vasilyevich, sing dikenal minangka Ivan si Jelek, sing pisanan dinobatake lan njupuk gelar tsar, mrentah wiwit taun 1533 nganti 1584.

sing ana bab rahmat sing diparingaké marang dhèwèké déning Ratu Swarga. Ing wektu kuwi, Pimen, Uskup Agung Novgorod, ana ing Kali Tikhvinka, mimpin gawéan pambangunan biara; kabar bab panyembuhan mujijat Avraamy uga tekan marang dhèwèké. Wong suci iku kebak kabungahan lan muji Gusti Allah lan Sang Putri Maria sing Maha Suci, Ibuné. Dheweke ora kepengin ngutus Avraam bali marang gurune, Martirius, nanging malah nyerahake kunci gréja marang dheweke supaya, minangka rasa syukur marang rahmaté Ibu Allah sing ora bisa diungkapake, dheweke dadi wong pisanan mlebu gréja lan sing pungkasan metu, mbukak gréja sadurunge ibadah diwiwiti lan nutup gréja sawisé rampung.

Ing wektu sing padha, sang tuwa Martiriy, sawisé ngetokaké Avraamiya, wiwit sedhih amarga dhèwèké ora mèlu menyang kono kanggo nyembah ikon Sang Putri Paling Suci, lan pungkasane mutusaké arep menyang Tikhvinka sakwise muridé bali. Sawisé suwe ngentèni, sang tuwa wiwit kuwatir – banjur dhèwèké weruh pangandika ing ngimpi. Ing arah Tikhvin, ana tiang geni ageng kang munggah ing ngarepé Martirius; ing pucuké ana ikon Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci, sumunar kaya srengéngé lan mirip karo sing ana ing biara Tikhvin. Martirius banjur kakehan kepéngin banget nyium ikon kuwi. Dheweke tangi kanthi kahanan ati kaya ngono, lan ing wektu sing padha kepinginan kanggo ndeleng lan nyium ikon sing mujijat saka Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci ing sacedhake Tikhvin saya kuwat. Dheweke langsung mangkat, ninggalake kabeh lan kesusu menyang Tikhvin. Sawise tekan biara lan weruh ikon Sang Agung Paling Suci, Martirius kanthi ngajeni sujud ing ngarepe, ngucurake akeh luh kabungahan. Ing wektu kuwi, dhèwèké uga weruh muridé sing waras sampurna; sawisé kuwi, dhèwèké ora kepéngin bali menyang biarané dhéwé, nanging tetep manggon ing biara Tikhvin supaya saben dina bisa merenung marang gambar mujijat Sang Perawan Maria sing Paling Suci.

Nanging sawisé sawatara wektu, Martyr, miturut kersaning Gusti, dipindhah menyang panggonan sepi liyane patang puluh poprishchi saka Tikhvin, ing ngendi Abraham sing kasebut mau tau weruh salib ing langit, kabentuk saka lintang-lintang lan madhangi sakabehe wewengkon. Pindhah menyang kana, Martirius sing pinaringan berkah nggawa salinan ikon mujijat Sang Perawan Suci lan manggon ing kana kanthi meneng, ngabdi marang Gusti awan lan bengi; dhèwèké tansah nggawa salinan ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah ing endi waé dhèwèké lunga. Lan mangkono dumadi piyambakipun nembe wonten ing kutha Tver, ing pundi, miturut dhawuh pangandika Tsar lan Pangeran Agung sing taqwa, Tsar Kazan, Yohanes Vasilyevich, Simeon[4588] , manggen wonten ing ngriku. Nalika Sang Martir Sepuh manggen ing kutha punika kanti Simeon, putranipun Simeon, Yohanes, ingkang suwé lara, seda. Banjur Sang Martirius sing kinurmatan nyelehake ikon Ibune Gusti, sing digawa saka dhéwé, ing awak bocah sing wis mati, lan bocah mau langsung urip manèh. Simeon kebak kabungahan ageng lan matur nuwun marang Gusti Allah lan Ibune Gusti sing paling suci. Mengko, amarga kepengin matur nuwun marang Martirius sing pinaringan berkah, dhèwèké mbangun gréja watu kanggo dhèwèké ing ara-ara gersang lan ngedegaké biara jejere.

Nanging saiki ayo padha ngadhepake marang Biara Tikhvin lan ikon sing mujijat saka Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci sing muncul ing Tikhvinka, supaya kita bisa nyritakake mujijat-mujijat liyane.

Wektu 177 taun kliwat antara katoné ikon sing kinurmatan ing Kali Tikhvinka lan pambangunan biara, sajrone wektu kuwi gréja dipangku déning imam awam. Akèh mujijat sing ditindakake déning ikon suci ing wektu kuwi, lan akèh panyembuhan sing diparingaké marang sapa waé sing teka kanthi iman – nanging ora ana siji waé saka wong-wong jamané sing nyathet mujijat-mujijat mau kanggo pangajaran generasi sabanjuré; mula kita ora nduwé kasempatan kanggo ngerti apa-apa bab mujijat-mujijat kuwi. Nanging sanadyan sawisé biara diadegaké, mung sithik mujijat sing ditindakake déning ikon sing kacathet, sawenehé amarga prasaja pikiran, sawenehé amarga kecerobohan – lan kita mung nglumpukaké sithik sing teka marang kita, kaya kuping pari sing ketinggalan sawisé panèn, utawa sawetara gugus anggur sing kélangan kanthi ora sengaja sawisé panèn anggur.

Ana wong jenenge Theophilus, sing wis wuta patang taun enem sasi, ndedonga ing ngarepé ikon Sang Putri Allah sing Maha Suci, waras, lan bisa ndeleng manèh. Kedadéan iki ana ing taun 1581.

Ing taun sing padha, bocah lanang enom jenenge Charalampios, sing kesurupan setan, dibebasake saka roh najis nalika digawa ngadhepi gambar Sang Paling Suci.

[4588] Iki nyebutake, mesthi wae, Simeon Bekbulatovich, Khan Kazan, sawijining Tatar sing wis dibaptis. Ing sawijining wektu (ing taun 1574), Ivan si Jelek masang dheweke ing tahta tsar minangka wakile, sanajan mesthi wae Simeon mung dianggep tsar ing jeneng wae. Patang taun sawisé, dheweke diasingake saka Moskow lan diparingi Tver lan Torzhok kanggo dipimpin.

Zacharias, wong wuta sing wis limang taun ora weruh cahya, mari sakwise digawa ngadhepi ikon suci.

Ana wong jenenge Clement, sing manggon ing kutha karajan Moskow, nduwé bojo jenenge Paraskeva sing lara. Dhèwèké wis setaun muput ora bisa tangi saka amben; lara abot ing saindenging awaké nyebabaké dhèwèké kelangan pandelengan, lan pikirane dadi samar. Bojo lanangé wis nyoba kabèh pangobatan kanggo lara bojone lan wis putus asa bojone bakal mari. Nanging banjur dhèwèké krungu yèn ing Tikhvin ana ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci, sing marakaké panyembuhan tumrap sapa waé sing nyuwun kanthi iman. Kanthi kebak pangarep-arep, dhèwèké miwiti ngyakinaké bojone supaya nggawe nadzar marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci yèn dhèwèké bakal lunga lan ngurmati Ikon Tikhvin. Bojoné manut marang garwané lan nggawe nadzar kaya ngono. Lan sakwise dheweke ngucapake tembung-tembung sumpahé, dheweke langsung tangi saka amben lara, kaya tangi saka turu, lan mari saka lara abot sing dadi. Ing wektu sing padha, kabeh anggota awaké dadi kuwat lan sehat – mung paningalé sing durung mari.

Banjur bojone lan bojone sing wis mari iku langsung mangkat menyang Tikhvin, bebarengan nepaki nadar sing wis padha gawe marang Sang Putri Maria Agung. Sawise tekan biara Tikhvin ing Setu pisan ing Prapta Agung, dheweke langsung saka dalan menyang gréja menyang ikon Sang Putri Maria Agung lan ndedonga ing ngarepé ikon suci mau, nindakake pangibadah pandonga. Nalika Pamujan Wengi Minggu, nalika padha isih ngadeg lan ndedonga ing gréja, mujijat anyar kelakon marang garwané: kanthi sih-rahmaté Sang Indhungé Gusti Allah ingkang Paling Suci, dhèwèké mbalèkake pandelengé lan kanthi mangkono waras sakabèhé. Kabeh wong sing ana ing gréja, nalika nyekseni mujijat kaya ngono, padha ngluhurake Gusti Allah lan Indungé sing Maha Suci kanthi luh kebak rasa haru. Wanita sing mari lan bojone, sawisé padha ndedonga akèh-akehé pandonga panuwun ing ngarepé ikon suci mau, padha mulih kanthi kabungahan. Kedadéan iki kelakon ing taun 1583.

Ing taun 1586, ana wong wuta sing jenenge George digawa ngadhep ikon Tikhvin Sang Putri Allah Agung. Nalika ndedonga ing ngarepé ikon sing bisa nindakake mujijat ing dina raya Perlindhungan Sang Putri Allah Agung, dhèwèké wiwit bisa ndeleng nganggo mripat tengené. Lan tanpa pitulungan sapa waé, dhèwèké mlaku mulih, muji Kristus Gusti Allah lan Indungé sing Maha Suci amarga karunia panglihatan lan panyembuhan salah siji mripaté.

Sawetara dina sawisé, ana wong sing jenengé Andrew digawa menyang biara ngarsané ikon sing mujijat saka Ibuné Gusti Allah; dhèwèké lumpuh, lan ing wektu sing padha tuli lan bisu, lan wis nandhang lara-larané kuwi suwéné limolas taun. Nalika pandonga kanggo penyembuhane dipanjatake ing ngarepe ikon Sang Murni, dhèwèké langsung waras sakabehe: kupingé mbalèk krungu, bisu-é mari, lan kabèh anggota badané dadi kuwat lan seger manèh, nganti dhèwèké bisa tangi kaya wong sing waras tenan.

Mukjizat sing padha uga kelakon marang sawijining wanita sing jenenge Mavra, sing manggon ing Kali Ustye[4589] . Dheweke wuta lan wis ora bisa ndeleng cahya saklawasé pitulas taun. Nalika dheweke digawa ing ngarepé ikon sing mujijat saka Sang Putri Allah sing Maha Suci, dheweke langsung bisa ndeleng maneh. Iki kelakon ing taun 1587.

Ing tanggal 4 Maret taun sing padha, bocah lanang enom jenenge George digawa menyang Biara Tikhvin saka Veliky Novgorod; suwene enem taun dheweke kesurupan roh najis lan nandhang sangsara banget amarga iku. Nalika dhèwèké digawa ngadhep ikon Sang Putri Allah Agung, roh jahat sing nyawani, ora kuwat nahan padhange sih rahmat sing sumunar saka ikon mujijat iku, banjur metu saka bocah lara mau, sirna kaya pepeteng ing ngarep srengéngé, lan bocah mau mari waras saktenané.

Ana sawijining janda sing jenenge Juliana, nandhang lara mripat sing parah banget nganti dheweke dadi wuta lan sajrone rong taun ora bisa ndeleng cahya Gusti. Sawisé krungu bab ikon mujijat Sang Theotokos Agung ing sacedhaké Tikhvin lan bab panyembuhan sing ora bisa diungkapaké sing diparingaké marang wong-wong lumantar iku, Juliana kebak iman kang murub marang Sang Theotokos Agung lan ngandharake janji arep menyang lan nyembah ing ngarepé ikoné. Lan ing wektu kuwi uga, Sang Putri Saka Swarga mbalèkaké pandangane, ing omahé dhéwé. Sakwise kuwi, amarga kepengin matur nuwun marang Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci sanalika, dheweke, sing saiki wis bisa ndeleng, lunga tanpa pitulungan menyang Biara Tikhvin

[4589] Muara Kali Yaroslavl, ing provinsi kanthi jeneng sing padha, bebarengan karo Kali Veksa, mbentuk sumber Kali Kotorost, sawijining anak kali sisih kiwa saka Volga, sing mili mlebu Volga ing kutha Yaroslavl.

Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci lan sawise nepati nadane ing kana, dheweke ngumumake marang kabeh wong sih-rahmating Gusti Allah sing wis paring marang dheweke. Iki kelakon ing taun 1589.

Ing wektu sing meh padha, ana wong pincang jenenge Akindin, sing suwéné rong taun ora bisa mlaku amarga sikilé bengkok, merangkak nganggo dhengkul menyang ikon mujijat Sang Putri Allah sing Maha Suci; lan sakwise dhèwèké ndedonga ing ngarepé, sikilé langsung lurus lan mari; ing ngarepé kabèh wong, dhèwèké bisa tangi lan wiwit mlaku, matur nuwun marang Kristus Gusti Allah lan Ibuné sing Maha Suci.

Ing taun sing padha, tanggal 10 Agustus, sawijining pemuda wuta sing jenenge Jonah, sing digawa menyang biara suci saka Veliky Novgorod, oleh pandangane ing ngarepe ikon Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci.

Ana wong enom liyane, jenenge Maxim, sing kesurupan roh najis, nampa pitulungan saka swarga saka Indhungé Gusti Allah sing paling berkah nalika isih ana ing dalan, nalika wong tuwané nggawa dhèwèké menyang ibadah marang ikoné sing paling suci: Kanthi kuwasa Gusti, roh najis iku metu saka awake, lan nalika tekan Biara Tikhvin, dhèwèké nyritakaké marang kabèh wong bab mujijat sing wis kelakon kanggo dhèwèké. Banjur kabèh wong padha matur nuwun marang Gusti lan Indhungé Gusti sing Paling Suci. Iki kelakon ing taun 1591.

Wong wadon jenenge Elena, sing wis wuta sakabehe suwene rong taun nem wulan, nganti ora bisa ndeleng cahya, mbalekake pandangane ing ngarepe ikon mujijat Sang Putri Allah sing Maha Suci ing dina Minggu, nalika Liturgi, nalika kidungan 'Pantes tenan…' lagi dinyanyikake.

Ing taun 1593, ana sawijining wanita liyane sing jenenge Maria uga mbalèkake pandangane; dhèwèké digawa menyang ikon mujijat Sang Theotokos Paling Suci nalika pesta Panggenane Sang Theotokos Paling Suci.

Mangkono uga, ana sawijining priya jenenge Klemens – sing gawé piranti pérak – sawisé lara mripat lan kélangan pandelengan – mari sawisé ndedonga ing ngarepé ikon Sang Putri Allah ingkang Maha Suci.

Wong wuta liyane, jenenge Filipus, sing wis limang taun ora weruh padhang, digawa menyang Biara Tikhvin nalika Minggu Ortodoksi; nalika dheweke ngadeg lan ndedonga ing ngarep ikon Sang Putri Maha Suci, paningalé pulih sakabehe lan dheweke wiwit weruh kabeh kanthi cetha. Iki kelakon ing taun 1596 nalika Liturgi, nalika Sumbangan Suci dipindhah saka meja mezbah menyang tahta suci.

Ing taun sing padha, ana wong jenenge Kirill, sing wuta ing siji mripat, teka saka Moskow lan nalika ndedonga ing ngarepé ikon Sang Putri Paling Suci, paningalé bali. Iki sing diceritakaké déning dhèwèké bab dhèwèké dhéwé ing wektu kuwi. Amarga lara parah lan asring sirah mumet, dhèwèké dadi wuta loro mripaté; sajrone setengah taun dhèwèké ora weruh cahya lan ora ngrasakaké legané saka larané, sanadyan wong-wong sing ditresnani wis maringi pangopenan sing paling apik. Dheweke wis wiwit nyerah sakabehe ora bakal mari, nalika dumadakan bojone nduwé wahyu nalika turu, ing ngendi dheweke krungu tembung-tembung iki:

'Tumuju marang bojomu menyang Tikhvin menyang ikon sing mujijat saka Ibu Allah sing Paling Suci. Ing kana dheweke bakal nemu panyembuhan. Nanging yen dheweke ora lunga, dheweke bakal nandhang sangsara sing luwih abot.'

Bangun kanthi kaget, bojone langsung nyritakaké marang garwané bab panglihatan kuwi. Dheweke langsung miwiti ndedonga kanthi khusyuk marang Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci lan, nalika kuwi, nggawe sumpah marang Ratuing Swarga, Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci, kanggo menyang Tikhvin kanggo ngurmati ikonipun; ing wektu kuwi uga, dheweke krasa lega saka lara: dheweke wiwit bisa ndeleng cahya nganggo mripate dhewe lan malah dadi waras sakabehe. Nanging, amarga tansah nundha-nundha nepaki nadané saben dina, dhèwèké alon-alon lali lan pungkasane ora nepaki janjiné. Amarga kecerobohan kuwi, paukumané Gusti Allah tiba manèh marang dhèwèké: sawisé sawatara wektu, lara kuwi bali manèh, lan dhèwèké dadi wuta loro mripaté kaping pindho. Banjur, nalika kelingan janji sing durung dipenuhi lan nyadari dosane, wong lara iku wiwit nangis, nglegak-legak lan tobat, lan maneh nyuwun marang Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci, njamin marang Panjenenganipun manawa dheweke bakal nepati janji sing wis digawe sadurunge. Kanthi sih-rahmaté Ratu Surgawi sing paling berkah, dhèwèké mari kaping pindho, sanadyan ing wektu iki dhèwèké mung éntuk maning pandelengan ing siji mripat, déné mripat sijiné tetep wuta . Tanpa nundha nepaki nadané suwé, dhèwèké langsung mangkat menyang Tikhvin, lan ing kono, sawisé ndelok ikon Sang Murni nganggo siji mripat, dhèwèké mbalèkake pandelengan ing mripat sijiné sawisé ndedonga ing ngarepé.

Ing tanggal 9 Desember taun sing padha, 1596, telung puluh telu priya teka ing biara, dipimpin déning loro priya: Grigory lan Mikhail. Sawisé nindakake ibadah panuwun ing ngarepé ikon mujijat Sang Ibuné Gusti sing

Paling Suci, padha nyritakaké bab dhéwé kaya ing ngisor iki. Padha lagi mburu kéwan segara ing tengahing Samodra Arktik. Nalika padha tekan panggonan sepi, padha kesangkut suwé banget amarga badai segara sing dumadakan. Cadangan pangané wis meh entèk, lan amarga keluwen padha nyiksa, kabèh meh mati amarga keluwen suwé. Mula, nalika padha ngentèni pati, saben wong wiwit ndedonga marang Gusti Allah, nyuwun pangapura marang dosané. Ing wektu kuwi, padha kelingan ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci ing Tikhvinka lan wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang ikon kuwi. Ing bengi kuwi, salah sijine saka wong-wong mau, sawise rada ngantuk nalika lagi ndedonga, didatangi Pitulungan Sing Cepet – Sang Perawan Maria Sing Maha Suci – sing dhawuh marang dheweke supaya ngandhani kanca-kancane kabeh supaya padha mangan tanduran tartamtu sing tuwuh ing kana, nganti wektu aman kanggo padha nglayar nyabrang segara bali menyang omah-omahé. Dheweke nyritakake panglihatan mau marang kabeh kancane, lan nalika padha nyicipi tanduran sing dituduhake mau, padha nemokake yèn rasane enak lan ngenyangake, kaya roti. Lan tanduran mau kanggo wong-wong mau kaya manna biyèn kanggo bangsa Israel ing ara-ara samun, lan padha mangan tanduran mau sajrone rong puluh dina, nganti badai surut.

Ora suwe sawisé kuwi, ana sawijining wanita jenengé Elena teka ing Tikhvin lan nyritakaké bab dhèwèké kaya ing ngisor iki. Dheweke wis wuta telung taun, nanging sawijining dina, amarga iman marang Theotokos Paling Suci, dheweke nyuwun digawa menyang Ikon Tikhvin Ibune Gusti; lan nalika ana ing dalan, dheweke dumadakan weruh maneh lan tekan biara tanpa pitulungan, ing kana padha nyembah kanthi rasa syukur marang Ibune Gusti ing ngarepe ikon sing mujijat.

Kajaba iku, ana wong lanang jenenge Mamant, sing teka saka wewengkon Belozersk[4590] , kandha yèn dhèwèké wis wuta suwé, nanging sakwisé dhèwèké ngiket janji arep menyang Tikhvin lan nyembah gambar mujijat Sang Theotokos sing Maha Suci, dhèwèké langsung pulih paningalé kanthi sampurna. Iki kelakon ing taun 1597.

Wong liya, jenenge Diomedes, teka saka wewengkon sing padha lan ing taun sing padha menyang biara Sang Theotokos Paling Suci, lan uga nyritakake yen dheweke wis lumpuh sak taun, nanging banjur, nalika kelingan ikon mujijat Sang Theotokos Paling Suci saka Tikhvin, dheweke miwiti ndedonga marang Panjenengané ing atiné lan ngiket janji arep menyang lan nyembah gambar suci mau: Sakwise kuwi, dheweke langsung mari lan tanpa tundha sithik wae nepaki janjine.

Ing taun sing padha, ana wong jenenge Pimen, sing kesurupan setan galak, diutus dening sedulure menyang Tikhvin, diiket nganggo rantai; lan nalika isih ing tengah dalan, dheweke mari amarga sih-rahmaté Sang Agung: setan mau lunga saka dheweke, lan dheweke tekan ing kono kanthi waras sakabehe lan kanthi ngajeni nyembah marang Panggesange. Kedadéan iki ana ing tanggal 9 Desember.

Ana wong aran Kodrat wiwit nandhang sirah pusing, ilang panglihatan, lan ora bisa ndeleng cahya salawase setaun setengah; sawisé krungu babagan ikon mujijat Ibuné Gusti Allah ing sacedhaké Tikhvin, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk lan ngiket janji arep menyang kana kanggo nyembah. Lan sawisé piyambakipun ngucapaké tembung nadané, langsung pulih panglihatané. Nanging amarga nundha lelungan nganti wektu sabanjuré, piyambakipun banjur lali kabèh marang janjiné lan ora lunga matur nuwun marang Panyasaté – Sang Putri Maria sing Maha Suci. Sepuluh taun sawisé pulih panglihatané, piyambakipun dadi wuta manèh kanthi cara sing persis padha kaya sadurungé. Nanging, sanadyan mangkono, dhèwèké ora kelingan sumpahé nganti nampa pangeling ing ngimpi. Amarga nalika turu dhèwèké weruh wong tartamtu sing ngomong karo dhèwèké:

'Mènèk menyang Tikhvin kanggo ngurmati ikon Sang Paling Suci; yèn kowé ora mènèk lan ora nepati nadhamu, kowé ora bakal éntuk pandelengan manèh.'

Sawisé tangi, dhèwèké kelingan sumpahé lan nyadari kaluputané; langsung mangkat menyang Biara Tikhvin Ibuné Gusti Allah, karo pituduh. Nalika digawa ngadhep ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan ndedonga kanthi sak atiné, dhèwèké langsung mari amarga sih-rahmaté Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci.

Kanggo sawijining priya sing jenenge Yohanes, sing wis suwe lara abot lan meh seda, Santo Nikolaus, wali Kristus, rawuh ing ngimpi lan kandha marang dheweke:

[4590] Wilayah Belozersk dumunung ing Tlaga Beloye, sing ana ing pojok lor-wétan saka sing saiki dadi Provinsi Novgorod. Ana sawijining kadipaten kapisah ing kéné, sing wiwit pertengahan abad kaping 14 dadi kagungané Pangeran Moskow.

'Yen kowe kepengin mari, gawea nadzar marang Sang Putri Maha Suci supaya kowe lunga lan nyembah ikoné sing mujijat ing Tikhvinka.'

Sawisé tangi, wong iku langsung ndedonga marang Sang Agung sing Maha Suci kanthi nangis lan nggawe nadzar marang Panjenengané kanggo ngurmati ikoné; ing wektu kuwi uga dhèwèké mari saktenané lan mangkat menyang biara kanggo nepati janjiné. Kedadéan iki kelakon ing taun 1596.

Ing taun sing padha, ana sawijining wong wadon wuta sing jenenge Maria, sing wis sepuluh taun ora weruh padhanging srengenge, digawa menyang biara; sawise ndedonga ing ngarepé ikon Sang Putri Maria sing Maha Suci, dheweke bisa weruh maneh.

Wong wadon liyane, jenenge Eudokia, sing manggon ing pesisir Danau Onega[4591] , sing kesurupan setan lan lara lumpuh, uga duwé tangan kang layu, langsung mari saka kesurupan lan lumpuh ing omahé dhéwé nalika dhèwèké janji arep menyang lan nyembah gambar Sang Paling Suci: roh najis lunga saka dheweke, lan anggota awaké sing biyèn lumpuh mbalèk kuat lan waras; mung tangane sing isih ora mari, supaya dheweke ora lali janjiné. Nalika dheweke tekan Biara Tikhvin lan ndedonga marang Ibuné Gusti ing ngarep ikoné, tangane banjur mari. Kedadéan iki kelakon ing taun 1603.

Wong lumpuh lan wuta sing jenenge Yohanes ngucapake janji arep menyang lan nyembah ikon Sang Theotokos sing Maha Suci lan mari ing omahé dhéwé: paningalé bali lan sikilé lurus; banjur dhèwèké teka ing Biara Tikhvin kanggo matur nuwun marang Sang Theotokos sing Maha Suci tanggal 1 Maret 1606.

Kanthi cara sing padha, akèh wong liya sing nandhang macem-macem lara langsung mari sakwise padha nglakoni nadar kanggo menyang lan nyembah ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, sing dumunung ing Kali Tikhvinka. 'Kita ngerti,' kandha pangripta kronik Tikhvin, 'manawa mujijat-mujijat nggumunake ora nate mandheg kawangun dening ikon suci iki, lan tansah mili marang sapa wae sing teka kanthi iman, kaya banyu urip saka mata banyu. Mangkono, akèh wong wuta sing éntuk manèh pandelengané; wong sing kesurupan dibébasaké saka panyiksa setan; wong budeg diparingi kurnia krungu; wong lumpuh éntuk manèh kakuatan ing anggota badané; wong bisu dibébasaké saka ikatan sing ngiket ilatné; wong sing sikilé pincang mumbul kaya rusa; lan wong sing nandhang sirah pusing mari. Sanajan ing tlatah sing adoh, wong-wong sing kaserang macem-macem lara, nalika padha ndedikake janji ing ngarepé ikon sing mujijat, ora ana siji waé sing ora nampa pitulungan sing cepet. Cekaké, saben wong padha nampa pitulungan kanthi cepet manut kabutuhane, nalika padha mlayu kanthi pracaya kanggo ngungsi marang Perlindhunganing Ibuné Gusti Allah.

Ing jaman pamaréntahan Tsar sing taat lan Pangeran Agung Vasily Ioannovich Shuisky[4592] , amarga dosa-dosa kita, ana geger gedhé ing tanah Rusia, sawatara saka prahara internal lan sawatara saka serangan mungsuh saka njaba. Getih wong Rusia mili ing endi-endi. Kutha karajan Moskow ana ing tangané wong-wong saka agama liya ing sacedhaké, déné Veliky Novgorod karo kabèh provinsiné dikuwasani déning wong Varangia[4593] . Ing wektu kuwi, Biara Tikhvin uga ana ing sangisoré pamaréntahan wong Varangia lan ngalami akèh panyiksa saka wong-wong mau. Nanging banjur, kanthi sih rahmaté Gusti Allah lan pitulungan Maha Kuwasa saka Sang Raja Swarga, pasukan Rusia sing sumebar, sawisé padha kumpul dadi siji milisi, nyabut kutha karajan Moskow saka tangan wong-wong saka kapercayan liya, lan Tsar sing taat lan Pangeran Agung Mikhail Feodorovich[4594] munggah ing tahta ing kono. Dheweke uga ngutus pasukane menyang wewengkon Veliky Novgorod kanggo nglawan wong Varangian, lan ing kana, ing Kali Ustye, ana perang antara pasukan Rusia lan resimen barisan ngarep Varangian. Para prajurit Varangian dikalahake lan kabur; pasukan tsar nyusul dheweke ing Kali Tikhvinka lan mateni sawetara utawa nyekel liyane dadi tawanan.

Nalika krungu kabar kekalahan sing dialami para prajurit Varangian, komandan Varangian sing manggon ing Veliky Novgorod lan nduwèni pirang-pirang resimen Varangian ing kana kebak nesu lan murka. Karepé mbales dendam marang wong Rusia amarga kekalahan iki, dhèwèké ngutus resimen-resiméné sing manggon ing Novgorod menyang Biara Tikhvin kanggo ngrusak lan ngancuraké biara mau sakabèhé, bebarengan karo kabèh désa ing sakupengé. Krungu bab iki, warga lokal padha ngungsi karo garwa lan anak-anaké menyang pangayoman

---

[4591] Tlaga Onega dumunung ing watesan Provinsi Olonets saiki, ing sisih lor-wétan Tlaga Ladoga.

[4592] Vasily Shuisky, sing kapilih déning para boyar sawisé ngusir Palsu Dmitry I, mrentah wiwit taun 1606 nganti 1610.

[4593] Istilah 'Varangians' ing kéné ateges wong Swedia.

[4594] Mikhail Fedorovich Romanov, sing kapilih dadi Tsar déning Zemsky Sobor atas jenengé kabèh Rus', munggah tahta ing taun 1613 lan mrentah nganti taun 1645.

biara lan bebarengan karo para biksu lan sawatara prajurit tsar padha ngungsi ing mburi tembok watu sing kuwat, nutup awaké dhéwé saka para Varangian. Ing wektu sing padha, kabèh wong nyandhak pangarep-arep ora mung marang kekuwatan tembok nanging luwih marang pitulungan lan perantara Tembok Sing Ora Bisa Ditaklukaké lan Perlindhungan kabèh sing precaya marang Panjenengané – Sang Perawan Indung Allah Sing Paling Suci.

Para Varangian ora suwe teka; sawisé nyedhaki tembok biara, padha ngubengi saka kabèh sisih lan miwiti nyerang. Wong-wong sing dikurung ing biara padha kebak rasa wedi sing gedhé, – lan nalika sawatara ana ing tembok perang nglawan wong Varangian, liyane, sawise padha kumpul karo para biksu ing gréja, padha ndedonga kanthi khusyuk lan nangis marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah sing Paling Suci ing ngarepé ikoné sing mujijat, padha nglakoni sembayang bengi kabeh lan nyuwun marang Sang Paling Suci supaya nulungi umat Kristen Ortodoks. Lan pitulungan iki ora suwe teka.

Ing wengi iku uga, sawijining wanita sing jenenge Maria, sawisé ngantuk nalika ndedonga, weruh ing ngimpi Sang Perawan Maria sing Paling Kabegjan, sing rawuh marang dheweke lan ngendika:

'Wenehana kabar marang kabeh wong ing biara: supaya padha njupuk ikonku lan mlaku-mlaku ngubengi tembok biara, banjur bakal padha weruh sih rahmaté Gusti Allah ing ndhuwuré.'

Sawisé tangi saka turu, wanita mau nyritakaké panglihatan mau marang kabèh sing ana ing gréja. Padha kebak kabungahan lan pangarep-arep pitulungan saka ing dhuwur, lan sawisé njupuk ikon sing mujijat saka Sang Theotokos sing Maha Suci kanthi pandonga, padha nggawa menyang tembok biara; sawisé nindakake litani, padha wiwit mlaku ngubengi biara, nangis lan nyuwun marang Sang Theotokos sing Maha Suci:

'Dhawuhna, Ratuing Swarga, kasangsaran para abdi Panjenengan; nyelametna kami saking mungsuh ingkang ngubengi kami, lan paringana panjenenganing kakuwatan, supados sedaya mungsuh kami mangertos menawi Panjenengan, Pengantara kami, tansah wonten ingkang ngancani kami.'

Ing wektu kuwi, rasa wedi gedhe nyerang mungsuh-mungsuh mau: padha bingung lan padha mlayu saka biara, sanajan ora ana sing ngoyak.

Nanging sawisé sawatara wektu, wong Varangian nyedhak biara kanthi kekuwatan sing luwih gedhé, lan sawisé ngubengi biara, padha ngurung manèh lan bola-bali nyerang biara. Sajrone pengepungan, ana akèh wong lanang lan wadon ing biara: amarga papan panggonan sing sempit lan wong lanang lan wadon manggon bebarengan, ora kabèh wong ngajèni kasucian sing pantes kanggo panggonan suci, lan nafsu kobong kaya jerami sing kobong déning percikan geni. Amarga iku, biara kasebut kena murka Gusti Allah, lan Gusti narik pitulungané saka kono. Banjur, kanthi idiné Gusti, mungsuh-mungsuh sing ngubengi biara saya kuwat, déné para pembela biara saya kesel amarga perang terus-terusan. Kacilakan wis nyekel kabèh wong ing biara, lan padha wiwit ngarep-arep pati sing bakal teka ing tangan para pengepung. Kanthi tangis sing getir, kabèh banjur padha nglumpuk ing ikon sing mujijat saka Sang Paling Suci lan, kanthi atiné krasa nyesel, padha miwiti njerit ing ngarepé:

Panjenengan mirsani, Ibu Perawan Allah ingkang Maha Suci, kasunyatan kita! Kanthi luh kita rawuh ing ngarsaning gambar suci Panjenengan ingkang paling resik lan kanthi andhap asor nyuwun dhumateng Panjenengan: aja ninggalake, wah Ingkang Maha Suci, biara Panjenengan, ingkang Panjenengan piyambak netepake ing kene lumantar rawuhé gambar suci Panjenengan ingkang kaajaiban! Panjenengan mirsani, yaiku Gusti, serangan sengit saka mungsuh-mungsuh kita. Mula, aja ninggalake kita, para abdi Panjenengan, tanpa perantaraan Panjenengan, amarga kita ora ngarep pitulungan saka endi wae kajaba saking Panjenengan piyambak.

Ing wektu kuwi, Martinian, sawijining biksu saka Biara Solovetsky—wong sing taat lan ajrih marang Gusti—manggon ing biara. Sang Paling Suci rawuh marang dhèwèké ing sawijining pangliyan, kaubengi para wali—St. Nikolaus Pangripta Mucizah, Sang Mulya Barlaam saka Khutyn lan Zosima saka Solovetsky—lan ngendika:

'Tulungku wis mundur saka panggonan iki amarga akèh wong wis ngotori nganggo tumindaké sing najis.'

Martinian tangi saka turune kanthi wedi lan, karo luh ing mripate, nyritakake pangliyané marang para panguwasa biara. Sawisé krungu crita saka rahib Solovetsky, para panguwasa langsung nggoleki kabèh wong sing wis ngrusak biara kanthi nyerah marang napsu kotor, lan ngusir wong-wong mau; banjur padha ngresiki serambi gréja lan miwiti nyuwun marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci kanthi pandonga sing khusyuk, ngucurake luh kang akèh lan nyuwun pangapura lan pangayoman marang Ingkang Maha Suci, supaya ora diserahake ing tangan mungsuh-mungsuhe. Lan Gusti sing welas asih, amarga panjalukan Ibuné sing Maha

Suci, ngowahi murkané sing adil dadi welas asih tumrap wong-wong sing meh binasa; wiwit wektu kuwi, wong-wong sing dikepung dadi luwih kuwat lan mbalèkaké kekuwatané, déné mungsuh-mungsuhé wiwit ringkih. Pungkasané, sawisé padha nglumpukaké kekuwatan lan nyandhak pangarep-arep marang pitulungan Sang Agung, wong-wong sing dikepung dumadakan metu saka mburi tembok biara lan, nyerbu mungsuh-mungsuhé, kanthi wani padha perang. Bantuan ilahi, lumantar pandonga Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, ana ing sisihipun, lan Gusti paring kamenangan dhumateng mungsuh-mungsuhipun; amargi sanadyan sithik cacahipun, piyambakipun ngusir ewonan mungsuh lan nyekel sawetawis dados tawanan.

Nanging, sanadyan sawisé kuwi, para Varangian ora ninggalake biara suci kanthi tentrem. Karep mbales isiné, padha nglumpukaké pasukan sing luwih gedhé lan manèh nyedhak biara: sawisé ngubengi biara, padha nindakake serangan bola-bali lan sengit marang témboké lan miwiti nggali parit ing sangisoring témbok. Banjur Sing Paling Suci manèh muncul ing pangimpian bengi marang Martinian sing wis kasebut mau lan kandha marang dhèwèké:

'Wenehana marang para pamimpin supaya ngusir babi-babi saka omahku, amarga padha wis ngorek lemah sakupenge lan wis ngancurake ambang lawang sing nuntun menyang biara.'

Perawan Paling Suci uga muncul kanthi cara sing padha marang wong liya ing biara, sing jenenge Gregory, lan loro-lorone—Martinian lan Gregory—ngumumake tembung-tembungé Ibuné Gusti Allah marang kabèh sing ana ing biara.

Ing wengi iku uga, Gusti ngutus panglihatan kang medeni marang mungsuh-mungsuhé: padha weruh akèh prajurit bersenjata mlaku saka Moskow, nggawa akèh panji padhang kang ana salibé. Nalika padha nyangka yèn kuwi pasukan tsar sing teka nulungi wong-wong sing ngungsi ing biara, para Varangian padha ketakutan lan kepéngin mlayu. Nanging, kanthi pangarep-arep bisa ngrusak biara lan témboké liwat terowongané, padha mandheg dhisik sawatara wektu.

Ing wektu sing padha, para sing dikepung, sing dikuatake dening wahyu sing diparingake marang Martinian lan Gregory, sawisé padha ndonga ing ngarepé ikon mujijat Sang Putri Allah, padha metu saka biara, isih nganggo senjata kaya biyèn, lan nyerbu mungsuh-mungsuhé. Bantuan gaib saka dhuwur saiki nulungi wong-wong mau, kaya sadurungé: nulungi wong Ortodoks, Gusti Allah nggawe pasukan mungsuh dadi bingung, lan rasa wedi gedhé lan gemeter nyerang wong-wong mau. Ing bingungé, padha mlayu lan ing antarané padha nyundhul-nyundhul amarga wedi, padha nggebuk siji lan sijiné nganti ambruk, ora mung digoyang déning sawatara prajurit sing katon nanging déning prajurit gaib sing tanpa cacah. Banjur para prajurit Ortodoks, nalika weruh mungsuh padha mlayu, tambah wani lan ngoyak kanthi semangat anyar, padha nyabet kaya tanduran lan nyekel sawatara dadi tawanan; dene mungsuh sing ana ing parit, pasukan sing metu saka biara nyabet sawatara nganggo pedhang lan ngubur liyane urip-urip. Sawisé perang rampung, para Varangian sing ditawan nyritakaké yèn bengi sadurungé padha weruh pasukan ageng teka nulungi biara, lan pasukan mau banjur metu saka mburi témbok biara lan ngoyak wong-wong mau kanthi kakuwatan gedhé. Krungu crita saka para Varangian mau, umat Kristen Ortodoks padha matur nuwun marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci kanthi luh ing mripat. Kamenangan agung iki kelakon pas dina raya Pangluhuré Salib Suci ingkang Mulya lan Maringi Urip saka Gusti, ing taun 1614.

Taun candhake, gubernur Varangian sing manggon ing Veliky Novgorod, amarga nesu banget marang Biara Tikhvin—ngendi akèh prajurité sing tiwas—manèh nglumpukaké pasukan militèr sing kuwat lan dikirim menyang Tikhvin, banjur mréntah supaya biara kuwi dirubuhaké nganti rata karo lemah tanpa welas asih, lan motong-motong ikon Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, sarta nyebarake watu-watu greja Panjenengané marang angin. Kabar dhawuh punika dumugi ing Biara Tikhvin. Kabéh tiyang ingkang wonten ing ngriku padha ketakutan sanget lan badhé nggawa ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci lan mlayu menyang Moskow. Nanging ikon sing mujijat kuwi tetep ora obah ing panggonané, nganti nalika para imam nyoba ngangkat saka panggonané kanthi maca pandonga, padha ora bisa. Mujijat kuwi marakaké wong-wong sing wedi kuwi sadar, lan padha mangertèni yèn Perawan Maria sing Maha Suci ora sarujuk karo niyaté kanggo ninggalake biara. Nganggep kabèh pangarep-arep marang pitulunganing Ratuing Swarga, kabèh wong sing ana ing kono padha ngunci awaké dhéwé ing biara lan ngentèni rawuhé mungsuh. Nanging Panyuwun Gancang saka Ortodoksi lan Pangreksa sing Tansah Waspada saka biaraé ora ngidini wong Varangia tekan biara lan ngalang-alangi dalané nganggo panglihatan gaib. Katingal marang para Varangian yèn ana tentara akèh lan bersenjata apik sing nyurung

marang awaké dhéwé, siap perang. Amarga ora ana pangarep-arep bisa nglawan kekuwatan sing ora bisa dikalahaké kuwi, padha ketakutan banjur mlayu, nyebabaké kepepet lan nginjak-nginjak siji lan sijiné. Wiwit kuwi, para Varangian ora wani manèh nyedhak Biara Tikhvin[4595] . Mangkono, Sang Putri Maria sing Paling Suci saka , kanthi kamulyan, mbela biara-Nya saka mungsuh-mungsuhé luwih saka sapisan; lan ora mung nylametaké biara-Nya saka tangané wong-wong mau, nanging uga enggal mbébasaké Veliky Novgorod, kalebu kabèh wilayahé, saka sangkèling Varangian lan nyerahaké marang Tsar Ortodoks Rusia. Lan lumantar pandonga Panjenengané, tentrem lan katentreman rawuh ing saindenging karajan Rusia.

Sawisé bala-bala sing wis kacathet mau rampung, nalika sangara, bebarengan karo sakabèhé tanah Rus, padha ngrasakaké tentrem sing ana, Gusti Allah kersa ngunjungi panggonan kuwi—sing wis luput saka serangan wong Varangian lan kobongan—kanggo maringi pangéling marang para wargané lan ngresiki saka kabèh rereged. Panganiaya awon iki saka Gusti Allah wis diwartakaké kanthi mujijat marang komunitas biara. Mangkéné carané kelakoné.

Ing Tikhvin ana wong ngemis jenenge Nikita, sing kanggo nyenengake Gusti wis nampa laku tapa wali gila. Lan marang dhèwèké—dudu ing ngimpi, nanging ing awan padhang—sing Mulya Macarius saka Zheltovodsk muncul lan kandha:

'Mlaku lan kandhaa marang abot lan sedulur-sedulur manawa padha kudu nglakoni puasa kanthi tliti banget, lan luwih-luwih aja nyimpen apa wae sing bisa mabukake ing biara, amarga mabuk iku panyebab kabeh ala. Sabanjure, aja nganti mlebuake wong-wong sing bisa nyebabake godaan ing antarané sedulur-sedulur, kajaba kanggo ibadah ing greja, utamane wanita. Uga kandhaa marang para sedulur supaya padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci, supaya bisa nyegah paukuman geni kang nggegirisi saka Gusti Allah tumrap biara.

Banjur Nikita, sing ora ngenali sang wali, takon sapa dhèwèké.

Panjenengané mangsuli:

Aku iki Macarius saka Zheltovodsk, lan aku teka ing kéné menyang ikon sing mujijat saka Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké dadi ora katon. Nikita banjur menyang marang abbot lan para sedulur lan nyritakaké bab panglihatan sing wis dialami. Nanging padha ora pracaya lan padha ngguyu kaya dhèwèké iku wong suci sing edan. Sawisé sawetara dina – dumadakan, tanpa sebab sing cetha, siji sel kobong; geni kuwi cepet nyebar lan nglumpukaké kabèh bangunan, nganti sakabèhé biara kobong. Geni kuwi banget gedhé nganti ora mung struktur kayu sing dadi abu, nanging akèh bangunan watu uga ambruk amarga geni. Ing wektu iku para biksu padha nyadari yèn Sang Mulya Macarius saka Zheltovodsk pancèn wong suci edan Nikita, lan yèn dhèwèké wis ngélingaké marang para biksu mau lumantar dhèwèké bab murkané Gusti Allah sing ngancam. Sawisé padha tobat, para biksu mau wiwit ngetutaké kabèh sing wis diomongaké déning Sang Mulya, lan padha ndedonga kanthi khusyuk marang Sang Theotokos sing Paling Suci, nyuwun pangapura marang dosa-dosané. Lan lumantar sih-rahmaté Ratu Swarga, sawisé sawatara wektu, biara mau dipugar kanthi megah manèh, lan nganti saiki isih utuh, mekar kaya kembang lili lan dimulyakaké déning kaajaiban sing kawangun lumantar ikon sing mujarab saka Sang Bunda Allah sing Paling Suci. Amarga nganti saiki, sapa waé sing teka ing biara kanthi iman nampa apa sing dijaluk ing ngarepé ikon mau lan diparingi panyembuhan mujijat saka lara-larané[4596] .

[4595] Watara setaun sawisé kamenangan mujijat iki, utusan tsar teka ing Biara Tikhvin kanggo ngrampungaké prajanji tentrem karo pihak Swedia. Sawisé nyalin ikon mujijat Ibuné Gusti, para utusan mangkat sejauh 50 versts saka biara menyang désa Stolbovo, ora adoh saka kutha Ladoga; utusan Swedia uga teka ing kana. Ing kéné, tanggal 10 Februari 1617, Perjanjian Stolbovo ditetepake, kanthi salinan Ikon Tikhvin sing mujarab digawa déning wong Rusia dadi jaminan utama tentrem ing sisihé. Ikon iki sabanjure digawa menyang Moskow lan dipasang ing Katedral Dormisi; mengko, sawisé panyuwunan tulus saka wong-wong Novgorod sing wis melu perang nglawan Swedia, iku dikirim menyang Novgorod lan dipasang ing Katedral Santa Sofia, ing ngendi iku tetep nganti saiki.

[4596] Ikon Tikhvin Ibune Gusti iku salah siji saka ikon Ibune Gusti sing paling misuwur lan diurmati ing Rusia. Saben taun ewonan wong padha teka menyang Tikhvin kanggo nyembah gambar mujijat iki. Para pangeran lan tsar Rusia maringi sumbangan kanggo nggembungake biara kasebut lan padha lelungan menyang kana kanggo nyembah ikon iki. Ing loro-lorone kutha krajan, ing pirang-pirang kutha lan biara, malah ing gréja paroki ing désa, ana salinan ikon iki sing misuwur amarga mujijat. Ing Biara Tikhvin, prosesi nggawa ikon mujijat iki dianakake 24 kaping saben taun ngubengi pekarangan biara. Regane hiasan mewah ing ikon iki ngancik 70.000 rubel.

Ora perlu kita ngomongake kabèh mujijat iki: kabèh wis kacathet ing Biara Sang Putri Maria sing Paling Suci kanggo kamulyaning Gusti Allah lan Ibuné sing Paling Kabegjan.

Ora ana cathetan sing bisa dipercaya saka ngendi ikon mujijat Sang Ibune Gusti Allah sing paling suci digawa menyang Tikhvin. Manuskrip kuna nyatakake manawa iku teka ing Rusia, miturut kersaning Gusti Allah, saka Yunani, saka Konstantinopel, nalika pamaréntahan Kaisar Yunani Yohanes Palaeologus[4597] , 70 taun sadurungé ambruké Konstantinopel marang wong Turki[4598] . Iki kabukten saka kahanan ing ngisor iki.

Ing wektu nalika ikon mukjizat Sang Ibu Allah Paling Suci wiwit dimulyakaké ing Tikhvin lumantar akèh lan ageng mukjizat, dumadakan ana sawatara pedagang Novgorod sing taqwa nemokake dhéwé ing kutha kaisar Konstantinopel. Nalika ngobrol karo wong-wong mau, Panjenenganipun Sang Patriark Konstantinopel kelingan marang ikon mujijat sing biyen ana ing panguasaan wong-wong mau, sing kanthi cara kang ora dingerteni wis ilang lan metu saka kutha kaisar, banjur pitakon marang wong-wong mau:

'Apa kowe wis tau krungu apa-apa bab ikon kaya ngono?'

Banjur padha nyritakake marang piyambakipun kados ing ngandhap punika, negesake pangandikane kanthi sumpah ageng bilih sedaya ingkang dipunandikakaken punika saestu:

'Ana sawijining ikon mujijat Sang Ibu Gusti,' ujare, 'tekade ing Rus Agung lumantar angkasa – Gusti waé sing ngerti saka ngendi – lan katon ing pirang-pirang panggonan ing wates Veliky Novgorod, adohé satus dalapan puluh poprishchi saka kono, obah saka panggonan siji menyang panggonan liyané; pungkasané, iku katon ing kabèh kamulyané ing Kali Tikhvin, ing ngendi iku nindakake kaajaiban sing nggumunake lan ora bisa diungkapaké – ing kana iku tetep ana ing gréja nganti saiki.

Sawisé krungu crita iki lan nyadari yèn ikon iki, sing muncul ing Kali Tikhvin, pancèn iku sing wis ditakoni, Patriark banjur nglegakaké ambegan saka jeroné atiné lan njaluk crita luwih rinci bab Ikon Tikhvin. Banjur piyambakipun nyritakaké piyambak kados pundi ikon mau biyèn kanthi mulya mangkat saka kutha karajan lumantar segara, ngarah menyang panggonan sing dipunpardhèni Gusti, lan kados pundi, sawisé sawatara wektu, malih bali menyang kutha karajan, carane pirang-pirang mujijat lan berkah mili saka iku marang para wong pracaya, lan carane lumantar pandonga sing diatur ing ngarepé minangka pitulung ageng, kamenangan lan kasuksesan nglawan mungsuh diparingi.

'Nanging saiki,' pangandikane, 'amarga kesombongan kita, kebencian kita marang siji lan sijine lan ketidakadilan liyane, piyambakipun mesthi wae wis ninggalake kita maneh lan ora bakal bali maneh.'

Sawisé ngendika kabèh mau kanthi émosi sing jero, patriarké banjur mlebu gréja bareng para pedagang Novgorod lan nuduhaké marang wong-wong mau panggonan lan relikwarium ing ngendi ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci tau ana. Panggonan iku dumunung – yen mlebu gréja liwat lawang kulon – ing sisih tengen kolom gréja; wis ana ikon liyané sing dipasang ing kono, sanadyan rada cilik, lan ana lampu langgeng sing murub.

Krungu kabar iki lan ndeleng langsung, para priya saka Novgorod padha gumun banget lan padha muji Gusti Allah lan Indungé sing paling suci, sing lumantar gambaré sing paling suci wis nindakake akèh kaajaiban ing manéka nagara. Sawetara wektu padha rembugan karo Patriark babagan ikon Sang Putri Allah ingkang Maha Suci lan padha nyritakake siji lan sijine babagan mujijat-mujijat ingkang dipun tindakake dening Sang Putri Allah: piyambakipun nyarios bab mujijat ingkang kelampahan ing Yunani, dene para priya nyarios bab mujijat ingkang nggumunake ing tanah Rusia. Lan para priya Rusia padha bungah banget nalika krungu kabar sing ditampa babagan ikon mujijat Sang Paling Suci.

Nalika padha ninggalaké Konstantinopel lan tekan tanah Rusia, kabar apa sing padha krungu ing Tsargrad nyebar ing saindenging Rusia; lan pitakon-pitakon sing diajokaké Patriark Ekumenikal babagan ikon mujijat Sang Ibu Gusti Allah, bebarengan karo critane babagan mujijat-mujijat sing wis kelakon lumantar iku, uga pratandha panggonan ing ngendi ikon mau manggon nalika ana ing Konstantinopel. Wiwit wektu kuwi, kabèh wong yakin manawa gambar suci iki ora liya ya iku sing sejatine teka saka Tsargrad. Mula, manut tuladha Konstantinopel, sawijining panggonan disedhiyakake ing Biara Tikhvin kanggo ikon mujijat Sang Putri Allah Maha Suci ing sacedhake tiang pisanan ing sisih tengen nalika mlebu gréja liwat lawang kulon – ing kana iku ngadeg nganti saiki, nindakake akèh mujijat sing ora bisa dipahami.

[4597] Iki mesthi nyebutake Yohanes V Palaiologos, sing mrentah saka taun 1379 nganti 1391.

[4598] Para Turki nyekel Konstantinopel ing taun 1453.

Lan amarga ikon mujijat Ibune Gusti ing Tikhvin iki diarani dening sawenehing wong minangka 'Odigitria', lan ikon 'Roma' utawa 'Lydia', pantes disebutake ing kene manawa ing Konstantinopel ana loro ikon, sing misuwur banget amarga mujijat-mujijaté, siji dijenengi 'Odigitria' lan sijine 'Roma' utawa 'Lydia'. Mangkono, 'Odigitria' iku siji ikon, lan 'Roman' iku sijiné. Kita bakal nerangaké cekak loro ikon iki ing kéné, supaya saben wong padha ngerti.

Babagan ikon mujijat Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, ingkang dikenal minangka 'Odigitria'

Dirilisake tanggal 26 Juni

Kanggo dhaptar ikon Ibune Gusti Allah kanthi gambar, delengen ikon mujijat Ibune Gusti Allah sing paling suci, sing dikenal minangka 'Odigitria'

Sawisé Roh Suci mudhun marang para Rasul, Rasul Suci lan Injil Lukas, sing ahli nggambar ikon, nglukis ing papan gambar Sang Putri Suci , Ibu Gusti Allah, banjur digawa marang Sang Perawan Murni dhéwé. Nalika nyawang pasuryan Panjenengané dhéwé ing ikon mau, Sang Murni éling marang ramalané biyèn bab dhèwèké lan ngendika: 'Amarga wiwit saiki kabèh generasi bakal nyebut Aku begja' (Lukas 1:48). Banjur, karo nunjuk ikon mau, Panjenengané ngendika: 'Muga-muga sih karahmaté ana ing ikon iki.' Lan tembung-tembung Sang Putri Allah Agung sing Maha Suci iku pancen kelakon: kanthi sih-rahmaté Sang Perawan sing Maha Berkah, akèh lan manéka warna mujijat sing ora bisa diungkapaké pancen mili saka ikon mau, lan wong-wong lara padha diparingi panyembuhan.

Sabanjure, Injilist Lukas ngirim ikon iki menyang Antiokia[4599] marang panguwasa Theophilus, sing kalebu wong-wong sing wis pracaya marang Kristus lan kanggo wong-wong mau Lukas wis nulis Injil lan Kitab Para Rasul. Ing Antiokia, ikon iki dihormati kanthi pangurmatan sing pantes ora mung déning Teofilus, nanging uga déning kabèh wong Kristen ing kana.

Sawisé pirang-pirang taun, ikon suci mau dijupuk saka Antiochia lan dipindhahaké dhisik menyang Yerusalem, banjur menyang Konstantinopel. Pamindahané menyang kutha krajan Kakaisaran Yunani iki kelakon ing kahanan kaya ing ngisor iki.

Maharani Eudoxia, garwané Kaisar Bizantium Teodosius enom[4600] , sawisé teka ing Tanah Suci kanggo nyembah panggonan suci ing kana, njupuk ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci sing digambar déning Injilist Lukas lan ngirimaké minangka peparing marang adhine kaisar, Pulcheria sing kaberkahan, kaya sing kacathet ing hagiografiné. Pulcheria nampa ikon mujijat mau kanthi kabungahan lan katresnan lan nyelehake ing Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci, sing wis dibangun déning dhèwèké ing Blachernae[4601] . Wiwit wektu kuwi, ikon iki dadi hiasan agung kanggo kutha karajan, amarga akèh mujijat lan panyembuhan wong lara sing béda-béda kelakon lumantar iku. Sawisé sawatara wektu, ikon iki dadi dikenal minangka 'Odigitria', sing tegesé 'Pituduh'. Asma iki diadegaké sawisé Sang Ibu Allah piyambak rawuh marang loro wong wuta, nuntun wong-wong mau menyang gréja Panjenengané ing Blachernae marang ikon sing mujijat, ing ngendi sawisé padha ndedonga, padha éntuk manèh panglihatané.

Ing jaman pamaréntahan Heraclius[4602] , Kakaisaran Yunani diserang bebarengan déning bangsa Persia lan bangsa Skitia. Sarvar, panglima raja Persia Khosrow[4603] , lan sawijining pangeran Skitia maju karo pasukan gedhé menyang Konstantinopel lan ngurung kutha kuwi, motong sambungané karo donya liya lan nyiapaké serangan pamungkas. Banjur Sergius, Patriark Konstantinopel, kanthi pangurmatan khusus nggawa ikon mujijat 'Odigitria'

[4599] Antiokia iku kutha ing Siria, ing Kali Orontes.

[4600] Kaisar Theodosius II sing Enom mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

[4601] Blachernae iku sawijining distrik ing Konstantinopel, ing pojok kulon kutha. Nalika jaman keemasan Kakaisaran Bizantium, distrik iki misuwur ing saindenging Wétan amarga papan-papan suci; Vlacherna kondhang banget amarga Gréja Ibuné Gusti, sing dibangun déning Leo Agung (457–474); nalika pamaréntahané, busana suci Ibuné Gusti sing paling suci, sing digawa saka Palestina, disimpen ing gréja iki; omophorioné lan pérangan saka sabuké uga disimpen ing kéné ing relikwi sing dihias nganggo emas.

[4602] Kaisar Heraclius mrentah saka taun 610 nganti 641.

[4603] Iki nyebutake, mesthi wae, Khosrow II saka dinasti Sassanid; dhèwèké mrentah saka taun 590 nganti 621.

lan jubah Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, banjur mlaku ngubengi tembok kutha bareng karo ikon-ikon suci liyane, ndedonga marang Gusti Allah lan Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Lan kanthi sih rahmaté Gusti Allah, lumantar panuwun Sang Ibu Suci Allah, wong Yunani diparingi panyelamatan mujijat marang kutha kakaisarané saka para barbar. Nalika Patriark lan para rohaniawan, sawisé ndedonga kanthi khusyuk ing ngarepé ikon Sang Perawan Suci, nurunaké jubahé Induning Gusti menyang banyu teluk, mumbul prahara ing segara lan nenggelamké kapal-kapal mungsuh sing maju; ing wektu sing padha, para penyerang sing ana ing daratan padha bingung lan banjur diusir tanpa akèh kesulitan déning pasukan Yunani. Minangka pangeling-eling marang perantaraan sing nggumunake saka Sang Paling Suci, sing kawujud ing kutha karajan, wis ditemtokake yèn akathist panuwun kudu dinyanyèkaké saben taun ing Setu kaping lima nalika Puasa Agung.

Nanging nalika bidat ikonoklastik nguwasani lan para raja sing ora takwa nyurung panganiayaan marang ikon-ikon lan para pemujiné, sawatara anggota rohaniawan Ortodoks kanthi rahasia nyopot ikon 'Odigitria' saka Gréja Blachernae ing wayah bengi lan nggawa menyang Biara Pantokrator[4604] . Ing kana padha nyumputake ing tembok gréja; sawisé padha ndedonga, padha nyalakake lentera ing ngarepé ikon mau lan nutupi supaya ora dirusak déning para ikonoklas.

Mangkono, ikon sing mujijat iku tetep ana ing kana pirang-pirang taun nganti kabèh panyengkuyung bidah padha mati. Lan nalika tentrem bali marang Gréja lan kampanye mungsuh marang ikon-ikon suci mandheg, ana upaya dawa kanggo nggoleki ikon sing kinurmatan saka Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, sing digambar déning Injilist Lukas lan sabanjuré dijenengi Odigitria. Pungkasané, lumantar wahyu ilahi, ikon mau ditemokaké kasembunyi ing témbok Gréja Pantokrator ing biara; saliyané, padha weruh yèn lampu kang dinyalakaké ing ngarepé durung mati. Kabèh wong pracaya, nalika krungu panemuan ikon sing mujijat iki, kebak kabungahan gedhé, lan kanthi pandonga lan kidung padha nggawa kanthi upacara bali menyang panggonané sing biyèn ana ing Gréja Blachernae.

Bab Ikon Mujijat Sang Ibu Allah Paling Suci saka Lydus, utawa Roma

Diperayakaké tanggal 26 Juni

Santo Petrus, Rasul Agung, lan Santo Yohanes Teologian, sadurunge mangkat kaya para Rasul liyane menyang pojok-pojok bumi kanggo nginjili Injil, luwih dhisik nginjili Kristus ing kutha-kutha sing paling cedhak Yerusalem. Lan nalika padha ana ing kutha Lydda ([4605]), sing sawisé dijenengi Diospolis, lan wis ngowahi akèh wong ing kana marang Kristus, padha ngedegaké gréja ing kana kanthi asmané Sang Perawan Maria sing Paling Suci. Kahanan lumantar apik kanggo pambangunan gréja kuwi. Ing wektu kuwi, tentrem lan tentrem teka ing Gréja Kristus, amarga sawisé martir pisanan, Stefanus, panganiayaan marang wong Kristen mandheg ing Yudea. Iki dibantu déning Kaisar Romawi Tiberius[4606] , sing wis krungu akèh bab Kristus Gusti kita, mréntahaké supaya wong Kristen ora dianiaya. Kitab Kisah Para Rasul nerangake masa tentrem iki kanggo Gréja Kristen kaya mangkéné: *'Gréja-gréja ing saindenging Yudéa, Galiléa, lan Samaria padha ngrasakaké tentrem; padha dibangun lan lumaku ing ajrih marang Gusti'* (Kisah Para Rasul 9:31). Sawisé ngedegaké gréja ing Lydda, para rasul Petrus lan Yohanes banjur mangkat menyang Yerusalem lan nyuwun marang Sang Perawan Maria sing Maha Suci supaya rawuh ing Lydda kanggo ndeleng gréja sing dibangun nganggo jenengé, mberkahi, lan ngudapaké kanthi rawuhé, supaya pandonga sing diaturaké marang Gusti Allah, sing lair saka Sang Perawan Maria sing Maha Suci, bisa tekan pangarsané. Minangka wangsulan marang panyuwunan para Rasul, Sang Perawan Suci banget ngendika: 'Mulangna kanthi kabungahan menyang Lydda: Aku bakal ana ing kono karo kowe.' Nalika padha bali menyang Lydda, padha weruh ing gréja, ing salah siji saka kolom watu sing ndhukung bangunan, ana gambar Sang Putri Maria sing Maha Suci—dudu digambar nganggo tangan, nanging diukir miturut kersané Gusti—nggambaraké rupa sing ayu saka pasuryané lan kabèh busana mulya sing biyasané dipaké. Nalika

[4604] Yaiku Gusti Kang Maha Kuwasa; biara iku dumunung ing pinggiran kutha
[4605] Kutha ing Palestina, ing sisih lor-kulon Yerusalem, ing dalan menyang Jaffa.
[4606] Kaisar Tiberius mrentah saka taun 14 nganti 37 Masehi.

ndeleng iki, para Rasul sujud ing ngarepé gambar mujijat sing ora digawe manungsa iki lan matur nuwun marang Sabda Gusti, sing wis inkarnasi saka Sang Perawan Langgeng. Banjur Sang Putri Allah ingkang Maha Suci rawuh ing Lydda; nalika ndeleng pasuryan Panjenenganipun piyambak, saha akèh para pangibadah ingkang pitados dhumateng Kristus Yesus, Panjenenganipun remen ing manah saha paring dhumateng pasuryan Panjenenganipun sih rahmat saha kakuwatan kanggé nindakaké kaelokan.

Pirang-pirang taun sawisé, Julianus si Murtad[4607] , munggah ing tahta kaisar Romawi lan nindakake panganiayaan abot marang Gréja Kristus. Amarga ngerti ana ing Lydda ikon mujijat Sang Agung Sing Suci, dhèwèké ngutus seduluré, sing uga aran Julianus, menyang kana karo dhawuh mbusak ikon mau. Banjur kelakon mujijat sing nggumunake. Nalika para tukang watu nyoba mbusak gambar mau nganggo pahat, warnané lan goresan kuasé kaya nembus jero kolom watu, lan gambare tetep utuh sanajan wis nyoba kabeh upaya. Sawise kesel suwé tanpa asil, padha mundur, ora bisa mbusak gambar suci mau. Kabar babagan mujijat sing nggumunake iki nyebar tekan pojok-pojok donya – lan wiwit wektu kuwi, akèh umat wiwit padha teka ing Lydda kanggo nyembah gambar mujijat Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci.

Pirang-pirang taun sawisé, Germainus sing pinaringan berkah, sing mengko dadi Patriark Konstantinopel[4608] , mangkat menyang Palestina kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci ing kana. Sawisé ngunjungi Yerusalem lan ngurmati Makam Suci lan panggonan-panggonan suci liyane ing kana, dhèwèké banjur tekan ing Lydda. Ing kana, sawisé ngurmati ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, dhèwèké nyuwun marang sawijining ikonografer supaya gawé salinan persis saka ikon mau ing papan kayu. Nalika ikonografer kuwi wis ngrampungaké tugas sing dipasrahaké, Germanus nampa salinan mau lan nggawa ikon mau menyang Konstantinopel, tansah nyimpené minangka bandha sing ora ternilai, lan saben dina ndedonga ing ngarepé. Mengko, nalika pamaréntahan Artemius, sing dikenal minangka Anastasius[4609] , dhèwèké, miturut kersaning Gusti, kapilih dadi Patriark kutha karajan.

Nanging Leo si Iseauria[4610] , sing munggah ing tahta kakaisaran sawisé Anastasius lan ngumumaké yèn dhèwèké iku ikonoklas sing semangat, nglancaraké panganiayaan marang wong Ortodoks lan kanthi cara sing memalukan nglepasaké Pundhèn Patra Germanus saka tahta patriark. Dikeluaraké saka gréja lan panggonané patriark, Santo Germanus nggawa loro ikon suci: siji saka Kristus Juruwilujeng, lan sijiné ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, sing digambar ulang déning pelukis ikon saka ikon sing dilukis déning Perawan Maria dhéwé ing Lydda. Banjur, sadurunge munggah kapal kanggo nglayar menyang pangasingan, dhèwèké nulis layang marang Paus, Paduka Sang Agung Gregorius[4611] , ing ngendi dhèwèké nglaporake pangusiran sing ora adil lan panganiayaan marang umat Ortodoks déning tsar ikonoklastik. Sawisé nulis layang iki, dhèwèké nggawe bolongan ing papan kayu sing kiyat saka ikon Sang Juruwilujeng lan nyelehaké layang sing wis disegel ing njero, kanthi nyathet tanggal lan wektu ditulis. Banjur, sawisé nutup bolongan mau, dhèwèké nyium ikon kuwi karo luh ing mripat lan kandha kaping pindho:

'Gusti! Gusti! Nyelametna dhèwèké lan kita!'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké mbuwang ikon mau menyang segara, lan iku ngambang ing ombak nganti tekan Roma kuna sajrone sedina. Ing wengi iku uga, Paus Suci nampi wahyu saka Gusti Allah babagan rawuhe gambar Sang Juruwilujeng ing Roma sing wis cedhak. Mula saka iku, esuke langsung, nalika srengenge isih munggah, Paus, bareng para rohaniawan, numpak prau lan karo obor lan kemenyan, nglayar ngliwati Kali Tiber menyang segara kanggo nyambut gambar Sang Juruwilujeng. Nalika padha tekan muara kali sing mili menyang segara, padha weruh ikon mau kaya mlaku ing ndhuwur banyu; kebak rasa ajrih lan kabungahan rohani, padha sujud ing ngarepé. Ing wektu kuwi, Paus Gregorius, nalika ngadhep marang gambar suci mau, ngendika:

'Yen Panjenengan, ya Gusti, rawuh marang kita sing ora pantes, mula kita nyuwun: kaya Panjenengan mlaku kanthi kamulyan ing banyu, munggaha ing tangan kita, amarga kita, amarga wedi ora pantes, ora wani nyentuh Panjenengan.'

[4607] Julianus si Murtad njabat tahta saka taun 361 nganti 363.

[4608] St Herman njabat minangka patriark ing Konstantinopel wiwit taun 715 nganti 730.

[4609] Mesthi wae, Kaisar Anastasius II, sing mrentah saka taun 713 nganti 715.

[4610] Leo III si Isauria mrentah saka 716 nganti 741.

[4611] St. Gregorius njabat tahta paus ing Roma saka taun 715 nganti 731.

Baru wae piyambakipun ngucapaké tembung-tembung mau, ikon mau langsung munggah lan mabur ing udara kaya manuk, banjur mudhun ing tangan sang wali. Dheweke, sawisé nyium iku karo luh lan ngurmati miturut pantesé, – diiringi para rohaniawan lan kidungan mazmur – nggawa menyang Roma lan ngarak ngubengi kutha, supaya kabèh wong bisa ndeleng ikon Ilahi kuwi. Banjur dhèwèké nyelehaké ing gréja agung Santo Petrus, Rasul Agung. Ing kono piyambakipun nyopot saka ikon surat patriark sing sakabehe ora kena banyu, lan sawisé maca, piyambakipun mangertos kabèh sing wis kelakon ing Konstantinopel déning kaisar ikonoklastik sing jahat. Saka layang iku, Paus Suci uga mangertèni yèn ikon mau wis teka marang wong-wong mau lumantar segara saka Konstantinopla mung sajrone sedina; lan, sawisé muji Gusti Allah, piyambakipun nyritakaké iki marang kabèh sing ana; banjur kabèh padha miwiti muji kakuwatané Gusti Allah sing ora bisa dipahami. Sedhih amarga mekaré ajaran ikonoklas ing saindenging Wétan lan pangasingan Sang Kinasih Germanus, Paus nulis layang wani marang sang maharaja sing ora pracaya, ngecam kaluputane. Ikon mau tetep ana ing Roma, lan saka iku akèh mujijat sing kelakon, marasaké wong lara lan ringkih.

Ing wektu sing padha, Panjenenganipun Sang Suci Germanus, nalika mirsani yèn para ikonoklas wis miwiti ngremehake lan ngotori ikon-ikon, motong-motong, mbuwang menyang geni lan nyemplungake ing rereged, lan, ing sisih liya, merasa yèn pati wis cedhak, nulis layang kapindho saka panggonané pangasingan marang Patriark Roma, ing ngendi dhèwèké maringi kabar bab kabèh tumindak ora patut sing kedadéyan ing Wétan. Banjur piyambakipun nggunting bolongan ing panel ikon Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, ingkang digambar ing Lydda, lajeng nyelipaken layangipun ing jeronipun, kanthi nyerat tanggal lan wekdal nalika ditulis. Sawisé nyium ikon mau, sang wali kanthi nangis kenceng ngendika:

'Maju, ya Putri, ora mlayu saka Herodes menyang Mesir[4612] , nanging saka para ikonoklast kaya kéwan menyang Roma: ing kana para Ortodoks bakal njaga gambar Panjenengan lan ora bakal nyerahake marang wong-wong jahat supaya ora ditajahi.

Mula, mugi ikon Panjenengan ingkang kinurmatan nyabrang seganten ageng menika, kalawan pitulungan lan sih Panjenengan: awit Panjenengan nggendong ing tangan Panjenengan Sang ingkang nyipta swarga, bumi, lan seganten. Dene kita, sing nandhang sangsara amarga ikon-ikon suci lumantar kang kita ngurmati lan nyembah Panjenengan lan Putra Panjenengan ingkang Ilahi, paringna kita pangaso ing panggonaning wong-wong sing bener, ing pangkuan Abraham.'

Kanthi tembung-tembung iki, Sang Kinasih German kanthi tresna nyium ikon mau lan nyemplungake ing segara.

Lan ikon mau mabur luwih cepet tinimbang mabure elang, tekan Roma mung sajrone sedina. Ing wengi iku uga, Patriark Roma nampa wahyu saka Gusti Allah babagan rawuhe ikon Ratu Langit ing Roma. Mula saka iku, sawise tangi saka turu, piyambakipun budhal bebarengan karo kabèh rohaniawan kanggo nyambut rawuhe, kaya sing wis ditindakake sadurunge kanggo nyambut ikon Sang Juruwilujeng, numpak prau mudhun Kali Tiber karo obor lan kemenyan. Nalika padha tekan muara Kali Tiber, padha weruh ikon Sang Putri Allah Paling Suci ngambang marani, ora ngendhok nanging tegak kaya lagi ngadeg, cocog karo gambar ing ikon mau. Paus ngulurkake tangan marang ikon mau, lan ikon mau munggah ing udara kanthi dhewe lan mudhun ing tangané. Kanthi kabungahan ageng, Panjenengané nampi ikon mau lan sawisé diwungkuti, wangsul menyang Roma, gumun marang kaajaibané Gusti Allah. Banjur piyambakipun mbukak guwa sing digawé déning Patriark Herman lan, sawisé maca pesen sing kapanggih ing kono, mangerténi yèn ikon kuwi mung dibuwang menyang segara sedina sadurungé lan mula bisa tekan ing kéné mung sajroning sedina. Sawisé ngeluhuraké Paus Herman—lintang gedhé ing Gréja Ortodoks sing séda ing pangasingan— Paus, nggawa ikon sing kinurmatan saka Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci, nganakake prosesi agung ngubengi saindenging kutha, kaya sing wis ditindakake karo ikon Sang Juruwilujeng, banjur nggawa menyang Gréja Santo Petrus Rasul lan nyelehake ing jeru papan suci. Wiwit wektu kuwi, maneka mujijat mili saka ikon iki ing Roma, lan wong-wong lara padha diparingi panyembuhan.

Sawisé kuwi, pirang-pirang taun lumantar, nalika para kaisar lan patriark ikonoklastik ngamuk ing Konstantinopel. Nanging banjur kabèh padha binasa kanthi isin – lan Kaisar saleh Michael[4613] munggah ing tahta

[4612] Iki nyebutake, mesthi wae, Herodes sing dikenal minangka Agung, sing dadi Raja Yudea ing taun lairé Kristus; kanggo ngindhari rencanaé matèni bayi Raja wong Yahudi, Ibuné Gusti Allah, bebarengan karo Putrané Yesus lan tunangané Yusuf, mlayu menyang Mesir.

Bizantium; nalika dhèwèké isih cilik, nagara sepisanan dipimpin déning ibuné sing taat, Kaisar Theodora[4614] . Ing sangisoré pamaréntahané, bidah ikonoklastik kabèh dibasmi lan Ortodoksi menang.

Ing wektu kuwi, ikon Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci, sing wis digawa dening Sang Kinasih Patriark Germanus menyang panggonané panjara, lan sawisé kuwi diangkut saka kana menyang Roma lan dipasang ing altar Basilika Santo Petrus Rasul, wiwit, ing ngarepé kabèh wong sing ana ing gréja, obah lan ngoyak-ngoyak, sanajan ora ana siji waé sing nyentuhé. Kedadéan iki bola-bali, kadhangkala nalika ibadah sonten, kadhangkala nalika ibadah ésuk, lan kadhangkala malah nalika Liturgi. Warga Roma kabèh kebak rasa wedi lan gumun banget marang mujijat sing aneh kuwi. Primate Roma ing wektu kuwi yaiku Padhuka Sang Paus Sergius[4615] – mula sawijining dina, nalika Panjenengané nindakake Liturgi Ilahi ing Basilika Santo Petrus, sing dipun-celebrate bareng karo akèh rohaniwan, ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci dumadakan miwiti obah lan ngoyak kanthi kenceng manèh. Ndeleng kahanan iki, kabèh sing ana ing kono kebak rasa wedi lan padha njerit banter lan semangat: 'Gusti, welas asih!'

Mangkono, sawisé nyuwun welas asihé Gusti, padha kasil mandhegaké goyangan ikon mau. Nanging banjur ikon mau, wiwit obah manèh, munggah saka panggonané lan mabur ing udara. Ing wektu kuwi, kabèh sing ana ing gréja padha nglumpuk ing sacedhaké mezbah karo seruan-seruan lan banjur ngulur tangan marang ikon mau kanggo nyekel, amarga padha wedi yèn bakal tiba ing lemah lan pecah – nanging padha ora bisa nggayuh tujuane, amarga ikon mau digawa munggah banget ing udara. Alon-alon, kaya-kaya lumaku ngliwati gréja, iku obah menyang lawang metu, digawa déning tangan malaékat sing ora katon. Panjenenganipun Sang Paus, bebarengan karo kabèh rohaniawan lan umat, ngetutaké ikon mau kanthi gumun lan ngajèni, nyekseni mujijat sing nggumunaké. Sawisé tekan Kali Tiber, ikon mau mudhun ing banyuné lan ngambang mlaku ngalor menyang segara. Kabèh wong lan Paus mlaku ing pinggir kali lan, nalika nyawang ikon mau lunga, padha ngancani kanthi nangis. Ing wektu kuwi, Sang Kinasih Paus Sergius ngendika: 'Celaka kanggo kita, Ratu lan Gusti kita, celaka kanggo kita!' Kudusane, Panjenengan badhe kondur dhateng ing pundi, ya Arkus Suci? Kados ta ikon suci Panjenengan kapisan rawuh dhateng kula lumantar toya, saiki Panjenengan mangkat saking kula lumantar dalan ingkang sami. Pangkat Panjenengan ingkang nggumunaken punika nglebeti kula kesahe lan gemeteran: kula ajrih menawi kula ugi badhe nandhang panganiayaan ingkang sami saking para ikonoklasma utawi tiyang-tiyang ingkang boten ajrih dhateng hukum kados ingkang wonten ing Konstantinopel, lan amargi punika gembleng suci Panjenengan nglayar saking ing ngriku. Pira suwene, ya Ingkang Paling Suci, badai lan geger sesat ingkang ngganggu Gréja Kristus badhe lumampah?"

Paus ngendika tembung-tembung mau lan akèh manèh nalika piyambakipun, bebarengan karo para umat, ngancani ikon mujijat mau nganti ilang saka pandelengan, kabawa arus segara sing kenceng. Sawisé kuwi, Panjenenganipun Paus maringi dhawuh supaya mujijat sing wis kelakon mau kacathet ing annal, supaya élingan bab iku tetep ana kanggo kabèh generasi sabanjuré.

Ing wektu sing padha, ikon suci kuwi, ngambang ngliwati segara, tekan Konstantinopel lan mandheg ing pelabuhane cedhak kraton. Wong-wong saleh sing kebeneran ana ing kana njupuk ikon kuwi lan nggawa marang Maharani Theodora sing taat. Sawisé nampa ikon suci mau lan mangertèni yèn iku ditemokaké ing pelabuhan, Theodora kandha yèn iku kamungkinan salah siji saka ikon-ikon sing déning para iconoclast diiket karo watu lan dibuwang menyang segara: saiki tali sing ngiketé wis longgar utawa bosok, mula ikon mau ngambang tekan lumahing banyu. Liyané padha sarujuk karo panemune ratu.

Sawisé kuwi, Tsar Michael sing taat lan Sang Patriark Methodius ngutus utusan khusus menyang Roma—kang dumadi saka rohaniawan lan awam—nggawa layang kanggo Paus, ing ngendi dhèwèké diundang menyang Konstantinopel kanggo sidang supaya mriksa lan ngutuk bidah ikonoklastik. Sawisé tekan Roma lan nyerahaké layang mau marang Paus, para utusan ngisi Pangeran Para Rasul lan kabèh umat Kristen Ortodoks kanthi kabungahan gedhé, amarga padha weruh yèn pamaréntahan hérési ikonoklas wis rampung. Padha banjur ngrasakaké panglipur sawisé krungu babagan mujijat ageng sing kelakon lumantar ikon Sang Juruwilaha lan

---

[4613] Kaisar Michael III munggah ing tahta taun 842, nanging miwiti mréntah nagara kanthi mandhiri wiwit taun 855; dhèwèké mréntah nganti taun 867.

[4614] Teodora, garwané Kaisar Teofilus (824–842), mréntah nagara saka taun 842 nganti 855 nalika putrané Michael isih cilik.

[4615] Mesthi wae, Paus Sergius II (saka 844 nganti 847).

Indhungé Gusti Allah: kados pundi, ing jaman Paduka Suci Paus Gregorius – kapisan siji, lajeng sijinipun – piyambakipun sampun ngumbara lumantar seganten dhateng Roma, ingkang kintun dening Paduka Suci Patriark Germanus; lan kados pundi, ing wekdal nembe, ikon Sang Ibunipun Gusti Allah ingkang Paling Suci, sasampunipun tangi kanthi sendhiri saking panggon ingkang sampun kaurmatan, sampun malih ngumbara saking Roma. Sawisé nulis kabèh prastawa mujijat mau, padha nandhani dina budhalé ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci saka Roma, banjur sawisé tekan Konstantinopel, padha nyritakaké kabèh sing wis dirungokaké marang kaisar, permaisuri, lan Patriark Metodius. Banjur padha kelingan marang ikon sing ditemokake ing pelabuhan lan padha gumun: 'Apa ikon iki bisa teka marang kita saka Roma?'

Ora suwe, utusan khusus saka Paus teka ing Konstantinopel, sing ditugasake makili Uskup Roma ing konsili. Dheweke dituduhake ikon Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci, sing ditemokake ing pesisir, lan langsung ngenali yèn iku gambar mujijat sing padha sing bubar mabur saka ngarsané. Sawisé nyritakaké kabèh mau marang wong akèh, padha nggawe kabèh wong kebak kabungahan lan gumun. Banjur padha mriksa cathetan dina nalika ikon mau mangkat saka Roma lan weruh saka kono yèn ikon mau wis mabur tekan Konstantinopel mung sajrone sedina. Banjur Patriark, bebarengan karo kabèh rohaniawan, ing ngarsané Kaisar lan Sinclite, njupuk ikon sing mujijat mau lan, diiringi déning rakyat, kanthi upacara nggawa menyang Chalkopratia[4616] , ing ngendi padha nyelehaké ing Gréja Sang Ibu Allah sing Paling Suci, padha bungah amarga peparing sing nggumunaké sing diparingaké Gusti Allah. Wiwit wektu kuwi, ikon mujijat Sang Ibu Gusti iki banjur dikenal minangka ikon 'Roma', amarga wis mabur menyang Konstantinopel saka Roma.

Troparion marang Sang Ibu Gusti minangka pangurmatan marang Ikon Tikhvin, nada

Dina iki, kados srengéngé sing paling padhang, ikon Panjenengan sing kinurmatan kabèh sumunar marang kita, yaiku Sang Putri Panguwasa, madhangi donya kanthi sinar sih-rahmat Panjenengan; lan Rusia Agung, kanthi ngajèni nampa saka swarga minangka peparing ilahi, ngluhuraké Panjenengan, Dhuh Indhuké Gusti lan Pangéraning kabèh, lan kanthi kabungahan ngluhuraké Kristus Gusti kita, sing lair saka Panjenengan. Mundut marang Panjenengané, ya Dheweku, Ratu lan Ibuing Gusti, supaya Panjenengané ngreksa kabèh kutha lan tanah Kristen tanpa cilaka saka kabèh tipuan mungsuh, lan nylametaké wong-wong sing nyembah Panjenengané kanthi pracaya, lan gambar Panjenengané sing paling suci, ya Perawan tanpa cela.

Kontakion, Nada 8:

Ayo padha cepet marani Sang Perawan Maria, Ratu Swarga, padha matur nuwun marang Kristus Gusti Allah kita, lan padha sujud ing ngarepé ikoné sing mujijat kanthi pangurmatan, lan padha njerit marang Panjenengané: Ya Putri Maria, amarga Panjenengan sampun paring berkah ing tanah menika kanthi rawuhé kang gaib saka gambar suci Panjenengan ingk , nyelametna Kaisar kita ingkang setya ing katentreman lan kamakmuran, saha kabéh umat Kristiani ingkang dados ahli waris gesang swarga. Amargi kita kanthi setya nyuwun dhumateng Panjenengan: Sugeng, ya Perawan, Kaselamatan Jagad.

Peringatan Bapa Kita sing Kinurmatan David saka Tesalonika

Perangan tanggal 26 Juni

Ingkang kasucèn David lair ing Wétan lan, kados lintang sumunar, madhangi donya kabèh: kanthi nglakoni pangendalian dhiri wiwit isih enom, piyambakipun katon ing ngarsaning tiyang kathah kados malaékat ing daging. Sasampunipun mapan ing sacedhak kutha Tesalonika[4617] , tilu versta saking kutha wau, Sang David

[4616] Chalkopratia – sawijining distrik ing Konstantinopel.

[4617] Thessaloniki – kutha kuna sing wigati banget ing Makedonia, dumunung ing jero Teluk Thessaloniki utawa Fermea sing luwih amba, sing dadi péranganing Segara Aegea (Kepulauan). Rasul Paulus nginjili Kristen ing Tesalonika, lan dhèwèké nulis loro surat marang

ngedegaké kemah ing sangandhaping wit badam; ing kana, kaya manuk sing swarane merdu, dhèwèké maringi panglipur marang kabèh wong sing padha teka marang dhèwèké nganggo tembung-tembung sing maringi paedah gedhé. Pikirane tansah ngarah marang kaendahaning swarga: amarga iku, dhèwèké diparingi karunia nglakoni kaajaiban lan dadi tiang padhangé Gréja, madhangi kabèh wong nganggo pratandha-pratandha éndahé. Kanthi gagah ngadhepi kadhang adhem, kadhang panas banget, dhèwèké dadi kaya wong sing ora krasa apa-apa. Lan amarga dhèwèké wis mateni geni napsu daging ing sajroning atiné, malah geni donya iki ora bisa nglelehaké dhèwèké. Ing sawijining wektu, dhèwèké nyekel arang geni murub ing tangane, nyelehaké kemenyan ing dhuwuré, lan nyedhak marang sang raja kanggo nyuguhaké kemenyan; nanging tangane ora cilaka sithik waé amarga geni. Nalika weruh kuwi, sang raja gumun lan sujud ing sikilé sang wali Allah. Satemene, lumantar gesange lan mujijat-mujijat sing ditindakake, Santo Dawud nggumunake banget wong-wong, sing nalika nyumurupi sang wali, padha memuji Gusti Allah, sing nggumunake ing para wali Panjenengané. Sawise gesang sing dawa lan mulya, Santo Dawud kanthi tentrem pamit marang Gusti Allah[4618] , sing wis ditresnani wiwit isih enom.

Kontakion, Nada 1:

Hai taman kang tansah mekar, ngasilaké woh kabecikan, kowe katon ing wit taman kaya manuk sing nyanyi; nanging luwih saka kuwi, kowe nampa Wit Uripé Gusti ing atimu, sing wis dipelihara déning Sing Wicaksana saka Gusti, lumantar Panjenengané kowe maringi kita sih rahmat: mugi kowe tansah ndedonga kanggo kita, hai Daud sing pinunjul kabegjan.

10 Juli

27 Juni (Gaya Lawas)

Uripé bapak kita sing kinurmatan Sampson sing dermawan.

Dipepering ing tanggal 27 Juni

Samson Agung, sing misuwuré nyebar ing endi-endi, lair ing kutha mulya Romawi Kuna; wong tuwané sugih lan bangsawan, lan asal-usulé bisa ditelusuri bali menyang getih kraton. Sawisé nguwasani kabèh kawruh donya, Samson uga sinau babagan seni kedokteran, ora amarga kabutuhan utawa kanggo entuk bathi – amarga dhèwèké wis wareg karo bandha dhéwé – nanging sawenehing supaya ora nganggur, lan sawenehing kanthi tujuan ngladèni wong mlarat, kanthi pitulunganing Gusti, lumantar kawruh babagan ilmu kedokteran. Simson marasaké akèh wong sing nandhang lara sing dianggep ora bisa mari liwat kakuwatan kabisané. Luwih saka kuwi, kabisan medisé dibantu déning sih rahmaté Gusti, sing maringi panyembuhan lan diparingaké marang dhèwèké amarga uripé sing luhur lan imané marang Gusti. Saliyane kawruh donya, Sampson uga nduwèni pangerten babagan Kitab Suci; dhèwèké nyawisaké akèh wektu kanggo maca kitab-kitab suci lan, kaparingan inspirasi saka iman lan pangarep-arep, saya kuwat ing katresnané Kristus.

Nalika wong tuwané Santo Sampson séda lan dhèwèké dadi pamilik tanah ageng, ora mung dhèwèké ora nate mandheg nindakake pakaryan welas asih, maringi perawatan marang wong mlarat kanthi gratis, nanging dhèwèké malah wiwit ngganti bandha sing sementara lan gampang rusak mau karo bandha sing langgeng lan langgeng langit, manut pangandikane Injil (Matius 6:20); ing wektu sing padha, kanthi loman maringi sedekah marang wong mlarat, manut dhawuh Gusti Allah, dhèwèké mbuwang bandhané nganggo loro tangan, ngupaya nepaki kabutuhan saben wong mlarat lan papa, kepéngin nglumpukaké bandha langgeng kanggo dhèwèké dhéwé

---

kono. Ing babagan dagang lan kasugihan, kutha iki dadi salah siji kutha paling wigati ing Kakaisaran Bizantium. Saiki, kutha iki, sing dikenal minangka Tesaloniki, dadi pusat perdagangan utama Turki Éropah sawisé Konstantinopel, kanthi populasi sing akèh banget.

[4618] St. David seda watara taun 540, nalika pamaréntahan Justinian lan Theodora.

kanthi nyukupi napsu donyané. Mangkono panjenengané tumindak sajrone gesangé, awit welas asih wis ana ing dhiri panjenengané wiwit lair, lan lumantar pangasuhané iku saya kuwat ing atiné. Kanthi kepéngin nglakoni gesang sing luwih prasaja lan sederhana, Sampson nglepasaké akèh budhaké, mung nyimpen siji kanggo layanan sing perlu. Sejatine, ngapa dhèwèké butuh akèh abdi, nalika dhèwèké dhéwé wis dadi abdi Gusti sing sejati lan tulus? Mula saka iku, dhèwèké nyingkiri kabèh kasugihané, sing ngiket dhèwèké kaya rante, lan dhèwèké wareg mung nganggo siji busana lan siji tali kanggo ngiket pinggang. Karep ngreksa atiné kanthi kasugihan rohani, dhèwèké nyingkiri donya lan kabèh isiné, lan manut tuladhané Kristus, dhèwèké dadi wong ngumbara: ninggalaké sedulur lan kanca-kancané, dhèwèké lunga saka Roma kuna lan manggon ing ara-ara gersang, kaya nabi Elia biyèn.

Nanging Gusti Allah, kanggo kapentingan akèh wong, nuntun abdi sing setya marang Roma Anyar, yaiku Konstantinopel; Ing kene, sawisé nemokake gréja cilik, Santo Sampson manggon ing kono, maringi pangayoman marang para lelungan lan pengemis lan ngladèni kabèh kabutuhané. Kanthi mangkono, Santo Sampson ora mung marasaké wong-wong mau liwat kabisané ing babagan medis, nanging uga nyoba nyedhiyakake panganan lan panggonan panginepan. Dheweke nindakake kabèh mau kanthi semangat nganti kabecikan welas asih katon dadi kabiasaan alamiah tumrap dhèwèké. Kaya déné srengéngé sing sipaté nyebarake sinar padhange, lan geni sing sipaté kobong marang apa waé sing nyentuhé, mangkono uga semangat lan katresnané Santo Sampson marang wong mlarat, wong lara, lan para lelungan kaya wis ana ing jero pribadiné. Lan Gusti Allah, sing ora ninggalake tanpa berkah tumindak welas asih marang sesama sing ditindakake kanggo Panjenengané, lan sing nampa sedekah marang sesama minangka sesajen kanggo Panjenengané, paring kakuwatan khusus marang pangreksan lan pakaryané Santo Sampson kanggo kabecikan wong lara: Kabeh wong sing nandhang lara ora bisa mari, sing dijupuk mlebu omahé, padha nampa panyembuhan mujijat. Nanging sang wali nyumputaké karunia mujijat sing diparingaké Gusti Allah mau ing balik kamahéran medis, amarga dhèwèké misuwur amarga andhap asor lan ora kepéngin nampa kamulyan utawa pakurmatan saka manungsa kanggo dhèwèké dhéwé. Nanging lampu ora bisa didhelikake ing sangisore guci, kaya kutha sing ana ing pucuk gunung ora bisa didhelikake; mangkono uga Santo Sampson, sumunar kanthi padhanging kabecikan lan wis munggah ing gunung pangabdian sing sampurna marang Gusti, dadi dikenal dening kabeh wong. Pausus Konstantinopel uga krungu babagan dhèwèké lan sawisé ngundang dhèwèké marang ngarsané, ngangkat dhèwèké dadi presbiter, sanadyan sang wali ora kepéngin.

Kabar babagan kabecikan sang wali lan kaprigelan luar biasa minangka tabib tekan kraton kaisar. Iki kelakon ing kahanan kaya ing ngisor iki.

Kaisar Justinian[4619] , lara abot lan nandhang sangsara banget amarga panyakit sing ganas lan ora bisa mari. Para dhokter diundang, nanging sawisé mriksa kaisar, padha wiwit, miturut adaté, padha rembugan antarané dhéwé-dhéwé; suwéné wektu padha mung maringi pangarep-arep palsu marang kaisar nganggo tembungé, nanging sejatiné padha ora bisa nambani laraé utawa malah ngurangi sangsaraé. Tabib-tabib trampil diundang saka kabèh wilayah Kakaisaran Yunani-Romawi, nanging ora ana siji waé sing bisa marasaké raja saka lara kejem kuwi. Raja banjur nesu marang para dhokter mau lan mrentah supaya padha diusir saka pandangane; lan piyambakipun nyuwun pitulungan marang Sumbering kabèh panyembuhan lan Pangripta kabèh makhluk, Gusti Allah: mung marang Panjenenganipun piyambak piyambakipun nyerahake gesangé, lan mung saking Panjenenganipun piyambak piyambakipun nyuwun pitulungan kanthi luh. Lan Gusti ora nampik panyuwunan sang raja sing tulus lan kebak luh. Sawisé turu sedhela, piyambakipun mirsani ing pangliyan akèh dhokter padha ngadeg ing ngajengipun, nganggo busana padhang. Banjur ana sawijining priya enom sumunar, nyedhak marang piyambakipun, banjur miwiti nunjuk siji-siji dhokter mau, nerangake pangkat lan umuré; Antarane mau, dhèwèké nunjukaké marang sang prabu sawijining priya, sing andhap asor pasuryané lan wis uban, nganggo busana imam; karo nunjuk marang priya mau, pemuda padhang iku kandha marang sang prabu: 'Wong iki, lan ora ana liyané, sing bakal marasaké panjenengan, dhuh Sang Prabu, saka lara pati panjenengan.'

Kagèt tangi saka turu, sang raja bungah banget lan matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis maringi secercah pangarep-arep mari. Banjur, kelingan marang wong sing dideleng ing ngimpi, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya kabèh dhokter diundang manèh marang ngarsané. Nalika padha rawuh ing ngarsané, dhèwèké ndelok suwé, nggoleki wong sing wis dideleng ing impené; lan amarga ora nemu wong kaya ngono, dhèwèké manèh

[4619] Kaisar Greko-Romawi Justinian mrentah saka taun 527 nganti 565.

sedhih lan wiwit murung. Banjur, ora nate kendho ngarep-arep pitulunganing Gusti, dhèwèké manèh mènèhi dhawuh supaya digoleki dhokter sing wis dideleng ing impené. Nalika kuwi, sawisé nerangaké ciri-ciri wong sing dideleng mau, sang raja njanjèkaké ganjaran sing akèh marang sapa waé sing bisa mbantu golek wong kuwi. Akèh wong padha nggoleki dhokter sing diterangaké sang raja, nanging ora ana sing nemokaké. Pungkasané, salah siji abdi dalem sang prabu, sing wis dikenal déning sang prabu dhéwé lan uga kanca Santo Sampson, kelingan yèn santo kuwi, minangka tabib sing marasaké wong lara, rupané pas banget karo tabib sing diterangaké déning sang prabu. Dhèwèké ngandhani sang prabu bab iki, lan sang prabu mréntah supaya santo kuwi digawa ngadhep kanthi pakurmatan.

Nalika sang wali mlebu ing ngarsané raja, raja, sawisé ndeleng panjenengané, langsung ngenali yèn iki pancèn wong sing wis panjenengané deleng ing impené. Karo kabungahan, raja enggal munggah saka dhampar lan nyedhak marang sang wali, ngrangkep lan nyium ora mung lambéné, nanging uga sirah lan tangané, kandha:

'Satemene, Rama, panjenengan punika ingkang dipun paringaken Gusti Allah dhumateng kawulo ing pangimpen, janji lumantar panjenengan badhe paring kawilujengan dhumateng kawulo.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nggawa Sang Wali mlebu kamar turu, banjur lenggah ing sacedhaké lan seneng banget ndelok dhèwèké; ing wektu sing padha, dhèwèké nyandhak tangané Sang Wali marang mripaté lan nyium kanthi luh, ngarep-arep mari saka panyakité.

Samson sing pinaringan berkah, nalika weruh kerendahan ati raja sing ngedab-edabi, krasa sedhih lan alus ngendika marang raja:

'Aja nindakake iki, ya Sang Prabu; aja ngendhegake awakmu kanthi andhap asor kang tanpa wates, supaya kowe ora nuntun aku mlebu ing dosa kesombongan: amarga nalika kuwi, salah amarga paukuman saka Hakim kang Adil bakal tiba marang kowe. Ing bab apa aku luwih unggul tinimbang wong liya, awit aku mung wong mlarat lan wong dosa, kang uga butuh pangapura welas asih saka Gusti kanggo nyembuhake dosaku?' Mung imanmu sing gedhe marang Gusti, lan pangarep-arepmu sing kiyat marang rahmate, sing bakal nyurung Kristus, Raja Swarga, paring welas asih, lan Panjenengané bakal marasaké kowe; amarga Panjenengané bisa nindakake apa waé miturut kersané.

Sawisé ngomong mangkono, Simson nyentuh bagéan awak sang raja sing lara nganggo tangane, pura-pura ngolesi obat, lan kanthi mangkono dhèwèké kepéngin ndhelikaké sih-rahmat panyembuhan mujijat sing diparingaké Gusti Allah. Lan sakwisé nyentuh bagéan sing lara kuwi, sang raja langsung krasa lega saka lara, lan ora suwé sawisé kuwi dhèwèké mari sakabèhé.

Sawisé waras sakabèhé, sang raja bungah banget, ora mung amarga mari saka lara nanging uga amarga dianggep pantes nyekseni wong sing agung lan saleh kaya ngono. Banjur, kepéngin matur nuwun kanthi pantes marang sang wali, sang raja nyawisaké akèh emas lan pérak. Nanging sang wali kandha marang sang raja:

Aku biyen nduwé akèh emas, pérak, lan bandha, Dhuh Prabu, nanging kabèh iku tak tinggalaké demi Kristus, supaya bisa éntuk berkah langit kang langgeng. Nanging menawa panjenengan kersa paring sih marang kula, amarga Gusti Allah lan amarga kaslametan panjenengan piyambak, tindakna punika: banguna griya sacedhake gubug kula, supados kula saged ngopeni tiyang lara lan para lelungan, ingkang sampun dados kebiasaan kula ngladosi. Kanthi mekaten, panjenengan ugi badhe nampi ganjaran langgeng saking Gusti Allah kanggé panjenengan piyambak, lan panjenengan badhe maringi panglipur dhumateng tuwa kula."

Krungu tembung-tembung saka sang wali iku, sang raja nganggep panyuwunan iki minangka kado kanggo dhèwèké tinimbang panyuwunan, lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dibangun losmen lan rumah sakit, kaya sing dikarepake sang wali. Nalika bangunan iku rampung, sang raja maringi macem-macem tanah kanggo kabutuhan para lelungan sing nemu panglipur ing kana lan wong lara sing dirawat.

Sawisé kuwi, pirang-pirang taun Sang Sampson nyawisaké dhiri kanggo nglayani para lelungan lan marasaké wong lara. Nalika nindakake pakaryan kuwi, dhèwèké tekan yuswa tuwa: awaké saya ringkih, dhèwèké rada lara lan meh seda. Nanging nalika nyawane pisah saka badan, pasuryane tetep sumunar, lan piyambakipun boten kélangan kasedhihan sanadyan sethithik ing pangajeng-ajeng pati, kados nyawa-nyawa liya ingkang biasane kados makaten—ingkang kapenuhan kasedhihan donya lan daging, kapepet déning kaluputan, lan mulane ajrih marang pati.

Para wali iku ngerti Sapa sing nelpon dhèwèké, saka pakaryan apa lan menyang panggonan tentrem apa, lan panglipur apa sing bakal nunggu roh sing pinaringan berkah ing kana, amarga saben buruh pantes nampa

upahé (Lukas 10:7). Mangkono, nyawa Sang Sampson sing nyenengake Gusti Allah munggah menyang tlatah gunung ing swarga[4620] ; dene badanipun kanthi pakurmatan dikubur ing gréja Martir Suci Mokias , saka suku mau asalé peladen agungé Gusti Allah iki miturut lair daging, dadi ahli waris rohani saka kabecikan martir suci mau.

Minangka wong agungé Gusti, sang wali misuwur amarga mujijat-mujijat sing ditindakake, ora mung nalika isih urip nanging uga sawisé seda. Ing kéné bakal kita élingaké sawatara mujijat sawisé seda.

Nalika ana geni ing Konstantinopel sing kawitané ana ing Gréja Santa Sofia[4621] . Geni kuwi banget nggegirisi nganti ora ana siji waé sing bisa ngurangi kobongané. Kobongané nyebar kanthi cepet lan wis nglelepaké akèh istana lan bangunan megah sing nyawiji ing kutha kuwi. Kebakaran kuwi malah tekan pangayomané Sang Mulya Sampson. Nanging sanadyan kobongan ngubengi saka kabèh sisih, kobongan kuwi ora nyentuh pangayoman kuwi sakpisan, lan pangayoman kuwi ngadeg ing tengah kobongan kaya semak sing ora kobong. Ing wektu sing padha, akèh wong weruh Sang Sampson sing kinurmatan, sing mlaku cepet-cepet ngubengi pekarangan omah tamu lan kanthi nesu ngusir kobongan adoh saka kana – lan geni kuwi, kaya wedi marang pasuryané sang suci lan manut dhawuhé, mundur saka omah tamu menyang panggonan liya. Tiba-tiba ana gumuruh lan mega katon ing langit; sakwise kuwi langsung udan deres, sing lumantar pandonga sang wali padamake kabèh geni.

Sawisé seda, sang wali terus maringi panyembuhan saka macem-macem lara, kaya déné nalika isih urip.

Ana sawijining bangsawan jenenge Theodoret, sing nyekel jabatan spatharios[4622] , lagi buru-buru mudhun ing undhakan omahé kanggo urusan penting nalika tiba lan nglarani sendi sikilé. Sikilé dumadakan lara, banjur dhèwèké ngglethak ing amben. Sajeroning telung dina, amarga sangsara sing abot, dhèwèké ora bisa mangan utawa ngombe, ora bisa turu, utawa ngucapaké sabda – kaya wong bisu. Nanging, sanadyan ngalami sangsara, pikirane tetep waras lan dhèwèké ndedonga kanthi tulus ing atiné marang Gusti Allah lan marang sang suci, Santo Sampson, nyuwun pitulungan. Sawisé telung dina kliwat, nalika bengi teka, spatharios Theodoret weruh Santo Sampson ngadeg ing sikilé; nalika nyentuh sikilé sing tatu, santo kuwi kandha:

'Munggah, awit kowe ora bakal nandhang sangsara maneh.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali banjur sirna saka pandelengan.

Theodoret langsung krasa waras sakabehe lan kanthi bungah miwiti muji syukur marang Gusti kanthi banter, kandha:

'Satemene, Santo Sampson iku abdi Gusti sing agung!'

Banjur, nalika ngrasakake sikilé lan weruh yèn wis mari sakabèhé, dhèwèké munggah lan miwiti mlaku. Lan nalika esuk teka, dhèwèké menyang makam sang suci lan, sawisé nyuwun barkah ing ngarepé, nyritakaké marang kabèh wong sing ana bab panyembuhan sing wis diparingi.

Ana bangsawan liyane ing Konstantinopel, jenenge Leo, nalika numpak jaran, sikilé kesandhak témbok watu: ana borok sing mbukak, lan dhèwèké lara abot, kahanané saya parah saben dina. Kulawargané nyaranaké wong sing lara kuwi supaya nelpon dhokter kanggo nindakake tusuk getih. Lan nalika dina kaping papat wis cedhak—dina nalika dhokter arep mampir marang pasien—Theodoret sing wis kasebut mau, sing biyèn wis mari saka lara dhéwé, nduwé panglihatan ing wayah bengi. Dheweke weruh telung priya mlebu ing omahé bangsawan sing lagi lara; saka salah sijiné dhèwèké ngenali Santo Sampson, sing wis tau dhèwèké deleng nalika dhèwèké lara, déné loro liyané dianggep dhokter dermawan Kosmas lan Damian. Theodoret takon marang wong-wong mau:

'Kowe arep menyang ngendi?'

Padha ndelok dheweke kanthi katresnan, banjur mangsuli:

'Mau menyang bangsawan Leo.'

Kanggo iki, Teodoret kandha marang wong-wong mau:

'Apa kowe padha ngerti, para tuan, yèn dhèwèké lagi nandhang lara abot, lan dhokter-dhokter bakal teka dina iki kanggo nambani sikilé sing tatu?'

[4620] Iki ing taun 530.

[4621] Katedral ing Konstantinopel. Iku dibangun maneh nalika jaman pamrentahan Kaisar Justinian. Kanthi arsitektur sing éndah lan hiasan sing mewah, iku kalebu salah siji bangunan paling apik ing donya.

[4622] Spatharios – abdi ksatria; pangkat ing kraton.

Banjur para wali kandha marang Theodoret:

'Aja nganti kaya ngono – kita bakal teka maneh marang dhèwèké ing dina Jumat lan nyembuhaké dhèwèké.'

Sawisé tangi saka turu, Theodoret langsung menyang wong sing lara lan nyritakaké pangandikane. Leo pracaya marang pangandikane lan ora nampa dhokter, nanging nyandhak kabèh pangarep-arep marang Gusti Allah, banjur ngentèni dina Jemuwah lan tansah ndedonga. Lan pancen, nalika dina Jumat teka, sikilé sing lara dumadakan mari lan dadi waras kaya sikil sing siji, tanpa perlu perawatan medis apa-apa. Amarga krasa waras maneh, Leo langsung menyang peti jenazah Sang Sampson sing kinurmatan lan, bebarengan karo wong-wong sing teka bareng dheweke, padha matur nuwun marang panjenengané.

Kanthi ngluhurake Sampson sing dipun tresnani lumantar pirang-pirang mujijat, Gusti uga ngluhurake piyambak lumantar miliingé lenga penyembuh saka peti jenazah ingkang mulya; pancen, sapa waé ingkang nandhang macem-macem pepeteng, sawisé ngolesi awaké nganggo lenga punika, padha mari. Bangsawan sing kasebut mau, Leo, uga ngalami kuwasa panyembuh lenga iki dhéwé. Kedadéyané, sawisé mari saka lara, dhèwèké lara manèh ing saindenging awaké, lan dhèwèké ngglethak ing amben sakolah kaya lumpuh, kabèh anggota awaké ora bisa obah. Nanging nalika dhèwèké diolesi myrrh sing mili saka peti jenazah sang wali ing saindenging awaké, dhèwèké langsung mari. Ing wektu liyané, dhèwèké nandhang lara mripat, nanging sawisé ngolesi mripaté nganggo myrrh saka peti jenazah Sang Wali Sampson, dhèwèké waras manèh.

Minangka rasa syukur amarga wis bola-bali diparingi panyembuhan dening Romo, bangsawan Leo njupuk tanggung jawab kanggo ngrawat omah tamu Romo sing wektu kuwi wis rada rusak, lan nyedhiyakake dana sing cukup saka tanah kagungane kanggo nyukupi kabutuhané.

Pantes disebutake ing kene yèn kepala pangayoman nalika semana yaiku Enesius, wong males sing nglirwakake tugase lan ora nggatekake kabutuhan wong lara lan para lelungan. Ing sawijining wengi, Sang Mulya Sampson muncul marang dhèwèké, ora ing ngimpi nanging kaya ing kasunyatan, lan miwiti nggebuk dhèwèké nganggo tongkaté, kanthi nesu kandha: 'Ngapa kowe nglirwakaké tugasmu lan ora nggatekake kabutuhan para lelungan lan wong lara?'

Amarga pukulan kuwi, Enesius lara banget nganti suwarane ilang lan dadi bisu; awaké uga biru amarga tatu saka tongkat sang wali. Esuké, nalika akèh wong padha teka marang dhèwèké, Enesios ora bisa ngomong apa-apa, mung nunjukaké awaké sing biru amarga pukulan kuwi; banjur, njupuk selembar kertas lan tongkat, dhèwèké nulis ing kono carané dhèwèké dihukum déning sang wali amarga males lan lalai. Sawisé krungu apa sing kelakon, bangsawan Leo teka sowan marang wong sing lara kuwi. Ndeleng awaké sing kabèh biru amarga pukulan, dhèwèké wiwit ndedonga karo luh marang Sang Sampson sing Mulya.

'Ya abdi suci Gusti,' pangajabé, 'panjenengan sampun mangertos iman lan pangabdian kula dhumateng panjenengan; saiki paringna panyuwunan kula: ing ngarsan panjenengan punika Enesius, ingkang sampun panjenengan paukumi lan ingkang sampun nyerat ing perkamen punapa ingkang kelampahan dhumateng piyambakipun, sampun ngakeni dosa lan piwulang panjenengan dhumateng piyambakipun. Paringi waras marang wong sing lara iki, supaya mujijat Panjenengan misuwur ing donya kanggo kamulyaning asma Gusti."

Nalika bangsawan Leo ndonga kaya mangkono, ilat Enesios dadi kendho lan cangkemé kabuka, banjur dhèwèké nyritakaké kanthi rinci kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké; wiwit wektu kuwi, dhèwèké owah sakabehé.

Sawisé kuwi, sawatara wong sing taat, sawisé rembugan bebarengan, padha nyedhaki patriark lan nyuwun supaya panjenengané ngahosuk lan ngahosul gréja. Kuwi pancèn ditindakake. Kanggo maringi panglipur marang para lelungan lan ngopeni wong lara, sawijining omah kapisah lan sawijining rumah sakit diadegaké ing sacedhaké gréja anyar sing wis rampung dibangun.

[4623]Sawisé sawatara wektu, sing mbangun losmen yaiku Eustratius, sing uga ora peduli marang wong lara lan para lelungan lan malah pelit. Ing sawijining wektu, pirang-pirang dina dhèwèké nahan minyak urapan kanggo wong lara, lan amarga kuwi dhèwèké diukum déning Gusti Allah kanthi kena lara ing mripat. Salah siji kancane, jenenge Leo—dudu sing wis kasebut sadurunge, nanging siji maneh sing nduwé jeneng sing padha lan ngladèni ing hospice—ngendika marang dhèwèké:

[4623] Pangripta – kepala biksu.

'Wenehana wong lara lan para lelungan porsi lenga sing pantes, lan mripatmu bakal mari; nanging yen kowe ora pracaya marang tembungku, aku bakal nyedhiyakake surat bukti minangka pratandha saka apa sing wis tak kandhakake.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké nulis marang Eustratius kaya ing ngisor iki:

Aku, Leo, nyandhak kapitadosan marang Sampson, Sang Panyipta Mucizah sing suci, lan njaga iman kang teguh marang Panjenengané, nyawisake awakku minangka penjamin kanggo kowe, nyatakake manawa yèn kowe nyedhiyakake lenga sing cukup kanggo wong mlarat lan para lelungan, mripatmu bakal mari saka lara; amarga Santo Sampson bakal nyuwunake kanggo kaséhatanmu.'

Sawisé nampa sumpah iki lan janji nyedhiyakake jumlah lenga sing dibutuhaké kanggo wong lara lan wong lelungan, Eustratius mari saka lara matané ing dina iku uga. Nanging amarga dhèwèké cilik ati, dhèwèké manèh nolak maringi lenga. Mula, sawijining wengi, Sang Sampson sing kinurmatan rawuh marang dhèwèké lan kandha kanthi nesu:

'Ngapa kowe nguji aku, nglirwakake piwulangku?'

Kagèt lan wedi banget marang panglihatan iku, Eustratius nyaur kancané Leo nalika subuh lan maringi lenga akèh, nyuwun supaya kancané ndedonga marang Santo Sampson lan nyuwun pangapura marang Gusti Allah lumantar wong suci iku.

Salah siji penasihat raja, wong bangsawan jenenge Barda, lara kena bisul gedhe sing nyebabake luka gedhe lan ora mari ing dhadhane. Suwe dheweke nandhang sangsara abot amarga larane. Ing wektu sing padha, teka dina raya martir suci Mokius: para dhokter sing nambani pasien lan kabèh wargané lunga menyang gréja martir suci kanggo Ibadah Wengi Sepenuhé; nalika wong lara iku ngglethak ing ambené, sedhih banget amarga ora bisa menyang gréja kanggo dina raya lan ngurmati relikwi mujijat saka Sang Mulya Sampson, sing disimpen ing gréja martir suci kuwi. Ing wektu kuwi, ana sawijining sesepuh mulya muncul ing ngarepé lan kandha:

'Munggah!'

Kang lara mangsuli:

'Kepiye aku bisa tangi? Kabeh anggota awakku wis ringkih amarga lara abot iki.'

Nanging sang tuwa manèh kandha:

'Aku kandha marang kowe—bangun lan menyang gréjaé Santo Mokias Sang Martir, sing dina rayané dirayakaké dina iki: ing kana kowe bakal ndedonga ing ngarepé peti jenazahé Santo Sampson.'

Sawisé ngomong kuwi, wong tuwa kuwi sirna.

Wong lara kuwi, dumadakan krasa kuwasa ing sikil lan tangane, wiwit munggah alon-alon saka amben. Ing wektu sing padha, dhèwèké nyadari yèn lara saka boroké wis mandheg. Nalika dhèwèké mbusak perban lan plèster saka lukane, dhèwèké weruh yèn lukané wis mari kabèh. Karo kabungahan, bangsawan kuwi nganggo busana upacara lan lunga menyang gréja. Ndelok dhèwèké mari kanthi dadakan, kabèh wong sing ana ing gréja padha gumun lan muji Gusti Allah. Ing wektu kuwi, lumrah yèn sapa waé lara apa waé, padha mréntahaké awaké dhéwé supaya digawa menyang Rumah Sakit Santo Sampson lan ing kono, lumantar iman, bakal mari. Mula, nalika abdi presbiter lara bengkak, presbiter mau ngutus dhèwèké menyang Rumah Sakit Santo Sampson. Sawise manggon ing kana sawetara dina tanpa nemu legane saka lara, abdi mau bali menyang omahé tuwané. Presbiter kuwi, nalika ndeleng dheweke, nesu banget amarga ora precaya lan ngutus dheweke bali menyang rumah sakit maneh, dhèwèké diprentah supaya njaluk lenga suci sing mili saka peti jenazah sang wali lan ngolesi awaké dhéwé nganggo lenga kuwi. Budhak kuwi mangkat, nginep semalam ing Rumah Sakit St Sampson lan bali saka kana kanthi waras. Abdi nyritakaké mari-maringé kaya mangkéné: 'Ing wengi kuwi aku weruh Santo Sampson muncul ing ngimpi; nyandhak tanganku ing wetengku, dhèwèké kandha marang aku: "Mlayu saka kéné, kowé wis mari." Aku langsung tangi lan ngrasa wis waras.'

Irina, garwané sawijining pandhita gréja, nandhang lara sing padha. Ing sawijining pangliyan nalika turu, dhèwèké weruh Santo Sampson sing rawuh marang dhèwèké bebarengan karo para wali suci Cosmas lan Damian, lan nyentuh dhèwèké. Sawisé kuwi, dhèwèké mari manèh.

Kajaba iku, akèh mujijat lan panyembuhan liyane uga kelakon lumantar pandonga Sang Sampson sing kinurmatan, kang ndadèkaké Gusti Allah, sing nggumunaké ing para wali, pinunjul; marang Panjenengané kita uga nyuwun pakurmatan lan kamulyan, ibadah lan panuwun, saiki lan salawas-lawase.

Troparion, Nada 8:

Kanthi kasabaran panjenengan panjenengan sampun angsal ganjaran, ya Bapa ingkang kinurmatan, ingkang tansah ajeg ing pandonga, tresna dhumateng wong mlarat, lan nyukupi kabutuhanipun: nanging mugi panjenengan ndedonga dhumateng Kristus Gusti kita, ya Sampson ingkang welas asih lan pinaringan berkah, supados nyawa kita sami kaparingi kaslametan.

Kontakion, Nada 8:

Minangka dhokter kanggo kabèh panyakit lan perantara sing welas asih, kita padha nglumpuk ing kuil ilahimu, ya Sampson, sing wicaksana miturut Gusti lan kinurmatan; padha kumpul kanthi katresnan, bungah ing kidungan lan kidung pujian, kita ngluhurake Kristus, sing wis maringi kowe sih marang panyembuhan.

Peringatan Santo Severus[4624]

Peringatan tanggal 27 Juni

Ing tanah Tudor[4625] , ing antarané loro gunung, ana sawijining lembah sing dijenengi Interoklea, ana gréja kang dipersembahaké marang Gusti Putri Kita ingkang Paling Suci, Ibuné Gusti Allah lan Perawan Maryam ingkang Langgeng. Pendeta ing kono yaiku Severus, sawijining priya kanthi gesang ingkang éndah lan nyenengaké Gusti Allah. Salah siji warga lokal sing lara lan meh mati, kanthi cepet ngutus utusan marang presbiter supaya teka langsung, ngrungokake pangakuan dosane lan ngapura sadurunge seda. Wektu kuwi, Severus ana ing kebon anggure, lagi nyabit ranting wit anggur. Sawisé krungu panyuwunan para utusan, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Maju dhisik kowe dhewe; aku bakal nyusul enggal.'

Nanging nalika iku, nalika weruh isih ana akèh tanduran anggur sing durung dipetik, dhèwèké mutusaké ngentèni sakedhik manèh supaya bisa nglumpukaké apa sing isih ana. Sawisé rampung gawéané, dhèwèké mangkat sowan marang wong sing lara. Ing dalan, dhèwèké kepethuk karo wong-wong sing wis bareng karo wong sing lara mau, lan padha kandha marang dhèwèké:

'Napaké, Bapa, kok kasep? Nanging aja kuwatir maneh, awit wong kuwi wis seda.'

Krungu kuwi, presbiter kuwi gemeter amarga wedi lan wiwit nangis kenceng, nyebut awaké dhéwé minangka pembunuh almarhum. Nangis tanpa kendhat, dhèwèké tekan omahé ing ngendi jenazah almarhum disimpen lan, kanthi nangis, ambruk ing lemah ing ngarep amben, nglegak-legak lan nggebuk sirahé ing lantai; ing wektu sing padha, ing ngarsané kabèh wong sing ana, dhèwèké nyalahaké dhiri amarga pati wong kuwi. Nalika dhèwèké isih nangis kaya ngono, wong sing wis mati kuwi dumadakan urip manèh. Ndelok kuwi, kabèh wong sing ana padha gumun banget marang mujijat sing kelakon lan padha bungah amarga wong kuwi wungun, nangis amarga kabungahan. Banjur padha takon:

'Kowe wis ana ing endi? Lan kepiye rohmu, sawisé misah saka badanmu, bisa bali manèh?'

Dheweke mangsuli:

Ana sawetara wong Ethiopia[4626] sing paling medeni lan sombong, saka irung lan kupinge metu geni, nyekel aku lan nyeret menyang panggonan peteng sing kebak wedi lan ajrih. Nanging dumadakan ana sawijining mudha sing padhang banget muncul, mlaku marang kita karo wong-wong sing nggawa cahya; ngadhep wong-wong sing nyeret aku, dhèwèké kandha kanthi wibawa: 'Balèkna dhèwèké, amarga Severus sang presbiter nangis kanggo dhèwèké; amarga luhé wong iki, Gusti bakal maringi urip marang wong sing wis seda iki manèh ing badané.'

[4624] Cathetan iki dijupuk saka buku karya Santo Gregorius Dialogus ('Dialogues', Bab 12).

[4625] Wilayah iki dumunung ing Italia tengah, ing provinsi Valeria, antarané gunung Reate lan Amerterium.

[4626] Ing teks suci, 'Etiopia' asring digunakake kanggo nyebut roh peteng kang jahat, sing mungsuh karo kuwasa malaikat kang padhang.

Krungu crita iki, Severus munggah saka lemah kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapake lan matur nuwun marang Gusti Allah. Banjur Panjenengané maringi piwulang marang wong sing wungun mau babagan carané tobat ing ngarsané Gusti, ngrungokaké pangakuané, ngapura dosané, lan maringi Roti lan Getih Suci Kristus. Sawisé kuwi, wong sing wungun mau urip manèh pitung dina manèh, ndedonga tanpa kendhat marang Gusti; ing dina kaping wolu, dhèwèké kanthi bungah lunga kanggo kumpul karo Panjenengané.

Mula saka iku, ayo padha nimbang kepiye Gusti Allah nresnani presbiter Severus; amarga Panjenengané ora kersa marakaké sedhih marang dhèwèké, nanging kanthi cepet ngrungokaké pandonga sang wali lan maringi panyuwuné. Iki uga nuduhaké yèn Presbiter Severus nresnani Gusti Allah kanthi sakabèhing atiné lan ngabdi marang Panjenengané kanthi tekun sajroning uripé. Sawisé ngabdi marang Gusti, ing pungkasaning lelampahan donyané dhèwèké ngadeg ing ngarsané pangastané kamulyaning Gusti Allah, bebarengan karo pasukan para wali, muji Bapa, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal, marang Panjenengané kamulyan saka kita salawas-lawase. Amin.

11 Juli

28 Juni (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti Bapa-bapa sing kinurmatan Sergius lan Herman, para mujijat saka Valaam, sing séda watara taun 1353.

Pindahan relik suci para martir suci Cyrus lan John

Diperangeti tanggal 28 Juni

Para martir suci iki, Cyrus lan John, nandhang sangsara amarga asmané Kristus ing tanggal 31 Januari nalika pamaréntahan Diocletian[4627] , ing kutha Konope, sing dumunung rolas stadia saka kutha agung Alexandria. Sawisé martir, umat Kristen kanthi rahasia njupuk awak suci mau lan ngubur kanthi pakurmatan. Relik suci para martir iki ditemokake sawisé suwé (wiwit dina pangorbanané); ditemokake pas nalika umat Kristen Ortodoks, sawisé ngalahaké wong Yunani sing nyembah berhala, miwiti mbangun gréja ing endi-endi tanpa wedi.

Utamané, wong Kristen wiwit mbangun gréja tanpa wedi wiwit jaman Kaisar Theodosius Agung. Kaisar Theodosius Agung[4628] , sawisé ngalahaké raja Kulon Maximus[4629] lan kabèh pasukané lumantar pandonga para bapa suci sing makarya ing ara-ara gersang Mesir, ngutus utusan khusus marang para bapa mau kanthi panyuwunan pitulungan. Antarane para bapa suci sing manggon ing Mesir, ana siji sing jenenge Senufius pantes disebut khusus; dhèwèké misuwur amarga mujijat-mujijat lan manggon ing panggonan pertapa. Bab bapa iki, kaisar nulis marang Theophilus, Patriark Alexandria, nyuwun supaya ngutus Senufius menyang Konstantinopel, supaya dhèwèké dikuatkékake déning berkah lan pandonga bapa mau ing perjuangan nglawan mungsuhé. Theophilus, nggenepi pangajabé sang maharaja, piyambak mangkat menyang pertapaan kanggo sowan marang Bapa Senufius ingkang kinurmatan lan nyuwun dhumateng piyambakipun supaya kersa mangkat menyang Konstantinopel sowan marang Maharaja Theodosius. Nanging, Senufius ing kahanan apa waé boten kersa ninggalake selipun. Akhiré, sawisé pangajab kang ora kendhat saka patriark, Senufius njupuk chlamys lan tongkaté, ngangkat mau dhuwur ngadhep wetan; banjur, ngangkat paningalé marang langit, dhèwèké kandha:

'Ya Gusti Allah kang Maha Agung! Kula nyuwun kanthi andhap asor dhumateng Panjenengan: paringna daya marang jubah lan tongkat punika, ingkang menawi miturut sih Panjenengan, badhé Panjenengan paring dhumateng kula menawi kula piyambak ingkang mangkat.'

Sawisé ngaturaké pandonga mau, Senufius nyerahaké jubah lan tongkat marang patriark, kanthi kandha:

[4627] Dheweke mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.
[4628] Dheweke mrentah wiwit taun 379 nganti 395.
[4629] Secara ketat, wong sing ngaku-ngaku dadi pangrèkta tahta kaisar.

'Kirimna iki marang raja minangka wakilku lan tulisen marang dhèwèké yèn nalika perang dhèwèké kudu nganggo jubah iki, nyekel tongkat iki ing tangané, lan kanthi wani mimpin resimené nglawan mungsuh; lan dhèwèké bakal weruh kakuwatané Gusti.'

Patriark ngirim jubah lan tongkat mau marang raja lan nyampekake tembungé sing mulya marang dhèwèké.

Raja, sawisé nampa barang-barang sing dikirim kanthi iman lan nindakake kabèh miturut pangandikane sang pandhita, ngrebut kamenangan mulya marang mungsuh-mungsuhé. Minangka pangeling-eling kamenangan iki, lan uga minangka pangeling marang sang pandhita Senufius, para warga kutha Alexandria ngedegaké patung raja sing ngadeg ing alas pódium sing dhuwur; Ing patung mau, sang raja nganggo jubah biara lan nyekel tongkat ing tangané; lan saben taun para warga kutha Alexandria ngrayakaké dina kamenangan iku kanthi khidmat, matur nuwun marang Gusti Allah.

Wiwit wektu kuwi, amarga sebaran agama Kristen sing saya ngrembaka, para wong pracaya wiwit mbangun gréja ing Alexandria lan saindenging Mesir. Lan nalika Patriark Teofilus kepengin mbangun gréja ageng ing Konopa kang dipersembahaké marang Para Rasul Suci, relik para mujijat suci, Cyrus lan John, ditemokaké. Kedadéan iki kelakon sawisé seda Theodosius, nalika pamaréntahan putrané, Arcadius. Pangalihan relik-relik mau kacathet ing riwayaté Cyril.

'Rong poprishcha' saka Konopa ana panggonan sing dijenengi Manufin (biyen sawijining desa). Ing kono ana pura kuna pagané, sing wis dadi panggonan setan; panggonan iki nggawe wong padha wedi, amarga akèh roh najis manggon ing kana. Pausus Teofilus, nalika isih urip, kepengin ngresiki panggonan setan ing Konopa mau lan ngudhakake kanggo kamulyaning Gusti; nanging, amarga kaganggu karo urusan liya lan wis cedhak pungkasaning uripé, sang wali ora kasil nglakoni niyaté. Sang Cyril, sawisé nggantèkaké Theophilus dadi Patriarkus Alexandria, mutusaké nglakoni niyaté Theophilus lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring pitulungan saka swarga lan kakuwatan kanggo ngalahaké lan ngusir roh-roh najis saka Manufin. Lan wasana Malaikaté Gusti Allah rawuh marang dhèwèké ing sawijining pangliyan, dhèwèké dhèwèké dhawuh supaya mindhahaké relik suci para martir Cyrus lan John menyang Manufin, supaya ngusir kuwasa setan saka panggonan kuwi. Santo Cyril nindakake kuwi: dhèwèké mindhahaké relik para santo[4630] menyang Manufin lan mbangun gréja ing kono minangka pangurmatan marang para santo mau. Ora suwe sawisé kuwi, roh-roh najis padha lunga saka kana salawas-lawase, lan panggonan kuwi dadi sumber panyembuhan sing diparingaké liwat relik para martir.

Pantes disebutake ing kene kanthi ringkes mujijat-mujijat sing ditindakake dening para pangripta mujijat suci iki, Cyrus lan John.

Ing jaman Panjenenganipun Sang Kinasih Eulogius, Patriark Alexandria[4631] , putranipun panguwasa kutha Julian, sing arane Ammonius, nduweni bengkak sing nyeri ing gulu sing tuwuh mlebu ing jero, sing diarani dening dhokter scrofula utawa struma[4632] ; amarga bengkak mau saya gedhe lan saya radang saben dina, abot ing gulu lan ngancam nyawane; akèh dhokter trampil diundang, nanging pasien ora ngrasakaké lega saka perawatané. Kanthi sedhih banget, bapak lan anaké ngusir dhokter-dhokter mau lan nyuwun pitulungan marang para wali mujijat, Cyrus lan John; dhèwèké miwiti ndedonga karo luh ing ngarep relik suci, nyuwun supaya anaké waras. Para wali, kang muncul ing sawijining panglihatan, dhawuh marang pemuda mau sepisanan supaya nyingkirake kuwatir babagan bandha lan kamulyan lan, minangka pratandha andhap asor, nyapu bledug saka gréja; banjur, sawisé nggawe kompres saka lilin kang dicampur roti, padha dhawuh supaya kompres kuwi dipasang ing gulu lan pita swara pasien. Lan sakwise kabeh mau rampung, bisul-bisule langsung mari, lan Ammonius waras maneh amarga pandonga para penyembuh suci sing ikhlas mau.

Sawisé sawatara wektu, Ammonius sing padha kuwi, amarga lali marang piwulang para wali, dadi sombong lan lara manèh karo panyakit liya, sing dadi paukuman amarga ora manut. Dheweke wiwit nandhang lara weteng, lan larané abot banget nganti dheweke ora bisa mangan utawa ngombe apa-apa; kabèh sing mlebu ing cangkemé mbalèk manèh. Banjur dheweke manèh nyuwun pitulungan marang dhokter-dhokter kondhangé, para

[4630] Pindahan relik para wong suci Gusti Allah, Cyrus lan John, kelakon watara taun 412.
[4631] Eulogius njabat minangka patriark saka taun 579 nganti 607.
[4632] Mbok menawa kaya bisul gedhe utawa benjolan sing nyeri ing kulit.

martir suci Cyrus lan John, lan wiwit ndedonga marang wong-wong mau karo luh. Para wali iki, kang muncul marang dhèwèké ing sawijining pangliyan, sepisanan ngébréhake dhèwèké amarga kesombongané, banjur dhèwèké diprentah supaya mbusak sandhangané sing mewah lan nganggo kain karung; sabanjuré, sawisé njupuk kendi banyu, dhèwèké diprentah nggawa banyu adhem marang sedulur sing lara lan wong mlarat kanggo ngilangaké ngelaké. Nalika Ammonius wis nindakake kabèh mau kanthi teliti, para wali langsung muncul marang dhèwèké lan maringi pitutur supaya njupuk lenga saka lampu mau, uga lilin saka obor sing murub ing kuburané, kanggo digawe kompres lan ditempelaké ing wetengé. Sawisé nindakake kabèh mau, Ammonius mari manèh.

Ana sawijining priya saka Alexandria, aran Theodore, sing suwé wis wuta loro mripaté, digawa menyang Manufin, menyang gréja lan menyang relik suci para martir sing maringi urip; ing kono dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk supaya mari saka kabutaane. Para wali katon marang dhèwèké ing sawijining pangliyan lan dhèwèké diprentah supaya lunga lan adus ing mata banyu sing mili cedhak gréja mau. Dheweke lunga, ngumbah rai, lan nalika ngusap rai nganggo andhuk, langsung pulih panglihatane lan ngrasa yèn katarak wis tiba saka mripaté menyang andhuk, kaya sisik. Theodore bali menyang gréja kanthi kabungahan, nuduhaké marang kabèh wong bekas kabutaane ing andhuk.

Wong liya, jenenge Kalos—jeneng sing cocog karo watak lan uripe sing apik[4633] —kanthi ora sengaja tiba saka anak tangga, nganti tulang betise pecah dadi pirang-pirang potongan lan nandhang sangsara banget. Wong iki ngundang akèh dhokter kanggo njaluk tulung, nanging ora entuk legaan saka wong-wong mau. Banjur dhèwèké mbalèk kanthi iman sing teguh marang para penyembuh tanpa pamrih, Cyrus lan John; sawisé ngolesi sikilé nganggo lenga saka lampu mau, pasien mau langsung mari.

Ana sawijining Isidore saka Maiuma[4634] , nandhang lara ati sing wiwit bosok, banjur dadi getih, radang, lan metu karo getih nalika batuk. Amarga dhèwèké ora nemu panyembuhan saka dhokter- , dhèwèké nyuwun pitulungan marang relik-relik sing bisa marasaké kabèh saka para wali sing nandhang sangsara suci iki. Para wali katon marang dhèwèké, ora ing ngimpi nanging ing panglihatan cetha, lan maringi sapotong lemon kanggo dicicipi; nalika dhèwèké njupuk lemon saka tangané, dhèwèké ora ngerti saka sapa dhèwèké nampa: dhèwèké kira yèn iku wong saka antarané kerumunan sing teka kanggo ngurmati relik suci para martir. Sawisé wong lara kuwi mangan apa sing diwènèhaké, wetengé langsung krasa mual, lan dhèwèké mual nganti metu cacing gedhé sing wis nggerogoti atiné; para wali, para penyembuh tanpa pamrih kuwi, banjur dadi ora katon. Isidore, sawisé waras wiwit wektu kuwi, matur nuwun marang Gusti Allah lan para abdi-abdi-Nya sing suci.

Ana sawijining priya jenenge Mina, magistrat kutha Filoponus[4635] , kang nandhang demam abot; lara iki saya parah amarga wetengé dadi kaku, saéngga fungsi alamiahé mandheg. Kabeh obat sing diombe ora mung ora maringi legawa, malah nambah parah wetengé amarga tetep ana ing kono. Wong iki nandhang sangsara rong minggu; laraé banget abot nganti dhèwèké wis nyerah marang pitulungan dhokter. Eling marang dhokter suci sing ora nampa upah, Cyrus lan John, Mina mréntahaké supaya dhèwèké digawa ing ambené menyang Manufin, menyang relik suci sing mujarab. Nalika dhèwèké ndedonga kanthi nangis ing ngarep relik suci mau, dhèwèké ngantuk lan banjur turu; banjur para wali suci rawuh marang dhèwèké lan maringi dhèwèké woh ara kanggo dipangan. Sawisé tangi saka turu, dhèwèké nemokaké woh ara mau ana ing ambené, cedhak karo dhèwèké; dhèwèké mangan woh mau, lan sakwise kuwi lara wetengé mari langsung lan dhèwèké waras manèh.

Mina liyane, sing entheng lan cepet mlaku kaya Asael kuna[4636] , *'kaya rusa ing padang'* (2 Sam. 2:18), lara abot ing sikilé nganti ora bisa mlaku lan nganggur ing amben suwé, amarga sikilé bengkak banget. Mina iki mrentahake supaya dhèwèké digendong, bebarengan karo ambené, menyang para mujijat suci, Cyrus lan Yohanes. Lan nalika sikilé diolesi lenga saka obor sing murub ing ngarepé relik suci para wali, dhèwèké langsung waras lan bisa mlaku, amarga sikilé wis mari sakabèhé; kanggo kabèh mau dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah lan para abdi-abdi-Nya sing suci.

Ana sawijining wanita sing jenenge Theodora, tau ngombe banyu nganti kélangan kodhok cilik tanpa disadari; kodhok kuwi banjur wiwit tuwuh ing wetengé. Wiwitane, kodhok kuwi ora nggawe Theodora keganggu

---

[4633] 'Kalos' saka basa Yunani sing artiné 'ayu'.

[4634] Maiuma – kutha pelabuhan ing Palestina, sing dadi pelabuhan kanggo Gaza, sawijining kutha kuna ing nagara iku sing ora adoh saka Yerusalem. Kutha iki dikenal minangka panggonan pelayanan episkopal Santo Kosmas.

[4635] Salah siji kutha ing Mesir.

[4636] Asael – putrané Sarua, adhine David, seduluré panglima militer Yoab, lan salah siji panglima utama David.

amarga isih cilik; nanging nalika wis thukul lan dadi gedhe, kodhok kuwi wiwit marakake lara banget nganti wanita iku ora entuk tentrem, awan bengi, amarga sangsara sing parah. Dheweke njerit banter lan ambruk ing lemah, nanging ora ana siji wae sing bisa nulungi, malah ora ana sing bisa nemtokake lara apa sing dadi panyakite; akèh wong padha mikir yèn dhèwèké disiksa déning setan. Akhire, dhèwèké digawa marang para pangripta mujijat suci, Cyrus lan John; padha muncul marang dhèwèké ing wayah bengi lan mréntah supaya ngombe banyu akèh dhisik sadurungé mangan. Wadon iku manut marang pangandikane; langsung wetenge mual, banjur dheweke mual lan mbuwang kodhok gedhe lan mari waras. Kabeh sing nyekseni kaget lan padha muji Gusti Allah lan para wali suci.

Sawisé Theodora, ana wong lanang jenenge Theodore sing nyuwun tulung marang para wali. Theodore iki ora sengaja ngombe racun sing diwènèhaké wong-wong jahat lan nandhang sangsara banget, ora nemu panyembuhan saka dhokter. Nalika Theodore iki ndedonga kanthi nangis kanggo kesembuhane, para wali katon marang dheweke ing sawijining panglihatan lan mrentahake dheweke supaya mangan kéwan tartamtu, sing ing basa Yunani dijenengi 'skopendra' ([4637]). Sawisé tangi saka panglihatan kuwi, Theodore nggawe pratandha salib, amarga dhèwèké nyangka yèn kuwi panglihatan setan; banjur dhèwèké miwiti ndedonga marang para wali sepisan manèh, nyuwun marang para wali supaya mari. Ing bengi sabanjure, para wali katon marang Theodore maneh lan maringi dhawuh supaya nindakake sing padha; nanging wektu iki uga dheweke ora precaya marang para wali, amarga kéwan kuwi dianggep mbebayani tinimbang marasaké. Lan kaping telu para wali katon marang dheweke, nanging maneh Theodore ora nggatekake, amarga mikir iku mung ilusi setan. Pungkasané, ing wengi kaping papat, para wali muncul marang Theodore ora ing ngimpi nanging ing kasunyatan; padha ngaturaké rasa prihatin marang Theodore lan kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ora pracaya marang omongan kita? Ayo enggal tangi lan menyang mata air kita; ing kana, panganana apa wae sing bisa dipangan; iku bakal dadi obat sing sejati kanggo kowe.'

Teodorus, sawisé pracaya marang kasunyatan wahyu para wali, mangkat nalika subuh menyang mata banyu lan nemokake godhong timun cilik ing lemah; Teodor njupuk lan nyicipi kanthi seneng; lan pas arep nyelehake potongan pungkasan timun mau menyang cangkemé, dhèwèké weruh ing jeroné bagean pungkasan kéwan sing diarani scopedra – amarga dhèwèké wis meh kabèh mangan kéwan kuwi ing jeroné timun; Kanthi wedi, dhèwèké langsung mbuwang sisa timun mau menyang lemah, banjur dhèwèké wiwit mual lan muntah, lan bareng karo timun lan makhluk kuwi, kabèh racun sing ana ing jeroné metu kabèh. Sawisé kuwi, Theodore krasa waras manèh lan sawisé menyang gréja, dhèwèké sujud syukur ing ngarepé relik suci para penyembuhé.

Ana sawijining wanita jenenge Maria sing teka saka Babilonia menyang Manufin, menyang relik para pekerja mujijat suci. Dheweke nggawa putrané sing umuré wolung taun, sing saka cangkeme, amarga tipuan setan, ilaté wis dicabut; Ilat bocah iku dawane sak jempol[4638] , luwih gedhe tinimbang ilat manungsa biasa, lan rupane aneh banget: kandel, ireng, ambune ora enak, njijikiake sapa wae sing ndeleng, lan tansah ngocok ludah ireng. Anak lanang iku ora sengaja tiba ing lemah cedhak relik para wali lan ilatné kepenthak marmer ing kana; langsung ilatné, sing wis bébas saka tipuan setan, bali menyang panggonané lan bali dadi ukuran normal, mula bocah iku mari.

Ana wong jenenge Eugene saka Mesir, sing nandhang penyakit bengkak (dropsy), digawa menyang relik para wali; amarga penyakit iki kabèh awaké ngembung lan wetengé ngrembaka banget. Para wali muncul marang Eugene ing sawijining panglihatan, nyentuh wetengé nganggo tangané lan kandha:

'Eugene! Bangun lan bali kanthi waras menyang omahmu.'

Eugene tangi, lan langsung bébas saka abote bengkak mau lan waras manèh. Eling marang sawatara mujijat, saka akèh, sing ditindakake para wali suci sing ora nampa upah, Cyrus lan John, ayo padha ngluhurake Kristus Gusti Allah, sing paring sih rahmat marang para wali mau, sing dipuji salawas-lawase karo Rama lan Roh Suci. Amin.

[4637] Siji jinis cicak.

[4638] 'pyad" padha karo 4 utawa 5 'vershki'.

Troparion, Nada 5:

O Kristus, Gusti kita, sing lumantar mujijat para martir suci Panjenengan sampun paring kita tembok kang ora bisa ditembus, lumantar panyuwunanipun, ancurake paseduluran bangsa-bangsa lan kuwatake tongkat panguwasa kraton, awit Panjenengan ingkang Siji-sijine Leres lan Tiyang Tresna dhumateng manungsa.

Kontakion, nada 3:

Para suci sing wis nampa karunia mujijat lumantar sih rahmating Gusti, kowe padha nindakake kaajaiban tanpa kendhat ing donya, kanthi ora katon marasake kabèh hawa napsu kita lumantar panjalukanmu, Cyrus sing wicaksana saka Gusti, bebarengan karo Yohanes sing mulya: amarga pancen kowe padha dadi tabib ilahi.

Peringatan Sang Paulus sing Mulya

Peringatan tanggal 28 Juni

Paulus sing Kinurmatan iku wong asli kutha Korintus[4639] , lair saka wong tuwa Kristen; sawise dibesarke ing kesalehan lan wis tresna marang Gusti wiwit isih enom, dheweke lunga menyang salah siji biara lan ing kana njupuk sumpah monastik; dheweke nyambut gawe banget ing urip asketik lan dadi asketik sing wis pengalaman. Iblis napsu ndeleng Paul iki dadi incengane; sawijining wengi, nalika Paul sing kinurmatan lagi ndedonga, iblis mau muncul marang dheweke lan kandha:

'Yen kowe ora nyukupi napsu dagingmu, sanajan mung sapisan, aku bakal nglawan kowe kanthi perang sengit!'

Nanging Paulus ngélarang setan mau ing asmané Gusti Yesus Kristus lan ngusir dhèwèké nganggo pratandha salib.

Banjur setan ngyakinake sawijining pelacur supaya nggawa bayi anyaré marang Pendeta; sawisé nyelehaké bayi mau ing ambené Pendeta, wong wadon iku kandha marang dhèwèké:

'Aku ngandhut lan nglairaké anak iki saka kowe.'

Sing sepuh nampa bayi mau kanthi kabungahan. Nanging wong-wong sesat teka marang sing sepuh, ngiket tangane saka mburine lan, sawisé ngiket bayi mau ing ambené sing sepuh, padha nggawa dhèwèké ngubengi kutha kanthi guyonan. Ndedeg ing tengahé wong akèh lan mènèhi pratandha nganggo tangane, Paulus kandha:

'Rungokna, sedulur! Ayo takon marang bayi iki, lan supaya dhèwèké kandha sapa bapaké.'

(Bayi mau umuré mung sawetara dina.) Lan Paulus kandha marang bayi mau:

'Critakna, sapa bapakmu?'

Bayi mau nyopot kain popoké, banjur nunjuk marang tukang besi tartamtu lan kandha:

'Iki bapakku, dudu Paulus wong biara.'

Wong-wong sing krungu kuwi padha sujud marang sang tuwa, nyuwun pangapura.

Wiwit wektu kuwi, Gusti maringi Sang Mulya karunia marasaké. Paulus nyandhakaké tangane marang wong lara, lan padha mari.

Sawisé urip luwih saka pitung puluh taun, sang pandhita mulih marang Gusti[4640] , sing wis dilayanani tanpa kendhat, lan kalebu ing golongan para suci; bebarengan karo wong-wong mau, dhèwèké ngluhuraké Allah siji ing Trinitas, marang Panjenengané kamulyan diparingaké saka kita salawas-lawase. Amin.

12 Juli

29 Juni (Gaya Lawas)

[4639] Korintus, kutha paling tuwa ing Yunani, dumunung ing sisih lor Argolis kuna, ing pesisir Teluk Korintus.
[4640] Tanggal pasti seda St. Paulus ora dingerteni.

Ing dina iki kita mengeti Sang Mulya Petrus, Pangeran Horde, Pangripta Mupangat saka Rostov (séda 29 Juni 1290).

Urip, Karya lan Kasangsarané Rasul Agung Petrus sing Suci, Mulya lan Pinunjul

Dilingeti tanggal 29 Juni

Seduluré Rasul Panggilan Sepisan Andreas, Rasul Suci Petrus—sing sadurungé dipanggil déning Gusti Yesus Kristus dijenengi Simon, putrané Yona wong Yahudi saka suku Simeon—iku wong asli Bethsaida, sawijining kutha Galilea sing ora pati misuwur lan sithik sing ngerti ing Palestina. Dheweke nikah karo putri Aristobulus, adhine Rasul Suci Barnabas, lan duwe anak loro: siji putra lan siji putri. Simon iku wong prasaja lan ora sekolah; kebak ajrih marang Gusti, dheweke netepi kabeh dhawuhe Gusti, 'mlaku ing ngarsane kanthi tanpa cela ing kabeh pakaryane'. Pakaryané Simon yaiku mancing; liwat gawean tangane iki, minangka wong sing nduwéni pangasilan sithik, dhèwèké nyukupi panguripan kanggo keluargané, nyedhiyakake kabutuhan bojone, anak-anaké, ibu mertua, lan bapaké sing wis tuwa, Jonah.

Nanging, adhine Simon, Andhreas, mbelakangi kesia-siaan donya sing mbrontak iki, milih dalan selibat: dhèwèké lunga menyang Yordania marang Sang Yohanes Pembaptis, sing lagi nginjili pangapuran diri (Mat. 3:1–17), lan dadi muridé. Krungu kesaksian gurune bab Kristus—Mesias—lan utamane tembunge nalika nuding marang Gusti: *'Lah, Anak Domba Allah'* (Yohanes 1:29–36), Andhreas ninggalake Yohanes lan, bebarengan karo salah siji murid Yohanes Pembaptis liyane, padha ngetutake jejak Gusti, takon marang Panjenengane:

'Rabi, panjenengan manggon ing endi?'

'Ayo padha teka lan ndeleng,' mangsuli Sang Juruwilujeng.

Padha lunga lan ndeleng ing endi Panjenengané manggon, lan padha tetep karo Panjenengané dina iku (Yohanes 1:38–39).

Esuké, Andhreas menyang marang seduluré Simon lan kandha marang dhèwèké:

'Kita wis nemokake Mesias, Kristus.'

Lan dhèwèké nggawa dhèwèké marang Yésus. Yésus ndelok dhèwèké lan kandha:

"Kowe Simon, putrané Yohanes; kowe bakal dijenengi Kéfas, sing tegesé 'batu karang' (Petrus)"[4641] (Yohanes 1:41–42). Lan langsung Sang Petrus kapenuhan katresnan marang Gusti, pracaya marang Panjenengané minangka Kristus sejati, sing dikirim déning Gusti Allah kanggo kaslametan donya. Nanging dhèwèké durung ninggalaké omahé utawa nyerahaké pakaryané, isih nyukupi kabutuhan saben dinané kulawargané; ing bab iki Simon kadhangkala dibantu déning adhine, Andreas, kanggo bapaké sing wis tuwa; mangkono padha urip nganti wayahe dipanggil déning Gusti kanggo pelayanan apostolik.

Sawijining dina, sawisé Yohanes Pembaptis dipenjara, Gusti Yesus Kristus lumaku ing sacedhake Segara Galilea (uga dikenal minangka Segara Tiberias utawa Danau Gennesaret) lan, nalika ndeleng Petrus lan Andreas lagi mbuwang jaringé menyang segara, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Melu aku, lan aku bakal nggawe kowe dadi juru pancing manungsa' (Matéus 4:18–20).

Jenis nelayan apa sing Gusti kepéngin gawé saka wong-wong mau? Panjenengané wis maringi pratandha liwat panangkepan iwak sing mujijat. Nalika mlebu ing prau Simon Petrus, Kristus maringi dhawuh supaya Petrus nyebar jaringé, lan Petrus mangsuli:

'Gusti! Kita wis nyambut gawe sakwengi lan ora entuk apa-apa; nanging miturut sabda Panjenengan, aku bakal mbuwang jaring.'

Nalika padha nindakake kuwi, padha nangkep iwak akèh banget nganti jaringé meh koyak, sing dadi pratandha pangreman rohani para rasul—para rasul bakal nangkep akèh bangsa kanggo kaslametan nganggo jaring Sabda Gusti. Ndeleng mujijat iki, Simon Petrus nyuwun ing ngarsané Gusti Yesus lan kandha:

'Punten, Gusti, adoh saking kula! Amargi kula punika tiyang dosa.'

[4641] Kipha iku tembung Siria sing artiné 'watu'; tembung Yunani Petrus ('petra' – watu, watu gedhé) nduwèni makna sing padha.

Dheweke lan kabeh kanca-kancane sing melu nangkep iwak mau padha kaget lan nggumun. Minangka wangsulan marang Petrus, sing nyuwun supaya Gusti adoh saka dheweke, Sang Juruwilujeng malah ngajak dheweke supaya ngetutake Panjenengané:

'Ayo, mèlu Aku – wiwit saiki kowe bakal nyekel manungsa kanggo gesang langgeng, kaya biyèn kowe nyekel iwak kanggo pati.'

Wiwit wektu kuwi, Rasul Suci Petrus ngetutake Kristus, kaya adhine Andreas lan para murid liyane sing bubar diundang. Gusti tresna marang Rasul Petrus amarga atine prasaja: Panjenenganipun rawuh ing griya prasaja Simon, ing ngendi kanthi nyentuh tangan Panjenenganipun, Panjenenganipun marasake ibu mertua Simon sing lagi lara demam. Lan nalika esuk, Gusti tangi lan mundur menyang panggonan sepi kanggo ndedonga, Petrus lan kanca-kancane, ora bisa tahan sanajan sak jam tanpa Gusti, padha ngetutake Panjenengané, kanthi tekun nggoleki Guru sing dikasihi; lan sawisé nemokake Panjenengané, padha kandha marang Panjenengané:

'Kabeh wong padha nggoleki Panjenengan, Gusti' (Markus 1:30–37).

Lan Rasul Suci Petrus ora nate nyimpang saka Gusti, nanging tansah tetep ana ing sisihé, remen ndeleng Panjenengané lan marang pangandikane sing 'luwih manis tinimbang madu'. Panjenengané dadi saksi mata pirang-pirang mujijat agung saka Gusti, sing cetha nuduhaké Kristus minangka Putraning Allah, marang Panjenengané panjenengané pracaya tanpa sangsi sethithik. Lan kaya dheweke pracaya 'ing kabeneran' nganggo atine, mangkono uga dheweke ngakoni 'kanggo kaslametan' nganggo lambene. Nalika Gusti rawuh ing wewengkon Kaisarea Filipi[4642] , Panjenengané takon marang para muridé:

'Sapa sing padha kandha yèn Aku, Putraning Manungsa, iku sapa?'

Padha mangsuli:

Ana sing kandha Yohanes Pembaptis; liyane kandha Elia; lan ana uga sing kandha Yeremia utawa salah siji nabi.

Panjenengané kandha marang wong-wong mau:

'Nanging kowe kandha aku iki sapa?'

Simon Petrus mangsuli:

'Sampeyan iku Kristus, Putraning Gusti Allah kang urip.'

Gusti Allah maringi ganjaran marang pangakuan sejati saka Rasul iki kanthi berkah lan janji; Panjenengané ngendika marang Santo Petrus:

"Begja kowe, Simon putrané Yona, awit iki ora kawahyukaké marang kowe déning daging lan getih, nanging déning Bapakku ing swarga; lan Aku kandha marang kowe: kowe iku Petrus, lan ing watu iki Aku bakal mbangun Greja-Ku, lan lawang-lawangé neraka ora bakal ngungguli; lan Aku bakal maringi kowe kunci Karajaning Swarga; lan apa bae sing koweiket ing bumi bakal kaiket ing swarga; lan apa bae sing koweungkurake ing bumi bakal kaungkurake ing swarga[4643] .

Kanthi kobong katresnan kang murub marang Gusti, Rasul Suci Petrus kepéngin supaya ora ana sing ala tumeka marang Panjenengané; mulané, nalika Gusti maringi pratandha bab sangsara Panjenengané, dhèwèké nyalahké Panjenengané, kandha kanthi ora ngerti:

'Gusti, welasana dhiri Panjenengan! Muga-muga iki ora tau kelakon marang Panjenengan!'

Sanadyan tembung-tembungé Rasul iku ora nyenengaké Gusti Yesus—sing rawuh kanthi tujuan mulihaké umat manungsa saka karusakan lumantar sangsara Panjenengané—tembung-tembung mau tetep kawangun saka katresnan kang murub marang Gusti ( ); tembung-tembung mau uga mbuktekake yèn Rasul iku ora nduwé niat ala: nalika krungu panuntun Gusti, 'Mundur saka aku, Setan![4644] kowe dadi alangan tumrap Aku', Rasul ora ngrasakake nesu utawa kesal lan ora mundur saka Kristus Juruslamet, nanging sawisé ngrungokaké celaan mau

---

[4642] Kutha iki dumunung cedhak sumber Kali Yordania; kutha iki dibangun déning Pangeran Filipus, putrané Herodes, kanggo ngajèni Kaisar Tiberius – mula jenengé.

[4643] Ing kéné, 'batu' mesthi ora ngrujuk marang Rasul Petrus, nanging marang iman sing diakué, utawa marang Gusti piyambak; janji kanggo maringi kunci Karajaning Swarga sabanjuré diulangaké déning Gusti sawisé wunguné, marang kabèh Rasul (Yohanes 20:21–23).

[4644] Setan iku tembung Siria sing artiné 'mungsuh'; ing teges sempit, iki istilah sing digunakaké ing Kitab Suci kanggo nyebut pangeran roh-roh ala (1 Tes. 2:18); nanging ing teges sing luwih amba, tembung 'Setan' nuduhake, sacara umum, sapa waé sing mungsuh kersané Gusti, sanajan mung amarga polos utawa kurang pangerten, kaya sing kita deleng ing kasus iki karo Santo Petrus Rasul.

kanthi katresnan, malah ngetutaké Gusti kanthi semangat sing luwih gedhé (Matéus 16:13–23). Ing sawijining wektu, akèh murid sing ora bisa mangertèni tembungé Gusti[4645] padha ngomongaké bab kuwi:

'Tembung sing aneh! Sapa sing bisa ngrungokake iki?'

Lan banjur padha mundur saka Sang Juruwilujeng lan ora maneh mlaku bebarengan karo Panjenengané. Banjur Gusti Yesus ngendika marang Para Rolas:

'Apa kowe uga kepengin lunga?'

Simon Petrus mangsuli marang Panjenengané:

'Gusti! Kadhèngé sapa ta sing bakal kita tindak? Panjenengané nduwèni tembung-tembung urip langgeng, lan kita wis pracaya lan mangertèni yèn Panjenengané iku Kristus, Putrané Gusti Allah sing urip' (Yohanes 6:53–58).

Kanthi iman lan semangat kaya ngono marang Gusti, Rasul Suci Petrus wani nyuwun idin marang Panjenengané supaya bisa teka marang Panjenengané ing banyu[4646] . Gusti ora nglarang kuwi. Banjur Rasul Suci Petrus, metu saka prau, 'mlaku ing banyu kanggo menyang marang Gusti Yesus'. Nanging, amarga durung nduwéni keteguhan iman sing sampurna sadurungé nampa Roh Suci, dhèwèké, 'nalika weruh angin kenceng, wedi lan wiwit klelep, muni:

'Gusti! Slametna aku.'

Yesus langsung ngulurake tangané, nyekel dhèwèké, lan kandha marang dhèwèké:

'Wong sing sithik pracaya, ngapa kowe ragu?' (Mat. 14:28–31).

Gusti, sing nylametaké rasul suci saka klelep, uga nylametaké dhèwèké saka kurang iman nalika Panjenengané kandha marang dhèwèké[4647] :

– 'Aku wis ndedonga kanggo kowe supaya imanmu ora gagal' (Lukas 22:31–32).

Bareng karo loro murid liyane, Yakobus lan Yohanes, Rasul Suci Petrus diparingi kaluhuran kanggo nyekseni ing Gunung Tabor kamulyaning Pangowahan Rupa Gusti kang kawahyukaké marang dheweke, lan krungu kanthi kupingé dhéwé swara Gusti Allah Rama, kang rawuh saka swarga marang Gusti Yesus. Rasul Suci kasebut nyebutaké iki ing epistulé kaya ing ngisor iki:

– Kita wis ngumumaké marang kowé babagan kuwasa lan rawuhé Gusti kita Yesus Kristus, ora adhedhasar dongèng-dongèng sing dirancang kanthi pinter, nanging amarga kita wis dadi saksi mata kamulyané. Amarga Panjenengané nampa pakurmatan lan kamulyan saka Gusti Allah Rama, nalika ana swara marang Panjenengané saka kamulyan agung, kang kandha, 'Iki Putraku kang tak tresnani, kang marem atiku.' Lan kita krungu swara iki metu saka swarga nalika kita ana bebarengan karo Panjenengané ing gunung suci.[4648]

Nalika Gusti nyedhak marang sangsara lan pati sukarela ing salib, Rasul Suci Petrus ngetokake semangaté marang Gusti ora mung kanthi tembung, kandha:

'Gusti, aku siap lunga karo Panjenengan nganti menyang pakunjaran lan pati' (Lukas 22:33), nanging uga kanthi tumindak, narik pedhangé lan mènggalakaké kupingé Malchus, abdi imam agung (Yohanes 18:10). Sanajan Gusti Allah, ing kabijaksanaan-Nya, ngidini Rasul Petrus tiba ing panolakan telung kaping marang Kristus Juruslamet, Gusti kita, piyambakipun tangi malih lan dipun pulihaké lumantar tobat sing sejati, kanthi tangis sing pait (Matius 26:69–75). Santo Petrus, sing sepisanan saka kabèh Rasul, diparingi sih supaya bisa ndeleng Gusti Yesus Kristus sing wis wungu, kaya sing dicritakaké déning Injilist Lukas sing suci: 'Gusti pancen wis wungun lan wis ngetokake dhiri marang Simon' (Lukas 24:34); Rasul Suci Paulus uga nyerat bab sing padha: Kristus 'mungun ing dina katelu miturut Kitab Suci lan ngetokake dhiri marang Petrus, banjur marang Para Rolas' (1 Kor. 15:4–5). Nalika ndeleng Gusti, Santo Petrus kebak kabungahan sing ora bisa diungkapake, amarga wis nampa pangapura sing welas asih saka Gusti kanggo dosane. Pungkasané dhèwèké mbales pangapura amarga wis ngelakoni panyangkalan telu kaping marang Gusti kanthi pangakuan katresnané marang Sang Juruwilujeng telu kaping, mangsuli pitakonané Gusti telu kaping:

'Simon putrané Yona, kowe tresna marang Aku?'

[4645] Bab Sakramèn Panriman Anggoto lan Getihé Kristus. (Yohanes 6:53–58).

[4646] Kaya Sang Gusti piyambak nyedhak marang para muridé liwat ombak gedhé ing Segara Gennesaret (Matéus 14:22–27).

[4647] Ing Pesta Akhir karo para muridé sadurungé Sang Kristus nandhang sangsara.

[4648] 2 Petrus 1:16–18; cf. Matius 17:1–27; Markus 9 lan salajengipun; Lukas 9 lan salajengipun.

'Gusti, Panjenengan ngertos kabèh; Panjenengan ngertos yèn aku tresna marang Panjenengan.'

Lan Sang Kristus Juruwilujeng mbalekake Petrus marang kaluhurané minangka rasul, ngangkat dhèwèké dadi panggembala wedhus lan maringi dhèwèké kunci Karajaning Swarga (Yohanes 21:15–17).

Sawisé munggahé Gusti kita Yesus Kristus, Santo Petrus, minangka sing paling unggul ing antarané Para Rasul, dadi guru lan pangkotbah pisanan Sabda Gusti, ngrekrut nganti telung ewu wong pracaya menyang Gréja Kristus mung sajrone sak jam (Kisah Para Rasul 2:14–41). Kanthi mangkono, dhèwèké uga nampilaké kakuwatan mujijat sing ageng. Nalika dhèwèké mlebu ing candhi bebarengan karo Santo Yohanes kanggo ndedonga, Santo Petrus ndeleng wong sing lumpuh wiwit lair, lungguh ing gapura candhi sing diarani Gapura Ayu. Nalika wong kuwi ndeleng Petrus lan Yohanes, dhèwèké nyuwun sedekah marang wong loro mau. Petrus lan Yohanes, kanthi teliti ndeleng dhèwèké, kandha:

'Delengen kita.'

Lan dhèwèké mandeng marang wong-wong mau kanthi tliti, ngarep-arep entuk apa-apa saka wong-wong mau. Nanging Petrus kandha:

Aku ora duwe perak utawa emas; nanging apa sing tak duwé, tak paringaké marang kowe: ing asmané Yesus Kristus saka Nazaret, tangi lan mlaku.

Lan nalika nyekel tangan tengené, dhèwèké ngangkat; lan sakwisé kuwi sikil lan mata sikilé dadi kuwat, banjur mlumpat, ngadeg, lan wiwit mlaku, mlebu ing candhi bareng karo wong-wong mau, mlaku-mlaku lan mlumpat-mlumpat, muji Gusti Allah.

Liwat mujijat iki lan panginjilané Rasul Suci Petrus, watara limang ewu wong padha pracaya marang Kristus (Kisah Para Rasul 3:1–26; 4:4). Santo Petrus mateni Ananias lan bojone Sapphira, warga Yerusalem, amarga nglakoni dosa ngremehake Roh Suci lan goroh marang Roh Suci (Kisah Para Rasul 5:1–10). Ing Lydda[4649] , dhèwèké marasaké Aeneas, sing wis lumpuh lan nganggur amarga lara wolung taun, kanthi kandha marang dhèwèké:

'Aeneas, Yesus Kristus marasaké kowe!' (Kisah Para Rasul 9:32–34)

Ing Yopa[4650] , dhèwèké nguripaké manèh bocah wadon Tabitah sing wis mati (Kisah Para Rasul 9:36–42). Lan ora mung tangané lan tembungé sing nindakake mujijat, nanging uga bayangané marasaké wong: 'nganti wong-wong nggawa wong lara metu menyang dalan lan dibaringake ing ranjang lan dipan, supaya paling ora bayangane Petrus bisa nyentuh sawatara wong nalika piyambaké liwat' (Kisah Para Rasul 5:15). – Lan nalika Raja Herodes nyentuh sawatara anggota gréja (ing Yerusalem) kanggo 'nglarani wong-wong mau' lan, sawisé mateni Yakobus, saduluré Yohanes, nganggo pedhang[4651] , nyekel Santo Petrus lan nahan ing panjara, ngiket nganggo loro ranté, Malaikaté Gusti mbebasaké dhèwèké saka ikatané ing wayah wengi lan nglolosaké saka panjara (Kisah Para Rasul 12:1–10). Rasul Agung Petrus iku sing sepisanan mbukak lawang iman kanggo wong-wong non-Yahudi, nglairake baptisan marang seratusan Romawi Kornelius ing Kaisarea[4652] sawisé ndeleng pangliyan ing ngendi ana ijaun sing mudhun saka swarga, kebak kéwan papat sikil lan kéwan merayap, lan ana swara sing mréntah Petrus supaya nyembelih kabèh kéwan mau, mangané, lan aja nganggep najis apa sing wis dibersihaké Gusti; pangandika iki dadi pratandha bab pangrobahané wong-wong non-Yahudi marang Kristus (Kisah Para Rasul 10:1–48). Rasul Suci Petrus ngélarang Simon, tukang sihir saka Samaria, sing kanthi munafik nampa baptisan lan nyoba tuku karunia Roh Suci nganggo dhuwit:

'Kawruhana, perakmu iku dadi kutukan tumrap kowe, amarga kowe mikir bisa entuk peparingé Gusti Allah nganggo dhuwit: kowe ora duwe bagéan utawa warisan ing bab iki, amarga atimu ora lurus ing ngarsané

[4649] Lidda – sawijining kutha ing Palestina, cedhak Ramla saiki, biyèn Arimatea.

[4650] Joppa – salah siji kutha paling tuwa ing Asia, ing pesisir lor-kulon Segara Mediterania antarané Kaisarea lan Gaza.

[4651] Yakobus, putrané Zebedé, salah siji saka Rolas Rasul lan seduluré Injilist Yohanes. Santo Yakobus iku sing kapisan saka para Rasul sing ngalami martir nalika panganiayaan déning Herodes Agripa, Raja wong Yahudi, ing taun 44 Masehi. Dina rayahé tanggal 30 April.

[4652] Iki ateges, mesthi wae, marang Kaisarea ing Palestina, sing dumunung ing pesisir Segara Mediterania; kutha iki dibangun maneh dening Herodes Agung, sing menehi jeneng Kaisarea minangka pangurmatan marang Kaisar Agustus. Rasul Paulus ngunjungi panggonan iki (Kisah Para Rasul 9:29–30, 18:28, 21:8); panjenengané nglampahi rong taun ing kéné minangka tawanan (Kisah Para Rasul 23:33, 24:27, 25:4); Rasul Filipus manggon ing kéné (Kisah Para Rasul 21:8); lan Herodes Agripa seda ing kéné, kapethuk malaékat lan dipangan ulat (Kisah Para Rasul 12:19–33).

Gusti Allah; mulane tobatna dosa iki lan ndedonga marang Gusti Allah: mbok menawa niat atimu bakal diapura, awit aku weruh kowe kebak empedu pait lan kaiket dening kaluputan (Kisah Para Rasul 8:18–23).

Karya-karya liya saka Rasul Suci Petrus sing kasebut ing kene diterangake kanthi luwih rinci ing Injil Suci lan Kitab Karya Para Rasul Suci, sing tansah diwaca ing gréja-gréja kanggo pambangunan iman para pracaya. Mula, kanggo nyepetake, ora perlu nyitir kanthi rinci saka buku-buku Kitab Suci iki kabeh babagan Santo Petrus Rasul; buku-buku iki kudune wis dikenal dening umat Kristen Ortodoks . Babagan upaya lan pakaryan evangelisasi luwih lanjut saka Santo Petrus Rasul, sing mung dikenal dening sawetara wong, Santo Simeon Metaphrastes[4653] ngendika kaya ing ngisor iki.

Saka Yerusalem[4654] Santo Petrus lelungan menyang Kaisarea Stratonika[4655] , ing kono dhèwèké ngangkat uskup saka presbiter sing wis ngancani dhèwèké; sawisé marasaké akèh wong ing Sidon[4656] lan ngangkat uskup ing kana, dhèwèké tekan ing Berytus[4657] , lan ing kono uga dhèwèké ngangkat uskup; banjur dhèwèké teka ing Vivla, lan saka kono menyang Tripoli ing Fenisia[4658] , ing ngendi dhèwèké manggon karo wong wicaksana sing aran Marson, sing diangkat dadi uskup para pracaya ing kutha kuwi. Saka Tripoli dhèwèké lunga menyang Orphosia; banjur menyang Antrada, banjur menyang pulo Arados, lan terus menyang Valanea, Pant lan Laodicea[4659] ; ing kono dhèwèké marasaké akèh wong lara, ngusir roh najis saka wong sing kesurupan, lan nglumpukaké pasamuan wong pracaya, ngangkat uskup kanggo wong-wong mau. Saka Laodicea, Santo Petrus lunga menyang Antiokia, sawijining kutha ing Siria[4660] , ing ngendi Simon Ahli Sihir ndhelik saka prajurit sing dikirim déning Kaisar Romawi Klaudius[4661] kanggo nangkep dhèwèké; nalika ngerti rawuhe Santo Petrus Rasul, Simon mlayu menyang kutha-kutha ing Yudea. Ing Antiohia, Santo Petrus marasaké akèh wong lara lan, sawisé mratelakaké babagan Allah siji ing telung Pribadi, ngangkat uskup: Marcian kanggo Sirakusa ing Sisilia[4662] lan Pancratius kanggo Tauromenium[4663] . Saka Antiohia, Santo Petrus lelungan menyang Tynian ing Kapadokia[4664] ; saka kono piyambakipun ngunjungi Ancyra ing Galatia[4665] , ing ngendi piyambakipun nguripake maneh tiyang ingkang sampun seda, ngadegake gréja, maringi katekesan lan baptisan marang akèh tiyang, sarta nunjuk uskup kanggé wong-wong mau. Sawisé ninggalaké Ancyra, dhèwèké mangkat menyang Sinope ing Pontus[4666] , lan saka kono tekan Amasya, sing dumunung ing tengahing tanah Pontus. Banjur, sawisé ngunjungi Gangra ing Paphlagonia[4667] , Claudiopolis ing Honoriadis lan Bithynia[4668] , lan Nicomedia, Rasul Suci mandheg ing Nicaea[4669] . Kanthi niyat arep menyang Yerusalem kanggo paskah, dhèwèké mbalèk saka Nikaea, lelungan menyang Pissinunt, banjur menyang Kapadokia lan Siria. Sawisé ngunjungi Antiokia sepisan manèh, dhèwèké pungkasane tekan Yerusalem. Sajrone manggon ing kana, Rasul Suci Paulus teka nyrawungi dhèwèké, telung taun

---

[4653] Panulis gerejawi abad kaping 10

[4654] Kutha utama Palestina, saiki dadi kutha provinsi ing vilayet (gubernuran) Damaskus ing Suriah (ing jero Kakaisaran Utsmaniyah), dumunung ing sacedhake kali Kidron ing lereng telung pucuk bukit Yudea: Akra, Sion, lan Moriah. Yerusalem iku kinurmatan déning saben wong Kristen minangka pusat prastawa ageng ing sajarah Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar – minangka ibu gréja Kristen, saka kono sabda Injil nyebar ing saindenging jagad.

[4655] Caesarea Stratonica iku padha karo Caesarea ing Palestina.

[4656] Sidon iku kutha Fenisia ing pesisir Segara Mediterania, ing ngendi Fenisia dumunung.

[4657] Berytus utawa Beryt – kutha Fenisia, kondhang ing jaman kuna minangka pangungkit pencerahan lan sinau; saiki, Beryt, sing dikenal minangka Beirut, dadi kutha krajan vilayet Asia-Turki ing Siria lan dadi pusat perdagangan sing wigati.

[4658] Byblos lan Tripoli iku kutha-kutha Fenisia.

[4659] Laodicea – kutha krajan ing wewengkon Phrygia ing Asia Minor.

[4660] Suriah – sawijining wewengkon Asia Turki ing pesisir wétan Segara Tengah.

[4661] Claudius – Kaisar saka taun 41 nganti 54 Masehi.

[4662] Sicily – salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah, saiki dadi péranganing Karajan Italia.

[4663] Tauromenia – kutha wigati ing pesisir wétan Sisilia cedhak Gunung Taurus – saka kono jenengé dijupuk.

[4664] Kappadokia – sawijining wewengkon ing Asia Minor ing tapel wates karo Armenia lan Kilikia.

[4665] Galatia – sawijining provinsi ing Asia Minor, watesé karo Phrygia ing kulon, Lycaonia lan Cappadocia ing kidul, Pontus ing wetan, lan Bithynia lan Paphlagonia ing lor.

[4666] Pontus – sawijining wewengkon ing sisih lor-wétan Asia Minor.

[4667] Paflagonia – sawijining wewengkon pagunungan sing kasar ing sisih lor Asia Minor.

[4668] Bithynia – sawijining wewengkon ing Asia Minor sing watesé karo Segara Ireng ing lor.

[4669] Nikea dumunung ing Bithynia (deleng cathetan sadurunge) ing pucuk wétan Danau Ascania; biyèn kutha iki makmur minangka pusat dagang lan malah dadi kursi para raja. Iku misuwur ing sajarah Gereja Kristen minangka panggonan Konsili Ekumenis Kapisan (ing taun 325) lan Kapitu (ing taun 787).

sawisé pangrobahané marang Kristus, kaya sing dicritakaké déning dhèwèké dhéwé ing Suraté marang wong Galatia:

'Telung taun sawisé, aku munggah menyang Yerusalem kanggo ketemu Petrus lan manggon bareng karo dhèwèké limolas dina' (Gal. 1:18).

Sawisé netepaké paugeran Gréja ing wektu kuwi, Santo Paulus banjur miwiti pakaryan sing wis dadi panggilané; nalika Rasul Suci Petrus manèh ngunjungi Antiokia, ing ngendi dhèwèké ngangkat Evodius dadi uskup; sawisé tekan Sinad, sawijining kutha ing Frigia[4670] , dhèwèké mangkat saka kono menyang Nikomedia[4671] ; ing kana dhèwèké ngangkat Prokhorus dadi uskup, sing sawisé nampa jabatan uskup, ngetutaké tapak-tapak Santo Yohanes Teolog. Sawisé teka saka Nikomedia menyang Ilion, sawijining kutha ing Hellespont[4672] , Rasul Suci ngangkat Kornelius, sang seratusan, dadi uskup ing kana lan bali menyang Yerusalem. Ing kana, Gusti Yesus Kristus muncul marang Santo Petrus ing sawijining pangliyan, kandha:

'Bangun, Petrus, lan tindakna menyang kulon: wis wayahe dhèwèké padhang amarga pangandika panjenengan; lan Aku bakal ana ing sisih panjenengan.'

Ing wektu kuwi, Simon si Ahli Sihir[4673] wis ditangkep déning prajurit sing padha nggoleki dhèwèké lan digawa menyang Roma[4674] kanggo ngadhepi paukuman amarga tumindaké. Nanging dhèwèké, sawisé ngaburaké pikiran akèh wong nganggo tipuan sihiré, nganti ngapusi wong-wong mau nganti ora mung lolos saka paukuman, malah wiwit disembah dadi déwa déning akèh wong. Pangantarane Setan iki nganti ngagetake Kaisar Claudius dhéwé karo sihé, nganti ana patung dukun sihir sing digawé lan dipasang ing antarané loro jembatan ing Kali Tiber, kanthi prasasti: 'Kanggo Simon, déwa suci'. Justin lan Irenaeus nulis bab iki kanthi rinci. Bab kita (kandha Simeon Metaphrastes), ayo padha bali marang topik sing lagi dirembug. Petrus Agung, sawisé nyritakaké marang sedulur-seduluré bab wahyu sing wis dideleng, pamit saka wong-wong mau lan, nalika ngunjungi gréja-gréja, tekan manèh ing Antiokia, ing ngendi dhèwèké nemoni Rasul Suci Paulus. Ing kono dhèwèké ngangkat uskup-uskup: Urvan saka Tarsus[4675] , Epafroditus saka Leukia ing Adrianople, Apelles, seduluré Polikarpus, saka Smirna, lan Figelus saka Efesus[4676] ; kabaré sing pungkasan iki, sawisé nyasar saka dalan sing bener, mlebu komuni karo Simon. Saka Antiokia, Santo Petrus lelungan menyang Makedonia[4677] , ing kono uga Panjenenganipun ngangkat uskup: Olympus kanggo wong Filipi[4678] , Jason kanggo wong Tesalonika[4679] , lan Silas kanggo wong Korinta[4680] , sing ditemokake Panjenenganipun manggon bareng karo Rasul Suci Paulus.

[4670] Phrygia – sawijining wewengkon ing Asia Minor sing ana ing antarané Galatia ing lor, Pisidia lan Pamphylia ing kidul. Diumumaké Injil déning Santo Paulus Sang Rasul.

[4671] Nicomedia – sawijining kutha ing Bithynia.

[4672] Hellespont iku jeneng sing diwenehake marang selat sing misahake Semenanjung Thracian saka Asia (Troad, Phrygia Cilik).

[4673] Miturut kasaksian St. Justin Sang Martir, Simon si Ajaib, sing asalé saka désa Samaria Gittah utawa Titton, sinau filsafat ing Alexandria lan sakwisé misuwur dadi dukun sihir, ngaku yèn dhèwèké kuasa agungé Gusti Allah. 'Ing wektu kuwi, miturut cathetan Romawi lan Yunani, ing pirang-pirang nagara ing donya Greko-Romawi muncul akèh wong sing dikenal minangka dukun sihir, ahli Kaldea, ahli matematika, lan ahli mantera, sing nduwèni sawatara kawruh babagan kekuwatan misterius sing sifaté wektu kuwi isih durung cetha, padha ngetokaké awaké dhéwé minangka pribadi sing luar biasa; lan kanthi marasaké sawatara lara, lumantar mantera, ramalan, prakiraan, sihir, penipuan lan macem-macem trik liyane, nduwèni pangaribawa gedhé marang wong-wong awam nganti padha ngetutaké lan dianggep minangka wong kang luar biasa." Simon si Ahli Sihir uga kalebu golongan wong kaya ngono.

[4674] Roma – kutha krajan Kakaisaran Romawi – dumunung ing Italia tengah, ing wewengkon Latium, ing loro-lorone pinggir Kali Tiber, ing panggoné kali iku mili menyang segara.

[4675] Tarsus – biyèn kutha gedhé lan padhet ing sisih kidul-wétan Asia Minor, kutha krajan provinsi Silisia, ing Kali Cydnus, ora adoh saka Segara Tengah. Nganti saiki isih dadi pusat dagang wigati kanthi 40.000 jiwa.

[4676] Efesus – sawijining pusat dagang pesisir lan kutha krajan provinsi Ioppia ing Asia Cilik; sawisé dadi pusat pelayanané Rasul Yohanes Teologian; Konsili Ekumenis Katelu dianakake ing kéné taun 431; saiki, Ephesus dadi désa miskin Turki Ayasuluk.

[4677] Troad – kutha pesisir sing saka kono mung perlu pelayaran cendhak menyang Éropah. – Makedonia – wewengkon pesisir sing watesé karo Kapuloan ing lor-kulon.

[4678] Kutha Filipi, marang umat Kristen ing kana Rasul Paulus nulis suraté, dumunung ing Makedonia, ing Kali Strymon, ora adoh saka Segara Aegea; kutha iki kalebu salah siji kutha paling misuwur ing wilayah kuwi, mulané pangarang Kitab Kisah Para Rasul nyebut kutha iki minangka kutha utama sing paling misuwur ing wilayah kuwi (Kisah Para Rasul 16:12); Gereja ing Filipi diadegaké déning Santo Paulus Rasul nalika lelampahan misi kapindho.

[4679] Kutha ing Makedonia.

[4680] Korintus – ing kulon Athena, ana ing selat, misuwur ing jaman kuna amarga perdagangan sing jembar, lan dadi pusat panguwasa gubernur Romawi nalika semana.

Sawisé ngangkat Herodion dadi uskup Patras, Santo Petrus mangkat menyang Sisilia lan, sawisé tekan Tauromenium, piyambakipun nginep sawatara wektu karo Pancratius, sawijining priya sing pinter ngandika; sawisé mènèhi warta lan ngabaptis sawijining Maximus ing kono lan ngangkat dhèwèké dadi uskup, piyambakipun tekan Roma.

Ing Roma, Santo Petrus sang Rasul mulang saben dina ing alun-alun lan ing omahé wong-wong babagan siji Gusti Allah – Rama Kang Maha Kuwasa – lan siji Sang Gusti Yesus Kristus, Putrané Allah, Gusti sejati saka Gusti sejati, lan siji Roh Suci, Sang Gusti kang maringi urip; lan dhèwèké narik akèh wong marang iman Kristen, nylametaké saka ilusi pemujaan berhala lumantar baptisan suci. Ndeleng kabèh kuwi, Simon si tukang sihir ora meneng waé utawa ndhelikaké niaté ala marang Santo Petrus – dhèwèké nganggep pangandikane Rasul, sing ngrusak kamulyané dhéwé, dadi sumber isin; lan dukun sihir mau wiwit mbukak nentang ajaran sejati Sang Rasul nganggo tembung lan tumindak licik – tanpa isin, dhèwèké mbantah Santo Petrus ing tengah kutha. Dhèwèké ngapusi wong-wong, nyurung khayalan aneh ing atiné; dhèwèké nampilaké penampakan sadurungé lan sawisé dhèwèké, kandha yèn kuwi roh wong mati; dhèwèké uga nampilaké wong-wong sing wis tangi saka pati, padha sujud marang dhèwèké kaya déné dhèwèké iku déwa; dhèwèké marasaké wong lumpuh, mbalèkaké kamampuané mlaku lan mlayu. Nanging kabèh iku dudu kanyatan sejati, nanging mung fatamorgana, kaya Proteus mitologis[4681] , sing ngganti wujudé kanthi manéka cara: kadhangkala katon nganggo loro pasuryan, banjur sawisé sawatara wektu malih dadi wedhus jantan, ula, manuk, utawa njupuk wujud geni; cekaké, njupuk kabèh wujud kanggo ngapusi wong bodho. Nanging cukup mung kanggo Rasul Agungé Gusti nyawang tumindaké Simon – lan langsung sihiré Simon sirna.

Bab perjuangan Rasul Suci Petrus nglawan Simon tukang sihir, saliyané saka Metaphrastus, Prolog lan Menaion Agung-Chetii uga nyritakaké kaya ing ngisor iki.

Nalika Santo Petrus rawuh ing Roma lan mangertèni yèn Simon, sing nyebut dhèwèké Kristus, nindakake mujijat ageng ing ngarepé wong akèh, dhèwèké, kobong semangat kanggo Gusti Allah sing sejati, mangkat menyang omahé Simon, ing lawangé omahé dhèwèké nemoni akèh wong; padha nyegah Rasul supaya ora mlebu omahé. Banjur Santo Petrus kandha:

'Ngapa kowe ngalangi aku arep menyang dukun licik kuwi?'

'Dheweke dudu tukang sihir,' wangsul wong-wong mau, 'nanging dewa kang kuwasa; dheweke wis masang penjaga ing gapurane sing bisa maca pikiran manungsa.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, padha nunjukaké marang Rasul Suci iku asu ireng sing lagi nggleleng ing gapura, lan kandha:

'Asu iki matèni sapa waé sing mikir goroh bab Simon.'

'Aku ngomong sing sejati bab dheweke,' negesake Santo Petrus, 'Simon iku saka setan.'

Banjur, nalika nyedhak marang asu kuwi, Sang Rasul kandha:

'Mlaku lan kandhaa marang Simon: Petrus, Rasul Kristus, kepéngin mlebu omahmu.'

Asu kuwi lunga lan, nganggo basa manungsa, nyritakaké marang Simon apa sing diprentahaké Santo Petrus Sang Rasul. Kabeh sing krungu asu kuwi ngomong padha kebak rasa wedi. Simon banjur ngutus asu sing padha bali karo tembung-tembung iki:

'Ayo Peter mlebu kene.'

Nalika Rasul Suci mlebu ing omah, Simon wiwit nindakake sihir ing ngarepe wong-wong, ing ngarsane Santo Petrus. Nanging, Rasul Suci nindakake kaajaiban ageng lumantar kuwasa Kristus. Apa persis iku? Saka akèh mujijat mau, sejarawan gereja Yunani kuna Egesippus, sing urip ing jaman Para Rasul[4682] , nyritakaké

[4681] Proteus – sawijining tuwa sing manggon ing segara lan duwé kemampuan ramalan, salah siji déwa Yunani mitologis sing dadi bawahan Poseidon, déwa segara, sing ngopeni kawanan anjing laut sing kagungan déwi Amphitrite. Dheweke konon manggon ing pulo Phoros utawa Korpafos, ing kana dheweke bakal metu saka banyu kanggo ngaso ing sangisore tebing pesisir. Kanggo entuk ramalan saka dheweke, wong kudu nangkep lan nahan dheweke kanthi kekerasan utawa licik, amarga dheweke bakal ngowahi wujud maneka warna, asring nganti ngibuli wong-wong sing ngenteni ramalane.

[4682] Egesippus iku panulis *Memorabilia*, sawijining karya limang jilid sing saiki wis ora ana. Informasi babagan urip lan karyané, sanadyan mung sithik, disedhiyakake déning 'Bapak Sejarah Gereja', Eusebius, Uskup Kaisarea. Dheweke nyritakake manawa Hegesippus iku wong Kristen keturunan Yahudi sing urip ing abad kapindho; dheweke lelungan menyang Korintus lan Roma, ing kana dheweke manggon suwé banget, ketemu akèh uskup lan rembugan babagan doktrin. Egesippus seda nalika pamaréntahan Commodus

mujijat agung ing ngisor iki. Ing Roma, anaké janda bangsawan keturunan kraton seda nalika isih enom; lan ibuné nangis tanpa kendhat-kendhat kanggo anaké; Wong-wong sing nresnani dheweke kelingan marang wong-wong sing tau rawuh ing Roma—Petrus lan Simon Ahli Sihir—lan carane padha mbangkitake wong mati; mula ana sing nyuwun Petrus supaya teka marang almarhum, dene liyane nyuwun Simon. Akeh bangsawan lan wong biasa padha nglumpuk kanggo panguburan pemuda iku. Lan Santo Petrus kandha marang Simon si Penyihir, sing ngagung-agungake kekuwatane ing ngarepe kabeh wong:

'Sapa waé saka kita sing bisa mbangkitaké wong mati iki, ajarané kudu dianggep bener.'

Wong-wong padha sarujuk karo putusané Rasul. Nanging Simon, ngandelaké liciké sihiré, ngandika marang wong-wong:

'Yen aku nguripake wong mati iki, apa kowe bakal matèni Petrus?'

'Kita bakal ngobong wong sing isih urip ing ngarepmu!' ujare wong-wong.

Mundhak marang peti jenazah, Simon miwiti mantré lan kanthi pitulungan setan, bisa nggerakaké sirahé wong mati. Sakwisé kuwi, wong-wong padha njerit yèn priya enom kuwi isih urip – yèn dhèwèké wis diuripaké saka pati. Padha péngin nggawa Santo Petrus menyang tiang panggang tanpa tundha. Nanging Rasul, maringi isyarat nganggo tangane, njaluk meneng; lan nalika meneng, dhèwèké kandha:

'Yen enom iki pancen urip, ayo padha ngadeg, ngomong lan mlaku; nanging nganti kowe padha weruh kuwi, aja nganti ragu manawa Simon ngapusi kowe nganggo sihiré.'

Simon mlaku-mlaku ngubengi peti mayit suwene wektu, nyuwun kekuwatan setan, nanging ora ana asile; banjur dheweke kepengin mlayu isin; nanging wong akeh nahan dheweke. Lan Santo Petrus, sing sejati panyipta mujijat sing wis nguripake Tabita saka pati lan nindakake akèh mujijat liya sing mulya, nalika ngadeg saka adoh, ngangkat paningal lan tangane menyang langit, banjur miwiti ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, sing wis maringi dhawuh marang kita supaya mbangkitaké wong mati ing Asmamu, aku nyuwun marang Panjenengan, mulyakna manèh uripé priya enom iki, supaya kabèh sing padha kumpul ing kéné mangertèni yèn Panjenengan iku Gusti sejati lan ora ana liya kajaba Panjenengan, sing urip lan mrentah bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.'

Sawisé pandonga iki, dhèwèké nyuwun marang wong mati:

– Enom! Bangun – Gustiku Yesus Kristus lagi nyembuh lan nguripake kowe saka pati.

Lan langsung wong mati iku mbukak mripaté, tangi, banjur wiwit mlaku lan ngomong.

Crita iki saka Egesippus dilengkapi dening Marcellus wong Roma, sing wiwitane dadi muridé Simon si Ahli Sihir nanging sakbanjuré padhang pikiran déning Rasul Petrus lumantar iman suci lan baptisan suci. Ing suratné marang para martir suci Nero lan Archillius, Marcellus nyritakaké babagan priya enom sing dibangkitaké saka pati déning Rasul suci:

Enom iku, ambruk ing sikilé Santo Petrus, kandha:

'Aku weruh Gusti Yesus maringi dhawuh marang para Malaikat supaya mbalèkaké aku, lumantar perantaraanmu, marang ibuku sing janda.'

Banjur kabèh wong padha muni:

'Mung ana siji Gusti Allah, lan ora ana liyane kajaba sing diaku dening Petrus!'

Simon ahli sihir mlayu, sawisé nggunakake kakuwatan setané kanggo ngowahi sirahé dadi sirah asu; sanadyan mangkono, wong-wong nyekel dhèwèké, ana sing péngin ngelempar dhèwèké nganggo watu, liyané péngin ngobong dhèwèké. Nanging Rasul Suci Petrus nentang kuwi, kandha:

'Gusti lan Gusti kita ora maringi dhawuh mbalekake ala nganggo ala – ayo bebasake dheweke; ayo bebasake dheweke menyang endi wae sing dikarepake: dheweke wis cukup ngrasakake isin, cela, lan kasunyatan manawa sihiré ora ana gunané.'

'Sawisé Simon dibebasaké,' miturut Marcellus, 'dhèwèké teka marang aku, nganggep yèn aku ora ngerti apa-apa babagan kajadian mujijat kuwi. Simon ngiket asu gedhé nganggo ranté wesi ing gapura omahku lan kandha marang aku:

'Aku bakal ndeleng,' ujare, 'apa Petrus teka marang kowe kaya biyasane.'

(180–192). Angel ngomong apa-apa sing pasti babagan isi lan sipat karya Egesippus; mung bisa dicathet yèn, kamungkinan gedhé, iku nduwèni sipat sajarah lan ekspositori, sing ditujokaké marang bidah Gnostik.

Lan sakjam sawisé, Santo Petrus nyedhak lawang, mbukak iketan asu mau, lan kandha marang asu mau:

'Mlaku lan kandhaa marang Simon tukang sihir: mandheg saka ngapusi wong-wong sing wis dadi korbané kuwasané setan, yaiku wong-wong sing Kristus wis ngucuraké getihé.'

Asu kuwi banjur, kaya manungsa, nyampekake tembungé Rasul marang Simon. Nalika krungu iki (miturut Marcellus), aku langsung kesusu sowan marang Santo Petrus lan nampani kanthi pakurmatan ing omahku; dene Simon lan asu kuwi, takusir metu. Nanging asu kuwi, tanpa nglarani wong liya, nyerang Simon dhéwé lan nyekel nganggo untu, banjur nglemesaké dhèwèké ing lemah. Nalika ndeleng kahanan iki saka jendhela, Santo Petrus, ing asmané Kristus, nglarang asu kuwi nyentuh awaké Simon. Asu kuwi, tanpa nyentuh awak dukun sihir mau, ngoyak-oyak kabèh sandhangane nganti koyak-koyak, saéngga dhèwèké dadi telanjang kabèh. Nalika ndeleng kahanan kuwi, wong-wong padha muni marang Simon, ngolok-olok lan ngina dhèwèké; banjur dhèwèké diusir saka kutha bebarengan karo asu mau. Amarga isin lan isin gedhé kuwi, Simon ora wani ngetokaké pasuryané ing Roma sajrone setaun – nganti panggantiné Claudius, Nero[4683] , sawijining panguwasa sing ora takwa, krungu saka wong-wong jahat pujian marang dukun jahat kuwi; Nero banjur nggoleki Simon, seneng banget marang dhèwèké, lan narik dhèwèké dadi kanca raket.

Saliyane, Prologus lan Menaion Agung uga nyritakaké ing ngisor iki bab Simon si Penyihir.

Simon si Ahli Sihir mrentahake supaya dheweke dipenggal nganggo pedhang, janji bakal tangi maneh ing dina katelu; nanging tinimbang awake dhewe, dheweke nyelehake wedhus jantan ing sangisore pedhang, diparingi kemampuan kanggo katon kaya manungsa; mula wedhus jantan iku sing dipenggal minangka gantiné ahli sihir. Nanging Santo Petrus ngilangake ilusi setan lan mbukak gorohé Simon: kabèh wong weruh yèn sing dipenggal iku dudu Simon nanging seekor wedhus jantan.

Babagan kamenangan pungkasané Santo Petrus marang dukun sihir, sing nyebabaké ambruké, kabèh cathetan sarujuk kaya ing ngisor iki.

Ora bisa ngalahake Rasul Suci Petrus kanthi cara apa wae, lan ora tahan maneh isin lan ngremehake, dukun sihir iku ngucapake sumpah bakal munggah menyang swarga. Ngumpulake kabeh setan sing ngladeni dheweke, Simon, nganggo mahkota laurel ing sirahé, teka ing tengah kutha Roma ing sawijining gedhong dhuwur; sawisé munggah tekan pucuké, dheweke wiwit ngomong nesu marang wong-wong saka dhuwuré gedhong:

'Amarga kowe, wong Romawi, tetep ing kebodhoanmu nganti dina iki lan, sawise ninggalake aku, ngetutake Petrus, aku uga bakal ninggalake kowe; Aku ora bakal mbela kutha iki maneh, nanging aku bakal mréntahaké malaikat-malaikatku supaya ngangkat aku ing pangkuané ing ngarepmu kabèh, lan aku bakal munggah marang Bapakku ing swarga, saka kana aku bakal ngutus paukuman gedhé tumrap kowe kabèh amarga ora nggatekaké tembung-tembungku lan ora pracaya marang pakaryanku."

Sawisé ngomong mangkono, dukun kuwi nepuk tangan lan mlumpat ing udara; disangga déning setan-setan, dhèwèké miwiti mabur ing udara, munggah ing dhuwur. Wong-wong, kanthi gumun banget, padha kandha marang siji lan sijiné:

'Iki pakaryané Gusti Allah – mabur ing udara kanthi awak!'

Nanging Rasul Agung Petrus wiwit ndedonga banter marang Gusti, supaya kabèh padha krungu:

'Gusti Yesus Kristus, Gustiku! Mbukakake tipuan dukun iki, supaya wong-wong sing pracaya marang Panjenengané ora kesasar!'

Lan banjur dhèwèké njerit:

– 'Hai setan-setan! Aku paring dhawuh marang kowe ing asmané Gustiku: aja nggawa dhèwèké luwih adoh, nanging tinggalna dhèwèké ing panggonané saiki ing udara.'

Lan langsung setan-setan mau, manut marang dhawuhe Rasul, ninggalake Simon sing ngambang ing udara; lan dukun terkutuk kuwi mabur mudhun menyang bumi, kaya setan sing biyen diusir saka swarga, lan nalika tiba, pecah remuk. Wong-wong sing padha ana ing kono padha njerit suwé:

'Gedhe Gusti Allah sing diwartakaké Petrus, lan pancèn ora ana Gusti Allah liya kajaba Panjenengané!'

Bab dukun sing tiba mau, sanadyan tatu parah, kanthi pangayomaning Gusti isih urip, supaya dhèwèké bisa ngakoni kakuwatané setan-setan sing terkutuk lan kakuwatané dhéwé sing ora ana gunané, kebak isin, lan mangertèni kakuwatané Gusti Allah kang Maha Kuwasa. Kaki lan tangane remuk, dhèwèké ngglundhung ing

[4683] Kaisar 54–68 Masehi.

lemah, nandhang sangsara sing ora bisa diucapaké; lan esuké, ing tengah sangsara, dhèwèké ngetokaké nyawa najisé, nyerahaké marang tangané setan-setan kanggo digawa mudhun menyang neraka marang Setan, bapaké. Babagan Santo Petrus, sawisé kejatuhan Simon, piyambakipun ngadeg ing panggonan dhuwur lan kanthi isyarat tangan supaya meneng, banjur wiwit mulang wong-wong babagan Gusti Allah sejati; lan lumantar ceramah dawa, piyambakipun ngowahi akèh wong dadi pracaya marang agama Kristen.

Kaisar Nero, nalika krungu babagan pati isin saka kancané, nesu banget marang Santo Petrus lan kepéngin matèni dhèwèké. Nanging, miturut Santo Metaphrastus, kaisar sing nesu kuwi ora langsung nglakoni niyat ala marang Santo Petrus sang Rasul, nanging mung sawisé pirang-pirang taun. Sawisé pati Simon Mungcu, Santo Petrus ora suwe manggon ing Roma; sawisé ngowahi lan ngabaptis akèh wong, nguwatké Gréja lan nunjuk Linus dadi uskup, dhèwèké ninggalaké Roma menyang Tarracina[4684] , ing kono dhèwèké nunjuk Epafroditus (wong sing béda karo sing kasebut ing ndhuwur) dadi uskup.

Sawisé tekan Sirmium, sawijining kutha ing Spanyol, lan wis ngangkat Epenetus dadi uskup ing kana, dhèwèké mundur menyang Kartago ing Afrika, ing ngendi dhèwèké ngukuhaké Criscens dadi uskup. Sawisé tekan Mesir, dhèwèké ngangkat uskup ing kana: Rufus dadi uskup ing Thebes Pitu Gapura, lan Markus Penginjil dadi uskup ing Alexandria. Banjur, kanthi wahyu ilahi, piyambakipun wonten ing Yerusalem ing dinten Pangaso Sang Perawan Maria Agung, Indhuk Gusti Allah, lan wangsul malih dhateng Mesir. Nglampahi lelampahan lumantar Afrika, piyambakipun dumugi ing Roma, saking kono piyambakipun tindak dhateng Mediolanum[4685] , lajeng dhateng Photica, ingkang wonten ing kono piyambakipun ngangkat uskup lan presbiter. Sawisé lelungan menyang Britania[4686] , dhèwèké manggon ing kana suwé, narik akèh wong marang iman Kristen. Ing Britania, Rasul Suci Petrus nduwèni wahyu saka malaékat, sing kandha marang dhèwèké:

'Petrus! Wektu pamitmu saka gesang iki wis cedhak. Kowé kudu lunga menyang Roma, ing kana, sawisé nampa pati ing salib, kowé bakal nampa ganjaran sing pantes saka Kristus Gusti.'

Sawisé matur nuwun marang Gusti, Santo Petrus tetep ing Britania sawetara dina sawisé wahyu mau, nguwatké gréja-gréja lan ngangkat uskup, presbiter, lan diakon. Ing taun kaping rolas pamaréntahan Nero, dhèwèké tekan Roma lan ngangkat Klemensus dadi uskup kanggo mbantu dhèwèké ing pangelolaan Gréja, sanadyan Klemensus nolak amarga ora péngin nampa beban kaya ngono. Manut pitutur Sang Rasul, Klemens, kaya anak sing taat, nyandhak gulu ing sangisore sangga Kristo lan bebarengan karo gurune lan para wong suci liyane narik kereta Sabda Gusti. Lan akèh priya lan wanita bangsawan lan pinunjul ing Roma padha padhang amarga pracaya lan baptisan suci. Saiki Kaisar Nero nduwé loro garwa sing ayu banget, sing ditresnani luwih saka kabèh gundhiké. Sawisé padha nampa iman suci, padha mutusaké urip murni lan nolak nyerah marang napsu mesumé kaisar. Nanging dhèwèké—sejawat lan ora kenyang nglakoni zinah—nesu banget marang kabèh Gréja wong-wong pracaya, utamané marang Rasul Petrus—sing dadi sabab wong-wong wadon mau padha mbalik pracaya marang Kristus lan wiwit urip murni (kawruhké uga kelingan pati kancané sing dikasihi, Simon si Ahli Sihir)—lan banjur nggoleki Santo Petrus kanggo dipatèni. Sejarawan gereja sing kasebut mau, Egesippus, nyritakake manawa nalika Santo Petrus digoleki kanggo dipatèni, para wong pracaya nyuwun marang dhèwèké, demi akèh wong, supaya ndhelik – ninggalaké Roma. Rasul iku ora gelem sarujuk marang iki ing kahanan apa wae, amarga luwih kepengin nandhang sangsara lan mati kanggo Kristus; dene para pracaya, kanthi nangis, nyuwun marang Rasul supaya ngreksa uripe, sing wigati banget kanggo Gréja Suci, sing lagi digempur ombak bala ing antarané wong-wong sing ora pracaya. Kanthi manut panyuwunan nangis saka kabèh umaté, Santo Petrus janji bakal ndhelik ing njaba kutha, lan ing wengi sabanjuré, sawisé pamitan karo kabèh wong sawisé pandonga bebarengan, piyambakipun mangkat piyambakan. Lan nalika piyambakipun tekan gapura kutha, piyambakipun weruh Gusti Yesus Kristus rawuh marang piyambakipun mlebu kutha; sujud ing ngarsané, Santo Petrus nyuwun:

'Panjenengan badhe dhateng pundi, Gusti?'

'Aku arep menyang Roma kanggo disalib maneh,' mangsuli Gusti, banjur dadi ora katon.

[4684] Tarracina utawa Tarracon – sawijining panggonan kuna bangsa Iberia ing pesisir wétan Spanyol antarané Pegunungan Pirénée lan Semenanjung Iberia, ing Kali Tulcis.

[4685] Kamungkinan dumunung ing Gallia.

[4686] Kanthi jeneng Britannia, wong kuna sepisanan tegesé kabèh pulo sing dumunung ing lor Gaul antarané Segara Jerman lan Samodra Atlantik. Istilah Britannia digunakaké utamané kanggo nyebut pulo paling gedhé saka kabèh mau, sing nduwèni jeneng pribumi Albion.

Rasul sing gumun kuwi nyadari yèn Kristus, sing nandhang sangsara ing para abdi-abdi Panjenengané kaya ing anggota awaké dhéwé sing sejati, kersa nandhang sangsara uga ing awaké dhéwé ing Roma. Mula saka kuwi, dhèwèké mbalèk manèh marang para wong pracaya lan digawa déning para prajurit menyang panggonan pati. Santa Metaphrastus nyarios bilih Santa Petrus boten dipun bawa piyambakan, nanging kaliyan akèh tiyang iman, ing antawisipun wonten: Klemens, Herodion, lan Olympus; panganiayaipun ngukum supados dipun potong sirah nganggo pedhang, lan Rasul Suci Petrus dipun salib. Sasampunipun nyekel tiyang-tiyang ingkang dipunukum, para prajurit lajeng ngeteraken dhumateng papan palaksanaan hukuman; Wong-wong mau ngapura Clement, amarga dhèwèké sedulur kaisar, banjur dibebasaké; nanging Herodion lan Olympus, sing teka menyang Roma bareng Rasul Petrus, dipatèni nganggo pedhang bebarengan karo akèh wong pracaya. Nanging, Santo Petrus nyuwun marang para algojone supaya nyalibake piyambakipun kanthi sirah mudhun, kanthi mangkono piyambakipun ngajeni Gusti, ingkang sampun nyalibake dhiri kanthi karsa piyambak – piyambakipun boten kersa dipunpadhakake kaliyan Gusti ing cara nyalib, kepengin nyungkeme sirah dhumateng sukunipun. Mangkono Apostol Agungé Gusti, Santo Petrus, séda, ngluhuraké Gusti lumantar pati ing salib: nandhang sangsara abot amarga paku ing tangan lan sikilé, Panjenengané nyerahaké nyawa sing suci ing tangané Gusti tanggal 29 Juni[4687] . Muridé, Santo Klemens, sawisé nyuwun badané Rasul mau, njupuk saka salib, nyimpen, lan sawisé nglumpukaké para wong pracaya lan wong-wong suci sing isih ana, ngubur kanthi pakurmatan; Mangkono uga, jasad Herodion, Olympus lan para wong pracaya liyane sing nandhang sangsara bebarengan karo panjenengané diwènèhi panguburan sing kinurmatan, ngluhuraké Kristus Gusti Allah, sing dipuji salawas-lawase karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Urip, Karya, lan Kesyahidané Rasul Agung Paulus sing Suci, Mulya, lan Pinunjul

Dipepering ing tanggal 29 Juni

Santo Paulus Sang Rasul, sing biyèn dikenal minangka Saulus[4688] sadurungé dadi rasul, lair saka wong Yahudi, saka suku Benyamin; panjenengané lair ing Tarsus saka Cilicia saka wong tuwa bangsawan sing biyèn manggon ing Roma nanging sakbanjuré pindhah menyang Tarsus saka Cilicia[4689] , nduwèni gelar mulya minangka warga Roma; amarga iku, Paulus uga diarani warga Roma. Dheweke iku seduluré Santo Stefanus, Martir Sepisan, lan (mbok menawa bebarengan karo dhèwèké) dikirim déning wong tuwané menyang Yerusalem kanggo sinau Hukum Musa; ing kono dhèwèké kalebu murid-muridé Gamaliel, sawijining guru sing misuwur ing Yerusalem. Kancane saksekolah lan kancane yaiku Barnabas, sing mengko dadi Rasul Kristus. Saulus sinau Hukum Para Bapa kanthi teliti, dadi penganut setya, lan gabung karo golongan Farisi (para fanatik ketat marang kabiasaan tradhisional lan kesalehan lahiriah).

Ing wektu kuwi, ing Yerusalem lan kutha-kutha sarta wilayah sakupenge, para Rasul suci padha nyebarake Injil Kristus; lan asring padha rembugan dawa karo para Farisi lan Saduki (sing nolak tradisi lan ora pracaya

---

[4687] St. Petrus Sang Rasul seda ing taun 67 Masehi, bebarengan karo St. Paulus Sang Rasul. St. Petrus Sang Rasul dikubur ing Bukit Vatikan, dene St. Paulus Sang Rasul dikubur cedhak Jalan Ostia, ora adoh saka Roma. Miturut tradhisi Gréja Romawi, tengkorak loro rasul mau disimpen ing Basilika Lateran ing Roma; badané Santo Petrus dumunung ing Basilika Santo Petrus, déné badané Santo Paulus dumunung ing gréja pinggirané ing Dalan Ostia. – Saka Santo Petrus Rasul, Gréja Suci kagungan, minangka warisan sing larang, loro Suratane; saka surat-surat mau, sing kapisan ditulis watara taun 65 ing Babilonia, lan sing kapindho ora suwe sadurunge seda ing Roma. Ing surat-surat mau, Santo Petrus sang Rasul ngajak umat Kristen supaya nglakoni urip sing ketat, suci, lan bisa nahan napsu, pantes karo panggilan luhur sing diparingake marang wong-wong mau, kanthi ngelingake supaya ora kesasar amarga godaan paganisme lan ajaran para guru palsu ing tembe.

[4688] Saul iku jeneng Ibrani sing artiné 'sing dikarepake' utawa 'sing dipanjatké'; Paul iku jeneng Romawi sing artiné 'cilik'. Sawetara sarjana pracaya yèn dhèwèké iku anak lanang sulung sing wis suwe dinanti lan nampa loro jeneng mau nalika lair, minangka warga Romawi, manut jeneng bapaké. Santo Dimitri saka Rostov, nanging, manut panemune Santo Yohanes Krisostomus, Ambrosius lan liyane, pracaya yèn Saulus diganti jeneng dadi Paulus pas wektu dibaptis. Ing Kitab Para Rasul, nanging, ora ana sebutan kapan utawa kenapa owah-owahan jeneng iki kelakon.

[4689] Tarsus – biyèn kutha gedhé lan padhet ing sisih kidul-wétan Asia Minor, kutha krajan provinsi Silisia, dumunung ing Kali Cydnus, ora adoh saka Segara Tengah. Nganti saiki, kutha iki tetep dadi pusat dagang wigati kanthi populasi 40.000 jiwa.

marang kalanggengan nyawa) lan karo kabèh ahli kitab lan guru-guru Kitab Suci Yahudi, sing tansah sengit lan nganiaya para penginjil Kristus. Saulus uga sengit marang Para Rasul Suci; dhèwèké malah ora gelem ngrungokaké panginjilan bab Kristus, ngolok-olok Barnabas (sing wis dadi rasul Kristus), lan ngina marang Gusti Kristus. Lan nalika Santo Protomartir Stefanus lagi diserang watu dening wong Yahudi, Saul ora mung ora ngrasakake welas marang getih seduluré sing mili tanpa dosa, nanging uga nyetujoni pambunuhan mau lan ngreksa sandhangan wong-wong Yahudi sing lagi mbuwang watu marang Stefanus. Sawisé kuwi, sawisé éntuk idin saka imam-imam kepala lan para tuwa Yahudi, dhèwèké nganiaya gréja (kumpulan para pracaya) kanthi luwih kejem, mlebu omah-omah lan nyekel priya lan wanita, banjur ngirim wong-wong mau menyang panjara. Durung wareg nganiaya wong-wong sing setya ing Yerusalem, lan terus ngambeg ancaman lan niat matèni marang para murid Gusti, dhèwèké mangkat menyang Damsyik[4690] , nggawa layang saka imam agung marang sinagoga-sinagoga, supaya ing kana uga, sapa waé sing ditemokaké pracaya marang Kristus, lanang lan wadon, bisa diiket lan digawa menyang Yerusalem. Kedadéan iki kelakon nalika pamaréntahan Tiberius[4691] .

Nalika Saulus nyedhaki Damaskus, dumadakan padhang saka swarga sumunar marang dheweke (sangat dadakan, banget padhang nganti nglumpukake paningalé, nganti dheweke tiba ing lemah), lan ing wektu kuwi dheweke krungu swara sing kandha marang dheweke: 'Saulus, Saulus! Napa kowe nganiaya aku?' Dheweke, kebak kaget, takon, 'Sapa Panjenengan, Gusti?' Gusti mangsuli, 'Aku iki Yesus, sing kokani kowe; angel banget kowe nendhang jarum'[4692] . Saulus, gemeter amarga wedi, takon, 'Gusti, apa sing Panjenengan kersa aku lakoni?' Lan Gusti kandha, 'Munggah lan mlebu ing kutha; ing kana kowe bakal diwenehi ngerti apa sing kudu kowe lakoni' (Kisah Para Rasul 9:4–6).

Para prajurit sing lelungan bareng Saul uga kebak rasa wedi; padha kaget amarga padhang sing luar biasa, padha mandheg kaku: padha krungu swara sing ngomong karo Saul, nanging ora weruh sapa-sapa.

Miturut dhawuh Gusti, Saul munggah saka lemah, lan sanadyan mripaté kabuka, dhèwèké ora bisa ndeleng sapa-sapa: mripat jasmanié kabut, nanging mripat rohanié wiwit bisa ndeleng.

Kanca-kancané lan para mbantu Saul nyekel tangane lan nuntun dhèwèké mlebu Damaskus; ing kana dhèwèké manggon telung dina, ora weruh apa-apa, lan kanthi semangat tobat ora mangan utawa ngombe, nanging terus-terusan ndedonga supaya Gusti mbukak kersané marang dhèwèké.

Ing Damaskus ana Rasul Suci Ananias[4693] , kang Gusti, ing sawijining panglihatan, paring dhawuh supaya nggoleki Saulus, kang manggon ing omahé wong jenengé Yudas, lan mbukak mripat jasmaniné kanthi nyandhak tangané, lan mripat rohanié lumantar baptisan suci.

Rasul mangsuli: 'Gusti, aku wis krungu saka akèh wong babagan priya iki, sepira akèh ala sing wis ditindakake marang para kudus Panjenengan[4694] ing Yerusalem; lan ing kéné dhèwèké nduwèni wewenang saka para imam agung kanggo nangkep kabèh sing nyebut Asma Panjenengan.' Nanging Gusti kandha marang dheweke: 'Mlata, awit dheweke iku wadah pilihanKu kanggo ngumumake AsmaKu marang bangsa-bangsa lan para raja lan para putra Israel. Lan Aku bakal nuduhake marang dheweke sepira dheweke kudu nandhang sangsara kanggo AsmaKu'[4695] .

[4690] Damaskus iku salah siji kutha paling tuwa ing donya. Wiwit jaman Raja Daud, kutha iki wis dadi ibukutha nagara merdéka; malah sadurungé lairé Kristus, wis kalebu ing panguwasa Romawi. Iman Kristen diadegaké ing kéné déning para murid Gusti sing nyebar sawisé Stefanus dilempari watu. Sinagoga-sinagoga ing Damaskus ana ing sangisoré panguwasa Imam Agung Yerusalem; panguwasa sipil ora ngganggu urusan agama wong Yahudi. Ing Damaskus, wong-wong isih nunjukaké omahé ing ngendi Rasul Paulus dibaptis, lan panggonan saka ngendi dhèwèké diturunaké saka témbok. Ing taun 1516, Damaskus digabungake menyang Kakaisaran Utsmaniyah; saiki kutha iki sugih banget, kanthi populasi 200.000 jiwa. Kutha iki dumunung ing sisih lor-wétan Yerusalem, watara 200 versts adohé, ing Suriah, ing kaki Gunung Anti-Libanon.

[4691] Tiberius iku sawijining kaisar Romawi wiwit taun 14 Masehi nganti taun 37 Masehi. Ing jaman pamaréntahané, Yesus Kristus disalib.

[4692] 'To go against the grain' – paribasan rakyat sing nggambaraké sia-siaé upaya nolak kekuwatan sing ora bisa ditahan, luwih-luwih sing maha kuwasa lan ilahi.

[4693] Ananias – sawijining wong Kristen keturunan Yahudi, sing banjur diangkat dadi uskup Damaskus, lan seda dadi martir, dipatèni nganggo watu ing Eleutheropolis (antara Yerusalem lan Gaza). – Dina perayaane tanggal 1 Oktober.

[4694] 'Para suci panjenengan' – iki jenengé wong Kristen ing jaman awal, amarga kasuciané ing Kristus, uripé sing tanpa cela lan katresnané marang siji lan sijiné.

[4695] 'Ing ngarepe wong-wong non-Yahudi' – wong-wong mau diselehake ing ngarep kanggo nuduhake yèn Paulus bakal dadi panginjil utamane ing antarané wong-wong mau. 'Aku bakal kandha marang dhèwèké' – tembung panglipur saka Gusti marang Ananias; tegesé:

Sang Ananias, sawisé mangkat miturut dhawuh Gusti lan nemokaké Saulus, nempataké tangané marang dhèwèké; lan sakwisé kuwi, kaya ana selubung sing tiba saka mripaté, dhèwèké langsung weruh manèh; banjur tangi, dhèwèké dibaptis lan kapenuhan Roh Suci, sing ngutus dhèwèké kanggo pelayanan apostolik, lan dijenengi maneh saka Saulus dadi Paulus, lan langsung wiwit mberitakan ing sinagoga-sinagoga babagan Yesus, manawa Panjenengané iku Putraning Allah[4696] .

Lan kabèh sing krungu iki padha gumun (amarga owah atiné panganiaya Gréja Kristus) lan padha kandha:

'Apa iki dudu wong sing nindhes wong-wong sing nyebut jeneng iki ing Yerusalem? Lan apa dheweke ora teka mrana kanggo kuwi, kanggo nangkep lan nggawa wong-wong mau marang imam-imam agung?' (Kisah Para Rasul 9:21)

Nanging Saulus saya kuwat ing pracaya lan nggawe isin wong-wong Yahudi sing manggon ing Damaskus, kanthi mbuktekake marang wong-wong mau manawa wong iki iku Kristus (tegesé, Mesias sing wis dijanjekake). Para Yahudi pungkasane kebak nesu marang dheweke; padha sarujuk arep mateni dheweke lan padha ngawasi lawang kutha awan bengi, supaya dheweke ora bisa lolos saka tangané. Para murid Kristus sing ana ing Damaskus karo Ananias, sawisé krungu rencana Yahudi arep matèni Paulus, banjur njupuk dhèwèké lan ing wayah wengi nurunaké dhèwèké ing kranjang liwat jendhela omah sing jejere tembok kutha. Sawisé ninggalaké Damaskus, dhèwèké ora langsung mangkat menyang Yerusalem, nanging dhisik menyang Arabi[4697] , kaya sing ditulis déning dhèwèké dhéwé ing Surat Galatia: *'Aku nalika semana ora rembugan karo daging lan getih, uga ora munggah menyang Yerusalem marang para rasul sing wis ana sadurungku, nanging aku lunga menyang Arab, banjur bali maneh menyang Damaskus. Sabanjure, telung taun sawisé, aku munggah menyang Yerusalem kanggo ketemu Petrus'* (Gal. 1:16–18).

Nalika tekan ing Yerusalem, Santo Paulus nyoba gabung karo para murid Gusti, nanging padha was-was marang dheweke, ora pracaya yèn dhèwèké uga wis dadi murid Gusti. Nanging Santo Barnabas, sang Rasul, nalika ndeleng dhèwèké lan yakin yèn dhèwèké wis mbalik dadi manut marang Kristus, banjur bungah lan nyekel tangané, nggawa dhèwèké marang para Rasul; lan Paulus nyritakaké marang wong-wong mau carané dhèwèké wis ndeleng Gusti ing dalan, lan apa sing wis diomongaké Gusti marang dhèwèké, lan carané dhèwèké—Paulus—wis wani mratélakaké Injil ing asmané Yesus ing Damsyik. Lan para Rasul Suci kebak kabungahan lan ngluhurake Gusti Kristus. Bab Santo Paulus, sanajan ing Yerusalem dhèwèké mbantah karo wong Yahudi lan Hellenis[4698] babagan asmané Gusti Yesus, mbuktèkaké marang wong-wong mau yèn Yesus iku Kristus sing wis dipratélakaké déning para nabi.

Sawijining dina, nalika Paulus lagi ngadeg ing gréja lan ndedonga, dhèwèké dumadakan lan tanpa kersané mlebu ing kahanan trans[4699] lan ndeleng Gusti. Gusti kandha marang dhèwèké: *'Aja suwe, cepet lunga saka Yerusalem saiki, awit ing kéné wong-wong ora bakal nampa kesaksianmu bab Aku*.' Nanging Paulus mangsuli: *'Gusti! Padha ngerti yèn biyèn aku biyasa ngurung wong-wong sing pracaya marang Panjenengané lan nggebugi wong-wong mau ing sinagoga, lan nalika getihé Stefanus, saksi Panjenengané, lagi ditumpahaké, aku ana ing kono , nyetujoni matèné lan njaga sandhangané wong-wong sing lagi mbandhang dhèwèké*.' Lan Gusti kandha marang dhèwèké, *'Mèlu lunga; Aku bakal ngutus kowe adoh-adoh marang bangsa-bangsa liya.'* (Kisah Para Rasul 22:18–20). Sawisé panglihatan iki, Santo Paulus, sanadyan kepéngin tetep ing Yerusalem sawatara dina

---

lunga, aja wedi: saiki ora ana wong Kristen sing bakal nandhang sangsara ing tangané Saulus; malah, dhèwèké dhéwé sing bakal nandhang sangsara amarga Asma-Ku.

[4696] 'Nempatake tangane marang dheweke' – minangka pratandha sih rahmaté Gusti sing diparingaké marang dheweke sanajan sadurungé dibaptis: kabèh bab sing ana gandhèngané karo Paulus, sanadyan dilakoni déning manungsa, sejatiné kabèh mau kawujud déning Gusti Allah piyambak. – 'Kulit iwak tiba saka mripaté': iki mung raos ing jeroné Paulus; kanyataané kaya ana kulit iwak sing tiba saka mripaté. Pangkhotbahane ing Damaskus langsung sawisé iku nuduhaké semangat kang kobong lan panriman iman marang Kristus kanthi sakabehe atiné.

[4697] Rincian manggoné ing Arabiya ora dingerteni babar pisan. Dhèwèké kamungkinan nyawisaké awaké dhéwé kanggo sinau Kitab Suci lan nyiapaké dhiri kanggo pakaryan anyar sing diparingaké Gusti marang dhèwèké.

[4698] 'Hellenists' iku istilah sing dienggo kanggo wong Yahudi sing manggon ing pirang-pirang nagara ing donya pagan sing nganggo basa Yunani, basa sing umum digunakake ing jaman kuwi.

[4699] 'Ekstasi' (utawa 'trance') iku sawijining kahanan luar biasa sing kedadeyan tanpa kendali wong, ing ngendi, sanajan isih sadar tenan, donya njaba kaya-kaya dipateni saka panca indrene, nalika indra batine kabuka marang pratandha-pratandha donya gaib sing ora katon, sing Gusti milih paring marang dheweke liwat panglihatan; Rasul Petrus uga ana ing kahanan kaya ngono.

manèh lan éntuk panglipur nalika ndelok lan rembugan karo Para Rasul, ora bisa: wong Yahudi sing wis dhèwèké ajak rembug bab Kristus padha nesu lan nyoba matèni dhèwèké. Nalika krungu bab iki, para wong Kristen ing Yerusalem nganterake dhèwèké menyang Kaisarea[4700] lan saka kono ngirim dhèwèké lumantar segara menyang Tarsus (tanah kelairané), ing ngendi dhèwèké manggon sawatara wektu, nginjili Sabda Gusti marang bangsane.

Mengko, kanthi pituduh Roh Suci, Barnabas teka ing panggonan iki lan nggawa Paulus bebarengan menyang Antiohia ing Siria, amarga ngerti yèn dhèwèké kaparingi panggilan dadi Rasul tumrap wong-wong non-Yahudi; kanthi mènèhi piwulang ing sinagoga-sinagoga suwéné setaun kabèh, dhèwèké nggawé akèh wong pracaya marang Kristus lan nyebut wong-wong mau Kristen[4701] . Sawisé setaun, loro Rasul suci, Barnabas lan Paulus, bali menyang Yerusalem lan nyritakaké marang para Rasul suci apa sing wis kasampurnakaké déning sih-rahmaté Gusti Allah ing Antiokia, lan padha nggumbiraké banget Gréja Kristus ing Yerusalem[4702] . Ing wektu sing padha, padha nggawa sedekah akèh saka para dermawan ing Antiokia kanggo kabecikan sedulur-sedulur miskin lan mbutuhake sing manggon ing Yudea[4703] , amarga nalika semana, sajrone pamaréntahan Claudius[4704] , ana pacekitan gedhé, sing wis diramalaké déning wahyu khusus saka Roh Suci marang Santo Agabus, salah siji saka Pitung Puluh Rasul[4705] .

Sawisé ninggalaké Yerusalem, Barnabas lan Paulus bali menyang Antiokia. Sawisé padha nglampahi sawatara wektu ing kono kanthi puasa lan pandonga, ngrayakaké Liturgi Ilahi lan nginjili Sabda Gusti, Roh Suci kersa ngutus wong-wong mau menyang bangsa-bangsa liya kanggo nginjili[4706] . Roh Suci ngendika marang para tuwa gréja ing Antiokia: *'Pisahna kanggo Aku Barnabas lan Saulus kanggo pakaryan kang wis tak panggil'* (Kisah Para Rasul 13:2). Banjur presbiter, sawisé puasa lan ndedonga lan nempataké tangane marang wong-wong mau, ngutus wong-wong mau lumaku[4707] .

Diarahake dening Roh Suci, Barnabas lan Paulus lunga menyang Seleukia[4708] lan saka kono numpak kapal menyang pulo Siprus (tanah kelairan Rasul Barnabas). Ing kana, nalika ana ing Salamis[4709] , padha nginjili Sabda

---

[4700] Caesarea – ing jaman kuna, jeneng akèh kutha ing Kakaisaran Romawi. Ing kéné, mesthi waé, tegesé yaiku Kaisarea ing Palestina, sing dibangun déning Straton minangka pangurmatan marang Kaisar Octavianus Agustus, ing Segara Tengah, watara 100 versts ing lor-kulon Yerusalem, sing dadi pusat pamaréntahan para gubernur Romawi ing Yudea; kutha iki dikuatake lan dihias dening Herodes, lan biyen duwe pelabuhan sing apik banget; saiki mung dadi tumpukan reruntuhan. Ana uga Caesarea liyane ing Palestina, ing kaki Gunung Libanon, sing dibangun dening Filipus, Tetrark saka Galilea, kanggo ngajeni Kaisar Tiberius, lan dikenal minangka Caesarea Philippi (ing jaman kuna diarani Wansei).

[4701] Jeneng 'Kristen' ora asalé saka para pengikut Gusti, sing biasané nyebut siji lan sijiné minangka sedulur, murid, utawa wong pracaya; Istilah 'Kristen' pisanan digunakake ing njaba Gréja lan kamungkinan gedhé diwènèhaké marang para muridé Gusti déning wong-wong pagan ing Antiokia, sing nalika ketemu akèh banget para pracaya, mandheg nganggep wong-wong mau minangka sekte Yahudi lan maringi status dhéwé marang agama Kristen.

[4702] 'Gereja ing Yerusalem' nuduhaké kumpulan ibadah umum para Kristen; gereja minangka bangunan muncul mengko. Para Rasul Suci Jason lan Sosipater meh mesthi sing pisanan mbangun gréja megah ing pulo Kerkyra (saiki Corfu, salah siji Pulo Ionia, cedhak Albania) kanthi jeneng St. Stephen, Martir Kapisan.

[4703] Iki nandhani persatuan pisanan antarané Gréja Kristus sing dumadi saka wong-wong non-Yahudi lan Gréja wong Yahudi, ing ngendi katresnan sedulur kanthi resmi diungkapaké; ing wektu sing padha, iki uga dadi kesaksian babagan sih agungé Gusti Allah sing makarya ing Gréja wong non-Yahudi.

[4704] Claudius Caesar, penerus Caligula, nguwasani tahta Romawi wiwit taun 41 Masehi nganti taun 54 Masehi; sajrone wektu iki, pacekitan keluwen ngamuk luwih saka sapisan ing pirang-pirang wilayah Kakaisaran Romawi.

[4705] Dina raya Santa Agata dirayakake tanggal 8 April.

[4706] 'Padha nyenengake Roh Suci', tegesé, nalika pasamuwan agung Gréja Antiokia, sajrone ibadah ilahi lumaku, kalebu perayaan Ekaristi, siji utawa luwih nabi sing mèlu ibadah mau nyatakaké inspirasi saka Roh Suci – kanggo misahaké Barnabas lan Saulus kanggo nginjili marang wong-wong non-Yahudi. Utawa bisa uga para Rasul Barnabas lan Paulus dhéwé nerangaké panggilané marang pasamuwan, lan pasamuwan ngutus wong-wong mau. Mangkono diwiwiti lelampahan apostolik kapisané Santo Paulus. Dhèwèké wis disiapaké kanggo iku lumantar wahyu luar biasa – pangangkatané menyang swarga katelu (2 Kor. 12:1–5). Kanggo kakuwasané Gusti Allah, mesthi waé ora dadi prakara gedhé kanggo mbusak nyawane Paulus saka awaké kanthi sementara; nanging angel (kaya sing diamati St. John Chrysostom) kanggo mangerteni kabutuhan pamisahan nyawa saka awak ing wong sing isih urip—pamisahan sing durung tau ana sanajan ing antarané wong-wong sing paling suci. 'Donya rohani, sing digawa munggah Paulus, amarga ana ing ngluwihi wates ruang, ana ing endi wae; mula sing dibutuhake mung mbukak kamampuan kanggo sesambungan karo donya kuwi ing roh manungsa, lan dhèwèké, sanajan tetep ana ing badan tanpa owah panggonan, bisa ana ing swarga – bebarengan karo para malaikat lan jiwa-jiwa sing kabegjan' (Innocent of Cherson).

[4707] Pangamatan puasa khusus lan pandonga ing kahanan iki nuduhaké yèn Gréja Yerusalem nganggep misi Paulus lan Barnabas kanggo nginjili marang wong-wong non-Yahudi minangka prakara sing wigati banget.

Gusti ing sinagoga Yahudi ing lan padha lelungan ngubengi pulo kasebut nganti tekan Pafos[4710] , ing kana padha nemoni wong sing jenenge Elymas (tukang sihir), nabi palsu asal Yahudi sing jenenge Bar-Yesus, sing ngladeni prokonsul lokal Sergius Paulus, wong sing wicaksana lan, kaya katon, nduwèni pangaribawa marang dhèwèké. Prokonsul, sawisé ngundang Barnabas lan Saulus, kepéngin krungu Sabda Gusti saka wong-wong mau lan ngrungokaké pangandikane. Nanging Elimas, tukang sihir, mungsuh karo wong-wong mau, nyoba mbalèkaké proconsul saka iman. Santo Paulus, kebak Roh Suci lan mandeng marang tukang sihir mau, kandha: *'He kowe sing kebak kabèh tipuan lan kabèh kejahatan, anaké setan, mungsuh kabèh kabeneran! Apa kowe ora bakal mandheg mbingungake wong saka dalan sing lurus saka Gusti Allah? Lan saiki, delengen, tangané Gusti Allah ana ing kowe: kowe bakal wuta lan sawatara wektu ora bakal weruh srengéngé.' Lan dumadakan pepeteng lan peteng tiba marang dhèwèké, lan dhèwèké muter-muter, golèk wong sing nuntun dhèwèké"* (Kisah Para Rasul 13:10–11).

Lan dumadakan pepeteng lan peteng banget nyerang dukun sihir kuwi, lan dhèwèké muter-muter, golèk pandhuané.

Banjur prokonsul, nalika weruh apa sing kelakon, pracaya, gumun marang piwulangé Gusti. Akeh wong uga padha pracaya bebarengan karo dhèwèké, lan cacahé wong pracaya saya tambah akèh.

Sawisé mangkat saka Pafos, Paulus lan kanca-kancané tekan Perga ing Pamfilya, banjur saka Perga menyang Antiohia ing Pisidia[4711] . Ing kono padha mratelakaké bab Kristus, lan sawisé nuntun akèh wong marang pracaya, wong Yahudi sing iri nyurung para pamimpin kutha sing setya marang paganisme, lan kanthi pitulungané padha ngusir para Rasul suci saka kutha lan sakupengé.

Para Rasul, sawisé ngusap bledug saka sikilé ing kono, banjur lunga menyang Ikonium[4712] lan sawisé manggon sawatara wektu, padha nginjili kanthi wani lan nggawa akèh wong Yahudi lan wong pagan marang iman, ora mung liwat panginjilané nanging uga liwat pratandha lan kaajaiban sing dilakoni nganggo tangané; Ing kono uga padha ngowahi putri suci Thekla lan nglamar dhèwèké marang Kristus. Nanging wong Yahudi sing ora pracaya nggugah wong-wong non-Yahudi lan para pangrèknè supaya mungsuh para Rasul lan mbuwang watu marang wong-wong mau. Sawisé krungu kabar iki, para Rasul mundur menyang kutha-kutha Likaonia – Lystra lan Derbe – lan wilayah sakupengé[4713] .

Nalika padha mratelakaké Injil ing Lystra, padha marasaké wong sing lumpuh wiwit lair lan durung tau mlaku; ing asmané Kristus padha ngadegaké dhèwèké, lan dhèwèké langsung ngadeg lan miwiti mlaku. Warga, ndeleng mujijat iki, padha munggah swarané, kandha nganggo basa Lykaonia: *'Para déwa wis mudhun marang kita ing wujud manungsa'* (Kisah Para Rasul 14:11). Lan padha nyebut Barnabas 'Zeus' lan Paulus 'Hermes'[4714] ; sawisé nggawa sapi lan masang karangan kembang, padha kepéngin ngorbanaké kurban marang para Rasul. Nanging Barnabas lan Paulus (sawisé krungu bab iki) mecah sandhangane lan nyedhak wong-wong mau, padha njerit: *'Para sedulur! Apa sing kok lakoni iki? Kita uga mung manungsa kaya kowe*" (Kisah Para Rasul 14:15). Lan padha nginjili marang wong-wong babagan Allah siji, sing nggawe langit, bumi, segara lan kabeh isine, sing ngutus udan saka langit lan mangsa subur, lan sing ngisi atine manungsa karo pangan lan kabungahan. Lan nalika ngendika kuwi, padha meh ora bisa ngyakinake wong-wong supaya aja nyembah marang wong-wong mau. Nalika

---

[4708] Selucia iku kutha pelabuhan cilik ing Kali Orontes, ing panggonan kali iku mili menyang segara.

[4709] Salamis – kutha pesisir ing ngendi para Rasul mendarat.

[4710] Pafos – kutha krajan pulo Siprus lan papan panggonané gubernur, dumunung ing pesisir ngadhepi Salamis: cetha yèn Para Rasul lelungan nyabrang sakabehing pulo lan mesthi waé mratelakaké bab Kristus.

[4711] Antiokia ing Pisidia, sawijining koloni Romawi; ing kéné Paulus lan Barnabas pisanan nginjili Injil marang wong-wong non-Yahudi. Kéné kudu dibédakaké saka Antiokia ing Siria utawa Antiokia saka Seleukia. Kutha pungkasan iki diadegaké 300 taun sadurungé Kristus ing Kali Orontes, 30 versts saka segara, déning Seleucus Nicator, pangadeg Karajan Seleukia, minangka salah siji saka pirang-pirang koloni Yunani; kanthi cepet dadi salah siji kutha paling gedhé lan misuwur ing Siria lan dadi kutha krajané. Ing sajroning Gréja Kristen, kutha iki mung kalah karo Yerusalem; para primasé diparingi gelar patriark, lan kursiné saiki ana ing Damaskus. Antiohia dhéwé saiki dadi kutha Turki sing mlarat – Antakya.

[4712] Iconium – dumunung ing sisih kidul-wétan Antiochia Pisidia, ing Asia Cilik, ing kaki Gunung Taurus; sawijining kutha sing biyèn dadi pusat utama Keuskupan Lykaonia.

[4713] Lycaonia – sawijining wewengkon ing Asia Minor, jejere Pisidia; Lystra lan Derbe – kutha cilik ing kono, ing sisih kidul-wétan Iconium.

[4714] Zeus lan Hermes (utawa Jupiter lan Merkurius) – jenengé déwa pagan, déwa utama lan utusané, sing kadhangkala ngancani dhèwèké, pelindung dagang, lan perantara antarané manungsa lan déwa.

padha manggon ing Lystra lan mulang, ana sawetara wong Yahudi teka saka Antiochia lan Ikonium lan nyoba ngyakinake wong-wong supaya mbelakangi para Rasul, kanthi wani ngendika manawa padha ora ngomong sing sejati nanging goroh, lan, kanggo nambah parah kahanan, padha nggugah wong-wong sing gampang kapancing; amarga Santo Paulus, minangka pangkotbah utama, dilempari watu lan diseret metu saka kutha, ditinggal nganti dianggep mati.

Nanging dhèwèké (kanthi pitulungan para pracaya), sawisé bisa tangi, bali manèh menyang kutha kuwi; lan esuké dhèwèké budhal bareng Barnabas menyang Derbe. Sawisé mratélakaké Injil ing kutha kuwi lan éntuk akèh murid, dhèwèké bali lumantar Lystra, Iconium, lan Antioch, nguwatké iman para murid lan ngajak supaya tetep setya marang iman. Sawisé ngangkat para sesepuh kanggo saben gréja, padha ndedonga lan puasa, banjur nyerahaké wong-wong mau marang Gusti sing wis padha pracaya marang Panjenengané.

Banjur, sawisé liwat Pisidia, padha teka ing Pamphylia[4715] , lan sawisé nginjili sabda Gusti ing Perga, padha mudhun menyang Attalia[4716] , lan saka kono padha numpak kapal menyang Antiohia ing Siria, saka kono Roh Suci wis ngutusé supaya padha nginjili sabda Gusti marang wong-wong bangsa liya. Lan nalika padha tekan ing Antiokia, padha nglumpukake para pracaya lan nyritakake kabeh sing wis ditindakake Gusti Allah marang wong-wong mau, lan sepira akèh wong-wong bangsa liya sing wis digawa marang Kristus.

Sawisé sawatara wektu, ana perselisihan ing Antiokia antarané para pracaya Yahudi lan para Hellenis babagan sunat: sawatara wong ngendika yèn ora mungkin slamet tanpa sunat, déné liyané nganggep sunat iku dadi syarat sing abot. Mula saka iku dadi perlu kanggo Rasul Paulus, bebarengan karo Barnabas, menyang Yerusalem marang para Rasul sepuh lan para penatua – kanggo njaluk panemune bab sunat lan, ing wektu sing padha, ngandhani yèn Gusti Allah wis mbukak lawang pracaya kanggo wong-wong non-Yahudi; kabar pungkasan iki ndadekake kabungahan gedhe tumrap kabèh sedulur ing Yerusalem.

Ing Yerusalem, nalika rapat pasamuan, para Rasul suci lan para sesepuh kanthi tuntas mbusak sunat Prajanjian Lawas amarga ora perlu maneh ing sangisoré sih anyar, lan mung paring dhawuh supaya padha nyingkiri panganan sing dipersembahaké marang berhala, saka tumindak cabul, lan supaya ora marahi sesah marang tangga teparo kanthi cara apa waé, Lan karo putusan iki, padha ngutus Paulus lan Barnabas saka Yerusalem menyang Antiohia, digandhengake karo Yudas lan Silas.

Sawisé tekan Antiokia, para Rasul manggon ing kono sawatara wektu, banjur padha mangkat manèh menyang bangsa-bangsa liya, padha pisah dalan: Yudas bali menyang Yerusalem; Barnabas, nggawa Markus, seduluré, lunga menyang Siprus; dene Paulus, sawisé milih Silas, lunga menyang Siria lan Kilikia, lan nalika lelungan ing kutha-kutha ing kana, dhèwèké nguwatké para pracaya. Sawisé tekan Derbe lan Lystra, dhèwèké ngsunat Timotius, muridé, ing Lystra, mung kanggo nyenengaké omelané wong Kristen sing ngetutaké adat Yahudi[4717] , lan nggawa dhèwèké bebarengan. Saka kono dhèwèké mangkat menyang Frygia lan wewengkon Galatia; banjur dhèwèké tekan Mysia lan nduwèni niyat nerusaké menyang Bithynia[4718] , nanging kuwi ora nyenengaké Roh Suci[4719] . Amarga nalika Paulus ana ing Troas karo kanca-kancané[4720] , dhèwèké nduwèni panglihatan ing wayah bengi: ana wong sing katon saka Makedonia ngadeg ing ngarepé lan nyuwun tulung, kandha, *'Mèlu menyang Makedonia lan tulungana kita'* (Kisah Para Rasul 16:9). Saka panglihatan iki, Paulus mangertos yèn Gusti Allah nelpon dhèwèké kanggo mènèhi warta kabungahan ing Makedonia. Sawisé mangkat saka Troas, dhèwèké tekan pulo Samothrace, lan esuké tekan Neapolis[4721] , banjur saka kono menyang Filipi, kutha paling cedhak karo Makedonia sing wis dadi koloni Romawi. Ing Filipi, dhèwèké pisanan mulang iman

---

[4715] Pisidia lan Pamphylia – wewengkon ing Asia Minor, ing sisih kidul-kulon Lycaonia.

[4716] Saiki dikenal minangka Adalia, sawijining kutha pesisir ing Pamphylia, ing sisih kidul-wétan Perga.

[4717] Timotius iku putrané sawijining wanita Yahudi (sing wis mbalik dadi Kristen) lan sawijining wong pagan, lan dhèwèké dhéwé iku wong Kristen sing tulus, disetujoni déning sedulur; kanthi idiné, Paulus nyunat dhèwèké 'kanggo kapentingan wong Yahudi', amarga wong-wong kuwi ora bakal gelem ngrungokaké sabda Gusti saka wong sing durung disunat lan bapaké uga pagan.

[4718] Phrygia lan Galatia iku wewengkon pedalaman Asia Minor; Mysia lan Bithynia iku wewengkon ing sisih lor-kulon ing jeroné.

[4719] Karya Roh ora ditemtokake dening panganggit Kitab Karya Para Rasul apa iku saka njaba utawa saka jero, nanging Para Rasul kanthi cetha ngakoni iku minangka pakaryan langsung saka Roh Suci.

[4720] Troad – kutha pesisir sing saka kono mung perlu pelayaran cendhak menyang Éropah. – Makedonia – wewengkon pesisir sing watesé karo Kapuloan ing lor-kulon.

[4721] Kutha pesisir ing Trakia, kutha Éropa pisanan, saiki dikenal minangka Kavana.

Kristen lan mbaptis sawijining wanita sing jenengé Lidia, pedagang kain ungu (kain lan sandhangan werna ungu utawa abang); dhèwèké ngajak dhèwèké supaya manggon karo dhèwèké lan keluargané.

Sawijining dina, nalika Paulus mlaku karo para muridé menyang pasamuan pandonga, dhèwèké kepethuk karo sawijining abdi wadon sing kesurupan roh tenungan, sing maringi tuwané bathi akèh liwat ramalané. Nuntun Paulus lan kanca-kancane, dheweke njerit, kandha, *'Wong-wong iki peladené Gusti Allah Kang Maha Luhur, sing ngumumaké marang kita dalan kaslametan'* (Kisah Para Rasul 16:17).

Dheweke terus mbaleni iki pirang-pirang dina.

Paul, nesu amarga k[4722] , mbalik marang bocah wadon mau lan, kanthi nguwuh roh mau ing asmané Gusti Yesus Kristus, ngusir roh mau saka bocah wadon mau.

Banjur para tuwane, nalika weruh pangarep-arepe bathi wis sirna, padha nyekel Paulus lan Silas lan nggawa menyang ngarepe panguwasa kutha, kandha, *'Wong-wong iki, wong Yahudi, padha ngganggu kutha kita lan nyengkuyung adat istiadat sing kita wong Romawi ora kena ditampa utawa ditindakake'* (Kisah Para Rasul 16:20–21).

Para hakim, sawisé nyopot sandhangan para Rasul, mrentahaké supaya dipukul; lan sawisé nggebuk kanthi akèh pukulan, banjur dipenjara. Ing kana, watara tengah wengi, nalika Paulus lan Silas lagi ndedonga, panjara kuwi kaguncang, kabèh lawangé kabuka, lan belané padha longgar. Ndeleng kahanan kuwi, juru panjara pracaya marang Kristus; dhèwèké nggawa Para Rasul menyang omahé, ngresiki tatu-tatu mau, banjur langsung dibaptis bebarengan karo kabèh wargané, lan nyuguhaké dhaharan kanggo Para Rasul. Banjur Para Rasul bali manèh menyang panjara.

Esuké, para pejabat kutha padha nyadari yèn wong-wong sing wis diukum kuwi ora salah, banjur padha ngutus pejabat menyang panjara karo dhawuh supaya para Rasul dibebasaké – supaya padha lunga menyang endi waé sing dikarepake.

Nanging Paulus kandha marang wong-wong mau: *'Kita, sing warga Roma, wis dipukul ing ngarepe akèh wong tanpa diadili lan dipenjara, nanging saiki kok padha ngeculake kita kanthi diam-diam? Ora, ayo padha teka lan ngeterake kita metu dhéwé'* (Kisah Para Rasul 16:37).

Lan nalika para utusan mau bali, padha nyritakaké tembungé Paulus marang para panguwasa; para panguwasa kuwi kaget amarga para tawanan sing wis dipukul kuwi kabukti yèn warga Roma; banjur padha teka marang Paulus lan Silas, lan nyuwun supaya padha metu saka pakunjaran lan kutha kuwi. Sawisé metu saka pakunjaran, dhèwèké pisan-pisan menyang omahé Lidia, ing ngendi dhèwèké biyèn manggon, lan maringi kabungahan marang para pracaya sing padha kumpul ing kono. Sawisé pamitan saka kono, dhèwèké budhal menyang Amfipolis lan Apollonia, lan saka kono menyang Tesalonika[4723] .

Ing Tesalonika, nalika wis akèh wong sing padha kapéncut marang Injil, wong Yahudi sing iri, sawisé nglumpukaké sawatara wong sing ora jujur, padha nyerbu omahé Yason, ing ngendi Para Rasul Kristus padha manggon. Nalika ora nemokake Para Rasul ing kana, wong-wong mau nyekel Yason lan sawetara sedulur lan nyeret mau ing ngarep panguwasa kutha, nggunakake fitnah yèn padha mungsuh Kaisar amarga ngakoni wong liya dadi raja—yaiku Yesus. Lan Yason meh ora slamet saka cobaan iki.

Bab para Rasul suci, sawise bisa lolos saka wong-wong mungsuh mau, padha ninggalake Tesalonika ing wayah wengi lan tekan ing Berea[4724] ; nanging sanajan ing kono, iri jahaté wong Yahudi ora maringi pangaso marang Santo Paulus; nalika wong Yahudi saka Tesalonika krungu yèn Paulus uga nyebarake Sabda Gusti ing Berea, padha teka uga, nggugah lan nyurung wong-wong supaya mungsuh Paulus. Rasul Suci kapeksa ninggal panggonan kuwi uga, dudu amarga wedi pati pribadi, nanging amarga panjalukan para sedulur, supaya dhèwèké bisa njaga nyawane kanggo kaslametan akèh wong; lan para sedulur nganteraké dhèwèké menyang segara. Babagan kancané, Silas lan Timotius, Rasul ninggalaké wong-wong mau ing Berea kanggo nguwatké wong-wong

---

[4722] Paulus nesu marang pangakuan iki saka roh najis, amarga ora kepengin ndhasarake panginjilané marang kesaksian mungsuhé Gusti Allah lan manungsa, kaya déné Gusti piyambak ora nampa pangakuané setan (Markus 1:24–25, 34; Markus 3:11–12, lsp.).

[4723] Amphipolis – kutha utama ing distrik kapisan Makedonia, ing sisih kidul-kulon Philippi; Apollonia – (saiki kutha Erisso) ing kidul-kulon Amphipolis, ing pérangan lor Semenanjung Athos; Thessalonica (utawa Thessalonica) – kutha utama ing distrik kapindho Makedonia, ing Segara Aegea, saiki kutha dagang penting ing Turki lan dadi pusat perdagangan kanggo perdagangan Makedonia.

[4724] Beria – sawijining kutha ing kidul-kulon Thessaloniki.

anyar sing mlebu iman, amarga dhèwèké ngerti yèn wong Yahudi mung nguber nyawané. Dhèwèké dhéwé numpak kapal lan layar menyang Athena[4725] .

Ing Athena, Paulus krasa sedhih banget nalika ndeleng arca-arca sing ngisi kutha, lan krasa prihatin amarga akèh jiwa sing bakal binasa. Dheweke miwiti mberitakan ing sinagoga marang wong Yahudi lan saben dina ing alun-alun marang wong Yunani lan para filsufé. Para pamirsa nggawa dhèwèké menyang Areopagus (jeneng panggonan pangadilan umum sing ana cedhak candhi pagan). Wong-wong mau nggawa dhèwèké menyang kono, sawatara kanggo krungu kabar anyar saka dhèwèké ing pasamuwan kuwi, lan sawatara (miturut Saint Chrysostom) kanggo ngadili dhèwèké, nyiksa lan matèni dhèwèké, yèn padha krungu apa-apa saka dhèwèké sing pantes paukuman pati.

Sang Paulus, nanging, sawisé sadurungé ndeleng mezbah ing kutha sing ana tulisan 'Kanggo Gusti sing ora dikenal', miwiti pidatoné bab iki lan wiwit nginjili marang wong-wong mau babagan Gusti sing sejati, sing nganti saiki durung padha ngerti, kandha: *'Gusti iki, kang kowe sembah tanpa ngerti, iku sing tak wartakaké marang kowe'* (Kisah Para Rasul 17:23).

Lan dhèwèké wiwit nyritakaké marang wong-wong mau bab Gusti Allah—Pangripta sakabèhing donya—lan bab tobat, lan bab paugeran, lan bab tangi saka pati.

Nalika padha krungu bab tangi saka pati, sawatara wong sing ngrungokake padha ngenyek, nanging liyane kepengin krungu luwih akeh bab kuwi. Lan Paulus ninggalake pasamuwan mau tanpa diukum, amarga dheweke kabukten ora salah saka kabeh tuduhan: lan Sabda Gusti Allah , sing wis diwartakake marang wong-wong mau, ora tanpa asil kanggo ngrebut nyawa: amarga ana sawetara wong, sawise melu, pracaya marang Kristus; ing antarane ana Dionysius Areopagite lan sawijining wanita bangsawan jenenge Damaris, lan akeh liyane, sing dibaptis.

Sawisé ninggalaké Athena, Paulus teka ing Korintus[4726] lan manggon bareng karo wong Yahudi jenengé Aquila; Silas lan Timotius uga teka marang dhèwèké saka Makedonia, lan bebarengan padha mènèhi kabar bab Kristus. Aquila, bebarengan karo bojoné Priskila, padha dadi tukang gawé tenda; Paulus wis paham pakaryan iki, lan dhèwèké makarya bareng karo wong-wong mau, ngupadi panguripan dhèwèké lan kanca-kancané liwat gawéané, kaya sing dhèwèké dhéwé kandhakake ing suraté marang wong Tesalonika: *'Kita ora mangan roti sapa waé kanthi gratis, nanging makarya keras awan lan bengi supaya ora dadi beban kanggo sapa waé saka kowé kabèh'* (2 Tes. 3:8). Lan maneh: *'Tangan iki wis nyukupi kabutuhan aku lan kanca-kancaku'* (Kisah Para Rasul 20:34).

Lan saben dina Sabat dhèwèké rembugan karo wong-wong Yahudi ing sinagoga, mbuktekaké yèn Yésus iku Kristus. Nanging amarga wong-wong kuwi terus-terusan nentang lan ngina dhèwèké, dhèwèké nggetèkaké sandhangané lan kandha marang wong-wong mau: *'Getihmu dadi tanggung jawabmu dhéwé; aku wis resik; wiwit saiki aku bakal lunga marang bangsa-bangsa liya'* (Kisah Para Rasul 18:6).

Lan nalika dhèwèké wis mutusaké arep lunga saka Korintus, Gusti rawuh marang dhèwèké ing sawijining panglihatan ing wayah bengi lan ngandika, *'Aja wedi, nanging wicara lan aja meneng, awit Aku ana ing kowe, lan ora ana siji waé sing bakal ngrusak kowe, awit Aku nduwé akèh wong ing kutha iki'* (Kisah Para Rasul 18:9–10).

Lan Paulus tetep ing Korintus setaun setengah, mulang Sabda Gusti marang wong Yahudi lan wong Yunani; akèh wong pracaya lan dibaptis, malah panguwasa sinagoga, Crispus, pracaya marang Gusti karo kabèh keluargané lan dibaptis. Nanging sawatara wong Yahudi sing durung pracaya nyerang Paulus kanthi rame-rame lan nggawa dhèwèké marang pangadilan prokonsul Gallio (sing dadi seduluré filsuf Seneca[4727]), nanging dhèwèké nolak ngadili Paulus, kandha: 'Yen ana kaluputan utawa niyat ala saka dheweke, mesthi aku duwe alesan

---

[4725] Athena – kutha krajan Yunani, pusat ilmu pengetahuan, seni, lan perdagangan Yunani ing jaman semana. Miturut legenda, kutha iki diadegaké watara taun 1550 SM; sajrone sajarahé sing dawa, kutha iki tau dadi kutha krajan sawijining karajan, sawijining republik, lan sawijining kadipaten; ing abad kaping 15, kutha iki direbut déning wong Turki; ing abad kaping 19, kutha iki dibebasaké saka wong Turki lan banjur dadi kutha krajan Karajan Yunani.

[4726] Korintus – ing kuloné Athena, ana ing selat, misuwur ing jaman kuna amarga perdagangané sing jembar, lan dadi panggonané gubernur Romawi nalika semana.

[4727] Seneca lair ing Spanyol; sawisé lairé Kristus, dhèwèké teka ing Roma, ing kono dhèwèké misuwur dadi filsuf lan dadi guru Kaisar Nero, sing banjur maringi paukuman pati marang dhèwèké; Seneca milih bunuh diri, kanthi mangkono dhèwèké nglakoni paukuman pati mau.

kanggo ngrungokake panjalukmu lan bakal ngadili dheweke; nanging ing perselisihanmu bab doktrin lan hukummu, aku ora kepengin dadi hakim'

Lan dhèwèké ngusir wong-wong mau saka pangadilan. Sawisé kuwi, Santo Paulus, sawisé manggon ing kono sawatara wektu, pamitan marang sedulur-seduluré lan numpak kapal menyang Siria karo wong-wong sing padha karo dhèwèké. Akwila lan Priskila mèlu dhèwèké, lan ing dalan kabèh padha mandheg ing Efesus[4728] . Ing kono, nalika nginjili Sabda Gusti, Rasul Suci Paulus nindakake akèh mujijat; lan ora mung tangane sing mujijat, marasaké saben lara mung kanthi siji tutul, nanging andhuk lan ikat sirahé, sing kebak kringeté awaké, uga nduwèni daya mujijat sing padha: awit, nalika dilebokake ing wong lara, langsung mari lan ngusir roh najis saka wong-wong. Ndeleng iki, sawetara ahli pengusir setan Yahudi sing ngumbara wani nyebut jeneng Gusti Yesus marang wong-wong sing kesurupan, kandha: 'Aku ngiket kowe ing jenengé Yesus, sing diwartakaké Paulus.' Nanging roh jahat mau mangsuli: 'Aku ngerti Gusti Yesus, lan aku ngerti Paulus, nanging kowe sapa?'

Lan wong sing kesurupan roh jahat kuwi nyerbu marang wong-wong mau; lan nalika ngungkuli wong-wong mau, dheweke nguwasani banget nganti nggebuki lan nglarani wong-wong mau, nganti meh ora bisa lolos, setengah telanjang, saka tangan wong sing kesurupan kuwi. Kedadéan iki sumebar marang kabèh wong Yahudi lan Yunani ing Éfeso, lan kabèh padha ketakutan; lan asmané Gusti Yesus dimulyakaké, lan akèh wong pracaya marang Panjenengané. Tenan, malah ing antarané wong-wong sing nindakake sihir, akèh sing sawisé nampa iman suci padha nglumpukaké buku-buku sihiré; sawisé diétung regané, padha weruh yèn regané tekan 50.000 drachma[4729] , banjur kabèh buku mau padha kobongaké ing ngarepé akèh wong. Mangkono sabdaé Gusti terus tuwuh lan saya kuwat.

Paulus, ing sisihé, lagi nyiapaké arep menyang Yerusalem lan kandha, *'Sawisé aku tekan kana, aku uga kudu ndeleng Roma'* (Kisah Para Rasul 19:21).

Nanging nalika semana ana rusuh gedhe ing Efesus, sing dipicu déning para tukang pirak sing gawé model candhi Artemis. Sawisé rusuh kuwi bisa diredam, Santo Paulus, sawisé manggon ing Efesus telung taun, mangkat menyang Makedonia; saka kana dhèwèké lunga menyang Troas, ing ngendi dhèwèké manggon pitu dina.

Ing dina kapisan minggu, nalika para pracaya wis padha kumpul kanggo patah roti, Paulus ngandika marang wong-wong mau kanthi dawa, amarga piyambakipun badhe mangkat ing esuk, lan nerusaké pangandikane nganti tengah wengi ing kamar ndhuwur kang padhang déning akèh lentera. Antarane wong-wong sing padha ngrungokake ana sawijining mudha jenenge Eutychus, sing lungguh ing ambang jendhela, ketiduran abot lan ambruk amarga ngantuk, tiba saka lantai telu; dheweke dijupuk wis ora sadar. Rasul Paulus mudhun, banjur nyandhak lan ngrangkep dheweke, sarta kandha, *'Aja kaget, amarga rohé isih ana ing jeroné'* (Kisah Para Rasul 20:10).

Lan malih Paulus munggah menyang kamar ndhuwur; padha nggawa enom lanang iku, sing isih urip, lan padha krasa lega banget. Paulus ngandika suwe banget nganti esuk, lan sawisé pamitan marang para pracaya, piyambakipun mangkat saka kono.

Nalika tekan ing Miletus[4730] , Paulus ngutus warta marang Efesus supaya nglumpukake para sepuh gréja marang dhèwèké, amarga dhèwèké ora kepéngin menyang kana, supaya ora nundha perjalanané, amarga dhèwèké kesusu arep tekan Yerusalem sadurungé dina Pentakosta.

Lan nalika para sesepuh Ephesus wis padha nglumpuk ing ngarepé Rasul, dhèwèké maringi pitutur marang wong-wong mau lan, saliyané saka liya-liyané, dhèwèké kandha: *'Mula padha ngati-ati marang awakmu dhéwé lan marang kabèh kumpulané wedhus, sing Roh Suci wis ngangkat kowé dadi pangawas, kanggo ngreksa Gréjaé Allah, sing wis dituku déning Panjenengané kanthi getihé dhéwé'* (Kisah Para Rasul 20:28). Lan dhèwèké uga maringi ramalan yèn sawisé dhèwèké lunga, bakal ana srigala galak mlebu ing antarané wong-wong mau, ora bakal ngapura kumpulané. Dheweke ngandika marang wong-wong mau babagan lelampahané sing bakal teka: *'Lan saiki, digawa dening Roh, aku lunga menyang Yerusalem, tanpa ngerti apa sing bakal kelakon marang aku ing kana; nanging Roh Suci nyeksèkaké ing saben kutha, kandha yèn belenggu lan sangsara ngentèni aku.'*

[4728] Efesus – sawijining pusat dagang pesisir lan kutha krajan provinsi Asia Cilik Ionia; sawisé dadi pusat kegiatan Rasul Yohanes Teologian; Konsili Ekumenis Katelu dianakake ing kéné taun 431; saiki, Ephesus dadi désa miskin Turki Ayasuluk.

[4729] Siji drachma regané watara 20 kopeck; mula buku-buku sing regané nganti 10.000 rubel perak kobong.

[4730] Miletus – kutha pesisir kidul Éfeso, biyèn makmur lan dadi pangadeg akèh koloni, saiki mung désa prasaja.

Nanging aku ora nggatekake apa-apa, uga ora nganggep uripku larang regane, asal aku bisa kanthi kabungahan ngrampungake tugasku lan pelayanan sing tak tampa saka Gusti Yesus" (Kisah Para Rasul 20:22–24). Banjur dhèwèké kandha: *"Lan saiki, delengen, aku ngerti yèn ora ana siji-sijia saka kowe kabèh sing bakal ndeleng pasuryanku manèh"* (Kisah Para Rasul 20:25). Banjur padha nangis kenceng. Padha nyandhak gulu Paulus, padha nyium dhèwèké, apamanèh sedhih amarga tembungé yèn ora bakal padha ndeleng raié manèh. Banjur padha ngancani dhèwèké menyang kapal. Dhèwèké, sawisé maringi ciuman pamitan marang kabèh wong, banjur mangkat.

Lan sawisé lelungan liwat akèh kutha lan wilayah, loro-lorone ing pesisir lan ing pulo-pulo, lan sawisé ngunjungi lan nguwatké para pracaya ing endi-endi, dhèwèké mendarat ing Ptolemais[4731] ; saka kono dhèwèké teka ing Kaisarea Stratonica[4732] , lan manggon ing omahé rasul suci Filipus.

Ing sawijining wektu, ana nabi jenenge Agabus teka marang Santo Paulus; njupuk sabuké Paulus, dhèwèké ngiket tangane lan sikilé dhéwé lan kandha: *'Mangkéné pangandikane Roh Suci: "Wong sing duwé sabuk iki bakal diiket kaya ngéné déning wong Yahudi ing Yerusalem lan diserahaké marang bangsa-bangsa liya"*' (Kisah Para Rasul 21:11).

Nalika para sedulur krungu kuwi, padha nangis lan nyuwun marang Paulus supaya aja lunga menyang Yerusalem; nanging Paulus mangsuli: *'Apa sing kok lakoni iki? Napa kowe kabeh nangis lan mecah atiku? Aku ora mung gelem dadi tawanan, nanging aku siap mati ing Yerusalem kanggo jenengé Gusti Yesus'* (Kisah Para Rasul 21:13).

Lan para sedulur meneng, kandha, 'Kados pundi kersaning Gusti, mekaten ta!'

Sawisé kuwi, Rasul Suci Paulus lunga menyang Yerusalem karo para muridé (ing antarané ana Trofimus saka Éfeso, wong non-Yahudi sing wis mratobat marang Kristus) lan ditampa kanthi anget déning Santo Yakobus lan kabèh pasamuwan wong-wong pracaya[4733] .

Wektu kuwi, wong Yahudi saka Asia[4734] wis teka ing Yerusalem kanggo pesta Pentakosta; padha dadi mungsuh ajegé Paulus lan nyulut kerusuhan marang dhèwèké ing endi waé padha lunga. Nalika padha weruh Paulus ana ing kutha, karo Trophimus saka Efesus, padha ngadu marang Paulus marang imam agung Yahudi, para ahli kitab, lan para tuwa, ngandhakake yèn dhèwèké ngrusak Hukum Musa, nglarang sunat, lan mratelakaké ing endi-endi babagan Yesus sing wis disalib; lan padha nyurung siji lan sijiné nglawan Paulus, kepéngin nyekel dhèwèké. Lan nalika padha weruh Santo Paulus ing dina raya ing Bait Sulaiman, padha dumadakan ngarang fitnah marang dheweke, nggugah kabèh wong lan nyerbu kanggo nyekel dheweke, karo padha njerit: 'Wong Israel, tulung kita! 'Wong iki sing mulang ing endi-endi nglawan bangsa kita, Torèt, lan panggonan iki (Bait Suci); malah wis nggawa wong-wong manca mlebu ing Bait Suci lan ngrusak panggonan suci iki' (padha mikir yèn Paulus lan Trofimus wis nggawa wong manca mlebu ing Bait Suci).

Amarga sorak-sorai kuwi, saindenging kutha dadi rame, banjur wong-wong padha kumpul; para pengacau nyekel Paulus, narik dheweke metu saka candhi, lan cepet-cepet nutup lawang: padha kepengin mateni Paulus, nanging ora ing jero candhi, supaya ora ngotori panggonan suci.

Ing wektu kuwi, kabar teka marang komandan resimen yèn kabèh Yerusalem lagi rame. Dhèwèké langsung nglumpukaké prajurit lan seratusan prajurité banjur mlayu menyang candhi; para pengacau, nalika weruh komandan lan prajurit, mandheg nggebuki Paulus. Banjur komandan mau nyekel Paul lan mrentah supaya diiket nganggo loro rantai wesi; banjur dhèwèké miwiti takon marang Paul sapa dhèwèké lan apa sing wis ditindakake.

[4731] Ptolemaida – kutha pesisir kuna ing kidul Fenisia, ing wates Palestina; saiki Saint-Jean-d'Acre, sing kasil nolak pengepungan Bonaparte ing taun 1799.

[4732] Caesarea, delengen ing ndhuwur.

[4733] Yakobus, seduluré Gusti, putra paling tuwa saka Yusuf sing wis tunangan karo garwa sepisanané; dhèwèké mèlu Yusuf lan Perawan Maria sing Kabungahan karo bayi Yesus nalika padha mlayu menyang Mesir; sawisé Kebangkitané, Gusti ngurmati dhèwèké kanthi rawuh pribadi sing istimewa (1 Kor. 15:7); sawisé Kristus munggah menyang swarga, dhèwèké diangkat déning para Rasul utama dadi uskup pisanan Gréja Yerusalem, sawisé ditunjuk déning Gusti piyambak; lan, amarga urip rohanié, dhèwèké dipun ajèni déning para Rasul, mimpin Konsili Apostolik, lan, sawisé nglampahi kabèh uripé ing Yerusalem, malah éntuk gelar 'Sing Adil'. – Dina rayané tanggal 23 Oktober.

[4734] Asia – iki jeneng sing diwènèhaké marang provinsi-provinsi kulon Asia Minor – Mysia, Lydia, lan Caria, yaiku sakabèhé pesisir kulon Segara Tengah, sing ana ing sangisoré pamaréntahan sawijining proconsul.

Wong-wong mau padha njerit marang komandan supaya Paulus dipatèni. Nanging amarga rame lan swara ribut ing antarané wong-wong, komandan ora bisa mangerteni apa sejatine salahé Paulus, banjur dhèwèké mrentah supaya digawa menyang benteng. Kerumunan gedhé ngetutaké komandan lan para prajurit, padha njerit yèn Paul kuduné dipatèni. Nalika padha tekan portik ndhuwur sing mimpin menyang benteng, Paul nyuwun marang komandan supaya diparingi idin ngomong sawatara tembung marang wong-wong; komandan banjur maringi idin. Lan Paulus, mandheg ing undhak-undhakan, ngadhepake wong akèh lan muni banter nganggo basa Ibrani, kandha: *'Para sedulur lan bapak-bapak! Rungokna saiki pembelaanku ing ngarepmu'* (Kisah Para Rasul 22:1).

Lan dhèwèké wiwit nyritakaké marang wong-wong bab semangaté sing gedhé marang Torèté Musa biyèn, lan kepiyé nalika ana ing dalan menyang Damaskus dhèwèké kapapar cahya saka swarga, lan kepiyé dhèwèké wis weruh Gusti sing ngutus dhèwèké marang bangsa-bangsa liya.

Nanging wong akèh, ora gelem ngrungokaké maneh, padha muni banter marang komandan: 'Usir manungsa kaya ngono saka donya iki! Amarga dhèwèké ora pantes urip!'

Kanthi muni kaya ngono, padha nyopot jubahé lan mbuwang bledug menyang udara, kabawa déning nesu, lan padha nuntut supaya Paulus dipatèni. Komandan mrentahake supaya Paulus digawa menyang benteng lan arep dipukul nganggo cambuk kanggo njupuk alesan kenapa wong-wong padha nesu banget marang dheweke. Nanging nalika Paulus diiket ing tiang nganggo tali, dheweke kandha marang seratusan sing ana ing sacedhake:

'Apa sah kowe nyiksa warga Roma tanpa sidang dhisik?' (Kisah Para Rasul 22:25)

Krungu kuwi, seratusan mau munggah lan nglapor marang komandan, kandha:

'Delengen apa sing arep kok tindakake! Wong iki warga Roma.'

Banjur komandan mau munggah marang Paulus lan takon:

'Critakna marang aku, apa kowe warga Roma?'

Dheweke mangsuli:

'Inggih.'

Komandan sewu prajurit kandha rada isin:

Aku wis mbayar akèh dhuwit kanggo kewarganegaraan iki.

Lan dhèwèké langsung mbebasaké dhèwèké saka belenggu.

Esuké, komandan ngundang para imam kepala lan kabèh Sanhedrin, banjur nggawa Santo Paulus ing ngarepé.

Paulus, ngadhepi Sanhedrin, kandha:

'Para sedulur lanang! Aku wis urip ing ngarepe Gusti Allah kanthi nurani sing resik nganti dina iki' (Kisah Para Rasul 23:1).

Nalika krungu tembung-tembung kuwi, imam agung Ananias mènèhi prentah marang wong-wong sing ana ing ngarepé supaya nyerang lambéné Paulus…

Banjur Paulus kandha marang dheweke:

'Gusti Allah bakal nggebuk kowe, tembok sing dicat putih! Kowe lungguh ngadili manut hukum, nanging nglanggar hukum kowe mréntah supaya aku dipukul[4735] ' (Kisah Para Rasul 23:3).

[4735] Sumpahé sing atos saka Rasul Paulus bisa diterangaké amarga dhèwèké ora bisa ngenali imam agung mau, amarga paningalé sing saya luntur, utawa amarga wong sing ana ing ngarepé kuwi dudu imam agung sing tau dhèwèké kenal. Kanthi ngecam kasar lan tanpa dhasar iki, Paulus ngetutaké tuladhané Yesus Kristus, sing uga ngecam ketidakadilan paukuman sing biyèn diparingaké marang Panjenengané. Kita wis nyebutake penglihatan Rasul Paulus sing ringkih – pancen iki penyakit sing kerep dikeluhake; iku persis 'duri ing daging' (2 Kor. 12:7) sing dadi sangsara kanggo dheweke. Gusti Allah ninggalake radang ing mripaté Rasul minangka pratandha kang ora bisa sirna saka rawuhe kang gaib marang dhèwèké ing dalan menyang Damaskus; Paulus dhéwé kandha yèn dhèwèké kelangan pandelengan amarga padhange cahya kuwi kang dumadakan, saéngga sanadyan mripaté mbukak dhèwèké ora bisa ndeleng sapa-sapa, lan sanadyan pandelengane banjur dibalèkaké, bisa uga isih ana kelemahan: perjalanan awan ing sangisore srengéngé Siria sing nyengat, padhange cahya sing ngluwihi cahya awan kuwi, lan kabuta sing nyerang Rasul – kabèh mau bisa nyebabake radang lan nglemahake mripaté; manggoné ing ara-ara samun lan ing Damaskus, ing ngendi akèh wong nandhang lara mripat, bisa uga nambah kelemahan pandangane, lan kadhang malah nambah parah. Tembungé Paulus ing Suraté marang wong Galatia: 'Kowe ora ngremehake kasangsarané awakku, lan ora ngalih saka kono… Aku dadi saksi tumrap kowe, yèn bisa, kowe mesthi wis nyopot mripatmu dhéwé lan maringi marang aku' (Gal. 4:14–15) kanthi cetha nyebutake gangguan paningalé, sing kadhangkala kambuh lan disertai sirah mumet. Mula saka iku, sawisé nyalahi imam agung sing wis nindakake salah marang dhèwèké, Paulus nduwé alesan sing kuat kanggo nerangake yèn dhèwèké ora bisa ngenali yèn sing nuduh kuwi imam agung.

Ndeleng yèn ana golongan ing pasamuwan mau yaiku wong Saduki lan golongan liyané yaiku wong Farisi, Paulus muni banter, kandha:

'Para sedulur lanang! Aku iki wong Farisi, anaké wong Farisi; amarga pangarep-arepku marang kebangkitan wong mati, aku diadili iki' (Kisah Para Rasul 23:6).

Sawisé dhèwèké ngomong kaya ngono, ana perselisihan antarané wong Farisi lan wong Saduki, lan pasamuwan dadi loro: amarga wong Saduki kandha yèn ora ana kebangkitan, ora ana malaékat, ora ana roh, déné wong Farisi pracaya kabèh mau. Mula ana geger gedhé. Wong Farisi kandha:

'Kita ora nemokake apa-apa sing salah karo wong iki.'

Para Saduki, nanging, tetep mbantah, lan perdebatan gedhé terus lumaku.

Komandan, amarga wedi yèn pasamuwan kuwi bakal nyabik-nyabik Paulus, mènèhi prentah marang para prajurit supaya njupuk dhèwèké saka antarané wong-wong mau lan nggawa dhèwèké menyang benteng.

Ing wengi sabanjure, Gusti rawuh marang Santo Paulus lan ngendika:

'Wani, Paulus; awit kaya kowe wis maringi kasaksian bab Aku ing Yerusalem, mangkono uga kowe kudu maringi kasaksian ing Roma' (Kisah Para Rasul 23:11).

Esuké, sawatara wong Yahudi fanatik padha kumpul kanggo rapat lan padha sumpah ora bakal mangan utawa ngombe nganti padha matèni Paulus. Ternyata luwih saka patang puluh wong wis nglakoni sumpah kuwi. Nalika komandan krungu bab iki, dhèwèké ngutus Paulus, sing diiringi pasukan prajurit bersenjata gedhé, menyang Kaisarea marang gubernur Filipus.

Sawisé krungu bab iki, imam agung Ananias bebarengan karo para tuwa Sanhedrin padha mangkat menyang Kaisarea lan ngumpat Paulus marang gubernur, ngina dhèwèké ing ngarepé gubernur lan kanthi tekun nyuwun pati dhèwèké; nanging ora ana asil, amarga ora ana kaluputan sing pantes paukuman pati sing ditemokaké ing dhèwèké. Nanging, gubernur sing kepengin nyenengake wong Yahudi, nyimpen Paulus ing panjara.

Loro taun kliwat. Porcius Festus nggantèkaké Philip dadi gubernur. Para imam agung nyuwun marang dhèwèké supaya ngirim Paulus menyang Yerusalem. Nanging padha wis nyusun rencana iki kanthi niyat ala: padha ngarep-arep matèni Rasul Kristus ing dalan. Lan nalika Festus takon marang Paulus apa piyambakipun kersa menyang Yerusalem kanggo diadili, Paulus mangsuli: *'Aku saiki ngadeg ing ngarep pangadilan Kaisar, ing kono aku kuduné diadili.' Aku ora nindakake apa-apa sing salah marang wong Yahudi, kowe dhewe ngerti tenan. Amarga yen aku salah lan nindakake apa-apa sing pantes dipatèni, aku ora nolak mati; nanging yen ora ana apa-apa ing tuduhan sing digawa marang aku, ora ana sing bisa nyerahake aku marang wong-wong mau. Aku ngajokake banding marang pangadilan Kaisar'* (Kisah Para Rasul 25:10–11).

Banjur Festus, sawisé rembugan karo para penasihaté, mangsuli marang Paulus:

'Sampeyan wis nuntut supaya aku diadili ing ngarsané Kaisar; marang Kaisar kowe bakal lunga.'

[4736]Sawisé sawetara dina, Raja Agripa saka Édom teka ing Kaisarea kanggo mènèhi salam marang Festus, lan sawisé krungu bab Paulus, dhèwèké kepéngin ndeleng dhèwèké. Lan nalika Paulus digawa ngadhep Raja Agripa lan Gubernur Festus, dhèwèké nerangaké kanthi rinci babagan Gusti Kristus lan kepiyé dhèwèké bisa pracaya marang Panjenengané, Raja Agripa kandha marang dhèwèké:

'Kowe meh ngyakinke aku dadi wong Kristen.'

Paul mangsuli:

Aku ndedonga marang Gusti Allah supaya, sithik utawa akèh, ora mung kowe nanging kabèh sing ngrungokaké aku dina iki padha dadi kaya aku, kajaba belenggu iki" (Kisah Para Rasul 26:29).

Sawisé tembung-tembung kuwi, raja, gubernur, lan wong-wong sing ana bareng padha tangi; sawisé padha mundur menyang sisih, padha rembugan lan mutusaké:

'Wong iki ora nindakake apa-apa sing pantes dipatèni utawa diiket.'

Agrippa banjur kandha marang Festus:

'Dheweke mesthine wis dibebasake, yen dheweke ora ngajokake banding marang Kaisar.'

Mula saka iku padha mutusaké ngirim Paulus menyang Roma marang Kaisar, lan padha nyerahaké dhèwèké karo sawatara tawanan liyané marang sawijining seratusan Garda Raja sing aran Yulius; lan dhèwèké,

[4736] Raja Agrippa iku Agrippa II, putrané Herodes Agrippa I, raja pungkasan saka dinasti Herodian lan panguwasa sawatara wilayah ing Siria.

sawisé njupuk tanggung jawab marang para tawanan lan Paulus, nempatké kabèh mau ing sawijining kapal, lan kabèh padha mangkat.

Pelayarané banget mbebayani amarga angin sing ora nguntungaké; nanging nalika padha nyedhak pulo Kreta lan mlebu panggonan sing dijenengi 'Pelabuhan Apik', Paulus sing suci, sing wis weruh apa sing bakal kelakon, nyaranaké supaya padha nginep ing kana karo kapalé; nanging sang senturion luwih percaya marang juru kemudi lan nakhoda kapal tinimbang tembungé Paulus. Sawisé padha layar mlebu segara amba, ana angin banter banget nyerang kapalé; ana prahara gedhé, lan kabut kandel nganti patbelas dina padha ora weruh srengéngé ing awan utawa lintang ing bengi, lan padha ora ngerti ana ing endi, amarga kapalé digoyang-goyang ombak; lan ing keputusasaané padha ora mangan apa-apa sajrone dina-dina kuwi lan wis ngenteni pati. Ana 276 wong ing kapal kuwi. Paulus ngadeg ing antarané wong-wong mau lan maringi panglipur, kandha:

'Para sedulur! Kowé kuduné manut marang aku lan aja mangkat saka Kreta; menawa mangkono kowé bakal uwal saka kasangsaran lan bebaya iki. Nanging saiki aku ngajak kowé padha teges, amarga ora ana siji jiwamu sing bakal binasa, mung kapalé waé. Amarga Malaikaté Gusti Allah, kang dadi kagungané aku lan kang tak sembah, rawuh marang aku bengi wingi lan kandha: 'Aja wedi, Paulus! Kowé kudu ngadeg ing ngarepé Kaisar, lan delengen, Gusti Allah wis maringi kabèh wong sing numpak prau bareng kowé.' Mula padha sumanget, para sedulur, awit aku pracaya marang Gusti Allah yèn bakal kelakon kaya sing wis diandharake marang aku' (Kisah Para Rasul 27:21–25).

Lan Paulus ngajak kabèh padha mangan, kandha:

'Iki bakal nylametake nyawamu; amarga ora ana siji rambut sirahmu sing bakal ilang' (Kisah Para Rasul 27:36).

Sawisé ngandika mangkono, dhèwèké njupuk roti, matur nuwun marang Gusti Allah ing ngarsané kabèh wong, banjur mecah roti mau lan miwiti mangan. Banjur kabèh padha sumringah lan mangan uga.

Esuké padhang, padha weruh daratan, nanging ora bisa ngerti wewengkon endi, mula padha ngarahaké prau menyang pinggir. Nalika wis cedhak, prau kuwi kandas ing pasir; irungé kejepit lan ora obah, déné buriné kapukul kenceng déning ombak. Para prajurit padha rembugan arep mateni kabèh tawanan, supaya ora ana sing bisa nglangi uwal; nanging yunker, sing kepéngin nylametaké Paulus, nyegah niyat mau lan mréntahaké marang sing bisa nglangi supaya dhisik mlumpat lan tekan pinggir; Lan nalika padha nyumurupi, wong-wong liya banjur padha renang uga, ana sing nganggo papan, liyane nganggo apa wae sing bisa ditemokake saka muatan kapal, lan kabeh tekan daratan kanthi slamet lan kaslametake saka segara.

[4737]Banjur padha mangertèni yèn pulo iku aran Pulo Malta. Wong-wong ing kana, sing kabèh wong manca, padha nresnani banget; amarga udan anyar-anyar iki lan adhem, padha nyalakaké geni supaya wong-wong sing teles ing segara bisa nghangatké awak.

Ing wektu sing padha, Paulus nglumpukaké akèh kayu bakar lan nambahaké ing geni; ing wektu kuwi, sawijining ula viper sing kabur amarga panas nempel ing tangane. Nalika wong-wong lokal weruh ula mau nempel ing tangane, padha kandha marang siji lan sijiné:

'Mesthi wong iki pembunuh, awit paukumané Gusti ora ngidini dhèwèké urip, sanadyan wis kaslametaké saka segara.'

Nanging Paulus, ngusir ula mau menyang geni, ora ngalami apa-apa. Wong-wong padha ngarep-arep yèn dhèwèké bakal kumat lara utawa tiba mati dumadakan; nanging sawisé suwe ngentèni lan weruh yèn dhèwèké ora kena apa-apa, padha ganti pikiran lan kandha yèn dhèwèké iku dewa.

Gubernur pulo iku, jenenge Publius, ngajak wong-wong sing wis dislametake saka segara menyang omahé lan nampani kanthi ramah telung dina. Ing wektu kuwi, bapaké lagi lara, kena demam lan lara weteng. Paulus mlebu marang dhèwèké, ndedonga marang Gusti, lan sawisé nempataké tangané ing awak wong lara kuwi, dhèwèké mari. Sawisé kedadéan iki, wong-wong lara liyané ing pulo kuwi padha teka marang Rasul Suci lan padha mari.

Sawisé telung sasi, kabèh wong sing wis slamet saka segara mangkat saka kono bareng Rasul, wektu iki nganggo kapal liya, lan tekan Syracuse[4738] , saka kono menyang Riga, banjur menyang Puteoli[4739] , lan

[4737] Melita – Malta saiki, sawijining pulo ing kidul Sisilia; legenda babagan manggoné Rasul Paulus ing kana isih lestari ing Malta nganti saiki.

pungkasane tekan Roma. Lan nalika para sedulur, , sing ana ing Roma, krungu yèn Paulus wis teka, padha metu kanggo nyambut tekan Lapangan Appian lan telung losmen[4740] . Nalika ndeleng wong-wong mau, Paulus saya semangat lan matur nuwun marang Gusti Allah.

Ing Roma, senturion sing wis ngancani para tawanan saka Yerusalem nyerahake wong-wong mau marang komandan, dene Paulus diparingi idin manggon piyambak karo sawijining prajurit sing ditugasake ngreksa dheweke.

Lan Paulus manggon ing Roma rong taun kebak, nampani kabèh wong sing teka marang dhèwèké, mratelakaké Karajané Gusti Allah lan mulang babagan Sang Kristus Yesus kita kanthi kabèbasan lan tanpa alangan.

Nganti saiki babagan urip lan pakaryané Paulus, kaya sing kacathet ing Kitab Karya Para Rasul, sing ditulis déning Santo Lukas; bab pakaryan lan sangsara liyané, dhèwèké nyritakaké dhéwé ing Surat Kapindho marang wong Korinta kaya mangkéné (dibandhingaké karo wong liya, dhèwèké): *'luwih akèh ing pakaryan abot, ngluwihi ukuran ing tatu, luwih akèh ing panjara, lan asring meh mati. Lima kaping aku diwènèhi cambukan patang puluh kurang siji saka wong Yahudi; telung kaping aku dipukul nganggo tongkat; sapisan aku dilempari watu; telung kaping aku kacilakan kapal; aku nglampahi sedina bengi ing jeroné segara; aku wis akèh lelungan'* (2 Kor. 11:23–26).

Sawise ngukur ambané lan dawane bumi kanthi mlaku, lan segara kanthi nglayar, Rasul Paulus uga ngalami dhuwuré swarga, amarga dhèwèké diangkat tekan swarga katelu. Amarga Gusti, sing nglipur Rasulé ing akèh pakaryan sing nyeri, ditahan demi asmané sing suci, paring panglipur swarga sing durung ana mata sing tau ndeleng, lan ing kono dhèwèké krungu tembung-tembung sing ora bisa diucapaké sing ora ana manungsa sing bisa nyritakaké.

Eusebius Pamphilus, Uskup Caesarea ing Palestina lan sejarawan babagan prastawa gerejawi, nyritakaké carané Rasul suci nindakake prestasi-prestasi liya sajrone urip lan pangabdiané[4741] .

Sawisé rong taun dipenjara ing Roma, Santo Paulus dibebasaké amarga kabukti ora salah saka kabèh tuduhan, lan dhèwèké mènèhi warta Sabda Gusti, kadhang ing Roma lan kadhang ing tanah-tanah Kulon liyané.

Lan Santo Simeon Metaphrastes[4742] nyerat manawa, sawisé panjara ing Roma, Rasul iku makarya pirang-pirang taun manèh ing panginjilan Injil Kristus: sawisé ninggalaké Roma, dhèwèké lelungan liwat Spanyol, Gallia, lan kabèh Italia, padhangaké wong-wong kafir nganggo pepadhang iman lan mbalèkaké saka kesesatan nyembah arca marang Kristus. Nalika dhèwèké ana ing Spanyol, sawijining wanita bangsawan lan sugih, sawisé krungu khotbahé Rasul babagan Kristus, kepéngin ndeleng langsung Rasul Paulus lan ngyakinaké bojone, Probus, supaya nyuwun marang Rasul suci supaya teka ing omahé supaya padha bisa nyambut dhèwèké kanthi anget. Lan nalika Santo Paulus mlebu ing omahé, dhèwèké ndelok pasuryané lan weruh tembung 'Paulus, Rasul Kristus' sing kaparingaké nganggo emas ing bathuké. Lan nalika weruh kuwi (sing ora ana siji-sijiné wong liya sing bisa weruh), dhèwèké tiba ing sikilé Rasul kanthi kabungahan lan ajrih, ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati lan nyuwun baptisan suci. Lan dhèwèké dadi wong kapisan sing dibaptis (jenengé Xanthippe), disusul bojone Prob, kabèh wargané omahé, gubernur kutha Philotheus, lan akèh wong liya ing kono sing uga dibaptis.

Sawisé ngumbara ing kabèh tanah ing Kulon, madhangi nganggo pepadhang iman suci, lan wis weruh dhèwèké bakal mati syahid, Rasul suci mau mbalèk manèh menyang Roma, saka kono dhèwèké nulis marang muridé, Santo Timotius, kandha: *'Amarga aku saiki wis kados arca sing lagi dicurakaké, lan wayahe aku lunga wis teka. Aku wis gelut perang sing mulya, aku wis ngrampungake lomba, aku wis njaga iman; lan saiki wis disiapake kanggo aku mahkota kabeneran, sing bakal diparingake Gusti, Hakim sing adil, marang aku ing dina iku'* (2 Tim. 9:6–8).

[4738] Sirakuza – kutha pesisir ing sisih kidul-wétan Sisilia, 18 mil saka Malta.

[4739] Rigia – saiki Reggio, ing Italia kidul, ngadhepi Messina, ing pesisir lor-wétan Sisilia.

[4740] Puteoli – saiki Pozzuoli, kutha pesisir cedhak Naples. Alun-alun Appian – kutha cilik, watara 60 versta saka Roma. Telu Losmen – desa 15 versta saka Roma.

[4741] Eusebius saka Pamphylia – Uskup Caesarea ing Palestina (268–340), sejarawan gereja sing raket gegayutan karo akèh prastawa gedhé ing jamane.

[4742] Simeon Metaphrastes – sawijining kolektor lan penyusun riwayat para wali, sekretaris Kaisar Konstantinus VII; dhèwèké seda watara taun 940.

Para sejarawan gereja nyritakaké béda-béda babagan wektu martiré Santo Paulus Rasul.[4743] Nicetas Callistus, ing Buku 2 saka sajarahé, Bab 36, nulis yèn Santo Paulus nandhang sangsara ing taun sing padha lan ing dina sing padha karo Santo Petrus Rasul, amarga dukun sihir Simon, sing wis dibantu Petrus déning Paulus supaya bisa dikalahaké. Nanging, ana uga sing nyritakaké yèn setaun sawisé seda Petrus, Paulus nandhang sangsara ing dina tanggal 29 Juni sing padha, ing dina sing setaun sadurungé Petrus disalib. Alesan sing diwènèhaké kanggo seda Paulus yaiku amarga, lumantar panginjilé babagan Kristus, dhèwèké ngajak para dara lan wanita supaya urip murni lan suci. Nanging, ora ana prabédan gedhé ing cathetan-cathetan iki: awit ing Uripé Santo Petrus (miturut Simeon Metaphrastes) kasebut yèn Santo Petrus ora langsung nandhang sangsara sawisé pati Simon si Penyihir, nanging sawatara taun sawisé, amarga , loro gundik kesayangané Nero, sing wis diowahi dadi Kristen déning Rasul Petrus lan diajari urip murni. Lan amarga Santo Paulus uga manggon ing Roma lan sakupenge ing wektu sing padha karo Santo Petrus, bisa banget loro kedadeyan mau kelakon—yaiku, Santo Paulus mbantu Santo Petrus ing ngadhepi Simon Magesi nalika manggon kapisan ing Roma, lan, sawisé teka kaping pindho ing Roma, panjenenganipun malih ngabdi, rukun kaliyan Santo Petrus, kanggé kaselamatan manungsa, maringi piwulang dhumateng priya lan wanita supados gesangé suci lan murni. Lan kanthi makaten, para Rasul suci punika nimbulaké nesunipun Kaisar Nero ingkang jahat, ingkang gesangé mbebayani[4744] , ingkang, sawisé ngukum kaloronipun pati, ngukum Petrus, minangka tiyang manca, kanthi disalib, lan Paulus, minangka warga Romawi (sing ora kena dipauk kanthi cara sing ngremehake), dipenggal sirahé, sanajan ora ing taun sing padha, nanging ing dina sing padha. Nalika sirah mulya Paulus dipenggal, getih campur susu mili saka tatu. Para wong pracaya, sawisé njupuk awak sucié, ngubur ing panggonan sing padha karo Santo Petrus.

Mangkono seda pangawaké Kristus sing kapilih, guru bangsa-bangsa, pangkotbah donya, saksi mata marang pangajenganing swarga lan berkahé swarga, sumber kaajaiban tumrap para malaikat lan manungsa, sang tapa agung lan sing nandhang sangsara sing nggawa tatu Gustiné ing awaké dhéwé, Sang Rasul Agung Paulus sing suci, lan munggah kaping pindho, saiki tanpa badanipun, menyang swarga katelu lan ngadeg ing ngarsané Cahya Tritunggal, bebarengan kaliyan kanca lan kanca sekerja, Sang Rasul Agung Petrus[4745] , sawisé pindhah saking Gréja Militan dhateng Gréja Triumphant, ing tengah-tengah pambriyan panuwun sing kebak kabungahan, kidungan lan kabungahan para sing ngrayakake; lan saiki padha ngluhurake Rama lan Putra lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, marang Panjenengané kaparingaké pakurmatan, kamulyan, pangibadah lan pambriyan panuwun uga saka kita para wong dosa, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

[4743] Nikephoros Kallistos – sejarawan greja Yunani; karyané *Ecclesiastical History* ing 23 buku iku pancèn wigati, saka iku 18 buku pisanan isih ana, déné sisa mung ana fragmené; dhèwèké séda ing taun 1350.

[4744] Nero – Kaisar Romawi (54–68 Masehi) – nggawa isin marang awake dhewe amarga kekejemané, malah marang sedulur paling cedhak lan utamané marang wong Kristen. Ing wektu sing padha, dhèwèké dadi pelindung para sarjana, pujangga, lan penyanyi, lan dhèwèké dhéwé mèlu ing Olimpiade. Angkuh, hedonis, lan tanpa wates, dheweke nyebabake konspirasi marang awake dhewe lan kapaksa ngakhiri uripe.

[4745] St. Paulus Sang Rasul wis ninggalaké marang kita, ing surat-suraté, jeneng-jeneng kanca kerjané liyané. Padha mbantu dhèwèké kanthi katresnan, lan dhèwèké dhéwé banget seneng marang wong-wong mau, nganti ing cathetan uripé iki kita kuduné nyebut paling ora sawatara saka wong-wong mau, sing déning dhèwèké dhéwé dieling-eling kanthi rasa syukur. Contone, dhèwèké nyebut Lukas, sing dipuji ing kabèh gréja amarga Injil lan malah dipilih déning gréja-gréja kanggo ngancani Paulus demi katresnan (2 Kor. 8:18–19); lan Timotius, sing kaya Rasul, nyambut gawe kanggo pakaryan Gusti, lan saka kabèh wong, Paulus ora nduwé siji waé sing luwih semangat tinimbang dhèwèké. Timotius ngladèni dhèwèké ing panginjilan kaya anak ngladèni bapakné (1 Kor. 16:10; Fil. 2:19–22); dhèwèké nyebut Tikhikus minangka sedulur kang dikasihi lan abdi kang setya ing Gusti, sing bisa nggawa panglipur kang jero (Ef. 6:21–22); Priskila lan Akwila, kanca-kancane ing Kristus Yesus (Rm. 16:3); Epafra, kanca kerjane sing dikasihi lan abdi Kristus sing setya (Kol. 1:7); Aristarkus, Markus lan Justus, kanca-kancane ing pakaryan kanggo Karajané Gusti Allah lan dadi sumber kabungahané (Kolose 4:10–11); Titus, anak sejati ing iman sing padha, sing diparingi tugas dening Paulus kanggo ngrampungaké apa sing isih durung rampung ing Kreta, lan sing maringi panglipur marang dhèwèké lumantar rawuhé, kabungahané lan kabecikané marang para pracaya: 'dhèwèké kancaku lan kanca kerjaku' (Titus 1:4–5; 2 Kor. 7:6, 13, 15, 8:23); Sosthenes, sing mengko dadi uskup Colophon (1 Kor. 1:1). Pungkasané, ayo padha kelingan Silas, sing bebarengan karo Timotius tetep ana ing Berea ing tengah kabèh bebaya, mung kanggo nguwatké sedulur-sedulur ing iman, manut kersané Rasul Paulus (Kisah Para Rasul 17:13–15). Lan ana akèh wong liya sing malah ora kasebut jenengé, nanging dieling-eling mung amarga pakaryané katresnan.

Troparion, Nada 4:

Ya pangarsa para Rasul lan guru ing donya, ndedonga marang Gusti kang maha ngatur kabèh supaya paring katentreman ing donya lan welas asih ageng marang atiné kita.

Kontakion, nada 2:

Ya para pengkhotbah sing teguh lan diilhami déning Gusti, sing utama ing antarané para rasul Panjenengan, ya Gusti, Panjenengan sampun nampi piyambakipun ing kabungahan para sing pinaringan berkah lan ing pangaso; awit Panjenengan sampun nampi sangsara lan pati piyambakipun minangka langkung ajri tinimbang kabèh bandha donya, amung mirsani manah.

13 Juli

30 Juni (Gaya Lawas)

Juli

Rayane Rolas Rasul Suci, Mulya, lan Pantes Dipuji: Yakobus Putrané Zebedé (30 April), Yohanes (26 September), Filipus (14 November), Bartolomeus (11 Juni), Thomas (6 Oktober), Matius (16 November), Yakobus putra Alfeus (9 Oktober), Yudas (Tadewus) (19 Juni), Simon Sang Zealot (10 Mei) lan Matias (9 Agustus)

Peringatan tanggal 30 Juni

Petrus (dina raya 29 Juni), Zebedeus (30 April), Bartolomeus (11 Juni), Yakobus putra Alfeus (9 Oktober), (10 Mei

Pesta kuna banget. Referensi babagan iki bisa ditemokake wiwit abad kaping 4.

14 Juli

1 Juli (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Kosmas lan Damian

Perayaan tanggal 1 Juli

Sawisé Gusti Kristus, Sang Allah, dimulyakaké ing daging, tumindak para martir suci Kristus dadi kondhang banget minangka fenomena sing nggumunaké; amarga ing wong-wong mau kuwasa Sang Juruwilujeng katon; lan perlawanan wani sing dituduhaké para wali marang para penyiksa, bebarengan karo kasabaran sing ora bisa dikalahaké, dadi sumber pangajab tumrap kabèh. Antarane para martir kaya ngono ana loro sedulur iki, lair ing Roma Kuna saka bapak lan ibu sing padha lan dibesarke miturut ajaran kesalehan Kristen – sedulur getih – para pembawa sangsara suci Kosmas lan Damian, sing bakal kita critakake saiki.

Sawise padha sinau babagan ilmu kedhokteran, para sedulur suci iki kasil marasaké kabèh jinis lara, lan ing kabèh bab padha dibantu déning sih rahmaté Gusti Allah piyambak. Sapa waé wong lara utawa kéwan sing diraba tangane, langsung mari lan waras saktenané. Para tabib trampil iki ora nampa bayaran saka sapa waé kanggo pangobatané, mula padha dijuluki 'tabib sing ora nampa bayaran'. Padha mung nyuwun ganjaran siji sing paling

mulya saka wong-wong sing wis mari: iman marang Kristus. Lan pancen, ora mung ing Roma dhéwé, nanging uga ing kutha-kutha lan désa-désa sakupenge sing padha kunjungi kanggo marasaké wong lara, padha nggawa akèh wong marang iman marang Kristus. Saliyane sih marasaké, padha nindakake kabecikan marang wong liya kanthi maringi sedekah kanthi loman. Padha duwé bandha gedhé, sing diklumpukaké déning para leluhuré lan diwarisaké marang wong-wong mau déning wong tuwané, sing banjur didol lan disaluraké marang wong mlarat lan mbutuhaké; padha maringi mangan marang wong luwe lan sandhangan marang wong telanjang; cekaké, padha paring welas asih marang kabèh wong mlarat lan papa. Nalika padha marasaké wong lara, biasané padha kandha marang wong-wong mau:

'Kita mung nyandhakake tangan ing awakmu, lan ora bisa apa-apa nganggo kekuwatan kita dhéwé; nanging kekuwatan Maha Agung saka Gusti Allah sejati lan Gusti Yesus Kristus sing ngasilake kabèh; yèn kowé pracaya marang Panjenengané lan ora ragu, kowé bakal mari langsung.'

Lan pancen, wong-wong sing pracaya mau mari.

Kanthi mangkono, saben dina akèh wong, sing padha ninggalaké kabejatan nyembah arca, padha teka marang Kristus.

Para dhokter suci iki manggon ing sawijining désa Romawi (ing ngendi ana tanah warisan wong tuwané). Sawisé padha nduwé omah ing kana, padha madhangi sakupengé wilayah mau kanthi iman suci.

Ing wektu iku, setan sing iri marang uripé para wali sing sumunar kanthi kabecikan, nyurung sawatara anak buahé menyang raja lan ngumpat wong sing ora salah ing ngarsané. Ing wektu kuwi, Carinus[4746] , mrentah ing Roma. Sawisé ngrungokaké fitnah mau, dhèwèké langsung ngutus prajurit menyang désa panggonané para wali, karo dhawuh supaya nangkep dhokter-dhokter sing seneng amal, Cosmas lan Damian, lan nggawa marang dhèwèké kanggo dipriksa.

Nalika prajurit raja tekan ing desa panggonané para wali lan miwiti takon babagan Cosmas lan Damian, para wong pracaya padha nglumpuk ngubengi para wali lan nyuwun supaya padha ndhelik sementara, nganti murkané raja sirna. Nanging para wali ora mung nolak pitutur iki; malah, padha arep metu kanthi sukarela kanggo ngadhepi prajurit sing lagi nggoleki, kepengin nandhang sangsara kanthi kabungahan kanggo asmané Kristus. Nanging nalika akèh wong pracaya padha nglumpuk ing sacedhaké lan kanthi tangis nyuwun supaya nylametaké nyawané—dudu kanggo kapentingané dhéwé nanging kanggo kaslametan wong liya—para wali, sanadyan kersa, manut. Banjur para wong pracaya nggawa para wali lan nyumputaké ing sawijining guwa.

Ing wektu sing padha, para prajurit wis nggoleki para wali ing endi-endi kanthi teliti nanging ora nemokake. Amarga nesu lan kuciwa, padha nyekel sawetara wong saleh saka desa kuwi, dibelenggu lan digawa menyang Roma.

Nalika para wali Cosmas lan Damian krungu bab iki, langsung metu saka guwa lan buru-buru ngoyak para prajurit; sawisé nyusul ing dalan, padha kandha marang wong-wong mau:

'Bebasna wong-wong sing ora salah, lan tangkepna kita, amarga kita iki sing pancen wis diprentah supaya ditangkep.'

Mangkono, para prajurit sawisé ngeculaké wong-wong mau banjur masang belenggu marang Para Kudus Kosmas lan Damian lan nggawa menyang Roma. Ing kono para kudus mau dikurung nganggo belenggu ing jeruji, lan tetep ana ing kono nganti esuk. Ing wayah esuk, kaisar lungguh ing ngarepé wong akèh ing pangadilan kaya biyasa, sing dumunung ing papan kanggo pagelaran umum; sawisé mréntahaké supaya para tawanan suci Kosmas lan Damian digawa ing ngarepé, kaisar kandha marang wong loro mau kanthi swara banter:

Apa kowe sing nentang dewa-dewa leluhur kita lan, kanthi sihir, marasaké lara manungsa lan kéwan tanpa mbayar, nggodha wong prasaja supaya mbelakangi dewa-dewa lan paugeran leluhuré? Nanging saiki, tinggalna kesesatanmu lan rungokna pituturku sing becik; maju lan sembahna para dewa, sing wis suwe sabar marang kowe nganti saiki. Para dewa, sanadyan kowe wis nglarani atiné, ora mbalekake ala marang kowe – sanadyan bisa – nanging wis sabar ngenteni kowe bali marang dheweke.

Para abdi suci Kristus, kaya-kaya padha mangsuli marang raja kanthi swara siji, kandha:

'Kita ora nate nyasarake siji uwong; kita ora ngerti trik sihir, lan kita ora nate nyebabake cilaka marang sapa wae, nanging kita marasake lara kanthi kuwasa Juruslamet lan Gusti kita Yesus Kristus, kaya sing dhèwèké

[4746] Kaisar Carinus mrentah saka taun 283 nganti 284.

paring dhawuh: "*Marasake wong lara, ngresiki wong kusta"* (Matéus 10:8). Kita nindakake iki tanpa mbayar, amarga iki sing diprentahake Sang Juruwilaha, ngendika: *'Kowe wis nampa kanthi gratis; wenehana kanthi gratis'* (Matius 10:8). Amarga kita ora ngupaya kamulyan donya, nanging nyawaning manungsa; lan kita ngladeni wong mlarat lan lara kaya ngladeni Kristus piyambak, amarga Panjenengané nampa kabecikan sing ditindakake marang wong-wong mau, lan ngendika marang sing nindakake kabecikan: *'Amarga Aku luwe lan kowe maringi Aku mangan; Aku ngelak lan kowe maringi Aku ngombe; Aku dadi wong liya, lan kowe nampani Aku; Aku telanjang, lan kowe ngagem Aku; Aku lara, lan kowe marani Aku; Aku ana ing penjara, lan kowe teka marani Aku'* (Matius 25:35–36). Kita ngupaya nepaki dhawuh-dhawuh Panjenengané, kanthi pangarep-arep nampa ganjaran saka Panjenengané ing gesang langgeng ing Karajan Swarga. Nanging kita ora bakal sarujuk nyembah dewa-dewa sing panjenengan anggep. Panjenengan lan wong-wong sing sarujuk karo panjenengan bisa nyembah dewa-dewa mau! Nanging kita ngerti tenan yèn kuwi dudu déwa. Yèn, ya Sang Prabu, panjenengan kersa, kita bakal maringi pitutur sing becik, supaya panjenengan mangertèni Gusti Allah sing sejati, Pangripta kabèh, *'awit Panjenengané maréntahaké srengéngéné munggah tumrap wong sing ala lan sing becik, lan paring udan marang wong sing bener lan sing ora bener'* (Mat. 5:45), – kanggo kapentingané kita, kanggo kamulyané Asmané sing paling luhur: adohna saka arca-arca sing ora ana akal lan ora ana nyawa – lan sembahna Panjenengané!

Kaisar Karin mangsuli marang sang wali kaya mangkéné:

'Aku ora nelpon kowe kanggo mènèhi pidato sing lancar, nanging kanggo nyembelih kurban marang para déwa.'

'Kita nyawisake,' wangsul para wali, 'kurban tanpa getih – nyawa kita – marang Allah kita siji, sing wis nylametake kita saka jerat setan lan maringi Putrané siji-sijiné kanggo kaslametan donya kabèh.' Gusti Allah kita iki ora kawangun, nanging Panembahaning kabèh; déné déwa-déwa panjenengan mung ciptaan manungsa lan pakaryané para pandhé ; lan yèn ora ana ketrampilan ing antarané manungsa kanggo ngasilaké déwa-déwa mau kanggo panjenengan, panjenengan ora bakal nduwé sapa-sapa sing bisa disembah!

'Aja nantang déwa langgeng,' kandha Karin, 'nanging luwih becik nyawisaké kurban lan nyembah marang déwa-déwa mau, supaya kowé ora nandhang sangsara sing wis disiapaké kanggo kowé.'

'Muga-muga kowe isin, Karin, bebarengan karo dewa-dewamu,' kandha para abdi Kristus sing kebak Roh Suci. 'Amarga pikiranmu mbalik saka Gusti Allah sing wis ana lan urip langgeng, lan malah nyembah arca-arca sing ora ana gunane sing durung tau ana, supaya pasuryanmu malih ing awakmu lan mbelok saka panggonane—kanggo isimu lan supaya kowe mangerteni liwat pengalamanmu dhéwé yèn Gusti Allah kita kuwat banget!'

Nalika para wali padha ngucapake tembung-tembung mau, pasuryané Karin ujug-ujug malih lan gulué mbelok nganti pasuryané nyandhak ing pundhaké, lan dhèwèké ora bisa mbalèkaké gulué; pancèn ora ana siji waé sing bisa nulungi. Mangkono dhèwèké lungguh ing tahta kanthi gulu lan pasuryan sing mbelok. Ing wektu kuwi, wong-wong sing nyekseni padha muni banter:

'Gedhé Allahé wong Kristen, lan ora ana Allah liya kejaba Panjenengané!'

Ing wektu kuwi, akèh wong padha pracaya marang Kristus lan nyuwun marang para dhokter suci supaya marasaké raja. Raja dhéwé uga nyuwun marang wong-wong mau kanthi kandha:

'Saiki aku pancen ngerti yèn kowé kabèh iku abdi Gusti Allah sing sejati. Mula saka iku, aku nyuwun marang kowé—awit kowé kabèh wis marasaké akèh wong—marasaké aku uga, supaya aku uga bisa pracaya yèn ora ana Gusti liya kejaba Panjenengané sing kowé kabèh wartakaké, sing wis nyipta swarga lan bumi.'

'Yen,' wangsul para wali, 'panjenengan mangertosi Gusti Allah sing paring gesang lan kraton, lan pracaya marang Panjenengané kanthi sakabehing manah, mesthi Panjenengané bakal nyembuhaké panjenengan.'

"Aku pracaya marang Panjenengan," pangandikane raja kanthi banter, "Gusti Yesus Kristus, Allah sejati, mugi Panjenengan welas asih marang aku lan aja nyalahake aku amarga kawruh ora saka jaman biyen!"

Nalika sang raja ngendika tembung-tembung mau, gulu panjenengané lurus, pasuryané bali kaya biyèn, lan panjenengané munggah saka kursiné, ngangkat pandelengané menyang langit, lan ngangkat tangané, matur nuwun marang Gusti Allah bebarengan karo kabèh wong, kandha mangkéné:

'Mugi berkah kowe, Kristus, Gusti sejati, sing lumantar para abdi suci Panjenengan wis nggawa aku saka pepeteng menyang padhang.'

Sawisé mari kaya ngono, sang raja ngurmati para abdi suci Kosmas lan Damian kanthi peparing lan ngetokake kanthi tentrem.

Sawisé ninggalaké Roma, para wali budhal menyang désa asalé. Warga ing désa kuwi lan désa-désa sacedhaké, sawisé krungu kabèh sing wis ditindakake para wali ing Roma, padha metu nyambut para abdi Gusti mau lan nampani kanthi kabungahan, padha bungah lan ngluhuraké Gusti Kristus. Ing wektu sing padha, miturut adaté, para wali manèh lelungan liwat kutha-kutha lan désa-désa sacedhaké, marasaké wong lara lan mulang kabèh wong bab iman sing suci, sadurungé padha bali manèh menyang désané dhéwé. Mungsuh umat manungsa—sétan—awit gagal nglarani para wali nganggo tipuan sepisanan lan ora bisa mbusak saka donya, banjur nyusun rencana anyar. Ing nagara kuwi ana dhokter misuwur banget, saka dhèwèké para wali Kosmas lan Damian mau biyèn sinau babagan ilmu kedhokteran. Dokter iki sing diajari dening mungsuh umat manungsa—sing ora tahan marang kamulyaning para wali Gusti—supaya iri marang para wali. Sawise nggodha para wali teka marang dheweke nganggo pujian, dheweke nuntun para wali menyang pucuk gunung, kanthi alesan kanggo nglumpukake tanduran obat, nanging ing atine nyimpen pikiran kaya Kain: '[4747] '. Sawisé nuntun para wali lumaku adoh, dhèwèké nyiyapaké supaya saben wali nglumpukaké tanduran kanthi misah. Banjur, dhèwèké nyerang siji dhisik, banjur nglontaraké watu nganti mati, lan sakwisé kuwi mateni wali liyané kanthi cara sing padha; pungkasané, njupuk awak para wali mau, dhèwèké nyumputaké ing sacedhaké sumur sing ana ing kono[4748] .

Mangkono para wali sing nampa sangsara kanggo Kristus, dhokter sukarela Kosmas lan Damian, nemoni pungkasané lan dianggep pantes nampa mahkota martir saka Kristus, Gusti lan Juruwalèh kita, kang maringi pakurmatan lan kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peranganing bapak kita sing kinurmatan, Petrus

Dirilis tanggal 1 Juli

Ingkang Kinurmatan Petrus lair lan gedhe ing Konstantinopel. Panjenenganipun putraning tiyang sepuh ingkang pinunjul lan sugih. Bapakipun, ingkang nama Konstantinus, nyekel pangkat patrisi[4749] , lan makarya dados komandan militèr. Wiwit enèm, Petrus nyawisake dhiri kanthi tekun sinau; piyambakipun nguwasani filsafat, sarta sinau kabèh élmu donya. Sawisé diwasa, dhèwèké nikah lan sawisé bapaké séda, dhèwèké nampa pangkat patrisi sing mulya saka bapaké. Dhèwèké diangkat dadi patrisi nalika pamaréntahan Kaisar Irene sing taat lan putrané Constantine[4750] . Nalika Nikephoros[4751] munggah ing tahta kaisar lan perang meletus antarane wong Yunani lan wong Bulgaria, Pèter diangkat dadi panglima utama kabèh resimen lan mangkat karo pasukane nglawan wong Bulgaria. Sajrone perang gedhe sing banjur kelakon, wong Yunani wiwitane ngalahake wong Bulgaria; nanging sakbanjure, kanthi pangayomaning Gusti, wong Bulgaria sawise pulih saka kekalahane banjur ngetokake kekalahan abot marang wong Yunani lan mateni Kaisar Nikiforos.

Ing wektu kuwi, Santo Petrus bejo, bebarengan karo limang puluh pangeran Yunani, ditangkep déning wong Bulgaria lan, sawisé dihukum disiksa lan dipatèni, ditahan ing penjara ngandhap. Mula, nalika dhèwèké lagi ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya dibebasaké, Santo Yohanes Teologian, sing nyandhak ing dhadha Kristus, muncul marang dhèwèké ing tengah wengi, mbebasaké dhèwèké saka panangkepan lan nggawa dhèwèké menyang Roma. Wiwit wektu kuwi, Petrus nyawisake awake dhewe sakabehe kanggo ngabdi marang Gusti Allah; sawise nyadari yen kabeh bab ing donya iki ora ana gunane, dheweke mundur menyang Gunung Olympus[4752] ; ing kana, sawise ngganti wujud dadi malaikat, dheweke urip kanthi tapa brata bebarengan karo Yohanes Agung, unggul ing saben kabecikan.

Sawisé manggon ing kana suwéné patbelas taun, Petrus, sawisé garwa lan anaké wis seda, teka ing Konstantinopel. Ing kéné dhèwèké pisanan manggon sawatara wektu ing gréja sing wis didirèkaké, sing dikenal

---

[4747] Kain iku jenengé anak lanang paling tuwa saka Adam lan Hawa. Minangka anak pisanan sing lair ing kahanan dosa, Kain dadi muram lan jahat, lan amarga iri dhèwèké matèni adhine sing alus, Habel (Kejadian 4:1–16). Kedadeyan iki sing dirujuk ing hagiografi.

[4748] Para wali Kosmas lan Damian, dhokter sing ora njaluk upah, séda ing taun 284.

[4749] Ing kalangan wong Romawi, 'patrisia' iku anak-anak sing lair merdéka lan nduwé hak penuh saka warga negara asli Romawi. Miturut kira-kira ana satus kulawarga patrisia ing Roma. Biasané patrisia njabat ing pangkat pamaréntahan paling dhuwur.

[4750] Konstantinus VI (VII) Porphyrogenitus mrentah saka taun 780 nganti 797. Ibuné, Irene, mrentah saka taun 797 nganti 802.

[4751] Nikephoros I mrentah saka taun 802 nganti 811.

[4752] Gunung Olympus dumunung ing Asia Minor, ing tapel wates Phrygia lan Bithynia.

minangka Gréja Evandrius. Banjur piyambakipun mundur menyang panggonan sepi lan tentrem, ing kono piyambakipun ngedegake sel cilik lan manggon ing kono wolung taun, nganggo klambi kasar saka rambut lan mlaku tanpa sandhangan sikil sajrone urip tapa brata. Piyambakipun nganti kesel banget amarga puasa, jaga bengi, lan praktik tapa brata monastik liyane.

Sawise nglakoni gesang sing luhur lan nyenengake Gusti, Sang Petrus sing kinurmatan iku kapundhut dening Gusti lan kalebu ing barisan para suci, sing memuji Bapa, Putra, lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.[4753]

Martiiré Santa Potitus

Dipeperingati tanggal 1 Juli

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Antoninus[4754] , nalika panganiayaan marang umat Kristen nyebar ing saindenging tanah, ana ing Sardinia[4755] sawijining priya aran Hilas, sing manut marang kabejatan nyembah berhala. Dhèwèké nduwèni siji anak lanang, bocah umur telulas taun aran Potitus. Potit padhang dening kawicaksananing Gusti Allah – kang nampa puji *'saka lambéné bayi'* (Mazmur 8:3) – lan padhang banget déning sih-rahmaté Roh Suci nganti dhèwèké ngerti Sang Pangripta lan nyuwun pandonga lan sembah mung marang Panjenengané, déné nyingkiri arca-arca kang ora urip. Amarga bisa maca, Potit nemokake Kitab Suci Kristen lan sawisé maca, dhèwèké kebak kawicaksanan lan pangerten rohani. Sawisé diam-diam ninggalaké bapaké kanggo gabung karo wong Kristen, dhèwèké nampa baptisan suci lan mbalèkaké punggung marang kurban-kurban berhala sing keji. Hilas, bapaké Potitus, , nalika weruh yèn anaké ora nyembah berhala, dadi banget sedhih lan wiwit alus-alus ngajak dhèwèké supaya nyuguhaké kurban marang para déwa bareng karo dhèwèké.

"Bapak," wangsulane pemuda suci marang panyuwunan Hilas, "panjenengan ngendika tembung sing ora apikan marang aku, mènèhi dhawuh supaya aku nyembelih kurban kanggo setan! Yen panjenengan pancèn tresna marang aku, anak panjenengan, kaya bapak marang anak, tulung paringi pitutur bab sing nylametaké, dudu sing ngrusak nyawa. Muga-muga kowe uga, sawise mangertèni kabeneran, mbalèk saka ilusi ala iki lan miwiti ngabdi marang Gusti Allah siji sing manggon ing swarga lan nyangga kabèh – Pangripta kabèh makhluk!

Bapakné, amarga nesu, nguncèni dhèwèké ing kamar kapisah lan mènèhi dhawuh supaya ora ana siji waé ing omah sing wani maringi roti utawa banyu marang bocah iku.

'Bakal kita deleng,' ujare kanthi ancaman, 'apa Gustimu sing kok ajeni bakal maringi kowe pangan lan omben-omben!'

Ing wektu sing padha, pemuda suci Potit sujud lan ndedonga marang Gusti, kandha mangkene:

– 'Ya Gusti, tandhinga karo wong-wong sing tandhing karo aku; ngalahna wong-wong sing perang nglawan aku' (Mazmur 34:1). Kula kepéngin ngabdi dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, ingkang kersa mudhun saking swarga dhumateng bumi kanggé kaslametan umat manungsa. Renggekna pandonga abdi Panjenengan ingkang andhap asor lan paringna kekiyatan dhumateng kawula ing wekdal kerawanan, kados Panjenengan paring kekiyatan dhumateng nabi Panjenengan Daniel nalika piyambakipun dipun buwang ing liang singa. Panjenengan sampun ngendika ing Injil Panjenengan ingkang Suci: *'Berkah tumrap ingkang kerawanan lan kangelengan dhaharan lan ngelak tumrap kaadilan, awit piyambakipun badhe kapenuhi… Berkah iku tumrap wong-wong sing dianiaya amarga kabeneran, awit kagungané Kratoning Swarga*" (Matéus 5:6, 10). Mula, aja uga ninggalaké aku, sing dipenjara ing kéné lan disiksa déning luwe lan ngelak amarga kabeneran Panjenengan!

Wong suci iku tetep ana ing panjara kuwi pirang-pirang dina, disiksa bapaké kanthi keluwen lan ngelak, nanging dikuatké Gusti Allah nganggo panganan rohani lan dipelihara déning sih rahmaté Roh Suci, nganti pasuryané sumunar kaya srengéngé. Kanthi kabungahan ing Gusti, dhèwèké kandha: 'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti, amargi Panjenengan kersa maringi kapenuhan dhumateng kula, abdi Panjenengan ingkang boten pantes, kanthi berkah rohani Panjenengan, ingkang saya dipun kepenginaken menawi saya kathah ingkang nampi.' Kula ugi nyuwun dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti ingkang gung lan welas asih,

---

[4753] Wafate Santo Petrus watara taun 865.

[4754] Kaisar Antoninus Pius mrentah saka taun 138 nganti 161.

[4755] Sardinia iku salah siji pulo ing Segara Mediterania; saiki dadi bagéan saka Karajan Italia.

Gusti para Malaikat lan Jibril Agung, ingkang boten kersa mekaring seda tiyang dosa nanging kersa supados piyambakipun mbalik lan gesang—mugi Panjenengan kersa mirengaken kula nalika kula njerit dhumateng Panjenengan kanthi sak jeroning manah kula babagan bapa kula: paringana piyambakipun kawruh babagan kayektosaning Panjenengan lan pangerten bab iman; mbukak pikirane, supaya dhèwèké bisa mangertèni Panjenengan, Sang Panyipta, lan ngabdi marang Panjenengan piyambak, lan ora marang politeisme Yunani. Mugi mungsuh bangsa Kristen—sétan—aja nganti bungah marang dhèwèké, nanging mugi kakuwatan Panjenengan ingkang Maha Kuwasa, ingkang nuntun sing kesasar marang kaslametan, kinurmatan lumantar dhèwèké.

Nalika sang wali ndedonga tembung-tembung mau, Malaikaté Gusti Allah rawuh marang dhèwèké, maringi kekuwatan lan ngendika:

'Kowe bakal nampa apa sing kok jaluk! Gusti Allah, kang kok pracaya kanthi sakabehe atimu, tansah ana ing sacedhakmu, lan kowe bakal nampa apa sing kok jaluk marang Panjenengané. Nanging uga mangertèni yèn mungsuh nyawa manungsa—sétan—wis nyusun rencana ala marang kowe.' Mula saka iku, kowe kudu nganggo *'bajiné Gusti Allah sing sampurna'* (Efesus 6:11), supaya kowe bisa nolak tipuané.

Sawisé ngendika tembung-tembung mau, Malaikat Cahya banjur lunga.

Ing wektu sing padha, sang wali terus ndedonga marang Gusti, kandha:

'Rungokna, ya Gusti, swaraku nalika aku neluk; welas asih marang aku lan rungokna aku' (Mazmur 26:11).

Sawisé sawatara wektu kliwat, Malaikat Pepeteng dumadakan muncul marang Potitus ing padhangé cahya palsu lan kandha marang dhèwèké:

– 'Delengen, aku teka marang kowe, he para mudha sing alus, ora supaya kowe ringkih ing badan lan jiwa amarga luwe lan ngelak, nanging supaya kowe manut marang bapakmu lan wareg karo panganané. Aku iki Kristus, sing welas asih marang kowe; weruh luhmu, aku teka sowan marang kowe.'

"Mundur saka aku, Setan" (Mat. 16:23), mungsuhé kabeneran," wangsulé Potit sing suci marang kang nggodha. "Kowe ora bakal ngapusi abdi Gusti: kowe dudu Kristus, nanging Antikristus."

Sawisé ngendika mangkono, sang wali wiwit ndedonga, kandha:

– Gusti Yesus Kristus! Usir mungsuh jahat iki saka aku lan buwang dhèwèké menyang jurang sing wis ditemtokaké kanggo dhèwèké bebarengan karo para abdi-abdiné!

Banjur setan, ngeculaké wujud malaikat palsu, malih dadi raksasa ageng, dhuwuré limolas hasta, banjur malih manèh dadi sapi jantan gedhé lan nguwuh nganggo swara medeni. Sang wali, nanging wis nglindhungi awaké dhéwé nganggo pratandha salib, kandha marang dhèwèké:

'Mandheg, roh jahat, saka nggodha para prajurit Kristus! Kowe ora bisa medeni wong sing wis ditebus déning kakuwatan salib!'

Lan setan langsung sirna, nanging swarane isih krungu saka adoh, kandha:

'Aduh, bocah enom sapa iki sing wis ngalahake aku! Celak, ing endi aku kudu ngaso saiki? Sapa sing bakal tak serang panahku? Yen aku nyedhaki wong tuwa, sanajan mangkono aku ora gampang dikalahake dening dheweke kaya dening bocah iki. Nanging aku bakal mlebu marang putri tunggal Kaisar Antoninus, lan marang dheweke aku bakal nampilake kekuwatanku!' Kanggo kowe, Potit, aku bakal nggugah raja nglawan kowe, lan mulang dheweke supaya ngrusak kowe kanthi sangsara sing nggegirisi!

'Mungsuh,' wangsulé Santo Potitus, 'apa waé sangsara sing kowe wènèhaké marang aku, aku bakal ngalahaké kowe ing endi waé; dudu aku sing bakal menang, nanging Gustiku Yesus Kristus!'

Banjur setan mlayu, karo njerit:

"Aduh aku, amarga aku wis kalah déning sawijining mudha!"

Sawisé kuwi, bapaké Potitus, Gilas, sawisé nglantarake dhèwèké metu saka panjara, kandha marang dhèwèké:

'Anakku, sembahna para dewa, amarga Kaisar wis ngetokake prentah yèn sapa waé sing ora nyembah para dewa bakal dipatèni sawisé ngalami sangsara sing nggegirisi, utawa dibuwang marang kéwan galak. Aku sedhih tenan kanggo kowé, awit kowé mung anakku siji-sijiné; aku ora péngin kelangan ahli warisku.'

'Marang dewa endi,' pitakon sang wali, 'kula kedah nyembah supados saged mangertos namanipun?'

'Apa kowe ora ngerti,' kandha bapaké, 'dewa Zeus[4756] , Ares[4757] , lan Minerva[4758] ?'

'Wiwit dina aku lair,' wangsul bocah lanang, 'aku durung tau krungu yèn kuwi déwa, nanging mung arca.' 'Wah, bapak, muga-muga bapak ngerti sepira agungé Gusti Kristiani, sing wis ngendhegake dhiri Panjenengané lan nylametaké kita – mesthi bapak bakal pracaya marang Panjenengané, amarga Panjenengané iku siji-sijiné Gusti sejati sing nyipta swarga lan bumi, déné kabèh déwa liyané iku setan pagané.'

'Saka ngendi kowe entuk tembung-tembung sing kok ucapake iki?' takon Gilas.

'Dheweke sing tak sembah sing ngandika liwat lambengku,' wangsul sang wali, 'awit Dheweke ngendika ing Injilé: *"Aja padha kuwatir babagan carane utawa apa sing arep kokomong; amarga nalika semana bakal diwenehi marang kowe apa sing arep kokomong"* (Matéus 10:19).*'*

'Apa kowe ora wedi siksaan, anakku?' pitakoné Gilas. 'Apa sing bakal kowe lakoni nalika kowe digawa ngadhepi gubernur, sing bakal nglakoni siksaan sing kejem marang kowe?'

"Ya Rama," wangsul pemuda suci iku kanthi mesem, "panjenengan ngendika tembung kang bodho! Panyelamet nyawa kita, Gusti Yesus Kristus – Panjenengané bakal nguwatké aku, abdi Panjenengané. Sampeyan ora ngerti, Bapa, yèn ing asmané Gusti, Daud, sawijining mudha tanpa senjata, mateni Goliat sing kuwasa nganggo watu[4759] , lan sawisé narik pedhangé, mupus sirahé?

"Kanthi pangarep-arep marang Gustimu, apa kowe siap nahan kabèh sangsara?" pitakon Gilas.

Wong suci mangsuli:

Aku pracaya yèn Pangripta kula, Rama, Putra lan Roh Suci—Gusti Allah siji ing Tritunggal—badané bakal maringi kakuatan marang aku ora mung kanggo nahan kabèh sangsara kanthi tabah, nanging uga kanggo mati kanggo Panjenengané tanpa wedi. Lan kowe uga, Rama, pracaya marang Gusti kang tak omongake marang kowe, lan kowe bakal slamet. Amarga dewa-dewa kang saiki kowe sujud iku ora ana gunane, ora tau nylametake sapa wae, lan ora bisa nindakake apa-apa. Lan apa gunané sujud marang tembaga, watu, utawa kayu sing ora duwe nyawa, sing nalika tiba ing lemah ora bisa tangi maneh, nanging pecah dadi potongan-potongan lan nalika pecah ora muni apa-apa, amarga bisu lan ora peka. Asma-asma sing kowe gunakake kanggo nyebut berhala-berhalamu iku, ing jaman biyen, diwenehake marang wong-wong sing paling hina lan ora nduwé hukum, sing nindakake sihir setan lan nyemplung ing kabèh jinis tumindak ala – wong-wong sing pantes nampa saben paukuman. Sanajan saiki, ukum nagari ngukum wong kaya ngono lan maringi paukuman pati. Jiwa-jiwa terkutuk saka dewa-dewa sampeyan saiki nandhang sangsara tanpa kendhat ing geni neraka sing langgeng lan ora tau mati. Ing geni sing padha, wong-wong sing saiki nyembah arca-arca dewa-dewa mau uga bakal nandhang sangsara tanpa entek. Nanging Gusti Allah kita—sing urip langgeng—ngarahake kabeh prakara marang pungkasan sing becik, ngatur kabeh makhluk sing katon lan sing ora katon, lan mrentahake kabeh prakara ing swarga lan ing bumi. Panjenengané bakal tenan ngluhurake ing Karajané ing Swarga wong-wong sing pracaya marang Panjenengané lan setya ngabdi marang Panjenengané. Malih, Panjenengané uga ngluhuraké asmané ing bumi, maringi kamulyan kang éndah marang wong-wong mau, lumantar kuwasa sing digunakaké kanggo nindakake pratandha lan kaajaiban. Amarga Panjenengané ngendika: *'Tandha-tandha iki bakal ngancani wong-wong sing pracaya: ing Asma Kula padha bakal ngusir setan; padha bakal ngandika nganggo basa anyar; padha bakal nyekel ula; lan yèn padha ngombe apa waé sing mbebayani, ora bakal ngrusak awaké; padha bakal nempataké tangané ing wong lara, lan wong-wong mau bakal mari'* (Markus 16:17–18).

Krungu tembung-tembung iki, Gilas gumun lan kandha:

'Saiki aku nyadari yèn Gusti Allah Kristen, sing ngandika liwat lambéné bocah iki—sing durung tau tak krungu sadurungé—iku Gusti Allah sing sejati. Yèn ora ana kuwasa ilahi ing jeroné bocah iki, dhèwèké ora bakal bisa ngucapaké tembung-tembung iki saka atiné. Nanging, miturut panemuku, Gusti Allah piyambak sing ngandika liwat lambéné anakku.'

Kanthi ambegan dawa lan nangis, Gilas kandha:

[4756] Zeus – dewa paling luhur ing agama Yunani kuna, dianggep minangka leluhur para dewa liyane lan manungsa.

[4757] Ares utawa Mars – dewa perang.

[4758] Minerva utawa Athena – dewi kawicaksanan.

[4759] Iki nyebutaké prestasi misuwur Daud ing pertempuran mandhiri nglawan raksasa Filistin Goliat (kanggo rincian luwih lengkap, delengen 1 Sam. 17:32–51).

'Celaka aku, wong dosa! Bocah enom iki, anakku, luwih wicaksana tinimbang aku, wong tuwa. Dhèwèké wis mangertèni Gusti Allah sing sejati nalika isih cilik, déné aku, sanadyan wis tuwa amarga lumantar taun-taun, durung nate mangertèni Panjenengané nganti saiki. Nanging saiki aku pracaya ing atiku lan ngakoni kanthi lambéku yèn ora ana Gusti Allah liya kajaba Gusti Allah Kristen, kaya déné ora ana sing padha karo Panjenengané!'

Mangkono, sawisé pracaya marang Kristus, Gilas, kanthi pituduh putrané, enom suci Potitus, nampa baptisan suci. Santa Potitus, niru pakaryan para Rasul, sawisé baptisé bapaké, ninggalaké tanah kelairané—Sardinia—lan teka ing wewengkon sing dikenal minangka Epirus[4760] , ing kono dhèwèké nginjili jenengé Kristus. Saka kono dhèwèké banjur lunga menyang kutha Valeria. Ana sawijining wanita jenenge Kyriakia, garwane Senator Agathon, sing nandhang lara kusta parah, lan ora ana dhokter sing bisa marasake. Nalika tekan lawang omahé, Santo Potitus lungguh kaya gelandangan. Kanthi kebetulan, ana eunukh metu saka omah kuwi; Santo Potitus nyuwun banyu marang eunukh mau.

"Apa kowe teka mrana kanggo nyuwun banyu?" ujare eunukh marang sang wali.

"Aku krasa ngelak," wangsul sang wali, "ora mung ngelak banyu saka omah iki nanging ngelak kaslametan jiwa, supaya sih rahmaté Gusti Yesus Kristus kawujud ing omah iki."

Eunukh kuwi, kaget karo tembungé sang wali, takon marang dhèwèké:

'Saka endi kowe, lan jenengmu sapa?'

"Aku, kaya kowe," wangsulé Santo Potit, "lair saka bumi; jenengku Potit; aku iku abdi Gusti Yesus Kristus, Juruwiluhur nyawa wong-wong sing pracaya marang Panjenengané lan Pangobat lara badan." Panjenengané ngresiki wong kusta, nguripaké wong lumpuh saka ambené, maringi pandelengan marang wong wuta, lan mung kanthi siji tembung nguripaké wong mati.

'Yen kowe pancèn abdi Panjenengané,' pitakon eunukh mau, 'apa kowe bisa marasaké wong kusta?'

'Ing ngendi ana pracaya,' wangsul sang wali, 'ing kono bakal ana panyembuhan, amarga Gustiku, Kristus Sang Gusti, maringi marang sapa waé sing nyuwun marang Panjenengané manut pracayané.'

'Apa kowe bisa marasake tuan putri kita sing kena kusta?' pitakon eunukh.

"Yen dhèwèké pracaya marang Kristus, Gustiku, dhèwèké bakal mari," wangsul sang wali.

'Yen kowe marasaké dhèwèké,' ujare eunuk, 'kowe bakal dadi pamilik kabèh kagungané.'

'Aku ora kepengin pérak utawa emas utawa bandha-bandhane,' wangsul sang wali, 'nanging aku mung kepengin mbalèkaké atiné marang Kristus, Gustiku.'

Sawisé kuwi, eunukh mau nyritakaké kabèh marang tuwané, banjur Santo Potit digawa ngadhep dhèwèké. Nalika mlebu kamar turu, santo mau kandha:

'Mugi tentreming Gusti Yesus Kristus sing ana ing omah iki!'

"Aku nyuwun, warasna aku," kandha Kyriakia marang sang wali, "yen pancen kowe bisa maras aku."

'Percaya marang Gusti Allah sing tak wartakaké lan nampa baptisan suci,' wangsul sang wali, 'lan kowé bakal mari.'

"Ajarana aku carane pracaya," kandha wanita iku.

Sawisé kuwi, sang wali wiwit mulang dhèwèké bab Kristus Gusti Allah, nuntun dhèwèké marang dalan sejati tumuju kaslametan. Sawisé ngrungokaké dhèwèké, wong wadon mau kandha marang sang wali:

Aku pracaya manawa ora ana Gusti liya kejaba sing kowe critakake marang aku, lan aku ngarep Gusti bakal marasaké aku; bab kowe, lakunana manut kersamu.

Banjur Santo Potit, sujud, miwiti ndedonga karo luh:

'Gusti Yesus Kristus, Raja Para Malaikat, Juruselamat nyawa manungsa! Panjenengan sampun ngendika dhumateng para murti Panjenengan: "*Ngresiki wong kusta, nguripake wong mati"* (Mat. 10:8): rungokna uga aku, ya Gusti, abdi Panjenengan, lan warasna wanita iki; mugi sih Panjenengan katon ing dhèwèké, supaya wong-wong kafir mangertèni yèn Panjenengan iku Gusti sejati lan ora ana Gusti liya kajaba Panjenengan.

Sawisé ndedonga tembung-tembung mau, sang wali netepaké tanggal kanggo baptisé.

[4760] Istilah 'Epirus' sepisanané digunakaké déning wong Yunani kuna kanggo nyebut daratan umumé, béda karo pulo-pulo; sakwisé kuwi, wong Yunani banjur migunakaké jeneng 'Epirus' kanggo nyebut wewengkon sing watesé Illyria ing lor, Thessaly ing wétan, lan Aetolia lan Acarnania ing kidul. Saiki, Epirus kagungané wong Turki.

Lan wong wadon mau mlebu ing panggonan baptisan lan dibaptis, langsung mari saka kusta lan metu saka panggonan baptisan kanthi waras sakabehe, awaké kaya awak priya enom[4761] . Ndeleng kahanan iki, bojone Kyriake, Agathon, lan kabèh wargané pracaya marang Kristus lan banjur dibaptis. Lan akèh warga—meh separo kutha—nalika ndeleng kahanan mau, padha nampa iman suci lan muji Gusti Allah, kandha:

'Satemene, lumantar mudha iki sing wis nuntun kita metu saka pepeteng pemujaan berhala, kita wis nyekseni pepadhang ageng.'

"Delengen, kowe wis nyekseni agungé Gusti Allah," pangandikane Santo Potitus marang wong-wong mau, "mulané tansah netepi dhawuhé lan kowe bakal nampa kaslametan langgeng!"

Banjur, sawisé ninggalaké kutha kuwi, Santo Potitus mangkat menyang gunung sepi sing diarani Gargara, lan ing kana dhèwèké manggon bareng kéwan galak kaya wedhus; amarga miturut dhawuh Gusti, kéwan-kéwan mau manut lan ngetutaké dhèwèké.

Ing wektu kuwi, sawijining setan ngrebut Agnia, putri Kaisar Antoninus, lan nyiksa dheweke banget. Kaisar, sing sedhih banget, ndedonga marang dewa-dewane kanggo putrine, nggawe sumpah marang para dewa lan kandha kaya mangkene:

'Duh para déwa: Apollo[4762] , Zeus, Arfan, warasna anakku, lan aku bakal nyembah kowe nganggo sapi jantan sing tanduké dilapisi emas!'

Nanging setan kuwi muni liwat lambe sang putri, kandha:

Aku ora bakal ninggalake panggonan iki nganti Potitus, sing manggon ing Gunung Gargara, teka ing kene.'

Banjur kaisar langsung ngutus salah siji pejabaté, jenengé Gelasius, karo patang puluh prajurit menyang gunung kuwi kanggo nggoleki Potitus.

Sawisé mangkat lan tekan ing Gurun Garagara, para utusan nemokaké abdi Kristus lungguh ing pucuk gunung lan weruh akèh kéwan ngubengi sang wali. Para prajurit padha ketakutan banget lan kepéngin mlayu, amarga kéwan-kéwan mau padha ngadhep marang wong-wong mau, arep nyerang. Nanging sang wali ngélarang kéwan-kéwan mau, kandha:

'Mbalèkna marang panggonanmu, lan aja nglarani sapa waé.'

Lan langsung kewan-kewan mau padha bubar.

Banjur sang wali ngendika marang Gelasius:

'Ngapa kowe teka marang aku karo pasukan sing gedhé banget?'

'Apa kowe Potit?' takon Gelasius marang sang wali.

'Aku iku abdi sing dosa saka Gusti Yesus Kristus,' wangsul sang wali.

"Kaisar Antoninus nuntut rawuhe panjenengan," sambung Gelasius, "mulané rawuh kéné bareng kita."

"Kenapa wong Kristen bakal ana gunané," sanggah sang wali, "kanggo kaisar sing ora takwa?"

Nanging para prajurit nyekel sang wali lan nggawa dhèwèké menyang Roma marang kaisar. Kaisar mau takon marang dhèwèké:

'Sapa keturunanmu?'

'Aku iki wong Kristen,' wangsul sang wali, 'lan wong tuwaku uga wong Kristen.'

'Apa kowe ora ngerti paugeran kaisar kita,' takon Antoninus, 'sing miturut paugeran kuwi sapa waé sing ora nyembah déwa kita bakal dipatèni?'

'Satemene, iku pangajabku—pati kanggo Kristus, Gustiku,' wangsul sang wali.

"Aku wis krungu kabar babagan kowe," nerusake kaisar, "menawa kowe bisa marasaké putriku, lan yèn kowe nindakake kuwi, aku bakal maringi akèh pakurmatan marang kowe."

"Napa déné déwa-déwa panjenengan ora mariaké dhèwèké?" sang wali mangsuli marang sang raja.

'Kowe wani ngomong marang aku kaya ngono?' takon sang kaisar.

[4761] Kudu dicathet yèn kusta, sing Kyriake mari amarga Santo Potitus, iku penyakit sing banget ganas. Panyakit iki umumé ana ing iklim panas, utamané ing Mesir, banjur Palestina, Suriah, Arab, India, lan panggonan liya; panyakit iki nimbulaké awak sakabèhé pasien katutupi benjolan ganas sing saya gedhé saben dina; akibaté, awak pasien dadi kebas lan bosok. Kusta dianggep minangka penyakit sing ora bisa mari. Kanthi idiné Gusti, wong sing bener ing Prajanjian Lawas, Ayub, nandhang kusta. Pangeling-elingé dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 6 Mei.

[4762] Apollo dianggep déning wong Yunani kuna minangka nabi masa depan, déwa nasib, orakel, lan puitis.

'Yen aku marasaké anakmu,' Potit mangsuli marang Antoninus, 'apa kowe gelem pracaya marang Gusti sing tak pracaya?'

Kaisar janji bakal pracaya.

'Aku ngerti,' pangandikane sang wali, 'menawa atimu wis atos ing kabecikan lan kowe ora bakal pracaya, nanging aku bakal nindakake iki kanthi kuwasa Gustiku kanggo kapentingan wong-wong sing padha kumpul ing kene, supaya padha weruh, pracaya lan ngluhurake asmané Gusti Yesus Kristus.'

Sawisé kuwi, putriné Kaisar digawa mlebu lan disandhang ing ngarepé sang wali.

"Nah, Potit," ujare setan marang sang wali liwat cangkem bocah wadon sing kesurupan, "apa aku ora wis kandha marang kowe yèn kowe bakal teka ing ngarepé kaisar sanajan kowe ora kersa?"

Wong suci mau, ngambegan ing pasuryan sang ayu, ngendika marang setan:

'Gusti kita Yesus Kristus, Putraning Allah kang gesang, kang dadi panguwasa kabeh makhluk ing swarga, ing bumi, lan ing donya ngandhap, nglarang kowe, roh najis, lan mrentah kowe supaya metu saka makhluk Panjenengané iki. Kowe ora duwe kuwasa maneh marang dhèwèké.'

Kanthi tembung-tembung mau, sang wali nyabet bocah wadon iku ing pasuryané nganggo tangan tengené; lan sakwisé kuwi kabèh wong weruh ula medeni metu saka cangkemé. Sawisé metu saka cangkemé, ula kuwi sirna. Nalika ndeleng kuwi, wong-wong sing ana ing kono padha ketakutan lan kandha:

'Satemene, Gusti saka pemuda iki ageng!'

Lan akèh wong sing ana ing kono banjur pracaya marang Kristus. Kaisar dhéwé, nalika ndeleng kuwi, gumun lan kandha:

'Oh, sepira gedhene kuwasa sihir Kristen iki!'

'Raja bodho,' wangsul sang wali, 'celaka kowe, amarga sanadyan wis weruh agunging Gusti, kowe ora pracaya marang Panjenengané!'

'Aku matur nuwun,' pangandikane sang kaisar, 'marang dewa-dewaku, sing wis marasaké putriku.'

"Kowe goroh, Kaisar," wangsul sang wali, "dudu dewa-dewamu, nanging Gustiku Yesus Kristus sing nyembuh anakmu!"

'Cukup omongmu,' nerusake kaisar, 'kurbanana marang dewa-dewaku, lan aku bakal ngangkatmu dadi wong wigati lan kinurmatan ing antarané abdi-abdiku. Aku bakal maringi kowe emas, pérak, lan bandha.'

Santa Potit mangsuli:

'Sampeyan ora bakal nemu kabungahan, Kaisar. Sampeyan njanjeni aku kabèh sing tak anggep mung bledug ing bumi. Aku duwé kasugihan langgeng lan ora bisa diungkapaké ing swarga, sing wis disiapaké Gusti Yesus Kristus kanggo kabèh sing tresna marang Panjenengané. Nanging emas, pérak, lan kabèh kasugihanmu bakal kabakar déning geni!'

'Apa kowe maneh ngomong marang aku kanthi kasar kaya ngono?' bales sang kaisar.

'Inggih, kula boten ajrih panjenengan,' wangsul sang wali, 'awit Gusti kula Yesus Kristus kuwasa sangêt saged nylametaké kula saking tangan panjenengan.'

'Kowe ngina lan ngremehake aku,' nerusake sang kaisar, 'nanging, amarga kowe isih enom, aku gelem ngapura iki lan maringi pitutur supaya kowe nyembah marang para dewa, supaya aku ora langsung nerusake panyiksaanmu.'

'Nyelametna awakmu,' wangsul sang wali, 'awit neraka kang nggegirisi wis ngenteni kowe, lan kowe bakal sirna bebarengan karo kratonmu; kowe bakal kobong ing geni kang ora bisa padam bebarengan karo bapakmu, setan.'

Sawisé kuwi, sang raja sing kebak nesu lan ambek, mrentahaké supaya Santo Potitus ditelanjangi lan dipukuli kanthi kejem nganggo tongkat.

Wong suci, nalika nahan pukulan, ngendika:

'Kula matur nuwun, Gusti, amarga sampun paring kula pantes sangsara demi Asma Panjenengan!'

'Apa sing kok karepake, Potitus?' sang kaisar takon marang sang martir, 'péngin mati, utawa nyembah marang para déwa supaya kowé tetep aman lan ora cilaka?'

'Marang dewa endi,' pitakon Potitus, 'kowe mrentahake aku supaya ngorbanake kurban?'

Banjur sang kaisar, sawisé mrentahaké supaya penyiksaan mandheg, takon marang Potit:

'Apa kowe ora ngerti dewa-dewa agung Zeus, Arfan, lan Minerva?'

Kanthi mesem, Santo Potit ngendika:

'Ayo padha deleng dhisik jinis dewa apa iki, banjur aku bakal nindakake miturut dhawuhmu.'

Banjur sang maharaja kanthi bungah nuntun sang wali mlebu ing candhi arca-arca; nanging sawisé sang wali ndonga marang Gusti kang Maha Luhur, arca-arca kuwi tiba lan remuk dadi pecahan-pecahan cilik. Banjur sang wali ngendika:

'Yen dheweke pancen dewa sejati, kenapa padha tiba, lan kenapa ora tangi maneh sawise tiba, utawa mbantu awake dhewe? … Mula, mangertosi, he Kaisar, sepira gedhene kakuwatan Gustiku!'

Kaisar, kebak isin lan nesu, mrentahake supaya sang wali diiket nganggo rantai abot lan dibuwang menyang penjara.

Nalika sang wali, kang dikurung ing penjara, lagi ndedonga marang Gusti, ana malaikat padhang sumunar kang rawuh marang piyambakipun, maringi kekuwatan lan panglipur. Belenggu wesi abot kang ngiket piyambakipun lumer kados lilin; ing tengah wengi penjara kebak padhang, lan ambuné kang ora bisa diterangaké nyebar ing saindenging papan. Para penjaga, nalika nyium wangi-wangian kuwi, padha gumun banget lan padha takon siji lan sijine saka ngendi asale. Nalika padha ndeleng liwat jendhela penjara, padha weruh cahya kang éndah; nalika weruh yèn sang wali wis bébas saka belenggu, padha bungah, muji Gusti lan ngobrol karo Malaikat, padha kebak rasa wedi lan ngeri. Ing wayah subuh padha mangkat menyang kraton sang raja kanggo nglaporaké kabèh mau marang dhèwèké. Kaisar banjur mréntahaké supaya disiapaké panggonan kanggo tontonan; dhèwèké uga mréntahaké para juru kabar supaya ngumumaké yèn wong akèh padha kumpul ing panggonan kuwi. Sawisé wong akèh padha kumpul, kaisar teka lan, sawisé lungguh ing panggonan pangadilan kaya biyasané, dhèwèké mréntahaké supaya martir kuwi digawa metu saka penjara lan diadhepké ing ngarepé kanggo diadili. Sawisé digawa menyang panggonan kuwi, sang martir nggawe pratandha salib lan kanthi pandelengan sumunar, ngadeg ing ngarepé kaisar. Ing wektu sing padha, Antoninus, kobong karo nesu lan mandeng ngancem marang sang suci, takon:

'Potit, miturut panemumu, saiki kowe ana ing endi?'

'Aku ana ing bumié Gustiku,' wangsul Potit.

'Saiki paukumanmu bakal teka,' nerusake kaisar, 'lan dewa apa sing bakal nylametake kowe saka tanganku?'

'Mula isinana pasuryanmu, Kaisar, amarga asu luwih wicaksana tinimbang kowe. Amarga asu, sawise nampa roti saka tangan wong, ngetokake katresnan marang wong kuwi, dene kowe, sawise nampa penyembuhan anakmu saka Gustiku, malah ngucapake caci maki marang Panjenengané!'

Banjur sang kaisar mrentahake sang wali supaya digantung telanjang ing wit lan disengat nganggo lilin, banjur awaké digores nganggo cakar wesi. Kanthi tabah nampa sangsara, kaya-kaya dudu awaké dhéwé sing disiksa, sang wali ngélingaké sang kaisar, kandha:

'Ngendi ancamanmu, Kaisar? Kowe sombong bisa ngalahaké aku nganggo siksa, nanging aku ora ngrasakaké sangsara nalika nglakoni panyiksaan iki.' Mula, delengen lan mangertèni yèn sing ngrasakaké sangsara iki dudu awakku nanging atimu, awit aku ngungkuli kabèh mau kanthi sabarku lan malah saya bungah amarga kuwi."

Kaisar, isin, banjur nesu luwih gedhe lan mrentahake supaya sang wali diturunake saka wit lan dibuwang marang kéwan galak. Nanging nalika kéwan-kéwan mau disurung nyerang sang wali, padha nyedhaki, banjur ambruk ing ngarepé lan ngrusapi sikilé, déné sang wali muni banter marang raja:

'Apa sing bakal kowe ucapake saiki, penyiksa sing hina? Apa kowe durung weruh kuwasa Kristus, Gustiku?'

Banjur sang raja, sawisé mréntahaké supaya kéwan-kéwan mau diusir bali, kandha marang para algojo:

'Potong wong sengsara iki dadi pecahan-pecahan lan sebarake supaya asu padha mangan!'

Lan wusana, nalika para algojo wis nyekel kapak ing tangané, banjur padha nyabet wong suci mau, nalika kuwi – amarga kakuwatan mujijat saka Gusti Allah – dagingé wong suci dadi atos kaya watu utawa wesi, saéngga kapak-kapak kuwi ora bisa nglarani, malah para algojo padha tatu amarga kapaké dhéwé. Wong-wong sing nyekseni kedadéan iki, nalika weruh apa sing kelakon, padha kaget banget, lan akèh—watara rong ewu—padha pracaya marang Kristus Gusti ing wektu kuwi lan padha njerit, kandha:

– Satemene, Gusti sing padha sing biyen makarya liwat Petrus lan Paulus, sing nandhang sangsara ing kutha iki, saiki makarya ing pemuda iki!

Ndeleng kahanan iki lan krungu swara wong akeh, sang penyiksa gemeter lan kanthi raos sedhih ing manah ngendika:

– 'Wah, pinten agengé sihiré wong Kristen sengsara iki!'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya disiapaké wajan wesi, dileburaké lenga ing kono, martir mau dipasang ing wajan lan kobongaké; dhèwèké uga mréntahaké timah dilebur lan dituangaké ing awak martir mau. Nanging sang wali, kaya-kaya ana ing panggonan sing adhem, malah bungah, muji Gusti Allah lan kandha marang kaisar:

Aku nyuwun marang kowe kanthi pakurmatan kratonmu, tuangaké timah lebur iki luwih akèh marang aku, amarga aku krasa adhem banget saka iki!

Kaisar bingung mikir siksaan sing luwih kejem apa sing bisa ditindakake marang Potitus. Mula, sawisé ngangkat sang wali saka wajan, dhèwèké mréntahaké supaya digawa paku wesi dawa lan sawisé dipanasaké nganti abang, mréntahaké supaya dipakuaké ing sirah sang martir. Nalika prentah kuwi lagi dilakokaké, kanthi kuwasa ilahi dumadakan sang martir, sawisé nampa paku abang ing sirahé, tetep urip, waras, lan ora cilaka; nalika sangsara sing kuduné dirasakaké martir mau tiba ing sirahé kaisar; lan kaisar kuwi, ngrasakaké sirah mumet banget, njerit marang martir, kandha:

'Hamba Kristus, welasana aku lan nylametake aku saka lara iki. Saiki aku ngakoni kuwasa Gustimu!'

'Muga-muga déwa-déwamu marasaké kowé,' wangsul sang wali.

Ing wektu sing padha, kaisar terus nyuwun marang martir supaya mari.

"Kowe ora bakal mari," pangandikane martir, "nganti anakmu teka ing kene, amarga Kristusku wis nyembuhake dheweke."

Putri kaisar langsung dipanggil. Nalika tiba ing sikilé sang martir, dhèwèké kandha:

"Aku nyuwun marang panjenengan, abdi Gusti, baptisna aku ing asmané Gusti Panjenengan ingkang Maha Kuwasa, ingkang panjenengan wartosaken!"

Wong suci mau banjur mréntahaké supaya kolam baptisan disiapaké sakcepete lan ing ngarsané kabèh wong, piyambakipun mumbaptis putriné kaisar, amarga wektu kuwi angel golek imam, merga para imam padha ndhelik amarga panganiayaan. Sawisé baptisan putri kaisar, sang martir ngangkat tangan lan ndedonga marang Gusti supaya kaisar waras, lan kaisar mau langsung mari. Nanging – oh, kabuta lan kegilaan pemujaan berhala! – tinimbang ngerti Gusti Allah sing sejati lan matur nuwun marang Panjenengané, sang kaisar sing ora pracaya wiwit matur nuwun marang dewa-dewa ala, kandha:

'Aku matur nuwun, Apollo, Mars lan Minerva, amarga wis marasaké aku!'

Banjur sang wali wiwit ngéjeki sang kaisar kanthi kasar, ngecam dhèwèké—sing wis nyerah sakabehé marang ilusi setan—amarga kabodhoané lan kekejemané. Kaisar kuwi, nesu kaya wong kesurupan, mréntah supaya ilat sang wali dipotong lan mripaté dicungkil. Nanging martir Kristus terus ngomong sanajan ilatipun wis dipotong, lan ngluhurake Gusti Allah:

'Aku bakal mberkahi Gusti ing saben wektu; pujiané bakal tansah ana ing lambéku' (Mazmur 33:2), aku bakal mberkahi Panjenengané sing wis maringi kidung anyar ing lambéku, lan *'Aku bakal nyanyi marang Gusti, sing wis paring kabecikan marang aku'* (Mazmur 12:6), kanthi kabungahan lan kabagyan.

Ing wektu sing padha, dhèwèké kandha marang kaisar:

'Apa sing wis kowe capai, he wong jahat, kanthi motong ilatku? Kowe ngarep-arep bisa mbusak tembung-tembung saka cangkemku bebarengan karo ilatku, nanging ing kene kowe weruh lan krungu yèn aku ngomong lumantar sih-rahmaté Kristus Gustaku, Sing bakal ngalahaké kowe, kaya déné Panjenengané ngalahaké Firaun ing jaman biyèn (Kaluwihan 14:1–32).'

Banjur sang kaisar, nalika weruh yèn dhèwèké wis kalah lan isin, bingung apa manèh sing kudu ditindakake marang sang martir. Kepingin ora kena caciané wong akèh, dhèwèké pungkasané mréntah supaya sang martir dipenggal sirah nganggo pedhang.

Mangkono, martir suci Kristus, Potitus, nyawani nyawane kanggo Kristus nalika isih enom[4763] lan saiki mrentah bebarengan karo Panjenengané ing gesang langgeng ing swarga. Melu panedha-panedhaing sang martir

[4763] Kematiran martir St Potitus kelakon ing tengah abad kaping loro.

suci Potitus, mugi kita ugi dipun anggep pantes nampi gesang bejo menika lumantar sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, ingkang dipun puji kados Bapa lan Roh Suci, saiki lan salami-laminipun. Amin.

15 Juli

2 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangasoan Santo Photius, Metropolitan Kyiv lan kabèh Rusia, ing taun 1431.

Legenda Pangletakan Jubah Suci Perawan Maria sing Paling Suci ing Gréja Blachernae[4764]

Dirilisaké tanggal 2 Juli

Sajrone pamaréntahan Kaisar Bizantium sing taat, Leo Agung[4765] , lan garwané Verina, ana loro priya taat – senator miturut pangkat, sedulur Galvin lan Candid – manggon ing Konstantinopel. Sawisé padha rembugan, padha nyuwun marang kaisar supaya maringi idin lelungan menyang Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci; sawisé éntuk idin, padha miwiti lelungané. Sawisé tekan Palestina, padha lelungan menyang Galilea, kepéngin sowan ing Nazaret[4766] lan ndeleng omah suci Perawan Maria sing Paling Suci, ing ngendi piyambakipun – lumantar kabar saka Malaikat Agung lan inspirasi Roh Suci – ngandhut Sabda Gusti kanthi cara sing ora bisa diungkapaké nganggo tembung. Sawisé tekan kono lan matur sembah, padha nginep ing sawijining désa cilik ing sacedhaké, amarga dina wis meh rampung. Kanthi pangayomaning Gusti, padha nemokaké panginepan ing omahé sawijining wanita tuwa, durung omah-omah, keturunan Yahudi sing uripé saleh. Nalika dhaharan bengi disiapake kanggo dheweke ing kana, dheweke weruh ana kamar kapisah ing jero omah sing ing kono akèh lilin sing murub, dupa kobong, lan ambu wangi sumebar ing udara (awit jubah suci Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci disimpen ing kono). Ana uga sawetara wong lara sing nggladrah cedhak kamar kuwi. Ndeleng kahanan iki, Galvin lan Candide kaget banget karo kahanan aneh iki, padha nyangka menawa ana upacara Prajanjian Lawas sing lagi dilakoni ing kana. Sawisé padha nyuwun marang wanita saleh mau supaya padha mangan bengi bareng, padha takon apa sing ana ing kamar sing disinari lilin lan wangi-wangian saka kemenyan, lan kenapa wong lara padha nggladrah cedhak kono. Wiwitane, wanita iku meneng babagan barang sing didhelikake, nanging dheweke ora bisa meneng babagan mujijat sing asalé saka iku, banjur kandha marang sing takon:

'Para bapak ingkang kinurmatan! Ndelengna, kabéh wong lara ingkang panjenengan tingali nggladrah ing ngriki sami ngentosi panyembuhan saking pitana; awit ing papan menika wong wuta pinaringan pangarsaning mripat, wong lumpuh waras, setan kaluar saking badan, wong budeg pinaringan pangrungu, wong bisu bisa wicara, lan kabéh rupa pitana ingkang boten saged dipun warasaken kanthi cepet pinaringan panyembuhan ing ngriki.'

Krungu mangkono, Galvin lan Candide banjur takon luwih jero marang wanita iku kenapa panggonan iki diparingi sih rahmat lan kuwasa kanggo nindakake mujijat. Wanita iku, isih nyumputake bebener, mangsuli:

Ana tradisi sing diwarisake ing antarané umat Yahudi kita yèn Gusti Allah rawuh ing panggonan iki marang salah siji leluhur kita, lan wiwit wektu kuwi panggonan iki kebak sih rahmat ilahi, lan mujijat kelakon ing kéné.'

[4764] Vlacherna iku panggonan ing Konstantinopel ing pinggir segara cedhak pelabuhan. Jenengé dijupuk saka sawijining komandan Skitia sing misuwur, sing dijuluki Vlacherna, sing dipatèni ing panggonan persis sing banjur dibangun gréja sing paling éndah kanggo Sang Ibu Gusti Allah.

[4765] Leo I (sing Agung) mrentah saka taun 457 nganti 474.

[4766] Nazaret iku kutha cilik ing Galilea, sing dikasihi déning umat Kristen amarga gegayutan suci (ing kutha iki Gusti Yesus Kristus nglampahi masa kanak-kanak).

Krungu tembungé wong wadon mau, Galvin lan Candide saya kebak kangen ing atiné kanggo mangertèni kabeneran, kaya Lukas lan Kleopas jaman biyèn sing kandha, 'Apa atiné ora kobong ing jeroné kita?' (Lukas 24:32), lan padha kandha marang wong wadon mau:

'Ibu sing saleh! Kita nyuwun marang Panjenengan kanthi asma Gusti Allah sing Maha Urip supaya mbukak bebener marang kita! Amarga kita wis nempuh lelampahan dawa saka Konstantinopel ora ana alesan liya kajaba kanggo ndeleng kabèh panggonan suci ing Palestina lan nyuwun pandonga marang Gusti Allah ing kana. Mula saka iku, k , amarga kita krungu yèn ana panggonan suci lan mujijat uga ing omahmu, kita kepéngin ngerti luwih akèh bab kuwi: kepiyé panggonan kuwi disucèkaké, lan amarga apa mujijat-mujijat kuwi kelakon ing kana?

Banjur, kanthi nyebut jeneng Gusti, wanita iku nglegakake ambegan saka jeroning atiné lan, nalika netesake luh saka mripaté, kandha marang Galvin lan Candide:

Para bapak ingkang kinurmatan! Rahasia ilahi sing saiki panjenengan paksa aku mbukak iki, nganti dina iki durung ana sing ngerti. Nanging amarga aku weruh panjenengan sami tiyang sing taat lan ajrih marang Gusti, aku bakal nyritakake rahasia sing didhelikake iki, kanthi pangarep-arep menawa apa sing panjenengan krungu saka aku bakal panjenengan simpen dhewe, ora dicritakake marang sapa-sapa. Ing kene aku nyimpen jubahé Perawan Maria sing Paling Suci, sing nglairaké Kristus Gusti. Nalika Panjenengané dijupuk saka bumi menyang swarga, salah siji leluhurku—wadon janda—ana nalika panguburané; manut kersané Indhungé Gusti sing Paling Suci dhéwé, jubah suci kuwi dipasrahaké marang dhèwèké; Dheweke, sawisé nampa kain iku, nyimpené kanthi pangurmatan sajrone uripé; nalika dhèwèké arep séda, dhèwèké nyerahaké kain mau marang sawijining prawan saka kulawargané dhéwé kanggo dijaga, dhèwèké mréntahaké kanthi sumpah supaya njaga kain suci iku tetep resik, kanggo pakurmatané Sang Ibuné Gusti Allah, ora mung kain suci saka Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci, nanging uga kesuciané dhéwé minangka prawan. Dhèwèké uga ngajèni sandhangan iku kanthi pangajab paling luhur sajrone uripé; lan nalika dhèwèké meh tekan pungkasaning uripé, dhèwèké nyerahaké sandhangan iku marang cah wadon liya sing suci lan bermoral saka keturunané. Mangkono, sajrone pirang-pirang taun, kain suci iku, sing diwarisake saka siji gadis menyang liyane, tekan ing tanganku sing andhap asor; iku tiba marang aku, sing wis tuwa ing kasucian, tetep durung omah-omah. Lan amarga ing kulawarga kula ora ana maneh prawan sing pantes kanggo diparingi rahasia iki, kula critakaké dhumateng panjenengan, supaya panjenengan mangertos menawa mujijat kelakon ing kéné amarga kain suci mau, ingkang kula simpen ing kamar jero. Aku nyuwun supaya kowe aja mbukak rahasia iki marang sapa waé ing Yerusalem utawa ing panggonan liya, ing endi waé kowe ana.

Nalika krungu babagan jubahé Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci, Galvin lan Candide kebak rasa ngajrih lan kabungahan sing ora bisa diungkapaké; kanthi luh ing mripaté, padha janji bakal njaga rahasia sing wis dicritakaké marang wong loro babagan jubahé. Sawisé kuwi, padha nyuwun marang wanita mau supaya diparingi idin tetep ana ing kamar kuwi karo jubah suci, padha ndedonga sakwengi, lan wanita mau ora nglarang.

Nalika mlebu ing kamar, padha weruh wadah relikwi sing dipajang ing panggonan kehormatan, kang isiné jubah suci; padha uga weruh lentera cilik sumunar ing sakupenge lan kaget karo ambu wangi sing nyengat. Banjur padha miwiti, kanthi sujud taat lan luh ing mripat, ngaturake pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah lan Ibune Gusti Allah. Padha sarujuk ing siji pikiran manawa harta sing ora ternilai iki kuduné digawa menyang kutha kraton. Sawisé kuwi, sawisé padha sarujuk, padha ngukur ambané, dawane, lan dhuwuré peti suci mau lan ngélingi kabèh wujude – uga jinis kayu sing digawé. Ing wayah esuk, padha ndedonga lan ninggalake papan suci iku, matur nuwun marang wanita mau amarga wis maringi idin supaya padha bisa nginep sakwengi ing ngarep jubah suci. Padha maringi sedekah sing akèh marang para pengemis sing ana ing kono lan banjur mangkat, ditemani wanita mau, ing lelampahané menyang Yerusalem. Padha janji marang wanita iku yèn ing lelampahan bali bakal teka manèh marang dhèwèké kanggo ngurmati Jubah Suci Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci.

Sawisé padha ngunjungi Yerusalem, ngurmati Salib sing maringi urip lan Makamé Gusti, lan ngunjungi kabèh panggonan suci ing sakupengé Yerusalem, Galvin lan Candide ngundang tukang kayu lan maringi dhèwèké tugas kanggo gawé wadah relikwi saka potongan kayu lawas, kanthi wangun lan ukuran sing wis ditemtokaké. Sawisé peti kuwi rampung digawe, Galvin lan Candide tuku tutup sing disulam emas kanggo peti kuwi lan banjur mangkat manèh menyang omahé wanita kuwi.

Nalika padha tekan ing omahé wong wadon iku, Galvin lan Candide padha nuduhaké kain sulaman emas mau marang wong wadon iku, nyuwun banget supaya wong wadon iku gelem nganggo kain mau kanggo nutupi

peti sing isiné jubah suci Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Banjur padha manèh nyuwun marang wong wadon iku supaya ngidini, kaya kapisan, padha jaga bengi kabèh kanggo ndedonga ing ngarep peti mau. Sawisé éntuk idin, padha sujud ing ngarepé relikwi, pasuryané nyentuh lemah, lan ngembab lemah nganggo luhé, ndedonga kanthi khusyuk marang Sang Perawan Maria sing Paling Suci supaya Panjenengané ora nglarang nyentuh relikwi sing isiné jubah mau, supaya bisa digawa. Nalika tengah wengi teka lan kabeh wong padha turu, padha njupuk peti suci mau kanthi wedi, nggawa metu saka omah lan nyumputake ing gerobak. Ing panggonane, padha nggawa mlebu peti suci sing wis digawe ing Yerusalem saka kayu lawas, sing modhèlé padha karo sing sepisanan; mlebetake ing panggonan sing persis padha, banjur ditutup nganggo kain sulaman emas lan padha ndedonga nganti esuk. Nalika esuk sumunar, padha matur nuwun marang wanita saleh iku, pamit, lan sawise maringi sedekah marang wong mlarat, banjur mangkat nerusake lelampahan.

Ing lelampahan bali, padha mlaku kanthi cepet, kebak kabungahan sing ora bisa diucapake. Sawisé tekan Konstantinopel, ing wiwitan padha ora ngandhani sapa-sapa babagan jubah Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci sing digawa, kepéngin nyimpen bandha sing ora ana tandhingané kuwi supaya ora ketahuan malah déning awaké dhéwé. Banjur padha ngedegake gréja cilik ing omahé sing dipersembahake kanggo Santo Petrus lan Santo Markus Para Rasul, lan nyelehake ing jerone – ora ing panggonan sing kabuka, nanging ing panggonan sing didhelikake – relikwarium sing ngemot jubah suci kuwi. Nanging nalika padha nyadari manawa ora bisa nyimpen jubah Sang Putri Allah kanthi rahasia amarga mujijat-mujijat sing kelakon lumantar jubah mau, padha marani Kaisar Leo Agung lan garwané, Maharani Verina, lan nglaporaké marang dhèwèké, uga marang Kanjeng Sang Patriark Gennadius, Patriark Konstantinopel[4767] , kabèh sing wis kelakon.

Kanthi kebak kabungahan sing ora bisa diungkapake, loro mau banjur menyang omahé Galvin lan Candidus lan menyang grejaé. Ing kono, sawisé mbukak peti suci iku, padha weruh ing jerone jubah suci Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci, sing wis ora bosok sanadyan wis pirang-pirang taun, lan kanthi ngajèni lan ajrih padha nyentuhé, kanthi tresna padha nyium nganggo lambéné lan ing atiné. Banjur, sawisé dijupuk saka kono, wong-wong mau nggawa kanthi kamulyan, ing tengahing pesta umum, menyang Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci ing Blachernae lan nyelehaké ing kono ing relikwi sing dihias nganggo emas, pérak, lan watu permata. Sawisé kuwi, padha ngundhangaké yèn Upacara Panglélingan Jubahé Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci iki kudu dirayakaké saben taun ing tanggal loro Juli, minangka pakurmatan lan kamulyan tumrap Sang Perawan Maria sing Paling Kabungahan lan tumrap Kristus Gusti Allah kita, sing lair saka Panjenengané, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin[4768] .

Troparion, Nada 8:

O Perawan Abadi, Indhunging Gusti Allah, pangayomaning manungsa, lumantar jubah lan iketan awakmu sing paling suci, kowe wis maringi hiasan agung marang kutha mu, tetep ora rusak amarga lairmu tanpa bapa;

[4767] Gennadius njabat minangka Patriark saka taun 468 nganti 471.

[4768] Miturut sejarawan Bizantium Nikephoros (sing urip saka taun 1295 nganti 1360), Gréja Blachernae nyimpen ora mung siji busana Sang Putri Allah ing relikwi emas, nanging uga omophorioné lan pérangan saka sabuké. Para peziarah Rusia uga nyekseni iki. Stephen saka Novgorod, sing urip ing abad kaping 14, kandha: 'Kita lunga menyang Blachernae, ing kana ana jubah, sabuk lan tutup sirah ing sirahé (Ibu Allah), lan kabèh iku ana ing altar ing tahta ing relikwi sing disegel'. Iki uga dikonfirmasi dening Diaken Alexander lan Diaken Ignatius, sing urip ing separo kapindho abad kaping 14 – Gréja Blachernae kobong tanggal 19 Januari 1434. Saiki, mung sawetara reruntuhan cilik sing katon. Potongan sandhangané Ibuné Gusti saiki ana ing pirang-pirang panggonan: siji potongan ana ing Katedral Dormisi ing Moskow (potongan iki dipindhahaké menyang kana déning Pangeran Vasily Golitsyn), sijiné ana ing Gréja Pengumuman, sing dipikolehi ing abad kaping 14 Dionysius, Uskup Agung Suzdal; saliyane, ana pecahan jubah Perawan Maria sing dipajang ing Basilika Lateran ing Roma. Pesta kanggo mengeti penempatan Jubah Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci ing Vlacherna diadegake, miturut tradhisi, nalika pamaréntahan Kaisar Leo I, mula ing pertengahan abad kaping lima, nanging luwih diadegake maneh ing taun 860, ing sangisoré Patriark Photius (857–867; 877–886) lan Kaisar Michael III (855–867), kanggo nandhani rampungé perdamaian karo Askold lan Dir lan munduré wong-wong Rus' saka Konstantinopel. Padha mundur saka Konstantinopel tanggal 25 Juni, lan ing Selasa, 2 Juli, sawisé ibadah agung ing Blachernae, Patriark lan Kaisar netepaké yèn perayaan agung kanggo ngurmati pangandhaping Jubah Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci kudu dianakaké ing dina kuwi; ing wektu iku jubah suci Ibune Gusti dipindhahake saka gréja sing dibangun déning Kaisar Marcian lan dipugar déning Kaisar Leo I menyang gréja sing diarani Gréja Agung.

amarga lumantar kowe, alam lan wektu padha anyar. Mula saka iku, kita nyuwun marang Panjenengan supaya paring katentreman marang kutha Panjenengan lan welas asih ageng marang nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

O Sang Sing Suci sing pinaringan berkah dening Gusti, Panjenengan sampun maringi marang kabéh umat iman busana tanpa bosok—busana suci Panjenengan, ingkang dipunagem ing badan suci Panjenengan, minangka pangayoman tumrap kabéh manungsa. Kita ngrayakake pangageman busana punika kanthi katresnan, lan kita nyuwun marang Panjenengan kanthi pangajeng-ajeng, O Sang Sing Suci: Sugeng, O Perawan, pujiané umat Kristen.

Peringatan bapak kita sing suci Juvenal, Patriark Yerusalem

Peringatan tanggal 2 Juli

Santo Juvenal njabat minangka Patriark Yerusalem nalika pamaréntahan Kaisar Teodosius enom sing saleh[4769] . Sajrone masa patriarkaté, para lintang padhang, bapa-bapa suci, padha makarya ing Palestina: Euthymius, Theodosius, Gerasimus saka Yordania, sing dilayani déning singa, lan akèh liyané. Nanging, ing wektu kuwi ana geger ing Gréja amarga para penganut sesat. Wektu kuwi muncul bidah Nestorian[4770] sing ngucapake caci maki marang Sang Perawan Maria sing Paling Suci, lan ing kutha Efesus[4771] diadakaké Konsili Ekumenis Katelu para Bapa Suci, ing ngendi Juvenal bebarengan karo Santo Kiril, Patriark Aleksandria[4772] , lan para Bapa Suci liyané, ngukum Nestorius lan bidahé. Sawisé seda Kaisar Theodosius, nalika Marcian lan Pulcheria[4773] munggah tahta, muncul bidah anyar – yaiku bidahé Dioscorus lan Eutyches[4774] – sing kanthi ngina ngaku yèn ana siji hakikat ing Kristus. Wektu kuwi dianakake Konsili Ekumenis Kapapat para Bapa Suci[4775] ing kutha Kalsedonia[4776] , lan Santo Juvenal sumunar ing konsili iki kanthi kasucian, ing antaraning para Bapa, kaya lintang esuk ing antaraning lintang-lintang – ngusir pepeteng takhayul sesat. Nanging, nalika pasamuan mau rampung, Juvenal bali menyang katedral patriark ing Palestina, ana wong sesat jenenge Theodosius—wong sing duwé watak licik banget—tiba nganggo sandhangan biksu, manut ajaran sesat Eutychian. Wong mau ngecam Konsili Suci Kalsedonia, ngaku manawa konsili iku wis nolak dogma iman Ortodoks lan nguripake maneh ajaran Nestorius, lan nyebarake akèh goroh liyane babagan Gréja. Wong sesat iki, miturut Evagrius[4777] , sawisé diusir saka biarané ing Alexandria[4778] amarga ora pracaya lan tumindak ala, banjur gabung karo Dioskorus sing ora

---

[4769] Theodosius II (enom) mrentah wiwit taun 408 nganti 450.

[4770] Prasangka Nestorius diadegaké déning Nestorius, Uskup Konstantinopel, sing kanthi salah ngajar yèn dudu Gusti Allah sing lair saka Perawan Maria, nanging manungsa Yésus, ing ngendi manungsa lan keilahian nyawiji kanthi kurnia sajrone uripé ing bumi. Amarga iku, dhèwèké nyebut Ibuné Gusti Allah minangka 'Ibuné Kristus' tinimbang 'Ibuné Gusti Allah'. Ajaran sesat Nestorius iku dikutuk ing Konsili Ekumenis Katelu, sing diadakaké taun 431 ing Éfeso.

[4771] Efeso iku kutha ing Asia Cilik, dumunung ing antarané Smirna lan Miletus. Ing sajarah Gréja Kristen, Efeso dikenal minangka panggonan panginjilan Santo Paulus Rasul nalika lelampahan misi katelu.

[4772] Kirisil I njabat minangka Patriark saka taun 412 nganti 444.

[4773] Kaisar Marcian mrentah saka taun 450 nganti 457.

[4774] Eutyches, Archimandrité Konstantinopel, dikenal minangka pangadeg bidah Eutykhian utawa Monophysit. Béda karo pamisahan Nestorian antarané sipat ilahi lan sipat manungsa ing Pribadi Yesus Kristus, Eutyches mulang yèn sipat manungsa ing Yesus Kristus kabèh kaserep déning sipat ilahi lan mulané mung siji sipat – ilahi – sing kudu diakoni ing Panjenengané.

[4775] Konsili Ekumenis Kaping Papat dianakake ing taun 451.

[4776] Khalisedonia – asalé koloni Megara ing pesisir Propontis (Segara Marmara); sakwisé dadi kutha krajan Bithynia, sawijining provinsi Asia Cilik.

[4777] Evagrius – sawijining pengacara saka Antiochia lan panulis *Ecclesiastical History*, sing nyakup periode saka 431 nganti 494. Dheweke urip saka 537 nganti 594.

[4778] Alexandria – sawijining kutha kang misuwur ing jaman kuna, diadegaké déning Alexander Agung ing pesisir Segara Tengah, ing muara Kali Nil. Ing jaman kuna, Alexandria dadi kutha nomer loro paling wigati ing donya sawisé Roma lan dadi pusat perdagangan, industri, lan utamané kawruh pagan; déné ing abad-abad awal Kristen, kutha iki dadi pusat pencerahan Kristen. – Saiki, Alexandria kalebu salah siji kutha pelabuhan sing paling dikukuhake lan pusat perdagangan paling wigati ing Laut Tengah.

takwa. Nanging amarga pengkhianatan lan niaté sing ala, Theodosius dihukum kanthi pukulan abot, banjur, minangka pemberontak, dipasang ing unta lan diarak ngubengi kutha kanthi isin. Sawisé tekan ing Palestina, dhèwèké miwiti ngundang karusuhan ing Gréja kanthi nyebarake bidah sing ngina. Ing wektu kuwi, Maharani Eudoxia – garwané Kaisar Theodosius enom sing taat, sing wis mangkat kanggo ngurmati panggonan suci sawisé seda bojone – ana ing Palestina.

Wong sesat iki, Theodosius, sepisanan ngyakinke Maharani Eudoxia supaya nolak Konsili Kalsedonia, banjur liwat ajaran sesaté nyebabake cilaka marang akèh biksu sing durung pengalaman, nganti padha dadi pengikuté. Beberengan karo akèh biksu sing wis disasar, dhèwèké nyulut pemberontakan marang Patriark Juvenal, nuntut supaya dhèwèké ngutuk Konsili Kalsedonia. Nanging amarga Juvenal ora gelem manut, dhèwèké dicopot saka jabatané lan mundur menyang Konstantinopel marang Kaisar Marcian. Ing wektu sing padha, sang ahli bidah Theodosius, kanthi dhukungan saka Maharani Eudoxia lan uga gumantung marang para biksu sing kabutakaké déning bidah, munggah ing tahta patriark lan nyebabaké sangsara gedhé marang umat Ortodoks[4779] . Kanggo para uskup lan rohaniwan sing nolak sesambungan komuni karo dheweke, dheweke nglepasake jabatan sawetara wong lan nyiksa wong liya nganti mati, nyolong bandha-bandhine lan ngrusak omah-omahé.

Iki sing dilakoni marang Severian, Uskup Scythopolis, sing nolak nampa ajaran sesaté. Sawisé mbusak Severian saka jabatané, Theodosius banjur matèni dhèwèké.

Akibate, saindenging Palestina kacemplung ing geger gedhe, lan kutha suci Yerusalem kaya-kaya direbut lan dirusak dening wong-wong barbar. Ing wektu kuwi, para Bapa Suci ing Palestina, sedhih amarga panganiayaan lan karusakan Gréja – lan luwih manèh wedi marang tangan panganiaya – padha ngungsi menyang ara-ara gersang sing paling adoh, ndedonga kanthi nangis marang Gusti Allah supaya bidah sirna lan tentrem enggal bali ing Gréja.

Antarane rohaniwan Gréja Yerusalem ing wektu kuwi ana diaken sing arané Athanasius, sing paling trampil ing pangandikane lan dadi pembela kesalehan sing semangat. Ndeleng yèn bidat lan Patriark palsu Theodosius ngadeg ing kursi patriark Gréja kaya 'kabèh sing ngajijikiaké ing panggonan suci' (Matéus 24:15), Athanasius nyedhak lan muni banter, kandha:

'Mandheg, Theodosius, saka ngisi kutha suci iki karo akèh pambunuhan! Mandheg saka nglawan Kristus lan saka tumindak kaya rampog, ngusir kawanané saka kandhang Ilahi!'

Baru wae Athanasius ngucapake tembung-tembung mau, dhèwèké langsung dicekel déning prajurit-prajurité Theodosius, diseret metu saka gréja lan, sawisé ngalami manéka siksaan lan pukulan sing ora kaétung, pungkasané dhèwèké dipatèni nganggo kapak. Awaké diseret ngubengi saindenging kutha nganggo tali sing diiket ing sikilé, lan pungkasané dibuwang marang asu supaya dirobek-robek.

Ing wektu sing padha, gubernur Dorotheus, sing diangkat déning kaisar kanggo mréntahaké Palestina, ora ana ing Yerusalem nalika semana, amarga lagi perang nglawan wong Moab[4780] . Sawisé krungu kabar kabèh sing kelakon ing Kutha Suci, Dorotheus buru-buru bali menyang Yerusalem karo pasukane. Nanging para pengawal Patriark palsu Theodosius lan Maharani Eudoxia, miturut dhawuhe sing pungkasan, ngalangi gapura kutha ing ngarepe gubernur, ora gelem ngidini dheweke mlebu kutha; dheweke ora dilebokake nganti janji manawa bakal sejiwa karo dheweke ing babagan iman. Mangkono, Patriark palsu Theodosius iki, sing nyebabake geger ing Gréja, tetep manggon ing tahta Patriarkat Yerusalem sajrone rong puluh wulan, nganti ana dhawuh saka Kaisar marang komandan supaya nangkep dheweke lan ngirim menyang Konstantinopel kanggo diadili minangka pemberontak lan pembunuh. Nanging, amarga wis ngerti dhisik bab prentah sang Kaisar, Teodosius mlayu sacara rahasia menyang Gunung Sinai[4781] , ing kana dhèwèké ndhelik.

Ing wektu kuwi, Paduka Suci Patriark Juvenal, sing diurmati ing Konstantinopel déning Kaisar Marcian, Pulcheria, lan Paduka Suci Patriark Konstantinopel amarga kasuciané, mangkat menyang Yerusalem kanthi idin

---

[4779] Teodosius njabat (ora sah) dadi patriark sajrone 20 wulan (saka Desember 451 nganti Agustus 453).

[4780] Bangsa Moab manggon ing Palestina ing sisih wétan Segara Mati, ing loro-lorone Kali Arnon. Padha njupuk jenengé saka Moab, putrané Lot, liwat putri sulungé (Kejadian 19:30–37).

[4781] Gunung Sinai dumunung ing ara-ara gersang Arabia Watu; wong Israel tekan kana ing wulan katelu sawisé metu saka Mesir. Ing kéné Gusti Allah paring Hukum, kang kacathet ing Sepuluh Préntah. – Ing jaman Kristen, akèh biksu manggon ing gunung iki. Ing abad kaping lima, saindenging wewengkon ara-ara samun Sinai, sanadyan lanskapé gersang, kebak panggonan pertapaan. Gunung Sinai saiki dikenal déning wong Arab minangka Jebel Tur Sina.

Kaisar, mbalèkaké jabatan patriark lan miwiti ngatur kabèh supaya tertib lan ndandani kabèh sing wis kaco. Para Bapa Gurun, sawisé krungu yèn piyambakipun wis bali, padha kebak kabungahan lan saben-saben padha mulih menyang biarané dhéwé. Nanging Maharani Eudoxia, sing wis kesasar mlebu ing bidah Eutikhian déning Theodosius sing kasebut mau, ana ing kahanan bingung, ora ngerti doktrin apa sing kudu dianut. Dheweke banjur ngutus utusan menyang Antiokia marang Simeon Stylite sing kinurmatan, njaluk pitutur lan pandhuan sing wicaksana. Dheweke nulis layang marang Maharani, ngandhani supaya rukun maneh karo Patriark Ortodoks Suci Juvenal lan ngetutake piwulang suci saka piyambakipun. Permaisuri langsung nindakake kuwi lan sawisé kanthi terbuka mbantah ajaran sesat, dhèwèké dadi anggota Gréja Katulik. Ndeleng kahanan iki, akèh wong—wong awam lan para biarawan—sing sadurungé kesasar déning ajaran sesat Theodosius, padha mbalèk marang Ortodoksi, manut tuladhané Permaisuri.

Sawisé kuwi, Santo Juvenal nglampahi sisa uripé kanthi tentrem, ngreksa Garéja Suci lumantar tembung-tembungé, uripé, lan pangawasan pastoralé. Prolog uga nyathet bab-bab ing ngisor iki babagan dhèwèké.

Nalika Marcian lan Pulcheria mbangun gréja ing Blachernae kanggo ngajèni Sang Perawan Maria sing Paling Suci, padha nulis marang Santo Juvenal, takon apa dhèwèké ngerti ing endi badan Ibuné Gusti Allah dikubur. Patriark mangsuli yèn dhèwèké ora ngerti; nanging piyambakipun éling tradisi kuna lan saestu babagan kados pundi badan Ibuné Gusti Allah dikubur, kados pundi Para Rasul Suci mireng kidungan malaékat salami telung dinten, lan kados pundi sawisé telung dinten kabuka mbukak kuburan Ibuné Gusti Allah amarga salah satunggaling murid sing ora rawuh nalika panguburan; nanging piyambakipun ora nemokaké badan Ibuné Gusti Allah, namung nemokaké kain panguburan.

Sawisé krungu kabar iki, Kaisar lan Permaisuri nulis manèh marang Patriark, nyuwun supaya ngirim paling ora kuburan sing disegelé Sang Ibuné Gusti karo kain kafané – lan Patriark banjur nglakoni panyuwunan mau.

Santo Juvenal, sawisé ngladèni ing palataran suci suwéné telung puluh wolu taun[4782] , séda kanthi tentrem lan saiki ngadeg bebarengan karo para hierark swarga ing ngarsané pangastané kamulyan Sang Imam Agung agung, Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané mugi kamulyan tansah langgeng. Amin.

16 Juli

3 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti Sang Mulya Anatolius saka Gua, ing abad kaping 12.

Ing dina iki uga kita mengeti bapa kita sing suci, Antonius, Patriark Konstantinopel, sing séda ing taun 458.

Ing dina iki kita uga ngélingaké para pangeran sing bener, Basil lan Constantine saka Yaroslavl, ing abad kaping 13.

Ing dina iki, kita mengeti para martir suci Diomedes, Eulampius, Asclepiodotus, lan Golindukha, sing nandhang sangsara ing jaman Trajan ing abad kaping 2.

Ing dina iki, kita uga ngurmati Sang Mulya Yohanes lan Longinus, para mujijat saka Yareng, sing klelep ing Segara Putih lan ditemokake ing pinggir segara watara taun 1544–1545.

Ing dina iki, pangasoan Sang Yohanes sing Begja, wong bodho suci saka Moskow, ing taun 1589.

Ing dina iki, pangasoé Sang Mulya Nikodemus saka Kozheozero (Khozhyug), sing séda taun 1640.

Ing dina iki, pangalihan reliké Santo Filipus, Metropolitan Moskow

Penderitaan Sang Martir Suci Hyacinth

Perayaan tanggal 3 Juli

[4782] Juvenal njabat minangka Patriark saka taun 420 nganti 458.

Sajrone pamaréntahan Kaisar Trajan[4783] , ana panganiayaan keras marang umat Kristen ing Roma. Ing wektu kuwi, ana prentah sing mewajibaké kabèh wong ing sangisoré panguwasa Kaisar Roma kanggo nyembah déwa; sapa waé sing nolak bakal disiksa.

Ing wektu kuwi, ana sawijining priya enom sing unggul banget jenenge Hyacinth, asli saka Caesarea ing Cappadocia[4784] , umuré rong puluh taun, manggon ing kraton kaisar. Minangka pangiring kamar sang prabu, Hyacinth tansah ana ing ngarsané sang prabu. Minangka wong Kristen sejati ing iman lan urip murni, Hyacinth sacara rahasia ngabdi marang Kristus Gusti, mbedakaké dhèwèké kanthi kasucian, pangendalian dhiri, alus budi, lan kabèh jinis pakaryan becik.

Ing sawijining wektu, ana pesta kang dianakake kanggo ngajeni arca-arca sing ala; ing wektu kuwi Kaisar Trajan kanthi terbuka nyembah arca-arca mau. Minangka pemuda sing paling ayu, Hyacinth ora melu Kaisar menyang candhi pagan, nanging tetep ana ing kraton lan mlebu kamar cilik sing sepi, banjur ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah sejati ing kana. Kedadéan iki kacathet déning sawijining priya enom sing umuré padha karo Hyacinth, sing nyekel pangkat padha karo juru kamar kraton—sebutan Urvikius. Sawisé krungu pandonga Hyacinth, Urvikius banjur marang sang prabu lan nglapor yèn Hyacinth, nglanggar dhawuh sang prabu, ndedonga marang sawijining Yesus Kristus lan nyebut Panjenengané Gusti.

Ing wektu kuwi, Kaisar Trajan lagi mangan ing pesta sing nggegirisi ing ngarepé kabèh wong. Dhèwèké mréntah supaya Hyacinth digawa ngadhep dhèwèké lan maringi dhèwèké daging sing wis dikurbanké marang arca-arca, mréntah supaya dhèwèké mangan.

Jachinph, prajurit gagahé Kristus, sawisé nggawe pratandha salib, kandha marang kaisar:

Minangka wong Kristen, ora pantes aku mangan panganan kang najis; aku ngarep-arep banget supaya kowe uga, sawise ninggalaké sembah marang berhala, pesta setan iki lan kurbanmu sing keji, bisa kenal marang Gusti Allah sing sejati lan ngabdi marang Panjenengané piyambak.'

Kabeh wong sing padha melu jamuan karo kaisar, uga wong-wong sing ngadeg ing ngarepe, padha gumun marang kethundhilan Hyacinth lan kebak nesu marang dheweke; nanging kaisar kandha marang dheweke:

'Jachin, enommu nggawe kowe sombong, lan kowe, sing ora pantes, wani maringi pitutur marang aku—ora kanggo ngabdi marang dewa-dewa leluhur kita, nanging kanggo nyembah Kristus sing ora tau kita utawa leluhur kita kenal!'

'Kowe ora ngerti Panjenengané amarga kowe ora pantes ngerti Panjenengané, Gusti sejati sing nyipta swarga, bumi, segara lan kabèh sing ana ing kono, sing maringi badan langit marang manungsa lan mbentuk manungsa miturut gambarane dhéwé. Kowe bener ngomong bab awakmu dhéwé nalika kowe kandha yèn kowe ora ngerti Panjenengané sing bapakmu, minangka anak murka, uga ora ngerti. Aku, nanging, lair lan dibesarké déning wong tuwa sing taat lan tresna marang Kristus lan diajari nyembah lan ngabdi marang Gustiku.

Kaisar nesu banget marang wangsulan sang wali lan mrentahake para abdi supaya nggebuk cangkemé.

Para abdi dalem banjur nyerbu marang martir Kristus mau, padha nggebuki dheweke kanthi kejem, ora mung ing lambene nanging uga ing pipine; lan nalika dheweke tiba ing lemah, padha nginjak-injak dheweke, kandha:

'Kepiye kowe wani mangsuli Kaisar kanthi kasar kaya ngono?'

Banjur sang kaisar mrentahaké supaya padha mandheg nggebuki sang martir; sang wali, sing ora bisa tangi amarga pukulan lan injakan sing kejem, ngglethak ing lemah. Ing wektu sing padha, Trajan mrentahake supaya panganan kurban dipaksakake mlebu ing cangkemé sang wali. Nanging martir suci Kristus kuwi, kanthi ngencengi lambe lan untu, nolak nampa panganan kurban sing nyembah berhala kuwi. Sang kaisar banjur mrentahake supaya sang wali diiket nganggo belenggu wesi, sikilé dipasang ing sangkèk, lan dipenjara.

Esuké, nalika isih ngrayakaké pesta sing keji mau bareng karo wong-wong, kaisar mrentahaké supaya kabèh piranti siksa dipajang ing panggonan sing katon, lan supaya martir Hyacinth digawa metu saka penjara kanggo dipriksa. Nalika dhèwèké digawa ngadhep, Trajan takon:

[4783] Kaisar Trajan mrentah saka taun 98 nganti 117.

[4784] Kappadokia – sawijining wewengkon ing Asia Cilik.

'Wah, enom! Kowe gelem nurut marang prentahku, apa kowe isih tetep mbangkang? Aku weruh yèn pikiranmu sing sombong bakal nuntun kowe marang panyiksa sing paling nyeri; luwih becik kowe nurut marang aku lan nyembelih kurban kanggo para déwa, yèn kowe ora péngin mati ing panyiksa sing kejem!'

Nanging abdi Kristus, sing teguh ing badan lan jiwa kaya watu akik, lan ngandel pitulunganing Gusti Allah, ngendika marang Trajan:

Aku iki wong Kristen; aku ngajeni Kristus, aku nyembah Panjenengané, lan aku nyawisaké kurban urip—diriku dhéwé. Bab setanmu, aku ora bakal ngorbanake kurban kanggo dheweke; aku ora wedi ancamanmu, amarga aku ngremehake panyiksaan, lan kowe ora bakal meksa aku, abdi Kristus, kanggo nampa kejahatanmu; kowe ora bakal nggodha aku ninggalake gesang langgeng amarga gesang donya sing fana iki! Lakonana aku manut kersamu!

Banjur kaisar, kebak nesu, dhawuh dhisik supaya pemuda suci sing nggleleng ing lemah dipukul tanpa welas asih suwene; banjur, sawise digantung ing panggonan penyiksaan, dhèwèké mrentah supaya dagingé disobek nganggo cakar wesi. Sang martir, kanthi gagah ngadhepi sangsara, njerit marang kaisar:

Aku iki wong Kristen; aku iki abdi Kristus, lan aku ora bakal mbalik saka Panjenengané. Kowé, kanthi nglakoni panyiksaan kanggo Kristus, malah maringi karunia marang aku. Gawéna penyiksaan sing luwih kejem maneh, amarga aku kepéngin nandhang sangsara luwih abot kanggo Kristus, Gustiku, nganti—kanthi pitulungané Gustiku Kristus, sing nulungi kabèh sing nyebut Asmané sing paling suci—aku bisa ngalahaké kekejemanmu liwat ketekunan!

Ing wektu iku, jam pitu wis teka. Warga sing nyekseni tontonan kuwi padha gumun banget marang ketekunan sang martir. Banjur kaisar mrentahake supaya sang wali diturunake saka tiang cambuk lan sawisé diiket digawa bali menyang panjara, kanthi tegas mrentahake para pangawal supaya ora maringi dhaharan utawa omben-omben kajaba sing dipersembahake marang berhala, supaya amarga luwe lan ngelak dhèwèké gelem mangan lan ngombe iku. Para pangawal manut tenan marang dhawuhe kaisar: saben dina padha nggawa panganan lan omben-omben saka kurban berhala lan nyuguhake marang sang suci ing selé. Nanging nalika padha bali esuk candhake, padha weruh kabeh isih utuh ora kena, amarga sang martir suci ora gelem ndelok p un kurban saka patung-patung kuwi, dianggep minangka bab sing nggegirisi lan keji; lan pirang-pirang dina dheweke tetep ora mangan utawa ngombe, terus-terusan ndedonga marang Gusti Allah; sing suci ngrasakake kabungahan ing Roh, kaya-kaya lagi ana ing pesta mewah, amarga dhèwèké diparingi panguripan déning sih Roh Suci.

Ing wektu sing padha, Trajan ngutus para abdi dalemé, takon marang para pangawal apa Hyacinth wis mangan utawa ngombe panganan lan omben-omben sing digawa saka kurban mau, utawa durung. Para pangawal mangsuli:

– Dheweke malah ora nyentuh panganan sing diwenehake marang dheweke, nanging sanajan ora entuk panganan lan omben-omben, dheweke tetep bungah lan ndedonga marang Gusti Allah.

Krungu kabar iki, Trajan nesu marang para penjaga, curiga ana wong sing nyelundupake panganan liya marang Jachin lan ngancem para penjaga bakal dipatèni. Nanging para penjaga sumpah manawa ora ana wong njaba sing mlebu ing sel sang wali; padha njamin wis ngawasi sel kanthi waspada, ora ngidini sapa waé nyedhaki.

Nalika teka dina kaping telung puluh wolu saka panjara sang martir, salah siji penjaga, kaya biasané, mlebu ing penjara, nggawa panganan sing wis dikorbanké marang berhala kanggo diparingaké marang sang martir. Lan ing kono dhèwèké nyumurupi cahya kang ora bisa diterangaké ing jeroné pakunjaran lan loro malaékat kang ngadeg cedhak sang martir suci, siji ing antarané nutupi badané sang suci nganggo sandhangan kang sumunar, déné sijiné masang mahkota kang éndah ing sirahé. Nalika ndeleng kuwi, penjaga kuwi banget wedi; dhèwèké ngeculaké apa sing digawa, mlayu marang kaisar, lan nyritakaké apa sing wis dideleng. Kaisar ora pracaya marang crita kuwi lan nganggep yèn kabèh mau mung tipuan saka sihir, banjur mutusaké maringi sangsara luwih kejem marang wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus.

Rong dina sawisé kuwi, Trajan sing lungguh ing pangadilan umum mréntahaké supaya tawanan mau digawa metu saka penjara kanggo disiksa, kandha:

'Aku bakal ndeleng kepiye Kristus mbantu dheweke; apa Panjenengané bakal nylametaké saka tanganku?'

Nanging nalika para abdi sang prabu mlebu ing penjara, padha nemoni priya enom mau wis seda ing Gusti[4785] ; padha uga weruh Malaikat-malaikat sing padhang sumunar, sing wujude kaya priya enom lan padha

ngadeg ngubengi badan mau; padha nyekel obor ing tangané, nalika penjara kebak cahya lan wangi sing ora bisa diterangake. Kejiret rasa wedi, para abdi lari saka penjara lan nglaporake apa sing wis dideleng marang kaisar.

Kanthi isin lan nesu, sang kaisar banjur ngutus akèh abdi dalem kanggo ngusung jasad almarhum metu saka penjara. Nalika mlebu penjara, padha ora weruh apa-apa kajaba mayit, banjur padha ngusung metu saka penjara. Kaisar banjur mrentahake supaya badan mulya sang martir digawa metu saka kutha lan dibuwang ing panggonan sepi supaya dipangan kewan galak, asu, lan manuk; ing wektu sing padha, dhèwèké mrentahake para prajurit supaya tetep ana ing sacedhaké, supaya wong Kristen ora nyolong badan sang wali mau kanthi rahasia.

Mangkono jenazah sang martir suci iku nggumun ing kana suwé banget, ora ngrasakaké cilaka, amarga dijaga déning Malaikaté Gusti.

Ing sawijining wengi, malaikat katon marang sawijining presbiter sing saleh, sedulur martir sing aran Timotius, lan dhèwèké diparingi dhawuh njupuk awak martir mau. Dhèwèké, bebarengan karo sawatara wong pracaya saka kulawargané, mangkat menyang panggonan sepi kuwi nalika bengi sumrambah. Amarga ora ana sing ngalangi, dhèwèké njupuk badan suci martir mau, nyimpen ing kamar njero omahé, lan mbungkus nganggo kain kafan resik sing wangi karo minyak harum. Sawisé kuwi, presbiter mau saben dina nyalakaké lampu ing sacedhaké relikwarium sing isiné badan sang wali lan nyuguhaké kemenyan.

Sawisé kuwi, presbiter Timotius, sawisé urip pirang-pirang taun lan wis cedhak seda, nyerahaké relik martir suci mau marang sawijining janda salehah, sing suci ing uripé lan kinurmatan ing yuswa. Dhèwèké, sawisé kanthi bungah nampa bandha sing ora ana tandhingé kuwi, nyimpen ing omahé kanthi pakurmatan, uga nyalaké kemenyan saben dina lan nyuguhaké dupa; lan ambu wangi kang nyengat metu saka relik suci kuwi, nganti nyebar ing saindenging omah. Wanita iki ora ngandhani sapa-sapa bab relik sang wali, amarga sak kutha padha nyembah berhala; dheweke piyambak ndedonga awan bengi karo luh ing ngarep relik martir Kristus.

Sawisé suwé wektu lumantar, nalika janda iku meh tekan pungkasaning uripé, dumadakan ana salah siji bangsawan sing kelangan pandelengan amarga sirahé nyeri. Wong lara iku wis setaun ora weruh cahya lan ora bisa nampa pitulungan saka para dhokter. Martir suci Hyacinth, sing muncul marang dhèwèké ing ngimpi, kandha:

'Wah, kowe kepengin mari saka lara lan waras saka wuta?'

'Sapa kowe, nganti wani ngomong kaya ngono marang aku?' pitakoné wong lara marang wahyu iku.

"Aku," wangsul sang wali, "iku panyembuh kabèh lara, Hyacinth, abdi Kristus."

"Aku nyuwun tulung," ujare wong lara kuwi nerusake, "jupuk kabeh bandha sing tak duweni, nanging tulung supaya aku bisa ndeleng cahya maneh, amarga aku lungguh ing pepeteng, aku sedhih lan sangsara banget."

"Gusti Allah bakal nyembuh kowe kanthi gratis," wangsulé Santo Yacinthus, "mung tindakna apa sing tak paringaké dhawuh, yaiku: kirimna awakku sing kapundhuk cedhak janda sing manggon sacedhakmu mau, bali menyang tanah kelairanku, ing kutha Kaisarea, Cappadocia; lan olesna matamu nganggo lenga saka lampu sing murub ing sacedhake peti jenazahku – banjur kowe bakal weruh maneh.

Wong iku, pracaya marang apa sing dideleng ing impene, tangi saka ambené, budhal karo pangawal menyang omahé janda, lan nyritakaké marang dhèwèké bab penampakan lan dhawuhé sang martir. Banjur janda mau nuntun priya mau mlebu kamar njero ing ngendi ana jasad sang wali, lan maringi lenga saka lampu; nalika priya mau ngolesake lenga mau ing mripaté sing wuta, langsung pulih panglihatané, nanging dheweke tunda nglakoni dhawuhe sang wali.

Sawisé sawatara wektu, pepeteng manèh nutupi mripaté, lan dhèwèké dadi wuta. Banjur, karo ditemani pandhèrèké, dhèwèké manèh mangkat menyang relik martir suci, nyuwun marang dhèwèké supaya mari. Nalika dhèwèké mlebu kapel ing ngendi relik sang suci disimpen, dhèwèké krungu swara saka ndhuwur:

'Sing wis nginjak-injak saiki dhéwé diinjak-injak.'

Banjur, ambruk ing ngarep relik sang wali, dhèwèké kandha:

'Parinana aku panglihatan saiki, ya abdi Gusti, lan aku bakal langsung nindakake apa sing kowe dhawuhake marang aku!'

Banjur, piyambakipun tangi, ngolesi mripatipun malih nganggo lenga saka lampu lan paningalipun wangsul kanthi sampurna, awit boten namung mripat jasmani piyambakipun ingkang kabuka, nanging ugi mripat atinipun: sawise pracaya dhumateng Kristus, piyambakipun nampi pepadhang lumantar baptisan suci.

Janda sing kasebut mau wis seda nalika semana; mula wong Kristen sing anyar padhang budine iku, sawisé njupuk wadah relik suci mau lan disegel, ngirimké wadah iku karo wong-wong sing bisa dipercaya menyang

Kaisarea ing Kapadokia; ing wektu sing padha, dhèwèké maringi dhawuh marang wong-wong sing ngancani wadah relik mau supaya mènèh (sing nggawa wadah relik) mlaku dhéwé nalika wis cedhak kutha; – ing endi wae mandheg, relik kasebut kudu disimpen, amarga kuwi dhawuhe sang wali.

Nalika para wong setya sing nggawa relikwi wis nyedhaki kutha Kaisarea lan tekan cedhak gapura sing dikenal minangka Gapura Sebastean, padha ngeculake keledai supaya mlaku dhewe tanpa pangiring. Tanpa dipandu sapa wae, keledai-keledai kuwi nyedhaki omah ing ngendi sang martir kuwi lair. Nanging nalika semana wong tuwané wis seda. Banjur kabèh wong pracaya ing kutha kuwi padha kumpul lan kebak kabungahan amarga rawuhé relik martir; sawisé kuwi, kanthi pakurmatan padha nyimpen relik suci mau ing relikwari marmer ing omah kuwi, ngluhuraké Gusti kita Yesus Kristus. Martir Kristus Hyacinth seda ing Roma ing tanggal telu Juli, kasiksa dening luwe lan ngelak, nanging tetep lestari amarga pracaya, pandonga, lan sih rahmaté Roh Suci – nalika Trajan mrentah wong-wong sing ora takwa, nalika Gusti kita Yesus Kristus mrentahaké umat Kristen, marang Panjenengané padha kaparingana kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amén

Kontakion, Nada 6:

Sawise nampa iman Panjenengan, ya Kristus, kados wit gesang ing atine, martir Panjenengan punika ingkang paling kinurmatan saking swarga Eden; kanthi wani ngrusak wit godha ula nganggo roh, piyambakipun dipun kalung kamulyan Panjenengan, ya Ingkang Maha Asih.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Alexander, pangadeg Biara Sleepless

Dipeperingati tanggal 3 Juli

Bapa kita sing suci lan kinurmatan Alexander lair ing Asia. Nalika isih enom, piyambakipun tindak dhateng Konstantinopel kanggé sinau, ing ngriku, kanthi tekun sinau, piyambakipun nglumpukaké kawruh sing jembar babagan élmu pengetahuan. Sawisé diwasa, dhèwèké mlebu dinas militer lan sakwisé dadi prajurit. Ing wektu senggang saka tugase resmi, dhèwèké seneng maca Kitab Suci, amarga dhèwèké wong sing luhur budi, jujur, teguh, ajrih marang Gusti, lan kinurmatan kanthi kasucian lan pangendalian dhiri. Sawisé maca Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, dhèwèké nyilem jero marang tembung-tembung Injil sing diucapaké saka lambe sing paling suci saka Kristus: *'Yen kowe péngin sampurna, lunga, adol kagunganmu lan wènèhana marang wong mlarat, lan kowe bakal nduwé harta ing swarga; banjur teka, mèlu Aku'* (Mat. 19:21). Nalika merenung bab iki lan yakin tenan marang sabda Kristus, dhèwèké wiwit adol kabèh kagungané—sing akèh banget merga jabatané dhuwur—lan nyaluraké asilé marang wong mlarat lan mlarat banget; déné dhèwèké dhéwé wis mutusaké nilar donya lan kabèh bab donya lan ngetutaké tapak-tapak Kristus. Dheweke krungu yèn ana wong-wong suci sing manggon ing Siria, urip ing dalan kasucian ing komunitas biara, lan dhèwèké kepéngin menyang kana. Sawisé ninggalaké pangkaté minangka panglima militèr lan ninggalaké kanca-kancané, omahé, lan abdi dalem, sarta sawisé mbusak kabèh kuwatir babagan urusan donya, dhèwèké mangkat menyang Siria. Nalika tekan biara ing ngendi Sang Mulya Elijah dadi abbot, dhèwèké nyuwun marang bapak iki supaya nampa dhèwèké mlebu ing komunitas biara. Sawise diétang ing komunitas biara, dhèwèké manggon ing biara iki patang taun, kanthi semangat nindakake kabèh tugas sing dipasrahaké marang dhèwèké lan saliyané nyawisaké awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa, pandonga awan lan bengi, lan maca buku. Luwih saka kabeh, dhèwèké kepéngin banget mangertèni Mazmuré Dawud; dhèwèké kepéngin nyekel makna saben ayat ing Mazmur. Yen dheweke bingung, dheweke bakal takon marang wong sing wis nduwé pengalaman babagan apa sing durung dimangerteni lan ndedonga kanthi tulus marang Gusti Allah supaya padhanging pikirane bisa mangerténi Kitab Suci, sing ditampa liwat sih-rahmaté Roh Suci, saéngga sakbanjuré nalika maca Sabda Gusti, dheweke nemokake kabungahan lan kelembutan sing sampurna ing atiné. Ndeleng yèn ing kabèh biara para sedulur kakehan kuwatir babagan pangan lan sandhangan, dhèwèké kelingan tembungé Kristus ing Injil sing nglarang kakehan kuwatir babagan pangan, ombèn-ombèn, lan sandhangan, malah nganti ngandhani supaya aja kuwatir bab sesuk. Dheweke yakin tenan lan

ora goyah manawa Gusti, Panyedhiya sing maringi panganan marang manuk lan nyawisake sandhangan kanggo suket ing padang, mesthi ora bakal ninggalake wong-wong sing makarya kanggo Panjenengane tanpa pangayoman Panjenengane, amarga Panjenengane kuwasa banget kanggo maringi panganan lan sandhangan marang wong-wong mau, asal padha ngupaya dhisik Karajaning Gusti lan kabeneran Panjenengane. Kanthi kaparingan inspirasi saka pikiran-pikiran iki, Sang Mulya Alexander njupuk Injil sing digawa, banjur marani Abba Elijah lan kandha marang dhèwèké:

'Romo, apa kabèh sing kacathet ing Injil iku pancèn bener?'

Krungu pitakon iki, Sang Mulya Elijah kaget lan, ing bingungé, mikir yèn sing takon kuwi kesasar amarga jinis ora pracaya saka setan. Tanpa mangsuli pitakon kuwi, dhèwèké lungguh lan nundhuk sirahé; ing wektu kuwi, para sedulur padha teka marang dhèwèké.

"Sedulur," pangandikane Abba Elijah marang wong-wong mau, "ayok padha ndedonga kanggo sedulur kita Alexander, sing wis kesangkut ing jerat mungsuh."

Lan munggah, piyambakipun ndedonga kanthi luh; lajeng, nalika muter badhé dhumateng Alexander, piyambakipun ngendika:

'Saka ngendi pikiran ragu kaya ngono teka marang kowe, nganti kowe ora pracaya marang apa sing kacathet ing Injil Suci?'

'Boten makaten bilih kula boten pitados, Bapa,' wangsul Alexander, 'namung kula pitaken menapa sedaya ingkang kacathet ing Injil Suci punika saestu.'

"Satemene, kabèh iku pancèn bener," wangsul kabèh sedulur, "lan ora ana sangsi bab kuwi."

Banjur Alexander kandha marang wong-wong mau:

'Yen kabèh sing kacathet ing kana iku bener, kenapa kita ora nglakoni?'

'Ora mungkin manungsa ringkih bisa nepati kabèh,' mangsuli para sedulur.

Krungu wangsulan kuwi, Alexander, atiné kobong lan nganggep uripé biyèn—sing durung tau urip kanthi patuh sampurna marang sabda Injil—ora ana regané, banjur mutusaké lunga menyang ara-ara gersang, supaya ing kana dhèwèké luwih gampang urip manut Injil. Sawisé njaluk berkah saka Sang Mulya Elijah lan kanthi katresnan pamitan marang sedulur-seduluré, dhèwèké mangkat, nyandhak pangarep-arep marang Gusti, ora nggawa apa-apa kejaba Injil Suci. Dheweke tetep ana ing ara-ara gersang pitung taun, ora nggatekake bab apa wae babagan donya. Kepiye dheweke bisa urip, kanthi pangayomaning Gusti, ing ara-ara gersang bakal kacritakake ing crita sabanjure.

Sawisé ngrampungaké manggon pitung taun ing ara-ara samun, Sang Mulya Alexander mangertèni yèn ora adoh saka panggonané ana sawijining désa kang didiami déning wong-wong sing nyembah arca lan ngabdi marang setan. Kanthi semangat marang Gusti, piyambakipun mangkat menyang dhusun punika lan ngobong candhi berhala ing kono. Wekas mirsani punika, para warga padha mlayu menyang candhi kang kobong lan nemokake Sang Mulya Alexander ing kono. Dheweke ora lunga saka candhi sing wis diobongé, nanging kanthi sengaja ngenteni para pemuja berhala padha kumpul ing kana, amarga dheweke ora kepengin ndhelikake apa sing wis dilakoni. Nalika padha miwiti takon bab kobongan candhi kuwi, dheweke ngakoni lan kandha yèn dhèwèké sing wis ngobong candhi kuwi. Krungu kabar iki, padha nyerbu marang dheweke lan nyoba matèni, nanging Gusti Allah nglindhungi abdi-Nya. Sawetara warga ora sarujuk yèn Alexander kudu dipatèni, mula padha nyegah wong-wong sing nyerang dhèwèké, kanthi negesaké yèn wong sing salah mbakar kuwi kudu digawa menyang pangadilan kutha. Sawisé kuwi, nalika kabèh wis meneng saka semangaté, sang wali ngangkat swara lan kandha:

'Wahai para warga! Sadharana kasalahanmu, ngakoni kabeneran, bebasna awakmu saka paukuman langgeng; aku ngumumake marang kowe Kratoning Swarga.'

Lan, kaya Rasul, dhèwèké miwiti nginjili sabda kaslametan marang wong-wong mau. Ana sing ngrungokake piwulangé, nanging ana uga sing ora gelem merhatiin tembungé lan nggawa dhèwèké menyang pangadilan kutha. Gubernur kutha kuwi wektu kuwi yaiku Ravul. Nalika dhèwèké ngrungokake piwulang ilahi sing diwulangaké déning Pendeta, dhèwèké mbantah suwé, nyoba mbantah piwulang kuwi adhedhasar buku-buku pagané, lan ngancem sang wali kanthi ancaman siksa. Pungkasané, sawisé yakin yèn Sang Mulya Alexander alus ing tindak tanduk lan wicaksana ing wangsulané, lan piwulang sing disebaraké ora bisa dibantah, Ravul ora nglarani dhèwèké. Kosok baline, Gusti ngatur supaya panguwasa kutha iki ngajak Alexander menyang omahé piyambak, kanggo rembugan sacara pribadi, lan dhisik takon marang dhèwèké:

'Ceritakake marang aku sing sejatine: adhedhasar apa kowe wong Kristen nganggep uripmu kaya ngono?'

Marang pitakon iki, sang reverend mangsuli marang Ravul:

'Kowe salah; kita ora ngremehake urip kita, nanging ngupaya supaya kita ora mati lan langgeng salawas-lawase. Urip sejati iku urip langgeng; urip mung sakedhap ora diarani urip, nanging pati.' Urip sing sementara lan fana iki sing kita hina demi urip langgeng lan abadi ing tembe, amarga wis katulis marang kita: *'Sapa waé sing kelangan nyawane'* ing jaman iki *'bakal nylametake nyawane'* ing urip langgeng (Matéus 10:39).

Kanggo iki, Ravul kandha marang dheweke:

'Lan kowe ngarep-arep ana ing endi, sawisé urip donya iki rampung?'

Wong suci mau banjur wiwit nginjili marang dhèwèké babagan Karajan Swarga lan berkah langgeng sing wis disiapaké kanggo wong-wong sing bener. Kanggo wong pagan sing ora pracaya, tembung-tembung wong suci mau katingal kaya dongèng; nanging sanadyan mangkono, dhèwèké malah luwih kepéngin ngrungokaké piwulang anyar iki, lan dhèwèké takon luwih jero babagan asal-usulé iman suci. Banjur sang resi, ngajari dhèwèké bab kawruh Gusti lan mbabaraké kabecikaning Gusti marang manungsa, wiwit nyritakaké pakaryané Gusti wiwit saka pambentukan donya, lumantar Salib lan seda kersané Kristus, nganti Kebangkitan lan munggahé Kristus kanthi kamulyan menyang swarga. Pembicaraan terus lumaku awan lan bengi. Para wong sing rembugan ora mangan lan ora ngombe, malah ora kroso kepengin turu. Nalika obrolan ngalih marang nabi suci Elia—kados pundi, kanthi sabdane, langit katutup, lan kados pundi, lumantar pandongane, geni tiba ing pangorbanan, geni sing para imam Baal ora bisa nyuwun saka arca-arca—Rabul, krungu kuwi, ngguyu lan kandha:

'Kabèh dongèng Kristenmu kuwi mung karangan kosong. Aku bakal maringi pitutur sing becik: mèlu kita nyembah déwa-déwa kita; dhèwèké welas asih lan bakal ngapura kowe amarga, amarga ora ngerti, wis nesuaké lan nglarani atiné kanthi ngobong candhiné.'

Wong suci mau mangsuli:

'Yen sing kowe sebut déwa iku pancèn déwa sejati, ngapa ora merhatiin imam-imamé dhéwé ing jaman nabi Elia, nalika padha njerit marang wong-wong mau sedina muput lan ora ana geni sing tiba saka swarga ing pangorbanané?' Nanging Elia, abdi Gusti, mung ndedonga sapisan marang Gusti kita siji-sijine sing manggon ing swarga (3 Raja 18:23–39), lan langsung geni tiba saka swarga lan nglirwakake ora mung kayu lan kurban, nanging uga banyu lan watu, lan ngobong lemahé; banjur geni tiba saka dhuwur marang limang puluh wong sing nyoba nyekel nabi, lan ngobong wong-wong mau bebarengan karo prajurité (2 Raja 1:1–18).

Rabul ngguyu lan kandha:

'Yen kuwi pancen kelakon, mula kowe, sing nyebut awakmu abdi Gustimu, tindakna uga. Ing ngarep kita iki ana akèh tikar lan kayu bakar; ndedonga marang Gustimu, kaya sing ditindakake Elia, supaya geni mudhun saka swarga lan ngobong iki. Banjur aku uga bakal ngomong manawa ora ana Gusti liya kajaba Gusti sing diyakini wong Kristen.'

Wong suci kuwi kandha:

'Kaping pisan, ndedonga marang dewa-dewamu; supaya padha nindakake iki.'

Rabul mangsuli:

Aku ora duwe kekuwatan utawa kawani ing ngarepe dewa-dewaku; ndedonga marang Gustimu.'

Banjur Santo Alexander, kelingan manawa miturut Injil, kabèh bab bisa kelakon kanggo sing pracaya (Markus 9:23), kanthi iman lan kapitadosan sing teguh marang Gusti, banjur ngadeg ndedonga; lan nalika panjenengané ngangkat tangan lan miwiti ndedonga, geni langsung tiba saka swarga ing ndhuwur tikar lan kayu bakar mau lan murub. Ndeleng kahanan iki, Ravul kaget banget lan wedi yen geni mau bakal tiba lan nglelepake dheweke uga, kaya sing wis nglelepake limang puluh wong ing jaman Nabi Elia. Lan Ravul muni banter kandha:

'Satemene, Gusti Kristiani iku agung!'

Lan dhèwèké kepéngin nyritakaké mujijat iki marang wong akèh, nanging sang wali kanthi tegas nglarang dhèwèké supaya ora ngandhani sapa-sapa. Mula Ravul meneng bae, nyimpen iki dhéwé nalika Sang Wali Alexander isih urip. Sawisé panjenengané séda, dhèwèké ngumumaké mujijat iki marang para uskup lan biksu, negesaké kabeneran critané ing asmané Gusti Allah.

Sawisé mujijat sing ditindakake déning Sang Alexander sing Kinurmatan, panguwasa kutha Ravul ngentèkaké seminggu kabèh bebarengan karo Santo Alexander, sinau bab kabeneran iman lan dipandu ing dalan sing bener tumuju kaslametan; banjur dhèwèké nyuwun padhang lumantar baptisan suci, amarga dina paling mulya Paskah Suci wis cedhak. Nanging setan, mungsuh kaslametan manungsa, nyoba ngalangi kasampurnan

tumindak suci iki lan nyurung pikiran Ravul supaya ora nampa Baptisan Suci ing jero kutha, nanging ing gréja sing ana ing njaba kutha. Padha mangkat menyang kana, digandheng karo akèh warga kutha, bebarengan karo garwa lan anak-anake. Nalika padha tekan gréja iku, padha weruh ana sawijining wong wadon enom sing lagi kesurupan abot. Ravul kaget lan kandha:

'Aku ora kepengin dadi wong Kristen. Para dewa lagi ngukum cah wadon iki amarga wis mlebu agama Kristen. Aku wedi menawa perkara sing padha bakal kelakon marang aku.'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké mbalèk adoh saka gréja lan arep bali. Nanging sang wali nyegah lan kandha:

'Ngapa kowe nyerah marang godaan setan? Gadis iki dihukum amarga dosane, kanthi idin Gusti. Dheweke wis sumpah ing ngarep Gusti bakal njaga kesuciane, nanging dheweke nglanggar sumpah mau lan mulane dheweke nandhang sangsara ing tangan setan, wis diserahake marang Setan supaya nyawane bisa slamet. Lan kanggo mbuktekake manawa iki bener, panjenengan piyambak mangkat marang gadis iku lan takon marang dheweke."

Ravul nyedhaki bocah wadon sing kesurupan lan krungu saka cangkemé dhéwé pangakuan banter bab dosa-dosané sing ndadékaké Gusti Allah maringi idin marang Setan mlebu lan nyiksa dhèwèké. Sawisé kuwi, Ravul mbuwang kabèh keragu-ragu lan nyuwun marang sang wali supaya mbaptis dhèwèké. Sawisé dhèwèké dibaptis lan metu saka kolam suci, sandhangan putih sing miturut adat Kristen wis disiapaké kanggo baptisané, ditemokaké katutupan saka ndhuwur nganti ngisor nganggo salib abang ing jero bunderan, kaya dicet nganggo cinnabar. Kabeh wong padha gumun marang mujijat iki, lan para priya lan wanita sing teka kanggo Ravul padha nyuwun dibaptis dhéwé. Santo Alexander, kepéngin mesthèkaké yèn padha tenan pracaya marang Kristus, kandha marang wong-wong mau:

'Kowe kudu mbuktekake imanmu. Ayo padha menyang kutha, lan yen ana ing antaramu sing nduwé arca ing omahé, undhuhna arca kuwi menyang tengah kutha lan pecahna nganggo tanganmu dhéwé; mung sawisé kuwi kowe bakal dianggep pantes nampa baptisan suci.'

Kabeh mau sarujuk lan sawisé tekan kutha, padha nggawa akèh arca saka omahé lan mecah arca-arca mau ing tengah kutha, sawisé kuwi kabèh wong ing kutha mau padhang amarga Baptisan Suci. Romo tetep ing kutha sawatara wektu, nguwatake wong-wong sing anyar dibaptis ing iman suci. Nalika panjenengané weruh yèn wong-wong mau wis teguh ing kasucian lan padha matur nuwun marang Gusti Allah, panjenengané kandha marang Ravul:

'Nganti saiki kowe kabèh wis diparingi susu, nanging saiki kowe kudu mangan panganan padhet. Yen ana ing antaramu sing kepéngin sampurna ing urip Kristen, rungokna tembungé Kristus. Panjenengané kandha: *"Adolna bandhamu lan wènèhana sedekah. 'Simpenana kanggo awakmu bandha ing swarga sing ora bakal sirna*' (Lukas 12:33), *'Golèkna dhisik Karajaning Allah, lan kabèh mau bakal ditambahaké marang kowé'* (Lukas 12:31, Matius 6:33).

Nalika Ravul krungu iki, dhèwèké kandha:

Aku ora bisa dadi wong Kristen sing sampurna kaya ngono. Yen aku adol kabèh barang lan mènèhaké marang wong liya, sapa sing bakal nyukupi kabutuhan omah tangga gedhéku, lan piye carané entuk kabutuhan urip tanpa kuwatir? Yen kowe péngin mbuktekaké iki marang aku, tunjukna ing praktik yèn kowe bisa nyukupi aku lan kabèh omah tangga gedhéku sanajan mung sedina tanpa kudu kuwatir. Aku ora ngerti kowe bisa nindakake iki kepiye, nalika kowe dhewe iku pengemis lan ora duwe apa-apa, malah ora cukup kanggo panganan sedina. Yen kowe ora bisa nindakake iki ing kutha, apa sing bakal kowe lakoni ing ara-ara samun nalika kita ninggalake kabeh lan ngetutake kowe?

Nanging wong suci kuwi, amarga nduwé pangarep-arep sing teguh marang Gusti Allah, kandha kanthi teges:

'Jupuk kulawargamu lan, yen kowe kersa, kanca-kancamu sing kowe kenal, lan pimpin dheweke sedina muput menyang ara-ara gersang sing adoh saka wong; aku uga bakal ana bareng kowe; aja nganti ana siji wae sing nggawa roti, ora sanajan sepotong cilik, utawa panganan liyane. Yen Gusti ora maringi pangan marang kowe, kaya sing wis ditindakake marang wong Israel ing ara-ara samun biyen, mula kowe ora bakal pracaya marang tembungku."

Ravul sarujuk. Esuk-esuk, dhèwèké nggawa kulawargané lan kanca-kancané banjur mangkat menyang ara-ara samun sing ora bisa dilalui, bebarengan karo Sang Suci Alexander, kepéngin ndeleng kabeneran tembungé ing praktek. Padha mlaku sedina muput, lan wis tekan jam sewelas nalika padha mandheg ing sawijining panggonan antarané loro gunung, sing ora ana dalan saka endi wae. Lan Santo Alexander miwiti, kaya biasané, nglakoni kidungan sore, déné Ravul lan kanca-kancané, sing wis kesel amarga luwe, padha nyangka yèn bakal mangan. Sawisé sang wali rampung ndedonga, padha weruh ana wong lanang nyedhak—tukang tani prasaja sing nggawa ternak, kebak kantong gedhé ing loro sisih, isiné roti seger lan anget sarta woh-wohan saka kebon lan sayuran. Banjur sang wali kandha marang Ravul:

'Jupuk panganané iki, lan aja padha ora setya, nanging padha setya.'

Padha seneng nampa apa sing digawa, lan Ravul, kaget bareng kanca-kancane, kandha:

'Kepiye wong sing nggawa bekel kaya ngene iki bisa muncul ing ara-ara samun iki? Kita, sing wis mlaku sedina muput, meh ora bisa tekan kene, dene dheweke mung perlu lunga saka omahé ing tengah wengi supaya tekan kene ing jam kaya ngene iki. Lan yen pancen dheweke budhal ing tengah wengi, kenapa roti-roti iki isih anget, kaya-kaya anyar dijupuk saka pawon?'

Kagum marang kahanan iki, padha takon marang wong sing teka marang dheweke:

'Sampeyan saka endi, lan sapa sing ngutus sampeyan mrana?'

'Gusti kula ngutus kula dhumateng panjenengan supados panjenengan boten keluwen,' wangsul priya punika.

Nanging nalika padha arep ngomong apa-apa maneh marang wong iku, dhèwèké langsung sirna, bebarengan karo kabèh kéwan sing teka bareng dhèwèké, amarga dhèwèké iku Malaikaté Gusti ing wujud wong biasa. Padha kaget banget, banjur padha pracaya marang pangandikane wong mulya iku, malah luwih manèh marang pangandikane Kristus, yèn wong-wong sing makarya kanggo Gusti ora perlu kuwatir apa-apa, nanging ing kabèh bab kudu ngandelaké pangayomaning Gusti Allah. Banjur, sawisé padha matur nuwun marang Gusti, padha mangan lan nginep ing kana, lan esuké padha bali menyang kutha. Sawisé mujijat iki, dadi cetha apa sing dienggoni Sang Mulya Alexander sajrone pitung taun nalika ana ing ara-ara samun, tanpa kuwatir bab apa waé babagan urusan donya. Liwat mujijat iki, panguwasa kutha Ravul saya kuwat lan tanpa ragu maneh, mutusaké nyawisaké dhiri kanggo merenung babagan Gusti. Kaping pisan, dhèwèké mundur saka jabatane, banjur miwiti adol tanah lan omahé lan kanthi idin bojoné lan putri-putriné (awit dhèwèké ora nduwé putra), nyaluraké asilé marang wong mlarat, mung nyimpen sing cukup kanggo panguripan dhéwé. Garwane lan putri-putrine ngedegake biara lan, sawise ngabdi marang Gusti kanthi sakabehe manah, padha oleh sih marang Gusti; dene Ravul, sawise nyumbangake kabeh bandhane lan mbebasake para budake, mundur menyang ara-ara gersang, saka kono, sawise pirang-pirang taun, dheweke dipanggil lan diangkat dadi Uskup kutha Edessa[4785] . Dheweke ngladeni jabatan uskup pirang-pirang taun lan, kaya pepadhang, padhangaké umaté. Nanging ayo padha bali marang crita babagan Alexander ingkang Kinurmatan.

Sang Agung Alexander, nalika mirsani kutha sing wis padhang dening iman suci mau saya makmur lan maju kanthi sih Gusti, atiné krasa bungah; nanging atiné isih narik bali menyang ara-ara gersang. Para warga kepengin nduwèni dhèwèké dadi uskup lan nyuwun banget supaya dhèwèké nampa jabatan kuwi. Nalika dhèwèké nolak lan nyoba uwal sacara rahasia, wong-wong padha jaga lawang kutha awan lan bengi supaya ora kelangan bapak lan guruné. Nanging bapak sing kinurmatan, kaya Rasul Paulus sing suci jaman biyen, diturunake saka tembok kutha ing keranjang dening sawatara muridé (deleng 2 Kor. 11:32), banjur mundur menyang ara-ara gersang kanggo meneng sing banget dipun tresnani. Panjenengané mlaku rong dina liwat ara-ara gersang, lan ing dalan nemoni markas para perampok. Para perampok nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké marang pimpinane. Nanging Romo sing pinunjul, kanthi tembung-tembung sing diilhami Gusti, ora mung ngendhalèkaké pimpinan rampok sing galak lan kaya kéwan, nanging uga nggerakaké atiné sing kejem dadi welas asih, nganti dhèwèké pracaya marang Kristus lan sawisé sawetara dina padhang lumantar baptisan suci. Sawisé mubatisé dhèwèké, Romo sing pinunjul takon marang dhèwèké:

'Apa sing panjenengan panyuwun marang Gusti ing manah panjenengan sadurunge dibaptis?'

[4785] Kutha ing sisih lor Mesopotamia, ing Kali Efrat.

"Aku nyuwun," wangsulé wong sing anyar dibaptis, "supaya Gusti, sawisé ngresiki dosaku ing baptisterium, kersa njupuk nyawaku saka aku sanalika."

'Apa sing kowe jaluk bakal diparingi,' pangandikane sang wali marang dhèwèké.

Ing dina kaping wolu, nalika wong sing anyar dibaptis, sawisé dibersihaké ing baptisterium suci lan wis ngumbah dosané kanthi akèh luh tobat sing tulus, dhèwèké pindhah menyang Gusti. Ndeleng kahanan iki, para perampok liyane uga nampa iman suci lan sawisé dibaptis padha miwiti urip kanthi tobat sing jero; ora suwe sawisé kuwi, panggonané para perampok mau malih dadi biara, ing kono padha urip dadi askétis sawisé nilar donya lan dadi biksu sing semangat. Romo sing kinurmatan manggon bareng karo wong-wong mau sawatara wektu, sawisé netepaké paugeran biara lan nunjuk panguwasa sing wis pengalaman kanggo wong-wong mau, piyambakipun mundur menyang alas paling jero, kabungahan amarga kaslametan nyawa manungsa. Dheweke mlaku rong dina lan tekan Kali Efrat. Sawise nyebrang kali, dheweke nemu wit sing bolongan ing njero amba banget, banjur milih bolongan wit iku dadi panggonane. Ing wayah awan piyambakipun mlampah-mlampah ing pagunungan lan alas sepi, lan ing wayah bengi piyambakipun wangsul menyang panggonané. Ora perlu takon apa sing dipangan, amarga, kaya sing wis kasebut, Ravula lan kanca-kancané wis nyuwun roti marang Gusti nalika ana ing ara-ara gersang. Piyambakipun manggon ing panggonan iki suwéné wektu sing dawa. Kanthi ilham ilahi, para sedulur wiwit teka marang dhèwèké lan manggon ing sacedhaké, kepéngin niru cara urip malaikaté. Manggoné ing kéné Sang Sing Kinurmatan suwéné rong puluh taun. Ing wektu kuwi, sawijining komunitas monastik ageng diadegaké ing pinggir Kali Efrat, ing ngendi akèh sedulur padha kumpul. Ana nganti patang atus sedulur ing kene saka maneka negara – saka Yunani, Romawi, Siria, lan Mesir. Gusti nglumpukake kumpulan iki lan nyerahake marang pangon sing becik, ingkang kinurmatan Alexander. Nanging apa sing luwih nggumunake? Kumpulan sedulur sing akèh banget, kanthi panyedhiyan panganan lan sandhangan sing sithik, nemokake kepuasan sing sampurna ing saben dinane. Lan padha ora nyisakake apa-apa kanggo esuk, nanging kabèh diwènèhaké marang para gelandangan lan para lelungan sing teka. Kawicaksananing Gusti ngirim panganan kanggo para abdi-Nya saben dina. Ing biara iki, sing pisanan saka jinisé, diadegaké tatanan anyar saka 'wong sing waspada', sing durung tau ana sadurungé. Sing Mulya Alexander sepisanan ngetokake paugeran manawa para sedulur kudu menyang gréja kanggo maringi kamulyan marang Gusti pitu kaping saben dina, manut tembungé nabi sing kandha: *'Pitu kaping saben dina aku muji Panjenengan amarga paugeran adil Panjenengan'* (Mazmur 118:164). Banjur, nalika ngalihake perhatiané marang tembung-tembung liya saka nabi sing padha: *'Begja manungsa sing ... merenung marang paugerané awan lan bengi!'* (Mazmur 1:1–2), Sang Reverendi mikir apa pancen bisa kanggo sawijining wong nepaki tembung nabi mau, sinau paugeran puji-pujian marang Gusti tanpa kendhat, awan lan bengi. Yen, pangandikane ing atiné, iki ora bisa, mesthi Roh Suci ora bakal ngandika tembung-tembung iki liwat lambéné nabi. Mula dhèwèké mutusaké netepaké sawijining tata cara ing biarané supaya ana kidungan mazmur sing ora kendhat lan tanpa henti ing gréja, awan lan bengi. 'Yen,' pangandikane, 'iki ora mungkin kanggo siji wong ing sel amarga ringkihé daging, mula bisa ditindakake ing gréja déning akèh wong, kanthi gantian saben jam.' Mangkono dhèwèké merenung ing sajroning atiné, nanging ora wani miwiti pakaryan kaya ngono tanpa pratandha saka Gusti Allah. Lan éling marang pangandikane Kristus: *'Nyuwun, lan kowé bakal diparingi; ngetok, lan lawang bakal dibukak kanggo kowé'* (Mat. 7:7), piyambakipun wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring pratandha apa niyatipun punika nyenengake ing Panjenenganipun lan apa tata laku kados makaten punika badhe dipun tampi ing Panjenenganipun, supados, kados para malaikat ing swarga, mekaten ugi para umat ing bumi ingkang manggon ing biaranipun ing Ordo Para Malaikat, ing gréja—ingkang kados swarga ing bumi— – supaya padha ngluhurake Gusti awan lan bengi lumantar nyanyikake mazmur. Sajeroning telung taun, saben bengi, Sang Rama sing kinurmatan ndedonga kanggo iki, nglakoni paugeran awak kanthi nggebuk awak bola-bali.

Akhiré, Gusti katon marang dhèwèké ing sawijining pangliyan lan ngandika:

'Miwiti apa sing kowe kepéngin—iku nyenengaké Aku.'

Lan Bapa Sang Resep nyritakaké marang sawatara seduluré sing paling maju ing babagan rohani bab rawuhé Gusti mau, nanging piyambakipun ora ngandika nganggo jenengé dhéwé, manut tuladha ing prastawa iki saka Rasul Suci Paulus, sing kandha bab dhèwèké: *'Aku mangertèni sawijining wong ing Kristus sing… kaseret munggah menyang swarga katelu'* (2 Kor. 12:2). Sawisé kuwi, Sang Bapa Pendeta nerusaké netepaké upacara sing dikarepake lan diberkahi déning Gusti Allah. Panjenengané misahaké para sedulur dadi patang puluh papat klompok manut jam awan lan bengi, supaya saben wong, sing ngerti jam klompoké, bisa rawuh ing wektu kuwi

ing panggonan kidungan. Kitab Mazmur Daud ditemtokake kanggo dinyanyikake; kudu dinyanyikake bait demi bait, kanthi harmoni loro swara, tanpa kesusu, kajaba nalika ibadah gereja lumrah dianakake. Sajrone ibadah-ibadah iki, tatanan anyar nyanyikake mazmur ditiadakan. Mangkono, ing gréja biara, Gusti Allah dipuji tanpa kendhat awan lan bengi, mulané biara iki banjur dikenal minangka 'Biara Tanpa Turu'. Sing Kinurmatan uga netepake, kanggo psalmodi, cacah sujud tartamtu saben dina, cocog karo cacah kaping Gusti maringi dhawuh supaya kita ngapura wong sing dosa – pitung puluh kaping pitu, sing jumlahé dadi patang atus sangang puluh. Sateruse, piyambakipun paring dhawuh bilih ing pungkasan saben pangibadah ing gréja lan ing biara, sarta sawisé saben pakaryan, kedah dipunwacakaken tembung-tembung ingkang makaten: *'Kamulyan dhumateng Gusti Allah ingkang Maha Luhur, lan ing bumi tentrem, karsa becik dhumateng manungsa*.' Sawisé netepaké tatanan punika ing biaranipun, Sang Bapa ingkang Kinurmatan ngraos-ngraosaken punapa malih ingkang dipunbetahaken kanggé ngabdi dhumateng Gusti Allah. Lan kelingan tembunging Mazmur: *'Aku bakal mulang wong sing ala dalan-dalane Panjenengan, lan wong sing ora takwa bakal mbalèk marang Panjenengan'* (Mazmur 50:15), piyambakipun mutusaké yèn sapa waé kudu ngopeni ora mung kaslametané dhéwé, nanging uga kaslametané wong liya, utamané sing urip ing kahanan ora takwa. Lan amarga panyembahan berhala nyebar ing tanah-tanah kuwi nalika semana, piyambakipun mutusaké ngutus sawatara sedulur kanthi piwarta Kristus. Kanggo pakaryan punika, piyambakipun milih pitung dasa sedulur ingkang paling wasis lan gadhah semangat ageng tumrap iman suci, cocog kaliyan cacahing murid-murid Kristus ingkang kacathet déning Injil suci Lukas: *'Gusti uga netepake pitung puluh wong liya [murid] lan ngutus mau loro-loro sadurunge Panjenengané menyang saben kutha lan panggonan sing bakal dituju déning Panjenengané'* (Lukas 10:1). Sawisé milih cacah murid mau kanggo mratelakaké Injil Kristus, lan sawisé ndedonga kanggo wong-wong mau, Aleksander, pangikut Kristus, ngutus wong-wong mau loro-lorone menyang désa-désa pagané ing sacedhaké. Rahmaté Gusti Allah ana karo wong-wong mau lumantar pandonga bapak sing kinurmatan. Gaweyané ora sia-sia. Wong-wong mau ngowahi akèh pagané dadi pracaya marang Kristus.

Sawisé nglampahi rong puluh taun ing pinggir Kali Efrat, Sang Mulya Alexander, nalika ndeleng yèn biarané wis mapan lan yèn tatanan para sing jaga wengi ing kono, uga kabèh paugeran urip tapa brata wis kukuh, panjenengané bungah ing atiné lan matur nuwun sanget marang Gusti. Sawisé kuwi, amarga semangat gedhé kanggo kaslametan nyawa manungsa, dhèwèké mutusaké lelungan menyang tanah Persia, ing ngendi kejahatan pagan wis jero nancep. Sawisé milih satus limang puluh priya saka bruderan kanggo ngancani lelampahané, lan sawisé nyerahaké sing liyané marang sesepuh Trofim sing wis pengalaman, sing diangkat dadi abbot, lan sawisé maringi katentreman lan berkah marang bruderan, dhèwèké nyabrang Kali Efrat karo klompok bruder sing wis dipilih kanggo dhèwèké lan budhal nyabrang ara-ara samun menyang tapel wates Persia, ora nggawa apa-apa kejaba kitab-kitab suci. Lan sajrone lelampahané, dhèwèké ora nate mandheg nyanyi kidung psalmen kanthi harmoni loro-swara bareng para sedulur, kaya ing gréja, kanthi gantian manut wektu, awan lan bengi. Kanggo nguji kasabaran para sedulur sing lelungan bareng, piyambakipun nuntun wong-wong mau lumantar ara-ara samun, ing ngendi ora ana pangan kajaba woh-wohan alas, sing diparingi nalika wektu sing wis ditemtokake. Sawetara sing ora sabar wiwit nggrundel, kaya wong Israel biyen nggrundel marang Musa. Padha kandha marang Sang Pundita:

'Kowe wis nggawa kita menyang ara-ara iki kanggo nggawe kita mati keluwen.'

Lan padha wis nyusun rencana rahasia kanggo bali menyang biara. Ana telung puluh wong kaya ngono. Kanthi wahyu saka Gusti, sang resi mangertèni pikirané lan ngélarani amarga kurang pracaya, banjur dhèwèké mréntah supaya padha mbalèk, déné marang wong liya dhèwèké kandha kanthi swara banter:

'Percayanana marang aku, sedulur, menawa dina iki Gusti bakal paring pangan kang akèh lan bakal ngremehake ora pracaya kita.' Pungkasané padha nyedhak tapel wates Persia, ing ngendi para raja Yunani-Romawi wis mbangun kutha-kutha—ora gedhé, nanging kokoh—sing uga ana pasukan penjaga kanggo mbela saka wong-wong kafir. Nalika Sang Rama Agung lan para seduluré mlaku-mlaku ing ara-ara ora adoh saka kutha-kutha mau, dumadakan, Miturut dhawuh Gusti, para panglima militer saka kutha-kutha mau—sing diarani tribune—metu nyambut rawuhe, nggawa pasokan roti lan panganan liya sing cukup, lan nyuwun marang sang wali supaya rawuh ing kutha-kutha mau lan maringi pencerahan, amarga akèh abdi setan manggon ing kana. Sawisé nyicipi panganan sing diparingaké kanthi pangalembana, lan sawisé ngirim bali menyang biara wong-wong sing kapercayané sithik lan ora sabar, sang wali lunga menyang kutha-kutha mau lan, kanthi sih-rahmaté Gusti, sajrone

wektu sing cendhak ngowahi kabèh wong marang Kristus lumantar panginjilané Injil. Ing salah siji kutha kuwi, wong-wong ora gelem nampa piwulangé, utamané nalika padha krungu piwulangé babagan sedekah lan kabecikan sing loman. Wong sugih mau banjur kandha marang dhèwèké:

'Kowe teka kanggo ndadekake kita mlarat.'

Mula sang wiku mangkat saka kono, lan Gusti Allah ngukum wong-wong mau kanthi kekeringan. Sajeroning telung taun ora ana udan nganti padha ngakoni dosane. Padha wiwit nggoleki Sang Pendeta; sawise nemokake dheweke ing Antiokia, padha nyuwun supaya dosane diapura. Sawise tobat kuwi, ing taun kaping papat, udan deres nyirami bumi, lan ana akèh woh-wohan bumi lan akèh jiwa sing bali marang Gusti. Nalika lelungan luwih adoh liwat ara-ara gersang, bapa sing mulya tekan kutha sing dijenengi Palmyra, sing dibangun ing ara-ara gersang kuwi déning Raja Salomo dhéwé. Ing kutha iki, sanadyan para warga padha nyebut awaké dhéwé Kristen, asalé saka Yahudi lan isih manut Hukum Lawas. Nalika padha weruh Alexander lan seduluré padha nyedhak, padha nutup gapura kutha ing ngarepé.

'Sapa,' ujare, 'sing bisa nyukupi akèh biksu kaya ngono?' lan padha ora gelem mlebuake.

Nanging Sang Pendeta matur nuwun marang Gusti lan ngendika:

'Luwih becik ngungsi marang Gusti tinimbang ngandelakake manungsa' (Mazmur 117:8). Sedulur, aja padha nyerah! Gusti wis rawuh marang kita kanthi ora disangka-sangka.

Lan pancen: nalika padha wis adoh saka kutha, wong-wong sing ora pracaya sing manggon ora adoh saka kana, atiné digerakké Gusti, padha metu nyambut karo roti lan kabèh jinis kabecikan donya, banjur padha nyuguhaké lan nepaki kabutuhané. Saka kono, Sang Reverendi budhal menyang Antiokia. Mangkono Gusti nuntun dalane kanggo kabecikan akèh wong. Lan nalika piyambakipun wis cedhak karo Antiokia, nalika nindakake kidungan mazmur tanpa kendhat sing dadi adat, Teodotus, uskup kutha kuwi, krungu yèn piyambakipun wis teka; lan asmané Alexander wis kawentar lan kinurmatan ing endi-endi. Nanging Setan nggeremaké sawatara wong sing ala lan iri, sing ngumpat marang sang pandhita lan seduluré marang uskup, ngaku yèn kabèh sing ditindakake—apa iku puasane utawa pandongane—iku mung munafik, kanggo kamulyan sia-sia, mung kanggo pamer marang wong liya. Uskup, amarga ora bisa mbedakake fitnah palsu kuwi, ngutus akèh abdi dalemé bareng karo para penghasut mau kanggo ngusir Alexander lan kabèh sing mèlu dhèwèké metu saka kutha kanthi isin; nanging, dipimpin déning Sang Mulya Alexander—sing dadi pasuryan mulya para malaikat ing bumi—wong-wong mau wis mlebu kutha karo kidungan mazmur kaya biasané, saéngga para utusan uskup ketemu karo wong-wong mau nalika isih ana ing jeroné kutha. Kaya rampok, padha nyerang wong-wong mau; nyekel saben wong, padha nggebuki kanthi kasar lan nyeret metu saka kutha, nalika maringi tatu lan isin sing luwih abot marang Alexander sing Mulya minangka pimpinané. Nanging, Sing Mulya lan seduluré padha bungah amarga dianggep pantes nandhang sangsara kanthi ora salah. Romo Agung mangertos menawa kedadéan punika kelakon amargi panggerak setan, kangge ngalang-alangi pakaryan sae lan paedah ingkang badhé diparingaké dhumateng kathah tiyang. Semangatipun murub, lan malih, kanthi rahasia ing wanci dalu, piyambakipun mlebet ing kutha kanti para sedulur; sareng kapanggih griya adus ingkang risak lan kosong, piyambakipun ngendika kidung mazmur ing jeru griya punika. Esuké, uskup ngerti bab iki. Sanadyan nesuné durung surut, dhèwèké wis condhong marang welas asih, amarga ajrih ora mung marang Gusti Allah nanging uga marang wong akèh, awit kabèh warga Antiokia padha bungah tekané Alexander, sing kabèh dianggep nabi agung, lan padha nesu banget marang uskup amarga isiné lan cilaka sing wis ditindakake marang bapa mulya lan seduluré. Uskupé dhéwé pungkasane krasa welas lan maringi berkah supaya Alexander lan seduluré tetep manggon ing kutha. Pemandian kosong mau dadi panggonané. Nanging sawisé sawatara wektu, kanthi berkah lan idin uskup, para warga mbangun gréja kanggo bapa mulya lan ngedegaké biara. Sawisé kuwi, akèh wong padha ora teka manèh ing gréjaé dhéwé-dhéwé, nanging padha kumpul ing gréjaé Romo Alexander kanggo ibadah, supaya bisa ngrungokaké pangajarané sing manis kaya madu, kang maringi pitutur marang sapa waé sing teka. Atiné kabèh wong kobong karo katresnan marang Romo Alexander. Kabeh sing dibutuhake kanggo awake dhewe lan sedulure diantarke saben dina. Nanging padha mangan mung sapisan saben dina, sawise jam sanga, lan sing liyane diwenehake marang wong mlarat, ora nyimpen apa-apa kanggo esuke. Gusti Allah tansah ngirimaké pangan lan kabèh kang dibutuhaké lumantar welas asihé wong-wong sing tresna marang wong mlarat. Sawisé sawatara wektu, Sang Bapa Pendeta kepéngin nduwèni rumah sakit lan losmen ing biarané, lan sawisé nyuwun berkah saka uskup, piyambakipun ngatur kabèh mau manut karsa. Sanadyan piyambakipun minangka pengemis lan boten gadhah

apa-apa, para sugih nyedhiyakake sedaya saking bandhaipun: kabeh mau kanthi seneng manah maringi apa kemawon ingkang dipun nyuwun lan tansah semangat nindakake punapa kemawon ingkang dipun dhawuhake. Romo Agung piyambak ngopeni wong lara lan nyedhiyakake panginepan kanggo para lelungan, maringi kabèh sing dibutuhake saka sedekah sing ditampa saka wong-wong sing tresna marang Gusti Allah lan sing wis digerakake Gusti Allah marang kabecikan. Panjenengané marasaké wong lara kanthi nempatake tangané, sing nampilake kakuwatan gedhé. Lan padha memuji Gusti Allah, sing nindakake mujijat lumantar panjenengané. Romo Agung nyumurupi yèn uskup ora ngatur urusané kanthi cara sing pantes karo jabatane; dhèwèké weruh yèn gubernur kutha lan pejabat dhuwur liyané tumindak ora adil, lan, kebak semangaté Elia nanging uga kebak alus, dhèwèké nyalahké wong-wong mau tanpa wedi lan wani, mulangké kabeneran saka Sabda Gusti. Dheweke dadi guru lan pangarsa tumrap kabèh. Nanging ora kabèh seneng karo semangaté, utamané wong-wong sing nduwèni panguwasa. Sawetara anggota rohaniawan, sanadyan padha gumun marang uripé sing luhur, sengit banget marang dhèwèké lan mbujuk uskup supaya mungsuh dhèwèké. Mula, uskup ngutus subdiakoné sing paling jahat, jenengé Malchus, karo akèh abdi, menyang sing mulya, kanggo ngusir dhèwèké saka kutha. Nalika Malchus teka, dhèwèké nyerang sang wali kanthi kasar ing pasuryan kanthi nesu lan kandha:

'Metu saka kutha iki, kowe wong jahat!'

Nanging sing kinurmatan kuwi, kaya wedhus alus, mangsuli kanthi alus, mung nganggo tembung-tembung saka Injil:

'Asma abdi punika Malchus' (Yohanes 18:10).

Lan nalika subdiakon Malch lan para abdi dalem sing teka bareng padha nyoba maringi isin luwih gedhe marang bapa sing mulya lan ngusir saka kutha, wong-wong padha kumpul nalika semana lan ana geger gedhe; amarga s , saben wong padha mbela bapa suci lan sedulure, nganti Malch lan kanca-kancane meh ora bisa lolos saka geger wong akeh. Murka uskup tambah kobong, banjur piyambakipun rembugan kaliyan panglima militèr, ingkang ugi nesu dhumateng sang wali. Sasampunipun, sang wali dipun bawa saking biara, kanthi rahasia saking tiyang kathah, ing dalu, lajeng dipun pangasingaken dhateng Chalcis; sedulur-seduluripun ugi dipun bubaraken, lan sedaya padha mlayu pados pangungsen ing pundi-pundi. Sawisé sawatara wektu, Sang Mulya Alexander digawa bali menyang Antiokia, amarga kabèh warga Antiokia padha sedhih lan padha ngeluh marang uskup lan gubernur. Nanging Sang Mulya, ora nemokaké seduluré, ora kersa manggon ing kana lan arep lunga. Nalika para warga krungu bab iki, padha ngawasi dheweke ing gapura, amarga padha wedi yen dheweke bakal lunga, amarga padha tresna banget marang dheweke lan kepengin dheweke tetep manggon lan urip ing antarané wong-wong mau. Nanging, Sang Mulya, sawise mutusake lunga saka Antiokia, ngganti sandhangan biksu, banjur nganggo kain compang-camping lan nyamar dadi pengemis, ninggalake kutha ing wayah bengi. Panjenenganipun mlampah pirang-pirang dinten ngantos dumugi ing biara Kyrinphini. Ing biara punika panjenenganipun manggih tatanan gesang ingkang sami kados ingkang sampun panjenenganipun netepake ing biaranipun piyambak ing sacedhake Kali Efrat; kagum lan nyana menawa salah satunggaling muridé sampun nggawa tatanan punika mriki, panjenenganipun matur nuwun dhumateng Gusti Allah amargi sampun paring panjenenganipun wohing pakaryanipun ing tanah punika ugi. Nalika para sedulur padha mangertèni yèn iku Alexander, padha bungah banget tekané, amarga jenengé misuwur ing endi-endi lan wis suwe padha kepéngin ndeleng dhèwèké.

Sawisé manggon sawatara wektu ing biara iki, Sang Bapa sing Mulya mangkat saka kono menyang Konstantinopel. Gusti Allah nelpon dhèwèké menyang kana kanggo kaslametan akèh wong. Rong puluh papat sedulur saka biara iki mèlu dhèwèké. Sawisé tekan Konstantinopel, dhèwèké manggon ing Gréja Santo Mina, lan para sedulur wiwit padha kumpul ngubengi dhèwèké. Ing sawatara taun, nganti telung atus sedulur saka manéka bangsa—Yunani, Romawi, lan Siria—wis padha kumpul. Mula, ing kono diadegaké sawijining biara gedhé, lan ing jeroné diadegaké Ordo Jaga Wengi Kabeh. Kabeh kabutuhan, kanthi pangayomaning Gusti, wis diparingi kanggo biara, kaya sing bakal cetha ing ngisor iki. Sawetara priya keturunan bangsawan, sawisé krungu lan nyekseni urip para biksu—sing andhap asor lan ing wektu sing padha bébas saka kabèh urusan donya, sing nyawisake awake dhewe awan lan bengi mung kanggo ngluhurake Gusti Allah lan ora nggatekake apa-apa ing donya, malah ora mikirake sesuk, kanthi sengaja ngutus wong-wong menyang biara iki kanggo manggon sawetara dina lan nyumurupi saka ngendi para biksu entuk pangan saben dina. Sang Wibawa Alexander, sing wis nyawang niyat iki, ngendika marang salah siji muridé ing ngarsané para wong sing dikirim mau:

'Mlaku lan jupuk wong sing lagi ngadeg ing gapura biara.'

Sedulur iku lunga lan weruh wong lanang sing nggawa kranjang gedhé kebak roti seger lan anget, banjur nggawa wong mau lan rotiné marang Rama. Romo Agung, ing ngarsané kabéh wong, wiwit takon marang dhèwèké: sapa dhèwèké lan saka ngendi dhèwèké nggawa roti-roti mau. Dhèwèké takon ora amarga piyambaké ora ngerti – awit ora ana sing didhelikaké saka Gusti – nanging kanggo ngisinaké wong-wong sing ora pracaya sing teka nyelidiki cara urip lan panguripan para biksu. Nalika ditakoni, wong mau wiwit ngomong:

Aku tukang roti. Nalika aku njupuk roti-roti saka pawon dina iki, ana wong padhang sumunar sing muncul marang aku—dhuwuré jangkung lan rupané ayu—lan kandha kanthi angkuh: "Jupuk kabèh roti iki marang para abdi Sang Maha Luhur." Kanthi wedi, aku kandha marang dhèwèké, 'Aku ora ngerti arep nggawa menyang ngendi.' Lan dhèwèké kandha, 'Turutana aku,' lan aku manut. Sawisé dhèwèké nuntun aku tekan gapura biara iki, dhèwèké sirna saka pandelenganku.

Romo bangkit lan matur nuwun marang Gusti, lan imanipun marang Gusti lan pangayoman ageng Gusti marang piyambakipun dadi kawentar ingkang sami. Romo punika pinter sanget ngantos piyambakipun mangertos sedaya ingkang dipun tindakaken para sedulur, malah pikiranipun. Nalika wonten kahanan, piyambakipun kanthi rahasia nyalahaken dosa-dosa mau lan mbeneraken para sing dosa kanthi welas asih kados bapa. Panjenengané uga ngopeni wong lara; kanggo nglayani, panjenengané nunjuk papat sedulur lan maringi dhawuh supaya saben dina nyawisake omben-omben anget kanggo sing butuh nalika lara. Lan sing ditunjuk mau nindakake tugas iki. Ana sawijining dina—utawa bisa uga miturut kersaning Gusti, kanggo nuduhake iman kang teguh marang Gusti—para pangabdi lali nyiapake omben-omben anget kanggo wong lara. Nalika nyadari iki, Romo sing kinurmatan ngundang salah siji pangrawat lan takon kenapa ora nyiapake omben-omben anget; nanging pangrawat mau, kanthi niyat ndhelikake tumindaké saka romo sing wicaksana, kandha yèn ora ana kayu bakar. Romo sing kinurmatan banjur ngendika marang pangrawat mau:

'Ngapa kowe ora ngandhani aku bab kayu bakar esuk iki? Apa kowe tenan arep nguji aku? Ya wis, terusna: ombenané saiki wis anget.'

Nalika tekan ing rumah sakit, sedulure pancen nemokake kuali gedhe kebak banyu, nggodhok lan nggelembung tanpa geni. Lan kabeh wong padha gumun marang mujijat iki lan marang iman sang reverend.

Ing wektu kuwi, Gréja Kristus diganggu déning bidah Nestorius[4786] , lan mungsuh nyebar kabar marang wong-wong yèn Romo Alexander iku bidah, amarga ing jaman kuwi kesalehan dianggep bidah, déné bidah dianggep kesalehan, amarga akèh wong dadi bidah ing wektu kuwi, kalebu Patriark Nestorius dhéwé. Sing Mulya Alexander digawa ing ngarep pangadilan para ahli bidah, lan nalika ditakoni bab bidah sing sejatine dhèwèké ora salah, dhèwèké mangsuli nganggo tembung saka mazmur:

Para pangreh mapan lan ngrancang marang aku, nanging abdi Panjenengan merenung marang pranatan Panjenengan. Pawartos Panjenengan iku panglipur kula – para penasihat kula (Mazmur 118:23–24).

Nalika piyambakipun ngendika tembung-tembung punika, setan muncul lan njerit: 'Kenging panjenengan sangsara kula sadèrèngé wektunipun?', lajêng sirna saking pandelengan. Sawisé ngucapaké tembung-tembung saking mazmur punika, sang wali boten ngendika malih dhumateng tiyang-tiyang ingkang nguji piyambakipun, nanging, kanthi nundhuk pandelengan, piyambakipun meneng kados anak wedhus ing ngarsané tukang cukur. Para hakim padha nesu lan ngusir dhèwèké saka ngarsané. Nalika ing antarané wong akèh, para abdi Setan nyoba nyekel lan nglarani dhèwèké, dhèwèké, sing dilindhungi tamèngé Gusti Allah, liwat tanpa cilaka ing antarané wong-wong mau lan tekan ing biarané, ing ngendi akèh pandonga wis diaturaké kanggo dhèwèké déning para sedulur. Banjur mungsuh manèh nginceng dhèwèké lan nggerakaké para ahli bidah nglawan dhèwèké; padha nyiksa ora mung dhèwèké nanging uga akèh sedulur kanthi borgol, panjara, lan panyiksaan; nanging kabèh iku nyiapaké mahkota kamulyan kanggo sing kinurmatan, lan malu kanggo mungsuh. Nalika prahara bidah wis kliwat, Sang Kinurmatan nglampahi sisa uripipun kanthi tentrem; amarga sampun nyenengake Gusti lan nuntun akèh jiwa marang kaslametan, piyambakipun pindhah menyang Gusti ing taun[4787] , ing yuswa tuwa banget, sawisé

[4786] Pancemaran Nestorius dumadi saka pangakuan manawa Perawan Maria sing Paling Suci ora nglairaké Gusti, nanging mung manungsa, sing karo Panjenengané—kajaba saka dhèwèké—Sabda Gusti, sing langgeng kawit saka Rama, nyawiji; salajengipun, nyawiji mau mung moral. Pancemaran Nestorius dikutuk ing Konsili Ekumenis Efeso taun 431, ing ngendi pitakon babagan persatuan loro sipat ing Kristus Yesus dirampungake kaya mangkene: 'Loro sipat – ilahi lan manungsa – nyawiji ing Kristus tanpa bisa dipisahake lan tanpa kacampur'.

[4787] Watara taun 430.

nglampahi urip biksuni suwéné limang puluh taun, lan dikubur kanthi pakurmatan. Mukjizat kelakon ing kuburé: wong-wong mari saka macem-macem lara lumantar pandonga Sang Mulya Alexander, déning sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, katurana pakurmatan, kamulyan, panuwun, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates. Amin.

Penderitaan Para Martir Suci Mokias lan Markus

Dipeperingati tanggal 3 Juli

Para martir suci iki dicekel lan diserahake marang eparchius[4788] , Maximinus, sing sepisanan nyoba ngyakinke supaya padha ngorbanake kurban marang arca-arca, banjur miwiti ngancem pati. Nalika padha digawa menyang mezbah, ana bocah cilik mlaku ing ngarep lan nyegah supaya ora nerusake. Amarga iku, wong-wong kafir ngangkat bocah mau ing pundhaké lan wiwit nggebuk nganggo sabuk[4789] , maringi seratus sepuluh pukulan kasar marang bocah mau. Banjur bocah mau kandha marang eparke:

'Eparch! Sampeyan mulang aku bab ala.'

Para martir suci nolak nyembah arca-arca, tetep teguh iman marang Kristus lan ajeg ngakoni iman mau, lan sirahé dipotong nganggo pedhang. Nurutaké Saint Mokius menyang panggonan paukuman pati ana garwané lan anak-anaké, sing padha nangis, nanging dhèwèké kandha supaya padha ora nangis; sirahé Saint Mark ditampa garwané nalika dhèwèké dipenggal ing panggonan paukuman pati[4790] .

17 Juli

4 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti memori Sang Pangeran Agung sing saleh, Andrew Bogolyubsky, sing gugur ing taun 1174.

Perayaan bapak kita sing suci, Andrew, Uskup Agung Kreta[4791]

Perayaan tanggal 4 Juli

Santa Andreas lair ing kutha Damaskus[4792] lan bisu wiwit lair nganti umur pitung taun. Nalika, bebarengan karo wong tuwane, piyambakipun nampi Komuni Suci Daging lan Getih Kristus ing gréja, bisune mari nalika nampi Komuni Suci lan piyambakipun wiwit bisa wicara. Kristus, Putraning Allah sejati, sing ngluhurake dhiri liwat lambéné mudha sing biyèn bisu iki, nuduhaké sepira gedhéné kuwasa sing kasimpen ing Misteri sing paling suci. Sawisé nampa karunia bisa ngomong lumantar Komuni Suci, Andhrew sing bejo diserahake supaya diwulang Kitab Suci, lan nalika umuré patbelas taun dhèwèké digawa menyang Kutha Suci Yerusalem kanggo ngabdi marang Gusti. Sawisé nampa dhèwèké, Patriark Suci Sanget Yerusalem ngakoni dhèwèké dadi anggota rohani lan, ing wektu sing pantes, ngangkat dhèwèké—minangka wong wicaksana—dadi notaris[4793] . Santa Andreas nglakoni urip sing paling luhur budi, nglatih kasucian, pangendalian dhiri, lan alus atiné, nganti Patriarké dhéwé gumun marang dhèwèké; dhèwèké nyenengaké Gusti Allah lan ditresnani kabèh wong.

[4788] Ing Kakaisaran Yunani-Romawi, gelar 'epark' digawa déning gubernur provinsi.

[4789] Girth iku sabuk utawa anyaman sing digunakake kanggo ngencengi pelana.

[4790] Tanggal martiré Para Kudus Mokias lan Markus ora dingerteni.

[4791] Kreta (utawa Candia) – pulo paling gedhé ing Laut Tengah; dumunung ing pérangan wétan Laut Tengah, kidul Segara Aegea. Saiki kalebu Turki.

[4792] Damaskus iku kutha kuna ing Siria, sing kasebut ing Kitab Suci wiwit ing crita Abraham (Kejadian 14:15); dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing dataran sing éndah lan subur ing kaki wétan Pagunungan Anti-Libanon. – Ing sajarah Gréja Kristen, Damaskus misuwur minangka panggonan pangowahan mujijat Saul dadi Kristen (Kisah Para Rasul 9:1–22). Kutha iki dijupuk alih déning wong Arab ing taun 634; wiwit taun 1516, kalebu ing Kakaisaran Utsmaniyah.

[4793] Sekretaris.

Sawisé pirang-pirang taun, Konsili Ekumenis Kaping Enem para Bapa Suci[4794] diadakaké ing Konstantinopel, nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus sing Kumis[4795] , kanggo nglawan bidah ala Monothelites ([4796]) – rincian luwih lengkap babagan bidah iki bisa ditemokaké ing riwayat Sang Mulya Maksimus si Pengakuan Iman. Kanggo sinode iki, Patriark Suci Yerusalem nalika semana, Theodore, ngutus Andriyas sing bejo, sing wektu kuwi nyekel pangkat diaken agung, amarga Patriark piyambak ora bisa lelungan menyang sinode ing Konstantinopel, amarga Yerusalem nalika semana ana ing sangisoré pamaréntahan Muslim. Andreas sing pinaringan berkah, amarga kebak sih-rahmaté Roh Suci, dadi dikenal déning para bapa suci lan uga déning kaisar ing wektu kuwi. Padha ngakoni ing dhèwèké ora mung kawicaksanan ilmiah lan kawruh jero babagan dogma-dogma Gréja Ortodoks, nanging uga urip sing suci lan nyenengaké Gusti Allah. Nglawan para ahli sesat, dhèwèké mbuktèkaké yèn dhèwèké iku prajurit Kristus sing gagah berani lan kanthi semangat mbela kesalehan, dhèwèké dadi pitulungan gedhé tumrap majelis para bapa suci.

Sawisé majelis kasebut rampung, Santo Andreas mulih menyang Yerusalem lan manggon ing kana, nerusaké pakaryan ibadahé kaya biyasa: ngopeni anak yatim miturut dhawuh patriark, maringi panganan marang para lelungan, lan nglayani wong lara. Ing kabèh mau piyambakipun semangat lan rajin kaya déné ngladèni Kristus piyambak. Sabanjure, nalika pamaréntahan Kaisar Justinian II[4797] , Andreas diangkat dadi Uskup Agung Kreta. Ing kono piyambakipun dados panutan tumrap donya, madhangi Gréja Kristus kanthi piwulang sing diilhami déning Gusti lan gesangipun sing luhur. Minangka ahli tapa sing ora bisa dikalahake, digeri dening setan (awit dhèwèké ngusir setan), Andhreas dadi ajrih tumrap para bidah. Ora mung mungsuh sing ora katon, nanging uga sing katon, padha diusir déning pandongane.

Ing sawijining wektu, wong Saracen sing teka nganggo prau nyerang pulo Kreta lan ngurung kutha sing aran Drumeos, ing ngendi wong Kristen padha ngubengi awake dhewe bareng karo pangoné, Santo Andreas. Nanging para Saracen perang tanpa asil lan mundur kanthi isin, digusur ora nganggo senjata nanging dening pandonga sang wali—sing luwih kuwasa tinimbang senjata apa wae—nalika dhèwèké nyawuraké pandonga mau marang Gusti karo luh lan nggebuk mungsuh-mungsuhé kaya panah. Donga-dongane duwé kakuwatan gedhé: lumantar kuwi, nalika mangsa garing lan kekeringan, dhèwèké nurunaké udan sing nyirami tlatah Kreta lan ndadèkaké subur.

Santa Andreas, Rasul Kristus, nulis akèh karya sing diilhami déning Gusti, kalebu Kanon Agung sing dinyanyèkaké ing dina Kamis minggu kaping lima ing Prapaskah Agung, uga kanon-kanon liyané. Dheweke ngias Gréja nganggo kidungan lan ngajeni Sang Putri Maria sing Paling Suci, Ibué Gusti Allah, kanthi akèh pujian[4798] . Ing sawijining wektu, kanggo kabutuhan gréjawi tartamtu, dhèwèké lelungan menyang Konstantinopel, ing ngendi dhèwèké mbuktèkaké yèn dhèwèké migunani banget kanggo akèh wong. Kabeh wong padha bungah karo rawuhe lan tembungé kang manis, lan atiné padha dikuatake. Mula saka iku, kabèh sing ngupaya kaslametan jiwané padha nglumpuk marang dhèwèké. Kanthi niyat bali saka Konstantinopel menyang Kreta, sang wali wis weruh yèn dhèwèké bakal seda lan kandha marang kanca-kanca sing dikasihi ing Kristus yèn dhèwèké ora bakal tau ndeleng Kreta manèh. Sawisé pamitan karo ciuman pamungkas, dhèwèké munggah kapal lan miwiti pelayaran. Nalika tekan pulo Mytilene, dhèwèké lara, lan ing panggonan sing diarani Ieris, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti Allah[4799] .

Andriyas sing pinaringan berkah kanthi ajiné ngopeni kumpulan wedhus rohani sing dipasrahake marang dhèwèké lan kalebu ing antawis para hierark suci sing ngadeg ing ngarsané pangkuané Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal, kang pantes pinunjul kamulyané salawas-lawase. Amin.

[4794] Ing taun 680,

[4795] Konstantinus IV (Pogonatus) mrentah wiwit taun 668 nganti 685.

[4796] Ajaran sesat Monothelite ngandhakake manawa, sanadyan padha ngakoni loro sipat alamiah ing Gusti Yesus Kristus, padha mung ngakoni siji karsa ing Panjenengané.

[4797] Justinianus II mrentah saka taun 685 nganti 695.

[4798] St. Andreas, Uskup Agung Krete, minangka pangripta nganti 20 khotbah kanthi sipat gerejawi lan ngédikasi. Saka kidungan gerejawi sing digawé, sing paling wigati yaiku Kanon Penitenial Agung, sing dinyanyèkaké sacara potongan nalika Vesper ing minggu kapisan Prapaskah Agung, lan kabèh ing Matins ing dina Kamis minggu kaping lima.

[4799] St. Andreas, Uskup Agung Kreta, séda ing taun 712.

Kontakion, Nada 2:

Sawise kanthi cetha ngumandhangake kidung-kidung manis saka Gusti, kowe muncul minangka obor paling padhang ing donya, sumunar kanthi padhange Tritunggal, ya Andhrew sing kinurmatan. Mula saka iku, kita kabeh padha njerit marang kowe: aja mandheg ndedonga kanggo kita kabeh.

Uripé Sang Suci lan Welas Martha[4800]

Dipeperingati tanggal 4 Juli

Santa Marta sing Saleh lair ing kutha Antiokia. Wong tuwané iku wong Kristen sing taat. Padha ngajak dhèwèké supaya omah-omah, nanging dhèwèké, sing kepéngin urip selibat, nolak; nanging, sawijining wahyu ilahi ing gréja Santo Yohanes Pembaptis meksa dhèwèké supaya manut karsa wong tuwané lan omah-omah. Kanthi anugrah ilahi, sing wis diwenehi pratandha marang dheweke (kaya sing diterangake kanthi rinci ing uripe Simeon Pengrajut Mucjizat) – penampakan Santo Yohanes Pembaptis – Marta ngandhut putra, Santo Simeon. Sawisé manggon karo bojone sawetara taun, dhèwèké dadi janda lan ngopeni anaké kanthi tliti banget, ngawasi panguripan anaké manut dhawuhé Santo Yohanes Pembaptis. Marta tansah ndedonga marang Gusti Allah kanggo anaké, supaya Gusti nampa dhèwèké dadi abdi Panjenengané, kaya déné Gusti nate nampa Samuel saka nabiyah Anna.

Ing sawijining dina, nalika Martha lagi mikir apa sing bakal kelakon marang bocah iku nalika dhèwèké wis diwasa, dhèwèké nduwèni panglihatan ing sawijining ngimpi. Koyoké dhèwèké nduwèni swiwi lan mabur ing dhuwur, nyekel bocah iku ing pangkuané lan nyawisaké dhèwèké minangka peparing marang Gusti, kandha:

'Iki jinis pananjakan, anakku, sing tak kepengin weruh!

Mugi Sang Pangripta kersa nglilani aku lumantar ing tentrem, awit wis dianggep pantes nyawisake wohing kandhunge kula marang Panjenengané, aku wis pinaringan sih ing ngarsané!"

Marta sing pinaringan berkah ngreksa pangandika iki ing atiné, kados déné pangandika-pangandika sadurungé, lan matur nuwun marang Gusti. Dhèwèké tansah manggon ing gréja, ora tau nyimpang saka paugeran Gréja – mulané dhèwèké manggon cedhak gréja; dhèwèké sing paling dhisik teka ing gréja kanggo ngrungokaké kidungan lan sing paling pungkasan lunga. Dheweke nduwèni kabiasaan saleh rawuh ing ibadah paskah, ing endi waé dianakaké ing gréja-gréja suci; kanthi tliti lan pangrasa nyesel ing ati, dheweke ngadeg sajrone Doa Wengi Saka, ngucuraké luh, lan kerep nampa Misteri Ilahi Awak lan Getihé Kristus. Sepira pantesé dhèwèké nampa Komuni Suci kabuktèkaké déning sawisé nampa Ilahi, pasuryané sumunar kanthi cahya kang éndah, kaya pasuryané Musa biyèn. Saben bengi ing omahé, nalika wayah tengah wengi nyedhak, Marta tangi kanggo ndedonga, sing ditindakake kanthi angeting atiné, raié teles karo luh; kabèh pikirane kapusat marang Gusti, kang dadi katresnané kanthi sakabehing kekuwatan atiné; dhèwèké welas asih banget marang wong mlarat, maringi mangan marang wong luwe lan sandhangan marang wong telanjang. Dheweke kerep sowan ing rumah sakit, ngopeni wong lara kanthi tangane dhewe, lan nyedhiyakake sandhangan sing dibutuhake kanggo wong sing arep seda saka woh-wohan gaweane. Mangkono uga, dhèwèké maringi sandhangan putih gawéan tangané dhéwé marang wong-wong sing lagi dibaptis. Dhèwèké alus banget, andhap asor, lan bébas saka niat ala nganti ora ana siji waé sing tau weruh dhèwèké nesu, utawa mbantah karo sapa waé, utawa sedhih. Luwih saka kuwi, dhèwèké ngreksa lambéné saka omongan kosong, mung ngomong apa sing perlu. Dhèwèké banget tresna marang meneng, amarga iku nglatih pikiran kanggo merenung marang Gusti; ora ana tembung kosong, goroh, utawa ora takwa sing tau krungu saka lambéné, nanging saka simpenan becik ing atiné dhèwèké ngucapaké kabecikan liwat cangkemé. Santa Marta uga dadi panyuwun tentrem ing antarané wong-wong sing nesu, panyeru tumrap wong-wong sing uripé ala, lan tuladha urip murni, taat, lan nyenengake Gusti Allah kanggo kabèh – ora mung wanita, nanging uga priya. Dhèwèké uga diparingi akèh kabecikan liya, sing ora bisa dicritakaké kanthi rinci. Bukti sing cukup saka

[4800] Kudu dicathet yèn Santa Marta sing suci lan bener, ibué Santo Simeon Stylita, séda ing dina kaping lima wulan iki; nanging amarga liturgi kanggo dhèwèké ing Menaion ditemtokaké ing dina kaping papat iki, lan uga Synaxarion kanggo dina iki diwaca ing Prolog, uripé mulané dilebokaké ing sangisoré tanggal kaping papat Juli.

uripé sing bener yaiku kasucian agungé Sang Simeon sing kinurmatan, sing lair saka dhèwèké, amarga pantes yèn wanita kaya ngono dadi ibu saka putra kaya ngono.

Nalika Sang Simeon sing Kinurmatan wis makarya ing Tiang Divnogorsk[4801] , Marta, sawisé pandonga tengah wengi, nduwèni panglihatan iki nalika turu sethithik. Wahyu Sang Santo Yohanes Pembaptis muncul marang dhèwèké, bebarengan karo Rasul Suci Timotius; marang dhèwèké, sawisé Gusti Allah lan Sang Indhungé Allah sing Maha Suci, Marta nduwèni pangabdian khusus lan saben dina ndedonga kanthi iman – lan dhèwèké kandha marang dhèwèké:

Aku nyuwun pangapura kanggo kowe ing ngarsané Gusti tansah lan ora bakal ninggalake kowe.'

Banjur Marta, kebak rasa ngeri lan kabungahan, tangi saka panglihatan iki; kanthi pangurmatan dhèwèké muji Gusti Allah lan nyritakaké kedadéan mau marang putrané, Sang Mulya Simeon, sing kadhangkala dipun sowangi. Nalika dhèwèké tekan lan weruh, ing sacedhaké tiangé sing mulya, akèh wong sing nandhang macem-macem lara, padha kumpul ing kana kanthi pangarep-arep mari, lan akèh mujijat sing kelakon lumantar pandonga wong mulya kuwi, Marta ora nganti angkuh, nanging ndelok kabèh mau kanthi pangajèn sing gedhé, supaya mungsuh kaslametan kita ora bisa nyetel jebakané marang anaké; mula dhèwèké ndedonga marang Gusti kanthi luh, supaya Panjenengané nylametaké anaké saka tipuan mungsuh. Ing wektu sing padha, dhèwèké kandha marang Romo:

'Anakku! Amarga kabèh iki, pantes yèn kita muji Gusti Allah, sing makarya lumantar kowe. Nanging kowe kudu éling marang kelemahanmu dhéwé lan ngreksa atimu kanthi tliti!'

Romo iku ngrungokake piwulang ibuné kanthi kabungahan lan, seneng ing atiné amarga urip ibuné sing takwa, matur nuwun marang Gusti.

Nalika Marta sing kabegjan wis urip pirang-pirang taun kanthi akèh kabecikan lan pungkasane nyenengake Gusti, setaun sadurungé seda, nalika ngaturake pandonga tengah wengi kanthi khusyuk marang Gusti, dhèwèké mlebu ing kahanan ekstasi lan weruh akèh pasukan swarga sing padha bungah, nyekel obor ing tangané lan kandha marang dhèwèké:

'Sajeroning setaun maneh, kita bakal njupuk kowe, sing wis bébas saka daging, menyang panggonan pangaso sing wis disiapaké déning Gusti.'

Kajaba iku uga kawahyukaké marang Simeon sing kinurmatan. Luwih saka kuwi, salah siji saduluré nduwé pangliyan kaya mangkéné:

Dheweke weruh Sang Putri Maria, Indhunging Gusti Allah ingkang Maha Suci, lenggah ing kamulyan ing pangastana, dene Sang Marta ingkang pinaringan berkah, kanthi tangané munggah marang Panjenengané ing wangun salib, malih dados salib emas lan sumunar kanthi padhang kados sinar srengéngé, ngadeg ing ngajeng Panjenengané. Dheweke katon sakabehe kaya salib sing padhang banget; mung pasuryane sing bisa katingali ing ndhuwur salib. Panglihatan iki dicritakake marang Simeon sing kinurmatan. Dheweke kandha yèn iki dadi pratandha yèn ibuné sing bejo bakal seda ora suwe maneh.

Nalika taun pungkasaning gesang suci Santa Marta meh rampung, piyambakipun rawuh sowan marang putranipun, Simeon ingkang kinurmatan; Simeon ngendika marang piyambakipun:

'Berikahna aku, ibu, kaya Abraham mberkahi Ishak!'

'Mangkono kuwi pancen sababé aku teka ing kéné,' wangsul sang wali, 'supaya aku bisa nampa berkah lan pandonga panjenengan. Mung telung wulan manèh sing isih ana ing uripku, lan aku bakal lunga menyang Gusti Allah, sing nglairaké panjenengan saka kandhungan ibumu.' Mugi Panjenengané maringi berkah lan sih-rahmaté, supaya panjenengan saged ngrampungaké kanthi sukses pakaryan gagah sing sampun panjenengan wiwiti, lan mugi Gusti maringi panjenengan dalan mlebu ing Karajané.

Nalika piyambakipun ngendika tembung-tembung punika, Marta ingkang pinaringan berkah menangis kanthi raos emosional ingkang jero. Para sedulur ingkang sami kumpul ing ngriku ugi menangis, awit padha sedhih sanget mireng bilih sajroning telung wulan maneh, padha boten badhe mirsani pasuryan Marta. Para sedulur wau ngendika:

'Mugi atimu tetep urip lan muji Gusti!'

Dheweke, saka sisihé, negesaké manèh tembung-tembungé, mbaleni:

[4801] Gunung Suci, ing ngendi Santo Simeon Stylite manggon minangka pertapa, dumunung cedhak Antiohia ing Suriah lan Seleukia.

'Yen ora kedadéyan kaya sing tak kandhakake, anggep aku, abdi panjenengan, iku tukang goroh.'

"Saiki kita nyuwun berkah panjenengan," pangandikane Sang Simeon sing kinurmatan marang dhèwèké, "awit tembung panjenengan iki nyeri ing atiné kita."

"Kowe pinaringan berkah dening Gusti," wangsul sang wali, "lan kabegjan uga tumeka marang sing mberkahi kowe."

Krungu tembung-tembung kuwi, kabèh wong sing ana ing kono padha sujud marang dhèwèké. Dhèwèké uga banjur sujud marang wong-wong mau lan bali menyang Antiochia, menyang omahé dhéwé.

Esuké, sawisé ibuné séda, Sang Simeon sing Mulya nglumpukaké sedulur-sedulur sing paling pengalaman lan kandha marang wong-wong mau:

– Satemene, wektu wis cedhak kanggo ibu lan pangremi ninggalake donya iki. Bengi wingi aku weruh ing pangliyan sawijining pangastana sing diselehake ing ngarepku, karo ibuku lungguh ing kono; kita kabeh padha ngadeg ngubengi dheweke, nalika dheweke ngandika marang kita tembung pambuka mazmur kanthi piwulang: *'Begja wong sing ora mlaku miturut nasehat wong-wong jahat'* (Mazmur 1:1) lan ayat-ayat liya saka mazmur iku. Nalika piyambakipun ngandika, piyambakipun nyapa kita kados ibu marang anak-anake, ngucapaké akèh tembung pitutur. Banjur piyambakipun tangi lan mimpin dalan ing ngarep kita menyang gréja, nyekel salib kang sumunar ing tangané, déné kita, kanthi nyanyi mazmur kang nyentuh ati, mèlu piyambakipun.

Sawisé kuwi, mung sawetara dina sadurungé séda, Marta teka manèh marang Simeon sing Kinurmatan kanggo pamitan pungkasan. Ing wektu kuwi, dhèwèké nyritakaké kabèh wahyu ilahi sing wis ditampa sajrone uripé; dhèwèké uga ngandhani bab pakaryan lan tumindaké, sing wis ditindakake kanthi rahasia kanggo kamulyaning asmané Gusti Allah. Dhèwèké nginep ing kana bengi kuwi. Ing sawijining panglihatan kaya ing ngimpi, katon marang dhèwèké yèn dhèwèké diunggahaké nganti pucuking swarga lan ndeleng sawijining kamar kang éndah lan padhang sumunar, kaéndahané ora ana sing bisa njlèntrèhaké nganggo tembung. Nalika piyambakipun mlampah ing kamar punika lan kagum marang bangunan ingkang boten kagawé déning tangan manungsa, piyambakipun ningali Sang Perawan Maria ingkang Maha Suci kaliyan kalih Malaékat ingkang sumunar, ingkang pitaken dhumateng piyambakipun:

'Kok kowe gumun?'

Dheweke, kanthi ngajeni lan ajrih lan kabungahan, nyembah marang Ibune Gusti Allah, banjur mangsuli:

"Kula gumun, yaiku Gusti, amarga ing sedaya dinten urip kula, kula durung nate ningali kamar ingkang sae lan nggumunaken kados menika ing donya."

'Kanggo sapa, miturut panjenengan,' pitakon Sang Agung Sing Resik, 'kamare iki disiapake?'

'Kula boten mangertos, Gusti,' wangsul Marta.

Banjur Ibuné Gusti kandha marang dhèwèké:

"Apa kowe ora ngerti yèn panggonan pangaso iki, sing wis disiapaké déning anakmu lan sing bakal dadi panggonanmu salawas-lawase, wis disiapaké kanggo kowe?"

Sawisé ngendika mangkono, Sang Agung Mulyo maringi dhawuh marang para Malaikat, banjur padha ngadegaké sawijining pangastana kang éndah ing tengahing kamar; banjur Panjenengané ngendika marang sang wali:

"Kamulyan iki diparingake marang kowe, amarga kowe wis urip sing nyenengake Gusti Allah ing ajrih marang Sang Pangeran. Apa kowe kepengin ndeleng sing luwih kamulyan maneh?" pitakoné Indhungé Gusti Allah marang Marta.

Kanthi tembung-tembung mau, Panjenenganipun maringi dhawuh supaya piyambakipun ngetutaké Panjenenganipun. Munggah menyang alam swarga paling dhuwur, Ibuné Gusti Allah nampilaké marang piyambakipun kamar-kamar pisanan sing paling éndah lan padhangé ora ana tandhingané, kebak kamulyan swarga, kaendahané ora bisa dipahami déning pikiran manungsa lan ora bisa diungkapaké déning ilat.

'Lan kamar iki,' pangandikane Ingkang Paling Suci, 'wis disiapake dening anakmu, lan dhèwèké wis miwiti ngedegake dhasar kamar katelu.'

Kanthi tembung-tembung mau, Panjenengané nuntun dhèwèké menyang arah srengéngé munggah lan nampilaké panggonan-panggonan swarga saka dhuwur, sarta akèh paduan swara priya lan wanita sing padha bungah ing kono.

"Panggonan-panggonan iki," pangandikane Sang Dhewek, "wis diparingi Putraku marang wong-wong sing wis urip suci lan adil kanthi netepi dhawuhe Gusti, lan kanthi semangat padha maringi sedekah akèh; lan mulane wong-wong mau dianggep pantes nampa sih-rahmaté Gusti: *'Amen, sing welas asih, amarga bakal nampa sih-rahmat.'"* (Matius 5:7).

Mangkono panglihatan Santa Marta, kang diceritakaké marang putrané.

Iku dina Minggu, lan Marta nampa Misteri Ilahi Paling Suci saka Awak lan Getihé Kristus; pasuryané sumunar kanthi sih rahmaté Gusti lan kabungahan rohani kang ora bisa diungkapaké, kang ngisi atiné nalika dhèwèké mangertèni yèn dhèwèké bakal seda lan kaslametaké. Martha sing pinaringan berkah nglampahi sedina iku lan wengi sabanjure sawatara wektu ing pirang-pirang paguneman sing diilhami déning Gusti lan saka jeroning ati karo putrané sing kinurmatan, lan sawatara wektu manèh ing pandonga sing sumringah lan kebak luh marang Gusti. Ing dina Senin, sawisé maringi tentrem, berkah, lan pamitan pungkasan marang putrané lan kabèh murid-muridé, dhèwèké pamit saka wong-wong mau ing antarané tangisé sing nglarani lan mangkat menyang sawijining désa sing diarani Tivirint, dumunung telung stadia saka Gunung Kaajaiban, ing ngendi ana gréja Santo Yohanes Pembaptis. Ing kono dhèwèké ndedonga kanthi tumpukan, sawisé kuwi awaké wiwit ringkih. Warga désa kuwi ngajèni sang Marta sing kaberkahan banget; mulané padha nyuwun supaya dhèwèké ngaso bareng karo wong-wong mau saka pakaryané. Lan pancèn, dhèwèké ngaso bareng karo wong-wong mau ing dina kuwi lan ing wengi sawisé, nalika kuwi awaké dadi luwih ringkih manèh. Banjur, ing dina Selasa, piyambakipun digawa nganggo gerobak menyang Antiochia, menyang griyane ing pinggiran kutha Daphne. Kanthi khusyuk piyambakipun ndedonga marang Gusti ing manah, ngucurake luh kang akèh lan nggawa pangarep-arep kang teguh tumrap kaslametanipun, piyambakipun nyerahake nyawa suci marang Gusti ing tanggal lima Juli taun[4802] . Nalika dhèwèké arep séda, dhèwèké ngwènèhaké wasiat supaya badané dikubur ing panggonan sing dadi papan pangaso para lelungan lan gelandangan. Nanging putrané sing kinurmatan, Simeon, sawisé nampa wahyu saka Gusti Allah babagan séda ibuné lan sawisé ngutus sawatara muridé, nggawa badané menyang omahé ing Gunung Kaajaiban, supaya dikubur ing sacedhaké tiangé. Uga diceritakaké bab Santa Marta yèn nalika nyawane sing suci munggah marang Gusti, sawatara wong sing ngadeg cedhak jasadé sing kinurmatan weruh pasuryané mesem kabungahan, lan krungu tembung-tembung sing metu saka lambéné:

'Aku wis nampa sih agung saka Gusti Allah lan manggon ing pepadhang lan kabungahan kang ora bisa diucapake.'

Wong-wong ing sacedhaké, kebak rasa ngajrih, padha nganggep yèn sang wali nampa sih iki saka Gusti amarga putrané. Nanging minangka wangsulan marang pikiran-pikiran mau, sang wali kandha yèn dhèwèké dimulyakaké ora amarga anaké nanging amarga uripé sing luhur, awit dhèwèké wis nuduhaké kasabaran gedhé ing pangendalian dhiri lan pakaryan puasa kanggo Gusti, wis kanthi semangat mlaku ing dalan dhawuh-dhawuhé, lan wis nresnani Sang Ibu Allah, sing nglairaké Gusti, kanthi sakabèhé atiné.

Awak mulya Santa Marta digawa saka pinggiran kutha Antiokia ing Daphne menyang Gunung Divna kanthi pakurmatan ageng ing dina Jemuwah. Akèh wong saka Antiokia, bebarengan karo para rohaniawan sing nggawa kemenyan, lilin, lan maca Mazmur, ngancani dhèwèké minangka abdi agungé Gusti Allah. Wong-wong sing nggawa peti jenazahé nyatakake yèn ora ngrasa abot nalika nggawa. Sanadyan badané wong mati biyasané abot, badan suci iki katingal entheng banget, koyo mabur ing udara. Ana sawijining pemuda saka kerumunan, putrané warga terhormat Antony sing aran Sergius, nalika ndeleng prosesi agung iki lan wong-wong padha ngluber ngubengi tandu—ana sing semangat nawakake pundhaké kanggo ngusung tandu, ana uga sing kepengin nyentuh badan suci—dheweke mesem ing atiné, mikir:

'Apa gunané nyentuh awaké wong mati?'

Lan dhèwèké mundur saka kono. Lan wong iku langsung ketutupan lara abot banget, nganti lisané ora bisa ngomong; lara iki suwéné telung puluh dina, lan mung ing sangisoring peti jenazah sang wali dhèwèké mari – kaya sing bakal dicritakaké ing ngisor iki.

Nalika badan sing kinurmatan digawa menyang biara Sang Reverend Simeon, sing dumunung ing jejere tiange, padha miwiti ngadani Jaga Wengi Sepenuhé. Ing wengi iku uga, Marta muncul marang loro muridé

[4802] Pangasoan Santa Marta kelakon ing taun 551.

Simeon, nganggo sandhangan padhang lan rai sumunar. Para murid padha banget wedi, amarga padha ngerti yèn dhèwèké wis seda. Nanging dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Aja wedi, amarga Gusti ora ngetung aku ing antarane wong mati, nanging ing antarane wong urip. Aku teka kanggo mbantu kowe nglawan setan, supaya sawise ngalahake dheweke, kowe bisa nampa urip langgeng.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké dadi ora katon. Nalika dina Sabat teka, akèh wong padha kumpul saka désa-désa lan panggonan sacedhaké, bebarengan karo para imam lan rohaniawan, kanggo panguburan sang wali. Padha weruh yèn rai sang wali ing peti mati ora pucet kaya wong mati, nanging isih seger kaya biyèn, sumunar ayuné lan kinclong kanthi sih rahmat. Uga badané ora ngetokaké ambu busuk kaya biasané wong mati, sanajan wis patang dina liwat wiwit seda. Kanthi kidungan kidung sing wis ditemtokake, jasade dikubur kanthi pakurmatan ing kaki tugu Santo Simeon, manut karo pituduhé, supaya dhèwèké tansah bisa ndeleng peti mati ibuné. Sawisé Sabat kliwat, nalika padha miwiti ngadani ibadah Minggu, salah siji wong ing antarané wong akèh, sing jenengé Yohanes, sing dadi pembaca ing gréja, ketiduran lan weruh Santa Marta, pasuryané sumunar, munggah tangga menyang pilar ing ngendi Sang Mulya Simeon ngadeg; lan ing ndhuwur peti jenazahé dhèwèké weruh Kereta Kerub, sing ditarik déning makhluk kang nduwèni enem swiwi. Sawisé kuwi dhèwèké nyritakaké panglihatan iki marang Sang Mulya, kanthi ngucapaké sumpah.

"Panjalukna panuwun, anakku," wangsul Sang Wiku marang Yohanes, "kanggo Gusti Allah, sing wis maringi kowe panglihatan kereta Kerubim. Bab ibu lan aku, kita kabèh kawangun lan lair ing dosa lan kita ngupaya sih-rahmaté Gusti Allah."

Sawisé kuwi, bapak lan ibu Sergius sing kasebut mau—sing wis ngolok-olok iring-iringan panguburan Santa Marta lan banjur kena lara dadakan—mrawuhi Pendeta Simeon; kanthi nangis lan ndedonga, padha nyuwun marang dhèwèké supaya marasaké anaké, kaya déné dhèwèké wis marasaké akèh wong liya saka larané.

"Maju," pangandikane sang wali marang wong-wong mau, "takona marang anakmu apa sabab lara iku: dhèwèké wis bisa ngomong, awit saiki wis krasa luwih waras."

Banjur wong tuwane padha mulih lan takon marang putrané bab lara sing dialami.

Dheweke mangsuli:

"Panyakit abot iki tumeka marang aku amarga aku ora ngajeni nalika iring-iringan panguburan jenazah Santa Marta sing mulya; aku ngalihaké pandanganku saka dhèwèké lan nolak ngusung peti jenazahé ing pundhakku."

Banjur wong tuwane nyelehake putrane ing gerobak lan nggawa menyang Sang Mulya ing Gunung Ajaib. Sang Mulya maringi pitutur supaya padha njaluk waras ing peti mayit ibune. Lan wusana, nalika padha ndedonga karo luh ing peti mayit suci ibune, bocah sing lara kuwi langsung tangi, waras kabeh, kaya ora tau lara.

Sawisé pemakaman wanita sing kinurmatan iku, para sedulur ngadegaké adat nyalakaké lampu ing ndhuwur kuburané, supaya, minangka pangurmatan marang sang wali, padhang awan bengi. Sawisé sawatara wektu, amarga kecerobohan, para sedulur biara mandheg nyalakake lampu. Ing wektu sing padha, nalika Sang Mulya Simeon weruh kahanan iki, piyambakipun meneng bae, ora maringi pitutur apa-apa bab lampu mau, supaya para muridé ora mikir yèn piyambakipun ngurmati ibuné kakehan sawisé seda.

Ing wektu kuwi, pangurus biara lara abot nganti meh seda. Ing tengah wengi, Santa Marta rawuh marang wong lara mau lan kandha:

'Ngapa kowe ora nyalakake lampuku? Kowe kudu ngerti yèn aku ora butuh lilin disalakake kanggo aku, amarga aku wis diparingi pepadhang langgeng saka Gustiku ing swarga; nanging sanadyan mangkono, nalika kowe nyalakake lampu ing sacedhake jenasahku, kowe nindakake kuwi kanggo keslametanmu dhéwé, amarga kowe kanthi kuwi nyurung aku supaya ndedonga kanggo kowe ing ngarsané Gusti.'

Nalika ngendika kuwi, sang wali nyekel ing tangan tengene apa sing katon kaya mutiara sing padhang banget – sawijining partikel saka Badané Kristus sing maringi urip; nalika nyentuh wong lara kuwi nganggo partikel iki, dhèwèké kandha:

Muga-muga kowe urip lan waras liwat iki.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké dadi ora katon. Nanging, wong lara kuwi langsung tangi, waras, lan lunga menyang makam sang wali; dhèwèké nyandhak awaké dhéwé ing makam kuwi, ngumbah lemah nganggo luhé, ing siji sisih nyuwun pangapura amarga kelaléané, lan ing sisih liyané matur nuwun amarga wis mari. Sawisé kuwi, dhèwèké nyedhiyakake lampu kang ora mati murub ing ngarep makam sang wali. Akeh mujijat liyane uga

kelakon ing makam sang wali: wong wuta padha weruh, setan-setan padha metu saka badané wong, lan panyembuhan kanthi cepet diparingaké saka manéka rupa lara lumantar pandonga Sang Suci lan bener Marta lan lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Ndedeg ing ngarsané Gusti kanthi pandonga, nyawisaké kidung lan puji marang Sang Perawan Indhungé Allah sing paling suci, wah, Marta sing kinurmatan, kowe wis nglairaké bocah suci, Simeon sing nggumunaké, pepadhanging donya kabèh; ndedongaa bareng karo dhèwèké tansah kanggo kita kabèh.

Penderitaan Para Martir Suci Theodotus lan Theodotia.

Dipepering ing tanggal 4 Juli

Para martir suci Kristus, Theodotus lan Theodotia, ditangkep amarga pangakuané marang Kristus miturut prentah Kaisar Trajan sing ora pracaya marang Gusti Allah[4803] . Padha dipaksa mbalèkaké pracaya marang Gusti Allah sejati lan nyembah arca-arca, nanging padha ora gelem. Amarga iku, padha diwènèhi manéka siksaan, sawisé kuwi padha dipenjara ing jeruji sing padha karo panggonané martir suci Kristus, Hyacinth. Sang suci banjur wiwit mulang lan nguwatké iman marang Kristus, lan para penjaga panjara nglaporaké kabar iki marang Kaisar Trajan. Nalika Santo Hyacinth séda, Santo Theodotus lan Santo Theodota digawa metu saka penjara lan diadhepake marang kaisar. Kaisar banjur meksa supaya padha mangan panganan sing wis dipersembahake marang berhala, nanging tinimbang manut panjaluke, padha ngecam ilusi sesat saka penyembahan berhala. Sawisé kuwi, wong-wong mau digantung lan awaké disinari lilin; banjur, sawisé diturunaké saka wit, sirahé dipotong nganggo pedhang. Sawisé seda, para martir suci nampa urip langgeng lan pangaso sing pinaringan berkah, déné awaké sing mulya dikubur ing panggonan persis ing ngendi padha ngalami martir[4804] .

Penderitaan Santo Teodorus, Uskup Sirene, Martir Suci

Dipeperingati tanggal 4 Juli

Martir Suci Theodore urip nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian[4805] ing kutha Cyrene[4806] , sing dumunung ing Libya[4807] lan saka kono Simon saka Cyrene[4808] asalé. Dhèwèké trampil banget ing nulis lan, sawisé nggayuh kamahéran gedhé ing seni iki, ninggalaké akèh buku marang gréja-gréja sing ditulis kanthi tangané dhéwé. Akibate, putrane dhéwé, Ley, nglaporake dhèwèké marang panguwasa[4809] Divilianus, kanthi ngandhakake yèn kanthi nduwèni buku-buku mau, dhèwèké nggoyahaké akèh wong saka sembah marang déwa marang pracaya marang Kristus. Amarga tuduhan iki, Santo Teodorus digawa ngadhepi hegemon, lan akèh wong Kristen sing mèlu, kalebu Santo Lucius lan Santo Hieroy. Dhèwèké diprentah supaya nyerahaké bukuné; nanging dhèwèké ora manut panjaluk iki, lan uga ora nyerah nalika dhèwèké diprentah murtad saka Kristus. Amarga kuwi, dhèwèké dipukul abot nganggo tongkat timah. Sawisé kuwi, dhèwèké lunga lan ngrusak arca-arca pagan. Banjur dhèwèké digantung ing wit lan kabèh awaké digores nganggo amplas, déné lukané diusap nganggo cuka, uyah, lan pecahan gerabah sing landhep; pungkasané, ilatné dipotong nganggo cukur lan dhèwèké digawa menyang panjara. Nalika

---

[4803] Kaisar Trajan mrentah ing Kakaisaran Romawi wiwit taun 98 nganti 117.
[4804] Taun seda para martir suci Theodotus lan Theodotia ora dingerteni, nanging panggonan martiré ana ing kutha Roma.
[4805] Kaisar Diocletian mrentah Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.
[4806] Kutha Cyrene dumunung ing provinsi Romawi Afrika kuna Cyrenaica lan ana cedhak pesisir lor Segara Mediterania.
[4807] Libya iku sawijining negara ing Afrika, dumunung ing kulon Mesir.
[4808] Simon saka Kirene dikenal saka cathetan Injil babagan sangsara Sang Juruwilujeng. Nalika Yesus Kristus, nalika ana ing dalan menyang Golgota, ambruk amarga kesel nggawa salib, salib iku dipasrahaké marang Simon, sing nggawa menyang panggonan pangalasan (Mat. 27:32; Mrk. 15:21; Luk. 23:26).
[4809] Gubernur iku panguwasa provinsi.

njupuk ilat sing wis dipotong saka wanita suci[4810] , Santo Teodor nempatake ing dhadhane, lan kabeh wong weruh manuk merpati mabur mlebu liwat jendhela penjara nyentuh sang wali . Ndeleng kahanan iki, sawijining wong pagan sing jenenge Lucius banjur pracaya marang Kristus, lan sang martir suci mau mari manèh; nanging sawisé urip sawatara wektu, dhèwèké séda[4811] , nyawane metu saka awaké bebarengan karo manuk merpati.

Ing wektu sing padha, gubernur, sawisé krungu yèn Lucius wis pracaya marang Kristus, mènèhi dhawuh supaya para wali Lucius, Hieros, lan Cyprian, uga kabèh sing wis dibaptis déning Wali Theodore, dipatèni. Sawisé kuwi, Lucius dibaptis lan ngowahi gubernur Dignian dhéwé supaya pracaya marang Kristus. Banjur loro-lorone nglayar bebarengan saka Kreta menyang pulo Siprus marang gubernur liyane, sing nyiksa umat Kristen, lan Lucius, tanpa kawruh Dignian, nyerahake awake dhewe marang para penyiksa. Dheweke banjur ngrusak mezbah pagan, amarga iku dheweke dipenggal nganggo pedhang. Dignian njupuk awaké lan maringi panguburan sing pantes. Eling-eling para martir suci iki dirayakaké ing Gréja Santo Teodorus, sing dumunung ing Perga[4812] .

Martir suci Cyprilla iku wong asli saka kutha sing padha karo sing didiami Santo Theodore. Sawisé omah-omah, dhèwèké manggon karo bojone watara rong taun lan sawisé bojone seda, dhèwèké dadi janda nganti 28 taun. Amarga nandhang sirah nyeri banget lan kuwatir marang wong tuwane, dheweke menyang Saint Theodore, Uskup—sing wis dipenjara amarga ngakoni iman marang Kristus—kanthi pangarep-arep mari saka lara sirah kuwi. Sawisé mari amarga dhèwèké, dhèwèké bebarengan karo wong wadon sing wis kasebut, Lucia lan Hieronia, ngladèni dhèwèké nganti seda; lan nalika dhèwèké seda, ana pengaduan marang dhèwèké marang igemon. Nalika ngadhepi igemon, dhèwèké ngakoni Kristus lan nolak nyerah nalika dipaksa nyembah arca-arca, kandha:

'Kurban kaya ngono ora bakal dadi kurban sing tak aturake kanthi sukarela.'

Banjur para algojo ngobong tangane kanthi dicekel ing geni, banjur ngantung dheweke ing wit lan miwiti ngikis awaké; getih mili saka lukane, nalika susu mili saka dhadhane. Ing tengah panyiksaan iki, martir suci iku nyerahake nyawane marang Gusti Allah.

Panemuan Relik Bapa Kita sing Kinurmatan Euthymius, Pangripta Mucjizat saka Suzdal

Dirilisaké tanggal 4 Juli

Sawisé séda Sang Archimandrite Euthymius, Pangripta Mrekah, lan akèh abbot liyané ing biarané sing didedikasikaké kanggo Transfigurasi Ilahi Gusti kita Yesus Kristus, dumunung ing kutha Suzdal[4813] , ana sawijining archimandrite saka para biksu ing biara sing padha, aran Konstantin. Sajrone jabatane, ing taun 1501, miturut kersaning Gusti, ana kobongan lan biara kasebut rusak. Sawisé kuwi, Constantine wiwit kuwatir menawa mbok menawa dhèwèké wis nglarani ati Sang Euthymius sing Mulya kanthi cara apa waé, utawa wis nglanggar dhawuh-dhawuhé utawa adat-istiadat sing wis ditetepaké ing biara, lan kuwi dadi sabab kobongan mau. Nanging Sang Euthymius sing Mulya muncul ing ngimpi marang salah siji biksu lan kandha marang dhèwèké:

'Sedulur! Wenehana marang Archimandrite Constantine yèn aku ora nduwé niat ala marang dhèwèké.'

Sawisé tangi, biksu iki menyang marang Archimandrite Constantine lan nyritakaké apa sing dideleng ing ngimpi. Sawisé krungu crita kuwi, Constantine bungah amarga wis diapura lan muji Gusti Allah, sing nindakake pakaryan kaajaiban lumantar abdi Panjenengané, Euthymius sing kinurmatan. Sawisé kuwi, ana sawatara wong sing taqwa nyumbangaké bahan-bahan sing dibutuhaké kanggo mbangun manèh sel-sel sing kobong, lan Archimandrite Constantine mbangun manèh miturut rencana sing padha kaya sadurungé.

Nalika Archimandrite Constantine séda, panggonané ing biara digantèkaké déning sawijining archimandrite sing aranè Cyril, salah siji biksu saka biara sing padha, sing sakbanjuré dadi Uskup Agung Rostov.

[4810] 'Wadon sing kinurmatan' sing dimaksud ing kéné yaiku para martir suci Lucia lan Hieronia.

[4811] Miturut Akta Para Wali, martir suci Theodore seda ing taun 310.

[4812] Miturut prolog Yunani, pangeling-eling para martir suci dianakake ing Regium, dudu ing Perga. Regium, sing saiki dikenal minangka Redonio, dumunung ing Italia ing pucuk kidul-kulon Semenanjung Apennine, ing pesisir Selat Messina.

[4813] Iki mesthi nyebutake Biara Sang Juruslamet lan Santo Euthymius, sing diadegake dening Euthymius sing Kinurmatan miturut panyuwunan lan kanthi dana saka Pangeran Boris Konstantinovich saka Suzdal watara taun 1352 ing pinggir Kali Kamenitsa utawa Kamenni cedhak kutha Suzdal. Pangadegane biara iki diceritakake ing riwayat Euthymius sing Kinurmatan, kacathet ing tanggal 1 April.

Minangka wong sing wicaksana ing babagan rohani lan donya, Cyril njupuk saben langkah supaya ora ana aturan urip bebarengan utawa adat ing biara sing dilanggar. Pikiran luhur babagan gréja muncul ing pikirane , lan dhèwèké miwiti rembugan karo sedulur-seduluré babagan mbangun gréja anyar sing luwih gedhé tinimbang sing sadurungé; amarga sanadyan ing biara mau wis ana gréja watu, gréja kuwi cilik lan malah wis rusak, amarga dibangun déning Sang Euthymius dhéwé[4814] . Kabeh iki minangka pakaryané Pangayomaning Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, supaya sabda Panjenengané ing Injil bisa kawujud: *'Kutha sing diadegaké ing pucuk gunung ora bisa didhelikaké'* (Matéus 5:14), lan: *'Ora ana wong sing nyalakaké lampu banjur nutupi nganggo pasu utawa nyelehaké ing sangisoring amben'* (Lukas 8:16; Mat. 5:15). Mangkono uga, lentera iki, Sang Euthymius sing kinurmatan, ora bakal bisa tetep didhelikake ing sangisore lemah suwene pirang-pirang taun. Nalika pakaryan pambangunan gréja gedhé wis diwiwiti lan para buruh lagi nggali parit ing sisih tengené, padha nemokake peti mati sing dilapisi telung watu[4815] lan ditutup nganggo papan kayu. Amarga bingung karo panemuan iki, para buruh banjur marang Archimandrite Cyril lan ngandhani babagan iki. Banjur dhèwèké mènèhi prentah supaya lonceng dipun muni[4816] . Sakwisé kuwi, para sedulur padha nglumpuk ing sacedhaké peti mati, kabungahané nganti nglimputi atiné. Sawisé kuwi, Archimandrite, bareng karo sawatara sedulur, menyang Uskup Simeon lan nyritakaké bab mujijat sing nggumunaké. Sawisé krungu crita kuwi, Uskup Simeon muji Gusti Allah amarga mujijat iki, kanthi ngendika tembung-tembung ing ngisor iki.

"*Gusti, Panjenengan sampun nyumputaken bab-bab punika saking tiyang pinter lan ahli, lan sampun nglairaken dhateng bocah alit"* (Matius 11:25).

Ora suwe sawisé kuwi, dhèwèké teka menyang biara karo kabèh rohaniawan lan sujud ing ngarepé peti jenazah sang Euthymius sing kabarkahan, matur nuwun marang Gusti Allah sing ngluhuraké para wali Panjenengané. Banjur padha mbukak peti jenazah lan weruh yèn pasuryané sang wali sumunar, lan sandhangané katon kaya anyar waé dienggo wingi. Wah, pancèn mujijat sing nggumunaké! Wis pirang-pirang taun k[4817] , lan ora mung badané sing kinurmatan ora bosok, nanging sandhangané uga tetep ora kena bosok! Sawisé nyium relik bapak sing kinurmatan, nalika mazmur lan kidung panguburan dipunwacaké, relik mau dipunpasang ing témbok Gréja Pangowahan Gusti kita lan Juruwilujeng Yesus Kristus, ing ngendi isih kélesthèni nganti saiki. Kedadéan iki lumaku ing tanggal 4 Juli 1507. Mulyakna Gusti kita, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman.

18 Juli

5 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Mulya Lampad, Pangripta Mucjizat saka Irinopolis.

Ing dina sing padha, ditemokaké reliké Sang Mulya Sergius, Abas Radonezh, Pangripta Mucizah, ing taun 1422.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Athanasius saka Gunung Athos

Dirilèkaké tanggal 5 Juli

Kutha Trebizond[4818] nglairaké Bapa Athanasius sing Mulya[4819] , sawijining priya sing pantes dipuji langgeng, menyang urip manungsa fana. Bizantium (Konstantinopel[4820]) ngopeni panjenengané ing sinau, déné

[4814] Gereja iki dikuduskan watara taun 1352; mula wis luwih saka 150 taun wiwit dibangun.

[4815] Sing Mulya Euthymius kanthi pribadi ngukir telung watu iki ing dhasar Gréja Pangowahan lan ngowahi dadi panggonan peti jenazahé ing lawang lor altar sing bakal teka, cedhak altar suci, ing ngendi dhèwèké banjur dikubur.

[4816] Ing biara, 'bil' iku jeneng papan sing dipukul kanggo nglumpukake para biksu menyang gréja utawa kanggo mangan.

[4817] Ingkang Kinurmatan Euthymius séda tanggal 1 April 1405; mula, luwih saka satus taun kliwat antarané dina seda lan ditemokaké reliké.

[4818] Panggonané dumunung ing wewengkon lor-wétan Asia Cilik, ing Pontus, ing pinggir segara, ing kulon Kali Gissa.

[4819] Athanasius – terjemahan saka basa Yunani, tegesé 'kekekalan'.

[4820] Bizantium – sawijining koloni Megara sing diadegaké taun 658 SM ing sisih Éropa Selat Bosporus; Tanduk Emas, sawijining teluk sing misuwur amarga kauntungan alamiah lan posisiné sing strategis ing selat sempit sing nyambungaké Segara Ireng karo Segara

biara ing Kimen[4821] lan Gunung Athos[4822] ngasilaké panjenengané dadi woh sing nyenengaké Gusti Allah. Wong tuwané Athanasius iku wong mulya lan taat. Bapaké asalé saka Antiochia[4823] , lan ibuné saka Kolkhis[4824] . Padha manggon ing Trebizond. Bapaké Athanasius seda sadurungé dhèwèké lair, lan ibuné, sawisé nglairaké Athanasius lan nglairaké dhèwèké manèh lumantar baptisan suci, seda lan mèlu menyang Gusti sawisé bojone. Bocah mau diparingi jeneng Avramius nalika baptisan suciné. Bocah iku, isih nganggo kain lampin lan dadi yatim piatu sakwise tilar donya wong tuwane, dijupuk lan diopeni dening biarawati mulya. Sanajan isih cilik, Avramia wis nuduhaké pratandha sing maringi pratélan babagan uripé ing tembe mbésuk nalika dhèwèké wis diwasa. Minangka bocah cilik, dhèwèké tumindak kaya wong sing wicaksana lan tata krama, nganti nalika dolanan bareng kanca-kancané, padha ora milih Avramia dadi raja utawa panglima, nanging dadi abbot. Sejatine, wiwit cilik dhèwèké wis biasa karo urip monastik; amarga ndeleng biarawati sing ngopeni dhèwèké tansah nglakoni pandonga lan puasa, dhèwèké nyoba, sak isa-isané bocah, niru kuwi kanthi puasa lan ndedonga. Dheweke uga unggul tinimbang kanca-kancane nalika sekolah sing wektu kuwi dianggep sekolah dasar. Mangkono, nalika awak lan pikiran padha tuwuh, Avraamiy metu saka masa kanak-kanake. – Ing wektu kuwi, biarawati sing kaya ibu tumrap dheweke seda. Avraamiy, sing saiki dadi yatim kaping pindho, nangisi seda mau kaya dheweke nangisi seda ibune dhewe. Banjur dhèwèké kepéngin menyang Bizantium kanggo nerusaké pendhidhikan luwih lanjut. Gusti Allah, sing ngopeni anak yatim, nepaki pangajabé kaya mangkéné. Ing wektu kuwi, Kaisar Romanus sing taat,[4825] , mrentah ing Yunani. Dhèwèké ngutus salah siji eunukh kraton,[4826] , menyang Trebizond kanggo nglumpukaké bea dagang. Sawisé ketemu karo Avramius, mudha sing ayu lan pinter, eunukh mau ngajak dhèwèké menyang Bizantium lan nyerahaké pendhidhikan filsafaté marang guru pinunjul sing aran Athanasius. Muridé ora suwe padha karo guruné ing babagan kawruh. Ing taun-taun kuwi, ana gubernur militer jenengé Zephinazer manggon ing Bizantium; dhèwèké wis nyetel supaya seduluré Avraam nikah karo anaké, lan sawisé ketemu Avraam, dhèwèké ngajak dhèwèké manggon ing omahé. Sanadyan Avraam enom manggon ing omah sugih kang kebak panganan lezat, dheweke tetep ora ninggalake pangendalian diri asetik sing wis dadi kebiasaané nalika dipandu biarawati sing ngopeni dheweke. Ngindhari kesenengan panganan mewah, Avraam nolak mangan ing meja gubernur, nanging mung kanggo nutupi rasa luwe—lan iku mung amarga kepeksa—kanthi tanduran ijo lan sayuran mentah. Dheweke tansah ngupaya tetep waspada; mula, kanggo ngalahake turu alamiah lan ngusir ngantuk, dheweke bakal ngisi mangkuk gedhe nganggo banyu lan nyemplungake pasuryane ing kono; kanthi ngentekake tenaga ing saben cara, Avraam nglarani daginge lan ngendhalekake marang rohane. Amarga gesangé sing luhur lan budiné sing cemerlang, Avraam ditresnani kabèh wong lan kondhang ing antarané rakyat, malah nganti tekan sang raja. Akhire, Avraam diangkat dadi guru ing sekolah nagari kanthi pangkat sing padha karo

---

Marmara, njamin wigatiné minangka pusat perdagangan lan industri. Kaisar Konstantinus Agung, sing nyadari kauntungan lokasi Bizantium, mindhahaké ibukutha Kakaisaran Romawi menyang kéné (ing taun 330), amarga kuwi Bizantium entuk wigati sajarah donya; Bizantium motongaké ikatané karo jaman kepungkur lan banjur dikenal minangka Konstantinopel, Roma Anyar.

[4821] Delengen ing ngisor, uripé St Michael Malein.

[4822] Gunung Athos (Athos), ing basa Yunani Agion Oros – Gunung Suci – iku semenanjung sempit lan gunung sing menjorok mlebu ing Archipelago (Segara Aegea), dikenal minangka pusat urip monastik kanggo Wétan Yunani. Monastisisme muncul ing kéné wiwit jaman kuna, sanajan rada telat tinimbang ing Siria lan Palestina. Kanggo Gréja Rusia, wiwit meh wiwitané Kristen ing Rus' nganti abad kaping 17, Athos nduwèni makna gedhé: ing kéné bapak monastisisme Rusia, St Anthony, ngucapaké sumpahé; Ing kéné, ing perpustakaan monastik ageng, para biksu kita sing lelungan menyang Athos nampa pendhidhikan agama paling jembar sing ana ing wektu kuwi (umpamane, St Nil saka Sora, †1508). Ana penerjemah lan juru salin khusus ing kéné sing nyedhiyakake terjemahan tulisan tangan saka karya-karya sing nduwèni sipat ibadah kanggo Rus' Ortodoks. Minangka salah siji situs suci sing paling diurmati ing Wétan Ortodoks, Gunung Athos saben taun dikunjungi ewonan peziarah lanang (wanita dilarang mlebu biara) saka Rusia, Semenanjung Balkan, lan wilayah Asia Turki. Kajaba jurang jero lan watu karang, meh kabèh pagunungan iki katutupi tanduran ijo royo-royo: wit lemon, jeruk, lan pir tuwuh ing kéné, campur karo wit kenari, zaitun, lan kastanye; Kabèh lahan ditanduri manéka warna jinis anggur, lan ana watara rong puluh biara makmur, sawetara panggonan pertapa, lan akèh sangit (atusan) sel individu – Yunani, Rusia, Moldova, Bulgaria, lan liya-liyané.

[4823] Kamungkinan saka Antiochia Pisidia, jenengé dijupuk saka wilayah Pisidia ing Asia Cilik, ing ngendi kutha iki dumunung.

[4824] Kolchis – sawijining nagara sing dumunung ing kidul Segara Euxine (Segara Ireng) antarané Pegunungan Kaukasus, Iberia, lan Armenia.

[4825] Roman II, 957–963.

[4826] Ing jaman kuna, eunukh iku priya sing ngladosi ing kraton minangka pangreksa bandha lan kas kraton, lan utamane minangka penjaga ing kamar turu raja, ratu, lan putri. Umume, eunukh iku priya sing disunat. Ing kraton Bizantium, jabatan eunukh iku pinunjul lan kinurmatan.

gurune biyen, Athanasius. Nanging, amarga ajaran Avraam luwih populer tinimbang ajaran Athanasius—mula luwih akeh murid padha kumpul marang Avraam tinimbang marang Athanasius—sing pungkasan, , iri marang muride biyen, banjur wiwit sengit marang Avraam. Nalika krungu bab iki, Avramius sing pinaringan berkah enggal mundur saka jabatan mulangé, amarga ora kepéngin marakaké sangsara marang guruné; dhèwèké manggon ing omahé voivode sing kasebut mau, nyawisaké dhiri kanggo laku tapa brata sing biasané. Sawisé kuwi, sang maharaja maringi dhawuh marang voivode supaya nglayar menyang Segara Aegea[4827] , miturut kabutuhan nagara. Voivode sing banget remen marang Avramius banjur ngajak dheweke nalika mangkat miturut dhawuhe tsar. Padha nglayar nganti tekan Avida, banjur saka kono tekan Limen. Ing kene, Avramius nalika weruh Gunung Athos dadi banget remen lan kepengin manggon ing kana. Nalika padha bali menyang omah sawisé ngrampungaké tugas saka kaisar, kanthi pangayomaning Gusti, Sang Mulya Michael sing dikenal kanthi jeneng Malein teka ing Konstantinopel saka Biara Kimen ing sacedhaké Gunung Athos. Nalika Avramius krungu babagan urip suci bapak sing mulya iku, dhèwèké bungah banget lan mangkat sowan marang dhèwèké. Dhèwèké ngrasakaké kabungahan gedhé saka pacelathoné karo bapak tuwa iku; lan sawisé manut pitutur sing diilhami déning Gusti, Avramius kapenuhan kepinginan sing luwih kobong kanggo ninggalaké donya lan ngabdi marang Gusti minangka biksu. Dheweke mbukak niyat lan kepinginané marang Sang Michael sing Kinurmatan, nyritakaké bab dhéwé—saka ngendi asalé, sapa wong tuwané, kepiyé panguripan sing ditampa, lan kenapa manggon ing omahé komandan. Nalika nyumurupi yèn Avramius bakal dadi wadah Roh Suci, Sang Mulya banget remen marang dhèwèké lan paring piwulang sing dawa babagan kaslametan, nandur wiji-wiji sabda Gusti ing atiné kaya ing lemah subur, supaya dhèwèké bisa ngasilaké panèn kabecikan kang satus kaping. Nalika padha lagi rembugan rohani, Romo Michael dikunjungi ponakane Nikiforos, sawijining panglima militer saka Wétan, sing mengko dadi Kaisar Yunani[4828] . Sajeroning rembugan karo pamané sing mulya, dhèwèké weruh priya enom Avramius lan takon marang pamané sapa dhèwèké. Wong suci mau nyritakaké kabèh bab Avraam marang Nikiforos, kalebu yèn dhèwèké kepéngin dadi biksu; wiwit kuwi Avraam dadi dikenal déning Nikiforos. Sawetara dina sawisé, Sang Sepuh Michael bali saka Konstantinopel menyang biarané; Avraam, nanging, ora bisa maneh nahan rame-rame urip donya, nanging kanthi ngremehake kabèh bab donya lan digerakake déning kangen marang urip biara lan katresnané marang Sang Sepuh Michael, buru-buru nyawiji karo dhèwèké. Sawisé tekan Biara Kimen, dhèwèké nyuwun ing sikilé bapak sepuh suci Michael, kanthi nangis nyuwun supaya diparingi busana biara lan dianggep mlebu ing kumpulan wedhus rohani Kristus sing wis dipilih. Ingkang Kinurmatan Michael nampani Avraam kanthi anget: tanpa nundha panggonan panyuwunane utawa ngutus dhèwèké menyang barisan pangujian, Ingkang Kinurmatan Michael langsung nyukur rambut Avraam, maringi jeneng Athanasius, minangka wong asetik sing wis pengalaman, amarga piyambakipun nyumurupi katresnan kang murub marang Gusti Allah. Sanadyan ing biara kuwi dudu adat para biksu nganggo klambi wol sawisé cukur gundhul, Michael sing Kabegjané tetep ngagemaké Athanasius klambi wol kuwi – kaya nglengkapi prajurit Kristus sing gagah berani nganggo waja nglawan mungsuhé; Athanasius nyuwun marang bapa sepuh suci supaya maringi tugas mangan mung sepisan seminggu. Nanging mentor sing wicaksana, motong panjaluk muridé, mrentahaké dhèwèké supaya mangan ing dina katelu. Athanasius kanthi tekun nindakake kabèh kawajiban monastik lan gerejawi sing dipasrahaké marang dhèwèké, tetep ora kendho ing pakaryan monastiké. Bab wektu luangé saka pakaryan monastik, dhèwèké nyawisaké wektu kuwi, miturut dhawuh bapak rohani, kanggo nyalin teks-teks suci. Amarga ketekunané kuwi, Athanasius ditresnani kabèh sedulur; mula, sajrone patang taun, dhèwèké mbuktèkaké yèn dhèwèké sampurna ing urip monastik. – Sawisé kuwi, bapak sing kinurmatan maréntahaké dhèwèké supaya nglakoni urip meneng ing sawijining sel ing ara-ara samun, siji 'poprišče' saka biara[4829] ; Ing wektu sing padha, sang tuwa maringi dhèwèké piwulang babagan nglakoni puasa: aja mangan ing dina katelu, kaya sing wis dadi kabiasaané nganti wektu kuwi, nanging ing dina kapindho, mangan roti garing lan ngombe banyu sethithik; ing saben pasamuan Sang Gusti lan Ibuné Gusti, lan ing dina Minggu, piyambakipun paring dhawuh, wiwit sonten ngantos jam katelu, supaya tetep tangi ing pandonga lan muji Gusti.

[4827] Utawa Kapuloan.

[4828] Nikephoros II Phokas – maharaja saka taun 963 nganti 969.

[4829] 'Poprishche' iku satunggaling unit jarak sing watara 690 sazhen.

Sawisé sawatara wektu, komandan Wétan sing kasebut mau, Nikiforos – ponakané Sang Michael sing kinurmatan – nalika lagi nglakoni tugas karajan lan liwat ing biara, mampir kanggo ndeleng pamané Michael sing kinurmatan; sajroning pacelathon, dhèwèké kelingan Avraam lan takon:

'Bapa, ing endi ana pemuda Avramius sing tak deleng karo panjenengan ing kutha kaisar?'

'Dheweke lagi ndedonga marang Gusti Allah kanggo kaslametanmu,' wangsul sang tuwa. 'Saiki dheweke wis dadi biksu lan jenenge diganti dadi Athanasius saka Avraam.'

Kedadéyané Nikifor ditemani déning adhine, bangsawan patrisi[4830] Leo. Sawisé padha krungu babagan uripé Athanasius sing luhur budi, loro-loroné njaluk idin kanggo ndeleng dhèwèké, lan amarga sang tuwa ora nolak, padha mangkat menyang panggonan ing ngendi Athanasius manggon kanthi meneng. Nalika ketemu karo wong-wong mau, Athanasius ngajak padha rembugan kang kebak kawicaksanan rohani, amarga lambe-lambe panjenengané kapenuhan sih rahmaté Roh Suci. Padha bungah banget karo tembung-tembungé nganti padha ngandhakake kepéngin tetep bareng karo panjenengané salawas-lawase, yèn waé bisa mbebasake dhiri saka tugas-tugas lan urusan donya. Sawisé kuwi padha bali marang Michael sing Kinurmatan, banjur padha kandha marang dhèwèké:

'Matur nuwun, Rama, amarga wis paring weruh marang kami babagan harta karun sing panjenengan simpen ing lapangan padumukan panjenengan.'

Ing wektu sing padha, sang tuwa sawise nyaur Athanasius, maringi dhawuh supaya maneh maringi pangandika marang para tamu babagan kaslametan jiwa. Lan lumantar lambene sang wali, sih rahmaté Gusti makarya nganti wong-wong sing ngrungokaké pangandikane padha krasa welas, atiné remuk, lan padha nangis. Sejatine, sang tuwa piyambak gumun marang sih rahmat pangajaran sing mili saka lambéné Athanasius. Wiwit wektu kuwi, panglima militèr Nikiforos lan bangsawan Leo saya tresna marang Athanasius sing pinaringan berkah. Lan sawisé padha mundur bareng piyambak, Nikiforos mbukak niyaté marang dhèwèké, kandha:

'Bapa, kula kepéngin mundur saking geger donya lan, sawisé uwal saking padudon gesang punika, kula badhé ngabdi dhumateng Gusti ing meneng monastik.' Karsa lan niyat iki wis ngakar ing atiku utamane amarga pangaribawa tembung-tembung Panjenengan sing diilhami déning Gusti, lan aku ngreksa pangarep-arep yèn kanthi pitulungan pandonga suci Panjenengan aku bisa nggayuh apa sing tak kepéngini.' Athanasius sing pinaringan berkah mangsuli marang dhèwèké:

– Pangeran! Pasrahaké pangarep-arepmu marang Gusti – lan Panjenengané bakal ngatur kabèh manut kersamu.

Mangkono, sawisé rembugan dawa, Nikifor lan Leo mangkat manèh ing lelampahané, sawisé padha éntuk paédah gedhé tumrap nyawané.

Sing Mulya Michael niyat ngangkat Athanasius dadi abbot kanggo nggantèkaké dhèwèké, amarga dhèwèké wis tuwa lan wis cedhak pungkasaning uripé. Nalika ngerti bab iki, Athanasius, sanadyan ora kepéngin pisah saka bapaké sing dikasihi, tetep mlayu saka kono, amarga wedi karo beban pimpinan lan nganggep dhéwé ora pantes kanggo jabatan gembala; dhèwèké ngumbara ing Gunung Athos, sowan marang para bapak ing ara-ara gersang, lan kaparingan inspirasi saka tuladha uripé sing luhur kanggo nindakake pangabdian sing luwih gedhé. Nalika nemokake sawetara sedulur sing manggon ing celah-celah watu ora adoh siji lan sijine, dhèwèké mapan ing antarané wong-wong mau lan miwiti niru cara urip prasaja lan ketat. Wong-wong mau ora nggatekake awak; ora duwe pangayoman, pangan, utawa bandha, nanging demi Gusti Allah padha kanthi rela lan bungah nahan adhem, panas, lan luwe.

Padha nyukupi luwé nganggo sayuran alas sing tuwuh ing ara-ara samun kuwi, mangan mung sethithik ing wektu sing wis ditemtokake. Ing wektu kuwi, Sang Michael Malein sing kinurmatan séda. Nalika krungu yèn dhèwèké wis séda, Athanasius nangis kanggo dhèwèké kaya anak sing nangis kanggo bapaké. Dhèwèké uga krungu yèn komandan militèr Nikiforos, bebarengan karo adhine, bangsawan Leo, bakal mampir manèh ing panggonan kuwi, lan dhèwèké wedi yèn wong-wong kuwi bakal miwiti nggoleki dhèwèké manèh. Mula dhèwèké

[4830] Nganti jaman Kaisar Konstantinus Agung, jabatan iki mung diparingaké marang wong-wong bangsawan, utamané keturunan senator; Para patrisi, amarga keturunané, nampa manéka hak istiméwa babagan panggunaan tanah umum lan ing bab hukum privat; Nanging Kaisar Konstantinus nggawé kalungguhan patrisi dadi pakurmatan pribadi, diparingaké marang pejabat dhuwur lan ora diwarisaké.

ninggalaké para rahib, amarga padha wis dikenal déning komunitas biara liyané lan kerep dikunjungi; amarga wedi yèn wong-wong sing teka ndelok mau bakal ngenali dhèwèké, Athanasius mangkat menyang sawijining biara terpencil sing ing basa Yunani dikenal minangka 'Tuziga'. Nalika ing kana dhèwèké nemoni wong tuwa sing manggon meneng ing njaba biara, dhèwèké nyuwun supaya wong mau gelem nampani dhèwèké; lan supaya ora dikenal saka jenengé, dhèwèké ngganti jenengé dadi Barnabas tinimbang Athanasius.

Ing wektu sing padha, tuwa iku takon marang dheweke, kandha:

'Sapa kowe, sedulur? Saka ngendi kowe, lan kenapa kowe teka ing kene?'

"Aku biyen pelaut," wangsul Athanasius, "lan sawise aku mlebu ing masalah, aku ndedikake sumpah marang Gusti Allah kanggo ninggalake donya lan tobat saka dosaku. 'Mula saka iku, aku wis mlebu urip monastik sing suci lan, kanthi pituduhé Gusti Allah , teka marang kowe sing suci, kepéngin manggon bareng kowe lan nampa pandhuanmu ing dalan marang kaslametan. Asma kula Barnabas.'

Percaya marang critane Athanasius, sang tuwa nampa dheweke, lan nganti pungkasan wektu ing kana Barnabas manggon karo sang tuwa, manut marang dheweke ing kabeh bab kaya marang bapak. Sawise sawetara wektu kliwat, dheweke kandha marang sang tuwa:

'Bapak, tulung wiwiti mulang aku maca, supaya aku bisa, paling ora sethithik, maca Mazmur. Nalika aku manggon ing donya, aku ora ngerti apa-apa kajaba nglayar ing kapal.'

Bapa Athanasius sing pinaringan berkah banjur pura-pura ora bisa maca lan nulis, supaya ora dikenal déning wong-wong sing bisa teka nggoleki dhèwèké. Sang tuwa banjur nulis abjad kanggo dhèwèké lan mulang dhèwèké kaya wong biasa sing durung tau sinau sadurungé. Barnabas, ing wektu sing padha, pura-pura ora bisa mangertos utawa nyekel abjad. Dheweke nindakake iki suwene wektu sing dawa, nalika sang tuwa sedhih kanggo dheweke; lan kadhangkala, amarga nesu, dheweke bakal ngusir dheweke kanthi nesu. Nanging Barnabas bakal ngendika kanthi andhap asor:

'Bapak, aja ngusir aku, amarga aku bodho lan ala; nanging demi Gusti, sabar lan tulung aku nganggo pandonga bapak, supaya Gusti maringi aku pangerten.'

Sawisé kuwi, murid mau alon-alon wiwit bisa mangertèni huruf-huruf sing ditulis, lan iki maringi pangarep-arep marang sang tuwa yèn murid mau sawijining dina bakal nguwasani kawruh sastra. Ing wektu kuwi, Nikiforos, panglima militer Wétan sing paling misuwur, nalika krungu yèn Athanasius wis mlayu saka Biara Kimen, ngrasakaké sedhih banget lan mikiraké carané golek dhèwèké. Dhèwèké nulis layang marang hakim ing Thessaloniki[4831] , mènèhi dhawuh supaya lelungan menyang Gunung Athos lan nindakake panyelidikan kanthi teliti babagan Athanasius. Sawisé maca layang kuwi, hakim mau langsung budhal kesusu menyang Gunung Suci lan sawisé ngundang protos—pimpinan kabèh abbot ing biara-biara Athos—panjenengané takon marang protos bab biksu Athanasius, nerangaké ciri-ciri rai, umur, lan kaprigelan sastra, kaya sing wis diparingaké Nikiforos. Protos mau ngendika kanthi yakin:

'Ora ana wong kaya sing panjenengan goleki sing tau teka ing gunung iki; sanadyan,' ujare, 'aku ora bisa ngomong kanthi pasti.' Ing kéné bakal dianakaké pasamuan ora suwé manèh, sing kabèh sing manggon ing gunung iki wajib rawuh. Mula, yèn rahib sing panjenengan goleki ana ing endi waé ing gunung iki, mesthi dhèwèké bakal muncul bareng karo liyané ing pasamuan, lan ing wektu kuwi kita bakal ngenali dhèwèké."

Hakim mau banjur bali menyang Thessaloniki.

Ing wektu kuwi, lumrahe ing Gunung Athos para sedulur padha kumpul telung kaping setaun ing biara sing diarani Karyes ing telung dina raya khusus: Kelahiran Kristus, Paskah, lan Pangantening Ibune Gusti Allah sing Paling Suci. Nglumpuk ing wektu-wektu kuwi, para biksu padha ngrayakake bebarengan, nampa Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus lan mangan bebarengan. Nalika pesta Kelahiran Kristus teka lan para bapa lan sedulur wis padha kumpul saka biara lan panggonan pertapa, tuwa iku—seorang guru sing nyebut dhéwé Barnabas—muncul karo muridé. Protos mandeng kanthi teliti marang para sedulur, nggoleki biksu sing cocog karo katrangan sing diwenehake Nikiforos. Nalika weruh salah siji biksu kaya ngono, dhèwèké takon jenengé; lan nalika krungu yèn jenengé Barnabas, dhèwèké ragu—awit biksu sing digoleki jenengé Athanasius. Nanging, protos mutusaké ngenali biksu mau saka ketrampilané maca lan nulis. Mula, nalika wayahe maca teka lan ana buku sing diparingaké, protos mréntahaké biksu sing jenengé Barnabas supaya maca petikan sing wis ditemtokaké

[4831] Thessaloniki – sawijining kutha ing Makedonia.

ing ngarepé pasamuwan. Nanging Barnabas nolak, ngaku yèn dhèwèké ora sekolah lan ora bisa maca-nulis. Sang tuwa, nyumurupi kahanan kuwi, mesem lan ngguyu alus marang sing maringi dhawuh:

'Abba[4832] , ayo tinggalna dhèwèké – dhèwèké iku sedulur anyar lan saiki isih sinau nyusun aksara lan suku tembung saka mazmur kapisan.'

Nanging protos maksa, dhèwèké diprentah maca kanthi ancaman. Banjur Athanasius sing pinaringan berkah, nyadari yèn dhèwèké ora bisa ndhelik manèh, lan malah kepeksa déning ancaman, manut marang panguwasa sing wis ditetepaké déning Gusti Allah lan miwiti maca sak apik-apiké – mbukak swara sing muni nggumun lan ekspresi sing luar biasa, nganti kabèh sing ngrungokaké padha gumun. Sing tuwa kuwi kaget lan ngeri, weruh lan krungu apa sing ora disangka-sangka, lan isin marang piwulangé dhéwé; nanging ing wektu sing padha dhèwèké bungah, matur nuwun marang Gusti karo luh amarga dianggep pantes dadi guruné wong sing pinter kaya ngono. Banjur Athanasius dikenal, lan saben wong ing k ngajeni dhèwèké; lan salah siji bapa sing paling kinurmatan, jenengé Paul, saka wewengkon Xiropotamos, ngandika kanthi wahyu marang sedulur-sedulur babagan Athanasius:

'Sedulur iki, sing teka ing gunung iki sawisé kita, wis ngluwihi kita ing kabecikan lan bakal dadi sing paling unggul ing kamulyan ing Kerajaan Swarga. Panjenengané bakal dadi bapak lan pituduh kanggo akèh wong ing dalan kaslametan.'

Sawisé kuwi, protos ngandhani Athanasius yèn Nikiforos lan adhine Leo padha nggoleki dhèwèké. Athanasius nyuwun marang protos supaya ora mbabaraké panggonané, supaya dhèwèké ora kapaksa ninggalaké gunung suci. Banjur protos, nyadari yèn kelangan wong kaya ngono bakal dadi karugian gedhé kanggo Athos, janji ora bakal mbukak panggonané marang wong-wong sing nggoleki. Bab Athanasius, dhèwèké mréntah supaya tetep meneng lan nyendhiri ing sel kosong sing sepi, dumunung telung poprishcha saka Lavra[4833] . Ing kene, nalika makarya kanggo Gusti ing kesunyian, Sang Agung Athanasius nyukupi panguripan kanthi tangane dhéwé. Panjenengané nyalin buku, amarga panjenengané ahli kaligrafi lan juru tulis sing cekatan; sajrone enem dina, tanpa nglirwakake paugeran biara sing lumrah, panjenengané nyalin kabèh Kitab Mazmur; minangka ganti nyalin buku-buku mau, para bapa biara maringi roti marang panjenengané.

Nalika Sang Athanasius sing kinurmatan urip meneng, ing wektu kuwi Leo sing kasebut mau, Seduluré Nikiforos, sing wis dadi komandan militer ing Kulon, sawisé bali saka perang sawisé menang nglawan wong Skitia sing galak, kanthi pitulungané Gusti Allah lan Sang Putri Allah sing Maha Suci, mampir ing Gunung Athos kanggo matur nuwun marang Kristus Gusti Allah lan Sang Putri Allah sing Maha Suci amarga kamenangan nglawan mungsuh-mungsuhé. Sawisé pandonga panuwun, Leo kanthi tulus takon kabaré Athanasius lan sawisé ngerti panggonané, piyambakipun mangkat sowan menyang selé kang meneng. Nalika ndeleng Athanasius, Leo bungah banget; dhèwèké nyawiji karo Athanasius kanthi mesra lan malah nangis amarga kabungahan. Dhèwèké nglampahi awan lan bengi ing pacelathon karo Athanasius, seneng banget marang tembung-tembungé sing diilhami déning Gusti. Nalika para biksu weruh katresnan jero panglima militer marang Athanasius, para biksu nyuwun marang Athanasius supaya nyuwun marang Leo supaya ngatur pambangunan gréja anyar sing amba kanggo para biksu ing Karye Lavra, amarga gréja lawasé cilik banget kanggo nampung kabèh komunitas. Athanasius nyritakaké iki marang panglima militer. Komandan sing tresna marang Kristus langsung lan kanthi kabungahan maringi akèh pérak lan emas kanggo pambangunan gréja. Sawisé pamitan marang Athanasius lan para bapa liyané, Leo mangkat menyang Konstantinopel, ing kana dhèwèké nyritakaké babagan Athanasius marang adhine, Nikiforos. Wiwit wektu kuwi, para bapa ing Gunung Athos wiwit ngajèni Athanasius kanthi istiméwa lan muji dhèwèké; akèh wong sing banjur teka marang dhèwèké kanggo nggolèki paédah rohani.

Ing wektu sing padha, bapa sing kinurmatan, sing tresna marang sepi lan nyingkiri kamulyan donya ing endi wae, mundur saka panggonané lan ngumbara ing jero ara-ara gersang ing pagunungan; Diparingi pitulungan

---

[4832] Abba – bapak.

[4833] Lavra – saka basa Yunani, sawijining pérangan kutha; lorong – sacara khusus, sawijining barisan sel sing diatur ngubengi omahé abbot ing wangun lorong-lorong ing kutha, dipageri pager utawa tembok. Para biksu ing lavra nglakoni urip pertapaan lan nyawisake awak kanggo praktik asketis, saben ana ing selé dhéwé, padha kumpul kanggo ibadah ing dina kapisan lan pungkasan minggu, nalika meneng ketat ing dina-dina liyané; urip ing lavra luwih abot tinimbang ing komunitas monastik liyané. Wiwit jaman kuna, istilah 'lavra' wis dianggo kanggo biara-biara gedhé lan wigati. Sepisanan muncul ing Mesir lan sakwisé ing Palestina. Saiki, jeneng 'lavra' mung dianggo ing nagara kita minangka gelar pakurmatan.

déning Gusti, dhèwèké tekan pinggiré Gunung Athos, ing sawijining wewengkon sing dikenal kanthi jeneng Melana, sing duwé alas amba lan adoh saka panggonan para askétis liyané. Sawisé ngedegaké gubug ing sawijining bukit sing ana lapangan ing pucuké, Athanasius miwiti nglakoni askétisme ing kana, ngupaya nggayuh puncak pangabdian sing paling luhur. Wiwitane, mungsuh licik, setan, sing kepengin ngusir wong sing kinurmatan mau, nyoba nggawe panggonan anyar iki dadi mbenci, nyurung pikiran kang terus-terusan lan angel ditolak supaya lunga. Nanging sang asketis sing sholeh ngungkuli keragu-ragune kanthi renungan ing ngisor iki:

'Aku bakal tahan ing kéné sajrone taun iki kabèh, lan ing pungkasan taun aku bakal nindakake miturut kersaning Gusti.'

Nalika wektu sing wis ditemtokake rampung, ing dina pungkasan taun iku sang asket kakehan pikiran sing kuwat banget nyurung dheweke lunga, nganti dheweke kandha marang awake dhewe:

'Esuk iki aku bakal lunga lan bali menyang Karye Lavra.'

Banjur piyambakipun tangi kanggé ndedonga, nglakoni kidungan Jam Katelu, lan dumadakan cahya swarga nampil lan nglimputi piyambakipun, lan mega pikiran langsung bubar. Kanthi raos kabungahan lan kasenengan ingkang ora saged dipunandharake, sang wali ngucurake luh kabungahan saking manah ingkang kebak katresnan ilahi. Wiwit wektu kuwi, Sang Athanasius sing kinurmatan nampa karunia pangapuran lan nangis kapan wae panjenengané kersa. Panjenengané banjur tresna marang panggonan kuwi kaya déné biyèn sengit, lan manggon ing kana, memuji Gusti Allah. Ing wektu kuwi, komandan Nikiforos dikirim déning kaisar karo pasukan menyang pulo Kreta[4834] , sing wektu kuwi wis direbut déning wong Muslim . Tanpa ngandelake kekuwatan tentara Yunani, nanging ngupaya perantara para bapa suci, Nikiforos ngutus salah siji wong sing dipercaya numpak kapal menyang Gunung Athos, nulis marang sakabehe pasamuwan para bapa Athonite panyuwunan supaya padha ndedonga marang Gusti Allah, supaya pitulungan saka swarga diparingake marang dheweke nglawan wong Muslim. Dheweke uga nyuwun supaya Athanasius dikirim marang dheweke, amarga dheweke krungu saka adhine Leo yen Athanasius manggon ing Gunung Athos. Sawisé maca layangé komandan, para bapa Athonite padha ndedonga kanthi khusyuk kanggo dhèwèké; banjur, sawisé nemokaké Athanasius ing ara-ara samun lan ngundang dhèwèké menyang pasamuan, padha mréntah dhèwèké supaya menyang komandan. Wiwitane, Athanasius pancen ora gelem lunga lan mung manut kanthi kaku amarga dipaksa déning ancaman para sepuh. Salah siji saka para sepuh sing dihormati, sing dianggep Athanasius minangka gurune lan dituruti minangka murid, dikirim bareng karo dhèwèké. Sawisé numpak kapal, padha miwuh menyang Kreta. Nalika padha rawuh ing ngarepé komandan militer sing taat, Nikiforos, nalika weruh Athanasius, langsung mlayu nyedhak, nyekel gulu, nyium bola-bali lan nangis kabungahan, ngajeni dhèwèké minangka bapak rohani. Nanging nalika Nikiforos weruh yèn Athanasius ngurusi kancané—sing tuwa—kaya murid ngurusi guru, dhèwèké gumun marang andhap asor Athanasius lan sawisé nyisihaké kabèh urusan donya, dhèwèké ngentèkaké wektu kanggo pacelathon rohani karo Athanasius sing kinurmatan. Ing wektu sing padha, dhèwèké kelingan janji lawasé kanggo nyingkirké donya lan dadi biksu; dhèwèké nyuwun marang Sang Athanasius supaya dhisik mbangun sel-sel kanggo wong-wong sing nglakoni meneng ing ara-ara gersang panggonané dhèwèké dhéwé. Nikiforos maringi Athanasius pérak lan emas kanggo mbangun sel-sel mau, nanging Athanasius, sing tresna marang urip tanpa beban lan meneng, nolak kangelan mbangun sel-sel mau lan nampik pérak lan emas mau, nganti komandan kuwi krasa sedhih. Sawisé padha nglampahi mung sawetara dina bebarengan lan padha seneng karo paseduluran lan obrolan sing ramah, padha pisah dalan. Athanasius bali menyang Gunung Athos, déné komandan mangkat perang lan, lumantar pandonga para bapa suci, ngalahaké wong Muslim lan nyawiji manèh Kreta karo Yunani. Ora suwe sawisé kuwi, komandan Nikiforos manèh ngutus salah siji kanca cendhaké sing jenengé Methodius (sing mengko dadi abbot Biara Kimen) menyang Gunung Athos karo emas kanggo Sang Mulya Athanasius, kanggo digunakaké mbangun sel-sel. Enem liter emas murni[4835] dikirim.

Athanasius sing pinaringan berkah, sawisé ndeleng katresnané Nikiforos sing anget marang Gusti Allah lan niyaté sing becik, lan nyadari yèn iki pakaryané kersané Gusti Allah, nampa emas mau lan miwiti ngawasi pambangunané. Sawisé ngresiki panggonan sing kasebut mau, dhèwèké dhisik mbangun sel kanggo Nikifor manggon kanthi meneng, ngedegaké gréja kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Pembaptis, lan banjur ing

[4834] Kreta, utawa Candia, iku pulo paling gedhé saka pulo-pulo Yunani ing sisih wétan Laut Tengah, ing kidul Segara Aegea.
[4835] Litra iku satunggaling unit bobot sing padha karo 72 zolotnik (1 zolotnik ≈ 4,265 gram).

kaki gunung mbangun gréja sing éndah banget kang dipersembahaké marang Sang Perawan Maria sing Maha Suci. Nalika pakaryan pambangunan gréja diwiwiti, mungsuh sing iri nyoba ngalangi: tangan para tukang bangunan dadi kaku lan ora bisa obah, nganti ora bisa digawa menyang cangkemé. Nalika nyadari menawa iki pakaryané setan, Sang Rama Agung ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, ngusir tipuané Sang Jahat, lan kanthi mangkono mberkahi tangan para buruh saka kelumpuhan. Mangkono wiwitané mujijat-mujijat sang rama agung. Sawisé ngrampungaké gréja kang dipun dedikasikaké marang Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, Sang Rama Agung wiwit nyusun sel-sel ing sakupengé – cekakipun, mbangun sawijining biara ingkang éndah; panjenenganipun mbangun ruang makan lan rumah sakit, omah panginepan tamu, lajeng griya adus kanggé tiyang lara lan para lelungan, kanthi wicaksana nyusun kabéh bangunan sanès ingkang dipunbetahaké kanggé biara; lajeng nglumpukaké komunitas rahib ingkang ageng, maringi paugeran komunal ingkang kiyat ingkang dipunadopsi saking biara-biara Paléstina ingkang paling kuna; Kanggo kumpulan anyar umat Sabda iki, Sang Mulya Athanasius dados abbot, sawijining priya ingkang nyenengake Gusti Allah lan dipun kersakaké dening Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci: amargi salah satunggaling biksu nyumurupi Panjenenganipun rawuh ing biara lan Gréja Panjenenganipun ingkang kapundhakaken déning Sang Mulya; Biarawan Matius, sing diparingi panglihatan iki, iku wong asketis sing mlaku ing dalan urip monastik kanthi tanpa cela lan mulane nduwèni mripat atiné sing resik lan padhang. Nalika ngadeg ing pasamuwan kanthi manah ngajrih lan ngurmati nalika ibadah esuk, dhèwèké nyumurupi Perawan Paling Padhang mlebu gréja kanthi pangiring loro Malaékat padhang. Salah sijiné mlaku ing ngarepé nggawa obor, déné sijiné mèlu ing mburiné; Dhèwèké piyambak, nalika lumaku ing antarané para sedulur, maringi peparing. Kanggo para sedulur sing nyanyi ing paduan swara, Panjenengané maringi saben wong siji koin emas; marang wong-wong sing ana ing panggonan liya ing njero gréja, Panjenengané maringi saben wong rolas tsats; lan marang wong-wong sing ana ing serambi, enem saben wong. Matius, sing nyekseni iki, dhéwé dianggep pantes nampa enem tsats saka tangané Panjenengané sing paling suci. Sawisé penampakan iki, Matius menyang bapa rohani lan nyuwun supaya diparingi papan ing antarané para penyanyi, nyritakaké marang sang wali apa sing wis dideleng. Nalika nyadari yèn iku rawuhé Sang Perawan Maria sing Maha Suci, bapa rohani kuwi kebak kabungahan rohani sing ageng. Babagan pambagian koin emas marang para sedulur, piyambak e nyimpulake manawa iku macem-macem berkah sing diparingake dening Panjenenganipun marang saben wong miturut pantesé: wong-wong sing ngadeg nalika nyanyi kanthi pandonga lan perhatian sing tulus diparingi ganjaran luwih ageng, dene sing kurang merhatosake nampa luwih sithik. Wong sing nyekseni panglihatan iki banjur dilebokake ing antarané wong-wong sing luwih cilik supaya, ing siji sisih, nalika sedhih amarga ora oleh ganjaran sing luwih gedhé, dhèwèké bisa nyritakaké panglihatan mau; lan ing sisih liyané, supaya dhèwèké ora dadi sombong amarga padha karo sing paling pantes, nanging tetep andhap asor ing antarané wong-wong sing luwih cilik. Liwat prastawa iki, dadi cetha sepira remené Sang Perawan Maria sing Maha Suci marang Sang Athanasius sing Kinurmatan lan biarané. Babagan susunan biara Sang Kinurmatan, tata cara, pranatan, lan paugerané, kabèh mau diterangaké kanthi rinci ing jilid kapisah saka hagiografiné[4836] – sapa waé sing kepéngin maca, bisa maca ing kono. Nanging kita, ing nyritakaké kanthi ringkes, bakal fokus marang pakaryané sing paling misuwur (sanadyan kabèh mau pancèn luar biasa).

Sang Athanasius sing kinurmatan, nalika krungu yèn panglima militèr Nikiforos, sawisé seda Tsar Romanus[4837] , diangkat dadi Tsar Yunani amarga kamenangan bola-bali nglawan wong Muslim, dadi banget sedhih, amarga miturut sumpahé dadi biarawan, dhèwèké wis njupuk tanggung jawab ngopeni biara. (Kajaba iku, Kaisar Nikiforos iki uga dikenal minangka Fokas. Nanging iki dudu Fokas sing padha sing mateni Kaisar Mauricius, uga dudu Nikiforos sing padha sing munggah tahta sawisé Kaisar Irene lan mati ing perang nglawan wong Bulgaria, nanging Nikiforos Fokas liyane – siji sing urip ing jaman sawisé). Romo Agung, sedhih amarga Nikiforos gagal nepati nadané, mikir arep ninggalaké kabèh lan mlayu. Nalika dhèwèké nyiapaké kabur, dhèwèké kandha marang sedulur-seduluré yèn dhèwèké kepéngin menyang ngarsané kaisar kanggo ngrampungaké urusan biara. Kanthi nggawa sawatara sedulur, dhèwèké pancèn mangkat lan sawisé tekan Avida, dhèwèké njagani telung sedulur, déné liyané dikirim bali menyang biara, kanthi kandha:

[4836] Ana hagiografi rinci babagan St. Athanasius sing dikenal ing basa Yunani; uripé uga diterangaké kanthi rinci ing Menaia-Chetia agung.

[4837] Romawi II 957–963.

'Aku cukup mung lunga menyang Konstantinopel karo telu wong iki.'

Sawisé padha lunga, Athanasius nulis layang marang kaisar, ngélingaké dhèwèké marang janjiné marang Gusti Allah lan nyalahaké dhèwèké amarga atiné sing gampang owah babagan niyaté sing paling mulya, lan nyatakaké rasa sedhihé – yaiku amarga kaisar dhèwèké kudu nanggung akèh urusan. Ing pungkasan layang kuwi dhèwèké nambahaké kaya ing ngisor iki:

Aku ora bakal disalahake ing ngarsane Kristus Gusti amarga tipuanmu. Aku ninggalake kowe karo kumpulan umaté Gusti sing anyar diklumpukake; serahna marang sapa waé sing kowe karepake. Miturutku, aku yakin yèn Euthymius pantes dadi pamimpin – sawijining biksu sing misuwur amarga urip lan piwulangé.

Sawisé nulis kuwi, Athanasius ora ngandhani murid-muridé bab apa sing wis ditulis, nanging sawisé disegel, dhèwèké milih salah siji saka telung sedulur, nyerahaké layang mau marang dhèwèké, lan ngutus dhèwèké menyang kaisar. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké ngutus murid liyané sing aranè Theodotus bali menyang biara, kanthi alesan arep sowan marang sedulur lan mriksa tata biara. Dheweke piyambak tetep karo siji murid sing jenenge Anthony; bebarengan karo dheweke, Athanasius mangkat menyang Siprus, ing kana sawisé ngunjungi sawijining biara sing dikenal minangka 'Biara Para Suci', dheweke nyuwun marang abbot supaya diijini manggon ing ara-ara gersang sing paling cedhak karo biara kuwi. Sawisé éntuk apa sing dijaluké, dhèwèké miwiti urip meneng demi Gusti, nyukupi kabutuhané kanthi gawéan tangané dhéwé, yaiku nyalin buku, kaya biyèn. Nalika sedulur sing dikirim bareng layang mau menyang Konstantinopel nyerahaké layang kuwi marang sang maharaja, sang maharaja, sawisé nyekel layang kuwi, langsung bungah. Nanging sawisé mbukak lan maca layang iku, dhèwèké krasa sedhih banget, ing siji sisih amarga kaluputané dhéwé ing ngarepé Gusti, lan ing sisih liyané amarga Sang Athanasius sing kinurmatan wis ninggalaké biara lan ndhelik, panggonané ora dingertèni. Lan sedulur iku, sawisé mangertèni isi layang mau, wiwit nangis lan meratapi, kélangan bapaké. Kaisar langsung nulis bali marang biara, maringi dhawuh marang Euthymius supaya njabat pimpinan samentara. Ing wektu sing padha, Kaisar ngetokake prentah ing saindenging tanah kakaisarane kanggo nggoleki Sang Athanasius sing Kinurmatan. Prentah kakaisaran iki tekan pulo Siprus lan meh bakal dilaksanakake. Nanging panjenengané, sawisé krungu bab iki, langsung njupuk siji murid lan mundur menyang pinggir segara; ing kana, kanthi pangayomaning Gusti, panjenengané ketemu karo sawijining kapal, munggah ing kapal mau, lan kanthi pitulungan angin sing nyokong, ora suwe tekan pesisir sabrang. Sang sesepuh sing kinurmatan bingung kudu menyang endi. Panjenengané wis nduwé niyat arep menyang panggonan-panggonan suci ing Yerusalem, nanging dalané ora bisa dilalui amarga invasi Muslim. Panjenengané ora kepéngin mbelok , menyang Yunani, amarga wedi digoleki déning sang maharaja. Mula, panjenengané ora ngerti kudu menyang endi. Nalika bengi sumrambah, bapak sing mulya miwiti ndedonga, nyuwun pitutur lan pituduh marang Gusti. Lan wasana, piyambakipun nampi wahyu ilahi lan dhawuh supados wangsul dhateng Gunung Athos, ing biaranipun, awit lumantar pakaryanipun biara punika badhe dipun sampurnakaken pungkasanipun, saking njawi lan saking jero, lan kathah tiyang ingkang badhe kaslametaken lumantar piwulangipun. Sawisé nampa wahyu iki saka Gusti, Bapa sing kinurmatan mau nyritakaké marang Anthony, lan padha langsung mangkat, bali liwat daratan menyang panggonané biyèn. Amarga lelampahan sing dawa lan suwéné pirang-pirang dina, sikilé Anthony dadi lara lan bengkak. Sikilé kobong banget, lan dhèwèké pancèn ora bisa mlaku. Banjur Rama Suci nglumpukaké suket sing tuwuh ing sacedhaké, ngremus ing tangané, nempelaké ing sikilé muridé, nutupi nganggo godhong wit, lan ngiket nganggo ikat sirahé dhéwé; banjur dhèwèké nyekel tangan wong sing lara mau, ngangkat, lan Anthony langsung muni:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita, amarga sampun nyirnakake sangsara kula!'

Dheweke nerusake lelampahan kaya biyen, sikilé saiki mari. Sedulur Theodotus sing kasebut mau, sing dikirim bapak sing mulya kanggo sowan marang sedulur-sedulur, tekan ing biara lan weruh kabeh padha bingung amarga bapaké ora ana, lan atiné banget sedhih amarga kuwi. Ora kuwat nampa kélangan bapaké, dhèwèké mangkat menyang Siprus, nggoleki bapaké ing endi-endi. Nalika ana ing Attalia[4838] , kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké ketemu karo bapaké ing dalan; nalika padha ketemu, padha bungah banget. Bapaké, sawisé krungu kahanan ricuh ing antarané sedulur-sedulur ing biara, weruh kabungahané malih dadi sedhih. Dhèwèké langsung ngutus Theodotus bali menyang Lavra kanggo maringi kabar marang sedulur-sedulur yèn dhèwèké wis teka, déné dhèwèké dhéwé lunga ndedonga ing biara sing dumunung ing Lampidia. Ing kono, nalika ndeleng

[4838] Attalia – sawijining kutha ing Pamphylia, sawijining jalur pesisir sempit ing Asia Minor antarané Licia lan Kilikia.

sedulur sing wis edan lan ngigau, Athanasius nyandhak tangane marang wong mau lan marasaké. Sawisé mulang sawatara wektu, dhèwèké mangkat menyang Athos lan tekan ing biarané. Nalika para sedulur ndeleng dhèwèké, padha mikir yèn padha ndeleng srengéngé lan, ing kabungahané, padha kandha:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti!'

Kabeh padha maju, ana sing nyium tangane, ana sing nyium sikile, lan ana sing nyium kain lusuhe. Sawise kuwi, bapa sing kinurmatan maneh njabat pimpinan biara, kaya sadurunge, kanggo mbangun lan ngembangake biara.

Kanthi lumantar wektu, dadi perlu bapak sing mulya lunga langsung marang kaisar kanggo ngurus prakara-prakara ing biara. Mula piyambakipun mangkat lan tekan ing Konstantinopel. Nalika Kaisar krungu bab punika, piyambakipun krasa seneng lan isin: seneng amargi piyambakipun kepengin ndeleng Romo Mulya, lan isin amargi kedah muncul ing ngajengipun nganggo busana kaisar; mula piyambakipun nampi piyambakipun ora minangka kaisar, nanging minangka salah satunggaling tiyang biasa. Kanthi nyekel tangan tengene lan nyiumé, dhèwèké nggawa dhèwèké menyang kamar njero kratoné, lan nalika padha lungguh bebarengan piyambakan, padha rembugan kanthi ramah karo luh kabungahan.

"Kula mangertos, Rama," pangandikane sang prabu, "menawi kula ingkang dados sababipun sedaya pakaryan lan prihatin panjenengan, amargi kula nglirwakaken ajrih dhumateng Gusti lan gadhah kalepatan ing nepati janji. Nanging kula nyuwun dhumateng panjenengan, sabar rumiyin ngantos kula tobat, nalika Gusti paring kula kalodhangan kanggé 'nepati janjiku dhumateng Panjenenganipun'."

Ing wektu sing padha, Sang Pendeta ngajak dheweke supaya tresna marang Gusti, taat, andhap asor, welas asih, lan loman; lan kanthi ngelingake ganjaran ing gesang langgeng ing tembe, dheweke mulangake kabeh pakaryan becik sing pantes kanggo sawijining kaisar Kristen. Romo Agung tetep ing Konstantinopel pirang-pirang dina, kerep rembugan kanthi rukun karo sang raja. Nalika piyambakipun budhal, sang raja nyedhiyakake kabèh kabutuhan kanggo biara kasebut. Banjur dhèwèké ngetokaké prentah sing netepaké yèn biara kuwi bakal nampa 244 zlatnik saben taun saka pulo Lemnos. Sang Pendeta banjur bali marang para sedulur kanthi sih kurnia raja sing loman.

Nalika Sang Rama sing Mulya kasil makarya lan nuntun akèh sedulur ing dalan kaslametan, setan—mungsuh kabèh sing becik—nglawan dhèwèké kanthi kabèh kekuwatané lan nyiapaké pakarang kanggo perang nglawan prajurit Kristus sing gagah berani iki. Iki kabuka marang salah siji ahli tapa tuwa, sing nalika mlebu samadi ndeleng pasukan setan nyedhaki Gunung Athos; ing pucuk pasukan kuwi ana komandan kaya kapten sewu prajurit – medeni lan ngancem, nampilake kakuwatan gedhe. Dheweke misahake pasukan mau: ngutus satus setan kanggo ngubengi sakabehe gunung lan nyekel para biksu, dene dheweke piyambak karo sangang atus setan mangkat kanthi kebencian sing medeni marang Lavra Athanasius. Sadurunge wahyu iki diparingake marang ingkang kinurmatan, piyambakipun kenging lara ingkang kados makaten. Nalika, kados adatipun, piyambakipun makarya bebarengan kaliyan buruh sanès ing dermaga , wonten wit ageng ingkang tiba ing sikilé kanthi ora disengaja lan mecah sendi lan tulang betisé, saéngga sang wali gigrég ing amben larané salami telung taun. Nanging sanadyan lagi lara, piyambakipun boten kersa meneng, nanging nyerat buku-buku, ngrampungake Paterikon ing patang dasa dinten. Lan nalika nggladrah ing ngriku, piyambakipun nglawan mungsuh ingkang ghaib, saha sangsaya unggul ngusir tipunipun. Banjur mungsuh, sawise gagal ing Lavra, lunga lan nggugah para biksu tuwa sing prasaja sing manggon ing biara liya ing Gunung Suci lan urip minangka pertapa; dhèwèké nanduraké ing pikirané para biksu kuwi pikiran-pikiran ora sarujuk kaya ing ngisor iki bab tumindak sang pangarsa:

'Ngapa Athanasius nindakake kekerasan marang gunung suci lan mbatalake paugeran kuna? Dhèwèké wis ngedegake bangunan mewah, mbangun dermaga anyar, nggali waduk anyar, tuku sapi jantan, nyebar wiji ing sawah, nandur kebon anggur—sing cekaké, dhèwèké wis ngowahi gunung iki dadi panggonan donya.'

Sawisé padha rembugan, para tuwa iki mangkat menyang Konstantinopel kanggo ndeleng Kaisar Yohanes, sing dadi penerus almarhum Nikephoros[4839] ; kanthi ngfitnah Athanasius, padha nyuwun marang kaisar supaya ngusir dhèwèké saka Gunung Athos. Liwat utusan, Kaisar nyaur Athanasius, sing wektu kuwi wis mari saka lara; nalika ndeleng lan nyumurupi rahmaté Gusti sing nyenengaké dhèwèké, Kaisar, tinimbang nesu marang

[4839] John Tzimiskes 969–976.

wong askétis kuwi, malah ngrasakaké katresnan marang dhèwèké; Dheweke banjur tresna banget marang bapa sing diilhami Gusti, ngajeni, lan maringi pangalembana karajan. Dheweke uga negesake prentah sadurunge saka Kaisar Nikiforos, sing nemtokake yèn pajeg 244 zlatnik saka pulo Limnos kudu dibayar marang biara, lan ngirim Athanasius bali kanthi pangalembana. Banjur para sesepuh kuna sing prasaja iku, kebak isin, padha tobat saka rencanane lan sowan marang ingkang kinurmatan, nyuwun pangapura. Mungsuhé, setan, uga isin lan, kobong karo nesu sing luwih gedhé, nyerang maneh Lavra Bapa Suci karo legiuné. Invasi iki disekseni déning sesepuh sing bener Thomas, sing nduwèni mripat rohani sing resik. Sawisé nindakake pandonga jam katelu, dhèwèké mlebu ing kahanan trans lan ndeleng kabèh gunung lan bukit, wit-witan lan semak-semak kebak wong Étiopia cilik sing nesu lan kobong karo mungsuhan, padha nyebut siji lan sijiné kanggo perang lan pertempuran, kanthi kasar lan galak padha muni:

'Nganti kapan kita kudu sabar iki, kanca-kanca? Napa kita ora ngoyak nganggo untu wong-wong sing wis manggon ing kene iki? Napa kita ora ngusir wong-wong mau saka kene saiki uga? Lan nganti kapan kita bakal nahan pimpinané, mungsuh kita? Apa kowe ora weruh carane dhèwèké wis ngusir kita saka kene lan njupuk tanah-tanah kita?!'

Nalika padha lagi ngomong kaya ngono, Sang Mulya Athanasius metu saka selé. Nalika weruh dhèwèké, wong-wong Ethiopia padha gemeter lan bingung. Nanging dhèwèké nyerang wong-wong mau, nggebuk, nglarani, lan ngusir; dhèwèké ora mandheg nggebuk nganti kabèh padha adoh saka Lavra. Nalika Sang Sepuh Thomas nglaporake panglihatan mau marang Sang Bapa Pendeta, piyambakipun langsung tangi ndedonga lan kanthi luh nyuwun marang Gusti supaya ngreksa umatipun saking cakar mungsuh. Lan pancen, lumantar pandongaipun, Sang Bapa Pendeta nggebuk lan ngusir kewan-kewan gaib kados ngginakake tongkat wesi. Sing pungkasan, sanajan padha mlayu, tetep bali sethithik-sethithik lan ora mandheg nyulut permusuhan liwat tipuané. Ing salah siji biksu, dheweke nandur kebencian sing nganti biksu kuwi ora kepengin ndeleng Sang Rama; lan, ing pangaribawa setan, awit saka kuwi tuwuh niat ala nganti nyoba matèni. Sawisé nyiapaké lan ngasah pedhangé, dhèwèké nggoleki kasempatan sing pas kanggo matèni Sang Rama. Ing sawijining wengi, nalika kabeh wong padha turu lan Sang Rama Agung lagi waspada ndedonga ing selé, pembunuh iku nyedhaki selé sang wali kanthi alesan arep ngomong bab sing wigati banget; ing wektu sing padha, dhèwèké nyekel pedhang sing wis ditarik siap; dhèwèké ngetok lawang tanpa wedi, kandha:

'Berikah kula, Rama!'

Lan swarane kuwi swara Yakub, nanging tangane kuwi tangane Esau[4840] . Bapa sing mulya, nanging, amarga saleh kaya Habel, ora ngerti yèn Kain ana ing njaba, ngundang dhèwèké menyang pati[4841] — dhèwèké takon saka njero selé:

'Sapa kowe?'

Lan piyambakipun mbukak lawang sethithik.

Pembunuh kuwi, kaget amarga swarané bapak, tiba gemeteran ing lemah. Gusti Allah, sing ngreksa abdi-Nya sing setya, maringi wedi dumadakan marang pembunuh kuwi: tangane dadi lempem, pedhangé tiba ing lemah, lan dhèwèké ngglethak ing sikilé bapak , sumebar ing lemah kaya mati. Ndeleng kahanan iki, sang resi kaget lan ngeri, banjur ngangkat wong mau saka lemah. Sawisé wong mau pulih saka kaget, dhèwèké kandha marang bapaké kanthi swara kang emosional:

'Ampunana aku, Rama, sing arep matèni panjenengan! Apura kersaning ala sing tak simpen marang panjenengan, lan apura kejahatan atiku!'

Sawisé nyalakaké lilin lan ndeleng pedhang ing lemah sing landhep kaya cukur, Athanasius mangertèni rencana biksu kuwi:

"Anakku," pangandikane, "ngapa kowe nyerang aku nganggo pedhang iki kaya aku wong maling?! Nanging mandheg nangis, meneng bae, simpen iki, aja ngandhani sapa-sapa apa sing wis kelakon, lan teka marang aku—aku bakal nyium kowe; lan muga-muga Gusti Allah ngapura kaluputanmu!"

Mangkono welas asihé bapak sing mulya! Wiwit wektu kuwi, piyambakipun paring katresnan ageng marang sedulur kuwi. Nanging sedulur kuwi, tansah kelingan dosané lan nyumurupi welas asih lan katresnan

[4840] Ya iku tegesé, biksu iki tumindak munafik. Delengen Kejadian 27:21–23.
[4841] Cf. Kejadian 4:8.

bapak marang dhèwèké, nangis tanpa kendhat lan ora bisa ndhelikaké apa sing kelakon, ngakoni dosané lan muji kabecikan bapak sing mulya. Dheweke seda kanthi tobat sing paling tulus, lan bapak sing mulya nangis kanggo dheweke kaya ora ana liyane. Lan ana sedulur liyane, sing sengit marang bapak kaya sing sepisanan, nggoleki kasempatan kanggo mateni dheweke saka antarané wong-wong sing manggon ing bumi. Nanging amarga ora ngerti carane nindakake, dhèwèké banjur nyoba ilmu sihir lan mantera setan; sawisé ngucapaké akèh mantera matèni lan jimat marang bapaké, dhèwèké kaget amarga kabèh iku ora ana asilé. Kanthi kebetulan, dhèwèké takon marang sedulur siji:

'Apa ilmu sihir bisa nyebabake pati wong?'

Seduluré mangsuli yèn ora ana mantera utawa sihir sing bisa nglarani wong sing taat lan urip manut ajaran Gusti. Sawisé krungu kuwi, dukun sihir kuwi ngutuk awaké dhéwé ing atiné. Nalika sawisé dhèwèké ngerti yèn bapaké wis ngapura marang sedulur sing arep matèni dhèwèké, dhèwèké gumun marang ketiadaan dendamé, atiné krasa kena, banjur wedi marang Gusti Allah, lan marani bapaké, sujud ing sikilé, ngakoni dosané kanthi nangis kenceng lan nyuwun pangapura, sing diparingi déning bapaké sing welas asih. Mangkono kahanané Sang Athanasius sing kinurmatan marang wong-wong sing dosa ing ngarsané. Amarga iku, Gusti Allah ngluhuraké dhèwèké ing endi-endi. Akèh sedulur saka manéka nagara padha kumpul ing kumpulanipun, ora mung saka Yunani, nanging uga saka Italia, saka Roma kuna dhéwé, saka Calabria[4842] , Amalfi[4843] , Iberia[4844] , lan—ora mung saka wong-wong biasa, nanging uga saka wong sugih lan bangsawan. Malah para abbas saka pirang-pirang biara, sawisé nyerahaké pimpinane, padha teka nyandhak pandhuané Sang Sing Kinurmatan. Ora mung para abbas, nanging uga para uskup, ninggalake keuskupan lan wedhusé, mlebu ing kumpulané bapak suci lan kepéngin dadi wedhusé. Antarane ana Nikolaus, sing agung ing antarané para patriark—uga dikenal minangka Chariton—Andreas Chrysopolite, lan Akakios, sing wis sumunar pirang-pirang taun amarga asetikisme. Mangkono uga, para asketis sing wis tuwa ing ara-ara gersang sing ora bisa dilalui, sawise teka marang Rama kanthi pangayomaning Gusti, padha manggon ing biarané, kepengin dikuatake atiné dening tuladhaning gesangé sing luhur. Antarane sing kaping pungkasan ana Sang Mulya Nikiforos, sing urip kanthi tapa brata bebarengan karo Santo Fantinus ing pagunungan Calabria. Dheweke nduwé panglihatan ilahi sing mrentahake Fantinus supaya lunga menyang Thessaloniki, lan Nikiforos menyang Gunung Athos marang Sang Mulya Athanasius, sing bareng karo dheweke urip suwé sadurunge seda lan dikubur ing kana. Sawisé sawatara wektu, nalika reliké digali lan dipindhahaké menyang panggonan liya, ana mata air sing mili banyu paling wangi—ora ana tandhingané ing donya—mlebu saka balungé sing wis garing. Para bapa suci kaya ngono dikirim dening Gusti supaya ana ing sangisoré pituduhé Bapa Suci Athanasius, saka kéné cetha banget sepira luwih suci uripé dibandhingaké karo wong liya. Kaya oyod sing dikenal saka cabangé lan wit saka wohé, mangkono uga guru sing trampil dikenal saka murid-muridé sing sukses, lan panggembala sing apik dikenal saka wedhus-wedhusé sing apik. Nanging saiki, sawisé mbaleni kanthi cekak babagan mujijat-mujijat Athanasius, wayahe nutup cathetan bab dhèwèké. Gusti Allah, sing ngluhuraké para wali-Nya lumantar mujijat, ora nyingkiraké karunia mujijat marang priya agung iki. Kaping pisan, ayo padha rembug bab pandelengan dhèwèké sing adoh.

Sawijining wektu, kadhemen beku sing parah teka. Bapa Ingkang Mulya ngundang salah siji novisipun, sing arane Theodore, lan ngendika marang dheweke:

'Sedulur, njupuk panganan lan cepet menyang Kaisarea (jeneng panggonan ing Gunung Athos). Nalika kowe mlaku menyang segara, nalika tekan ngarep Trochal, kowe bakal ketemu telung wong, kesel amarga adhem lan luwe lan meh mati, salah sijine iku biksu. Wenehana roti kanggo mbalèkaké kekuwatan lan nghangataké awaké, banjur gawa menyang kéné."

Banjur mangkat, Teodor nemokake kabeh persis kaya sing wis dipratandha déning bapak mau, lan kabèh padha gumun marang pandelengan adohé sang wali. Ing sawijining wektu, Sang Rama Agung krasa perlu, kanggo urusan biara, nglayar menyang sawijining pulo karo sawetara sedulur. Nanging kanthi idin Gusti, mungsuh kang ora katon, sing kepengin nyilem Sang Rama lan sedulur-seduluré, nggerakaké angin gedhé, prahara lan badai, lan

---

[4842] Calabria – sawijining semenanjung dataran rendah sing nglebar saka Taranto nganti Teluk Yapig. Ing Abad Pertengahan, para panulis Bizantium menehi jeneng 'Calabria' marang semenanjung kulon ing Italia Kidul, sing biyèn dikenal minangka Bruttia.

[4843] Amalfi – kutha pesisir ing Teluk Salerno ing provinsi Salerno, Italia; kamungkinan diadegaké ing abad kaping 4 déning Konstantinus Agung.

[4844] Iberia – Spanyol.

mbalikaké prau ing jeroné segara, nganti kabèh langsung kapendem banyu. Nanging tangan tengené Gusti Allah, sing kesusu nylametaké abdi-Nya saka kasangsaran, mbalèkaké prau mau menyang panggonané kaya biyèn ing wektu kuwi, nentremaké badai, lan sang wali nemokaké dhèwèké lungguh ing buritan, nelokaké sedulur-seduluré marang dhèwèké. Banyu nggawa wong-wong mau menyang prau kaya ing telapak tangan. Romo sing kinurmatan narik wong-wong mau saka banyu siji-siji, nglumpukake kabeh isih urip. Mung Petrus saka Siprus sing ora ana; amarga ora weruh dheweke, atine romo kebak kuwatir lan dheweke muni banter:

'Anakku Petrus! Ana ing endi kowe?'

Lan nalika Rama kuwi muni, Petrus munggah saka jeroning banyu lan kabawa banyu menyang prau, ing kono dhèwèké ditampa ing pangkuan Rama sing kinurmatan. Mangkono Rama Suci lan sedulur-seduluré kaslametaké saka klelep; lan mungsuh sing jahat ora mung ora bisa bungah, nanging malah isin luwih gedhé. Rama sing pinunjul iku ngisinaké mungsuh ing endi-endi, ngalahaké lan ngusir mungsuh mau. Panjenengané ngusir setan saka biksu Matius, sing disiksa kanthi kejem déning roh najis. Kanthi pandonga sang wali, para panyiksa sing ora katon uga diusir saka wong-wong liya sing nandhang sangsara parah. Sang bapa wali uga duwé kakuwatan marasaké lan nalika ngopeni wong lara, paring pitulungan sing nggumunake marang akèh wong kanthi tangané dhéwé. Panjenengané marasaké sedulur sing kena kusta; uga mulihaké kanca liya sing kena borok dadi waras. Dheweke nyembuhake wong katelu sing kena borok kanker kanthi nggawe pratandha salib kaping telu ing borok mau nganggo tangane. Liwat pandongane, dheweke ngusir kawanan belalang sing wis mudhun ing pulo lan padha mangan kabeh tetanduran tanpa kecualian. Ing sawijining wektu, nalika dhèwèké lan sedulur-seduluré lagi numpak prau nyebrang segara, kadadeyan kekurangan banyu omben, nganti sedulur-seduluré padha krasa ngelak banget; Santo Athanasius mréntahaké supaya banyu segara diangkat lan, sawisé diparingi berkah, banjur diowahi dadi banyu tawar, sing banjur digunakaké sedulur-seduluré kanggo ngilangaké ngelak. Ana sedulur sing jenenge Gerasimus, nalika ngopeni tanduran anggur sing kuwat lan dhuwur ing kebon anggur, kepengin—amarga dhèwèké duwé kekuwatan fisik sing gedhé—mencabut saka lemah nganggo tangan kosong. Sawisé ngoyak tanduran anggur kuwi kaping pindho utawa kaping telu nganggo tangané, dhèwèké tetep ora bisa nyabut lan malah tatu parah ing prosès kuwi. Peruté koyak, ususé tumpah metu, lan dhèwèké ngrasakaké lara banget. Nanging, lumantar pandonga lan pratandha Salib Suci sing digawé déning bapak sing mulya, dhèwèké mari. Gerasim sing padha, kanthi nyebut Gusti minangka saksi, uga nyritakaké mujijat ing ngisor iki:

'Nalika aku,' kandha Gerasim, 'nglakoni tugas mecah roti, aku rumangsa perlu menyang Rama lan takon bab sawijining prakara. Kebeneran nalika semana piyambakipun lagi ndedonga piyambakan ing Gréja Para Rasul Suci. Aku banjur menyang gréja lan ndeleng liwat jendhela yèn bapak rohani lagi ndedonga, lan pasuryané kaya kobongan geni. Aku kaget banget lan mundur sethithik. Sawisé ngenteni sedhela, aku ndelok manèh lan weruh yèn pasuryané, sing diubengi kaya geni, sumunar kaya pasuryané malaékat. Amarga wedi, aku njerit lan kandha:

'Wah, Rama!'

Dheweke, nalika weruh yen aku wedi lan mangertèni sebabe, nglarang aku supaya ora ngandhani sapa wae apa sing wis tak deleng.

Gerasim nyritakaké marang sedulur-seduluré sawisé pangkaté ingkang kinurmatan. Ana sedulur siji, sing dikirim déning abbot kanggo misi ing désa sekuler, kesasar amarga godha mungsuh nganti nindakake dosa daging lan zinah. Sawisé nyadari aboté dosané, dhèwèké putus asa ing pikirane lan nalika bali menyang biara, dhèwèké nyuwun ing sikilé sang suci karo luh lan isak, ngakoni dosané lan keputusasaane marang dhèwèké. Romo sing kinurmatan, sawisé maringi akèh piwulang sing migunani lan ngyakinké dhèwèké supaya aja putus asa marang katresnané Gusti marang manungsa, mréntahaké dhèwèké supaya tetep manggon bareng sedulur-seduluré ing panggonan asliné. Ing wektu sing padha, salah siji sesepuh sing aran Paulus, sawisé krungu babagan tibaé sedulur mau lan welas asihé Romo, mbribik marang Romo lan sedulur mau: panjenengané ngébréhake sedulur mau amarga wani nindakake tumindak ala kaya ngono, nglanggar sumpah kasucian , lan kandha marang Rama ing pasuryané yèn ora adil ngapura wong sing dosa kaya ngono, nanging kudu nampa paukuman sing akèh lan abot. Banjur Rama sing alus, karo mripat sing tegas marang sing nggrundel, ngendika:

'Paul! Ati-ati karo apa sing kok tindakake! Jaga awakmu dhewe, tinimbang nyidik dosa sedulurmu, amarga wis katulis: *"Sapa wae sing nganggep awake wis tegak, ati-ati supaya ora tiba"* (1 Kor. 10:12).'

Wiwit wektu kuwi, kanthi idiné Gusti, godha kang ora katon wiwit nancep ing atiné Paulus nganggo panah pikiran ala lan ngobong dagingé nganggo geni napsu; lan Paulus ora entuk tentrem telung dina telung bengi, kabèh

kapangan déning kepénginan dosa daging, nganti dhèwèké malah wiwit putus asa marang keslametané. Lan sing paling parah yaiku dhèwèké isin nganti ora wani mbukak perjuangane marang bapak rohani. Kanthi pitulungan Roh, Sang Bapak Rohani ngundang Paulus lan rembugan sak pribadi babagan sawetara prakara monastik. Liwat pacelathoné, piyambakipun alon-alon nuntun Paulus ngakoni napsu dagingé. Banjur Paulus, ambruk ing sikilé bapak rohani mau, nyritakaké kasangsarané lan nyuwun pitulungan. Sang bapak rohani, sawisé maringi piwulang marang Paulus supaya aja ngukum sedulur sing dosa, ngutus piyambakipun bali nindakake tugase. Piyambakipun iku panitia gudang. Dene piyambakipun, ngadeg ndedonga lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo Paul kanthi luh, lan ing wektu iku Paul bébas saka napsu kasebut. Dhèwèké ngrasa ana angin adhem sing mili saka sirah nganti sikilé, lan kanthi mangkono geger daging sing napsu iku sirna ing sajroning dhèwèké. Sedulur liyane, jenenge Markus, wong asli Lampsacus, nandhang sangsara abot amarga napsu daging sing padha; dhèwèké marani bapak, ngakoni napsune marang bapak lan nyuwun pitulungan liwat pandonga. Sawisé sawetara dina, dhèwèké weruh bapak ing ngimpi, sing takon marang dhèwèké:

'Kowe krasa piye, sedulur?'

'Aku nandhang sangsara banget, Bapak,' wangsulane.

'Mlata ing lemah,' pangandikane imam.

Nalika dhèwèké nglempèk ing lemah, bapaké nginjak pinggangé nganggo sikilé. Sawisé tekanan sikil mau ilang, dhèwèké ngrasa yèn hasraté wis mari lan wiwit wektu kuwi uripé tentrem, ora ngrasakaké godaan daging manèh. Sawisé nyritakaké kanthi ringkes sawatara saka akèh mujijat sing ditindakake bapak kita sing kinurmatan nalika isih urip, saiki kita bakal nyritakaké babagan seda panjenengané.

Amarga, kaya sing wis kasebut, akèh sedulur padha kumpul saka maneka penjuru kanggo ndeleng Bapa Ingkang Mulya, mula perlu nggedhekaké gréja supaya bisa nampung kabèh pasamuwan sedulur; mulané, serambi lan kapel sisih ditambahaké ing témbok gréja. Nalika pambangunan salah siji altar sisih isih durung rampung, kebeneran Bapa piyambak perlu munggah menyang kana kanggo mriksa pakaryan sing lagi ditindakake – sadurunge miwiti lelampahan menyang Konstantinopel sing ana ing ngarepé; piyambakipun lagi nyiapake piyambakipun arep sowan marang Kaisar babagan prakara biara. Mula, sepisanan, sawisé nglumpukaké sedulur-seduluré, piyambakipun mènèhi khotbah saka Teodoros Studita sing Kaberkahan[4845] , lan nambahaké piwulang migunani saka lisané sing fasih. Banjur, sawisé mundur menyang selé, piyambakipun ndedonga suwé. Sawisé kuwi, dhèwèké metu saka selé nganggo jubah, lan ing sirahé nganggo cowl suci saka bapaké sing berkah, Michael Malein, sing biasané mung dienggo ing dina-dina raya gedhé lan nalika nampa Misteri Ilahi Kristus: lan ing dina iku pancen piyambakipun ngrayakake pesta lan pasuryané sumunar kaya Malaikaté Gusti. Sawisé kuwi, piyambakipun nggawa enem sedulur lan budhal bebarengan karo wong-wong mau kanggo makarya. Nalika padha munggah ing , wis tekan pucuking bangunan, lumantar dalan-dalaning pangayomaning Gusti sing angel dipahami, pucuking lantai pungkasan ambruk, nyebabake kabèh padha tiba lan kapendem ing sangisoring lemah lan watu. Lima wong mau langsung nyerahake nyawane marang Gusti, dene bapaké lan siji tukang bangunan sing bareng, aran Daniel, isih urip ana ing antarané reruntuhan. Banjur kabèh krungu swara bapak sing kinurmatan, njerit nyuwun tulung suwéné telung jam utawa malah luwih:

'Gusti Yesus Kristus, tulung aku! Mulyakna Panjenengan, ya Gusti!'

[4845] St Theodore the Studite mlebu urip monastik nalika isih enom, wiwitane makarya ing sangisoré pandhuan pamané, St Plato (disingelaké tanggal 5 April), sawijining pembela pangurmatan ikon ing Konsili Ekumenis Kapitu. Sabanjure, St Theodore dadi abbot ing Biara Studion ing Konstantinopel; ing sangisoré pimpinane, biara kasebut nggayuh prestasi sing durung nate ana sadurunge. St Theodore diasingake saka Konstantinopel kaping pindho amarga ngecam Kaisar Konstantine Porphyrogenitus, sing wis cerai karo garwane Maria kanthi ora sah lan nambah abote kaluputane kanthi nikah maneh karo Theodota. Nalika bali saka pangasingan menyang Biara Studion, nalika penganiayaan marang ikon suci meletus, St. Theodore, ora nggatekake ancaman para ikonoklas, kanthi terang-terangan mimpin prosesi nganggo salib. Kaisar Leo si Armenia banjur ngurung dhèwèké ing panjara, ing ngendi dhèwèké ditahan ing sel sing lembab lan nyempit, bola-bali kena pukulan kasar. Ing jaman Michael si Gagap, St Theodore dibebasaké saka panjara, nanging dhèwèké ora urip suwe amarga wis kesel amarga panjara. Panjenengané séda ing yuswa 67 taun ing tanggal 11 November 826 (tanggal nalika panjenengané dipun éling-éling). Ing wektu sédaé St Theodore, Sang Mulya Hilarion saka Dalmatia nyeksèni akèh malaékat mudhun saka swarga lan krungu swara: 'Delengen, nyawa Theodore, abbas Studion, munggah kanthi kamenangan menyang swarga, lan bala swarga teka nyambut.' – Santo Theodore ninggalake akèh tulisan ing wangun khotbah, proklamasi, layang, kanon, stichera, epigram, lan biografi. Edisi paling lengkap saka karya-karya St Theodore ing basa Rusia digarap déning dewan redaksi jurnal *Christian Reading* minangka suplemen jurnal kasebut kanggo taun 1907 lan taun-taun sabanjuré.

Para sedulur sing wis mlayu, kanthi nangis lan njerit, mecah watu lan lemah nganggo piranti apa wae sing ditemokake, utawa malah nganggo tangan lan sikile. Padha nggali bapak mau, sing wis seda ing Gusti, awaké ora cilaka; mung sikil tengené sing tatu. Ing sacedhaké piyambakipun, padha ngubur pangripta Daniel, ingkang isih gesang sanadyan parah tatu, lajeng padha nggawa kaloro-loroné metu saking kono. Mangkono pangliwataning Bapa kita ingkang kinurmatan Athanasius, ingkang mbokmenawa katingal ora kinurmatan déning sawenehing tiyang, awit piyambakipun boten séda ing amben lara, nanging *'mulyaning sedaning para suci ing paningaliing Gusti!'* (Mazmur 115:6) Kanggo wongé Gusti iki, patié—sing wis dingerteni déning dhèwèké—mbuktekaké dadi sarana kanggo nampa mahkota martir. Sawisé ndelok ing roh, dhèwèké wis maringi pratandha marang murid paling cedhak, Antonius, sawatara wektu sadurungé:

"Aku nyuwun marang kowe," pangandikane, "supaya kowe gelem tindak menyang Konstantinopel kanggo kabutuhan biara. Yen kersane Gusti, aku ora bakal ketemu maneh karo raja donya iki."

Sawisé séda, sang wong mulya[4846] iku tetep durung dikubur nganti telung dina, nganti para bapa saka kabèh biara ing Gunung Suci padha kumpul lan nyelenggarakake panguburan kanthi upacara lengkap kanggo piyambakipun. Awak suci panjenengané ora bosok, ora mbengkak, utawa dadi peteng, lan pasuryané katon kaya wong urip sing lagi turu; uga ora ana ambu sing biasané metu saka mayit. Kabeh wong nangis kenceng amarga kangen marang panjenengané. Lan nalika kidungan panguburan dipunwacakaké, getih mili saka tatu ing sikilé, nglawan hukum alam. Sapa sing tau weruh getih mili saka tatu mayit sing wis telung dina mati? Ndeleng kahanan iki, sawetara sesepuh sing kinurmatan nglumpukake getih iki ing andhuk lan ngolesake ing awaké dhéwé, minangka relik suci agung kanggo pangayubagya. Mangkono awak kinurmatané bapak suci dikubur. Bab awaké limang sedulur sing ditemokaké ing antarané watu ambruk, wis dikubur kanthi pakurmatan luwih dhisik. Daniel, sanadyan tatu parah, isih urip pirang-pirang dina lan kanthi ambegan dawa nyritakaké panglihatan sing dialami ing bengi sadurungé Sang Rama Sepuh séda:

"Aku weruh," crita Daniel, "kaya-kaya ana utusan padhang sumunar saka sang maharaja, ngundang Rama menyang ngarsané. Lan pancèn, Rama, sawisé ninggalake biara karo enem sedulur—kalebu aku—mèlu utusan kuwi. Mula, nalika kita tekan kraton sing paling megah lan nyedhaki lawang, Sang Bapa Suci lan lima sedulur mlebu kamar kraton, dene aku ditinggal ing njaba lan nangis kenceng. Saka njero, aku banjur krungu ana wong sing ngomong marang aku:

'Kowe nangis sia-sia, manungsa – kowe ora bisa mlebu kajaba bapak sing nggawa kowe maringi idin.'

Krungu kuwi, aku banjur nangis luwih nglegak-legak lan nyuwun marang bapakku kanthi swara nyuwun-nyuwun. Sawisé sawatara wektu, bapakku metu, nyekel tanganku sisih tengen lan nuntun aku mlebu kraton, lan aku diparingi kalodhangan ndeleng sang prabu lan sujud ing ngarsané.

Kanthi tembung-tembung iki, Daniel nyerahake nyawane ing tanganing Gusti Allah.

Ayo uga padha kelingan sawetara mujijat saka Sang Mulya Athanasius sing kelakon sawisé panjenengané séda. Anthony sing kasebut mau, sawijining murid setya saka Sang Mulya, kebeneran ana ing wewengkon Gagra bareng sawetara sedulur kanggo urusan biara. Nalika lelungan ing kana, ing wayah sore padha ketemu karo sawijining penggembala sing ngopeni wedhusé, sing nduwé siji anak lanang siji-sijiné sing wis digigit kéwan galak lan meh mati. Bapaké nangis kenceng amarga sedhih anaké. Nalika weruh para biksu sing lagi mlaku-mlaku liwat, dhèwèké nyuwun supaya padha mandheg ing omahé lan, kanthi ramah tamah, maringi apa waé sing ana – roti lan susu. Para biksu padha gumun marang kabecikane, amarga dhèwèké ora ninggalaké kabecikane sanajan lagi sedhih banget, lan padha ngrasakaké sedhihé. Ing antarané para biksu ana sedulur siji, jenengé Simeon, sing nggawa kain sing kecemplung getihé bapak sing mulya. Simeon nggunakake kain iki kanggo ngiket tatu bocah mau, lan bocah mau langsung turu jero nganti esuk. Para biksu uga nginep ing kana. Ing esuk, bocah mau tangi waras, tatué wis mari, lan njaluk panganan. Banjur kabèh padha muji Gusti Allah. Ing wektu liyane, nalika salah siji sedulur biara dikirim maneh kanggo tugas biara, dhèwèké mlebu ing omahé wong Kristen sing taat, yaiku omahé , ing kono ana sawijining wanita sing lagi ngglethak ing amben lara amarga wis suwe ngalami pendarahan. Kabeh priya ing omah kuwi padha sedhih amarga dhèwèké. Sawisé ngerti alesan kesedhihan mau, biksu kuwi kandha:

[4846] Iki diterusaké ing taun 1000–1001

'Aku nduwé getihé Santo Athanasius ing saputangan; yèn kowé kersa, ayo kita celupaké saputangan kang kaétah kuwi ing banyu, peras, lan wong lara kuwi ngombe banyu kuwi, lan dhèwèké bakal mari.'

Wadon sing lara kuwi, nalika krungu tembungé biksu, banjur nyuwun kanthi nangis supaya usulané kuwi bisa langsung dilakoni. Banjur biksu kuwi, sawisé nyiapaké banyu sing wis dicampur getih sang wali, diwènèhaké marang dhèwèké. Wadon kuwi, sawisé njupuk banyu mau, kandha:

'Sang Wali Athanasius, tulung aku!'

Lan dhèwèké ngombe kabèh. Sawisé kuwi, getihé mandheg, lan dhèwèké mari. Ing wektu liya, para biksu Simeon lan George dikirim nganggo prau kanggo nindakake sawatara tugas biksuan. Padha nglayar menyang dermaga Pevki, ing kana padha nemoni sawijining tukang prau sing lagi sakarat, sing wis wolu dina ora ngomong, lagi disedhihaké kanca-kancané, lan wis nyerah pangarep-arep mari – padha nyelehaké andhuk sing kena getih sang wali marang dhèwèké. Tukang prau sing lara kuwi langsung, kaya tangi saka turu, ngadeg waras. Macem-macem mujijat uga kelakon ing peti jenazah sang wali. Yaiku: roh najis diusir saka wong-wong, lan sapa waé sing teka kanthi iman lan ngolesi awaké nganggo lenga saka lampu sing murub ing peti jenazahé, mari saka macem-macem lara. Ayo uga padha kelingan kedadeyan sabanjure sing nyakup biksu saleh Eustratius. Amarga sawijining sebab, organ njeroe rusak, saéngga urin alamiah sing mesthine mili ora kaya banyu, nanging kaya getih. Dheweke nandhang lara iki suwene pitu taun lan sanadyan wis marani akèh dhokter, padha ora bisa mbantu. Sawise nyerah marang dhokter, dheweke nyandhak kapitadosan marang Gusti Allah, ndedonga supaya Bapa Athanasius sing kinurmatan kersa dadi perantara kanggo dheweke. Sawisé dhèwèké nyuwun marang dhokter iki sing maringi panyembuhan, dhèwèké nampa panyembuhan saka dhèwèké kanthi cara kaya mangkéné. – Ing sawijining impen, dhèwèké krasa kaya lagi dhahar lan ndeleng Bapak Suci lungguh ing panggonan biyasa sang abbot, karo gelas kebak banyu lan piring kebak anggur ing ngarepé. Romo sing kinurmatan njupuk sawetara anggur, dilebokake ing banyu, banjur diwenehake marang Eustratius supaya diombe. Nanging Eustratius, amarga nyangka menawa iki mung obat biasa (sing wis ditinggalake), nolak nampa. Banjur Romo kandha marang dheweke:

'Aja wedi; ngombea, lan iku bakal mbalekake kasehatamu.'

Eustratius banjur nampa lan ngombe; dhèwèké tangi saka impené lan wiwit wektu kuwi rumangsa waras sakabèhé saka lara.

Nanging saiki wayahe nutup cathetan babagan urip, tumindak, lan mujijat Sang Sing Kinurmatan, sing wis diringkes adhedhasar buku sing nyritakake kanthi rinci crita babagan wong suci iki.

Mugi kamulyan lan pakurmatan tanpa wates diparingake marang Gusti Allah, sing nggumunake ing para wali lan sing wis nampilake welas asih lan kakuwataning kang nggumunake lumantar Sang Wali Athanasius, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

Troparion, Nada 3:

Pasukan malaikat gumun marang gesangmu ing daging, awit kowe munggah karo badanmu menyang alam gaib sing ora katon, sing tansah mulya, lan nggebuk pasukan setan; mulane, Athanasius, Kristus wis maringi ganjaran marang kowe kanthi peparing sing akèh: amarga iku, Bapa, ndedonga kanggo kaslametan nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Minangka sing sejati nyumurupi makhluk gaib lan sing setya ngumumaké kabeneran, kawananmu, hai manungsa Allah, nyuwun marang kowe: aja nahan panjalukanmu kanggo para abdi, supaya padha bisa dibebasaké saka bebaya lan cobaan, nalika padha njerit marang kowe: Sugeng, Bapa Athanasius.

19 Juli

6 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti para martir suci Isavra diaken, Innocent, Felix, Hermius, Basil lan Peregrine, sing asalé saka Athena lan nandhang sangsara amarga jenengé Kristus ing tangan panglima militer Tripontius ing kutha Apollonia ing Makedonia, nalika pamaréntahan Kaisar Numerian (283–284). Loro panguwasa kutha, Rufus lan Rufinus, uga dipenggal sirah bareng karo wong-wong mau.

Ing dina sing padha, ditemokaké relik suci Santa Juliana Perawan, Putri Olshan.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan Sisoes Agung

Dirilisake ing tanggal 6 Juli

Amarga wis tresna marang Gusti wiwit isih enom, Sang Siso sing kinurmatan nggawa salib lan kanthi semangat ngetutake Kristus, makarya ing ara-ara gersang Mesir liwat tapa nglakoni puasa; piyambakipun nglakoni urip kaya para malaikat, ngalahake gerombolan mungsuh sing ora katon liwat andhap asor lan pandonga. Panggonan pakaryan asketisé yaiku ing gunung ara-ara samun ing ngendi Sang Agung Antonius sing Kinurmatan wis manggon, lan Siso sing berkah iku nyonto uripé marang Antonius. Amarga andhap asor lan kawicaksanané, dhèwèké nampa sih rahmat saka Gusti nganti bisa nguripaké manèh wong mati, kaya sing kacetha ing *Paterikon*[4847] , ing ngendi kabar ing ngisor iki dicritakaké babagan Santo Siso.

Ana sawijining wong awam sing mangkat menyang Abba Siso ing Gunung Antonius kanggo njaluk berkah, nggawa putrané sing isih bocah cilik. Nanging ing dalan, bocah iku lara lan seda; nanging bapaké ora kélangan semangat, kanthi iman nggawa bocah sing wis seda mau marang sang sepuh. Nalika mlebu ing selé sang rahib, dhèwèké nyuwun ing sikilé, lan uga nyelehaké anaké sing wis seda ing sikilé sang rahib, kaya-kaya bocah iku nyuwun berkah lan pandonga. Sawisé sang resi ngrampungaké pandonga lan maringi berkah, wong awam kuwi metu, ninggalaké bocah sing wis mati ngglénggér ing sikilé sang resi. Sang resi ora nyadari yèn bocah kuwi wis mati lan, amarga nyangka bocah kuwi isih ngentèni berkah, ngendika marang bocah kuwi:

'Munggah, anak, lan lunga saka kene.'

Lan bocah mati kuwi langsung urip maneh lan mèlu bapakné.

Banjur wong iku, nalika weruh anaké isih urip, bali bareng karo anaké marang sang sesepuh lan kanthi nyuwun pangapunten matur nuwun. Sang sesepuh, nyadari yèn dhèwèké wis mbangkitaké wong mati, dadi banget sedhih, amarga dhèwèké ora kepéngin misuwur minangka tukang mujijat, lan nglarang wong iku nyritakaké apa sing wis kelakon nganti tekan dina seda.

Para sedulur tau takon marang bapak sing kaparingan wahyu saka Gusti iki:

'Yen ana sedulur sing tiba ing dosa, apa setaun cukup kanggo tobaté?'

'Kuwi omongan sing atos,' wangsul sang tuwa.

Banjur para sedulur kandha:

'Dadi, apa wong sing wis dosa mung kudu tobat enem sasi?'

'Kuwi kakehan banget,' wangsul sang tuwa.

'Mbok menawa,' pitakon para sedulur maneh, 'patang puluh dina wis cukup kanggo tobaté?'

'Kuwi kakehan banget,' wangsul sang tuwa maneh.

Banjur dhèwèké kandha:

– Aku pracaya marang sih-rahmaté Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, lan yèn wong tobat kanthi sak atiné, Gusti bakal nampa tobaté sajrone telung dina.

Siji sedulur lanang takon maneh marang sesepuh, kandha:

'Apa sing kudu tak lakoni, Bapa, amarga aku wis tiba ing dosa?'

'Benerna lakumu, anakku,' wangsul sang tuwa, 'lan kowe bakal slamet.'

'Nanging sawisé aku wis taubat, aku tiba manèh,' mangsuli sedulur iku.

'Benerna maneh lakumu,' pangandikane sang sepuh.

"Sak suwéné pira," pitakon sedulur, "lingkaran tiba lan tangi iki bakal terus?"

[4847] Paterikon, utawa 'Buku Para Bapa', iku sawijining kumpulan sing ngemot cathetan cekak babagan urip para asket utawa piwulang moralé.

'Nganti teka pungkasanmu lan nemokake kowe ana ing kabecikan utawa ing kaburukan; mulane, kowe kudu tansah tetep tobat, supaya pati nemokake kowe ing kahanan kuwi.'

Romo sepuh iki nduwé murid sing arané Apollos. Amarga daya liciké mungsuh, bebarengan karo hawa napsu lan godaan liyané, dhèwèké kepéngin dadi imam. Ing ngimpi, dhèwèké didatangi déwa-dewa ala sing nyamar dadi romo-romo suci, ngangkat dhèwèké dadi uskup. Sawisé tangi saka turu, dhèwèké miwiti nyuwun marang sang tuwa supaya paring pitutur supaya dhèwèké menyang kutha marang uskup kanggo diangkat dadi imam. Nanging sang tuwa nglarang dhèwèké nindakake kuwi lan nalika maringi pitutur, ngélingaké dhèwèké supaya ora ngupaya pangkat sing luwih dhuwur tinimbang ajiné dhéwé. Amarga kuciwa karo piwulang lan pitutur sing terus-terusan saka sang tuwa, Apollos mlayu sacara rahasia saka dheweke lan lunga nginep karo sedulur-sedulure ing Alexandria, supaya kanthi pitulungané, dheweke bisa luwih cepet oleh jabatan presbiter.

Nalika Apollos mlaku ing dalan, dhèwèké kepethuk setan ing wujud manungsa sing dhuwuré ora kena diukur. Dhèwèké telanjang lan ireng, raié nggilani, lambéné kandel lan cakilé wesi. Sanadyan wujude kaya kéwan, dhèwèké katon kaya lanang lan wadon bebarengan. Metokake ambu sing nyengat, setan kuwi nuduhake kelakuan tanpa isin ing ngarepe Apollos nganti ora bisa diterangake nganggo tulisan. Kanthi nyandhak gulu Apollos, setan kuwi nyekel dheweke karo lengane lan nyiume bola-bali. Apollos nglindhungi awake dhewe nganggo pratandha salib lan ngupaya mbebasake awake saka cengkraman setan. Nanging setan kuwi kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe mlayu saka aku? Wenehana, kowe iku kagunganku, lan aku tresna marang kowe, amarga kowe nepaki karsa atiku. Mula aku teka marang kowe, kanggo ngancani kowe nganti aku nepaki kabèh karsa atimu.'

Ora kuwat nahan ambune sing nyengat lan kabrangasané, Apollos ngangkat pandangane menyang langit lan muni banter:

'Ya Gusti, lumantar pandonga bapakku Siso, tulung aku lan nylametaké aku saka bala iki!'

Banjur setan kuwi, sawisé mundur sithik saka dhèwèké, malih dadi wong wadon telanjang sing ayu lan kandha marang dhèwèké:

'Ayo teka lan nyukupi karsa atimu, awit kowe wis maringi panglipur gedhe marang aku kanthi pikiran ing atimu.'

'Aku kepengin ngangkat kowe,' ujare setan sawisé kuwi, 'dadi imam lan uskup, nanging pandonga-pandonga Siso, sang tuwa sing seneng kesenengan, ngusir aku saka kowe.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, setan mau dadi ora katon.

Kejiret rasa wedi sing gedhe, Apollos bali marang sang tuwa lan, ambruk ing sikilé, ngakoni kabèh sing wis kelakon lan nyuwun pangapura. Dhèwèké uga nyritakaké marang sedulur-seduluré sangsara sing wis dialami amarga tipuané setan lan kepiyé pandonga Sang Bapa Sisoes sing kinurmatan wis mbantu dhèwèké.

Satemene, pandongané kuwat banget kanggo ngusir setan. Uga ngusir roh najis sing nyiksa salah siji murid Eyang Sisoes liyane, sing jenenge Abraham. Kabeh roh jahat padha mlayu saka dheweke, ora wani nyedhaki prajurit Kristus sing gagah lan ora bisa dikalahake iki.

Romo Siso manggon ing ara-ara samun suwéné nem puluh taun. Nalika piyambakipun sampun ing amben sépining pati (lan ing wektu punika para seduluripun sami rawuh), pasuryanipun sumunar kados padhang, lan piyambakipun ngandika dhumateng para seduluripun:

'Delengen, Abba Anthony wis teka.'

Banjur, sawisé mandheg sedhela, dhèwèké ngendika manèh:

'Delengen, paseduluran para nabi wis teka.'

Lan sepisan maneh piyambakipun sumunar luwih padhang lan ngendika:

'Delengen, paseduluran para Rasul wis teka.'

Wajangé sumunar kaping pindho luwih padhang, lan dhèwèké ngobrol karo wong-wong sing ora katon.

Para sedulur nyuwun marang dhèwèké, kandha:

– 'Bapa, kandhaa marang kita: kowe lagi ngobrol karo sapa?'

Lan dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

– 'Iki malaikat-malaikat sing teka njupuk aku, nanging aku ndedonga supaya padha ninggalake aku sedhela, supaya aku bisa tobat.'

'Kowe ora perlu tobat, Bapa,' kandha sedulur-seduluré marang dhèwèké.

Marang iki sang tuwa mangsuli:

'Satemene, aku ora ngerti apa aku wis miwiti tobat.'

Nanging kabèh sedulur ngerti yèn dhèwèké sampurna ing kabecikan. Sawisé kuwi, dhèwèké sumunar luwih padhang, lan pasuryané dadi kaya srengéngé, lan kabèh padha wedi. Banjur sang tuwa kandha:

'Delengen, Gusti Allah rawuh; padha ndeleng kabeh. Panjenengané kandha: "Bawani marang Aku wadah pilihan saka ara-ara!"'

Kanthi tembung-tembung mau, ingkang kinurmatan nyerahaké nyawané marang Gusti[4848] . Ing wektu kuwi, kilat sumunar lan gréja kebak ambuné kang wangi.

Sawisé ngakhiri uripé ing donya kanthi pungkasan sing pinaringan berkah kaya ngono, Sang Siso sing kinurmatan pindhah menyang urip langgeng. Lan saiki Panjenengané manggon karo Kristus lan kabungahan amarga nyawang pasuryané, bebarengan karo para pasuryan suci sing Panjenengané deleng nalika wayahe seda.

Melu panedha bapak kita sing kinurmatan Siso, mugi kita uga dianggep pantes nampa kabungahan iki lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan salami-laminé. Amin.

Troparion, Nada 1:

Wah, pertapa, malaikat ing daging, lan pangripta mujijat, Bapa kita sing ngemban Gusti, Sisoes, lumantar nglakoni puasa, jaga bengi, lan pandonga panjenengan nampi karunia langit; panjenengan marasaké wong lara lan nyawa wong-wong sing teka marang panjenengan kanthi pracaya. Kamulyan marang Panjenengané sing paring kowe kekuwatan; kamulyan marang Panjenengané sing maringi mahkota marang kowe; kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar kowe.

Kontakion, Nada 4:

Sawise ngupaya, kowe katon kaya malaikat ing bumi, ya Sang Kinurmatan, tansah madhangi pikiran para pracaya kanthi pratandha ilahi: mulane, kanthi pracaya, kita ngurmati kowe, Sisoes.

Penderitaan Sang Martir Suci Lucia Perawan, bebarengan karo Rixa lan liyané.

Diperangeti tanggal 6 Juli

Martir suci Lucia iku wong asli Sisilia[4849] , saka wewengkon Kapadokia[4850] . Dheweke dadi tawanan vikaris Rix[4851] , sing banjur meksa dheweke supaya nyembah arca-arca, nanging dheweke nolak lan ngandharake karsa sing teguh kanggo tetep dadi abdi Kristus. Vikar kuwi kagum karo keteguhané, banjur mbebasaké dhèwèké lan para abdi wadoné, nyedhiyakké omah kapisah, lan maringi idin supaya dhèwèké bisa nyawisaké dhiri kanggo ndedonga ing panggonan sepi. Sawijining dina, nalika dhèwèké arep mangkat perang, dhèwèké nyuwun marang Santa Lucia supaya ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, lan lumantar pandonga kuwi dhèwèké bali saka perang kanthi kamenangan. Rong puluh taun sawisé, Santa Lucia miwiti nyuwun marang vikaris supaya ngidini dhèwèké lunga menyang Campania supaya dhèwèké bisa nampa martir kanggo Kristus ing kana. Nanging dhèwèké ora gelem nglilani piyambak, banjur ninggalaké kraton, bandha, garwa lan anak-anaké, banjur mangkat

---

[4848] Pati Sang Sisoes Agung sing Kinurmatan dumadi watara taun 429.

[4849] Martir Suci Lucia ing kéné diidentifikasi saka Sisilia amarga bingung karo Lucia liyané, sing dina rayané dirayakaké tanggal 13 Desember. Cathetan babagan sing sepisanan ing kalender Kaisar Basil diwiwiti kaya mangkéné: 'Lucia, martir Kristus, béda karo Lucia saka Sisilia' lan sakterasé.

[4850] Ora ana wewengkon kaya ngono ing Sisilia. Cetha, wewengkon sing dimaksud ing kene yaiku Kapadokia, dudu Campania, sing dumunung ing Semenanjung Apennine ing kidul-kulon Samnium, ing pesisir Segara Tirrhenia, antarané Latium lan Lucania.

[4851] Miturut Kitab Para Wali, dhèwèké iku raja barbar Avcey. Ing prolog Yunani, kaya ing versi Slavia kita, dhèwèké diarani Rix, saka tembung Latin **rex** (raja). Dianggep yèn tembung umum *rex* wis malih dadi jeneng pribadi Rix.

bareng karo dhèwèké. Nalika padha tekan Campania, padha ditangkep déning gubernur wektu kuwi,[4852] , lan miturut dhawuhé, sirahé dipotong. Bareng karo dheweke, , para martir suci liyane uga disiksa, yaiku: Anthony, Lucian, Isidore, Dion, Dior, Cutonius, Aronos, Papicus, lan Saturn[4853] , lan ing tengah-tengah panyiksaan iki, sing sabanjure tilar donya:[4854] .

Penderitaan Sang Martir Suci Coint.

Dipeperingati tanggal 6 Juli

Martir suci iki lair ing Phrygia[4855] lan sinau kesalehan Kristen ing kana. Sawisé teka ing Neolida[4856] , dhèwèké maringi sedekah marang wong mlarat lan marasaké wong-wong sing kesurupan roh najis. Gubernur provinsi Rufus banjur meksa dhèwèké supaya nyembah arca-arca, nanging sakwise kuwi dhèwèké langsung kena wabah edan, lan sang wali nyembuhaké dhèwèké. Amarga kuwi, Rufus maringi ganjaran marang dhèwèké kanthi kado-kado lan ngetokaké dhèwèké kanthi pakurmatan. Sabanjure nalika lelungan ing dalan menyang Pergamum[4857] , Santo Coint dicekel dening wong-wong pagan saka kutha Kim[4858] , sing nyiksa dheweke; nanging ing wektu kuwi ana gempa bumi dumadakan, nyebabake candhi-candhi pagan ambruk lan arca-arca tiba ing lemah. Para penyiksa banjur mandheg nyiksa, ngiket sang wali, lan ninggalake dheweke ing kahanan kaya ngono. Ora suwe sawisé kuwi, ana wong jenengé Clearchus, gubernur anyar kutha kuwi, teka ing Kymi lan mréntah supaya Santa Coint dicekel lan betisé dipecicil; nanging sang santa mari, urip sepuluh taun manèh, lan sawisé nindakake akèh mujijat, mulih marang Gusti[4859] .

Penderitaan para martir suci Marina, Martha, Avdifax, Avvakum, Kirik, Valentine presbiter, Asterius lan akèh liyané

Diringati tanggal 6 Juli

Sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi Claudius[4860] , ana sawijining priya bangsawan, sugih lan wong Kristen miturut iman, aran Marin, teka saka Persia menyang Roma karo garwané, Marta, lan loro putrané, Audifax lan Habakkuk, kanggo ngurmati makam Para Rasul Suci[4861] lan para wali liyané. Nalika ana ing Roma, padha miwiti ngunjungi wong Kristen sing diiket ing belenggu lan ngubur jenazah wong-wong sing wis dieksekusi amarga iman marang Kristus. Sawisé nyebrang Kali Tiber[4862] , padha nemokake ing kutha liya martir suci Cyriacus, sing dipenjara lan wis ngalami sangsara akèh kanggo Kristus. Nalika padha tekan marang dhèwèké, padha sujud ing sikilé, nyuwun dhèwèké supaya ndedonga marang Gusti kanggo wong-wong mau; banjur padha

---

[4852] Iki Aelius Dionysius, prefek kutha Roma. Panggonan pangorbanan para wali Lucia lan Rix yaiku ing kutha Roma, kaya sing dicritakaké ing Akta Para Wali.

[4853] Kitab Sangkala Para Wali nyebutake para martir suci ing ngisor iki, sing dipenggal sirah sawisé Luccia lan Rix: Antonius, Irenaeus, Teodorus, Dionysius, Apollonius, Apomius, Pronicus, Koteus, Orion, Papicus, Saturus, Victor lan sangang martir sing jenengé ora kasebut; mula, kajaba Lucia lan Rix, ana 21 wong sing mati syahid. Nanging, ing Synaxarioné Nicodemus, 15 wong kacathet nandhang sangsara bareng Lucia, kajaba Rix.

[4854] Para martir suci iki nandhang sangsara nalika pamaréntahan Diocletian ing taun 301.

[4855] Phrygia iku jeneng provinsi Romawi ing Asia Minor. Watesé karo Bithynia ing lor, Galatia lan Lycaonia ing wétan, Pisidia lan Caria ing kidul, lan Lydia lan Mysia ing kulon.

[4856] Neolida, utawa luwih bener Aolida, iku jeneng sing diwènèhaké marang wewengkon ing Asia Minor antarané Ionia lan Mysia, sing watesé karo Lydia ing sisih wétan.

[4857] Kutha Pergamon dumunung cedhak pesisir Segara Aegea ing Kali Caicus ing sisih lor-kulon provinsi Mysia ing Asia Minor.

[4858] Kutha Cima dumunung ing pesisir ing pérangan lor provinsi Asia Minor Lydia.

[4859] Martir suci Coint nandhang sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Aurelian (270–275), lan piyambakipun séda kanthi tentrem watara taun 283.

[4860] Iki mesthi nyebutake Kaisar Klaudius II, sing mrentah ing Roma wiwit taun 268 nganti 284.

[4861] Ing Roma, Para Rasul Suci Petrus lan Paulus seda dadi martir lan dikubur ing kono.

[4862] Kali Tiber iku salah siji kali paling wigati ing Italia tengah; ing pinggirane, ora adoh saka panggonane mili menyang segara, dumunung kutha krajan kuna Kakaisaran Romawi, yaiku kutha Roma.

miwiti ngladèni dhèwèké lan para tawanan Kristus liyané sing ana bareng dhèwèké, nganggo bandha dhéwé, ngumbah sikilé lan nyemprotaké banyu mau marang awaké dhéwé. Kanthi ngladèni para wali kaya ngono, padha manggon ing kono wolung dina.

Ing wektu kuwi, Kaisar Klaudius mrentahake supaya kabèh sing kapanggih dadi umat Kristen dipatèni tanpa sidang. Sadurunge kuwi, ana 260 wong Kristen sing wis ditangkep; miturut prentah pangadilan kaisar, dheweke dijatuhi hukuman kanggo nggali lemah, lan panggonan panjara dumunung ing njaba kutha , ing dalan sing dikenal minangka Salarian Way[4863] , ing panggonan sing digawe gerabah. Kaisar mrentahake para prajurit supaya nembak kabeh wong Kristen mau nganggo panah ing tontonan umum, lan ngobong awaké. Nalika Marin lan Martha, bebarengan karo putrané, krungu bab iki, padha sedhih banget lan banjur mangkat bebarengan karo Santo Yohanes Presbiter menyang panggonan eksekusi para martir suci, kanthi rahasia padha njupuk saka geni sak akèh awaké sing bisa, dibungkus nganggo kain linen sing resik lan dikubur ing guwa[4864] , sing dumunung ing pinggir Dalan Salarian ing lereng gunung sing dijenengi Kekumer. Saliyane jasad para martir suci iki, padha uga ngubur jasad sawijining tribune kaisar[4865] sing jenenge Blasta, sing wis dipatèni amarga Kristus, lan padha manggon ing kana pirang-pirang dina, bebarengan karo presbiter Yohanes, nglampahi wektu kanthi nglakoni puasa lan pandonga. Nalika Kaisar Claudius krungu bab iki, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Marinus lan kanca-kancané digoleki, nanging ora ditemokaké amarga padha ndhelik.

Bali saka guwa kuwi lan tekan penjara ing ngendi martir suci Cyril dikurung, padha ora nemokake dheweke ing kana, amarga ing wengi sadurunge tekane dheweke wis dipatèni nganggo pedhang lan dibuwang menyang Kali Tiber. Sawisé padha ngerti ing endi awak suci iku dibuwang, padha ngenteni nganti bengi, lan nalika peteng padha mangkat golek; sawisé ketemu, padha ngubur ing guwa, ing kuburan Pontian[4866] .

Nalika sawisé padha liwat ing pinggir Kali Tiber, ing pepeteng bengi sing durung sirna, padha krungu swara-swara sing nyanyi saka kamar ndhuwur ing salah siji omah. Kuwi wong Kristen sing padha kumpul karo Uskup Callistus lan padha nganakake Doa Wengi Sepenuhé, muji Gusti Allah. Krungu swara wong Kristen sing lagi nyanyi, Marin lan kanca-kancane bungah banget lan nyedhaki lawang omahé banjur ngetok; nanging wong Kristen ing njero ora gelem mbukak lawang, amarga padha wedi pagané bakal nyerang. Banjur Santo Callistus, uskup, ngadhep marang wong-wong sing ana bareng panjenengané, kandha:

'Aja wedi; ayo padha wani. Kristus lagi ngetok lawang kita. Ayo padha mbukak kanggo Panjenengané, amarga Panjenengané ngajak kita nindakake kuwi.'

Sawisé ngendika kuwi, uskup mau piyambak mbukak lawang. Nalika Marin, Marta, lan loro putrané weruh uskup, padha sujud ing sikilé, nyuwun berkah. Uskup lan kabèh wong Kristen padha bungah ndeleng wong-wong mau; banjur digawa menyang kamar ndhuwur, disambut kanthi katresnan, lan banjur padha ndedonga bebarengan karo wong-wong mau. Marin, karo garwa lan anak-anake, tetep ana ing panggonan kuwi rong sasi, ndhelik ing wayah awan lan kumpul ndedonga ing wayah bengi.

[4863] Jalan Salaria dumunung ing sisih lor-wétan kutha Roma lan nuntun menyang Italia lor.

[4864] Istilah 'cave' ing kéné nuduhaké kuburan ing sangisoring lemah Romawi sing dikenal minangka katakomba. Iki koridor sing digali ing sangisoring lemah, ing témboké ana lekukan-lekukan; awaké wong sing wis seda disimpen ing kono tanpa peti mati, banjur lekukan-lekukan mau disegel nganggo watu lan ditutup nganggo lempengan marmer. Kanggo madhangi koridor, lampu digantung ing sisih ceruk lan bolongan dipotong ing témbok, sing uga digunakaké kanggo ngaliraké hawa. Ing kéné, nalika mangsa panganiayaan, umat Kristen sing dianiaya ngubur para martir suci lan padha kumpul kanggo ngrayakaké dina-dina peringatan para martir mau. Padha uga kumpul ing kéné kanggo nganakake ibadah lan, utamané, ngrayakaké Sakramèn Ekaristi, kanthi lempengan marmer ing ndhuwur kuburan para martir suci dadi mezbah.

[4865] Istilah 'tribun' sepisanané ngrujuk marang pamimpin suku utawa bagean saka populasi Romawi; nanging sawisé kuwi, istilah iki dadi ateges para pangreksa manéka jabatan umum, utamané komandan unit militer, sing njabat ing posisi antarané pangkat kolonel lan komandan kompi jaman saiki. Martir suci Vlast sing kasebut ing kéné iku salah siji komandan kaya ngono. Dheweke diarani 'Imperial' kamungkinan amarga dheweke kalebu Praetorian Guard, sing kawajiban kanggo ngladeni Kaisar langsung.

[4866] Kanthi sebutan 'makam ing guwa' ing kéné, mesthiné maksudé sawijining kamar ing katakomb. Biasane wong Romawi ngubur wong mati ing njero tembok liwat lorong-lorong ing sangisore lemah, nanging wong sugih—kaya sing bisa diduga, Pontian sing kasebut ing kene—kadhangkala nyiyapake, misah saka lorong-lorong, kamar-kamar sakabehe, sing asring amba banget, kanggo ngubur kabeh anggota kulawarga. Wong sugih sing wis mlebu agama Kristen asring, nalika masa panganiayaan, ngubur jenazah para martir suci sing wis nandhang sangsara kanggo Kristus ing makam kulawarga iki, nganggep iki minangka pakurmatan lan berkah gedhe kanggo awake dhewe.

Ing wektu kuwi, Kaisar Klaudius mrentahake supaya sawijining wong pinunjul, presbiter miturut pangkat, sing jenenge Valentine—sing wis ditangkep amarga ngakoni Kristus lan diiket rantai abot—digawa menyang kraton sing dumunung cedhak teater umum, kanggo diadili lan diinterogasi ing ngarepe. Dhèwèké kandha marang Valentine:

'Ngapa, nalika manggon ing antarané wong-wong kita, kowe ora urip rukun karo kita? Aku wis cukup krungu bab piwulang Kristiani kowe, lan aku gumun yèn kowe, minangka wong sing pinter, bisa kagoda déning dongèng kosong imanmu?'

'Yen kowe ngerti peparingé Gusti Allah sing ana ing iman kita,' mangsuli presbiter sing pinaringan berkah, Valentine, 'kowe dhéwé mesthi bakal seneng nampa iman kita, lan bangsamu bakal nolak déwa-déwa palsu lan p , arca-arca sing digawé déning tangan manungsa, lan bakal ngakoni siji Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Rama, lan Yesus Kristus, Putrané, Pangripta kabèh sing ana, sing wis nyipta swarga, bumi, segara, lan kabèh sing ana ing jerone.

Sawisé kuwi, salah siji wong sing ana ing sacedhaké Kaisar, sawijining petugas penegak hukum, ngomong banter marang presbiter suci:

'Lan apa panjenengan mikir bab dewa-dewa Dii[4867] lan Mercury[4868] ?'

'Aku ora mikir apa-apa liyane,' kandha Santo Valentinus, 'kajaba yèn wong-wong mau iku wong sengsara lan ora takwa sing nglampahi uripé ing ala, kebejatan, lan kesenengan. Nanging yèn kowe critakaké asal-usulé lan pakaryané, kowe dhéwé bakal weruh sepira ora takwané.'

Sawisé krungu tembung-tembung saka sang wali iku, pangreksa hukum muni banter:

'Wong iki ngina para dewa lan panguwasa Kakaisaran Romawi!'

Kaisar Klaudius, sawisé ngrungokaké paguneman iki kanthi sabar, banjur kandha marang Valentine:

'Yen Kristus iku Gusti Allah, kenapa kowe ora ngandhani aku kabèh bebener bab Panjenengané?'

Kanggo iki, presbiter suci mangsuli marang Kaisar:

'Ya Sang Prabu! Rungokna aku, lan nyawamu bakal slamet, kratonmu bakal saya amba, lan mungsuhmu bakal sirna. Sampeyan bakal menang ing kabeh lan ngrasakake kraton sementara ing kene, lan kraton langgeng ing gesang sing bakal teka. Nanging lakoni iki wae: tobat saka getih para wali sing wis sampeyan tumpahkan, pracaya marang Kristus, lan nampa baptisan suci.

Sawisé krungu tembung-tembung mau, Claudius kandha marang sing ana ing kono:

'Rungokna, warga Roma lan kabèh wong, piwulang sing becik sing diwartakaké déning wong iki marang kita.'

Nanging salah siji saka para governor[4869] sing jenenge Calpurnius, mangsuli kanthi banter:

'Duh Pangeran, panjenengan kesasar amarga piwulang kosongé wong iki. Pikirna dhéwé apa pantes yèn kita ninggalaké déwa-déwa sing wis diwulangaké marang kita wiwit cilik.'

Sawisé prèfèk ngucapaké tembung-tembung mau, atiné sang maharaja kagugah, lan dhèwèké nyerahaké Santo Valentinus, sang presbiter, marang Calpurnius, kanthi ngendika kanthi sedhih:

[4867] Dee utawa Zeus, sing uga dikenal minangka Jupiter, miturut mitologi Yunani, iku putrané Titan paling enom, Saturnus—sing sepisanan mrentah ing pulo Kreta lan sakbanjuré ngakoni panguwasané ing saindenging jagad—lan adhine, Rhea. Saturnus nduwé pirang-pirang putra lan putri saka Rhea, nanging dhèwèké langsung nelen wong-wong mau sawisé lair, amarga ibuné, Gaia, wis maringi ramalan yèn dhèwèké bakal digulingaké saka tahta déning anak-anaké dhéwé. Saka kabèh anaké Saturnus, mung Zeus sing dislametaké déning Rhea saka nasib kuwi, lan sakbanjuré dhèwèké pancèn ngusir Saturnus. Zeus diurmati déning wong Yunani lan Romawi minangka bapaké déwa-déwa lan manungsa, sawijining panguwasa sing kuwasa lan medeni ing swarga lan sakabehing jagad raya, sing ngirimké guntur lan kilat menyang bumi, lan dadi déwa utama. Miturut mitos Yunani, dheweke duwé hubungan jasmani karo akèh dewi cilik lan malah karo wanita fana, lan dianggep nduwèni manéka hawa napsu lan ala manungsa kaya déwa lan dewi liyané.

[4868] Merkurius, uga dikenal minangka Hermes, putrané Jupiter lan adhine Hera; dhèwèké diurmati déning wong Yunani lan Romawi minangka utusan déwa-déwa, sing nglakokaké kersané Zeus, perantara antarané déwa lan manungsa, déwa kecerdasan lan kapinteran omong, uga déwa panemuan, ciptaan, lan ketrampilan sing manéka warna, déwa industri lan dagang, sing konon mung nggawa kasugihan yèn digandhèngaké karo licik, tipu muslihat, malah maling – mula Hermes dadi pelindung maling lan tipu muslihat, nyetujoni kabèh jinis goroh lan sumpah palsu.

[4869] Ing Kakaisaran Yunani-Romawi, istilah 'eparch' tegesé khusus kanggo gubernur provinsi, sanadyan gelar iki kadhangkala uga dianggo kanggo magistrat kutha.

'Rungokna dhèwèké kanthi sabar, lan yèn piwulang sing diwartakaké kabuktèn ora ana dhasaré, mula tindakna dhèwèké manut paugeran sing ngadili wong sing nyolong barang suci; nanging yèn panjenengan manggih yèn pitutur dhèwèké bener lan sejati, ngapa kita ora manut marang dhèwèké?'

Eparkhus Calpurnius, sawisé njupuk Santo Valentinus, nyerahaké dhèwèké marang salah siji panguwasa utama sing biyèn ana ing sangisoré panguwasaé, wong sing aran Asterius, sing misuwur amarga kabijaksanaané, lan kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe bisa mbujuk wong iki nganggo tembungmu supaya padha pikiran karo kita, aku bakal nglaporake kabijaksanaanmu marang Kaisar, lan kowe bakal dadi kancane.'

Sawisé kuwi, Asterius nggawa presbiter Valentine menyang omahé. Nalika Santo Valentine mlebu ing omahé Asterius, dhèwèké sujud ndonga lan ndonga kaya mangkéné:

'Mangga marang Aku, kowe kabèh sing ngupaya lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe katentreman' (Matius 11:28). Mbalèkna omah iki marang Panjenengan lan paringna padhang sawisé pepeteng; mugi omah iki bisa mangertèni Panjenengan—Gusti Allah *'Melu marang Aku, kowe kabèh sing ngupaya lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe katentreman'* (Matéus 11:28), mbalèkaké omah iki marang Panjenengan lan paring padhang sawisé pepeteng; muga-muga omah iki bisa mangertèni Panjenengan – Gusti Allah lan Kristus ing kasatuan karo Roh Suci salawas-lawase. Amén.

Nalika sang wali wis ngrampungake pandonga iki, Asterius, sing wis krungu tembung-tembunge, kandha marang dheweke:

'Aku kaget kowe nyebut Kristusmu iku pepadhang.'

'Satemene,' mangsuli Santo Valentinus, 'Gusti kita Yesus Kristus, sing lair saka Roh Suci lan Sang Perawan Maria sing paling suci, iku pepadhang sejati sing maringi pepadhang marang saben wong sing teka ing donya (Yohanes 1:9).'

"Yen Panjenengané maringi padhang marang saben wong," kandha Asterius mangsuli, "mula aku bakal nyoba saiki apa sing kok kandhakake iku bener. Aku duwé putri sing dadi wuta sadurungé umuré rong taun, lan yèn, ing asmané Kristusmu, kowe mbalèkaké pandangane, aku bakal nindakake apa waé sing kok paringaké."

'Bawani marang aku,' pangandikane presbiter suci.

Asterius banjur kesusu lunga lan nggawa bocah wadon sing wuta. Banjur Santo Valentinus, ngangkat tangané lan ndongakaké mripaté menyang langit, ndedonga suwe karo luh, banjur nyandhakaké tangané ing mripat bocah wadon sing wuta lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus! Padhangna abdi Panjenengan, awit Panjenengan punika pepadhang sejati.'

Krungu tembung-tembung mau, sang putri langsung weruh maneh. Ndeleng kahanan iki, Asterius lan garwané tiba ing sikilé sang wali lan kandha:

'Mugi panjenengan kersa nindakake kados pundi kersa panjenengan, supados kita dados abdi Kristus lan nyawa kita kaslametaken.'

'Mangkono,' wangsulé Santo Valentinus, 'lakonana miturut dhawuhku. Yen kowe pracaya marang Kristus kanthi sakabehe atimu, rusakna kabèh arca ing omahmu, puasana, apura utangé kabèh wong sing nduwé utang marang kowe, lan nampa baptisan suci – banjur kowe bakal slamet.'

Asterius lan garwané kanthi seneng manut nindakake kabèh mau, lan Santo Valentinus, sawisé maringi paugeran puasa telung dina kanggo wong-wong mau, banjur miwiti mulang kabeneran iman suci. Lan amarga ana akèh tawanan ing sangisoré panguwasa Asterius, dhèwèké mbébasaké kabèh saka belenggu lan ngeculaké saka panjara. Sawisé puasa telung dina, teka dina Minggu, lan Asterius dibaptis bebarengan karo kabèh wargané—46 priya lan wanita—banjur dhèwèké ngajak Santo Kalikstus, uskup, menyang omahé lan nampa berkah.

Nalika krungu bab baptisé Asterius, Marinus sing kasucèn, garwané Martha, lan putrané Audifax lan Abbaqum teka ing omahé kanthi kabungahan gedhé, padha matur nuwun marang Gusti Allah, lan manggon ing kana suwéné telung puluh loro dina.

Ing wektu sing padha, sang raja, sawisé krungu yèn Asterius wis mlebu agama Kristus lumantar piwulang presbiter Valentine lan wis dibaptis bebarengan karo kabèh wargané, langsung ngutus prajurit kanggo nyekel dhèwèké lan kabèh wargané; lan prajurit-prajurit mau, teka kanthi dadakan, nyekel kabèh wong ing omahé Asterius, Antarane ana Santo Marinus karo garwane lan putrané, banjur digawa ngadhep kaisar. Kaisar banjur

mrentah supaya Presbiter Valentine, Marinus, garwane lan putrané dipisah saka wong liya, déné Asterius lan keluargané dikirim kanthi diiket menyang kutha Ostia[4870] , supaya ing kana padha diadili lan dihukum.

Santa Asterius lan kabèh sing ana bareng dhèwèké digawa menyang kutha Ostia lan diserahaké marang hakim sing jenengé Gelasius, sing nalika ndelok kabèh mau banjur mréntahaké supaya kabèh mau dipenjara. Sawisé rong puluh dina kliwat, dhèwèké mréntahaké supaya kabèh mau digawa menyang pangadilan lan kandha marang wong-wong mau:

'Apa kowe ngerti apa sing wis diputusake Kaisar lan kabèh penasihaté[4871] ?'

'Kita ora ngerti,' wangsul para wali.

'Wis kaputusané,' pangandikane hakim, 'menawa sing nyembah déwa bakal urip lan bébas, déné sing ora gelem nyembah déwa, sawisé ngalami manéka siksaan, bakal dipatèni.'

Kanggo kuwi, Santo Asterius kandha marang hakim:

'Bok menawa sing padha kaya wong-wong mau padha nyembah dewa, lan padha binasa bareng karo wong-wong mau; nanging kita sujud marang Gusti Allah sejati lan Maha Kuwasa sing manggon ing swarga, lan marang Panjenengané kita nyawisake awak kita minangka kurban.'

Krungu tembung iku, hakim banjur nesu banget lan langsung mrentah supaya Santo Asterius digantung lan disiksa, lan supaya wong-wong liya kabèh dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat. Sawisé ngalami sangsara kaya ngono ing dina iku, hakim banjur mrentah supaya wong-wong mau dibalèkaké menyang panjara, karo kandha:

'Panyiksaan sing luwih abot kudu disiapake kanggo wong-wong mau.'

Banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya pagelaran diadani ing dina candhaké lan kabèh wong padha diklumpukaké. Nalika esuk teka, Gelasius rawuh ing pagelaran mau, lenggah ing panggonan khusus sing wis disiapaké kanggo sidang, lan sawisé dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Santa Asterius lan para martir liyané digawa ngadhep dhèwèké, dhèwèké kandha marang Santa Asterius:

'Tinggalna khayalanmu sing bodho lan sumpaha arep nyembah marang para dewa, supaya kowe lan wong-wong sing bareng kowe ora mati ing sangsara.'

"Kita kabeh kepengin mati kanggo Kristus," mangsuli Santo Asterius, "kaya Panjenengané seda kanggo kita wong dosa, supaya sawisé resik saka rereged donya iki, kita pantes mlebu Karajaning Swarga sing kita ngidam-idamake."

Krungu wangsulan kuwi, Gelasius nesu banget lan mrentah supaya Asterius lan kanca-kancané dibuwang marang kéwan galak kanggo diserang lan dirobek-robek. Sawisé kuwi, para martir suci digawa menyang panggonan cedhak candhi emas sing dikenal minangka 'lubang kéwan', amarga kéwan galak disimpen ing kana. Nalika para wali mlebu ing lubang, pager sing nutupi panggon kewan mau dibukak, lan kewan-kewan mau diserang marang wong-wong mau. Banjur Santo Asterius muni banter, kandha:

– Ya Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing nylametake abdi Panjenengan Daniel ing liang singa lan lumantar nabi Habakuk maringi pangayoman lan nguwatake dhèwèké[4872] , rawuh uga marang kita, abdi-abdi Panjenengan, lumantar Malaikat Panjenengan sing suci.

Kewan-kewan mau, sawisé metu saka mburi sekat, ora nglarani para martir suci; malah padha sujud marang Santo Asterius lan kanca-kancané. Ndeleng kahanan iki, Gelasius banjur ngadhep wong-wong lan kandha:

'Apa kowe weruh carane wong-wong iki ngendhalèkaké kéwan galak nganggo sihir?'

Nanging akèh wong ing antarané wong-wong mau kandha:

'Gusti Allah, sing padha padha ngabdi, sing nglindhungi wong-wong mau.'

Sawisé kuwi, hakim mréntahaké supaya para martir suci digawa metu saka lubang, nyiyapaké unggun geni gedhé, lan dibuwang ing kana supaya kobong. Nalika unggun geni gedhé iku kobong, Santo Asterius kandha marang para martir suci liyané:

[4870] Kutha Ostia dumunung ing kidul-kulon Roma, ing muara Kali Tiber, ing pesisir Segara Tirrenia. Kutha iki duwé pelabuhan paling gedhé lan paling kukuh, sing dibangun déning Kaisar Klaudius I.

[4871] Para penasihat kaisar iki diarani senator, utawa luwih umum disebut sinklitik. Padha dadi pejabat kraton sing paling pinunjul lan mbentuk sinclite, yaiku dewan kraton.

[4872] Crita babagan manggoné Daniel enem dina ing guwa singa kapanggih ing Dan. 14:28–42, déné crita babagan rawuhé nabi Habakuk diceritakaké ing hagiografiné, sing muncul ing dina kapindho wulan Desember

– Aja wedi, awit Panjenengané sing katon ing pawon Babilonia karo telung mudha saiki ana ing antarané kita.

Lan nalika para martir suci dibuwang menyang geni, kobongané langsung surut, panasé malih dadi adhem, lan para wali ora cilaka. Banjur hakim, nalika weruh yèn dhèwèké kalah lan isin, mènèhi dhawuh supaya para martir suci mau digawa metu saka kutha lan ing kana diparingi paukuman khusus – sawatara dipenggal sirah, déné liyané dilempari watu. Mangkono pungkasan kasyahidan para martir suci mau.

Bab para martir suci Marina, Marta, Audifax, lan Abacum, sing ditinggal ing Roma bebarengan karo presbiter sing berkah Valentine, Kaisar Klaudius mrentah supaya padha digawa ngadhepi dheweke kanggo diadili. Kaping pisan, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Santa Valentinus dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat lan banjur dipenggal nganggo pedhang; sawisé kuwi, dhèwèké ngadhep marang Santa Marina lan wong-wong sing ana bareng dhèwèké lan kandha marang wong-wong mau:

'Saka ngendi kowe?'

'Saka Persia,' wangsul para wali.

"Napa kowe ninggalake tanah airmu lan teka ing kene?" pitakoné.

'Kula kepéngin,' wangsul para wali, 'ngurmati kuburan para rasul suci lan nyuwun donga marang Gusti ing kuburan mau.'

Sawisé kuwi, kaisar kandha:

– Saka ngendi kowe entuk emas lan perak iki, amarga aku krungu yèn kowe sugih?

'Kita entuk emas lan pérak mau,' wangsulé Para Wali Marin lan Marta, 'saka kagungan kita sing akèh banget ing Persia lan sing wis kita adol. Kita mbagi bagéan saka asil adol mau marang wong mlarat, lan nggawa bagéan liyane mriki—dudu kanggo awake dhéwé, nanging kanggo ngladèni para wali.' Lan sepira sugihé kita ing Persia, panjenengan saged mangertosi saking garis keturunan kita ingkang mulya. Bapak kula, Maromeus, namung kaping kalih sangingking raja Persia, lan punika, garwa kula, putrinipun Kusinitus, sawijining pangeran ingkang misuwur ing Persia.

'Napa,' takon sang maharaja, 'kowe wis ninggalaké dewa-dewa asli sing disembah ing Persia lan teka mrana golek wong mati?'

'Kita iku abdi Kristus,' mangsuli Marin, 'lan kita teka kanggo nyembah para rasul suci, sing nyawane langgeng manggon karo Gusti Allah, supaya padha ndedonga kanggo kita ing ngarsane Kristus, Gusti kita.'

'Lan ing endi emas lan pérak sing kowe gawa saka Persia?' takon Claudius.

'Kita wis nyumbangake marang Gusti,' wangsulé Santo Marin, 'Gusti sing maringi marang kita mung kanggo sawatara wektu.'

Krungu tembung iku, Kaisar nesu banget lan nyerahake para martir suci marang gubernuré, wong sing jenengé Muscianus, kanthi kandha:

'Yen padha ora ngorbanaké marang déwa, sawisé ngalami manéka siksaan, patèni.'

Muscius, sawisé njupuk para wali, lungguh ing panggonan pangadilan ing candhi dewi Romawi Telluda[4873] , lan sawisé ngukum wong-wong mau supaya disiksa, dhèwèké mréntahaké kabèh piranti panyiksaan disiapaké ing ngarepé lan miwiti ngancem karo panyiksaan sing kejem, kanthi tujuan meksa supaya padha nyembah arca-arca. Nanging para wali ora manut marang kersane, mula dhèwèké nerusaké panyiksaan. Kaping pisan, dhèwèké mréntahaké Wali Marinus supaya dibaringaké ing lemah lan dipukul nganggo tongkat suwé banget. Nalika dipukul, martir suci kuwi njerit banter, mung ngucapaké tembung-tembung iki:

'Mulyakna Panjenengan, Gusti Yesus Kristus!'

[4873] Telluda utawa Tellus iku dewi kuna saka bangsa Itali sing nyimbolaké Ibu Bumi, asring dipanjeni bebarengan karo Ceres. Minangka wakil bumi, Tellus dibandhingaké karo Jupiter, dewa langit. Minangka perwujudan rahim ibu bumi sing nampa wiji lan maringi urip anyar, Tellus dianggep minangka pangripta kabeh sing ana lan dipunpanjaluk minangka ibu tinimbang dewi-dewi liyane. Saliyane, Tellus dianggep minangka pangatur tatanan donya, panyawiji kamakmuran, lan pelindung mantenan, kaya Demeter ing Yunani. Minangka dewi bumi, Tellus uga dipunpanjaluk nalika ana gempa bumi. Sawisé ana gempa bumi sing kedadéyan ing tengah-tengah perang taun 168 SM nalika perang karo wong Picentes, konsul P. Sempronius ngucapaké janji arep mbangun candhi kanggo ngajèni Tellus, sing dibangun ing lereng kulon Bukit Esquiline; nanging, candhi sing didedikasikaké kanggo Triad Eleusinia—Demeter (Tellus), Dionysus lan Kore, wis diadegaké ing Roma taun 486 SM, kanthi gaya Yunani lan dibangun déning seniman Yunani.

Banjur padha miwiti nggebuki Avdifax lan Avvakum nganggo tongkat. Ing wektu kuwi, ibune, Santa Marta, nalika nyekseni sangsara putra-putrine, maringi panguwasan liwat pitutur kebapaan, supaya padha wani nahan sangsara kanggo Kristus, sing wis nandhang sangsara ageng kanggo kita. Sawisé kuwi, penyiksa mréntahaké supaya telung martir iki—bapak lan anak-anaké—digantung ing piranti siksa, dagingé disobek saka awaké nganggo cakar wesi, lan iga-igané dibakar nganggo geni. Nalika kuwi kedadéyan, para martir suci kuwi njerit kanthi rai sing bungah:

'Matur nuwun dhumateng Panjenengan, Kristus Gusti Allah kita, amarga Panjenengan sampun nganggé kita pantes nandhang sangsara punika demi asman Panjenengan.'

Muscius banjur mrentahake para wali supaya diturunake saka piranti siksa lan tangané dipotong – nalika Martha nglumpukake getihé lan ngolesi awaké dhéwé kanthi kabungahan – banjur gantung tangané sing wis dipotong ing gulu lan ngubengi saindenging kutha Roma. Nalika para wali suci diarak ngubengi kutha, ana juru seru muni marang wong-wong mau:

'Aja ngina para déwa, amarga kowe diukum merga kuwi.'

Minangka wangsulan, para wali padha muni banter:

'Kuwi dudu dewa, nanging setan sing bakal ngrusak kowe lan rajamu.'

Sawisé ngalami sangsara kaya ngono, para martir suci digawa metu telung welas stadia saka kutha menyang panggonan sing diarani Nympha Katavassi; lan Santo Marinus, bebarengan karo Audifax lan Abbaqum, dipenggal sirahé, déné Santo Marta klelep ing kali[4874] . Ana sawijining wanita Kristen sing jenenge Philikita kanthi rahasia njupuk mayit para martir suci sing wis dipenggal, lan uga nemokake mayit Santa Marta ing banyu, banjur dikubur ing keboné, ngluhurake Gusti kita Yesus Kristus, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

20 Juli

7 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina iki, pangasoing Bapa Sing Kinurmatan Euphrosyne, ing donya dikenal minangka Eudokia, Grand Duchess Moskow, ing taun 1407.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan Thomas Malein

Perayaane tanggal 7 Juli

Sadurunge njupuk sumpah biara, Bapa Thomas sing Kinurmatan makarya ing militer lan misuwur amarga kasugihan lan kawani. Amarga kekuwatan fisiké, piyambakipun nindakake akèh prestasi ing perang, lan kaping pirang-pirang, merga piyambakipun, kanca-kanca sukué menang nglawan mungsuh. Nanging, amarga katresnan marang Kristus, Thomas nilar donya lan kesia-siaan ing donya lan nampa 'iketan enthengé Kristus'[4875] – urip monastik. Dheweke ngupaya supaya bisa kaya Kristus, Gustine, kanthi nyandhak kamlaratan lan ngrembaka kerendahan ati ing batine; kanggo iku, dheweke golek pitutur saka para asketis sing taat marang Gusti, kondhang amarga urip asketis lan manggon ing maneka biara. Nalika piyambakipun kepéngin tentrem sampurna kanggo upaya asketikipun, Thomas mutusaké menyang ara-ara gersang, sawijining tiang geni sumunar ing ngajengipun ing langit bengi lan nabi suci Elia piyambakipun muncul marang piyambakipun kanggo nuduhaké dalan menyang jeroning ara-ara gersang.

[4874] Para martir suci Marinus, Marta, lan putra-putrané séda ing taun 269. Reliké saiki disimpen ing Gréja St John the Bushman ing Roma, déné reliké St Valentine ana ing Gréja Praxedes.
[4875] Matius 11:30.

Dipandu déning kanca-kanca kuwi, Thomas tekan gunung sing dijenengi Malea[4876] , sing dadi kanggo dhèwèké kaya Gunung Carmel[4877] wis dadi kanggo Elia. Ing kéné dhèwèké miwiti urip piyambakan, mung sesambungan karo Gusti Allah lan diparingi wahyu lan panglihatan ilahi.

Kaya nalika isih manggon ing donya dhèwèké kanthi wani wis ngalahaké mungsuh sing katon, saiki sawisé mundur saka donya kanggo manggon ing ara-ara samun, dhèwèké nggebuk lan ngusir pasukan roh jahat sing ora katon nganggo pandonga tanpa kendhat, kaya nganggo pedhang landhep. Lan kaya kutha sing dumunung ing pucuk gunung utawa lintang sing sumunar ing langit ora bisa didhelikake saka pandelengan manungsa, mangkono uga Sang Thomas sing kinurmatan ora bisa didhelikake saka wong-wong ing gunung ara-ara samun Malea, ing ngendi piyambakipun sumunar kanthi kasuciané kaya lintang padhang, madhangi bumi.

Nalika wong-wong padha krungu babagan sang pertapa, piyambakipun dados pencerah tumrap ingkang pikirane mendhung lan dados pitulungan tumrap ingkang mbutuhake pitulunganipun, awit piyambakipun sampun nampi saka Gusti kakuwatan tumindak kaajaiban lan sih marang panyembuhan. Panjenengané kanthi mujijat nyembuhaké kabèh jinis lara, mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, lan maringi wong pincang kamampuan mlaku kanthi bener lan gampang; lan ing sawijining wektu, lumantar pandonga panjenengané, sumur banyu mili ing panggonan kang garing. Nanging ora mung nalika urip ing donya Thomas nindakake akèh mujijat; sanajan sawisé piyambakipun pindhah menyang Gusti, mujijat isih terus kelakon ing relik-reliké sing diurmati. Para pracaya nampa panyembuhan sing cepet banget saka macem-macem lara lan malah saka penyakit sing ora bisa mari, uga saka panguasaan setan – loro-lorone lumantar pandonga sang wali lan kanthi sih Kristus, Gusti kita[4878] .

Kontakion, Nada 4:

Sampeyan wis nampilake kamenangan ageng kanthi kawani priya; amarga kobong dening katresnan ilahi, sampeyan nglawan raja donya lan kabèh kamulyané, netepake panggonan ing pucuk gunung paling cilik: saka kono sampeyan munggah menyang swarga marang Sang Raja para raja. Thomas, ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Kematiran Para Martir Suci Peregrinus, Lucianus, Pompeius, Isichius, Papias, Satorninus lan Germanus

Dipeperingati tanggal 7 Juli

Para martir suci iki asalé saka Italia lan nandhang sangsara nalika jaman panguwasa Kaisar Trajanus[4879] . Nalika panganiayaan marang umat Kristen diwiwiti, padha numpak kapal lan tekan ing kutha sing dijenengi Dyrrhachium[4880] . Nalika ana ing kutha kuwi, nalika padha weruh Uskup suci Astius[4881] digantung, disalib ing kayu salib lan diolesi madu, lan keplap-keplap lan lalat nyengat dhèwèké, padha ngluhuraké dhèwèké amarga pangakuané marang Kristus. Akibate, kabukten yèn padha wong Kristen, lan para prajurit langsung nyekel wong-wong mau. Nalika interogasi, padha ngakoni pracaya marang Kristus, lan miturut dhawuh amfipati[4882] Agricola,

---

[4876] Durung cetha ing endi Gunung Malea dumunung, ing ngendi Sang Thomas sing Kinurmatan manggon minangka pertapa lan saka kono dhèwèké entuk julukané. Sawetara wong nemtokake ana ing Peloponnese, ing Laconia, ing ngendi ana Tanjung Malea; liyane ngenali minangka Gunung Maleon, sing dumunung ing sisih wétan Gunung Athos; pungkasané, sawetara wong nempatake gunung iki ing pulo Lesbos, ing ngendi uga ana Tanjung Malea.

[4877] Gunung Karmel dumunung ing wewengkon suku Asher lan Manasseh; pucuk loré mlebu ing Segara Tengah, déné pucuk kidulé nyandhak pagunungan Samaria. Gunung iki dadi panggonané para nabi Elia lan Elisha (1 Raja-raja 18:1–46; 2 Raja-raja 2:25, 4:25).

[4878] Tanggal pasti uripé Venerable Thomas Malein ora dingerteni. Diduga yèn dhèwèké urip ora luwih saka abad kaping 10.

[4879] Trajan mrentah Kakaisaran Romawi wiwit taun 98 nganti 117 Masehi. Ing taun 99 Masehi, dhèwèké mbalèkaké undang-undang sing nglarang paguyuban rahasia. Lan amarga wong-wong pagan wis nganggep wong Kristen minangka anggota organisasi rahasia, lan amarga ibadah Kristen dilakoni ing wayah bengi lan sacara rahasia, dhèwèké miwiti panganiayaan marang wong-wong mau minangka pelanggar undang-undang sing kasebut mau.

[4880] Kutha Dyrrhachium, sing uga dikenal minangka Epiphamnus, saiki Durres, dumunung ing Albania saiki ing pesisir Segara Adriatik.

[4881] Dina raya martir suci Astias dirayakake tanggal 4 Juni.

[4882] Ing Kakaisaran Romawi, 'amphipates' iku jeneng sing diwènèhaké marang gubernur provinsi.

padha diparingi kapal lan dibenamake ing banyu jero. Mangkono para martir suci[4883] nemoni pungkasané. Jasadé banjur kabawa ombak tekan pinggir pantai lan dikubur ing pasir. Sanga puluh taun sawisé, para martir suci mau muncul marang Uskup Alexandria lan kandha: 'Jupuk awak kita.'

Uskup banjur ngubur awak para wali kanthi pakurmatan lan mbangun gréja cilik ing panggonan panguburané.

Urip lan Kesyahidan Para Martir Suci, Epictetus Presbiter sing Kinurmatan lan Astion Sang Biarawan.

Dipeperingati tanggal 7 Juli

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti Allah, Diocletian[4884] , ing salah siji provinsi ing sisih wétan Kakaisaran Romawi, ana sawijining priya saleh sing aranè Epictetus, sing urip minangka biksu. Dhèwèké iku presbiter sing wiwit isih enom wis miwiti ngabdi marang Kristus. Panjenengané kagungan karunia mujijat, sing diparingaké déning Gusti amarga gesangé sing suci. Panjenengané marasaké kabèh jinis lara; mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, marasaké wong kusta, nguripaké manèh wong lumpuh saka ambené, lan ngusir setan. Saka kabèh mujijat mau, sing dadi pratandha kasuciané, ing ngisor iki sing pantes diparingi perhatian khusus.

Sawijining dina, nalika Epictetus ana ing selé, sing ora adoh saka sawijining désa, lan lagi ndedonga lan merenung kanthi khusyuk, ana sawijining bangsawan[4885] , sing nggawa putriné—wadon umur limolas taun sing lumpuh kabeh—marang dhèwèké. Kanggo njaluk kesembuhan kanggo putrine, sang bangsawan tiba ing sikilé Epictetus lan nyuwun marang dhèwèké kaya mangkéné:

"Wongé Gusti! Asihi aku lan aja nolak aku. Amarga Gusti sing welas asih sing kowe sembah ora nolak sapa waé sing marani Panjenengané[4886] . Iki anakku siji-sijiné; dhèwèké wis lara telung taun lan ora bisa obah sanadyan siji anggota badan. Dheweke meh ora urip, nanging aku yakin tenan yèn Panjenengané sing wis marasaké wong wadon sing nandhang getihen suwéné rolas taun[4887] uga bisa marasaké putriku. Mung ndedonga kanggo kita, welasana kita; amarga kita anak Gréja Kristus lan wis padhang dening baptisan suci.

Banjur abdi Gusti, Epictetus, sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, ngolesi gadis lumpuh mau nganggo lenga suci. Lan dhèwèké langsung mari lan bisa tangi, déné kabèh wong sing ana ing sacedhaké padha matur nuwun marang Gusti. Banjur ingkang kinurmatan ngendika marang sang adipati:

'Wah, kekasihku! Yen kowe kepengin ora ana siji wae ing omahmu sing lara, tampi Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus saben Minggu bebarengan karo kabèh warga omahmu, sawisé ngresiki atimu kanthi cara sing bener.'

Sawisé kuwi, dhèwèké nglilani wong-wong mau lunga kanthi tentrem.

Ing wektu liyane, ana wong sing kesurupan setan digawa marang Panjenengané. Panjenengané nyimpen wong mau telung dina, nglakoni setan mau kanthi pangastané lumantar pandonga, lan setan mau nyritakaké kasangsarané nganggo tembung-tembung iki:

"Aduh! Piyé sangsara iki! Napa aku kudu nahan iki? Apa ora luwih becik aku tetep ana ing Frigia[4888] , ing candhi pagan, lan nampa sembah lan kurban saben dina saka akèh wong bodho? Nanging saiki, aku kapaksa, sanajan ora amarga kesalahanku, nandhang sangsara ing tangané siji wong iki."

Ing dina katelu, presbiter suci ngetokake larangan marang setan lan ngusir dheweke saka wong iku.

[4883] Tanggal pasti seda para martir suci iki ora dingerteni.

[4884] Kaisar Diocletian mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

[4885] Antarane wong Romawi kuna, istilah 'comites' sepisanan ngrujuk marang para pangiring pejabat paling dhuwur ing sawijining provinsi, lan sakwisé ngrujuk marang para pangiring para kaisar, sing mbentuk pangiring paling jero. Wiwit jaman Konstantinus Agung (306–337), istilah iki dadi gelar kanggo kabèh pejabat kraton lan nagara, sanajan ora kalebu ing rombongan kaisar.

[4886] Mat. 7

[4887] Mat. 9:20–22

[4888] Phrygia – sawijining wewengkon ing Asia Cilik.

Ing wektu liyane, ana sawijining wanita bangsawan lan sugih—wong pagan—digawa ngarepé sang wali; amarga wis kelangan penglihatan, dhèwèké wis nyoba mari saka macem-macem dhokter nanging ora ana asil. Dheweke nyuwun marang wongé Gusti supaya nyentuh mripate sing wuta nganggo tangan tengené, amarga dheweke wis krungu manawa akèh mujijat lan panyembuhan diparingaké marang wong lara liwat tangané sing suci. Sang wali, katarik dening pangajabé sing tulus kang mratelakaké pracayané, nyelehaké tangan tengené ing mripaté, nyebut asmané Gusti Yesus Kristus, lan wong wadon mau langsung weruh manèh, kandha:

'Kamulyan tumrap Panjenengan, Gusti Allahé wong Kristen!'

Wiwit wektu kuwi, dhèwèké lan kabèh wargané omahé padha nyembah marang Kristus. Nanging bakal suwé banget yèn nyritakaké kabèh mujijat sang wali iki; nanging sing wis kasebut wis cukup kanggo mbuktèkaké kasuciané; mula saiki wayahe nerusaké crita liyané.

Saka kutha cedhak, katoné kanthi kebetulan nalika mlaku-mlaku karo para abdi, ana priya enom watara wolulas taun jenengé Astion teka ing panggonané sang pangulu. Dhèwèké anaké sawijining bangsawan sugih lan wong pagan. Sejatine, iku Pangayomaning Gusti sing nuntun dhèwèké menyang selé sang resi. Dhèwèké kepéngin ngerti sapa sing manggon ing kana, lan sawisé mlebu sel, dhèwèké weruh wong sing katon pinunjul, sing nampani dhèwèké kanthi ramah lan, sawisé ngajak lungguh jejere dhèwèké, takon:

'Saka endi kowe, anakku? Lan sapa wong tuwamu?'

Wong enom mau mangsuli:

Bapakku iku gubernur kutha, lan ibuku putri saka Senator Julian.

Aku anak siji-sijine, lan padha ngopeni aku kaya mutiara sing paling larang.

Banjur sang wali ngendika marang dhèwèké:

– Kowé pancèn bener, anakku, nalika kowé kandha yèn wong tuwamu ngopeni kowé kaya mutiara sing paling ajiné. Nanging, padha mung ndelok kowé; padha ora sejatiné nduwèni kowé. Amarga nyawamu sing pinaringan berkah iku luwih ajiné tinimbang mutiara apa waé, lan nyenengaké Kristus Juruwalèh kita, Sing, miturut pirsananku, wis milih kowé kanggo ngabdi marang Panjenengané. Mula rungokna marang aku, anakku sing tak tresnani! Buwangna kabèh sing ditawakake donya sing katon, sementara, lan sia-sia iki, supaya kowe, bebarengan karo kabèh para wali, bisa nampa berkah sing ora katon lan langgeng ing gesang sing bakal teka. Amarga kabèh sing kita deleng ing donya iki bakal sirna lan enggal rampung, déné apa sing wis disiapaké Gusti Allah kanggo wong-wong sing tresna lan ngabdi marang Panjenengané langgeng langgeng, kaya Gusti Allah dhéwé sing langgeng. Emas lan pérak sing bisa kita deleng dudu sing sejati, nanging mung tipuan kanggo manungsa. Aku, nanging, bakal ngandhani apa emas sejati iku, sing pantes digayuh. Ing Kitab Suci Kristen kita ana pangandika iki: 'Aku maringi pitutur marang kowe supaya tuku saka Aku emas sing wis disempurnakaké ing geni, supaya kowe dadi sugih, lan sandhangan putih, supaya kowe bisa nganggo sandhangan' lan supaya kowe ora katon telanjang[4889] . Emas murni iki yaiku Kristus Gusti kita, sing nyulut atiné manungsa nganggo katresnan ilahi. Yen kowe, anakku, kepéngin nduwèni Panjenengané ing atimu, mula kasugihan swarga bakal langsung disiapaké kanggo kowe, lan kowe bakal diparingi sandhangan putih; lan sandhangan mau yaiku iman, pangarep-arep, lan katresnan; kanggo ngagem mau kaya waja, kowe bakal munggah ngluwihi ora mung donya sing katon iki, nanging uga bakal ngalahake setan, sing kowe anggep dadi dewa, bebarengan karo kabèh abdi-abdiné. Saliyane, sing tak tresnani, kowe uga kudu ngerti yèn bapakmu sing nglairaké kowe ing daging dudu bapak sejati, amarga dhèwèké mung maringi awak sing fana, sing bakal enggal mati. Bapak sejati kowe, nanging, yaiku Gusti Allah Kang Maha Kuwasa. Panjenengané, sawisé nggawe nyawamu sing langgeng, ngutus nyawa mau mlebu ing awakmu, sing diwangun miturut dhawuh Panjenengané dhéwé. Mula, kowe nduwé siji bapak—sing katon—lan siji manèh—sing ora katon. Bapakmu sing katon iku fana, kena owah-owahaning wektu, bala lan sangsara, lan tanpa kuwasa. Nanging Bapakmu sing ora katon iku langgeng, langgeng langit, lan ora kena sangsara apa-apa; Panjenengané Maha Kuwasa lan nyekel kabèh mau ing tangané. Panjenengané ngandika – lan kowé kabentuk ing kandungan ibumu. Panjenengané paring dhawuh – lan kowé metu saka kandungan ibumu. Miturut kersané, kowé tekan yuswa enom. Lan yen anak kudu ngajeni wong tuwa ing donya, luwih-luwih padha kudu ngajeni Panjenengané sing wis nyipta kita miturut gambar lan rupa Panjenengané dhéwé, maringi kita akal lan pangertosan, lan maringi kita panguwasa kanggo nguwasani pakaryané tangan Panjenengané. Saka kawanan, Panjenengané wis nggawé kita

[4889] Wahyu 3

dadi putra, sedulur, lan kanca lumantar kabecikan Panjenengané. Mula saka iku, kita kudu ngerti, tresna, ngajeni, lan tansah nyembah Panjenengané—Bapa sejati kita, sing wis maringi akèh berkah marang kita. Kaya mangkono uga, ibu sejati kita dudu sing nglairaké kita sacara jasmani kanggo donya iki, nanging Panjenengané sing nglairaké kita sacara rohani menyang urip langgeng. Panjenengané dipinang karo Sang Juruwilaha kita, dipunurmati déning para Malaikat, dihias déning para Nabi, dimulyakaké déning para Rasul lan martir, lan diunggahaké déning para pangakun iman; amarga panjenengané, Kristus Sang Gusti wis nyawisaké panggonan ing swarga. Ibu Suci iki diarani Gréja déning para umat. Swara-Nya iku swara merpati sing ngopeni anak-anake; lambe-Nya miliake murri pangajaran apostolik; mripat-Nya iku pracaya sejati lan pangarep-arep sing teguh marang Gusti Allah; saka tangan-Nya netes murri saka pakaryan becik, sing kawangun saka welas asih lan katresnan; loro wadhah-Nya iku loro prajanji. Sing Lawas, ing ngendi para nabi mulang, lan Sing Anyar, ing ngendi para Rasul mratelakaké Injil; lan lumantar baptisan suci Panjenengané nglairaké anak-anaké kanggo gesang langgeng. Mula, ayo teka, anak sing kinurmatan! Nyawani ing payudha Ibu sejati iki; rungokna pituturku – tinggalna bandha donya wong tuwamu, supaya kowe dadi ahli waris bandha langgeng sing wis disiapake kanggo para putra Gusti. Rungokna nalika Bapa sejati kowe ngandika marang kowe lumantar aku: *'Tinggalna negaramu, kulawargamu lan omahé bapakmu [lan lunga] menyang tanah sing bakal tak tunjukaké marang kowe'* (Gen. 12:1), *'menyang tanah kang mili susu lan madu'* (Ex. 3:8, 17) – lumantar piwulangé para nabi, para Rasul lan para bapa suci. Lan nalika kowe wis nepaki kabèh sing diprentahaké marang kowe, kowe bakal diparingi warisan swarga, harta karun swarga bakal dibukak kanggo kowe, kamulyan Karajan swarga bakal diparingaké marang kowe, kowe bakal nyawang barisan malaikat lan pasuryané kabèh para wali, lan kowe bakal urip bebarengan karo wong-wong mau minangka sedulur sing tresna lan dikasihi, nalika ing wektu sing padha kowe cedhak karo Gusti Allah minangka anak.

Lelaki enom sing wicaksana, sawisé ngrungokaké wacana luhur saka wongé Gusti lan wis pracaya marang kabenerané, atiné krasa banget kagugah, nanging ora ngomong apa-apa marang dhèwèké ing wektu kuwi, amarga wedi marang para abdi sing ana bareng dhèwèké, sing bisa nyritakaké omongané marang wong tuwané. Mula saka kuwi, dhèwèké pamit, sujud marang wong tuwa sing kinurmatan kuwi.

Esuk banget ing dina sabanjure, Astion enom buru-buru piyambak menyang sesepuh sing kinurmatan kuwi, kaya tawon wicaksana mabur bali menyang panggonan sing wis nglumpukake madu manis dina sadurunge. Nalika mlebu ing sel presbiter Gusti, dhèwèké nyapa nganggo tembung iki:

'Salam, Rasul Kristus, pelayan Prajanji Anyar!'

Wong suci mau mangsuli:

'Salam uga kanggo kowe, pemuda ayu! Aku weruh kowe nganggo busana martir lan nganggo mahkota permata.'

Sawisé padha lungguh lan miwiti rembugan, sang tuwa kandha:

'Critakna, anakku, apa wiji sing wis kita semai ing atimu wingi, kanthi sih-rahmaté Gusti, wis layu? Apa bakal ngasilaké woh? Utawa apa atimu isih manggon ing pepetengé ora pracaya?'

Astion kandha:

Wingi aku wis kandha marang panjenengan, bapa suci, yèn aku anak siji-sijiné saka wong tuwaku lan aku banget ditresnani déning wong tuwaku. Aku wedi bakal gawe sedhih wong tuwaku; amarga yen aku terang-terangan mlebu agama Kristen, dheweke, keserang sedhih banget, bakal mbuwang awaké dhéwé menyang segara, utawa gila, utawa kanthi cara liya ngakhiri uripé. Nanging aku ora kepéngin apa sing bakal maringi kaslametan marang aku dadi panyebab pati wong tuwaku lan kebinasaan langgeng. Mula, menawa Panjenengan kersa nampa pitutur kula, Rama, dadèkna kula dados Kristiani kanthi rahasia, lan siyapna kula saiki kanggé nampi baptisan. Lan menawi sampun Panjenengan lampahi kabèh ingkang dipun ajokaké déning upacara Kristen dhumateng kula, kula nyuwun dhumateng Panjenengan, paringana welas asih dhumateng kula: gawa aku bareng panjenengan menyang tanah sing adoh, ing ngendi Gusti bakal nuntun panjenengan, supaya mripatku ora ndeleng luh wong tuwaku, supaya atiku ora goyah nalika weruh sedhihé, lan supaya, amarga katresnan marang wong tuwaku, aku ora ngancamake kaslametan dhiri.

Krungu tembung-tembung mau saka pemuda iku, sang sesepuh suci bungah ing atiné lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya puasa saben dina lan ngati-ati supaya ora kena najis saka panganan sing dipersembahaké marang arca-arca; ing wektu sing padha, dhèwèké uga ngajak dhèwèké supaya ndedonga marang Kristus Sang Juruwilujeng, Gusti sejati. Pemuda Astion nglakoni dhawuh-dhawuh mau kanthi semangat. Sembunyi-sembunyi

saka keluargané, dhèwèké saben dina menyang marang sang sepuh lan sinau iman suci saka dhèwèké. Nalika dhèwèké wis ngerti Kristus kanthi becik lan pracaya tenanan marang Panjenengané, sang sepuh sing suci ngabaptis dhèwèké.

Ora suwe sawisé kuwi, sawijining wengi, loro-lorone padha ninggal panggonan kuwi, karo Astion nggawa sithik dhuwit kanggo lelungan. Sawisé tekan pelabuhan, padha nemokake kapal sing arep mangkat menyang tanah Skitia, lan sawisé entuk papan ing kapal kuwi, padha numpak kapal. Sawisé suwé ing segara, padha mlebu daratan lan mlebu kutha jenengé Almiris[4890] , sing dumunung ing tlatah Skitia, ing pinggir Kali Donau. Cedhak kutha kuwi padha nemokaké panggonan sepi sing cocog kanggo manggon, lan ing kana sawisé mbangun omah cilik, padha manggon.

Wong tuwané Astion, amarga ora weruh anaké sing dikasihi, banjur padha nggoleki ing endi-endi; lan amarga ora ketemu, padha nangis lan meratapi kanthi sedhih, nyebut-nyebut jenengé tanpa ana gunané. Bapaké muni:

'Astion, anakku sing paling tak tresnani, saiki kowe ana ing endi? Astion, sing paling tak sayang, siji-sijine putraku! Apa sing wis kelakon marang kowe? Apa ana kéwan galak sing nyantap kowe tanpa disangka, utawa kedalaman banyu sing nelen kowe? O, sandhanganing tuwaku lan pepadhange mripatku! Aku ora ngerti arep nggoleki kowe ing endi saiki, uga ora ngerti menyang tanah endi aku kudu ngutus para abdi nggoleki kowe – aku bingung!

Mangkono uga ibu Astion, ngoyak-ngoyak sandhangane lan nggebuk dhadhane karo tangané, nangis lan kandha:

Sapa sing misahake aku karo kowe, anakku sing paling tak tresnani, Astion! Aku kepengin weruh apa iki dudu Gusti Kristiani sing, kanthi ngutus wong, nggodha kowe saka kita nganggo tipuan. Celaka aku, wong wadon sengsara! Celaka aku – atiku kebak sedhih sing tanpa wates. Kabèh pakaryan lan sangsara sing tak lakoni nalika kowe lair lan dibesarké wis sia-sia! Wohing kandhungané wis ilang; pangarep-arep lan kamulyanku wis sirna! Aku lungguh kéné kaya kutha sing sepi. Nganti saiki aku ibu, nanging saiki aku ora ibu manèh, amarga aku wis kelangan siji-sijiné anak sing tak tresnani!

Mangkono wong tuwané Astion nangis tanpa kendhat-kendhat. Nanging Epictetus lan Astion, sing dadi abdi Kristus, nglampahi uripé ing sacedhak kutha Almiris kanthi tapa brata. Uripé sing suci lan luhur budi ora tetep dadi rahasia, amarga presbiter suci Epictetus nindakake akèh panyembuhan, lan wong-wong wiwit padha teka marang dhèwèké, nggawa wong-wong sing lara.

Ing sawijining dina, ana sawijining wanita bangsawan teka marang wong loro mau karo putrané, sing digendong para abdi dalem, amarga putrané bisu, tuli, lan lumpuh. Umuré watara limolas taun. Sawisé nyelehaké putrané ing sikilé sang sesepuh suci, wanita mau kandha marang sesepuh:

'Aku ora ngerti panjenengan saka ngendi, nanging aku pracaya yèn panjenengan kersa, panjenengan bisa marasaké anakku. Kayane panjenengan muridé Sang Nazaret, sing wis akèh krungu bab kaelokan lan kaajaiban saka Panjenengané. Yèn pancèn panjenengan murid Panjenengané, tulung tulungana aku lan ajarana aku supaya bisa ngerti Panjenengané, supaya aku uga bisa dadi abdi Panjenengané.'

Wong suci mangsuli marang dheweke:

'Yen kowe, wanita, pracaya kanthi sakabehe atimu yen mung ana siji Gusti Allah sejati, sing wis nyiptaaké langit lan bumi lan kabèh sing katon, mula panyuwunmu bakal dikabulaké.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké mréntahaké bocah lanang mau supaya diangkat saka lemah lan, nggluntang telung kaping ing lambéné sing meneng, takon:

'Critakna marang kita, anakku, ing dewa endi sing kuduné dipercaya? Ing arca-arca sing digawé manungsa, utawa ing Yesus Kristus, sing wis disalib lan saiki lagi marasaké kowe?'

Anak lanang iku muni banter:

'Wong kudu pracaya, Bapa ingkang kinurmatan, marang Yesus Kristus, ingkang tansah maringi berkah ageng kados mekaten marang tiyang kathah!'

[4890] Saiki dikenal minangka Ramzin, ing cabang kidul Kali Donau.

Ndeleng mujijat iki, para warga Almiria memuji Gusti Allah, lan ing dina iku luwih saka sewu jiwa lanang lan wadon padha pracaya marang Kristus, Juruwilaha kita. Lan sih rahmaté Gusti Allah nindakake mujijat ora mung lumantar Santo Epictetus, nanging uga lumantar Santo Astion.

Mangkono, sawijining dina, nalika dhèwèké metu njupuk banyu saka Kali Donau, dhèwèké ketemu karo wong sing kesurupan setan. Astion nggawe pratandha salib marang wong sing kesurupan kuwi, lan setan mau langsung mlayu saka wong kuwi, karo muni:

'Astion! Imanmu lan kasucian atimu, kanthi kersaning Gusti, wis nduwèni kuwasa gedhé marang kita!'

Ing wektu liyane, nalika dikirim ing sawijining misi dening para sepuh, Astion weruh sajrone lelampahané ana wong sing tiba saka gedhong dhuwur nganti tekan lemah lan ngglethak kaya mati, déné wong tuwané padha nangis nangis. Kanthi welas asih marang wong tuwané, Astion sing pinaringan berkah ndedonga sacara rahasia nganggo tembung-tembung iki:

'Gusti Yesus Kristus! Sampeyan biyen, lumantar Rasul Panjenengan Paulus, wis mbalekake Eutychus—sing tiba saka jendhela kamar ing lantai telu—saka pati bali urip (Kisah Para Rasul 20:9–12), lan lumantar Rasulmu Petrus, Panjenengan nguripake Aeneas saka lumpuh wolung taun (Kisah Para Rasul 9:33–34), lan lumantar Santo Petrus sing padha, Panjenengan nguwatake sikil lan betis wong sing lair cacad lan maringi kekuwatan kanggo mlaku! (Kisah Para Rasul 3:2–8) Mula saiki, lumantar aku, abdi Panjenengan ingkang mboten pantes, pulihna priya punika supados gesang lan waras!

Sawisé ndedonga kaya ngono, Astion nyedhak marang wong sing lagi nggleleng ing kana lan ngucapaké sabda apostolik:

– *'Ing asmané Gusti Yesus Kristus saka Nazaret, tangi lan mlaku!'* (Kisah Para Rasul 3:6)

Lan nyekel tangan tengene, dheweke ngangkat dheweke, urip lan waras. Wong sing wis mari kuwi, bebarengan karo wong tuwane, langsung menyang sel para wali, karo muni banter:

'Mung ana siji Gusti – Gusti Epictetus lan Astion! Satemene, mung ana siji Gusti – Gusti Kristen! Aku ora bakal ninggal panggonan iki – mula saiki gawé aku lan wong tuwaku dadi wong Kristen uga.'

Epictetus, imamé Gusti, sawisé maringi piwulang lan pangajaran, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha nglakoni puasa lan nyiapaké awaké dhéwé nampa peparing suci kuwi, lan sawisé sawatara wektu padhangaké lumantar baptisan suci. Nanging Setan, nalika weruh yèn dhèwèké isin ora mung déning sang tuwa nanging uga déning sang enom, lan yèn dhèwèké kelangan nyawa manungsa sing biyèn dadi buroné, kebak rasa iri lan nyiapaké pakarang nglawan wong-wong mau kanthi licik, sanadyan ora ana gunané. Nanging, dhèwèké nemokaké kasempatan kanggo nglarani sang enom.

Ing sawijining dina, tanpa restu saka sang tuwa, Astion mudhun menyang kali kanggo njupuk banyu. Mungsuh, nalika weruh Astion ora dilindhungi restu saka sang tuwa, langsung, kanthi idiné Gusti, nandur pikiran-pikiran dosa ing atiné lan ngganggu nyawané pemuda iku. Astion, nalika bali menyang selé, isin banget ngakoni pikiran-pikiran kuwi marang bapak rohani lan, sajrone telung dina, nyerah marang pikiran-pikiran kuwi amarga ora bisa ngatasi. Dheweke nglakoni puasa, ndedonga karo luh, lan ngentekake awaké kanthi gaweyan, nanging pikiran-pikiran najis kuwi isih ora gelem lunga, kaya ana pemanah gaib sing nyabet dheweke nganggo panah. Sang sesepuh, weruh penampilane kang bingung lan sedhih, kandha marang dheweke:

Apa tegese iki, anakku, aku weruh kowe kuwatir banget ora lumrah? Amarga sedhih sing tak deleng ing kowe dudu sedhihé para wali sing padha prihatin bab keslametané, lan mulané padha nggambaraké ratapan batin ing pasuryané.' Kayane iki sedhih sing mateni, kaya sing mateni Ahitopel, penasihat Absalom[4891] , lan Yudas, pengkhianat Kristus.

Banjur Astion ngakoni marang sang tuwa nganggo tembung-tembung iki:

Telung dina kepungkur, nalika panjenengan rembugan karo para sesepuh babagan misteri swarga, kula perlu njupuk banyu. Kula isin nyuwun restu panjenengan ing ngarsane para sesepuh mau, lan saliyane, kula ora kepengin ngganggu obrolan panjenengan. Mula, tanpa panjenengan ngerti, tanpa restu panjenengan, aku lunga

[4891] Ahithophel – wiwitane kanca raket lan penasihaté Daud; nanging nalika pemberontakan Absalom dhèwèké mbelot marang sisihé lan maringi pitutur supaya langsung nguber Daud kanggo matèni; nanging amarga pitutur iki nyebabaké kejatuhan Absalom, Ahitubèl ninggalaké tentara, bali menyang kutha asalé lan ngantung awaké dhéwé ing kono (2 Sam. 17:1–20). – Yudas Iskariot, sing ngiyanati Gusti marang wong Yahudi, nemoni pungkasan sing padha memalukan (Mat. 27:3–5).

njupuk banyu, lan nalika ana ing dalan, mega peteng saka pikiran ala nglimputi aku. Saiki wis telung dina aku nglawan pikiran-pikiran kuwi, lan aku ora bisa ngusir saka pikiranku – mulane aku sanget kasangsaran."

Sesepuh suci ndelok dheweke kanthi tegas lan kandha:

'Lan kenapa kowe metu saka lawang selmu tanpa dhawuhku? Kenapa kowe metu tanpa berkah saka imam Kristus? Apa kowe ora ngerti yèn kanggo para mudha, berkah saka panguwasa iku tembok sing ora bisa ditembus, waja sing kuwat, lan senjata sing ora bisa dikalahaké nglawan setan?'

Sawisé ngendika kaya ngono, wong tuwa mau maringi dhawuh marang Astion supaya nglempèk ing lemah kanthi wujud salib kanggo ndedonga; dhèwèké dhéwé uga nindakake kuwi, lan bebarengan karo luh ing mripat padha miwiti ndedonga marang Gusti Allah. Sawisé padha ndedonga sawatara wektu , padha tangi saka lemah, lan ing wektu kuwi Astion weruh sawijining mudha kulit peteng nyekel lilin sing murub, sing mlayu adoh saka dhèwèké, karo njerit:

'Pengakuanmu, Astion, saiki wis nggawe kuwasa agungku isin, lan pandongamu wis nggawe aku ora duwe daya.'

Mangkono para bapa rohani manggon ing kana, lan padha mbalèkaké akèh jiwa manungsa saka kesesatan nyembah arca marang Kristus Allah.

Ing wektu kuwi, gubernur ing tanah kuwi, sawijining priya sing jenenge Latronian, teka ing kutha Almiris. Nalika dhèwèké lagi ngurusi manéka prakara nagara lan rakyat, para pemuja berhala ngaduk loro wong suci kuwi, ngaku yèn dhèwèké kuwi dukun sihir sing ngapusi akèh wong nganggo sihiré lan nyegah padha nyembah marang para déwa. Gubernur langsung mréntah supaya wong loro mau ditangkep lan dipenjara. Nalika diiket, para wali terus-terusan ndedonga lan nyanyi Mazmur Dawud.

Sawijining dina, sang resi kandha marang muridé:

'Anakku sing tak tresnani! Yen padha nggawa kita metu kanggo dipriksa lan takon jeneng, keturunan, lan tanah air kita, kita ora bakal mangsuli apa-apa kejaba yen kita iki wong Kristen, menawa jeneng, keturunan, lan tanah air kita yaiku iki, lan menawa kita iki abdi Gusti Allah sing sejati.'

Esuké, gubernur mréntahaké supaya disiapaké panggonan ing tengah kutha kanggo sidang lan, lumantar juru warta, ngundang wong akèh supaya padha kumpul ing kana. Dhèwèké dhéwé teka ing kana ing jam katelu awan, lenggah, lan ngutus wong njupuk para wali saka penjara. Nalika padha muncul ing ngajengipun, piyambakipun kagum sanget nalika mirsani, awit piyambakipun nyumurupi padhanging rahmat Gusti ingkang ngrembeng ing pasuryanipun, lan kaloronipun sami ngajengake ajining dhiri namung saking rawuhipun. Waktu punika, Santo Epictetus yuswa namung nem dasawarsa. Piyambakipun jangkung lan gadhah janggut dawa ingkang pucet-pucet. Mangkono uga, Santo Astion dhuwur lan ganteng, pasuryané sumunar kanthi kaendahan kasucian. Umuré telung puluh lima taun. Nalika ndelok wong loro mau, panguwasa meneng meh sak jam, ora bisa ngomong; banjur, pungkasané, dhèwèké takon marang wong loro mau:

'Critakna marang kita, apa jenengmu, saka keturunan apa kowe, lan saka negara endi kowe teka ing kene?'

Para wali mangsuli:

'Kita iki wong Kristen!'

Nanging panguwasa kandha:

'Lan aku ngerti yèn kowé kagungan iman Kristen sing terkutuk – nanging critakna marang kita bab keturunanmu lan tanah airmu.'

Para wali mangsuli maneh marang dhèwèké:

'Kita wong Kristen! Kita ngerti siji Gusti Allah, Gusti kita Yesus Kristus, lan kita nyembah Panjenengané piyambak; kita sengit marang kabèh kabejatan nyembah berhala lan adoh saka wong-wong sing sujud marang kuwi, kandha karo pemazmur: *"Muga-muga wong-wong sing nindakake kuwi lan kabèh sing ngandel marang kuwi padha kaya kuwi!"* (Mazmur 113:16).

Krungu kuwi, gubernur dadi nesu banget lan mrentah supaya para wali ditelanjangi lan dipukul tanpa welas asih suwene. Nanging para wali, nalika nahan pukulan mau, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, Guru kita! Mugi kersamu kelakon ing badan kita!'

Gubernur, nalika weruh keteguhané, tambah nesu lan kandha:

'Ngendi Kristusmu sing kowe tansah nyuwun pitulungan? Ayo padha teka saiki mbantu kowe; ayo nylametake kowe saka tanganku!'

Nanging para wali ngulang maneh:

'Kita iki wong Kristen! Mugi kersaning Gusti Allah kita kelakon ing badan kita!'

Banjur gubernur kuwi nesu banget lan mrentah supaya wong-wong mau digantung ing tiang gantungan ing panggonan sing wis tau disiksa; dhèwèké mrentah supaya awaké digores nganggo cakar wesi lan bareng-bareng kobongké nganggo geni. Nanging wong-wong mau mung padha njerit:

'Kita iki wong Kristen! Mugi kersaning Gusti kita kelakon ing badan kita!'

Para wali disiksa kanthi cara iki nganti pungkasan jam kapitu ing dina iku, banjur gubernur mrentahake supaya padha diturunake saka panggonan panyiksaan lan digawa bali menyang penjara. Salah siji abdi panjaluk paukuman, sing jenenge Vigiliant, sawisé krungu tembung-tembung sing terus diulang-ulang déning para wali nalika disiksa, lan pracaya yèn tembung-tembung kuwi nduwèni daya gaib istimewa sing bisa ngilangaké lara jasmani nalika disiksa, banjur diapalaké persis lan dipikiraké awan bengi. Sawisé telung dina, dhèwèké wiwit muni banter ing ngarep kabèh wong:

'Aku iki wong Kristen; mugi kersaning Gusti Allah kedadéyan ing kita!'

Sawisé kuwi, dhèwèké menyang penjara kanggo ndelok para wali, sinau iman suci saka wong-wong mau, lan sawisé sawetara dina, bebarengan karo kabèh wargané, dianggep pantes nampa baptisan suci. Bab para wali, sawisé babak panyiksaan kapisan, padha nginep limang dina ing penjara lan banjur dipanggil manèh kanggo diinterogasi. Gubernur isih ora bisa, kanthi cara apa waé, nggoyah imané sing ora takwa lan mula wiwit nyiksa manèh. Kaping pisan, dhèwèké mréntahaké supaya bekas tatu mau digosok nganggo cuka lan uyah; banjur para martir dibuwang menyang kuali gedhé kang kebak aspal mendidih. Nanging para wali tetep ora cilaka ing kuali aspal mendidih kuwi, kaya-kaya ana ing kolam baptisan, lan padha mbaleni tembung-tembungé sadurungé:

'Kita wong Kristen! Mugi kersaning Gusti kita kelakon marang kita!'

Gubernur kaget ndeleng yèn wong-wong mau isih urip lan ora cilaka ing kuali sing nggodhok, banjur kandha:

'Oh, agengé kakuwatan sihir Kristen!'

Sawisé kuwi, dhèwèké mréntahaké supaya para martir mau dijupuk metu saka kuali lan dibalèkaké menyang penjara, ora ngidini sapa waé nyedhaki utawa maringi roti lan banyu, supaya padha mati keluwen lan ngelak. Nanging, para wali tetep ana ing penjara sajroning telung puluh dina, mung urip saka Sabda Gusti lan dikuatké déning sih rahmaté Roh Suci.

Nalika para martir suci lagi diinterogasi lan diadili ing panggonan eksekusi umum, ing ngarsané kabèh wong, ana sawijining priya saka tanah wétan sing teka ing kutha kuwi miturut pangayomaning Gusti Allah. Dhèwèké ngenali Astion, amarga wis akrab karo wong tuwané, mula sawisé bali menyang tanah kelairané, dhèwèké sowan marang wong tuwané Astion lan kandha:

'Aku weruh anakmu ing kutha Skitia Almiris karo wong tuwa Epictetus nalika loro-lorone disiksa kanggo Kristus.'

Krungu kuwi, wong tuwané karo nangis wiwit nyuwun marang wong mau supaya ngandhani kabeneran, lan dhèwèké negesaké critané nganggo sumpah. Banjur bapaké Astion kandha:

'Yen aku diparingi sih supaya bisa ketemu anakku sing tak tresnani, aku bakal langsung nindakake apa wae sing diprentahake lan apa wae sing diwulangake!'

Ibune uga kandha:

'Yen aku bisa ketemu maneh karo anakku sing tak tresnani ing donya iki, aku bakal ninggalake kabeh lan ngetutake dheweke. Yen dheweke maringi dhawuh supaya aku dadi wong Kristen, aku ora bakal nolak, lan bebarengan karo dheweke aku ora bakal wedi marang panyiksaan utawa pati demi Kristus!'

Sawisé kuwi, padha nyerahaké omah lan tanahé marang kanca-kanca sing setya, déné dhèwèké dhéwé, karo sawatara budhak lanang lan wadon, padha numpak prau menyang Skitia. Nanging sadurungé tekan kutha Almiris, para martir suci Epictetus lan Astion banjur ngrampungaké martiré.

Telung puluh dina sawisé kuwi, nalika padha kasiksa déning luwe lan ngelak ing jeruji, gubernur nyaur manèh supaya padha diadili lan kandha marang wong-wong mau:

'Akèh kaping aku wis tak takon jenengmu, keturunanmu, lan tanah kelairanmu, nanging kowe ora ngandhani kabeneran. Aku pracaya kowe ora liya mung setan ing wujud manungsa – amarga dheweke uga ora duwe jeneng utawa keturunan. Mula, critakna marang aku, kowe para setan sing inkarnasi! – amarga mangkono

jeneng sing bakal tak gunakake kanggo kowe – apa kowe bakal nyembah dewa-dewa kita, utawa ora? Yen ora, aku bakal motong sirahmu saiki uga."

Para wali mangsuli:

'Kami Kristen, dudu setan, lan ing asmané Kristus kami ngusir setan saka badané wong. Oh, muga-muga kowe uga kepéngin bébas saka setan sing manggon ing jeroné awakmu! Kami bakal ngusir dhèwèké saka awakmu kanthi kuwasa Kristus, Gusti Allah kita!'

Banjur gubernur kuwi nesu banget lan mrentahake para martir suci supaya dipatèni nganggo watu ing cangkemé; sawisé kuwi, sawisé padha dipukul nganggo tongkat, dhèwèké ngukum supaya padha dipenggal sirah nganggo pedhang.

Nalika para wali digawa metu saka kutha menyang panggonan paukuman, padha nyuwun marang para algojo supaya diwenehi wektu kanggo ndedonga; banjur padha ngadhep menyang wetan, ngangkat tangan marang langit, ngangkat pandang menyang langit, lan ndedonga marang Gusti kanthi suwe. Sawise kuwi, Santo Epictetus nyuwun supaya Astion dipaukuman dhisik, nanging Astion kandha marang dheweke:

'Kowe, Rama, kuduné dadi sing sepisanan nampa pakurmatan iki – diparingi mahkota kamartiran – awit kowe presbiteré Gusti, bapak lan guruku, lan aku bakal mèlu kowe!'

Santa Epictetus mangsuli:

'Sajeroning pitulas taun, anakku, kanthi sih rahmaté Gusti, aku wis ngopeni kowe supaya tetep suci lan tanpa cela. Kepiye saiki aku bisa ngrusak gaweyan pirang-pirang taun iki lan ninggalake kowe piyambak, tanpa aku? Apa kowe ora ngerti yèn tipu daya mungsuh kita iku licik banget lan katoné angel dideteksi?' Aku wedi menawa nalika kowe weruh aku mati, kowe bakal wedi banget lan dadi bahan guyonan mungsuh. Ora, anakku! Ayo aku kaya Abraham sing nyawisake Ishak dadi kurban. Kowe maju dhisik lan dadi sing pisanan nampa mahkota martir. Aku pracaya yèn Santo Mikaèl, bebarengan karo malaékat liyané; Habel, bebarengan karo para nabi; Petrus, bebarengan karo para rasul; lan Daniel, bebarengan karo para pengakun iman, wis padha metu nyambut kowe lan ngentèni nampani kowe, lan kanthi kidungan sing khidmat nuntun kowe menyang pangastané Kristus, Juruslamet kita.

Kang Maha Suci Astion ngendika:

Mugi kersaning Gusti lan panjenengan kelakon, Bapa Suci!

Sawisé kuwi, dhèwèké nggawe pratandha salib lan kandha:

'Panjenengan, Gusti, ingkang ngreksa kula! Ing tangan Panjenengan kula pasrahaken nyawa kula!'

Kanthi sangsara iki, dhèwèké nyandhak sirahé ing sangisoring pedhang lan séda ing taun[4892] . Santo Epictetus, nyandhak ing awak muridé, nyuwun marang para algojo supaya matèni dhèwèké nalika isih ana ing kahanan kuwi. Mula, kena pedhang, dhèwèké séda kanggo Kristus. Nanging kabèh wong pagan lan wong Kristen sing ana ing kono padha weruh yèn awak mulya mau wiwit sumunar kaya sinar srengéngé, lan ambu wangi sing luar biasa nyebar ing saindenging papan.

Ing bengi iku, Vigiliancius sing kasebut mau, bebarengan karo keluargané lan umat Kristen liyané, kanthi rahasia njupuk jasad para martir; sawisé dibungkus nganggo kain kafan sing resik lan diolesi lenga wangi, dhèwèké ngubur jasad mau kanthi pakurmatan ing panggonan sing wis dipilih.

Ing wengi iku uga, setan jahat mlebu ing badan gubernur Latronianus; lan gubernur mau, tangi esuk banget lan, kaya biasane, rawuh ing kamar panggonan rembugan prakara nagara, wiwit ngomong macem-macem omong kosong kaya wong edan; banjur, nyekel pedhang, dheweke nyerbu marang wong-wong sing ana ing kono lan wiwit nyabet-nyabet lan nglarani wong-wong mau. Ndeleng dheweke kaya ngono, padha nyekel dheweke, nyopot pedhang saka tangane, lan wiwit nggebuki dheweke; banjur padha ngiket tangan lan sikile lan nguncine ing kamar cilik, ing kana, rong dina sawisé, dheweke mati kanthi nggegirisi, amarga dicekik déning setan.

Sawisé pati para martir suci, wong tuwané Astion nyedhak kutha Almiris nganggo prau. Ing wektu kuwi, Santo Astion muncul marang Vigilianus lan kandha:

'Bapak lan ibuku saiki lagi teka mrana golek aku. Tunjukna katresnamu, sedulur – menyangna menyang dermaga, tampanana wong loro mau ing omahmu, tenangna lan nglipur atine: atine padha remuk amarga aku.

[4892] Pati Santo Astion (lan uga Epictetus) kedadeyan watara taun 290.

Saliyane, mulangana wong loro mau iman sing nylametake lan wenehana pangerten bab agunge Gusti Allah sing sejati.'

Vigilantius langsung menyang dermaga lan ing kana weruh prau sing lagi labuh ing pesisir, saka prau kuwi wong tuwané Astion wis mudhun. Padha takon marang wong-wong sing ketemu apa ana sing wis weruh priya enom jenenge Astion. Vigilantius nyedhak marang wong-wong mau lan kandha:

'Aku wis weruh dheweke lan ngerti tenan. Mula, ayo dhisik mèlu aku, ngaso ing omahku, banjur aku bakal nyritakaké kabèh babagan dheweke.'

Kanthi kabungahan sing gedhe, wong tuwané Astion banjur mèlu Vigiliancius sing wis ngajak, lan dhèwèké nindakake kabèh sing bisa kanggo nglipur atiné. Nalika wong loro mau nyuwun banget supaya dicritakaké babagan anaké, Vigiliancius kandha yèn Astion bubar iki ana ing kutha iki lan mung sawetara dina kepungkur lunga saka kéné karo sawijining sesepuh sing pinunjul menyang tanah sing adoh banget, sawisé diundang kanthi pakurmatan déning raja sing paling misuwur kanggo mèlu ing pamaréntahané sing mulya. Mangkono, sethithik demi sethithik, Vigiliancius mbabaraké marang wong loro mau piwulang babagan gesang liya sing langgeng, babagan papan panggonan ing swarga, babagan Karajan Swarga lan Sang Prabu Abadi, Kristus Gusti, babagan Malaikat lan pasukan para wali sing mrentah bebarengan karo Kristus, ing antarané putrané Astion saiki kalebet. Bab wong tuwané Astion, nalika padha ngrungokaké tembung-tembung sing durung tau krungu sadurungé, padha gumun, krasa terharu, lan ngrasakaké kabungahan rohani ing atiné; lan padha luwih kepéngin ngerti ing ngendi anaké sing dikasihi kuwi lunga. Vigilantius banjur nuntun wong-wong mau dhisik menyang sel para martir suci lan nuduhaké salib suci lan Injil sing ditinggalaké déning para martir mau; banjur dhèwèké miwiti nyritakaké piwulang Injil marang wong-wong mau lan nuntun supaya padha pracaya marang Kristus. Sawisé kuwi, dhèwèké nyritakaké marang wong loro mau bab sangsara para martir suci Epictetus lan Astion, kepiyé padha nyawisaké nyawané kanggo Kristus, lan nuntun wong loro mau menyang panggonan ing ngendi awak para suci mau dikubur. Sawisé padha nangis ing kono suwéné wektu, dhèwèké maringi pitutur supaya padha miwiti ndedonga ing wayah sore lan ndedonga sakwengi bareng karo dhèwèké marang Kristus Gusti Allah. Wayah tengah wengi wis kliwat, lan esok wiwit sumunar, nalika dumadakan padhang kaya kilat sumunar ing ngarepé lan ambu wangi kang éndah ngisi udara – para martir suci katon ing ngarepé kanthi kaendahan kang ora bisa diucapake. Santo Astion, nyekel ibuné, nyiumé kanthi tresna, kandha:

'Piyé beciké kowe teka ing kéné, muridé Kristus lan ibuku, Marcellina!' (amarga kuwi jenengé).

Mangkono uga, Santo Epictetus, nyekel sirah bapaké Astion, nyiumé, lan kandha:

'Sugeng ing Gusti, sedulur kakang kang tak tresnani, Alexander (iku jenenge) – kowe wis kalebu wong sing setya lan pantes nampa kabungahan langgeng.'

Banjur loro-lorone kandha marang Vigilianus:

'Mulyakna uga, sedulur sing tak tresnani, amarga sabda Kitab Suci wis kawujud ing kowe: *"Sapa waé sing mbalèkaké wong dosa saka dalan sing salah bakal nylametaké nyawa saka pati lan nutupi akèh dosa"* (Yakobus 5:20).

Padha ngandika akèh tembung panglipur marang wong-wong mau, lan kabèh mau kebak rasa legawa rohani; banjur sawisé sawatara wektu, padha dadi ora katon. Wong tuwané Astion kebak kabungahan gedhé amarga wahyu sing wis padha deleng lan amarga pacelathon manis karo para wali; padha ngucapaké pangrasané ing pandonga lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga dianggep pantes ndeleng anaké ing kamulyan swarga, sing wis suwé digoleki kanthi sedhih ing atiné.

Ing wektu kuwi ana uskup Kristen sing jenenge Evangel ing tanah bangsa Skitia. Nalika panganiayaan, dhèwèké ndhelik; nanging sawisé krungu yèn panguwasa Latronian wis seda, dhèwèké teka tanpa wedi menyang kutha Almiris kanggo sowan marang wong Kristen lan nguwatké iman. Vigilantius nggawa wong tuwané Astion marang wong suci iki lan nyritakaké kanthi rinci kabèh babagan wong-wong mau lan para martir suci. Uskup mau, sawisé maringi kamulyan marang para martir suci, kanthi bungah nampani wong tuwané Astion sing wis nyawiji marang Kristus, lan nglairké wong-wong mau kanthi jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci. Sawisé kuwi, Alexander lan Marcellina tetep suwé ing makam para martir, padha puasa lan ndedonga; banjur padha bali menyang omahé lan, sawisé adol kabèh tanahé sing amba, padha maringi dhuwité marang wong mlarat, mung nyimpen sethithik kanggo panguripan dhéwé. Padha nglakoni urip sing takwa kaya ngono nganti pungkasaning dina-dinané.

Mangkono para rahib martir suci, Epictetus presbiter lan rahib Astion, diparingi mahkota martir ing swarga. Nalika Alexander lan Marcellina, sing wis ninggal donya iki, gabung karo wong-wong mau, dheweke uga diparingi bagéan ing kabungahan para wali lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, katurana pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amén.

Penderitaan Sang Martir Suci Cyriaca

Dipepering ing tanggal 7 Juli

Ing jaman pamrentahan Kaisar Diocletian[4893] , ana wong Kristen jenenge Dorotheus lan bojone, Eusebia, sing ora duwe anak, padha ndedonga marang Gusti supaya paring anak, lan janji bakal nyawisake anak mau marang Gusti yen diparingi. Minangka wangsulan marang pandonga mau, sawijining dina Minggu padha pinaringan berkah bayi wadon, sing diparingi jeneng Kyriake[4894] lan dibaptis nganggo sakramen suci. Padha ngopeni putrine ing iman Kristen lan maringi piwulang sing becik, njaga supaya tetep suci supaya miturut niyaté bisa dipersembahake kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Ing wektu kuwi, panganiayaan marang umat Kristen diwiwiti[4895] , lan wong tuwa sing saleh, bebarengan karo putrine, diserahake marang Kaisar Diocletian, sing sawisé maringi paukuman, dhisik mrentah supaya padha dipukul nganggo cambuk suwé, banjur ngutus Dorotheus lan Eusebius menyang wewengkon Mytilene[4896] marang gubernur Justus, dene Kyriake dikirim menyang Nicomedia[4897] marang Kaisar Maximian[4898] . Sing pungkasan, sawisé nanyakake marang sang wali lan weruh yèn dhèwèké tetep lan ora goyah ing imané, mréntahaké supaya dhèwèké dipandhegake ing lemah lan dipukul tanpa welas asih suwéné suwe. Sajrone panyiksaan iki, Kyriake nyawisake dhiri kanggo ndedonga, lan iki ndadekake Maximian nesu banget, nanging martir suci iku kandha marang dheweke:

'Aja nganti kowe keliru, Maximian! Kowe ora bakal bisa maksa aku nyerah marang kersamu, amarga Gusti Allah ana ing sisihku.'

Sawisé kuwi, Maximian ngutus Santa Kyriake marang Hilarion, gubernur Bithynia, sing sawisé nanyakake dhèwèké, mréntah supaya dhèwèké digawa menyang candhi pagan; nanging sang santa ndedonga, lan lumantar pandongane ana gempa bumi gedhé, sing ndadèkaké kabèh arca ing candhi tiba lan remuk dadi bledug; Ana angin puter sing mlebu ing candhi lan nyapu bledug mabur ing udara; banjur kilat geni nyamber lan nglelerake rai Gubernur Hilarion, nganti dhèwèké tiba saka kursiné lan langsung seda. Banjur ana pangeran liya saka wewengkon kuwi, sing dadi panguwasa bebarengan karo sing sepisanan; sawisé ngerti kabèh sing wis kelakon, dhèwèké ngukum Cyriacus supaya dibakar ing tiang. Miturut parentahe, wajan gedhe dipanasake nganti abang padhang, banjur sang wali diuncalake ing kono. Ing kono, kanthi ngangkat tangan ndedonga, dheweke ndedonga suwe; lan ing wektu kuwi, ing langit mangsa panas sing cetha, mega mudhun saka swarga lan mateni panas geni sakabehe, saengga Kyriake tetep ora cilaka. Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya Santa Kyriake digawa menyang panggonan pangadilan lan kéwan galak manéka warna dilepasaké marang dhèwèké, nanging sanadyan mangkono dhèwèké tetep ora cilaka, amarga tinimbang nyerang dhèwèké, kéwan-kéwan mau padha nggleleng ing sikilé. Ndeleng kahanan iki, akèh wong pagan sing ana ing kono banjur pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, déné sang santa banjur dipenjara. Sawisé sawatara wektu, gubernur teka ing panggonan pangadilan

---

[4893] Diocletian mréntah Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

[4894] 'Kyriake' tegesé 'saka Gusti' utawa 'duwé Gusti' ing basa Yunani.

[4895] Penganiayaan iki diwiwiti ing taun 303. Iki digagas déning kanca panguwasa Diocletian, Kaisar Galerius, sing ngyakinaké Diocletian kanggo nerbitaké piwarta umum nglawan wong Kristen. Piwarta kuwi mréntahaké ngrusak gréja-gréja Kristen, ngobong Kitab Suci, lan nyabut kabèh hak sipil lan jabatané wong Kristen. Penganiayaan ing jaman Diocletian ditandhani, kaping pisan, déning kekejeman panyiksaan, lan kapindho, déning akèh para martir, saka 10 nganti 1.000 utawa luwih sing dipatèni ing siji dina.

[4896] Wilayah Mytilene sing dimaksud ing kene yaiku pulo Lesbos, dumunung ing Segara Aegea cedhak pesisir Mysia kulon Asia Cilik lan dijenengi miturut kutha krajané, sing mengko dikenal minangka Mytilene.

[4897] Nicomedia – kutha krajan Kakaisaran Romawi Wétan, panggonané Kaisar Diocletian, sawijining kutha megah ing wewengkon Bithynia, ing pesisir Propontis (Segara Marmara) ing sisih lor-wétan Asia Minor.

[4898] Sawetara wong pracaya yèn martir suci Kyriake seda ing taun 303, déné miturut Kebawahannya Filaret (Lives of the Saints, Juli, kaca 60), dhèwèké seda ing taun 289; nanging kanthi éling yèn hakimé Santa Kyriake yaiku Maximian Galerius lan yèn pangorbanané lumaku ing Nicomedia, luwih kamungkinan dhèwèké séda ing taun 303, ing wiwitan banget panganiayaan sing diprakirakaké déning Diocletian.

lan sawisé lungguh ing kursi hakim, ngukum dhèwèké pati. Santa Kyriake nyuwun idin marang dhèwèké kanggo ndedonga; dhèwèké ndedonga suwé lan sawisé maringi pitutur marang wong Kristen sing mèlu, sujud ing lemah lan seda kanthi tentrem. Nalika para prajurit teka arep nglakoni paukuman, padha nemokake yèn dhèwèké wis seda lan padha gumun banget. Ing wektu kuwi, krungu swara saka swarga kandha marang wong-wong mau:

'Sedulur! Mlaku lan critakna kabèh pakaryan agungé Gusti.'

Para prajurit banjur bali, memuji Gusti Allah.

21 Juli

8 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita ngeling-eling Prokopius sing bener saka Ustyug.

Ing dina iki, pangasoing Prokopius sing bener saka Ustyug, wong bodho suci kanggo Gusti Kristus, ing taun 1303.

Penderitaan Sang Martir Agung Suci Prokopius

Dipepering ing tanggal 8 Juli

Kutha Suci Yerusalem iku panggonan lairé Martir Agung kang mulya, Prokopius, sing dijenengi Nean déning wong tuwané, dudu Prokopius; sang wali nampa jeneng Prokopius mengko saka Sang Kristus Gusti piyambak nalika baptisé, kaya sing bakal cetha ing ngisor iki. Kajaba iku, nalika semana kutha Yerusalem diarani déning wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti, dudu Yerusalem nanging Elia. Sawisé karusakan Yerusalem déning Titus[4899] , putrané Vespasian[4900] , sawisé pirang-pirang taun kliwat, Kaisar Romawi Hadrian[4901] , sing nalika lair dijenengi Aelius, kepéngin mbangun manèh kutha ing panggonan Yerusalem sing rusak, banjur mènèhi jeneng miturut jenengé dhéwé – Aelia – lan nglarang Aelia iki diarani Yerusalem. Dheweke banget mungsuh marang agama Kristen lan ora mung kepengin mbusak jeneng Kristus sing paling suci saka lumahing bumi, nanging uga ngremehake panggonan ing ngendi Kristus nandhang sangsara supaya ora ana sing kelingan. Mula saka iku dheweke nyebut Yerusalem 'Elia'.

Ing kutha kuwi manggon sawijining priya bangsawan keturunan senator sing jenenge Kristoforus. Dheweke dhewe wong Kristen, nanging garwane, Teodosia, tetep dadi wong pagan. Saka pasangan mau lair Neanius; ora suwe sawise lair, Kristoforus seda lan bali marang Gusti.

Theodosius, sawise dadi janda, ngopeni bocah iku ing iman pagan lan mulang dheweke nyembah arca-arca, amarga dheweke dhewe iku peladen setan sing getol. Bocah iku misuwur amarga pinter banget lan, sawise diparingi kapitadosan dening ibune marang para guru Hellenic, ora suwe wis nguwasani kabeh ilmu donya.

Nalika dhèwèké wis mlebu yuswa remaja lan meh dadi priya diwasa, ibuné kepéngin ngenalaké dhèwèké marang kaisar kanggo tugas militèr. Ing wektu kuwi, Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti Allah, Diocletian[4902] , teka ing Antiochia, Siria, ing pinggir Kali Orontes. Nalika krungu bab iki, Theodosia lelungan karo putrané menyang Antiochia lan nampilaké dhèwèké kanggo ngabdi marang kaisar. Kaisar, nalika weruh yèn priya enom iku ganteng lan jangkung, lan sawisé mangertèni pendhidhikan sing wis ditampa, langsung seneng banget marang dhèwèké lan mréntah supaya dhèwèké tetep ana ing kamar kratoné ing sisihé, bebarengan karo kanca-kancané. Ora suwe sawisé kuwi, kaisar ngangkat dhèwèké dadi komandan militèr lan ngutus dhèwèké karo pasukan menyang kutha Alexandria ing Mesir[4903] kanggo nganiaya, nyiksa, lan nggebuki wong Kristen ing kana, lan nyita harta banda kanggo kas kraton. Nanging Neanias kandha marang kaisar:

[4899] Kaisar Titus mrentah saka taun 79 nganti 81.
[4900] Vespasian mrentah Kakaisaran Romawi saka taun 70 nganti 79.
[4901] Hadrian mrentah saka taun 117 nganti 138.
[4902] Diocletian mrentah wiwit taun 284 nganti 305.

Kula sampun mireng, Paduka, bilih tiyang-tiyang punika ngajeni Sang Putraning Gusti, ingkang winastan Kristus, lan bilih piyambakipun kiyat sanget ing semangat, mbangkang lan nglawan, siap mbela imanipun ngantos pungkasan. Piyambakipun langkung milih seda tinimbang ninggal Kristusipun, lan ing kahanan punapa kemawon piyambakipun boten badhe nyembelih dhumateng dewa-dewa kita. Mulane, aku yakin kita ora bakal kasil ngowahi iman wong-wong mau marang iman kita.

Krungu kuwi, sang raja langsung nesu banget lan miwiti ngina Kristus Sang Juruwilujeng kaya mangkéné:

'Gusti Allahé, miturut pangakuané wong-wong mau, ora nduwé garwa. Mangkono, kepiyé dhèwèké bisa nglairaké Putra? Lan Panjenengané sing diyakini wong Kristen kuwi lair saka wanita lan, minangka wong salah, dihukum pati déning bangsa Yahudi; Panjenengané dipukul, disangkut mahkota duri, diolok-olok, disalib, dipaksa ngombe cuka lan empedu, lan seda kanthi sangsara sing nggegirisi. Yen Panjenengané iku Gusti, kenapa Panjenengané ora nylametaké dhiri saka tangan wong Yahudi? Lan yen Panjenengané ora bisa nulungi dhiri nalika ing wektu kasangsaran, apa Panjenengané bisa nulungi wong liya?

Ucapan-ucapan nginasulake kaya ngono, malah luwih parah, diucapake dening anak karusakan! *'Amarga warta salib*,' kaya sing ditulis Paulus sing Ilahi, *'iku kabodhoan tumrap wong-wong sing lagi binasa, nanging tumrap kita sing lagi kaslametake iku kakuwatané Gusti Allah'* (1 Kor. 1:18). Neanius, nanging, kapengaruh tembungé kaisar, mangkat karo loro pasukan prajurit ing dalan sing wis dituduhaké marang dhèwèké. Nanging amarga srengéngé nyinari kanthi panas banget nalika semana, lan para prajurit lan jarané kesel amarga panas, padha kudu lelungan ing wayah bengi lan ngaso ing wayah awan. Nalika padha liwat kutha Siria Apamea[4904] , ing jam katelu bengi ana gempa bumi; kilat sumunar lan gumregahing guntur sing banter muni, nganti kabèh prajurit meh mati amarga wedi. Banjur komandan krungu swara saka swarga kandha marang dhèwèké:

'Neanius! Apa kowe uga arep nglawan Aku?'

Neanius mangsuli:

'Sapa Panjenengan, Gusti? Kula botên saged ngenali Panjenengan!'

Baru wae dheweke ngomong kaya ngono, ana salib sing sumunar kaya kristal katon ing udara, lan krungu swara saka salib:

Aku iki Yesus, sing disalib, Putraning Allah!'

Kanthi gemeter, Neanius kandha:

'Kaisar kandha marang aku yèn Gusti sing disembah wong Kristen ora nduwé garwa; mula kados pundi Panjenengan putraning Gusti? Yèn pancèn Panjenengan putraning Gusti, kados pundi wong Yahudi wani ngina Panjenengan, nyalib Panjenengan lan matèni Panjenengan?'

Lan swara saka salib mangsuli:

'Aku nampa iki kanthi kersa dhéwé kanggo kapentingan manungsa, kanggo nylametaké wong dosa saka panguwasa setan, kanggo nggoleki sing kesasar lan maringi urip marang wong mati. Lan yèn aku dudu Putrané Gusti, kepiyé aku bisa, sawisé mati, tetep urip lan ngomong karo kowé?'

Sawisé kuwi, salib mau munggah menyang swarga, lan langsung ana swara krungu saka swarga:

'Kanthi pratandha sing wis kowe deleng iki, kalahna mungsuhmu, lan tentremingKu bakal ana ing kowe!'

Mangkono Neanius, kaya Saulus biyèn[4905] , lumantar rawuhe Gusti marang dhèwèké ing dalan, malih saka panganiaya dadi wadah pilihané Gusti Yesus Kristus; lan saka panglihatan kang éndah kuwi lan saka pacelathon manis karo Gusti piyambak, dhèwèké ngrasa ing atiné kabungahan kang ora bisa diungkapaké lan kabungahan rohani.

Sawisé kuwi, Neanius karo pasukane teka ing Scythopolis[4906] lan sawisé ngundang tukang emas, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya gawé salib kaya sing wis dideleng ing wengi kuwi. Nanging tukang emas kuwi nolak, kandha:

[4903] Alexandria – sawijining kutha kang misuwur ing jaman kuna, diadegaké déning Kaisar Alexander Agung (336–323 SM) ing Mesir, ing pesisir Segara Mediterania; kutha iki misuwur ing jaman pra-Kristen minangka pusat sinau lan dagang; wiwit wiwitan abad kaping 4, kutha iki dadi salah siji pusat urip Kristen paling wigati lan dadi kursi patriark.

[4904] Kutha Apamea dumunung ing sisih kidul-kulon Siria, ing pinggir Kali Orontes.

[4905] Crita babagan pangowahan iman Saul (sawisé dadi Rasul Agung Paulus) bisa diwaca ing Kisah Para Rasul 9:1–20. – Dina raya Rasul Suci Paulus dirayakaké tanggal 29 Juni

[4906] Kutha Scythopolis dumunung ing Asia Cilik.

'Aku ora bisa nindakake iki, amarga iku pratandha wong Galilea sing diarani Kristen. Yen Kaisar ngerti bab iki, aku bakal ngalami pati sing nggegirisi.'

Neanius meksa supaya dheweke nggawe salib iku kanthi rahasia, lan ngucap sumpah marang dheweke manawa dheweke ora bakal ngandhani Kaisar utawa sapa wae bab iki. Banjur tukang emas iku, sawise njupuk emas lan perak sing cukup saka gubernur kanggo tujuan iki, kanthi rahasia nggawe salib kanthi wujud lan ukuran sing wis ditemtokake dening gubernur. Sawisé salib iku rampung digawé, dumadakan ana gambar telung sosok ing salib mau, ditulis nganggo tangan sing ora katon, karo tulisan Ibrani: ing ndhuwur – Emmanuel[4907] , lan ing loro sisih – Michael lan Gabriel[4908] . Ndelok kuwi, tukang emas kuwi gumun sapa sing nulis, amarga ora ana wong liya ing kamar kajaba dhèwèké. Dheweke arep nggunakake piranti khusus kanggo mbusak gambar kuwi, nanging ora bisa, amarga tangane ora obah lan krasa kaku. Gubernur, nalika weruh salib kuwi, takon marang tukang kuwi sapa sing duwe pasuryan mau lan kenapa digambar ing kana. Tukang kuwi ngucap sumpah, ngandika:

'Nalika aku wis rampung gaweyan, pasuryan-pasuryan iki muncul dhéwé, lan aku ora ngerti sapa sing duwé. Aku nyoba mbusak, nanging ora bisa – tanganku kaku.'

Banjur Neanius nyadari yèn ana kakuwatan ilahi ing jeroné salib kuwi; dhèwèké sujud ing ngarepé, nyiumé, lan sawisé dibungkus nganggo kain ungu, disimpené karo dhèwèké, dirumat kanthi pangurmatan. Saiki dhèwèké ngangkat senjata ora marang wong Kristen, nanging marang wong-wong barbar, lan ngalahaké wong-wong mau kanthi kuwasa Kristus, ngrebut tanahé. Dhèwèké malah mlebu perang nglawan mungsuh sing paling ora katon—sétan—lan ngalahaké dhèwèké lumantar sangsara sing wani, sing ditindakake kanggo Kristus.

Penderitaané diwiwiti kaya mangkéné. Nalika dhèwèké ana ing kutha Yerusalem, sing wektu kuwi dikenal minangka Elia, para warga nyuwun dhèwèké supaya mbales dendam marang wong-wong Hagar[4909] amarga kaluputan sing wis ditindakake. Para Agarian iki nyerbu nagara lan, ngubengi kutha, nyulik sapa waé sing ana ing njaba tembok kutha; utamané padha nindhes para wanita, sing dijupuk dadi garwa. Padha nindakake uga ing désa-désa sakupengé. Seorang prajurit gagah berani Kristus, bersenjatakan kuasa Salib Suci, berani berangkat bersama pasukannya lan nguber para Agarian, ndedonga ing atiné kaya mangkéné:

'Tulung aku, pangarep-arepku, Kristus Gusti Allah kita!'

Lan ana swara saka swarga marang dheweke:

'Tetep semangat, Neanius, amarga Aku, Gusti Allahmu, ana ing sisihmu!'

Krungu swara iku, komandan dadi luwih wani lan ngalahaké mungsuh kanthi telak, njupuk kabèh tawanané: ing perang kuwi, enem ewu wong Agaria mati, déné ora ana siji prajurit Neanius sing tatu utawa mati. Lan Neanias ngutus utusan marang ibuné kanthi kabar kamenangan nglawan mungsuh, sing ndadekake ibuné banget bungah. Ibuné nampani kanthi kabungahan nalika dhèwèké bali menyang kutha kanthi kamenangan lan jarahané, lan nalika mlebu omah, ibuné kandha marang dhèwèké:

'Wah anakku sayang! Nalika kowe mangkat perang, aku nyekel kemenyan lan dupa ing tanganku, lunga ing ngarepé para dewa, lan ndedonga marang para dewa kanggo kowe, supaya padha nulungi kowe. Lan saiki, kanthi pitulungané, kowe wis menang! Mula saka iku, lunga ing ngarepé para dewa lan matur nuwun marang para dewa, supaya padha terus nulungi kowe ing dina-dina sing bakal teka.'

Neanias mangsuli marang dheweke:

'Kowe wis apik, ibu, ndedonga kanggo aku, nanging Gustiku sing nulungi aku.'

Ibune banjur kandha:

Aja ngomong, anakku, bab siji dewane, supaya dewane liyane ora nesu lan ora mbelakangi kowe.

Neanias, nanging, kandha marang dheweke:

'Aja nganti kowe keliru, ibu, nganggo politeisme berhala. Kepiye bisa padha mbantu aku, yen dheweke dhewe ora urip? Yen pancen wis mbantu aku, ayo takon marang dheweke – ayo padha kandha marang kita, banjur kita bakal yakin marang kakuwatané.'

[4907] Emmanuel, saka basa Ibrani, tegesé 'Gusti Allah ana ing antuké kita'. Asma iki diwènèhaké déning nabi suci Yesaya marang Gusti Yesus Kristus (Yesaya 7:14).

[4908] Mikael lan Gabriel iku Malaikat Agung.

[4909] Agarian iku wong Muslim, wong Arab, jenengé dijupuk saka Hagar, gundiké Abraham lan ibuné Ishmael, sing dadi leluhur suku Arab.

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké mlebu kamar turu ibuné, ing kono ana arca emas lan pérak, banjur kandha marang arca-arca mau:

'Aku kandha marang kowe, dewa palsu, critakna: sapa sing nulungi aku ing perang?'

Nanging arca-arca kuwi meneng bae; kepiye bisa mangsuli, merga bisu? Banjur Neanius kandha marang ibune:

'Kowe weruh, ibu, dewa-dewa kaya apa iki. Yen ora bisa ngucap siji tembung wae, piye bisa mbantu sapa wae?'

Ibune mangsuli:

'Para déwa ora mangsuli kowe amarga kowe takon kanthi ngina.'

Nanging Neanius kandha:

'Takon dhewe marang dheweke – mesthi padha mangsuli kowe, amarga kowe iku abdi sing setya.'

Mula, kanthi ngajeni banget lan sujud, dhèwèké kandha:

'Duh para dewa maha kuwasa! Zeus Agung[4910] , lan kowe, Ratu Hera[4911] , lan Poseidon, sang panguwasa segara, lan Apollo kang sumunar kaya srengéngé[4912] , lan kowe, Pallas, pelindung kutha[4913] , lan kabèh dewa liyané! Aku nyuwun tulung, kandhaa marang kita: apa kowe padha mbantu abdi, putraku, ing peperangan?'

Nanging ora ana wangsulan saka para dewa mau.

Banjur Neanias sing pinaringan berkah, nyekel salib ing tangane, kebak semangat ilahi; sawisé mbusak busana njaba lan narik ibuné adoh saka arca-arca, dhèwèké wiwit ngrusak arca-arca mau, dipukul marang lemah lan dilindhes sikilé, banjur sawisé remuk dadi pecahan-pecahan, dhèwèké mènèhi emas lan pérak mau marang wong mlarat. Ibune, nalika weruh kahanan iki, nesu banget lan lali marang katresnan alamiah marang putrane, banjur kesusu menyang Antiochia marang Kaisar Diocletian lan kanthi nangis ngadu marang putrane, sing ora mung ngrusak dewa-dewane nanging uga ora maringi pakurmatan sing pantes marang ibune kanthi narik dheweke adoh saka dewa-dewa. Nanging Kaisar nyoba nenangake dheweke, maringi pangarep-arep manawa kanthi alus utawa ancaman, dheweke bisa mbalekake putrane marang iman lawas marang para dewa.

'Nanging,' pangandikane Kaisar, 'yen dhèwèké ora bali marang iman, dhèwèké bakal ngalami pati sing nggegirisi amarga kaluputane, lan kowé bisa milih sapa waé saka para pangiringku dadi anakmu.'

Lan langsung Kaisar nulis marang gubernur Palestina, Iustus, sing asalé saka Italia lan wong sing kejem, maringi dhèwèké pitutur ing ngarsané para bangsawan saka kutha-kutha sacedhaké, supaya nyapa gubernur Neanias, putrané Theodosius, sing wis mlebu agama Kristen, kanthi pitutur—kadhangkala ramah, kadhangkala ngancem—supaya bali manèh marang para déwa; lan yèn dhèwèké ora manut, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya disiksa tanpa welas asih. Surat iki ngandhut cacian marang Kristus.

Gubernur Justus, sawisé nampa prentah raja, nglumpukaké wong-wong pilihan saka kutha-kutha Palestina lan piyambaké mangkat menyang Elia kanggo ketemu gubernur, marang gubernur mau, sawisé padha salam, piyambaké nyerahaké layang raja. Nanging nalika gubernur wis maca layang mau lan cacian marang Gusti kita sing ana ing kono, dhèwèké ora bisa nahan; ngoyak layang mau dadi serpihan, dhèwèké nyebarake serpihan mau menyang udara, kandha:

'Aku iki wong Kristen; kowe, nanging, kudu nglakoni apa sing wis diprentahake.'

Banjur gubernur kandha:

'Aku wedi marang Kaisar, nanging aku nganggep kowe kanca lan ngrasakake welas marang kowe! Aku ora ngerti kudu mikir apa! Nanging rungokna aku lan para priya mulya iki, lan ing ngarep kita, sembelihna kurban kanggo para dewa. Yen kowe ora nindakake iki, aku ora duwe pilihan kajaba nindakake prentah.'

Banjur Neanius kandha marang gubernur:

'Sampeyan nyebutake kurban ing konteks iki: ing kene aku nyawisake awakku minangka kurban kanggo Kristus, Gustiku.'

[4910] Zeus – dewa paling luhur ing agama Yunani kuna, dianggep minangka leluhur para dewa liyane lan manungsa.

[4911] Hera – putri paling tuwa saka Cronus lan Rhea – salah siji tokoh utama ing mitologi Yunani kuna. Dheweke dianggep garwane Zeus lan ratu para dewa.

[4912] Apollo, saka basa Yunani, tegesé 'pangrusak'. Wong Yunani biyasané nggambaraké déwa iki nganggo busur, tabung panah, lan panah, minangka mungsuh lan sing ngalahaké kekuwatan pepeteng.

[4913] Pallada, utawa Athena, dianggep déning wong Yunani kuna minangka dewi lan pelindung kabecikaning mantenan lan kulawarga.

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nyopot sabuk pangkat sing diparingi miturut jabatane lan mbuwangé ing rai gubernur, mbatalaké pangabdian marang kraton supaya bisa dadi prajurit Sang Raja Swarga, lan ngecam kapercayan pagan. Gubernur lan wong-wong sing teka bareng karo dhèwèké, kanthi nesu, padha nyekel dheweke lan nggawa menyang Kaisarea ing Palestina[4914] — uga dikenal minangka Philippi lan Sebaste Paneada — ing ngendi ana patung sing nggambarke Kristus sing tau dipasang miturut panyuwunan wanita sing metu getih, sing mari sawise nyentuh busana Gusti[4915] . Ing kono, gubernur sing lungguh ing panggonan sing kabuka kanggo kabèh wong nggawa Neanias maju kanggo dipriksa. Nalika padha weruh dhèwèké, para warga sing pikirane kabedhung déning kejahatan pagan padha muni banter marang gubernur kaya wong mabuk utawa kesurupan:

'Wong iki mungsuh lan pambinasane dewa-dewa kita, sing ngremehake dhawuhe kaisar!'

Gubernur, sing wis biyen wong kejem banget, malah tambah kejem amarga sorak-sorai wong akeh. Dheweke langsung mrentah supaya Neanias ditelanjangi lan digantung ing panggonan penyiksaan, banjur awaké digores nganggo cakar wesi. Akibaté, dagingé Neania rontog-rontog lan balungé sing wis ora ana dagingé katon. Sawetara wong sing nyekseni, nalika ndeleng sangsara kaya ngono, nresnani enané sang martir lan nangis kanggo dhèwèké. Nanging sang martir, nalika ndeleng luhé, kandha marang wong-wong mau:

'Aja nangis kanggo aku, nanging nangisna kebinasaan jiwamu; amarga sing pantes diratapi yaiku wong-wong sing wis ditakdirake nandhang sangsara tanpa wates ing neraka.'

Banjur, ngangkat paningalé marang langit, dhèwèké ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Gusti! Kiyatna aku, abdi Panjenengan, supados memalukan mungsuh lan mulyaaken asma Panjenengan ingkang paling suci!'

Nalika para algojo kesel, sang martir miturut dhawuh panguwasa dibebasake saka panyiksaan lan dibuwang menyang penjara. Juruwal, sing jenenge Terentius, kelingan siji kalorone kabecikan sing wis dituduhake Neanias marang dheweke, banjur welas asih, nyebarake jerami supaya sang martir bisa ngendhok lan nutupi dheweke nganggo andhuk; sang martir banjur ngendhok ing penjara, meh ora urip.

Ing tengah wengi, ana gempa bumi kang nggegirisi kutha iku – Gusti Allah sing rawuh karo Malaikat-malaikaté kanggo sowan marang abdi-Nya. Cahya kang ora lumrah sumunar ing jeruji; lawangé kabuka dhéwé, lan belenggu kabèh narapidana murub. Banjur loro Malaikat katon ing wujud priya enom sing ayu lan kandha marang martir:

'Delengen marang kita.'

Martiir mau, ngadhekaké pandangane marang wong loro mau, kandha:

'Sapa kowe?'

Padha mangsuli:

'Kita malaikat sing dikirim marang kowe dening Gusti.'

Martir mau banjur kandha marang wong-wong mau:

Yen kowe malaikaté Gusti, sembahna Gusti ing ngarepku lan gawe pratandha salib, supaya aku pracaya marang kowe.'

Para malaikat langsung nindakake miturut panjaluke lan kandha:

'Mula, pracayaa yèn Gusti wis ngutus kita marang kowe.'

Martir mau kandha:

Aku ngerti manawa nalika telung mudha dibuwang menyang pawon geni Babilonia, malaikaté Gusti Allah, yaiku[4916] , dikirim marang wong-wong mau kanggo ngademake panas geni. Nanging apa sing wis tak lakoni? Utawa apa aku wis dibuwang menyang geni supaya aku dianggep pantes nampa rawuhe malaikat?

Nalika sang martir ngendika tembung-tembung mau kanthi andhap asor, Gusti Yesus Kristus piyambak dumadakan rawuh marang dhèwèké ing kamulyan kang ora bisa diandharake; lan, nalika nyentuh sang martir, Panjenengané marasaké tatu-tatuné lan ngadegaké dhèwèké, sampurna waras. Banjur Panjenengané ngabaptis dhèwèké nganggo banyu lan ngendika:

[4914] Caesarea iki dumunung ing sumber Kali Yordan. Iki kudu dibédakaké saka Caesarea liyané, sing uga ana ing Palestina, nanging dumunung ing pesisir Segara Tengah.

[4915] Mat. 9:20–22.

[4916] Dan. 3:1–100

Wiwit saiki kowe ora bakal diarani Neanias maneh, nanging Procopius[4917] . Wani lan kuwat, amarga kowe bakal nindakake pakaryan ageng lan nuntun kumpulan ageng marang Bapakku.'

Prokopius, kanthi kabungahan lan kebak rasa ngajrih, tiba ing lemah lan nyembah ing ngarsané Gusti, ndedonga supaya Gusti maringi kekuwatan ing sangsara, supaya dhèwèké ora wedi marang panyiksa sing nggegirisi. Gusti ngandika marang dhèwèké:

'Aja wedi – Aku ana ing kowe!'

Sawisé ngendika mangkono, Panjenengané munggah menyang swarga.

Wiwit dina nalika Gusti katon marang dhèwèké, Santo Prokopius ngrasakaké kabungahan rohani sing ora bisa diterangaké ing atiné lan kebak kabungahan swarga. Lan awaké dadi waras banget nganti ora ana bekas tatu lawasé. Dhèwèké *'masrahake kapitadosané'* marang Gusti, lan *'Gusti nulungi'* dhèwèké, *'lan* atiné *kabungahan'* (*'lan* dagingé *mekar'*) (Mazmur 27:7).

Esuk banget sawisé penampakan iki, gubernur ngutus salah siji prajurit menyang penjara kanggo mriksa apa martir kuwi isih urip. Dhèwèké nganggep yèn wong kuwi wis mati amarga siksaan sing kejem dina sadurungé. Penjaga panjara, Terentius, ngandhani prajurit mau yèn dhèwèké ora turu sakwengi lan ing tengah wengi ana kedadeyan kang nggegirisi banget ing jeruji: yaiku ana gempa bumi, cahya kang éndah sumunar, lawang kabuka, lan belenggu para tahanan tiba, lan sawetara wong, padhang sumunar kanthi cahya sing luar biasa, padha rembugan karo Neanius. Prajurit kuwi, nyandhak ing jeruji penjara, njerit marang sang martir:

'Apa kowe isih urip, Neanius?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku isih urip lan waras, amarga sih-rahmaté Gustiku.'

Prajurit mau kandha:

'Aku ora bisa ndeleng kowe.'

Wong suci mangsuli:

'Sapa waé sing mlayu saka padhangé Gusti Allah lan ngabdi marang setan iku wuta lan mlaku ing pepeteng, ora ngerti ngendi panggonané.'

Sawisé kuwi prajurit mau menyang marang gubernur lan nyritakaké apa sing wis dirungokaké. Gubernur banjur lungguh ing kursi pangadilan lan nimbali maneh martir Kristus kanggo dipriksa. Kabeh padha ndelok dhèwèké lan weruh pasuryané sumunar lan awaké séhat, pucet, kaya ora tau ngalami tatu. Akèh wong sing ana ing pangadilan padha kaget lan kandha:

'Ya Gusti Neania! Tulung kita!'

Gubernur, nanging, munggah saka kursi hakim lan, menehi isyarat marang wong akeh supaya meneng, muni kanthi swara banter:

'Sedulur! Napa kowe kabeh kaget ndeleng Neania waras? Para dewa wis welas asih marang dheweke lan wis marasaké abdi-ne.'

Kang suci banjur kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan bener ngomong yèn aku mari amarga sih-rahmaté Gusti; nanging yèn sampeyan pracaya yèn panyembuhan mujijat iki kelakon amarga kakuwatan déwa-déwa sampeyan, ayo padha menyang candhiné supaya padha ngerti déwa sing saktenané nyembuhaké aku.'

Gubernur, mikir yèn sang martir kepéngin nyembah déwa, bungah banget lan mréntahaké supaya dalan saka kraton menyang candhi disebar kembang lan tirai éndah digantung ing pinggir dalan. Ing wektu sing padha, sawijining juru kabar muni saka panggonan dhuwur:

'Neanius, putrané wanita mulya Theodosia, wis tobat, bali marang déwa-déwa, lan arep nyembah marang déwa-déwa mau.'

Para wong pagan, krungu iki, padha bungah; nanging wong-wong sing nyembah Kristus sacara rahasia padha sedhih. Akèh wong, karo garwa lan anak-anaké, padha kumpul kanggo nyekseni tontonan kuwi.

Gubernur mlaku kanthi khidmat bareng Santo Prokopius lan kabèh bangsawan menyang candhi pagan. Sawisé mlebu, santo mau ndedonga rahasia marang Kristus Gusti, nggawe pratandha salib ing udara ing ngarep arca-arca, lan kandha:

[4917] Procopius – saka basa Yunani sing artiné 'sukses'

'Aku kandha marang kowe, arca-arca najis, wedi marang asmané Gustiku lan kakuwatané Salib Suci: lunga saka panggonanmu lan remuk, sumebar kaya banyu!'

Lan kabèh arca tiba sakaligus, lan ambruké nyebabaké swara ribut gedhé. Arca-arca mau remuk dadi pecahan-pecahan lan, sing luwih nggumunaké, kabèh bahan sing digawé arca mau, miturut dhawuh Gusti Allah, malih dadi banyu biasa, lan kabèh candhi kebak banyu sing banjur mili banter metu liwat lawang candhi.

Mukjizat iki nggumunake banget kabeh wong, lan akèh sing padha njerit:

'Gusti Kristiani! Tulung kita!'

Gubernur, kaget karo apa sing kelakon, dadi banget wedi nganti ora ngerti kudu apa; nanging sawisé atiné tentrem manèh, dhèwèké mréntah supaya sang martir digawa menyang panjara, déné dhèwèké dhéwé mulih kanthi sedhih banget.

Ing wayah bengi, ing jeruji panggonan sang wali dikurung, teka loro pasukan prajurit karo loro panglima, Nicostratus lan Antiochus, lan padha nyuwun marang sang wali supaya ngetung dheweke ing barisané Kristus, Sang Raja Swarga. Nanging, Sang Wali Prokopius banjur nyuwun marang juru panjara, Terentius, supaya dheweke diijini metu saka penjara sedhela; penjaga mau nyetujoni panjaluke, amarga wis ngerti tenan yen wong sing gelem nandhang sangsara kanggo Kristus ora bakal mlayu. Sawise dibebasake, sang wali nuntun para prajurit mau menyang uskup kutha kuwi, Leontius, sing amarga wedi penganiayaan lagi ndhelik. Sawisé nemokaké dhèwèké, Prokopius nyuwun supaya dhèwèké mbaptis para prajurit mau, lan dhèwèké dhéwé bali menyang penjara. Ing wengi kuwi uga, uskup maringi Katekumenat[4918] marang pasukan militer mau, mbaptis lan nampa menyang Misteri Ilahi Awak lan Getihé Kristus. Nalika padha nyedhaki penjara, sang martir suci wiwit mulang babagan kabeneran iman suci lan pangakuan jeneng Yesus Kristus, lan nguwatake atiné nganti padha bisa nahan sangsara kanthi tanpa wedi lan wani.

Nalika esuk sumunar lan gubernur, miturut adat, teka ing panggonan pangadilan umum, para prajurit mau tampil ing ngarepé. Padha kanthi banter memuji Kristus, ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan nyatakaké kesiapané ngetutaké Kristus ing sangsara lan pati. Nanging gubernur, nalika weruh akèh prajurit wani lunga menyang pati kanggo Kristus, kaget lan ngeri, lan suwé nyoba ngyakinaké supaya padha mbalèkaké iman marang Kristus lan bali marang déwa-déwa. Nalika dhèwèké weruh yèn wong-wong mau tetep teguh, dhèwèké marèh paukuman pati kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang. Lan wong-wong mau digawa metu saka kutha menyang panggonan paukuman pati, ing ngendi akèh algojo wis padha kumpul kanggo nglakoni paukuman mau. Santa Prokopius uga digawa menyang kana kanthi dibelenggu, supaya paningal akèh prajurit sing dieksekusi bisa medeni p . Nanging nalika dhèwèké nyawang kabungahané, rohé kabungah, lan dhèwèké ndedonga marang Kristus Gusti Allah kanggo wong-wong mau, supaya Panjenengané nguwatké nganti pungkasan lan nampa nyawane ing Karajané Swarga. Banjur para algojo, bebarengan karo prajurit-prajurit liya sing ora pracaya marang Gusti, ngubengi loro pasukan sing wis pracaya marang Kristus lan mateni wong-wong mau nganggo pedhang; loro komandan pasukan mau, Nicostratus lan Antiochus, uga gugur. Mangkono, prajurit-prajurit anyar Sang Kristus Sang Raja, sawise nyawisake nyawane kanggo Panjenengané, kanthi gemilang pindhah saka donya menyang swarga. Ana sawijining dermawan bangsawan jenenge Eulalius sing nglumpukaké mayit para martir ing wayah bengi, bebarengan karo akèh wong pracaya, lan maringi panguburan sing pantes; nalika kuwi Santo Prokopius isih tetep ing sangkèling belenggu.

Nalika martir Kristus ana ing panjara, ana rolas wanita bangsawan teka marang dhèwèké lan kandha marang sang wali liwat jendhela cilik:

'Kita iki abdi-abdi Kristus!'

[4918] Katekesis – piwulang lisan babagan kabeneran iman Kristen, diwulangaké ing Gréja wiwitan marang kabèh sing kepéngin nampa sakramèn Pembaptisan Suci. Nalika katekumen diparingi idin mlebu gréja kanggo ngrungokaké Kitab Suci lan khotbah, malah melu bagean kapisan lan kapindho saka Liturgi ('Proskomedia' lan 'Liturgi Katekumen'), Para katekumen wajib ninggalake gréja sakdurunge diwiwiti bagean katelu sing paling wigati saka Liturgi ('Liturgi Para Percaya'), kaya sing diumumake déning diakon kanthi swara seru sing isih lestari nganti saiki ing Gréja Ortodoks nalika pesta Liturgi. Wektu katekumenat béda-béda; akèh sing tetep dadi katekumen saklawasé uripé. Yen perlu, wektu katekumenat dipendhek dadi sawetara dina utawa malah sawetara jam. – Ritus katekumenat ing gréja isih dilakoni ing Gréja Ortodoks; Iki dumadi saka pangucapan pandonga sing wis ditemtokake marang calon baptisan lan panguwuh nglawan setan; ing wektu sing padha, calon iku nyingkiri Setan, nyawiji karo Kristus lan ngakoni imane kanthi maca Kredo (yen baptisan bayi, iki ditindakake dening wong tuwa baptis).

Kedadéan iki dilaporaké marang gubernur, lan dhèwèké langsung mréntah supaya padha dipenjara; nalika mlebu, padha kandha kanthi kabungahan:

'Panjenengan tampi kula, dhuh Gusti, ing kraton swarga Panjenengan!'

Nalika mlebu ing penjara, padha sujud marang Santo Prokopius, sing banjur miwiti mulang marang wong-wong mau bab iman suci, katresnan marang Kristus, lan pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah.

Sawisé sawatara wektu, gubernur, sawisé lungguh ing panggonané kaya biyasa kanggo ngadani pangadilan, mréntahaké supaya para wanita salehah mau digawa metu saka penjara lan diadhepké ing ngajengé kanggo diadili. Ibuné Prokopius, Theodosia, uga rawuh ing panggonan interogasi, kepéngin weruh kepiyé para wanita mau bakal tumindak nalika ditakoni. Nalika padha diadhepké ing pangadilan, gubernur kandha marang wong-wong mau:

'Apa kowe gelem nyembah marang dewa-dewa, supaya kowe diurmati dening kita, utawa, tetep ing kekerasan atimu, kowe milih ngundang karusakan awon kanggo awakmu dhéwé?'

Para wanita suci mau mangsuli:

Muga-muga pakurmatan sing kok janjekake marang kita iki dadi karusakan tumrap awakmu dhéwé; dene kita iki abdi-abdi Kristus sing disalib, sing wis nylametake kita saka kebinasaan. Kanggo Panjenengané, mugi ana pakurmatan lan kamulyan!'

Gubernur sing nesu maringi prentah supaya saben wanita mau dipeksa ngadhep lemah lan dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat. Banjur dheweke digantung telanjang ing panggonan penyiksaan, lan iga-igane dibakar nganggo geni, nalika padha ndedonga marang Kristus Gusti, nyuwun pitulungan. Gubernur banjur mrentah supaya dhadhane dipotong, kandha:

'Apa Sing Disalib, kang dadi pangarep-arepmu, bakal nulungi kowe?'

Para wanita mau mangsuli:

'Panjenengané wis nulungi kita, kaya sing panjenengan deleng dhéwé, he penyiksa sing sengit marang manungsa! Ing kéné kita—wadon—ngalahaké panjenengan, sang gubernur sing kuwasa, kanthi nglirwakaké panyiksaan sing wis panjenengan pasangaké marang kita.'

Penyiksa mau tambah nesu lan mrentahake supaya selangkangané diparangi nganggo wesi panas abang. Dhèwèké kandha:

'Apa kowe krasa geni kobong, utawa ora?'

Para wanita suci mangsuli:

'Kowe sing bakal ngrasakake lara geni nalika kowe dibuwang menyang geni neraka sing ora bisa dipadamake. Dene kita, Penolong kita ana ing kene karo kita—Gusti, sing kowe ora bisa ndeleng, kaya wong wuta ora bisa ndeleng srengenge.'

Nalika para wanita suci nandhang sangsara kaya ngono, Theodosia, ibué Santo Prokopius, ngadeg ing antarané wong akèh lan, nalika nyumurupi kawani lan kasabaran para wanita mau, nangis kecut. Banjur, nalika padhangé kawruh sejati sumunar ing atiné, dhèwèké kebak semangat marang Gusti lan, nyedhak marang panguwasa, kandha kanthi banter:

Aku uga iku abdi Kristus Gusti Allah, sing disalibake!

Owahan iki kelakon amarga pandonga Sang Martir Agung Prokopius sing suwé wis ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké.

Gubernur lan kabèh wong ing sacedhaké, uga kabèh rakyat, sawisé krungu Theodosia sing mulya, ibu Neanias, kanthi wani ngakoni pracaya marang Kristus, padha gumun banget marang owah-owahan sing ana ing dhèwèké—kaya piye dhèwèké bisa nglirwakaké kalungguhan dhuwur, bandha lan kasuciané, lan tanpa wedi ngadhepi siksaan. Gubernur kandha marang dhèwèké:

'Nona Theodosia! Sapa sing ngapusi kowe nganti ninggalaké dewa-dewa karuhmu lan ngucapaké tembung kaya ngono?'

Dheweke mangsuli:

'Aku ora ngrasa yen aku kesasar utawa ditipu. Biyen, aku pancen ana ing kaluputan, kesasar dening setan, nalika tinimbang Gusti Allah sejati sing nyipta swarga lan bumi, aku nyembah arca-arca hina—gawean tangan manungsa.'

Gubernur, karo nunjuk drijiné marang para wanita sing disiksa, kandha marang Theodosia:

'Para penipu iki mesthi wis ngapusi kowe?'

Mangsuli piyambakipun:

'Wong-wong mau ora ngapusi aku, nanging wis mulang aku supaya ngerti kabeneran lumantar sangsara sing padha alami. Kepriye carane wong-wong mau bisa tetep teguh ing sangsara kaya ngono yen Gusti sing maringi kekuwatan marang wong-wong mau dudu Gusti sejati? Mula, dudu wong-wong mau sing ngapusi, nanging kowe dhewe sing ngapusi, nuntun wong-wong menyang pepeteng lan kaluputan lan nyeret wong-wong mau menyang karusakan!'

Pamrentah kandha:

'Wediha, Theodosia, lan nyuwun pangapura marang para dewa. Lan kita bakal ndedonga marang para dewa kanggo kowe, supaya padha ngapura dosa iki.'

Nanging dhèwèké mangsuli:

Aku nyuwun pangapura marang Kristus sing disalib amarga kabodhoanku biyen lan tumindak ala sing wis tak lakoni.

Panguwasa sing nesu marahi dhèwèké dipenjara bareng karo para wanita sing wis disiksa.

Nalika Theodosia mlebu ing penjara, putrané, Santo Prokopius, weruh dhèwèké lan bungah banget – amarga dhèwèké wis weruh ing pangliyan yèn dhèwèké wis mbalik marang Kristus – lan kandha marang dhèwèké kanthi kabungahan:

'Gusti, ibu! Napa panjenengan teka ing kéné, lan napa panjenengan ninggalaké dewa-dewa panjenengan?'

Dheweke mangsuli:

Anakku sing tak tresnani! Saiki aku wis mangertèni kabeneran. Aku ndelok para wanita suci sing lagi nandhang sangsara lan mikir: kepiye bisa wanita ringkih kaya ngono tahan azab abot kaya ngono kajaba dikuatké déning Kristus sing dadi sabab sangsara mau? Lan yèn Kristus dudu Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, kepiyé Panjenengané bisa nguwatké wong-wong sing nandhang sangsara kanggo Panjenengané? Nalika aku merenung bab iki, atiku krasa banget kagugah lan sinar padhang sumunar ing pikiranku. Aku nyadari yen para dewa iku ora ana gunane lan aku dadi pracaya yen Gusti Allah sejati iku sing kok, para wanita suci, lan para martir liyane padha ngakoni.

Banjur Santo Prokopius kandha marang dhèwèké:

'Begja kowe, ibu, amarga kowe wis diparingi pencerahan kaya ngono déning Gusti, lan merga iku kowe teka ing kéné, menyang penjara iki!'

Lan Santa Theodosia tetep ana ing penjara, nglayani para wanita suci. Kanthi kain resik dhèwèké ngusap tatu getihé lan masang plester obat ing borok-boroké, amarga dhèwèké wis dilatih ing seni kedhokteran. Lan Santo Prokopius mulang ibuné iman sing suci. Ing wengi iku uga dhèwèké nggawa ibuné menyang Uskup Leontius, sing mbaptis ibuné kanthi jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci; banjur dhèwèké bali menyang penjara, kabungahan lan muji Gusti Allah amarga pencerahan sing dialami ibuné.

Sawisé kuwi, para wanita suci bebarengan karo Theodosius digawa metu saka penjara lan diadhepake ing pangadilan sing ora takwa. Gubernur kandha marang Theodosius:

'Ngertia iki, wanita mulya: Aku ngapura kowe lan ora kepengin nggawe kowe isin lan nandhang sangsara. Mula, sadhar lan nyuwun marang dewa-dewa sing welas asih, supaya kowe nampa pangapura saka dheweke lan pakurmatan sing luwih gedhe saka kita!'

Wong suci mau mangsuli:

'Wah, kowe wong bodho lan ora nduwé akal! Apa kowe ora isin nyebut arca-arca sing diukir kuwi "déwa"? Yen ana kabecikan ageng ing sawijining wong sing ngupaya kanthi sakabehe kekuwatane supaya dadi kaya Gusti Allah lumantar pakaryan becik, mula kowe uga kudu dadi kaya dewa-dewamu—arupa patung—yaiku, kudu wuta, tuli, bisu, lan ora bisa obah tangan utawa sikilmu, kaya dewa-dewamu.

Krungu tembung iku, panguwasa dhèwèké nesu banget lan mréntah supaya dhèwèké dipukul ing lambéné; banjur, sawisé dhèwèké digoleraké ing lemah, dhèwèké dipukul nganggo tongkat, lan sakwisé kuwi awaké digores nganggo kuku wesi. Para wanita suci liyane, nalika nyekseni sangsara dheweke, ndedonga marang Gusti supaya nguwatake dheweke, lan nyanyi ayat-ayat ing ngisor iki saka mazmur, kaya sing diwulangake dening Santo Prokopius:

– *'Ayo padha nyanyi marang Gusti; ayo padha mburi sorak-sorai marang Batu karahayuan kita'* (Mazmur 94:1); *'Gusti iku pangayoman lan kekuwatan kita, pitulungan sing tansah ana nalika kita ana ing kasangsaran'* (Mazmur 45:2).

Gubernur, nalika krungu iki, mrentahake supaya rahang para wanita suci dipecah nganggo tongkat timah, banjur para martir iki, bebarengan karo Santa Theodosia, diiket nganggo rantai wesi siji, digawa metu saka kutha lan dipatèni nganggo pedhang.

Para wanita mau lunga menyang pati kanthi kabungahan lan suka cita, kaya arep menyang pesta manten; padha nyawisake nyawane kanggo Kristus Gusti lan dianggep pantes mlebu kraton swarga.

Sawisé seda, Santo Prokopius digawa manèh ing ngarep pangadilan, lan gubernur kandha marang martir mau, nggerem kaya singa:

'Apa kowe wareg, wong jahat, karo karusakan akèh nyawa iki?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku ora ngrusak wong-wong mau, nanging nylametaké saka karusakan lan nggawa saka pati menyang gesang.'

Lan gubernur mrentahake supaya sang martir dipukul ing cangkem nganggo sarung tangan wesi lan pasuryané disobek nganggo cakar wesi, nganti getih mili saka dhèwèké, mbabari lemah dadi abang. Banjur sang martir dipukul ing mburiné nganggo wangun timbal, nanging sanadyan nandhang sangsara kaya ngono dhèwèké tetep ora obah, kaya tiang.

Sawisé kuwi, gubernur, sawisé mrentahaké supaya sang martir dipenjara, mulih kanthi sedhih: dhèwèké isin lan nesu amarga ora bisa ngalahaké sang penahan sangsara Kristus. Amarga sedhih, dhèwèké ora ngucapaké sak tembung marang sapa waé ing dina kuwi; sawisé kuwi, dhèwèké lara demam, nggleleng ing amben, lan seda ing bengi kuwi uga, nyerahaké nyawané marang setan-setan sing wis dhèwèké layani kanthi semangat banget.

Panginjilané Kristus saya nyebar, lan saben dina akèh priya lan wanita mlebu iman Kristen, amarga piwulang lan mujijat Santo Prokopius. Nalika dhèwèké ana ing panjara, akèh wong nggawa wong lara marang dhèwèké, lan dhèwèké marasaké wong-wong mau kanthi sih rahmaté Kristus lan ngusir roh najis saka wong-wong; lan lumantar kuwi, wong-wong pagan padha mbalik iman marang iman Kristen sing sejati.

Sawisé seda gubernur Justus, ana gubernur anyar jenengé Flavian, uga wong Italia nanging luwih kejem tinimbang sing sepisanan, teka ing Palestina miturut dhawuh Kaisar Diocletian. Sawisé teka ing Kaisarea ing Palestina lan krungu bab martir Prokopius, dhèwèké langsung ngutus Prokopius supaya teka ing ngarepé kanggo diadili lan takon jenengé, keturunané, lan imané. Kanthi ngucapaké kecap-kecap ngina marang Kristus, Gusti kita, wong jahat iki kandha marang martir:

'Aku gumun kowe wong Kristen, sanadyan ngakoni yèn Gustimu lair saka wanita lan disalib déning manungsa, isih nyembah Panjenengané. Apa iki ora edan?'

Martir Kristus mangsuli:

– Yen panjenengan kersa ngrungokake aku kanthi sabar, wahai panguwasa, aku bakal nuduhake manawa kitab-kitab panjenengan dhéwé maringi kesaksian marang Gusti Allah kita. Kaping pisan, aku bakal ngendika yèn mung ana siji Gusti Allah sejati, sing sipaté ora owah, tanpa rasa, wiwitané langgeng lan langgeng; déné akèh déwa sing diarani kuwi, sing kena sangsara lan owah-owahan, muncul ing wektu tartamtu lan, kaya sing bisa diomongaké marang sawatara, wis ngrampungaké uripé sing sengsara. Apa sampeyan ora kenal karo Hermesmu dhéwé[4919] sing dikenal minangka Trismegistus—tegesé 'telung kaping agung'—lan uga Socrates[4920] , sing negesake yèn ana siji Gusti Allah, lan ora akèh dewa? Kaping pisan, rungokna apa sing ditulis Hermes marang dhokter Asclepiades[4921] : 'Gusti lan Pencipta kabèh prakara – Panjenengané sing kita sebut Gusti – nyipta donya sing katon lan bisa dirasakaké iki. Lan amarga donya kapisan lan siji-sijiné sing diciptakaké déning Panjenengané katon éndah lan kebak kabecikan kabèh, Panjenengané remen lan nresnani iku minangka ciptaan Panjenengané dhéwé.' 'Delengen, ya, wah, panguwasa, Hermiasmu ngakoni anané mung siji Gusti Allah, lan ora akèh! Lan yèn ana akèh déwa, ora bakal ana siji sipat Ilahi sing tunggal lan langgeng, nanging akèh sipat sing muncul ing wektu-

[4919] Hermes Trismegistus iku tokoh semi-mitis saka sajarah Yunani kuna.

[4920] Socrates – filsuf Yunani kuna sing paling misuwur, sing urip ing abad kaping 5 SM.

[4921] Asclepiades – dhokter Yunani kuna sing misuwur.

wektu tartamtu.' Amarga kowe ngomong ana sawetara dewa sing wis ana sadurunge, lan ana liyane sing kawangun mengko; kowe nduwé siji dewa kanggo langit, siji dewa kanggo segara, lan pancen kabèh sing katon nduwé dewa pelindung dhéwé. Apa ora amarga sebab iki Socratesmu diukum dening wong Athèn supaya ngombe racun, amarga dhèwèké mbantah ana akèh déwa? Lan déwa-déwa langgengmu iki—khususé Zeus, bapaké para déwa, sing mateni bapaké lan bojoné adhine kandung —apa dhèwèké ora manggon ing Kreta[4922] ? Apa kuburé durung dituduhaké nganti saiki? Lan apa Poseidonmu kuwi dudu pimpinan maling, pemangsa, lan panyerang? Lan apa kuburé ora ana ing Calabria[4923] ? Mangkono, kepriye kowe bisa nyebut déwamu kuwi abadi, nalika padha mati kaya manungsa biasa, nalika kuburé dipameraké, lan nalika panulis Romawi lan Yunani padha ngerti kabèh tumindak ala mau? Mangkono dewa-dewamu, sing ora mung déning wong Kristen nanging uga déning para pemujiné dhéwé dianggep ala lan dihina! Nanging yèn kowé wis kandha yèn Kristus Juruwalèh, Gusti Allah kita, lair saka wanita lan banjur disalib, mula rungokna wahyu-wahyu misterius bab Panjenengané sing ana ing buku-buku panjenengan dhéwé. Amarga iku nabiyahmu, sing dikenal minangka Sibyl[4924] (sing buku-bukune dituku raja Romawi Tarquinius[4925] kanthi rega larang), sing nulis kanthi cetha bab Inkarnasi Kristus ing bukune sing kapindho: 'Nalika Perawan nglairaké Sabda Gusti Allah lan lintang sumunar ing awang-awang saka wetan, minangka pratandha mujijat ageng tumrap manungsa, nalika kuwi Putraning Gusti Allah Agung bakal rawuh marang wong-wong mau, nganggo daging kaya manungsa. Para Magi bakal ngaturaké peparing marang Panjenengané – emas, murri, lan kemenyan – lan iki bakal nyenengaké Panjenengané.' Mangkono uga, babagan Salibé Kristus, Sibyl sing padha kandha: 'Wah, wit sing pinaringan berkah, ing ngendi Kristus bakal digantung! Panjenengan pantes ana ing swarga, dudu ing bumi." Banjur piyambakipun nyarios bab Rawuhe ingkang Kaping Pindho: "Saking swarga badhe rawuh Sang Prabu Agung, Gusti sedaya jaman, ingkang badhe ngadili sedaya manungsa lan donya. Ingkang pitados lan ingkang boten pitados sami badhe ndeleng Panjenenganipun, minangka Gusti ingkang sajati, lingsir ing dhampar ingkang inggil lan maringi ganjaran miturut pakaryanipun." – Yen, saliyane iku, kowe kepengin krungu ramalané Apollo saka Delphi[4926] , Ammon saka Libya[4927] , Dodona[4928] lan Pergamon[4929] , mula waca buku-buku mau kanthi teliti lan kowe bakal ngerti Kristus, Gusti ing dhuwur, sing wis diramalake lan sing bakal rawuh kanggo kaslametan lan pambaruan umat manungsa. Nalika Jason, pamimpin Argonauts[4930] , takon marang Apollo saka Delphi babagan suci sing dianggep paling kuna ing Athena: 'Critakna, wahai nabi, Apollo kang kaya srengenge, marang sapa candhi iki bakal kagungan ing dina-dina pungkasan?' –

[4922] Pulo Kreta (utawa Candia) dumunung ing pérangan tengah Segara Tengah, kidul Segara Aegea.

[4923] Calabria iku wewengkon sing liar lan gunung-gunung ing sisih kidul-kulon Italia.

[4924] Ing Yunani kuna, istilah 'Sibyls' nuduhaké para nabi wadon sing lelungan lan nawakaké ramalan masa depan lan prédhiksi nasib marang sapa waé sing kepéngin. Kegiatan para Sibyls ngrembaka utamané ing abad kaping 8 lan kaping 7 SM – jaman kamekaran budaya gedhé ing Yunani. Para sejarawan Yunani nyebutake Sibyl saka Erfr, Frigia, Hellespont, lan liya-liyané. Informasi paling akèh kasedhiya babagan Sibyl Cumaea, sing miturut tradisi Yunani kuna urip sewu taun lan dadi kancané Tarquinius Superbus (sing urip enem abad sadurungé Kristus). Iki persis Sang Sibyl sing kasebut ing hagiografi. Miturut tradhisi Yunani kuna, Sang Sibyl saka Cumae nawakake marang Tarquinius kesempatan kanggo tuku sangang bukune. Telu saka buku-buku mau dituku dening raja lan dipasang minangka teks suci ing Candi Capitol.

[4925] Delengen cathetan sadurunge.

[4926] Hagiografi nyebutake orakel Apollo sing dumunung ing Delphi (kutha iki dumunung ing sisih kidul-kulon Phocis, ing kaki Gunung Parnassus). Miturut mitologi Yunani, Apollo piyambak milih Delphi minangka papan suci, sawisé mateni naga Python sing manggon ing kana. Ramalan ditindakake ing kéné déning sing diarani Pythias.

[4927] Libya iku jeneng paling tuwa kanggo Afrika. Libya dhéwé dumadi saka loro pérangan utama: Marmariki lan Cyrenaica; ing pérangan kapisan, ing Oasis Siwa, dibangun orakel (papan ramalan) sing kasebut ing hagiografi minangka pangurmatan marang dewa Theban Amun.

[4928] Dodona iku suci paling tuwa kanggo Zeus, kanthi orakel lan wit eku suci. Panggonané ana ing wewengkon Yunani Thessaly, cedhak kutha Skotousa. Miturut cathetan para panulis Yunani kuna, ing kéné para wong wadon tuwa padha nerjemahaké swara gemerisik godhong wit oak, desisé kali sing mili saka sangisoring wit, lan swara pralon perunggu sing dipukul déning kawat sing ngoyak-ngoyak ing angin minangka swara déwa imajiner. Orakel iki ana nganti abad kaping 3 SM, nalika wit oak suci iku ditebang.

[4929] Kutha Pergamon dumunung ing wewengkon Mysia ing Asia Minor, ing kali Selinus lan Keteios (saiki Bergama-Çay). Hagiografi nyebutake babagan mezbah ageng sing ana ing kene, sing diadegake dening Raja Eumenes II (196–157 SM) lan dipersembahake marang Zeus minangka pangeling-eling kamenangan sing dipikolehi dening raja mau nglawan bangsa Gaul. Ing pungkasan taun 1870-an, panggalian dilakokaké ing kéné déning pamaréntah Jerman, sing ndadékaké altar mau dipugar. Miturut asil panggalian, altar mau wujud struktur persegi ageng, saben sisihé dawaé nganti 30 fathom.

[4930] Miturut mitologi Yunani kuna, Argonauts iku pelaut sing mangkat nganggo kapal Argo ing pelayaran kapisan menyang tanah manca.

Apollo mangsuli: 'Sampeyan bisa nindakake upacara panjenengan, kang ngajeni para dewa, dene aku ngakoni siji Gusti Allah, kang mrentah ing swarga, Sabda langgengé bakal dikandhut déning Perawan suci. Lan kaya panah sing ditembak saka busur geni, iku bakal nembus sakabehing jagad raya, nyekel kabèh lan nggawa minangka peparing marang Rama. Pura iki bakal kagungan Ibuné, lan asmané bakal Maryam.' – Lan malih, nalika Wattos[4931] takon marang Apollo sing padha babagan déwa, dhèwèké mangsuli: 'Mung ana siji sing bakal marakaké aku sedhih – Manungsa saka swarga kuwi, Sing sanadyan déwa, bakal nandhang sangsara, sanadyan Dhiriné Déwa dhéwé ora bakal nandhang sangsara. Ing keilahiané lan ing manungsané, Panjenengané bakal nampa kalanggengan, gesang, lan kuwasa saka Rama, déné saka Ibuné Panjenengané bakal nampa pati, salib, lan kuburan. Luh anget bakal mili saka mripaté, lan Panjenengané bakal maringi mangan limang ewu wong nganggo limang roti. Kabeh wong bakal ngendika bab Panjenengané: 'Kristus iku Gustiku, sing disalib, seda, tangi saka kubur lan munggah menyang swarga.'

Nalika sang wali nyitirake paseksi bab Kristus Gusti saka buku-buku Yunani, panguwasa kuwi lungguh kaya ula budeg, ora gelem ngrungokake utawa mangerteni kabeneran. Dhèwèké kandha kanthi ngenyek marang sang wali:

'Sampeyan nerangake bab-bab ilahi marang kita kanthi apik banget, kaya-kaya sampeyan nduwèni kunci lan meterai swarga! Nanging, sadurunge aku miwiti nyiksa sampeyan, aku nyaranake supaya sampeyan mandheg ngomong kosong; lan, sawisé mbalèkaké Kristen sing ora masuk akal iki, kersa pracaya karo kita miturut cara kuna, kaya sing wis diprentahaké Kaisar. Nanging, yèn kowé nolak, kowé bakal kena siksaan sing nggegirisi minangka paukuman tumrap kekerasan atimu. Banjur, sanajan kowé ora kersa, kowé bakal manut marang dhawuh!

Martir suci mangsuli:

Yen kowe ora kepengin ngerti Gusti Allah sing sejati, sing bisa kowe deleng nganggo mripat rohani, mula patèni lan rusakna awak manungsa; potong-potong lan sobek-sobek awak kita kanggo dewa-dewa kowe, lan aku bakal nyembah kurban puji marang Gustiku. Kowe nyebut kita edan, kita sing ngerti Gusti Allah siji, Gusti Allah sing urip lan sejati. Apa kowe ora malah wong edan tenan, yen kowe nyembelih kurban kanggo wong mati lan nyembah watu sing ora urip? Yen watu sing kok sembah iku apik, kenapa kok kok potong-potong lan mbagi, banjur sawise kok mbagi dadi pirang-pirang bagean, kok sebut siji bagean—sing rada mirip manungsa—dadi dewa, sing kok kurbanake? Bab bagéan liyané saka watu sing padha, kowe nggunakake kanggo gawéan sing remeh utawa nyebarake ing panggonan rawa lan nginjak-injak. Kowe uga nindakake sing padha karo kayu. Sawise motong bagean saka wit lan ngukir arca saka kana, kowe nyembah arca iku, dene bagean wit sing isih ana kowe gunakake kanggo perkara sing luwih asor utawa kowe buwang menyang geni. Yen watu utawa wit iku dewa, mesthine saben watu utawa wit kudu dihormati minangka dewa. Nanging yèn kayu utawa watu ora Gusti, kenapa kowé nyuwun kaséhatan lan panyelamatan saka wit sing bosok lan watu sing ora nduwé rasa? Lan yèn kowé nyebut wesi dadi déwa, wesi uga tundhuk marang kuwasa geni lan yèn dipanasaké, kekasaran alamiahé ilang lan dadi alus, saéngga bisa dipukul nganggo palu. Apa dewa bisa dipukul nganggo palu? Apa kowe ora bakal nyebut geni iku dewa? Nanging geni mung duwe daya sakdurunge ana sing kobong; lan yen kowe ora nambah bahan bakar, dayane bakal sirna, lan banyu bakal mateni sakabehe. Kepiye bisa barang-barang kaya ngono dadi dewa, nalika siji ngrusak sijine?

Gubernur, ora kuwat nahan tembungé sang wali, mréntahaké salah siji wong sing ana ing kono, Archelaus jenengé, supaya nyabet martir mau ing gulu nganggo pedhang; lan sang wali langsung nundhukaké guluné ing sangisoring pedhang, siap mati kanggo Gustiné. Nanging nalika Archelaus ngangkat pedhangé nganggo loro tangan arep nyabet gulu sang wali kanthi kenceng, ujug-ujug kabèh kekuwatané ilang saka lengené lan saindenging awaké; banjur tiba ing lemah lan nyawane metu.

Ndeleng kahanan iki, gubernur dadi ketakutan lan mrentahake supaya sang martir digawa nganggo rantai wesi menyang penjara. Ing dina kaping enem sawisé kuwi, gubernur nggawa martir mau menyang pangadilan maneh lan mréntah supaya dhèwèké dipukul nganggo tali kulit sapi kanthi saktenané, awaké disiksa nganggo paku wesi sing panas abang, lukané dibakar, lan diusap nganggo cuka lan uyah.

[4931] Mungkin sawijining panglima militer Yunani kuna.

Banjur digawa mezbah tembaga kang ana arang panas. Wewajik dipasang ing tangan tengen sang wali lan diangkat ing dhuwur arang panas, kanthi pangira-ira yèn lara bakal ndadèkaké dhèwèké mbalèkaké tangané lan wewajik mau bakal tiba ing geni. Yèn mangkono, bisa diomongaké yèn dhèwèké wis nyembah marang déwa kanthi mbuwang wewajik mau menyang geni. Tangan sang wali dicekel ing posisi iki watara rong jam; nanging dhèwèké, sing pikirane jero nyawiji karo Gusti, ora nggatekake tangané sing kobong, lan mezbah geni kuwi ana ing kono tanpa guna. Para panonton padha gumun lan memuji Kristus, déné panguwasa lan pangrasané, setan, krasa isin. Sang wali, ngangkat pandangane menyang swarga, kandha:

'Panjenengan nyekel aku ing tangan tengenku; Panjenengan nuntun aku kanthi pitutur Panjenengan' (Mazmur 72:23–24). Tangan tengen Panjenengan, ya Gusti, kinurmatan ing kakuwatané; tangan tengen Panjenengan, ya Gusti, wis ngremuk mungsuh-mungsuh; tangan tengené Gusti wis nampilaké kakuwatané; tangan tengené Gusti wis ngangkat aku!

Sawisé kuwi, penyiksa mrentah supaya tangan sang martir diiket lan digantung, karo loro watu abot diiket ing sikilé. Lan ing kahanan kuwi sang wali digantung suwé banget: amarga aboté watu, sendi-sendi awaké mlèsèt . Banjur penyiksa mrentahake supaya martir mau diturunake saka piranti siksa, dibebasake saka watu-watu abot, lan dibuwang menyang tungku geni, ing tengah-tengah kobongan. Nalika mlebu tungku geni, sang wali gawe pratandha salib lan ndedonga marang Gusti Allah. Sakwise kuwi, geni langsung njedhul saka tungku, nglelehake kabeh wong jahat sing padha ngadeg cedhak, dene sang wali tetep ora cilaka: geni mau malah dadi adhem.

Mukjizat sing nggumunake iki ngagetake kabeh wong, lan gubernur, amarga wedi, mlayu menyang praetorium. Sawetara warga banjur padha njerit marang gubernur:

'Patèni dhukun sihir iki saiki uga, awit yèn ora, kabèh kutha bakal kaseret déning sihiré.'

Lan banjur gubernur maringi paukuman pati pungkasan, mènèhi dhawuh supaya sirah sang wali dipotong nganggo pedhang. Nalika dhèwèké digawa menyang panggonan paukuman pati, sang wali nyuwun wektu kanggo ndedonga; lan, ngadhep menyang wetan, ngangkat tangané menyang langit lan nancepake pandelengané marang langit, dhèwèké ndedonga kanggo kutha, kanggo wong-wong, kanggo sing nandhang sangsara, kanggo sing lara, kanggo anak yatim lan para janda, supaya kabèh bisa dilindhungi déning Pangayoman Ilahi. Luwih saka kabeh, dhèwèké ndedonga supaya kabecikan pagan bisa diganti sanalika karo kesalehan Kristen, lan supaya Gréja Suci Kristus bisa tuwuh, ngrembaka, lan sumunar kanthi iman sejati nganti pungkasaning jaman. Nalika piyambakipun parantos ngrampungaké pandonga, kaping krungu swara saking swarga, janji badhé paring panyuwunanipun lan nyauran sang martir piyambakipun supados waris Karajan Swarga. Bilih mangkono sang martir suci Prokopius kanthi suka cita nundhukaké sirah ingkang kinurmatan ing sangandhaping pedhang lan dipun potong sirahipun, nyawisaké gesangipun kanggé Gusti ing tanggal 8 Juli taun[4932] . Nanging sawatara wong Kristen njupuk badan suci panjenengané ing wayah wengi, nglintèni nganggo kain resik, ngolesi lenga wangi, lan ngubur kanthi pakurmatan ing panggonan sing wis dipilih, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang pantes nampa kabèh pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kawusanan semangat ilahi kanggo Kristus lan dilindhungi déning kakuatan Salib, kowe, Prokopius, wis nglawan kesombongan lan kahanan goyahé mungsuh, lan wis ngluhuraké Gréja suci sing mekar ing iman lan maringi pencerahan marang kita.

Rayaké Sang Perawan Maria sing Paling Suci minangka pangurmatan marang penampakan Ikoné Kazan

Dipeperingati tanggal 8 Juli

Ing taun 1579, nalika pamaréntahan Ivan Vasilievich si Jeblug, sing kanthi pitulunganing Gusti Allah ngrebut kutha Kazan, ibukota karajan Tatar, Induning Gusti Allah rawuh ing impen marang gadis Matrona ing

[4932] Martir Agung Prokopius seda ing taun 303.

kutha iku. Dheweke kandha yèn ing panggonan omahé, ikoné Sang Ibu Gusti kasimpen ing jeroné lemah, lan dhèwèké paring dhawuh supaya kabar iki dilaporaké marang panguwasa agama lan panguwasa donya ing kutha kuwi. Panglihatan iki bola-bali kaping pirang-pirang. Matrona nyritakaké marang ibuné bab iki. Nanging ibuné ora nggatekaké tembung putriné sing isih enom. Akhiré, sang putri weruh ikon Sang Ibu Allah kados kebak sinar geni, nalika muni swara medeni: 'Yen kowé ora nyritakaké tembung-tembungku, Aku bakal muncul ing panggonan liya; nanging kowé bakal binasa!' Wektu iki, ibune nresnani panyuwunan putrine—amarga wedi banget karo wahyu pungkasan—lan lunga bareng karo dheweke menyang uskup agung lan gubernur provinsi. Nanging padha ora pracaya. Mula, sawise bali menyang omah, ibune dhewe miwiti nggali lemah ing panggonan sing wis dituduhake. Wong liya uga melu, nanging padha ora nemu apa-apa. Pungkasané, nalika sang prawan Matrona dhéwé miwiti nggali, ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci kapanggih lan diangkat saka lemah. Ikon kuwi digawa kanthi pakurmatan gedhé menyang gréja lan dadi misuwur amarga mujijat-mujijat[4933] .

Troparion, Nada 4:

Panengah sing Semangat, Ibu Sang Gusti kang Maha Luhur, ndedongakna kabèh marang Putramu, Kristus Gusti kita, lan paringna kaslametan marang kabèh sing nyuwun pangayoman ing lindungan Panjenengan sing kuwasa. Mendoakan kita kabèh, yaiku Sang Putri, Ratu lan Gusti, sing ing sangkèling sangsara, sedhih lan lara, kabebanan akèh dosa, padha ngadeg ing ngarsamu lan ndedonga marang Panjenengan kanthi atiné sing remuk lan manah sing luluh, ing ngarsané gambar Panjenengan ingkang paling suci kanthi luh, lan ingkang nyandhak pangarep-arep kanthi tuntas marang Panjenengan; paringna panyelamatan saking sakabèhing kasangsaran, ingkang migunani tumrap sadaya, lan nylametaké kita kabèh, ya Bunda Perawan Sang Kristus: awit Panjenengan punika pangayoman ilahi tumrap para abdi Panjenengan.

Kontakion, Nada 8:

Ayo padha cepet, he wong-wong, menyang pangayoman sing tentrem lan becik iki, marang penolong sing sigap, marang panyelamatan sing siap lan anget, marang pangayoman Sang Perawan; ayo padha cepet ndedonga, lan ayo padha ngupaya tobat: awit Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci nyawuraké sih rahmat ingkang tanpa entèk-entèkan dhumateng kita, rawuh nyelametaké, lan nylametaké para abdi ingkang luhung lan ajrih Gusti saking sangsara lan piala ageng.

22 Juli

9 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha kita ngeling-eling Santo Siril, Hieromartir (deleng 6 September kanggo luwih lengkap babagan dheweke

Perayaan Santo Pankratius, Imam Martir sing Suci lan Uskup Tauromenium

Perangan tanggal 9 Juli

Santa Pankratius iku wong asli Antiokia. Panjenengané lair nalika Gusti kita Yesus Kristus *'mèlu katon ing bumi lan lumaku ing antarané manungsa'* (Barukh 3:38), nindakake mujijat ing Yerusalem lan ing kabèh tanah lan kutha sakupengé.

[4933] Kanggo informasi luwih lengkap babagan ikon iki, delengen buku *Glory to the Mother of God*, Moskow, 1907.

Bapaké Pancratius, sing manggon ing Antiokia, krungu bab mujijat-mujijat Panjenengané sing mulya lan mangkat menyang Yerusalem karo sawatara kanca lan anaké, Pancratius sing isih enom, kanggo ndeleng Gusti. Ndeleng carane Panjenengané mulang wong, marasaké kabèh jinis lara, lan nindakake akèh pratandha lan kaajaiban, dhèwèké banjur pracaya marang Panjenengané minangka Putraning Allah lan kenal karo sawatara Rasul suci Kristus, lan luwih-luwih karo Rasul Agung Petrus; Wiwit wektu kuwi, Pankratius enom dadi dikenal marang Santo Petrus.

Sawisé manggon suwé ing Yerusalem lan seneng banget nyawang Kristus lan ngrungokaké tembungé sing manis, bapaké Pankratius bali menyang Antiokia karo kanca-kancané. Sawisé sangsara lan seda sukarela Sang Kristus Juruwalèh, banjur Kebangkitan lan Pangunggahan Panjenengané, salah siji saka para Rasul rawuh ing Antiochia – iki sadurungé Santo Petrus teka lan mbaptis bapaké Pankratius lan kabèh wargané. Sawisé sawatara wektu, bapak lan ibuné Pankratius padha séda lan mlebu ing pangayomané Gusti, déné Pankratius, sawisé nolak warisan sing diwarisaké saka wong tuwané, mundur menyang Pagunungan Pontic[4934] .

Ing kana, ing salah siji guwa, Pankratius manggon nyendiri, puasa lan ndedonga, nyawisake awake dhewe kanggo ngerti dhiri lan mung sesambungan karo Gusti Allah. Nalika Rasul Suci Petrus, sawisé ninggalaké Yerusalem, lelungan ngliwati wilayah-wilayah mau kanggo mberitakan Kristus, piyambakipun kepanggih karo Pancratius ing Pontus lan, sawisé ngenali, ngajak dhèwèké menyang Antiokia, banjur lelungan bareng menyang Kilikia, ing kono piyambakipun kepanggih karo Rasul Suci Paulus. Ing kéné, kedu , Petrus lan Paulus, kanthi sarujukan bebarengan, ngangkat uskup: Criscentius dadi uskup Galatia, Marcian dadi uskup Sirakus[4935] , lan Pancratius dadi uskup Tauromenium, sawijining kutha ing Sisilia[4936] .

Ing dalan menyang panggonané ngladèni, Pankratius sing pinaringan berkah numpak kapal sing arep menyang Sisilia. Ing kapal iki, Pankratius lelungan bareng karo loro kapten kapal, Lycaonides lan Romylus, marang wong-wong mau dhèwèké ngumumaké Sabda Gusti, nginjili babagan Karajané Gusti lan misteri kaslametan kita. Dhèwèké nuntun wong-wong mau marang pracaya marang Kristus lan padhangaké lumantar baptisan suci.

Nalika padha tekan kutha Tauromenia, setan-setan sing manggon ing arca-arca lokal padha bingung, lan arca-arca kuwi, kaget karo rawuhe Pankratius, wiwit ambruk lan remuk dadi pecahan-pecahan. Ana dewa-dewa sing diurmati déning wong Yunani: Falcon, Lysippus, lan Scamandron[4937] , sing diparingi candhi ing pucuk bukit dhuwur ing pinggir segara.

Baru wae Santo Pankratius nyedhaki candhi iki, candhi mau langsung retak lan kaya kena gempa gedhe, ambruk menyang segara bebarengan karo kabèh arca. Banjur ana kacau gedhe ing antarané wong-wong.

Gubernur kutha, Bonifasius, uga teka ing kana; nalika ndeleng Santo Pankratius lan krungu piwulangé, dhèwèké pracaya marang Kristus lan dibaptis. Liwat pakaryané kang ditindakake kanggo kamulyaning asmané Kristus, sawijining gréja kabangun sajrone sasi, ing ngendi uskupé Gusti Allah miwiti ngladeni, mulang lan maringi pepadhang marang wong-wong sing padha kumpul, sing nggawa wong-wong sing lara: sang wali negesake piwulangé kanthi pratandha lan kaajaiban, marasaké kabèh jinis lara lan ngusir setan.

Nalika saben dina cacahé wong pracaya saya tambah akèh lan meh kabèh kutha wis padhang amarga iman suci—nganti kamulyané asmané Kristus wiwit sumebar ing saindenging nagara—setan nggerakaké sawijining panganiaya jahat, Aquilinus, marang wong-wong Kristen. Amarga kebencian marang Kristus lan para wong Kristen, dhèwèké nglurug menyang Tauromenium karo pasukan prajurit gedhé, kanthi niyat ngrusak kutha kuwi lan matèni kabèh wong Kristen sing manggon ing kana.

Nalika para warga kebak rasa wedi krungu kabar iki, wong suci saka Gusti Allah banjur maringi panglipur, njamin yèn padha ora bakal cilaka ing tangan mungsuhé. Lan nalika mungsuh-mungsuh wis nyedhak kutha, Santo Pancratius, kaya prajurit rohani, metu kanggo ngadhepi wong-wong mau karo para rohaniawané, nggawa senjata sing ora bisa dikalahaké – Salib Suci Kristus lan loro ikon suci – Kristus Juruwilujeng lan Ibuné Gusti Allah sing

---

[4934] Pontus – sawijining nagara sing ing jaman kuna nguwasani bagéan lor-wétan Asia Cilik. Saiki, panggonan Pontus kuna dienggoni déning loro vilayet Turki (provinsi): Trebizond lan Sivas.

[4935] Sirakuza – salah siji koloni Yunani kuna pisanan ing pesisir wétan pulo Sisilia, sing diadegaké miturut tradisi déning wong Korintus watara taun 753 SM; sawisé kuwi dadi kutha paling gedhé lan paling sugih ing pulo kuwi.

[4936] Sicily iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah lan saiki dadi péranganing Karajan Italia.

[4937] Falcon, Lysippus (utawa Lyss) lan Scamandron iku dewa-dewa cilik ing agama Yunani kuna.

Paling Suci. Sakwise kuwi, rasa wedi gedhe nyerang mungsuh-mungsuh mau; padha kados kinalub ing pepeteng; amarga kuwasa Gusti padha bingung, pikirane mendhung, banjur padha nyabet lan mateni siji lan sijine, ana uga sing nyabet awake dhewe nganggo pedhang. Banjur, nalika padha waras pikirané, metu saka pepeteng sing ngubengi lan weruh yèn padha padha matèni siji lan sijiné, padha nyadari yèn iki paukumané Gusti Allah amarga tumindak mungsuh marang kutha Kristen. Wong-wong sing slamet saka perang sedulur iki nilaraké senjatane lan nyerah ing ngarepé prajurit Kristus sing ora bisa dikalahaké lan gagah, Santo Pancratius. Padha sujud ing sikilé sing mulya, nyuwun pangapura, lan nyuwun supaya dhèwèké dadi wong Kristen. Lan para warga kutha padha ngrasakake kabungahan kaping pindho: kaping pisan, padha kaslametake saka serangan medeni saka mungsuh-mungsuhe, lan kapindho, mungsuh-mungsuhe wis dadi kanca ing iman. Mula saka iku, wiwit wektu kuwi, pangandikane sang wali ditampa kanthi luwih ngajeni, lan kabèh dhawuhe dipatuhi. Lan ora mung kutha iki, nanging uga kutha-kutha liyane ing sacedhake padha padhang amarga iman suci.

Nanging sawisé pirang-pirang taun, nalika Santo Pancratius ngembala kawanané Kristus sing anyar padhang, sawatara wong pagan sing isih ana ing kana—utamané sing jahat lan keras ing kesesatané—sarujuk karo pimpinane Artagast lan, sawisé milih wektu sing pas, nyerang rahasia abdi Gusti Allah mau lan mbuwang watu nganti mati. Mangkono Santo Pankratius, saksi mata Kristus lan penerus Para Rasul, nindakake kalakuan luhur, ngakhiri uripé minangka martir[4938] , lan bebarengan karo Para Rasul Suci, muncul ing ngarsané Kristus, Gustiné, kanggo nyawang Panjenengané pasuryan-pasuryan salawas-lawase.

Kontakion, Nada 4:

O lintang padhang saka Tauromenium, Pankratius, kowe muncul kaya lintang lan kabuka dadi martir suci kanggo Kristus: saiki kowe ngadeg ing ngarsané Panjenengané, ndedonga kanggo wong-wong sing ngajeni kowe, ya sing bejo.

Urip lan Kemartiran Para Bapa Sing Kinurmatan Patermufius lan Koprius, lan bebarengan karo Alexander, wong awam

Dirilis tanggal 9 Juli

KaisarJulian[4939] , sing wiwitane pracaya marang Kristus nanging banjur kesasar dening setan bali menyang paganisme lan dadi anaké Setan, mangkat perang nglawan wong Persia. Ing dalan menyang Persia, dhèwèké ngucuraké akèh getih para wali lan, nalika ana ing Antiochia, nyekel loro presbiter Antiochia, Eugene lan Macarius, sing sawisé siksaan suwé diasingaké déning dhèwèké menyang Mauritania, mlebu ing tawanan. Ing wektu kuwi ana loro wong suci, Patermufius lan Coprius, manggon ing ara-ara gersang Mesir; padha rukun banget lan padha ngabdi marang Gusti bebarengan. Patermufius luwih tuwa lan luwih pengalaman ing tapa monastik, sarta teguh ing kabecikan; Coprius, amarga luwih enom, durung mantep ing urip monastik lan nganggep Patermufius minangka guru lan bapak rohani. Sadurunge padha disiksa, Koprij nyritakake marang Pater Mufiy panglihatan ing ngisor iki sing dialami ing impen bengi iku.

"Aku weruh," ujare, "langit kabuka lan ana sawijining wujud padhang sing nganggo tongkat ing tangané mlaku marang aku. Banjur aku weruh ana wong peteng teka saka sisih liya, sing nyalakake geni lan nyebarake asap ing sakupenge. Wujud peteng kuwi ngulurake tangane lan nyekel aku; nemokake awakku ana ing asap, aku ana ing kahanan sing banget nggegirisi, karo bebaya ngancam saka kabeh sisih, nalika wong padhang kuwi wis adoh saka aku. Ing wektu kuwi, ana swara muni saka swarga: 'Keturunané wong iki bakal kapisah-pisah, nanging mengko bakal migunani maneh.' Sawisé panglihatan iki, aku tangi, krasa bingung.

"Iku ora ngimpi apik!" kandha Patermufius. "Aku wedi kowe wis mbelot saka Gusti Allah sing urip." Delengen, Kaisar Julian sing jahat wis mbelakangi Kristus lan miwiti panganiayaan marang Gréja Allah. Aku

---

[4938] Pati St. Pancratius, martir suci, kelakon ing pungkasan abad kapisan utawa wiwitan abad kapindho. Reliké saiki ana ing Roma, ing gréja pinggiran kutha sing dibangun kanggo ngajèni St. Pancratius (sing dina rayahé dirayakaké ing Gréja Kulon tanggal 12 Mei).
[4939] Kaisar Julianus si Murtad mrentah saka taun 361 nganti 363.

wedi yèn kita uga bakal nampa sangsara. Elinga, anakku: aja mbelakangi Kristus merga wedi sangsara, nalika katipu déning janji ganjaran. Wedi marang Allah, élinga dhawuh-dhawuhé, lan tetep wani.

Sawisé wahyu iku ora suwe, Kaisar Julian teka ing Mesir karo pasukan gedhé. Amarga krungu yèn akèh rahib manggon ing ara-ara gersang Mesir, dhèwèké ngutus prajurit menyang kana kanggo nyekel kabèh sing ditemokaké. Banjur para bapa sing kasebut mau, Patermufius lan Coprius, ditangkep lan digawa ngadhepi penyiksa kanggo dipriksa. Lan Julian takon marang Patermufius sing kinurmatan:

'Sampeyan wis yuswa pinten, bapak tuwo?'

Dheweke mangsuli:

'Wis pitung puluh lima taun urip samentara ing donya iki.'

Ndelok Koprian, sang kaisar kandha:

'Saiki kowe, sing luwih enom, critakna, umurému pira?'

Kopriy mangsuli: 'Aku umur patang puluh lima taun.'

Banjur sang kaisar mrentahake supaya Patermufius sing sepuh digawa menyang panjara, dene dhèwèké njaga Kopria lan kandha marang dhèwèké kaya mangkéné:

– 'Heh manungsa, sembelihna kurban marang para dewa, supaya kowe bisa uwal saka sangsara sing bakal ngenteni kowe. Tinggalna iman Kristen sing ngapusi, sing ora maringi kowe apa-apa manfaat.' Aku uga biyen pracaya marang Kristus, nanging ora weruh paedah apa-apa. Nanging saiki, kanthi pracaya marang dewa-dewa sing langgeng, aku wis diparingi akèh karunia ageng saka para dewa. Aku uga nyaranake kowe supaya nyelakake Kristus lan nyembah marang dewa-dewa; mengko aku bakal nggawa kowe cedhak karo aku, lan kowe bakal nampa akèh karunia saka aku."

Kopriy ngrungokaké sang raja, nyekel ambegan. Dhèwèké kesasar ing momen kuwi lan, kabawa janji-janjiné sing mbebayani, kandha marang Julian:

'Panjenengan mulang kula kanthi sae, Paduka! Sae sanget kula sampun nemu panjenengan dados guru lan pangarsa ingkang welas asih.'

Banjur dhèwèké muni banter:

Wiwit saiki aku dadi muridé Julian, dudu wong Kristen, lan kaya biyèn aku kesasar nalika manut marang iman Kristen sing ngapusi, saiki aku bakal nyoba mbeneraké kabèh – aku bakal nyembah déwa-déwa lan mènèhi kurban.'

Krungu tembung-tembung kuwi, sang kaisar bungah banget lan ngendika:

'Wong iki luwih begja tinimbang wong liya kabèh amarga wis ngerti para déwa kuna leluhur kita, sing maringi urip langgeng marang donya!'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Koprian nyembah lan nyawisaké kurban marang arca Apollo; sawisé mbalik saka Gusti, dhèwèké nampani setan mlebu ing batiné.

Para malaikat suci mundur saka dheweke, dene para setan ngubengi dheweke lan padha bungah.

Nalika mangertèni yèn Koprij wis mbalik saka Kristus, Patermufius sing kinurmatan ngrasakaké sedhih banget; piyambakipun nangis lan merintih kanggo dhèwèké, lan sujud ing dhengkul, ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Gusti, Allah kang Maha Agung! Aja ngancurake wong dosa iki sing wis nglanggar dhawuh Panjenengan! Elinga pakaryan kang wis ditindakake nalika isih enom amarga katresnan marang Panjenengan; aja nganti Panjenengan ngusir saka ngarsane, amarga dheweke kesasar dening tembung-tembunge wong kang nglanggar hukum. Mbelani ciptaan Panjenengan lan mirsani pakaryan tangan Panjenengan!'

Esuké, sang kaisar lungguh ing pangarsané tahta, déné Koprius ngadeg ing sisih tengené. Dhèwèké nganggo jubah ungu. Nalika Patermufius digawa mlebu kanggo dipriksa miturut dhawuh sang kaisar, Koprius, sawisé ndelok dhèwèké, kandha:

'Iki teka penipu sing wis nyolong kabungahaning aku.'

Nalika wong tuwa iku nyedhaki pangadilan, Coprius muni marang dheweke:

'Nah, Patermufius? Kowe weruh, aku bungah, dene kowe kudu nangis. Aku ora dadi wong Kristen maneh, nanging dadi pangikut Julian.'

Patermufius mangsuli:

'Ya, aku weruh kowe padha bungah, lan mulane aku nangis kanggo kowe.'

Kaisar banjur kandha marang tuwa iku:

'Aja nangis, nanging kurbanana marang para dewa lan bungah bareng karo dheweke.'

Patermufius mangsuli:

Kabungahané mung sementara. Saiki dhèwèké bungah, nanging ing urip sing bakal teka dhèwèké bakal nangis, kajaba yèn dhèwèké tobat. Aku, kosok baliné, saiki nangis, nanging aku bakal bungah ing urip sing bakal teka. Ing kéné dhèwèké pamer nganggo busana ungu, nanging ing kana dhèwèké bakal ketok telanjang; saiki dhèwèké wareg, nanging ing urip sing bakal teka dhèwèké bakal luwe. Aku, kosok baline, saiki lagi luwe, nanging ing urip sing bakal teka aku bakal wareg nalika kamulyaning Gustiku kawangwang. Saiki dheweke ngadeg ing ngarepmu, he raja donya, ing antaraning abdi-abdimu ing kamulyan, nanging ing kana, miturut dhawuhe Raja Swarga, dheweke bakal diusir lan dibuwang menyang Gehenna geni bebarengan karo setan-setan.

Sawisé ngendika mangkono, sang sepuh ndelok rai Kopria lan ngumumaké:

Saiki kowe mung nanah sing dadi kabungahané setan. Amarga para Malaikat wis ngadhepake awakmu. Kowe wis mbuwang Gusti lan nganggo sandhangané setan. Kowe wis sengit marang urip sejati sing langgeng, lan tresna marang urip palsu sing sementara. Nanging elinga tumindakmu nalika isih enom, sadhar, tinggalna ilusi sing, aduh, wis nggawa kowe menyang kono, lan teka marang aku, anakku! Tresnaa marang Gusti sepisan maneh lan tobat marang Panjenengané sing wis kowe dosa, lan Panjenengané, ing welas asihé, bakal nampa kowe lan ngapura dosamu.

Nalika sang tuwa wis ngendika tembung-tembung mau, atiné Koprij kagugah dening welas asih lan kebak rasa nyesel, dhèwèké muni banter:

'Celaka aku, celaka aku, celaka aku!'

Banjur dhèwèké wiwit ngoyak-ngoyak, dhisik menyang siji sisih, banjur menyang sisih liyané. Sawisé kuwi, kanthi nguwatakaké atiné lan ndelok munggah marang langit, dhèwèké kandha:

'Saiki aku ora manèh Julian, nanging manèh dadi pangikut Kristus! Aku wis dosa kanthi nglanggar dhawuhe Gusti; aku wis nindakake kaluputan kanthi mbantah Gustiku; nanging ing kéné kawicaksanan Panjenengan kawangate, ya Gusti, nalika Panjenengan welas asih marang aku, sing wis nindakake dosa abot kaya ngéné. Gusti, mugi Panjenengan welas asih dhumateng kula, yaiku Panjenengan ingkang tresna dhumateng manungsa. Kula sapunika kados wit ingkang layu, boten ngasilaken woh lan godhongipun sampun layu. Tembung-tembungipun tiyang ingkang boten ajrih dhumateng Gusti sampun nyasarake kula, lan prahara setan sampun ngrebut kula. Ular ngolok-olok aku, lan bala setan padha bungah marang aku. Lintang-lintang ing langit padha bingung; srengéngé lan rembulan ndhelikaké padhange amarga dosaku sing gedhé, sing wis nyedhihaké Gusti Allah. Nanging kowe, Para Malaikaté Gusti, pasukan wong sing bener, lan para warga saindenging donya, padha kumpul lan nangisi ambruké aku lan petengé pikiranku. Amarga aku wis kapisah saka Kristus, Srengéngé Kabeneran, lan padhangé iman wis mati ing jeroning atiku; kabèh kaendahan rohani wis dijupuk saka aku.

Banjur, nalika ngadhep sang maharaja, Koprij kandha:

'Ngapa, he setan, kowe ngapusi aku? Ngapa, he pelanggar hukum, kowe nyeret aku uga menyang karusakanmu?'

Lan, sawisé mbusak jubah ungué, dhèwèké nimpakaké ing ngarepé, kandha:

'Jupukna kamulyan sing wis kowe paringake marang aku, lan aku bakal njupuk maneh apa sing wis ilang. Gustiku apik lan bakal ndadekake aku, sanadyan mung dadi salah siji saka *"abdi upahané"* (Lukas 15:19).'

Kaisar, nalika weruh yèn Koprian wis bali manèh marang Kristus, langsung nesu lan mréntahaké supaya wajan wesi gedhé dipanasaké nganti abang sumringah. Koprian, krungu dhawuh iku, kandha:

'Panjenengan sampurna, Kaisar! Tutul aku, potong-potong aku, supaya lumantar sangsara kang maneka warna aku bisa ngleburake kesalahanku. Nanging sepisanan, hukum ilatku, amarga iku kang sepisanan dosa kanthi mbaleni Kristus.'

Banjur sang kaisar mrentahake supaya sendhok wesi cilik dipanasake nganti abang padhang lan dipasang ing ilat Koprius. Koprius, nalika weruh sendhok mau abang kaya arang, kandha marang Santo Patermutius:

'Ndonga marang Gusti kanggo aku, Rama, amarga atiku kebak wedi mikirake sangsara sing bakal tak alami.'

Sing sepuh banjur kandha marang dhèwèké:

'Tahanana, anakku, kanthi kabungahan, lan Gusti bakal nulungi kowe!'

Lan wusana, nalika sendhok kuwi nyentuh ilat Koprio, krasa adhem kaya es, lan ilat Koprio ora kobong babar pisan. Kaisar banjur kandha:

'Wong-wong iki dukun sihir; gawa menyang wajan goreng sing panas abang.'

Nalika padha digawa lunga, Koprij kandha marang tuwa:

'Dongakna aku, guruku, amarga aku banget wedi marang sangsara.'

Sing tuwa kandha:

Aja wedi, anakku! Wani; elinga pakaryan tapa lan gaweyan sing wis kowe lakoni wiwit cilik ing ara-ara samun, sing wis kowe lakoni kanthi gagah kanggo kamulyaning Gusti Allah. Apa kowe kelingan carane kowe ora mangan suwene telung puluh lima dina? Apa kowe uga kelingan carane, sawise disalib bareng karo Kristus (Gal. 2:19), kowe ngadeg tanpa obah suwene rolas dina kanthi tanganmu nglebar kaya wangun salib? Apa kowe lali carane kowe nglempèk ing watu atos lan pecahan gerabah sing landhep? Yen kowe kanthi rela nahan kabèh iki sajrone uripmu kanggo Kristus, kenapa saiki kowe wedi marang sangsara iki, sing mung suwéné sak jam?

Kopriy, sing diyakinke déning tembung-tembung mau, kanthi pasuryan sumunar lan tanpa wedi, mlaku menyang wajan bareng karo sing luwih tuwa. Nalika padha munggah ing kana, Patermufiy kandha:

'Sedulur Koprij, angkat paningalmu marang langit!'

Kopriy, nalika ndeleng munggah marang langit, kandha:

Aku weruh Malaikat padha nyedhak, sirahé kebak embun. Aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, kandhaa marang para Malaikat supaya aja nesu marang aku amarga aku wis murtad saka Kristus.'

Mangkono banjur padha nginjak ing wajan lan mlaku-mlaku kaya ana ing padang suket, ngguyoni sing nyiksa, amarga wajan mau langsung adhem sakabehe. Ndeleng kahanan iki, sing nyiksa tambah nesu lan mrentahake supaya pawon geni dipadati supaya luwih panas, supaya para martir bisa dibuwang mlebu lan kobong. Nalika pawon kobong kuwi lagi diurusi, salah siji prajurit raja sing jenenge Alexander nyedhaki Koprius lan kandha:

'Koprius! Wiwitane kowe nyembah marang dewa-dewa, nanging saiki kowe nolak. Mula bali manèh marang kita, supaya kowe bisa slamet saka kobongan.'

Santo Koprian mangsuli marang dheweke:

'Oh, muga-muga dosa pisananku sing tak tindakake sadurunge Kristus bisa dilalekake ing ngarsane Gusti! Yen kabèh banyu ing segara, kabèh kali, mata air, lan saben tetes sing tiba saka langit digumpukaké, malah kabèh kuwi isih kurang kanggo ngumbah nodha dosaku. Nanging aku ora putus asa marang sih-rahmaté Gusti sing welas asih.

Alexander, sing atiné krasa welas amarga tembungé Kopria, kandha:

Aku uga kepengin dadi prajurit Sang Raja sing kowe layani!

Banjur Kopria mulang dhèwèké bab iman sing sejati lan ngowahi dhèwèké dadi penganut Kristus.

Nalika tungku wis kobong murub lan para martir suci mlebu ing kono, Alexander mèlu, kandha:

'Aku bakal mèlu kowe, para bapa sing pinaringan berkah! Gawa aku, demi Kristus, mlebu ing pawon iku!'

Wong-wong mau nyekel lengené lan padha mlaku bareng, nanging banjur Alexander uwal saka cengkramané lan mlaku dhewekan. Nalika padha nyedhak lawang pawon geni, ujung geni gedhé sumebar saka pawon geni marang Alexander, nanging ora nglelehké dhèwèké, lan Alexander kandha marang geni mau:

'Yen kowe metu miturut dhawuh Gusti kanggo ngobong aku, banjur obongna wong dosa iki!'

Krungu tembung iku, geni mau pecah dadi loro lan dadi tembok loro, kaya banyu Segara Abang biyèn (Keluaran, bab 14), mbukak dalan kanggo dhèwèké ing tengahé. Lan Alexander mlebu ing tungku, ora kena kobongan geni, lan nalika weruh Malaikaté Gusti Allah ana ing kono, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Aku nyuwun marang panjenengan, gusti, nylametaké aku, wong dosa iki!'

Para malaikat mangsuli:

'Mulané kita dikirim déning Gusti Allah menyang kéné, kanggo nylametaké kowé.'

Lan para malaikat mau nggawa nyawane menyang Gusti, dene jasade sing wis seda tetep ana ing geni, ora rusak sakpisan. Sawise kuwi, para bapa kinurmatan Patermufius lan Koprus mlebu uga, ora kena cilaka saka geni, lan padha tetep ana ing sacedhake jasade Alexander, padha nyanyi puji-pujian marang Gusti.

Nalika pawon geni wis mati, para wali digawa metu marang kaisar isih urip lan ora cilaka, ora ngrasakake apa-apa saka geni, nalika jasadé Santo Alexander uga digawa metu, ora kobong, lan metu ambu wangi sing éndah. Kaisar banjur kandha kanthi gumun:

'Dewataku ageng, nanging Kristus ora ana gunane!'

Banjur dhèwèké manèh meksa para wali supaya nyembah arca-arca. Nanging Patermufius sing kinurmatan kandha marang dhèwèké:

'Amarga kowe mlebu perang ora kanggo ngluhurake asmané Gusti, kowe ora bakal bali, nanging bakal tatu parah lan mati kanthi ngeri.'

Banjur sang maharaja nesu banget lan mrentah supaya padha dipenggal sirah nganggo pedhang.

Lan para wali digawa metu saka kutha menyang panggonan paukuman. Ing kana, sadurunge seda, padha ndedonga marang Gusti, lan wasana krungu swara muni saka swarga, muji Patermufius, ngapura Koprius, lan ngundang loro-lorone menyang pangaso langgeng.

Banjur kanthi kabungahan padha nundhuk sirahé marang pedhang lan seda, nyawisake nyawané kanggo Gusti.

Babagan Julianus sing duraka, sing wis mangkat perang nglawan wong Persia, dhèwèké kalah déning pasukan Persia lan, kaya sing wis dipratélakaké déning Santo Patermufius, ora mulih menyang tanahé dhéwé.

Pangliwatan para martir suci Patermufius lan Kopria, bebarengan karo Santo Alexander, kelakon ing dina kaping sanga wulanJune[4940] . Ing wektu kuwi, Julian sing ora ajiné hukum nguwasani wong Romawi, déné Gusti kita Yesus Kristus nguwasani wong Kristen; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan, kamulyan, lan kuwasa, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

Peringatan Sang Patermufius sing kinurmatan

Dirilis tanggal 9 Juli

Patermufius, miturut carita Coprius, wiwitane dadi wong sing nyembah berhala. Dheweke mimpin klompok perampok, nyolong lan malah nyopot sandhangan saka wong mati, nindakake macem-macem tumindak ala lan keji, lan kabar bab tumindak ala dheweke nyebar ing saindenging tanah Mesir. Pangowahan atiné marang Gusti Allah kelakon amarga sabab ing ngisor iki.

Ing sawijining wengi, dhèwèké munggah ing atap omahé sawijining gadis sing disucèkaké marang Gusti. Dhèwèké niyat mbongkar atapé lan sawisé mlebu omah liwat kana, nindakake tumindak ala sing wis dirancang. Nanging, sanadyan wis nyoba sak kuwasa, dhèwèké ora bisa mbongkar atapé lan amarga kesel, dhèwèké turu ing kana.

Ing ngimpi, dhèwèké weruh wong padhang sumunar nganggo busana raja sing kandha marang dhèwèké:

'Wiwit dina iki, mandhegna tumindak ala; mandhegna nyirnakake getih manungsa, nyolong, lan nindakake kaluputan liyane! Ngesua lan nindakake pakaryan sing nyenengake Gusti; nampa pangabdian para Malaikat lan nglampahi sisa uripmu kanthi kabecikan, lan Aku bakal ngangkat kowe dadi panglima lan pangeran ing pasukanku.'

Patermufius janji bakal langsung lan semangat nindakake prentah-prentah mau. Wujud kuwi banjur nuduhake pasukan biksu lan mrentahake dheweke supaya mimpin pasukan mau.

Nalika impen iki isih lumaku, wengi kliwat lan esuk sumunar. Ana wong wadon enom munggah ing atap omah lan nalika weruh ana wong lanang turu ing kana, dheweke kaget banget. Nanging Patermufius kaget tangi lan nalika weruh wong wadon enom iku ngadeg ing ngarepe, dheweke kroso bingung lan kaget. Nalika sang putri wiwit takon sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, lan apa tujuwané teka ing kana, dhèwèké ora mangsuli pitakonané, nanging mung nyuwun supaya dituduhaké ngendi gréja Kristen dumunung. Sang putri, nyadari yèn kuwi pakaryané Gusti sing lagi kawujud ing ngarepé, nuntun dhèwèké menyang gréja lan ngenalaké dhèwèké marang para presbiter.

[4940] Para martir suci sing kinurmatan, Patermufius lan Coprius, ngalami pati ing separo kapindho abad kaping papat.

Nalika weruh para presbiter, dhèwèké tiba ing sikilé, nangis-nangis nyuwun supaya padha ndadèkaké dhèwèké dadi wong Kristen lan nuntun dhèwèké menyang dalan tobat. Nanging para presbiter, sawisé padha ngenali dhèwèké, kaget lan ora pracaya marang omongané, amarga ing panyuwunané mung katon licik lan tipu daya. Nanging nalika dhèwèké wiwit nangis lan terus-terusan nyuwun, para presbiter kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe mbalèk saka pakaryan ala saklawasé, urip becik lan nindakake kabecikan, kita bakal nampa kowe ing komunitas Kristen.'

Dheweke janji bakal nindakake apa wae sing diparingake marang dheweke, banjur para presbiter nindakake upacara katekumenat[4941] marang dheweke lan sawetara dina sawisé, mbaptis dheweke. Sawisé dibaptis, Patermufius nyuwun marang para presbiter supaya paring dhawuh sing yèn dituruti bakal njaga dhèwèké ana ing dalan kaslametan, lan para presbiter mulang dhèwèké ngapalaké telung ayat pisanan saka mazmur kapisan. Sawisé merenung ayat-ayat mau, dhèwèké kandha:

'Iki wis cukup kanggo kaslametan kula.'

Telung dina sawisé baptisé, dhèwèké mangkat menyang ara-ara gersang lan ngentèkaké akèh wektu ing kana, nglampahi dina lan wengi kanggo ndedonga lan nangis, lan urip mung saka oyod-oyod tanduran sing tuwuh ing kana. Banjur dhèwèké bali menyang gréja, amarga wis biasa ora mung ngapalaké telung ayat kuwi, nanging uga nglakoni. Para presbiter, gumun marang owah-owahan dadi luwih becik sing ana ing dhèwèké, uga marang disiplin dhiri sing luar biasa, Para presbiter kepengin njaga dheweke supaya bisa padha mulang dheweke maca; nanging, sawise manggon bareng karo wong-wong mau seminggu, dheweke bali menyang ara-ara samun lan manggon ing kana pitung taun, ora mangan oyod lan tanduran maneh, nanging mangan roti sing dikirim dening Gusti sepisan seminggu. Saben Minggu dhèwèké bakal nemokaké roti murni ing ngarepé, sing diantaraké déning tangan sing ora katon, lan sawisé nyicipi roti mau kanthi pangucap syukur, dhèwèké tetep ora mangan nganti Minggu sabanjuré lan ora ngrasakaké ringkih amarga luwe. Gusti uga paring dhèwèké karunia bisa mangertèni buku-buku, lan dhèwèké ngerti kabèh Kitab Suci kanthi hafal.

Pitu taun sawisé, miturut dhawuh Gusti, Patermufius sing kinurmatan bali manèh saka ara-ara gersang menyang tlatah padhet kanggo kabecikan akèh wong, lan lumantar urip asetiké dhèwèké narik akèh wong marang dhèwèké. Para muridé niru kabecikané ing kabèh bab.

Ana sawijining priya enom sing teka marang Panjenengané, kepéngin dadi muridé. Panjenengané nampa, banjur maringi busana biara—kawit saka klambi kasar saka rambut kéwan, tudung, lan kulit kambing, sing biasané diarani 'milot' utawa 'milotar' déning para biksu—lan mulang dhèwèké babagan urip biara sing nyenengaké Gusti Allah.

Adat Bapa Patermufius yaiku sowan marang wong lara, rawuh nalika seda, lan ngubur jenazah, kanthi tanggung jawab nyawisake sandhangan panguburan. Nalika weruh semangaté sang sepuh ing babagan ngubur wong mati, pemuda mau kandha marang dhèwèké:

'Bapa! Kula nyuwun supados panjenengan ngagemaké lan ngubur kula nalika kula séda.'

Bapak mangsuli:

Aku bakal nindakake kuwi, anakku, lan aku bakal ngagemake sandhangan kanggo kowe nganti kowe dhéwé kandha: "Cukup."

Ora suwe, biksu enom kuwi seda; biksu sepuh, sawisé mbungkus dhèwèké nganggo sandhangan kuburan manut adat lan nutupi pasuryané, kandha:

'Apa iki wis cukup kanggo panguburanmu, anakku, utawa apa aku kudu nambah apa-apa maneh?'

Banjur jenazah mau, kanthi swara sing krungu dening kabèh, mangsuli:

'Cukup, Bapak!'

Kabeh sing ana kono padha gumun marang mujijat iki lan padha miwiti muji sang tuwa minangka tukang gawe mujijat. Nanging, sang tuwa sing ora bisa nampa pujian mau, sawisé ngubur almarhum, langsung lunga menyang ara-ara samun kanthi diam-diam.

Sawisé sawatara wektu, sang resi mau bali manèh sowan marang sedulur-seduluré, sing dadi pandhuané ing urip monastik. Ing wektu kuwi Gusti Allah maringi wahyu marang sang resi yèn ana sedulur siji sing manggon ing sel pertapa sing sepi cedhak sawijining désa, wis nandhang lara parah nganti nyawa, mula sang resi enggal-

[4941] Kanggo cathetan babagan pangumuman, delengen riwayaté Martir Agung Procopius, 8 Juli

enggal sowan marang dhèwèké. Amarga lelampahané adoh, sang resi kasep ing dalan. Srengéngé wis arep tilem, lan sang wali ora kersa nerusaké lelampahan menyang désa kuwi ing wayah bengi, manut marang sabda Gusti: *'Lelambangana nalika isih awan, supaya pepeteng ora nyabrang kowe'* (Yohanes 12:35), lan uga: *'Sapa waé mlaku ing awan ora kesandhung'* (Yohanes 11:9). Banjur, kapengaruh déning kuwasa iman, sang wali ngadhep srengéngé sing wis setengah tilem, lan ngendika tembung-tembung iki:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, he srengéngé, mandheg ing lumantaramu lan enteni nganti aku mlebu ing désa.'

Lan srengéngé, sing wis setengah tilem, mandheg lan sumunar mung kanthi setengah padhange, ngenteni nganti sang wali mlebu ing désa. Para warga désa kuwi padha gumun, amarga srengéngé ora tilem suwé banget, banjur padha kumpul ing tengah désa lan nyekseni mujijat iki. Sawisé sawatara wektu, padha weruh Patermufius sing kinurmatan teka ing désa mau saka ara-ara gersang; lan nalika ketemu, padha takon marang piyambakipun babagan sebab srengéngé mandheg kanthi kaajaiban. Piyambakipun ngendika marang wong-wong mau:

'Apa kowe ora kelingan marang pangandikane Gusti, kang kapacak ing Injil lan mulang kita supaya nduwé iman? *"Yen kowe nduwé iman sak gedhéné wiji lobak,"* kowe malah bisa mindhah gunung (Matéus 17:20). Sapa waé sing bisa mindhah gunung kanthi iman, kanthi iman sing padha, bisa mandhegaké srengéngé ing lakuné.'

Sawisé ngendika mangkono, kabèh padha nyadari yèn srengéngé mandheg amarga dhèwèké; srengéngé mau surup pas dhèwèké mlebu ing désa. Banjur, kebak rasa ngajab, kabèh padha sujud marang sang tuwa lan mèlu dhèwèké nalika dhèwèké mangkat arep sowan marang seduluré sing lagi lara. Nalika mlebu ing selé, sang pandhita nemokaké yèn dhèwèké wis seda ing Gusti. Dhèwèké ndedonga, nyedhak, nyium badané, lan kandha:

'Apa sing luwih kowe karepake, sedulur—urip bebarengan karo Kristus sawisé lunga saka kita, utawa tetep bebarengan karo kita sakedhik manèh ing daging?'

Wong mati mau langsung urip maneh, mbukak mripaté, lungguh ing ambené lan kandha:

'Kok Bapa nguripake aku maneh? Luwih becik aku lunga menyang Kristus lan ana ing ngarsane; aku ora kepengin urip ing daging maneh!'

Banjur sang tuwa kandha marang dhèwèké:

'Mula, tentrem ing swarga, lan dongakna aku!'

Lan dhèwèké ngglethak lan ngaso manèh.

Kabeh sing ana ing kono padha kagum lan kandha:

– Satemene, iki wongé Gusti.

Romo sing mulya, sawisé nyiapaké awak almarhum kanggo dikubur, nglampahi sak wengi nyanyèkaké mazmur; lan esuké, sawisé ngubur kanthi pakurmatan, piyambakipun mangkat saka kana.

Ing wektu liyane, Pendeta sowan marang sedulur liyane sing uga lara parah. Nalika weruh wong lara kuwi wedi mati amarga dosane, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Napa, anakku, kowe durung siap lunga? Kayane nuranimu, sing nyalahake kowe, kepengin lunga bareng kowe.'

Wong sing lara kuwi kandha:

'Aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, ndedonga marang Gusti Allah kanggo aku, supaya Panjenengané maringi aku wektu sethithik kanggo tobat.'

Sing sepuh mangsuli:

'Saiki kowe nyuwun wektu kanggo tobat, nanging piye karo wektu-wektu sing wis kliwat? Apa sing wis kowe capai sajrone dina-dinamu dadi biksu? Kowe ora mung gagal mariake tatu-tatu lawasmu, malah nambah-nambah maneh.'

Nanging wong lara kuwi ora mandheg nyuwun marang sang tuwa kanthi luh supaya ndedonga marang Gusti kanggo dheweke. Banjur sang tuwa kandha:

– Yen wiwit saiki kowe ora nambah siji ala marang ala liyane, mula kita bakal ndedonga kanggo kowe. Gusti, sing nresnani manungsa, iku becik lan sabar banget, lan bakal maringi kowe wektu kanggo ngresiki awakmu saka dosa-dosamu.

Sawisé ngomong mangkono, dhèwèké sujud ndonga; sawisé ndonga, dhèwèké munggah lan kandha marang wong lara:

'Gusti maringi kowe telung taun maneh kanggo urip ing donya – mung nuduhna tobat sing sejati!'

Lan sawisé nyekel tangane, bapa rohani iku ngangkaté, saiki wis waras, lan nuntun dhèwèké menyang ara-ara gersang.

Sawisé telung taun, dhèwèké bali bareng karo wong mau marang sedulur-sedulur lan ngenalaké dhèwèké marang wong-wong mau minangka Malaikaté Gusti. Akeh sedulur padha kumpul kanggo ngrungokake tembung manis Sang Rama Suci, lan piyambakipun ngandika dhumateng wong-wong babagan woh-wohan tobat. Obrolan punika lumampah ngantos wektu Matins, lan sajrone obrolan punika sedulur mau, sawisé ngrampungake telung taun tobat, katingal ngantuk lan nyerahake nyawane ing tangan Gusti, tanpa lara utawa ajrih, kados tilem manis.

Uga ana laporan babagan Patermufius sing kinurmatan yèn piyambakipun nyebrang Kali Nil ing lumahing banyu ing pirang-pirang kasempatan. Lan sapisan, nalika sawatara anggota persaudaraan padha kumpul ing siji sel lan, kanthi lawang dikunci, padha rembugan babagan kaslametan jiwa, sang wali wungu ing antarané wong-wong mau, persis kaya Kristus Gusti biyèn wungu ing antarané Para Rasul. Mangkono gedhene Sang Patermufius ing nindakake mujijat, amarga piyambakipun kapenuhan sih rahmat Gusti. Piyambakipun seda lan wangsul dhateng Gusti, sawisé nglampahi pirang-pirang taun ing pangabdian dhumateng Gusti[4942] .

Peringatan Venérabel Koprius.

Dirilisaké tanggal 9 Juli

Santa Koprius, saksi mata Santa Patermufius lan panulis sajarah mujijat-mujijatipun, nyekel jabatan presbiter lan uga kagungan sih rahmat mujijat saking Gusti. Panjenenganipun manggon ing wewengkon Mesir ingkang sami, nyembuhaké manéka rupa lara ing tiyang-tiyang lan ngusir roh jahat. Sawijining dina, nalika dhèwèké lagi nyritakaké marang sedulur-sedulur sing padha kumpul kanggo kabecikan atiné, nyritakaké babagan uripé Sang Patermufius sing kinurmatan lan para wali liyané, ana sedulur siji sing ora precaya marang critané, ora merhatosaké lan malah ketiduran. Nanging nalika dheweke turu, dheweke weruh ing tangan Santo Coprius ana buku sing ditulis nganggo aksara emas, saka buku iku dheweke wis nyritakake babagan apa marang para sedulur. Ing jejere dheweke ana priya sumunar kanthi penampilan sing ngajeni, diparingi rambute abu-abu. Priya iki, karo pandelengan sing tegas marang sedulur sing lagi turu, kandha:

'Ngapa kowe ora pracaya marang sing diomongake, lan ngapa, tanpa ngrungokake, kowe malah ketiduran!'

Sedulur iku, kaget tangi saka ngimpi, langsung nyritakaké marang wong liya apa sing dideleng, lan wiwit wektu kuwi padha ngrungokaké kanthi iman lan tliti kabèh wulangé Saint Koprian.

Sawijining dina, ana sawetara biksu pengembara sing nginep karo Rama Suci, padha teka kanggo ngrungokake wulangé babagan kaslametan jiwa. Ing wektu kuwi, ana wong desa sing nyedhak lawang sel nggawa guci kang kebak pasir lan ngenteni sang tuwa rampung mènèhi wulang. Para sedulur, nalika weruh wong lan pasir mau, padha takon marang sang tuwa:

'Kenapa pasir iki digawa menyang kene?'

Sing sepuh mangsuli:

Aku ora pantes, anakku, ngomong bab iki marang kowe, supaya aku ora katon sombong karo pakaryané Gusti lan supaya aku ora kelangan ganjaran saka pakaryanku. Nanging amarga aku weruh kowe wis nempuh lelampahan adoh lan abot kanggo teka marang kita, aku ora bakal ndhelikake iki marang kowe; malah, kanggo kapentinganmu, aku bakal nyritakake bab pakaryan Gusti sing Panjenengané kersa nindakake lumantar kita wong dosa. Tanah ing desa iku, sing ana cedhak kita, pancen tandus banget, lan wiji sing ditandur ing sawah meh ora ngasilake cukup kanggo nutupi wiji sing ditandur. Ana ulat tartamtu sing mangan tunas lan nggerogoti bulir jagung sadurunge mateng. Warga ing desa iku kabèh nyembah berhala, nanging kanthi sih rahmaté Gusti, kita wis nginjili kabèh mau marang iman suci lan mbaptisaké. Sawisé dadi wong Kristen, padha teka marang kita lan nyuwun supaya kita ndedonga marang Kristus Gusti kita kanggo kabèh mau, supaya Panjenengané paring kasuburan marang tanahé. Kita kandha marang wong-wong mau:

'Kita bakal ndedonga, nanging kowe kudu nduwé iman sing teguh marang Gusti.'

[4942] Pati Patermufius sing kinurmatan kelakon ing abad kaping 4.

Banjur padha janji bakal tetep imané lan, sawisé nglumpukaké wedhi ing dhadhane saka lemah sing dipijak sikil kita sing dosa, padha nyuwun marang aku supaya mberkahi wedhi iku kanggo dheweke ing asmané Gusti, kaya wiji. Aku kandha marang wong-wong mau:

Muga-muga kabeh kelakon miturut imanmu!

Nalika padha bali menyang omahé, padha nyampur pasir kuwi karo wiji pari lan nandur kabèh ing sawah. Banjur ana panèn pari sing akèh banget nganti ora ana sing kaya ngono ing endi waé ing Mesir. Wiwit kuwi, saben taun para petani teka marang kita lan nggawa pasir kanggo diparingi berkah. Imané ora nate gagal, lan padha tansah oleh panèn.

Sing Mulya Koprius, sawisé tau mlebu ing debat umum babagan iman karo ahli bidah Manikhea[4943] , lan weruh yèn dhèwèké ora bisa ngalahaké wong sombong lan angkuh kuwi nganggo tembung alus lan andhap asor, kepéngin mbuktèkaké kabeneran imané liwat tumindak. Dheweke mréntahaké supaya geni gedhé dinyalakaké lan ngundang bidah mau supaya padha kumpul ing kana, supaya cetha sapa sing imané sing bener: 'Sapa waé sing ora kobong,' kandha sang wali, 'iku pracaya sejati.' Nanging Manikhea mau kandha marang dhèwèké:

'Kowe mlebu dhisik!'

Wong suci mau mlebu geni, nanging kobongané mecah ing ngarepé ing loro-loroné, lan salawé setengah dhèwèké ngadeg ing arang geni kaya ing suket, tanpa cilaka apa-apa; dhèwèké metu saka kobongan tanpa tatu – geni malah ora nyentuh sandhangané. Ndeleng kahanan iki, wong-wong padha gumun banget lan padha ngluhurake Kristus Gusti. Nanging wong sesat kuwi ora gelem mlebu, malah wong-wong padha mbuwang dheweke menyang geni lan dheweke langsung kobong ing kana. Sanadyan wis gosong kabèh, dheweke isih bisa mlumpat metu saka geni lan mlayu. Wong-wong nyekel dheweke, padha njerit:

'Tumindakna pembakaran marang si bidah!'

Sing Mulya Koprian maringi tentrem marang gegeré wong-wong lan ngeculaké si sesat, sing wis gosong kaya arang geni, supaya bébas.

Ing sacedhake selé, sang tuwa nduwèni kebon cilik; ing kebon iki dhèwèké nanem gandum lan woh-wohan, sing dadi panguripan para lelungan sing teka marang dhèwèké. Nanging ana sawijining pemuja berhala mlebu kebon iki ing wayah wengi lan nyolong woh-wohan sak isa digawa; sawisé bali menyang omahé, dhèwèké miwiti nggodhog sawatara woh mau ing kuali ing geni. Nanging luwih saka telung jam kliwat, akèh kayu bakar kobong, lan ora mung woh-wohané ora mateng, malah banyu ing kuali uga ora dadi anget. Kedadéan sing luar biasa iki ngagetake sang pencuri banget, lan nalika nyadari dosané lan ngakoni kuwasa Kristus sing makarya ing wong Kristen, dhèwèké njupuk kabèh sing wis dicolong—kalebu uga sing wis ana ing kuali—lan nggawa menyang sikilé sang tuwa, ngakoni nyolong sing wis dilakoni. Ing wektu sing padha, dhèwèké nyuwun pangapura marang sang tuwa lan nyuwun supaya dhèwèké dibaptis dadi wong Kristen. Kedadéyané nalika semana sang tuwa lagi nampani akèh peziarah sing nginep; kabèh padha bungah amarga pangowahan mujijat saka wong kuwi marang Kristus, padha mangan woh-wohan mau lan matur nuwun marang Gusti Allah. Saliyane mujijat-mujijat mau, ingkang kinurmatan Koprius, kanthi sih rahmat Kristus, nindakake akèh manèh lan seda kanthi tentrem[4944] . Dhèwèké diparingi papan ing sisih ingkang kinurmatan Patermufius ing Karajaning Gusti kita Yesus Kristus, dhumateng Panjenenganipun katur pakurmatan lan kamulyan kanti Rama lan Roh Suci salami-laminipun. Amin.

Uripé Bapa Suci Theodore, Uskup Edessa

Dipepering ing tanggal 9 Juli

[4943] Manikheisme iku ajaran palsu lan sesat, minangka campuran agama Kristen karo unsur-unsur agama Persia Zoroaster. Pangadeg Manikheisme yaiku Manes, sawijining magus Persia. Manes mulang yèn wiwit jaman mbiyèn wis ana loro karajan mandhiri – kabecikan lan kaburukan – sing tansah padha perang siji lan sijiné. Miturut ajaran Manes, manungsa uga dumadi saka gabungan loro unsur – cahya lan pepeteng – lan nduwèni, kaya-kaya, loro jiwa – siji sing apik lan siji sing ala – sing tansah perang siji lan sijiné. – Ing urip saben dinané, para Manikéa banget askétis: padha nyebarake selibat lan puasa terus-terusan. – Manikéa lumrah banget ing abad kaping 3 lan kaping 4.

[4944] Sing Mulya Koprius séda ing abad kaping papat.

Ing kutha Edessa[4945] ana sawijining priya sing jenenge Simeon, sing duwé garwa jenenge Maria. Kalorone taat, ajrih marang Gusti Allah, lan setya netepi dhawuhe. Amarga sugih, padha loman marang wong mlarat. Padha mung duwe siji anak wadon, lan padha kepengin banget duwe anak lanang. Mula saka iku, padha lelungan menyang pirang-pirang gréja, puasa lan ndedonga, nyuwun marang Gusti Allah supaya diparingi anak lanang.

Ing sawijining dina nalika Masa Puasa Agung, khususé ing dina Setu minggu kapisan, nalika dianakaké peringatan Martir Agung Theodore Tyron, padha teka karo sesajen menyang Gréja Para Rasul Kang Suci kanggo Matins. Sajrone ibadah, padha kroso ngantuk bebarengan, lan saben-saben padha diparingi wahyu. Padha weruh Santo Paulus Rasul ngadeg ing gréja karo Santo Teodorus Tyron, Sang Martir Agung. Sang Martir Agung ngandika marang Santo Rasul, nunjuk drijiné marang Simeon lan Maria:

'Delengen, wong-wong iki, muridé Gusti, padha nyuwun kanthi tulus marang Gusti supaya paring anak lanang. Doakna ing ngarsané Gusti supaya panyuwuné dikabulaké lan supaya kurbané marang gréja-gréja lan sedekahé éntuk ganjaran.'

Lan padha weruh yèn Rasul iku nyelehaké bayi lanang ing pangkuané, lan ngendika:

'Delengen, kowe wis nduwé putra!'

Maka Sang Martir Agung ngendika:

'Asmane dijenengi Teodorus, awit pancen bayi iki bakal dadi peparing saka God[4946] .'

Sawisé panglihatan iki, lan ing pungkasan Matins, padha nyritakaké panglihatané marang siji lan sijiné lan padha gumun yèn loro-loroné padha weruh bab sing persis padha. Padha matur nuwun marang Gusti Allah, amarga weruh pratandha yèn bakal nduwé anak lanang, lan padha mulih kanthi kabungahan. Nalika Maria ngandhut, dhèwèké nglakoni pantangan sakabèhé, kaya wong sing nggawa ing sajroning dhèwèké Panjenengané sing bakal dadi kandhutané Roh Suci.

Nalika wayahe teka, padha nduwé anak lanang sing dijenengi Theodore manut kersané Martir Agung, lan banjur dibaptis. Bocah iku saya gedhe, lan wong tuwane ngutus dheweke menyang sekolah. Nanging bocah iku, kabuktèn, ora pinter sinau – dheweke gampang lali lan alon nyerna pelajarane. Nanging ing kéné ana pakaryan istimewa saka Pangayomaning Gusti, Sing karsa supaya bocah iku diwulang kabijaksanaan ora déning manungsa, nanging déning sih-rahmaté Sang Gusti. Bocah iku asring dicela dening wong tuwane lan gurune, nalika kancane padha ngolok-oloki; sawisé sawatara wektu, dheweke mutusaké golek pitulungan saka Gusti Allah. Dheweke wiwit kerep menyang gréja lan ndedonga kanthi khusyuk.

Ing sawijining dina, kaparingan wahyu ilahi, ing dina Minggu sadurunge Liturgi Ilahi, dhèwèké teka menyang gréja lan mlebu ing papan suci, banjur ndhelik ing sangisoring mezbah suci. Ora ana siji-sijia sing nyumurupi; uskup banjur miwiti nindakake Liturgi Ilahi, déné bocah Teodor malah ketiduran lan turu saklawasé ibadah. Lan nalika turu dhèwèké nduwèni wahyu. Dhèwèké weruh bocah lanang enom, katon umuré padha karo dhèwèké, padhang kaya srengéngé, sing maringi dhèwèké ombènan madu lan, sawisé nyelehaké tongkat panggembala ing tangané, mberkahi dhèwèké. Sawisé wahyu iki, Teodor mumbul saka turu lan metu saka sangisoring altar. Uskup lan wong-wong sing ana ing sanggar, nalika ndeleng dheweke, padha gumun lan takon kepiye dheweke bisa teka ing kana. Dheweke nyritakake kabeh bab dheweke lan bab wahyu sing wis dialami. Uskup kaget lan langsung nampa bocah iku dadi anggota kleregi, diangkat dadi pembaca. Wiwit wektu kuwi, Teodor dadi wicaksana lan pinter sinau, ngluwihi ora mung kanca-kancane nanging uga wong-wong sing luwih tuwa.

Dheweke unggul ing ilmu agama lan ilmu donya, sing dipelajari ing sangisore guru filsafat jenenge Sophronius, sing kondhang ing Edessa nalika semana lan ing wektu sing cendhak wis mulang Theodore sakabehe cabang ilmu.

Nalika Theodore umur wolulas taun, bapakne, Simeon, séda, lan setaun sawisé, ibuné, Mary, uga séda. Theodore banjur maringi kabèh tanah warisané saka wong tuwané marang wong mlarat, mung nyisihaké

[4945] Kutha Edessa (saiki Urfa) dumunung ing pérangan lor Mesopotamia, ing Kali Efrat. – Ing abad kaping 4, sawijining sekolah teologi diadegaké ing kéné déning Santo Efrem si Suriah. Ing taun 641 Edessa ditaklukaké déning wong Arab; ing taun 1098 kutha iki dijupuk déning Count Baldwin, sing ndadékaké dadi ibukota Principality of Edessa; ing taun 1144 kutha iki ditaklukaké déning wong Turki lan wiwit wektu kuwi kaping pirang-pirang ganti tangan nganti ing taun 1637 pungkasane kaping pungkasan kapimpin déning wong Turki.
[4946] Teodorus, saka basa Yunani sing artiné 'dibri dening Gusti'.

sapérangan kanggo adhine sing wis omah-omah. Adhiné wadon iki nduwé anak lanang, Basil, sing diangkat dadi uskup ing kutha Emesa lan dadi panulis riwayat uripé Theodore sing kinurmatan iki.

Sawisé tilar donya wong tuwané, nalika umuré rong puluh taun, Teodor sing pinaringan berkah mangkat menyang Yerusalem. Sawisé ngurmati Makam Suci lan ngunjungi kabèh panggonan suci, panjenenganipun rawuh ing biara Sang Savvas ingkang kinurmatan, ingkang nalika semana dipun pimpin dening Abba Yohanes, lan, sawisé nerapaké cara gesang kados malaékat ing kono, piyambakipun nyawisaké dhiri kanggé tapa brata lan nindakaké kabèh jinis tugas biara, kanthi tekun melu kabèh pangibadah biara salami rolas taun. Banjur piyambakipun nyuwun marang abbot supados diparingi idin manggon piyambakan kanthi meneng ing sel sing kapisah, lan sawisé diparingi sel kuwi, piyambakipun nglampahi wektu kanthi meneng, ngabdi marang Gusti. Panganané mung sepotong roti cilik – sawisé surup – lan sethithik banyu, lan kuwi uga ora saben dina. Kadhangkala dhèwèké ora mangan nganti rong utawa telung dina; asring dhèwèké menyang ara-ara gersang ing Yordania kanggo wektu suwe, ing kana dhèwèké nglampahi dina lan wengi tanpa roti utawa banyu, terus-terusan ndedonga kaya wong kang ora duwe daging, banjur bali manèh menyang selé. Dheweke nglampahi rong puluh papat taun nglakoni tapa brata kaya ngono, lan bab urip tapa brata iki sing dirungokake dening sedulure—sejawat enom saka kutha Edessa sing jenenge Michael; dheweke teka marang Theodore, kepengin niru kabecikane. Teodorus nampani dheweke, nyukur rambute, lan njaga dheweke ing sisihé minangka murid, kanca tapa lan rérén. Michael, ing sisihé, sinau nganyam keranjang, piring lan barang-barang liya, sing miturut dhawuh gurune, digawa menyang Kutha Suci Yerusalem kanggo didol; banjur asilé saka dodolan mau digawa marang bapak rohani, Theodore, sing banjur ngirimaké menyang biara supaya ora nampa pangan saka biara kanthi gratis.

Ing jaman kuwi, Palestina lan Fenisia ora manèh ana ing sangisoré pamaréntahan raja-raja Yunani, nanging wis dadi kagungané para Saracen[4947] ; amarga kanthi idiné Gusti Allah, merga dosa-dosa wong-wong ing kana, padha dadi tundhuk marang raja-raja Saracen. Wong Kristen mung bisa njaga nyawa lan kabebasan iman kanthi mbayar upeti abot. Nanging ing wektu sing padha, Gusti maringi panglipur marang para wong pracaya kanthi nindakake pratandha lan kaajaiban ing Makam Suci, sing menengake para panyenyeri Kristus, yaiku para Agarian. Akeh tuwa-tuwa Arab teka saka adoh menyang Yerusalem kanggo ndeleng kubur Kristus, lan ing kana padha ngajeni patriark Kristen lan para wong suci liyane, nalika padha nindakake maneka warna kabecikan marang warga Yerusalem. Ing wektu kuwi, raja Saracen Adramelech bebarengan karo garwané, Seida, mangkat saka Babilonia[4948] menyang Yerusalem kanggo ndeleng kuburé Kristus lan mujijat-mujijat sing kelakon ing kana. Adramelech iku wong alus sing ora kepengin nindhes wong Kristen – sanadyan dhèwèké mènèhi pajeg marang wong-wong mau. Dhèwèké seneng rembugan bab iman karo para sarjana, ngomong manut kapercayané wong-wongé dhéwé. Nalika dhèwèké isih ana ing Kutha Suci, Michael sing pinaringan berkah, sawijining murid lan seduluré Venerable Theodore, teka ing Kutha Suci miturut dhawuhé Theodore kanggo adol kerajinan tangane lan manggon ing losmen sing kagungané Biara Venerable Savvas sing dumunung ing kutha kuwi. Kaping pisan dhèwèké menyang ngurmati Makam Suci lan Golgota Suci[4949] , banjur metu menyang pasar karo kerajinan tangane. Ing kono dhèwèké ketemu karo eunukh saka Ratu Seida. Nalika weruh kranjang lan tampan sing apik, eunukh kuwi gumun marang kaendahan kerajinan mau lan kandha marang dhèwèké:

'Ayo melu aku, enom – kowe bakal entuk rega apik kanggo kabèh barangmu.'

Michael ngetutaké dhèwèké kaya wedhus alus nganti tekan lawang omahé wong wadon Mesir anyar[4950] . Eunukh mau nglapor marang ratu yèn ana biksu sing adol barang-barang sing ayu banget, lan ratu langsung mréntah supaya biksu kuwi digawa ngadhep dhèwèké. Nalika Mikhail sing pinaringan berkah mlebu ing ngarsané,

---

[4947] Saracen – wong-wong sing manggon ing Arab. Wiwitane, jeneng iki nuduhake suku perampok nomadik, nanging mengko panulis Kristen nggunakake istilah iki kanggo kabeh Muslim sacara umum.

[4948] Babil – salah siji kutha paling tuwa ing donya, sing dibangun déning Nimrod, putrané Kus, keturunan Ham (Kejadian 10:6–10). Babil dumunung ing loro-lorone pinggir Kali Efrat, ora adoh saka Teluk Persia. Kutha iki dumunung ing jalur dagang utama antarane India lan Fenisia, mula nindakake perdagangan jembar liwat segara lan darat.

[4949] Golgota iku bukit sing dumunung ora adoh saka Yerusalem (ing sisih lor-kulon). Ing bukit iki Gusti kita Yesus Kristus disalib. Golgota iku tembung Ibrani sing, nalika diterjemahake menyang basa kita, tegesé 'tulang sirah' utawa 'panggonan tulang sirah'. Jeneng iki diwenehake marang bukit mau amarga wujude kaya tengkorak, utawa amarga dadi panggonan paukuman pati kanggo wong Yahudi. Saiki, Gereja Makam Suci ngadeg ing panggonan iki.

[4950] Ana referensi babagan kedadeyan sing padha ing sajarah Kitab Suci (Kejadian 39:1–23).

wanita jahat iku kroso kepinginan sing ora suci marang biksu enom mau. Dheweke pancen ayu pasuryané lan gagah ing tindak tanduké; jambangé sing tipis anyar wiwit katon ing dagu, awaké kurus lan pucet amarga asring puasa, lan luwih manèh kaendahan batiné—jiwané sing suci—katingal ing penampilané sing wibawa. Nalika ratu nyawang dhèwèké, atiné kebak napsu lan wiwit takon sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Dhèwèké mangsuli:

'Kula punika biksu andhap asor saking Biara Santo Sava.'

Ratu kandha marang dhèwèké:

'Aku weruh, enom, kowe pucet lan kurus; aku nresnani kowe lan kepengin nindakake kabecikan kanggo kowe. Yen kowe budak wong, aku bakal mbebasake kowe; yen kowe tawanan, aku bakal tebusan kowe; yen kowe lara, aku bakal nambani kowe; yen kowe mlarat, aku bakal ndadekake kowe sugih.'

Michael sing suci, krungu tembung muji-mujié, nyadari niyat liciké lan, ngalihake atiné marang Gusti Allah lan ngangkat pandangan rohani marang Panjenengané, ndedonga meneng nganggo tembung-tembung iki:

'Ya Gusti, sing tresna marang manungsa, Juruselamat para tawanan lan Pangarep-arep wong sing putus asa! Kowe sing wis nylametake nabi Daniel saka cangkemé singa (Dan. 14:37–52), nylametake uga aku saiki saka singa wadon jahat iki, sing kepengin nguntal nyawaku lan nyeret urip menyang neraka!'

Banjur dhèwèké kandha marang ratu:

– Aku biyen dadi budak amarga katresnanku marang donya, nanging Gustiku Kristus nylametake aku saka kahanan iki kanthi sih-rahmaté. Aku biyen dadi budak dosa, nanging Gustiku, sing ngagem rupa abdi, maringi kamardikan marang aku. Panjenengané nemokake aku lara, mbusak kabèh kelemahanku, lan ndadekake aku waras saktenané. Aku biyen mlarat lan papa, nanging Putraning Allah, sing kagungan kasugihan tanpa wates, dadi mlarat amarga aku lan nggawé aku sugih tanpa entèk-entèkan, saéngga saiki aku ora kekurangan apa-apa lan ora butuh apa-apa saka kowe. Aku dhéwé nduwèni bandha, kasehatan, kamardikan, lan kanthi sih-rahmaté Juruslametku, aku nduwèni akèh berkah saka kabèh jinis.

– Enom, yèn kowé dadi kancaku, kowé bakal nampa akèh berkah; akèh wong bakal iri marang kowé, lan kowé bakal dadi pangeran tumrap akèh wong.

Kang Maha Suci Mikael mangsuli:

– Aku tresna marang Gustiku Kristus, sing wis nresnani aku lan maringi gesange kanggo aku, lan aku kepengin tresna marang Panjenengané kanthi sakabehing atiku. Kanca-kancaku yaiku para malaikat swarga lan para wali sing uripe ing bumi padha karo para malaikat. Padha sumunar kanthi kaendahan lan kamulyan sing ora bisa diandharake, lan aku ora kepengin ana gandhengan apa-apa karo kowe.

Banjur Ratu Seida wiwit ngancem dhèwèké:

'Yen kowe ora nepaki panyuwunanku, aku bakal nyiksa awakmu lan mréntah supaya kebak tatu.'

Biksu mau mangsuli:

Aku ngupaya nepaki kersaning Gustiku; aku ora bakal manut kersamu kowe. Nanging, yen kowe nyiksa lan ngazab awakku, kowe mung bakal ngamanake kabungahan langgeng kanggo nyawaku. Sumurupna, ora ana janji sing bakal meksa aku nepaki kersamu, lan uga ora ana panyiksaan sing bakal medeni aku.'

Ratu kandha:

– Manungsa sengsara! Pira sih rahmat sing kok tinggalake! Napa kowe ora nyukupi kepinginananku? Apa aku ora ayu? Apa aku ora nyenengake atimu, lan apa aku ora nyulut gairah ing jeroning atimu?

Reverend mangsuli:

'Kowe ora mung ora ayu, nanging kowe banget njijiki, medeni, lan ala. Kowe pantes ora kanggo katresnan, nanging kanggo kebencian!'

Banjur ratu jahat kuwi, kebak nesu gedhe, mrentahake supaya biksu suci kuwi dibaringake ing lemah lan dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat. Dheweke nyiksa biksu kuwi suwene wektu dawa, banjur dikirim nganggo borgol marang raja karo layang iki:

'Biksu hina iki wani ngremehake aku nganggo cacian kasar. Yen kowe nylametake nyawane, kowe bakal nemokake aku wis mati.'

Sawisé maca layangé, sang prabu mutusaké nyukupi panyuwuné supaya ora gawe nesu, nanging dhèwèké kepéngin ndelok biksu kuwi dhéwé dhisik lan mréntahaké supaya digawa ngadhep dhèwèké.

Nalika sang biksu pinunjul digawa ngadhep raja, piyambakipun nolak sujud ngajeng raja, kados adat nalika sowan ngadhep raja lan para bangsawan, nanging piyambakipun ngadeg teges, kanthi gagah berani

nampilake kawani batin lan sikap nentang marang mungsuh-mungsuhipun. Raja, kanthi nesu, ndeleng piyambakipun sarta ngendika:

'Brahman angkuh! Apa sing arep kokomongake babagan kabrani sing wis kok tindakake? Nanging aku kira kok ora duwe apa-apa sing arep kokomongake!'

Sing nggawa Kasangsaran mangsuli:

'Raja kudu, luwih saka apa wae, nduwèni telung kabecikan: ajrih marang Gusti Allah, kaadilan, lan welas asih marang wong sing salah.'

Krungu tembung-tembung mau, raja dadi tentrem lan mréntahaké supaya Michael dibukak iketé, banjur takon saka ngendi asalé. Dhèwèké mangsuli:

'Aku asalé saka kutha Edessa, lan saiki aku dadi biksu ing Biara Saint Savvas.'

Nalika raja takon babagan kaluputan sing dituduhaké marang dhèwèké, sang wali mangsuli:

'Ana parabel kondhang sing kelakon ing kasusku: ana wong, kebeneran, ketemu basilisk, ula sing matèni wong mung kanthi sapandeng. Nalika mlayu saka iku, dhèwèké ketemu singa, lan katon luwih becik kanggo dhèwèké tetep karo singa tinimbang karo basilisk sing mbebayani, sing matèni mung nganggo mripaté.'

Raja mangertos makna parabel kuwi lan ngakoni yèn dhèwèké ora salah. Dhèwèké kesengsem marang pemuda iku, amarga ayuné lan kawicaksanané, lan kepéngin ngyakinaké dhèwèké supaya ninggalaké iman Kristen lan mlebu agama dhèwèké dhéwé.

Dheweke nduwéni sarjana Yahudi ing kratoné, sawijining wong sing akèh kawruh lan pinter mujar, sing diundang ngadhep; lan ing ngarsané dhèwèké miwiti maringi pitutur marang sang biksu nganggo tembung-tembung iki:

'Aku welas asih marang kowe lan ngapura yuswamu, amarga weruh kapinteranmu. Mula rungokna pituturku—utawa luwih tepaté, prentahku—mbalèkna saka piwulangé Kristus, tolak iman Kristen lan mlebu agamaku. Banjur kowe bakal dadi anakku, lan aku bakal ngluhuraké kowe ing ndhuwur kabèh pangeran lan panguwasa, lan ngangkat kowe dadi pangurus kabèh tanah kagunganku.'

Sang Michael ingkang Kinurmatan, ngangkat paningalipun dumateng langit lan ngos-ngosan saking jeroning manah, ngendika:

'Mugi aja nganti kelakon, ya Kristus, Sang Rajaku, yen aku mbalik saka Panjenengan, Gustiku, sanadyan aku kudu nampa sangsara tanpa wates.'

Nanging marang Adramelekh, piyambakipun ngendika:

'Duh Sang Prabu! Kula punika abdi Bapa, Putra, lan Roh Suci, siji Keberadaan Gusti Allah ingkang tunggal lan boten kenging dipunpisah-pisah. Menika ingkang kula anut, lan kula boten badhe nyelakaken pangakuan kula, nanging badhe tansah netepi!'

Raja kandha marang dhèwèké:

'Dadi piye? Apa kowe seneng tetep ing panggonan sing ora ana gunane kaya saiki?'

Wong suci mau mangsuli:

'Jubah biara iki ngias aku luwih saka jubah kratonmu ngias kowe.'

Raja kandha:

Aku wis sinau buku-buku kanthi tuntas, lan aku uga wis maca kitab Kristenmu sing kowe sebut Injil. Nanging ing kana utawa ing kene aku ora nemokake prentah apa wae sing mbutuhake wong ngremehake omah-omah lan daging.

Wong suci mangsuli:

Ana loro jinis urip Kristen – urip para biksu lan urip wong awam. Wong awam pinaringan berkah kanggo omah-omah lan mangan daging: ora ana dosa ing kéné kanggo wong-wong mau, asal padha setya netepi dhawuh-dhawuhé Kristus liyané. Nanging kanggo kita, sing wis nyingkiri donya lan wis sumpah tetep suci, ora pantes nikah, amarga guru bangsa-bangsa liya, Rasul Paulus, ngendika: *'Lelaki kang durung omah-omah kuwatir babagan prakara Gusti, kepiye carane nyenengake Gusti; nanging wong kang wis omah-omah kuwatir babagan prakara donya, kepiye carane nyenengake bojone'* (1 Kor. 7:32–33); lan maneh: sing nikah *'nindakake becik'*, nanging sing ora nikah *'nindakake luwih becik'* (1 Kor. 7:38). Mula, kepengin nyenengake Gusti kita siji, Yesus Kristus, kita wis milih dalan urip sing luwih becik – celibat. Kita uga ora mangan daging, nanging dudu amarga nganggep iku najis, nanging kanggo ngendhaleni dhiri. Paulus kandha: *'Pamaréntahané Gusti Allah ora babagan*

mangan lan ngombe, nanging babagan kabeneran lan katentreman' (Rom. 14:17) lan pakaryan liyané sing becik, uga puasa kanthi kasuciyan.

Raja ngendika:

'Paulus wis ngapusi kowe!'

Nanging sang wali mangsuli:

'Dheweke ora ngapusi kowe, nanging nylametake kowe saka kaluputan lan nuduhake kowe dalan menyang berkah-berkah kuwi, *"sing ora ana mata sing weruh, ora ana kuping sing krungu, lan ora tau mlebu ing ati manungsa, apa sing wis disiapake Gusti Allah kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengane"* (1 Kor. 2:9). Nanging, menawa kowe, ya Sang Prabu, pancèn kepéngin ngerti penipu lan pelopor Sang Antikristus, mula penipu kuwi ya Muhammad, sing wis nyasarake kabèh suku Saracen lan malah nyawurake racun kejahatane marang Persia.

Sawijining wong Yahudi sing ngadeg cedhak raja kandha marang Santo Mikael:

'Apa Paulusmu dudu wong Yahudi?'

Wong suci mangsuli:

'Sanadyan dhèwèké wong Yahudi, miturut dhawuh Gusti dhèwèké mbusak Prajanjian Lawas lan mratélakaké sih rahmat sejati sing wis diramalaké para nabi ing Prajanjian Lawas.'

Wong Yahudi kuwi kandha:

'Kepiye kowe bisa sinau saka Paulus, sing durung tau kowe deleng? Luwih becik kowe sinau saka aku; toh kowe bisa ndeleng lan krungu aku.'

Michael kandha:

Yen kowe mulang kaya dheweke, aku bakal ngrungokake kowe. Nanging yen kowe mulang apa wae sing bertentangan karo piwulangane, aku bakal mlayu saka kowe kaya saka ula, amarga Paulus kandha: *"Sapa wae sing nginjili Injil liya saka sing wis kowe tampani, terkutuklah"* (Gal. 1:9).

Tsar kandha:

'Ngapa kowe ora gelem ngakoni Nabi Muhammad? Apa dhèwèké ora nyebarake ajaran babagan Gusti Allah marang wong Saracen, wong Arab, lan wong Persia? Apa dhèwèké ora ngrusak arca-arca lan mulangaké cara urip sing luhur?'

Wong suci mangsuli:

Yen ana wong sing nuntun wong metu saka siji penjara peteng banjur dikurung ing penjara peteng liyane, apa kuwi dianggep pitulungan? Apa dhèwèké ora wis ngapusi wong mau kanthi mindhah saka pepeteng siji menyang pepeteng liyané? Iki sing wis ditindakake Muhammad marang kowe. Nanging kita ngerti yèn mung ana siji dalan sing sejati lan setya sing nuntun marang pepadhang – aku ngomong bab iman sejati marang Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Telung Pribadi.

Tsar kandha:

'Kowe nganggep awakmu wicaksana lan fasih, nanging ana loro kita lan kowe piyambak, lan kamenangan mesthi bakal dadi milik kita.'

Wong suci mangsuli:

'Kowe ora loro, nanging telu, lan kowe kabeh bakal dikalahake dening siji, lumantar kuwasa Kristus.'

Raja takon:

Ana loro saka kita sing ngomong karo kowe – aku lan wong Yahudi. Kepiye kowe bisa nyebut loro saka kita dadi telu? Sapa sing katelu ing antarané kita?

Wong suci mangsuli:

'Ing antaramu, sanadyan ora katon, ana gurumu – setan.'

Raja nesu banget krungu tembung-tembung kuwi, nanging tetep nahan nesune, kanthi pangarep-arep bisa ngalahake prajurit Kristus nganggo tembunge, banjur kandha marang dheweke:

'Mandheg omong kosongmu lan nyerah marang aku. Ngakoni yèn Muhammad iku nabi lan utusané Gusti Allah, lan kowé bakal dadi anakku lan éntuk nikmati kabèh jinis kesenengan.'

Wong suci mangsuli:

'Duh Sang Prabu, apa panjenengan ngakoni Gusti Allah lan Sabda Gusti Allah?'

Raja mangsuli:

'Ya, mesthi!'

Wong suci kandha marang wong Yahudi:

'Apa kowe ngakoni manawa *"kanthi sabda Gusti langit digawé, lan kabèh tentara ing kono kanthi ambegané tutuké"* (Mazmur 32:6)?'

Wong Yahudi mangsuli:

'Inggih, pancen makaten!'

Banjur, kebak Rohé Kristus, panginjil Kristus kandha marang wong-wong mau:

'Ing kéné kowé dhéwé dadi saksi kabeneran, sanadyan kowé ora pracaya kaya sing kuduné. Bab aku, aku ora bakal nate ngrungokaké piwulang palsu, nanging aku tetep manut marang sing wis tak kandhakké: Muhammad ora nabi lan ora utusané Gusti Allah, nanging panipu, tukang goroh lan pambuka dalané Antikristus. Kowe, wong Yahudi, ngertia kanthi mesthi manawa Kristus wis rawuh ing donya lumantar lairé sing suci tanpa cacad saka Sang Putri Maria sing Maha Suci, mula kowe ora ana alesan kanggo ngenteni lairé ing daging. Sing kowe enteni iku Antikristus sing keji, sing bakal mbuwang sakabehing jagad ing kekacauan, lan Muhammad si penipu iku peloporé Antikristus iki!

Para Persia lan Saracen sing rawuh ing perselisihan iki nesu amarga tembung sang wali, dene para Kristen bungah, padha kandha marang siji lan sijiné:

'Kanthi sih-rahmaté Kristus, rahib mau wis menang!'

Nanging raja nesu marang wong Yahudi mau lan kandha marang dheweke:

'Aku njupuk kowe dadi bantuanku sia-sia – aku ora nampa pitulungan apa-apa saka kowe!'

Dheweke ngusir dheweke, kandha:

Aku bakal ngalahake biksu iku dhewekan lan ngajak dhèwèké mèlu sisihku.'

Lan Santo Mikael, kebak kabungahan, ngendika:

'Delengen, siji wis kalah amarga kuwasa Kristusku lan mlayu isin; isih ana loro maneh, nanging ora suwe uga bakal kalah, amarga Pengantara-ku ora bisa dikalahake lan ora bisa ditaklukake!'

Sawisé kuwi, raja kandha marang martir:

'Sampeyan duwe pilihan, sang biksu: nyerah marang aku lan nampa iman kita, utawa mati kanthi nggegirisi nalika isih ing puncak umur.'

Wong suci mangsuli:

'Duh Sang Prabu! Kula nyuwun salah siji saka telu pilihan: utawa kula dipunparingi idin kanggé wangsul dhumateng sang guru kula, utawa kula dipunparingi dalan dhumateng Kristus kula kanthi paukuman pati kados pundi kemawon ingkang panjenengan kersakaken, utawa panjenengan dados Kristiani lan gadhah paseduluran kaliyan kita!'

Raja, ora bisa nahan tembung wani mau, dadi nesu banget lan mrentahake supaya sang martir diadegake tanpa sepatu ing arang panas. Nanging sang martir tetep ajeg ing arang panas tanpa disangga sapa-sapa, kanthi gagah nglawan panas geni amarga katresnan marang Kristus, malah nyanyi Mazmur Dawud. Panjenengané ngadeg ing kahanan kuwi suwé banget, lan pungkasane raja mrentah supaya dhèwèké dijupuk saka arang lan digawa cangkir racun. Para martir njupuk cangkir iku, maca Kredo – 'Aku pracaya marang siji Gusti Allah' – nganti rampung, nggawe pratandha salib, lan ngombe racun tanpa ngalami cilaka. Raja kaget lan mrentahake supaya salah siji penjahat sing dihukum pati digawa saka penjara lan diwenehi racun sing padha. Nalika penjahat kuwi ngombe cangkir racun, dhèwèké langsung ngeluaraké swara ngeri lan seda, lan awaké langsung bosok, déné Santo Mikaèl tetep waras lan slamet. Banjur kabèh wong Kristen sing ana padha kebak kabungahan lan bebarengan muji Gusti Allah.

Nanging wong-wong Saracen, amarga kroso isin banget lan nganggep kabeh sing kelakon iku ngajokake agamaé, padha njerit marang raja supaya mateni biksu kuwi utawa mènèhi prentah kanggo ngancurake kabèh wong Kristen. Raja, sing kepéngin nyenengake wong Saracen, banjur mrentah supaya sang martir digawa metu saka kutha lan dipenggal sirahé nganggo pedhang. Mangkono martir mau digawa metu kanggo dipatèni, déné akèh wong Sarasin lan wong Kristen padha mèlu ngetutaké dhèwèké menyang panggonan paukuman pati. Sawisé tekan panggonan sing wis ditemtokaké, martir mau mbalèk ngadhep wetan lan, ngangkat mripat lan tangané menyang swarga, ndedonga kaya mangkéné:

– Gusti Kang Maha Kuwasa, Maha Luhur, Tanpa Wiwitan, Langgeng, Panyipta sakabehing makhluk, Raja para raja lan Gusti para gusti! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amargi sampun paring kula pantes ngrampungake pakaryan punika. Lan sapunika kula nyuwun asih Panjenengan: mugi tangan setan boten nyentuh kula, lan mugi piyambakipun boten ngegawa kula dhateng jeroning karusakan, nanging lumantar malaikat suci Panjenengan, tampi nyawa kula lan nuntun kula dhateng papan pangaso. Kula sampun remen dhumateng Panjenengan, ya Gusti, lan kula ngidungaken puji-pujian dhumateng Panjenengan saha ngluhuraken Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah ingkang Siji lan Karajanipun, awit kamulyan kagungan Panjenengan salami-laminipun. Amén.

Sawisé ndedonga kaya mangkono lan pamitan karo para wong pracaya, dhèwèké nundhukaké sirahé ing sangisoré pedhang lan séda sawisé dipotong sirahé[4951] . Para wong Kristen, ing wektu sing padha, maringi kamulyan marang Gusti Allah, sing wis nguwataké martiré.

Para biksu sing manggon ing pondhok tamu biara Santo Savvas ing Yerusalem kepengin njupuk awak martir mau lan nggawa menyang biara, nanging wong Kristen sing manggon ing Yerusalem nentang, kandha: 'Ing kene dhèwèké nandhang sangsara; ing kene dhèwèké kudu dipundhémokaké, supaya awaké dadi relik suci lan maringi berkah marang para umat.' Para biksu, ing sisih liya, mbantah yèn dhèwèké dibesarké ing ara-ara samun, yèn dhèwèké murid Sang Bapa Savva sing kinurmatan, lan yèn dhèwèké ora pantes dikubur ing panggonan liya kajaba ing biara. Padha rembugan suwé, lan kabar perselisihan mau tekan marang sang raja dhéwé, sing mréntahaké supaya awak martir mau dijupuk déning para biksu, banjur dijupuk lan digawa menyang omah tamu.

Ing dina iku, Sang Reverend Theodore nduwé wahyu babagan Santo Mikael lan, sawisé teka ing gréja, ngendika marang abbot lan para sedulur:

'Dina iki sedulur kita Michael wis nindakake perbuatan martir ing kutha.'

Abbot langsung ngutus para sedulur kanggo mindhah badan martir mau menyang biara kanthi pangurmatan. Padha lunga lan nggawa saka kana ing wayah bengi, supaya wong Saracen ora ngina badan martir mau. Nanging Gusti nindakake mujijat ing relik abdi Panjenengané: tiang geni mudhun saka swarga lan mimpin ing ngarep wong-wong sing nggawa badan martir mau, madhangi wong-wong mau. Sawetara warga kutha sing tangi ing wengi iku uga weruh carane tiang geni mau obah menyang biara lan madhangi sakupenge.

Sing Mulya Theodore metu sowan marang martir, ngetokake luh kang akèh, sing sabageyan amarga sedhih lan sabageyan manèh amarga kabungahan. Panjenengané nangis kanggo Santo Mikael kaya muridé lan seduluré, lan bungah amarga batur biarané sing dikasihi dianggep pantes nampa mahkota martir. Mangkono uga, abbot Lavra, bebarengan karo kabèh komunitas, metu nyambut rawuhe kanthi obor lan kemenyan, padha nyanyi kidung kanggo ngajèni para martir. Mangkono padha nggawa jasad Santo Mikael mlebu gréja.

Ing wektu kuwi, ana sawijining biksu lara ing Lavra sing jenenge George, sing wis tilu taun ora bisa obah saka amben lan asring dikunjungi dening Sang Michael sing Kinurmatan. Wong lumpuh kuwi krungu kabar yèn Michael wis séda lan banjur nyuwun marang sedulur-seduluré, sing lagi arep menyang gréja, supaya nggawa dhèwèké uga, supaya dhèwèké bisa ndeleng sang martir sing wis dadi sedulur sing dikasihi. Nanging ora ana siji waé sing merhatosaké dhèwèké, kabèh padha mlaku liwat. Banjur, amarga sedhih banget, wong lara kuwi nangis lan kandha:

'Sedulur Michael! Yen panjenengan sampun pikantuk sih saking Gusti lan nampi kawigaten kang mantep kanggé nyuwun marang Kristus, mangka elinga dhumateng kula, kancamu, lan nyuwun kiyat ing naman kula—kula ingkang lumpuh menika—supados kula ugi saged rawuh lan ndeleng panjenengan sarta nyium panjenengan ing Gusti.'

Baru wae dheweke ngucapake kuwi, langsung lan dumadakan dheweke krasa kuwat, lan wong sing biyen ora bisa mbalik nalika nggleleng ing ambené munggah kanthi waras. Dheweke teka ing gréja, nyandhak marang badan martir, lan nyiumé karo luh, kandha:

"Saestu, sedulurku sing tak tresnani, kowe nduwé kawani gedhé ing ngarsané Kristus; saestu, kowe wis paring katresnan sing sampurna marang aku, wong sing nandhang sangsara: kowe ngladèni aku, sing ora pantes, kanthi ageng sanajan isih urip, lan sawisé lunga menyang Kristus, kowe dumadakan maringi aku waras sing ora tak sangka-sangka."

[4951] Wafate Santo Mikael dumadi ing awal abad kaping wolu.

Para sedulur, sawisé nyanyèkaké kidung panguburan sing lumrah, banjur ngubur sang martir ing makam para bapa suci sing wis nandhang sangsara sadurungé.

Mangkono martir suci Michael ngakhiri uripé ing tanggal 9 Juli. Sabanjuré dhèwèké kerep muncul marang Theodore sing suci ing panglihatan bengi, nganggo busana martir lan makutha, lan sumunar kanthi cahya sing ora bisa diungkapaké. Dhèwèké kandha:

'Aja sedhih kanggo aku, Rama, amarga aku wis nampa sih saka Kristus Gustiku, saka Panjenengané uga wis disiapaké ganjaran kanggo panjenengan amarga piwulang sing wis panjenengan paringaké marang aku.'

Mangkono pungkasaning kisah sang martir suci Michael, lan kita bali malih marang uripé Sang Teodorus ingkang kinurmatan.

Gusti, sing nentokake kabeh prakara kanggo kabecikan, ora kersa maneh nyumputake ing ara-ara samun obor kaya Teodorus sing pinaringan berkah, sing lumantar gesang luhure bisa maringi manfaat marang akeh wong lan sumunar minangka pepadhang kanggo donya. Mula saka iku, Panjenenganipun ngangkat piyambakipun dadi jabatan luhur uskup.

Ing mangsa Puasa Agung sing suci, Sang Patriark Antiokia rawuh ing Yerusalem kanggo ngurmati kubur sing maringi uripé Kristus lan ngurus prakara-prakara Gréja panjenengané. Ing wektu kuwi, nalika ana loro patriark ing Yerusalem, saliyane kuwi ana akèh uskup saka diosek Yerusalem lan Antiokia; luwih saka kuwi, sawetara wakil pinunjul saka kalangan rohaniawan lan umat awam saka kutha Edesa teka ing Yerusalem kanggo nyuwun uskup kanggo kutha Edesa, amarga uskup ing kana wis seda. Padha wiwit nggoleki wong sing pantes njabat kuwi lan padha ndeleng, lan Sang Kasucian Patriark Yerusalem, sing dipandu dening Roh Gusti Allah, kelingan marang Teodorus sing bejo lan ngendika:

'Miturut panemuku, ora ana sing nduwèni urip kaya malaékat lan ing wektu sing padha pinter ngatur urusan Gréja kaya Theodore, sing nggumunaké ing antarané wong-wong meneng, sawijining biksu saka Biara St. Savvas.'

Para Bapa Palestina sarujuk tenan karo panilaian Patriark marang Santo Teodorus, amarga saben wong ing Palestina padha ngerti banget babagan urip asketis Teodorus. Kabeh majelis padha bungah, lan langsung para Patriark ngundang Teodorus lan nglantik dheweke dadi uskup, sanajan dheweke nangis amarga nolak jabatan iki. Padha maringi dhawuh supaya piyambakipun nglakoni upacara gerejawi adat lan diangkat dados imam. Para utusan saking Edessa ugi remen marang uskup ingkang kapilih kanggé piyambakipun, awit sampun mireng bab gesangipun ingkang takwa lan mangertos menawi piyambakipun putusaning kutha wau.

Nalika teka Kemis Agung – dina Panganan Pungkasané Gusti – loro patriark padha nindakake Liturgi Ilahi bebarengan karo akèh uskup, lan ing wektu kuwi padha nglantikake Teodorus sing kinurmatan dadi uskup. Nalika konsèkrasi, ana mujijat ageng sing kelakon ing ngarepé kabèh wong. Manuk dara, luwih putih tinimbang salju, mabur ngambang ing ndhuwur gréja banjur mènèk ing sirahé uskup sing lagi diangkat. Para patriark, uskup, lan imam sing nyekseni kuwi padha gumun lan muji Gusti Allah, kandha:

'Satemene, wong iki pantes njabat uskup!'

Sawisé konsèkrasi rampung, Sang Teodorus sing Kinurmatan sumunar kanthi sih kaya Malaikaté Gusti, lan kabèh wujudé ngetokaké yèn dhèwèké iku pangemban Gusti sing paling sampurna. Ing Setu Suci Agung, uga ing pasamuan paling mulya saka Kebangkitan Kristus, piyambakipun ngladosi bebarengan kaliyan kalih patriark; lan ing Senen ing Minggu Padhang, piyambakipun mangkat dhateng Lavra kanggé pamitan dhumateng para bapa suci. Padha bungah lan nangis: padha bungah amarga seduluré dianggep pantes njabat uskup, lan padha nangis amarga ora bakal bisa maneh sesambungan raket karo bapa agung kaya ngono. Sang Santo Teodorus nangis kathah nalika ninggalaké kanca-kanca sing dikasihi, sel pertapaane, lan sepi sing wis suwe diarep-arep; lan sawisé pamitan karo kabèh wong kanthi luh ing mripat, piyambakipun wangsul menyang Kutha Suci. Banjur, sawisé Minggu Thomas, miturut panyuwunané wong-wong Edessa, piyambakipun mangkat tanpa tundha menyang Edessa. Kanthi dhèwèké ana Basil, panulis hagiografiné, sing dadi ponakané saka pihak adhine. Nalika padha tekan Kali Efrat lan nginep bengi ing tenda-tenda sing dipasang ing pinggir kali, Sang Rama Suci, kanthi sedhih amarga kudu ninggalaké Kutha Suci lan Biara Suci, ngucapaké tembung-tembung saka pemazmur:

'Ing pinggir kali Babilonia, kita padha lungguh lan nangis nalika kelingan Sion' (Mazmur 136:1).

Sawisé ngendika kuwi, piyambakipun nangis lan mutusaké mlayu, nanging wong-wong Edessa, mangertèni niyaté, padha nglebetaké prajurit supaya ora kelangan panggembalane. Ing wengi iku uga, Bapa Ingkang Kinurmatan nduwé pangliyan. Ana sawijining wujud kang muncul marang piyambakipun lan kandha:

'Aja kaya abdi sing males sing ngubur bakat sing diparingake Gusti (Mat. 25:18), nanging kaya abdi sing nampa lima bakat lan entuk sepuluh, sing banjur diparingi wewenang ngatur sepuluh kutha (Luk. 19:16–17).' Aja nolak nggawa sanggaé Kristus sing wis dipasrahaké marang kowe!

Sawisé ndelok wahyu iki, Santo Teodor kandha:

Kénging kersaning Gusti kawujud!

Lan piyambakipun mangkat bebarengan kaliyan warga Edessa, kanthi tekad boten badhe ninggalake palayanan anyaripun lan boten sedhih maneh babagan nasib ingkang sampun kaparingaken dhumateng piyambakipun.

Nalika padha nyedhaki Edessa, kabèh warga kutha padha metu kanggo nyambut uskup anyar, lan umat Ortodoks nampani dhèwèké kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Rohé Santo Teodor uga kebak kabungahan nalika piyambakipun mirsani gréja katedral ing Edessa, ingkang ing ageng lan kaendahanipun namung kalah saking Gréja Makam Suci ing Yerusalem. Sawisé mberkahi kabéh tiyang, piyambakipun sujud ing ngarsané relikwi mulya para martir suci Gurias, Samonas, lan Avivus, lan piyambakipun kèlu luh. Mangkono, uskup suci Kristus punika njupuk pucuk panguwasa – (ing wektu punika, Michael[4952] mrentah ing Kakaisaran Yunani bebarengan kaliyan ibunipun Theodora) – lan wiwit ngopeni kawananipun ingkang kaparingaken Gusti kanthi semangat ageng, ing tembung lan tumindak: ing sisih satunggal, ngopeni kawananipun kanthi piwulang ingkang kaparingaken dening Gusti; ing sisih sanes, nuntun kawananipun lumantar dalan kaslametan kanthi tuladha gesangipun ingkang luhur budi. Lan amarga ana akèh bidah ing kutha kuwi – kalebu bidah , Nestorian[4953] , Severian[4954] , Eutychian[4955] , lan Manichaean[4956] – dhèwèké sedhih lan nyawisaké upaya gedhé kanggo nglawan para bidah, nganggep wong-wong mau kéwan galak. Lan ing kalangan Ortodoks, abdi suci Kristus maringi kabungahan, déné ing para sesat dhèwèké nimbulaké nesu; para Ortodoks bungah amarga nduwé panggembala lan guru sing wicaksana saka Gusti, déné para sesat sedhih lan ngrancang ala marang dhèwèké. Nanging dhèwèké kiyat kaya watu permata, lan ora ana serangan sing bisa nyolong kawanié. Dheweke ngrasakake lara nalika weruh wong-wong dosa ninggalake iman sejati, nanging ing sisih liya dheweke bungah nalika ndeleng wong-wong sing nduweni budi luhur lan ajeg ing kesalehan, lan asring seneng ngobrol karo wong-wong mau sacara pribadi kanthi ramah.

[4952] Maharani Theodora mrentah Kakaisaran Bizantium saka taun 842 nganti 855; putrané Michael (III) mrentah saka taun 855 nganti 867.

[4953] Nestorianisme diadegaké déning Nestorius, Uskup Konstantinopel (sing njabat saka taun 428 nganti 431), sing mulang yèn Yesus Kristus dudu Gusti Allah sejati, nanging mung manungsa, putrané Yusuf lan Maria, sing amarga kasucianing uripé diparingi sih rahmat istimewa saka Gusti Allah lan sing nylametaké kita ora lumantar pangapura dosa, nanging mung lumantar piwulangé lan tuladhané uripé. Nestorianisme dikutuk ing Konsili Ekumenis Katelu sing dianakake ing Efesus (taun 431). Sanadyan dikutuk déning konsili, bidah Nestorianisme tetep ana ing sawatara panggonan, utamané ing Persia, India, lan Cina, nganti abad kaping wolu.

[4954] Severus, Patriark Antiohia (512–518) – pangadeg bidah Severian. Severianisme iku wujud modifikasi saka bidah Monofisit (deleng cathetan sabanjure). Sanadyan para Severian, kaya para bidah Monophysite, mung ngakoni siji hakikat ing Gusti Yesus Kristus – hakikat ilahi – nanging padha ngakoni ana bédané ing jerone antarané sipat ilahi lan manungsa; mula saka iku, padha negesaké yèn dagingé Kristus, sadurungé Kebangkitan, iku fana, kaya daging kita.

[4955] Ajaran sesat Eutykhian, sing diadegaké déning Archimandrite Eutykhès saka Konstantinopel, kanthi keliru ngajar yèn Yesus Kristus mung nduwèni siji sipat ilahi, déné Gréja Ortodoks tansah ngakoni lan terus ngakoni yèn ing Yesus Kristus ana loro sipat, ora kacampur lan ora bisa dipisah – sipat ilahi lan sipat manungsa. Para Eutykhian uga dikenal minangka Monophysite (utawa 'wong-wong sing nganut siji hakikat'). Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kaping Papat ing Kalsedonia taun 451, nanging isih lestari ing wangun sing ringkih nganti pirang-pirang abad sawisé pangutukan konsili.

[4956] Manikheisme iku ajaran sesat palsu, minangka campuran agama Kristen karo unsur-unsur agama Persia Zoroaster. Pangadeg Manikheisme yaiku Manes, sawijining dukun Persia. Manes mulang yèn wiwit jaman mbiyèn wis ana loro alam mandhiri – kabecikan lan kaburukan – sing tansah perang siji lan sijiné. Miturut ajaran Manes, manungsa uga dumadi saka gabungan loro unsur – cahya lan pepeteng – lan nduwèni, kaya-kaya, loro nyawa – siji sing apik lan siji sing ala – sing tansah perang siji lan sijiné. – Ing urip saben dinané, para Manikéa pancèn asetik banget: padha ngajèni selibat lan puasa terus-terusan. – Manikéa nyebar amba ing abad kaping 3 lan kaping 4.

Ing wektu kuwi, ing sacedhake Edessa, cedhak biara Santo George Sang Martir Agung—ing ngendi para biarawati uga nglakoni urip puasa—ana wong sing manggon ing kolom sing diajeni kabeh, jenenge Theodosius, sawijining priya sing nduweni watak luhur, wis sepuh (umure wis luwih saka satus taun) lan diparingi Gusti Allah karunia istimewa kanggo ndeleng masa depan. Uskup Terhormat Theodore kerep sowan marang dhèwèké lan, nalika ngobrol karo dhèwèké kaya kanca sejati, ngrasakaké tentrem ing pasedulurané. Wong sing manggon ing tiang kuwi kerep kandha marang dhèwèké:

'Aja kesel, abdi Gusti, ing pakaryanmu, lan aja nganti sangkèk Gusti krasa abot tumrap kowe. Kabeh bakal rampung becik kanggo kowe, lan sanadyan akèh ahli bidah sing ngrancang ala marang kowe, ora bakal kasil ing niyaté. Gusti bakal ngalang-alangi rencanané, lan padha bakal kalah, isin, lan diusir saka pekarangan gréja. Tembung-tembungé wong sing manggon ing tiang mau kabukten bener ing wektu sing pas – mengko bakal diterangaké luwih lengkap. Nanging ing kéné pantes disebutaké rembugan rohani sing kerep diadani uskup karo wong sing manggon ing tiang mau, nalika kuwi sing manggon ing tiang mau maringi akèh pitutur migunani marang uskup. Ing sawijining wektu, dhèwèké kandha marang uskup kaya ngéné.

'Ana,' kandha wong sing manggon ing pilar, 'ing kutha iki pirang-pirang taun kepungkur ana wong jenenge Ader, bangsawan, pinunjul, lan sugih banget, kaya Ayub sing saleh jaman biyen. Dhèwèké welas asih marang kabèh, maringi sedekah kanthi loman marang wong mlarat, nyumbang marang komunitas biara, lan asring teka marang aku kanggo rembug babagan rohani. Dheweke nduwé garwa lan telung anak lan iku wong sing sholeh, bébas saka niat ala, alus, andhap asor, isih enom lan waras séhat. Sawijining dina dhèwèké teka marang aku, kaya biasané, lan aku weruh yèn dhèwèké banget sedhih. Aku kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe sedhih, anak rohani?'

Dheweke, karo luh mili ing rai, mangsuli:

Aku metu telanjang saka kandungan ibuku, lan telanjang uga aku kudu lunga menyang kuburan. Aku ora bakal nggawa apa-apa saka kasugihan donya iki utawa kamulyan sing sia-sia. Daud kandha: *"Dheweke nglumpukake lan ora ngerti marang sapa iku bakal dadi duwene"* (Mazmur 38:7), *"kamulyane ora bakal mèlu dheweke"* (Mazmur 48:18). Manungsa ninggalaké kasugihané marang wong liya, lan ora ana sing liya. Lan Rasul kandha: *'Bentuk donya saiki bakal sirna'* (1 Korinta 7:31). Aku krungu Sang Juruwilaha Kristus ngandika: *'Sapa waé sing ora nyelakaké kabèh sing diduwèni ora bisa dadi muridé Aku'* (Lukas 14:33), lan manèh: *'Sapa waé sing ora nggawa salibé lan ora mèlu Aku ora pantes tumrap Aku'* (Matius 10:38). Mula, Bapa, amarga katresnan marang Gusti Allah, aku kepengin ninggalake kabeh—bojonku, anak-anakku, lan bandha-bandhaku—lan urip kanggo Sang Gusti siji sing nggawa aku saka ora ana dadi ana. Sampeyan uga paringna aku berkah bapak lan sepotong roti saka selmu, lan ndedonga kanggo aku!

Aku kagum karo tembungé lan kandha marang dhèwèké:

Aku weruh yèn niyatmu apik, nanging kowe arep nindakake pakaryan ageng. Sapa sing tahan nganti pungkasan bakal slamet (Matéus 24:13), mula ati-ati, anakku, aja nganti kowe nyesel ing pungkasan. Luwih becik ora nggawe nadzar tinimbang nggawe nadzar nanging ora nepati. Nanging yen kowe nepati, mesthi kowe bakal pinaringan berkah, amarga wis ngganti sing fana karo sing langgeng.

Panjenengané uga ngendika:

Kekarepané Gusti kedadéyan!

Sawisé kuwi, aku ndedonga kanggo dhèwèké lan, sawisé maringi roti siji, tak kirim dhèwèké lunga. Lan dhèwèké, sawisé mlayu saka donya sing mbrontak kaya saka penjara, tekan ing Yerusalem lan, sawisé ndedonga kanthi khusyuk ing kuburané Kristus lan ngunjungi kabèh panggonan suci, lunga menyang Biara Saint Savvas lan njupuk sumpah biara, dijenengi manèh saka Ader dadi Athanasius. Dheweke nglakoni urip minangka biksu sejati, nyenengake Gusti, lan seda kanggo kumpul karo Panjenengané. Bab garwané sing saleh, sawisé seda, dhèwèké sedhih amarga krasa sepi suwéné wektu dawa lan, nalika kuwi, asring ngomong karo bojone kaya-kaya bisa ndeleng dhèwèké ing ngarepé:

'Ya Gustiku,' ujare dheweke, 'kowe wis ngupaya nylametake nyawamu dhewe, dene kowe ninggalake aku piyambak ngopeni anak-anakmu. Muga-muga Gusti sing Maha Mireng ndeleng iki lan maringi paugeran antarane kowe lan aku!'

Sawisé sawetara wektu, ing sawijining wengi, bojone muncul ing ngimpi, pasuryané sumunar, nganggo busana putih sing kinclong, lan kandha marang dhèwèké:

'Aja nangis lan ngeluh bab aku. Iki aku, nggawa bocah-bocah supaya ana karo aku; kowe, kanggo bagéanmu, kudu ngupaya nylametaké nyawamu dhéwé.' Lan priya iki katon marang aku ing wujud sing padha lan kandha:

'Ing biara cedhak kowe, biarawati sepuh sing meneng bakal mangkat marang Gusti sajrone telung dina; aturana supaya garwaku njupuk panggonane ing kana, supaya dheweke bisa manggon ing sel, puasa lan nyendhiri kanthi tuntas. Ayo bocah paling cilik tetep karo dheweke nganti umuré cukup. Dheweke bakal ngetutaké tapakku lan munggah dadi Pimpinan Apostolik ing Yerusalem.

Sawisé wahyu iki, ing dina katelu biarawati sepuh sing meneng iku séda ing biara kuwi, lan sawisé kuwi loro anaké Ader uga séda. Mung siji sing isih ana, anak bungsu sing uga lagi ing amben séda. Ibu iku, amarga sedhih banget amarga kelangan bojone lan pati loro anaké, lan weruh yèn anak siji-sijiné sing isih ana uga meh mati, nangis kenceng ing sedhihé; banjur, nggendhong bayi mau ing pangkuané, dhèwèké mlayu marang aku, sanadyan aku ora pantes. Ing tengah dalan, bayi mau mati ing pangkuan ibuné, lan ibuné ora ngerti apa sing kudu ditindakake ing kahanan sing nglarani ati kaya ngono. Kanthi kebetulan—utawa luwih tepaté, lumantar Pangayomaning Gusti—dhèwèké ketemu karo sawijining pelacur, lan ibu mau langsung nyelehaké bayi sing wis mati ing pangkuané pelacur mau, banjur nyuwun kanthi nangis supaya gelem ndedonga marang Gusti kanggo anaké. Nanging, pelacur kuwi kaget banget karo panyuwunan kaya ngono, banjur kandha yèn dhèwèké iku wong sing wis cetha dosané, wis nindakake akèh tumindak kriminal lan ala, mula ora wani nyuwun marang Gusti, malah ora wani ngangkat mripat menyang langit utawa mbukak cangkem kanggo ndedonga. Ibu mau, kaya-kaya edan amarga sedhih, terus nyuwun marang dheweke, nyekel sikilé. Banjur si pelacur, ngadhepi mangsa wetan, ngeluh saka jeroning atiné; nyentak-nyentak dhadhane lan nangis kenceng, banjur miwiti ndonga kaya mangkéné:

Aku ora pantes, ya Gusti, amarga akèh dosaku, kanggo ndelok munggah marang langit utawa ngucapaké Asmamu sing suci nganggo lambéku sing najis; nanging, kaya wong wadon biyèn sing nangis ing sikilmu (Lukas 7:36–50), Kula nyuwun katresnan Panjenengan marang manungsa – tumpahkan rahmat Panjenengan marang kita saiki saka kabecikan Panjenengan! Wong dosa iku nyuwun pangapura kanggo dosané, déné aku, sing ora wani nyuwun pangapura kanggo kaluputanku sing tanpa wates, ndedonga kanggo bayi polos iki, kaya sing tenanan dijaluk marang aku déning abdi Panjenengan sing suci iki. Panyipta Urip, Juruwalèh kabèh! Parengna gesang marang bocah iki. Yen aku, wanita sing atine atos lan tanpa welas asih, krasa welas marang dheweke, sepira maneh Panjenengan, sing sacara kodrat welas asih lan tresna marang manungsa, bakal paring welas asih marang ciptaan Panjenengan!

Oh, kabecikaning Gusti Allah kang tanpa upama! Nalika wong dosa iku ndedonga kaya ngono, bocah mau urip maneh. Cetha menawa Gusti Allah ngrungokake wong wadon dosa sing ndedonga kanthi atiné kang remuk lan andhap asor ngakoni dosané, lan lumantar pandongane, Gusti maringi urip marang bocah sing wis mati, kanthi nyawang pangowahan iman lan urip suci sing bakal teka ing tembe. Ibu mau, nalika weruh anaké urip manèh, bungah banget lan muji Gusti Allah, déné wong dosa kuwi, nalika nyekseni mujijat kaya ngono, kebak rasa wedi lan ora bisa ngucapaké apa-apa, banjur sujud nyembah ing lemah lan nangis nggleleng. Endah sanget Gusti Allah ing pakaryané! Panjenengané nguripaké bocah mau saka pati, nglipur ibu sing sedhih, nyurung si pelacur supaya tobat kanthi tulus, lan nyawisaké kanggo Panjenengané sawijining abdi sing pantes kanggo pelayanané wong suci. – Bocah sing wungun mau mengko dadi Patriark Yerusalem.

Nalika kabèh mau kedadéyan ing pinggir dalan, aku nyawang saka tiang lan, lumantar wahyu ilahi, weruh cahya padhang mudhun saka swarga lan sumunar marang wong dosa sing lagi ndedonga, bocah sing wis mati, lan ibu sing nangis. Nimbali muridku marang aku, aku ngutus dhèwèké njupuk loro wanita mau; lan nalika padha teka, padha nyritakaké kabèh kanthi rinci minangka wangsulan pitakonanku, manut apa sing wis diwahyukaké marang aku déning Gusti. Nanging garwané Ader kandha:

'Hakim, Bapak ingkang kinurmatan, mugi panjenengan adil antawis kula lan garwaku, putra rohani panjenengan. Aku kawin karo dhèwèké nalika isih dara, banjur dadi ibu telung anak, nanging dhèwèké, tanpa salahku, lunga menyang panggonan sing ora dingerteni. Sawisé aku suwé nangis, dhèwèké tau muncul ing ngimpi, nganggo jubah padhang, lan kandha:

'Delengen, aku njupuk bayi-bayi mau kanggo aku; lan kowe, yen kowe kersa, nylametake nyawamu!'

Sawisé panglihatan kuwi, loro anakku séda, lan saiki dhèwèké péngin njupuk anakku sing pungkasan uga lan ninggalaké aku mati amarga sedhih lan nyesel. Yèn dhèwèké nindakaké iki miturut dhawuhmu, muga-muga Gusti Allah sing maringi paukuman antarané kowe lan aku!

Aku kandha marang dheweke:

'Anakku, aja sedhih; anakmu ora bakal mati, nanging bakal tetep urip lan diparingi kamulyan ageng. Kanggo kowe, miturut pitutur bojomu, jaga nyawamu supaya slamet. Iki ana sel sepi sing wis disiapake kanggo kowe ing biara cedhak kene. Sawijining abdi Kristus sing taat, sing wis tuwa amarga tapa brata, wis seda – ganteni panggonane lan turuti tuladhané.

Wadon mau langsung sarujuk karo usulku, banjur wong sing dosa iku, karo luh ing mripaté, miwiti nyuwun supaya dhèwèké uga ditampa dadi wong sing tobat lan diétang ing antarané para askét suci.

Sawisé sawatara wektu, sawisé padha maringi kabèh kagungané marang wong mlarat, loro-loroné mlebu biara para askét suci, dadi biarawati sing taat banget, lan nyenengaké Gusti Allah lumantar panguripan askété. Bab bocah sing wis dibangkitake saka pati, nalika wis diwasa, piyambaké mangkat menyang Palestina lan nalika ana ing Biara Santo Savvas, piyambaké ngerti yèn bapaké wis urip minangka biarawan ing kana. Piyambaké banjur ngucap sumpah biara ing kana lan sawisé nyuwun sel bapaké, piyambaké éntuk ajining dhiriné para bapak biara ing Palestina amarga upaya tapa brata sing wis suwé dilakoni. Kanthi kersaning Gusti, piyambakipun diangkat dados Pimpinan Patriark ing Yerusalem; salami pitung taun piyambakipun ngatur Gréja Kristus kanthi wicaksana, lajeng, sawisé ngrampungaké lelampahan donyané kanthi suci, piyambakipun mulih dhateng panggenan langgeng.

Kisah babagan wong sing manggon ing tiang sing nggumunake iki maringi panglipur ageng marang Teodorus, wong suci Kristus, lan dhèwèké nyuwun marang wong sing manggon ing tiang mau:

'Ceritakna, bapak rohani, suwéné pira panjenengan manggon ing pilar iki? Lan, kula nyuwun, critakna kabèh babagan gesang panjenengan, tanpa nahan apa-apa, demi Gusti.'

Nanging sang tuwa, kanthi nglegos saka jeroning atiné lan luh ing mripaté, ngendika:

Kanggo asmané Gusti lan saka katresnan sejati, kula badhé nyariosaken sedaya, dhuh panggembala saé ingkang ngopeni wedhus sabda Kristus; nanging panjenengan kintenipun sampé rahasia punika ngantos Gusti nglétakaken kula saking gesang donya. Ing jaman ening kula, kula sampé nilar donya bebarengan kaliyan sedulur sepuh kula, Yohanes. Sajrone telung taun kita makarya abot ing biara, banjur ana kepinginan ing ati kita kanggo urip nyendiri ing ara-ara gersang. Miturut pitutur bapak rohani kita, kita lunga menyang ara-ara gersang cedhak Babilonia lan, nalika nemokake loro guwa sing ora adoh siji lan sijine, kita miwiti urip nyendiri ing kono, saben ana ing guwané dhéwé. Panganan kita dumadi saka sayuran ijo lan woh-wohan alas sing bisa ditemokake ing ara-ara samun, lan saben dina Setu lan Minggu kita ndedonga bebarengan lan nyanyi mazmur; sawisé padha mangan panganan khas pertapa, kita bali menyang guwa masing-masing, ndedonga piyambakan lan merenung babagan Gusti. Nalika mlaku-mlaku ing ara-ara samun, kita uga nyoba supaya ora ketemu siji lan sijine, lan mung Malaikat Gusti sing kerep rawuh lan maringi panglipur marang kita ing kesunyian. Nalika kita padha mlaku piyambak ing ara-ara samun kanggo nglumpukaké tanduran, aku weruh adhiku saka adoh; nalika dhèwèké mlaku, ujug-ujug mandheg kaget, banjur sawisé meneng sedhela, nggawe pratandha salib lan mlumpat ngliwati panggonan ing ngarepé kaya-kaya iku jaring, banjur mlayu cepet menyang guwané. Aku uga kaget karo tumindake adhiku lan lunga ndeleng apa sing ndadekake dheweke mlayu. Nalika nyedhaki panggonan kuwi, aku weruh akèh emas sumebar; mula sawisé ndedonga lan nyopot jubahku, aku nglumpukaké emas sumebar mau ing jubahku lan meh ora kuwat nggawa bali menyang guwa, tanpa ngomong apa-apa marang adhiku. Banjur aku menyang kutha lan tuku omah sing apik lan kokoh kanthi kamar-kamar gedhe lan mata air banyu resik. Ing kana aku ngedegake gréja lan biara, nglumpukake patang puluh biksu, mbangun losmen lan rumah sakit kanggo maringi kenyamanan marang para lelungan lan wong lara, lan tuku lahan sing cukup akèh kanggo biara. Sawisé ngatur kabèh, aku nemokaké wong wicaksana sing tak tunjuk dadi abbot ing biara kuwi. Sawisé mbayar kabèh biaya kanggo ngedegaké biara, aku isih nduwé rong ewu zlatnits; saka kuwi, aku mènèhi sewu marang abbot kanggo kabutuhan biara, lan mènèhi sewu manèh marang wong mlarat, tanpa nyimpen siji zlatnica kanggo awakku dhéwé. Banjur, sawisé pamitan marang sang abbot lan para sedulur, aku bali manèh menyang ara-ara samun kanggo nggoleki sedulurku. Nalika aku mlaku menyang ara-ara samun, ana pikiran sombong ing atiku: 'Sedulurku gagal nggunakake emas sing ditemokaké kanggo kabecikan, déné aku wis nindakake bab ageng lan nyenengake Gusti.'

Nalika aku mikir bab iki, aku wis cedhak panggonané sedulurku, lan pikiran sombong bab keunggulanku tinimbang dhèwèké ora gelem lunga saka pikiranku. Banjur Malaikaté Gusti, sing wis tau sowan marang aku sadurungé, metu kanggo ketemu aku lan, karo mripat sing galak, kandha nesu:

'Ngapa kowe pamer lan ngunggulake awakmu ing ngarepe sedulurmu? Aku bakal kandha marang kowe kabeneran: kabeh pakaryanmu sing wis suwe, kabeh upayamu kanggo ngedegake biara, ora bisa dibandhingake karo apa sing ditindakake sedulurmu kanthi mlumpat ngliwati tumpukan emas sing ditemokake.' Dheweke ora mlumpat ing emas, nanging ing jurang gedhe sing wis kabentuk antarane wong sugih lan Lazarus (Lukas 16:26–31); dheweke mabur nganggo swiwi sing entheng, lan pangkuan Abraham ngenteni dheweke. Dheweke ngupaya nyenengake Gusti Allah; kowe, nyenengake manungsa. Mula saka iku, sedulurmu pancen luwih unggul tinimbang kowe ing paningalé Gusti, lan kowe ora bakal bisa mbandhingaké dhèwèké, sanajan kowe nganggep awakmu luwih apik tinimbang dhèwèké. Amarga kesombongan iki, kowe ora bakal weruh dhèwèké utawa aku sajrone urip iki, lan kowe kudu ngucuraké akèh luh kanggo nyenengaké Gusti.

Sawisé ngendika mangkono, Malaikat iku sirna saka pandanganku, lan aku buru-buru menyang guwa panggonané sedulurku, nanging aku ora nemoni dhèwèké ing kana. Aku nangis banter nganti kesel banget, lan pitung dina sawisé kuwi aku krungu swarané Malaikat saka adoh, kandha marang aku:

'Kowe kudu menyang kutha Edessa lan ing kana, cedhak Gereja Santo Yohanes, munggah tiang iki lan tetep ing pangapuran nganti Gusti maringi welas asih marang kowe.'

Mula, kanthi nangis, aku mangkat saka ara-ara samun lan, sawisé tekan kéné, munggah ing tiang iki. Ing kéné aku padha manggon patang puluh sangang taun, nglawan manéka pikiran sing ngubengi kaya méga peteng, nalika sedhih sing ora bisa dihibur ngisi atiku. Ing taun kaping limang puluh, ing sawijining sonten Sabtu sing wis bengi, aku ngrasakake ing jeroning atiku pencerahan manis, lan kanthi iku mega peteng pikiran sing wis ngeremuk aku bubar. Aku nglampahi sakwengi tanpa turu, ndedonga marang Gusti kanthi pangabdian sing tulus lan ngumbah rai nganggo luh panglipur. Nalika esuk Minggu lan aku lagi nyanyi mazmur lumrah jam telu, malaikat suci dumadakan muncul ing ngarepku lan kandha:

'Tentrem kagem kowe, lan kaslametan!'

Aku, sing diparingi panglipur dening penampakan iki, ambruk ing lemah lan kandha liwat tangisku:

'Ngapa kowe wis ngusir aku saka ngarsamu lan misahake aku saka sedulurku? Saiki aku kena akèh godaan!'

Malaikat mau nyekel tanganku, ngangkat aku lan kandha marang aku:

Amarga kesombonganmu, sing nganggo kowe ngremehake sedulurmu ing pikirane, aku ndhelik saka pandangane kowe; nanging aku ora ninggalake kowe sakabehe, aku tetep ana ing sisihmu kanthi ora katon, nglindhungi kowe, kaya sing dakkarepake Gusti Allah marang aku. Nanging saiki, amarga andhap asormu, Gusti Allah wis kelingan marang kowe lan ngutus aku supaya bisa ana ing sacedhakmu kanthi terang-terangan, ing urip iki lan ing urip sing bakal teka. Saiki kowe diparingi Gusti kurnia sing berkah kanggo bisa mbedakaké antarane wong sing bener lan wong sing dosa, supaya kowe bisa bungah marang wong sing bener lan ndedonga kanggo wong sing dosa, supaya padha bali saka urip dosane lan tobat. Lan sedulurmu isih urip lan tansah ndedonga kanggo kowe marang Gusti, nanging kowe mung bakal ketemu dheweke ing urip sing bakal teka.

Mung kuwi sing bisa tak critakaké marang Panjenengan, ya Uskupé Gusti, babagan uripku!

Sang Santo Teodor banjur takon marang dhèwèké kepiyé carané mbedakaké wong sing bener saka wong sing dosa. Sang stylite mangsuli:

– 'Yen ana wong sing saleh lan wedi marang Gusti Allah liwat ing panggonan iki, aku weruh sih rahmaté Gusti Allah sumunar ing dhèwèké; ing sisih kiwa lan tengené ana malaikat suci lan padhang mlaku, déné ing adoh ana setan-setan sing ora wani nyedhak dhèwèké. Nanging yèn ana wong dosa sing liwat, aku weruh kumpulan setan sing padha bungah ngubengi dhèwèké, déné ing adoh ana malaékat mlaku, nangis lan meratapi karusakané wong dosa kuwi. Lan nalika setan-setan kuwi nyoba ngrusak wong kuwi saklawasé, malaékat mau nganggo senjata geni ing tangane ngusir setan-setan mau.

Santa Teodorus nemokake panglipur ageng ing pacelathon kang nyuburi jiwa karo tiang iman kang kinurmatan, matur nuwun marang Gusti amarga piyambakipun pinaringan berkah nemokake ing antaraning kawananipun tiyang kados makaten—kawula Gusti kang kaparingan wahyu lan bapa kang wicaksana. Wiwit

wekdal punika, piyambakipun asring sowan dhumateng tiyang wau lan rembugan babagan rohani kaliyan piyambakipun.

Mangkono Santo Teodorus kanthi wicaksana ngopeni wedhusé Kristus, ngupaya mbusak bidah-bidah sing wis nyebar. Nanging para bidah kebak nesu lan wiwit mbukak rencana nglawan gembala suci. Padha mutusaké, bareng karo wong-wong bersenjata, arep nyerbu gréja nalika ibadah, matèni pangon lan nyebarake kawanané; nanging padha ora kasil, lan tembung Kitab Suci kanyatan tumrap marang wong-wong mau: *'Padha ngrancang rencana, nanging ora bisa nglakokaké'* (Mazmur 20:12). Saben padha nyedhaki gréja, kuwasa Gusti nyegah supaya ora bisa mlebu: kadhangkala tangané kaku, lan kadhangkala geni murub dumadakan metu saka gréja kanggo ngadhepi wong-wong mau, banjur ngusir wong-wong mau bali. Lama-lama padha bingung apa sing kudu ditindakake, nanging banjur padha mutusake tumindak kanthi cara sing beda. Padha nggugah para panguwasa ing wilayah kuwi supaya mungsuh Gréja Allah lan sang wali, para Agarian (Edessa ana ing sangisoré pamaréntahan Saracen), maringi peparing sing mewah marang wong-wong mau; lan, kanthi idin lan pitulungané, padha nyita saka Gréja akèh tanah, désa, sawah, kebon woh-wohan lan kabèh liyané sing dadi panguripané griya uskup lan para rohaniawan liyané. Wong-wong mau, utamané para Maniké sing sugih, uga nindakake akèh tumindak ora adil lan kekerasan marang umat Kristen Ortodoks liyané.

Santa Teodor kapeksa lelungan menyang Babilonia marang raja Saracen sing jenenge Mavius, penerus Adramelek, kanggo ngadu marang dheweke babagan panganiayaan sing ditindakake marang Gréja lan nyuwun supaya panganiayaan kuwi mandheg, uga supaya ana panyelidikan sing adil babagan kabèh prakara iki. Kaping pisan, Santo Teodorus lunga njaluk pitutur marang sang resi sing pinunjul. Resi mau nyetujoni niyaté lan maringi pratandha bab kabèh sing bakal kelakon marang dhèwèké. Dhèwèké kandha yèn sang wali bakal kasil ngrampungaké tugas sing wis ditemtokaké lan ora mung kabèh kabutuhan Gréja bakal kacukupi, nanging dhèwèké uga bakal ngowahi raja dhéwé marang iman Kristen. Pertapa ing tiang maringi pitutur supaya dhèwèké nggoleki adhine, Yohanes, sing bakal ditemokaké ing panggonan ing dhuwur Babilonia, ing ara-ara samun, lan malah nulis layang kanggo adhine. Wong suci iku, sawisé pamitan karo wong sing manggon ing kolom, bali menyang keuskupan; lan sawisé sawetara dina dhèwèké nyiapaké lelampahané lan, sawisé ndedonga marang Gusti kanggo wedhusé lan kanggo dhèwèké dhéwé, miwiti lumaku ing dalan sing wis dipilih.

Sawisé tekan Babilonia, Santo Teodorus menyang gréja Kristen lan nyuwun sowan marang metropolit lokal, sing kanthi bungah nampani lan maringi panginepan. Nalika metropolitane miwiti takon marang Teodorus babagan tujuane lelampahané, Teodorus nerangake kanthi rinci kabèh serangan saka para bidah marang Gréja, panyapuan harta Gréja, lan sangsara para umat Ortodoks. Ing wektu kuwi ana loro pangiring kraton sing bareng karo metropolit; siji kepala juru tulis kraton, lan sijine kepala dhokter. Kabeh loro iku wong Kristen Ortodoks. Krungu crita uskup mau, padha ngrasakaké simpati saka jeroning atiné. Banjur metropolit nuntut marang para pangadilan supaya ngandhani tsar yèn uskup saka Edessa wis teka, nanging padha mangsuli:

'Saiki dudu wektu sing pas – Tsar lagi lara abot; paningalé wis luntur amarga lara lan ana borok ing mripaté. Saliyane, atié radang, sing miturut panemuku iku lara sing ora bisa mari. Kepiye bisa kita nyedhaki dhèwèké kanggo apa waé ing wektu kaya ngéné?'

Nanging Santo Teodorus kandha marang wong-wong mau:

'Sapa sing ngerti, para tuan – mbok menawa, amarga asor kula, Gusti bakal nyembuhake piyambakipun?'

Padha mangsuli marang dhèwèké:

'Yen panjenengan trampil ing babagan pengobatan utawa panjenengan nampa karunia marasake saking Gusti, menika wekdal ingkang paling pas supados panjenengan saged ngraih putusan ingkang nguntungake.'

Esuk-esuk, tabib utama sing wis teka ing ngarsané raja kanggo maringi pangobatan kaya biasané, ngandhani yèn uskup sing teka saka Edessa iku pancèn sukses nambani lara. Raja langsung mréntahaké supaya dhèwèké diundang, lan uskup mau menyang ngarsané raja, ndedonga lan nyanyi ing atiné mazmuré Daud: *'Sing manggon ing sangisoring pangayomané Gusti kang Maha Luhur'* (Mazmur 90:1–16). Nalika dhèwèké mlebu kamar turu raja, raja sing lara kandha kanthi swara meh ora krungu:

'Uskup! Yen panjenengan bisa, tulung aku. Aku nandhang sangsara banget lan wis meh mati.'

Sing Suci saka Kristus, ngangkat pandelengan atiné marang Gusti Allah lan kanthi pracaya kang teguh nyuwun pitulungan marang Gusti Kristus, Sang Panyembuh kang sigra, dhèwèké mréntahaké supaya digawa piranti resik lan banyu resik. Kanthi nggawa sethithik lemah saka makam Kristus sing maringi urip, dhèwèké

nglarutaké lemah mau ing banyu, lan dhèwèké mréntahaké raja supaya ngombe sawatara, déné sésané dipigunakaké kanggo ngusapaké sirah, bathuk, kelopak mripat, mripat, manah, lan pundhaké. Sawisé kuwi, dhèwèké nyuwun supaya raja diparingi idin turu tentrem, lan dhèwèké dhéwé mundur menyang losmen. Raja sing lara kuwi banjur turu jero, lan nalika turu kabèh lara sirna; lan kanthi sih-rahmaté Kristus lan pandongaé Santo Teodorus, uskup, dhèwèké dibalèkaké saka lawang pati. Sawisé tangi, raja krasa waras sakabèhé lan mripaté padhang. Dheweke kaget banget amarga mari sakabehe kanthi cepet lan ora disangka-sangka, lan ing kabungahané, langsung mrentah supaya uskup suci iki, sing trampil ing seni marasaké, diundang marang dhèwèké, lan dhèwèké matur nuwun lan muji uskup mau suwé. Banjur sang wali maringi pitutur marang sang raja supaya mangan, lan sang raja mangan lan ngombe kaya wong sing waras tenan.

Esuké, sang raja ngundang kabèh bangsawan tuwa lan munggah ing dhampar kang dhuwur, kanthi cetha nuduhaké marang kabèh wong yèn dhèwèké wis mari. Kabèh wong padha bungah amarga sang raja wis mari, lan ing dina kuwi sang raja nganakake pésta gedhé kanggo kabèh bangsawan, panguwasa kutha, tentara, lan kabèh rakyat. Pesta sing meriah mau diwiwiti, lan raja ngurmati Santo Teodorus, Uskup, ing ngarepe kabèh wong, maringi peparing ageng marang piyambakipun, lan nyebut piyambakipun minangka pepadhanging mripatipun. Ing dina kaping telu, raja nyaur piyambakipun menyang ngarsane—lan Santo Teodorus diparingi pakurmatan istimewa—lan ngendika:

'Wahai Manungsa Gusti, padhanging mripatku! Critakna, apa sababé kowe teka ing kéné? Apa waé sing kowe jaluk marang aku, bakal tak paringi.'

Banjur abdi suci Kristus wiwit nyritakaké marang raja kanthi rinci kabèh panganiayaan sing ditindakake marang Gréja Suci lan umat Kristen Ortodoks, panyapuan harta gréja, sarta panindasan lan serangan saka saben jinis. Sawisé kuwi, raja mrentahaké supaya langsung ditulis layang marang para gubernur Cilicia, Siria, lan Mesopotamia[4957] , ngandhani supaya padha cepet-cepet mbalèkaké kabèh kagungané Gréja Edessa, lan nggawa para sing salah menyang pangadilan amarga tumindak salah marang para Kristen. Sateruse, raja mrentahake supaya para bidah mlebu menyang Gréja Katulik; nanging yèn padha ora gelem netepi prentah iki, dhèwèké mrentahake supaya lidahé Manichaeans dipotong, lan supaya Nestorian, Severian, lan Eutychian diusir saka kutha, déné panggonané padha kumpul dirusak. Sawisé prentah raja iki kacathet, raja kandha marang sang wali:

'Sampeyan, Bapa, manggon ing kene karo kita sawatara wektu, lan aku bakal ngutus sawijining panguwasa karo prentahku supaya dhèwèké bisa ngetrapaké persis kaya sing kacathet. Kirim salah siji muridmu bareng karo dhèwèké, lan aja kuwatir bab apa-apa: kabèh bakal ditindakaké miturut karsa sampeyan!'

Mula, sang raja ngutus sawijining gubernur, lan uskup ngutus telung rohaniawan, lan ora suwe ana kabar saka Edessa manawa kabeh wis diatur. Akeh saka para penganut sesat, amarga wedi karo ancaman raja, padha mlebu menyang Gréja Ortodoks, déné liyané, sing tetep ing kekafirané, padha diparingi paukuman badan utawa diusir.

Nalika ing Babilonia, Santo Teodorus, Uskup, kerep diundang menyang kraton raja minangka dhokter, lan kanthi mangkono piyambakipun alon-alon nanem wiji piwulang Kristus. Biji-biji mau tiba ing lemah subur ing ati raja, lan raja wis wiwit, ing sawetawis, padhang dening pepadhanging kawruh sejati. Sang wali banjur nyuwun idin marang raja supaya menyang ara-ara samun sawatara wektu, kanggo nggoleki pertapa sing wis dituduhake marang dheweke dening wong sing manggon ing kolom. Nalika idin diparingi, piyambakipun mangkat bebarengan kaliyan kalih muridé lan sawisé lumaku watara satus stadia saking kutha, kanthi sih rahmat Gusti, piyambakipun nemokaké Sang Mulya Yohanes, adhining Sang Panggurune Pucuk Tiang, ing ara-ara samun, ing guwa peteng kang meh ora bisa diakses. Romo sing mulya mau metu nyambut uskup lan nyebut jeneng sang wali lan para muridé. Sawisé padha ndedonga lan salam-salaman, padha lungguh lan rembugan babagan rohani. Romo John banget mirip karo adhine, sang penungge pangkalon, Teodosius. Panjenenganipun nyuwun marang sang wali supaya nindakake Liturgi Ilahi ing guwané lan maringi Panjenenganipun Misteri Paling Suci saka Awak lan Getihé Kristus, lan uskup pun nepati panyuwunané – piyambakipun nindakake Liturgi lan maringi Komuni marang panjenenganipun. Sawisé nampa Komuni Suci, rahib iku kebak kabungahan rohani lan nyuguhaké

[4957] Mesopotamia – sawijining wewengkon watu lan pasir sing dumunung ing antarané kali Tigris lan Eufrat, nyambung saka Armenia ing lor nganti Teluk Persia ing kidul.

marang para tamu dhaharan rahib, yaiku , sing padha krasa énak banget. Sawisé nyicipi, padha matur nuwun marang Gusti Allah lan nerusaké paguneman rohani. Sang sepuh kandha marang uskup:

'Romo! Endi layang sing ditulis marang kula déning sedulur kula, sing manggon ing tiang?'

Uskup, gumun marang pangawikané sang sepuh, takon marang dhèwèké:

'Sapa sing ngandhani kowe, Abba, yèn aku nduwé layang kanggo kowe saka sedulurmu?'

Sang sesepuh sing kinurmatan mangsuli:

'Nalika layang iku ditulis, layang iku langsung diwaca marang aku, lan langsung aku nulis balesan marang sedulurku ing mburi layang.'

Uskup njupuk layang sing disegel saka kantonge lan arep diwenehake marang pertapa, nanging pertapa kuwi nyuwun supaya uskup mbukak segel lan maca layang mau. Nalika uskup manut panyuwunané, dhèwèké nemokake tembung-tembung ing ngisor iki ing mburi layang:

'Yohanes, sing paling cilik ing antarané para biksu, saka guwa Babilonia, marang Teodosius Stylite saka Siria, sedulurku dhéwé, mugi kowe nampa kabungahan ing Gusti! Aku maca suratmu pas wektu ditulis lan langsung nulis balesan kanggo kowe; sanadyan kita adoh sacara jasmani, nyawaku tetep ana karo kowe tanpa kendhat, lan apa sing diwahyukake Gusti marang kowe uga dakkawruhi. Kabeh sing wis kowe tulis babagan uskup suci iku bakal kelakon, lumantar pakaryan Pangayoman Ilahi. Gereja Suci saya kuwat; para ahli bidah isin lan bakal diusir; raja sing ora pracaya, saliyane paningalané badané padhang, uga nampa padhanging paningalan rohani. Kélawan ing Gusti, sedulur, lan ndedonga marang Gusti kita Kristus kanggo aku, supaya ing gesang sing bakal teka kita bisa ketemu lan tetep ora bisa pisah.

Sawisé maca wangsulan sing nggumunake kuwi kanthi kaget, uskup éling marang nabi Habakuk, sing digawa malaikat saka Yudea menyang Babilonia marang Daniel lan bali manèh menyang Yudea ing jam sing padha, banjur kandha marang dhiri dhéwé:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing wis nindakake mujijat kaya ngono ing jaman biyen, mesthi bisa nindakake sing padha saiki: Panjenengané nggumunake ing antarané para suci (Mazmur 67:36).'

Uskup suci manggon karo pertapa sing kinurmatan sedina lan sewengi, lan esuké sawisé ngaturake pandonga, dhèwèké pamit lan bali menyang Babilonia marang sang raja. Sang raja kandha marang dhèwèké:

'Kula kepéngin, Bapa ingkang luhur welas asih, supados boten nate pisah saking panjenengan, ing gesang punika utawi ing gesang ingkang badhé rawuh – awit nyawa kula sampun raket sanget kaliyan panjenengan ing ikatan katresnan!'

Uskup mangsuli:

'Aku weruh yen lawang antarané kowe lan aku kabuka. Aku ora perlu metu, lan kowe ora perlu mlebu marang aku. Nanging nalika lawang kuwi ditutup, kita bakal pisah siji lan sijiné, lan iki nglarani atiku banget.'

Kral banjur kandha:

Apa iku lawang-lawang mau, lan apa tegese menawa lawang-lawang mau ditutup? Aku nyuwun marang panjenengan, critakna marang aku, supaya aku bisa mangertos!

Banjur sang wali, njupuk Injil Suci saka dhadhane, nerangake kanthi basa sing bisa dipahami raja. Raja, sing ngrungokake kanthi tliti, atine kagugah lan kebak katresnan marang Kristus.

Nalika semana, mung ana telung abdi setya saka Arab sing rawuh; padha ngrungokake Injil Suci kanthi emosi sing jero, sing terus diwaca déning uskup nganti sonten. Esuké, sawisé ngrampungaké urusané, sang raja ngundang manèh sang wali, katoné kanggo njaluk pitutur minangka dhokter, nanging saktenané kanggo nampa panyembuhan roh liwat dhèwèké; lan sepisan maneh dheweke ngrungokake kanthi tliti sedina muput marang crita Injil lan piwulang Sang Juruwilujeng, lan sakbanjure padha pracaya marang Kristus, yaiku dheweke dhewe lan telung abdi. Wong suci ngandhani supaya padha nyiapake awaké dhéwé nampa Baptisan Suci. Dhèwèké netepaké wektu puasa kanggo wong-wong mau lan mulang carané ndedonga marang Gusti Allah, kanthi nulisaké ing basa dhéwé Trisagion, Doa Bapa Kita lan doa-doa liyané, uga Kredo – 'Aku pracaya marang siji Gusti Allah'. Kabeh iki ditindakake kanthi rahasia, supaya wong-wong Saracen, sing ditakuti raja, ora ngerti. Saben dina uskup ngunjungi raja minangka dhokter lan, sacara pribadi, mulang raja—lan mengko telung abdi dalemé—sakramen iman suci. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké kanthi rahasia mbaptis raja lan telung abdi dalemé, lan maringi jeneng Yohanes marang raja. Panjenengané nindakake Liturgi Suci ing kamar turu raja, maringi Misteri Ilahi Raga lan Getihé Kristus marang wong-wong sing anyar dibaptis, lan kabèh padha bungah banget. Para malaikat suci uga bungah

amarga wong-wong dosa padha tobat, lan ing jero kamar kraton kabungahan nguwasani kanthi rawuhé pasukan swarga sing ora katon.

Raja Yohanes sing anyar padhang, amarga katresnan marang Juruwaluhing umat manungsa, Yesus Kristus, sing nandhang sangsara ing salib, banget kepengin nduwèni pecahan Salib Mulya lan maringi urip saka Gusti, ing ngendi Gusti kita disalib. Nanging amarga Wayahé ora ana ing Yerusalem wektu kuwi, wis dipindhahaké déning para kaisar Yunani menyang Konstantinopel[4958] , abdi suci Kristus, Theodore, kudu mangkat menyang Konstantinopel karo layang kraton, sing isiné kaya mangkéné:

– Kanggo Sang Panguwasa Agung lan Saleh ing Karajan Yunani, Raja Michael, lan ibuné sing saleh lan wicaksana ing babagan Gusti, Theodora: Yohanes, Raja Saracen, kepéngin kabungahan ing Gusti! Kula matur nuwun dhumateng Gusti Allah ingkang Maha Suci, ingkang sampun nylametake kula saking kalepatan lan paring kawruh babagan kayektosan Injil Suci lan pangakuan iman Kristen, lan kula nyuwun dhumateng Paduka ingkang Mulya supados paring kula pecahan saking Wit Salib ingkang maringi gesang lan kinurmatan, ingkang dipun pakekang Kristus kula. Kula kepengin nyimpen punika minangka pangreksa kula.

Kanthi layang iki lan peparing mewah, raja Saracen ngutus Santo Teodorus, Uskup, marang raja Yunani; lan nalika dhèwèké tekan Konstantinopel lan nyerahaké layang lan peparing mau marang raja, dhèwèké ditampa kanthi pakurmatan déning raja lan Patriark Agung.

Kedadéyané nalika semana ibuné raja, Theodora, lara ing mripaté, ing ngendi katarak wis wiwit kabentuk, nganti pandangane kabur; mula uskup suci Kristus, sawisé njupuk lemah saka Makam Suci lan nyampur karo banyu murni, ngolesi mripaté lan nyembuhaké dhèwèké. Satemene, piyambakipun asring maringi panyembuhan ora mung marang ratu nanging uga marang tiyang liyo ingkang lara.

Tsar, ing sisihé, maréntahaké gawé peti cilik saka emas, dihias nganggo watu mulia lan mutiara, lan nempataké ing jeroné pecahan kayu mulya saka Salib Panguripané Gusti. Ing wektu sing padha, dhèwèké nulis surat marang Tsar Saracen kaya ing ngisor iki:

– Mikhael, wong pracaya sing setya marang Kristus Gusti Allah, Sang Panguwasa ingkang mimpin kabèh wong Yunani, marang Yohanes, kang kinurmatan déning alusing manah kula, Raja wong Saracen, mugi panjenengan pinaringan kabungahan ing Gusti! Kita wis nampa layang-layang panjenengan, kang kebak kabecikan, lan kita bungah banget lan matur nuwun marang Gusti Allah, kang wis nggawa panjenengan *'saka pepeteng menyang pepadhangé kang éndah'* (1 Pet. 2:9) lan nimbali panjenengan kanggo nampa warisan gesang langgeng lan kraton langgeng. Delengen, kowe wis dadi putrané Abraham, dudu putrané Ishamel; anaké Sarah, dudu anaké Hagar[4959] . Kita muji kabijaksanaanmu, amarga kowe wis mangertèni Sang Raja sejati. Mula, tetepna nganti pungkasan ing iman marang Kristus lan ing paugerané Juruwilaha kita. Kita nepaki panyuwunmu kanthi kabungahan. Mugi Wit Mulya saka Salib sing maringi urip saka Gusti dadi pangayoman panjenengan saka kabèh mungsuh sing katon lan sing ora katon, lan dadi pangarep-arep panjenengan sing berkah kanggo gesang sing bakal teka!

Sawisé nyerahaké layang iki marang Santo Teodorus, Uskup Edessa, supaya diparingaké marang raja Saracen, bebarengan karo pecahan Salib Pangurip lan uga gambar Sang Panebus, lan sawisé maringi peparing marang sang wali, raja Yunani ngetokaké piyambak kanthi tentrem. Ing dalan menyang Babilonia, sang wali mampir ing kutha krajané, Edessa, lan maringi panglipur ageng marang umat rohani; piyambakipun ugi sowan dhumateng biksu tugu, ingkang kinurmatan Theodosius, ingkang dipun tresnani ing manahipun. Sawisé manggon sawatara wektu ing Edessa, dhèwèké mangkat menyang Babilonia, marasaké manéka rupa lara ing endi waé dhèwèké lunga—kadhangkala kanthi nyelehaké Salib Pangurip lan lemah saka Makam Gusti marang wong lara, lan kadhangkala liwat pandonga suci. Nalika dhèwèké rawuh ing ngarsané Raja Yohanes, sang raja nampani dhèwèké kanthi kabungahan sing paling ageng, sujud ing lemah ing ngarsané Salib lan ikon Sang Juruwilujeng, nyiumé kalawan luh kabungahan, lan nyimpen mau ing kamar turuné, masang lampu langgeng ing ngarsané relik suci mau kanthi tangané dhéwé; lan piyambakipun maos layang saking raja Yunani kanthi katresnan ageng.

[4958] Salib Sajati dijupuk saka Yerusalem déning raja Persia Khosrow II Parvez (sing mrentah saka taun 590 nganti 628) ing taun 614 nalika perang karo kaisar Yunani Phocas. Salib mau dibalèkaké marang wong Yunani ing taun 628 déning penerus Khosrow II, Siroes, sawisé rampungé prajanjian tentrem karo Kaisar Yunani Heraclius.

[4959] Sarah iku garwané Abraham; Hagar iku gundhé. Saka Sarah, lumantar Ishak, muncul umaté Gusti Allah, déné saka Ishmael muncul wong-wong Ismael, sing uga dikenal minangka Saracen lan Hagari.

Santa Teodorus tetep manggon ing Babilonia, nindakake akèh panyembuhan lan ngusir setan saka wong-wong. Para Kristen padha bungah banget, déné para Saracen lan wong Yahudi kebak rasa iri. Antarane wong-wong mau ana sawijining wong Yahudi, pimpinan komunitas Yahudi lan guru Kitab Suci. Dhèwèké ngyakinaké para bangsawan Persia lan Saracen supaya ngajokaké marang raja supaya ngetokaké prentah kang mréntahaké debat umum babagan iman antarané wong Kristen lan wong Yahudi. Raja, sing wis ngerti yèn para abdi Kristus ora bakal kalah, sarujuk karo usulané. Dina kanggo debat wis ditemtokake, lan akèh wong Persia, Saracen, Yahudi, lan umat Kristen e padha kumpul; sawisé kuwi, raja dhéwé rawuh ing pasamuwan karo kabèh para mentri. Nalika sang raja sampun lenggah ing panggung inggil, sawijining guru Toret Yahudi maju dados wakil kabéh Yahudi, piyambak ngadhepi para guru Kristen lan para wali, yaiku Metropolitan Babilonia lan Uskup Edessa: Yahudi punika sanget fasih, lan sanget bangga dhumateng kawruhipun! Nanging nalika dhèwèké miwiti ora saka Kitab Suci, nanging malah ngarang kabèh jinis kabodhoan lan cacad tembung marang Kristus, Gusti kita, Santo Teodorus, kebak semangat ilahi lan mènèhi pratandha meneng nganggo tangané, kandha marang wong Yahudi mau:

Yen kowe ngetokake apa wae saka Kitab Torèt Musa utawa saka para nabi suci liyane, mesthi kita bakal mangsuli kowe. Nanging amarga kowe wis mbukak cangkemu sing cerewet kanggo ngucapake cacah-cacah lan goroh, lan ora ngomong apa sing diwartakake para nabi suci, nanging apa sing diilhami marang kowe dening bapakmu, *Setan—'He kowe sing kebak kabèh tipuan lan kabèh kejahatan, anaké setan, mungsuh kabèh kabeneran'* (Kisah Para Rasul 13:10), mula marang kabèh tembungmu sing kebak cacad lan tipuan aku mung bakal ngucapaké siji tembung saka Daud: *'Mung menengna lambé sing goroh, sing ngucapaké kabecikan marang wong sing bener kanthi sombong lan ngremehake'* (Mazmur 30:19).

Lan sanalika wong Yahudi sing cerewet kuwi meneng, lan ilat kang ngina kuwi kaku, nganti ora bisa ngomong apa-apa. Banjur wong Yahudi isin, dene wong Kristen padha bungah; wong Persia lan Sarasin padha gumun, lan raja bungah ing atiné amarga wong Kristen menang lan kuwasaé Yesus Kristus dimulyakaké.

Sawisé kuwi, raja mrentahaké supaya guru Yahudi sing dipatèni cangkeme déning Gusti kuwi dipukul tanpa welas asih nganggo cambuk kulit sapi lan banjur dibuwang menyang panjara. Pimpinan Yahudi liyané uga diukum lan diusir metu saka pasamuwan kanthi isin. Telung dina sawisé, wong Yahudi sing wis dipenjara, amarga ora bisa ngomong, ngirim surat panyuwunan marang Santo Teodorus, Uskup, nyuwun welas asih lan janji bakal nampa agama Kristen. Sang wali, sawisé ngandhani raja bab iki, mbebasake wong Yahudi mau saka panjara, lan wong iku, ambruk ing sikilé sang wali, menehi pratandha panyuwunan kanggo dibaptis, amarga ilaté isih bisu. Banjur uskup nindakake upacara pangumuman marang dhèwèké[4960] lan sawisé kuwi, nalika nggawa dhèwèké menyang kolam baptisan suci lan nyebut jeneng Tritunggal Suci marang dhèwèké, Ilatné langsung kabebasaké saka bisu lan dhèwèké wiwit memuji Rama, Putra lan Roh Suci kanthi swara banter, ngakoni yèn Yesus Kristus pancèn Putrané Gusti Allah kang urip, kang wis dipratélakaké ing Kitab Torèt lan Kitab Para Nabi.

Mangkono, wong Yahudi mau dadi wong Kristen, nampa jeneng anyar—Samon—ing baptisan suci kanggo nggantèkaké jenengé sing biyèn; lan, manut tuladhané, sawatara wong Yahudi liyané uga nampa iman suci lan dibaptis. Mangkono uga, akèh wong Persia lan Saracen padha pracaya marang Kristus, nanging nyimpen imané sacara rahasia amarga wedi bakal dianiaya lan dihukum pati déning panguwasa.

Sawisé sawetara dina, Santo Teodorus mangkat kanggo sowan marang pertapa sing mulya, Yohanes, lan ngandhani raja bab niyaté; raja mangsuli yèn dhèwèké uga kepéngin ndeleng manungsaé Gusti Allah kuwi lan krungu piwulangé. Miturut kuwi, sang santo kandha:

[4960] Katekesis – piwulang lisan babagan kabeneran iman Kristen, sing diwulangaké ing Gréja wiwitan marang kabèh sing kepéngin nampa sakramèn Pembaptisan Suci. Sanadyan padha diparingi idin mlebu gréja kanggo ngrungokaké Kitab Suci lan khotbah, malah melu bagean kapisan lan kapindho saka Liturgi ('Proskomedia' lan 'Liturgi Katekumen'), Para katekumen wajib ninggalake gréja sakdurunge diwiwiti pérangan katelu sing paling wigati saka Liturgi ('Liturgi Para Suci'), sawijining prakara sing diumumake déning diakon kanthi swara seru sing isih lestari nganti saiki ing Gréja Ortodoks nalika pesta Liturgi. Wektu katekumenat béda-béda; akèh sing tetep dadi katekumen saklawasé uripé. Yen perlu, wektu katekumenat dipendhek dadi sawetara dina utawa malah sawetara jam. – Ritus katekumenat ing gréja isih dilakoni ing Gréja Ortodoks; Iki dumadi saka maca pandonga sing wis ditemtokake marang calon baptisan lan pangumuman panguwuh nglawan setan; ing wektu sing padha, calon baptisan nolak Setan, nyawiji karo Kristus lan ngakoni imane kanthi maca Kredo (yen baptisan bayi, iki ditindakake dening wong tuwa baptisan).

Aku nyetujoni karsa panjenengan, awit menawa panjenengan nemoni piyambakipun, panjenengan bakal nampa paedah ageng. Piyambakipun tiyang ingkang gadhah semangat luhur lan kaparingan karunia pangawikan, saéngga piyambakipun saged nyarios bab mangsa ngarep kados déné mangsa saiki.'

Mula padha sarujuk lunga bebarengan menyang pertapa. Sang raja pura-pura arep mangkat moro lan kepengin nginep sawetara dina ing ara-ara samun kanggo moro kéwan galak. Mangkono, piyambakipun mangkat karo akèh abdi dalem lan prajurit, ditemani uskup minangka dhokter pribadhi.

Padha lelungan liwat pagunungan lan lembah kang sepi lan kasil nangkep akèh kéwan buruan. Nalika padha nyedhak panggonan ing ngendi pertapa manggon ing guwané, sang raja ngutus para abdi dalem maju dhisik lan piyambakipun tetep ing mburi karo rombongan cilik. Banjur, nalika wis luwih cedhak guwa, dhèwèké ninggalaké pangiring mau lan mlaku dhisik, mung karo telung abdi sing paling setya sing wis mlebu agama Kristen, déné sang wali nggawa muridé Basil, sing mengko nulis hagiografiné. Ingkang Kinurmatan Yohanes, nyana ing atiné yèn sang raja lan uskup badhé rawuh dhumateng piyambakipun, lajêng medal sowan, nggawa obor lan kemenyan ing tangané; piyambakipun nyuwun salam kanthi nundhuk lan nuntun kaloro mau mlebu guwané, ing ngriku kabéh lajêng miwiti rembugan bab-bab ingkang migunani tumrap jiwa. Lan pertapa wau ngendika dhumateng sang raja:

'Begja kowe, amarga wis nyingkiri sing sia-sia lan sing palsu, kowe wis nresnani kabeneran sing nuntun kowe marang gesang. Begja kowe, amarga kowe bakal diparingi mahkota kesyahidan lan, tinimbang kraton donya sing sementara, kowe bakal mrentah langgeng ing swarga bebarengan karo Kristus.' Kamulyan tumrap Gusti Allah, Sang Siji ing Tritunggal, awit Panjenenganipun sampun nyeret panjenengan saking jurang napsu lan saking jeroning rereget, nyelehake sikil panjenengan ing watu, lan masang kidung anyar ing lisan panjenengan!

Sawisé kuwi, sesepuh sing kinurmatan nyuguhaké marang para tamu apa waé panganan sing bisa ditemokaké ing ara-ara samun, bareng karo banyu kanggo ngombé, lan padha mangan lan ngombé, matur nuwun marang Gusti Allah. Sang raja kandha:

'Sejatine, ing saklawasé dina pamaréntahanku aku durung tau nikmati panganan lan omben-omben kaya dina iki! Satemene, bapak rohani, panjenengan iku raja, lan aku mung wong mlarat lan sengsara!'

Lan sang sesepuh ngendika:

'Mugi Gusti enggal paring karajan sejati marang panjenengan, amarga panjenengan kersa rawuh sowan marang aku, wong mlarat.'

Raja nawakake marang wong tuwa iku akèh emas, nanging dhèwèké nolak, kandha:

'Wong sing manggon ing ara-ara samun ora butuh emas; wenehana marang para gelandangan sing manggon ing kutha, lan kowe bakal nampa ganjaran satus kaping ing swarga!'

Lan raja kagum marang urip malaikaté sang resi sing kinurmatan; banjur, sawisé pacelathon sing dawa, kabèh pamitan marang sang resi, sing ngetokaké berkah lan pandonga, banjur padha lunga; lan sawisé ketemu karo para abdi lan prajurit, padha bali menyang kutha. Raja kandha marang Santo Teodorus:

'Kados pundi kula badhé matur nuwun dhumateng Panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan, awit sampun maringi kula kasempatan nyumêrapi tiyang ingkang saestu langit, ingkang unggul saking sadaya tiyang ing donya!'

Ing wektu sing padha, gembala sing becik kuwi lagi mikir arep bali menyang kandhangé. Dhèwèké wedi yèn tanpa dhèwèké, para bidah—serigala jahat kuwi—bisa nyerang kandhangé lan nglarani wedhus rohanié. Mula, dhèwèké wiwit nyuwun marang sang raja supaya diparingi idin lunga menyang Edessa. Sang raja, sing atiné krasa terharu nganti luh, kandha:

Sawisé panjenengan tindak, Bapa, kados pangerten kula, kula boten badhé suwé manèh gêsang. Kula boten karsa tetep dados pemuja rahasia Gusti utawi nggadhahi asma Kristen kanthi ndhelik. Mula, mangkatlah kanthi tentrem, lan nggawa pecahan Salib Gusti ingkang kinurmatan lan maringi gesang, supados sawisé seda kula boten katindhes déning tiyang ingkang boten pitados. Nanging, yen sajrone setaun kowe krungu yen aku isih urip, mulihna maneh ngunjungi aku lan gawa relik suci iki; nanging yen kowe krungu yen aku wis seda, ndedonga supaya atiku tentrem.

Raja maringi marang Santo Teodorus, uskup, akèh emas lan pérak lan kabèh jinis barang awis, kanggo hiasan gréja-gréja Gusti Allah lan kanggo diwènèhaké marang wong mlarat lan mbutuhaké; lan sawisé padha pamitan, padha pisah kanthi nangis. Nalika piyambakipun budhal, uskup suci punika ninggalaken salah

satunggaling abdi ing Babilonia kanggé ngawasi punapa ingkang badhé kelampahan ing ngriku sasampunipun piyambakipun budhal; lan, sasampunipun ninggal Babilonia, piyambakipun wangsul kanthi slamet dhateng Edessa dhumateng kawanan rohani piyambakipun.

Sawisé Santo Teodorus mangkat, Raja Yohanes sing saleh, sing manggon ing Babilonia, ora kepéngin manèh nyumputaké imané marang Kristus lan katresnané marang Panjenengané, nanging arep ngumumaké yèn dhèwèké pancèn wong Kristen ing ngarepé kabèh, ngundang kabèh pangeran, gubernur, lan panguwasa kutha marang dhèwèké lan kandha marang wong-wong mau:

'Aku kepéngin mbukak sawijining rahasia ageng marang kowé kabèh, lan aja ana sing mangu marang tembungku! Wis diwahyuké marang aku déning Gusti Allah yèn pati kawitanku wis cedhak lan sajroning sawetara dina aku bakal ninggal donya iki. Mula saka iku, aku paring dhawuh marang kowé kabèh lan kabèh wong supaya padha nglumpuk ing lapangan kuwi (raja nunjuk lapangan tartamtu) sesuk ésuk. Aku kepéngin ngumumaké wasiat pungkasan marang kowé kabèh.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké nglilani para bangsawan mau lunga, lan padha mangkat kanthi sedhih. Banjur sang raja mréntahaké para juru kabar kutha supaya ngumandhang banter ing saindenging kutha yèn kabèh wong kudu padha kumpul ing lapangan kuwi esuk, déné dhèwèké dhéwé nglampahi wengi kabèh kanggo ndedonga. Esuk banget, piyambakipun nyaur metropolitan, ngandhani niyatipun, lan nyuwun supados ngadani Liturgi Ilahi ing kamar pandonga ing jero. Ing pungkasan Liturgi, piyambakipun nampi Komuni Suci kanthi pangabdian jero saking tangan sang wali—Misteri Ilahi Sangga lan Getih Kristus—lan sawisé maringi sang wali peparing mewah saka , piyambakipun nglepas piyambakipun. Banjur piyambakipun mangagem busana kraton sing padhang, numpak jaran lan budhal karo rombongan ageng menyang panggonan sing wis ditemtokake, ing ngendi wis kumpul wong akeh banget: wong Persia, wong Ismael, wong Yahudi lan wong Kristen, sarta kabeh panglima lan panguwasa. Panggung dhuwur wis disiapake, lan ing panggung kuwi ana tahta karajan sing luhur, supaya saben wong bisa ndeleng raja. Kabeh padha gumun kenapa raja nglumpukake wong-wong mau lan padha takon siji lan sijine apa sing bakal diomongake raja. Nalika raja wis tekan panggonan, piyambakipun lungguh ing singgasana lan sawisé sawatara wektu, sawisé mènèhi isyarat supaya meneng, piyambakipun munggah saka singgasana lan miwiti ngandika kanthi banter:

'Rungokna kowe kabeh—wong Persia, wong Agaria, wong Yahudi lan wong Kristen sing mulya! Aku iki wong Kristen; jenengku Yohanes. Aku pracaya marang Rama, Putra lan Roh Suci—tunggal nanging telu sipaté Dzat Gusti—lan ora ana iman sejati liyane ing sangisore langit kajaba iman Kristen. Lan amarga Gustiku Yesus Kristus ngendika ing Injil: *'Sapa waé sing ngakoni Aku ing ngarepé manungsa, Aku uga bakal ngakoni ing ngarepé RamaKu ing swarga'* (Matéus 10:32), nyawang, aku ngakoni Panjenengané ing ngarepé swarga lan bumi, ing ngarepé malaékat lan manungsa!

Kanthi tembung-tembung iki, dhèwèké njupuk saka dhadhané salib emas sing dihiasi watu mulia lan ngunggahaké nganggo loro tangan supaya kabèh bisa ndeleng. Banjur, sawisé nggawe pratandha salib lan sujud nyang jeroné ngadhep wetan, dhèwèké nyium salib suci lan kandha:

Aku nyembah Salib Suci Panjenengan, ya Kristus, lan ngakoni Panjenengan minangka Gustiku lan Juruslametku, lan aku mènèhi puji-pujian marang Panjenengan, bebarengan karo Rama Panjenengan kang tanpa wiwitan lan Roh Suci Panjenengan kang paling suci lan maringi urip, salawase-lawase, amin!

Krungu kuwi, kabèh padha gumun lan mandeg kaya kaku. Banjur para pangeran lan komandan, bebarengan karo para pamimpin liyané, padha muni kanthi nesu:

'Wong sing ngina iman kita iki kudu dipatèni!'

Lan padha nyerang raja mau lan nembus nganti seda nganggo pedhang lan tombak; lan bebarengan karo dhèwèké padha matèni telung abdi setya sing uga wis ngakoni asmané Christ[4961] .

Mangkono, ing dina kaping telu wulan Mei, Raja Yohanes sing taat lan telung abdi dalem padha ngalami pati martir ing Babilonia. Banjur kabèh wong Kristen sing nyekseni kedadeyan iki padha ketakutan banget amarga nesu para Agarian; padha mlayu saka papan kasebut lan ndhelik, déné awaké raja ditinggal ing kana tanpa dikubur.

Ing wengi iku uga, martir suci mau muncul ing wujud kang medeni ing ngarepe para tuwa lan panguwasa lan kandha:

[4961] Patié Santo Teodorus, kaya patié para wali liya sing kasebut ing hagiografiné, kelakon ing abad kaping sanga.

'Aja suwe-suwe, serahna awakku marang metropolit Kristen supaya bisa dikubur kanthi pantes; yen kowe ora nindakake iki, aku bakal mbasmi kowe kabeh sakaligus.'

Nalika padha tangi saka turu, padha kumpul esuk-esuk, nyritakake impen sing padha padha nduwé, lan padha kebak rasa wedi. Padha langsung ngutus metropolit Kristen supaya njupuk awak raja lan ngubur. Metropolitan mau langsung mangkat, njupuk awak martir suci Raja Yohanes lan awak telung abdi suci, banjur digawa menyang gréja, ing kono diwènèhi panguburan sing mulya. Macem-macem mujijat kelakon ing makam bebarengané, lan panyembuhan saka maneka rupa lara kerep diparingaké, ora mung marang wong Kristen nanging uga marang wong Agarian, sing amarga kuwi wiwit kepéngin mlebu agama Kristen.

Ing wengi sawisé seda, Santo Yohanes Sang Prabu muncul ing ngimpi marang Santo Teodorus, Uskup Edesa. Panjenengané nganggo busana putih sing padhang banget, lan ing sirahé ana mahkota éndah sing kaéndahané ora bisa diterangaké nganggo tembung. Panjenengané kandha marang uskup:

'Ndeleng, Bapa ingkang kinurmatan, Kristus Gusti sampun ngluhuraken kula kanthi kamulyan ageng lan ngetang kula ing antawisipun para martir! Wingi kula ngakeni asma Panjenenganipun ingkang paling suci ing ngarsanipun sadaya, lan amargi punika kula dipun pateni dening bangsa Persia lan Saracen; nanging nyawa kula, sawise metok saking sangkar badan, sampun nampi berkah ingkang panjenengan caritaaken dhumateng kula. Mugi Gusti mberkahi panjenengan amarga wis dados panengah tumrap kaslametan kula, lan kula ndedonga dhumateng Gusti kita bebarengan supados Panjenengan dipun parengaken rawuh dhumateng kula enggal, supados kita saged bebarengan ngraos gesang sing pinaringan berkah lumantar sih-rahmating Trinitas Agung."

Sawisé tangi saka turu, Santo Teodorus, Uskup, menyang marang Sang Mulya Theodosius, Stylite, lan nyritakaké marang dhèwèké bab wahyu sing wis dideleng. Sang Stylite kandha yèn kuwi pancèn wahyu; amarga dhèwèké uga nampa wahyu saka Gusti Allah bab prakara sing padha. Sawetara dina sawisé kuwi, ana abdi sing teka saka Babilonia— —sing biyèn ditinggal ing kana—lan nyritakaké kanthi rinci carané Sang Prabu Yohanes sing setya lan telung mudha kuwi nandhang sangsara kanggo Kristus. Lan Santo Teodorus bungah banget ing sajroning atiné, matur nuwun marang Gusti Allah amarga pakaryané ora sia-sia, nanging wis ngasilaké woh sing éndah ing Karajaning Swarga.

Sawisé kuwi, wong sing manggon ing tiang iku weruh ing pangliyan yèn adhine, Sang Mulya Yohanes Sang Rahib, wis lunga menyang Gusti; banjur, sawisé lara cekak, wong sing manggon ing tiang iku dhéwé, Sang Mulya Teodosius, uga séda. Para wali ngubur piyambakipun ing Gréja St. George Sang Martir Agung, ing biara para wanita suci sing nglakoni puasa. Telung taun sawisé pambunuhan Raja suci Yohanes, martir punika malih muncul marang St. Theodore kanthi wujud ingkang sami kados sadurungipun, lan ngendika:

'Maju, Bapa sing kinurmatan – Kristus nelpon panjenengan! Panjenengané kersa supaya kita bisa manggon bareng panjenengan ing kratoné lan bungah ing pepadhangé sing nggumunake.'

Saka panglihatan iki, Santo Teodorus saka Kristus nyimpulake yèn pamitipun dhèwèké marang Gusti wis cedhak. Mula saka iku, sawisé ngatur kabèh prakara sing perlu kanggo Gréja Edessa lan maringi berkah lan tentrem marang umat rohani, dhèwèké ninggalaké umat lan mundur menyang Yerusalem. Sawisé ngurmati kubur suci kang maringi uripé Kristus, piyambakipun tindak dhateng Biara Santo Savvas, ing pundi gesang monastikipun kawitan, lan manggen ing sel monastikipun ingkang kaping. Piyambakipun manggen ing kono salami telung minggu, lajeng pindhah dhateng panggenan ing swarga, nyerahaké nyawa sucinipun ing tanganing Gusti Allah ing tanggal 9 Juli. Patriark Yerusalem, bebarengan karo para uskup, kanthi pakurmatan ngubur badané wong Allah iki ing biara sing padha, ing ngendi dhèwèké wis nindakake akèh pakaryan, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah kang Siji ing Tritunggal, marang Panjenengané, sanadyan saka kita para wong dosa, mugi pinaringan pakurmatan, kamulyan, pangibadah lan panuwun, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman, amin.

23 Juli

10 Juli (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita sing kinurmatan, Antonius saka Gua

Peringatan tanggal 10 Juli

Ing jamané Pangeran Vladimir sing bener lan suci[4962] , Gusti kersa maringi marang Gréja Panjenengané lentera lan pituduh kanggo para biarawan – priya sing tansah kelingan, Bapa Anthony sing kinurmatan lan nggawa Gusti Allah.

Sing Mulya Anthony lair ing kutha Lyubech,[4963] . Wiwit isih cilik, amarga wedi marang Gusti, dhèwèké kepéngin ngucapake sumpah monastik. Nalika Gusti sing welas asih nancepake ing atiné niyat lelungan menyang Yunani lan dicukur rambute ing kana, Anthony langsung miwiti nglakoni, lelungan kaya Sang Gusti, sing ngumbara lan nyambut gawe kanggo kaslametan kita. Sawisé tekan Konstantinopel[4964] , Anthony banjur mangkat saka kana menyang Gunung Suci Athos[4965] ; nalika dhèwèké ngunjungi biara-biara ing kana, dhèwèké kagum marang uripé para bapa suci ing kana, sing sanadyan isih ana ing daging, munggah ngluwihi kodrat manungsa, niru kalakuan para Malaikat sing ora duwé daging. Lan katresnan marang Kristus kobong luwih nyala tinimbang biyèn ing atiné Anthony. Karep nyonto urip para bapa suci mau, dhèwèké lunga menyang salah siji biara ing Gunung Athos lan nyuwun marang abbot supaya maringi wangun malaékat saka busana biara. Amarga wis weruh urip asketis sing bakal ditempuh déning sing kinurmatan mau, abbot ora nolak panyuwunané lan nyukur rambute[4966] , paring piwulang babagan paugeran monastik sing sampurna. Biksu sing anyar dicukur rambut iku nyenengake Gusti ing kabèh bab, ngupaya ing dalan kabecikan; nanging Sang Anthony sing Mulya unggul banget ing andhap asor lan patuh, nganti kabèh wong bungah nalika nyekseni uripé. Sang Wibawa Antonius sampun suwé manggen ing Gunung Suci, ing papan pangcukur rambutipun, dados pituduh kaslametan tumrap kathah tiyang saha piyambakipun nggayuh pangkat kasampurnan ingkang luhur, nalika sang abbot nampi wahyu saking Gusti Allah supados ngutus Sang Wibawa wangsul dhateng tanah Rus. Nimbali piyambakipun sacedhakipun, sang abbot ngendika:

'Anthony! Balèkna menyang tanah Rus'—muga-muga wong-wong sing manggon ing kana, lumantar kowe, makmur lan saya kuwat ing iman Kristen; muga-muga berkah Gunung Suci ana karo kowe!'

Nampa berkah iki kaya saka tutuké Gusti langsung, Sang Anthony sing Kinurmatan banjur mangkat menyang tanah Rus'. Sawisé tekan kutha Kyiv[4967] , piyambakipun mikir ing endi bakal manggon, lan banjur ngunjungi biara-biara sing lagi diadegaké déning biksu-biksu Yunani sing teka bareng Metropolitan Michael kanggo baptisan Rus'; nanging, biara-biara iki ora netepi aturan lan statutus urip komunal sing sampurna. Kanthi pangayomaning Gusti, ora ana siji biara sing cocog karo karepé Sang Agung Anthony minangka panggonan panggonan dunung. Mula, piyambakipun wiwit ngumbara ngubengi Kyiv – lumantar alas lan pagunungan – lan

---

[4962] Mesthi wae, Santa Vladimir sing Setara karo Para Rasul, pencerah lan pembaptis Rus'; piyambakipun mrentah wiwit taun 978 nganti 1015. Dina perayaane tanggal 15 Juli.

[4963] Lyubech, sing dumunung ing wewengkon Chernihiv, iku salah siji kutha prasejarah saka Rus Kuna, sing wis ana malah sadurunge teka Varangian. Ing jaman Oleg, kutha iki kalebu salah siji kutha utama panggonane 'pangeran agung'-e; sawisé kuwi, Lyubech kelangan wigati politik sing wigati. Ing sajarah, Lyubech misuwur amarga 1) perang antarane Yaroslav lan Svyatopolk ing taun 1016 lan 2) pasamuwan agung para pangeran ing taun 1097 'kanggo netepake katentreman' ing antarane wong-wong mau. Saiki, Lyubech iku kutha utawa panggonan provinsi ing Chernihiv Governorate ing sisih Moscow utawa sisih kiwa Kali Dnieper, 120 versts saka Kyiv.

[4964] Konstantinopel.

[4965] Gunung Athos (Athos), ing basa Yunani Agion Oros – Gunung Suci – iku semenanjung sempit lan gunung sing menjorok menyang Archipelago (Segara Aegea), dikenal minangka pusat urip monastik kanggo Wétan Yunani. Monastisisme muncul ing kéné wiwit jaman kuna, sanajan rada mengko tinimbang ing Siria lan Palestina. Kanggo Gréja Rusia, wiwit meh wiwitané agama Kristen ing Rus' nganti abad kaping 17, Athos nduwèni makna gedhé: ing kéné bapak monastisisme Rusia, St Anthony, ngucapaké sumpahé; Ing kéné, ing perpustakaan monastik ageng, para biksu kita sing lelungan menyang Athos nampa pendhidhikan agama paling jembar sing ana ing wektu kuwi (umpamane, St Nil saka Sora, †1508). Ana juru basa lan juru salin khusus ing kéné sing nyedhiyakake terjemahan tulisan tangan saka karya-karya sing nduwèni sipat ibadah kanggo Rus' Ortodoks. – Minangka salah siji situs suci sing paling diurmati ing Wétan Ortodoks, Gunung Athos saben taun dikunjungi ewonan peziarah lanang (wanita dilarang mlebu biara) saka Rusia, Semenanjung Balkan, lan wilayah Asia Turki.

[4966] Jeneng 'Anthony' dipilih, mbok menawa kanggo ngandharaké pangajab yèn Anthony bakal dadi kanggo Rus' apa sing dadi Anthony Agung, bapak monastisisme Wétan, kanggo Mesir. Jeneng donyaé Anthony sing Kinurmatan ora dingertèni. Nanging ana tradisi sing isih lestari—sanajan ora sakabehe bisa dipercaya—miturut tradisi kuwi, Santo Antonius sing kinurmatan nduwé jeneng donya Antipus.

[4967] St. Antoni mapan ing Kyiv lan ora bali menyang tanah kelairané ing Lyubech, kamungkinan amarga ing Kyiv—'sing paling maju ing agama Kristen lan wis dadi papan panggonané para biksu'—dhèwèké luwih kamungkinan nemokake saingan ing urip asketik.

malah tekan Berestovo. Nalika nemokake guwa ing kana, sing biyèn digali déning wong Varangian[4968] , Sang Antony sing Kinurmatan, sawisé ndedonga, manggon ing kono lan nglakoni urip tapa brata sing abot.

Sawisé seda Pangeran Vladimir sing sholeh, kakuwasan dijupuk déning Svyatopolk sing duraka lan ora pracaya marang Gusti[4969] , sing munggah ing tahta pangeran agung ing Kyiv. Karep mbusak seduluré saka lumahing bumi[4970] , dhèwèké matèni Boris lan Gleb, sing banjur séda minangka martir[4971] . Nyekseni getihen kaya ngono, Sang Anthony sing Mulya manèh mundur menyang gunung suci.

Nanging banjur Pangeran Yaroslav sing saleh, sawisé ngalahaké Svyatopolk, njupuk tahta ing Kyiv[4972] . Yaroslav seneng marang Berestovo[4973] karo greja sing didedikasikaké kanggo Para Rasul Suci; ana presbiter ing kana sing jenengé Hilarion, wong sing saleh, pantes puasa lan paham marang Kitab Suci. (Sawisé pirang-pirang taun, Yaroslav, sing seneng dikelilingi rohaniawan[4974]), miturut kersaning Gusti lan kanthi idin para uskup sing wis diklumpukaké, milih Hilarion dadi metropolitan, lan dhèwèké diangkat dadi metropolitan ing Gréja Santa Sofia ing Kyiv[4975] . Presbiter , Hilarion, kadhangkala mundur saka Berestovo menyang Dnieper, menyang bukit kang katutupi alas kuna, ing ngendi saiki dumunung Gua Jauh, utawa Gua Theodosius, saka biara kasebut; ing bukit iki, Hilarion nggali guwa kanggo dhéwé jero loro sazhen, ing ngendi dhèwèké ndedonga sacara rahasia marang Gusti, nyanyi mazmur lan sujud.

Ing wektu sing padha, Sang Anthony sing Mulya ana ing Gunung Suci, ing biara ing ngendi dhèwèké wis ngucapake sumpah, lan sepisan manèh abbot nampa wahyu saka Gusti Allah:

'Kirimna,' pangandikane Gusti, 'Anthony bali menyang tanah Rus, amarga Aku butuh dheweke ing kana.'

Abbot ngundang Sang Bapa sing Mulya lan mbukak marang piyambakipun:

'Anthony! Miturut kersaning Gusti, mangkat maneh menyang tanah Rus', lan muga-muga berkahé Gunung Suci ana ing sirahmu!'

Ing wektu sing padha, abbot maringi pratandha marang Sang Rahib Mulya yèn ing tanah Rus' dhèwèké bakal dadi bapak rohani akèh rahib; sawisé mberkahi Anthony, abbot banjur ngetokaké dhèwèké kanthi tembung pamitan iki:

'Mlaku kanthi tentrem!'

Kanthi berkah iki, Sang Rahib Anthony wangsul menyang Kyiv. Nalika munggah bukit ing ngendi Hilarion wis ngukir guwa cilik sing wis kasebut sadurunge, Sang Rahib Anthony remen panggonan iki. Sawise ndedonga marang Gusti karo luh, piyambakipun ngendika:

'Gusti! Mugi berkah saka Gunung Athos sing suci lan pandonga bapakku, sing wis maringi aku cukuran rambut, nyenengake panggonan iki; tetepna, ya Gusti, panggonanku ing kene!'

Sawisé kuwi, dhèwèké milih guwa mau dadi panggonané. Lan Sang Rahib manggon ing kono kanthi pandonga tanpa kendhat, mangan roti garing lan nglegakake ngelaké nganggo banyu sak cukup, lan kuwi uga

---

[4968] Bisa dimangertèni yèn Para Pangeran Agung njaga pasukan Varangian ing désané Berestove; Varangian mau sing nggali guwa kanggo nyimpen rampasan perangé ing kana, minangka panggonan sing aman.

[4969] Putra katelu saka St. Vladimir.

[4970] Panulisé kronik nyelehake tembung-tembung ing ngisor iki ing cangkem pangeran sing jahat: 'Aku bakal matèni kabèh sedulurku, lan aku siji-sijiné sing bakal nguwasani kabèh kakuwasan ing Rus'.

[4971] Elingan para pangeran martir suci diperingati déning Gréja Ortodoks Rusia ing rong kasempatan: 2 Mei lan 24 Juli.

[4972] Pangeran Agung wiwit taun 1019.

[4973] Angel nemtokake persis ing endi desa Berestovo dumunung ing apa sing saiki dadi distrik Pechersk ing Kyiv; bisa dianggep menawa dumunung paling ora siji verst ing kulon Biara Pechersk.

[4974] Miturut kronik, Yaroslav seneng marang statut gereja, tresna marang imam lan utamane marang biksu. Dheweke maca buku awan lan bengi; dheweke nglumpukake akeh juru tulis sing nyalin terjemahan Slavia sing wis ana, lan uga nemokake penerjemah sing nerjemahake buku saka basa Yunani menyang basa Slavia. Babagan kegiatan gerejawi lan pendhidhikan Yaroslav, pangripta kronik nyathet: 'Kaya wong siji ngolah lemah dene wong liya nanem, mangkono uga karo wong iki (Yaroslav): amarga bapakne Volodymyr mbukak lan melembutake atine lumantar baptisan, dene dhèwèké dhéwé nanem atine para pracaya nganggo tembung-tembung Kitab Suci.'

[4975] Ing taun 1051, mung ana siji karya saka Metropolitan Hilarion sing isih ana, sing sejatine, ing makna paling jembar lan paling bener saka tembung, minangka sawijining karya pidato sing gemilang. Karya iki nduwèni irah-irahan ing ngisor iki: 'Bab Hukum sing diwenehake dening Musa, lan sih lan kabeneran sing ana ing Gusti Yesus Kristus, lan kepiye Hukum mau wis kliwat, dene sih lan kabeneran wis ngisi saindenging bumi, lan pracaya wis nyebar menyang kabèh bangsa, kalebu ing basa Rusia kita, lan minangka pujian marang Khan Vladimir kita, sing maringi baptisan marang kita, lan pandonga marang Gusti Allah saka saindenging tanah kita'.

mung saben dina siji, utawa kadhang saben rong dina; lan kadhang piyambakipun ora mangan apa-apa sajrone seminggu, nglampahi awan lan bengi ing pangibadah pandonga lan kanthi tekun nggali guwa ageng nganggo tangané dhéwé.

Sawisé padha krungu yèn sang wong mulya wis manggon ing guwa, sawatara wong sing tresna marang Kristus padha teka marang dhèwèké ing kono, nggawa kabutuhan kanggo panguripan badan lan njaluk berkahé; ana uga tamu sing nyatakaké kepéngin manggon bareng sang wong mulya; ing antarané wong-wong mau ana sing berkah Nikon[4976] .

Ing wektu kuwi,[4977] teka marang Sang Agung Anthony, digandheng karo Sang Agung Theodosius, sing wektu kuwi isih enom umur rong puluh taun: Sang Agung Anthony maringi dhawuh marang Nikon sing Begja – sawijining imam lan biksu sing wis pengalaman – supaya motong rambut Theodosius.

Sawisé pirang-pirang taun, nalika Pangeran Yaroslav sing saleh[4978] séda, kakuwasan pindhah marang putrané sing paling tuwa, Izyaslav, sing munggah ing tahta pangeran agung ing Kyiv[4979] . Wektu kuwi, Sang Anthony saka Gua wis misuwur ing saindenging tanah Rusia amarga uripé kang kebak kabecikan, kaya déné Anthony Agung sing wis misuwur ing Mesir jaman biyen. Sawisé krungu babagan urip tapa brata Sang Antony sing kinurmatan, Pangeran Izyaslav sing tresna marang Kristus rawuh marang dhèwèké karo pangiring-pangiringé, nyuwun pandonga lan berkah; lan kamasyhuran Sang Kinurmatan, sing diurmati kabèh, saya tambah. Lan wong-wong sing tresna marang Kristus wiwit padha teka marang dhèwèké, kepéngin dicukur rambute: dhèwèké nampa lan nyukur rambute.

Antarane wong Kristen taat sing teka marang Sang Antony ana, kaping pisan, Sang Barlaam sing kabegjan, putrané boyar Kyiv sing mulya, John[4980] , banjur Ephrem, eunuk bangsawan[4981] . Miturut panyuwunané, Sang Antony sing kinurmatan maringi dhawuh marang Sang Nikon sing bejo supaya nyukur rambut loro-loroné, sing banjur marakaké Sang Bapa sing kinurmatan lan sedulur-seduluré akèh sangsara. Boyaar John sing nesu banget, sawisé teka ing guwa karo akèh abdi lan nyebarake kumpulan sing dipilih Gusti saka Bapa kita sing Mulya Anthony, nyeret putrané , Barlaam sing Kabegjan, metu saka guwa lan, sawisé ngganti jubah biara karo sandhangan boyaar sing mewah, kanthi paksa nggawa bali menyang omahé; nanging Pangeran Agung Izyaslav piyambak, nalika mangertèni yèn anaké boyar lan eunuk kesayangane wis dicukur rambute miturut upacara tonsur, uga nesu banget marang komunitas sing kumpul ing jeneng Kristus déning Bapa Anthony sing Kinurmatan; dhèwèké mréntah supaya Nyangèk Nikon sing Maha Suci, sing wis nyukur rambute para biksu, ditangkep, amarga nduwèni kebencian khusus marang dhèwèké amarga prakara iki; panjenengané mréntahaké Nikon supaya mbujuk Varlaam lan Ephrem manggon tentrem manèh, kanthi ngancem bakal nahané bebarengan karo guruné Anthony lan kabèh wong ing guwa; bab guwa kuwi, pangeran arep nggali.

Nanging nesune pangeran kuwi gedhe banget, digerakake dening tipuané 'pangeran pepeteng', nganti meksa Sang Anthony sing Kinurmatan lan sedulur-sedulur sing isih ana supaya ninggalake guwa lan lunga menyang tanah liya. Nanging putri, nalika mangertèni bab iki, kanthi tulus nyuwun marang pangeran supaya aja ngusir para abdi Gusti saka karajané amarga nesu, supaya dhèwèké ora nampa murka Gusti sing padha kaya sing wis nimpuh tanah leluhuré—tanahé wong Lyakh—sawisé para biksu diusir. (Putri iku, putriné Bolesław sing Wani, Raja Polandia, asalé saka Polandia; dhèwèké ngélingaké pangeran babagan kedadeyan ing ngisor iki saka urip bapakné: sawisé cukur gundhulé Sang Moses si Wong Hongaria, Bolesław wis ngusir para biksu saka Polandia; Gusti nesu marang tumindak raja: raja iku seda dumadakan, lan ing prahara sipil sawisé kuwi akèh uskup lan boyar sing dipatèni). Sawisé kanthi kersa pasrah nampa panyuwunan putri, pangeran pungkasané éling

---

[4976] Dheweke teka ing St. Anthony wis dadi presbiter lan nyukur rambute wong-wong sing tetep ana ing guwa bebarengan karo sang wali supaya bisa manggon bareng dheweke. Sabanjure, Nikôn sing kaberkahan dadi abbot ing Biara Guwa, sing kapindho sawise St. Theodosius.

[4977] Watara taun 1055–1056.

[4978] Ing taun 1054

[4979] Pangeran Agung wiwit taun 1054 nganti 1068.

[4980] Abbot kapisan sawisé iku ing Biara Gua.

[4981] Biarawan selibat Ephrem dadi pangurus utama Pangeran Agung Izyaslav; sawisé kuwi dhèwèké ninggalaké Biara Gua lan lunga menyang Konstantinopel, ing ngendi dhèwèké manggon ing salah siji biara, banjur diangkat dadi Uskup Pereyaslav. Ora dingerteni kapan dheweke seda; panyebutan pungkasan babagan dheweke ing kronik tanggal saka taun 1091. Minangka uskup, Efrem dadi misuwur amarga upayane mbangun gréja.

lan ajrih marang Gusti: dhèwèké ngutus panyuwunan marang sang tuwa supaya bali menyang panggonan sing wis ditinggalaké; Sang Mulya Antonius nembe ditemokaké sawisé telung dina nggoleki, lan padha nyuwun dhèwèké supaya bali.

Mangkono, bapa kita sing kinurmatan, Anthony, wangsul malih menyang guwané. Panjenengané ora kendhat ndedonga marang Gusti—mugi Gusti paring kekiyatan supaya bisa sabar nampa sangsara sing diparingaké mungsuh, sing sengit marang kabecikan—lan mugi Gusti aja nganti nyerahaké nyawa wong-wong sing pracaya marang Panjenengané marang kéwan galak, lan aja nganti lali marang wong-wong mlarat salawas-lawase[4982] . Gusti mirengaké pandonga sang pangarsa: ora mung wedhus sing sumebar bali kanthi tentrem marang panggembalane, nanging akèh wong liya uga teka ing guwané, nyuwun supaya dibebasaké saka pepeteng dalan sing nuntun marang karusakan – lan diparingi pituduh marang padhangé dalan kaslametan. Sing Mulya Antonius nampani saben wong kanthi katresnan: sawisé maringi piwulang babagan carané ngetutaké Kristus, dhèwèké banjur maringi dhawuh marang Nikôn sing pinaringan berkah supaya nyukur rambute wong-wong sing kepéngin nindakake kuwi. Lan sawijining komunitas rolas priya padha kumpul ngubengi Sing Mulya; liwat upaya bebarengan, sawijining guwa gedhé digali, lan ing jeroné diadegaké gréja lan sel-sel, sing nganti saiki isih ana.

Sawijining dina, Sang Mulya Anthony ngendika marang para sedulur sing padha kumpul ing sangisoré pituduhé:

'Gusti Allah wis nglumpukake kowe kabeh, sedulur, lan aku wis motong rambutmu kanthi berkah saka Gunung Suci, sing uga aku dipotong rambut déning abboté; muga-muga berkah Gusti Allah lan Indungé Gusti Allah sing Maha Suci tansah nyangga kowe kabeh luwih dhisik, uga berkah saka Gunung Suci.'

Banjur Rama Suci ngandika marang para sedulur:

'Uripna piyambak,' pangandikane, 'Aku bakal nunjukake abas kanggo kowe; dene aku, kepengin urip piyambak, kaya sing wis dadi kebiasaanku ing taun-taun kepungkur.'

Lan piyambakipun ngangkat Hegumen Varlaam ingkang kasucèkaké dados abbotipun. Dene piyambakipun, karsa nyingkiri prahara lan gunem, rumiyin nyendhiri dhiri ing sel piyambakan, ing kéné ing guwa punika, lajeng pindhah dhateng bukit sanès, ing ngendi piyambakipun wiwit nggali guwa anyar, ingkang dumunung ing sangandhaping Monasteri Guwa Agung saiki[4983] .

Abbot Varlaam sing pinaringan berkah lan para sedulur, sawisé nampa berkah saka Sang Anthony sing Mulya, tetep manggon ing guwa lawasé. Nanging nalika cacahé para sedulur saya akèh nganti guwa kuwi ora cukup kanggo kabèh nalika sembayang bebarengan, padha mutusaké mbangun kapel cilik ing njaba guwa. Abbot lan para sedulur menyang marang Anthony sing Mulya ing guwa anyaré lan kandha marang dhèwèké:

'Bapa! Jumlah sedulur saya tambah akeh, lan kita ora muat kabeh mlebu guwa nalika ndedonga bebarengan: miturut dhawuhe Gusti lan Indhunging Gusti Allah ingkang Maha Suci, lan uga lumantar pandonga panjenengan ingkang suci, mugi panjenengan paring berkah supados kita saged mbangun gréja alit ing njawi guwa.'

Sing Kinurmatan maringi berkah. Padha sujud ing lemah ing ngarsane, banjur pamit lan miwiti pambangunan gréja cilik ing ndhuwur guwa, kang dipersembahake kanggo Pangaso Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci.

Sawisé rampung greja cilik ing ndhuwur guwa, Pangeran Izyaslav—sing jeneng Kristen nalika dibaptis Demetrius—ngedegaké greja watu kanggo ngajèni wali sing jeneng Kristené padha karo dhèwèké, ya iku Martir Agung Demetrius; lan dhèwèké ngedegaké biara jejere greja kuwi. Pangeran Izyaslav ngangkat Sang Varlaam sing Begja—pangarsa komunitas sing manggon ing guwa—dadi pangarsa biara iki: kanthi pangarep-arep nggunakake kasugihane, piyambakipun kepengin ngunggulake biarane tinimbang Biara Guwa. Sanadyan ana akèh biara sing diadegaké kanthi bandha raja lan boyar, iku ora bisa mbandhingaké karo biara sing diadegaké liwat pandonga para wali, luh, puasa, lan jaga wengi. Mangkono uga, Sang Mulya Anthony ora nduwé emas, nanging

---

[4982] Cf. Mazmur 73:19.

[4983] Gua kapindhoé Santo Antoni dumadi saka gua-gua sing saiki diarani 'gua cedhak', utawa Gua-gua Antoni. Bukit ing ngendi gua iki dumunung kapisah saka bukit gua kapisan déning jurang jero; saiki, jarak saka gua cedhak menyang gua adoh, lumantar galeri sing nyabrang jurang mau, yaiku 91 sazhens. St. Antonius mundur menyang guwa kapindho karo sawetara murid sing kepengin nyawisake awake dhewe kanggo asetikisme sing ketat, lan sakwisé kuwi dhèwèké nampa sapa waé sing kepengin nglakoni asetikisme bareng dhèwèké.

liwat luhé dhèwèké mbangun biara sing ora ana tandhingané. Nanging, Barlaam sing Kabegjan wis mlebu ing Biara Santo Demetrius Sang Martir Agung nalika Biara Gua isih anyar diadegaké. Sawisé abboté lunga lan sawisé rapat umum, para sedulur sing manggon ing guwa mutusaké menyang Anthony sing Kinurmatan.

'Bapa,' para biksu kandha marang dhèwèké, 'tunjukna abot kanggo kita.'

"Sapa sing panjenengan kepéngin?" pitakoné Sing Mulya.

"Sapa waé sing dikarepake Gusti Allah, Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, lan panjenengan, Bapa sing kinurmatan, mugi dadi," wangsul wong-wong sing teka.

"Wong sing ana ing antaramu," mutusaké Sang Antonyus sing kinurmatan, "sing misuwur amarga patuh, alus, lan andhap asor, dadi abbotmu[4984] ."

Banjur para sedulur wiwit nyuwun marang Sang Rahib Antonius supaya mberkahi Sang Rahib Teodosius dadi abbot, amarga piyambakipun sepaham lan trampil ing kabecikan kabèh; lan Sang Rahib Antonius mberkahi piyambakipun dadi abbot. Kabèh komunitas, kang cacahé rolas priya, padha sujud ing ngarsané Sang Venerable Anthony, kabungahan amarga wis nampa guru kaya ngono.

Sawisé dadi abbot, Sang Suci Theodosius miwiti ngopeni biara kanthi tekun kaping pindho, nggabungaké tugas-tugas mau karo pangabdian gedhé lan pandonga kang kebak luh; pandonga lan berkah saka panguwasaé, Sang Bapa Suci Anthony sing manggon nyendiri, dadi pitulungan gedhé tumrap dhèwèké. Lan Gusti wiwit nambah cacahing para biksu, nganti ora suwe, ing sangisoré pituduhé Sang Theodosius sing kinurmatan, ana satus priya. Sang Theodosius sing kinurmatan, nalika ndeleng paningkatan persaudaraan kaya ngono, sawisé rembugan karo kanca-kancané, mutusaké ngedegaké sawijining biara. Lan manèh kabèh padha menyang marang Sang Antonius sing kinurmatan lan kandha marang dhèwèké:

'Bapa! Jumlah sedulur saya tambah akeh – kita kepengin ngedegake biara.'

Sang Anta sing kinurmatan krasa bungah banget.

'Mugi Gusti pinaringan berkah,' pangandikane, 'kanggo sedaya! Mugi pandonga Sang Ibuné Gusti ingkang Maha Suci lan para bapa ing Gunung Suci mugi nyarengi lan paring pitulungan dhumateng panjenengan.'

Banjur piyambakipun ngutus salah satunggaling sedulur ngandhani Pangeran Izyaslav:

'Duh Pangeran sing tresna marang Kristus! Gusti Allah saya nambah cacahing sedulur, nanging panggonan sing wis kita dunungi iki kakehan sempit: kita nyuwun – mugi panjenengan kersa maringi kita bukit ing ndhuwur guwa.'

[4985]Pangeran Izyaslav bungah banget krungu kabar iki; dhèwèké ngutus boyaré kanggo maringi para biksu hak duwé gunung ing ndhuwur guwa. Sang Wibawa Theodosius lan sedulur-seduluré nandur dhasar ing kana kanggo greja kayu gedhé gaya Kyiv-Pechersky, lan sawisé rampung dibangun, padha ngias nganggo ikon-ikon; Padha uga mbangun sel-sel, ngubengi biara kuwi nganggo tiang-tiang, lan pindhah saka guwa menyang kana. Wiwit wektu kuwi, biara sing asalé saka berkah gunung suci mau dadi dikenal minangka Biara Pechersky, amarga para biksu biyèn manggon ing guwa[4986] .

Sawisé kuwi, Abas Agung Teodosius mutusaké ngedegaké biarané kanthi pager rohani uga, yaiku paugeran sing ngatur urip para biksu ora ing pangasingan nanging ing biara: dhèwèké wiwit nggolèki paugeran monastik sing cocog kanggo tujuan iki. Lan ing kéné dhèwèké dibantu déning pandonga lan berkah saka bapak kita sing kinurmatan, Anthony: pancèn lumantar pandonga lan berkahé Gusti ngatur kabèh supaya pas wektu kuwi

---

[4984] Tembung persis saka kronikulis nyritakaké makna sing rada béda: nalika para sedulur nyuwun marang Santo Antonius supaya nunjuk abas, dhèwèké mangsuli kaya mangkéné, sing langsung nunjukaké marang Sang Mulya Theodosius: 'Sapa ing antaramu sing luwih agung tinimbang Theodosius—patuh, alus, lan andhap asor? Mula dhèwèké dadi abasmu.'

[4985] Kuwi luwih gedhé tinimbang gréja sadurungé; nanging saktenané ora pati gedhé.

[4986] Miturut kronik, biara iki dibangun ora dening St. Theodosius, nanging dening pendahulune minangka abbot, Barlaam. Nanging mangkono, bisa diomongake manawa biara kasebut dibangun ora luwih mengko saka taun 1062. Sawisé sewelas utawa rolas taun saka biara kasebut dibangun ing ndhuwur guwa St. Theodosius, dhèwèké miwiti pambangunan biara anyar sing luwih gedhé ing panggonan anyar ing sebrang jurang saka biara kapisan, cedhak guwa kapindho St. Anthony. Ing taun 1073, St. Theodosius ora nganti weruh rampunge biara anyar iku – iki kasil dirampungake dening para penerusé minangka abbot: Stephen, Nikon, lan John. Biara Pechersk nganti saiki tetep ana ing panggonan kapindho iki, mulane Gua St. Antonius (klompok kapindho) dumunung cedhak biara. Biara lawas, utawa sing rusak, ora dirubuhake sawisé para biarawan dipindhah menyang biara anyar: gua sing ana ing ngendi biara iku dibangun diowahi dadi kamar kuburan kanggo para biarawan; Sawetara anggota persaudaraan tetep manggon ing biara lawas kanggo dikubur, kalebu presbiter lan diakon kanggo nindakake liturgi memorial saben dina 'kanggo sedulur sing seda' ing gréja biara.

ana sawijining biksu mulya saka Biara Studion sing jenengé Michael, sing teka saka Yunani bareng Metropolitan George[4987] . Dheweke nduwèni paugeran Biara Studion[4988] . Sawisé nyalin paugeran-paugeran iki – mesthiné saka basa Yunani – Bapa Theodosius sing kinurmatan, sawisé mutusaké ngetrapaké ing biarané, netepaké kabèh 'tata gréja' – carané nindakake kidungan lan pambacaan liturgi, lan sujud sing mèlu sawisé; carané ngadeg ing gréja lan ngentèkaké wektu nalika dhahar; apa sing dipangan nalika dhahar lan ing dina-dina tartamtu. Kabèh biara liya ngadopsi Aturan Studite saka Biara Gua Kiev; amarga iku, Biara Gua Kiev nduwèni posisi utama lan pakurmatan tinimbang kabèh biara Rusia liya.

Sajrone pimpinan Abas sing Kinurmatan Theodosius, sing kanthi Peraturan anyar lan pitulungan pandonga lan berkah saka Bapa kita sing Kinurmatan Anthony nuntun urip Biara Gua Kiev ing dalan kabecikan, Bapa kita sing Kinurmatan Nestor—sing nulis riwayat urip Abas sing Kinurmatan Theodosius lan liyane—tiba ing biara nalika umuré pitulas taun: Sing Mulya Teodosius, sing nampani sapa waé sing teka marang dhèwèké kanthi katresnan, kanthi seneng manah nampa dhèwèké uga, miturut pitutur lan kanthi berkah saka Sing Mulya Antonius. Kanggo mangerteni sebabe biara kasebut dijenengi Biara Gua, Nestor kanthi ringkes nyritakake, kanggo pangajaran para pracaya, ing kronike babagan pakaryan pangadeg biara kasebut, ingkang Kinurmatan Anthony[4989] .

Nanging ayo padha crita babagan mujijat-mujijat—sanajan ora kabèh—lan uga babagan seda kanthi mulyaé Santo Antonius; aku njupuk kabar iki saka Uskup Simon sing pinaringan berkah lan saka Polycarp, sawijining biksu saka Gua sing raket karo dhèwèké[4990] , nalika saiki tak tinggalaké dhisik cathetan kronik babagan prestasi lan sangsara sing dialami Bapa sing kinurmatan.

Bapak kita sing kinurmatan, Santo Antonius, sawisé mundur menyang guwa liya, nalika ndeleng tuwuh lan tertibé kawanané sing dipilih, matur nuwun marang Gusti, déné piyambaké saya maju ing kabecikan saka kekuwatan siji menyang kekuwatan sabanjuré. Amarga iku, Gusti ngluhurake dhèwèké – asmané Sang Anthony sing kinurmatan sumebar ing saindenging tanah Rusia lumantar pirang-pirang mujijat lan, utamané, lumantar karunia marasaké lan ramalan.

Sang Wibawa Antonius paring pratandha panyembuhan sing gaib kanthi cara kaya mangkéné. Sang sesepuh piyambak ngopeni wong lara lan nyembuhaké lumantar pandonga; nanging, kanthi andhap asor ndhelikaké panyembuhan mau lumantar pandonga, piyambakipun maringi wong lara sawatara sayuran ijo sing dipun dhahar déning piyambakipun minangka ubat; lan wong lara, sawisé ngrasakaké, mari waras manèh, apa waé panyakité sing nimpah. Banjur, Sang Berkah Agapitus ngetutaké tapaké Sang Mulya Anthony, marasaké panyakit kanthi cara sing padha[4991] .

Babagan karunia pangawikané Santo Antonius, cathetan ing ngisor iki, bebarengan karo conto-conto liyane, dadi bukti babagan kuwi.

Telu pangeran saka kraton Yaroslav – Izyaslav, Pangeran Kyiv; Sviatoslav saka Chernihiv; lan Vsevolod saka Pereyaslav – nalika arep perang nglawan wong Polovtsian[4992] , padha sowan marang Sang Agung Anthony

---

[4987] Kronik nyebutake iki ing taun 1072–1073.

[4988] Aturan iki pancen komunal banget, ora ngidini biksu nduwé apa-apa kanggo dhéwé, malah ora jarum. St. Nestor, ing riwayat St. Theodosius, nunjukaké sumber liya sing digunakaké déning St. Theodosius kanggo entuk Aturan Studite: 'Teodosius,' panulisé, 'ngutus salah siji sedulur menyang Konstantinopel marang eunukh Efrem (deleng ing ndhuwur, cathetan 21), supaya dhèwèké bisa nyalin kabèh Aturan Biara Studite (sing dumunung ing Konstantinopel) lan ngirimaké marang dhèwèké; lan dhèwèké langsung nglakoni dhawuh bapak kita sing suci lan, sawisé nulis kabèh paugeran monastik, ngirimaké marang bapak kita sing pinaringan berkah, Theodosius.

[4989] Panlitèn akademik anyar nggawa kesimpulan tanpa sangsi yèn pangarang 'Kronik Awal' dudu Nestor sing Kinurmatan, nanging sawijining biksu liya saka Biara Gua Kiev, kamungkinan Sylvester, sing mengko dadi abbot Biara St. Michael ing Kiev.

[4990] Simon iku novis ing Biara Pechersk; Saka kono dhèwèké diangkat déning Pangeran Agung Vsevolod Yuryevich dadi abbot Biara Nativity sing wis didirèkaké ing Vladimir; Simon banjur diangkat dadi uskup pisanan Keuskupan Vladimir sing wis dipisahaké saka Keuskupan Rostov ing taun 1214. Simon séda ing taun 1226 sawisé mréntah rolas taun. Polycarp, uga sawijining biksu saka Biara Gua Kiev, kaping pindho diangkat dadi abbot lan kaping pindho bali saka jabatan kuwi menyang Biara Gua Kiev; sakbanjure, dhèwèké dadi abbot Biara Gua Kiev. (Delengen hagiografiné ing tanggal 24 wulan iki). Saka layang Simon, Uskup Vladimir, marang Polycarp, lan saka layang Polycarp marang Akindin, arkhimandrit Gua, sing isiné sawatara cathetan babagan para tukang mujijat ing Gua lan mujijat-mujijat sing kelakon ing biara nalika pambangunan gréja agungé, Paterikon Gua sing misuwur disusun ('Paterikon', utawa 'Buku Para Bapa', yaiku buku sing ditulis déning Para Bapa utawa babagan Para Bapa).

[4991] Dina raya Sang Agapitus sing Begja, 'dhokter sing ora mbayar', sing seda ing taun 1095, dirayakake tanggal 1 Juni

kanggo njaluk berkah. Dheweke, amarga wis weruh marang murka Gusti sing bakal tumeka marang wong-wong mau, kandha marang wong-wong mau:

'Amarga saka dosa-dosamu, kowe bakal dikalahake déning wong barbar lan kabur; akèh prajuritmu bakal klelep ing kali, liyané bakal dadi tawanan, lan sing isih ana bakal mati amarga pedhang.'

Iki kelakon sawisé perang ing Kali Alta[4993] , nalika para pangeran, sing meh ora slamet nyawane, mlayu: Izyaslav lan Vsevolod menyang Kyiv, déné Sviatoslav menyang Chernihiv; para Polovtsian, sakwisé kuwi, nyebar ing pinggir kidul-wétan tanah Rus', nyekel lan matèni para warga.

Saliyane ramalan marang para pangeran, Sang Bapa Anthony sing kinurmatan uga maringi pratandha marang Shimon, putrané pangeran Varangian Afrikan, yèn Shimon, kanthi sih-rahmaté Gusti, ora mung bakal slamet saka pati ing perang mau sanadyan wis kapepet mayit, nanging pirang-pirang taun sawisé, panjenenganipun bakal dados ingkang kapisan ingkang kasimpen ing gréja watu ing Pechersk, ingkang déning Sang Bapa Ingkang Mulya ugi dipun ramal badhé kabangun kanthi cara mujijat. Shimon piyambak, nalika wangsul saking perang, nyritakaké dhumateng Sang Bapa Ingkang Mulya Anthony:

'Aku lagi nggleleng,' pangandikane, 'luka ing antarané wong mati, lan wasana, ana kakuatan ilahi nyekel aku saka antarané wong-wong mau lan marasaké lukaku; aku uga nemokaké kabèh wong sing tak tresnani lan para prajurit padha ora cilaka.' 'Bab visi gereja sing bakal dibangun, sing bakal dadi papan panggenyan pungkasan kula, kula weruh kaping pindho ing udara: sepisan ing sacedhake Kali Alta, nalika kula ana ing antaraning wong mati, lan sepisan maneh sadurunge ing segara, nalika kula mlayu menyang tanah Rusia marang Pangeran Yaroslav saka paman kula Yakun, sing wis ngusir kula saka kadipaten Varangian.'

Shimon banjur langsung mastèkake tembungé babagan sih rahmat ilahi sing diparingaké marang dhèwèké kanggo ngadegaké gréja sing wis diramalaké déning Sang Mulya Anthony. Shimon maringi sabuk lan mahkota emas marang dhèwèké, kandha:

Aku njupuk iki saka ikon—penyaliban Kristus Juruslamet—nalika aku ninggalake tanah airku. 'Panjenengan wis ngandhani yèn aku bakal dikubur ing kéné; lan aku krungu swara Gusti Allah maringi dhawuh yèn sabuk iki kudu digunakaké kanggo ngukur pondasi gréja ing ngendi aku bakal dikubur, sing gambaré wis dituduhaké marang aku ing awang-awang; lan makutha iki, miturut dhawuh Gusti Allah sing padha, kudu dipasang ing ndhuwur altar.'

Mangkono cetha banget yèn ramalané Sang Anthony sing kinurmatan iku pancèn cocog karo kersané Gusti; iki banjur dikonfirmasi déning kedadéan: pirang-pirang taun sawisé kedadéan sing kaklacak mau, Simon dadi wong pisanan sing dikubur ing gréja watu sing wis ditetepaké déning Gusti ing guwa.

Saiki, bali maneh marang pangripta kronik, ayo padha rembug bab cobaan ageng sabanjure sing dialami dening Bapa Anthony sing kinurmatan. Pangeran Képeyan – setan, sing ora tahan marang padhange kabecikan – manèh nyoba, lumantar Pangeran Izyaslav, nyopot kutha krajan Kyiv saka obor agungé, Bapa Kita sing Kinurmatan Anthony, sing sumunar ing guwa peteng, kaya disumputaké, lumantar mujijat lan kabecikane.

[4994]Sawisé kamenangan sing dipikolehi déning wong Polovtsian ing perang mau—kaya sing wis diprakirakaké déning Bapa Anthony sing Mulya—wong-wong Kyiv meksa Pangeran Izyaslav supaya mimpin manèh nglawan mungsuh sing wis nyebar ing saindenging tanah Rus'. Nanging pangeran nolak. Ana pemberontakan ing Kyiv sing dipimpin déning Vseslav, Putra Polotsk, sing biyèn dadi tawanan ing Kyiv ([4995]), banjur dibebasaké saka panjara. Warga sing mbrontak ngumumaké Vseslav dadi Pangeran Kyiv, lan Izyaslav kapaksa mlayu menyang Polandia. Pitu wulan sawisé, dhèwèké bali saka kana menyang Kyiv bareng karo Bolesław the Brave. Vseslav, sing saktenane uga wis metu karo pasukan kanggo ngadhepi wong-wong mau, banjur mlayu sacara rahasia menyang Polotsk. Banjur Izyaslav mlebu Kyiv[4996] . Kanthi panggerak setan, dhèwèké wiwit nyimpen nesu marang Anthony ingkang Mulya, sing wis ana wong sing ngfitnah marang dhèwèké

[4992] Polovtsian utawa Kuman iku sawijining suku nomadik Turki sing manggon ing abad kaping 10 nganti 13 ing Rusia kidul lan saka kono nindakake serangan marang kutha tapel wates lan pemukiman ing tanah Rus'.

[4993] Pertempuran iki kelakon ing taun 1066 ing Kali Alta; Kali Alta iku anak kali Trubezh, sing mili menyang Dnieper ing ngisor Kyiv ing sisih kiwa, utawa pinggir Moskow.

[4994] Ing taun 1068

[4995] Wiwit taun 1067

[4996] Ing awal Mei 1069

– ngandhakake yèn Anthony luwih milih Vseslav, maringi pitutur marang dhèwèké, lan malah dadi panggerak utama kabèh karusuhan sing wis kelakon ing Kyiv[4997] . Nanging nalika semana, Sang Mulya Anthony lagi ngladeni ing guwa marang biarawan sing lara, Isaac, sing wis digodha setan kanthi nampilake wujud Yesus Kristus, nganti meh mati sawisé digawa nari karo para setan[4998] . Pelayanané Sang Anthony sing kinurmatan iki banget dibenci déning penipu, sing wedi yèn Isaac bakal cepet mari ing jiwa lan badan saka godaan setan. Mula, setan nindakake kabèh upaya kanggo nyulut nesu ing Pangeran Izyaslav, supaya dhèwèké bisa ngusir Sang Anthony saka tapel wates Kyiv. Lan sawatara wektu, dheweke kasil nindakake iki. Pangeran Sviatoslav saka Chernihiv, sawise krungu yen adhine Izyaslav nesu banget marang Sang Wiku Anthony, ngutus wong njupuk sang wiku mau ing wayah bengi lan kanthi rahasia[4999] , nggawa dheweke menyang Chernihiv. Sang Anthony sing kinurmatan kasengsem marang sawijining panggonan cedhak Chernihiv ing Pagunungan Boldin: ing kana dhèwèké nggali guwa lan manggon ing kono; sawisé kuwi, ing panggonan kuwi diadegaké biara[5000] . Ora suwé, Pangeran Izyaslav, sawisé mriksa prakara mau kanthi teliti lan adil, yakin yèn sang wali iku ora salah lan nyadari tipuané sing nggodha. Nyesel karo apa sing wis kelakon, dhèwèké ngirim pesen marang Sang Mulya Anthony ing wewengkon Chernihiv, nyuwun supaya dhèwèké bali manèh menyang wewengkon Kyiv marang kawanané sing wis dipilih Gusti. Bapa Anthony ingkang Kinurmatan, sawijining asetik sing alus lan andhap asor, manut panyuwunan mau: piyambakipun wangsul dhateng komunitas biara Gua, ingkang kacawuh lan kacewek kados wedhus tanpa panggembala. Gusti Allah ora kersa yèn lentera kaya ngono, srengéngé sumunar ing tanah Rusia, Bapa Kita sing Kinurmatan Anthony, netepake dhasar urip monastik sing luhur ing kutha liya kajaba ing kutha krajan Kyiv sing diselametake Gusti Allah: nanging kaya padhange iman Ortodoks sumunar ing saindenging tanah Rus' lumantar Pangeran Vladimir sing taat, mangkono uga Gusti kersa maringi padhange gesang asketis sing sampurna sumunar lumantar Sang Awuyi Anthony.

Lan sawisé sangsara kaya ngono, Bapa kita sing Kinurmatan, Anthony, ora nyerah, nanging kanthi munggah ing undhakan pangreksan sing saya gedhé, ngupaya ing guwa nganti piyambakipun nggayuh kamenangan sampurna marang kuwasa setan, sing ringkih ing ngarsané. Miturut Injil, piyambakipun ngusir bangsa penipu lumantar pandonga lan nglakoni puasa[5001] , sarta lumantar pakaryan pangibadah liyane: jaga wengi, ngadeg ndedonga, lan akèh tumindak sujud nyuwun. Lan nganti seda, piyambakipun ora nate ninggalake guwa petengipun, sanadyan gesahe ing kono tansah dadi perjuangan tanpa kendhat nglawan panguwasa pepetenging jaman iki.

Sawisé mapan manèh ing guwa, Sang Awuyun Anthony miwiti manèh nampilaké karunia mujijat, malah luwih gedhé tinimbang sadurungé. Dhèwèké miwiti ngopeni gréja guwa watu kanthi tliti banget; dhèwèké dhéwé wis prédhiksi pambangunané, lan uga nampa konfirmasi saka Simon yèn Gusti Allah nyengkuyung pakaryan iki. Sang Rahib Agung Antonius rembugan karo Sang Rahib Agung Abas Teodosius, nalika ing wektu sing padha ndedonga kanthi khusyuk marang Sang Arsitek Agung[5002] , supaya Panjenengané piyambak mberkahi nganggo tangané sing paling suci lan nulungi ing pambangunan omah kanggo Indungé sing Paling Suci, Gusti Putri, Ibuné Gusti Allah, amarga, kaya déné sing kinurmatan ngendika miturut tembungé Daud: *'Yen Gusti ora mbangun omah, wong-wong sing mbangun mau bakal sia-sia'* (Mazmur 126:1). Nalika Sang Suci Antonius lagi ndedonga kaya mangkono, ana mujijat sing nggumunake: tanpa ninggalake Biara Gua Kiev, kaya sing wis ditindakake dening Santo Nikolaus saka Myra sing biyen misuwur amarga mujijat, piyambakipun bebarengan karo kanca sing padha pamikiran, Sang Suci Teodosius, katon ing Konstantinopel ing ngarsane Ratu Swarga, Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci; Sawisé nampa emas saka Panjenengané, bebarengan karo ingkang kinurmatan Teodosius,

---

[4997] Vseslav ditawan sawisé nglanggar sumpah salib. Mbok menawa Santo Antonius kanthi terang-terangan nyalahké Izyaslav amarga kuwi, lan sing pungkasan bisa uga weruh ing celaan-celaan mau minangka panyebab kegelisahan wong-wong Kyiv.

[4998] Rayane St. Isaac tanggal 14 Februari

[4999] Kanggo nyumputake panggonané St Anthony saka Izyaslav, sing bisa uga nuntut supaya dhèwèké diserahaké.

[5000] Biara Panggenengan ing Gunung Boldin, utawa Biara Boldin, saiki dikenal minangka Biara Panggenengan Yelets. Pangripta kronik ora nyebut kanthi cetha St Anthony minangka pangadeg biara iki, lan lumrah yèn dianggep biara iki dibangun déning murid-muridé sang wali cedhak guwané.

[5001] Markus 9:29.

[5002] Yaiku, marang Gusti Allah Sang Pambangun.

piyambakipun maringi marang para ahli watu supados, miturut dhawuh Putri Langit, padha mangkat menyang tanah Rus' kanggo mbangun Gréja Gua.

Para tukang watu teka saka Yunani lan ngumumaké mujijat iki. Bapa Kita sing Kinurmatan, Antonius uga nindakake mujijat-mujijat nggumunaké liyané, kaya sing dianggep saka nabi-nabi kuna Gideon lan Elia.

Nalika para tukang watu wiwit takon marang Bapa Antonyus ingkang Kinurmatan bab panggonan kang dipun kepéngini kangge mbangun gréja miturut dhawuh Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, Bapa Antonyus ingkang Kinurmatan punika ndedonga salami telung dinten supados Gusti, ingkang Tri Tunggal ing Pribadi, piyambakipun paring pratandha saking swarga ingkang nandhakake panggonan ingkang pantes dados panggonané Sang Ratu Swarga . Nalika padha kumpul kanggo milih panggonan kaya ngono, Pangeran Svyatoslav rawuh, kaparingan wahyu saka Gusti, lan nyumbangake sawijining lapangan saka kagungané dhéwé, sing jejere guwa, kanggo greja. Nanging kuwi durung kabèh. Sang Raja Kamulyan piyambak, Gusti Yesus Kristus, rawuh marang Bapa Anthony sing kinurmatan nalika piyambakipun lagi nindakake pandonga sing kasebut mau ing bengi kapisan.

"Antonius!" pangandikane Gusti, "kowe wis oleh sih ing paningalKu."

Krungu iki, Sang Agung Anthony nyuwun marang Gusti supaya ing wengi iku ana embun ing saindenging tanah, nanging ing panggonan kang arep digawé gréja tetep garing; ing wengi sabanjuré, piyambakipun nyuwun marang Gusti supaya ing panggonan kang sampun kapilih déning Gusti kanggé church[5003] ana embun, nanging ing panggonan liya tetep garing. Ing dina katelu, Sang Bapa sing Mulya mberkahi panggonan sing wis ditemtokake lan mrentahake supaya diukur nganggo sabuk emas sing dijupuk saka ikon Sang Juruwilaha lan ditampa saka Simon – dawa telung puluh sabuk lan ambané rong puluh, kaya sing wis diprentahake Simon saka swarga. Banjur Bapa Anthony sing kinurmatan, lumantar pandonga, nurunake geni[5004] , sing mbasmi suket-suketan ing panggonan kuwi, sing sawisé dikepung parit saiki wis rampung; ing kéné gréja guwa sing mujijat diadegaké, 'kaya swarga' miturut cathetan bab kuwi[5005] .

Mangkono bapak kita sing kinurmatan, Santo Antonius, lumantar mujijat ageng kaya ngono, nyiapake panggonan kanggo gréja ing biarané lan mberkahi wiwitan pambangunané. Sawisé kuwi, piyambakipun miwiti nyiapake dhiri kanggo pamitan menyang Gréja langgeng, sing ora digawé déning tangan, ing panggonan swarga; bab Gréja iki, Santo Rasul Yohanes nulis ing Kitab Wahyu: *'Nanging aku ora weruh candhi ing kono'*[5006] , 'awit Gusti Allah Kang Maha Kuwasa iku candhiné' (Wahyu 21:10, 22). Mangkono uga Ratu Swarga paring ramalan nalika penampakane ing Blachernae[5007] , maringi pratandha marang para tukang bangunan gréja:

'Anthony iki mung bakal mberkahi kowe ing pakaryanmu, amarga dhèwèké dhéwé arep lunga menyang pangaso langgeng; Teodosius bakal mèlu ing mangsa panas kapindho'[5008] .

Nanging apa persiapan kanggo pati sing mulya sing dibutuhake Antonius sing kinurmatan, dhèwèké sing urip saleh ing guwa, bisa kandha karo Rasul: 'Aku mati saben dina' (1 Kor. 15:31)? Dheweke sing ora nganggé tembung nabi marang awake dhéwé kanthi sia-sia sajrone uripé: 'Aku buru-buru lan ora nundha netepi dhawuh Panjenengan' (Mazmur 118:50)? Sang Anoni Agung wis siyap ing atiné (kanggo lumebet ing gesang langgeng) lan ora kuwatir bab dhiri dhéwé, nanging kuwatir bab kawanané sing dipilih Gusti, supaya ora ninggalaké wong-wong mau ing kahanan bingung. Mangkono kasembadan ing Rama Agung kuwi tembungé Rasul: 'Aku kesusu *lan ora nundha netepi dhawuh Panjenengan'* (Mazmur *118*:*50*).Romo Mulya Antonius wis siyap ing atiné (kanggo *lumebet* ing gesang langgeng) *lan ora kuwatir bab dhiri dhéwé, nanging kuwatir bab kawanané sing* dipilih Gusti, supaya ora ninggalaké wong-wong mau ing *kahanan* bingung. Nalika nyadari yèn wis teka wektuné piyambakipun *lunga lan nyisihaké badané*, Romo Mulya Antonius nglip*ur anak-anaké* kanthi janji yèn sanadyan sawisé piyambakipun seda, *piyambakipun ora bakal ninggalaké panggonan suci ing ngendi* piyambakipun wis makarya.

[5003] Donga St. Antoni iki padha karo donga hakim Israel Gideon (Hakim-hakim 6:36–40).

[5004] Kaya nabi suci Elia biyen nindakake (1 Raja-raja 18:36–39).

[5005] Cathetan iki kalebu ing Menaion-Chetia ing sangisore tanggal 14

[5006] Yaiku, Yerusalem sing suci, kutha agung sing mudhun saka swarga (Wahyu 21:10).

[5007] Vlacherna iku sawijining distrik ing Konstantinopel.

[5008] Kanggo rincian luwih lengkap babagan penampakan Ibu Allah iki, delengen entri nomer 14 ing cathetan babagan pambentukan Gereja Gua.

Mula, nalika wektu pamitipun wis rawuh lan piyambakipun badhe ninggalaken badanipun, Sang Agung Antonius maringi panglipur dhumateng putra-putrinipun kanthi janji bilih sanadyan sawise piyambakipun pamit, piyambakipun boten badhe ninggal papan suci ingkang sampun dipunupadi, nanging kanthi ngopeni biara, badhe tansah rawuh lan ngreksa, nulungi tiyang ingkang manggon ing kono lan tiyang ingkang rawuh kanthi iman. Nanging sing paling ajiné, ngluwihi kabèh warisan donya, yaiku janji rahmaté Sang Awit Agung bab panggonan pakaryané: panjenenganipun janji badhé nyuwun pangapura lumantar pandonga, supados, kados panjenenganipun piyambak badhé ninggal donya kanthi tobat lan kapitadosan bilih dipun paring pangapura, mekaten ugi tiyang-tiyang ingkang wonten ing ngriku lan ingkang remen dhumateng panjenenganipun kénging paring rahmat ingkang sami—supados piyambakipun ugi saged séda kanthi tobat lan dipun paring pangapura.

Sawisé pindhah menyang guwa kapindho, Sang Almarhum Anthony manggon ing kono suwéné 14–16 taun; Ing kono dhèwèké ngrampungaké urip donyané, pindhah menyang langgeng ing tanggal 10 Juli, taun 6581 wiwit pambentukan donya, taun 1073 wiwit Lairé Kristus, lan ing umur sangang puluh taun, nalika pamaréntahan Sviatoslav Yaroslavich[5009] lan ing jaman Kaisar Yunani Romanos Diogenes[5010] . Relik suci saka pangadeg sing kinurmatan banjur disimpen ing guwa sing padha ing ngendi piyambakipun séda, yaiku guwa ing sangisore biara agung . Nanging kaya bapak sing kinurmatan mau nalika isih urip mundur saka pandelengan manungsa, ndedonga sacara rahasia marang Gusti ing sepi, mangkono uga piyambakipun nyuwun sih sing padha kanggo relik-relikipun – supaya bisa didhelikake saka pandelengan manungsa: pantes yèn pangripta ukum kita wong Rusia nampa nasib sing padha karo wong Israel. Bangsa Israel ora bisa ndeleng raié Musa amarga padhange gedhé sing sumebar saka dhèwèké wiwit nalika dhèwèké nggawa Hukum saka Gunung Sinai[5011] ; mangkono uga padha ora bisa ndeleng Rama Agung Anthony kita, sing manggon ing guwa ing pepadhanging kabecikané, sawisé dhèwèké nggawa Hukum menyang tanah Rusia saka Gunung Athos. Awaké pangripta hukum Israel, Musa, didhelikaké saka pandelengan[5012] , lan awaké Bapa Anthony sing kinurmatan, pangripta hukum Rusia, Gusti—ajaib ing para wali—isih nyegah kita kanthi mujijat supaya ora bisa ndeleng: akèh wong sing wani nggali panggonan ing ngendi sésa suci Sang Antonius disimpen kena paukuman geni: padha nandhang sangsara kobongan sing parah nganti padha tobat amarga kasurengané. Sanadyan relik Sang Mulya Antonius kasembunyi saka pandelengan kita, relik mau tansah ana ing sacedhake kita lan cedhak karo sapa waé sing kanthi tulus nyuwun pitulungan marang abdi Gusti iki: relik mau nindakake mujijat tanpa kendhat, mbiyantu sapa waé sing teka kanthi iman marang makam suci Sang Mulya.

Kaya cahya sing sumunar ing pepeteng kuburan sing peteng, relik-relik iki ngusir pepeteng saka setan kanthi daya sing istimewa; pepeteng iki ora bisa ngemot cahya iki, nanging biasane sirna sadurunge padhange sumebar. Relik bapak kita sing kinurmatan, Anthony, uga nylametake kita saka macem-macem lara sing nyerang ora mung badan nanging uga jiwa. Santa Yohanes Sing Luwih Saba ngerti tenan bab iki: sawisé telung taun nglawan napsu kotor sing nyebabaké sangsara amarga kobongan hawa napsu daging, dhèwèké teka ing makamé Bapa Antony sing kinurmatan lan manggon ing kana sembayang awan bengi. Banjur dhèwèké krungu swara Sang Kinurmatan sing marang dhèwèké:

'Yohanes! Yohanes! Kowe kudu nyumput ing guwa iki supaya, kanthi pitulunganing Gusti, peperangan bisa mandheg, dikalahake dening kesunyian lan keheningan.'

Yohanes nindakake kuwi. Lan kanthi sih rahmat Gusti, lumantar pandonga bapa kita sing kinurmatan, Antonius, dhèwèké slamet: sanadyan napsu badan sing najis, bebarengan karo roh-roh najis, wis perang nglawan dhèwèké meh telung puluh taun, nanging, kaya sing kita deleng saka uripé, kuwi ora bisa ngungguli dhèwèké[5013] .

Sang Bapa Suci Antonius uga ora ninggalake panggonané sing suci, kaya sing wis dijanjekake. Ngopeni iku sawisé seda—kaya sing wis ditindakake nalika isih urip—panjenengané katon bebarengan karo Sang Mulya Theodosius ing Konstantinopel lan ing kana ngatur karo pelukis ikon Yunani supaya padha ngasilaké ikon-ikon sing kinurmatan kanggo Gréja Pechersk; kanthi mangkono, panjenengané maringi kapercayan marang wong-wong mau kanthi jumlah emas sing cukup akèh, kaya sing wis tau ditindakake sadurungé kanggo para tukang

[5009] Pangeran Kyiv saka taun 1073 nganti 1075.
[5010] Luwih kamungkinan nalika pamaréntahan penerusé, Michael VII Doukas, sing mréntah saka taun 1074 nganti 1078.
[5011] Kaluwihane 34:29–35
[5012] Ulangan 34:6.
[5013] Dina rayané dirayakaké déning Gréja tanggal 18 Juli

bangunan gréja, bebarengan karo Sang Mulya Theodosius mau. Ingkang Kinurmatan Anthony ngutus para pelukis ikon menyang Kyiv, menyang Biara Pechersk, marang Sang Berkah Nikon, sing wektu kuwi dadi abbot; iki kacathet ing tradisi babagan hiasan Gereja Pechersk[5014] .

Bapa kita sing kinurmatan, Santo Antonius, mbuktekake manawa panjenengané setya marang janji rahmat sing diwenehaké nalika pamitan, kanggo nulungi wong-wong sing tresna marang panjenengané, supaya padha bisa ngakhiri uripé, sing wis diparingaké ing panggonan suci panjenengané, kanthi tobat lan oleh sih saka Gusti. Janji iki kawujud kanthi mujijat ing uripé sing mulya saka Erasmus, sawijining biksu ing Gua. Amarga nesu amarga mbuwang emas kanggo hiasan Gréja Gua[5015] , dhèwèké kena lara abot; selawase pitu dina dhèwèké ora sadar lan katoné wis meh seda, nanging dhèwèké ora bisa seda; amarga Gusti ora kersa dhèwèké mati ing panggonan suci kuwi tanpa tobat. Lan mangkono, ing dina kaping wolu, Sang Mulya Antonius rawuh marang Sang Berkah Erasmus, bebarengan karo Sang Mulya Teodosius, lan ngendika:

'Kita wis ndedonga marang Gusti Allah kanggo kowe, lan Panjenengané wis maringi kowe wektu kanggo tobat.'

Erasmus langsung mari, tobat saka dosané, lan sawisé diparingi pangapura déning Gusti, séda ing dina katelu. Dhèwèké dianggep pantes, kaya sing kacathet ing hagiorafiné, kalebu ing antawis para wali[5016] .

Mula saka iku, ayo padha ngluhurake Sang Panembah Manungsa kang Maha Welas Asih amarga wis maringi marang kita pangripta mujijat ageng kaya ngono, Sang Antawis Agung Anthony, leluhur monastik ing tanah Rusia kita. Ora ana manungsa sing bisa nyritakake kabeh pakaryane, utamane sing ditindakake sadurunge seda, amarga dheweke urip kanthi rahasia, ing menengé pangungsen guwa; Iki mung dingerteni déning Panjenengané sing Maha Ngerti Atiné, sing ngerti sing ora dingertèni lan sing didhelikaké; Panjenengané sing ilatipun kaya buluhé juru tulis (Mazmur 44:2), Panjenengané piyambak wis nyerat cathetan lengkap babagan uripé bapak kita sing kinurmatan, Antonius, ing buku-buku urip langgeng. Adapun kita, amarga mung nemokake sawatara buku sing ilang nalika pirang-pirang perang – lan mung nglumpukake sawatara informasi – kita kudu ndedonga kanthi tulus marang leluhur sing bisa nindakake mujijat iki, supaya kita uga, sawise dadi peserta janji sing mesthi saka panjenengané, dianggep pantes, lumantar perantara panjenengané, kanggo ngakhiri urip kita ing pangapuran lan sih-rahmaté Gusti, – supaya kita bisa nemokake jeneng kita katulis ing Kitab Urip Langgeng bebarengan karo jeneng Bapa Anthony ingkang Kinurmatan, kaya jeneng anak-anak lan bapaké, lumantar sih lan katresnan marang manungsa saka Panguwasa Agung panyelamatan kita, Gusti Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama langgeng Panjenengané lan Roh Sajati, mugi pinaringan pakurmatan, kamulyan, puji lan kraton, saiki lan salawas-lawase lan nganti jaman-jaman. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sawise ninggalake geger donya lan nyingkiri donya manut Injil, Panjenengan ngetutake Kristus; lan sawise nglampahi gesang sing padha karo para malaikat, Panjenengan nggayuh pangayoman tentrem ing Gunung Athos sing suci: saka kana, kanthi berkah para bapa, panjenengan rawuh ing gunung Kyiv lan, sawise nglakoni gesang kanthi pagaweyan sing tekun ing kana, panjenengan maringi padhang marang tanah kelairan panjenengan; lan, sawise nuntun akèh para biarawan menyang dalan sing nuntun menyang kraton swarga, panjenengan nggawa wong-wong mau marang Kristus; ndedonga marang Panjenengané, Sang Luhur Anthony, supaya Panjenengané nylametaké nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Kowe wis nyawisake atimu marang Gusti, ya Sang Sing Kinurmatan, kang wis kok tresnani luwih saka apa wae wiwit isih enom, kowe ngetutake Panjenengané kanthi sakabehe atimu: nganggep bab-bab sing fana ing

---

[5014] Delengen cathetan iki ing Menaion-Chetii ing tanggal kaping 14

[5015] Erasmus sing kaberkahan pracaya yèn luwih becik yèn emas iki diwènèhaké marang wong mlarat. Kesiksa amarga sangsi kaya ngono, dhèwèké banjur putus asa lan miwiti urip tanpa kuwatir; nalika urip kaya ngono, dhèwèké kataman lara parah sing ora bisa mari.

[5016] Peringatan Santo Erasmus sing Begja ana ing tanggal 24 Februari

donya iki ora ana apa-apa, kowe ngukir guwa ing lemah, lan ing jeroné kowe nglawan kanthi gagah tandha-tandha mungsuh sing ora katon, sumunar kaya srengéngé kang padhang nganti pucuking bumi. Kanthi kabungahan ageng, panjenengan lumebet ing kraton swarga, lan saiki, meneng ing ngarsaning dhampar karajan bebarengan para Malaikat, elinga dhumateng kita ingkang ngurmati pangeling panjenengan, supados kita saged nyuwun dhumateng panjenengan: Sugeng, Antonius, bapa kita.

Penderitaan Sang Martir Suci Apollonius

Dipeperingati tanggal 10 Juli

Martir suci Kristus, Apollonius, asalé saka kutha Sardis[5017] , ing Lydia[5018] . Sawijining dina, nalika piyambakipun lelungan menyang kutha Iconium[5019] , piyambakipun dicekel lan digawa ngadhep panguwasa kutha iku, Perennius. Nalika interogasi, dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, lan gubernur banjur meksa dhèwèké ngucapaké sumpah nganggo jeneng kaisar. Kanggo kuwi, Santo Apollonius mangsuli:

'Ora pantes sumpah nganggo jeneng kaisar sing fana, nanging mung nganggo jeneng Sang Pencipta lan Pangripta kabèh.'

Kanthi isin amarga tembung sang wali, Perennius nesu banget lan mrentah supaya dhèwèké diiket ing wit, sawisé kuwi dhèwèké ngalami panyiksaan suwé; ing tengah-tengah kuwi, kanthi pandonga sing khusyuk kanggo para wong pracaya lan panyuwunan supaya kabèh manungsa slamet, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah[5020] .

Penderitaan para martir suci Vianor lan Siluan.

Dipeperingati tanggal 10 Juli

Martir suci Vianor iku wong asli saka wewengkon Pisidia[5021] . Amarga ngakoni iman marang Kristus, dhèwèké ditangkep miturut dhawuh Severian, gubernur kutha Isauria[5022] , sing nyoba meksa dhèwèké mbalèkaké iman marang Kristus; nanging dhèwèké ora gelem manut panjaluk kuwi, lan amarga kuwi dhèwèké dhisik ditusuk kasar nganggo piso, banjur digantung, lan salajengipun digores lan dibakar nganggo palu wesi panas abang, banjur nggebuk untune, lan sawisé kabèh kuwi, motong kupinge. Ana wong aran Siluan sing nyekseni panyiksaan iki lan, nalika weruh kasabaran sang martir suci, banjur pracaya marang Kristus, mulané ilatè langsung dipotong, lan pungkasané sirahé dipotong. Babagan Santo Vianor, padha nembus tumit, nglumpukaké mripat tengené, nyabuti kulit sirahé, lan pungkasané motong sirahé. Para martir suci Vianor lan Siluan seda bebarengan lan nyerahaké nyawané marang Gusti Allah[5023] .

[5017] Kutha Sardis dumunung ing Lidia ing pinggir kiwa Kali Hermos. Kutha iki kasebut ing Kitab Wahyu minangka salah siji saka pitung kutha Asia Cilik sing dadi perhatian khusus St. Yohanes Teolog nalika manggon ing Efesus.

[5018] Lydia, sawijining provinsi Romawi ing Asia Cilik, dumunung ing pesisir Segara Aegea lan watesé karo Frygia ing wetan, Mysia ing lor, lan Karia ing kidul.

[5019] Kutha Iconium dumunung ing provinsi Romawi Lykaonia ing Asia Cilik.

[5020] Miturut Müller, pati martir suci Apollonius diyakini kelakon nalika pamaréntahan Kaisar Valerian, sing mréntah Kakaisaran Romawi saka taun 253 nganti 259.

[5021] Provinsi Romawi Pisidia dumunung ing pérangan kidul Asia Minor lan watesé karo Frygia ing lor, Likaonia ing wétan, Pamfilya lan Licia ing kidul, lan Karia ing kulon. Kutha iki misuwur amarga Santo Paulus sang Rasul mènèhi warta kabungahan ing kana nalika lelampahan misi kapisané lan ngedegaké gréja Kristen pisanan ing Asia Minor ing sawatara kutha.

[5022] Kutha Isauria dumunung ing provinsi Romawi Lykaonia ing Asia Cilik, cedhak watesé karo Pisidia, ing sumber Kali Calicadna.

[5023] Dianggep (dening Müller lan His Eminence Sergius) manawa para martir suci Vianor lan Siluan seda nalika panganiayaan umat Kristen ing jaman Diocletian, ing wiwitan abad kaping 4.

Penderitaan Patang Puluh Lima Martir Suci sing nandhang sangsara ing Nicopolis, Armenia.

Dipeperingati tanggal 10 Juli

Raja tanpa Gusti Licinius[5024] , sing diangkat déning Konstantinus Agung lan mréntahaké provinsi-provinsi wétan, ngetokaké prentah ing saindenging karajané supaya wong Kristen sing nolak nyembah berhala diwènèhi manéka werna siksa lan dipatèni, lan kagungané disita kanggo mbangun manèh kutha-kutha. Nalika prentah iki tekan Nicopolis ing Armenia, wong-wong pagan wiwit nyiapake piranti panyiksaan lan maneka cara panyiksaan kanggo wong Kristen, lan wiwit nyekel akèh wong pracaya lan nggawa menyang panggonan panyiksaan; Ing wektu kuwi luwih saka patang puluh abdi Kristus padha nglumpuk lan mutusaké, tanpa ngentèni wong-wong jahat nyekel, kanggo nyerahaké awaké dhéwé marang pangadilan kanthi sukarela, ngakoni jeneng Kristus lan nampa siksaan. Sing paling unggul ing antarané yaiku Leontius, Mauricius, Daniel, Antonius lan Alexander—wong-wong sing misuwur amarga keturunan lan pendhidhikané, lan pinunjul amarga uripé sing luhur; kabèh padha lunga bebarengan menyang gubernur provinsi Armenia lan ngumumaké yèn dhèwèké kuwi wong Kristen. Gubernur kaget karo sarujuké akèh wong mau kanthi sapu satu lan karo kawanié padha lunga nampa sangsara kanthi sukarela, banjur takon marang wong-wong mau:

'Sampeyan saka ngendi? Lan sapa sing mulang sampeyan supaya ora nyembah dewa-dewa kita?'

Kang Suci Alexander mangsuli:

'Kita wong kéné; ana sing saka kutha, ana sing saka désa. Tanah iki tanah leluhur kita, lan Bapa kita yaiku Kristus ing swarga; Panjenengané mulang kita supaya ora nyembah déwa palsu—tuli lan wuta, gawéan tangan manungsa.' Gubernur kandha:

'Lan ing endi Kristusmu? Apa Panjenengané ora disalib lan dipatèni?'

Santa Leontius mangsuli:

'Apa kowe ngerti yèn Kristus wis seda? Mula ngertia uga yèn Panjenengané wis tangi saka pati lan munggah menyang swarga; Panjenengané seda kanggo kita miturut kersané dhéwé, nanging tangi manèh minangka Putraning Allah.'

Gubernur kandha:

'Apa Kristus saiki isih urip?'

Leontius mangsuli:

'Hegemon! Dewa-dewa panjenengan ora urip sawise mati, nanging Gusti kita urip langgeng, sanajan Panjenengané seda sawatara wektu kanggo kaslametan kita; lumantar seda Panjenengané, Panjenengané nylametaké kita saka pati langgeng, maringi kita urip, lan mulang kita supaya gelem mati kanggo Panjenengané, supaya kita bisa urip bebarengan karo Panjenengané salawas-lawase.'

Lan Hegemon wiwit muji dewa-dewene: Zeus, Apollo,Asclepius[5025] , lan liya-liyane. Kanggo kuwi, Leontius kandha:

'Apa Zeus iku dewa agung?'

'Dheweke mrentah swarga,' wangsul gubernur, 'dheweke iku bapaké kabèh déwa.'

Leontius mbantah:

'Pantesé déwa iku adil, suci, lan tanpa dosa; kowé kandha apa bab déwamu Zeus?'

"Aku nyebut dheweke adil, suci, lan tanpa dosa," ujare hegemon.

Kanggo iki, Santo Leontius ngendika:

'Zeus iku adil – nanging apa dhèwèké ora nyopot bapaké dhéwé, Cronus? Dhèwèké suci lan tanpa dosa – nanging apa ora dhèwèké sing njupuk adhine dhéwé, Hera, dadi garwané lan ngotori garwané akèh wong liya? Dheweke ngrusak ora mung wanita, nanging uga priya, lan nindakake kaluputan paling nggegirisi[5026] . Kepiye

---

[5024] Kaisar Licinius mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 307 nganti 324.

[5025] Asclepius – dewa penyembuhan.

[5026] Kudu dicathet yèn wong Yunani kuna ora mung maringi sipat positif nanging uga negatif marang déwané. Mitologi Yunani kuna nyebutaké akèh déwa sing duwé kecenderungan tumindak kriminal macem-macem, utamané tumindak sing nglanggar moral. Iki sing ana ing pikiran Saint Leontius nalika mbantah karo hegemon.

bisa wong sing kaya ngono dadi dewa? Yen dewa panjenengan iku wong sing dosa, mula dheweke butuh dewa liya—sing ora dosa—kanggo mbenerake dheweke.

Hegemon Lysius nesu banget lan kandha kanthi nesu:

'Sapa sing maringi kowe hak kanggo ngadili dewa-dewa kita, kowe wong jahat! Iku dewa-dewaku; aku ora bakal paring welas asih, nanging bakal ngrusak kowe kabeh kanthi kejem!'

Wahyu Leontius ngendika:

'Aja nesu, Hegemon, yen kowe krungu bebener; apa ora ana paugeran sing diwenehake marang manungsa sing nglarang nyolong garwane wong liya, nikah karo adhine dhewe, nglarani utawa matèni sapa wae? Lan yen ana sing wani tumindak nglanggar paugeran kasebut kanthi cara apa wae, dheweke diarani kriminal lan kena diadili lan paukuman pati. Nanging dewa-dewamu iku manungsa, lan kebak kabèh jinis ala lan tumindak tanpa hukum: padha dadi pezina, selingkuh, pembunuh, lan minangka pelanggar hukum, kena paukuman sing medeni lan pirang-pirang kaping paukuman pati! Mula, dewa-dewa sampeyan sing ora manut hukum kudu manut marang hukum manungsa lan ngetutake tuladha wong-wong sing setya netepi hukum; lan sampeyan dhewe kudu dadi hakim tumrap dewa-dewa sampeyan, tumindak minangka dewa lan algojo, nganti dewa-dewa mau bisa sampeyan benerake.

Igemon kandha:

'Wah, wong edan! Apa dudu Gustimu sing disalib minangka penjahat? Lan endi dewa kita sing disalib?'

Santo Leontius mangsuli:

Kristus Gusti kita disalib kanggo kita, lan kita bangga karo salibe; nanging dewa-dewa sampeyan gemeter, wedi marang Gusti kita sing disalib, lan mlayu adoh saka kakuwatan salib. Gusti kita nandhang sangsara ing salib kanthi kersa dhéwé, dene dewa-dewa sampeyan mati tanpa kersa amarga pati kang pait. Gusti Allah kita iku Juruwilujeng kabeh manungsa, dene dewa-dewa panjenengan iku sing ngrusak manungsa. Gusti Allah kita iku sejati, dene dewa-dewa panjenengan iku palsu—ora dewa sejatine, nanging setan lan penipu ala; dheweke dhewe wis binasa lan nuntun sapa wae sing nyembah marang dheweke menyang karusakan langgeng.

Amarga nesu krungu tembungé Santo Leontius, gubernur mréntahaké supaya kabèh pangakuné Kristus dipukul ing cangkemé nganggo watu.

"Pukulna," pangandikane, "ing lambéné sing nganggo ngucapaké caci maki marang déwa-déwa kita."

Para wali dipukul, nanging padha kandha:

'Muga-muga Gusti nyerang kowe, abdi Setan! Kowe wis krungu kabeneran nanging tetep ngadili kanthi ora adil; kowe ilang akal, he wong jahat!'

Banjur penyiksa mrentah supaya kabeh mau diiket nganggo rantai wesi lan dibuwang menyang penjara. Ing penjara, para wali padha bungah kaya ana ing kraton, padha rembugan babagan Gusti Allah, Juruwilahané, lan nyanyi Mazmur Dawud: sawatara saka wong-wong mau wis paham Kitab Suci wiwit isih cilik. Lan Santo Leontius maringi semangat marang kabeh mau nganggo tembung-tembung iki:

Sedulur-sedulur sing kinurmatan lan abdi Kristus! Ayo padha sabar nglakoni kabèh iki! Kowe wis mangertèni saka Kitab Suci sepira gedhéné sangsara sing ditanggung Nabi Ayub sing bener, lan kados pundi sangsara Gusti kita, lan kados pundi para santa liyané ( ) saka abdi-abdi-Nya sing suci padha nemoni pungkasané. Yohanes Pembaptis dipenggal sirahé, Stefanus diwènèhi watu nganti mati, Petrus disalib sirahé di ngisor, Tomas ditusuk lembing, lan liyané mati kanggo Gustiné kanthi macem-macem pati martir. Pira wong suci sing nandhang sangsara nalika pamaréntahan Hadrian[5027] , Decius, Maximian lan para kaisar biyen sing ora takwa—ora mung priya, nanging uga wanita, contone kita krungu bab Santa Thekla, Euphemia, Capitolina, Julitta lan para martir suci liyane, sing jenenge kacathet ing buku urip ing swarga; sepira gagah beranine padha berjuang lan ngalahake setan! Lan yèn para wanita wis wani kaya ngono, kita priya kudu luwih kuwat lan luwih teguh, lan nyawisake nyawa kita kanggo Kristus Gusti kita, sing wis nyawisake nyawane kanggo kita ing salib.

[5027] Para kaisar sing kasebut mrentah kaya ing ngisor iki: Hadrian saka taun 117 nganti 138, Decius saka taun 249 nganti 251, lan Maximian (Galerius) saka taun 305 nganti 311. Kabeh kaisar mau iku panganiaya Kristen sing banget kejem. Saliyane kuwi, para kaisar ing ngisor iki uga ngremehake jenenge ing sajarah amarga panganiayaan Kristen sing banget kejem: Nero (54–68), Trajan (98–117) lan Diocletian (284–305).

Kanthi tembung-tembung iki, Leontius maringi semangat marang sedulur-sedulur suci, lan kabèh padha siyap lan kersa nampa sakabèhing panyiksa demi Kristus. Panas banget, lan para wali kasiksa dening ngelak sing parah; ana sawijining wanita mulya lan saleh jenenge Vlasiana teka ngunjungi ing penjara, nggawa banyu adhem tanpa alangan saka mata air cedhak kana, lan maringi supaya padha ngombe.

Para wali nglampahi wengi sabanjure kanthi pandonga lan nyanyi kidung; Lysius, gubernur, uga ora turu ing wengi iku: dheweke mikir paeksa apa sing bakal diwenehake marang para abdi Kristus sing ditahan ing penjara. Ing wayah esuk dheweke ketiduran, lan ana setan sing muncul ing ngimpi lan kandha:

'Aja kendho, Lysius; aku iki dewa Asclepius. Siksa tanpa welas para Kristen sing ngina marang kita; padha wis ngomong akèh omong kosong bab kita ing penjara; musnahna sak saiki nganggo sakabehing siksa.'

Hegemon kuwi tangi; nalika esuk sumunar, dhèwèké miwiti sidang lan, sawisé nempataké para wali sing diiket ing ngarepé, kandha marang wong-wong mau:

'Sembahna para dewa, lan kowe bakal dadi kanca para panguwasa lan kita; saben kowe bakal diwenehi rong atus koin emas, sandhangan anyar sing apik lan sabuk; bocah lanang enom bakal digawa marang kowe; kita bakal nindakake kurban, nganakake pesta lan ngrayakake bebarengan; nanging yen kowe ora manut marang aku, kowe bakal disiksa kanthi kejem.' Aku nyuwun marang kowe, aja nganti kowe ora nduwé urip sing nyenengake iki; aja pisah saka bojo, anak, lan kanca-kancamu; kurbanana paling ora siji déwa saka kita.

Para wali mangsuli, kaya-kaya kanthi swara siji:

'Kutuk kowe, penyiksa, bebarengan karo dewa-dewamu; kita ora bakal nyembah arwah najis; kita ora butuh emasmu, sandhangmu, jamuanmu, utawa paseduluranmu; Kristus iku Bapa lan Kanca paling kinurmatan kita, lan demi Panjenengané kita siap nahan apa waé lan mati.'

Banjur penyiksa mau mrentah supaya kabeh mau digantung telanjang lan awaké digores nganggo kait wesi; lan suwéné nganti tengah dina, para martir suci mau terus digores, nganti srengéngé wiwit nyengat banget lan gubernur ninggalaké tontonan mau bali menyang omah; para wali, sing wis digores nganti balung, banjur dipenjara maneh ing sel miturut dhawuh penyiksa. Wadon saleh sing kasebut mau, Vlasiana, teka maneh ngunjungi lan liwat jendhela menehi banyu supaya padha ngombe, amarga padha kesel amarga tatu lan panas; para wali padha seger, mberkahi wadon mau, ndedonga kanggo dheweke lan anak-anake, lan padha matur nuwun marang Gusti Allah amarga dianggep pantes nandhang sangsara kanggo Panjenengané.

Nalika para wali ana ing panjara, Wali Leontius weruh manawa sawatara sedulur padha nandhang sangsara banget amarga tatu-tatu, lan piyambakipun sanget prihatin, supaya ing kahanan kesel banget ora nganti padha murtad saka iman; mulane piyambakipun ndedonga marang Gusti supaya paring pungkasan sing cepet tumrap martir-martir mau.

Ana sawijining warga misuwur ing kutha sing jenenge Herod, sawijining wong pagan sing oleh pangayoman saka gubernur minangka penasihat; lan warga iki duwe sekretaris jenenge Filin, sing digunggungake dening Santo Leontius amarga watake sing becik. Santo Leontius ngutus dheweke, lan nalika dheweke nyedhaki jendela penjara, dheweke kandha marang dheweke:

'Adhik Philin, kandhaa marang tuanmu Herod, menawa dhèwèké kebeneran ana karo gubernur ing bab apa waé, élinga marang kita lan nyaranaké supaya ngetokaké paukuman pati marang kita sesuk.'

Filin lunga lan nyritakaké iki marang Herod. Ing wektu kuwi, Herod diundang menyang omahé gubernur kanggo nedha bengi; dhèwèké ora langsung lunga, lan gubernur ngentèni dhèwèké. Padha ngundang dhèwèké manèh, nanging dhèwèké teka telat, kandha:

Aku ora bisa mangan; aku weruh wong-wong sing dihukum cambuk, aku weruh akeh getih mili, lan aku kroso mual; wetengku ora tahan mangan apa-apa; aku kroso mual.

Igemon takon:

'Apa sing panjenengan saranake aku lakoni karo wong-wong mau?'

Herodes mangsuli:

'Biyenana padha mati sesuk. Lha wong kuwi kan penjahat sing wis mbangkang dhawuhe raja lan pantes dipatèni, dadi kenapa ora langsung dipatèni saiki?'

Kanthi mangkono, gubernur maringi janji resmi bakal matèni wong-wong mau ing esuk. Sakwise kuwi, Filin buru-buru menyang penjara lan nyritakake marang Santo Leontius apa sing wis dirungokake. Kabeh sedulur

krungu bab iki lan padha bungah amarga bakal mati kanggo Kristus ing esuke; padha mberkahi Filin amarga upayane lan wiwit ndedonga, nyiapake awake dhewe kanggo pati. Ing pandonga padha kandha:

'Ya Gusti, Allahing para bapa kita, mulyakna asma suci Panjenengan ing salira kita; kanthi manah kang remuk lan roh kang andhap asor kita ndedonga marang Panjenengan; tampi kula minangka kurban gesang, kados kurban bakar wedhus lan anak wedhus, lan kados akèh anak wedhus gemuk; mula mugi kurban kula saiki ngadeg ing ngarsanipun Panjenengan, lan mugi nyenengake Panjenengan: boten ana isinipun tumrap ingkang ngarep-arep dhumateng Panjenengan! Panjenengan sampun mangertos, dhuh Pangeran, bilih kita sampun tresna dhumateng Panjenengan lan sampun nyerahake awak kita ngantos seda demi Panjenengan. Mula, kiyatna kita sedaya, supados boten ana satunggaling tiyang ingkang ketinggalan saking rombongan punika, supados mungsuh kita boten ngenyek utawi remen marang kita.

Mangkono para wali ndedonga lan nyengkuyung siji lan sijiné; ing tengah wengi padha nyanyi mazmur agung kanggo panguburané dhéwé, yaiku: 'Berkah iku tumrap wong sing ora ana cacaté,' lan sapituruté (Mazmur 118). Nalika mazmur mau rampung, Malaikaté Gusti rawuh, ngisi penjara kuwi karo padhang, lan kandha marang wong-wong mau:

'Sugeng, para abdi Kristus; pungkasanmu wis cedhak; jenengmu wis kacathet ing swarga; ajeg atimu, awit Gusti Allah ana ing sisihmu.'

Kanthi tembung-tembung iku, Malaikat mau lunga. Wong-wong mau, sawisé sujud, padha matur nuwun marang Gusti Allah. Ing wektu kuwi, loro penjaga pakunjaran, Meneus lan Virilad, sing asalé saka Mesir, lagi tangi; padha weruh padhang sing sumunar ing jeruji lan krungu swarané Malaikat, nanging ora weruh Malaikaté dhéwé. Lan Meneus kandha marang Virilad:

'Kowe weruh, sedulur, sapa sing nduwèni prajurit iki? Aku wis simpati marang wong Kristen wiwit wiwitan: padha ora mlaku ing dalan tanpa hukum, nanging ing dalan kabeneran, lan padha tetep pracaya marang Gusti Allahé; awan lan bengi padha ora nindakake salah marang sapa waé, ora ngidam-idamake barangé wong liya, malah mènèhi barangé dhéwé; padha tresna marang kabèh wong lan nindakake kabecikan marang kabèh; kowe dhéwé ngerti iki; nanging kepiye uripé wong-wong sing ngumbara ing ara-ara gersang Mesir? Apa ora aneh lan nggumunake? Padha nindakake mujijat. Aku kepéngin menyang panjaraé lan nyuwun supaya padha nampa aku; lan kowe, sedulur, kowe mikir apa?

Virilad mangsuli:

Kaya kowe uga. Amarga sanadyan kita, sanadyan ora pantes, wis diparingi sekilas cahya sing Gusti Allah wis padhangake marang wong-wong mau—kanggo Panjenengané padha seda kanthi kabungahan. Yen ana wong sing meksa gubernur supaya seda kanggo Zeus, utawa kanggo Apollo, utawa kanggo Asclepius, utawa kanggo dewa-dewa liyane, apa dhèwèké bakal kepéngin seda? Ora bakal: urip iku larang regane kanggo dheweke. Nanging dheweke ora ngreksa awake dhewe; kanthi tanpa wedi padha lunga menyang pati kanggo Gusti Allahé lan diparingi déning Panjenengané kamulyan sing durung tau diparingaké déning para déwa marang sapa waé sing nyembah marang para déwa. Napa kita ora mbalèk marang wong-wong sing bener iki lan marang Gusti Allah sing sejati?

Sawisé padha rembugan kaya ngono, loro prajurit penjaga mlebu ing penjara lan sujud ing ngarepé para wali, kandha:

'Para tuan kita, abdi Kristus, Gusti sing sejati, tampi kula ing antawis panjenengan: kula ugi pitados dhateng Gusti Yesus Kristus, ingkang tresna dhumateng panjenengan, lan kula nyuwun panjenengan ndedonga dhateng Panjenenganipun supados Panjenenganipun paring kula nasib ingkang sami kados panjenengan.'

Para wali padha bungah amarga padha bali marang Gusti lan nampani wong-wong mau, kandha:

'Kowe kabèh iku sedulur kita, amarga Gusti kita wis nelpon kowe supaya ngakoni Asmané sing paling suci lan bakal maringi ganjaran sing padha karo kita, kaya déné Panjenengané maringi marang wong-wong sing teka ing jam sewelas mlebu ing kebon angguré[5028] .'

Esuké, gubernur Lysius metu karo prajurit-prajurité ngluwihi kutha menyang panggonan sing arep digunakaké kanggo matèni para martir suci, ora adoh saka kali sing dijenengi Lycos. Ing kono dhèwèké

[5028] Delengen parabel para buruh ing kebon anggur (Matius 20:1–16).

nganakake sidang lan mréntahaké supaya para martir suci digawa lan diadegaké ing ngarepé. Ndeleng yèn loro penjaga panjara wis gabung karo para tawanan suci, dhèwèké kandha marang penasihat utama, Apianus:

'Dadi wong edan iki uga pengin mati! Apa urip ora luwih becik tinimbang pati?'

Kanggo iki, Apian mangsuli:

'Paringi prentah supaya padha diwènèhi siksa paling kejem.'

'Ora,' sanggah gubernur, 'wong-wong mau bakal wedi marang panyiksaan lan bali maneh marang para dewa, banjur tetep urip; nanging aku ora kepengin ngapura nyawane; wong-wong mau kudu mati. Aku bakal maringi paukuman pati marang kabeh mau.'

Lan nalika para martir suci digawa ing ngajengé kanggo diadili, dhèwèké ora takon bab iman para martir mau lan ora mènèhi panyiksaan, nanging langsung maringi paukuman pati lan nulis putusan ing ngisor iki:

'Kanggo patang puluh lima wong Kristen iki, sing digawa marang aku kanggo diadili, sing wis ora manut marang dhawuhe raja lan ngina dewa-dewa leluhure, aku kanthi resmi maringi paukuman sing cocog karo kaluputane: sepisanan, tangan lan sikile dipotong nganggo kapak; banjur dibuwang menyang geni supaya kobong; lan balung sing isih ana sawise kobong dibuwang menyang kali.'

Sakwise kuwi, para abdi dalem meksa para martir mau nganti ambruk ing lemah lan wiwit motong tangan lan sikilé nganggo kapak. Srengéngé nyengat banget, lan para martir suci padha krasa ngelak—ana sing amarga lara ing tatu, ana sing amarga panas sing nyengat; ana sing mati ing sangsara kuwi, ana sing meh ora bisa ambegan, lan ana sing nahan kabeh iku kanthi tabah. Salah sijine, jenenge Ianikit, nalika ndeleng tangan lan sikile sing wis dipotong, mesem lan kandha:

'Delengen carane sabit panèn wis ngethok anggota awakku, kaya tangkai jagung!'

Lan Santo Sisinus, sing nggleleng ing getihé dhéwé, nyandhak watu ing sacedhaké, mbukak cangkemé lan ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Gusti, Panyipta kabecikan kabèh, sing biyèn maringi banyu saka watu ing ara-ara samun lan ngilangaké ngelaké bangsa Israèl (Kaluwihan 17:1–7), saiki mbukak watu iki, muga-muga banyu mili, lan paringana aku sethithik kanggo ngombe: Panjenengan weruh ngelaké kita, sing nyebabaké kita padha mati.'

Sawisé panjaluké, watu kuwi dumadakan obah, retak, lan sumur banyu seger memancur. Santo Sisinus ngombe banyu mau lan muji Gusti, kandha:

Aku memuji Panjenengan, Gusti Allah kawicaksanan, amarga wis ngilangake karingetan atiku, kaya ibu sing nyuapi anaké karo susu; aku muji Panjenengan, Sang Raja kawicaksanan, amarga ora ngremehake aku, abdi Panjenengan! Nanging kula nyuwun, aja nganti Paduka ngremehake sedulur kula ingkang kula tresnani, para abdi Paduka; segerana piyambakipun ingkang krasa karingetan dening ngelak, kanthi nyawurake embun sih Paduka ingkang ghaib, lan paringana kita sedaya kekiyatan supados saged sami-sami ninggal donya punika kanthi pangarep-arep dhumateng Paduka; lan babagan mata banyu iki, sing wis dipulihaké déning kakuwatan Panjenengan, lumantar kang Panjenengan wis mratélakaké manèh mujijat kuna, dhawuhna supaya mili nganti pungkasaning donya, lan paringna banyu iki sih-rahmat lan kakuwatan marasaké kanggo kamulyaning Panjenengan, ya Kristus, lan kamulyaning Rama Panjenengan lan Roh Suci, minangka pangeling-eling marang kita, patang puluh lima martir, abdi Panjenengan, sing nandhang sangsara amarga Panjenengan.

Ing wektu kuwi, para abdi nyalakake unggun geni gedhe sing wis disiapake lan miwiti njupuk badan para martir lan mbuwang menyang geni; sawetara wong suci isih urip, dene liyane wis seda; lan wong sing wis seda diserahake menyang geni bebarengan karo sing isih urip. Nalika padha mbuwang para martir menyang geni, para abdi ngetung lan nemokake ana siji sing ilang; padha gumun lan miwiti nggoleki. Lan Santo Sisinus, sing ngglethak cedhak watu sing mili banyu, muni:

'Aku ana ing kene! Cokot aku, gawa aku menyang geni!'

Padha nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké menyang geni. Para martir suci kobong; geni mati, lan para abdi wiwit nggoleki balung para martir sing isih ana ing abu; sak suwéné sing ditemokaké, padha diklumpukaké nganggo kain compang-camping, digawa lan dibuwang menyang Kali Lycos[5029] . Kali mau nampani balung para wali minangka bandha sing larang regane lan nyimpen ing siji panggonan cethek cedhak pinggir, nglumpukake kabeh nganggo arusé. Wong-wong sing taat banjur teka nggoleki lan nemokake tanpa kesulitan; padha

[5029] Para martir suci padha nemoni pati watara taun 319.

nglumpukake kabeh, siji-siji, lan nyimpen ing panggonan sing kinurmatan nganti Kaisar Licinius sing jahat, mitra pamaréntahan karo Kaisar Konstantinus sing mréntahaké separo wétan kakaisaran, tilar donya, lan Konstantinus mréntah piyambak. Nalika kabebasan diparingi marang Gréja Kristus ing saindenging jagad, balung para martir suci mau banjur dipameraké marang kabèh wong, lan dibangun gréja kanggo ngajèni dhèwèké. Panyembuhan diparingi saka balung suci mau, uga saka mata air sing digawé metu déning Santo Sisinus lumantar pandonga. Para 45 martir suci ngalami martiré tanggal 10 Juli ing Nicopolis Armenia, ing sangisoré pamaréntahan Lysias, nalika Licinius mrentah ing Wétan; nanging ing kita mrentah Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kaparingana pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase, amèn.

Kontakion, Nada 8:

Merga Gusti Kristus, ya para martir, kowe padha nahan akèh sangsara; kowe ngancuraké kabèh panyembahan arca-arca politéisme, lan kowe mbasmi saben wujud ketidaktaatan marang Gusti, amarga wis ngungkuli kuwi kabèh kanthi kuwasa Kristus; kowe mulangaké kita kabèh supaya kanthi setya padha njerit kanthi tebuka: Alleluia.

Narasi Pangalihan Jubah Suci Gusti kita Yesus Kristus saka Persia menyang Kutha Kakaisaran Moskow

Dipeperingati tanggal 10 Juli

Sajrone pamaréntahan Tsar sing taat lan Pangeran Agung, Panguwasa Mutlak Kabèh Rusia, Mikhail Feodorovich[5030] , lan sajrone patraarki Sang Kinasih Filaret[5031] , bapaké Tsar ing daging lan roh, Shah Abbas[5032] mrentah ing Persia. Kanggo ngopeni katresnan lan niyat becik marang Tsar Mikhail sing saleh, Abbas kerep ngutus utusan nggawa peparing marang piyambakipun[5033] ; mekaten ugi, Tsar Rusia ngutus utusan nggawa peparing marang piyambakipun. Ing taun 7133 saka pambentukan donya (sing cocog karo taun 1625 saka Kelahiran Kristus), ing wulan Maret, utusan pinunjul saka Shah, sing jenenge Urusambek, teka ing Moskow kanggo ndeleng Tsar Michael sing taat; utusan iki dikirim dening Shah Abbas sing kasebut mau. Urusambek nggawa layang lan akèh peparing sing larang regane kanggo Tsar Mikhail sing taat. Saliyane, dhèwèké nggawa layang lan peparing sing larang regane kanggo Sang Patriark Filaret, yaiku: jubahé Gusti kita Yesus Kristus, sing disimpen ing peti emas sing dihias nganggo watu permata. Ing layang iki, Shah Persia ngumumaké yèn jubahé Kristus ditemokaké nalika panaklukan tanah Iberia[5034] , ing kripta metropolit, ing ngendi jubah mau disegel ing salah siji salib; sawisé njupuk jubah mau, Shah ngirimaké minangka peparing marang Kanjeng Patriark Moskow. Ing layang sing padha, Shah Persia ngluhurake jeneng agung Gusti Allah lan Juruslamet kita Yesus Kristus kanthi tembung-tembung iki:

[5030] Mikhail Feodorovich mrentah wiwit taun 1613 nganti 1645.

[5031] Dheweke njabat minangka Patriark saka taun 1619 nganti 1633.

[5032] Shah Abbas I, sing dikenal minangka Agung, mrentahaké Persia saka taun 1586 nganti 1628. Abbas I iku salah siji panguwasa Persia sing paling pinunjul. Dheweke ngenalake akèh reformasi sing nguntungake nagara, ngatur maneh tentara, mbangun dalan lan jembatan, ngawasi pambangunan lan panyanthing kutha-kutha, lan nyoba nguripake maneh perdagangan karo India lan Éropah. Dheweke nambani wong Kristen kanthi welas asih.

[5033] Shah Abbas njaga hubungan ramah karo Mikhail Feodorovich kanggo kapentingan dagang lan politik. Dheweke kerep ngirim utusan menyang negara-negara Eropa liyane uga: Prancis, Inggris, Spanyol, lan Walanda.

[5034] Iberia iku Georgia jaman saiki. Iku ditaklukake (ora kabeh, nanging umume) dening Shah Abbas ing taun 1613. Agama Kristen pisanan dikenalké ing Georgia liwat dakwah Santa Nina, Sing Padha karo Para Rasul, ing awal abad kaping 4. (Dina rayané tanggal 14 Januari (323–340). Dhèwèké netepaké keuskupan agung ing Mtskheta, kutha krajan Iberia, sing wiwitané kagolong Patriark Antiohia lan sakwisé kagolong Patriark Konstantinopel. Ing sangisoré Patriark Petrus saka Antiohia (493–495), diputusaké ing konsili kanggo maringi Gréja Iberia autocephaly (otonomi). Ing taun 1783, nalika raja Georgia Heraclius ngakoni panguwasa paling dhuwur saka Rusia marang dhèwèké, para primas Iberia kanthi rahayu diparingi gelar Anggota Sinode Suci déning Dèwatané Kaisar, lan ing taun 1811 Eksarkat Georgia diadegaké kanggo ngatur Gréja Georgia.

– Sapa waé sing ora ngajeni Panjenengané (Gusti Yesus Kristus) minangka Gusti, kabèh padha kobong ing geni tanpa welas asih; lan sapa waé sing nyalaké geni kanggo wong sing ngina kuwi, muga-muga pantes nampa kabèh pakurmatan lan kamulyan.

Kanjeng Patriark Filaret kanthi suka cita nampi peparing ageng punika, ingkang langkung ajining tinimbang sedaya peparing donya, sanadyan ingkang paling mawah; sasampunipun, Patriark Filaret nyaur para sepuh Yunani ingkang sampun pengalaman ingkang wonten ing Moskow ing wekdal punika; sawetara saka para tuwa iki teka ing Moskow saka Yerusalem, liyane saka tanah Yunani; ing antarané ana, saliyané, Nektarios, sing mengko dadi Uskup Agung Vologda lan Perm Agung, uga Ioannikios, sing teka ing Moskow ora suwe sadurungé karo Panjenengané Suci Theophanes, Patriark Yerusalem. Kanjeng Sang Patriark Filaret nyuwun marang para sepuh Yunani menapa wonten ingkang mangertos babagan Jubahipun Gusti lan menapa ingkang dipun cariyosaken ing tanah Yunani. Saben sepuh nyritakaken menapa ingkang dipun mangertos babagan Jubahipun Gusti. Saliyane, Uskup Agung Nektarios ngendika:

'Nalika aku dadi archdeacon marang Panjenengané Patriark Konstantinopel, aku dikirim déning piyambaké menyang tanah Iberia amarga sawatara prakara gerejawi. Kebeneran aku ana ing kene ing gréja sing diarani 'Ileta'; ing kana, ing loteng paduan swara sisih tengen cedhak tiang pisanan, aku weruh akèh lilin sing murub. Aku takon marang para imam sing ana ing kana:

'Apa iki?'

Padha mangsuli yèn jubahé Kristus disimpen ing kono; padha kandha yèn jubah kuwi digawa déning salah siji prajurit nagarané sing tau ana ing Yerusalem nalika Gusti disalib; uga padha nyritakaké yèn akèh mujijat sing kelakon amarga jubahé Kristus iki.

Wong-wong Yunani liyane ngandhani Sang Patriark yèn ing endi-endi – loro ing Palestina lan ing tanah Yunani – para umat pracaya sarujuk yèn jubahé Gusti ana ing Iberia; prajurit iki nampa jubahé Gusti kanthi cara undian[5035] , sawisé kuwi dhèwèké nggawa menyang tanah kelairané—Iberia—lan mènèhi marang adhine wadon sing wektu kuwi isih dara; sakwisé kuwi, prajurit iki nyritakaké marang kabèh wong apa sing kelakon ing Yerusalem babagan Gusti Yesus Kristus. Sawisé krungu critané prajurit mau, sang ayu wadon banjur ngurmati klambiné Gusti lan nyimpené kanthi pangurmatan. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké séda. Ing amben séda, dhèwèké wasiataké supaya badané dikubur nganggo klambiné Gusti tinimbang sandhangan kubur lumrah. Lan mangkono dilakoni. Sawisé sawatara wektu, ana wit ageng lan éndah banget tuwuh ing ndhuwur kuburan sang putri. Ing jaman pamrentahan Konstantinus Agung, Kaisar Yunani-Romawi[5036] , nalika Iberia padhang dening baptisan suci, miyrra sing wangi lan nyembuh wiwit mili saka wit iki; kabèh wong sing nandhang lara utawa gangguan diolesi miyrra iki lan mari. Para raja Ortodoks ing Iberia, nalika nyekseni mujijat agung kaya ngono, mbangun gréja éndah ing dhuwuré wit mau lan ngangkat uskup kanggo ngawasi. Sawisé pirang-pirang taun, kanthi idiné Gusti, wong Persia pisanan ngrebut Iberia, padha ngrusak gréja mau, ing sacedhaké ana wit sing mili mur. Sabanjure, Iberia dibebasake saka panguwasa Persia; nanging wit iku wis ora ana maneh, lan myrrh mujijat ora mili maneh saka panggonan kuwi; mung ana kolom sing nandhani panggonan kuwi. Babagan jubahé Gusti, kabeh wong sarujuk manawa iku ana ing Iberia; akèh sing pracaya yèn iku wis dijupuk, kanthi pangayomaning Gusti, nalika panangkepan déning Persia, déning wong-wong setya saka makam mau supaya ora rusak; babagan carané sabanjuré tekan Gréja Metropolitan, ora ana cathetan sing slamet.

Kanjeng Sang Patriark Filaret mirengaken sedaya laporan babagan jubah Gusti; lajeng piyambakipun rembugan kaliyan para uskup Rusia ingkang paling mulya (menika mangsa Prapanca Suci): miturut pituturipun, puasa lan pandonga ingkang kenceng dipun proklamasiaken. Banjur, sawisé ngrayakaké Ibadah Wengi Sabenerna ing Minggu Pangurmatan Salib, Panjenengané Patriark maréntahaké supaya jubahé Kristus Juruwilaha lan Gusti kita dipasangaké marang wong lara, kaya ing jaman biyèn Ratu Helena sing taat wis masangaké Salibé Kristus marang wong mati kanggo mbuktekaké kasahihané[5037] . Lan kaya Salibé Kristus biyèn diakoni amarga kuwasa sing nguripaké wong mati, saiki uga kanthi cara sing padha kabèh yakin marang kasunyatan jubahé Gusti; amarga kabèh wong lara sing diparingi jubah mau padha waras lan pulih kanthi cepet.

[5035] Yohanes 19:23–24

[5036] Mréntah Kakaisaran Romawi saka taun 306 nganti 337.

[5037] Kanggo rincian luwih lengkap, delengen entri 14

Lan raja sing saleh lan patriark sing paling suci kebak kabungahan gedhe amarga berkah kuwi; banjur padha mrentahake supaya ing katedral agung Dormisi Sang Ibu Allah sing Paling Suci, ing sisih kulon, pojok tengen, disiapake panggonan kehormatan sing dihias khusus, ing ngendi gambar peti mati Kristus sing maringi urip bakal dipasang. Ing kéné kain mulyaé Gusti disimpen. Kain iki isih katon nganti saiki lan diurmati kanthi ngurmatan déning kabèh; nganti saiki, kain iki maringi panyembuhan marang kabèh wong lara sing teka kanthi pracaya[5038] .

Pesta sing ngélingaké panyimpenan Kain Suci Gusti diadegaké ing tanggal 10 Juli[5039] kanggo kamulyané Kristus, Gusti kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Dina iki kita, para pracaya, kesusu marang jubah ilahi lan maringi urip saka Juruwilaha lan Gusti kita, sing kersa nganggo daging iki lan ngucurake getih suci Panjenengané ing salib, kanthi mangkono nebus kita saka pakaryané mungsuh. Mula saka iku, kanthi matur nuwun, kita padha njerit marang Panjenengané: nylametaké Kaisar Ortodoks kita, Nikolaus Alexandrovich, lan para hierark suci, lan kutha iki, lan kabèh wong; lindhungana kanthi jubah suci Panjenengan, lan nylametaké nyawa kita, ya Sang Pangasihi manungsa.

Kontakion, Nada 4:

Ya Gusti, sandhanganing tan-luntur lan sumbering kaslametan tumrap sedaya manungsa, Panjenengan sampun paring pusaka ilahi, busana suci, ingkang Panjenengan kersa angagem daging suci ingkang maringi gesang nalika inkarnasi Panjenengan: Nampi iki kanthi kabungahan, kita ngrayakake kanthi suka cita; lan kanthi

---

[5038] Saiki, loro potongan jubahé Gusti disimpen ing St Petersburg: siji ana ing Katedral Istana, sijiné ana ing Katedral Petrus lan Paulus.

[5039] Pindahan Jubah Suci Gusti lumaku ing wulan Maret, nalika Puasa Agung; nanging amarga mangsa Puasa Agung, perayaan pindahan Jubah Suci Gusti dipindhahaké menyang tanggal 10 Juli; dina iki dadi wengi sadurungé pangukuhan resmi Tsar Mikhail Feodorovich. Liturgi kanggo Perayaan Penempatan Jubah Sang Gusti disusun déning Cyprian, Metropolitan Krutitsy. Ing ibadah iki, ngajak para pracaya supaya ngurmati jubah ilahi lan marasaké Sang Juruwilujeng, Gréja ngumumaké yèn jubah iki iku chiton, sing larang regané amarga kakuwatan marasaké lan amarga wis ngagem daging suci lan maringi uripé Sang Manungsa-Gusti. Nalika dianggo busana iku, 'Gusti, sampurna ing hakekat, kawujud minangka manungsa sampurna: negesake citra Sang Manungsa-Gusti, Panjenenganipun paring dhaging ilahi kagem kita minangka busana, minangka tembok lan panutup. Lumantar kita nyedhaki Busana ilahi Panjenengan, Panjenengan sampun ngasucekake kita'. Ing dina raya Jubahé Gusti, imam nggawa jubah mau ing sirahé kaya nggawa Salib menyang tengah gréja kanggo dipun sembah. Mula, ing kidungan gréja kita krungu pangalembana: 'Kita nyembah Salib Panjenengan ingkang kinurmatan lan jubah Panjenengan ingkang suci, ya Panjenengan ingkang Maha Asih, lan nyium kalawan katresnan'. Pangadegane perayaan iki diumumake liwat prentah raja lan patriark. Iki katon saka prentah saka Uskup Agung Tver marang Abas Kalyazin, Euthymius. 'Ing taun 1626 iki,' tulis arsihbishop, 'ing tanggal 24 Januari, layang-layang dikirim marang kita saka Paduka Tsar Agung Pangeran Mikhail Feodorovich saka Kabèh Rusia, lan saka Paduka Suci Patriark Filaret Nikitich saka Moskow lan Kabèh Rusia, Pangéran Agung lan Bapak kita.' Padha nyatakake: ing taun sadurunge 1625, ing tanggal 11 Maret, sawijining utusan teka ing kraton Tsar Mikhail Feodorovich lan Paduka Suci Patriark Filaret Nikitich saka Kyzyl-Bash atas jeneng panguwasa Abbas Shah, wong Georgia sing jenenge Urusambek, lan sawisé matur sembah marang Tsar lan Sang Patriark, dhèwèké nyerahaké marang Patriark mau sawijining relikwi werna emas sing dihiasi watu permata, kang isiné jubah utawa chitóné Yesus Kristus. Ing dina sing padha, ing pekarangané dhéwé, Sang Panguwasa Agung lan bapak kita, Paduka Suci Patriark Filaret, bebarengan karo para rohaniawan liyané—Cyprian, Metropolitan Sarsk lan Podonsk; Nektarios, Uskup Agung Yunani; para arkhimandrit, para abbot, imam agung lan sakabèhé sinode suci – mriksa peti suci mau lan ndeleng ing jerone ana jubah linen, sing ditenun, werna kemerah-merahan lan wis kuna banget. Ing tanggal 18 Maret, Panjenengané Patriark Filaret ngandika marang putrané, Tsar lan Grand Duke Mikhail Feodorovich, nyatakake yèn relik suci sing dikenal minangka 'Srachitsa Kristus' wis dikirim déning Tsar Abbas Shah sing ora Ortodoks, lan yèn iku ora bisa ditampa tanpa bukti sing sah: Tembung wong kafir ora kena ditampa minangka bukti tanpa verifikasi. Mula, ing pasamuan sing dianakake tanggal 26 Maret, kang dumadi saka Patriark, Uskup Agung, archimandrite, abbot, lan para sepuh saka biara-biara, wis diparingi paugeran puasa pitung dina lan wektu pandonga, nalika para rohaniawan saka gréja liya diparingi dhawuh kanggo nindakake Liturgi lan ndedonga supaya Gusti Allah mratelakake kersané bab relik suci kuwi. Kanthi sih, katresnan marang manungsa, lan rahmat kang ora bisa diungkapake saka Gusti Allah lan Juruwilaha kita, Yesus Kristus, ing pungkasan minggu akèh wong mari liwat jubahé Gusti; lan cathetan rinci wis dikirim marang kita ing Tver, sing nganggo segel saka Sang Penguasa Agung lan Filaret Nikitich, Patriark Suci Moskow lan Kabeh Rusia, sing nerangake kanthi tepat sapa sing mari, ing dina apa, lan saka lara apa. Mula saka iku, panjenengan, sang abbot, bebarengan karo para hieromonk lan sedulur-sedulur, kudu nglumpuk ing gréja katedral lan maringi dhawuh marang diakon kepala ing kono supaya maca layang kita iki kanthi banter supaya kabèh wong krungu; lan sawisé diwaca, aturana pandonga marang Gusti kanthi muni lonceng.

ajrih lan katresnan, nalika kita nyanyi marang Panyipta Kabecikan, kita nyuwun marang Panjenengan, ya Kristus: jaga kanthi tentrem Kaisar kita sing setya, Nikolaus Alexandrovich, para hierark suci, lan kabèh wong, lumantar sih Panjenengan sing ageng.

24 Juli

11 Juli (Gaya Lawas)

Peringatan mujijat Santa Eufimia ingkang pantes dipuji, Martir Agung

Peringatan tanggal 11 Juli

Para Martir Agung Suci Eufimia lair, dibesarké lan diparingi mahkota martir ing Kalsedonia, kutha ing Bithynia sing dumunung ing Segara Ireng, ngadhepi Konstantinopel, ing sisih liya selat Bosporus Trakia sing misahake: dhèwèké ngalami martir nalika pamaréntahan Diocletian[5040] , tanggal 16 September, sing dadi dina perayaane. Nanging dina iki kita kelingan mujijat sing kelakon lumantar relik suci nalika Konsili Ekumenis Kaping Papat para Bapa Kudus, kang dianakake ing Kalsedonia, lan lumantar iku pangakuan iman Ortodoks diwahyukake lan dikuatake; mujijat iki uga dadi pratandha marang para Bapa Kudus supaya ora mlebu komuni karo para bidah, lan kelakon kaya mangkene.

Dioskorus, Patriark Aleksandria, lan Eutikhus, Arkhimandrit Konstantinopel, nalika Kaisar Ortodoks Teodosius isih urip[5041] , nyebarake bidah blasphemik marang Gusti kita Yesus Kristus, nggabungake loro sipate—ilahiah lan manungsa—dadi siji sipat[5042] ; padha ngapusi akèh rohaniwan lan umat awam nganggo ajaran sesat mau, nuntun akèh bangsawan istana supaya mlebu ajaran sesaté, lan migunakaké dhukungan gedhé sing diduwèni.

Nalika Majelis Lokal Éfeso[5043] (sawetara taun sawisé Konsili Ekumenis Katelu sing dianakake ing panggonan sing padha[5044]) diadani—utawa, luwih tepaté, klompok perampok sing ing kono Paduka Suci Flavian, Patriark Konstantinopel[5045] , sawijining pangakun iman, dipatèni déning para penganut Dioscorus lan Eutyches—– nalika kuwi bidah kuwi malah saya ngrembaka lan dianggep ortodoksi, dene iman Ortodoksi sejati malah ditolak kaya pratandha takhayul. Dadi perlu nglaksanani Konsili Ekumenis Kaping Papat para Bapa Suci kanggo ngilangi bidah iki lan negesake iman Ortodoksi.

Ing wektu kuwi, Raja Theodosius sing saleh pindhah saka donya iki menyang Gusti, lan sawisé dhèwèké, Marcian sing luhur budi lan ajrih marang Gusti[5046] bebarengan karo Santa Pulcheria munggah ing tahta. Para pembela ortodoksi lan kesalehan iki, nalika weruh yen bidah-bidah ngganggu Gréja lan ana perselisihan ing jerone, mréntahaké para bapa suci saka saindenging donya supaya padha nglumpuk ing kutha mulya Chalcedon, supaya padha mriksa lan mbahas prakara iman ing kono.

Enem atus telung puluh bapa suci padha nglumpuk ing[5047] , antarané Panjenengané Kang Suci Anatolius, Patriark Konstantinopel, Panjenengané Kang Suci Juvenal, lan utusan Panjenengané Kang Suci Leo, Paus Roma;

[5040] Dheweke mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

[5041] Theodosius II mrentah saka taun 408 nganti 450.

[5042] Iki nyebutake bidah Monophysite utawa Eutychian, sing, kosok baline karo pamisahan Nestorian antarane sipat ilahi lan sipat manungsa ing Pribadi Yesus Kristus, mulang manawa sipat manungsa ing Yesus Kristus kabèh kaserep déning sipat ilahi lan mulané mung siji sipat – ilahi – sing kudu diakoni ing Pribadi Yesus Kristus. Pancèn bidat iki diukum, kaya sing kasebut mengko ing narasi, ing Konsili Ekumenis Kaping Papat.

[5043] Ing taun 449,

[5044] Konsili Ekumenis Katelu, sing dianakake ing Efesus taun 431, diadakaké déning Kaisar Theodosius II minangka wangsulan marang piwulang palsu Nestorius, Patriark Konstantinopel, sing mulang yèn Inkarnasi Sabda Gusti mung manggon ing manungsa Kristus, lan ora minangka pangayoman antarané keilahian lan kamanungsan ing siji Pribadi.

[5045] Flavian (I) njabat minangka Patriark saka taun 447 nganti 449. Dhèwèké kanonisasi dadi wali. – Dina rayané tanggal 18 Februari

[5046] Kaisar Marcian mrentahaké Wétan saka taun 450 nganti 457.

[5047] Ing taun 451 – Iki Konsili Ekumenis Kaping Papat.

uga rawuh para ahli bidah, sing dipimpin déning Dioscorus, Patriark Aleksandria, lan Maximus saka Antiochia—kanggo piyambakipun Dioscorus wis ngamanaké jabatan patriark kanggo Maximus minangka panggantos Domnus sing wis dicopot—bareng karo uskup-uskup liya sing sarujuk karo piyambakipun, lan Eutyches karo para pengikut sing padha pamikiran, saéngga akèh para ahli bidah padha nglumpuk; Beberengan karo para Bapa Suci, padha nglumpuk kanggo sidang ing gréja Santa Eufemia, Sang Martir Agung, sing dumunung ing pinggiran kutha cedhak Bosphorus. Iki yaiku gréja katedral Metropolis Chalcedon, sawijining bangunan sing amba banget sing bisa nampung akèh wong; ing jeroné ana relik Sang Martir Agung iki, sing saka kono kawangun kaajaiban lan mukjizat sing nggumunaké; ayo padha sebutaké sawatara waé. Ing dina rayané, pas dina nalika dhèwèké nandhang sangsara kanggo Kristus, getih bakal mili saben taun saka relik suci sing diurmati, kaya-kaya anyar mili saka tatué; getih mau dikumpulaké kaya mangkéné. Peti mayit mau gedhé lan digawé saka marmer, ditutup nganggo lempengan marmer, lan ing jeroné ana wadah relik kayu sing ngemot relik sang wali; ing peti marmer iki, ing sisih kiwa ana bolongan cilik sing bisa dilewati tangan; bolongan iku ditutup rapet nanging dibukak nalika wektu sing pas; liwat kana, ing pungkasan Doa Wengi Sakabehe lan sadurunge Liturgi Ilahi, uskup piyambak nyedhot getih mau nganggo spons sing dipasang ing gagang wesi dawa; panjenengané bakal nyelupaké spons garing menyang bolongan, njupuk manèh sawisé kebak getih, lan memeras getih saka spons mau menyang wadhah sing wis disiapaké khusus kanggo kuwi . Nalika nyekseni iki, wong-wong padha maringi kamulyan ageng marang Gusti Allah lan marang martir suci Panjenengané, lan padha ngolesi awaké dhéwé nganggo getih mau kanggo pangayoman lan panyembuhan saka lara-larané. Getih iki ambune banget wangi, kaya wis dicampur karo murri sing larang regane, nanging ora ana murri ing donya sing bisa mbandhingake: getih iki luwih unggul tinimbang kabèh wangi-wangian lan marasaké kabèh jinis lara. Lan ora mung nalika perayaan taunan pestané Wali Agung sing Suci sing ngetokaké getih kang ambuné myrrh lan marasaké saka reliké sing kinurmatan, nanging kadhangkala uga ing wektu liya, utamané yèn uskup gréja kuwi nyenengaké Gusti Allah lumantar uripé sing luhur. Ana uga akèh penampakan; sang wali kerep muncul marang wong-wong sing ndedonga marang dhèwèké kanthi iman, utawa marang wong sing lara, utawa marang wong sing teka menyang gréja ing kuburé, utawa marang wong-wong sing ana ing manéka masalah sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké. Lan wong-wong padha teka kanthi iman sing gedhe kanggo nyembah dhèwèké ing Kalsedonia saka saindenging papan, saka saben kutha, lan utamané saka kutha Konstantinopel sing cedhak. Ing kono, miturut prentah kaisar, Konsili Ekumenis Para Bapa Suci bakal dianakake.

Ana akèh rembugan, debat, lan perselisihan ing konsili kuwi antarané wong ortodoks lan wong sesat, amarga wong sesat ora gelem sarujuk karo doktrin ortodoks kanthi cara apa waé. Banjur Sang Kasucian Anatolius, sawisé rembugan karo para bapa suci liyané, ngendika marang wong sesat:

'Tulisen pangakuan imanmu ing gulungan; kita uga bakal nulis pangakuan kita, lan loro gulungan kuwi, sawisé disegel, bakal dilebokake ing peti sing ngemot relik suci Sang Martir Agung Euphemia; ayo padha puasa lan ndedonga bebarengan marang Gusti, supaya lumantar abdi Panjenengané sing kinurmatan iki Panjenengané maringi pratandha marang kita pangakuan iman sing bener.'

Sawisé tembung-tembung saka Sang Kinasucan Anatolius, kabèh sarujuk karo pituturé, lan ana loro gulungan sing ditulis: siji déning wong ortodoks lan siji déning wong sesat; banjur padha nyegel nganggo segèl dhéwé, mbukak peti jenazah sang wali, nyelehaké loro gulungan mau ing dhadhané, nutup manèh peti jenazah, masang segèl kraton, nempataké penjaga, lan padha puasa lan ndedonga salawé telung dina. Ing dina kaping papat, raja lan kabèh dewan padha teka ing peti jenazah sang wali sing kinurmatan; lan nalika padha mbukak segel kraton lan mbukak peti jenazah, padha weruh yèn sang Martir Agung sing suci nyekel gulungan para wong pracaya ortodoks ing tangan tengené, déné gulungan para heretik ana ing sikilé. Sing paling nggumunake yaiku nalika dheweke ngulurake tangane kaya wong urip, dheweke nyerahake gulungan sing isine pangakuan sejati marang raja lan patriark. Banjur kabeh padha bungah banget nganti ora bisa diungkapake nganggo tembung, padha memuji Gusti Allah, nyanyi kidung puji lan panuwun marang Sang Martir Agung sing suci, lan ngurmati relik-reliké sing gaib kanthi pangibadah sing tulus. Lan langsung padha ngumumaké iman Ortodoks minangka iman sing wis dikonfirmasi déning Gusti Allah lan diwahyukaké kanthi mujijat déning Sang Martir Agung Suci, déné takhayul sesat dikutuk. Akeh saka para penganut sesat, sawisé nyekseni mujijat kaya ngono, padha mlebu Ortodoks, déné sing tetep kandel atiné dicopot jabatané lan diasingaké. Wiwit wektu kuwi, para pelukis ikon wiwit nggambar Sang Martir Agung Suci Euphemia ing ikon-ikon kanthi nyekel gulungan kitab ing tangan tengene,

minangka pangeling sing ora bisa dilalekake marang mujijat agung sing kelakon nalika konsili. Ing wektu kuwi lan sawise kuwi, sang martir suci ora nate mandheg nindakake mujijat lan ngetokake getih, kang wangine myrrh, saka relik suci panjenengané.

Pirang-pirang taun kliwat; tahta dijupuk déning Maurice[5048] , sawijining kaisar sing taat, nanging amarga kurang iman, dhèwèké wani mangu-mangu marang mujijat sang wali lan nganggep yèn getih sing mili saka reliké iku palsu tinimbang asli. Kepingin nguji prakara mau lan ngerti kabeneran, dhèwèké tumindak kaya mangkéné. Sadurunge peringatan taunan Santa Agung Martir, dhèwèké nyegel peti lan bukaané nganggo segel kraton. Nalika dina perayaané wis cedhak, dhèwèké piyambak lelungan saka Konstantinopel menyang Kalsedonia lan sawisé mbusak segel mau, mbukak bukaané; langsung waé ambu wangi kang éndah nyebar lan ngisi kabèh gréja; getih—utawa luwih tepaté zat kaya getih—mlebu saka relik suci wong suci mau luwih akèh tinimbang biyasané; durung ana taun liya sing mili sak akèh iki, nganti nggawe raja isin amarga kurang pracaya lan ngukuhaké kapercayan marang kuwasa Gusti Allah, sing bisa nglakokaké kabèh sing gaib. Gusti, sing ing jaman biyen bisa ngetokake mata banyu saka balung kéwan—yaiku rahang keledai—kanggo Simson[5049] (Hakim-hakim 15:18–19), apa Panjenengané ora bisa banjur ngaliraké getih lan murri saka relik suci abdi Panjenengané sing ora rusak? Banjur raja, nyadari kaluputane, tobat lan wiwit wektu kuwi pracaya tenanan marang sang wali.

Sabanjure, nalika pamaréntahan Heraclius[5050] , kanthi idiné Gusti Allah, wong-wong Persia nyerbu wilayah Bithynia lan sakupengé Chalcedon, nganti kabèh pinggiran kutha karusak manut kabiasaan barbar. Mungsuh uga mlebu gréja Sang Martir Agung Suci lan njupuk kabèh sing ditemokaké; padha kepéngin mbukak peti jenazah sang wali, nanging ora bisa kanthi cara apa waé, lan sanadyan wis nyoba sak kuwate, ora ana asilé: ora mung lempeng marmer ndhuwur tetep ora obah, malah ora bisa mbukak bolongan cilik ing peti jenazah. Banjur wong Persia nggawa akèh kayu bakar lan ranting wit, ditumpukaké ngubengi peti jenazah, nganti dadi gunung bahan kobong, banjur diobong kanthi pangarep-arep yèn watu marmeré bakal retak amarga panas sing nyengat. Nanging, sanajan mangkono, ora ana asil. Kabeh sing ditumpukaké kobong dadi abu, déné peti jenazah sang wali tetep ora rusak. Mangkono pangayomaning kaelokan sing diparingake Gusti marang sing dipun tresnani! Sawisé wong Persia lunga, kaisar rembugan karo patriark babagan relik suci Martir Agung Euphemia, lan padha mutusaké mindhahaké saka Kalsedonia menyang Konstantinopel, amarga padha wedi ana invasi barbar kapindho ing Kalsedonia. Ing Konstantinopel, cedhak hipodrom[5051] , sawijining gréja dibangun kanggo ngajèni sang wali, kanthi modhèl sing padha karo ing Kalsedonia—gedhé lan éndah—lan relik suci, bebarengan karo peti watu, dipindhah menyang kana kanthi pakurmatan ageng; Metropolit Kalsedonia diangkat kanggo mimpin gréja mau, supaya relik mau éntuk pakurmatan luwih gedhé. Kuburan watu iku dipasang ing papan suci minangka panggonan Mezbah Ilahi, lan Kurban Tanpa Getih dirayakake ing ndhuwur; ing jeroné ana relik suci saka Martir Agung; saka relik mau, kaya ing Kalsedonia, mujijat kadadeyan ing Konstantinopel, lan getih—kang wangi karo murri lan marasaké—mlebu ing wektu-wektu sing wis lumrah.

Pirang-pirang taun kliwat, pirang-pirang raja teka lan lunga, lan Konsili Ekumenis Para Bapa Suci—Konsili Kaping Lima lan Kaping Enem[5052] —kedadéan; sawisé kuwi, ana wong sing kaya kéwan ing jeneng lan wataké munggah ing tahta: Raja Leo si Iseauria[5053] . Dheweke pisanan miwiti ngganggu Gréja Allah nganggo bidah ikonoklastik, nyebut ikon-ikon suci kuwi berhala lan mbujuk para pengikut sing padha pikiran kaya ngene:

'Iki wong-wong sing diomongaké déning nabi: *"Padha duwé cangkem, nanging ora bisa ngomong; padha duwé mripat, nanging ora bisa ndeleng; padha duwé kuping, nanging ora bisa krungu"* (Mazmur 113:13–14).'

[5048] Kaisar Maurice mrentahaké Wétan saka taun 582 nganti 602.

[5049] Samson – hakim Israel sing diparingi Gusti kekuwatan luar biasa lan dadi piranti Gusti nglawan wong Filistin. Crita urip lan tumindaké kacathet ing Hakim-hakim 13:16.

[5050] Heraclius mrentah wiwit taun 610 nganti 641.

[5051] Hippodrome iku panggonan kanggo pacuan jaran.

[5052] Konsili Ekumenis Kaping Lima dianakake ing Konstantinopel taun 553 lan diadakaké déning Kaisar Yustinianus I (527–565) kanggo ngrampungaké pitakon ortodoksi telung uskup: Teodorus saka Mopsuestia, Teodoretus saka Kirus, lan Ivas saka Edessa, sing wis nyatakake pandangan Nestorian ing tulisan-tulisane. – Konsili Ekumenis Kaping Enem dianakake ing taun 680 ing Konstantinopel, nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus IV Pogonatus (668–685); tugase utama yaiku ngecam lan ngukum bidah Monothelite, sing mung ngakoni siji karsa (ilahiah) ing Kristus.

[5053] Leo III si Iseauria mrentah wiwit taun 716 nganti 741.

Dheweke ditentang déning Kanjeng Patriark Germanus[5054] ; tsar kanthi hina nyopot dhèwèké saka tahta lan nggantèkaké karo wong sesat sing sepaham karo dhèwèké; kanthi cara sing padha, dhèwèké uga ngusir uskup-uskup Ortodoks liyané kanthi hina amarga padha nentang ajaran sesaté. Dheweke ngina ora mung ikon suci nanging uga relik para wali, kaya asu, nganggo ilat sing ora kendhat, lan ngremehake kanthi saben cara. Nalika weruh lan krungu babagan mujijat sing ditindakake déning relik mulya saka Santa Euphemia, Martir Agung Suci, atiné kasiksa déning iri, nanging ora wani nindakake apa-apa sing ala marang relik mau, amarga wedi ana pemberontakan lan kerusuhan rakyat. Dheweke nyusun rencana licik banget. Ing sawijining wengi, dheweke nyusup bebarengan karo para pengikut sing sepaham menyang gréja Santa Eufemia lan mbukak peti jenazahé, sing wis ora bisa dibukak déning wong Persia: Kristus Gusti maringi idin supaya tangané wong Kristen sing ora setya nyentuh relik suci pangantené, sing wis dijaga supaya tetep suci saka wong-wong pagan sing ora pracaya. Wong Persia dosa amarga ora ngerti, dene wong Kristen wani nindakake kekejeman iki kanthi ngerti tenan apa sing ditindakake; Gusti ngidini supaya dosa mau luwih abot, padha ngotori sang wali. Raja sing jahat, sawisé mbukak peti jenazah, njupuk saka njero peti mau, bebarengan karo wadah relik kayu, relik sing mujijat lan ora bosok saka Santa Eufemia, lan ing panggonané nyelehaké balung-balung busuk sing ambuné ora enak, sing wis disiapaké kanthi sengaja kanggo tujuan iki, lan, sawisé ditutup manèh nganggo papan, dhèwèké lunga sawisé nyolong relik suci mau lan nyimpen ing salah siji kamar kraton. Nanging para adhine lan putriné, kanthi rahasia padha teka menyang relik suci mau, nyalaké kemenyan, nyalaké lilin, ngajèni lan nyembah kanthi katresnan. Nanging ora suwe raja sing jahat iku krungu bab iki lan langsung njupuk relikwarium sing isine relik-relik mau lan ing wayah wengi dibuwang menyang segara. Esuké, sawisé nglumpukaké wong-wong sing ora precaya, dhèwèké wiwit ngguyu ing pasuryané wong-wong sing precaya, ngolok-olok lan nyalahké relik-relik Sang Martir Agung sing suci:

'Ayo, wong bodho, delengen penipuan sing ngapusi kowe, sing nyebut relik wong mulya Euphemia ora bosok lan bisa gawe mujijat; bukak peti jenazah lan delengen apa iki bener.'

Lan langsung dhèwèké ngutus para pangiring kratoné, bebarengan karo wong-wong, kanggo mbukak peti mati kuwi. Padha mangkat, mbukak, lan ora weruh apa-apa kajaba balung busuk sing ambuné ora enak. Para bidah banjur padha ngguyu lan ngolok-olok para wong pracaya, nyebut wong-wong mau penyembah balung busuk; nanging para wong pracaya kaget banget karo kahanan sing ora disangka-sangka kuwi, bingung, isin, lan kebak rasa nyesel. Banjur akèh wong padha mikir yèn kabèh mujijat sang wali iku mung tipuan; padha ngidèk balung bosok kuwi, mbuwangé, lan uga nyeret peti marmer kuwi metu saka gréja, nganti omahé Gusti dadi panggonan kakewènan sing nggegirisi; ngalami pangajab sing gedhe, lan gréja kuwi dadi kaya kandhang kosong, utawa kandhang sapi, malah luwih parah, amarga dadi panggonan kanggo kabèh jinis rereged lan kajorokan. Banjur, ing jero gréja, tukang besi masang tungku lan miwiti nglatih pakaryané ing kono; lan ing panggonan sing biyèn muni kidungan suci, saiki muni swara palu nyabet wesi ing landasan, bareng karo swara kasar lan omongan ora tertib saka wong-wong. Para tukang iki manggon ing gréja kosong karo bojoné lan anak-anaké, lan ing altar suci, kaya panggonan sepi, padha masang jamban kanggo dhéwé; lan suwé Gusti nahan tumindak manungsa kaya mangkono, pangotoran papan suci Panjenengané, nganti Panjenengané ngrusak wong-wong sing ala nganggo kabecikan, mbalèkaké Ortodoksi, ngresiki lan ngasucèkaké panggonan Panjenengané, nganti dadi manèh panggonan kamulyané.

Nalika relik suci saka martir sing dipuji kabèh dibuwang menyang jeroné segara, ana sawijining kapal sing mabur miturut pangayomaning Gusti Allah saka pelabuhan sing dikenal minangka Sophia; ing kapal kuwi ana loro juragan kapal, sedulur Sergius lan Sergon. Ndeleng peti sing digawa ombak cedhak praué, padha njupuk saka banyu lan nggawa menyang prau, mikir isiné bandha donya; sawisé ngibaraké layar, padha nerusaké pelayaran. Nalika ing pelabuhan sing dikenal minangka Avidova, padha mbukak peti mau lan weruh ing jerone relik sing ora rusak; ambune wangi banget sumebar saka relik-relik mau, lan padha bungah banget amarga bandha rohani iki, luwih-luwih nalika ing sawijining pangliyan padha ngenali kasucian relik-relik mau; yaiku ing wengi iku padha weruh ing pangliyan ing ndhuwur relik-relik mau kamulyan ageng, obor lan lilin kang murub, lan para priya padhang sumunar padha nyanyi lan muji Gusti Allah. Sawisé nampa wahyu iki, padha miwiti ndedonga marang Gusti supaya paring pratandha sapa santo sing kagungan relik iki; banjur padha nerusaké pelayaran lan tekan

[5054] Germanus njabat Patriark saka taun 715 nganti 730.

sawijining pulo sing dijenengi Limnos. Ing pulo iki uga ana relik suci martir Glyceria sing mujijat lan mili myrrh; nalika padha nginep ing bengi cedhak pulo iki, padha weruh ing pangliyan martir suci Glyceria mlaku marani prau, lan sawijining cah wadon ayu mudhun saka prau kanggo nyambut; loro mau padha rangkul kanthi mesra. Lan gadis sing teka marang gadis sing wis metu saka prau kandha:

'Salam, martir Kristus, Euphemia sing pinunjul!'

Mangsuli piyambakipun:

'Salam, martir Kristus, Glyceria sing pinaringan berkah!'

Lan sawisé padha ngucapaké salam, padha pisah: Santa Glyceria mulih menyang panginepané, déné Santa Euphemia bali menyang kapal. Kaloro sedulur iku padha nduwé pangliyan sing padha; padha bungah banget nalika mangertèni sapa sing dadi reliké, lan kanthi pandonga sing khusyuk padha sujud ing ngarepé Sang Martir Agung Euphemia, nyekel lan nyium relikwaryé, nganti netesaké luh kabungahan. Padha kepengin nggawa bandha sing ora ternilai iki bali menyang tanah airé, nanging kuwi ora nyenengaké Gusti utawa abdi suci Panjenengané. Para pelaut ngangkat layar lan miwiti lelampahan; nalika wis adoh saka pulo kuwi, ujug-ujug ana badai gedhé karo ombak banter, lan prau kuwi kabuwang ombak bali menyang pulo sing padha. Manèh, nalika segara wis tentrem, para pelaut miwiti lelungan, nanging manèh, miturut dhawuh Gusti, ombak dumadakan munggah lan nggawa prau bali menyang pulo kuwi. Lan iki ora kedadeyan kaping pindho utawa kaping telu, nanging pirang-pirang kaping; kabèh wong ing prau padha bingung banget.

Wengi teka, lan sawijining martir Kristus katon marang wong-wong mau lan kandha:

'Ngapa kowe nyoba nggawa aku bolak-balik? Aku ora bakal ninggal panggonan iki; aku ora kepengin lunga menyang panggonan sing kowe kepengin nggawa aku.'

Lan dhèwèké nambahaké:

'Apa durung cukup aku digawa saka Kalsedonia menyang Bizantium (Konstantinopel), dibuwang ing segara, lan digawa menyang kene? Napa kowe kabeh kepengin nggawa aku menyang tanah sing adoh uga? Iki ngluwihi kekuwatanmu; aja padha repot-repot maneh, nanging bangunanana omah cilik kanggo aku ing pulo iki, lan aku bakal ngaso ing kene.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké dadi ora katon. Para sedulur sing sholeh, Sergius lan Sergon, langsung lan kanthi rela manut marang dhawuhe sang wali; padha tetep ana ing pelabuhan, mudhun saka prau menyang pantai, lan banjur marani uskup p , kanggo ngandhani bab relik wali Euphemia sing pinunjul lan dhawuhe. Uskup bungah banget, nanging dhèwèké mènèhi dhawuh supaya relik suci kuwi disimpen sacara rahasia, amarga sanajan ing pulo kuwi ana prentah awon saka raja jahat kanggo mbuwang lan ngobong ikon-ikon suci lan relik para wali sing kinurmatan. Minangka akibat saka prentah jahat iki, relik myrrh-streaming saka martir suci Glyceria disimpen kanthi rahasia. Banjur, sawisé nemokake panggonan sing cocog, uskup mberkahi Sergius lan Sergon kanggo mbangun gréja cilik sing didedikasikan kanggo martir Kristus, Euphemia, ora adoh saka pesisir. Ora suwe bangunan iku rampung; uskup teka, ngudhari gréja lan nyelehaké relik sing mulya ing altar suci, dikubur jero ing lemah, supaya para ikonoklas ora bisa nemokaké. Sawisé kabèh iki, loro sedulur iku mutusaké nglakoni sumpah ing ngisor iki marang martir suci:

'Kita ora bakal ninggalake Panjenengan,' pangandikane, 'wahai Sang Martir Agung Suci Euphemia sing pinunjul, lan kita uga ora bakal mbelakangi relik suci Panjenengan, nanging ing kene kita bakal ngabdi marang Panjenengan nganti pungkasaning gesang kita.'

Sawisé nglakoni janji iki, wong loro iku adol kabèh barang sing digawa ing kapal, nilar donya, lan miwiti manggon cedhak gréja kuwi kanthi nglakoni puasa lan pandonga; ora suwé, amarga wis nyenengaké Gusti, wong loro iku pindhah menyang urip langgeng lumantar pitulungan sang martir suci Euphemia sing paling pantes dipuji, sing wis padha diladèni kanthi semangat. Sadurunge seda, padha masang lempeng watu ing makam sang martir suci, supaya panggonan kang nyimpen bandha sing paling ajiné iki ora bakal dilalekake, lan ing lempeng mau padha nulis tembung-tembung ing ngisor iki:

– Kita, Sergius lan Sergon, sedulur kandung, nalika nglayar nyabrang Selat Hellespont (Segara Konstantinopel), njupuk saka segara relik suci sing kinurmatan saka martir suci Kristus sing paling pantes dipuji, Euphemia, sing wis digawa ombak, lan, miturut dhawuhe, kita simpen ing kene.

Mengko, uskup saka pulo iku mbangun gréja sing éndah lan kepéngin mindhah reliké Santa Eufimia menyang gréja kuwi; nalika tekan gréja cilik sing dibangun para sedulur mau, dhèwèké nganakake Doa Wengi Sepenuhé. Dhèwèké ketiduran, lan santa mau muncul marang dhèwèké, kandha:

'Aja nindakake apa sing wis panjenengan rencanakake, Rama ingkang kinurmatan! Kula boten badhe mireng panjenengan ing prakawis punika, nanging mugi panjenengan mangkat dhumateng adhik kula, sang martir suci Glyceria, ndedonga dhumateng piyambakipun, lan kula badhe nyuwunake; lan piyambakipun badhe kersa dipindhahaken dhumateng gréja panjenengan, dene panjenengan kedah kersa nglilani kula piyambak ing panggonan punika ngantos kula wangsul dhumateng panggonan kula.'

Uskup kuwi tangi kanthi wedi lan ora wani ngetutake rencanane. Bab martir suci Glyceria, sing sésa jasadé wis disimpen ing panggonan liya, dhèwèké mindhahaké menyang gréja sawisé ndedonga ing kono, lan nyimpen ing kamar rahasia. Mangkono relik para wali disimpen aman saka para ikonoklas jahat sing mungsuh marang wong-wong mau. Sanadyan disimpen rahasia, para wong pracaya padha kumpul ing kana lan ngrayakake pestane kanthi pakurmatan, amarga lumantar para wanita mau, para wali Gusti, panyembuhan diparingake marang macem-macem lara.

Ing sawijining dina, nalika dina raya Sang Martir Agung Suci Euphemia dirayakake ing greja, ana sawijining panglima militer—sing ndhukung lan dadi pembela fanatik saka bidah ikonoklastik—kebeneran lagi nglayar liwat pulo kuwi nganggo kapal-kapal sing nggawa pasukane; dhèwèké dikirim kanggo tugas resmi. Sawisé tekan dermaga, dhèwèké mlebu daratan lan weruh kumpulan wong akèh ing sacedhaké gréja sing ana ing jejere dermaga. Sawisé takon lan ngerti sebab perayaan kuwi – yaiku wong-wong padha ngrayakaké kanggo ngajèni relik martir suci Euphemia sing dikubur ing kana – dhèwèké, wong jahat kuwi, langsung nesu lan mlayu karo pasukane menyang gréja kuwi, nyebarake wong-wong mau karo teriakan:

'Apa para raja ngidini bab kaya ngene? Kowe para penyembah berhala, abdi balung mati!'

Kanthi cacian kaya ngono marang umat Kristen Ortodoks, wong terkutuk kuwi ngrusak gréja kuwi meh nganti dhasar; nanging relik suci tetep utuh ana ing sangisore reruntuhan. Lan panggonan kuwi kosong suwé.

Sawisé seda Raja Leo si Iseuri sing jahat, putrané Constantine, sing dikenal minangka Copronymus[5055] , munggah tahta—turunan sing luwih jahat tinimbang bapakné sing ala. Ora mung nolak pangurmatan marang ikon, nanging uga sacara rahasia nolak Kristus Gusti Allah piyambak; lan, wong sengsara kuwi, malah ngina Sang Perawan Murni Ibune Gusti Allah nganggo cangkemé sing najis, lan ngremehake para wali suci Gusti Allah. Wiwit enom dhèwèké wis biasa karo kabèh sing ala lan urip ing kejahatan; dhèwèké sinau sihir lan ilmu sihir lan tanpa welas asih ngucuraké getih manungsa. Dhèwèké ngluwihi bapaké ing kekejeman, matèni akèh wong sing ora salah lan wong sing bener, lan ngusir para biksu kabèh saka Konstantinopel. Dheweke mrentah suwé, kanthi idiné Gusti minangka paukuman tumrap dosa-dosa wong, lan sawisé nindakake akèh kabecikan sing ora kaétung, dheweke séda kanthi pati sing pait; dheweke ninggalaké karajan marang putrané Leo, sing uga dadi ikonoklas, nanging ora nampilaké kekejeman kaya bapaké lan eyangé. Sawisé Leo seda, putrané Konstantinus munggah tahta bareng ibuné Irene[5056] – jeneng sing artiné 'katentreman' (saka basa Yunani) – lan dhèwèké pancèn nggawa katentreman marang Gréja Kristus. Nalika putrané isih cilik, dhèwèké piyambak mréntah karajan Yunani, lan mréntah kanthi becik lan miturut kersaning Gusti; dhèwèké mbeneraké kabèh sing wis rusak lan dirusak déning para kaisar ikonoklastik lan mbalèkaké para bapa suci sing wis diasingaké amarga ngurmati ikon-ikon sing mulya. Sejatine, piyambakipun taqwa lan tresna dhumateng Gusti; piyambakipun nglaksanakake Konsili Ekumenis Kapitu ing[5057] , ingkang dipimpin dening Panjenenganipun Tarasius, Patriark Konstantinopel[5058] ; kanthi mekaten, kaagungan gréja-gréja suci—ikon-ikon—kapulihaké, lan bidah ikonoklas dikutuk déning para bapa suci. Wektu kuwi gréja Santa Martir Agung Euphemia ing Konstantinopel, sacedhaké Hippodrome—sing wis kasebut mau lan wis dirusak déning Leo si Iseauria—dipulihaké déning Kaisar Irene sing taat; panjenengané mrentahaké supaya gréja iku dibersihaké saka rereged lan kabèh sing rusak didandani; panjenengané ngias gréja mau kanthi manéka ikon sing éndah, lan nyedhiyakké busana suci lan piranti mulya; gréja mau disucèkaké, lan

[5055] Konstantinus V Kopronimus mrentah wiwit taun 714 nganti 775.
[5056] Konstantinus VI (Porphyrogenitus) mrentah saka taun 780 nganti 797, lan Irene saka taun 797 nganti 802.
[5057] Ing taun 787
[5058] Taras njabat Patriark saka taun 784 nganti 806.

Liturgi Ilahi diwiwiti manèh ing kono kaya biyèn, lan Metropolitanus Kalsedonia manèh manggon ing kono. Ratu sing tresna marang Kristus, Irene, kanthi tekun ngupaya golek relik martir Euphemia sing pinunjul. Wiwit Leo si Iseurius nyolong relik suci mau kanthi rahasia lan mbuwang menyang segara, kabar bab tumindak ala rahasia raja iki wis nyebar ing kalangan Ortodoks, lan ana kabar yèn relik suci mau wis ditemokaké ing panggonan tartamtu lan disimpen kanthi aman déning para umat; Kaisar Putri nyoba nggoleki ing ngendi panggonané. Nanging Gusti, sing nepaki pangarep-arep wong-wong sing wedi marang Panjenengané, mbabaraké panggonan relik martir suci mau marang ratu kanthi cara kaya mangkéné. Ing pulo Limnos, ing ngendi relik mau konon disimpen sacara rahasia, ana sawijining priya pinunjul aran Anastasius, sing nyekel jabatan minangka comit[5059] ; Dheweke wis mewarisi tanah ing ngendi loro sedulur sing kasebut ing ndhuwur, Sergius lan Sergon, wis mbangun gréja kanggo ngajeni Martir Agung Euphemia lan nyumputake relik suci ing lemah, masang lempengan watu sing ana prasasti ing makam. Anastasius iki, komit, nalika weruh yèn gréja martir sing dipuji ing tanahé wis rusak kabèh, mbangun manèh adhedhasar pondasi asli lan ngias kanthi mewah sing pantes. Sabanjuré, dhèwèké ngalami cilaka amarga fitnah ora adil saka wong sing iri, lan kanthi ora adil dicopot saka jabatane. Banjur piyambakipun mangkat menyang Konstantinopel kanggo mbebasake asmanipun saking tuduhan palsu lan mbalekake kalungguhanipun. Nalika piyambakipun nggoleki wong sing bisa dadi perantara lan pembela ing ngarsane Maharani, ana wong sing kandha menawa Metropolitanus Chalcedon bisa mbantu piyambakipun, amarga piyambakipun, luwih saka sapa wae, nduweni hak kanggo mbela wong sing dizalimi. Anastasius banjur mangkat nggoleki Metropolitan lan nemokake dhèwèké ing kraton; kanthi nyungkur ing sikilé, dhèwèké nerangaké tujuwan rawuhé lan nyuwun marang Metropolitan supaya nulungi lan dadi perantara kanggo dhèwèké. Nanging Metropolitan nolak, kandha:

'Aku ora bisa nindakake iki; prakara iki ngluwihi kakuwasaku.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, Metropolitan ninggalake kraton lan mulih, nalika Anastasius ngetutake nganti tekan omah uskup; amarga weruh gréja ora dikunci, dhèwèké mlebu kanggo ndedonga. Sawisé pandonga dawa sing ditindakake kanthi sujud, dhèwèké lungguh ing sawijining panggonan: nalika kuwi ora ana ibadah sing lagi lumaku. Salah siji peladen gréja sing lagi jaga minggu kuwi nyedhak lan takon sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Anastasius nyritakaké kabèh bab dhèwèké lan mbukak atiné marang peladen gréja mau, banjur dhèwèké takon:

'Gereja iki dikhususake kanggo santo apa?'

Priya mau mangsuli:

'Gereja iki didedikasiake marang Santa Eufemia Sang Martir Agung, ingkang Pantes Dipuji Kabeh.'

Sawisé krungu kuwi, Anastasius langsung nyekel dhadhane lan kandha kanthi katresnan:

'Wahai Santa Euphemia!'

"Ngapa kowe nyebut dheweke duwekmu?" takon juru kebon kuburan.

Anastasius mangsuli:

'Relik sucié disimpen ing gréja kula, ing griya kula; mulané kula wani nyebut dhèwèké kagungan kula.'

Imam ngendika:

Kepiye bisa mangkono? Apa kowe ngomong sejatine? Delengen, aja goroh, merga bakal ala kanggo kowe; amarga sang ratu lagi ngupaya banget golek relik suci Santa Eufemia lan wis maringi dhawuh marang metropolitan supaya ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané mratélakaké ing ngendi relik suci martiré.

Anastasius kandha:

'Percayaa marang aku, wong jujur, aku duwé reliké Euphemia sing pinunjul, sing biyèn ana ing Kalsedonia.'

Krungu mangkono, abdi greja nyuwun dhèwèké supaya ngentèni sedhela, déné dhèwèké dhéwé, kabungahan banget, buru-buru marang Metropolitan, Andhrew sing Kinurmatan, kanggo nglaporaké kabar kuwi. Metropolitan kaget banget lan langsung ngundang Anastasius marang ngarsané, banjur takon bab relik sang wali; dhèwèké nyritakaké kabèh kanthi rinci, kaya sing diceritakaké déning warga pulo kuwi bab relik suci Euphemia sing pinunjul, lan carané tulisan mau digurat ing lempeng watu déning loro sedulur lanang sing wis njupuk relik

[5059] Istilah 'komites' sepisanan ngrujuk marang para pangiring pejabat paling dhuwur ing sawijining provinsi, lan mengko marang para pangiring para kaisar, sing mbentuk pangiring paling jero. Wiwit jaman Constantine Agung (306–337), istilah iki dadi gelar kanggo kabèh pejabat kraton lan nagara, sanajan ora kalebu ing rombongan kaisar.

mau saka segara. Metropolitan sing kinurmatan mau langsung marani Kang Maha Suci Patriark Tarasius lan nyritakaké bab iki; Patriark suci mau, bebarengan karo Metropolitan, banjur marani Tsar lan ibuné, nggawa Anastasius, lan nyritakaké marang ibuné bab relik suci martir Kristus. Kabeh padha bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah, nalika Anastasius diparingi ganjaran kanthi loman lan dibalèkaké marang pangkaté sadurungé. Sakwise kuwi, kapal kang kebak pasokan langsung disiapake, lan sawijining delegasi kang dumadi saka para rohaniawan pinunjul lan anggota kraton, bebarengan karo Anastasius sang adipati, dikirim numpak kapal mau menyang pulo Lemnos, kanggo nggawa relik suci sang wali saka kana menyang Konstantinopel; sawisé lelungan sing aman, padha tekan ing pulo kuwi. Nalika warga lokal krungu yèn wong-wong saka Konstantinopel wis teka lan kepéngin njupuk relik wong suci Euphemia sing pinunjul, akèh wong sing nesu padha nglumpuk: padha arep nentang utusan kaisar lan nyegah supaya ora nggawa harta rohani sing ora ternilai kuwi metu saka pulo, lan padha nyerang kanthi galak marang Graf Anastasius, nyebut dhèwèké pengkhianat. Lan wis ana gumam ing antarané wong-wong, nganti Uskup Lemnos meh ora bisa nenangaké, kandha:

'Para warga, aja nolak kersaning Gusti ing prakara iki, lan aja nyulut murka sang raja: *"Murka sang raja kaya nggerungé singa"* (Amsal 19:12).'

Nalika gumregahing wong-wong wis meneng, peti jenazah sang wali dibukak lan relik suci saka Pengantené Kristus dijupuk saka lemah kaya kembang éndah, lan hawa kebak wangi; relik mau digawa menyang kapal nalika mazmur dinyanyèkaké, diiringi obor lan kemenyan. Nanging wong-wong padha ngancani kanthi luh, nangis amarga padha kélangan bandha sing larang regane, lan padha ngadeg ing pinggir segara, nyawang prau layar kuwi nganti ilang saka pandelengan. Nalika prau iku tekan Konstantinopel, kabèh warga kutha padha metu, bebarengan karo raja lan ibuné, lan Patriark Agung, kanggo nyambut relik sing kinurmatan saka martir Kristus, lan nampa kanthi kabungahan lan perayaan; padha nggawa kanthi pakurmatan menyang gréja sing biyèn tau dicolong sacara rahasia déning para bidah, lan nyelehké ing panggonan sing padha lan ing peti watu sing padha kaya biyèn.

Mangkono Sang Martir Agung Euphemia ingkang pantes dipuji, kaping malih kapanggih ing panggonan ingkang kinurmatan ing Konstantinopel, lan Gusti Allah dipuji amargi mujijat-mujijatipun, Panjenenganipun ingkang dipuji ing para suci, dhumateng Panjenenganipun kinurmatan lan kamulyan katur saking kita saiki lan salami-laminipun. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sawise kowe tresna marang Calon Bojomu, Kristus, lan nyiapake lampumu sumunar, lan sumunar kanthi kabecikan, Euphemia sing pinunjul, kowe munggah karo Panjenengane menyang pesta manten, nampa saka Panjenengane mahkota sangsara. Nanging nylametake kita saka sangsara, kita sing ngajeni kenanganmu kanthi iman.

Kontakion, Nada 6:

Panjenengan nindakake pakaryan sangsara lan pakaryan pracaya kanthi semangat kanggo Kristus, Calon Garwamu; nanging saiki uga, ndedonga marang Ibune Gusti supaya goncangan bidah lan mungsuh bisa dipatèni ing sangisore sikilé para raja Ortodoks, dhèwèké sing wis nampa lan njaga tradhisi saka enem atus telung puluh Bapa sing nggawa Gusti, lan mulya tanpa wates.

Pangantening Putri Olga sing Kabegjan, sing dibaptis dadi Helena

Dirilis tanggal 11 Juli

Ing pungkasaning wengi peteng saka panyembahan berhala kang wis nglimputi tanah Rusia, Pangeran Olga sing kabegjan rawuh kados subuh sadurunge rawuhe dina padhanging iman suci marang Kristus – 'Srengengeing Kaadilan'.

Olga sing kabegjan asalé saka keturunan sing misuwur: dhèwèké putu buyuté Gostomysl, priya mulya sing mrentah ing Veliky Novgorod nganti, miturut pituturé dhèwèké dhéwé, Rurik lan seduluré diundang déning wong

Varangia kanggo mrentah ing Rus'[5060] . Tanah kelairané Olga yaiku sakabèhé Vybutskaya, sing saiki dumunung cedhak kutha Pskov, sing durung ana ing wektu kuwi[5061] . Wong tuwané Olga sing Kabarkah kasil nancepaké marang putriné prinsip urip sing jujur lan wicaksana, sing uga dituruti déning wong tuwané dhéwé, sanadyan padha nyembah arca. Olga misuwur amarga kasuciané lan pikirane sing padhang, kaya sing bakal cetha mengko.

Ing ranjang sakdurunge seda[5062] , Rurik ninggalake putrane Igor sing isih bocah cilik; mulane, Rurik nyerahake Igor lan kadipatené marang seduluré Oleg nganti putrané diwasa. Oleg, sawisé nglumpukake tentara gedhé lan nggawa ahli waris enom kadipaten, Igor, bebarengan budhal menyang Kyiv. Sawisé matèni Askold lan Dir ing kono, Oleg ngrebut Kyiv lan dadi panguwasa tunggal ing wewengkon Varangian-Rus', nalika isih njaga kadipaten kanggo ponakané Igor; kanggo kapentingan pamaréntahan, Oleg kudu lelungan antarané Kyiv lan Veliky Novgorod. Pangeran Igor, sawisé diwasa, nyawisaké awaké dhéwé kanggo moro. Kedadéyané, nalika moro ing sacedhaké Novgorod, dhèwèké kesasar mlebu wewengkon Pskov; nalika nglacak buron cedhak désa Vybutskaya sing wis kasebut mau, dhèwèké ndeleng panggonan ing sisih liya kali sing cocog kanggo moro, nanging ora bisa tekan kana amarga ora ana prau. Ora suwe sawisé kuwi, Igor ndeleng ana priya enom sing nyetir prau; disurung menyang pinggir, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya nggawa dhèwèké nyabrang menyang sisih liya kali. Nalika padha numpak prau, Igor, nalika ndeleng luwih cetha rai wong sing dayung, weruh yèn wong kuwi dudu priya enom nanging cah wadon; yaiku Olga sing pinaringan berkah, sing misuwur amarga ayuné. Kaayu Olga nembus atiné Igor; nafsu kobong ing atiné; dhèwèké banjur miwiti nggodha Olga nganggo tembung-tembungé, ngajak dhèwèké mlebu ing hubungan badan sing ora suci. Nanging Olga sing pinaringan berkah, sing weruh pikirané Igor sing kebak napsu, mungkasi omongané, ngadhepi dhèwèké kaya wong tuwa sing wicaksana, karo piwulang iki:

'Ngapa kowe kuwatir, Pangeran, ngrancang tumindak sing mokal? Tembungmu mbukak kepinginanmu sing ora isin kanggo nyiksa aku, sing ora kena kelakon! – Aku malah ora kepengin krungu bab kuwi. Aku nyuwun marang panjenengan – rungokna tembungku lan patenana ing jeroning atimu pikiran-pikiran sing ora masuk akal lan isin iki, sing kuduné panjenengan isin: elinga lan pikirna yèn panjenengan iku pangeran, lan pangeran kuduné dadi tuladha sing padhang tumindak becik kanggo rakyat, dadi panguwasa lan hakim; nanging saiki panjenengan meh mlebu ing anané anarki kaya apa iki?! Yen kowe dhéwé, kapepet hawa napsu kotor, nindakake tumindak ala, kepiye kowe bisa nyegah wong liya supaya ora nindakake sing padha lan ngadili rakyatmu kanthi adil? Buwang hawa napsu tanpa isin kaya ngono, sing dibenci wong-wong jujur; sanajan kowe pangeran, wong sing paling cilik bisa waé sengit marang kowe lan ngremehake kowe kanthi isin. Lan mangertèni iki: sanadyan aku piyambak ing kéné lan tanpa daya dibandhingaké karo kowé, kowé tetep ora bakal bisa ngalahaké aku. Nanging sanadyan kowé bisa ngalahaké aku, jeroné kali iki bakal langsung dadi pertahananku: luwih becik aku mati ing kasucian, ngubur awakku dhéwé ing banyu iki, tinimbang kesucianku dicemèhaké.

Pitutur bab kasucian sing diwenehake Olga sing Berkah marang Igor iku marakake dheweke eling lan ngrasakake isin. Dheweke meneng, ora bisa nemokake tembung kanggo mangsuli; mula padha nyebrang kali lan banjur pisah dalan. Lan sang pangeran gumun marang kawicaksanan lan kasucian sing luar biasa saka sang putri enom. Sejatine, tumindaké Sang Olga sing kabarkah iku pancen nggumunake: sanadyan dhèwèké durung ngerti Gusti Allah sejati utawa paugerané, dhèwèké wis nuduhaké kawigati ing mbela kasucian; kanthi tliti ngreksa kasucian prawané, dhèwèké nggugah pangeran enom supaya éling, ngendhalèni napsu nganggo tembung kebijaksanaan sing pantes kanggo pikiran priya.

[5060] Adhedhasar: 1) jenengé Olga sing diberkahi, sing asalé saka jeneng Varangian 'Oleg', 2) bukti langsung saka sawetara hagiografi, lan 3) kasunyatan manawa Olga iku garwané Pangeran Igor, sing kanggo dhèwèké, minangka wong Varangia, mesthi lumrah njupuk garwa saka bangsane dhéwé, mula luwih masuk akal yèn Olga sing kasucèkaké iku wong wadon Varangia. – Wong Varangian, utawa Norman, manggon ing Semenanjung Skandinavia, lan mung dipisahake saka Slavia Novgorod déning wong Finlandia. Kronik nyatakake yèn pangundang wong Varangian iku taun 862, nanging luwih akurat yèn dianggep taun 852.

[5061] Miturut tradisi sabanjure. Kabeh Vybutskaya – sing saiki dikenal minangka Vybutino utawa Labutino – dumunung rolas versts saka Pskov, munggah arus Kali Velikaya. Saka Kronik Utama (ing taun 903), cetha yèn tanah kelairané Olga sing pinaringan berkah iku Pskov, saka kono Oleg nggawa dhèwèké marang Igor lan ing kono dhèwèké, kamungkinan gedhé, putriné salah siji gubernur utawa boyar.

[5062] Dheweke seda ing taun 879.

Sawisé kedadeyan sing wis diterangaké mau, Pangeran Igor bebarengan karo seduluré Oleg mangkat menyang Kyiv kanthi niyat ngadegaké tahta pangeran ing kana, lan kabèh mau kasil: padha njabat pamaréntahan ing Kyiv, uga ing Veliky Novgorod, lan kutha-kutha liya ing tanah Rus' sing padha nyerah marang wong-wong mau, padha masang panguwasa dhéwé. Nalika wayahe mantenané Pangeran Igor teka, akèh para dara ayu sing dipilih kanthi pangarep-arep golek siji sing pantes kanggo kraton pangeran; nanging ora ana siji-sijia sing disenengi pangeran. Nalika kelingan marang Olga sing suci lan ayu, Igor langsung ngutus seduluré Oleg kanggo njupuk dhèwèké. Oleg nggawa Olga menyang Kyiv kanthi pakurmatan gedhé[5063] , lan Igor banjur nikah karo dhèwèké. Banjur Oleg[5064] , sedulur lan pangreksa Igor, uga seda, lan Igor wiwit mrentah tanpa ana tandhingan. Ing wiwitan pamaréntahan mandhiri, Igor nglakoni perang tanpa kendhat marang bangsa-bangsa ing sacedhaké. Dhèwèké malah nyerbu Konstantinopel: sawisé ngrebut akèh wilayah tanah Yunani, dhèwèké bali saka ekspedisi kuwi karo jarahan lan kamulyan[5065] . Dhèwèké nglampahi taun-taun pungkasan uripé kanthi tentrem, njaga katentreman karo wilayah tapel wates. Ing wektu kuwi, Igor lan Olga sing pinaringan berkah nduwé putra, Sviatoslav, sing mengko dadi bapaké Saint Vladimir, Pangeran Sing Sajajar karo Para Rasul. Lan Igor mrentah ing tahta Kakaisaran Agung Kyiv kanthi makmur: bandha mili marang dhèwèké saka pirang-pirang panggonan, amarga malah tanah adoh ngirim akèh peparing lan pajeg.

Pati teka marang Igor kaya mangkéné. Nganggo kahanan tentrem sawisé pirang-pirang perang, Igor miwiti ngubengi kutha-kutha lan wilayah kanggo nglumpukaké pajeg adat. Sawisé tekan ing antarané wong Drevli[5066] , dhèwèké kelingan yèn ing wiwitan pamaréntahané wong-wong kuwi wis mbrontak marang dhèwèké, lan mung manut manèh sawisé perang: mulané Igor ndadèkaké pajeg sing dibebani marang wong Drevli kaping pindho, saéngga mènèhi beban abot marang wong-wong kuwi. Wong-wong kuwi banjur sedhih lan padha rembugan karo pangerané, Mal:

'Yen srigala wis kebiasaan nyerang wedhus, bisa mateni sakabehe siji-siji kajaba dipatèni; mangkono uga karo kita – yèn kita ora mateni Igor, dhèwèké bakal mateni kita kabèh.'

Sawisé rembugan kuwi, padha wiwit nggoleki kasempatan sing pas. Lan mangkono, nalika Igor ngirim upeti saka wong Drevliyan menyang Kyiv, déné dhèwèké dhéwé tetep karo wong-wong mau karo sawatara pengiringé, wong Drevliyan nganggep yèn iki wektu sing pas: padha nyerang Igor kanthi dadakan ing sacedhak kutha Korosten; matèni para pangiring pangeran lan pangeran mau dhéwé, banjur dikubur ing kono. – Mangkono pungkasané Pangeran Igor – sawijining pamimpin sing apik ing tanah Rus', sing marakaké wong-wong ing sacedhaké padha wedi. Sawisé seda pangreksané, Oleg, Igor urip telung puluh loro taun[5067] .

Nalika kabar matené Igor tekan Kyiv, Olga nganti nangis; dhèwèké merangsi bojoné bebarengan karo putrané Sviatoslav, lan kabèh warga Kyiv uga nangis. Bab wong Drevlians, sawisé mateni Igor, padha ngrancang rencana wani: padha kepéngin nikahaké Olga karo pangerané, Mal, lan kanthi rahasia mateni ahli warisé Igor, Svyatoslav sing isih enom. Kanthi cara iki, wong Drevliyan ngarepake nambah kakuwatan pangerané. Padha langsung ngutus rong puluh priya pilihan nganggo prau menyang Olga, supaya dhèwèké gelem dadi garwané pangeran mau; lan yèn dhèwèké nolak, padha diprentah supaya maksa nganggo ancaman – supaya, sanajan nganggo kekerasan yèn perlu, dhèwèké dadi garwané pangerané. Para utusan tekan Kyiv lumantar banyu lan mandhap ing pinggir kali. Sawisé krungu yèn utusan mau wis teka, Putri Olga ngundang para priya—wong Drevliyan—kanggo teka marang dhèwèké lan takon:

'Apa kowe teka kanthi niat becik, tamu sing kinurmatan?'

'Kanthi niyat becik,' wangsulane.

[5063] Deleng cathetan 2. Kasunyatan yèn Oleg nggawa Olga saka Pskov menyang Igor dikonfirmasi déning legenda bab kaéndahan lan kapinterané sing gedhé: Oleg ora bisa nemokaké sapa waé ing antarané putri-putri boyar Kyiv sing bisa nyanding Olga ing sipat-sipat mau.

[5064] Ing taun 912

[5065] Igor dikenal wis mimpin loro kampanye nglawan wong Yunani, ing taun 941 lan 944; sing kapisan ora kasil. Bagéan sing dimaksud mesthi nyebutake kampanye kapindho, nalika kaisar Yunani, sawisé ngirim upeti gedhé marang Igor, nyuwun supaya dhèwèké ora perang nglawan Yunani; sawisé nampa upeti gedhé mau, Igor bali saka pinggir Kali Donau menyang Kyiv.

[5066] Nalika panggonan bangsa Slavia Wétan, wong Drevlian nguwasani wewengkon alas ing sacedhake tengah Kali Dnieper, padha manggon ing anak kali Pripyat; mula jenengé 'Drevlian'.

[5067] Dheweke dipatèni ing taun 945.

"Critakna marang aku," ujare Olga, "kenapa pancene kowe kabeh teka marang kita?"

Para priya mau mangsuli:

"Negara Drevlians ngutus kita marang sampeyan karo tembung iki: 'Aja nesu amarga kita wis matèni bojomu, amarga dhèwèké kaya srigala, ngrampok lan nyolong.'" Lan para pangeran kita iku panguwasa sing becik sing wis ngrembaka tanah Drevlians. Nanging pangeran kita saiki luwih unggul tanpa tandhing tinimbang Igor: enom lan ganteng, dhèwèké uga alus, welas asih lan loman marang kabèh. Mula, teka lan omah-omah karo pangeran kita – kowé bakal dadi garwané lan panguwasa tanah Drevlians.'

Putri Olga, nyumputake sedhih lan larane ing atine amarga bojone, ngendika marang utusan kanthi seneng-seneng pura-pura:

'Tembungmu nyenengake aku,' amarga aku ora bisa nguripake bojoku maneh, lan tetep dadi janda iku ora gampang kanggo aku: minangka wanita, aku ora ana ing posisi kanggo mréntahake kadipaten iki kanthi becik; lan anakku isih bocah cilik. 'Mula saka iku, aku bakal seneng nikah karo pangeranmu sing isih enom; saliyane, aku uga durung tuwa. Saiki padha lunga lan ngaso ing prau-praumu; esuk aku bakal ngundangmu menyang jamuan pakurmatan sing bakal tak aturake kanggo kowe, supaya sabab rawuhe lan sarujukku marang panjalukanmu bisa dingertèni kabèh wong; banjur aku bakal sowan marang pangeranmu. Kanggo kowe, nalika para utusan teka esuk ngajak kowe menyang pesta, elinga carane kowe kudu njaga, nalika nindakake kuwi, ajining pangeran sing ngutus kowe lan ajining awakmu dhéwé: kowe bakal teka ing jamuan kanthi cara sing padha kaya teka ing Kyiv, yaiku nganggo prau sing bakal diusung ing sirah déning wong-wong Kyiv – supaya kabèh wong weruh kaluhuranmu lan katresnanku marang pangeranmu, amarga iku aku ngajeni kowe kanthi ajining dhuwur ing ngarepé bangsaku.

Wong-wong Drevliyan padha mulih menyang prau kanthi kabungahan. Nanging Putri Olga, sing kepengin mbales dendam amarga bojone dipatèni, mikir paukuman pati kaya apa sing bakal diwènèhaké marang wong-wong mau. Ing bengi iku dheweke mrentahake supaya digolek lubang jero ing pekarangan istana nagari pangeran, ing kana uga ana balai agung sing lagi disiapake kanggo pesta. Esuke, putri ngutus para priya pinunjul kanggo ngajak para juru pacar menyang pesta; nanging, nalika padha lungguh ing prau kaya wong edan, padha kandha:

'Kita ora bakal mlaku, ora numpak jaran, ora lelungan nganggo kereta; nanging kaya kita dikirim déning pangeran kita nganggo prau, ngono uga gawa kita ing sirahmu menyang putri.'

Nanging wong-wong Kyiv padha ngguyu marang kabodhoané, banjur mangsuli:

Pangeran kita wis dipatèni, lan putri kita bakal nikah karo pangeranmu; lan saiki kita, kaya budhak, nindakake apa sing diprentahake.'

Lan sawisé padha dipapanaké siji-siji ing prau cilik, wong-wong Kyiv nggawa wong-wong mau, kebak kabanggaan kosong. Nalika wong Drevliyan digawa menyang pekarangan kraton sing wis kasebut mau, Olga, sing nyawang saka kamare, mréntah supaya wong-wong mau dibuwang menyang bolongan jero sing wis disiapaké kanggo kuwi. Banjur, piyambak nyedhak bolongan mau lan nundhuk ndhuwuré, dhèwèké takon:

'Apa kowe seneng karo pakurmatan kaya ngene iki?'

Nanging padha muni:

'Celaka kita! Kita wis matèni Igor, lan ora mung ora éntuk apa-apa sing apik saka kuwi, nanging malah ketemu pati sing luwih nggegirisi.'

Lan Olga mrentahake supaya padha dikubur urip ing bolongan kuwi.

Sawisé nindakaké kuwi, Putri Olga langsung ngutus utusané marang wong Drevlian karo tembung-tembung iki:

– 'Yen pancen kowe kepengin aku menyang marang pangeranmu, mula kirima utusan kanggo njupuk aku, sing luwih akèh lan pangkaté luwih dhuwur tinimbang sing sepisanan; supaya padha ngancani aku kanthi pakurmatan menyang pangeranmu; kirima wong-wongmu – para utusan – sanalika bisa, sadurungé wong-wong Kyiv nahan aku.'

Wong Drevliyan, kanthi kabungahan lan kesusu, ngutus limang puluh priya paling pinunjul marang Olga—para sepuh paling utama ing tanah Drevliyan sawise pangeran. Nalika padha tekan ing Kyiv, Olga maréntahaké supaya padha disiapaké omah adus lan ngutus warta marang wong-wong mau karo panyuwunan: supaya para utusan, sawisé lelungan sing abot, padha adus ing omah adus, padha ngaso, lan sawisé kuwi barulah padha teka marang dhèwèké; padha seneng-seneng lunga menyang omah adus. Nalika wong Drevlian wiwit adus, para abdi dalem sing wis disiapake ing kana kanthi sengaja nutup lawang saka njaba kanthi kenceng, nglumpukake

jerami lan ranting wit ing sakubenge omah adus, banjur diobong; mula para sepuh Drevlian, bebarengan karo para abdi dalem, padha mati kobong. Kaping pisan maneh, Olga ngutus utusan marang wong Drevlian, ngumumake yen dheweke bakal teka enggal kanggo nikah karo pangeran mau lan mrentahake supaya padha nyiapake mead lan kabeh jinis panganan lan omben-omben ing panggonan persis ing ngendi bojone, , dipatèni, supaya nalika teka, dheweke bisa dhisik nganakake trizna kanggo ngeling-eling bojone sing sepisanan sadurunge mlebu ing pernikahan kapindho, yaiku, pesta pangeling-eling miturut adat pagan; lan mung sawisé kuwi mantenané bakal dianakaké. Amarga kabungahané, wong Drevliyan nyiapaké kabèh kanthi akèh. Nanging Putri Olga, setya marang janjiné, mangkat menyang wong Drevliyan karo tentara gedhé, kaya-kaya lagi nyiapaké perang tinimbang mantenan. Nalika Olga nyedhaki Korosten, kutha krajané wong Drevli, wong-wong mau padha metu nyambut teka nganggo sandhangan upacara – ana sing mlaku kaki, ana sing numpak jaran – lan padha nampani dheweke kanthi sorak-sorai lan kabungahan. Nanging Olga dhisik menyang kuburan bojone, ing kana dheweke nangis kenceng banget; sawisé nindakake upacara pangeling-eling miturut adat pagan, dheweke mréntah supaya ana gundukan kuburan gedhé dibangun ing ndhuwur kuburan kuwi. Lan wong Drevliyan padha kandha marang dheweke:

'Gusti Putri! Kita mateni bojomu amarga dhèwèké ora welas asih marang kita, kaya srigala galak. Nanging panjenengan welas asih, kaya pangeran kita – saiki kita bakal urip tentrem!'

Olga mangsuli:

'Aku ora nangisi bojoku sing sepisanan maneh, amarga wis nindakake apa sing perlu ing kuburé; wis wayahe nyiapake kanthi kabungahan kanggo manten kapindho karo pangeranmu.'

Wong Drevliyan, saka sisihé, takon marang Olga bab utusan kapisan lan kapindho.

'Wong-wong mau ngetutaké kita liwat dalan liya, nggawa kabèh bandha-bandha kula,' wangsul sang putri.

Sawisé kuwi, Olga, sawisé mbusak sandhangan duka, nganggo busana manten padhang sing pantes kanggo putri, lan ing wektu sing padha ngetokaké pasuryan sing bungah. Dhèwèké mréntahaké wong Drevli supaya padha mangan, ngombe, lan seneng-seneng, lan mréntahaké wong-wongé dhéwé supaya ngladèni wong Drevli, mangan bareng karo wong-wong mau, nanging aja nganti mabuk. Nalika wong Drevliyan wis mabuk kabeh, putri mau mènèhi prentah marang prajurité supaya nyerang wong-wong mau nganggo senjata sing wis disiapaké sadurungé—pedhang, piso, lan tombak—mateni limang ewu utawa luwih. Mangkono, sawisé nyampur kabungahan wong Drevliyan karo getih lan mbalèkaké pati bojone, Olga banjur bali menyang Kyiv.

Taun sabanjure, Olga, sawise nglumpukake pasukan, maju nglawan wong Drevliyan bebarengan karo putrane, Sviatoslav Igorevich, ngajak dheweke melu kampanye kanggo mbales pati bapake. Wong Drevliyan metu nyambut karo pasukan militèr sing gedhé; sawisé bentrok ing[5068] , loro pihak padha perang sengit nganti wong Kiev ngalahaké wong Drevliyan; banjur wong Kiev ngoyak wong Drevliyan nganti tekan kutha krajan Korosten, lan padha dipatèni kabèh. Wong Drevliyan ngunci awaké dhéwé ing jero kutha, lan Olga ngepung kutha iku tanpa kendhat sajrone setaun. Nanging nalika weruh yèn bakal angel njupuk kutha mau kanthi serangan langsung, sang putri sing wicaksana ngrancang tipu muslihat kaya mangkéné. Dhèwèké ngutus kabar marang wong Drevliyan sing ngunci ing jero kutha:

'Kowe kuwi wong bodho, kenapa kowe padha kepengin mati keluwen tinimbang nyerah marang aku? Lha, kabèh kutha liyané wis padha sumpah setya marang aku; wong-wongé padha mbayar pajeg lan urip tentrem ing kutha lan désa, padha nandur ing sawah.'

'Kita uga kepengin,' wangsul wong-wong sing ngubengi kutha, 'nyerah marang sampeyan, nanging kita wedi sampeyan bakal nggoleki balas dendam maneh kanggo pangeran sampeyan.'

Olga banjur ngutus utusan kapindho marang wong-wong mau karo tembung-tembung iki:

Aku wis mbalekake dendam marang para sepuh lan wong-wongmu luwih saka sapisan; lan saiki aku ora ngupaya dendam maneh, nanging nuntut upeti lan pasrah saka kowe.

Wong Drevliyan sarujuk mbayar apa wae pajeg sing dikarepake. Olga ngusulake marang wong-wong mau:

[5068] Nalika loro pasukan padha bentrok, Sviatoslav enom nglontar tombak marang wong Drevlians; tombak sing dilontarake tangan bocah mabur mlebu antaraning kuping jaran lan nabrak sikilé; banjur para pimpinan druzhina Kyiv kandha: 'Pangeran wis miwiti – ayo druzhina ngetutake pangeran,' lan perang dadi sengit.

Aku ngerti yèn saiki kowe kabèh wis mlarat amarga perang lan ora bisa mbayar pajeg madu, lilin, kulit, utawa barang liya sing cocog kanggo dagang; lan aku uga ora kepéngin mbebani kowe kabèh karo pajeg abot; 'Wenehana aku upeti cilik minangka pratandha pasrahanmu—sanajan mung telung merpati lan telung manuk pipit saka saben omah. Kuwi wis cukup kanggo ngyakinke aku bab pasrahanmu.'

Kanggo wong Drevlians, pajeg iki katon cilik banget nganti padha ngguyoni kaputusané Olga sing dianggep ala wadon; padha cepet-cepet nglumpukaké telung merpati lan telung manuk pipit saka saben omah lan ngirimaké marang Olga kanthi tundhuk. Olga kandha marang para priya sing teka saka kutha:

'Nah, saiki kowe wis nyerah marang aku lan anakku – urip tentrem; sesuk aku bakal mundur saka kutha iki lan bali menyang omah.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké ngeculaké para priya mau; kabèh warga kutha padha bungah banget nalika krungu tembung putri. Olga, saka sisihé, mènèhi manuk-manuk mau marang prajurit-prajurité, dhèwèké mréntahaké supaya ing wayah bengi pisan ana potongan kain sing direndem ing belerang diiket ing saben merpati lan saben manuk pipit, banjur diobong supaya kabèh manuk mau mabur bebarengan menyang langit. Para prajurit ngetutaké dhawuh mau: manuk-manuk mabur bali menyang kutha asalé; saben merpati mabur menyang sarangé dhéwé lan saben manuk pipit menyang panggonané dhéwé, lan sakwisé kuwi kutha mau langsung kobong ing pirang-pirang panggonan, déné Olga nalika semana dhawuh marang pasukané supaya ngubengi kutha saka kabèh sisih lan miwiti nyerang. Warga kutha, mlayu saka geni, metu saka mburi tembok lan tiba ing tangan mungsuh; mangkono Korosten dijupuk. Akeh wong Drevlian sing mati amarga pedhang, liyane, bebarengan karo garwa lan anak-anake, kobong mati ing geni, dene liyane klelep ing kali sing mili ing ngisor kutha; ing wektu sing padha, Pangeran Drevlian uga mati. Saka wong-wong sing slamet, akèh sing dijupuk dadi tawanan, déné liyané ditinggalaké déning putri ing omahé, sanadyan dhèwèké mènèhi pajeg abot marang them[5069] . Mangkono Putri Olga mbales pati bojone marang wong Drevlians, ngreksa kabèh tanah Drevlians, lan bali menyang Kyiv kanthi kamulyan lan kamenangan.

Lan Putri Olga mrentahake wilayah-wilayah tanah Rusia ing sangisoré panguwasané ora minangka wanita, nanging minangka priya sing kuwat lan wicaksana, nyekel kuwasa kanthi kiyat ing tangane lan kanthi gagah berani mbela dhiri marang mungsuh-mungsuhé. Dheweke ditakuti dening wong-wong mau, nanging dikasihi dening rakyaté dhéwé minangka panguwasa sing welas asih lan taat ibadah, minangka hakim sing adil sing ora nate nindakake salah marang sapa waé, maringi paukuman kanthi welas asih – lan maringi ganjaran marang sing apik; dheweke nandhani rasa wedi marang wong sing ala, maringi ganjaran saben wong manut pantesing pakaryané; Ing kabèh bab pamaréntahan dhèwèké nampilaké pandhangan adoh lan kawicaksanan. Luwih saka kuwi, Olga, sing welas asih ing atiné, murah ati marang wong mlarat, mlarat, lan sing butuh pitulungan; panyuwunan sing adil cepet tekan atiné, lan dhèwèké langsung maringi. Kabèh pakaryané, sanadyan dhèwèké isih dadi wong pagan, nyenengaké Gusti Allah, kaya pantes nampa sih-rahmat Kristen. Saliyane kabèh kuwi, Olga nglakoni urip kanthi ngendhalèni dhiri lan suci: dhèwèké ora kepéngin omah-omah manèh, nanging tetep dadi janda sing suci, njaga wewenangé putrané minangka pangeran nganti umuré diwasa. Nalika putrané wis diwasa, dhèwèké nyerahaké kabèh urusan pamaréntahan marang putrané, déné dhèwèké dhéwé, sawisé mundur saka sorotan umum lan beban jabatan, urip bébas saka padha-padha pamaréntahan, nyawisaké dhiri kanggo tumindak welas asih.

Wektu sing cocog teka nalika Gusti kepengin maringi pencerahan marang wong-wong Slavia, sing wis kabut mripate amarga ora pracaya, kanthi padhanging iman suci, kanggo nuntun marang pangertosan kabeneran, lan nuntun marang dalan kaslametan. Gusti kersa mratelakaké wiwitaning pencerahan iki, kang dadi isiné wong atiné atos, lumantar sawijining wanita ringkih, yaiku Sang Olga ingkang kasucèkaké. Amarga kados déné Panjenengané biyèn sampun ndadékaké para wanita ingkang nggawa murri dados pangandhar Kabungahaning Kebangkitanipun (Matéus 28:9–10), lan nampilake marang donya Salibé sing mulya, ing ngendi Panjenengané disalib, saka jeroning bumi lumantar Ratu Helena, mangkono uga mengko, ing tanah Rus', Panjenengané kersa nanem iman suci lumantar sawijining wanita sing nggumunake, Helena anyar – Putri Olga. Gusti milih piyambakipun minangka wadah ingkang pantes kanggé Asma-Nya ingkang paling suci – supados piyambakipun saged nggawa ing saindenging tanah Rus'. Panjenenganipun nyulut ing manahipun esuking sih rahmat-Nya

[5069] Rong pertiga saka pajeg iki diparingake marang Kyiv, lan siji pertiga marang Vyshhorod, sing kagungané Olga.

ingkang ghaib, mbukak mripat pangertosanipun dhumateng pangertosan babagan Gusti ingkang sejati, ingkang durung nate dipun mangertosi. Dheweke wis bisa mbedakake tipuan lan kesesatan saka kejahatan pagan, wis yakin kaya kasunyatan sing cetha, manawa arca-arca sing disembah wong bodho iku dudu dewa, nanging mung ciptaan tanpa nyawa saka tangan manungsa; mulane, dheweke ora mung ora ngajeni, nanging uga sengit marang kuwi. Kaya pedagang sing nggoleki mutiara sing larang, Olga uga ngupaya kanthi sakabehe atine pangibadah sing sejati marang Gusti Allah, lan nemokake kanthi cara ing ngisor iki. Kanthi pangayomaning Gusti Allah, dheweke krungu saka sawetara wong yen ana mung siji Gusti Allah sejati, Pangripta swarga, bumi, lan kabeh ciptaan, kang uga diyakini dening wong-wong Yunani; lan manawa saliyane Panjenengané ora ana dewa liya[5070] . Karep banget kanggo entuk kawruh sejati babagan Gusti Allah lan, miturut sipaté, ora males, Olga kepéngin menyang wong-wong Yunani dhéwé, supaya dhèwèké bisa ndeleng ibadah Kristen kanthi mripaté dhéwé lan yakin tenan marang ajarané babagan Gusti Allah sejati. Kanthi diiringi para priya pangkat dhuwur, dheweke mangkat menyang Konstantinopel lumantar segara kanthi rombongan ageng; ing kana dheweke ditampa kanthi pakurmatan ageng dening kaisar lan patriark, marang wong-wong mau Olga maringi akèh peparing sing pantes kanggo para pangkat dhuwur. Ing Konstantinopel, Olga sinau babagan iman Kristen, ngrungokake Sabda Gusti kanthi temenan saben dina lan nyekseni kaagungan upacara liturgi lan aspek liya ing urip Kristen. Atine kobong karo katresnan marang Gusti, kang dhèwèké pracaya tanpa sangsi; lan mula Olga nyatakaké kepéngin nampa baptisan suci. Kaisar Yunani, sing wektu kuwi dadi duda, kepéngin nggawe Olga dadi garwané: dhèwèké katarik marang Olga amarga ayuné, wicaksanané, kawani, kamasyhurané, lan uga amarga ambaé tanah Rusia. Kaisar kandha marang Olga:

'Adipati Olga! Panjenengan pantes dadi ratu Kristen lan manggon karo kita ing kutha krajan karajan kita iki.'

Lan Kaisar banjur miwiti ngajak Olga omah-omah karo dhèwèké. Nanging dhèwèké ora langsung nolak ajakan Kaisar, nanging dhisik nyuwun dibaptis, kandha:

Aku teka ing kene kanggo baptisan suci, dudu kanggo mantenan; sawise aku dibaptis, banjur kita bisa rembugan babagan mantenan, amarga ora diparingi idin kanggo bojo sing ora pracaya lan durung dibaptis supaya nyawiji karo bojo lanang Kristen.' Tsar banjur meksa supaya Olga dibaptis: Patriark, sawise maringi piwulang sing cukup marang Olga babagan kabeneran iman suci, banjur nyiapake dheweke kanggo baptisan. Lan nalika kolam baptisan wis disiapake, Olga wiwit nyuwun supaya Tsar dhéwé dadi bapak baptisé: 'Aku,' ujare, 'ora bakal dibaptis kajaba Tsar dhéwé dadi bapak baptisku: aku bakal ninggal panggonan iki tanpa dibaptis – lan kowé bakal tanggung jawab marang Gusti Allah tumrap nyawaku.' Tsar sarujuk karo panyuwuné, lan Olga dibaptis déning Patriark, nalika Tsar dadi bapak baptisé, nampa dhèwèké saka kolam baptis sing suci. Olga dijenengi Helena, kaya ratu Kristen pisanan, ibu saka Konstantinus Agung, sing uga dijenengi Helena. Sawisé baptisé, nalika Liturgi, Patriark maringi Olga Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus sing Paling Suci lan mberkahi dhèwèké nganggo tembung:

'Kabul kowe ing antarané para wanita Rus, awit kowe, sawise ninggal pepeteng, wis ngupaya pepadhang sejati; sawise sengit marang politeisme berhala, kowe wis tresna marang Gusti Allah sejati siji; kowe wis uwal saka pati langgeng kanthi nyawisake awakmu marang gesang langgeng. Wiwit saiki, para putra tanah Rus bakal ngajeni kowe!'

Mangkono Patriark mberkahi piyambakipun. Akeh saka wong-wong sing teka bareng Olga, loro-lorone lanang lan wadon, uga dibaptis, lan ana kabungahan ageng ing Konstantinopel nalika baptisan Putri Olga: Tsar, ing sisih piyambak, nganakake jamuan ageng ing dina iku, lan kabeh padha bungah, memuji Kristus Gusti kita.

[5070] Mangkono kahanané wong Varangian – wong Kristen, sing akèh ana ing antarané pangiring Pangeran Igor. 'Minangka wanita sing duwé akal budi sing gedhé,' ujare ahli sajarah kondhang E.E. Golubinsky, 'Olga mesthiné wis merhatosaké wong Varangian sing nduwèni iman anyar iki; Miturut perané, para Varangiané dhéwé, ngandelaké kapinterané Olga, mesthiné padha ngarep-arep bisa ngowahi dhèwèké dadi penganut agama anyar. Wulangé para Varangian Kristen kuwi sing nyurung Olga njupuk kaputusan dadi wong Kristen. Kita ngerti yèn dhèwèké dudu mung wanita sing nduwèni akal gedhé, nanging uga pikiran kados negarawan. Kahanan iki mesthi mbantu ngurangi separo saka angelé tugas wong-wong sing nyawisaké dhiri kanggo meyakaké dhèwèké marang kabeneran agama Kristen. Kasunyatan yèn agama Kristen wis dadi kapercayan meh kabèh bangsa ing Éropah, lan ing kahanan apa waé dadi kapercayan wong-wong paling unggul ing antarané, – kasunyatan manawa sanajan ing antarané sedulur-seduluré dhéwé (Varangian) wis ana gerakan kuat marang agama iki, manut tuladha bangsa-bangsa liya – mesthi waé mengaruhi pikirané Olga, nggawa dhèwèké tekan kesimpulan sing ora bisa dihindari yèn wong-wong paling unggul mesthi nduwèni iman paling unggul (History of the Russian Church, vol. 1, 1st half, edisi kapindho, kaca 75).

Banjur Tsar maneh ngangkat prakara nikah karo Olga, sing wis dijenengi Helena nalika baptisé sing suci. Nanging Helena sing pinaringan berkah mangsuli marang dhèwèké:

'Kepiye kowe, anak baptismu, bisa njupuk aku dadi bojomu? Amarga iku dianggep nggegirisi lan ora bisa ditrima, ora mung miturut hukum Kristen nanging uga miturut adat pagan, yèn bapak nduwèni anak wadoné dadi bojone.'

'Kowe wis ngalahake aku nganggo akal, Olga!' kandha Tsar.

'Aku wis ngandhani kowe sadurunge,' mangsuli Olga sing Kaberkahan, 'manawa aku ora teka mriki kanthi niat mrentah bebarengan karo kowe—awit anakku lan aku wis duwe wewenang sing cukup ing tanah Rus'—nanging kanggo dipingit marang Sang Prabu langgeng, Kristus Gusti Allah, kang wis tak tresnani kanthi sakabehe atiku, kepengin dadi pantes kanggo kraton langgeng Panjenengané.'

Banjur Tsar, sawisé ninggalaké niyaté sing ora bisa kacapai lan katresnan daging, wiwit tresna marang Olga sing Mulya kanthi katresnan rohani kaya anaké dhéwé, maringi peparing sing akèh, lan nglilani piyambak kanthi tentrem. Nalika piyambakipun ninggalaké Tsargrad, Olga sing Mulya marani Patriark lan, njaluk berkah nalika arep budhal, ngendika marang piyambakipun:

'Mangga, Bapa Suci, ndedonga marang Gusti Allah kanggo aku, nalika aku bali menyang negaraku, ing ngendi putraku isih kesasar ing kapercayan pagan lan kabèh wong atiné atos kaya watu ing kejahatan kuna—muga-muga Gusti Allah lumantar pandonga suci panjenengan nylametaké aku saka kabèh kejahatan.'

Patriark mangsuli marang dheweke:

'Putriku sing setya lan pinaringan berkah ing Roh Suci. Mugi Kristus, ingkang kowe sandhangan lumantar baptisan suci, piyambakipun mberkahi kowe saking sakabehing kajahatan, kados piyambakipun ngreksa Nuh saking Banjir Bandang, Lot saka Sodom, Musa lan Israel saka Firaun, Daud saka Saul, Daniel saka cangkemé singa, lan telung mudha saka pawon geni. Mangkono uga mugi Gusti, , nylametaké panjenengan saka bala; panjenengan pinaringan berkah ing antarané bangsamu, lan putu-putu lan buyutmu bakal ngajèni panjenengan nganti dina-dina pungkasanmu.

Olga sing kabegjan nampa berkah iki saka Patriark minangka bandha sing luwih larang tinimbang hadiah paling mewah; bebarengan karo iku, dhèwèké uga nampa piwulang bab kasucian lan pandonga, puasa lan nahan napsu, lan kabèh pakaryan becik sing dadi ciri urip Kristen sing nyenengake Gusti. Sawisé kuwi, Olga sing Kabegjan nampa saka Patriark Salib Suci, ikon-ikon suci, buku-buku lan piranti liya sing perlu kanggo ibadah marang Gusti; dhèwèké uga nampa presbiter lan klerik saka Patriark. Lan Olga sing Kabegjan mangkat saka Konstantinopel menyang tanah airé kanthi kabungahan gedhé[5071] .

Konon Salib Suci sing ditampa saka tangan Patriark iku nduwèni tulisan ing ngisor iki: 'Tanah Rusia wis anyar uripé ing Gusti Allah lumantar baptisan suci sing ditampa dening Olga sing bejo.' Sawisé seda Olga sing bejo, para wong pracaya nyimpen salib iki nganti jaman Pangeran Agung Yaroslav Vladimirovich; pangeran

---

[5071] Umumé diyakini yèn Olga sing Begja dibaptis ing Konstantinopel taun 957 nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus. Nanging angel nampa anggapan iki. Kasunyatane, Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus ninggalaké sawijining risalah sing judhulé 'Babagan Upacara utawa Adat Istana Bizantium'. Ing karya iki, dhèwèké njlèntrèhaké kanthi rinci carané Olga sing pinaringan berkah ditampa ing kraton nalika rawuh ing Konstantinopel taun 957; nanging sang maharaja ora mènèhi pratandha apa-apa yèn Olga teka ing Konstantinopel kanggo baptisan utawa yèn dhèwèké pancèn wis dibaptis. Kosok baline, dhèwèké nerangaké yèn Olga teka ing Konstantinopel wis dibaptis: imamé wis ana nalika panyambutan kapisan ing kraton. Dadi, kapan dhèwèké dibaptis? 'Kayane, sawisé seda Igor, Olga tetep durung dibaptis sajrone dhèwèké dadi regent kanggo Sviatoslav sing isih cilik lan terus nyekel jabatan resmi ing nagara, lan dhèwèké dibaptis sawisé nemokake kasempatan kanggo nyerahake regensiné lan mundur, paling ora sacara resmi, menyang urip pribadi, sawisé kuwi wong-wong ora nduwé hak manèh kanggo nuntut pertanggungjawaban tumindaké' (E.E. Golubinsky. History of the Russian Church, vol. 1, 1st half, 20th ed., kaca 78). Sing kapindho mung bisa kelakon sawisé Svyatoslav tekan umur diwasa miturut hukum, sing ing wektu kuwi diwiwiti, ing endi waé, ora luwih awal saka umur 10 taun. Svyatoslav lair ing taun 942, lan ing taun 957 Olga wis dibaptis. Yen dianggep umur diwasa Svyatoslav yaiku 10 taun, kita bisa nyimpulake manawa Olga sing Kaberkahan dibaptis ing sawijining wektu antara taun 952 (nalika Svyatoslav umur sepuluh taun) lan 957. Lan ana bukti sing cetha sing nemtokake baptisan Olga sing Kaberkahan ing salah siji taun sajrone periode iki. Romo Jacob, pangadeg lan pelopor historiografi nasional kita, sing nulis ing pungkasan pamaréntahan Yaroslav lan wiwitan pamaréntahan Izyaslav – panulis sing pantes dipercaya – nyatakake ing cathetané bab baptisé Olga lan Vladimir yèn Olga urip 15 taun sawisé dibaptis. Mula, miturut Jacob, sing kaya pangripta kronik, nyelehake seda Olga ing taun 969, Olga dibaptis ing taun 954 (969–15954), nalika Constantine Porphyrogenitus (912–957) dadi kaisar Yunani lan Theophylact (933–956) dadi patriark. – Nalika Santo Olga lelungan menyang Konstantinopel ing taun 957, Santo Polyevktus wis dadi Patriark.

kasebut, sawisé mbangun Gréja Santa Sofia sing agung lan éndah ing Kyiv, nyelehaké salib mau ing altar sisih tengen. Saiki salib iki wis ora ana maneh: amarga nalika Kyiv bola-bali diserang lan dirusak, gréja-gréja sucié padha rusak. Nanging ayo bali marang crita Babah Olga.

Sawisé bali menyang Kyiv, Helena anyar – Putri Olga – miwiti kaya srengéngé mbusak pepeteng saka panyembahan berhala, padhangaké wong-wong sing atiné mendhung. Dhèwèké ngedegaké gréja pisanan kang dipersembahaké marang Santo Nikolaus ing Makam Askold, lan ngowahi akèh wong Kyiv dadi pracaya marang Kristus Juruwilujeng. Nanging piyambakipun boten saged, kanthi cara punapa kemawon, nggawa putranipun Sviatoslav dhateng pangertosan sejati – pangertosan babagan Gusti Allah: amargi sampurna dedikasi dhateng kampanye militer, piyambakipun boten nggatekaken tembung ibunipun. Piyambakipun tiyang gagah berani ingkang remen perang, ngantos piyambakipun nglampahi kathahing gesangipun wonten ing satunggaling resimen lan tentara tinimbang wonten ing griya. Marang ibuné sing nyoba ngyakinaké dhèwèké, Sviatoslav kandha:

'Yen aku nampa iman Kristen lan dibaptis, para boyar, para komandan lan kabèh pengiringku bakal mbelakangi aku, lan aku ora bakal duwe sapa-sapa kanggo mungsuh karo mungsuh kita lan mbela tanah air kita.'

Mangkono wangsulane Pangeran Sviatoslav; sanadyan mangkono, dhèwèké ora nglarang wong-wong sing kepéngin dibaptis; nanging ora akèh bangsawan sing nampa baptisan suci; malah kosok baliné, para bangsawan ngina wong-wong kaya ngono, amarga tumrap wong-wong sing ora pracaya, Kristen iku kabodhoan (deleng 1 Korinta 1:18); dene akèh wong cilik sing katarik marang Gréja Suci. Santa Olga ngunjungi Veliky Novgorod lan kutha-kutha liyané, nuntun wong-wong marang pracaya marang Kristus ing endi waé dhèwèké bisa; kanthi mangkono, dhèwèké mecakké arca-arca, nggantèkaké nganggo salib suci, sing saka kono akèh pratandha lan kaajaiban sing kelakon kanggo meyakaké wong-wong pagan. Nalika bali menyang tanah airé, ing saindenging Vybutsk, Santa Olga uga nyebarake piwulang Kristen marang wong-wong sing cedhak karo dhèwèké. Sajrone manggon ing wewengkon iki, dhèwèké tekan pinggir Kali Agung, kang mili saka kidul menyang lor, lan mandheg ngadhepi panggonan ing ngendi Kali Pskov, kang mili saka wetan, nyawiji karo Kali Agung (ing wektu sing diterangaké, alas gedhé lan lebat nutupi wilayah iki, kaya sing kacathet ing); lan ing kono, saka pinggir kali, Santa Olga weruh telung sinar padhang banget mudhun saka swarga tumuju panggonan sing kasebut mau, madhangi panggonan-panggonan mau: ora mung Santa Olga dhéwé, nanging uga kanca-kancané, padha nyekseni cahya éndah saka sinar-sinar mau; lan wong sing berkah iku bungah banget lan matur nuwun marang Gusti Allah kanggo panglihatan mau, sing maringi pratandha pencerahan tanah iku kanthi sih-rahmaté Gusti Allah. Banjur ngadhep marang wong-wong sing mèlu, wong sing berkah Olga kandha kanthi ramalan:

'Kawruhana iki: miturut kersaning Gusti, ing panggonan iki, kang padhang dening sinar telu, bakal dibangun gréja ing asmané Tritunggal Sang Suci lan Pangurip, lan bakal diadegaké kutha ageng lan mulya, kang sugih kabèh.'

Sawisé tembung-tembung mau lan pandonga sing lumayan dawa, Sang Olga sing berkah ngedegaké salib: lan nganti saiki gréja iku isih ngadeg ing panggonan sing padha nalika Sang Olga sing berkah ngedegaké. Sawisé ngumbara liwat akèh kutha ing tanah Rusia, mubalig Kristus iki bali menyang Kyiv lan ing kono nindakake kabecikan kanggo Gusti Allah: yen ing jaman kapagan dhèwèké wis nindakake kabecikan, saiki sawisé padhanging iman suci, Berkah Olga ngias awaké dhéwé kanthi kabecikan manéka warna, ngupaya nyenengaké Gusti sing anyar dhèwèké kenal, Pangripta lan Panerangé. Nalika kelingan pangandikane ing Kali Pskov, dhèwèké ngirim pirang-pirang emas lan pérak kanggo pambangunan gréja kang dipersembahaké marang Trinitas Suci; ing wektu sing padha, dhèwèké mréntahaké supaya papan kuwi dienggoni wong: lan ing wektu sing cendhak kutha Pskov, kang dijenengi miturut Kali Pskov, saya gedhé dadi kutha ageng, lan asmané Trinitas Suci Paling Suci dimulyakaké ing kono.

Ing wektu iki, Pangeran Sviatoslav, sawisé ninggalaké ibuné lan putrané Yaropolk, Oleg, lan Vladimir ing Kyiv, mangkat nglawan wong Bulgaria[5072] : sajrone perang karo wong-wong mau, dhèwèké nyekel nganti wolung puluh kutha, lan dhèwèké banget kasengsem karo kutha krajané, Peryaslavets[5073] , ing ngendi dhèwèké manggon. Ing wektu sing padha, Sang Olga sing pinaringan berkah, nalika tetep manggon ing Kyiv, mulangake kapercayan Kristen marang para putu—anak-anaké Sviatoslav—miturut pangerten bocah-bocah mau; nanging dhèwèké ora

[5072] Ing taun 967
[5073] Ing Danube.

wani mbaptis, amarga wedi bakal ana masalah saka anaké, lan nyerahake dhiri marang kersané Gusti. Nalika Sviatoslav kasep ing tanah Bulgaria, Pecheneg[5074] kanthi dadakan nyerang wilayah Kyiv, ngubengi kutha Kyiv lan ngurung; Santa Olga bebarengan karo putu-putune ngunci awaké dhéwé ing kutha, sing ora bisa dijupuk déning Pecheneg. Gusti, sing nglindhungi abdi-Nya sing setya, uga mbela kutha mau lumantar pandonga-pandongaé. Kabar invasi Pecheneg marang Kyiv tekan marang Sviatoslav; dhèwèké buru-buru karo pasukane saka tanah Bulgaria, nindakake serangan kaget marang Pecheneg lan ngusir wong-wong mau; nalika mlebu Kyiv, dhèwèké nyapa ibuné sing wis lara, lan manèh kepéngin ninggalaké ibuné supaya bisa nerusaké lelampahan menyang tanah Bulgaria. Nanging Olga sing Kaberkahan kandha marang dheweke kanthi nangis:

'Napa kowe ninggalake aku, anakku, lan menyang ngendi kowe lunga? Golek wong liya, marang sapa kowe nyerahake anakmu? Amarga anak-anakmu isih cilik, lan aku wis tuwa, lan lara uga – aku ngenteni pati sing wis cedhak – kepergianku menyang Kristus sing tak tresnani, kang tak pracaya; Saiki aku ora kuwatir apa-apa kejaba kowe: aku nyesel amarga sanajan aku wis mulang kowe akèh lan ngajak kowe ninggalaké kabodhoan nyembah berhala lan pracaya marang Gusti Allah sejati sing wis tak kenal, kowe nglirwakaké kuwi; lan aku ngerti manawa amarga kowe ora manut marang aku, pungkasan sing sengsara bakal ngenteni kowe ing donya, lan sawise mati – sangsara langgeng sing disedhiyakake kanggo wong-wong pagan. Mula saiki, paling ora turuti panyuwun siji iki: aja lunga-lunga nganti aku seda lan dikubur; sawise kuwi kowe bisa lunga menyang endi wae sing kowe karepake. Sawisé aku seda, aja nindakake kabiasaan pagan sing biyasa dilakoni ing kahanan kaya ngono; nanging wènèhana presbiterku lan para rohaniawan ngubur awak dosaku miturut adat Kristen; aja wani ngedegake gundukan kuburan kanggo aku utawa nganakake pesta panguburan; nanging kirimna emas marang Patriark Paling Suci ing Konstantinopel, supaya Panjenengané bisa ndedonga lan nyembelih kurban marang Gusti Allah kanggo nyawaku lan maringi sedekah marang wong mlarat.

Krungu kuwi, Sviatoslav nangis kenceng lan janji bakal nepati kabèh panyuwunan pungkasané, mung ora gelem nampa iman suci. Sawisé telung dina kliwat, Olga sing kaberkahan tiba ing kahanan kesel banget; dhèwèké nampa Komuni Suci saka Awak sing Paling Suci lan Getih sing Maringi Urip saka Kristus Juruslamet kita; sajrone wektu kuwi dhèwèké tetep ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, sing tansah dianggep minangka panyelamet sawisé Gusti Allah; dhèwèké uga nyebut kabèh para wali; kanthi semangat sing istimewa, Pundhen Olga ndedonga supaya tanah Rusia padhang sawisé seda; kanthi ndeleng mbesuk, dhèwèké wis bola-bali ngandhani ing sajroning uripé yèn Gusti bakal maringi pencerahan marang wong-wong ing tanah Rusia lan akèh sing bakal dadi wali agung; lan nalika ambegan pungkasané, Pundhen Olga ndedonga supaya ramalan iki enggal kelakon. Isih ana pandonga ing lambe nalika nyawane sing mulya bébas saka badané lan, minangka wanita sing bener, ditampa ing tangané Gusti Allah. Mangkono dhèwèké pindhah saka donya bumi menyang swarga lan dianggep pantes mlebu kratoné Sang Raja langgeng – Kristus Gusti Allah – lan, minangka wali pisanan saka tanah Rus', kalebu ing antawis para wali. Olga sing kaberkahan, sing dibaptis kanthi jeneng Helena, séda ing tanggal 11 Juli taun[5075] . Dheweke wis omah-omah suwéné patang puluh loro taun, lan nalika nikah dheweke isih dadi prawan sing wis diwasa lan seger – umuré watara rong puluh taun. Ing taun kaping sepuluh sawisé bojone seda, dhèwèké nampa baptisan suci, lan sawisé baptisan kuwi dhèwèké urip manut ajaran Gusti suwéné limolas taun. Mangkono, yèn dijupuk sakabèhé, umuré watara sangang puluh taun. Santa Olga ditangisi déning anaké, Pangeran Svyatoslav, para boyar, para panguwasa, lan kabèh rakyat; Santa Olga dikubur kanthi pakurmatan manut upacara Kristen.

Sawisé Santa Olga séda, ramalané babagan pati tragis anaké lan masa depan sing padhang kanggo tanah-tanah Rus' kelakon. Putrané Svyatoslav (miturut cathetan sejarawan) dipatèni sawatara taun sawisé ing perang

---

[5074] Pecheneg iku sawijining bangsa asalé saka Turki. Biyèn padha ngumbara ing padang rumput Asia Tengah, lan durung cetha kapan persisé padha migrasi saka kana menyang Éropah. Ing abad kaping 9, padha wis mapan ing antarané Volga lan Yaik (Ural); nganti taun 60-an abad kaping 10, Pecheneg durung ngganggu Rus'. Serangan Pecheneg marang Kyiv sing kasebut ing hagiografi iku minangka referensi pisanan ing Kronik (ing taun 968) babagan serangan Pecheneg. Wiwit wektu kuwi, luwih saka setengah abad, Rus' nglakoni perjuangan tanpa kendhat nglawan Pecheneg. Rus' nyoba nglindhungi awake dhewe saka Pecheneg nganggo benteng lan kutha; Mangkono asal-usulé Zmiyev Val ing wewengkon sing saiki dadi Governat Kiev. St Vladimir mbangun benteng pertahanan ing sacedhake Kali Stugna, dene Yaroslav sing Arif nindakake kuwi ing sacedhake Kali Ros (luwih kidul). Serangan Pecheneg pungkasan marang Rus' (pengepungan Kiev) kelakon ing taun 1034, nalika padha kalah total.

[5075] Ing taun 969

déning pangeran PechenegKury[5076] . Kury motong sirahé Svyatoslav lan nggawé cangkir saka tengkoraké, disepuh emas lan nulis ukara ing ngisor iki:

'Sapa sing ngupaya apa sing kagungané wong liya, ngrusak kagungané dhéwé.' Nalika pesta karo para bangsawané, pangeran Pecheneg ngombe saka cangkir iki. Mangkono, Pangeran Agung Svyatoslav Igorevich, sing gagah lan durung tau kalah ing perang, nemoni pungkasan tragis, kaya sing wis diprédhiksi ibuné, amarga dhèwèké ora nggatekaké pitutur ibuné. Ramalan saka Olga sing berkah uga kelakon tumrap tanah Rus'. Rong puluh taun sawisé seda, cucuné Vladimir nampa baptisan suci lan madhangi tanah Rus' kanthi iman suci[5077] . Sawisé mbangun gréja watu kang dipersembahaké marang Indhunging Gusti Allah ingkang Paling Suci (kawruh kanthi jeneng 'Greja Persepuluhan', amarga Vladimir nyumbang sapérangan sepuluh saka kagungané kanggo pangopènané) lan sawisé rembugan karo Leontius, Metropolitan Kyiv, Santo Vladimir ngundhuh saka lemah relik suci simbahé—ora pecah, ora bosok lan ambuné wangi; panjenenganipun mindhahaké kanthi pakurmatan ageng menyang Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci ingkang kasebut mau lan nyelehaké boten kanthi rahasia nanging kanthi tebuka, supados tiyang-tiyang ingkang padha teka kanthi iman saha nampi kasembadan pandonga: akèh panyembuhan saking manéka rupa lara ingkang kaparingaké lumantar relik suci[5078] .

Uga aja nganti dilalekake sing ing ngisor iki: ana jendhela cilik ing tembok gréja ing ndhuwur kuburan Bejo Olga; lan yen ana wong sing teka menyang relik suci kanthi iman sing teguh, jendhela cilik kuwi bakal mbukak kanthi dhewe, lan wong-wong sing ana ing njaba bisa cetha ndeleng liwat kono relik suci sing mujijat ana ing njero; luwih maneh, wong-wong sing dianggep pantes banget uga bisa weruh padhangé kaajaiban sing sumebar saka relik mau; lan sapa waé ing antarané para pracaya sing kena lara apa waé langsung mari. Déné wong-wong sing teka kanthi pracaya sithik, jendhela cilik kuwi ora mbukak, lan padha ora bisa ndeleng relik suci, sanajan wis mlebu ing gréja: padha mung weruh kuburan lan ora mari. Para wong pracaya, nanging, nampa kabèh paedah kanggo badan lan jiwa lumantar pandonga Santa Olga, sing dijenengi Helena nalika baptisan suci, lan lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kaparingana kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates. Amin.

Troparion, Nada 1:

Sawise nyalaake pikiranmu nganggo swiwi kawicaksanan ilahi, kowe mabur ngluwihi kabeh ciptaan sing katon: sawise nggoleki Gusti Allah lan Sang Pencipta kabeh prakara, lan sawise nemokake Panjenengané, kowe nampa lair maneh lumantar baptisan. Ngrayakake ing Wit Urip, kowe tetep ora rusak salawas-lawase, tansah mulya, Olga.

Kontakion, Nada 4:

Ayo padha nyanyi dina iki babagan Gusti Allah, sing mberkahi kabèh, sing ngluhuraké Olga sing wicaksana ing Rusia: muga-muga Panjenengané, lumantar pandongane, maringi roh kita pangapura dosa.

Peringatan Martir Suci Kindai

Peringatan tanggal 11 Juli

Santa Kindai iku sawijining presbiter saka desa Sida ing Pamphylia. Nalika jaman pamaréntahan Diocletianus, dhèwèké ditangkep miturut dhawuh gubernur Stratonicus lan dihukum kobong ing tiang. Dhèwèké digawa menyang panggonan martir kanthi ngagem sepatu wesi kang dipasangi paku. Para prajurit sing ngiring dhèwèké ketemu tukang kayu ing dalan lan kanthi paksa njupuk kayu bakar saka dhèwèké, nanging Santo Kindai

---

[5076] Ing taun 972

[5077] Dina perayaané tanggal 15 Juli.

[5078] Nalika invasi Mongol, reliké disumputaké ing gréja; ing abad kaping 17, reliké disumputaké manèh ing panggonan sing ora dingertèni amarga alesan sing ora cetha kabèh.

mbayar rega kayu mau marang tukang kayu, banjur nggawa kayu kuwi dhéwé menyang panggonan pangorbanané. Nalika dipasang ing tengah geni, sang martir ora cilaka lan ngajak wong-wong supaya ngakoni kuwasa Kristus. Dumadakan ana prahara gedhe, lan udan deres nyiram tumpukan kayu bakar. Sawise prahara rampung, sang wali ndedonga marang Gusti lan nyerahake nyawane.

25 Juli

12 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangasoan Sang Mulya: Arsenius saka Novgorod (ing taun 1570) lan Simon saka Volom (ing taun 1641).

Ing dina iki uga kita mengeti para martir suci Theodore si Varangian lan putrané John, sing dipatèni ing Kyiv taun 983.

Pangorbanan para martir suci Proklus lan Hilarion.

Perayaan tanggal 12 Juli

Para martir suci, Proklus lan Hilarion, asalé saka kutha[5079] Kalipta, cedhak Ankyra[5080] ; padha nandhang sangsara ing tangan gubernur Maksimus nalika pamaréntahan Trajan[5081] . Santo Proklus dadi sing pisanan ditangkep lan digawa ngadhep kaisar dhéwé, sing wektu kuwi ana ing wilayah kuwi; banjur dhèwèké diiket lan dibuwang menyang panjara. Kaisar, sawisé mriksa kasus Proklus lan weruh yèn dhèwèké ora gelem manut marang dhawuh sing ora takwa[5082] , banjur nyerahaké dhèwèké marang Hegemon Maximus supaya disiksa. Maximus, sawisé lungguh ing kursi pangadilan, nuntut jawaban saka tawanané Kristus – dhèwèké takon:

'Apa keturunanmu?'

'Keturunan kula iku keturunan Kristus,' wangsulé Santo Proklus, 'lan pangarep-arep kula ana ing Gusti Allah.'

'Aku sumpah marang para dewa, aku ora bakal paring welas asih marang kowe!'

Panguwasa kuwi kandha, banjur takon maneh:

'Apa kowe ngerti prentah raja sing wis diumumaké ing endi-endi, yèn kabèh wong Kristen kudu nyembah déwa?'

– Kula sampun mireng, – wangsul sang wali, – bab paugeranipun tiyang ingkang tanpa hukum punika; piyambakipun sampun ngetokake dhawuh punika kanggé nyasaraké akèh tiyang, lan kanggé karusakanipun dhéwé.

'Kowe wani,' ujare gubernur kanthi nesu lan gumun, 'ngremehake raja lan ngina paugerané?! Apa kowe ora weruh siksa apa sing bakal nunggu kowe amarga iki, heh wong sengsara?'

'Tindakna manut kersamu,' bales sang martir, 'aku ora bakal nyembah marang dewa-dewamu, lan aku ora wedi marang panyiksaan sing mateni badan nanging ora mateni nyawa; luwih becik wedi marang Gusti tinimbang manungsa.'

'Pilih dhéwé,' ujare gubernur, 'urip utawa pati: ing kana, kowe weruh wit penyiksaan sing wis disiapaké kanggo kowe, lan piranti-piranti penyiksaan – kita ngentèni jawabanmu: kowe milih apa?'

Santo Proklus mangsuli:

'Yen kowe wedi nglanggar dhawuhe raja, supaya ora nandhang sangsara sakedhap, mula kita wong Kristen luwih maneh wedi ora ngetutake dhawuhe Gusti Allah, supaya kita ora tiba ing panyiksa langgeng sing wis disiapake Gusti Allah kanggo wong-wong sing mbelakangi Panjenengané lan sujud marang dewa-dewa palsumu,

---

[5079] Utawa, luwih tepaté, désa-désa.

[5080] Ana loro kutha sing dijenengi Ancyra: siji ana ing Galatia, sijine ana ing Phrygia. Durung dingerteni persis cedhak kutha endi desa Calipta dumunung.

[5081] Trajan – Kaisar Romawi saka taun 98 nganti 117.

[5082] Bab sembah marang berhala.

sing dhewe bakal diparingi paukuman langgeng bebarengan karo wong-wong sing nyembah marang dewa-dewa mau.

"Satemene," pangandikane gubernur kanthi gumun, "kowe wani nyalahake dewa-dewa kita? Aku kandha marang kowe, sanadyan kowe ora kersa, aku bakal meksa kowe ngakoni kakuwatan dewa-dewa kita."

'Nanging pangarep-arepku,' wangsul sang martir, 'ana ing Gustiku, manawa sadurunge kowe bisa ngyakinake aku nyatakake pracaya marang dewa-dewamu, aku bakal njamin, ing ngarepe kabeh prajurit lan abdi dalem, nglawan kersamu, kowe ngakoni Gustiku lan nulis nganggo tanganmu dhewe: "Gusti Allahé wong dosa Proklus iku sejati, lan ora ana liya kejaba Panjenengané."'

Amarga nesu, gubernur mrentahake supaya sang martir digantung telanjang saka wit, watu abot diiket ing sikilé, lan awaké digores nganggo kait wesi. Lan suwéné wektu Sang Proklus disiksa kanthi cara iki; nanging dhèwèké nahan kabèh kanthi tabah, ora ngomong apa-apa, mung ndelok langit; banjur dhèwèké diturunaké lan diiket nganggo belenggu.

Sawisé kuwi, gubernur mangkat menyang kutha Calipt lan mréntahaké supaya martir mau mlaku ing mburiné; martir mau kapaksa mlaku bareng jaran-jaran sing cepet. Nalika padha wis meh tekan separo dalan, martir mau wiwit ndedonga, muni banter marang Gusti Allah:

'Gusti Allah, Yesus Kristus, amarga Panjenenganipun kula nandhang sangsara, digawa kanthi isin déning para prajurit! Rungokna abdi Panjenengan dina iki, supaya asmanipun Panjenengan kinurmatan salami-laminipun: ambanana tanganing Panjenengan ingkang Maha Kuwasa, cegatna panguwasa ingkang boten ajrih dhawut menika, lan aja pareng dhumateng piyambakipun nerusake lelampahan nganti piyambakipun ngakeni ing ngarepipun sedaya tiyang bilih boten ana dewa sanes kejawi Panjenengan!

Sawisé sang wali ndedonga kaya ngono, dumadakan gubernur mandheg ing tengah dalan tanpa disangka-sangka, kaya-kaya kaiket: kuda-kudané lan dhèwèké dhéwé ora bisa obah, katahan déning kuwasa Allah sing ora katon. Kabèh prajurit uga mandheg, padha gumun ndelok kaajaiban kuwi. Sawise suwe padha nyoba narik kereta kuda, nyurung jaran, nyambungake jaran liyane kanggo mbantu, nyoba nuntun dhewe, nanging ora ana sing bisa ditindakake; malah ora bisa ngangkat gubernur saka kereta kuda: kereta kuda mandeg kiyat kaya gunung, lan gubernur ing ndhuwur kaya dipaku ing panggonane. Banjur gubernur kandha marang kanca-kancane:

'Apa kowe weruh kakuwatan gaib sing nggumunake saka wong Kristen licik iki—apa sing wis ditindakake marang kita? Kita ora bisa obah saka kéné, malah kita mundur?!'

Banjur gubernur ngutus salah siji abdi dalemé, jenengé Jeremiah, kanggo kandha marang martir sing ana ing mburi:

'Apa sing wis kok lakoni, mandhegake kita ing dalan nganggo sihirmu? Cetha, amarga wedi marang sangsara sing ngenteni kowe ing kutha, kowe wis nganggo tipuan kaya ngene, mung supaya kowe ora digawa menyang kana.'

Nanging Santo Proklus kandha marang abdi gubernur:

'Aku sumpah marang Gusti Allah manawa kowe ora bakal obah saka panggonan iki nganti gubernur ngakoni jenengé Gusti Yesus Kristus, kaya sing wis tak kandhakake sadurungé.'

'Yen,' takon Hermias, 'pamaréntah mau ngakoni jeneng Gustimu nalika lagi ana ing pinggir dalan, piye kowe bakal krungu utawa ngerti bab kuwi, merga kowe adoh banget saka dhèwèké?'

Para martir kandha:

'Tulisen pangakuan iki ing gulungan kertas lan kirimna marang aku, lan kowe bakal langsung mangkat menyang kutha Calipt.'

Nalika bali, Hermias nyritakaké tembung martir mau marang gubernur, sing sanadyan ora kersa, kapeksa amarga musibah sing nimpuh dhèwèké kanggo njupuk perkamen lan nulis:

'Mung ana siji Gusti Allah sejati – Panjenengané sing disembah déning Proklus – lan ora ana Gusti Allah liya kejaba Panjenengané.'

Sawisé nulis kuwi, dhèwèké ngirim dokumen mau marang martir, lan langsung kuda-kuda lan prajurit padha mangkat.

Sawisé tekan kutha Kalipta, gubernur lungguh ing kursi pangadilan lan, sawisé nyaur Santo Proklus, kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan wis nampilake kabeh kakuwatan sihirmu marang kita ing dalan; ing kene, aku bakal nuduhake kakuwatan wewenangku. Kaya sampeyan meksa aku ngakoni Gustimu, mangkono uga aku bakal meksa sampeyan ngakoni dewa-dewa kita lan nyembah marang dheweke.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mréntahaké supaya nggawa lilin sing kobong lan digunakaké kanggo ngleler weteng lan igaé Santa Proklus: padha ngleler martir mau nganti abot banget nganti kabèh awaké kobong, nanging dhèwèké, ora nuduhaké tandha ora sabar, tetep meneng, kaya-kaya nggawa awaké wong liya tinimbang awaké dhéwé. Lan gubernur kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe ngremehake sangsara iki?'

Wong suci mangsuli:

'Aku nglirwakake iki, nanging aku wedi marang sing langgeng.'

Hegemon ngomong maneh:

'Arep nyerah marang dewa-dewa kita?'

'Aku nyerah,' krungu wangsulane, 'marang Kristus, sing urip langgeng: Panjenengané pangarep-arepku!'

Gubernur takon:

'Apa kowe kepengin mati ing sangsara?'

'Sanadyan aku mati,' wangsulé Santo Proklus, 'aku bakal urip manèh!'

Banjur gubernur mréntahaké prajurit supaya nggawa Santo Proklus metu saka kutha, nyalibaké dhèwèké ing wit, lan nembak dhèwèké nganggo panah. Para prajurit nyekel martir mau lan kandha marang dhèwèké:

'Rungokna kita lan sembahna marang para dewa; dhokter trampil bakal langsung marasaké tatu panjenengan, lan panjenengan bakal diparingi pangkat dhuwur.'

"Aku," wangsul sang wong kang nandhang sangsara, "nduwé pangkat ing swarga, kang déning Kristus, Gustiku, bakal ngurmati aku; mula mandhega nggodha aku lan lakoni apa sing wis dadi dhawuh."

Nalika padha mlaku lan rembugan bab iki, ing dalan padha ketemu sawijining priya enom sing bubar metu saka masa mudane, aran Hilarion, ponakane Santo Proklus, putrane adhine. Dheweke nyedhaki, nyuwun restu marang pakdhené lan, sawisé nyium, kandha:

'Aku uga wong Kristen!'

Para prajurit nyekel Hilarion lan mbuwang dhèwèké menyang panjara, déné Santo Proklus digawa menyang panggonan paukuman, disalib ing wit, lan sawisé narik busur, padha wiwit nembak dhèwèké. Sang martir, sing awaké kabèh katembus panah, ndedonga marang Gusti, kandha:

'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kula pasrahaken nyawa kula; nyelametna kula, ya Gusti sing sejati!'

Lan karo tembung-tembung kuwi, kanthi nundhuk sirahé, dhèwèké nglegakaké napas pungkasan. Sang martir suci Proklus séda ing tanggal 12 Juli. Para umat setya kanthi rahasia njupuk reliké lan ngubur.

Hilarion, ing wektu sing padha, lungguh ing penjara lan nyanyi:

– 'Aku bakal tresna marang kowe, ya Gusti, kekuatanku! Gusti iku watu karang lan pangayoman kula', lan ayat-ayat liyane saka Mazmur 17.

Nalika piyambakipun tilem, Malaikaté Gusti rawuh ing pangliyan dhumateng piyambakipun lan ngendika:

'Aja wedi lan kiyatna; Aku ana ing sacedhakmu – Aku dikirim dening Gusti Allah kanggo nguwatake kowe.'

Ing dina katelu sawisé seda Proklus, Santo Hilarion digawa kanggo disiksa. Lan gubernur takon marang dhèwèké:

'Apa kowe wong Kristen?'

Para martir mangsuli:

'Inggih, kula Kristen; sedaya kulawarga kula ugi Kristen, lan sedaya tilar donya kanthi ngajeni Kristus.'

Banjur, kanthi nesu, gubernur mrentahake supaya sang martir dipukul suwé lan abot, kanthi digantung telanjang ing wit. Banjur dhèwèké ngukum pati, mrentahake supaya digawa telung stadia metu saka kutha lan dipenggal sirah ing kana. Para prajurit ngiket tangan sang martir, nemplakake dhèwèké ing lemah lan nyekel sikilé, narik dhèwèké mlaku, nalika sang martir, ing wektu iku, nyanyi: *'Dhasaré ana ing gunung-gunung sing suci. Gusti Allah tresna marang gapurané Sion luwih saka kabèh panggonané Yakub'* (Mazmur 86:2)

Awaké sang martir sing diseret ing lemah pecah-pecah, lan lemahé kacepet getih; nalika wis lumaku telung stadia saka kutha, algojo nyabut pedhangé, déné sang wali ndedonga marang Gusti:

'Gusti Yesus Kristus, tampi nyawaku!'

Lan sirah sang martir dipotong. Santo Hilarion séda ing tanggal 15 Juli, telung dina sawisé séda Santo Proklus. Awaké Saint Hilarion ditinggal ing panggonan dhèwèké dipenggal sirah. Para wong pracaya teka ing wayah wengi, njupuk awaké mau, lan bebarengan karo sésa awaké Saint Proclus, ngubur awaké mau, ngluhuraké Kristus Gusti Allah, sing kapuji langgeng karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Kados lintang esuk sumunar, mekaten ugi sangsara mulya para martir Proklus lan Hilarion, ingkang maringi padhang dhisik lumantar padhange mujijatipun: mulane kita ngrayakake panjenengan; ndedonga marang Kristus Gusti kita supados nylametake atma kita.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan Michael Malein

Perayaan tanggal 12 Juli

Sing Mulya Michael lair ing wewengkon Harsia ing Kapadokia saka kulawarga bangsawan; ing gesang donya dhèwèké dijenengi Manuel. Kaisar Leo sing Wicaksana (w. 912), seduluré, maringi pangkat kandidat marang dhèwèké, lan dhèwèké ngladèni ing Konstantinopel; Sawisé seda sang kaisar, Manuel mundur menyang wewengkon Bithynia[5083] ; nalika umuré 18 taun, dhèwèké nyerahaké dhiri marang pandhuan sang kakung John the Eladite ing Gunung Kimin, ing kono dhèwèké dicukur rambut lan dijenengi Michael. Sawisé nindakake akèh prestasi ing urip monastik, Michael ngedegaké biara ing Gunung Kimin cedhak Kali Galla ing kidul-kulon Bithynia. Ing watara taun 953, Abraham—sing njupuk jeneng biarawan Athanasius—mlebu ing sangisoré pandhuané; sawisé kuwi dhèwèké ngedegaké biara misuwur ing Gunung Athos[5084] . Dhèwèké nglampahi watara enem taun ing kana. Michael sing Kinurmatan séda ing biarané ing taun 962, sawisé limang puluh taun nglakoni urip biara. Sanajan nalika isih urip, Gusti wis ngluhurake dheweke kanthi akèh pratandha lan mujijat. Dheweke dikenal kanthi jeneng Malein manut jeneng kulawargane. Adhiné wadon iku ibu saka loro jenderal misuwur, Nikephoros lan Leo. Nikephoros Phokas dadi maharaja sawisé seda Sang Sing Mulya (ing taun 963). Kanthi dana sing disedhiyakake déning tsar iki, Sang Mulya Athanasius ngedegake Lavra sing misuwur ing Gunung Athos. Tsar kapisan, leluhur dinasti panguwasa ing Rusia, Michael Feodorovich[5085] , dijenengi miturut Sang Mulya Michael (Malein).

Kontakion, Nada 2:

Kowe wis nyucèkaké pakaryan daging, lan kanthi pencerahan wis nguwatké kacepetan jiwa, Mikael, lan wis dadi panggonan panggonan Tritunggal: awit cetha katon yèn kowe kabegjan; ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

[5083] Bithynia – sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Cilik, dumunung ing pesisir Segara Ireng, Selat Bosporus, lan Selat Konstantinopel. Negara iki wis dikenal wiwit jaman kuna lan njupuk jenengé saka wong-wong Bithynia, sing padha migrasi saka Thrace. Bithynia éndah, subur, lan sugih ternak. Ing taun 546 SM, wong Bithynia kapimpin dening Persia, nanging wiwit taun 327 SM Bithynia malih dadi nagara merdéka; ing taun 75 SM, miturut wasiat Raja Nicomedes III, Bithynia diserahaké marang wong Romawi minangka provinsi merdéka sing dipimpin déning proconsul khusus. Agama Kristen muncul ing Bithynia ing jaman para rasul (1 Petrus 1:1). Nalika pamaréntahan Pliny si Muda, sing mréntahaké Bithynia, lan ing jaman Kaisar Trajan (98–117), ana akèh banget wong Kristen ing kéné, ora mung ing kutha-kutha nanging uga ing désa-désa lan désa cilik. Ing jaman Diocletian (284–305), ana panganiayaan sing nggegirisi marang wong Kristen ing Bithynia. Ing abad kaping 4 lan kaping 5, Bithynia misuwur banget ing babagan gerejawi: akèh konsili gereja dianakake ing kana kanggo ngatasi manéka bidah.

[5084] Delengen hagiografiné ing tanggal 5 wulan iki.

[5085] Ing Katedral Tritunggal ing Biara Ipatiev ing Kostroma ana kapel sisih sing dikhususake kanggo St Michael Malein, minangka pangurmatan marang Tsar Michael Feodorovich, sing digawa (ing taun 1613) saka Biara Ipatiev kanggo munggah tahta. Ikoné St. Michael, sing disimpen ing kapel sisih kang didedikasikaké kanggo dhèwèké, dadi misuwur amarga mujijat-mujijat ing awal abad kaping 19.

Penderitaan Sang Martir Suci Golindukha.

Diringati tanggal 12 Juli

Ing tanah Persia[5086] nalika pamaréntahan Khosrow ingkang Tuwa[5087] ana sawijining wanita enom lan ayu, ingkang dikenal kanthi jeneng Persia Golindukhi; piyambakipun saking keturunan bangsawan agung, lan kawin kaliyan sawijining kepala magi ingkang misuwur[5088] . Sawisé telung taun omah-omah, dhèwèké padhang pikiran déning wahyu ilahi lan wiwit mangertèni kaluputan pemujaan berhala Persia, mula dhèwèké ngupaya nggoleki agam endi sing sejati. Sawisé krungu bab iman Kristen sing suci lan tanpa cacat, dhèwèké mikir ing sajroning atiné: apa iki iman sing sejati, utawa ana iman liya? Lan Golindukha kepéngin sinau bab iku lan nggayuh kawruh bab kasunyatan. Dheweke tetep ana ing kahanan renungan iki suwene wektu sing cukup dawa, banjur sawijining wengi nalika turu, dheweke nduwé pangliyan: dheweke weruh Malaikat Gusti sing padhang sumunar sing nyekel tangane lan nuntun dheweke menyang panggonan peteng lan kobong, kebak wedi lan ajrih gedhe, ing kana ana akèh wong sing disiksa. Golindukha takon marang Malaikat sing nuntun dheweke:

'Apa panggonan medeni iki, lan sapa wong-wong sing nandhang sangsara ing kene?'

Malaikat mau mangsuli:

'Iki panggonan paukuman kanggo wong sing dosa lan wong sing ora pracaya; leluhurmu, sing nyembah arca lan dewa Persia palsu, uga nandhang sangsara ing kene.'

Golindukha sedhih banget amarga nasib para leluhuré lan ngeluh jero. Banjur Malaikat nuntun dhèwèké menyang panggonan liya, ing ngendi ana swarga Gusti lan panggonan wong-wong sing sholeh, lan nampilaké marang dhèwèké liwat lawang cilik cahya gedhé sing sumunar ing kana lan ing jeroné akèh priya lan wanita padha bungah ing kabungahan sing ora bisa diungkapaké; Sawisé nuduhaké kuwi marang dhèwèké, Malaikat mau mlebu liwat lawang-lawang kuwi; dhèwèké uga kepéngin mèlu, nanging Malaikat mau ora ngidini, kandha:

'Kowe ora bisa mlebu kene kajaba kowe wis dadi wong Kristen: ora ana siji wae sing durung nampa baptisan suci saka Kristus sing diijini mlebu kene.'

Sakwise kuwi, Golindukha tangi kanthi wedi, gumun marang apa sing wis dideleng, lan kepengin banget dadi wong Kristen, nesu marang kekafiran lan sihir Persia saka bojone. Kesupen mikirake carane supaya bisa nampa Baptisan Suci, dheweke banjur ndedonga karo luh marang Gusti Allah Kristen sing sejati kanggo kuwi, lan ora suwe panjaluke dikabulake; kanthi dipandu lan dituntun dening Malaikaté Gusti, dhèwèké metu saka omah kanthi rahasia lan menyang marang sawijining imam sing manggon ing panggonan sing ndhelik; mangkono Golindukha digawa dening Malaikat sing ora kasat mata marang Malaikat sing kasat mata, sing banjur maringi piwulang iman lan mbaptis dhèwèké; nalika dibaptis, dhèwèké diparingi jeneng Maria.

Sawisé dibaptis, dhèwèké bali menyang omah, nanging ora manèh netepi ikatan rabi alamiah, amarga ora péngin kena najis saka bojone sing ora takwa, awit dhèwèké wis tunangan karo Kristus; miturut pitutur bapa rohani sing wis mbaptis dhèwèké, Golindukha nyawisaké awaké dhéwé kanggo puasa lan pandonga, nglampahi bengi kabèh kanggo praktik kuwi; Dheweke nglampahi dina-dinane kanthi meneng, ora gelem ngomong karo wong-wong sing ora pracaya, lan malah ora ngidini bojone nyentuh dheweke. Bojone kaget banget karo owah-owahan sing ora disangka-sangka lan tumindake sing ora lumrah; dheweke bingung apa sing nyerang dheweke lan

---

[5086] Persia dumunung ing pérangan kulon Dataran Tinggi Iran. Wates modhèrnè yaiku Turki ing kulon, Afghanistan lan Baluchistan ing wétan, Samodra Hindia ing kidul, lan wewengkon Transkaspia ing lor. Pangadeg monarki Persia yaiku Koresus, sing mrentah wiwit taun 558 nganti 529 SM lan misuwur amarga panaklukané (dhèwèké ngrebut meh kabèh Asia Kulon).

[5087] 'Khosrow' (utawa luwih tepaté 'Khosrav') tegesé 'raja' ing basa Persia. Gelar iki biasané ditambahaké ing jeneng sang raja. Ing kéné, mesthiné nyebutaké Khosrow I Anushirvan, sing mrentah saka taun 531 nganti 579.

[5088] Ing jaman kuna, istilah 'Magi' nuduhaké marang para wong wicaksana sing nduwèni kawruh jembar babagan kekuwatan alam sing ndhelik lan benda-benda langit. Padha ngamataké fenomena alam, nerangaké impen, lan prédhiksi masa depan; umume uga dadi imam lan nampa ajining dhuwur ing kraton lan ing antarané rakyat. Para Magi dikenalké marang wong Persia déning bangsa Asyur-Babilonia; ing antarané wong Persia, wiwitané padha nemoni perlawanan sengit saka para imam pribumi. Nanging sakwisé kuwi, Magisme ngrembaka ing antarané wong Persia, nyawiji karo kalangan imam lokal; nganti tembung 'magus' utawa 'magus' malah dadi tegesé 'imam' utawa 'tokoh agama' ing antarané wong Persia. Zoroaster, pangadeg agama wong-wong kuna ing Iran, digambarke ing akèh sumber kuna minangka pamimpin lan pembaharu golongan magi utawa wong-wong wicaksana.

kuwatir babagan dheweke. Nanging dhèwèké utamané nyesel , ilangé keakraban jasmani karo garwané, amarga garwané ora nduwéni kepénginan babar pisan kanggo nyawiji karo dhèwèké; lan suwéné wektu dhèwèké nyoba mecah tekad garwané, kadhangkala kanthi alus lan panyuwunan, kadhangkala kanthi kekerasan lan pambengan, nanging dhèwèké ora bisa nggayuh tujuwané, amarga pangantené Kristus dikuatké déning kakuwatané Gusti Allah sing ora katon, lan garwané ora bisa ngalahaké dhèwèké. Nalika pungkasane dhèwèké ngerti yèn garwané wis dadi wong Kristen, bojone nangis kaya garwané wis ilang, lan kanthi luh dhèwèké nyuwun marang garwané kanthi manéka cara supaya mbantah Kristus lan tetep bareng kaya biyèn ing ikatan rabi; nanging dhèwèké ora bisa ngoyak imané, amarga garwané tetep teguh kaya tiang sing ora goyah ing iman lan katresnané marang Kristus. Dheweke malah nyoba mantera marang bojone, nyuwun pitulungan marang kuwasa setan, nanging uga gagal total, amarga setan-setan kuwi ora wani nyedhaki bojone saka adoh, amarga bojone sumunar kanthi sih rahmat Kristus. Banjur dhèwèké menyang Raja Khosrow lan kanthi sedhih banget ngandhani yèn garwané wis dadi wong Kristen lan sengit marang persatuan karo dhèwèké. Raja ngutus salah siji bangsawan kanggo mbujuk dheweke, nanging bangsawan kuwi bali tanpa asil uga. Lan iki kelakon ora mung sapisan, nanging bola-bali: raja ngutus dhisik para priya pinunjul, banjur para bangsawan wadon marang dheweke kanthi alus lan muji-muji, supaya dheweke bali marang iman lawas lan nerusake urip rabi karo bojone, nanging kabeh upayane sia-sia. Nalika semana raja ngutus kabar marang Golindukha yèn dhèwèké mbalèk saka iman Kristen lan bali marang iman Persia, raja bakal njupuk dhèwèké dadi garwané lan dhèwèké bakal dadi ratu; nanging sang wali kandha marang wong-wong sing teka marang dhèwèké:

'Aku bakal takon siji bab; critakna: umpama raja njupuk aku dadi garwané; nanging apa dhèwèké ora bakal mati – apa dhèwèké bakal urip langgeng? Yèn dhèwèké langgeng, mula aku bakal manut marang dhèwèké.'

'Ora mungkin manungsa bisa langgeng,' wangsul wong-wong sing teka: 'Raja iku manungsa lan mesthi bakal mati.'

Banjur sang wali ngendika:

Aku ora kepengin nyawiji karo raja sing fana lan bakal mati, amarga aku wis nyawiji karo Sang Raja sing langgeng, sing urip langgeng, Kristus Gustiku, kang kanggo Panjenengané aku siap nandhang sangsara lan mati.

Para utusan, sawisé bali, nyritakaké tembungé dhèwèké marang sang raja; sang raja banjur nesu banget, mènèhi dhawuh supaya dhèwèké diiket nganggo borgol wesi saka sirah nganti sikil lan dibuwang menyang penjara, supaya kabèh wong lali marang dhèwèké kaya-kaya dhèwèké wis mati. Lan sang martir tetep ana ing penjara suwéné 18 taun. Ing wektu sing padha, Khosrow, raja Persia, seda; putrané Ormisdas njupuk alih dadi raja, déné ing Yunani ana pergantian panguwasa: Justin Muda[5089] , Tiberius II[5090] , lan sawisé kuwi Saint Maurice[5091] . Ing wektu kuwi, ana duta saka wong Yunani teka ing Persia, jenenge Aristobulus, wong sing jujur, tresna marang Gusti Allah lan ajrih marang Gusti Allah; sawisé krungu yèn Maria – Golindukha – dipenjara, dhèwèké kepéngin ndeleng dhèwèké lan nampa berkahé. Dheweke kanthi khusus nyuwun marang raja Persia supaya diparingi ijin mlebu menyang penjara tanpa alangan; sawisé entuk ijin, dheweke menyang sang wali, nyium belenggu sing ngiket dheweke kanggo katresnané Kristus, lan malah njupuk potongan cilik saka belenggu mau kanggo dhéwé minangka berkah. Nalika manggon ing Persia, priya iki kerep sowan marang sang wali lan mulangake Mazmur Daud, supaya Pengantené Kristus, sing lungguh ing panjara kaya ana ing kraton, bisa nyanyi lan matur nuwun marang Gusti.

Sawisé Aristobulus lunga, Ormisdas nyerahaké Santa Golindukha marang para magi kanggo disiksa miturut panyuwunané; saben dina padha nggawa dhèwèké metu saka penjara, maringi akèh tatu lan nyiksa tanpa welas asih, nanging esuké padha weruh yèn dhèwèké ora cilaka lan waras. Ing sawijining wektu, dhadane pancen ambyar amarga tatu, amarga dhèwèké wis dipukul parah ing weteng lan dhadha; nanging nalika esuk digawa manèh kanggo disiksa, dhadane lan kabèh awaké katingal ora ana tatu; nalika weruh kuwi, wong-wong Persia padha gumun lan muji kuwasa Kristus, malah akèh sing banjur mlebu agama Kristen. Para dukun sihir, nanging, nesu kaya kéwan marang anak wedhusé Kristus lan nggawé siksaan anyar terus-terusan: padha nglelehké sirahé nganggo geni; banjur padha nyelehaké Golindukha ing kantung kulit anggur, diiket lan disegel, lan dibuwang

[5089] Justin II – Kaisar 565–578.
[5090] Kaisar saka taun 578 nganti 582.
[5091] Kaisar 582–602.

menyang parit jero supaya dhèwèké mati ing kana. Nanging kanthi tanganing Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa, ingkang ngreksa gesangé, piyambakipun tetep urip, sanadyan sampun pirang-pirang dinten tanpa dhahar utawi ngunjuk; utawi mbok menawa piyambakipun dipun jagi déning dhaharan lan unjukan ingkang ghaib. Gusti Allah ngluwihi tatanan alamiah ing endi kemawon Panjenenganipun karsa. Nalika, amarga gaweyan kakuwatan gaib, sang martir tetep urip pirang-pirang dina, banjur diwènèhi dhawuh marang wong-wong tanpa isin supaya ngrusak kasuciané. Kanggo tujuan iki, dhèwèké digawa menyang kamar khusus; nanging nalika padha mlebu kanggo ndeleng dhèwèké, padha ora bisa nemokaké dhèwèké, amarga Gusti wis ndadèkaké dhèwèké ora katon: mripat jahaté ora bisa ndeleng panganten murni Kristus; lan sawisé padha lunga, dhèwèké manèh dadi katon marang para abdi penyiksa, lan padha nggawa dhèwèké bali kanggo nampa manéka siksaan. Banjur dhèwèké dibuwang supaya dipangan déning ula gedhé lan medeni, sing disimpen lan diparingi panganan ing jurang jero. Nanging Panjenengané sing biyèn nutup cangkemé singa supaya ora mangan Daniel sing dibuwang menyang liang singa[5092] , ngutus Malaikaté, lan nutup cangkemé ula supaya ora nglarani utawa nyentuh awaké sang martir sing sabar; Kewarasan ula mau kaendhegake, lan dadi alus kaya anak wedhus ing ngarepe; ula mau ngglethak lan ngaso ing sikile, lan sang wali tetep ana ing bolongan karo ula mau patang sasi: saben dina panganan diuncalake marang ula, dene sang martir, tanpa panganan utawa omben-omben, tetep urip kaya biyen, amarga kakuataning Gusti Allah, sing kanthi mujijat njaga uripe. Banjur, sawisé pirang-pirang dina kliwat, dhèwèké kroso kepéngin mangan, lan Malaikaté Gusti Allah muncul marang dhèwèké; kanthi nggawe pratandha salib, dhèwèké nyentuh lambéné, kandha:

'Wiwit saiki, kowe ora bakal kroso luwe utawa ngelak; lan yen, nalika isih ana ing donya, kowe kepengin nyicip apa-apa, iku bakal miturut kersamu.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nuntun dhèwèké metu saka guwa kuwi. Nalika wong-wong jahat ndeleng dheweke, padha nyekel dheweke maneh, kaget banget amarga dheweke ora dipangan ula lan wis metu saka guwa; banjur padha kandha yen dheweke wis ngguna-guna ula nganggo ilmu sihir Kristen supaya ula ora mangan dheweke, lan kanthi ilmu sihir sing padha dheweke bisa lolos saka lubang. Lan maneh padha ngumumake:

'Kuwat tenan sihir Kristen iki—ngluwihi malah sihir Persia!'

Nanging raja, nalika krungu yèn dhèwèké isih urip, mrentahaké supaya sirahé dipotong nganggo pedhang; nanging nalika dhèwèké digawa menyang panggonan paukuman, Malaikaté Gusti nyekel dhèwèké saka tangan prajurit sing ngiring lan njaga supaya dhèwèké tetep urip. Wadon sing mati syahid iku, tetep ora dingerteni déning para penyiksa, manggon ing antarané wong Kristen, sing wektu kuwi arang ana ing Persia: padha manggon ing panggonan sing ora mencolok, kaya-kaya ndhelik, sanajan wong-wong kafir wis padha ngerti bab kuwi. Miturut dhawuhe Malaikat, sang wali ora ngrasakake luwe utawa ngelane, kajaba ing sawetara wektu arang nalika piyambakipun kepengin mbuktekake manawa piyambakipun dudu arwah nanging nduweni badan, piyambakipun njupuk sepotong roti cilik, dicelupake ing banyu, lan dipangan; piyambakipun ora kerep nindakake kuwi, nanging arang banget – kadhangkala sapisan saben sepuluh dina, utawa malah luwih jarang. Sawisé martir iku slamet saka pati, raja Persia sing jahat, Ormisdas, nemu pati sing kejem, dipatèni déning para pangiringé dhéwé; anaké, Khosrow[5093] , putuné Khosrow sing tuwa, dadi raja, nanging para bangsawan uga mbrontak marang dhèwèké, lan dhèwèké mlayu saka Persia. Dheweke mikir arep menyang ngendi: menyang Arab, ing kono wong-wong Saracen wis ana, utawa menyang tanah Yunani ing antarané wong Kristen; amarga ora yakin kudu milih dalan endi, pungkasane dheweke mutusaké ngeculaké tali kendhali jarané lan manut marang arah sing dipilih jarané. Nalika dhèwèké tekan papan sing siji dalan mimpin menyang Arab lan sijiné menyang tanah Yunani, jarané milih dalan menyang Yunani, lan Khosrow karo kabèh pangiringé banjur mangkat menyang karajan Yunani, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi pakurmatan lan kabecikan déning raja Yunani, Maurice. Mauricius nyedhiyakake pasukan gedhe saka tentarane kanggo Khosrow; karo pasukan iki, Khosrow maju menyang Persia, ngalahake mungsuhe lan mbalekake tahtane. Wektu kabungahan lan kamardikan teka kanggo wong Kristen sing manggon

[5092] Dan. 2:1–49.

[5093] Khosrow II Parvez mrentah saka taun 590 nganti 628; dhèwèké nyekel Wit Urip saka Salibé Gusti ing Yerusalem taun 614, nalika perang karo Kaisar Yunani Phocas. Salib Sajati dibalèkaké ing taun 628 déning penerus Khosrow II, Siroes, sawisé ana perdamaian karo Kaisar Yunani Heraclius.

ing Persia, amarga Khosrow nganggep Mauricius kaya bapake lan mula, nganti Mauricius seda, ora nindakake apa-apa sing ala marang wong Kristen. Santo Dometianus, Uskup Melitian, sing dikirim déning Maurice, teka menyang Persia bareng karo Khosrow. Dhèwèké, kaya Aristobulus sadurungé, nyekseni kanthi mripaté dhéwé martir suci Maria, sing dikenal ing basa Persia minangka Golindukha, nanging wis ora diiket, isih bébas, nginjili Kristus marang wong-wong Persia; dhèwèké ngobrol karo dhèwèké, krungu bab sangsara sing dialami, langsung saka lambéné dhèwèké utawa saka wong liya, lan sawisé bali menyang Yunani, dhèwèké nyritakaké marang akèh wong bab dhèwèké. Liwat panginjilan Maria ing Persia, sedulur-sedulure, wong-wong pinunjul liyane lan akèh banget wong akèh padha nampa iman suci, amarga akèh sing nyekseni mujijat sing ditindakake, kalebu ramalan-ramalan akèh babagan mangsa ngarep lan kasatua, amarga dhèwèké duwé karunia ngrembana, bisa ndeleng apa sing didhelikaké lan rahasia; Amarga kabèh mau, kamulyané Kristus saya mundhak ing tanah-tanah kuwi. Sawisé kuwi, sang wali budhal menyang wilayah Kakaisaran Yunani, yaiku Kirkisia lan Daria; dhèwèké mampir ing Yerusalem lan ing kono ngurmati Wit Uripé Salib Suci, Makamé Gusti, lan relik suci liyané. Antarane panggonan liya, dhèwèké tekan sawijining biara ing ngendi ajaran sesat Severus sing jahat nyebar; dhèwèké ngandhakake yèn Keilahian wis nandhang sangsara lan mulané nambah tembung-tembung ing ngisor iki ing Trisagion: 'Disalibaké kanggo kita, welasana kita, Rama lan Roh Suci, sing nandhang sangsara bebarengan karo Putra ing Salib .' Wong suci mau ndedonga marang Gusti supaya paring pangertosan dhumateng piyambakipun babagan para Severian punika, apa piyambakipun pantes nampi komuni saking wong-wong mau utawi boten, lan piyambakipun ningali malaikat nyekel kalih piala[5094] , – siji kebak pepeteng, sijine kebak padhang – lan mbukak marang dheweke manawa kalice pepeteng iku makili komuni sesat, dene sing kebak padhang makili komuni Gréja Suci, Katolik, lan Apostolik[5095] . Mula, sang wali nolak komuni karo para sesat lan enggal ninggal panggonan kuwi. Dipandu Malaikaté Gusti, dhèwèké lelungan liwat nagara-nagara lan kutha-kutha liya, ngunjungi Hierapolis ing Siria lan ing kana dhèwèké sowan marang Uskup Stefanus, sing sawisé nulis hagiografiné. Nalika pangliyané sing pinaringan berkah wis cedhak, dhèwèké lara sethithik ing gréja martir suci Sergius, sing dumunung ing antarané Nizivia lan kutha sing diarani Dara; dhèwèké ndedonga kanggo kaslametan donya kabèh, matur nuwun marang Gusti Allah amarga sih-rahmaté sing ageng, sing diparingake marang dheweke, lan kanthi bungah nyerahake nyawa suci marang tanganing Gusti, kang wis ditresnani banget lan kanggo Panjenengané wis nandhang sangsara akèh; dheweke kalebu ing antarane para martir suci ing Karajaning Swarga. Mangkono Santa Maria Sang Martir, sing uga dikenal kanthi jeneng Golindukha, ngakhiri urip donyané ing Kristus Yesus Gusti kita, marang Panjenengané kamulyan lumantarana, amèn[5096] .

26 Juli

13 Juli (Gaya Lawas)

Rayemé Santo Gabriel Sang Malaikat Agung

Peringatan tanggal 13 Juli

Kita muji Sang Panglapor kaslametan kita, abdi agunging Gusti Allah lan utusan sing kebak kabungahan marang Sang Perawan Maria sing Maha Suci (Lukas 1:26), Malaikat Agung Gabriel, ing kidungan kita nalika kita ngrayakake dina rayané kaping pindho. Rayane kapisan dirayakake ing dina sawisé Pengumuman Sang Theotokos Agung, tanggal 26 Maret; saiki, sepisan maneh, rayane iki dirayakake ing gréja suci, lan sepisan maneh penampakan-penampakané sing ajaib, sing kawangun miturut dhawuh Gusti Allah, dieling-eling lan dipuji. Dheweke mulang Musa, sing wis lolos saka tangan Firaun, Kitab Suci ing ara-ara samun; dheweke nyritakake marang Musa babagan wiwitaning donya, pambentukan manungsa pisanan, Adam, babagan uripe lan uripe para

[5094] Kalis – cangkir.

[5095] Iku tegesé Gréja Ekumèn.

[5096] St Golindukha, sang martir, séda ing taun 591. Miturut Typikon Konstantinopel saka abad kaping 9–10, hagiografiné ditulis déning Eustratius, sawijining presbiter ing Gereja Agung Konstantinopel – kanca jamané Patriark Eutychius.

patriark sing teka sawise dheweke, lan babagan jaman-jaman sing mèlu sawise – Banjir Agung lan bingungé basa; panjenengané nerangaké marang dhèwèké susunan planit-planit langit lan unsur-unsur, lan mulang dhèwèké aritmetika, geometri, lan kabèh jinis kawicaksanan. Panjenengané nerangaké marang nabi Daniel pangandika-pangandika ingkang nggumunaké babagan para raja lan karajan ingkang badhé rawuh ing tembe lan ingkang dipun gambaraké dhumateng piyambakipun ing wangun manéka kéwan; Panjenengané nyarios dhumateng piyambakipun bab jamané panyelamatan umat Gusti saking panangkepan Babilonia, saha bab jamané rawuhipun Kristus kapisan ing donya lumantar inkarnasi saking Sang Putri Agung ingkang Suci (Dan. 8:1–27, 9:1–27). Panjenengané muncul marang Santa Anna sing suci lan bener, sing ana ing keboné lagi sedhih amarga mandul lan ndedonga marang Gusti kanthi luh, lan ngendika marang dhèwèké:

'Anna, Anna! Panjalukmu wis krungu; ambeg-ambegmu wis nembus mega, lan luhmu wis tekan marang Gusti: kowe bakal ngandhut lan nglairake Putri sing pinaringan berkah, lumantar Panjenengané kabèh suku ing bumi bakal pinaringan berkah, lumantar Panjenengané panyelamatan bakal diparingake marang donya, lan Panjenengané bakal dijenengi Maria.'

Mangkono uga, Malaikat Agung Gabriel sing suci rawuh marang Yokanan sing bener, sing lagi nglakoni puasa ing ara-ara samun, lan ngandhani marang dheweke kabar sing padha kaya marang Santa Anna: yèn padha bakal nduwé putri, sing wis kapilih wiwit jaman mbiyèn dadi Ibuné Sang Mesias, sing bakal rawuh kanggo nylametaké umat manungsa. Malaikat Agung iki diangkat déning Gusti Allah dadi pangreksa Perawan Maria, sing lair saka wong tuwa sing mandul, lan nalika dhèwèké digawa menyang candhi, dhèwèké ngopeni dhèwèké, nggawa panganan saben dina. Dheweke uga muncul marang imam suci Zakharia, sing lagi ngadeg ing sisih tengen mezbah dupa, lan ngandhani yèn garwané sing wis tuwa, Elizabeth, bakal mari saka mandul lan bakal nglairaké Sang Yohanes Pembaptis, Pembuka dalané Gusti; lan nalika Zakharia ora precaya, dheweke ngiket ilat Zakharia nganti bisu nganti dina tembungé kuwi kelakon (Lukas 1:25). Panengahing Gusti Allah sing padha, sawisé dikirim déning Gusti Allah menyang Nazaret, rawuh marang Perawan Suci sing wis tunangan karo Yusuf sing bener, lan ngandhani dhèwèké babagan kandhungan Putraning Allah lumantar tedhungan lan pakaryané Roh Suci ing jeroné. Dheweke uga muncul marang Yusuf ing sawijining impen, nerangake marang dheweke manawa dara iku tetep suci, amarga apa sing dikandhut ing dheweke iku saka Roh Suci (Matéus 1:18–21). Lan nalika Gusti kita lair ing Betlehem, Malaikaté Gusti, Gabriel, muncul marang para panggembala sing jaga kambingé ing wayah bengi, lan kandha:

'Aku nggawa kabar kabungahan gedhé kanggo kabèh wong; awit dina iki ing kutha Daud wis lair Sang Juruwilujeng, yaiku Kristus, Gusti.'

Lan sanalika akèh pasukan swarga padha mèlu nyanyi: *'Kamulyan marang Gusti Allah ing swarga kang paling dhuwur, lan tentrem ing bumi, karsa becik marang manungsa'* (Lukas 2:10–14).

Dianggep yèn Malaikat iki muncul saka swarga marang Kristus Juruwilujeng sadurungé Sangsaé, nalika Panjenengané lagi ndedonga ing kebon, amarga jeneng Gabriel tegesé 'kakuatané Gusti'. Gabriel, sawisé muncul, nguwatké Panjenengané, amarga salah siji tugase yaiku nguwatké tumindak gagah berani—lan Gusti kita wektu kuwi lagi ndedonga kanthi semangat (Lukas 22:43; Ibr. 5:7). Malaikat sing padha uga muncul marang para pembawa mur, sing lagi lungguh ing watu ing sacedhake kuburan, ngumumake marang wong-wong kuwi Kebangkitan Gusti (Mat. 28:1–20; Mrk. 16:1–20; Luk. 24:1–53; Yoh. 20:1–31): mangkono, sawisé dadi pangandhar pangandharing Sang Gusti nalika panjenengané ngandhut lan lair, dhèwèké uga muncul minangka pangandhar pangandharing Kebangkitané. Dhèwèké uga muncul marang Sang Perawan Maria sing paling suci, sing lagi ndedonga kanthi khusyuk ing Gunung Zaitun, lan ngandhani dhèwèké bab rawuhé Pangantènan sing mulya lan pindhahé saka bumi menyang swarga, lan maringi dhèwèké sawijining ranting padhang saka Paradiso. Gereja Suci, ngelingi akèh penampakane ing Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar lan mangertèni pangantaraane sing ajeg ing ngarsané Gusti Allah kanggo umat Kristen, saiki ngrayakaké dhèwèké kanthi pesta konsili, supaya umaté Gusti Allah tansah lan kanthi semangat nyuwun pangantara lan pitulungan saka pangantara lan welas asih umat manungsa iki, lan lumantar pandongane, supaya nampa pangapura dosa saka Kristus, Gusti lan Juruwaluh kita[5097] .

[5097] Dina raya iki pisanan muncul ora luwih mengko saka abad kaping sanga; alesan kanggo netepake dina iki kamungkinan yaiku konsakrasi gréja ing Konstantinopel sing didedikasikake kanggo Malaikat Agung Gabriel.

Troparion, Nada 4:

Archistrategos pasukan swarga, kita sing ora pantes nyuwun marang panjenengan tansah: lumantar pandonga panjenengan, lindhungi kita nganggo payung kamulyan rohani panjenengan, njaga kita nalika kita sujud kanthi andhap asor lan muni: nylametake kita saka sangsara, minangka panglima pasukan swarga.

Kontakion, Nada 2:

Nyawang kamulyaning Gusti ing swarga, lan maringi sih rahmat ing bumi saka dhuwur, ya Gabriel sing wicaksana, pangarsa para malaikat, abdi kamulyaning Gusti, lan juara ilahi tentrem, nylametaké lan nglindhungi wong-wong sing nyuwun marang kowe: dadi pitulungan kita, lan aja ana siji waé sing nglawan kita.

Kontakion liyane, Nada 2:

Wah, Jenderal Malaikaté Gusti, abdi kamulyaning Gusti, pangeran para malaikat lan pituduh manungsa, mugi Panjenengan nyuwun kawelasan ageng kanggé kita, minangka pamimpin pasukan gaib.

Peringatan marang Stephen Agung sing Suci

Perayaan tanggal 13 Juli

Bapa kita sing kinurmatan, Santo Stefanus, lair ing taun 725. Nalika umure sepuluh taun, piyambakipun mlebu ing Lavraé Santo Sava, lan nganti seda ing taun 794, Santo Stefanus nglampahi gesangé ing biara punika utawa ing ara-ara gersang ing sacedhaké, mulané piyambakipun dipunsebat Savait. Santa Stefanus nindakake akèh pratandha lan kaajaiban, kalebu wis maringi pratandha marang patié dhéwé. Dheweke ora kena disamekake karo Stefanus Savvite, sing pangélingé diurmati tanggal 28 Oktober.

Rayane Santo Serapion

Dirilisaké tanggal 13 Juli

Santa Serapion urip nalika pamaréntahan Raja Severus[5098] lan dhèwèké wong sing taat lan luhur budi. Nalika ditawan déning Pangeran Aquila lan ditakoni bab imané, Serapion ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan kanthi wani ngluhuraké Gusti Allah sing sejati; amarga iku, dhèwèké diparingi manéka panyiksaan lan banjur dibuwang menyang geni, saéngga dhèwèké tilar donya[5099] .

Uripé Bapa Suci Julian

Dipeperingati tanggal 13 Juli

Santa Yulianus (sing dianggep dening sawatara minangka Simon sing kusta, sing kasebut ing Injil (Mat. 26:6), sing ngganti jenenge saka Simon dadi Yulianus nalika dibaptis) diangkat dadi uskup dening Rasul Agung Petrus lan dikirim dening Panjenengané menyang Gallia kanggo nginjili Sabda Gusti. Nalika tekan ing kutha Keomania[5100] , dhèwèké dadi Rasul kapisan ing kana, kaya Saint Dionysius Areopagite kanggo wong Paris[5101] ;

[5098] Mangkono Kaisar saka taun 193 nganti 211.

[5099] Menologioné Basil nyatakake yèn St Serapion, sawisé ngakoni jenengé Kristus, dipukul kanthi cambuk kasar, disiksa ing saindenging awaké lan banjur diwutahaké ing panjara; mari amarga Kristus nalika ana ing panjara lan sakwisé metu kanthi waras sampurna, dhèwèké nggumunaké kabèh wong. Wafaté ing taun 205, sanadyan panggonané ora dingerteni.

[5100] Kenomania – saiki Le Mans ing Prancis.

amarga ing taun sing padha, loro-loroné ngedegaké dhasar iman suci ing tanah-tanah mau lan ngadegaké Gréja Kristus, makarya kanthi apostolik ing panginjilan lan ngopeni kaslametan nyawa manungsa. Wiwitane, tumrap wong Kenomania sing ora pracaya, piwulang anyar sing diwartakaké déning Santo Yulianus dadi sumber godaan kanggo sawatara wong, lan dadi bahan ejekan lan cemoho kanggo liyané; nanging nalika wong Kenomania nyekseni mujijat-mujijat sing dilakoni ing asmané Kristus sing Maha Kuwasa, padha alon-alon wiwit pracaya marang piwulang mau. Amarga akèh mujijat sing kalakon lumantar tangané pangkotbah Allah sing sejati: setan-setan diusir, wong kusta disucèkaké, mripat wong wuta dibukak, lan kabèh jinis lara mari – Santo Yulianus mastèkaké piwulangé babagan Gusti Allah lumantar pakaryan mujijat, kanthi nyebut jeneng Kristus marang wong-wong sing lara lan nggawe pratandha salib marang wong-wong mau. Nalika marasaké awaké kanthi cara iki, dhèwèké uga marasaké jiwané, mènèhi warta babagan Kristus Yesus lan padhangaké lumantar baptisan suci. Wiwitane, sang wali manggon ing omah cilik ing pinggiran kutha, lan akèh wong padha teka marang dhèwèké: wong anyar sing mlebu agama golek piwulang, lan wong sing ora precaya golek panyembuhan saka lara; lan ing kéné wong-wong mau nampa panyembuhan kaping pindho, banjur padha precaya. Panggonan ing ngendi sang wali manggon ora ana banyu, mula wong-wong sing teka lan manggon bareng dheweke ngalami kekurangan banyu sing parah, sing kudu digawa saka adoh; mulane, wongé Gusti Allah, bebarengan karo wong-wong sing ana bareng dheweke, sawijining dina lunga menyang alas cilik ing sacedhake, nyelepake tongkaté ing lemah ing kana, lan ndedonga marang Gusti kanthi swara banter supaya kabèh krungu:

'Duh Pangeran Gusti kita, sing biyen ngetokake banyu saka watu kang atos kanggo umat Panjenengan sing ngelak ing ara-ara samun (Bilangan 20:1–29), deleng kula, abdi Panjenengan, mbukak kanggé kula bandha kabecikan Panjenengan, lan mberkahi sumber banyu urip mili saking bumi garing menika, supados sedaya ingkang wonten mriki mangertos menawi Panjenengan punika Gusti ingkang sajati, sing, ing pungkasaning jaman, ngutus Putamamu menyang donya kanggo nuntun wong-wong sing pracaya marang Panjenenganmu menyang Tanah Dijanjekake sing sejati.

Nalika sang wali wis rampung ndedonga lan para pracaya padha ngucap 'Amin', langsung ana mata banyu mili saka lemah ing panggonan tongkat mau dicocogaké, kang mratelakaké marang wong-wong kabisaning Gusti Allah lan iman uga kawani agungé sang wali marang Gusti. Banjur para pracaya saya kuwat imané, déné wong-wong sing ora pracaya padha sujud ing sikilé wong suci mau lan nyuwun dibaptis. Wong suci mau banjur mbaptis wong-wong mau nganggo banyu saka mata banyu iki; mula saben dina Gréja Kristus saya tuwuh lan saya akèh. Nalika Santo Yulianus Uskup misuwur amarga mujijat-mujijatipun, panger ing kutha iku, sing aranè Defender, kepéngin ndeleng piyambakipun lan ngutus wong supaya ngajak piyambakipun teka kanthi pakurmatan. Santo Yulianus mangkat menyang omah pangeran; nalika piyambakipun nyedhak gapura, piyambakipun weruh wong wuta nyuwun sedekah; kanthi welas asih marang wong iku, dhèwèké nyebut jeneng Yesus Kristus lan, kanthi nggawé pratandha salib ing mripaté wong mau, mbalèkaké pandangane. Gedhé kabungahané wong sing wis éntuk pandangane manèh, lan gedhé uga pangajabé wong-wong sing ana ing kono marang mujijat mau, sing langsung dilaporaké marang pangeran. Pangeran banjur buru-buru metu sowan marang sang wali, kepengin ndeleng wong sing wis mari saka wuta; nalika weruh wong wuta lan sang wali, pangeran sujud marang juru warta Gusti Allah, ngeterake dhèwèké mlebu omahé lan, tiba ing sikilé, kanthi andhap asor miwiti nyuwun marang dhèwèké supaya mulang caranè entuk gesang langgeng. Wong Suci saka Gusti Allah paring piwulang sing cukup marang pangeran lan wargané bab iman suci—yaiku pangertosan marang Gusti Allah sejati—liwat panginjilan apostoliké, lan sawisé netepaké wektu puasa, nyawisaké wong-wong mau kanggo dibaptis; lan sawisé sawetara dina pangeran mau, bebarengan karo kabèh wargané, dibaptis lan maringi omahé marang sang wali ing tengah kutha supaya diowahi dadi gréja, lan nyumbang dhuwit sing dibutuhaké kanggo gréja mau. Miturut tuladhané pangeran, akèh warga misuwur nampa iman suci lan dibaptis, uga maringi sumbangan gedhé marang sang wali Gusti. Dheweke piyambak mbangun gréja agung sing éndah, dihias kanthi mewah, lan wong-wong wiwit padha kumpul ing kana,

---

[5101] St Dionysius Areopagita, sawijining anggota Areopagus ing Athena, kaping pisan pracaya marang Kristus lumantar panginjilané Rasul Paulus, sing nglantikake dhèwèké dadi Uskup Athena; dhèwèké banjur dikirim menyang Gallia kanggo mberitakan Injil ing taun 90, bebarengan karo presbiter Rustikus lan diaken Eleutherius, lan ngalami martir bebarengan karo wong-wong mau ing taun 96 nalika pamaréntahan Kaisar Domitianus. Dina raya St. Dionysius Areopagita yaiku tanggal 3 Oktober.

diwulang iman déning dhèwèké, padhang amarga baptisan suci lan dikuatké déning mujijat; amarga Santo Yulianus nduwèni kuwasa mujijat saka Gusti Allah nganti dhèwèké bisa nguripaké manèh wong mati.

Ana sawijining bangsawan ing kutha sing jenenge Anastasius, sing durung nampa iman suci lan isih nyembah berhala: dhèwèké nduwèni anak lanang sing dikasihi banget sing lara abot lan banjur seda. Bapaké, kebak sedhih lan kasedhihan amarga kelangan anaké, teka marang sang wali lan kanthi nangis banter nyuwun pitulungan marang dhèwèké:

'Hamba Gusti Julian, sing mulang bab Kristus minangka Gusti sejati, aku nyuwun marang Kristus Gusti sing kowe wartakaké: balèkna anakku marang aku!'

Wong suci mau ngendika:

Anastasius, yèn kowé pracaya marang siji sing tak wartaaké, kowé bakal nampa anak sing urip, lan kowé dhéwé bakal waris urip langgeng.

Anastasius nggawe sumpah sing serius, kandha:

– 'Yen aku diparingi anak lanang sing urip, aku bakal pracaya marang Kristus, Gusti sejati, lan mbusak arca-arca sakabehe.'

Sawisé kuwi, sang wali, karo para rohaniwané, lunga bareng Anastasius menyang omahé, ing ngendi ana mayit pemuda sing lagi dibaringaké; lan nalika ndeleng akèh wong padha nangis lan meratapi, dhèwèké mréntah supaya padha meneng; kabèh wong padha ndelok dhèwèké, gumun ing atiné apa sing arep ditindakake karo mayit kuwi. Nanging, pangripta mujijat mau nyedhak ing usungan, nyekel tangan bocah sing wis mati, lan ngangkat pandangane menyang langit, ndedonga karo luh, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, sing mbangkitaké putrané janda, sing digawa metu saka kutha Nain kanggo dikubur (Lukas 7:11–16), lan bocah umur patang dina, sing wis wiwit bosok, Lazarus, sing wis patang dina seda lan wis wiwit bosok, kanthi tembunging kakuwatan Panjenengan (Yohanes 11:43–44), dhawuhna supaya pemuda iki uga tangi saka pati; amarga nalika dheweke tangi ing daging, akèh wong bakal tangi ing roh, amarga wis pracaya marang Panjenengan. Mugi para ingkang rawuh mangertos bilih Panjenengan punika Kristus, Putraning Gusti Allah ingkang gesang, ingkang sampurna nyelametake donya lumantar dhawuh Bapa, dhumateng Panjenengan, lumantar Panjenengan, kita pantes matur nuwun salami-lamine!

Para rohaniawan padha ngendika, 'Amin', lan sakwise kuwi bocah lanang mau, kaya tangi saka turu, tangi urip lan waras. Kabeh wong sing weruh kuwi kebak rasa ngeri lan gumun banget; ana kabungahan sing ora bisa diandharake ing omahé Anastasius, lan Gusti Allah sejati, Yesus Kristus, dipuji dening kabeh wong. Lan Anastasius, sawise pracaya marang Panjenengané, dibaptis bebarengan karo kabèh wargané, uga kabèh sing wis weruh lan krungu bab iki; sawisé sawatara wektu, Kristus Gusti nindakake mujijat kaya ngono manèh lumantar abdi Panjenengané Julian, kanggo kamulyaning asma Panjenengané sing paling suci: sawijining dina, nalika piyambakipun medal saking kutha bebarengan para rohaniawan kanggé ngumbara ing wewengkon Kenomania lan nuntun jiwa-jiwa manungsa ingkang badhé binasa dhateng kaslametan, piyambakipun ningali satunggaling priya enom ingkang sampun séda ingkang dipun usung kanggé dikubur ing kuburan kapercayan pagan; piyambakipun punika anak tunggal satunggaling bangsawan ingkang nama Iovinianus, lan kathah tiyang ingkang mèlu ngetutaké almarhum. Nalika nyedhak, uskup suci mau maréntahaké wong-wong sing nggawa jasad supaya mandheg lan, kanthi isyarat supaya meneng, ngandika banter marang bapaké almarhum:

Iovinian, Kristus sing tak warta—sing dadi manungsa kanggo manungsa—wis nguripake wong mati, ngusir setan mung nganggo sabda, lan nindakake apa wae sing dikarepake nalika manggon ing antarané wong, kanggo nuduhake kakuwatan Keilahiané. Yen kowe pracaya marang Gusti iki kanthi sakabehe atimu, ninggalaké arca-arca, lan janji bakal disucèkaké lumantar baptisan suci, mula kowe bakal bungah ing kaslametanmu dhéwé lan ing tangi saka pati anakmu!

Banjur Iovinian lan kabèh wong padha sujud ing sikilé sang wali, nyuwun pangapura supaya wong mati mau urip manèh. Kanthi luh ing mripaté, Iovinian kandha marang sang wali:

'Ya abdi agunging Gusti, Julian, menawi panjenengan maringi gesang malih marang anak tunggal kula—ingkang dados panglipur lan kabungahaning gesang kula—mboten namung kula ingkang badhe pitados dhumateng Kristus, Gusti ingkang Satuhun, nanging sakabèhing tiyang punika, ingkang sampun ninggalaké dewa-dewanipun, badhe kanthi sumringah nampi iman ingkang panjenengan wartosaken!'

Kanthi kebak sih kang gaib, wong sucié Gusti iku nyemba, ngangkat pandangé marang langit, ngangkat tangané, lan ndedonga marang Gusti supaya kabèh bisa krungu:

– Gusti Allah ingkang Maha Agung, ingkang kersa dados manungsa kanggé kaslametan kita, ingkang gesang ing antawisipun manungsa lan, lumantar pratandha salib Panjenengan, mbusak pati saking umat manungsa, dhawuhna supados pemuda punika éndék malih, supados, lumantar panjawabaning kakuwatan Panjenengan ingkang ageng, imanipun tiyang-tiyang ingkang pitados dhumateng Panjenengan saya kiyat, lan manahipun tiyang-tiyang ingkang boten pitados kersa manut dhumateng Panjenengan, Putraning Allah Ingkang Maha Suci, ingkang kita pangaku, kados Bapa lan Roh Suci, mrentah langgeng salami-lamine!

Wong-wong sing ana padha muni 'Amin', lan langsung wong mati iku tangi saka ranjang jenazah sing digawa, lan kabèh padha gumun lan kebak rasa wedi marang mujijat anyar iki. Enom sing wis dibangkitaké saka pati mau wiwit muni banter:

'Sanyata agung Gusti Allah Kristen, kang dinuduhaké abdi Panjenengané, Julian!'

Lan dhèwèké kandha marang bapakné:

'Satemene, kita wis kliru nganti saiki, ora ngerti Gusti Allah sing sejati, amarga para dewa sing wis kita sembah iku setan: aku weruh dheweke ing neraka lan nyekseni carane dheweke ora tau oleh tentrem lan tansah kasiksa dening sangsara sing nggegirisi.'

Banjur, kanthi swara siji, padha miwiti muji Kristus, Gusti sejati; padha pracaya marang Panjenengané lan, kanthi pitutur saka uskup suci, padha dibaptis bebarengan karo Jovinianus lan anaké. Mangkono panggembala sing becik nemokake wedhus sing kesasar lan mangkat ing lelampahan sing wis ditemtokake, diiringi akèh wong sing kepengin ngrasakake tembung-tembungé sing diilhami Gusti lan nyekseni mujijat-mujijatné.

Nalika Santo Julian nyedhaki sawijining desa sing aran Proilaik, dina meh rampung, lan ing wayah bengi padha mlebu desa, kepengin ngaso ing kana. Ing wektu kuwi, putra cilik kepala desa seda; krungu tangisan ing omah kuwi, santo mau mlebu, kelingan tembung-tembungé Pengkotbah: *'Luwih becik menyang omah duka tinimbang menyang omah pesta'* (Pangandika 7:2). Dhèwèké diparingi kamar kapisah kanggo turu, nanging dhèwèké mréntahaké supaya bocah sing wis mati mau digawa marang dhèwèké lan, kanthi nutup lawang bareng karo bocah mau, dhèwèké tetep ndedonga nganti srengéngé munggah. Kanthi pandongane, bocah iku wungun saka pati, bali marang wong tuwane kanthi urip lan waras, lan tangise padha malih dadi kabungahan. Nalika esok, kabar bab mujijat iki sumebar ing saindenging desa, lan kabeh wong padha kumpul kanggo ndeleng wong sing nindakake mujijat lan bocah sing wis wungun saka pati. Nalika padha weruh marang sing nindakake mujijat, akèh wong nggawa wong lara marang dhèwèké, lan dhèwèké, sawisé ndedonga lan mberkahi kabèh mau, marasaké wong-wong mau. Kabèh warga désa, bebarengan karo panggedhéné, nampa iman suci marang Kristus lan padhang lumantar baptisan. Para wong tuwa, ing sisihé, janji marang Gusti Allah bakal nyawisaké bocah sing wis diuripaké manèh mau lan nyumbangaké kabèh désa, sing dadi pusakane, marang Gréja, supaya nalika bocah mau wis diwasa, dhèwèké bisa dadi rohaniawan, lan désa mau bisa kalebu ing kagungané Gréja. Nalika sang wali mlaku saka kana lan nyedhaki sawijining panggonan liya sing dijenengi Ruiliak, dumunung ing pinggir kali Lida, panjenengané ditemoni utusan sing dikirim déning pangéran désa kuwi, sing nyuwun supaya panjenengané langsung teka, amarga anak wadon siji-sijiné pangéran, sing kesurupan setan, nandhang sangsara banget ing tangan roh najis, nyebabaké sedhih gedhé marang wong tuwané lan seduluré. Sing Suci saka Kristus mlaku kanthi cepet menyang kana lan sawisé ngusir setan saka cah wadon mau, nggawa wong tuwané mlebu iman Kristen; dhèwèké ngrusak arca-arca sing ana ing kana lan mbangun gréja, lan manggon ing kana nganti kabèh warga désa lan sakupengé wis mlebu marang Gusti lumantar baptisan suci. Sawisé kuwi dhèwèké lunga saka kono menyang sawijining désa sing dijenengi Artin, ing kono ana candhi pagané gedhé kang ngemot arca misuwur saka déwa pagané sing jahat, Jupiter: ana setan sing manggon ing arca kuwi lan ngapusi wong-wong sing kesasar nganggo manéka ilusi. Warga ing desa iki lan sakupenge, sing padha dadi abdi setan, nalika krungu yèn ana uskup Kristen arep teka, padha nglumpuk akèh-akèhé lan ora gelem ngidini mlebu, amarga padha wedi yèn dhèwèké bakal nindakake marang arca-arca mau kaya sing wis ditindakake ing desa-desa liyané, nganti dadi bledug. Nalika wong suci saka Gusti Allah teka marang wong-wong mau, padha wiwit muni banter kanthi nesu: ana sing kandha yèn dhèwèké kuduné dipatèni minangka pambusak adat karuhun kuna, déné liyané muni yèn dhèwèké kuduné dibakar minangka tukang sihir, penipu, lan mungsuh déwané; sanadyan atine kebak sengit marang dheweke, padha ora bisa nglarani dheweke, amarga tangan tengené Gusti kang Maha Luhur nglindhungi dheweke.

Dilengkapi waja lan senjata saka kakuwatan ilahi sing ora katon, dhèwèké kaya prajurit gagah wani kanthi teges nembus kerumunan sing lagi rame, mlebu ing candhi berhala lan, nyebut jeneng Kristus sing Maha Kuwasa, dhèwèké mréntahaké arca supaya tiba lan setan supaya metu saka kono; lan langsung arca kuwi ambruk ing lemah, remuk dadi bledug, lan setan mau metu cetha saka jeroné wujud ula gedhé lan medeni, nyemburaké geni saka cangkemé, banjur nyerbu para sing nyembah, amarga akèh wong kang ora precaya wis mlebu ing candhi; ula kuwi wiwit mangan lan ngrusak wong-wong kanthi galak. Wong-wong, ora bisa mlayu saka nesu lan bisaé ula, padha njerit nyuwun tulung marang Santo Yulianus, nyuwun supaya nylametaké saka bebaya kaya ngono. Abdi Gusti Allah ngulurake tangané marang ula mau lan, kanthi nggawe pratandha salib kaya nganggo tongkat wesi, miwiti nyabet lan ngusir ula mau; dhèwèké mréntahaké setan sing katon supaya mandheg nyilakaké wong lan lunga menyang jurang karusakan; ula mau, sawisé mlayu saka candhi, dadi ora katon. Sawisé kuwi, wong-wong, nyadari kesalahané, padha njerit marang sang wali:

'Abdi Gusti Allah ingkang sejati, nyelametna kita ingkang kesasar!'

Wong suci mau, sawisé maringi piwulang sing cukup, banjur ngyakinaké kabèh mau marang Kristus, amarga wong-wong mau kanthi semangat nampa iman, dibaptis, ngrobohake candhi kuwi lan, miturut dhawuhe sang wali, mbangun gréja ing panggonané kanggo kamulyaning Kristus Allah; lan ing panggonan-panggonan liya sing ana arca-arca, padha ngrusak arca-arca mau, lan kabungahan ageng rawuh ing tanah kuwi amarga wis bébas saka tipuan sesembahan arca. Mangkono, gembala sing semangat ngliwati wates kandhangé lan nuntun wedhus rohani menyang padang gembalaan rohani, nylametaké saka cangkemé srigala; kajaba ana sawatara sing kesasar isih ana, sing durung nilar kesesatan biyèn. Pangeran Defensor sing kasebut mau, sawisé krungu carané wong suci saka Gusti wis padhangaké tanah Kenomania, nindakake akèh mujijat lumantar sih-rahmaté Kristus, banget bungah lan ngluhuraké Gusti. Banjur piyambakipun piyambak sowan marang wong suci mau lan sawisé salam mesra, miwiti nyuwun supaya rawuh ing panggonané; pangeran iku nduwé omah mewah lan lahan amba; dhèwèké kepéngin sang wali ngadani pésta rohani ing kana minangka pratandha kamenangan nglawan panyembahan berhala sing wis dibasmi, lan supaya padha rawuh ing sajian pésta – supaya kabèh bisa bungah ing kamulyané Gusti Allah, matur nuwun amarga sih rahmaté Gusti. Wong suci, sing tansah ngupaya kaslametan nyawa manungsa, ora nolak panyuwunan pangeran lan banjur mangkat menyang desane. Ing dalan, padha nemoni bocah cilik sing lagi nggleleng ing lemah; ula gedhe wis nglilit awaké, ngiket sikilé kaya nganggo tali lan ngubengi kabèh awaké; ndeleng kahanan kuwi, kabèh padha wedi. Nanging Julian, wongé Gusti, nalika nyedhak, ndedonga marang Gusti, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, Panjenenganipun ingkang sampun nyelametake umat manungsa—ingkang kapisahake saking Swarga dening tipuan ula—liwat Salib Panjenengan, nyelametake ugi makhluk Panjenengan punika saking raksasa ingkang sampun ngiket piyambakipun, supados ingkang sami rawuh mangertos bilih Panjenengan punika Panyelametipun sedaya ingkang ngarep-arep dhumateng Panjenengan!' Lan langsung roh jahat iku pecah dadi loro lan mati, dene bocah iku bébas tanpa tatu, lan kabèh padha ngluhuraké Gusti Allah. Nalika padha nyedhak dhésa sing arep dituju, akèh wong padha metu nyambut; ing antarané ana loro wong sing kesurupan, padha njerit nyuwun tulung marang sang wali; kanthi nyebut jeneng Kristus, sang wali langsung ngusir roh najis. Wong-wong sing wis mari, lan kabèh sing ana ing kono, pracaya marang Kristus, déné sang wali Gusti ditampa kanthi pakurmatan lan katresnan gedhé ing désa, ing omahé pangeran, lan ana pesta gedhé, ora mung kanggo badan nanging uga kanggo roh: awit kabèh pacelathoning wong-wong sing ana ing kono ngrembug bab kamulyan lan kakuwatané Kristus lan bab ambruké setan-setan, sing wis kalah lan isin ing ngarepé arca-arca. Ing pungkasaning pasamuan sing dianakake kanggo ngurmati Gusti Allah, pangeran mau nampilake kabèh bandha marang uskup, ngajak supaya njupuk apa waé sing dikarepake; nanging sang wali ora kersa njupuk apa-apa, amarga dudu emas utawa pérak, nanging kaslametan nyawa manungsa sing dadi bandha paling ajiné. Sawisé nglampahi wektu sing cukup kanggo mulang pangeran, kabèh wargané, lan sak désa nganggo tembung-tembungé sing diilhami Gusti, sawisé mbaptis wong-wong sing durung dibaptis lan nguwatké imané, wong suci mau banjur bali menyang kutha asalé. Nalika piyambakipun badhé mlebet ing kutha, para tawanan ing penjara cilik sacedhak lawang kutha, sawisé ndeleng sang wali liwat jendhela cilik, padha njerit kanthi swara banter, nyuwun supaya piyambakipun mbebasake saking belenggu. Minangka bapak sing welas asih lan loman, dhèwèké nresnani para narapidana mau lan sadurungé mulih, dhèwèké marani para hakim sing dipercaya ngatur kutha lan nyuwun supaya mbebasaké para narapidana mau minangka pakurmatan tumrap rawuhé; nanging amarga atiné atos, para hakim

ora ngubengi panyuwunan uskup mau, lan dhèwèké lunga saka kono kanthi sedhih. Kaping pisan, sang wali menyang gréja lan ndedonga matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis paring pitulungan supaya dhèwèké bisa nuntun akèh jiwa marang kaslametan; sawisé kuwi dhèwèké mlebu omah sing wis disiapaké dhaharan kanggo dhèwèké, nanging dhèwèké ora péngin mangan apa-apa, amarga sedhih ndelok kahanan para tawanan. Nanging Gusti, sing nepaki kersaning wong-wong sing wedi marang Panjenengané, ngutus Malaikaté, sing mbukak lawang panjara, mecah kabèh belenggu lan mbebasaké para tawanan. Sawisé metu saka penjara, padha mlaku ngliwati saindenging kutha menyang omahé uskup, lan ora ana siji waé sing ngalangi utawa ngomong marang wong-wong mau, amarga kabèh bisa weruh yèn iku dudu amarga tangan manungsa nanging amarga kuwasa Gusti Allah sing wis mbebasaké saka belenggu lan nglémpar saka penjara. Uskup Suci, nalika ndeleng wong-wong mau padha nyedhak marang piyambakipun, kebak kabungahan; piyambakipun ngajak wong-wong mau supaya padha mangan bebarengan, lan sawisé maringi panganan lan panglipur rohani sing cukup, piyambakipun ngutus saben wong bali menyang omahé.

Santo Yulianus, Uskup, nalika mimpin Gréja sing anyar padhang lan maringi panganan marang kumpulan wedhus rohani anyar kanthi sabda Gusti, tetep ing jabatan uskupé suwéné pirang-pirang taun lan, kanthi nglakoni karya apostolik ing panginjilan Injil Kristus, sawisé dadi tuwa sing kinurmatan, dhèwèké nyedhak pungkasaning uripé kanthi pinunjul, sawisé mbusak kabèh pemujaan berhala lan setan ing tanah Kenomania. Sawetara dina sadurunge seda, sang wali ninggal kutha menyang sawijining desa sing kagungan Gréja, lan ing kana piyambakipun lara. Kabar lara sang wali tekan kutha, lan para rohaniawan, warga sing taat, lan kabéh sing tresna banget marang piyambakipun padha nglumpuk ngubengi sang wali; sang wali, sawisé maringi piwulang sawatara wektu, dhèwèké mréntahaké yèn sawisé seda, presbiter Turivii—sing wis makarya bareng dhèwèké kanggo kaslametan nyawa manungsa—kudu dipilih dadi panggantiné; sawisé kuwi, sawisé silih ciuman pungkasan lan maringi berkah tentrem, dhèwèké nyerahaké nyawa suciné ing tangan Gusti Allah. Pangeran ora ana nalika sang wali seda – wektu kuwi dhèwèké ora ana ing kutha, nanging isih manggon ing désa sing adoh; nanging dhèwèké ngerti kabar kuwi kanthi cara kaya mangkéné: ing dina sing padha sang wali seda, sang pangeran lagi dhahar ing griyane karo kanca-kancane, nalika dumadakan mripate rohani kabuka lan piyambakipun weruh Wali Julian, nganggo busana liturgi, dipun iringi telung diaken sing nggawa lentera, mlebu ing ngarsane lan maringi berkah, lan para diakon nyelehake lampu-lampune ing meja, banjur padha sirna sakaligus. Ndeleng kahanan iki, pangeran banjur ngadhep marang wong-wong sing lungguh bareng dheweke:

'Apa kowe weruh kamulyan sing tak deleng iki?'

Nanging padha kandha ora weruh apa-apa; banjur pangeran nerangake:

'Apa kowe ora weruh bapak kita Julian, sing wis maringi kabecikan akèh marang kita lan nindakake akèh mujijat? Bar kuwi dhèwèké mlebu kéné karo telung diakon lan telung lentera; kanthi pasuryan sumunar lan kebak kabungahan dhèwèké mberkahi kita, ninggalaké lentera mau marang kita, banjur lunga; aku kira dhèwèké wis seda, amarga kita krungu yèn dhèwèké tau lara.'

Sawisé ngendika mangkono, sang pangeran langsung tangi lan kesusu menyang kutha lan dhésa ing ngendi sang wali iku séda; nalika nemoni yèn dhèwèké wis séda ing pangayomané Gusti, dhèwèké nangis kenceng, lan kabèh wong uga nangis amarga kangen marang bapak lan panggembalané; sawisé nyelehaké relik suci ing jeroné kereta, padha nggawa dhèwèké menyang kutha. Nalika padha tekan kali sing dijenengi Sarta, kang dumunung cedhak kutha lan jero banget, lan kudu nyebrang nganggo prau, jaran-jaran nggawa kereta sing ana badan sang wali, tinimbang numpak feri, langsung nyemplung ing kali lan, dipandu dening tangan sing ora katon, mlaku nyabrang kali jero kaya ana ing jembatan, tanpa kuku sikilé kélangan banyu nganti dengkul. Kanthi cara kaya ngono padha nyebrang menyang pinggir liya, lan kabèh padha gumun lan kagèt marang mujijat agung kuwi: Sang Wali Julian, pangripta mujijat sing nggumunake, nindakake mujijat ora mung nalika urip, nanging uga sawisé seda. Nalika jasade digawa ing prosesi resmi mlebu kutha lan kabeh wong padha kesusu metu kanggo nyambut, ana sawijining wanita sing lagi adusake bayine ing baskom tembaga, ing ngisore baskom kuwi dheweke nyetel geni cilik kanggo nghangatake banyu; Nalika weruh jasad sang wali lan kerumunan ageng karo obor lan kemenyan, sarta krungu kidungan, dheweke lali marang bayine lan ninggalake, banjur metu kanggo nyawang prosesi agung jasad suci wali Gusti; dheweke ngadeg lan nyawang nganti prosesi mau liwat ngarep omahé. Banjur, kelingan anaké, dhèwèké buru-buru bali lan weruh yèn geni wis murub kenceng, lan banyu ing baskomé wis nggodhok; dhèwèké kaget lan jerit, cepet-cepet nyopot baskom saka geni lan ngucuraké banyu panas, nanging

dhèwèké nemokaké anaké isih urip, waras, lan ora cilaka sak ciliké déning banyu godhok. Akeh wong sing padha nyekseni mujijat iki lan padha mangertèni yèn bayi mau kaslametaké amarga pandonga sang wong suci. Santo Yulianus Kristus dikubur ing gréja sing wis dibanguné ing panggonan omahé pangeran—sing wis diparingaké marang sang wong suci—lan akèh mujijat kelakon ing kuburané: panyembuhan diparingake kanggo macem-macem penyakit lumantar pandonga sang wali iki, kanthi sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kagem kaping lan kamulyan salawas-lawase, amèn.

Martiiré Santa Marcianus

Dipeperingati tanggal 13 Juli

Martir suci Marcian, nalika isih enom, dicekel lan disiksa ing kutha Iconium, banjur digawa (menyang Kapadokia) ngadhepi gubernur Perennius. Panjenengané kanthi wani ngecam gubernur mau amarga kekafirané, lan ngakoni Kristus minangka Gusti Allah lan Sang Juruwangi. Amarga iku, dhèwèké dipukul nganti balung lan pipiné; banjur penyiksa, nesu amarga tembung celaan sang martir, ora wareg mung karo panyiksaan mau, malah mrentah supaya dhèwèké disandhang ing landhegan panas, lan sawisé kuwi ilatné dipotong. Sawisé kabèh mau rampung, lan martir suci kuwi tetep teguh imané lan terus ngakoni Kristus, gubernur banjur maringi paukuman supaya dipenggal sirahé nganggo pedhang. Mula para prajurit njupuk Santo Marcian lan, nalika dhèwèké lagi ndedonga lan matur nuwun marang Gusti, padha motong sirahé[5102] .

27 Juli

14 Juli (gaya lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling para martir suci Onesimus, Pangripta Mucjizat, sing nandhang sangsara nalika jaman Diocletian lan seda ing Asia Cilik, ing Magnesia.

Ing dina sing padha, pangeling pangasoan Sang Stephen Makhrishch sing kinurmatan (1406), sing ngedegake biara ing Makhrishch, 12 versts saka kutha Alexandrov ing Provinsi Vladimir.

Peringatan Santo Akwila Sang Rasul

Diperangeti tanggal 14 Juli

Santa Akwila Sang Rasul, salah siji saka Pitung Puluh, iku muridé Santa Paulus Sang Rasul lan diangkat dadi uskup déning dhèwèké. Dheweke asalé wong Yahudi saka wewengkon Pontus[5103] ; sadurungé mbalik iman dadi Kristen, dhèwèké manggon karo garwané Priscilla ing Italia; nanging nalika Kaisar Claudius[5104] mréntahaké wong Yahudi metu saka Roma[5105] , Aquila lan garwané lunga menyang Korintus[5106] . Alesan pangusiran wong Yahudi saka Roma kaya mangkéné: nalika panginjilan Kristus diwiwiti ing Roma lan rasul utama sing suci Petrus teka ing kana, akèh wong Yahudi sing manggon ing Roma nampa iman suci marang Kristus, nanging akèh uga sing tetep ora pracaya; mula ana perselisihan gedhe ing antarané wong Yahudi: sawatara ngakoni Kristus minangka Mesias sejati, déné liyané nolak lan ngina marang Panjenengané. Wong Yahudi sing ora precaya, loro ing Yerusalem lan ing tanah liya, uga ing Roma, padha munggah kanthi niat ala marang para precaya: ora bisa nahan jenengé Yesus Kristus, padha nyurung para Hellenis sing precaya marang Panjenengané supaya mungsuh

---

[5102] Martir suci Marcian seda ing Kapadokia watara taun 258.

[5103] Wilayah Pontus – wewengkon ing sisih lor-wétan Asia Cilik ing Segara Ireng.

[5104] Kaisar saka taun 41 nganti 54 Masehi.

[5105] Ibu kutha Italia, dumunung ing loro-lorone kali Tiber, ing ngendi kali iku mili menyang segara.

[5106] Kutha paling tuwa, paling misuwur, lan kutha dagang ing Achaea, sawijining wewengkon ing Yunani; dhasar-dhasar Kristen ing kana diletakake dening Santo Paulus Rasul nalika lelampahan apostolik kapindho (Kisah Para Rasul 18:1–28). Ana loro surat sing ditulis dening Santo Paulus Rasul marang wong Korinta.

para precaya lan nyurung panganiayaan marang wong-wong mau ing endi-endi. Wong-wong Yunani sing wis mbalik marang Kristus mbela para pracaya Yahudi marang wong-wong sing ora pracaya, lan timbul perselisihan gedhe lan permusuhan antarané wong-wong mau, prakara iki banjur dilaporaké marang Kaisar Klaudius. Amarga para pracaya nyebut Gusti Kristus minangka Putraning Allah lan Raja Israel, Kaisar kuwatir bakal ana geger ing antarané wong-wong lan bakal ana raja anyar sing muncul sing kepéngin nyopot kakaisaran saka panjenengané. Mula saka iku, kaputusan diwenehake kanggo ngusir kabeh wong Yahudi—kang pracaya marang Kristus lan kang ora pracaya—saka Roma lan saindenging Italia. Ana uga alesan liya kanggo pangusiran iki, yaiku: wong Yahudi kang ora pracaya wis nyasarake Ratu Agrippina, garwane Klaudius, marang Yudaisme. Bareng karo wong Yahudi sing diusir, Aquila uga diusir minangka wong Yahudi; dhèwèké mapan ing Korintus lan ngupadi panguripan saka pakaryan tangane, amarga dhèwèké trampil dadi tukang tenda. Ing wektu kuwi, Rasul Paulus sing suci, nalika nginjili Kristus marang wong-wong non-Yahudi, teka saka Athena menyang Korintus, kutha krajan Akaia, lan sawisé nemoni Aquila lan Priskila ing kana, manggon bareng karo wong-wong mau; amarga padha duwe pakaryan sing padha, padha makarya bebarengan; Sawisé mulang iman marang Aquila lan Priscilla, Paulus ngabaptis wong loro mau (Kisah Para Rasul 18:1–3). Sawisé manggon ing Korintus setaun setengah , mulangké sabda Gusti lan kanthi pitulungané Kristus ngyakinaké wong Yahudi lan wong non-Yahudi, Paulus banjur mangkat menyang Siria; Aquila lan Priskila mèlu, nganggep dhèwèké minangka guruné lan sumber kaslametané, amarga wis jero katresnan rohani marang dhèwèké. Beberengan karo wong-wong mau lan para pengikuté sing liyané, Paulus manggon ing Efesus[5107] ; banjur, amarga kepéngin ana ing Yerusalem kanggo pesta Paskah sing bakal teka, dhèwèké ninggalaké Aquila lan Priskila ing Efesus kanggo mulang wong-wong Efesus bab iman suci marang Kristus, déné dhèwèké dhéwé budhal menyang Yerusalem[5108] , kanthi janji bakal bali manèh menyang Efesus. Sawisé Paulus mangkat, ana wong Yahudi jenengé Apolos, asli saka Alexandria, teka ing Efesus; dhèwèké wong pinter omong lan paham banget marang Kitab Suci. Dhèwèké wis diwulang babagan dalané Gusti lan nginjili lan mulang kanthi semangat babagan Gusti, nanging durung dibaptis mlebu Trinitas Suci, amarga mung ngerti baptisané Yohanes. Aquila lan Priskila, sawisé krungu panginjilan Apolos sing wani ing pasamuwan, ngajak dhèwèké menyang omahé lan nerangaké marang dhèwèké dalané Gusti kanthi luwih cetha (Kisah Para Rasul 18:24–28). Sawisé kuwi, Santo Paulus bali saka Yerusalem menyang Efesus lan saka kono nulis surat pisanané marang wong Korinta sing pracaya marang Kristus, ditutup karo tembung-tembung iki:

'Akuila lan Priskila, bebarengan karo gréja ing omahé, ngaturaké salam sing paling anget' (1 Kor. 16:19) – ya iku bebarengan karo para abdi.

Sawisé kuwi, Kaisar Klaudius seda, lan wong Yahudi diparingi manèh kabebasan manggon ing Roma; saben-saben padha bali menyang Italia menyang omah lan tanahé sing biyèn, lan nalika kuwi Aquila lan Priscilla uga bali menyang Roma. Nalika Santo Paulus teka maneh ing Korintus lan nulis Surat Roma saka kono, piyambakipun ora lali ngutus salam ing surat mau marang para muridipun ingkang dipun tresnani, kados ing bab pungkasan:

"Salamna Priskila lan Akwila, kanca-kanca kerjaku ing Kristus Yesus, sing wis nyawisake nyawane kanggo aku; ora mung aku sing matur nuwun, nanging uga kabèh gréja bangsa liya" (Roma 16:3–4).

Santa Aquila ora suwe manggon ing Roma; dhèwèké karo garwané bali menyang Asia[5109] , sawisé diangkat dadi uskup lan dikirim menyang kana déning guruné, Rasul Paulus, kanggo mratélakaké Sabda Gusti. Nalika teka ing Efesus, dhèwèké mbantu Santo Timotius, muridé Rasul Paulus[5110] , ing pakaryané; Timotius wis

---

[5107] Pusat dagang pesisir lan kutha krajan provinsi Asia Minor Ionia. Efese banjur dadi pusat pelayanan Santo Yohanes Teologian; Konsili Ekumenis Katelu dianakake ing kene taun 431; saiki, Efese dadi desa miskin Turki Ayasuluk. (Kisah Para Rasul 18:18–21).

[5108] Ibu kutha Palestina, dumunung ing Lembah Kidron ing lereng telung pucuk pagunungan Yudea: Akra, Sion, lan Moriah. Yerusalem iku kinurmatan déning saben wong Kristen minangka pusat prastawa ageng ing sajarah Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar – minangka ibu gréja Kristen, saka kono sabda Injil nyebar ing saindenging jagad.

[5109] Yaiku pérangan kulon Asia Cilik.

[5110] St. Timotius iku putrané wong wadon Yahudi (sing wis mbalik dadi Kristen) lan wong pagan, lan dhèwèké dhéwé iku wong Kristen sing tulus, disetujoni déning sedulur-sedulur; kanthi sarujuké, St. Paulus sang Rasul Paulus ngsunat dheweke 'kanggo kapentingan wong Yahudi', amarga wong-wong mau mesthi ora bakal gelem ngrungokake sabda Gusti saka wong sing durung disunat lan bapake uga wong pagan (Kisah Para Rasul 16:1–2).

ngangkat dhèwèké dadi uskup kanggo wong-wong Efesus lan ninggalaké dhèwèké ing kana, kaya sing kacathet ing surat kapisané marang dhèwèké, sing ditulis saka Laodikia:

'Nalika aku budhal menyang Makedonia, aku nyuwun marang kowe supaya tetep ana ing Efesus' (1 Tim. 1:3).

Mengko, nalika Rasul Suci Paulus, sing dianiaya déning wong Yahudi saka Yerusalem, digawa kanthi belenggu menyang Roma lan nulis surat kapindho marang Timotius saka kono, dhèwèké manèh kelingan marang murid-murid sing dikasihi mau, kandha:

'Sapa salamku marang Priskila lan Akwila' (2 Tim. 4:19).

Santa Aquila, nalika nginjili Kristus ing Asia, Achaea, lan Heraclea, nuntun akèh jiwa marang kaslametan, ngalihake wong-wong pagan saka nyembah arca lan ng baptisake. Dheweke uga lelungan liwat tanah-tanah liya, nginjili Karajaning Gusti ing endi-endi, padhangaké wong-wong nganggo iman suci, ngrusak arca-arca, mbangun gréja-gréja, lan ngangkat imam-imam. Sawise ngalami akèh sangsara, dhèwèké dipatèni déning wong-wong sing ora pracaya[5111] lan nemu katentreman ing swarga bebarengan karo para Rasul suci liyané, lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kaping kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Kaya srengéngé agung, sawisé nampa Gréja, dhuh Aquila sing mulya, panjenengan padhangaké wong-wong sing setya ngurmati panjenengan kanthi padhange piwulang panjenengan, dhuh Rasulé Gusti.

Peringatan Sang Elias sing Mulya

Pèngetan tanggal 14 Juli

Sing Mulya Elias dadi misuwur ing antarané para biksu ing ara-ara gersang Mesir amarga pakaryan tapa bratané lan nyenengaké Gusti Allah lumantar uripé sing luhur. Wiwit cilik dhèwèké dipasrahaké marang sawijining biara kanggo ngabdi marang Gusti; dhèwèké dibesarké kanthi tapa brata lan kasucian, diajari lumantar lan andhap asor, lan diparingi sih marang dhèwèké déning Gusti, amarga wis nampa karunia mujijat wiwit isih enom. Mangkono, nalika dhèwèké diutus, isih enom, kanggo njupuk geni, dhèwèké njupuk arang geni kobong ing sandhangané lan nggawa marang sesepuh tanpa nggawé kobong kainé. Para sedulur, nyekseni kedadéan kuwi, padha gumun marang mujijat lan kepéngin niru uripé sing nggumunaké, sing malah ngluwihi para sesepuhé ing kasucian. Pisan, nalika mlaku piyambak ing ara-ara samun, sang Hellius sing pinaringan berkah kepengin mangan madu lan weruh sarang madu kang kebak madu ana ing watu; nyadari menawa iku tipuané setan, dhèwèké wiwit nyalahké dhiri, kandha:

'Mlayu adoh saka aku, hai napsu kang nggodha, awit wis katulis: *"Urip miturut Roh, lan kowe ora bakal nepaki kepinginan daging"* (Gal. 5:16).'

Sakwise kuwi, dhèwèké ninggal panggonan kuwi lan mlebu ing ara-ara samun sing adoh, dhèwèké nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa, nganti awaké kesel lan kaya-kaya ngukum awaké amarga ora bisa ngendhalèni napsu kanthi ora maringi panganan. Ing minggu katelu puasane, dhèwèké weruh apel éndah lan woh-wohan kebon liyané ing lemah ara-ara samun lan, sakwise manèh nyadari yèn kuwi godaan saka mungsuh, dhèwèké kandha:

'Aku ora bakal nyicipi, malah ora bakal nyentuh apa-apa saka iki, supaya aku ora nggodha sedulurku—yaiku nyawaku dhéwé—awit wis katulis: *"Manungsa ora urip mung saka roti, nanging saka saben tembung sing metu saka cangkemé Gusti Allah"* (Ulangan 8:3; Matius 4:4).'

Sawisé puasa patang minggu, dhèwèké ngantuk sethithik banjur ketiduran lan ndelok Malaikaté Gusti Allah ing sawijining panglihatan, sing kandha:

[5111] Miturut tradhisi, bebarengan karo garwané, sing padha makarya bareng ing pelayanan apostolik kanthi mratélakaké Sabda Gusti. Akèh reliké Para Kudus Aquila lan Priskila disimpen ing Roma ing Gréja Santa Priska Sang Martir. Dina raya Santa Priskila yaiku tanggal 13 Februari.

'Munggaha, lan apa waé sing kowe temokaké ing ngarepmu, rasakna tanpa ragu lan segerake awakmu!'

Nalika tangi, dhèwèké weruh sumur banyu seger lan ing sakupengé ana tetanduran ijo sing ambuné wangi lan énak dipangan; dhèwèké mangan tetanduran iku, ngombe saka sumur, lan nyegeraké awaké. Mengko, dhèwèké kandha marang sedulur-seduluré yèn durung nate ing saklawasé uripé dhèwèké ngrasakaké panganan sing sakémané énak. Sawisé mlaku sawatara adoh saka panggonan kuwi, dhèwèké nemokaké guwa lan manggon ing kono sawatara wektu. Saben awaké butuh panganan, dhèwèké ndedonga marang Gusti ing watu, lan langsung, kanthi tangan sing ora katon, roti seger murni, woh zaitun lan manéka sayuran diparingaké marang dhèwèké.

Ing sawijining wektu, sang pandhita mangkat kanggo sowan marang sedulur-seduluré ing ara-ara samun sing padha butuh kabutuhan urip, lan nggawa panganan saka apa sing wis diparingaké Gusti marang dhèwèké. Nalika ana ing dalan, amarga krasa kesel amarga aboté bebané, dhèwèké weruh keledai padha mlaku lan padha ngemil ing ara-ara samun, banjur dhèwèké ngandika marang keledai mau, kandhané:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, ayo ana sing teka lan nggawa bebanéku!'

Sakwise kuwi, ana siji keledai, sing paling kuwat ing kumpulan mau, alon-alon nyedhak marang sang wali; sang wali masrahake bebane marang keledai kuwi, munggah dhewe, lan ora suwe tekan panggonan para sedulur ing ara-ara samun, nyenengake atine kanthi panganan sing digawa, banjur ngeculake keledai kuwi ing ara-ara samun. Ing wektu liyane, dhèwèké uga teka ing biara ing ara-ara samun ing dina Minggu esuk banget lan nalika ngerti yèn ora ana ibadah ing gréja, dhèwèké takon kenapa Dina Gusti kliwat tanpa pangibadah. Para sedulur mangsuli yèn imam sing manggon ing pinggir liya kali durung teka amarga wedi marang buaya sing wis muncul ing kali lan wis mangan akèh wong. Sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Yen panjenengan kersa, aku bakal lunga njupuk imam.'

Nanging para sedulur mangsuli:

'Ora! Lan sapa sing bakal ngeterake panjenengan menyang seberang? Kabeh padha wedi karo buaya lan ora ana sing wani nyedhaki papan nyebrang!'

Nanging Santo Elias, percaya marang Gusti, mangkat lan, nalika tekan pinggir kali, nyebut asmané Gusti, lan langsung buaya kuwi muncul. Kewan kuwi, sing biyasané mangan manungsa, miturut dhawuh Gusti dadi juru feri kanggo wong sing sholeh: kanthi alus lan ajrih, buaya kuwi nggawa santo kuwi ing punggungé, nyebrangaké kali lan ngeteraké dhèwèké ing pinggir sebrang. Révérend, sawisé tekan omahé imam, miwiti nyuwun supaya dhèwèké teka marang sedulur, nanging presbiter, ora ngenali dhèwèké, takon:

'Sapa kowe, lan saka ngendi kowe teka?'

Dheweke mangsuli yèn dhèwèké anyar teka ing biara. Sanadyan presbiter weruh sandhangané kang suci sing koyak lan disulam, dhèwèké ngenali yèn iku wongé Gusti Allah saka tembung lan tumindaké, banjur kandha:

'Sedulur, sandhangan njaba sampeyan bisa koyak, nanging sandhangan jero sampeyan apik!'

Banjur piyambakipun tangi lan mangkat menyang biara. Nalika padha tekan kali lan ora ana prau kanggo nyebrang, ingkang kinurmatan ngendika marang presbiter:

'Aja kuwatir, Bapa! Gusti bakal maringi prau kanggo kita!'

Lan kanthi swara banter dhèwèké nelukaké buaya marang dhèwèké; buaya kuwi, krungu swara sang wali, langsung teka lan alus nyawisaké punggungé supaya bisa munggah. Kaping pisan bapak wali munggah ing punggung buaya, banjur ngajak presbiter munggah, kandha:

'Munggah, Rama, aja wedi!'

Nanging presbiter, nalika weruh buaya, wedi banget banjur mlayu bali. Para sedulur, ing wektu sing padha, ngadeg ing pinggir sebrang lan nyekseni mujijaté wongé Gusti nyebrang kali ing punggung buaya, padha gumun lan ajrih. Sawisé nyebrang kali, Bapak Pendeta munggah ing pinggir lan narik buaya mau munggah bareng, banjur kandha marang buaya mau:

'Luwih becik kowe mati dhéwé tinimbang ngrusak lan mangan manungsa!'

Lan langsung buaya iku tiba lan mati.

Romo Yunani sing suci iku tetep ana ing biara telung dina, mulang para sedulur nganggo tembung-tembung sing diilhami Gusti Allah; amarga piyambaké wong sing wicaksana, piyambaké ngerti pikiran saben wong lan nurani saben sedulur, lan ngandhani saben wong siji-siji bab apa sing nggodha dhèwèké. Kanggo siji dhèwèké kandha yèn dhèwèké kabakar déning roh najis; marang sijiné, yèn dhèwèké kabakar déning nesu; marang sijiné manèh, yèn dhèwèké kagoda déning keserakahan mangan; lan marang sijiné manèh, yèn dhèwèké

kabandhang déning hawa napsu liya. Panjenengané uga, kanggo kabecikan kabèh, mbabaraké kabecikan para biksu liyané, nyebut siji alus, sijiné adil, sijiné sabar, sijiné manut, lan sijiné duwé kabecikan liyané; urip kabèh lan kabèh pakaryan rahasia, apik lan ala, kababaraké marang panjenengané déning Gusti Allah. Saben wong sing dikalahake dening hawa napsu mau padha ngakoni yèn apa sing diandharake Hellius iku pancèn bener, lan kabèh padha kasentuh atiné, banjur mbeneraké uripé. Ing sawijining wektu nalika obrolan rohani, bapak sing kinurmatan ngendika:

'Siapna nedha, awit sedulur-sedulur lelungan bakal teka ing kéné enggal!'

Lan pancen, nalika nedha wis siyap, kaya sing diomongake sang wali, sedulur lelungan teka ing biara saka adoh; sawise nampani kanthi pakurmatan, Sang Wali Hellius mangkat menyang ara-ara gersang. Salah siji sedulur enom wiwit nyuwun supaya diparingi idin kanggo melu menyang ara-ara gersang, lan sang wali kandha marang dheweke:

'Iki pakaryan sing angel, sedulur, lan mbutuhake upaya gedhe, amarga kudu tetep teguh nglawan godaan setan lan sabar ngadhepi kabeh.'

[5112]Nanging sedulur iku janji bakal sabar ngadhepi kabeh, lan sang wali, sawise nampa, maringi pitutur supaya manggon ing guwa liyane. Ing bengi iku uga, setan nyerang dhèwèké—kaping pisan kanthi ora katon, nggelapake pikirane nganggo pikiran ala, banjur kanthi katon, nalika panglihatan medeni nyerbu lan nindhes dhèwèké, kepengin mateni dhèwèké. Dheweke mlayu metu saka guwa, kesusu menyang sang wali lan nyritakake kasangsarane. Sang sepuh, sawisé maringi panglipur marang adhine nganggo sawatara tembung lan nguwatké dhèwèké ing kasabaran lan iman, nuntun dhèwèké bali menyang guwa sing padha, nunjuk panggonan sing arep didiami nganggo driji, lan sawisé diwènèhi pratandha salib, dhèwèké mréntah supaya nyiapaké dhiri nganggo asmané Gusti lan aja wedi. Lan seduluré manggon ing ara-ara samun kuwi, ora keganggu maneh déning serangan setan, lan diparingi pangan sing digawa tangan sing ora katon, kaya déné guruné sing kinurmatan sing wis dipelihara déning Gusti piyambak. Santa Elias ngancik yuswa tuwa, nindakake akèh mujijat, lan mulih marang Gusti, kang sampurna marengati Panjenengané, lan kalebet ing jajaran para kinurmatan kang ngadeg ing swarga ing ngarsané pangastané Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah kang tunggal ing Tritunggal, dhumateng Panjenengané mugi kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing dumadiing dumadiing

28 Juli

15 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangasoan Saint Vladimir, Pangeran Agung Kiev, Sing Setinga Para Rasul (1015), dibaptis kanthi jeneng Basil.

Ing dina sing padha, pangeling-eling Saint Avudim Sang Martir, sing nandhang sangsara ing jaman Diocletianus.

Kematiran Para Syahid Cyriacus lan Julitta

Dipepering ing tanggal 15 Juli

Ing kutha Iconium ing wewengkon Lykaonia ana sawijining wanita enom keturunan bangsawan, turunan saka mantan kaisar Romawi, jenenge Julitta, wong Kristen miturut iman; sawisé urip sawatara wektu ing perkawinan sing sah[5113] , dhèwèké dadi janda sawisé nglairaké bayi lanang. Dhèwèké mbaptis bayi mau lan maringi jeneng Cyriacus. Ing wektu kuwi, Diocletian sing ora pracaya marang Gusti[5114] , sing nyekel tongkat panguwasa Kakaisaran Romawi, ngetokake panganiayaan sing kejem marang wong Kristen ing saindenging tanah sing dadi pamaréntahané; sang ksatriya Dometian diangkat déning Diocletian dadi gubernur provinsi Lykaonia; dhèwèké iku wong sing kejem lan ora manungsawi, kaya kéwan wataké, sing seneng nalika ana getihé wong Kristen sing ditumpahaké. Sawisé tekan Iconium, Dometian wiwit nyiksa para wong sing pracaya marang Kristus kanthi nesu lan teliti nggoleki wong-wong sing nyembah Kristus kanthi rahasia. Iulitta, abdi Kristus sing setya, nalika weruh kahanan iki lan mangertèni yèn merga kasuciané dhèwèké ora bakal bisa uwal saka para panganiaya, mutusaké mlayu, amarga dhèwèké wedi ora bakal kuwat nahan panyiksaan sing kejem lan bakal ngingkari Kristus. Mula, amarga katresnané Kristus, dhèwèké ninggalaké kabèh kagungané—sing akèh banget—omahé, seduluré, abdi-abdiné, lan kabèh nikmat donya iki, kamulyané lan kasenengané; lan sawisé nggawa anaké Cyriacus sing umuré telung taun lan loro abdi wadon sing setya, dhèwèké ninggalaké kutha Iconium ing wayah wengi lan miwiti lelampahané, éling marang apa sing kacathet ing Kitab Suci: *'Ing kéné kita ora nduwé kutha kang langgeng, nanging kita ngupaya kutha kang bakal teka'* (Ibrani 13:14).

Dheweke tekan Seleukia[5115] minangka wong ngumbara lan pengemis, nyumputake kalungguhan bangsawané; nanging sanajan ing kana dheweke nemoni panganiayaan sing padha marang wong Kristen, amarga ana wong jenenge Alexander, sing diangkat dadi gubernur déning raja, teka ing Seleukia lan tanpa welas asih matèni kabèh sing ngakoni jenengé Yesus Kristus. Santa Julitta, éling uga marang tembung: 'Menehi dalan marang murka', tegesé mlayu saka murka[5116] , lan uga: *'Nalika padha nganiaya kowe ing sawijining kutha, mlayu menyang*

[5113] Iconium iku kutha sing dumunung ing dataran dhuwur lan subur ing tengah Asia Cilik, ing kaki Gunung Taurus, ora adoh saka Lystra lan Derbe; ing jaman biyen, Iconium dadi kutha utama ing wewengkon Likaonia. Ing sajarah Gréja Kristen, Iconium misuwur amarga kunjungan Santo Paulus sang Rasul nalika lelampahan misionariné (Kisah Para Rasul 13:51, 14:1–3; 2 Tim. 3:11). Sabanjure, katedral diadegake ing kene, lan wiwit taun 451 para uskup Iconium dikenal minangka metropolit provinsi Lycaonia.

[5114] Sajrone pamaréntahan Diocletian (284–305), ana papat édikt sing diterbitaké nglawan umat Kristen. Sing kapisan diterbitake ing Februari 303. Edik iki mrentahake ngrusak gréja-gréja lan ngobong kitab-kitab suci; ing wektu sing padha, umat Kristen dilarang nduwé hak sipil, perlindungan hukum, lan jabatané; budhak Kristen kelangan hak kamardikané yèn, sawisé éntuk kamardikan kanthi cara apa waé, padha tetep dadi Kristen. Ora suwe sawisé kuwi, edik kapindho diterbitaké, sing mréntahaké supaya kabèh pamimpin gréja lan rohaniawan liyané dipenjara; mula, edik iki mung ditrapaké kanggo rohaniawan; wong-wong mau dituduh ing ngarsané kaisar wis nyulut pemberontakan ing Siria lan Armenia, sing, kanthi apesé para Kristen, wis diwiwiti sawisé diumumaké edik kapisan. Ing taun sing padha, 303, edik katelu diterbitake: kabeh sing dipenjara miturut edik anyar kuwi dipaksa nindakake pangorbanan kanthi ancaman penyiksaan yen nolak. Pungkasané, ing taun 304, edik kaping papat lan pungkasan diumumake, nyatakake panganiayaan wiyar marang umat Kristen. Iki edhik kasebut sing nyebabake korban jiwa wong Kristen paling akeh: edhik iki tetep berlaku salawase wolu taun, nganti taun 311 nalika Kaisar Galerius nerbitake edhik khusus sing nyatakake agama Kristen dadi agama sing diijini. Penindasan Diocletian iku sing pungkasan; ing kono, sawise perjuangan meh telung abad, agama Kristen muncul minangka pemenang nglawan paganisme.

[5115] Seleucia – sawijining kutha ing Siria, ing pesisir Segara Mediterania; kutha iki kamungkinan gedhe diadegake dening raja Siria Seleucus Nicator watara taun 300 SM; ing kene Rasul Paulus mandheg kanggo mberdakwah nalika lelampahan kapisané, lan saka kene dhèwèké miwiti pelayaran menyang Siprus (Kisah Para Rasul 13:4); Ing abad kaping enem Masehi, kutha iki dirusak.

kutha liya' (Matéus 10:23), ninggalaké Seleukia lan mangkat menyang Tarsus, sawijining kutha ing Kilikia, ing ngendi dhèwèké manggon bebarengan karo wong mlarat. Sawisé sawatara wektu, gubernur sing padha, Alexander, teka ing Tarsus[5117] kanggo nganiaya wong Kristen; Santa Julitta dikenalaké déning sawatara wong lan dilaporaké marang gubernur. Dhèwèké langsung mréntah supaya dhèwèké digawa ngadhep dhèwèké, déné dhèwèké dhéwé lungguh ing kursi pangadilan sing kabuka kanggo umum. Nalika para prajurit nggawa dhèwèké karo anaké, loro abdi wadoné mlayu; padha miwiti ngawasi saka adoh supaya bisa nyekseni sangsara lan patié. Lan martir mau digawa ngadhep panglima, nyekel bocah umur telung taun, Santo Cyriacus, ing pangkuané. Nalika panglima takon jenengé, keturunané, lan tanah kelairané, dhèwèké kanthi wani ngakoni jeneng Gusti kita Yesus Kristus lan nyatakaké yèn dhèwèké wong Kristen:

'Asaku,' pangandikane, 'keturunan lan tanah airku yaiku Karajan Swargaé Kristusku!'

Komandan, nesu, mrentahake supaya bocah iku dijupuk saka pangkuane, ditelanjangi, lan dipukul tanpa welas asih nganggo tali kang atos. Nalika sang martir dipukul, bocah iku, nyekseni kahanan kuwi, nangis lan nglawan supaya bisa uwal saka tangan sing nyekel dheweke, supaya bisa menyang ibune. Komandan, nalika weruh kaendahan bocah mau, banjur mrentah supaya bocah mau digawa marang dhèwèké; sawisé dijupuk, dhèwèké nglempèkaké bocah mau ing pangkuané lan miwiti nglipur supaya bocah mau ora nangis, ngusap-usap sirahé, nyiumé lan ngucapaké kabèh tembung alus marang bocah mau; nanging bocah mau nolak, ngglitik nganti uwal saka cengkramané, mbalèkaké sirah saka komandan, ora gelem diusap utawa disium déning lambéné sing najis; bocah mau terus ndelok ibuné sing lagi dipukul, nangis lan njerit:

Aku iki Kristen! Ayakna aku menyang ibuku!'

Narik tangane saka komandan, dheweke nyakar pasuryane nganggo kukune. Banjur komandan kuwi nesu banget, mbuwang bocah mau menyang lantai lan nendhang sisih awake, nganti dheweke ambruk saka kursi dhuwur; Nalika bocah iku tiba saka undhakan watu, sirahé nabrak pojok landhep, dhèwèké nyawakaké panggonan kuwi kabèh karo getihé lan nyerahaké nyawa suciné sing resik ing tangané Gusti Allah. Mangkono kasyahidané pemuda suci Cyril diparingi mahkota.

Bab ibuné sing berkah, Julitta, sing disiksa kanthi kejem lan tanpa welas asih, nandhang sangsara kaya ana ing badané wong liya lan ora ngrasakaké apa-apa, kaya tiang sing wis mati, dhèwèké mung ngucapaké tembung-tembung iki:

Aku wong Kristen lan ora bakal nyembah arwah jahat!'

Nalika padha mandheg nggebuki dheweke lan ngangkat saka lemah, dheweke weruh anak kesayangane ana ing ngarepe pangadilan, kebak getih lan wis mati; kebak kabungahan, Julitta kandha:

'Kula matur nuwun, Gusti, amarga Panjenengan sampun maringi sih rahmat ingkang ageng dhumateng anak kula, supados piyambakipun seda minangka martir ing ngajeng kula, kanggé asmanipun Panjenengan ingkang suci, lan nampi makutha ingkang boten luntur ing kamulyan Panjenengan.'

Sawisé kuwi, komandan mréntahaké supaya dhèwèké digantung lan awaké digores nganggo untu wesi; banjur, njupuk aspal sing lagi godhog ing kuali, dhèwèké mréntahaké supaya dicemplungaké ing tatu-tatué. Nalika Santa Julitta disiksa kaya ngono, juru kabar muni banter:

'Ngampatna awakmu, Julitta, ngampatna kaendahanmu lan sembahna para dewa, supaya kowe bisa bebas saka sangsara lan ora mati kanthi kejem kaya anakmu.'

Para martir mangsuli:

Aku ora bakal nyembah setan utawa arca-arcaé sing tuli lan bisu – aku nyembah Gustiku Yesus Kristus, Putraning Allah Anuwi, kang lumantar Panjenengané Rama ing swarga nyiptaaké kabèh prakara (Kolose 1:12–16), lan aku ngupaya nyawiji karo putraku, supaya bebarengan kita dianggep pantes mlebu Karajaning Swarga." Nalika ndeleng kasabaran martir sing teguh lan kawani gedhé, hakim kuwi ngukum dhèwèké supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Para abdi dalemé nggawa dhèwèké metu saka kutha menyang panggonan paukuman pati

---

[5116] Sejatine, ayat iki saka Surat Roma (Roma 12:19) nduweni makna sing beda: 'Aja padha mbales dhiri, kanca-kanca sing tak tresnani,' pangandikane Rasul, 'nanging tinggalna papan kanggo murka Gusti Allah.'

[5117] Tarsus, sawijining kutha ing wewengkon Cilicia ing Asia Minor, misuwur minangka panggonan lairé Santo Paulus Rasul (Kisah Para Rasul 22:3); ing kéné dhèwèké nyiapaké dhiri kanggo ngumumaké Injil Kristus, lan saka kéné dhèwèké dipanggil déning Rasul Barnabas kanggo mratélakaké Injil (Kisah Para Rasul 9:11, 30, 11:25). Mula, agama Kristen wiwit ngrembaka wiwit awal ing Tarsus (Kisah Para Rasul 15:23, 41).

sing diarani ' '. Sang wali mlaku kaya-kaya arep nampa mahkota manten; sawisé tekan panggonan kuwi, dhèwèké nyuwun wektu sakedhik kanggo ndedonga, banjur sujud lan ndedonga:

"Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah kula, Yesus Kristus, amargi Panjenengan sampun nelpon putra kula rumiyin tinimbang kula, anggep piyambakipun pantes nandhang sangsara kanggé asmanipun ingkang suci, lan dhumateng piyambakipun, ingkang sampun ninggal gesang sia-sia punika supados saged makarya bebarengan kaliyan para suci; tampi kula ugi, abdi Panjenengan ingkang boten pantes, lan paringna kula sih-rahmat ing ngarsan Panjenengan supados kalebet ing antawis para dara wicaksana (deleng Matius 25:1–13), sawise mlebet ing kraton Panjenengan ingkang langgeng, supados roh kula saged mberkahi Panjenengan, Pangripta kula, Bapa Panjenengan ingkang langgeng lan Roh ingkang saking padha hakekat, salami-laminipun, amèn.

Sawisé Santa Julitta ngaturaké pandonga iki, algojo sing wis ngasah pedhange nyabet gulué lan mbedhahaké sirahé sing mulya, ninggalaké awaké ing kana tanpa dikubur supaya dipangan asu lan kéwan galak; mangkono uga, dhèwèké nyeret awaké Santa Cyriacus metu saka kutha, mbuwang ing sacedhaké awak ibuné, banjur lunga. Nalika bengi teka, loro abdi wadon sing kasebut mau teka ing panggonan iki, njupuk mayit sang putri lan anaké, nggawa adoh, lan ngubur ing lemah. Salah siji saka abdi wadon mau urip nganti nyekseni jaman Konstantinus Agung[5118] , kaisar Kristen pisanan, nalika pamaréntahané kabeneran sumunar lan Gréja Allah, kanthi sih-rahmaté Kristus, dadi agama kang dominan; Wektu kuwi, budhak wadon mau nuduhaké marang wong Kristen sing setya panggonan ing ngendi relik sing mulya saka para martir suci Cyriacus lan Julitta dikubur lan nyritakaké kasangsarané. Relik suci mau dijupuk saka jeroning bumi, ora rusak, ngetokake ambune wangi lan maringi panyembuhan marang wong lara. Kasangsarané kacathet minangka pangeling lan pakurmatan tumrap para martir suci, kanggo kapentingan wong pracaya lan kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci[5119] . Amin.

Kontakion, Nada 4:

Nganggo Kirika ing pangkuané, Kristus-martir Julitta, kanthi gagah lan bungah ing perjuangané, muni: 'Kristus iku pujiané para martir.'

29 Juli

16 Juli (Gaya Lawas)

Penderitaan Imam-Martir Suci Athenogenes lan sepuluh muridé

Perayaan tanggal 16 Juli

Sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti Allah, Diocletian[5120] , ana panganiayaan abot marang umat Kristen; kabèh sing urip manut kersaning Gusti Allah padha nandhang sangsara; ana karusuhan ing endi-endi; akèh sing padha ngianati siji lan sijiné nganti pati—bapak nglawan anak, sedulur nglawan sedulur, sedulur ipar nglawan sedulur ipar—amarga wedi marang kaisar. Ana sawijining gubernur jenenge Philomarch teka ing kutha Armenia Sebaste; sawisé nglumpukaké akèh imam pagan, dhèwèké mréntahaké marang wong-wong mau, sing nganggo karangan kembang ing sirahé, supaya padha nyembah marang déwa-déwa ala kanthi kabungahan lan pesta, karo swara terompet lan cembalo, diiringi main lira lan

[5118] Kaisar saka taun 324 nganti 337

[5119] Kematiran para wali Cyriacus lan Julitta asalé saka watara taun 305 Masehi – ana biara kang didedikasikaké kanggo Cyriacus ing Konstantinopel lan gréja ora adoh saka Yerikho ing Yudea, miturut John Moschus. Miturut cathetan para peziarah Rusia saka abad kaping 12 nganti kaping 15, relik-relik Cyriacus disimpen ing Hagia Sophia ing Konstantinopel. Amator, Uskup Auxerre (388–418), nggawa sawenehing bagéan saka relik kasebut menyang Auxerre, cedhak Antiokia.

[5120] Dheweke mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 284 nganti 305.

suling. Dheweke dhéwé, sawisé lungguh ing pangadilan ing ngarsané wong akèh, mréntahaké pangkotbah supaya muni banter kaya mangkéné:

'Rungokna, warga lan para priya pinunjul, dhawuhe sang raja: mangkat lan kurbanana marang para dewa!'

Lan sanadyan akèh banget wongé, kabèh padha muni:

'Kita wong Kristen lan ora bakal nyembah arca!'

Banjur penyiksa mréntahaké prajurit supaya nggebuk wong-wong mau, lan akèh sing mati kanggo Kristus lan nampa mahkota swarga. Sawisé kuwi, komandan pasukan prajurit, Nicholas, nyedhak marang penyiksa lan kandha:

'Tuan Hegemon! Ana wong ing kene jenenge Athenogenes, uskup Kristen, sing nyasarake kabeh wong marang imanane; dheweke manggon ing desa Pidaphon.'

Gubernur langsung ngutus prajurit kanggo nangkep dhèwèké. Cedhak désa kuwi, ing panggonan sepi, Santo Athinogenes nduwèni biara cilik ing ngendi dhèwèké manggon karo sepuluh muridé, nyawisaké awaké kanggo puasa lan pandonga. Para prajurit teka ing biarané nanging ora nemokaké uskup suci mau: dhèwèké wis lunga menyang panggonan liya; mula padha ngiket para muridé lan nggawa menyang Sebaste. Gubernur ndelok lan mréntahaké supaya dipenjara, dipasang belenggu lan dijaga kanthi ketat; lan dhèwèké kandha marang para prajurit:

'Golekna gurué.'

Para prajurit padha ngubengi ing endi-endi kanggo nggoleki Athinogenes. Athinogenes, wongé Gusti, sawisé teka ing biara lan ora nemokaké seduluré, mlebu ing kapel lan, karo luh, ndelok Salib Suci sing ana ing kono, kandha:

'Ing ngendi sedulurku, sing tak serahake marang Panjenengan? Sapa sing bakal mèlu aku ing pandonga lumrah marang Gusti Allah? Ing ngendi ranting zaitun sing éndah? Apa sing wis kelakon karo wong-wong mau? Aku ora ngerti!'

Lan sang wali sedhih sanget. Sawise ninggalake biara, piyambakipun mlampah ngubengi biara, gumun lan kepingin weruh ing pundi sedulur-sedulure sampun kesah; lan wasana, ana anak rusa wadon mlayu nyedhaki piyambakipun—siji sing nembe dipelihara piyambakipun kanthi tanganipun dhéwé—lan wiwit nggesek-nggesek lan ngrumat sikilé piyambakipun. Bèntenipun piyambakipun kepanggih kaliyan kenalan, sing pitakon:

'Ing endi panjenengan nalika murid-murid panjenengan digawa? Amarga gubernur ngutus prajurit ngoyak, mrentah supaya diiket lan digawa menyang kutha kanggo disiksa.'

Krungu kuwi, sang wali bungah lan, ndeleng munggah menyang swarga, ngendika:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amargi Panjenengan sampun ngundang para abdi ingkang pantes mlebet ing Karajaning Swarga!'

Sawisé ngutus rusa jantan mau menyang ara-ara gersang, dhèwèké dhéwé buru-buru menyang kutha Sebaste kanggo ngumpul karo para muridé. Sawisé tekan ing pangadilan kutha, dhèwèké wiwit muni banter:

'Kok kowe nyolong aku, kowe sing nyiksa, kanthi ngrebut gréja-ku? Muga-muga Gusti Allah ndeleng tumindak ala sing wis kowe lakoni, lan muga-muga Panjenengané nurunake murka marang kowe!'

Sawisé kuwi para prajurit nyekel sang wali lan nggawa dhèwèké marang gubernur, kandha:

'Iki Athinogenes, wong sing kowe dhawuhaké supaya digoleki; dhèwèké ngina abot marang pakurmatanmu!'

Gubernur langsung mrentahake supaya dhèwèké dibuwang menyang penjara ngendi sedulur-seduluré dipenjara demi Kristus. Nalika ndeleng sedulur-seduluré, sang wali bungah banget lan kandha marang wong-wong mau:

'Tentrem kagem kowe kabèh! Mugi sih-rahmaté Kristus mapan ing kowe, anak-anakku: kowe wis mbuktekake yèn kowe nyenengake Gusti Allah, mulané Panjenengané nimbali kowe menyang jamuan swarga! Tetep kiyat; aja wedi marang godha sang penyiksa; Gusti bakal nulungi kowe sesuk kanggo nggayuh pakaryanmu, lan bebarengan karo Malaikat lan para wali kowe bakal mlebu ing kabungahan swarga lan, kanthi suka cita, ngluhurake Gusti ing swarga salawas-lawase!

Esuké, sang penyiksa lungguh ing pangadilan lan mréntahaké supaya Athenogenes lan sepuluh muridé digawa ngadhep dhèwèké. Dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Tawarakna kurban marang para dewa miturut dhawuh raja; nanging yèn kowé ora manut, aku bakal ngetokaké siksa sing nggegirisi lan njupuk nyawamu, kaya déné aku wis ngrusakaké wong-wong sing tetep mbangkang sadurungmu: wong-wong jahat iku padha binasa déning kabejatane dhéwé.'

Nanging Santo Athenogenes mangsuli marang dhèwèké:

'Wong-wong sing kowe, hai penyiksa, sebut wis binasa, sejatine ora binasa, nanging padha bungah ing swarga bebarengan karo para Malaikat.'

Igemon kandha:

'Aja ngundhakake aku, Athinogenes, nanging manut marang aku saiki uga lan, bebarengan karo kancamu, nyembelih kurban marang para dewa, supaya kowe ora nemoni pati sing nggegirisi.'

Kanggo iki sang wali ngendika marang gubernur:

'Penyiksa tanpa hukum, asu hina lan ora isin! Kowe ora bakal medeni kita nganggo ancamanmu; lakoni apa sing kowe karepake: kita siap nahan apa wae kanggo Gusti kita.'

Banjur penyiksa kuwi nesu banget lan mrentah supaya sepuluh murid Athinogenes ditelanjangi, digantung ing wit oak, dipukul tanpa welas asih, lan awaké digores nganggo sisir wesi. Nalika padha nandhang sangsara, padha kandha:

'Kita siap nahan tatu iki demi Kristus sing Langgeng; kita ora bakal nyelakaké Panjenengan, Gusti Allah kita!'

Penyiksa kuwi, nalika weruh kawani lan kasabarané sing ora bisa dikalahaké déning siksaan apa waé, banjur mréntah supaya padha dipenggal sirah nganggo pedhang. Lan para wali kuwi séda kanthi pangakuan iman sing mulya lan mlebu ing papan swarga kanthi kamulyan. Sawisé sepuluh martir suci kuwi dipatèni, gubernur banjur ngadhepake marang Santo Athenogenes, uskup, lan kandha:

'Dadi, ngendi Kristusmu sing kok sebut Gusti Allah? Napa Panjenengané ora teka mrana lan nylametaké muridmu saka tanganku?'

Kanthi tembung-tembung kuwi, gubernur mrentahake supaya dhèwèké uga digantung telanjang ing wit lan dicambuk. Nalika dhèwèké dicambuk, sang wali kandha:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, amarga Panjenengan karsa nganggep kula pantes nandhang sangsara kanggo asmaning Panjenengan!'

Gubernur kandha marang dhèwèké:

'Nanging kenapa Gustimu ora nylametake kowe saka tanganku?'

Martir mau mangsuli:

'Panjenengané wis nylametaké aku lan bakal nylametaké aku saka tipuan ala kowe, kowe sing ora manut hukum!'

Banjur gubernur mrentahake supaya dhèwèké diturunaké saka wit lan dipukul kasar manèh ing sisihé, nalika sang wali njerit, nyuwun marang Gusti:

'Ing Panjenengan, ya Gusti, aku wis nyandhak kapitadosanku; nylametaké aku kanthi sih Panjenengan!'

Lan swara ilahi teka marang dhèwèké saka dhuwur:

'Tetep semangat, pilihanKu! Aku ana ing sisihmu—Gusti Allahmu sing ngreksa kowe!'

Swara iki ora mung dirungu dening sang wali, nanging uga dening para abdi sing nyiksa dhèwèké; padha ketakutan lan ora bisa manèh nyiksa manungsa Allah mau, amarga tangane dadi kaku. Salah siji kanca gubernur, sing jenengé Filipus, sing lungguh bareng karo dhèwèké, kandha marang dhèwèké:

'Apa aku durung ngandhani kowe sadurunge yèn wong Kristen iku tukang sihir? Pungkasanana wong iki kanthi cepet, supaya sing ndelok ora kesasar.'

Gubernur langsung mènèhi dhawuh supaya martir mau dipatèni nganggo pedhang, nanging sang wali kandha marang sing nyiksa:

'Aku nyuwun marang Panjenengan, Hegemon, dhawuhna supaya aku digawa menyang biaraku lan dipatèni ing kana.'

Lan gubernur nyetujoni panyuwuné.

Nalika sang wali digawa menyang biarané, dhèwèké nyanyèkaké sawatara ayat saka Mazmuré Dawud lan bungah amarga dhèwèké bakal enggal pisah saka badané lan lunga marang Gusti. Nalika dhèwèké wis cedhak

biarané, rusa sing wis kasebut mau metu saka ara-ara samun kanggo nyambut sang wali lan nyuwun ing sikilé. Lan sang wali kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis kelangan kawananmu; saiki kowe malah kelangan uga sing ngopeni kowe! Mugi Gusti kang langgeng ora nyerahake kowe utawa keturunanmu ing tangan para pemburu, nanging mugi keturunanmu teka mriki minangka pangeling marang kita, supaya disembelih lan dipangan kanggo kamulyaning Gusti dening wong-wong sing teka ngrayakake pangeling kita.'

Rusa iku, kanthi ngucurake luh, nyembah ing sikilé sang wali, lan sang wali, kanthi nggawé pratandha salib ing awaké, ngendika:

'Mlaku kanthi tentrem menyang ara-ara samun!'

Nalika mlebu ing biarané, Santo Athinogenes ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Ya Gusti Allah, Panjênêngan! Tampi nyawaku kanthi tentrem lan paringana aku bisa kumpul karo sedulurku, supaya bebarengan kita bisa memulyakaké asma Panjenengan ingkang paling suci salawas-lawase! Parengna, ya Gusti, berkah langgeng Panjenengan marang sapa waé sing ngurmati kenanganku kanthi katresnan, marang sapa waé sing ndedonga marang Panjenengan kanthi kelingan jenengku; paringana sih Panjenengan lan paringana pitulungan sing cepet ing kabèh kabutuhané.

Nalika piyambakipun ndedonga, kaping krungu swara saking swarga:

'Dina iki kowe bakal ana karo Aku lan para muridku ing swarga, lan kabèh panyuwunanmu bakal dikabulake!'

Para martir, krungu swara iki, bungah banget lan kanthi seneng nyawisake gulu kanggo pedhang; sirahé kapotong; mangkono dhèwèké lunga menyang Gusti. Awak sucié dikubur déning para wong pracaya ing panggonan kuwi, lan saben taun padha nglumpuk ing dina sedaé kanggo ngrayakake pangeling-elingé kanthi khidmat[5121] . Lan mujijat sing nggumunake kelakon: rusa sing wis dirumat dening sang wali lan kanthi berkahé dikirim menyang ara-ara samun, bakal teka, kaya sing diprentahake, ing dina raya lan nggawa anak-anakané. Sawisé ninggalaké anak-anakané, dhèwèké bakal bali menyang ara-ara samun, lan ora ana siji waé sing ngalangi. Rusa iku nindakake iki saben taun: teka ing dina raya lan nggawa anak rusa, sing dipotong lan dipangan minangka pangeling lan pakurmatan marang martir suci Athenogenes, Uskup, lan sepuluh muridé, kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Ya Sang Martir Suci Athenogenes, sawise manut dhawuhe Gusti, kados gembala sing setya panjenengan nyawisake nyawa panjenengan kanggo wedhus Kristus: amarga punika kita muji panjenengan, lan bebarengan kaliyan panjenengan sepuluh murid panjenengan ingkang nandhang sangsara, dipun pimpin dening ajrih marang Gusti lan piwulang panjenengan. Gusti Allah wis maringi mahkota marang wong-wong sing nyenengake Panjenengané nganggo tangan tengen Panjenengané sing maringi urip; ndedonga marang Panjenengané kanggo kita kabèh.

Penderitaan Sang Martir Suci Julia

Dipepering ing tanggal 16 Juli

Nalika wong Persia nyerang kutha Kartago, sing misuwur ing saindenging Afrika[5122] , lan nyekel akèh warga kutha iku dadi tawanan, ing wektu kuwi, ing antarané tawanan liyané saka kutha iku, uga dicekel bocah wadon cilik sing bakal kita critakaké, Julia sing pinaringan berkah, putriné wong misuwur jenengé Analson; Dheweke digawa menyang Palestina Siria lan didol dadi budhak marang sawijining pedagang, wong pagan sing ora pracaya marang Gusti. Sanadyan bocah wadon iku ana ing pangayoman tuan sing ora pracaya, dheweke tetep nyekel iman suci marang Kristus sing wis dadi imané wiwit lair, lan uga ngetutaké kabiasaan Kristen sing becik

[5121] Martir Athenogenes seda watara taun 311.
[5122] Watara taun 625

sing wis sinau wiwit cilik – asring ndedonga lan puasa. Nalika dhèwèké saya gedhé dadi wanita enom, dhèwèké ngati-ati banget njaga kasuciané, urip murni kanthi pangendalian dhiri sing ketat, lan setya ngabdi marang tuwané, manut pangandikane Rasul: *'Kanthi tulus saka ati, ora mung kanggo nyenengake manungsa'* (Efesus 6:5–6), nanging kaya-kaya ana ing ngarsane Gusti Allah, nindakake kanthi wicaksana kabèh pakaryan sing dipasrahaké marang dhèwèké sing ora bertentangan karo Gusti Allah utawa karo urip murni dhèwèké; lan bab-bab sing bertentangan, ora ana siji waé sing bisa meksa dhèwèké nindakake. Sing nduwèni dhèwèké wis nyoba tenanan maksa dhèwèké mbalèkaké Kristus lan ngajak dhèwèké urip ala manut kabiasaan pagan; nanging ora ana ancaman sing bisa meyakinké dhèwèké, amarga dhèwèké luwih milih mati tinimbang mbalèkaké Kristus utawa ngorbanaké kesuciané. Majikane wis meh arep matèni dhèwèké, nanging nalika weruh yèn dhèwèké setya ngabdi lan kerja kanthi rajin, majikane ngapura dhèwèké lan gumun marang wataké sing apik, alus, andhap asor, lan keteguhané ing puasa; Dheweke weruh yèn dhèwèké puasa saben dina kejaba dina Setu lan Minggu, lan wektu luangé saka gawéan ora kanggo nganggur utawa ngaso, nanging kanggo ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti utawa maca buku, kabiasaan sing wis sinau nalika isih cilik; dhèwèké arang banget turu ing wayah bengi. Ing penampilan, dheweke tansah pucet, kurus, lan kempot amarga pakaryan lan puasane. Majikane kaget banget lan nalika weruh yèn dhèwèké terus kaya ngono, wiwit nresnani, tresna, lan ngajèni dhèwèké: iku Gusti Allah, sing kanthi pitulungan bapak nglindhungi abdi setya Panjenengané, Santa Yulia, sing nglembutaké atiné wong sing ora pracaya sing biyèn atiné atos marang dhèwèké. Dheweke wis luwih saka rong puluh taun nalika tuwane – sawijining pedagang – mutusaké nglayar menyang Gaul karo kiriman barang dagangan sing akèh. Dhèwèké nggawa budak setyané, Julia, bareng karo dhèwèké, amarga dhèwèké weruh yèn kasugihané saya mundhak nalika dirumat déning Julia: Gusti Allah wis mberkahi omahé pedagang mau lumantar dhèwèké (kaya ing jaman biyèn ing Mesir, omahé Potifar uga wis mberkahi lumantar Yusuf (Kejadian 39:5)). Mulané, bebarengan karo muatané sing akèh, dhèwèké nggawa budaké—utawa luwih tepaté, budaké Kristus—sing luwih ajiné tinimbang apa waé, banjur mangkat. Dheweke mendarat ing pulo Corsica[5123] , sing biyen mung dipalangi nalika nglayar. Sanadyan ana kutha-kutha Kristen ing pulo iki, ana uga akèh wong pagan, lan nalika pedagang iki mendarat, dheweke weruh ing sacedhake pelabuhan ana kumpulé wong pagan kancané sing padha ngrayakaké pesta lan nyembah marang setan. Dheweke banjur metu marang wong-wong mau karo kabèh abdi dalemé, tuku sapi gemuk, lan bebarengan karo wong-wong pagan nyembah kanthi kurban sing keji; banjur kabèh padha mangan, ngombe, lan seneng-seneng. Nanging Santa Yulia tetep ana ing kapal, ambegan abot lan nangis ing jeroné atiné, sedhih amarga kaluputan lan karusakané wong-wong mau.

Salah siji anggota kumpulan kuwi munggah ing kapal, ndeleng Julia, sang gadis sing nangis lan ambegan dawa, nyadari yèn dhèwèké wong Kristen, banjur marani lan kandha rahasia marang pamimpin kumpulan kuwi, sing mimpin pangorbanan:

Ana cah wadon ing kapal sing lagi labuh sing ngina dewa-dewa kita lan ngukum kita amarga nyembah marang dewa-dewa mau.'

Sakwise kuwi, pimpinan pasamuwan sing ora pracaya marang dewa kuwi langsung takon marang pedagang Palestina:

'Ngapa kabèh prajuritmu ora mudhun saka kapal kanggo pesta lan kurban kita?'

Nalika pedagange mangsuli yèn kabèh wis teka, pamimpin kuwi mbantah:

Aku krungu ana cah wadon ing kapalmu sing ngina lan ngelawan dewa-dewa kita.'

Pedagang mau mangsuli:

'Apa kowe ngomong bab budak wadonku? Aku ora bisa nyegah dheweke saka kesesatan Kristen lan ngowahi imane marang kapercayan kita, ora nganggo alus utawa ancaman; lan yen dheweke ora setya lan ora rajin ing pakaryane, mesthine aku wis suwe mateni dheweke nganggo macem-macem siksaan.'

Pejabat mau kandha marang dhèwèké:

'Saiki, ajak dhèwèké nyembah déwa bareng karo kita lan mèlu kurban; utawa aku bakal maringi kowe papat abdi wadonku dhéwé minangka gantiné, utawa njupuk regané ing awis—cukup serahké marang aku, lan aku bakal maksa dhèwèké nyembah déwa kita.'

Pedagang kuwi mangsuli:

[5123] Pulo Corsica dumunung ing Segara Mediterania.

Aku wis ngandhani kowe manawa mokal meksa dheweke nindakake iki, amarga dheweke luwih milih mati tinimbang mbaleni imane. Uga aku ora bisa adol dheweke marang kowe: sanajan kowe nawakake kabeh bandha kowe kanggo ijol-ijolan, iku ora bakal bisa mbandhingake karo pangabdiane; pancen dheweke setya banget, lan kagunganku saya maju amarga pangurusané; mulane aku wis nyerahake kabeh marang dheweke.

Pamimpin wong-wong edan kuwi, sawisé rembugan rahasia karo para prajurité, nyiyapaké pésta sing luwih megah kanggo para tamu lan ngombéké pedagang, tuwané Julia, nganti mabuk abot. Sawise ngombe nganti wareg, dheweke banjur turu jero; kabeh wong sing ana bareng dheweke uga padha turu amarga mabuk. Banjur wong-wong kafir sing jahat saka pulo kuwi buru-buru menyang kapal, nggawa Santa Yulia menyang daratan, lan nggawa dheweke marang pamimpiné. Lan pamimpin kuwi kandha marang dheweke:

'Duh putri enom, sembahna marang para dewa; aku bakal mbayar tebusan apa wae sing dijaluk dening tuwanmu, lan aku bakal mbebasake kowe.'

Wong suci mau mangsuli:

'Kamardikan kula ana ing ngabdi marang Kristus, ingkang saben dinten kula ngabdi kanthi ati tentrem; nanging kula sengit marang kabohonganmu!'

Banjur komandan mréntahaké supaya dhèwèké dipukul ing pipiné. Lan sang martir kandha:

'Yen Gusti Yesus Kristus sanggup nampa pukulan ing pipi lan ludah ing pasuryan kanggo aku, apa aku ora bakal tahan uga kanggo Panjenengané! Pukula pipiku kanggo Panjenengané; lan tinimbang ludah, muga-muga luh mili ing pasuryanku!'

Penyiksa mrentahake supaya dheweke diseret nganggo rambute, ditelanjangi, lan dipukul kasar ing saindenging awak. Lan nalika dheweke dipukul, sang martir muni banter:

Aku ngakoni Panjenengané sing wis dipukul kanggo aku! Gustiku nampa mahkota duri lan disalib ing kayu salib. Uga aku, abdi Panjenengané, kersa melu lan niru sangsara Panjenengané, supaya aku bisa dimulyakaké bebarengan karo Panjenengané ing Kratoné!

Banjur penyiksa mrentah supaya payudara darawané dipotong; nanging dhèwèké nahan kabèh panyiksaan sing kejem kuwi kanthi tabah amarga katresnané marang Kristus. Kanggo matèni dhèwèké sakcepete sadurungé tuwané tangi, sang penyiksa mrentahaké supaya ana salib digawé kanthi cepet lan sang martir disalibaké ing kono, persis kaya wong Yahudi biyèn nyalibaké Kristus. Lan ing sangsara kanggo Kristus, Santa Yulia dadi kaya Kristus piyambak, Gusti kang disalib, dianggep pantes disalibaké kanggo Panjenengané ing salib.

Nalika dhèwèké ngglantung ing salib lan wis meh seda, tuwané tangi; lan sakwisé weruh dhèwèké disalib, atiné kebak welas asih! Nanging ora ana apa-apa sing bisa ditindakake kanggo mbantu: Penganten Kristus wis nyedhaki ambegan pungkasané. Nalika nyawa suci bébas saka ikatan badan, kabèh wong weruh manuk dara, luwih putih tinimbang salju, mabur metu saka cangkemé lan mabur munggah menyang swarga; Luwih maneh, wong-wong sing wis nyiksa dhèwèké weruh malaékat; banjur padha ketekabangan rasa wedi gedhé; kabèh padha mlayu saka kono, lan mung awak tanpa nyawa Santa sing isih ngglantung ing salib[5124] . Nanging Kristus Gusti ora ninggalaké awak iku: Panjenengané maréntahaké malaékat-malaékaté supaya ngreksa nganti Panjenengané nyedhiyakaké panguburan sing mulya kanggo dhèwèké, kaya ing ngisor iki.

Ora adoh saka pulo Corsica ana pulo cilik sing biyèn dijenengi Margarita, nanging saiki Gorgona; ana biara kanggo para priya ing kana; Ana ing kono Malaikat Gusti rawuh marang para biksu, nyritakake kabeh sing wis kelakon marang martir suci Julia, lan mrentahake supaya langsung mangkat nganggo kapal menyang pulo kuwi, njupuk awak sing lara sangsara saka martir suci saka salib, lan nggawa menyang biara kanggo dikubur. Para biksu munggah ing kapal, ngangkat layar lan miwiti pelayaran; nalika tekan dermaga, padha nemokake kabeh persis kaya sing wis diandharake Malaikat Gusti marang wong-wong mau. Sawisé njupuk badan suci saka salib, padha mbungkus nganggo kain kafan sing resik. Padha uga nemokake payudara sing wis dipotong, sing dibuwang ing sacedhaké watu; banjur padha njupuk lan masang maneh ing panggonané; sawisé kuwi padha nggawa badan mau menyang kapal lan bali kanthi slamet menyang biarané; Ing kono padha ngubur badan mau kanthi pakurmatan ing gréja, ngluhuraké Kristus Gusti Allah, sing wis nguwatké abdi Nya kanggo tumindak martir kaya ngono. Mujijat wiwit kelakon ing kuburé, lan panyembuhan diparingaké kanggo kabèh jinis lara; mujijat uga kelakon ing panggonan persis nalika dhèwèké nandhang sangsara. Para wong Kristen—warga pulo kuwi—uga

[5124] Pati martir suci Julia kelakon watara taun 640.

padha krungu bab sangsara sang wali lan padha mbangun gréja cilik minangka pangurmatan marang dhèwèké ing panggonan persis ing ngendi dhèwèké wis disalib, amarga papané winates: panggonan kuwi ana ing pucuk bukit sing curam. Lan ing panggonan ing ngendi payudara sing wis dipotong dibuwang, ana mata air penyembuh mili saka sangisore watu: kabèh wong lara sing ngombe banyu kuwi utawa adus nganggo banyu kuwi padha mari. Mukjizat liyane uga kelakon: watu sing kena dhadha sang wali (lan saka ngisore watu iku mili mata banyu) biyen metu kringet saben taun ing dina pangeling-elingé, tetes-tetes sing warnane putih kaya susu lan abang getih, sing dadi simbol kesucian lan kemartiran Santa Yulia, sing kaya susu dadi putih amarga kesucian prawané lan keno getih abang amarga getih sing mili kanggo Kristus. Lan tetes-tetes kuwi terus netes sedina muput, wiwit esuk nganti sonten; wong-wong ngolesi awaké nganggo tetesan kuwi lan padha mari.

Nanging pirang-pirang taun sawisé, gréja sing didedikasikaké kanggo martir suci, sing dibangun ing panggonan sangsaraé, wis rusak lan sawatara pérangané ambruk. Banjur padha kepéngin mbangun gréja anyar sing luwih gedhé kanggo ngajèni dhèwèké ing panggonan liya—sing luwih amba, amarga gréja lawasé sempit banget—nanging ora adoh saka kana. Nalika padha wis nyiapake watu, bata, gamping lan kabèh bahan liya sing dibutuhake kanggo bangunan, lan arep masang pondasi esoké, esuké padha kaget amarga kabèh bahan mau—watu, bata lan sapituruté—wis bali manèh menyang panggonané sing asli, ing ngendi gréja lawas tau ana; para tukang bangunan padha gumun. Nanging sawisé sawetara wektu, padha mindhahaké kabèh mau menyang panggonan anyar, arep mbangun gréja anyar ing kana; nanging sajroning wengi, kabèh mau malih dipindhahaké bali menyang panggonan asliné. Ing wengi iku, para penjaga weruh sawijining cah wadon sumunar ngangkut kabèh bahan bangunan menyang gerobak sing ditarik loro sapi putih lan nggawa bali menyang panggonan asli; padha nyadari yèn sang wali kepéngin gréja mau dibangun manèh ing panggonan asliné, lan padha nindakake miturut kersané. Ana akèh mujijat liya ing loro pulo, Corsica lan Gorgona, nganti relik suci sing kinurmatan saka sang wali dijupuk saka kana lan dipindhahaké menyang Brescia[5125] . Lan wiwit pangalihan relik kasebut, para warga Corsica wis teka kanthi iman menyang gréja sang wali; padha terus nampa pitulungané lan dilindhungi saka serangan mungsuh-mungsuhé déning pandonga suci lan teguhé lan déning sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pinaringan pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Santo Antiochus Sang Martir

Dipepering ing tanggal 16 Juli

Santa Antiochus, sawijining martir Kristus, asalé saka kutha Sebaste[5126] . Minangka dhokter ing pakaryané, dhèwèké ngumbara ing saindenging kutha-kutha ing negarané, migunakaké kaprigelané kanggo marasaké wong-wong sing kaserang manéka rupa lara. Miturut prentah gubernur provinsi Hadrian, dhèwèké ditangkep lan sawisé nglakoni manéka siksaan, pungkasané dibuwang menyang kuali, nanging metu tanpa tatu. Banjur dhèwèké dijatuhaké paukuman kanggo gelut karo kéwan galak, nanging nalika kéwan-kéwan kuwi ndelok dhèwèké, kéwan-kéwan kuwi kebak kabungahan, padha nggleleng ing sikilé lan nyelap sikilé, déné siji kéwan ngomong nganggo swara manungsa, ngutuk sing nyiksa dhèwèké. Sawisé kuwi, sang martir suci ndedonga marang Gusti Allah, lan lumantar pandongane kabèh arca-arca padha remuk kaya wedhi. Banjur sirahé dipotong, lan getih sing nyampur karo susu mili saka lukane. Prajurit sing ngiris sirah Santo Antiochus, sing jenenge Cyriacus, sawisé eksekusi mau kanthi wani ngumumaké yèn dhèwèké wong Kristen lan ngucapaké kutukan marang arca-arca. Amarga kuwi, miturut dhawuh Kaisar Hadrian, dhèwèké dipenggal sirahé, lan dikubur jejere martir suci Antiochus[5127] .

[5125] Watara taun 763

[5126] Kutha Sebaste, saiki Sivas, dumunung ing propinsi Romawi Pontus ing Asia Minor, ing kaki salah siji cabang kulon pagunungan Anti-Taurus ing pinggir tengen Kali Galis, saiki Kizil Irmak, cedhak muara.

[5127] Martir suci Antiochus seda nalika pamaréntahan Diocletian. Taun seda panjenengané ora dingertèni. Dina rayané wis dirayakaké tanggal 16 Juli wiwit abad kaping 6, kaya sing katingal saka riwayaté Venerable Theodore saka Sikeos, sing diperingati déning Gréja tanggal 22 April – riwayaté uga kalebu ing tanggal iki.

Martiiré Santo Paulus Martir lan bebarengan karo dhèwèké para Martir Suci Alevtina lan Chionia

Dipeperingati tanggal 16 Juli

Para martir suci iki asalé saka Mesir. Sawisé ditangkep, padha digawa menyang kutha Kaisarea lan nalika diadhepake karo gubernur kanggo dipriksa, padha ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati. Amarga iku, sikil kiwa mau dipanggang dhisik; banjur mripat tengen dicungkil nganggo piso; lan pungkasané, bebarengan karo priya lan wanita liya sing uga pracaya marang Kristus, padha diparingaké menyang geni, nganti padha seda. Sadurungé kuwi, Santa Chionia wis digantung ing wit lan badané dikuliti; adiké Alevtina, kanthi ngancem hakim, nendhang mezbah, mula dhèwèké diwènèhi siksa sing kejem; déné martir suci Paulus ngadeg ndedonga lan dhèwèké ndedonga dhisik kanggo wong Kristen, lan sabanjuré kanggo kabèh wong kafir, supaya padha ngerti marang Gusti Allah sing sejati lan mandheg nganiaya wong-wong sing pracaya marang Kristus. Donga iki nggawe sing padha rawuh nangis, sawisé kuwi sirahé dipotong.

30 Juli

17 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangalihan relik suci saka Sang Mulya Lazarus, sing nglakoni puasa ing Gunung Galisiya (dina rayane dirayakake tanggal 7 November

Ing dina sing padha, pangasoan Sang Irinarkh sing kinurmatan, abas Solovetsky.

Martiiré Santa Pahlawan Agung Marina

Diperangeti tanggal 17 Juli

Santa Marina lair ing Antiochia Pisidia[5128] saka wong tuwa bangsawan, sanadyan ora pracaya, nanging kena noda ketidaktaatan marang pagan. Bapaké, Edesius, iku imam pagan; dhèwèké maringi putriné Marina, sing wis kelangan ibuné nalika isih dibalut kain bayi, marang seorang ibu susu sing manggon ing sawijining désa limolas versta saka kutha. Nalika bocah wadon sing diopeni dening ibu susuan iki wis diwasa, katon yèn dhèwèké ayu ing badan lan luwih ayu manèh ing jiwa: dhèwèké misuwur amarga wicaksana lan wataké becik. Amarga panganiayaan marang wong Kristen saya parah ing jaman kuwi, para imam lan rohaniawan, para guru Sabda Gusti, padha ndhelik—ana sing ing ara-ara samun lan guwa gunung, amarga wedi marang para panganiaya, ana uga sing ndhelik ing desa-desa ing antarané wong awam—kanthi nyamar dadi pengemis; nanging ing endi wae bisa, padha mulang iman suci, sanajan sacara rahasia, lan nuntun akèh wong saka kapercayan pagan marang Kristus.

Kedadéyané Marina, bocah wadon umur rolas taun, krungu saka sawijining priya Sabda Gusti babagan Kristus Yesus, Gusti sejati, kepiyé Panjenengané inkarnasi déning Roh Suci ing kandhungan Sang Perawan Paling Suci lan lair saka Panjenengané, njaga kesucian Panjenengané tetep utuh, kepiyé Panjenengané nindakake akèh mujijat, kados pundi Panjenenganipun kanthi kersa nandhang sangsara ing salib k , kanggé kaslametaning manungsa, seda, tangi malih, munggah dhateng swarga, lan nyawisake gesang langgeng, kamulyan, lan Karajan langgeng kanggé sapa kemawon ingkang pracaya lan tresna dhumateng Panjenenganipun. Nalika krungu bab iki, bocah wadon enom sing wicaksana, Marina, banjur pracaya marang Kristus, lan atiné kobong karo katresnan ilahi, nganti dhèwèké ora mikir lan ora ngomong bab liya kajaba Kristus Yesus; utawa saben dhèwèké krungu tembung babagan Gusti Allah sejati, kabèh pikirane mung nyawiji marang kuwi. Lan amarga dheweke wis pracaya marang Gusti kanthi atine, dheweke ora isin ngakoni Gusti nganggo lambene, sanajan durung dibaptis amarga ora ana imam Kristen sing bisa mbaptis dheweke. Lan Marina kepengin banget ngucurake getihé dhéwé kanggo Kristus lan dibaptis nganggo getih kuwi, kaya-kaya kuwi kolam baptisan, amarga dhèwèké wis krungu bab akèh martir

[5128] Pisidia iku sawijining wewengkon ing Asia Minor.

suci saka loro-lorone jinis sing wis dibaptis nganggo getihé dhéwé—wong-wong sing wis nyawisake uripé kanggo Gusti: dhèwèké kepengin ngetutake tuladhané.

Nalika Edesius mangertèni yèn putriné Marina wis pracaya marang Kristus, dhèwèké dadi sengit marang Marina lan ora nganggep dhèwèké putriné manèh, malah dianggep wong liya; nanging sang putri nyimpen kabèh pangarep-arep marang Rama Surgawi. Nalika umuré wis limalas taun, dhèwèké metu menyang lapangan sawijining dina kanggo ngopeni wedhusé bapaké sing lagi padha ngembala ing kana. Ing wektu kuwi, dhèwèké kebeneran ketemu karo panganiaya wong Kristen sing lagi lelungan menyang Antiokia Pisidia; nalika ndeleng cah wadon ayu kuwi, gubernur kaget karo kaendahané sing luar biasa, langsung kesengsem, lan mutusaké njupuk dhèwèké dadi garwané. Dhèwèké mandheg lan miwiti takon marang cah wadon kuwi:

"Sapa keturunanmu, nona ayu? Kowé putriné sapa lan jenengmu apa? Critakna kabeneran bab awakmu. Aku weruh yèn kowé ayu banget: yèn wong tuwamu bébas, aku bakal nikah kanthi sah karo kowé; nanging yèn kowé dadi abdi wong, aku bakal tuku kowé supaya bébas lan ngajak kowé dadi garwaku."

Nanging, sang putri sing luwih misuwur amarga kasuciané tinimbang kaéndahané, kanthi alus mangsuli, nyritakaké sapa putriné lan apa jenengé; dhèwèké uga ora ndhelikaké yèn dhèwèké iku abdi Kristus, pracaya marang Allah siji sing nyipta swarga lan bumi, manunggal karo Panjenengané ing katresnan sing tulus, lan ora ngarep-arep pamilon liyané. Nalika krungu yèn dhèwèké wong Kristen, gubernur—sing wis diparingi idin kanggo nganiaya wong Kristen—mréntahaké prajurit-prajurité supaya nggawa dhèwèké menyang kutha, nanging kanthi ngajèni: tembung-tembungé sing wicaksana lan alus kaya cah wadon malah ndadékaké dhèwèké luwih tresna, lan dhèwèké ngarep-arep yèn ancaman siksa bakal enggal nggoyahaké dhèwèké saka iman marang Kristus lan mbujuk dhèwèké supaya gelem omah-omah karo dhèwèké. Nalika dhèwèké digawa déning prajurit, cah wadon iku ndedonga banter marang Gusti, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, Allah kawicaksanan kula! Aja ninggalake kula, lan aja nyerahake nyawa kula marang karusakan! Muga-muga mungsuh-mungsuh kula ora ngungkuli kula; muga-muga kuping kula ora kacepet dening tembung-tembungé sing licik; muga-muga pikiran kula ora nyerah marang godaan-godaané sing ala; muga-muga atiku ora wedi marang ancaman-ancamané sing medeni! Aja nganti imanku dibuwang ing lendhut lan bledug, supaya setan, sing sengit marang kabecikan, ora bungah marang aku; nanging paringana pitulungan saka pucuking pangastane Panjenengan, paringana kawicaksanan, lan mbukakna tutukku, supaya kanthi dikuatake dening kakuwatan Panjenengan lan diterangake dening sih Panjenengan, aku bisa mangsuli pitakon sang penyiksa tanpa wedi! Ya Gustiku, pandangna aku kanthi welas asih ing wektu iki; saiki aku kaya wedhus ing antarané srigala, kaya manuk ing antarané para pemburu, lan kaya iwak ing jaring; mula rawuh lan nylametna aku saka tipuan mungsuh!

Mangkono sang wali ndedonga nalika piyambakipun lelungan, ngantos dumugi ing kutha Antiokia Pisidia.

Sawisé tekan kutha, gubernur, manut kabiasaané sing ora takwa, dhisik nyembah marang déwa-déwa ala, ngajèni raja-rajané kanthi upacara, nyekel Kristen apa waé sing ditemokaké lan nahan ing penjara nganti disiksa; lan dhèwèké nyerahaké putri Marina marang pangayoman sawatara wanita bangsawan. Esuké, sawisé ngadakwaké pangadilan resmi, dhèwèké mréntahaké supaya Santa Marina digawa dhisik kanggo dipriksa: pikirane kabèh mung ana ing dhèwèké. Sang putri digawa ngadhep dhèwèké, lan dhèwèké mandeng kanthi napsu marang kaéndahané sing luar biasa, kepéngin dagingé marang dhèwèké saya kuwat. Banjur, kanthi licik, dhèwèké miwiti ngomong marang dhèwèké:

Kabeh dewa padha ngerti, putri ayu, sepira aku prihatin marang kawula lan ngreksa awakmu sing isih enom, mekar karo kaendahan. 'Mula saka iku, aku nyuwun marang kowe, rungokna tembungku: sembahna para dewa, lan kabeh bakal becik kanggo kowe. Kowe bakal langsung nampa bandha gedhe, kowe bakal sugih, kowe bakal luwih bahagia tinimbang kabeh kancamu, lan kowe bakal diurmati luwih dhuwur tinimbang wanita liya ing kutha iki.'

Santa Marina mangsuli:

Aku wis sinau ngakoni pracaya marang Rama ing Swarga lan Putrané siji-sijiné lan Roh Suci, Gusti Allah sejati lan urip ing Tritunggal, lan aku wis biasa nyembah Panjenengané lan tansah nyawisaké kurban puji; lan aku ora bakal nyembah dewa-dewa sing aku ora kenal, lan aku uga ora bakal nyawisaké kurban kanggo wong-wong mau: padha tanpa nyawa, ora peka lan ora ngerti awaké dhéwé: padha ora ngerti apa padha dihormati utawa dihinakaké. Aku ora bakal maringi marang padha pangurmatan sing pantes kanggo Sang Penciptaku!

Epark ngendika:

Aku nyuwun maneh marang kowe, Marina, supaya manut marang aku, dewa-dewa sing meh ora bisa dikalahake; padha ngerti tenan yèn kowé manut pituturku, kowé bakal langsung diparingi pakurmatan gedhé ing ngarsané kabèh warga: Aku bakal njupuk kowé dadi garwaku; kabèh wong bakal ngajèni kowé minangka garwa sing tak tresnani; lan aku bakal maringi pakurmatan lan kamulyan marang kowé, déné kowé bakal maringi kabungahan marang aku lan nglegakaké uripku! Nanging yèn kowé ora ngetutaké pituturku lan nolak katresnaku marang kowé, élinga iki: kowé bakal nandhang akèh cilaka; kowé bakal meksa aku, sanadyan aku ora kepéngin, kanggo nyiksa kowé lan ngrusak kaéndahanmu, kasehatanku lan uripmu sing manis; kowé bakal ngalami panyiksaan sing kejem lan ora bisa ditahan lan bakal mati kobong lan wesi!

Wong suci mangsuli:

'Aja ngarep-arep, Uskup, ngowahi imanku marang Kristus dadi ketidakpercayaanmu – ora nganggo muji-muji utawa ancaman: Aku iki abdi sing setya marang Gustiku, sing kanthi kersa nandhang sangsara kanggo aku. Yen Panjenengané nglampahi salib lan pati kanggo aku, ora ngirit awaké sing paling suci, sing dipikolehi saka Perawan Maria sing paling resik, mula aku uga kudu nandhang sangsara ing saben cara kanggo Panjenengané lan mati, ora ngirit awak dosaku utawa kasehatanku sanadyan sethithik. Aja mikir arep medeni aku nganggo ancamanmu: aku siap kanggo siksaan apa waé lan pati. Panjenengané sing tak sandhang pangarep-arep bakal nguwatké aku! Bab omonganmu babagan omah-omah, pakurmatan, kamulyan, lan bandha, kabèh iku njijiki lan mbetehaké aku. Apa aku tenan bakal ninggalaké Calon Bojo abadi, Kristus, Raja Swarga, lan omah-omah karo asu ambu busuk, sing wis mati rohani? Ora bakal!

Krungu tembung wani saka Santa Marina, eparké dadi nesu, kroso dihina, lan nesu banget; langsung katresnané malih dadi mungsuhan lan kebencian, banjur dhèwèké mréntah supaya busana mantené Kristus dicopot, dhèwèké dipundhudhuk ing lemah, lan dipukul nganggo tongkat tanpa welas asih. Wong-wong mau nggebuk sang wali tanpa welas asih suwene; badan dara ayu iku koyak dening tatu, lan getih mili kaya kali, nganti lemah abang kabèh. Ndelok kahanan kuwi, wong-wong padha kroso welas marang dhèwèké, weruh dara ayu sing éndah banget disiksa kanthi kejem, akèh sing nangis. Ing wektu sing padha, juru kabar muni banter:

'Marina, sembahna kurban marang para dewa; aja mbuwang kaendahanmu kanthi sia-sia, lan aja nyegah awakmu saka urip manis iki sakdurunge wayahe!'

Nanging sang martir, ngangkat pandangane rohani marang Gusti, ndedonga nyuwun pitulungan saka dhuwur lan kekuwatan ing tumindak pangorbanan dhèwèké; dhèwèké ora ngrasakaké lara ing sangsara, disangga déning sih Kristus: kaya-kaya tatu-tatu kuwi ora kena ing dhèwèké, nanging kena ing badané wong liya. Sawetara wong kandha marang dhèwèké:

'Dhuh nona, kenapa kowe ngrusak kaendahanmu dhéwé? Kenapa kowe ora nyerah? Delengen hakim kuwi kejem tenan; dhèwèké bakal ngrusak kowe, lan eling marang kowe bakal sirna saka bumi; kita padha nelangsa marang kowe!'

Lan sang wali mangsuli marang wong-wong mau kanthi banter, kanthi nada protes:

'Kowe para penasihat licik, kowe para pembantu jahat, kowe nyoba nggodha aku! Kaya ula kuna sing maringi nasihat licik marang Hawa ing Taman Eden, saiki kowe nyaranake aku supaya mbelakangi Gustiku; lunga saka aku, kowe wong-wong sing ora tundhuk marang hukum: kowe ora bakal bisa nggodha aku, amarga aku setya marang Kristus kanthi sakabehe atiku!'

Banjur, nalika para algojo wis mandheg nggebuki dheweke, sang penyiksa kandha marang wong sing nandhang sangsara:

'Iki mung wiwitan saka sangsara kowe, Marina, lan yen kowe tetep mbangkang, kowe bakal nampa sangsara sing luwih abot.'

Wong suci mau mangsuli:

'Tindakna apa sing kowe lan bapakmu, setan, karepake; aku ora nggatekake panyiksaan iki, amarga Kristus nulungi aku, lan Panjenengané ora suwe bakal nggawe isin kabèh tipikmu.'

Episkopal kuwi tambah nesu lan mréntahaké supaya dhèwèké dipaku ing papan lan awaké digores nganggo trisula wesi. Nanging dhèwèké, ngangkat pandangé menyang langit, kandha:

'Mungsuh-mungsuhku wis ngubengi aku, ngrancang ala marang aku, nanging Panjenengan, Gustiku, nyawang aku lan welas asih marang aku; paringana pitulungan saka Roh Panjenengan sing maringi urip.' Mugi

Panjenengan paring kawicaksanan dhumateng kula supados saged ngakeni Asma Panjenengan ingkang paling suci ngantos ambegan pungkasan kula; mugi Panjenengan paring kekiyatan dhumateng kula supados saged ajeg nglawan setan lan para abdi-abdinipun, supados kula saged ngungkuli lan ndadosaken menawa isin; paringana aku dadi tuladha tumrap wong-wong sing tresna marang Panjenengan lan njaga kasucianing prawan demi Panjenengan, supaya aku bisa ngadeg bareng karo wong-wong mau ing sisih tengen Panjenengan nalika dinten pangadilan Panjenengan sing adil!

Mangkono sang wali ndedonga, nalika para abdi sing kejem saka sang penyiksa, kaya kanibal, nyabik-nyabik awaké kanthi luwih ganas nganggo trisula, lan dagingé tiba ing lemah ing potongan-potongan getih, nganti balungé sing wis kosong saka daging k katon. Eparkh ora kuwat ndeleng panyiksaan kaya ngono; dhèwèké nutupi rai lan ngadhep adoh, déné kabèh sing ana padha gumun marang keteguhan sang wali. Banjur penyiksa ngomong manèh marang dhèwèké:

'Sampeyan bakal tetep ngotot nganti kapan, Marina? Awakmu wis koyak-koyak; paling ora saiki sarujuk nyembah para dewa, supaya kowe ora musna sakabehe.'

Para martir mangsuli:

'Kowe asu najis! Kowe babi! Kowe mangan daging manungsa, nanging pura-pura welas asih, kaya kowe iba marang aku!' Aku ora ngrasa welas marang awakku dhéwé demi Kristus, sing ora ngreksa awaké dhéwé, nanging nyerahaké awaké dhéwé kanggo sangsara gedhé kanggo aku. Yen aku manut pituturmu sing edan lan ngreksa awakku, kepiye carané nyawaku bakal diparingi mahkota ing Kerajaan Swarga?

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya sang martir diturunaké saka paku lan dikurung ing penjara khusus—jeru lan peteng, kebak kabèh jinis medeni saka setan—ing ngendi wong-wong sing dihukum pati biyasané dipenjara.

Dumunung piyambak ing penjara iki (ora ana tahanan liya ing wektu kuwi), martir suci iku ndedonga marang Gusti kanthi sakabehe atine, muni saka jeroning nyawane:

'Ya Gusti Allah ingkang Maha Luhur, kabèh pasukan swarga padha ngadeg ing ngarsané Panjenengan kanthi ngajrih, lan kabèh pangkat lan kuwasa padha gemeter ing ngarsané Panjenengan, lan saben makhluk kaestokaké, diowahi, lan dipunanyaraké déning kakuwatan Panjenengan ingkang Maha Kuwasa! Duh Gusti, nyawangna kula saking pucuking swarga, saking pangastaning kamulyan Panjenengan, dhumateng kula, abdi Panjenengan ingkang andhap asor, ingkang boten pantes lan boten layak: Kula nyandhak pangajeng-ajeng kula dhumateng Panjenengan, kula sampun nyuwun pangayoman dhumateng Panjenengan, lan kula nandhang sangsara amargi asmaning Panjenengan. Rengupana, ya Gusti sing Maha Asih, lan marasana badan kawula sing tatu kados busana koyak; anyarana jiwa kawula lan jaga supados pantes tumrap kraton Panjenengan. Parengna aku bisa ngungkuli lan nginjak mungsuhku kaya wedhi sing diinjak-injak, supaya aku bisa mbusak kekuwatane kanthi pitulungan Panjenengan sing ora bisa dikalahake, lan supaya Asma Panjenengan sing paling suci dimulyakake ing sajroning aku salawas-lawase.

Wengi teka, nanging sang wali ora mandheg ndedonga marang Gusti; banjur setan wani medeni sang martir nganggo panglihatan ngeri kaya ing ngimpi; mangkono Gusti maringi idin supaya luwih kamulyakake abdi Panjenengané sing kinurmatan. Dumadakan penjara nggempa, lan cahya peteng muncul, kaya metu saka geni ing asap; banjur setan katon ing wujud ula gedhé warna-warni sing medeni, lan awaké, sakjroné katon, dikepung déning akèh ula cilik lan ula tedung. Ula kuwi mendesis medeni lan, mbukak cangkemé sing gedhé lan ngiler, ngetokaké ambu busuk sing ora bisa ditahan; Iku ngubengi sang martir, nganti dheweke kebak rasa wedi lan ngeri; banjur mbukak cangkem sing njijiki, nyerang sang wali lan nyekel sirahé, nyoba nelen sakabehe. Kayane sang martir wis katelan ula, kaya nabi Yunus sing tau katelan paus (Yunus 2:1). Nanging, dhèwèké ora putus asa utawa goyah, nanging kanthi ngarahaké kabèh pikirane marang Gusti Allah, dhèwèké nggawe pratandha salib lan langsung weruh yèn weteng ula kuwi wis pecah, lan dhèwèké dhéwé wis slamet saka kono lan ora cilaka; lan ing wektu iku uga, wujud setan sing medeni iku sirna: bumi kabuka, nelen ula iku lan kabeh ula liyane, lan mbuwang mau menyang neraka; nalika martir suci iku kaumbah dening cahya swarga. Nalika ndeleng munggah, dhèwèké weruh yèn atap penjara wis kabuka lan sinar srengéngé, kaya-kaya, mili mudhun marang dhèwèké saka ndhuwur; dhèwèké uga weruh salib ageng sing sumunar kanthi cahya kang ora bisa diterangaké, lan ing ndhuwur salib ana manuk dara, putih kaya salju, sing ngandika marang dhèwèké nganggo swara manungsa:

'Manggon kabungahan, Marina, merpati wicaksanaé Kristus, sing wis ngalahaké mungsuh sing jahat! Manggon kabungahan lan suka cita, putri Sioning swarga, awit dina kabungahanmu wis rawuh, nalika kowe bakal mlebu, bebarengan karo para dara wicaksana, menyang kraton langgengé Sang Penganten Immortal, Raja Swarga!'

Nalika krungu tembung manuk dara iku, Marina kebak kabungahan lan kaendahan sing ora bisa diungkapake; awaké sing rusak wiwit mari, lan dhèwèké krasa tatu-tatuné nutup, borok-boroké katutupi kulit, lara lan ringkihé sirna, lan dhèwèké dadi waras lan ayu manèh kaya biyèn. Kanthi kabungahan dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah:

Aku mberkahi Panjenengan, ya Gusti, lan aku ngluhurake Panjenengan, ya Gusti Allah kawicaksanan; Aku muji asmamu, amarga Panjenengan wis welas asih marang aku, maringi rawuh, marasaké awakku, nguwatké atiku, lan ora nyerahké aku ing tangan mungsuh-mungsuhku, nanging sawisé nampilaké wujudé sing medeni, Panjenengan wis nglebokaké mau ing jurang paling jero lan ngusir wediné saka aku; Saiki, kanthi kabungahan lan kasukuran marang Panjenengan, Gusti Panyelamat kula, kula nyuwun, dhuh Panjenengan sing welas asih marang manungsa, paringa kula adus baptisan suci, supados kula, sing kaumbah kanthi getih lan banyu, pantes mlebu kraton swarga Panjenengan bebarengan para dara suci, panganten Panjenengan, awit Panjenengan pinaringan berkah salami-lamine!

Ing panglihatan lan wahyu kaya mangkono, uga ing perayaan lan kabungahan, Santa Marina nglampahi sakwengi, nganti esuk sumunar lan wayahe tumindak gagah pungkasané teka.

Esuk sumunar, Eparkus Olymbria manèh lungguh ing pangadilané sing ora adil lan ora takwa; kabèh wong padha kumpul kanggo nyekseni tontonan. Ana dhawuh supaya martir mau digawa metu saka penjara kanggo dipriksa. Nalika ndeleng dheweke kanthi rai padhang kaya cahya surga, waras tenan lan ora cilaka, malah ora ana bekas tatu wingi, gubernur kaget banget lan meneng kaku, gumun kepiye martir iki, sing tatu wingi, bisa mari kabeh mung sajrone bengi siji. Wong-wong uga gumun marang panyembuhan mujijat iki: ana sing muji kuwasa Kristus, ana uga sing nyebut iku amarga sihir. Banjur gubernur, sing angel ngucap, wiwit ngomong marang sang wali:

'Delengen, Marina, kepiye déwa-déwa kita ngopeni kowe! Padha welas marang kawangen lan kaéndahanmu lan marasaké tatu-tatumu. Kowe uga kudu nyembah marang dewa-dewa mau minangka rasa syukur marang berkah sing wis kowe tampa saka dheweke; lan, saliyane, kowe kudu ngetutake jejak bapakmu lan nerusake warisane: dheweke ngladeni dewa-dewa minangka imam, lan kowe kudu dadi imam wanita lan ngladeni dheweke nganti pungkasaning uripmu."

Wong suci mangsuli:

'Ora pantes aku ninggalaké Gusti Allah sejati lan urip lan ngabdi marang dewa-dewa palsu lan mati; malah kowe kudu ngerti siji-sijiné Gusti Allah ing swarga lan pracaya marang Panjenengané, amarga weruh kuwasa Panjenengané ing awakku: wingi kowe wis nyabik-nyabik aku, nanging saiki Panjenengané langsung ndadèkaké aku waras lan ora cilaka! Panjenengané iku Panyembuh Maha Kuwasa tumrap nyawa lan badan manungsa!

Gubernur sing nesu marahi sang wali disiksa maneh. Maneh dheweke digantung ing wit, digawa lilin kobong lan diwiwiti nglilir dhadha lan sisihé; nanging dhèwèké, ngadhep marang batin, ndedonga marang Gusti saka jeroning atiné lan nahan kuwi kanthi meneng; dhèwèké kobong kaya arang lan disobek-sobek kaya daging kanggo dipangan. Lan nalika dhèwèké diturunaké saka wit, meh ora urip, dhèwèké muni banter:

'Gusti! Panjenengan sampun paring pantes dhumateng kula lumampah ing geni demi asman Panjenengan; paringa pantes ugi dhumateng kula lumampah ing banyu baptisan suci, lan, sampun resik saking dosa-dosa kula, mugi Panjenengan nggawa kula dhateng pangaso Panjenengan.'

Nanging penyiksa, krungu yèn martir kuwi nyebut banyu, kandha:

'Dheweke kepengin ngombe, wong sengsara iki; kita kudu maringi!'

Lan dhèwèké mréntahaké supaya digawa tong gedhé isi banyu lan martir sing diiket kuwi dibuwang menyang kono, supaya dhèwèké klelep lan mati. Nalika para abdi nyekel dhèwèké arep dibuwang menyang banyu, dhèwèké muni:

'Gusti Yesus Kristus, sing nylametake saka ikatan, sing mbukak belenggu pati lan neraka, lan sing nguripake maneh saka kuburan kanthi kuwasa kawicaksananing Gusti! Tinjoana abdi Panjenengan lan pegatna ikatanku! Lan mugi banyu punika dados baptisan suci ingkang sampun kula ngantos-antos dhumateng gesang

langgeng, supados, sangsangipun sampun nyingkirké manungsa lawas, kula saged ngagem manungsa anyar lan rawuh ing ngarsan Panjenengan nganggo busana manten ing kraton Panjenengan!

Nalika sang martir lagi ndedonga kaya ngono, para abdi mulang dheweke menyang tong banyu lan miwiti nyemplungake lan nyekel dheweke. Nanging dumadakan bumi kaget, lan tali kang ngiket sang martir padha kendho; para abdi padha ketakutan, mlayu adoh saka tong banyu; sinar padhang kang ora bisa digambarke sumunar saka ndhuwur sirah sang martir, lan maneh manuk dara putih sing wis tau dideleng sadurunge katon maneh, mudhun saka dhuwur, kaya srengenge sing nggawa mahkota emas ing ceconge; manuk iku mabur ngambang ing ndhuwur sirah sang martir, nyentuh sikile, banjur mabur munggah maneh. Wahyu iki ora mung dideleng dening sang wali, nanging uga dening sawetara wong sing ana ing kono sing dianggep pantes nyekseni: akèh ing antarané wong-wong mau sing dadi wong Kristen rahasia lan diparingi hak istimewa kanggo nyekseni. Ing wektu sing padha, sang wali ngadeg ing banyu tanpa klelep, nyanyi, muji lan mberkahi asma agung Sang Tritunggal Mahasuci, Rama, Putra lan Roh Suci. Banjur ana tiang geni kang muncul ing ndhuwur sang wali, nganti tekan langit, lan ing tiang kuwi ana salib kaya saka kristal kang memancaraké sinar padhang; ana manuk dara mabur munggah lan ndhelik ing pucuk salib. Lan ana swara krungu saka dhuwur, lan kabèh padha krungu:

'Rentengna kowe, Pengantené Kristus, Marina! Saiki kowe bakal nampa makutha kabecikan sing ora luntur saka tangané Gusti lan ngaso ing Karajaning Swarga bebarengan karo para wali.'

Nalika padha krungu swara iki lan weruh yèn martir kuwi metu saka banyu tanpa cilaka, ora ana bekas kobongan, awaké utuh lan sumunar, akèh priya lan wanita langsung pracaya marang Kristus, kanthi terang-terangan ngakoni dhiri minangka wong Kristen, lan katon siap mati kanggo Kristus. Gubernur kuwi ngeri banget ndeleng akèh wong padha mbalik marang Kristus, lan bingung apa sing kudu ditindakake; banjur, nesu, dhèwèké mimpin pasukan sing nggawa pedhang sing ana ing sangisoré panguwasané marang wong-wong mau, lan mréntah supaya matèni sapa waé sing ngluhuraké jenengé Kristus. Nalika kuwi, kabèh wong kang ora pracaya lan kang pengecut ing antarané wong-wong padha mlayu, déné wong-wong kang saestu pracaya padha gelem nyanggi pedhang. Lan cacahé wong kang gugur, lanang lan wadon, ngancik limang ewu limang atus, kang sawisé dibaptis nganggo getihé dhéwé lan dibersihaké saka kabèh dosa, mlebu ing kabungahaning Gustiné, diparingi mahkota martir. Banjur gubernur mrentah supaya sang martir uga dipenggal nganggo pedhang. Nalika sang wali digawa menyang panggonan paukuman pati, dhèwèké nyuwun marang wong-wong sing nuntun supaya ngenteni sakedhik; lan, mbalèk marang wong-wong sing mèlu, dhèwèké ngajak s kabèh supaya padha ngerti marang Gusti Allah sejati, Sang Panyipta kabèh, lan supaya padha adoh saka tipuan setan lan karusakan pemujaan berhala. Banjur dhèwèké miwiti ndedonga, lan ndedonga suwé kanggo kabèh wong; dumadakan bumi nggempa, kabèh wong ketakutan, lan akèh sing tiba ing lemah amarga wedi; juru paukuman uga tiba. Gusti kita Yesus Kristus sing rawuh saka swarga karo malaikat-malaikat suci marang pangantené, ngundang dhèwèké menyang pangasoan lan ngulur tangané kanggo nampa nyawane. Nanging dhèwèké, kabungahané nganti ora bisa diungkapaké nganggo tembung, ngajak algojo supaya nindakaké prentahé tanpa tundha. Dhèwèké nyerahaké sirahé sing mulya marang pedhang lan dipenggal sirahé[5129] ; lan nyawané dijupuk déning tangané Gusti lan digawa menyang panggonan ing swarga. Mangkono Sang Martir Agung Marina ngrampungaké martiré ing tanggal 17 Juli. Penderitaané diterangaké déning saksi mata, abdi Gusti Theotimus, sing nyekseni kabèh kasangsaran mau lan diparingi hak istiméwa kanggo nyawang wahyu sing kaparingaké marang sang wali; panjenengané nyathet punika kanggé pambangunan para pitados, minangka pakurmatan lan pangeling-eling marang pangantenipun Kristus ingkang dipun tresnani, Marina, lan kanggé kamulyanipun Kristus, Pangasihi Manungsa, Juruwalès kita, dhumateng Panjenengané, kanti Rama lan Roh Suci, saking kita, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan, sapunika lan salami-laminipun. Amin.

[5129] Pati Santa Marina Sang Martir kelakon ing pungkasan abad kaping 3 utawa wiwitan abad kaping 4. Relik suci panjenengané disimpen ing Konstantinopel ing Biara Pantepontas (Kristus Sing Maha Mirsa) nganti Konstantinopel dijupuk déning Pasukan Salib ing taun 1204. Miturut cathetan liya, relikine dipindhah saka Antiokia menyang Kulon ing taun 908 lan disimpen ing Monte Fiasco ing Tuscany; saiki, sawenehing relikine (tangane) disimpen ing Biara Vatopedi ing Gunung Athos.

Troparion, Nada 3:

Hai dara, kang dihias karo kabecikan kasucian, kowe diparingi mahkota kang ora rusak, hai Marina: kowe katutuh getih martir, lan padhang dening mujijat panyembuhan, kowe, hai martir sing saleh, nampa pakurmatan kamenangan saka sangsaramu.

31 Juli

18 Juli (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Emilianus Sang Martir

Dipeperingati tanggal 18 Juli

Ing jaman pamaréntahan Julianus si Murtad sing duraka[5130] , panganiayaan sing kejem dilancaraké marang umat Kristen, kang kaya mbulan utawa prahara, nggawé sak donya dadi gègèr. Ing saindenging Kakaisaran Romawi, ing kabèh provinsi lan kutha, ana prentah sing maringi supaya wong Kristen, saka suku utawa bangsa apa waé, lanang utawa wadon, enom utawa tuwa, kudu disiksa tanpa welas asih kanthi manéka warna siksaan lan pati sing kejem. Kanthi prentah sing ora adil iki, sang maharaja sing sengit marang Gusti nglanggar paugeran sing bener lan noda sakwusana Wétan lan Kulon kanthi getihé wong Kristen sing dicor tanpa welas asih, kobong ing nesu lan permusuhan marang Kristus lan para abdi Panjenengané. Antarane gubernur kejem liyane sing dikirim menyang macem-macem provinsi lan kutha kanggo nyiksa wong Kristen, dheweke ngangkat ing kutha Dorostol, ing provinsi Mysia, sawijining penyiksa tanpa welas asih sing jenenge Capitolinus, sing ngrusak manungsa lan abdi arca; Sawisé tekan kutha kasebut, dhèwèké dhisik menyang candhi pagan, nyembelih kurban kanggo setan lan nyembah arca-arca sing ora nduwé nyawa. Sabanjure, ing dina candhake, piyambakipun mangkat menyang pangadilan ing alun-alun, lenggah ing dhampar ingkang inggil, katon angkuh lan ngancem supados medeni para Kristen, lan sawisé ngumumaké prentah raja, piyambakipun wiwit takon kanthi teliti apa ana mungsuh déwa ing kutha, utawa apa ana ingkang nyebut dhiri Kristen. Para warga padha sumpah manawa ora ana siji wae wong kaya ngono ing kutha mau, nanging kabeh padha nyembah marang para dewa lan ngaturake kurban saben dina. Sawise krungu kuwi, Hegemon Capitolin banget seneng lan ngajak kabeh warga pinunjul kanggo mangan bebarengan karo dheweke, kandha:

'Amarga aku weruh kowe padha ngajeni dewa-dewa leluhurmu kanthi semangat kaya ngono, kita kuduné mangan, ngombe, lan seneng-seneng bebarengan dina iki.'

Ana wong Kristen rahasia ing kutha kuwi, jenenge Emilian, sawijining budhak sing kagungané sawijining pejabat pagan sing dihormati. Nalika pesta hegemon karo para pejabat, nalika nemokake wektu sing pas, dhèwèké mlebu dhéwé menyang candhi berhala (ora ana sing weruh), nggawa palu wesi, lan wiwit nggebuk arca-arca; dhèwèké mecah-mecah arca-arca mau, mbalikaké mezbahé, nyebar kurbané, mecah lan ngancuraké lentera gedhé sing ana ing ngarep arca-arca, lan sawisé ngrusak kabèh, kaya prajurit gagah, dhèwèké lunga kanthi bungah lan menang ing atiné. Sawisé kuwi, salah siji wong pagan mlebu ing candhi; nalika weruh kabèh wis rusak, dhèwèké kaget lan langsung mlayu nglapor marang hegemon lan para warga sing lagi dhahar bareng dhèwèké. Sakwise kuwi, kabeh padha kaget; hegemon nesu banget lan mrentahake supaya ditliti sapa sing nindakake kuwi; wong-wong sing dikirim langsung budhal lan ora suwe padha weruh sawijining warga desa sing mlaku liwat candhi saka sawah; padha nyekel lan nyeret dhèwèké ngadhep hegemon, dipukuli kaya wong jahat; lan akèh wong, kalebu para imam, padha mèlu, kabèh padha ngomong bab pangotoran dewa-dewané lan nesu banget. Nanging Emilian sing pinaringan berkah, nalika ndeleng kuwi, mikir ing atiné:

'Yen aku ndhelikake apa sing wis tak lakoni, apa gunane iku kanggo aku? Aku mung bakal nambah beban ing atiku, utawa wong sing ora salah bakal dipatèni amarga aku, lan aku bakal dadi pembunuh ing ngarepe Gusti.'

[5130] Yulianus si Murtad mrentah wiwit taun 361 nganti 363.

Sawisé mikir kaya ngono, dhèwèké mbalèk marang wong-wong sing nuntun lan nggebuk wong désa kuwi, banjur nyoba nyegah karo muni banter:

'Bebasna wong sing ora salah iki; tangkep aku gantiné: aku sing wis ngrusak lan nginjak-injak dewa-dewa kowe sing ora ana nyawane!'

Wong-wong mau ninggalake warga desa iku, banjur nyekel Santo Emilian kanthi nesu, lan nggawa dhèwèké marang hegemon nalika dipukul lan diinsulti. Hegemon, sawisé lungguh ing panggonané kaya biyasa ing kraton ngarepé kabèh wong lan weruh Emilian digawa marang dhèwèké, takon marang para warga:

'Sapa iki?'

Para warga mangsuli:

'Iki wong jahat sing wis ngancurake dewa-dewa lan nginjak-injak kurban.'

Hegemon, kebak nesu, ngébréhake para warga:

'Nanging sadurunge kowe ngaku manawa ora ana siji mungsuh déwa ing kuthamu; saiki, amarga kecerobohanmu, wong kaya ngono wis ditemokaké; amarga pelanggaran iki, kowe kudu mbayar siji liter emas menyang kas kraton[5131] .'

Sawisé kandha kuwi marang para warga, dhèwèké mbalèk marang Emilian lan wiwit takon kanthi nesu:

'Critakna, kowe wong jahat, jenengmu sapa!'

Prajurit gagahé Kristus mangsuli:

Aku wong Kristen.'

Gubernur, saya nesu, kandha:

'Critakna jenengmu, kowe wong hina!'

Para martir mangsuli:

'Wong tuwaku maringi jeneng Emilian, nanging Kristus, Gusti sejati, wis nganggep aku pantes dadi lan diarani Kristen.'

Igemon takon:

'Critakna, kowe wong tanpa Gusti, sapa sing mulang kowe ngucapake caci maki kaya ngono marang dewa-dewa sing langgeng?'

Nanging abdi Kristus mangsuli:

'Gusti Allah lan atiku paring dhawuh marang aku supaya nggebug arca-arca tanpa nyawa sing kowe sebut déwa, supaya kabèh wong weruh yèn arca-arca kuwi pancèn tanpa nyawa, tuli lan bisu, ora nduwé akal, nanging mung watu lan kayu sing ora ngrasakaké apa-apa; mangkono, mangertèni yèn aku ora wis ngina Gusti Allah sing sejati, kang nyipta kabèh mau, nanging aku wis ngina dewa-dewa palsumu, kang ora ana sing digawé, malah dewa-dewa mau digawé déning kowé, lan aku wis mbuwang mau menyang lemah, supaya padha sirna salawas-lawase!

Kanggo iki, Hegemon mangsuli:

'Apa kowe ngrusak déwa-déwa kuwi dhéwé, utawa ana wong liya sing bareng karo kowe?'

Wong suci mangsuli:

Aku piyambak, kanthi pitulungan Kristusku, wis nggiling berhala-berhalamu dadi bledug lan nginjak-injak kurban lan lentera-lentera mau; lan ora ana siji wae sing bisa mbales marang aku amarga cacian iki, malah ora bisa ngindhari tanganku, amarga padha tanpa daya lan tanpa akal. Mangkono uga kowe sing nggawe mau, lan kabeh sing nyandhak pangarep-arep marang mau.'

Amarga nesu, gubernur mréntahaké supaya abdi Kristus iku ditangléng sandhangané supaya bisa dipukul. Sawisé sandhangané martir iku dicopot, gubernur kandha marang dhèwèké:

'Critakna marang kita, wong sengsara, sapa sing mulang kowe ngrusak para dewa?'

Wong suci mangsuli:

Aku wis tau kandha marang kowe sadurunge, lan aku bakal ngomong maneh: ora ana liya kajaba Gusti Allah lan nyawaku dhéwé sing maringi dhawuh marang aku supaya nindakake iki.'

Banjur gubernur mènèhi dhawuh marang para abdi dalemé:

[5131] Litra iku satuan bobot sing padha karo 72 zolotnik; ing pérak regané watara 40 rubel, lan ing emas nganti 500 rubel.

'Lepurana klambiné nganti wuda lan pukul luwih keras, supaya dhèwèké ngerti yèn kethèké ora bakal mbantu, lan ora ana sing bisa nylametaké dhèwèké saka tanganku!'

Lan banjur padha nggebuki dheweke tanpa welas asih.

Sawisé padha nggebuki sang martir nganti abot banget nganti lemah kebak getihé, gubernur takon marang sang wali:

'Ceritakna, wong sengsara, sapa sing mulang kowe nindakake tumindak ala iki?'

Nanging sang martir, ing tengah-tengah pukulan, mangsuli:

Aku wis ngandhani kowe manawa Gusti Allah lan atiku maringi dhawuh marang aku kanggo nindakake iki, nanging kowe isih ora pracaya marang aku; saestu, aku ora nindakake ala nanging mung kabecikan, amarga aku wis nggawe setan isin lan ngluhurake Gusti Allah.'

Igemon kandha marang para abdi dalemé:

'Baliake dhèwèké lan pukuli weteng lan dhadhane: dhèwèké sombong, sing mbangkang paugeran raja!'

Lan padha nggebuk sang martir kanthi kejem suwene suwe; banjur gubernur mrentah supaya mandheg nggebuk sang wali lan takon marang dheweke:

– Kowé iku budhak apa wong merdéka?

– Aku iku budaké panguwasa kutha, – mangsuli sang wali.

Banjur gubernur nesu marang hakim kutha, Emilian, sing nduwèni budhak kaya ngono—mungsuh déwa lan ora manut marang dhawuhe raja—lan ngukum dhèwèké mbayar denda siji litra pérak menyang kas kraton, nalika nyiksa martir mau kanthi dibakar ing tiang. Sakwise kuwi, para abdi lan wong akeh langsung nyekel sang wali lan nggawa metu saka kutha; banjur, ing pinggir Kali Donau, sawise padha mbangun unggun geni gedhe, padha mbuwang sang martir menyang kana. Api kang kobong ngubengi sang wali, nanging ora nyentuhé; banjur nyebar adoh lan amba, ngobong kabéh wong kang ora pracaya ing jeroné, sawatara kobong parah, déné liyané meh ora bisa uwal. Babagan wong Kristen rahasia sing ana ing antarané wong akèh, padha ora cilaka amarga geni, sanajan kobongan geni tekan marang wong-wong mau. Sang wali ngadeg ing geni, ngadap wetan, nggawe pratandha salib lan mberkahi Gusti Allah. Sawisé ndedonga sak suwéné sing dikarepake, dhèwèké kandha:

'Gusti Yesus Kristus, tampani spirit[5132] kula!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nglempèk lan mati ing pangayomané Gusti, pas geni mau wiwit mati. Awaké ora cilaka sak cilik waé kena geni; malah ora ana siji rambute sing kobong. Lan wong-wong ing antarané warga sing ndhelik dadi wong Kristen padha menyang bojone gubernur, sing uga ndhelik pracaya marang agama Kristen, nyritakaké kabèh bab sang wali, lan ngajak bojone supaya nyuwun marang bojone ijin kanggo ngubur awak martir sing kanthi mujijat ora kena kobongan. Dheweke nyuwun marang bojone, lan bojone maringi idin supaya jasad sang wali bisa digawa tanpa alangan; banjur para umat pracaya nggawa jasad mau, dibungkus nganggo kain kafan sing wis diwenehi minyak wangi, lan dikubur kanthi pakurmatan ing panggonan sing diarani Gizidina, kira-kira telung stadia saka kutha[5133] . Sang martir suci Emilian ngalami sangsara kanggo Kristus tanggal 18 Juli, ing dina Jemuwah, ing tangané gubernur Bukit Kapitolis, nalika pamaréntahan Julianus si Apostata marang wong Romawi lan Yunani, lan Gusti kita Yesus Kristus marang kita; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Kabakar dening semangat ilahi, kowe ora wedi marang geni kang kowe gunakake; kanthi wani lan miturut kersamu, kowe munggah, kobong dening geni kang murub, lan nyawisake awakmu dadi kurban marang Gusti, hai martir Emilian kang mulya. Ndongakna marang Kristus Gusti kita supaya Panjenenganipun maringi kita rahmat ageng.

[5132] Martir suci Emilian séda ing taun 363.

[5133] Sabanjure, ing Konstantinopel dibangun gréja kanggo ngajèni Martir Suci Emilian, ing ngendi relik suci martir mau dipindhahaké. Wilayah ing Konstantinopel ing ngendi gréja iki dibangun dijenengi Ravda (saka tembung Yunani kanggo 'cambuk' – yaiku cambuké Musa, sing digawa menyang Konstantinopel nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Agung lan disimpen ing Gréja Ibuné Gusti Allah, ing sacedhaké gréja Emilian).

Uripé Bapa Pamva sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 18 Juli

Ingkang Kinurmatan Pamva gesang nganti yuswa tuwa minangka pertapa ingkang remen nglakoni puasa ing ara-ara gersang sacedhake Gunung Nitria, ing Mesir[5134] . Akeh Bapa Agung ingkang nyritakake babagan gesange ingkang luhur budi, nyenengake Gusti, lan suci, kados ingkang bakal kacarios ing crita ing ngandhap punika, ingkang kususun saking maneka sumber. Kaping pisan lan paling utama, Sang Agung Anthony Agung[5135] ngendika babagan dhèwèké yèn lumantar ajrih marang Gusti (sing ngisi Pamva) dhèwèké nancepake Rohé Gusti ing sajroning dhèwèké. Sang Pimen ngendika:

'Kita nyekseni telung kabiasaan ing Rama Pamva: puasa saben dina, meneng, lan pagawean tangan.'

Sing Mulya Theodore Studite[5136] maringi kesaksian ing ngisor iki babagan bapa sing pinaringan berkah mau: 'Muga-muga Pamva pinunjul kanthi pantes, ing tumindak lan tembung, minangka salah siji sing duwé kalungguhan dhuwur'[5137] . Socrates the Scholastic[5138] , ing wektu sing padha, nulis babagan dheweke manawa ing wiwitan urip monastik, amarga ora bisa maca lan nulis, dheweke menyang salah siji sedulur kanggo sinau Mazmur Daud saka dheweke. Sawisé krungu, wiwitane, ayat kapisan saka mazmur kaping telung puluh wolu, yaiku: *'Aku bakal ngati-ati lakuku, supaya ora dosa nganggo ilatku'*, dhèwèké ora péngin krungu ayat-ayat liyané, nanging lunga, kandha:

'Siji bait iki wis cukup kanggo aku, yen aku sinau ngetrapake.'

Lan sawisé kuwi, dhèwèké ora tau bali marang guruné.

Sawisé nem wulan, gurune ndeleng dhèwèké ing sawijining panggonan lan takon:

'Ngapa kowe durung teka marani aku nganti saiki?'

Pamva mangsuli:

'Aku durung sinau ngetrapake ayat kuwi.'

Banjur, sawisé pirang-pirang taun, salah siji bapak sing dikenal takon marang dhèwèké:

'Apa kowe wis sinau ayat kuwi, sedulur?'

Pamva mangsuli:

'Sajeroning sangang welas taun aku wis sinau tanpa kendhat, lan saiki anyar wae aku wis biasa ngetrapake ajarane.'

Sanajan Santo Pamva ing wiwitané durung bisa maca lan nulis, sawisé kuwi dhèwèké diparingi pencerahan déning Gusti lan ngerti Kitab Suci kanthi jero; malah dhèwèké dadi guru sing trampil kanggo wong liya (kaya sing ditulis Palladius babagan dheweke[5139] ; papat sedulur sabanjure, sing misuwur ing Mesir, dadi murid-muride: Dioscorus, Ammonius, Eusebius, lan Euthymius, sing diarani 'sing agung' lan kasebut ing uripé Santo Yohanes Krisostomus[5140] . Sing kapisan saka wong-wong mau, Dioscorus, banjur dadi Uskup Hermopolis; iki dudu Dioscorus sing padha sing dadi bidah lan dikutuk ing Konsili Ekumenis Kaping Papat para Bapa Suci[5141] , nanging siji maneh kanthi jeneng sing padha sing urip luwih dhisik. Saliyane, Dracontius sing kinurmatan , sing

---

[5134] Mesir dadi panggonan umum kanggo akèh ahli tapa. Pemukiman biara ditemokaké ing Mesir Tengah lan Mesir Ngandhap. Gurun Nitria, sing dumunung ing Mesir Ngandhap lan ana ing jero nagara sawise Kali Nil, kondhang banget ing Mesir.

[5135] Dina perayaane dirayakake dening Gréja Suci tanggal 17 Januari

[5136] Peringatané ana tanggal 11 November lan 26 Januari.

[5137] Kanon kanggo Setu Keju, Ode 5 (kanon iki digubah dening St Theodoret saka Studion).

[5138] Socrates Scholasticus – sawijining sejarawan gerejawi Yunani sing urip ing abad kaping 5. Dheweke nulis 'Ecclesiastical History', sing nyakup periode nganti pamaréntahan Kaisar Theodosius II. – Kutipan saka Socrates Scholasticus sing kasebut ing ngisor iki ditemokake ing Buku 4 saka *Church History* (Bab 18).

[5139] Pangeling-elingé dirayakaké déning Gréja Suci ing Setu Keju.

[5140] Dina rayané tanggal 13 November

[5141] Konsili Ekumenis Kaping Papat dianakake ing taun 451 ing Kalsedonia lan diadakaké déning Kaisar Teodosius II kanggo ngecam bidah Eutikhian. Pangadeg bidah iki yaiku Eutyches, sawijining archimandrite saka Konstantinopel, sing ngandhakake manawa ing Yesus Kristus sipat manungsa, ing persatuan hipostatik, kabèh kaserep déning sipat ilahi. Konsili kuwi ngukum guru palsu mau. Ing konsili sing padha, Dioskorus, Patriark Aleksandria, sing nyebarake ajaran palsu Eutyches, uga dikutuk.

kasebut ing uripé Sang Hilarion Agung—episkop lan pangakune Kristus sing ngalami pangasingan déning para Arian—uga dadi murid Pamva sing pinaringan berkah nalika isih enom. Pamva iku guruné para murid mau.

Antarane akèh kabecikan agungé, priya sing kinurmatan iki misuwur amarga ngremehake emas lan pérak. Nalika Santa Melania si Romawi, sawisé mènèhaké kabèh bandha gedhé marang wong mlarat kanggo asmané Kristus, teka ing Alexandria, lan krungu babagan Santa Pamva, dhèwèké sowan marang Pamva karo presbiter Isidore saka Alexandria, sing dadi tuan rumah kanggo para lelungan; dhèwèké nggawa telung atus liter pérak lan nyuwun marang Pamvus supaya njupuk sakpéngin saka pérak sing digawa. Nanging dhèwèké malah ora ndelok lan ora mandheg gawéan tangané – dhèwèké lagi nganyam tikar – nanging mung mangsuli marang dhèwèké:

'Mugi Gusti maringi ganjaran marang kowe amarga kasetyanmu marang Panjenengané.'

Nalika dhèwèké terus meksa supaya njupuk sanajan sethithik, sang pandhita kandha marang sedulur sing ngladèni dhèwèké:

'Tampa sing diparingi kanthi tliti, lan gawa mudhun kanggo diwenehake marang sedulur-sedulur ing Libya[5142] lan ing pulo-pulo: padha banget butuh, amarga tanahé tandus; nanging aja maringi apa-apa marang sedulur-sedulur ing biara Mesir, amarga tanahé subur, lan padha bisa urip cukup saka gaweyané dhéwé.'

Banjur Melania sing berkah maringi kabèh pérak sing digawa marang sedulur iku kanggo disaluraké marang wong mlarat, lan kandha marang Pamve sing kinurmatan:

'Bapa, cathet pinten pirak sing tak paringake: telung atus litra.'

Panjenengané mangsuli marang dhèwèké:

'Gusti, marang Panjenengané kowe wis nggawa pirak iki, anakku, ora takon pira sing kowe gawa: mesthi *"Sapa sing wis ngukur banyu ing telapak tangané, lan nandhani langit nganggo jempol, lan nglumpukaké bleduging bumi ing ukuran, lan nimbang gunung-gunung ing timbangan"* (Yesaya 40:12) ora ngerti pinten pirang pirakmu? Yen kowe maringi pirak marang aku, mesthi kowe bakal ngandhani pinten sing kowe wenehake; nanging kowe maringi marang Gusti, Sing ora ngremehake malah loro koin janda, nanging nampa kanthi luwih kersa tinimbang akèh bandha (Markus 12:42); mula meneng bae; aja pamer marang wong liya! (Matius 6:2)

Romo Pior tau rawuh marang Pamva sing Kinurmatan, nggawa sepotong roti lawas cilik. Nalika Pamva takon:

'Napaké, Bapa, kok nggawa roti?'

Pior mangsuli:

'Supaya kowe ora krasa isin.' (Tegese, supaya ora nglarani atimu nalika tak paringi roti, nanging aku mangan roti milikku dhéwé.)

Sawisé sawetara dina, Pamva sing kinurmatan marani Bapa Pior, nggawa sepotong roti tuwa dhéwé sing wis dicelupaké ing banyu. Nalika weruh kuwi, Pior takon:

– Napa, Bapa, nggawa roti teles?

Dheweke mangsuli:

– Supaya kowe ora kepepet, ora mung karo roti, nanging uga karo banyu.

Nalika semana, Santo Athanasius saka Alexandria ngajak Bapa Pamva supaya teka marang dhèwèké ing Alexandria. Ing dalan, sang tuwa, sing diiringi sawatara sedulur, weruh sawatara wong awam lungguh sing ora merhatosake para biksu sing liwat; Pamva kandha marang wong-wong mau:

– Ngadeg lan nyapa para biksu kanthi hormat, supaya kowe bisa nampa berkah saka dheweke: dheweke kerep rembugan karo Gusti Allah, lan lambene suci.

Banjur, nalika tekan ing kutha, dhèwèké weruh sawijining wanita sing nduwé reputasi ala, nganggo busana kanggo nggodha wong; banjur sang tuwa nangis. Banjur para sedulur padha takon marang dhèwèké:

– Napa bapak nangis?

Panjenengané mangsuli:

Aku nangis amarga loro sebab: amarga karusakan nyawane wanita iki, lan amarga aku ora nduwé semangat sing padha kanggo nyawaku kaya dheweke nduwé kanggo awaké. Dheweke wis ngias awaké kanggo nyenengake manungsa, déné aku ora peduli ngias nyawaku supaya nyenengake Gusti Allah.'

[5142] Libya dumunung ing Afrika Lor.

Tansah kebak welas asih, Pamva ingkang kinurmatan ora tau mesem; malah ora ana mesem sing nate muncul ing pasuryane. Sawijining wektu, para setan kepengin gawe dheweke ngguyu; padha ngiket tali ing bulu lan narik ing ngarepe kaya beban abot, karo padha kandha lan njerit marang siji lan sijine:

'Tulung! Tulung!'

Ndeleng kahanan iki, Bapa Pamva ngguyu. Banjur para setan sing bungah banget padha njerit:

'Akhire, Pamva wis ngguyu!'

Nanging dhèwèké mangsuli:

'Aku ora ngguyu; aku malah ngolok kelemahanmu: kowe ora isa ngangkat siji bulu!'

Para setan padha mlayu isin.

Para muridé uga nyritakaké yèn dhèwèké banget ati-ati nalika pacelathon lan wicaksana ing wangsulané. Nalika ditakoni apa waé saka Kitab Suci utawa bab apa waé, dhèwèké ora langsung mangsuli, nanging dhisik meneng suwe, mikir dhéwé, banjur asring kandha:

'Aku ora ngerti carane mangsuli pitakon iki.'

Lan mung sawisé telung dina utawa telung minggu, lan kadhangkala malah sawisé telung sasi, dhèwèké bakal maringi jawaban marang pitakon kuwi. Wangsulané tansah adil lan migunani banget, amarga diilhami déning sih-rahmaté Gusti. Mula saka kuwi, kabèh wong nampa tembung-tembung saka lambéné kanthi ngajèni, kaya-kaya saka lambéné Gusti piyambak: Gusti ngandika lumantar cangkemé.

Ing jaman bapa mulya iki, ana loro sedulur lanang ing wewengkon Mesir, Paisius lan Yesaya, putraning wong sugih; bapaké pedagang kondhang sing tau lelungan nganti Spanyol karo barang-barangé sing larang regané. Sawisé padha mbagi bandha gedhé sing dadi warisané sawisé tilar donyané wong tuwané, padha kandha siji lan sijiné:

'Urip kaya apa sing bakal kita pilih? Yen kita dagang kaya bapak, sapa sing ngerti asil pagawean kita bakal tumuju marang sapa sawise kita seda? Luwih maneh, kita kudu urip tansah wedi bakal kena cilaka: rampog utawa kapal karam.' Mbok menawa luwih becik kita milih urip biksuni lan nanem warisan bapak ing kasunyatan swarga; kanthi mangkono, kita uga bakal nylametake nyawa kita."

Sawisé padha rembugan kaya ngono, loro-loroné padha ninggalaké donya. Siji langsung maringi bagéan warisané marang wong mlarat, gréja, lan biara, ora nyimpen apa-apa kanggo dhéwé; dhèwèké menyang ara-ara gersang lan sinau pakaryan prasaja sing digunakaké kanggo nyukupi uripé kanthi gawean tangané dhéwé; lan dhèwèké manggon piyambakan kanthi cara sing nyenengaké Gusti Allah, puasa kanthi tekun lan kerja keras. Sing siji maneh, nanging, mbangun sawijining biara cilik ora adoh saka omahé umat lan, sawisé nampani sawetara sedulur, maringi pangayoman marang para lelungan lan maringi mangan marang wong mlarat. Sawisé mbangun omah tamu lan rumah sakit, dhèwèké maringi pangayoman marang sapa waé sing teka lan nglayani wong lara kanthi semangat gedhé; lan saben dina Setu lan Minggu dhèwèké nyedhiyakake loro, telu, utawa papat dhaharan kanggo wong mlarat. Sawise urip kaya ngono pirang-pirang taun, loro-lorone sedulur iku seda mlebu ing pangayomané Gusti. Sawisé seda, akèh sedulur wiwit rembugan bab loro mau: ana sing luwih muji sing langsung mènèhi bandha lan mundur menyang urip meneng ing ara-ara samun, déné liyané luwih seneng marang sing siji, sing wis suwé migunakaké bandha kanggo nglayani para lelungan, wong mlarat, lan wong lara. Amarga wis suwe padha mandheg ing perselisihan iki, para sedulur mau banjur sowan marang Bapa Pamva ingkang Kinurmatan kanggo takon babagan iki, kepengin ngerti gesang sedulur endi sing luwih nyenengake Gusti Allah lan sapa sing bakal nampa ganjaran paling ageng. Bapa Pamva ingkang Kinurmatan mangsuli pitakonane kaya mangkene:

'Kalorone sampurna ing ngarsané Gusti; sing dadi tuan rumah kaya Abraham sing bener, lan sing dadi pertapa kaya nabi Elia sing suci, lan kalorone padha nyenengake Gusti kanthi padha.'

Para sedulur mau, nanging, ora bisa sarujuk lan padha mbantah siji lan sijine; sawetara, sing luwih muji pertapa, kandha:

'Dheweke nepaki dhawuh Injil: "Adol bandhamu lan wenehana marang wong mlarat"; lan, nggawa salibe, dheweke ngetutake Kristus, nahan ngelak lan luwe saben dina; dene tuan omah, sanadyan ngladeni wong mlarat, nanging tetep nikmati bandhane dhewe; dheweke mangan lan ngombe karo para lelungan lan dhahar bebarengan karo wong lara.'

Para mungsuhe, nanging, mbantah, kandha yèn wong sing ramah tamu kuwi uga wis nepaki tembungé Kristus sing kasebut ing Injil: *'Dheweke ora teka kanggo dilayani, nanging kanggo nglayani'* wong liya (Matéus

20:28). Amarga dhèwèké ngladèni akèh wong, saben dina metu menyang dalan sing rame, nggoleki para lelungan, pengemis, wong lara, lan wong mlarat, lan nggawa wong-wong mau menyang omahé, ing kono dhèwèké maringi kabèh wong kuwi pangayoman; lan yen ganjaran saka Gusti Allah wis dijanjekake kanggo secangkir banyu adhem sing diwenehake marang wong sing ngelak, ganjaran apa sing bakal ditampa sedulur sing nampani para lelungan, nyukupi atusan wong sing ngelak lan luwe, lan nglayani saben wong lara kaya Gusti Kristus piyambak?

Ndeleng perselisihan kaya ngono ing antarané para sedulur, Sang Pamva sing Kinurmatan ngendika marang wong-wong mau:

'Saba sedhela, sedulur, nganti aku nampa pituduh saka Gusti; banjur bakal tak critakake marang kowe.'

Sawisé sawetara dina, para sedulur mau teka manèh marang dhèwèké kanggo njaluk jawaban pitakonané; banjur sang tuwa kandha marang wong-wong mau:

Aku kandha marang kowe ing ngarsané Gusti Allah yèn aku weruh loro sedulur mau (Paissius lan Elijah) padha ngadeg bebarengan ing swarga.

Krungu iki, kabèh sedulur padha tentrem atiné lan padha ngluhuraké Gusti Allah.

Sawisé wahyu iki sing ditampa déning ingkang kinurmatan babagan loro sedulur mau, kabèh padha weruh sepira agungé sih rahmat sing diduwèni ing ngarsané Gusti, awit piyambakipun dianggep pantes, sanajan durung seda, kanggo nyekseni kabungahaning Swarga; lan piyambakipun kados para warga Swarga, amarga wis ndeleng para warga mau lan luwih-luwih amarga sih rahmaté Gusti sing akèh manggon ing sajroning atiné. Sanajan isih urip ing antarané manungsa kanthi badan jasmani, dhèwèké wis nggawa ing pasuryané cap kasucian langit sing ora rusak; dhèwèké sumunar ora mung ing atiné nanging uga ing badané, lan pasuryané sumunar kamulyan, kaya pasuryané nabi Musa sing suci biyèn. Iki kacathet ing uripé para bapa suci kaya mangkéné. Sajeroning telung taun, sang bapa suci ndedonga marang Gusti Allah:

'Gusti, kula nyuwun, aja ngluhurake kula ing donya iki!'

Nanging Gusti Allah, sing mulyaaké para wali, wis maringi kamulyan sing gedhé banget marang dhèwèké nganti para sedulur ora wani ndelok pasuryané amarga kamulyan sing diduwèni: mangkono wali iku dimulyakaké ing bumi ing sajroning badané sadurungé dimulyakaké ing swarga. Nalika wayahe pindhah menyang swarga sing pinaringan berkah, sawisé pitung puluh taun urip, dhèwèké kandha marang para sedulur sing padha ngadeg ing sacedhaké:

Wiwit aku manggon ing ara-ara samun iki, mbangun selku lan manggon ing kono, ora ana siji dina uga sing kliwat tanpa aku kerja nganggo tanganku dhewe nganti kesel; lan aku uga ora kelingan tau mangan roti sing diwenehake wong liya, nanging tansah roti sing tak entuk saka gawean tanganku dhéwé; lan ora ana tembung sing tau metu saka lambengku sing saiki kudu tak sesali kanthi isin; nanging aku lunga menyang Gusti kaya-kaya aku durung tau miwiti urip sing nyenengake Gusti lan miturut cara monastik.

Kanthi tembung-tembung iki, piyambakipun nyerahaké nyawa ingkang jujur lan suci ing tanganing Gusti Allah[5143] , tanpa nandhang lara badan. Mangkono urip lan pangliyané abdi Gusti punika; mugi pandonga sangsulihipun mbeta kita ugi sinau gesang ingkang nyenengake Gusti lan nggayuh pangliyan ingkang sae lumantar sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, dhumateng Panjenenganipun, kanti Rama lan Roh Suci, kaparingana pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salami-laminipun ngantos dumugi jaman-jaman, amèn.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan, Yohanes Sing Sabar Nandang Sangsara

Dipepering ing tanggal 18 Juli

'Kita kudu mlebu ing Karajaning Gusti Allah lumantar akèh sangsara' (Kisah Para Rasul 14:22), pangandikane Rasul Paulus.

Miturut panemune, murid kang dikasihi Yesus, Yohanes Sang Perawan, ngendika:

'Aku, Yohanes, sedulurmu lan kancamu ing sangsara' (Wahyu 1:9).

[5143] Pamva sing kinurmatan seda ing pungkasan abad kaping 4.

Murid sing dikasihi saka Indhunging Gusti Allah ing Biara Gua Kiev, Perawan Rusia kita, Yohanes, sing diarani Sing Nandhang Sangsi, sarujuk karo pangandikane; pancen, piyambakipun nandhang sangsara ageng amarga sumpah kasucian sing sampun dipunucapake marang Calon Bojoning swarga. Mangkene piyambakipun nyritakake uripipun, sakdurunge seda, ing prastawa ing ngandhap punika. Sing kinurmatan iki, sing wis nyendhiri awaké dhéwé ing siji panggonan sempit—guwaé Sang Kinurmatan Antonius—lan nglampahi kabèh uripé ing kana, asring dikunjungi salah siji sedulur, sing disiksa déning setan kanthi napsu birahi; dhèwèké nyuwun marang sang wali supaya ndedonga marang Gusti supaya napsuné bisa ringkih. Nanging Sang Kinurmatan Yohanes kandha marang dhèwèké:

'Sedulur, ajegna atimu; kiyatna manahmu; tahanana ing asmané Gusti lan manutana marang dalan-dalane, lan Panjenengané ora bakal ninggalaké kowe ing tangané mungsuh-mungsuh kita lan ora bakal ngidini padha nyekel kowe.'

Sedulur iku, kang kasiksa dening napsune, mangsuli:

'Percayaa marang kula, Bapa, menawi panjenengan boten maringi panglipur, kula boten badhe nemu tentrem, nanging badhe ngumbara saking panggonan siji dhateng panggonan sanes.'

Nanging Sang Santo Yohanes ngendika marang dhèwèké:

'Ngapa kowe kepengin nyerah marang mungsuh supaya dirobek-robek? Kowe bakal kaya wong sing ngadeg ing pinggir jurang; mungsuh bakal teka lan ujug-ujug nyurung dheweke mudhun, lan tiba kaya ngono bakal banget nggegirisi nganti sawise kuwi dheweke ora bakal bisa tangi maneh; nanging yen kowe tetep kene, ing biara suci iki, kowe bakal kaya wong sing ngadeg adoh saka jurang, sing sanajan mungsuh wis ngupaya tenanan kanggo narik mudhun, ora bisa ngedhunake; mula Gusti, amarga kasabaranmu, bakal nylametaké kowe saka jurang hawa napsu lan saka rereget sing semu; rungokna, sedulur, aku bakal nyritakaké apa sing kelakon marang aku nalika isih enom.

Lan piyambakipun wiwit nyritakaké sakabèhing uripipun kanthi rinci.

"Nalika aku teka," ujare, "ing biara suci iki ing Pechersk lan miwiti makarya manut paugeran orden biara malaikat sing suci – aku, amarga banget keseret hawa napsu – nandhang sangsara akèh kanggo kaslametan jiwaku!" Kanggo rong dina, kadhang malah telung dina, aku ora mangan apa-apa; asring aku nganti seminggu tanpa mangan panganan, nyiksa awak nganggo ngelak; aku ora turu sakwengi; aku ngalami kira-kira telung taun ing sangsara kaya ngono, nanging sanajan mangkono aku ora nemu tentrem. Banjur aku menyang guwa ing ngendi bapak kita sing kinurmatan, Antonius, dikubur lan aku nglampahi sedina semalam ndedonga ing kuburane; lan ing kono aku krungu swarané bapak sing kinurmatan mau ngandika marang aku:

'Yohanes, Yohanes, kowe kudu nyendhiri awakmu ing kéné ing guwa iki, supaya, ora ndeleng apa-apa lan meneng bae, kowe bisa ngungkuli napsumu. Gusti bakal nulungi kowe lumantar pandonga para wong suci.'

Mula (panjenengané nerusaké), aku wiwit manggon ing kéné ing panggonan sempit lan sepi iki, lan saiki wis telulas taun aku manggon ing kéné; lan ora langsung aku éntuk tentrem. Pirang-pirang taun aku nglawan napsu lan pikiran daging, nglakoni urip kang ketat; pirang-pirang taun aku nyiksa awakku, wiwitane mung kanthi puasa lan jaga wengi; banjur, amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake lan ora bisa ngatasi napsu daging, aku mutusake urip telanjang; Aku ngiket awakku nganggo rantai abot, lan wiwit semana nganti saiki aku ngentekake tenaga amarga adhem lan abote wesi. Nanging, nalika kabeh iku isih ora cukup, aku mikirake cara liya: aku nggali bolongan jero nganti pundhakku. Nalika teka dina-dina Puasa Agung, aku mlebu ing bolongan lan nutupi awakku kabeh nganggo lemah, supaya mung tanganku lan sirahku sing isih kebuka, lan aku tetep ana ing sangisore abote lemah sajrone Puasa Agung kabeh, ora bisa obah sanajan siji sendi; nanging sanajan mangkono uga ora bisa ngendhegake napsu dagingku sing kobong. Malih, mungsuh, yaiku setan, nyoba medeni aku, kepengin ngusir aku saka kono, lan aku ngrasakake tipuané: ing dhasar bolongan sikilku kobong, urat-urat ing kono kenceng, balungku nggeter, geni wis tekan wetengku, lan anggota badanku wiwit kobong. Nanging aku ora nggatekake lara sing nyiksa banget, nanging bungah ing atiku, amarga atiku tetep suci saka rereged: Aku luwih milih kobong ing geni kuwi kanggo Gusti tinimbang metu saka bolongan kuwi kotor amarga setan; lan ing wektu kuwi aku weruh ula medeni lan galak sing ambegan geni, nyalaake aku nganggo percikan geni lan nyoba nguntal aku. Mangkono kahanane terus pirang-pirang dina, nyoba ngusir aku. Nalika Wengi Padhanging Kebangkitan Kristus sumunar, ula sing galak kuwi dumadakan nyerang aku, nyekel sirah lan tanganku ing cangkemé; rambute sirah lan

jambangku kobong, kaya sing kowe weruh saiki, lan aku, sing wis ana ing cangkemé ula, njerit saka jeroning atiku:

'Ya Gusti Allah, Juruslamet kula, punapa sababipun Panjenengan ninggalaken kula? Mugi Panjenengan paring sih kurnia dhumateng kula, ya Gusti, awit namung Panjenengan ingkang tresna dhumateng manungsa! Slametna kula, tiyang dosa, awit namung Panjenengan ingkang tanpa dosa! Selametna aku saka kejahatan palesirku, supaya aku ora binasa ing jerat wong jahat salawas-lawase; nylametna aku saka mungsuh iki: delengen, dheweke nggerem kaya singa, kepengin nguntal aku. Tampilna kakuwatan Panjenengan lan teka nylametna aku! Lontar panah geni Panjenengan lan usir dheweke, supaya dheweke sirna saka ngarsane Panjenengan!

Sawisé aku rampung ndedonga, langsung padhanging Ilahi sumunar kaya kilat, lan ula sing galak kuwi sirna; lan aku ora tau weruh maneh wiwit kuwi, amarga sih-rahmaté Gusti. Banjur aku krungu swara Gusti ngandika marang aku:

'Yohanes, Yohanes! Iki pitulunganmu; saiki priksa dhewe supaya kowe ora nandhang sangsara maneh ing jaman sing bakal teka.'

Aku (pangandikane), kanthi sujud, mangsuli:

'Gusti, kenapa Panjenengan ninggalake aku ing sangsara sing kejem iki?'

Swara mau mangsuli marang aku:

'Iki dikirim marang kowe manut kemampuanmu kanggo nahan sangsara, supaya, diuji nganggo geni, kowe bisa dadi resik kaya emas; Gusti ora bakal ngidini wong diuji ngluwihi kekuwatane, supaya ora gagal lan ora kena rereget dening ula licik saka .' Nanging kaya dene sawijining tuan sing wicaksana maringi pakaryan gedhe lan abot marang abdi sing kuwat lan gagah, lan pakaryan cilik lan entheng marang abdi sing ringkih lan alus, mangkono uga kowe kudu mangerteni perjuangan nglawan napsu daging, kang kowe ndedonga kanggo awakmu dhéwé. Nanging ndedonga marang wong mati sing ana ing sacedhakmu, supaya dhèwèké marasaké kowe saka napsu birahimu: dhèwèké wis nindakake luwih saka Yusuf[5144] lan bisa mbantu wong-wong sing nandhang sangsara amarga napsu iki.

Lan aku (panjenengané nerusaké), amarga ora ngerti jenengé roh sing wis seda iki, banjur miwiti njerit:

'Gusti, welasana aku lumantar pandonga sang wong suci iki!'

Mengko aku ngerti yèn iku Musa, wong asli Hongaria. Banjur aku padhang dening cahya kang ora bisa diterangake, ing ngendi aku isih manggon, ora butuh cahya ing wayah wengi utawa awan; lan kabèh jiwa mulya sing teka marang aku padha wareg karo cahya iki lan nyekseni kanthi mripaté dhéwé panglipur kang madhangi aku ing wengi Paskah, maringi pangarep-arep marang cahya kang bakal teka.

Sawisé ngrampungaké crita babagan uripé sing dawa lan kebak sangsara, bapak kita sing mulya, Yohanes, banjur ngadhep marang wong sing kesandhung hawa napsu daging lan kandha:

'Kita dhéwé, sedulur, manggon ing pikiran kita bab-bab daging; mulané Gusti Allah ngidini sangsara teka marang kita lumantar paugeran adil Panjenengané, amarga kita ora ngasilaké woh-woh tobat sing pantes. Nanging, sedulur, aku bakal kandha iki: ayo padha ndedonga marang Musa sing kinurmatan iki, lan dhèwèké bakal mbantu kowé.'

Sawisé kuwi, piyambakipun ndedonga bareng karo wong kang kesurupan napsu; banjur nyokot siji balung saka pusaka Sang Musa sing kinurmatan lan maringi marang wong mau, kandha:

'Pasangna ing awakmu.'

Sawisé kuwi, seduluré langsung ngrasa panas ing awaké surut; napsu birahiné mandheg ngganggu lan sirna ing jeroné; wiwit kuwi, dhèwèké ora ngrasakaké sangsara manèh amarga kuwi. Banjur sang wali lan sedulur sing biyen kesandhung hawa napsu bebarengan muji Gusti Allah amarga Panjenengané ngluhuraké wong-wong sing wis ngluhuraké Panjenengané lumantar kasucian ing uripé, sanajan sawisé mati, lumantar mujijat sing ngresiki manungsa saka dosa.

[5144] Yusuf iku salah siji saka rolas putrané patriark Yakub. Dhèwèké misuwur amarga suci lan prasaja atiné. Sawisé didol déning seduluré menyang Mesir, dhèwèké ora nyerah marang godaan garwané Potifar, ing omahé dhèwèké manggon (Kejadian 39:1–23). – Mula saka iku, carita uripé Yohanes sing Luwih Sangsara nyebutake perantaraan istimewa Yusuf kanggo wong-wong sing, amarga kalah karo napsu birahi, padha nyuwun pitulungan marang dhèwèké.

Sawisé nyritakaké sangsara gedhé, pertapa sing sabar banget, Bapa kita sing kinurmatan, Yohanes, tanggal 18 Juli nyerahaké rohé marang Gusti[5145] , supaya bisa mrentah bebarengan karo Sing wis nandhang sangsara bebarengan karo dhèwèké. Relik suci panjenengané, sing maringi panyembuhan tanpa entèk lan dadi tiang pangreksa nglawan mungsuh, tetep ajeg nganti saiki ing panggonan sing persis nalika dhèwèké sepisanan ngubur awaké nganti pundhak nalika nglakoni tapa brata, lan sawisé kuwi, nalika dhèwèké wis mangertèni wektu pangliwatané. Liwat pandonga pertapa sing suwé nandhang sangsara iki, Bapa kita sing kinurmatan Yohanes (awit badané sing mulya, sawise ngalahaké napsu daging lumantar sangsara sing abot, wis dadi tiang ing omahé Gusti), mugi kita uga dipandu, kaya tiang pepadhang sing muncul ing ngarepé Musa, – menyang tanah swarga sing dijanjekake, kang mili susu lan madu, kang diparingake marang bayi sing isih nyusu, lan uga marang prawan Yohanes iki, kaya Yohanes kang Kinurmatané Kristus, lumantar sih lan kamulyané Gusti Allah Tritunggal, marang Panjenengané kamulyan diparingake saiki lan salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Santo Yacinthus Sang Martir

Dipepering ing tanggal 18 Juli

Para martir suci iki putraning wong tuwa sing taat, Theoclitus lan Theophila. Panjenengané lair nalika Uskup Heraclius mimpin gréja ing kutha Amastris[5146] , lan jenengé diwènèhaké déning Malaikat sing muncul marang dhèwèké. Nalika yuswa telung taun, piyambakipun nyebut asmané Kristus lan nguripaké bocah mati; bocah mau sakbanjuré urip tapa brata bareng piyambakipun lan saya suwé saya luhur budiné. Sawisé tuwa lan wis nindakake akèh mujijat, piyambakipun naté ndeleng wong-wong sing nyembah arca kanthi bodho padha nyembah wit elm bolong. Dheweke banjur motong wit kuwi. Amarga iku, dheweke dicekel lan digawa menyang kutha Amastris marang , gubernur wilayah, Kavstrisius, sing miturut prentahé dhèwèké kaping pisan dipukul abot—giginé copot—banjur diiket tali lan diseret ing lemah, lan pungkasané dipenjara, ing kono dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti Allah[5147] .

Agustus

1 Agustus

19 Juli (gaya lawas)

Ing dina sing padha, pangasoan Santo Roman Olegovich, Pangeran Ryazan, sing mati syahid ing Horde taun 1270.

Uripé Ibu Kita Macrina sing Kinurmatan

Dirilisaké tanggal 19 Juli

Santa Makrina lair ing Kapadokia nalika pamaréntahan Konstantinus Agung[5148] . Wong tuwané yaiku Basilius lan Emilia; dhèwèké anak pisané lan dadi kakangé Basilius Agung, Gregorius saka Nyssa, lan sedulur-sedulur liyané. Para wong tuwa sing sholeh iki nduwé sepuluh anak kabèh: papat putra lan enem putri. Putri

[5145] Pati Santo Yohanes kelakon ing pertengahan abad kaping 12.
[5146] Kutha Amastris, saiki Amastra, dumunung ing sisih lor provinsi Romawi Paflagonia ing Asia Cilik, ing pesisir Segara Euxine, sing saiki dikenal minangka Segara Ireng.
[5147] Tanggal seda martir suci Hyacinth ora dingerteni.
[5148] Dheweke mrentah saka taun 306 nganti 337.

sepisanan iki diparingi jeneng Thekla sadurungé lair, lumantar wahyu ilahi marang ibuné ing ngimpi: yaiku, sakdurungé wayahe lair, ibuné turu lan ngimpi yèn dhèwèké nyekel anaké sing durung lair ing pangkuané. Lan katon ana priya padhang sumunar lan kinurmatan nyedhaki, ndeleng bocah mau kanthi asih lan nyebut jenengé Thekla kaping telu, sing maknane bocah iki bakal ngetutake urip murni protomartir suci Thekla lan dadi martir sukarela tanpa getih.

Sawisé tangi saka pangliyan iki, Emilia nglairaké bayi iki lan maringi jeneng Thekla; nanging kulawargané lan seduluré luwih seneng nyebut dhèwèké Macrina, manut jenengé eyangé saka pihak bapak, Santa Macrina, sing nalika pamaréntahan Maximianus Galerius[5149] ngalami panganiayaan amarga Kristus bareng karo garwané lan ngumbara pitung taun ing ara-ara gersang, nglakoni kasangsaran sing abot, nganti panganiayaan mau rampung. Mula, bayi anyar iku nduwèni jeneng ganda: Thekla miturut wahyu ilahi, Macrina miturut panggunaan umum; lan ora tanpa alesan: dhèwèké nampa urip sing takwa saka loro wong suci mau, kobong ing atiné karo katresnan sing murub marang Gusti Allah, kaya déné wong-wong mau. Adat nyebut dheweke Macrina dadi kiyat banget ing masyarakat nganti sawatara wong ora ngerti jeneng pertamane, lan kabeh wong nyebut dheweke nganggo jeneng liyane: kita pracaya manawa ing sangisore loro jeneng mau panganten Kristus iki kacathet ing swarga, ing Kitab Urip.

Anak wadon iku dibesarké, lan nalika wis tekan umur sing pantes, ibuné miwiti maringi pendhidhikan lan mulang dhèwèké maca lan nulis, ora diwiwiti karo dongèng pagané (kaya sing biasané ditindakake ibu-ibu liyané) utawa karo karya para pujangga, sing isiné akèh bab sing ora pantes dirungokaké bocah wadon enom; Dheweke milih ayat-ayat sing cocog saka Kitab Kebijaksanaan Salomo[5150] lan saka Mazmur Daud utawa saka buku-buku liya ing Kitab Suci, utamane sing ngemot pandonga lan puji-pujian marang Gusti Allah utawa piwulang moral sing becik. Bocah wadon iku sinau kanthi apik; dheweke duwe bakat; lan tembung-tembung Kitab Suci lan kidung pangibadah tansah ana ing lambéné saben wektu sajrone dina: apa nalika tangi saka amben, miwiti sawijining pakaryan, lungguh dhahar utawa munggah saka meja; dhèwèké ora tau nglilani awan utawa sonten kliwat tanpa nyanyi, , lan nalika arep turu, dhèwèké nindakake pandonga sing wis ditemtokake. Ibune wis mulang dhèwèké ketrampilan nyulam sing pantes kanggo cah wadon enom, lan dhèwèké ora diidini nglampahi wektu kanthi nganggur utawa dolanan bocah-bocah, nanging tansah sibuk maca buku utawa nyulam.

Nalika bocah wadon iku umur rolas taun, dhèwèké wis dadi ayu banget nganti ora ana bocah wadon liya sing padha ing saindenging nagara; malah pelukis ora bisa nggambar kaendahan raié; mula akèh wong sugih lan bangsawan padha ngganggu bapaké karo panyuwunan, saben padha kepéngin anak lanangé nikah karo dhèwèké.

Bapaké Macrina, amarga wong sing wicaksana, milih saka antarané kabèh mau sawijining priya enom sing ora mung misuwur amarga keturunan bangsawan nanging uga amarga pinter lan nduwèni watak becik, banjur tunanganaké putriné sing ayu, Macrina, karo dhèwèké; nanging dhèwèké nundha manten nganti bocah wadon kuwi gedhé lan tekan umur bisa omah-omah. Lelaki enom iku sabar ngenteni lan nyawisake awake dhewe kanthi sukses kanggo sinau; nanging Gusti, sing ngatur kabeh kanthi kawicaksanan tanpa wates, ing wektu sing sampurna mandhegake uripe ing donya lan ngalihake dheweke menyang gesang langgeng. Banjur gadis sing pinaringan berkah iku, sanajan isih enom wis duwé kawicaksanan kaya wong tuwa, kanthi teges niyat ora bakal omah-omah karo sapa waé, nanging njaga kesucian dhiriné nganti pungkasaning uripé. Akeh priya enom nyuwun marang Macrina supaya nikah, malah wong tuwa lan sedulure padha ngajak dheweke mlebu ing pranikahan; nanging dheweke, sing duwe kawicaksanan ngluwihi umure—kaya-kaya dudu bocah wadon enom nanging wanita tuwa—wangsul kanthi wicaksana lan wicering:

'Ora pantes yen sawijining dara, sing wis dipinang karo siji calon bojo, nikah karo wong liya, saéngga kanthi ora sah mecah janji pinang sing wis digawe; awit, miturut hukum alam, mantenan kudu dadi siji, kaya ana siji lair lan siji pati; lan priya sing wis dakkawinake, sing diarani mati, ora mati—aku pracaya marang pangarep-arep Kebangkitan—nanging isih urip lan mung lunga adoh menyang tanah liya nganti wayahe Kebangkitan Umum; iku dudu dosa lan isin cilik kanggo bojo yèn nalika bojone adoh, dhèwèké ora setya marang bojone nanging nyawiji karo wong liya.

[5149] Maximus Galerius mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 305 nganti 311.

[5150] Kitab Kawicaksanané Salomo iku kitab ing Kitab Suci Perjanjian Lawas; diklasifikasikaké minangka non-kanonik. Isiné dumadi saka pujian marang Kawicaksanané Gusti Allah.

Mangkono pangandikane Macrina, cah wadon sing wicaksana, marang sapa waé sing ngajak dhèwèké omah-omah lan maringi pitutur supaya dhèwèké omah-omah, lan dhèwèké njaga kasuciané sing murni; Dheweke tansah ana ing sisih ibune, kaya pangreksa uripe, lan ngladeni kanthi rajin lan andhap asor, ora nyingkiri sanajan pakaryan sing ditindakake para pembantu, nanging makarya bareng karo dheweke kaya dheweke iku salah sijine. Utamané sawisé bapaké séda lan mlebu ing pangayomané Gusti, dhèwèké dadi abdi lan panglipur sing tansah ana kanggo ibuné sing janda ing kabèh sedhih lan prihatiné; Dheweke ngopeni kabèh omah kanthi teliti, lan marang kabèh sedulur lanang lan wadon liyané, minangka sing paling tuwa, dhèwèké dadi guru lan pambimbing, kaya ibu kapindho, utamané marang adhine lanang paling bungsu, Petrus, sing lair nalika bapaké seda: nalika dhèwèké metu saka kandhungan ibuné, bapaké wis seda; Ya Santa Makrina dhéwé sing mulang adhine lanang iki maca lan nulis, ngopeni supaya dadi wicaksana lan nduwèni watak becik, lan maringi piwulang babagan urip sing suci; lan mengko dhèwèké dadi wali, ora cilik ing antarané para wali Gusti Allah.

Nalika adhine Basil, sing lair sawisé dhèwèké, bali menyang omah sawisé pirang-pirang taun sinau ing manéka nagara lan, nalika isih enom, wiwit bangga karo kawruh sing diduwèni, Santa Makrina, lumantar tembungé sing alus lan kebak wahyu ilahi, kanthi cepet ndadèkaké dhèwèké andhap asor nganti dhèwèké nolak kabèh bab donya lan milih urip monastik kanggo dhèwèké dhéwé. Pelayan sejati Kristus iki uga mimpin adhine lanang liyane, sing jenenge Nevkratios, nalika isih enom, marang katresnan marang Gusti Allah lan urip sing suci lumantar pacelathon-pacelathon sing maringi piwulang: sawise ninggalake kabeh, Nevkratios lunga menyang ara-ara gersang, ing kana, nalika ngladeni para pertapa tuwa, dheweke ngakhiri uripe nalika isih enom.

Kanthi ajakan saka gadis sing wicaksana iki, ibuné, Emilia sing pinaringan berkah, sawisé ngawinaké putri-putriné sing isih ana lan mbebasaké para abdi lanang lan wadon, nyingkiraké kabèh kuwatir lan urusan donya sing sia-sia lan mlebu biara, supaya loro-loroné – ibu lan anak – dadi pangantené Kristus sawisé milih urip monastik. Sawetara budak wadon uga kepengin ninggalake donya bareng karo dheweke lan mlebu biara, lan padha bareng-bareng nggunakake kabeh: siji sel, siji meja, siji set sandhangan; kabeh kang perlu kanggo urip dipigunakaké kanthi padha; padha ngabdi marang Gusti kanthi siji manah, kanthi andhap asor, alus, lan katresnan, lan ora ana nesu, ora ana iri, ora ana sengit, ora ana ngremehake ing antarané—ora ana apa-apa sing bakal nyenengake Gusti: padha bébas sakabehe saka hawa napsu lan kesombongan. Kamulyané dumunung ing kasunyatan yèn ora ana siji waé sing ngerti dhèwèké; bandhané ana ing kamlaratan, panguripané ana ing pangendalian dhiri; sawisé ngusir kabèh bab donya saka awaké kaya déné bledug, dhèwèké nyanyi mazmur lan maca Kitab Suci awan lan bengi. Pakaryané lan pangaso saka gawe iku padha—nggatekake Gusti lan ndedonga—nalika padha nganggep pangopènan lan gawe kanggo kabutuhan awak iku pakaryan cilik, tinimbang pakaryan sejati.

Basa apa sing bisa njlèntrèhaké uripé sing nyenengaké Gusti, sing dilakoni kanthi tapa brata, nganti padha kaya para Malaikat? Padha kaya jembatan antarané malaikat lan manungsa, ngluwihi manungsa fana lan padha karo malaikat ing kasucian lan pangendalian dhiri; mung béda karo malaikat amarga malaikat iku tanpa badan, déné dhèwèké nduwèni badan. Yen ana sing mbandhingake dheweke karo para malaikat, ora bakal keliru; pancen, sanajan nganggo daging, dheweke niru sing ora duwe badan, ngadeg bareng karo para malaikat ing swarga ing ngarsane Gusti kanthi ati sing tresna marang Gusti. Dheweke nglakoni urip kaya ngono ora mung sawetara wektu, nanging nganti tuwa lan seda.

Nalika Emilia sing kinurmatan, sing saiki wis sepuh, wis cedhak karo pangliyaning sing berkah lan awaké wis ringkih, putrané sing paling cilik, Petrus, sing uripé nyenengaké Gusti Allah, teka marang ibuné lan bebarengan karo Santa Makrina ngopeni ibuné nalika lara. Ing wektu seda, anak-anake, Macrina lan Peter, padha lungguh ing loro sisih amben seda lan nyebut jeneng sedulur-sedulure liyane, nalika dheweke maringi berkah ibune marang kabeh kaya bandha sing larang regane. Banjur, kanthi nyelehake siji tangan ing Makrina lan tangan sijine ing Peter, piyambakipun kandha, ngadhep Gusti:

'Dumateng Panjenengan, ya Gusti, kula aturaken pambuka lan persepuluhan saka woh-wohan kandhungan kula: pambuka—putri sulung punika—lan persepuluhan—putra bungsu punika! Ing Prajanjian Lawas Panjenengan paring dhawuh supados pambuka[5151] lan persepuluhan saka woh-wohan[5152] dipun aturaken

[5151] 'Buah sulung' ateges asil panèn pisanan, roti pisanan sing dipanggang saka gandum anyar, bulu saka wedhus pisanan, lan sapituruté; ing Prajanjian Lawas, kabèh mau digawa menyang Kemah Suci kanggo nyukupi para peladené – para imam lan orang Lewi (Kaluwihane

dumateng Panjenengan: mugi dadosa kurban ingkang nyenengaken dumateng Panjenengan, lan mugi kasucian Panjenengan mudhun dumateng piyambakipun!'

Kanthi tembung-tembung iki, dhèwèké nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti Allah. Lan anak-anaké ngubur ibuné kanthi pakurmatan, nyelehaké awaké ing peti mayité bapaké, jejere relik suaminé: iki minangka pangaturan sing wis digawé sadurungé seda. Sawisé kuwi, Santo Basil Agung diangkat dadi Uskup Agung Caesarea ing Kapadokia lan nglantik adhine, Gregorius (sing dikenal minangka Gregorius saka Nyssa), dadi presbiter; dhèwèké uga ngajak adhine liyané, Petrus, gabung lan mlebu ing kalangan rohaniwan; nalika krungu kabar iki, Santo Makrina bungah ing atiné. Sanga taun sawisé kuwi, dhèwèké krungu manèh yèn Santo Basil wis mulih marang Gusti, lan dhèwèké sedhih banget, nangisi ora mung pati adhine, nanging luwih amarga padhangé Gréja wis padam lan tiang kesalehan wis ambruk. Banjur wayahe wis cedhak kanggo Santa Makrina dhéwé mangkat marang Gusti; Santa Gregorius, Uskup Nyssa, adhine, nulis ing ngisor iki babagan pangliyané sing kinurmatan.

Sanga wulan sawisé seda[5153] , dianakake pasamuan para uskup ing Antiokia, kang aku uga rawuh (miturut Gregorius); sawisé pasamuan, aku mangkat sowan lan nemoni adhiku Macrina; kita wis suwe ora ketemu – kita ora bisa ketemu amarga akèh sangsara lan kasangsaran sing tak alami, amarga dianiaya ing endi-endi déning para Arian. Mula aku mangkat menyang kono: nalika aku wis lumaku adoh lan meh tekan panggonan tujuan, ing bengi sadurunge aku tekan ing omah adhiku, aku nduwé panglihatan ing ngimpi kaya ngene. Kayane aku nggawa relikwi martir ing pangkuanku, sing sumunar sinar padhang kaya cerminan padhang sing diadhepake marang srengenge, nganti mripatku ora kuwat ndeleng padhange sing ngédab-édabi iku. Panglihatan iki bola-bali telung kaping sajrone bengi iku, lan aku ora bisa mangerteni tegesé; lan aku krasa sedhih ing atiku, mula aku miwiti lelampahan, mikir kepiye impen iki bakal kelakon. Nalika aku wis cedhak panggonan ing ngendi Macrina sing berkah nglakoni urip kaya malaikat lan langit, lan nalika akèh wong padha metu nyambut aku ing dalan lan ngucapaké salam kanthi hormat, aku takon marang salah siji kenalanku bab adhiku Macrina: Aku dikandhani yèn dhèwèké lagi lara abot. Aku banjur mlaku cepet, atiku abot amarga sedhih; sawisé tekan biara, aku dhisik menyang gréja, ing ngendi kabèh biarawati padha ngentèni aku. Sawisé pandonga lan berkah, aku weruh yèn kepala biara, adhiku Macrina, ora ana ing antarané para biarawati, lan atiku dadi abot. Aku menyang selé lan nemokaké dhèwèké lara abot, nggleleng ora ing amben nanging ing lantai, ing papan kayu sing ditutupi kain; sandaran sirah saka kayu uga ditutupi kain. Nalika weruh aku mlebu lawang, dhèwèké nyembah lan ambruk ing pangkuanku: dhèwèké ora bisa tangi, nanging sak kuwate nyembah saka ambené, dhèwèké nyembah marang aku; aku banjur cepet-cepet ngangkat dhèwèké, mbalèkaké ing panggonan sing padha, lan nyium dhèwèké karo luh ing mripatku. Lan dhèwèké ngulur tangané marang Gusti Allah lan kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah ingkang Maha Agung, amargi sampun paring sih kurnia dhumateng kula, sampun paring kapenuhan panyuwun kula, lan sampun ngutus abdi Panjenengan rawuh maringi rawuhan dhumateng abdi awéwé Panjenengan.'

Banjur dhèwèké miwiti ngomong karo aku, nyamarké laraé: dhèwèké ora péngin nglarani atiku, mula kadhangkala dhèwèké ngetokaké raungan alus, nyoba sak kuwasaé nahan desahan sing kerep, lan ndelok kita karo pasuryan tentrem. Nalika dhèwèké ngandika kanthi tulus, dhèwèké kelingan Basil Agung; iki ndadèkaké atiku abot, lan aku ora bisa nahan tangisku. Nalika weruh tangisku sing getir, dhèwèké langsung mandheg nyritakaké bab Basil lan ngalih menyang topik liya; Dheweke miwiti nyritakake babagan Pangayomaning Gusti sing nggumunake lan pangreksan-Ne, babagan jaman sing bakal teka, babagan sebabe manungsa diciptakake lan kepiye dheweke dadi fana, kepiye lumantar pati sementara dheweke lumebu ing gesang langgeng – lan dheweke

---

23:19; Bil. 15:19–21). Jumlah persembahan pisanan ora kasebut ing Kitab Toret Musa, nanging diyakini paling ora siji per-enam belas saka kabèh asil bumi.

[5152] Persepuluhan, yaiku siji saka sepuluh. Ing Prajanjian Lawas (Kejadian 14:20), istilah iki nuduhaké kurban marang Gusti Allah saka siji saka sepuluh asil bumi, ternak, lan sapituruté. Persepuluhan mau diwènèhaké marang para Lewi, sing ora nduwé alokasi tanah lan mulané butuh panguripan. Sabanjure, para Lewi nyumbang siji pérangan saka sepuluh pérangan saka persembahané kanggo pangopènan imam agung (Bilangan 18:21–32).

[5153] Konsili iki dianakake ing taun 341 lan diadakakake nalika pambaptisan gereja, sing dhasaré wis dipasang déning Kaisar Konstantinus (306–337), nanging rampung sajrone pamaréntahan putrané, Konstantius. Ing konsili kuwi, disusun 25 paugeran babagan pamaréntahan gereja.

nyampekake wacana-wacana ilahiah liyane, sing maringi kita paedah lan kabungahan gedhe kanggo atine dheweke: panjenenganipun kapenuhan Roh Suci: kadosdene sih rahmat mili saking lambéné kados banyu ing sumur, lan sedaya pikirane kapenuhan bab-bab ing swarga. Sawisé rampung pangandikane, piyambakipun ngendika dhumateng kula:

'Wis wayahe, Rama, ngaso sakedhik saka lelampahan sing dawa lan nguwatake badanmu nganggo panganan.'

Sanadyan aku ora kepéngin ninggalake dhèwèké utawa mungkasi paguneman sing nyenengake, ing ngendi aku pancèn nemu tentrem kanggo atiku, aku ora wani mbantah dhèwèké, amarga kuwi kersané; mula aku pamit. Ana panggonan sing wis disiapake kanggo kita ngaso ing kebon cedhak kéné, kebon sing ayu banget, ing sangisore tedhunge wit-witan; nanging ora ana sing marakake aku seneng; atiku lara; aku weruh yèn adhiku wis cedhak pati, lan aku ngenteni impenku dadi kasunyatan—impen sing, kaya sing wis tak sadhar, wiwit kawujud, lan sing tak tafsiri kanggo awakku dhéwé kaya mangkéné: Relik martir iku yaiku Suster Macrina, sing pancen wis ngentekake awaké dhéwé pirang-pirang taun kanthi tumindak asketik amarga katresnan marang Gusti Allah, wis nglarani awaké kaya martir lan wis mati sakabehe marang dosa; sinar padhang sing sumebar saka relik mau minangka pratandha sih rahmaté Roh Suci sing manggon ing sajroning dhèwèké.

Ing tengah pangrasa sedhihku, sing kaberkahan, sawise nyumurupi iki lumantar Roh, ngutus kabar marang aku yen lara dheweke saya suda lan dheweke krasa luwih apik. Dheweke nindakake iki supaya aku ora sedhih, uga ora ilang pangarep-arep marang warase; nanging kanthi nindakake kuwi, dheweke nglipur aku, ngomong kanthi kias ora babagan kasehatan jasmani nanging babagan kasehatan rohani: banjur, seneng amarga kabar apik iki, aku njupuk panganan sithik lan turu sethithik. Mengko, aku sowan maneh marang dheweke, lan dheweke maneh miwiti pacelathon sing nyentuh ati, ngelingi kabecikan sing wis diparingake marang dheweke lan marang kulawarga kita kabeh; lan dheweke matur nuwun sanget marang Gusti Allah kanggo kuwi. Adoh saka aku, aku ngrungokake lan seneng banget karo tembunge, mikir ing atiku: muga-muga dina iki luwih nyata, supaya aku bisa luwih nikmati tembunge! Dina wis meh rampung, lan wayahe kita rawuh ing ibadah bengi ing gréja. Wanita sing lara kuwi pamitan lan miwiti ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti.

Esuké, nalika aku marani dhèwèké (miturut Santo Gregorius), aku wis weruh yèn dhèwèké arep séda: aku weruh kabèh kekuwatan fisiké wis sirna, lan aku krasa sedhih banget. Dheweke ngrasakake sedhihku lan miwiti nglipur aku kanthi maneka tembung sing diilhami déning Gusti lan crita-crita sing maringi panglipur, nalika dhèwèké dhéwé kebak kabungahan rohani: dhèwèké ora ngrasakake wedi mati utawa rasa ora nyaman sakcilit, nanging mung pangarep-arep marang Gusti. Ing tengah dina dhèwèké saya ringkih; dhèwèké mandheg ngomong karo kita lan wiwit ngobrol karo Gusti Allah ing pandonga, ngangkat tangane marang Panjenengané. Dhèwèké ndonga kanthi swara alus banget nganti kita meh ora krungu. Pandongané ngemot tembung-tembung ing ngisor iki:

'Panjenengan, ya Gusti, sampun ngilangi saking kita ajrih marang pati; Panjenengan sampun nyusun supados pungkasaning gesang samentawis punika badhe dados wiwitaning gesang langgeng lan langkung sae. Panjenengan maringi tentrem dhateng badan kita lumantar turu pati sakedhap lan badhe nguripaken malih nalika muni trompet pungkasan. Panjenengan paring kapitadosan dhateng badan kita ingkang fana, ingkang kawujud dening Panjenengan, dhateng bumi kados bandha; lan apa sing Panjenengan paringake marang bumi, bakal Panjenengan tampi maneh, ngowahi sing fana lan ora pantes dadi sing langgeng lan mulya. Panjenengan wis nylametake kita saka kutukan lan saka dosa; Panjenengan wis ngethok sirah ula[5154] lan nylametake manungsa sing wis dipangan saka cangkemé. Panjenengan sampun mecah gapura neraka lan, sawisé ngendhalèkaké kuwasa sing nguwasani pati, sampun mbukak dalan tumuju kabangkitan; Panjenengan paring pratandha marang sing ajrih Panjenengan, yaiku Salib Suci Panjenengan, kanggé nguwatké lan ngreksa gesang kita. Dhuh Allah ingkang langgeng, ingkang sampun kula pasrahi dhiri wiwit saking garbaning ibu, ingkang sampun kula tresnani kanthi sakabehing kekiyataning atiku, lan ingkang sampun kula pasrahi nyawa lan badan wiwit kula enget! Kintuna malaikat ingkang sumunar dhumateng kula, supados piyambakipun nuntun kula dhumateng papan ingkang

[5154] Yaiku setan (deleng Kejadian 3:15).

padhang lan sejuk, ing pundi wonten toya pangasoan[5155] lan pangkuan[5156] para bapa suci! Sampeyan sing mbusak senjata geni sing ngalangi lawang swarga kanggo maling sing disalib jejere Panjenengan lan sing nyerah marang rahmat Panjenengan, elinga uga aku, abdi Panjenengan, ing Karajané Panjenengan: awit kula ugi sampun nyalibake dhiri kula kaliyan Panjenengan, nglawan daging kula lumantar ajrih dhumateng Panjenengan lan tansah nepati dhawuh Panjenengan. Mugi jurang kang nggegirisi iku ora misahake aku saka para pilihan Panjenengan, lan mugi wong kang iri ora ngalangi dalanku; mugi dosa-dosaku—sing amarga kelemahan alamiah aku wis nindakake ing ngarsane Panjenengan, apa ing tembung, tumindak, utawa pikiran—ora ngadeg ing ngarsane Panjenengan! Ampunana aku, amarga Panjenengan gadhah kuwasa ngapura dosa! Aturana supaya nyawaku, sawisé bébas saka badan, bisa rawuh ing ngarsané Panjenengan tanpa cacad, tanpa dosa utawa rereged; mugi kados sangkaku dupa ing ngarsané Panjenengan.

[5157]Kanthi tembung-tembung mau, wanita sing pinaringan berkah iku nggawe pratandha salib ing mripaté, lambe, lan atiné, lan kanthi pandonga nyerahaké nyawane marang pangayomané Gusti Allah. Koyoké dhèwèké wis ketiduran lumrah: mripaté kèri, lambe meneng, tangané nyandhak ing dhadha kanthi rapi, lan kabèh awaké wis rapi nganggo busana nganti ora perlu ditutupi maneh déning tangan manungsa. Aku ndelok dheweke banjur nangis kenceng; uga para biarawati, sing nganti wektu kuwi wis nahan eluh amarga wedi ngganggu ibu rohani, lan nyumputake lara atine ing jero, nalika padha weruh yen dheweke wis ora ambegan maneh, langsung nangis banter lan nglegakake tangise. Kanthi angel banget, para biarawati mau bisa diyakinke supaya mandheg nangis lan nerusake kidungan lan pandonga kaya biyasane.

Sawisé kuwi, aku nyuwun marang para biarawati supaya metu sithik saka kamar lan aku tetep ana karo almarhumah, bebarengan karo sawetara wong sing paling cedhak nalika isih urip lan wis ngladèni dhèwèké; ing antarané ana sawijining wanita jenengé Vestiana. Dhèwèké asalé saka kulawarga senator; dhèwèké wis omah-omah, nanging ora suwé urip bareng bojone, amarga bojone ora suwé seda, lan dhèwèké, sawisé dadi janda, ora kepéngin omah-omah manèh; nanging, sawisé nilar kamulyan, kasugihan, kaéndahan lan kasenengan donya iki, dhèwèké lunga menyang Macrina sing pinaringan berkah, nemokaké ing dhèwèké pangayoman sing alus kanggo jandhané, lan manggon bareng dhèwèké pirang-pirang taun, kanthi sukses nyawisaké dhiri kanggo urip monastik. Aku kandha marang Vestiana iki:

'Saiki kita kudu ngagemaké awak gadis sing wis seda iki nganggo sandhangan sing resik.'

Nanging Vestiana banjur ngadhep biarawati liyane, Lampadia, lan takon:

'Pitutur apa sing diwenehake ibu rohani kita babagan panguburane?'

Lampadia, karo luh ing mripaté, kandha marang aku:

'Perginya ibu kita sing kinurmatan iki kaapikake dening gesang sing suci; lan kaya dheweke ora tau ngupaya hiasan donya nalika urip ing donya, mangkono uga dheweke ora nyiapake apa-apa kanggo panguburane. Iki ana kaos rami kasar, iki ana jubah prasaja, iki ana jubah lan tutup sirah sing wis luntur, iki ana sandal lusuh – kabèh mau mung bandha kang diduwèni, lan ora ana sing didhelikaké ing endi waé, ora ana ing peti utawa ing krista: dhèwèké mung nduwèni siji krista lan siji bandha – panggonan ing swarga; ing kono dhèwèké nyimpen kabèh kagungané, lan ora ninggalaké apa-apa ing donya.

Banjur aku (kandhane Santo Gregorius) ngendika marang para biarawati:

'Aku nggawa jubah anyar sing wis tak siapake kanggo panguburanku; apa dhèwèké bakal seneng yèn kita nganggo jubah iki marang dhèwèké?'

Para biarawati mangsuli marang aku:

'Sanajan dhèwèké isih urip, dhèwèké ora bakal nolak kado panjenengan, amarga dhèwèké ngajeni lan tresna marang panjenengan: dhèwèké ngajeni panjenengan kaya wong suci, tresna marang panjenengan kaya sedulur, lan pancèn, sedulur lanang ora dadi wong liya tumrap sedulur wadon.'

Mula aku ngutus njupuk kain kafan lan maringi dhawuh marang Vestiana lan Lampadia supaya ngagem almarhumah nganggo kain kuwi.

[5155] Ungkapan kias. Kaya banyu iku omben-omben sing larang regane sing mbalekake kekuwatan wong lelungan sing mlaku liwat ara-ara gersang sing panas lan kebak wedhi, mangkono uga berkah sing ora bisa diungkapake wis disiapake ing panggonan swarga kanggo wong lelungan sing ana ing dalan menyang Kraton Swarga.

[5156] 'Kandhutan' – dhadha. Ungkapan kias (deleng Lukas 16:23).

[5157] Pati St. Makrina kelakon watara taun 380.

Nalika Vestiana lagi ngagem awak mulya Santa Macrina, dhèwèké nyopot saka gulué salib wesi lan cincin uga saka wesi sing ana ukiran salib, banjur kandha marang aku:

'Delengen hiasan sing dienggo ing gulu Pengantené Kristus!'

Aku banjur njupuk cincin mau kanggo awakku dhéwé lan maringi salib marang Vestiana. Nalika dhèwèké nampa, dhèwèké kandha marang aku:

'Panjenengan wis milih bagean sing luwih becik kanggo awaké dhéwé, Bapa; ing cincin iki ana pecahan kayu sing maringi urip saka Salib Sucié Gusti.'

Banjur dhèwèké kandha marang aku manèh:

'Delengen kéné, Pak, barang sing éndah iki!'

Lan, kanthi mbukak sethithik dhadha almarhumah, dhèwèké nuduhaké marang aku bekas tatu ing awaké sing biyèn tau diduwèni lan nyritakaké apa sing dhèwèké dhéwé krungu saka almarhumah:

– Nalika sing pinunjul isih manggon karo ibuné, dhèwèké ngalami abses sing nyeri lan ora bisa mari ing panggonan iki; kudu ditusuk, sing mbutuhake pitulungan dhokter trampil: yèn ora, bakal nyebar ing saindenging awaké, nyerang atiné lan nyebabaké pati. Ibune ngajak dheweke supaya nuduhake borok kuwi marang para dhokter lan njaluk pangobatan, amarga seni kedokteran iku diparingi Gusti kanggo marasake wong. Nanging dheweke krasa angel banget ngidini priya ndeleng dhadhane sing telanjang lan nyentuh awake, mula dheweke mutusake luwih becik nahan lara sing nyiksa lan senajan pati tinimbang ketemu dhokter.

Ing sawijining sonten, sawisé kaya biyasane ngurusi kabutuhan ibuné nganggo tangané dhéwé, dhèwèké mlebu kamar sembahyang lan nutup lawang, banjur nglampahi sembahyang sakwengi, sujud marang lemah lan nyirami lemah nganggo luhé, nyuwun marang Gusti Allah piyambak, Panyembuh sejati kanggo jiwa lan badan. Banjur, njupuk segenggem lemah sing teles déning eluhé, dhèwèké ngolesaké ing panggonan sing lara. Esuké, ibuné, sing sedhih amarga dhèwèké, manèh nyuwun kanthi tulus supaya dhèwèké gelem ngidini dhokter nambani lukané. Nanging dhèwèké mangsuli:

'Iku wis cukup kanggo aku, Ibu, yen Ibu nyelehake tangan ing panggonan lara lan nggawe pratandha salib.'

Lan nalika ibuné nyelipaké tangané ing sangisoring klambiné lan nggawé pratandha salib, nalika ngrasakaké panggonan lara kuwi, dhèwèké ora nemokaké lara manèh: kanthi kuwasa Gusti dhèwèké wis mari, lan tatu lan rasa lara wis sirna; mung ana bekas cilik sing isih katon ing panggonan lara mau, minangka pangeling-eling saka mujijat Gusti.

Mangkono carane Vestiana nyritakake, lan Santo Gregorius nyathet. Panjenengané uga nerangake panguburané kanthi rinci; nanging kanggo nyepetake, kita mung bakal nyebutaké ing ngisor iki. Wajahé Santo Makrina nalika seda ayu banget nganti sumunar kanthi padhang kang nggumunaké. Akèh wong padha teka ing panguburané, ora diundang sapa-sapa kajaba déning Gusti. Kabeh wong sing padha kumpul padha nangis kenceng; wong-wong padha nyurung-nyurung, padha kepengin nyentuh tandu sing nggawa relik suci sang wali, lan amarga padha sesak, meh ora bisa nggawa menyang kuburan. Dheweke dikubur ing peti mati wong tuwane, jejere relik ibune: amarga dheweke wis nemtokake yen badan wong-wong sing wis urip bebarengan kudu padha istirahat bebarengan. Bab mukjijat-mukjijate, Santo Gregorius, adhine lan pangarang hagiografine, mung nyebut siji: kepiye nalika isih urip, wanita sing kinurmatan iku marasake bocah wadon sing wuta ing siji mripat (anehe katarak) kanthi nyium bocah wadon mau ing mripat sing kena; lumantar ciuman saka lambene sing suci, kataraké sirna, lan mripat mau bisa ndeleng maneh. Babagan mujijat-mujijat liyane, Santo Gregorius piyambak ngendika kaya mangkene:

Ana akèh manèh bab sing tak krungu saka para biarawati sing manggon bareng karo dhèwèké lan ngerti tumindaké kanthi cetha, sing durung tak cathet ing cathetan iki, amarga nalika wong-wong krungu bab kaya ngono, padha mung pracaya tumindak sing bisa ditindakake déwé, déné tumindak sing ngluwihi kekuwatané ora pracaya lan dianggep goroh. Mula saka iku, aku ora bakal nyritakaké kepiyé nalika pacekitan gandum sing disaluraké marang wong mlarat nganggo tangané dhéwé ora tau entèk, uga roti sing diwènèhaké marang wong luwe – uga mujijat-mujijat liya sing nggumunaké: panyembuhan lara sing cepet, pangusiran setan, pandelengan ramalan, lan prakiraan babagan mangsa ngarep. Sanadyan kabèh mau pancèn kelakon lan kabèh iku bener, aku isih bakal meneng bae, supaya aku ora ketangkep dosa ora precaya saka wong-wong ringkih, sing dadi budak dagingé lan ora ngerti carané Gusti Allah maringi karunia manut iman: marang sing imané sithik, Gusti maringi karunia luwih sithik, marang sing imané luwih gedhé, Gusti maringi luwih akèh.

Kita, nanging pracaya marang Kakuwataning Gusti Allah ingkang Maha Agung, ngluhurake Rama lan Putra lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase lan nganti jaman-jaman, amèn.

Kontakion, Nada 4:

Wahai Macrina sing kinurmatan, kowe tresna marang Gusti Allah sing Maha Agung kanthi sakabehe atimu; lan sawise nampa salib sing kinurmatan iki ing pundhakmu, kowe ngetutake Panjenengané kanthi semangat: mulane kowe oleh pangapura saka dosamu.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Dia

Diperayakaké tanggal 19 Juli

Reverend Diya lair ing Antiokia ing Siria; Dheweke lair saka wong tuwa Kristen, dibesarké kanthi taqwa, lan wiwit enom miwiti nglakoni tapa brata; dilatih déning wong-wong sing kaparingan wahyu saka Gusti Allah ing urip monastik sing luhur, dhèwèké nglawan kanthi sengit mungsuh sing ora katon – setan – lan mungsuh sing luwih cedhak, yaiku dagingé dhéwé, sing nuntun atiné menyang godaan. Dheweke ngalahake setan lumantar pandonga sing terus-terusan, lan ngendhaleni daginge lumantar puasa lan jaga; lumantar akèh pakaryan liya, dheweke nyiksa awak donyane ing saben cara, ngendhaleni daginge marang roh. Dheweke mangan sithik banget, lan ora saben dina, nanging mung saben rong dina utawa saben dina kapindho; malah, asring dheweke nglampahi pirang-pirang minggu tanpa panganan utawa turu. Sawisé ngendhalèkaké dhiri liwat pangendalian dhiri kaya ngono lan ngalahaké mungsuh rohani, dhèwèké nggayuh pangkat dhuwur ing urip tanpa hawa napsu lan dadi panggonan sing suci tumrap Roh Suci: sih rahmaté Gusti manggon ing sajroning dhèwèké, lan dhèwèké dadi wong sing kuwat ing tumindak lan tembung – dhèwèké nindakake mujijat, nuntun akèh wong marang kaslametan, lan lumantar dhèwèké Rama ing Swarga dipuji. Dheweke manggon suwene wektu ing Antiokia; banjur Gusti Allah maringi dhawuh ing pangliyan supaya dheweke lunga menyang Konstantinopel, supaya dheweke bisa luwih migunani marang wong-wong. Wiwitane dhèwèké ora pracaya marang pangliyan mau lan wedi menawa iku mung tipuané setan, amarga dhèwèké ngerti yèn setan uga bisa nyamar dadi *'malaikat pepadhang'* (2 Kor. 11:14). Nanging nalika piyambakipun nampi wahyu lan dhawuh ilahi sing sami kaping pindho, lan salajengipun dipunparingi paningalan kutha ingkang durung nate dipunrawuhi—yaiku ing pangliyan piyambakipun mirsani sakabehe Konstantinopel kados dene kanyatanipun—maka piyambakipun manut karsa Gusti Allah, ingkang ngatur sedaya prakawis kanggé kabecikan, lajeng ninggal Antiokia lan rawuh ing Konstantinopel. Nalika mlebu kutha lan ndeleng gréja-gréja sucié Gusti, kraton-kraton lan gedhong-gedhong kutha sing megah, dhèwèké gumun: kabèh mau wis tau dideleng ing wahyu sing diparingaké Gusti marang dhèwèké, lan ing kono dhèwèké yakin yèn wahyu sing diduwèni nalika isih ana ing Antiokia iku pancèn bener. Ora mung ngubengi kutha nanging uga ing sakupenge, dhèwèké nemokaké panggonan sepi ing njaba kutha sing ana kuburan kuna para pègan lan akèh setan manggon ing kana; wong-wong sing liwat padha wedi banget marang panggonan iki amarga penampakan lan horor setan; nanging dhèwèké seneng panggonan iki, lan kanthi nggawa kekuwatan Salib lan pandonga kaya senjata nglawan setan, dhèwèké manggon ing kana lan mbangun gubug cilik. Ora mungkin nyritakaké kabèh kasangsaran sing disebabaké setan marang dhèwèké, awan lan bengi. Para setan ora kendhat nyerang dhèwèké kanthi macem-macem penampakan aneh, nyoba medeni lan ngusir dhèwèké saka panggonan kuwi; nanging dhèwèké, kaya prajurit gagah berani saka Sang Raja Swarga, ngucapaké jeneng Kristus—sing medeni tumrap setan—kanthi wani nglawan, ora wedi, lan ngalahaké kabèh mau. Karepé ngerti apa Gusti wis maringi berkah supaya dhèwèké manggon ing panggonan kuwi, dhèwèké ndedonga kaping telu marang Gusti Allah Tritunggal lan, njupuk tongkaté sing garing, nyelepake ing lemah, kandha:

'Ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci! Yen tongkat iki thukul ing kéné lan ngakar, mula aku uga bakal manggon ing kéné.'

Nanging Gusti Allah, sing nepaki pangarep-arep wong-wong sing wedi marang Panjenengané lan nampa pandonga-pandongané, mireng pandonga sang wali lan maringi panyuwunané: Panjenengané nguripaké manèh tongkat garing mau nganggo banyu; lan tongkat iku dadi oyod, metu ranting, lan wiwit thukul sethithik-sethithik,

nganti sawise pirang-pirang taun, dadi wit oak ageng, sing sabanjure, sawise seda sang reverend, ora mung urip satus taun, nanging luwih suwe, nalika ortodoksi mekar ing agama Kristen. Romo Dii, nalika ndeleng yèn tongkat garing kuwi wis mèmèk, mangertèni yèn kuwi kersané Gusti supaya dhèwèké manggon ing panggonan kuwi. Dhèwèké nguwatké dhiri luwih kiyat nglawan setan-setan, ngresiki panggonan kuwi saka penampakan ala lan kengeriané. Para setan padha nglawan dhèwèké suwéné suwe, nanging ora bisa ngalahaké utawa ngusir dhèwèké saka panggonan kuwi; malah padha mlayu dhéwé saka kono, kalah lan kabur. Sawisé ngresiki panggonan saka setan liwat pandonga, sang wali manggon ing kono kanthi cara malaikat, memuji Gusti awan lan bengi, lan nampa panguripan liwat pangayoman Gusti. Banjur wong-wong wiwit krungu babagan dhèwèké. Warga lokal, nalika weruh yèn sang tuwa wis manggon ing panggonan sing medeni banget—panggonan sing mbebayani yèn mung liwat—kawit padha gumun, nanging banjur padha teka marang dhèwèké. Ndeleng yèn dhèwèké ora nduwé apa-apa ing selé, wong-wong mau wiwit nggawa kabutuhan urip; lan dhèwèké mulang marang sing teka babagan dalan kaslametan lan maringi pitutur sing diilhami Gusti; lan karo apa sing digawa mau, dhèwèké nambani para rawuh, uga maringi mangan marang wong mlarat lan para lelungan. Misuwuré nyebar adoh lan amba, utamané nalika kanthi sih-rahmaté Gusti sing manggon ing sajroning dhèwèké, dhèwèké wiwit marasaké lara-larané wong; akèh wong lara padha teka nglumpuk marang dhèwèké, lan dhèwèké enggal mbalèkaké marang wong-wong mau ora mung kaséhatan jasmani nanging uga rohani : Kanggo lara jasmani, piyambakipun nerapake pandonga minangka plester panyembuh, dene piyambakipun ngiket tatu rohani nganggo piwulang sing maras, nggerakake manungsa marang welas asih lan ngyakinke supaya tobat.

Ing wektu kuwi, Tsar Theodosius enom sing saleh lan tresna marang Kristus[5158] , putu saka Theodosius Agung, mrentah. Sawisé krungu babagan Dii sing kinurmatan, dhèwèké teka langsung sowan marang dhèwèké; dhèwèké kagum marang cara uripé lan ora kagandhèng karo bandha donya, lan atiné kagugah déning sih saka piwulang panylamet jiwa sing mili saka lambéné. Dheweke uga gumun marang tongkat garing sing wis mèmper oyod lan tuwuh dadi wit: dhèwèké mènèhi dhawuh, kanthi biaya kraton dhéwé, supaya ana gréja lan biara sing dibangun ing kana, supaya bapak sing kinurmatan bisa mimpin akèh wong lan nuntun ing dalan kaslametan, nalika Sang Kinasih Patriark Atticus ngyakinaké bapak sing kinurmatan mau supaya nampa pangurusan dadi imam. Mangkono, Dii sing nyenengake Gusti dadi abbot saka persaudaraan sing padha kumpul ing sakupenge, dadi guru mulya tumrap sapa waé sing teka, dadi penyembuh mujijat kanggo jiwa lan raga, lan dadi berkah tumrap kabèh kutha krajan. Lan biarané dadi pangayoman tentrem kanggo wong-wong sing ora nduwé panggonan liya kanggo nyandhak sirah. Biara kuwi kekurangan banyu, amarga papané garing, lan banyu kudu digawa saka adoh. Mula saka iku, para sedulur biara nyuwun marang Rama Suci supaya diparingi idin nggali sumur ing biara, ora mung kanggo kabutuhan biara, nanging uga kanggo kabecikan wong-wong sing teka ing kana. Wong suci mau sarujuk karo panyuwunané; para biksu banjur nggali sumur suwé lan wis cukup jero, nanging isih ora ana banyu: lemahé gundhul lan akèh watu. Para sedulur padha putus asa, lan para buruh pengin mandheg makarya, amarga wis ora ana pangarep-arep bakal nemokake banyu; Banjur Romo sing mulya rawuh ing panggonan mau lan sawise njupuk pacul, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya diturunaké menyang sumur; nalika wis diturunaké setengah dalan, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya keranjang sing nggawa dhèwèké mandheg, lan nggebuk témbok lemah telung kaping nganggo pacul, karo nyebut jeneng Trinitas Agung; lan sakwisé kuwi langsung mili banyu sumur sing akèh banget saka kono; Para buruh sing lagi kerja ing dhasar sumur meh ora bisa ditarik metu nalika banyu wiwit mili cepet banget nganti sumur kebak; kabèh padha gumun marang mujijat iki lan padha muji Gusti Allah. Salah siji buruh sing ana ing ndhuwur lan weruh yèn banyu mili saka témbok lemah kuwi ora pracaya lan mbisik marang kancané yèn tuwa kuwi wis nganggo sihir supaya banyu mili: amarga dhèwèké mikir, 'Kepiye bisa ana ing ngisoré ora ana banyu, nanging ujug-ujug mili akèh saka témbok ndhuwur?' Krungu tembung-tembung kuwi, paukumané Gusti Allah dumadakan tiba marang dhèwèké: dhèwèké keslèk, tiba menyang banyu lan klelep. Nalika krungu kabar iki, bojone langsung mlayu teka, nangis banter, banjur muni marang pendeta lan nyerang dhèwèké nganggo tembung-tembung kasar kaya mangkéné:

'Kowe luwih becik ora teka ing kene, kowe wong tuwa, kowe dukun, kowe sing nggodha, kowe sing ngrusak! Kowe wis ngrusak bojoku; saiki aku dhéwé bakal bunuh diri, supaya dosa kita loro mèlu nempel ing nyawamu!'

[5158] Theodosius II (sing Enom) mréntahaké separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 408 nganti 450.

Dheweke ngucapake akeh cacian liyane ing tengah tangise lan jerite. Nanging, sang resi banjur miwiti nglipur dheweke kanthi swara alus, kandha:

'Sabar sithik, wong wadon; nduwé iman, lan kowé bakal bisa nggawa bojomu mulih saka kéné!'

Wadon iku tambah nesu lan muni banter:

'Sampeyan biksu bohong! Saka endi sampeyan arep njupuk bojoku? Apa sampeyan arep nguripake wong mati?'

Lan, nyerbu marang sang resi, dhèwèké nyekel jubahé, arep nyabuti saka badané. Banjur para sedulur campur tangan, nyekel dhèwèké lan ngusir dhèwèké metu saka gapura biara. Lan sang wali kandha marang para sedulur:

'Biyenana dhèwèké; dudu dhèwèké sing ngina kita, nanging setan sing nyurung dhèwèké, lan sing bakal enggal isin amarga sih-rahmaté Gusti sing nulungi kita.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya padha nggoleki wong sing klelep ing banyu; banjur padha nemokaké lan narik wong mau metu. Dhèwèké wis mati; sang mujijat, wongé Gusti Diy, nyedhak, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nyekel tangané wong mati mau lan nguripaké saka lemah, urip; banjur nelpon bojone lan mbalèkaké bojone marang dhèwèké. Garwane kaget banget ndeleng bojone urip, lan kabèh wong padha ketakutan merga mujijat iki. Banjur garwane mulih karo bojone. Ing dalan, sadurunge tekan omah, bojone—sing bubar diuripake saka pati—dumadakan dengkulé luluh, tiba ing lemah lan seda manèh. Ndeleng kahanan iki, bojone gemeter ketakutan: dheweke wedi yèn Gusti Allah uga bakal ngukum dheweke nganggo murka-Nya, nganti dheweke uga tiba lan mati. Dheweke banjur bali menyang biara karo nangis lan merintih, nyungkur ing sikilé Romo sing mulya lan nyuwun pangapura:

"Romo! Garwaku," ujare, "sing Gusti wis nguripake saka pati amarga pandonga panjenengan, saiki wis seda maneh amarga dosaku!"

Lan kabèh padha kakehan ajrih marang dalan-dalané Gusti Allah sing éndah lan ora bisa dipahami. Sang Romo mulang wanita mau supaya nglampahi sisa uripé kanthi tobat, meratapi dosané, lan ngutus para sedulur supaya ngubur bojone miturut adat.

Romo sing mulya nindakake akèh mujijat liya lumantar kuwasa lan pitulunganing Gusti Allah Kang Maha Kuwasa (nanging kabèh mau tetep dadi rahasia tumrap kita, amarga lumantar wektu lan amarga panganiayaan marang Gréja sing manéka warna lan kerep, uga karusakan ing Konstantinopel, akèh buku sing sirna, lan mung sawatara cilik sing kita critakaké ing kéné babagan Romo Dii sing tekan marang kita). Panindak mukjizat iku urip dawa; nalika wis tuwa banget dhèwèké lara lan meh mati; sawisé nglumpukaké sedulur-seduluré, dhèwèké maringi piwulang lan sawisé nampa Komuni Suci, dhèwèké dadi kaya mati, ora obah lan ora ambegan. Kabeh wong, mikir yèn dhèwèké wis mati, padha wiwit nangisi lan nyiapaké panguburané. Kanjeng Sang Patriark Atticus saka Konstantinopel rawuh, kados déné Alexander, Patriark Antiochia, ingkang kebeneran wonten ing kutha wekdal punika; kathah tiyang pinunjul sanèsipun, saking kalangan agama lan donya, padha nglumpuk, kepéngin ngubur sang wali kanthi pakurmatan. Nanging piyambakipun, kados tangi saking tilem lan munggah saking amben, ngendika:

'Gusti Allah wis maringi aku urip limolas taun maneh.'

Lan piyambakipun tangi kanthi waras, sarta sedaya remen amargi piyambakipun wangsul saking lawang pati, awit piyambakipun dados berkah tumrap sedaya: panjenengané ngrembug babagan rohani lan kawruh babagan Gusti karo para bapa suci; panjenengané dadi perantara lan panyuwun ing ngarsané Gusti kanggo para raja; panjenengané dadi tuladha urip sing luhur kanggo wong-wong sing ngupaya kaslametan; panjenengané nuntun wong-wong dosa supaya tobat; panjenengané marasaké wong lara; panjenengané maringi pangayoman marang wong lelungan; panjenengané maringi mangan marang wong mlarat; lan panjenengané nulungi saben uwong ing saben kabutuhan; Sing Mulya Diy iku kabeh kanggo saben wong, mbantu saben wong kanthi tembung lan tumindak; kanggo saben wong, piyambakipun kaya bapak.

Sawise nglampahi limolas taun sing diparingi Gusti marang piyambakipun ing pakaryan asetik sing biasane, maringi manfaat marang nyawa akèh wong lan dadi pepadhanging donya, piyambakipun saya cedhak pungkasaning gesang donyané. Ing sawijining dina, piyambakipun mlebu gréja kanggo ndedonga ing mezbah suci lan ndeleng priya sumunar muncul ing ngarepé, nganggo busana imam, sing kandha marang piyambakipun:

'Wayah uripmu wis kawujud, lan wayahe wis teka kanggo mlebu ing urip langgeng; siyapna pisah saka badanmu lan lunga marang Gusti.'

Romo mau nundhuk marang wong sing wis muncul ing ngarepé lan kanthi khusyuk matur nuwun marang Gusti Allah amarga kabar bab wayahe sedaé; banjur piyambakipun nyaur sedulur-seduluré, maringi pitutur pungkasan, lan babagan panguburané, piyambakipun ngwarnèkaké yèn ana sing kepéngin, aja nganti awaké digawa mlebu kutha, nanging supaya dikubur ing sanggarehé dhéwé. Banjur, sawisé ngrampungaké kabèh persiapan sing perlu kanggo pangliwatan Kristené sing tentrem, sawisé ndedonga suwé kanggo kabèh wong lan kanggo dhèwèké dhéwé, lan sawisé pamitan pungkasan marang kabèh wong, dhèwèké ndeleng Malaikaté Gusti ing ngarepé lan kanthi kabungahan nyerahaké nyawané sing bener marang malaikat mau[5159] . Mangkono bapak kita sing kinurmatan Diy séda lan mèlu marang Gusti. Tsar lan Patriark kepengin mindhahake badan suci mau menyang kutha kanggo pangayoman kutha, nanging para biksu nyritakake wasiaté: yèn badané ora kena dikubur ing panggonan liya kajaba ing kripta biara. Amarga ora wani nglanggar sumpah sang sepuh, padha nglakoni kersané lan maringi panguburan sing kinurmatan ing biarané, ngluhuraké Gusti Allah, kang nggumunaké ing antarané para suci, siji ing Tritunggal, Rama, Putra, lan Roh Suci; marang Panjenengané uga, mugi ana pakurmatan lan kamulyan saka kita, saiki lan salawas-lawase, nganti yuswa dumadi. Amin.

Troparion, Nada 1:

O wong sing manggon ing ara-ara gersang, Malaikat ing daging, lan sing nindakake mujijat, kowe wis muncul, Bapa kita sing nggawa Gusti Allah; lumantar nglakoni puasa, jaga bengi, lan pandonga, kowe nampa karunia saka swarga, marasaké wong lara lan nyawa wong-wong sing teka marang kowe kanthi pracaya. Kamulyan marang Panjenengané sing paring kowe kekuwatan, kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe mahkota, kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar kowe.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi kasucian atimu, ya Sang Ilahi, lan nyekel pandonga tanpa kendhat minangka tombak kang gagah, kowe wis nyebarake pasukan setan, ya Bapa kita lan Pangripta Mucizah, Gusti. Mugi kowe ndedonga tanpa kendhat kanggo kita sedaya.

2 Agustus

20 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina iki, ditemokaké relik suci sing kinurmatan saka martir suci Athanasius saka Brest.

Urip lan Mujijaté Nabi Suci Elia

Perayaan tanggal 20 Juli

Nalika kita miwiti nyritakaké uripé Nabi Elia, sing ndeleng Gusti Allah lan panglindhunging Gusti Allah sing mulya lan semangat, sing ngecam para raja sing ora manut paugeran, sing ngukum wong-wong sing wis mbalik saka Gusti Allah, sing mateni nabi palsu, sing nindakake kaajaiban nggumunake sing dipatuhi déning alam lan dirungokaké déning langit, wong agungé Gusti Allah, sing nganti saiki isih urip ing daging lan bakal teka maneh ing bumi sadurunge Rawuhe Kristus kaping Pindho – supaya menehi pratandha sing luwih cetha lan luwih kuwat babagan semangaté, kanthi semangaté dhèwèké ngabdi marang Gusti Allah, kita bakal nyritakaké kanthi ringkes kedadéan-kedadéan sing wis kelakon sadurungé dhèwèké.

[5159] Sing Mulya Diya séda watara taun 430.

Wiwit jaman mbiyen, umat pilihané Gusti, sing wis saya akèh saka rolas putrané Israèl dadi rolas suku, sing dikenal minangka 'lutut', mbentuk sawijining kraton tunggal, sing dipimpin kanthi ora bisa dipisah-pisah lan otokratis déning siji pamimpin, diwiwiti saka Musa lan Yosua lan para hakim Israèl liyané, nganti para raja Daud lan Sulaiman[5160] . Nanging, nalika sawisé sedaé Salomon, putrané Rehabeam munggah ing tahta, lan nalika mréntah nagara—kawit isih enom ora nggatekaké pitutur para sepuh sing wis nduwé pengalaman, nanging malah ngrungokake para mudha sing umuré padha, dhèwèké dadi beban abot tumrap rakyaté, amarga nindhes kanthi pajeg lan pakaryan sing kakehan, ngukum kanthi kejem, malah kerep ngasingaké wong-wong mau; mula sepuluh suku padha mecah saka dhèwèké lan milih wong liya jenengé Jeroboam dadi rajané. Jeroboam biyèn tau dadi abdi Solomo. Ing sawijining wektu, Salomo kepengin mateni dheweke amarga sawijining kaluputan sing dilakoni, nanging Yerobeam mlayu menyang Mesir, ing kana dheweke manggon nganti seda Salomo[5161] . Sawisé seda Salomo, dheweke bali menyang tanah Israèl lan dipilih dadi raja déning suku-suku Israèl sing wis mecah saka Rehabeam. Rehoboam, putrané Salomo, mrentah ing Yerusalem mung ngatur loro suku – Yehuda lan Benyamin; Jeroboam, abdi Solomo, mrentah sepuluh suku Israel, manggon ing kutha Sikhem[5162] , sing wis dipugar lan dibangun maneh kanggo dheweke, amarga sadurunge kutha iku rusak. Loro suku sing tetep setya marang putrané Salomo dijenengi Karajan Yehuda; déné sepuluh suku sing mèlu marang abdi Salomo mbentuk Karajan Israel.

Nanging sanadyan suku-suku Israel kapérang dadi loro kraton, kabèh padha nyembah marang Gusti Allah siji sing nyipta langit lan bumi, amarga ora ana candhi liya kejaba sing ana ing Yerusalem sing dibangun déning Salomo, uga ora ana imam liya kejaba sing wis ditunjuk déning Gusti Allah; Mula saka iku, ing saben wektu, akèh wong saka Karajan Israel munggah menyang Yerusalem kanggo ibadah lan nyembelih kurban marang Gusti Allahé. Nalika ndeleng kahanan iki, Yeroboyam, Raja Israel, wiwit kuwatir, kandha:

'Yen wong-wong iki terus munggah menyang Yerusalem kanggo nyembah Gusti kaya ngene iki, mesthi padha kepengin bali marang raja sepisanané, putrané Salomo, lan banjur padha matèni aku.'

Nalika mikir bab iki, dhèwèké wiwit ngupaya cara supaya umat Israel ora menyang Yerusalem, supaya padha ora lunga menyang kana. Lan dhèwèké mutusaké, sepisanan lan sing paling utama, supaya padha adoh saka Gusti Allah.

'Ora mungkin,' pangandikane, 'kita nyerahake Yerusalem marang wong-wong mau kajaba padha luwih dhisik ninggalake Gusti.'

Nanging, amarga ngerti yèn wong Israel iku gampang kesengsem marang panyembahan berhala lan kabèh jinis tumindak ora suci, Jeroboam nyusun rencana licik kanggo nuntun wong-wong mau adoh saka Gusti. Dheweke nggawe loro sapi jantan enom saka emas, persis kaya wong Israel kuna, nalika metu saka Mesir, sing nggawe anak sapi emas kanggo awake dhewe ing ara-ara samun, sing disembah tinimbang Gusti Allah sejati (Keluaran, bab 32). Nimbali kabèh wong Israel marang dhèwèké lan nunjukaké loro sapi betina emas mau marang pasamuwan, Jeroboam kandha:

'Israel! Iki dewa-dewamu, sing wis ngluwari kowe saka tanah Mesir. Aja manèh menyang Yerusalem, nanging sembahna dewa-dewa iki.'

Lan dhèwèké ngadegaké sapi-sapi emas kuwi ing pirang-pirang panggonan: siji ing Betel lan sijiné ing Dan[5163] , mbangun candhi-candhi mewah kanggo kuwi, netepaké pesta-pesta lan akèh kurban minangka

---

[5160] Gusti milih lan misahaké Abraham lan keturunane saka bangsa-bangsa liya supaya iman sing sejati marang Gusti bisa lestari lan sumebar ing antarané manungsa. Palestina, sing diparingake Gusti marang Abraham lan keturunane, pancen cocog banget kanggo tujuan umat Gusti. Watesé ana ing lor déning Pagunungan Libanon, ing wétan déning Gurun Suriah-Arabia, ing kidul déning Gurun Arab sing berbatu, lan ing kulon déning Segara Mediterania. Kanthi watesan sing kuwat kaya ngono, umaté Gusti kapisahake lan dilindhungi saka pangaribawa bangsa-bangsa pagan lan bisa ngabdi marang Gusti, nepaki panggilané tanpa alangan lan kanthi bébas. Palestina uga cocog banget kanggo tujuan umaté Gusti amarga dunungé ana ing persimpangan Asia, Afrika, lan Éropa, ing tengah-tengah bangsa-bangsa kuna (Yehezkiel 5:5). Bangsa Allah bisa sesambungan karo kabèh bangsa gedhé lan maju ing jaman kuna lan nyritakaké wahyu Allah marang wong-wong mau. Nalika wayahe teka kanggo padhangaké bangsa-bangsa nganggo pepadhang piwulang ilahi, dalan menyang kabèh wong ing donya kabuka lan cedhak kanggo para mubalig saka Palestina.

[5161] Jeroboam iku saka suku Efraim; dhèwèké dadi salah siji pangawas buruh nalika pambangunan Bait Suci ing Yerusalem lan banget dikasihi déning Salomo. Nalika akèh wong sing ora puas munggah ing tanah Israèl lan mbrontak marang Salomo amarga nambah pajeg, Yerobeam dadi pamimpiné. Sawisé krungu bab iki, Salomo mréntah supaya Yerobeam dipatèni, nanging dhèwèké mlayu menyang Mesir.

[5162] Shechem dumunung ing tengah-tengah pérangan kulon Palestina, sing mengko dadi Samaria.

pangurmatan, lan nunjuk imam-imam kanggo kuwi; lan dhèwèké dhéwé malah nindakaké tugase imam. Kanggo nggodha maneh wong-wong sing seneng dosa, Jeroboam mrentahake supaya kabèh jinis tumindak ora patuh ditindakake ing ngarepé berhala sapi emas mau ing dina-dina sing wis ditetepake kanggo perayaane.

Mangkono, raja sing jahat iku, amarga kapentingan pamaréntahan sing sementarà, mbalik saka Gusti Allah dhéwé, lan nuntun kabèh sepuluh suku Israèl adoh saka Panjenengané. Sawisé raja iki, raja-raja Israèl liyané, bebarengan karo kabèh rakyaté, nerusaké ibadah marang berhala sing ala kuwi, kaya sing wis padha sinau lan dadi kabiasaané nalika jaman Jeroboam.

Nanging Gusti kang Maha Asih, kang ora ninggalake sanajan wong-wong sing wis ninggalake Panjenengané, nanging kanthi kabecikané ngupaya supaya padha tobat, ngutus para nabi suci marang wong Israel, supaya padha nyalahake kaluputané lan ngajak supaya mbebasake awake dhéwé saka jerat setan lan bali maneh marang pangibadah sing takwa marang Gusti Allah kang sejati. Antarane para nabi sing dikirim Gusti Allah marang Israel ing pirang-pirang wektu ana nabi agung, Santo Elia, sing uripe bakal kita rembug.

Miturut cathetan sing bisa dipercaya, tanah kelairan nabi suci Gusti Allah, Elia, yaiku tanah Gilead, ing sisih liya Kali Yordan[5164] , sing watesé karo Arab; kutha panggonané lair dijenengi Tishbe, mulané Elia uga diarani wong Tishbe[5165] . Elia asalé saka keturunan Harun, liwat bapaké sing jenengé Zabad. Lairé Elia ditandhani déning wahyu sing dideleng bapakné. Ing wektu persis nalika ibuné lagi nglairaké dhèwèké, Savah weruh wong-wong sing rupané putih padha ngomong karo bayi mau, mbungkus dhèwèké nganggo geni lan maringi panganan kanthi nyelehaké kobongan geni ing lambe. Kagèt amarga panglihatan iki, Savah lunga menyang Yerusalem lan nyritakaké marang para imam. Banjur salah sijiné, wong sing nduwèni pangertosan jero, kandha marang Savah:

'Aja wedi marang pangliyan bab anakmu, nanging ngertia yèn bayi iki bakal dadi wadah sih-rahmaté Gusti: sabdane bakal kaya geni, kuwasa lan mujarab; semangatné marang Gusti bakal gedhé; uripé bakal nyenengaké Gusti; lan dhèwèké bakal ngadili Israèl nganggo pedhang lan geni.'

Mangkono pratandha lan ramalan babagan Elia nalika lair, sing nuduhaké kados pundi dhèwèké bakal nalika wis diwasa.

Elia, minangka keturunan imam, nampa pangasuhan lan pendhidhikan ing antarané para imam; amarga wis nyawisake dhiri marang Gusti wiwit isih cilik, dhèwèké ngreksa kasucian prawan, ing ngendi dhèwèké manggon kaya malaikaté Gusti, tanpa cela ing ngarsané Gusti, suci ing jiwa lan raga. Tresna meditasine marang Gusti, dhèwèké kerep mundur menyang panggonan sepi kanggo nggolèki meneng, ing kono dhèwèké ngobrol suwé piyambakan karo Gusti ing pandonga kang murub, kobong karo katresnan geni marang Panjenengané, kaya Seraphim[5166] . Lan Elia dhéwé dikasihi Gusti, amarga Gusti tresna marang wong-wong sing tresna marang Panjenengané. Elija diparingi persekutuan sing pinunjul karo Gusti Allah lan, minangka asil saka gesangé malaékat sing , éntuk kawani gedhé ing ngarsané Gusti: apa waé sing dijaluk Elija marang Gusti, kabèh diparingi, amarga dhèwèké wis éntuk sih marang Panjenengané. Nanging, nalika krungu lan nyekseni, ing sisih siji, kaluputan-kaluputan sing dilakoni déning Israèl sing rusak: para raja sing manggon ing kejahatan tanpa wedi marang Gusti, para hakim lan para sepuh sing ora tumindak adil, lan wong-wong sing nyembah marang berhala sing keji lan nggleleng ing saben jinis cabui rohani lan jasmani tanpa wedi utawa ngajeni marang Gusti, malah nyembelih putra lan putrine dadi kurban kanggo setan; lan ing sisih liyane, para pemuja sing semangat marang Gusti Allah sejati, sing nahan kabeh jinis panganiayaan lan penindasan, nganti pati—nabi Allah kuwi sedhih banget ing atine amarga kabeh iki: kadhangkala dheweke nangisi karusakan akèh banget nyawa manungsa, kadhangkala dheweke nangisi panganiayaan kejem marang wong sing bener; nanging ingkang paling utama, piyambakipun sedhih lan nandhang sangsara ing atiné amargi ajrih ingkang dipun lampahi déning tiyang jahat marang Gusti Allah ingkang sajati, lan atiné saya kebak semangat kanggé kamulyanipun Gusti Allah. Luwih saking punika, Nabi Elijah ndedonga dhumateng Gusti Allah supados Panjenenganipun mbalèkaké para wong

---

[5163] Kutha Betel dumunung ing sisih kidul Samaria, lor Yerusalem, dene kutha Dan dumunung ing lor Galilea.

[5164] Ing tanah ing sacedhake Kali Yordan, ing separo wétan Palestina.

[5165] Kutha Tesvith utawa Tesva dumunung ing pérangan wétan tanah Gilead, kang nyabrang saka Gunung Hermon nganti Kali Arnon – wétan Kali Yordan, cedhak pagunungan Gilead.

[5166] Seraphim (saka basa Ibrani: 'makhluk geni, makhluk kobong') – makhluk sing paling cedhak karo Gusti Allah, makhluk rohani paling dhuwur, sing ngubengi pangkuan Sang Gusti kamulyan, lan ora kendhat-kendhat padha nguwuh: 'Suci, suci, suci Sang Gusti tentara (yaiku Gusti pasukan); kabèh bumi kebak kamulyané' (Yesaya 6:1–13).

dosa supados tobat. Nanging amarga Gusti mbutuhake wong dosa mbalèk kanthi sukarela saka dosa, lan wong Israel sing atiné atos ora nuduhaké kersa marang kabecikan, nabi Elia, kang kobong semangaté kanggo kamulyané Gusti lan kaslametan manungsa, nyuwun marang Gusti supaya ndendha wong Israel sakedhap, supaya, sanadyan mung kanthi cara iki, padha mbalèk saka kabecikané. Nanging, nalika ngerti manawa Gusti Allah, amarga katresnané marang manungsa lan sabar ngenteni, ora cepet-cepet ngukum, Elia, amarga semangat gedhé marang Gusti, wani nyuwun marang Gusti supaya dhèwèké, Elia, diparingi dhawuh ngukum wong-wong sing nindakake dosa, kanthi pangarep-arep manawa wong-wong mau bakal tobat yèn diukum déning manungsa. Lan Elia terus-terusan nyuwun marang Gusti bab iki nganti piyambakipun nampi apa sing dipun nyuwun saking Gusti ingkang Maha Luwes: Gusti ingkang Maha Asih, kados bapak ingkang tresna, boten kersa nglarani manah abdi Panjenenganipun ingkang dipun tresnani, ingkang ngabdi kados putra lan boten nate nglanggar sanajan salah satunggaling dhawuh Panjenenganipun ingkang paling alit; nanging amarga Elia manut marang Panjenengané ing kabèh bab lan ora tau nyebabaké nesu Panjenengané, Panjenengané nampa panyuwunan lan pandonga abdi sing setya, ora nyedhihaké dhèwèké kanthi ora maringi panyuwunan mau.

Ing wektu kuwi, Raja Ahab sing ora manut hukum mrentah ing Israel, kanthi Samaria minangka ibukutha (kutha iki wis dadi kutha krajan kaping telu ing Karajan Israel: kutha krajan kapisan yaiku Shechem, ing suku Efraim; kapindho yaiku Perse, ing suku Manase; katelu yaiku Samaria, maneh ing suku Efraim). Ahab nikah karo Jezebel, putri Etbaal, Raja Sidon. Yezebel, minangka wong pagan, nggawa dewi berhala dewa Sidon, Baal[5167] , menyang tanah anyar. Ahab, ing sisihé, mbangun candhi kanggo Baal ing Samaria lan nyiyapake mezbah ing kana; dhèwèké nyembah Baal minangka dewa lan meksa kabèh wong Israel sujud marang berhala iki. Kanthi mangkono, dhèwèké ora suwe nggawa penyembahan berhala ing kratoné nganti tekan tingkat sing paling parah, saéngga nyurung Sang Yehovah Gusti Allah Kang Maha Luhur luwih saka kabèh raja sing tau mréntah ing Israèl sadurungé. Lan marang raja iki pancene nabi Allah, Elia, teka kebak semangat kanggo Gusti Allah, lan ngecam dheweke amarga kesalahane—yèn sawise ninggalake Gusti Allah Israel, dheweke nyembah marang setan lan bebarengan karo kabèh bangsane nuntun wong-wong mau menyang karusakan. Nanging nalika weruh yèn sang raja ora gelem ngrungokaké piwulangé, nabi suci mau banjur nguwatké tembungé kanthi tumindak, ngetokaké paukuman tumrap sang raja—mungsuhé Gusti Allah—lan para kawanané. Dhèwèké kandha:

'Kados pangeran Yehovah Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Allahé Israèl, ing ngarsané kula ngadeg[5168] , gesang—menawa ana embun utawa udan ing bumi ing taun-taun punika, iku namung miturut tembung kula.'

Sawisé ngendika mangkono, Elia lunga saka Ahab, lan kaya sing diandharaké nabi mau, langit ditutup lan kekeringan teka: ora ana setitik udan utawa embun sing tiba ing bumi. Amarga kekeringan kuwi, panèn pari gagal total lan keluwen nyerang. Amarga nalika sawijining raja dosa, murka Gusti Allah tiba marang kabèh rakyaté. (kaya biyèn kabèh kraton nandhang sangsara amarga dosa Daud piyambak[5169]). Nabi Allah, Elia, ngarep-arep yèn Ahab, Raja Israèl, sawisé diukum, bakal nyadari kesalahané, mbalèk marang Gusti kanthi tobat, lan bebarengan karo dhèwèké mimpin wong-wong—sing wis disasar—mbalèk menyang dalan sing bener. Nanging nalika Sang Nabi Elijah nyumurupi yèn Ahab, kaya Firaun, tetep atiné atos, ora mung ora ana niat ninggalaké kaluputané nanging malah saya jero mlebu jurang piala, nganiaya lan malah matèni wong-wong sing nyenengaké Gusti lumantar cara urip , piyambakipun nerusaké paukuman nganti taun kapindho lan katelu. Ing wektu kuwi, sabda saka nabi pisanan sing ndeleng Gusti, nabi Musa sing suci, kang diucapake marang Israel, kawujud:

'Langit ing ndhuwurmu bakal kaya tambaga, lan bumi ing sangisormu kaya wesi' (Ulangan 28:23); amarga langit ditutup, bumi ora ana lembabane[5170] , lan ora ngasilake woh-wohan apa-apa.

[5167] Baal dianggep déning bangsa Kanaan minangka déwa utama. Kanthi jeneng Baal, padha ngdéwékaké srengéngé minangka sumber daya subur ing alam.

[5168] Tembung: 'Kaya Pangeran Allahmu urip, mangkono uga nyawamu' – padha karo sumpah kita: 'Aku sumpah marang Gusti'. Wong Yahudi kuna, sing kepengin njamin marang wong liya bab kasunyatan tembungé, biasané migunakaké persis tembung iki minangka sumpah.

[5169] Amarga kesombongan, Daud kepengin ngetung rakyaté. Amarga dosa iki, Gusti ngutus wabah marang kratoné, sing nyebabaké 70.000 wong mati sajrone telung dina.

[5170] Ing Palestina, kaya ing negara-negara panas liyane, udan mung tiba ing mangsa gugur lan mangsa semi; nanging embun ndadekake lemah dadi lembab banget. Embun kuwi abot banget, utamane ing mangsa panas, nganti lemah dadi lembab kaya sawise udan deres.

Amarga udhara tansah panas banget, lan saben dina ana panas sing nyengat saka srengenge sing nglayang, kabeh wit, kembang, lan suket padha layu – woh-wohan padha rusak, lan kebon, sawah, lan dataran dadi sepi banget, ora ana sing ngolah utawa nyebar wiji sing bisa ditemokake. Banyu ing mata air dadi garing, kali-kali cilik lan alur-alur banyu garing kabeh, lan tingkat banyu ing kali gedhe mudhun; sakabehe tanah dadi garing lan garing, lan wong, ternak, lan manuk padha mati keluwen. Hukuman iki ora mung tumeka marang Karajan Israel, nanging uga marang negara-negara jejere. Amarga nalika siji omah kobong ing kutha, geni nyebar menyang omah-omah ing sacedhaké. Mangkono uga ing saindenging donya: bangsa Israel siji waé ngundang murka Gusti marang awaké dhéwé, nanging kabèh donya nandhang sangsara. Nanging kabèh iki kelakon ora amarga murka Gusti, nanging amarga semangaté nabi Elia kanggo kamulyané Gusti. Amarga Gusti sing paling welas asih lan loman, ing kabecikané sing tanpa wates, nalika ndeleng kasangsaran manungsa lan paéning kabèh makhluk, wis siyap ngirim udan ing bumi; nanging Panjenengané nahan dhiri supaya ora nindakake kuwi, kanggo nepaki paugeran Elia lan supaya tembungé nabi kuwi ora kabuktèn palsu:

'Satemene Gusti urip, wiwit saiki ora bakal ana udan utawa embun sing tiba ing bumi, kajaba miturut tembungku.'

Wong sing ngucapake tembung-tembung iki kebak semangat kanggo Gusti nganti ora ngreksa awake dhewe, amarga dheweke ngerti yen pasokan pangan ing bumi entek, dheweke, kaya wong liya, bakal ngrasakake luwe. Nanging dhèwèké nglirwakaké kuwi, amarga luwih milih mati keluwen tinimbang paring welas asih marang wong-wong sing ora tobat lan mungsuh Gusti.

Apa sing banjur ditindakake Gusti Allah sing Maha Asih? Panjenengané ngutus nabi Elia menyang panggonan sepi, adoh saka panggonan manungsa, kanthi dhawuh:

'Mlaku menyang wetan lan ndhelik ing kali Kerit[5171] sing ana ing sacedhake Kali Yordan. Kowé bakal ngombe saka kali iki, lan Aku wis maringi dhawuh marang manuk gagak supaya maringi pangan marang kowé ing kana' (1 Raja-raja 17:3–4).

Gusti Allah nindakake iki supaya Elia ora dipatèni déning Yezebel, supaya dhèwèké ora mati keluwen, lan lumantar gagak lan kali Kerit, supaya nimbulaké welas asih ing ati Elia marang wong-wong sing nandhang sangsara lan mati keluwen lan ngelak. Dibandhingake karo manuk liyane, gagak nduweni ciri khas (Mazmur 146:9): dheweke banget rakus lan ora duwe welas asih, malah marang anaké dhéwé; amarga sakwise gagak ngopeni anaké, dheweke ninggalake anak-anake ing sarangé, mabur menyang panggonan liya lan nyebabake anak-anake mati keluwen. Mung Pangayomaning Gusti Allah, sing ngopeni saben makhluk, sing nylametake manuk-manuk mau saka pati: lalat mabur mlebu ing cangkemé kanthi kersané dhéwé, lan anak manuk mau banjur nelen lalat mau. Lan saben wektu manuk gagak, miturut dhawuh Gusti, mabur menyang nabi saben dina kanggo nggawa pangan—roti ing esuk lan daging ing sonten—nurani Elia—swara batin Gusti ing sajroning manungsa—muni ing atine:

'Delengen, gagak-gagak kuwi, sanadyan sacara alamiah galak, rakus, lan ora welas marang anaké dhéwé, kepiye padha ngopeni panguripanmu: sanadyan padha luwe, padha nggawa pangan kanggo kowe. Nanging kowe, manungsa, ora duwe welas asih marang wong, lan ora mung marang wong, nanging kowe malah kepéngin nganti kéwan lan manuk padha mati keluwen.'

Mangkono uga, sawisé sawatara wektu nabi weruh yèn kali mau wis garing, Gusti kandha marang dhèwèké:

'Wis wayahe paring welas asih marang makhluk sing nandhang sangsara iki lan ngirim udan, supaya kowe dhewe ora mati kakehan ngelak.'

Nanging abdi Allah sing semangat iku tetep teguh – malah, dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya ora ana udan nganti wong-wong sing durung kena paukuman wis kena paukuman, lan nganti kabèh mungsuh Gusti ing bumi padha sirna. Banjur sepisan maneh Gusti, kanthi wicaksana mirsani abdi Panjenengané marang welas asih, ngutus dhèwèké menyang Zarefat ing Sidon[5172] , sing ora kalebu ing pamaréntahan Raja Israèl, marang sawijining janda mlarat, supaya dhèwèké bisa merenung ing sajroning atiné bencana apa sing wis digawa ora mung marang wong sugih lan sing wis omah-omah, nanging uga marang janda-janda mlarat, sing asring ora duwe

[5171] Ing Siria, cedhak Damaskus.

[5172] Kutha Sarepta dumunung ing sisih kulon Fenisia, ing pesisir Segara Mediterania, cedhak Sidon.

pangan saben dina ora mung nalika paceklik, nanging uga ing taun-taun panèn subur lan kabèh kaluwihan donya. Nabi, nalika tekan gapura kutha kuwi, weruh sawijining janda nggawa kayu bakar—ora luwih saka loro potong; amarga ing guci mung ana sak genggam tipung lan sethithik lenga ing botol. Nalika Elia krasa luwe banget, dhèwèké nyuwun marang janda kuwi sepotong roti. Nanging janda mau, sawisé nyritakaké kamlaratané sing parah ing wektu pungkasan, kandha yèn dhèwèké péngin nyawisaké dhaharan pungkasan kanggo dhèwèké lan anaké saka tipung sing isih ana, sawisé kuwi padha bakal mati keluwen. Manungsa Allah kuwi bisa waé kasentuh lan welas marang kabèh janda mlarat sing lagi keluwen; nanging semangaté gedhé marang Gusti ngluwihi kabèh, lan dhèwèké ora nampilaké welas marang makhluk sing lagi mati-matian, amarga kepéngin ngluhuraké Sang Pencipta lan nuduhaké kuwasa Maha Kuwasa marang sakabehing jagad raya. Amarga saka iman, Eliya nampa karunia kanggo nindakake mujijat saka Gusti Allah, mula dhèwèké njamin yèn glepung lan lenga ing omahé janda iku ora bakal entèk; lan dhèwèké diparingi mangan déning janda mau nganti paceklik rampung. Nabi mau uga nguripaké manèh anaké janda sing wis mati liwat pandonga, kanthi ngembusaké napas kaping telu marang jenazah, kaya sing kacathet ing Sabda Gusti. Ana tradisi babagan putrané janda sing dibangkitaké iki, yèn jenengé Yونس (Yunus), lan dhèwèké sing sawisé diwasa lan diparingi karunia kenabian, dikirim menyang Nènéwèh kanggo mènèhi ajaran tobat; lan sawisé katelan déning ikan paus lan diusir metu sawisé telung dina, dhèwèké maringi pratandha marang kebangkitan telung dina Kristus, kaya sing dicritakaké kanthi rinci ing kitab nabi lan ing crita uripé[5173] .

Sawisé telung taun kekeringan lan paceklik, Gusti Allah sing Maha Asih, nalika ndeleng ciptaané rusak total ing bumi amarga paceklik, ngrasakaké welas lan ngandika marang abdi Panjenengané, Elia:

'Mlaku, sowana marang Ahab; Aku kepengin welas asih marang ciptaan-Ku lan, miturut tembungmu, ngirim udan ing tanah kang garing, kanggo nyirami lan ndadekake subur. Ahab wis condhong marang tobat; dheweke nggoleki kowe lan siap manut marang kabeh sing kok paringake.'

Nabi mau langsung mangkat saka Zarefat ing Sidon menyang Samaria, kutha krajan Karajan Israel. Ing wektu kuwi, Raja Ahab nduwèni pangurus jenengé Obaja, abdi sing setya lan wong sing wedi marang Gusti. Dhèwèké wis nyumputaké satus nabi Gusti saka tangan mateni Yezebel, nyelehaké ing rong guwa—limang puluh ing saben guwa—lan wis maringi dhèwèké roti lan banyu. Nalika Obadiah isih adoh saka kutha, dhèwèké ketemu karo nabi suci Elia; dhèwèké nyembah nganti nyentuh lemah lan kandha yèn Ahab wis nggoleki dhèwèké ing saindenging kraton. Nabi suci Elia mangsuli Obadiah, "Mula saka iku, muliha dhisik menyang kutha, banjur caria suket ing sacedhaké kali-kali sing garing, supaya ana panganan kanggo sawetara jaran lan ternak liyane sing isih urip." Baru wae Obadiah ninggal kutha, dhèwèké ketemu nabi suci Elia; dhèwèké nyemba ing ngarsané lan kandha yèn Ahab wis nggoleki dhèwèké ing saindenging kraton. Nabi suci Elia mangsuli marang Obadiah:

'Menehi marang tuanmu: "Ing kene aku, Elia; aku lagi arep menyang kono."'

Obadiah nolak, kandha:

Aku wedi menawa sawisé aku lunga saka kowe, Rohé Gusti bakal nggawa kowe menyang panggonan liya, lan aku bakal ketangkep dadi tukang goroh ing ngarepé tuanku, lan dhèwèké, amarga nesu, bakal matèni aku.' Elijah mangsuli:

'Satemene Gusti Allah Sang Pangeran Tentara, ing ngarsane pangeran aku ngadeg iki! Aku bakal muncul marang Ahab dina iki!'

Obadiah bali lan ngandhani raja. Ahab buru-buru metu kanggo ketemu karo wongé Gusti. Nanging nalika dheweke weruh Elia, awit nesu marang nabi mau, dheweke ngomong kasar, lan kandha marang Elia:

'Apa kowe sing nuntun Israel menyang kesesatan?'

Nanging wongé Gusti mangsuli Ahab tanpa wedi:

'Dudu aku sing mimpin Israel menyang kesasar, nanging kowe lan omahé bapakmu sing wis ninggalaké Gusti Allah lan nyembah Baal sing keji.'

Sawisé kuwi, nabi Allah sing diparingi kuwasa saka Gusti, wiwit maréntah marang raja kanthi wibawa, kandha:

'Tumindakna saiki lan kumpulna kabèh sepuluh suku Israèl marang aku ing Gunung Karmel[5174] ; gawa patang atus limang puluh nabi jahat sing nyembah dewa liya ing pucuk-pucuk gunung lan ing alas-alas[5175] , , lan

[5173] 22 September

sing mangan saka meja Yezebel; supaya padha mbantah karo aku babagan Gusti Allah, lan kita bakal weruh endi Gusti Allah sing sejati.

Sawisé kuwi raja langsung ngutus utusan ing saindenging tanah Israèl, nglumpukaké akèh wong, lan ngundang kabèh nabi ala lan imam menyang Gunung Karmel, lan dhèwèké dhéwé uga lunga menyang kana.

Banjur Elia, abdi Allah sing semangat, ngadeg ing ngarepé pasamuwan, ngandika marang raja lan kabèh wong Israel nganggo tembung-tembung iki:

'Sak suwéné pira kowe bakal mangu-mangu ing antarané loro panemu? Yèn Gusti Allah, sing wis nglantarake kowe metu saka Mesir nganggo tangan kang kuwasa, iku Allah, ngapa kowe ora manut marang Panjenengané? Nanging yèn Baal iku dewa kowe, ya manut bae marang dhèwèké.'

Wong-wong padha meneng, ora bisa mangsuli, amarga saben wong Israel padha krasa salah ing atiné. Banjur Elia nerusaké:

– Iki sing kudu kowe lakoni: yen kowe kepengin ngerti Gusti Allah sing sejati dina iki, tindakna apa sing tak paringake marang kowe. Kowe bisa weruh yen aku iki siji-sijine nabi Gusti sing isih ana ing saindenging Israel; kowe wis mateni nabi-nabi liyane; kowe uga bisa weruh pinten nabi Baal sing ana ing kene. Saiki, wenehana kita loro sapi jantan enom kanggo kurban, siji kanggo aku lan siji maneh kanggo para imam Baal; nanging kita ora butuh geni. Kurban sapa sing dituruni geni saka swarga lan nglelepake, dewa iku sing sejati, lan kabeh kudu nyembah marang Panjenengané; nanging sing ora ngakoni Panjenengané bakal dipatèni.

Sawisé krungu tembung-tembung mau, kabèh wong sarujuk karo putusané wongé Gusti Allah lan padha kandha:

'Kénging; tembungmu apik.'

Nalika sapi-sapi lanang mau digawa ing tengah-tengah pasamuwan, nabi Elia sing suci kandha marang nabi-nabi Baal sing jahat:

Pilih salah siji sapi abang kanggo awakmu, lan dadi sing pisanan nyiapake kurban, amarga kowe akeh, dene aku mung siji; lan aku bakal nyiapake kurbanku mengko. Lebokna sapi abang mau ing kayu sembelihan, nanging aja nyalakake geni; nanging ndedonga marang dewa Baal supaya ngirim geni saka swarga kanggo nglantarake kurbanmu.'

Para nabi sing ora isin kuwi nindakake persis kaya ngono. Sawisé undi-undi, padha njupuk sapi jantan, dipotong-potong, diselehake ing mezbah ing ndhuwur kayu, lan banjur padha ndedonga marang Baal supaya ngirim geni saka swarga kanggo nglirwaké kurbané. Padha nyebut-nyebut jenengé wiwit esuk nganti awan, karo njerit:

'Krungu kita, Baal, krungu kita!'

Nanging ora ana swara, ora ana wangsulan. Padha miwiti mlumpat-mlumpat ngubengi mezbah, nanging kabeh ora ana gunane. Ing tengah dina, wongé Gusti ngolok-olok marang wong-wong mau:

"Meluwa luwih banter," pangandikane, "supaya dewa-mu krungu kowe; mesthine saiki lagi sibuk: bisa uga lagi ngurusi apa-apa, utawa lagi ngobrol karo wong, utawa lagi mangan, utawa lagi turu[5176] ; meluwa sak bantere kowe kanggo mbangunake dheweke."

[5174] Gunung Karmel dumunung ing sisih lor-kulon Samaria, cedhak Segara Mediterania. Elia milih gunung iki kanggo kumpulé amarga iku dadi pusat utama ibadah Baal ing Karajan Israel.

[5175] Saliyane Baal, Astarte utawa Asherah uga disembah. Dheweke iku dewi langit (Yer. 7:18), rembulan, lan dewi kabungahan, katresnan, kesuburan, perang, lan moro. Dheweke digambarke nganggo sirah wanita, dihias nganggo sabit rembulan utawa loro tanduk. Sembah marang Baal dilakoni ing panggonan dhuwur, dene sembah marang Astarte ditindakake ing lembah-lembah, ing alas wit oak ijo. Pundhenan Baal, sing dibangun ing bukit lan gunung, tansah dikelilingi alas wit oak sing dikhususake kanggo Astarte, lan ing jeroné, ing kaki bukit, dipasang mezbah kanggo Astarte. Para imam Astarte dikenal minangka 'imam alas'. Saliyane perané minangka déwa srengéngé, Baal uga dikenal minangka Baal-Zebub, déwa lalat, amarga wong Filistin sing manggon ing pesisir sing endhek lan nandhang sangsara amarga kawanan lalat lan serangga liyané, padha ndedonga marang dhèwèké supaya dibebasaké saka lalat. Dheweke uga dianggep minangka penyembuh lara lan peramal. Baal-Verif iku dewa sumpah, perjanjian, lan aliansi. Baal-Peor iku dewa perang. Bangsa Israel gampang keseret menyang nyembah berhala, amarga ibadah marang Gusti sing sejati mbutuhake budi luhur, pandonga, tobat saka dosa, lan puasa, dene nyembah berhala diiringi tari-tarian, pesta, mabuk, lan kesenengan sensual liyane.

[5176] Biasane wong Yahudi turu nalika wektu paling panas ing dina, saka jam 10 utawa 11 esuk nganti jam 3 sore.

Para nabi palsu padha nyuwun marang Baal kanthi swara banter lan, miturut adaté, padha ngiris awaké dhéwé nganggo piso, déné liyané padha nggebuk awaké dhéwé nganti getih metu. Sadurungé sonten teka, Santo Elia Tisbait ngendika marang wong-wong mau:

'Meneng lan mandheg; wis wayahe kurbanku.'

Para pemuja Baal mandheg. Banjur Elia, ngadhep wong-wong, kandha:

'Mendekat marang aku!'

Kabeh padha teka marang dheweke. Nabi iku njupuk rolas watu, cocog karo cacahing suku Israil, lan mbangun mezbah kanggo Gusti Allah nganggo watu-watu mau; banjur sawisé nyelehaké kayu ing mezbah, dhèwèké motong sapi jantan mau dadi potongan-potongan, nyelehaké ing kayu, nggali parit ngubengi mezbah, lan dhèwèké mréntahaké wong-wong njupuk patang ember lan nyawuraké banyu ing ndhuwur kurban lan kayu mau; lan mangkono padha nindakaké. Elija maringi dhawuh supaya padha nindakake maneh; lan padha nindakake. Panjenengané maringi dhawuh kaping telu supaya nindakake maneh , lan padha nindakake. Banyu mili ngubengi mezbah, lan parit mau kebak banyu. Banjur Elija mberuwang marang Gusti, ngangkat pandelengané menyang langit, lan kandha:

'Ya Gusti Allahé Abraham, Ishak, lan Yakub! Rungokna aku saiki, abdi Panjenengan, lan kintuna geni saka swarga marang kurban iki, supaya kabèh wong iki ngerti dina iki yèn Panjenengan piyambak sing dadi Gusti Israèl, lan yèn aku iki abdi Panjenengan, lan yèn aku wis nyawisake kurban iki marang Panjenengan! Rungokna aku, ya Gusti, lan wangsulana aku nganggo geni, supaya manahé wong-wong iki padha bali marang Panjenengan.

Lan geni mudhun saka Gusti Allah saka swarga[5177] lan nglelepake kabeh sing arep kobong—kayune, watu-watu, abu, malah banyu ing parit—geni iku ngrusak kabeh. Nalika padha weruh kuwi, kabeh wong padha sujud nyembah ing lemah[5178] , padha njerit:

'Satemene, Gusti iku siji-sijine Allah; ora ana Allah liyane kejaba Panjenengané!'

Elija kandha marang wong-wong:

'Tangkap nabi-nabi Baal, supaya ora ana siji wae sing lolos.'

Wong-wong mau manut marang dhèwèké, lan Elia nuntun wong-wong mau menyang kali Kison, kang mili menyang Segara Agung[5179] . Ing kono dhèwèké matèni wong-wong mau nganggo tangané dhéwé[5180] lan mbuwang mayité sing ala mau menyang banyu, supaya bumi ora kena najis lan udhara ora kena reged amarga ambuné. Sawisé kuwi, Santo Elia ngandhani Raja Ahab supaya mangan lan ngombe kanthi cepet lan nyambungaké jaran-jarané ing kereta kuda supaya bisa miwiti lelampahané, amarga ora suwé bakal ana udan deres sing bakal nyiram kabèh. Nalika Ahab lungguh mangan lan ngombe, Elia munggah Gunung Karmel. Dheweke nyungkemi lemah, nyelehake pasuryane ing antarane dengkul lan ndedonga marang Gusti supaya paring udan ing bumi. Sawisé pandongane, kaya dibukak nganggo kunci, langit kabuka lan udan gedhe tiba, nyirami saben wong lan ngembaliake banyu ing lemah kang garing. Banjur Ahab, nalika nyadari kesalahane, nangis amarga dosane ing dalan menyang Samaria. Bab Elia sing suci, sawise ngiket pinggange, mlaku mlaku ing ngarep Ahab, kabungahan ing kamulyaning Gusti Allah.

Ratu jahat, Jezebel bojone Ahab, sawisé krungu kabèh sing kelakon, nesu banget marang Elia amarga wis mbasmi nabi-nabi Baal sing ora isin-isin; lan, kanthi sumpah marang déwané, dhèwèké ngutus warta marang Elia yèn esuké, pas jam nalika Elia matèni nabi-nabi Baal, dhèwèké bakal matèni dhèwèké. Kang Suci Elia wedi mati, amarga dhèwèké manungsa sing nduwèni kabèh kalemahan lumrah manungsa, kaya sing kacathet: 'Elia iku manungsa kaya kita' (Yakobus 5:17). Amarga ancaman Yezebel, dhèwèké mlayu menyang Beersheba[5181] ing Karajan Yehuda, lan menyang ara-ara samun piyambakan. Sawisé lelungan liwat ara-ara gersang sedina muput, dhèwèké lungguh ing sangisoring semak juniper kanggo ngaso. Kesiksa déning sedhih, dhèwèké wiwit nyuwun pati marang Gusti, kandha:

[5177] Turune geni saka swarga nuduhake yen Gusti Allah kanthi rahmat nampa kurban sing diparingake marang Panjenengané.

[5178] Nalika sembahyang, wong Yahudi padha sujud ngadhep lemah. Kanthi mangkono padha ngetokake kesadaran marang kahanan manungsa sing wis tiba ing ngarsane Gusti lan kethithikané ing ngarsane kamulyané, uga pangapurané amarga dosa-dosané.

[5179] Kali Kishon mili cedhak Gunung Carmel, ing sisih loré; mili menyang Segara Tengah, sing diarani Segara Agung.

[5180] Miturut Hukum Musa, penyembah berhala sing terang-terangan kudu dipatèni, utamané sing nuntun wong liya menyang penyembahan berhala (Ulangan 13:1–18).

[5181] Kutha Beersheba dumunung ing kidul Yehuda.

'Duh Gusti! Cukup wis aku urip ing donya iki nganti saiki; jupuk nyawaku saiki; apa aku luwih becik tinimbang para leluhurku?!'

Nabi kuwi ngendika mangkono dudu amarga sedhih merga panganiayaan sing diadhepi, nanging minangka abdi Allah sing semangat, ora bisa nahan kejahatan manungsa, ngremehake Allah, lan ngina marang jenengé Gusti sing paling suci: kanggo dheweke, luwih gampang mati tinimbang krungu lan ndeleng wong-wong sing ora nduwé hukum ngremehake lan nolak Allahé. Kanthi pandonga iki ing lambéné, Elia nglempèk lan turu ing sangisoring wit. Lan wongé, Malaikaté Gusti nyentuh dhèwèké lan kandha:

'Bangun, pangan lan ngombe.'

Nalika Elia tangi, dhèwèké weruh ing sirahé ana roti tanpa ragi sing anget lan kendi isi banyu; dhèwèké tangi, mangan, ngombe banyu iku, banjur turu manèh. Malaikaté Gusti nyentuh dhèwèké kaping pindho, kandha:

'Bangun, mangan lan ngombe, awit kowe isih nduwé lelampahan sing dawa ing ngarepmu.'

Eliya tangi, mangan maneh, ngombe banyu, lan sawisé dikuatké déning panganan kuwi, piyambaké mlaku patang puluh dina patang puluh bengi menyang gunungé Gusti, Horeb[5182] , ing ngendi piyambaké manggon ing guwa. Ing kéné kancané yaiku Gusti Allah piyambak, sing rawuh marang Eliya ing angin alus sing semriwing alon ing udara sing resik. Nalika Gusti nyedhak marang dheweke, rawuhe diwiwiti karo pratandha nggumunake: sepisanan ana prahara gedhe sing mecah gunung lan ngremuk watu; banjur ana geni, nanging Gusti ora ana ing geni; sawise geni ana angin alus; lan ing kono Gusti ana[5183] . Nalika Elia krungu Gusti lumantar, dhèwèké nutupi rai nganggo jubahé lan metu saka guwa, banjur ngadeg ing lawang guwa. Dhèwèké krungu Gusti ngandika marang dhèwèké:

'Apa kowe lagi apa ing kene, Elia?'

Eliya mangsuli:

Aku wis semangat kanggo Panjenengan, Gusti Sang Maha Kuwasa, amarga bangsa Israel wis ninggalake prajanjen Panjenengan, ngrubuhake mezbah Panjenengan lan mateni para nabi Panjenengan; mung aku siji sing isih ana, lan padha ngupaya nyawaku kanggo mateni aku.'

Nanging Gusti nglipur Elia ing sedhihé lan ngandhani yèn ora kabèh wong Israel sing mbalik saka Panjenengané, nanging Panjenengané nduwèni pitung ewu abdi sing didhelikaké sing ora nate sujud marang Baal. Ing wektu sing padha, Gusti ngandhani Elia yèn karusakan Ahab lan Yezebel karo kabèh keluargané wis cedhak, lan dhèwèké paring dhawuh marang Elia supaya milih wong sing pantes aran Yehu kanggo mréntah karajan Israèl, sing bakal ngancuraké kabèh keluargané Ahab, lan ngléhokaké Elisha dadi nabi[5184] . Mangkono, sawisé maringi panglipur marang abdi-Nya, Gusti lunga saka dheweke. Wongé Gusti, tumindak miturut dhawuhé Gusti, mangkat saka Horeb; ing dalan dhèwèké ketemu Elisha, putrané Shaphat, sing lagi nyambut garap lemah nganggo rolas pasang lembu; kanthi mbuwang jubahé marang dhèwèké, nabi Élia sing suci maringi dhawuhé Gusti marang dhèwèké, ngangkat dhèwèké dadi nabi, lan dhawuh supaya mèlu dhèwèké. Banjur Elisha kandha marang Élia:

'Aku nyuwun, tulung kowe ngidini aku lunga sedhela kanggo pamitan karo bapak lan ibuku, banjur aku bakal mèlu kowe.'

Kang Maha Suci Elia ora ngalangi. Elisha, sawisé bali menyang omah, nyembelih sapai loro sing biyèn digunakaké kanggo ngolah tanah, nyiapaké pesta kanggo tangga teparo lan seduluré, banjur sawisé pamitan karo wong tuwané, lunga marang Elia lan ngetutaké dhèwèké ing endi-endi, dadi abdi lan murid.

Ing wektu kuwi, Raja Ahab, amarga pangaribawa bojone sing jahat, Yezebel, nambah pelanggaran anyar ing ngisor iki marang pelanggaran-pelanggaran sadurunge.

Ana wong Israel sing jenenge Naboth duwé kebon anggur ing sacedhaké kratoné Raja Ahab ing Samaria. Ahab ngajokaké marang Naboth:

[5182] Gunung Horeb dumunung ing sisih kidul-kulon Semenanjung Arab, ing lor Segara Abang, cedhak Gunung Sinai, rada ing lor-kuloné.

[5183] Elias nganggep perlu supaya kabèh wong sing jahat padha musna. Nanging Gusti ora muncul marang Elias ing prahara, ora ing gempa, ora ing geni, nanging muncul ing angin sepoi-sepoi, kanggo nuduhaké yèn sanadyan Panjenengané bisa ngrusak wong jahat liwat prakara alam sing nggegirisi, Panjenengané nganggep luwih becik mréntahaké manungsa kanthi alus lan sabar.

[5184] Saka kéné cetha yèn lumantar pangurapan raja lan nabi, Roh Suci diparingaké marang wong-wong mau, sing ngluhuraké wong-wong mau tanpa tandhingan tinimbang wong liya lan ndadékaké wong-wong mau dadi wakil lan piranti panguwasaé Gusti Allah tumrap manungsa.

'Adolake kebon anggurmu marang aku, supaya bisa dadi kebon kanggo aku, awit cedhak karo kratonku. Aku bakal menehi kebon liya sing luwih apik tinimbang iki; lan yen kuwi ora kowe senengi, aku bakal mbayar rega kebon anggurmu nganggo dhuwit.'

Naboth mangsuli:

[5185] 'Mugi Gusti njaga aku supaya ora maringi kowe pusaka leluhurku.'

Ahab bali menyang omahé, kuciwa lan tersinggung amarga wangsulané Naboth, lan amarga nesu dhèwèké ora gelem mangan roti. Nanging Yezebel, sawisé ngerti sabab kasedhihane, ngolok-olok dhèwèké, kandha:

Apa iki pancen watesing kakuwatanmu, ya Sang Raja Israel, nganti kowe ora bisa ngetokake kersamu sanajan marang siji wong? Nanging mandhegna sedhihmu, mangan roti lan ngenteni sakedhik: aku dhewe bakal masrahake kebon anggur Naboth ing tanganmu.

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké nulis piwarta ing jeneng raja marang para tuwa Israel lan masang cap kraton ing kono. Ditulis manawa padha kudu ngajokake tuduhan palsu marang Naboth— —kaya-kaya dhèwèké wis ngina Gusti Allah lan raja, lan sawisé nglumpukaké saksi palsu, padha kudu nglontaraké dhèwèké nganggo watu ing njaba kutha. Lan pambunuhan sing ora adil kuwi dilakokaké miturut prentah sing ora sah. Sawisé eksekusi Naboth, sing pancèn ora salah, Yezebel kandha marang Ahab:

'Saiki jajahna kebon anggur iku tanpa mbayar, amarga Naboth wis ora urip maneh.'

Ahab, sawisé krungu bab pembunuhan Naboth, sedhih sakedhap, banjur lunga menyang kebon anggur kanggo nguwasani[5186] . Ing dalan, miturut dhawuh Gusti, nabi suci Elia ketemu karo dhèwèké lan kandha:

'Amarga kowe wis mateni Naboth sing ora salah kanthi ora adil lan nyita kebon angguré kanthi cara sing ora sah, mula mangkéné pangandikane Gusti: ing panggonan sing padha asu-asu wis ngrasakaké getihé Naboth, asu-asu mau bakal ngrasakaké getihmu uga; uga bojomu, Jezebel, bakal dipangan asu-asu, lan kabèh keluargané bakal diancuraké.'

Ahab, nalika krungu tembung-tembung mau, nangis; dhèwèké mbusak busana kratoné, nganggo kain karung, lan puasa[5187] . Lan pangapurané Ahab sing sethithik ing ngarsané Gusti nduwèni kuwasa nganti paukuman sing wis ditetepaké marang kabèh keluargané ditundha nganti sawisé Ahab seda. Amarga Gusti Allah ngendika marang nabiné, Élia:

'Amarga Ahab wis ngendhegake atiné, Aku ora bakal ngetokake bala marang omahé nalika dhèwèké isih urip, nanging bakal teka marang anaké.'

Sawisé kuwi, Ahab urip telung taun maneh lan mati ing peperangan[5188] . Saka medan perang dhèwèké digawa nganggo kereta perang menyang Samaria, lan getihé sing mili saka kereta perang kuwi dijilat asu, kaya sing wis dipratélakaké nabi Gusti Allah. Mangkono uga, kabèh sing wis dipratélakaké babagan Yezebel lan kabèh omahé Ahab banjur kelakon ing wektu sing wis ditemtokaké, sawisé nabi Élia sing suci diangkat menyang swarga (2 Raja 9:1–37).

Sawisé Ahab seda, putrané Ahaziah njupuk alih dadi raja; dhèwèké kabukti dadi ahli waris ora mung tahta nanging uga kabèh kaluputan bapaké, amarga manut marang ibuné sing jahat, Yezebel, dhèwèké nyembah Baal lan nglakoni kurban marang dhèwèké, saéngga banget nyinggung Gusti Allah Israèl. Sawijining dina, amarga kecerobohan, Ahaziah tiba saka jendhela omahé lan dadi lara banget. Dhèwèké ngutus utusan marang dewa palsu Baal—sejatine marang setan sing manggon ing arca Baal lan maringi wangsulan palsu marang sapa waé sing takon. Dheweke ngutus utusan marang dewa palsu Baal—utawa luwih tepaté marang setan sing manggon ing arca Baal lan maringi wangsulan palsu marang sapa waé sing takon. Nalika utusan Ahaziah lagi ana ing dalan menyang Baal, nabi Elia muncul ing ngarepé miturut dhawuh Gusti lan kandha:

[5185] Taurat Musa nglarang adol tanah pusaka (Bilangan 36:7).

[5186] Aset saka wong-wong sing dihukum pati amarga nindakake kejahatan marang raja banjur dadi kagungan raja.

[5187] Ing jaman biyen, kanggo ngetokake sedhih, wong-wong padha ngoyak sandhangane—tegesé mecah ing ngarep ngliwati dhadha—nyawur abu utawa lemah ing sirah, nganggo kain karung—tegesé sandhangan kaku, sempit, tanpa lengan, digawe saka kain felt, kaya karung—lan ora adus. Padha ora ngresiki utawa ngganti sandhangané, mbusak kabèh perhiasan, malah sepatu lan sandal (piring cilik saka kayu sing dipasang ing sol nganggo tali), lan mlaku tanpa sepatu; padha motong rambute lan jambangé. Ing sedhih sing jero, padha lungguh utawa nggleleng ing lemah, ing bledug lan abu; padha nutupi dagu—tegesé bagean rai ing ngisor irung—minangka pratandha yèn padha ora kepéngin ngomong, lan malah nutupi kabèh rai lan sirah.

[5188] Nalika perang karo raja Siria Ben-Hadad.

'Apa ing Israel ora ana Gusti supaya kowe padha takon marang Baal? Balèkna lan kandhaa marang raja sing ngutus kowe: "Mangkéné pangandikane Gusti: Kowe ora bakal tangi saka amben sing saiki kowe nggladrah, nanging kowe bakal mati ing kana.'"

Nalika padha bali, para utusan nyritakaké tembung-tembung mau marang sang raja sing lagi lara. Sang raja banjur takon marang wong-wong mau:

'Kaya apa rupané wong sing ngomong tembung-tembung iki marang kowé?'

Padha mangsuli:

'Wong iku ketutup rambute lan nganggo sabuk kulit ing pinggangé.'

Kratu kandha:

'Iku Elia saka Tisbe.'

Lan piyambakipun ngutus panglima limang puluh sing paling tuwa, karo limang puluh prajurit, kanggo njupuk Elia lan nggawa dhèwèké marang sang prabu. Padha lunga lan ndeleng Elia ana ing Gunung Karmel, amarga dhèwèké biyasa manggon ing gunung kuwi. Nalika panglima limang puluh kuwi ndeleng Elia lungguh ing pucuk gunung, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Wongé Gusti! Menèk mudhun kéné; raja dhawuh marang kowe supaya teka marang dhèwèké.'

Kang Suci Elia mangsuli marang kapten limang puluh mau:

'Yen aku iki wongé Gusti, muga geni mudhun saka swarga lan nglirwaké kowe karo limang puluh prajuritmu.'

Lan langsung ana geni tiba saka swarga lan nglirwaké wong-wong mau. Sang raja ngutus kapten limang puluh liyane karo jumlah prajurit sing padha, nanging kedadéyan sing padha kelakon marang wong-wong mau: geni sing tiba saka swarga uga nglirwaké wong-wong mau. Raja ngutus kapten limang puluh katelu karo limang puluh prajurit. Kapten limang puluh iki, sawisé ngerti apa sing kelakon marang sing wis dikirim sadurungé, teka marang Santo Elia kanthi wedi lan andhap asor, banjur sujud ing ngarsané lan nyuwun kanthi kandha:

'Wahai Manungsa Allah! Ing ngriki kawula, lan para abdi dalem ingkang rawuh kados kawula, sami ngadeg ing ngarsanipun; mugi panjenengan paring welas dhateng kawula: kawula boten rawuh kanthi karsa dhéwé, nanging dipun utus dhateng panjenengan; aja ngantos panjenengan ngancuraken kawula nganggo geni, kados panjenengan ngancuraken tiyang-tiyang ingkang dipun utus sadurunge kawula.'

Lan nabi iku ngapura wong-wong sing teka kanthi andhap asor; nanging ora ngapura wong-wong sing teka sadurunge, amarga padha teka kanthi sombong lan kuwasa, kepengin nangkep lan nggawa dheweke kanthi isin. Gusti Allah maringi dhawuh marang Nabi Elia supaya lunga bareng klompok katelu iki tanpa wedi lan kandha marang raja tembung sing padha kaya sing wis diucapake sadurunge. Mula, wongé Gusti Allah, sawisé mudhun saka gunung, lunga bareng karo panglima limang puluh lan prajurit-prajurité. Nalika dhèwèké tekan ing ngarsané raja, Elia kandha marang raja:

'Mangkéné pangandikane Gusti: amarga kowe wis ngutus takon marang Baal bab uripmu, kaya-kaya ora ana Gusti Allah ing Israèl sing bisa kok takoni, mulané kowe ora bakal tangi saka amben sing saiki kok turu, nanging kowe bakal mati.'

Lan Ahasya seda, manut marang sabda Gusti sing diucapaké lumantar nabi. Sawisé Ahasya, adhine Yhoram sing nggantèkaké dadi raja, amarga Ahasya ora nduwé anak lanang. Kanthi Yhoram, keturunan Omahé Ahab rampung, wis dipotong déning murka Gusti Allah ing jamané nabi suci Elisha, kaya sing kacathet ing biografiné.

Nalika wayahe Gusti Allah arep ngangkat Elia menyang swarga nalika isih urip ing daging, Elia lan Elisha lagi lelungan saka kutha Gilgal menyang kutha Betel. Amarga ngerti lumantar wahyu saka Gusti yèn panjemputané menyang swarga wis cedhak, Elia kepéngin ninggalaké Elisha ing Gilgal, kanthi andhap asor ndhelikaké kamulyan sing bakal diparingaké Gusti marang dhèwèké. Dheweke kandha marang Elisha, 'Tinggal kene, awit Gusti Allah ngutus aku menyang Betel.' Nanging Elisha sing suci, sing uga ngerti lumantar wahyu ilahi apa sing bakal kelakon, mangsuli:

'Sak suwéné Gusti urip, lan sak suwéné nyawamu urip, aku ora bakal ninggalaké kowé,' lan loro-loroné padha lunga menyang Betel. Para putrané para nabi[5189] , sing manggon ing Betel, nyedhak Elisha kanthi rahasia lan kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe ngerti yèn Gusti arep njupuk tuanmu saka kowe?'

Elisha mangsuli:

Aku uga ngerti, nanging simpen wae kanggo awakmu dhéwé.'

Sawisé kuwi, Elia kandha marang Elisha:

'Tetep kene; Gusti wis ngutus aku menyang Yerikho.'

Elisha mangsuli marang dheweke:

'Kaya Gusti urip, lan kaya nyawamu urip, aku ora bakal ninggalake kowe,' banjur padha lunga menyang Yerikho. Para putra nabi sing ana ing Yerikho padha nyedhaki Elisha lan kandha marang dheweke:

'Apa kowe ngerti yèn dina iki Gusti bakal njupuk tuwanmu saka kowe?'

Eliseus mangsuli:

'Aku wis ngerti; meneng.'

Elias sing suci ngendika marang Elisha sepisan maneh:

'Tetep kene, awit Gusti Allah wis ngutus aku menyang Yordania.'

Nanging Elisha kandha:

'Merga Gusti urip, lan nyawamu urip, aku ora bakal ninggalake kowe,' banjur padha mangkat bebarengan. Ing mburi, ana limang puluh wong saka para putra nabi; nalika loro nabi suci mau tekan Yordan, Elia njupuk jubahé, digulung, banjur dipukule banyu nganggo jubahé; banyu mau mecah dadi loro, lan padha nyabrang Yordan ing lemah garing. Sawisé nyabrang Yordan, Elia kandha marang Elisha:

'Panjalukna apa sing bisa tak lakoni kanggo kowe sadurunge aku dijupuk saka kowe.'

Elisha mangsuli:

'Aku nyuwun supaya roh sing ana ing kowe kaping pindho luwih akeh ana ing aku tinimbang ana ing kowe[5189] .'

Elias kandha:

'Kowe wis njaluk bab sing angel; nanging yen kowe weruh aku digawa saka kowe, panyuwunanmu bakal dikabulake; yen ora, kowe ora bakal nampa.'

Nalika padha mlaku lan padha rembugan kaya ngono, dumadakan ana kereta geni lan jaran geni kang muncul[5190] lan misahake kanca-kancane, lan Elia kabawa munggah menyang swarga ing pusaran angin. Elisha, nanging, ndelok lan muni:

[5191]– Bapak, Bapak! Kereta perang Israel lan para jaran perangé! (Kanthi tembung-tembung iki kayane dhèwèké kandha: 'Sampeyan, Bapak, pancèn dadi kekuwatané Israel: lumantar pandonga lan semangat sampeyan, sampeyan wis mbantu Karajan Israel luwih saka akèh kereta perang lan prajurit jaran bersenjata sing tau ana.') Elisha ora bisa manèh ndeleng Elijah[5192] . Banjur dhèwèké nyekel sandhangané dhéwé lan kanthi sedhih ngoyak-oyak nganti koyak. Ora suwé sawisé kuwi, jubahé Elia sing tiba saka dhuwur tiba ing sikilé. Sawisé dijupuk, Elisha ngadeg ing pinggir Kali Yordan lan misahaké banyu ing loro-loroné kaya sing wis ditindakake Elia, banjur nyabrang ing lemah garing lan dadi ahli waris sih rahmat sing wis makarya liwat guruné. Bab nabi suci Gusti Allah, Elia, sing diangkat menyang swarga nganggo kereta geni bebarengan karo badané, dhèwèké isih urip ing daging nganti saiki, disimpen déning Gusti Allah ing panggonan swarga. Dheweke katon dening telung Rasul suci nalika Pangowahan Sang Gusti ing Gunung Tabor (Lukas 9:30), lan manungsa biyasa bakal ndeleng dheweke maneh sadurunge rawuhe Gusti kaping pindho ing donya. Sawise slamet saka pati amarga pedhangé Yezebel, dhèwèké bakal nandhang sangsara déning pedhangé Antikristus (Wahyu 11:3–12), lan ora mung minangka nabi nanging uga minangka martir, dhèwèké bakal diparingi, ing antarané para wali, pakurmatan lan kamulyan sing

---

[5189] Nabi Elisa weruh manawa sanadyan Nabi Elia, kang duwé semangat moral sing ageng lan karunia nubuat, ora bisa mbalèkaké wong-wong Israel sing atiné wis atos lan jahat marang Gusti Allah sing sejati; mulané, kanthi semangat kanggo kamulyaning Gusti Allah lan nyadari kelemahane dhéwé, dhèwèké nyuwun bagéan kaping pindho saka roh nubitah lan mujijat sing diduwèni Elijah.

[5190] Kakuwatané Gusti Allah, sing ngangkat Elia menyang swarga, katon ing wangun kereta geni lan jaran geni, kanggo nyekseni semangat geni lan sabda Elia, kanggo ngluhurake dhèwèké minangka pangreksa sing semangat lan menang kanggo kamulyané Gusti Allah lan pelindung bangsa Israel, lan kanggo nuduhake manawa dhèwèké wis digawa menyang panggonan ing ngendi roh manggon, kobong kanthi katresnan marang Gusti kaya geni murub.

[5191] Crita babagan uripé Nabi Elia kacathet ing 3 Raja 17:1–24, 18:1–46, 19:1–21, 21:1–29 lan ing 4 Raja 1:1–18, 2:1–25, 3:1–27.

[5192] Ing bab 21 Kitab Tawarikh kapindho, babagan Raja Yoram sing mrentah Yehuda sawisé ngangkat Elia, dicritakaké yèn 'ana layang teka marang dhèwèké saka nabi Elia', ing ngendi nabi mau ngecam kaluputané lan prédhiksi pati kasar.

luwih ageng tinimbang sing saiki diduwèni saka Gusti Allah, Pambalas sing adil, ing Telung Pribadi siji, Bapa, Putra, lan Roh Suci, marang Panjenengané kaparingana pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase, nganti dumadiing dumadiing dumadiing

dhumateng Gusti, Sang Kinurmatan ngundang sedulur-sedulur ing biaranipun, maringi piwulang kang migunani tumrap rohani, nampi Roti lan Getih Kristus, lan ing tanggal 20 Juli taun 1375, piyambakipun pamit menyang panggonan langgeng[5195] . Mulyakna Gusti kita, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman.

3 Agustus

21 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Mulya Onuphrius sing meneng saka Gua, sing urip ing abad kaping 12.

Uripé Nabi Suci Yehezkiel

Dirilèkaké tanggal 21 Juli

Nabi Suci Yehezkiel asalé saka kutha Yahudi sing dijenengi Sarira. Dhèwèké putrané Buziah, saka suku Lewi, lan imamé Gusti Allah Kang Maha Luhur. Nalika panangkepan kapindho Yerusalem, piyambakipun katangkep déning Nebukadnezar[5196] menyang Babilonia[5197] bebarengan karo Jehoiakim, Raja bangsa Yahudi, ingkang ugi dikenal minangka Jehoiachin kaping kalih (2 Raja 24:1). Yerusalem dijupuk telung kaping déning Nebukadnezar, Raja Babilonia: kaping pisan nalika pamaréntahan Jehoiakim, Raja Yehuda (sing uga disebut Eliakim ing Kitab Suci (2 Raja 23:34)), putrané Yosia, seduluré Jehoahaz lan Zedekia, lan bapaké Jehoiachin liyané; Dheweke sing kapisan digawa kanthi rantai menyang Babilonia dening Nebukadnezar; ing wektu sing padha, nabi suci Daniel digawa menyang pangurungan bebarengan karo telung mudha, Ananias, Azaria, lan Misael. Nanging ora suwe sawisé kuwi, Nebukadnezar ngeculake Jehoiakim supaya mrentah maneh ing Yerusalem, kanthi nggawe dheweke dadi vasalé. Sawise mrentah ing Yerusalem telung taun ing sangisoré pamaréntahan Nebukadnezar, ing pungkasan telung taun kuwi Yoyakim mbrontak marang dhèwèké, ora gelem mbayar pajeg. Mula, tentara Babilonia maju maneh marang Yerusalem; kutha suci kuwi dijupuk, Raja Jehoiakim dipatèni lan dibuwang ing njaba kutha supaya dipangan asu, déné miturut dhawuh Nebukadnezar, anaké—sing uga arané Jehoiakim—diangkat dadi raja nggantèkaké; dhèwèké diparingi jeneng liya saka bapaké, Jehoiachin, lan dadi Jehoiachin kapindho, dadi bawahan raja Babilonia kaya bapaké biyèn. Nanging amarga Jehoiachin liyane iki uga nindakake sing ala ing paningalé Gusti Allah, mula kanthi idiné Gusti Allah, sawisé sawatara wektu Nebukadnezar teka manèh ing Yerusalem lan nyekel Jehoiachin dadi tawanan bebarengan karo kabèh keluargané; dhèwèké nggawa akèh bangsawan, prajurit gagah, lan kabèh sing bisa nggawa senjata, para tukang kriya maneka warna, lan uga nyita piranti suci emas: iki minangka Pangasingan kapindho Yerusalem. Ing antarane sing digawa menyang pangasingan ana nabi suci Yehezkiel, Mordekai, lan Yosedech, bapaké Yesus, sing mengko bebarengan karo Zerubabel mbangun maneh Bait Suci sing rusak ing Yerusalem. Pangrusakan lan karusakan pungkasan kaping telu Yerusalem déning Nebukadnezar kelakon ing jaman Raja Zedekia[5198] , sing diangkat déning Nebukadnezar dadi raja nggantèkaké Jehoiachin, kanthi mènèhi pajeg. Nanging nalika Zedekiah uga mbuwang sangkèk panguwasa Nebukadnezar, Nebukadnezar piyambak, sawisé teka karo kabèh tentara Kasdé, ngrusak

---

[5195] Ingkang Kinurmatan Abraham séda ing Biara Pokrovsky, ingkang dipunadegaké piyambakipun. Pusaka ingkang kinurmatan kasimpen ing sangandhaping lantai ing kapel pinggir gréja ingkang dipunparingi asma piyambakipun.

[5196] Nebukadnezar iku jeneng sawetara raja Babilonia. Ing kéné, mesthi wae, iku nyebut Nebukadnezar II, putrané Nabopolassar – panguwasa agung Wétan sing ngrebut Siria, Persia, lan Mesir lan nggawa wong Yahudi dadi tawanan; dhèwèké mrentah wiwit taun 605 nganti 562 SM.

[5197] Babilonia – kutha krajané Kaldea – iku salah siji kutha paling tuwa lan sugih ing donya; kutha iki dibangun déning Nimrod, putrané Hush utawa Kush, keturunan Ham. Dumunung ing loro pinggir Kali Efrat, Babilonia mirip kothak papat sing dibangun ing dataran amba. Lingkar kutha iku 400 versts; temboke kandel 30 arshin, nganti enem kereta perang bisa mlaku jejeg bareng ing lumahé. Ing tembok ana 250 menara, karo satus gapura sing dicetak saka perunggu. Ing tengah kutha, nyebrang kali, ana jembatan ageng, ing sisih wetan ana kraton lan candhi pagan Bel. Sabanjure, Babilonia ditaklukake dening raja-raja Persia kaya Cyrus, Darius, Xerxes, lan Alexander Agung, lan dirusak tuntas.

[5198] Zedekia mrentah wiwit taun 599 nganti 588 SM.

Yerusalem tuntas, ngancuraké nganggo geni lan pedhang, lan nggawa wong-wong sing isih ana dadi tawanan. Wiwit wektu kuwi, Karajan Yehuda lan kabèh Karajan Israel padha ora ana manèh. Panjalukan katelu Yerusalem déning Nebukadnezar iki diterangaké kanthi rinci ing uripé nabi suci Yeremia.

Nalika ing pangasingan Babilonia, imam Allah, Yehezkiel, manggon ing sacedhake kali sing aran Hover; lan sawijining panglihatan sing nggumunake muncul marang dheweke ing taun kaping telung puluh uripe, ing taun kaping lima sawise pangasingan Yoyakhin, ing tanggal papat month[5199] , ing dina kaping lima sasi iku: dheweke weruh langit kabuka; angin kenceng sumilir saka lor, lan saka kono metu mega ageng kang padhang; ing tengahé ana geni, lan sakupengé sumunar padhangé; saka mega kuwi katon wujud papat makhluk urip, kang mirip tembaga murni sing disempurnakaké ing geni. Saben makhluk nduwé papat pasuryan: pasuryan manungsa, singa, sapi lan elang. Saliyane, saben makhluk nduwé papat swiwi, lan ing sangisoring swiwi-swiwi mau ana tangan manungsa; loro swiwi mbukak kanggo mabur, déné loro swiwi liyané kanggo nutupi awaké dhéwé; geni muter-muter ing antarané makhluk-makhluk mau, lan kilat sumunar saka geni mau. Ana uga papat roda gedhé katon, siji ing jejere saben makhluk; roda-roda kuwi katon kaya watu pharsis werna biru langit, kaya segara, kanthi kilau emas sing sumunar saka sinar srengéngé. Ing sajroning roda-roda mau, kaya-kaya ana roda-roda liyane sing katon; kabèh roda mau, kaya ana uripé, nduwèni daya urip lan kebak mripat ing saben sisih, déné papat makhluk urip mau katon kaya dipasang ing roda-roda mau, kaya ing kereta; lan nalika makhluk-makhluk urip mau obah, roda-roda mau uga obah bareng; nalika makhluk-makhluk urip mau mandheg, roda-roda mau uga mandheg. Nalika padha obah, ana swara lan rame saka swiwingé, kaya swarane banyu akeh, kaya rame-ramene wong akèh. Nanging nalika padha mandheg, swiwingé meneng. Mangkono padha meneng lan sepi nalika swara Gusti Allah muni saka dhuwur. Amarga ing ndhuwur papat makhluk urip lan rodha-rodha mau katon kubah langit kaya kristal, lan ing kubah mau ana pangastana kaya saka safir; lan ing pangastana mau ana wujud manungsa sing sumunar, lan ing sakupenge padhang kaya pelangi sing sumunar ing mega nalika dina udan.

Mangkono panglihatan kamulyaning Gusti kang dideleng dening nabi suci Yehezkiel. Miturut tafsiran para wong sing wicaksana lan kaparingan wahyu saka Gusti, sosok manungsa padhang ing pangkuan sing kaya safir iku minangka pratandha inkarnasi Sang Putra Allah ing kandhunge Perawan Paling Suci, sing dadi pangkuan urip kanggo Gusti, sing dadi manungsa lumantar dhèwèké, lan uga pratandha saka pangkuan kaya safir iki; awit watu safir sing larang regane, kang padha karo langit ing werna padhange lan ngemot, kaya langit, lintang-lintang lan partikel emas, dadi pratandha Perawan Maria sing Maha Suci, ing Sapa, kaya ing alam langit, ora ana cacat siji wae; rahimé kabuktèn luwih amba tinimbang langit, amarga wis ngemot sing ora bisa dibayangaké, lan sing, kaya lintang, dihias kanthi manéka karunia sih-rahmaté Gusti; papat kéwan sing nduwèni papat rai iku minangka pratandha papat Injil suci, saben-saben nalika nerangaké uripé Kristus ing antarané manungsa ing bumi, nggambaraké manungsané, kang disimbolaké déning rai manungsa ing kéwan-kéwan mau; Kewaspadaan Kristus, kang kawahyèkaké déning rai singa; sangsara Kristus, kang pratandha déning rai sapi; Wunguné lan Munggahé Kristus, kang digambaraké déning rai elang[5200] . Papat roda kang akèh mripat, ing jeroné katon roda-roda liya, dadi pratandha papat péranganing jagad raya, kang ngemot manéka bangsa; Sawisé mlebu ing kana, panginjilan para Rasul mbukak mripat rohani akèh bangsa marang pangawruh lan pangrenungan babagan Gusti Allah; nalika geni sing obah ing tengah wahyu sing katon, lan padhangé gedhé sing ngubengi, ngetokaké kamulyan agunging Gusti Allah sing ora bisa didekati. Mangkono uga, misteri rohani liyane wis diwenehi pratandha ing panglihatan sing nggumunake lan nggumunake kuwi; nalika nyekseni iku, nabi Yehezkiel sujud ing lemah kanthi wedi lan krungu swara saka dhuwur, saka Sing lungguh ing tahta ing wujud manungsa, ngendika marang dheweke:

'Putraning manungsa, ngadeg ing sikilmu, lan Aku bakal ngandika marang kowe.'

Lan ana kakuatan gaib sing ora katon mlebu ing dhèwèké, sing ngangkat dhèwèké saka lemah lan ndadèkaké dhèwèké ngadeg.

Nalika nabi iku ngadeg gemeter ing ngarsané kamulyaning Gusti kang wis rawuh marang dhèwèké, Gusti ngendika marang dhèwèké:

[5199] Yaiku, ing wulan Juni, diitung wiwit wulan Maret.

[5200] Miturut kuwi, ing seni, Para Penginjil Suci digambarke kanthi simbolis: Matius minangka manungsa, Markus minangka singa, Lukas minangka sapi jantan, lan Yohanes minangka elang.

– Anak Manungsa! Aku ngutus kowe menyang omahé Israel, menyang bangsa sing nglarani atiku lan wis mbrontak marang Aku; padha karo bapak-bapaké padha mbalikaké punggung marang Aku nganti dina iki; padha wong atiné atos lan pikirané kaku: marang wong-wong mau Aku ngutus kowe, lan kowe kudu ngandhani tembung-tembungé Aku marang wong-wong mau; aja wedi marang wong-wong mau, sanajan padha nesu lan ngubengi kowe kaya kalajengking (Yehezkiel 2:3–4).

Nalika Gusti ngandika tembung-tembung iki, Yehezkiel weruh tangan kang ngulur marang dheweke, nyekel gulungan kitab; tangan iku mbukak gulungan kitab mau ing ngarepe, lan ing loro-lorone katulis: 'Ratapan, tangisan lan cilaka'.

Lan Gusti ngandika marang dhèwèké:

'Bocah manungsa! Panganana gulungan iki lan tindakna lan wartakna marang bangsa Israel apa sing tak paringaké marang kowe' (Yehezkiel 3:1).

Yehezkiel mbukak cangkemé lan mangan gulungan iku, lan rasane legi kaya madu ing cangkemé. Wiwit wektu kuwi, Yehezkiel kapenuhan roh nubuat lan sih, lan apa waé sing sabanjuré diandharaké Gusti marang dhèwèké, kabèh iku disimpen ing atiné. Lan nalika panglihatan sing nggumunake iki wiwit luntur saka pandangane, dheweke krungu swara, kaya swara wong akeh, kandha:

'Kaluwihana kamulyaning Gusti saka panggonané!'

Ing wektu sing padha, swara sayapé makhluk kang mabur lan roda-roda sing obah kaya swara gempa gedhé. Mangkono karéta kamulyané Gusti Allah sing nggumunake kuwi munggah saka pandangane, lan panglihatan iku rampung. Sawisé panglihatan iki, nabi kuwi meneng pitung dina, merenung apa sing wis dideleng lan dirungokaké. Lan maneh sabda Gusti rawuh marang dheweke, kandha:

"Manungsa putra! Aku wis netepake kowe dadi pangreksa tumrap omahé Israel; kowe bakal krungu tembung saka lambéku lan mréntahké wong-wong mau atas jenengku. Nalika Aku ngandika marang wong sing ala, 'Kowe mesthi bakal mati!', lan kowe ora ngelingake dheweke lan ora ngandika supaya wong ala iku bali saka dalan ala supaya dheweke bisa urip, mula wong ala iku bakal mati ing kaluputane, lan Aku bakal nuntut tanggung jawab kowe tumrap getihé. Nanging yèn kowé wis ngélingaké wong sing ala, lan dhèwèké ora mbalèk saka kaluputane utawa saka tumindak ala, dhèwèké bakal mati ing kaluputane, nanging kowé wis nylametaké nyawamu.

Sawisé kuwi, nalika Roh nggawa dhèwèké metu menyang lapangan mbukak, Yehezkiel manèh nyekseni kamulyané Gusti Allah kaya biyèn, lan dhèwèké diprentah supaya nutup cangkemé ing omahé lan meneng bae nganti Gusti Allah maringi prentah mbukak cangkemé kanggo ngomong lan ngumumaké sabda Gusti Allah. Ing wektu meneng iki, pengepungan lan karusakan pungkasan Yerusalem déning wong Kasdé, sing bakal kelakon sawatara taun manèh, lan patié wong-wong mau wis diwahyukaké marang dhèwèké, supaya dhèwèké ora mung ngumumaké iki marang wong-wong mau kanthi tembung, nanging uga mbuktèkaké kanthi tumindak: dhèwèké dipréntahaké Gusti Allah supaya nyukur sirah lan jambangé lan misahaké rambute, dipérang dadi telung bagéan; siji bagéan kobongaké nganggo geni ing ngarepé wong-wong sing dadi tawanan bareng karo dhèwèké; bagéan liyané dipotong nganggo pedhang; lan bagéan katelu disebar marang angin, sing maknané (kanthi mangkono) murka Allah, sing arep ngukum bangsa Israel ing Yerusalem lan saindenging Palestina—sing ora gelem mbalèk marang tobat sing sejati lan ora ninggalaké kabejatan nyembah berhala—wis misahaké wong-wong mau kanthi paugeran sing adil dadi telung bagéan, supaya saben bagéan nampa paukumané dhéwé: mangkono, sawene bakal mati keluwen lan wabah nalika pengepungan Yerusalem, liyane bakal tiba dening pedhangé bangsa Kaldea, lan sing katelu bakal sumebar ing saindenging jagad. Kabèh mau banjur kelakon, amarga bangsa Yahudi wis banget nyulut murka Gusti Allah – sanadyan ing jaman kuwi bangsa Yahudi pancèn nyembah marang Gusti Allah ing swarga, sing wis nglantarake leluhuré saka Mesir kanthi tangan kang kuwasa lan lengen kang diulur, wiwit jamané Salomo, padha wis kebiasaan sujud marang arca-arca, padha ora ninggalaké arca-arca mau, amarga kapikat karo pesta-pesta sing ora suci, ing wektu kuwi ora ana sing nglarang padha nganakake jamuan ala lan nindakake tumindak isin lan ora patut, amarga raja-raja, para pangeran, para hakim, lan para tuwa padha dadi panggerak tumindak ala iki. Mula saka iku, wong Yahudi nyembah marang Gusti Allah ing swarga nanging uga nyekel marang kabejatan nyembah berhala; padha ngedegake berhala ing candhi Gusti Allah, lan ing panggonan sing biyen kurban wis dipersembahake marang Gusti Allah Agung siji-sijine, Ing kono, sakwisé kuwi, kurban-kurban sing keji sakaligus dipersembahaké marang setan-setan, sing paling nyenèsi Gusti, amarga kuwi mbandhingaké

bangsa iki marang sawijining pelacur sing ora tetep setya marang bojone sing sejati, nanging uga selingkuh karo wong liya. Mulane, ing Injil, Gusti mengko nyebut bangsa iki minangka *'generasi sing jahat lan zinah'* (Matéus 12:39); lan sadurungé, ing prakiran Yeremia (Yeremia 3:1), Gusti mbandhingaké generasi iki karo bojo sing zinah lan, suwéné suwe, lumantar para nabi sing suci, ngajak supaya padha tobat. Nanging nalika padha ora tobat, Panjenengané nyerahaké wong-wong mau marang wong Kasdim supaya padha musna sakabèhé lan ninggalaké tanahé dadi sepi pitung puluh taun. Nanging sanadyan sawisé pitung puluh taun kuwi yuswa, Yerusalem lan Bait Suci dibangun manèh déning Zerubabel, padha ora nduwé manèh kaéndahan, kasugihan, lan kamulyan kaya biyèn; lan sanadyan wong Yahudi, sawisé dibebasake saka tawanan Babilonia, padha bali menyang tanahé dhéwé, ora manèh dikuwasani déning raja-rajané dhéwé nanging padha nemokake awaké dhéwé ana ing sangisoré sangkèk asing sing abot, ngawula marang raja-raja manca—kaping pisan Babilonia, banjur Mesir, lan sakbanjuré Romawi—sing pungkasane ngrusakaké wong-wong mau. Gusti piyambakipun sampun paring pratandha bab karusakan pungkasaning Yerusalem, ingkang ngendika: *'Ora ana siji watu ingkang badhé ketinggalan ing dhuwuré watu liyan; kabèh badhé dirusak'* (Matéus 24:2). Lan nabi suci Yehezkiel (kangge kaliyan para nabi suci liyan) sampun paring pratandha bab karusakan ingkang kapisan ingkang dipun tindak déning bangsa Kasdim.

Ing jaman nabi suci Yehezkiel, sing dadi tawanan ing Babilonia, ing tanah Kasaldania, nabi suci Yeremia manggon ing Yerusalem. Sanadyan loro nabi iki adoh panggonané, padha maringi ramalan kanthi sarujuk bab karusakan Yerusalem lan akèh manèh sing kacritakaké ing kitab-kitabé: amarga Rohé Gusti Allah makarya ing loro nabi mau; lan tembung-tembung nubuat Yeremia dikirim déning sawatara wong Yerusalem marang seduluré sing dadi tawanan ing Babilonia, déné tembung-tembungé Yehezkiel dikirim saka Babilonia menyang Yerusalem; lan Yehezkiel maringi kasaksian ing Babilonia ing ngarepe bangsane dhéwé yèn ramalané Yeremia iku sejati, déné ing Yerusalem Yeremia maringi kasaksian marang kabeneran ramalané Yehezkiel, nanging ora ana siji-sijine sing dipercaya dening wong Yahudi sing wis rusak lan ora setya, sing, amarga kesasar dening panyembahan berhala, nyandhak kapercayan sakabehe marang nabi palsu, nalika nganggep para nabi suci sing pancen nabi lumantar Roh Gusti Allah iku tukang goroh. Mula, Yeremia dianiaya déning wong-wong ing Yerusalem, déné Yehezkiel diiket nganggo ranté kang nyiksa déning wong-wong ing pembuangan Babilonia, kaya sing wis diandharake Gusti marang dhèwèké, kandha: *'Lirung, wong-wong mau bakal masang belenggu marang kowé lan ngiket kowé nganggo iku'* (Yehezkiel 3:25). Kang Suci Yehezkiel nduwèni pandelengan rohani sing nganti bisa ndeleng prastawa sing adoh saka panjenengané kaya-kaya dumadi ing ngarep mripaté: nalika ana ing Babilonia, panjenengané weruh apa sing kelakon ing Yerusalem (Yehezkiel 8:11, 16), lan nyritakaké bab iki marang wong-wong sing nandhang tawanan bareng panjenengané. Ing sawijining wektu, dhèwèké digawa déning malaékat saka Babilonia menyang Yerusalem lan dilebokaké ing Bait Suci Salomo; ing kono dhèwèké weruh arca-arca sing ngadeg ing njaba lan ing njero, minangka kabècèkan panguwasan ing panggonan suci, lan tumindak ibadah sing keji sing ditindakake kanggo ngajèni arca-arca mau: panjenengané weruh para tuwa Israel nyuguhaké dupa marang arca-arca, para imam mbalèkaké pasuryané saka pangastané Gusti Allah lan nyembah srengéngé, nalika para wanita padha lungguh nangis kanggo Phammus, Adonis sing digawé déning wong Yunani[5201] , sing nindakake zinah karo Venus sing najis[5202] , dipatèni déning babi alas, diétung dadi déwa déning wong-wong pagan, lan ditampa dadi déwa déning wong Yahudi sing rusak akhlak. Dheweke uga weruh kamulyaning Gusti, padha kaya sing wis tau dideleng sadurunge ing Kali Hovare: nalika nesu, banyu mau meh metu saka candhi, nganti candhi dadi kosong. Lan dheweke krungu Gusti ngendika marang dheweke:

'Manungsa Putra! Apa ora wis gedhé banget kabejatan sing saiki ditindakake wong-wong iki, kaya sing kowe deleng?' Padha wis ngisi bumi iki karo kejahatan lan nggodha Aku nganti tekan wates (kaya padha ngadani konspirasi kanggo nggodha lan ngganggu Aku); mula Aku bakal mbales marang wong-wong mau ing murka-Ku; mripat-Ku ora bakal ngapura, lan Aku ora bakal welas marang wong-wong mau; sanajan padha njerit banter ing kuping-Ku, Aku ora bakal ngrungokake.

Banjur krungu swara Gusti Allah sing luwih banter, ngancam lan medeni, lan ngendika marang nabi kaya mangkene:

'Pembalasan lan karusakan ana ing kutha iki; saben wong padha nggawa senjata karusakan ing tangane.'

[5201] Adonis dianggep déning wong Yunani kuna minangka déwa tetanen lan alam sacara umum.
[5202] Venus iku dewi katresnan lan kaendahan.

Sawisé Gusti ngendika tembung-tembung mau, ana enem priya bersenjata sing medeni metu karo pedhang sing wis dicabut; ing antarané ana priya sing nganggo jubah imam putih, nggawa wadah tinta lan tongkat juru tulis, lan Gusti kandha marang dhèwèké:

'Lelungan ing kutha Yerusalem lan tandhani ing bathuke para abdi-Ku sing nelongso ing atine, sing ngambeg lan nangis amarga dosa-dosa sing kelakon ing kutha iki: Aku bakal ngapura para pilihan-Ku iki saka paukuman.'

Lan priya pinunjul nganggo busana imam kuwi maju lan masang pratandha ing bathuk wong-wong sing setya ngabdi marang Gusti Allah sejati. Pratandha iku huruf Yunani sing diarani Tau, wujude kaya salib tegak, meh padha karo huruf kapital 'T' ing abjad kita. Nalika wong iki, nganggo jubah imam sing megah, mlaku-mlaku ngubengi kutha lan masang pratandha marang para abdi Gusti, enem wong medeni mau dikirim mèlu jejaké, makili enem panglima tentara Kalde sing bakal teka bareng Nebukadnezar kanggo ngrusak Yerusalem; marang enem wong mau Gusti kang nesu ngendika:

'Maju, pateni; aja ana sing slamet, aja welas marang tuwa utawa enom, marang wong wadon utawa dara, utawa bayi, nanging pateni kabeh, diwiwiti saka imam-imam sing wis disucèkaké lan para tuwa; nanging aja nyentuh sing nggawa tandha-Ku.'

Lan nabi suci weruh ing panglihatan iki manawa saben golongan lan umur wong-wong Yerusalem, lanang lan wadon, padha dipatèni, kaya sing bakal kelakon mengko. Lan nabi mau sujud nyembah marang Gusti, karo muni:

'Celaka, celaka! Piyé abot iki tumrap aku, Adonai, ya Gusti, awit Panjenengan ngrusak sésa Israel, ngucuraké murka Panjenengan marang Yerusalem!'

Sawisé kuwi, dhèwèké manèh weruh priya ganteng nganggo busana imam, sing mbalèk marang Gusti lan kandha:

'Aku wis nindakake miturut dhawuh Panjenengan, ya Gusti.'

Lan sepisan maneh Gusti mréntahaké dhèwèké njupuk segenggem arang geni sing kobong saka antarané rodhaé kerub lan nyebarake ing saindenging Yerusalem, minangka pratandha yèn kutha kuwi bakal dirusak déning wong Kasdéa ora mung nganggo pedhang nanging uga nganggo geni. Sawisé pangangkatan lan panglihatan iki, nabi mau nemokake dhèwèké wis bali ing Kaldea ing panggonané dhéwé, lan apa sing wis dideleng ora suwe kelakon.

Ezekiel sing suci uga ngandhani ramalan babagan bangsa-bangsa pagané ing sacedhaké sing wis ngolok-olok Yerusalem nalika lagi diukum déning Gusti—yaiku wong Amon, wong Moab, wong Edom, wong Filistin, Edom, Tirus, lan Mesir, mratelakaké marang wong-wong mau paukuman ilahi sing padha sing bakal tumeka lumantar wong Kaldea, amarga padha bungah marang karusakan lan kesunyian Yerusalem. Sawisé kabèh mau kelakon, dhèwèké banjur mènèhi ramalan bab mandhegé murka Gusti marang bangsa Yahudi, bali saka Babilonia menyang tanah leluhuré, lan pambangunan lan panyegaran kutha lan candhi; awit piyambakipun kaping kalih dipun ajur dening tanganing Gusti Allah dhateng tanah Yehuda (Yehezkiel 40:5) sasampunipun Yerusalem sampun rontog lan karuksak, lan sajrone wahyu ingkang dipun tampi ing kono, piyambakipun mirsani bilih papan ingkang dadi dhasaring Yerusalem punika dipun ukur miturut dhawuh Gusti Allah, kutha lan candhi Sang Yehovha lagi dibangun, lan kamulyaning Allah ngisi candhi Panjenengané, kaya sing diterangake kanthi rinci ing kitab nabi mau.

Kabèh visi iki minangka pratandha misterius babagan panyelamatan kita saka pakaryané mungsuh lan pambentukan Gréja Kristus: iki bakal kawujud lumantar inkarnasi Gusti Allah, lair saka Perawan Paling Suci, sing nabi iki nyebut 'pintu sing ditutup' lan ora bisa dilalui sapa waé kajaba Gusti Allah piyambak (Ezekiel 44:2). Dheweke uga diparingi wahyu saka Gusti Allah babagan tangi saka pati (Ezekiel 37:1). Dheweke weruh kaya-kaya kanthi tangané Gusti Allah diangkat lan diselehaké ing tengah-tengah sawijining lapangan, kang kebak akèh balung manungsa sing wis garing banget; lan kabèh mau, miturut sabda Gusti Allah, diwènèhi daging, lan nalika roh mlebu ing balung-balung mau, padha urip manèh lan ngadeg ing sikilé, lan cacahé dadi akèh banget. Lan Gusti Allah ngandika:

Aku bakal mbukak kuburmu lan ngetokake kowe saka kuburmu.'

Saliyane, bab akèh misteri liya saka Gusti Allah, sing bakal kawujud kanthi cetha ing dina-dina pungkasan, wahyu diparingaké marang nabi Gusti Allah; dhèwèké prédhiksi kabèh mau lan nyathet ing bukuné: sapa waé sing

kepéngin maca, maca ing kono. Bab kita, kanthi nyepetake cathetan kita, kita mung bakal nyebutake—adhedhasar kesaksian para narator sing bisa dipercaya babagan dheweke—manawa dheweke uga minangka tukang mujijat ageng; kaya Musa, dheweke mecah banyu. Yaiku, ing sawijining wektu, nalika akèh wong Yahudi padha kumpul marang dheweke ing kali Hovare, wong-wong Kaldea nyerang dheweke kaya perampok; nanging lumantar pandongane dhèwèké nggawe banyu kali mecah, mbukak dalan garing kanggo wong-wong sing kejar, supaya padha bisa nyabrang menyang sisih liya. Lan wong Yahudi nyabrang ing lemah garing, déné wong Kaldea sing wani ngetutaké ing dalan sing padha, kapendem banyu lan padha mati. Nalika ing Babilonia, ngladeni minangka hakim ing suku Dan lan Gad, lan weruh yèn padha ora ngajèni Gusti lan nganiaya wong-wong sing netepi paugeran Gusti, dhèwèké ngutus ula lan kéwan merayap marang panggonané wong-wong mau, sing mangan bayi-bayi lan kéwan ternaké. Banjur, kanthi welas asih, dhèwèké mbusak ula lan kéwan merayap mau lumantar pandonga. Nalika ana pacekitan, lumantar pandonga marang Gusti, dhèwèké ngluwihaké pangan kanggo wong akèh lan mbalèkaké wong-wong sing meh mati amarga luwe saka lawang pati menyang urip; dhèwèké dhéwé mengko séda dadi martir[5203] . Nalika panjenengané weruh yèn umat Yahudiné, sing wis dadi tawanan bareng panjenengané, padha nyawiji karo wong Kaldaya ing panyembahan berhala lan wis biasa nindakake kabèh pakaryan ala, panjenengané ngélarang, ngélingaké supaya padha ninggalaké kabèh kaluputan mau, lan mènèhi pangéling bab murka Gusti Allah. Akibate, sawijining tuwa Yahudi sing wis nyerah marang kejahatan Kasaldia, ing amukan nesu mateni dheweke kanthi nyuruh jaran-jaran nyabik-nyabik awaké. Wong-wong padha nglumpukaké awaké sing wis koyak-koyak lan ngubur ing lapangan Maur, ing kuburané Sem lan Arfaksad, leluhuré Abraham. Lan akèh wong Yahudi padha nglumpuk ing kuburané, lan ing kono padha ndedonga marang Gusti Allah Sabaoth, kang kamulyané mugi ana salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Panjenenganipun muncul minangka nabi Allah, ya Ezekiel ingkang nggumunaken; Panjenenganipun ngumumaken marang sadaya wiyataning Gusti, nembongaken Sang Anak Domba lan Sang Pencipta, Putraning Allah, salami-laminipun.

Uripé para bapa kita sing kinurmatan Simeon, wong bodho suci demi Kristus, lan Yohanes, kancané ing kasangsaran

Dirilèkaké tanggal 21 Juli

Ing jamané Kaisar Justinianus sing saleh[5204] , nalika wong-wong sing tresna marang Kristus padha nglumpuk ing Kutha Suci Yerusalem[5205] kanggo pesta Pangluhuré Salib Mulia lan Panylameté Gusti[5206] , miturut pangayomaning Gusti, ana loro priya enom saka Siria[5207] teka ing Yerusalem kanggo nyembah Kayu Mulia saka Salib. Salah sijine aran Yohanes, lan sijine Simeon; loro-lorone asalé saka kulawarga bangsawan lan sugih.

[5203] Babagan rincian liya babagan uripé nabi Yehezkiel, kawruh manawa dhèwèké manggon ing omahé dhéwé ing Tel-Abib (Yehezkiel 3:24, 8:1), manawa dhèwèké wis omah-omah lan tresna banget marang garwané, lan manawa garwané seda dumadakan (Yehezkiel 24:16–18); pelayanan nubuaté suwéné 22 taun. Makamé, sing dumunung cedhak Babilonia kuna, isih narik peziarah nganti saiki. Pambangunan makam iku dianggep minangka pakaryané Raja Jehoiachin. – Kitab nabi Yehezkiel dumadi saka 48 bab; Isiné sugih banget saka manéka rupa bahan: ngemot wahyu, parabel, alegori, ramalan, lan tumindak simbolis. Amarga sipat simbolis lan mistis ing sawatara bagean ing Kitab Yehezkiel, wong Yahudi nganggep iku minangka teks rahasia lan ora ngidini sapa waé sing umuré kurang saka 30 taun maca.

[5204] St Yustinianus I – Kaisar saka taun 527 nganti 565.

[5205] Yerusalem – kutha paling tuwa lan paling misuwur ing Tanah Dijanjekake – dumunung meh ing tengahing tanah, ing pinggir kulon Kali Yordan, 12 jam lelungan saka Segara Mediterania lan 8 jam saka Kali Yordan, ing kaki gunung telu gunung Yahudi: Akra, Sion, lan Moriah.

[5206] 14 September.

[5207] Suriah (Atas), sing kasebut ing teks Ibrani minangka 'Arat' – istilah sing nyakup Suriah lan Mesopotamia – nyakup sakabehe wilayah saka Kali Efrat nganti Segara Mediterania lan saka Gunung Taurus nganti Arabia.

Yohanes umuré watara 24 taun wektu kuwi; dhèwèké nduwé garwa enom lan manggon karo bapaké sing wis tuwa, déné ibuné wis seda; Siméon, nanging, isih durung omah-omah[5208] lan mung nduwé ibuné sing janda tuwa, umuré 80 taun. Loro priya enom iki, sing padha asalé saka nagara sing padha lan wis dadi kanca raket amarga katresnané marang Kristus, padha nglampahi wektu lumayan suwe bebarengan ing Yerusalem, ngunjungi lan nyembah ing panggonan-panggonan suci. – Nalika ing lelampahan bali, padha mudhun menyang Lembah Yerikho lan lumaku ing kaki gunung, padha liwat kutha, padha weruh biara-biara ing pinggir Kali Yordan sing suci[5209] . Banjur Yohanes, mbalik marang Simeon, takon:

'Apa kowe ngerti sapa sing manggon ing biara-biara kuwi?'

'Lan sapa sing manggon ing kana?' takon Simeon.

'Malaikat-malaikaté Gusti manggon ing kana,' wangsulé Yohanes.

Simeon, kaget lan nglegos, takon:

'Apa kita bisa ndeleng wong-wong mau?'

'Yen kita kepengin urip kaya dheweke,' wangsulane Yohanes, 'mesthi kita bakal seneng ndeleng lan rembugan karo dheweke.'

Keduanya wis numpak jaran; saiki padha mudhun, nyerahake jarané marang para abdi dalem, lan maringi dhawuh:

'Maju dhisik saka kita, aja kesusu.'

Mula para abdi neges jarané maju, déné dhèwèké mèlu saka mburi, padha rembugan babagan carané nylametaké nyawané. Nerusake lumaku alon-alon, padha tekan persimpangan dalan: siji dalan, rame karo para lelungan, nuntun menyang Siria, panggonan sing bakal padha tuju, dene dalan sijine nuntun menyang Yordania, ing kana katon biara-biara. Kanthi nunjuk drijine marang dalan sing nuntun menyang Yordania, Yohanes kandha marang Simeon:

'Iki dalan sing nuntun marang gesang.'

Banjur, karo nunjuk dalan sing ngarah menyang Siria, dhèwèké nambahaké:

'Nanging dalan iki nuntun marang karusakan. Mula, sedulur, ayo padha ngadeg ing persimpangan iki lan ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané paring pratandha dalan sing kudu kita lakoni.'

Lan, padha sujud, banjur padha ndedonga kanthi khusyuk:

'Ya Gusti! Ya Gusti! Ya Gusti! Panjenengan ingkang kepengin kaslametaning donya sedaya! Mugi kersa paring pangertosan kersa Panjenengan dhumateng para abdi, lan nunjukaken dalan ingkang kedah dipun lampahi!'

Sawisé padha ndedonga cukup suwe, Yohanes lan Simeon nundhuh undi-undi, lan undiné tiba ing dalan sing mimpin menyang Yordania. Banjur atiné kebak kabungahan rohani sing ageng lan kanthi andhap asor padha matur nuwun marang Gusti Allah. Lan sakwise kuwi padha lali marang keluargané—siji lali marang bapak lan garwané, sijine lali marang ibuné—padha nyingkiri bandha lan nganggep kabèh sing nggodha lan nyenengake ing donya iki kaya impen. Lan padha ngeluk siji lan sijiné, padha nyium kanthi ciuman suci, banjur padha mangkat ing dalan menyang Yordania, kang kanthi sejati maringi urip langgeng. Lan padha kesusu kanthi kabungahan, kaya Petrus lan Yohanes sing kesusu menyang kubur kang maringi uripé Kristus (Yohanes 20:1–10), padha nyengkuyung lan nguwatake siji lan sijiné: Yohanes wedi menawa rasa kangen marang ibuné sing wis tuwa bakal nyimpangaké Simeon saka niyat beciké, déné Simeon uga wedi marang Yohanes, menawa katresnan marang garwané sing isih enom, kaya magnet narik wesi, bakal ngganggu dhèwèké saka dalan sing wis ditempuh. – Mula saka iku, padha silih ajak nganggo tembung pitutur rohani lan panglipur. Yohanes kandha marang Simeon:

'Aja padha kélangan semangat utawa ringkih, sedulur sing tak tresnani! Amarga aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti, sing wis nglairaké kita manèh dina iki. Lan apa paédahé kangggo kita ing kesia-siaan donya? Utawa pitulungan apa sing bakal kita temokaké ing bandha ing Dina Pangadilan? Apa ora malah bakal ngrusak kita? Mangkono uga, masa mudha lan kaendahan awak kita – apa bakal tansah ana karo kita? Apa ora bakal owah amarga tuwa lan sirna amarga pati? Satemene, kita dhewe ora ngerti apa kita bakal urip nganti tuwa, amarga sanajan para mudha sing ora ngarep-arep pati, padha mati.

Miturut Simion, dhèwèké nyoba ngyakinaké Yohanes:

[5208] Sajrone lelampahan Simeon lan Yohanes menyang panggonan suci, Simeon umuré 31 taun.

[5209] Yordania iku siji-sijine kali ing Palestina sing mili kenceng lan ora tau garing.

'Sedulur, aku ora duwe bapak, sedulur lanang utawa wadon; mung ibuku sing saiki wis tuwa banget, lan aku ora pati sedhih kanggo dheweke, nanging atiku luwih wedi kanggo kowe, menawa eling marang garimu sing ayu lan endah, sing bubar kowe nikahi, bakal nuntun kowe menyang dalan sing salah saka dalan sing berkah iki.'

Mangkono, padha rembugan, padha nerusake lelampahan. Lan padha ndedonga marang Gusti supaya paring pratandha ing pamanggih pangabdian ing endi padha kudu ngucapake sumpah. Lan padha milih pratandha iki kanggo awake dhewe: ing pangabdian endi padha nemokake tandha ' ' lan gapura mbukak, iku sing Gusti paring dhawuh supaya padha mlebu. Kedadéyané, nalika padha tekan ing biara Sang Mulya Gerasimus, ing kono kepala biara iku sawijining priya kang kaparingan wahyu déning Gusti, aran Nikon; dhèwèké wis diparingi kabar déning Gusti bab rawuhé loro mudha iki, sing atiné kobong karo katresnan ilahi. Amarga ing dina iku Nikon wis weruh Gusti ing sawijining impen, ngandika marang dhèwèké:

'Munggah, bukak gapura pekarangan, supaya wedhusku bisa mlebu ing kene.'

Abbot mau banjur tangi, mlaku mbukak gapura biara, lan lungguh ing sacedhaké, ngenteni rawuhé wedhusé Kristus. Bab Yohanes lan Simeon, nalika padha nyedhak biara, lan weruh gapura sing kabukak lan sang tuwa lungguh ing sacedhaké, atiné kebak kabungahan gedhé. Banjur Yohanes ngadhep marang Simeon:

'Iki pratandha apik, sedulur – biara iki kabuka lan penjaga gapura lungguh ing kono, kaya wis disengaja, ngenteni rawuhe kita.'

Nalika padha nyedhak lawang, sang abbot munggah lan kandha:

'Kowe wis teka kanthi becik, he wedhus-wedhusé Kristus.'

Lan, kanthi ramah nampani, dhèwèké nuntun wong loro mau mlebu biara lan maringi pangopenan jasmani lan rohani; ing wengi kuwi, dhèwèké nglipur Simeon lan Yohanes kaya wong lelungan. Esuké, sang abbot ngandika marang wong loro mau kanthi tembung-tembung iki:

– Katresnanmu marang Panjenengané, sing kokabagi kanthi siji manah, ayu lan nyenengaké Gusti, he anak-anak! Nanging kowe kudu ngati-ati banget supaya mungsuh kaslametan kita ora mateni katresnan iku ing atimu. Lampahmu becik, nanging aja kendho nganti diparingi mahkota. Niatmu pantes dipuji, nanging aja lalai, supaya kehangatan rohani ing atimu ora dadi adhem. Apik tenan kowe wis luwih milih sing langgeng tinimbang sing fana. Mesthi, nglayani wong tuwa ing donya iku kabecikan, nanging luwih utama tanpa bandhingan nglayani Rama ing Swarga. Sedulur daging iku sayang, nanging sedulur rohani luwih nylametake. Kanca-kanca sing kowe duwé ing donya migunani, nanging luwih becik golek kanca ing antarane para wali suci Gusti. Pangantara lan panyuwunmu ing ngarep para pangeran kuwat, nanging isih ora padha karo para Malaikat sing nyuwunake kita ing ngarep Gusti. Apik lan mulya menehi sedekah marang wong mlarat amarga Gusti; nanging ora ana sesajen sing luwih nyenengake Gusti tinimbang nyerahake nyawa lan karsa kita sakabehe marang Panjenengané. Plesiran ing donya iki nyenengake, nanging ora ana apa-apane dibandhingake karo kabungahaning swarga. Bandha iku endah lan disenengi kabeh wong, nanging ora bisa mbandhingake karo harta karun '*sing ora ana mata sing weruh, ora ana kuping sing krungu, lan ora tau mlebu ing ati manungsa'* (1 Kor. 2:9).

Kaendahaning enom iku nyenengake, nanging ora ana apa-apane dibandhingake karo kabecikaning Sang Paling Endah saka kabèh putraning manungsa[5210] . Dadi prajurit raja donya iku nggumunake, nanging pangabdian iki mung sementara lan mbebayani. Nanging dadi prajurit Sang Raja Saka Swarga tegesé ngalahake kabèh pasukaning mungsuh.

Kanthi pangandika lan pitutur kaya mangkono, sang abbot sing kinurmatan ngandika marang wong-wong mau; lan nalika ndeleng luh kang mili deras saka mripaté, piyambakipun kandha marang Simeon:

Aja sedhih, aja nangis amarga rambute ibumu sing wis uban, amarga Gusti bakal maringi panglipur marang dheweke luwih becik amarga pakaryanmu tinimbang sing bisa kok lakoni nalika isih ana ing sacedhake. Sanajan kowe tetep ana ing sacedhake, kowe isih ora bakal ngerti kanthi pasti apa kowe sing bakal ngubur dheweke dhisik, utawa dheweke sing bakal ngubur kowe. Lan kowe mesthi bakal mati tanpa nyenengake Gusti, tanpa duwe apa-apa sing bisa nylametake kowe saka cilaka sawise mati: amarga ora ana luhé ibu, ora katresnané bapak, ora bandha lan kamulyan, ora ikatan manten, ora katresnan marang anak sing bisa marasake Hakim kang nggegirisi, nanging mung urip sing luhur, tumindak lan pakaryan kanggo Gusti!

Banjur, nalika ngadhep marang Yohanes, dhèwèké kandha:

[5210] Yaiku Putraning Gusti Allah sing inkarnasi, Kristus Juruwilujeng. Delengen Mazmur 44:1–18.

Lan marang kowe, anakku! Muga-muga mungsuh ora nyuntikake pikiran kaya ngono ing atimu nganti kowe miwiti mikir: "Sapa sing tanpa aku bakal nyokong lan nyedhiyani bapakku sing wis tuwa?" Sapa sing bakal nglipur garwaku sing nangis? Satemene, yen kowe wis nyerahake dheweke marang Gusti piyambak, nalika kowe dhewe lunga nyambut gawe kanggo wong liya, mesthi kowe bakal sedhih mikirake dheweke. Nanging amarga mung ana siji Gusti, marang Panjenengané kowe wis nyerahake wong tuwamu, lan amarga katresnan marang Panjenengané kowe ninggalake dheweke, kowe kudu ngerti yèn Panjenengané piyambak sing bakal ngopeni dheweke. Pikirna uga nalika kowe isih ana ing donya lan ngupaya kanggo urip sing sementara, kabecikaning Gusti wis ngopeni kowe lan kanthi murah ati ngisi omahmu; luwih-luwih Gusti bakal ngopeni omah-omahmu saiki kowe wis teka makarya kanggo Panjenengané kanthi sakabehing atimu, kepéngin nyenengake Panjenengané kanthi sampurna. Elinga, he anak-anak! Wangsulané Gusti marang wong sing kepéngin mèlu Panjenengané lan kandha: *'Gusti! Monggo kula pados rumiyin mburi bapak kula*.' Gusti ngendika: *'Melu Aku, lan tinggalna wong mati ngubur wong matié dhéwé'* (Matéus 8:21–22). Mula kowe uga, kanthi , kanthi karsa sing ora goyah lan manah sing teges, mèlu tapak-tapaké Kristus. Yen ana raja donya sing fana ngundang kowe menyang kratoné, kepéngin ngangkat kowe dadi panata kraton utawa penasihat, apa kowe ora bakal nglirwakaké omah-omahmu lan langsung kesusu menyang raja kanggo ngladèni kanthi kamulyan lan pakurmatan, lan seneng ndelok dhèwèké lan sih-rahmaté? Lan kowe bakal nindakake iki mung sawatara wektu, nalika dhèwèké kepéngin ngajèni kowe ing ngarepé para bangsawané.

Nanging Yohanes lan Simeon mangsuli:

'Mesthi mangkono, Rama!'

Lan abbot nerusake:

'Luwih manèh, anak-anakku! Kita kudu cepet-cepet kanthi semangat mangsuli panggilan Sang Raja Swarga, sing ngajak kita menyang kamulyan sing ora ana pakurmatan donya, sanadyan paling luhur, sing bisa mbandhingi utawa nyanding. Kita kudu taat marang Gusti Allah, sing nelpon kita marang Panjenengané, éling marang katresnané marang kita, amarga katresnané kuwi Panjenengané ora ngirit Putrané siji-sijiné, nanging nyerahaké Panjenengané kanggo pati getih, supaya kita bisa dadi putrané; lan sanajan kita ngucurake kabèh getih kita kanggo iki, kita isih ora bakal bisa mbalekake sanadyan sethithik sing cocog karo kabecikan lan katresnan sing wis diparingake marang kita: amarga getih raja ora bisa disamekake karo getih budhak.

Sawisé ngendika kabèh mau marang wong-wong mau, lan nyadari yèn Simeon lan Yohanes, sing nganggo sandhangan mewah, gedhé tanpa ngalami kekurangan, sang abbot sing kaparingan wahyu ilahi—sanadyan weruh semangaté sing murub marang Gusti—tetep nyaranaké supaya ora langsung njupuk sumpah monastik, nanging ngentèni dhisik: supaya padha nyoba awaké dhéwé – kanggo ndeleng apa padha bisa nahan kasangsaran urip asketis. Nanging wong-wong mau, ambruk ing sikilé, nyuwun kanthi nangis supaya dhèwèké bisa langsung nyukur sirah lan ngagem busana suci.

Sawisé kuwi, sang tuwa, kepéngin nguji wong-wong mau, ngajak Yohanes menyang sacedhaké lan kandha marang dhèwèké:

'Aku wis ngyakinke kancamu supaya tetep ing donya setaun maneh.'

'Yen Panjenengan kersa,' wangsulane Yohanes, 'monggo Panjenengan tetep; nanging aku ora bisa ngenteni suwé kanggo cukur rambutku. Aku nyuwun marang Panjenengan, Rama, supaya langsung nindakake marang aku apa sing diidam-idamake atiku.'

Simeon, nalika weruh wong loro padha rembugan piyambakan, kandha marang sang tuwa:

'Aja nundha, Rama, ing panuruti panyuwunané Yohanes; atiku gemeter kanggo dhèwèké, menawa dhèwèké bakal sedhih amarga garwané, sing wis dinikahi taun iki—wadon sugih lan ayu—lan menawa, amarga dhèwèké, dhèwèké bakal nyimpang saka katresnané Gusti Allah.'

Yohanes uga mbalik marang sesepuh kanthi nangis (awit dhèwèké gampang nangis banget):

'Aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, supaya langsung nyukur rambute kita, supaya aku ora ngrusak sedulurku sing tak tresnani.' Dheweke duwe ibu sing tresna banget marang dheweke nganti ora bisa urip yen ora ketemu dheweke, lan aku wedi kanggo dheweke, menawa, kelingan katresnan ibune marang dheweke, dheweke bakal mbalik saka katresnan marang Gusti Allah; mulane, aku ora bakal mandheg sedhih nganti aku weruh dheweke wis dicukur gundhul."

Sang tuwa, nalika weruh padha prihatin siji lan sijine, lan mangertos saka pengalaman manawa Gusti ora nate ngremehake utawa nolak wong-wong sing nyedhak marang Panjenengané kanthi sakabehing manah lan iman sing teguh, tanpa suwe maneh nuntun wong-wong mau mlebu gréja lan nyukur rambute minangka wiwitan pangkat biarawan. Nalika upacara cukur rambut lumaku, Yohanes nangis kenceng, déné Simeon kanthi rahasia nyikut dhèwèké, mènèhi pratandha supaya meneng – dhèwèké nyangka Yohanes nangis amarga bapak lan garwané. Nanging Yohanes ngucuraké luh amarga katresnan sing murni lan jero marang Gusti Allah.

Sawisé pangcukuran rambute lan perayaan Liturgi Ilahi, sang abbot manèh maringi khotbah sing dawa lan maringi piwulang, amarga ing atiné sing wicaksana dhèwèké wis mangertèni yèn wong-wong mau ora bakal suwé manggon ing biarané, amarga Gusti bakal nelokaké dhèwèké marang dalan urip sing luwih sampurna.

Dina iku dumadi ing dina Setu, lan sang abbot kepengin maringi marang wong-wong mau upacara lengkap Ordo Malaikat ing esuké, ing dina Minggu.

Lan sawatara sedulur wiwit kandha marang Yohanes lan Simeon:

'Begja kowe, awit sesuk kowe bakal lair maneh lan bakal suci kaya anyar lair; kowe bakal dibersihaké saka dosa-dosamu, kaya anyar dibaptis dina iki.'

Nanging wong-wong mau, ora mangertos apa sing diomongake marang dheweke, padha gumun lan wedi; lan sawisé menyang marang sang abbot suci ing sonten Setu, padha nyuwun marang dheweke nganggo tembung-tembung iki:

'Aja baptisake kita, Rama, amarga kita wis dadi wong Kristen lan anaké wong tuwa Kristen, wis lair manèh lumantar banyu Baptisan Suci.'

Nanging sang abbot, ora mangertos tembung-tembung mau, takon:

'Sapa sing kepengin ng baptis kowe, he bocah-bocah?'

Padha mangsuli:

'Kita wis krungu saka sedulur yèn kita bakal dibaptis sesuk ésuk.'

Banjur sang abbot, nalika nyadari yèn para sedulur wis maringi pangertosan babagan Gambaran Malaikat Suci marang bocah-bocah mau, ngendika:

Para bapa wis nerangake kanthi cetha marang kowe: awit sesuk kita kepengin ngagem kowe ing pangkat sampurna saka Ordo Malaikat, sing bakal mbebasake kowe saka kabèh dosa sing wis kowe tindakake ing donya, kaya baptisan kapindho.

Yohanes lan Simeon, nanging, ora ngerti apa wae sing kalebu ing pangkat lengkap Ordo Malaikat. Mula, sang abbot mrentahake supaya ngundang sedulur sing wis diangkat menyang pangkat lengkap kuwi minggu kepungkur; amarga durung nganti pitung dina, sedulur kuwi isih nganggo, miturut paugeran biara, kabèh busana suci pangkat kuwi kapan wae. Nalika sedulur iki teka, Yohanes lan Simeon, nalika ndeleng dheweke, padha sujud ing sikilé abbot lan nyuwun supaya langsung diparingi pangkat iki ing wengi iku uga.

"Kita mung manungsa fana," ujare, "lan ora ngerti apa kita bakal urip nganti bengi iki utawa nyawang esuk; lan piye yen kita dumadakan ninggalake donya iki tanpa nampa makutha kaya ngono, kabungahan lan kamulyan kaya sing dideleng ing sedulur iki?"

Abbot mangertèni yèn padha nyekseni sawijining wahyu, banjur ngutus sedulur sing wis dipanggil mau bali menyang selé. Sawisé dhèwèké lunga, Yohanes lan Simeon manèh nyuwun kanthi tulus marang abbot:

'Bapa, demi Gusti, sandhangana kita saiki uga nganggo busana sing kita deleng ing sedulur kuwi: saestu, ing padepokan panjenengan kita durung nate weruh sapa wae ing kamulyan kaya sedulur kuwi.'

'Apa sing kowe deleng, anakku, saka sedulur iku?' pitakoné sang abbot.

Padha mangsuli:

'Kita weruh mahkota kang padhang banget ana ing sirahé lan padhange sumebar ing sakupenge, lan ana sawetara wujud padhang kang nyekel lilin ing tangané padha ngubengi dhèwèké lan nyanyi kanthi éndah.'

Lan sang abbot gumun marang kasucian atiné lan ngendika marang wong-wong mau:

'Sesuk, kanthi sih rahmaté Roh Suci, kowe uga bakal nampa makutha lan kamulyan sing padha, bebarengan karo pasukan malaikat sing suci.'

Nalika srengéngé mèh munggah ing dina Minggu, sang abbot nindakake upacara suci mau marang wong loro mau, lan padha weruh mahkota padhang sumunar ing sirahé siji lan sijiné; lan ing wayah bengi padha weruh

pasuryané siji lan sijiné cetha kaya ing wayah awan: lan kabungahan kang ngono ngisi atiné nganti padha ora kepéngin mangan utawa ngombe.

Rong dina sawisé padha nampa pangkat paling dhuwur, padha ketemu karo sedulur sing wis kasebut sadurungé, sing biyèn katon ing kamulyan, saiki nganggo kain goni lan nindakake tugase bhakti monastik – padha ora weruh kamulyan biyèn utawa mahkota sing ana ing sirahé, lan padha gumun. Banjur Simeon kandha marang Yohanes:

'Percayaa marang aku, sedulur, sajrone pitung dina kita uga ora bakal padha ketemu maneh nganggo mahkota padhang lan sumebar kamulyan kaya saiki.'

Yohanes takon:

'Dadi, apa maneh sing kowe kepengin kanggo awakmu, sedulur?'

'Rungokna aku,' wangsulane Simeon, 'Aku kepéngin, kaya déné kita wis mundur saka donya, mangkono uga kita bakal lunga saka kéné menyang urip sing luwih meneng lan nyendiri ing ara-ara samun; awit sangsang sang abot ingkang kinurmatan paring busana marang kita kanthi wujud suci menika, manah kula kados kobong dening pangarep-arep ingkang nggumunaken, lan nyawa kula kepengin boten ndeleng sapa-sapa, boten wicara, boten mireng swara sapa-sapa, nanging kepengin tetep ing pangasingan ingkang paling adoh saking sedaya lan ing meneng ingkang jero.

'Apa sing bakal kita pangan nalika manggon ing ara-ara samun?' protes Yohanes.

Simeon mangsuli:

'Apa sing dipangan wong-wong sing manggon ing ara-ara samun, sing wis kita krungu saka cangkemé abbot sing mulang kita? Sing maringi panguripan marang wong-wong mau uga bakal maringi panguripan marang kita, lan aku mikir abbot ngomong akèh bab wong-wong ara-ara samun mau amarga kepéngin supaya kita uga milih urip ing ara-ara samun.'

Yohanes mbantah maneh:

'Nanging apa kita durung sinau nyanyi mazmur manut paugeran biara?'

'Panjenengané sing nylametaké Dawud, sing wis nyenengaké Panjenengané biyèn,' panglipur Simeon marang dhèwèké, 'bakal nylametaké kita uga; lan kaya Panjenengané mulang Dawud, sing ngopeni wedhus ing ara-ara samun, kanggo nyusun mazmur, mangkono uga Panjenengané bakal mulang kita. Aja mbantah aku, sedulur, nanging kaya kita wis nyawisaké awak kita marang Gusti Allah bebarengan, mangkono uga ayo padha nyambut gawe kanggo Panjenengané bebarengan.'

Yohanes sarujuk, kandha:

'Kita bakal nindakake miturut kersamu; nanging kepiye carane kita bisa ninggalake biara iki, sing lawangé dikunci ing wayah bengi?'

Yohanes mangsuli:

'Sing mbukak lawang mau kanggo kita ing wayah awan bakal mbukak uga ing wayah bengi.'

Sawise padha sarujuk lan mutusake kaya ngono, lan nalika bengi teka, sang abbot weruh ing ngimpi sawijining wong pinunjul sing katon kaya wong suci, mbukak gapura biara lan kandha:

'Maju, he wedhusé Kristus, menyang panggonan padang rumputé.'

Sawisé kuwi, piyambaké tangi lan kesusu menyang gapura lan nemokaké yèn gapura wis kabuka; lan, mikir yèn Yohanes lan Simeon wis metu, piyambaké lungguh kanthi sedhih, ngeluh, lan mikir:

Aku ora pantes nampa pandonga para bapakku, amarga dudu aku, nanging para bapak lan guru sing pantes. Oh, sepira akèh watu permata (kaya sing kacathet ing Kitab Suci) sing ana ing bumi nanging ora dikenal, katon déning akèh wong nanging mung sithik sing ngajeni!

Nalika abbot lagi merenung lan sedhih ing sajroning atiné, tiba-tiba para abdi Kristus metu saka selé marang gapura arep ninggalake biara. Lan abbot weruh ana sawetara priya enom sing ayu mlaku ing ngarepé, nggawa lilin sing murub padhang. Yohanes lan Simeon, nanging, ora weruh para mudha iku; nanging, nalika weruh gapura mbukak, padha bungah banget amarga pangarep-arepe ora sia-sia. Nalika padha weruh sesepuh ing gapura, padha wedi lan kepengin mbalek, ora nyadari yèn kuwi sang abbot. Sang abbot, nanging, muni marang wong-wong mau, kandha:

'Aja wedi, anakku; mlebu ing jenengé Gusti!'

Nalika padha nyadari yèn iku sang abbot, padha saya bungah lan mangertèni yèn Gusti Allah, sawisé mbiyèn maringi pratandha rawuhé marang dhèwèké, uga wis maringi pratandha pamitané; banjur padha sujud marang sang tuwa, kandha:

'Matur nuwun sanget, Rama, nanging kados pundi kula saged matur nuwun ingkang pantes dhumateng Gusti Allah lan dhumateng panjenengan ingkang kinurmatan. Lan sinten ing antawis kula ingkang nate ngarep-arep dipun anggep pantes nampi sih kurnia ingkang mekaten? Prabu sinten ingkang saged paring pakurmatan kados mekaten dhumateng kula? Bandha sinten ingkang saged ndadosaken kula sugih kanthi cepet sanget? Toya ingkang saged ngresiki atma kula kanthi sampurna? Sapa wong tuwa sing bisa tresna lan nylametake kita kaya panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan?! Ing Kristus, panjenengan tumrap kita bapa lan ibu, gusti, pangon, guru, lan pituduh! Lumantar panjenengan kita nampi bandha kang langgeng lan nemokake mutyara panggesengan kang tanpa rega; kita pancen sampurna mangertos kakuwatan baptisan kapindho, kados kang sampun dipunwartosaken dening para Bapa. Mula saka iku, kita nyuwun marang Panjenengan, Rama, mugi kersa ndedonga kanggo kita lan maringi idin marang kita, para abdi Panjenengan, supados saged mangkat menyang pundi kemawon Gusti nuntun kita: awit kita sampun kepengin sanget nyawisaken dhiri dhumateng Panjenenganipun; lan mugi Panjenengan kelingan, Rama, marang wedhus Panjenengan, ingkang sampun Panjenengan aturaken minangka kurban dhumateng Gusti.

Kabeh mau padha ngucapake kuwi karo luh kang akèh. Sang abbot uga nangis, amarga kabungahan ing atiné, nalika ndeleng karsa gedhé padha ngabdi marang Gusti. Pungkasané, dhèwèké nyelehaké Simeon ing sisih tengen lan Yohanes ing sisih kiwa, banjur ngangkat tangané marang langit, dhèwèké ngucapake pandonga:

'Ya Gusti Allah ingkang adil lan mulya! Ya Gusti Allah ingkang ageng lan kuwasa! Ya Gusti Allah ingkang langgeng lan langgeng langit! Condhongna paningal Panjenengan dhumateng kula, tiyang dosa, ing wekdal punika! Mirengna kula, ya Pangeran, ingkang sampun janji badhe mirengaken sapa kemawon ingkang saestu ngabdi dhumateng Panjenengan! Nuntunna lumampah para abdi Panjenengan punika lan pasangna sikilé ing dalan tentrem. Dadi Penolong para mudha sing suci iki lan jaga supaya padha aman kaya merpati; dhawuhna marang kabèh roh najis supaya ora nyedhak marang wong-wong mau, nanging mlayu adoh saka panggonané. Anggawa tamèng lan busana waja lan tangi nulungi; narik pedhangmu lan tutup dalan wong-wong sing ngoyak; kandhaa marang atiné: 'Aku iki panyalametmu!' (deleng Mazmur 34:3). Paringna supaya kabèh pengecutan lan rasa wedi sirna saka pikirane, lan supaya kabèh kesombongan, keangkuhan, lan niat ala musna; muga-muga saben godhongan daging, sing muncul saka kodrat utawa saka godaan setan, meneng; mugi badan lan atiné disucèkaké, lan rohné padhang déning padhanging sih-rahmat Panjenengan, supaya, tuwuh sacara rohani, padha nggayuh yuswa kang sampurna lan dianggep pantes mèlu ing paseduluran para suci Panjenengan, muji Panjenengan bebarengan karo malaikat-malaikat suci lan tansah nyembah Panjenengan—Bapa, Putrané lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal salawas-lawase, amèn!

Banjur, nalika ngadhep para abdi Kristus, piyambakipun ngendika kanthi luh:

'Gusti Allah, sing wis kowe pilih, he anak-anak sing sholeh! Lan marang Panjenengané sing kowe padha ngungsi, mugi Panjenengané ngutus malaikat ing ngarepmu, sing bakal nyiapaké dalan sing aman kanggo kowe lan mimpin kowe, nylametaké kowe saka pasukan mungsuh, kaya Panjenengané nylametaké Yakub saka Laban lan Esau (Gen. 31:1–55, 32:1–32, 33:1–20), lan – Daniel saka liang singa! (Dan. 6:1–28)

Lan, sawisé ngeluk loro-loroné, dhèwèké manèh mbalèk marang Gusti Allah kanthi pandonga:

'Slametaké, ya Gusti Allah, slametna wong-wong sing wis nresnani Panjenengan kanthi sak atiné: awit Panjenengan iku bener, ya Pangeran. Aja ninggalaké wong-wong sing wis ninggalaké kabèh sing sia-sia amarga Panjenengan!'

Banjur piyambakipun malih ngadhep dhumateng para muridipun:

– Ati-ati, anak-anakku! Amarga kowe bakal mlebu perang sing medeni, nanging aja wedi! Gusti Allah kuwat lan ora bakal ngutus ujian sing ngluwihi kekuwatanmu. Usaha, anak-anakku, supaya kowe ora dikalahake mungsuh; ajeg tegak, nganggo waja suci saka tatanan monastik miturut pasuryan para Malaikat. Nanging elinga marang Sing ngendika: *'Ora ana wong sing nyekel bajak lan ndeleng mburi sing pantes mlebu Karajané Gusti* Allah' (Lukas 9:62). Aja males utawa putus asa nalika kowe mlebu dalané Gusti iki, supaya parabel wong sing miwiti mbangun menara ora kasembadan ing kowe: *'Wong iki miwiti mbangun nanging ora bisa ngrampungaké'*

(Lukas 14:30). Teguhna atimu, anak-anakku, amarga ngerti yèn perjuangan iki cilik, makutha agung, gaweyané sementara, lan istirahaté langgeng.

Nalika padha lagi rembugan kaya ngono, wayahe muni lonceng Matins wis teka, lan padha kudu lunga liwat gapura biara; Simeon, nyisihake sang abbot, kandha marang dhèwèké:

Aku nyuwun marang Panjenengan, Rama, demi Gusti, ndedonga kanthi khusyuk kanggo sedulurku Yohanes, supaya eling marang garwané bisa sirna saka pikirane, supaya amarga godha mungsuh, dhèwèké ora ninggalaké aku, lan aku ora layu amarga sedhih nalika pisah; doakna uga bapaké, supaya Gusti maringi panglipur marang dhèwèké, supaya dhèwèké ora sedhih amarga anaké sing wis ninggalaké dhèwèké.

Yohanes uga nyisihake bapa tuwa mau lan nyuwun marang dhèwèké:

'Mugi Gusti, Rama, aja lali marang sedulurku Simeon ing pandonga suci Panjenengan, supaya dhèwèké ora lunga saka aku menyang ibuné, kabawa katresnané marang ibuné; yèn ora, pelabuhan bakal dadi panggonan kita kelem.'

Sing tuwa kuwi gumun marang katresnané antarane wong loro mau lan, sawisé janji bakal ndedonga kanggo wong-wong mau, maringi berkah nganggo pratandha salib lan ngetokake kanthi tentrem.

Sawisé pamitan marang sang abbot sing kinurmatan, para abdi Kristus, Simeon lan Yohanes, ndedonga:

'Ya Gusti! Lumantar pandonga abdi Panjenengan, bapak kita Nikon, pimpinana kita piyambak ing ngendi kersa Panjenengan; awit kita namung musafir lan boten mangertos panggonan utawi tanah ing pundi kita badhe mlayu, nanging kita ngarep-arep dhumateng Panjenengan, sanadyan meureun pati nyanteni kita ing jeroning ara-ara samun.'

Banjur Yohanes ngadhep Simeon:

'Saiki kita kudu apa, sedulur? Kita arep menyang ngendi?'

Simeon mangsuli:

'Ayo padha mlaku menyang tengen, amarga apa wae sing ana ing tengen iku becik.'

Lan padha mangkat menyang tengen; lan iki miturut pangayomaning Gusti: Gusti ora ninggalake para abdi-Nya. Sawise mlaku adoh, padha tekan Segara Mati[5211] lan nemokake, cedhak segara lan Kali Yordan sing mili menyang segara iku, sawijining panggonan sing cocog lan sawijining sel ing ngendi ana wong biara sing manggon, sing wis seda sawetara dina kepungkur; Ana uga prau cilik ing kana, lan kebon sayur kang ditanduri sayur-sayuran, kang dadi panguripane sang tuwa sing wis seda. Ndeleng kahanan iki, para abdi Kristus padha bungah kaya wong sing nemokake bandha ageng, banjur padha matur nuwun marang Gusti; sawise padha manggon ing kana, banjur padha urip. Ora suwe, mungsuh nyawa kita, setan, ora bisa nahan urip sing takwa saka para abdi Kristus, banjur nyerang wong-wong mau, nyuntikaké marang Yohanes elingan marang garwané lan bapakné, lan marang Simeon katresnan marang ibuné. Saben padha weruh siji lan sijiné katon sedhih, padha langsung kandha marang siji lan sijiné:

'Ayo, sedulur, padha ndedonga bebarengan marang Gusti kita Yesus Kristus, supaya Panjenengané ngreksa kita saka tipuan mungsuh lumantar pandonga bapa sepuh kita sing suci, Nikon.'

Lan saben padha ndedonga, pitulunganing Gusti Allah enggal rawuh marang wong-wong mau, ngusir fitnah mungsuh. Kadhangkala panggodha nyuntikake ing atine kepinginan nyicipi daging lan ngombe anggur; kadhangkala dheweke nampilake wong tuwa lan sedulure ing ngimpi: padha sedhih amarga kangen, utawa padha mangan lan ngombe bareng; kadhangkala nyemplungake wong-wong mau ing kuciwa lan males, kadhangkala maneh nyoba medeni nganggo arwah, banjur manèh nyusupake pikiran bali menyang biara, kaya urip pertapa iku kakehan sangsara lan ora bisa ditampa. Lan kanthi macem-macem cara, ula licik kuwi nyoba ngganggu urip sing bener saka para asket sing pantes dipuji. Nanging, padha kelingan janji-janjiné lan mahkota padhang kang pisanan padha weruh ing antarané siji lan sijiné, uga kelingan piwulang lan luhé panguluné, padha tetep setya ngabdi marang Gusti lan nemu panglipur, asring ngrasakaké rasa legi rohani ing atiné. Sawisé kanthi wani nolak godaan mungsuh, Sang Mulya Nikon rawuh marang wong-wong mau ing sawijining impen, kadhang ngélingaké,

[5211] Segara Mati iku tlaga uyah ing pedalaman ing sisih kidul-wétan Palestina; dawane 76 km saka lor nganti kidul lan ambané watara 3,5–16 km; Semenanjung Lisan misahaké dadi loro cekungan; cekungan lor luwih jero tinimbang cekungan kidul. Banyu Segara Mati kakehan uyah (watara 25 persen) nganti iwak ora bisa urip ing kono. Kepadatan spesifik banyu iki dhuwur banget nganti materi organik sing tiba ing kono ora bakal klelep. Ing wewengkon amba sakupenge segara iki, lemah katutupi uyah. Panggonan Segara Mati biyen iku lembah subur Siddim, papan kutha Sodom lan Gomora.

kadhang ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau, lan kadhang mulang kidung lan pandonga. Lan sawisé tangi, wong-wong mau éling tenan apa sing wis padha sinau saka piyambaké ing impen mau lan ngrasakaké kabungahan gedhé. Kanthi cara sing persis padha, Gusti ngilangi sedhih sing dirasakake nalika kelingan kulawargané rong taun sawisé lumantar wahyu kaya ngono. Ing panglihatan bengi, Simeon weruh yèn dhèwèké sowan marang ibuné ing omahé lan rembugan nganggo basa Siria:

'Ladochrelihem'—tegesé, 'Aja kuwatir, ibu'; amarga kita apik-apik waé: aku lan Master John padha waras lan wis manggon ing kamar kraton, lan ing kéné kita nganggo mahkota sing diparingaké raja, sawisé ngias kita nganggo sandhangan padhang; paring kabar marang bapaké John uga, aja sedhih amarga anaké; lan sakabèhé, aja kuwatir bab kita.

Wahyu iki bola-bali kaparingake marang Simeon, lan saka kéné dhèwèké mangertèni yèn ibuné ora sedhih manèh amarga wis diparingi panglipur déning Gusti Allah. Kados mangkono uga, sawijining wujud padhang sumunar banget muncul marang John ing ngimpi, ngandika tembung-tembung iki:

'Delengen, aku wis maringi tentrem lan kabungahan marang ati bapakmu, lan ing dina-dina iki aku bakal nggawa garwamu menyang kratonku.'

Nalika padha nyritakaké panglihatan mau marang siji lan sijiné, Yohanes lan Simeon padha bungah ing atiné lan seneng marang Gusti Allah Panyelameté. Lan wiwit wektu kuwi, Yohanes ora ngrasakaké sedhih kanggo bapak lan garwané, uga Simeon ora ngrasakaké sedhih kanggo ibuné; nanging padha mung nduwé siji pangrumat—ngluhuraké Gusti Allah awan lan bengi. Kanggo wong-wong mau, iku pakaryan sing ora ngenteki lan urusan sing tanpa sedhih—nyuwun pandonga tanpa kendhat; lan ing wektu sing cendhak padha dadi wadah sing pantes kanggo Roh Suci lan diparingi panglihatan wahyu ilahi. Kadhangkala padha manggon pisah, nanging ora adoh—mung sak lemparan watu. Lan yen ana pikiran ala teka marang salah sijine, dheweke langsung kanthi susah nyawis marang sijine; amarga padha nuduhake pikiran siji lan sijine lan kanthi ndedonga bebarengan ngusir fitnah mungsuh.

Sawisé sawatara wektu kliwat, Simeon sing pinaringan berkah, nalika lenggah ing panggonan sepi, kapenuhan rasa ékstasi lan ndeleng dhèwèké ana ing tanah kelairané, ing kutha Edessa[5212] , sowan marang ibuné sing lagi lara, kandha:

'Kados pundi, Ibu?'

Lan dhèwèké mangsuli:

Aku apik-apik wae, anakku!'

Banjur dhèwèké kandha manèh marang ibuné:

'Mlaku kowe, tanpa wedi, menyang Sang Prabu, amarga aku wis nyuwun marang Panjenengané kanggo kowe lan wis nyiapaké panggonan sing becik kanggo kowe, lan nalika Panjenengané kersa, aku uga bakal teka marang kowe.'

Sawisé éling sawisé panglihatan iki, Simeon nyadari yèn ibuné wis séda ing wektu kuwi, lan dhèwèké buru-buru menyang Yohanes, nyuwun supaya ndedonga kanggo nyawa ibuné, déné dhèwèké dhéwé, kanthi sujud, ndedonga karo luh:

'Ya Allah, sing kanthi rahmat nampa kurbané Abraham (Kejadian 22:1–24) lan ora nolak kurban Yiftah (Hakim-hakim 11:1–40) uga ora ngremehake persembahan Habel (Kejadian 4:1–26), lan sing, amarga abdi Panjenengané, Samuel, nggawe ibuné, Hannah, dadi nabiah (1 Sam. 1:1–28, 2:1–36)—Panjenengan, Gustiku, Allahku! Amarga aku, abdi Panjenengan, tampi nyawane ibu kula ingkang sholehah; elinga kasakitane lan kasangsarane ingkang dipun alami amarga aku; elinga sedhih lan luh ingkang mili nalika aku mlayu saking piyambakipun dhateng Panjenengan. Elinga dhadhane, kang ngopeni aku, ngarep-arep pitulungan lan panglipur saka aku, nanging ora nate nampa apa sing diarepake. Aja lali, ya Gusti, tangise sing jero ing atine amarga aku

---

[5212] Edessa – saiki Urfa – iku kutha ing Mesopotamia lor ing sacedhake Kali Efrat; wiwit taun 137 SM, kutha iki dadi ibukutha nagara anyar Ozroene utawa Edessa; ing taun 217 M, Edessa diowahi déning wong Romawi dadi koloni wétan; Agama Kristen muncul wiwit awal ing Edessa; ing abad kaping 4, Santo Ephrem si Suriah ngedegake sekolah teologi ing kana, sing ing abad kaping 5 condhong marang Nestorianisme, sawijining sebab sing digarap kanthi aktif dening guru sekolah Edessan, Presbiter Iva. Ing taun 641, Edessa ditaklukake dening khalifah Arab; ing taun 1098, kutha iki dijupuk dening Count Baldwin, sing ndadekake dadi ibukota Principality of Edessa; ing taun 1144, Edessa dijupuk dening wong Turki lan wiwit wektu kuwi kutha iki bola-bali pindhah saka tangan siji menyang tangan liyane, nganti ing taun 1637 pungkasane kapimpin dening wong Turki.

ninggalake dheweke kanggo Panjenengan. Elinga pira bengi , turu ora teka ing matane, amarga pikirané terus-terusan bab kesepiané nalika isih yatim lan masa mudaku. Oh, kepiye atiné remuk nalika dhèwèké ndelok sandhanganku sing ora manèh nutupi harta karuné sing larang! Elinga pira kabungahan lan kesenengan sing tak ilangaké nalika aku lunga saka sisihé, supaya aku bisa ngabdi marang Panjenengan, Gustiku lan Gustiné dhèwèké, lan marang Gusti Allah! Parengna malaikat penjaga agung saka Panjenengan sing bakal nylametake nyawane saka roh-roh angin sing licik lan tanpa welas asih, sing kepengin ngrusak saben wong[5213] . Dhawuhna, ya Gusti Allah kula, supaya nyawane pisah saka badan tanpa lara utawa wedi, lan minangka sing Maha Apik, ngapura kabeh dosa sing wis ditindakake ing donya iki. Ya Allah sing adil! Aja nuntun dhèwèké saka sedhih menyang sedhih, saka cilaka menyang cilaka, lan saka kasedhihan menyang kasedhihan; nanging tinimbang sedhih sing dirasakaké amarga aku, anaké siji-sijiné, paringana dhèwèké kabungahan, lan tinimbang kasedhihan, kabungahan sing wis kasiyapaké, ya Gusti Allahku, kanggo para wali Panjenengan.

Yohanes uga ndedonga bareng karo dheweke kanggo nyawa almarhum. Lan, sawisé rampung ndedonga, Yohanes nglipur Simeon:

'Delengen, sedulur, Gusti Allah wis ngrungokake pandongamu lan wis nggawa ibumu marang Panjenengané; mula tetepna bareng aku sakedhik maneh, lan ayo padha ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané uga paring welas asih marang garwaku biyen, lan mimpin dhèwèké menyang urip monastik utawa nggawa dhèwèké saka donya iki marang Panjenengané.'

Lan loro-lorone padha ndedonga kanggo iki.

Ora suwe sawisé kuwi, Yohanes sing kebak kabungahan weruh bojone lungguh ing omahé: ibu Simeon wis teka marang bojone, nyekel tangane lan kandha:

'Munggaha, adhiku, lan teka bareng aku, amarga Sang Prabu wis maringi aku omah sing megah; Panjenengané sing nggawe anakku lan bojomu dadi prajurit-prajurité; ganti sandhangmu lan nganggo sing resik.'

Lan sanalika dhèwèké tangi, ngganti sandhangané lan mèlu. Saka panglihatan iki, Yohanes mangertèni yèn garwané wis seda lan, bebarengan karo ibu Siméon, wis manggon ing panggonan wong-wong sing bener, lan dhèwèké bungah banget. Wiwit wektu kuwi, loro-lorone urip tanpa kuwatir lan tetep manggon ing ara-ara samun,

---

[5213] Ya iku, dhèwèké bakal nuntun nyawa ibuné tanpa cilaka liwat cobaan-cobaan mau. Cobaan-cobaan iki kaya pos pemeriksaan utawa pos bea cukai sing ditemoni nyawa wong mati ing dalan nalika padha munggah menyang pangadilaning Hakim Surgawi. Ana roh-roh jahat sing mbutuhake saka saben jiwa sing nindakake dosa tartamtu semacam tol utawa tebusan, yaiku nindakake kabecikan sing kebalikan saka dosa kuwi. Istilah 'omah tol' lan 'kolektor tol' dijupuk saka sajarah Yahudi. Antarane wong Yahudi, 'mytairs' iku jeneng sing diwènèhaké marang wong-wong sing diangkat déning wong Romawi kanggo nglumpukaké pajak. Biasané padha nyewa kontrak kanggo nglumpukaké bea iki lan migunakaké kabèh cara, malah ora sungkan nganggo panyiksaan, kanggo ngasilaké bathi sing paling akèh kanggo dhéwé. Para panagih pajak manggon ing pos bea cukai utawa pos pemeriksaan khusus, ngetrapake bea marang barang-barang sing diangkut. Pos-pos pemeriksaan iki diarani 'kantor bea cukai' utawa 'stasiun pajak'. Para panulis Kristen ngembangaké jeneng iki marang panggonan sangsara rohani, ing ngendi jiwa-jiwa sing munggah menyang pangastané Hakim Surgawi ditahan déning roh-roh jahat sing nyoba nyalahké kabèh jinis dosa lan banjur nglebokaké menyang neraka. Inti ajaran 'mytarstva' kasimpulake ing tembungé St. Cyril saka Alexandria (w. 444) babagan pamitané nyawa, sing biasané kalebu ing Mazmur Gréja. – 'Nalika nyawa pisah saka badan,' ujare ing kéné, 'kita bakal weruh, ing siji sisih, bala langit lan kuwasa-kuwasa, lan ing sisih liyané, kuwasa pepeteng, para panagih pajak ing udara, para penuduh tumindak kita.' Nalika nyawa weruh kuwi, bakal gemeter lan nggetak, lan ing bingung lan wedi bakal ngupaya pangayoman marang Malaikaté Gusti; nanging sanadyan wis ditampa dening Malaikat lan lumantar ing udara ing sangisore pangayomané nalika munggah menyang pucuking langit, nyawa bakal nemoni manéka cobaan sing bakal ngalangi dalané menyang Karajan Swarga, mandhegake lan ngalang-alangi upaya kanggo nggayuhé. Ing saben cobaan kuwi, bakal dituntut pertanggungjawaban babagan dosa-dosa tartamtu… Saben hawa napsu, saben dosa bakal nduwé panagih pajeg lan penyiksa dhéwé. Luwih manèh, loro-loroné, kekuwatan ilahi lan kumpulan roh najis, bakal ana; lan kaya déné kekuwatan ilahi sing bakal nunjukaké kabecikan jiwa, kumpulan roh najis bakal ngecam dosané… Lan yen, amarga uripe sing saleh lan nyenengake Gusti, dheweke kabukten pantes (kanggo ganjaran), para Malaikat bakal nampani dheweke, lan banjur dheweke bakal mili tanpa wedi menyang Karajaning Swarga. Nanging, yen kabukten yèn dhèwèké wis nglakoni urip kanthi lalai lan ora bisa ngendhalèni napsu, dhèwèké bakal krungu swara medeni kuwi: 'Ayo para wong jahat dijauhake, supaya padha ora weruh kamulyané Gusti' (Yesaya 26:10); malaikat-malaikaté Gusti bakal ninggalaké dhèwèké lan setan-setan sing medeni bakal njupuk dhèwèké, lan nyawa kuwi, sing diiket nganggo ranté kang ora bisa diputus, bakal dibuwang menyang sel neraka'. Mangkono, omah-omah tol kuwi ora liya mung pangadilan pribadi sing dilakokaké déning Gusti piyambak marang nyawa manungsa lumantar perantaraan malaikat, nampa ing proses iki loro-loroné *'wong-wong sing ngfitnah sedulur kita'* (Wahyu 12:10), roh-roh jahat – sawijining paukuman ing ngendi tumindak nyawa dieling-eling lan dinilai kanthi adil, lan sawisé kuwi nasibé ditemtokaké. Paukuman iki diarani 'khusus' kanggo mbedakaké karo paukuman 'umum', sing bakal ditindakake marang kabèh manungsa ing pungkasaning donya, nalika Putraning Allah bali menyang bumi, nanging wektu iki ing kamulyané.

urip bebarengan lan ngliwati sakabehe rupa-rupa cobaan suwene 29 taun, kanthi gagah berani nglawan mungsuh sing ora katon lan, kanthi sih rahmat Gusti, ngalahake lan ngusir mungsuh-mungsuh mau. Simeon, utamané, nggayuh ketenangan atiné sing gedhé nganti awaké dadi kaya wit sing ora krasa apa-apa, ora nduwéni hawa napsu sing kuwat, amarga kabèh anggotané wis dipatèni.

Sawijining dina, Simeon kandha marang Yohanes:

'Saiki kita ora perlu maneh, sedulur, manggon ing ara-ara samun; nanging rungokna aku: ayo padha lunga lan makarya kanggo kaslametan wong liya. Ing kene kita mung mbantu awak dhéwé, dene kita ora nampa ganjaran kanggo mbantu wong liya. Apa ora Rasul kandha: *"Aja ana siji waé ngupaya kabecikané dhéwé, nanging kabecikané wong liya"*, lan maneh: *'Aku nyenengake saben wong ing kabèh bab, ora ngupaya kapentinganku dhéwé, nanging kapentingan akèh wong, supaya padha kaslametake'* (1 Kor. 10:24, 33). Lan maneh: *'Aku dadi kabèh kanggo kabèh wong, supaya paling ora ana sawatara sing kaslametake'* (1 Kor. 9:22).

Kanggo iki, Yohanes kandha marang dhèwèké:

'Aku kira, sedulur, yèn Setan, sing sengit marang pangasingan kita, wis nyusupaké pikiran kaya ngono ing atimu, nanging lawan dhèwèké lan tetep kéné, supaya kita bisa ngrampungaké ing ara-ara iki pakaryan sing wis kita miwiti lan sing wis diarani Gusti Allah.'

Simeon mangsuli marang dhèwèké:

'Percayaa marang aku, sedulur, aku ora bakal tetep ing kene maneh, nanging kanthi kuwasa Kristus aku bakal lunga lan ngolok-olok donya.'

Banjur Yohanes kandha marang dhèwèké:

Aku durung nggayuh kasampurnan kaya ngono supaya bisa ngina donya; aku wedi menawa kanthi cara apa wae donya bakal nggawe aku isin lan nyegah aku saka sih rahmaté Gusti. Aku nyuwun marang kowe, sedulurku sing becik, amarga Gusti sing wis nyawiji kita, aja ninggalake aku, wong sing andhap asor; aja mbelakangi sedulurmu; kowe ngerti manawa sawise Gusti aku ora duwe sapa-sapa kejaba kowe, sedulurku; aku wis nyingkiri kabeh wong lan mung nyekel marang kowe. Lan saiki kowe kepengin ninggalake aku piyambak ing ara-ara samun iki, kaya ana ing segara. Elinga dina nalika kita ngundhi undhi lan mangkat bebarengan kanggo ngabdi marang Gusti, sumpah ora bakal pisah siji lan sijine. Elinga wektu nalika bapak kita sing kinurmatan, Nikon, ngagem kita nganggo wujud malaikat sing suci lan mulya, lan kita loro kaya siji nyawa, nalika kabeh padha gumun marang katresnan kita. Aja lali marang tembungé bapa tuwa agung, sing nglipur lan nyemangati kita ing wengi nalika kita ninggalake biara; aja ninggalake aku, sedulur, aku nyuwun, supaya aku ora mati piyambakan tanpa kowe, lan Gusti Allah bakal nuntut kowe tanggung jawab marang nyawaku.

Simeon ngélingaké dhèwèké:

'Anggep aku kaya wong sing wis mati; tenan, yen aku mati, kowe ora bakal tetep piyambakan? Percayaa marang aku, yen kowe lunga bareng aku, kowe bakal nindakake sing bener; yen kowe ora lunga, iku pilihanmu; nanging aku ora bakal tetep ing kene, amarga aku bakal lunga menyang panggonan sing Gusti paring dhawuh marang aku.'

Yohanes nyadari yèn iki minangka wahyu saka Gusti marang seduluré, ngajak dhèwèké ninggalaké ara-ara gersang lan bali menyang donya, mula dhèwèké mandheg mbantah. Kanthi sedhih amarga pisah saka seduluré, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Ati-ati, Simion sing tak tresnani, supaya apa sing wis kok kumpulake ing ara-ara samun ora sumebar amarga donya, lan aja nganti apa sing wis kok entuk liwat meneng rusak amarga omongan donya; muga-muga turu ora ngrusak pangibadahmu bengi kabeh, lan muga-muga kesenengan donya ora nyebarake renunganmu minangka biksu.' Ati-ati supaya pandelengan marang wanita, sing wis dijaga Gusti marang kowe nganti dina iki, ora ngrusak kasucianmu, lan supaya napsu nglumpukake bandha ora nyolong kapisahanmu saka kagungan donya—supaya puasamu ora rusak amarga nyicipi maneka panganan, lan supaya tangismu ora sirna amarga guyu, uga pandongamu ora rusak amarga kélangan semangat. Sanadyan kowe, sing tak tresnani, wis nampa kekuwatan saka Gusti supaya bisa tetep ana ing donya, ing antarané wong akèh, tanpa ngganggu kaslametanmu, nanging tetep jaga atimu kanthi tliti saka apa sing kok tindakaké ing ngarepé wong liya nganggo badanmu; aja kersamu melu ing iki; aja atimu nyentuh apa sing disentuh tanganmu; aja atimu seneng marang apa sing dirasakake lambemu; lan aja katentreman jeronmu keganggu dening gerak sikilmu; aja ana apa-apa sing kelakon ing njaba dirasakake ing jero;

lan aja pikiramu keganggu. Aku bungah amarga kaslametanmu; mung ndedonga marang Gusti Allah kanggo aku, supaya Panjenengané ora misahaké kita ing jaman sing bakal teka.

'Aja wedi, adhiku sayang Yohanes,' wangsulane Simeon marang dheweke, 'awit apa sing arep tak tindakake iki dudu manut kersaku dhéwé, nanging manut kersaning Gusti Allah; lan kowe bakal mangertèni yèn tumindakku iki nyenengake Gusti Allah saka pratandha yèn aku bakal teka marang kowe sadurungé aku mati, nyapa kowe, lan ngajak kowe supaya mèlu aku, lan sawisé sawetara dina kowe bakal mèlu aku.'

Sawisé ngendika kaya ngono, loro-loroné padha sujud ndedonga lan ndedonga suwé banget, nganti akèh luh mili. Banjur, sawisé padha rangkul pirang-pirang kaping lan nyiumi siji lan sijiné ing lambé lan dhadha, Yohanes pamitan marang Simeon, ngancani dhèwèké adoh banget: dhèwèké ora péngin pisah saka dhèwèké. Lan saben wektu Simeon kandha marang dhèwèké:

'Muliha saiki, Sedulur John,' tembung-tembung iki kaya pedhang landhep sing misahake nyawa saka badan. Akhire, sawise padha nyium, padha pisah: Simeon mlebu donya, dene John bali menyang ara-ara gersang, luh mili saka mripate.

Sawisé ninggalaké ara-ara gersang, Simeon sing pinaringan berkah mangkat menyang kutha suci Yerusalem: amarga dhèwèké kepéngin banget ndeleng panggonan-panggonan suci sing wis pirang-pirang taun durung tau dideleng; lan sawisé tekan Golgota sing suci[5214] , dhèwèké manggon ing kana telung dina, teka nyembah Salib sing kinurmatan lan maringi urip lan Makam Sucié Gusti. Dheweke ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya pakaryané ora katon déning manungsa nganti piyambaké ninggal donya iki, supaya bisa nyingkiri kamulyan sia-sia lan kesombongan, sing wis ngrusak lan ngusir malah para malaikat saka swarga; nanging supaya kabèh wong nganggep piyambaké wong edan lan bodho, lan supaya piyambaké nampa apa sing wis dijaluk. Gusti mirengaké pandonga para abdi sejati lan nresnani panyuwunané.

Lan pinten kaé mujijat sing ditindakake dening abdi Gusti iki sawisé kuwi: dhèwèké ngusir setan, prédhiksi masa ngarep, marasaké kabèh jinis lara, nylametaké wong saka pati dumadakan, nggawa wong sing ora pracaya marang iman, lan ngajak wong dosa supaya tobat; sanadyan mangkono, wong-wong ora bisa ngenali sakabehe kasuciane, amarga Gusti Allah nyumputake iku saka wong-wong; malah nganti wektu seda, wong-wong nganggep dheweke minangka wong suci sing edan lan wong sing kesurupan. Dheweke dhewe ngerti carane nyumputake tumindak mujijat—sing ditindakake amarga sih-rahmat Gusti Allah—malih saka katonane sing koyo wong edan, kaya sing bakal diterangake ing crita sabanjure. Aja nganti ana sing kesasar amarga maca tumindak-tumindak aneh lan ngguyu sing ditindakake Santo Simeon nalika pura-pura bodho, ngolok-olok donya sing kosong lan sombong, nanging supaya saben wong merenung marang tembungé Para Rasul: *'Yen ana ing antaramu sing nganggep awake wicaksana ing jaman iki, kowe kudu dadi wong bodho'* (1 Kor. 3:18–19). Lan maneh: *'Kita iku wong bodho amarga Kristus, amarga kabodhoané Gusti Allah luwih wicaksana tinimbang manungsa'* (1 Kor. 4:10, 1:25). Saka Yerusalem, Simeon sing Kinurmatan mangkat menyang kutha Emesa lan ing kana miwiti kabodhoan suci kanggo Kristus: nalika dhèwèké nyedhak kutha, dhèwèké weruh asu mati ana ing tumpukan sampah; banjur nyopot sabuké, ngiket asu mau ing sikilé lan nyeret mlebu kutha, cepet liwat gapura lan nyeret ing dalan-dalan. Akèh bocah padha nglumpuk lan mlayu ngetutaké dhèwèké, padha njerit:

'Buddha edan, Buddha edan!'

Lan padha mbuwang watu marang dheweke lan nggebuki dheweke nganggo kayu. Lan ing Minggu esuk, dheweke mlebu gréja nalika wiwitan Liturgi, karo kacang diselipake ing dhadhane. Kaping pisan, Simeon miwiti nguripaké lilin, lan nalika padha nyoba ngusir dhèwèké, dhèwèké mlumpat menyang mimbar lan mbuwang kacang-kacangan marang para wanita; mung kanthi angel banget padha bisa ngusir dhèwèké saka gréja. Nalika

---

[5214] Golgota – panggonan tengkorak utawa bukit ing ngendi Gusti Yesus Kristus disalib. Tembung Ibrani 'let' – sing dadi asal tembung 'Golgota' – tegesé 'dahi' utawa 'tengkorak'; bukit kuwi kamungkinan dijenengi kaya ngono amarga wujude sing mirip tengkorak; tradisi kuna sing jero maknane nerangake jeneng iki kanthi nyatakake manawa Adam dikubur ing kana, supaya salibé Kristus dipasang ing ndhuwur sirahé leluhur sing lagi istirahat saka umat manungsa. Nalika sedaé Gusti Yesus, bukit iku isih ana ing njaba Yerusalem (Mat. 27:33, 28:11; Ibrani 13 lan salajengipun). Sawisé karusak lan dibangun manèh, Yerusalem ngrembaka utamané menyang lor lan lor-kulon, saéngga Golgota dumunung meh ing tengah pérangan kulon kutha anyar Yerusalem. Lan nganti saiki, ana belahan ing watu ing Gunung Golgota sing diarani kuwi, sing katon amarga gempa bumi nalika Kristus Juruslamet seda (Mat. 27:51). St. Siril saka Yerusalem ngendika (kira-kira taun 350): 'Golgota suci iki, sing katon isih ngadeg nganti dina iki, dadi saksi nganti dina iki manawa nalika Gusti seda, watu kuwi pecah.'

dhèwèké mlayu, dhèwèké nabrak roti-roti sing didol lan dipukul abot déning para tukang roti nganti meh ora slamet. Sawisé kuwi, ana sawijining pemilik losmen—penjual panganan lan sochi, wong jahat sing manut marang bidah Severus[5215] —ndeleng bapak sepuh sing pinaringan berkah kuwi lan, amarga ora ngerti bab kabodhoané sing suci, nyapa dhèwèké, kandha:

'Kok kowe mlaku-mlaku, tuwo? Ayo teka marang aku lan adol sochivo, kacang, gandum giling, lan pasokan liyane.'

Dheweke langsung sarujuk lan lungguh ing kamar ciliké wong kuwi, banjur mènèhaké panganan mau gratis marang para gelandangan sing teka, lan dhèwèké uga mangan sawatara, amarga dhèwèké wis ora mangan sak minggu kabèh. Lan nalika wis maringi kabèh lan ora entuk dhuwit, wong kuwi banjur nggebuki tuwa kuwi kanthi kasar, nyabuti jambangé lan ngusir saka omahé; nanging tuwa kuwi ora gelem lunga, banjur lungguh ing gapura. Sawisé sakjam, krungu yèn bojone juragan losmen njaluk arang panas kanggo nyulut kemenyan, dhèwèké mlayu menyang pawon lan, ora nemu sekop, banjur njupuk arang panas sakgenggem lan digawa marang ibu mau supaya bisa nyelehake kemenyan kanggo dinyalaké. Ndelok kuwi, bojone juragan losmen kaget banget lan muni banter marang dhèwèké:

'Apa sing kowe lakoni? Ngapa kowe ngobong tanganmu?'

Nanging dhèwèké mindhah arang panas mau menyang sandhangané lan kandha:

'Yen kowe ora kersa aku nyemprot kemenyan nganggo tanganku, ya aku bakal nyemprot nganggo bajuku.'

Lan, sawisé nyelehake kemenyan, dhèwèké terus ngobong nganti arangé mati. Nalika weruh yèn tangane lan sandhangane ora kena kobongan, bojone padha gumun banget lan banjur mlebu Gréja Katulik, déné sang tuwa mau banjur diurmati dadi wali; nanging dhèwèké mlayu saka omah kuwi lan ora bali nganti mujijat kuwi dilalekake.

Nalika dhèwèké manggon dadi wong bodho suci ing kutha, ana sawijining juragan losmen sing nampani dhèwèké lan njaga dhèwèké dadi budhak. Dhèwèké iku wong kejem lan tanpa welas asih, lan arang maringi dhaharan marang sang tuwa, sanajan dhèwèké entuk bathi gedhé merga dhèwèké, amarga wong kutha padha kandha kanthi ngenyek:

'Ayo padha menyang omben-omben ing warung tuak sing ana wong edan suci kuwi.'

Wong tuwa iku nglipur para pamabuk kanthi kebodhoan suci. Ing sawijining dina, ana ula mlebu, ngombe anggur saka kendi, lan sawisé nyuntik racuné ing kono, ula kuwi banjur lunga. Wektu kuwi ora ana sapa-sapa ing kamar, lan wong gila suci kuwi ana ing njaba omah, mloncat-mloncat ing antarané wong akèh lan nari manut irama rebana. Sawisé sawetara wektu, dhèwèké mlebu omah lan weruh ing ndhuwur kendi ana tembung sing ora katon déning wong liya: 'Pati'.

Nyadari apa sing kelakon, tuwa kuwi njupuk tongkat lan mecakake kendi sing kebak anggur, nganti angguré tumpah. Ing wektu kuwi uga, juragan losmen teka lan, nalika weruh yèn tuwa kuwi wis mecakake kendi, nyekel tongkat sing padha lan nggebugi tuwa kuwi tanpa welas asih nganti dheweke kesel, banjur ngusir dheweke metu saka omah. Esuké, wong tuwa kuwi bali menyang losmen lan katoné ndhelik saka tuwané. Malah ula kuwi ngrayap manèh lan miwiti ngombe anggur saka priyayi liyané; nalika weruh kuwi, juragan losmen nyekel kayu lan, arep matèni ula, nggebuk priyayi kuwi; ular mau nypot mlayu, lan priyayi kuwi pecah, angguré tumpah; ora mung priyayi kuwi waé, nanging uga gelas-gelas sing ana ing sacedhaké padha pecah. Wong tuwa sing ngadeg ing mburiné muni banter:

'Delengen, dudu aku waé, wong edan, sing wis mecah wadhah, nanging kowe uga padha.'

Banjur juragan losmen, nalika mangertèni sebabe Simeon mbrèsi kendi anggur dina sadurungé, nyesel amarga wis nggebuki Simeon kanthi kejem tanpa sebab, lan wiwit ngajèni dhèwèké kaya wong suci. Nanging wong tuwa kuwi, sing ora kepengin kamulyan kanggo awake dhewe nanging malah ngupaya isin lan caci, kanthi wicaksana nyumputake urip malaikat ing daginge kanthi wujud kebodhoan, nindakake kaya ing ngisor iki: sawijining dina, nalika bojone pemilik losmen lagi ngaso dhewekan ing kamare lan bojone lagi adol anggur, sang

[5215] Severus – Patriark Antiohia (512–518), sawijining penganut Monophysite sing misuwur lan semangat, sing pracaya yèn Gusti Yesus Kristus, sanadyan lair saka loro sipat, ora manggon ing loro, amarga nalika Inkarnasi Putraning Allah, sipat manungsa, sing dijupuk déning Sabda Gusti, mung dadi sipat Keilahiané, kelangan eksistensi mandhiri lan mung bisa dipisahaké ing pikiran.

tuwa teka marang dheweke lan miwiti nyopot sandhangan, pura-pura pengin turu bareng dheweke. Ndeleng kuwi, dheweke njerit, lan pemilik losmen mlayu teka; marang bojone dheweke kandha:

'Usir wong suci edan sing terkutuk iki, amarga dhèwèké arep memerkosa aku.'

Bojoné nyekel wong tuwa kuwi lan ngusir metu ing adhem: udan deres lan adhem banget, lan wong tuwa kuwi lungguh ing njaba omah, nahan adhem mung nganggo sandhangan siji sing bolong-bolong lan koyak. Wiwit wektu kuwi, ora mung juru losmen dhéwé sing ora nganggep dhèwèké wong suci manèh, nanging saben ana wong liya sing kandha yèn Simeon pura-pura edan kanggo Gusti Kristus, dhèwèké bakal mbantah kanthi sumpah:

'Satemene, dhèwèké kesurupan lan edan, malah dadi pezina: dhèwèké nyoba memerkosa bojoku, lan dhèwèké mangan daging lan nindakake pakaryan liya sing ora pantes, kaya wong sing ora kenal Gusti Allah.'

Kanggo bapak sing kinurmatan, ing pirang-pirang kasempatan, sawisé puasa pitung dina, dhèwèké mangan daging ing ngarepé kabèh wong, kanthi sengaja supaya kabèh wong nganggep dhèwèké ora mung wong edan suci nanging uga wong sing dosa. Kanggo luwih mbuktekaké polahé kaya wong edan, kanthi ninggalaké rasa isin manungsa, dhèwèké asring mlaku telanjang ing pasar, kaya-kaya ora duwé badan, minangka paniru sejati saka makhluk-makhluk sing ora duwé badan. Seorang diaken sing ngladeni ing gréja ing kutha kuwi, jenengé Yohanes, seorang deken sing jenenge Yohanes, sing ngladeni ing gréja ing kutha kuwi,

'Apa kita arep menyang kamar mandi kanggo adus, kowe wong bodho suci?'

Lan wong tuwa kuwi, karo ngguyu, mangsuli:

'Aku bakal lunga, aku bakal lunga.'

Lan langsung dhèwèké nyopot sandhangan compang-campingé, digulung, lan diselehaké ing sirahé. Lan diakon kandha marang dhèwèké:

'Busana dhisik, sedulur, awit yèn kowe mlaku telanjang, aku ora bakal mèlu.'

Sing tuwa mangsuli:

Aku wis nindakake pakaryan sadurunge pakaryané dhéwé, lan yèn kowé ora gelem mèlu aku, aku wis ngelingké kowé.'

Karo ngucapake kuwi, dhèwèké mlayu maju. Ana loro omah adus: siji kanggo priya, sijiné kanggo wanita; ninggalaké omah adus priya ing sisih, dhèwèké mlebu omah adus wanita. Diakon, nalika nyusul dhèwèké, muni banter:

'Tunggu, wong bodho suci, aja menyang kana; amarga iku pemandian wanita.'

Bali marang dheweke, Simeon kandha:

'Ana banyu panas lan banyu adhem ing kana kaya ing kene; ora ana sing luwih istimewa saka panggonan loro-lorone.'

Karo ngucapake tembung kuwi, dhèwèké langsung nyurung maju lan, telanjang, mlebu ing kamar mandi lan lungguh ing antarané para wanita. Kabeh mau langsung nyerang dhèwèké, nggebuki lan ngusir dhèwèké. Sawisé kuwi, diakon mau, ing wektu piyambakan, takon marang sang wali:

'Bapak, kados pundi raos badan Panjenengan nalika Panjenengan, telanjang, mlebu ing antawis para wanita telanjang?'

Sing tuwa mangsuli:

Percayaa marang aku, sedulur, aku kaya wit ing antarané wit-witan; aku ana ing antarané wong-wong mau, ora ngrasa duwé badan, ora mikir yèn aku ana ing antarané makhluk daging, nanging kabèh pikiranku mung fokus marang pakaryané Gusti Allah.'

Sing kasucèkaké mau ngetokaké kahanan tanpa napsu saka awaké sing wis dipaéti marang diakon kuwi, saka dhèwèké ora ana siji bab uripé sing didhelikaké, amarga ndeleng yèn dhèwèké iku abdi Gusti sing sejati. Lan katresnan kinaséman marang Kristus saya tuwuh ing antarané loro-loroné, lan padha ngerti bab pakaryan kasucèné siji lan sijiné.

Urip minangka wong bodho suci, Sang Simeon sing kinurmatan ora mung nylametake dhèwèké dhéwé nanging uga wong liya: dhèwèké nuntun akèh wong dosa supaya tobat, mulang kanthi tembung lan tumindak. Ana sawijining pemuda sing tiba ing dosa zinah lan langsung, amarga paukumané Gusti, diserahaké marang Setan kanggo ngrusak dagingé (1 Kor. 5:5) lan disiksa déning roh najis. Nalika weruh kuwi, sang tuwa nyabet pipiné lan bisik ing kupingé:

'Aja ngalakoni zinah.'

Lan langsung setan iku ninggalake dheweke, lan pemuda iku mari maneh. Kanggo wong-wong sing takon kepiye dheweke mari, dheweke nyritakake:

Aku weruh wong tuwa sing nyekel salib kayu ing tangane, sing ngusir asu ireng medeni saka aku kanthi nggebuk nganggo salib mau, lan aku mari.

Dheweke ora bisa mbukak yèn sing nyembuhaké iku Simeon si Bodho kanggo Kristus, amarga Gusti ngiket ilaté nganti pungkasaning uripé Simeon. Ana sawijining pelawak aran Psifas sing nampilaké lakon komedi cendhak ing alun-alun kutha. Nalika dhèwèké lagi nindakake rutiné kaya biasané ing ngarepé wong akèh, Simeon teka lan, nalika ndelok pelawak kuwi, weruh ana kabecikan ing uripé, lan, amarga kepengin nyegah tumindak sing cetha ora séhat sing lagi ditindakake, dhèwèké njupuk watu cilik banget lan, kanthi nggawé pratandha salib, mbuwangé marang dhèwèké; watu kuwi nabrak tangan tengené, lan langsung tangan kuwi layu – lan ora ana sing bisa ngerti sapa sing mbuwang watu kuwi. Lan komedian kuwi lunga, lara lan kuciwa. Ing sawijining impen, sang pandhita muncul marang dhèwèké lan kandha:

'Aku sing mbuwang watu marang kowe, lan kajaba kowe tobat lan sumpah marang aku manawa kowe ora bakal maneh nindakake seni sing konyol kuwi, kowe ora bakal mari.'

Dheweke ngadekake sumpah marang Panjenengané Sang Perawan Maria sing Maha Suci yèn dhèwèké ora bakal nindakake pagelaran-pagelaran kuwi manèh, lan sawisé tangi dhèwèké rumangsa waras manèh lan tangane mari; nanging dhèwèké ora bisa nyebut jeneng sing marasaké, mung negesaké yèn ana sawijining biksu sing nganggo karangan godhong kurma ing sirahé sing wis marasaké dhèwèké. Sing kinurmatan mau uga wis ndeleng masa depan lan maringi pratandha rahasia marang wong liya. Sawetara dina sadurunge gempa gedhe ing jaman Mauritius[5216] — sing nyebabake Antioch[5217] ambruk lan ngrusak akeh bangunan watu ing Emesa — sang tuwa, kanthi pura-pura edan, nyolong cambuk kulit anyaman saka sekolah lan mlayu ngliwati kutha, nabrak pilar watu; sing ndhukung bangunan-bangunan mau, lan ing ngarep sawetara tiang dheweke bakal kandha:

'Gusti maringi dhawuh supaya kowe ajeg.'

Lan ing ngarep salah sijiné:

'Aja ngadeg, aja ambruk.' Lan nalika gempa teka, kabèh tiang sing wis diparingi dhawuh dening sang wali supaya ngadeg kanthi dipukul iku tetep utuh lan ora rusak; tiang-tiang liyane ambruk bebarengan karo omah-omah sing disangga, lan remuk dadi bledug. Nanging tiang sing diparingi dhèwèké tembung, 'aja ngadeg, aja ambruk,' pecah dadi loro saka pucuk nganti ngisor, lan ngadeg ing kana, , rada miring. Nalika sang wali, kanthi nggebuk tiang-tiang, dhèwèké mréntah supaya padha ngadeg, akèh wong padha nganggep yèn dhèwèké lagi edan; nanging sawisé gempa, nalika padha weruh yèn tiang-tiang mau isih ngadeg kanthi aman, akèh wong banjur mangertèni yèn iki pratandha ramalan saka wali bodho bab gempa bumi. Mangkono uga, nalika wabah arep teka, sang wali bakal teka menyang sekolah-sekolah, nyium bocah-bocah, kaya lagi mesem, lan kandha marang saben wong:

'Maju, he wong becikku! Maju, he ayuku!'

Dheweke ora nyium kabèh bocah, nanging mung bocah-bocah sing wis nampa sih rahmaté Gusti. Lan marang guru, dhèwèké kandha:

'Saiki, sedulur, demi Gusti, aja nganti kowe nggebuki bocah-bocah sing tak ciumi, amarga dheweke kudu miwiti lelampahan sing dawa.'

Ananging, guru mau malah ngolok-oloki dhèwèké; kadhangkala dhèwèké nyekel murid-muridé dhéwé, kadhangkala dhèwèké mréntahaké bocah-bocah mau supaya nyekel dhèwèké, lan bocah-bocah mau banjur ngiket dhèwèké ing tiang lan nyekel dhèwèké. Lan nalika, kanthi idiné Gusti, wabah teka ing kutha, ora ana siji waé bocah-bocah sing wis dicumani sang wali sing isih urip; kabèh padha mati, lan mung sawisé kuwi padha mangertèni ramalané.

[5216] St Mauritius – Kaisar saka taun 582 nganti 602.

[5217] Kutha Antiokia nduwèni makna khusus kanggo Gréja Kristen minangka pusat gedhé kapindho sawisé Yerusalem lan minangka gréja Kristen pisanan sing diadegaké ing antarané wong-wong non-Yahudi. Antiokia didegaké 300 taun sadurungé lairé Kristus déning raja Siria Seleucus Nicator, sing uga ngedegaké luwih saka sepuluh kutha liya sing nganggo jeneng Antiokia, amarga dhèwèké kepéngin ngélanggéngaké jeneng bapaké, Antiochus. Kutha krajan Antioch iki, kanggo mbedakaké saka liyané, dijenengi Antioch Epidaphna, tegesé 'cedhak candhi lan alas suci Daphne'; uga dikenal minangka Antioch ing Orontes, dijenengi saka kali sing dadi tepiané, watara 10 versta saka muarané ing Segara Tengah.

Wong tuwa kuwi biasané mlebu omahé wong sugih lan tumindak kaya wong edan suci, lan luwih saka sapisan dhèwèké nyium para pembantu wadon ing ngarepé kabèh wong. Kedadéyané ana abdi wadon sing kagungané sawijining warga misuwur padha selingkuh karo priya enom lan ngandhut; nalika kabukten yèn dhèwèké ngandhut, lan majikane takon karo sapa dhèwèké selingkuh, abdi wadon kuwi ora gelem nyebut jeneng wong sing nggodha dhèwèké, nanging kandha yèn dhèwèké diperkosa déning wong edan suci. Nalika tuwa iku teka ing omah kuwi, kaya biasané, tuan omah kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe wis bener, Simeon, nglakoni perkosa marang abdi wadonku, sing malah lagi ngandhut anakmu?'

Nanging tuwa iku malah ngguyu marang dheweke:

'Aja kuwatir saiki, aja kuwatir, nganti dheweke nglairake, lan kowe bakal nduwé Simeon cilik.'

Wiwit dina kuwi, tuwa iku wiwit nyebut abdi wadon kuwi bojone lan kerep sowan, nggawa roti seger, daging lan iwak, kandha:

'Ndeleng, garwaku, mangan.'

Nalika wayahe nglairake teka, wong wadon iku ngalami kontraksi nanging ora bisa nglairake salami telung dina lan meh mati. Majikane banjur nyuwun marang sang wali, kandha:

'Ndonga marang Gusti, tuwa, awit bojomu ora bisa nglairake.'

Nanging dhèwèké, sambil ngebelakaké tangan lan nyanyi, nambahaké:

Aku sumpah marang Gusti Yesus, aku sumpah marang Gusti Yesus, dhèwèké ora bakal nglairaké nganti dhèwèké ngakoni sapa bapaké.'

Krungu kuwi, wong wadon sing lagi nglairake mau nyritakake kabeneran: yen dheweke wis salah nuduh sawijining biksu sing ora salah lan nyebut jeneng wong sing nggodha dheweke, sing wis nindakake dosa bebarengan. Banjur dheweke nglairake bayi mau, lan wong-wong wiwit nganggep sang tuwa iku wong suci; dene liyane padha ngaku yen dheweke nindakake ilmu sihir liwat pakaryan Setan, amarga dheweke iku wong bodho suci lan kesurupan setan.

Wali iku uga bisa nyumurupi pikiran rahasia ing ati manungsa, kaya sing cetha saka kedadéan ing ngisor iki: ing sacedhak kutha ana sawijining biara ing ngendi loro bapak biara padha rembugan bab Origen, padha gumun kenapa wong sing pinter kaya ngono bisa nyasar menyang bidah[5218] . Ana siji sing ngandhakake yèn kawicaksanan Origen ora asalé saka Gusti, nanging saka sinau lan maca akèh buku , déné sijiné mbantah yèn mokal ana manungsa, tanpa sih-rahmaté Gusti, sing bisa ngomong lan nulis kanthi cara sing ajarané isih ditampa déning Ortodoks nganti saiki. Mula, sawisé debat dawa lan prabédan panemu, padha sarujuk ing antarané:

[5218] Origen – guru misuwur saka Gréja Aleksandria, sawijining kaajaiban ing jamané ing babagan kapinteran lan jeroné kawruh. Akeh Bapa Gereja sing paling pinunjul ngajeni banget karya teologis lan prestasi Origen; nanging sawisé kuwi, nalika isih urip, dhèwèké diukum minangka bidah ing rong konsili lokal ing Alexandria lan, sawisé seda, ing Konsili Konstantinopel taun 543. Sanadyan ora nyajikake pandangan ora ortodoksé minangka bebener sing ora bisa owah, Origen tetep nduwèni pandangan sing salah bab akèh bebener ing doktrin Gréja Kristen, mula saka kuwi sawatara wong nganggep keteguhané ing dogma Kristen sing paling dhasar iku patut diraguhi. Ing ngembangaké doktrin pra-eksistensi jiwa sing ora ortodoks, dhèwèké kliru ing pangertené bab Kristus, kanthi ngandhakake yèn Gusti Allah wis nyipta sawatara makhluk rohani kanthi martabat sing padha, sing bisa mangertèni Keilahian lan dadi kaya Panjenengané; Salah siji roh sing diciptakaké iki, kanthi katresnan sing murub banget, ngadhep marang Keilahian nganti dadi nyawiji sing ora bisa dipisah karo Sabda Ilahi utawa dadi wadhah sing diciptakaké déning Panjenengané; iki, miturut panemune Origen, yaiku jiwa manungsa sing liwat iku Gusti Sabda bisa inkarnasi ing bumi, amarga inkarnasi langsung Gusti Sabda lan pambentukan donya lan manungsa, Origen uga mangerteni pati Kristus kanthi makna sing ora ortodoks, nganggep iku minangka sawijining prastawa sing bola-bali sacara rohani ing jagad rohani lan kanthi mangkono nduwèni pangaruh marang kamardikan para malaikat, lan ngatributake kakehan pakaryan panyelamatan marang kekuwatan lumrah sing diduwèni sipat kita. Origen uga kliru ing sawetara aspek pangajarane babagan Kebangkitan lan gesang sawise mati: contone, ing panemune yen setan bisa slamet, lan ing tafsirane Kitab Suci, ing ngendi dheweke ngunggulake makna mistik tinimbang makna sajarah Kitab Suci. Nanging, ing kahanan apa wae, pangabdian Origen marang Gereja luwih wigati lan ngluwihi kaluputane. Ing sekolah-sekolahé, dhèwèké maringi piwulang marang akèh Bapa lan guru Gereja sing pinunjul, sawatara saka wong-wong mau padha ngakoni yèn dhèwèké sing ndadèkaké pindhah saka kapercayan pagan marang iman Kristen; iman sing dhèwèké upayakaké nyawijiaké kawruh lan filsafat. Sing paling pantes digatekake yaiku karya-karyané babagan sinau Kitab Suci – interpretasi lan, luwih saka kabèh, pambangunan lan panyucian teks asli; uga tulisan-tulisan Origen sing tujuane mbela agama Kristen marang mungsuh-mungsuh lan bidah. Sajrone panganiayaan ing jaman Decius, Origen entuk reputasi minangka pangakune Kristus sing wani; piyambakipun seda nalika yuswa pitung dasawarsa ing kutha Tyre ing taun 254.

'Katoné Gurun Yordania iku papané para bapa suci agung sing padhangaké déning Gusti; mula ayo padha menyang kana, ndeleng apa ana wong sing bisa mbusak keragu-raguan kita.'

Sawisé mutusaké kaya ngono, dhèwèké pisanan lunga menyang kutha suci Yerusalem lan sawisé ngajèni panggonan-panggonan suci, banjur mangkat menyang Gurun Segara Mati; lan kanthi pangayomaning Gusti Allah, sing ora ngremehké upaya-upaya mau, dhèwèké nemokaké Sang Yohanes Agung, sing dadi kanca lan sesama biarawané Simeon.

Nalika semana, Yohanes wis nggayuh pangkat kasucian paling dhuwur lan duwé karunia pangawikan. Sakwise ndeleng para bapa padha nyedhak, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Kowe wis nindakake sing bener ninggalaké segara kanggo njupuk banyu saka tlaga garing.'

Sawisé ana pacelathon rohani sing dawa antarané wong-wong mau, nalika iku uga kasebut perselisihan babagan Origen, Sang Yohanes Sing Mulya kandha marang wong-wong sing teka:

'Para Bapa, aku ora nampa saka Gusti kurnia kanggo mbahas bab-bab sing ngluwihi pangertenku; luwih becik kowe menyang wong bodho suci Simeon ing kutha kowe; dhèwèké bakal mangsuli apa waé sing kok takon.'

Wong-wong mau, sawisé bali menyang tanahé dhéwé, teka ing kutha Emesa lan takon:

'Ing endi ana wong bodho suci Simeon?'

Sawetara wong padha ngguyu lan kandha marang wong-wong mau:

'Apa sing kowe kepengin krungu saka wong edan sing nyasarake wong kabeh, ngolok-olok kabeh, lan, luwih saka kabeh, nyiksa para biksu?'

Nanging padha ora nggatekake omongan kuwi lan padha nggoleki wong tuwa kuwi; lan ing omahé tukang tandur kacang padha nemokake dhèwèké lagi nggleleng ing antarané kacang lan mangané, kaya beruang. Lan langsung salah sijiné, kesengsem karo pemandangan kuwi, mikir ing atiné karo ngguyu:

'Satemene, kita wis teka ndeleng resi agung! Kita bisa sinau akèh saka panjenengané!'

Melu nyedhaki, padha kandha:

'Berkahi kita, Bapa!'

Nanging dhèwèké, nalika ndelok wong-wong mau, kandha nesu:

'Kowe teka sia-sia, lan sing ngutus kowe marang aku iku wong bodho.'

Banjur, nalika tangi, dhèwèké nggebuk pipiné wong sing diapusi kuwi kanthi kenceng, karo muni:

'Ngapa kowe nyerang kacang iki? Wis direndem patang puluh dina; Origen ora mangan barang kaya ngono; nanging dhèwèké mlebu segara, ora bisa metu, lan klelep ing jero. lunga saka kéné, lunga, utawa kowe bakal dipukul!'

Padha lunga, gumun marang pangertosan bapak tuwa kuwi, amarga tanpa padha takon dhèwèké wis nyritakaké bab Origen lan ngélingaké sapa sing ngutus, lan mbukak pikirané ing atiné; nanging padha ora bisa nyritakaké marang sapa-sapa bab dhèwèké. Babagan apa sing diomongake babagan kacang sing direndem patang puluh dina, iku ateges dheweke wis ora mangan suwene patang puluh dina, kaya sing banjur dicritakake dheweke marang kancane, diaken Yohanes.

Ing sawijining wektu, sawisé njupuk suling saka toko sayur, dhèwèké metu menyang dalan menyang panggonan cedhak kana ing ngendi, ing omah kosong, ana roh najis sing manggon, medeni akèh wong sing liwat ing wayah bengi lan malah nglarani wong liya. Nalika lungguh ing kana, sang wali mainaké sulingé kanthi mènèhi pandonga saka bapaké sing kinurmatan, Nikon, sing wis diwulangaké déning piyambakné, lan kanthi mangkono mbandhangaké setan saka panggonan kuwi. Nanging setan kuwi, sawisé njupuk wujud wong Étiopia cilik sing medeni, mlayu mlebu toko sayur, medeni kabèh wong ing kana lan mecah kabèh piranti pawon. Nalika Simeon bali, dhèwèké weruh bojone tukang sayur, wedi lan kuciwa; dhèwèké kandha marang Simeon:

'Ana wong ireng sing medeni lan nesu, cendhak badane, mlebu lan medeni kita kabeh, banjur nggebug kabeh piranti.'

Lan sang wali kandha marang dheweke:

'Aku sing ngutus dhèwèké marang kowé, amarga kowé ora kalebu ing Gréja Suci' (amarga padha manut marang bidahé Severus).

Wadon iku meh nyekel wong bodho suci mau lan nggebuk dheweke, nanging dheweke nyungkuk, njupuk sak genggam lemah, mbuwang ing pasuryane lan nutupi mripate, karo muni banter marang dheweke:

'Satemene, kowe ora bakal nyekel aku nganti kowe mlebu Gréja-ku; lan yèn kowe nolak mlebu, wong Moor bakal teka manèh marang kowe.'

Kanthi tembung-tembung iki, dhèwèké mlayu saka omah kuwi. Esuké, ing jam sing padha, setan kuwi— kaya dina sadurungé, nganggo wujud wong Étiopia— mlebu ing gudang sayur sing padha lan nindakake persis kaya sing wis ditindakké kapisan. Banjur kabèh sing manggon ing omah kuwi, tanpa tundha, mlebu ing Gréja Ortodoks. Mangkono uga, ana sawijining wong Yahudi sing ngina jenengé Yesus Kristus, diowahi dadi pengikut Kristus déning Simeon sing kinurmatan. Yahudi iku (awit Gusti Allah nuntun dhèwèké menyang kaslametan) tau weruh sang tuwa lagi adus, karo loro malaékat padha rembugan karo dhèwèké; lan, nyadari yèn dhèwèké iku wong sing nyenengaké Gusti Allah, dhèwèké kepéngin nyritakaké apa sing wis dideleng mau marang wong akèh. Nanging sang wali, sing muncul marang dhèwèké ing ngimpi, nglarang dhèwèké nyritakaké marang sapa waé apa sing wis dideleng mau. Esuké, nalika wong Yahudi kuwi metu menyang alun-alun, dhèwèké ora bisa njaga rahasia; nanging pas dhèwèké arep nyritakaké marang wong akèh bab Simeon, sang wali langsung muncul, nyentuh lambéné kanthi nggawé pratandha salib, lan ndemèk dhèwèké nganti bisu, déné sang wali dhéwé mlayu saka dhèwèké, mlumpat-mlumpat lan dolanan ing antarané wong akèh, déné wong Yahudi kuwi tetep bisu. Banjur dhèwèké menyang sang wali, nyungkèk lan nangguk-angguk sirahé kanggo nuduhaké yèn dhèwèké kudu dibaptis. Mengko, ing sawijining impen, sang tuwa mau muncul marang dhèwèké, kandha:

'Baptisna utawa tetep bisu.'

Mula wong Yahudi iku dibaptis, lan sakwise metu saka kolam baptisan, dhèwèké langsung bisa ngomong manèh lan wiwit memuji Gusti Allah. Banjur dhèwèké nggawa kabèh keluargané marang sang wali supaya dibaptis.

Wong suci iku nggayuh kasucian lan tanpo napsu nganti, sanajan lagi dolanan karo para wanita, dheweke tetep kaya emas murni ing tengah geni; lan kaping pirang-pirang, wanita-wanita tanpa isin nyekel lan ngelitik dheweke kanthi mesum, nyemplungake tangane ing pinggangé, nanging piyambakipun kados sampun mati, kados wit ingkang gersang, kaparingi rahmat saking Gusti, bébas saking sedaya hawa napsu alamiah. Piyambakipun nyariosaken punika dhumateng diaken Yohanes ingkang kasebut ing nginggil:

'Nalika aku ana ing ara-ara samun lan ing wiwitan nandhang sangsara amarga nafsu daging, lan ndedonga marang Gusti supaya diparingi lega saka perjuangan iki, Santo Nikon muncul marang aku lan takon:

'Kowe piye, sedulur?'

Lan aku mangsuli:

Aku nandhang sangsara banget, Rama, lan yen Panjenengan ora nulungi aku, aku ora ngerti kudu apa, amarga daging iki ngamuk banget marang aku.'

Sing tuwa kuwi mesem, njupuk banyu saka Kali Yordania Suci lan, nalika nyawurake ing wetengku karo nggawe pratandha salib, ngendika:

'Nah, kowe wis waras maneh.'

Lan wiwit wektu kuwi aku ora krasa kepinginan daging maneh, ing ngimpi lan ing kasunyatan.

Mangkono cara wong sing kasucèkaké iku nyritakaké bab dhèwèké marang diakon kuwi. Amarga atiné tentrem, dhèwèké nyedhak marang para wong wadon tanpa wedi, lan kaya ing jaman biyèn semak ing Gunung Sinai ora kobong ing geni (Kaluaran, bab 3), mangkono uga dhèwèké ora kena apa-apa nalika keplak déning wong wadon; Santo Simeon lumaku ing antarané wong-wong mau, kepéngin kaslametané. Kadhangkala dhèwèké kandha marang sawijining pelacur:

'Yen kowe kersa, aku bakal njupuk kowe dadi kancaku: aku bakal menehi kowe 100 keping emas, kanthi syarat kowe ora nindakake dosa karo sapa wae.'

Kanthi tembung-tembung mau, dhèwèké paring weruh marang pelacur iku emas sing wis diparingaké Gusti Allah kanthi ghaib, sakpira waé sing dikarepaké. Nanging para pelacur mau malah ngguyoni dhèwèké, padha janji ora bakal dosa karo sapa waé. Nanging dhèwèké nuntut sumpah saka wong-wong mau. Lan yen ana wong wadon sing sumpah tetep suci nganti pungkasaning uripé, dhèwèké bakal diwènèhi emas; nanging yèn dhèwèké nglanggar sumpah lan nindakake dosa, sang wali langsung ngerti, mbukak aibé, lan ngutusaké lara parah utawa setan kanggo nyiksa dhèwèké nganti dhèwèké maringi bukti yèn pancèn wis tobat. Nanging nalika wong-wong wiwit nganggep dhèwèké wong suci, dhèwèké langsung nindakake tumindak sing cetha dudu pratandha kasucian, nanging kabodhoan; kadhang mlaku pincang, kadhang mlumpat-mlumpat; kadhang merangkak ing

lemah, nyandhak sikil wong sing liwat; lan kadhang nggleleng ing lemah, nggebuk-gebuk sikilé. Ing purnama, dhèwèké pura-pura kesurupan lan tiba ing lemah kaya digendong setan. Lan dhèwèké nindakake akèh tumindak liya sing ora nyenengaké mripat manungsa lan konyol, ngetokaké awaké dhéwé marang kabèh wong yèn dhèwèké edan, supaya ora ana sing nganggep dhèwèké wali. Nalika Pasa Agung, dhèwèké ora mangan, nanging ing Kemis Putih esuk banget nalika lungguh ing alun-alun pasar, dhèwèké mangan; nalika weruh kuwi, wong-wong sing liwat kandha:

'Delengen wong edan kuwi; dhèwèké malah ora ngajèni Kamis Agung, nanging mangan esuk-esuk.'

Nalika ndeleng dheweke, Diaken Yohanes takon:

'Pira regane panganan sing kok dipangan kuwi?'

Dheweke mangsuli:

'Kanggo 40 koin tembaga.'

Iki kanthi implisit nuduhake yèn dhèwèké wis ora mangan suwéné 40 dina. Krungu babagan cara uripé Simeon, sawijining bangsawan sing manggon cedhak Emesa mikir ing atiné:

Aku bakal lunga ndelok dhèwèké kanggo mriksa apa dhèwèké pura-pura edan demi Kristus, utawa pancèn edan tenan.

Nalika dhèwèké tekan kutha lan nemokaké dhèwèké ana ing sacedhaké lokalisasi, dhèwèké weruh yèn ana sawijining pelacur ngusung wong tuwa kuwi ing pundhaké, déné liyané nggebuk dhèwèké nganggo sabuk, lan dhèwèké kagoda karo pikiran:

'Sapa sing bakal pracaya yèn biksu licik iki ora nglakoni zinah karo para wong wadon najis iki?'

Nalika dhèwèké isih mikir kaya ngono, dhèwèké isih ana jarak lemparan watu saka wong bodho suci kuwi; sang tuwa, ninggalaké para wong wadon mau, mlayu marang bangsawan lan, nggebuk pasuryané, mbukak jubahé lan, tanpa isin, nampilaké dagingé sing mati rasa; mlumpat ing ngarepé, dhèwèké takon:

'Kowe kira, bajingan, napsu bisa muncul ing kene?'

Sing mulya kuwi gumun amarga sang tuwa wis ngerti pikirane saka adoh lan yakin yèn dhèwèké iku abdi Gusti sing pura-pura edan kanthi kersané dhéwé kanggo Kristus; nanging dhèwèké ora bisa nyritakaké marang sapa-sapa sanadyan kepéngin: amarga ana kuwasa (kaya wong liya) ilatné ditahan nganti sang wali seda.

Setan iku manggon maneh ing dalan sing padha ing kutha, ing omah kosong liyane; nalika Sang Simeon sing Kinurmatan nyedhaki omah kuwi, Panjenengané weruh setan kuwi lagi nyiapaké nyerang, ngentèni wong sing liwat; mula bapak sepuh iku nglumpukaké watu cilik ing dhadhane, ngadeg ing sisih liya, lan mbuwang watu marang sapa waé sing kepéngin liwat ing kana, nganti ora ana siji waé sing bisa lolos: mung siji asu sing lolos lan langsung dipukul déning setan, banjur wiwit nggelembung ing cangkemé.

Banjur sang wali ngendika marang wong-wong:

'Saiki terusna dalanmu: amarga asu sing kena tinumbak tinimbang manungsa.'

Sawisé kuwi, sang wiku kudu liwat ing panggonan ana kumpulan para wadon enom sing padha seneng-seneng. Nalika padha weruh dhèwèké, para wadon enom mau wiwit ngenyèk, padha njerit:

'Panggih! Panggih!'

Lan padha ngajak dhèwèké mlebu ing kumpulané. Nanging dhèwèké, sing kepéngin ngukum tumindaké sing sembrono lan supaya padha luwih suci, ndedonga sacara rahasia ing atiné marang Gusti Allah lan ndadèkaké kabèh mripaté bengkok, nganti saben wong dadi silindrus, lan sang tuwa banjur nerusaké dalané. Para wong wadon enom mau, nalika nyadari yèn mripaté wis bengkok, padha mangertèni yèn wong edan suci kuwi sing wis nindakake lan padha mlayu ngoyak dhèwèké, karo njerit:

'Benerna, wong edan suci, benerna mripat kita!'

Padha mikir yèn dhèwèké nindakake kuwi nganggo sihir. Sawisé nyusul sang tuwa, padha nyekel lan meksa dhèwèké, kandha:

"Leburana," ujare, "apa sing wis kowe ikat."

Nanging dhèwèké mangsuli guyon:

'Yen ana ing antaramu sing kepengin mari, ayo dheweke ngidini aku nyium mripat sing celong, lan dheweke bakal mari.'

Sawetara wong, sing dikarepake Gusti Allah supaya mari, sarujuk ngidini sang tuwa nyium mripaté, lan saka ciuman kuwi padha langsung mari – mripaté bali kaya biyen. Nanging wong-wong sing ditolak dening sang

tuwa lan ora gelem diparingi kecup ing mripat, tetep ora mari lan padha nangis. Nalika sang tuwa durung adoh saka kono, padha mlayu ngoyak, njerit:

'Tunggu, wong bodho suci, tunggu, demi Gusti, tunggu! Cium kita!'

Nanging sang tuwa ora nggatekake. Mula sang tuwa terus mlayu, lan para gadis padha ngoyak. Sawetara wong sing nyekseni kandha:

'Para cah wadon iku mung guyon karo dheweke.'

Nanging liyane padha mikir yèn padha edan; sang wali kandha marang sawatara wong sing nyawang:

'Yen Gusti ora nglindhungi mripaté, mesthiné padha wis ngluwihi kabèh wong wadon Siria ing laku cabul; nanging saiki ora bakal kaya ngono.'

Ing sawijining wektu, sawetara warga kutha Emesa lunga menyang Yerusalem kanggo pesta Paskah. Nalika padha bali sawisé pesta rampung, salah sijiné misah lan lunga menyang ara-ara samun kanggo sowan marang , para bapa suci, supaya dianggep pantes nampa pandonga lan berkahé. Dhèwèké mlaku saka salah siji sel para bapa menyang sel liyané karo nggawa peparing, maringi sedekah saka kagungané dhéwé. Kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké kapethuk karo Sang Yohanes Sing Mulya, sing manggon ing sacedhak Segara Mati lan Kali Yordan lan uga dadi wong askétis kancané Santo Simeon; wong kutha kuwi nyuwun berkah lan pandonga marang dhèwèké kanthi sujud. Lan Sang Yohanes Sing Mulya kandha marang dhèwèké:

'Amarga ing kutha panjenengan ana abdi Gusti, Simeon, sing dikenal minangka wong bodho suci, kenapa panjenengan teka marang aku, wong mlarat, njaluk pandonga? Ora mung aku, nanging sak donya butuh pandongané.'

Lan, sawisé nyekel tangané wong mau, Panjenengané nuntun dhèwèké mlebu ing selé – lan ing kono, ana sajian panganan ing selé, sing diselehaké déning tangan sing ora katon lan dikirim déning Gusti Allah, sing arang ana ing ara-ara samun: ana roti seger lan anget, iwak apik, anggur lan secangkir. Lan, padha lungguh, banjur padha mangan; lan sawisé wareg mangan, padha matur nuwun marang Gusti Allah. Sawisé dhahar, Sang Wibawa Yohanes njupuk telung roti prosphora, sing uga dikirim déning Gusti, banjur diwènèhaké marang wong mau, kandha:

'Gawa iki marang sedulurku, Simeon si Bodho kanggo Kristus, lan kandhaa: "Dongakna sedulurmu, Yohanes."'

Nalika wong iku bali lan mlebu ing kutha Emes, Simeon sing Kinurmatan nampani dheweke ing gapura lan kandha:

'Apa sedulurku John waras? Apa kowe durung mangan telung roti prosphora sing dikirimaké dhèwèké minangka berkah?'

Lan wong sing wis bali kuwi gumun marang pangertosan kaya ngono. Sang tuwa, sawisé ngajak dhèwèké mlebu omahé sing prasaja, maringi dhèwèké panganan sing padha dikirim Gusti kaya sing wis diparingaké Sang Mulya Yohanes marang dhèwèké ing ara-ara samun; nalika Simeon nyritakaké kabèh sing wis padha rembugan karo Yohanes ing ara-ara samun mau, uga apa sing wis padha dipangan lan dipinuman. Sawisé ninggalaké sang tuwa, wong iku, kaget banget lan kebak rasa ngajèni marang wawasané sang tuwa, ora wani nyritakaké marang sapa waé—sebagian amarga Gusti wis nglarang, lan sebagian amarga isin marang wong liya, amarga dhèwèké ngerti yèn wong-wong ora bakal pracaya: saben uwong nganggep Simeon edan—dhèwèké sing luwih wicaksana tinimbang kabèh manungsa.

Ana sawijining cilaka sing tau nyerang diaken Yohanes sing kasebut mau, kanthi idiné Gusti Allah: sawetara wong ala nindakake pambunuhan ing kutha nalika bengi lan, sawisé njupuk mayité korban, mbuwangé menyang pekarangané diaken. Nalika esuk sumunar lan wong mati kuwi ditemokake ing omahé diakon, akèh wong padha rembugan: hakim, sawisé nahan diakon mau, ngadili dhèwèké minangka pembunuh, lan ora ana saksi sing mbuktekake yèn dhèwèké ora salah, mula dhèwèké ora bisa mbebasake jenengé. Diaken sing ora salah iku dijatuhi paukuman pati – bakal digantung ing wit. Nalika digawa menyang panggonan paukuman, dhèwèké ora ngomong apa-apa kajaba:

'Ya Gusti Sang Bodho Suci, tulung aku! Ya Gusti Simeon, rawuh nulungi aku ing wektu iki!'

Ing wektu sing padha, Simeon lagi nglakoni kabodhoan suci ing panggonan liya. Gusti kepengin nylametake diaken sing ora salah saka pati sing ora ana gunane lan memalukan kuwi – mula ana wong teka marang sesepuh lan kandha:

'Wong Bodho Suci! Kancamu lan welasasihmu, Diaken Yohanes, wis dijatuhi paukuman pati, lan yen dheweke mati, kowe bakal mati keluwen: amarga ora ana wong liya sing bakal ngopeni kowe maneh.'

Lan kanthi tembung-tembung mau, dhèwèké nerangaké kenapa diakon kuwi dihukum pati. Sang wali langsung lunga menyang panggonan rahasia sing biyasané digunakaké kanggo ndedonga piyambakan, panggonan sing ora ana sing ngerti kejaba diakon mau; ing kono, dhèwèké sujud ing dhengkul lan wiwit nyuwun marang Gusti kanthi khusyuk supaya nylametaké diakon saka pati. Sakwise kuwi, para pembunuh mau langsung ditelusuri, lan hakim kanthi cepet ngutus para prajurit numpak jaran kanggo nguber wong-wong sing lagi nggawa diakon menyang panggonan paukuman pati, supaya wong sing ora salah kuwi bisa dibebasake. Lan padha nemokake wong-wong mau wis ana ing panggonan sing arep digantung diakon. Diakon sing wis dibebasake kuwi ora mulih, nanging langsung menyang panggonan ing ngendi Santo Simeon lagi ndedonga lan nemokake dheweke isih durung rampung ndedonga, ngadeg karo tangané diangkat munggah; diakon kuwi mandheg kanthi ngeri sawetara adoh mburi Santo Simeon: awit piyambakipun mirsani (kados ingkang sakwisé dipun sumpah) geni kados pedhang ingkang medal saking cangkeming sang wali lan padhang geni ingkang ngubengi piyambakipun; lan diakon punika boten wani nyedhaki ngantos piyambakipun paring rampung donga lan padhang geni punika munggah dhateng swarga. Wangsul, sang wali ngendika dhateng diakon:

'Apa iki, Sedulur John? Apa kowe meh ora ngombe saka cangkir pati? Menehi, ndedonga, lan matur nuwun marang Gusti Panylamet: cobaan iki teka marang kowe amarga ana loro gelandangan sing teka marang kowe, lan sanadyan kowe duwe apa sing bisa diwenehake, kowe ora maringi, nanging mbalikake lan ngusir dheweke kosong tangan. Apa sing kok wenehake iku kagayutmu dhéwé? Utawa kowe ora pracaya marang Panjenengané sing ngendika yèn sapa waé sing maringi marang wong mlarat amarga Gusti Allah bakal nampa satus kaping ing urip iki, lan ing urip sing bakal teka bakal nampa urip langgeng? Yèn kowe pracaya, wenehana; yèn kowe ora wenehana, cetha yèn kowe ora pracaya marang Gusti.

Mangkono pangandikane wong bodho suci—utawa luwih tepaté, wong suci lan kinurmatan: awit nalika piyambak karo diakon kuwi, dhèwèké ora nindakake tumindak bodho, nanging ngandika kanthi alus lan manah sing andhap asor babagan bab-bab sing migunani; lan pirang-pirang kaping, nalika ngrungokaké tembung-tembung sang wali sing nylametaké jiwa, diakon kuwi ngrasakaké ambuné wangi banget sing metu saka lambéné.

Ing sawijining Minggu esuk, sawisé puasa pitung dina, Santo Simeon, kanthi pura-pura dadi wong edan suci, njupuk ing tangan tengene sawatara daging garing, sing diarani 'ellada' ing basa Yunani lan 'lucanica' ing basa Latin—tegesé sosis—lan disandhang ing pundhaké kaya tongkat diakon, nalika ing tangan kiwa nyekel mustard; nyelupaké ellada menyang mustard, banjur dipangan; marang wong-wong sing teka kanggo hiburan, dhèwèké bakal ngolesi mustard ing lambéné. Lan ana petani kasar sing nyedhak dhèwèké, karo mripat sing lara lan ana katarak ing salah sijiné. Santo Simeon dumadakan ngolesi mustard ing mripaté. Wong iku muni kesakitan banget ing mripaté, amarga mustard sing kuwat. Lan wong bodho suci kuwi kandha marang dheweke:

'Mene, kowe wong bodho, bilasna matamu nganggo cuka lan bawang putih, lan kowe bakal mari langsung.'

Nanging wong iku, ora manut marang sang wali, lunga menyang dhokter, malah dadi luwih wuta lan lara luwih parah. Mengko, sawisé tobat, dhèwèké ngiket janji marang dhèwèké dhéwé: sanajan mripaté mlethek, dhèwèké bakal nindakaké apa waé sing diprentahaké sang sepuh. Lan nalika dhèwèké ngumbah mripaté nganggo cuka lan bawang putih, ing wektu kuwi uga mripaté mari kabèh. Mengko, sang wali ketemu dhèwèké ing dalan lan kandha:

'Saiki kowe wis mari, aja nyolong kambingé tangga teparo.'

Mangkono sang wali ngukum maling mau, amarga ngerti pakaryan rahasia manungsa. Lima atus koin emas wis dicolong saka sawijining warga kutha, lan wong iku sedhih banget amarga emasé ilang lan digoleki kanthi teliti; dhèwèké kasar marang para abdi lan nggebugi tanpa welas asih. Ing sawijining dina, sawijining wong bodho suci ketemu dhèwèké ing dalan lan kandha:

'Apa kowe kepengin koin emasmu ditemokake?'

'Oh, ya! Mesthi,' wangsulé wong iku.

"Lan kowe bakal mbayar aku apa?" pitakoné wong bodho suci, "yen kowe langsung nemokaké emasé?"

Wong iku janji sepuluh koin emas.

'Aku ora butuh emas, nanging sumpahna yèn kowé ora bakal nggebuki maling kuwi,' panyuwuné sang wali, 'utawa sapa waé liyané.'

Lan wong kutha iku ngucap sumpah marang sang wali. Banjur sang wali mbabaraké marang dhèwèké:

Tukang roti kowe wis nyolong koin emas, nanging ati-ati aja nganti nggebuki dhèwèké utawa wong liya.'

Lan wong iku bali menyang omahé, nemokaké kabèh persis kaya sing diandharaké wong suci mau, lan njupuk manèh kabèh emasé saka abdi tukang roti tanpa nggebuk dhèwèké. Mengko, nalika dhèwèké kepéngin nggebuk salah siji abdi amarga kaluputan, tangane dadi kaku lan lara lan ora bisa nggebuk. Eling marang sumpahé, dhèwèké menyang wong suci sing edan, takon:

'Bebasake aku saka sumpahku, wong bodho suci; supaya tanganku bisa tumindak bebas.'

Nanging wong suci kuwi, kaya ora ngerti, pura-pura edan. Lan wong kuwi bola-bali teka marang dhèwèké, ngganggu supaya dibebasaké saka sumpah. Banjur wong suci kuwi muncul ing ngimpi, kandha:

Aku bakal mbebasake kowe saka sumpahmu, nanging aku uga bakal nyopot emasmu lan ngrusak kabèh kagundhanmu. Napa kowe kepéngin nggebuk abdi-abdimù, sing ing jaman ngarep bakal mèlu ngancani kowe?

Sawisé panglihatan kuwi, wong iku, amarga wis wedi marang Gusti Allah, dadi alus marang kabèh wong.

Supaya wong-wong ora ngerti babagan mujijat sing ditindakake wali, dhèwèké pura-pura kesurupan lan, kaya déné amarga gawean setan, bisa ngerti apa sing ana ing atiné wong liya sacara rahasia; kanggo kuwi, dhèwèké mlaku-mlaku ing antarané wong-wong kesurupan kaya salah sijiné lan, kanthi welas asih marang wong-wong mau, ngusir setan saka akèh wong liwat pandonga; dene wong-wong liya sing kesurupan setan—utawa luwih tepaté setan sing manggon ing sajroning awaké—nggrundel marang dhèwèké:

'Wah, wong suci edan! Kowé sing ngremehake donya iki, kenapa kowé teka nyiksa kita? lunga saka kéné; kowé dudu salah siji saka kita; kenapa kowé nyiksa lan nyiksa kita sakwengi?'

Nanging Sang Wali, kanthi pura-pura edan (awit piyambakipun mangertos sedaya lumantar Roh Suci), mbukak dosa-dosa rahasia akèh tiyang: ana ingkang amarga najis, ingkang sanès amarga nyolong, lan ingkang sanès malih amarga nglanggar sumpah—saben tiyang miturut saben dosa ingkang sampun dipun tindakaken. Dheweke mbukak kaluputan sawatara kanthi rahasia, liyane ing ngarepe wong liya; marang sawatara, dheweke nunjukake tumindak ala liwat parabel supaya padha mriksa batine, dene marang liyane dheweke kanthi terang-terangan nyalahake tumindak ora patuh marang hukum. Mangkono dheweke nylametake kabeh kutha saka dosa-dosa sing ngancam nyawa, nuntun wong-wong supaya sadar marang awake dhewe lan tobat. Nanging akèh wong padha mikir yèn dhèwèké ngerti rahasia-rahasiané ora liwat Gusti nanging liwat setan, nganti padha nganggep dhèwèké kesurupan. Amarga kuwi, sawatara wong sing ora tobat padha wedi nyedhaki utawa ketemu karo dhèwèké, malah mlayu supaya ora kabukak.

Ing wektu kuwi ana ing kutha sawijining dukun sihir, sawijining tukang tenung, sing dadi panyebab akèh cilaka ing antarané wong-wong. Kanthi kepéngin ngrusak tenungane, Sang Pendeta wiwit kerep sowan marang dhèwèké, kaya-kaya arep dadi kanca, lan nggawa panganan sing diparingaké marang dhèwèké, uga koin tembaga lan sandhangan. Sawijining dina dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe kepengin aku gawé barang sing, yèn kowe nganggo, ora ana sing bisa nyalahké kowe lan ora ana ala sing bakal nyedhak kowe?'

Dheweke, pracaya yèn wong suci sing edan kuwi ngerti bab kaya ngono liwat pangaribawa setan,

"Aku gelem," ujare dheweke, "lakonana."

Dheweke njupuk papan cilik saka kayu lan nulis ing kono nganggo basa Siriah:

– Mugi Gusti Allah nglindhungi kowe supaya ora maneh mbalekake wong saka Panjenengané.

Sawisé nulis kuwi, dhèwèké maringi tablet mau marang wong wadon supaya digantung ing gulu; lan sakwise kuwi, daya gaib sing ana ing jeroné langsung sirna, lan dukun sihir kuwi ora bisa ngrusak utawa mbantu sapa waé manèh.

Sing sepuh, mlaku bareng sedulur mlaraté, nyedhak marang tungku panggonan gawé kaca. Ana wong Yahudi sing lagi nyambut gawé ing kana. Dheweke lungguh ing sacedhak tungku, sang wali nglilir awaké dhéwé nalika wong Yahudi kuwi gawé botol kaca. Sang wali kandha marang kanca-kanca gelandhangané:

'Kowe kepéngin aku nggawe kowe ngguyu?'

Padha ngarahaké paningal marang dhèwèké, kepéngin weruh apa sing bakal ditindakake. Lan nalika wong Yahudi kuwi wis gawé siji gelas, sang wali nggawe pratandha salib nganggo tangan tengené saka adoh, lan gelas

kuwi langsung pecah. Nalika wong Yahudi iku nggawe botol kaca liyane, iku uga pecah amarga pratandha salibé Santo Simeon; banjur botol katelu, kaping papat nganti kaping pitu uga padha pecah – para gelandangan padha ngguyu kenceng lan ngandhani wong Yahudi iku apa sing kedadeyan. Nanging wong Yahudi kuwi banjur nesu, njupuk arang geni lan ngusir wong bodho suci kuwi, nggebuk lan nglilirake. Nalika wong bodho suci kuwi mundur, dhèwèké njerit marang dhèwèké:

'Heh, kowé sing najis! Kabeh botol kaca-mu bakal pecah nganti kowé gawe pratandha salib ing bathokmu.'

Nalika wong Yahudi mau miwiti maneh gawé botol, telulas botol liyane pecah, siji sawisé sijiné. Amarga weruh yèn upayane sia-sia, sanajan dhèwèké ora kersa, dhèwèké banjur nggawe pratandha salib ing bathoké, lan botol-botol mau ora pecah maneh. Sawisé ngerti kakuwatan Salib Suci, wong Yahudi kuwi banjur menyang gréja suci lan dadi wong Kristen, nampa baptisan suci.

Ing wektu kuwi, salah siji warga utama lara; wong bodho suci kuwi biasane sowan ing omahé kanggo dolanan. Nalika larané warga kuwi saya parah, dhèwèké ngalami pangliyan: kaya-kaya dhèwèké lagi mbuwang dadu karo sawijining setan medeni, lan padha wis pasang taruhan: yèn wong lara kuwi ora bisa ngetokaké angka enem telu kaping berturut-turut, kamenangan bakal dadi miliké setan. Lan wong lara kuwi kebak sangsi lan wedi sing gedhe. Banjur Simeon, wong bodho suci, muncul marang wong lara kuwi, kandha:

'Satemene, wektu iki sing ireng bakal ngalahake kowe, nanging wenehana aku janji manawa wiwit saiki kowe ora bakal ngrusak amben bojomu kanthi zinah, lan aku bakal mbuwang dadu kanggo kowe, lan dheweke ora bakal ngalahake kowe.'

Lan ing sawijining pangliyan, wong lara iku ngadekake sumpah marang sang wali yèn dhèwèké ora bakal nindakake zinah. Sang wali njupuk dadu, nguncalaké, lan kaping telu metu angka enem, banjur wong Moor iku mundur saka wong lara mau: sawisé tangi, dhèwèké krasa lega saka larané. Sang bodho suci, kaya biasané, teka ing omahé lan ngélingaké dhèwèké:

'Kowe wis begja bisa ngocok dadu telu kaping, nanging pracayaa marang aku, yen kowe nglanggar sumpahmu, wong kulit peteng kuwi bakal mencekik kowe.' Kanthi tembung kuwi, lan sawisé ngomel marang kabèh mau kaya wong edan, dhèwèké cepet ninggal panggonan kuwi.

Romo iku nduwéni kamar cilik dhéwé kanggo tentrem lan sepi, utamané kanggo pandonga bengi, lan ing kono ora ana apa-apa kejaba sapikul kayu bakar. Ing kana, saben bengi, dhèwèké tetep ndedonga nganti Matins, ngembeni lemah karo luhé; lan nalika esuk sumunar, dhèwèké nganyam karangan saka godhong zaitun utawa tanduran, dipasang ing sirahé, lan karo nyekel cabang ing tangané, mlaku-mlaku ing kutha, njerit:

'Mulyakna sang raja sing menang lan kutha-ne!'

Kanthi tembung 'kutha' sang wali maksudé nyawa, lan kanthi tembung 'raja' maksudé pikiran sing mrentahake napsu, kaya sing diterangake marang kancané, diaken Yohanes, sing asring didatengi kanthi rahasia, nerangake tembung lan tumindaké kanthi rinci lan kanthi khidmat nuntut supaya kancané ora ngandhani sapa-sapa nganti dina sedaé. Rong dina sadurunge seda, dhèwèké marani Yohanes mau karo tembung-tembung iki:

'Dina iki aku menyang marang sedulurku kang tak tresnani, Yohanes sang pertapa, sing bareng aku wis nyingkiri donya lan njupuk sumpah monastik wiwit wiwitan, lan aku weruh yèn dhèwèké wis nglakoni kamulyan kanthi maju banget lan wis nyenengaké Gusti kanthi sampurna, lan aku bungah kanggo dhèwèké: amarga aku weruh dhèwèké nganggo mahkota ing sirahé kang ana tulisan: 'mahkota ketekunan seorang pertapa'.

Sawisé kuwi, Simeon sing kinurmatan nambahaké:

'Aku weruh sawijining sosok mulya sing kandha marang aku: "Maju, wong bodho suci, teka marang aku, lan kowe bakal nampa ora siji, nanging pirang-pirang mahkota kanggo kaslametan akèh nyawa manungsa."'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali ngos-ngosan lan ngendika malih:

Aku ora ngerti apa-apa ing diriku sing pantes nampa ganjaran swarga; amarga minangka wong bodho suci lan wong sing ora nduwé akal, ganjaran apa sing bisa tak tampa, kajaba Gustiku, kanthi sih-rahmaté, paring welas asih marang aku minangka sawijining karunia? Nanging aku nyuwun marang kowe, sedulur, aja ngremehake utawa nyalahake wong mlarat, utamane para biksu; supaya katresnanmu ngakoni manawa akèh saka wong-wong mau wis dibersihaké déning sangsara lan, kaya srengéngé, sumunar ing ngarsané Gusti. Mangkono uga, ing antarané wong prasaja sing manggon ing désa lan ngolah lemah, uripé alus lan lurus atiné—ora ngina sapa-sapa, ora nindhes sapa-sapa, nanging kanthi gawean tangané, ing kringeté bathuké, padha mangan roti—ana akèh wong suci gedhé ing antarané: awit kula sampun mirsa piyambakipun rawuh ing kutha lan nampi Daging lan Geteh

Kristus, sumunar kados emas murni. Sampun anggep, gusti, menawi kula ngendika sedaya menika amargi kesombongan, nanging katresnan panjenengan meksa kula supados boten nyumputaken saking panjenengan kasunyatan urip kula ingkang mlarat lan tanpa guna. Mula, mangertèni yèn Gusti bakal enggal njupuk kowe saka kéné uga: mula jaga nyawamu sak apik-apiké, supaya kowe bisa liwat ing alam roh angkasa tanpa tundha lan uwal saka tangané sing galak Sang Pangeran Pepeteng. Gusti Allah ingkang Maha Agung mangertos menawi kula ugi sedhih sanget lan kebak ajrih ngantos kula lumampah lumantar papan-papan ingkang nggegirisi punika, ing pundi kabecikan lan kalepatan manungsa dipun selidiki kanthi teliti. Mulane aku nyuwun marang kowe, anak lan sedulurku Yohanes, supaya ngupaya kanthi sakabehe dadi welas asih: amarga ing wektu kang medeni kuwi, welas asih bisa nulungi kita luwih saka kabecikan liya, kaya kang katulis: *'Begja wong kang mikirake wong mlarat! Ing dina kasangsaran Gusti bakal nylametake dheweke'* (Mazmur 40:2). Uga elinga iki: aja nyedhaki Liturgi Ilahi nalika isih nyimpen nesu marang sapa waé, supaya dosa-dosamu ora ngalang-alangi rawuhe Roh Suci.

Sawisé rembugan bab iki lan akèh bab liya karo diaken sing kinurmatan, Sang Simeon sing kinurmatan nyuwun marang dhèwèké supaya sowan ing panggonan pangibadahé sajroning rong dina. Lan, sawisé pamitan, dhèwèké ora tau katon manèh ing kutha, nanging tetep nyendhiri nganti tekan wektu pungkasaning seda. Ora ana sing ngerti kepiye carane piyambakipun séda, kejaba Gusti Allah lan malaikatipun: amarga biyasane padha rawuh nalika pati wong mlarat, ingkang sampurna ditinggal manungsa, kados nalika rawuh ing tumpukan tai nalika Lazarus séda, kados ingkang kacathet ing Injil: *'Wong mlarat iku séda lan digawa malaikat menyang pangkuan Abraham'* (Lukas 16:22)Mula, ora ana sangsi manawa Malaikat suci sing padha mau uga rawuh ing wayahe pangliyané sing pinaringan berkah marang Simeon iki, sing mlarat ing roh lan sejati-jatine kinurmatan, lan sawisé kanthi alus mbébasaké nyawané sing bener saka badané sing resik, nggawa nyawa mau kanthi kidungan kabungahan menyang papan panggonan ing swarga.

Rong dina sawisé, sawatara pengemis sing kanca karo Santo Simeon, amarga ora weruh dhèwèké sajrone wektu kuwi, padha gumun: 'Apa wong bodho suci kuwi lara?' Padha teka ing panggonané lan nemokaké dhèwèké wis mati ing sangisoring kayu belukar, banjur padha kandha:

'Delengen, nalika urip dhèwèké pura-pura edan, lan ing pati uga tetep kaya ngono: amarga dhèwèké ora ngglethak ing tumpukan kayu bakar, nanging seda ana ing sangisoringé.'

Lan ana loro wong njupuk jasadé tanpa adus, tanpa kidungan adat, tanpa obor utawa kemenyan, banjur nggawa menyang kuburan kanggo wong manca. Nalika sang wali digawa menyang kuburane, rombongan kuwi liwat ing ngarep omahé wong Kristen anyar sing bubar dibaptis kuwi—sing biyèn dadi wong Yahudi sing gawé botol kaca—lan dhèwèké, krungu akèh wong padha nyanyi lagu-lagu sing ora bisa diungkapaké nganggo swara sing éndah banget, nyandhak ing jendhela cilik lan ora ndeleng sapa-sapa kejaba loro priya sing nggawa awaké wong bodho suci mau menyang kuburane, nanging swara-swara mau terus nyanyi, ora katon. Iku Malaikaté Gusti sing lagi nyanyi, lan wong Kristen kuwi krasa ambu wangi luar biasa kang ngisi udara:

'Mulyakna kowe, wong bodho suci,' ujare, 'merga sanadyan ora ana wong sing nyanyi kidung panguburanmu, kowe nduwé bala swarga sing wis ngurmati kowe kanthi kidung-kidungé lan mberkahi kowe kanthi wangi-wangiané swarga.' Lan langsung dhèwèké lunga bareng karo loro priya mau lan nggawa badan sing kinurmatan kuwi, dikubur nganggo tangané dhéwé ing antaraning kuburan para lelungan lan pengemis, lan nyritakaké marang kabèh wong carané dhèwèké krungu kidungan para malaékat ing ndhuwur almarhum, bebarengan karo ambu sing ora bisa diterangaké. Diaken Yohanes, nanging, sawisé teka ing kamar kuwi lan ora nemokaké sang wali, nggoleki kanthi teliti ing endi-endi lan nangis kenceng nalika ngerti yèn Wali Simeon wis seda lan dikubur. Dheweke menyang peti jenazah, kepengin njupuk badané saka kono lan ngubur kanthi pakurmatan ing panggonan sing mulya; nanging nalika padha mbukak peti jenazah, ora ana tapak badané sang wali: amarga Gusti, bebarengan karo malaikat-malaikaté sing suci, wis mindhahaké menyang panggonan sing ora dingertèni manungsa. Banjur kabèh warga kutha Emesia, kaya tangi saka ngimpi, padha éling lan crita marang siji lan sijiné bab tumindak mujijat abdi Gusti, ramalané, lan uripé kang kebak sangsara. Banjur padha nyadari yèn wong bodho suci kuwi dudu edan, nanging luwih wicaksana tinimbang kabèh ahli jaman saiki; sanadyan dianggep , dhèwèké iku wong sing bener lan kinurmatan, nggunakake pura-pura edan lan katon dosa kanggo nyumputaké marang wong-wong uripé sing wicaksana lan nyenengaké Gusti Allah. Mangkono urip lan pakaryané Simeon sing nggumunake iki, sing pura-pura edan demi Kristus; kaya Lot jaman biyen, manggon ing antarané wong Sodom, ora kena nodha déning dosané (Kejadian 19:1–38); mangkono uga Lot anyar iki, manggon ing antarané donya, ora

kena kena napsu donya. Simeon sing kinurmatan séda ing tanggal 21 Juli, lan sawisé dhèwèké, Yohanes sing kinurmatan, kancané ing ara-ara samun Yordania, uga séda kanthi tentrem sing berkah[5219] . Lan kaya déné padha miwiti ngabdi marang Gusti bebarengan, mangkono uga padha katon bebarengan ing ngarsané Gusti Allah ing swarga. Crita urip loro mau diceritakaké déning lambé sing beneré Simeon marang Yohanes, diaken Gréja Emesa; lan déning diaken iki diterusaké kanthi setya lan jujur marang Santo Leontius, sing agung ing antarané Para Bapa, Uskup Neapolis ing Siprus; lan piyambakipun nyusun layang punika kanggé kapentingan sapa kemawon ingkang maos lan mireng, minangka kamulyanipun Kristus Gusti kita, ingkang dipunmulyakaké kanti Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase ngantos dumugi jaman-jaman. Amin.

4 Agustus

22 Juli (Gaya Lawas)

Uripé Santa Maria Magdalena, Pembawa Minyak Mur lan Sing Setinga karo Para Rasul

Dilingi ing tanggal 22 Juli

Sing Agung Sing Setinga Para Rasul[5220] Santa[5221] Pembawa Mirra[5222] Maria Magdalena[5223] , sing misuwur banget ing Gréja Kristen amarga katresnané sing kobong, ora kendho, lan ngorbanake dhiri marang Gusti Yesus Kristus, iku wong asli saka kutha Magdala sing makmur ing jaman semana[5224] , sing dumunung ing

---

[5219] Pati para wong suci iki kadhaptar watara taun 590.

[5220] Ing Gréja Kristen Ortodoks, istilah 'sajajar karo Para Rasul' dianggo kanggo kanca-kanca kerja lanang lan wadon saka Para Rasul Kristus, uga kanggo wong-wong Kristen sing bener sing, kaya Para Rasul, mratelakake lan nguwatake iman Kristen kanthi semangat sing istimewa. Amarga jasa-jasa istimewa kuwi, padha dihormati sejajar karo Para Rasul. Tembung 'rasul' tegesé 'utusan', wong sing dipercayakaké tugas tartamtu. Sawisé milih rolas saka para muridé, Yesus Kristus nyebut wong-wong mau 'rasul' (Lukas 6:13) kanggo ngutus supaya padha mèngeti (Markus 3:14) lan marasaké kabèh pepeteng lan kabèh lara (Matius 10:1–42).

[5221] Ing Gréja Kristen wiwitan, istilah 'santo' saktenané ditrapaké marang kabèh wong Kristen, marang kabèh sing pracaya marang Kristus, kaya déné ing surat-suraté Rasul Paulus. Nanging, nalika nyebut jeneng wong sing bener, wong Kristen wiwitan nyingkiri nganggo gelar 'santo', amarga tembung iki asring digunakaké ing prasasti pagan, sawijining kabiasaan sing ora dikarepaké ditiru déning wong Kristen. Mung wiwit abad kaping telu tembung 'saint' diwiwiti digunakake ing kalender kuna bebarengan karo jeneng wong sing saleh sing diurmati dening Gréja. Ing Injil, kasucian dipresentasikake minangka ciri wong Kristen ing kabèh wujudé: 'Sucèna Asmamu…', 'Bapa sing Suci…', 'Sucèkna wong-wong mau lumantar kabeneranmu…'

[5222] Maria Magdalena diarani Pembawa Murri amarga para Penginjil nyebut dheweke minangka wanita saleh pisanan sing teka ing makam Kristus kanggo ngolesi awaké Panjenengané nganggo minyak wangi, manut kabiasaan saleh wong Yahudi ing jaman semana. Minye-minye iki digawe saka bahan getah kayata nard utawa spikenard, kemenyan, aloes, lan tanduran wangi liyane, dicampur karo lenga zaitun murni. Kanthi ngoles utawa nyemprotake awak almarhum nganggo minye wangi kaya ngono, wong-wong nyatakake katresnan lan pakurmatan marang almarhum.

[5223] Jeneng Maria, saka basa Ibrani Mariam, tegesé: 'luhur, mulya, teguh, unggul, mulya'; lan Maria iki dijenengi Magdalene amarga dhèwèké asalé saka kutha Magdala, kaya déné anggota Sanhedrin sing taat, Yusuf, dijenengi saka Arimathea, amarga dhèwèké asalé saka kutha Arimathea ing Palestina. Gelar 'Magdalena' ditambahaké ing jenengé Maria iki kanggo mbedakaké dhèwèké saka para wanita salehah liyané sing, kaya dhèwèké, ngladèni Yesus Kristus (Lukas 8:3) lan nduwèni jeneng Maria sing padha, kaya Maria, adhine Lazarus, lan Maria, bojoné Kleopas.

[5224] Magdala, saka tembung Ibrani 'magdela' sing artiné 'menara', iku sawijining kutha ing pesisir kulon Segara Gennesaret, ora adoh saka kutha-kutha Kapernaum lan Tiberias. Magdala misuwur amarga industri pewarnaan lan kain wol alus; saliyane iku, ana perdagangan merpati lan domba piaraan kanggo kurban pangresikan sing makmur; tradhisi nyebutake ana telung atus toko merpati ing Magdala lan, ing sacedhake, ana 'lembah merpati' sakabehe. Kakayaan Magdala ing wektu kuwi gedhé banget nganti pajak sing dibayar kutha kasebut kabaré gedhé banget nganti dikirim menyang Yerusalem nganggo gerobak kabeh. Kabejatan moral para wargané uga padha gedhé. Saka akèh kutha lan désa sing biyèn sumebar ing pesisir Segara Gennesaret, kabèh wis sirna kejaba Magdala waé, sing saiki dijenengi Medjel lan dumadi saka klompok gubug reged sing dibangun saka watu sing ditemokaké ing pesisir, déné atap datar omah-omahé ana lantai ndhuwur sing dibangun dadi gubug saka awi lan ranting wit. Nanging reruntuhan menara jaga kuna isih ana, lan panggonané isih éndah kaya biyèn: kaendahan alamé padha agung lan marakaké rasa kagum suci marang mujijat lan piwulangé Kristus ing Segara Gennesaret sing éndah, utawa Segara Galilea.

Galilea[5225] ing wewengkon Palestina, ing pesisir Tlaga Gennesaret, utawa Segara Galilea[5226] , ing antarané kutha Kapernaum[5227] lan Tiberias[5228] . Amarga dhèwèké asalé saka kutha Magdala , Santa Maria, Sing Setinga Para Rasul, uga diarani Magdalene, kanggo mbedakaké dhèwèké saka wanita saleh liyané sing kasebut ing Injil kanthi jeneng Maria.

Santa Maria Magdalena, Sing Setinga karo Para Rasul, iku wong Galilea sejati. Lan kasunyatan yèn sapa waé—lanang utawa wadon—iku wong Galilea nduwèni makna gedhé ing panginjilan lan pambentukan agama Kristen. Kristus Sang Juruslamet dhéwé diarani wong Galilea (Matius 26:69), amarga Panjenengané gedhé lan manggon ing Galilea wiwit isih cilik lan sakbanjuré nyebarake Injil kanthi jembar ing kana; malah ing abad

---

[5225] Wilayah Galilea ing lor Palestina, utawa Galilea (saka tembung Ibrani 'galil', sing artiné 'wilayah', 'distrik'), dadi wewengkon katelu ing Palestina nalika jaman uripé Maria Magdalena, lan Galilea dhéwé kabagi dadi pérangan lor sing ndhuwur, 'pagan', lan pérangan kidul sing ngisor. Galilea nduwèni panggonan wigati ing sajarah donya minangka panggonan lair lan panggonan mréntahaké Injil Kristus Juruwilujeng. Galilea nyebar watara 120 versts saka wetan nganti kulon lan 40 versts saka lor nganti kidul. Ing lor watesé Siria lan Pagunungan Libanon, ing kulon Fenisia, ing kidul Samaria, lan ing wetan watesé Kali Yordan. Ana luwih saka 200 kutha lan pemukiman gedhe ing Galilea, kanthi populasi nganti patang yuta jiwa, sing dumadi ora mung saka wong Yahudi nanging uga campuran wong Israel karo wong Siria, Fenisia, Arab, lan wong manca liyane, akèh sing wis nampa agama Yahudi. Amarga iklim sing nyenengake, kesuburan, lan kasugihan, Galilea dadi wewengkon paling apik ing Palestina. Iklim sing alus lan nyegerake, kaendahan alam sing paling maneka warna lan nggumunake, lan kasugihan lemah subur sing ora ana enteke – Galilea nduweni kabeh iku. Posisi geografis lan akèh jalur transportasi uga ndhukung Galilea: sawetara jalur dagang Romawi nyabrang saka wétan menyang kulon, nuntun menyang Damaskus, pesisir Fenisia, Segara Tengah, Mesir, lan Asyur; jalur liyane nyabrang saka kidul menyang lor. Industri lan urip ing Galilea lagi ing puncaké… Akeh kaca ing Injil sing nggambaraké watak lan urip ing Galilea. Minangka tanah kelairané Kristus Sang Juruwilujeng—kutha Nazaret, masa cilik é, mudhané, lan utamané panginjilé ing kana—Galilea iku papan lairé iman Kristen. Lan parabel, mujijat, lan kedadeyan ing urip saben dinané ing donya iki saka Yesus Kristus—kabèh mau minangka gambaran sing nggambaraké kamulyan lan kaendahan alam sarta cara urip ing Galilea. Langit, bumi, segara, ladang gandum, kebon, kembang, kebon anggur, suket ing padang, iwak lan manuk – kabèh mau dadi dhasar lan gambaran kanggo piwulang éndah Sang Juruwilujeng ing pangandikane sing ilahi… Nanging ing jaman saiki, Galilea mung nampilaké reruntuhan kutha lan désa lan karusakan total…

[5226] Segara Galilea, Danau Gennesaret, lan Segara Tiberias iku kabeh jeneng kanggo danau ageng sing padha ing Galilea Palestina. Ing Kitab Bilangan (Bil. 34:11) lan Kitab Yosua (Yos. 12:3), danau iki diarani Kinneret amarga wujude oval. Iki dijenengi Segara Tiberias manut kutha Tiberias sing dumunung ing pesisiré; lan Segara Gennesaret manut kutha pesisir Gennesareth, utawa Gennesaret, sing dijenengi amarga kaendahan alam sakupengé. Danau iki dawane 30 versta lan ambané 8 versta. Kali Yordan mili mlebu ing sisih lor lan mili metu ing sisih kidul. Pusat industri sugih Palestina padhet ing sakupenge tlaga iki; kutha-kutha lan desa-desa kanthi populasi gedhe nyebar ing pinggir-pinggire kanthi meh tanpa putus. Banyu ing tlaga iki resik, enak rasane, lan adhem; dalaning prau nganti patang ewu macem-macem jinis: prau perang Romawi, prau pancing kasar saka para nelayan Bethsaida, lan prau mewah kang dilapisi emasé Herodes. Biasané tenang lan tentrem, Segara Gennesaret kadhangkala dadi prahara lan mbebayani amarga angin saka pagunungan. Iki misuwur amarga kelimpahan luar biasa saka kabèh jinis iwak, nganti saben wong diijini nangkep, lan iwak dadi panganan sing paling disenengi nganti ing jamuan kanggo sawijining rabbi agung, disajikake telung atus jinis iwak sing béda. Iwak dipangan seger, diasinkan utawa dikeringake; panganan istimewa disiyapake saka iwak; malah para rabbi, sing nyaranake supaya iwak diumbah nganggo bir utawa anggur, menehi pandhuan babagan carane nyiyapake lan kapan kudu dipangan. Akeh banget wong sing nyambut gawe ing mancing lan adol iwak; salah siji gapura Yerusalem dijenengi 'Gapura Iwak' amarga akèh banget iwak sing diantarke menyang kana saka Galilea, lan malah anggota Sanhedrin melu dagang iwak, ngisi sakabehe prau karo iwak. Mancing ora mung pakaryan sing nguntungake banget, nanging uga pakaryan sing mulya… Ing pesisir kulon tlaga ana 'tanah Gennesaret' (Mat. 14:34; Mrk. 6:53), sing dadi panggonan pisanan lan utama ing ngendi Kristus Juruslamet mratelakake pangandika. Tembung 'Gennesaret' tegesé 'kebon kaluwihan', lan ora ana papan liya sing nduwèni kaendahan alamiah lan kaluwihan manéka tanduran lan woh-wohan saka manéka iklim kaya ing 'tanah Gennesaret'. Wit-witané ngasilaké woh salawase sepuluh wulan. Josephus, sejarawan Yahudi ing jaman kuwi, nalika nerangake kanthi semangat kaendahan Danau Gennesaret, iklimé sing éndah, wit kurma, kebon anggur, ara, jeruk, almond lan delima, kandha yèn mangsa-mangsa ing kana kaya padha saingan kanggo nguasani wewengkon kaya swarga iki… Lan Talmud Yahudi mulang yèn Mesias sing wis suwe dinanti bakal sawijining dina muncul saka Tlaga Tiberias, utawa Tlaga Gennesaret…

[5227] Capernaum, saka basa Ibrani, tegesé 'desaé Naum' – sawijining kutha sing dumunung ing pesisir kulon Danau Gennesaret. Iku ora kasebut ing Prajanjian Lawas amarga asal-usulé relatif anyar lan tuwuh saka désa nelayan dadi kutha amarga mundhaké kagiatan dagang lan industri. Kutha iki dumunung ing panggonan sing éndah banget. Para Herodes nduwé kraton ing kana; wong Romawi nduwé markas militer lan kantor bea cukai. Injil nyebut Kapernaum minangka panggonan panggonan utama panggonan panggonan panggonan

kapapat, Kaisar Yunani-Romawi Julianus si Murtad seda (ing taun 363) karo tembung kang diucapaké marang Kristus:

'Kowe wis ngalahake aku, wong Galilea!'

Para Rasul pisanan sing dipanggil Kristus, sing salawasé tetep dadi sing paling cedhak karo Sang Juruwilujeng, kabèh wong Galilea, kajaba mung Yudas Iskariot—sing pengkhianat—sing dudu wong Galilea. Nalika panjawab sawisé Kebangkitan, Kristus Sang Juruwilujeng rawuh ing sawijining gunung ing Galilea marang kumpulan para pracaya sing akèh (luwih saka 500), mayoritasé wong Galilea sing wis mèlu Gusti sajrone pangabdiané ing Galilea, ngrungokaké piwulangé, nyekseni mujijat-mujijat Panjenengané lan ngrasakaké dhéwé kabecikané Sang Pangobat welas asih, Yesus[5229] . Lan amarga wong-wong Galilea umume nampa lan nyebarake piwulang Kristus kanthi semangat luwih gedhe tinimbang wong Yahudi saka wilayah liya ing Palestina, kabeh pengikut Kristus Sang Juruwilujeng wiwitane diarani 'wong Galilea' (Kisah Para Rasul 1:11). Wong Galilea, saliyane iku, béda banget lan cetha karo wong Yahudi saka wilayah liya ing Palestina, kaya déné sipat alam Galilea sing kontras banget karo alam kidul Palestina. Ing Galilea, alam kebak urip lan wong-wongé urip lan prasaja; ing kidul Palestina ana ara-ara gersang lan wong-wong sing ora gelem ngakoni apa-apa kejaba teks lan wujud aturan. Wong-wong Galilea kanthi gampang nampa semangat hukum; nanging ing antarané wong Yahudi ing Yerusalem, mung ana panyelenggaraan rutin waé. Galilea dadi panggonan lair lan ayunané agama Kristen; Yudea garing amarga Farisi sing sempit pamikirane lan Saduki sing cendhak pandangane. Wong Galilea semangat, tanggap, cepet tumindak, ngucapake panuwun, jujur, lan wani; padha taat agama kanthi tulus lan seneng ngrungokake piwulang bab iman lan Gusti Allah; padha terus terang, rajin, puitis, lan tresna marang pendhidhikan Yunani sing wicaksana[5230] : Lan Maria Magdalena, sing waras amarga Kristus Juruslamet, ing uripé nampilaké akèh sipat istimewa sing éndah saka seduluré wong Galilea, wong Kristen pisanan lan sing paling semangat.

---

panggonan panggonan panggonan

Babagan urip awal Santa Maria Magdalena, Sing Setinga karo Para Rasul, kabèh sing dingerteni yaiku dhèwèké nandhang sangsara saka panyakit abot sing ora bisa mari; miturut Injil, dhèwèké dirasuk *'pitu setan'*[5231] (Lukas 8:2). Sebab lan kahanan cilaka iki ora dingerteni. Nanging Injil Suci lan Bapa-Bapa Gréja Kristus mulang yèn Pangayomané Gusti ngidini sangsara sing luar biasa lan abot kuwi supaya 'karya-karya Gusti bisa kawujud', tegesé, supaya tumindak istimewa Gusti marang manungsa bisa kawangwang, lan tumindak istimewa sing ditindakake Gusti lumantar Sang Mesias Kristus—kaya ing prastawa iki, panyelamatan saka setan—kanggo kamulyaning Gusti lan Kristus, lan kanggo pencerahan rohani lan kaslametan Maria Magdalena. Miturut piwulang Kristus Sang Juruwilujeng bab kahanan kaya ngono, kudu dipun mangertosi menawa Maria Magdalena kesurupan setan dudu amarga dosane piyambak, utawa amarga dosane wong tuwane, nanging Pramodhaning Gusti ngidini kahanan iki supaya Sang Gusti Yesus Kristus saged nampilake pakaryan kamulyaning Gusti, nindakake mujijat ageng marasake Maria Magdalena, padhangake pikirane, lan narik dheweke marang pracaya marang Kristus Panyelamet lan marang kaslametan langgeng. Alesan sangsara abot sing dialami Maria Magdalena ing tangané setan, kaya alesan tumindak lan idiné Gusti marang manungsa sing ora dingerteni lan ora bisa dipahami, dumunung ing misteri kosmik kabijaksanaané Gusti sing ora bisa dipahami manungsa. Yen dheweke ora nandhang sangsara abot lan ora bisa mari kaya ngono, Maria Magdalena bisa uga tetep adoh saka pakaryané Kristus Sang Juruwilujeng, utawa bisa uga ndeleng mujijat-mujijat Kristus Sang Manungsa-Gusti kanthi rasa penasaran lan gumun, nanging tanpa iman sing urip lan nylametake, lan dhèwèké ora bakal éntuk katresnan paling luhur lan ajeg marang Gusti, kang amarga katresnan iku dhèwèké diparingi panglipur lumantar rawuhé Kristus Panyelamet sing wis tangi malah sadurungé kabèh Rasul Panjenengané sing paling cedhak (Markus 16:9; Yohanes 20:16). Nanging, amarga tanpa daya ing sangsara, Maria Magdalena saka Galilea ora bisa tetep acuh tak acuh marang kabar babagan Panutan Panyembuh Ajaib, 'sing marasaké saben penyakit lan saben kelemahan ing antarané wong-wong' (Matéus 9:35). Mula saka iku, dhèwèké buru-buru golek Pangripta Mucizah iki, dadi saksi dhéwé babagan carané 'Panjenengané wis marasaké akèh penyakit lan cacat, mbasukaké roh jahat, lan wis maringi urip marang wong budeg, wong wuta, wong lumpuh, wong kusta, lan wong mati' (Lukas 7:21–22; Mat. 11 lan liya-liyané) – lan Maria pracaya banget marang panguwasa Panjenengané, nyuwun marang kakuwatan ilahiné,

---

[5231] Tembung 'demon' iku terjemahan saka tembung Yunani 'daimon', sing artiné 'setan'. Ing Kitab Suci Prajanjian Anyar, 'demon' biasané ngrujuk marang roh jahat utawa setan. Sanadyan para demon pracaya lan gemeter, lan ngakoni Yésus Kristus minangka Putraning Allah, padha dadi abdi-abdiné Setan. Antarane mujijat Kristus Juruwilujeng, panyembuhan wong-wong sing kesurupan setan iku banget nggumunake. Wong-wong sing kapengaruh kuwasa setan diarani 'kesurupan setan', nandhang sangsara amarga roh najis (Mat. 4:24; Lukas 6:18). Panyembuhan wong-wong sing kesurupan, miturut sesambungan karo setan, diarani 'ngusir setan' (Matius 8:16), dene miturut para sing nandhang, diarani 'nyembuh'. Pangaribawa setan marang wong-wong sing diduwèni mesthi katon liwat pangaruhé marang awak; Ing proses iki, jiwa manungsa kelangan kendali marang awak, lan ana kekuwatan asing sing nyusup ing antarané awak lan jiwa, sing nduwèni pangaruh ala marang organ-organ awak. Setan pisanan nyerang sistem saraf awak lan tumindak liwat iku, ngasilaké gejala sing padha kaya sing disebabaké déning pangaruh liya sing ngganggu fungsi awak sing normal. Kuwat setan ora tumindak liwat sipat rohani lan moral, nanging liwat sipat fisik lan mental. Setan mlebu marang Yudas Iskariot, pengkhianat, tegesé dhèwèké nyurung Yudas supaya nglakoni pengkhianatan, nanging Yudas ora kesurupan setan. Panguasaan setan katon ing pangawikan, nalika wong sing kesetanan ngakoni Kristus minangka Putraning Allah (Lukas 4:34), uga ing kegilaan, ayan, bisu, cacat lan wuta (Markus 5:3; Lukas 8:27; Matius 9, lsp.). Iki wis maringi alesan marang para rasionalis kanggo ngaku yèn kesurupan setan iku mung penyakit fisik. Nanging kasunyatan yèn kesurupan setan disertai lara fisik ora nerangake sipat medeni, ora alamiah, lan ora fisik saka kahanan kuwi, ing ngendi wong sing ringkih sacara fisik, umpama, bisa mecah ranté wesi utawa ngandika ramalan (Markus 5:4). Kamiripan sawetara gejala kesurupan karo lara badan alamiah iku mung ing permukaan, ditemtokake mung dening hukum umum urip, sing gangguané tansah bisa muncul kanthi cara sing padha, sanajan panyebabé béda-béda. Lan piwulang Injil iki babagan kesurupan ora bertentangan karo panemuan fisiologi lan psikologi. Amarga jiwa manungsa bisa kena pangaribawa saka kekuwatan materiil liwat awak, luwih gampang maneh kena pangaribawa saka kekuwatan rohani nalika jiwa ora bisa nolak pangaribawa kuwi; iki dikonfirmasi kanthi cetha dening akèh fakta sing ana gandhèngané karo hipnotisme. Lan kaya ing hipnosis, siji wong sing nduwèni karsa luwih kuwat bisa, lumantar sugesti, ngaruhaké wong liya nganti nguwasani sakabèhé lan mbusak kamardikané kanggo mutusaké dhéwé, mula, amarga hukum psikologis sing padha, roh jahat, sawijining setan, bisa nguwasani sakabehe nyawa wong sing ringkih sing, amarga dosa-dosane dhewe utawa alesan liya, dadi korban pangaribawa setan sing medeni. Lan kang nggumunake, ana akèh banget wong sing kesetanan pas sadurunge rawuhe Kristus Juruwilujeng. Iki dadi ciri khas jaman kuwi, lan sawenehing sebabe nerangake persis amarga nalika semana kahanan ora tentrem lan ringkih ing pikiran—asiling rasa ora puas rohani lan pangarep-arep owah-owahan kanthi ora sabar lan kuwatir saka kahanan sing nyiksa banget—wis tekan puncaké. Kahanan pikiran iki nyekel loro-lorone populasi Yahudi lan pagan ing Wétan wektu kuwi. Lan pasukan pepeteng saka roh jahat buru-buru nyebarake jaring panguwasa sing ala lan ngrusak, amarga wis weruh lan ngrasakake kekalahan sing bakal teka ing tangané Kristus Juruwilujeng.

nyuwun supaya dhéwé waras lan, lumantar pracaya, nampa apa sing wis dijaluk: kakuwatan sing nyiksa saka roh-roh jahat ninggalake dheweke; dheweke dibebasake saka perbudakan setan[5232] lan uripe disuceni dening padhanging ilahi saka Pangobatane, marang Sapa Mary Magdalene nyawisake awake kabeh, minangka wanita Galilea sing semangat lan sukur.

Wiwit wektu kuwi, atiné Maria Magdalena kebak katresnan sing paling sukur lan setya marang Juruslameté, Kristus, lan dhèwèké nyawiji salawas-lawase karo Panebusé, ngetutaké Panjenengané ing endi-endi supaya bisa nampa piwulang panylameté lan migunakaké saben kasempatan kanggo ngladèni Pangobat Ilahi. Lan amarga kahanan donya ing jaman kuwi, ing ngendi Kristus nyelehake Diri minangka Putraning Manungsa, Panjenengané mbutuhake dhukungan—kanggo dhiri Panjenengané lan kanggo pakaryané. Amarga Kristus lair ing kamlaratan ing guwa ing Betlehem sing dadi panggonané kéwan ternak, lan ayunané yaiku palungan pakan kéwan sing prasaja (Lukas 2:7, 12, 16). Ibune, amarga mlarat kulawargane, mung bisa nyedhiyakake loro manuk merpati enom minangka kurban sing dibutuhake kanggo bayi anyar ing Bait Suci (Lukas 2:24). Ing kutha cilik Nazaret ing Galilea[5233] , Kristus urip mlarat nganti umur 29 taun, minangka anggota angkat ing kulawarga tukang kayu sing andhap asor. Lan nalika nginjili Injil Kratoning Gusti Allah, supaya ora ana alangan apa-apa kanggo kasampurnaning misi agung Sang Manungsa-Gusti, Kristus nyisihaké sakabehing ikatan karo kulawarga bapak angkaté Yusuf (Matéus 12:46–50; Markus 3:31–35; Lukas 8:19–21), ing pangayomané Panjenengané diopeni, lan Panjenengané mbusak kabèh keprihatinan babagan kabecikan donya lan kagungan pribadhi. Mula saka iku, Kristus ora nduwé apa-apa kajaba sandhangan lelungané minangka guru iman saka Galilea; saéngga sawisé telung taun pelayanané ing umum, Kristus mung diregani telung puluh potong pérak—kira-kira 30 rubel—sing ing Palestina wektu kuwi dadi rega budhak paling mlarat lan paling sengsara (Matéus 26:15). Ing tanah sing Panjenengané rawuh nylametaké, Kristus ora nduwé siji petak tanah, uga siji omah.

'Serep duwé bolongan, manuk duwé sarang, nanging Putraning Manungsa ora duwé panggonan kanggo nyandhak sirahé' (Matius 8:20), pangandikane Kristus piyambak.

Tanpa omah utawa bandha, panganan saben dinané Sang Juruwilujeng dumadi saka roti barli[5234] lan iwak sing ditangkep ing Segara Galilea lan direbus ing banyu panas ing pinggir segara, lan kadhang ana madu alas sing diklumpukaké wong lokal kanthi bébas. Cacian sing dilontarake para Farisi sing licik manawa Putraning Manungsa 'seneng mangan lan ngombe anggur' (Mat. 11:19), nuduhaké yèn Kristus ora nolak mangan bareng karo wong-wong sing ngajak Panjenengané minangka guru umum, amarga para guru biyasa nampa jamuan ing kono

---

[5232] Sawetara panyerang Kitab Suci, panulis hagiografi, lan malah Bapa-bapa Gereja Kulon, sing ngidentifikasi Maria Magdalena karo wong dosa kondhang sing tobat lan nampa pangapura dosané ing omahé Simon wong Farisi, – pracaya yèn para Injilist Lukas lan Markus ora nerangaké kanthi tepat kahanan Maria Magdalena nalika padha nyatakake yèn Kristus ngusir setan saka Maria Magdalena; Para panulis kaya ngono negesake manawa Maria Magdalena ora kesurupan setan, nanging mung wong sing dosa, lan tembungé Para Injil 'pitu setan' ateges akèh dosa lan ala (iki panemune, umpama, Pausuwi Hieronimus, Agustinus, Gregorius Agung lan liya-liyané). Nanging reinterpretasi kaya ngono saka tembung eksplisit loro Injil iki mung bisa adhedhasar demonologi Yahudi, sing miturut para rabbi nyebabake kabeh hawa napsu manungsa sing paling lumrah lan kabeh penyakit marang roh jahat. Lan Talmud Yahudi nyebutake akèh kabiasaan ala tanpa isin marang dhèwèké, nyritakaké bab kaéndahan luar biasa Maria Magdalena lan kepangane rambute, uga kasugihane… Nanging Gréja Ortodoks Wétan ora nggabungaké wong dosa sing jenengé ora dingertèni, sing diapura ing omahé Simon sang Farisi, karo Maria Magdalena, uga ora nerjemahaké manèh tembung-tembung cetha saka loro Injil babagan pangusiran setan sing khusus saka Maria Magdalena. Lan St Demetrius, Metropolitan Rostov, nulis kanthi meyakinkan: 'Yen Magdalena iku pelacur kuwi, mesthine dheweke wis suwe ngetutake Kristus lan para muridé minangka wong sing dosa nyata, supaya wong Yahudi sing sengit marang Kristus bisa nemokake kaluputan, ngina lan ngukum Panjenengané.' Yen para murid Kristus, sawisé ndeleng Gusti ngobrol karo wong wadon Samaria, padha gumun amarga Gusti ngomong karo wong wadon, mesthi mungsuh-mungsuhé bakal luwih akèh omongé yèn padha weruh wong sing dosa nyata ngetutké lan ngladèni Gusti saben dina...

[5233] Nazaret (tembungé tegesé 'keturunan'; miturut liyané, 'penjaga' utawa 'pelindung') iku kutha cilik ing Galilea, dumunung ing kidul-kuloné Kapernaum lan Gunung Tabor. Kutha iki dumunung ing sawijining gunung sing munggah 600 kaki saka lumahing segara. Pemandangan saka pucuk gunung, kanthi kaendahan lan maneka warna, éndah banget, nyakup lembah-lembah, gunung-gunung, lan Segara Tengah. Warga kutha kuwi miskin, sithik cacahé, lan dianggep remeh déning wong Yahudi (Yohanes 1:46). Nazaret dadi misuwur ing saindenging donya minangka panggonan ing ngendi Perawan Maria diparingi kabar babagan lairé Putrané Gusti Allah, Juruslamet donya. Yesus Kristus nglampahi masa cilik, mudha, lan gesangé ing Nazaret nganti Panjenengané miwiti pelayanan umum kanggo nylametaké manungsa (Lukas 2:39–51). Amarga iku, Panjenengané diarani Nazarené (Yohanes 19:19), lan suwéné wektu wong Kristen ing Wétan uga diarani Nazarené.

[5234] Roti jelai iku roti wong mlarat, lan mung diwenehake marang prajurit Romawi minangka paukuman, contone amarga kelangan panji perang. Wong Yahudi nganggep jelai minangka panganan kanggo jaran lan keledai.

(Luk. 5:1–39, 7:1–50, 10:1–42). Lan sanadyan para Rasul lan sawatara pengikut Kristus duwé harta sing prasaja—Rasul Petrus duwé omah ing Kapernaum, Yohanes duwé siji ing Yerusalem, lan para pengikut Kristus liyané padha nyambut gawé ing manéka jinis pakaryan lan duwé dana bebarengan (Yohanes 12:6, 13:29) kanggo nutupi biaya kabutuhan saben dina, mbantu wong mlarat liyane lan maringi sedekah marang wong sing mlarat, malah dhuwit cilik kanggo kabutuhan mutlak ora tansah kasedhiya ing tangan. Mula nalika para kolektor pajak suci Yahudi teka marang Rasul Petrus lan kandha:

'Apa Guru sampeyan ora mbayar didrachma (mung watara 40 kopeck)?' – loro-lorone, Kristus Guru lan para muridé, ora nduwé dhuwit sak cilik kuwi!… (Mat. 17:24–27)

Ing wektu sing padha, kabar babagan Kristus lan mujijat-mujijat Panjenengané nyebar ing saindenging Siria[5235] ; lan wong-wong nggawa marang Panjenengané kabèh sing lara, sing kena macem-macem penyakit lan kejang-kejang, sing kesurupan setan, sing edan, sing lumpuh, lan Panjenengané marasaké kabèh mau. Lan wong akèh padha ngetutaké Panjenengané saka Galilea, Dekapolis, Yerusalem, Yudéa, lan saka sebrang Kali Yordan (Matéus 4:25; Lukas 6:17; Markus 3:7–8). Lan ing antarané wong-wong saka manéka panggonan adoh kuwi ana akèh wong mlarat, sing butuh ora mung pangan nanging uga sandhangan…

Kabeh iku dadi sebab akèh wanita saleh sing wis waras saka lara abot déning Kristus lan duwé kasugihan saka sumberdaya dhéwé, mèlu karo Pangreksaé nalika Panjenengané nginjili, 'ngladèni Panjenengané nganggo bandha-bandhané' (Lukas 8:3), tegesé, ing wektu-wektu butuh, kanthi nutupi biaya kabutuhan dhasar para mlarat sing mèlu Sang Juruwilujeng lan, miturut dhawuhé, maringi pitulungan sing perlu marang wong-wong sing butuh dhukungan materiil. Saka para wanita sing sukur iki, Penginjil Lukas nyebut Maria Magdalena dhisik (Lukas 8:2), amarga dhèwèké sing pisanan dadi tuladha tumrap wong liya ing pangabdian sing sukur kaya ngono marang pakaryané Sang Manungsa-Gusti, utawa amarga dhèwèké ngluwihi kabèh wong liya ing semangat kanggo pakaryan suci iki. Lan pangabdiané sing tanpa pamrih lan semangat marang Kristus Sang Juruwilujeng nalika 'Panjenengané ora duwé panggonan kanggo nyandhak sirah', lan nalika Panjenengané nemoni kadhemen, kaget, utawa mungsuhan saka akèh wong, dadi sumber kabungahan kanggo Gusti Yesus lan maringi Panjenengané panglipur ageng ing tengahing pakaryan sing terus-terusan lan cacian sing kerep.

Sing paling nyolok ing bab iki yaiku keteguhan luar biasa lan kawani istimewa sing dituduhake Santa Maria Magdalena marang Juruslameté. Lan, sanadyan ana macem-macem alangan lan bebaya nggegirisi, malah ing dina-dina lan jam-jam sengsara Kristus sing kejem, Maria Magdalena mbuktekake awake luwih wani lan setya tinimbang para Rasul, nganti nalika meh kabèh wong—kalebu para Rasul, sanadyan wis janji bakal mati bareng Gusti—kalah dening wedi marang mungsuhé Gusti lan padha mlayu (Mat. 26:56) lan padha ndhelik – Maria Magdalena ngungkuli rasa wedi lumantar katresnan lan, lumantar pangabdiané sing ora kendho marang Sang Sing Nandhang Kasangsaran, ngupaya ngurangi sangsara ing dalan kang kebak duri sing ditempuh Panjenengané kanggo kaslametan donya. Penderitaan sing kejem saka Sang Juruslamet, sing disalib ing kayu salib[5236] , saya

---

[5235] Tembung 'Suriah' (sing luhur) ing teks Ibrani diwenehi jeneng 'Aram', istilah sing nyebutake Suriah lan Mesopotamia bebarengan. Kabeh wilayah sing nglebar saka Kali Efrat nganti Segara Mediterania lan saka Gunung Taurus nganti Arab iku kalebu Suriah. Lembah-lembah Siria subur banget, kebak gandum, anggur, tembakau, zaitun, jeruk, kurma lan sapiturute. Iklime seger lan nyenengake. Ora ana negara sing misuwur ing jaman kuna kaya Siria, kalebu peradabane.

[5236] Penyaliban, yaiku paukuman pati kanthi disalib, wiwit jaman kuna lan ing kalangan wong Romawi dianggep minangka wujud paukuman budak, paling memalukan, lan paling kejem, sing mung ditrapake marang pengkhianat, pembunuh, lan wong jahat paling gedhe. Ing antarané wong Yahudi, wujud paukuman iki dianggep 'katutuk kutukan' (Ulangan 21:22–23; 1 Korinta 1:23). Miturut adat Romawi, kaluputan wong sing disalib kasebut ditulis cekak ing papan cilik sing dipasang ing pucuk salib. Pati ing salib ngemot kabèh sing paling nggegirisi lan paling nyiksa ing panyiksaan lan pati tanpa ilang kesadaran utawa rasa: posisi awak sing ora alamiah digantung ing paku nggawe saben gerakan paling cilik dadi nyeri banget; tatu sing radang lan terus memburuk ing sacedhake paku dirusak déning gangren; Arteri, utamané ing sirah lan weteng, ngembung lan kebak getih, nyebabaké demam sing nggegirisi lan ngelak sing ora bisa ditahan. Sangsara wong-wong sing disalib iku banget gedhé lan medeni—kadhangkala nganti pirang-pirang dina—nganti wong Romawi biasané nyepetaké pati kanthi nggebuk utawa nyabet nganggo tombak. Nanging tumrap wong Yahudi, manut Hukum Musa (Ulangan 21:1–23), diparingi idin kanggo mungkasi sangsara wong sing disalib sadurunge srengéngé surup, lan lumrahé diwènèhi anggur sing dicampur mur (Markus 15:23; utawa karo empedu (Matius 27:34)), sing ngaburaké pikiran kanggo ngurangi sangsara sakedhik; nanging Yesus Kristus ora nampa utawa ngombe omben-omben kaya ngono sing dirancang kanggo ngurangi sangsara. Para wanita sugih ing Yerusalem nyedhiyakake omben-omben mabuk kuwi kanthi biaya dhéwé, tanpa peduli sapa sing disalib. Mung Kaisar Konstantinus Agung sing mbatalake paukuman salib sing nggegirisi ing Kakaisaran Romawi, déné ing Republik Romawi malah bocah-bocah uga disalib…

parah amarga ejekan provokatif lan tanpa isin saka imam-imam agung Yahudi, para ahli kitab lan para tuwa, sing ora wareg mung nindakake balas dendam sing keji, padha ngadeg cedhak salibé Sang Kristus sing disalib lan kanthi ngenyek ngucapake ejekan sing ora pantes lan kasar marang Sang Sing Lara Tanpa Dosa, kandha:

'Panjenengané wis nylametaké wong liya (saka pati), nanging ora bisa nylametaké dhèwèké dhéwé. Mula nylametaké dhèwèké dhéwé, yèn dhèwèké iku Kristus, Raja Israèl; muga-muga dhèwèké mudhun saka kayu salib saiki, supaya kita bisa ndeleng lan pracaya marang dhèwèké' (Matéus 27:41–43; Markus 15:31–32; Lukas 23:35)…

Mangkono uga, prajurit-prajurit Romawi ngolok-olok Panjenengané lan, nalika padha nyedhak, padha kandha:

'Yen kowe iku Raja wong Yahudi, selametna awakmu dhéwé' (Lukas 23:36–37)…

Lan para penjahat sing disalib bareng karo Panjenengané uga ngina Panjenengané lan, kanthi ngucapake tembung kasar marang Panjenengané, siji kandha:

'Yen kowe iku Kristus, nylametna awakmu lan awak kita' (Mat. 27:44; Luk. 23:39)…

Lan wong-wong sing liwat ing kerumunan padha ngina marang Panjenengané, nggeleng sirah lan kandha:

'Kowe sing ngrusak candhi lan mbangun maneh sajrone telung dina, yèn kowe Putrané Gusti, mudurna saka salib!' (Matéus 27:39–40; Markus 15:29–30)…

Lan mangkono, nalika kabodhoan lan kekejeman wong akeh, bebarengan karo niat ala saka para tuwa Yahudi, ngubengi Kristus sing disalib, pandangane Sang Martir, kang kebak panglipur, tiba marang luhé para wong wadon sing setya, ing antarané Maria Magdalena iku 'salah siji sing sepisanan' (Matt. 27:55–56; Mark 15:40; Lukas 23:27). Ing luh welas asih iki, sinar padhang katon sumunar kanggo Putraning Manungsa ing tengahing alam dosa kang peteng, lan sinar saka para wanita sing matur nuwun iki maringi panglipur marang Sang Linuwih Sing Leres kanthi paseksi manawa sipat manungsa durung rusak sakabehe.

Dina nalika Gusti Allah manungsa nglaksanani panyelamatan ageng tumrap manungsa sing wis tiba iku dina sing cerah. Wektu kuwi wis meh tengah dina, lan miturut paméranganing dina Yahudi, iku jam enem (Lukas 23:44; Mat. 27:45; Mrk. 15:43). Nanging ing tengah dina sing padhang iki, 'srengéngé dadi peteng, lan peteng nutupi kabèh bumi[5237] ' nganti jam sanga, yaiku miturut paméranganing jam modhèrn nganti jam telu sonten (Mat. 27:45; Markus 15:33; Lukas 23:44). Tandha langit sing medeni, agung, lan nggumunake—maté srengéngé, pepeteng sing nutupi sakabehing bumi ing tengah padhange awan—nimbulake beban abot marang wong-wong sing ngina Kristus sing tak berdosa, nggawe padha wedi lan meneng. Ing wektu sing padha, para pangagum kang wis akrab marang Sang Kasalib, kang wiwitane padha ngadeg adoh lan nyawang (Lukas 23:49; Matius 27:55; Markus 15:40), padha nyedhak marang Sang Sing Nandhang Kasangsaran, ngubengi salibé, lan ing antarané wong-wong mau Penginjil manèh nyebut Maria Magdalena dhisik (Matius 27:56; Markus 15:40). Mangkono, Maria Magdalena ngadeg ing sikilé Kristus Sang Juruwilaha—ora mung Panjenengané sing nindakake mujijat, sing dimulyakaké lan dipuji déning para bayi, nanging uga ing sikilé Yesus saka Nazaret, sing direndhahaké, ora dihormati, disalib kanthi isin, lan ditinggalaké malah déning para Apostolé dhéwé!..

Lan sanadyan sawisé seda Panglipuripun, Maria Magdalena boten ninggalaken Panjenenganipun: piyambakipun mèlu Yusuf[5238] Arimathea lan Nikodemus[5239] nalika nggawa badanipun saking salib dhateng

---

[5237] Pepeteng iki dudu gerhana srengéngé biyasa, sing diatur déning hukum alam sing wis dikenal babagan gerak srengéngé lan rembulan. Iki sawijining fenomena gaib sing, bebarengan karo pratandha alam luar biasa sabanjuré, dadi saksi marang wigati sing istimewa lan paling luhur saka prastawa Pangapura. Sifat lan keaslian pepeteng sing ora lumrah iki disekseni dening telung panulis pagan ing jaman kuwi: sejarawan lan astronom Romawi Phlegon, Julius Africanus, sejarawan Phallus, lan sejarawan pagan kaping papat sing jenenge ora kasebut dening sejarawan Eusebius. Ing cathetané, wektu pepeteng iki cocog sakabehé karo cathetan para Rasul, sing nyebutaké yèn lintang-lintang katon ing langit. St. Yohanes Krisostomus, Teofilaktus, lan Eutimius negesake manawa pepeteng iki disebabake kumpulé mega gedhé ing antarané bumi lan srengéngé, sing digawé déning kakuwatan gaib, minangka pratandha murkané Gusti Allah marang kabejatan manungsa. Dina iku diétung wiwit jam enem sonten nganti jam enem sonten ing dina sabanjuré. Jam-jam awan diitung wiwit jam enem esuk. Saka jam enem nganti jam sanga esuk iku pérangan kapisan dina, dikenal minangka jam katelu; saka jam sanga nganti tengah dina iku pérangan kapindho, dikenal minangka jam kaping enem; saka tengah dina nganti jam telu sore iku pérangan katelu, dikenal minangka jam kaping sanga; saka jam 3 sore nganti jam 6 sore iku pérangan kaping papat, dikenal minangka jam rolas ing dina. Wengi uga dipérang dadi papat jaga, saben jaga suwéné telung jam.

[5238] Yusuf saka Arimathea, utawa Ramaphaim, sawijining wong sugih kanthi watak teguh lan tumindak tanpa cela, iku anggota terhormat Sanhedrin Yerusalem; amarga sipaté kang isin, dhèwèké durung wani ngakoni yèn dhèwèké iku penganut Kristus, nanging dhèwèké ora

kuburan[5240] ; piyambakipun rawuh nalika panguburan, nyawang ing pundi Kristus dipun suwun (Matt. 27:61; Markus 15:47) lan nalika, kanggo ngajeni pesta Paskah agung sing bakal teka miturut paugeran Gusti Allah, dheweke ninggalake badané sing dikubur, katresnan Maria Magdalena sing murub lan kebak rasa syukur, ing tengah sedhih sing jero, maringi panglipur marang dheweke. Katresnan iki maringi inspirasi marang dhèwèké kanggo mbayar, saka sisihé, pangurmatan pungkasan sing bisa marang Juruslameté, sing wis dihina déning wong Yahudi. Dhèwèké tuku mur lan rempah-rempah (Lukas 23:56) supaya kanthi ngusap awaké Kristus sing dikubur, dhèwèké bisa mènèhi pangurmatan paling agung marang Panjenengané, manut kabiasaan Yahudi.

Upaya iki, sing uga maringi Maria Magdalena gelar 'wadon sing nggawa rempah-rempah', mung dadi tugase dheweke piyambak, amarga loro saka para Injiliah maneh nempatake dheweke ing panggonan kapisan antaraning sawetara wanita liya sing mèlu, dene sing katelu mung nyebut dheweke (Mat. 28:1; Mrk. 16:1; Yoh. 20:1) lan nyebut jenengé ing pakaryan mulya iki.

Mula, nalika isih peteng (Yohanes 20:1) ing dina kapisan minggu, sawisé Sabat sing sedhih, ing antaraning bebaya saka wong Yahudi sing nesu amarga wis nyoba nyekel para murid Kristus, lan nalika para Rasul Sang Kasalib, atiné remuk, padha nyumput ing panggonané, – Maria Magdalena, bebarengan karo sawetara wanita saleh, nglirwakake bebaya sing ngancam, kanthi tanpa wedi lunga menyang kubur Sang Juruwilujeng, nggawa rempah-rempah lan minyak wangi[5241] (Lukas 23:56; Markus 16:1), sing wis disiapake kanggo ngurabi awaké Kristus, supaya bisa maringi pangurmatan pungkasan katresnan lan pangajab marang Panjenengané sing wis Wungu. Maria Magdalena ora ngerti ana prajurit sing dijaga dening wong Yahudi ing guwa kuburané Kristus, uga ora ngerti yèn lawangé wis disegel déning para imam agung, amarga kabèh kuwi kelakon sawisé kabèh murid Yesus wis diusir saka kebon déning Yusuf Arimathea (Matius 27:62–66). Nanging saiki, nalika padha arep menyang guwa kuburané Kristus saka Yerusalem, Maria Magdalena kelingan yèn lawang mlebu guwa kuwi wis disegel déning Yusuf lan Nikodemus nganggo watu gedhé lan abot banget, nganti dhèwèké lan kanca-kancané ora bisa nggolekaké saka lawang mlebu. Mula, bingung karo alangan iki, para sing nggawa murri padha kandha siji lan sijiné:

'Sapa sing bakal nggolekaké watu saka lawang kubur kanggo kita?..' (Markus 16:3)

Nalika merenung bab iki, Maria Magdalena, lumaku luwih dhisik tinimbang para pembawa murri liyane lan nyedhaki kuburan, ndeleng munggah lan dumadakan weruh yèn watu sing wis ngganggu atiné kuwi wis digulingaké adoh saka lawang guwa… (Yohanes 20:1; Markus 16:4).

Antarane wong Yahudi ing jaman semana, watu sing nutup lawang kuburan wong mati dianggep ora kena diganggu, kaya wis disucèkaké. Lan kasunyatan yèn watu kuwi wis digulingaké adoh saka lawang kuburané

---

melu ing paukuman marang Yesus. Amarga nesu marang panggebugané Gusti mau, dhèwèké kepéngin ngetokaké pangabdiané marang Kristus—minangka martir lan korban kejem—kanthi maringi panguburan sing mulya.

[5239] Nikodemus iku wong Farisi sing misuwur lan anggota Sanhedrin. Dheweke sowan marang Kristus Sang Juruwilujeng ing Yerusalem ing wayah bengi kanthi tujuan sinau luwih rinci lan luwih bebas bab piwulang Kristus, lan Gusti maringi wahyu marang dheweke babagan ajaran utama Injil (Yohanes 3:1–36). Dheweke iku wong sugih banget lan ngajeni Kristus kanthi nyedhiyakake panguburané, nggawa 100 pon campuran murri lan aloes kanggo ngusap Awaké Kristus. Sabanjuré dhèwèké dibaptis déning Para Rasul.

[5240] Ing wektu kuwi, tembung 'kuburan' ateges makam Yahudi, utawa guwa sing digali saka bukit watu, ing njero guwa kasebut disiapake amben kanggo wong sing wis seda. Cedhak kuburan sing wis disiapake kanggo dhèwèké dhéwé. Wong Yahudi ngajèni kuburané, nanging Yusuf tanpa ragu-ragu maringi kuburan kuwi marang Sang Sing Loman lan Tanpa Salah, kanthi cepet ngrampungaké panguburan amarga Sabat Paskah wis cedhak.

[5241] Myrrh iku getah wangi saka wit myrrh, sing tuwuh ing Arab, Mesir, lan Abyssinia. Getah iki saweneh mili kanthi alami saka wit lan saweneh dijupuk kanthi motong kulit wit. Iku berminyak; nalika kandel warnane dadi putih-kuning; sawise padhet warnane dadi kemerahan; rasane pait banget, lan ambune aromatis banget nganti nyebabake mumet lan pingsan. Myrrh, utawa getah iki, amarga bisa nolak kabèh wujud karusakan, digunakaké déning wong Yahudi lan Mesir kanggo ngurabi lan mengasinkan awaké wong mati (Yohanes 19:39). Ing Prajanjian Lawas, lenga urapan suci kasusun saka miyra lan lenga zaitun (Keluaran 30:23–25)Miturut dhawuh Gusti, murri iki digunakake kanggo ngurabi Tabernakel Prajanji, banjur Harun lan anak-anake kanggo pangibadah suci marang Gusti, lan salajengipun para raja lan nabi uga diurabi nganggo murri iki. Ngurabi nganggo murri iku pratandha nyata lan katon saka pangsuci sawijining benda lan maringi marang wong sing diurabi karunia lan kuwasa Roh Suci. Lan ing Gréja Kristen Ortodoks, wiwit jaman Para Rasul, ana sakramèn Krismasi, lumantar sakramèn iki wong pracaya, nalika diolesi ing sirah, bathuk, mripat, kuping, lambé, tangan, lan sikil nganggo krisma suci ing asmané Roh Suci, nampa karunia Roh Suci sing nganyari lan nguwatké dhèwèké ing urip rohani. Gereja-gereja Kristen lan para raja diurapi nganggo krisma suci nalika pangukumané kanggo pelayanan kratoné sing agung… – Saliyane mur, wong Yahudi uga nggunakake bubuk wangi-wangi nalika ngubur wong mati, sing disebarake ing kain kafan lan ing usungan jenazah. Bubuk wangi-wangi kaya ngono, saliyane mur, disiapake kanggo kubur Kristus dening para sing nggawa mur.

Kristus nuduhaké yèn ana prastawa luar biasa sing kelakon marang awaké Sang sing dikubur ing kono. Apa persisé? – Pamanggih sing paling prasaja lan langsung yaiku yèn jasadé Yesus wis dijupuk wong liya saka guwa sing kagungané Yusuf Arimathea lan bisa uga wis dikubur ing panggonan liya. Lan pikiran iki—yen dhèwèké bakal ora oleh kasempatan kanggo ngaturaké pangurmatan pungkasan marang Gusti—nglarani atiné Maria Magdalena banget nganti, tanpa mlebu guwa, dhèwèké langsung mlayu bali menyang Yerusalem kanggo ngandhani para Rasul Petrus lan Yohanes babagan apa sing kelakon ing kuburané Kristus. Dheweke yakin manawa sawisé ngandhani para Rasul, para Rasul bakal melu aktif nggoleki awaké Yesus:

'Padha wis njupuk Gusti metu saka kuburan, lan kita ora ngerti ngendi padha ngubur Panjenengané,' ujare marang para Rasul (Yohanes 20:2).

Lan pancen, para Rasul sing paling semangat, Petrus lan Yohanes, langsung mangkat menyang kuburan[5242] . Keduanya padha mlayu bareng; nanging Yohanes mlayu luwih cepet tinimbang Petrus lan tekan kuburan luwih dhisik; nalika nundhuk, dhèwèké weruh kain linen sing ana ing kono, nanging ora mlebu ing kuburan. Simon Petrus mèlu, mlebu ing kubur lan weruh kain linen sing nggluntung ana ing kono lan kain sing biyèn nutupi sirahé Yesus, ora nggluntung bareng karo kain linen mau nanging dilipat ing panggonan liya – lan kabèh tertata rapi. Banjur Yohanes uga mlebu, weruh kabèh mau, lan tanpa ngucapaké apa-apa pracaya yèn Kristus wis wungun; awit menawa ana wong sing mindhah awaké Yesus menyang panggonan liya, mesthi ora bakal mbukak kainé; uga, menawa ana wong sing nyolongé, mesthi ora bakal repot-repot mbusak kain sirah, nggulung lan nyimpen ing panggonan liya, nanging mesthi njupuk awaké kaya déné ana ing panggonan mau; lan pancen, miyra lan aloes sing digunakake Nikodemus nalika panguburan Kristus ngiket kain panguburan mau banget rapet ing badané – nerangake Santo Yohanes Krisostomus (Yohanes 20:3–9): – Nanging para Rasul ora padha ninggalake kuburan kosongé Gusti kanthi raos sing padha: Petrus, tinimbang pracaya, mung 'mbalèk kanthi gumun, ngungun marang apa sing wis kelakon' (Lukas 24:12)…

Nalika para Rasul isih ana ing kahanan bingung lan ringkih nalika padha ninggalake kuburan kosongé Kristus, Maria Magdalena bali maneh menyang kana. Nalika tekan guwa kuburan, dhèwèké wiwit nangis lan, sedhih banget, nundhuk (Yohanes 20:11) mlebu lawang guwa sing cendhek kanggo ndelok manèh panggonan ing ngendi Gusti Panyelameté wis dipapanake. Lan ing kono dhèwèké weruh loro malaékat[5243] , nganggo sandhangan

---

[5242] Ing cathetan pengepungan Yerusalem ing taun 70 déning Titus Flavius Vespasianus, sing wektu kuwi diproklamasiaké dadi Kaisar Romawi, disebutaké kuburané Yusuf saka Arimatea, sing dibangun kanthi gaya kuburan guwa Yahudi biasa siji kamar. Iki dadi konfirmasi manawa makam ing ngendi Kristus dikubur iku digali saka watu alam, ing jero bukit cilik, kanthi wangun loro kamar utawa bagean: kamar mlebu lan kamar panguburan sejatine. Lawang guwa ngadap wetan, kaya lumrahé, lan disegel nganggo watu gedhé. Panggonan kuburan ing pérangan kapindho guwa kuwi digawé kaya amben utawa bangku sing nempel ing témbok, utawa panggung cekung, ana ing sisih tengen lawang. Dhuwuré makam rada luwih dhuwur tinimbang dhuwuré manungsa, déné dhuwuré lawang mlebu watara sapertiga dhuwuré manungsa. Jarak saka makam Yusuf nganti Golgota watara 17 fathom (utawa 120 kaki)… Ing tengah abad kapindho, Kaisar Romawi Hadrianus, sawisé mutusaké arembakaké wong Yahudi, mréntahaké kabèh lemah sing ora rata lan bukit-bukit ing Yerusalem supaya diratakaké; sakwisé kuwi, candhi pagan sing didédikasikaké kanggo Jupiter lan Venus dibangun ing panggonan papan suci Kristen. Nanging ing taun 333, miturut dhawuh Kaisar Konstantinus Agung, candhi-candhi kuwi dirubuhake, tanggul-tanggul diratakake, lan guwa sing ngemot Makam Suci kabuka, ditinggal tanpa diganggu. Gereja sing megah lan mewah dibangun ngubengi situs suci Kristen iki, nanging tampilan Gua Makam Suci diowahi: supaya luwih gampang nyocokake karo gereja, makamé dipisahake saka watu liwat bagéan lawang mlebu (vestibule), saéngga mung kamar panguburan ing guwa sing kasimpen… Banjur, wiwit abad kapitu, wong Persia, Yahudi, Arab, lan Turki, sawisé ngalahaké wong Yunani, nggunakake kabèh cara kanggo ngilangaké papan kuburané Sang Manungsa-Gusti saka lumahing bumi; sanadyan akèh témbok lan pérangan ndhuwur guwa kuwi dirusakaké, Ambené lan pérangan ngisor témbok guwa kuwi isih tegak nganti saiki, dadi monumen asli lan ora bisa dipertentangaké, disucèkaké déning rawuhé Kristus Panylamèt ing jeroné. Lan nganti pungkasaning dina-dinane donya sing kebak dosa iki, amben watu sing disuceni iki bakal narik para pracaya marang awake dhewe, maringi panglipur lan pangtenangan, lan ngetokake sapa wae sing sujud ing ngarepe kanthi jiwa sing wis rukun…

[5243] Tembung 'malaikat' tegesé 'pangandhar' utawa 'utusan' lan digunakaké ing Kitab Suci kanthi manéka warna teges. Nanging ing teges sing paling sempit, tembung 'malaikat' ing Kitab Suci nuduhaké marang makhluk pribadi rohani, luwih sampurna tinimbang manungsa lan diciptakaké déning Gusti Allah, sing ngumumaké kersané Gusti marang manungsa lan nglakokaké dhawuh-dhawuhé ing bumi. Para malaikat diciptakaké déning Gusti Allah sadurungé ciptaan donya sing katon; dhèwèké iku makhluk rohani lan, sanadyan ora tanpa badan, nduwèni badan sing entheng lan éteris. Watesan ruang manungsa ora ditrapaké marang para malaikat, nanging dhèwèké ora ana ing endi-endi. Kasampurnané winates lan, sanadyan kacepetan lan jeroné pangertené, dhèwèké ora ngerti kabèh; sanadyan padha suci lan suci ing ngajeng, malaikat bisa kena godaan, amarga padha diciptakaké kanthi bébas; mula padha bisa milih kanthi bébas kanggo tetep ajeg ing kabecikan, kaya malaikat sing becik, utawa tiba, kaya malaikat sing dadi roh jahat. Malaikat padha ngadeg ing ngarsané Gusti

putih, lungguh—siji ing sirah lan sijiné ing sikil—ing panggonan awaké Yesus sing wis dibaringaké. Lan malaékat-malaékat mau kandha marang dhèwèké:

'Wadon, kok kowe nangis?'

Maria mangsuli marang wong-wong mau:

'Padha wis nggawa Gustiku, lan aku ora ngerti ing endi padha nyimpen Panjenengané!'

Sedhihé Maria gedhé banget nganti dhèwèké ora nyadari yèn sing ngomong karo dhèwèké dudu manungsa, nanging malaékat sing nggawé wujud manungsa kanggo ngurangi sedhihé kanthi rawuh sing padhang, khidmat, lan kebak kabungahan ing panggonan panguburané Kristus sing kebak kasedhihan; lan dhèwèké mangsuli karo tembung sing padha persis kaya sing wis diucapaké marang para Rasul babagan ilangé awaké Kristus saka kuburan. Lan Malaikat-malaikat mau, lumantar rawuhe sing wibawa lan sumunar, padha nyawisake Maria Magdalena kanggo pangumuman bab Kebangkitané Kristus sing nggumunake; nanging ora ngandhani dhèwèké—kaya sing diandhani marang para pangusung mur marang liyané—yèn Panjenengané sing digoleki kanthi temen wis wungu kanthi kamulyan, amarga Gusti kersa ngetung Maria Magdalena dhéwé dadi salah siji panginjil langsung bab Wunguné Kristus.

Mula, nalika Maria Magdalena lagi nerangake marang para Malaikat sebabe dheweke nangis, Kristus Panylamet dumadakan muncul ing mburine, nganti para Malaikat padha ngadeg kanthi pangurmatan sing istimewa marang Panjenengané; Maria Magdalena, nalika weruh owah-owahaning tingkah para malaikat, banjur muter lan ndeleng 'Yesus ngadeg ing kono, nanging dheweke ora nyadari yèn iku Yesus' (Yohanes 20:14). – Bobot pikirané sing kebak sedhih lan luhé sing mili tanpa kendhat ngalang-alangi dhèwèké ndeleng cetha marang Sang sing ana ing mburiné; pancèn, cetha yèn kuwi dudu kersané Kristus Sang Juruwilujeng dhéwé supaya dhèwèké langsung ngenali Panjenengané, kaya déné Panjenengané uga ora langsung ngetokaké dhiri marang para lelungan ing dalan menyang Emmaus (Lukas 24:13–32), lan saiki Maria Magdalena nyangka Panjenengané iku tukang kebon (Yohanes 20:15) saka kebon Yusuf Arimatea, ing ngendi ana guwa Makam Suci.

Durung dikenalaké déning Maria Magdalena, Kristus kandha marang dhèwèké:

'Wadon, kenapa kowe nangis? Sapa sing kok goleki?'

Krungu ing tembung-tembung mau minangka wangsulan welas asih marang sedhihé, Maria mangsuli kanthi panyuwunan kang kapenuhan kapitadosan:

'Pak, yèn panjenengan sing wis nggawa dhèwèké, tulung kandha ing ngendi panjenengan nyimpen dhèwèké, lan aku bakal njupuk dhèwèké' (Yohanes 20:15).

Sepira gedhene katresnan tanpa pamrih lan pangabdian sing jero sing diungkapake Maria Magdalena ing tembung-tembung sing cekak lan prasaja iki! Dheweke ora nyebut tukang kebon sing diduga iku 'Yesus Kristus' kanthi jeneng, nanging mung kandha 'Panjenengané'… Dheweke ngajeni Gurune banget nganti dheweke nganggep wong liya mesthi uga ngerti lan minat marang Gusti Yesus. Dheweke nyuwun marang tukang kebon sing dianggep mau supaya mbukak ing endi awaké Gusti Yesus wis digawa, amarga tukang kebon ing kebon iki mesthi ngerti rahasia ilangé awaké saka kuburan Yusuf. Penculikan kuwi ora bisa kelakon tanpa kawruh panjaga kebon, amarga panjaga kebon kuwi wis dipercaya ngurus kebon iki. Lan yen Yusuf dhéwé, sing duwé kebon, wis mindhahaké awaké Sang Kristus menyang panggonan liya, kuwi uga ora bakal kelakon tanpa kawruh panjaga kebon. Lan Maria Magdalena njaluk marang panjaga kebon iki supaya kandha ing ngendi ana awaké Sang Kristus, supaya dhèwèké bisa njupuk Panjenengané:

'Aku bakal njupuk Panjenengané,' ujare dhèwèké.

Ing katresnané sing tanpa wates marang Gusti, Maria lali kabèh marang ringkihé dhéwé lan ngarep-arep bisa njupuk lan nggawa awaké Sang Juruwilujeng mau dhéwé. Semangat lan katresnané gedhé banget nganti dhèwèké nganggep yèn dhèwèké kuwat banget. Lan amarga ora langsung nampa wangsulan kanggo pitakonane

---

Allah, tanpa kendhat memuji Panjenengané, nglakoni kersané lan ngrasakaké kabungahan. Ana akèh malaikat sing ora kaétung, lan ing antarané ana manéka tingkatan lan derajat kasampurnan… Kabèh sajarah manungsa lan umat Gusti Allah kawangun lumantar palayanan malaikat, lan padha muncul ing momen-momen wigati ing sajarah Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, ngladèni Yesus Kristus lan Garéja Panjenengané; kanggo kuwi, malaikat njupuk wujud sing katon sing bisa diakses déning manungsa. Mula, para Penginjil Markus lan Lukas, nalika nyritakaké rawuhé Malaikat marang para wong wadon sing nggawa mur, nyebut wong-wong mau 'priya' (Lukas 24:4) lan 'sejawat' (Markus 16:5) manut wujud lan cara rawuhé, kaya sing dideleng déning para wong wadon sing nggawa mur. Ing Gréja Ortodoks, malaikat dipuja minangka abdi sing cedhak karo Gusti Allah lan pelaksana kersané.

sing mendesak, Maria Magdalena, kaya biasane wong sing lagi bingung banget, mbalik maneh marang para Malaikat, mbok menawa ngarep-arep krungu kabar saka dheweke babagan Yesus, utawa kanggo mangerteni sebab sing ndadekake dheweke padha ngadeg kanthi sikap sing ngajeni banget. Nanging Gusti, sing kagugah dening jero lan kiyaté katresnané, nelpon jenengé nganggo swara rahmat sing wis akrab tumrap Maria:

– Maria! (Yohanes 20:16)

Saiki Maria Magdalena krungu swara Juruwilane, sing bakal dieling-eling sajrone uripe—swara sing wis ngusir akèh setan saka dhèwèké—swara swarga sing nembus lan maringi urip marang saben jiwa—swara éndah sing nyenengake jiwa para pamirsa kanthi kabungahan swarga. Lan saiki Maria krasa rawuhe Guru Ilahi sing cedhak, ing Panjenengané ana kabèh berkah, kabèh kabungahan, lan kabungahan sing ora bisa diungkapaké ngisi sakabehing atiné Maria. Kabèh kebak kabungahan, dhèwèké ora bisa ngomong; lan, mbalèk manèh marang Gusti, dhèwèké ngenali Panjenengané kanthi pandelengan sing padhang lan, karo kabungahan mung ngucapaké siji tembung: 'Gusti!' (Yohanes 20:16) – dhèwèké nyuwun ing sikilé Kristus Sang Juruwilujeng…

Ing kabungahané sing ngluwihi, Maria Magdalena durung bisa mbayangaké utawa saktenané mangertèni kabèh agungé Kristus sing wis wungu. Mula Gusti, kanggo padhangaké pikirane lan mulangaké bab pangowahan sing digawé déning wunguné—kalebu dagingé—kanthi alus ngendika marang dhèwèké:

– 'Aja nyekel Aku' ([5244]) (Yohanes 20:17), amarga Aku durung munggah marang Rama.

Maria Magdalena kanthi semangat ngetokake pangabdiané marang manungsa, marang Juruslameté lan Guruné, nalika Kristus, kanthi nglarang dheweke nyentuh Panjenengané, ngluhurake lan ngudhari pikirane, mulang dheweke tumindak kanthi luwih ngajeni, lan ndadekake Maria Magdalena mangertos manawa wektu kanggo pangabdian spiritual paling cedhak karo Panjenengané bakal teka nalika Panjenengané wis rampung nyumput saka pandangan jasmani para muridé lan munggah menyang swarga marang Gusti Allah Rama. Lan amarga para murid liya saka Kristus, nalika krungu kabar babagan Kebangkitané, bisa uga padha mikir yèn Panjenengané saiki ana karo wong-wong mau ing bumi salawas-lawase lan mbok menawa bakal nepaki pangarep-arepé wong akèh babagan kraton Yahudi gedhé ing bumi, Kristus Sang Juruwilujeng ngutus Maria Magdalena kanggo ngélingaké wong-wong mau supaya ora nduwé pikiran kaya ngono lan ora ng ake pangarep-arep kaya ngono. Sawisé ngukuhaké Kabangkitan Kristus marang para Rasul liwat pandelengané sing cetha marang Sang Bangkit lan tembung-tembungé, dhèwèké dikirim déning Gusti kanggo ngandhani yèn Kristus ora bakal suwé manggon ing bumi, yèn Panjenengané, ing badané sing paling kamulyan, ora suwé manèh bakal munggah marang Gusti Rama. Nanging, supaya kabar pamitan iki ora marakake bingung lan sedhih, Gusti mrentahake Maria Magdalena supaya ngandhani para muridé yèn Rama-Nya, marang ngendi Panjenengané munggah, uga iku Rama-é para muridé, kanthi welas asih nyebut para muridé iku seduluré:

'Mlaku marang para sedulurku lan kandhaa marang wong-wong mau: Aku munggah marang Rama-ku lan Rama-mu, marang Gusti Allah-ku lan Gusti Allah-mu…[5245] ' (Yohanes 20:17)

[5244] Ing dina sing padha, sawisé penampakan kapisan marang Maria Magdalena, Kristus Juruslamet ora nyegah dhèwèké, Maria Magdalena, bebarengan karo para pembawa mur marang sikilé, sikilé Kristus Juruslamet (Matéus 28:9; Lukas 24:10); uga, ing sonten dina sing padha, Kristus ngajak para muridé nyentuh Panjenengané lan nuduhaké tatu ing tangan lan sikilé (Lukas 24:39). Saka kahanan iki, kudu disimpulake – kaya sing diandharake Bapa Gereja lan para ahli tafsir – yèn alesané Gusti nyegah dhèwèké nyentuhé nalika pisanan rawuh marang Maria iku amarga prasaja banget pikirané wektu kuwi, sing ndadèkaké dhèwèké kesusu nyedhak marang Gusti. Kaya para murid liyane, dheweke ora ngarep-arep lan ora mangertos Kebangkitan Kristus Juruwilujeng, lan dumadakan dheweke weruh Panjenengané ngadeg ing ngarepé, urip. Pira kaco-baline pikiran lan emosi sing mesthi muncul ing atine nalika weruh wong mati urip maneh – lan dheweke langsung nyurung marang Kristus kanggo mastiake kanthi nyentuh apa sing dideleng mripate, kanggo nyekel Panjenengané sing wis suwe digoleki kanthi nggrantes… Kristus, nanging, ngerti apa sing dumadi ing pikiran lan atiné Maria Magdalena, alus ngilangaké pikirané sing tulus nanging keliru, nalika nyukupi kepinginan sing sah kanggo yakin – apa pancèn Panjenengané sing ana ing ngarepé – kanthi mastèkaké nganggo sabda Panjenengané lan maringi tugas marang dhèwèké kanggo ngumumaké Kebangkitan Panjenengané marang Para Rasul…

[5245] Saka tembung-tembung Sang Panjenengané sing wis wungu mau, para murid kudué mangertèni yèn Karajané Gusti Yesus Kristus dudu saka donya iki, yèn kuwi kudu dibédakaké saka karajan donya, lan yèn ing Kristus sing wis wungu mau padha kudu ndeleng dudu Raja donya, nanging Raja swarga; nanging sanadyan sawisé panjelasan iki lan paugerané Gusti, para Rasul isih ora ninggalaké pangarep-arepé sing populer nanging ora realistis lan padha nyuwun marang Panjenengané sanajan sadurungé Panjenengané munggah menyang swarga: 'Gusti, apa ing wektu iki Panjenengan badhé mulihaké kraton Israèl?' (Kisah Para Rasul 1:6).

Sawisé ngendika mangkono, Kristus dadi ora katon. Lan Maria Magdalena, kabungahan lan kebak rasa seneng, lunga lan nyritakaké marang Para Rasul kabèh (Yohanes 20:18) apa sing wis kelakon marang dhèwèké, lan kanthi kabungahan gedhé nglipur wong-wong mau ing sedhihé nganggo tembung-tembung éndah:

– Kristus wis tangi!

Mulané, minangka panginjil pisanan bab Wunguné Kristus sing dikirim déning Gusti piyambak, Maria Magdalena diakoni déning Gréja Kristen minangka 'Setinga karo Para Rasul'.

Ing kéné dumunung sipat sing paling padhang saka kabèh pelayanané Maria Magdalena sing éndah marang Gréja Kristus. Ing esuk Paskah Kristus, dhèwèké diparingi pakurmatan dadi sing kapisan saka kabèh muridé—lanang lan wadon—sing ndeleng Gusti sing wis tangi saka pati[5246] (Markus 16:9; Yohanes 20:14–17), lan dhèwèké uga sing paling dhisik, miturut dhawuh langsung saka Gusti, diangkat dadi juru kabar lan pangkotbah bab Wunguné marang wong-wong mau. Para Rasul nginjilake Kebangkitan Kristus marang saindenging jagad: Maria Magdalena nginjilake Kebangkitan Kristus marang para Rasul dhéwé – dhèwèké dadi Rasul tumrap para Rasul!… Para Bapa Suci ing Gréja mirsani ing kahanan iki sawijining misteri khusus lan kabijaksanaan pangayomaning Gusti.

'Wadon,' ngendika Santo Gregorius Teologos, 'wadon sing nampa goroh pisanan saka cangkem ula, lan wadon uga sing pisanan krungu kabar sejati kang nyenengake saka cangkem Gusti sing Wungu; amarga tangan sing padha sing nglarutake ombenan pati iku uga sing nyuguhake cangkir urip…'

Disucikaké déning renungané marang Sang Kristus sing wis tangi, sing ngungkuli pati lan menang, Maria Magdalena sing kebak semangat mau, sanajan tanpa tembung, dadi saksi sing sampurna lan teges marang Kebangkitané Kristus. Nanging para Rasul lan kabèh sing ana bareng karo wong-wong mau ing omahé Yohanes Teologos[5247] ora pracaya marang kabar kabungahané bab Kebangkitané Yesus Sang Guru. Padha sedhih lan nangis; lan nalika padha krungu yèn Kristus urip lan yèn dhèwèké wis weruh Panjenengané, padha ora pracaya' (Markus 16:10–11; Yohanes 20:18). – Napa mangkono?..

Maria Magdalena ngrasakaké kapitadosan sing sampurna lan tanpa sangsi saka para Rasul. Saliyane, antarané wanita-wanita liya sing nggawa rempah-rempah, sing uga ngandhani para murid Kristus bab tangi saka patié Gurué—kaya sing diwartakaké déning malaékat ing Makamé Gusti (Lukas 24:9–11, 4–8; Matius 28:5–7; Markus 16:1–20), ana ibué Rasul Yohanes Teolog, ibué Rasul Yakobus, lan Marta lan Maria, seduluré Lazarus, bebarengan karo wanita-wanita saleh liyané, kabèh mau uga nampa kapitadosan penuh saka para Rasul; nanging padha ora pracaya marang wong-wong mau, malah nganggep critané mung khayalan (Lukas 24:9–11; Markus 16:11; Mat. 28:17). Mangkono jeroé puteré pangarep-arep sing dirasakaké déning komunitas cilik murid-murid Kristus: sawisé para imam agung Yahudi nyekel lan nyalibaké Gurué, Yesus, lan para Rasul padha sumebar lan ndhelik, padha dumadakan kelangan kabèh—kabèh pangarep-arep pribadhi lan bangsa; iman marang Yesus Sang Mesias, marang kakuwatan lan kamulyane, dadi redup; amarga ilang iman, keberanian atine uga sirna; padha krasa abot amarga nyadari yen wis gagal ing tugas marang Kristus Guru, sing kanthi pengecut ditinggal dewe ing tangan mungsuhe lan padha mlayu (Matt. 28:56; Markus 14:50), lan, amarga ora ana dhukungan saka njero utawa saka njaba, saiki padha luwih nggatekake ngreksa keselamatané dhéwé kanthi 'wedi marang wong Yahudi' (Yohanes 20:19) Nganti seda Kristus, kabèh padha ngarep-arep yèn Panjenengané—Gurune—iku Mesias sing bakal nylametaké Israèl (Lukas 24:21) lan ngadegaké kraton donya Israèl sing mulya; nanging pati-ne sing memalukan ing salib ngancuraké sakabèhé pangarep-arep lan impen-impené mau. Miturut pandangan kabèh wong ing jaman kuwi, penyaliban iku wujud pati sing paling medeni lan isin; iku pratandha 'kutukan' sing nggegirisi miturut Hukum Musa (Ulangan 21:23; 1 Kor. 1:23), lan ing ati para murid Yesus, sawisé penyalibané, iman marang Panjenengané mung tetep minangka Nabi, 'sing kuwasa ing pakaryan lan tembung ing ngarsané Allah lan kabèh wong…' (Lukas 24:19) – Ing pikiran para murid Kristus sing banget sedhih, gagasan manawa Mesias sejati,

---

[5246] Para Injilist Suci ora nyebutake manawa Sang Kebangkitan muncul marang Ibune Gusti, nanging Gréja njaga tradhisi manawa Ibune Gusti wis diwenehi kabar babagan Kebangkitan Kristus déning malaékat sadurungé para wanita sing nggawa mur, lan manawa Kristus, sawisé tangi saka kuburan, muncul marang dhèwèké sadurungé kabèh wong liya. Kapercayan iki saka Gréja diungkapaké ing kidungan liturgi Paskah.

[5247] Ing Yerusalem, Rasul Yohanes Teolog nduwèni omah dhéwé ing Gunung Sion. Kabeh rasul liyane uga ana ing kono. Lan sawisé Pangunggahan Sang Juruwilujeng, panggonan kuwi dadi pusat urip Kristen anyar. Kabeh wong Kristen padha ngadhep Sion anyar iki kanggo golek jawaban pitakonané…

Kristus, Putraning Allah, bisa mati kaya manungsa—lan kanthi cara sing sejatine dialami Yesus ing salib—iku ora bisa dibayangake. Lan sanadyan padha wis nyekseni Yesus munggahaké kanthi mujijat anaké Jairus (Markus 5:41), anaké janda ing Nain (Lukas 7:11-17) lan Lazarus (Yohanes 11:44), – nanging amarga Gusti Yesus piyambak seda, kaya para nabi liyane, Panjenengané mung bisa dibangkitaké saka pati bebarengan karo kabèh manungsa ing Dina Kiamat; lan durung ana tuladha para nabi sing bisa nindakake mujijat mèlu mbangkitaké awaké dhéwé saka pati sadurungé wektu kuwi… – Bab Petrus lan Yohanes, sing wis weruh kubur Kristus, ora bisa nyritakake apa-apa kajaba kubur iku kosong. Mung para wanita sing nyritakake yen padha weruh malaikat lan Sang Bangkit… Kahanan sing nguwatirake, banget nguwatirake… Lan mula Rasul Petrus sing kebak semangat mbaleni menyang Makam Suci, tanpa mangerteni sebabe, ora ngerti kenapa dhèwèké lunga, amarga dhèwèké dhéwé wis weruh panggonan kosong ing ngendi Kristus dikubur. Nanging saiki dhèwèké ora suwe banjur bali lan ngumumaké marang para murid kanthi kabungahan gedhé:

'Satemene, Kristus wis wungun!... Aku dhewe wis weruh Panjenengané: Panjenengané ngetokake marang aku ing dalan' (Lukas 24:33–34; 1 Kor. 15:5).

Saiki, katoné wis ana cukup saksi mata marang Sang Kebangkitan kanggo mastèkaké kasunyatan Kebangkitan Kristus, lan akèh saka para murid pracaya kanthi kabungahan, nanging isih ana sing durung kabèh pracaya[5248] . Nanging Maria Magdalena lan para wanita liya sing teka kanggo ngolesi kuburan, sumunar kabungahan lan ora peduli marang bebaya saka mungsuh-mungsuh Yesus Kristus sing nesu, ora bisa meneng ing siji panggonan; padha mlaku saka omah siji menyang omah liyane, saka salah siji murid Kristus menyang murid liyane, kanthi kasucian, kesederhanaan, jerone lan kekuwatan katresnané marang Pangobat lan Guruné, kanthi semangat mbaleni kabar kabungahan iku bola-bali tanpa wates:

– Kristus wis wungu! Panjenengané pancèn wis wungu!..

Lan, kanthi sih rahmaté Gusti Allah, wit paling agung ing Gréja Kristus[5249] wiwit tuwuh kanthi cepet saka wiji sing paling cilik. Sak klompok cilik murid, lanang lan wadon, sing setya marang Kristus Sang Juruwilujeng—ing antarané sing paling semangat yaiku Sang Kudus Maria Magdalena, sing padha karo para Rasul lan nggawa mur, ngalahaké kabodhoan sombongé paganisme, mréntahaké kraton-kraton sakaligus karo para rajané, lan nggawa piwulang ilahi Kristus saka ujung bumi nganti ujung liyané – ing saindenging jagad (Kisah Para Rasul 1:8), mbalèkaké tembung-tembung resmi saka pangumuman kapisan Santa Maria Magdalena:

– Kristus wis tangi! Panjenengané pancèn wis tangi!..

Wah, para umat Kristiani, pratandha wigati ing gesangé Santa Maria Magdalena, si Pembawa Mirra lan Sing Setinga Para Rasul, sing tanpa sangsi, amarga wis kaseksen déning Sabda Gusti piyambak ing Injil Suci. –

[5248] Sanajan sawisé rawuhé Kristus sing wis wungu ing Emmaus, sing disekseni déning loro murid manèh, akèh wong 'ora pracaya' malah marang wong-wong mau, nganti sonten iku, ing omahé Rasul Yohanes ing ngendi para murid padha kumpul, lan sanadyan lawangé dikunci, Kristus rawuh lan ngélarang wong-wong mau amarga ora precaya lan atiné atos, amarga padha ora precaya marang wong-wong sing wis weruh Panjenengané wungu (Markus 16:13–14). Kahanan iki nduwèni wigati banget ing cathetan babagan Kebangkitan Gusti, minangka bukti sing ora bisa dibantah babagan kasunyatan Kebangkitané. Cetha menawa para Rasul ora kliru bab kasunyatan iki, ora bisa ditipu, lan iki dudu impene, uga dudu asil saka semangat utawa imajinasi sing bingung. Para Rasul ora pracaya, lan perlu ana celaan saka Sang Panjenengané sing wis Wungun, lan idin Panjenengané supaya padha nyentuh lan mangan bareng Panjenengané, kanggo ngalahaké ketidak pracayaan iki; lan yen para Rasul sabanjure pracaya lan mratelakake bab Kebangkitan sejati saka Guru lan Gustine, mula Kebangkitan iki minangka kasunyatan sing ora bisa dipertentangake, lan ora ana siji wae sing bisa maneh nyalahake para murid amarga gampang pracaya…

[5249] Kristus Sang Juruwilaha ngendika: 'Pamaréntahaning Swarga (Gusti Allah) iku kados wijining sawi, ingkang ditandur; sanadyan punika ingkang paling alit saking sedaya wiji, nanging menawi sampun mekar, punika dados wit ageng, ngantos manuk-manuk rawuh lan nyuwun pangayoman ing sanginggil pang-pangipun…' (Matéus 13:31–32; Markus 4:31; Lukas 13:19). Ing kéné, Kristus ora nyariosaké bab wiji mustard umum, uga ora bab jinis tanduran herba, utawa bab mustard taunan kita (Sinapis), nanging bab jinis tahunan Timur sing istimewa, sing tuwuh subur ing Palestina lan dikenal ing botani minangka 'Phytolacca dodecandra', sing wiji-né paling cilik, nanging komposisi kimiané padha karo mustard tahunan lan digunakaké kanggo tujuan sing padha karo mustard tanduran umume; ing Amerika Lor, mustard tahunan kayu Phytolacca diarani 'mustard alas'… Nalika wong Yahudi kepengin njlèntrèhaké soko sing cilik banget, padha kandha yèn ukurane padha karo wiji sawi. Liwat parabel cekak sing kasebut ing ndhuwur, Gusti nerangake panyebaran pesen Injil. Sanadyan para muridé iku sing paling ringkih lan paling andhap asor, amarga kakuatan sing kasembunyi ing jerone padha gedhé banget, pesené nyebar ing saindenging jagad. Lan Gréja Kristus, sing cilik ing wiwitan lan ora digatekake donya, wis nyebar ing saindenging bumi nganti akèh bangsa, kaya manuk ing ranting wit sawi, padha ngungsi ing sangisore payoné. Kajaba iku uga bener tumrap Kratoning Gusti ing sajroning jiwa manungsa: ambegan sih rahmaté Gusti, kang wiwitané meh ora karasa, lumantar kasetyan wong, saya nglimputi jiwané, kang banjur dadi candhi Gusti, papan pepaké maneka kabecikan…

Napa, mula, kabèh mau disimpen lan diparingaké déning Gréja, lan napa kabèh mau diwaca? – Mesthiné ora kanggo kamulyané Santa Maria Magdalena? – Oh ora! Para wali, sing manggon ing kamulyan swarga, ing kamulyan Gusti sing luhur lan langgeng, ora butuh kamulyan donya, kamulyan remeh sing diparingake manungsa. Nanging lumantar pangeling-eling uripe ing donya, tumindak lan kabecikane, kita dhéwé nampa piwulang lan panyengkuyung kanggo nglakoni urip sing nyenengake Gusti lan nindakake pakaryan sing nylametake nyawa. Liwat Santo Paulus, Rasul Kristus, Gusti mrentahaké marang kita:

'Elinga para pamimpinmu, kang wis maringi sabda Gusti marang kowe; lan, nalika nimbang asil uripe, tiru imane' (Ibrani 13:7).

Mula saka iku, Gréja Suci Kristus ngreksa lan maringi kawigaten marang kita babagan crita uripé para wong suci kanggo pangréncénan dhiri, panyempurnaan dhiri, lan kaslametan lumantar niru iman lan semangat para wong suci Gusti Allah mau, supaya kita ora dadi malas, nanging bisa niru wong-wong sing lumantar iman lan kasabaran nampa warisan janji-janji Gusti Allah… (Ibr. 6:12) – Santa Maria Magdalena, Pembawa Murri lan Setinga Para Rasul, kanthi tanpa pamrih nepaki dhawuh sepisanan lan paling utama saka Kristus Juruwilaha: 'tresna marang Gusti kanthi sakabehing manah, sakabehing nyawa, sakabehing pikiran, lan sakabehing kekuwatan' (Markus 12:30–33; Mat. 22:37–40). Panuladha Santa Maria Magdalena ing saben kahanan, kanthi katresnan sejati lan nyakup kabèh marang Gusti, dadi tuladha urip kanggo saben wong Kristen ing katresnané marang Gusti Allah Juruwilahan kita. Lan manut tuladha Santa Maria Magdalena, kita kabèh wong Kristen kudu nduwèni lan ngetokaké katresnan sing ngorbanaké dhiri marang Gusti; kanthi kabèh atiné, kabèh kepénginan, pangarep-arep lan kakuatan nyawané, lan kanthi kabèh pikiran lan kabèh daya pangrasa, kita kudu nyawiji sakabèhé marang Gusti Panyelamet kita. Kuwat katresnan kita marang Gusti kudu nganti ora ana sapa-sapa lan apa-apa sing bisa misahake kita saka katresnan iki: *'ora urip, ora pati, ora ing dhuwur, ora ing jero, ora ana makhluk apa wae, ora malaikat, ora panguwasa, ora kuwasa, ora sing saiki ana, ora sing bakal teka'* (Roma 8:38–39).

Wiwit penampakan Kristus Panebus sing wis wungu, sing dicritakaké déning Para Injil Suci, lan panginjilan kanthi semangat saka Santa Maria Magdalena bab Wunguné sing dipicu déning penampakan mau, buku-buku Perjanjian Anyar sing isih ana ora nyedhiyakake rincian luwih lengkap babagan kegiatan Santa Maria Magdalena, Sing Setinga karo Para Rasul; informasi babagan uripé sawisé iku saiki dadi bab tradisi[5250] . Tradisi-tradisi babagan uripé sawisé, kaya sing diceritakaké déning pirang-pirang gréja Kristen lokal, béda-béda banget gumantung marang wilayah asalé; nanging saktenané, tradisi-tradisi iki ing endi waé maringi bukti marang pelayanan sing semangat, 'sethara karo para rasul', saka Santa Maria Magdalena. Lan bedane tradhisi-tradhisi iki gumantung marang endi saka para wanita suci ing Injil sing dimaksud déning gréja-gréja mau kanthi jeneng Santa Maria Magdalena, Sing Setinga karo Para Rasul? Sawetara gréja Kristen ing Kulon, uga Bapa-bapa Gréja lan teolog sing ahli, ngenali telung wanita ing Injil minangka siji utawa loro pribadi sing béda: wong wadon sing dosa sing tobat ing omahé Simon sang Farisi, ngumbah sikilé Kristus Juruslamet nganggo luhé, ngeringaké nganggo rambute, lan ngolesi nganggo minyak wangi sing larang regané (Lukas 7:37–38; Markus 14:1–72; Matius 26:1–75), – lan uga Maria saka Betania, adhine Lazarus (Lukas 10:39; Yohanes 11:28), – lan Maria Magdalena, sing dibebasake dening Kristus Juruslamet saka pitu jinis setan [5251] (Yohanes 11:1–57, 12:1–50, 19:1–42, 20:1–31;

[5250] Tembung 'tradisi' tegesé sawijining crita, narasi, utawa eling-eling sawijining prastawa sing diwarisaké kanthi lisan saka leluhur marang turunan; uga ateges piwulang, pandhuan, lan paugeran urip sing diwarisaké saka siji generasi marang generasi sabanjuré – swara jaman biyèn, tradisi kuna. – Para ahli kitab lan wong Farisi kandha marang Yesus: *'Ngapa murid-muridmu nglanggar adat para tuwa?'* (Mat. 15:2). – *'Mula, sedulur, ajegna lan tetepna nengenani tradisi sing wis diwulangake marang kowe, apa liwat tembung lisan utawa liwat layang kita,'* – ngendika Rasul Paulus (2 Tes. 2:15). Lan tradisi, miturut piwulangé Santo Filaret saka Moskow, mung bisa dianggep sejajar karo Kitab Suci yèn, kaya para murid langsungé Para Rasul, kita ndelok langsung tradisi apostolik sing asli lan sejati… Nanging tradisi Kristen wis ngliwati pirang-pirang nagara, bangsa, basa, lan atusan taun. Tradisi apostolik asli banjur digandhengake karo tradisi patristik sing beda-beda lawasé, ngasilake manéka warna sing meh padha karo kontradiksi. Mula saka iku, supaya tradisi bisa digunakake minangka sumber, perlu mriksa keasliane lan ajiné tradisi-tradisi iki, supaya bisa mbusak pangowahan sing salah lan campuran manca… Lan Gréja Ortodoks ngakoni tradisi ora minangka sumber mandhiri, nanging minangka sumber tambahan kanggo doktrin Kristen.

[5251] Sawetara Bapa Gereja lan sarjana pracaya lan mulang manawa Para Injilist Suci, ing kabèh cathetané babagan telung wanita sing kasebut ing ndhuwur, padha nyebutaké siji wong sing nalika isih enom mbokmenawa seneng pesta pora lan amarga gaya uripé sing ora tertib, diduwèni pitu setan. Sawisé krungu bab mujijat Kristus, dhèwèké lunga menyang Panjenengané ing omahé Simon sang Farisi: amarga ketulusan tobaté marang dosané, dhèwèké pantes lan nampa pangapura saka Sang Juruwilujeng, lan akibaté bébas saka pitu roh

Markus 16:3; Mat. 27:7). Nanging, Greja Ortodoks Yunani-Rusia Wétan saiki, kaya biyèn, ngakoni kabèh telung tokoh mau—sing kasebut ing Injil kanthi macem-macem ciri khas—minangka pribadi sing béda lan kapisah, ora gelem ndhasarake cathetan sajarah marang interpretasi sembarangan sing mung kamungkinan. Mula saka iku, tradisi Gréko-Rusyik Ortodoks Wétan nyatakake manawa, sawisé cathetan Injil babagan panjadiané Kristus sing Wungu, loro-loroné sadurungé lan sawisé Panjenengané Munggah menyang Swarga, Santa Maria Magdalena, Sing Setinga karo Para Rasul, tetep tetep bareng karo Sang Theotokos sing Paling Suci lan Para Rasul lan dadi kanca kerja aktif ing kasil awal nyebarake iman Kristen, sepisanan ing Yerusalem. Nanging, kebak semangat, iman kang kiyat, lan katresnan kang murub marang Injil Gusti Allah, piyambakipun salajengipun nyebarake ajaran ing tanah-tanah sanès, ngumumake ing ngendi-endi sih rahmating swarga, kabungahan, lan kaslametan tumrap sapa waé ingkang pracaya marang Kristus Panyelamet ingkang sampun wungu.

Sawisé ngunjungi, antaranè panggonan liya, Italia[5252] , Santa Maria Magdalena, Sing Setinga Para Rasul, ngupaya kasempatan kanggo muncul ing ngarsané Kaisar Tiberius I[5253] sing lagi mrentah wektu kuwi lan, manut tradisi Wétan sing lumrah, nyuguhaké endhog abang marang piyambakipun, kanthi kandha:

'Kristus wis tangi!'

Kaisar ora kaget karo prasaja saka panyuwunan Santa Maria Magdalena, amarga dhèwèké pisanan muncul ing ngarsané, amarga dhèwèké wis ngerti adat kuna, yèn ing Wétan umume, uga ing antaranè wong Yahudi, nalika kapisan kapanggih karo panguwasa, utawa ing acara resmi ing ngarepé kenalan utawa panyokong, lumrahé maringi kado minangka pratandha ngajèni, sing nggawa makna simbolis sing wis kondhang utawa khusus. Tuladha iki ditemokake ing sajarah Prajanjian Lawas Yahudi[5254] (Gen. 43:11; 1 Raja-raja 10:2), lan uga ing peparing sing diparingake para Magi sugih[5255] marang Yesus Kristus sing anyar lair ing Betlehem Yudea[5256] . Kanggo wong mlarat, ing kahanan kaya ngono padha maringi minangka peparing maneka woh-wohan lokal utawa endhog manuk. Mangkono, sawenehing manut adat kuna iki lan kanthi tujuan nyurung rasa penasaran Kaisar

---

jahat sing wis nyiksa dhèwèké; Dheweke banjur bisa ninggalaké Galilea, bebarengan karo seduluré, Lazarus lan Marta, lan manggon ing Betania, ing ngendi Yesus kerep ngajèni omahé kanthi rawuh. Iki minangka pandangan sing dianut, contoné, déning Klemens saka Aleksandria, St. Agustinus, St. Gregorius Agung lan liya-liyané. Iki wis dadi pandangan Gereja Katolik Roma Kulon nganti saiki. Nanging, mayoritas sarjana Kulon modhèrn saiki mbedakaké Maria Magdalena saka Maria, adhine Lazarus. Padha kandha yèn Maria Magdalena ora tau ninggalaké Sang Juruwilujeng sajrone taun-taun pungkasan uripé lan ngetutaké Panjenengané saka Galilea menyang Yerusalem nalika Panjenengané lunga ing kana kanggo Paskah Yahudi pungkasan, déné adhine Lazarus, Maryam, nalika semana tetep ana karo adhine lan Marta ing Betania, amarga ora ana siji wae Penginjil sing nyebut jenenge nalika ndhaptar para wanita sing ngetutake Yesus nalika semana lan teka karo Panjenengané ing Yerusalem. Sejatine, loro wanita saleh iki digambarke ing Kitab Suci kanthi sipat sing beda banget: siji tansah disebut Maria Magdalena lan kalebu ing antarane wanita sing ngetutake Kristus saka Galilea; sijiné, kosok baline, dikenal minangka adhine Lazarus saka Betania. Pamrih sing konsisten ing gelaré loro-loroné mesthi nduwèni makna kanggo Para Injil Suci lan mimpin marang kesimpulan yèn ora kena disamekake. St Irenaeus, Origen sing misuwur, St John Chrysostom lan akèh Bapa Gereja lan sarjana liya mbedakaké St Maria Magdalena karo St Maria, adhine Lazarus, nanging padha ngakoni yèn wong dosa sing tobat sing kasebut déning St Lukas ing pungkasan bab pitu iku wong sing padha karo St Magdalena. Nanging pandangan iki uga ora didhukung dening bukti positif apa wae… Santo Gregorius Agung lan sawetara panafsir Kitab Suci liyane, sing ngenali Santa Maria Magdalena karo wong dosa sing tobat ing omahé Simon sang Farisi (ing Nain), menehi tafsiran 'pitu setan' sing diusir saka Maria Magdalena déning Kristus minangka manéka dosa sing wis ditumpukaké sajrone uripé sing ala lan sing, sawisé tobat ing ngarsané Sang Juruwilujeng, konon diusir saka dhèwèké. Nanging panjelasan kaya ngono marang tembung-tembung Injil Suci iku sakabehe sembarangan lan bertentangan karo makna umum sing digunakake ing Injil, ing ngendi tembung-tembung kuwi tansah dipahami kanthi langsung lan cetha minangka pratandha panguasaan roh najis marang sawijining wong, sing kanthi idin Gusti nyerang awak wong-wong sing cilaka—ora mung siji, nanging malah sak legiun. Akeh panafsir Barat sabanjure, sing sarujuk karo Gréja Ortodoks Wétan, njupuk tembung-tembungé para Injilist Lukas lan Markus bab mbuwang pitu setan mau kanthi harfiah.

[5252] Italia (Kisah Para Rasul 18:1–28, 27:28; Ibrani 13:1–25) – sawijining negara Éropah sing misuwur kanthi Roma minangka ibukutha.

[5253] Tiberius Kaisar – raja Romawi saka taun 14 nganti 37 Masehi.

[5254] Ing Wétan kuna lan uga modhèrn, dianggep ora sopan lan malah ora ngajèni yèn bawahan sowan marang panguwasa—utawa, luwih umum, wong ngisor sowan marang wong ndhuwur—tanpa nggawa kado. Mula, contoné, ana crita yèn nalika Saul dipilih, mung 'wong-wong sing ora ana regané sing ngremehké dhèwèké lan ora nggawa kado…' (1 Sam. 10:27).

[5255] 'Magi' iku tembung asalé saka basa Persia, lan para Magi iku wong-wong wicaksana sing nduwèni kawruh jero, jembar, lan malah rahasia, utamané ing babagan astronomi lan kedhokteran. Dheweke diurmati banget lan umume dadi pandhita utawa imam agama.

[5256] Betlehem ing Yudea iku sawijining kutha cilik sing dumunung ing kidul, watara 10 versts saka Yerusalem. Tembung Betlehem tegesé 'Omahé Roti', jeneng sing diwènèhaké marang panggonan iki amarga kasuburan tanah sakupengé sing luar biasa. Ing jaman kuna panggonan iki dikenal minangka Betlehem Ephratah, lan kanggo mbedakake saka Betlehem ing Galilea, diarani 'Yahudi'; salajengipun, amarga dadi panggonan lairé Raja Daud Nabi, uga diarani 'kutha Daud' (Lukas 2:4).

Tiberius sing curiga liwat werna abang saka endhog sing diparingake lan tembung sing durung tau krungu 'Kristus wis tangi!', — kanggo ngundang rasa penasaran Kaisar Tiberius sing skeptis, Santa Maria Magdalena, Sing Setara karo Para Rasul, miwiti khotbah kang semangat bab Wunguné lan piwulangé Kristus Panyelamet kanthi nerangaké makna sesajiné. Kanthi inspirasi ageng lan kayakinan, piyambakipun nyritakaké dhumateng sang raja babagan gesang, mujijat, panggebasan lan wungunipun Yesus Kristus, lan lumantar cara sing lugas, katrangan sing lugas babagan pangadilan sing banget ora adil lan memihak marang Yesus Kristus déning anggota Sanhedrin Yerusalem sing kebak kebencian[5257] lan kecurangan gubernur Romawi Yudea sing pengecut, Pontius Pilate[5258] , sing nyebabaké Yesus Kristus dihukum salib, nganti Sang Kaisar nesu marang dhèwèké. Tiberius ngadili wong-wong mau, saéngga Pilatus dicopot saka jabatane lan diasingaké menyang Gallia, ing kutha Vienne[5259] , ing kana, miturut salah siji riwayat, amarga kesangsaraan lan putus asa, dhèwèké bunuh diri. Miturut tradisi liyane, sawisé dihukum pati déning pangadilan, Pilatus tobat, ndedonga marang Kristus, lan diparingi pangapura déning Sang Juruwilujeng; minangka pratandha, sawisé sirahé dipotong, sirahé ditampa déning malaékat[5260] .

Miturut tradisi, seduluré Lazarus, Marta lan Maria, mangkat menyang Italia bebarengan karo Santa Maria Magdalena, Sing Setara karo Para Rasul[5261] ; lan Pilatus, sawisé krungu bab iki lan wedi yèn wong Kristen bakal mbukak tumindaké sing ora sah, piyambaké ngirim laporan marang Kaisar Tiberius babagan Yesus Kristus[5262] , ing ngendi piyambaké nyekseni uripé Kristus sing luhur, panyembuhané kabèh jinis lara lan cacat, malah nguripaké wong mati, lan mujijat gedhé liyané. Pilatus negesake manawa sawisé nliti tuduhané wong Yahudi, dhèwèké ora nemokaké kalepatan apa-apa ing Yesus Kristus; dhèwèké wis nyoba sakabehing upaya kanggo nylametaké Panjenengané saka tangan wong Yahudi sing mbrontak, nanging ora bisa njamin kabebasané lan nyerahaké Panjenengané marang kersané wong Yahudi, amarga rame swarané wong akèh lan tuduhané wong Yahudi yèn Pilatus dhéwé iku mbrontak… Lan sawisé wong Yahudi nyalibaké Yesus, pratandha nggegirisi dumadi ing alam, lan akèh wong mati sing tangi nalika Yesus tangi ing dina katelu, lan Pilatus, minangka saksi

---

[5257] Sanhedrin ing Yerusalem iku pangadilan paling dhuwur wong Yahudi; dumadi saka 72 anggota, umume wong Farisi lan Saduki, sing dipilih kanthi angkat tangan lan, sawenehing, kanthi undian. Sanhedrin padha kumpul ing Bait Suci ing Yerusalem, nanging ing wektu-wektu khusus uga padha kumpul ing omahé imam agung, présidhèné (Matéus 26:3; Yohanes 18:24). Kabeh wong wajib manut marang putusan Sanhedrin tanpa syarat. Sawisé penaklukan Romawi marang Yudea, wewenangé Sanhedrin diwatesi, lan perlu ana persetujuan saka gubernur Romawi kanggo nglakokaké paukuman pati sing wis diputusaké. Sawisé karusakan Yerusalem, Sanhedrin ora dadi pangadilan hukum maneh nanging mung dadi sekolah hukum Yahudi.

[5258] Pilatus dijenengi Pontius manut jeneng provinsi Italia sing rawa, Pontus, ing ngendi dhèwèké biyèn dadi gubernur. Wiwit taun 27 Masehi, Pilatus dadi gubernur Yudea, nanging dhèwèké sengit marang kabebasan, kabiasaan, lan agama wong Yahudi; dhèwèké ora sungkan mbengkokaké kaadilan lan nyiksa wong-wong sing ora salah nganti mati tanpa sidang, mulané pamaréntahané sing sepuluh taun kuwi banget ora disenengi wong Yahudi lan nyebabaké pemberontakan rakyat; Ing sawijining wektu, dhèwèké ora ragu-ragu matèni sakabèhé wong Galilea ing njero Bait Suci Yerusalem, sanajan nalika kurban lagi dipersembahaké, nganti getihé padha nyawiji karo getih kurbané (Lukas 13:1).

[5259] Gaul iku tanahé wong-wong Gaul utawa Frank, sing ditaklukaké déning wong Romawi; iki saiki dadi Prancis. Kutha Vienne ing sisih Kali Rhône, ing dalan menyang kutha Marseille, iku kutha prefektur ing departemen Isère ing Prancis saiki. Miturut tradisi, Lazarus lan seduluré, Marta lan Maria, dilebokake ing prau déning wong Yahudi lan dibiarkan ngambang ing segara, gumantung marang ombak lan angin. Prau iki kaplontar ing pesisir kidul Gaul, lan wong-wong sing teka ing kono mbalèkaké iman Kristen marang warga kutha Marseille, Aix, lan liya-liyané.

[5260] Iki kacathet ing salah siji versi 'Surat Pilatus marang Kaisar Tiberius', sing dadi pérangan saka apokrif sing diarani Injil Nikodemus, kanthi tambahan manawa, sawisé Pilatus dipenggal amarga ngukum Yesus Kristus, imam agung Annas dijahit ing kulit sapi lan digantung, déné Kayafas dipatèni nganggo panah ing jantungé…

[5261] Marta lan Maria iku loro sedulur wadon sing manggon karo sedulur lanangé, Lazarus, sing durung omah-omah, ing kaki Gunung Zaitun ing Betania. Iki kulawarga sing taat, sing Gusti Kristus nyawiji karo dheweke kanthi paseduluran, asring mandheg lan ngaso ing omahé nalika rawuh ing Yerusalem (Lukas 10:1–42; Yohanes 11:1–57, 12:1–50; Matius 26:1–75; Markus 14:1–72). Nalika Lazarus seda, Kristus Sang Juruwilujeng nguripake maneh piyambakipun saking pati ing dinten kaping sekawan, nunjukake kakuwasan Panjenenganipun ingkang sampurna kanggé ngungkuli pati, sasampunipun punika para anggota Sanhedrin mutusaké matèni Lazarus ugi. Nanging miturut tradisi, piyambakipun gesang 30 taun malih lan ngladèni dados uskup ing pulo Siprus, ing ngriku piyambakipun ugi séda. Pangeling-eling dhumateng piyambakipun dipun peringati déning Gréja ing tanggal 17 Oktober.

[5262] Ing sangisore irah-irahan 'Kenaikan, utawa Surat Pilatus marang Kaisar Tiberius', cathetan iki katon ing versi Slavia saka sing diarani 'Injil Nikodemus' langsung sawisé pérangan kapisan saka Injil iki lan mbentuk kesimpulane; nanging, luwih saka kuwi, cathetan iki malah luwih kerep katon ing naskah-naskah minangka risalah kapisah lan luwih rinci tinimbang Injil Nikodemus dhéwé; cathetan iki uga kalebu sakabèhé ing buku sing dikenal minangka 'Penderitaan Kristus' utawa 'Penderitaan Sang Gusti', sing nyebar ing pirang-pirang salinan lan ngemot gambar-gambar ilustrasi…

sing kacekel rasa wedi gedhe, nglaporake marang Kaisar kabeh sing wis kelakon marang Yesus Kristus, sing banjur dadi obyek iman minangka Gusti Allah[5263] :

Sawisé ana kesaksian kaya ngono saka gubernur Romawi ing Yudea lan saka para pengikut Kristus Sang Juruwilujeng, Kaisar Tiberius, miturut tradisi, sawisé dhèwèké dhéwé pracaya marang Kristus Sang Juruwilujeng, ngajokaké supaya Yesus Kristus diétung kalebu déwa-déwa Romawi; lan sanadyan Sénat Romawi[5264] nolak usulané, Tiberius, kanthi prentah kaisar, ngancam bakal ngukum sapa waé sing wani ngina wong-wong sing pracaya marang Yesus Kristus.

Mangkono, lumantar panginjilané sing semangat lan tanpa wedi babagan Kristus Panyelamet, Santa Maria Magdalena, Sing Setinga Para Rasul, bebarengan karo umat Kristen sing taat liyané, nggerakaké malah panguwasa pagan ing Yudéa kanggo maringi kesaksian kanthi tulisan marang prastawa universal Kebangkitan Kristus ing ngarep donya pagan lan kaisar pagan dhéwé, saka jaman universal nalika semana Kekaisaran Romawi, supaya ngakoni kamulyan lan kakuatan ilahi Kristus Sang Juruwilujeng, saéngga nyepetake panyebaran agama Kristen.

Para wong Kristen ing jaman kuwi, nyadari wigati lan kakuwatan kesan saka panyerahan endhog abang dening Santa Maria Magdalena marang Kaisar Tiberius, kanthi diiringi tembung: 'Kristus wis tangi!' – banjur padha niru lan, minangka pangeling marang Kebangkitan Kristus, padha maringi endhog abang lan ngucapake:

– Kristus wis tangi! … Panjenengané pancèn wis tangi! …

Mangkono, sethithik demi sethithik, adat iki nyebar ing endi-endi, dadi lumrah ing antarané wong Kristen saindenging donya[5265] . Lan endhog dadi pratandha, utawa pratanda sing katon, saka Kebangkitan Kristus, kebangkitan wong mati, lan lair manèh kita menyang gesang sing bakal teka, sing wis dipratandhani déning Kebangkitan Kristus. Kaya anak manuk lair saka endhog lan miwiti urip kanthi sampurna sawisé bébas saka cangkangé, lan lingkaran urip sing paling amba kabuka ing ngarepé, – mangkono uga, nalika rawuhe Kristus kaping pindho ing donya, sawise kita mbuwang saka badan donya kita kabeh sing fana, kita bakal tangi maneh kanthi kakuwatan Kebangkitan Kristus lan lair maneh menyang gesang liyane sing luwih dhuwur, langgeng, lan abadi. Werna abang saka endhog Paskah ngélingaké kita yèn panyelamatan manungsa lan urip anyar kita ing tembe wis dipastèkaké kanthi tumètèhing getih sing paling suci saka Kristus Juruwilaha ing salib. Mula, endhog abang dadi pangéling kanggo kita bab salah siji dogma paling wigati ing iman Ilahi kita.

Santa Maria Magdalena, sing padha karo para Rasul, terus nginjili Kabar Kabungahan babagan Kristus sing wis wungun ing Italia lan ing kutha Roma[5266] , loro nalika kunjungan kapisan Rasul Paulus menyang Roma lan sawisé sawisé piyambakipun lunga saka kono rong taun sawisé. Saliyane tradisi, pratandha iki bisa katon ing salam khas sing diwènèhaké marang Santa Maria déning Rasul Paulus ing suraté saka kutha dagang Yunani Korintus marang para Kristen sing manggon ing Roma (Roma 16:6). St. Yohanes Krisostomus mulang babagan iki manawa, nalika maringi pujian sing pantes marang saben pracaya, Rasul Paulus ngucapaké salam marang

---

[5263] Surat Pilatus marang Kaisar Tiberius babagan mujijat, pati, lan wunguné Kristus Juruwilujeng iku ora bisa dipertentangaké lan wis disekseni déning para panulis kuna, kaya ta Justin Sang Filosof, sawijining pagané suwé ing awal abad kapindho; Tertullian, sawijining penasihat hukum Roma ing abad kapindho; lan sejarawan Eusebius saka Pamphylia; sing nduwé aksès marang arsip prakara nagara.

[5264] Senat Romawi dianggep wis diadegaké déning Romulus, pangadeg nagara Romawi. Senat dianggep minangka wujud kabijaksanaan rakyat lan penjaga tradisi nagara; gumantung marang raja, amarga para senator diangkat déning raja. Saben kaputusané rakyat ing jaman republik lan monarki ing sajarah Romawi mbutuhaké konfirmasi resmi saka Senat, kanggo mastèkaké yèn kaputusan kuwi cocog karo prinsip dhasar agama lan politik nagara.

[5265] Yèn adat iki asalé saka sesajen sing diparingaké marang Tiberius déning Santa Maria Magdalena, Sing Sajajar karo Para Rasul, ora mung dikonfirmasi déning keseragaman tradisi ing kabèh gréja Kristen, nanging uga déning kasunyatan umpamane, ing sawijining paugeran Yunani kuna sing ditulis tangan ing perkamen, sing disimpen ing perpustakaan Biara Santa Anastasia cedhak Thessaloniki, ing ngisor iki ditulis sawisé pandonga kanggo Minggu Paskah: 'Ana uga pandonga sing diwaca kanggo mberkahi endhog lan keju, lan sang abbot, kanthi nyium para sedulur, mbagi endhog marang wong-wong mau lan kandha: 'Kristus wis tangi'… Mangkono kita nampa iki saka Bapa-bapa suci, sing nglestarekaké adat iki wiwit jaman Para Rasul, amarga Maria Magdalena sing suci, sing padha karo Para Rasul, dadi sing pisanan mènèhi tuladha sesajen kabungahan iki marang para pracaya…"

[5266] Roma – kutha krajan Kakaisaran Romawi Agung nalika semana; sawijining kutha sing dumunung ing pinggir Kali Tiber. Miturut tradisi, kutha iki diadegaké déning Romulus ing taun 750 SM. Wiwitané mung ngenggoni siji bukit, banjur pitu, lan salajengipun limolas bukit. Jumlah penduduké nganti siji setengah yuta jiwa, separo saka iku budhak. Ana 420 candhi pagan; para warga banget takhayul lan paling getol nyembah berhala, déné ing babagan seni lan perang padha nguwasani sak donya. Kakaisaran Romawi nduwèni populasi nganti satus yuta jiwa.

Santa Maria, Sing Setinga karo Para Rasul, minangka wong sing wis nyambut gawe abot lan nyawisaké dhiri kanggo pakaryan apostolik. Pakaryané, sing kasebut ing kéné déning Rasul, iku pakaryané para Rasul lan Penginjil – mula padha karo pakaryané para Rasul; dhèwèké ngladèni, tambahé St. Krisostom, kanthi bandha lan uga kanthi wani ngadhepi bebaya lan nempuh lelampahan kang abot, mèlu bareng karo Para Rasul ing kabèh jinis pakaryan panginjilan.

Miturut tradisi Gréja, Santa Maria Magdalena, Sing Sajajar karo Para Rasul, lelungan saka Roma menyang kutha Éfeso[5267] , sing nalika semana kondhang banget ing Asia Cilik. Ing Efesus, miturut tradisi lan kesaksian akèh Bapa Suci lan panulis gerejawi, Santa Maria Magdalena, Sing Sajajar karo Para Rasul, mbantu Santo Yohanes Rasul lan Penginjil, sang Teolog, ing pakaryan penginjilané, manggon ing kono nganti seda kanthi tentrem, lan ing Efesus dhèwèké dikubur.

Relik suci sing ora rusak lan diurmati saka Santa Maria Magdalena, sing padha karo Para Rasul, kanthi resmi dipindhah saka Efesus menyang Konstantinopel ing abad kaping sanga nalika pamaréntahan Kaisar Leo VI si Filsuf[5268] [5269] lan disimpen ing gréja Biara Santa Lazarus. Mangkono tradhisi Gréja Kristen Ortodoks Wétan.

Nanging, ora bisa diomongake kanthi pasti manawa relik Santa Maria Magdalena, Sing Setinga karo Para Rasul, tetep sakabehe ana ing Konstantinopel nganti kapan wae. Bisa uga wis dipindhah menyang panggonan liya dening para umaté dhéwé amarga wedi marang serangan pemenangé wong Turki; relik-relik kasebut gampang waé digawa menyang Kulon, yaiku menyang Roma, saka Konstantinopel nalika wong Italia, bebarengan karo pasukan salib Perang Salib Kaping Papat, nguwasani kutha iku ing awal abad kaping 13[5270] , amarga nalika semana relik para wali saka akèh wilayah tenggara lagi digawa lan disebarake ing pirang-pirang kutha ing Éropah Kulon.

Gereja Katolik Roma njamin yèn reliké Santa Maria Magdalena, Sing Setinga Para Rasul, kajaba sirahé[5271] , dumunung ing Roma, cedhak Istana Lateran para Paus Roma ing gréja utama Santo Yohanes Lateran[5272] , ing sangisoring mezbah sing Paus[5273] Honorius III[5274] , sing piyambakipun ngubur reliké ing kono, disucèkaké minangka pangurmatan marang Santa Maria Magdalena, sing padha karo para Rasul. Saliyane, wiwit taun 1280, Gréja Katolik Roma wis ngurmati relik sing kabuka saka wali iki—sing wis dipérang dadi pirang-pirang bagean—ing Prancis ing Provence, cedhak kutha Marseille[5275] , ing ngendi, ing lembah sepi ing sikil gunung sing curam, gréja agung sing didedikasikaké kanggo Santa Maria Magdalena[5276] wis dibangun ing ndhuwur relik kasebut.

[5267] Efese iku kutha paling misuwur ing Asia Cilik, dumunung ing Kali Canstra (saiki Kuchuk Menderes); kutha iki dadi pusat perdagangan lan kondhang banget amarga candhi Artemis-Diana, dewi pagan, sing ibadahé dipimpin déning eunukh kanthi kemewahan lan kaagungan sing luar biasa.

[5268] Leo VI – sawijining kaisar Yunani (saka taun 886 nganti 912), dikenal minangka 'Filsuf' utawa 'Wicaksana' amarga katresnané marang ilmu pengetahuan lan kawruh babagan astrologi; dhèwèké muridé Patriark Photius.

[5269] Konstantinopel, Bizantium kuna—sing dikenal ing basa Rusia lan Slavia minangka Tsargrad—didegaké kanthi jeneng Bizantium ing taun 658 SM ing pesisir Éropa Selat Bosporus déning wong Yunani saka kutha dagang Megara ing Yunani Tengah. Ing taun 330 Masehi, Konstantinus Agung mindhahaké ibukota menyang Bizantium, bebarengan karo gréja-gréja, kraton-kraton, lan karya seni; dhèwèké narik akèh wong menyang ibukota anyar lan, sacara umum, ndadèkaké kutha kuwi dadi pusat kakuwatan urip sipil lan agama ing donya Greko-Romawi.

[5270] Perang Salib iku ekspedisi militer sing ditindakake déning wong Kristen Éropah Kulon wiwit pungkasan abad kaping 11 nganti pungkasan abad kaping 13 kanggo mbalekake Makam Suci lan Palestina saka wong Muslim.

[5271] Ing Gréja Suci, istilah 'reliki' dipahami kanthi makna amba minangka awaké saben wong Kristen sing wis seda. Mula, ing upacara panguburan kanggo wong sing wis seda, dinyatakaké: 'Sawisé njupuk reliki wong sing wis seda, banjur (kanthi reliki mau) mlaku menyang gréja'. Nanging sacara ketat, istilah 'relik suci' ateges 'sisa-sisa mulya saka para wali suci Gusti'. Nanging, sanadyan ing kéné tembung 'relik' nduwéni manéka teges. Kaping pisan lan paling utama, istilah 'relik' ateges 'balung' saka para wali suci.

[5272] Gereja kuna St. Yohanes Lateran ('San Giovanni in Laterani'), cedhak Istana Paus Lateran ing Roma, wis ana wiwit jaman Kaisar Konstantinus Agung lan diarani 'ibu lan sirahé kabèh gereja'—tegesé, gereja-gereja Roma.

[5273] Paus (saka basa Yunani sing artiné 'bapak') – sawijining gelar sing nganti pungkasan abad kaping lima dienggo minangka gelar kehormatan kanggo para uskup, lan sawisé kuwi dienggo utamané kanggo Uskup Agung Roma.

[5274] Paus Honorius III ing abad kaping 13.

[5275] Marseille iku kutha pesisir ing wewengkon kuna sing amba, Provence, ing sisih kidul-kulon Prancis. Kutha iki dumunung ing teluk wétan Teluk Lyon. Ing jaman kuna, Marseille diarani Massilia lan dadi koloni republik Yunani sing ditaklukaké déning wong Romawi. Saka kéné, agama Kristen nyebar ing saindenging Gaul kidul, sing saiki dadi Prancis.

[5276] Umat Kristen Kulon uga ngandhakake manawa relik suci Maria Magdalena dumunung ing Burgundy, ing Biara Vézelay, lan disembah ing kana nganti padha ngganti panemune marang relik sing ditemokake ing kidul Prancis, ing Provence, relik sawijining wali—

Gereja Kristen Wétan Ortodoks Yunani-Rusia lan Gereja Katolik Roma Kulon, uga Gereja Anglikan, padha ngrayakaké dina raya Santa Maria Magdalena, Sing Setara karo Para Rasul, tanggal 22 Juli; ing sawatara gereja lokal, iki dadi dina raya paling suci.

Iki kabèh sing wis dingerteni nganti saiki bab Santa Maria Magdalena, Pembawa Mirra sing Setara karo Para Rasul: sing pancèn bener tanpa sangsi, miturut Injil Suci sing diwarisaké marang kita, lan sing kamungkinan miturut tradisi gréja Kristen lokal, sing kanggo wong-wong mau—kaya déné kanggo kabèh—Santa Maria Magdalena, Pembawa Mirra sing Setara karo Para Rasul, miturut dhawuh langsung saka Kristus Panyelamet, sing sepisanan ing antarané manungsa sing ngumumaké Kebangkitan Kristus sing nylametaké.

'Wunguné Kristus iku kanggo kita kabèh,' ngandika Santa Agung ing Gréja,[5277] , 'minangka sumber renungan, pangrénungan, pangajab, kabungahan, panuwun lan pangarep-arep, tansah kebak, tansah anyar, ora preduli suwéné wis kepungkur utawa sepira kerepé kita njupuk saka kono; iku kabar langgeng!..' Lan apa ora perlu nguwatake iman, nyemangati pangarep-arep, nyulut katresnan, madhangi kawicaksanan, maringi swiwi marang pandonga, nurunake sih rahmat, ngrusakake bala, pati lan ala, maringi urip marang gesang, njamin yèn kabungahan iku dudu impen nanging kasunyatan, lan kamulyan dudu bayangan, nanging kilatan langgeng saka pepadhang langgeng, sing madhangi kabeh lan ora nglarani sapa wae?.. – Kanggo kabeh iki, ana kakuwatan sing cukup ing siji tembung mujijat: 'Kristus wis tangi!'

Ayo uga kita, minangka wong Kristen, mangsuli kanthi semangat marang pangumuman mujijat iki saka utusan agung Sang Juruwilaha kita dhéwé, Santa Maria Magdalena, Sing Setinga Para Rasul: saestu, saestu, Kristus wis tangi!

Troparion, Nada 1:

Ya Maria Magdalena sing kinurmatan, kowe ngetutaké Kristus, sing lair saka Perawan kanggo kita, netepi dhawuh-dhawuhé lan paugeran kabeneran: mulané, nalika kita ngrayakaké pangeling-elingmu sing paling suci dina iki, kita nampa pangapura dosa lumantar pandongamu.

Kontakion, Nada 3:

Ndedeg bareng karo akèh wong liya ing ngarepé Salib kamulyaning Sang Juruwilaha, nresnani Sang Ibuné Gusti Allah lan ngucuraké luh, dhèwèké ngaturaké pujian iki, kandha: 'Iki mujijat kang nggumunaké; Panjenengan kersa kabèh makhluk nandhang sangsara: kamulyan tumrap kakuwatan Panjenengan.'

- Ing dina sing padha, relik suci martir Phocas dipindhahake menyang Konstantinopel saka Pontus ing taun 404. (Dina perayaane dirayakake tanggal 22 September

5 Agustus

23 Juli (Gaya Lawas)

Kematian martir Santo Apollinaris, imam martir.

Dipepering ing tanggal 23 Juli

---

sing diajokaké déning tradisi Provence lan sawatara panulis gerejawi, sing nggabungaké Maria saka Betania, adhine Lazarus, lan wong dosa saka Nain ing omahé wong Farisi karo Santa Maria Magdalena—minangka relik suci Santa Maria Magdalena. Nanging, cathetan iki lan cathetan padha saka Gréja Katolik Roma Kulon babagan urip lan pangaso relik Santa Maria Magdalena, lan kabèh sing bener lan asli ing tradisi Gréja Kulon iki, kamungkinan gedhé sejatine nyakup salah siji santo liya sing jenengé Maria sing kasebut ing Injil Suci, babagan tumindaké sawisé Kristus munggah menyang swarga, Gréja Wétan ora nduwé informasi sing pasti.

[5277] Tembung lan Pidato Filaret, Metropolitan Moskow, 1848, Bagéan 1, kaca 35, 36 lan 44.

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Claudius[5278] , Santo Petrus, Rasulé Yesus Kristus[5279] , bebarengan karo akèh wong Kristen sing ngancani, teka saka Antiokia menyang Roma[5280] ; ing kéné, ing wiwitan, nalika mlebu sinagoga Yahudi, dhèwèké nyebut dhéwé minangka wong Yahudi. Lan piyambakipun wiwit nyatakake piwulang babagan Yesus Kristus, mbuktekake lumantar paseksiing kitab-kitab para nabi manawa Kristus pancen Putraning Allah, ingkang rawuh kanggé kaslametaning manungsa; piyambakipun ugi nyritakake kabèh mujijatipun Gusti Yesus ingkang sampun Panjenenganipun tindakaké ing antawisipun bangsa Israel. Nalika Rasul Suci Petrus nginjili kaya ngono saben dina ing sinagoga Yahudi, akèh wong Yahudi padha pracaya marang Kristus; lan ora mung wong Yahudi, nanging uga akèh wong Romawi, krungu panginjilan Rasul mau, kanthi kabungahan nampa sabdane, kandha:

'Gusti Allah wis paring welas asih marang umat manungsa kanthi ngutus Putrané kanggo nganyari donya.'

Lan sawise pracaya marang Kristus, padha dibaptis. Sawise sawetara wektu, Santo Petrus Rasul ngandika marang muride Apollinaris, sing teka bareng karo dheweke saka Antiochia, kanthi tembung-tembung iki:

'Kowe wis diwulang kanthi becik bab kawruh Kristus, Putraning Allah, lan wis mangerteni sakabehe pakaryan ilahi Panjenengané. Mula, tampani kasuciané Roh Suci lan tindakna menyang kutha padhet Ravenna[5281] , lan tanpa wedi apa-apa, wartakna jenengé Yesus Kristus ing kono!'

Sawisé ngendika mangkono, Rasul Petrus ngaturaké pandonga lan kanthi nyandhakaké tangané ing sirah Apollinaris, ngangkat dhèwèké dadi uskup kutha Ravenna.

Mugi Gusti kita Yesus Kristus ngutus Malaikaté kanggo nglindhungi panjenengan ing lelampahan panjenengan lan maringi panjenengan apa sing panjenengan panyengi.

Kanthi tembung pamitan iki, Rasul maringi salam pamitan marang Apollinaris kanthi nyium pipine. Nalika dhèwèké nyedhak kutha sing kasebut mau, Apollinaris mlebu ing omahé sawijining prajurit sing jenengé Irenaeus, kepéngin ngaso minangka wong lelungan. Sajrone pacelathoné, uskup suci mau mbukak jati diriné marang Irenaeus iki: sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, lan kenapa dhèwèké lelungan menyang kutha mau; lan dhèwèké nyritakaké babagan Kristus Yesus lan kakuwasané sing ilahi. Irenaeus kandha marang dhèwèké:

'Romo – musafir! Kula gadhah putra ingkang wuta, lan menawi pangandika panjenengan kagungan kuwasa, paring waras dhumateng piyambakipun supados saged ndeleng; lajeng, sawise pitados dhumateng Gusti panjenengan, kula badhe manut dhumateng Panjenenganipun.'

Lan sang wali maréntahaké supaya wong wuta mau digawa marang dhèwèké; lan nalika wis digawa, kabèh warga omah padha kumpul, kepéngin weruh apa sing bakal ditindakake wong liya mau kanggo wong wuta mau. Lan dhèwèké, kanthi nggawé pratandha salib ing mripat wong wuta mau, kandha:

'Ya Gusti Allah, ingkang maha ana ing endi-endi! Mugi kawruh babagan Putamamu rawuh ing kutha menika, supados boten namung mripat jasmani nanging ugi mripat rohani tiyang-tiyang menika kabuka, supados sami mangertos Panjenengan, Allah ingkang sejati, lan Gusti kita Yesus Kristus, ingkang Panjenengan kathawakaken kangge kaslametan donya (deleng Yohanes 17:3).'

[5278] Claudius – Kaisar saka taun 41 nganti 54 Masehi.

[5279] Raya Santo Petrus Rasul, 29 Juni

[5280] Ibu kutha Kakaisaran Romawi, dumunung ing Italia tengah ing loro-lorone pinggir Kali Tiber, ing ngendi kali iku mili menyang segara.

[5281] Ravenna – sawijining kutha ing provinsi Italia sing jenenge padha. Ravenna diadegaké déning wong Tesalia; omah-omahé dibangun ing pondasi kayu, lan kanal-kanal sawatara digunakaké minangka dalan. Ing taun 254 SM, kutha iki durung dadi bawahan Romawi; Romawi banjur maringi Ravenna pamaréntahan mandhiri lan manéka hak istiméwa lan konsesi. Ing jaman Kakaisaran Romawi, Ravenna dadi salah siji pangkalan utama armada Romawi: pelabuhan dibangun ing kene dening Kaisar Augustus. Wiwit taun 44 Masehi, Ravenna dadi pusat uskup, lan wiwit taun 432 Masehi dadi pusat uskup agung; Kaisar Honorius, sing mlayu saka Alaric, milih Ravenna dadi ibukutha ing taun 402 Masehi. Sawisé ambruké Kakaisaran Romawi Kulon, Ravenna direbut déning Odoacer, Raja Reguli; ing taun 493, sawisé pengepungan dawa, Theodoric Agung njupuk kendali Ravenna. Wiwit taun 555, pamaréntahan Bizantium diwiwiti ing Ravenna, sing lumaku watara rong abad. Ing taun 752, kutha iki mlebu ing kendali bangsa Lombard; ing taun 754, Pepin si Cendhak maringi minangka peparing marang Paus. Wiwit taun 1275, Ravenna dadi kagungané kulawarga bangsawan Polenta, sing sadurungé tau dadi vasal Paus. Ing taun 1441, wong Venesia njupuk alih kendhali Ravenna; ing taun 1509, kutha iku bali saka tangané wong Venesia marang Paus. Ing taun 1860, Ravenna dilebokake ing Karajan Italia. – Saliyane Roma, Konstantinopel lan Tesalonika, Ravenna misuwur amarga monumen-monumen seni Kristen wiwitan saka jaman transisi menyang seni Bizantium.

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, mripat wong wuta iku langsung kabuka; dhèwèké bisa ndeleng manèh lan, bebarengan karo wong tuwané, sujud ing sikilé sang wong Allah. Mangkono, kabèh kulawarga mau banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis ing kali sing mili ora adoh saka Ravenna, lan sang wali manggon ing omahé Irenaeus.

Ing kutha ana sawijining wanita lara, garwané tribune[5282] , aran Thecla, sing wis pirang-pirang taun ora bisa tangi saka amben; sanadyan wis diobati déning pirang-pirang dhokter trampil, dhèwèké ora mari. Kedadéyané prajurit anyar sing dibaptis, Irenaeus, marani tribune lan nalika ndeleng yèn dhèwèké banget sedhih amarga garwané lara sing ora bisa mari, dhèwèké ngucapaké tembung-tembung iki:

Ana wong manca sing manggon karo aku sing wis marasaké anakku sing wuta tanpa obat apa waé; yèn panjenengan paring dhawuh supaya dhèwèké teka marang panjenengan, dhèwèké bakal langsung marasaké garwan panjenengan uga.'

Tribun takon:

'Wong iki saka ngendi teka?'

'Saka Roma,' wangsul Irenaeus.

"Dheweke wong Romawi ta?" pitakon tribune.

'Aku ora ngerti; nanging, miturutku dhèwèké dudu wong Romawi, nanging wong Yunani.'

"Bawani dhèwèké kanthi rahasia menyang omahku!" kandha tribune, nutup paguneman.

Nalika Santo Apollinaris mlebu kutha Ravenna karo Irenaeus, dhèwèké nggawe pratandha salib lan ndedonga:

'Ya Gusti, sing wis nulungi guruku Petrus, tulung uga aku, supaya Asmamu sing suci dimulyakake ing kutha iki lan kersamu kelakon ing kene!'

Nalika sang wali mlebu ing omahé tribune, tribune nyapa dhèwèké:

'Apik tenan kowe teka, dhokter! Apa maneh sing luwih nyegerake tinimbang banyu adhem kanggo wong sing ngelak?'

'Mugi piyambakipun pikantuk tentrem,' pangandikane Santo Apollinaris, 'lan mugi berkahing Gusti kita Yesus Kristus rawuh ing panjenengan.'

'Sapa iki sing kowe sebut jenengé?' takon tribune.

'Panjenengané iku Putraning Gusti Allah kang urip (deleng Yohanes 6:69), sing wis nganyari kabèh donya kang bakal musna,' wangsul Apollinaris.

[5283]"Aku weruh kowe iku wong Kristen," ujare tribune.

'Satemene, pancen mangkono,' negesake sang wali.

"Apa kowe bisa marasaké?" pitakon tribune.

'Ora,' wangsul sang wali, 'aku ora ngerti apa-apa kajaba jenengé Yesus.'

"Lan ana kakuwatan apa ing jenengé Yesus?" kandha tribune.

'Yen mangkono,' wangsul sang wali, 'undangna para prajurit sing ana ing panguwasa panjenengan, lan ing ngarepé kabèh wong panjenengan bakal nyekseni kakuwatané Gusti Yesus Kristus!'

Tribun langsung ngutus utusan kanggo nglumpukaké kabèh prajurit, banjur ngadhep marang sang wali:

'Bojo aku wis pirang-pirang taun ora bisa tangi saka amben, lan obat-obatan ora mung ora mbantu, malah nambah cilaka. Mula, yen kowe duwe daya marasake, tunjukna marang wong wadon sing lara iki!'

'Mugi Gusti mbukak mripat atimu,' pandonga sang wali, 'supaya nalika padha weruh mujijat-mujijatipun, kowe kabeh padha pracaya marang Panjenenganipun!'

Lan, nalika nyedhaki amben, dhèwèké nyekel tangan wanita sing lara lan kandha:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, tangi lan pracaya marang Panjenengané, lan aja nganggep ana sing padha karo Panjenengané.'

Lan langsung wanita iku krasa waras maneh; dheweke tangi saka amben lan ngumumake kanthi banter:

[5282] Komandan militer.

[5283] Galilea – sawijining wewengkon ing lor Palestina; ing kéné Gusti Yesus Kristus nglampahi masa cilik lan nom-nomané; Galilea uga, ing akèh pérangan, dadi panggonan Panjenengané mulang; mulané Gusti Yesus disebut wong Galilea (Matéus 26:69). Ing abad kaping 4, Kaisar Romawi Yunani Julianus si Murtad seda (ing taun 363) kanthi tembung-tembung iki marang Kristus: 'Sampeyan wis ngalahake aku, wong Galilea!' – mula para pengikut Gusti Yesus dikenal minangka wong Galilea.

'Ora ana Gusti liya kajaba Yesus Kristus sing kok wartakaké.'

Ndeleng kahanan iki, tribune lan kabèh prajurit, kebak rasa gumun, padha kandha:

'Satemene, mung Gusti iki sing nindakake pakaryan kaya ngene! Panjenengané uga bisa nulungi kita ing perang, yèn kita tresna marang Panjenengané!'

Lan sang tribune, bebarengan karo garwane, anak-anake lan kabèh wargane, padha pracaya marang Kristus; lan akèh wong-wong pagan sing ana ing kono uga pracaya lan dibaptis. Wiwit wektu kuwi, Santo Apollinaris manggon ing kutha, ing omahé sang tribune, lan saben dina akèh banget wong padha teka marang dhèwèké; dhèwèké kanthi rahasia mulang wong-wong mau supaya pracaya marang Kristus lan mbaptis wong-wong mau; Nalika wong-wong sing wis pracaya nyerahake anak-anake marang sang wali kanggo dididik. Lan wong suci saka Gusti Allah ngowahi salah siji kamar ing omahé sang tribune dadi gréja, ing ngendi piyambakipun nindakake Liturgi lan maringi marang para pracaya Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus. Sajrone rolas taun ing kana, piyambakipun ngangkat kalih presbiter, Aderet lan Kalokir, sarta ngangkat Marcian, tiyang asal keturunan paling mulya, lan filsuf Leucadius dados diaken, lan nem tiyang dados klerik; piyambakipun nindakake pandonga saben dinten lan saben wengi bebarengan kaliyan wong-wong mau, muji Gusti Allah. Nanging nalika cacahé wong Kristen saya akèh, lan kabar bab jeneng lan kuwasa Yesus Kristus lan panginjilé wis nyebar ing antarané wong akèh, wongé Gusti iki ora bisa tetep dadi rahasia, lan dhèwèké dilaporaké marang panguwasa kutha, Saturninus.

Nalika utusan dikirim kanggo ngajak dhèwèké lan dhèwèké digawa ngadhepi gubernur, gubernur mau nampilaké dhèwèké marang para imam agung ing Bukit Kapitolin ing Ravenna lan ing ngarepé padha pitakon:

'Sapa kowe?'

'Aku wong Kristen,' pangaku sang wali kanthi swara banter.

'Lan sapa kuwi Kristus?' takon sang pangeran.

'Kristus iku Putraning Gusti Allah kang urip, kang lumantar Panjenengané kabèh prakara ing swarga, ing bumi, lan ing segara obah,' mangsuli sang wali.

"Apa Panjenengané sing ngutus kowe," pangkajeng hakim, "kanggo ngancuraké ibadah marang déwa-déwa kita? Apa kowe ora ngerti déwa agung Zeus, sing manggon ing Capitol kutha iki, sing uga kuduné kowe sembah?"

'Aku ora ngerti sapa dhèwèké, lan aku uga ora kenal karo candhiné,' wangsul sang wali.

Banjur para imam berhala nyaranake marang sang wali:

'Mula padha lunga lan delengen candhi agungé sing éndah banget; ing kono kowé bakal weruh arca Zeus sing ora bisa dikalahaké lan sembah dhèwèké.'

Lan padha nggawa Santo Apollinaris menyang candhi kuwi; nalika mlebu lan weruh hiasan mewah, dhèwèké ngguyu lan ngomong marang para imam nganggo tembung-tembung iki:

'Delengen kabeh emas lan perak iki sing dikumpulake kene tanpa guna: apa ora luwih becik diwenehake marang wong mlarat tinimbang digantung kosong ing ngarepe setan?'

Banjur wong-wong jahat kuwi kebak nesu lan murka; padha nggebugi sang wali kanthi kasar, banjur sawisé ngiket tali ing sikilé, padha nyeret dhèwèké metu saka kutha lan mbuwang dhèwèké ing pinggir segara kaya-kaya wis mati; Santa Apollinaris, meh ora urip, digawa dening para murid lan didhelikake ing omahé janda sing pracaya marang Kristus, ing kono padha ngopeni dhèwèké.

Sawisé nem wulan, ana wong bangsawan jenengé Bonifasius dumadakan bisu; akèh dhokter diundang marang dhèwèké, nanging ora ana sing bisa mbantu. Ing wektu kuwi, kabar teka ing omahé yèn abdi Gusti, Apollinaris, isih urip lan disumputaké déning sawijining janda. Garwané wong bisu kuwi buru-buru menyang wongé Gusti, banjur sujud ing sikilé lan nyuwun supaya rawuh ing omahé lan marasaké bojone. Para Kudusé Kristus banjur tangi lan lunga menyang kana; lan nalika mlebu ing omahé Boniface, salah siji abdi wadon, bocah wadon enom sing kesurupan roh najis, banjur muni banter:

'Metu saka kene, abdi Gusti kang urip! Yen kowe ora lunga, aku bakal ngurus supaya kowe diseret metu saka kutha maneh, sikilmu diiket!'

Wong suci kuwi ngélarang roh najis lan ngusir saka bocah wadon budhak iku; nalika mlebu ing kamar ing ngendi Bonifasius ngglethak lara lan bisu, dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus, sing wis nyegel cangkemé wong iki supaya dhèwèké ora nyuwun tulung marang setan, mbukakna saiki, supaya dhèwèké bisa nyebut Asma Panjenengan sing paling berkah lan pracaya yèn Panjenengan iku Gusti Allah sing urip langgeng.'

Nalika sang wali wis ndedonga kaya ngono, lan para wong Kristen sing ana padha ngucap 'Amin', ing wektu kuwi uga ilat wong bisu mau melu lega lan lambene kabuka kanggo muji Gusti Allah siji, lan dhèwèké muni banter:

'Ora ana Gusti liya kejaba sing diwartakaké déning Apollinaris!'

Ing dina iku, luwih saka 500 wong lanang padha pracaya marang Kristus lan nampa baptisan suci. Sawisé sawetara dina, wong-wong jahat sing digerakké déning setan nganti nesu nyekel Santa Apollinaris manèh lan nggebuk dhèwèké abot nganggo kayu, nglarang dhèwèké – aja wani-wani mratélakaké bab Yesus, utawa nyebut jenengé. Nanging, sang santa sing lagi nggleleng ing lemah, muni banter:

'Satemene, Gusti Allah iku Yesus Kristus, sing nandhang sangsara kanggo manungsa kanthi kersa dhéwé.'

Para wong kafir, ora tahan marang kesaksiané bab Kristus, nyelehaké sikilé sing telanjang ing arang panas lan, nalika nyiksa dhèwèké, ngobong dhèwèké ing geni. Nanging dhèwèké terus ngumandhang Kristus kanthi swara banter lan semangat sing luwih gedhé. Banjur, sawisé ngiket Santo Apollinaris saka sikilé, para penyiksané nyeret dhèwèké metu saka kutha, karo muni banter:

'Sanadyan kowe bisa marasaké, yèn kowe péngin urip, aja wani mlebu kutha.'

Lan sang wali lola ing sacedhake kutha, tanpa kendhat mulang bab asmané Gusti Yesus Kristus. Akeh wong sing wedi marang Gusti Allah padha teka lan nglayani dhèwèké. Para wong pracaya, sing cacahé saya tambah liwat panginjilan sang wali, padha ngedegaké gréja cilik ora adoh saka kutha ing pinggir segara, lan ing kono uskupé Gusti Allah nindakake Liturgi Suci lan ng baptis wong-wong sing padha mbalik marang Kristus Gusti Allah ing segara.

Sawisé pirang-pirang taun, sang wali diusir déning wong-wong sing ora pracaya lan mangkat menyang provinsi Emilia ing Italia, ing kono lumantar pangandikane dhèwèké nuntun akèh wong marang iman suci. Ing wektu kuwi, miturut dhawuhe, presbiter Kalokir ngatur gréja; dhèwèké uga nindakake mujijat ageng lumantar kuwasa asmané Gusti Yesus Kristus. Sawisé nglampahi wektu sing cukup suwe ing Emilia lan ngowahi akèh wong marang Kristus, Santo Apollinaris bali manèh menyang Ravenna, ing ngendi para umat nyambut dhèwèké kanthi kabungahan. Ing wektu kuwi, Ravenna wis dikuwasani déning panguwasa liya sing aran Rufinus, sing mung nduwé siji anak wadon; dhèwèké lara abot banget nganti pati wis diarep-arep. Sawisé krungu babagan Santo Apollinaris, panguwasa mau mréntahaké supaya dhèwèké digawa kanthi pakurmatan menyang omahé supaya bisa mbantu putriné. Nalika uskup suci lan para rohaniwané mlebu ing omahé pangeran, bocah wadon sing lara kuwi séda. Lan loro-loroné wong tuwané lan kabèh warga omah padha nangis lan meratap banter. Nalika ndelok santo kuwi, Rufinus kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan mesthi luwih becik ora teka ing omahku, amarga amarga sampeyan para dewa agung wis murub marang aku lan ora gelem ngeculake putriku supaya ora mati.'

'Sumpah marang aku kanthi nyawamu Kaisar,' wangsul sang wali, 'menawa kowe ora bakal ngalangi anakmu wadon kanggo ngetutake Juruné, lan kowe bakal weruh kakuwatané Gusti kita Yesus Kristus, sing tak wartakaké.'

'Aku ngerti,' wangsul Rufinus, 'menawa anakku wis seda, nanging yen aku weruh dheweke tangi lan bisa ngomong, aku bakal muji kakuwatan Gustimu, lan aku ora bakal ngalang-alangi dheweke kanggo ngetutake Juruslamet.'

Banjur sang wali, nyedhak marang jenazah, ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, Allah kula, ingkang paring kabèh panyuwunanipun Rasul Panjenengan, Petrus, ingkang dados pambimbing kula, paringa panyuwunan kula ugi – bangkitanen bocah wadon punika saking pati, awit piyambakipun punika ciptaan Panjenengan. Lan mugi ingkang wonten mriki sami ndeleng kakuwatan Panjenengan lan mangertos bilih boten wonten Allah sanès kejawi Panjenengan!'

Banjur, nalika nyentuh bocah wadon sing wis mati, dhèwèké muni banter:

'Bangun lan ngakoni Sang Penciptamu!'

Lan langsung bocah wadon iku urip maneh, munggah ing sikilé lan, kanthi banter, kandha:

'Agung Gusti kang diwartakaké Apollinaris, lan ora ana Gusti liya kajaba Panjenengané!'

Wong tuwané sang ayu iku padha bungah, lan kabèh wong Kristen uga bungah, amarga asmané Gusti Yesus wis dimulyakaké. Sang ayu iku dibaptis, bebarengan karo ibuné lan kabèh anggota keluargané; lan cacahé jiwa lanang lan wadon sing dibaptis ana telung atus rong puluh papat, déné akèh wong liya saka wong-wong kafir padha pracaya marang Kristus lan banjur dibaptis. Bab gubernur Rufinus, sanadyan wis pracaya marang Kristus, amarga wedi marang Kaisar dheweke ora nampa baptisan; nanging sacara rahasia dheweke tresna marang wong suci Gusti lan ngladeni dheweke. Nanging putrine, dheweke nyawisake awake dhewe marang Yesus Kristus, tunangan karo Panjenengané minangka panganten, lan tetep dadi prawan sajrone uripé.

Para wong kafir nglapor marang Kaisar yèn ana sawijining priya sing teka saka Antiochia, liwat ilmu sihir lan tenungé, wis ngenalaké jenengé Yesus wong Yahudi ing kutha Ravenna, lan akèh wong padha ngrungokaké dhèwèké; malah dhèwèké wis nyasar kulawarga lan abdi-abdi Rufinus mlebu ing imané. Mulane Kaisar langsung ngutus gubernuré, sing jenengé Messalina, menyang Ravenna kanggo nyopot wewenangé Rufinus, lan mréntahaké supaya Apollinaris dipaksa nyembah déwa-déwa pagan utawa diasingaké menyang tanah sing paling adoh. Messalina, nglakoni kersané Kais , nyaur Apollinaris menyang praetorium lan, ing ngarsané para imam Kapitolin, takon marang dhèwèké sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, lan apa pakaryané. Nanging sang wali iku ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, asalé saka Antiochia lan murid para Rasul; pakaryané siji-sijiné, ujare, yaiku nginjili Yesus Kristus, Putrané Gusti Allah kang urip, kang nyipta swarga lan bumi, segara lan kabèh sing ana ing ndhuwur lan ing jeroné.

"Apa kowe ora nginjili Kristus sing sawetara taun kepungkur nyebut awake dhewe Putraning Allah lan dipatèni déning wong Yahudi?" pitakon Messalinus. 'Yen Panjenengané Gusti Allah, Panjenengané ora bakal seda utawa nampa isin; nanging amarga Panjenengané sombong, Panjenengané diserahaké kanggo disiksa lan mati amarga paukuman pati—aku ora ngerti kenapa kowe ngetung Panjenengané kalebu para déwa.'

'Yesus Kristus iki,' kandha Santo Apollinaris marang dheweke, 'sing kok omongake, biyen, saiki, lan bakal tetep dadi Gusti Allah salawas-lawase. Karepé mbebasaké manungsa saka perbudakan mungsuh, Panjenengané ngendhegaké dhiri lan inkarnasi déning Roh Suci ing kandhungan Sang Perawan sing durung nate kenal priya, lair saka dhèwèké kanthi cara sing ora bisa diungkapaké nganggo tembung.

'Kita uga wis krungu kabèh iki,' sanggah Messalinus, 'nanging angel pracaya.'

"Rungokna aku, hehakim! Lan perhatikna," kandha sang wali. "Gusti manggon ing daging murni lan nindakake mujijat lan pratandha sing nggumunake; lan nalika Panjenengané dicekel déning wong Yahudi lan disalib, dagingé—sing dijupuk saka Sang Perawan Suci—nandhang sangsara, déné Keilahiané tetep ora kena sangsara lan langgeng; kanthi Divinitas iki dagingé tangi saka pati ing dina katelu, lan Panjenengané, sawisé ngetokaké dhiri marang akèh wong, munggah menyang swarga, saka ngendi Panjenengané rawuh. Panjenengané wis maringi kuwasa lan wewenang gedhé marang wong-wong sing pracaya marang Panjenengané, nganti padha bisa, ing asmané, ngusir setan, marasaké kabèh jinis lara sing ora bisa mari, lan mbangkitaké wong mati (Markus 16:17–18).

'Kowe ora bisa meyakaké aku,' sanggah Messalin, 'dadi pangikut Gusti sing durung dikenal, sing ora diakoni déning Kaisar utawa para senator; nanging mlebu ing Capitol kutha lan nyuguhake kemenyan nganggo tanganmu dhéwé marang dewa agung sing muni guntur, Zeus; yèn kowe nolak, aku bakal maringi kowe manéka siksaan lan ngusir kowe menyang pangasingan.

'Sanajan aku mlebu ing Capitol, aku tetep ora bakal nyuguhake kemenyan marang setan, nanging bakal nyuguhake kurban puji marang Gustiku Yesus Kristus,' wangsul sang wali.

Para imam pagan banjur muni:

'Siksa Apollinaris!'

Lan Messalinus mrentahake supaya sang martir ditelanjangi lan dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat, kandha:

'Mènèhana kurban marang para déwa!'

Lan sang wali, nalika siksaan iki, muni:

'Aku iki wong Kristen!'

'Tarik dheweke ing panggonan penyiksaan,' ujare salah siji imam kanthi nesu, 'lan siksa dheweke luwih kejem nganti dheweke muji para dewa sing langgeng.'

Nanging sanadyan ing tengah panyiksaan sing luwih kejem iki, Santo Apollinaris muni:

Aku ngakoni Gusti Yesus Kristus minangka Allah kang urip, lan ora ana liyane!

Sawisé sakjam, Messalinus, sawisé mréntahaké supaya panyiksaan dikurangi, ngandika marang martir:

'Ceritakna, wong sengsara, ganjaran apa sing kok ngarep-arep saka sangsara sing wis kok alami iki?'

'Ing kitab kita,' wangsul sang martir, 'katulis: "Sapa sing tahan nganti pungkasan bakal slamet" (Matéus 24:13), lan sapa waé sing mati kanggo Kristus bakal urip: iku ganjarané wong Kristen.'

Akèh wong, loro-lorone wong pracaya lan wong kafir, padha nyekseni sangsara sang suci, lan wong pracaya, nalika weruh kawani lan kasabarané, padha ngluhuraké Gusti Allah ing swarga. Messalinus banjur mréntahaké para abdi dalemé manèh supaya nyiksa abdi Kristus lan ngucuraké banyu godhog ing tatu-tatuné. Ing wektu sing padha, dhèwèké mréntahaké supaya siji kapal disiapaké, kanthi niyat ngirim martir mau, sing diiket nganggo wesi, menyang pangasingan ing Illyricum[5284] . Salah siji abdi sing wis nyiksa sang wali—sing paling kejem marang martir—dumadakan kacekel déning setan sing galak; dhèwèké tiba ing lemah lan mati, amarga setan mau nyabut nyawane sing terkutuk saka awaké. Lan Sang Wali Apollinaris, sawisé diturunaké saka panggonan panyiksaan, banjur ngadhep Messalinus:

'Wong jahat, kenapa kowe ora pracaya marang Putraning Allah? Mesthine kowe bisa uwal saka sangsara langgeng ing Gehenna[5285] ?'

Sing nyiksa banjur nesu banget lan mréntah supaya wong suci kuwi dipukul ing cangkemé nganggo watu. Wong Kristen, sing nyekseni kekejemané sing nyiksa, ora bisa manèh nahan (awit akèh banget); nanging, amarga nesu, padha nyulut pemberontakan rakyat; padha nyerbu wong-wong pagan lan mateni sawetara wong lanang; padha uga nyoba mateni Messalina, nanging nalika dhèwèké weruh kahanan rame lan pemberontakan rakyat sing wis diwiwiti, dhèwèké wedi lan mumbul munggah, banjur mlayu lan ndhelik ing sawijining bangunan sing dikubati. Dheweke mrentahake para prajurit supaya nyekel Apollinaris, nguncine ing penjara, masang belenggu ing sikilé, lan ora diwenehi panganan utawa omben-omben, supaya dheweke mati amarga kesel lan ngelak. Nanging Gusti Allah, sing ngreksa kabèh, ora ninggalaké abdi-Nya, nanging ngutus Malaikat kanggo nguwatké sang wali nalika dhèwèké wiwit krasa luwe; Malaikaté Gusti Allah katon kanthi nyata ing jeruji, saéngga para penjaga panjara bisa ndeleng, lan nggawa dhaharan lan ombénan marang tawanané Kristus, sing dijupuk lan sawisé dicicipi, dhèwèké dadi kuwat lan matur nuwun marang Gusti Allah. Patang dina sawisé kuwi, Messalinus, sawisé krungu yèn guru Kristen Apollinaris isih urip ing panjara, mréntah supaya dhèwèké diiket nganggo borgol wesi abot, dipasangké sacara rahasia ing kapal, lan dikirim menyang pangasingan. Telung rohaniawan mèlu bareng dhèwèké, ora gelem pisah saka bapak lan guruné, banjur mangkat.

Sawetara dina sawisé kuwi, dumadakan mumbul badai gedhé, lan segara dadi gedhé nggelombang; kapal mau pecah amarga kakuatan ombak lan kabèh wong padha klelep; mung Santo Apollinaris, telung rohaniwan, lan loro prajurit sing lelungan bareng mau sing slamet; Dilindhungi Gusti, padha tekan pesisir tanpa cilaka; borgol wesi sing ngiket sang wali wis tiba saka sikilé, pecah déning tangan gaib pas kapal karam mau miwiti klelep. Wong-wong sing slamet saka karusakan padha mlebu pesisir. Lan loro prajurit mau padha takon marang sang wali:

'Pangeran! Rama! Badhe dhateng pundi? Badhe kados pundi?'

'Percaya,' wangsul sang wali, 'marang Gusti kita Yesus Kristus; tampani baptisan suci lan kowe bakal urip.'

Padha langsung ngutuk arca-arca lan dibaptis ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci. Lan sang wali lelungan karo telung rohaniawan lan loro prajurit anyar sing padha tercerahan saka siji panggonan menyang panggonan liya; malah padha tekan Mysia[5286] , ing ngendi ora ana sing gelem nampani. Nanging sang wali, nalika ndeleng wong bangsawan sing duwé kusta ing bathuke, takon:

[5284] Illyricum utawa Illyria iku sawijining provinsi Romawi sing kasebut déning Santo Paulus Sang Rasul ing Suraté marang wong Roma minangka wates saka pakaryan apostoliné (15:19). Wong Yunani nggunakake istilah 'Illyria' kanggo nyebut kabèh wilayah ing kulon Makedonia, antarané Kali Donau lan Segara Adriatik. Wong Romawi mbedakaké antarané 'Illyria Barbara' – wewengkon pagunungan ing lor – lan 'Illyria Graeca' – wewengkon pesisir sing didiami para koloni Yunani. Sawetara saka Pitulasé Rasul nginjili ing Illyria.

[5285] Gehenna – panggonan sangsara langgeng (Mat. 10:28). Asma iki asalé saka tembung Ibrani sing nyebut Lembah Hinnom cedhak Yerusalem, ing ngendi bocah-bocah dibakar minangka pangurmatan marang Moloch (3 Raja 11:7; 4 Raja 16:3–4). Raja Yosia mbusak praktik pangorbanan sing nggegirisi lan ngina kuwi; sawisé kuwi, bangkete para penjahat sing dihukum pati, bangkai kéwan, lan kabèh jinis rereged dibuwang ing Lembah Hinnom; kanggo ngilangaké ambuné lan nyegah panyebaran penyakit, kabèh mau diobong. Mula ana ungkapan 'Gehenna geni' (Mat. 5:22, 29; 10:28; 23:33; Mrk. 9:47) lan 'Gehenna geni kang ora bisa dipadamake' (Mrk. 9:43, 45).

'Apa kowe kepengin mari?'

'Aku gelem,' wangsulane.

"Percaya marang Gusti kita Yesus Kristus," pangandikane sang wali.

"Sapa waé sing marasaké aku," wangsulé wong lara, "bakal dadi Gustiku."

Sang Wali Apolinaris, kanthi nyebut jeneng Gusti Yesus, nyentuh kusta wong iku, lan wong iku langsung mari; dhèwèké mbalèkaké arca-arca, pracaya marang Kristus, lan dibaptis. Wong suci iku manggon karo dhèwèké pirang-pirang dina, mulang wong-wong sing ora precaya bab Gusti Allah sing sejati lan maringi pencerahan lumantar baptisan suci. Kanthi cara sing padha, dhèwèké nuntun akèh wong sing ora precaya marang Kristus lumantar panginjilan Sabda nalika mlaku saka kana ing pinggir Kali Donau. Sawisé kuwi, dhèwèké teka ing Trasia lan manggon ing kana sacedhaké candhi pagané, ing ngendi ana arca déwa pagané sing najis, Serapis, sing bisa rembugan karo para pangibadahé: amarga setan sing manggon ing jeroné arca mau maringi jawaban marang wong-wong sing nyembah lan takon bab kabèh jinis prakara. Nalika sang wali teka ing kana, arca kuwi meneng. Lan para imam jahat lan kabèh wong pagan ing tanah kuwi padha sedhih banget amarga déwané meneng. Sawisé suwé padha nyoba nyenengaké déwa kuwi nganggo kurban supaya bisa ngomong manèh marang wong-wong mau, arca kuwi mung bisa ngucapaké:

'Apa kowe ora ngerti yèn ana muridé Rasul Petrus sing teka saka Roma lan ngiket aku ing jenengé Yesus, sing diwartakaké? Nganti dhèwèké diusir saka kéné, aku ora bisa mangsuli pitakonmu!'

Sakwise kuwi, wong-wong kafir langsung padha nggoleki panginjil Kristus kanthi tekun; lan nalika padha nemokake, padha nggebugi dheweke tanpa welas asih; banjur, sawise padha nggawa dheweke menyang segara, padha nemokake kapal sing lagi arep mangkat menyang Italia; lan, sawise nyuwun marang panguwasa negarane, sing ngutus kapal kuwi, padha ngeterake wong suci Gusti Allah mau menyang kapal kuwi, kanthi kandha:

'Bali menyang panggonanmu!'

Lan kanthi angin sing nguntungake, padha tekan Italia. Sawise tekan daratan bebarengan karo para muride, wongé Gusti Allah mau lunga menyang kutha Ravenna marang umaté lan, sawise katon maneh ing Ravenna sawisé telung taun pangasingan, ditampa déning para wong pracaya kanthi kabungahan gedhé. Para wong kafir padha nesu banget nalika padha krungu yèn uskup Kristen wis bali saka pangasingan, lan padha ngrancang ala, nggoleki wektu sing pas kanggo nglakoni rencanane.

Sawisé sawatara wektu, nalika uskup suci lagi nindakake Liturgi Ilahi ing sawijining gréja ing désa wong misuwur sing aran Cyrene, akèh pagané nyerang gréja kuwi; sawisé ngusir kumpulan umat Kristus, nyekel gembalaé dhéwé, Santo Apollinaris, lan sawisé dipukul, digawa kanthi diiket menyang kutha lan diserahaké marang imam-imam kepala Kapitoline ing Kuil Zeus. Nalika padha weruh dhèwèké, padha muni kanthi nesu:

'Dheweke ora pantes ngadeg ing ngarepé dewa agung Zeus, sing wis diolok-oloké luwih saka sapisan; ayo digawa menyang Apollo!'

Nalika sang wali digawa menyang candhi Apollo, piyambakipun ndedonga marang Gusti, lan arca kuwi langsung ambruk ing lemah lan remuk dadi bledug; sawisé sawatara wektu, candhi sing ora suci kuwi rusak. Ndeleng kahanan iki, wong Kristen padha ngluhurake Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, dene wong pagan nyekel Santo Apollinaris, nggawa dhèwèké marang pangeran sing aran Taurus, lan nyerahake sang martir marang pangeran mau supaya dihukum pati. Panguwasa, sawisé ngundang kabèh penasihat sipil menyang praetorium, takon marang tawanan Kristus ing ngarsané, 'Kanthi kuwasa sapa dhèwèké nindakake mujijat kaya ngono, marasaké wong lara?'

Wong suci mau mangsuli yèn dhèwèké nindakaké kabèh mau kanthi kuwasa Kristus, amarga mung Kristus siji-sijiné Gusti sing sejati lan Maha Kuwasa.

"Aku," pangandikane hakim, "nduwé anak lanang sing wuta wiwit lair; yèn kowe, kanthi kuwasa Kristusmu, bisa ndadèkaké dhèwèké weruh, mula kita uga bakal pracaya yèn Kristus iku Gusti sejati; nanging yèn kowe ora bisa nindakake kuwi, kita bakal mbuwang kowe menyang geni, supaya kowe sirna kaya sing pantes."

Wali Kristus maréntahaké wong lair wuta supaya digawa maju, lan nalika wis digawa ing ngarsané, wongé Gusti Allah nggawe pratandha salib ing mripaté sing wuta lan kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, sing disalib, mbukak mripatmu lan delengen.'

[5286] Mysia – sawijining nagara ing lor Makedonia, kang watesé karo Thrace.

Lan langsung wong sing lair wuta iku mbukak mripaté lan bisa ndeleng. Lan kabèh padha gumun, padha kandha:

'Satemene, sing nindakake mujijat kaya ngono iku Gusti Allah sejati.'

Lan akèh wong padha pracaya marang Kristus. Gubernur, sawisé mbebasaké sang wali saka tangan wong-wong sing ora pracaya, ngutus dhèwèké ing wayah wengi menyang tanahé, enem milliaria[5287] saka kutha, kanthi alesan yèn dhèwèké bakal nahan dhèwèké ing kono nganggo borgol. Nanging sang wali tetep ing desa iku patang taun kabèh, ora diiket nanging bébas, lan kabèh wong pracaya padha nglumpuk ing sacedhaké, akèh uga wong-wong pagan padha teka marang dhèwèké; dhèwèké uga mbalèkaké wong-wong mau marang iman suci lumantar panginjilané Injil lan ng baptisaké; dhèwèké marasaké kabèh wong lara sing digawa marang dhèwèké.

Ing jaman kuwi, Vespasian[5288] kapilih dadi Kaisar ing Roma, lan para imam agung ing Ravenna nulis layang marang Kaisar kanthi tembung-tembung ing ngisor iki:

Yen kowe ora mbasmi dukun sihir Apollinaris, sing mbebayani karajamu, ibadah marang para dewa bakal sirna lan kamulyaning Roma bakal suda; amarga saben dina dheweke nggodha akèh wong nganggo sihiré, dheweke ngina para dewa sing langgeng lan ngrusak candhi-candhiné; nanging yèn dhèwèké piyambak, saka kabèh manungsa sing urip, dipatèni, kamulyaning Roma bakal lestari salawas-lawase.

Sawisé nimbang kabèh mau, Kaisar Vespasian nulis surat marang Ravenna kaya ing ngisor iki:

'Yen ana wong sing ngremehake lan ngina para dewa, dhèwèké kudu mbalèkake kanthi nyawisake sesajen marang para dewa, utawa diusir saka kutha; awit ora pantes ngukum sapa waé atas jeneng para dewa, amarga para dewa dhéwé bisa ngukum mungsuhé yèn padha nesu.'

Nalika wangsulané Kaisar tekan Ravenna, patrician Demosthenes ([5289]), sing wektu kuwi wis njabat gubernur kutha, nyekel wong suci Gusti Allah, Apollinaris, sing wis tuwa lan badané kesel amarga akèh sangsara. Kerumunan wong pagan nuntut supaya Demosthenes nyiksa Apollinaris utawa ngusir dhèwèké adoh menyang panggonan sing mbebayani kanggo kasehatane, supaya dhèwèké mati tanpa tilas. Nanging Demosthenes nyerahaké sang wali marang sawijining senturion kanggo dijaga, nganti dhèwèké bisa mikir siksaan apa sing bakal ditindakake lan panggonan mungsuh endi sing bakal diusir. Nanging, sangatusan mau, amarga dadi wong Kristen rahasia, nampani wongé Gusti mau lan ora digawa menyang penjara nanging menyang omahé dhéwé, ing kono dhèwèké maringi pangaso. Sawisé sawetara dina, dhèwèké ngandhani Santo Apollinaris nganggo tembung-tembung iki:

'Duh gusti lan bapak, aja kesusu mati, awit gesang panjenengan sanget dipun butuhake dening kita kabeh; nanging menawa bengi mangkat dhumateng panggonan ingkang wonten tiyang lara, lan manggena ing kono ngantos kahanan rame-rame ing umum sirna.'

Kanthi tembung-tembung mau, sang seratusan kanthi rahasia ngidini sang wali ninggalaké kutha ing tengah wengi. Nalika sang wali wis metu, sawatara wong sing nyembah arca, sawisé krungu bab iki, padha buru-buru ngoyak lan nalika ketutupan ing dalan, padha nggebuki lan nyabet-nyabet nganggo pedhangé nganti katon yèn dhèwèké wis mati; banjur padha ninggalaké lan mundur.

Esuké, para muridé teka lan nemokaké sang wali meh ora ambegan; padha nggawa dhèwèké menyang panggonan panggonan wong lara, lan ing kono dhèwèké manggon pitung dina. Sadurunge seda, kabèh umaté padha nglumpuk ing sacedhaké dhèwèké, lan suwéné wektu dhèwèké mulang supaya padha ora nyimpang saka iman suci marang Kristus, mbencèni pesta-pesta panteistik, lan kanthi wahyu ramalan dhèwèké prédhiksi akèh panganiayaan sing bakal teka marang Gréja Kristus; Panjenengané uga maringi pratandha yèn sawisé kabèh bala abot iki, bakal ana karusakan sakabèhé marang arca-arca lan padhanging kasucian bakal sumebar ing saindenging jagad; para raja Kristen bakal muncul, lan umat Kristen bakal nyembah marang Gusti Allah sing urip tanpa alangan. Panjenengané nambahaké pangandikane kaya ing ngisor iki:

'Sapa waé sing tetep ajeg ing pracaya marang Gusti Yesus Kristus ora bakal mati, nanging bakal urip langgeng.'

[5287] Miliarium, utawa mil (Romawi), padha karo wolu stadion; siji stadion kira-kira 88 fathom kita.

[5288] Vespasian – maharaja saka taun 70 nganti 79 Masehi.

[5289] Wong sing asal-usulé mulya amarga keturunané.

Sawisé ngendika tembung-tembung mau lan akèh manèh, martir suci Kristus iku ngaso ing Gusti. Kabèh wong pracaya padha sedhih, banjur padha nyelehaké badané sing kinurmatan ing peti watu lan ngubur jero ing lemah amarga wedi marang wong-wong duraka, supaya ora nginjak-injak badané kanthi nggali saka lemah. Wong suci saka Gusti Allah, Apollinaris, ngladeni Gréja Kristus suwéné wolung dasawarsa, sasi siji, lan patang dina. Para wali kasebut nandhang sangsara ing tanggal kaping sepuluh sadurunge Kalends Agustus (tegesé, 23 Juli) nalika pamaréntahan Vespasian ing kalangan wong Romawi, lan ing antarané kita (wong Kristen) saka Gusti kita Yesus Kristus, kanthi Rama lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin[5290] .

Peringatan para Martir Suci Trophimus lan Theophilus

Dipepering ing tanggal 23 Juli

Para Martir Suci Trophimus lan Theophilus nandhang sangsara nalika pamaréntahan Diocletian[5291] . Bareng karo wong-wong mau uga nandhang sangsara para abdi setya lan budhak sejati Kristus – jumlahé telulas. Sawisé padha nolak nurut marang dhawuhe penyiksa sing jahat – padha ora nindakake kurban sing keji marang arca-arca sing ora nduwé nyawa – lan padha ora gelem mbalèkaké Kristus, banjur digantung ing wit penyiksaan; banjur wong-wong pagan wiwit nyabuti awaké nganggo piranti wesi sing landhep lan uga nyerang para wong sing nglakoni sangsara nganggo watu; pungkasané, sawisé patah sikilé, padha dibuwang ing tumpukan kayu bakar. Nanging kanthi kuwasa Gusti Allah kang Maha Kuwasa, para wali padha slamet lan ora cilaka ing antarané kobongan lan metu saka geni tanpa tatu. Banjur sang penyiksa, kobong karo nesu kaya geni Gehenna, mréntahaké supaya kabèh padha dipatèni nganggo pedhang. Lan sirah para suci sing mulya dipotong minangka pangurmatan lan kamulyan marang Sirahé sakabèhé Gréja – Gusti kita Yesus Kristus[5292] .

6 Agustus

24 Juli (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Christina.

Perayaan tanggal 24 Juli

Ing kutha Tirus[5293] , ana priya bangsawan jenenge Urvan, sing nyekel jabatan hegemon, nduwé putri, cah wadon enom, sing wiwit yuswa isih cilik wis ngerti Gusti Allah, Penciptané; sawisé kanthi gagah ngliwati akèh panyiksaan sing kejem, dhèwèké nyawisaké nyawané kanggo Panjenengané.

Nalika dhèwèké lair, bapak lan ibuné maringi jeneng Christina, ora manut kabijaksanaan pagan, nanging miturut pangawikaning Gusti Allah: jeneng iki, kaya ramalan, wis maringi pratandha yèn cah wadon mau, sawisé diwasa, bakal dadi wong Kristen, dadi abdi lan pangantené Kristus, lan dadi martir. Nalika umuré sewelas taun, kaéndahané sing luar biasa dadi katon, lan ora ana prawan liya sing bisa mbandhingi kaéndahané. Banjur bapakne, sing kepengin nglindhungi saka pandelengan para priya, nyedhiyakake kamar ing pucuking omah sing paling

---

[5290] St Apollinaris seda watara taun 75 Masehi; jasade dumunung ing Ravenna, ing gréja sing dijenengi miturut jenengé, déné tangané sing diurmati ana ing Roma, ing gréja sing dikhususaké kanggo dhèwèké.

[5291] Mréntah saka taun 284 nganti 305.

[5292] Panggonan sing persis saka kaelokan lan sangsara para martir suci Trophimus lan Theophilus, uga telulas martir liyane sing bareng, ora dingerteni. Sawetara wong nyelehake ing provinsi Licia ing Asia Minor; nanging luwih kamungkinan yèn tanah kelairané para martir suci iku pulo Kreta, amarga kanon kanggo ngurmati para martir mau digarap déning St. Andrew saka Kreta (diperanget tanggal 4 Juli; delengen uga riwayaté ing tanggal kasebut). – Wektu martir para wali dumadi ing jaman panganiayaan ing sangisoré Diocletian (awal abad kaping 4).

[5293] Tyre ing pulo Volseny (ing Duchy of Tuscany saiki), sing miturut tradisi banjur kasilakake dening banyu; liyane ngenali karo kutha Tyre sing misuwur ing Wétan, lan perlu dicathet yèn élingan marang Santa Christina wis diurmati kanthi istimewa ing Wétan wiwit jaman biyen.

dhuwur, milih para abdi dalem wadon sing paling apik kanggo ngopeni dheweke, lan sawisé nyelehake patung dewa-dewa sing digawe saka emas lan pérak, dhèwèké mréntah supaya Christina nyuguhake dupa lan nyembah saben dina. Akeh bangsawan lan wong sugih, sawisé krungu bab kaéndahan sang ayu, padha kepéngin nduwèni dhèwèké dadi garwa anaké. Nalika padha nyuwun marang bapaké Kristina, Urvan mangsuli:

Aku ora bakal maringi putriku marang sapa wae, nanging aku nyawisake dheweke kanggo dewa-dewaku: dewa-dewa sing welas asih wis banget remen marang dheweke, lan supaya dheweke tetep dadi prawan kanggo para dewa, tansah ngladeni para dewa!'

Nalika cah wadon Christina saya tuwuh lan saya wicaksana—awit Gusti maringi pencerahan lan pitutur lumantar sih-rahmaté—dhèwèké wiwit mangertèni kabeneran sejati. Mangkono, nalika ndeleng langit lan benda-benda langit liwat jendhela cilik, dhèwèké nyumurupi Sang Pencipta lumantar pepadhangé; lan sawisé yakin yèn arca-arca tanpa nyawa iku ora peka lan kosong, dhèwèké nolak nyuguhaké kemenyan utawa nyembah marang arca-arca mau. Tinimbang kuwi, dhèwèké ndeleng menyang wetan, marang langit lan pucuking awang-awang, banjur ambegan lega lan nangis, kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Sak suwéné pira manèh atiné manungsa bakal tetep peteng? Sak suwéné pira manèh pikirané sing ora wicaksana bakal tetep kabut, ngalih saka Gusti Allah, sing nyipta swarga lan bumi lan ngiasé kanthi kaendahan sing cetha katon ing mripat?'

Kanthi mikir mangkono ing sajroning atiné, dhèwèké wiwit nyembah marang Sing Manggon ing swarga, Gusti Allah sejati, lan ndedonga kanthi luh, supaya Panjenengané kersa ngetokaké dhiri marang dhèwèké, supaya dhèwèké bisa yakin marang Sing wis murub katresnané ing atiné. Sawisé dhèwèké nglampahi pirang-pirang dina kanthi pandonga lan puasa, dhèwèké nampa pangayoman lumantar sih-rahmaté Gusti: awit Malaikaté Gusti katon marang dhèwèké, maringi pratandha salib ing dhèwèké, nyebut dhèwèké minangka pangantèn Kristus, maringi pangertosan Gusti kanthi sampurna, lan nyritakaké bab cobaan sangsara—yaiku, yèn amarga Gusti Allah siji ing Tritunggal, dhèwèké bakal disiksa déning telung panyiksa; Sawisé nguwatké dhèwèké kanggo cobaan iki, dhèwèké maringi, amarga dhèwèké krasa luwe amarga puasa, sakpotong roti murni kanggo dipangan. Sawisé penampakan malaikat kuwi, sang putri diparingi panglipur ing roh lan bungah ing Gusti Allah Juruslameté, matur nuwun marang Panjenengané amarga wis maringi pangayoman marang abdi Panjenengané lumantar pesen saka malaikat suci; wiwit wektu kuwi, dhèwèké wiwit ndedonga marang Gusti kanthi semangat sing luwih gedhé lan nemokaké panglipur ing katresnané marang Panjenengané. Kanthi semangat marang Gusti, dhèwèké wiwit siji-siji njupuk lan mecah arca emas lan pérak; sawisé pecah dadi potongan-potongan, ing wayah bengi dhèwèké mbuwang mau saka jendhela menyang dalan; ing esuk, wong-wong sing liwat padha nglumpukaké pecahan emas lan pérak mau.

Sawijining dina, gubernur Urvan, kepengin sowan marang putrine lan nyembah dewa-dewane, mlebu ing kamar kang dhuwur iku lan, ora weruh arca-arca, banjur takon marang Christina:

'Ing endi para dewa?'

Dheweke meneng. Banjur, dheweke nglumpukake para abdi wadon, banjur takon marang para abdi bab para dewa, lan padha nyritakake apa sing wis ditindakake putrine marang arca-arca. Amarga nesu, dheweke wiwit nampol pipine putrine, karo nambahake:

'Pira para déwa padha lunga?'

Nanging dheweke ora gelem mangsuli. Banjur, sawisé ragu-ragu, dheweke mbukak cangkemé sing jujur lan ngakoni Gusti Allah sejati siji-sijiné sing manggon ing swarga, Pangripta kabèh mau. Dheweke nyebut para dewa sing diarani saka emas lan pérak kuwi setan – arca – lan nyritakaké carané dheweke wis nggebug arca-arca mau nganggo tangane dhéwé. Banjur, kebak nesu gedhe, Urvan ngiris kabeh abdi wadon nganggo pedhangé, nalika nindhes putriné nganggo manéka panyiksa: sepisanan dhèwèké dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat lan cambuk, banjur, sawisé diiket, dhèwèké dibuwang menyang penjara. Nalika ibuné krungu bab iki, kanthi nangis lan merintih, dhèwèké buru-buru marani lan ngajak supaya mbalèk saka Kristus lan manut marang déwa-déwa bapaké. Nanging martir Kristus kuwi ora mung nolak ngetutaké tembung ibuné, nanging malah nganggo tembung-tembung kuwi mbéla ibuné dhéwé:

'Aja nyebut aku anakmu. Apa kowe ora ngerti yèn aku nggawa jenengé Kristus, jeneng sing ora ana siji waé ing kulawarga kita sing tau pantes nggawa? Ing jeneng lan ing tumindak, aku ora manèh saka kulawargamu,

nanging saka kulawarga Kristus; aku wis dadi seduluré Kristus – Raja Swarga; aku iku abdi lan anaké; Panjenengané iku bapakku, ibuku, lan Gustiku!'

Sawise suwe ibune nangis kaya ngono lan ora entuk apa-apa, banjur lunga kanthi sedhih. Sawisé wengi kliwat lan esuk sumunar, Urvan, sing digerakké déning setan sing jahat nganti nesu, lali marang katresnané marang anaké, lungguh ing pangadilan, kepéngin nyiksa Santa Christina ora minangka anaké dhéwé, nanging minangka wong liya lan penjahat gedhé. Nalika sang wali digawa metu saka penjara menyang panggonan paukuman, akèh wong wadon sing ndeleng dhèwèké kandha:

'Ya Gusti Allah, sing dadi abdi Christina! Tulung dhèwèké, awit dhèwèké wis nyuwun pangayoman marang Panjenengan!'

Ana Sang Anak Domba Kristus ngadeg ing ngarep Urvan, ora kaya ngadep bapak, nanging kaya ngadep penyiksa lan kéwan galak sing mangan daging, lan bapaké miwiti nggodha dhèwèké kanthi licik:

'Aku iba marang kowe, anakku, lan aku nyuwun supaya kowe nyedhaki dewa-dewa agung kita lan nyembah marang dheweke bebarengan karo aku, supaya dheweke welas asih marang kowe lan ngapura dosa sing wis kowe tindakake ing ngarehe. Nanging yen kowe ora nindakake iki, mula kowe dudu anakku, lan aku ora bakal welas asih marang kowe.'

'Kowe bakal maringi aku kabungahan gedhe,' wangsul sang wali, 'yen kowe ora nyebut aku anakmu: amarga kowe iku abdi Setan, dene aku abdi Kristus lan mesthi dudu anakmu, amarga Bapakku iku Pangripta aku.'

Kanthi nesu gedhe, Urvan mrentahake supaya gadis iku digantung telanjang ing sangkang siksa, lan awak murni dara iku digores lan disayat nganggo wesi landhep. Lan awaké digores nganti balungé katon. Nalika dhèwèké dibebasaké saka tiang gantung lan ndeleng bagéan-bagéan awaké sing tiba ing lemah nalika disiksa, dhèwèké nglumpukaké mau lan mbuwangé ing pasuryané bapaké, kandha:

'Panganana daging putrimu.'

Amarga nesu saya gedhe, dheweke nyebarake Santa Christina ing roda wesi ing kamar penyiksaan, mrentahake geni dinyalake ing ngisore, lan mrentahake awaké disiram minyak panas. Awaké Santa Christina, sing diputerake roda ing ndhuwur geni, dipanggang kaya iwak utawa daging kanggo panganan. Mesthi manungsa, apamanèh wanita, ora bakal bisa slamet saka sangsara kaya ngono, nanging Gusti Allah ngreksa nyawa abdi-Nya lan maringi kekuwatan marang dhèwèké kanggo ngluhuraké asma-Nya sing suci lan ngremehké wong-wong kafir. Santa Kristina, nalika disiksa kaya ngono, ngluhuraké Gusti Allah lan ndedonga marang Panjenengané. Para malaikat suci, ing wektu sing padha, ngadeg ing sacedhaké dhèwèké kanthi ora katon, ngurangi sangsara sing dirasakaké. Ing wektu sing padha, miturut dhawuh Gusti, geni gedhé dumadakan pecah saka kobongan lan mlayu tumuju wong-wong jahat sing padha ngadeg ing sacedhaké, ngobong nganti sewu wong. Urvan, amarga ora ngerti apa manèh sing kudu ditindakake karo martir mau, mrentahaké supaya dhèwèké dibuwang menyang penjara; ing kana Malaikaté Gusti rawuh marang dhèwèké nalika dhèwèké lagi ndedonga lan marasaké tatu-tatuné, mbalèkaké dhèwèké marang kasehatan sing sampurna; dhèwèké uga maringi dhaharan sing digawa; sang martir mbalèkaké kekuwatané lan muji Gusti. Sawisé kuwi, bapaké dhèwèké mréntah supaya dhèwèké dibuwang menyang segara; Para abdi, sawisé nyekel abdi Kristus mau, nempatake dhèwèké ing prau, nggawa adoh saka pantai lan, sawisé ngiket watu gedhé ing gulu, mbuwang dhèwèké menyang jeroné. Malaikaté Gusti nampa dhèwèké lan mbukak iketan watu saka gulu; watu kuwi klelep, déné sang wali, disangga déning tangan makhluk gaib, mlaku ing ndhuwur banyu kaya ing daratan; lan mangkono segara dadi kanggo dhèwèké sumber baptisan suci sing wis suwe dhèwèké ngarep-arep. Awan padhang nyorot dhèwèké, lan swara saka dhuwur ngumandhangaké jeneng Tritunggal Suci marang dhèwèké, miturut tata cara baptisan suci; lan Santa Kristina ndeleng Gusti, sing rawuh marang dhèwèké lan ngandika tembung-tembung sing ngisi atiné kanthi kabungahan . Sawisé tekan pinggir, dhèwèké muncul ing ngarep bapaké lan nggawe bapaké kebak rasa wedi. Satemene, wong jahat kuwi kaget lan ngeri ndelok sang putri suci metu urip saka segara. Nanging sanadyan ing kaajaiban kaya ngono, dheweke ora ngakoni kuwasa Gusti, nanging nganggep iku pakaryan sihir. Dheweke mrentahake supaya martir mau dibalekake menyang penjara, kanthi niyat bakal ngukum dheweke nganggo pedhang esuk sesuk. Nanging ing wengi iku uga, dheweke dhewe, kanthi ora disangka-sangka, kapotong dening sabit pati, tilar donya salawase, dene sang wali tetep urip, muji lan matur nuwun marang Gusti.

Sawisé Urvan seda tanpa dikira, raja ngutus gubernur anyar (igemon) jenengé Dion kanggo nggantèkaké dhèwèké, lan dhèwèké diparingi kabar yèn Christina wis dipenjara. Dheweke ngetokake sang wali saka penjara

lan nggawa ing ngarepé pangadilané; sepisanan dheweke nyoba nggodha sang wali supaya murtad nganggo pujian; nanging nalika weruh yèn imané ora goyah, dheweke nyiksa sang wali kanthi parah, nggebuk nganggo cambuk, ngikis nganggo cakar wesi lan nglelehake nganggo geni. Dheweke mrentahake wajan wesi dipanasake nganti banget panas, sang wali sing telanjang diselehake ing kono lan diputer-puter, nalika lenga mendidih lan damar dituangake marang dheweke, meksa dheweke nyembah arca Apollo sing ana ing sacedhake. Nanging sang martir, kaya intan[5294] , tetep teguh ing pangakune marang asmané Gusti Yesus Kristus sing paling suci. Dhèwèké ngrusak arca Apollo lumantar pandonga, lan nalika arca kuwi ambruk lan dadi bledug, panguwasa Dion uga ambruk ing lemah lan seda. Setan sing manggon ing patung kuwi, nalika panggonané rusak, nyekel nyawa abdi sing semangat lan nggawa menyang neraka, déné sang martir suci manèh diiket nganggo ranté lan dibuwang menyang panjara. Lan sangsara putri Kristus iki ora sia-sia, amarga akèh wong, nalika weruh mujijat kaya ngono, padha ngluhuraké Gusti Allah siji, Yesus Kristus, lan watara telung ewu jiwa padha pracaya marang Panjenengané; lan wong-wong sing padha nyedhak marang sang wali, sing wis suwé dipenjara, lan dhèwèké mulang wong-wong mau nganti ana panguwasa liya, jenengé Julian, teka ing kutha Tirus.

Dheweke ngajak sang wali supaya diadili lan ngalami maneka siksaan: kaping pisan padha nyalakake pawon ageng lan ngurusi geni telung dina; banjur padha nglebokake martir mau menyang kono lan nutup rapet, lan limang dina sang putri suci Christina tetep ana ing pawon mau, ora kena kobongan geni, kaya para mudha Babilonia jaman biyen (Dan. 3:1–100); kaya lagi lungguh ing kraton, dhèwèké nyanyi, muji Gusti Allah. Amarga Malaikaté Gusti ana bareng dhèwèké, nyawuraké banyu lan ngadhemaké pawon geni, lan padha nyawiji swara karo dhèwèké ing kidungan, nganti para prajurit sing jaga ing pawon geni krungu swara wong-wong sing lagi nyanyi. Sawisé limang dina, nalika pawon geni mau dibukak, sang wali ditemokaké isih utuh lan ora cilaka, ora kena kobongan geni, lan Gusti Kristiani dipuji kamulyané, déné kejahatan pagan isin. Nanging panguwasa, kabut déning niat ala setan, ora bisa ngakoni kuwasa Gusti ing kéné, malah nyebut mukjizat nggumunaké kuwi sihir. Kanthi tekad arep ngungkuli sing mokal, dhèwèké ngundang dukun lan ahli sihir sing trampil ngendhalèkaké kabèh jinis kéwan ngrempèl, banjur mréntahaké supaya padha nganggo mantrané kanggo nglumpukaké akèh ula, ula tedung, lan kalajengking, lan ngeculaké kabèh mau marang sang martir supaya bisa nyebabaké patié kanthi gigitané sing berbisa. Nanging nalika kéwan-kéwan iku disurung marang sang wali, ora ana siji waé sing nyilakaké dhèwèké, sanajan padha merayap ngubengi lan nglilit awaké. Ana ing sacedhake ana dukun sihir kepala, sing kanthi bisik-bisik lan tipu dayane nyurung kewan-kewan mau supaya nyerang gadis iku nganggo gigitane. Nanging miturut dhawuhe Gusti Allah, kewan-kewan mau banjur nyerbu kanthi kenceng marang dukun sihir mau lan langsung mateni dheweke nganggo gigitane. Lan sang wali kandha marang kewan-kewan mau:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowe, ula sing merayap, ula tedung, lan kalajengking: lunga, saben-saben menyang panggonanmu dhéwé, lan aja nganti nglarani sapa-sapa!'

Lan ula-ula mau langsung nyebar ing saindenging papan. Sawisé sawatara wektu, amarga welas asih marang wong sing wis mati amarga gigitan ula, dhèwèké nguripaké manèh sawisé ndedonga marang Gusti, lan wong kuwi dadi wong Kristen. Lan ora mung dhèwèké, nanging akèh wong liya, sawisé ndeleng mujijat sing nggumunaké kaya ngono, padha pracaya marang Gusti. Nanging pangeran mau, amarga nesu, mrentahake supaya payudara dara murni iku dipotong, lan saka lukane mili susu tinimbang getih. Banjur padha motong ilatne, sing wis memuji Kristus Gusti. Senadyan ilatne wis dipotong, sang martir isih bisa ngomong cetha; dhèwèké nyekel ilatne sing wis dipotong, banjur mbuwangé marang rai pangeran, kena mripaté:

'Ndeloken,' ujare, 'kowe wong jahat, awakku!'

Lan pangeran iku kabut mripaté amarga ilat sang wali nyentuh mripaté, nalika sang wali muji Gusti Allah kanthi semangat luwih gedhé lan ngina arca-arca lan para penyembahé. Gubernur, nanging, ora kuwat maneh nampa tembung-tembung ngina Santa Kristina lan nesu amarga dheweke dhewe dadi wuta, mrentahake supaya dheweke dipatèni. Banjur sang wali ditusuk karo tombak wesi para prajurit, lan sang dara suci lan martir agung Kristus, Santa Kristina, nyerahake nyawane sing mulya lan suci ing tangan Gustine. Kuwasa ageng kang dipun paringaken Gusti lumantar piyambakipun ngantos telung panyiksa kang garang saking , boten saged ngalahaken satunggaling dara. Sedulur Santa Christina, ingkang pitados dhumateng Kristus, ngraih badanipun ingkang sampun sanget nandhang sangsara lan ngubur kanthi pakurmatan. Kabeh iki kelakon nalika pamaréntahané

[5294] Yaiku intan.

Severus sing ora pracaya marang Gusti Allah tumrap wong Romawi lan Yunani, lan nalika pamaréntahan agungé Gusti Yesus Kristus ing antarané wong Kristen, marang Panjenengané kaparingana pakurmatan lan kamulyan bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman, amèn[5295] .

Kontakion, Nada 4:

Kowe wis dianggep dadi merpati sumunar, duwé swiwi emas, lan mabur nganti pucuking swarga, ya Christina sing kinurmatan: mulané kita ngrayakaké pesta kamulyanmu, nyembah kanthi iman relikwarium relik suci mu, saka kono panyembuhan ilahi mili akèh marang kabèh, ing jiwa lan raga.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Polycarp, Archimandrite saka Gua

Dipepering ing tanggal 24 Juli

Polycarp sing pinaringan berkah lan pantes dipuji – jenenge '[5296] ' sing artine 'subur' – pancen subur ing pakaryan becik; dhèwèké ngasilaké woh sing akèh kaya sing diomongaké Sang Pencipta Swarga: *'Yen wiji gandum ora tiba ing lemah lan mati, iku bakal tetep siji; nanging yen mati, iku bakal ngasilake woh sing akèh'* (Yohanes 12:24), lan maneh: *'Sapa waé sing tetep ana ing Aku, lan Aku ana ing dhèwèké, iku bakal ngasilake woh sing akèh'* (Yohanes 15:5). Wong sing pinaringan berkah iki nglunturake kamulyan lan citra donya sing fana menyang bledug, lan sawise nampa urip monastik malaikat sing suci ing biara sing misuwur amarga guwane, kaya wiji gandum ing lemah sing wis diolah, ngremuk daginge kanthi macem-macem pakaryan tapa brata, nalika rohane tansah manggon ing Gusti Allah. Kanthi mangkono dhèwèké ngasilaké woh-wohan sing akèh lan pantes kanggo tobat lan ngwujudaké kabèh woh-wohan Roh ing dhèwèké: *katresnan* sing tulus marang Gusti Allah lan seduluré, *kabungahan* saka ati sing resik, *tentrem* sing asalé saka kamenangan ngliwati kabèh napsu, *kasabaran* ing sangsara lan sedhih, *kabecikan* ing manut marang kabèh, rahmat ing rasa prihatiné sing tulus tumrap wong mlarat, *pracaya* sing teguh marang kasampurnan dhawuh-dhawuh, kasetyan ing nepaki nadané, *andhap asor* amarga ora kenal nesu, *pangendalian dhiri* saka panganan lan omben-omben—sanadyan akèh lan énak—lan pancèn saka kabèh hawa napsu badan (deleng Gal. 5:22–23). Gusti Allah nglantarake kabèh woh-wohan mau nganti mateng ing Polycarp sing pinaringan berkah, déné Simon Agung, Uskup Vladimir lan Suzdal, nandur mau[5297] . Sing pungkasan iku sedulur getihé lan ora kepéngin Polycarp kapisah saka dhèwèké ing roh; nanging, kaya oyot sing apik, dhèwèké uga ngupaya ngopeni cabang sing apik. Mula, nalika Simon dhéwé diangkat saka Biara Suci Gua dadi uskup ing Keuskupan Vladimir lan Suzdal, dhèwèké nggawa Polycarp sing bejo bareng karo dhèwèké; ing kono dhèwèké nyengkuyung Polycarp supaya nglakoni urip sing luhur lan, kanggo kuwi, ngadani pacelathon kang maringi piwulang bebarengan karo dhèwèké babagan apa sing wis diwaca utawa dirungokaké saka cathetan para saksi mata bab para biksu suci biyèn ing Gua, babagan pakaryan abot sing wis ditindakake, lan kepiye padha nyenengake Gusti Allah nganti ing kéné padha sumunar lumantar kaajaiban reliké sing ora bosok, minangka pratandha yèn wis nampa mahkota langgeng ing swarga. Lan Polycarp sing bejo, sawisé ngolah lemah atiné kanthi patuh lan nandur wiji piwulang bapaké, ngasilaké woh satus kaping. Ora mung dhèwèké dhéwé sing subur ing kabecikan, nanging dhèwèké uga ngupaya nyemangati kabecikan sing padha marang kabèh umat Ortodoks. Mula, sawisé krungu saka Uskup Simon sing kabegjan bab pakaryan sing takwa saka Para Bapa sing

---

[5295] Miturut cathetan liya sing luwih masuk akal, Santa Kristina ngalami martir watara taun 300 nalika pamaréntahan Diocletian.

[5296] Polycarp, nalika diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'subur'.

[5297] Simon iku sawijining biksu saka Biara Gua Kiev; saka kono dhèwèké diangkat déning Pangeran Agung Vsevolod Yuryevich dadi abbot Biara Nativity, sing wis diadegaké déning pangeran ing Vladimir; sabanjuré, Simon diangkat dadi uskup pisanan Keuskupan Vladimir, sing wis dipisahaké saka Keuskupan Rostov ing taun 1214. Simon seda ing taun 1226 sawisé mréntah rolas taun. Polycarp, uga sawijining biksu saka Biara Gua Kiev, kaping pindho diangkat dadi abbot lan kaping pindho bali saka jabatan kuwi menyang Biara Gua Kiev; sakwisé kuwi, dhèwèké dadi abbot Biara Gua Kiev. Saka layang Simon, Uskup Vladimir, marang Polycarp, lan saka layang Polycarp marang Akindin, arkhimandrita Gua, sing isiné sawatara cathetan babagan para pangripta mujijat ing Gua lan mujijat-mujijat sing kelakon ing biara nalika pambangunan gréja agungé, Paterikon Gua sing misuwur disusun (buku para Bapa, yaiku buku saka para Bapa utawa babagan para Bapa).

kinurmatan ing Gua, dhèwèké nyuwun susah payah kanggo nulis kabèh iki kanggo kabecikan wong liya sing padha ngupaya kaslametan; Mangkono, nalika manggon bebarengan karo uskup sing pinaringan berkah iku, dhèwèké nyathet uripé para wali sing éndah ing surat dhèwèké marang Akindin sing pinaringan berkah, arkimandrita Gua; urip-urip mau kapacak ing pérangan kapindho saka Kiev-Caves Paterikon. Sabanjure, sanadyan Bapa Polikarp kapisah sacara fisik saka bapak lan pangajarane Simon—awit wis bali saka jabatan uskupé menyang Biara Gua—panjenengané ora adoh saka wong suci mau ing bab kaelokan: panjenengané wis ngukuhake piwulang biyèn ing atiné lan ngupaya nglestarekaké lan ngetrapaké. Kanggo bagéané, Santo Simon ora nate mandheg maringi piwulang marang dhèwèké sanajan saka adoh liwat surat sing kebak piwulang rohani lan gambaran babagan urip para wali ing Gua. Kanthi tansah nyimpen surat mau ing ngarep mripaté, Polycarp sing pinaringan berkah nyatet kabèh tembung bapaké ing papan atiné, merenung lan nglakoni. Kanthi tapa brata sing kenceng kaya ngono, dhèwèké nggayuh derajat kabecikan sing dhuwur.

Nalika Bapa Akinind, Archimandrit Gua, sing wis ngopeni wedhusé Kristus kanthi tliti lan miturut kersaning Gusti, wis sepuh banget lan sawisé urip dawa kang kebak pakaryan mulih marang Gusti kanggo ngaso langgeng, ora ana siji waé ing antarané paseduluran suci pilihané Gusti sing luwih tuwa utawa luwih pengalaman ing tapa brata monastik kajaba Polycarp. Mula saka iku, kabèh pasukan prajurit Kristus sing becik kanthi sarujuk lan sapikiran milih sing pinaringan berkah iki dadi pamimpin lan pandhuané, amarga pantes lan sanggup mimpin kemudi Lavra suci lan agung saka Indungé Gusti Allah sing Maha Suci lan para bapa kita sing kinurmatan, Anthony lan Theodosius saka Gua; kedadéyan iki lumaku nalika pamaréntahan Pangeran Agung Rostislav Mstislavich saka Kyiv[5298] , ing sangisoré pimpinan Metropolitan Yohanes, metropolitan kaping papat sing nganggo jeneng kuwi[5299] , lan katelu sawisé Metropolitan Kliment, sing wis disahaké déning Santo Klemens[5300] . Sawisé njupuk pimpinan ing Lavra Agung Suci Gua[5301] , Polycarp sing Kabegjan ngupaya kanthi tekun njaga kabèh paugeran monastik sing ditetepaké déning Theodosius sing Kinurmatan[5302] , tanpa nambah apa-apa sing ora perlu. Dhèwèké kabuktèn dadi pamimpin trampil ing pakaryan kaslametan; iki pancèn sing dibutuhaké déning Lavra sing bisa nindakaké mujijat, lan dhèwèké misuwur amarga iku. Kabar bab kasuciané ing sangisoré pimpinan Polycarp sing pinaringan berkah nyebar adoh lan amba. Akeh pangeran mulya lan kuwasa sing éntuk pitulungan saka pandhuané lan ngupaya urip luhur, nganti padha ninggalaké tahta sing gemilang amarga kepéngin manggon bareng karo dhèwèké; tuladha sing padhang yaiku Pangeran Rostislav Mstislavich saka Kyiv sing tansah kelingan. Panyayang Kristus iki, sing tansah njupuk cara uripé Polycarp sing pinituah minangka tuladha, netepake adat sing pantes dipuji: Sajrone Puasa Agung, saben Setu lan Minggu, dhèwèké ngajak rolas biksu saka Gua lan, minangka sing kaping telulas, Archimandrite Polycarp sing kasucèkaké, kanggo dhahar bebarengan karo dhèwèké; lan sawisé maringi dhahar, dhèwèké ora ngidini padha lunga kanthi tangan kosong. Dene dhèwèké, saben Minggu dhèwèké nampa Misteri Ilahi, ndedonga kanthi luh, ambegan jero lan raungan, nganti sapa waé sing ndeleng dhèwèké ing pangibadah sing jero kuwi ora bisa nahan luh. Nalika Pasa Agung Suci rampung, ing Setu Lazarus pangeran sing tresna marang Kristus ngundang kabèh para sepuh sing pinaringan berkah saka Gua, sing padhang amarga pakaryan askétis, nampani kanthi anget, maringi sedekah, lan ngetokake kanthi pakurmatan. Kanthi cara sing padha, dhèwèké uga ngundang lan nyuguhaké komunitas biara saka biara-biara liya, nanging utamané komunitas biara ing Gua, amarga dhèwèké ngajèni banget urip sing luhur saka kabèh mau lan, luwih-luwih, uripé guru sing pinituah, Polycarp, sing ing kabèh bab niru para guru asli ing Gua, Anthony lan Theodosius. Mula

---

[5298] Rostislav Mstislavich – Pangeran Agung ing taun 1154 (sajeroning seminggu); Pangeran Agung kaping pindho wiwit taun 1158 nganti 1167.

[5299] Yohanes IV, Metropolitan Kyiv, 1164–1166.

[5300] Biasane, ing jaman sadurunge Mongol, Metropolitan Kyiv dipilih lan diangkat ing Konstantinopel, lan mung ana loro conto sing dikenal nalika para metropolitan ora wong Yunani nanging wong Rusia asli, sing dipilih lan diangkat ing Rus' dhéwé. Ing taun 1051, Metropolitan Hilarion diangkat kanthi cara iki; lan ing taun 1147, Metropolitan Klim utawa Klemens. Ing konsili (1147) para uskup sing diadakaké kanggo milih lan ngukuhaké metropolitan—sing kalebu, antarané liya-liyané, Uskup Chernihiv—sing pungkasan, nalika mbeneraké penunjukan metropolitan Rus' tanpa melu Patriark Konstantinopel, ngendika: 'Aku ngerti yèn para uskup, nalika padha kumpul dadi sinode, nduwèni hak kanggo nunjuk metropolit – luwih manèh, kita nduwèni sirah (relik) Santo Klemens; kaya déné wong Yunani nunjuk (patriarké) kanthi tangané Santo Yohanes, (mangkono uga kita bakal nunjuk metropolit).'

[5301] Polycarp sing pinaringan berkah kapilih lan diangkat dadi archimandrite ing Biara Kiev-Pechersk ing taun 1164.

[5302] Delengen Uripé Antonius saka Gua

pangeran asring ngajak Polycarp sing berkah supaya nampa dhèwèké mlebu barisan para biksu ing Biara Gua. Nanging Polycarp sing berkah mangsuli:

'Pangeran sing saleh! Gusti Allah wis paring dhawuh marang kowe supaya nglakoni urip sing béda – mimpin, maringi paukuman sing adil, lan ngajeni pratandha salib kanthi ketat.'

Lan Pangeran Rostislav mbantah marang dhèwèké:

'Bapa Suci! Pamaréntahan donya iki ora bisa bébas saka dosa, lan aku wis kesel; urusan saben dina wis ngentékaké aku. Mula, aku kepéngin, paling ora ing tuwaku, ngabdi marang Gusti sethithik lan ngetutaké tuladha para pangeran lan raja sing mlaku ing dalan sempit lan angel lan tekan Karajaning Swarga.'

Marang tembung-tembung mau, Polycarp sing pinaringan berkah mangsuli:

'Wah, pangeran sing tresna marang Kristus! Yen panjenengan kepengin iki saka sak jroning manah, mugi kersaning Gusti kelakon.'

Sanadyan pangeran ora kasil ngleksanani niyat iki, nanging saka kedadéan sabanjuré cetha yèn kuwi pancèn dadi pangajab sing murub ing atiné, sing kawit saka tuladha beciké Santa Polycarp.

Nalika pangeran lara abot ing Smolensk lan dhèwèké mréntah supaya digawa menyang Kyiv, adhine Rogneda, nalika weruh yèn adhine ringkih banget, nyuwun marang dhèwèké:

'Tetep kene ing Smolensk, lan kita bakal ngubur kowe kene ing gréja kita.'

Dheweke mangsuli marang dheweke:

'Aja kaya ngono; sanadyan aku ringkih banget, ayo waé padha nggawa aku menyang Kyiv; yen Gusti njupuk aku ing lelampahan iki, monggo awakku dipun tilemaken ing Biara Santo Teodorus, ingkang dipun bangun bapakku; nanging menawi Gusti paring waras saking sakit menika, kula janji badhe nglampahi sumpah biara ing Biara Gua Suci kathah pituduhipun Sang Polikarpos ingkang pinaringan berkah.

Mengko, nalika laraé saya parah lan dhèwèké wis ana ing amben pati, dhèwèké kandha marang bapak rohani, imam Simeon:

'Panjenengan bakal tanggung jawab marang Gusti amarga ora maringi idin supaya aku bisa dicukur rambute dening wong suci kuwi ing Biara Gua: Aku pancen kepengin banget, lan muga-muga Gusti ngapura dosaku amarga ora kasampurnakake nadhamu!'

Mangkono piyambakipun séda kanthi tentrem ing swarga. Wiwitan lan sabab gesang mulya ingkang dipunlampahi déning pangeran ingkang tansah kelingan punika boten sanès saking tuladha gesang tapa lan piwulang ingkang kaparingi déning Gusti saking bapa kita ingkang kinurmatan, Polycarp, ingkang nalika jaman panguwasanipun dados abbot ingkang pantes ing Biara Gua ingkang suci lan mujijat; Nggugah ora mung komunitas biara nanging uga umat awam sing taat kanthi tuladha kasucèné, dhèwèké nuntun wong-wong mau menyang dalan tobat lan kaslametan. Mangkono dhèwèké kanthi welas asih ngopeni kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Gusti Allah. Panjenenganipun nglampahi gesang ingkang dawa lan, nalika yuswa sampun sepuh, pindhah dhumateng Gusti ing taun 6690 wiwit pambentukaning donya, lan ing taun 1182 wiwit Lairing Kristus, ing tanggal 24 Juli, ing dina raya para Sang Panggreh Kasangsaran, para pangeran Rusia Boris lan Gleb. Jasadipun dipun busana lan dipun kubur kanthi pakurmatan sacedhak para bapa suci.

Sawisé seda, muncul dilema gedhé ing biara: para sedulur ora bisa milih abas anyar. Sanadyan akèh sesepuh sing pinaringan berkah pantes njabat, ora ana siji waé sing gelem nampa amarga andhap asor lan sumpah meneng: padha nganggep luwih becik tetep manut lan nyendhiri, supaya harta kebajikan sing wis padha kumpulake liwat gaweyan sing tekun ora kebuang amarga padha kuwatir lan sedhih sing biasane ora bisa pisah saka pimpinan. Para sedulur padha sedhih lan nangis kenceng: klompok ageng kaya ngono ora bisa tanpa panggembala sanajan mung sak jam. Ing dina Selasa, lonceng dipun muni; sakabèhé komunitas padha kumpul ing gréja lan miwiti ndedonga kanggo kabutuhané marang Indungé Gusti Allah ingkang Paling Suci lan para Bapa Anthony lan Theodosius ingkang kinurmatan, nyuwun pitulungan marang sang askétis – ingkang anyar séda, ingkang Begja Polycarp – lan nyuwun dhumateng piyambakipun supaya nyuwun marang Gusti Allah mènèhi pangkat abas minangka panggantosipun, lan kanthi mangkono ngetokake apa dhèwèké wis nyenengaké Gusti utawa ora. Ana mujijat kelakon: kaya nganggo swara siji, akèh wong padha ngomong sakaligus:

'Ayo padha menyang imam saleh Basil ing Shchekovitsa[5303] ; mugi dhèwèké dadi abbot kita lan mimpin para biksu ing Biara Gua.'

Kabeh padha nyedhaki Bapa Basil kanthi sujud lan kandha:

'Kami, sedulur-sedulur saka Biara Gua, kabeh nyuwun sujud marang panjenengan lan kepengin panjenengan dadi bapak lan abbot kita!'

Pastur Basil kaget banget; dhèwèké nundhuk marang wong-wong mau siji-siji kanthi nundhuk jero lan kandha:

'Para Bapa Suci! Aku mung mikir urip biara; kepiye aku, sing ora pantes, bisa dadi abbot?'

Lan piyambakipun nolak suwé, ngantos pungkasanipun piyambakipun manut panyuwunan sing terus-terusan. Banjur para sedulur nggawa piyambakipun menyang biara.

Ing dina Jemuwah, kanggo upacara cukur rambut Basil sing kapilih déning Gusti, Paduka Nikifor, Metropolitan Kyiv[5303] , lan para uskup sing tresna marang Gusti—Lawrentiy saka Turov lan Nikolay saka Polotsk—dateng, bebarengan karo kabèh abbot sing paling kinurmatan; Paduka Nikifor nyukur rambuté nganggo tangané dhéwé. Mangkono piyambakipun dados abas lan gembala ingkang sae tumrap para biksu ing Biara Gua Suci; lumantar pandonga-pandonga piyambakipun, piyambakipun dados tuladha kabecikan tumrap sadaya, minangka kamulyan lan pakurmatan tumrap Pemandu lan Pimpinan para Gembala ing swarga, Gusti Allah lan Juruwilujeng kita, Yesus Kristus, Kanggo Panjenengané, bebarengan karo Rama langgeng lan Roh Suci, Luhur, Loman, lan Panyipta Urip, mugi pinunjul puji lan sembah tanpa kendhat saking kabèh makhluk, saiki lan salawas-lawase, nganti dumadiing jaman. Amin.

- Ing dina iki kita mengeti para wali sing nampa sangsara, para pangeran Rusia Boris (Roman) lan Gleb (David). (Delengen 2 Mei

7 Agustus

25 Juli (Gaya Lawas)

Ing dina iki, pangasoané Sang Mulya Macarius saka Zheltovodsk ing taun 1444.

Uripé Perawan Suci Eupraxia

Dirilisaké tanggal 25 Juli

Ing jamané Kaisar Teodosius Agung sing saleh[5304] , ana ing Konstantinopel[5305] sawijining pejabat pinunjul aran Antigonus, seduluré Kaisar, sawijining priya sing wicaksana ing tembung lan tumindak, lan wicaksana ing pitutur; panjenengané tansah maringi pitutur sing wicaksana lan migunani ing babagan nagara; saliyané iku, panjenengané uga loman, welas asih marang wong, asih marang wong mlarat, lan kersa nulungi sapa waé sing nyuwun pitulungan. Kaisar tresna marang panjenengané ora mung minangka sedulur, nanging uga minangka wong sing setya marang Kristus lan penasihat sing becik. Antigonus uga sugih banget, nganti kajaba raja ora ana sing luwih sugih tinimbang dheweke. Dheweke njupuk garwa sawijining dara ayu, uga keturunan bangsawan, sing dijenengi Eupraxia; dheweke taat lan ajrih marang Gusti, seneng sowan menyang gréja-gréja suci, ndedonga marang Gusti karo luh, lan loman nyumbangake gréja-gréja Gusti kanggo ngias panggonan-panggonan sucié Sang Gusti. Antigonus lan Eupraxia, pasangan mulya sing wedi marang Gusti, nyawiji ing badan lan jiwa, dikasihi dening raja lan ratu, nduwé putri sing dijenengi Eupraxia manut jeneng ibuné. Ing sawijining dina sawisé lairé, Antigonus kandha marang garwané Eupraxia:

'Kowe ngerti, garwaku, yèn urip iki cendhak lan yèn bandha donya kang sia-sia iki ora ana gunané: urip manungsa arang banget tekan umur wolu puluh taun, déné bandha kang wis disiapaké ing swarga kanggo wong-

---

[5303] Nikifor II, kasebut ing Kronik saka taun 1182 nganti 1197.

[5304] Theodosius Agung – kaisar saka taun 379 nganti 395.

[5305] Bizantium – koloni Megara sing diadegaké taun 658 SM ing sisih Éropa Selat Bosporus; Tanduk Emas, sawijining teluk sing misuwur amarga kauntungan alamiah lan panggonané sing strategis ing selat sempit sing nyambungaké Segara Ireng karo Segara Marmara, njamin wigatiné minangka pusat perdagangan lan industri. Kaisar Konstantinus Agung, sing nyadari kauntungan lokasi Bizantium, mindhahaké ibukutha Kakaisaran Romawi menyang kana (ing taun 330), saéngga maringi Bizantium panggonan ing sajarah donya; Bizantium motongaké ikatané karo jaman kepungkur lan banjur dikenal minangka Konstantinopel, Roma Anyar.

wong sing wedi marang Gusti Allah langgeng nganti jaman tanpa wates. Lan kita, kabèh kabungkus kuwatir donya lan kagoda déning bandha sing fana, nglampahi dina-dina kanthi sia-sia, ora ana paédahé kanggo nyawa kita.

Krungu kuwi, Eupraxia takon marang Antigonus:

'Dadi, apa sing kudu kita lakoni, gusti?'

Antigonus mangsuli:

'Kita wis diparingi siji putri déning Gusti, lan siji kuwi cukup kanggo kita; ayo padha mungkasi hubungan rabi sing dagingi iki – ayo urip tanpa iku.'

Banjur Eupraxia ngangkat tangané dhuwur, ngadhepake mripaté marang langit lan, kanthi ambegan, kandha marang bojone:

'Mugi Gusti Allah pinaringan berkah, sing wis maringi kowe rasa wedi marang Panjenengané lan nuntun kowe marang kawicaksanan sejati. Kula botên badhé nyumputaken kasunyatan, gusti, bilih kula sampun kaping pirang-pirang ndedonga dhumateng Gusti Allah mugi Panjenengané maringi padhang ing manah panjenengan lan nancepaké pikiran ingkang saé ing pikiran panjenengan, nanging kula mboten naté wani nyatakaké pangajeng-ajeng kula dhumateng panjenengan; saiki panjenengan piyambak sampun ngandika bab punika, mugi panjenengan kersa maringi kula wewengkon nyarios sawatara tembung.

'Mangga, Gusti, kersa ngendika apa waé,' ujare Antigonus.

"Panjenengan *sampun* mangertos, gusti," pangandikane Eupraxia, "kados pundi pangandikane Rasul: *'Wayah punika sampun cendhak; mila, ingkang gadhah garwa kados tiyang ingkang boten gadhah; ingkang nangis kados tiyang ingkang boten nangis; ingkang remen kados tiyang ingkang boten remen; ingkang tumbas kados tiyang ingkang boten nduwé; lan ingkang migunakaké donya kados tiyang ingkang boten migunakaké.'" awit wujud donya saiki bakal liwat'* (1 Kor. 7:29–31). Mula ayo padha urip ing donya sing fana iki miturut karsa panjenengan, tanpa sesambetan jasmani, supaya bebarengan kita bisa nggayuh gesang langgeng sing ora bisa rusak. Lan kabèh bandha sing saiki kita duwé, kabèh kagungan iki—apa gunané kanggo kita? Apa kita bisa nggawa salah sijiné menyang kuburan? Mula, kanthi niyatmu sing becik, wènèhana kabèh mau marang wong mlarat, supaya putusan sing wis kita gawé ora dadi sia-sia.

Krungu tembung-tembung mau saka garwané, Antigonus muji Gusti Allah lan wiwit mènèhi kasugihané kanthi loman marang wong mlarat; déné karo garwané, dhèwèké urip bebarengan kaya sedulur lanang lan wadon, tanpa sesambungan badan, nanging kanthi katresnan rohani sing timbal-bèlanjutan, nyenengaké Gusti Allah kanthi siji manah lan siji pikiran. Sawisé netepaké paugeran kabecikan kaya ngono kanggo uripé, Antigonus séda lan bali marang Gusti, sawisé mung setaun urip tanpa sesambungan rabi karo garwané; lan sang raja lan sang ratu padha nangisi dhèwèké kaya sedulur lan kaya wong sing bener lan taat. Padha uga ngaturake belasungkawa marang Eupraxia sing isih enom banget: dheweke mung urip rong taun telung wulan bebrayan karo bojone, lan setaun tanpa bebrayan. Sawisé Antigonus dikubur, raja lan ratu ngupaya banget nglipur Eupraxia. Dheweke banjur njupuk putriné, nyandhak ing pangkuané, lan nalika tiba ing sikilé, kandha kanthi nangis lan nglegak-legak:

'Aku nyerahake anak piatu iki marang tanganing Gusti Allah lan marang panjenengan; tampani dheweke minangka pangeling marang sedulur panjenengan Antigonus lan dadi bapak lan ibu tumrap dheweke.'

Akeh wong sing ana ing kono nganti nangis, lan raja lan ratu uga nangis. Patang taun sawisé, nalika putriné Eupraxia wis umur limang taun, raja, sawisé rembugan karo ibuné, wis tunangan bocah mau karo salah siji putrané senator, sawijining priya enom bangsawan sing janji bakal ngenteni nganti bocah wadon iku diwasa; Sawisé mastiake iki, raja mréntahaké Eupraxia njupuk sumpah lan janji tinulis saka dhèwèké. Sawisé sawatara wektu, ana sawijining sénator sing kepéngin nikah karo Eupraxia, janda Antigonus, lan nyuwun marang ratu, lumantar sawatara wanita bangsawan lan sacara rahasia marang raja, supaya ngyakinaké Eupraxia sarujuk nikah karo dhèwèké. Ratu ngutus para inong pangiring kanthi jenengé marang janda Eupraxia, maringi pitutur supaya nikah karo sénator sing kasebut mau. Nalika krungu kuwi, Eupraxia nangis lan kandha marang para inong sing teka:

'Awakmu bakal cilaka ing urip sing bakal teka amarga menehi pitutur kaya ngono, nalika aku wis sumpah marang Gusti Allah bakal urip murni minangka janda; lunga saka aku: pituturmu bertentangan karo kersaku!'

Sawisé nampa celaan kaya ngono, padha lunga kanthi isin lan nglaporaké prakara mau marang ratu. Nalika sang raja krungu bab iki, dhèwèké nesu banget marang ratu lan nyalahké dhèwèké:

'Kowe wis nindakake,' ujare, 'tindak sing pancen ora pantes tumrap kowe! Apa iki pantes kanggo ratu Kristen? Apa iki caramu janji marang Gusti supaya mrentah kanthi saleh? Apa iki caramu kowe kelingan Antigonus, sedulur cedhak lan penasihat sing dipercaya?' Garwane, sing mung urip bareng dheweke sawatara wektu lan nalika dheweke isih urip, miturut kersane, milih urip murni demi Gusti Allah—kowe malah ngyakinake dheweke bali maneh menyang urip donya! Kowe ora wedi marang Gusti Allah! Kabeh wong bakal ngguyu kowe, wong wadon bodho!"

Krungu tembung-tembung kuwi, ratu isin banget nganti meneng kaya watu rong jam. Lan ana perselisihan gedhe antarane raja lan ratu babagan Eupraxia. Nalika krungu bab iki, Eupraxia krasa sedhih banget lan murung; pasuryané dadi kurus. Dhèwèké mutusaké mlayu sacara rahasia saka Konstantinopel lan, kanthi luh kang pait, kandha marang putriné Eupraxia:

"Anakku, kita duwe tanah ageng ing Mesir; ayo padha lunga menyang kana, lan kowe bakal weruh kagungan bapakmu lan kagungan kita: amarga kabeh iku kagunganmu."

Beberengan karo putrine lan sawetara abdi lanang lan wadon, dheweke ninggalake kutha kanthi rahasia, tanpa kawruh sang maharaja, lan sawise tekan Mesir, dheweke miwiti ngawasi tanah kagungane. Kadhangkala dhèwèké lelungan menyang pedalaman Thebaid karo para abdi lan pangurus, lan nalika ngunjungi gréja lan biara kanggo priya lan wanita, dhèwèké maringi akèh sumbangan kanthi murah ati, mènèhaké emas lan pérak.

Ing sacedhake kutha ana biara ing Taven, kang dienggoni satus telung puluh biarawati, sing kabecikané akèh dadi omonganing wong: ora ana siji waé sing ngombe anggur, utawa nyicipi lenga, anggur utawa woh-wohan apa waé. Sawetara saka wong-wong mau, sing mlebu biara nalika isih bocah, durung tau ndeleng woh-wohan. Panganané mung roti lan banyu, sup sayur lan godhong-godhongan, malah tanpa lenga. Padha mangan sapisan saben dina, ing wayah sore; sawetara mangan saben rong dina sapisan, déné liyané mung mangan sethithik saben rong dina. Padha ora tau ngaso utawa adus. Bab adus, ora ana pitakon bab kuwi: padha ora tahan krungu ngenani mbukak awak, lan tembung 'adus' digunakake ing antarané wong-wong mau minangka cacian, sumber isin lan guyonan. Kasur siji-sijiné mung kaos rami ing lemah, dawane telung hasta lan ambané siji hasta: ing kono padha turu, lan sanajan mangkono mung sethithik. Sandhangané dumadi saka klambi kasar sing dawa tekan lemah lan nutupi sikilé. Lan saben-saben padha nyambut gawe miturut kemampuané, sak kuwasaé. Nalika ana ing antarané sing lara, dhèwèké ora ngombe obat, nanging nampa lara kuwi kanthi rasa syukur, kaya nampa berkah ageng saka Gusti Allah, lan mung ngandelaké pitulungané Gusti Allah. Ora ana siji waé sing tau ninggal tembok biara utawa ngomong karo pengunjung; kabèh komunikasi dilakokaké liwat siji panjaga gapura: kabèh semangaté ditujokaké kanggo ngomong karo Gusti Allah ing pandonga lan nyenengaké Panjenengané. Mulane, Gusti Allah nampa pandonga-pandonga mau lan nindakake akèh mujijat kanggo wong-wong mau, maringi panyembuhan marang kabèh wong lara sing padha teka ing kana. Janda sing pinaringan berkah, Eupraxia, banget kagum marang biara iki lan cara urip para biarawati sing mulya; dhèwèké asring sowan menyang kana karo anaké lan nggawa lilin lan kemenyan menyang gréja. Sawijining dina dhèwèké kandha marang abbes lan para sesepuh biara liyané:

'Aku kepéngin nyumbangaké sesajen cilik marang biara panjenengan, yaiku rong puluh utawa telung puluh liter emas[5306] , supaya panjenengan padha ndedonga marang Gusti Allah kanggo aku, kanggo anakku wadon, lan kanggo bapaké sing wis seda, Antigonus.'

Biarawati Agung—sing biyen dadi diakonès ing[5307] lan dijenengi Theodula—mangsuli marang dhèwèké kaya mangkéné:

[5306] Liter iku sawijining unit bobot sing padha karo watara siji pon.

[5307] Diakones wis ana wiwit jaman Para Rasul. Rasul Paulus, ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:1), nyebutake Phoebe, sing dadi 'pelayan gréja ing Cenchrea'; Ing jaman sawisé para Rasul, para diakonis kerep kasebut ing konsili ekumenis (Konsili Ekumenis Kapisan, Kanon 19; Konsili Ekumenis Kapapat, Kanon 15; Konsili Ekumenis Kapat, Kanon 14), uga déning Bapa-Bapa Gereja lan para guru, lan déning para kaisar ing undhang-undhangé (Yustinianus, Novela 3, 6 lan 123). Wiwitane, diakonis dipilih utamane saka para perawan, lan saka para janda mung sing 'setya lan taat, sing tau omah-omah mung sapisan' (Konstitusi Apostolik, Buku VI, 18); nanging ing jaman Kaisar Yustinian diparingi idin kanggo milih saka loro-lorone klompok, lan pancen sadurunge umur 40 taun, sanadyan pelayanan sejati mung dipasrahaké marang wong-wong mau sawisé tekan umur kuwi. (Konsili Ekumenis Kaping Papat, Kanon 15; Novela Yustinian 123); mung wanita sing misuwur amarga urip sing taat langsung diangkat dadi diakonis tanpa masa percobaan. Tugas-tugas diakonis yaiku: 1) padha nyiapake wanita kanggo baptisan; 2) padha mbantu para pelayan Gereja nalika baptisan wanita; 3) padha nindakake macem-macem tugas sing diparingake uskup babagan wanita – ngunjungi wong lara lan wong sing lagi kasangsaran; 4) padha njaga tertib lan tata krama ing gereja antarané wanita lan bocah-bocah.

Gusti, para abdi putri panjenengan punika boten mbutuhaken emas utawi bandha donya punapa-punapa: sampun nilar sedaya ing donya punika supados anggep pantes nampi berkah langgeng; mulane, kita boten karsa gadhah punapa-punapa ing bumi, supados boten kelangan kasugihan swarga. Nanging, supaya sampeyan ora kuciwa, gawa sethithik lenga kanggo lampu gréja, sawetara lilin lan kemenyan, lan sampeyan bakal nampa ganjaran saka Gusti kanggo iki."

Eupraxia nindakake kuwi, banjur nyuwun marang Ibu Superior lan kabèh biarawati supaya ndedonga kanggo bojone Antigonus lan putriné.

Sawijining dina, nalika Eupraxia teka kaya biasane ing biara iki, abbes, kaya diilhami dening Rohé Gusti, kandha marang bocah wadon ciliké Eupraxia:

'Nona Eupraxia, apa sampeyan tresna marang biara iki lan para biarawati iki?'

'Inggih, Bu,' wangsulane, 'kula tresna dhumateng panjenengan.'

'Yen kowe tresna marang kita,' nerusake Ibu Superior, 'mangkono tetep kene dadi biarawati.'

Anak wadon mau mangsuli:

'Satemene, yen ibuku ora sedhih, aku ora bakal ninggal kene.'

Banjur Ibu Superior takon marang dheweke:

'Ceritakake sing sejatine: sapa sing luwih kowe tresnani – aku apa tunanganmu?'

"Aku ora kenal dhèwèké," wangsul bocah wadon mau, "nanging aku kenal lan tresna marang kowe. Mula kandhaa, sapa sing luwih kowe tresnani: aku apa Sing kowe sebut Calon Bojo?"

Ibu Superior mangsuli:

'Kita tresna marang kowe lan marang Kristus kita.'

Kanggo iki, bocah wadon mau ngakoni:

'Lan aku tresna marang kowe lan Kristusmu.'

Lan ibuné, Eupraxia, lungguh ngrungokaké tembung wicaksana anaké, lan luh kang akèh mili saka mripaté. Biarawati mau uga ngrungokake kanthi welas asih marang tembung bocah cilik mau lan gumun kepiye dheweke, sing isih bocah – umuré durung pitu taun – bisa mangsuli kanthi wicaksana. Akhire, ibuné, amarga welas marang anaké, kandha marang dheweke:

'Ayo, anakku, ayo padha mulih; wis bengi.'

Nanging bocah wadon mau mangsuli:

Aku bakal tetep ing kene karo Ibu Superior.'

Kanggo kuwi, Ibu Superior kandha marang dheweke:

'Muliha karo ibumu; kowe ora kena manggon ing kene: mung wanita enom sing wis nyawisake awake dhewe marang Kristus sing kena manggon ing kene.'

– 'Nanging Kristus ana ing endi?' pitakon bocah wadon. Ibu Superior bungah lan nunjukake ikon Kristus. Bocah wadon mlayu menyang kana, nyium ikon Sang Juruwilaha lan, nalika mbalik marang Ibu Superior, kandha:

"Satemene, aku uga nyawisake awakku marang Kristus lan ora bakal lunga saka kene karo ibuku, nanging bakal tetep kene karo Ibu," ujare bocah wadon cilik mau.

"Anakku," sanggah Ibu Superior, "kowe ora duwe apa-apa kanggo turu; kowe ora bisa tetep ing kene."

'Apa waé sing kok turu ing dhuwuré, aku uga bakal turu ing dhuwuré,' wangsul bocah wadon mau.

Malam wis mlebu bengi, lan ibune lan abbes terus nyoba kanthi macem-macem cara supaya bocah wadon iku lunga saka biara lan mulih, nanging ora ana gunane, amarga dheweke ora nduweni niat lunga. Akhire, abbes kandha marang dheweke:

'Anakku, yen kowe kepengin manggon ing kene, kowe kudu sinau maca lan nulis, sinau Mazmur, lan puasa nganti sonten, kaya para biarawati liyane.'

'Aku bakal puasa,' ujare bocah wadon mau sarujuk, 'lan aku bakal sinau kabeh, mung ayo aku tetep kene.'

Banjur Ibu Superior kandha marang ibuné:

'Gusti, tinggalna dhèwèké ing kéné: aku weruh yèn sih rahmaté Gusti wis sumunar marang dhèwèké; yèn pakaryané bapakné sing adil lan uripmu sing suci, bebarengan karo pandonga lan berkah saka kowé loro, nuntun dhèwèké marang urip langgeng.'

Banjur Eupraxia sing mulya nggawa putrine menyang ikon Sang Juruwilujeng, ngangkat tangané dhuwur lan kandha karo luh:

'Gusti Yesus Kristus, rawatna bocah iki: dhèwèké kepéngin marang Panjenengan, dhèwèké wis nyerahaké awaké dhéwé marang Panjenengan!'

Banjur dhèwèké ngadhep bocah wadon mau:

'Eupraxia, putriku! Mugi Gusti Allah, ingkang sampurna ngadegake gunung-gunung, ngadegake kowe ing ajrih marang Panjenengané.'

Kanthi tembung-tembung iku, dhèwèké nyerahaké bocah wadon mau marang Ibu Superior, nalika dhèwèké dhéwé nangis lan nggebuk dhadhané, lan kabèh biarawati nangis bareng dhèwèké. Lan mangkono dhèwèké ninggalaké biara, sawisé nyerahaké anaké marang Gusti Allah.

Esuk banget ing dina candhake, dheweke bali menyang biara. Ibu biara njupuk bocah wadon Eupraxia, nuntun dheweke mlebu gréja lan sawisé ndedonga, ngagemake busana biara malaikat ing ngarepe ibune. Ibune, nalika weruh dheweke nganggo busana malaikat, ngangkat tangane menyang langit lan miwiti ndedonga marang Gusti Allah kanggo dheweke kaya mangkéné:

'Raja langgeng, Panjenengan sing miwiti pakaryan becik iki ing dhèwèké, paringana kasampurnan—mugi dhèwèké bisa nepaki kersa Panjenengan sing suci; mugi anak piatu iki, sing wis nyawisake dhiri marang Panjenengan wiwit cilik, pinaringan welas asih ing ngarsané Panjenengan, Sang Pencipta.'

Banjur dhèwèké takon marang putriné:

'Anakku, apa kowe seneng sandhangan biara iki?'

'Inggih, kula remen,' wangsul bocah wadon mau, 'merga kula sampun mireng saking Ibu Superior lan para biarawati liyane menawa Kristus maringi busana punika minangka pratandha tunangan dhumateng tiyang-tiyang ingkang tresna dhumateng Panjenenganipun.'

Ibune mangsuli:

'Mugi Kristus, kang marem marang kowe, anakku, maringi kowe papan ing kraton swarga.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nyium putriné; banjur, sawisé pamitan marang Ibu Superior lan kabèh biarawati, dhèwèké ninggalaké biara. Miturut kabiasaané, dhèwèké miwiti ngunjungi biara-biara liya ing Mesir—boh sing ana ing ara-ara samun lan sing ana ing kutha—uga panggonan wong mlarat, nggunakake bandha kanggo mbantu kabèh wong mlarat lan sing butuh pitulungan. Kabar bab janda suci Eupraxia, bab pakaryan becik lan akèh tumindak welas asihé, nyebar nganti adoh lan amba; kabar iki malah tekan Kaisar Theodosius Agung dhéwé lan para bangsawané; kabèh padha gumun marang cara uripé lan padha muji Gusti Allah, sing maringi kekuwatan marang dhèwèké. Konon dhèwèké ora mangan iwak, ora ngombe anggur, puasa saben dina nganti sonten, lan ing pungkasan sonten mung mangan panganan puasa sethithik banget, kaya kutya , utawa sayuran; kabèh wong gumun marang pangendalian dhiri sing kaya ngono, merga dhèwèké sugih banget. Sawisé sawetara taun, ibu kepala biara sing kasebut mau ngajak janda salehah Eupraxia menyang kamaré lan kandha marang dhèwèké kanthi rahasia:

'Gusti, kula badhé ngandhani bab wigati, nanging aja kagèt.'

'Mangga, ibu, apa sing panjenengan kersa,' wong wadon iku mangsuli. Sang biarawati banjur ngendika kaya mangkene:

'Yen panjenengan kersa ngatur babagan putri panjenengan, tindakna tanpa tundha. Kula mirsani garwa panjenengan Antigonus ing pangimpen, ngadeg kanthi kamulyan ageng ing ngarsane Gusti Kristus lan nyuwun dhumateng Panjenengan supados ninggal badan lan manggon kaliyan piyambakipun, ngrasakaken kamulyan ingkang sami kados ingkang dipunparingi dhumateng piyambakipun lumantar gesangipun ingkang luhung.'

Krungu kuwi, wanita sing taat iku ora mung ora kaget, nanging malah bungah banget: dhèwèké kepéngin ninggalaké awaké lan menyang marang Kristus. Dhèwèké langsung nelpon anaké, sing umuré watara rolas taun, lan kandha marang dhèwèké:

'Anakku, Eupraxia! Kristus wis nelpon aku, kaya sing wis diandharake Ibu Superior, lan dina pangliyaning aku wis cedhak; mulane, aku nyerahake kabèh bandha bapakmu lan bandha aku marang kowe; aturana kanthi jujur, supaya kowe bisa waris Kerajaan Swarga.'

Perawan Eupraxia nangis lan kandha:

'Aduh aku! Aku ditinggal piyambakan, dadi yatim piatu!'

Anakku, kowe wis duwe Kristus minangka Bapakmu, sing wis dadi tunangamu; kowe ora bakal dadi yatim piatu sing kesepian: minangka gantiné ibumu, kowe bakal duwe Ibu Superior; mung usaha nepati apa sing wis

kowe janjèkaké marang Kristus. Wedi marang Gusti, ngajeni marang para sesamamu, lan manut kanthi andhap asor; aja tau mikir ing atimu yen kowe keturunan bangsawan, lan aja ngomong: 'Wong-wong kuwi kudune makarya kanggo aku, dudu aku sing kudu makarya kanggo wong-wong kuwi,' nanging andhap asor, lan Gusti bakal tresna marang kowe; dadi mlarat ing donya, lan kowe bakal sugih ing swarga. Delengen, kabeh ana ing tanganmu: yen biara butuh dhuwit, wenehana sak pantesé, lan ndedongakna aku lan bapakmu, supaya kita nampa sih-rahmaté Gusti lan dibebasaké saka sangsara langgeng.

Pitutur kaya ngono sing diwenehake Eupraxia sing Kaberkahan marang putrine; telung dina sawisé, piyambakipun pindhah menyang Gusti lan dikubur ing biara kuwi.

Nalika raja krungu yèn Eupraxia, garwané Antigonus, wis seda, dhèwèké nyaur sénator sing putrané wis tunangan karo Eupraxia, lan kandha yèn dhèwèké wis nyingkiri donya lan mlebu biara. Senator mau banjur nyuwun kanthi tulus marang raja supaya langsung ngutus wong kanggo ngajak dhèwèké, supaya dhèwèké bisa langsung teka ing Konstantinopel marang calon bojone lan mantenané bisa kelakon. Raja enggal manut. Nanging Eupraxia, pangantené Kristus, sawisé nampa lan maca layangé raja, ngguyu, lungguh lan nulis ing ngisor iki marang dhèwèké kanthi pribadi:

Ya Sang Prabu! Beneran Panjenengan dhawuh marang abdi, supaya ninggalaké Kristus lan nyawiji karo manungsa fana sing bakal musna, sing saiki urip nanging sesuk bakal dipangan ulat? Aja meksa abdi nindakake iki. Lan aja nganti wong iku ngganggu Panjenengan amarga abdi: amarga abdi wis dadi pangantené Kristus, lan abdi ora kena ngapusi Panjenengané. Nanging kula nyuwun dhumateng Paduka, minangka pangeling bapak lan ibu kula, supados ngasta sedaya bandha-bandhaipun lan maringi dhateng gréja-gréja suci lan biara-biara, dhateng tiyang mlarat, janda, lan yatim piatu; banjur, bebasna para budak lanang lan wadon lan dhawuhna marang para pangurus tanahé bapak lan ibu kula supaya ngapura kabèh utang sing dadi hakipun: tindakna kabèh punika kados ingkang pantes, dhuh Panjèn, supados kula saged ngabdi dhumateng Kristus kula, ingkang sampun kula pasrahaken dhumateng Panjenenganipun kabèh jiwa kula, tanpa was-was utawi alangan. Duh Sang Prabu lan Pramawati, mugi panjenengan sami ndedonga dhumateng Gusti kangge kula, abdi panjenengan, supados Panjenenganipun kersa nganggép kula pantes ngabdi dhumateng Panjenenganipun.

Sawisé nulis wangsulan iki kanthi tangané dhéwé, Eupraxia nyegel lan maringi marang utusan; dhèwèké banjur bali menyang Konstantinopel. Nalika nampa layangé Eupraxia, raja maca layang iku sacara pribadi karo ratu, lan padha ngucuraké akèh luh amarga emosi lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo Eupraxia. Esuké, sang kaisar ngundang kabèh bangsawan, kalebu bapaké priya sing wis dijodhokaké karo Eupraxia, lan mréntahaké supaya layangé Eupraxia diwaca ing ngarepé kabèh; kabèh sing krungu maca kuwi ngucapaké kanthi nangis:

'Duh Pangeran, pancen putri iki keturunan paduka, anak ayu saka wong tuwa sing ayu, Antigonus lan Eupraxia, keturunan suci saka silsilah suci!'

Lan kabèh, kaya siji swara, memuji Gusti Allah amarga dhèwèké. Bapak calon bojone uga ora wani ngomong apa-apa marang raja bab Eupraxia. Raja, ing sisihé, ngatur kabèh kagungané—sing wis diparingaké wong tuwané—kaya sing pantes, mbagi marang gréja-gréja lan wong mlarat, lan kanthi mangkono nepaki pangajabé; sawisé urip sawatara wektu sawisé kuwi, raja séda lan bali marang Gusti. Bab Eupraxia, dhèwèké wiwit luwih tekun nyawisaké dhiri kanggo nyenengaké Gusti, nglakoni puasa ngluwihi kekuwatané; Dhèwèké umuré rolas taun nalika milih cara urip sing paling ketat. Wiwitané dhèwèké mung mangan sapisan saben dina, ing wayah sore, nanging banjur dhèwèké wiwit puasa nganti esuk, lan pungkasané nganti telung dina. Dheweke kerja keras, ngladeni para biarawati kanthi semangat sing paling gedhe lan kanthi andhap asor nindakake tugas sing paling reged: ngresiki ruang makan lan sel-sel liyane, nyiapake amben para biarawati, nggawa banyu lan kayu bakar menyang pawon, masak panganan, ngumbah piring, lan ing kabeh tugase biara ora ana sing luwih semangat tinimbang dheweke. Ana adat ing biara kuwi: yen ana biarawati sing digodha setan nalika turu, dhèwèké kudu langsung nglapor marang abbes; sing banjur ndedonga marang Gusti kanthi luh ing mripat supaya Panjenengané ngusir setan saka biarawati kuwi, lan maringi piwulang supaya nglumpukaké watu, nyebarake ing sangisore kasur ambené saka rambut lan turu ing kana, lan nyebarake abu ing kasur mau lan turu kaya ngono sajrone sepuluh dina. Sawijining dina, Eupraxia uga ngalami godaan saka setan nalika turu; mula dheweke nglumpukake watu ing sangisore kasur ambené lan nyebar abu ing ndhuwuré. Nalika ndeleng kuwi, ibu superior mesem lan kandha marang salah siji biarawati sepuh:

'Delengen, bocah wadon iki uga wis wiwit nandhang sangsara amarga setan!'

Lan dhèwèké wiwit ndedonga kanggo dhèwèké:

'Ya Gusti, sing wis nyipta dheweke miturut rupa Panjenengan,' pangandikane, 'lan wis paring dhawuh supaya dheweke milih urip monastik iki, kiyatna ing ajrih Panjenengan lan jaga dheweke saka godaan setan!'

Banjur dhèwèké nyaur Eupraxia lan takon:

'Ngapa kowe ora ngandhani aku yèn kowe lagi digoda setan, nanging malah ndhelikaké marang aku?'

Lan dhèwèké tiba ing sikilé abbess, kandha:

"Ampunana kula, ibu, amarga kula isin banget nganti ora wani nyritakaké marang ibu."

"Anakku," pangajabé nguwatké, "iki wiwitan perjuanganmu nglawan mungsuh; ayo semangat, supaya kowe bisa ngalahaké lan nampa mahkotamu!"

Sawisé sawatara wektu, Eupraxia malih digoda déning setan lan ngandhani rahasia marang sedulur wadon sing aranè Julia, sing nresnani dhèwèké banget lan nuntun dhèwèké ing upaya spiritual. Lan Julia kandha marang dhèwèké:

"Nyak Eupraxia, aja ndhelikake iki marang Ibu Superior, nanging critakna marang dhèwèké kaya sing pantes, supaya dhèwèké bisa ndedonga kanggo kowe; kabaré nalika isih enom dhèwèké uga wis ngalami akèh godaan saka setan." Konon ana sawijining wengi, sawisé ngalami cobaan abot, dhèwèké metu saka selé, ngadeg ing panggonan mbukak, ngangkat tangané menyang langit, lan tetep ana ing kono patang puluh dina lan patang puluh wengi tanpa mangan, tanpa ngombe, tanpa turu, ngadeg lan ndedonga marang Gusti, nganti dhèwèké bisa ngalahaké setan. Kita kabeh digodha mungsuh, nanging kita ngarep-arep kanthi pitulungané Kristus bakal ngungkuli panggodha. Mula, sedulur, aja kaget, aja bingung, nanging critakna marang ibu abbes sakcepete apa sing wis kelakon marang kowe; aja isin!

Krungu mangkono, Eupraxia matur nuwun marang Julia:

'Mugi Gusti paring pitulungan marang kowe, adhik, amarga wis maringi piwulang lan nguwatake atiku: aku bakal lunga lan nyritakake marang Ibu Pangreh apa sing wis kelakon marang aku.'

'Lan aja mung ngandhani dhèwèké,' tambah Julia, 'nanging uga nyuwun dhèwèké supaya ndedonga kanggo kowe lan nguwatké tekadmu.'

Eupraxia banjur marani ibu superior lan nyritakaké bab godaan setan. Ibu superior kandha marang dhèwèké:

'Aja kaget karo iki, anakku; setan nyerang kita nganggo kabèh senjata, nanging aja wedi; ajeg lan ajar, supaya dhèwèké ora ngalahaké kowe.' Kowe isih bakal ngadhepi akèh godaan saka dheweke; nanging usaha ngalahake dheweke lan nampa mahkota kamenangan saka Kristus, mantenmu. Tambahna puasamu sak isa-isanmu: pakurmatan diparingake kanggo gaweyan kaya ngono. Critakna marang aku, anakku, kowe puasa kepiye?

'Aku mangan sapisan saben rong dina,' wangsulane Eupraxia.

'Tambahaké siji dina manèh ing puasamu,' pangandikane abbes, 'lan mangan ing dina kapapat sawisé surup.'

Eupraxia nampa piwulang iki kanthi kabungahan

Eupraxia wis tekan umur rong puluh taun; dhèwèké wis diwasa lan ayu, – nuduhaké kaluhuran keturunané. Sawisé digodha manèh, dhèwèké nyritakaké marang biarawati kepala, lan biarawati kepala kandha marang dhèwèké:

'Maju, anakku, lan gawa watu-watu iki menyang kene lan susun ing sacedhake pawon.'

Eupraxia langsung miwiti nggawa watu-watu kuwi. Ana sawetara sing gedhé, sing sanajan loro biarawati sing kuwat bakal kesulitan ngangkat. Nanging dheweke ngangkat watu-watu mau dhewekan, munggahake ing pundhaké lan nggawa: dheweke kuwat ing awak, nanging luwih kuwat manèh ing patuh, lan dheweke ora njaluk pitulungan sapa waé—ora amarga watu-watu mau abot, ora amarga dheweke luwe utawa kesel—nanging nindakake dhawuh mau kanthi semangat. Sawisé dhèwèké nggawa kabèh watu kuwi, sawetara dina sawisé, abbes manèh kandha marang dhèwèké:

'Ora, ora bener watu-watu iki diparingake ing sacedhake pawon; balekna maneh menyang panggonane sing asli.'

Dheweke ora mbantah sak cilik wae, nanging langsung miwiti maneh lan kanthi tliti nindakake apa sing wis diprentahake. Para biarawati padha gumun marang patuhé, sabaré, lan rajiné; ana sing luwih enom padha ngguyu, déné liyané kandha:

– 'Tenang atimu, Suster Eupraxia, ajeg atimu!'

Nanging dheweke tetep ceria lan nyanyi nalika makarya. Gaweyané terus lumaku telung puluh dina, nalika sang biarawati mrentah dheweke supaya ninggalaké tugas kuwi lan ngutus dheweke kanggo ngladèni ing pawon roti. Dheweke nindakake saben dhawuh kanthi kabungahan gedhe; kadhangkala dheweke nyaring glepung ing pawon roti, nguleni adonan lan ngganggang roti; kadhangkala dheweke masak panganan ing pawon lan nyabet kayu; kadhangkala dheweke ngladeni para biarawati ing ruang makan: lan ing ora ana tugase dheweke tau males, mbantah, sembrono utawa nggrundel, nanging ing saben pangabdian dhèwèké alus, manut, tliti, lan sabar. Sanadyan mangkono, dhèwèké ora tau kélangan pandonga tengah wengi sing biasané, uga kidungan esuk, uga jam pisan, telu, enem, lan sangang; lan sawisé kidungan sonten, dhèwèké ngladèni dhaharan marang para biarawati sing lagi puasa.

Setan nyoba maneh ngganggu dheweke kanthi godaan ing wayah bengi. Ing sawijining wengi dheweke muncul ing ngimpi kanthi wujud priya enom sing biyen wis dijodhokake marang dheweke: kaya-kaya digandhengake karo pasukan prajurit, dheweke teka arep nyulik dheweke lan narik kanthi paksa saka biara. Dheweke lagi ngglethak ing amben lan, nalika turu, wiwit njerit lan nyuwun tulung marang sedulure supaya mbantu dheweke lolos saka cengkraman wong sing nyulik. Jerité kuwi mbangun para biarawati; padha mlayu marani dhèwèké, mbangun dhèwèké, lan wiwit takon kenapa dhèwèké muni kenceng. Dhèwèké nyritakaké bab godaan setan sing dideleng ing impené, lan kabèh padha ndedonga kanggo dhèwèké. Nalika goda kuwi ngganggu dhèwèké manèh, ibu kepala biara kandha marang dhèwèké:

'Ati-ati, anakku Eupraxia, supaya setan ora ngaruhi pikiranmu, supaya jerih payahmu ora sia-sia; sabar sithik maneh, lawan dheweke kanthi wani, lan dheweke bakal mlayu saka kowe.'

Lan Julia uga kandha marang Eupraxia:

'Adhik, yèn saiki kita ora perang nglawan mungsuh lan ngalahaké dhèwèké nalika isih enom lan kuwat, kepiyé carané kita bakal ngalahaké dhèwèké nalika wis tuwa?'

Eupraxia mangsuli marang dhèwèké:

'Sak suwéné Gusti urip, adhiku Julia, yèn ibu abbess maréntahaké aku, aku ora bakal mangan sajroning seminggu nganti, kanthi pitulungan Gusti, aku menang nglawan mungsuh sing nggodha aku.'

'Saestu, adhiku,' wangsul Julia, 'aku ora bisa puasa suwene kaya ngono, nanging yen kowe bisa, iku becik; ora ana siji wae ing saindenging biara sing bisa tahan ora mangan sakweke, kejaba Ibuku Abbes.'

Mula Eupraxia menyang Ibu Superior lan nyuwun idin kanggo nindakake puasa kaya ngono supaya dheweke bisa ora mangan sajrone seminggu. Ibu Superior mangsuli:

'Tindakna sak kuwasa kowe, anakku; muga-muga Pangripta kowe, Gusti Allah, maringi kekuwatan lan ngreksa kowe supaya bisa ngalahake setan!'

Lan Eupraxia banjur wiwit puasa sak minggu, mung mangan ing dina Minggu, nalika bebarengan ora nglirwakake tugase monastik utawa pangabdian marang para biarawati, nganti kabeh wong gumun marang prestasi gedhene. "Kita wis ngawasi Eupraxia sak suwéné setaun iki," kandha sawatara biarawati, "ya, apa kita tau weruh dhèwèké lungguh, sanajan pas dhahar? Ora, kita ora tau weruh dhèwèké kaya ngono – kajaba mbok menawa pas dhèwèké turu ing amben bengi – lan sanadyan mangkono dhèwèké isih mangan sambil ngadeg.

Lan kabèh para biarawati padha tresna marang dhèwèké amarga dhèwèké kerja keras lan andhap asor banget, sanadyan asalé saka kulawarga kraton, lan padha ndedonga marang Gusti Allah supaya paring dhèwèké kekuwatan lan kaslametan.

Antarane para biarawati ana siji sing jenenge Hermana, sing konon asalé saka bocah budhak sing prasaja lan mlarat; dhèwèké siji-sijiné ora tresna marang Eupraxia sing ditresnani kabèh wong: setan nyurung rasa iri ing atiné. Ing sawijining dina, Hermana nemokaké Eupraxia piyambak ing pawon, lagi kerja keras, banjur miwiti rebutan:

'Eupraxia puasa sedina muput sak minggu, nanging kita ora bisa; apa sing kudu kita lakoni yen abbes mréntahaké kita puasa kaya ngono?'

Eupraxia mangsuli:

Aku nyuwun pangapunten, adhik, nanging Gusti kita sing agung wis maringi dhawuh marang saben kita supaya nindakake apa sing bisa, lan dhèwèké ora meksa tugas iki marang aku.

Hermana, nalika nesu, kandha:

'Kowe penipu, kowe kebak akal licik! Sapa sing ora ngerti yèn kowe nindakake iki kanthi sengaja amarga kepéngin kamulyan sia-sia, supaya kabèh wong bisa ndeleng lan muji kowe: kowe péngin pangkaté pindhah marang kowe sawisé abéssé seda; nanging aku yakin, demi Gusti, kowe ora bakal tau mréntah kita!'

Eupraxia kanthi andhap asor nyuwun pangapunten ing sikilé.

'Nyuwun pangapunten, Gusti,' pangandikane, 'kula sampun dosa ing ngarsaning Gusti lan ing ngarsamu!'

Nalika abbes krungu bab iki, dhèwèké nyaur Hermana lan miwiti nyalahké dhèwèké ing ngarep kabèh biarawati:

'Kowe abdi sing jahat lan ora takwa! Apa salah Eupraxia marang kowe nganti kowe ngalangi pakaryan ibadahé? Kowe bakal dikucilaké saka ibadah greja lan dhahar bareng para biarawati, amarga kowe ora pantes!'

Eupraxia nangis-nangis nyuwun marang Ibu Superior supaya ngapura Germana suwene wektu, nanging telung puluh dina dheweke ora bisa meyakinke; ing dina kaping telung puluh, Eupraxia nggawa Julia bareng lan nyuwun marang para suster sepuh supaya dadi perantara marang Ibu Superior kanggo ngapura Germana. Ibu Superior ngundang Germana lan kandha marang dheweke:

'Apa kowe ora nyadari, wong wadon sengsara, sepira gedhene ala yen ngalangi sapa wae nindakake kabecikan? Apa kowe ora mikir yen dheweke iku putri senator, keturunan bangsawan, nanging andhap asor banget, setya marang Gusti, lan ora pantes ngladeni kowe?'

Banjur kabèh para biarawati padha nyuwun marang Ibu Superior kanggo Germana; pungkasané padha bisa meyakaké, lan Germana diparingi pangapura. Mangkono, mungsuh sing katon samentara nyimpen niaté jahat, déné mungsuh sing ora katon, ya iku setan, ora nate mandheg perang nglawan Eupraxia, nesu amarga dhèwèké kalah déning andhap asoré. Mangkono, sawijining wengi dheweke ngisi pikirane karo impen-impen donya sing ala, sing banget ngganggu atine. Ngrasakake serangan sengit saka mungsuh sing nyerang dheweke, dheweke mumbul saka amben, nggawe pratandha salib, lan ninggalake sel-e; Ing pekarangan, dhèwèké ngadeg ing panggonan sing istimewa, ngulurkèkake tangané menyang langit, nancepake mripat lan pikirané marang langit, lan ngadeg ing kono ndedonga awan lan bengi, ora obah sak inci saka panggonan kuwi, kaya wong kang akare nancep ing lemah, suwéné patang puluh dina; sajrone wektu kuwi dhèwèké ora ngombe utawa mangan, ora ngomong karo sapa-sapa, ora turu, lan ora nundhuhake tangané. Ing wiwitan pangjagane, sang biarawati kepala, sawisé krungu bab iki, teka marang dheweke lan kandha:

'Mugi Gusti maringi kekuwatan marang kowe, anakku, lan paring sabar!'

Wektu kuwi umuré Eupraxia rong puluh lima taun. Sawisé dhèwèké ngadeg rong minggu, abbes lan para biarawati padha nyawang kanthi mesem marang ketekunané lan padha bungah kanggo dhèwèké. Telung puluh dina wis kliwat, lan para biarawati wiwit gumun lan kandha marang abbes:

'Ibu, kayane Eupraxia kepengin ngrampungake puasa patang puluh dina Ibu, kaya sing biyen Ibu lakoni.'

'Mugi Gusti paring kekuwatan marang dhèwèké,' wangsulé Ibu Superior, 'ayok padha ndedonga kanggo dhèwèké!'

Sawisé patang puluh dina kliwat, dhèwèké isih tahan limang dina manèh, banjur ambruk amarga kesel banget, tiba ing lemah lan ngglethak kaya mati. Para biarawati padha nglumpuk, nggawa dhèwèké menyang kamar lan ora bisa mbengkokaké lengené: dhèwèké kaku kaya papan lan ora bisa ngucapaké sak tembung. Ibu Superior nggawa panganan, nyedhaki ing lambéné lan kandha:

'Anakku, Eupraxia! Ing asmané Gusti Yesus Kristus, panganana!'

Lan sakwise kuwi dhèwèké langsung njupuk panganan mau, dipangan lan wiwit ngomong; kekuwatane bali manèh lan dhèwèké bisa tangi; wong-wong banjur nggawa dhèwèké menyang gréja, matur nuwun marang Gusti Kristus, sing wis maringi kekuwatan marang abdi-Nya kanggo tumindak sing nggumunake kuwi. Sawisé kuwi, Eupraxia wiwit alon-alon mangan lan mari.

Wiwit wektu kuwi, setan ora bisa maneh ngganggu Eupraxia nganggo pikiran ala utawa nggugah hawa napsu daging: panganten Kristus wis nggayuh kamenangan mutlak marang godha-godhane; mula setan wiwit nyusun rencana liya marang dheweke, kaya pembunuh wiwitane (Yohanes 8:44): dheweke nyoba njupuk nyawane sakabehe kanthi cara kaya ngene. Ing sawijining dina, Eupraxia sing kabegjan lunga bareng karo juru ngangkat banyu menyang sumur kanggo njupuk banyu; lan setan, kanthi idiné Gusti, nyekel dhèwèké lan mbuwang dhèwèké menyang sumur; dhèwèké, miturut sing diceritakaké dhèwèké dhéwé sawisé kuwi, tekan

dhasar sumur nganggo sirahé, nanging sawisé munggah manèh, dhèwèké nyekel tali sing ngglantung saka ember ing sumur lan muni banter:

'Gusti Yesus Kristus, tulung aku!'

Ana swara rame-rame nglaporake yèn Eupraxia wis tiba ing sumur; para biarawati padha kumpul karo abbes lan narik dhèwèké metu. Dhèwèké banjur nglètakaké tandha salib lan kandha kanthi mesem:

Kristusku urip! Kowe ora bakal ngalahake aku, setan; aku ora bakal nyerah marang kowe: nganti dina iki aku nggawa banyu ing siji wadhah; wiwit saiki aku bakal nggawa ing loro.'

Lan mangkono dhèwèké wiwit nindakake. Sawisé kuwi, dhèwèké kudu nyabet kayu kanggo pawon; nalika dhèwèké ngacungaké kapak kanggo nyabet kayu gelondongan, setan nggawe tangane selip; dhèwèké nyabet sikilé dhéwé nganggo kapak lan mbukak betisé; lukane jero banget, lan akèh getih. Amarga kesel, dhèwèké tiba ing lemah lan ngglethak kaya mati. Julia weruh kahanan kuwi; dhèwèké kaget banget, muni banter, lan mlayu marang seduluré, ngandhani yèn Eupraxia wis tatu sikilé nganggo kapak lan wis seda. Para biarawati padha nglumpuk ngubengi dhèwèké, nangis: abbess teka, nyawuraké banyu adhem ing pasuryané lan, nggawé pratandha salib ing dhèwèké, kandha:

'Anakku, Eupraxia! Napa kowe wis ora ana urip? Delengen munggah lan ngomong marang sedulurmu: padha sedhih kangen marang kowe.'

Dheweke mbukak mripate lan kandha marang Ibu Superior:

'Aja nangis, Ibu sing tak tresnani; nyawaku isih ana ing jeroning awakku.'

Banjur Ibu Superior ngadhep Gusti kanthi pandonga:

'Gusti Yesus Kristus! Paringi waras abdi Panjenengan; amarga Panjenengan piyambakipun sanget sangsara.'

Banjur, sawisé ngiket sikilé nganggo jilbab rambut, Ibu Superior ngangkat Eupraxia lan arep nggawa dhèwèké menyang selé. Nanging dhèwèké, ndelok sakupengé lan weruh kayu bakar sing ana ing kana, kandha:

'Demi Gustiku sing urip! Aku ora bakal ninggal kéné nganti aku wis nglumpukaké kayu bakar lan nggawa menyang pawon.'

"Aku sing bakal nglumpukaké," kandha Julia, "kowe turu waé."

Nanging Eupraxia ora ngidini Julia nglumpukake kayu bakar; dhèwèké dhéwé nglumpukake kayu bakar nganti kebak ing tangan lan nggawa menyang pawon. Kanggo tekan pawon, kudu munggah tangga; nalika Eupraxia tekan undhak-undhakan paling dhuwur, setan nyeret sikilé lan ngalang-alangi dhèwèké: sikilé kesangkut ing pinggir sandhangané lan dhèwèké tiba nyangklak pasuryané ing kayu bakar sing digawa; pecahan kayu nancep ing pasuryané cedhak mripaté; Julia njerit, mlayu nyedhak marang dheweke lan kandha:

'Apa aku ora wis ngomong yèn kowe ora isa nggawa kayu bakar? Aku wis ngomong supaya kowe ngaso, nanging kowe ora gelem ngrungokaké aku.'

'Aja sedhih, adhiku,' wangsul Eupraxia, 'tarik ambane kanthi ati-ati saka pasuryanku; mataku ora cilaka, amarga sih-rahmaté Gusti.'

Duri kasebut wis dicopot; getih akèh mili saka lukane; abbes njupuk lenga lan uyah lan sawisé ndedonga, ngolesi lukane, nalika Yulia wiwit nyurung Eupraxia:

'Mangga, ibu, ngglethak ing amben lan ngaso, dene aku bakal ngurusi sedulur-sedulur liyane.'

Nanging Eupraxia mangsuli:

'Sajeroning Gustiku isih urip, aku ora bakal ngaso nganti aku ngrampungake tugasku marang para biarawati.'

Kabeh para biarawati bola-bali nyuwun supaya piyambakipun tilem, amarga lukane nyeri, nanging piyambakipun tetep nolak; piyambakipun tetep ngadeg lan masak panganan, sanadyan getih mili saka loro lukane; piyambakipun ora tilem nganti rampung ngladosi para biarawati lan sajrone dhahar; mung sawisé kabèh tugase rampung piyambakipun menyang ambené ing wayah bengi. Gusti Allah, sing ndeleng kasabarané, enggal marasaké tatué, lan dhèwèké mari. Nanging setan kebak rasa iri lan nyoba manèh ngrusak dhèwèké. Ing sawijining dina, amarga alesan tartamtu, dhèwèké munggah ing sawijining gedhong dhuwur bareng para biarawati; setan mbuwang dhèwèké saka pucuké. Para seduluré sing ana bareng dheweke langsung mlayu mudhun tangga: padha mikir yèn Eupraxia wis remuk matèné amarga tiba saka dhuwur kaya ngono. Nanging dheweke tangi saka lemah tanpa tatu lan mlaku marang wong-wong mau; nalika padha takon apa dheweke remuk, dheweke mangsuli:

Aku ora ngerti kepiye aku tiba utawa kepiye aku bisa tangi.'

Lan kabèh padha muji Gusti Allah, sing wis nylametaké abdi-Nya saka pati.

Ing wektu liyane, nalika dheweke lagi nggodhok sayuran ijo kanggo para biarawati ing kuali lan arep nyopot kuali sing lagi nggodhok saka geni, setan nyeret sikilé; dheweke tiba mburi, lan kuali karo panganan sing lagi nggodhok mili nyabrang rai. Bantune, Julia, muni yèn Eupraxia kesiram, lan kabèh biarawati sing ana ing sacedhaké padha mlayu teka; nanging Eupraxia enggal tangi saka lemah lan kandha marang Julia karo mesem:

'Apa sing kowe lakoni, adhiku? Kowe wis medeni para biarawati lan ibu abbess tanpa sebab!'

Lan kabèh wong bisa weruh yèn pasuryané ora cilaka, ora kobong sanadyan sethithik. Ibu Superior ndelok ing kuali lan weruh yèn banyu godhog sing isih ana ing ngisoré isih nggodhok; banjur dhèwèké takon marang Eupraxia:

'Apa ora ana banyu godhog sing nyiprat marang awakmu?'

'Kanthi gesangé Gusti,' wangsulane, 'rasane kaya banyu adhem, dudu banyu mendidih, sing nyentuh pasuryanku.'

Ibu Superior kaget lan kandha:

'Mugi Gusti ngreksa kowe nganti pungkasan, anakku!'

Banjur, nalika ngomong sacara pribadi karo para sesepuh biara, dhèwèké kandha:

– Kowe weruh, Eupraxia wis diparingi sih dening Gusti: dhèwèké tiba saka atap nanging ora tatu; dhèwèké nyawuraké banyu godhog ing pasuryané nanging tetep ora cilaka.

'Kita bisa weruh,' mangsuli para sedulur wadon, 'menawa Eupraxia iku abdi sejati Gusti Allah lan Gusti nglindhungi dheweke: Panjenengané wis nylametaké dheweke saka akèh cobaan.'

Para wanita—wanita awam—bakal teka menyang biara iki saka kutha cedhak lan desa-desa sakupenge, nggawa anak-anaké sing lara uga sing kesurupan setan: Gusti, kaya sing wis kasebut ing ndhuwur, bakal marasake wong lara lan ngusir setan lumantar pandonga biarawati pimpinan sing taqwa lan para biarawati sing urip manut kersaning Gusti. Padha kumpul ing gréja lan ndedonga bebarengan kanggo manéka wong lara, lan wong-wong mau mari banjur bali menyang omahé kanthi waras. Ana sawijining wanita sing kesurupan ing biara kuwi, sing wiwit isih cilik wis disiksa dening setan galak sing manggon ing jerone awake dheweke—pangeran saka roh-roh najis liyane. Wanita iki diiket nganggo rantai ing tangan lan sikilé; dhèwèké nggrenthèk untu, nyuit, nggelembung ing cangkemé lan muni banter banget, nganti kabèh wong padha wedi karo jerité. Akèh kaping abbes lan para biarawati sepuh ndedonga marang Gusti Allah ing gréja supaya Panjenengané ngusir setan saka wanita sing nandhang sangsara iki, nanging pandongané ora dirungokaké: miturut kersané Gusti Allah, iki bakal dadi mujijat ageng lan pratandha kasucian Eupraxia, pangantené Kristus, kaya sing bakal dicritakaké ing ngisor iki. Ana setan sing nggegirisi banget ing sajroning wanita iki nganti ora ana sing wani nyedhaki; dhèwèké diiket ing tiang ing kamar sangkèp, lan panganané karo ombènané diantaraké saka adoh: padha ngiket mangkuk ing kayu dawa, nglebokaké roti, kacang, lan sayuran ijo ing njero, banjur diuluraké marang dhèwèké; nanging asring dhèwèké nyekel mangkuk saka kayu mau lan mbuwangé marang pasuryané wong-wong sing nggawa. Dheweke diuripake kaya ngono suwene wektu sing dawa ing biara. Ing sawijining dina, penjaga gapura teka marang biarawati kepala kanggo ngandhani yen ana wanita sing teka ing biara karo nangis, digandheng karo bocah wolu taun sing lumpuh lan tuli bisu, lan dheweke nyuwun pandonga supaya bocahé mari. Ibu Superior, amarga wis mangertos lumantar wahyu saka Gusti Allah yèn Eupraxia wis diparingi sih rahmat marasaké lan panguwasa marang roh najis, nyaur dhèwèké lan ngendika:

'Maju, jupuk bocah saka ibune sing lagi ngadeg ing gapura, banjur gawa menyang kene.'

Dheweke banjur lunga, lan nalika weruh bocah iku lumpuh total, tuli, lan bisu, dheweke iba, ngeluh, lan sawisé nggawe pratandha salib marang bocah mau, kandha:

'Mugi Gusti, sing wis nyipta kowe, uga nyembuhake kowe, anak!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nyekel bocah mau ing pangkuané lan lunga bareng karo bocah mau menyang pangarsa biarawati. Nalika dhèwèké nggawa bocah mau, bocah mau langsung mari, wiwit bisa ngomong lan nyuwun ibuné. Eupraxia, krungu yèn bocah mau wis bisa ngomong, kaget banget lan nyelehaké bocah mau ing lemah; nanging bocah mau munggah lan mlayu menyang gapura, nyuwun ibuné. Juru gapura banjur marani lan nyritakaké marang abbes apa sing wis kelakon. Abbes banjur nyaur ibu bocah mau lan kandha marang dhèwèké:

'Apa iki, sedulur? Apa kowe teka arep nggodha kita nganggo bocah sing waras?'

'Kristus Gusti kita dadi saksi, ibu,' wangsul ibu mau, 'menawa nganti wektu iki anakku durung tau bisa ngomong, durung tau krungu, ora bisa nggerakaké tangan utawa sikilé, lan ora bisa mlaku; nanging nalika gadis sholehah iki nyekel dhèwèké ing pangkuané, dhèwèké langsung bisa ngomong, mari lan bisa mlaku.'

Banjur biarawati kepala kandha marang wanita mau:

'Kanthi sih rahmaté Kristus, anakmu wis mari; lunga kanthi tentrem lan panjenengan matur nuwun marang Gusti.'

Sawisé wong wadon kuwi lunga karo anaké sing wis mari, abbes kandha marang Eupraxia:

'Anakku, aku kepengin kowe maringi mangan nganggo tanganmu dhéwé marang sedulur wadon ing biara kita sing kesurupan setan, yèn kowe ora wedi marang dhèwèké.'

'Kula boten ajrih, Ibu,' wangsul Eupraxia, 'menawi Ibu maringi dhawuh, kula badhe nindakaken.'

Sawisé kuwi, Eupraxia njupuk roti lan panganan mateng ing piring banjur digawa marang wong wadon sing kesurupan; wong wadon kuwi langsung nggrentheng untu, nyerang dhèwèké lan nyekel piring mau, nyoba nggebug piringé. Nanging Eupraxia nyekel tangane, banjur kandha marang dhèwèké:

'Sak suwéné Gusti urip, aku bakal mbuwang kowe menyang lemah, njupuk tongkaté Ibu Superior kita, lan nggebuk kowe abot supaya kowe ora bakal ngamuk maneh!'

Wadon sing kesurupan kuwi weruh yèn Eupraxia luwih kuwat tinimbang dhèwèké – amarga Gusti wis maringi kekuwatan marang abdi-Nya – lan amarga wedi, dhèwèké meneng bae. Banjur sang wali wiwit ngélingaké dhèwèké kanthi alus:

"Duduk, adhiku," pangandikane, "nedha, ngombe lan aja isin."

Mula dhèwèké lungguh, mangan lan ngombe, banjur turu. Wiwit kuwi, para biarawati ora mènèhi dhaharan saka adoh nganggo tongkat manèh; dhèwèké njupuk saka tangan Eupraxia, lan kabèh padha gumun. Saben wanita sing kesurupan wiwit ngamuk, nggebuk-nggebuk lan njerit, para biarawati padha kandha marang dhèwèké:

'Meneng! Iki Eupraxia teka karo tongkaté, dhèwèké bakal nggebuk kowé!'

Lan langsung wae wong wadon sing kesurupan kuwi meneng lan tentrem. Hermana sing kasebut mau maneh digigiti rasa iri; dhèwèké kandha marang para suster liyané:

'Apa ora ana sing liya ing antarane para biarawati, kejaba Eupraxia, sing nggawa panganan kanggo wong sing kesurupan? Wenehana aku roti, lan aku bakal nglayani wong sing kesurupan kaya sing ditindakake Eupraxia.'

Dheweke njupuk roti lan kutya, banjur nyedhaki wong sing kesurupan lan kandha:

'Jupuk iki, adhik, lan pangan!'

Nanging wong wadon sing kesurupan kuwi nyekel dheweke kenceng, nyabuti sandhangane nganti dheweke telanjang, nggrentheng untu marang dheweke, mbuwang dheweke menyang lemah, lungguh ing dhuwure lan, kanthi abot nyandhak dheweke, wiwit nguntal lan mangan daging pundhak lan gulu. Ana swara jeritan nggegirisi muni, nanging ora ana siji wae sing wani nyedhaki; banjur Julia kesusu menyang pawon lan kandha marang Eupraxia:

'Hermana lagi dipangan sakabehe dening wong sing kesurupan!'

Eupraxia mlayu teka, nyekel wanita kesurupan mau ing lengen lan gulu, lan kanthi mangkono nylametake Germana sing tatu-tatu lan kebak getih.

"Apa kuwi pancen bener?" pitakon Eupraxia marang wong sing kesurupan, "nglarani adhimmu kaya ngono?"

Nanging dheweke mung ngadeg kono, nggrentheng untu lan nggelembung ing cangkem.

'Kaya Gusti urip,' tambah Eupraxia, 'wiwit saiki, yen kowe nglarani sedulur wadon, aku ora bakal welas; aku bakal njupuk tongkat abbes lan nggebuk kowe tanpa welas.'

Banjur wanita iku ngglethak lan meneng bae.

Esuk banget, Eupraxia teka ngunjungi wanita sing lara. Ternyata dheweke wis nyobek-nyobek kabèh sandhangane, lan lungguh telanjang ing lemah, nglumpukaké nanah dhéwé lan dipangan. Eupraxia sing pinaringan berkah iba marang dheweke lan nangis; banjur dheweke nganggo sandhangan liyane, nggawa roti lan banyu, lan maringi mangan lan ngombe. Bali menyang selé, dhèwèké nangis sacara rahasia saka para biarawati sedina muput lan ndedonga supaya Gusti marasakaké wong sing nandhang sangsara kuwi; lan mangkono dhèwèké

tetep ndedonga sakwengi, nalika Gusti maringi wahyu marang pangarep biarawati bab pandongane; esuké, pangarep biarawati nyaur dhèwèké lan takon:

'Anakku Eupraxia, kenapa kowe ndhelikake pandongamu kanggo wanita sing nandhang sangsara saka aku? Yen kowe ngandhani aku, aku uga mesthi bakal nyengkuyung kowe.'

"Ampun, Gusti," wangsul Eupraxia, "kula mirsa piyambakipun ing kahanan sengsara sanget lan kula welas asih."

"Anakku," pangandikane abbes, "aku duwe bab sing arep tak kandhakake marang kowe; nanging ati-ati aja nganti sombong. Delengen, Kristus wis maringi kowe kuwasa kanggo ngusir setan kuwi, lan kowe uga wis diparingi wewenang ngluwihi kabèh setan liyane."

Krungu kuwi, Eupraxia tiba ing lemah, nyawurake lemah ing sirahé, lan njerit kandha:

'Kepiye aku, wong sengsara lan ala kaya aku iki, bisa ngusir setan, nalika panjenengan wis suwé ndedonga pirang-pirang taun nanging nganti saiki durung bisa?'

Ibu Biarawané kandha:

"Anakku, tugas iki wis ngenteni kowe, supaya kowe ngerti ganjaran gedhe sing wis disiapake kanggo kowe ing swarga; aja mbantah, nanging tindakna apa sing diprentahake."

Eupraxia sepisanan menyang gréja, nyungkur ing lemah ing ngarepé ikon Gusti Yesus Kristus, lan ngembeni lemah nganggo luhé, nyuwun pitulungan saka swarga. Banjur, kelingan dhawuhé Ibu Superior, dhèwèké mangkat menyang wong wadon sing kesurupan; kabèh biarawati padha mèlu ndelok apa sing bakal kelakon. Nalika nyedhak wong wadon sing lara, Eupraxia kandha:

'Mugi Gusti kita Yesus Kristus, ingkang nyipta kowe, paring waras.'

Lan dhèwèké nggawe pratandha salib ing dhuwuré. Setan kuwi muni banter nganggo swara medeni: 'Biadab lan licik banget biarawati iki! Wis pirang-pirang taun aku manggon ing wanita iki, ora ana siji waé sing bisa ngusir aku, nanging wanita najis iki kepéngin ngusir aku!'

'Dudu aku sing ngusir kowe,' kandha Eupraxia, 'nanging Kristus, Gustiku, Calon Garwaku!'

Lan setan kuwi njerit:

'Aku ora bakal lunga, kowe sing najis; kowe ora duwe kuwasa kanggo ngusir aku!'

'Aku iki najis,' wangsul sang wali, 'ana akèh rereged ing jeroné aku, kaya sing kok kandhakake, nanging metu saka kéné—Gusti Kristus, Tuané aku, dhawuh marang kowé! Lan yèn kowé ora gelem metu, aku bakal njupuk tongkaté Ibu Superior lan nggebuk kowé nganggo kuwi.'

Iblis kuwi mbantah dawa lan isih ora gelem lunga. Banjur Eupraxia njupuk tongkat saka Ibu Superior lan ngancem, kandha:

Metu, utawa aku bakal nggebuk kowe.'

'Kepiye aku bisa ninggalake dheweke,' protes setan, 'nalika aku wis gawe prajanjen karo dheweke lan ora bisa mbatalake?'

Wong suci kuwi nggebuk dheweke kaping telu nganggo tongkat, kandha:

Metu saka ciptaané Gusti, roh najis – Kristus Sang Gusti maréntah kowe.'

Iblis mau banjur nangis tersedu-sedu:

"Aku kudu menyang endi?" ujare.

'Mlebu ing pepeteng kang peteng temenan,' wangsul sang wali, 'lan mlebu ing geni langgeng, menyang sangsara tanpa wates kang wis disiapake kanggo kowe lan bapakmu Setan, lan kanggo kabeh sing netepi kersamu.'

Kabeh para biarawati padha ngadeg ndelok saka adoh, ora wani nyedhaki. Amarga setan ora gelem lunga lan terus mbantah, Santa Eupraxia ngangkat pandangane menyang langit lan muni:

'Gusti Yesus Kristus! Aja nganti kowe ngremehake aku ing wektu iki, supaya setan najis ora bungah amarga aku!'

Lan langsung setan kuwi muni banter banjur lunga, lan wiwit wektu kuwi wanita mau waras sakabehe. Eupraxia nggawa dheweke, ngumbah, nganggo sandhangan resik, lan nuntun menyang gréja; ing kana padha bebarengan memuji lan matur nuwun marang Kristus Gusti kita. Wiwit dina iku, Eupraxia luwih misuwur amarga andhap asor sing luwih gedhe lan ngladeni kabèh para biarawati minangka abdi. Nalika para ibu nggawa anaké sing lara menyang biara, biarawati kepala bakal ngutus marang Santa Eupraxia; sanadyan dhèwèké ora kepéngin, kanthi manut dhawuh panguwasa, dhèwèké marasaké anak-anak mau lumantar sih rahmaté Kristus.

Nalika wektu pangliyané sing berkahé Santa Eupraxia wis cedhak, abbes nampa wahyu saka Gusti Allah ing sawijining impen yèn Pengantené Kristus wis diundang menyang kraton swarga; abbes banget kaget lan sedhih amarga visi iki – dhèwèké sedhih kudu pisah karo Eupraxia sing dikasihi; dhèwèké wiwit nangis lan ora péngin ngomong karo sapa waé bab visiné. Para biarawati sepuh, nalika weruh yèn dhèwèké sedhih lan nangis saben dina, wiwitané padha ora wani takon kenapa dhèwèké kélangan semangat; nanging banjur padha sedhih banget amarga kasedhihané nganti padha nyedhak dhèwèké karo pitakon:

'Critakna marang kita, ibu, kenapa panjenengan sedhih banget? Atiku lara ndeleng kasedhihan lan luh panjenengan.'

"Aja meksa aku mbukak iki nganti sesuk," wangsulé Ibu Superior.

"Kanthi Gusti urip," kandha para biarawati tuwa, "yen Panjenengan ora ngandhani kita, Ibu, Panjenengan bakal marakake kita sedhih banget."

Banjur Ibu Superior kandha:

Aku ora kepéngin ngandhani kowé kabèh nganti esuk, nanging awit kowé padha nyuwun kanthi tulus, rungokna: Eupraxia arep ninggalaké kita – sesuk dhèwèké bakal lunga saka donya iki. Nanging aja ana siji waé ing antaramu sing ngomong bab iki marang dhèwèké dina iki, supaya ora nglarani atiné – aja nganti dhèwèké ngerti rahasia iki nganti wayahé teka.

Krungu tembungé Ibu Superior, para biarawati padha nangis kenceng: kabèh padha tresna lan ngajèni Eupraxia banget, amarga padha ngerti yèn dhèwèké iku wong suci agungé Gusti Allah lan peladen sejati uga pangantené Kristus; kelangan dhèwèké iku karugian gedhé tumrap kabèh. Salah siji saka para biarawati krungu para biarawati sepuh nangis, takon alesane, banjur mlayu langsung menyang pawon roti, ing kana dheweke nemu Eupraxia lan Julia lagi ngethok roti.

'Kowe ngerti, Bu,' ujare, 'Ibu Superior lan para biarawati sepuh padha nangis kangen marang sampeyan.'

Eupraxia lan Julia kaget krungu tembung-tembung kuwi lan padha meneng bae. Banjur Julia kandha marang Eupraxia:

'Mesthi mantan tunangamu ora wis ngyakinke Tsar supaya njupuk kowe saka biara kanthi paksa—apa ora kuwi sing ndadekake Ibu Superior lan para biarawati sepuh padha sedhih?'

'Sak suwéné Gusti Yesus Kristus urip,' wangsul sang wali, 'sanadyan kabèh kraton ing donya padha kumpul, ora bakal bisa meksa aku ninggalaké Kristusku; nanging, nyonyo Julia, mangkat lan goleka kanthi cetha sebabe padha nangis; atiku banget keganggu.'

Julia mlaku banjur ngadeg ing lawang, ngrungokake apa sing diomongake, nalika ibu superior lagi nyritakake pangliyanane marang para biarawati sepuh.

"Aku weruh," ujare, "loro priya pinunjul nganggo busana padhang; padha mlebu biara lan kandha marang aku: 'Bebasna Eupraxia; Sang Prabu nuntut dheweke.' Banjur teka loro maneh, sing luwih padhang maneh, lan kandha: 'Jupukna Eupraxia lan irid dheweke menyang Sang Prabu.'" Aku langsung njupuk dheweke lan nuntun; nalika kita tekan gapura kang éndah banget – aku ora bisa nerangake kaendahane – gapura mau mbukak dhéwé, lan kita mlebu; ing kana kita weruh sawijining kamar kang ora digawe déning tangan manungsa, kebak kamulyan kang ora bisa diucapake, lan ana tahta dhuwur; ing tahta kuwi lungguh Sang Raja kang sumunar. Aku ora bisa mlebu, nanging Eupraxia digawa lan dipimpin ing ngarsané Sang Prabu; dhèwèké nyembah ing sikilé Panjenengané lan nyium sikilé sing paling suci. Ing kono aku weruh akèh malaékat lan para wali sing tanpa wates, kabèh padha ngadeg lan ndelok Eupraxia. Banjur aku weruh Ibuné Gusti, Perawan Maria sing Paling Suci, Gusti Putri kita; Panjenengané njupuk Eupraxia lan nuntun dhèwèké menyang kraton éndah lan makutha sing wis disiapaké, sumunar kanthi kamulyan lan pakurmatan. Lan aku krungu swara kandha marang dhèwèké:

'Eupraxia! Iki ganjaranmu lan pangasoanmu; nanging saiki lunga, bali maneh sawisé sepuluh dina, lan kowe bakal nikmati kabèh iki salawas-lawase.'

Mangkono sang biarawati pimpinan nyritakaké panglihatané marang para biarawati tuwa, nangis nalika nyritakaké, lan pungkasané ngendika:

'Dina iki wis sepuluh dina wiwit aku nduwé panglihatan kuwi, lan sesuk Eupraxia bakal séda.'

Krungu kuwi, Julia wiwit nggebuk dhadhane lan lunga menyang toko roti, nangis lan meratap. Eupraxia weruh dheweke nangis banjur kandha:

'Aku nyuwun marang kowe kanthi jeneng Putraning Allah, critakna apa sing wis kowe krungu nganti kowe nangis kaya ngono?'

"Aku nangis," wangsulane, "amarga dina iki kita bakal pisah: aku krungu saka ibu agung kita yèn kowe bakal seda sesuk."

Sawisé Eupraxia krungu kuwi, dhèwèké langsung kelangan tenaga kabèh lan ambruk ing lemah, kaya mati. Julia lungguh ing sisihé lan nangis.

Banjur Eupraxia kandha marang Julia:

"Wenehana tanganmu, adhiku, angkat aku lan gawa aku menyang gubug kayu; baringna aku ing kana."

Julia nindakake kuwi. Eupraxia ngglethak ing lemah, nangis lan kandha marang Gusti:

'Dhuh Gusti, kok Panjenengan mbalekaké pasuryan dhumateng kula, ingkang dados pendatang lan piatu? Kok Panjenengan ngremehake kula? Saiki wektunipun kula nyambut gawe lan perang nglawan setan, nanging Panjenengan malah njupuk nyawa kula!' Gusti, kawelasi abdi Panjenengan, lan tinggali abdi paling ora setaun manèh, supaya abdi saged tobat saking dosa-dosa abdi, awit abdi dereng nate tobat; abdi boten gadhah amal sholeh lan boten gadhah pangarep-arep kaslametan. Wong mati ora ana tobat, ora ana luh; dudu wong mati sing muji Panjenengan, Gusti, uga dudu wong sing ora mudhun menyang neraka, nanging wong urip sing mberkahi asma suci Panjenengan; paringi aku setaun maneh, kaya wit ara sing mandul.

Nalika dhèwèké nangis kaya ngono, salah siji biarawati krungu, banjur marani biarawati kepala lan para biarawati sepuh lan kandha:

"Sapa sing maringi kabar marang dhèwèké," pitakon abbes, "bab obrolan kita lan ngganggu atiné? Apa aku ora wis nglarang kowe mbukak rahasia iki marang dhèwèké nganti wayahe teka? Apa sing wis kowe lakoni! Kowe wis ngganggu dhèwèké sadurungé wayahe! Maju, gawa dhèwèké mrana!"

Nalika sang wali digawa mlebu, dhèwèké nyuwun ing sikilé abbes, kandha:

'Napaké Panjenengané ora ngandhani kula, Ibu, yèn pati kula wis cedhak? Kula mesthi bakal nangis amarga dosa-dosa kula! Lan saiki kula lunga tanpa pangarep-arep kaslametan: kula ora nduwé kabecikan apa-apa.' Gusti, kawelasi kula; ndedonga marang Gusti Allah kanggo kula, supaya Panjenengané maringi kula setaun manèh urip, supaya kula saged tobat saking dosa-dosa kula. Kula mangkat tanpa tobat, lan kula boten mangertos pepeteng pundi ingkang badhe nglelebeni kula utawi sangsara pundi ingkang badhe nyambut kula.

Ibu Biara mangsuli marang dhèwèké:

'Kanthi gesangé Gusti, anakku Eupraxia, Calon Garwamu kang langgeng, Kristus, wis nganggep kowe pantes mlebu Karajan Swarga lan wis nyiyapaké kraton mewah lan mahkota kamulyan langgeng kanggo kowe.'

Lan Sang Ibu Superior banjur nyritakaké kabèh pangandikane marang dhèwèké, kanthi mangkono maringi panglipur lan ngreksa pangarep-arep ing atiné; saliyané saka kuwi, dhèwèké nyuwun marang Eupraxia supaya ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, supaya Panjenengané kersa maringi dhèwèké nasib sing padha. Eupraxia, sing lagi nglempèk ing sikilé Sang Ibu Superior, banjur lara: sepisanan dhèwèké krasa kedinginan, banjur kena demam.

"Gawa dhèwèké," pangandikane abbes marang para biarawati, "lan bawa dhèwèké menyang kapel; wayahe wis teka."

Para biarawati mau banjur nggawa dhèwèké menyang kapel lan lungguh ing sisihé, sedhih lan nangis nganti sonten; ing sonten, Ibu Superior mréntahaké para biarawati supaya mangan bengi, déné mung Julia sing kudu tetep karo Eupraxia, amarga dhèwèké ora tau ninggalaké sisihé. Julia nyendhiri dhiri karo dhèwèké lan tetep ana ing kono nganti Matins. Dhèwèké nyuwun marang Eupraxia:

'Adhiku, aja lali marang aku ing ngarsané Gusti! Elinga yèn aku ora tau ninggalaké sisihmu; elinga yèn aku sing mulang kowe maca lan nulis; elinga yèn aku sing nyengkuyung kowe nglakoni tapa brata; nyuwun marang Kristus supaya Panjenengané nggawa aku bareng kowe!'

Nalika esuk sumunar, abbes weruh yèn Eupraxia wis nyedhaki ambegan pungkasané, banjur ngutus Julia marang para biarawati supaya kandha:

'Mlaku lan pamitan pungkasan marang Eupraxia: dhèwèké lagi seda.'

Para biarawati padha nglumpuk lan miwiti pamitan marang dhèwèké, nangis lan kandha:

'Elinga marang kita, adhik, ing Karajaning Kristus!'

Nanging dhèwèké ora bisa ngomong lan meneng bae. Sawisé kabèh wong lunga, teka wong wadon sing wis dibebasaké Eupraxia saka setan sing nyiksa dhèwèké; dhèwèké nyium tangane kanthi nangis lan kandha:

'Tangan suci iki wis akèh banget mbiyantu aku, sanadyan aku ora pantes, amarga Gusti Allah; lumantar tangan iki setan sing wis nyiksa aku diusir saka aku.'

Nanging Eupraxia ora ngucap apa-apa marang dheweke, lan abbes kandha:

'Apa kowe ora ngrasakake welas marang sedulur iki, Eupraxia? Dhèwèké nangis kaya ngono, nanging kowe ora ngomong apa-apa marang dhèwèké?'

Eupraxia ndelok adhine iki lan kandha:

'Ngapa kowe ngganggu aku, adhik? Tinggalake aku tentrem; aku wis ana ing pucuking pati; nanging ajriha Gusti, lan Panjenengané bakal ngreksa kowe!'

Banjur, nalika ndeleng Ibu Superior, dhèwèké kandha:

– Dongaaké aku, Ibu, amarga nyawaku saiki lagi kasangsaran banget.

Lan kabèh para biarawati, bebarengan karo ibu abbes, padha miwiti ndedonga kanggo dhèwèké; lan nalika wis rampung ndedonga lan padha ngucap 'Amin', panganten Kristus sing suci lan kinurmatan, Eupraxia, nyerahaké nyawa sing bener lan suci mau ing tangané Gusti Allah. Dhèwèké wis urip telung puluh taun[5308] . Para biarawati padha nangis kenceng banget; padha ngubur dheweke jejere ibune lan muji Gusti Allah amarga wis maringi sedulur sing nyenengake Gusti ing antarané wong-wong mau lan amarga wis ngidini padha ngancani dheweke menyang Gusti. Bab Julia, dheweke ora ninggalake peti mayit sajrone telung dina, nangis lan merintih; nanging ing dina kaping papat dheweke teka marang abbes, sumringah lan bungah, banjur kandha:

'Dongakna aku, Ibu; Kristus wis nelpon aku, lan Putri Eupraxia wis nyuwun marang Panjenengané kanggo aku supaya aku bisa bebarengan karo dhèwèké.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké pamitan marang kabèh para biarawati lan séda ing dina kaping lima. Dhèwèké dikubur ing sacedhaké peti mayit Santa Eupraxia. Telung puluh dina sawisé kuwi, abbes sing kinurmatan, diakonès Theodula, nglumpukaké para biarawati lan kandha marang wong-wong mau:

– Pilihna ibu kanggo sampeyan sing bakal nggantèkaké aku, sing bisa nuntun sampeyan: Gusti Allah nimbali aku; Putri Eupraxia wis ndedonga kanthi tulus marang Panjenengané kanggo aku, supaya Panjenengané maringi aku panggonan ing sisihé dhèwèké lan Julia: Julia, bebarengan karo Eupraxia, uga wis diparingi panggonan ing kraton swarga; aku uga saiki arep gabung karo wong-wong mau.

Kabeh para biarawati padha bungah kanggo Eupraxia lan Julia amarga wis mlebu ing kabungahaning Gusti, lan padha ndedonga supaya Gusti maringi nasib sing padha marang dheweke. Bab ibu sing ninggalake dheweke, padha nangis lan milih salah siji biarawati sing jenenge Theognia dadi panguwasa. Abbes ngajak dheweke menyang sacedhake sadurunge seda lan kandha marang dheweke:

Kowe wis ngerti tenan kabèh tata lan paugeran urip monastik; Aku nyuwun marang kowe kanthi Trias Suci Agung: aja nggolèk tanah utawa bandha kanggo biara, supaya pikiran para biarawati ora kesandhung ing urusan donya, supaya ora kapisah saka berkah swarga amarga bab-bab donya; nanging supaya padha nglirwakake kabèh sing fana, lan nggayuh sing langgeng.

Lan marang para biarawati piyambakipun ngendika:

'Kowe wis ngerti uripé Santa Eupraxia. Tiru tuladhané, supaya bebarengan karo dhèwèké kowe dianggep pantes mlebu kraton swarga.'

Banjur, sawisé pamitan pungkasan marang kabèh wong, dhèwèké mréntah supaya digawa menyang kamar pandonga, lawangé dikunci, lan ora ana sing kena mlebu nganti esuké. Esuk banget esuke, para biarawati mlebu lan nemokake dheweke wis tilem ing pangayomaning Gusti; kanthi nangis, padha ngubur dheweke jejere Santa Eupraxia. Wiwit wektu kuwi, ora ana wong liya sing dikubur ing panggonan kuwi; lan akèh mujijat sing kelakon saka relik suci para abdi Gusti iki: kabèh jinis lara mari, lan setan-setan diusir, sing padha njerit banter:

'O Eupraxia! Sanadyan ing pati kowe ngalahake lan ngusir kita!'

[5308] Santa Eupraxia seda watara taun 413: nalika Eupraxia, sawisé nulis layang marang raja nyatakaké mbatalaké nikahé, milih urip asketis sing luwih abot tinimbang sadurungé, umuré 12 taun; raja seda watara wektu kuwi, ing taun 395; Eupraxia, nanging, seda nalika umuré 30 taun, sawisé nglakoni asétisisme salawase 18 taun manèh; mula, 18 dikurangi 395 maringi taun 413.

Mangkono urip lan pakaryané Sang Eupraxia ingkang Kinurmatan, ingkang dipun anggep pantes nampi kamulyan ing swarga. Mugi kita ugi ngupaya niru dhèwèké: mugi kita ngrembakaké andhap asor, patuh, alus, katelaten, kasabaran, kasuciyan lan kasucèlan, supaya lumantar pandongane kita uga pantes nampa berkah langgeng, kabungahan lan paseduluran karo pasukan malaikat – supaya kita diparingi kabungahan kamulyan Gusti kita Yesus Kristus ing Karajane ing swarga bebarengan karo kabèh para wali salawas-lawase, amèn.

Uripé Santa Olympias, Diakones.

Dipepering ing tanggal 25 Juli

Santa Olympias, sing dijenengi miturut ibuné, lair ing Konstantinopel, ing ngendi wong tuwané sing pinunjul lan luhur urip. Bapakne, Anisius Secundus, kalebu salah siji senator sing paling kinurmatan, dene ibune putrine eparch kondhang Eulavius, sing kasebut ing crita mujijat Santo Nikolaus Pengrajapati lan nalika pamarentahan Konstantinus Agung, dadi panguwasa nomer loro sawise kaisar. Olympia, putri Eulavius, sepisanan wis dipertunangan karo putra bungsu Konstantinus, Constus, sing nggantèkaké bapaké dadi panguwasa Roma Kuna; nanging dhèwèké mati sadurungé mantenan dianakaké, lan dhèwèké banjur kawin karo Arsaces, Raja Armenia, sing mung sawatara wektu urip bareng sadurungé dhèwèké dadi janda, sawisé kuwi Olympias nikah karo senator Anisius Secundus sing wis kasebut mau lan nglairaké Santa Olympias; sadurungé dhèwèké yuswa diwasa, wong tuwané wis tunangan dhèwèké karo sawijining priya bangsawan, anaké eparchus Nevridius; nanging mantenané ditundha. Nanging sawisé rong puluh wulan, tunangane seda, lan Olympias tetep dadi gadis lan janda; sanadyan wis diwasa, dhèwèké ora kepéngin nikah manèh, nanging milih tetep dadi perawan lan urip murni nganti pungkasaning umuré.

Sawisé wong tuwané seda, Olympias warisaké bandha ageng lan tanah tanpa cacah; kabèh mau dipersembahaké marang Gusti lan diwiwiti maringi kanthi loman marang sing mbutuhaké: gréja-gréja, biara, wong tapa, rumah sakit, pangayoman kanggo wong mlarat lan lelungan, anak yatim lan janda, lan wong-wong sing wis mlarat; Dheweke uga ngirim sedekah loman marang wong-wong sing dipenjara lan sing diasingake; mula kabecikane sumebar ing endi-endi. Kanggo awake dhewe, dheweke tansah ndedonga lan puasa, nglarani daginge kanthi macem-macem cara lan ngendhaleni manut roh.

Ing wektu kuwi, Theodosius Agung[5309] , bapaké Arcadius lan Honorius, mrentah; dhèwèké nduwèni sedulur jenengé Elpidius, sing dikarepaké nikah karo Olympias sing pinaringan berkah, sing isih enom lan ayu, nanging dhèwèké nolak. Raja nyuwun marang dheweke, nyoba kanthi saben cara supaya dheweke gelem nikah karo seduluré, Elpidius, nanging dheweke ora gelem ing kahanan apa wae, sanajan diancam, lan dheweke ngerti yèn raja nesu. Dheweke ngirim wangsulan iki marang raja:

'Paduka! Menawa Gusti kersa kula nikah, mesthi Panjenenganipun boten badhe ngraih garwa kula ingkang kapisan saking kula; nanging, amarga Panjenengané ngerti yèn aku ora bakal entuk kabecikan yèn nikah ing urip iki, Panjenengané mènèhi kabebasan marang bojoku supaya ora manggon bareng aku, lan nylametaké aku saka sangkèling beban abot panguwasa bojoku, kanthi masang sangkèling alus Panjenengané (deleng Matéus 11:30) ing pikiranku.

Raja banjur nesu banget lan mrentahake panguwasa kutha supaya nyita kabèh kagungané lan nyimpen kanthi aman nganti Olympias tekan umur telung puluh taun. Panguwasa kutha kuwi, tumindak ora mung manut dhawuh raja nanging uga amarga ajakan Elpidius, nindhes lan matesi Olympias nganti dheweke ora nduwé kendali ora mung marang kagungané nanging uga marang awaké dhéwé : dhèwèké ora ngidini Olympias sesambungan karo para wali sing saleh utawa rawuh ing gréja, kanthi maksud meksa dhèwèké nikah amarga putus asa; nanging Olympias malah bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké nulis surat marang raja kaya ing ngisor iki:

'Panjenengan sampun paring kawelasan karajan dhumateng kula, lan tumindak kanthi sejati kados uskup[5310] , kanthi maringi dhawuh dhumateng tiyang sanès supados ngopeni lan ngreksa beban kula, ingkang

[5309] Kaisar 379–395.

sadurungipun kula ngreksa piyambak; Panjenengan badhé maringi sih kurnia ingkang langkung ageng dhumateng kula menawi Panjenengan maringi dhawuh dhumateng pejabat Panjenengan supados ngedum kabéh bandha kula dhumateng gréja-gréja, tiyang mlarat, lan tiyang ingkang mbutuhaké, supados kula saged nyingkiri pujian sia-sia kanthi boten ngedum piyambak; lan salajengipun kula boten badhé nglirwakaké kasugengan sejati kula[5311] , awit kula bébas saking prihatos dhumateng bandha donya ingkang fana.

Tsar maca layangé lan sawisé merenung bab iku, ngidini dhèwèké tetep nduwèni kagungané: dhèwèké wis krungu akèh bab uripé sing luhur lan takwa, pangendalian dhiri sing gedhé, lan panguripan daging sing ketat. Sejatine, dhèwèké ora mangan daging babar pisan, lan uga ora menyang kamar mandi; nanging yèn kabutuhan amarga lara meksa dhèwèké adus, dhèwèké bakal lungguh ing adus banyu anget mung nganggo tunik lan adus tanpa nglepas sandhangan, amarga dhèwèké isin ora mung marang para abdi wadoné nanging uga marang awaké dhéwé, lan ora kepéngin ndeleng awaké dhéwé telanjang.

Amarga gesangé sing suci lan luhur—sifat-sifaté sing malah nggumunaké para bapa suci—Santa Olimpias dipanggil kanggo ngabdi ing Gréja; dhèwèké diangkat dadi diakonis déning Sang Kinasih Patriark Nektarius[5312] [5313] . Lan dhèwèké ngabdi marang Gusti kanthi jujur lan bener bareng karo para diakonès liyané, kaya janda ing Injil, Santa Anne, *'sing ora nate ninggalake candhi nanging ngabdi marang Gusti awan lan bengi kanthi nglakoni puasa lan pandonga'* (Lukas 2:37). Uripé Sang Berkah Olympias pancèn tanpa cela nganti mungsuh-mungsuhé ora bisa nemokaké apa-apa sing pantes dicela. Wong-wong sing ora rukun karo Santo Yohanes Krisostom, sing nggantèkaké Nektarius dadi Patriark, uga mungsuh marang abdi Kristus sing suci iki, lan sing paling ngarep yaiku Teofilus, Patriark Alexandria: dhèwèké nesu marang dhèwèké amarga dhèwèké wis nampani para biksu sing saleh sing wis diusir saka ara-ara gersang Mesir (kaya sing dicritakaké kanthi rinci ing riwayat Chrysostom) nalika padha teka ing Konstantinopel, lan wis maringi dhahar kanggo wong-wong mau demi Kristus. Dheweke biasane maringi sambutan sing anget banget lan papan pangaso kanggo para lelungan, biksu, lan uskup sing teka ing kutha, nyukupi kabutuhané saka sumberdaya dhéwé; lan Theophilus dhéwé biyèn kerep entuk manfaat saka keramahan lan kabecikane. Nanging sawisé kuwi, dhèwèké dadi mungsuh marang dhèwèké—amarga para biksu mau lan uga amarga Santo Yohanes Krisostomus—lan nyoba ngrusak arané kanthi tuduhan sing ora adil; nanging ora ana siji waé sing pracaya marang goroh lan fitnahé sing ala, amarga kabèh padha ngerti yèn dhèwèké nduwèni urip sing suci lan mulya. Kondhangé abdi sejati Kristus iki nyebar ing kabèh gréja; dhèwèké tumindak persis kaya Samaria Apik sing kasebut ing Injil, sing ngangkat wong—luka déning perampok lan diabaikan kabèh sing liwat—munggah ing keledaié, nggawa dhèwèké menyang losmen, lan ngopeni nganti waras (Lukas 10:30–37); pancèn, dhèwèké maringi pangayoman marang kabèh wong sing ora nduwé panggonan kanggo nyandhak sirah; dhèwèké kanthi semangat ngopeni wong mlarat lan wong lara, sing kena borok, sing ditinggal ing dalan lan ditelantangaké kabèh, lan ing saben bab, dhèwèké nyawiji lan tulus ngabdi marang kabecikan. Pira akèh dhuwit sing dienggo kanggo kabecikan—kanthi emas lan pérak, sandhangan, lan pambagian pangan saben dina marang wong mlarat, lan marang wong-wong sing teka ing Konstantinopel kanggo urusané—lan kepiyé dhèwèké nepaki kabutuhané kanthi sakabèhé. Mangkono, dhèwèké nulungi bangsane dhéwé nganggo kasugihané, nyumbang akèh emas, perak lan hiasan gréja marang Santo Amphilochius, Uskup Iconium, lan Onesimus saka Pontus (lan sadurungé marang

---

[5310] Kaisar Bizantium, sakliyane, nduwèni gelar 'Uskup Urusan Luar Gereja'; tembung 'uskup', sing diterjemahaké saka basa Yunani, tegesé pangawas, pengamat, utawa panyelia.

[5311] Yaiku, sing gegayutan karo kaslametan jiwa.

[5312] Pausus Konstantinopel 381–397.

[5313] Diakones wis ana wiwit jaman Para Rasul. Rasul Paulus, ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:1), nyebutake Phoebe, sing dadi 'pelayan gréja ing Cenchreae'; ing jaman sawisé para rasul, para diakonis kerep kasebut déning konsili ekumenis (Konsili Ekumenis Kapisan, Kanon 19; Konsili Ekumenis Kapapat, Kanon 15; Konsili Ekumenis Kapatbelas, Kanon 14), uga déning Bapa-bapa Gréja lan para guru lan déning para kaisar ing undhang-undhangé (Yustinianus, Novela 3, 6 lan 123). Wiwitane, diakonis dipilih utamane saka para perawan, lan saka para janda mung sing 'setya lan taat, sing wis omah-omah mung sapisan' (Konstitusi Apostolik, Buku VI, 18); nanging ing jaman Kaisar Yustinian diparingi idin kanggo milih saka loro klompok mau, lan pancen sadurunge umur 40 taun, sanadyan pelayanan sejati mung dipasrahaké marang wong-wong mau sawisé tekan umur kuwi. (Konsili Ekumenis Kapapat, Kanon 15; Novela Yustinian 123); mung wanita sing misuwur amarga urip sing taat langsung diangkat dadi diakonis tanpa masa percobaan. Tugas-tugas diakonis yaiku kaya ing ngisor iki: 1) padha nyiapake wanita kanggo baptisan; 2) padha mbantu para pelayan Gréja nalika baptisan wanita; 3) padha nindakake manéka tugas sing diparingake déning uskup babagan wanita – ngunjungi wong lara lan wong sing lagi kasangsaran; 4) padha njaga katertiban lan tata krama ing gréja antarané wanita lan bocah-bocah.

Gregory the Theologian, sing dadi imam ing Konstantinopel sadurungé Nectarius), lan marang Peter saka Sebaste, seduluré Basil Agung, lan Epiphanius saka Siprus. Dheweke nutup mripat Optimus – sing wis seda ing Konstantinopel – nganggo tangane dhéwé. Dheweke nindakake kabecikan ora mung marang para wali lan wong-wong sing luhur budi, nanging uga marang para pemberontak lan mungsuh, kaya Antiochus, Uskup Ptolemais; Acacius saka Verria; Severian saka Gaval; lan liya-liyané. Dheweke bebas saka niat ala lan nyawisake awake dhewe sakabehe kanggo Gusti; amarga iku, dheweke nganggep bandha-bandhane ora minangka kagungane dhewe, nanging kagungane Gusti. Santo Yohanes Krisostomus ngajeni dheweke banget minangka abdi Gusti sing ageng lan tresna marang dheweke kanthi katresnan rohani, kaya Santo Paulus Rasul biyen tresna marang Persis, sing ditulis dening dheweke: *'Salamna Persis, sing tak tresnani, sing wis kerja keras kanggo Gusti'* (Rom. 16:12). Lan Santa Olympias ora kalah karo Persis, makarya gedhe kanggo Gusti lan ngladeni para wali kanthi katresnan sing gedhe lan anget.

Nalika Santo Yohanes Krisostomus, sanadyan tanpa cela ing saben bab, dipecat kanthi ora adil saka jabatané, sing mulya Olympias nangis kecut bebarengan karo diakonès-diakonès liyané. Nalika piyambakipun ninggal gréja kaping pungkasan, Yohanes Krisostomus mlebu ing baptisterium, nyaur Bunda Olympias kanti para diakonis Pentadia, Proklia, lan Salvina, sawijining janda salehah, lan ngendika dhumateng para wau:

Ayo padha teka mriki, anak-anakku, lan rungokna aku. Aku weruh yèn panganiayaan marang aku wis meh rampung. Aku wis nindakake tugasku, lan aku kira kowe-kowe ora bakal ketemu aku maneh. Mulane, aku nyuwun marang kowe, aja ninggalake Gréja amarga uskup sing bakal diangkat nggantèkaké aku, apa kanthi paksa utawa kanthi sarujuk bebarengan, nanging taat marang dhèwèké kaya kowe taat marang aku: Gréja ora bisa ana tanpa uskup. Muga-muga sih rahmaté Gusti Allah ana ing kowe; élinga aku ing pandonga kowe!

Nanging wong-wong mau, kanthi nangis kenceng, padha sujud ing ngarsané; lan sang wali banjur miwiti lelampahan menyang panggonan panjara.

Sawisé pangasingané, katedral kobong; lan akèh pérangan kutha kobong; mula kabèh panyengkuyungé Santo Yohanes, sanadyan ora salah, dipriksa déning panguwasa kutha babagan kobongan iki: dianggep yèn padha nyulut gréja; Santo Olympias uga nandhang sangsara amarga kuwi, kaya-kaya dhèwèké uga salah nyulut gréja; Dheweke digawa menyang pangadilan lan diinterogasi kanthi kasar (magistrat kuwi kejem lan tanpa welas asih). Sanajan ora ana kaluputan sing ditemokake ing dheweke, dheweke tetep diukum kanthi ora adil supaya mbayar dhuwit emas akèh kanggo kasus pembakaran kuwi, sing sejatine ora dadi kesalahane.

Sawisé kuwi, sang wali ninggalaké Konstantinopel lan mangkat menyang Cyzicus[5314] ; nanging mungsuh-mungsuhé ora nglilani dhèwèké tentrem ing kana; dhèwèké dihukum pangasingan lan dipenjara ing Nicomedia[5315] ; nalika krungu kabar iki, Santo Yohanes Krisostomus nulis layang marang dhèwèké saka panggonané dhéwé ing panjara, nglipur dhèwèké ing sedhihé[5316] . Sawisé suwé ing panangkepan lan ngalami sangsara abot, sing berkah iku seda[5317] marang Gusti. Sawisé seda, nalika awaké sing mulya durung dikubur, sang wali muncul ing impené Uskup Nicomedia lan kandha:

'Lebokna awakku ing peti kayu lan buwang ing segara; ing endi wae ombak nglimpasi ing pesisir, ing kono kuburana.'

Uskup mau nindakake miturut kuwi. Ombak nglontaraké peti mati mau ing pinggir segara ing panggonan cedhak Konstantinopel sing dijenengi Vrohti, ing kana ana gréja kang dipersembahaké kanggo Santo Tomas Sang Rasul. Wong-wong ing kono nampa wahyu ilahi babagan awak Santa Olympias; padha mudhun menyang pesisir, nemokake peti jenazah lan nyelehake ing gréja Rasul. Lan panyembuhan saka macem-macem lara wiwit kelakon. Pirang-pirang taun sawisé, wong barbar nyerang panggonan iki, ngobong gréja, lan mbuwang relik suci—sing tetep ora rusak amarga geni, sanajan peti kasebut kobong—menyang segara; lan banyu malih dadi getih ing panggonan relik kasebut dibuwang: mangkono Gusti Allah paring pratandha bab sangsara abdi Nya. Nanging relik suci sing mujijat mau bola-bali dijupuk maneh saka segara déning para wong pracaya. Nalika krungu bab iki,

---

[5314] Kyzikos dumunung ing semenanjung Propontis (Segara Marmara) ing Arktonissos.

[5315] Nicomedia iku kutha ing provinsi Bithynia ing pesisir Segara Marmara, ing sisih lor-kulon Asia Minor. St. Olympias dipenjara ing Nicomedia ing taun 405.

[5316] Pitulas layang saka St. Yohanes Krisostomus marang Olympias isih ana.

[5317] Watara taun 409, 25 Juli.

Sergius, Patriark Konstantinopel[5318] , ngutus presbiter Yohanes, maringi dhawuh supaya nggawa kanthi pakurmatan menyang Konstantinopel. Nalika presbiter tekan panggonan kuwi lan ngangkat relik suci mau, getih akèh mili saka relik mau: lan kabèh wong padha gumun banget, kepiye sawisé rong atus taun getih isih mili saka balung garing kaya saka awak sing isih urip. Mangkono relik suci lan mujijat iki digawa menyang kutha karajan lan disimpen ing biara sing diadegaké déning Santa Olympias; lan akèh mujijat sing kelakon lumantar relik sucié: kabèh jinis lara mari, lan setan-setan diusir lumantar pandonga Santa Olympias lan sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pinaringan pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amén.

- Ing dina iki, Pangasoing Sang Lurus Anna, ibu Sang Theotokos Paling Suci. (Kanggo riwayaté, bebarengan karo riwayaté Sang Lurus Joachim, delengen tanggal 9 September

8 Agustus

26 Juli (Gaya Lawas)

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Musa saka Hongaria

Peringatan tanggal 26 Juli

Luwih saka kabeh, mungsuh sing jahat wis biasa nglakoni perang marang manungsa lumantar nafsu sing ora resik lan kebak hawa napsu; amarga wong sing kapenuhan rereged iki ora resik, dheweke ora maneh nggatekake Gusti Allah ing saben tumindak, amarga mung *'wong sing resik atine* bakal *ndeleng Gusti Allah'* (Matéus 5:8). Bapa kita sing kabegjan, Musa, sawise nindakake prestasi luwih gedhe ing perang iki tinimbang wong liya, nandhang sangsara banget kaya prajurit sejati Kristus, nganti pungkasane ngalahake kakuwatan mungsuh najis lan ninggalake tuladha kanggo kita. Ing ngisor iki ana laporan babagan dheweke.

Dening Musa sing kabegjan iku wis dingerteni yèn dhèwèké asalé saka Ugrin[5319] , sawijining kesayangan pangeran sing taat lan suci, lan panyangung sangsara Rusia, Boris. Dheweke ngladeni pangeran bebarengan karo adhine, George, sing nalika nglindhungi sang pangeran nganggo awaké dhéwé lan nyerang mungsuh, dipatèni ing Kali Alta[5320] bebarengan karo Santo Boris[5321] déning prajurit Svyatopolk sing duraka; padha uga motong sirahé amarga hryvnia emas[5322] sing wis dipasangaké Santo Boris marang dhèwèké.

Musa sing pinaringan berkah iku siji-sijine sing slamet saka pati lan lunga menyang Predislava, adhine Yaroslav, ing Kyiv, ing kana dheweke ndhelik saka Svyatopolk lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti nganti Pangeran Yaroslav sing saleh teka, amarga welas marang sedulure sing dipatèni, lan ngalahake Svyatopolk sing duraka[5323] . Nalika Svyatopolk, sawisé mlayu menyang wong Polandia[5324] , bali karo Bolesław lan ngusir Yaroslav, lan banjur mrentah ing Kyiv dhéwé[5325] , banjur Bolesław, nalika bali menyang kadipatané dhéwé, nyekel loro adhine Yaroslav lan akèh boyaré, kalebu Moses sing berkah, sing diiket tangan lan sikilé nganggo borgol wesi abot lan dijaga ketat, amarga dhèwèké misuwur amarga awaké gagah lan pasuryané ganteng.

[5318] Sergius – patriark pisanan kanthi jeneng kuwi ing Konstantinopel, ngladeni saka taun 610 nganti 638.

[5319] Yaiku saka Hongaria. Asma 'Ugrians-Hungarians' bisa uga muncul ing basa Rusia watara wiwitan abad kaping 9, nalika wong Slavia Rusia pisanan ketemu karo wong Magyar; cetha menawa swara irung isih ana ing basa Rusia wektu kuwi lan tembung kasebut diucapake 'ngr'; iki uga nerangake sebutan 'Hungarians' saiki.

[5320] Alta iku anak kali Trubezh, sing mili menyang Dnieper ing ngisoré Kyiv ing sisih kiwa, utawa bank Moskow.

[5321] Ing taun 1015.

[5322] Hryvnia (saka basa Sanskerta 'griva' – gulu) wiwitane iku kalung utawa ranté, biasané digawe saka emas, sing dienggo ngubengi gulu minangka hiasan. Sabanjuré, jeneng 'hryvnia' banjur dienggo kanggo ingot emas kanthi bobot tartamtu (antara 72 nganti 96 zolotniks), sing edan minangka koin.

[5323] Ing taun 1017.

[5324] Yaiku, menyang Polandia.

[5325] Wiwit taun 1018.

Ing tanah Lyash, dhèwèké katon déning sawijining wanita—terhormat, ayu, lan enom—sing nduwèni bandha lan kuwasa gedhé; bojone, sawisé lunga bareng Bolesław, ora tau bali, amarga wis tiwas ing perang. Wadon iki, nalika weruh kaendahan rahib mau, kapincut karo napsu daging lan wiwit nggodha, ngajak dheweke nganggo tembung-tembung iki:

'Heh, manungsa! Napa kowe nahan sangsara kaya ngono nalika ana dalan metu sing bisa mbebasake kowe saka belenggu lan sangsaramu?!'

'Iku kersaning Gusti,' wangsul Musa.

"Yen kowe nyerah marang aku," ujare wanita iku, "aku bakal mbebasake kowe lan ndadekake kowe misuwur ing saindenging tanah Polandia, lan kowe bakal nduweni aku lan kabeh kagunganku."

Nanging wong sing pinaringan berkah iku, nalika nyadari niaté sing ora suci, mangsuli marang dhèwèké:

'Lelaki apa sing, sawise nurut marang bojone, tau nambah kahanane? Adam sing sepisanan, sawise nurut marang bojone, diusir saka Swarga. Simson, sing ngluwihi kabeh ing kekuwatan lan ngalahake sakabehe tentara, dikhianati marang wong manca dening sawijining wanita. Sulaiman, sing wis nggayuh puncak kawicaksanan, sujud marang arca-arca nalika manut marang sawijining wanita. Herodes, sing wis ngrebut akèh kamenangan, motong sirah Yohanes Pembaptis nalika nyoba nyenengake bojone. Dadi kepiye aku bisa merdéka kanthi dadi budaké wanita sing durung tau tak kenal wiwit aku lair?[5326]

"Aku bakal mbebasake kowe," ujare dheweke, "aku bakal ndadekake kowe misuwur, aku bakal ndadekake kowe pangeran ing saindenging omahku, lan aku kepengin kowe dadi bojoku—kanthi syarat kowe manut marang panyuwunanku; amarga aku ora tahan ndeleng kaendahanmu sirna sia-sia."

"Aja kuwatir," pangandikane Musa sing pinaringan berkah marang dheweke, "manawa aku ora bakal manut marang panyuwunmu, lan aku uga ora kepengin nguwasani kowe utawa nggolèk bandha; ing dhuwuré kabèh iku, kanggo aku, sing paling utama yaiku kasucian jiwa lan badan." Supaya aku ora nyia-nyiake cobaan limang taun iki—yaiku ikatan sing nyiksa sing wis ditakdirake Gusti supaya aku tahan tanpa pantes—sing muga-muga bakal mbebasake aku saka siksa langgeng.

Banjur wanita iku, nalika weruh yèn kaéndahané bisa ilang, ngginakaké tipu daya setan liyané, mikir yèn yèn dhèwèké mbebasaké sang wali kanthi tebusan, sang wali bakal manut marang dhèwèké ing kabèh bab, sanajan nganggo kekerasan yèn perlu. Mula dhèwèké ngutus warta marang sing nduwèni sang wali sing dadi tawanan, njaluk supaya njupuk pirang-pirang dhuwit sing dikarepake saka dhèwèké, asal gelem adol Musa marang dhèwèké. Lan dhèwèké, weruh kasempatan apik kanggo entuk bandha, njupuk meh 1.000 potongan emas saka dhèwèké lan nyerahake Musa marang dhèwèké. Wadon iku, sawise nduweni kuwasa marang dheweke, kanthi ora isin-isin narik dheweke menyang tumindak sing ora pantes. Sawise mbebasake dheweke saka belenge, dheweke nganggoake dheweke busana sing larang regane, maringi dheweke panganan sing enak banget, lan kanthi napsu ngeluk dheweke, meksa dheweke supaya padha sesambungan badan. Nanging Musa sing pinaringan berkah, nalika weruh tumindaké wanita sing edan, malah luwih ngiyatake dhèwèké kanggo ndedonga lan nglakoni puasa, milih roti garing lan banyu—nanging resik—tinimbang pesta mewah lan anggur—nanging reged—kanggo nyenengake Gusti Allah. Lan langsung, sawisé mbuwang sandhangané sing mewah, dhèwèké, kaya Yusuf, nyingkiri dosa (Kejadian 39:1–23), nganggep kesenengan donya iki ora ana gunané. Wanita sing isin kuwi nesu banget nganti mutusaké nglarani wong sing pinaringan berkah mau kanthi nyekel dhèwèké ing penjara nganti mati keluwen. Nanging Gusti Allah, sing nyedhiyakake pangan kanggo saben makhluk, sing biyen nyokong Elia ing ara-ara samun (2 Sam. 17:1–29), uga Paulus saka Thebes lan akèh abdi-abdi Panjenengané liyané sing precaya marang Panjenengané, ora ninggalaké wong sing pinaringan berkah iki uga: pancèn, salah siji abdi wadon mau, digerakké déning Gusti Allah kanggo nuduhaké welas asih, kanthi rahasia nggawa panganan marang Musa. Lan wong-wong liya nyoba ngyakinké dhèwèké:

'Sedulur Musa, apa sing nyegah kowe nikah? Kowe isih enom, lan janda iki mung omah-omah setaun; dheweke luwih ayu tinimbang wong wadon liyane, lan kasugihane ora kaétung.' Pangkaté ing tanahé wong Polandia iki gedhé banget, nganti yèn dhèwèké kersa, malah pangeran ora bakal nolak dhèwèké; nanging kowé, sing dadi tawanan lan budhak, kok ora péngin dadi tuwané?! Yèn kowé kandha yèn kowé ora péngin nglanggar dhawuhé Kristus, apa Kristus ora kandha ing Injil: *'Mulané, priya kudu ninggalaké bapak lan ibuné lan nyawiji*

[5326] Yaiku, wiwit dina lairé, dhèwèké tetep suci.

karo garwané, lan loro mau dadi siji daging' (Matéus 19:5). Mangkono uga, Rasul kandha: *'Luwih becik omah-omah tinimbang kobong karo napsu'* (1 Korinta 7:9). Panjenengané uga nyritakaké bab para janda: *'Aku kepéngin supaya para janda enom padha omah-omah'* (1 Tim. 5:14). Nanging kowe durung nglakoni sumpah monastik, mula kowe bébas saka iku. Napa kowe nyiksa awakmu dhéwé nganggo sangsara sing kejem lan abot kaya ngono lan nandhang sangsara kanthi cara iki? Yen pati teka nalika kowe ana ing kahanan sengsara kaya ngono, pujian apa sing bakal kowe tampa? Satemene, sapa ing antarane wong-wong saleh kuna—kaya Abraham, Ishak, lan Yakub—sing ngremehake bojo? Ora ana, kajaba para biksu jaman saiki. Yusuf, abdi Allah, mlayu saka bojone, nanging mengko dheweke uga njupuk bojo kanggo awake dhewe (Kejadian 41:45). Lan kowe uga, yen slamet saka garwo iki, mesthi bakal golek garwo liyane (kaya sing kita kira). Lan sapa sing ora bakal ngguyu marang kebodhoanmu? Luwih becik kowe manut marang garwo iki, supaya kowe bebas lan dadi juragan ing sakabehe omah-tanggone.

Nanging Musa sing pinaringan berkah mangsuli marang wong-wong mau:

– Satemene, sedulur lan kanca-kanca sing tak tresnani, kowe padha maringi aku pitutur sing becik. Aku mangertos menawa kowe padha maringi aku tembung-tembung sing padha persis karo sing dibisikake ula marang Hawa ing Taman Eden: kowe meksa aku supaya manut marang garwa iki, nanging aku ora bakal nampa pituturmu ing kahanan apa wae; sanadyan aku mati ing belenggu lan sangsara sing abot iki, aku ngarep-arep rahmat kang kaping pirang-pirang saka Gusti Allah amarga iki, lan sanadyan akèh wong sing bener dislametaké bebarengan karo garwané, aku si wong dosa ora bisa dislametaké karo garwa. Satemene, yen Yusuf wiwitane manut marang garwane Potifar, mesthine dheweke ora bakal mrentah ing Mesir mengko nalika dheweke njupuk garwa kanggo awake dhewe. Nanging amarga ndeleng kasabarané sing biyen, Gusti Allah paring karajan Mesir marang dheweke; mulane dheweke dimulyakaké saka generasi menyang generasi minangka wong sing suci, sanajan wis nduwé anak. Kanggo kula, kula boten kepengin kraton Mesir, boten kepengin mrentah utawi nyekel kalungguhan ingkang inggil ing negari Polandia, boten kepengin ngrasakaken pakurmatan ing saindenging negari Rusia; nanging kula sampun nyingkiri sedaya punika demi Kraton Swarga. Mula, menawi kula slamet saking tanganipun wanita punika, kula boten badhe nggoleki garwa sanes, nanging (menawi dipun kersakaken Gusti) kula badhe dados biksu. Kaya sing diandikakake Kristus ing Injil: *'Sapa waé sing wis ninggalaké omah, utawa sedulur lanang, utawa sedulur wadon, utawa bapak, utawa ibu, utawa garwa, utawa anak-anak, utawa tanah, amarga Aku, bakal nampa satus kaping lan warisan urip langgeng'* (Matéus 19:29). Apa aku kudu luwih ngrungokaké Kristus utawa kowé? Rasul uga kandha: *'Lelaki kang durung omah-omah kuwatir babagan prakara Gusti, kepiye carane nyenengake Gusti; nanging wong kang wis omah-omah kuwatir babagan prakara donya, kepiye carane nyenengake bojone'* (1 Kor. 7:32–33). Mula aku takon marang sampeyan: sapa sing kudu digawé luwih akeh – Gusti utawa bojone? Aku uga ngerti yèn Rasul nulis mangkéné: *'Para abdi, manut marang tuanmu'* (Efesus 6:5), nanging kanggo kabecikan, ora kanggo kaburukan. Mula, kabari marang kowe sing nyekel aku yèn aku ora bakal tau kasengsem déning kaéndahan wanita, malah luwih-luwih ora bakal mbalèkaké katresnanku marang Kristus.

Krungu kuwi, wong wadon iku banjur ngrancang tipu daya liyane ing atine. Dheweke mrentah supaya wong sing pinaringan berkah iku ditunggangi jaran, diiringi akèh abdi, lan digawa ngliwati kutha-kutha lan désa-désané, kanthi nambahake:

'Kabeh iki dadi duweke kowe, yen kowe seneng; gunakna manut kersamu.'

Dheweke uga kandha marang wong-wong:

'Iki tuanmu, lan bojoku; supaya saben wong sing ketemu padha sujud marang dheweke.'

Dheweke ngguyu marang kabodhoane wanita iku lan kandha marang dheweke:

'Kowe nyambut gawe sia-sia! Amarga kowe ora bisa nggodha aku nganggo barang-barang fana ing donya iki, uga ora bisa mbusak kasugihanku sing langgeng; mangertèni iki lan aja nyambut gawe sia-sia.'

Banjur wong wadon mau mangsuli karo nesu:

'Apa kowe ora ngerti yèn kowe wis didol marang aku, lan ora ana sing bisa mbebasaké kowe saka cengkeramanku? Aku ora bakal ngeculaké kowe urip-urip, nanging sawisé akèh sangsara aku bakal matèni kowe.'

Nanging sing kabegjan iku kanthi wani kandha marang dheweke:

Aku ora bakal wedi marang sangsara, amarga Gusti ana ing sisihku; wiwit saiki (miturut kersane) aku kepengin ngabdi marang Panjenengane ing urip biksu.'

Lan ing wektu iku, kanthi pitulunganing Gusti, ana sawijining biksu saka Gunung Suci—sing wis diangkat dadi pandhita—rawuh marang Musa sing pinunjul mau lan nyukur rambute minangka wiwitan mlebu ing tatanan

biara malaikat sing suci. Panjenengané mulang Musa akèh bab kasucian rohani, supaya dhèwèké ora nyerahaké pundhaké marang mungsuh lan ora wedi marang wanita najis kuwi, lan sawisé kuwi panjenengané lunga. Padha nggoleki ing endi-endi, nanging ora ketemu. Banjur sang wong wadon, amarga putus asa, ngukum Sang Rahib Musa kanthi cambukan sing abot: dhèwèké mréntah supaya dhèwèké digulung lan dipukul nganggo kayu, nganti lemah kebak getih. Wong-wong sing nyambuk Musa padha ngedorong dhèwèké:

'Manut marang tuanmu, turuti kersane; yen kowe mbangkang, awakmu bakal kita sobek-sobek; aja mikir kowe bakal uwal saka sangsara iki, nanging sawise akeh penyiksaan, kowe bakal ambegan pungkasan ing lara sing luwih abot; welasana awakmu dhewe; buwang sandhangan biksu iki lan nganggo busana boyar sing larang, lan kowe bakal luput saka sangsara sing ngancam kowe.

Musa sing gagah wangsul:

Sedulur! Lakonana apa sing diprentahake, tanpa tundha: amarga aku ora bakal nate ninggalake urip biara lan katresnanku marang Gusti, lan ora ana panyiksaan—apa nganggo geni, pedhang, utawa tatu—sing bisa meksa aku mbalik saka Gusti lan saka Gambar Malaikat Agung. Bab wanita iki, sing wis ilang kabeh rasa isin lan pikirane kabur—sing pancen nglirwakake ora mung ajrih marang Gusti nanging uga isin ing ngarepe manungsa, lan sing tanpa isin meksa aku ngotori awakku lan nindakake zinah—aku ora bakal nundhuk marang dheweke utawa nglakoni dhawuhe sing terkutuk.

Wadon iki sanget kasangsaran mikirake carane mbales isiné; pungkasané, dhèwèké nulis layang kang isiné kaya mangkéné marang Boleslav:

'Kowe wis ngerti tenan yèn bojoku mati ing perang sing kowe lakoni, lan kowe maringi idin marang aku supaya njupuk sapa waé sing tak senengi dadi bojoku. Aku tiba tresna marang salah siji tawananmu, sawijining priya enom sing ganteng, lan sawisé mbebasake dhèwèké kanthi tebusan— —aku nggawa dhèwèké menyang omahku, sawise mbayar akèh emas kanggo dhèwèké, lan aku maringi kabèh emas lan pérak ing omahku lan kabèh wewenangku, mung supaya dhèwèké gelem dadi bojoku. Nanging dhèwèké nganggep kabèh iku ora ana regane. Kapinten kaping aku nyiksa dheweke kanthi keluwen lan pukulan, nanging aku ora entuk apa-apa. Kaya durung cukup yèn dhèwèké wis ngentèkaké limang taun ing sangkèp sangisoré tuwané biyèn, saiki dhèwèké wis bareng karo aku taun kaping enem lan wis tak siksa abot amarga ora manut: kabèh iki ditimbulaké déning dhèwèké dhéwé merga atiné sing atos; lan saiki malah wis dicukur rambute déning sawijining biksu: mula, panjenengan paring dhawuh apa sing kudu tak tindakaké marang dhèwèké?

Bolesław maréntahaké wong wadon mau supaya teka marang dhèwèké lan nggawa Musa. Iki dilakokaké manut dhawuhé. Nalika ndeleng sang resi, dhèwèké terus meksa dhèwèké supaya gelem nikah karo wong wadon mau, nanging ora kasil. Akhiré, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

Apa ana priya liya sing atiné sak atimu iki? Kowé nyia-nyia akèh berkah lan pakurmatan, lan bakal nglakoni sangsara abot!' Wiwit dina iki, ngertia yèn urip lan pati kowé ana ing tanganmu dhéwé: yèn kowé netepi kersané garwanmu, kowé bakal kita ajèni lan nduwèni kuwasa gedhé; nanging yèn kowé mbalela, kowé bakal nandhang pati sing kejem sawisé akèh sangsara.

Pangeran uga ngandika marang garwané nganggo tembung-tembung iki:

'Bawaan sing wis kowe tuku aja nganti dibebasake ing kahanan apa wae, nanging minangka tuan putri, aturana abdi kowe manut kersamu; supaya wong liya ora wani mbantah marang tuane.'

Bapa kita sing kinurmatan Musa mangsuli marang piyambakipun:

"*Ana paedahé apa kanggo manungsa*," pangandikane Gusti, "*yen dhèwèké éntuk kabèh donya nanging kelangan nyawané? Utawa pira rega sing bisa dibayar manungsa kanggo mbebasaké nyawané?"* (Matt. 16:26) Lan kowe—kados pundi kowe saged janji marang aku kaluhuran lan kamulyan ingkang enggal kowe bakal kelangan, lan kuburan bakal nampani kowe tanpa saged nilaraken apa-apa? Kados mekaten, wanita najis punika badhe dipun pati kanthi kejem.

Kabeh iki kelakon persis kaya sing wis dipratélakaké déning Pendeta. Nanging sadurunge kuwi, wanita iku, sawise nduweni kuwasa sakabehe marang dheweke, nggodha dheweke supaya dosa kanthi cara sing luwih ora isin-isin: mula dheweke mrentahake Musa supaya dipaksa dibaringake ing ambené, ing kana dheweke nyium lan ngeluk dheweke; nanging sanadyan mangkono, dheweke ora kasil meyakinke dheweke kanggo nepaki kepinginané. Amarga Sang Reverendi kandha marang dheweke:

'Upayamu sia-sia, wong wadon: aja nganggep yèn aku ora nindakake dosa iki amarga aku edan, utawa amarga aku ora bisa; aku mung muak marang kowe, hai sing najis, amarga wedi marang Gusti Allah.'

Krungu iki, wong wadon mau mrentah supaya dhèwèké dipukul cambuk satus saben dina; pungkasané, dhèwèké mrentah supaya dhèwèké dikastrasi. Sang Moses sing kinurmatan ngglethak kaya mati, meh ora ana pratandha urip amarga kakehan getih. Bolesław, sing ora nyoba nyegah iki, uga nglancaraké panganiayaan gedhé marang para biksu lan ngusir kabèh saka kratoné, kanthi niat nyenengaké kekasihé Musa sing dadi wanita bangsawan sing ditresnani. Nanging Gusti Allah ora suwe banjur ngutus balas dendam marang para abdi Panjenengané. Sakwengi, Bolesław dumadakan seda[5327] , lan ana pemberontakan gedhé ing saindenging tanah Lyash. Amarga padha mbrontak, wong-wong padha nggebuki uskup lan boyar, kalebu wanita sing wis kelangan pakurmatané sing uga dipatèni.

Pirang-pirang taun sawisé, Pangeran Agung Kyiv, Izyaslav, dielingaké marang murkaé Gusti iki—sing nimpah marang wong-wong mau sawisé para biksu diusir amarga motong rambuté Sang Moses sing Kinurmatan—dening putriné, sawijining wanita keturunan Polandia lan putriné Bolesław, nyuwun supaya ora ngusir Sang Mulya Anthony lan sedulur-seduluré saka karajané amarga wis nyukur rambute Barlaam sing Bejo lan eunukh Efraim[5328] . Nanging ayo padha bali marang jaman saiki. Bapak kita sing kinurmatan, Musa, sawisé nemu panglipur, rawuh ing guwa Sang Kinurmatan Antonius, nggawa pratandha martir kaya prajurit Kristus sing gagah berani: lan dhèwèké urip kanthi nyenengaké Gusti Allah, nyawisake dhiri kanggo pandonga, puasa, jaga bengi lan kabèh kabecikan monastik, kang kanthi kuwi dhèwèké ngalahaké kabèh tipuan mungsuh najis nganti pungkasan.

Amarga akèh kamenangané nglawan napsu kotor lan hawa birahi sing nglawan bapak kinurmatan iki, Gusti paring kekuwatan marang piyambakipun kanggo ngungkuli napsu sing padha sing muncul ing wong liya. Mangkono, salah siji sedulur, amarga kalah déning napsu birahi, teka lan nyuwun tulung marang bapak kinurmatan iki supaya nulungi piyambakipun:

'Lan aku,' pangandikane, 'apa wae sing kowe paringaké marang aku, aku janji bakal netepi nganti matiku.'

Sing kinurmatan maringi dhawuh marang dhèwèké:

'Aja nganti sakpisan kowe ngucapake tembung marang wanita sajrone uripmu.'

Wong iku maringi janji kanthi sakabehing atine. Banjur sang wali, niru Musa kang sepisanan, kang nindakake kaajaiban nganggo tongkatipun, nyentuh pinggang sedulur iku nganggo tongkatipun dhéwé, amarga tanpa iku, merga lara saka tatu lawas, dhèwèké ora bisa mlaku tanpa pitulungan; lan langsung kabeh hawa napsu ala saka sedulure iku sirna (kehilangan kekuwatan), lan wiwit wektu kuwi dheweke ora kena godaan maneh.

Mangkono prajurit Kristus sing gagah berani iki nglampahi nem belas taun, urip ing sangsara lan upaya saleh: limang taun dhèwèké disiksa kanthi ora adil nganggo belenggu déning sing nyekel, nampilaké sabar kaya Ayub sing kebak rasa syukur marang Gusti; ing taun kaping enem dhèwèké nglakoni sangsara luwih gagah tinimbang Yusuf, demi kasucian; banjur sajrone sepuluh taun meneng kaya malaékat ing guwa sing diwarisaké saka Gunung Athos sing suci, dhèwèké sumunar ing ngarepé wong liya, kaya Musa sing kapisan nalika nampa 'Sepuluh Préntah', miturut tatanan malaékat sing diwarisaké marang dhèwèké saka Gunung Sinai sing suci. Banjur Musa kita sing kinurmatan pancen dianggep pantes dadi sing nyawang Gusti: panjenenganipun mbuktekake pantes nampi kabungahaning manah suci, lan supados saged ndeleng Gusti pasuryan pasuryan, piyambakipun mangkat ing dinten kaping kalih dasa enem wulan Juli taun[5329] , nalika Sang Agung Antonius taksih gesang, ing guwanipun panggeser ingkang boten bosok lan mujudake kaajaiban saking priya suci punika, ingkang boten nate ngremehake kasucianipun, taksih kinening ngantos sapunika.

Liwat relikine, Santo Musa ngalahake hawa napsu kotor sanajan sawise seda, kaya sing dialami Santo Yohanes sing sabar banget. Amarga sawise ngungsi ing guwa lan nyandhak relikine Santo Musa nganti pundhak, dheweke nandhang sangsara suwe, ngalahake hawa napsu badan, lan pungkasane krungu swara Gusti:

'Monggo dhèwèké ndedonga marang wong mati sing ngglelgèk ing ngarepé, Musa sing Kinurmatan saka Ugrin iki!'

[5327] 3 April 1025.

[5328] Delengen Uripé St. Antonius saka Gua ing tanggal 10 Juli

[5329] Ing taun 1043.

Nalika sang wali sing sabar kuwi nindakake kuwi, dhèwèké langsung dibebasaké saka roh najis. Mangkono uga, Santo Yohanes sing sabar iku nylametake sedulur liyane sing nandhang sangsara amarga nindakake kajahatan sing padha, nalika dhèwèké maringi siji balung saka reliké Sang Musa sing kinurmatan marang wong sing kesurupan amarga napsu iki, supaya bisa dipasang ing awaké, kaya sing dicritakaké ing uripé Sang Yohanes sing sabar. Mugi Sang Moses sing kinurmatan dados pituduh tumrap kita, ingkang sampun dibebasake saking sedaya kekotoran, nuntun kita lumantar dalan kaslametan lumantar pandonga panjenenganipun; ayo kita nyembah bebarengan kaliyan panjenenganipun marang Gusti Allah ingkang disembah ing Tritunggal, dhumateng Panjenenganipun kadosa kamulyan saiki lan salawas-lawase ngantos dumugi jaman-jaman. Amin.

Peringatan Martir Suci Hermolaus

Dirilèkaké tanggal 26 Juli

Presbiter sing kinurmatan Hermolaus lan kanca-kancane sing nandhang sangsara – para martir suci Hermippus lan Hermocrates – iku imam-imam ing Gréja Suci Nicomedia; padha kalebu sisa saka 20.000 martir sing kobongaké déning Maximian ing gréja, sing pangéling-élingé dirayakaké tanggal 28 Desember. Telu abdi Gusti iki ndhelik ing pirang-pirang panggonan amarga wedi marang wong-wong pagan; nanging, saben ana kasempatan sing cocog, padha mulang wong-wong pagan bab iman suci lan ngowahi supaya pracaya marang Kristus. Mangkono, Santo Hermolaus, nalika ndeleng Panteleimon dhokter, ngowahi dhèwèké dadi wong Kristen sawisé pacelathon sing diilhami déning Gusti. Nalika Panteleimon digawa kanggo disiksa déning Raja Maximian sing jahat lan ditakoni saka sapa dhèwèké sinau iman Kristen, sang wali, amarga ora bisa goroh, mbabaraké marang wong-wong mau presbiter Kristen suci Hermolaus. Sakwise kuwi, Santo Hermolaus lan kanca-kancane sing padha ngabdi marang Kristus, Hermippus lan Hermocrates, langsung ditangkep lan digawa ngadhepi pangadilan sing jahat. Sajrone interogasi, padha kanthi wani ngakoni Kristus minangka Gusti sejati lan ngina arca-arca sing najis lan para penyembahé; amarga iku, sawisé dijatuhi paukuman pati déning para penyiksa, padha mati kanthi pedhang. Rincian luwih lengkap babagan sangsara mau kacathet ing riwayat Sang Martir Agung Suci Panteleimon ing dina kaping 27

Kontakion, Nada 4:

Amarga kowe urip kanthi kasucen, ya Sang Suci, lan nampa mahkota martir: mungkasi kurban-kurban berhala, kowe dadi panggembala sing becik tumrap kandhangé Kristus, ya sing paling wicaksana, lan dadi guru sejati tumrap Panteleimon. Mulane kita ngajeni panjenengan, kanthi nyanyi: nylametake kita saka kasangsaran lumantar pandonga panjenengan sing tansah ana, Bapa Hermolaos.

Penderitaan Sang Martir Suci Paraskeva

Dipepering ing tanggal 26 Juli

Para wali martir sing kinurmatan Paraskeva urip nalika jaman panguwasa Kaisar Antoninus[5330] , ing sacedhake kutha kuna Roma. Dheweke anak wadon siji-sijine saka wong tuwane lan nyawisake awake dhewe kanggo sinau Kitab Suci. Nalika wong tuwané séda, dhèwèké mènèhaké bandha-bandhané marang wong mlarat, njupuk sumpah monastik lan, manut tuladhané Para Rasul Suci, mangkat mènèhi warta babagan Kristus, ngowahi akèh wong pagan dadi pracaya marang iman sing sejati. Amarga iku, wong-wong Yahudi ngumpat marang dheweke ing ngarepe kaisar, sing banjur mrentah supaya dheweke digawa ing ngarepe; lan nalika dheweke, sanajan diyakinke lan diancam, tetep ora gelem mbaleni Kristus, kaisar mrentah supaya helm sing dipanasake nganti abang dipasang ing sirahé lan supaya dheweke dibuwang menyang kuali tembaga sing kebak lenga

[5330] Kaisar Romawi Antoninus Pius mrentah wiwit taun 138 nganti 161.

mendidih lan damar; nanging sang wali kanthi mujijat metu tanpa tatu saka kabèh mau lan, sawisé nindakake mujijat[5331] , ngowahi Kaisar Antoninus lan wong-wong sing ana ing ngarsané marang pracaya marang Kristus. Sawisé dibebasaké saka Roma, Santa Paraskeva mangkat menyang kutha-kutha liya lan mènèhi warta bab Kristus ing endi waé dhèwèké lunga. Nalika tekan ing sawijining kutha sing dipimpin déning wong aran Asclepius, dhèwèké digawa ngadhep dhèwèké. Amarga yakin yèn dhèwèké ora bakal ganti pikiran, raja banjur mréntahaké supaya dhèwèké digawa metu saka kutha menyang sawijining ula sing manggon ing guwa lan medeni kabèh wong, supaya ula kuwi bisa nyabuti dhèwèké; nanging dhèwèké nggawe pratandha salib ing ula kuwi, lan ula kuwi pecah dadi loro. Sawisé kuwi, Asclepius lan wong-wong sing bareng padha pracaya marang Kristus. Sawisé manèh dibebasaké, sang wali wiwit ngumbara ing kabèh kutha lan tanah, mènèhi warta kabungahan bab iman marang Kristus. Nalika tekan ing sawijining kutha sing dipimpin déning raja liya jenengé Tarasius, dhèwèké digawa ngadhep raja mau kanggo diadili lan banjur wiwit mènèhi warta babagan Kristus. Banjur raja mau maringi dhèwèké sangsara lan panyiksaan sing kejem lan akèh; nanging amarga ora bisa meksa dhèwèké mbalèkaké iman marang Kristus, dhèwèké mréntah supaya sirahé sing mulya dipotong nganggo pedhang[5332] .

9 Agustus

27 Juli (gaya lawas)

Ing dina sing padha, pangasoan sangkèning berkah Nikolaus, wong bodho suci amarga Kristus, saka Kochanovo, ing Veliky Novgorod ing taun 1392.

Penderitaan Sang Martir Agung Suci Panteleimon.

Peringatan tanggal 27 Juli

Ing jaman pamaréntahané Maximian sing jahat[5333] , panganiaya sing kejem marang umat Kristen, lan nalika meh kabèh donya kélimpeut ing pepeteng kabodoan nyembah berhala, penganiayaan gedhe dilancaraké ing endi-endi marang wong-wong sing pracaya marang Kristus, lan akèh pangakuan marang asmané Gusti Yesus sing paling suci Kristus ngalami pati martir; wektu kuwi Sang Martir Agung Suci Panteleimon nandhang sangsara kanggo Kristus ing tanah Bithynia[5334] , ing kutha Nikomedia[5335] .

Pangemban Sang Kasangsaran Kristus sing mulya iki, misuwur ing antarané para martir, lair ing kutha Nicomedia sing padha marang bapak bangsawan sugih jenenge Eustorgius lan ibu jenenge Eubula. Bapakné, miturut pracayané, iku wong pagan sing setya banget marang pemujaan berhala; ibuné wong Kristen, sing diwulangaké pracaya suci déning para leluhuré lan ngabdi marang Kristus kanthi semangat. Mula, sanadyan padha nyawiji ing daging, nanging padha pisah ing roh: bapakne nyembah marang dewa palsu, dene ibune nyembah marang Gusti Allah sejati kanthi 'kurban puji'. Anak lanang sing lair saka pasangan mau, sing arep kita critakake,

---

[5331] Ing Synaxarioné Nikodemus, ing ngendi cathetan bab martir suci Paraskeva diterangaké kanthi rinci, mujijat iki diterangaké kaya ing ngisor iki. Sawisé dibuwang ing kuali kang isiné lenga mendidih lan aspal nanging ora cilaka, sang wali banjur nyawuraké cairan panas kuwi marang mripat Kaisar Antoninus sing penasaran, nganti buta; banjur, miturut panyuwuné, mulihaké pandangane sing wis ilang.

[5332] Taun seda sang martir suci Paraskeva ora dingerteni. Ing taun 1200, peziarah Anthony ndeleng reliké ing Konstantinopel, lan grejaé isih ana nganti saiki. Greja iku dumunung ing pinggir kiwa Golden Horn ing distrik Has-Koy.

[5333] 305–311

[5334] Bithynia – sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor, dumunung ing pesisir Segara Ireng, Bosporus, lan Selat Konstantinopel. Wewengkon iki wis dikenal wiwit jaman kuna lan njupuk jenengé saka wong-wong Bithynia, sing padha migrasi saka Thrace. Bithynia éndah, subur, lan sugih ternak. Ing taun 546 SM, wong Bithynia kapimpin dening Persia, nanging wiwit taun 327 SM Bithynia malih dadi nagara merdéka; ing taun 75 SM, miturut wasiat Raja Nicomedes III, Bithynia diserahaké marang Romawi minangka provinsi merdéka sing dipimpin déning proconsul khusus. Agama Kristen muncul ing Bithynia ing jaman para rasul (1 Petrus 1:1). Nalika pamaréntahan Pliny si Muda, sing mréntahaké Bithynia, lan ing jaman Kaisar Trajan (98–117), ana akèh banget wong Kristen ing kéné, ora mung ing kutha nanging uga ing désa-désa lan désa cilik. Ing jaman Diocletian (284–305), ana panganiayaan sing nggegirisi marang umat Kristen ing Bithynia. Ing abad kaping 4 lan kaping 5, Bithynia misuwur banget ing babagan gerejawi: akèh konsili gereja dianakake ing kana kanggo ngatasi manéka bidah.

[5335] Nicomedia – kutha agung ing jaman kuna ing pesisir Propontis utawa Segara Marmara.

dijenengi Pantoleon, sing artine 'sing kaya singa ing kabeh bab', amarga diyakini yen ing kawani dheweke bakal kaya singa. Nanging mengko, bocah iku dijenengi maneh Panteleimon, tegesé 'sagung welas asih', amarga dhèwèké paring welas asih marang kabèh wong, marasaké wong lara tanpa mbayar utawa maringi sedekah marang wong mlarat, kanthi loman mbagi bandha bapaké marang wong-wong sing butuh.

Wiwit cilik, ibune ngopeni dheweke kanthi kesalehan Kristen, mulang dheweke babagan siji-sijine Gusti Allah sejati sing manggon ing swarga, Gusti kita Yesus Kristus, supaya dheweke pracaya marang Panjenengané lan nyenengake Panjenengané lumantar pakaryan becik, adoh saka politeisme pagan. Anak lanang iku nggatekake piwulang ibune lan nyerep sakabehe miturut kemampuan nalika isih cilik. Nanging, sepira gedhene rasa kélangan lan sedhih! Ibune sing welas asih lan dadi pituduh nalika isih cilik seda mlebu ing pangayoman Gusti, ninggalake bocah iku sadurunge tekan akal lan kedewasaan. Sawise seda ibune, bocah iku gampang manut jejak kesesatan bapake; bapake kerep ngajak dheweke nyembah arca, ngukuhake dheweke ing kapercayan pagan sing ora takwa.

Bocah iku banjur dikirim menyang sekolah tata basa, lan sawisé rampung kabèh pelajaran pagan sekuler, bapaké nyerahaké dhèwèké marang dhokter misuwur Euphrosynus ing sekolah kedhokteran supaya dhèwèké bisa nguwasani kabisan ing seni kedhokteran. Anak lanang iku, amarga pinter, cepet nyerep apa sing diwulangake lan ora suwe wis ngluwihi kanca-kancane, meh padha karo gurune; saliyane iku, dheweke misuwur amarga tumindake, kecerdasane ing wicara, lan kaendahane, lan marakake kesan apik marang sapa wae; malah wis dikenal dening Kaisar Maximian piyambak. Amarga Maximian manggon ing Nicomedia wektu kuwi; dhèwèké nyiksa umat Kristen, ngobong 20.000 wong ing sawijining gréja, matèni Uskup Anphimus ing dina Natal, lan sawisé macem-macem panyiksaan, ngukum akèh wong nganggo manéka cara paukuman pati. Tabib Euphrosynus kerep teka karo obat-obatan menyang kamar kraton panganiaya—apa marang Kaisar Maximian dhéwé utawa marang para pangiring kraton—awit dhèwèké nyedhiyakake pangobatan kanggo sakabèhé kraton. Saben Euphrosynus teka ing kraton raja, dhèwèké ditemani déning Pantoleon enom, sing mèlu tapak-tapak guruné, lan kabèh wong gumun marang kaéndahan lan wicaksana bocah iku. Lan raja, nalika ndelok dhèwèké, takon:

'Dheweke saka ngendi, lan putrané sapa?'

Sawisé nampa jawaban, sang raja mènèhi dhawuh marang guruné supaya mulang bocah iku kanthi cepet lan tuntas kabèh babagan ilmu kedhokteran, kanthi ngandharaké pangajabé supaya bocah iku tansah ana ing sacedhaké, minangka wong sing pantes ngadhep sang raja lan ngladosi dhèwèké. Ing wektu kuwi, bocah lanang iku wis tekan umur diwasa.

Ing jaman kuwi ana sawijining presbiter tuwa ing Nikomedia, jenenge Hermolaus, sing amarga wedi marang wong-wong sing ora pracaya, ndhelik bareng sawetara wong Kristen ing omah cilik sing prasaja. Rute Panteleimon, nalika mlaku saka omahé menyang omah guruné lan bali, ngliwati omah panggonané Hermolaus ndhelik. Ndeleng pemuda iku kerep liwat ing jendhela cilik, Hermolaus ngenali watak apik saka pasuryané lan pandangane; ngrasakaké ing atiné yèn pemuda iku bakal dadi wadah pilihané Gusti, Hermolaus tau metu kanggo nyambut lan nyuwun supaya mlebu omahé sanadyan sakedhik wektu. Wong enom sing alus lan manut mlebu ing omahé sang sepuh. Sawisé ngajak dhèwèké lungguh jejere, sang sepuh takon bab asal-usulé lan wong tuwané, bab imané lan sakabèhé lumrahé uripé. Wong enom mau nyritakaké kabèh kanthi rinci lan nerangaké yèn ibuné wis dadi wong Kristen lan wis seda, déné bapakné isih urip lan manut paugeran pagan nyembah akèh setan. Lan Santo Hermolaus banjur takon marang dhèwèké kaya mangkéné:

'Nah, anakku sing becik! Sampeyan kepengin melu pihak lan iman sing endi—sing bapakmu utawa sing ibumu?'

Wong enom mau mangsuli:

Nalika ibuku isih urip, ibuku mulang aku imané, lan aku banjur tresna marang iman kuwi. Nanging bapakku, amarga luwih kuwat saka loro-lorone, meksa aku netepi paugeran pagan; dhèwèké kepéngin nglantik aku ing kraton, kalebu ing golongan prajurit lan abdi paling cedhak lan pinunjul ing sang raja.

Santo Hermolaus takon maneh:

'Lan piwulang apa sing diwulangake gurumu marang kowe?'

Wong enom mau mangsuli:

'Piwulang saka Asclepiades, Hippocrates lan Galen[5336] ; pancen, iki persis sing dikarepake bapakku, lan guruku kandha yen aku nguwasani piwulang iki, aku bakal gampang bisa marasake kabeh jinis lara ing manungsa.'

Ing tembung-tembung pungkasan kuwi, Santo Hermolaus nemokake kasempatan kanggo obrolan sing mbawa paedah lan miwiti nandur wiji becik saka sabda Gusti ing atiné pemuda mau, kaya ing lemah subur:

"Percayaa marang aku," pangandikane, "wah, mudha sing becik! Aku ngandhani kowe siji bebener: piwulang lan kaahlian Asclepiades, Hippocrates, lan Galen iku ora ana gunane lan ora mbiyantu sapa waé sing nyandhak marang kuwi. Lan dewa-dewa sing disembah Kaisar Maximian, bapakmu, lan para penganut pagan liyane iku sia-sia lan mung dongeng lan tipuan kanggo wong sing pikirané ringkih. Nanging Gusti Allah sing sejati lan Maha Kuwasa mung siji—Yesus Kristus—lan yen kowe pracaya marang Panjenengané, kowe bakal mari saka sakabèhé penyakit mung kanthi nyebut Asma Panjenengané sing Maha Suci. Amarga Panjenengané wis maringi pandelengan marang wong wuta, ngresiki wong kusta, lan nguripaké wong mati; Panjenengané ngusir setan-setan sing disembah déning wong-wong pagan saka manungsa mung nganggo siji tembung; ora mung Panjenengané dhéwé, nanging sandhangané uga maringi panyembuhan: awit wanita sing wis rolas taun ngalami pendarahan langsung mari sakwise nyentuh pinggir sandhangané. Nanging sapa sing bisa nyritakake kanthi rinci kabèh pakaryané sing kaékan? Kaya déné ora mungkin ngétung butiran pasir ing segara, lintang ing langit, utawa tetes banyu, mangkono uga ora mungkin ngétung mujijat-mujijat Panjenengané utawa ngukur agunging Gusti Allah. Lan saiki Panjenengané dadi Pitulung Agung tumrap para abdi-abdiné, maringi panglipur marang sing sedhih, nyembuhaké sing lara, nylametaké saka bebaya lan mbébasaké saka kabèh kajahatan mungsuh, ora ngentèni dijaluk pitulungan déning sapa waé, nanging wis nyana pandonga-pandonga lan malah gegerungan atiné. Panjenengané maringi kuwasa kanggo nindakake kabèh mau marang wong-wong sing tresna marang Panjenengané lan paring marang wong-wong mau karunia mujijat sing luwih ageng; pungkasané, Panjenengané maringi urip langgeng ing kamulyan langgeng ing Kraton Swarga.

Pantaleon pracaya marang piwulangé Santo Hermolaus iku bener, lan nampa ing atiné; dhèwèké nyilem ing piwulang mau kanthi kabungahan lan kandha marang sesepuh suci:

Aku wis kerep krungu iki saka ibuku lan asring weruh dheweke ndedonga lan nyebut-nyebut Gusti sing panjenengan critakake marang aku.'

Wiwit dina iku, Pantoleon saben dina sowan marang sang sepuh lan remen banget karo pacelathon kang diilhami Gusti, saya ngrembaka kawruh babagan Gusti kang sejati. Lan nalika bali saka gurune, Euphrosynus, dhèwèké ora gelem mulih sadurunge sowan marang sang sepuh lan nampa piwulang kang nyukupi atiné.

Ing sawijining dina, nalika bali saka omahé guruné, dhèwèké mbelok sethithik lan nemoni bocah mati sing wis digigit déning echidna gedhé, lan echidna kuwi dhéwé, ngglénggér ing sacedhaké korban. Ndelok kahanan kuwi, Pantoleon wiwitané kaget lan mundur sawatara langkah, nanging banjur dhèwèké mikir ing atiné:

'Saiki wayahe aku nguji iki lan ndeleng dhéwé apa kabèh sing diomongaké wong tuwa Hermolaus iku bener.'

Ndelok munggah menyang langit, dhèwèké kandha:

'Gusti Yesus Kristus, sanadyan kula dereng pantes nyuwun dhumateng Panjenengan, nanging menawi Panjenengan kersa kula dados abdi Panjenengan, mugi Panjenengan paring kakuwatan lan maringi, ing asmanipun Panjenengan, supados anak lanang menika saged urip malih lan ula tedung menika saged musna.'

Lan langsung bocah iku, kaya tangi saka turu, tangi urip, dene ula iku pecah dadi loro. Banjur Pantoleon, sawise pracaya tenan marang Kristus, ngadhepi langit kanthi mata jasmani lan rohani lan muji Gusti kanthi kabungahan lan luh amarga wis nggawa dheweke metu saka pepeteng menyang padhanging kawruh Panjenengané. Dheweke kesusu menyang Santo Hermolaus presbiter, nyuwun ing sikilé sing suci, lan nyuwun dibaptis. Dheweke nyritakaké apa sing kelakon— —kados pundi bocah mati bisa urip manèh amarga kuwasa jenengé Yesus Kristus, lan kados pundi ula sing nyebabaké patié wis musna. Santo Hermolaus, ninggalake omahé, lunga bareng karo dhèwèké kanggo ndeleng ula sing wis mati lan, sawisé ndeleng mau, matur nuwun marang Gusti Allah amarga mujijat sing wis digawé, lumantar iku Gusti Allah wis nuntun Pantoleon marang pangertosané. Bali menyang omah, dhèwèké nglairké pemuda mau kanthi jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci, lan sawisé ngrayakaké Liturgi ing kamar njero, maringi dhèwèké Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus.

Sawisé dibaptis, Pantoleon tetep karo sang tuwa Hermolaus sajrone pitung dina, sinau saka tembung ilahi sing diparingaké lumantar lambéné sang tuwa lan déning sih-rahmaté Kristus: kaya mata banyu urip, dhèwèké ngopeni atiné nganti kebak woh-wohan rohani. Ing dina kaping wolu, dhèwèké mulih, lan bapaké takon marang dhèwèké:

'Anakku, kowe wis ana ing ngendi wae kabèh dina iki? Aku wis kuwatir tenan bab kowe.'

Wong suci mangsuli:

'Aku ana karo guruku ing kraton raja – kita lagi nambani wong sing lara sing ditresnani sang raja, lan kita ora ninggalake sisihé pitung dina nganti wong iku mari.'

Mangkono pangandikane sang wali, lan dhèwèké ora ngucapaké goroh, nanging kanthi sandhi parabel nyampèkaké kabeneran kanthi misterius lan alegoris: Ing pikirane dheweke nyebut Santo Hermolaus presbiter minangka gurune; kanthi kamar raja dheweke maksud tentreming batin ing ngendi Misteri Ilahi dirayakake; lan kanthi wong lara dheweke maksud nyawane dheweke dhewe, sing wis dadi katresnan Sang Raja swarga lan wis mari pitung dina nganggo obat rohani.

Nalika esuk sabanjure dhèwèké sowan marang guruné Euphrosynus, guruné padha takon marang dhèwèké:

'Kowe wis ana ing endi sajrone dina-dina iki?'

'Bapakku, sawisé tuku sawijining tanah, ngutus aku kanggo njupuk alih kepemilikané, lan aku mandheg suwe, mriksa kabèh kanthi teliti, amarga dituku kanthi rega sing larang.'

Lan dhèwèké ngendika iki kanthi makna alegoris bab paugeran suci sing wis ditampa, lan bab sakramèn-sakramèn liya saka iman Kristen sing wis dingerteni lan kabèh duwé rega sing ora kaétung, ngluwihi kabèh bandha, amarga kabèh mau dipikolehi kanthi getihé Kristus. Sawisé krungu kuwi, Euphrosynus mandheg takon. Bab Pantoleon sing kabegjan, dhèwèké kapenuhan sih rahmaté Gusti Allah, nyimpen ing jeroné bandha iman suci. Dhèwèké banget prihatin marang bapaké, kepéngin nuntun dhèwèké metu saka pepeteng pemujaan berhala lan mlebu ing padhang kawruh Kristus; saben dina, kanthi wicaksana ngobrol liwat parabel lan pitakon, dhèwèké kandha marang bapaké:

'Bapa! Napa déwa-déwa sing digawé ngadeg kuwi nganti saiki tetep ngadeg persis kaya biyèn dipasang, lan ora tau lungguh; déné sing digawé lungguh kuwi nganti saiki tetep lungguh lan ora tau ngadeg?'

"Pitakonmu durung cetha tenan kanggo aku," wangsul bapakne, "lan aku dhéwé uga ora ngerti carane mangsuli."

Nanging sang wali, kanthi terus-terusan ngetokake pitakon kaya ngono marang bapakne, ndadekake bapakne ragu marang dewané lan alon-alon nyadari kabohongan lan ilusi pemujaan berhala; bapake wis ora manèh ngajèni arca-arca kaya biyèn, ora nyembelèhi kurban akèh-akèhé lan nyembah saben dina, malah wis wiwit ngremehake lan nolak nyembah. Ndelok kahanan iki, Pantoleon bungah amarga sanadyan dhèwèké wis nyebabaké sangsi ing pikiran bapaké bab arca-arca, durung kasil ngalihake bapaké sakabèhé saka arca-arca mau. Luwih saka sapisan Pantoleon kepengin nggebug arca-arca bapaké sing akèh ana ing omahé, nanging dhèwèké nahan dhiri, sawetara supaya ora nesu bapaké—sing miturut dhawuh Gusti Allah kuduné dihormati—lan sawetara amarga dhèwèké ngarep-arep yèn bapaké wis ngerti Gusti Allah sing sejati, dhèwèké bakal kepengin nggebug arca-arca mau nganggo tangané dhéwé.

Ing wektu kuwi, ana wong wuta digawa marang Pantoleon, nyuwun mari kaya mangkéné:

"Aku nyuwun marang kowe, welasana aku, sing wuta lan kapisahake saka pepadhang sing larang regane; kabeh dhokter ing kutha iki wis nambani aku, nanging aku ora entuk paedah saka dheweke; malah, aku wis kelangan uga secercah cahya pungkasan sing isih bisa tak deleng, bebarengan karo kabeh kagunganku; amarga aku wis mbuwang akèh dhuwit kanggo mbayar dheweke, lan tinimbang mari, aku mung nampa cilaka lan mbuwang-mbuwang wektu."

Wong suci mangsuli marang dheweke:

'Yen kowe wis maringi kabèh bandha marang dhokter-dhokter sing ora maringi manfaat, piye carane kowe bakal mbayar aku yèn kowe mari lan weruh manèh?'

'Aku bakal seneng atimu maringi sithik sing isih tak duwé,' kandha wong wuta kuwi.

Wong suci kandha:

'Kurnia pandelengan, kang mbukak pepadhang kanggo kowe, bakal diparingake marang kowe dening Bapa pepadhang, Gusti Allah sejati, lumantar aku, abdi Panjenengané kang ora pantes; lan aja paring apa sing wis kowe janjekake marang aku, nanging sediakna kanggo wong mlarat.'

Krungu kuwi, Eustorgius, bapaké Pantoleon, kandha marang dhèwèké:

'Anakku! Aja nyoba-nyoba nindakake bab kaya ngono sing kowe ora bisa, supaya kowe ora dipoyoki: amarga apa sing bisa kowe lakoni luwih saka dhokter-dhokter paling ahli sing wis nambani dheweke nanging ora bisa mariake?'

'Ora ana,' wangsul sang wali, 'saka dhokter-dhokter kuwi sing ngerti ubat apa sing kudu digunakake ing kasus iki kaya aku, amarga ana bedane gedhe antarane dheweke lan guruku, sing wis mbukak ubat iki marang aku.'

Bapaké, mikir yèn dhèwèké nyebut guruné Euphrosyne, kandha:

'Aku krungu yèn gurumu uga wis nambani wong buta iki nanging ora bisa nambani.'

'Siji sedhela, Bapak!' wangsulane Pantoleon, 'lan Bapak bakal weruh kakuwatan penyembuhanku.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nyentuh mripat wong wuta nganggo drijiné, kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, sing maringi pandelengan marang wong wuta, tampani pandelenganmu.'

Sakwise kuwi, mripat wong wuta mau langsung kabuka – lan dhèwèké wiwit bisa ndeleng. Lan ing wektu kuwi uga, bapaké Pantoleon, Eustorgius, bebarengan karo wong sing wis mari wuta mau, padha pracaya marang Kristus lan dibaptis déning presbiter suci Hermolaus, lan padha kebak kabungahan rohani amarga sih lan kuwasa Kristus.

Eustorgius banjur miwiti ngrusak kabèh arca ing omahé, kang dibantu déning putrané, Santo Pantoleon; sawisé arca-arca mau pecah dadi potongan-potongan, padha mbuwang pecahan mau menyang parit jero lan nutupi nganggo lemah. Sawisé urip sawatara wektu sawisé kuwi, Eustorgius seda lan bali marang Gusti. Pantoleon, sing dadi ahli waris saka kagungan bapaké sing sugih banget, langsung maringi kamardikan marang para budhak lanang lan wadon, mènèhi ganjaran kanthi murah ati; banjur dhèwèké miwiti nyaluraké kasugihané marang wong-wong sing butuh: wong mlarat, wong papa, janda, lan anak yatim piatu. Dheweke kerep sowan menyang panjara lan nalika weruh wong-wong sing nandhang sangsara ing sangkèk, dheweke nglipur kanthi ngopeni tatu lan nyukupi kabutuhané; kanthi mangkono, dheweke dadi penyembuh ora mung tatu nanging uga kamlaratan manungsa; amarga kabèh nampa sedekah sing ora entèk-entèk saka dheweke; wong-wong mlarat saya sugih amarga kabecikane; lan ing pakaryan marasake, dhèwèké dibantu déning sih rahmaté Gusti Allah. Amarga dhèwèké wis diparingi saka swarga karunia marasake, lan dhèwèké marasake kabèh jinis lara tanpa mbayar, ora mung nganggo obat-obatan nanging luwih déné kanthi nyebut asmané Yesus Kristus. Wektu kuwi Pantoleon tenan mbuktekake yèn dhèwèké iku Panteleimon, tegesé Sing Loman Kabeh, loro-loroné ing jeneng lan ing tumindak, maringi welas asih marang kabèh wong lan ora nate nolak sapa waé tanpa sedekah utawa tanpa panglipur; amarga dhèwèké maringi pitulungan marang wong mlarat lan nambani wong lara kanthi gratis. Kabèh kutha padha nggawa wong lara marang dhèwèké, ninggalaké dhokter liya kabèh, amarga ora ana sing bisa marasaké panyembuhan sing cepet lan sampurna kaya Panteleimon, sing nambani kanthi sukses lan ora nampa bayaran saka sapa waé. Lan jenengé dhokter sing welas asih lan gratis mau dadi misuwur ing saindenging tanah, déné dhokter-dhokter liyané diukum lan diguyoni. Akibate, para dhokter kuwi kebak rasa iri lan mungsuh marang sang wali; iki wis diwiwiti wiwit wong wuta sing kasebut mau éntuk manèh pandelengane. Kedadéyané kaya mangkéné.

Ing sawijining dina, nalika wong wuta iki, sing wis weruh maneh amarga Santo Panteleimon, mlaku-mlaku ing kutha, para dhokter ndeleng dheweke lan padha kandha marang siji lan sijine:

'Apa iki dudu wong sing biyen wuta lan nyuwun marasmarang marang kita, nanging kita ora bisa marasmarang? Kepiye saiki dhèwèké bisa ndeleng? Sapa sing marasmarang dhèwèké, kanthi cara apa, lan mbukak mripaté?'

Lan padha takon langsung marang dheweke kepiye carane dheweke bisa mbalekake pandangane. Lan wong iku ora ndhelikake manawa sing nyembuhake dheweke yaiku Panteleimon. Wong-wong sing ana ing kono, amarga padha ngerti manawa dheweke iku murid Euphrosynus, padha kandha:

'Murid agung saka guru agung.'

Padha ora nyadari yèn kuwasa Kristus makarya lumantar Panteleimon, lan tanpa disengaja padha ngakoni kabeneran yèn Panteleimon iku murid agung saka guru agung – Yesus Kristus. Nanging sanadyan kanthi munafik padha muji sang wali nganggo cangkemé, ing atiné, amarga iri, padha ngrancang ala lan ngawasi tansah, nggolèki tuduhan supaya bisa ngrusak dhèwèké. Lan nalika padha weruh yèn dhèwèké mlebu ing jeruji lan nambani lara para murid sing nandhang sangsara amarga Kristus, padha ngandhani Maximinus si panyiksa:

"Duh Pangeran! Pemuda sing panjenengan dhawuhake supaya dilatih ing seni kedhokteran, sing panjenengan kepengin ana ing sisih panjenengan ing kamar panjenengan, wis nolak sih panjenengan sing cetha marang dheweke lan saiki ngubengi sel-sel, marasaké tahanan sing ngina dewa-dewa kita, rembugan karo dheweke kanthi cara sing padha bab dewa-dewa kita lan ngyakinake wong liya marang pikiran ala sing padha. Yen panjenengan ora enggal mungkasi dheweke, panjenengan bakal nimbulake masalah gedhe, amarga panjenengan bakal weruh pinten-pinten wong, amarga piwulang nggodha saka dheweke, bakal mbalik saka para dewa. Satemene, seni pangobatan sing digunakake Pantoleon kanggo marasaké, ora diatributake marang Aesculapius[5336] utawa dewa liya, nanging marang Kristus sing tinamtu, lan kabèh sing dipunwarasaké pracaya marang Panjenengané.

Mangkono pangandikane para pangumpet, nyuwun marang raja supaya wong wuta sing wis mari dening Pantoleon diparingi rawuh minangka bukti lan kesaksian cetha tumrap kabeneran tembung-tembunge. Lan raja langsung mrentah supaya wong wuta sing wis oleh pandeleng digoleki, lan nalika digawa ing ngarsane, dhèwèké takon:

'Critakna marang aku, he wong, kepiye Pantoleon marasake mripatmu?'

Dheweke mangsuli:

'Dheweke nyebut jeneng Kristus, nyentuh mataku, lan aku langsung weruh maneh.'

'Lan miturut panjenengan,' raja takon marang dheweke, 'apa Kristus sing nyembuhake panjenengan, utawa para dewa?'

'Duh Paduka Raja!' wangsulane, 'para dhokter ingkang paduka tingali punika sampun ngupaya sanget lan suwé ngupados marasak kula; piyambakipun nyokot sadaya bandha kula lan boten namung boten maringi paedah, nanging malah nyirnakaken saking sethithik panglihatan kula lan ndadekaken kula wuta sakabehe. Nanging Panteleimon, mung kanthi nyebut jeneng Kristus sapisan, mbalekake penglihatanku. Saiki panjenengan sing mbecikake, Paduka Raja, lan mutusake sapa sing luwih becik lan sejati panyembuhé: Aesculapius lan déwa-déwa liyané, sing wis suwe disuwun nanging ora ana pitulungan, utawa Kristus, sing mung sapisan disuwun déning Panteleimon lan langsung maringi panyembuhan.

Amarga ora ngerti carane mangsuli, raja, kaya adaté para penyiksa, wiwit meksa dhèwèké supaya mbangkang marang Gusti:

'Aja bodho, he wong, lan aja nyebut-nyebut Kristus, amarga wis cetha yèn para déwa wis maringi kowé kamampuan kanggo ndeleng cahya.'

Nanging wong sing wis mari iku ora nggatekake wewenang raja lan ora wedi ancaman penyiksa, mangsuli Maximian kanthi luwih wani tinimbang wong wuta ing Injil (Yohanes 9:27), sing tau digawa ngadhep para Farisi kanggo diparingi pitakon:

'Kowe dhéwé sing edan, wah Sang Prabu! Kowe nyebut déwa-déwa butamu iku panyipta pandelengan, lan kowe dhéwé kaya wong-wong mau, ora gelem ndeleng kabeneran.'

Kanthi nesu, raja mrentahake supaya nyawane langsung dijupuk nganggo pedhang, lan sirah pangakune sing setya marang jeneng Yesus Kristus dipotong; banjur piyambakipun lunga kanggo ndeleng, pasuryan pasuryan ing pepadhanging swarga kang ora luntur, Panjenenganipun kang wis diaku ing donya, sawise nampa pandelenganing badan. Santa Panteleimon tuku awaké saka para pembunuh lan ngubur ing sacedhaké awak bapakné.

Sawisé kuwi, raja mrentahaké supaya Panteleimon digawa ngadhep dhèwèké. Nalika para prajurit nggawa sang wali menyang ngarsané raja, dhèwèké nyanyèkaké tembung-tembung saka mazmuré Daud: *'Ya Allah pujiané aku! Aja meneng, amarga cangkemé wong jahat lan cangkemé wong licik wis mbukak marang aku'* (Mazmur 108:1–2) lan terus saka mazmur kuwi. Mangkono dhèwèké ngadeg ing ngarepé raja donya kanthi badan, lan ing ngarepé Raja Surgawi kanthi roh.

Raja Maksimianus, ndelok dheweke tanpa nesu sethithik, alus miwiti ngyakinke kaya mangkene:

Aku wis krungu sawetara kabar ora apik babagan kowe, Pantoleon; aku dikandhani yèn kowe ngina lan ngrendhahaké Aesculapius lan déwa-déwa liyané kanthi sakabèhé cara, déné kowe ngluhuraké Kristus, sing nandhang pati kejem, lan nyandhak pangarep-arepmu marang Panjenengané, nyebut Panjenengané siji-sijiné

[5336] Dewa obat.

Gusti. Mesthi kowe wis ngerti sepira aku nggatekake kowe lan sepira welas asihku marang kowe, amarga kowe wis ditampa ing kratonku, lan aku wis maringi dhawuh marang gurumu, Euphrosynus, supaya tanpa tundha mulang kowe babagan ilmu kedhokteran, supaya kowe tansah ana ing sisihku; nanging kowe, sawise ngremehake kabeh iki, wis milih mungsuh-mungsuhku. Nanging, aku ora kepengin pracaya marang apa sing diomongake babagan kowe; amarga wong-wong biasane ngomong akèh goroh. Mula saka iku aku wis ngundang kowe, supaya kowe dhéwé sing nyritakake bebener babagan awakmu lan mbantah fitnah palsu sing dilontarke marang kowe déning wong-wong sing iri, ing ngarsané kabèh, sawisé dhisik nyembah marang déwa-déwa agung, kaya sing pantes.

Wong suci mangsuli:

'Karya, ya Sang Prabu, luwih pantes dipercaya tinimbang tembung! Amarga kasunyatan luwih cetha katon liwat karya tinimbang tembung. Mula saka iku, pracayaa marang crita bab aku: yèn aku nyingkiri Aesculapius lan déwa-déwa panjenengan liyané, lan ngluhuraké Kristus, amarga liwat pakaryané aku wis mangertèni yèn Panjenengané iku siji-sijiné Gusti Allah sing sejati.' Saiki rungokna, sanadyan sakedhik, bab pakaryané Kristus: Panjenengané nyipta langit, ngadegaké bumi, nguripaké wong mati, mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, ngresiki wong kusta; cekaké, Panjenengané nguripaké wong lumpuh saka ambené. Aku ora ngerti apa déwa-déwa sing panjenengan sembah— —wis nate nindakake kaya ngéné, utawa apa padha bisa nindakake kuwi. Nanging yèn kowé saiki péngin weruh kuwasa Kristus sing maha kuwasa, kowé bakal weruh kuwi makarya langsung lan nyata. Paringna dhawuh supaya ana wong sing lagi ngglethak ing amben pati, sing wis ditinggal para dhokter, digawa menyang kene; ayo para imam teka lan nyuwun marang dewa-dewa, lan aku bakal nyuwun marang Gustiku – lan sapa wae saka dewa-dewa sing marasake wong lara, iku sing bakal dianggep Dewa Siji Sing Sejati, dene liyane bakal ditolak.

Raja seneng karo pitutur sang wali, banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya pasien kaya ngono digoleki sakcepete.

Lan banjur ana wong digawa ing amben, lumpuh pirang-pirang taun, sing ora bisa obah sanadyan siji anggota badan lan kaya wit sing wis mati. Para imam uga teka—sing nyembah arca lan trampil ing seni pengobatan—lan nyaranake marang sang wali supaya dhèwèké luwih dhisik nyuwun marang Kristusé.

Wong suci mangsuli marang wong-wong mau:

'Yen aku nelukake Gustiku lan Gustiku marasaké wong lumpuh iki, sapa sing bakal marasaké déwa-déwamu? Nanging kowe luwih dhisik nelukake déwa-déwamu; lan yèn déwa-déwamu marasaké wong lara iku, ora perlu manèh nelukake Gustiku.'

Mula para imam padha miwiti nyebut dewa-dewaé: siji nyebut Aesculapius, sijiné nyebut Zeus, sijiné manèh nyebut Diana, lan liyané nyebut maneka jin; nanging ora ana swara utawa wangsulan sing krungu. Lan suwé banget padha tetep nindakake pandonga tanpa Gusti tanpa asil apa-apa. Wong suci kuwi, nalika weruh upaya-upaya sing sia-sia, banjur ngguyu. Nalika raja weruh dheweke ngguyu, raja banjur ngadhep marang Pantoleon:

'Kowe, Pantoleon, yen bisa, warasna wong iki kanthi nyuwun marang Gustimu.'

'Para imam padha mundur,' pangandikane sang wali, 'lan para imam mau padha mundur.'

Banjur sang wali, nyedhak amben, ngangkat pandangane menyang langit lan ngucapake pandonga ing ngisor iki:

'Duh *Pangeran! Rungokna pandongaku, lan mugi tangisanku teka ing ngarsamu.' Aja ndhelikaké pasuryan Panjenengan marang aku; ing dina kasangsaranku, condhongna paningal Panjenengan marang aku; ing dina [nalika aku nyuwun pitulungan marang Panjenengan], cepetna mirengna aku'* (Mazmur 101:2–3); lan paringana paningal kuwasa Panjenengan ingkang Maha Agung marang wong-wong ingkang durung mangertos Panjenengan, awit kabèh bab saged kalampahan kanggé Panjenengan, yaiku Sang Raja Kuwasa!

Sawisé ngucapaké pandonga iki, sang wali nyekel tangan wong lumpuh mau lan kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, tangi lan waras!'

Lan sakwisé kuwi wong lumpuh mau langsung tangi, krasa kuwasa ing sakabèhé awaké, lan bungah mlaku; banjur ngusung ambené lan nggawa menyang omahé.

Ndeleng mujijat kaya ngono, akèh wong sing ana ing kono padha pracaya marang Kristus; nanging para imam sing ngladèni arca padha nggrantes untu marang abdi Kristus lan mbalèk marang raja karo tembung-tembung iki:

'Yen dhèwèké isih urip, kurban marang déwa bakal rusak, lan kita bakal diolok-olok déning wong Kristen; patèni dhèwèké, Paduka Raja! Sakcepete.'

Banjur raja kandha marang Pantoleon:

Pantoleon, sembahna kurban marang para dewa, supaya kowe ora binasa sia-sia; kowe wis ngerti, sakwise, pinten wong sing wis binasa amarga padha nyingkiri dewa-dewa kita lan ora manut marang dhawuh kita. Apa kowe ora ngerti sepira kejemé sang Anphim tuwa disiksa?

– Kabeh sing wis mati kanggo Kristus,' wangsul sang wali, 'ora binasa, nanging wis nemu urip langgeng. Lan yèn Anphimus, sing wis tuwa lan ringkih awaké, bisa nahan sangsara sing kejem kanggo Gusti kita, sepira manèh aku, sing isih enom lan kuwat awaké, kuduné nahan kabèh sangsara sing bakal kowé jalariaké marang aku tanpa wedi; awit aku bakal nganggep urip iki kosong yèn aku ora mati kanggo Kristus, lan yèn aku mati, aku bakal nganggep iku minangka kauntungan.

Raja mrentahake supaya martir sing telanjang mau digantung ing wit penyiksaan lan awaké digores nganggo cakar wesi, déné iga-igane dibakar nganggo lilin murub. Nalika nahan sangsara iki, dhèwèké ndelok munggah menyang langit lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus! Aja ninggalake aku ing wektu iki; paringana aku kasabaran, supaya aku bisa nahan sangsara iki nganti pungkasan.'

Lan Gusti katon marang dhèwèké ing wujud presbiter Hermolaus, kandha:

'Aja wedi; Aku ana karo kowe.'

Lan langsung tangan para penyiksa dadi ringkih lan krasa kebas, nganti piranti penyiksaan tiba saka tangane lan lilin padha mati. Ndeleng kahanan iki, raja mrentahake supaya martir mau dicopot saka panggonan penyiksaan lan kandha marang dheweke:

'Ing ngendi ana kakuwatan sihirmu, nganti para abdi wis kesel lan lilin padha mati?'

Para martir mangsuli kaya ngene:

'Sihirku iku Kristus, sing kakuwatané Maha Kuwasa nglakoni kabèh.'

Raja mangsuli:

'Lan apa sing bakal kowe lakoni yen Aku maringi penyiksaan sing luwih abot?!'

– 'Ing sangsara ageng,' wangsul sang martir, 'Kristus kawkiyu bakal nampilake kakuwatan sing luwih ageng, maringi kawkiyu kasabaran sing luwih gedhe supaya kawkiyu bisa ndadekake kowe isin. Lan kawkiyu, sawise nandhang sangsara sing luwih abot demi Panjenenganipun, bakal nampa ganjaran sing luwih ageng saking Panjenenganipun.'

Banjur penyiksa mrentahake supaya timah dilebur ing kuali gedhe lan sang martir dibuwang menyang kono. Nalika timah lagi nggodhok, sang martir digawa menyang kuali; dhèwèké ngangkat pandangane menyang langit lan ndedonga kaya mangkéné:

'Rungokna, ya Allah, swaraku ing pandongaku; selametna nyawaku saka wedi marang mungsuh; lindhungi aku saka tipuan wong sing licik, saka pambrontakan wong sing jahat' (Mazmur 63:2–3).

Nalika piyambakipun ndedonga makaten, Gusti Allah malih rawuh dhumateng piyambakipun ing wujud Hermolaus; nyekel tanganipun, Gusti mlebet ing kuali kancah piyambakipun, lan sak jlimet geni padam lan timah lebur dadi adhem, dene sang martir nyanyèkaké tembung mazmur: *'Ananging kula badhé nyuwun dhumateng Gusti Allah, lan Gusti badhé nylametaké kula. Ing wayah sonten, ing wayah esuk, lan ing wayah awan aku bakal ndedonga lan njerit, lan Panjenengané bakal ngrungokaké swaraku'* (Mazmur 54:17–18). Para rawuh padha gumun marang mujijat mau, lan sang raja kandha:

'Dadi, apa sing kudu ditindakake—saiki geni wis mati lan timbal cair wis adhem? Siksa apa sing bakal tak pasangake marang dukun sihir iki?'

Wong-wong sing ana ing kono padha maringi pitutur:

'Wong iku supaya dibuwang menyang jeroné segara, amarga mesthi dhèwèké ora bisa ngucapaké mantera ing kabèh segara – lan dhèwèké bakal langsung mati.'

Penyiksa mrentahake supaya iki ditindakake.

Para abdi nyekel sang martir, nggawa dhèwèké menyang segara, nempataké dhèwèké ing prau, lan ngiket watu gedhé ing gulu; sawisé layar adoh saka pantai, padha mbuwang dhèwèké menyang segara, déné dhèwèké padha bali menyang pantai. Nalika sang wali dibuwang menyang segara, Kristus muncul maneh marang dhèwèké kaya kapisan, ing wujud Hermolaus, lan watu sing diiket ing gulu sang wali dadi entheng kaya godhong, saéngga Panteleimon tetep ngambang ing lumahing segara tanpa klelep, nanging, kaya ana ing daratan, piyambakipun mlampah ing inggil banyu, dipun pimpin, kados sang Rasul Petrus kapisan, déning tangan tengené Kristus; piyambakipun rawuh ing pinggir, nyanyi lan muji Gusti Allah, lajeng ngadhep ing ngarsané raja. Raja kaku tanpa tembung amarga gumun marang mujijat kuwi, kandha:

'Dadi, apa kuwasa sihirmu, Pantoleon, nganti kowe bisa nguwasi segara?'

'Malah segara,' nerangake sang wali, 'manut marang Gustine lan nglakoni kersane.'

'Dadi kowe uga mrentah segara?' takon sang raja.

'Dudu aku,' wangsul sang martir, 'nanging Kristusku, Sang Pencipta lan Gusti kabeh makhluk sing katon lan ora katon. Panjenengané mrentah swarga lan bumi, lan uga segara: *"Dalane ana ing segara, lan jalane ana ing banyu gedhe"* (Mazmur 76:20).

Sawisé kuwi, sang penyiksa mrentahaké supaya ana arena perang kéwan disiapaké ing njaba kutha, supaya sang martir bisa dibuwang marang kéwan-kéwan mau kanggo dipangan. Kabèh warga kutha padha nglumpuk kanggo tontonan iki, kepéngin weruh carané pemuda sing ayu lan nandhang sangsara tanpa dosa kuwi bakal disobek-sobek déning kéwan galak. Sang raja uga rawuh ing kono; sawisé nggawa sang martir ing ngarsané, dhèwèké nunjukaké kéwan-kéwan mau lan kandha:

'Kabeh mau wis disiapake kanggo kowe; mula rungokna marang aku, welasana masa mudamu, welasana kaendahan awakmu, sembahna kurban marang para dewa, utawa kowe bakal mati kanthi kejem, koyak déning untu kéwan.'

Nanging sang wali ngandharake manawa dhèwèké luwih milih disuwir-suwir déning kéwan galak tinimbang manut marang pitutur lan dhawuh sing licik kuwi. Mula dhèwèké banjur dibuwang marang kéwan galak. Nanging Gusti, kang rawuh marang sang wali ing wujud presbiter Hermolaus, nutup cangkem kewan-kewan mau lan ndadekake padha alus kaya wedhus, nganti padha nyedhaki sang wali lan ngrusapi sikilé. Panjenengané nyekes kewan-kewan mau nganggo tangané, lan saben kewan padha rebutan supaya tangané sang wali nyentuh awaké dhéwé, padha nyurung siji lan sijiné. Wong-wong, ndeleng kahanan iki, padha gumun lan padha muni banter:

'Gusti Allah Kristen agung! Mugi mudha sing suci lan bener iki dibebasake!'

Banjur raja, kebak nesu, ngutus prajurit karo pedhang kang wis ditarik marang wong-wong sing memuji Kristus Allah, lan akèh wong sing wis pracaya marang Kristus padha dipatèni; raja uga mrentah supaya kabèh kéwan dipatèni. Ndeleng kahanan iki, sang martir muni kaya mangkéné:

– Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti, amarga ora mung manungsa nanging uga kéwan padha mati kanggo Panjenengan!

Lan sang raja mundur saka panggonan acara, kasedhihan lan nesu, dene sang martir dibuwang menyang penjara. Para priya sing dipatèni dijupuk déning bangsane dhéwé lan dikubur kanthi pantes, déné kéwan-kéwan mau ditinggal supaya dipangan déning asu lan manuk pemangsa daging. Nanging sanadyan mangkono, kalakon mujijat ageng: kéwan-kéwan mau nggladrah pirang-pirang dina ora ana sing nyentuh, ora mung asu nanging uga manuk; lan ora mung kuwi, bangké-bangké mau ora ngetokaké ambu. Sawisé krungu kabar iki, sang raja mrentahaké supaya dibuwang ing parit jero lan ditutup nganggo lemah. Bab martir, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya digawé roda medeni kang dipasangi duri landhep. Nalika sang wali diiket ing roda kuwi lan padha miwiti muter, roda kuwi langsung pecah amarga ana kekuwatan gaib, nyebabaké akèh wong sing ana ing sacedhaké tatu parah, déné sang martir mudhun saka roda kanthi slamet. Lan rasa wedi nyerang saben wong nalika nyekseni mujijat kaya ngono, kang lumantar iku Gusti Allah dipuji ing pribadi sang wali. Sang raja kaget banget lan takon marang sang martir:

'Sapa sing mulang kowe supaya bisa nindakake tumindak sihir gedhe kaya ngono?'

'Aku ora diajari ilmu sihir, nanging kesalehan Kristen sing sejati,' pangandikane sang martir, 'dening presbiter suci Hermolaus.'

"Lan ing endi guru panjenengan, Hermolaus?" takon sang raja. "Kula kepéngin ndeleng piyambak."

Nanging sang martir, nalika ngrasa ing atiné yèn wektu kanggo Hermolaus nampa mahkota sang martir wis cedhak, mangsuli marang sang raja:

'Yen panjenengan paring dhawuh, kula badhé nyaur piyambakipun dhumateng panjenengan.'

Lan sang wali dikirim, diiringi telung prajurit sing ngreksa, kanggo ngajak presbiter Hermolaus.

Nalika sang martir tekan ing omah panggonane presbiter, wong tuwa kuwi, nalika ndeleng dhèwèké, takon:

'Kowe teka kanggo apa, anakku?'

'Tuanku lan bapak, sang raja ngundang panjenengan.'

"Kowe teka pas wektu sing pas kanggo nelok aku," pangandikane sang tuwa, "awit wis teka wayahe sangsara lan pati; awan iki Gusti wis rawuh marang aku lan ngandika: 'Hermolaus! Kowe kudu nandhang sangsara abot kanggo Aku, kaya abdi Panteleimon sing wis nindakake.'"

Kanthi tembung-tembung kuwi, sang tuwa iku kanthi bungah lunga bareng karo martir mau lan nyembah ing ngarsané raja. Raja, nalika ndeleng presbiter kuwi, takon jenengé. Nanging sang wali, nalika ngucapaké jenengé, ora ndhelikaké imané, kanthi banter ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen. Raja takon manèh:

'Apa ana wong liya sing bareng kowe lan nduwé pracaya sing padha?'

Sing tuwa mangsuli:

– Kula gadhah kalih kanca abdi, abdi sejati Kristus, Hermippus lan Hermocrates.

Banjur sang raja mrentah supaya padha digawa ngadhep lan ngendika marang telung abdi Kristus mau:

'Apa kowe sing wis mbalèkaké Pantoleon saka déwa-déwa kita?'

– Kristus piyambak," wangsulane, "Gusti Allah kita, nelpon marang sing dianggep pantes, nggawa metu saka pepeteng pemujaan berhala menyang pepadhanging kawruh Panjenengané.

"Mandhegna saiki," pangusulé raja, "omonganmu sing ngapusi iku lan balèkna Pantoleon marang para déwa; banjur kaluputanmu sing sepisanan bakal tak apura, lan kowé bakal éntuk pakurmatan saka aku nganti kowé dadi kanca paling cedhak ing kratonku."

'Kepiye carane kita bisa nindakake kuwi,' para wali mangsuli kanthi teges, 'nalika kita dhéwé lagi nyiapake mati bareng karo dhèwèké kanggo Kristus Gusti kita?! Kita uga dhèwèké ora bakal nyelakake Kristus, luwih-luwih manèh ora bakal nyembah arca-arca sing tuli lan tanpa nyawa.'

Sawisé ngomong kaya ngono, padha ngalihake pikirané sakabehé marang Gusti Allah lan miwiti ndedonga, ngangkat pandangane menyang langit. Lan saka dhuwur, Juruwilujangé katon marang wong-wong mau, lan langsung ana gempa bumi, lan lemahé nggoyang.

'Delengen carane para dewa nesu marang kowe,' pangandikane raja, 'padha nggeteraké bumi!'

"Kowe ngomong sejati," ujare para wali, "awit amarga dewa-dewamu bumi iki nganti gempa, amarga padha tiba saka panggonané menyang lemah lan remuk, dibuwang déning kuwasa Gusti Allah kita sing nesu marang kowe!"

Nalika padha lagi ngomong, ana utusan mlayu teka marang raja saka candhi karo kabar yèn kabèh arca-arca padha tiba ing lemah lan remuk dadi bledug. Nanging panguwasa edan kuwi, nalika ndeleng kabèh mau ora nganggep kuwi kuwasa Gusti, nanging sihiré wong Kristen, banjur muni:

'Satemene, yen kita ora langsung mbasmi para dukun sihir iki, kabeh kutha bakal binasa amarga dheweke.'

Dheweke mrentahake supaya Panteleimon dipenjara, dene presbiter Hermolaus lan loro kancane, sawisé ngalami akèh panyiksaan, dihukum dipenggal sirah nganggo pedhang. Mangkono telung martir suci—presbiter Hermolaus lan kanca-kancane, Hermippus lan Hermocrates—sawisé ngrampungaké pangorbanané, padha katon bebarengan ing ngarsané Tritunggal Suci kanthi kamulyan swarga.

Sawisé matèni telung martir suci mau, sang raja, sawisé mréntahaké Santa Panteleimon supaya digawa ngadhep dhèwèké, banjur ngandika marang dhèwèké nganggo tembung-tembung iki:

Aku wis nggawa akèh wong saka Kristus bali menyang dewa-dewa kita, nanging kowe siji waé ora gelem nurut marang aku. Malah gurumu, Hermolaus, bebarengan karo loro kancané, wis nyembah dewa-dewa lan nglakoni kurban marang dewa-dewa mau, lan aku wis maringi pakurmatan kanthi jabatan ing kratonku. Lakonana uga kaya ngono, supaya kowe nampa pakurmatan sing padha kaya wong-wong mau.

Nanging sang martir, amarga ing atiné wis mangertèni yèn para wali kuwi wis séda, dhèwèké takon marang sang raja:

'Parentahna supaya padha teka mrana, supaya aku bisa ndeleng wong-wong mau sadurunge kowe.'

'Dheweke saiki ora ana ing kene,' ngapusi sang raja, 'awit aku wis ngutus dheweke menyang kutha liya, ing kana dheweke bakal nampa bandha ageng.'

'Ing kono—sanajan ora miturut kersamu, kowe wis ngomong sing sejati,' pangandikane sang wali marang sang raja, 'kowe wis ngusir wong-wong mau saka kene, ngukum wong-wong mau marang pati, lan pancen wong-wong mau wis lunga menyang kutha swargaé Kristus kanggo nampa bandha sing ora bisa dideleng déning mripat.'

Raja, weruh yèn sang martir ora bisa digoyah marang kabecikan, mrentah supaya dhèwèké dipukul abot nganggo cambuk lan sawisé nglarani awaké kanthi kejem, ngukum dhèwèké mati: sirahé dipotong nganggo pedhang lan badané dibuwang menyang geni. Lan para prajurit, sawisé nyekel dhèwèké, nggawa metu saka kutha kanggo dipenggal sirahé.

Nalika sang wali mlaku menyang pati, piyambakipun nyanyèkaké mazmuré Daud: *'Akèh wong kang ngubengi aku wiwit enom, nanging ora ana siji waé kang bisa ngalahaké aku. Para petani wis ngolah lemah ing punggungku'* (Mazmur 128:2–3). Lan saterusé nganti pungkasaning mazmur kuwi.

Nalika para prajurit wis nggawa sang martir metu saka kutha nganti luwih saka siji stadion, padha tekan panggonan sing miturut karsa Gusti supaya abdi-Nya seda; padha ngiket Panteleimon ing wit zaitun, banjur algojo nyedhak lan nyabet gulu sang wali nganggo pedhangé, nanging bilahé mbelok kaya lilin lan badan sang wali ora kena sabetan kuwi; amarga dhèwèké durung rampung ndedonga.

Para prajurit padha kaget lan ngeri:

'Gedhé Gusti Kristiani!'

Lan, ambruk ing sikilé sang wali, padha nyuwun:

'Kula nyuwun marang panjenengan, abdi Gusti! Dongaaken kula, supaya dosa-dosa kula dipun apura, amargi punapa ingkang sampun kula tindakaken dhumateng panjenengan miturut dhawuh prabu.'

Nalika sang wali lagi ndedonga, ana swara krungu saka swarga, marang dhèwèké lan negesaké jeneng anyaré; amarga Gusti, tinimbang Pantoleon, nyebut dhèwèké Panteleimon, kanthi cetha paring dhèwèké sih supaya bisa welas asih marang kabèh sing nyuwun pitulungan ing sakpira-piraing kasangsaran lan sedhih – lan Gusti nglantarake dhèwèké menyang swarga. Wong suci kuwi, kebak kabungahan, mréntahaké para prajurit supaya nyabet dhèwèké nganggo pedhangé; nanging padha nolak, amarga padha wedi lan gemeter. – Banjur wong suci kuwi ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

'Yen kowe ora netepi tugas sing dipasrahake marang kowe, kowe ora bakal nampa welas asih saka Kristusku.'

Para prajurit maju lan sepisanan nyium sakabèhé awaké; banjur padha milih salah sijiné – lan dhèwèké motong sirah sang martir, lan mili susu tinimbang getih. Wiwit wektu kuwi, wit zaitun kebak woh saka oyod nganti pucuk. Ndeleng iki, akèh wong sing rawuh nalika sirahé dipotong banjur pracaya marang Kristus.

Raja banjur krungu bab mujijat sing kelakon ing kana, lan dhèwèké mrentahaké supaya wit zaitun kuwi langsung dipotong-potong lan dibakar bareng karo badan sang martir.

Nalika geni wis mati, para wong pracaya njupuk maneh badan sang wali saka abu—ora rusak kena geni—lan ngubur kanthi pakurmatan ing tanah cedhak sing kagungané sarjana Adamantias.

Laurentius, Vassoi lan Provian, sing ngladeni ing omahé martir, sing wis ngetutake dhèwèké saka adoh, nyekseni kabèh sangsara lan krungu swara saka swarga sing maringi pitutur marang dhèwèké, nulis cathetan babagan urip lan sangsara lan nyerahaké marang gréja-gréja suci minangka pangeling-eling marang martir, kanggo kabecikan wong sing maca lan krungu, kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin[5337] .

[5337] Santa Panteleimon dipenggal sirahé tanggal 27 Juli 305. Menologioné Basil nyatakake yèn getih lan susu sing mili saka sang santa nalika dipenggal sirahé disimpen nganti abad kaping 10 lan maringi panyembuhan marang para umat; iki uga kasebut ing prolog sajak basa Yunani abad kaping 12. Ingetan marang Santo Panteleimon wis diurmati banget ing Wétan wiwit jaman biyen; gréja-gréja sing dibangun nganggo jenengé ing Sebaste Armenia lan ing Konstantinopel asalé saka abad kaping 4. Relik-reliké dipindhahaké menyang Tsargrad; saka kono, bagéan sing luwih gedhé dipindhahaké menyang Saint-Denis ing Paris, déné sirahé konon digawa menyang Lyon ing taun 802; nanging, peziarah Rusia Anthony weruh sirahé ing Hagia Sophia ing Konstantinopel ing taun 1200, lan miturut kasaksian Stephen saka Novgorod (1350), ing abad kaping 14 relik St Panteleimon disimpen ing Gréja Blachernae ing Konstantinopel. Sawetara relik saiki disimpen ing Biara St Panteleimon ing Gunung Athos.

Troparion, Nada 3:

Ya wong suci sing nandhang sangsara lan penyembuh Panteleimon, ndedonga marang Gusti sing welas asih supaya Panjenengané maringi pangapura dosa marang jiwa kita.

Kontakion, nada 5:

Sampeyan sing niru Sang Maha Asih lan nampa sih rahmat marasake saka Panjenengané, sang penahan sangsara lan martir Kristus Gusti kita, lumantar pandonga sampeyan marasake lara jiwa kita, ngusir godaan mungsuh sing tansah ngupaya saka wong-wong sing njerit kanthi pracaya: Nyelametna kita, ya Gusti.

Peringatan Ibu Pangulu Anfisa

Peringatan tanggal 27 Juli

Santa Anfisa (utawa luwih tepaté Anfusa) urip ing abad kaping 8 ing wewengkon Mantinean ing Asia. Sawisé ninggalaké omahé wong tuwané, dhèwèké pisanan manggon nyendhiri ing guwa-guwa. Sawisé ketemu karo sesepuh Sisinia, dhèwèké nerusaké urip askétis manut pitutur panjenengané lan maju banget ing urip rohani nganti 90 wanita enom nyerahaké dhiri marang pandhuané. Anfisa sing Kinurmatan nandhang sangsara amarga pangurmatané marang ikon-ikon suci. Dhèwèké ngandhani ramalan babagan lairé bayi lanang lan bayi wadon marang garwané panganiaya Constantine Copronymus. Sing pungkasan, sing dikenal minangka Anfusa, uga dadi misuwur amarga kasuciané lan diperingati déning Gréja tanggal 12 April.

10 Agustus

28 Juli (Gaya Lawas)

Para Rasul Suci (saka pitung puluh) Prokhorus, Nikanor, Timon lan Parmen

Dilingeti tanggal 28 Juli

Sawisé munggahé Gusti lan mudhuné Roh Suci marang para Rasul, cacahé para pracaya ing Yerusalem saya tambah akèh; mula, miturut pitutur para Rasul sing wektu kuwi ana ing Yerusalem, pitu priya sing kebak Roh Suci lan kawicaksanan (Kisah Para Rasul 6:5) dipilih kanggo nglakoni pelayanan diaken. Asma-asma priya mau yaiku: Stefanus, Filipus, Prokhorus, Nikanorus, Timon, Parmenas, lan Nikolaus saka Antiokia. Kitab Karya Para Rasul nyritakaké pamilihané kaya ing ngandhap iki:

'Ing dina-dina kuwi, nalika jumlah para murid saya tambah akeh, ana keluhan saka wong-wong Hellenist marang wong Yahudi, amarga para janda-jandaé dianggep kelalen nalika pambagian pangan saben dina. Banjur Para Rolas [Rasul], sawisé nglumpukaké kabèh pasamuwan murid, kandha: "Ora pantes yèn kita nglirwakaké sabda Gusti mung kanggo nglayani meja. Mula, sedulur-sedulur, pilihna saka antaramu pitung priya sing nduwéni reputasi apik, kebak Roh Suci lan kawicaksanan; bakal kita tunjukaké kanggo tugas iki, déné kita bakal nyawisaké awak kanggo pandonga lan pelayanan sabda. Usulan iki nyenengake sakabehing pasamuwan; banjur padha milih Stefanus, sawijining wong kang kebak pracaya lan Roh Suci, lan Filipus, Prokhorus, Nikanor, Timon, Parmenas, lan Nikolaus saka Antiokia, sawijining wong kang wis mlebu agama saka bangsa liya; Padha diparingake marang Para Rasul, lan Para Rasul, sawise ndedonga, nempatake tangané marang wong-wong mau. Lan Sabda Allah nyebar, lan cacahing murid mundhak banget ing Yerusalem' (Kisah Para Rasul 6:1–7).

Saka kabèh sing kapilih mau, pangeling-elingé Santo Stefanus, Martir Sepisan, diurmati ing tanggal pitulas Desember; pangeling-elingé Santo Filipus diurmati ing tanggal sewelas Oktober; dene pangeling-eling para diaken liyane, kejaba Nikolaus—sing ora kalebu ing golongan para wali[5338] —diurmati dening Gréja Suci ing dina iki, sanadyan padha séda ing wektu lan panggonan sing béda-béda, padha nginjili asmané Kristus lan ngukuhaké panginjiliané kanthi pati martir.

Santo Prokhorus ing wiwitané ngancani Sang Utusan Agung Petrus (malah sadurungé Pangaso Ibuné Gusti Allah) bebarengan karo para murid liyané; Miturut Apostel Petrus sing padha, Santo Prokhorus diangkat dadi uskup Nicomedia ing Bithynia, kaya sing diceritakaké déning Simeon Metaphrastes sing Begja[5339] ing cathetané babagan urip lan pakaryané Apostel Petrus (ing tanggal 29 Juni). Sawisé Pangantuk Ibuné Gusti, Prochorus dadi kanca lan kanca gawé Rasul Suci Yohanes Teologian; bebarengan karo dhèwèké, Prochorus ngumbara ing akèh nagara, nandhang panganiayaan saka wong-wong pagan ing endi-endi amarga nginjili jenengé Kristus; bebarengan karo Yohanes Teologian, Prochorus diasingaké menyang pulo Patmos; ing kana dhèwèké nyathet kabèh sing dirungu saka Santo Yohanes Teologian, sing ngandika lumantar wahyu ilahi[5340] ; sawisé kuwi, Santo Prokhorus makarya manèh ing Nikomedia, ing ngendi dhèwèké dadi uskup pisanan; ing kana dhèwèké ngowahi para penganut pagan dadi penganut Kristus, saéngga gréja anyar sing diadegaké saya tuwuh. Santa Prokhorus seda minangka martir, dipatèni déning wong-wong pagan amarga nginjili asmané Kristus ing kutha Antiokia[5341] .

Santa Nikanor nandhang sangsara ing dina sing padha karo Santa Stefanus, martir kapisan, sing dipatèni nganggo watu; nalika semana, panganiayaan sing sengit dilancaraké marang Gréja Yerusalem; Santa Nikanor, kaya martir kapisan Stefanus, dipatèni bebarengan karo rong ewu wong sing wis pracaya marang Kristus. Kanon nyebutake cara pangorbanané, nggambaraké dhèwèké kaya wedhus sing disembelih dadi kurban kanggo Gusti Allah[5342] .

Santa Timon diangkat dening Para Rasul Suci dadi uskup kutha Bostra, sing dumunung ing Arab; amarga nginjili jenengé Kristus, dhèwèké nandhang sangsara banget ing tangané wong Yahudi lan wong pagan; pungkasané, dhèwèké dibuwang menyang tungku geni sing kobong banget, nanging ora cilaka sak ciliké déning geni lan metu saka tungku tanpa tatu. Tradisi Gréja Roma nambahaké yèn Santo Timon, sawisé metu saka pawon geni tanpa cilaka, dipatèni kanthi disalib[5343] .

[5338] Sawetara panulis gerejawi (St Irenaeus saka Lyons, Epiphanius saka Siprus, Bapa Suci Jerome, lan liya-liyané) nganggep Diaken Nikolaus minangka pangadeg lan pamimpin kaum Nikolait, sing dicela déning Santo Yohanes Sang Rasul lan Penginjil, Sang Teolog, ing Kitab Wahyu (2:6, 15). Dianggep yèn Diakon Nikolaus salah paham piwulangé Kristus bab katresnan lan kabebasan Kristen lan dadi pangkotbah katresnan daging tanpa wates. Nanging, Klemens saka Aleksandria nyekseni yèn Diakon Nikolaus nglakoni urip sing ketat lan saleh, nduwé garwa lan anak, lan yèn putriné tuwuh ing kasucian. Tembungé: 'Manungsa kudu migunakaké daging kanggo ala', tegesé nglirwakaké daging, ora ngopeni – malah nahan – sing disalahpahami déning para sektarian; Nicholas dhéwé, minangka wong asetik sing ketat, adoh banget saka pamanggih sing nyasar kuwi'.

[5339] Simeon Metaphrastes – panulis gerejawi paling misuwur ing abad kaping 10; lair ing Konstantinopel; dadi sekretaris Kaisar Leo si Filsuf lan Konstantinus VII; nindakake misi diplomatik penting; dhèwèké nylametaké kutha Thessaloniki saka karusakan, sing diancamaké déning wong Arab ing taun 904, kanthi meyakaké pimpinané supaya nampa tebusan dhuwit minangka gantiné ora ngrusak kutha kuwi; ing pungkasaning uripé, dhèwèké nyekel gelar patrisi lan magister. Amarga uripé sing saleh, dhèwèké dikanonisasikaké déning Gréja Suci (dinten rayané dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 27 November). Simeon Metaphrastes dadi kondhang banget amarga karyané babagan sajarah gréja; panjenengané nyusun (utawa, luwih tepaté, nglumpukaké) *Uripé Para Wali*; nanging St Simeon ora mung mbegasi dhiri mung nglumpukaké cathetan kuna babagan urip, tumindak, lan sangsara para wali, nanging uga nyritakaké manèh utawa nyaluyukaké; mula julukané 'Metaphrastes' (saka basa Yunani sing tegesé 'nyritakaké manèh' utawa 'nyaluyukaké').

[5340] Miturut tradhisi, Santo Prokhorus nulis Injil miturut dikte Santo Yohanes Teolog.

[5341] Miturut sawetara sarjana, kudu ana bedane antarane loro wong sing jenenge Prochorus: 1) Prochorus sang deakon – kanca St. Petrus Rasul lan sabanjure Uskup Nicomedia. Iki Prochorus sing nandhang sangsara amarga ngakoni jenenge Kristus ing Antiokia tanggal 9 Agustus. 2) Prochorus, sing urip mengko, sawijining murid lan kanca St. Yohanes Teolog, Rasul lan Penginjil. Prochorus iki dianggep minangka panganggit cathetan babagan urip lan mujijat St. Yohanes Teolog, Rasul lan Penginjil, wiwit Pangaso Ibune Gusti Allah nganti seda dhèwèké. Dianggep yèn Prochorus iki sing digambaraké ing ikon kuna minangka juru tulis (penyalin Injil). Nanging, kita ora bisa nyatakake kanthi pasti manawa kudu ana bédané antarane loro wong sing jenengé Prochorus; bisa uga Prochorus sing dadi diaken lan Prochorus, kancané St. Yohanes Rasul lan Penginjil, iku wong sing padha, kaya sing diandharake St. Demetrius saka Rostov.

[5342] Oda 4, 6 lan 7.

[5343] Peringatan Santo Timon Sang Rasul uga dirayakake dening Gréja Suci tanggal 30 Desember lan 4 Januari

Santa Parmen nindakake pelayanan sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Para Rasul Suci kanthi semangat; dhèwèké séda ing ngarsané para Rasul mau, dikubur déning tangané para Rasul mau lan diratapi déning para Rasul mau. Nanging, ana sing kandha yèn dhèwèké nandhang sangsara sadurungé séda lan diparingi mahkota martir[5344] .

Kontakion, Nada 1:

Diaken sing kinurmatan lan saksi mata Sabda, uga wadah pilihan iman, Nikanor, Prokhorus, Parmen, lan Timon, ya kowe sing mulya: mulane dina iki kita ngrayakake pangeling-eling suci kowe, ngluhurake kowe kanthi kabungahan ing atine.

Perayaan Santo Eustatius Sang Martir

Peringatan tanggal 28 Juli

Martir suci Kristus, Eustathius, ngabdi ing tentara. Amarga dhèwèké wong Kristen, dhèwèké ditangkep lan digawa ngadhepi Cornelius[5345] , gubernur kutha Ancyra. Nalika interogasi, dhèwèké kanthi wani ngakoni Kristus, lan amarga iku dhèwèké kaping pisan dipukul tanpa welas asih, banjur tumit-tumité ditusuk nganggo bor; salajengipun, sawisé diiket tali, dhèwèké diseret saka kutha Ankara menyang Kali Sagki[5346] , déné gubernur mèlu ing mburiné, nyawang; lan pungkasané, dhèwèké dilebokaké ing kothak lan dibuwang menyang kali. Nanging ing wektu kuwi, miturut kersaning Gusti, Malaikaté Gusti Allah rawuh lan nggawa kothak mau metu saka kali menyang daratan. Para wali iku ditemokake isih urip lan nalika isih ana ing kothak, nyanyi: *'Sing manggon ing sangisore pangayomaning Gusti kang Maha Luhur'* (Mazmur 90:1) lan sateruse. Ndeleng kahanan iki, gubernur kroso isin lan sawisé narik pedhangé, mateni awaké dhéwé. Ing wektu sing padha, sang martir suci ndedonga marang Gusti, nampa Komuni Suci saka tangan Malaikat sing wis rawuh—Misteri Ilahi digawa marang dhèwèké saka swarga déning manuk merpati—lan sawisé kuwi nyerahaké nyawané ing tangané Gusti[5347] . Relik suci panjenengané dikubur ing kutha Ancyra.

Perayaan Pahlawan Suci Akakios

Dirilisaké tanggal 28 Juli

Santa Akakios, sawijining martir Kristus, nandhang sangsara nalika pamaréntahan Licinius[5348] , marang sapa dhèwèké diserahaké kanggo diadili. Amarga ngakoni Kristus, Licinius mrentah supaya dhèwèké digantung lan badané dicambuk, banjur dikirim marang gubernur[5349] Terentius. Sing pungkasan mau mrentah supaya dhèwèké dibuwang menyang kuali kang kebak damar lan lemak, nanging dhèwèké metu kanthi ora cilaka. Nalika epark kudu mangkat menyang Apamea lan Apollonia[5350] , dhèwèké mrentah supaya Santo Akakios ngancani

---

[5344] Miturut sawatara sarjana, Santo Parmen, Rasul, nginjili Injil ing Makedonia. Kematiran martir Santo Parmen, Rasul, kadhaptar ing jaman pamrentahan Kaisar Trajan (98–117 Masehi), utamane ing taun-taun pungkasan pamarentahané.

[5345] Kutha Ancyra dumunung ing provinsi Romawi Galatia ing Asia Cilik.

[5346] Jeneng 'Sakgi' ing kéné mesthi ngrujuk marang Kali Sangarius. Kali iki mili saka provinsi Phrygia sing watesé karo Galatia, ngliwati Galatia lan Bithynia, lan mili menyang Segara Euxine, sing saiki dikenal minangka Segara Ireng.

[5347] Martir suci Eustathius seda watara taun 316.

[5348] Licinius, sing mréntahaké pérangan wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 311, iku penerus Maximian Galerius, sawijining panganiaya sing kejem marang wong Kristen. Ing taun 311, dhèwèké karo Konstantinus Agung bebarengan ngetokaké undang-undang kang nguntungaké wong Kristen; nanging sawisé kuwi, nalika ketegangan muncul antarané dhèwèké lan Konstantinus—kang ngrembug apa kakaisaran kuduné dipimpin déning loro utawa siji panguwasa—dhèwèké, amarga curiga yèn wong Kristen nyengkuyung Konstantinus, wiwitané nindhes lan banjur nganiaya wong-wong mau. Iki terus nganti taun 323; Licinius dipatèni ing perang nglawan Constantine.

[5349] Ing donya Yunani-Romawi, istilah 'epark' ateges gubernur provinsi.

[5350] Kutha Apamea lan Apollonia dumunung ing provinsi Romawi Phrygia ing Asia Cilik, cedhak tapel wates kidul-wétan karo Pisidia.

dhèwèké. Ing salah siji kutha kuwi, dhèwèké digawa menyang candhi pagan, lan lumantar kekuwatan pandonga, dhèwèké nundhung kabèh arca sing ana ing candhi kuwi. Sawisé kuwi, gubernur nyerahaké dhèwèké marang tribune kanggo diadili[5351] , miturut paréntahé dhèwèké dhisik dipukul abot, banjur dipaksa perang karo kéwan galak, lan pungkasané dibuwang menyang tungku geni, nanging dhèwèké tetep ora cilaka. Tribun, mikir yèn pawoné adhem, nyedhak kanggo mriksa, nanging dhèwèké kobong nganti mati lan awaké dadi abu. Sawisé pati tribune, sang wali diserahaké marang Posidonius kanggo diadili, sing mrentahaké supaya diiket ranté abot lan digawa menyang Miletus[5352] , ing kono dhèwèké manèh ngancuraké arca-arca. Amarga kuwi, sirahé dipotong[5353] , lan getih lan susu mili saka lukane. Siji presbiter sing jenengé Leontius ngubur awaké ing kutha Synnada[5354] .

Martiiré Santo Yulianus

Dirilisake tanggal 28 Juli

Sajrone pamaréntahan Kaisar Antoninus[5355] , wong-wong pagan maksa wong Kristen supaya nyembah marang déwa-déwa; yèn padha nolak, wong pagan ngancem wong Kristen nganggo panyiksaan sing nggegirisi lan pati. Ing provinsi Campania[5356] , gubernur wektu kuwi yaiku Flavian, wong sing paling kejem; gubernur iki sengit marang jeneng Kristus.

Hegemon Flavian ngutus para abdi sing jahat ing saindenging provinsi Campania, mènèhi dhawuh supaya nglumpukaké kabèh wong Kristen sing ditemoni lan nggawa menyang kutha Athena, ing ngendi dhèwèké manggon wektu kuwi.

Ing wektu kuwi, ana sawijining priya teka ing Campania saka Dalmatia[5357] : isih enom umuré, nanging wis mateng ing tumindak lan kawicaksanan Kristen; ayu ing rupa, nanging luwih éndah manèh ing sih lan kasucian; asalé saka kulawarga bangsawan, nanging luwih mulya manèh ing pracaya. Jenengé priya iki Julian. Nalika Julian liwat cedhak kutha Anagni, dhèwèké kedadéan ketemu prajurit gubernur. Julian nyapa wong-wong mau nganggo salam Kristen, kandha:

'Rahayu kowe, sedulur!'

Para prajurit, nyadari saka tembung-tembung mau lan saka tingkah alus sang wali yèn dhèwèké wong Kristen, banjur padha takon sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé; apa jenengé lan iman apa sing diyakini.

Nanging Julian, abdi Gusti, sing kepengin nandhang sangsara lan mati kanggo asmané Kristus, mangsuli tanpa wedi:

Aku iki wong Kristen; jenengku Julian; aku saka Dalmatia; lan aku lelungan liwat tanah iki, ngajak wong ing endi-endi supaya nolak sembah arca lan pracaya marang Gusti Allah sejati siji lan Putrané, Gusti Yesus Kristus; Aku ngajak wong-wong ngajeni Panjenengané sing tak wartaaké lan amarga Panjenengané aku siap nyawisake nyawaku.

Para prajurit padha gumun banget marang wangsulan wani sang wali; nanging padha nyekel dheweke, ngiket kenceng lan nggawa adoh, nggebuk nganggo tongkat lan senjata sambil kandha:

'Bakal kita deleng sepira bener tembungmu nalika kowe kandha kepengin mati kanggo Sing Disalib!'

[5351] Ing Kakaisaran Romawi, istilah 'tribun' digunakake kanggo nyebutake macem-macem pejabat, lan utamane kanggo panglima militer sing mimpin sewu prajurit.

[5352] Miletus iku kutha pesisir ing provinsi Romawi Caria ing Asia Minor.

[5353] Martir suci Akakios seda watara taun 321.

[5354] Kutha Synnada dumunung ing Asia Minor, ing provinsi Romawi Phrygia.

[5355] Antoninus Pius mréntah Kakaisaran Romawi wiwit taun 138 nganti 161.

[5356] Campania iku sawijining provinsi ing Italia kuna, watesé karo Latium ing kulon, Samnium ing lor, Lucania ing wetan, lan Segara Tyrrhenian ing kidul lan kidul-kulon. Para panulis kuna muji iklim sing becik lan kesuburan lemahé, sing ngidini tetanduran bisa ditandur lan dipanen telung kaping saben taun. Ana akèh kebon anggur, kebon zaitun, lan alas kayu ing kéné. Wong-wong Campania (pagan) kondhang amarga kelembutan lan katresnan marang kemewahan.

[5357] Dalmatia – sawijining provinsi Romawi ing jaman kuna. Dalmatia dumunung minangka jalur sempit ing pesisir Segara Tengah; watesé karo Kroasia ing lor, Bosnia lan Herzegovina ing wétan, lan Montenegro ing kidul. Dalmatia mlebu ing panguwasa Romawi ing taun 6 Masehi; wiwit wektu kuwi, wilayah iki bebarengan karo Illyricum dadi provinsi kakaisaran. Wong-wong ing Dalmatia kalebu suku Illyria lan padha nglakoni mburu, tetanen, lan beternak kéwan.

Nalika nahan pukulan, sang wali ndedonga marang Gusti, nyuwun supaya paring kekuwatan kanggo nahan sangsara nganti pungkasan kanggo asmané Gusti sing suci. Lan pandonga Sang Wali Julian iku krungu déning Gusti, amarga ana swara sing mudhun, nguwatké sang wali lan kandha:

– 'Aja wedi, Julian! Aku bakal ana ing sisihmu lan maringi kowe kekuwatan lan kawani.'

Banjur pemuda suci mau matur nuwun marang Gusti sing welas asih, sawisé kuwi dhèwèké digawa ngadhep panguwasa lan miturut dhèwèké dipenjara ing penjara medeni sing dikenal minangka 'Cold Ditch'. Ing penjara iki, sang wali ditahan pitung dina tanpa dhaharan utawa omben-omben, kanthi pangarep-arep supaya dhèwèké mati amarga luwe lan ngelak.

Nanging Gusti ora ninggalake abdi-Nya, amarga Panjenengané ngutus malaikat suci marang dhèwèké. Tawanané Kristus bungah banget ndeleng lan rembugan karo malaikat iki, nampa panganan swarga saka tangane.

Sawisé pitung dina, gubernur metu menyang pangadilan umum (ing panggonan kuwi mengko dibangun gréja kang dipersembahaké marang Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci) lan lenggah ing kursi hakim ing ngarsané akèh wong kang padha kumpul; banjur dhèwèké mréntah supaya sang martir digawa ngarsané kanggo dipriksa. Nalika sang wali digawa ngarsané gubernur, gubernur mau takon marang dhèwèké:

Apa kowe ora isin, kowe sing dadi priya enom sing ganteng lan mulya, nyembah wong Nazaret sing ora kondhang sing disalib ing kayu salib? Apa ora luwih becik yen kowe mbaleni kapercayan ala iki? Nyembah dewa-dewa kita, banjur raja bakal maringi welas asih marang kowe.

Para martir mangsuli:

'Kamulyan lan pujiku ana ing Kristus sing disalib, Gustiku; lan aku ora kepengin mbanggakake apa-apa kajaba Salibing Gustiku; lan kanggo iman suci sing kowe sebut ala, aku siap mati. Nanging dewa-dewamu pancen nggegirisi; amarga iku setan; muga-muga kabeh sing nyembah mau isin.'

Sawisé krungu tembung sang wali kuwi, gubernur banjur nesu banget lan mréntah supaya sang wali dipukul ing cangkemé lan disiksa kanthi dipentang ing wit penyiksaan.

Nanging sang wali, nalika nahan pukulan mau, ndedonga marang Gusti, kandha mangkene:

'Ing Panjenengan, ya Gusti, kula pasrah; kanthi kakuwatan Panjenengan nylametna kula. Panjenengan iku Gusti kula, panyelamet kula, pangayoman kula, lan panyelamet kula; mugi kabéh sing nyembah arca lan ngrancang ngrusak kula kaparingana isin. Dhumateng Panjenengan, ya Gusti, kula nyuwun pitulungan: aja pasrahna kula ing tangan mungsuh-mungsuh kula.'

Lan maneh swara saka swarga dikirim marang sang wali, nguwatake dheweke lan kandha:

'Aja wedi! Kuwatna atimu!'

Banjur martir Kristus, ngadhep marang wong akeh, ngendika:

'Rungokna, kowe para wong sengsara! Aja padha percaya marang dewa-dewa sing wis kok gawé nganggo tanganmu dhéwé; padha kenalana marang Gusti Allah siji-sijiné sing wis nyipta swarga lan bumi saka ora ana apa-apa.'

Kanthi ngélingaké wong-wong mau nganggo tembung-tembung iki, Santo Yulianus ngowahi luwih saka telung puluh wong lanang dadi umat Kristus; banjur dhèwèké digawa manèh menyang panjara.

Esuké, sang wali manèh digawa ngadhep pangadilan. Gubernur ngendika marang dhèwèké kanthi tembung-tembung iki:

'Aku kepengin ngapura kowe, amarga kowe ora ngapura awakmu dhéwé lan nolak nyembah déwa-déwa sing ora bisa dikalahaké.'

Marang tembung-tembung mau, sang martir suci mangsuli:

'Kowe ngomong marang aku sia-sia; kowe ora bakal ngganti pikiranku. Aku nyembah marang Gusti Allah siji sing kuduné disembah déning kabèh wong. Gusti Allah iki sing nyipta swarga lan bumi.'

Hegemon Flavian nesu banget marang tembungé sang wali lan mrentahaké supaya Julian digantung ing wit siksa lan disiksa kanthi dipukul lan digores nganggo wesi. Nanging kanthi kuwasa Gusti Allah, sing nggumunake ing para wali, tangan para penyiksa dadi ringkih lan wiwit lara, saéngga ora mung ora bisa nyentuh wali, nanging uga ora bisa nyekel piranti panyiksaan ing tangané, lan pancen ora bisa nindakake apa-apa.

Nalika panguwasa kuwi kaget banget, teka utusan sing ngumumaké yèn candhi déwa sing diarani Serapis[5358] ambruk lan arca déwa kuwi, bebarengan karo arca-arca liyané, wis dadi bledug.

Gubernur lan para abdi setané padha gumun banget lan isin banget krungu kabar iki; nanging wong Kristen sing ana ing antarané wong-wong lan nyembunyikaké iman suci, padha bungah ing atiné lan ngluhuraké Kristus Gusti Allah.

Banjur wong-wong pagan sing ana ing sacedhake panggonan kuwi padha njerit supaya kabèh krungu:

'Wong sihir iki supaya dipatèni sanalika!'

Gubernur, kebak nesu lan niat ala, langsung sarujuk karo panjaluk wong-wong mau lan ngukum martir mau pati, ngandharake putusané nganggo tembung kaya ngéné:

'Kita paring dhawuh supaya Julian, sing wis diajari sihir licik dening wong Kristen, sawijining wong sing ngina dewa lan mbangkang dhawuhe raja, dipenggal sirah nganggo pedhang; lan kita paring dhawuh supaya dheweke dipenggal sirah ing panggonan sing persis padha karo panggonan candhi sing dirusak, kanggo mbales isin sing ditindakake marang dewa-dewa kita.'

Lan sang wali digawa menyang panggonan kuwi.

Sawisé tekan ing kana, sang wali sujud lan ndedonga marang Gusti kanthi tembung-tembung iki:

'O kabecikaning Gusti kang tanpa wates! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, O Gusti, awit sampun paring kula, sanadyan kula derhaka, pantes sanget anggening seda ingkang kinurmatan kados ingkang dipun derita kanggé asmaning Panjenengan ingkang suci. Mula aku nyuwun marang Panjenengan, supaya adusake aku nganggo getihku iki, mbusak dosaku, lan nggawa aku menyang Kraton Panjenengan sing berkah. Tampi rohku kanthi tentrem. Aja lali, ing sih Panjenengan, marang kabeh sing kepengin ngajeni eling-eling sangsaraku kanggo kamulyaning asma Panjenengan sing paling suci.

Sawisé sang wali ndedonga tembung-tembung mau, krungu swara saka swarga sing negesaké yèn pandongané wis krungu lan ngundang sang wali menyang alam swarga. Lan sang martir suci Julian[5358] dipenggal sirahé. Nyawane sing suci, sawisé bébas saka daging, munggah menyang swarga, marang Kristus Gusti kita, sing mrentah bebarengan karo Rama lan Roh Suci, marang Panjenengané kaparingana kamulyan, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

11 Agustus

29 Juli (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci, Perawan Seraphima

Peringatan tanggal 29 Juli

Ing jaman panganiayaan sing nggegirisi sing digerakake déning para kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, akèh wong pracaya nandhang sangsara kanggo Kristus lumantar manéka panyiksa. Ing wektu kuwi, ing désa Vinden, ing omahé Savina, sawijining wanita saka kulawarga bangsawan, manggon prawan Seraphima, warga Antiochia. Liwat piwulangé, dhèwèké uga nuntun Savina marang iman Kristen.

Gubernur Beryllus ngutus para abdi dalem menyang omahé Savina, mènèhi dhawuh supaya njupuk putri suci Seraphima lan nggawa dhèwèké marang dhèwèké kanggo diadili. Savina sing pinaringan berkah nentang kuwi lan ngupaya sak kuwasa kanggo nyegah para utusan supaya ora njupuk putri mau. Nanging Santa Seraphima kandha marang dhèwèké:

'Gusti lan ibu! Monggo kula dipun kanthèni kaliyan para abdi. Ibu namung kedah ndedonga kanthi tulus marang Gusti Allah kanggé kula. Kula nyandhak kapitadosan dhumateng Gusti Yesus Kristus lan pitados bilih Panjenenganipun badhé rawuh dhumateng kula lan paring kekiyatan kanggé kula ngabdi kanthi setya, sanadyan kula boten pantes amargi dosa-dosa kula.'

Nanging Savina sing kaberkahan ora bisa atine ngeculake putri suci mau supaya lunga karo abdi-abdi jahaté igemon, mula dhèwèké mèlu karo putri mau menyang ngarsané igemon. Amarga dhèwèké asalé saka

[5358] Taun persisé pati Julian ora dingerteni. Pati sang wali diyakini kelakon ing tengah abad kaping loro.

kulawarga bangsawan sing misuwur, sang gubernur, nalika ndeleng dhèwèké ing ngarepé, kaget lan langsung ngutus dhèwèké mulih bareng Santa Seraphima.

Telung dina kliwat. Gubernur mrentahaké supaya sidang dianakaké ing panggonan sidang sing biyasa lan mrentahaké para hakim kutha supaya nggawa Seraphima marang ngarsané. Para panguwasa sing ora pracaya nyekel putri suci mau lan nggawa dhèwèké menyang pangadilan. Savina sing bejo manèh ngetutaké dhèwèké. Nalika weruh ora ana cara mbebasaké Seraphima saka tangan mungsuhé, dhèwèké muni marang panguwasa:

'He asu Asia sing kejem! Aja wani-wani nglarani putri suci iki. Kowé dhéwé bakal binasa, amarga Kristus Gusti kita ana ing sisih kita, lan Panjenengané bakal ngukum kowé lan para raja jahatmu kanthi panyiksaan langgeng amarga sangsara tanpa wates sing wis kowé wenehaké marang para abdi Gusti sing urip.'

Sawisé ngendika mangkono, Savina bali menyang omahé, nangis.

Banjur gubernur ngadhepi Seraphima karo tembung-tembung iki:

'Tawaraké kurban marang déwa-déwa langgeng sing uga disembah déning para raja kita.'

Seraphima mangsuli:

Aku ngajeni lan nyembah Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing nyipta swarga lan bumi lan kabeh sing ana ing kono. Sing kok paringi dhawuh supaya tak sembah kuwi dudu dewa, nanging setan; ora pantes aku ngajeni marang wong-wong mau, amarga aku wong Kristen.

Gubernur kandha marang dheweke:

'Mula maju lan pasangaké marang Kristusmu kurban sing wis disiapaké kanggo déwa-déwa kita.'

Seraphima mangsuli:

'Aku nyawisake kurban marang Panjenengané saben dina; aku nyembah Panjenengané lan ndedonga marang Panjenengané awan lan bengi.'

Banjur gubernur takon:

'Ing endi ana candhi Kristusmu? Korbane apa sing kok sembahake marang Panjenengané?'

Seraphima mangsuli:

Kurban sing nyenengake Kristus iku yaiku njaga kesucian kesunyianku, lan kanthi pitulungané sing Maha Kuwasa, nuntun wong liya marang prestasi iki uga.'

Gubernur kandha:

'Apa iki gréja lan kurbanmu?'

Seraphima mangsuli:

'Ora ana sing luwih luhur tinimbang ngerti Gusti Allah sing sejati lan ngabdi marang Panjenengané piyambak lumantar urip sing takwa.'

Gubernur kandha:

'Apa kowe dhewe, kaya sing kowe kandha, gréja kanggo Gustimu?'

Seraphima mangsuli:

– Amarga aku tetep suci kanthi pitulungan Maha Agung saka Gustiku, aku pancen Gréja-Nya. Kacathet ing Kitab Suci kita: *'Kowe iku candhié Gusti Allah kang urip'* (2 Kor. 6:16).

Gubernur takon:

– Nanging yen kowe diperkosa lan kesucianmu dilecehake, apa kowe isih bakal tetep dadi gréja kanggo Gustimu?

Seraphima mangsuli nganggo tembung Kitab Suci:

'Yen ana wong ngrusak gréja Allah, Allah bakal ngrusak wong iku' (1 Kor. 3:16–17).

Nanging igemon ora mangertos tembung-tembung mau lan mrentahake supaya Seraphima diserahake marang loro priya enom sing ora isin, wong asli Mesir, supaya padha nginep sak bengi karo dheweke. Para priya enom sing jahat mau nyekel dheweke lan nggawa menyang kamar peteng. Perawan suci iku ndedonga marang Gusti kanthi pangabdian sing jero:

'Gusti Yesus Kristus, pangreksa sejati lan pelindung kasucian kawadon kula, kula nyuwun pitulungan dhumateng Panjenengan! Dhumateng Panjenengan kula nguwuh, wah padhanging langgeng! Panjenengan ingkang rawuh lan maringi kekiyatan dhumateng Rasul Panjenengan Paulus nalika Panjenenganipun kapenjara, mugi Panjenengan ugi kersa ningali kula lan paring welas dhumateng abdi Panjenengan ingkang andhap asor. Lepaskan aku saka napsu ala para pemuda iki. Aku nyuwun marang Panjenengan, pepetengna mripaté, lan aja

nganti padha nyentuh abdi Panjenengan sing percaya marang Panjenengan! Aja nganti padha ngotori awakku, sing wis disegel kanthi kasucian Panjenengan. Kalahna aibé lan aja ngidini aku rusak; paringana dhawuh supaya aku enggal digawa marang Panjenengan. Delengen uga abdi Panjenengan Savina, ya Gusti Yesus ingkang luhung, lan kiyatna dhèwèké kanthi kuwasa Panjenengan, supaya mungsuh kang galak, setan, ora bisa menang; amarga dhèwèké uga wis nandhang sangsara akèh kanggo aku. Panjenenganipun Gusti Yesus Kristus, ingkang pinaringan berkah lan kamulyan, saha ingkang dipun asung ajining luhur kados Bapa lan Roh Suci, saestu langgeng. Amin.

Lan wawu, ing jam pisan bengi, nalika para mudha duraka arep nindakake pakaryan isin, dumadakan ana swara rame gedhe lan gempa bumi nggegirisi diwiwiti, kang krungu dening kabèh warga sacedhaké. Para pemuda kuwi tiba ing lemah kaya wong mati, lan kabèh anggotané lempur. Ndeleng pitulungan sing cepet saka Gusti, sang putri suci ngangkat tangane marang langit, matur nuwun marang Gusti kanthi luh lan nglampahi wengi kabèh ing pandonga. Esuk banget, utusan sing dikirim déning gubernur teka kanggo takon marang para pemuda apa wis nindakake niyaté. Nalika mlebu ing kapel, padha weruh yèn gadis suci kuwi lagi ndedonga, déné para pemuda padha nggleleng kaya mati, ora duwé kekuwatan kanggo tangi utawa ngomong; mung mripaté sing mbukak sing dadi pratandha yèn dhèwèké isih urip. Akèh wong padha nglumpuk kanggo nyekseni mujijat iki. Sawisé krungu apa sing kelakon, gubernur manèh mréntahaké abdi Gusti, Serafima, supaya digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili lan kandha marang dhèwèké:

'Apa napsu dagingmu wis wareg, Seraphima, utawa isih kobong karo napsu?'

Santa Seraphima mangsuli:

'Aku weruh yèn atimu wis rusak, lan setan manggon ing jerone awakmu; mulané kowe ngucapake caci maki kaya ngéné. Nanging aku ora kenal karo para mudha sing kok omongké, lan aku malah ora ngrasa apa padha ana bareng aku.'

Gubernur kandha:

'Dadi kowe ngaku yèn padha ora nginep sakwengi kabèh karo kowe?'

Seraphima mangsuli:

'Karo aku ana Panjenengané sing tak layani kaya budhak lan sing wis nebus aku nganggo getihé.'

Igemon takon:

'Sapa kuwi, ya?'

Seraphima mangsuli:

'Pangreksa lan Pelindungku, Gusti Yesus Kristus.'

Gubernur kandha:

'Ngapa kowe ngomong omong kosong kaya ngono? Coba critakna, nganggo sihir apa kowe nganti para pemuda kuwi lumpuh?'

Santa Seraphima mangsuli:

'Ora pantes kanggo kita wong Kristen nglakoni sihir; nanging wong-wong sing kowe pateni nganggo sihir jahatmu bakal diuripake maneh dening Gusti lan Pangeran kita, Yesus Kristus, nalika pitulungané dipun nyuwun.'

Gubernur kandha:

Yen Kristusmu bisa ngungkuli kabèh tipuan sihir, undhang Panjenengané supaya mbalèkaké para mudha iki marang kekuwatan jasmani kaya biyèn. Banjur kita bisa sinau saka wong-wong mau dhéwé apa sing ditindakake karo kowe sakwengi. Aku dhéwé meh yakin yèn kowé wis nyolong akalé nganggo mantera jahat, supaya padha ora mbukak kekotoranmu.

Seraphima mangsuli:

'Gusti sing tak sembah iku Maha Kuwasa, lan ora ana sing mokal tumrap Panjenengané.'

Gubernur kandha:

'Mula, wenehana para mudha mau eling, supaya warasé bali lan bisa padha ngomong.'

Seraphima mangsuli:

'Kowe isih nganggep aku penyihir. Nanging aku ora ngerti apa-apa bab sihir. Aku ndedonga marang Gustiku, lan lumantar pandonga iku Panjenengané maringi apa sing dijaluk ora mung marang aku, nanging uga marang sapa waé sing nyuwun marang Panjenengané kanthi sak atiné.'

Gubernur kandha:

'Tindakna manut kersamu, nanging wenehana para mudha bisa ngomong maneh, banjur kita bakal weruh apa kowe isih suci.'

Seraphima mangsuli:

'Aku wis ngandhani kowe manawa aku ora ngerti sihir: aku mung bisa ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané paring welas asih.'

Gubernur kandha:

'Mula mangkat menyang panggonané para priya enom, lan ndedonga marang Gustimu kanggo wong-wong mau.'

Seraphima mangsuli:

'Ora pantes aku lunga menyang kana; amarga wong liya bakal ora oleh kasempatan nyekseni mujijat iki, lan, amarga ora precaya, uga bakal nganggep aku kaya kowe—yèn aku iki dukun sihir. Luwih becik kowe mréntahaké para mudha sing ora urip mau supaya digawa menyang kéné.'

Igemon mènèhi dhawuh supaya para mudha mau digawa menyang panggonan paukuman. Nalika padha digawa mlebu, kabèh wong gumun ndelok kahanané. Awaké padha lumpuh banget nganti katoné ora ana ilat, tangan, utawa sikil.

Hegemon kandha:

'Seraphima! Ayo saiki ndedonga marang Gustimu supaya para mudha mau waras maneh.'

Banjur Santa Seraphima, ngangkat tangane menyang langit, miwiti ndedonga kanthi pangabdian sing jero:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa! Panjenenganipun sampun nyiptaaken langit, bumi, lan sagara, saha sedaya ingkang wonten ing ngripun. Lumantar para murid lan rasul Panjenengan, Panjenenganipun sampun nguripaken manungsa ingkang sampun seda, nyembuhaken wong kesar, saha maringi wicara dhateng wong bisu lan pangrungu dhateng wong tuli. Mugi Panjenenganipun mirengaken kula sapunika, abdi Panjenengan ingkang nyandhak pangarep-arep dhumateng Panjenengan. Aja ngremehake pandongaku, lan aja mbalekake pasuryanmu saka aku amarga ora pracayaé panguwasa sengsara iki, nanging paringna panyembuhan marang para mudha iki, ing ngarsané kabéh sing ngentèni mujijat iki. Mugi wong edan kuwi isin, sing kababawa nesu wis ngetokake panganiayaan marang wong-wong sing pracaya marang Panjenengan. Enggalna, ya Gusti, nampilake kakuwatan Panjenengan, supaya padha mangerteni menawa Panjenengan piyambak sing Gusti sing nindakake mujijat, lan menawa ora ana liyane kajaba Panjenengan.

Sawisé ndedonga kaya ngono, Santa Seraphima nyedhak marang para mudha mau lan nalika nyentuh wong-wong mau, dhèwèké muni banter:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowe: tangi lan ngadeg!'

Para pemuda mau langsung tangi lan wiwit padha ngomong. Ndeleng kahanan iki, kabèh wong kebak rasa wedi lan gumun.

Nanging hegemon kandha:

'Apa kowe ora weruh yèn dhèwèké ora bisa nindakake trik sihiré nganti dhèwèké nyentuh para mudha mau nganggo tangane?'

Banjur dhèwèké mbalèk marang para mudha lan takon:

'Kepiye carane wanita iki bisa nyolong akal lan kekuwatanmu?'

Para pemuda mangsuli:

'Pangeran Hegemon! Nalika kita mlebu ing ngarsane miturut dhawuh panjenengan, dumadakan ana priya enom sing muncul, ayu lan sumunar kaya srengenge. Dheweke ngadeg ing antaraning kita lan sang ayu. Padhangé sing luar biasa nggawe kita padha wedi, gemeter, peteng, lan lumpuh kabeh. Wiwit wektu kuwi nganti saiki, kita tetep ana ing kahanan iki. Saiki panjenengan sing mriksa dhéwé: apa dhèwèké penyihir, utawa Gusti-ne pancèn agung?

Hegemon ngadhep Seraphima lan kandha:

'Terangna marang aku, Serafima, kanthi trik apa kowe nindakake iki, lan aku bakal langsung mbebasake kowe.'

Seraphima mangsuli:

Aku wis benci marang ajaran ala; pancen, kabèh wong Kristen bisa nyingkiri kabèh ilmu sihir lan tenung lan ora bakal cilaka saka kuwi, yèn padha nyebut jeneng Gusti.'

Gubernur kandha marang dheweke:

– Aku weruh sepira kowe kuwat liwat sihirmu; nanging, rungokna iki: yen kowe ora nyembah marang dewa-dewaku, aku bakal mrentah supaya sirahmu dipotong.

Seraphima mangsuli:

'Tindakna kersamu, nanging aku ora bakal ngorbanake kurban marang setanmu, uga ora bakal netepi kersane Setan, bapakmu, amarga aku wong Kristen.'

Banjur gubernur mréntahaké supaya awaké diséngsém nganggo loro lilin. Nanging lilin mau dumadakan mati, lan wong-wong sing nyéngsém dhèwèké padha ambruk ing lemah. Santa Seraphima, ngangkat paningalé marang langit, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, mugi kabèh mungsuhku isin lan direndhahaké.'

Gubernur kandha marang dheweke:

'Tawakna kurban marang para dewa, supaya kowe ora mati ing sangsara.'

Seraphima mangsuli:

'Mung supaya aku ora ngalami pati langgeng, aku nolak nyembah marang setanmu.'

Gubernur kandha marang dheweke:

'Wadon edan lan kesetanan! Manut marang dhawuhe raja, sembahna dewa-dewa kang langgeng, lan kowe bakal bebas saka sangsara lan karusakan.'

Seraphima mangsuli:

'Kowe dhewe kesurupan setan lan edan, amarga kowe nyingkiri Gusti Allah sing urip lan sejati lan nyembah setan, sing bakal ngancurake kowe. Dene aku, aku nyawisake awakku dadi kurban kanggo Gusti Allah sing langgeng, muga-muga Panjenengané kersa nampa aku, sanadyan aku wong dosa, nanging aku wong Kristen sejati.'

Banjur gubernur mrentahake supaya dheweke dipukul nganggo tongkat. Nalika kuwi kelakon, dumadakan ana gempa bumi gedhe. Siji serpihan saka tongkat kang digunakake kanggo mukul sang wali mabur lan nabrak mripat tengen gubernur, lan telung dina sawisé kuwi dheweke dadi wuta.

Banjur gubernur kuwi nesu banget lan ngetokake prentah iki:

'Kita paring dhawuh supaya Seraphima, sing ora mung ngremehake prentah kraton nanging uga nindakake kaluputan gedhe, dipatèni nganggo pedhang.'

Lan dara suci Seraphima dipenggal sirahé.

Savina sing mulya, sawisé njupuk awak suci mau kanthi pangurmatan ageng, ngubur awak mau kanthi pakurmatan sing pantes kanggo prawan lan martir Kristus, lan, minangka bandha ageng lan mutiara sing paling ajiné, nyelehaké ing peti anyar, kanthi nyuwun puji-pujian marang Kristus, Gusti Allah sejati, kang kinurmatan langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Penderitaan Santo Callinicus Sang Martir

Dipeperingati tanggal 29 Juli

Martir suci Callinicus lair ing Cilicia lan dibesarké kanthi kesalehan Kristen. Sawisé diwasa, Callinicus weruh akèh wong sing nyekel marang kabejatan pagan; kabut déning ilusi setan, padha adoh saka Gusti Kristus, pracaya marang watu sing ora urip lan nyembah arca-arca. Callinicus nangis kenceng amarga prihatin marang karusakan wong-wong mau lan mutusaké miwiti mulang kanthi tebuka bab kawruh kabeneran, supaya padha bisa mbalèk saka kaluputané lan pracaya marang Kristus Allah. Kanthi nginjili Sabda Gusti, kaya para Rasul, Callinicus lelungan liwat pirang-pirang kutha lan desa, lan pungkasane tekan kutha Ancyra ing Galatia. Panjenengané manggon ing kutha iki suwéné wektu sing cukup suwe. Kanthi prihatin marang kaslametan nyawa manungsa lan nyambut gawe ing panginjilan Injil Kristus, panjenengané nuntun akèh wong marang Kristus. Amarga iku, dhèwèké dicekel déning wong-wong sing ora pracaya lan digawa ngadhep Pangeran Sakerdon kanggo diadili. Sakerdon iku wong sing semangat nyembah arca-arca, mungsuhé Kristus lan panyiksa sing kejem marang umat Kristen. Nalika Callinicus digawa ngadhep dhèwèké, wong-wong jahat padha njerit:

'Iki wong manca Callinicus, sing mulang wong-wong supaya ora nglakoni kurban marang dewa-dewa utawa nyembah marang dewa-dewa, lan dhèwèké wis nyasar akèh wong.'

Ndelok sang wali kanthi nesu, pangeran mau banjur miwiti nanyani kanthi ancaman:

'Kowe wani piye, kowe wong edan, dadi wong anyar ing kene, ngrusakaké wong-wong kanthi mulang supaya padha ninggalaké déwa-déwa sing wis nyipta donya lan sing diurmati déning raja, kabèh panguwasa, lan sakabèhing jagad raya? Apa kowe ora ngerti kakuwatane?'

Wong suci mangsuli alus:

Aku iki abdi Kristus. Ndeleng manungsa padha nyedhak karusakan, atiku lara kanggo wong-wong mau, lan sak kuwasa sing tak duwé, aku ngupaya mbalèkaké saka pepeteng marang padhang, lan saka karusakan marang kaslametan, lumantar piwulang sing becik. Amarga wis kacathet ing kitab kita: *"Sapa waé sing mbalèkaké wong dosa saka dalan sing salah bakal nylametaké nyawane saka pati lan nutupi akèh dosa"* (Yakobus 5:20). Aku uga kepengin nuntun kowe menyang pepadhang, adoh saka pepeteng setan sing nahan kowe dadi tawanan, lan nuntun kowe menyang dalan sing sejati.

Pangeran mau, kebak nesu, kandha:

'Apa kowe pancen mikir aku bakal nolak para déwa lan, manut tembungé kowe sing edan, milih pati pait tinimbang urip bejo? Ora, ora bakal! Kosok baline, aku bakal meksa kowe, sanajan nglawan kersamu, supaya nyembah dewa-dewa kita. Amarga aku bakal ngetokake kowe ing sangsara sing nggegirisi, banjur aku bakal ndeleng apa Gustimu bakal teka nylametake kowe saka kakawatianku. Aku ora bakal welas marang awakmu nganti kowe ngakoni kakuwatan lan wewenang dewa-dewa lan nyembah marang dheweke."

Wong suci mau mangsuli kanthi wani marang Sacerdon:

'Sakpira sangsara sing tak alami demi Gustiku iku padha nyenengake atiku kaya panganan kanggo wong luwe. Mula aja kasep, aja mbuang wektu kanggo ancaman, nanging wiwiti penyiksaanmu saiki uga. Iki awakku—wis siap kanggo disiksa. Nanging ing atiku ana Gusti Allah piyambak, sing bakal nyedhiyakake kaslametan kanggo aku lan karusakan kanggo kowe.'

Kanthi luwih nesu, pangeran kandha:

'Wong sengsara! Kepiye kowe wani ngundang aku nganggo tembung kaya ngono? Aku sumpah demi para dewa, aku ora bakal paring welas asih marang kowe, nanging bakal nyabuti dagingmu saka balungmu lan nyiyapake sakabehing panyiksa kanggo kowe, nganti kowe nemoni pati sing paling nggegirisi.'

Wong suci mangsuli:

'Kowe iku sing paling hina saka kabèh wong duraka! Suwéné pira kowe mbuwang wektu ing nesumu, tinimbang miwiti pakaryan? Lakonana siksa marang aku, lan saksèkna kawani lan luhuré ati saka pangikut Kristus, sing ngentèni mahkota kamenangan saka Juruslameté.'

Banjur penyiksa mrentahake supaya sang wali digundhulake lan dipukul tanpa welas asih nganggo tali kulit sapi. Wong-wong mau padha nggebuki sang wali suwene, nalika juru pangumum muni banter:

'Callinicus, ngakoni para déwa lan nyuwun marang para déwa, lan para déwa bakal nylametaké kowé saka sangsaramu!'

Nanging martir suci iku ngguyu marang penyiksa lan siksaané, banjur kandha banter:

'Kowe ngancem aku nganggo sangsara gedhe, nanging sing kowe paringake mung paukuman sing paling entheng. Paringana aku tatu abot; sangsarake aku nganggo sangsara sing paling kejem: amarga aku ora wedi geni lan ora ketakutan marang pedhang; aku ngguyu ngadhepi pati, amarga aku ngenteni gesang langgeng saka Gustiku.'

Banjur pangeran mréntahaké supaya sang martir digantung ing wit lan awaké ditusuk paku wesi. Mangkono dagingé ditusuk nganti tekan balung.

Nanging sang wali terus ngguyu marang sangsara iki, kaya-kaya dudu badané dhéwé nanging badané wong liya sing disiksa, lan dhèwèké kandha marang pangeran:

'Paringana prentah supaya aku disisik luwih parah, awit luwih kowe nyisik awakku, luwih kowe maringi panganan marang nyawaku: Kristus nulungi aku; kuwat amarga sih-rahinge, aku ora ngrasakake lara saka panyiksaan iki.'

Sawisé kuwi, penyiksa mréntahaké supaya martir Kristus mau diturunaké saka wit, dipasangi sepatu wesi kang ana paku landhep ing njero, banjur digawa menyang kutha Gangra—wolu puluh stadia saka Ancyra—lan

kobongaké ing kana. Dhèwèké mutusaké nindakaké iki amarga ing kutha kuwi Callinicus wis ngowahi akèh wong dadi pracaya marang Kristus. Dheweke mikir yèn sawisé nyekseni martiré Callinicus, wong-wong anyar iku bakal ngeri lan bali manèh marang iman lawasé. Mangkono, pangeran sing kejem iku nyerahake prajurit Kristus marang prajurité sing kejem lan mréntah supaya padha numpak jarané sing cepet dhéwé, nalika nyurung martir mau ing ngarepé, meksa mlaku luwih cepet kanthi pukulan. Kang nganggo sepatu wesi kang dipasangi paku, sang martir mlaku kaya ora ngrasakake lara saka paku-paku mau, lan nyanyi kidung Daud: *'Aku wis nyandhak marang Gusti, lan Panjenengané mirsani aku lan ngrungokaké tangisanku; Panjenenganipun nylametaké kula saking jurang karusakan, saking lendhut kang kandas, lajeng nyelehaké sikil kula ing watu lan nguwataké langkah-langkah kula'* (Mazmur 39:2–3).

Mula dhèwèké mangkat ing lelampahan sing wis ditemtokaké lan mlaku kanthi cepet, kanthi kersané dhéwé, ing ngarep para prajurit numpak jaran.

Sawisé padha lelungan enem puluh stadia lan tekan panggonan sing dijenengi Matrika, para prajurit wiwit krasa ngelak amarga panas srengéngé sing nyengat – amarga wektu kuwi wulan Juli. Ing dalan ora ana banyu sing bisa ditemokake, para prajurit padha lempur amarga kesel, dene jarané meh ora bisa ambegan. Banjur padha njerit marang sang wali kanthi nangis:

'Abdi Gusti sing sejati, welasana kita sing wis putus asa nyawani. Nyuwun marang Gustimu supaya maringi kita banyu, supaya kita ora mati. Kita wis krungu yèn Gustimu kuwasa. Lali lakon sangsara sing wis kita jalari: kita nyiksa kowe ora saka karsa kita, nanging miturut dhawuhe pangeran.'

Ndeleng yèn wong-wong mau meh mati kakehan ngelak, Santo Callinicus nresnani lan, kepéngin nindakaké kabecikan marang mungsuhé, ngadeg ing sacedhak watu ing dalan panggonan kedadeyan mau; ngangkat pandangé menyang langit, dhèwèké miwiti ndedonga:

'Gusti langit lan bumi, segara, lan kabèh tumitahan! Ing jaman biyèn, Panjenengan maringi banyu saka watu marang Musa lan wong-wong sing mèlu nalika padha lelungan ing ara-ara samun. Tuduhna maneh mujijat Panjenengan: mugi banyu mili saka watu iki miturut dhawuh Panjenengan, lan nyirnakake ngelaké wong-wong iki, supaya sanajan sing durung ngerti Panjenengan bisa ndeleng pakaryan agung Panjenengan lan asmané Panjenengan ingkang suci pinunjul.

Bareng dhèwèké rampung ndedonga, langsung ana mata air urip sumbèr saka watu. Kabeh padha ngombe, legawa ngelaké, lan padha muni banter:

'Gedhé Allahé wong Kristen, lan paling mulya saka kabèh!'

Wiwit wektu kuwi, mata air iki ora nate mandheg maringi banyu, minangka pangeling sing ora bisa dilalekake marang mujijat Gusti Allah, sing kelakon lumantar pandonga sang martir.

Sawisé adhem cukup, para prajurit lan jarané ngrampungaké sisa lelampahané tanpa alangan lan tekan ing Gangra. Padha ora gelem ngukum panyelameté, Callinicus—sing wis nylametaké saka pati mesthi ing lelampahané ( )—kanggo pati. Nanging, amarga padha wedi yèn pangeran, amarga nesu, bakal mateni dhéwé, padha netepi dhawuh pangeran. Sawisé nyalaké tungku, wong-wong mau nyelehaké martir iku cedhak geni. Nanging dhèwèké, kanthi kabungahan lan kabanggaan, nggawe pratandha salib lan miwiti ndedonga:

'Bapa ingkang Maha Luhur! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amargi Panjenengan sampun nganggé kula pantes séda kanggé asma Panjenengan ingkang suci. Panjenengan tampi nyawa kula kanthi tentrem lan paring isin dhumateng mungsuh-mungsuh Panjenengan, Gusti Allah ingkang Maha Agung!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké mlebu ing tengah-tengah pawon geni sing kobong, banjur nggleleng lan nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti Allah. Sawisé pawon geni kuwi mati, awaké sing kinurmatan ditemokaké ora cilaka. Para wong pracaya banjur njupuk jenazahé lan ngubur kanthi pakurmatan sing pantes, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal. Mugi pakurmatan lan kamulyan uga kaparingaké marang Panjenengané saka kita, saiki lan salawas-lawase. Amén.

Kontakion, Nada 2:

Panjenenganipun sampun pantes mewarisi kraton swarga: amargi kabakar dening katresnan ageng Kristus, Panjenenganipun kanthi wani ngadhepi geni Callinicus. Saiki Panjenenganipun taksih ngadhepi Panjenenganipun, mugi boten kendhat ndedonga kangge kita sedaya.

12 Agustus

30 Juli (Gaya Lawas)

Para Rasul Suci Silas, Siluan, Crispus lan liyane sing bebarengan

Dipeperingati tanggal 30 Juli

Santa Silas Sang Rasul, sing dipilih para Rasul sepuh kanggo ngladeni panyebaran Sabda Gusti Allah, ngupaya banget ing ngumumaké piwulang Kristus, sepisanan bebarengan karo Sang Rasul Agung Paulus, lan sawisé kuwi piyambakan, tanpa dhèwèké. Nalika Konsili Yerusalem nyusun layang marang Gréja Antiokia kang ngandhani yèn wong-wong non-Yahudi sing nampa iman suci Kristus ora perlu disunat, Santo Silas dikirim menyang kana bebarengan karo priya-priya pinunjul liyané, kaya sing ditulis Santo Lukas ing Kisah Para Rasul:

– *'Banjur para Rasul lan para sesepuh, bebarengan karo kabèh pasamuan, padha mutusaké milih wong-wong saka antarané wong-wong mau kanggo dikirim menyang Antiokia bareng karo Paulus lan Barnabas, yaiku Yudas sing dijuluki Barsabas, lan Silas, wong-wong sing pinunjul ing antarané sedulur-sedulur'* (Kisah Para Rasul 15:22).

Sawisé tekan Antiokia, padha nglumpukaké umat lan mènèhi layang iku. Sawisé maca, kabèh padha bungah banget amarga piwulang sing ditampa. Yudas lan Silas, sing nduwèni karunia nabi, kanthi tekun mulang para pracaya, nglipur lan nguwatké imané. Silas milih tetep ing Antiokia, dene Yudas bali menyang Yerusalem. Sawisé kuwi, Rasul Paulus mutusaké lunga menyang nagara-nagara liya kanggo mberitakaké Injil, lan milih Santo Silas dadi kancané. Dheweke diparingi kapitadosan dening sedulur-sedulure marang sih rahmaté Gusti Allah, banjur mangkat lan lelungan ngliwati Siria lan Kilikia, nguwatake gréja-gréja ing kana. Nalika ngliwati Derbe lan Listra, dheweke ketemu Timotius ing kana lan bebarengan karo dheweke banjur lunga menyang Makedonia. Nalika padha ana ing Filipi, padha ngusir roh tenungan saka sawijining bocah wadon budhak sing kanthi tenungané wis nggawa bathi akèh marang para tuwané. Nalika para tuwané nyadari yèn pangarep-arep bathi wis sirna, padha nyekel Paulus lan Silas lan nyeret menyang pasar ngarep para hakim, nuduh yèn padha ngganggu katentreman kutha. Wong akèh padha nglumpuk, lan para hakim, sawisé nyopot sandhangané Paulus lan Silas, banjur mréntahaké supaya padha dipukul nganggo cambuk. Sawisé akèh pukulan, wong-wong mau nahan Para Rasul sing suci ing penjara bawah tanah, ngiket sikilé nganggo belenggu. Ing tengah wengi, nalika Paulus lan Silas lagi nyanyi kidung lan ndedonga marang Gusti Allah, dumadakan ana gempa bumi gedhé banget nganti penjara kuwi kagoyang, lawangé kabuka dhéwé, lan belenggu-belenggu mau longgar. Penjaga panjara tangi, lan nalika weruh lawang panjara wis kabuka, dheweke nyabut pedhangé lan arep bunuh diri, amarga mikir para tahanan wis kabur; nanging Rasul Paulus muni banter marang dheweke, nyegah supaya ora mati. Kanthi gemeter lan ajrih, sang penjaga panjara nyuwun marang Paulus lan Silas; banjur nggawa wong loro mau metu saka panjara lan ngajak menyang omahé, ing kono dhèwèké ngumbah tatu-tatu mau, lan dhèwèké dhéwé karo kabèh wargané padha dibaptis. Saka kono, para rasul suci Paulus lan Silas banjur lunga menyang E , Amphipolis, Apollonia, lan Tesalonika. Akeh wong Yunani lan sawetara wanita bangsawan sing melu. Nanging wong Yahudi, amarga iri lan mungsuh, sawise ngajak pitulungan saka sawetara wong sing ora jujur, nggugahake wong akeh marang para Rasul lan nyoba mbasmi dheweke. Ing wayah bengi, para sedulur ngutus Paulus lan Silas menyang Berea, nanging sanajan ing kana wong Yahudi sing teka saka Tesalonika nggeremaké wong-wong marang para pangkotbah Sabda Gusti. Mula Paulus lunga menyang wilayah pesisir, déné Silas lan Timoti tetep ana ing kono. Sawisé sawetara dina padha lunga, padha nemoni Santo Paulus ing Korintus (Kisah Para Rasul 16:1–40, 17:1–34, 18:1–28). Ing kéné,

Santo Silas diangkat dadi uskup. Sawisé makarya suwé nginjili Sabda Gusti lan nindakake pratandha lan kaajaiban sajrone uripé, dhèwèké mulih marang Gusti.

Santa Silas Sang Rasul makarya ing panginjilan Sabda Gusti bebarengan karo para Rasul Agung Petrus lan Paulus; loro-lorone nyebut jenenge ing tulisané. Santo Petrus nulis kaya ing ngisor iki ing Surat Kapisané:

'Aku wis nulis layang cekak iki marang kowe liwat Silouan, sing tak anggep minangka sedulurmu sing setya' (1 Petrus 5:12).

Rasul Suci Paulus uga kandha ing Surat kapindho marang wong Korinta:

– *'Yesus Kristus, Putraning Allah, sing kita wartakaké marang kowe—aku lan Silas'* (2 Kor. 1:19).

Saka iki cetha yèn Santo Silouan makarya bareng karo saben rasul utama ing nginjili piwulangé Kristus, melu ing pakaryan lan sangsara para rasul mau. Ing Tesalonika, dhèwèké dadi uskup lan sawisé nglakoni akèh sangsara demi iman, mulih menyang Kristus sing maringi mahkota marang kabèh pakaryan.

Rasul Paulus nyebutake Rasul Crispus ing Surat kapindho marang Timotius, kandha: *'Crispus ana ing Galatia'* (2 Tim. 4:10), tegesé dhèwèké dikirim menyang kana kanggo mberitakan Injil. Ing Galatia dhèwèké ngladèni dadi uskup; banjur dhèwèké mènèhi warta babagan Kristus ing Gaul lan, ing kutha Vienne, nglantikaké muridé Zacharias dadi uskup, bali manèh menyang Galatia, lan ing kono ngalami martir nalika jaman Trajan[5359] .

Rasul Paulus uga nyebutake Rasul Suci Epanetus ing Suratane marang wong Roma: *'Salamana Epanetus sing tak tresnani, sing dadi wong kapisan sing pracaya marang Kristus ing Achaia'* (Rom. 16:5). Epanetus iku uskup ing Kartago.

Ing Epistel sing padha marang wong Roma, Rasul Paulus uga nyebutake Rasul Andronikus: *'Sapa waé sing nyapa Andronikus lan Junia, sedulurku lan kanca tahananku, sing misuwur ing antarané para rasul lan sing wis ana ing Kristus sadurungé aku'* (Rom. 16:7)[5360] .

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan sampun muncul kados cabang-cabang ing pokok anggur Kristus, nggawa gugus-gugus kawicaksanan ing kabecikan, nyawuraké anggur kaslametan kanggé kita: nalika kita nampi, kita kapenuhan kabungahan, ngrayakaké pangeling-eling panjenengan ingkang kinurmatan; ing pangeling-eling punika, mugi panjenengan ndedonga supados dosa-dosa kita dipun apura, ya para Rasulé Gusti.

Penderitaan Santo Valentinus, Martir Suci.

Diperangeti tanggal 30 Juli

[536153625363]Ing Ombria, sawijining wewengkon ing Italia, ana sawijining uskup sing jenenge Santo Valentinus, sing wis nampa saka Gusti Allah karunia marasaké. Panjenengané marasaké kabèh jinis lara lan cacat ing wong liwat pandonga lan pangucapan asma paling suci Yesus Kristus, ngowahi wong-wong sing ora precaya saka nyembah berhala marang nyembah Gusti Allah (ing wektu kuwi, politeisme pagan isih nguwasani donya, lan para raja sing ora takwa sing mréntah Kulon lan Wétan, , nganiaya wong Kristen). Ing jaman kuwi, ana telung

---

[5359] Kaisar taun 98–117 Masehi.

[5360] Theodoret sing kabegjan, ing komentare babagan Surat-surat Santo Paulus Rasul (2 Kor. 1:19; 2 Tes. 1:1), negesake manawa Rasul Siluan sing kasebut ing kene iku wong sing padha karo Rasul Silas. Iki didhukung dening kasunyatan manawa Silas ora kasebut babar pisan ing epistula-epistula, sanadyan dhèwèké kalebu salah siji kanca kerja sing paling semangat saka Para Rasul Suci, déné Siluanus kasebut déning Para Rasul ing konteks sing cocog karo Silas. Para komentator Kulon (Wieseler, Meyer lan liya-liyané) nganggep Siluan, sing diomongaké Rasul Petrus ing surat kapisané (1 Pet. 5:12), iku Silas. Criscent, sing miturut ode kaping enem ing kanon Menologion Yunani nyebarake Injil ing Gaul lan dadi gembala agung Carchidon, miturut cathetan ing Menologi Yunani, dadi uskup Carchidon Anyar ing Spanyol, jejere Gaul. Ing Menologion Slavia, tembung 'Karthago' diganti 'Kalsedonia', lan tembung 'ing Gaul' diganti 'liwat pangurapan kabungahan'.

[5361] Murid.

[5362] Ing Yunani.

[5363] Pangkat militer.

sarjana pagan saka Athena, yaiku Prokulus, Epiv, lan Apolonius, teka menyang Roma kanggo sinau, kepengin luwih ngerti basa lan kawruh Romawi. Padha nemokake guru pinter sing mahir basa Latin lan Yunani, jenenge Craton; padha dadi murid lan manggon ing omahé. Kedadéyané salah siji putrané Kraton, sing arané Herimon, lara abot; kahanané kaya tulang punggungé bengkok, sirahé nyanthel ing antarané dhengkul, lan dhèwèké ora bisa ngadeg lurus babar pisan. Akèh dhokter diundang, nanging ora ana sing bisa maringi panglipur marang pasien. Dhèwèké nandhang sangsara kaya ngono watara telung taun lan wis kehabisan pangarep-arep mari. Ing sawijining dina, sawijining romo Kristen sing jenengé Fronton teka ing omahé Craton; nalika ndelok pasien, dhèwèké kandha:

'Adhiku dhewe nandhang lara sing padha, lan wis mari dening uskup Kristen sing jenenge Valentine, sing manggon ing kutha Interamna.'

Sawisé krungu kabar iki, tribune nyaranaké marang Kraton supaya ngirim anaké sing lara marang uskup mau; dhèwèké uga nyritakaké yèn adhine, sawisé mari, ora gelem ninggalaké uskup lan, katarik déning kabecikan uskup, dadi banget kagandhèng karo dhèwèké. Sawisé krungu kabèh mau, Craton ngutus sawatara priya sing pinunjul, setya, lan satia marang uskup, nyuwun supaya dhèwèké teka marang dhèwèké, amarga ora mungkin ngutus bocah sing lara nempuh lelampahan kaya ngono. Kanggo kamulyaning Gusti, wongé Gusti ora ragu-ragu lelungan saka kutha dhéwé menyang Roma kanggo ketemu karo wong sing wis ngundangé, lan ditampa kanthi pakurmatan ageng. Sawisé nampilaké Herimon sing lara marang sang wali, Craton wiwit nyuwun supaya nyembuhaké anaké, kaya déné dhèwèké wis nyembuhaké adhine tribune. Wali Valentine ngendika:

'Yen panjenengan kersa, anak panjenengan bakal mari.'

"Aku ora bakal ragu-ragu maringi separo saka kagunganku, yen kowe bisa marasaké anakku," mangsuli Kraton.

"Aku kaget," sanggah sang wali, "kowe, minangka guru sing wicaksana, ora mangertos tembung-tembung sing wis tak ucapake. Aku kandha maneh marang kowe, yen kowe kersa, wong lara kuwi bakal mari; amarga yen kowe pracaya marang Kristusku, kabeh bab bisa kelakon kanggo sing pracaya." Wong pracaya luwih nyenengake Gusti tinimbang wong kang ora pracaya, sing nyandhak pangarep-arep marang bab donya lan ora ana regane, lan nyembah patung-patung wong jahat sing biyen urip, digawe saka kayu, watu, utawa bahan liya. Kepiye bisa ana wong sing nampa wong-wong kuwi dadi dewa, padahal wong-wong kuwi kebak tumindak ala lan nindakake panyiksaan kejem, ora ana siji jam wae sing bébas saka tumindak kejem sing nggegirisi? Yen kowe nampa iman sing tak tawarake, ninggalake kabecikan pagan, lan nyandhak pangarep-arepmu marang Gusti Allah siji, kang ora katon lan Maha Kuwasa, mula anakmu bakal diparingi waras, kaya sing kowe kepengin. Bab separo saka bandha sing kowe tawarake marang aku, sediakna marang wong mlarat, supaya padha ndedonga marang Gusti Allah kanggo kowe lan anakmu. Kanggo aku, kowe ora bakal bisa ngyakinké aku nampa apa-apa saka kowe minangka ganti warasé anakmu; aku mung njaluk iman. Mula, pracayaa marang Yesus Kristus, Putrané Gusti Allah, yèn Panjenengané iku Gusti Allah sejati, tolak kabèh arca-arca mu, lan kowe bakal weruh anakmu mari waras.

Kraton mangsuli:

'Sanadyan aku ora ngerti apa sejatine imanmu, aku wis krungu manawa saben wong dislametake dening imané dhéwé; imané siji wong ora bisa mbantu wong liya, lan kosok baliné, ora pracayané siji wong ora bisa nglarani wong liya.'

Uskup suci mangsuli:

Ana prakara ing urip manungsa sing ora bisa mbantu utawa nglarani wong liya; lan ora pracayaé bapak ora bisa nglarani pracaya anaké, nanging ing wektu butuh lan marasaké wong lara, pracaya siji wong bisa migunani kanggo wong liya; contoné, lumantar pracaya bapak bisa mbantu anaké, adhine mbantu saduluré lanang, lan tuan mbantu abdi dalemé. Ing Kitab Suci kita maca yèn seratusan, amarga pracayané, weruh abdi sing arep mati dibalèkaké marang kasehatan (Matéus 8:5–13); pamimpin sinagoga weruh putrine sing arep seda diuripake maneh (Mat. 9:23–25), lan para sedulur wadon, sing nangis amarga sedulure lanang Lazarus sing wis mati lan dikubur, padha weruh dheweke dibangkitake saka pati ing dina kaping papat lumantar sabda Gusti, lan padha bungah (Yoh. 11:1–44). Ana uga akèh tuladha liya ing Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar sing cetha nuduhaké yèn iman siji wong bisa mbantu wong liya. Uga kelakon yèn ora pracaya siji wong nggawa cilaka marang wong liya; contoné, ora pracayaé siji priya, Firaun, nggawa manéka wabah marang kabèh tanah Mesir lan malah mbasmi dhèwèké lan kabèh balané.

Krungu tembung-tembung iki lan sing padha saka uskup, guru Craton tiba ing sikilé lan kandha:

'Aku pracaya marang Panjenengané sing Panjenengan wartakaké, yèn Panjenengané iku Gusti Allah sejati lan ora ana liya kajaba Panjenengané sing dhawuhaké marang lara lan pati supaya lunga, lan kuwi lunga; sing dhawuhaké marang urip – lan kuwi bali.'

Kanggo iki, Santo Valent, uskup, mangsuli:

'Iman Kristen kudu kabuktèkaké ora mung nganggo tembung, nanging uga nganggo tumindak.'

'Apa, banjur,' pitakoné guru mau, 'apa waé pakaryan kang bisa mbuktèkaké pracaya?'

"Tinggalna," pangandikane uskup, "patung-patung sing digawe tangan manungsa, lan tampi baptisan suci, supaya kowe kalebu ing antarane putra-putraning Gusti Allah."

"Kepiye, banjur," pitakon Kraton, "banyu sing mung mbusak reregeding awak, bisa ngresiki wong saka dosa?"

'Banyu,' pangandikane sang wali maringi pangerten, 'nalika jenengé Tritunggaling Suci diucapaké ing banyu iku, kanthi gaib nampa Roh Suci, sing ngresiki kabèh dosa wong sing dibaptis ing banyu iki.'

'Obrolan kita wis suwe banget,' kandha Kraton, 'lan urip putraku Cherimon meh rampung.'

Wong Suci Valentine mangsuli:

'Yen kowe ora pracaya marang apa sing durung tau kowe krungu utawa weruh, anakmu ora bakal mari.'

'Dadi apa,' pitakon Kraton, 'sing aku ora bisa ndeleng utawa krungu?'

"Apa kowe tau krungu," nerangake sang wali, "bab Perawan sing ngandhut lan nglairake kanthi cara tanpa dosa, lan tetep dadi Perawan sawisé nglairake? Apa kowe tau weruh ana wong mlaku ing segara kaya mlaku ing daratan garing?" Apa kowe tau krungu ana wong sing mung nganggo siji tembung bisa nenangake badai ing segara, sing pungkasane disalib, seda, dikubur, banjur tangi saka pati ing dina katelu, munggah menyang swarga ing ngarep akèh wong, nalika para malaikat sing katon cetha marang manungsa dadi saksi yèn Panjenengané bakal teka manèh saka swarga kanggo ngadili sing urip lan sing wis mati? Yen kowe pracaya manawa kabèh iki wis kelakon, muliha lan nampa baptisan, supaya anakmu mari lan kowe dhéwé oleh urip langgeng.

'Aku bakal nindakake kabeh sing panjenengan kandhakake,' ujare guru mau sarujuk, 'mung asalké anakku mari.'

Kanggo iki uskup suci mangsuli:

'Amarga kabèh kawruh donya, sing kowe dianggep guru, ora ana apa-apane ing ngarsané Gusti, lan kowe ora bisa pracaya saktenané kaya sing dituntut iman, wenehana janji marang aku yèn kowe lan kabèh wargané omahmu bakal mbalèk marang Kristus lan dibaptis sawisé anakmu mari amarga imanku!'

Banjur guru Craton, sawisé nglumpukaké bojoné lan kabèh wargané, sujud ing sikilé sang wali, lan kabèh padha janji bakal dadi wong Kristen yèn Cherimon mari. Para mudha sing kasebut mau—Prokulus, Epifius, lan Apolonius—uga ana ing kono; padha uga, amarga kepéngin anaké guruné mari, janji bakal dadi wong Kristen. Sawisé kuwi, uskup suci maréntahaké supaya disiapaké kamar kapisah lan padha meneng baé sedina lan bengi sabanjuré; déné dhèwèké dhéwé, sawisé nggawa wong lara mau menyang kamar kuwi, dhèwèké nutup lawangé mung karo wong lara mau. Awak bocah sing lara kuwi meringkuk kaya bal sing padhet: sirahé ana ing antarané dhengkulé, sikilé nyandhak pundhak lan punggungé. Ora ana siji bagéan awaké sing bébas; dhèwèké ora bisa ngomong, mung bisa nglenger; ora ana dhokter sing bisa mangertèni utawa nyembuhaké lara iki. Uskup Suci Valent njupuk jubah rami kang biasane digunakake kanggo ndedonga, nyebarake ing lemah lan nyandhakake pemuda sing meh mati iku ing ndhuwur, nalika piyambakipun ndedonga lan memuji Gusti Allah sajrone wengi. Ing tengah wengi, cahya swarga sumunar ing kamar kuwi, nganti wong-wong ing njaba padha krasa kaya ana geni kobong ing njero; lan sawisé tengah wengi, bocah iku tangi, mari waras, lan wiwit muji Gusti kanthi swara banter. Wong tuwane lan kabeh sing ana ing omah, nalika krungu swarané Cherimon lan tembung-tembungé, padha bungah banget, amarga telung taun suwéné padha mung krungu raungané. Nalika padha nyedhaki lawang, padha ngetok lan nyuwun marang sang wali supaya mbukak lawang supaya bisa ndeleng Herimon. Nanging sang wali mangsuli yèn dhèwèké ora bakal mbukak lawang nganti rampung ndedonga kaya biasané; lan padha ngentèni nganti esuk, kabungahan amarga apa sing wis kelakon. Nalika esuk sumunar, uskup suci mau mbukak lawang lan ngetokake bocah lanang mau sing wis waras kabeh, kaya-kaya durung nate lara, banjur diserahake marang wong tuwané. Banjur guru Craton, bebarengan karo sakabehe waragadé, pracaya marang Kristus lan dibaptis; kabeh padha bungah ing Roh marang Gusti Allah, Juruwilahané.

Anak lanang sing mari, Herimon, sawisé nampa baptisan, ora péngin ninggalaké dhokteré, Santo Valentinus; kaya telung priya enom sing kasebut mau, sawisé nilar kabijaksanaan donya sawisé dibaptis, padha nyawisake manah sakabehe marang guru rohani, uskupé Gusti Allah, lan dadi muridé, niru uripé sing suci lan ngupaya kaslametané dhéwé. Para sarjana liyane—para pemuda lan enom sing padha umur—kang kaparingan inspirasi dening ajak-ajakane lan tuladha uripe sing jujur lan suci, padha mratelakake iman Kristen lan baptisan suci, nganti akèh para sarjana padha teka marang wong-wong mau; sawisé ngrungokaké piwulang sing diilhami déning Gusti, padha diwulangaké kawicaksanan swarga lan padha lumaku ing dalan sing bener. Nanging nalika putrané panguwasa kutha, sing aranè Avundius, wis pracaya marang Kristus lan dibaptis, kebak semangat ilahi lan kanthi terang-terangan ngakoni yèn dhèwèké iku abdi Kristus ing ngarep kabèh, bapaké lan panguwasa liyané padha nesu banget; padha nyekel Santo Valentinus, guru utama iman Kristen, lan nggebuki dhèwèké tanpa welas asih; padha nyoba ngajak dhèwèké nyembah arca, nanging dhèwèké nolak miturut panyuwun mau; mula padha nyiksa dhèwèké manèh kanthi luwih kejem lan banjur nglebokaké dhèwèké ing panjara kanthi borgol. Nanging sang wali malah bungah amarga dianggep pantes nandhang sangsara kanggo Kristus, Gustiné, lan, dihias kaya para rasul nganggo tatu-tatu sing ditampa minangka perhiasan sing larang regané, bangga karo tatu-tatu mau lan kandha:

'Aku nggawa tandha-tandha Gusti Yesus ing badanaku' (Gal. 6:17) lan 'Aku nglengkapi ing dagingku apa sing kurang saka sangsara Kristus' (Kol. 1:24).

Ing wektu sing padha, dhèwèké nguwatké para muridé sing teka marang dhèwèké ing panjara, ing pracaya sing suci. Sawisé krungu bab iki, gubernur dadi nesu banget lan sawisé ngutus wong njupuk dhèwèké ing wayah wengi, dhèwèké digawa metu saka panjara lan dipenggal sirah. Mangkono Santa Valentinus, uskup, ngrampungaké martiré. Para murid Santo Prokulus, Efiw lan Apolonius, njupuk badané sing kinurmatan lan nggawa menyang kutha Interamna; ing kana padha tuku sapotong lemah cilik ing pinggiran kutha lan ngubur kanthi pakurmatan, padha manggon ing sacedhak kuburan pirang-pirang dina lan bengi kanthi nglakoni puasa, pandonga, lan muji Gusti. Para wong pracaya sing manggon ing kutha, uga akèh wong sing durung pracaya, padha nglumpuk ngubengi wong-wong mau; wong-wong sing durung pracaya mau, sawisé ngrungokaké tembung-tembungé sing nylametaké jiwa lan pangandikane Kristus, padha padhang pikiran amarga pracaya. Sawisé sawatara wektu, kabar iki tekan marang panguwasa kutha, Leontius, lan dhèwèké, sawisé nyekel telung mudha mau, banjur dipenjara. Nalika dhèwèké weruh yèn wong-wong padha ngamuk lan ngrasakaké welas marang telung mudha mau—awit kabèh padha tresna marang wong-wong mau—dhèwèké mréntah supaya telung mudha mau dipatèni ing wayah bengi: dhèwèké wedi yèn yèn dhèwèké marèngi paukuman pati ing wayah awan, kerumunan wong sing lagi ngamuk bisa nylametaké wong-wong mau. Mangkono, para martir suci iku dipenggal nganggo pedhang ing wengi iku lan lunga menyang pepadhang kang ora pudar ing Karajan Swarga. Santo Avundius sing kasebut mau, putrané sawijining pejabat Romawi, nalika teka marang kanca-kancané sing dikasihi lan krungu kabar yèn padha dipatèni, sedhih banget; manggul awak-awaké sing mulya, dhèwèké ngubur mau kanthi pakurmatan ing sacedhaké kuburan guruné, Santo Valentinus, ngluhuraké Gusti kita Yesus Kristus, sing urip lan mrentah bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Santo Polikronius Sang Martir

Dipeperingati tanggal 30 Juli

Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Decius[5364] , sawisé nyiksa akèh wong Kristen, mangkat karo kabèh baliné menyang Persia; sawisé ngalahaké pasukan Persia lan ngrebut nagara iku, dhèwèké nguwasani wilayah Babilonia, Baktria, Irkania, lan Asyur; nemokake akèh wong Kristen ing tanah-tanah mau, sang kaisar banjur wiwit nganiaya lan nyiksa wong-wong mau kanthi sakabehing cara. Ing wektu kuwi ana uskup ing Babilonia sing jenenge Polychronius, sing ditemani telung presbiter: Parmenius, Elima, lan Chrysothelus, lan loro diaken: Lukas lan Muko; sawisé ditangkep, Decius mréntah supaya padha digawa langsung kanggo nyembah arca-arca. Nanging Santo Polychronius kanthi wani ngumumaké:

[5364] Decius – kaisar saka taun 249 nganti 251.

'Kita nyawisake awak kita minangka kurban marang Gusti kita Yesus Kristus; nanging kita ora bakal tau nyembah setan utawa arca-arca sing ora ana regane sing digawe dening tangan manungsa.'

Decius mrentahake supaya uskup mau, bebarengan karo para presbiter lan diaken, dipenjara, nalika dhèwèké dhéwé miwiti mbangun candhi ing kutha Babilonia kanggo dewa joroké Saturnus, kang kanggo dewa kuwi dhèwèké uga nggawe arca emas. Dheweke nulis marang gubernur Valerian ing Roma babagan kamenangan gemilangé nglawan wong Persia, sing miturut panemuné wis diparingi déning para déwa, lan mréntahaké supaya ana pesta ageng ing Roma kanggo ngajèni para déwa, déné wong Kristen kudu disiksa lan dipatèni.

Valerian tumindak ing Roma manut prentah kaisar iki. Nalika candhi Saturn sing keji rampung ing Babilonia, Decius sing ora pracaya marang dewa ngundang Uskup Polychronius bebarengan karo para presbiter lan diaken menyang kratoné lan kandha:

'Apa kowe iku wong sing ngina dewa lan ora manut marang prentah raja?'

Uskup suci meneng bae, ora ngucap siji tembung. Banjur raja ngadhep marang para presbiter lan diaken:

'Pimpinanmu wis kelangan swara!'

Nanging presbiter Parmenius kandha:

'Bapak kita ora kelangan swara, nanging piyambakipun boten kersa ngotori bibi suci lan suci sanget, manut dhawuh Gusti kita Yesus Kristus, ingkang ngendika: *"Aja maringi panganan suci marang asu, lan aja mbuwang mutermu ing ngarep babi, supaya ora diinjak-injak sikilé lan mbalik banjur nyabik-nyabik kowe"* (Mat. 7:6). Apa pantes ngotori lambé sing suci nganggo rereged?

Decius sing nesu kandha:

'Dadi kita nanah?'

Lan langsung dhèwèké mréntah presbiter supaya ilatné dipotong. Nalika ilaté Santo Parmenius dipotong, dhèwèké isih bisa ngomong cetha, ngandika marang Santo Polychronius:

'Bapa Suci, dongakna aku, awit aku weruh Sang Raja – Roh Suci – nyegel lambemu, dene nyelehake sarang madu ing lambeku.'

Mangkono Gusti Allah nggumunake ing para wali Panjenengané: Panjenengané maréntahaké wong sing isih nduwé ilat supaya meneng, déné marang wong sing ilaté wis dipotong Panjenengané maringi karunia bisa ngomong, kanggo nuduhaké kuwasa Panjenengané sing maha kuwasa. Lan Decius kandha marang uskup:

'Polychronius, sembahna para dewa lan kowe bakal dadi kancaku, lan aku bakal nyerahake candhi anyar Saturnus marang kowe.'

Uskup ora mangsuli. Decius, nesu banget, mrentahake supaya dhèwèké dipukul ing lambéné nganggo watu; nanging sang wali, nalika dipukul, ngangkat tangané menyang langit lan, ngangkat pandangé, ngambegan pungkasan. Dekius ninggalake badan martir mau ing ngarep candhi Saturnus. Ing wengi iku uga, loro bangsawan, pangeran Persia aran Avdon lan Sennis, sing dadi wong Kristen rahasia, nyolong badan Sang Uskup Suci Polychronius lan ngubur ing sacedhake tembok kutha. Decius, ing wektu sing padha, mangkat menyang kutha Corduba ing tanah Persia, lan mrentahake para tawanan—para presbiter lan diaken—kanggo digawa ing ngarepe kanthi borgol.

Nalika para wali digawa lunga, belenggu wesi tiba saka gulu lan tangane. Sawisé tekan kutha Corduba, Decius mréntahaké supaya para tawanan digawa menyang pangadilan lan kandha marang wong-wong mau:

'Heh wong bodho, kowe padha kepengin mati? Ing kene, aku nawakake kowe kesempatan kanggo nglakoni kurban marang dewa-dewa sing langgeng!'

Nanging presbiter Parmenius, sing ilatne wis dipotong, mangsuli kanthi banter:

'Wah, manungsa sengsara, sing ngajak kita nyembah arca-arca buatan tangan manungsa! Luwih becik kowe nyembah Gusti kita Yesus Kristus: yèn kowe ora nyembah Panjenengané, kowe bakal binasa bebarengan karo déwa-déwamu.'

Decius mréntahaké kabèh mau supaya digantung minangka salah siji wujud panyiksaan. Nanging sanadyan ing kahanan kaya ngono, para wali padha matur nuwun marang Gusti Allah, kandha marang presbiter Parmenius:

– Dongaake kita, Rama!

Dheweke mangsuli:

'Mugi Gusti Allah, Rama saka Gusti kita Yesus Kristus, paring panglipur marang kita lumantar Roh Suci, sing mrentah langgeng salawas-lawase.'

Lan kabèh padha mangsuli:

'Amin!'

Nanging Decius, kanthi nesu, muni banter:

'Iki sihir! Wong sing ora nduwé ilat bisa ngomong: apa iki dudu bukti cetha saka sihir?'

Kanggo iki, presbiter Parmenius mangsuli:

'Gusti kita Yesus Kristus, sing biyen maringi ilat marang wong bisu, lan marang aku, wong dosa, sanadyan ilatku wis dipotong, maringi kemampuan kanggo ngomong; nanging kowe, sanadyan duwe ilat lan bisa ngomong, bisu, amarga kowe ora ngluhurake Gusti sing sejati!'

Decius mrentahake supaya padha dibakar nganggo geni, supaya plat wesi sing panas banget diteken ing sisih awaké, lan supaya awaké disobek nganggo kait wesi. Nalika para wali disiksa kaya ngono, ana swara krungu saka swarga, kandha:

'Maju marang Aku, kowe kabèh sing andhap asor ing atimu!'

Decius, nalika krungu swara iki, nganggep iku saka sihir, banjur mrentahake supaya para martir diturunake lan sirahé dipotong, awaké dibuwang metu saka kutha menyang dalan, lan dijaga supaya ora ana sing njupuk lan menehi panguburan sing pantes. Mangkono telung presbiter, para pembawa sangsara suci, ngrampungake sangsara kanggo Kristus: Parmenius, Elima lan Chrysothelus, lan loro diakon: Lukas lan Muko. Awaké, sing wis dibuwang, dicolong déning loro pangeran sing kasebut mau—sing teka kéné karo raja—nalika bengi, lan dikubur ing désané cedhak Corduba. Ing wektu sing padha, Raja Decius ngutus wong nggoleki wong Kristen ing saindenging Persia kanggo nyiksa wong-wong mau; sawatara abdi dalem kandha marang dhèwèké:

'Duh Sang Prabu, para tawanan sing panjenengan welasani lan paringi urip lan kabebasan iku wong Kristen; padha nglumpukaké mayit wong Kristen, ngubur ing désa dhéwé, lan ora nyembah déwa; malah ora manut dhawuh panjenengan.'

"Sapa wong-wong jahat iki?" sang raja pitakon kanthi nesu. Para abdi dalem nyebut jeneng Avdon lan Sennis. Sang raja langsung mrentah supaya padha digawa ngadhep dhèwèké, lan nalika padha rawuh, dhèwèké kandha:

'Apa kowe padha bodho nganti ora nyadari yèn alesan siji-sijiné kowe kalah lan dijajah déning Romawi iku amarga kowe ora ngajèni déwa-déwa?'

Kanggo iki padha mangsuli:

'Mung amarga kita ngremehake dewa-dewa panjenengan, Kristus wis ndadekake kita pemenang nglawan setan.'

Decius kandha marang wong-wong mau kanthi nesu:

'Apa kowe ora ngerti yèn nyawamu ana ing tanganku?'

'Urip kita,' wangsul para wali, 'ana ing tangané Gusti Allah kita, lan kita sujud marang Panjenengané sing mudhun saka swarga menyang bumi kanggo kaslametan kita.'

Decius mrentahake supaya padha diiket nganggo rantai wesi lan dikurung ing penjara sempit. Nalika wis diiket rantai, para wali kandha:

'Iki kamulyan kita, sing tansah kita ngarep-arep nampa saka Gusti kita!'

Ing dina sing padha, loro bangsawan liyane, Olympius lan Maximus, dituduh ing ngarepe raja minangka wong Kristen, lan raja, langsung nyekel wong-wong mau, mrentah supaya dipukul nganggo tongkat tanpa sidang, kandha:

'Wong-wong kuwi ora pantes tembungé dirungokaké, amarga ora ngajèni déwa-déwa, lan pantesé paukuman pati, awit padha nganggep wong mati minangka déwané.'

Kang Maha Suci Maksimus mangsuli:

'Kowe wis ngomong apik bab "wong mati", nanging kenapa ora uga ngomong "sing wis tangi"?'

'Critakna marang kita babagan bandha-bandhamu,' kandha Decius.

Santa Olimpius mangsuli:

– Bandha kita, emas, pérak, lan kabèh kasugihan, yaiku Gusti kita Yesus Kristus, amarga Panjenengané kita ora ngirit kaséhatan lan ngremehake kabèh bandha donya!

Lan nalika para wali disiksa kanthi kejem, padha njerit:

– Mulyakna Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga Panjenengan kersa ngetang kita kalebu para abdi Panjenengan!

Decius saya nesu lan mrentahake para martir dipukul nganggo tongkat timbal; banjur diserahake marang gubernurne, Anisius, sing terus nyiksa lan pungkasane motong sirah nganggo kapak, banjur mbuwang awak-awake marang asu supaya dipangan. Salawase limang dina mayit-mayit mau tetep durung dikubur lan ora ana sing nyentuh; ing dina kaping enem, wong Kristen sawisé njupuk sisa suci mau ing wayah wengi banjur ngubur kanthi pakurmatan.

Sawisé kuwi, Decius sing ora pracaya marang Gusti lunga menyang Roma, lan bareng karo dhèwèké digawa, diiket ing belenggu, para martir suci saka Persia, Avdon lan Sennis, sing dijupuk déning Decius kanggo kamulyané dhéwé, kanggo nyuguhaké tontonan marang wong Roma. Ing wektu iku, gubernur Valerian ing Roma nahan Paus Sisto sing suci, para rohaniwané lan akèh wong Kristen, banjur dipenjara. Paus tetep ana ing penjara pirang-pirang dina; wong Kristen sing ndhelik teka marang dhèwèké ing kono, nggawa anak-anake, uga sedulur lan kanca-kanca sing padha pindhah saka kabejatan nyembah berhala marang Kristus; Padha dibaptis déning Paus nalika isih ing panjara. Ing dina-dina kuwi, Decius mlebu Roma kanthi pakurmatan gedhé lan pesta megah, mimpin loro pangeran Persia, Avdon lan Sennis, minangka tawanan. Sawisé kuwi, Decius ngundang kabèh Senat Romawi, bebarengan karo panglima Valerian, lan nampilaké marang wong-wong mau r , para pangeran sing digawa saka Persia, diiket ing belenggu nanging nganggo sandhangan pangeran; sanadyan wis kesel amarga macem-macem panyiksaan sajrone lelungan, kanggo kamulyaning Decius padha dihias nganggo emas, pérak, lan busana mewah kang dihiasi watu permata. Kanthi nunjuk marang wong-wong mau, Decius kandha:

'Delengen mungsuh-mungsuh sing wis diserahake déning déwa lan déwi marang tangan kita. Iki mungsuh-mungsuh Kakaisaran Romawi!'

Nalika padha ndeleng, kabèh Senat Romawi kagum marang penampilané sing mulya lan, kebak welas asih, atiné kagugah. Kawicaksanan kaya ngono diparingaké Gusti marang para abdi-abdiné, nganti sapa waé sing ndeleng padha kagugah welas asih tinimbang nesu. Decius mréntahaké imam agung Capitol sing aranè Claudius supaya dipanggil; dhèwèké rawuh, nggawa arca lan tripod, lan Decius kandha marang para wali:

'Tawaranana kurban marang para dewa, lan kowe bakal dadi bangsawan Romawi merdéka; kowe bakal tetep nduwèni kabèh tanahmu, malah saya sugih, lan nampa pakurmatan agung saka kita!'

Nanging para wali mangsuli:

'Kita mung nyawisake awak kita dhéwé minangka kurban kanggo Gusti kita Yesus Kristus; kowe dhéwé nyawisake kurban kanggo dewa-dewamu!'

Sawisé kuwi, raja mréntahaké supaya pagelaran disiapaké esuk, ing ngendi pangeran Persia Avdon lan Sennis bakal dibuwang marang kéwan galak. Nalika esuk teka lan kabeh wis siap kanggo tontonan, Raja Decius ora muncul, nanging ngutus komandané Valerian minangka wakilé. Valerian, sawisé teka lan ngetokaké para martir, sepisanan nyurung supaya padha nyembah berhala, kandha:

'Ampunake kaluhuranmu lan nyuguhake kemenyan ing mezbah para dewa; yen kowe ora nindakake iki, kowe bakal mati digigit kewan galak.'

'Kita wis ngomong,' wangsul para wali, 'menawa kita mung nyawisake kurban puji lan dupa pandonga marang Gusti kita Yesus Kristus, lan kita mung sujud marang Panjenengané; kita ora bakal tau nyembah arca buatan manungsa.'

Ana patung srengéngé, banjur Valerian mréntahaké para prajurit supaya nuntun para martir menyang patung kuwi lan meksa padha nyembah; nanging para wali, nalika nyedhak patung kuwi, malah ngidhak patung mau. Banjur Valerian nesu banget lan mrentahake para martir suci dipukul nganggo tongkat timah, banjur digawa telanjang menyang panggonan sing wis disiapake khusus, ing kana dheweke bakal dipangan kewan galak ing ngarepé wong-wong sing nonton saka undhakan. Lan para wali padha ngadeg ing kono, awaké telanjang nanging kinangken Rohé Kristus, banjur padha nggawe pratandha salib. Kaping pisan loro singa dilepasaké marang wong-wong mau, banjur papat beruang, nanging kéwan-kéwan kuwi ora nyilakaké lan padha nggleleng ing sikilé kaya ngreksa. Banjur Valerian kandha:

'Iki pancen sihir Kristen!'

Lan dhèwèké mréntahaké supaya kéwan-kéwan mau digawa lunga, lan para pangusung waja supaya mlebu lan matèni para martir. Para wali mati kéwéh; jasadé, disangkèk sikilé, disèrèt metu lan dibuwang ing ngarepé arca Srengéngé kanggo medèni para Kristen, kaya sing dhèwèké dhawuhaké; ing kono jasad mau nggluntur telung dina. Ana wong Kristen rahasia jenenge Cyrin, pangkaté subdiakon, sing manggon cedhak panggonan kuwi, nyolong mayit para martir mau ing wayah wengi lan ngubur ing omahé dhéwé nganggo peti wesi tipis. Mangkono pungkasaning urip para martir suci Avdon lan Sennis, pangeran saka Persia. Paus Agung Santo Sixtus, bebarengan karo para rohaniawan, uga diwenehi martir sawisé wong-wong mau; sangsara panjenengané, bebarengan karo sangsara déakon agung Laurensius, dieling-eling saben tanggal sepuluh Agustus. Relik suci loro martir suci Avdon lan Sennis tetep dikubur nganti jamané Konstantinus Agung; nanging sajrone pamaréntahané, lumantar wahyu ilahi, relik suci mau ditemokaké déning para wong pracaya lan dipindhahaké menyang kuburan Pontian, minangka pakurmatan lan kamulyan tumrap Kristus Gusti kita, sing dipuji salawas-lawase bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin[5365] .

Perayaan Santo Yohanes Pejuang

Dirilisaké tanggal 30 Juli

Wahyu iki nglayani ing tentara[5366] nalika pamaréntahan Kaisar Julian si Apostat[5367] lan, bebarengan karo prajurit liyané, dikirim kanggo matèni wong Kristen. Kanggo wong-wong sing ndeleng dhèwèké nindakake tugas iki, dhèwèké katon kaya panganiaya wong Kristen, nanging sacara rahasia dhèwèké maringi pitulungan sing akèh. Mula, dhèwèké maringi tandha marang sawatara wong sadurungé ditangkep supaya bisa mlayu, déné wong liya dibebasaké sawisé ditangkep. Dhèwèké ora mung welas asih marang wong Kristen sing dianiaya, nanging uga marang sapa waé sing njaluk pitulungan, diparingi kabèh kabutuhané. Liwat pandonga lan puasa, Santo Yohanes ngreksa uripé kanthi ngunjungi wong lara lan maringi panglipur marang wong sing nandhang sangsara, saéngga dhèwèké sampurna ing kabecikan. Sawise nglampahi uripe kanthi cara sing takwa marang Gusti, dhèwèké mulih marang Gusti lan dikubur ing panggonan sing dadi papan pangaso para lelungan[5368] . Sawisé sawatara wektu, ing sawijining wahyu, dhèwèké nyritakaké marang sawijining wanita kabèh pakaryan sing wis ditindakake sajrone uripé, lan uga mbukakaké marang wanita mau jeneng sing digunakaké kanggo ngenali dhèwèké. Konon, saliyane saka kuwi, Santo Yohanes uga nindakake mujijat liyane. Panjenengané kondhang banget amarga nyegah budhak supaya ora mlayu, mbukak maling, lan mbalekake barang sing dicolong. Gusti Allah maringi Santo Yohanes kakuwatan mujijat kaya ngono minangka ganjaran kanggo uripé sing luhur.

13 Agustus

31 Juli (Gaya Lawas)

Agustus

[5365] Ing martirologi Romawi, pangeling-eling para martir suci kacathet ing dina-dina sing béda; St Demetrius saka Rostov nggabungaké kabèh mau dadi siji klompok, minangka wong-wong sing nandhang sangsara ing tangané Decius sing padha lan asalé saka wilayah sing padha. Relik Avdon lan Sennis wis disimpen ing Gréja Santo Markus ing Roma wiwit abad kaping sanga; relik kasebut wis ana ing kana (ing Roma) wiwit wektu para wali seda.

[5366] Prolog saka Perpustakaan Ambrosius lan karya Nikodemus nyatakake manawa Santo Yohanes iku prajurit ing resimen sing dumadi saka prajurit suku Skitia Taifal. Paduka Mulya Sergius, ing *Complete Monthly Calendar of the East* (vol. II, kaca 220), nyaranake yèn dhèwèké asalé saka wong Slavia.

[5367] Yulianus, keponakan langsung saka kaisar, mrentah saka taun 361 nganti 363. Dhèwèké diarani murtad amarga sanadyan wis dadi wong Kristen wiwit cilik, nalika munggah tahta dhèwèké mbatalaké iman Kristen lan dadi penganut pagan sing fanatik. Karepé nglemahaké agama Kristen lan mbalèkaké paganisme sing saya surut ing Kakaisaran Romawi, dhèwèké wiwitané migunakaké cara licik marang wong Kristen, nanging sakbanjuré nggunakake kekerasan; sanadyan mangkono, dhèwèké ora nyebabaké panganiayaan umum marang wong Kristen – mung ana sawatara kasus panganiayaan sing kapisah.

[5368] Taun seda Santo Yohanes ora dingerteni. Sing dingerteni mung yèn dhèwèké seda lan dikubur ing Konstantinopel.

Santa Eudokimus sing Lurus

Dirilisaké tanggal 31 Juli

Santa Eudokimus sing Lurus iku wong asli saka Kapadokia[5369] , putraning wong tuwa sing saleh, Basil lan Eudokia. Nalika jaman pamaréntahan Theophilus[5370] , dhèwèké ngabdi ing tentara lan misuwur amarga uripé sing luhur, kanthi tekun netepi kabèh dhawuh Gusti Allah lan nglakoni puasa lan nahan napsu, uga pandonga lan pangapuran dhèwèké. Kanthi tekun nyawisake awake dhewe kanggo maca lan sinau Kitab Suci, dheweke maringi sedekah sing loman marang wong mlarat, wong papa, anak yatim piatu lan janda; dheweke nyokong gréja lan biara; lan, kanthi paring welas asih sing akèh marang kabèh, dheweke njaga kasucian prawané tanpa cacad. Dheweke pancen suci banget nganti ora tau ngidini awake dhewe ngobrol karo wanita utawa ndeleng marang wong-wong mau; dheweke malah ora ngidini wanita nyedhaki, kejaba ibune, sing diurmati kaya anak lan diajak ngobrol. Ing kabèh pagunemané, dhèwèké nyingkiri omongan kosong lan gunem kang ora ana gunané, luwih milih meneng tinimbang akèh omong; dhèwèké adoh-adoh saka wong-wong sing seneng ngomong kosong lan bodho; bab goroh, fitnah, lan kabèh wujud panghakiman, dhèwèké ora mung ora ngucapaké nanging uga ora kepéngin ngrungokaké, ngias atiné kanthi kabèh jinis kabecikan. Ing tengah rame-rame, geger, lan kesombongan donya, dhèwèké bisa dianggep kados kembang lili ing antarané duri utawa emas ing geni, sing pancèn ora kena godaan donya lan hawa napsu. Amarga kabecikane, dhèwèké ditresnani lan dihormati kabèh wong, malah dikenal déning raja, sing ngangkat dhèwèké dadi komandan resimen Kapadokia lan ngutus dhèwèké menyang tanah Charsia[5371] kanggo mréntah wong-wong. Nalika ngleksanani wewenangé, dhèwèké mréntah kanthi welas asih lan kaadilan sing sampurna , supaya sajroning uripé dhèwèké bener ing ngarsané Gusti Allah lan manungsa. Bab tumindak kabecikané sing rahasia, ora ana sing bisa mangertèni utawa nyritakaké kajaba Gusti Allah sing Maha Ngerti, sing nyusuri atiné lan pikirané manungsa, marang Panjenengané wong sing pinaringan berkah lan bener iki ngabdi kanthi sak atiné lan sak nyawane, lan sawisé nyenengaké Panjenengané kanthi sampurna, seda kanthi tentrem nalika isih enom: umuré mung 33 taun. Kitab Suci kasembadan ing dhèwèké: *'Sawisé nggayuh kasampurnan ing wektu sing cendhak, dhèwèké urip dawa; awit nyawane nyenengaké Gusti'* (Wisdom 4:13–14). Sanadyan dhèwèké ora nganti ndeleng rambute ubaning tuwa, dhèwèké ngluwihi akèh para sepuh ing kasampurnan uripé sing luhur; amarga tuwa sing takwa ora diukur saka cacahing taun: kawicaksanan dadi ubaning ketakwaan, lan urip sing resik saka wong luhur dadi tuwa; yen ana wong sing tekan umur kaya ngono, ora perlu maneh manggon pirang-pirang taun ing donya sing sia-sia lan ora ana regane iki, lan padha kepengin *'budhal lan ana ing ngarsane Kristus'* (Fil. 1:23). Sawise tekan umur kaya ngono, Santo Eudokimus seda, sanajan umure isih enom. Dheweke nyenengake Gusti, lan Gusti tresna marang dheweke; mulane, dheweke dijupuk saka antarané wong dosa lan diangkat munggah, supaya kejahatan ora mbelokaké pikirane lan pujian ora nggodha atiné (delengen Kebijaksanaan 4:1–20). Wong-wong sing ana nalika seda nyritakaké kepiyé kedadéyané. Nalika dhèwèké nggladrah ing amben lara lan wis cedhak karo wayahe pungkasan, dhèwèké nglumpukaké kulawargané lan ngélingaké kanthi sumpah, sawisé nyawane lunga, aja ana sing mriksa utawa adus awaké, nanging kubur dhèwèké nganggo sandhangan lan sepatu sing lagi dienggo, banjur lebokaké ing peti mati. Banjur, sawisé dhèwèké maréntahaké kabèh wong lunga lan nutup lawang, dhèwèké ndedonga, sing sawatara wong bisa krungu liwat lawang. Ing pandongaané, dhèwèké nyuwun supaya wektu sedaé ora didelok sapa-sapa, kaya uripé—sing wis kebak lampah pangibadah rahasia—ora ana sing ngerti. Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh bab, dhèwèké pungkasané kandha: *'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kula pasrah nyawaku'*, lan nyawane pisah saka badané kanggo kumpul karo Gusti. Keluargane ngubur dhèwèké manut karo pituduh sing wis diwènèhaké.

Gusti Allah, kersa ngluhurake abdi Panjenengané lan ngetokake kasucianing gesangé sawisé seda, paring sih kang gèt-gèt marang relik kang wis diurmati, kang lumantar iku marasaké manéka rupa lara. Kaping pisan, ana sawijining priya sing jenenge Elijah, kang kesurupan roh najis lan nandhang sangsara banget amarga iku, teka ing

---

[5369] Kappadokia iku sawijining wewengkon ing Asia Minor.
[5370] Theophilus – Kaisar Bizantium saka taun 829 nganti 842.
[5371] Wilayah Charsian ing Asia Minor, ing pérangan kulon Kapadokia.

peti jenazah wong sing saleh iku ora suwe sawisé Santo Eudokimus séda lan dikubur, digerakaké lan disiksa déning setan. Bareng sikilé nyentuh peti mati kuwi, roh najis kuwi kaya kesamber geni, muni banter lan, ngedhunaké wong kuwi ing peti mati, banjur metu saka awaké lan mlayu, kesingkiraké déning pandonga wong sing sholeh kuwi. Nalika wong-wong ndeleng kuwi, padha wiwit nggawa wong-wong sing lara lan dibaringaké ing peti mati kuwi; kabèh padha waras kanthi cepet; Amarga iku, Santa Eudokimus diurmati kanthi dibanguné kanopi ing ndhuwur peti lan dinyalakaké lentera. Kabar bab mujijat-mujijatipun nyebar ing endi-endi, lan akèh wong padha teka marang piyambakipun; wong-wong sing nandhang manéka lara mari kanthi diolesi lenga saka lentera utawa kanthi ngolesi lemah sing dijupuk saka peti ing bagéan sing lara. Ana sawijining wanita nggawa anaké sing lengené lumpuh, ora obah kaya mati; nalika lengené diolesi lenga saka obor sang wali, bocah mau langsung mari lan bisa nggunakake lengené kaya biyasa. Kaya mangkono, ana bocah liyane digawa sing sikilé lumpuh, saéngga dhèwèké ora bisa mlaku utawa ngadeg; nalika sikil lumpuhé diolesi lenga saka lampu suci kuwi, bocah mau langsung mari lan wiwit mlaku-mlaku lan mlumpat-mlumpat, muji Gusti Allah. Ana sawijining wanita sing duwé borok sing nyeri ing awaké teka, banjur njupuk lemah saka kuburan sang wali, dicampur karo banyu—utawa luwih tepaté karo luhé—lan diolesaké ing borok mau minangka plester penyembuh; ing dina iku uga dhèwèké mari sakabèhé. Kabar babagan mujijat Santo Eudokimus tekan Konstantinopel, ing ngendi wong tuwane, sing wis pindhah saka Kapadokia, isih manggon ing kana. Ibune teka saka Bizantium menyang tanah Charsian lan, nalika weruh peti mayit putrane lan kerumunan wong akèh sing padha nglumpuk—wong-wong padha teka golek panyembuhan—dheweke sujud ing ngarep peti mayit mau lan, nalika nyekel peti mayit mau, kandha kanthi nangis:

"Anakku sing paling tak tresnani! Cahyaning mripatku! Saka ngendi asalé kakuwatan mujijat gedhé iki? Saka ngendi asalé sih marang panyembuhan iki? Satemene, kabèh iki diparingaké marang kowe déning Gusti Allah amarga pakaryan kabecikanmu sing rahasia, sing wis nyenengaké Panjénané!" Aku pinaringan berkah ing antaraning para ibu, amarga dianggep pantes dadi ibune anak kaya ngene; lan aku ora nangis maneh kanggo kowe kaya anak sing wis mati, nanging aku nyuguhake kidung rohani marang kowe kaya marang kanca Gusti, sing urip bebarengan karo Gusti."

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau lan liya-liyané kanthi luh kabungahan, ibu mau mréntahaké supaya watu mau dicopot, lemahé digali lan sarkofagusé dibukak; nalika kuwi rampung, padha weruh awak sang wali, ora bosok sak ciliké, pasuryané sumunar kaya urip, lan lambéné isih njaga kaéndahan alamiahé; sanajan sang wali wis ana ing jeroning lemah suwéné 18 wulan, dhèwèké ora owah sak ciliké; kaya urip, mung turu; ambu wangi kang éndah sumebar saka dhèwèké, lan relikwarium kang ngemot relik-reliké , diangkat saka jeroning lemah. Nalika ibuné kepéngin ngagemaké anaké nganggo sandhangan anyar, ana biksu sing rawuh jenengé Joseph—wong sing sholeh, nyekel pangkat presbiter; dhèwèké ngangkat badan sang wali saka relikwi kaya urip—lengén lan sikilé bisa mlengkung bébas; Biksu mau nyopot sandhangan lawas sang wali lan sepatu saka sikilé tanpa alangan, amarga tangané gampang dibukak lan sikilé gampang dicopot sepatu; sawisé ngagem sandhangan anyar marang badané, padha nyimpen manèh kanthi ngajèni ing relikwi.

Ibu mau kepengin nggawa badan mujijat putrané sing dikasihi menyang Bizantium.

'Lintang kang sumunar iki,' pangandikane, 'sumunar saka kandhunge; muliha marang aku, marang omahku!'

Nanging wong-wong ing tanah iku padha nglumpuk lan ora gelem maringi badan iku marang dheweke, kandha:

Sanadyan lintang iki munggah saka kandhunganmu, wis surup ing antarané kita, lan ing kéné sumunar luwih padhang liwat mujijat-mujijat. Sanadyan tanduran anggur sing becik iki tuwuh saka kowe, wis ngasilaké woh-wohan panyembuhan sing manis ing antarané kita. Yen Gusti kersa relik mujijat sang wali ana ing panggonan liya, mbok menawa dhèwèké ora bali urip menyang panggonan asalé?! Wah, ibu sing mulya! Aja nolak kersaning Gusti, lan aja iri marang karunyaning kita; wis cukup kowe nduwèni kamulyan amarga wis nglairaké wali kaya ngono!

Krungu tembung-tembung kuwi, ibuné meneng bae, lan sawisé pirang-pirang dina ana ing sacedhakké peti mayité anaké, dhèwèké pamit marang kabèh wong banjur mulih. Hieromonk Yosef sing kasebut mau banjur dadi pangreksa relik suci sang wali lan manggon bareng relik mau sawatara wektu, nanging banjur, nalika nemokake wektu sing pas, piyambakipun kanthi rahasia njupuk relik wong sing sholeh mau ing wayah wengi lan mangkat

karo relik mau menyang Konstantinopel. Lan mujijat kelakon ing dalan: kaya myrrh sing dicolong, sanadyan disumputake, ora bisa didhelikake amarga ambune sing wangi banget, mangkono uga reliké Santo Eudokimus, sanadyan dijupuk sacara rahasia, ora bisa disumputake amarga sih marang panyembuhan sing sumebar saka relik kasebut: ing endi wae ana wong lara sing ketemu ing perjalanan, padha mari. Ana sawijining wanita sing kesurupan setan nyedhaki wadah relik sing kinurmatan, banjur setan ing sajroning awaké njerit, ngutuk wong sing saleh sing lagi digawa lan ngucapaké caci maki marang panjenengané; nanging, langsung kapapar déning kekuwatan sing ora katon, setan kuwi mbuwang wanita mau lan mlayu saka awaké. Ibu kepala Biara Mantineia nandhang lara lan bisul abot ing bagéan awak pribadhi; dhèwèké ora bisa mari sanajan wis diobati macem-macem cara lan ngrasakaké sangsara banget. Nalika ketemu relik sang wali, dhèwèké nyentuh wadah relik sing kinurmatan, nyandhak awak sang wali lan bisik marang dhèwèké kaya-kaya isih urip babagan larané, lan langsung mari. Yusuf nggawa relik suci Santo Eudokimus menyang Bizantium lan nyerahake marang wong tuwane; padha bungah banget nganti ora bisa diungkapake nganggo tembung, lan ora mung wong tuwane, nanging sak kutha padha bungah banget amarga rawuhe relik sing mujijat[5372] . Wong tuwane ora suwe banjur mbungkus relik suci saka putrane sing suci nganggo pérak lan nyelehake ing Gréja Sang Putri Allah Paling Suci, sing wis padha dibangun déning wong tuwane dhéwé, ngluhurake lan matur nuwun marang Gusti Allah Rama, Putra lan Roh Suci, sing dipuji ing Tritunggal; marang Panjenengané mugi ana kamulyan saka kita saiki lan salawas-lawase lan nganti jaman-jaman. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sawise panjenenganipun munggah saking bumi dhateng panggenan ing swarga, badan panjenenganipun tetep utuh sanadyan sawise seda, yaiku Sang Suci Eudokimos: awit panjenenganipun manggon ing kabegjan lumantar kasucian lan gesang sing resik, tanpa ngrusak daging. Mula, panjenenganipun ndedonga kanthi wani dhateng Kristus Gusti kita supados kita sami kaparingi kaslametan.

Kontakion, Nada 2:

Karep marang bab-bab ing dhuwur lan nyawiji karo sing langit, kowe wis nyampurnakake atimu kaya kereta geni lumantar munggahé kabecikan sing ilahi, Eudokimos sing paling bejo: wis urip ing bumi kaya ora duwe badan, kowe wis nyenengake Sang Pencipta kabèh.

Peringatan Martir Suci Julitta

Dipeperingati tanggal 31 Juli

Santa Julitta, sawise paksa dipisahake saka kagungane, ngupaya kaadilan marang hakim lan diandharake yen dheweke mung bisa mbalekake kagungane yen mbantah Kristus; Pengakuan sing tanpa wedi marang jenengé Kristus banjur milih pati tinimbang murtad; sawisé nyerahaké bandha lan nyawane, Santa Julitta kanthi tanpa wedi nindakake kasangsaran martir; kasangsarane kelakon ing taun 304 utawa 305 nalika pamaréntahan Kaisar Diocletianus.

14 Agustus

1 Agustus (Gaya Lawas)

[5372] Adhedhasar cathetan ing prolog Yunani, dianggep yèn seda Sang Mulya Eudokimus kelakon tanggal 31 Juli, lan pangalihan reliké tanggal 6 Juli. Ziarah kita saka Rusia, Anthony, sing ana ing Konstantinopel ing taun 1200, kandha: 'Ing jejere pilar ing sisih Biara Ibune Gusti ana Eudokimus anyar ing peti perak, kaya isih urip.' Riwayat St Eudokimus, saka asliné basa Yunani, diterbitaké déning Loparev ing taun 1893.

Panemuan Salib Suci kang Mulia lan Maringi Uripé Gusti

Perayaan tanggal 1 Agustus

Rayane Pangluhuré Salib Suci ditetepaké tanggal 1 Agustus ing Yunani déning Lukas, Patriark Konstantinopel[5373] , nalika pamaréntahan Kaisar Manuel[5374] , lan ing Rusia déning Konstantinus, Metropolitan Kyiv[5375] , lan Nestor, Uskup Rostov[5376] , nalika pamaréntahan Pangeran Agung Andrei Yuryevich[5377] . Sebab ditetepaké kaya mangkéné. Tsar Manuel lan Pangeran Andrei, sing padha tentrem lan kaiket dening katresnan sedulur, kebeneran mangkat perang ing dina sing padha: sing sepisanan saka Konstantinopel nglawan Saracen[5378] , lan sing kapindho saka Rostov nglawan Bangsa Bulgaria. (Waktu kuwi Pangeran Agung manggon ing Rostov; jeneng Bulgarians diwènèhaké marang wong-wong pagan sing manggon ing bawana ngisor Kali Volga, saka kono asal-usulé jenengé). Gusti Allah paring kamenangan sampurna marang mungsuh-mungsuhé: tsar Yunani ngalahaké Sarasin[5379] , déné Pangeran Andrei Bogolyubsky ngalahaké wong Bulgaria lan ngreksa dadi bawahané. – Saben Andrei mangkat perang, dhèwèké biasané nggawa ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci sing nyekel bayi langgeng, Gusti kita Yesus Kristus, ing pangkuané, lan gambar Salib Suci Kristus, sing digawa ing antarané pasukan déning loro imam. Sadurunge mangkat, dhèwèké bakal ndedonga kanthi khusyuk lan nangis marang Kristus lan Induning Gusti, lan nampa Misteri Ilahi Kristus. Dheweke nglengkapi awake dhewe nganggo senjata sing ora bisa dikalahake iki luwih saka pedhang lan tombak, lan nyandhak kapitadosan marang pitulunganing Gusti kang Maha Luhur luwih saka kawani lan akèh prajurité, amarga wis mangertos tenan tembungé Dawud: *'Panjenengané ora ndeleng kekuwatan jaran, lan ora seneng marang kacepetan sikil manungsafeet —Gusti seneng marang wong-wong sing wedi marang Panjenengané, marang wong-wong sing ngarep-arep marang rahmat Panjenengané'* (Mazmur 146:10–11). Pangeran mau uga ngajak prajurité supaya padha ndedonga, kanthi tuladha pandonga dhèwèké sing taat lan kanthi dhawuh langsung; kabèh padha sujud ing dhengkul, ndedonga karo luh ing ngarepé ikon Sang Putri Agung Sang Putri Allah lan Salib Suci Kristus. Sang Pangeran Agung, nalika ndelok ikon mau, ngendika kaya mangkéné ing pandonga dhèwèké:

'Ya Sang Putri Agung, sing nglairaké Kristus Gusti kita! Sapa waé sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengan ora bakal binasa, lan aku, abdi Panjenengan, kanthi sih-rahmaté Gusti, nduwèni ing Panjenengan tembok lan tamèng, lan—Salib Putra Panjenengan—kaya pedhang landhep loro sisih nglawan mungsuh-mungsuh kita. Mugi Panjenengan nyuwun marang Sang Juruwilujeng donya, ingkang Panjenengan genggem ing pangkuan,

---

[5373] Luke Chrysovergos – Patriark Konstantinopel 1156–1169.

[5374] Manuel Komnenos – Kaisar Yunani wiwit taun 1143 nganti 1180.

[5375] Konstantinus II, Metropolitan Kyiv, teka ing Kyiv saka Yunani ing taun 1167; dhèwèké kasebut manèh ing kronik ing taun 1169.

[5376] Nestor – uskup kaping enem ing Keuskupan Rostov – kasebut ing kronik ing taun 1149; ing taun 1156, Nestor, sing difitnah marang metropolit déning keluargané dhéwé, dipecat saka gréja; ing taun 1157, dhèwèké mbuktekaké yèn dhèwèké ora salah ing ngarepé metropolit, nanging ing taun sing padha, amarga perselisihan babagan puasa ing Rebo lan Jemuwah, dhèwèké dipecat saka jabatané déning Andrei Bogolyubsky.

[5377] St Andrew Bogolyubsky, sing Adil – putrané Pangeran Agung Yuri Vladimirovich lan putuné Vladimir Monomakh sing misuwur – kamungkinan lair ing taun 1111. Dhèwèké dipatèni tanggal 30 Juni 1175.

[5378] Para Saracen iku wong Muslim.

[5379] Ora ana referensi cetha babagan dina pesta kanggo ngajeni Sang Juruwalèh Sing Maha Asih lan Sang Ibuné Gusti Allah Sing Paling Suci kanggo ngrayakaké kamenangan Kaisar Manuel nglawan wong Saracen, ora ana ing karya sejarawan Yunani lan uga ora ana ing teks liturgi Yunani. Nanging, ing sajarah Kaisar Manuel, sing nindakake pirang-pirang perang nglawan maneka bangsa, ana kedadeyan-kedadeyan sing mesthine nyurung kaisar kanggo matur nuwun khusus marang Gusti Allah amarga kasil rampunge perang lan panyelamatan saka bebaya. Perhatian khusus diwènèhaké marang perang sengit Kaisar Manuel nglawan sultan Turki utawa Sarasin. Kaisar piyambak mimpin pasukan, bola-bali ngadhepi bebaya sing nggegirisi. Sejatine kamenangan kasebut tumuju marang mungsuh, nanging kaslametan raja pancen mujijat saka welas asihé Gusti. Kedadéan iki kelakon ing wulan September, sanadyan kampanye wis diwiwiti luwih dhisik ing wulan Agustus. Sawisé perang iki, wong Yunani nglakoni loro pertempuran sing sukses nglawan Saracen, salah sijiné dipimpin déning raja dhéwé. Kedadeyan-kedadeyan iki, digandhengake karo kabar saka Rusia babagan pitulunganing Gusti ing perang nglawan wong Bulgaria, bisa uga ndadekake Raja Manuel kepengin netepake Pesta Sang Juruwilujeng minangka pesta Kristen umum, sing dhasare wis dipasang ing Konstantinopel kanthi pangibahan banyu ing tanggal 1 Agustus. Nanging, durung ana ibadah sing khusus kanggo Sang Juruwilujeng sing ditemokake ing sumber hagiografi Yunani.

supados kakuwatan Salib kados geni ingkang nglelepaken mungsuh-mungsuh ingkang kepengin perang kaliyan kita, lan mugi panuwun Panjenengan ingkang Maha Kuwasa kersa nulungi kita ngungkuli.

Sawisé pandonga sing khusyuk, kabèh padha nyium ikon suci lan Salib mulya banjur maju tanpa wedi nglawan mungsuh: Gusti nulungi kanthi kuwasa Salib, lan Sang Ibuné Gusti sing Maha Suci rawuh nulungi, ndedonga kanggo wong-wong mau ing ngarsané Gusti. Amarga tansah netepi kabiasaan iki sadurunge saben perang, Pangeran Agung ora nyingkur saka kabiasaan iki sanajan sadurunge perang nglawan wong Bulgaria: piyambakipun mangkat, nggawa Salib Gusti ing pucuk pasukane, kados Kaisar Konstantinus ing jaman biyen. Sawisé mlebu medan perang lan ngalahaké wong Bulgaria, tentara Rusia ngoyak lan nyekel limang kutha; kalebu kutha Bryakhimov ing Kali Kama. Nalika padha bali menyang kemah sawisé perang karo wong kafir, padha weruh sinar padhang kaya geni sumebar saka ikon Sang Putri Allah karo Sang Kristus cilik, madhangi kabèh pasukan; iki kelakon ing dina kapisan wulan Agustus. Pemandangan sing nggumunake iki luwih nyemangati semangat lan pangarep-arepé Pangeran Agung, lan piyambakipun malih mimpin pasukane kanggo ngoyak wong Bulgaria; piyambakipun ngobong akèh kutha, meksa pajeg marang sing isih ana, lan ngrusak kabèh tanah; sawisé kamenangan iki, Pangeran Agung mulih kanthi gemilang. – Raja Yunani Manuel, sing wis mangkat karo pasukane nglawan wong Saracen, nyekseni mujijat sing padha ing dina iku – sinar sing metu saka ikon Sang Putri Allah Agung karo Sang Juruwilujeng, sing dipasang ing antarané pasukan bebarengan karo Salib Suci, nyirami kabèh resimen; lan ing dina iku dhèwèké ngalahaké wong Saracen.

Raja lan pangeran, kanthi muji Gusti Allah, padha ijolan layang khusus siji lan sijine babagan kamenangan sing dipikolehi kanthi pitulungan Gusti Allah lan babagan padhangé kaajaiban sing sumunar saka ikon Sang Juruwilaha. Sawisé rembugan karo para uskup sepuh, minangka pratandha panuwun marang Kristus Panyelamet lan Ibuné sing Maha Suci, padha netepaké dina raya ing tanggal siji Agustus. Minangka pangeling-eling marang kakuwatan Salib, kang wis ngalahake mungsuh-mungsuhe, padha mrentahake supaya imam nggawa Salib Suci metu saka sangkèling lan nyelehake ing tengah gréja supaya wong Kristen bisa ngurmati lan nyiumé, lan muji Gusti Yesus Kristus, kang disalibake ing Salib. Saliyane, para uskup mrentahake supaya pangibahan banyu ditindakake ing dina iki, mula saka iku pestha iki dijenengi Pangluhurke Salib Suci, amarga Salib Suci kanthi resmi digawa, bebarengan karo ikon-ikon suci liyane, menyang kali, sumur, lan mata air. – Padha padha ngrayakna, sedulur, padha muji lan matur nuwun marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan marang Juru Panyelamet kita, Yesus Kristus, lan marang Ibuné kang Maha Suci, Theotokos, kanthi ngajeni kanthi ngurmatan Salib Suci Kristus; nanging ayo padha ngrayakake kanthi pangurmatan, nyenengake Gusti, urip tentrem lan tresna ing antarané kita, nindakake pakaryan welas asih, lan, éling marang ajrih marang Gusti, adoh saka dosa: supaya, sawise nyenengake Sang Panyipta lan Gusti kita, kita dianggep pantes kanggo perayaan langgeng bebarengan karo kabèh para wali sawisé dina nalika pratandha Putraning Manungsa katon ing langit (Mat. 24:30)—Salib Kristus sing kinurmatan, sing mimpin marang rawuhe Hakim urip lan pati, sing bakal rawuh kanthi kakuwatan lan kamulyan ageng, lan bakal madhangi kabèh wong sing bener nganggo sinar padhang lan kabungahan. Lan nalika pangadilan rampung, Panjenengané bakal lumaku ing ngarepé kabèh para wali, nuntun wong-wong mau mlebu Karajan Swarga, lan kabèh para wali bakal pinaringan berkah, bungah salawas-lawase; mugi Sang Juruwalèh kita sing welas asih, Kristus, lumantar pandonga Sang Putri kita sing paling suci, Ibuné Gusti Allah, ngetung kita wong dosa kalebu ing antarané wong-wong mau minangka well[5380] . Amin.

[5380] Adhedhasar dhasar sajarah sing cetha, perlu dicathet yèn ing tanggal 1 Agustus Gréja Ortodoks ngrayakaké rong pasamuan sing béda asal-usulé: 1) Panemuan Salib Mulya lan Panylameté Gusti, lan 2) Pasamuan Sang Panylamet Sing Maha Asih lan Sang Ibuné Gusti Sing Paling Suci. Ing Buku Jam Yunani sing diterbitake taun 1897, asal-usulé perayaan kapisan diterangake kaya mangkéné: 'Amarga penyakit sing asring banget muncul ing wulan Agustus, wiwit jaman biyen ana adat ing Konstantinopel kanggo nggawa Kayu Mulia Salib menyang dalan-dalan lan gang-gang supaya panggonan-panggonan suci lan nyingkiri penyakit. Ing wengi sadurunge pesta (31 Juli), Salib kasebut digawa metu saka gudang kraton lan dipasang ing meja suci ing gereja agung (yaiku Hagia Sophia). Wiwit dina iku, nganti Pangaso Ibune Gusti, dianakake prosesi ing saindenging kutha, sawisé kuwi Salib mau diparingake marang umat kanggo dipuja. Iki asal-usulé (*prodos)* Salib Suci'. Ing tanggal 14 Agustus, Salib mau dibalèkaké menyang kamar kraton. 'Adat iki, digabung karo adat liya ing Konstantinopel—ngberkahi banyu ing dina kapisan saben wulan (kajaba Januari, nalika pangberkahané dilakoni tanggal 6, lan September, nalika iku ditindakake tanggal 14)—dadi dhasar kanggo pesta ngurmati Salib Suci sing maringi urip lan pangibahan resmi banyu ing mata air, sing dianakake tanggal 1 Agustus.' Wiwit abad kaping 9, adat nggawa Salib Suci saka kraton kaisar menyang Gereja Santa Sofia sadurunge 1 Agustus wis ana; dene kanon kanggo sonten sadurunge Pesta Salib tanggal 31 Juli, sing digawé khusus kanggo acara iki (kanon diwiwiti karo tembung: 'Salib Ilahi wis nyedhak'), diatributake marang George, Uskup Amastris, sing urip ing abad

Troparion, Nada 1:

Slametakna, ya Gusti, umat Panjenengan, lan berkahna pusaka Panjenengan, paring kamenangan marang Kaisar kita sing setya, Nicholas Alexandrovich, nglawan mungsuh-mungsuhe, lan ngreksa panggonan Panjenengan lumantar Salib Panjenengan.

Kontakion, Nada 4:

Sawise munggah ing Salib kanthi kersa Panjenengan piyambak, paringna karunia Panjenengan marang panggonan anyar Panjenengan sing nggawa asmaning Panjenengan, ya Kristus Gusti; paringna kabungahan marang Kaisar kita sing setya, Nicholas Alexandrovich, kanthi kakuatan Panjenengan, paringna kamenangan marang mungsuh-mungsuhe, lan kanthi senjata tentrem Panjenengan minangka pitulungan, paringna kamenangan sing ora bisa dikalahake.

Troparion, Nada 8:

Ndeleng saka dhuwur, tampi wong mlarat, lan rawuh marang kita sing pait amarga dosa, ya Gusti sing Maha Asih. Lumantar pandonga Ibune Gusti, paringna rahmat ageng marang atimu.

Kontakion, Nada 4:

Aku wis dadi panyebab saben jinis kakerengan, ya Sang Juruslamet sing Maha Asih, lan wis tiba ing jurang putus asa; nanging aku ngraos saka jeroning atiku lan njerit marang Panjenengan, ya Sabda: cepetna, ya Sing Luwih Luwes, lan cepet tulungana kita, amarga Panjenengan welas asih.

Penderitaan para martir Prajanjian Lawas: imam Eleazar, pitung sedulur Maccabea, ibuné Solomonia, lan liyané sing bareng karo wong-wong mau

Dipeperingati tanggal 1 Agustus

Sadurunge miwiti nyritakake sangsara para martir suci, sing jenengé ing donya iki kacathet ing 'Kitab-Kitab Makabea', lan ing swarga – ing buku-buku urip langgeng – pantes, minangka pambuka sing cekak, luwih dhisik nyritakaké geger sing kelakon ing Yerusalem ing taun-taun kuwi[5381] lan panganiayaan marang wong Yahudi sing taat sing netepi hukumé Gusti Allah; kabeh mau sepisanan dipicu dening para guru Kitab Suci sing licik lan para imam agung ing Yerusalem sing ngidam kuwasa; nanging nalika, kanthi idiné Gusti sing murka, wong Yahudi tiba ing sangisoré panguwasa bangsa-bangsa pagan, gangguan lan panganiayaan mau saya parah nganti kutha suci kebak getih lan sucié Gusti kebak kabejatan.

Pancèn karusakan ageng lan nggegirisi kapisan ing Yerusalem, sing dilakoni déning Nebukadnezar, Raja Babilonia, kelakon ing jaman Zedekia, Raja Bangsa Yahudi, kaya sing dicritakaké ing uripé nabi suci Yeremia lan ing uripé nabi suci Yehezkiel. Pitulas taun sawisé karusakan iki, wong Yahudi, kanthi sih-rahmaté Gusti,

---

kaping 8 lan ngunjungi Konstantinopel kaping pindho. Kitab Liturgi Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus (912–959) ngemot aturan rinci babagan kapan nggawa Salib metu saka kraton; sadurunge 1 Agustus durung ana ibadah khusus kanggo Salib, sing muncul ing abad kaping 14–15 nalika dikenalké Statuta Yerusalem. Raya Sang Juruwalèh Pangapura lan Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci diadegaké ing Yunani lan Rusia watara taun 1168 minangka pangeling-eling mujijat sing dilakoni déning ikon-ikon sing kinurmatan saka Sang Juruwalèh lan Sang Ibuné Gusti Allah nalika perangé Kaisar Yunani Manuel (1143–1180) nglawan wong Saracen lan déning Pangeran Rusia Andrei Bogolyubsky nglawan wong Bulgaria ing taun 1164.

[5381] Yerusalem – kutha krajan Palestina kuna.

dibebasaké saka pangasingan lan bali menyang Yerusalem; Bangunan megah maneh ngadeg ing kutha suci, lan Bait Suci sing anyar dibangun, kaya sing sepisanan, dihias kanthi mewah; sajarah babagan bali saka pembuangan lan pamulihan Yerusalem lan Bait Suci iki kacathet kanthi rinci ing Kitab Ezra lan Nehemia. Jumlah umaté Gusti Allah saya mundhak kanthi cepet: ora suwe padha manggon ing saindenging Palestina kanthi cara sing padha lan meh padha akèh kaya biyèn; kutha suci, setya marang paugeran Gusti Allah, makmur suwé ing kasucian, ngrasakaké tentrem ing sangisoré pamaréntahan para pangeran imam agung. Kutha suci iku misuwur lan dihormati dening kabeh wong, sanajan nalika ana ing sangisoré pamaréntahan raja-raja pagan. Akeh raja lan pangeran pagan, sanajan padha nyembah berhala, tetep ngajeni Gusti Allah Israèl lan ngirim peparing menyang Bait Suci Sang Yehovah ing Yerusalem (2 Makkabeus 3:2); Padha uga ngajeni para imam agung kanthi hormat sing istimewa; contone, Alexander, Raja Makedonia, nalika weruh imam agung Adda metu nyambut, sujud ing lemah ing ngarepé; lan sawisé mlebu Yerusalem lan Bait Suci Gusti, dhèwèké nyuguhaké peparing lan kurban marang Gusti Tentara. Para raja pagan liyané uga tumindak kanthi cara sing padha. Ptolemaeus Philadelphus, Raja Mesir, ngirim akèh peparing marang Bait Suci Gusti ing Yerusalem lan nulis marang Imam Agung Eleazar, nyuwun supaya ngirim buku-buku Kitab Suci lan para sarjana sing bisa nerjemahaké saka basa Ibrani menyang basa Yunani; Ptolemy Philopator, penerus Ptolemy Philadelphus, sawisé ngalahaké raja Siria Antiochus Agung, teka ing Yudea lan, ing Yerusalem, ing Bait Suci Gusti, nyembah kanthi kurban panuwun marang siji-sijiné Gusti Allah sing sejati. Mangkono uga, Antiochus Agung, sawisé ngalahaké wong Mesir, teka ing Yerusalem kanggo nyembah Gusti Allah sing sejati; ing Bait Suci sing suci dhèwèké nyembah akèh kurban kanthi pandonga panuwun lan kanthi murah ati maringi peparing marang imam agung lan para pamimpin Yahudi liyané. Mangkono dhuwuré ajining Yerusalem lan Bait Suci ing paningal bangsa-bangsa liya; Kitab Suci uga nyebutaké iki nalika kandha yèn para raja dhéwé ngajèni panggonan mau lan ngluhuraké Bait Suci kanthi peparing ageng (deleng 2 Makkabeus 3:2). Sikap bangsa-bangsa liya marang Yerusalem terus lestari sak suwéné para pamimpiné, sing urip ing ajrih marang Gusti Allah, netepi paugerané Sang Yehuwah lan nglakoni urip sing takwa; nanging nalika padha lali marang paugerané Gusti Allah, akèh bala sing nimpuh marang wong-wong mau, kaya déné sadurungé. Kedadéan ing ngisor iki nandhani wiwitané bala-bala mau.

Ing jaman imam agung sing saleh Simon, kang dipuji ing kitab Yesus putra Sirakh (Sir. 50:1), nalika Seleukus, putrané Antiochus Agung, mrentah ing Asia lan Siria, ana ing Yerusalem sawijining priya jenengé Simon, keturunan saka suku Benyamin; dhèwèké wis dipercaya ngurusi kas pendhapa candhi, ngatur para abdi candhi, lan mimpin prajurit sing dadi penjaga candhi. Amarga kesombongan lan kebencian, dhèwèké tansah nentang imam agung lan nyulut kerusuhan ing antarané wong-wong; ora bisa nahan ancaman lan piwulang sing asring diwènèhaké imam agung marang dhèwèké, Simon mutusaké nindakake cilaka ora mung marang imam agung nanging uga marang kabèh Gréja. Kanggo kuwi, dhèwèké menyang Apollonius, panglima Siria lan Fenisia, lan nyritakaké babagan bandha Gréja: Simon kandha yèn ana bandha sing tanpa wates ing gudang-gudang sing nyambung karo candhi, ing ngendi, saliyané bandha Gréja, uga disimpen bandha sing ora kaétung kagungané kabèh wong; dhèwèké nambahaké yèn kabèh bandha kuwi bisa tiba ing tangané raja (2 Maccabees 3:5–6). Apollonius nyritakaké pesen Simon marang raja sing kondhang serakah. Raja langsung ngutus Heliodorus, pangreksa kasé raja, menyang Yerusalem karo pasukan kanggo nggawa bandha sing kasebut mau menyang kasé raja. Nalika Heliodorus, sawisé teka ing Yerusalem, miwiti nyekel bandha gréja lan ngrampas dhuwit sing wis dikumpulake lan disimpen kanggo wong mlarat, wong lelungan, janda, lan anak yatim, dhèwèké, kaya sing dicritakaké kanthi rinci ing Bab 3 Kitab Maccabees Kapindho, kena paukuman saka Gusti Allah: dhèwèké kena cambukan abot banget saka para malaékat nganti meh mati, mula kapaksa bali marang raja tanpa nglakoni dhawuhé. Sawisé kuwi ora suwé, Raja Seleucus dipatèni déning para pangiring kratoné dhéwé; dhèwèké diganti déning adhine Antiochus, sing dikenal minangka Epiphanes, tegesé 'Sing Sumunar'; dhèwèké luwih jahat tinimbang pendahuluné. Sawetara wong luwih kerep nyebut Antiochus 'Epimin', tegesé 'wong edan': dhèwèké ngamuk marang Gusti Allah sing sejati lan candhiné, ngetokaké dhèwèké kaya sosok Antikristus ing mangsa ngarep[5382] . Kacilakan gedhé muncul ing Yerusalem. , seduluré imam agung Onias sing jenengé Jason, kepéngin

[5382] Antiochus IV Epiphanes, Raja Siria saka taun 176 nganti 164 SM, sing nyekel tahta sawisé seduluré seda, ditondoi kanthi kesombongan tanpa wates (2 Makkabeus 5:21, 9:8); Dheweke nyebut awake dhewe dewa lan nganggo gelar Zeus Olympia; dheweke mrentahake supaya kabeh wong padha nyembah mung siji dewa – Zeus Olympia, sing dianggep padha karo awake dhewe; tegesé,

njaluk jabatan imam agung, lunga marang raja lan tuku jabatan imam agung saka raja kanthi dhuwit akèh. Kanggo nggolèk pangayoman saka raja, wong sing ora pantes lan kesengsem kuwasa iki ngetokaké marang raja katresnané marang hukum sipil Hellenistik[5383] , moral lan kabiasaan, lan janji bakal ngenalaké mau ing antarané wong Yahudi: Sawisé éntuk jabatan imam agung kanthi mbayar dhuwit lan janji-janjiné, Jason nyopot adhine, Santo Onias, saka jabatané lan wiwit ngganti undang-undang sipil sing becik ing antarané wong Yahudi nganggo anarki pagan. Ing kaki Gunung Sion, dhèwèké ngedegaké panggonan kanggo pagelaran umum lan sekolah ing ngendi ajaran filsafat Yunani diwulangaké; dhèwèké uga ngedegaké gimnasium kanggo dolanan para mudha; Jason malah ngedegake, nglanggar larangan sing cetha saka hukum, rumah pelacuran ing kutha suci, ing ngendi zinah dilakoni tanpa paukuman; panggonan-panggonan sing rusak moral iki asring dikunjungi utamane dening para mudha sing sinau seni Hellenik. Kanthi ngenalake ketidaktaatan Hellenik ing Yerusalem, Jason nggawé akèh wong adoh saka ibadah sejati marang Gusti, nganti para imam padha ninggalake candhi Gusti kanggo nonton pertunjukan, lomba lari, gulat, lan dolanan pagan liyane uga pesta pora; Para nom-noman lan wong-wong sing ora ajeg ing Torèt malah luwih kesengsem marang kuwi: padha muji-muji undang-undang lan kabiasaan Yunani lan, lali marang Torèté Gusti Allah, gampang digawa menyang kaluputan. Bab wong-wong sing tetep manut Hukum lan sejati taat, nalika padha weruh tumindak ora patut sing kelakon ing Yerusalem, padha ora bisa ora nelongso amarga karusakan prajanji Gusti lan pangotoran kutha suci; Padha nelongso marang bangsane, sing padha ngetutake tapak-tapak pimpinane sing wuta—Jason—sing amarga karepe dhéwé wis ninggalake Gusti Allah lan paugerané, ngianati pracaya para leluhuré, lan ngenalake akèh panyebab godaan lan karusakan ing antarané umaté Gusti Allah.

Jason nggunakake kakuwasané sing dipikolehi kanthi ora sah suwéné telung taun, sawisé kuwi dhèwèké diusir déning wong liya sing padha ngidam kuwasa kaya dhèwèké lan penganut katebak Hellenik—Menelaus; mula, Jason dhéwé kudu nampa sangsara sing biyèn wis ditindakké marang seduluré sing bener, Onias. Menelaus maringi raja dhuwit sing luwih akèh lan minangka gantiné nampa jabatan imam agung; sawisé ngusir Jason, dhèwèké njaluk marang raja supaya Onias sing bener, mantan imam agung mau, dipatèni kanthi kejem déning sawijining bangsawan jahat. Nanging, Menelaus ora suwe dadi imam agung: adhine Lysimachus, sing wis maringi raja dhuwit luwih akeh, nyopot jabatan imam agung saka dheweke; Menelaus, kaya Jason, uga diasingake. Lysimachus dipatèni wong amarga nyolong piranti suci lan dhuwit saka candhi. Menelaus, sing kepengin mbales

---

Antiochus sejatine mrentahake supaya padha nyembah dheweke minangka dewa (2 Maccabees 6:7). Antarane wong Yahudi ana wong-wong sing condhong marang paganisme ing wangun Yunani; padha mbentuk faksi kapisah ing Yerusalem sing oleh dhukungan saka Antiochus (1 Makabeus 1:11–15). Ing taun 175 SM, imam agung sing saleh Onias digulingake dening adhine Yésus, sing wis ngganti jenengé dadi jeneng Yunani Jason, tuku jabatan imam agung saka Antiochus, lan entuk ijin ngenalake dolanan Yunani, sing luwih nambah akèh wong sing wis mbalik saka agama sejati. Telung taun sawisé, Yason digulingaké déning Menelaus, sing wis nawakaké dhuwit akèh kanggo jabatan imam agung, lan njaga jabatané nganggo cara-cara paling hina: mula Menelaus matèni Onias (2 Makkabeus 4:23–50). – Antiochus nindakake kampanye nglawan Mesir lan wis ngarep-arep bisa ngrebut sakabehe, nanging mandheg amarga kabar angin serangan Romawi (ing taun 168 SM). Antara kampanye kapisan lan kapindho nglawan Mesir, Antiochus ngrebut Bait Suci ing Yerusalem (1 Maccabees 1:21), lan nalika bali pungkasan saka Mesir, dhèwèké mréntahaké pambubaran ibadah marang Yehovah, sunat, pangamatan Sabat, lan pambédané antarané sing resik lan sing ora resik; dhèwèké mréntahaké supaya kitab-kitab suci dibakar; dhèwèké mréntahaké supaya mezbah-mezbah dibangun, ing ngendi saben wong dipaksa, yèn ora bakal diukum pati, kanggo nyembelih kurban marang Zeus Olimpian (1 Makkabeus 1:41; 2 Makkabeus 5:24); Ing tanggal 15 Kislev taun 168, sawijining mezbah kanggo Zeus Olympia dipasang ing candhi (2 Makkabe 6:2; 1 Makkabe 1:54), lan ing tanggal 25 Kislev kurban pisanan dipersembahake; ing Gunung Gerizim, ibadah marang Zeus Xenius diadegake (2 Makkabe 6:2). Nanging akèh wong tetep setya marang imané, sanadyan ngalami panyiksaan sing nggegirisi (1 Maccabees 52:64; 2 Maccabees 6:7). Imam Mattathias dadi pamimpin wong-wong sing setya. Ing Modin, cedhak Joppa, dhèwèké matèni komandan Siria ing ngarepé mezbah pagan, lan wiwit ana pemberontakan bersenjata déning wong Yahudi. Antiochus mutusaké nindhes kuwi nganggo kekuwatan militer; kabutuhan dana meksa dhèwèké mbagi pasukané dadi loro; karo separo dhèwèké dhéwé mangkat menyang provinsi wetan kanggo nglumpukaké pajeg (2 Maccabees 8:10; 1 Maccabeus 3:34), nalika separo liyane dipasrahaké marang Lysanias, sing wis kalah telak déning Yudas Maccabeus, lan wong-wong Yahudi njupuk kendali candhi. Ing tanggal 25 Kislev taun 165, telung taun sawisé kurban pagan pisanan dilakoni, Bait Suci dibersihaké lan disucèkaké kanthi upacara ageng; diputusaké yèn saben taun kudu ana pesta kanggo mengeti dina mulya kuwi (1 Makkabeus 4:59), sing banjur dikenal minangka 'Pesta Dedikasi' (Yohanes 10:22). Sajeroning wektu sing padha, Antiochus ora entuk kasil ing Wétan; dhèwèké nyoba ngrampok candhi sugih Nanea ing Elimaida, nanging diusir déning warga lan seda ing taun 164 SM ing Taba sawisé nampa kabar ala saka Yudea (1 Makkabeus 6:4). Ing Prajanjian Lawas, Antiochus digambarke minangka mungsuhé Gusti, umaté lan Prajanji (1 Maccabees 1:10); ing Prajanjian Anyar, dhèwèké digambarke minangka pratandha Antikristus (Wahyu 13:5).

[5383] Hellenic – Yunani.

pati adhine, tuku saka raja hak kanggo matèni wong-wong Yerusalem lan matèni akèh wong sing saktenané ora salah; ing wektu sing padha, dhèwèké manèh nampa jabatan imam agung saka raja (2 Makkabeus 4:23–50). Kacau lan geger ing Yerusalem, tambahé saben dina tumindak ala saka wong-wong pagan lan pelanggaran sing ditindakake kanthi terang-terangan nyurung Sang Yehuwah nesu, lan paugeran adil Panjenengané, sing mènèhi ganjaran miturut pakaryané saben wong, saya cedhak. Ana pratandha kang nggumunake, kang maringi pratandha marang murka Gusti Allah kang bakal tumeka ing kutha: ing udara katon barisan prajurit; nganggo waja emas lan helm, prajurit-prajurit mau numpak jaran padha perang siji lan sijine, nyekel pedhang lan tombak ing tangané; sawetara padha nyabet siji lan sijiné nganggo pedhangé, liyané ngangkat tombak lan perisai dhuwuré, déné liyané manèh padha nembak panah marang siji lan sijiné – cekaké, padha nindakaké kabèh sing biasané ana ing perang; padhang geni sumunar saka waja lan senjata para prajurit (2 Maccabees 5:2–3). Pemandangan nggegirisi lan medeni iki lumaku patang puluh dina. Warga Yerusalem kaku amarga wedi lan bingung banget; saben wong ora bisa ora takon marang awake dhewe: apa tegese iki? Ing wektu kuwi, kabar palsu teka ing Yerusalem manawa sang raja konon mati ing perang nglawan wong Mesir: sakjane, nalika semana dhèwèké lagi perang ing Mesir. Wong-wong sing paling taat iman ing Yerusalem padha bungah, padha ngrayakake lan kabungahané tanpa wates, amarga padha pracaya manawa sang raja sing jahat lan ora takwa pancèn wis binasak. Nanging nalika kabar nyatane yèn sang raja ora seda nanging isih urip lan bali saka Mesir menyang Siria, padha mutusaké ora manut maneh marang dhèwèké utawa mbayar pajeg; mulané padha nyiapaké perang nglawan dhèwèké. Nalika sang raja krungu kabar iki, dhèwèké nesu banget lan mimpin pasukané nyerbu Yerusalem; Wong-wong Yerusalem nutup gapura nglawan dhèwèké, nanging ora bisa nolak kanthi cukup, amarga ana prahara ing antarané wong-wong sing dikepung: wong-wong sing wis milih kablasian Hellenistik—utamané imam agung palsu Menelaus—nduwèni rasa seneng marang raja. Sawisé ngrebut kutha kanthi pitulungan pasukane, raja mréntahaké supaya ora mung saben wong sing ketemu ing dalan dipukul tanpa welas asih, nanging uga supaya prajurité mlebu omah-omah kanggo matèni bojo lanang, bojo wadon, wong tuwa, para mudha lan bayi; sajroning telung dina, cacahé wong sing dipatèni tekan wolung puluh ewu; patang puluh ewu wong diiket lan dibuwang menyang penjara; meh padha akèh sing diwènèhaké marang para prajurit minangka tawanan. Ing kesombongané, sang raja, sing dipimpin déning Menelaus—sing ngianati tanah air lan ukum—nekat mlebu ing candhi Gusti Allah; Ing kono dhèwèké nyekel mezbah emas, kaki lampu emas, dupa emas lan kabèh piranti larang sing disumbangaké para raja kanggo ngias candhi; dhèwèké uga nyekel tabir, mahkota lan hiasan emas liyané, uga emas lan pérak sing ditemokaké disumputaké ing kono. Sawisé ngrampok lan nginjak-injak gréja Allah, ngrusak kutha lan ngisi karo getih lan tangis, raja mau bali menyang Antiohia; déné ing Yerusalem lan saindenging Yudea, Antiochus ninggalaké penyiksa sing luwih kejem tinimbang dhèwèké kanggo nyiksa wong Israel (2 Makabeus 5:5–22).

Sawisé sawatara wektu kliwat, Antiochus ngetokaké prentah ing saindenging karajan yèn kabèh rakyaté, ora preduli saka suku apa, kudu nyembah déwa-déwa Yunani sing padha karo dhèwèké lan manut marang ukum Yunani sing padha. Ora mung kabèh wong pagan sarujuk netepi prentah iki, nanging akèh wong Yahudi uga manut: padha nyembah arca lan nglanggar dina Sabat. Sawetara dina sawisé prentah kuwi diwènèhaké, raja ngutus salah siji penasihaté—wong tuwa sing asalé saka Athena—saka Antiohia menyang Yerusalem, karo pituduh supaya maksa kabèh wong Yahudi mbatalaké paugeran karuhuné, nyembah arca, lan mangan daging sing wis dipersembahaké marang arca; dhèwèké maringi prentah khusus kanggo meksa wong Yahudi mangan daging babi, sing dilarang miturut hukum. Ing wektu sing padha, Antiochus mrentahaké supaya Bait Suci Gusti digawé dadi pura pagan: masang arca Jupiter ing jerone lan maringi jeneng Bait Suci Jupiter Olympian. Ana sawijining wong tuwa sing dikirim déning raja, digandheng karo pasukan militer, teka ing Yerusalem lan miwiti nglakoni dhawuh raja: dhèwèké ngotori Bait Suci Gusti kanthi masang arca-arca ing jerone, maringi kurban sing keji marang arca-arca mau, lan meksa umaté Gusti supaya padha nindakake sing padha. Akeh wong Yahudi sing ora kuwat imané, cepet-cepet nyembah arca; nanging wong-wong sing imané teguh padha mlayu menyang pagunungan lan ara-ara gersang, ing kana padha ngungsi saka sangsara lan nglindhungi awake saka najise ibadah pagan, padha ndhelik ing guwa lan jurang. Wong-wong sing tetep ana ing kutha ditangkep lan kanthi sedhih ing atiné dipaksa, ing sangisoré ancaman, kanggo rawuh ing perayaan ulang taun raja lan festival pagan liyané kanggo nyembah arca; sapa waé sing nolak bakal disiksa (2 Makkabeus 6:1–9). Kabèh warga Yerusalem padha ketekam rasa wedi gedhé, nganti ora ana siji waé sing wani ngakoni yèn dhèwèké wong Yahudi, netepi Sabat, nyunat anak-anaké, utawa sacara umum nglakoni paugeran Hukum Musa: pangajab siksaan lan pati ing tembe ana ing ngarepé kabèh wong. Ing

wektu kuwi, dilaporake marang penyiksa sing dikirim déning raja yèn ana loro wanita Yahudi sing wis nyunat bayi anyaré manut paugerané. Penyiksa banjur mréntah supaya loro wanita mau dicekel lan digawa muter ing kutha kanggo dihina umum, karo bayi-bayiné digantung saka gulu ing dhadha ibuné; banjur dibuwang sirah dhisik saka tembok kutha; Mangkono para ibu lan bayi-bayiné padha mati syahid. Sawisé kuwi, sang penyiksa uga krungu yèn ana wong Yahudi sing padha kumpul ing guwa-guwa paling cedhak kutha kanggo ngrayakaké Sabat, sang penyiksa banjur mrentah supaya kabèh mau kobongké urip-uripan (2 Makabeus 6:10–11).

Sawisé kuwi, salah siji juru tulis utama, sawijining imam sing jenengé Eleazar, dicekel; dhèwèké wong tuwa, rambute wis uban, katon banget anggun, kondhang amarga kawicaksanan lan kasuciané; Dheweke kondhang marang kabeh wong minangka salah siji guru paling unggul ing Hukum ing Yerusalem: dheweke kalebu salah siji saka pitung puluh loro juru basa sing wis nerjemahake Kitab Suci saka basa Ibrani menyang basa Yunani kanggo Ptolemy Philadelphus, Raja Mesir. Kitab Suci nyritakake kisah ing ngisor iki babagan sangsara bapak sing mulya iki. Nalika Eleazar digawa ing ngarep penyiksa lan, nalika dipaksa mangan, padha miwiti maksa daging babi mlebu ing cangkemé, dhèwèké mutusaké yèn luwih becik mati syahid kanthi mulya kanggo hukumé Gusti tinimbang njaga urip sing ora mulya lan nglarani ati Gusti kanthi nglanggar hukum mau. Mula Eleazar kanthi rela nampa sangsara; ing dalan dhèwèké ngeluwaaké daging iku, amarga dhèwèké kapaksa nganti lambéné nyentuh daging najis; dhèwèké dadi tuladha tumrap wong Yahudi liya sing wedi marang Gusti, sing uga diancam pati amarga netepi paugeran Gusti, mulangaké marang wong-wong mau lumantar tumindaké yèn ora kena nindakake dosa kanggo njaga urip donya, lan uga ora kena, amarga kagandhèng karo urip mau, nyulut nesu Gusti kanthi nglanggar paugeran. Sawetara wong pagan sing wis suwe kenal karo Eleazar ngrasakake welas asih lan kanthi rahasia nggawa daging liya sing ora dilarang dening Hukum minangka gantiné daging babi, lan bisik ing kupinge:

'Jupuk iki lan pangan ing ngarepé kabèh wong tinimbang daging babi; nalika kabèh wong weruh kowé mangan daging, padha bakal nganggep yèn iku daging babi sing diprentahké raja supaya kowé mangan, lan kanthi mangkono kowé bakal slamet saka siksaan lan pati.'

Nanging wong tuwa sing wicaksana lan saleh kuwi, tanpa ragu-ragu, mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku luwih milih mlebu neraka tinimbang nglarani atiné Gustiku kanthi nglanggar paugeran suci Panjenengané, lan ora pantes aku, sing wis tuwa banget iki, tumindak munafik lan nuntun akèh para mudha menyang sesat: nalika padha weruh aku nindakake apa sing kowe saranké, padha bakal kandha: 'Delengen, Eleazar, saiki ing tuwa banget, wis ninggalake paugeran kuna para leluhur kita kanggo paugeran wong kafir' – lan amarga tumindak munafikku, padha bakal mbalik saka Gusti Allah sing sejati lan binasa, ngetutake tuladha kula; amarga katresnan marang urip sing fana iki, padha bakal miwiti ngremehake paugeran Gusti lan mbalik marang kekafiran Yunani, dene aku bakal nggawa isin marang tuwaku kanthi dadi panyebab karusakan akèh nyawa. Yen aku lolos saka panyiksaan sing diwènèhaké manungsa, aku ora bakal lolos saka tangan tengen Gusti Allah sing ngukum, ora sajrone uripku ing donya iki utawa sawisé mati ing kuburan; luwih becik aku mati saiki, lan kanthi mati kanthi teguh, tanpa nyerah nalika nandhang sangsara kanggo hukum suci, aku bakal ngias rambute ubanéku kanthi kawani lan ninggalaké tuladha apik kanggo ditiru para mudha.

Nalika krungu tembung-tembungé Santo Eleazar, dhèwèké digawa kanggo disiksa; lan wong-wong sing wiwitané ngrasakaké welas marang dhèwèké saiki sawisé pidatoné kebak nesu lan murka marang dhèwèké. Ing sajroning sangsara sing nggegirisi, nalika imamé Gusti Allah wis meh mati amarga tatu abot, dhèwèké ngadhep marang Gusti ing antaraning raungané:

'Ya Gusti, sing ngerti kabèh lan welas asih marang kabèh, Panjenengan mangertos menawa sanadyan kula saged nyingkiri pati, kula kanthi suka lan katresnan nampi tatu-tatu kejem menika, nglebeti badan kula ing sangsara abot: amargi kula nandhang sangsara kanggé kamulyan asma Panjenengan ingkang suci.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké séda, ninggalaké tuladha kawani ing patié ora mung kanggo para mudha nanging uga kanggo kabèh wong Yahudi (2 Maccabees 6:18–31). Crita ing kitab suci bab sangsara Santo Eleazar luwih dilengkapi déning tradisi ing ngisor iki: sawisé dipukul abot, wong-wong mau nyawurake cuka kenceng sing ambuné ora enak menyang irungé, banjur mbuwang dhèwèké menyang geni; nanging dhèwèké, sawisé ndedonga marang Gusti supaya panjenengané nampa sangsara lan pati minangka kurban kanggo kabèh wong Yahudi, nyerah nyawane.

Sawisé martiré Santo Eleazar, pitu seduluré lan ibuné ditangkep; amarga padha saka kulawarga bangsawan, padha dikirim marang raja dhéwé ing Antiochia kanggo diuji. Ing kono, kanthi nglanggar larangan sing cetha saka Hukum, raja meksa wong-wong mau mangan daging babi, sing dianggep minangka pratandha cetha saka murtad saka Gusti Sang Pemimpin Bala, sing diyakini wong Yahudi, lan minangka pangibadah marang berhala wong Yunani, sing digandhengake karo wong-wong Yahudi sing wedi marang penyiksaan. Pitu sedulur mau, murid imam lan guru sing mati syahid, Eleazar saka Yerusalem, éling banget marang piwulangé lan tetep teguh ing kesalehané: padha ora manut marang raja, ora gelem ing kahanan apa waé nglanggar hukum. Amarga iku, padha diwènèhi siksaan suwé, dipukul nganggo cambuk lan kulit sapi. Kitab Suci, ing Kitab Maccabees Kapindho, nyritakaké sangsara lan keteguhan atiné ngadhepi panganiaya kaya mangkéné. Salah siji saka sedulur mau, sing paling tuwa, njupuk giliran kanggo ngomong marang raja:

'Apa kang kowe kepéngin takon, utawa apa kang kowe kepéngin mangerténi saka kita? Kita luwih milih mati tinimbang nglanggar paugeran para leluhur kita.'

Banjur raja, nesu, mrentahake supaya wajan lan ketel dipanasake. Sawise kuwi rampung, raja langsung mrentahake supaya ilat pemuda sing gelem mangsuli kuwi dipotong, kulité disisik, lan balung-balungé dipotong-potong, ing ngarepé sedulur-seduluré lan ibuné. Raja mrentahake supaya martir—sing wis ora nduwé kabèh anggota awaké nanging isih ambegan—digawa menyang panggangan lan dipanggang ing wajan; lan nalika uap kang kandel munggah saka wajan, sedulur-sedulur mau, bebarengan karo ibuné, padha nyengkuyung siji lan sijiné supaya tabah ngadhepi pati kanthi gagah, kandha:

'Gusti Allah nyumurupi kita lan mesthi bakal ngapura marang kita, kaya kang diwartakake Musa ing kidunge ing ngarepe wong akeh: "lan Panjenengané bakal ngapura marang para abdi-abdi-Nya."'

Sawisé sing sepisanan mati, padha ngetokaké sing kapindho kanggo diejek; lan sawisé nyabuti kulit sirahé bebarengan karo rambute, padha takon apa dhèwèké gelem mangan (daging babi) sadurungé padha miwiti nyiksa kanthi motong-motong awaké. Dhèwèké, kanthi mangsuli nganggo basa ibuné, kandha: 'Ora.' Mula, dhèwèké uga nandhang sangsara kanthi cara sing padha kaya sing kapisan, lan nalika ambegan pungkasan dhèwèké kandha:

'Kowe, penyiksa kita, nyolong urip kita iki, nanging Sang Prabu Jagad bakal nguripake kita maneh, sing wis mati amarga paugeran-Paugerané, menyang urip langgeng.'

Sawisé kuwi, sedulur katelu dianiaya, lan nalika dituntut supaya nyerahake ilat, dhèwèké langsung njulurake ilaté, tanpa wedi uga ngulurake tangane, lan kandha kanthi wani:

'Aku nampa saka swarga, lan kanggo paugerané Panjenengané aku ora ngirit; lan saka Panjenengané aku ngarep-arep nampa maneh.'

Raja dhéwé lan wong-wong sing ana bareng padha gumun marang kawanié enom iku, amarga dhèwèké nganggep sangsara iku ora ana apa-apa. Sawisé dhèwèké mati uga, padha nyiksa lan nglarani sing kaping papat kanthi cara sing padha. Nalika dhèwèké meh mati, dhèwèké kandha mangkéné:

'Iku kepinginané wong sing lagi séda ing tangané manungsa kanggo nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah, supaya Panjenengané mbalèkaké dhèwèké urip manèh; nanging kanggo kowé ora bakal ana tangi saka pati.'

Banjur padha nggawa wong kaping lima lan miwiti nyiksa dheweke. Nalika ndeleng raja, dheweke kandha:

'Kowe sing nduwèni kuwasa marang manungsa, nanging kowe uga bakal rusak, tumindak manut kersamu; nanging aja nganggep yèn umat kita wis ditinggalaké Gusti Allah. Entèni, lan kowe bakal weruh kakuwatané sing agung nalika Panjenengané ngukum kowe lan keturunanmu.'

Sawisé kuwi, padha nggawa wong kaping enem, sing nalika nyiapaké pati kandha:

'Aja nganti kowe nyasar kanthi sia-sia, amarga kita nampa iki amarga dosa kita marang Gusti Allah; mula kedadéan kang nggumunake iki kelakon[5384] . Nanging aja nganti kowe mikir bakal luput saka paukuman, kowe sing wani nentang Gusti Allah.'

Nanging sing paling pantes kagum lan dieling-eling kanthi mulya yaiku ibu sing, nalika weruh pitung putrané dipatèni sajrone sedina, nampa kahanan iku kanthi tentrem, nyandhak pangarep-arep marang Gusti.

[5384] Yaiku panganiayaan lan panyiksaan marang wong Yahudi.

Kapenuhan rasa luhur lan nguwatake pertimbangan wanita kanthi semangat priya, dhèwèké nyemangati saben putrané nganggo basa ibuné lan kandha marang wong-wong mau:

Aku ora ngerti kowe padha ana ing kandhungan ibumu: dudu aku sing maringi napas lan urip marang kowe; uga dudu aku sing mbentuk rupa saben kowe. Lan Sang Pencipta donya, sing mbentuk kodrat manungsa lan netepake asal-usulé kabèh, bakal maringi manèh napas lan urip marang kowe kanthi welas asihé, amarga kowe ora sungkan nyawani nyawamu dhéwé kanggo ajiné paugerané."

Ananging Antiochus, amarga nganggep yèn dhèwèké dianggep remeh lan nganggep tembung-tembung mau minangka caci maki marang dhèwèké, ngyakinaké anak bungsu—sing isih ana—ora mung nganggo tembung nanging uga nganggo sumpah-sumpah agung yèn dhèwèké bakal ndadèkaké dhèwèké sugih lan bagya yèn dhèwèké mbatalaké paugeran bapaké, bakal nganggep dhèwèké kanca lan maringi kalungguhan pakurmatan. Nanging amarga pemuda iku ora nggatekake bab apa-apa, raja nyaur ibune lan ngajak dheweke supaya menehi pitutur marang putrane supaya nylametake nyawane. Sawise akeh ngajak, ibune sarujuk nyoba nyegah putrane. Kanthi nyedhaki lan ngolok-olok penyiksa sing kejem, ibune ngendika kaya ngene ing basa ibune:

Anakku! Welasi aku, sing ngandhut kowe ing weteng sangang wulan, nyusoni kowe telung taun, ngopeni, nggedhekake, lan maringi pendhidhikan. Aku nyuwun marang kowe, anakku, delengen langit lan bumi, lan nalika weruh kabeh sing ana ing kono, mangertosi manawa Gusti Allah nggawe kabeh saka ora ana, lan manungsa uga kawangun kanthi cara sing padha. Aja wedi marang pembunuh iki, nanging dadi pantes tumrap sedulurmu lan nampa pati, supaya kanthi sih-rahmaté Gusti aku bisa kumpul manèh karo kowe lan sedulurmu.

Nalika dhèwèké isih ngomong, pemuda kuwi kandha:

– Apa sing kokarepake? Aku ora nggatekake dhawuhe raja, nanging manut marang hukum sing diwenehake marang leluhur kita lumantar Musa. Kowe, panyulut kabecikan ala marang wong Yahudi, ora bakal lolos saka tangané Gusti Allah: kita nandhang sangsara amarga dosa kita dhéwé. Yen, kanggo piwulang lan paukuman kita, Gusti sing urip wis nesu marang kita sawatara wektu, Panjenengané bakal manèh paring welas asih marang para abdi-abdi-Nya; nanging kowe, sing paling jahat lan kriminal saka kabèh manungsa, aja nganti gumedhe tanpa guna, kebak pangarep-arep palsu yèn kowe bakal ngangkat tangan marang para abdi-Nya; amarga kowe durung lolos saka paukumané Gusti Allah sing Maha Kuwasa lan Maha Wicaksana. Sedulur-sedulur kita, sawise nandhang sangsara sing sithik, wis nampa gesang langgeng, dene kowe, miturut paugeran Gusti Allah, bakal nampa paukuman sing pantes amarga kesombonganmu. Kanggo aku, kaya sedulurku, aku nyerahake nyawa lan badan demi hukum para leluhur kita, nyuwun marang Gusti supaya enggal paring welas asih marang umat, lan supaya lumantar sangsara lan paukuman kowe padha ngakoni manawa Panjenengané piyambak iku Gusti, lan supaya murka Sang Maha Kuwasa—sing wis adoh lumantar kanthi adil marang kabèh keturunan kita—mandheg marang aku lan sedulurku.

Banjur raja sing nesu banget ngukum dheweke luwih kejem tinimbang liyane, nesu amarga ejekan. Mula dheweke uga mati kanthi suci, sawise nyandhak kapitadosan sakabehe marang Gusti (2 Maccabees 7:2–40). Ndeleng kahanan iki, ibu sing pinaringan berkah—arané Solomonia—kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké amarga wis ngirim anak-anaké marang Gusti kanthi suci; ngadeg ing sacedhaké awaké, dhèwèké ngunggahaké tangané lan sawisé ndedonga kanthi luh anget lan kabungahan, nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah. Mangkono ibu iku seda bebarengan karo anak-anake, sawise padha nyawisake nyawane kanggo hukumé Gusti Allah Kang Maha Kuwasa[5385] .

Ndeleng getihe para abdi-abdi-Nya, Gusti nresnani umat Yahudi: Panjenengané ngangkat ing antarané wong-wong mau Yudas, sing asalé saka keturunan imam lan dikenal minangka Maccabeus. Kanthi kekuwatan militere, Yudas nindakake perlawanan gagah nglawan Antiochus sing jahat lan, sawisé menang, meksa para panglima mungsuh mundur. Banjur dhèwèké matèni kabèh wong sing wis nyembah berhala Hellenistik lan ngresiki Bait Suci saka berhala-berhala mau, kaya sing dicritakaké kanthi rinci ing Kitab-Kitab Maccabees.

Babagan Raja Antiochus, paukuman adil saka Gusti Allah nyerang dhèwèké nalika isih urip. Dhèwèké kena lara sing nggegirisi: ususé wiwit bosok lan kebak cacing, lan ambuné ora kena ditahan. Banjur, manut ramalan saka martir paling enom (2 Makabeus 7:34–35), Antiochus sing jahat kapeksa ngakoni kakuwasaning Gusti Allah sejati sing biyèn wis disumpahi, lan sawisé nganiaya wong-wong mau dhèwèké nyuwun marang

[5385] Kematiran para martir suci dumadi ing taun 166 SM.

Gusti. Nanging Gusti ora maringi welas asih marang wong sing ora tau maringi welas asih marang wong liya: Antiochus, amarga ora nuduhaké tobat sing tulus, nemoni pungkasan sing ngenes, sing nyurung saben wong mikiraké paugeran adilé Gusti Allah. Kabeh padha ngluhuraké Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, kaya déné Panjenengané saiki dipuji déning kabèh generasi lan bakal tansah dipuji salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 1:

Lantaran sangsara para wali sing nampa sangsara mau demi Panjenengan, mugi Panjenengan kersa kèluh, ya Gusti, lan nyembuhaké kabèh lara kita, ya Panjenengan sing tresna marang manungsa, dhuh kita ndedonga.

Kontakion, Nada 2:

O pitung pilaring kawicaksananing Gusti, lan pitung lentera kang bercabang-cabang saka pepadhanging kawuh, O para Makabe sing wicaksana, O para martir agung ing antawis para martir, ndedonga bebarengan marang Gusti kanggo kaslametaning sapa wae sing ngurmati panjenengan.

Penderitaan Para Martir Suci Leontinus, Attus, Alexander, Kindius, Minsifeus, Cyriacus, Mineus (Mineon), Catunus lan Eucleius

Dirilis tanggal 1 Agustus

Para martir suci iki urip nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian ing kutha Perga, Pamphylia, nalika Pamphylia dipimpin déning hegemon Flavian, lan kabèh asalé saka leluhur Kristen. Mineon iku tukang kayu, dene liyane padha petani. Kanthi tekad sing padha, kabeh padha nggawe putusan luhur lan nyawisake awake dhewe kanggo perjuangan martir. Mula, sawise ninggalake pakaryan saben dinane, padha lunga ing wengi menyang candhi Artemis[5386] lan ngrusak kabeh benda ibadah ing kono. Amarga iku, padha dicekel lan diinterogasi, sawisé kuwi dipukul tanpa welas asih nalika lukane dibakar nganggo geni; banjur, nganggo cakar wesi, dagingé disobek meh tekan balung, pundhaké dibakar nganggo lilin sing murub, lan mripaté dicungkil nganggo paku. Sawisé kabèh panyiksaan iki, wong-wong mau dibuwang menyang penjara ngendi, miturut dhawuh sang penyiksa, ora diwènèhi pangan utawa omben-omben. Banjur diparingaké marang kéwan galak supaya diserang, nanging para martir suci malah ngendhalèkaké kéwan-kéwan mau, nganti kabèh sing ana ing kono kebak rasa wedi lan padha njerit banter:

'Agung Gusti Kristiani!'

Sakwise kuwi langsung ana badai gedhe karo guntur lan kilat, lan udan tiba ing bumi bareng geni lan es udan. Ing wektu sing padha, krungu swara sing nelokake para wali, lan nalika padha krungu swara manis iku, atine kebak kabungahan gedhe. Banjur, miturut dhawuhe gubernur, sirahé dipotong nganggo pedhang[5387] . Mangkono kasyahidané rampung.

15 Agustus

2 Agustus (gaya lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti Santo Stefanus, Hieromartir Suci lan Paus Roma, sing ngalami martir tanggal 2 Agustus taun 257 nalika pamaréntahan Valerian.

[5386] Artemis utawa Diana, putri Zeus lan Leto, dipuja déning wong Yunani minangka dewi perawan, pelindung para dara lan wanita, uga minangka dewi rembulan. Dewi iki utamané dipuja ing kutha Éfeso, ing ngendi sawijining candhi megah dibangun kanggo ngajèni dhèwèké lan akèh wong saka kabèh penjuru Kakaisaran Romawi padha teka nyembah dhèwèké. Pemujaan marang dewi iki dipusataké ing manéka kapercayan pagan, lan akèh upacara lan ritual ora bermoral dilakokaké kanggo ngajèni dhèwèké.

[5387] Taun seda para martir suci iki ora dingerteni.

Ing dina sing padha, kita ngrayakake Pangeling-eling Kangso Basilius, kang manggon minangka biarawan ing Biara Spasokamennoye ing Pulo Kubensky ing Distrik Vologda.

Pindahan reliké Santo Stefanus, Martir Sepisan lan Diaken Agung

Diperangeti tanggal 2 Agustus

[5388]Sawisé Santo Stefanus, Diaken Agung, dipatèni nganggo watu déning wong Yahudi (Kisah Para Rasul 7:55–60), awaké sing mulya dibiarkan tanpa dikubur sedina semalam: dibiarkan kabuka supaya dipangan asu, kéwan galak, lan manuk; nanging ora ana sing nyentuh awaké, amarga Gusti ngreksa. Ing bengi kapindho, guru Torèt sing misuwur ing Yerusalem, Gamaliel[5389] , sing kasebut ing Kitab Karya Para Rasul (Kisah 5:34, 22:3), sing wiwit kapincut marang iman Kristus lan wis dadi kanca rahasia para Rasul suci, ngutus sawetara wong saleh kanggo njupuk awak martir pisanan tanpa ana sing weruh; nggawa mayit mau menyang tanahé, sing dijenengi Kfar Gamala manut jenengé sing nduwèni, ya iku tanahé Gamaliel; panggonané ana rong puluh stadia saka Yerusalem. Ing kono, Gamaliel maringi panguburan sing mulya marang mayité Santo Stefanus, kanthi nyelehaké ing guwa ing kuburané sing anyar. Banjur Nikodemus, 'pamimpin wong Yahudi', sing wis teka marang Yesus Kristus ing wayah bengi (Yohanes 3:1–2), seda nalika nangis ing kuburan Santo Stefanus; lan dhèwèké dikubur déning Gamaliel sing padha, cedhak kuburan martir kapisan. Sawisé kuwi, Gamaliel, , sawisé nampa baptisan suci bebarengan karo putrané Aviv lan sawisé urip kanthi takwa sawatara wektu ing iman Kristen, séda; loro-loroné dikubur ing guwa sing padha, jejere makamé Stephen lan Nicodemus.

Pirang-pirang taun sawisé, nalika para panganiaya—sing suwé nganiaya Gréja Allah—wis padha musna, lan jaman para raja Kristen wis rawuh sawisé Constantinus Agung mbalik iman—jaman tentrem lan taqwa ing saindenging papan— – banjur, lumantar wahyu ilahi, relik suci sing kinurmatan saka protomartir suci Stefanus lan saka para wong saleh sing dikubur bareng karo dheweke—Nikodemus, Gamaliel, lan Aviv—kapanggih.

Relik suci mau ditemokaké déning Lucian, presbiter kutha sing kasebut mau, sawisé nduwé panglihatan. Ing jam telu bengi antarané dina Kemis lan Jumuah, ana sawijining tuwa sing katon suci muncul marang Lucian ing pangimpen: dhuwuré jangkung, wernaé wis tuwa, duwé jambang dawa, nganggo sandhangan putih sing dihias nganggo gambar salib emas; Ing tangane sang tuwa iku nyekel tongkat emas. Kanthi tongkat kuwi dhèwèké nyentuh sisih presbiter, lan nyebut jenengé telung kaping:

'Lucian! Lucian, Lucian!'

Banjur dhèwèké miwiti ngandika:

'Mlaku menyang Yerusalem lan kandhaa marang Santo Yohanes, Uskup Agung: "Sak suwéné pira kita kudu tetep dikurung? Napa kowe ora mbebasake kita?" Amarga ing jaman pelayananmu sing suci pantes yèn kita diwenehi wahyu; mbukak, tanpa tundha, kuburan kita, ing ngendi relik kita dibiarkan, saiki kebasahan déning udan, saiki diinjak-injak déning wong-wong kafir. Aku ora kuwatir banget kanggo awakku dhéwé, nanging luwih kanggo para wali sing ana barengku, sing pantes nampa pakurmatan ageng; bukak relik sing wis dituduhaké marang kowe—supaya Gusti mbukak lawang welas asihé marang donya sing kapepet akèh bala.

Presbiter Lucian, kebak rasa wedi, takon marang wong sing wis muncul ing ngarepe:

'Sapa panjenengan, tuan? Lan sapa sing panjenengan maksud karo "wong-wong sing bareng panjenengan"?'

"Aku," wangsulane penampakan mau, "aku Gamaliel, pangasuh lan gurué Rasul Paulus; lan bareng aku ana Stefanus, Arkidiakon, sing diwutah watu nganti mati déning wong Yahudi lan imam-imam agung Yerusalem amarga pracaya marang Kristus: Awaké, sing dibuwang supaya dipangan asu, kéwan galak, lan manuk, tak jupuk ing wayah wengi, tak gawa sakabèhé menyang panggonan iki lan tak lebokaké ing guwaku ing kuburan sing wis tak siapké kanggo awaké dhéwé, kanthi pangajab supaya nampa nasib sing padha karo dhèwèké ing kabangkitan lan sih-rahmaté Gusti. Ing makam liya, ing guwa sing padha, ana Gusti Nikodemus, sing diwulang iman suci

---

[5388] Unit jarak sing padha karo kira-kira 690 fathom kita.

[5389] Gamaliel – sawijining guru Yahudi sing misuwur babagan Hukum, sing nyekel jabatan dhuwur ing Sanhedrin Yerusalem lan dihormati dening kabèh bangsa, nganti dijenengi 'kamulyaning Hukum'. Tradisi nyritakaké yèn dhèwèké, bebarengan karo putrané Aviv, dibaptis déning Rasul Petrus lan Rasul Yohanes.

dening Kristus Gusti piyambak lan (sawisé munggahé Gusti) nampa baptisan suci saka para Rasul; Nalika wong Yahudi padha mangertèni imané marang Kristus lan baptisé, padha nesu banget lan kepéngin matèni dhèwèké, kaya sing wis ditindakake marang Stefanus; nanging padha ora nindakake amarga ngajèni aku, awit Nikodemus iku sedulurku; Wong Yahudi nyopot jabatané lan nglampiraké bandha-bandhané dadi kagungan gréja; banjur, sawisé ngutuk dhèwèké, padha ngusir dhèwèké metu saka kutha kanthi isin lan akèh cacian: Aku banjur njupuk dhèwèké dadi tanggung jawabku lan ngopeni nganti seda; lan nalika dhèwèké seda, aku ngubur dhèwèké sacedhaké relik martir kapisan, Stefanus. Ing kono, ing makam katelu sing diukir ing témbok guwa, aku ngubur anakku sing tak tresnani, Aviv, sing seda nalika umur rong puluh taun, sawisé nampa baptisan suci bareng karo aku saka Para Rasul Kristus; aku ngaturaké wasiat supaya awakku uga dibaringaké ing kono nalika aku seda.

'Dadi, ing endi kita kudu nggoleki sampeyan?' pitakon presbiter.

'Golekna kita,' wangsulane Gamaliel, 'ing ngarepé kabèh pasamuwan ing sisih kidul, ing lapangan Delagavri (tegesé lapangané wong-wongé Gusti Allah).'

Kagèt tangi saka turu, presbiter mau matur nuwun marang Gusti Allah lan ndedonga kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus! Yen wahyu iki saka Panjenengan lan dudu samar-samar, mugi dhawuhna supaya diulang kaping telu.'

Lan Lucian wiwit nglakoni puasa, mung mangan roti garing, nganti dina Jumat sabanjure, nglampahi wektu kanggo ndedonga lan ora maringi weruh visi mau marang sapa-sapa.

Ing jam telu bengi ing dina Jumat sabanjure, Gamaliel muncul maneh marang presbiter Lucian, persis kaya sing ditindakake kaping pisan.

"Ngapa," pitakoné, "kowe nglirwakaké prentahku supaya lunga lan nyritakaké marang Uskup Agung Yohanes kabèh sing wis diandharaké marang kowe?"

"Ampunana kula, Gusti," wangsul presbiter, "kula ajrih langsung maring lan ngandharake sawisé wahyu kapisan, awit ajrih menawa kula bakal katon dadi tukang goroh; mulané kula ndedonga marang Gusti supaya Panjenengan kersa rawuh kaping pindho lan kaping telu, supados kula yakin menawa punika satya."

Gamaliel, ngulur tangané, kandha:

'Muga-muga tentrem kowe, presbiter; tentremna atimu!'

Lan katon kaya-kaya dhèwèké saya luntur saka pandelengan imam.

Banjur, nalika mbalèk marang dhèwèké manèh, dhèwèké kandha:

'Lucian! Kowe lagi mikir carane entuk lan ngenali relik-relik saka saben kita; mula delengen lan mangertèni apa sing dituduhaké marang kowe.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nggawa papat kranjang marang presbiter; telu katon saka emas, déné sing kaping papat saka pérak. Salah siji kranjang emas kuwi kebak kembang abang, sing kapindho kebak saffron sing wangi. Gamaliel nyelehake keranjang emas kapisan, kang isine kembang abang, ing sisih tengen presbiter, ngadap wetan; keranjang emas kapindho, kang isine kembang putih, diselehake ing sisih lor; lan keranjang katelu lan kaping papat diselehake bebarengan ing sisih kulon, ngadap keranjang kapisan sing ana ing sisih wetan.

"Apa tegese iki, Pak?" pitakon presbiter marang Gamaliel, sing lagi nuduhake keranjang-keranjang mau.

Panjenengané mangsuli:

"Iki kuburan kita, ing ngendi kita padha istirahat: mula, keranjang emas kapisan kang kembangé abang, sing dipasang ing wetan, iku kuburé Santo Stefanus, sing diwarnani getih martir amarga Kristus; keranjang emas liyané kang kembangé putih, sing ana ing lor, iku kuburé Nikodemus; sing katelu, uga ngemot kembang putih, kranjang emas sing ngadhepi kulon – iku kuburku; dene kranjang kaping papat, digawe saka perak lan kebak saffron sing wangi, sing ana ing jejere kuburku, iku kubure putraku Aviv, sing suci saka dosa ing badan lan jiwa wiwit ana ing kandungan ibune lan seda ing kasucian sing murni.

Sawisé tembung-tembung kuwi, Gamaliel sirna, lan keranjang-keranjang mau uga sirna.

Sawisé ndelok wahyu iki, presbiter matur nuwun marang Gusti Allah lan nambah puasa lan pandongan nganti dina Jumat katelu, ngarep-arep diparingi wahyu katelu. Lan manèh, ing wengi dina Jumat katelu, Gamaliel sing mulya lan suci mau muncul ing ngarep presbiter lan kandha kanthi ancaman:

'Ngapa kowe durung gelem njupuk tanggung jawab kanggo menyang marang uskup agung lan mbukak marang dhèwèké apa sing wis dituduhaké lan diomongaké marang kowe? Apa kowe ora weruh kekeringan lan

sedhih sing nguwasani ing sangisore langit? Kowe ora tumindak kanthi wicaksana. Apa ora ana wong suci ing ara-ara gersang, sing luwih unggul tinimbang kowe ing cara uripé, sing pantes nampa wahyu iki? Nanging kita, kanthi ngliwati wong-wong mau, kepengin kawangwang lumantar kowe. Mula, tangia, budhala lan kandhaa marang uskup agung supaya mbukak panggonan ing ngendi kita manggon lan ngedegake gréja ing kéné, supaya lumantar pandonga kita Gusti Allah paring welas asih marang umat-Nya."

Presbiter kuwi banjur tangi lan matur nuwun marang Gusti Allah, banjur budhal kesusu menyang Yerusalem, ing kana dhèwèké nyritakaké marang Uskup Agung Yohanes bab panglihatan sing wis kaping telu dideleng lan bab dhawuh sing wis ditampa. Uskup Agung Yohanes nangis kabungahan lan kandha:

'Mugi Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, sing kersa nampilake welas asih marang kita lumantar wahyu para wali: lan nalika kita dianggep pantes nemokake reliké, aku kudu nggawa reliké martir kapisan Stefanus menyang kutha iki, ing ngendi dhèwèké nglawan wong-wong Yahudi, ing ngendi dhèwèké weruh langit kabuka lan Kristus Gusti Allah ngadeg ing kamulyané (Kisah Para Rasul 7:1–60). 'Kowe, anakku,' pangandikane marang presbiter, 'menyang lapangan kuwi lan goleki panggonan ing ngendi para wali padha kapendem; sawise kowe nggali tekan kuburane, kabari aku.'

Presbiter kuwi, sawisé bali saka kutha menyang omahé, ngundang sawatara wong sing taat lan lunga bareng karo wong-wong mau menyang lapangan Delagavri. Ing tengah-tengah sawah iku ana bukit; mikir yèn relik para wali ana ing kono, dhèwèké arep nggali, nanging dhisik nglampahi kabèh wengi kanggo ndedonga ing bukit kuwi. Ing wengi kuwi uga, Santo Gamaliel muncul marang sawijining biksu sing aran Nugetius, sing manggon ing sacedhak panggonan kuwi, kandha:

'Mangga marang presbiter Lucian lan kandhaa supaya dhèwèké aja repot-repot nggali bukit kuwi, amarga kita ora ana ing kana; nanging dhèwèké kudu nggoleki kita ing semak belukar ing sisih kidul, amarga ing kana kita dikubur; Bab bukit kuwi, kita diselehake ing kana nalika digawa arep dikubur, lan ing kene, miturut adat kuna, wong-wong padha nangis kanggo kita; gundukan kuwi diadegake minangka pratandha tangisan sing kelakon marang kita."

[5390]Sawisé tangi, sang biksu mangkat miturut dhawuh lan nemoni presbiter Lucian ing gundukan sing wis kasebut mau, bebarengan karo akèh wong lanang; padha wis miwiti nggali; banjur sang biksu nyritakaké marang Lucian apa sing wis dideleng lan dirungokaké. Presbiter Lucian muji Gusti Allah, sing wis nampilaké saksi liya marang wahyu mau. Lan padha lumaku menyang ara-ara gersang, where , padha nemu watu sing ana tulisan Ibrani 'Heliil', tegesé 'abdi Gusti'; sawisé nggali sakupenge watu mau lan mindhahaké, padha nemu lawang guwa sing sempit. Sawisé mlebu guwa nganggo lilin, padha weruh peti mati sing diukir ing témbok, isiné relik para wali. Lawang guwa kuwi ngadap kidul; mula ing sisih tengen ing wetan ana kuburané Santo Stefanus, ing sisih lor ana kuburané Santo Nikodemus; déné ing sisih kulon, ngadap Santo Stefanus, ana kuburané Santo Gamaliel karo anaké, kaya sing wis kabukak marang presbiter mau ing pangliyané kanthi wujud keranjang. Presbiter langsung nglaporake panemuan relik suci mau marang Yohanes, Uskup Agung Yerusalem.

Uskup Agung, ngancani loro uskup sing kebeneran ana ing kono—Eleutherius saka Sebaste lan Eleutherius saka Yerikho—segera menyang panggonan ing ngendi relik kasebut ditemokake; sawisé mbabar lawang guwa, padha mlebu. Nalika padha mbukak peti jenazah martir utama sing suci, bumi langsung gempa, lan wong-wong sing wis urip saleh padha krungu swara malaékat nyanyi saka dhuwur: 'Kamulyan marang Gusti Allah ing swarga, lan tentrem ing bumi!' Bab wewangen sing metu saka relik suci iku ora ana sing tau ngrasakake sadurunge; wewangen sing ora bisa diterangake kuwi sumebar ing udara nganti sepuluh stadia, lan kabeh sing ana krasa kaya ana ing swarga. Akèh wong teka bareng karo uskup agung saka Yerusalem lan désa-désa sakupenge; ing antarané wong-wong mau ana akèh sing lara nandhang manéka rupa – wong wuta, wong lumpuh, sing kaserang lara jero lan setan, lan sing kebak borok lan luka; kabèh mau mari. Jumlah wong sing mari ana pitung puluh telu. Mangkono, sawisé njupuk relik papat wali Gusti Allah, padha nggawa munggah bukit kanthi nyanyi mazmur lan kidung suci liyane; wong-wong padha nyentuh relik mau lan nyium kanthi pangurmatan. Ora suwe sawisé kuwi, uskup agung ngedegaké gréja ing bukit kuwi minangka pakurmatan tumrap para wali sing anyar ditemokaké lan nyimpen relik Nikodemus, Gamaliel, lan Aviv ing njero gréja kuwi; déné relik Santo Stefanus

[5390] Panemuan relik-relik iki kelakon ing taun 415.

Sang Diaken Agung, piyambakipun kanthi khidmat mindhahaké menyang Yerusalem lan nyimpen ing gréja ing Gunung Sion sing suci.

Ing watara wektu sing padha, sawijining bangsawan, Senator Alexander, sing diiringi garwané Juliania, teka ing Yerusalem saka Konstantinopel kanggo nyembah ing panggonan-panggonan suci: sawisé nyekseni mujijat sing kelakon ing kuburane martir utama sing suci, Stefanus, Alexander mbangun gréja watu ing kutha mau minangka pangurmatan kanggo dhèwèké lan kanthi tulus nyuwun marang uskup supaya mindhah reliké Santo Stefanus menyang gréja kuwi; uskup mau, kapéncut karo panyuwunané sing tulus, banjur maringi ijin. Sawisé kuwi, Alexander lara parah ing Yerusalem lan nggawe wasiat sing disumpah marang garwané: supaya garwané nggawe relikwarium sing padha karo relikwarium Sang Martir Kapisan, lan nyelehké jenazahé ing kono jejere reliké Santo Stefanus. Sawisé nggawe wasiat kuwi, dhèwèké séda. Garwané nepaki pangajab pungkasan bojone: dhèwèké nggawe relikwarium sing padha karo relikwariumé Santo Stefanus, lan maringi bojone panguburan resmi ing sacedhaké relikwarium martir kapisan. Dheweke manggon ing Yerusalem cedhak gréja sing kasebut mau, ora gelem pisah saka bojone sing wis seda; dheweke pracaya yèn bojone urip kanggo Gusti Allah.

Amarga garwané Alexander isih enom, ayu, lan sugih, akèh bangsawan nyoba ngajak dhèwèké nikah manèh. Nanging dhèwèké, minangka wanita sing suci, ora nduwèni karep babar pisan kanggo nikah manèh: dhèwèké wis tekad tetep setya marang garwa kapisan, ngarep-arep bisa bareng karo dhèwèké ing Dina Kebangkitan nampa nasib sing padha sing wis disiapaké kanggo wong-wong sing bener (Matéus 25:34). Nalika salah siji pejabat bangsawan wiwit ngganggu dheweke tanpa kendhat, kepengin nikah karo dheweke, Juliana, sing kepengin uwal saka wong kuwi, ngrancang rencana kaya ngene: njupuk awak bojone lan bali menyang tanah kelairané ing Konstantinopel, sanajan wis wolung taun bojone seda. Dheweke nyuwun marang uskup agung supaya ora nglarang dheweke nggawa jenazah bojone; uskup agung nolak; banjur Juliana langsung nulis surat marang bapake sing manggon ing Konstantinopel, nyuwun supaya bapake dadi perantara marang kaisar kanggo ngetokake prentah supaya dheweke bisa tanpa alangan nggawa jenazah bojone lan teka ing Konstantinopel. Ora suwe ijin sing diarep-arep teka saka raja, sing banjur diparingake marang uskup agung. Sawise ndeleng layang saka raja, uskup agung ora bisa nolak maneh lan maringi berkah marang panyuwunan Juliana. Kanggo perané, sawisé mbukak lemah kanthi berkah ing panggonan loro relikwi—relikwi Santo Stefanus, Martir Sepisan, lan relikwi bojone, Alexander—dhèwèké njupuk relikwi sing isiné relik suci santo tinimbang bojone; mula Juliana tumindak kaya keliru, sanajan sejatine iku miturut kersané Gusti Allah lan panjaluké Martir Sepisan. Sawisé nyelehaké relikwi ing gerobak sing ditarik déning keledai, Juliana miwiti lelampahané. Wayah sonten nalika piyambakipun ninggalaké Yerusalem; lan ing wengi punika, ing dhuwur relikwi sing dipun gawa, swara malaékat kados ingkang kaping kalih ing swasana nyuwaraké puji-pujian marang Gusti Allah, déné ambuné wangi ingkang éndah sumebar saking relikwi, kados ambuné mirra ingkang dipun tuang akèh. Swara setan uga krungu, nalika padha njerit saka adoh:

'Celaka kita! Amarga Stefanus teka arep nggebuk kita.'

Para abdi Juliana, krungu kabèh mau, padha wedi lan kandha marang tuwané:

'Apa tegese iki, nyonyo, nganti kita krungu swara-swara macem-macem nyebut jeneng Stefanus? Apa kita ora nggawa peti suci Martir Sepisan Stefanus tinimbang peti suci sang pangeran kita Alexander?'

Dheweke mangsuli kanthi luh kabungahan:

'Tenang, anak-anakku; kabèh wis kelakon miturut kersané Gusti Allah lan abdi-Nya sing suci.'

Sawisé tekan kutha pesisir Ascalon, padha nemokake kapal sing arep menyang Konstantinopel; sawisé mbayar ongkos marang nahkoda, padha numpak kapal karo relik suci mau lan miwiti pelayaran. Nalika kapal wis ana ing tengah segara, muni prahara gedhe banget nganti kapal wiwit miring; kabèh padha wedi ndeleng ombak dhuwur; nanging banjur Sang Martir Sepisan Suci Stefanus muncul marang para pelaut lan kandha:

'Aku ana karo kowe – aja wedi!'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké dadi ora katon, lan langsung segara meneng, lan sisa pelayaran lumaku kanthi aman; nalika bengi ana cahya sumunar ing ndhuwur relik suci, ambu wangi kenceng metu saka wadah relik, lan kidungan malaékat krungu ing udara. Nalika padha mendarat ing Chalcedon, padha mutusaké manggon ing kana limang dina. Warga kutha padha krungu bab relik Santo Stefanus; padha mlayu menyang kapal, nggawa wong lara; lan kabèh wong lara ing kutha mau mari amarga rawuhé Martir Kapisan; setan-setan uga diusir saka wong-wong, lan nalika diusir padha njerit:

'Stephen, sing diwutah watu nganti mati déning wong Yahudi, wis teka lan nyiksa kita kanthi kejem lan ngusir kita ing endi-endi—ing daratan lan ing segara.'

Sawisé mangkat saka Chalcedon, kapal iku tekan Konstantinopel kanthi aman. Juliana sing taat marani bapaké lan nyritakaké kanthi rinci kabèh bab reliké Santo Stefanus, Archdiakon. Banjur, bebarengan karo bapaké, padha marani kaisar lan patriark lan nglaporaké bab sing padha marang wong-wong mau; lan kabèh padha kebak kabungahan gedhé. Patriark, bebarengan karo para rohaniawan lan kabèh wong, lunga menyang dermaga kanggo nyambut relik Martir Kapisan. Sawisé nggawa relikari metu saka kapal, padha nyelehaké ing kereta raja lan, kanthi iringan kidungan mazmur, nggawa mlebu kraton raja; kuwi dhawuhe raja. Ora bisa diitung pinten kaé mujijat sing kelakon nalika semana ing ngarsané relik suci; cekaké, kabèh wong, apa waé lara utawa penyakité sing tau nandhang, padha mari. Nalika arak-arakan resmi tekan 'Kandhange Constantine'[5391] , keledai sing nggawa kereta kraton karo relik mandheg; lan sanajan para abdi dalem nyekeli lan nyurung supaya maju, keledai-keledai kuwi ora bisa obah saka panggonané. Banjur salah siji keledai, sawisé diparingi kurnia bisa ngomong miturut dhawuh Gusti, kandha:

'Ngapa kowe padha nggebuki kita tanpa sebab? Ing kéné persis Pahlawan Sepi Sepi Saint Stephen kepéngin dimakamaké.'

Krungu kuwi, kabèh sing ana ing kono padha kaget lan ngeri banget, banjur padha ngluhuraké Gusti Allah. Sang raja langsung mréntah supaya ana gréja watu sing dibangun ing panggonan kuwi; ora suwé sawisé kuwi, gréja sing éndah dibangun kanthi asmané Santo Stefanus, Martir Kapisan lan Arkidiakon; lan relik suci panjenengané disimpen ing kono, minangka kamulyan lan puji marang Gusti kita lan Juruwilujeng Yesus Kristus, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci[5392] ; mugi pakurmatan lan kamulyan, ibadah lan panuwun diparingake marang Panjenengané déning kita para wong dosa, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing dumadiing dumadiing

ingkang kapisan dipun kalung ing swarga kalayan kalung kamenangan saking Panjenenganipun, ingkang mimpin para martir, ingkang kapisan nandhang sangsara lan nggawa kalung kamenangan para martir.

Pangantening Santo Basilius sing Begja, sing Adil lan Mujijat saka Moskow

Dipepering ing tanggal 2 Agustus

Basil sing berkah iki urip nalika pamaréntahan Tsar lan Pangeran Agung sing saleh, Yohanes Vasilievich[5393] , lan ing sangisoré pimpinan Sang Kinasihati Macarius, Metropolitan Moskow lan Kabèh Rusia. Asma bapakné Yakub, lan ibuné Anna. Liwat pandonga, dhèwèké diparingi déning Gusti, lan liwat iman, dhèwèké diparingaké marang wong-wong mau. Wiwit isih cilik, dhèwèké kebak katresnan marang Gusti lan wiwit urip manut dhawuh-dhawuhé. Nilar omahé bapak lan seduluré, Sang Basil sing Kabegjan, kanthi pangarep-arep berkah ing tembe, ngalihake bandha donyané dadi bandha rohani; amarga tinimbang bapak, dhèwèké éntuk mbuwang beban dosa, tinimbang ibu – kasucian, tinimbang sedulur lanang – kepinginan ngupaya Yerusalem swarga, lan tinimbang anak-anak – ambegan jero saka ati. Lan kanggo nggayuh kabèh iku, dhèwèké ngentèkaké awaké dhéwé kanthi manéka rupa tapa brata sing abot. Sang Sing Kasucèkaké kuwi mlarat banget nganti dhèwèké ora nduwé guwa cilik kanggo dhéwé, uga ora nganggo sandhangan ing awaké; dhèwèké tansah tanpa omah lan mlaku telanjang ing mangsa panas lan mangsa adhem, kedinginan ing adhemé mangsa adhem lan kaserang panas ing mangsa panas. Sanadyan tansah kapepet dening swara rame lan ribut, nanging amarga atiné bébas saka hawa napsu, dhèwèké tansah nglakoni urip minangka wong bodho suci demi Kristus. Dhèwèké ora ngucapaké sabda lan katon kaya wong kang ora nduwé karunia wicara, kanthi maksud nyumputaké kabecikané marang manungsa lan supaya mung Gusti Allah sing mangertèni. Nanging *'kutha sing ana ing pucuk gunung ora bisa disumputaké'* (Mat. 5:14). Amarga kasucianing uripé lan kasabarané sing ora goyah, kabaré dhèwèké tekan kupingé Tsar sing taat lan Pangeran Agung John Vasilyevich, Autokrat Kabèh Rusia, marang dhèwèké sing pinunjul Metropolitan Makarios nyritakaké uripé. Keduanya kagum banget marang kasabarané lan muji Gusti Allah amarga wis maringi wong suci kaya ngono ing jamané.

Mangkono, kanthi urip ing pakaryan lan kasabaran sing ajeg, nahan luwe lan ngelak, lan saben dina ngadhepi bebaya pati, sang Basil sing pinaringan berkah nglampahi uripé nganti pungkasan. Akhire dhèwèké lara lan nggleleng ing amben. Tsar sing saleh lan Pangeran Agung John Vasilyevich, panguwasa sakabèhé Rusia, sawisé krungu yèn sang wali bakal enggal kondur marang Gusti, rawuh marang dhèwèké bebarengan karo Tsarina sing taat lan Putri Agung Anastasia sarta para pangeran bangsawané, Yohanes lan Teodorus, kanggo sowan marang piyambakipun lan nampa berkahipun. Sing Kasucèkaké, nalika wis cedhak pati lan wis ing amben pati, kanthi ramalan ngendika marang Pangeran Teodorus:

'Kabeh sing kagunganing para leluhurmu bakal dadi duwemu, lan kowe bakal dadi ahli warise.'

Sawisé ngendika kuwi, Sang Singar-sambada nyerahaké nyawané marang Gusti Allah. Ambuné wangi saka awaké nggenepi kabèh kutha, lan akèh wong kutha padha teka ing panguburané. Pemandangan sing nyentuh ati katon. Tsar lan para pangeran padha ngusung badané Sing Kasucèkaké ing pundhaké menyang gréja suci; para uskup lan imam, bebarengan karo kabèh rohaniawan, padha nyanyèkaké mazmur lan kidung gréja minangka pangurmatan, déné wong-wong padha njerit karo luh, kandha:

'Sang Basil sing paling kabegjan! Mugi Panjenengan ndedonga kanthi khusyuk marang Kristus Gusti kita, nyuwun rahmat kanggo kutha Moskow kita lan kabeh kutha lan desa ing Rusia, kanggo Tsar kita sing tresna marang Kristus, Tsarina sing saleh, lan anak-anaké sing mulya, sarta dados panyengkuyung tentara Panjenenganipun ing kamenangan lan ngalahake mungsuh.'

[5393] Bapa Basil sing berkah lair ing taun-taun awal pamaréntahan Pangeran Agung John III saka Moskow (1462–1505) ing désa Elakhov, sing wektu kuwi dumunung cedhak Moskow, ing ngendi saiki ana dalan Elakhovskaya lan Basmannaya. Nalika umuré 16 taun, dhèwèké miwiti praktik askétis kabodhoan suci lan nyawisaké 72 taun kanggo kuwi. Dhèwèké dadi misuwur ing jaman pamaréntahan Ivan IV Vasilyevich si Jeblug, sing ngenalaké dhèwèké marang Metropolitan Makarii (1543–1564), sing ngajèni Sang Kabegjan kanthi dhuwur.

Nalika rawuh ing panguburan Sang Sing Suci, Tsar lan Tsarina ngucurake luh kabungahan lan kasangsaran—luh kabungahan amarga padha weruh ing seda sang wali pratandha kasampurnan lan kanonisasine ing antaraning para wali, lan luh kasangsaran amarga padha kelangan sawijining askétis sing gagah berani. Sanajan mangkono, akèh wong mari amarga nyentuh relik suci saka wong sing pinaringan berkah mau. Paduka Mulya Metropolitan Makarii, bebarengan karo Sinode Suci, sawisé nglantaraké mazmur lan kidung panguburan ing awak sang wali, ngubur panjenengané kanthi pakurmatan ing tanggal 2 Agustus 1552[5394] . Uripé suwéné 88 taun, 72 taun dienggo dadi wong bodho suci. Gusti ngluhuraké sing berkah mau kanthi mujijat sanajan sawisé seda, ing taun 1588. Kamulyan marang Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman.

Troparion, Nada 8:

Uripmu, Basil, tanpa cela, lan kasucianmu ora ternoda; kanggo katresnan Kristus kowe ngentekake awakmu liwat puasa lan jaga, liwat embun beku lan panas srengenge, liwat udan lan mega kang kebak udan; lan pasuryanmu sumunar kaya srengenge: lan saiki bangsa-bangsa Rusia padha teka marang kowe, para raja lan pangeran, lan kabeh wong, ngluhurake pangliyanmu sing suci. Mendoa marang Kristus Gusti kita, supaya Panjenengané nylametaké kita saka tawanan barbar lan prahara saudara, lan paring katentreman ing donya, lan welas asih ageng marang nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

Dipandu dening Rohé Gusti, sang Basilius sing pinunjul, panjenengan nyingkirké geger donya lan ngremehké sangsara urip iki; lan mbuwang sandhanganing kasunyataning manungsa, lan ngagem busana tanpa napsu; kowe mlayu saka jerat panguwasa donya sing licik, lan dadi wong asing ing tanahmu; lan milih kasugihan swarga tinimbang kasugihan donya, kowe diparingi mahkota kasabaran. Lan saiki, sang Basil sing pinunjul, ndedonga marang Kristus Gusti kita kanggo wong-wong sing ngurmati kenangan suci panjenengan, supaya kita bisa nyuwun marang panjenengan: Sugeng, sang Basil sing pinunjul.

16 Agustus

3 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina iki, pangasoan Bapa Kita Sing Kinurmatan Antonius wong Roma ing Novgorod ing taun 1147.

Para Bapa Kita Sing Kinurmatan Isaac, Dalmat lan Faustus

Dipepering ing tanggal 3 Agustus

Ingkang Kinurmatan Dalmat urip nalika pamaréntahan Theodosius Agung[5395] , ngabdi ing tentara[5396] , lan dipun ajeni sang dèwasa. Sawisé kuwi, sawise nilar kabèh bab donya kanggo Gusti Allah, dhèwèké ninggalaké bojoné lan anak-anaké[5397] ; mung nggawa anaké Faustus, dhèwèké lunga menyang Sang Mulya Isaac sing

---

[5394] Awaké Basil sing Kabungahan dikubur cedhak Gréja Tritunggal Suci ing Parit, ing ngendi ing taun 1554 Ivan si Jengkel mréntahaké pambangunan Katedral Intercession minangka pangeling-eling penaklukan Kazan, sing luwih kondhang minangka Gréja St Basil sing Kabungahan. Ing taun 1586, relikwi Sang Basil sing Kaberkahan wiwit nindakake akèh panyembuhan, lan ing taun sing padha, miturut dhawuh Tsar Theodore Ioannovich, sawijining gréja kang dipersembahaké kanggo dhèwèké dibangun ing dhuwuré makamé (saiki dadi kapel sisih Gréja Agung Santa Basil ing Katedral Intercession), Digawe relikwarium saka pérak, disepuh emas lan dihias nganggo mutiara lan watu permata, lan diprentahake yèn dhèwèké kudu dieling-eling saben tanggal 2 Agustus. Relik Sang Sing Suci isih ana ing kapel iki ing sangisore mezbah nganti saiki.

[5395] Teodosius Agung – Kaisar saka taun 379 nganti 395.

[5396] Ing Resimen Garda Kapindho, sing wektu kuwi dikenal minangka scholari.

[5397] Putri-putri.

nduwèni biara ing sacedhaké Konstantinopel; ing kono Sang Mulya Isaac nyukur rambuté dadi biksu lan loro-loroné urip manut kersané Gusti Allah , tansah nglakoni puasa ketat. Nalika Sang Isaac[5398] , sawisé yuswa wis tuwa banget, ngrasakaké yèn pati wis cedhak, dhèwèké nglumpukaké komunitas biara; sawisé maringi piwulang pungkasan, dhèwèké nunjuk Sang Dalmat dadi abbot panggantiné, lan saka jenengé biara kuwi banjur dikenal minangka Biara Dalmat[5399] . Sing Mulya Dalmat diangkat dadi imam dening Atticus, Patriark Konstantinopel[5400] . Panjenengané nglakoni urip kanthi pantang total lan sapisan, nalika Puasa Agung, ora mangan suwéné patang puluh dina[5401] ; lumantar puasa lan pandonga, Sing Mulya Dalmat ngalahaké kuwasa setan. Panjenengané uga perang nglawan para abdi setan sing katon – para bidah Nestorian, sing ngina Indungé Gusti Allah sing Paling Suci[5402] : Sang Dalmat sing Kinurmatan dadi asistèn aktif tumrap Para Bapa Suci ing Konsili Ekumenis Katelu, sing dianakaké ing jaman Kaisar Teodosius enom ing Éfèsus[5403] ; lumantar iki, Sang Dalmat sing Kinurmatan éntuk katresnané kaisar lan Para Bapa Suci, sing banjur ngangkat dhèwèké dadi arkhimandrit ing Biara Dalmat. Kanthi ngabdèkaké meh kabèh uripé kanggo ngabdi marang Gusti, ingkang kinurmatan Dalmat séda lumantar ing alam langgeng nalika yuswa sampun sepuh sanget[5404] . – Sing Mulya Faustus, kaya bapaké, iku wong askétis gedhé; dhèwèké ngetutaké paugeran monastik kanthi ketat, utamané puasa[5405] . Sawisé ngrampungaké uripé ing donya, dhèwèké pindhah menyang panggonan langgeng lan, ing urip langgeng, kalebu ing barisan para bapa sing mulya.

Kontakion, Nada 2:

Sumunar kaya lintang lumantar tapa brata, lan ngusir bidah lumantar pracaya, ayo padha muji dheweke nganggo kidungé Isak, lan bebarengan karo Dalmatus lan Faustus, minangka abdi Kristus, nyuwun marang Panjenengané kanggo kita kabèh.

Uripé Sang Kosmas sing mulya, eunuk pertapa

Dirilisaké tanggal 3 Agustus

Buku *Limonar*[5406] nyritakaké kisah ing ngisor iki babagan Cosmas sing kinurmatan déning Abba Basil, sawijining presbiter saka Biara Vikania.

[5398] Babagan urip sing taat marang Gusti lan semangat gedhé kanggo imané St. Isaac, sing ndadékaké dhèwèké wani nyalahké Raja Valens sing ora taat—sing dhèwèké wis prédhiksi bakal ambruk—lan babagan seda sing berkah, wis cukup kacathet ing tanggal 30 Mei; sapa waé sing kepéngin bisa maca ing kono.

[5399] St. Isaac seda ing taun 383.

[5400] Miturut sumber liya sing luwih bisa dipercaya, dhèwèké diangkat dadi abbot ing biara déning Patriark Nektarius (381–397), lan ora déning Atticus (408–425).

[5401] Lan banjur, sawisé dhahar, 43 dina sadurungé Rayemé Munggahé Kristus, piyambakipun tetep ing ékstasi lan sajrone wektu iku pinaringan wahyu ilahi; piyambakipun nerangaké panggonan persis ing ngendi telung sedulur saka biarané, sing rawuh ing pesta ing Gréja Maccabees, padha ngadeg, saéngga misuwur ing saindenging jagad. – Santo Proklus, Patriark (434–446), nalika Santo Dalmatus isih urip, muji dhèwèké banget ing layang marang Yohanes saka Antiokia.

[5402] Para sesat Nestorian ngaku yèn Perawan Maria sing Maha Suci ora pantes diarani Ibune Gusti Allah, amarga piyambakipun nglairaké dudu Gusti Allah, nanging mung manungsa, sing bebarengan karo piyambakipun—kajaba piyambakipun—Sabda Gusti Allah, sing langgeng kawit saka Rama, nyawiji; Yesus, manungsa sing lair saka Maria, mung dadi panggonané Keilahian lan piranti kaslametan kita; manungsa iki, lumantar inspirasi Roh Suci, dadi Kristus, yaiku sing diurapi, lan Sabda Gusti manggon karo dhèwèké ing persatuan moral utawa relatif sing istimewa. Sesat Nestorian dikutuk ing Konsili Ekumenis Katelu.

[5403] Sawise ngerti yen Ortodoksi kaancam kekerasan ing Konsili Efesus, Santo Dalmat, sing mimpin para abbot, biksu, lan umat Kristen sing setya marang Ortodoksi, lunga menyang kraton raja lan wani ngomong ing ngarepe kaisar kanggo mbela kabeneran; nanging nganti wektu kuwi dhèwèké durung nate ninggalake biara suwéné 48 taun, sanadyan sang maharaja wis nyuwun supaya dhèwèké metu, amarga kepéngin sang askétis agung iki mèlu ing pandonga bebarengan kanggo nyuwun slamet saka gempa bumi.

[5404] Tanggal pasti seda panjenengané ora dingertèni; mung bisa diomongaké yèn panjenengané isih urip nalika jamané St Proclus, Patriark Konstantinopel. St Demetrius saka Rostov nyatakake manawa, miturut riwayat sing durung diterbitake babagan Isaac, Dalmatus, lan Faustus, St Dalmatus seda tanggal 2 Agustus ing umur paling ora 90 taun, lan dikubur tanggal 3 Agustus nalika masa patriarkat Proklus, sawisé taun 434 lan kamungkinan watara taun 440.

[5405] Ora ana rincian babagan uripe sing isih ana.

'Nalika aku manggon ing Antiokia,' pangandikane presbiter, 'Abba Kosmas, sawijining eunukh saka Lavra[5407] ing Farana, teka saka Yerusalem marang Paduka Patriark Gregorius; piyambakipun punika wong asketis ingkang kenceng, panyengkuyung iman ingkang semangat, pangreksa dogma gréja ingkang teguh, lan sampurna mangertos Kitab Suci. Sawetara dina sawisé teka ing Antiokia, sang tuwa seda; Patriark mrentahaké supaya badané sing kinurmatan dikubur ing biarané dhéwé, ing ngendi ana uskup sing wis dikubur. Sawijining dina aku menyang makam sang resi suci kanggo ngurmati sésa jasmanine, lan ing kana aku weruh wong ngemis nyuwun sedekah marang wong-wong sing mlebu gréja. Nalika weruh aku, dhèwèké nyembah kaping telu ing ngarep makam lan, sawisé maca pandonga imam kanggo tentreming arwah sing wis seda, kandha marang aku:

'Sugeng tenan, Bapa Abba[5408] , sang resi sing panjenengan kubur ing kéné rong wulan kepungkur.'

'Kowe ngerti piye?' takonku.

Dheweke mangsuli:

Aku lumpuh rolas taun – aku ngomong sejatine, aku ora goroh – lan lumantar bapa sepuh iki Gusti paring panyembuhan marang aku. Nalika aku sedhih, dhèwèké teka lan nglipur aku, maringi aku panglipur. Aku ora bakal ndhelikake saka sampeyan mujijat liyane babagan dhèwèké: wiwit sampeyan ngubur dhèwèké, aku krungu dhèwèké kandha marang uskup saben bengi: 'Aja nyentuh aku, lan aja nyedhak aku, hai wong sesat; kowé mungsuh Gréja Katolik sing Suci.'

Sawisé krungu kuwi, aku menyang Patriark lan nyritakaké paguneman karo pengemis; ing wektu sing padha, aku nyuwun Patriark supaya njupuk awaké sang sepuh lan ngubur ing panggonan liya. Nanging Paduka Patriark mangsuli:

'Percayaa marang aku, anakku, manawa wong sesat iku ora bisa nglarani Santo Kosmas: kabeh sing kowe critakake kelakon supaya semangat bapak tuwa marang iman lan kabecikane ora kélangan saka kita – lan supaya kejahatan uskup mau kabuka, lan dhèwèké ora dihormati minangka wong Kristen Ortodoks.'

Presbiter Basilius sing padha uga nyritakaké crita liya babagan Sang Kosmas sing kinurmatan:

Aku lunga ndeleng dhèwèké ing biara, lan sang tuwa ngandhani bab dhèwèké, yèn tau ana pikiran sing muncul ing atiné—apa tegese tembungé Gusti marang para muridé: *"Nanging saiki, sapa waé sing nduwé kantong, muga njupuk; uga sing nduwé dompet; lan sapa waé sing durung nduwé, adol jubahé lan tuku pedhang*" (Lukas 22:36), lan wangsulané: *'Iku wis cukup'*, nalika padha kandha*, 'Iki ana loro pedhang'* (Lukas 22:38). Sang tuwa mikir tenanan tembung-tembung Gusti mau lan, sawise ora nemu kesimpulan, piyambakipun mangkat ing tengah dina menyang Pirga Lavra kanggo ndeleng Abba Theophilus, supaya nyuwun panjelasan. Ing dalan liwat ara-ara gersang, nalika dhèwèké nyedhak Kalamon, dhèwèké weruh ula ageng banget sing niyur mudhun saka Gunung Kalamon; ula kuwi gedhé banget nganti boboté ninggalaké tapak jero ing lemah, lan lengkungan awaké mbentuk busur-busur ageng; ula kuwi lagi nyabrang dalané sang tuwa. Nyadari menawa iki tipuané setan sing nyoba nggawe sang rahib nyerah saka niyaté, sang tuwa ngandhut pandonga lan tanpa wedi nerusaké lelampahané: dilindhungi déning kuwasa Gusti, dhèwèké liwat ing antarané gulungan awak ula tanpa tatu, kaya lumantar gapura. Sawisé tekan Abba Theodore, dhèwèké ngajokaké pitakon lan nampa wangsulan kaya ngéné:

'Loro piso nyimbolaké loro jinis urip sing takwa: tumindak utawa gawe, lan kontemplasi utawa nyilemé pikiran ing pandonga lan kontemplasi marang Gusti; sapa waé sing nduwèni loro kabecikan iki iku wong sing sampurna.'

[5406] *Limonar* (saka basa Yunani **limon** – padang suket, panggembalaan) iku sawijining karya hagiografi sing nyebar banget déning John Moschus, sawijining biksu Yunani (w. 622). Nalika lelungan liwat biara-biara ing Palestina, Suriah, Mesir, Siprus, Konstantinopel, lan Roma, Moschus nglumpukaké akèh crita babagan urip para askét Kristen, uga akèh pangandikane lan piwulang moralé; kabèh mau ditata ing *Limonar*-é. – Terjemahan basa Rusia saka *Limonar* sing dikenal yaiku: 1) dening Filaret, Uskup Agung Chernihiv, *Padang Suwarga Rohani* (Moskow, diterbitake taun 1848, 1850 lan 1853) lan 2) dening penerbit anonim: *Padang, utawa Taman Kembang* (Moskow, 1859).

[5407] 'Lavra' – saka basa Yunani, tegesé pérangan kutha; 'alley' – sacara khusus, barisan sel sing diatur ngubengi omahé abbot ing wangun lorong-lorong lan dipager pager utawa tembok. Para biksu ing lavra nglakoni urip ketransèn lan nyawisake awak kanggo praktik asetik, saben ana ing selé dhéwé, padha kumpul kanggo ibadah ing dina kapisan lan pungkasan minggu, nalika meneng ketat ing dina-dina liyané; urip ing lavra luwih abot tinimbang ing komunitas monastik liyane. Wiwit jaman biyen, istilah 'lavra' wis dianggo kanggo biara-biara gedhe lan wigati. Sepisanan muncul ing Mesir lan sabanjure ing Palestina. Saiki, jeneng 'lavra' mung dienggo ing Rusia minangka gelar pakurmatan.

[5408] Yaiku 'bapak'.

Kanggo crita babagan Cosmas sing Kinurmatan, Presbiter Basil nambahake ing ngisor iki:

'Sajrone sepuluh taun aku manggon ing Biara Faran bareng karo Cosmas sing kinurmatan, sing tak temoni ing wiwitan banget urip monastikku, dhèwèké tansah maringi piwulang marang aku liwat wacana sing diilhami déning Gusti sing diarani " "; sapisan, nalika ngrembug babagan kaslametan jiwa karo aku, dhèwèké nyitir sawijining kutipan saka tembungé Santo Athanasius Agung lan kandha:

'Saben kowe krungu utawa nemu ing buku ukara apa wae saka Santo Athanasius, yen kowe ora duwe kertas, tulisna ing sandhangmu.'

Mangkono pangurmatané Sang Kosmas marang para Bapa lan guru agung ing Gréja: bebarengan karo para bapa mau, sawisé ngrampungaké uripé sing takwa ing donya iki, dhèwèké nampa bagéan ing urip langgeng lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pinaringan kamulyan saiki lan salawas-lawase.

17 Agustus

4 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti para martir suci Eudokia, sing nandhang sangsara ing Persia ing sangisoré pamaréntahan Shapur, watara taun 362–364.

Ing dina sing padha, kita mengeti para martir suci Eleutherius, sing dadi juru kamar (cuvicularis) ing kraton Maximian lan, miturut dhawuhe, dipenggal sirahé amarga Kristus.

Pitu Para Pamuda Suci saka Éfeso

Diperangeti tanggal 4 Agustus

Sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Decius[5409] , Gréja Kristus dianiaya, lan akèh abdi Kristus—imam, pelayan gréja, lan umat sing setya—amarga wedi marang panganiaya sing tanpa welas asih, kapaksa ndhelik ing endi waé sing bisa. Nalika Decius, kang kobong karo kebencian marang wong Kristen, teka saka Kartago[5410] menyang Efesus[5411] , dhèwèké dhisik mréntahaké para warga ing sakupengé kéné supaya padha nglumpuk lan nyembah arca-arca. Kabut dening kesombongané, raja ngadegaké arca-arca ing tengah kutha lan nyiyapaké mezbah ing ngarepé; miturut dhawuhé, panguwasa kutha kudu dadi sing pisanan nyembah arca-arca mau, bebarengan karo raja dhéwé. Nalika kurban raya umum iki, lemah kebak getih lan udhara kebak ambu ora enak lan asap: akèh kéwan disembelih lan dibakar. Rong dina sawisé kuwi, sang raja maringi dhawuh supaya nglumpukaké kabèh wong Kristen lan meksa padha nyembah arca. Padha wiwit nggoleki wong Kristen ing endi-endi: digawa metu saka omahé lan guwané, dikumpulaké dadi siji kumpulan, lan digawa kanthi isin menyang alun-alun ing ngendi wong-wong sing nyembah arca wis padha kumpul. Sawetara pengikut Kristus, amarga kurang keteguhan rohani lan wedi marang sangsara sing bakal teka, padha mbalik saka iman lan nyembah berhala ing ngarepé kabèh wong. Kristen liyane, sing wis nyekseni utawa krungu bab tumindak kaya ngono saka sedulur iman, padha sedhih ing atine, nelangsa amarga wis murtad saka Kristus lan mlebu ing panyembahan berhala; dene wong-wong sing tetep iman lan kuwat rohani tanpa wedi ngadhepi panyiksaan lan, seda ing sangisore maneka weneh panyiksaan, kanthi gagah berani nyawisake nyawane kanggo Gustine. Ana akèh martir nganti getihé, mili saka tatu lan pecahé balungé, ngalir ing lemah kaya banyu; awaké para martir dibuwang kaya sampah ing pinggir dalan utawa digantung ing sakupeng tembok kutha, déné sirahé dipasang ing tiang khusus ing ngarep gapura kutha; Gagak, alap-alap, lan manuk karnivora liyane padha nglumpuk ing tembok lan mangan bangkete wong-wong sing mati amarga iman. Kanggo para wong Kristen sing ndhelik lan mlayu, iki dadi sumber

---

[5409] Decius – kaisar saka taun 249 nganti 251.

[5410] Karthago – sawijining kutha ing pesisir lor Afrika, sing maringi jeneng marang nagara Fenisia Kulon agung sing diadegaké, sing wis suwe dadi mungsuh Roma nganti dadi provinsi Romawi ing taun 146 SM.

[5411] Efeso – kutha utama ing Ionia ing Asia Cilik, cedhak muara Kali Caistrus – pusat kabèh perdagangan ing Timur Tengah ing jaman kuna. Kutha iki misuwur amarga Kuil Artemis – Diana.

sedhih banget amarga padha ora bisa nglumpukake lan ngubur mayit sedulure, sing dipangan manuk; padha ngangkat tangan marang langit, ndedonga marang Gusti kanthi isak tangis, supaya Panjenengané nylametaké Gréja saka sangsara kaya ngono.

Ing wektu kuwi ana pitu mudha ing Efesus; padha putrané pejabat kutha sing dihormati lan padha ngabdi ing tentara. Asmané kaya ing ngisor iki: Maximilian, Iamblichus, Martinian, John, EDionysius, , Exacustodian, lan Antoninus. Sanadyan ora kaiket dening ikatan getih, padha nyawiji ing paseduluran rohani—liwat pracaya lan katresnan Kristus; padha ndedonga lan puasa bebarengan, melu salib Kristus kanthi nglarani daging lan ngetutake kasucian kanthi ketat. Ndeleng panganiayaan sing terus-terusan lan paukuman mati sing kejem marang wong Kristen, para mudha suci kuwi sedhih banget ing atiné lan ora bisa nahan luh lan ambegan. – Nalika wong-wong pagan, bebarengan karo raja, arep nindakake pangorbanan, para mudha suci padha ngadhep mungsuh; sawisé mlebu gréja Kristen, padha sujud ing lemah ing ngarsané Gusti lan, sawisé nyawuraké bledug ing sirahé, padha ndedonga kanthi nangis marang Panjenengané. Tindakan kaya ngono ora luput saka perhatian sawatara wong (nalika semana, saben wong padha ngawasi tangga teparo kanggo ndeleng marang dewa apa sing disembah, lan sedulur ngiyanati sedulur, bapak ngiyanati anak, lan anak ngiyanati bapak; ora ana siji wae sing ndhelikake tangga teparo yen weruh padha sembah marang Kristus). Wong-wong mau langsung marani raja lan kandha:

'Duh Sang Prabu, mugi panjenengan slamet langgeng! Panjenengan ngundang wong Kristen saka adoh, ngajak padha ngaturake kurban, nanging wong-wong sing cedhak panjenengan nglirwakake wewenang karajan panjenengan lan, ora manut dhawuh panjenengan, padha nglanggar kuwi kanthi nyekel iman Kristen.'

Raja sing nesu pitakon sapa sing nolak prentahé. Para pengadu mangsuli:

'Maximilian, putrané gubernur kutha, lan enem mudha liyané, putrané warga bangsawan Éfeso; kabèh mau wis nyekel pangkat militer dhuwur.'

Raja langsung mréntahaké supaya padha dicekel, dibelenggu, lan digawa ngadhep dhèwèké. Para mudha suci kuwi ora suwé digawa ngadhep raja, mripaté isih teles karo luh lan sirahé kélangan bledug. Nalika ndelok wong-wong mau, sang penyiksa kandha:

'Ngapa kowe ora melu kita ing pesta kanggo ngurmati para dewa sing disembah sakabehing jagad? Saiki mangkat lan kaya wong liya, aturake kurban marang para dewa sing pantes ditampa.'

Santa Maximilian mangsuli:

'Kita pracaya marang Gusti Allah siji-sijine lan Raja Swarga, sing wis ngisi swarga lan bumi kanthi kamulyané, lan marang Panjenengané kita nyawisaké kurban rohani saka iman lan pandonga saben jam; nanging marang berhala-berhalamu, supaya ora ngotori nyawa kita, kita ora bakal nyawisaké kurban kang kebak kobongan kéwan, sing muni ambu ora enak lan asap.'

Sawisé mangsuli kaya ngono, raja mrentahaké supaya sabuk militèr para mudha—tandha pangkaté dhuwur—dicopot saka awaké:

"Kowe ora pantes," pangandikane, "ngladeni ing tentara raja, amarga kowe ora manut marang raja utawa para dewa."

Nanging, nalika ndeleng kaendahan lan enomé, raja welas asih marang wong-wong mau lan kandha:

'Bakal atina atos yen nglarani para mudha kaya ngene saiki; mula, para mudha gagah, aku paringi wektu kanggo merenung, supaya sawise eling kowe bisa nyembah marang dewa lan nylametake nyawamu.'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya ranténé dicopot lan supaya padha dibebasaké nganti wayahe teka, déné dhèwèké dhéwé lunga menyang kutha liya, arep bali menyang Éfésus.

Para mudha suci mau, manut piwulangé Kristus, migunakaké wektu sing diparingi déning raja kanggo nglakoni kabecikan: njupuk emas lan pérak saka omahé wong tuwané, banjur padha maringi marang wong mlarat kanthi rahasia lan terang-terangan. Ing wektu sing padha, padha rembugan ing antarané, kandha:

Ayo kita ninggalake kutha sawatara wektu, nganti raja bali; ayo padha menyang guwa gedhe sing ana ing gunung ing wetan kutha, lan ing kono, nalika meneng, kita bakal ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring kekuwatan kanggo kita nalika arep ngakoni Asma-Nya sing suci, supaya kita bisa, kanthi tanpa wedi ing ngarepe penyiksa, nampa sangsara kanthi tabah lan nampa saka Gusti kita Kristus mahkota kamulyan sing ora luntur sing wis disiapake kanggo para abdi-Nya sing setya.

Sawisé padha sarujuk bab iki, padha mangkat menyang gunung ing wetan sing dikenal minangka Okhlon, nggawa pirak sing cukup kanggo tuku panganan pirang-pirang dina. Sawisé tekan guwa ing gunung, padha

manggon ing kana suwéné wektu sing cukup suwe, tanpa kendhat memuji Gusti Allah lan ndedonga kanggo kaslametan nyawane. Tugas mlebu kutha kanggo tuku apa sing dibutuhake dipasrahake marang Santo Iamblichus, amarga dhèwèké sing paling enom. Santo Iamblichus, bocah sing wicaksana banget, ngganti sandhangan nganggo kain compang-camping sadurungé mangkat menyang kutha supaya ora ana sing kenal; saka dhuwit sing digawa, dhèwèké nyisihaké sawatara kanggo wong mlarat, lan nggunakake sisane kanggo tuku panganan. Ing salah siji kunjungan menyang kutha, Santo Iamblichus, , nalika nyamarkan jenenge, takon persis kapan sang raja bakal bali lan sepira cepet wektu bali kuwi. Sawisé wektu sing cukup lumaku, Santo Iamblichus, sing nyamar dadi pengemis, bali menyang kutha lan nyekseni dhéwé rawuhé raja sing wis bali saka lelampahané; dhèwèké uga krungu prentah raja sing diumumaké ing saindenging kutha, mréntahaké kabèh bupati kutha lan komandan militer supaya siyap nyembah arca-arca esok ésuk – raja kuwi pancèn wong pagan sing taat. Saliyane kuwi, Iamblichus krungu yèn sang raja wis mréntahaké supaya wong-wong sing biyèn dibebasaké sakedhap kuwi digoleki, supaya bebarengan karo warga liyané padha nyembah arca-arca ing ngarsané sang raja. Amarga wedi banget, Iamblichus nyekel roti cilik banjur kesusu menyang seduluré ing guwa; Ing kono dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis dideleng lan dirungokaké, lan uga ngandhani yèn dhèwèké wis digoleki kanggo nglakoni kurban. Kabar iki nggawe padha wedi banget: padha ambruk ing lemah karo nangis lan merintih, padha ndedonga marang Gusti Allah, nyerahaké dhiri marang pangayoman lan sih-rahmaté. Sawisé padha munggah saka pandonga, Santo Iamblichus nyiapaké panganan saka roti sithik sing digawa; wis bengi lan srengéngé arep tilem; padha lungguh, para mudha suci nguwatké awaké dhéwé nganggo panganan, ngentèni sangsara sing bakal teka. Sawisé padha rampung mangan panganan sing sithik, padha rembugan antarané wong-wong mau, nyengkuyung lan nguwatké siji lan sijiné supaya wani nampa sangsara kanggo Kristus. Ing sajroning rembugan kang nylametaké jiwa iku, padha wiwit kroso ngantuk: mripaté dadi abot amarga sedhih ing atiné. Nanging Gusti sing welas asih lan tresna, sing tansah ngopeni Gréja lan para abdi sing setya, maringi dhawuh marang pitu para mudha suci supaya padha ketiduran ing turu kang gaib lan luar biasa, kanthi karsa ing tembe mbukak mujijat agung lan mbuktekake marang wong-wong sing mangu marang tangi saka pati. Para wali kasebut klelep ing turu pati, nalika nyawane dijaga ing tanganing Gusti, lan badanipun tetep utuh lan ora rusak, kados namung turu.

Ing esuk, raja mrentahake supaya pitung priya bangsawan iku digoleki, lan sawisé golek tanpa asil, dhèwèké kandha marang para bangsawané:

Aku welas marang para mudha iki, amarga padha keturunan bangsawan lan ayu rupane; aku kira, amarga wedi marang murka kita, padha mlayu lan ndhelik ing endi wae, sanadyan ing welas asih kita, kita siap ngapura marang sing wis tobat lan bali maneh marang para dewa.'

Para bangsawan mangsuli:

Aja sedhih, Paduka Raja, amarga para mudha iki wis mbangkang marang Paduka lan para dewa: kita krungu yèn ora mung ora tobat, malah padha dadi luwih kejem lan ngina para dewa; sawisé padha mènèhi akèh emas lan pérak marang para gelandangan ing kutha, padha sirna tanpa tilas. Yen Panjenengan maringi idin, kita bisa nyaur wong tuwané para mudha suci mau lan kanthi siksa meksa supaya padha mbukak panggonané anak-anaké.

Tanpa tundha, raja mrentahake supaya wong tuwané para mudha suci diundang lan kandha marang wong-wong mau:

'Critakna marang aku, tanpa nahan apa-apa, ing ngendi anakmu sing wis nggawe isin marang kratonku? Ing panggonané, aku bakal mrentah supaya kowe dipatèni: amarga kowe wis maringi emas lan pérak marang wong-wong mau lan ngutus menyang panggonan supaya ora muncul ing ngarepku.'

Para wong tuwa mangsuli:

'Kula nyuwun welas asih Panjenengan, Prabu! Mirengna kula tanpa nesu: kula boten nduweni niat licik marang karajan Panjenengan, kula boten nate mbangkang dhawuh Panjenengan, lan kula tansah nyembelih kurban dhumateng para dewa – dene punapa sababipun Panjenengan ngancem kula kanthi pati? Yen anak-anak kita wis kesasar, iku dudu kita sing mulang bab iki; kita ora menehi emas utawa perak; dheweke njupuk kanthi rahasia lan, sawise mbageake marang wong mlarat, mlayu lan, miturut kabar sing tekan kita, saiki ndhelik ing guwa gedhe ing Gunung Okhlon. Wis pirang-pirang dina kepungkur, nanging dheweke isih durung bali: kita ora ngerti apa dheweke isih urip ing kana utawa ora.

Krungu mangkono, sang raja banjur ngeculake para wong tuwa mau, lan paring dhawuh supaya lawang guwa iku ditutup watu, kandha:

'Amarga padha ora tobat, ora bali marang para dewa, lan ora rawuh ing ngarsaning kula, mula wiwit saiki aja nganti padha weruh pasuryaning manungsa maneh, lan padha mati kaliren lan ngelak ing guwa sing ditutup watu.'

Raja lan wong-wong Éfésus padha mikir yèn para mudha kuwi isih urip, ora nyadari yèn wis padha pindhah menyang Gusti. Ing wektu lawang guwa kuwi lagi ditutup, loro panitera kraton, Theodore lan Rufinus—wong Kristen rahasia—nyathet ing loro lempeng timah sangsara pitu para mudha suci, uga nyantumake jeneng-jenenge; banjur padha nyelehake lempeng-lempeng mau ing kothak cilik saka tembaga lan nyelipake ing antaraning watu-watu sing dipasang ing lorong guwa: awit, miturut panemune, menawa Gusti rawuh maringi pangayoman marang para abdi sadurunge rawuhe sing kamulyan, lan guwa iku mbukak, lan jasad para wali ditemokake, mula saka cathetan kita, wong-wong bakal mangerteni jeneng lan pakaryane lan nyadari yèn jasad-jasad mau yaiku jasad para martir sing mati ing guwa sing wis disegel amarga ngakoni Kristus. Mangkono lawang guwa iku ditutup, lan ditempelake meterai.

Ora suwe sawisé kuwi, raja jahat Decius seda. Dhèwèké diganti akèh raja jahat liyané sing uga nganiaya Gréja Allah, nganti jaman para raja Kristen diwiwiti déning Konstantinus Agung. Ing jaman Raja Theodosius enom sing saleh[5412] , nalika wektu sing cukup suwé wis kliwat wiwit seda Konstantinus Agung, muncul para ahli bidah sing mbantah kebangkitan wong mati, sanadyan Gusti Yesus Kristus wis maringi marang Gréja Panjenengané piwulang sing cetha babagan iki, sing mbusak kabèh keraguan. Nanging akèh wong wiwit ragu; ora mung wong awam, nanging malah sawatara uskup dadi penganut bidah. Saka para bangsawan lan uskup sing kesasar menyang bidah – ing antarané kuwi, Uskup Theodore saka Aegina sing paling misuwur – muncul panganiayaan sengit marang umat Ortodoks. Sawetara wong sesat ngaku manawa manungsa ora bisa ngarep-arep ganjaran sawisé mati, amarga nalika mati ora mung badané nanging uga nyawané musna; nanging liyané tetep yakin manawa nyawa bakal nampa ganjarané, déné badané bakal bosok lan musna.

'Kepiye,' pitakoné, 'bisa tangi manèh badan-badan iki sawisé ewonan taun, nalika malah abuné ora ana?'

Mangkono pamanggihé para ahli bidah, kanthi ora takwa padha lali marang tembungé Kristus ing Injil: *'Sing mati bakal krungu swarané Putrané Allah, lan nalika padha krungu, padha bakal urip'* (Yohanes 5:25); padha uga lali marang apa sing katulis déning nabi Daniel: *'Akeh saka wong-wong sing turu ing bleduging bumi bakal tangi, saweneh kanggo gesang langgeng, lan saweneh kanggo isin lan pangremehan langgeng'* (Dan. 12:2), – lan tembungé nabi Yehezkiel, sing ngandika atas jenengé Gusti Allah: *'Liriku, Aku bakal mbukak kuburanmu lan ngeterake kowe metu, he umatku, saka kuburanmu'* (Ezek. 37:12). Sawise padha lali piwulang Kitab Suci iki, para ahli bidah nyebabake geger gedhe ing Gréja Allah. Padha marakake sedhih gedhe marang Raja Theodosius: dhèwèké ndedonga kanthi temen marang Gusti Allah, kanthi nglakoni puasa lan luh, supaya Panjenengané, Pangripta kabèh peparing, mberkahi Gréja Panjenengané saka bidah sing mbebayani iki. Gusti sing welas asih, sing ora kersa ana siji wae sing sirna nalika nyimpang saka kabeneran iman, mirengake pandonga raja lan ratapan nangis saka akèh wong pracaya, lan kanthi cetha nyingkapake misteri pangarep-arep tangi saka pati lan gesang langgeng. Kanthi tumindak Pangayomaning Gusti, kedadéan ing ngandhap punika. Ana sawijining priya aran Adolius, pangeran Gunung Ochlon—ing pundi para mudha ingkang tilem manggon ing guwa kang disegel—awit gadhah papan kosong ing gunung, piyambakipun kepéngin mbangun kandhang wedhus ing kono. Nalika mbangun iku, para buruh njupuk watu-watu sing wis ditumpuk ing lawang guwa; amarga ora ngerti menawa ana guwa ing jero gunung, padha nganggep watu-watu kuwi minangka bagéan alamiah saka gunung. Nalika padha ngukir watu lan nggawa menyang panggonan gawéan, padha mbukak lawang ing cangkang guwa sing bisa gampang dilalui wong. Ing wektu kuwi, Gusti kita Yesus Kristus, Gusti urip lan pati, sing tau nguripaké Lazarus sawisé patang dina (Yohanes 11:39, 43–44), nguripaké wong-wong sing wis turu pirang-pirang taun (watara rong atus) lan pitu para mudha suci: kanthi dhawuh ilahi, para martir suci diuripaké manèh, kaya tangi saka turu. Sawisé tangi, dhèwèké luwih dhisik ngaturaké puji esuk marang Gusti, banjur miturut kabiasaan padha ngucapaké salam siji lan sijiné. Kaya-kaya padha tangi saka turu bengi lumrah, amarga ora ana pratandha yèn wis dibangkitaké saka pati: sandhangané isih utuh, rupané ora owah sethithik – isih sumunar kasehatan lan kaéndahan; kabeh mau tanpa

[5412] Theodosius II – kaisar saka taun 408 nganti 450.

disengaja ndadekake para mudha suci pracaya yen dheweke mung turu bengi wingi lan saiki, esuk iki, tangi. Nalika padha rembugan, dheweke kelingan kanthi sedhih panganiayaan marang wong Kristen lan kasunyatan yen dheweke kudu menyang kutha miturut dhawuhe raja, sing wis mrentahake supaya padha nyembah arca-arca; padha yakin yèn Decius nggoleki wong-wong mau kanggo nyiksa. Padha ngadhep marang Santo Amvlichus, njaluk supaya nyritakaké manèh apa sing wis dirungokaké ing kutha. Santo Amvlichus mangsuli:

'Apa sing tak kandhakake marang kowe wingi, bakal tak kandhakake maneh dina iki: raja wis mrentahake kabeh warga supaya siyap kanggo kurban dina iki; dheweke uga wis mrentahake supaya kita digoleki, supaya kita bisa nyembah arca-arca bebarengan karo wong liya ing ngarsane; lan yen kita ora nindakake kuwi, dheweke bakal nyiksa kita.'

Banjur Santo Maksimilian ngendika marang kabèh wong:

Sedulur, ayo padha maju lan tanpa wedi ngadhepi Decius: nganti kapan kita arep lungguh kene kaya wong pengecut? Ayo padha maju lan, tanpa wedi, ngakoni ing ngarepe raja donya iki, Raja Swarga, Gusti Allah sejati, Gusti kita Yesus Kristus; lan kanggo kamulyaning Asma-ne sing suci, ayo padha nyawurake getih kita lan nyawisake nyawa kita; ayo padha ora wedi marang sing nyiksa utawa sangsara pati: kuwi ora bisa mbedhahake kita saka gesang langgeng, sing kita enteni lumantar iman kita marang Kristus Yesus. Kanggo kowe, sedulur Iamblichus, priksa supaya panganan disiapake kanggo kita ing wektu sing biyasa; gawa koin perak lan mlebu ing kutha; ing kana, tuku roti luwih akèh tinimbang wingi—kowe nggawa roti sithik banget wingi , lan saiki kita krasa luwe; golekna apa sing wis diprentahake Decius babagan kita lan bali sakcepete, supaya sawise wareg mangan kita bisa lunga saka kene kanthi kersa dhéwé lan nyerahake awak kanggo disiksa.

Saint Iamblichus njupuk koin pérak lan mangkat menyang kutha; isih esuk banget, lan subuh lagi sumunar.

Nalika metu saka guwa, Santo Iamblichus kaget ndeleng watu-watu; apa tegese iki, pikiré, kenapa watu-watu iki dipasang ing kéné? Wingi durung ana kéné. Sawisé mudhun saka gunung, dhèwèké mlaku kanthi was-was, wedi mlebu kutha, amarga bisa waé dhèwèké dikenal lan digawa ngadhepi raja. Nalika dhèwèké nyedhak lawang kutha, Santo Iamblichus kaget banget ndeleng Salib Suci ing lawang-lawang mau, sawijining karya seni sing éndah tenan. Lan ing endi waé dhèwèké ndelok, dhèwèké uga weruh bangunan-bangunan liya, omah-omah lan tembok-tembok kanthi kaget sing padha. Santa Iamblichus banjur menyang gapura liyane ing kutha kuwi lan ing kono, kanthi gumun, ndeleng gambar Salib Suci ing tembok; dhèwèké mlaku ngubengi kabèh gapura kutha lan ndeleng Salib Suci ing endi-endi. Amarga gumun banget, Santa Iamblichus meh edan. Mbalèk manèh menyang gapura kapisan, dhèwèké gumun: apa tegese iki? Wingi ora ana gambar Salib Suci ing endi waé kejaba sing disimpen sacara rahasia déning para wong pracaya, lan saiki padha dipajang kanthi terang-terangan ing gapura lan témbok kutha; apa pancèn aku weruh iki, utawa mung imajinasi? Apa aku ngimpi? Sawisé nglumpukaké pikiran, dhèwèké mlebu kutha. Sawisé mlaku sawatara adoh, Santo Iamblichus krungu akèh wong padha ngucapaké Asma Kristus. Dheweke kaget banget, mikir ing atiné: 'Wingi, ora ana siji waé sing wani ngucapaké Asma Kristus kanthi terang-terangan, nanging saiki aku krungu saka akèh wong; katoné iki dudu Éfeso, nanging kutha liya, amarga bangunané béda lan sandhangané wong-wongé uga béda banget.' Nerusaké lakuné, dhèwèké takon marang sawijining priya:

'Apa jeneng kutha iki?'

'Efesus,' wong iku mangsuli.

Saint Iamblichus ora precaya lan isih mikir: 'Ora ana sangsi aku wis tekan kutha liya; aku kudu tuku roti sakcepete lan buru-buru metu saka kutha iki, supaya aku ora kesasar tenan.' Nedhêk marang tukang roti, dhèwèké njupuk dhuwit pérak lan maringi marang tukang roti kanggo mbayar roti, banjur mandheg, ngentèni barang tuku lan dhuwit kembaliané. Dhuwit pérak kuwi gedhé banget lan ana tulisan lan gambar para raja kuna. Pedagang iku njupuk koin perak mau lan nuduhake marang wong liya; wong kuwi nyerahake marang wong katelu, banjur marang wong kaping papat; wong-wong liya sing ana ing kono uga padha maju; padha ndelok koin perak mau, kabeh padha gumun karo tuwa banget, lan nalika ndelok Saint Iamblichus padha bisik-bisik:

'Mesthi bocah iki wis nemokake bandha sing didhelikake ing jaman kuna.'

Sang Iamblichus, nalika mirsani padha bisik-bisik, dadi wedi, mikir yèn wong-wong mau wis ngenali dhèwèké lan arep nyekel dhèwèké kanggo digawa ngadhepi Raja Decius.

"Mangga," pangandikane, "tampani dhuwit perak iki: aku ora kepengin ganti."

Nanging wong-wong ing sacedhaké nyekel Santo Iamblichus lan, nyekel kenceng, kandha:

'Critakna saka endi kowe teka lan kepiye kowe nemokake harta karun para raja kuna; wenehana kita bagéan, lan kita ora bakal nglapurake kowe; nanging yen kowe nolak mbagi karo kita, kita bakal nyerahake kowe marang hakim.'

Krungu kuwi, Santo Iamblichus kaget lan bingung, banjur meneng bae. Wong-wong mau nerusake:

'Kowe ora bisa maneh nyimpen harta iki sacara rahasia—critakna ing endi panggonané, luwih becik kanthi sukarela sadurungé siksaan meksa kowe nglakoni.'

Santa Iamblichus ora ngerti apa sing kudu diomongake marang wong-wong mau lan meneng kaya wong bisu. Banjur wong-wong mau mbusak sabuké, dipasang ing gulu, lan dicekel ing tengah alun-alun pasar; kabar sumebar ing antarané wong-wong yèn bocah enom sing nemokake harta karun mau wis dicekel. Kerumunan gedhé nglumpuk ngubengi Santo Iamblichus; kabèh padha ndelok raié, kandha: 'Dhèwèké dudu wong kéné; kita durung tau ndelok dhèwèké sadurungé.' Santo Iamblichus, sanadyan kepéngin kandha yèn dhèwèké ora nemokaké harta karun, ora bisa ngucapaké sak tembung amarga kagèt banget; Dheweke ndelok wong-wong, nyoba golek wong sing dikenal utawa saka omahé – bapaké, ibuné, utawa abdi. Amarga ora ana siji-sijia sing ditemokaké lan dikenal, dhèwèké malah tambah gumun: wingi kabèh wong padha ngerti dhèwèké minangka anaké bangsawan, nanging dina iki ora mung ora ana sing ngenali, malah dhèwèké dhéwé ora bisa nemokaké sapa waé sing dikenal. Kabar angin sing nyebar ing saindenging kutha babagan ditangkepé Santo Iamblichus tekan marang gubernur kutha lan Uskup Stephen[5413] : miturut pangayomaning Gusti, loro-loroné padha kumpul wektu kuwi lan lagi ngobrol; loro-loroné mréntahaké supaya priya enom sing ditangkep bareng tukang pérak mau digawa ngadhep.

Ing dalan, Santo Iamblichus nyangka yèn dhèwèké digawa marang Raja Decius, lan dhèwèké ndelok kerumunan mau luwih teliti, ngarep-arep ketemu wong sing dhèwèké kenal, nanging kabèh pangarep-arepé sia-sia. Nalika dhèwèké digawa ngadhep panguwasa kutha lan uskup, padha njupuk koin pérak kuwi lan sawisé mriksa padha gumun, amarga koin kuwi asalé saka jaman para raja kuna banget. Banjur panguwasa kutha takon marang Santo Iamblichus:

'Ing endi bandha sing kowe temokake? Mesthi kowe njupuk dhuwit perak iki saka kana.'

'Aku ora ngerti apa-apa babagan harta karun,' wangsulane Santo Iamblichus, 'Aku mung ngerti yen iki tak tampa saka wong tuwaku lan ora beda karo dhuwit perak biasa sing digunakake ing kutha iki. Aku kaget lan bingung karo apa sing kedadeyan marang aku.'

"Sampeyan saka ngendi?" pitakon gubernur.

Wong suci mau mangsuli:

'Aku kira aku saka kutha iki.'

Gubernur mangsuli:

'Kowe anaké sapa? Apa ana wong ing kéné sing kenal kowe? Yèn ana, ayo padha teka lan dadi saksi kabeneran omonganmu, lan kita bakal mbebasaké kowe.'

Wali Iamblichus nyebut bapaké, ibuné, eyangé, sedulur lanang lan sedulur wadon liyané; ora ana siji waé sing kenal.

"Kowe goroh," sanggah gubernur, "kowe nyebut jeneng-jeneng aneh lan ora lumrah sing durung tau krungu."

Para mudha suci meneng bingung, sirahé menunduk, nalika sawatara wong sing ana ing kono kandha:

'Dheweke wong bodho suci.'

– 'Ora, dhèwèké mung pura-pura dadi wong suci supaya ora ana masalah,' wangsul wong-wong liyané.

Gubernur kanthi nesu wiwit ngancem Santo Iamblichus:

– Kepiye bisa kita pracaya marang kowe nalika kowe kandha yen kowe njupuk koin perak iki saka antarane sing digunakake wong tuwamu? Lha, koin iki nggawa gambar lan tulisan Raja Decius kuna, sing wis seda pirang-pirang taun kepungkur, lan koin iki ora ana persamaane babar pisan karo koin sing saiki edan. Apa pancen wong tuwamu wis tuwa banget nganti padha kelingan Raja Decius lan nduwé koin péraké? Kowe isih enom, durung ngancik telung puluh taun, nanging kowe nyoba ngapusi para sepuh lan wong wicaksana ing Éfeso

[5413] Miturut cathetan liya sing luwih bisa dipercaya, kedadeyan sing diterangake mau kelakon nalika pamaréntahan pendahulu Stephen, St. Memnon, sing dina rayane tanggal 16 Desember.

nganggo licikmu. Aku bakal nglebokake kowe ing penjara, maringi paukuman, lan ora bakal ngeculake kowe nganti kowe ngomong sejatine lan mbukak ing endi bandha sing wis kowe temokake disimpen.

Nalika gubernur lagi ngomong, Santo Iamblichus, ing siji sisih, wedi karo ancamane, lan ing sisih liyane, gumun krungu manawa Decius tau urip ing jaman biyen; banjur sujud ing dhengkul, dhèwèké kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan sadaya, wangsuli pitaken ingkang badhe kula ajokaken, lan kula piyambak badhe nyariosaken sedaya kanthi sukarela: apa Raja Decius wonten ing kutha, lan apa piyambakipun taksih gesang utawi boten?'

Uskup mangsuli:

'Saiki, anakku, ora ana raja sing jenenge Decius ing tanah iki; ing jaman biyen, ing jaman kuna, pancen ana raja kaya ngono; saiki sing mrentah yaiku Theodosius sing saleh.'

Banjur Santo Iamblichus kandha:

'Aku nyuwun tulung, kowe melu aku lan aku bakal nuduhake kanca-kancaku ing guwa ing Gunung Ochlon, lan kowe bakal weruh dhéwé yèn apa sing tak kandhakake iku bener.' Kita pancen mlayu saka Decius sawetara dina kepungkur, ninggalake panggonan iki lan ngungsi ing guwa kuwi; aku weruh Decius wingi nalika mlebu ing Ephesus, nanging saiki aku ora ngerti apa iki Ephesus utawa kutha liya.

Uskup kuwi, kesasar ing pikirane, kandha marang dhiri dhewe:

'Gusti Allah kepéngin mbukak sawijining rahasia lumantar pemuda iki.'

'Ayo padha lunga bareng karo dhèwèké,' pangandikane marang gubernur, 'lan kita bakal weruh: ana bab sing nggumunake bakal kelakon.'

Banjur, uskup lan panguwasa kutha padha tangi lan mangkat bareng karo pemuda iku, ditututi kabèh panguwasa kutha lan akèh wong. Nalika rombongan tekan gunung, Santo Iamblichus dadi sing sepisanan mlebu guwa, dene uskup, mèlu karo wong liya, nemokake ing lawang guwa, ing antarané loro watu, sawijining kothak cilik saka tembaga kang ana loro segel pérak; mbukak kothak iku ing ngarsané kabèh wong, uskup lan panguwasa kutha nemokaké loro lempeng timah ing jeroné, kang ing kono katulis manawa pitu para mudha suci – Maximilian, putrané panguwasa kutha, Iamblichus, Martinian, John, Dionysius, Exacustodian lan Antoninus – wis mlayu saka Raja Decius lan ngungsi ing guwa iki; miturut dhawuhe Decius, lawang guwa iku ditutup nganggo watu, lan para pemuda suci iku seda dadi martir kanggo Kristus ing jeroné. Sawisé maca iki, kabèh padha gumun lan kanthi banter memuji Gusti Allah.

Nalika mlebu guwa, padha nemoni para mudha suci padhang sumunar; pasuryané ngetokaké kabungahan lan sumunar kanthi padhanging sih rahmaté Gusti; uskup, gubernur, lan wong-wong padha sujud ing sikilé para mudha suci, muji Gusti sing wis maringi kalodhangan kanggo nyekseni mujijat agung kaya ngono. Para mudha suci mau nyritakake kabeh babagan awake dhewe lan babagan Decius – kepiye panganiayaan marang umat Kristen nalika pamarentahane. Langsung, uskup lan gubernur ngirim layang marang Raja Theodosius sing saleh, njaluk supaya ngutus wong-wong terhormat kanggo nyekseni mujijat sing diparingake Gusti sajrone pamarentahane:

'Amarga,' padha nulis, 'ing jaman kita Gusti wis paring pratandha lumantar tangi saka pati badané para mudha suci, pratandha tumrap tangi umum ing tembe—ora mung roh, nanging uga badan.'

Sawisé nampa kabar iki, Kaisar Theodosius kebak kabungahan lan, digandheng karo para bangsawan lan akèh wong, buru-buru lunga saka Konstantinopel menyang Efesus, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi upacara agung, cocog karo kalungguhané sing luhur. Uskup, gubernur, lan pejabat kutha liyane nuntun sang kaisar menyang guwa. Nalika Theodosius mlebu guwa lan weruh para mudha suci sing kaya malaikat, dhèwèké ambruk ing sikilé; banjur para mudha kuwi nguluraké tangané lan ngangkat dhèwèké saka lemah. Sawisé tangi, sang raja kanthi tresna nyawiji karo para mudha suci mau lan, nalika nyium wong-wong mau, ora bisa nahan luhé; banjur lungguh ing lemah ing ngarepé, dhèwèké ndelok wong-wong mau kanthi emosi sing jero lan muji Gusti Allah:

"Para tuan," pangandikane, "ing pasuryan panjenengan kula mirsani Sang Prabu piyambak lan Gusti kula Kristus, ingkang kaping pisan nguripake Lazarus saking kuburan: saiki Panjenengané wis nguripaké kowé kanthi sabda kang maha kuwasa, kanggo nerangaké kanthi cetha marang kita bab tangi saka pati sing bakal teka, nalika wong-wong sing ana ing kuburan, sawisé krungu swara Putrané Gusti Allah, bakal urip manèh lan metu saka kono ing kahanan kang ora rusak.

Santa Maximilian kandha marang raja:

'Wiwit saiki, kraton panjenengan, amarga keteguhan iman panjenengan, ora bakal goyah, lan Gusti Yesus Kristus, Putraning Gusti Allah kang Gesang (mat. 16:16), bakal ngreksa kraton panjenengan ing Asma Suci Panjenengan saka sakabehing kajahatan; pracayaa menawa, kanggo panjenengan, Gusti wis nguripake kita sadurunge dinane kebangkitan umum.'

Ing sawijining pacelathon sing lumayan dawa, para mudha suci mau nyritakake marang sang raja akèh bebener liya babagan kaslametan jiwa, déné sang raja, bebarengan karo uskup, para bangsawan, lan rakyat, ngrungokaké kanthi kabungahan rohani (pangripta kronik Yunani babagan prastawa gréja, Nikephoros Kallistos, nambahaké yèn sajrone seminggu kabèh sang raja mangan bebarengan karo wong-wong mau saben dina lan ngladèni wong-wong mau). Sawisé paguneman kuwi, para mudha suci mau, ing ngarsané kabèh wong sing remen nyawang, manèh padha nundhuk sirahé marang lemah lan, miturut dhawuhé Gusti, padha klelep ing turu pati. Sang raja nangis kenceng banget amarga sedhih, lan kabèh sing ana ing kono ora bisa nahan eluh.

Raja mrentahake supaya digawé pitu makam saka pérak lan emas kanggo nyimpen awak para mudha suci. Ing wengi kuwi uga, padha muncul marang raja ing ngimpi, ngandhani supaya ora ngganggu, nanging dibiarkan padha istirahat ing lemah, kaya biyèn padha istirahat. Ing panggonan pangaso para mudha suci, akèh para wali padha nglumpuk; padha ngrayakaké pésta kang mulya lan ngajèni para martir suci kanthi pangurmatan sing pantes. Raja, ing sisihé, maringi sedekah sing akèh marang wong mlarat lan mbutuhaké ing tanah kuwi, mbebasaké wong-wong sing dipenjara, banjur bali kanthi kabungahan menyang Konstantinopel, ngluhuraké Kristus Gusti Allah kita; marang Panjenengané, saka kita wong dosa, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amén[5414] .

Troparion, Nada 4:

O mujijat ageng iman, ing guwa kados kraton, pitung para mudha suci manggon lan seda tanpa bosok; sawisé pirang-pirang taun padha tangi kados saka turu, minangka pratandha kabangkitan kabèh manungsa. Lumantar pandonga-pandonga mau, ya Kristus Gusti kita, mugi Panjenengan paring welas asih dhumateng kita.

Kontakion, Nada 4:

Amarga padha ngremehake bab-bab sing fana ing donya iki lan nampa ganjaran sing langgeng, padha seda nanging tetep bebas saka kebusukan; mulane, sawisé pirang-pirang taun, padha tangi, sawise ngendhegake kabèh ketidakpercayaan sing galak: lan nalika kita padha muji-muji mau dina iki, ayo padha nyanyi marang Kristus.

18 Agustus

5 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti para martir suci: Cantidius lan Cantidiana, sing dipatèni nganggo watu ing Mesir, lan Sivel, sing dipatèni nganggo panah ing Mesir.

Ing dina iki kita mengeti sang suci lan bener Nonna, ibu saka Santo
Gregorius Teologos.

[5414] Crita mujijat iki didhukung dening bukti otentisitas sing kuwat banget lan ora bisa dibantah: saksi modhèren saka kedadeyan iki, St John Kolov (abad kaping 5), nyebutake ing riwayat Paissius Agung; panulis Siria lan Uskup Ortodoks Sarug (ing Mesopotamia), Yakobus, ninggalake cathetan babagan kedadeyan iki; crita iki wis dingerteni liwat terjemahan déning Gregory of Tours (w. 594). Maronit Siria, sing misah saka Gréja Ortodoks ing abad kaping 7, ngajèni Para Enom Suci ing liturgié; padha kalebu ing kalènder Étiopia lan martirologium Romawi kuna; Crita mau wis dingertèni Muhammad lan akèh panulis Arab. Gua para mudha kuwi isih dituduhaké cedhak Ephesus, ing lereng Gunung Prion. Cathetan pungkasan bab relik-relik mau asalé saka abad kaping 12, nalika relik-relik mau dideleng déning peziarah panggonan suci, Hegumen Daniel. Nasib sabanjuré relik-relik sing kinurmatan kuwi ora dingertèni.

Urip lan Kemartiran Santo Pontius

Diperangeti tanggal 5 Agustus

Sapa sing bisa pracaya kajaba Gusti narik dheweke marang Panjenengané? Sapa sing bisa nindakake kabungahan kajaba Gusti mbantu dheweke? Sapa sing bisa dianggep pantes nampa mahkota martir kajaba Kristus maringi? 'Lan aku, sanadyan ora pantes,' kandha Valerius, pangarang riwayat iki, sing dibesarké lan sinau bareng karo martir suci Pontius, 'ora nampa sih rahmat kaya ngono supaya bisa mati kanggo Kristus bareng karo dhèwèké, nanging amarga pakaryané lan pangorbanané aku ngarep-arep rahmat saka Gusti.' Kabeh sing tak kandhakake bab dheweke – aku nyuwun marang Kristus lan Malaikat-malaikaté supaya dadi saksi – wis tak deleng kanthi mripatku dhéwé, tak rungokaké kanthi kupingku dhéwé, lan malah tak alami bebarengan karo dheweke. Mulane, kowe uga kudu pracaya marang cathetan sing sejati lan setya iki, lan amarga pracayamu kowe bakal nampa ganjaran saka Gusti Allah bebarengan karo martir suci mau ing dina kebangkitaning wong mati.

Ing Roma, ing taun[5415] , manggon senayan mulya Marcus; piyambakipun botên gadhah anak, ingkang nyebabaké sanget sedhih dhumateng piyambakipun lan garwanipun Julia. Ing taun kaping rong puluh loro sawise manten, kanthi kabungahan gedhe, Julia nyadari yen dheweke lagi ngandhut; ing wulan kaping lima kehamilan, nalika ngunjungi candhi-candhi pagan karo bojone – amarga kabeh padha pagan – dheweke tekan candhi Diya sing diarani 'Agung'. Ing kono, Julia ndeleng imam sing nganggo karangan kembang ing sirahé lagi nindakake kurban ing ngarep arca; ujug-ujug imam kuwi katajub banget lan mbusak karangan kembang saka sirahé banjur ngremuké dadi pecahan-pecahan, karo nangis lan njerit:

'Wadon iki ngandhut ing kandhutane wong sing bakal ngratakake candhi agung iki lan ngrusak dewa-dewane!'

Imam sing bingung kuwi mbaleni tembung-tembung mau kaping pirang-pirang kanthi swara banter, nganti nggawe wedi marang kabèh sing ana ing kono, utamané marang Markus lan Yulia; padha gemeter, banjur mlayu saka candhi menyang omahé sing ana cedhak candhi. Njupuk watu, Yulia nggebuk weteng lan sisih awaké dhéwé, karo njerit:

'Oh, muga-muga aku ora ngandhut wong sing bakal ngrusak candhi lan nyebabake para dewa remuk; luwih becik aku mati bareng karo dheweke tinimbang nglairake dheweke!'

Nalika wayahe teka, dhèwèké nglairaké bayi sing séhat wal'afiat, sanadyan kabèh wong padha nyangka yèn bayi kuwi bakal lair mati amarga kelingan pukulan keras nganggo watu sing ditindakake ibuné dhéwé marang awaké dhéwé. Julia kepéngin matèni bayi anyar kuwi, nanging bapaké nolak, kandha:

'Yen Diius kersa, piyambakipun bakal mbales dendam marang mungsuhipun dhéwé; kita, ing sisih kita, ora bakal dadi pembunuh anak kita dhéwé.'

Mula bocah iku diparingi urip lan dijenengi Pontius. Nalika putrané wis gedhé, wong tuwané ngutus dhèwèké menyang sekolah lan ora tau nggawa dhèwèké menyang candhi. Anak lanang iku, nanging, ora mung tuwuh umuré nanging uga tuwuh kawicaksanané: sanajan isih enom dhèwèké wis pantes diarani filsuf; ing wektu sing padha, dhèwèké uga pinter ing pirang-pirang ilmu liya, amarga nduwèni memori sing apik lan akèh maca; ing upayane ngupaya kawruh sejati, Pontius ngluwihi kabèh kanca-kancané.

Ing sawijining esuk, nalika dhèwèké arep menyang guruné, dhèwèké kebeneran liwat omahé wong Kristen pas para umat sing setya karo Paus Pontianus[5416] padha nyanyi kidung esuk. Ngrungokake kanthi teliti, Pontian bisa mangerteni tembung-tembungé: *'Gusti Allah kita ana ing swarga; Panjenengané nindakake apa waé sing karsa. Nanging berhala-berhalané iku pérak lan emas, gaweané tangan manungsa. Padha duwé cangkem, nanging ora bisa ngomong; padha duwé mripat, nanging ora bisa ndeleng; padha duwé kuping, nanging ora bisa krungu; padha nduwé irung nanging ora bisa ambu; padha nduwé tangan nanging ora bisa ngrasa; padha nduwé sikil nanging ora bisa mlaku; lan ora ngetokaké swara saka tenggorokane. Muga-muga wong sing gawé kuwi padha kaya kuwi, lan kabèh sing precaya marang kuwi"* (Mazmur 113:11–16).

Mandheg, dhèwèké nglegakaké ambegan lan nemokaké dhèwèké lagi merenung makna tembung-tembung mau; banjur, kapengaruh déning sih rahmaté Roh Suci, Pontius nangis lan, ngangkat tangané dhuwur, muni:

[5415] Delengen ing ngisor iki uripé St Favius

[5416] St Pontianus – Paus ing Roma, 230–235

'Duh Gusti, marang Panjenenganing pituwas puji saiki tak rungokake, paringana aku bisa mangertosi Panjenengan!'

Banjur dhèwèké nyedhak lawang omah lan miwiti ngetok kanthi tekun. Wong-wong sing ndelok saka jendhela ing ndhuwur kandha marang imam:

'Ana bocah enom sing ngetok lawang.'

Bapaké, sing wis ngerti kabèh lumantar wahyu Roh Suci, kandha:

'Mlaku lan mbukak lawang kanggo dheweke, supaya dheweke bisa mlebu marang kita, *"awit kaya ngono iku kratoné Gusti Allah"* (Lukas 18:16).'

Anak lanang sing jujur mau mlebu omah mung karo kancane lan kanca saksekolah, Valerius, sing mengko nulis riwayat Santo Pontius; dhèwèké ninggalaké abdi-abdiné ing njaba dalan. Sawisé mlebu kamar lan weruh yèn ana ibadah ilahi, bocah iku mundur menyang pojok, ing kono dhèwèké tetep nganti ibadah rampung, ngrungokaké kanthi tliti lan atiné krasa émosi. Banjur dhèwèké nyedhak marang Paus suci lan, kanthi nangis, nyuwun ing sikilé, kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, bapa, terangna tegesing tembung ingkang panjenengan wau nyanyèkaké – arca-arca bangsa kafir wuta lan budeg; boten gadhah pangraos ambu lan boten saged ngrasakaké nganggo tangan; kula kaget sanget déning ukara: *"Mugi ingkang damel arca-arca mau lan sedaya ingkang nyandhak pangarep-arep dhumateng arca-arca mau padha kados arca-arca mau*."'

Paus kanthi tresna narik Pontius cedhak lan ngendika:

'Aku weruh, anakku, Gusti wis padhangaké atimu, nganti atimu kangen marang Panjenengané. Pikirna lan renungna: apa ora kabèh arca digawe saka emas, pérak, tembaga, utawa bahan liya? Sapa sing ora ngerti yèn arca watu dipahat saka gunung, banjur dipasang ing tiang lan digawa saka kana kanggo didol ing pasar? Apa arca-arca iki, sing digawé saka lemah, sing ing tembe bakal rusak lan bali menyang lemah, bisa dadi déwa? Nanging Gusti kita, sing kita pracaya, ana ing swarga, lan Panjenengané mung bisa dideleng nganggo mripat atiné, ora nganggo mripat daging, lan mung bisa dikenal lumantar pracaya.

Kanggo iki, Pontius sing pinaringan berkah mangsuli:

Bapak lan Gusti, panjenengan sampurna ngendika: sapa ta sing ora weruh yèn arca-arca kuwi tanpa nyawa lan ora obah, lan yèn kuwi ora mung ngisi pasar, Capitol lan candhi, nanging uga kabèh dalan: akèh banget nganti ora bisa kaétung; Padha ana ing wujud sing manéka warna lan digawé nganggo kaahlian paling dhuwur sing bisa digayuh pikiran manungsa. Sapa maneh sing ora weruh yèn arca-arca kuwi dipasang ing panggonané nganggo wesi utawa timah, supaya ora ambruk dadi rusak? Uga wis misuwur yèn maling lan perampok kerep nyolong arca emas lan pérak; lan piye bisa ng nglindhungi wong saka ala nalika arca-arca kuwi dhéwé butuh dilindhungi saka wong supaya ora ana sing nyolong?

Santo Pontian kagum marang kawicaksanan bocah iku lan, nyekel tangane, kepengin njaluk supaya bocah iku lungguh ing jejere dheweke, nanging Pontius sing pinaringan berkah kandha:

'Yen kita ora wani lungguh karo guru-guru kita sing mulang bab-bab sing sepele, kepiye aku bisa lungguh karo bapak sing, tinimbang dalan sing salah, nuduhake dalan kabeneran, lan tinimbang pepeteng, padhang?'

Paus mangsuli:

'Gusti kita lan Guru kita, Yesus Kristus, wis maringi kita prentah iki, supaya kita kabeh dadi siji ing Panjenengané (deleng Yohanes 15:4–5) lan supaya padha mulang siji lan sijiné bab kabecikan.'

Banjur bapakku takon marang para mudha sing pinaringan berkah:

'Apa kowe duwe wong tuwa?'

'Wis setaun maneh,' wangsul Pontius, 'sewisé ibuku seda; mung bapakku sing isih urip, saiki wis tuwa banget, lan aku siji-sijiné sing maringi panglipur.'

"Apa dhèwèké Kristen utawa pègèn?" pitakon Paus.

'Bapakku, kaya umume wong, iku penganut pagan sing semangat,' wangsul Pontius.

"Gusti Allah, sing wis maringi padhang marang kowe tanpa piwulang saka manungsa," pangandikane Paus, "muga-muga uga maringi padhang marang bapakmu, supaya sing nglairaké kowe ing donya fana iki lumantar kowe bisa mangertèni urip langgeng. Lan kowe, anakku, rungokna pituturku: pracaya marang Kristus lan nampa Baptisan Suci, sing nylametaké saka sangsara langgeng."

Kanthi tembung-tembung kaya ngono Paus mulang Pontius watara telung jam, nerangake marang dhèwèké doktrin Karajaning Gusti Allah; sawisé mreni dhèwèké lan nom-noman Valerius sing teka bareng dhèwèké, lan kanthi mangkono wis nyiapake supaya nampa Baptisan Suci, dhèwèké banjur ngutus loro-loroné lunga kanthi tentrem. Padha metu lan kaya wedhus cilik sing ninggalake padang gembalaan ijo royo-royo, padha bungah amarga wis nemokake kaslametan kanggo nyawane. Wiwit wektu kuwi, saben dina padha teka marang wong suci saka Gusti Allah kanggo sinau saka panjenengané.

Ing sawijining dina, Senator Marcus takon marang Pontius:

'Apa kabar anyar sing wis kowe sinau, anakku, saka para gurumu sajrone sawetara dina kepungkur iki?'

'Sajrone aku sinau,' wangsul Pontius, 'aku ora tau krungu sing luwih becik saka wong-wong mau tinimbang apa sing tak sinau saiki.'

Bapakne bungah, mikir yèn bocah iku wis entuk kawruh anyar saka pelajaran ing sekolah pagan. Nanging Pontius sing Begja, ngupaya kasempatan sing pas kanggo nuntun bapakne marang pracaya marang Kristus bebarengan karo dhèwèké, sawijining dina kandha:

Aku krungu saka akèh wong, bapak, yèn déwa-déwa sing kita sembah iku sia-sia lan ora nduwèni apa-apa sing ilahi ing jerone, sawijining pandangan sing aku dhéwé uga rada condhong: padha mung nduwèni rupa kaya anggota awak manungsa lan pancèn ora aktif; Sapa waé sing kepéngin nduwé déwa ing omahé nyewa tukang lan liwat dhèwèké déwa digawé saka bahan apa waé sing bisa ditanggung déning dhuwité: emas, pérak, utawa liya. Aku nyuwun marang kowé, bapakku, kandha marang aku: apa kowé tau krungu utawa weruh déwa-déwa sing ana ing omah kita nampilaké kuwasa ing tumindak apa waé sajrone kabèh wektu padha ana ing kéné?

'Ora ana bab kaya ngono sing tau kelakon,' mangsuli Marcus.

'Dadi kenapa ngajeni dheweke—kenapa nyembelih kurban, nyalakake kemenyan lan sujud marang dheweke?' takon Pontius.

Krungu tembung kuwi, Marcus langsung nesu banget lan meh nyabet putrané nganggo pedhangé, karo kandha:

'Kowe ngina dewa-dewaku!'

Banjur, sawisé meneng manèh, dhèwèké kandha:

'Mesthi, anakku, apa mung kita siji-sijine sing ora ngakoni para dewa lan ora nyembah marang para dewa?'

Pontius sing pinaringan berkah mangsuli:

'Ana akèh wong ing kutha iki sing nyembah kurban sejati marang Gusti sejati.'

'Ing endi aku bisa nemokake wong-wong mau?' takon Marcus.

'Yen kowe kersa, aku bakal lunga lan nggawa wong sing bakal nerangake kabeh kanthi cetha marang kowe,' kandha Pontius.

Bapakne sarujuk. Pontius banjur ngadhep Valerius lan kandha:

'Delengen, owah-owahan sing digawé déning tangan tengené Gusti kang Maha Luhur,' lan langsung mangkat menyang Paus Pontian sing suci lan nggawa dhèwèké marang bapaké.

Paus ngomong dawa karo Markus, mulang dhèwèké bab kawruh babagan Gusti Allah sing sejati lan mbukak misteri iman suci marang dhèwèké. Markus pracaya kanthi sak atiné marang Gusti kita Yesus Kristus lan, bebarengan karo Paus lan anaké, miwiti ngrusak arca-arca sing ana ing omah; sawisé kuwi, dhèwèké, bebarengan karo anaké lan kabèh wargané omah, nampa baptisan suci. Sawisé dibaptis, Markus ora urip suwe lan seda tumuju marang Gusti, wis dadi tuwa sing paling kinurmatan. Ing wektu kuwi, Pontius sing bejo umuré rong puluh taun. Enem wulan sawisé seda bapakné, dhèwèké digawa menyang kraton Raja Alexander lan diangkat dadi senator nggantèkaké bapakné. Iki kelakon lumantar pangayomaning Gusti sing sampurna, supaya mengko, ing wektu kang wis ditemtokake, ora mung wong-wong nanging uga para raja bisa padha ngerti Kristus lumantar Pontius. Karo kebak kasucian sejati, Santo Pontius nampa katresnan lan ajining dhirine saka kabèh para abdi dalem kraton kanthi spontan. Ing wektu iku, Santo Pontianus, Paus, seda kanthi gagah berani, dipatèni amarga pangakuané marang Kristus miturut dhawuh Maximianus, penerus Alexander; panggonané digantèkaké déning Santo Anfirus, nanging dhèwèké uga, sawisé mung sasi ing tahta Patriark Roma, seda dadi martir kanggo Kristus ing tangané Maximianus sing padha. Sawisé Santo Anfir, Santo Favius kapilih dadi Paus; dhèwèké nresnani Santo Pontius kaya bapak nresnani anaké dhéwé. Santa Pontius maringi kabèh kagungané marang dhèwèké supaya dibagiaké marang wong mlarat, utamané marang sedulur iman. Nanging saiki wayahe ngalih marang crita babagan kepiyé

Santa Pontius, abdi sejati Kristus, ngowahi raja-raja supaya pracaya marang Kristus lan kepiyé, ing perjuangané nglawan setan, dhèwèké menang lan éntuk mahkota martir.

Sawisé panganiaya Maximian seda, Gordian dadi raja, banjur diganti déning Philip, sing ngangkat putrané—uga aran Philip—dadi raja bareng; loro-loroné ngajèni Sang Pontius minangka wong wicaksana lan taat sing pituturé maringi paédah gedhé ing babagan pamaréntahan. Ing taun katelu pamaréntahané, kang uga nandhani sewu taun wiwit diadegaké Roma, padha mangkat menyang candhi kanggo nyembelih kurban panuwun marang para déwa, lan ngajak sénator kesayangane Pontius kanggo ngancani:

'Ayo padha lunga lan matur nuwun marang para dewa agung amarga wis maringi kita kasempatan kanggo ngrayakake milenium Roma ing sajroning kutha iki.'

Santo Pontius wis ngupaya sakabehe kanggo nolak undhangan mau supaya ora mlebu candhi pagan, nanging para raja terus meksa dheweke, minangka kanca, supaya melu. Banjur Santo Pontius, nyadari yen wektu wis pas kanggo mbukak marang para raja siji-sijine Gusti Allah sejati, Gusti kita Yesus Kristus, ngendika:

'Duh para raja sing mulya, sing ditetepake Gusti Allah kanggo manungsa, kenapa kowe ora nyembah Panjenengané sing wis maringi kowe pakurmatan lan panguwasa karajaan? Kenapa kowe ora nyembah lan ngaturake kurban puji mung marang Panjenengané?'

Raja Filipus sing Tuwa mangsuli:

'Aku pancen kepengin nyembah marang Zeus Agung, amarga dhèwèké wis maringi aku kuwasa karajan.'

Santo Pontius mangsuli kanthi mesem:

'Aja kapancing, ya Sang Prabu, kanthi nyembah marang Dios: mung ana siji Gusti ing swarga, sing nyipta kabeh mau kanthi sabda tunggal lan paring urip marang kabeh mau lumantar sih-rahmaté Roh Suci.'

'Kita ora ngerti kenapa panjenengan ngendika kabèh iki,' mangsuli loro raja.

"Apa Diya wis ana wiwit jaman mbiyen?" pitakoné Santo Pontius.

'Ora,' ujare para raja, 'sadurunge Diy ana Cronus, bapakne; dhèwèké mrentah ing Italia, lan ing sangisoré pamaréntahané bangsa-bangsa Italia ngalami kamakmuran.'

'Lan nalika Cronus mrentah ing Kreta, lan sadurunge dhèwèké diusir anaké Dii lan teka ing Italia, apa Italia ora nduwéni wong-wong lan panguwasa dhéwé?' pitakon Santo Pontius manèh.

'Ora,' ujare maneh, 'aja kapancing karo dongeng palsu saka para pujangga sampeyan. Ana siji Gusti ing dhuwur langit – Gusti Rama, sing bebarengan karo Putrané lan Roh Suci, mréntahaké kabèh sing wis Panjenengané ciptakaké lan ngreksa kabèh sing ana kanthi kuwasa Panjenengané; Panjenengané nyipta swarga, bumi, lan segara, karo kabèh sing ana ing jerone; lan pungkasané, Panjenengané mbentuk manungsa sing langgeng miturut gambar lan rupa Panjenengané dhéwé, lan ngandhapake kabèh sing ana ing bumi, ing segara, lan ing udara ing sangisoré panguwasa manungsa. Ndeleng pakurmatan ageng sing diparingi Gusti marang manungsa, setan sing wis digusur saka swarga kebak rasa iri lan nyuntikake ing manungsa pikiran muji-muji supaya nglanggar dhawuhe Gusti, supaya lumantar iku manungsa dadi ora ngucapake syukur lan ora taat marang Sing Maha Nggawé lan Maha Apikan. Manungsa manut pitutur liciké penipu mau lan kanthi mangkono nyirnakaké kamulyan langgengé dhéwé, amarga durung patuhé nggawa pati ora mung tumrap dhéwé nanging uga tumrap kabèh umat manungsa. Nanging setan ora wareg mung ngapusi manungsa lan nggawe arca-arca, sing kowe sebut dewa, supaya umat manungsa luwih adoh saka Sang Pencipta. Nanging Gusti sing welas asih, sing ora kepengin karusakan pungkasané manungsa sing wis diciptakaké manut rupa Panjenengané, kersa ngutus saka Panggonan Swarga marang bumi Sabda Panjenengané siji-sijiné[5417] : Kanthi kuwasa Roh Suci, Sabda Gusti manggon ing kandungan Perawan Paling Suci, kanthi cara kang ora bisa dipahami ngadeg daging saka dhèwèké lan lair saka

[5417] Iki jeneng sing diwenehake marang Pribadi Kapindho saka Trinitas Agung, Putraning Allah, Kristus Juruwilujeng. Gelar iki dijupuk saka Injil Yohanes (1:1–14). – Napa, mula, Putraning Allah diarani Sabda? a) Kanthi mbandhingake lairé Panjenengané karo asal-usulé tembung manungsa: kaya tembung kita lair tanpa rasa, tanpa katon, lan sacara rohaniah saka pikiran utawa pamikiran kita, mangkono uga Putrané Gusti lair tanpa rasa lan sacara rohaniah saka Rama. b) Kaya pikiran kita sing kawujud utawa kaungkap liwat tembung, mangkono Putraning Allah, ing hakekat lan kasampurnané, minangka cerminan paling pas saka Allah Rama lan mulané diarani 'sumebaring kamulyané' lan 'gambaran (citra) sing pas' saka hakekaté (Ibr. 1:3). c) Kaya kita nyampekake pikiran marang wong liya lumantar tembung, Gusti Allah, sawise pirang-pirang kaping ngandika marang manungsa lumantar para nabi, pungkasane ngandika lumantar Sang Putra (Ibr. 1:2), sing dadi inkarnasi kanggo tujuan iki lan mbukak kersaning Rama kanthi sampurna, nganti sapa wae sing wis ndeleng Sang Putra, wis ndeleng Rama (Yohanes 14:9).

dhèwèké kanthi cara kang ora bisa diungkapaké; lan Sabda mau dadi manungsa, kanggo nganyari manungsa sing wis tiba lan ngrusak kuwasa setan. Gusti manungsa nindakake akèh mujijat ing antarané manungsa: Panjenengané marasaké wong wuta wiwit lair, wong lumpuh, lan wong sing wis pirang-pirang taun klebu ing ranjang lara mung nganggo sabda; Panjenengané ngresiki wong kusta; Panjenengané nguripaké wong mati – nelpon Lazarus, sing wis patang dina ana ing kuburan, metu saka kuburan lan maringi urip; minangka Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Panjenengané nindakake akèh kaajaiban liya sing ora kaétung. Nanging wong Yahudi, amarga ora pracaya marang Panjenengané lan iri, nyerahaké Panjenengané marang Pontius Pilatus, gubernur, lan nyalibaké Panjenengané sing rawuh nylametaké wong-wong mau. Nanging Panjenengané, minangka Gusti Allah, wungu saka pati ing dina katelu lan sawisé wungu, Panjenengané ngetokaké marang para muridé pirang-pirang dina; Panjenengané ngrusak pati sing ditimbulaké déning setan marang manungsa; lumantar seda lan kebangkitané Panjenengané paring urip langgeng marang kita; lan kaya Panjenengané sawisé munggah saka pati ora seda manèh, mangkono uga kita, ing pungkasaning urip sing lumantar nanging kebak sangsara, sawisé munggah saka kuburan kita, bakal urip langgeng bebarengan karo Panjenengané. Sawisé nuntunaké dalan menyang kaslametan, Panjenengané munggah menyang swarga; lan sapa waé sing nglirwakaké kaslametan iki bakal, bebarengan karo setan, kena paukuman langgeng; nanging wong pracaya sing mlaku ing dalan kaslametan bakal ana karo Kristus salawas-lawase ing Karajan Swarga.

Santa Pontius nglampahi wektu suwe mulang para raja: piyambakipun nyritakaké kabèh kanthi rinci bab Kristus, bab misteri iman lan bab gesang sing bakal teka, lan wacané, kang kebak sih-rahmaté Roh Suci, mbukak pikiran para raja: sawisé mangertèni kabeneran sakabehé saka tembung-tembungé, atiné padha kagugah lan padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus. Para raja nyuwun marang Santo Pontius supaya nerangake misteri kaslametan kanthi luwih rinci ing dina sabanjure, supaya padha bisa uwal saka geni kang ora bisa dipadamake lan, ing gesang langgeng ing tembe, melu ing pangsa para wali. Ing dina iku, kaya ing dina-dina sabanjure, para raja ora menyang Kapitol kanggo nyembah arca-arca; mereka mung mréntahaké supaya dina kang nandhani sewu taun Roma dirayakaké kanthi pagelaran umum. Santo Pontius, ing sisihé, ora mbuang wektu kanggo menyang Kang Kinurmatan Paus Fabius, marang dhèwèké dhèwèké nyritakaké kabèh; Paus, kebak kabungahan paling gedhé, sujud ing dhengkul, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, kula matur nuwun dhumateng Panjenengan ingkang sampun kersa, lumantar abdi Panjenengan Pontius, nuntun para raja Romawi supados mangertos asmaning Panjenengan ingkang paling suci!'

Esuké, Paus lan Pontius bebarengan menyang para kaisar lan rembugan dawa karo wong-wong mau babagan siji Gusti Allah sejati lan sakabehing dalan menyang kaslametan; Nalika ndeleng iman para raja, Paus ngumumaké yèn padha wis siap kanggo baptisan suci, lan sawisé kuwi ora suwé banjur mbaptis wong-wong mau; wong liya uga dibaptis bareng karo wong-wong mau, amarga manut tuladha para raja, akèh banget wong sing banjur pracaya marang Kristus. Lan sapa sing bisa njlèntrèhaké kabungahané wong Kristen ing wektu kuwi? Ing wektu iku uga kawujud ramalan babagan Santo Pontius—sing diucapake déning setan lumantar imam sing kesurupan miturut dhawuh Gusti nalika dhèwèké isih ana ing kandhungan ibuné—: sawisé éntuk idin para raja, Santo Pontius, bebarengan karo Santo Paus Favius, lunga menyang candhi Dia, ing ngendi ramalan mau diucapake; Ing kono dhèwèké kaping pisan mecah arca-arca, banjur ngratakaké candhi mau nganti rata karo lemah; sawetara candhi pagan liyané uga dirusak, lan panggonané diganti déning gréja-gréja sucié Gusti Allah; ing jaman kuwi, akèh banget wong sing mbalèk marang Kristus lan dibaptis. Nanging padha ora dadi kabèh warga Roma: kuwi mung pérangané, lan ora kabèh papan suci kang kebak arca dirusak sajrone sawetara taun sing dianggep kondusif kanggo Gréja Kristus, nanging mung sawatara, miturut kersané Gusti Allah. Dheweke mung ngrasakake kamardikan kuwi sajrone patang taun: Gusti Yesus Kristus, karsa nguji Greja-Nya kaya emas diuji ing tungku, maringi idin supaya panganiayaan anyar diwiwiti – déning Decius sing jahat ([5418]), nalika dadi pamimpin wong-wong pagan, nglancaraké pemberontakan lan matèni para raja sing saleh amarga pracaya marang Kristus. Lan akèh wong sing anyar dibaptis, amarga kurang ajiné semangat lan wedi marang panganiayaan, padha bali manèh marang paganisme; liyané mlayu lan ndhelik ing endi waé sing bisa, déné wong sing wani ngadhepi panyiksaan kanthi gagah berani, nyawani uripé kanggo Kristus. Ing sajroning panganiayaan sing garang iki, sing muncul kanthi dadakan kaya prahara, Santo Pontius ngungsi ing sawijining panggonan ing Roma dhéwé, nanging

[5418] Kaisar saka taun 240 nganti 251.

para imam pagan nggoleki dhèwèké kanthi semangat sing gedhé; kanthi ngrusak arca-arca lan candhi-candhi, dhèwèké wis nyulut kebencian paling gedhé marang dhèwèké – padha kepéngin banget nyiksa dhèwèké. Kahanan iki nyurung Santo Pontius mlayu saka Roma ing sawijining wengi, manut marang pangandikane Gusti piyambak ing Injil: *'Yen kowe dianiaya ing kutha siji, mlayua menyang kutha liyane'* (Matéus 10:23); panjenenganipun rawuh ing kutha Cime[5419] , ing tapel wates Gaul, sacedhake Pegunungan Alpen; ing kono panjenenganipun gesang minangka wong ngumbara lan wong anyar. Raja Decius ora suwe seda, lan sawisé pamaréntahan cekakipun Gallus lan Volusianus, Valerian[5420] munggah ing tahta Kakaisaran Romawi bebarengan kaliyan putranipun, Gallienus. Para kaisar iki nyoba mbusak jenengé wong Kristen ora mung ing Roma nanging uga ing kabèh provinsiné; kanggo kuwi, padha ngutus pejabat khusus ing endi-endi kanggo nganiaya wong Kristen; loro panganiaya kuwi, Claudius lan Anavius, bebarengan karo liyané, dikirim menyang provinsi Gallia. Padha teka dhisik ing kutha Cime; sawisé nindakake kurban marang déwa lan ngedegaké pangadilan ing tengah kutha, padha ngetokaké prentah supaya wong Kristen dicekel lan digawa ngadhep kanggo disiksa. Santo Pontius, minangka wong misuwur lan nduwé kalungguhan dhuwur, dicekel lan digawa ngadhep pangadilan sing ora sah sadurungé wong liya. Nalika ndeleng dhèwèké, gubernur Claudius kandha nesu:

'Apa kowe iku Pontius sing, kanthi sihir sing aku ora ngerti, nyebabake geger ing Roma lan mbalikake para raja saka para dewa?'

"Aku ora nate nuntun sapa waé menyang kesesatan utawa nyebabake geger," wangsulé Santo Pontius, "nanging aku wis mbalèkaké sapa waé sing bisa saka kapercayan pagan marang Gusti sing sejati."

Gubernur kandha:

'Para raja kita, amarga padha ngerti yèn kowé asalé saka keturunan bangsawan, wis mréntahaké kowé supaya nglakoni kurban marang para déwa: yèn ora, kowé bakal dihukum macem-macem panyiksa bareng karo wong-wong rendahan lan mlarat.'

Santa Pontius mangsuli:

'Raja lan Panglipurku yaiku Kristus, lan yèn amarga Panjenengané aku kapisah saka tanah air donyaku, aku bakal dadi ahli waris ing swarga kang langgeng; lan yèn aku kapisah saka berkah kang fana, aku bakal nampa kamulyan swarga bebarengan karo Malaikat-malaikat suci.'

'Ngapa kowe njaluk bebas kanthi ngucapake tembung-tembung sing pancen ora bisa dingerteni?' takon Claudius. 'Ana siji-sijine sing kudu kowe lakoni: nyembah marang para dewa. Yen ora, awakmu bakal disiksa nganti pecah-pecah.'

'Nanging aku wis kandha marang kowe yèn aku iki wong Kristen lan ora bakal nate nyembah marang déwa,' wangsulé Santo Pontius.

Gubernur mrentahake Santo Pontius, sawisé diiket ranté, supaya dipenjara nalika dhèwèké nglaporaké marang para kaisar; banjur Claudius ngirim layang iki marang para kaisar:

'Kanggo para panguwasa jagad raya, para penakluk sing gagah, para Kaisar Romawi Valerian lan Gallienus, para abdi panjenengan Claudius lan Anavius: sawisé mlebu tapel wates Gaul, kita nemokaké Pontius, sing biyèn nate nggawe Roma porak-poranda, ngancuraké para déwa lan ngrusak candhi-candhiné, lan sing saiki ndhelik saka panguwasa panjenengan lan ora manut marang dhawuh panjenengan; lan amarga piyambakipun kalebu salah siji senator sing paling pinunjul, kita ora wani nyiksa piyambakipun, nanging mung sawise diiket nganggo rantai, kita nyimpen piyambakipun ing penjara nganti panjenengan mriksa prakara iki lan maringi dhawuh babagan carane kita kudu nindakake piyambakipun.

Para raja ngirim wangsulan ing ngandhap punika:

Kedaulatan kita maringi dhawuh marang kowe kaya mangkéné: yèn Pontius nolak nglakoni kurban marang déwa-déwa, kowe nduwé wewenang peunoh marang dhèwèké lan kowe bisa matèni dhèwèké kanthi cara apa waé sing kowe anggep pantes.'

Sawisé nampa dhawuh saka para raja, para gubernur Claudius lan Anavius lunga menyang kraton lan mréntahaké supaya tawanan Kristus digawa ngadhep. Claudius kandha marang Santo Pontius:

[5419] Cedhak kutha Nice saiki.

[5420] Valerian – Kaisar 252–259.

'Manut marang dhawuh adil saka para panguwasa, kang ngajak kowe nyembah marang dewa; yèn kowe ora manut, kowe bakal disiksa bareng karo wong kang dihukum.'

Santa Pontius mangsuli:

Aku ora duwe Gusti liya kajaba Gustiku siji, Yesus Kristus, sing tansah bisa nylametake aku saka panyiksa sing kok ancemake marang aku.

"Aku gumun," kandha Claudius, "kanggo kowe, wong bangsawan sing milih dhéwé, kok bisa nganti mlarat lan isin kaya ngéné—kowe ngabdi marang Gusti sing kowe dhéwé kandha yèn Panjenengané iku wong mlarat lan andhap asor, lan yèn Panjenengané dipatèni—aku ora ngerti amarga dosa apa—dening Pilatus, sing kaya kita uga dadi gubernur." Apa ora luwih becik kowe manut marang para tuan sing mréntahaké kabèh Kakaisaran Romawi kanthi alus?

'Aku uga gumun,' mangsuli Santo Pontius, 'kowe, minangka wong sing nduwé akal, kok bisa klelep ing edan nganti ora gelem ngakoni Sang Pencipta langit lan bumi, sing dadi mlarat demi keslametanmu, lan—kowe wani nyebut Panjenengané ora mulya, sing dipuji para malaikat ing swarga lan sing, ora amarga dipaksa nanging kanthi kersané dhéwé, kersa nampa kasangsaran disalib ing tangané wong Yahudi lan Pilatus kanggo penebusan kita. Oh, yen kowe gelem sujud marang Gusti, sing ageng ing asoripun: langsung pikiranmu bakal padhang, lan kowe bakal nyadari yen ing kesesatanmu kowe kecemplung ing jurang peteng bebarengan karo dewa-dewamu—utawa luwih tepaté, setan-setan; Adhedhasar para tuanmu, sing kok sebut panguwasa Romawi, kanthi nyembah kayu lan watu, ora mung padha ngadhepi karusakan kanggo awake dhewe, nanging uga nyeret wong-wong sing ana ing sangisore pamarentahané bebarengan; mangertèni iki: yèn kowe tetep ing kekafiranmu, kowe bakal mati kanthi nggegirisi lan, ing Dina Kiamat, bakal diukum menyang sangsara langgeng bebarengan karo dewa-dewamu.

Tembung-tembung iki nggawe gubernur nesu; ing nesune dheweke muni marang para abdi:

'Siapna cangkul, tusuk besi, geni lan kabèh sing dibutuhaké kanggo penyiksaan; supaya kegilaané kabukak ing ngarepé kabèh wong!'

'Kabeh wis siap,' wangsul para abdi.

"Pasangna ing sangkalan," dhawuh gubernur, "supaya dheweke ngrasakake sangsara ing sakabèhé awaké, lan ayo padha deleng apa Gusti bakal nylametaké saka tangan kita."

Santo Pontius, nalika lagi digelar, ngendika marang gubernur:

'Sanadyan kowe ing ora pracaya nganggep Gustiku ora kuwasa, aku tetep pracaya manawa sangsara sing kowe arep paringake marang aku, kanthi kuwasa Gusti Yesus Kristus, ora bakal nyentuh awakku, lan aku bakal luput saka sangsara.'

Sakwise kuwi, piranti panyiksa tiba karo swara gedhe lan dadi bledug; para abdi dalem, ketakutan, uga tiba ing lemah kaya mati, nalika Sang Pontius kebak kabungahan kandha marang gubernur:

'Saiki kowe yakin, he wong kang imanmu sithik, yèn Gustiku duwé kuwasa *"nylametaké wong sing takwa saka panggodha lan nyimpen wong sing ora takwa ing sangisoring paukuman nganti dina paugeran"* (2 Petrus 2:9).

Gubernur Klaudius, amarga nesu, ora ngerti apa sing kudu ditindakake; kancane Anavius kandha marang dheweke:

'Wong wicaksana, nalika kita teka ing kene, ana loro beruang ageng sing dicekel ing pagunungan Dalmatia digawa ing wektu sing padha karo kita; paringna pesta tontonan lan serahna Pontius supaya dipangan kewan-kewan iki.'

Kanthi cepet, miturut dhawuh gubernur, sawijining pertunjukan diatur, lan martir suci iku dipasang ing tengah; loro penjaga ngetokake beruang supaya bisa nyabik-nyabik sang suci. Nanging beruang-beruang kuwi kanthi ora disangka nyerang para penjaga lan mangan wong-wong mau, padahal padha wedi nyedhaki Santo Pontius. Wong-wong sing padha rawuh padha njerit tanpa disengaja:

'Mung ana siji Gusti – Gusti Kristen, kang dipun pracaya dening Pontius!'

Kesombongane tatu lan nesune tambah kobong, gubernur mbrudhag marang para abdi dalem supaya nggawa kayu bakar lan ranting wit sakcepete: dheweke arep ngobong sang martir suci. Sang Pontius kandha marang dheweke:

'Apa dosane aku nganti kowe nganggep pantes nyekel aku ing geni? Kowe dhewe bakal binasa ing geni kang ora bisa mati; dene aku, Gustiku mesthi, yen Dheweke kersa, bakal nylametake aku tanpa cilaka ing tengah geni, kaya Dheweke nylametake telung mudha ing pawon geni Babilonia jaman biyen (Dan. 3).'

Nalika kayu bakar lan bahan-bahan sing gampang kobong wis diklumpukake, Santo Pontius dipasang ing tengah arena kanthi diiket; banjur padha numpuk kayu bakar lan ranting wit ing sakupenge lan nyulut geni; kabeh padha mikir mung abu sing bakal isih ana saka martir. Nanging nalika kabèh kobongan wis kobong, padha weruh yèn Santo Pontius isih urip lan ora cilaka sakpisan: geni malah ora nyentuh sandhangane. Lan manèh wong-wong padha muni:

'Gedhe Gusti Kristiani!'

Ndeleng kekalahane, gubernur krasa isin banget lan kandha marang martir suci:

'Ngapa kowe sombong banget, kaya wis ngliwati kabèh sangsara? Apa kowe ora mikir bakal ngadhepi sangsara sing luwih gedhé? Nanging ing kana, cedhak kéné, ana candhi suci Apollo: lunga lan sembahyang ing kono.'

Santo Pontius mangsuli:

Aku nyawisake awakku minangka kurban kanggo Gustiku Yesus Kristus, sing wis tak jaga suci saka kabèh kabejatan pagan nganti saiki; nanging kowe lan para raja bakal enggal ngadhepi paukuman adil saka Gusti Allah amarga wis nganiaya kanthi ora adil para abdi Kristus sing ora salah.'

Gubernur mau, nanging, wiwit ngyakinake dheweke kanthi munafik:

'Sejatine, kowe sing kuduné ngadili kita, dudu kita sing ngadili kowe: awit kowe iku salah siji senator paling unggul, lan kita bingung apa pangarep-arep kosong sing ndadekake kowe nyia-nyiaké pakurmatan lan kasugihanmu.'

'Kajembaran donya lan kasugihané,' wangsulé Santo Pontius, 'iku kaya kabut esuk, sing ndhelikaké bumi, gunung-gunung lan segara saka pandelengan manungsa; nanging nalika angin sumilir, kabut mau sirna kanthi cepet, kaya ora tau ana; nanging pakurmatan, kasugihan lan kamulyan sing tak ngupaya iku langgeng salawas-lawase.'

Nalika sang wali lagi ngandika, wong Yahudi sing akèh ana ing antarané kerumunan wiwit padha njerit, nyapa gubernur:

'Patèni dhèwèké, patèni dukun sihir iki saiki uga!'

Lan Santo Pontius, ngangkat tangane marang langit, ngendika:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti kula, amarga sanadyan wong Yahudi padha muni nentang kula, padha ngetutake tapak langkah para leluhure sing muni marang Pilatus babagan Kristus: "Salibna, salibna!" (deleng Yohanes 19:6, 15).'

Sawisé kuwi, gubernur ngetokaké paukuman pati marang Santo Pontius:

'Gawa dhèwèké metu saka kutha lan buwang dhèwèké menyang rawa.'

Kabeh mau ditindakake miturut dhawuhe penyiksa. Lan Santo Pontius Sang Martir, sawisé dipenggal sirah, ngakhiri kasangsarane kanggo Kristus kanthi panyiksaan pungkasan iki. Awak mulya sang santo dikubur dening Valerius, juru cathet kasangsarane lan kancane ing jamané, ing panggonan persis nalika awaké tiba sawisé sirahé dipenggal[5421] .

Ora suwe sawisé sedaé Santo Pontius, ramalané kabèh kelakon. Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Valerian, nalika perang karo raja Persia Shapur, ditawan, ing kana dheweke tansah ngalami macem-macem panyiksa: saben Shapur numpak jaran, dheweke nginjak gulu Valerian kaya tumpuan sikil; dene sawijining kaisar Romawi liyane, Gallienus, dipatèni déning prajurit dhéwé ing dalan menyang Mediolanum. Bab gubernur Claudius lan kancane Anavius, padha kacekel setan pas martir suci kuwi dipenggal: Claudius ngunyah ilat dewe nganggo untune banjur ngluwari saka cangkem, dene mripat Anavius mlengos metu saka rongga mripat lan ngglantung ing pipine; sawise siksaan sing cekak nanging kejem saka setan, loro-lorone padha tilar donya. Para pagan lan wong Yahudi, nalika weruh kasatmuan tembungé Santo Pontius, padha ketakutan, lan akèh sing wiwit

[5421] Ing abad kaping lima, Valerianus, Uskup Kimela (kira-kira taun 460), ing khotbah-khotbahé ngajak para pamirsa supaya niru martir Pontius lan nyritakaké relik-reliké, sing wis diurmati amarga pangibadahé umat Kristen. Sabanjure, mesthi sawisé Kimela dirusak déning bangsa Lombard lan para wargané pindhah menyang Nice, relik martir suci Pontius dipindhahaké menyang kana.

ngurmati kuburané sang martir suci. Valerius, sawisé nyathet urip lan sangsara sang suci, lan weruh yèn panganiayaan ora kendhat, munggah kapal lan, amarga wedi marang para panganiaya, layar menyang Libya. Lan nyawa sing saleh saka martir suci Pontius mlebu ing kabungahaning Gusti lan Pangeran kita Yesus Kristus; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingi pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Eusignius

Dipepering ing tanggal 5 Agustus

Santa Eusignius iku wong asli saka Antiokia; sajrone pamaréntahan Diocletianus, Maximianus, Constantius Chlorus, Konstantinus Agung lan para putrané, dhèwèké ngabdi ing tentara; dhèwèké kondhang, saliyané saka iku, minangka kanca martir suci Basiliscus lan minangka panulisé kronik sangsara sing dialami dhèwèké ing sangisoré Maximianus. Sawisé sirahé Santo Basiliscus dipotong, Santo Eusignius, bebarengan karo dhèwèké, ndeleng Salib sing kabentuk déning lintang-lintang ing langit, lan, kanthi kuwasa Salib, dhèwèké gagah berani perang nglawan mungsuh-mungsuhé. Sawisé ngabdi ing tentara suwéné nem puluh taun, dhèwèké ninggalaké tentara mau ing sangisoré pimpinan putrané Konstantinus Agung, Konstantius, amarga dhèwèké wis tuwa banget. Nalika bali menyang tanah kelairané ing Antiokia, dhèwèké nyawisaké uripé kanggo Gusti Allah, nglampahi kabèh wektu kanthi pandonga lan puasa, lan tansah rawuh ing gréja-gréja Gusti; mula dhèwèké urip nganti nyekseni jaman Julianus si Murtad, panganiaya wong Kristen[5422] . Nalika kaisar jahat iki teka ing Antiokia, Santo Eusignius disiksa amarga kahanan ing ngisor iki. Sawijining dina, nalika piyambakipun arep menyang gréja, piyambakipun kepethuk kaliyan kalih wong pagan ingkang sampun keseret ing pasulayan ingkang lajeng dados prahara. Nalika Santo Eusignius sampun nyedhak, wong-wong mau nyegat piyambakipun, kandha:

'Kita ngerti, priya gagah, kowe wis suwe dadi prajurit lan mulane ngerti paugeran – kita nyuwun kowe maringi paugeran lan netepake paukuman sing adil.'

Saint Eusignius nyukupi panyuwunané lan ngrampungaké kasusé miturut kaadilan; siji kabukti bener, lan sijiné ora. Sing kalah banjur nesu, lunga marang raja lan ngandhani yèn Eusignius iku wong Kristen. Raja mrentah supaya sang wali ditangkep lan digawa ngadhep dheweke kanggo diadili. Nalika digawa ngadhep penyiksa, Santo Eusignius kanthi tanpa wedi ngélarani amarga ora ngetutake tuladha Konstantinus Agung, nanging malah mbantah Kristus lan sawisé mbalik marang paganisme, ngganti ibadah marang Gusti Allah sejati karo nyembah arca-arca. Santa Eusignius muji iman lan kasucian Konstantinus Agung, nyritakaké kanthi rinci carané dhèwèké weruh Salib ing langit lan, kanthi kuwasaé, ngalahaké mungsuh-mungsuhé; carané, sawisé mbalèkaké paganan, panjenengané nyekel kanthi sakabehing manah marang Gusti Yesus Kristus, padhangaké ora mung dhèwèké dhéwé nanging uga saindenging donya lumantar pracaya lan baptisan suci. Nalika ngluhuraké Konstantinus Agung kaya ngono, Santo Eusignius ing wektu sing padha ngecam pangapostasi lan nyalahké dhèwèké amarga ketidaktaatane. Amarga ora gelem ngrungokake cacian kasebut, Julian mrentah supaya prajurit Kristus iku dipenggal sirahé. Mangkono, Santo Eusignius séda minangka martir kanggo Kristus ing umur 110 taun lan lumebet ing gesang langgeng, ing ngendi ora ana wektu.

Peringatan Sang Martir Suci Favius, Paus Roma

Dipepering ing tanggal 5 Agustus

Santa Favius iku wong asli Roma[5423] lan ngladeni dadi presbiter nalika pamaréntahan para kaisar Romawi sing jahat, sing pancèn setya marang paganisme lan amarga kuwi nganiaya Gréja Allah. Wiwitane, Santo Favius manggon ing sawijining desa cedhak Roma, nanging mengko pindhah menyang kutha Roma, ing kono piyambakipun nyawisake awakipun kanggo ngubur jasad para martir: nalika semana, akèh wong Kristen disiksa lan dipatèni amarga imanipun, lan jasadipun dibuwang ing njaba gapura kutha supaya dipangan asu, kéwan galak,

[5422] Santo Eusignius dipenggal sirah nganggo pedhang ing taun 362.
[5423] Roma – kutha krajan Kakaisaran Romawi.

lan manuk; Santa Favius kanthi rahasia njupuk mayit para martir ing wayah wengi lan menehi panguburan sing terhormat. Sawisé pembunuhan Paus Anfir sing paling suci[5424] amarga pangakuané marang Kristus nalika pamaréntahan Maximian[5425] , para umat—sing ndhelik saka panganiayaan lan nyimpen iman kanthi rahasia—padha kumpul karo para uskup lan presbiter ing sawijining gréja sing ora dingertèni para panganiaya, kanggo milih paus anyar: Omah prasaja dadi gréja nalika wektu kang angel kanggo umat Kristen. Santa Favius uga rawuh ing pasamuwan iki. Nalika rembugan diwiwiti babagan sapa sing pantes kapilih dadi jabatan dhuwur kaya Uskup Roma, akèh wong kelingan marang priya-priya pinunjul lan ajiné sing miturut Hukumé Kristus bisa ngopeni wedhusé; nanging ora ana siji waé sing mikirake Santa Favius: Dheweke, sing bubar teka saka désa, kalebu salah siji presbiter sing drajadé andhap asor. Ana perselisihan nalika pemilihan, lan dumadakan ana merpati putih kaya salju katon ing dhuwur sirahé; mudhun, manuk iku mènèk ing sirah presbiter Favius, banjur mabur manèh lan sirna saka pandelengan. Banjur kabèh padha nyadari yèn Gusti piyambak, lumantar Roh Suci, wis milih Favius dadi kepala lan pangon Greja-Nya, lan kanthi kabungahan gedhé padha masang dhèwèké ing tahta patriark. Mangkono Santo Favius dadi Paus Roma; lan tentrem bali marang Greja Kristus. Penganiaya Maximinus dipatèni déning prajurit dhéwé; sawisé kuwi, Gordian munggah ing tahta[5426] , ing jamané panganiayaan mandheg: sanadyan kaisar iki wong pagan, dhèwèké misuwur kanthi watak alus lan welas asih, lan dhèwèké nglarang panganiayaan marang wong Kristen. Kanthi tentrem sajroning pamaréntahané, wong Kristen ngedegaké gréja ing endi-endi. Santa Favius mbangun akèh gréja amba ing ndhuwur kuburan para martir ing guwa panguburan, ing ngendi para umat padha kumpul kanggo ndedonga; lan ing ndhuwur guwa-guwa mau, sing wis dadi pangayoman nalika panganiayaan, dhèwèké ngedegaké kapel-kapel. Gréja saya ngrembaka, amarga saben dina ana wong pagan sing bali kapercayan saka nyembah berhala marang Kristen; gereja ngrembaka banget sawisé seda Gordian, nalika Philip[5427] njabat raja lan mréntah bareng karo putrané sing uga aran Philip; kabèh mau mlebu agama Kristen sawisé diwulang déning wong sing taat lan pinunjul aran Pontius; Santo Paus Favius mbaptis kabèh mau. Ing wektu iku, cacahé wong pracaya mundhak banget: manut tuladha raja lan anaké, akèh sing dibaptis, lan iman marang Kristus bisa diaku kanthi bébas lan tanpa wedi. Santo Paus Favius, kanthi pitulungan Senator Pontius, sawijining abdi Kristus sing sejati, mbangun gréja lan ing wektu sing padha ngrubuhaké candhi-candhi pagan bebarengan karo arca-arcané. Nanging Gréja ora suwe ngrasakaké tentrem lan kabebasan kuwi – mung watara patang taun: Sirahé, Kristus, kepéngin supaya pangantené, kang wis diparingi getihé, ana ing donya iki kaya emas kang dites ing tungku lan kaya kembang ing antarané duri, maneh ngidini Panjenengané ngalami panganiayaan lan sangsara, lan wiwit ana panganiayaan, sing diprovokasi déning naga neraka sing, kaya sing diwahyuké Gusti marang Yohanes Teolog ing sawijining panglihatan, ngoyak Wanodya sing sumunar kanthi kamulyan swarga, nyemburaké kali banyu saka cangkemé kanggo nglelebké Panjenengané[5428] . Mungsuh kuna kabecikan iki, sing ora bisa nahan kamulyaning Kristus sing saya mundhak, munggah nglawan para raja saleh sing wis nampa agama Kristen. Para pagan, sing sengit marang Kristus lan umat Kristen, padha kumpul ing sangisoré pimpinan Decius sing jahat[5429] lan mateni Raja Philip lan putrané amarga padha pracaya marang Kristus lan maringi kabebasan kanggo nglakoni iman Kristen. Sawisé rajapati para raja, padha nyerang umat Kristen; wektu kuwi getihé umat Kristen mili kaya kali. Santa Paus Favius dadi sing pisanan dicekel: minangka wakil lan guru wong Kristen, dhèwèké banget dibencèni déning wong-wong pagan. Wong-wong mau uga nggoleki senator sing saleh Pontius, nanging ora ketemu: dhèwèké, kaya akèh wong pracaya, ndhelik lan banjur mlayu saka Roma. Bab Paus Agung Favius, sirahé dipotong[5430] lan, bebarengan karo akèh wedhus ing kandhangé sing dipatèni bareng karo dhèwèké, pindhah saka Gréja Militan menyang Gréja Triumphant. Lan Santo Pontius banjur ditangkep lan uga ngalami pati martir kanggo Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kamulyan langgeng. Amin.

[5424] Ing taun 236,
[5425] Maximian I, Kaisar saka taun 235 nganti 238.
[5426] Gordian – kaisar wiwit taun 238.
[5427] Philip the Arab – kaisar saka taun 244 nganti 249.
[5428] Wahyu 12:15–16
[5429] Decius – Kaisar 249–251
[5430] Ing taun 250

19 Agustus

6 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling marang Sing Kinurmatan Job saka Ushchelie, sing ngedegake biara ing desa Ushchelie ing Provinsi Arkhangelsk lan dipatèni rampok ing tanggal 5 Agustus 1628 lan dikubur ing tanggal 6.

Synaxarion[5431] , babagan Pangowahan Wujudé Gusti

Perayaan tanggal 6 Agustus

Nalika Panjenengané nyedhak marang sangsara sing bakal kanthi kersa ditanggung kanggo kaslametan kita, Gusti kita Yesus Kristus miwiti ngandhani para muridé yèn *'Panjenengané kudu lunga menyang Yerusalem lan nandhang sangsara akèh saka para tuwa-tuwa, imam-imam kepala, lan ahli-ahli kitab, lan dipatèni'* (Matéus 16:21); Panjenengané ngendika iki ing Kaisarea Filipi[5432] sawisé Rasul Petrus ngakoni yèn Panjenengané iku Kristus, Putrané Allah kang gesang – *'Kowe iku Kristus, Putrané Allah kang gesang'* (Matéus 16:16). Wis taun pungkasan saka pelayanan telung tauné Gusti Yesus Kristus lan taun kaping telung puluh telu wiwit Panjenengané lair saka Sang Perawan Suci. Tembungé Kristus nglarani atiné para murid, utamané Rasul Petrus, sing banjur miwiti nyalahké Gusti, kandha: *'Mugi Panjenengan welas dhumateng dhiri Panjenengan, Gusti! Mugi iki ora tau kelakon marang Panjenengan!"* (Matius 16:22). Ndeleng kasedhihan para murid lan kepéngin nglipur, Gusti Yesus Kristus janji bakal mbukak marang sawatara saka wong-wong mau kamulyan sing bakal dianggo sawisé Panjenengané lunga: *'Ana sawatara wong sing ngadeg kéné*,' pangandikane, *'sing ora bakal ngrasakaké pati sadurungé padha weruh Putrané Manungsa rawuh ing Kratoné'* (Mat. 16:28). Enem dina sawisé kedadéan sing kacathet mau, Gusti, sing diancani para muridé lan akèh wong, mangkat saka wewengkon Kaisarea Filipus menyang Galilea[5433] ; dina meh rampung nalika Panjenengané tekan Gunung Tabor ing Galilea[5434] . Kaya biasané, Yesus Kristus bakal mundur saka para muridé ing wayah bengi kanggo ndedonga piyambak marang Gusti Allah Rama; ing wektu iki uga, sawisé ninggalaké wong akèh ing sikil gunung lan mung nggawa Petrus, Yakobus lan Yohanes munggah gunung bareng karo Panjenengané kanggo ndedonga; lan ing kana, sawisé mlaku sithik adoh saka kanca-kancané menyang pucuk bukit sing luwih dhuwur, Panjenengané nyawisaké dhiri kanggo ndedonga. Nanging telung rasul mau, kesel amarga munggah gunung lan amarga pandonga sing suwe, padha ketiduran, kaya sing dicritakake Injil Suci Lukas: *'Nanging Petrus lan kanca-kancane padha kesandhung turu'* (Lukas 9:32). Nalika padha turu, esuk sumunar, Gusti Yesus Kristus ngalami pangowahan wujud kang mulya, sumunar kanthi

---

[5431] Synaxarion, tembung Yunani, asalé saka synaxis – kumpul (para pracaya ing gréja kanggo perayaan) – lan tegesé: buku pesta; sakbanjuré, kumpulan informasi sajarah babagan pesta utawa wali.

[5432] Kutha ing sisih lor Palestina, dumunung ing kaki Gunung Hermon. Kutha iki diadegaké déning Filipus, tetrark lan putrané Herodes Agung; dhèwèké ngias kutha mau lan maringi jeneng Caesarea minangka pangurmatan marang Kaisar Romawi Tiberius; supaya béda karo Caesarea ing Palestina utawa Caesarea-né Straton, kutha iki dikenal minangka Caesarea Philippi.

[5433] Wilayah Galilea ing sisih lor Palestina, utawa Galilea (saka tembung Ibrani 'galil' – wilayah, distrik), dadi wilayah katelu ing Palestina ing jamané Kristus Juruslamet, lan kabagi dadi wilayah lor, sisih ndhuwur – sing pagan – lan wilayah kidul, sisih ngisor. Galilea nduwèni panggonan wigati ing sajarah donya minangka panggonan lair lan panggonan pelayanané Gusti Yesus. Galilea mbentang watara 120 versts saka wetan nganti kulon lan 40 versts saka lor nganti kidul. Ing lor, watesé karo Suriah lan Gunung Libanon; ing kulon, Fenisia; ing kidul, Samaria; lan ing wetan, watesé Kali Yordan… Minangka tanah kelairané Kristus Sang Juruwilujeng—kutha Nazaret, ing ngendi Panjenengané nglampahi masa cilik lan mudhané lan ing ngendi Panjenengané paling akèh mènèhi piwulang—Galilea iku dadi pangoncar iman Kristen. Lan parabel-parabelé Yesus Kristus kabèh iku gambaran sing nggambaraké kasugihan lan kaendahan alam lan cara urip ing Galilea. Langit, bumi, segara, ladang gandum, kebon woh-wohan, kembang-kembang, kebon anggur, suket ing padang, iwak lan manuk – kabèh mau dadi dhasar lan gambaran kanggo piwulang éndahé Sang Juruwilujeng ing pangandikane sing ilahiah.

[5434] Gunung Tabor iku gunung sepi pitung versta saka Nazaret, kang dhuwuré kira-kira 500 sazhen. Ing kéné Barak nglumpukaké pasukanné nglawan Sisera (Hakim-hakim 4:6) lan ngalahaké mungsuh-mungsuhé ing kaki gunung (Hakim-hakim 6:33). Ing kéné Gusti kita Yesus Kristus ngalami pangowahan wujud sing mulya (Matéus 17:1; Markus 9:2; Lukas 9:28). Daud wis ndeleng dhisik takdir mulya Gunung Tabor iki (Mazmur 88:13): 'Tabor lan Hermon bakal bungah ing asmamu.' Kanthi iki, pemazmur nyebutaké kabèh tanah janji, amarga iki gunung-gunung ing Tanah Janji.

kamulyan Keilahiané; miturut dhawuhé, loro nabi muncul ing ngarsané – Musa saka pati lan Elia saka swarga; padha rembugan bab sangsara lan pati kang bakal ngadhepi Panjenengané ing Yerusalem. Pembicaraan iki lan pranyatan kuwasa ilahi sing luar biasa kuwi mbangunake para Rasul; nalika padha weruh kamulyan Gusti Yesus sing ora bisa diungkapake—pasuryané sumunar kaya srengéngé, sandhangané padhang putih kaya salju, lan loro priya iku ngadeg ing kamulyan mau lan padha rembugan karo Panjenengané—para Rasul kebak rasa ngajrih. Kanthi wahyu Roh Suci, para Rasul langsung ngenali Musa lan Elia ing loro priya mau lan mangertos yèn paguneman iku ngrembug sangsara sukarela Kristus; nalika ngrungokaké, para Rasul padha gumun, lan ing wektu sing padha padha kasengsem marang kamulyan ilahi sing bisa dideleng déning mripat jasmani. Lan Gusti piyambak ngetokake kamulyanipun marang para Rasul nganti wates sing bisa dideleng manungsa ing donya tanpa nglarani paningal; amarga manungsa fana ora bisa ndeleng kasucian sing gaib lan langgeng langsung pasuryan. Musa tau ndedonga marang Gusti supaya Panjenenganipun ngetokake kamulyan ilahi marang piyambakipun pasuryan; kangjeng Gusti mangsuli: *'Ora ana siji waé sing bisa ndeleng Aku lan tetep urip'* (Kaluwihan 33:20). Nalika pacelathoné Kristus karo Musa lan Elia meh rampung lan para Rasul, sing dipun dorong déning Roh Suci, nyadari yèn pamitané wis cedhak, Rasul Petrus kebak sedhih amarga para nabi kepengin ndhelik saka pandangane: dhèwèké kepéngin banget ngrasakaké tanpa kendhat pandelengan éndah kamulyané Kristus lan para nabi sing bener; kanthi wani, dhèwèké kandha: *'Gusti! Apik tenan kita ana ing kéné; ayo padha gawé telung kémah: siji kanggo Panjenengan, siji kanggo Musa lan siji kanggo Elia'* (Lukas 9:33). Nalika Rasul Petrus ngucapaké tembung-tembung mau, méga padhang—sing wis nampilaké loro nabi mau marang Kristus—nglindhungi para Rasul, ngubengi pucuk gunung, supaya, manèh miturut dhawuh ilahi, bisa nggawa para nabi mau lan ngeteraké saben-saben menyang panggonané; para Rasul malah luwih wedi nalika, nyedhak marang Kristus, padha mlebu ing jeroné méga mau lan krungu swara sing muni saka jeroné: *'Iki Putraku kang kasihi; rungokna dhèwèké'* (Lukas 9:35). Nalika krungu tembung saka ing dhuwur, para Rasul, kaku amarga wedi banget, ora bisa ngendhalèni awaké lan, kanthi ajrih jero, padha sujud ing lemah. Nalika padha ambruk lan sujud, kamulyaning Gusti—lan para nabi—ilang saka pandangane. Gusti nyedhak marang para muridé sing lagi nggleleng ing lemah, lan ngendika, 'Munggaha; aja wedi!' Nalika para Rasul ngangkat pandangane, padha ora weruh sapa-sapa kejaba Gusti Yesus. Esuk wis padhang, lan padha miwiti mudhun saka gunung; ing dalan, Gusti maringi dhawuh marang para murid supaya ora ngandhani sapa-sapa bab panglihatan mau nganti Panjenengané, sawisé sangsara lan seda, wungu saka kubur ing dina katelu, lan para murid padha meneng lan ora ngandhani sapa-sapa apa-apa sing wis dadi pakurmatané kanggo dideleng nalika semana.

Khotbah kanggo Perayaan Pangowahan Rupa Gusti

Diperayakake tanggal 6 Agustus

Ora mung ing Injil waé kita nemokaké crita bab Pangowahané Gusti: para guru Gréja uga nyedhiyakké ing akèh khotbah kang dipersembahaké kanggo pesta iki; ing kono padha nerangaké maknané, saéngga maringi pesta rohani kang sugih kanggo para Kristen sing seneng merenung kanthi taat. Lan kanggo kita, sing duwé piwulang-piwulang iki lan tembungé Bapa-Bapa Gréja, sing wis nerangaké kanthi tuntas makna Pangowahan Rupa Kristus, kita ora duwe pilihan kajaba manut piwulang sing wis siap iki, nikmati pesta rohani sing kebak pikiran luhur; lan ora bakal sia-sia yen, kanthi njupuk tembung-tembung Bapa Gereja, kita nglumpukake interpretasi sing ana ing kono—nglumpukake kaya potongan cilik ing pesta—lan nggunakake kanggo nerangake pesta iki kanggo sing kepengin.

'Enem dina sawisé kuwi, Yesus nggawa Petrus, Yakobus lan Yohanes, adhine, lan nuntun wong-wong mau munggah gunung sing dhuwur mung kanggo dheweke, lan Panjenengané malih ing ngarepé' (Mat. 17:1–2).

Napa Kristus Sang Juruwilujeng, nalika karsa nampilake kamulyanipun marang para muridé—sawetara kang bisa ditampa déning para muridé—sadèrèngé sangsara lan seda kanthi kersa, ora nggawa kabèh muridé munggah Gunung Tabor? Amarga ana Yudas ing antarané, kang ora pantes nyekseni pangliyaning swarga iki. Santo Teofilaktus, Uskup Agung Bulgaria, ngandharake bab iki kaya mangkene: 'Gusti kita Kristus ora nggawa rolas muridé munggah gunung, amarga Yudas ora pantes, kanthi mripat sing ngiyanati, nyekseni kamulyaning

Rubahé Kristus'. Santa Damascene uga nyanyikake bab iki kanthi éndah: 'Wong sing ora takwa ora bakal nyekseni kamulyan Panjenengan, ya Kristus Gusti.'

Nanging apa Yudas ora bisa ditinggal piyambak ing kaki gunung minangka sing ora pantes, nalika para Rasul liyane diunggahake menyang gunung? Mesthi wae, iki pancen bisa kanggo Gusti; nanging Gusti kita sing sabar banget, sing nutupi dosa kabeh wong, ora kersa mbukak kaping ora pantesé Yudas, utawa menehi alesan kanggo tiba sing luwih gedhe, kaya sing diandikakake Kitab Suci: *'Aja ngélingi wong sing ngina, supaya dhèwèké ora sengit marang kowé'* (Amsal 9:8). Amarga yèn Gusti, sawisé nggawa kabèh Para Rasul, mung ninggalaké Yudas ing mburi, dhèwèké mesthi bakal kebak nesu lan kebencian ora mung marang Gusti Yesus Kristus, nanging uga marang kabèh Para Rasul; dhèwèké bakal nduwèni alesan kanggo kejahatan pengkhianatane marang Kristus, lan bisa waé kandha: 'Aku ngianati Yesus amarga Panjenengané ngremehake aku.' Iki panemune Pausuwi Theophylact: 'Yen Kristus ninggalake Yudas piyambak ing kaki gunung, nalika nggawa wong liya bebarengan karo Panjenengané, mesthi ana wong sing bakal kandha yèn kahanan kuwi sing nyilani atiné Yudas lan ndadèkaké dhèwèké mikir ngianati Gustiné.'

Nanging apa Yudas ora iri marang telung Rasul sing digawa munggah gunung? *Dheweke* ora iri: dheweke ngerti yen padha arep ndedonga, pandonga sing bakal lumaku sakwengi, kaya sing ditulis dening Injil Suci Lukas: *'Nggawa Petrus, Yohanes, lan Yakobus karo Panjenengané, Panjenengané munggah gunung kanggo ndedonga'* (Lukas 9:28); nanging Yudas males lan kepengin turu sakwengi ing kaki gunung; wong males lan wong ngantuk ora peduli marang tumindak ibadah.

Napa, banjur, Gusti mung nggawa telung Rasul menyang gunung? Panjenengané nindakake kuwi kanggo nepati Kitab Suci sing kandha ing Kitab Ulangan: *'Sak prakara bakal ditetepake déning paseksi loro utawa paseksi telu'* (Ulangan 19:15). Sawise nggawa telung Rasul bebarengan karo Panjenengané, Gusti Yesus Kristus kersa nggawa loro nabi uga, supaya ana saksi kanggo wong urip lan wong mati yèn Panjenengané iku Putraning Allah, sing dikirim déning Allah Rama kanggo kaslametan donya lan disaksiaké déning swara saka dhuwur. Nanging kenapa, miturut , mung telung Rasul sing ana, yèn loro wong wis cukup kanggo dadi saksi? Musa diundang saka antarané wong mati kanggo nyekseni rawuhé Kristus menyang donya marang wong-wong sing dikurung ing Hades; Elia – kanggo ngomong karo Henokh ing swarga; déné telung rasul diundang supaya sakwisé padha nginjili kamulyané Kristus sing katon ing Transfigurasi, kandha: *'lan manggon ing antarané kita, kebak sih lan kabeneran; lan kita padha nyekseni kamulyané, kamulyané minangka Putra tunggal saka Rama'* (Yohanes 1:14). Lan maneh: *'Ora ngetutaké dongéng-dongéng sing dirembug kanthi licik, nanging kita wis dadi saksi mata kamulyané.' Amarga Panjenengané nampa pakurmatan lan kamulyan saka Gusti Allah Rama, nalika ana swara marang Panjenengané saka kamulyan agung, kandha: 'Iki Putraku kang tak tresnani, kang marèngi atiku.' Lan kita dhéwé krungu swara iki metu saka swarga nalika kita ana bebarengan karo Panjenengané ing gunung suci"* (2 Petrus 1:16–18).

Amarga Gusti, sing nalika Panerangé katon dadi obyek pangagung lan pangajab tumrap para malaikat lan manungsa, cukup mung telu wong ing bumi sing ndeleng kamulyané lan dadi saksi: telung rasul mau, ing paningalé, luwih pantes tinimbang kabèh bangsa lan suku. Yèn siji wong sing bener duwé ajining diri sing ora ana tandhingané ing ngarsané Gusti tinimbang akèh wong sing dosa – iki wis cetha dituduhaké déning Gusti piyambak ing Prajanjian Lawas: karsa medèni firaun Mesir lumantar kuwasa Panjenengané, Panjenengané maréntahaké Musa supaya rawuh ing ngarsané lan ngandharaké yèn Gusti sing ngutus iku Gusti saka telung wong: Gusti Allahé Abraham, Gusti Allahé Ishak lan Gusti Allahé Yakub. Nanging apa Firaun, raja saka akèh kutha lan bangsa gedhé kaya wong Mesir, bakal wedi marang Gusti Allah sing nyebut dhéwé minangka Gusti saka mung telung wong? Apa ora isin ngumumake ing ngarepe raja saka tanah sing ageng banget manawa Sing ngutus Musa mung nguwasani telung wong? Apa ora luwih pantes, kanggo melembutake manahé Firaun sing atos, yen Musa kandha manawa Sing ngutus dhèwèké iku Gusti Allah sing nguwasani kabèh tanah ing sangisore langit, nguwasani kabèh kraton ing jagad raya? Nanging, Gusti ora kersa nindakake kuwi, nanging milih dimulyakaké ing ngarepé Firaun mung minangka Gusti saka telung abdi Panjenengané. Napa? Tanpa mangu-mangu amarga telu wong mau, kanthi nyenengaké Gusti lan mung nggatekake berkahing swarga, ing paningalé Gusti luwih pantes tinimbang kabèh kraton lan bangsa. *'Mula saka* iku,' pangandikane Rasul, *'Gusti Allah ora isin diarani Gusti Allahé wong-wong mau*' (Ibr. 11:16), kaya ngomong: ngapa, Firaun, kowe bangga marang agungé kratonmu lan akèh kutha lan bangsa sing manut marang kowe? Aku duwe telung abdi kaya ngono, sing ora ana siji wae ing kratonmu sing bisa

mbandhingake – Aku iki Gusti Allahé Abraham, Ishak, lan Yakub, lan Aku ora isin bab iki. St. Krisostomus ngendika sing padha, kanthi alesan: 'Gusti Allahing jagad raya ora isin diarani Gusti Allah telu (wong), lan pancen bener: amarga para wali ngluwihi kabeh liyane ing ajine – sapa wae sing nindakake kersaning Gusti luwih becik tinimbang puluhan ewu wong sing ora manut hukum.' Telu Rasul mau digawa munggah menyang Gunung Tabor kanggo nyekseni kamulyaning Gusti, lan ora perlu liyane: amarga donya iki ora pantes kanggo wong-wong mau (delengen Ibr. 11:38).

Kenapa Gusti ora mung nggawa para Rasul liyane, nanging khusus Petrus, Yakobus, lan Yohanes? Santo Krisostomus lan Bapa Gereja liyane wis maringi jawaban sing cukup kanggo pitakon iki. Saka sisih kita, éling marang telung kabecikan sing wigati kanggo kaslametan lan ditekanké kanthi cetha ing Kitab Suci—iman, pangarep-arep, lan katresnan—kita bisa ngendika: Gusti milih telung rasul iki amarga telung kabecikan mau wis katon wiwit wiwitan, lan sabanjuré kawujud kanthi cetha. Ing Petrus – iman: dhèwèké sing pisanan ngakoni Kristus minangka Putraning Allah sing urip (Mat. 16:16), lan sawisé kuwi Gusti piyambak ngendika marang dhèwèké: *'Aku wis ndedonga kanggo kowe, supaya imanmu ora gagal'* (Lukas 22:32); ing Yakobus – pangarep-arep: dhèwèké dadi sing kapisan saka rolas Rasul sing nyawisaké nyawané ing sangisoré pedhang kanggo pangarep-arep Israèl; ing Yohanes – katresnan: dhèwèké dadi murid sing paling dikasihi Gusti, sing diarani putrané Perawan Maria sing Maha Suci (Yohanes 19:26–27). Amarga iku, para rasul suci Petrus, Yakobus, lan Yohanes banjur diarani 'tiang' déning rasul Paulus (Gal. 2:9). St. Krisostomus nerangake gelar iki minangka pujian marang para Rasul kaya mangkéné: 'Agung lan nggumunake (tiang-tiang), sing kabèh ngluhurake: dhèwèké sing kapisan ngadegaké Gréja wiwitan lumantar iman, pangarep-arep, lan katresnan, minangka tiang-tiang.'

Ing telung Rasul iki, luwih maneh, kita nemokake pratandha sadurunge saka telung golongan para wali pilihané Gusti, sing paling pantes ndeleng Kristus ing kamulyané ing swarga: golongan para penyayang Gusti, golongan para martir, lan golongan para prawan. Ing Rasul Suci Petrus kita weruh gambaran wong-wong sing tresna marang Gusti: dhèwèké, miturut kasaksian St. Krisostomus, tresna marang Sang Kristus kanthi semangat sing istimewa; lan miturut kiyaté katresnané marang Kristus ing kéné, ing urip donya, saben wong bakal ditresnani déning Panjenengané ing kana, ing urip langgeng, lan bakal remen ndelok Panjenengané, kaya déné Panjenengané piyambak ngendika: *'Sapa waé sing tresna marang aku, aku bakal tresna marang dhèwèké'* (Amsal 8:17). Lan manèh: *'Sapa waé sing tresna marang aku bakal ditresnani Rama; lan aku bakal tresna marang dhèwèké lan bakal ngetokaké dhiri marang dhèwèké'* (Yohanes 14:21). Ing Rasul Suci Yakobus kita weruh gambaran para martir—ora mung wong-wong sing bakal ngucurake getihé kanggo Kristus, nanging uga para , yaiku wong-wong sing tanpa ngucurake getihé dhéwé, seda saben dina marang dosa demi Kristus, nyalibaké daging karo napsu lan karsa-karsané (Gal. 5:24). Yakobus tegesé 'sing ngungkuli', 'prajurit', 'pamenang': sipat-sipat iki ora bisa dipikolehi tanpa sangsara. Sapa waé sing nglawan godaan saka mungsuh sing ora katon, sing ngungkuli lan ngalahaké hawa napsuné liwat panguripan saben dina, iku, kaya Yakobus, dadi martir lan prajurit gagah, sanajan ora ngucuraké getihé dhéwé; miturut derajat sangsara sing ditanggung sajrone perjuangan lan upaya kanggo nolak lan ngalahake godaan, dhèwèké bakal dimulyakaké bebarengan karo Kristus Pemenang. Ing Santa Yohanes Sang Perawan, ana pratandha babagan tatanan wong-wong sing njaga kasucian badan lan roh; kanggo wong-wong mau diwenehi janji khusus kanggo ndeleng Gusti ing kamulyan: *'Begja*,' pangandikane Gusti, *'wong sing resik atiné, amarga bakal ndeleng Gusti'* (Matéus 5:8). Gusti, nggawa Petrus, Yakobus, lan Yohanes bebarengan karo Panjenengané menyang Gunung Tabor kanggo nampilaké kamulyané Pangowahan Rupa, kanthi mangkono mulang yèn sapa waé sing kepéngin manggon karo Panjenengané ing Karajaning Swarga lan ngrasakaké panglihatan pasuryané, kudu, kanthi katresnan, niru Petrus; ing kamartiran, Yakobus; lan ing kasucian, Yohanes; Umumé, miturut kemampuané, wong Kristen kaya ngono kudu niru para wali Allah, sing kobong karo katresnan kang murub marang Gusti Allah, mbuktèkaké dhéwé—tanpa ngucuraké getih—minangka martir saben dinané lumantar pangubatan daging kang ora kendhat, lan kudu njaga awaké dhéwé saka kabèh reregeding daging lan roh, kanthi ngresiki awaké dhéwé lumantar pangapuran sing sejati.

Kanggo apa Gusti mimpin para muridé munggah gunung sing dhuwur kanggo ndedonga, tinimbang nggawa menyang panggonan sing datar? Kanggo ngangkat saka jeroning lemah sing asor menyang pucuking swarga, Panjenengané mulang kabèh murid mau kanthi cara misterius babagan piwulang manawa sapa waé sing kepéngin dianggep pantes nampa wahyu saka Gusti Allah lan nyekseni kamulyané kudu mbuwang hawa napsu donya sing asor lan kudu ngupaya lan nggolèki berkah swarga. 'Panjenengané nuntun para murid,' pangandikane

Theophylact sing kabarkah, 'menuju gunung sing dhuwur, nuduhaké yèn sapa waé ora munggah ngluwihi napsu donya, ora pantes nyekseni wahyu kaya ngono.' Rasul Suci Paulus mulang kita kanthi éndah nalika dhèwèké kandha: *'Golekna apa sing ana ing dhuwur, ing ngendi Kristus lungguh ing sisih tengené Gusti Allah; pasangna pikiranmu marang apa sing ana ing dhuwur, ora marang apa sing ana ing bumi. Amarga kowé wis mati, lan uripmu didhelikaké karo Kristus ing Gusti Allah'* (Kolose 3:1–3). Wong sing mlaku ing dataran rendah ora bisa ndeleng adoh, nanging sing wis munggah gunung dhuwur bisa gampang nyawang ambané papan sing adoh; lan sing mung mikir urip saiki—piyé bisa mangertèni éndahé berkah swarga ing tembe? Nanging nalika munggah ing gunung pangrêmbagan sing takwa, dhèwèké bisa mangertèni lan ndeleng nganggo pikirane, kaya nganggo mripaté, malah apa sing ana ing ndhuwur langit. Kaya kéwan merayap ing lemah lan kéwan sing manggon ing kono ora bisa ndelok sinar srengéngé, mangkono uga pikirané wong sing kapenuhan kesia-siaan donya ora bisa ndeleng kamulyané Kristus utawa padhang déning pepadhangé sih-rahmaté. Mula, he wong Kristen, angkaten pikiranmu saka bumi menyang swarga, saka saiki menyang mangsa ngarep, saka kagandhengan karo bab-bab donya marang kangen marang swarga; banjur kowe bakal ngerti sepira becike Gusti Allah Israel, sepira legane Sang Pangeran Yesus sing paling legi, sepira kabungahané katresnané, lan kowe bakal remen marang wahyu ilahine.

Gusti nuntun para muridé ora menyang gunung sing andhap, nanging menyang gunung sing dhuwur. Napa? Kanggo mulang marang wong-wong mau bab nggatekake Gusti lan, ing wektu sing padha, katelatenan: tanpa gaweyan, mokal kanggo munggah menyang pucuk. Pucuké gunung iku pratandha nggatekake Gusti; munggahé gunung nuduhaké gaweyan. Apik ngunggahaké pikiran marang Gusti, nanging uga aja nganti nglirwakaké gaweyan: kabecikan digayuh lumantar gaweyan. Pikiran nyawang Gusti, déné gaweyan nuntun marang panglihatan Panjenengané; pikiran pasrah marang Kristus kanthi ngetutaké dhawuh-dhawuhé, déné gaweyan ngusung sangkèné Kristus kanthi ngetutaké tapak-tapaké. Renungan nyenengake pandelengan batin marang Kristus, dene kasetyan narik paningalané marang awake dhéwé: *'Delengen*,' pangandikane pemazmur, *'kasangsaranku lan keselku'* (Mazmur 24:18). Dideleng déning Kristus ora kurang pinunjul tinimbang ndeleng Panjenengané. Kaloro kabecikan iki—renungan lan rajin—iku wigati banget kanggo wong sing kepengin nggayuh berkah lan kabungahan swarga, kaya swiwi kanggo manuk: manuk sing mung duwe siji swiwi ora bisa mabur ing udara, lan wong sing mung nduwèni salah siji saka kabecikan iki ora bisa ngambah pucuking kasampurnaning panyelamatan; renungan tanpa urip sing rajin ora sejati, lan rajin tanpa renungan ora ana gunane. Kanthi loro swiwi, saben manuk mabur bébas; kanthi loro kabecikan—taqwa lan rajin—saben uwong munggah menyang Gunung Tabor rohani kanggo nyekseni kamulyaning Gusti Allah salawas-lawase—munggah dhisik liwat rajin, amarga iku pelopor taqwa lan pangawikan marang Gusti Allah. Para Rasul Suci nindakake gawean munggah gunung kang dhuwur kanggo nyekseni kamulyaning Rubuhé Gusti; mula sapa sing bisa ngarep-arep entuk kabungahan nyekseni Gusti tanpa gaweyan?

Napa Gusti mung nggawa Petrus, Yakobus, lan Yohanes munggah gunung, ninggalake wong-wong sing ngetutake lan para Rasul liyane? Kanggo mulang, lumantar iki, marang sapa wae sing kepengin nglakoni renungan lan ngrasakake panglihatan rohani supaya padha nggoleki sepi lan meneng.

Mung telung rasul iki sing digawa menyang panggonan sepi – pucuking gunung kaya ara-ara gersang, ora ana wong manggon – supaya, ing kesunyian lan sepi, kamulyaning Gusti bisa kawujud marang wong-wong mau luwih cetha. Ing tengah-tengah gangguan lan kesibukan urip, Gusti ora ngetokake Diri kaya nalika ing sepi sing sunyi: nabi Elia ndeleng Gusti nganggo pikirane nalika, ngadeg ing ngarepe Ahab, Raja Israel, dheweke ngomong, mbantah karo dheweke: *'Kaya Gusti, Allahé Israel, sing urip, ing ngarepé aku ngadeg!'* (3 Raja 17:1), tegesé, 'Aku ngadeg ing ngarepmu kanthi badan, nanging ing ngarepé Gustiku kanthi pikiranku; aku ndeleng kowe nganggo mripatku, nanging Gusti nganggo pikiranku.' Nanging nabi Elia nyumurupi Gustiné kanthi cetha tanpa tandhing ing sepi lan meneng ing gunung ara-ara samun Karmel (3 Raja 19): Ing kéné dhèwèké diparingi pacelathon manis karo Gusti lan wahyu-wahyu Panjenengané, ora mung ing batin nanging uga ing wujud sing katon. Bener menawa kadhangkala manungsa bisa ngunggahaké pikiranné marang Gusti sanajan ing tengah-tengah rame-ramé urip saben dinané; nanging ora sak gampang kaya ing pangungsèn meneng: ana akèh alangan ing kono, déné ing kéné ana meneng lan tentrem! Apa Gusti piyambak ora ngendika sia-sia: *'Tenangna atimu* (tegesé, bebasna awakmu saka rame-ramé urip saben dinané) *lan mangerténa yèn Aku iki Gusti'* (Mazmur 45:11); Kenalna Aku, pangandikane, kanthi nyawisake dhiri kanggo renungan sing taat, sepira sih-rahmat lan welas asihku, sepira

katresnanku marang sing tresna marang Aku lan Aku cedhak karo sapa wae sing ngupaya Aku; kenalna Aku lan kowe bakal enggal nemokake Aku, yen kowe mbuwang kesia-siaan lan mundur saka kuwatir donya sing kakehan. Sawisé nyadari iki, akèh wong mlayu saka donya kang rame menyang ara-ara sepi sing meneng, ngumbara ing pagunungan lan jurang-jurang bumi (Ibrani 11:38), supaya ing kesunyian padha bisa nyawisake awaké kabèh marang Gusti Allah, ngrasakaké berkah saka pangemburan karo Panjenengané: 'Ing ara-ara samun,' kandha Santo Damascene, 'ana kangen ilahi sing ora kendhat, adoh saka kesia-siaan donya.'

Ayo padha nggoleki misteri ing kéné uga – kenapa Gusti mimpin para Rasul munggah gunung ora ing wayah awan, nanging nalika bengi sumrambah? Amarga bengi luwih ndadekake pangibadah sing khusyuk tinimbang awan: ing bengi kabèh alam meneng lan ora ana sing katon kejaba langit kang dihias lintang-lintang, kang padhange tanpa disengaja narik pandelengan lan pikiran marang kono. Gusti mimpin para muridé munggah Gunung Tabor ing wayah bengi kanthi tujuan mulang kita kabèh supaya ora mikir bab apa waé ing donya nalika ndedonga, nanging ngalihake manah marang swarga. Ing sawijining wektu, Raja Daud nyanyi kanthi ramalan, nunjukaké carané pangerten misteri ilahi kabuka marang manungsa. Ayo padha nggatekake panjenengané nalika kita ngupaya guru iki: *'Wengi*,' pangandikane, *'wengi maringi kawruh'* (Mazmur 18:3); wengi pancen dadi guru kaya ngono, mulangaké manungsa bab pikirané Gusti Allah, sing sajrone urip sing lumantar iki padha lungguh kaya ana ing pepeteng wengi lan ing bayangan pati: 'Yen kowe ndeleng munggah marang langit (ing wengi), kang sumunar kaya lilin karo akèh lintang kang ora kaétung, lan mikir yèn wong-wong sing padha sibuk sedina muput saiki, ing wengi (nalika padha nyandhak turu), ora béda karo wong mati, mula kowe bakal muak marang dosa manungsa.' Mangkono, iki piwulang sing diwulangaké bengi: ngajari kita supaya ngenali kasia-siaan paduli donya lan tumindak sing nimbulaké nesuing Gusti, lan ngajak kita supaya nyingkiri loro-loroné. Kabeh sing urip ing donya kaya wong mati ing bengi; kabèh sing katon ing awan katutupan pepeteng ing bengi, kaya dikubur déning pepeteng. Istana-istana éndah lan gedhong-gedhong megah katon kaya peti mati; wit-witan, kebon, lan alas sing éndah kaya patung panyingsing; emas, pérak, lan watu mulia ing pepeteng bengi ora bisa dibédakaké saka tembaga, wesi, lan watu biasa; Kaendahan lan regane ora katon; ora ana apa-apa ing donya sing bisa nyenengake manungsa kanthi kaendahane ing wengi; kabeh katutupi pepeteng, lan mung langit sing katon, dihias karo lintang kaya mutiara lan maringi kabungahan marang sing ndelok. Ing kéné kita mirsani kersaning Gusti: pepeteng kanthi misterius maringi piwulang marang kita babagan pangibadah marang Gusti. Yèn kowé wis mundur menyang meneng kanggo ndedonga, digandhèngaké karo nyambut gawe kanthi tekun, lan miwiti munggah ing pikirannmu menyang gunung pangrénungan babagan Gusti, ayo kabèh barang donya katon ing mripatmu kaya déné katon ing pepeteng; Tinuladha kabèh bandha donya, sing mung marakaké kabungahan samentara, supaya kok sepelekake; adohna saka iku amarga ora pantes kanggo wong Kristen, amarga ora ana sing sejati lan katutupi ing bayangan pati. Aja nganti pikiranmu mung mikir berkahing swarga; banjur padhanging sih rahmaté Gusti bakal kawangwang marang kowe, lan kowe bakal kapenuhan kabungahan rohani saka éndahé nggatekake wahyu Gusti.

Napa Gusti mimpin para Rasul munggah Gunung Tabor, lan ora gunung liya, kanggo mbukak marang padhange Pangowahan Wujudé? Tabor, nalika diterjemahaké saka basa Ibrani, tegesé 'istana kasucian lan padhang'; mulané Gusti mimpin para Rasul munggah Gunung Tabor lan ora menyang panggonan liya, supaya para Rasul bisa sinau saka jenengé gunung iku yèn sapa waé sing kepéngin nyekseni pratelan kamulyaning Gusti kudu nduwé nurani kaya kraton kasuciyan, pantes nampa pepadhanging sih-rahmaté Gusti. Ayo uga élingaké kedadéan kuna sing kelakon ing Gunung Tabor. Nalika Sisera, panglima tentara bangsa Kanaan, teka kanggo ngrusak bangsa Israel, Barak, pamimpiné, munggah Gunung Tabor lan nglumpukaké tentara Israel ing kana ; saka kono dhèwèké nyerang mungsuh lan ngalahaké kabèh tentara bangsa Kanaan, nganti Sisera dhéwé mati (Hakim-hakim, bab 4). Gusti kanthi misterius mbaleni prastawa kuna iki ing Pangowahan-Nya: kanthi niyat ngamanake kamenangan pungkasan marang Sisera ing neraka, Panjenengané rumiyin munggah Gunung Tabor supaya, sawisé nglengkapi dhiri kanthi panyingkapan kakuwatan Ilahi minangka tamèng, Panjenengané bisa nyerbu setan lan ngalahaké; iki pancèn dadi pokok obrolan ing Gunung Tabor: *'padha rembugan bab pamitané'* (Lukas 9:31). Ing kéné ana piwulang kanggo wong Kristen sing kepéngin ngungkuli mungsuh sing ora katon lan kuwasa dosa sing ditanduraké: – dhèwèké kudu luwih dhisik munggah Gunung Tabor saka purnining manah; murnèkaké nuraniné lumantar tobat sing sejati lan malih saka urip sing ala dadi urip sing luhur; dhèwèké kudu nganggo busana kabeneran lan nyandhak *'busana perangé Gusti Allah sing sampurna'* (Efesus 6:13); banjur, tanpa akèh kesulitan, dhèwèké bakal éntuk kamenangan nglawan kuwasa mungsuh.

Gusti, sawisé munggah gunung karo para muridé, *'ngalami pangowahan wujud ing ngarepé'* (Matéus 17:1–2). Tembung *'ing ngarepé'* kacathet déning para Injil kanggo tujuan tartamtu: supaya cetha yèn Kristus ora ngalami rubah wujud kanggo kapentingané dhéwé, sing ndadékaké pasuryané sumunar kaya srengéngé; amarga pepadhang, *'minangka sinar kamulyané'* (Ibrani 1:3), sing ora nduwé pepeteng ing sajroné, ora perlu pencerahan. Panjenengané ngalami panyingkang kanggo kapentingan kita, kanggo ngusir pepeteng kita lan ngowahi kita saka budak dosa dadi abdi sejati Panjenengané, lan saka putra-putra murka dadi putra-putra sing dikasihi déning Gusti Allah; pancèn tujuwan rawuhé Kristus, sing wis Panjenengané wujudaké, yaiku supaya kita dadi anak-anaké Gusti Allah. Kanggo punika Panjenenganipun inkarnasi saking Perawan Suci ingkang Maha Suci lan Roh Suci; kanggo punika Panjenenganipun *'kapanggih ing wujud manungsa'* (Filipi 2:7); kanggo punika Panjenenganipun njupuk wujud abdi, lan pakaryan abot kados pundi ingkang boten dipunendure supados nganyari malih ing kita, minangka putra-putra, gambar Bapa ingkang sirna! Musa tau kandha marang Gusti: *'Pundhen, [sing] dipun damel dening tangan Panjenengan, ya Gusti'* (delengen Kaluwihan 15:17). Ayo kita perhatosi iki – 'tangan Panjenengan sing nggawe': dhèwèké ora kandha 'tangan manungsa nggawe miturut dhawuh Panjenengan', nanging 'Panjenengan piyambak sing nyambut gawe nganggo tangan Panjenengan dhéwé'. Musa ngendika iki, nunjukaké marang pangayomané Gusti sing tanpa wates tumrap manungsa: apa ana sing durung ditindakake utawa ora bakal ditindakake Gusti kanggo manungsa? Amarga manungsa, Panjenengané nyipta swarga lan bumi, segara, kali – kabèh sing ana ing lan ing ndhuwuré; amarga manungsa, Panjenengané madhangi swarga awan lan bengi nganggo benda-benda langit; amarga manungsa, Panjenengané ngutus udan, embun lan salju; kanggo kapentingané manungsa, Panjenengané kaya petani lan tukang kebon, nanem lan ngundhuh, supaya manungsa ora kekurangan apa-apa. Nalika merenung bab iki, Santo Siril saka Yerusalem kandha: 'Kanggo saben wong, Juruslamet kita katon manut kahanan atiné: marang wong-wong sing perlu ndedonga (kanggo Gusti), Panjenengané dadi perantara lan imam agung. Utawa: 'Kanggo wong-wong sing duwé dosa, Panjenengané dadi Anak Domba sing disembelih kanggo kita, lan Panjenengané dadi kabèh bab kanggo kabèh wong, sanadyan tetep ora owah ing hakikat sipaté.' Mangkono, kanthi manéka warna cara, Gusti kita ngladosi kita, ngendika: *'Putrané Manungsa ora teka kanggo diladèni, nanging kanggo ngladèni'* (Mat. 20:28). Lan Panjenengané nindakake kabèh mau, ora ngupaya kabecikané dhéwé nanging kabecikan kita, supaya kita, sawisé mangertèni kabecikané sing tanpa kendhat, bisa kebak rasa syukur lan malih saka wong dosa dadi wong sing bener, saka sing tresna marang donya dadi sing tresna marang Gusti Allah. Lan ing Gunung Tabor Panjenengané ngalami ngalèh wujud mulya kanggo kita, supaya kita bisa mangertèni kamulyan swarga sing wis disiapaké kanggo kita; Panjenengané *'bakal ngowahi awak kita sing asor iki'* (Filipi 3:21), supaya ing kebangkitan umum, awak kita bisa padha kaya awaké sing mulya ing kraton langgengé, sing wis disiapaké *'saka wiwitaning donya'* (Mat. 25:34) kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané. Mugi Gusti Allah lan Pangeran kita, Kristus sing tresna marang manungsa, kanthi sih-rahmaté, maringi uga marang kita, bebarengan karo wong-wong mau, sih supaya bisa nyawang pasuryané; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingi pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amén.

Troparion, Nada 7:

Panjenengané kaubah ing pucuking gunung, ya Kristus, Allah kita, nampilaké kamulyan Panjenengané marang para muridé sak kuwatosé padha bisa nampa: mugi pepadhang Panjenengané sing tansah ana uga sumunar marang kita wong dosa, lumantar pandonga Ibuné Allah, ya Panjenengané sing maringi pepadhang; kamulyan tumrap Panjenengané.

Kontakion, Nada 7:

Panjenengané ngalami panyinglengan ing gunung, lan para muridé nyeksèni kamulyané Panjenengané, ya Kristus Gusti, sak kuwatosé padha bisa: muga-muga nalika padha nyeksèni Panjenengané disalib, padha mangertèni yèn sangsara Panjenengané iku saka kersané dhéwé, lan muga-muga padha ngumumaké marang donya yèn Panjenengané pancèn cahyané Rama.

20 Agustus

7 Agustus (Kalender Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Pimen Sing Akèh Sangsara

Peringatan tanggal 7 Agustus

Nalika kita miwiti nyritakaké babagan sang Pimen sing kasucèn, ayo padha merhatosaké keteguhané sing ageng nalika nandhang sangsara lan saka kéné padha sinau yèn lara kudu ditampa kanthi sabar lan yèn kakuwatané Gusti Allah dadi sampurna ing kelemahan. – Pimen sing Kabegjan lair kanthi lara; lara iku ora tau ninggalake dheweke sajrone uripe, nanging lara jasmani iki ora maringi kesempatan marang lara rohani supaya ngakar ing atine: dheweke bebas saka ala lan njaga kesucian dhirine wiwit ana ing kandungan ibune. Ing pirang-pirang wektu dhèwèké nyuwun marang wong tuwané supaya diparingi idin mlebu biara lan dicukur rambute dadi biksu, nanging amarga katresnané sing jero marang dhèwèké, wong tuwané nolak panyuwunan mau, amarga padha kepéngin nduwèni dhèwèké dadi ahli warisé sawisé seda. Sawijining dina, miturut pangayomaning Gusti sing ngatur kabèh prakara dadi paling becik, Pimen sing pinaringan berkah lara abot banget, nganti dhèwèké ora nyana bakal mari; amarga kahanan meksa, wong tuwané banjur nggawa dhèwèké menyang Biara Pechersk[5435] lan nyuwun marang para bapak suci sing manggon ing kana supaya ndedonga supaya anaké waras saka lara. Nanging pandonga para biksu sing khusyuk ora marasaké panyembuhan marang bocah sing lara; pandonga Sang Sing Suci luwih kuwasa tinimbang kabèh pandonga mau digabung – dhèwèké nyuwun marang Gusti supaya paring lara sing luwih abot, amarga dhèwèké wedi yèn sawisé mari, wong tuwané bakal nggawa dhèwèké adoh saka biara manèh lan kanthi mangkono nyegah dhèwèké saka kasempatan kanggo ditonsur. Mula, nalika bapak lan ibuné lungguh ing sisihé, nyegah cukur gundhulé[5436] , Pimen sing pinaringan berkah kuwi sedhih banget lan ndedonga marang Gusti supaya kersa nepaki pangajabé, kanthi cara apa waé sing dipunanggep pantes déning Gusti. Mula, sawijining wengi, nalika wong tuwane lan para abdi padha turu nyenyak, malaikat-malaikat padhang mlebu ing kamare; ana sing wujude priya enom sing ayu, ana uga sing dadi abbot lan komunitas biara; padha nggawa Injil Suci, lilin, klambi kasar, jubah, tudung, lan kabèh piranti sing dibutuhake kanggo pangcukuran rambut:

"Punapa Panjenengan kersa kami potong rambut Panjenengan?" pitakoné marang Rama Ingkang Mulya.

Dheweke mangsuli kanthi kabungahan:

'Inggih, kula kersa; Gusti Allah sampun ngutus panjenengan sedaya, para bapak; wiyarna karsa ingkang saking manah kula.'

Padha langsung miwiti takon pitakon, nindakake kanthi tuntas kabèh sing diprentahaké ing paugeran biara kanggo cukur gundhul; mula padha nggundhulaké rambute kanthi cara malaékat agung, ngagemaké jubah lan tudung, lan maringi jeneng Pimen. Sawisé maringi lilin murub miturut adat, padha kandha:

'Saklawasé patang puluh dina lan patang puluh wengi, lilin iki ora bakal mati.'

Ing wektu sing padha, padha ngandhani yèn dhèwèké bakal nandhang lara kronis, lan yèn mari saka lara kuwi bakal dadi pratandha yèn pati wis cedhak. Sawisé nyium Pimen sing pinaringan berkah, padha mundur menyang gréja, ing kono padha nyelehaké rambute, sing dibungkus nganggo kain, ing sangisoring peti jenazah Sang Mulya Theodosius.

Para biksu ing sel-sel jejere, krungu kidungan, mbangunake kanca-kancane, padha nyangka menawa sang abbot lan sawetara sedulur biksu lagi nyukur rambute biksu sing lara, utawa menawa dhèwèké wis seda; kabèh

---

[5435] Lavra Kiev-Pechersk diadegaké déning Sang Mulya Anthony (1054–1068).

[5436] Wiwit jaman mbiyen, Gréja Ortodoks Suci wis nindakake upacara cukur monastik miturut tata cara khusus kanggo wong-wong sing milih dalan urip asketik lan nyerahake awake dhewe kanthi sakabehe marang Gusti Allah ing pandonga lan pangapuran. Wong-wong sing wis mutusaké mlebu dalan iki ditakoni apa padha milih kanthi kersané dhéwé; banjur padha kudu ngucapaké telung sumpah: kasucian, kesetiaan, lan kamlaratan, sawisé kuwi, ing asmané Tritunggal Agung, rambute dipotong wujud salib lan diparingi busana biara. Biksu sing anyar dicukur rambute diparingi salib lan lilin sing murub kanggo dicekel.

padha lunga bebarengan menyang sel ing ngendi Sang Kinurmatan lagi ngendhok. Ing kana padha nemoni kabeh padha turu – bapakne, ibune, lan para abdi; para biksu padha mbangun lan weruh yèn sel iku kebak ambu wangi, déné wong sing lara iku kebak kabungahan lan sumringah lan nganggo busana biksu.

"Sapa sing wis nyukur rambute panjenengan, lan apa kuwi kidungan sing kita krungu ing kene, nanging wong tuwa panjenengan ora krungu?" pitakoné marang bapak sing kinurmatan.

"Aku kira," wangsulane, "aku wis dicukur rambute lan dijenengi Pimen déning sang abbot sing teka kéné karo para sedulur; kuwi sing padha nyanyi, kaya sing kowe krungu; padha uga maringi lilin iki sing kowe deleng, kandha yèn bakal murub terus patang puluh dina lan bengi; banjur, sawisé nyimpen rambute ing andhuk, padha mlebu gréja karo andhuk kuwi. Krungu kabar iki, para biksu langsung kesusu menyang gréja, nanging lawangé dikunci; sawisé mbangunake para sakristan, padha takon apa ana wong sing mlebu gréja sawisé pandonga bengi. Padha mangsuli manawa ora ana sing mlebu, amarga kunciné ana ing tangané eklesiarkus[5437] . Eklesiarkus mau dibangunaké (dhèwèké ora nate maringi kunciné marang sapa waé, lan dhèwèké uga ora mlebu gréja bareng karo sapa waé); sawisé njupuk kunciné, para biksu mlebu gréja lan ing kono, ing peti jenazah Sang Venerable Theodosius, pancèn padha nemokaké rambute sing diwadhahi ing lawak. Sawisé kuwi, padha ngandhani sang abbot kabèh sing kelakon. Sang abbot kaget banget lan kanthi teliti nyoba nggoleki sapa sing wis motong rambute Sang Pimen sing kinurmatan, nanging kabèh panalitiyané ora ana asilé. Banjur dadi cetha marang kabèh wong yèn motongan rambute kuwi wis ditindakake miturut dhawuhé Gusti déning para malaikat suci. Abaot lan para sedulur padha rembugan dawa apa kudu nganggep cukuran mirakel iki minangka cukuran biasa sing manut paugeran, lan padha mutusake ora mbaleni cukuran marang Pimen sing suci, amarga ana pratandha cetha bab keaslian upacara sing wis ditindakake marang dheweke: Para biksu pancen nemokake, kaya sing diandharake dening Pimen sing pinaringan berkah, rambute ing peti jenazah Sang Venerable Theodosius, lan lilin sing biasane mbutuhake sedina kanggo kobong, wis kobong patang puluh dina lan bengi tanpa mati[5438] , sawijining prakara sing uga wis dituduhake Sang Venerable sawisé cukuran rambute. Amarga iku, padha mung kandha:

'Kanggo kowe, Sedulur Pimen, gambar lan jeneng sing diparingake Gusti Allah wis cukup.'

'Nanging, critakna marang kita,' pangandikane abbot nalika rawuh karo buku pangcukuran, 'sapa sejatine sing wis ngcukur rambutmu, lan apa ana sing ora ditindakake miturut sing kacathet ing buku iki?'

Pimen sing pinaringan berkah kandha marang sang abbot:

'Kenapa Panjenengan nguji aku, Rama?' Panjenengan piyambak, rawuh mriki kaliyan sedaya komunitas, sampun nindakake dhumateng kula sedaya ingkang kacathet ing buku punika; malah, panjenengan sampun ngendika bilih kula kedah nandhang lara salami gesang kula lan namung ing wekdal seda kula kula badhe dibebasake saking punika, supados kula saged nggawa ranjang seda kula piyambak; ndedonga kangge kula, Bapa Suci, mugi Gusti paring kasabaran dhumateng kula."

Sawisé krungu kuwi, kabèh padha ninggalaké dhèwèké.

Kaya sing diprédhiksi déning wong-wong sing wis ngrasukake dhèwèké, Pimen sing Kabungahan ngalami pirang-pirang taun nandhang lara abot lan njijiki: kabèh sing ngopeni dhèwèké padha jijik lan asring telung dina ora maringi dhèwèké apa-apa kanggo dipangan utawa diombé, nanging dhèwèké nahan kabèh mau kanthi kabungahan, matur nuwun marang Gusti Allah.

Kedadéyané ana sawijining pasien sing nandhang lara sing padha karo ingkang kinurmatan Pimen, digawa menyang Biara Gua Kiev lan dicukur rambut sirah. Para biksu sing tanggung jawab ngopeni wong lara nggawa dhèwèké marang Pimen sing suci supaya bisa ngopeni loro-loroné kanthi padha lan ajeg; nanging amarga kélangan tanggung jawab, asring padha lali, saéngga wong lara kadhangkala krasa ngelak banget. Banjur Pimen sing suci kandha marang wong lara sing ngglélèk ing sacedhaké:

[5437] Bendahara gréja, sing dipercaya njaga keamanan harta gréja lan tanggung jawab ngawasi palaksanaan tata liturgi.

[5438] Angka patang puluh nduwèni makna simbolis sing wigati. Iku nuduhaké transisi saka siji kahanan menyang kahanan liya, pambaruan lan owah-owahan. Patang puluh dina sawisé lair, bayi digawa menyang gréja kanggo dipersembahaké marang Gusti Allah. Ing dina kaping patang puluh sawisé seda, miturut pracaya Gréja Ortodoks Suci, nyawa wong Kristen sing wis seda munggah kanggo nyembah Gusti Allah. Kanthi cara sing padha, sawisé ngucapake sumpah monastik, biksu anyar sing bubar dicukur kudu nyawisake dhiri khusus kanggo nglakoni pandonga sajrone patang puluh dina, amarga dhèwèké, kaya-kaya, lair menyang urip anyar, nalika uga, kaya-kaya, wis mati marang urip donya lan sing fana. Iki uga dadi teges lilin sing dinyalakaké sing diparingaké para Malaikat marang Sang Pimen sing Kinurmatan, sing murub patang puluh dina lan bengi.

'Amarga wong-wong sing ngopeni kita padha nyingkiri kita merga ambune sing nyengat saka awak kita, kowe, sedulurku, gelem nindakake tugase wong-wong mau, yen Gusti maringi kowe waras?'

Wong lara iku janji marang bapa sing kinurmatan yèn dhèwèké bakal ngladèni kanthi semangat nganti pungkasaning uripé. Pimen sing pinaringan berkah mangsuli:

'Delengen, Gusti Allah nyuda lara panjenengan, lan sawise panjenengan waras, nepati janji panjenengan – ngladeni aku lan wong-wong kaya aku; nanging marang wong-wong sing nglirwakake tugase, Gusti Allah bakal maringi lara abot, supaya sawise nampa paukuman, padha bisa oleh kaslametan.'

Wong lara kuwi langsung tangi lan miwiti ngladeni Rama Suci; dene para abdi sing lalai, kaya sing wis diandharake, padha kaserang lara.

Sawisé mari saka lara, seduluré ora suwe ngladèni Sang Pimen sing kinurmatan: amarga ora tahan ambuné, dhèwèké pamit lan ninggalaké Sang Pimen nganti lara lan ngelak; sawisé lunga, dhèwèké manggon ing sel liyané. Lan dumadakan demam abot nyerang dhèwèké kaya kobongan geni; ora bisa tangi, dhèwèké ngalami kangen banyu telung dina lan pungkasane njerit:

'Mangga, welasana aku, amarga aku mati kakehan ngelak!'

Krungu swarane, para biksu ing sel sing paling cedhak padha teka; nalika weruh lara iku, padha nglaporake marang Sang Pimen sing Kinurmatan:

'Sedulur sing nglayani kowe lagi sekarat.'

'Apa sing ditandurake manungsa, kuwi uga sing bakal dipetiké' (Gal. 6:7): dhèwèké ninggalaké aku luwe lan ngelak, lan saiki dhèwèké nandhang kahanan sing padha, sawisé goroh marang Gusti Allah lan ngremehake ketidaklayakanku. Nanging kita wis diwulang supaya aja mbales ala karo ala; mula, lunga lan kandhaa marang dhèwèké: 'Pimen nelpon kowe – tangi lan lunga marang dhèwèké.'

Nalika kabar iki diparingaké marang wong lara mau, dhèwèké langsung mari lan, munggah ing sikilé, teka marang Rama Suci tanpa pitulungan sapa-sapa. Pimen sing Kabungahan ngélingaké dhèwèké kanthi dawa, kandha:

'Kowe sing sithik pracaya, saiki kowe wis mari maneh; ati-ati aja nganti dosa maneh!' Apa kowe ora ngerti yèn wong lara lan sing nglayani padha bakal nampa ganjaran sing padha? Kasabaran wong andhap asor ora bakal sia-sia: sing nahan sedhih lan kasangsaran sing cendhak ing kéné bakal ngrasakaké kabungahan lan kabagyan ing kana, ing ngendi ora ana lara, sedhih, utawa ambegan abot, nanging urip langgeng. Mulané aku sabar nampa kabèh iki; Gusti Allah, sing wis nylametaké kowé saka lara liwat aku, uga bisa nguripaké aku saka amben lara iki lan marasaké kelemahanku, nanging aku ora kepéngin: *'Sing tahan nganti pungkasan bakal slamet'* (Matéus 10:22), pangandikane Gusti. Luwih becik aku dadi mayit ing urip iki, supaya ing urip sabanjure badan iki ora bosok; luwih becik nahan ambu sing ora enak ing kene, supaya ing kana aku bisa ngrasakake wangi sing ora bisa diungkapake. Endah sanget, sedulurku, pakaryan Gréja ing panggonan kang padhang, resik, lan suci, ing ngendi manèh nyenengaké Gusti Allah lan dadi kabungahan kanggo ngaturaké pandonga marang Panjenengané bebarengan karo pasukan malaékat kang ora katon; mulané Gréja dijenengi 'swarga ing bumi', lan sapa waé sing ana ing jeroné dianggep kaya ana ing swarga. Apa sel sing peteng lan mbebayani iki dudu pratandha Pengadilan Pungkasan? Apa iki dudu pratandha sangsara tanpa wates? Nanging sapa sing nahan kabèh iki kanthi panuwun, pantes kandha: *'Aku percaya marang Gusti, lan Panjenengané mirsani aku lan ngrungokaké tangisanku'* (Mazmur 39:2); nglipur wong-wong sing nandhang sangsara kaya ngono, Rasul kandha: *'Yen kowe tahan paukuman, Gusti ngrawat kowe kaya anak… Nanging yèn kowé ora nampa paukuman—sing lumrah tumrap kabèh—maka kowé iku anak haram, dudu anak sah* (Ibr. 12:7–8), lan Gusti piyambak ngélingaké kita, sedulurku, kanthi ngendika: *'Kanthi sabar kowé nylametaké nyawamu'* (Lukas 21:19).

Kanthi kebak piwulang saka bapa sing mulya, sang sedulur ora nate ninggalake sisihé, ngladèni piyambakipun; nalika sang wong sing tabah lan paniru sejati saka nabi Ayub sing bener, Santo Pimen, nglempèk ing amben lara salami rong puluh taun, tanpa kendhat matur panuwun marang Gusti Allah. Nalika wayahe piyambakipun badhé ninggal donya, wonten pratandha ing Biara Gua Kiev: telung pilar geni ingkang muncul ing ndhuwur pawon ing dalu, lajeng pindhah dhateng pérangan ndhuwur gréja. Mung Gusti piyambak ingkang mangertos teges sejati pratandha punika, nanging boten kéliru menawi dipun anggep pratandha menika maknané Bapa Tritunggal Suci, ingkang *'damel roh-roh dados malaikatipun, lan para abdi Panjenenganipun dados geni kang murub'* (Mazmur 103:4), wis ngutus malaikat-Nya kanggo njupuk nyawa Pimen sing sanget kasangsaran,

kaya nalika Panjenengané njupuk nyawa Lazarus: ing dina iku dhèwèké dumadakan mari lan nyadari yèn pati wis cedhak, kelingan ramalané para sing wis motong rambute. Munggah, dhèwèké ngubengi kabèh sel, nyuwun pangapunten marang saben wong. Marang para biksu sing lagi lara dhèwèké kandha:

'Sedulur lan kanca-kanca, padha tangi lan ngancani aku!'

Kanthi cepet, manut pangandikane, lara-larane padha mari, lan sawise waras padha ngetutake piyambakipun. Sang Pimen ingkang Kinurmatan, nalika mlebet ing gréja, nampi Misteri Suci; lan sawisé kuwi, nyandhak amben layonipun, lajeng nggawa—tanpa pitulungan sapa-sapa—menuju guwa ingkang durung nate dipun datengi lan durung nate dipun tingali wiwit dinten lairipun. Nalika mlebu guwa, piyambakipun sujud ing ngajeng peti jenazah Sang Mulya Anthony[5439] lan nunjuk panggonan ingkang dipun kepéngini kanggé kubur piyambakipun. Sadèrènging séda, piyambakipun mbabaraken sawijining rahasia ingkang nggumunaké, kanthi nunjuk peti jenazah sawatara sedulur ingkang dumunung sacedhaké:

'Ing kene,' ujare, 'kowe wis ngubur loro sedulur taun iki, siji tanpa skema lan sijine nganggo skema[5440] ; sing kapisan, sing dikubur tanpa skema, bakal kowe temokake ing skema; dhèwèké bola-bali kepéngin nampa skema nanging terus nundha; nanging, amarga dhèwèké wis nindakake tumindak sing pantes kanggo pangkat iki, Gusti maringi skema marang dhèwèké sawisé seda. Bab sedulur liyane, sing dikubur nalika isih nganggo skema, kowe bakal nemokake dheweke tanpa skema: dheweke ora kepengin nganggo skema nalika isih urip, lan ora nindakake pakaryan sing pantes; malah dheweke kandha, 'Nalika kowe weruh aku arep ninggal donya iki, banjur cukur rambute aku supaya mlebu skema'; Dheweke ora kelingan marang tembungé sing kandha: *'Boten ingkang sampun seda, boten ingkang mudhun ing kuburan ingkang badhé muji Gusti; nanging kita badhé mberkahi Gusti'* (Mazmur 113:25–26). Mula, pakurmatan skema iku dicabut saka dheweke lan diwenehake marang wong sing wis nindakake pakaryan sing pantes: *'Amarga marang saben wong sing wis duwe'* (pakaryan becik) *'bakal diwenehi luwih akeh, lan dheweke bakal duwe kelimpahan; nanging saka wong sing ora duwe'* (pakaryan becik) *'apa sing diduweni bakal dicabut'* (Matéus 25:29). 'Sedulur nomer telu,' panjenengané nerusaké, 'wis dikubur ing kéné pirang-pirang taun kepungkur lan wis bosok kabèh, nanging sandhangan biarané isih ora bosok: iku disimpen kanggo paukuman lan pangbuktian kaluputané, amarga panjenengané nindakake pakaryan sing ora pantes kanggo tatanan iki – panjenengané nglampahi uripé kabèh kanthi males lan dosa, lali marang pangandikane Gusti: *"Sapa sing diparingi akèh, bakal dituntut akèh"* (Lukas 12:48); ngagem skema ora ana gunané tumrap wong sing ora nindakake pakaryan becik sing bisa nylametaké saka sangsara langgeng.

Sawisé mbukak rahasia, Sang Pimen sing kinurmatan kandha marang sedulur-seduluré:

'Delengen, wong-wong sing wis nyukur rambute aku wis teka kanggo njupuk nyawaku.'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, dhèwèké langsung nglempèk lan mati ing Gusti[5441] . Para biksu ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan ageng ing panggonan sing wis dituduhaké. – Sawisé mbukak kuburan sing wis dicritakaké déning Bapa Sang Mulya, padha nemokaké, kaya sing wis diomongaké, telung biksu: saka loro sing bubar seda, siji sing dikubur nganggo skéma, skéma kuwi dicopot – banjur dipasang ing sing sijiné sing sadurungé ora nganggo skéma; Bab sedulur katelu, sing wis suwé seda, padha nemokaké yèn jasadé wis bosok kabèh; mung skéma-é sing isih utuh. Lan suwéné wektu, kabèh wong padha gumun marang paugeran Gusti Allah sing ora bisa diungkapaké, sing maringi ganjaran marang saben wong manut tumindaké. Mugi kamulyan, pakurmatan, lan kuwasa dumunung marang Gusti Allah, saiki lan salawas-lawase nganti yuswa. Amén.

[5439] Relikhi Sang Awang-awang Anthony (w. 1073) kaparingaké dikubur ing guwa panggonané dadi biksu (ing sing diarani Guwa Cedhak).

[5440] Skema iku pangkat paling dhuwur saka busana biara, sing dikenal minangka Tatanan Malaikat Agung. Sawisé nampa skema, sang biarawan uga nganggo busana khusus tartamtu, yaiku: kukol lan analav. Kukol iku busana sing mbungkus sirah lan pundhak saka kabeh sisih: nduwèni pucuk rada runcing lan dihias kanthi limang salib sing disulam nganggo tali abang; salib-salib iki dumunung ing bathuk, ing dhadha, ing loro pundhak, lan ing punggung. Analav iku potongan kain persegi sing disulam tali ing pojok-pojoké. Kang ngglantung saka gulu nganggo tali lan mecah ing sisih-sisihé, kukol ngubengi otot ing sangisoring ketiak lan, sawisé nyabrang dhadha lan pundhak, nggunakake tali sing padha kanggo ngubengi lan ngencengi busana. Kukol lan analav loro-loroné nduwèni makna spiritual.

[5441] 11 Februari 1110.

Pangantening Sang Bapa Ora, Rahib

Dipeperingati tanggal 7 Agustus

Ing Fivaid ing Mesir[5442] , sawijining wewengkon tapel wates karo Ethiopia[5443] , ana ing antarané para biarawan sawijining priya kang nggumunake jenenge Or, sing ngedegake pirang-pirang biara, para biksu ing kono—jumlahé nganti sewu—ana ing sangisoré panguwasa dhèwèké; panjenengané yuswa sangang dasawarsa, rambute putih kaya pérak, sawijining skhimnik, kanthi wujud sing agung banget: pasuryané nggambaraké jeroning rohani nganti marakaké kesan kaya makhluk tanpa badan. Sang Wiku Or miwiti urip tapa brata ing ara-ara gersang sing adoh, ing kana piyambakipun manggon pirang-pirang taun kanthi piyambakan total, nindakake puasa paling ketat. Banjur, miturut dhawuh Gusti, piyambakipun pindhah saka kana lan ngedegake sawijining biara cedhak kutha; supaya para sedulur ora perlu mlaku adoh golek kayu bakar, piyambakipun nandur sawijining gugus wit ing sakupenge biara mau nganggo tangané dhéwé; sadurunge rawuhe, ing kana durung ana wit siji wae. Mangkono, Sang Mulya Or ora mung ngopeni kaslametan rohani para sedulur, nanging uga kabutuhan jasmani, nganti para biksu ora kekurangan apa-apa. Nalika piyambakipun manggon ing ara-ara gersang sing adoh, piyambakipun urip mung kanthi sayuran lan oyod-oyodan, sing dipunanggep panganan sing enak banget; panjenenganipun namung ngombe banyu menawi pinanggih; amargi ing pungkasaning dinten lan bengi, Bapak Or ingkang Kinurmatan nyawisake piyambak ing pandonga ingkang semangat. Panjenenganipun nglakoni gesang kados makaten ngantos yuswa ingkang sampun sepuh sanget, lan sawijining dinten Malaikat Gusti Allah rawuh ing ngimpi panjenenganipun, ngendika:

Kowe bakal dadi bapaké akèh wong, amarga akèh wong bakal diserahaké marang kowe, lan kowe bakal nuntun ewonan wong menyang dalan kaslametan; ing gesang sing bakal teka, kowe bakal nampa ganjaran sing cocog karo cacahé nyawa sing wis kowe slametake; aja kuwatir babagan pikirane sepira akèh sing dibutuhake kanggo nyukupi kabutuhan jasmani saka akèh wong kuwi: kowe ora bakal kekurangan apa-apa – kowe bakal nduwèni kabèh sing kowe panyadoni marang Gusti."

Sawisé nduwé pangliyan iki, sang tuwa tumuju menyang désa-désa; dhisik, dhèwèké mbangun sel cilik lan nandur sayuran; lan ing kéné, kaya sing wis ditindakake sadurungé ing ara-ara gersang sing adoh, Sang Or sing kinurmatan mung urip saka sayuran, lan sanajan mangkono mung dipangan sethithik: asring dhèwèké mangan mung sapisan seminggu. Sadurunge dhèwèké durung bisa maca, nanging sawisé pindhah saka ara-ara gersang sing adoh, Gusti paring dhèwèké karunia pangerten Kitab Suci: nalika salah siji sedulur nggawa buku marang dhèwèké, dhèwèké mbukak lan miwiti maca kaya wis suwé nguwasani kabisan maca. Ing wektu sing padha, Sang Mulya Or nampa saka Gusti kuwasa ngusir setan: wong-wong sing kesurupan digawa kanthi paksa marang piyambakipun, lan padha nyritakakake kanthi terang-terangan babagan pakaryan saleh sing ditindakake piyambakipun kanthi rahasia; Sang Mulya uga nindakake akèh panyembuhan liyane lumantar sih-rahmat Kristus sing diparingake marang piyambakipun saka dhuwur. Akeh wong padha teka marang Sang Or sing kinurmatan, kepengin nglakoni tapa brata ing sangisoré pituduhé, lan ora suwé kabentuk komunitas biarawan sing cukup akèh, sing ing kono Sang Kinurmatan dadi guru lan pamimpin. Dheweke biasane dhahar dhisik panganan rohani, banjur panganan jasmani: mung sawisé nampa Misteri Ilahi dhèwèké arep mangan, mulang para sedulur nganggo piwulang sing diilhami déning Gusti utawa nyritakaké crita-crita sing migunani kanggo jiwa. Sawijining wektu, kanggo pangedhikan para sedulur, dhèwèké nyritakaké ing ngisor iki:

'Aku weruh ana wong ing ara-ara samun sing wis telung taun ora mangan panganan donya: saben rong dina, Malaikat Gusti nggawa panganan swarga sing uga dadi banyune.'

'Aku ngerti,' pangandikane Venerable Or ing wektu liyane, 'ana sawijining biksu sing didatangi déwa-déwa sing wis ngganti wujud dadi pasukan swarga lan deretan malaikat; padha nunjukaké marang dhèwèké sawijining kereta geni, ing ngendi ana raja sing lungguh kaya-kaya, kaubengi kamulyan. Raja iki kandha marang biksu mau:

[5442] Thebaid iku wewengkon kutha Thebes, misuwur ing jaman kuna; jeneng sing padha uga digunakake, adhedhasar kutha utama, kanggo nyebut sakabehe Mesir Hulu (Kidul). Wewengkon iki kebak ara-ara gersang biara.

[5443] Étiopia – nagara ing kidul Mesir – kang kalebu Nubia lan Abyssinia.

'Sampeyan wis nduwèni kabèh kabecikan; saiki sing isih ana mung kudu sujud marang aku, lan aku bakal nggawa sampeyan, kaya Elia (2 Raja 2:1–25), menyang kereta geni lan nggawa sampeyan adoh saka kéné.'

Krungu tembung-tembung kuwi, sang biksu banjur nggluntung ing pamikiran jero:

'Apa tegese iki?' pikiré. 'Aku tansah nyembah Sang Juruslametku, sing dadi Rajaku, lan yèn wujud sing tak deleng iki pancèn Panjenengané, mesthi Panjenengané ora bakal nuntut sembahku, amarga Panjenengané ngerti yèn aku tansah nyembah Panjenengané.'

Sawisé merenung bab iki, sang biksu kandha:

'Aku nduwé Ratu dhéwé sing tak sembah tanpa kendhat; kowé, nanging, dudu rajaku.'

Sakwise kuwi, para setan padha sirna, bebarengan karo rajane lan kereta jelane.

Sang Wiku Or nyritakaké kabèh mau marang para sedulur kaya-kaya kedadeyané kanggo wong liya, nanging akèh saka wong-wong mau padha ngerti tenan yèn kabèh sing dicritakaké mau pancèn kedadeyan marang dhèwèké. Sang Suci Or tansah nampani saha welas asih marang sapa waé: saben ana sedulur teka lan ngandharake kepéngin manggon bareng, piyambakipun mbangun sel sajrone sedina; nalika miwiti pakaryan, Sang Suci Or nglumpukake kabèh komunitas, lan saben uwong padha mbantu kanthi semangat: ana sing nggawa watu, ana sing nggawa pasir, ana sing nggawa banyu, lan ana uga sing nggawa kayu, lan ing wayah sore sel iku wis siap; nalika diserahake marang sedulur sing teka, Sang Mulya Or maringi kabeh kabutuhan urip kanthi cukup. Gusti Allah paring marang abdi Panjenengané kabèh sing dipun nyuwun. Ana uga crita ing ngandhap punika babagan Sang Bapa Ingkang Kinurmatan, ingkang nyritakaké jaman gesangé nalika piyambakipun namung gadhah satunggaling murid: sapisan, nalika pesta kamulyan Paskah Kristus saged rawuh, murid punika ngendika dhumateng gurunipun:

'Punapa Panjenengan mangertos, Bapa, menawi saiki punika Paskah, lan kita kedah ngrayakake kados tiyang sanès?'

'Oh, anakku,' wangsul sang sepuh, 'aku lali menawa saiki wis Paskah.'

Lan, metu saka selé, Sang Venerabel Or ngadeg ing sangisore langit kang amba, ngulur tangané munggah: tetep ing kahanan kaya ngono, piyambaké ngadeg telung dina, kesasar ing pangrénungan marang Gusti. Sawisé telung dina, piyambaké bali menyang selé, kandha:

'Mangkono kuwi, anakku; miturut kemampuan kula, kula sampun ngrayakake Paskah.'

'Apa sing Panjenengan tindakake, Bapa?' pitakon murid.

'Kanggo biksu,' wangsul sang tuwa, 'pesta lan Paskah iku dumadi nalika pikirane ngliwati, kaya Israel ngliwati segara ing daratan garing (Keluaran, bab 14), rame-ramé urip donya, lan nyedhak marang Gusti.' 'Sang biarawan,' panjenengané nerusaké, 'kanthi mundur saka donya sing katon, nyedhak marang Gusti sing ora katon; nanging kanthi kagandhèng karo prakara donya, dhèwèké malah adoh saka Gusti sing ora duwé raga.'

Minangka bapaké akèh sedulur, Sang Bapa Mulya ngerti urip lan tumindaké saben wong, kalebu tumindak sing ditindakake kanthi rahasia.

Mangkono, ing sawijining wektu, ana sawijining biksu pengembara sing seneng goroh, ndhelikaké sandhangané nalika arep sowan marang Rama Suci. Tekan ing ngarsané kanthi setengah telanjang, dhèwèké nyuwun sandhangan marang Rama Suci. Rama Suci Or langsung mbukak yèn dhèwèké iku tukang goroh ing ngarepé kabèh wong kanthi ngetokaké sandhangan sing didhelikaké mau. Kabèh komunitas padha gumun, amarga bapak sing wicaksana kuwi ngerti rahasia lan bab-bab sing didhelikaké saka wong liya, lan ora ana siji waé sing wani ndhelikaké apa-apa saka piyambakipun utawa nindakake tumindak sing ora sah ing panggon sing ora katon déning piyambakipun, amarga Gusti Allah wis mbukak kabèh marang piyambakipun. Sawise nuntun akèh wong menyang dalan kaslametan, ora mung saka kalangan biksu nanging uga saka kalangan awam, Sang Mulya Or mangkat menyang Gusti[5444] menyang panggenan ing swarga lan kalebu ing antawis para bapa suci agung sing ngadeg ing ngarepé pangastané Rama lan Putra, lan Roh Suci, Allah siji ing Tritunggal, kang marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

[5444] 90 taun sawisé lairé, watara taun 390.

Peringatan Sang Martir Suci Sing Kinurmatan Dometius

Dipepering ing tanggal 7 Agustus

Santa Dometius urip nalika pamaréntahan Konstantinus Agung. Dhèwèké lair ing Persia, ing ngendi dhèwèké diowahi saka kapercayan pagan dadi Kristen déning sawijining Uar. Dheweke ninggalake sedulur lan tanah kelairané sing kebak kejahatan paganisme, banjur mundur menyang tapel wates karajan Yunani, ing kutha Nisibis[5445] . Sawisé mlebu biara ing kana, dhèwèké nampa baptisan suci lan banjur ngucapake sumpah monastik, urip kanthi suci lan tapa brata. Nanging, amarga fitnah saka setan sing iri lan licik, dhèwèké dadi dibencèni para biksu ing biara kuwi, nganti Santo Dometius kapaksa mlayu saka kana menyang biara Para Martir Suci Sergius lan Bacchus, ing kutha Theodosiopolis[5446] . Ing kono dhèwèké niru uripé Archimandrite Nurvel, sing kabaré suwéné nem puluh taun ora tau mangan panganan sing dimasak, tur turu sithik banget, malah ora ngglethak utawa lungguh, nanging ngadeg – nyandhak tongkaté. Archimandrit Nurvel ngangkat Sang Mulya Dometius dadi diakon, nanging nalika sang wali krungu yèn archimandrit kuwi kepéngin meksa dhèwèké dadi imam, dhèwèké uga mundur saka kono[5447] . Sawisé mundur menyang gunung sepi[5448] , Sang Wali Dometius nglakoni urip sing takwa ing kono, nahan panas, és, lan kabèh owah-owahan cuaca. Mengko, sawisé manggon ing guwa, dhèwèké nindakake akèh mujijat ing asmané Kristus: dhèwèké marasaké akèh wong sing teka marang dhèwèké saka manéka lara, nuntun saka panyembahan berhala marang pracaya marang Kristus. Nalika Julianus si Murtad[5449] teka ing wewengkon kuwi, sawisé mangertèni kabèh bab Saint Dometius, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké dilempari watu nganti mati. Wong-wong sing dikirim kanggo nindakake pakaryan ala iki mangkat lan, ing jam katelu dina, nemokake bapa suci karo loro muridé sing lagi nindakaké kidungan sing cocog. Padha nyerang lan mbuwang watu nganti padha mati, lan mangkono Sang Dometius sing kinurmatan, bebarengan karo loro muridé,[5450] ngakhiri uripé sing takwa.

Troparion, Nada 4:

Sawise nyawisake awakmu kanggo tapa brata ing gunung, ya Sang Pinunjul Kabegjan, kowe ngrusak pasukan mungsuh nganggo waja kebak Salib. Maneh kowe kanthi wani ngemban sangkalan sangsara: lan amarga kaloro iku, kowe diparingi mahkota dening Gusti Allah, ya Sang Panggurita Dometius, kang tansah kelingan.

Kontakion, Nada 6:

Sawise nolak kawicaksanan donya kang sia-sia sing nyeret manungsa mudhun, dhuh martir kinurmatan Dometius, panjenengan mbuktekake dados guru ageng tumrap para biksu, tanpa wedi marang murka raja sing nolak ngajeni Kristus, Gusti sejati. Mula saka iku panjenengan ninggal donya iki kanthi nyanyi kidung: 'Gusti ana ing sisihku, lan ora ana siji wae kang bisa nglawan kita.'

[5445] Ing Mesopotamia.
[5446] Ing pinggir wétan Kali Efrat.
[5447] Karo loro murid.
[5448] Ing wewengkon Cyrrhus ing Siria.
[5449] Yulianus si Murtad, keponakan Konstantinus Agung lan putrané adhine Julius Constantius, lair ing taun 331. Ing taun 345, bebarengan karo adhine Gallus, dhèwèké diasingaké menyang Kapadokia déning Constantius, ing kono dhèwèké nglampahi enem taun ing sangisoré pangawasan ketat. Ing taun 351, dhèwèké ninggalaké panggonan pangasingané lan nglampahi pirang-pirang taun ing Nicomedia, ing kono dhèwèké nyawiji nyinaoni filsafat; ing taun 355, dhèwèké diangkat déning Constantius dadi komandan pasukan ing Gaul, ing kono dhèwèké kasil ngrebut katresnan tentara, sing banjur ngumumaké dhèwèké dadi maharaja ing taun 361. Panliten filsafaté ing sangisoré guru pagan, perselisihan ing antaranè umat Kristen amarga gangguan Arian, lan kebenciané marang Constantius nanduraké ing atiné Julian rasa sengit marang agama sing dianggep nindhes – Kristen. Dhèwèké netepaké tujuan mbalèkaké paganisme lan ngrusak Kristen. Nanging kabèh upayane gagal total. Julianus seda ing taun 363 nalika lagi nglaksanani kampanye nglawan wong Persia; tembung pungkasané ditujokaké marang Kristus: 'Sampeyan wis ngalahaké aku, Galilea!'
[5450] Ing tanggal 23 Maret 363.

Penderitaan Para Martir Suci Marina lan Asterius

Dirilisaké tanggal 7 Agustus

Ing jaman para kaisar pagan Valerian lan putrané Gallienus[5451] , ana ing Roma sawijining bangsawan sing mulya lan luhung jenengé Asterius, sing ngakoni iman Kristus; dhèwèké wong pangkat dhuwur lan sugih banget, sing nampa sih saka para kaisar. Sajrone panganiayaan sing nyerang Gréja Kristus ing wektu kuwi, Asterius tetep setya ing kasucian, tanpa nyumputaké imané marang Gusti Yesus.

Ing sawijining wektu, nalika ana ing Palestina, Santo Asterius rawuh ing kutha Kaisarea Filipi[5452] , sing dikenal déning wong Fenisia minangka Paneada; ing kutha iki, sing didiami akèh wong sing nyembah berhala, ana adat ngrayakaké pesta pagan ing sacedhaké mata air sing mili saka Gunung Paneas; dianggep yèn Kali Yordan asalé saka kéné. Nalika pesta iki, kurban sing dipersembahaké marang setan digawe ora katon: setan sing manggon ing kana bakal nyekel kurban mau, ndhelikaké saka pandelengan, lan wong-wong pagan, kabut déning ilusi, bakal ngluhuraké tipuan setan iki minangka mujijat ageng. Asterius, abdi Kristus, nalika rawuh ing pesta setan iki, ora bisa ora sedhih ing atiné merga kesesatan lan kabut rohani wong-wong sing kesasar; ngangkat pandangane menyang langit lan ngacungaké tangane, dhèwèké ndedonga kanthi iman marang Kristus Gusti supaya Padha ngusir setan sing ngapusi wong-wong mau. Lan langsung setan kuwi diusir déning kuwasa Gusti, lan mujijat setan kuwi mandheg – kabèh wong weruh kurban kuwi nganggo mripaté dhéwé; ora didhelikaké kaya biyèn, lan ora dadi ora katon. Nalika mujijat mau mandheg, pesta-pesta uga mandheg, amarga wong-wong kafir ora padha kumpul maneh ing mata air. Mangkono, pandonga Santo Asterius sing manunggal karo iman, wis ngresiki panggonan saka rereged setan.

Penderitaané kanggo Kristus kelakon, miturut pangayomaning Gusti Allah, kaya mangkéné. Ing Caesarea ing Palestina[5453] ana prajurit mulya lan sugih jenengé Marin, nanging dhèwèké luwih lurus imané marang Kristus lan akèh nglakoni kabecikan. Kanca-kancané ing resimen ngajak dhèwèké njabat dadi senturion, sing wis kosong sawisé pati prajurit sing biyèn nyekel jabatan kuwi. Nalika Marin lagi nyiapaké dhiri kanggo njabat kuwi, ana prajurit liya, amarga iri lan kepéngin dadi senturion, banjur marani hakim Acheos: panitia iku ngandhani yèn Marin, minangka wong Kristen, nolak nyembah marang déwa-déwa lan patung raja; mula, miturut panitia, manut ukum Romawi " ", wong kaya ngono ora pantes diangkat dadi centurion. Hakim mau langsung nyaur Marin lan takon bab imané; sawisé krungu saka Marin dhéwé yèn dhèwèké wong Kristen, hakim mau maringi wektu telung jam kanggo merenung – milih antarané urip lan pati. Santo Marin mung nduwé loro pilihan: nyembah arca-arca pagan lan tetep urip, utawa mati amarga ngakoni iman Kristus.

Ing wektu kuwi, Feteik, Uskup Kaisarea ing Palestina, teka marang pangakune Kristus, nyekel tangane lan nuntun mlebu gréja, maringi pitutur kang maringi panglipur lan panguwasan iman. Banjur, sawisé mlebu ing papan suci bebarengan karo dhèwèké, uskup mau nunjuk nganggo tangané marang Injil Suci lan marang pedhangé prajurit sing digandhol Marin, lan kandha:

'Saka loro bab iki, hekang wong sing pantes, pilih siji: utawa nggawa pedhang iki, ngladeni raja donya sawatara wektu, lan sawise mati bakal ngadhepi kebinasaan langgeng; utawa dadi prajurit Raja swarga, nyawisake nyawamu kanggo Asma-Ne sing paling suci, sing kacathet ing buku iki, lan mrentah bebarengan karo Panjenengan-Ne nganti jaman tanpa wates.'

Santa Marin, ngulur tangan tengené marang Injil Suci, nyium kanthi sumringah, nuduhaké yèn dhèwèké siap ngadhepi pati demi Kristus. Banjur uskup kandha marang dhèwèké:

[5451] Valerian – kaisar saka taun 253 nganti 259; Gallienus – saka taun 260 nganti 268.

[5452] Kutha iki diadegaké déning Filipus, putrané Herodes, sing maringi jeneng Caesarea minangka pangurmatan marang Kaisar Tiberius. Kutha iki dumunung ing sumber Kali Yordan.

[5453] Caesarea ing Palestina – ing jaman kuna dikenal minangka kutha utawa menara Straton. Kutha iki dibangun maneh dening Herodes Agung, sing maringi jeneng Caesarea minangka pangurmatan marang Kaisar Augustus. Dumunung ing pesisir Segara Mediterania. St. Paulus Sang Rasul ngunjungi kutha iki kaping pirang-pirang nalika lelampahan misionariné (Kisah Para Rasul 9:29–30, 18:28, 21:8) lan nginep rong taun ing kana minangka tawanan (Kisah Para Rasul 23:23, 24:27, 25:4–6). Seratus Kornelius manggon ing kutha iki; Santo Petrus ngowahi dhèwèké marang Kristus lan ngabaptis dhèwèké (Kisah Para Rasul 10:1–48); Santo Filipus uga manggon ing kéné (Kisah Para Rasul 21:8); Ing kéné uga Agrippa seda, dipateni malaékat lan dipangan cacing (Kisah Para Rasul 12:20–23). Caesarea ing Palestina ora kasebut ing Injil.

'Cemplungna marang Gusti Allah kanthi sakabehing atimu lan, dikuatake dening kakuwatané, tampi apa sing wis kok pilih dhéwé.'

Sawisé kuwi, uskup ngeculaké Santo Marin kanthi tembung:

'Mlaku ing tentrem.'

Nalika Santo Marin arep metu saka gréja, juru kabar wis ngadeg ing lawang pangadilan, ngumandhang jeneng Marin kanthi banter, amarga wektu telung jam wis kliwat. Sawisé mlebu ing ruang sidang, Santo Marin ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen kanthi luwih wani tinimbang sadurungé, ngluhuraké jeneng Kristus ing ngarep kabèh wong lan ngecam kabèh kabecikan pagan. Hakim banjur maringi paukuman pati marang dheweke, lan martir suci Marin digawa metu saka kutha lan dipenggal sirah ing kana. Santo Asterius rawuh nalika pangorbanan martir iku, amarga dhèwèké teka ing kutha wektu kuwi miturut pangayomaning Gusti. Sawisé martiré Saint Marin, dhèwèké nyopot busana njaba kang larang regané, nglebaraké ing lemah, banjur mbungkus awak mulya martir mau, bebarengan karo sirahé, ing kono; ngusung menyang kuburan ing pundhaké dhéwé, dhèwèké maringi panguburan kang mulya. Amarga iku, dhèwèké dhéwé diparingi mahkota martir: wong-wong pagan sing ora pracaya nyekel lan ngenthèk sirahé[5454] , lan kanthi mangkono Santo Asterius, bebarengan karo Santo Marinus, ngadhep Sang Raja swarga—Kristus—bareng karo para martir suci.

Kedadéyan iki kelakon nalika pamaréntahan Gallienus, sing munggah dadi raja sawisé seda bapakné, Valerian. Amarga getihé akèh wong Kristen sing mili, dhèwèké diukum déning murka Gusti Allah: nalika perang, wong Persia ngalahaké wong Romawi, lan Valerian ditangkep urip-urip dadi tawanan déning Sapor, raja Persia; Dheweke digawa menyang Persia, ing kana dadi tapak sikilé Sapor nalika dheweke numpak jaran. Luwih saka kuwi, Valerian ora bisa ditebus saka panangkepan memalukan iki: Sapor nolak nampa bandha apa wae minangka tukaran kanggo dheweke, amarga seneng karo kamulyan bisa nginjak-injak kaisar Romawi. Sawisé Valerian disiksa suwé, raja Persia pungkasané mrentahaké supaya kulité disingkap ing ngarepé kabèh wong lan ditaburi uyah; mangkono wong jahat kuwi nemu pati, amarga wis miwiti sangsara langgengé nalika isih urip ing donya iki. Pungkasan bapakne nggawe Gallienus kebak rasa wedi: dheweke nyadari menawa iku paukuman Gusti Allah amarga pancoran getih wong Kristen sing tanpa welas; mulane, Gallienus ngetokake prentah marang kabeh provinsi Kakaisaran Romawi, mrentahake pungkasan panganiayaan wong Kristen lan maringi idin marang para uskup supaya mimpin greja-greja kanthi bebas. Nanging sadurunge prentah kuwi tekan Caesarea ing Palestina, Para Kudus Marinus lan Asterius ngalami pati martir kanggo Kristus lan mlebu ing kabungahaning Gusti kita lan Sang Panutan kita Yesus Kristus, sing mrentah bebarengan karo Rama lan Roh Suci.

21 Agustus

8 Agustus (gaya lawas)

Ing dina sing padha, kita ngrayakake Pangéran Gregorius, sawijining pelukis ikon saka Gua ing abad kaping 12, sing kapundhut ing Gua Santo Antonius.

Ing dina sing padha, kita mengeti para martir suci Eleutherius lan Leonidas, sing dibuwang menyang geni amarga ngakoni Yesus Kristus.

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Wibawa Gregorius Sang Sinait, sing urip nalika pamaréntahan Michael IX Palaeologus lan Andronicus, raja-raja bangsa Yunani, sing nulis akèh buku pangajaran lan séda ing satengahing abad kaping 14.

Rayakane Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci minangka pangurmatan marang panjawabané ikonipun ingkang kinurmatan lan mujijat, ingkang dikenal minangka Tolgskaya

Perayaan tanggal 8 Agustus

[5454] Ing taun 250

Ing taun 6822 saka pambentukan donya[5455] nalika jaman Pètri, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia, ing sangisoré pangeran saleh David Feodorovich saka Yaroslavl, Prokhor, Uskup Rostov lan Yaroslavl – miturut cathetan liya, Trifon – nalika muter ing keuskupané, teka ing Biara Kirillo-Belozersky; Saka kono dhèwèké nerusaké lelampahané nganggo prau – dhisik ing Kali Sheksna, anak Kali Volga, banjur ing Kali Volga dhéwé nganti tekan Yaroslavl. Nalika para lelungan wis enem poprishchi[5456] saka Yaroslavl, dina wiwit surup; banjur padha labuh prau kanggo nginep ing bengi ing sacedhaké bukit ing pinggir Kali Volga ing sisih ngelawan kutha; Sawisé munggah bukit, padha masang tenda. Pangkalané dumunung persis ngadhepi panggonan ing ngendi Tolga, anak kali Volga, mili mlebu kali; kabèh pinggir kuwi katutupan alas kandel. Ing wayah wengi, uskup tangi ing tengah wengi lan weruh padhang; kanthi cepet tangi lan ndeleng metu saka tenda, dhèwèké weruh kabèh kancané – imam, rohaniawan, abdi, malah para pangawal – padha turu; sajrone wektu kuwi, padhang gedhé madhangi sakabehing papan. Nalika ngadhep kali, uskup mirsani ing pinggir sebrang ana tiang padhang banget lan sumunar ora lumrah; bebarengan karo kuwi, dhèwèké weruh jembatan sing nyambung menyang kana ngliwati Volga; fenomena misterius iki nimbulaké rasa gumun lan wedi ing atiné uskup. Nanging, sawisé ndedonga marang Gusti, dhèwèké nyekel tongkat uskupé, metu saka tenda lan tanpa mbangun sapa-sapa, mlaku menyang kali lan nginjak ing jembatan sing katon: sejatine, uskup kuwi mlaku ing ndhuwur banyu kaya mlaku ing kayu – sakdurungé ora tau ana jembatan ing panggonan kuwi, nanging, miturut dhawuh Gusti, iwaké wis beku, mbentuk semacam jembatan ing sangisoring sikilé. Sawisé tekan pinggir liyané, uskup ndelok sawijining ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci sing nyekel Sang Bayi, Gusti kita Yesus Kristus, ing pangkuané; ikon kuwi ora nyandhak ing wit, nanging kanthi kaajaiban ngambang ing udara ing dhuwur limang hasta, saéngga ora bisa diraih nganggo tangan saka lemah. Uskup mau, sujud ing ngarepé ikon Sang Putri Allah, ndedonga kanthi raos, campur luh, marang Ratu Jagad; sawisé ndedonga suwé, piyambaké bali, amarga wis ninggalaké tongkaté ing panggonan kuwi. Nyeberang kali liwat jembatan sing padha, uskup bali menyang tendha, lan amarga kabeh padha turu, ora ana sing ngerti lelampahané; uskup turu tentrem nganti esuk. Nalika esuk sumunar, kabeh tangi, lan Matins dirayakake kaya biasane. Wektu wis teka kanggo menyang prau, lan para abdi wiwit nggoleki tongkat sang wali, nanging kabèh upayane sia-sia. Banjur padha ngandhani uskup yèn tongkaté wis ilang tanpa tilas, sanajan wis disimpen ing tenda bengi sadurungé. Uskup kelingan yèn dhèwèké wis ninggalaké tongkaté ing sisih liya kali, lan nyadari yèn Gusti kersa supaya prastawa mujijat iki dadi kawentar; ora bisa ngucapake tembung amarga nangis, dhèwèké miwiti nunjuk menyang sebrang Kali Volga; banjur, meh ora bisa ngomong amarga kegugupan, sang wali nyritakaké kanthi rinci carané tekan pinggir sebrang Kali Volga lan apa sing dideleng ing kana; dhèwèké banjur mréntah supaya padha numpak jaran menyang arah sing dituduhaké nyabrang Kali Volga lan njupuk tongkaté saka kana. Para abdi mulya mangkat lan nalika padha nggoleki tongkat, padha nemokake ing alas sawijining ikon Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, nanging ora maneh ngambang ing udara, nanging ngadeg ing lemah ing antaraning wit-witan; tongkat iku ana ing sacedhake. Sawise padha sujud ing ngarepe ikon suci lan njupuk tongkat mau, padha bali marang sang wali lan ngandhani yen padha weruh ikon Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci. Banjur uskup, nundha lelampahané menyang Yaroslavl kanggo saiki, nyebrang Volga karo kabèh wongé; nalika ndeleng ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, dhèwèké langsung ngenali yèn iku gambar sing padha sing mabur ing udara bengi kuwi, kaubengi padhang sumunar ing wangun tiang. Kanthi kebak kabungahan lan kabungahan rohani, sang wali sujud ing dhengkul, ngaturake pandonga sing khusyuk marang Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci lan kanthi ngajeni nyium ikon suci Panjenengané. Kabeh wong sing ana ing kono uga ora bisa nahan luh kabungahan lan, sujud ing ngarepé gambar sing kinurmatan, padha ndedonga kanthi khusyuk marang Indhunging Gusti Allah.

Penampakan mujijat saka ikon Sang Ibu Allah Paling Suci iki kelakon tanggal 8 Agustus, dina raya Santo Emilian, Uskup Kizich.

Sang Wali Prohorus, tanpa sungkan, langsung miwiti ngresiki panggonan ing ngendi ikon suci iku muncul kanthi tangané dhéwé, nandhuri wit-witan lan nyiyapaké kayu kanggo mbangun gréja; wong-wong sing bareng karo dhèwèké padha semangat niru tuladhané; ing dina sing padha, padha masang dhasar kanggo gréja cilik lan rampung mbanguné tekan awan. Kabar babagan penampakan mujijat lan kedadéan-kedadéan sing ngubengi iku

[5455] 1314 taun sawisé Kelahirané Kristus

[5456] Ing jarak watara enem versta.

tekan Yaroslavl, lan akèh wong padha kesusu menyang panggonan ing ngendi uskup manggon; ing antarané sing teka ana rohaniwan lan umat, tuwa lan enom, sugih lan mlarat, waras lan lara. Nalika ndeleng ikon Sang Putri Allah ingkang Maha Suci, atiné padha kebak kabungahan ingkang tanpa upama lan padha ndedonga kanthi khusyuk; saben wong padha nyoba mbantu para tukang bangunan – ana sing padha nyabet wit, dene liyane makarya bareng karo wong-wong sing wis miwiti pambangunan gréja. Nalika wis rampung, uskup ngudharaké gréja iku ing sonten kuwi lan nggawa ikon sing mujijat; banjur, sawisé nindakake Liturgi Ilahi ing gréja anyar kuwi, sang wali ngaturaké gréja mau marang pèsta Pangembarganing Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci lan netepaké pèsta panjawiné ikoné ing tanggal wolu Agustus. Kabeh wong sing rawuh lan lara padha mari, amarga sih-rahmat Sang Ibune Gusti Allah. Ing wektu kuwi uga, uskup mrentahake supaya ana biara sing diadegake jejere gréja lan ing dina sing padha, ngangkat abas kanggo biara iku. Wiwit wektu kuwi, sawijining biara diadegaké ing panggonan penampakan ikon sing mujijat; ing wiwitan biara kuwi prasaja, nanging sakwisé misuwur, ukurane saya amba. Biara iki, sing dilestarekake déning Gusti, isih ana nganti saiki lan dikenal minangka Biara Tolgskaya, sing dijupuk saka jeneng Tolgha, sawijining anak kali Volga sing mili mlebu kali ing panggonan iki.

Wiwit dina panjawatané ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, akèh mujijat wiwit kelakon; saka iku, kita mung bakal nyebutaké sawatara sing paling nggumunaké. Ing tanggal 16 September taun 6900[5457] , nalika masa pimpinan Hegumen Germanus, nalika imam ngumumaké ing Matins sawisé ode kaping sanga: 'Ayo padha ngluhurake Ibu Gusti Allah lan Ibu Cahya kanthi kidung!' myrrh dumadakan mili saka tangan tengen Sang Ibu Gusti Allah sing Maha Suci, lan gréja kebak ambu wangi sing nggumunake; kabèh sing ana ing gréja, nalika nyekseni mujijat iki, ora bisa ora kebak rasa gumun lan ajrih, nalika bebarengan padha ngluhurake Gusti Allah lan Ibu Panjenengané sing Maha Resik. Sawisé Matins, ana ibadah pandonga marang Sang Putri Allah ingkang Maha Suci, lan nalika pungkasané, nalika kidungan 'Ya Sang Putri Agung, tampi panuwun para abdi Panjenengan' dipun kidung, mirra mili saka sikil kiwa Sang Bayi ingkang Maha Suci, ingkang dipun genggem déning Sang Putri Allah ing pangkuanipun; Mangkono, para pracaya sing rawuh ing gréja wektu kuwi nyekseni loro sumber – saka tangan tengen Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci lan sikil kiwa Kristus – sing kanthi kaéwan mili mirha saka siji ikon. Mukjizat sing nggumunake iki mesthi ngundang kabungahan rohani ing sang abbot lan para sedulur: kanthi luh ing mripat, padha sujud ing ngarepe Sang Ibune Gusti Allah sing Paling Suci lan ngolesake bathuke nganggo mur, sing duwe daya marasake gedhe: Sapa waé sing lara—apa waé panyakité—yen diolesi mirah mujijat mau, langsung mari. Sawisé prastawa mujijat iki, ana sawijining boyar aran Nikita sing dikirim déning Pangeran Agung saka Moskow menyang wewengkon Belozersk: nalika tekan Yaroslavl karo garwané lan para abdi, dhèwèké numpak prau kanggo nerusaké lelampahan lumantar banyu, munggah kali. Boyar iki nduwé siji-sijiné anak lanang sing isih cilik – umuré ora luwih saka patang taun – lan sajrone lelungan dhèwèké lara lan seda; jasadé banjur digawa menyang Biara Tolga Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci kanggo dikubur ing kana. Bapak lan ibuné bocah iku nangis kenceng ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, amarga ora nduwé anak liya. Sawisé nyiapaké mayit, padha miwiti gawé peti mati lan nyiapaké kabutuhan liya kanggo panguburan; ing tengah-tengah persiapan sing sedhih kuwi, wektu lumaku wiwit jam siji awan nganti jam sepuluh bengi. Mula, nalika sawisé ibadah doa lumrah, wiwit dinyanyèkaké kidungan panguburan, bocah iku dumadakan urip manèh lan muni; kabèh wong padha kaget nanging uga bungah banget; utamané wong tuwané sing bungah tanpa upama. Padha ora ngerti carané matur nuwun marang Gusti lan Ibuné sing Maha Suci, amarga wis weruh anaké urip lan waras manèh. 'Nalika iku, manut kersaning Gusti, kobongan gedhe nyerang biara; gréja kobong kanthi cepet banget nganti para sedulur ora sempat mbukak lawang gréja utawa nggawa apa-apa metu saka suci; kabèh gréja, karo kabeh isiné, kobong dadi arang. Kabeh wong kanthi sedhih ngira yèn ikon sing mujijat kuwi uga ngalami nasib sing padha. Nanging sawisé kobongan, ikon suci kuwi kanthi ora disangka-sangka ditemokaké ing sawijining alas cilik cedhak biara, tanpa cilaka lan kaubengi padhang sumunar: mesthi mung tangan malaikat, dudu tangan manungsa, sing wis nylametaké ikon suci kuwi saka kobongan sing nggegirisi. Komunitas biarawan kanthi bungah nampi ikon suci mau lan tanpa tundha langsung miw mbangun gréja anyar sing luwih amba lan éndah ing hiasané. Nganti saiki, isih bisa dideleng bangunan gréja sing éndah lan struktur biara. Rahmaté Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan Perawan Maria terus nganti saiki nindakake mujijat, kaya saka mata air, saka ikon suci Panjenengané, maringi panyembuhan marang wong lara lan ngusir roh jahat saka manungsa.

[5457] 1392 Masehi

Mukjizat-mukjizat iki diterangake kanthi rinci ing biara kasebut; kita, mung nyritakake sethithik lan kanthi ringkes – amarga ora ana wektu sing cukup kanggo crita luwih rinci – bakal memuji Gusti Allah lan Ibune sing Maha Suci, Perawan Maria; kita bakal ngajeni ikonipun sing mulya, sing kudu diurmati saben generasi Kristen tansah, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan bapak kita sing suci Miron, Pangripta Mucjizat, Uskup Kreta.

Dipepering ing tanggal 8 Agustus

Santa Miron lair ing pulo Kreta[5458] , ing kono uga piyambakipun dibesarké; piyambakipun nikah nalika isih enèm; pakaryan utamané tatanèn, lan 'kanthi kringeté ing bathuk' Santa Miron ora mung nyukupi panganané dhéwé, nanging uga maringi marang wong liya, maringi asil panènanipun marang wong mlarat. Gusti Allah mberkahi pakaryané Santo Miron kanthi cara iki: gedhéné panèné cocog karo wiyar sedekahé. Santa Miron luwih welas asih tinimbang sapa wae sing manggon ing tanah kuwi: ing sawijining wektu, dhèwèké nyekel maling ing papan ngumbul gandumé nalika maling-maling kuwi wis kebak karungé karo gandum rye nganti ora bisa ngangkat; tinimbang maringi paukuman badan utawa paukuman liya, Santa Miron nyedhak lan kanthi tangané dhéwé mbantu ngangkat karung-karung mau menyang pundhaké; Ing wektu sing padha, dhèwèké kanthi tegas nglarang para maling supaya ora ngandhani sapa-sapa bab tumindaké. Amarga uripé sing luhur, Santo Miron diangkat dadi presbiter; ing jabatan iki, dhèwèké kanthi semangat mulang umaté babagan urip Kristen sing suci, lan nalika panganiayaan déning Raja Decius sing jahat[5459] dhèwèké kanthi tekun ngajak umaté supaya sabar nampa sangsara. Nalika panganiayaan rampung kanthi seda Decius[5460] , Santo Miron diangkat dadi uskup: minangka uskup, piyambakipun netepake pangeling-eling para martir suci sing wis nandhang sangsara sajrone panganiayaan demi Kristus, lan kanthi kuwasa Gusti Allah nindakake akèh mujijat lan pakaryan gaib liyane. Contone, Santo Miron tau mandhegaké milié kali: nalika banjir, sawijining bangsawan jenengé Triton perlu nyebrang kali[5461] ; uskup suci mau mandhegaké milié kali nganti wong kuwi nyebrang lan bali; banjur Santo Miron ngirim tongkat uskupé karo dhawuh supaya kali mau mbalèkaké milié kaya biyasa. Nalika utusané Santo Miron tekan kali lan ngaduk banyu nganggo tongkaté santo mau, banjur mbaleni dhawuhe, kali mau mili kanthi kacepetan lan kakuatan luar biasa ing ngandhapé manut arah sing biyen. Wong suci saka Gusti Allah nindakake akèh mujijat, padha agungé karo mujijat sing barusan diterangaké. Santo Miron pamit menyang Gusti nalika yuswa satus taun, sawisé nyawisaké sakabèhing uripé marang Gusti kanthi netepi dhawuh-dhawuhé sing suci[5462] .

Peringatan bapa kita sing suci Emilian, Pangakuan, Uskup Kizich

Dirilèkaké tanggal 8 Agustus

Emilianus, Uskup Cyzicus[5463] , ngalami sangsara amarga pangakuané marang Kristus nalika pamaréntahan Leo si Armenia, ikonoklas[5464] . Santo Emilian bola-bali dipaksa nolak pangurmatan marang ikon-ikon sing mulya lan suci, nanging kanthi teguh manut piwulangé Para Bapa Agung, dhèwèké nolak manut. Amarga kasetyan marang iman Ortodoks, dhèwèké kudu nglakoni akèh kasangsaran ing tangan para bidah, kalebu dipenjara[5465] , nanging Santa Emilian nampa kabèh mau kanthi kabungahan, ngarep-arep nampa kabagyan

---

[5458] Kreta – pulo paling gedhé saka pulo-pulo Yunani, ing pérangan wétan Segara Tengah.
[5459] Decius – kaisar saka taun 249 nganti 251 Masehi.
[5460] Ing taun 251
[5461] Ana crita liya sing kacathet ing hagiografi lan Synaxarioné Nikodemus: ing kono dicritakaké yèn Kali Triton ditahan déning Santo Miron nalika banjir, lan sawisé nyabrang ing daratan garing, dhèwèké banjur ngirim tongkat kanthi dhawuh supaya kali mau mili manèh. Kali Triton wis dikenal déning Diodorus saka Sisilia ing Kreta.
[5462] St Miron seda watara taun 350.
[5463] Kyzikos dumunung ing semenanjung Propontis (Segara Marmara) ing Arktonissos; kutha iki diadegaké déning wong Milesia limang abad sadurungé Kristus.
[5464] Leo V si Armenia – maharaja saka taun 813 nganti 820.

langgeng minangka ganti sangsara sing samentara. Kanthi semangat Kristen sing murni, lumaku ing dalan uripé ing antarané sedhih lan sangsara, Santo Emilian séda ing pangasingan, pracaya marang Gusti lan diparingi mahkota pangakuan iman.

Kontakion, Nada 3:

Amarga wis kabukten dadi juara sing gagah berani saka Trinitas Suci, Gréja ngluhuraké kowe, Emilian, amarga kowe nandhang sangsara kanggo dhèwèké: mulané kita ngurmati élinganmu; nylametaké para abdi saka invasi pagan.

22 Agustus

9 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling marang Sang Mulya Psos, sawijining muridé Pachomius Agung, sing makarya ing Mesir ing abad kaping 4.

Martiiré Santo Matias Sang Rasul

Diperangeti tanggal 9 Agustus

Santo Matius sang Rasul, keturunan suku Yehuda, lair ing Betlehem; wiwit cilik dhèwèké sinau Kitab Suci lan Hukumé Gusti Allah ing Yerusalem ing sangisoré pituduhé Santo Simeon, sing nampa Gusti Allah. Saka dhèwèké, Santo Matius diwulangaké babagan urip sing luhur: dhèwèké nglakoni urip sing nyenengaké Gusti Allah, kanthi ketat manut dalan sing wis ditemtokaké ing paugeran Gusti Allah. Wektu teka nalika Gusti, telung puluh taun sawisé lair saka Perawan Maria sing Maha Suci lan sawisé nampa baptisan saka Yohanes, ngetokaké dhiri marang donya; nglumpukaké para muridé, Panjenengané nginjili rawuhé Karajané Gusti Allah, lan ing wektu sing padha nindakake akèh mujijat lan pratandha. Santa Matius, nalika mireng pangandikane Kristus lan nyekseni mujijat-mujijat Panjenengané, kebak katresnan marang Panjenengané: sawise nyingkirake kuwatir donya, dhèwèké, bebarengan karo para murid liyané lan wong-wong, mèlu Gusti, bungah banget amarga weruh Gusti Allah sing wis dadi manungsa lan ing kabungahan sing ora bisa diungkapaké saka pangandikane. Gusti, kang maringi wahyu marang geger pangrasa manungsa sing paling jero, ndeleng semangat lan resiké atiné Santo Matius, milih dhèwèké ora mung dadi salah siji saka para muridé, nanging uga kanggo palayanan apostolik. Wiwitane, Santo Matius kalebu ing antarane pitung puluh rasul cilik, sing Injil kandha: *'Gusti uga nunjuk pitung puluh liyane (murid) lan ngutus mau loro-loro sadurunge Panjenengané'* (Lukas 10:1); nanging sawisé sangsara kanthi sukarela, wunguné lan munggahé Gusti kita Yesus Kristus menyang swarga, Santo Matius kalebu ing antawisipun Rolas Rasul. Sawisé Yudas metu saka cacahing Rolas Rasul, para rasul mau—amarga ora ana sing dipilih kanggo nggantèkaké Yudas—ora manèh sampurna, lan kanthi mangkono ora pantes diarani Rolas; mulané, pamimpin para rasul, Sang Petrus, sing ngadeg ing tengah-tengah pasamuwan umat Kristen sepisanan, ngandika marang para pracaya, nyatakake yèn kanggo nggantèkaké Yudas, sing wis mbelot lan binasa , padha kudu milih wong saka antarané wong-wong sing wis bebarengan karo Para Rasul sakwisé Gusti Yesus rawuh, supaya kumpulan rolas Rasul paling cedhak sing dipilih déning Panjenengané tetep utuh lan ora owah. *'Mula padha ngajokaké loro wong: Yusuf, sing diarani Barsabas… lan Matias; banjur padha ndedonga lan kandha: "Gusti, Panjenengan sing ngerti manahé kabèh, paringana pratandha marang kami, sapa antarané loro iki sing*

[5465] Mula, ing taun 815, dhèwèké dipenjara bebarengan karo uskup-uskup liyané. Ing sawijining pasamuwan uskup sing dipimpin déning patriark ing ngarsané sang raja ikonoklas, St Emilian dadi uskup pisanan sing wani ngomong marang Leo si Armenia, kanthi teges mbela hak-hak Gréja. Minangka wangsulan marang upaya sang raja sing nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya ndhukung ikonoklasme, dhèwèké kandha: 'Yen prakara iki, Paduka Kaisar, minangka prakara Gréja, kaya sing Paduka piyambak sampun ngendika, mangka priksa wonten ing Gréja miturut adat. Wiwit jaman mbiyen, wiwit wiwitan, prakara Gréja tansah dipunpriksa ing gréja, boten ing kraton kaisar.' Delengen Uripé St. Nikita ing tanggal 3 April

Panjenengan pilih kanggo njupuk bagéan pelayanan lan kenabian iki, saka kang ditinggalaké Yudas… Lan padha ngundhi lot kanggo wong-wong mau, lan loté tiba marang Matias, lan dhèwèké diétung kalebu sewu rasul" (Kisah Para Rasul 1:23–26), dadi sing kaping rolas. Pemilihan iki ora suwe dikonfirmasi dening Gusti lumantar rawuhe Roh Suci ing wujud ilat-ilat geni: amarga Roh Suci manggon ing para Rasul suci liyane lan uga ing Santo Matias, maringi dhèwèké sih kang padha kaya marang para murid Gusti. Sawisé rawuhé Roh Suci, para Rasul mbuwang undi-undi kanggo nemtokake sapa sing kudu lunga menyang negara endi kanggo nginjili; kanthi undian, Santo Matius ditugasake menyang Yudea, ing kana piyambakipun makarya, lelungan saka kutha menyang kutha lan saka desa menyang desa, ngumumake kabar kabungahan babagan kaslametan donya lumantar Kristus Yesus; pancen, piyambakipun nginjili jeneng Kristus ora mung ing antarané wong Yahudi nanging uga ing antarané wong-wong bangsa liya. Miturut tradhisi, Santo Matius uga nggawa Injil Kristus marang wong-wong Etiopia[5466] lan ngalami pirang-pirang panyiksa ing kana: dhèwèké diseret ing lemah, dipukul, diiket ing tiang, sisihé digores nganggo wesi lan diobong; nanging, kanthi dikuatké déning Kristus, Santo Matius ngadhepi siksaan-siksaan mau kanthi wani lan kabungahan. Miturut sawetara cathetan, Santo Matius uga nyebar Injil ing Makedonia[5467] , ing ngendi wong Yunani sing ora pracaya, kepengin nguji kakuwatan piwulang sing diwartakaké déning Rasul Suci, nyekel dhèwèké lan meksa dhèwèké ngombe racun sing nyebabaké wong kelangan pandelengan: sapa waé sing ngombe bakal wuta. Nanging Santo Matius, sawisé ngombe racun mau ing asmané Kristus, ora ngrasakaké apa-apa; malah dhèwèké marasakaké wong-wong sing kabut mripat amarga racun kuwi—luwih saka 250 wong—kanthi nyandhak tangan lan nyebut asmané Kristus. Setan, ora tahan karo pangajab kaya ngono, muncul marang wong-wong kafir ing wujud pemuda, mréntahaké supaya matèni Santo Matius amarga dhèwèké ngrusak ibadah marang setan; nanging nalika padha nyoba nyekel Rasul Suci, padha kapaksa nggoleki dhèwèké telung dina tanpa asil: Santo Matius, sanadyan mlaku ana ing antarané wong-wong mau, ora katon marang wong-wong mau. Banjur Rasul suci iku muncul marang wong-wong kafir sing padha nggoleki lan kanthi rela nyerahake awaké dhéwé ing tangané wong-wong mau; wong-wong mau ngiket lan nahan dhèwèké ing panjara, ing kono dhèwèké katon déwé-déwé sing padha nggrenthèk untu marang dhèwèké kanthi nesu, nanging ing wengi sabanjuré Gusti Allah muncul marang dhèwèké ing pepadhang ageng; Ngénggalaké Santo Matius lan mbébasaké dhèwèké saka belenggu, Panjenengané mbukak lawang panjara lan nglémpasaké dhèwèké. Nalika esuk sumunar, Sang Rasul manèh ngadeg ing antarané wong-wong, nginjili asmané Kristus kanthi kawani sing luwih gedhé; nanging nalika sawatara wong, atiné dadi atos, ora pracaya marang panginjilé lan, ing nesuné, padha nyoba matèni dhèwèké nganggo tangané dhéwé, dumadakan bumi kabuka lan nelen wong-wong mau; dene wong-wong liyane kebak wedi, banjur padha mbalik marang Kristus lan dibaptis.

Sawisé kuwi, Rasul Kristus bali manèh menyang wewengkon sing wis ditemtokaké—Yahudi—lan dhèwèké ngowahi akèh putra-putra Israèl marang Gusti Yesus Kristus, ngumumaké marang wong-wong Sabda Allah lan negesaké kuwi kanthi pratandha lan kaajaiban: kanthi asmané Kristus, Santo Matius mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, pangrungu marang wong budeg, lan urip marang wong sing arep mati; dhèwèké marasaké wong pincang, ngresiki wong kusta lan ngusir setan. Nganggep Musa minangka wong suci lan ngajak wong-wong supaya netepi Torèt, sing diparingake marang dheweke dening Gusti Allah ing loyang, Santo Matius ing wektu sing padha mulang wong-wong supaya pracaya marang Kristus, marang pratandha lan simbol sing wis diramalake dening Musa dhewe, diramalake dening para nabi, dikirim dening Gusti Allah Rama kanggo kaslametan donya, lan inkarnasi saka Perawan sing Paling Suci lan Tanpa Cacat. Kanthi mangkono, Santo Matius nerangake manawa kabèh ramalan babagan Kristus wis kasampurnakaké ing Sang Mesias sing wis rawuh.

Ing wektu kuwi, imam agung Yahudi yaiku Anan, sing sengit marang Kristus lan ngina Asmané – sawijining panganiaya wong Kristen sing mrentah supaya Santo Yakobus, Rasul lan seduluré Gusti Allah, dibuwang saka atap gréja, saéngga seda. Mula, nalika Santo Matius lelungan liwat Galilea lan mènèhi warta babagan Kristus, Putraning Allah, ing sinagoga-sinagoga lokal, wong Yahudi—wuta amarga ora pracaya lan ala atiné, kebak nesu gedhé—nyekel Rasul suci mau lan nggawa dhèwèké menyang Yerusalem ing ngarepé imam agung Ananus sing kasebut mau. Imam Agung, sawisé nglumpukaké Sanhedrin lan nimbali Rasul Suci supaya ngadhepi pangadilan, ngandika marang wong-wong sing ora duwe nurani nganggo tembung-tembung iki:

[5466] Kanthi tembung 'Etiopia' dimaksudaké Etiopia Pontik utawa Kolchis, sing saiki dadi Mingrelia lan Imereti.

[5467] Makedonia iku sawijining nagara ing Semenanjung Balkan, kang watesé ana ing pojok lor-kulon Segara Aegea (Teluk Thessaloniki).

'Sak donya lan pasamuwan iki padha ngerti cela apa sing digawa dening bangsaku marang awaké dhéwé; lan iki dudu amarga kesalahanku, nanging amarga korupsi sawatara wong sing metu saka antarané kita, lan amarga keserakahan sing ora ana enteke—utawa luwih tepaté, tirani—pamaréntah Romawi; ora pantes nyebut jeneng para panggerak bidah anyar iki, sing wis nyasar ewonan umat kita: kowe kabeh wis ngerti pinten sing wis dipatèni prajurit Romawi; mangkono padha sirna para penyesat lan sing kesasar, nggawa isin marang bangsa kita; mangkono para leluhur bidah: Yudas sing saka Galilea lan Theudas si Penyihir; nalika ambruké, malah elingané padha sirna. Nanging ing antarané kabèh wong bidah mau muncul pangérané bidah, Yesus saka Nazaret: Dheweke nyebut Diri minangka Putraning Allah lan Allah, lan nggumunake akèh wong nganggo pratandha lan kaajaiban gaibé, narik manah wong marang Dheweke lan nginjilake pambatalan Hukum; amarga iku Dheweke digawa menyang pangadilan miturut Hukum sing wis Dheweke nista. Lan apa sing bisa diomongake? Apa kita ora ngerti yèn Torèt iku diwènèhaké marang Musa déning Gusti Allah piyambak, yèn iku dituruti déning para patriark lan nabi, marang wong-wong mau Gusti Allah maringi kuwasa kanggo nindakake mujijat sing ora bisa ditindakké déning Yesus: sapa sing ora ngerti bab Musa, sing rembugan karo Gusti Allah kaya karo manungsa? Sapa sing ora ngerti bab Élia, sing dijupuk munggah menyang swarga ing kereta geni? Sapa sing durung krungu yèn wong mati sing dibuwang ing balung Elisha urip manèh? Lan pinten-pinten mujijat sing ditindakake para wali liyané; nanging ora ana siji waé sing wani nindakake kaya sing ditindakake Gusti Yesus – ngrebut kanggo dhéwé pakurmatan sing pantesé kanggo Gusti Allah lan netepaké paugeran anyar; para nabi, sing kaparingan wahyu dening Roh Suci, padha ngandika kanthi andhap asor, dene Panjenengané ngandika bab-bab sing digawé dhéwé kanthi sombong lan malah nganti ngukum para imam agung lan para pangeran kanthi celaan sing pedhes, lan nyebut para ahli kitab lan wong Farisi iku munafik; apa ana nabi-nabi sing tau nindakake kaya ngéné iki? Lan amarga kesombongane, Panjenengané nemoni pungkasan sing pantes, nampa paukuman sing adil tumrap tumindaké. Oh, yèn waé elingané Panjenengané sirna bareng karo Panjenengané, lan ora ana sing nguripaké manèh piwulangé Panjenengané sing wis seda! Luwih nyedhihaké manèh yèn Bait Suci Allah, kutha suci, lan paugeran para leluhur kita dikuwasani déning wong Romawi, lan ora ana siji waé sing nresnani, sing nangisi bareng kita, utawa sing nylametaké kita; kita diseret ing pangadilan sanadyan kita ora salah, nanging kita sabar; kita ditipu, nanging kita meneng bae; kita dirampok, nanging kita ora ngucap sora; lan – sing paling nyedhihaké – wong-wong Galilea ngiyanati kita marang tangané wong Romawi, kanthi tanpa isin nuduh kita lan bangsa kita wis matèni Yésus, kaya-kaya dhèwèké ora salah. Luwih becik sawetara wong Galilea iki padha binasa tinimbang papan suci iki lan kabèh bangsa kita kena pamusnahan déning wong Romawi; saka loro bebaya – yèn ora bisa nyingkiri kabèh – kudu milih sing luwih cilik, sing luwih bisa ditrima. Lan muridé Yesus iki, sing saiki ngadeg ing ngarep kita, pantes paukuman pati; nanging dhèwèké kudu mikir dhisik ing sajroning atiné—kita ora nyegah wektu kanggo mikir, amarga kita ora kepéngin karusakané nanging réformasi—lan dhèwèké kudu milih salah siji saka loro: manut paugeran sing diwènèhaké Gusti Allah lumantar Musa, supaya uripé slamet, utawa nyebut dhèwèké Kristen lan mati.

Minangka wangsulan marang iki, Santo Matius, ngangkat tangane, kandha:

'Para sedulur lanang! Aku ora kepéngin ngomong dawa bab tuduhan sing kowe ajokaké marang aku – amarga kanggo aku, jeneng "Kristen" dudu kaluputan, nanging pakurmatan. Amarga Gusti piyambak ngendika lumantar nabi yèn ing dina-dina pungkasan Panjenengané *"bakal nyebut para abdi-Nya nganggo jeneng anyar"* (Yesaya 65:15).

Imam Agung Anan mbantah:

'Apa ora dadi kejahatan nganggep hukum suci ora ana gunane, ora ngajeni Gusti Allah, lan ngrungokake dongeng sihir sing kosong?'

'Yen panjenengan kersa mireng marang kula,' wangsulé Santo Matius, 'kula badhé nerangaké bilih piwulang ingkang kula wartakaké punika sanès dongèng utawi sihir, nanging kabeneran sejati ingkang sampun suwé kaasta déning Torèt.'

Nalika imam agung maringi idin, Santo Matius mbukak cangkemé lan miwiti nerangaké pratandha lan ramalan Prajanjian Lawas sing magepokan karo Yesus Kristus, kepiyé Gusti Allah wis maringi janji marang para leluhur Abraham, Isaak lan Yakub, manawa saka keturunané Panjenengané bakal ngadegaké Manungsa kaya ngono sing lumantaré kabèh suku ing bumi bakal pinaringan berkah—kaya sing diandharaké Dawud ing tembung mazmur: *'Lumantaré dhèwèké [suku-suku] bakal pinaringan berkah; kabèh bangsa bakal nyebut dhèwèké*

pinaringan berkah' (Mazmur 71:17) – kaya semak kobong sing maringi pratandha bab inkarnasi Kristus saka Perawan Suci (Kaluwihan 3:2), sing diwahyuké déning Yesaya: *'Delengen, sawijining perawan bakal ngandhut lan nglairaké Putra, lan jenengé bakal diarani Immanuel'* (Yesaya 7:14), tegesé, 'Gusti Allah ana ing antarané kita'. Musa uga kanthi cetha mratelakaké prakara iki babagan Kristus, pangandikane: *'Gusti Allah bakal nimbulaké kanggo kowé nabi saka antarané kowé, saka sedulurmu, kaya aku; padha rungokna dhèwèké'* (Ulangan 18:15). Panjenengané uga maringi pratandha bab sangsara sukarela Sang Juruwilaha kanthi ngunggah ula ing tiang, kaya sing uga diandharaké nabi Yesaya: *'kaya wedhus sing digawa menyang panggulatan'* (Yes. 53:7) lan: *'panjenengané diétung bebarengan karo para pelanggar'* (Yesaya 53:12); nabi Yunus, sing metu tanpa cilaka saka wetengé ikan paus, dadi pratandha panguripan malihé Gusti ing dina katelu.

Panjelasan dawa babagan buku-buku Prajanjian Lawas sing nyritakaké Kristus Yesus kuwi nyurung nesu Anan, nganti dhèwèké ora bisa nahan manèh lan kandha marang Santo Matius:

'Apa kowe wani nyerang Torèt kaya ngéné? Apa kowe ora ngerti tembung Kitab Suci: 'Yen ana nabi utawa tukang ngimpi muncul ing antaramu lan maringi pratandha utawa kaajaiban, lan pratandha utawa kaajaiban sing wis diandharake mau kelakon, banjur dhèwèké kandha, "*Ayo padha mèlu marang déwa liya sing kowe ora kenal, lan padha ngabdi marang déwa-déwa mau"... 'Nabi utawa tukang ngimpi kuwi kudu dipatèni?'* (Ulangan 13:1, 2, 5).

Sang Matius mangsuli:

'Sing tak omongake iku dudu mung Nabi, nanging Gusti para Nabi; Panjenengané iku Allah, Putrané Allah, kaya déné mujijat sejati sing maringi paseksi; mulané aku pracaya marang Panjenengané lan ngarep tetep teguh ngakoni asma paling suci.'

"Yen kowe diwenehi wektu kanggo merenung, apa kowe bakal tobat?" pitakon imam agung.

'Adoh aku saka mbalik saka kabeneran sing wis tak temokake,' wangsul Rasul Suci. 'Kanthi sakabehing atiku aku pracaya lan kanthi tebuka aku ngakoni manawa Yesus saka Nazaret, sing kowe wis nolak lan ngukum pati, iku Putraning Allah, sejati lan langgeng bebarengan karo Rama, lan aku iki abdi-ne.'

Banjur imam agung nutupi kupinge lan nggrenthèk untu, muni banter:

'Kafur! Kafur! Gawa dhèwèké ngadhep Hukum!'

Sakwise kuwi Kitab Torèt langsung dibukak, lan ayat sing ana tulisané diwaca: 'Sapa waé sing ngina marang Gustiné bakal nanggung dosané, lan sing ngina jenengé Sang Yehovah kudu mati; kabèh pasamuwan kudu mbandhang watu marang wong kuwi; aja nganti atimu welas marang wong kuwi, lan kanthi mangkono kowé bakal mbusak sing ala saka antarané bangsa Israèl' (deleng Imamat 24:15–16).

Sawisé petikan iki diwaca, imam agung kandha marang Rasul Kristus:

'Tembungmu dhéwé dadi bukti marang kowe; getihmu bakal ana ing sirahmu dhéwé.'

Sawisé kuwi, imam agung ngukum Santo Matias kanthi diwènèhi watu; lan Rasul mau digawa menyang panggonan paukumané. Nalika padha tekan panggonan sing diarani Bethlaskila, tegesé omahé wong-wong sing diukum mati nganggo watu, Santo Matias kandha marang wong Yahudi sing nuntun dhèwèké:

'Wong munafik, nabi Daud wis ngomong kanthi bener babagan wong kaya kowe: "*Padha nyerbu bebarengan marang nyawa wong sing bener lan ngukum getih sing ora salah"* (Mazmur 93:21); nabi Yehezkiel uga nyebutake wong-wong kaya ngono, kandha yèn padha matèni nyawa sing sakjatine ora pantes mati (Yehezkiel 13:19).

Sawisé tembung-tembung saka Rasul Kristus kuwi, loro saksi – miturut paugeran – nempataké tangané ing sirahé lan nyatakaké yèn dhèwèké wis ngina marang Gusti Allah, paugeran, lan Musa; wong-wong mau sing pisanan mbuwang watu marang Santo Matias, nalika dhèwèké nyuwun supaya loro watu pisanan kuwi dikubur bareng dhèwèké minangka bukti sangsara dhèwèké kanggo Kristus. Banjur wong-wong liya padha mbuwang watu, nglontar Sang Rasul suci, lan dhèwèké, ngangkat tangane, nyerahaké nyawane marang Gusti. Nanging wong Yahudi sing mbangkang ukum malah nambah ejekan marang sangsara: sawisé martir iku mati, kanggo nyenengaké wong Romawi, padha motong sirahé nganggo pedhang miturut kabiasaan Romawi – kaya-kaya Rasul Kristus iku mungsuh Kaisar. Mangkono, sawisé nindakake pakaryan mulya, Rasul Suci Matius ngrampungaké tugase. Para wong pracaya, sawisé njupuk awaké Rasul mau, ngubur kanthi pakurmatan, lan padha muji Gusti kita Yesus Kristus; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi ana pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin[5468] .

Kontakion, Nada 4:

Sumunar kaya srengéngé, nyinari saindenging donya, panginjilanmu maringi padhang marang gréja pagan kanthi sih, ya Rasul Matius sing nindakake mujijat.

Penderitaan Santo Antonius Sang Martir

Dipepering ing tanggal 9 Agustus

Santa Antonius Sang Martir iku wong asli kutha Alexandria[5468] ; dhèwèké pracaya marang Kristus lan nglakoni urip sing ajrih marang Gusti Allah. Dhèwèké dicekel lan digawa ngadhep panguwasa kutha. Nalika dipriksa, dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan kanthi wani wiwit mratelakaké yèn Kristus iku Gusti Allah sejati. Amarga iku, dhèwèké digantung ing wit, lan awaké dikuliti nganggo piranti wesi; nanging dhèwèké ora nyerah marang Kristus lan nglawan para penyiksa, sabar nampa sangsara, banjur dihukum kobong ing tiang. Nalika ngadeg ing tumpukan kayu kobong, dhèwèké ngandika marang wong-wong sing padha kumpul kaya mangkéné:

'Sedulur-sedulurku sing tak tresnani! Aja ngabdi banget marang badan, nanging luwih becik ngabdi marang jiwa. Elinga yèn jiwa iku diparingi marang kowe déning Gusti Allah lan padha karo daya ilahi sing wicaksana[5469] , lan jaga supaya bisa kowe pasrahake marang Gusti Allah ing kahanan sing suci.'

Sawisé martir suci iku séda[5470] , awaké kapanggih ora ana tatu apa-apa.

Peringatan para martir suci Julian, Marcian lan liyane sing nandhang sangsara bareng kanggo ikon-ikon.

Perayaan tanggal 9 Agustus

Nalika Leo si Iseuri[5471] , sing dijuluki Conon, sing jenenge padha karo kéwan, munggah tahta kraton Yunani, dhèwèké ngluncuraké panganiayaan marang Gréja Allah, nyulut bidah ikonoklastik anyar ing jeroné, miturut bidah kuwi ikon suci dianggep arupa berhala, lan sapa waé sing ngurmati kanthi setya dianggep penyembah berhala. Leo si Iseuri mrentahake supaya ikon-ikon suci dibuwang saka gréja, omah-omah, lan panggonan umum, lan dirusak kanthi dibuwang menyang geni utawa banyu; marang wong-wong sing ora setuju karo delusi sesaté, dhèwèké ngusir menyang pojok paling adoh ing karajan utawa nyiksa kanthi manéka cara lan malah matèni. Ing wiwitan panganiayaané, dhèwèké nyopot Patriark Suci Konstantinopel, Germanus[5472] , kanthi hina lan dipukul, amarga dhèwèké nentang prentahé; ing panggonané patriark sing disopot mau, wong sesat Anastasius[5473] , sing sejiwa karo sang maharaja, diangkat dadi pengganti. Ing wektu kuwi, akèh wong Kristen sing taat mbrontak marang bidah, lan amarga kuwi padha nampa mahkota martir, kaya déné wong-wong sing bakal kita critakaké saiki. Kasangsarané diwiwiti amarga sabab iki. Ing Konstantinopel, wiwit jaman Konstantinus Agung, ana gapura sing dikenal minangka 'Gapura Tembaga'; lan suwé ana patung Sang Juruwilujeng sing uga digawe saka perunggu sing ngadeg ing ndhuwur gapura-gapura mau. Kaisar sing ora pracaya marang Gusti lan patriark mrentahake supaya patung mau dicopot; dipasang tangga, lan salah siji prajurit, sawijining spatharios, miwiti munggah; iki nyulut rasa nesu suci saka wong akèh sing padha kumpul ing gapura; Sawetara wong nyekel tangga lan mbuwangé, bebarengan karo prajurit sing lagi ngadeg ing ndhuwur, menyang lemah, saéngga prajurit mau mati. Nalika sang raja krungu tumindaké wong-wong mau, dhèwèké ngutus prajurit nganggo pedhang kang wis

---

[5468] Kutha Alexandria dumunung ing Mesir ing pesisir Segara Mediterania.
[5469] Kanthi 'kakuwatan ilahi' ing kéné kita kudu mangertèni Malaékat.
[5470] Tanggal seda santo martir Antonius ora dingerteni.
[5471] Leo III si Iseauria – Kaisar saka taun 716 nganti 741.
[5472] St Herman – Patriark Konstantinopel saka taun 715 nganti 730.
[5473] Patriark saka taun 730 nganti 754.

dicabut marang wong Ortodoks, sing matèni akèh priya lan wanita, tuwa lan enom; cacahé mung Gusti sing ngerti. Sing paling pinunjul ing antarané wong-wong mau, para pangurmatan ikon, digawa urip; jeneng-jenengé kaya ing ngisor iki: Julian, Marcian, John, James, Alexius, Demetrius, Phocas, Peter, lan Leontius. Sawisé dipukul kanthi kejem, wong-wong mau dibuwang menyang penjara, ing kono padha dikekang ing belenggu salawase wolung puluh dina, nahan pecutan sing kejem: saben wong nampa limang atus pecut saben dina. Nanging kanthi dikuatké déning kuwasa Kristus, para martir suci kuwi nahan kabèh mau kanthi tabah, tanpa kelangan kekuwatan jasmani; Ndeleng kahanan iki, penyiksa mrentahaké supaya pasuryané dhisik dibakar nganggo wesi panas abang, banjur digawa metu menyang alun-alun lan dipatèni nganggo pedhang. Mangkono para wali ngrampungaké kasangsarané. Bareng karo wong-wong mau, sawijining wanita bangsawan jenengé Maria Patricia dipenggal sirahé amarga pangibadahé sing setya marang ikon. Awaké para martir suci dibuwang menyang jeroné segara. Nalika para martir suci ditangkep, Sang Terpuji Theodosia, sawijining biarawati, uga digawa bareng karo wong-wong mau, dituduh nindakake tindak pidana sing padha – dhèwèké wis melu bebarengan karo wong liya mbalèkaké tangga. Sing Mulya Theodosia nampa mahkota martir sadurunge para wali sing kasebut mau; pangeling-elingé dipunurmati ing tanggal 29 Mei; uripé uga kacathet ing tanggal iki.

Kabèh para martir suci sing nandhang sangsara kanggo ikon sing kinurmatan saka Sang Juruwilujeng wis bebarengan muncul ing ngarsané Kristus Gusti, Allah kita; marang Panjenengané kapundhutan kamulyan salawas-lawase. Amin[5474] .

23 Agustus

10 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangasoan sangkèning berkah Lawrence saka Kaluga, wong bodho suci demi Kristus, ing taun 1515.

Penderitaan para martir suci Laurensus, Dekan Agung, Paus Sisxtus, lan liyane sing bebarengan

Peringatan tanggal 10 Agustus

[5475]Santa Sikstus, Paus Roma[5476] , ditangkep bebarengan karo para rohaniwané lan dipenjara ing panjara umum déning gubernur Roma Valerian nalika Kaisar Decius[5477] bali kanthi gemilang menyang Roma[5478] sawisé menang nglawan wong Persia. Santa Sikstus lair ing kutha Yunani Athena; dhèwèké sepisanan dadi filsuf lan banjur dadi muridé Kristus. Nalika dhèwèké teka ing Roma, dhèwèké mbuktèkaké, minangka wong wicaksana lan taat, dadi anggota Gréja Kristus sing paling migunani; ing kéné, sajroning wektu sing ora ditemtokaké, dhèwèké munggah liwat manéka tingkatan hierarki. Sawisé Santo Paus Stefanus dipatèni amarga pangakuané marang Kristus, Santo Sixtus diangkat dadi paus, kaya wis diprentahké mati: nalika semana, durung ana paus sing bisa lolos saka cawan sangsara. Nalika Santo Paus Sixtus ana ing panjara bebarengan karo para rohaniawan lan umat Kristen liyane, ana loro pangeran Persia, Avdon lan Seniss, sing disiksa ing Roma kanggo kasetyan marang

---

[5474] Saka cathetan para martir iki sing kalebu ing Kitab Para Kudus, cetha: 1) yèn Maria Patrikia, saka keturunan bangsawan, nduwèni peran utama ing matèni prajurit sing, miturut dhawuh raja, wis nyoba mbongkar ikon Sang Juruwilujeng saka Pintu Perunggu; 2) yèn pembantu utama Maria ing ngalahaké prajurit iku yaiku protospatharios St. Gregory, sing ngalami martir amarga tumindaké; 3) yèn prastawa iki kelakon tanggal 19 Januari; 4) yèn martir Fokas asring disebut Photios ing akèh cathetan. – Sawisé seda tanggal 9 Agustus 730, para martir dikubur ing distrik 'Pelagians' ing Konstantinopel, cedhak gréja St. Theodorus the Martyr. Relik suci mau ditemokaké isih utuh, sawisé ngendhog ing lemah suwéné 139 taun. Relik-reliké ditemokaké nalika masa patriark Ignatius, sawisé dhèwèké nampa wahyu telung kaping nalika turu.

[5475] Dina rayané tanggal 2 Agustus.

[5476] Jeneng Sixtus, utawa Xistus miturut sawatara, asalé saka **xystos** – 'halus', 'kilap' – utawa **xyston** – 'panah'; liyané njupuk saka basa Latin *sisto* – 'tegak', 'tetep'.

[5477] Decius – kaisar saka taun 249 nganti 251.

[5478] Roma – kutha krajan Kakaisaran Romawi, dumunung ing Italia tengah.

Kristus: Decius nggawa dheweke kanthi rantai minangka tawanan. Sawisé martiré[5479] , Raja Decius lan Valerian mréntahaké supaya Santo Paus Sixtus digawa marang wong-wong mau ing wayah wengi menyang candhi sing dikenal kanthi jeneng Telluda. Nalika para utusan teka njupuk Paus saka penjara, dhèwèké kandha marang para Kristen sing padha ngiket bareng karo dhèwèké:

Sedulur-sedulurku, aja wedi nandhang sangsara sakedhap, elinga marang sangsara ageng sing wis ditanggung para wali sadurunge kita supaya bisa nampa mahkota gesang langgeng; Kristus piyambak nandhang sangsara kanggo kaslametan kita, ninggalaké tuladha kanggo kita turuti (deleng 1 Pet. 2:21) – aja wedi nandhang sangsara kanggo Kristus, supaya kowe bisa mrentah bebarengan karo Panjenengané. Bareng karo Paus, loro diaken, Felicissimus lan Agapitus, dicekel; banjur digawa ngadhep Decius lan Valerian.

"Apa kowe ngerti," pitakon Decius marang Paus, "kenapa kowe digawa ing ngarep kita?"

'Aku wis ngerti tenan,' wangsulé Paus.

'Yen kowe ngerti,' kandha sang raja, 'mula tumindak kaya wong liya ing panggonanmu: kanthi mangkono kowe bakal nylametake nyawamu lan nambah cacahing rohaniwanmu.'

'Mesthi,' negesake Paus, 'aku tansah prihatin nggedhekake cacahing rohaniawan.'

'Mula, sembahna kurban marang para dewa, lan kowe bakal diparingi wewenang ngluwihi kabèh imam,' ujare raja.

Santo Sikstus mbantah iki:

'Aku tansah nyawisake kurban sing suci lan tanpa cela marang Gusti Allah Bapa Kang Maha Kuwasa, marang Putrané, Gusti kita Yesus Kristus, lan marang Roh Suci.'

"Kita ngapura kowe amarga tuwa banget," raja nerusake ngajak Paus, "mula welasana awakmu lan para rohaniwanmu, supaya padha slamet saka pati."

"Nganti saiki," wangsulé Santo Sikstus, "kula sampun ngopeni, lan kula terus ngopeni, kula piyambak lan para rohaniwan kula, supados kula saged nyelametake kabeh bebarengan kaliyan kula piyambak lan nylametake saking pati langgeng."

'Gawa dhèwèké,' dhèwèké mènèhi dhawuh marang para prajurit, 'menyang Candhi Mars, supaya dhèwèké nyembah ing kono; yèn dhèwèké ora gelem, kunci dhèwèké ing penjara khusus, yaiku Mamertine.'

Paus Suci, bebarengan karo para diakon, digawa menyang Candi Mars, ing kana padha nyurung dhèwèké supaya nglakoni kurban; nanging dhèwèké kandha marang para prajurit:

'Wahai umat, kang kabutakaké déning setan lan pantes nampa welas asih: ngapa kowe nyembah arca bisu lan tuli, kang ora bisa nulungi awaké dhéwé utawa wong liya? Rungokna aku, anakku, tobatna, lan mulané nylametaké nyawamu saka sangsara langgeng.'

Nanging wong-wong mau, manut dhawuhe raja, nggawa Paus lan para diaken menyang penjara Mamertinus.

[5480]Deakoni Agung suci Lawrence, nalika weruh yèn paus digawa menyang panjara, muni banter marang piyambakipun:

'Pundi panjenengan badhe dhateng, bapak, tanpa anak panjenengan? Pundi, uskup suci, panjenengan kesusu tanpa paderi agung panjenengan? Panjenengan mboten nate nindakake Kurban Tanpa Darah tanpa pitulungan kula: kados pundi kula saiki sampun nglanggar welas asih panjenengan? Apa kula boten pantes maneh dados panggenengan panjenengan? Apa sampeyan ora ngenali aku minangka abdi sing tansah manut marang sampeyan? Lan yen aku wis melu sampeyan ing pesta Misteri Ilahi, kenapa aku ora kena melu sampeyan ing ngucurake getihku kanggo Kristus? Mula, ayo, bapak, gawa putramu bebarengan; aja ninggalake, guruku, muridé; kurbanké aku marang Gusti Allah, kaya Abraham mènèhaké putrané Ishak (Kejadian, pasal 22) lan kaya sing ditindakake Rasul Agung Petrus marang diaken utama Stefanus (Kisah Para Rasul, pasal 6–7); banjur, sawise kowe weruh aku nampa mahkota martir, tindakna uga kowe dhewe.

Santo Sikstus mangsuli marang dheweke:

[5479] Dina rayané tanggal 30 Juli.

[5480] Ing wektu kuwi, tugas archdeacon ora mung kalebu pelayanan ing gréja, nanging uga ngatur harta gréja, maringi pitulungan marang wong mlarat, lan ngopeni wong sing ora duwe omah.

Aku ora ninggalake kowe, anakku, nanging nyimpen kowe kanggo sangsara sing luwih gedhe: pakaryan iman agung ing Kristus ngenteni kowe. Aku wis tuwa mula ngadhepi perjuangan sing luwih gampang; kowe, nanging, kudu nggayuh kamenangan sing luwih mulya lan ngrebut kamenangan marang sing nyiksa kowe. Aja nangis: ngertia, telung dina sawisé seda, kowe, wong Lewi, bakal mèlu imammu; kowe ora butuh aku kanggo nyengkuyung kowe. Elia ninggalaké Elisha, nanging ora nyopot kakuwatan mujijat sing diduwèni (2 Raja 2). Mula, gunakna wektu iki kanthi becik: sebarna bandha gréja marang wong mlarat lan mbutuh miturut karsa panjenengan. Santo Laurensius manut: njupuk kabèh bandha gréja, kalebu piranti suci, dhèwèké ngubengi kutha, nggoleki para rohaniawan sing ndhelik lan wong Kristen mlarat, lan nulungi miturut kabutuhané. Mangkono dhèwèké tekan Gunung Helion, ing kono dhèwèké nemokaké omahé sawijining janda, bojone wis seda telung puluh loro taun kapungkur; janda iki, sing aranè Kyriakia, nyumputaké akèh wong Kristen, bebarengan karo presbiter lan rohaniwané. Santa Laurentius nggawa pirak, sandhangan, lan kabutuhan liyane ing wengi lan miwiti ngumbah sikil para rohani lan umat Kristen liyane. Janda Kyriakia, sawise nyembah ing sikile, kandha:

'Aku nyuwun marang kowe, abdi Kristus, lebokna tanganmu ing sirahku, amarga sirahku lara banget.'

Santo Laurensius maringi andhuk kang digunakaké kanggo ngusap sikilé, nempataké tangané ing sirahé kanthi nggawé pratandha salib, lan kandha:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, mariya!'

Lan langsung janda iku mari saka lara. Ing bengi iku uga, Santo Laurensius lunga menyang sawijining distrik kutha sing dikenal minangka Canary, lan ing kana, ing omahé wong Kristen sing jenengé Narkis, dhèwèké ketemu akèh wong Kristen; dhèwèké uga ngumbah sikilé, lan mènèhaké sawatara bandha gréja kanggo nyukupi kabutuhané. Ana wong Kristen wuta ing kono: nangis, dhèwèké muter marang sang wali lan kandha:

'Tumpangna tanganmu ing mataku, supaya aku bisa ndeleng pasuryanmu.'

Santa Laurensius ngendika:

'Mugi Gusti kita Yesus Kristus, sing mbukak mripat wong wuta, maringi padhang marang kowe!'

Kanthi tembung-tembung mau, dhèwèké nggawé pratandha salib ing mripat wong wuta kuwi; wong kuwi langsung bisa ndeleng manèh lan bungah banget ndeleng pasuryané Santo Laurensius. Nalika arep ninggal panggonan kuwi, sang wali krungu yèn akèh wong Kristen padha ndhelik ing Gua Nepotian; dhèwèké banjur mangkat menyang kana, nggawa pirak kanggo kabutuhané. Ing kono piyambakipun nemokake pitung dasawarsa telung wong Kristen, kalebu priya lan wanita; Santo Yustinus Sang Pendeta uga rawuh; sawisé ngumbah sikil para wong Kristen lan mènèhaké dhuwit pungkasanipun, Santo Laurensius pamit. Nalika krungu yèn Paus Sixtus, bebarengan karo loro diakon, digawa kanggo diadili ing candhi Telluda, Santo Laurensius buru-buru menyang kana, kepéngin weruh apa sing bakal kelakon.

Nalika Paus muncul ing pangadilan ing ngarepe Decius lan Valerian, sang kaisar kandha marang dhèwèké:

'Amarga welas marang tuwa panjenengan, kita kepéngin panjenengan slamet – rungokna pitutur kita lan sembelihna kurban marang para déwa.'

'Malih, welasana awakmu dhéwé,' wangsulane Santo Sixtus, 'lan aja ngina Gusti Allah ing Swarga; tobatna tumrap getihé para wali sing wis ditumpahake, supaya kowe ora binasa saklawasé.'

Krungu tembung-tembung kuwi, Decius nesu banget lan kandha marang Valerian:

'Yen dhèwèké ora dipatèni, ora ana sing bakal manut marang panguwasa utawa nggatekake prentahé.'

'Patèni dhèwèké!' wangsul Valerian.

Banjur para diaken padha njerit, marang para penyiksa:

'Oh, muga-muga kowe, wong-wong sing ora pantes, gelem ngrungokake piwulang bapakku; kanthi mangkono, kowe bakal slamet saka sangsara langgeng sing ngenteni kowe!'

'Sak suwéné,' kandha Valerian, 'wong-wong kuwi isih urip lan ngancem kita karo panyiksaan?! Gawa wong-wong mau menyang Candi Mars – supaya padha nglakoni kurban; lan yèn padha nolak, potong sirahé.'

Candi Mars dumunung ing njaba tembok kutha, ing ngarep Gerbang Appian. Nalika para wali digawa menyang kana, Wali Sixtus, nalika ndelok candhi kuwi, ngandika:

'Mugi Kristus, Putraning Gusti Allah kang Gesang, ngremuk kowe!'

Baru waé wong Kristen sing ana ing kono ngucap 'Amin!', gempa bumi langsung kedadéyan; pérangan candhi ambruk lan arca ing njeroé remuk. Lantas Santo Laurensy muni marang Bapa Suci:

'Aja ninggalake aku, Bapakku; aku wis mbagi bandha sing panjenengan percayakake marang aku!'

Para prajurit, sawisé krungu babagan harta karun, nyekel Santo Laurensius lan ora gelem ngeculaké, déné Paus Suci lan para diakon dipatèni ing bukit cilik ing ngarepé candhi, lan jasadé ditinggal tanpa dikubur. Nalika bengi teka, para presbiter teka bebarengan karo para diaken lan umat Kristen liyane lan njupuk jasad sing kinurmatan: Paus dipundumun ing kuburan ing jero kripta Callixtus, lan para diaken ing kripta Pretextatus. Santa Sikstus, Paus, lan diakoné, Felicissimus lan Agapitus, ngalami pati martir kanggo Kristus ing tanggal enem Agustus[5481] . Sawisé mateni Santa Sikstus, para prajurit nggawa Santa Laurensius ing ngarsané kaisar lan kandha marang dhèwèké:

'Kita wis nangkep arkidiakon Sixtus: dhèwèké nampa harta karun saka uskup lan nyumputaké ing panggonan liya.'

Krungu babagan harta karun iku, raja bungah banget lan ngundang Santo Laurensius marang ngarsane, banjur kandha:

'Ing endi bandha gréja sing wis kowe ndhelikaké?'

Santa Laurens ora mangsuli.

Banjur Decius nyerahake dhèwèké marang gubernur Valerian, kandha:

'Temokake saka dheweke babagan harta gereja lan paksa dheweke nyembah para dewa: nanging yen dheweke ora mbukak harta kasebut utawa ora nyembah para dewa, wenehana dheweke mati ing sangsara!'

Valerian, sawisé njupuk Santo Laurensius, nyerahké dhèwèké marang komandan militer Hippolytus—sing uga dadi kepala panjara wektu kuwi—kanggo dipenjara. Hippolytus ngunceni Santo Laurensius ing penjara ngandhap lemah ing ngendi para tahanan liyane wis ditahan; ing antarane ana wong Yunani jenenge Lucilius: dhèwèké wis suwé banget dipenjara lan wis wuta amarga terus-terusan nangis.

'Percayaa,' kandha Santo Laurensius marang dheweke, 'marang Putraning Allah, Gusti kita Yesus Kristus, lan nampa baptisan: Panjenengané bakal mbalèkaké pandelenganmu.'

'Aku wis suwe kepengin dibaptis ing jenengé Kristus,' wangsul wong wuta kuwi.

"Apa kowe pracaya kanthi sakabehe atimu?" pitakoné Santo Laurensius.

Wong wuta kuwi mangsuli karo nangis:

Aku pracaya marang Gusti Yesus Kristus; aku nyingkiri arca-arca sia-sia lan ngremehake mau.

Hippolytus ngrungokake kanthi sabar pacelathoné Santo Laurentius karo wong wuta, kepéngin ndeleng dhéwé apa mripat wong wuta kuwi pancèn bakal kabuka lan kepiyé kedadeyan mujijat kuwi bakal kelakon. Santa Laurensius, sawisé maringi piwulang marang Lucilius lan mberkahi banyu, ngabaptis dhèwèké; lan sakwisé kuwi mripat wong wuta mau kabuka, lan dhèwèké muni banter:

'Mugi berkah Gusti Yesus Kristus, Allah langgeng, sing wis maringi aku panglihatan!'

Wong-wong buta liyane krungu bab mujijat iki lan padha teka menyang sel panjara Santo Laurensius. Lan dhèwèké, kanthi nyelehaké tangané ing mripaté nalika nggawé pratandha salib lan nyebut jenengé Kristus, mbalèkaké pandangane. Kabeh iki ngundang rasa gumun sing ora bisa ditahan ing atiné Hippolytus. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké kandha marang sang wali:

'Tuduhna aku harta karun gréja.'

'Yen kowe pracaya,' wangsulé Santo Laurentius, 'marang Gusti Allah Sang Maha Kuwasa Rama lan marang Putrané, Gusti kita Yesus Kristus, mula harta karun iku bakal kabukak marang kowe lan kowe bakal diparingi urip langgeng.'

"Yen apa sing panjenengan kandhakake pancen kelakon, mula aku bakal nindakake apa wae sing panjenengan paring dhawuh," pangandikane Hippolytus.

"Rungokna aku," nerusake Santo Laurensius, "lan tindakna pituturku tanpa tundha: tinggalna arca-arca budeg lan bisu lan nampa baptisan."

[5481] Ing taun 258. Bukti paling awal babagan martiré St Sixtus lan pangurmatané minangka martir ditemokaké ing layangé St Cyprian marang Successus (ditinggalaké taun 80-an utawa 82); St Cyprian ngalami martir limang setengah minggu sawisé Sixtus (14 September). St Sixtus dadi Uskup Roma mung luwih saka 11 wulan, utawa kurang saka setaun. Relik St Sixtus II, Paus, disimpen ing gréja sing dijenengi miturut jenengé ing Roma; relik para martir Felicissimus lan Agapitus uga ana ing Roma, ing Gréja Bunda Kita Pangapura.

Hippolytus sarujuk lan nuntun Santo Laurentius metu saka panjara menyang omahé dhéwé. Sawisé maringi piwulang iman suci lan katekesan marang Hippolytus, Santo Laurentius nindakake sakramèn baptisan marang dhèwèké.

'Aku wis weruh,' pangandikane Hippolytus sawisé baptisan, 'jiwa-jiwa sing tanpa dosa ing kabungahan ageng.' (Iki pancèn harta karun sing wis diramalaké Santa Laurentius bakal kaparingaké marang dhèwèké: nalika baptisan, Gusti nampilaké marang dhèwèké berkah swarga ing sawijining panglihatan sing éndah.)

'Aku nyuwun marang kowe,' ujare Hippolytus marang Santo Laurentius, 'ing asmané Gusti Yesus Kristus, baptisna kabèh warung omahku.'

Lan Santo Laurensius ngabaptis sangang welas wong, lanang lan wadon, ing omahé Hippolytus. Ing wektu kuwi, Hippolytus nampa dhawuh supaya nggawa Santo Laurensius marang Valerian. Hippolytus nyritakaké iki marang Santo Laurensius, lan dhèwèké kandha:

'Ayo padha lunga; mahkota martir wis ngenteni kowe lan aku.'

Nalika padha rawuh ing ngarep Valerian, Valerian kandha marang Santo Laurensius:

'Tinggalaké kekerasanmu lan tunjukna marang kita harta karun sing, miturut kabar, kok duwé.'

'Wenehana aku rong utawa telung dina, lan aku bakal mbukak bandha mau marang kowe,' ujare Santo Laurensius.

"Aku serahké dhèwèké marang kowé telung dina," kandha Valerian marang Hippolytus, banjur mbebasaké Santo Lawrence. Sajrone telung dina kuwi, Santo Laurensus nglumpukaké akèh pengemis, janda lan yatim piatu, wong wuta, wong lumpuh lan wong lara ing omahé Hippolytus. Sawisé telung dina kliwat, dhèwèké nggawa kabèh mau ing ngarepé Decius lan Valerian sing ana ing Kamar Salustian:

'Delengen,' kandha Santo Laurensius marang Decius lan Valerianus, 'wong-wong sing saiki panjenengan deleng iku kaya wadah kang ngemot bandha langgeng; lan sapa waé sing nanemaké bandha ing wadah-wadah iki bakal nampa bali kanthi akèh ing Karajaning Swarga.'

Amarga isin karo tumindak Santo Laurensius, Decius lan Valerian nesu banget, nanging padha ora takon maneh babagan harta karun; malah padha meksa dheweke nyembah berhala.

'Ngapa kowe nyusun rencana kaya ngene iki?' kandha Valerian. 'Tawaran kurban marang para dewa lan tinggalna ilmu sihir sing dadi pangarep-arepmu.'

'Ngapa kowe ngidini setan mulang kowe supaya maksa wong Kristen nyembah setan?' pitakoné Santo Laurensius. 'Nimbangna dhéwé apa bener nyembah arca gawéan manungsa sing ana setan manggon ing jerone, nalika lali marang Gusti Allah ing swarga, Sang Panyipta kabèh sing katon lan sing ora katon.'

Amarga nesu banget, raja mrentah supaya sang wali digundhulake, diletakake ing lemah lan dipukul nganggo 'scorpion' (sebutan kanggo piranti penyiksaan – waja wesi tipis sing ana durine). Martir suci iku dipukul kanthi kejem nganti lemah kabean abang amarga getihé; nalika kuwi Decius dhéwé kandha:

'Aja ngina para dewa, aja ngina!'

Santa Laurensius, nalika nahan pukulan, mangsuli:

Aku matur nuwun marang Gustiku amarga Panjenengané wis nganggep aku pantes melu nampa sangsara sing ditanggung para abdi Panjenengané, para martir suci; nanging kowe, wong sengsara, kabutakaké déning kegilaan lan nesumu dhéwé.'

Banjur Decius mrentahaké supaya penyiksaan mandheg lan Santa Laurens diangkat saka lemah; dhèwèké banjur mrentahaké supaya ranjang wesi, papan kayu, batang timah lan piranti penyiksaan liyané digawa lan dipasang ing ngarepé; karo nunjuk kabèh mau, dhèwèké kandha:

'Kabeh iki bakal digunakake kanggo nyiksa kowe yen kowe ora ngorbanake kurban marang para dewa.'

'Aku wis suwe kepengin sangsara kaya iki minangka pesta,' wangsulane Santo Laurensius, 'iki sangsara kanggo kowe, nanging kamulyan kanggo kita.'

'Yen siksaan iki,' ujare Decius kanthi ngenyek, 'iku pesta lan kamulyan kanggo kowe, mula critakna ing ngendi panggonan umat Kristiani liyane kaya kowe sing ndhelik: kita bakal nggawa wong-wong mau mrana—supaya padha mangan bareng karo kowe.'

'Kowe wong-wong sing ora nduwé Gusti,' wangsulé Santo Laurentius, 'ora pantes ndeleng wong-wong sing jenengé katulis ing swarga.'

Sawisé kuwi, raja mrentahaké supaya martir sing diiket mau digawa menyang kraton Tiberius, panggonan sing arep dituju déning dhèwèké. Sawisé tekan ing kana, dhèwèké lungguh ing candhi Dia lan mrentahaké supaya Santo Laurentius digawa ngadhep dhèwèké:

'Critakna,' pangandikane, 'ngendi panggonan Kristiani duraka padha ndhelik, supaya kita bisa mbusak saka kutha iki; dene kowe, sembahna para dewa lan aja ngarep-arep marang bandha sing kok ndhelikake.'

'Aku ora bakal mbukakake para abdi Kristus marang kowe,' wangsul sang wali, 'lan uga aku ora nyandhak pangarep-arep marang bandha sing sia-sia: aku wis ngerti tenan.'

'Apa kowe ora mikir bisa uwal saka sangsara nganggo emas utawa perak?' takon sang raja.

Aku iki abdi Kristus, wangsul sang martir, lan kabèh pangarep-arepku tak sandhang marang Panjenengané; aku uga mangertèni babagan bandha swarga sing wis disiapaké Kristus, Gustiku, kanggo aku lan kabèh abdi Panjenengané.

Amarga nesu, sang raja mrentahake supaya sang wali dipukul nganggo pentungan, nalika sisih awaké dibakar nganggo lempeng wesi kang panas; sajrone panyiksaan mau, Santo Laurensius ndedonga marang Gusti:

'Gusti Yesus Kristus, Gusti Allah saking Allah, mugi paring welas asih dhumateng kawula, abdi Panjenengan: padha ngumpat kawula, nanging kawula boten mbantah Panjenengan; padha nyuwali kawula, lan kawula ngakeni asma Panjenengan ingkang paling suci.'

Banjur Decius mrentahake supaya martir iku dipukul nganggo tongkat timbal, lan Santo Laurensius muni:

'Gusti Yesus Kristus, tampi nyawaku!'

Banjur ana swara teka marang dhèwèké saka swarga:

'Kowe isih kudu nglakoni akèh sangsara!'

Kabeh wong krungu swara iki. Nanging Decius, amarga nesu banget, muni banter:

'Wong-wong Roma lan pasamuwan rakyat! Kowé krungu swara setan sing nglipur dukun lan penista iki, sing ora ngajèni déwa-déwa kita, ora nggatekake aku, sang raja, lan ora wedi marang panyiksaan!'

Lan banjur dhèwèké mréntahaké supaya Santa Laurènsi digawa maju manèh lan dipukul manèh nganggo kalajengking. Nanging martir suci iku ngguyu ing ngarep sangsara, nganti Decius isin, lan ndedonga, kandha:

'Sugeng panjenengan, Gusti Allah, Bapa Sang Kristus Gusti kita! Kula matur nuwun amargi sampun paring sih-rahmat panjenengan dhumateng kita, sanadyan kita boten pantes; nanging paringa kula uga sih-rahmat panjenengan, supados ingkang wonten mriki lan nyawang kula mangertos bilih panjenengan punika Panglipur para abdi panjenengan.'

Nalika piyambakipun ndedonga, salah satunggaling prajurit ingkang rawuh ing panyiksaan, ingkang nama Roman, wiwit pracaya dhumateng Kristus lan muni kanthi swara banter:

'Wah, aku weruh sawijining priya enom sing padhang banget ngadeg ing sacedhakmu, ngusap tatu-tatumu lan ngopeni awakmu sakabehe; aku nyuwun marangmu kanthi Gusti Kristus, sing wis ngutus Malaikaté marang kowe, aja ninggalake aku!'

Decius kandha marang Valerian:

'Kita wis kalah déning tukang sihir iki!' – banjur dhèwèké mréntahaké supaya martir mau dibebasaké saka alat siksa, lan diserahaké marang Hippolytus supaya dipenjara. Lan prajurit Romawi nggawa kendi banyu kang kebak marang Santo Laurensius, banjur tiba ing sikilé lan kanthi nangis nyuwun supaya dibaptis. Sawisé dibaptis, prajurit-prajurit liyané dumadakan teka, nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké marang raja; nanging sadurungé padha miwiti takon, dhèwèké njerit:

'Aku iki wong Kristen!'

Kaisar langsung mrentah supaya dheweke dipenggal sirahé: Roman banjur digawa metu saka kutha liwat Gerbang Salaria lan dipenggal sirahé; iki kelakon ing dina kaping sanga wulan Agustus. Awaké dijupuk déning presbiter Justin sing kasebut mau ing wayah wengi lan dikubur kanthi pakurmatan.

Ing wengi iku uga, Decius lan Valerian, nalika ana ing Mandhapa Renang Olimpiade, ora adoh saka Istana Sallustius, mrentahake supaya pangadilan pungkasan kanggo Santo Laurentius disiapake; ing wektu sing padha, padha mrentahake supaya kabeh piranti penyiksaan disiapake. Nalika krungu bab iki, Hippolytus wiwit nangis. Nanging Santo Laurensius nglipur dheweke, kandha:

'Aja nangis kanggo aku; luwih becik kowe bungah, amarga aku bakal nampa mahkota kamartiran sing mulya.'

"Ngapa aku ora bisa njerit 'Aku iki wong Kristen!' ing ngarepmu, supaya aku bisa mati bareng kowe?" pitakon Hippolytus.

'Simpen pangakuanmu ing atimu dhisik,' pangandikane Santo Laurensius, 'sawisé sawetara wektu, aku bakal nelpon kowe – kowe bakal krungu aku lan teka marang aku.'

Nalika sang maharaja, bebarengan karo Valerian, lungguh ing kursi pangadilan, Santo Laurensius Sang Martir digawa ngadhep.

'Tinggalna sihirmu,' kandha Decius marang dheweke, 'lan critakna marang kita sapa kowe.'

"Aku lair," wangsul sang wali, "ing Spanyol, gedhé ing Roma, lan wis dadi wong Kristen wiwit isih bayi; wiwit yuswa cilik aku wis diajari paugerané Gusti Allah."

"Apa iki," takon sang raja, "sing kok sebut hukumé Gusti—supaya kowe ora ngajeni para déwa utawa wedi marang sangsara?"

'Pangajaran sing tak sinau,' wangsul sang wali, 'wis mbukak lan meksa aku ngajeni Gustiku, Sang Kristus; kanthi dikuatake dening asmané, aku pancen ora wedi marang panyiksa sing kok ancemake marang aku.'

"Tawaranana kurban marang para dewa," pangandikane raja, "lan yen kowe ora nindakake, kowe bakal disiksa sakwengi."

Kanggo iki, Santo Laurensius mangsuli:

'Wayah bengi kula boten peteng, nanging kebak padhang.'

Sing nyiksa mrentah supaya Santo Laurentius dipukul ing cangkemé nganggo watu; nanging martir suci kuwi malah saya kuwat atiné, nganti raja isin, banjur matur nuwun marang Gusti Allah.

'Gawa amben wesi,' kandha Decius, 'supaya Lawrence sing sombong ngglelgèngi ing kana bengi iki.'

Lan padha nggawa amben, sing saktenane yaiku jeruji wesi; jeruji mau dipasang ing ngarepé Decius lan Valerian, banjur martir suci sing telanjang disandhang ing jeruji mau sawisé arang panas dilebokake ing sangisore amben; nalika iku para abdi nyorong Saint Lawrence saka ndhuwur nganggo tombak wesi, nggoreng dhèwèké kaya daging sing bisa dipangan.

'Tawaran kurban marang para dewa,' pangandikane kaisar.

'Aku wis nyawisake awakku,' wangsul sang martir, 'kanthi atiné sing remuk, minangka kemenyan wangi marang Gustiku.'

Ing wektu kuwi, para abdi dalem malah nambah arang ing geni, nganti ambené dadi luwih panas.

'Tahua iki, wong sengsara,' ' martir mau ngendika marang raja, 'muga-muga arang geni iki maringi aku seger, nanging marang kowe maringi sangsara langgeng: Gustiku ngerti yèn aku, sing difitnah amarga ngakoni Asmané sing suci, ora nyingkiri Panjenengané, nanging nalika ditakoni, aku ngakoni yèn aku wong Kristen, lan saiki, nalika ana ing geni, aku nyembah Panjenengané kanthi panuwun.'

'Ngendi geni sing kok ancemake marang kita?' pitakon Valerian.

'Wah, kowe wong bodho lan wuta!' wangsul sang wali, 'ngertia menawa arang geni iki sing kobongaké awakku malah marakaké sejuk ing atiku, nanging kanggo atimu, iku nyiapaké geni kang ora bisa mati.'

Kabeh wong sing ana kono padha gumun marang kekejeman raja, sing wis mrentahake wong urip dipanggang. Nanging Santo Laurensius ngendika kanthi pasuryan sumunar:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amargi sampun maringi kekiyatan dhumateng kula!' Lan, ngangkat paningalipun dhumateng Decius lan Valerian, piyambakipun ngendika:

'Delengen, kowe wong-wong sengsara, kowe wis matengake siji sisih awakku; balikke menyang sisih liyane lan panganana sing wis mateng.'

Banjur, kanthi mènèhi kamulyan marang Gusti Allah, dhèwèké kandha:

'Kula matur nuwun, Gusti Yesus Kristus, amarga sampun paring kula sih-rahmat supados saged mlebet ing gapura Panjenengan!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké ngambegan napas pungkasan. Decius lan Valerian, nalika weruh yèn martir kuwi wis seda, padha lunga kanthi isin, ninggalaké awaké ing amben. Nanging Hippolytus njupuk badané sang martir sing mulya lan sabar mau sadurungé srengéngé munggah; sawisé dibungkus nganggo kain kafan sing wangi karo minyak harum, dhèwèké ngutus warta marang presbiter suci Justin. Justin langsung teka marang Hippolytus, lan bebarengan padha nggawa badan mau menyang janda Cyriacus sing wis kasebut mau; ing kana nganti sonten, lan sajrone dina iku padha nglakoni puasa, ngucurake luh. Ing pungkasan sonten, ing tengah-

tengah kumpulan ageng umat Kristiani, padha nggawa badan mau kanthi nangis menyang guwa ing tanah duweke janda; sawise padha nglakoni jaga bengi kabeh ing kana, padha ngubur martir mau kanthi pakurmatan. Presbiter suci Justin nindakake Liturgi Ilahi, lan kabèh padha nampa Misteri Paling Suci saka Awak lan Getihé Kristus. Martir suci Lawrence mungkasi urip sangsara panjenengané ing tanggal sepuluh Agustus. Santo Hippolytus, ing sisihé, nandhang sangsara bareng karo liyané ing dina katelu sawisé Santo Lawrence, prakara iki bakal dibahas kanthi luwih rinci mengko. Mugi kamulyan dumunung marang Gusti Allah kita tumrap kabèh iki, kang dimulyakaké ing Tritunggaling Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin[5482] .

Kontakion, Nada 2:

Sawise nyalaake atimu nganggo geni ilahi, kowe mbasmi sakabehe geni napsu, yaiku pangreksa wong kang nandhang sangsara, martir kang nggawa Gusti Allah, Lawrence, lan ing sangsaramu kowe muni kanthi setya: 'Ora ana apa-apa kang bisa misahake aku saka katresnan Kristus.'

24 Agustus

11 Agustus (Gaya Lawas)

Uripé para bapa kita sing kinurmatan Theodore lan Basil, biksu saka Kiev-Pechersk Lavra.

Peringatan tanggal 11 Agustus

'Katresnan marang dhuwit iku oyoté kabèh piala' (1 Tim. 6:10), kandha Rasul Suci Paulus. Kita weruh kasatujuaning pangandika iki ing gesangé Bapa Sing Kinurmatan Teodorèt lan Basilius: mungsuh lan panggerak ala nggerakake pikiran lan niyat dosa ing jiwa Sang Theodore liwat ora liya kajaba katresnan marang dhuwit; liwat katresnan marang dhuwit iki, setan nyebabake sangsara fisik lan pati ora mung marang sing kinurmatan, nanging uga marang penasihaté, Basilius sing kaberkahan. Ing ngisor iki diceritakaké bab para bapa suci iki.

Sajrone uripé ing donya, Sang Mulya Teodorus kagungan bandha ageng sanget. Sawisé nate krungu sabda Gusti ing Injil – *'Ora ana siji-sijia saka kowe kabèh sing bisa dadi muridé Aku kajaba kowe mbebasaké kabèh sing kok duwé'* (Lukas 14:33), piyambakipun ngestokaké: sawisé ninggalaké donya lan mènèhaké bandha-bandhanipun marang wong mlarat, Sang Mulya Teodorus dados biksu ing Biara Gua Kiev, nglakoni gesang kang kebak tapa brata. Miturut dhawuh pangarsa, piyambakipun manggon ing guwa ingkang dipunsebat Guwa Varangian, ing ngendi piyambakipun urip pirang-pirang taun kanthi nglakoni tapa brata ingkang kenceng. Nalika Sang Teodorus sing kinurmatan manggon ing guwa iki, setan nyuntikake rasa sedhih lan penyesalan marang dhèwèké babagan bandha sing wis diwènèhaké marang wong mlarat, ngélingaké yuswa sing saya tuwa, kasehatan sing ringkih, lan pangan biara sing sithik. Sang Teodorus sing bejo ora nyadari yèn pikiran kaya ngono iku godaan setan. Lali marang pangandikane Gusti: *'Aja padha kuwatir bab nyawamu apa kang bakal kowe pangan utawa kowe ngombe, utawa bab awakmu apa kang bakal kowe sandhangan. Apa nyawa ora luwih mulya tinimbang panganan, lan awak ora luwih mulya tinimbang sandhangan? Delengen manuk-manuk ing langit: padha ora nanem, ora ngundhuh, ora nglumpukake ing lumbung; nanging Rama-mu ing swarga maringi pangan marang padha.'* (Matius 6:25–26), lan nalika ndeleng kasunyatané dhéwé sing mlarat, dhèwèké wiwit mlebu saka sedhih

[5482] St Laurensus mati minangka martir ing taun 258. Dheweke dikubur ing pinggiran wétan Roma, siji verst saka kutha, ing dalan Tiburtine. Miturut Anastasius si Pustakawan, sawijining gréja megah dibangun kanggo sang wali ing panggonan iki déning Kaisar Konstantinus Agung. Relik, utawa luwih tepaté pérangan saka relik, St. Laurensius dilebokaké ing gréja sing didedikasikaké kanggo dhèwèké ing Konstantinopel nalika pamaréntahan Teodosius enom tanggal 27 September. Saiki, relik St. Lawrence ana ing Roma, ing sawijining gréja pinggiran sing didedikasikaké kanggo dhèwèké ing Via Tiburtina, déné tengkoraké disimpen ing kapel pribadi sing didedikasikaké kanggo dhèwèké déning sakristan Istana Quirinal.

menyang putus asa, saya jero kapengaruh godaan saben dina. Ing sawijining dina, dhèwèké nyritakaké sedhihé marang kanca-kancané, tanpa nahan apa-apa.

Antarane para biksu ing Biara Gua Kiev ana sawijining biksu sing aran Basil, salah siji sing paling suci ing uripe. Kanthi kepengin nylametake Teodorus sing kinurmatan saka jurang putus asa lan nglipur atine, dheweke kandha marang Teodorus:

'Aku nyuwun marang kowe, Sedulur Theodore, aja nganti kowe kelangan ganjaranmu; nanging yen kowe krasa nyesel marang bandha sing wis kowe wenehake marang wong mlarat, aku bakal ngupaya mbalekake marang kowe kanthi jumlah sing padha: kowe mung perlu nyuwun marang Gusti supaya sedekahmu diitung marang aku, lan kowe bakal langsung bebas saka sedhihmu lan mbalekake bandhamu liwat aku.' Nanging, delengen apa Gusti bakal maringi idin marang iki: ing Konstantinopel uga ana sawijining wong sing nyesel marang emas sing wis diwenehake marang wong mlarat, lan ngatribusi sedekahé marang wong liya ing ngarepé Gusti, njupuk dhuwit saka wong iku sing jumlahé padha karo sing wis diwenehake; nalika dhèwèké kandha: 'Dudu aku, ya Gusti, sing nindakake amal iki, nanging iki pakaryané wong iki,' dhèwèké langsung ambruk ing tengah gréja lan mati, saéngga kelangan loro-loroné, emasé lan nyawané.

Krungu kahanan iki, Teodorus sing pinaringan berkah banjur eling lan miwiti nangisi kejatuhané dhéwé, muji sedulur sing wis nyembuhaké dhèwèké saka lara rohani sing mbebayani kuwi. Bab wong-wong kaya ngono Gusti Allah ngendika: *'Yen kowe milih sing mulya saka sing ora ana regané, kowe bakal dadi kaya cangkeming Aku'* (Yeremia 15:19). Wiwit wektu kuwi, katresnan antarané Theodore lan Basil saya kiyat. Saka semana, Sang Theodore sing kinurmatan maju tanpa kendhat ing pangandikane Gusti Allah, ngupaya nindakake kabèh sing perlu kanggo gesang sing bener, nyenengake Gusti Allah, suci, lan tanpa cela. Nanging Setan ngalami isin gedhe amarga ora bisa nggodha Sang Teodorus sing kinurmatan kanthi katresnan marang dhuwit. Dheweke maneh nginceng Sang Kinurmatan, nyusun rencana anyar kanggo mbangkitake napsu serakah ing atine. Ing sawijining wektu, sang abbot ngutus Sang Basilius sing kinurmatan metu saka biara kanggo nindakake tugas sing mbutuhake telung wulan kanggo rampung: amarga wektu kuwi dianggep pas kanggo rencanane, setan njupuk wujud Basilius banjur teka menyang guwa Sang Teodorus kaya arep ngobrol kanggo nylametake jiwa.

"Kowe kepiye kabarmu ing uripmu sing suci?" ujare. "Apa perjuanganmu nglawan godaan setan wis rampung, utawa isih terus, nyurung keserakahanmu liwat eling marang bandha sing wis kowe wenehake marang wong mlarat?"

Sang Teodorus sing kinurmatan, amarga ora ngenali setan lan pracaya yèn sing diajak ngomong iku Mas Basil, mangsuli:

'Kanthi pandonga Panjenengan, Rama, aku bisa tahan nglawan godaan setan lan ora nggatekake pikiran sing digawé; lan saiki, apa waé sing Panjenengan dhawuhake, bakal tak lakoni kanthi seneng, manut marang Panjenengan: ing piwulang Panjenengan aku nemokake paedah gedhé kanggo nyawaku.'

Nanging, sedulur sing dianggep kuwi, amarga ora krungu sebutan jeneng Gusti saka lambéné Pendeta Theodore sing kinurmatan, malah saya wani:

"Aku maringi kowe," ujare, "siji pitutur anyar: yen kowe ngetutake, kowe bakal nemu tentrem lan ora suwe bakal nampa ganjaran saka Gusti sing padha karo bandha sing wis kowe sedekahake: nyuwun marang Gusti Allah supaya ngutus kowe emas lan perak akèh, lan aja nganti ana wong mlebu guwamu, lan kowe uga aja metu saka kono."

Teodorus sing kinurmatan janji bakal nindakake kabèh mau. Banjur setan, kebak tipu daya ala, ninggalaké dhèwèké; kanthi licik nyusupaké ing pikirané Teodorus sing kinurmatan gagasan kanggo nglumpukaké bandha, dhèwèké nyengkuyung dhèwèké supaya ndedonga bab iki. Teodorus sing kabegjan ndedonga marang Gusti supaya ngutus bandha marang dhèwèké, sing dijanjèkaké bakal kabèh diwènèhaké marang wong mlarat. Sawisé pandonga, piyambakipun turu lan ing ngimpi ndeleng setan sing wis ngganti wujud dadi malaikat padhang, nunjukaké marang piyambakipun harta karun ing guwa. Piyambakipun nduwé panglihatan iki ora mung sapisan, nanging pirang-pirang kaping. Sawisé kuwi, Sang Teodorus sing kinurmatan mangkat menyang panggonan sing dituduhaké marang dhèwèké ing ngimpi; nalika dhèwèké miwiti nggali, pancèn dhèwèké nemokaké bandha ing kono, kang isiné emas, pérak, lan piranti-piranti sing larang regané. Sawisé kuwi, setan mau, kanthi wujud Basil, teka manèh marang dhèwèké lan kandha:

'Ing endi panggonan harta sing diparingake marang kowe? Malaikat sing muncul marang kowe uga wis mbukak marang aku, yèn lumantar pandongamu kowe wis nampa pirang-pirang emas lan pérak.'

Romo Theodore sing pinaringan berkah nolak mbukak panggonan harta karun mau marang dheweke. Lan langsung setan licik mau wiwit maringi pitutur kanthi terang-terangan, nyuntikake pikiran rahasia ing atine, supaya njupuk harta karun mau lan mlayu menyang negara liya. Kaping pisan dheweke kandha marang romo:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe, Sedulur Theodore, manawa kowe bakal enggal nampa ganjaran saka Gusti Allah amarga bandha sing wis kowe sediakake, amarga Panjenengané piyambak wis ngendika: *'Sapa waé sing wis ninggalaké omah-omah, utawa sedulur lanang, utawa sedulur wadon, utawa bapak, utawa ibu, utawa garwa, utawa anak-anak, utawa tanah, amarga Aku, bakal nampa satus kaping lan warisan urip langgeng'* (Matéus 19:29), lan saiki bandha iki ana ing tanganmu; gunakna miturut kersamu!'

"Mulane aku wis nyuwun marang Gusti Allah babagan iki," wangsul sang pandhita, "supaya aku bisa mènèhaké kabèh sing wis diparingaké marang aku marang wong mlarat, lan aku pracaya yèn pancèn mulané kabèh iki diparingaké marang aku."

'Delengen kéné, Mas Theodore,' mungsuh mbantah, 'aja nganti setan marakaké kowe sedhih manèh liwat paméranganiki, kaya biyèn; bandha iki wis diparingake marang sampeyan minangka panggantos saka apa sing wis sampeyan sediakake, lan aku nyaranake: jupuk lan lunga menyang panggonan liya, lan ing kana entuk sawetara tanah kanggo sampeyan; lan ing panggonan kuwi sampeyan bisa slamet lan uwal saka tipuan setan. Nalika wayahe seda teka, ora ana sing bakal nyegah sampeyan maringi bandha sampeyan marang sapa wae sing sampeyan karepake, lan eling-eling sing ngaturake panuwun marang sampeyan bakal lestari amarga iki.

Sang Wiku Theodore mangsuli:

'Aku isin, sawise ninggalake donya kabeh berkahé lan wis sumpah bakal ngakhiri uripku ing guwa iki, malah dadi pelarian lan wong donya.'

'Kowe ora bisa,' setan ngendika, 'nyumputake harta karunmu ing kene: wong bakal ngerti lan banjur njupuk saka kowe. Kowe luwih becik manut marang aku lan nindakake pituturku saiki uga: yèn Gusti Allah ora kersa kowe nduwèni bandha, mesthiné Panjenengané ora bakal ngutus bandha iki marang kowe lan uga ora maringi kabar marang aku kanggo nuntun kowe.

Banjur Theodore sing pinaringan berkah, Percaya marang setan kaya marang sedulur, dhèwèké wiwit nyiapaké kanthi rahasia gerobak lan wadhah kanggo nyimpen harta karun, supaya dhèwèké bisa ninggal guwa karo harta mau lan mangkat menyang endi waé sing digawa setan; amarga setan, kanthi licik, kepéngin ngusir sang wali saka panggonané Sang Suci Antonius lan Teodosius, saka Indungé Gusti Allah sing Paling Suci lan, luwih saka kabèh, saka Gusti Allah. Nanging Gusti sing welas asih, *'sing kepéngin kabèh wong slamet'* (1 Tim. 2:4), nylametaké abdi-Nya Teodorus lumantar pandonga para wali.

Ing wektu kuwi, Sang Basilius sing kinurmatan wangsul saka lelampahané; dhèwèké sing biyèn wis nylametaké Teodorus sing pinaringan berkah saka pikiran ala. Kepingin ndeleng dhèwèké, dhèwèké teka menyang guwa lan kandha:

'Kowe saiki nglakoni uripmu miturut Gusti Allah kepiye, Mas Theodore? Aku wis suwe ora ketemu kowe.'

Teodorus sing kinurmatan kaget karo salam iki lan kandha:

'Apa maksudmu kowe wis suwe ora ndeleng aku? Wingi, wingi bengi, lan sadurunge kuwi, kowe tansah teka marang aku, maringi piwulang, lan saiki aku kene, arep mangkat kaya sing kowe dhawuhake.'

Gusti Reverend Basil malah luwih kaget maneh karo wangsulan iki:

'Coba critakna,' dhèwèké takon, 'apa maksudmu ngomong yèn aku asring teka marang kowe wingi, dina wingi, lan sadurungé kuwi, mulang kowe? Lan kowe arep menyang ngendi? Aku nembe waé bali saka lelampahan dina iki lan ora ngerti bab iki: mbok menawa setan wis nggodha kowe? Aku nyuwun, demi Gusti, aja ndhelikaké iki marang aku.'

Reverend Theodore kandha marang dhèwèké kanthi nesu:

– Napa kowe nggodha aku? Napa kowe ngganggu atiku, ngomong siji wektu banjur sijiné wektu liyané? Apa sing kudu tak pracaya?

Sawisé ngandharaké rasa nesu marang dhèwèké, dhèwèké ngusir dhèwèké.

Krungu kuwi, Sang Basilius sing kinurmatan mundur menyang biara. Lan setan teka maneh marang Sang Teodorus ing wujud Basilius:

'Aku wis ilang akal, manungsa sengsara aku iki,' pangandikane, 'ngomong marang kowe apa sing kuduné ora tak omongaké; mulané aku ora kelingan cacian sing wis kowe timbulekaké marang aku, lan aku mbaleni manèh marang kowe: bengi iki uga, tinggalna panggonan iki saiki uga, lan gawa bandha-bandhamu.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké pamit.

Sang Basilius sing kinurmatan, sawisé ngajak sawatara para sesepuh, teka manèh marang Teodorus:

'Gusti Allah dadi saksi,' pangandikane marang dhèwèké, 'wus telung sasi aku ora ketemu kowe: aku dikirim déning sang abbot kanggo urusan biara; dina iki dina katelu aku bali, nanging, sakwisé aku mlebu ing ngarsamu, kowe langsung kandha yèn sajrone aku ora ana kowe tansah teka marani aku. Aku kira ana setan sing teka marang kowe nganggo rupa aku; yen kowe kepengin yakin, lakoni iki: aja nganti sapa wae sing teka marang kowe miwiti ngomong karo kowe nganti dheweke ngucapake Doa Yesus; yen sing teka nolak, mula kowe bakal ngerti yen dheweke iku setan.

Sawisé kuwi, Sang Basilius sing kinurmatan maca pandonga pangusiran, nyuwun pitulungan marang para wali, lan sawisé maringi piwulang marang Teodorus, piyambakipun wangsul menyang selé ing biara. Setan kuwi ora wani manèh muncul marang Sang Teodorus sing kinurmatan, lan tipuané panggodha dadi cetha tumrap piyambakipun. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké netepaké paugeran yèn sapa waé sing teka marang dhèwèké kudu maca dhisik Doa Yesus, lan mung sawisé kuwi dhèwèké bakal ngobrol karo wong-wong mau. Mangkono Sang Teodorus sing kinurmatan ngalahaké mungsuh lan kanthi pitulunganing Gusti kaslametaké saka cangkemé singa sing golèk mangsa (deleng 1 Petrus 5:8). Gusti wis maringi lan terus maringi panyelamatan kaya ngono marang akèh pilihané, sing ngumbara ing ara-ara samun lan jurang, meneng ing kesunyian ing selé: padha butuh kekuwatan moral gedhé lan pitulungané Gusti, supaya kéwan sing ngrusak jiwa ora ngalahaké lan mangané nalika padha berjuang.

Sawisé kaslametaké saka jurang karusakan, Sang Mulya Teodorus banjur ngupaya supaya mungsuhé umat manungsa dhéwé tiba ing jurang mau: kaping pisan, dhèwèké ngubur jero ing lemah harta karun sing wis ditemokaké, sing meh ndadèkaké dhèwèké murtad saka Gusti; Ing wektu sing padha, Sang Teodorus tanpa kendhat ndedonga marang Gusti supaya paring pangapura marang dhèwèké bab panggonan ing ngendi bandha iku dikubur lan mbusak saka atiné napsu katresnan marang dhuwit. Gusti mirengaké pandonga abdi Panjenengané: Sang Wibawa Teodorus sampurna lali ing endi dhèwèké nyumputaké harta karun, lan ora naté kepéngin nglumpukaké bandha; emas lan pérak dadi ora luwih ajiné tinimbang lemah.

Banjur, supaya ora nganggur—sing nimbulake kelesuan lan kecerobohan, kang bisa dimanfaatake maneh dening setan kanggo godha—Sing Mulya Theodore nindakake pakaryan abot: dhèwèké masang watu gilingan ing guwané lan miwiti nyambut gawe kanggo persaudaraan, ora mung nggiling gandum dhéwé nanging uga njupuk saka biara; panjenengané nglampahi bengi meh tanpa turu, ngentekaké akèh wektu kanggo ndedonga lan makarya ing watu gilingan tangan, déné ing wayah awan panjenengané nggawa glepung lan nggawa manèh gandum. Liwat pakaryané, Sang Bapa sing Kinurmatan banget ngurangi beban para buruh biara pirang-pirang taun, ora isin melu makarya bareng karo wong-wong mau.

Sawijining wektu, pangurus biara, nalika weruh sepira abot lan ngentekake tenaga pakaryan sing ditanggung dening Sang Teodorus sing kinurmatan, atine krasa getun banget: nalika gandum digawa saka desa-desa biara, dhèwèké ngutus limang gerobak gandum mau marang Sang Teodorus supaya dhèwèké ora perlu nglakoni pakaryan tambahan – lan ora perlu nggawa bali menyang biara. Sang Teodorus sing kinurmatan, sawisé ngosongaké gandum mau, banjur miwiti makarya kanthi nglantaraké kidung. Nalika dhèwèké krasa kesel lan kepéngin ngaso sakedhik, dumadakan muni kaya guntur, lan watu gilingan wiwit muter dhéwé. Sawisé mangertèni tipuané setan, Sang Teodorus sing kinurmatan banjur tangi lan miwiti ndedonga kanthi khusyuk, sawisé kuwi dhèwèké kandha kanthi swara banter:

'Gusti nglarang kowe, setan jahat!'

Nanging setan kuwi ora mandheg nggiling nganggo watu gilingan. Banjur Sang Reverend kandha maneh:

'Ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci, sing nemplakaké kowe saka swarga lan nyerahaké kowe marang kuwasa para wali Panjenengané, aku, wong dosa, mréntahaké kowe supaya aja mandheg makarya nganti kowe wis nggiling kabèh gandum iki: makarya, mula, kanggo sedulur-sedulur suci.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké nerusaké pandonga; setan kuwi ora wani mbangkang lan nggiling kabèh gandum sajroning semalam. Esuk-esuk, Sang Teodorus sing kinurmatan maringi dhawuh marang juru gudang

supaya ngirim glepung. Juru gudang kaget banget karo kedadéan sing luar biasa kuwi—piyé bisa limang gerobak gandum digiling mung sajroning semaleman—lan piyambaké lunga menyang guwa kanggo njupuk glepung; lan ing kono dumadi mujijat liyané: saka gandum sing padha, metu manèh limang gerobak glepung. Mangkono, ing kéné ing prastawa saka gesangé Sang Venerable Theodore sing kakara kacritakaké, ana tembungé para Rasul, sing biyèn kandha marang Yesus Kristus: *'Gusti, malah setan-setan padha manut marang kita ing Asmamu'* (Lukas 10:17), lan uga janjié Sabda Gusti Allah piyambak: *'Lirungna, Aku wis maringi kowe panguwasa nginjak ula lan kalajengking, lan ngluwihi kabèh kakuwatan mungsuh'* (Lukas 10:19). Iblis sing licik nyoba medeni Sang Wibawa Theodore lan meksa dhèwèké manut kaya biyèn nalika dhèwèké kesasar; nanging malah, dhèwèké dhéwé sing ngiket awaké dhéwé ing belenggu perbudakan, nganti padha kapaksa njerit:

'Kita ora bakal muncul maneh ing kene.'

Sing Mulya Theodore lan Basil netepake adat saleh antarané wong loro supaya ora tau ndhelikake pikirane, nanging padha rembugan bebarengan kanggo mriksa sepira pikirane iku nyenengake Gusti Allah. Kanthi sarujukan bebarengan, Basil mundur menyang guwa kanggo manggon kanthi meneng, dene Sang Teodorus sing kinurmatan, sawisé tekan tuwa, ninggalake guwa mau lan manggon ing sawijining biara kuna.

Ing wektu kuwi, biara wis kobong. Kayané kanggo gréja lan sel-sel, sing wis diombangaké mudhun Kali Dnieper nganggo rakit, ana ing pinggir kali, lan para buruh wis disewa kanggo nariké munggah bukit; nanging Sang Mulya Teodorus, sing kepéngin mbangun sel dhéwé, miwiti nggawa balok-balok saka pinggir kali munggah bukit dhéwé, ora gelem ngidini sapa waé nindakake pakaryan kuwi kanggo dhèwèké. Para setan sing licik, amarga lali karo janjine dhéwé—sing digawe nalika dipaksa nalika padha kerja—ora bakal nyedhaki Sang Reverendi, banjur miwiti maneh rencanane: kabèh kayu sing wis digawa Sang Theodore sing pinaringan berkah munggah gunung kanthi susah payah ing wayah awan, para setan banjur mbuwang maneh ing wayah bengi, kanthi pangarep-arep supaya dhèwèké kapaksa lunga. Sawisé nyadari tipuané para setan, Romo Agung kandha marang para setan:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, sing dhawuh marang kowé supaya mlebu ing babi (Matéus 8:32), Aku, abdi sing dosa, maringi dhawuh marang kowe supaya nggawa kabèh kayu saka pinggir kali munggah gunung, supaya para sedulur sing makarya kanggo Gusti ora keganggu saka pakaryané lan bisa mbangun gréja kanggo Sang Ibuné Gusti sing Paling Suci lan kamar-kamar kanggo awaké dhéwé kanthi bébas saka tipuanmu; nalika kuwi kowe bakal mangertèni yèn Gusti ana ing panggonan iki.

Ing wengi iku uga, para setan nggawa kabèh balok kayu sing arep digunakaké kanggo mbangun biara saka pinggir kali nganti pucuk gunung. Nalika para buruh sing disewa kanggo ngangkut kayu teka ing pinggir kali esuk, padha ora nemu siji kayu; nalika padha ndelok sakupenge, padha weruh yèn kayu-kayuan mau wis ana ing gunung, ora ditumpuk sembarangan nanging disusun miturut tertib: ana sing disisihaké kanggo atap, ana sing kanggo lantai, lan ana uga balok dawa sing abot banget. Kabeh iki, amarga iku prestasi sing ngluwihi kekuwatan manungsa, nimbulake pangajab gedhe. Mangkono Gusti dipuji lumantar para wali Theodore lan penasihaté Basil; amarga pakaryané, Gusti nindakake mujijat iki. Nanging para abdi Gusti iki, sing padha sedulur ing roh, ora gumunggung nalika weruh setan-setan padha manut marang dheweke, nanging padha manut marang pangandikane Kristus: *'Aja padha bungah amarga roh-roh iku manut marang kowe, nanging padha bungah amarga jenengmu kacathet ing swarga'* (Lukas 10:20). Nanging setan-setan mau, sawise rencanane kabukak cetha dening Para Kudus Theodore lan Basil, ora bisa nampa isin iki – padha sing biyen, kaya dewa, ngrasakake pangurmatan lan sembah saka wong-wong pagan, saiki kudu nahan rasa ngremehake, isin, lan ora ajiné saka tangan para abdi setya Gusti; padha kudu kerja kanggo wong-wong mau kaya budhak sing dituku, kadhang nggiling gandum, kadhang narik kayu; lan saliyane, manut dhawuhe para wali mau, padha kudu adoh saka manungsa. Mula saka kuwi, nalika padha narik kayu, padha njerit, kaya sing krungu sawatara wong:

'Wah, mungsuh-mungsuh kita sing jahat lan galak, Theodore lan Basil! Kita ora bakal mandheg perang nglawan kowe nganti kita mateni kowe!'

Wiwit wektu kuwi, para setan licik – tanpa nyadari yèn dhèwèké bakal nyumbangaké kamulyan sing luwih gedhé marang para wong suci – wiwit nganggo kabèh cara kanggo nggugah wong-wong ala supaya mungsuh marang Santo Teodorus lan Santo Basilius. Sawisé pangangkutan kayu sing ajaib kuwi, para buruh sing disewa kanggo tugase padha nggawe rusuh:

"Wenehana upah kita," ujare marang Theodore sing suci, "kita ora kepéngin melu akal-akalan apa waé sing kowe lan Basil gunakaké kanggo mindhah balok-balok mau, nalika kita wis siap mindhahé dhéwé."

Malih, hakim sing ora jujur, sawise disuap emas, maringi putusan: lali marang pangeling Gusti sing kandha yen sapa wae sing ngadili kanthi ora adil bakal diukum dhewe, dheweke ora sungkan ngomong marang Sing Mulya Theodore:

– 'Ayo para setan sing mbantu kowe nggawa kayu iku sing mbayar.'

Godaan anyar saka setan iki marakake sedhih gedhe marang Theodore sing ora duwe apa-apa lan penasihaté Vasily. Amarga gagal nyebabake pati para wong suci, setan, kelingan kamenangan kapisané marang Theodore sing pinaringan berkah, manèh nggugah prahara pati. Dheweke njupuk wujud Sang Basilius sing Wibawa, sing wektu kuwi manggon meneng ing guwa Varangian, banjur menyang salah siji boyar sing paling cedhak karo pangeran; iki wong kejem lan jahat sing wis kenal pribadi karo Sang Basilius sing Wibawa.

"Teodorus, sing manggon ing guwa sadurungé aku," ujare panggodha marang dhèwèké, "nemokaké bandha ageng kang isiné emas, pérak, lan piranti mulya, lan arep mlayu karo kuwi, nanging aku nahan dhèwèké; saiki dhèwèké pura-pura dadi wong bodho suci lan nyawiji karo setan-setan, sing dhèwèké parèngi dhawuh kanggo ngumbul pari utawa ngusung kayu saka pinggir kali munggah bukit; nalika nindakake kabèh kuwi, dhèwèké nyimpen kanthi teliti bandha sing wis ditemokaké, supaya bisa mlayu nggawa bandha kuwi menyang panggonan rahasia saka aku nalika ana wektu sing luwih becik; ing kahanan kaya ngono, sang pangeran mesthi ora bakal nampa apa-apa."

Krungu kabar iki, boyar mau nuntun wong sing dianggep Vasily marang Pangeran Mstislav Svyatopolkovich. Setan mau nyritakaké crita sing padha, banjur nambahaké pitutur kaya ing ngisor iki:

'Tangkap dhèwèké sakcepete, sadurungé dhèwèké kabur, lan kowé bakal nampa harta karuné; yèn dhèwèké ora gelem nyerahaké kanthi sukarela, paksa nganggo pecut; nanging yèn sawisé kuwi dhèwèké isih ora gelem nyerahaké, siksa dhèwèké tanpa welas asih lan undhang aku: aku bakal mbukak dhèwèké ing ngarep kabèh wong lan nunjukaké panggonan persis ing ngendi harta karuné didhelikaké.'

Sawisé ngapusi pangeran kaya ngono, setan banjur sirna.

Esuké, pangeran kuwi, kaya arep moro utawa perang nglawan mungsuh, numpak jaran menyang biara karo akèh prajurit; sawisé ngajak Sang Teodorus sing kinurmatan, dhèwèké nggawa dhèwèké menyang omahé dhéwé lan wiwitané miwiti takon kanthi alus:

'Critakna, Bapa, apa pancen bener, kaya sing tak krungu, yen panjenengan wis nemokake harta karun kuwi?'

'Inggih,' wangsul Sang Pandhita, 'kula pancen nemokake, lan saiki kapendem ing guwa.'

'Apa kowe ngerti,' takon pangeran maneh, 'sapa sing persis ndhelikake, lan pinten emas, pirak, lan prabotane?'

'Sanajan nalika bapak kita Anthony isih urip,' pangandikane Theodore sing pinaringan berkah, 'wis ana kabar babagan harta karun sing didhelikake wong Varangian ing guwa iki, mulane isih diarani Guwa Varangian; aku wis weruh; isine akèh emas, pérak, lan piranti, kabèh asalé saka Latin.'

'Napa banjur, Rama, panjenengan ora kersa maringi marang kula?' panyuwun pangeran. 'Kula badhé mbagi kaliyan panjenengan; jupuk pira waé ingkang panjenengan butuh, lan minangka balesan panjenengan badhé njupuk panggénan bapak kula, tumrap kula lan bapak kula' (ingkang pungkasan punika wonten ing Turov nalika semana).

Teodorus sing kinurmatan mangsuli:

'Aku ora bakal njaluk apa-apa kanggo awakku dhéwé saka barang sing ora migunani kanggo aku; kabèh bakal tak pasrahaké marang kowe: kowe nggawa beban sing aku ora ngrasakaké babar pisan, nanging Gusti wis njupuk saka aku kabèh eling marang panggonan ing ngendi aku ngubur harta karun.'

Banjur pangeran, amarga nesu, mènèhi dhawuh marang para abdi dalem:

'Rantai tangan lan sikilé biksu iki, lan aja diwènèhi roti utawa banyu nganti telung dina: dhèwèké ora ngajèni kabecikanku.'

Sawisé Sang Mulya Theodore diiket, dhèwèké ditakoni manèh ing endi dhèwèké nyumputaké harta karun.

Sang Wiku Teodorus mangsuli kaya sadurunge:

'Aku wis ngomong manawa aku ora ngerti panggonané.'

Sawisé mangkono, pangeran mrentahaké supaya dhèwèké dicambuk nganti kaos rambut sing dipaké Sang Reverendi kebak getih; banjur miturut dhawuh pangeran, dhèwèké digantung ing asap kandel lan diiket saka mburiné, geni dinyalakaké ing ngisore. Akeh wong gumun marang keteguhan Sang Teodorus sing mulya: piyambakipun ngadeg ing antaraning geni kaya ana ing antaraning embun; geni iku malah ora nyentuh bajiné sing kasar. Salah siji saka wong-wong sing nyekseni kedadéan iki ngandhani sang pangeran; sang pangeran, kebak rasa wedi, wiwit manèh nyuwun marang sang sepuh:

'Ngapa kowe ngrusak awakmu dhéwé kanthi nolak mbukak panggonan harta karun sing kuduné dadi duwé kita?'

'Aku kandha kabeneran: lumantar pandonga sedulureku Basil, aku wis dibebasake saka katresnan marang dhuwit nalika aku nemokake harta karun, lan saiki—tak ulang maneh—Gusti wis njupuk saka aku eling ing endi panggonane dikubur,' wangsulé Sang Teodorus sing Kinurmatan.

Sawisé krungu wangsulan kuwi, sang pangeran langsung ngutus wong kanggo nggawa Basilius sing pinaringan berkah, sing digawa kanthi paksa amarga dhèwèké nolak metu saka guwa.

"Kabeh sing panjenengan paringi pitutur marang aku karo tuwa sing ala iki," pangandikane pangeran marang Basilius sing kinurmatan, "wis tak lakoni, nanging ora ana asile; lan aku njaluk panjenengan dadi saksi, amarga aku kepengin panjenengan dadi panggantos bapakku."

'Dadi, apa sing tak saranake kowe supaya kowe lakoni?' pitakoné Sang Basilius sing kinurmatan, kaget.

'Sanadyan wis disiksa, dhèwèké tetep ora gelem mbukak ing ngendi dhèwèké nyumputake harta karun sing, miturut panjenengan, wis ditemokaké,' wangsul pangeran.

"Aku ngerti tipuané setan jahat kuwi," pangandikane Pendeta Basil, "sing wis ngapusi kowe, ngina aku lan priya mulya iki: wis limolas taun wiwit pungkasan aku ninggal guwa iki."

'Kowe wis ngomong karo pangeran ing ngarep kita kabèh,' bantah wong-wong sing ana nalika obrolan antarané setan lan pangeran.

"Kowe kabeh wis diapusi setan," wangsulé Pendeta, "aku ora weruh kowe utawa pangeran."

Pangeran sing nesu banget mrentahake supaya dhèwèké, kaya Sang Wibawa Theodore, diparingi panyiksaan sing kejem. Ora kuwat nampa tuduhan mau lan kabakak déning nesu sing paling nggegirisi—sing amarga mabuk dadi edan—dhèwèké njupuk panah lan nglarani Sang Basil sing Mulya. Sawisé narik panah saka awaké dhéwé, Sang Wibawa mau mbuwang panah mau marang pangeran, kandha:

'Sampeyan dhéwé bakal tatu déning panah iki' – lan kuwi kelakon, kaya sing wis dipratélakaké sang wali. Sawisé kuwi, sang pangeran mréntahaké para romo, sing wis meh ora urip amarga sangsara, supaya dikurung ing penjara kapisah, supaya ing esuké padha kena siksaan anyar sing luwih kejem. Ing wengi kuwi uga, loro-loroné para romo padha pamit marang Gusti (ing taun 1098). Gusti njupuk nyawane saka penjara kanggo ngluhurake asma-Nya sing suci ing pepadhang langgeng. Nalika krungu kabar seda, sedulur-sedulur padha teka lan sawise njupuk jasade para martir suci mau, padha dikubur kanthi pakurmatan ing Gua Varangian, ing ngendi padha wis nglampahi urip, kebak pakaryan sing takwa. Sabanjure, jenazah mau dipindhahake menyang guwaé Sang Mulya Antonius, ing ngendi nganti saiki isih utuh tanpa bosok, nganggo sandhangan kang katutupan getih lan kaos rami kasar, kang uga tetep ora bosok.

Ora suwe sawisé pangliyané sing berkah, ramalané Sang Basilius sing kinurmatan kasatuh: Pangeran Mstislav Svyatopolkovich tatu kena panah nalika perang karo Pangeran David Igorevich ing kutha Vladimir; nalika ngenali panah sing padha sing wis tatuaké Sang Basilius sing kinurmatan, dhèwèké kandha:

'Ing kene aku mati, kena paukuman kanggo Para Suci Theodore lan Basil.'

Mangkono pembunuh jahat iku diukum amarga dosané; dene para martir sing mulya, minangka pemenang nglawan setan sing nguasani lumantar katresnan marang dhuwit, ora diparingi mahkota saka perak lan emas sing bakal rusak, nanging diparingi kamulyan lan pakurmatan langgeng: padha nampa mahkotane saka Watu sing mulya – Kristus, dhumateng Panjenenganipun katur pakurmatan lan kamulyan bebarengan karo Gusti Allah Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Penderitaan Sang Martir Suci Susanna, Perawan, lan para martir liyane sing bareng karo dheweke

Dirilèkaké tanggal 11 Agustus

Ing jaman pamaréntahan Diocletian[5483] lan Maximian[5484] , sing dikenal minangka Hercules, ana ing Roma sawijining presbiter jenengé Gavius, adhine Paus Gaius[5485] ; amarga nduwèni kawruh jero babagan filsuf-filsuf pagan lan wis sinau Kitab Suci kanthi teliti, Gavius miturut saran lan panjalukan adhine nulis akèh buku kanggo mbantah kesalahan pagan. Kaloro priya mau asalé saka kulawarga bangsawan, saéngga padha kagandhèng karo Kaisar Diocletian; nanging Kaisar Diocletian ora péngin ngakoni karabatane karo wong-wong mau; dhèwèké ngremehake wong-wong mau amarga padha ngakoni iman Kristen: Diocletian sengit marang iman Kristen lan mulané mbélawakaké sedulur-seduluré sing Kristen.

Presbiter Gavius nduwé putri sing aranè Susanna; dhèwèké ngopeni putriné kanthi semangat Kristen sejati, nanduraké rasa wedi marang Gusti Allah wiwit isih cilik, lan ing wektu sing padha maringi pendhidhikan donya sing apik. Susanna misuwur amarga pinter lan ayu rupané, sing mung kalah ayu déning kaendahan atiné: dhèwèké tresna marang Gusti Yesus Kristus kanthi sakabèhé atiné lan dadi abdi sing setya lan suci. Sawisé krungu kabar bab kapinteran lan kaendahané Susanna, Diocletian kepéngin nggawé dhèwèké dadi garwané putrané, Maximian. (Liyané nyebut dhèwèké Maximian; sakjatiné dhèwèké dudu anaké Diocletian, nanging diangkat déning Diocletian minangka turunan saka seduluré sing paling cedhak; sepisanan Diocletian wis nikahaké putriné Valeria marang dhèwèké; nanging sawisé Valeria seda, dhèwèké kepéngin nikahaké Maximian karo seduluré Sosanna. Maximian iki uga nduwèni jeneng liya ing basa , Galerius, lan kudu dibédakaké saka Maximian sing wis kasebut mau, sing dikenal minangka Hercules). Diocletian ngutus wong kang kaluhuran, sepupuné Claudius, menyang Gavinius kanggo rembugan supaya dhèwèké gelem maringi putriné Susanna dadi garwané putrané Maximian. Sawisé tekan ing omahé Gavinius karo misi iki, Claudius kandha:

'Kaisar kita sing paling misuwur, Diocletian, ngutus aku marang kowe kanthi kabecikan lan kabungahan gedhe: piyambakipun kepéngin nganyari paseduluran kita lumantar manten putrimu, lan apa ana sih sing luwih agung kanggo kowe tinimbang pakurmatan anyar iki sing diparingaké marang kulawargamu lumantar ikatan getih karo kraton!'

'Kita miskin lan andhap asor,' ujare Gavius, 'lan amarga kita ora pantes, kepiye bisa kita nyebut awake dhewe sedulur karo Kaisar?'

Claudius mangsuli:

'Apa kowe lan adhimmu, Uskup Gaius, dudu putrané Senator Maximian, sing dadi seduluré paman kita, adhine Gusti Kaisar Diocletian?'

'Kuwi pancen bener,' ujare Gavius sarujuk, 'nanging kahanan anyar meksa kita ngakoni yèn kita ora pantes nampa gelar sedulur sang raja.'

"Aja mbantah kerabatmu," Claudius mbantah, "awit ing kéné ana Gusti lan Kaisar kita, sing mrentahaké supaya putriné—sing kabaré duwé akal gedhé ing élmu—diwènèhaké marang kowé kanggo dipundudut karo putrané, Maximian; lan pantes yèn cabang-cabang saka oyot sing padha ora kapisah; iki uga sing kita, sanak-sedulurmu, kepéngin; Aku kira iki uga bakal nggawa kabungahan kanggo sampeyan.

Gavinius kandha:

'Mangga paringi aku wektu sakedhik kanggo ngerti apa sing dipikirake putriku dhéwé babagan usulan panjenengan.'

Kanthi mangkono, padha pisah.

Sawisé Claudius lunga, Gavius ngajak Gaius, bapakné adhine, sing manggon ing sacedhaké, supaya teka ing omahé. Nalika Gaius teka, Gavius nyritakaké marang dhèwèké bab tugas sing digawa Claudius marang dhèwèké atas jenengé raja. Banjur padha nyaur Sosanna lan kandha marang dhèwèké, karo luh ing mripaté:

[5483] Diocletian – Kaisar 284–305.

[5484] Maximian – Kaisar lan panguwasa bebarengan karo Diocletian wiwit taun 285 nganti 305.

[5485] Gaius dadi Paus wiwit taun 283 nganti 22 April 296.

'Kaisar Diocletianus wis ngutus sedulur kita Claudius marang kita, ngandharake pangajabé supaya kowe dadi garwané putrané Maximian.'

Susanna sing pinaringan berkah mangsuli marang bapak lan pamané kaya mangkéné:

'Ngendi pintermu saiki? Satemene, aku ora weruh tapaké ing kowe; yèn aku ora dadi wong Kristen amarga piwulangmu, mesthi bisa ngomong karo aku babagan perkara sing saiki kok rembugan; mula, kenapa kowe ngotori kuping lan cangkemu kanthi ngrungokake tembung-tembung sing ora takwa lan mbaleni marang aku, kanthi tujuan supaya aku nikah karo panganiaya sing ora takwa? Amarga kowe dhewe wis tanpa wedi mbatalake seduluran apa wae karo dheweke amarga ketidaktawane, sing ora cocog karo iman Kristen sing suci sing kowe anut. Nanging kamulyan tumrap Gusti Allah kang Maha Kuwasa, sing wis maringi aku roh kang padha karo para suci-Nya: kanthi nolak, lumantar pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, nikah hina iki karo wong jahat, aku bakal dianggep pantes nampa mahkota martir!

'Ndak rungokna, anakku,' wangsulé Gavinius, 'tetep kiyat ing pracaya sing saiki kok duwé, supaya kowe bisa njaga pakurmatanmu ing ngarsané Gusti, lan kita bakal bungah ndeleng woh pracayamu diparingaké marang Kristus Gusti.'

'Para bapak,' wangsul Susanna marang bapak lan pamané, 'panjenengan sampun asring ngélingaké kula supados njagi kasucian kula amargi Gusti Yesus Kristus, lan sapunika, ing katresnan lan ajrih kula dhumateng Panjenenganipun, kula sampun kiyat sanget ngantos kula boten saged mbayangaken nikah daging; bapak, kula namung badhé tresna dhumateng Panjenenganipun, gesang kanggé Panjenenganipun, lan nyandhak pangajab kula dhumateng Panjenenganipun ingkang sampun panjenengan pasrahaké kula salami-laminipun; Panjenenganipun, Gusti, mangertos kasucian manah kula!

'Amarga kowe wis diserahake marang Kristus Gusti Allah, manten langitmu, tetepana tansah ing katresnané, lan netepi dhawuh-dhawuhé,' pangandikane Santo Paus Gaius.

Mangkono, loro abdi suci Gusti mau, sawisé mangertèni niyat becik Susanna, suwé nyengkuyung karepé sing taat, lan ing wektu sing padha kebak kabungahan gedhé, sing nganti metu luh tanpa disengaja saka mripaté amarga émosi.

Telung dina sawisé, Claudius, sing diiringi akèh abdi, teka manèh ing omahé Gavinius; sawisé ninggalaké abdi-abdi ing njaba omah, dhèwèké mlebu, lan ing kono dhèwèké nemoni Paus Gaius. Sawisé salam adat, Claudius kandha:

'Para Bapa ingkang kinurmatan, mesthi panjenengan sampun mangertos bab kabungahan ingkang nggawa kula mriki.'

'Sanajan,' wangsul Uskup Gaius, 'ora ana alesan kaya ngono, kita isih bakal seneng ndeleng panjenengan, amarga kita padha sedulur; kita seneng nemokake panglipur ing kumpul kulawarga iki lan ing pacelathon bebarengan.'

"Kowe padha ngerti, sedulurku sing tak tresnani," nerusake Claudius, "yèn Gusti kita, Kaisar Diocletian, ngandharake kepinginan sing kuwat kanggo ngrembaka paseduluran sing luwih raket karo kowe, lan aku nyaranake lan nyuwun marang kowe: wenehana kersané panguwasa jagad raya lan kanthi mangkono wenehana panglipur marang dhèwèké."

"Sampaikan pangajab Sang Kaisar iki marang Gusti lan sedulur kula, Uskup Gaius," wangsul Gavius.

"Kaisar kita sing welas asih," Claudius ngendika marang Gaius, "karsa maringi putrimu—lan cucuku—kanggo dipingitake karo putrané; piyambakipun mangertos kaendahan, kapinteran, lan bakaté; kita, minangka sedulur, pracaya manawa ora ana sing luwih kinurmatan tinimbang kulawarga kita ora mung tetep nyambung karo garis getih kraton, nanging uga luwih raket manunggal karo kraton: lumantar iki, kulawarga kita bakal luwih diurmati lan dimulyakake.

Nalika uskup meneng, Gavius mangsuli pidatoné Claudius:

'Ayo padha ngundang gadis iku lan takon marang dhèwèké dhéwé.'

Kanggo iku, Santa Susanna dipanggil marang wong-wong mau. Ing kamar ora ana wong njaba; mung telu wong mau sing ana. Nalika ndeleng Susanna, Claudius kroso kesentuh nganti nangis amarga katresnan lan kabungahan, banjur nyekel dheweke lan kepengin nyiume. Nanging dheweke nolak, banjur mbalik badan lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus ngerti yèn bibi abdi punika durung nate kapethuk déning bibi priya: aja padha ngotori.'

'Aku kepengin nyium kowe minangka sedulur: awit kowe putuku,' Claudius mangsuli.

Santa Susanna mangsuli:

'Ora ana alesan liya sing ndadekake aku muak karo ciummu, nanging amarga lambemu kotor amarga kurban marang berhala.'

Krungu tembung-tembung saka Santa Susanna, Claudius, krasa kaya drijiné Gusti nyentuh atiné, kagugah welas asih lan kandha:

'Apa sing kudu tak lakoni supaya lambeku resik saka rereged iki?'

'Tobat lan baptis ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci,' wangsul Santa Susanna.

Banjur Claudius ngadhep uskup lan kandha:

'Sucèkaké aku, awit wong sing suci lumantar pracaya marang Kristus luwih unggul tinimbang sing ngabdi marang déwa-déwa: aku wis nyawisaké akèh kurban kanggo wong-wong mau, nanging ora nampa apa-apa saka wong-wong mau, sanadyan para raja padha sujud marang wong-wong mau.'

Ndeleng owah-owahan sing ajaib lan dumadakan sing kelakon ing Claudius amarga tumindak sih-rahmaté Gusti lumantar tembung-tembungé sang prawan sing suci, Uskup Gaius kandha kanthi kabungahan:

Rungokna aku, sedulurku! Aku arep maringi pitutur sing becik: kowe teka marang kita kanggo golek garwo tumrap putrané tuanmu, nanging Gusti Allah lagi ngupaya kowe lan kepéngin, lumantar pandonga cah wadon sing suci iki, nylametaké kowe, supaya ana wong saka keturunan kita sing pantes mlebu Karajaning Allah. Mula, pracayaa marang Gusti Allah, tobatna amarga getihé para martir sing suci wis ditumpahake, lan aja suwe-suwe nampa Baptisan Suci.

"Yen aku," pitakon Claudius, "nampa Pembaptisan Suci, apa kabèh rereged dosa ing atiku bakal dibersihaké?"

Tanpa mangu-mangu; kowe mung perlu pracaya kanthi sakabehing atimu, mangsuli Rama Suci.

Krungu kuwi, Santa Susanna tiba ing sikilé pamané, Santa Gaius, kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, gusti, demi Kristus, aja nganti lelet baptisé Claudius; nylametaké atiné.'

'Kaping pisan, ayo padha mastiake apa dheweke pancen pracaya marang Kristus Gusti,' pangandikane uskup suci.

'Aku pancen pracaya,' ujare Claudius, 'yen wae dosaku bisa diapura, kaya sing kowe janjekake marang aku.'

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus ingkang Maha Kuwasa, kabèh dosamu wis diapura,' wangsul Gaius.

Claudius tiba ing lemah ing sikilé sang wali lan muni banter, nyawurake bledug ing sirahé:

'Gusti Allah, pepadhang langgeng, nyawisna dosaku sing tak tindakake amarga ora ngerti lan ora pracaya; kebakna aku kanthi sih-rahmat Panjenengan, supaya garwaku lan anak-anakku padha mangertèni yèn mung Panjenengan sing nylametaké wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengan!'

Banjur Santo Gaius, sawisé maringi piwulang lan piweling marang Claudius, ngutus dhèwèké mulih. Ing bengi kuwi, Claudius teka marang Santo Gaius bebarengan karo garwané lan loro putrané, nyuwun baptisan suci. Tanpa suwe maneh, Uskup ngabaptisake wong-wong mau; presbiter Gavius dadi bapa baptisé. Nalika Claudius metu saka kolam baptis sing suci, dhèwèké kandha:

'Aku weruh cahya sing luwih padhang tinimbang srengéngé, sing sumunar marang aku nalika baptisku.'

Sawisé Pembaptisan Suci lan Pengurapan Minyak Suci, uskup ngrayakaké Liturgi Suci lan maringi Misteri Ilahi Awak lan Getihé Kristus marang wong-wong sing anyar dibaptis, lan kabèh padha bungah marang Gusti Allah Juruslameté. Garwané Claudius aranè Prepedigna, lan putrané lanang aran Alexander lan Kufius. Sawisé dibaptis, Claudius miwiti adol tanah lan omahé lan nyaluraké asilé marang wong mlarat; kanggo kuwi, dhèwèké nggoleki wong Kristen sing ndhelik ing manéka panggonan rahasia lan uga mlebu kanthi diam-diam ing wayah wengi menyang penjara; Kanggo saben wong sing ditemoni, Claudius mesthi ngumbah sikilé, nyium, lan nyukupi kabutuhané kanthi paring sing loman, nyedhiyakake sandhangan lan panganan saben dina; ing wektu sing padha, dhèwèké tansah tobat marang dosa-dosa sing wis ditindakake ing uripé sadurungé.

Sawisé sawatara wektu, Diocletian wiwit takon kabar bab Claudius, gumun kenapa dhèwèké ora nggawa kabar, sanajan dhèwèké wis dikirim khusus menyang Gavinius kanggo mriksa apa Susanna gelem nikah karo anaké; kaisar dikandhani yèn Claudius lagi lara. Banjur dhèwèké ngutus adhine, Maximus, sing nduwèni kalungguhan pakurmatan ing kraton, supaya sowan marang wong sing lara lan takon kabar babagan Susanna. Maximus nemokaké adhine nganggo klambi kasar saka rami lan lagi ndedonga marang Gusti Allah. Dhèwèké kaget lan kandha:

'Adhiku sing tak tresnani, sing ngopeni aku wiwit cilik, apa sing ndadekake kowe owah banget – kowe dadi pucet lan kurus?!'

"Yen panjenengan kersa mirengaké aku, aku bakal nyritakaké sebab-sebab owah-owahku," wangsul Claudius.

"Critakna marang aku, gusti, bab lara panjenengan!" kandha Maxim.

"Aku ngakoni," Claudius miwiti, "menawa nalika manut marang para kaisar lan nglakoni dhawuhe, aku wis mateni wong Kristen, saéngga getih wong sing ora salah mili; sanadyan aku nindakake kuwi amarga ora ngerti, manut dhawuhe kaisar, saiki aku sedhih banget lan nyesel."

'Apa sing kok omong, sedulurku?' Maxim mbantah. 'Gusti kita, Kaisar Diocletian, ngutus kowe menyang sedulur kita Gavius kanggo ngatur mantenan antarane putrine lan putrane; aku dikirim menyang kowe kanggo nyelidiki bab iki, nanging kowe malah ngomong bab sing beda tenan.'

"Mangkono kuwi sebabe aku lunga," kandha Claudius, "marang cucu wadon kita sing kita tresnani, lan aku weruh dheweke: dheweke ayu ing badan lan jiwa; dheweke suci lan wicaksana, lan wis dadi panganten Kristus, Sang Raja swarga; amarga dheweke, aku uga wis dibebasake saka dosaku. Nanging supaya kowe uga bisa ngerti sih-rahmaté Gusti Allah, sing kepéngin nylametaké kabèh wong, bengi iki kita bakal menyang marang sedulur kita, presbiter Gavius, lan kowe bakal weruh pepadhang langgeng.

'Aku bakal nindakake apa wae sing kowe dhawuhake,' wangsulane Maximus.

Ing wengi iku uga padha lunga menyang gapura kutha sing dikenal minangka Gapura Salaria, dumunung cedhak Istana Sallust. Nalika Gavinius dikandhani yèn seduluré, Claudius lan Maximus, lagi ngadeg cedhak omah lan kepéngin mlebu, dhèwèké langsung kesusu metu kanggo nyambut lan kanthi bungah ngeteraké mlebu. Sadurunge miwiti pacelathon karo wong-wong mau, Gavinius tangi kanggo ndedonga: dhèwèké sujud lan nundhuk sirahé; Claudius lan Maxim manut tuladhané.

'Gusti Allah,' pangandikane Gavinius nalika ndedonga, 'Panjenengan ingkang nglumpukaké ingkang sumebar lan nyawang ingkang sampun nglumpuk, mugi Panjenengan nyawang pakaryan tangan Panjenengan, padhangna sedaya ingkang pitados dhumateng Panjenengan: Panjenengan punika pepadhang sejati salami-laminipun.'

Kabeh padha mangsuli:

'Amin!'

Sawisé padha tangi, padha nyawiji lan nyium siji lan sijiné, déné Claudius nyuwun ing sikilé presbiter, nyium sikilé. Ndeleng kahanan iki, Maximus gumun lan nyuwun idin marang presbiter kanggo ngomong karo Susanna. Gavius mréntah supaya Susanna diparingi kabar. Nalika mlebu, dhèwèké dhisik sujud marang Gusti Allah, banjur nyedhak bapaké lan kandha:

'Berkahna aku, Rama.'

Presbiter banjur ndedonga maneh supaya Susanna teka:

'Mugi tentrem kaparingake marang kita dening Gusti kita Yesus Kristus, ingkang gesang lan mrentah bebarengan karo Gusti Allah Bapa ingkang Maha Kuwasa salami-lamine,' pangandikane.

'Amin!' ujare kabeh wong.

Nalika ndeleng Santa Susanna, kang kebak andhap asor lan kasucian, Maksimus kepengin nyium tangane; nanging dhèwèké ora ngidini. Lan nalika kabeh padha ora bisa nahan tangise, amarga katresnan sedulur, Santo Gaius, sing manggon ora adoh saka gréja sing wis dibanguné, dikandhani yèn seduluré wis padha kumpul. Dhèwèké nyangka yèn kanca-kancané bakal dibawa kanggo ngalami martir, lan kepéngin dadi sing pisanan ing antarané wong-wong mau kanggo ngrasakaké nasib martir, dhèwèké buru-buru menyang omahé Gavinius. Nalika padha weruh dhèwèké, kabèh padha kaget lan ajrih, banjur padha sujud nyembah ing ngarsané.

'Rentengna tentrem kowe kabèh!' pangandikane Santo Gaius marang wong-wong mau, 'Kuwatna atimu ing asmané Gusti; ayo padha ndedonga!'

Lan piyambakipun wiwit ndedonga, ngendika:

'Gusti Allah, Rama Sang Kristus Gusti kita, sing ngutus Panjenengané kanggo kaslametan kabèh, kepéngin nylametaké kita saka pepeteng donya iki lan nggawa kita menyang gesang langgeng, kiyatna kita, para abdi Panjenengan, ing pracaya Panjenengan, awit Panjenengan mrentah salawas-lawase.'

'Amin,' kandha wong-wong sing ana ing kono.

Nalika dhèwèké lungguh, uskup mau miwiti ceramah sing diilhami déning Gusti; kabèh padha ngrungokaké kanthi tliti marang tembung-tembungé Gusti sing diucapaké; nanging Santa Susanna ngrungokaké nalika ngadeg, amarga dhèwèké ora péngin lungguh bareng karo wong-wong mau; ing wektu sing padha, dhèwèké ndedonga sacara rahasia. Sawisé ceramah kuwi rampung, uskup kandha marang Maximus:

'Matur nuwun, sedulur, wis rawuh maringi berkah.'

"Aku, sanadyan ora pantes, teka marang kowe kanggo nyium sikilmu sing suci, lan kowe dhewe mesthi ngerti apa sing sepisanan nyurung aku teka marang kowe," mangsuli Maximus.

"Luwih becik kowe sing ngomong dhéwé," ujare Santo Gaius.

"Kaisar Diocletian," ujare Maxim, "nyuwun supaya Susanna dipun nikahake marang putrané, Maximian."

'Dara ayu iku wis duwe Kristus, manten langitné, sing diparingaké Gusti Rama, lan kowe kudu ngerti yèn dhèwèké ora bisa nikah manèh,' wangsul uskup marang usulan kuwi.

'Kabeh sing diparingake Gusti iku langgeng,' ujare Maximus.

'Tampa urip langgeng dhéwé,' usul Paus marang dhèwèké.

'Apa iku urip langgeng?' pitakoné.

'Iku urip langgeng sing wis tak kenal,' Claudius nyelak.

"Sing wis kowe kenal, aku uga kepengin kenal," Maxim ngendika marang dheweke, "nanging isih, kita ora kena motong hubungan kita karo raja."

'Kita ngajak kowe,' sanggah Saint Gaius, 'kanggo pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, Putraning Allah kang langgeng; amarga kamulyan lan pakurmatan sing katon saka raja donya iku mung sementara, lan paseduluran karo dheweke ora ana gunane; kabeh iki, bebarengan karo urip kita sing fana, bakal sirna lan musna. Nanging apa sing dijanjekake Sang Raja swarga, Kristus Gusti Allah kita, iku langgeng lan wigati, lan pantes digayuh.

Krungu kuwi, Maximus kagugah lan kanthi bungah sarujuk nampa iman suci.

'Kowe ngerti, sedulur,' pangandikane uskup, 'menawa kita wis ninggalake kabèh bandha kita lan saiki ora ngupaya apa-apa kajaba Gusti kita Yesus Kristus, kang ing Panjenengané kita urip lan ing Panjenengané kita gumregah.'

'Aja kasep, para tuan,' kandha Maxim, 'nanging cepetna nindakake apa wae sing panjenengan anggep perlu kanggo kaslametan kula.'

Sawisé mènèhi dhèwèké paugeran puasa, uskup ngutus dhèwèké mulih. Sawisé dhèwèké lunga, Maximus ing wiwitan nyumputaké imané marang Kristus, sanadyan atiné kobong karo katresnan marang Gavius, Gaius, lan luwih-luwih marang Gusti Yesus dhéwé; banjur, nalika katresnané marang Gusti saya kuwat, dhèwèké wiwit ngakoni jeneng Kristus kanthi tebuka, ora wedi pati. Nanging uskup lan presbiter nyaranake supaya dheweke ndhelikake imane limang dina maneh, nganti dheweke adol bandhane lan nyalurake asile marang wong mlarat. Maximus manut. Limang dina sawise kuwi, dheweke menyang Saint Gaius lan, sujud ing sikile, kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, sang bandara, ing asmanipun Kristus, mugi paring padhang dhumateng kula lumantar baptisan suci, kados panjenengan paring padhang dhumateng adhik kula Claudius; wiwit panjenengan maringi piwulang babagan Sang Gusti kita Yesus Kristus, manah kula krasa kagegeran sanget ngantos kula boten saged nemu tentrem sadurunge nampi baptisan suci.'

Uskup ngabaptis dheweke lan sawisé ngrayakaké Liturgi Suci, maringi Misteri Ilahi. Maximus manggon karo sedulur-seduluré wong Kristen, padha nyanyi kanggo Gusti Allah lan ngluhuraké Panjenengané; Ing wektu kuwi, dheweke pungkasane adol tanah warisané—sing durung bisa didol lan diwenehaké sajrone limang dina—lan nyaluraké asilé marang wong mlarat liwat kanca setyané Farson, sing dadi wong Kristen rahasia lan mengko nyritakaké sangsara para martir suci iki, amarga kabèh mau kelakon ing ngarepé.

Lima belas dina sawisé Maxim sowan marang Claudius, Diocletian krungu yèn kabèh mau—kalebu Claudius lan sak kulawargané—wis dadi wong Kristen: kabar kuwi ndadèkaké dhèwèké banget sedhih. Nanging, dhèwèké nyumputaké sedhihé lan mung marang garwané, Ratu Irene, yèn dhèwèké wis ngutus Gavius, karepé arep ngaturaké manten antarané putrané Maximian lan putriné Gavius, Susanna. Nalika krungu kabar iki, Irene muji Gusti Allah: dhèwèké iku wong Kristen rahasia, lan dhèwèké kandha marang kaisar:

– Tindakna miturut pituduh Gusti marang kowe.

Tanpa ngandhani rasa sedhihé marang ratu, Diocletian nyaur komandan militere, Julius, sawijining wong pagan lan kejem, lan kanthi sedhih ngandhani yèn sedulur-seduluré sing dikasihi, sing dikirim kanggo nyiyapaké pertunangan calon garwa kanggo putrané Maximian, wis mbalik dadi Kristen sanajan dhèwèké wis nglarang.

'Kabeh sing nglirwakake dhawuhe raja,' ujare Julius, 'sanajan dhawuh paling anyar iku ora adil, kudu dipatèni; nanging dhawuh panjenengan adil, lan yèn padha nglanggar, padha luwih pantes dipatèni.'

Raja langsung mréntahaké Julius supaya ngutus prajurit nangkep kabèh wong kajaba Uskup Gaius, lan dhèwèké manut. Dheweke mrentahake presbiter Gavius lan putrine supaya ditahan; dene Maximus lan Claudius, bebarengan karo garwa lan anak-anake, dikirim menyang pangasingan; sawisé kuwi, dheweke mrentahake supaya padha dibakar ing kutha Ostia[5486] , lan abune dibuwang menyang segara; mangkono para wali seda, sawise diparingi mahkota kamulyan saka martir.

Limang puluh lima dina sawisé, Diocletian mréntahaké garwané supaya ngopeni Susanna, kanthi tujuan ngyakinaké dhèwèké supaya gelem omah-omah karo anaké. Nalika Santa Susanna, sing lagi dijaga, ndeleng wong-wong sing teka arep njupuk dhèwèké, dhèwèké kandha kanthi ambegan jero saka atiné lan kanthi luh, ngadhep marang Gusti Allah:

'Gusti, aja ninggalake abdi Panjenengan!'

Nalika Susanna digawa ing ngarsané ratu, ratu mau nundhuk luwih dhisik sadurungé Susanna nundhuk: ratu mau ngajèni sih-rahmaté Kristus lan kasuciané. Santa Susanna ambruk ing lemah ing ngarsané ratu, nanging ratu mau kanthi alus ngangkat dhèwèké, kandha:

'Juru Panyelamet kita Kristus bungah ing kowe.'

Krungu jenengé Kristus saka lambe ratu, Santa Susanna bungah lan kandha:

'Aku matur nuwun marang Kristus Gustiku, sing mrentah ing endi-endi!'

Lan loro-lorone, Ratu Irene lan Santa Susanna, padha bungah ing Gusti Allah, rembugan kanthi tresna bab Panjenengané. Padha ngaturake pandonga sing khusyuk marang Panjenengané, utamane Santa Susanna: manut pitutur bapakne, dhèwèké nyanyi tanpa kendhat, awan lan bengi, muji Gusti Allah. Ing wektu sing padha, Diocletian ngenteni, ngarep-arep Susanna gelem nikah. Sawise ngenteni suwe, dheweke ngutus ratu lan takon marang dheweke:

'Apa dheweke wis mbujuk Susanna supaya nikah karo putrane? Apa dheweke gelem marang katresnan Maximian?'

'Iku mung upaya sing sia-sia,' wangsul sang ratu, 'nguber tujuan sing mokal, lan manungsa ora pantes nduwé pangarep-arep ing ngendi ora ana kerelaan: Aku ora weruh sanadyan saklorek pratandha ing Susanna bab pikiran utawa niyat sing bisa ndadekake sapa waé pracaya yèn ana sing bisa meksa dhèwèké nindakake kuwi.'

Krungu kabar iki, Diocletian nesu banget lan maringi idin marang putrané Maximian supaya ngremehake Susanna kanthi tumindak kekerasan sing keji marang dhèwèké, nanging ora ing kraton – dhèwèké kudu digawa menyang omahé bapaké lan dilecehké ing kana, nyerah marang napsu isiné. Santa Susanna kapaksa ninggal kraton lan bali menyang omahé dhéwé. Nalika pamitan karo Santa Susanna, ratu kandha marang dhèwèké kanthi nangis:

'Panjenengané sing ing jaman biyèn nylametaké abdi Susanna (Dan. 13) uga bakal nylametaké kowé, nulungi kowé, lan maringi kowé pangaso kang mulya.'

Sawisé pamitan, padha pisah kanthi nangis. Nalika Santa Susanna digawa menyang omahé déning loro wanita, dhèwèké ambruk ing lantai kamar lan ing kono, karo nangis lan merintih, ndedonga marang Juruwiluté, Kristus, supaya Enggoné enggal maringi pitulungan. Ing wengi kuwi uga, putrané Raja Maximian, sing kebak napsu ala, teka; mlebu meneng-meneng ing kamar panggonane Santa Susanna sing lagi ndedonga, dhèwèké weruh Malaikaté Gusti Allah ana ing ndhuwuré, sing sumunar cahya gedhé. Maximian kakehan wediné: ora wani

[5486] Iki jeneng dermaga pendaratan ing sacedhake Roma.

nyedhak Santa Susanna, dhèwèké buru-buru mulih menyang kraton, ing kono dhèwèké nyritakaké kabèh marang bapaké.

'Iki ora liya mung sihir Kristen,' ujare Diocletian.

Lan dhèwèké ngutus salah siji bangsawané, Curtius, kanggo nyelidiki apa sing kedadéyan ing omahé Susanna. Nanging Curtius uga, sakwisé mlebu omah, langsung kacekel rasa wedi gedhé lan kanthi ketakutan mlayu bali marang kaisar. Wektu kuwi, Diocletian lagi rembugan karo ratu bab rawuhe Kristus lan pangibadah marang para dewa. Sawise kalah karo ratu, dheweke kelingan marang Susanna lan kandha:

'Ngapa kowe ora mbujuk dhèwèké, merga weruh ayuné lan pinteré, supaya gelem nikah karo anakku?'

'Dheweke wis milih dalan sing luwih becik kanggo awake dhewe,' wangsul ratu, 'awit anakmu dhewe kandha yen dheweke wis weruh cahya sing ora bisa didekati ana ing ndhuwure.'

Raja dadi nesu banget lan mrentahake wong sing jenenge Makedonius, sawijining penganut pagan sing fanatik lan misuwur amarga kejem, supaya menyang Susanna lan meksa dheweke, ora mung nganggo ancaman nanging uga nganggo panyiksaan, supaya nyembah arca-arca; Ing wektu sing padha, Diocletian mrentahake supaya iki ditindakake kanthi rahasia, supaya sang raja ora dikutuk amarga kekejemané, karo wong-wong padha kandha yèn dhèwèké ora ngapura sanajan marang seduluré dhéwé. Macedonius teka marang Santa Susanna, nggawa arca emas cilik sing nggambaraké déwa Dia; sawisé nuduhaké marang sang santa, dhèwèké mrentahake supaya nyembah arca kuwi. Santa Sosanna ngembusaké napas marang arca kuwi, kandha:

'Gusti Allah, Kristus Yesus, aja nganti mripatku nyawang piranti setan iki.'

Lan langsung arca sing ana ing tangané Macedonius dadi ora katon, kaya ana wong sing nyopot. Macedonius kaget lan mikir yèn Santa Sosanna dhéwé mesthi wis nyolong arca mau lan ndhelikaké:

'Aku weruh,' ujare, 'kowe tresna marang emas, awit kowe nyolong arca saka tanganku, lan aku ora bisa ora muji kowe: aku kira kowe ora bakal njupuk arca kuwi yen kowe ora tresna marang emas.'

"Gusti Allah," wangsulé Santa Sosanna, "ngutus Malaikaté, sing mbusak arca saka pandanganku kanthi mbuwangé metu saka omah."

Nalika piyambakipun ngendika tembung-tembung punika, abdi dalemipun Macedonius mlebet, nglaporaken menawi arca punika sampun dipun buwang saking griya dhumateng margi. Amargi nesu, Macedonius nyabuti sandhangan Santa Susanna kanthi tanganipun piyambak lan wiwit nggebuki piyambakipun tanpa welas asih nganggo kayu. Nanging, Santa Susanna muni ing wekdal punika:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti!'

'Tawaran kurban marang para dewa,' kandha Macedonius.

'Aku nyawisake awakku minangka kurban kanggo Gustiku,' bales sang wali.

Macedonius nglapor marang raja yèn Susanna tetep teguh lan ajeg ing pracayané lan wis ngotori berhala. Raja mrentah supaya dhèwèké dipatèni nganggo pedhang ing kono, ing omah. Lan sirahé Pengantené Kristus, martir suci Susanna, kapotong; Dheweke mangkat kanthi kabungahan lan kabanggaan menyang kraton padhanging Paningal langit. Nalika krungu babagan pambunuhan Santa Sosanna, ratu njupuk badan suci martir iku ing wayah wengi lan nglumpukake getihé sing mili ing lemah nganggo jilbab saka sirahé dhéwé: dibungkus nganggo kain sing wis diolesi lenga wangi, sang ratu nyelehake awaké ing kuburané Santo Alexander, ing ngendi akèh martir dikubur, lan nyimpen getihé sing diklumpukaké saka hiasan sirahé ing relikwi pérak, sing disumputaké ing kamare, ing ngendi biasané dhèwèké ndedonga sacara rahasia, awan lan bengi. Santo Gaius, Paus, ngahosukake papan suci ing ngendi getih sang martir suci Susanna wis ditumpahake dadi gréja lan nindakake Liturgi Ilahi ing kono[5487] . – Sawisé sawatara wektu, presbiter suci Gavius uga ngalami martir, lan sawisé dhèwèké Santo Gaius nampa pati martir; kabeh mau, minangka para martir, padha ngadeg ing ngarsane pangastane Gusti Allah, ngluhurake Rama, Putra lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal. Kanggo Panjenengané uga, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan saka kita, saiki lan salawas-lawase, nganti dumadiing jaman[5488] . Amin.

[5487] Biografi Paus Sergius nyebutake ana gréja sing dumunung ing omahé Susanna, sing ana ing taun 682.

[5488] Para martir suci sing diperingati bareng karo Sosanna seda ing taun 295–296. Relik martir Sosanna, bebarengan karo relik bapakne Gavius, ana ing Roma, ing gréja sing dijenengi miturut jenengé; relik Paus Gaius uga ana ing Roma, ing gréja sing dijenengi miturut jenengé.

Peringatan Santa Eupla, Diakon, Martir

Peringatan tanggal 11 Agustus

Ing jaman pamaréntahan Diocletian lan Maximian, panganiayaan marang umat Kristen nyebar ing saindenging jagad. Ing wektu kuwi, para kaisar sing wis kasebut mau ngutus pangeran jenenge Pentagurus, sing misuwur amarga kejem, menyang Sisilia kanggo nggoleki lan nyiksa wong Kristen. Sawisé tekan kutha Catania, , si tukang siksa, mréntahake magistrat kutha, Calvisianus, supaya nglumpukake kabèh wong—ora mung sing manggon ing kutha nanging uga sing ana ing sakupenge—ing alun-alun. Panggonan wis disiapake kanggo tontonan ing Alun-Alun Achilles, lan kanthi swara terompet lan rebana, kerumunan gedhe saka wong lanang lan wadon saka kabèh umur padha nglumpuk. Pangeran Pentagur teka ing kana bareng Calvisianus; nalika ndeleng kerumunan mau, dhèwèké takon marang Calvisianus:

'Apa kowe kabèh padha ngajèni lan nyembah, lan nyawisaké kurban marang déwa-déwa kita?'

Calvisian mangsuli:

'Satemene, wah sang pangeran ingkang mulya, sedaya ingkang panjenengan tingali sami ngabdi dhumateng dewa-dewa ageng kanthi semangat, nyawisake kathah kurban; boten wonten satunggaling tiyang ingkang boten taat ing antawisipun.'

Wangsulan iki nggawe Pentagurus bungah banget, lan dhèwèké ngetokaké pangalembana marang rakyat lan magistrat kutha; banjur, sawisé ngumumaké prentah raja, dhèwèké maringi wewenang marang Calvisian ing ngarep kabèh wong sing ana – yèn ana sing ketok nyebut awaké dhéwé Kristen, dhèwèké bisa nyiksa lan matèni wong kuwi. Sawisé kuwi, Pentagurus mundur menyang kutha-kutha liyané; nanging Calvisianus ngundang para abdi prajurit praetorian lan mréntahaké supaya padha nggoleki kanthi teliti apa ana wong ing kutha utawa sakupengé sing, sanajan sacara rahasia, ngakoni iman Kristen – wong kaya ngono kudu digawa kanggo disiksa. Banjur salah siji abdi prajurit maju lan kandha:

Ana wong ing kutha iki jenenge Euphlus: dhèwèké nggawa buku tartamtu lan, mlaku saka omah siji menyang omah liyané lan liwat dalan-dalan, mulang wong-wong, nyebut Gusti Kristiani iku agung.'

(Santa Euphlus iku sidroko lan nggawa Injil: maca saka kitab iku marang wong-wong bab mujijat Kristus, dhèwèké mulang supaya padha pracaya marang Sang Juruwilujeng).

Krungu kabar iki, Calvisian langsung paring dhawuh supaya dhèwèké dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké kanthi diiket. Para prajurit banjur mangkat, nggoleki saindhenging kutha nggoleki Santo Euphlus; pungkasané, dhèwèké ditemokaké ing sawijining gubug kumel, ing ngendi dhèwèké lagi maca Injil Suci, mulang wong-wong sing padha ngrungokaké; Para prajurit nyekel dhèwèké, ngiket tangane ing mburiné lan nggawa dhèwèké marang panguwasa kutha kanggo diadili, uga nyita Injil. Nalika Calvisian weruh Santo Euphulus, dhèwèké kandha:

'Apa kowe sing ngina para dewa lan sing nglanggar prentah raja?'

Santa Euphulus mangsuli:

'Sapa déwa-déwamu sing kudu tak ajèni?'

'Dewataku yaiku Jupiter, Asclepius lan Diana,' kandha Calvisian.

'Kowe,' sanggah sang wali, 'wuta, ora ngerti marang Gusti Allah sejati siji-sijine sing nyipta swarga lan bumi, sing mbentuk manungsa saka lemah, lan sing wis ngagem kita wong Kristen busana kang ora ana tandhinge lan paling padhang saka kalanggengan, yaiku baptisan suci.'

"Kowe ngomong kanthi sombong amarga durung ngrasakake sangsara iki," ujare Kalvisian.

'Kanggo aku, sangsara iki iku mahkota kang sumunar, nanging kanggo kowe iku pepeteng lan karusakan,' wangsulé Santo Euphlus.

Banjur Kalvisian, amarga nesu banget, mrentahake supaya Santa Eufulus digantung lan disiksa nganggo sisir wesi. Nalika nampa sangsara iki, Santa Eufulus ngangkat pandangane menyang swarga lan, kanthi ndedonga, ngendika:

"Gusti Yesus Kristus, sandhangana aku—saka sing saiki dagingku dicopot kaya sandhangan—kanggo kamulyan ing gesang sing bakal teka; paringana aku kekuwatan ing wayahe iki, supaya sangsara iki ora ngalahake aku." Lan ana swara saka swarga:

'Tetep semangat lan kuwat, Euphlus! Busana sejati wis disiapake kanggo kowe.'

Wong-wong mau nyiksa martir suci mau kanthi cambuk suwene, nalika Calvisian kandha marang dheweke:

'Apa kowe ora gelem nyelakake kesesatanmu? Napa kowe ora gelem mlebu ing candhi para dewa lan nyembah marang para dewa, supaya kowe nampa pangapura saka dosa-dosamu, pakurmatan lan bandha saka para raja, lan tawaran paseduluran saka kita? Malah, lumantar iki kowe bakal entuk akèh emas lan pérak.'

"Hai abdi lan sekutu setan, anak karusakan!" wangsulé Santo Euphlus, "apa kowe ora ngerti sepira abot paukuman sing bakal kowe tampa ing Dina Pengadilan Sing Ngeri-ngeri saka Gusti Allah amarga kabèh wong sing saiki kowe godha menyang panyembahan berhala nganggo emas lan pérak?"

Nambah nesu, penyiksa mau mréntah supaya wong suci iku dipukul ing rahangé nganggo palu wesi lan pahané lan betisé diremes. Nalika dipukul kuwi, Santo Euphulus ngélarang penyiksa mau, kandha:

'Wong edan, wuta amarga niat jahat! Napa kowe maringi sangsara iki marang aku, kang aku, sing dikuatake dening Gustiku, anggep ora luwih saka jaring laba-laba? Yen kowe bisa, gawe sing luwih kejem maneh; kanggo aku, iki mung dolanan.'

Sawisé kuwi, Calvisian mréntahaké supaya Santo Euphlus dibukak ikatané lan, sawisé digantungaké Injil ing gulu, digawa menyang penjara; ing wektu sing padha, dhèwèké mréntahaké supaya lawang penjara dikunci kanthi tliti lan disegel nganggo cinciné, lan dijaga supaya ora ana sing bisa nyedhak Santo Euphlus lan nggawa dhèwèké roti lan banyu: Kalvisian kepengin dheweke mati, disiksa dening ngelak lan luwe. Santo Eufilus tetep ana ing penjara pitung dina lan pitung bengi lan ngrasakake ngelak sing paling parah; banjur dheweke ndedonga marang Gusti:

'Gusti Yesus Kristus, Allah sejati kita, sing maringi panguripan marang kabèh makhluk urip, Panjenengan sing ing jaman biyèn ngilangaké rasa ngelaké umat Panjenengan, sing dipimpin Musa liwat ara-ara samun, kanthi ngetokaké banyu urip saka watu (Kaluwihan 17:6), Panjenengan sing ngetokake banyu kanggo Simson saka rahang jaran garing (Hakim-hakim 15:19) lan wis ngumbah kita nganggo banyu baptisan suci, paringa uga kula, kula nyuwun, panglegakan, awit kula lesu kakehan ngelak: dhawuhna supados sumur banyu mbledhos ing jeruji punika lan nglegakake ngelak kula, supados sedaya mangertos menawi Panjenengan piyambak ingkang Maha Suci lan boten ana ingkang sanes kados Panjenengan.

Sawisé Santo Euflusius ngrampungaké pandonga iki, dumadakan ana mata air ing jeruji; dhèwèké ngombe banyu kuwi lan ora mung nglegakaké ngelaké, nanging uga nglegakaké luwéné, kaya panganan; Santo Euflusius nyanyi, memuji lan matur nuwun marang Gusti Allah. Sawisé pitung dina kliwat, Calvisian mréntahaké supaya martir mau digawa metu saka penjara, yèn dhèwèké isih urip: dhèwèké nganggep yèn Santo Euphulus wis seda, sawatara amarga tatu lan sawatara amarga luwe lan ngelak. Nalika para prajurit teka lan mbukak lawang penjara, padha kaget ndeleng yèn kabèh penjara kebak banyu. Nanging Santo Euphl ngulurake tangane ing ndhuwur banyu, kaya mènèhi dhawuh, lan banyu mau langsung sirna saka pandelengan. Para prajurit padha kandha marang siji lan sijiné:

'Satemene agung Gusti sing disembah wong iki!'

Lan, sawisé njupuk martir suci mau, padha nuntun dhèwèké menyang omahé panguwasa kutha. Panguwasa kutha kuwi, nalika weruh yèn Santo Euphulus ora owah sak cilik waé ing rupané lan katon ceria kaya wong sing mentas saka pésta, kaget banget lan kandha:

'Saiki, paling ora, sujud marang dewa-dewa, sadurunge sirahmu dipotong.'

Santa Euphulus mangsuli:

'Kowe kanca setan sing licik lan kesasar! Sapa sing bakal milih ninggalake pepadhang kanggo mlaku ing pepeteng?'

Gubernur sing nesu banget mrentahake supaya kupinge dicabut nganggo kait wesi lan digawa, diiket, menyang praetorium kanggo diadili; Penyiksaé dhéwé teka ing kéné lan sawisé lungguh, suwé maksa sang wali supaya nindakaké kurban sing ora patut; nanging, nalika weruh yèn Sang Euphulus tetep teguh, Calvisian ngukum dhèwèké supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Sawisé krungu paukuman pati, Santo Euphlus nyuwun

marang gubernur supaya diparingi wektu kanggo ndedonga sadurungé dipenggal sirah; Calvisian sarujuk karo panyuwuné. Nalika para prajurit nggawa martir suci mau menyang panggonan paukuman, dheweke diiringi dening akèh wong, kalebu akèh wong Kristen sing nyimpen iman kanthi rahasia. Sawisé tekan panggonan paukuman, Santo Eufilus mandheg; banjur, mbalèk marang wong-wong, dhèwèké njupuk Injil sing tansah digawa, lan mbukak, wiwit maca bab mujijat-mujijat Kristus, mulangaké bab Gusti Allah sejati, lan akèh wong kafir padha padhang amarga pepadhanging kabeneran Kristus. Banjur Santo Euphulus miwiti ndedonga marang Gusti, lan ana swara saka dhuwur kang muni marang dhèwèké:

'Begja kowe, Euphlus, abdiKu sing becik lan setya; teka lan melu ing kabungahaning Gustimu, ngrasakake tentrem karo kabèh sing wis nyenengake atiku wiwit jaman biyen!'

Sawisé swara kuwi krungu, Santo Euphulus nundhuk sirahé lan sawisé dipotong, piyambakipun mangkat marang Gustiné: sangsara panjenenganipun rampung ing dina kaping sewelas wulanAugust[5489] . Para wong saleh saka wong-wong Kristen njupuk badan lan sirahé sing kinurmatan mau lan ngubur ing panggonan sing wis disiapaké khusus; lan lumantar pandonga sang martir suci, akèh panyembuhan kelakon ing kuburé, ing ngendi sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus makarya; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 1:

Njaga paugeran Kristus, kowe ngadeg teguh nglawan mungsuh ing peperangan, ngumumake: 'Aku wis milih nandhang sangsara kanthi paling teguh.' Mula, kanthi seneng kowe nundhukake gulu, nampa tikaman pedhang, saéngga nyawamu pungkasané.

25 Agustus

12 Agustus (gaya lawas)

Ing dina sing padha, peringatan para martir suci Pamphilus lan Capiton.

Para Martir Suci Photius lan Anicetus

Diperangeti tanggal 12 Agustus

Ing Nicomedia, sawijining kutha ing provinsi Bithynia[5490] , Kaisar Diocletian sing ora pracaya marang Gusti (284–305) miwiti panganiayaan terbuka marang wong Kristen; miturut prentahé, piranti panyiksa dipajang ing saindenging kutha: pedhang, sabit, tusuk sate, paku wesi, wajan, roda, dandang lan piranti panyiksa manungsa liya sing ora manungsawi; kéwan galak uga disiapaké; liwat kabèh iki, Diocletian nyoba medeni wong-wong sing nyebut jeneng Kristus. Dheweke ngetokake piwarta awewarah marang saindenging Kakaisaran Romawi, mréntah supaya wong Kristen dianiaya ing endi-endi – disiksa lan dipatèni, nalika akèh cacad tembung marang Putra Tunggalé Gusti Allah.

Ing wektu kuwi, ana ing Nikomedia sawijining bangsawan mulya lan pinunjul sing jenenge Anikita. Kanthi semangat gedhé marang Gusti, dhèwèké muncul ing ngarsané kaisar lan tanpa wedi ngakoni Gusti Yesus Kristus minangka Putrané Gusti sing sejati – Santo Anikita kanthi lancar nyritakaké marang kaisar babagan lair langgengé Putrané Gusti lan Inkarnasiné, nalika wektuné wis teka, kanggo kaslametan kita; Ing wektu sing padha, dhèwèké ngecam ilusi para penyembah berhala, nyebut déwa-déwa pagan tuli lan ora peka; lan pungkasané, dhèwèké ngandhani sang raja kanthi tembung-tembung iki:

[5489] Miturut cathetan liya sing luwih dipercaya, Santo Eupulus dipenggal sirahé tanggal 12 Agustus taun 304. Reliké dumunung ing wates kutha Naples ing Trivico (saiki Vico della Baronia); ora dingerteni kapan relik mau dipindhahaké menyang kono saka Catania; ing taun 1656, sawatara relik mau dipindhahaké maneh saka kono bali menyang Catania.

[5490] Ing Asia Cilik.

'Siksa-siksa, yaiku Sang Prabu, sing panjenengan sediyakake kanggo para wong Kristen lan diumumake marang kita, ora medeni kita sakpisan: amarga tumrap kita, sangsara iku ora ana apa-apa, lan kita ora bakal tau nyembah arca-arca sing tanpa nyawa.'

Raja, kebak nesu lan murka, ora tahan ngrungokake khotbahé Santo Anicetus sing diilhami déning Gusti Allah lan mrentah supaya ilatné langsung dipotong; nanging sanajan sawisé kuwi dhèwèké isih bisa ngomong cetha, memuji Kristus minangka Gusti Allah; banjur dhèwèké dicambuk nganggo kulit sapi kanthi kejem lan suwé banget nganti balungé katon. Nanging Santo Anikita – kaya-kaya dudu dhèwèké nanging wong liya sing disiksa – nglakoni sangsara kanthi tabah lan ngumandhang banter marang wong-wong sing nyekseni yèn Kristus iku siji-sijiné Gusti Allah sejati. Sawisé kuwi, raja mrentahaké supaya Santa Anikita dibuwang marang kéwan galak: seekor singa ageng dilepas, sing nalika nyedhak martir mau karo nggerem medeni, dumadakan dadi alus kaya wedhus: iku nyentuh-nyentuh sang santa lan nganggo tapak sikilé, ngusap kringet sing ngembé ing bathok lan pipiné amarga sangsara, kaya nganggo lambéné. Lan Santo Anicetus muni banter:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amargi Panjenengan sampun nylametake kula saking untu kewan punika! Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti, ing pangadilan ingkang badhe kula lampahi, mugi Panjenengan nglemesaken tangan tengen Panjenengan kanggé nyepeng abdi Panjenengan, supados kula saged ngungkuli nesu sang penyiksa kula lan kula dipun anggep pantes nampi makutha martir saking Panjenengan.'

Sawisé pandonga sang wali, ana gempa bumi, nganti candhi Hercules, bebarengan karo arca lan sawatara témbok kutha, ambruk, lan akèh wong pagan padha mati ing sangisoring reruntuhan. Banjur Diocletian mrentah supaya sirah sang wali suci dipotong nganggo pedhang, nanging nalika prajurit mau ngangkat pedhangé kanggo nglakoni dhawuhe kaisar, tangane langsung lempem, lan dhèwèké tiba ing lemah, ora obah kaya wong pingsan. Ndeleng kahanan iki, Diocletian mrentahake supaya Santo Anicetus diiket ing roda sing dipasang ing antarané duri wesi landhep, geni dinyalakake ing ngisore, lan roda mau diputer: dheweke kepengin sang martir suci mati, keseret-seret déning wesi lan kadhaharan geni. Nanging Santo Anicetus, sing diiket ing roda, ndedonga kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus, amarga saka wong-wong sing ngadeg ing ngarsane Panjenengan, nylametake kula saking sangsara punika, supados tiyang-tiyang ingkang mirsani kula, nalika nyumurupi pitulungan Panjenengan ingkang sigra, saged ngadeg kanthi tabah nglawan panganiaya lan nampi makutha martir saking Panjenengan.'

Lan sanalika iketané Santo Anicetus longgar; rodha mau mandheg, lan geni mati. Banjur penyiksa mréntah supaya kuali diisi timah, dilebur, lan sang martir suci dibuwang menyang kuali mau. Kabeh wong weruh Malaikat Gusti mlebu ing kuali bebarengan karo Santo Anicetus, lan nalika sang martir nyentuh kuali, timahé langsung adhem lan dadi atos kaya es.

Keluarga Santo Anicetus sing jenenge Photius, nalika weruh kabungahan lan kuwasa Kristus sing ngreksa abdi-Nya, nyingkirake kabèh rasa wedi; maju saka antarané wong akèh menyang panggonan paukuman pati, dhèwèké nyedhak marang martir suci mau lan kanthi tresna nyekel lan nyiumé, nyebut dhèwèké bapaké lan panyuwun pangapura kanggo kaslametané; kanthi tumindak iki, Fotios cetha nuduhaké yèn dhèwèké siap nampa siksan apa waé demi Kristus; banjur, mbalèk marang raja, Fotios kandha:

'Isin kowe, penyembah berhala! Dewa-dewa kowe ora ana gunané.'

Banjur Diocletian muni kanthi nesu marang prajurit-prajurité:

'Patèni dhèwèké nganggo pedhang!'

Nanging nalika salah siji prajurit ngangkat pedhangé sing wis ditarik kanggo nyabet sang martir, amarga kuwasa Gusti Allah tangane mbalikke marang awaké dhéwé, nganti nyabet dhengkulé dhéwé, dhèwèké tiba ing lemah lan mati. Sawisé kuwi, Santo Anicetus lan Photios diiket nganggo ranté wesi, lan loro-loroné dibuwang menyang panjara bebarengan. Sawisé telung dina, Diocletian nyaur wong loro mau marang dhèwèké lan kandha:

'Yen kowe manut marang aku lan nyembah marang para dewa, aku bakal ngajeni kowe lan ndadekake kowe sugih.'

'Kahormatan lan kasugihanmu,' wangsul para wali, 'muga-muga iku tetep karo kowe nganti kowe ngrasakake karusakan.'

Amarga nesu, sang penyiksa mrentahaké supaya dhèwèké dipanjat dhisik ing sangkèlan lan awaké digores nganggo cakar wesi, lukané dibakar nganggo geni, banjur dilempari watu. Nanging para wali nahan kabèh

panyiksaan mau kanthi kabungahan lan matur nuwun marang Gusti, amarga dhèwèké ora ngrasakaké lara: Gusti, kanggo kamulyaning Asma Suci Panjenengané, njaga supaya dhèwèké ora cilaka. Banjur sikilé diiket marang jaran galak, sing narik awaké. Nanging sanadyan nandhang sangsara kaya ngono, Diocletian ora entuk apa-apa: Gusti malih nylametaké para wali kuwi tanpa cilaka – para martir suci, nalika diseret kaya ana ing kereta kuda, padha ngluhuraké kuwasa Gusti sing ora bisa dikalahaké lan padha nyengkuyung siji lan sijiné; nalika jaran galak mau dumadakan mandheg; sikilé para wali bébas saka ikatané, lan padha tangi tanpa tatu apa-apa. Sang penyiksa banjur mréntahaké supaya padha dipukul kanthi kejem, disiram cuka sing dicampur uyah ing tatu-tatuné; sawisé kuwi, padha dibuwang manèh menyang panjara, ing kono padha ngentèkaké telung taun. Para wali banjur digawa metu kanggo ngadhepi siksaan luwih lanjut. Miturut dhawuhe Diocletian, sawijining pemandian watu umum dipanasake telung dina, banjur para martir suci dikurung ing kono. Nanging Wali Anicetus lan Photius ndedonga marang Gusti, lan pemandian kuwi ambruk; mata air sing biyen maringi banyu adhem marang wong-wong mau uga garing. Nalika para pangawal mbukak omah pemandian ing dina katelu, padha weruh yèn para wali mlaku-mlaku ing njero tanpa cilaka, padha nyanyi puji-pujian marang Gusti; kabar iki dilaporaké marang kaisar. Kaisar mau, kaya ora precaya marang kabar iku, piyambak lunga mriksa kabenerané. Para wali, nalika weruh kaisar, kandha marang dhèwèké:

'Iki kita, penyiksa kita; kita wis menang saka kabèh sangsara kita, déné kowé wis kalah lan isin.'

Raja bali menyang kraton kanthi isin; dhèwèké mrentahaké supaya para martir diglandhang lan diiket nganti dhèwèké bisa mikir cara kanggo ngrusak para martir mau. Miturut dhèwèké, sawijining pawon gedhé dibangun, disangga déning papat tiang wesi; pawon kuwi cukup amba kanggo nampung akèh wong. Kaya sing wis ditindakake Nebukadnezar ing jaman biyen (Dan. 3), dhèwèké mréntahaké supaya pawoné dipanasaké nganti padhang abang, kanthi niyat kanggo ngobong ora mung loro martir suci mau, nanging kabèh wong Kristen sing bisa ditemokaké. Para wong Kristen, nanging, tanpa ngenteni wong-wong pagan nyemplungake dheweke menyang pawon geni, padha mlaku menyang kana kanthi sukarela, bebarengan karo garwa lan anak-anake, karo muni:

'Kita wong Kristen lan kita nyembah marang Gusti Allah sejati siji!'

Kaping pisan, para martir suci Anicetus lan Photius mlebu ing pawon geni, lan sawisé kuwi kabèh wong Kristen sing wis padha kumpul, karo pandonga lan tangan munggah menyang langit, mlebu ing geni. Saka jeroné kobongan, para Kristen padha njerit:

'Matur nuwun dhumateng Panjenengan, Bapa lan Gusti Allah ingkang Maha Agung, awit lumantar pracaya dhumateng Putra Panjenengan ingkang tunggal lan Gusti kita Yesus Kristus, Panjenengan sampun nglumpukaken kita kagem makutha martir; kita nyuwun dhumateng Panjenengan, dhuh ingkang Maha Asih, prentahna tangan Panjenengan saking inggil lan tampi nyawa kita ing pangaso langgeng ingkang sampun Panjenengan sediyakaken kagem para pangakuan iman.'

Sajrone pandonga iki, padha séda ing pangayomaning Gusti. Nanging, Para Wali Anicetus lan Photius tetep urip ing pawon kuwi suwéné telung jam, banjur sawisé padha ndonga, nyerahaké nyawané ing tanganing Gusti. Nalika para abdi narik awaké Para Kudus Anicetus lan Photius metu nganggo piranti wesi, padha weruh yèn ora ana cilaka apa-apa saka geni; malah rambute isih utuh. Lan akèh wong kafir sing banjur pracaya marang Kristus Gusti kita, kang marang Panjenengané kamulyan bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin[5491] .

Peringatan Santo Alexander, Martir Suci lan Uskup Comana

Perayaan tanggal 12 Agustus

Ing kutha Comana[5492] , cedhak Neocaesarea—ing ngendi Santo Gregorius Pengrajapati dadi uskup wektu kuwi—ana wong jenenge Alexander sing milih urip ing kamlaratan sukarela; uripe sing takwa kasembunyi saka pandelengan manungsa lan mung dingerteni Gusti Allah. Santa Alexander, minangka wong sing nduwèni

[5491] Para martir sing diperingati ing kene nandhang sangsara ing taun 305 utawa 306.
[5492] Ing Polemoniacum, ing Pontus, ing Kali Iris.

pendhidhikan unggul, bisa waé nglumpukaké bandha akèh lan nampa ajining dhuwur saka kabèh wong, nanging dhèwèké milih urip mlarat kanthi sukarela demi Gusti Allah. Ngremehake donya, dhèwèké ora maringi rega marang kawruh sing diduwèni lan ngetokaké awaké dhéwé minangka wong sing ora sekolah lan bodho, nepati tembungé Rasul: *'Yen ana ing antaramu kang nganggep dhèwèké wicaksana ing jaman iki, kowe kudu dadi bodho supaya kowe bisa dadi wicaksana'* (1 Kor. 3:18). Kanthi kepéngin nyambut gawé kanggo ngupadosi panguripan saka kringeté dhéwé, Sang Berkah Alexander, kanthi andhap asor banget, milih pakaryan sing paling cilik: dhèwèké miwiti gawé arang lan adol, saéngga bisa entuk roti saben dinané. Amarga iku, Santo Alexander dadi bahan guyonan lan dolanan bocah-bocah: rai lan sandhangane kebak bledug arang saka pakaryane, lan nalika dheweke muncul ing pasar kaya ngono, dheweke katon kaya wong Ethiopia; ing saindenging kutha, Santo Alexander dikenal minangka 'wong arang'. Nanging Gusti, sing manggon ing panggonan luhur, sing ndeleng wong andhap asor lan ngluhurake, kersa sanajan nalika gesange ing donya kene ngluhurake abdi andhap asor Panjenengané, Alexander, lan maringi marang Gréja Panjenengané sawijining tiang lan hiasan ing dhèwèké; kanggo kuwi, Panjenengané paring pakurmatan marang dhèwèké kanthi jabatan uskup. Nalika Uskup Comana seda, warga kutha ngutus duta menyang Neocaesarea marang Santo Gregorius Panggawé Mucjizat, njaluk supaya dhèwèké teka lan ngangkat uskup anyar. Santo Gregorius teka ora suwe sawisé kuwi. Nalika majelis wiwit milih wong sing pantes njabat kursi uskup, muncul perselisihan: sawetara ndhukung wong keturunan bangsawan, liyane wong sugih, klompok katelu wong sing fasih, lan klompok papat wong sing menonjol saka penampilan lan umuré; lan kabèh calon mau digawa marang Santo Gregorius Pengrajapati minangka wong sing pantes dipuji lan pantes dadi uskup. Nanging Santo Gregorius Pengrajin Mucjizat ora kesusu milih lan nglantik uskup, dhèwèké ngentèni Gusti piyambak mbukak calon sing pantes. Panjenengané ngandika marang para majelis lan ngélingaké yèn Gusti Allah wis milih Daud kanggo mrentahaké Israèl: nalika Yesse nggawa putrané sing paling tuwa, Eliab, marang Sang Nabi Samuel, nabi mau takon marang Gusti apa wong iki dudu sing wis ditakdiraké dadi sing diurapi? Nanging Gusti kandha marang Samuel: 'Aja ndeleng rupane utawa dhuwure awake' (1 Sam. 16:6–7).

'Lan kita kudu,' pangandikane Santo Gregorius, 'milih pangon kanggo kutha iki, ora adhedhasar penampilan njaba, nanging nggoleki sing wis kapilih dening Gusti Allah: amarga manungsa ndeleng rai, nanging Gusti Allah ndeleng ati, lan dudu penampilan njaba nanging watak batin ing ati—mung Gusti Allah sing ngerti—sing dadi ukuran pantes.'

Tembungé Santo Gregorius kuwi nggawe sawatara wong ora seneng, lan padha gumun karo ejekan: 'Yen kita ora ndeleng penampilan njaba lan keturunan bangsawan, mula sanajan Alexander tukang arang bisa dipilih lan diangkat dadi uskup.' Sebutan pedagang arang iku ngundang guyu ing antarane para rawuh ing majelis; nanging Santo Gregorius, sawisé merenung, ngendika:

'Ora tanpa pakaryané Pangayomaning Gusti manawa wong iki, sing saiki dadi bahan guyonan, kasebut.'

Lan piyambakipun wiwit pitakon:

'Sapa iku Alexander sing kok omongake? Aku kepengin ndeleng dheweke.'

Ing wektu kuwi, Santo Alexander lagi ana ing sacedhake bangunan panggonan rapat, ngopeni keledai-keledaié wong-wong sing teka kanggo pemilihan; sawetara wong banjur metu lan nggawa Santo Alexander mlebu ing rapat. Nalika dhèwèké ngadeg ing tengah-tengah pasamuwan , kabèh wong padha ndelok dhèwèké lan ngguyu, amarga dhèwèké lan sandhangan lusuhé padha ireng kabèh amarga arang. Ing tengah guyu rame-rame, dhèwèké ngadeg kanthi ngajèni ing ngarepé sang wali, keslémbung pikiran lan ora merhatosaké wong-wong sing padha guyu. Nanging Santo Gregorius Pengrajin Kaajaiban, sing duwé karunia pangertosan, ngenali sih rahmaté Gusti sing manggon ing sangkè Alexander sing pinaringan berkah, sing ndadékaké piyambakipun pantes kapilih dadi uskup. Munggah saka kursi, piyambakipun mundur bebarengan karo Santo Alexander lan miwiti takon, nyuwun kanthi asmané Gusti supaya ngendika kabeneran: sapa sejatiné piyambakipun? Sanajan Santo Alexander kepengin ndhelikake jati diriné, dhèwèké ora bisa goroh ing ngarsané wali sing pinunjul kuwi lan, luwih manèh, amarga wedi marang sumpah, dhèwèké nyritakaké kabèh bab uripé: kepiyé dhèwèké, wong sing akèh kawruh, wis ngendhekaké awaké dhéwé banget demi Gusti Allah lan nganggo kasunyengan kanthi sukarela. Saka pacelathoné karo dhèwèké, Santo Gregorius yakin yèn dhèwèké wis paham tenan ora mung babagan élmu pengetahuan nanging uga Kitab Suci. Sawisé kuwi, sang santo maréntah para pangiringé supaya nggawa Santo Alexander marang dhèwèké, ngumbah dhèwèké ing kono, ngagengké sandhangan sing pantes, lan nggawa dhèwèké bali menyang pasamuan. Sajeroning wis lungguh malih, piyambakipun nerusaké mènèhi wacana sing kaparingi

wahyu. Sawisé sawatara wektu, Santo Alexander digawa mlebu ing pasamuan, diadus, diparingi sandhangan werna padhang lan katon sanget gagah; kabèh wong sing wis tau ndeleng sang suci mau, nalika padha ngenali, ora bisa ora gumun. Lan Santo Gregorius wiwit rembugan karo dhèwèké, ngetokaké pitakon saka Kitab Suci. Santo Alexander mangsuli kanthi wicaksana banget nganti para rawuh ora bisa ora ngakoni yèn dhèwèké iku wong sing pinunjul lan pinter; malah padha tambah gumun: kok wong sing kawruhé kaya ngono ndhelikaké kabijaksanaané, urip ing antarané wong-wong kaya wong sing paling bodho? Ing wektu sing padha, padha nyalahake awake dhewe amarga wis ngolok-oloki wong sing wicaksana banget kuwi, sing wis nyepelekake awake dhewe demi Gusti, nganggep dheweke wong edan. Banjur kabeh sing ana ing pasamuan mau kanthi bungah lan sarujuk milih Santo Alexander dadi uskup, minangka kasampurnan saka pangandikane Gusti sing kacathet ing Kitab Suci: 'Manungsa ndeleng ing lahir, nanging Gusti ndeleng ing batin' (1 Sam. 16:7). Santo Gregorius, ngangkat Santo Alexander lumantar pangkat hierarkis, sepisanan nglantik piyambakipun dados imam lan salajengipun dados uskup. Sawisé diangkat dados uskup, piyambakipun maringi dhawuh dhumateng Santo Alexander supados maringi khotbah ingkang mbangun dhumateng tiyang kathah. Nalika sang wali maringi khotbah, sih rahmaté Roh Suci mili saka lambéné kaya kali, nggerakaké manah para pamirsa; lan kabèh kutha padha bungah lan ngluhuraké Gusti Allah amarga nduwé panggembala sing wicaksana. Santo Gregorius mundur menyang Neocaesarea, nalika Santo Alexander ngopeni wedhusé Kristus ing Comana, maringi tuladha marang para pracaya liwat tembung lan uripé. Ing wektu kuwi, ana sawijining filsuf enom saka Attica sing kebeneran ana ing Comana; nalika dhèwèké ngrungokaké piwulang sang wali marang wong akèh, dhèwèké ngguyoni kesederhanaan carané ngandika, sing ora ana hiasan retorika; nanging Sang Alexander, ing piwulangé, ora nggatekaké kaéndahan tembung, nanging sipaté sing mbangun, lan amarga kesederhanaan para pamirsa, tembung-tembungé prasaja, nanging ing wektu sing padha paling migunani kanggo jiwa. Nanging sawijining dina filsuf Attika sing kasebut mau nduwé panglihatan: klompok merpati putih sing ayu banget muncul ing ngarepé, sumunar padhang sumringah, kaya sing diandharaké psalmist: 'Sayap-sayapé katutupan pérak, lan bulu-bulué katutupan emas murni' (Mazmur 67:14), lan bareng karo kuwi ana swara:

'Iki tembungé Uskup Alexander sing kowe guyoni.'

Sawisé tangi saka pangliyan mau, filsuf iku isin karo tumindaké lan sawisé marani uskup, nyuwun pangapura.

Ora suwe sawisé kuwi, nalika pamaréntahan Diocletian[5493] , muncul panganiayaan marang umat Kristen, lan Santo Alexander, Uskup Comana, dicekel déning wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti; dipaksa nyembah berhala, dhèwèké ora nyelakaké Kristus, mula sawisé disiksa, dhèwèké dibuwang menyang geni, ing kono uskup suci iku tilar donya demi Kristus Gusti kita.

26 Agustus

13 Agustus (Kalender Lawas)

Ing dina sing padha, pangalihan relik suci saka bapa kita sing kinurmatan, Maksimus Pengakuan Iman, sing diperingati tanggal 21 Januari

Ing dina sing padha, ditemokaké relikhi Sang Maksimus sing Berkah saka Moskow, wong bodho suci kanggo katresnané Kristus.

Ing dina sing padha, pangaso (ing taun 1783) lan panemuan (ing taun 1861) relik bapak kita sing suci Tikhon, Uskup Voronezh lan Zadonsk, Pangripta Mucjizat.

Santa Hippolytus Sang Martir

Dilingeti tanggal 13 Agustus

[5493] Kaisar 284–305.

Sawisé martiré Santo Laurensius, Diaken Agung, Sang Begja Hippolytus, sawijining panglima militèr lan pangreksa panjara, kanthi ngajèni ngubur jasad kang nandhang sangsara saka martir mau, sing sepisanan dadi tawanané banjur dadi guruné; Sang Begja Hippolytus ora bali menyang omahé nganti dina katelu sawisé panguburan. Kabeh anggota ing omahé – sangang welas wong sakabèhé, lanang lan wadon – padha dadi wong Kristen; padha wis diwulang babagan kabeneran iman Kristen lan banjur dibaptis déning Santo Laurensius. Bebarengan karo kabèh wargané, sawisé ndedonga bebarengan ing omah, Bejo Hippolytus nampa Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus; banjur, sawisé nampa pangopenan rohani iki, dihidangaké dhaharan kanggo nguwatké badan; nanging sadurunge padha bisa miwiti, prajurit teka, nyekel Bapa Hippolytus sing Begja, lan nggawa dhèwèké ing ngarepé Raja Decius[5494] . Nalika ndeleng dhèwèké, raja kuwi ngguyu lan kandha:

'Apa kowe uga wis dadi dukun sihir, amarga wis nyolong awaké Lawrence?'

'Aku dudu magus, nanging aku wong Kristen,' wangsulé Hippolytus sing kasucèkaké.

Banjur raja sing nesu marahi supaya dhèwèké dipukul ing cangkem nganggo watu, lan banjur sandhangané—busana lumrahé wong Kristen—dilepas saka awaké.

"Kowe ora nglucuti aku nganti telanjang, nanging wis ngagem aku nganggo busana sing luwih mulya," mangsuli Sang Hippolytus sing kaberkahan.

"Apa kowe ora ngajeni maneh para dewa, amarga tumindakmu edan banget lan ora isin karo ketelanjangmu?" takon sang raja.

"Aku wicaksana lan ora telanjang," mangsuli Sang Hippolytus sing kaberkahan, "awit aku nganggo busana Kristus; aku edan nalika, kaya kowe, aku nyembah setan, lan aku telanjang nalika aku ora nduwé sih-rahmaté Kristus, nanging saiki aku wis dadi wong Kristen."

'Ngedhèkna kurban marang déwa,' saran sang raja, 'supaya kowé, kaya Lawrence, ora mati amarga panyiksaan.'

"Oh, muga-muga aku dianggep pantes nampa nasib kaya Santo Laurensius, jenengé kowe, wong celak, ora pantes kowe sebut nganggo lambemu sing najis!" ujare Hippolytus sing kasucèn.

Raja mrentahake supaya dhèwèké dibaringaké ing lemah lan dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat; nalika martir suci kuwi njerit banter:

'Aku iki wong Kristen!'

Banjur penyiksa mrentahaké supaya pukulan mandheg, supaya Hippolytus sing kaberkahan diangkat saka lemah lan diparingi busana militèr kaya biyasa; ing wektu sing padha, dhèwèké kandha marang martir suci:

'Elinga pangkat militarmu lan tetep dadi kanca kita kaya biyen, terusake nyembah bareng kita.'

'Aku prajurit Kristus, Juruslametku, lan aku kepengin mati kanggo Panjenengané,' wangsul sing kasucèné.

Decius banjur kandha marang eparkh Valerian:

'Sita kabèh kagungané, lan siksa nganti mati.'

Ing dina iku uga, prajurit Valerian ngrebut bandha Sang Bejo Hippolytus; nalika ngerti yèn ana wong pracaya marang Kristus sing ditemokaké ing omahé Hippolytus, Valerian mréntah supaya padha digawa ngadhep dhèwèké. Ing antarané sing digawa ana ibu susu Hippolytus, sing aranè Concordia. Sawisé ndelok wong-wong mau, Valerian kandha:

'Slametaké nyawamu dhéwé, supaya kowe ora binasa bareng karo tuanmu Hippolytus.'

"Kita kepéngin sing luwih becik," mangsuli Concordia, "mati kanthi pakurmatan kanggo pracaya marang Kristus bareng karo sang juragan, tinimbang, sawisé kelangan iku, urip ing antaramu, kowé wong kang ora nduwé Gusti."

'Bangsa budhak mung bisa dibenerake liwat tatu,' kandha Valerian, banjur dhèwèké mréntah supaya Concordia dipukul nganggo tongkat timah; nalika dhèwèké dipukul, martir suci iku nyerahaké nyawané marang Gusti. Ing kéné uga, Hippolytus sing kabegjan dijaga déning prajurit: nalika ndeleng pati ibu susu martoké, dhèwèké muni kanthi kabungahan:

'Aku matur nuwun, ya Gusti, amarga wis ngutus sing ngopeni aku luwih dhisik menyang kraton Panjenengan, menyang para wali Panjenengan!'

Gubernur kandha:

[5494] Kaisar saka taun 249 nganti 251.

'Apa kowe isih ngandelake sihir – apa kowe ora ngajeni para dewa lan ora manut marang prentah raja?'

Lan ing nesune, Valerian mrentahake supaya kabeh mau, bebarengan karo Hippolytus, digawa metu saka kutha liwat Gerbang Tivurtin lan dipatèni ing kana. Santo Hippolytus maringi semangat marang wong-wong mau ing dalan:

'Aja wedi – aku lan kowe padha duwe Gusti siji ing dhuwur kita.'

Nalika padha tekan panggonan paukuman pati, kabèh dipenggal sirah déning prajurit ing ngarsané Sang Hippolytus sing kasucèkaké. Wolu welas wong sakabèhé—lanang lan wadon saka kabèh umur—ngalami pati martir iki, ora kalebu Santa Concordia, sing wis dipatèni ing kutha. Santa Hippolytus dhéwé, miturut dhawuh uskup, diiket ing jaran galak lan diseret ing lemah watu nganti seda lan bali marang Gusti. Para martir suci Hippolytus, bebarengan karo wargané, nandhang sangsara kanggo Kristus ing tanggal telulas Agustus, telung dina sawisé martiré Santo Laurensius.

Nalika bengi teka, Santo Yustinus presbiter rawuh ing panggonan paukuman bebarengan karo para umat, lan sawisé nglumpukaké awak para martir suci, banjur ngubur ing kono. Nanging, sanadyan wis digoleki kanthi teliti ing saindenging kutha, awak Santo Concordia ora kapanggih; iki ndadèkaké Santo Yustinus sedhih banget nganti nangis. Nanging, badan mulya Santa Concordia wis dibuwang menyang panggonan reged miturut dhawuhe penyiksa. Ana wong Kristen sing jenenge Irenaeus krungu bab iki saka sawijining prajurit, telung minggu sawisé seda Sang Hippolytus sing berkah; dhèwèké ngajak wong Kristen liyané, Avundius, banjur njupuk maneh awaké martir suci mau ing wayah wengi—sing tetep ora kena rereged—lan digawa marang presbiter Justin. Presbiter kuwi bungah banget lan ngubur sésa-sésa sing kinurmatan mau jejere jasad Santo Hippolytus lan para martir liyane. Esuké, Valerian krungu bab iki; dhèwèké mrentah supaya Irenaeus lan Avundius dicekel lan, sawisé dibuwang menyang panggonan sing padha saka ngendi padha njupuk jasad Santo Concordia, dikubur urip ing rereged mau. Lan loro-lorone santo iku seda ing kana ing tanggal enem welas wulan Agustus. Santo Julian njupuk jasad mau ing wayah wengi lan ngubur ing jejere relik Santo Lawrence, ngluhurake Kristus Gusti Allah, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase[5495] . Amin.

27 Agustus

14 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Mulya Arcadius, murid Ephrem saka Novotorzhsk.

Ing dina sing padha, kita mengeti Para Martir Suci Marcellus, Uskup Apamea, sing dibakar ing tiang pancang watara taun 389 déning para penyembah berhala amarga ngrusak candhi pagan.

Nalika ngadegaké Gréja Pangandhaping Sang Putri Agung Sang Putri Suci Ibu Gusti Allah ing Kiev-Pechersk Lavra

Dirilisaké tanggal 14 Agustus

Ora ana sing kudu mangu manawa ing Lavra agung lan pisanan ing Rusia[5496] saka Sang Mulya Antony lan Theodosius saka Gua, gréja watu sing éndah saka Sang Putri Allah Paling Suci , sing kamulyané kaya langit, dibangun, dihias, lan disucèkaké miturut kersané lan pangayomané Gusti lan lumantar panjaluk pangayoman saka Ibuné sing Paling Suci. Beberengan karo Uskup Simon sing berkah[5497] , ayo sepisanan kita rembug babagan wiwitan pambangunané, sing diiringi mujijat.

[5495] St Hippolytus Sang Martir lan St Concordia Sang Martir nandhang sangsara tanggal 13 Agustus 258.

[5496] Lavra – saka basa Yunani, tegesé 'bagian kutha' utawa 'lorong' – sacara khusus ngrujuk marang barisan sel sing diatur ngubengi panggonan panginten ing cara lorong-lorong ing kutha lan dipager utawa diubengi tembok. Para biksu ing lavra nglakoni urip pertapa lan nyawisake awake dhewe kanggo tapa brata, saben ana ing selé dhéwé, padha kumpul kanggo ibadah ing dina kapisan lan pungkasan minggu, lan meneng ing dina-dina liyane; urip ing lavra luwih abot tinimbang ing komunitas monastik liyane. Wiwit jaman biyen, jeneng 'Lavra' wis dianggo kanggo biara-biara gedhe lan wigati. Sepisanan muncul ing Mesir lan sabanjure ing Palestina. Saiki, jeneng 'Lavra' mung dianggo ing negara kita minangka gelar pakurmatan.

Ing tanah Varangian ana sawijining pangeran aran Afrikan, adhine Yakun sing wuta – ya iku sing nalika perang karo resimené kanggo Yaroslav nglawan adhine sing garang, Mstislav, nolak nganggo sandhangan sing ditenun saka emas. Afrikan nduwé loro putra, Friand lan Shimon; Sawisé seda Afrikan, Yakun ngusir loro putrané saka karajané dhéwé. Shimon teka menyang Rusia marang Pangeran Yaroslav sing taat, sing nampani lan ngajèni dhèwèké; dhèwèké diangkat dadi boyar utama kanggo putrané Vsevolod, lan pancèn Shimon nduwèni wewenang gedhé sangisoré Vsevolod.

Amarga kahanan ing ngisor iki, Shimon nduwèni pangabdian sing jero banget marang Biara Suci Gua. Nalika pamaréntahan Izyaslav Yaroslavich ing Kyiv, bangsa nomadik Polovtsian[5498] , nindakake serangan marang tanah-tanah Rusia; telung pangeran—putrané Yaroslav: Izyaslav, Svyatoslav, lan Vsevolod—maju nglawan, lan Shimon ana ing pangiringé Vsevolod. Kabeh padha menyang marang Sang Antony sing Mulya, nyuwun pandonga lan berkah kanggo perang. Sang sesepuh, kanthi jujur, cetha maringi pratandha bakal cilaka. Shimon ambruk ing sikilé sesepuh lan nyuwun supaya Gusti nylametaké dhèwèké saka bala kaya ngono. Sang Mulya mangsuli marang dhèwèké:

"Anakku, akèh saka kowe kabèh bakal tiba déning pedhang; liyané, nalika mlayu saka mungsuh, bakal katindih sikil, tatu lan klelep ing banyu; nanging kowe, sawisé slamet, bakal dikubur ing kéné, ing gréja sing bakal dibangun." Nalika pasukan loro pihak padha ketemu ing Kali Alte[5499] , wong Kristen, sing ora oleh pitulunganing Gusti, kalah – para pangeran padha mlayu, dene akèh komandan lan prajurité padha dipatèni; ing antarané ana Shimon sing tatu. Nalika ndeleng munggah menyang langit, dhèwèké weruh gréja agung, kaya sing wis tau dideleng ing segara, lan éling marang tembungé Sang Juruwilaha sing wis suwé diucapaké marang dhèwèké[5500] ; banjur Simon muni:

'Melu panjaluk Ibunda Panjenengan ingkang Maha Suci lan Sang Antony ingkang Kinurmatan saha Theodosius, nylametaké kula, ya Gusti, saking pati pait menika.'

Lan dumadakan ana kakuwatan sing nyekel dhèwèké saka antarané wong mati, lan sakwise kuwi dhèwèké langsung mari saka tatu-tatuné, dadi waras manèh sakabehé. Sawisé kuwi Simon bali marang Santo Antonius sing kinurmatan, Simon nyritakaké kabèh mau, nambahaké tembung-tembung iki:

'Bapakku, Africanus, nggawe salib gedhe, dawane watara sepuluh hasta, kang nggawa gambar Kristus; kanggo ngajeni gambaré Gusti, dhèwèké masang sabuk emas sing boboté watara 50 hryvnia[5501] ing pinggangé, lan mahkota ing sirahé; nanging nalika paman Yakun ngusir aku saka karajaku, aku njupuk sabuk lan mahkota mau lan krungu swara saka gambaré Sang Juruwilujeng, sing ngadhep marang aku:

'Aja, he manungsa, pasangaké mahkota iki ing sirahmu dhéwé, nanging gawa marang panggonan sing wis disiapaké, ing ngendi Sang Reverend bakal mbangun gréja kanggo Ibuku; lan serahna marang dhèwèké, supaya dhèwèké bisa nggantungaké ing ndhuwur mezbahku.'

'Aku,' kandha Shimon, 'runtuh amarga wedi lan ngglethak kaku kaya mati; banjur aku tangi lan numpak kapal. Ing tengah pelayaran, badai gedhe nganti kita padha nyerah ora bakal slamet. Banjur aku kelingan sabuk sing wis tak lali kabeh, lan aku miwiti ndedonga banter:

'Gusti, apuraen aku, amarga saiki aku mati amarga sabuk iki, sing tak jupuk saka ikon Suci Panjenengan,' – lan ujug-ujug aku weruh gréja ing dhuwur lan mikir: gréja apa iki? Lan ana swara saka dhuwur:

[5497] Simon iku sawijining biksu saka Biara Pechersk. Saka kono, dhèwèké diangkat déning Pangeran Agung Vsevolod Yuryevich dadi abbot Biara Nativity, sing wis diadegaké déning pangeran ing Vladimir; sakwisé kuwi, Simon diangkat dadi uskup pisanan Keuskupan Vladimir, sing wis dipisahaké saka Keuskupan Rostov ing taun 1214. Simon seda ing taun 1226 sawisé mréntah rolas taun. Saka layang-layangé Simon, Uskup Vladimir, marang Polycarp—sing uga sawijining biksu lan sakbanjuré dadi abbot ing Biara Gua Kiev—lan saka layangé Polycarp marang Akindin, Archimandrite saka Gua—sing isiné sawatara cathetan babagan para pangripta mujijat ing Gua lan mujijat-mujijat sing kelakon ing biara kasebut nalika pambangunan gréja agungé—lan Paterikon Gua sing misuwur disusun.

[5498] Polovtsian utawa Kuman iku sawijining suku nomadik Turki sing manggon ing abad kaping 10 nganti 13 ing kidul Rusia lan saka kono nindakake serangan marang kutha tapel wates lan desa-desa ing tanah Rusia.

[5499] Iki dumadi ing taun 1066. Alta iku anak kali Trubezh, sing mili menyang Dnieper ing ngisoré Kyiv ing sisih kiwa, utawa bank Moskow.

[5500] Delengen ing ngisor iki panjelasan istilah-istilah iki.

[5501] Hryvnia iku koin kuna kanthi bobot tartamtu (72–96 zolotniks), asring wujude ingot emas utawa perak.

– (Iki gréja sing bakal dibangun déning Pendeta ing asmané Indhungé Gusti; bakal megah lan dhuwur kaya sing kowe deleng saiki; Pendeta bakal nemtokake ukurane nganggo sabuk emas – ambané rong puluh sabuk, dawane telung puluh, lan dhuwuré limang puluh; kowe bakal dikubur ing gréja iki.

Sawisé kuwi, segara dadi meneng. Kita kabèh matur nuwun marang Gusti Allah lan bungah banget, amarga nyadari yèn kita wis kaslametaké saka pati sing pait.

Sawisé nyritakaké kabèh mau, Simon banjur ngadhep Pendeta Anthony:

'Bapa, aku ora ngerti ing endi gréja sing dituduhaké marang aku bakal dibangun nganti aku krungu saka panjenengan yèn aku bakal dimakamaké ing kéné ing gréja sing bakal dibangun.'

Lan, njupuk sabuk emas, piyambakipun maringi marang Anthony ingkang Mulya, kandha:

'Iki ukuran kanggo pondasi gréja kuwi,' lan nalika nyerahaké mahkota mau, dhèwèké kandha:

'Mahkota iki arep digantung ing ndhuwur mezbah suci.'

Sing sepuh mau, sawisé matur nuwun marang Gusti, mangsuli:

'Putraku, wiwit saiki jenengmu ora bakal Shimon, nanging Simon.'

Santo Antonius, nelpon Theodosius sing pinaringan berkah, ngendika:

'Iku dhèwèké, Simon, sing bakal mbangun gréja.'

Lan sawisé kuwi, dhèwèké maringi sang wong suci iku sabuk lan mahkota. Wiwit wektu kuwi, Simon kebak katresnan jero marang sang pambangun suci Theodosius: dhèwèké maringi akèh saka tanahé dhéwé kanggo pambangunan gréja sing wis diwahyukaké Gusti Allah, lan asring sowan marang dhèwèké. Sawijining dina, nalika Simon teka marang Theodosius sing pinaringan berkah, sawisé padha rembugan kaya biyasa, dhèwèké kandha marang Simon:

'Bapa, aku nyuwun mung siji bab.'

"Apa waé sing panjenengan karepake," wangsulé Sang Theodosius sing kinurmatan, "takonana marang kawicaksanan kula, anakku, wong sing asalé mulya?"

"Aku nyuwun marang panjenengan karunia sing ageng banget lan ngluwihi kamampuanku," wangsul Simon.

"Kowe ngerti, anakku," wangsulé Sang Theodosius sing Kinurmatan manèh, "kawruh kita—asring banget kita ora duwé roti sing cukup kanggo pangan saben dina; apa aku duwé barang kaya ngono, aku ora ngerti."

Simon kandha:

'Yen panjenengan kersa, panjenengan saged maringi dhumateng kula, kanthi sih rahmat ingkang kaparingaken dening Gusti, ingkang paring asma "Venerable": amargi nalika kula nyopot makuta saking sirah Kristus, Gusti ngandika dhumateng kula:

'Gawa mahkota mau menyang panggonan sing wis disiapake, lan pasang ing tangané Sang Reverend sing bakal mbangun gréja kanggo Ibuku.'

'Mangkono iki sing tak jaluk marang kowe: wenehana aku tembungmu manawa kowe bakal mberkahi aku nalika urip lan sawisé pati kowe.'

Kang Suci Teodosius mangsuli:

'Wah, Simon, panyuwunmu ngluwihi kakuwasanku! Nanging yen kowe nyekseni pangunduraningku lan, sawisé aku seda, gréja sing dibangun ing kéné, ing ngendi paugeran sing dipasrahaké marang gréja iku dipatuhi kanthi ajiné, mula mangertèna yèn aku nduwé kawani ing ngarsané Gusti; nanging saiki aku durung ngerti apa pandongaku iku ditrima.'

"Kabeneran panjenengan," wangsul Simon, "wis disakseni dening Gusti piyambak: aku wis krungu bab panjenengan saka lambé sing paling suci saka citra-Nya sing suci; mulane aku nyuwun: kaya panjenengan ndedonga kanggo biksu-biksun panjenengan, mangkono uga ndedonga kanggo aku, wong dosa, kanggo anakku George, lan kanggo kabèh sedulurku."

Sang Santo Theodosius, kaya lagi ngucapake janji, ngendika:

'Aku ora mung ndedonga kanggo wong-wong mau, nanging uga kanggo kabèh sing tresna marang panggonan suci iki.'

Banjur Simon, ambruk ing lemah, nyuwun:

'Romo, kula boten badhe ninggalaken panggonan menika ngantos panjenengan mastèkaken tembung panjenengan kanthi tulisan.'

Kanthi katarik dening katresnané Simon, Sang Theodosius sing kinurmatan nulis kaya ing ngandhap iki:

'Ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci, lumantar pandonga Sang Putri paling suci, Ibuné Gusti Allah lan Perawan Maria sing tansah dadi Perawan, lan kuwasa suci sing ora duwé badan…' – lan tembung-tembung liya saka pandonga pangapura, sing nutup:

– Mugi panjenengan dipun paring pangapura ing gesang punika lan ing gesang ingkang badhe rawuh, nalika Hakim ingkang Adil rawuh ngadili tiyang gesang lan tiyang seda.

Wiwit wektu kuwi, pandonga iki wiwit dilebokake ing tangané almarhum, miturut wasiaté Simon sing kapisan. Saliyane pandonga iki, Sang Mulya Theodosius uga nulis pangandika ing ngisor iki marang Simon:

– Elinga aku, ya Gusti, nalika Panjenengan rawuh ing kraton Panjenengan kanggo mbalekake marang saben wong miturut pakaryané; banjur, ya Gusti, paringana supaya abdi Panjenengan, Simon lan George, bisa ngadeg ing sisih tengen Panjenengan ing kamulyan Panjenengan lan krungu swara Panjenengan sing kebak kabungahan: *'Majuwa, kowe sing pinaringan berkah saka RamaKu; tampanana pusakamu, kraton sing wis disiapake kanggo kowe wiwit donya digawe'* (Matéus 25:34).

Banjur Simon takon maneh:

'Mangga, Rama, supaya dosa-dosa wong tuwaku lan sedulur-sedulurku diparingi pangapura.'

Sing Kinurmatan Teodosius, ngangkat tangané, ngendika:

'Mugi Gusti mberkahi kowe saka Sion, lan mugi kowe nyumurupi kabecikané Yerusalem kabèh dina uripmu, nganti pungkasaning dina-dinamu' (deleng Mazmur 127:6).

Simon nampa pandonga lan berkah sang wali iku kaya mutiyara sing paling ajiné, sing ora péngin dipisahaké sanajan nalika dhèwèké menyang kuburané, kaya sing sakbanjuré kelakon. Nganti wektu kuwi, dhèwèké wis dadi Varangian—wong Kristen Latin; nanging wiwit kuwi, sawisé diwulang déning Sang Venerable Theodosius, dhèwèké ninggalaké, kanthi sih-rahmaté Gusti, kaluputan-kaluputané Gréja Latin lan kanthi sakabèhé atiné mbalik kapercayan marang iman Ortodoks; kabèh wargané, sing cacahé nganti telung ewu wong—kalebu para imam—uga padha mbalik kapercayan bareng dhèwèké. Kabèh iki kelakon amarga mujijaté Sang Agung Antonius lan Teodosius saka Gua. Sawisé suwéné wektu lumantar, nalika gréja ing Gua kuwi wis rampung dibangun, Simon dadi wong kapisan sing dikubur ing kono, miturut wahyu ilahi lan manut ramalané Sang Agung Antonius.

Crita babagan Simon sing pantes dipuji lan wahyu ilahi sing ditampa kanthi cetha nuduhake manawa gambaran gréja guwa suci, sadurunge dibangun ing bumi, wis diwenehi pratandha ing swarga, supaya tembung-tembung pemazmur kawujud ing kéné: 'Sing Maha Luhur piyambak sing ngedegake' (deleng Mazmur 86:5). Sabanjure, lumantar perantaraan Ratu Surgawi, iki dadi luwih cetha, kaya sing bisa dideleng saka sing sabanjure.

Wis pirang-pirang taun liwati wiwit Simon maringi sabuk lan mahkota marang Sang Agung Antonius, lan sawijining dina ana papat tukang bangunan gréja saka Konstantinopel – tukang bangunan gréja watu lan wong-wong sugih banget – padha teka marang Sang Agung Antonius lan Teodosius:

'Ing endi panjenengan kersa miwiti mbangun gréja?' pitakoné marang wong-wong mau.

'Ing endi Gusti maringi pituduh,' wangsul para bapak rohani.

"Pantes banget," kandha para tukang bangunan, "kowe ngerti wektu pati dhéwé, nanging kok ora bisa nemtokake panggonan kanggo greja, senajan kowe wis maringi dhuwit emas akèh banget nalika nyewa kita."

Sawisé nglumpukaké kabèh warga, para bapak mulya wiwit takon marang wong-wong Yunani:

'Critakna kabèh marang kita, tanpa nahan apa-apa, babagan apa sing wis kok rembug.'

Para tukang bangunan kandha:

'Ing sawijining dina, nalika kita padha turu ing omah-omah kita, esuk banget – pas srengéngé munggah – ana priya enom sing ganteng teka marang saben kita lan kandha:

'Ratu saka[5502] ngundang kowe menyang Vlacherna.'

Kita ngajak kanca-kanca lan sedulur bebarengan teka ing Vlacherna ing wektu sing padha; sawisé padha rembugan, kita sadar yèn kabèh wis diundang marang Ratu déning utusan sing padha nganggo tembung sing padha. Ing kono kita weruh Ratu sing dikelilingi akèh prajurit; kita sujud ing ngarsané, lan Panjenengané kandha marang kita:

[5502] Vlacherna – sawijining distrik ing Konstantinopel.

'Aku kepengin mbangun gréja kanggo Aku ing Rusia, ing Kyiv; mula Aku paring dhawuh marang kowe: jupuk emas kanggo telung taun lan wiwiti mbangun gréja.'

Sawisé sujud, kita mangsuli:

'Duh Ratu Agung, Panjenengan ngutus kula dhateng nagari manca – dhumateng sinten kula kedah lumampah?'

'Wong-wong iki,' Panjenengané ngendika, 'sing padha ngadeg ing ngarep kita—Aku uga ngutus Antony lan Theodosius.'

'Nanging kenapa, Gusti,' pitakon kita, 'Panjenengan maringi kita emas kanggo telung taun? Cukup kandha marang wong-wong supaya kita entuk pangan lan kabutuhan liyane; babagan carane ngganjar kita, Panjenengan dhéwé sing paling ngerti.'

"Antonius," mangsuli Ratu, "kang arep lunga menyang pangasoan langgeng[5503] ; Teodosius bakal mèlu sawisé ing mangsa panas kapindho; mula jupuk emas sak akèh-akèhé sing kowe bisa, banjur lunga; lan ora ana sing bisa mènèhi ganjaran marang kowe kaya aku: Aku bakal mènèhi kowe apa sing *'durung tau dideleng mripat… durung tau dirungokké kuping, lan durung tau mlebu ing manah manungsa'* (1 Kor. 2:9). Lan Aku piyambak bakal teka ndeleng gréja ing ngendi Aku kepéngin manggon; sawisé kuwi, Panjenenganipun maringi relik para martir suci: Artemius, Polyevktus, Leontius, Akakios, Arephas, Yakobus lan Teodosius, kanthi pangandika: 'Pasangna ing pondasi gréja.' Kita njupuk relik suci lan emas luwih akeh tinimbang sing perlu, banjur takon marang Ratu babagan ukuran gréja:

'Kanggo ngukur,' Panjenengané mangsuli, 'Aku wis ngutus sabuk Putrané, miturut dhawuhé; nanging, metu lan delengen dhéwé ukurané.'

Kita metu lan ndeleng gréja ing papan mbukak. Sawisé bali, kita sujud manèh marang Ratu, takon: 'Apa, Dhuh Gusti Putri, jenengé gréja iki bakal apa?'

'Aku kepéngin maringi jenengku,' dhèwèké mangsuli.

Kita ora wani takon marang Panjenengané bab jenengé, nanging Ratu dhéwé ngendika:

'Gereja iki bakal didedikasiake marang Ibune Gusti,' lan Panjenenganipun maringi kita ikon suci iki saka tangan Panjenenganipun dhéwé.

Krungu kuwi, kabèh padha ngluhuraké Gusti Allah lan Ibuné sing Paling Suci; lan Santo Antoni kandha marang para tukang bangunan:

'Anak-anakku, kita ora tau ninggal panggonan iki kanggo teka marang kowe.'

Nanging wong-wong Yunani negesake kanthi sumpah:

'Ing ngarsané akèh saksi, kita njupuk emasé Ratu saka tanganmu dhéwé; kita ngancani kowe nganti kapal, lan sasi sawisé kowe budhal, kita miwiti lelampahan dhéwé; saiki wis dina kaping sepuluh wiwit kita ninggalaké Konstantinopel.'

Santa Antonius mangsuli marang wong-wong mau:

'Kristus wis maringi sih agung marang kowe, amarga kowe sing nglakoni kersaning Panjenengané; para mudha ayu sing ngundang kowe iku Malaikat sing paling padhang, lan Ratu Blachernae ora liya yaiku Gusti Putri kita sing Maha Suci, Ibuné Gusti Allah lan Perawan Maryam sing langgeng; lan para prajurit sing ngadeg ing sacedhaké Panjenengané iku pasukan malaékat sing ora kasat mata; lan panrimanmu marang emas saka tangan kita iki minangka mujijat saka Gusti Allah, sing dipunparingi déning Pangeran marang para abdi-abdi-Nya, kanthi cara-cara sing mung Panjenengané sing ngerti. Kabulna paroki panjenengan, lan panjenengan kagungan Kanca ingkang sae – ikon suci Sang Putri Allah menika, ingkang saged paring dhumateng panjenengan, kados ingkang sampun dipun janjekaken, *'ingkang durung nate dipun tingali mripat, durung nate dipun krungu kuping, lan durung nate kapikir ing manah manungsa'*; sing ora ana sing bisa maringi kajaba Ibune Gusti Allah lan Putrané, Gusti Allah lan Juruslamet kita Yesus Kristus. Sabuk lan mahkotané digawa menyang kéné saka tanah Varangia; ambané, dawane, lan dhuwuré gréja sing paling kinurmatan mau dituduhaké déning swara sing mudhun saka swarga kanthi kamulyan agung, kang ditujokaké marang Simon si Varangia, sing nggawa sabuk lan mahkota mau.

Wong-wong Yunani padha sujud marang para wali kanthi ngajrih, padha takon kaya sadurunge:

'Ing endi panggonan kanggo mbangun gréja? Tunjukna marang kita.'

[5503] St Anthony

Sing Mulya Antonius mangsuli:

'Ayo padha ndedonga telung dina, lan Gusti bakal paring weruh marang kita.'

Mula, kanthi ilham saka Gusti, akèh wong padha nglumpuk kanggo golèk panggonan mbangun gréja, sanadyan ora ana sing ngundang; ana sing nunjuk panggonan siji, ana sing liyané, nanging padha ora bisa nemokaké panggonan sing cocog. Ing sacedhaké ana lahané pangeran, lan kanthi pangayoman Gusti, kabeneran nalika kuwi Pangeran Svyatoslav dhéwé lagi liwat; Nalika ndeleng wong akeh, dhèwèké takon apa sing kedadéyan. Lan sawisé mangertèni, dhèwèké mbalèkaké jarané lan nyedhak wong-wong mau; lan kaya-kaya digerakké Gusti, pangeran mau nunjuk panggonan ing lampahé dhéwé sing dhèwèké paring dhawuh supaya gréja dibangun ing kono.

Para wong suci padha ndedonga telung dina. Lan ing bengi kapisan ndedonga, Gusti katon marang Sang Suci Antoni, ngendika:

'Antonius! Kowé wis éntuk sih marang Aku.'

Romo Antonius mangsuli:

Yen, ya Gusti, aku wis oleh sih ing paningal Panjenengan, mugi ana embun ing saindenging bumi, nanging mugi ana lemah garing ing panggonan sing Panjenengan kersa suciake.

Lan ing esuk, nalika isih ana embun ing saindenging bumi, ditemokake lemah garing ing panggonan sing saiki ana gréja. Sawisé manèh ndedonga ing wengi sabanjuré, Sang Mulya Antoni kandha:

– 'Gusti, mugi ana lemah garing ing saindenging bumi, nanging mugi ana embun ing panggonan suci.'

Lan ing esuk, embun katon ing panggonan suci, nalika kabèh bumi garing (deleng Hakim-Hakim 6:37–40). Ing dina katelu, padha ndedonga ing panggonan iki; Sang Anthony sing kinurmatan maringi berkah; ambané lan dawane panggonan iku diukur nganggo sabuk emasé Kristus, sing digawa Simon saka tanah Varangia, lan padha dipandu déning ukuran sing wis dituduhaké marang Simon déning swara saka swarga nalika dhèwèké ana ing segara. Banjur Santo Antonius, ngangkat tangane dhuwur, ndedonga kanthi swara banter, kaya nabi Élia biyèn:

'Rungokna aku, ya Gusti, rungokna aku (dina iki) lumantar geni, lan wenehana kabèh wong iki mangertèni yèn Panjenengan sing kersa nindakaké iki' (cf. 3 Raja 18:37).

Lan langsung geni tiba saka swarga: geni iku nglelepake kayu bakar lan duri, ngeringake embun, lan mbentuk cekungan kaya parit ing panggonan sing wis ditemtokake. Wong-wong sing ana ing sacedhake Sang Mulya wektu kuwi padha ambruk kaya mati amarga wedi. – Mangkono, kanthi sih-rahmating Gusti lan pandonga kang khusyuk saka para wong pracaya, kang dipimpin dening Sang Agung Antonius, panggonan kang kapilih dening Gusti dadi kawentar: lan luwih awal maneh, sih rahmaté Gusti, lumantar pandonga Sang Mulya Theodosius, kaya sing kacathet ing hagiografiné, wis maringi pratandha marang panggonan iki – kadhang lumantar panglihatan geni kang nglengkung marang kéné saka gréja lawas, lan kadhang lumantar panglihatan para malaékat nggawa ikon suci.

Sawisé pratandha mujijat panggonan iki, Sang Mulya Anthony lan Theodosius ngedegake dhasar kanggo gréja watu sing dipersembahake marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci; iki ing taun 6581 saka pambentukan donya lan taun 1073 Masehi, ing sangisoré Uskup Michael sing tresna marang Gusti – Metropolitan George wektu kuwi ana ing Yunani – sajrone pamaréntahan Pangeran Sviatoslav Yaroslavich sing taat[5504] . Sing kapindho miwiti nggali parit dhasar gréja nganggo tangané dhéwé lan maringi 100 hryvnia emas marang Theodosius sing kinurmatan supaya pambangunan lumaku luwih sukses.

Relik para martir suci, sing diparingake marang para tukang bangunan dening Indhunging Gusti Allah ing Blachernae, dipasang ing dhasaring tembok. Kaya sing wis dipratandha, Sang Mulya Anthony ora urip suwe sawisé gereja iku dibangun – piyambakipun séda ing taun sing padha. Sing Mulya Theodosius nggatekake banget pambangunan gréja, nanging piyambakipun uga seda cepet, ing taun kapindho sawisé seda Sang Mulya Anthony, nalika dhasar gréja wis rampung. Pambangunan gréja rampung ing taun katelu ing sangisoré Pangsu Stephen, penerus Sang Mulya Theodosius. Sing Terberkah Stephen dadi saksi tumindak mujijat sing mulya sing barusan diterangake: piyambakipun nyekseni para tukang teka saka Konstantinopel karo ikon Ibune Gusti Allah, lan mireng critane babagan piye dheweke diutus dening Maharani ing Blachernae. Minangka pangeling-eling marang

[5504] Sviatoslav Yaroslavich – Pangeran Agung Kyiv wiwit taun 1073 nganti 1075.

mujijat-mujijat mau, sawisé ninggalaké Kiev-Pechersk Lavra, dhèwèké ngedegaké gréja ing taun Klov[5505] , kang dipersembahaké marang Ibuné Gusti Allah saka Blachernae. Lan Pangeran Vladimir Vsevolodovich Monomakh sing taat – nalika semana isih bocah cilik – ndeleng geni tiba saka langit lan ngobong bolongan, ing ngendi pondasi kanggo greja wis ditandhani nganggo sabuk emas.

Kabar babagan mujijat-mujijat nggumunake iki nyebar ing saindenging tanah Rus'. Iki nyurung Pangeran Vsevolod lan putrané Vladimir lelungan saka Pereyaslavl menyang Kyiv. Nalika semana Vladimir lagi lara; dhèwèké diiket nganggo sabuk emas sing kasebut mau, lan lumantar pandonga para bapa suci kita Anthony lan Theodosius, dhèwèké langsung mari. Mula saka iku, Pangeran Vladimir sing tresna marang Gusti njupuk ukuran Gréja Pechersk kaya sing wis diwahyukaké déning Gusti piyambak lan, ing kadipatané ing kutha Rostov, mbangun gréja sing persis padha ing dhuwuré, dawane, lan ambané; ing wektu sing padha, dhèwèké nyatakaké ing piagam khusus kabèh dina raya sing ditemtokaké ing Gréja Pechersk, kanggo dadi pandhuan tumrap gréja dhèwèké dhéwé. Putrané Vladimir, Pangeran George, sawisé krungu saka bapaké babagan kaajaiban sing kelakon nalika pambangunan Gréja Gua, uga mbangun gréja kanthi ukuran sing padha ing kadipatané, ing kutha Suzdal. Nanging saiki wayahe ngalih menyang crita babagan hiasan Gréja Gua nganggo ikon-ikon suci.

Sepuluh taun sawisé rawuhé para ahli bangunan saka Konstantinopel, para ahli lukis ikon uga teka saka kana marang abbas Gua wektu kuwi, sing pinaringan berkah Nikon:

'Tuduhna marang kita,' ujare marang dheweke, 'wong-wong sing nyewa kita kanggo nglukis ikon-ikon mau; kita kepengin ngomong karo wong-wong mau: ing ngarepe akèh saksi, kita wis sarujuk karo wong-wong mau kanggo ngias gréja cilik nganggo ikon-ikon; nanging gréja iki gedhé banget; yèn ora, balèkna emasmu, lan kita bakal bali menyang Konstantinopel.'

Tembung-tembung kuwi nggawe sang abbot gumun, banjur dhèwèké kandha marang para pelukis ikon:

'Wong-wong sing nggawe prajanji iki karo kowe kuwi kaya apa?'

Para pelukis ikon mau nerangake rupa-rupane marang dheweke lan nyebut jenenge – siji aran Antonius, sijine Teodosius. Banjur sang abbot muni:

'Wah anakku! Kita ora bisa nggawa wong-wong mau marang kowe; wis sepuluh taun wiwit padha lunga menyang Gusti, ing ngendi padha ndedonga tanpa kendhat kanggo kita, ngreksa gréja iki lan ngopeni biarané lan wong-wong sing manggon ing kono.'

Krungu wangsulan kuwi, para pelukis ikon padha ngeri. Padha wis nggawa akèh pedagang, uga saka Konstantinopel, marang sang abbot, kandha:

'Ing kéné, ing ngarsané piyambak, kita wis rembugan karo wong-wong mau lan njupuk emas saka tangane; nanging panjenengan nolak nuduhaké wong-wong mau marang kita. Yèn wong-wong mau wis seda, tulungna nuduhaké pasuryané, supaya wong-wong iki bisa mriksa dhéwé apa pancèn kuwi wong-wong mau.'

Banjur sang abbot ngetokake, ing ngarsane kabeh wong, ikoné Sang Anthony lan Theodosius sing kinurmatan. Nalika ndeleng gambar iku, wong-wong Yunani padha sujud, kandha:

'Satemene, iki pancen wong-wong mau, lan kita pracaya yèn dhèwèké isih urip sanadyan wis seda lan bisa maringi welas asih lan nylametaké sapa waé sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké.'

Lan para pedagang nampilake mosaik sing digawa, kaya-kaya kanggo didol: sawisé kuwi digunakake kanggo ngias altar suci. Banjur para pelukis ikon wiwit tobat saka dosane lan nyritakake ing ngisor iki:

'Nalika kita tekan Kyiv nganggo prau, kita weruh gréja agung iki ing pucuk bukit lan takon: "Gréja apa iki?" "Pechersk Lavra, sing kowe diutus kanggo ngias," wangsulane.

Ndeleng agungé gréja kuwi, kita nesu lan kepéngin bali. Nanging ing wayah wengi ana prahara gedhé, lan nalika esuk kita tangi, kita weruh yèn wis cedhak Tripoli, lan praué mlaku munggah kali dhéwé – kaya ditarik déning kekuwatan gaib. Kita nyegah prau kuwi nganggo sakabehe kekuwatan lan ngadeg ing kana sedina muput, kepingin weruh apa sing bakal kelakon sabanjure. Kepiye bisa kita, mung sajrone bengi siji lan tanpa pitulungan dayung, wis nempuh jarak sing wong liya kudu ngupaya telung dina? Ing bengi sabanjure kita nduweni wahyu: kita weruh gréja iki lan ikon mujijat Ibune Gusti sing disimpen ing kana, sing ngandika marang kita:

'Ngapa kowe padha ngupaya sia-sia, ora gelem manut kersaning Putraku lan kersaning Aku? Yen kowe ora manut marang Aku lan mlayu bali, Aku bakal nyelehake kowe kabeh lan prau-mu cedhak greja-Ku: lan ngertia

[5505] Klov – sawijining wewengkon tanah cedhak Kyiv.

yen kowe ora bakal lunga saka panggonan kuwi, nanging sawise ngucapake sumpah biara ing biara-Ku, kowe bakal ngakhiri uripmu ing kana.' Aku bakal nyuwunake kowe ing jaman sing bakal teka, amarga pandonga para pangadeg – Antonius lan Teodosius.

Nalika kita tangi esuk, kita manèh kepéngin mlayu bali; nanging sanadyan kita nyelak nganggo kabèh tenaga nglawan arus, praué isih maju mlebu kali; mulané, kita nyerah marang kersané Gusti, lan praué ora suwé mandheg dhéwé cedhak biara.

Sawisé crita iki, kabèh—para biksu lan wong Yunani, para tukang bangunan lan pelukis ikon—mulyakaké Gusti Allah, Ibuné sing paling suci, ikoné sing mujudaké kaajaiban, lan Sang Anthony lan Theodosius sing kinurmatan.

Banjur para pelukis ikon wiwit ngias gréja, ing ngendi Gusti mbiyantu kanthi pratandha-Nya. Nalika para pelukis ikon lagi ngias altar nganggo mozaik, gambar Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci muncul dhéwé ing jeroning altar; ing wektu kuwi kabèh pelukis ikon padha ana, kalebu Sang Alipius sing kinurmatan, sing sinau lan mbiyantu; Pangarsa Allah kersa ndadekake para pelukis ikona dadi saksi tumindak kaelokan sing nggumunake lan nggumunake. Nalika padha nyawang gambar iku, dumadakan padhang luwih sumunar tinimbang srengenge, nganti para pelukis ikona ora bisa ndeleng lan kanthi wedi padha sujud. Munggah sethithik, padha kepengin ndeleng maneh ikon sing mujijat kuwi: lan dumadakan ana manuk dara putih mabur metu saka cangkemé Sang Putri Allah. Wong-wong sing ana ing gréja padha nyawang apa manuk kuwi mabur metu saka gréja. Lan ing kana, ing ngarepé kabèh wong, manuk dara mau mabur manèh saka cangkemé Sang Juruwilujeng lan mabur ngubengi gréja kabèh: mabur munggah marang gambar-gambar para wali, mènèk ing tangan siji lan ing sirah sijiné; banjur, mabur mudhun, mènèk ing mburi gambar mirakel lokal Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci; wong-wong sing ana ing gréja kepéngin nyekel manuk merpati kuwi: padha masang pring, nanging ora ana tapak manuk merpati kuwi ana ing mburi ikon utawa mburi tirai; padha nggoleki ing endi-endi nanging ora weruh ing ngendi manuk merpati kuwi ndhelik. Lan kabèh padha ngadeg ndelok ikon sing wis muncul ing sangkristi: lan wusana, manèh, ing ngarepé mripaté kabèh, ana manuk dara mabur metu saka cangkemé Induné Gusti Allah lan mabur munggah marang gambar Sang Juruwilujeng. Wong-wong sing ana ing ngisor padha njerit marang wong-wong sing ana ing ndhuwur:

'Tangkap!'

Padha ngulurake tangan arep nyekel manuk mau, nanging manuk merpati mabur bali mlebu ing cangkemé Sang Juruwilujeng. Mungkas, padhang sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé nyinari kabèh wong mau, nganti padha kudu merem mripaté; lan padha sujud nyembah marang Gusti, matur nuwun amarga wis paring sih marang wong-wong mau supaya bisa nyekseni pakaryané Roh Suci sing manggon ing gréja guwa. Kuwat amarga mujijat, para pelukis ikon nalika ngias gréja guwa—sing kados swarga—uga ngias awaké dhéwé kanthi manéka kabecikan. Sawise urip minangka biarawan sing nyenengake Gusti, dheweke uga ngakhiri uripe ing Biara Gua sing padha; kahanan sing padha uga kelakon marang para ahli bangunan; kabeh padha dikubur ing narthex gua saka Sang Agung Anthony, ing ngendi awak-awake sing ora bosok isih ana nganti saiki. Mangkono kacumpon ramalan sing wis dirungokake para pelukis ikon sing pinaringan berkah saka ikon Sang Ibu Gusti sing paling kinurmatan, nalika Gréja Pechersk katon marang wong-wong mau nalika padha nyoba bali menyang Konstantinopel; Panjenengané kandha marang wong-wong mau: 'Kowe ora kena ninggal panggonan iku, nanging sawisé ngucapake sumpah monastik, kowe bakal seda ing kana.'

Pantes dieling-eling ing kene mujijat agung liyane, kang diparingake Gusti Allah ing wektu sing padha lumantar ikon Sang Putri Allah sing paling kinurmatan lan mujijat, kang disimpen ing Gréja watu Panggenengan Sang Putri Allah ing Gua.

Ing Kyiv ana loro bangsawan—kanca sakwise—Yohanes lan Sergius: sawijining dina, sawise teka ing gréja Pechersk, padha weruh yen cahya sing luwih padhang tinimbang srengenge sumebar saka ikon mujijat Sang Ibu Gusti, lan ing ngarepe padha negesake persaudaraan rohani kanthi sumpah. Sawisé pirang-pirang taun, Yohanes lara parah nganti seda, ninggalaké anak lanangé sing yuswa limang taun, Zakaria. Dhèwèké ngundang abbas Gua, Nikon sing Kaberkahan, lan ing ngarsané, dhèwèké maringi warisané marang wong mlarat, lan nyerahaké bagéan anaké—sèwu hryvnia pérak lan satus hryvnia emas—marang Sergius; Dheweke uga nyerahake putrane marang Sergius, minangka kanca lan sedulur sing setya, kanthi wasiat supaya Sergius maringi perak lan emas marang putrane nalika wis diwasa. Sawise ngatur pangaturan iki, dheweke ora suwe seda.

Nalika Zacharias wis umur limolas taun, dhèwèké kepéngin njaluk pérak lan emasé saka Sergius; nanging Sergius, kang digodha déning setan, kepéngin ngrusak uripé dhéwé supaya éntuk kasugihan. Dhèwèké mangsuli marang bocah nom-noman kuwi:

'Bapakmu wis maringi kabèh bandané marang Gusti Allah – njaluk marang Panjenengané emas lan pérak; Panjenengané sing nduwé utang marang kowe, lan mbok menawa Panjenengané bakal welas asih marang kowe; yèn aku, aku ora nduwé utang apa-apa marang bapakmu utawa marang kowe; bapakmu, amarga kabodhoané, wis maringi kabèh bandané marang wong mlarat lan ninggalaké kowe tanpa apa-apa.'

Nalika krungu iki, pemuda iku wiwit ngeluh kamlaratané. Banjur dhèwèké ngirim panyuwunan marang Sergius, kandha:

"Wenehana aku paling ora separo saka warisanku, lan separo liyane sing padha karo iku, kowe simpen kanggo awakmu."

Nanging Sergius ngina bapaké Zacharias lan dhèwèké dhéwé nganggo tembung kasar. Zacharias banjur nyuwun pérangan katelu, utawa malah sapérlèng; nanging amarga ora bisa éntuk apa-apa, dhèwèké kandha marang Sergius:

'Yen kowe ora njupuk apa-apa, ayo sumpah marang aku ing ngarepé ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci ing Gréja Gua, ing ngendi kowe tau ngiket prajanjian sedulur karo bapakku.'

Sergius, tanpa ragu-ragu, mlebu gréja lan ngadeg ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sumpah yèn dhèwèké ora njupuk sewu hryvnia pérak utawa atus hryvnia emas. Nanging nalika dhèwèké nyoba nyium ikon kuwi, dhèwèké ora bisa nyedhak. Lan mangkono, nalika dhèwèké arep metu saka gréja, dhèwèké wiwit muni banter:

'Para Bapa sing kinurmatan, Anthony lan Theodosius, paringana aku pangayoman saka malaikat sing tanpa welas asih iki sing kepengin ngrusak aku; ndedongaa marang Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci supaya Panjenengané ngusiraké akèh setan sing ngawula marang aku – cèptena pirak lan emas sing wis disegel lan disimpen ing selku.'

Kabeh padha kaget banget, lan wiwit wektu kuwi ora ana siji wae sing diijini ngucap sumpah ing ngarepé ikon suci Ibuné Gusti Allah. Padha ngutus wong-wong kanggo nggoleki lan pancèn nemokaké wadhah sing disegel, isiné rong ewu hryvnia pérak lan rong atus hryvnia emas. Mangkono Gusti—Pemberi sih—ngluwihi warisan mau. Zakaria nyerahake kabeh dhuwit mau marang Abas Yohanes supaya bisa digunakake miturut karsa; piyambakipun banjur ngucapake sumpah biara ing Biara Pechersk lan nglampahi sisa urip ing kono. Kanthi pérak lan emas iki, sawijining gréja kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Pembaptis dibangun ing ndhuwur Gréja Pechersk kanggo mengeti boyar Yohanes lan anaké Zacharias, kang duwé pérak lan emas mau.

Sawise nyritakake babagan mujijat-mujijat sing nyertai hiasan gréja Pechersk nganggo ikonografi, ayo saiki nyritakake kepiye Gusti kang Maha Luhur ngudharake kasucian panggonané Ibuné.

Ing taun kapisan pangabdiané Abas sing pinaringan berkah, Yohanes, sing jenengé padha karo gréja, ing sangisoré Metropolit sing jenengé uga padha, gréja Pechersk sing dibangun lan dihias kanthi kaajaiban iku diresmikaké; peresmiané, kanthi sih-rahmaté Gusti, diiringi déning kaajaiban-kaajaiban kaya mangkéné. – Nalika persiapan kanggo konsèkrasi gréja lagi lumaku, ditemokaké yèn ora ana lempéng watu kanggo méja pangibadah suci; sanadyan kabèh upaya wis ditindakaké, ora ana tukang kang bisa gawé; mula padha kapaksa nggantèkaké lempéng watu mau nganggo lempéng kayu. Nanging Metropolitan Yohanes ora kersa ana lempeng kayu tinimbang watu sing dadi alas altar suci ing gréja agung kaya ngono; iki ndadekake abas lan para sedulur padha sedhih banget, amarga konsèkrasi gréja kudu ditundha sakwentar. Ing tanggal 13 Agustus, para biksu, miturut adat, menyang gréja kanggo ngadani ibadah Vespers lan dumadakan , weruh yèn ing tirai altar ana lempengan watu lan kolom-kolom kanggo pambangunan mezbah suci; padha langsung ngandhani Metropolitan bab iki; piyambakipun matur nuwun marang Gusti Allah lan mréntahaké supaya ibadah Vespers diadani kanggo konsèkrasi. Padha nggoleki suwe lan tenanan kanggo mangerteni saka ngendi watu iku asalé lan sapa sing nggawa—apa liwat banyu utawa darat—lan kepiye carané mlebu ing gréja sing durung tau dibukak lawangé; nanging kabèh upayane sia-sia. Banjur padha ngirim telung hryvnia perak menyang panggonan sing nggawe barang kaya ngono, kanggo mbayar tukang sing wis nggarap lempengan watu kuwi; nanging ora ana tukang kaya ngono sing ditemokake, sanajan wis digoleki ing endi-endi; amarga lempengan watu kanggo meja ing omahé Ibuné diparingaké déning Pangripta lan Pangayoman kabèh kabecikan dhéwé; lan ing lempeng iki Panjenengané

kersa ngorbanaké dhiri kanggo donya kabèh saben dina. Nanging iki durung pungkasaning kaajaiban. Esuké, sawisé ditemokaké watu sing kaéling-éling mau kanthi kaajaiban, Metropolitan Yohanes krasa sedhih amarga wis wayahe ngahosmati Gréja Pechersk, nanging ora ana siji uga uskup sing rawuh bareng karo piyambaké, amarga keuskupan-keuskupan mau adoh saka Kyiv; nanging dumadakan, tanpa disangka-sangka, para uskup sing tresna marang Gusti Allah muncul: Yohanes saka Chernigov, Yesaya saka Rostov, Antonius saka Yuryev, lan Lukas saka Belgorod, sanadyan ora ana sing ngundang; mula karsa Metropolitan kanggo ngahosani gréja bebarengan karo para uskup kasembadan. Metropolitan kaget banget, amarga piyambakipun ora ngutus sapa-sapa kanggo njupuk para uskup, lan pitakon marang para uskup mau:

'Kok kowe padha teka mrana nalika ora ana sing ngajak?'

Para uskup mangsuli:

'Para mudha sing panjenengan utus marang kula, Paduka Mulya, ngandhani bilih Gréja Pechersk badhé dipun suciaken ing tanggal 14 Agustus lan kula kedah siyap nindakaké Liturgi bebarengan kaliyan panjenengan; mula, miturut dhawuh panjenengan, kula rawuh ing ngriki.' Anthony saka Yuryev nambahaké:

Aku lara, lan ing wengi kuwi ana biksu sing teka marang aku, kandha: "Sesuk gréja ing Gua bakal diresmikaké – kowe kudu ana ing kana." Sakwisé aku krungu kuwi, aku langsung mari, lan saiki aku ana ing kéné, miturut dhawuh panjenengan."

Metropolitan arep nggoleki wong-wong sing wis ngundang wong-wong mau, nanging ujug-ujug ana swara muni:

– *'Wong-wong sing nguji aku wis sirna'* (Mazmur 63:7).

Banjur piyambakipun ngulurkên tanganipun ingkang ngadhep langit, sarta ngendika

– Ya Bunda Allah ingkang Maha Suci! Kados nalika Panjenengan pindhah, Panjenengan nglumpukaké para Rasul saking pucuking jagad kanggé kamulyan ageng panguburan Panjenengan, makatên saiki, kanggé pangconsagrationing gréja Panjenengan, Panjenengan sampun nglumpukaké para mitra pangabdian lan vikaris kita; berkahana ing pakaryan punika lan, kanggé kamulyaning Putra Panjenengan lan kamulyaning Panjenengan piyambak, tulungana kita.

Kabeh wong gumun marang mujijat kaya ngono, nanging mujijat kuwi durung rampung.

Nalika, sajrone konsakrasi, sawisé muter-muter gréja kaping telu, padha nyedhak lawangé gréja lan miwiti nyanyi: 'Angkat sirahmu, ya gapura', ora ana siji waé ing jeroné gréja sing nyahut: 'Sapa Prabu kamulyan iki?' – amarga ora ana siji waé sing isih ana ing jeroné gréja. Nanging sawisé meneng dawa, dumadakan ana kidungan kaya swarane malaékat muni saka njero gréja: 'Sapa iki Raja kamulyan?' Padha wiwit nggoleki sapa para penyanyi kuwi, saka ngendi asalé, lan kepiye bisa mlebu gréja nalika lawangé dikunci; nanging padha ora nemu siji uwong ing njero. Lan kabèh dadi cetha yèn kabèh mau iku pakaryané Pangayomaning Gusti; lan saben wong, kelingan mujijat-mujijat sing mèlu nalika ngadegaké Gréja Pechersk, padha kandha karo Rasul:

– 'Wah, jeroé kabèh bandha, kawicaksanan, lan kawruhé Gusti Allah! Sepira ora bisa ditliti paugerané lan dalané sing ora bisa dingerteni! Amarga sapa sing wis ngerti pikirané Gusti? Utawa sapa sing tau dadi penasihaté?' (Roma 11:33–34). – Mangkono pangconsagrationing Gréja Gua kasampurnakaké ing taun 6597 wiwit pambentukan donya, ing taun 1089 Masehi, ing jamané Pangeran Kyiv sing taat, Vsevolod Yaroslavich, lumantar perantara mujijaté Gusti piyambak, minangka wangsulan marang pandonga Ibuné sing Paling Suci lan para bapa kita sing kinurmatan, Anthony lan Theodosius.

Satemene, sedulur, crita babagan Greja Pechersk kebak kaajaiban: Gusti wis nampilake ing panglihatan sadurunge pambangunane lan ngutus saka tanah Varangia mahkota lan sabuk kang nggawa gambaré sing kinurmatan; nalika ing tanah Yunani, Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci piyambak nampilake gambaran greja kuwi kanthi ngutus ikoné lan relik para martir suci. Ing sajarah pambangunane, kang kapérang dadi telung pérangan—sejarah pambangunan gedhong gréja, hiasane, lan konsékrasi—karya Tritunggal Mahakudus katon. Gusti Rama piyambak, Sang Lami Dina, nandhani panggonan ing ngendi gréja bakal dibangun kanthi lemah garing, sing dadi pratandha kadigdayan utawa tuwa; Sang Putra, *'sing mudhun kaya embun ing* kain *wol'*, nglebokake embun; lan Sang Roh Suci, mudhun ing wangun ilat geni, nglebokake geni saka swarga. Mangkono uga, nalika pangiasan gréja, Rama, kang nyipta manungsa miturut gambaré dhéwé, nggambaraké—tanpa tangané ikonografer manungsa—gambar Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci ing altar lumantar mozaik: ' ' Sang Putra—Srengéngé Kaadilan—banjur ngisi gréja kanthi padhang, déné Roh Suci, kang muncul ing wujud manuk

dara, nampilaké panglihatan manuk dara mabur metu saka cangkemé ikon. Pungkasané, nalika konsèkrasi, Rama, sing biyèn paring Hukum ing loyang watu, paring watu kanggo mezbah suci; Putra, Imam Agung sing lungguh ing dhuwur swarga, kanthi mujijat nglumpukaké para imam agung; Roh Suci—swara sing ngandika marang sak donya—maringi wangsulan saka jero gréja, sanadyan ora ana siji-sijia ing kana. Yen Gusti Allah, sing disembah ing Tritunggal, kersa, lumantar pratandha-pratandha sing nggumunake, mbangun kanggo Panjenengané Gréja Gua sing paling kinurmatan ing asmané Ratu Surgawi Panjenengané sing dipun tresnani, mesthi waé Panjenengané manggon ing kéné kanthi katresnan; lan karo Panjenengané manggon Sang Ratu sing ngadeg ing sisih tengené, Panebusi lan pangayoman kabèh wong Kristen, Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, kaya déné Panjenengané dhéwé wis janji ing Blachernae, ngendika marang para tukang bangunan:

'Aku piyambak bakal teka ndeleng gréja iki lan kepéngin manggon ing jerone.'

Mangkono uga, para wali Gusti Allah, sing reliké dumunung ing témbok gréja minangka dhasar sing ora goyah, manggon tanpa kendhat ing Gréja Pechersk. Apa sing bakal kita kandhakake babagan iki? Satemene, iku suci lan nggumunake, lan kaya swarga dhewe. Mula saka iku, kita kudu matur nuwun lan muji para pangeran sing wis seda, para boyar sing tresna marang Kristus, para biksu sing kinurmatan, lan kabeh wong Ortodoks sing wis nuduhake semangat kanggo Gréja Gua Suci. Melu panjaluk para bapa kita sing kinurmatan, Antonius lan Teodosius, mugi Kristus, Sirahing Gréja, paring kabecikan lan kawelasané marang para bapa mau lan uga marang kita, anak-anaké Gréja Ortodoks; marang Kristus Gusti Allah kinurmatan lan kamulyan, bebarengan karo Rama Panjenengané sing tanpa wiwitan lan Roh Suci, Luhur, Loman, lan Pangurip, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Pindahan Relik Bapa Kita Sing Kinurmatan Theodosius, Abas Gua

Dipepering ing tanggal 14 Agustus

Ing taun kaping wolulas wiwit Bapa kita sing kinurmatan Teodosios pindhah ing roh saka bumi menyang swarga[5506] , Gusti Allah kersa supaya badanipun uga dipindhah saka guwa menyang Gréja guwa sing suci lan kados swarga. Iki kelakon kanthi cara kaya mangkéné.

Kabèh komunitas biara Gua sing suci, agung, lan mujijat, sawisé padha kumpul karo abaté, Hegumen Yohanes, kanthi sarujuk bebarengan sawisé rembugan, mutusaké mindhah saka gua menyang gréja watu agung relik sing kinurmatan saka Theodosius sing kabegjan lan nggawa Gusti Allah, sejawat urip sing taat lan mulya, nggumunake ing kabecikané lan misuwur amarga mujijat-mujijatné. Para sedulur padha kandha marang siji lan sijiné:

'Apa kita ora nyia-nyiaake bapak lan guru kita tanpa perlu? Ora pantes kita kapisahake saka pangon kita, lan uga ora pantes pangon ninggalake wedhus sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Gusti Allah, supaya kéwan galak ora ngrusakake wedhusé Kristus.' Kita, sedulur, kudu tansah nyimpen relik suci bapak kita ing ngarep mripat, maringi pangurmatan sing pantes ing saben wektu. Ora pantes yèn dhèwèké manggon ing njaba biara lan gréja, amarga dhèwèké sing ngedegake dhasar lan nyawiji para biarawan.

Banjur, kanthi swara siji, padha ngendika:

'Ayo padha njupuk relik suci saka bapak kita sing kinurmatan lan nggawa saka guwa menyang panggonan iki: *"Nalika kowe nyalakake obor*," pangandikane Gusti, "*kowe ora nyelehake ing sangisore pangilon, nanging ing panyalaan obor, lan padhang marang kabeh wong ing omah"* (Matéus 5:15).'

Sawisé kaputusan iki, para sedulur langsung nyiapake panggonan kanggo relik suci sing kinurmatan lan ngedegake wadah relik saka watu. Pesta Pangaso Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci wis meh teka. Telung dina sadurunge pesta, abbot maringi dhawuh supaya padha mlebu guwa lan ngorek panggonan ing ngendi relik suci bapa kita sing kinurmatan, Theodosius, wis disimpen. Sing pisanan nindakake tugas iki lan pisanan nyekseni relik suci mau kanthi mripaté dhéwé yaiku Nestor sing bejo, sing nulis cathetan iki. Dhèwèké dhéwé nyatakake kaya mangkéné:

[5506] St. Theodosius saka Gua seda ing taun 1074.

'Aku bakal ngandhani kowe bebener lan ora ana liya,' amarga aku ora krungu iki saka wong liya[5507] , nanging aku dhéwé sing pisanan melu. Sang abbot, rawuh marang aku, kandha: 'Ayo padha lunga, anakku, menyang bapak kita sing kinurmatan, Theodosius.' Lan kita mlebu guwa tanpa ana siji waé sing nyumurupi kita. Sawisé ndelok sakupenge, kita nandhani panggonan sing kudu digali lan banjur mundur. Banjur sang abbot kandha marang aku: 'Jupuk sapa waé saka sedulur sing kowe karepake kanggo mbantu kowe, lan aja ngandhani sapa-sapa kajaba wong-wong sing wis dipilih iki – aja nganti ana sedulur liyané sing ngerti nganti kita nggawa relik suci mau menyang panggonan ing ngarep guwa.'

Ing dina iku aku nyiapake piranti kanggo nggali. Wektu kuwi dina Selasa; ing bengi aku ngajak loro sedulur, wong-wong sing uripe paling suci – lan ora ana siji wae sing ngerti. Nalika tekan guwa, sawisé ndedonga kanthi khidmat, kita langsung miwiti kerja tanpa tundha, karo nyanyi mazmur. Aku miwiti nggali; sawisé suwé makarya, aku nyerahake sekop marang sedulur liyané. Kita nggali kaya ngono nganti tengah wengi lan ora nemokake relik sang wali. Banjur kita wiwit sedhih lan nangis: sepisanan kita kira sang wali ora kersa mbukak dhiri marang kita; pikiran iki diganti karo pitakon – apa mbok menawa kita nggali ing panggonan sing salah? Mula saka iku, sawisé njupuk sekop maneh, aku miwiti nggali luwih tekun. Salah siji sedulurku sing ana bareng aku lan ngadeg ing njaba guwa, sawisé krungu muni lonceng gréja[5508] sing nelpon umat kanggo Matins, ngandhani aku yèn lonceng gréja kuwi wis muni. Nanging nalika semana aku wis ngorek lemah ing ndhuwur relik suci lan mangsuli marang sedulurku: 'Aku wis ngorek lemah iki, sedulur.' Sawisé kuwi aku kakehan wedi lan banjur muni:

'Mboten kersa marang Sang Theodosius ingkang Kinurmatan, mugi Panjenengan welas asih dhumateng kula, ya Gusti!'

Banjur aku ngutus warta marang abbot:

'Ayo, Rama, ayo padha ngundhakake relik sing kinurmatan saka Sang Reverend.'

Abbot teka karo loro sedulur; aku, kanggo peranku, terus nggali luwih jero. Lan nalika kita padha nundhuk, kita weruh relik kasucèné dumunung kanthi cara sing suci: kabèh anggota awak isih utuh, ora ana bosok sing nyentuh; pasuryané sumunar, mripaté katutup, lambéné nyempil, lan rambute wis garing nempel ing sirah. Sawisé kita nyelehaké relik kasucèné ing tandu, kita nggawa metu ing ngarep guwa.

Mangkono pangandikane Santo Nestor bab perané ing panemuan relik suci; dhèwèké uga nyekseni mujijat-mujijat Gusti sing kelakon nalika semana.

Ing wengi iku, loro sedulur, para penjaga, padha jaga ing Biara Gua, nalika abbot, bebarengan karo sedulur sing ora dikenal déning wong-wong mau, kanthi rahasia nggawa relik suci sing mulya mau; lan padha merhatiin kanthi waspada ing arah guwa; nalika lonceng gréja muni kanggo Matins, padha weruh yèn telung pilar, kang kados busur padhang, sing biyèn ana ing ndhuwur guwa Sang Theodosius sing kinurmatan, wis pindhah menyang pucuk gréja agung, panggonan ing ngendi Sang Kinurmatan bakal dipindhahaké. Iki uga disekseni déning para biksu liya sing arep menyang Matins ing gréja; lan akèh warga taat ing kutha kuwi uga padha weruh.

Sing mulya Stephen, sing wis nggantèkaké Sang Theodosius dadi abbot Gua, lan sakbanjuré ngedegaké biara ing Klov lan, kanthi kersaning Gusti, banjur dadi Uskup Vladimir, nalika semana ana ing biarané ing Klov; lan ing wengi kuwi dhèwèké weruh, ngliwati lapangan, sawijining aurora ageng ing ndhuwur guwa. Nalika piyambakipun nyangka yèn relik suci Sang Theodosius sing kinurmatan badhé dipindhah (piyambakipun sampun dipunparingi kabar bab punika sedinten sadurungipun), piyambakipun sanget nyesel amargi pemindahan punika lumampah tanpa piyambakipun. Piyambakipun langsung munggah jaran lan, kancahipun Clement, ingkang sampun piyambakipun tunjuk dados abbot Klov minangka wakilipun, ngebut dhateng guwa. Ing dalan, padha weruh padhang sumunar saka adoh, lan nalika padha nyedhak, padha weruh akèh lilin ing ndhuwur guwa. Nanging nalika padha tekan guwa, padha ora weruh apa-apa. Banjur padha nyadari yèn padhanging ilahi sing wis padha deleng kuwi metu saka relik suci Sang Wibawa Theodosius. Nalika nyedhaki lawang guwa, Stephen lan Clement weruh Santo Nestor karo para sedulur, padha ngubengi relik suci mau.

Esuké, sawisé ditemokaké relik suci Sang Mulya kanthi sih-rahmaté Gusti, ana kumpulé para uskup sing tresna marang Gusti: Ephrem saka Pereyaslav, Stephen saka Vladimir, John saka Chernihiv, Marin saka Yuriev,

---

[5507] Nalika ditemokaké reliké St. Theodosius.

[5508] Papan kayu utawa logam sing, sadurunge ana lonceng, dipukul nganggo tongkat utawa palu kanggo ngundang umat menyang ibadah ing gréja.

Antonius saka Porozhsk – lan para abbas saka kabèh biara (ing Kyiv) karo akèh para biksu; akèh wong sing taat uga padha teka saka kutha, nggawa lilin lan kemenyan. Lan sawisé njupuk relik sucié Santo Theodosius, padha nggawa menyang gréja sing paling mulya sing dibangun déning Gusti Allah. Lan gréja sing paling kinurmatan iku bungah, amarga wis nampa lampune, nganti padhange awan kalah sumorot déning padhange lilin. Banjur para uskup suci nyentuh relik, para imam sujud, lan para biksu lan umat padha nyurung maju kanthi katresnan, nyium relik sang wali, nyanyikake kidung rohani marang Gusti Allah lan maringi panuwun lan puji-pujian marang sing kinurmatan. Mangkono, relik suci sing kinurmatan iku disimpen ing Gréja Panggenengan Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing diadegaké déning Sang Theodosius sing kinurmatan, ing sisih tengen – disimpen ing dina kaping papat welas wulan Agustus, ing dina Kamis, ing jam kapisan esuk; lan dina iku dirayakaké kanthi upacara ageng. Kita ora kena nglirwakake kasunyatan manawa ing tanggal , ing dina katelu sawisé mindhahaké relik bapak kita sing kinurmatan, Teodosius, ramalané sing mèlu kelakon.

Nalika dadi abbot, ingkang dipunpentingaken dening ingkang kinurmatan Theodosius namung kados pundi cara paling sae ngopeni kawanan ingkang kaparingaken dhumateng piyambakipun; kanthi mekaten, piyambakipun boten namung ngopeni para monastik nanging ugi nyumanggakaken kaslametan para awam, langkung-langkung anak rohani piyambakipun; piyambakipun maringi panglipur lan piwulang dhumateng sapa kemawon ingkang rawuh; lan kadhangkala sowan ing omahé kanggo maringi berkah. Ing kalangan bangsawan ana putra rohani Santa Theodosius sing aranè Yohanes; dhèwèké lan garwané, Maria, loro-loroné wong sing taat lan urip murni. Bapa sing pinaringan berkah mau, nalika pisan rawuh ing omahé (panjenengané tresna marang wong loro mau, amarga padha urip manut dhawuhé Gusti lan tresna siji lan sijiné), wiwit mulang pasangan mau babagan sedekah marang wong mlarat, babagan Kraton Swarga sing wis disiapaké kanggo wong sing bener, lan babagan sangsara sing ngentèni wong sing dosa, lan ngandika marang wong loro mau kanthi dawa saka Kitab Suci, nganti pacelathoné ngalih marang bab panguburan badan. Nampa pratandha saka tembung sang pandhita, garwané Yohanes sing taat kandha marang dhèwèké:

'Bapak ingkang kinurmatan! Sinten ingkang mangertos ing pundi badan kula badhe dipun tilem?'

Teodosius sing diilhami déning Gusti, kebak karunia ramalan, mangsuli marang dhèwèké:

'Aku kandha marang kowe kabeneran: ing ngendi awakku dipundhemaké, ing kono uga kowe, sawisé sawetara taun, bakal éntuk pangaso.'

Lan mangkono kedadéyan ing taun kaping wolulas sawisé sang wali séda, nalika reliké sing kinurmatan dipindhahaké; ing wektu kuwi, garwané Yohanes, Maria, uga séda. Relik Sang Theodosius dipindhahaké ing tanggal 14 Agustus, lan dhèwèké dikubur ing tanggal 16 ing wulan lan taun sing padha ing gréja guwa sing padha, ngadhepi peti Sang Theodosius, ing sisih kiwa. Banjur, ing taun kaping limolas sawisé pangalihan relik Sang Mulya Theodosius, bojone Maria, boyar agung John, uga séda; dhèwèké wis yuswa sangang puluh taun, putrané voivode gagah Vyshata, putuné voivode Ostromir, lan dhèwèké dhéwé wis suwe dadi voivode; Yohanes iku wong sing bener, ora kalah karo para leluhuré, wong sing apik, alus, lan andhap asor sing nyingkiri kabecikan. Dhèwèké dikubur ing sisih sirah garwané, ngadhepi peti jenazah Sang Venerabel Teodosius, supaya ramalan bapa sing pinituwa bab papan panggenahané—ing panggonan sing persis ana awaké dhéwé—kawujud uga ing dhèwèké.

Ing kéné pantes uga élingaké bab ing ngandhap iki. Gusti, sing mulihaké marang sing ngluhuraké Panjenengané lan sing kersa reliké Sang Mulya Theodosius dipindhahaké saka guwa peteng menyang gréja guwa suci ing taun kaping wolulas sawisé pangasoanipun, kanthi karsa mulihaké abdi Panjenengané luwih manèh, karsa supaya asmané lan pangurmatané dipindhah saka pepeteng menyang kabèh gréja Ortodoks, uga ing taun kaping wolulas sawisé pindahan saka guwa—supaya lentera iki sumunar ing saindenging jagad.

Pangertosing Manah maringi inspirasi marang Theoktist sing Makmur, abas Gua, supaya jenengé Sang Mulya Theodosius dilebokaké ing sinodikon utawa daftar gerejawi, lan supaya dhèwèké diétung ing barisan para Bapa Mulya kuna lan kabèh wali sing perayaané dirayakaké ing saindenging Gréja Ortodoks. Theoktist sing pinaringan berkah wiwit ngélingaké marang Pangeran Agung Michael-Svyatopolk Izyaslavich[5509] bab iki: panjenenganipun nyuwun dhumateng sang pangeran supados paring dhawuh dhumateng Ingkang Kinurmatan Metropolitan Nikifor[5510] kanggé nglumpukaken Sinode Suci para uskup, para abbas, lan sakabéh rohaniawan,

[5509] Pangeran Agung Kyiv, 1093–1114.

[5510] Nikifor – metropolit pisanan sing nganggo jeneng iki, 1103–1121.

saha ngandharaken alesan panglumpukan punika, lajeng kabéh badhé kalampahan miturut karsa Gusti. Metropolitan mau kanthi seneng nampa tembung pangeran, nglumpukake para uskup, abas, lan kabèh rohaniawan gerejawi, lan ngandhani marang wong-wong mau babagan usulan pangurmatan marang Sang Wibawa Theodosius. Pangeran Agung, ing sisihé, nyritakaké uripé Sang Sing Mulya marang kabèh para bapak ing majelis. Sawisé kuwi, kabèh padha sarujuk lan kanthi swara siji mutusaké ngetokaké prentah yèn Sang Theodosius Sing Mulya kudu diurmati ing Gréja Ortodoks (Rusia) kanthi padha martabat karo kabèh wali sing wis diurmati ing endi-endi. Panjenengané Agung Metropolitan maringi dhawuh marang para uskup supaya saben-saben saka wong-wong mau nglebokaké jenengé Sang Mulya Theodosius ing katalog para wali ing kabèh gréja ing wewengkoné. Uskup-uskup mau kanthi seneng manut: padha nyantumake jeneng Sang Mulya Teodosius lan miwiti ngluhurake panjenengané ing kabèh gréja, ndedonga marang panjenengané lan saben taun ngrayakake dina rayané kanthi puji-pujian, kanggo kamulyaning Gusti Allah, Panyipta kabèh, lan abdi Panjenengané, Sang Mulya Teodosius.

Babagan Sing Begja Theoktist, sing wis kanthi semangat nyoba nglayani bapaké, Sing Mulya Theodosius, kanthi nglebokaké jenengé ing katalog para wali, Gusti Allah maringi ganjaran marang dhèwèké kanggo pakaryané: ora suwe sawisé kuwi, dhèwèké kapilih dadi Uskup kutha Chernihiv sing kaslametaké déning Gusti Allah lan disahaké déning Metropolitan Nikifor sing paling mulya mau. Nalika piyambakipun munggah ing pangkaté, Pangeran David sing tresna marang Kristus, Putri, para boyar, lan kabèh wong nampani piyambakipun kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké, amarga piyambakipun wis nggawa kabungahan sing ora bisa diungkapaké marang Gréja kanthi nyerat jenengé Sang Mulya Theodosius ing daftar katedral. Liwat pandonga-pandonga panjenenganipun, kita sedaya ugi, bebarengan kaliyan sang Theoktist ingkang pinaringan berkah, ngentosi kanthi ngarep-arep mirengaken swara kabungahan: *'Mekaten, padha bungaha, awit jeneng-jenengmu wis kacathet ing swarga'* (Lukas 10:20).

Ayo uga kita cathet ing kene kisahé Uskup Singareng Berkah Simon[5511] babagan panghias sing mujijat nganggo emas lan pérak ing relikwi sing mulya saka bapak kita sing kinurmatan, Theodosius, sing lumantar relikwi mulya sing dipindhah mau, ngias Gréja Pechersk sing suci, kaya-kaya, nganggo emas lan pérak sing langgeng, nalika piyambakipun ngias gréja-gréja Ortodoks liyane lumantar pangurmatan marang asmanipun ingkang kinurmatan. Kados punika lumampahipun. Sawisé sawatara wektu saka pangalihan reliké Sang Theodosius sing mulya, putrané Simon lan putuné Africanus, para pangeran Varangian, panglima sèwu prajurit George, sing mréntahaké sawijining provinsi ing tanah Suzdal atas jenengé Pangeran George Vladimirovich Monomakhovich, kepéngin ngias relikari sing mulya saka Sang Theodosius minangka pratandha katresnané sing gedhé marang piyambakipun. Dheweke ngutus salah siji boyar, sing jenenge Vasily, saka Suzdal menyang Kyiv, menyang Biara Pechersk, lan maringi dheweke limang atus hryvnia perak[5512] lan lima puluh hryvnia emas supaya relikwi wong sing kinurmatan mau disepuh emas. Sawise nampa perak lan emas, Vasily mangkat kanthi kersa pasrah, ngutuk uripe lan dina nalika dheweke lair:

"Apa iki," ujare, "kanggo apa tuan kita mutusaké ngrusak kasugihan kaya ngono? Lan ganjaran apa sing bakal dipikolehi saka ngetokaké pajeg marang peti mati wong sing wis mati? Kayane dhèwèké nglumpukaké tanpa susah payah – sia-sia – lan saiki mbuwang-mbuwang. Nanging cilaka aku, sing ora wani mbantah marang tuanku – kenapa aku ninggalake omahku, lan kanggo sapa aku lelungan ing dalan sing pait iki? Apa aku bakal nampa pakurmatan saka sapa wae? – amarga aku ora dikirim menyang pangeran utawa bangsawan apa wae. Apa sing bakal tak kandhakake marang segenggam watu kuwi? Lan sapa sing bakal mangsuli aku? Sapa sing ora bakal ngguyu marang tekane aku sing bodho iki? Lan mangkono Vasily ngucapake akèh tembung kaya ngono marang wong-wong sing mèlu dheweke. Nanging Santo Teodosius muncul marang dheweke ing ngimpi, ngandika alus:

[5511] Simon – sawijining biarawan saka Biara Gua Kiev. Saka kono, dhèwèké diangkat déning Pangeran Agung Vsevolod Yuryevich dadi abbot Biara Kelahiran, sing diadegaké déning pangeran mau ing Vladimir; sakwisé kuwi, Simon diangkat dadi uskup pisanan Keuskupan Vladimir, sing dipisahaké saka Keuskupan Rostov ing taun 1214. Simon seda ing taun 1226 sawisé mréntah rolas taun. Saka layang-layangé Simon, Uskup Vladimir, marang Polycarp—uga sawijining biksu lan sakbanjuré dadi abbas ing Biara Gua Kiev—lan saka layangé Polycarp marang Akindin, arkeimandrit saka Gua, sing isiné sawatara cathetan babagan para pangripta mujijat ing Gua lan mujijat-mujijat sing kelakon ing biara kasebut nalika pambangunan gréja agungé, banjur disusun 'Paterikon Gua' sing misuwur.

[5512] Hryvnia iku koin kuna kanthi bobot tartamtu (72–96 zolotniks), asring wujude ingot emas utawa perak.

'Wah anakku! Aku kepengin maringi ganjaran marang kowe amarga kowe wis kerja keras; nanging yen kowe ora tobat, kowe bakal nandhang akèh cilaka.'

Nanging, Basil ora mandheg nggrundel, lan Gusti maringi cilaka gedhe marang dheweke amarga dosane: kabèh jarané mati, lan bandhane, kejaba harta karun sing wis dikirim, dicolong maling. Banjur Vasily njupuk sepertiga saka harta karun, kang dumadi saka emas lan perak, sing dikirim kanggo mbungkus relik suci sang wali; dhèwèké ngentèkaké kanggo panganan dhèwèké lan jarané, tanpa nyadari wektu kuwi paukuman sing wis tiba marang dhèwèké amarga caci maki. Nalika dhèwèké ana ing Chernihiv, dhèwèké tiba saka jarané lan tatu parah nganti ora bisa obahaké tangané. Wong-wong sing mèlu Basil nyelehaké dhèwèké ing kereta kuda lan nggawa dhèwèké menyang pinggiran kutha Kyiv ing wayah bengi kuwi. Lan ing bengi kuwi, Santo Theodosius muncul marang Basil, kandha:

'Vasilii! Apa kowe durung krungu pangandikane Gusti: *"Tata kanca-kanca kanggo awakmu nganggo bandha sing ora adil, supaya nalika bandha iku entek, kanca-kanca mau nampa kowe menyang panggonan langgeng"* (Lukas 16:9); lan: *"Sapa wae sing nampani wong sing bener amarga jenenge wong sing bener bakal nampa ganjaran wong sing bener"* (Matius 10:41). Putraku George wis ngrancang pakaryan becik; kowe uga kuduné diparingi mahkota bebarengan karo dhèwèké amarga gawéanmu, lan ora saben wong bakal nampa kamulyan kaya sing kuduné kowe tampa minangka kanca George. Saiki, kowe wis kelangan kabèh; nanging aja putus asa marang uripmu, sanajan kowe ora bisa mari kajaba kanthi tobat saka dosamu. Paringna dhawuh supaya kowe digawa menyang Biara Pechersk, menyang Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci, banjur padha lebokna kowe ing sangisore relikwiku, lan kowe bakal mari; bab emas lan pérak sing wis kowe borosake, kowe bakal nemokake isih utuh.

Iki sing diandharake dening Sang Mulya Theodosius marang Basil, muncul ing ngarepe kanthi pribadi, dudu ing ngimpi. Ing esuké, Pangeran George Vladimirovich teka marang Basil karo kabèh boyar; nalika weruh yèn kahanané lara abot, dhèwèké mundur kanthi sedhih. Nanging Basil, sawisé pracaya marang pangandikane sang wali, mréntah supaya dhèwèké digawa menyang Biara Pechersk. Nalika padha tekan pinggir, ana wong liya mlebu selé abas Gua lan kandha:

'Tumuju enggal menyang pinggir kali, jupuk Vasily lan baringna ing peti jenazah Sang Theodosius ingkang Kinurmatan; nalika dhèwèké maringi harta karun marang kowé, tuduhna ing ngarep kabèh wong yèn dhèwèké wis njupuk pérangan kalima; lan yèn dhèwèké tobat, apuraen.' Kanthi tembung kuwi, wong sing ngomong mau sirna. Abbot Timothy miwiti takon babagan wong sing teka marang dhèwèké; nanging ora ana sing weruh dhèwèké mlebu utawa metu. Abbot mau menyang Kali Dnieper, nggawa Basil lan nyelehaké ing ranjang jenazah Saint Theodosius; lan Basil tangi waras lan séhat. Dhèwèké banjur miwiti nyerahaké marang abbot harta karun sing wis dipercayakaké marang dhèwèké, kandha:

'Ing kene, kowe bakal nemokake patang atus hryvnia perak lan patang puluh hryvnia emas.'

Banjur abbot kandha marang dheweke:

'Anakku! Dadi, endi satus hryvnia perak lan sepuluh koin emas sing isih ana?'

Vasily banjur tobat lan ngakoni:

Aku njupuk lan mbuwang; sabar, Rama, lan aku bakal mbalekake kabeh; aku kira aku bisa ndhelikake iki saka Gusti sing Maha Wruh.'

Banjur padha ngucuraké emas lan pérak saka wadhah sing wis disegel; padha diétung ing ngarepé kabèh wong lan kabukti utuh – limang atus hryvnia pérak lan limang puluh emas; kabèh padha muji Gusti Allah lan Santo Teodosius. Banjur Basil miwiti nyritakaké kanthi tertib wahyu-wahyu santo marang dhèwèké lan pakaryan-pakaryan sing wis ditindakake santo kanggo dhèwèké. Esuk-esuk, sang pangeran, nggawa dhokter-dhokter, rawuh ing panggonan ing ngendi dhèwèké wis weruh Basil sing lara, kepéngin marasaké, nanging ora nemokaké dhèwèké ing kono. Sawisé krungu yèn Basil wis digawa menyang Biara Pechersk lan mikir yèn dhèwèké wis seda, sang pangeran buru-buru menyang biara lan ing kono nemokaké Basil – kaya-kaya dhèwèké ora tau lara. Nalika krungu saka dheweke babagan mujijat-mujijat sing nggumunake, pangeran kuwi gumun banget lan kebak kabungahan rohani; dheweke lunga kanggo ngurmati peti mayit mujijat saka bapa kita sing kinurmatan, Theodosius, banjur pamit. Krungu bab iki, George Simonovich, komandan sewu prajurit, saya kebak katresnan marang Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci lan marang Santo Theodosius; marang kurnia agengipun,

piyambakipun nambah malih siji hryvnia[5513] , ingkang piyambakipun sandhengi lan ingkang ngemot satus hryvnia emas; ing wekdal ingkang sami, piyambakipun nulis ing ngandhap punika:

Aku, George, putrané Simon, abdi Sang Ibu Allah sing Maha Suci lan Santo Theodosius, sing wis diberkahi déning tangané sing suci, tau nandhang lara mripat telung taun lan ora bisa ndeleng sinar srengéngé, nanging mari amarga sabda Sang Rama Mulya – amarga aku krungu saka lambéné: "Bukak mripatmu!" lan aku bisa ndeleng manèh. Mulane aku nulis surat iki marang bangsaku dhéwé, supaya ora ana sing misahake dhiri saka biara Sang Ibu Paling Suci, Ibune Gusti Allah, lan para Bapa Kinurmatan, Antonius lan Teodosios saka Gua; doa-doané nggawa syafaat malah nganti ing désa-désa sakupenge biara: nalika kita, bebarengan karo wong Polovtsian[5514] , nemoni Izyaslav Mstislavich, kita weruh saka adoh sawijining kutha kang dhuwur, lan langsung ngalihaké awak saka kana. Nanging ora ana siji waé sing ngerti kutha kaya apa kuwi; lan ing antarané wong Polovtsian sing ana cedhak kana, akèh sing tatu, lan kita mlayu saka kutha kuwi. Nanging sawisé kuwi kita ngerti yèn iku sawijining désa sing kagungané Biara Pechersk; ora tau ana kutha ing kana; malah wong-wong sing manggon ing désa kuwi ora ngerti apa sing wis kelakon; nalika padha metu esuk, padha weruh yèn ana getih sing mili lan padha gumun banget. Mula saka iku aku nulis marang kowe, kanggo ngandhani yèn kowe kabèh kalebu ing pandongaé Saint Theodosius: Dheweke janji marang bapakku Simon bakal ndedonga kanggo kita, kaya dheweke ndedonga kanggo para biksu dhewe; lan dheweke nulis sawijining pandonga sing diprentahake bapakku, nalika dheweke bakal diselehake ing peti mati, supaya dilebokake ing tangane, minangka pangarep-arep kasampurnaning janji iku, babagan iku, sawise katon marang salah siji bapa sing saleh, dheweke kandha kaya mangkene:

'Wenehana marang putraku George yèn aku wis nampa berkah lumantar pandonga sang wali – lan kowe, putraku, mèlu tapak-tapakku kanthi nglakoni kabecikan.'

'Sapa waé sing ora kepéngin berkah lan pandonga Sang Santo Theodosius lan mbalik saka panjenengané bakal remen marang kutukan – lan muga-muga kutukan kuwi tiba marang dhèwèké.'

Mangkono pungkasaning surat saka George sing kasebut mau, sing tresna marang Kristus; lan kita, sing ngrampungake cathetan iki, kudu sinau saka dheweke—aja nganti kita adoh saka berkah lan pandonga sing paling mujarab saka bapa kita sing kinurmatan, Theodosius, nanging ayo padha nyedhaki dheweke lumantar pakaryan becik, lan dheweke bakal nyedhaki kita. Mangkono, tanpa wedi marang sumpah, kita bakal nampa berkah minangka ahli waris kraton sing wis disiyapake wiwit pambentukan donya dening Gusti kita Yesus Kristus, lumantar Panjenengané lan bebarengan karo Panjenengané, marang Rama, bebarengan karo Roh Suci, kagem kamulyan, kakuwatan, pakurmatan lan ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

Peringatan Nabi Suci Mikha.

Dipepering ing tanggal 14 Agustus

Santa Mikha, nabi pisanan sing jenenge kaya ngono, asalé saka suku Efraim lan putrané Imblai. Panjenengané urip ing jaman nabi suci Elia, nalika Ahab lan Yezebel mrentah bangsa Israel ing Samaria, lan Yehosafat mrentah bangsa Yahudi ing Yerusalem. Ing wektu kuwi, keturunan saka rolas putrané Yakub kapérang dadi loro karajan: siji dijenengi Karajan Yehuda – kang kalebu suku Yehuda lan Benyamin, kanthi Yerusalem dadi ibukutha; sijiné dijenengi Karajan Israel lan kalebu sepuluh suku Yahudi sing isih ana; kanthi Samaria minangka kutha krajané. Karajan Israel uga kalebu suku Efraim, sing dadi suku asalé nabi suci Mikha nalika lair. Dheweke kerep ngecam raja Israel Ahab amarga dosa sing padha kaya nabi suci Elia, yaiku murtad saka Gusti marang panyembahan berhala, utawa amarga kezaliman sing ditindakake. Raja sengit marang nabi sing nyalahké dhèwèké, nanging ora wani matèni: dhèwèké diendhani déning wedi paukumané Gusti Allah, isin marang kasuciané wong sing bener, lan wedi ramalané nabi kuwi bakal kelakon. Nanging nabi mau, amarga manut marang nesu sing ora adil saka raja, mundur saka kutha krajan lan asring manggon ing pagunungan: dhèwèké wedi, kaya-

[5513] Yaiku, ranté sing dienggo ngubengi gulu minangka perhiasan.

[5514] Polovtsian utawa Kuman iku sawijining suku nomadik Turki sing manggon ing abad kaping 10 nganti 13 ing Rusia kidul lan saka kono nyerang kutha tapel wates lan desa-desa ing tanah Rus'.

kaya, yèn kaping pirang-pirang rawuh ing ngarepé raja kanggo nyalahké dhèwèké, bisa nyurung raja mau marang nesu sing ora bakal mandheg.

Ing jaman kuwi, ana pakumpulan kulawarga antarané omahé Ahab, Raja Israèl, lan omahé Yehosafat, Raja Yuda: Yehosafat njupuk putriné Ahab, Atalya, dadi garwané anaké sing paling tuwa, Yoram. Amarga katresnan kulawarga, Yehosafat lelungan saka Yerusalem menyang Samaria kanggo ketemu Ahab. Sajrone pesta kanggo ngajeni tamune, Ahab njaluk tulung marang Yehosafat supaya mèlu perang nglawan raja Asyur, supaya bisa njupuk maneh Ramot-Gilead saka raja Asyur; kutha iki wis suwe dadi kagungan Israel, nanging raja Asyur njupuk kanthi paksa. Yehosafat, sing janji bakal mèlu perang bebarengan karo Ahab, kandha:

'Kaya kowe, mangkono aku; kaya umatmu, mangkono umatku: aku bakal perang bareng kowe. Nanging sepisanan ayo padha takon marang Gusti Allah: apa perang iki bakal kasil kanggo kita?'

Lan langsung Ahab nglumpukaké nabi-nabi palsu lan ala sing cacahé 400; pimpinan nabi palsu mau yaiku Zedekiah, putrané Kanaan. Kabèh padha nyemangati Ahab kanthi pangarep-arep kasil, kandha:

'Maju,' ujare, 'Gusti Allah bakal nyerahake ora mung kutha Ramot, nanging uga raja Asyur dhéwé.'

Nanging Yehosafat, Raja Yehuda, sing wong sing taat lan setya marang Gusti, nyadari manawa ora ana siji wae nabi mau sing sejati, nanging kabèh mau mung tukang muji-muji lan tukang nglipur; mula Yehosafat kandha marang Ahab:

'Apa ing kene ora ana siji wae nabi sejati saka Gusti kang bisa kita takon lan maringi kabeneran?'

Ahab mangsuli:

Ana siji wong sing bisa konsultasi karo Gusti Allah lan mbukak bebener marang kita—Mikaia, putrané Imla; nanging aku sengit marang dhèwèké, amarga dhèwèké tansah ngandhani ramalan ala marang aku.'

"Aja ngomong kaya ngono," sanggah Yehosafat marang Ahab, "nanging timbali dhèwèké, rungokna omongané, lan aja nesu yèn dhèwèké mènèhi celaan."

Lan langsung Ahab ngutus kanggo nabi Micaiah, sing wektu kuwi wis teka saka pagunungan ara-ara ing Israel. Loro raja padha lungguh kanthi kabèh kamulyané ing tahta ing gapura Samaria, déné nabi palsu padha ngandharake ramalan ing ngarepé. Saliyane, pimpinané, Zedekiah, wis nggawe tanduk wesi lan, nalika ditiup, kandha marang Ahab:

'Mangkéné pangandikane Gusti: nganggo tandhuk iki kowé bakal ngremuk lan ngrusak Suriah.'

Kaya mangkono, para nabi palsu liyane padha kandha:

Munggaha menyang Ramot Gilead, lan kowe bakal ngalahake raja Asyur; Gusti Allah bakal nyerahake dheweke ing tanganmu.

Ing wektu sing padha, utusan sing dikirim marang nabi Mikahiah kandha marang dheweke:

Kabeh nabi padha prédhiksi kabecikan kanggo raja; aku nyuwun, kandhaa uga kaya sing padha kandha, supaya tembungmu ora bertentangan karo tembungé.

'Kaya uripé Gusti,' wangsul nabi Mikhaya, 'apa waé sing diandharaké Gusti Allah marang aku, kuwi persis sing bakal tak kandhakké marang sang raja.'

Lan mangkono, nalika dhèwèké teka, nabi Mikha sing suci ngadeg ing ngarepé Ahab, raja Israel, sing takon marang dhèwèké:

"Rungokna, Micaiah," pangandikane, "apa aku kudu lunga menyang Ramot-Gilead kanggo perang, utawa aku kudu nahan dhiri?"

Nabi kuwi, ora langsung mangsuli pitakonane raja lan kepengin ngajak dhèwèké mlebu ing pitakon sing luwih jero, kandha:

'Maju,' pangandikane, 'kowe bakal menang, lan wong-wong mau bakal kaparingake ing tanganmu.'

Ahab, weruh yèn nabi kuwi ora ngomong kanthi wani, banjur mbalèk marang dhèwèké lan kandha:

'Aku kanthi resmi ngutus kowe: kandhaa marang aku kabeneran kaya sing ana ing ngarsané Gusti.'

Banjur Mikaiah sing suci kandha kanthi wani:

Aku wis weruh kabèh putra-putra Israel sumebar ing pagunungan kaya wedhus tanpa panggembala.

Kanthi tembung-tembung kuwi, nabi mau ngandhani yèn tentara Israel bakal kelangan panggembalane—yaiku rajané—ing peperangan: dhèwèké bakal tiwas, lan kabèh wong, kaya wedhus ing ngarepé srigala, bakal sumebar déning pasukan Asyur ing pagunungan lan ara-ara gersang. Lan Ahab kandha marang Raja Yehosafat:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe manawa dheweke ora tau ngandhani ramalan apa wae sing apik babagan aku, nanging mung sing ala?'

Micah sing suci nerusake:

'Rungokna, mula, sabda Gusti: Aku weruh Gusti lenggah ing pangastané, lan kabèh tentara swarga ngadeg ing tengen lan kiwa Panjenengané.' Lan Gusti ngendika, 'Sapa sing bakal nggodha Ahab, raja Israel, supaya dheweke lunga lan tiba ing Ramot-Gilead?' Lan ana siji (saka wong-wong sing ana ing kono) ngomong siji cara, liyane ngomong cara liya. Banjur ana roh tartamtu maju lan ngadeg ing ngarepé Gusti, lan kandha, 'Aku bakal nggodha dheweke.' Lan Gusti ngandika marang dheweke, 'Kepiye carane?' Dheweke mangsuli, 'Aku bakal metu lan dadi roh kabohongan ing cangkemé kabèh nabiné.' Lan Gusti ngandika, 'Kowe bakal nggodha dheweke lan kasil; tindakna lan lakoni kuwi.' 'Sumangga padha mangertèni, dhuh sang prabu,' pangandikane nabi, 'menawa ana roh kabohongan ing cangkemé para nabimu, lan Gusti wis ngandika sing ala marang kowe.'

Nalika nabi iku lagi ngucapaké tembung-tembung mau, nabi palsu Zedekia maju lan nyabet pipiné nabi Mikha sing suci, kandha:

'Kanthi Rohé Gusti ingkang pundi kowe ngucapaké kabèh iki?'

'Sampeyan bakal weruh dhéwé,' wangsulé Santo Mikha, 'ing dina nalika, amarga wedi marang wong Asyur, sampeyan bakal mlayu saka kamar siji menyang kamar liyané, nyoba ndhelik sanajan ing omahmu dhéwé.'

Amarga nesu, Ahab mrentahake supaya nabi Mikhaya digawa lan dipenjara, lan diparingi 'roti sedhih' lan ' banyu sedhih' ing kana—tegesé diparingi roti lan banyu ing jumlah sing sithik banget supaya nabi ora mati luwe lan ngelak, nanging tetep urip nganti raja bali, sing kepengin nyiksa dhèwèké. Raja kandha kaya mangkéné:

'Tahan dhèwèké ing kono nganti aku bali kanthi tentrem.'

Kang Maha Suci Mikael mangsuli marang raja:

'Yen kowe bali kanthi tentrem, mula dudu Gusti kang ngandika lumantar aku.'

Banjur Santo Mika mbalèk marang wong-wong lan kandha banter:

'Rungokna iki, kowe kabeh wong!'

Nabi suci iku dipenjara ing penjara ing Samaria, ibukota Karajan Israel. Nanging Raja Ahab banjur perang, ing ngendi dhèwèké mati miturut ramalané Santo Mikaia; iki dicritakaké kanthi rinci ing bab 22 Kitab Raja-raja Katelu lan ing bab 18 Kitab Tawarikh Kapindho. Sawisé Ahab seda, putrané Ahazia munggah dadi raja.

Kitab Suci ora nyebut apa-apa bab pati nabi suci Mikha; mung ing prolog kasebut yèn dhèwèké konon dipatèni déning Yehoraam, putrané Ahab; nanging wis dicathet yèn Yehoraam iku menantu Ahab, dudu putrané. Nanging, kamungkinan gedhé nabi suci Mikah séda minangka martir ing tangan salah siji sing nganiaya dhèwèké: amarga garwané Ahab, Yezebel, sing dadi janda sawisé bojone seda, lan anaké Ahaziah, sing nggantèkaké bapakné ing tahta, lan menantuné, Yoram, Raja Yerusalem – ora ana siji-sijia sing nduwé niyat apik marang wong sing wis prédhiksi ambruké Ahab. Peringatan nabi Mikha ing Menaion Agung lan ing kalender wulanan Kiev tiba ing dina kaping lima wulan Januari. Lan Menaion Agung nyatakake manawa, amarga ngecam kaluputan, dhèwèké dipatèni lan dibuwang menyang jurang: kanca-kancané Santo Mikha nylametaké awaké sing mulya saka jurang kuwi lan ngubur ing tanahé dhéwé, cedhak kuburané nabi pengembara. Watara 150 taun, utawa bisa uga luwih, sawisé nabi Micah sing kapisan, ana nabi suci liyane kanthi jeneng sing padha muncul (ing abad kaping 8 SM), sing pangeling-elingé saiki dirayakaké.

Dheweke saka suku Yehuda; panggonané ing désa Morasphite, cedhak kutha Eleutheropolis; saka kéné nabi suci mau njupuk julukan 'Morasphite'. Dheweke ngandharake ramalan ing Yerusalem nalika pamaréntahan raja-raja Yahudi Yotam, Ahas, lan Hizkia; nabi suci Yesaya uga urip ing jaman iki. Santo Mikha ngélarang bangsane amarga wis nyimpang menyang pemujaan berhala, lali marang Gusti Allah sing sejati, lan niru kabiasaan ala wong-wong pagan. Kanthi atiné remuk, nabi mau ngandika marang wong-wong mau, nyapa ing jenengé Gusti Allah:

'Bangsa-bangsa-Ku, apa sing wis tak lakoni marang kowe? Kepiye aku wis nindakake sing salah marang kowe? Kepiye aku wis marakake kowe sedhih? Wangsulana aku. Apa amarga aku wis ngluwari kowe saka tanah Mesir lan nylametake kowe saka perbudakan nganti kowe padha ninggalake Aku lan nyembah berhala-berhala kafir dadi dewa-dewa kowe?'

Nyangkal uga panganiayaan, ketidakadilan, panyerobotan lan kaluputan sing ditindakake para pangeran, hakim lan para sepuh marang wong mlarat lan wong sing butuh pitulungan, nabi Mikha sing suci ngendika:

'Rungokna, kowe para pamimpin omahé Yakub, sing sengit marang kabecikan lan ngupaya kaburukan: apa kowe ora kuduné nindakake sakabehe upaya kanggo nglakoni paugeran sing adil? Nanging kowe nindhes wong mlarat lan papa sing pancen ora salah kanthi banget ora adil, nganti kowe nyabuti kulité, ngremuk balungé lan mecah awaké – kaya arep mbuwang menyang kuali kanggo masak panganan. Rungokna iki, kowe para kepala omahé Yakub, sing ngremehake kaadilan lan mbengkokake kabèh sing bener, sing mbangun Sion nganggo getih lan Yerusalem nganggo kaluputan!

Mangkono nabi ngecam para wong dosa lan, nalika weruh ora tobat, ngeluh nasibe kanthi raos sedhih, nganti nglèngèk-nglèngèk:

"Aduh, cilaka aku! Amarga kahananku saiki kaya panèn mangsa panas, kaya panèn anggur: ora ana siji anggur kanggo dipangan (mula ora ana sing nyenengake Gusti!). Aduh, nyawaku! Ora ana maneh wong sing welas asih ing bumi, ora ana sing bener ing antarané manungsa; kabèh padha nyusun rencana kanggo ngucuraké getih; saben wong nyetel jebakan kanggo seduluré. Tangané padha nyawiji nindakake sing ala; panguwasa nuntut sogokan, lan hakim maringi paukuman amarga sogokan.

Nalika ngeluh amarga wong-wong jahat ora tobat nalika panjenengané ngécé wong-wong mau, nabi mau prédhiksi murkané Gusti Allah sing bakal teka marang wong-wong mau: sepisanan bakal tumeka ing Samaria, kutha krajan Karajan Israèl, amarga ing kono wiwitané ana panyembahan berhala, pelanggaran paugerané Gusti Allah, lan kabèh kabecikané wong kafir; banjur Yerusalem bakal nampa paukuman sing padha – kaadilan Gusti Allah mratélakaké yèn Samaria bakal dirusak déning bangsa Asyur, lan Yerusalem déning bangsa Kaldea. Lan manèh nabi kuwi nangis, kandha:

"Aduh, aduh aku! Dinaé Gusti wis cedhak!"

Nanging ing tengahing ramalan sing nglarani ati kaya ngono, nabi Gusti uga ngumumaké kabar kabungahan yèn Gembala lan Juruwilujeng jiwané kita, Gusti Yesus Kristus, bakal lair ing Betlehem: 'Lan kowe, Betlehem Ephratah, apa kowe cilik banget ing antarané klané Yehuda? Saka kowe bakal metu marang Aku Sang sing bakal mimpin ing Israel.' (bab 5, ayat 2).

Ramalan-ramalan liyane saka nabi suci iki kacathet ing kitab nubuat sing nganggo jenenge.

Kita ora duwe informasi sing cetha babagan kepiye Santo Mikha mungkasi uripe sawisé ngrampungake tugas kenabiané, nanging kamungkinan dhèwèké ora mati minangka martir. Ing buku nabi suci Yeremia, kacathet nalika para imam, bebarengan karo nabi palsu lan akèh wong, nyoba matèni nabi suci Yeremia, sawatara para tuwa mbela dhèwèké, kandha marang pasamuwan:

Mikaiah saka Moreset ngandhani ramalan ing jaman Hizkia, Raja Yehuda, lan kandha marang kabèh wong Yehuda: "Mangkéné pangandikane Gusti Tentara: Sion bakal diolah kaya lahan, lan Yerusalem bakal dadi tumpukan reruntuhan, lan gunungé omah iki bakal dadi bukit kang kebak wit-witan." Apa Hizkia, Raja Yehuda, lan kabèh Yehuda mateni dhèwèké amarga iki? Apa dhèwèké ora wedi marang Gusti lan ora nyuwun marang Gusti? Lan Gusti mbalèkaké bala sing wis dipratélakaké marang wong-wong mau, nanging kita malah arep nggawa cilaka gedhé marang nyawa kita dhéwé.

Saka tembung-tembung iki kita bisa weruh yèn nabi suci Mikha ora dipatèni, nanging sawisé ngrampungaké uripé sing takwa, piyambakipun séda kanthi tentrem. Piyambakipun séda lan dikubur ing tanah kelairané, Morasheth. Pirang-pirang taun sawisé, relik suci panjenengané, bebarengan karo relik nabi Habakuk, ditemokaké nalika jaman pamaréntahan Theodosius Agung, sawisé ana wahyu saka Gusti marang Zebinus, Uskup Eleutheropolis. Mula saka kabèh iki, mugi kamulyan tansah dumunung marang Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase, nganti lumantar jaman. Amén.

28 Agustus

15 Agustus (Gaya Lawas)

Pangantening Sang Putri Kita Sing Paling Suci, Ibune Gusti Allah lan Perawan Langgeng Maria

Dipepering ing tanggal 15 Agustus

Sawisé Gusti nyelametake umat manungsa lan munggah menyang swarga, Sang Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Kabegjan, Ibune Gusti lan Pengantara kanggo kaselamatan kita, urip ing antarané umat Kristen wiwitan suwéné wektu sing cukup dawa; Panjenengané kapenuhan kabungahan rohani sing ageng nalika nyumurupi ngrembakaé Gréja Kristus ing saindenging jagad lan sumebaré kamulyané Putrané lan Gustiné nganti pucuking bumi; Ing jaman wiwitan Gréja Kristen kuwi, Indungé Gusti Allah sing Maha Suci nyekseni kanthi mripaté dhéwé kasatujuaning pangandikane sing kandha, 'kabèh generasi bakal nyebut aku begja' (Lukas 1:48) – amarga para wong Kristen, sing ing endi-endi memuji Kristus Allah, uga memuji Indungé sing Maha Suci, sing wektu kuwi isih manggon ing bumi.

Ibu Allah sing Paling Suci wis nyedhaki pangasoanipun sing paling kinurmatan lan kamulyan, sawise nglampahi dina-dinane[5515] ; Panjenenganipun piyambak kepengin ninggalake badan lan mlebu ing ngarsane Allah. Nyawane tansah kebak kepinginan siji sing ora kendhat kanggo nyawang pasuryan manis Putranipun, sing lungguh ing tengen Bapa ing swarga (Ibr. 1:3); kanthi katresnan kang ora ana tandhingané tinimbang para Serafim[5516] . Ibuné Gusti Allah, ngucuraké aliran luh saka mripaté sing suci, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya nggawa Panjenengané saka lembah luh iki menyang panggonan kang berkah ing swarga[5517] . Dumunung ing omahé St. Yohanes Teologian ing Gunung Sion[5518] , Panjenengané asring mundur saka kono menyang Gunung Zaitun[5519] – panggonan munggahé Putrané lan Gusti menyang swarga; ing kéné, kanthi sepi, Panjenengané nyembahaké pandonga kang murub marang Panjenengané. Lan mangkono, sawijining dina nalika ibunda Allah ndedonga piyambakan ing Gunung Zaitun, ing ngendi Panjenengané nyuwun marang Gusti supaya nyepetake pangliyané lan nggawa Panjenengané menyang swarga, Malaikat Agung Gabriel[5520] muncul ing ngarepé; dhèwèké wis ngawula marang Ibunda Allah sing Maha Suci wiwit isih cilik: dhèwèké wis ngopeni Panjenengané ing Panggonan Suci Paling Luhur, nggawa kabar kabungahan babagan lairé Putrané Gusti saka Panjenengané (Lukas 1:27–38), lan wis ngreksa Panjenengané tanpa kendhat sajroning gesangé ing donya. Kanthi pasuryan sumunar, utusan swarga nyampekake marang Indungé Gusti Allah sing Paling Suci tembung kabungahan saka Gusti, yèn ora suwé – sawisé telung dina – Panjenengané bakal mangkat kanggo kumpul karo Kristus Allah. Ngandhani wektu seda Dheweke marang Perawan Paling Suci, Malaikat Agung kandha supaya Dheweke aja keganggu , nanging supaya nampa tembung-tembungé kanthi kabungahan, amarga iku ngundang Dheweke menyang gesang langgeng karo Sang Raja Kamulyan kang langgeng:

[5515] Apologis abad kaping 2, Meliton, Uskup Sardis, nyatakake yèn Pangantening Ibu Sang Maha Suci dumadi ing taun kaping 69 saka umuré, taun kaping 55 sawisé Kelahirané Kristus lan taun kaping 22 sawisé Pangunggahané Gusti; Hippolytus, Uskup Roma (abad kaping 3), nyebutake taun Pangantuké Indhunging Gusti Allah minangka taun kaping 43 sawisé Kelahirané Kristus lan taun kaping 57 sawisé Panjenengané lair; Eusebius Pamphilus, Uskup Kaisarea ing Palestina (w. 340), sing dikenal minangka 'Bapa Sajarah Gereja', nulis manawa taun Pangantuké Sang Perawan Langgeng iku taun kaping 63 ing uripé, taun kaping 48 sawisé Lairé Kristus lan taun kaping 15 sawisé Munggahé Sang Juruwilujeng; Epiphanius saka Siprus (w. 403) ngetung total taun uripé Sang Ibuné Gusti Allah suwéné 72 taun, lan miturut panemuné, taun iku yaiku taun kaping 57 sawisé Kelahirané Kristus. Kajaba iku uga kasebut déning George Kedrin, sawijining panulis Bizantium ing pungkasan abad kaping 11 utawa wiwitan abad kaping 12. Sejarawan gerejawi (abad kaping 14) Nikephoros Kallistos nyitir tembungé Santo Evod, salah siji saka Pitulasé Rasul, sing nganggep taun Pangliliré Indhungé Gusti Allah minangka taun kaping 59 ing uripé lan taun kaping 44 sawisé Lairé Kristus. St. Andreas saka Kreta (w. 712) lan St. Simeon Metaphrastes (abad kaping 10) ora nemtokake jumlah taun uripé Sang Ibu Gusti kanthi tepat lan mung nyatakake yèn dhèwèké séda 'nalika wis tuwa'.

[5516] Seraphim – saka basa Ibrani, tegesé makhluk 'kebak geni' utawa 'kaya kobongan'. Kangjeng Nabi Yesaya nerangake babagan mau ing Yesaya 6:1–3. Wangsit nabi iki nuduhake manawa Serafim iku makhluk rohani paling dhuwur, paling cedhak karo Gusti Allah. Ing *Hierarki Surgawi* karya Kangjeng Dionysius Areopagita, padha njupuk panggonan kapisan ing antarane tatanan malaikat.

[5517] 'Gornij' tegesé 'sing paling dhuwur', 'saka swarga' (Ezekiel 41:7; Kolose 3:3).

[5518] Zion, nalika diterjemahake saka basa Ibrani, miturut sawetara tegesé panggonan mbukak sing kena srengéngé, lan miturut liyané panggonan dhuwur, misuwur utawa benteng. Zion iku gunung ing sisih kidul-kulon Yerusalem, ing ngendi benteng Yerusalem dumunung.

[5519] Gunung Zaitun njupuk jenengé saka akèh wit zaitun sing tuwuh ing kana; dumunung ing wétan Yerusalem lan asring kasebut ing Kitab Suci, utamané ing Prajanjian Anyar.

[5520] Malaikat agung iku pimpinan para malaikat (1 Tes. 4:16; Yudas 1:9).

"Putramu lan Gusti kita," pangandikane Jibril, "kanggo bebarengan karo para Malaikat Agung lan Malaikat, para Kerub lan Serafim, sarta kabèh roh swarga lan jiwa para wong sing bener, bakal nampani Kowe, Ibuné, mlebu ing Karajan Swarga, supaya Kowe bisa urip lan mrentah bebarengan karo Panjenengané salawas-lawase."

Minangka pratandha kamenangan Ibuné Gusti marang pati—tegesé pati badan ora bakal nduwé kuwasa marang Panjenengané, kaya pati rohani ora tau nyekel Panjenengané—lan Panjenengané, sawisé turu sakedhap kaya turu jero, bakal enggal tangi manèh lan, sawisé ngusir pati saka awaké kaya ngusir ngantuk saka mripat, panjenenganipun badhé nyumurupi, ing padhanging pasuryanipun Gusti, kamulyan lan gesang langgeng, ing pundi panjenenganipun badhé anglampahi ing antaraning sorak-sorai kabungahan lan raos suka rohani—minangka pratandha saking kabèh punika, Malaikat Agung maringi Sang Perawan Suci sangkèhing swarga: punika sangkèhing wit kurma, sumunar ing padhanging sih rahmating swarga; sing, miturut pangandikane Malaikat Agung, bakal digawa ing ngarepé usungan Ibu Allah nalika badané sing paling kinurmatan lan paling suci digawa kanggo dikubur. Ibu Allah sing Paling Kabegjan kebak kabungahan sing ora bisa diucapake lan kasenengan rohani, amarga apa sing luwih nyenengake lan nyenengake kanggo Panjenengané kajaba manggon ing swarga karo Putrané lan Gusti Allah, lan kabungahan ndelok pasuryané sing manis? Panjenengané sujud ing dhengkul, banjur miwiti matur nuwun kanthi khusyuk marang Pangripta Panjenengané:

"Aku ora pantes," ndedonga Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, "nyambut Panjenengan, dhuh Pangeran, ing kandhungan kula, menawa Panjenengan piyambak boten paring welas asih dhumateng kula, abdi Panjenengan; Aku wis ngreksa harta karun sing dipasrahaké marang aku, lan mulané aku wani nyuwun marang Panjenengan, ya Sang Raja kamulyan, supaya nglindhungi aku saka alam Gehenna[5521] : yèn malah swarga lan para malaikat padha gemeter ing ngarsané Panjenengan, luwih-luwih manungsa sing kawangun saka bledug, sing ora nduwé pantesané dhéwé kajaba sing diparingaké déning kabecikan Panjenengan; Panjenengan, Gusti lan Allah, pinaringan berkah langgeng.

Dewi sing Paling Suci, nalika piyambakipun ninggal donya, kepéngin ndeleng Para Rasul suci, sing wis sumebar ing saindenging jagad kanggo nginjili Injil; Dheweke uga ndedonga marang Gusti supaya nalika wayahe seda, dheweke ora ndeleng pangeran pepeteng lan para abdi sing medeni, nanging Putrané lan Gustiné, nepati janji, rawuh lan nampa nyawane ing tangané sing suci. Nalika Gusti Putri, sujud ing Gunung Zaitun, ngaturaken pandonga lan panuwun dhumateng Sang Panyipta, pandonganipun kanceni dening pangalembana ingkang nggumunaken: wit zaitun sing ana ing Gunung Zaitun, kaya urip, padha nundhuk bebarengan karo Ibune Gusti Allah: nalika Ibune Gusti Allah sujud, wit-wit mau uga nundhuk; nalika Panjenenganipun tangi, wit-wit mau mbalek lurus maneh; wit-wit mau, kaya abdi, ngladeni Ibune Gusti Allah, ngajeni Panjenenganipun.

Sawisé pandonga rampung, Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci mulih, lan sakwisé kuwi kabèh kageger déning rawuhé kuwasa Gusti Allah sing ora katon, sing ngubengi Sang Ibuné Gusti Allah, lan déning kamulyané Gusti, sing maringi padhang marang Panjenengané. Wajangé, sing tansah sumunar kanthi sih rahmaté Gusti luwih saka Musa, sing tau rembugan karo Gusti ing Gunung Sinai (Kaluwihan 34:30), dadi luwih padhang manèh déning kamulyan sing ora bisa diandharake. – Sang Putri Paling Kabegjan wiwit nyiapaké panganténipun. Kaping pisan, Panjenenganipun ngandhani murid ingkang dipun tresnani, Yohanes, ingkang dipun anggep putraning Kristus, bab punika, sarta paring dahan ingkang sumunar saking Paradiso, ngersakaké dhumateng piyambakipun supados nggawa ing ngajeng panggenan jenazahipun; salajengipun Sang Putri Suci ngandhani anggota griya sanès ingkang sami ngladosi dhumateng Panjenenganipun bab punika. Banjur Panjenengané maréntah supaya kamar ndhuwuré diisi kemenyan kang wangi, supaya akèh lentéra sing bisa disiapaké lan dinyalakaké ing kono, lan supaya kamar mau lan ranjang jenazah sing ana ing njero diparingi hiasan – cekaké, kabèh pangaturan sing perlu kanggo panguburan wis rampung. Saint Yohanes Teologian langsung ngirim kabar marang Saint Yakobus, seduluré Gusti lan Uskup pisanan ing Yerusalem, uga marang kabèh sedulur lan tangga teparo, ngandhani yèn Ibuné Gusti bakal seda ing wektu sing cedhak—lan nerangaké dina sing pas. Santo

[5521] Gehenna iku terjemahan tembung Ibrani sing artiné Lembah Hinnom utawa 'putra-putra Hinnom'; lembah iki nuduhaké jurang jero lan sempit ing ngendi wong Yahudi biyèn, nalika jaman para raja, nyembelih anak-anake marang Moloch (2 Raja 23:10; Yer. 7:31). Ing jaman sabanjure, lembah iki dadi panggonan mbuwang kabèh jinis rereged, lan geni tansah kobong ing kono kanggo ngubati rereged mau; mula Lembah Hinnom dadi pratandha panggonan sangsara langgeng. Tepat ing pangertèn iki—minangka neraka—tembung 'Gehenna' digunakaké ing Prajanjian Anyar (Mat. 5:29–30, 10:28, 18:9, 23:15; Mrk. 9:43, 45; Luk. 12:5; Yak. 3:6).

Yakobus ora mbuang wektu kanggo ngandhani kabèh wong Kristen sing manggon ora mung ing Yerusalem nanging uga ing kutha-kutha lan désa-désa sakupenge, supaya bebarengan karo Uskup Yerusalem, kabèh seduluré lan akèh wong pracaya saka loro-lorone jinis padha nglumpuk ing ngarepé Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Gusti Putri sing Paling Suci ngumumaké marang wong-wong sing padha kumpul tembung-tembung sing diucapaké marang Panjenengané déning Malaikat Agung ngenani p , lan panék Panjenengané menyang swarga, lan minangka pratandha Panjenengané nampilaké ranting swarga sing ditampa saka utusané, sing kaya sinar srengéngé sumunar kanthi padhang kamulyan swarga. Krungu saka lambe Sang Ibu Gusti dhéwé kabar yèn Panjenengané bakal enggal pindhah, para wong pracaya sing ngubengi Panjenengané ora bisa nahan tangisé: kabèh omah kebak tangis lan ratapan; kabèh nyuwun marang Sang Putri welas asih, minangka Ibu kabèh, supaya ora ninggalaké wong-wong mau dadi yatim piatu. Nanging Ibuné Gusti nyuwun supaya padha aja nangis, nanging padha bungah nalika Panjenengané séda, awit, sawisé nyedhak marang pangastané Gusti, nyawang Sang Putrané lan Gusti langsung pasuryan karo pasuryan lan rembugan karo Panjenengané tutuk karo tutuk, Panjenengané, sawisé seda, bakal bisa nyuwun marang Panjenengané kanthi luwih wani kanggo pangapuran lan kabecikan; Ing wektu sing padha, Indhungé Gusti sing Paling Kabegjan janji ora bakal ninggalaké wong-wong mau dadi yatim sawisé Panjenengané lunga, malah ora mung wong-wong mau, nanging donya kabèh: Panjenengané bakal ngunjungi donya kabèh, ngurusi kabutuhané lan nulungi sing lagi kasangsaran. Tembung panglipur Indhungé Gusti ngusap luhé wong-wong sing nangis lan ngendhokaké sedhihé. Banjur Sang Putri Paling Suci ngatur wasiat babagan loro busana-busana Panjenengané, supaya diparingaké marang loro janda mlarat sing, sawisé nampa panguripan saka Panjenengané, wis ngladèni Panjenengané kanthi setya. Babagan badanipun ingkang paling suci, Ibunipun Gusti Allah ngwasiat supados dikubur ing Taman GGethsemane[5522] , ingkang dumunung sacedhaké Gunung Zaitun, ora adoh saking Yerusalem, ing pundi makamipun para wali ingkang sholeh, Yokhanan lan Anna, sarta tunanganipun, Santo Yusuf, dumunung; Kuburan-kuburan iki nyambung karo Lembah Yosafat, sing mbentang ing antarane Yerusalem lan Gunung Zaitun lan dadi kuburan umum kanggo wong mlarat ing Yerusalem.

Nalika Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lagi ngurusi pangaturan pungkasan iki, ana swara dadakan krungu kaya guntur nggelegar, lan méga ngubengi omahé Santo Yohanes Sang Teolog – amarga miturut dhawuh Gusti Allah, Para Malaikat wis nggawa para Rasul—sing wis lunga nyebarake Injil nganti pucuking jagad raya—lan nggawa wong-wong mau ing mega menyang Yerusalem, diturunake ing Gunung Sion ing ngarep lawang omahé Induning Gusti. Para Rasul Suci, nalika padha ketemu siji lan sijiné, padha bungah lan ing wektu sing padha gumun, kandha:

'Kanggo alesan apa Gusti Allah nglumpukake kita?'

Sang Yohanes Teologian metu nyambut rawuh lan kanthi luh kabungahan nyapa para rasul, nalika ngumumaké yèn Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci bakal seda ing wektu sing cedhak. Banjur Para Rasul Suci nyadari yèn Gusti wis nglumpukaké wong-wong mau saka pojok-pojok jagad raya kanggo rawuh ing wektu pungkasané Ibuné Gusti sing paling suci, supaya bisa ngubur badané sing paling suci kanthi pakurmatan. Kabar babagan pungkasané Ibuné Gusti sing bakal teka iku ngisi atiné Para Rasul Suci kanthi sedhih sing jero. Sawisé mlebu omah, padha weruh Indhungé Gusti Allah lungguh ing ambené kanthi pasuryan kang sumringah; para Rasul Suci padha nyapa Panjenengané nganggo tembung:

'Kowe pinaringan berkah dening Gusti, kang nyipta swarga lan bumi!'

'Rentengna tentrem kowe, sedulur, sing dipilih déning Gusti piyambak!' mangsuli Sang Putri Sing Paling Suci.

Lan banjur piyambakipun pitakon:

'Kowe teka kéné kepiyé?'

Para Rasul Suci nerangake marang Panjenenganipun bilih saben-saben saking piyambakipun sampun kabekup déning kakuwatan Rohing Gusti saking panggonan ing ngendi piyambakipun sami mèncarake warta

---

[5522] Getsemane, saka basa Ibrani sing artiné 'pepet oliv' – sawijining panggonan ing kaki Gunung Oliv, misuwur minangka papan perjuangan Sang Juruwilujeng sing nglarani lan ing ngendi Panjenengané ngaturaké pandonga imam agungé (Markus 14:26, 32; Lukas 22:39; Yohanes 18:1); miturut tradhisi wiwit abad kaping 4, Gethsemane dumunung 50 fathom ing wétan saka jembatan ing dhuwur Kali Kidron.

kabungahan lan digawa dhateng Sion numpak méga. Ibu Gusti muji Gusti, ingkang sampun mireng pandonga Panjenenganipun lan nyukupi pangajeng-ajeng ing manah – karsa ndeleng Para Rasul Suci ing wekdal Panjenenganipun badhe pindhah.

'Gusti,' pangandikane marang para Rasul, 'Panjenengané wis nggawa kowe kabèh menyang kéné kanggo nglipur atiku, sing miturut kodrat manungsa bakal pisah saka badan: wektu sing wis ditemtokake Kang Maha Nggawé kanggo aku saiki wis cedhak.'

Minangka wangsulan, para Rasul padha ngendika marang Panjenengané kanthi sedhih:

'Nalika Panjenengan wonten ing donya, yaiku Gusti, kita nemu panglipur amarga saged nyawang Panjenengan minangka Gusti lan Guru kita piyambak; nanging saiki, amarga kapisah saking rawuh Panjenengan, kados pundi kita badhe ngendhaleni sedhih abot ingkang nyerang atiku?' Nanging Panjenengan badhé angkat dhateng panggenan ing swarga miturut karsa Kristus Gusti, ingkang Panjenengan lairaké, lan kita namung saged remen ing dhawuh Gusti bab Panjenengan, sanadyan ing wekdal ingkang sami kita boten saged boten sedhih amargi kita sampun dados yatim, awit kita boten badhé malih ndeleng Panjenengan, Ibu lan Panglipur kita.

Nalika krungu tembung-tembung mau, para Rasul suci kebanjiran luh.

"Aja nangis," panglipur Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci marang para murid, "lan aja nggelapake kabungahaning Ibu amarga sedhihmu, kanca-kanca lan murid-murid Kristus; nanging padha bungah bareng karo Ibu, awit Ibu arep lunga menyang Putraning Ibu lan Gusti Allah." 'Awakku, sing wis tak siapake kanggo dikubur, kuburana ing Gethsemane; banjur muliha maneh lan nginjili Injil sing wis dipasrahaké marang kowe; dene Aku, yèn Gusti kersa, kowe bakal ndeleng Aku maneh sawisé Aku lunga.'

Nalika Indhunging Gusti Allah lagi ngandika karo para rasul suci, prau sing kapilih déning Gusti Allah teka—rasul suci Paulus: dhèwèké nyuwun ing sikilé Indhunging Gusti Allah sing paling suci, mbukak cangkemé, muji lan ngluhuraké Panjenengané:

"Kanggo kowe, Ibuing Urip lan panginjilanku, kabungahan; sanadyan aku ora bisa nikmati ndeleng Panjenengané ing donya iki sadurungé munggahé Gusti Yesus Kristus, saiki, nalika aku ndeleng Panjenengan, aku krasa kaya ndeleng Panjenengané."

Sing ngancani Rasul Paulus yaiku murid-murid cendhaké Dionysius Areopagita[5523] , Hierotheus[5524] , lan Timotius[5525] ; Para rasul liyane saka pitung puluh uga padha rawuh – kabèh wis dikumpulaké déning Roh Suci kanggo nampa berkah saka Perawan Maria sing Paling Suci lan, kanthi rawuhe, kanggo nambah kasucian lan keagungan panguburané. Gusti Putri Agung sing Maha Suci nelpon saben rasul suci kanthi jenengé, muji iman lan pakaryané ing ngumumaké Kristus Yesus; marang saben wong Panjenengané ngaturaké kabungahan langgeng lan ndedonga supaya tentrem ing saindenging donya.

Dina kaping limolas wulan Agustus teka, lan wayahe sing pinaringan berkah sing dinanti kabeh saya cedhak – iku jam katelu ing dina – pangliwatané Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Akeh lentera dinyalakake ing kamar ndhuwur; para Rasul suci padha muji Gusti Allah; nalika Perawan Maria Immaculata ngendhok ing usungan sing dihias, nyiapake pangliyané sing berkah lan ngenteni rawuhe Putrané lan Gustiné sing dipun tresnani. Tiba-tiba, cahya kamulyan ilahi kang ora bisa diungkapake sumunar ing kamar, nutupi lampu-lampu. Wong-wong sing nyekseni wahyu iku kebak rasa ngeri. Padha weruh yèn atap kamar iku kabuka lan kamulyané Gusti mudhun saka swarga, – Kristus piyambak, Raja Kamulyan, kanthi kawanan Malaikat lan Jibril, kanthi kabèh kuwasa swarga, kanthi para leluhur suci lan nabi-nabi sing biyèn wis maringi pratandha rawuhe Sang

---

[5523] St Dionysius Areopagita, sawijining anggota Areopagus ing Athena, miturut Kitab Para Rasul (Kisah Para Rasul 17:34), diowahi iman déning St Paulus Rasul. Miturut sejarawan gereja Eusebius, dhèwèké dadi Uskup Athèn sing kapisan lan, kaya sing kacathet ing Apology of Aristides, ngrampungaké pelayanané kanthi pati martir ing jaman Domitian taun 96.

[5524] St. Hierotheus uga dadi anggota Areopagus Athena lan uga diowahi dadi Kristen dening St. Paulus Rasul; yaiku St. Paulus sing ngangkat dhèwèké dadi Uskup Athena; St. Hierotheus seda ing abad kapisan.

[5525] St. Timotius, wong asli Asia Cilik, saka Derbe utawa Lystra (Kisah Para Rasul 16:1, 20:4; 2 Tim. 3:4); dhèwèké nampa iman marang Kristus amarga panginjilané St. Paulus Rasul, sing mulané nyebut dhèwèké putrané (1 Kor. 4:17; 1 Tim. 1:2); dhèwèké dadi kanca ajegé Santo Paulus Rasul ing lelampahané kanggo mratelakaké Injil (Rom. 16:21; 1 Kor. 16:10; 1 Tes. 3:2). Mengko diangkat, miturut tradhisi déning Rasulé dhéwé, dadi uskup Gréja Éfésus, Timotius ngrampungaké pelayanan uskupé suwéné 15 taun kanthi pati martir; sawatara sumber nyebut yèn iki kelakon nalika pamaréntahan Domitian (81–96 M), déné liyané nalika pamaréntahan Nerva (96–98 M): St. Timotius dipaék watu nganti mati nalika pesta pagan déning wong-wong pagan sing nesu amarga khotbahé sing ngecam.

Perawan Paling Suci, lan kanthi kabèh jiwa wong sing bener, padha nyedhak marang Ibuné sing Paling Suci. Ndeleng Putrané nyedhak, Ibuné Gusti, kebak kabungahan ageng, ngucapaké tembung-tembung kidungané:

– *'Nyawaku ngluhurake Gusti, lan atiku bungah ing Allah, Juruslametku, awit Panjenengané wis mirsani asor abdi Nipun'* (Lukas 1:46–47).

Lan tangi saka ambené, kaya arep metu kanggo nyambut Putrané, Panjenengané nundhuk ing ngarsané Gusti. Gusti banjur nyedhak lan ndelok Panjenengané kanthi katresnan, sarta ngendika:

'Ayo, Sing Dikasihi, ayo, Merpati, ayo, bandha sing larang, lan mlebu ing panggonan urip langgeng.'

Ibu Allah, sawisé nundhuk, mangsuli:

'Kaluwihan asmamu, yaiku Gusti kang maha mulya lan Gustiku, sing kersa milih abdi wadonmu sing andhap asor kanggo ngladosi rahasiamu; elinga aku, yaiku Sang Prabu kang maha mulya, ing kratonmu kang langgeng; Panjenengan mangertos menawi kula sampun remen dhumateng Panjenengan kanthi sakabehe manah kula lan sampun ngreksa bandha ingkang kaparingaken dhumateng kula; saiki, kanthi tentrem, tampi roh kula lan lindhungi kula saking sakabehe tipu daya kakuwatan peteng, sétan.

Gusti maringi panglipur marang dhèwèké kanthi tembung kang kebak katresnan, njamin dhèwèké aja wedi marang kuwasa setan, kang wis dikalahaké déning dhèwèké; Panjenengané kanthi tresna ngajak dhèwèké supaya tanpa wedi pindhah saka bumi menyang swarga.

"*Atiku wis siyap, ya Gusti, atiku wis siyap"* (Mazmur 107:2), mangsuli Sang Perawan Suci.

Lan banjur, mbaleni tembung sing tau diucapake – *'Kadosa ingkang sampun Panjenengan dhawuhaken dhumateng kula'* (Lukas 1:38) – Panjenenganipun malih nglempit ing amben. Kanthi raos kabungahan kang tanpa upama nalika ndeleng pasuryan kang paling sumunar saka Putrané lan Gusti, Sang Ibuné Gusti Allah, kebak éndrangan rohani amarga katresnan marang Panjenengané, nyerahaké nyawa kang paling suci marang tangané Gusti; nalika nindakake kuwi, Panjenengané ora ngrasakaké lara, nanging kados tilem éndah: Panjenengané sing wis dikandhut tanpa kelangan kasucian lan dilahiraké tanpa sangsara, nampa nyawané saka badané sing paling suci. Lan langsung ana kidungan malaékat sing nggumunaké lan kebak kabungahan, ing ngendi krungu tembung-tembung salam Gabriel marang Sang Perawan Suci, sing asring diulang-ulang déning para malaékat:

– *'Salam, sing kebak sih! Gusti Allah ana ing kowe; kowe pinunjul ing antarané para wanita'* (Lukas 1:28).

Kanthi kidung-kidung sing saktenane suci kaya ngono, bala swarga ngancani Nyawa Paling Suci Sang Ibu Gusti, sing digendong ing pangkuané Gusti menyang panggenan ing swarga. Para Rasul Suci, sing diparingi panglihatan iki, nyekseni Indhunging Gusti lunga kanthi mripat kang kebak luh, kaya biyen padha nyekseni Gusti munggah saka Gunung Zaitun (Kisah Para Rasul 1:9–12); padha ngadeg ing kana suwe banget, kebak rasa ngeri lan kaya lagi kesurupan. Sawisé waras, para murid Kristus sujud marang Gusti, sing kanthi kamulyan wis ngunggahaké nyawane Ibuné menyang swarga, lan kanthi nangis padha ngubengi usungan Ibuné Gusti. Wajah Sang Perawan Maria sing paling kabegjan sumunar kaya srengéngé, lan ambuné wangi kang éndah sumebar saka badané sing paling suci, kang padané ora ana ing donya iki. Kabèh wong pracaya kanthi ngajèni marang badan sing paling suci mau, padha nyium kanthi rasa ngeri; ana daya suci sing sumebar saka relik suci Ibuné Gusti Allah, ngisi kabungahan ing manah kabèh sing nyentuh. Wong lara uga mari: wong wuta weruh maneh, wong budeg krungu maneh, wong lumpuh waras, setan-setan diusir – saben lara sirna sakwise mung nyentuh ranjang panguburan Ibune Gusti.

Ing antaraning prastawa-prastawa sing ngancani seda Ibuné Gusti Allah, dianakake prosesi agung karo badané sing kinurmatan banget kanggo dikubur: Santo Petrus sang Rasul, bebarengan karo Santo Paulus lan Santo Yakobus, seduluré Gusti, mimpin lan bebarengan karo para rasul suci liyané saka Rolas Rasul, ngangkat tandu Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci; déné Santo Yohanes sang Teolog nggawa ing ngarepé sawijining ranting swarga sing sumunar padhangé padhang. Para umat sing liyane, nggawa lilin lan kemenyan, mlaku ing sacedhake, ngubengi usungan. Kabeh padha nyanyi pandonga pambuka: Santo Petrus Sang Rasul miwiti, lan sing liyane padha nyanyi bebarengan sawisé dhèwèké mazmuré Daud: 'Nalika Israel metu saka Mesir' (Mazmur 113), nambahaké 'Alleluia' ing saben bait; kaparingan wahyu dening Roh Suci, padha uga nyanyikake pandonga lan mazmur liyane sing resmi lan pangucap syukur. Prosesi resmi sing nggawa Awaké Sang Ibu Gusti sing Paling Suci lumaku saka Sion liwat Yerusalem menyang Getsemani. Ing ndhuwur ranjang jenazah lan prosesi, ana bunderan méga sing katon kaya mahkota lan sumunar kanthi cahya sing banget padhang. Lan saka jero méga, krungu déning kabéh wong lan ngisi angkasa, muni kidungané malaékat sing éndah. Mahkota méga iki mabur ing

angkasa ing ndhuwur tandu Ibuné Gusti nganti tekan panggonan kuburan; sajrone wektu kuwi kabèh, kidungané malaékat ora tau mandheg. Nanging iring-iringan sing kebak kabungahan – kang basa manungsa sing ringkih ora bisa nerangake kanthi sampurna – ujug-ujug keganggu. Akeh wong Yahudi sing ora pracaya marang Kristus, sawisé krungu kidungan sing ora lumrah lan weruh prosesi sing khidmat, ninggalaké omahé lan mèlu: padha metu saka kutha, gumun marang kamulyan lan pakurmatan sing diparingaké marang badan paling suci saka Ibuné Gusti Yesus Kristus. Nalika para imam agung lan ahli kitab krungu bab iki, padha nesu banget lan ngutus para abdi lan prajurit – sawisé uga nyurung akèh wong – kanggo nyusul iring-iringan lan nyebarake para rawuh; ing wektu sing padha, padha mréntah supaya murid-murid Kristus dipatèni lan badané Indhungé Gusti Allah kobong. Nanging nalika wong-wong mau, manut marang para panggerak lan padha nggawa senjata kaya arep perang, mlayu nesu ngoyak wong-wong sing ngancani jenazah Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci lan wis meh nyusul, dumadakan ana pagelaran mega sing ngambang ing udara mudhun tekan lemah lan kaya tembok ngubengi para Rasul Suci lan kabeh wong Kristen liyane; Para pengejar mung krungu kidungan, ora weruh sapa-sapa ing mburi mega. Malaikat Suci, mabur tanpa katon ing dhuwur jasad Ibune Gusti Allah lan para wong Kristen, nyerang para pengejar jahat nganggo kabut: sawetara padha nabrak sirahé ing tembok kutha; liyane padha nyoba nyentuh tembok kutha lan, ora ngerti arep menyang endi, padha golek pituduh. Ing wektu kuwi, ana sawijining imam Yahudi sing jenenge Afonios kebeneran ana ing dalan: nalika ndeleng Para Rasul Suci – mega mau, miturut dhawuh Gusti, wis munggah maneh kanggo kamulyan sing luwih agung tumrap Ibune Gusti – lan akèh wong Kristen sing nggawa lilin lan padha nyanyi, padha ngubengi jasade Sang Perawan Maria, Afonios kebak rasa iri; awit saka nesu kang biyen marang Gusti kita kobong maneh ing atine, lan dhèwèké kandha:

'Delengen pakurmatan sing ngubengi badané Dheweke sing nglairaké penipu sing ngrusak paugeran para leluhur kita!'

Minangka wong sing duwé kekuwatan gedhé, dhèwèké nyerbu kanthi nesu edan ngliwati kerumunan wong Kristen tumuju marang tandu, kanthi niat nglemesaké badan Sang Putri Kita sing Paling Suci menyang lemah: nanging nalika tangan kasar imam nyentuh ranjang jenazah, sawijining Malaikat sing ora katon mecah tangan mau dadi loro nganggo pedhang gaib paukumaning Gusti, lan tangan mau ngglantung ing kana, isih nempel ing ranjang jenazah, dene Athonius dhéwé tiba ing lemah, njerit:

'Celaka aku!'

Sawisé nyadari dosané, dhèwèké wiwit tobat lan kandha marang para Rasul suci:

'Gusti welas asih marang aku, para abdi Kristus!'

Rasul Suci Petrus maringi dhawuh marang wong-wong sing ngusung badan Ibuné Gusti Allah supaya mandheg lan ngendika marang Athonius:

'Ing kéné, kowé wis nampa apa sing kowé karepaké; élinga yèn Gusti Allah, Pangeran paukuman, wis némbongaké Diri (Mazmur 93:1), lan kita ora bisa marasaké tatu-tatumu; mung Gusti kita piyambak sing bisa nindakake iki, sing kowe wis mbrontak marang Panjenengane kanthi ora adil lan, sawise nyekel Panjenengane, kowe matèni Panjenengane; nanging sanajan Panjenengane ora bakal maringi kowe panyembuhan nganti kowe pracaya marang Panjenengane kanthi sakabehe atimu lan ngakoni kanthi lambemu manawa Yesus iku Mesias sejati, Putraning Allah.

Afoniy ngandika:

Aku pracaya yèn Panjenengané iku Juruwilahaning donya sing wis dipratélakaké para nabi – Kristus; wiwit wiwitan kita wis weruh yèn Panjenengané iku Putraning Allah, nanging, kabut déning iri ati sing ala, kita ora gelem ngakoni kabesaraning Allah kanthi terang-terangan lan kanthi ora adil ngukum Panjenengané pati; nanging kanthi kuwasa Keprasetyanipun Panjenenganipun wungu malih ing dinten kaping telu, ngantos nggawe kita sedaya—tiyang ingkang sengit dhumateng Panjenenganipun—kacundhuk isin: kita nyobi nyumputaken wungunipun Panjenenganipun kanthi maringi suap dhumateng para prajurit, nanging kita boten saged napa-napa, awit kabar punika sampun sumebar ing endi-endi.

Nalika Athonius ngucapake tembung-tembung mau, tobat saka dosane, para Rasul suci lan kabèh wong pracaya padha bungah kaya para Malaikat nalika ndeleng wong dosa sing tobat: Rasul suci Petrus maringi dhawuh marang Athonius supaya nyelehake tatu ing tangané sing wis dipotong mau ing salib kanthi pracaya, kanthi nyebut jeneng Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Afonij nindakake miturut dhawuh mau, lan sakwise kuwi tangan sing wis dipotong mau langsung nyambung maneh ing panggonane; dadi sakabehe utuh; mung ana bekas

potongan sing isih katon – kaya benang abang sing ngubengi sikut. Afonij nyembah nganti nyentuh lemah ing ngarep peti jenazah, sujud marang Kristus—Gusti Allah, sing lair saka Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci—lan muji Indhungé sing Maha Resik kanthi akèh pujian: panjenengané ngutip ramalan saka Kitab Suci sing maringi kesaksian marang Panjenengané lan marang Kristus, lan kabèh wong saya gumun, ndeleng panyembuhan mujijat saka tangané Afoniy sing wis dipotong lan krungu tembung-tembung wicaksana sing digunakaké kanggo ngluhuraké Gusti Yesus lan muji Ibuné Gusti Allah. Banjur Athonius gabung karo para Rasul suci, banjur bebarengan karo umat Kristen liyane menyang Gethsemane ing peti suci. Kanthi cara sing padha, wong-wong sing kaserang wuta, sing sadar marang dosane, nyedhaki ranjang suci karo pituduhé kanthi tobat lan nyentuhé kanthi iman, padha mari – padha nampa pirsani ora mung saka mripat jasmani nanging uga saka mripat rohani. Ibu welas asih tumrap kabèh, Gusti Putri kita ingkang Maha Suci, kados déné Panjenengané maringi kabungahan marang sakabèhing jagad lumantar lairé, mekaten ugi nalika Panjenengané kapundhut, Panjenengané boten karsa maringi sedhih dhumateng sapa waé: minangka Ibu ingkang saé saking Sang Prabu ingkang saé, Panjenengané kanthi welas asih maringi panglipur malah dhumateng mungsuh-mungsuhé biyén lumantar peparing ingkang kebak sih rahmat.

Nanging saiki para Rasul suci, bebarengan karo akèh wong Kristen, tekan Taman Getsemani; nalika padha masang tandu sing nggawa badan paling kinurmatan, tangisan muni manèh ing antarané wong Kristen: kabèh, amarga kelangan bandha kaya ngono, padha nangis amarga krasa piatu; nalika padha maringi ciuman pungkasan, para wong Kristen padha nyemplung ing badan Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci lan nyiumé kanthi nangis nggleleng, nganti bengi bareng bisa nyelehaké badan sing paling kinurmatan mau ing peti mati; nanging sanadyan mangkono, nalika watu gedhé wis digulung nutupi peti mati, para wong Kristen ora lunga saka kono, amarga katarik atiné marang katresnané marang Ibuné Gusti Allah. – Para Rasul Suci tetep ana ing sacedhake peti jenazah Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci, tanpa ninggalake Taman Gethsemane, sajrone telung dina, padha nyanyekake mazmur awan lan bengi. Lan sajrone wektu kuwi, ana kidungan éndah ingkang kapireng ing udara saka pasukan swarga, muji Gusti Allah lan ngluhurake Ibune ingkang Paling Suci.

Kanthi pangayoman khusus saka Gusti Allah, salah siji saka Para Rasul, Santo Tomas, ora rawuh ing panguburan kang mulya saka badan Ibune Gusti Allah sing Maha Suci; dheweke ora muncul ing Getsemani nganti dina katelu. Santo Tomas sang Rasul ngrasakake sedhih sing jero lan atiné remuk amarga dhèwèké ora dianggep pantes, kaya para rasul suci liyané, kanggo pamitan pungkasan lan berkah saka Indungé Gusti Allah sing Maha Suci; Dheweke uga nangis kenceng amarga mung dheweke sing ora nyekseni kamulyan ilahi, misteri kang nggumunake, lan pakaryan Gusti sing kawahya nalika Pangaso lan panguburan agung Ibune Gusti. Para Rasul Suci, kanthi welas asih marang dhèwèké, mutusaké mbukak kuburan supaya Santo Tomas bisa ndeleng, sanadyan mung mayité Sang Ibuné Gusti sing paling kabegjan, kanggo ngurmati lan nyiumé, lan kanthi mangkono éntuk panglipur saka sedhihé lan katentreman ing duka. Nanging nalika Para Rasul Suci ngusung watu lan mbukak kuburan, padha kebak rasa wedi: badané Indhungé Gusti ora ana ing kuburan – mung kain panguburan sing isih ana, mbuwang ambu sing éndah; Para Rasul Suci padha kaget, gumun apa tegese iki! Kanthi luh lan pangurmatan, padha nyium kain panguburan sing ditinggal ing makam, banjur padha ndedonga marang Gusti supaya paring pangertosan ing ngendi badan Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci wis sirna. Ing wayah sore, padha lungguh kanggo ngaso lan ngunjuk. Para Rasul Suci nduwé adat nalika dhahar: padha ninggalaké siji panggonan kosong ing antarané wong-wong mau, lan nyelehaké sepotong roti ing kono minangka pakurmatan marang Kristus – minangka péranganing Panjenengané. Ing pungkasan dhahar, sawisé padha matur nuwun, padha njupuk roti sing wis kasebut mau, sing diarani bagéané Gusti, banjur diangkat dhuwur, memuji asmané Tritunggal Agung; sawisé ngucap, 'Gusti Yesus Kristus, tulungana kami!', padha mangan roti iku minangka berkahé Gusti. Iki sing ditindakake para Rasul suci, ora mung nalika padha kumpul bebarengan, nanging uga nalika padha pisah siji lan sijine. Nanging saiki, ing Gethsemane, sajrone dhahar, padha ora mikir lan ora ngomong bab liya kajaba kenapa badan paling suci saka Ibu Allah ora ditemokake ing kuburan. Lan mangkono, nalika wis rampung dhahar, Para Rasul Suci miwiti ngangkat potongan roti sing disisihaké kanggo ngurmati Gusti, ngluhuraké Trinitas Agung, dumadakan padha krungu kidungan malaékat: nalika ngangkat pandang, padha weruh Indungé Allah sing Paling Suci ngadeg ing udara, kaubengi akèh malaékat. Panjenenganipun sumunar kanthi cahya kang ora bisa diungkapake lan ngendika marang para Rasul:

'Sugeng! Amarga Aku tansah ana ing sacedhakmu.'

Para Rasul Suci, kebak kabungahan, tinimbang ngucapake 'Gusti Yesus Kristus, tulungana kami' kaya biasane, padha ngucapake:

'Ibu Allah Paling Suci, tulungana kita!'

Wiwit wektu kuwi, dheweke ora mung pracaya dhéwé nanging uga mulang Gréja Suci supaya pracaya yèn Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, ing dina katelu sawisé panguburané, diuripaké manèh saka pati déning Putrané lan digawa munggah menyang swarga, badan lan nyawané. Bali menyang kuburan, para Rasul suci njupuk kain kafan sing wis ditinggal ing kana kanggo nglipur para sing sedhih lan minangka bukti sing ora bisa dibantah babagan kebangkitan Ibune Gusti Allah saka kuburan.

Ora pantes tabernakel urip tundhuk marang pati, uga ora pantes Sang sing nglairaké Pangripta kabèh makhluk mèlu nasib bosok bareng makhluk donya. Pangripta Hukumé piyambak nepaki hukum sing wis diwènèhaké—yèn anak kudu ngajèni wong tuwané: Panjenengané ngurmati Indungé sing suci tanpa cela kaya Panjenengané ngurmati dhiri dhéwé—kaya Panjenengané munggah kanthi kamulyan ing dina katelu lan banjur diangkat menyang swarga kanthi badan sing paling suci, mangkono uga Panjenengané nguripaké Indungé kanthi kamulyan ing dina katelu lan nggawa dhèwèké marang dhiri Panjenengané ing panggonan swarga. Sang Pausus David uga wis mratélakaké prakara iki, kathé: *'Munggaha, ya Sang Pangeran, menyang panggonan panjenengan—panjenengan lan prahusaning kakuwatan panjenengan'* (Mazmur 131:8); Tembung-tembung nubuaté kasembadan nalika Panguripané Gusti lan nalika Panguripané Ibuné déning Panjenengané. – Makam kosongé Ibuné Gusti Allah, sing digali saka watu, kaya makamé Putrané, wis kaestokaké nganti saiki lan dadi obyek pangurmatan sing ngajèni tumrap para pracaya.

Kanthi pangayomaning Gusti sing khusus, rawuhe Santo Tomas dipundadosake nganti dinten Panggeneman Sang Theotokos sing Maha Suci, supados makam mau kawangwang dening piyambakipun, lan Gréja saha temtu yakin marang Panggeneman Ibuné Gusti Allah, kados ingkang sampun yakin marang Kebangkitan Kristus lumantar ora pracayaipun rasul ingkang sami. (Yohanes 20:24–31). – Mangkono lumantar Pangantuké Indung Allah kita sing Paling Suci lan Paling Kabegjan, panguburan badané sing tanpa dosa, Kebangkitané sing mulya, lan pangukuhan resmi pangangkatané menyang swarga kanthi daging.

Sawisé kabèh mujijat lan misteri Allah sing nggumunaké kuwi rampung, para Rasul suci, sing manèh digawa munggah ing méga, padha bali manèh menyang tanah asalé nalika padha nyebarake Injil.

Santa Ambrosius, nalika nyritakaké babagan gesangé Bunda kita ing donya, nerangaké sipat-sipat rohani sing nggumunaké saka Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci kaya mangkéné:

– Panjenenganipun dèrèni boten namung ing daging, nanging ugi ing roh: andhap asor ing manah lan alon ing wicara; tembung-tembungipun kebak kawicaksananing Gusti; Panjenenganipun meh tansah nyawiji maos Kitab Suci lan tanpa kendhat ing pakaryanipun; suci ing pacelathon, ngandika dhumateng tiyang kados ing ngarsaning Gusti; Panjenenganipun boten nate nglarani manah sapa waé, kepéngin kabecikan tumrap sadaya; Dheweke ora nate ngremehake sapa wae, sanajan wong iku mlarat, uga ora nate ngguyu wong liya, nanging nutupi kabeh sing dideleng kanthi katresnané; ora ana tembung sing metu saka lambe sing ora nggawa sih; ing kabeh pakaryané, Dheweke ngetokake citra kasucian paling luhur. Rupane ing njaba iku minangka cerminan kasampurnan batine – kabecikan lan tanpa niat ala.

Mangkono pangandikane Santo Ambrosius. Kita uga nemokake katrangan bab kasucian rohani lan rupa lahiriah Sang Ibuné Gusti Allah ing tulisan-tulisan Epifanius lan Nikephoros:

– Ing kahanan apa wae, Panjenenganipun njaga tata laku ingkang mulya lan ajeg; Panjenenganipun arang sanget ngandika, namung bab ingkang perlu lan sae – tembung-tembungipun manis ing kuping; Panjenenganipun ngajeni saben tiyang; kaliyan saben tiyang Panjenenganipun rembugan ingkang pantes, tanpa ngguyu, tanpa nesu, lan mesthi tanpa ambek. Dheweke duwé dhuwuré sedheng; kulité werna gandum; rambute coklat muda lan rada keemasan; pandangane cepet lan nembus; mripaté werna zaitun; Alisné rada miring lan ireng; irungné sedheng; lambéné werna kembang mawar lan alus omongé; pasuryané ora bunder tenan; tangan lan driji dawa; ora ana rasa somba ing dhèwèké, mung prasaja ing kabèh bab, tanpa pura-pura; dhèwèké adoh saka kabèh kapentingan dhéwé, nalika ing wektu sing padha dadi tuladha kerendahan ati sing paling dhuwur. Busanané prasaja, tanpa hiasan buatan, kaya sing katon saka jilbab sing isih lestari nganti saiki – cekaké, ing kabèh bab rahmat Ilahi sing nglimputi Panjenengané katon cetha.

Mangkono Nikiforos lan Epiphanius nyritakaké wujud rohani lan jasmani Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci nalika gesangé ing donya.

Nanging saiki mung roh-roh swarga lan jiwa-jiwa wong sing bener—sing ngadeg ing ngarepé Indhungé Gusti Allah lan remen nyawang Gusti Allah lan Sang Perawan sing Paling Suci—sing bisa nyritakaké bab Indhungé Gusti Allah, sing wis njupuk panggonané ing papan swarga lan ngadeg ing sisih tengené pangastané Gusti Allah; mung wong-wong mau sing bisa nyritakaké bab Dhèwèké, miturut pantesé kasuciané. Nanging kita, nalika ngluhurake Rama, Putra, lan Roh Suci—Gusti Allah siji ing Tritunggal—uga ngluhurake, manut kersaning Gusti, Indhungé sing Paling Suci, lan kita nyembah Panjenengané kanthi tulus, Panjenengané sing diurmati lan dipun berkahi salawas-lawase saka kabèh generasi.

Kejadian-kejadian tartamtu saka gesangé Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, wiwit dina Panjenengané lair, diceritakaké ing dina raya-raya Panjenengané sing khusus: Pangandhaping, Kelahiran, Pangantepan ing Gréja, Kabar Kabungahan, uga ing Kelahirané Kristus lan Pangantepané Gusti. Ing kéné, sawisé nyritakaké bab Pangantuké sing langgeng, kanggo ngrampungaké crita uripé, kita bakal nyritakaké ing ngendi lan kepiyé Sang Putri urip sawisé Pangunggahané Kristus.

Ing Kitab Para Rasul, Injil Suci Lukas nyerat manawa sawisé Gusti munggah menyang swarga, para muridé bali saka Gunung Zaitun menyang Yerusalem; lan, sawisé mlebu kamar ndhuwur (ing ngendi Kristus nindakake Pesta Paskah Pungkasan), *'padha kumpul bebarengan terus-terusan ing pandonga, bebarengan karo sawatara wanita lan Maria, ibué Yesus'* (Kisah Para Rasul 1:13–14). Sawisé Pangunggahané Yesus Kristus, Indungé Gusti dadi panglipur siji-sijiné para murid, kabungahan ing sedhih, lan guru iman sing teguh. Kanggo kabèh tembung lan prastawa ajaib sing disimpen ing manahé Sang Ibu Allah (Lukas 2:19)—diwiwiti saka kabar kabungahan Malaikat Gabriel babagan kandhungan saka prawan lan lairé Kristus sing ora rusak saka kandungan prawan, lan rampung karo taun-taun kanak-kanaké Gusti lan masa uripé nganti dibaptis déning Yohanes— – kabèh mau dhèwèké paring weruh marang para muridé Putrané; sawisé nampa wahyu sing akèh saka Roh Suci lan dhèwèké dhéwé dadi saksi kabèh tumindak kaélawan sing kelakon ing gesangé Kristus nganti dina Gusti muncul ing donya, Induné Gusti nguwatké imané para Rasul suci kanthi crita rinci babagan gesangé Juruwilujeng nganti Panjenengané dibaptis. Kabèh wong pracaya, nalika ana ing kamar ndhuwur sing wis kasebut mau, padha ndedonga tanpa kendhat, nyiapaké nampa karunia Roh Suci sing wis dijanjèkaké Gusti saka Rama. Lan ing wektu Rawuh – ing dina kaping sewelas sawisé Gusti munggah menyang swarga, – Roh Suci mudhun marang para Rasul ing wangun lidah geni (Kisah Para Rasul 2:1–4); Panglipur, sing dikirim dening Rama (Yohanes 14:16), sepisanan nyenengi Sang Perawan Paling Suci, sing nganti wektu kuwi wis dadi candhi Panjenengané sing pantes, ing ngendi Panjenengané manggon tanpa kendhat. Karunia Roh Suci diwutahake marang Perawan Paling Kabegjan kanthi luwih akèh tinimbang marang para Rasul suci, kaya mangkono wadhah sing luwih gedhé bisa nampung banyu luwih akèh, lan Perawan Paling Suci, wadah sing paling sugih karo karunia Roh Suci, amarga Panjenengané diunggulaké tinimbang para Rasul, para nabi, lan kabèh wong suci, kaya déné Gréja nguwuh marang Panjenengané: 'Satemene, ya Perawan sing murni, Panjenengané diunggulaké tinimbang kabèh'; mulané Panjenengané uga nampa karunia Roh Suci kanthi luwih sampurna tinimbang sapa waé.

Ibu Allah manggon ing omahé Santo Yohanes Teologian, sing dumunung ing pucuk paling dhuwur ing Yerusalem – ing Gunung Sion: wiwit nalika Gusti ngendika marang Ibuné saka salib, kanthi nunjuk marang murid sing dikasihi: *'Wadon! Delengen, putramu'*, lan marang sang murid: *'Delengen, ibumu'* (Yohanes 19:26–27), Yohanes nggawa Sang Perawan Paling Suci menyang omahé lan tenanan ngladèni dhèwèké kaya ibuné dhéwé. – Sawisé rawuhé Roh Suci, para Rasul suci ora langsung mangkat ngubengi donya kanggo mratelakaké Injil, nanging padha tetep ing Yerusalem suwéné wektu sing dawa, kaya sing katingal ing Kisah Para Rasul. Ing kono diceritakaké yèn sawisé pambunuhan marang santo protomartir Stefanus (Kisah Para Rasul 7:59–60), banjur ana *'penganiayaan gedhé marang gréja ing Yerusalem; lan kabèh, kejaba Para Rasul, padha nyebar ing pirang-pirang panggonan ing Yudéa lan Samaria'* (Kisah Para Rasul 8:1); Para murid Kristus, sing dilindhungi déning kuwasa Gusti Allah, tetep manggon ing Yerusalem watara sepuluh taun, diitung wiwit munggahé Gusti nganti dina nalika *'Raja Herodes nyekel sawatara anggota gréja kanggo nglarani'* (Kisah Para Rasul 12:1). Bener menawa sajrone periode sing diterangake, para Rasul suci kadhangkala lelungan menyang negara liya, kaya Petrus lan Yohanes bebarengan menyang Samaria (Kisah Para Rasul 8:14–15), utawa Petrus piyambak menyang Lida, ing kana dheweke marasake Aeneas, sing wis lumpuh wolung taun (Kisah Para Rasul 9:32–34), lan menyang

Yope, ing ngendi dhèwèké mbangkitaké Tabitah saka pati (Kisah Para Rasul 9:36–43), Kaisarea, ing ngendi dhèwèké mbaptis Kornelius sang serdadu (bab 10), lan Antiokia, ing ngendi dhèwèké netepaké kursi uskup kapisan; utawa, kaya Yakobus, seduluré Yohanes, sing lelungan menyang Spanyol, sanadyan sakbanjuré padha bali menyang Yerusalem. Ing wiwitan pelayanané, Para Rasul Suci ngupaya, luwih dhisik, nggawa kaslametan marang umat Israel, nalika ing wektu sing padha ngadegaké Gréja pisanan ing Yerusalem, sing dadi ibu kabèh gréja, kaya sing dinyanyèkaké Santo Yohanes saka Damaskus: 'Sugeng, ya Sion sing suci, ibu para gréja, panggonané Gusti Allah: awit kowe sing sepisanan nampa pangapura dosa'; ing wektu sing padha, para rasul suci kepéngin ndeleng Ibuné Gusti Allah sak asring-asringé lan sinau saka Panjenengané. Kanthi ngurmati Panjenengané, kados wakilé Kristus, para Rasul suci nyawang pasuryan sing paling kinurmatan lan kamulyan saka Indhungé Gusti Allah kados pasuryané Kristus piyambak; lan, nalika mireng tembungé Sang Perawan langgeng sing kebak kabecikan, atiné kebak kabungahan rohani sing ora bisa diandharake, nganti padha lali marang paité cobaan lan sangsara amarga émaning pangandikane. Mula saka iku, akèh wong sing wis pracaya marang Kristus saka nagara adoh padha teka ing Yerusalem kanggo ndeleng Ibuné Gusti Allah lan ngrungokaké pangandikane sing kebak kawicaksanan suci; amarga kabar bab Kristus lan Ibuné sing paling suci wis nyebar nganti pojok-pojok jagad raya, narik akèh wong menyang Yerusalem marang Sang Perawan Paling Suci, kaya sing cetha katon saka epistel Santo Ignatius sing nggawa Gusti marang Santo Yohanes Teolog saka Antiokia:

'Ing kéné,' panulisé, 'ana akèh wanita sing kepéngin banget ndelok Ibuné Yesus; padha tansah ngupaya kasempatan kanggo teka marang Panjenengan lan sowan marang Ibuné, nyandhak dhadha sing nyusoni Gusti Yesus, lan sinau sawatara rahasia saka Panjenengané. Ing kene Panjenengané dipuja minangka Ibuné Gusti Allah lan Sang Perawan, kebak sih-rahmat lan kabecikan; diandharake bab Panjenengané yèn Panjenengané remen ing antaraning sangsara lan panganiayaan, ora sedhih ing kamlaratan lan kekurangan, lan ora mung ora nesu marang wong sing nindakake salah marang Panjenengané, nanging malah nindakake kabecikan marang wong-wong mau; ing wektu kabungahan, Panjenengané alus lan welas asih marang wong mlarat, nulungi sak kuwatosé; nanging Panjenengané tetep teguh ngadhepi wong-wong sing mungsuh iman kita: Panjenengané iku Guru kasucian anyar kita lan Pituduh tumrap kabèh wong pracaya ing saben pakaryan becik; Panjenengané milih banget wong andhap asor, lan Panjenengané dhéwé andhap asor marang kabèh; kabèh sing wis ndeleng Panjenengané padha muji Panjenengané. Lan sepira andhap asoré Panjenengané nalika para ahli kitab lan Farisi Yahudi ngolok-olok Panjenengané! Kita wis kabari dening wong-wong sing pantes dipercaya sepenuhé yèn ing Maria, Ibuné Yesus, sipat manungsa, amarga kasuciané, katoné nyawiji karo sipat malaékat. Kabèh iki nggugah ing atiné kita sing ngrungokaké kabar iki, kepinginan sing tanpa wates kanggo nyekseni mujijat langit—kaya ngono—sing nggumunaké lan paling suci.

Ing layang liyane, Santo Ignatius sing diarani Pembawa Gusti Allah maneh nulis marang Santo Yohanes Teologos:

– Yen ana kasempatan, aku niyat teka marang kowe kanggo ndeleng para wong pracaya padha kumpul ing Yerusalem, lan utamane Induning Gusti Yesus: kabaré Dhèwèké iku kinurmatan, pinunjul lan marakake gumun ing kabèh wong, lan kabèh wong padha kepéngin ndeleng Dhèwèké; pancèn, sapa sing ora kepéngin ndeleng Sang Perawan lan rembugan karo sing nglairaké Gusti Allah sejati?

Saka layang-layangé Santo Ignatius marang Yohanes Teologos iki, kita bisa gampang mangertèni kangen sing jero sing diduwèni para wali kanggo nyawang sangara uripé Gusti Allah, Perawan Maria sing Paling Suci, lan wong-wong sing oleh kalodhangan ndeleng Panjenengané nganggep dhèwèké paling kabegjan. Sugeng tenan mripat kang nyawang Panjenengané lumantar Sang Kristus Panebus, lan sugeng kuping kang diparingi krungu saka lambéné kang kinurmatan tembung-tembung kang nggawa manungsa bali marang gesang rohani!

Pira kabungahan lan sih kang padha ditampa!

Mula saka iku Gusti ninggalaké Ibuné sing Paling Suci ing bumi, supaya lumantar rawuhé, pituduhé, piwulangé, lan pandonga kang sumringah marang Putrané lan Gusti, Gréja, sanadyan ana ing antaraning prahara, bisa saya akèh, saya kuwat, lan saya tuwuh nganti wani nyawisaké uripé kanggo Gusti. Ibu Allah nguwatake saben wong, nglipur saben wong kanthi kabungahané Roh Suci, lan ndedonga kanggo saben wong. Nalika para Rasul suci dipenjara, Indhungé Gusti ndedonga kanggo para Rasul mau kanthi manah kebak welas asih – lan Gusti ngutus Malaikat marang para Rasul mau, sing mbukak lawang penjara ing wayah bengi lan nuntun para Rasul mau metu (Kisah Para Rasul 5:18–19). Nalika santo protomartir Stefanus digawa menyang pati , Indhungé Gusti Allah

ngetutaké saka adoh, lan nalika padha miwiti mbuwang watu marang Santo Stefanus (Kisah Para Rasul 7:57–60) ing Lembah Yosafat, sacedhaké kali Kidron, Dheweke ngadeg bareng Yohanes Teolog ing sawijining bukit ing adoh, nyekseni patié saka kono lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya maringi kekuwatan marang martir mau lan nampa nyawane ing tangané. Nalika *'Saulus ngrusak Gréja'* (Kisah Para Rasul 8:3), nganiaya para pracaya, Indhungé Gusti ndedonga marang Gusti kanggo dhèwèké kanthi luh sing tulus nganti ngowahi dhèwèké saka srigala galak dadi wedhus alus, saka mungsuh dadi Rasul, saka panganiaya dadi murid lan guru jagad raya. Lan apa berkah sing ora ditampa dening Gréja wiwitan saka Sang Theotokos sing Maha Suci, kaya bayi sing nyusu nampa saka ibuné? Pangapuran apa sing ora dijupuk saka sumber sing ora ana enteke iki? Ora ana tanpa pangreksan lan pangaribawa sing welas asih saka Panjenengané, Gréja dipelihara lan digawé mateng – dikuatké nganti nganti lawang neraka ora bisa ngalahaké (Matéus 16:18); mulané Sang Ibuné Gusti piyambak kabungahan, miturut tembungé Daud, kaya ibu sing kabungahan marang anak-anake (Mazmur 112:9). Dheweke weruh yèn anak-anaké Gréja saya tambah akèh: mula, wiwit wiwitan, lumantar panginjilané Rasul Suci Petrus, 3.000 wong padha mangsa (Kisah Para Rasul 2:41), banjur 5.000 wong (Kisah Para Rasul 4:4), lan sabanjuré saya tambah akèh. Para Rasul Suci, nalika bali menyang Yerusalem saka nginjili Injil, uga nyritakaké marang Indhungé Allah sing Maha Suci babagan panyebaran Gréja Kristus ing saindenging jagad. Kasuksesan panginjilan Kristen ngisi manahé kanthi kabungahan rohani lan nyurung dhèwèké kanggo muji Putrané lan Gusti Allah.

Nanging banjur Gréja kena panganiayaané Hérodès: dhèwèké matèni Yakobus, saduluré Yohanes, sing wis bali saka Spanyol, nganggo pedhang, banjur nangkep Pétrus lan nahan dhèwèké ing panjara kanthi niyat matèni dhèwèké kanthi cara sing padha (Kisah Para Rasul 12:1–4), banjur, sawisé Santo Petrus kaslametaké kanthi mujijat saka ikatan panjara déning malaékat, dadi perlu para Rasul dhéwé ninggalaké Yerusalem kanggo ngindhari panganiayaan sing sengit saka wong Yahudi; padha nyebar ing saindenging donya, ngundhi undhi kanggo nemtokaké sapa sing bakal dikirim menyang negara endi kanggo mréntahaké Injil. Nanging sadurunge pamitan, para Rasul suci nyusun sabda iman, supaya padha bisa mratelakake lan ngadegake iman suci marang Kristus kanthi ajeg ing endi wae. Saben-saben lunga menyang panggonan sing ditemtokake kanthi undian; mung siji sedulur Gusti sing tetep ana ing Yerusalem, Yakobus Suci, sing wis diangkat déning Gusti piyambak dadi Uskup Yerusalem. Mlayu saka panganiayaan, Santo Yohanes Teolog uga mangkat bebarengan karo Ibune Gusti, sing wis ngangkat dhèwèké dadi putrané: padha ninggalaké Yerusalem amarga ora kuwat nahan panganiayaan lan panyiksaan sing kejem, nganti murkané wong Yahudi surut; nanging, supaya wektu ora sia-sia, Indhunging Gusti Allah lan Santo Yohanes Penginjil lunga menyang Efesus, ing ngendi undiané tiba marang Sang Teologian. Panginepan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci kanti Santo Yohanes ing Efesus punika dipun konfirmasi kanthi cetha dening ingkang makaten: ana sawijining layang kangge para rohaniawan Konstantinopel saking para Bapa Konsili Ekumenis Katelu, ingkang dipun adani ing Efesus nglawan Nestorius; ing layang punika wonten kutipan ingkang makaten: 'Nestorius, pangadeg bidah sing jahat, sing dipanggil (kanggo diadili) déning para Bapa lan uskup Majelis ing Efesus—ing ngendi Santo Yohanes Teologian lan Sang Perawan Suci, Indhungé Gusti Allah Maria, tau manggon—ora wani tampil ing ngarepé, amarga wis disalahké déning nuranié dhéwé sing ala lan ngucilaké dhéwé saka gréja; mulané, sawisé dipanggil kaping telu, dhèwèké diukum déning paukuman sing adil saka konsili suci lan dicopot saka jabatan imam." Saka tembung-tembung iki babagan manggoné Bunda Allah karo Yohanes Penginjil ing Éfeso, cetha yèn Perawan Suci, bebarengan karo murid sing dikasihi Kristus, pancèn ninggalaké Yerusalem lan nginep sawatara wektu ing Éfeso. Lan Indhunging Gusti ora mung ngunjungi Éfésus, nanging uga kutha-kutha lan nagara-nagara liya sing padhang déning pepadhanging piwulangé Kristus: tradisi nyatakaké yèn dhèwèké ana ing Antiokia karo Santo Ignatius sing dijuluki Pembawa Gusti, marang dhèwèké dhèwèké ngirim kabar babagan lelampahané sadurungé rawuh: 'Aku bakal teka karo Yohanes kanggo ndeleng kowe lan wedhusmu.' Uga diandharake manawa Sang Theotokos Paling Suci ana ing pulo Siprus[5526] karo Lazarus sing tangi sawise patang dina, sing dadi uskup ing kana, lan ing Gunung Athos. Stephen, sawijining biksu saka Gunung Athos, nulis bab iki.

Sawisé Pangunggahané Gusti kita Yesus Kristus menyang swarga, Para Rasul Suci, bebarengan karo Indhungé Gusti Allah, tetep ora bisa pisah ing Gunung Sion; ing kono padha ngenteni Panglipur, kaya sing wis diprentahaké Gusti marang wong-wong mau, ngélingaké supaya ora lunga saka Yerusalem nganti padha nampa

[5526] Pulo ing pucuk lor-wétan Segara Tengah.

Roh Suci sing wis dijanjèkaké (Lukas 24:49). Para murid Kristus ngundhi undhi kanggo nemtokake sapa ing antarane wong-wong mau lan menyang negara endi dheweke bakal dikirim kanggo nginjili Injil Gusti Allah; Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci ngendika:

'Aku uga kepengin melu mratelakaké Injil, lan aku kepengin undi-undi bareng kowe, supaya aku nampa tanah sing bakal ditunjukaké Gusti.'

Miturut pangandikane Sang Ibu Gusti, para Rasul suci padha undi-undi kanthi pangurmatan lan ajrih, lan tanah Iveria kapundhut dening Panjenengané lumantar undian[5527] . Ibu Allah ingkang Maha Suci kanthi suka cita nampi undianipun lan langsung – nalika rawuhé Roh Suci ing wujud ilat-ilat geni – kepéngin budhal menyang tanah Iveria, nanging Malaikat Allah ngendika dhumateng Panjenenganipun:

'Aja lunga saka Yerusalem saiki, nanging tetep kene dhisik; tanah sing wis diparingake marang Panjenengan bakal padhang ing dina-dina pungkasan lan pamarentahan Panjenengan bakal diadegake ing kana; sawisé sawatara wektu, Panjenengan bakal miwiti pakaryan nginjili Injil ing tanah sing bakal dituduhake Gusti Allah marang Panjenengan.'

Lan Indungé Gusti Allah sing Paling Suci tetep manggon ing Yerusalem suwéné wektu sing cukup suwe.

Lazarus sing wis patang dina seda manggon ing pulo Siprus; ing kana dhèwèké diangkat dadi uskup déning Rasul Suci Barnabas. Dhèwèké banget kepéngin ndeleng Indung Sang Kristus sing Paling Suci, sing wis suwé ora dideleng, nanging ora wani teka ing Yerusalem amarga wedi marang wong Yahudi. Sawisé krungu kabar iki, Ibuné Gusti nulis layang marang Lazarus: ing layang kuwi, Panjenengané maringi panglipur lan maringi dhawuh supaya ngutus prau njupuk Panjenengané supaya bisa sowan ing Siprus; Sang Perawan Suci dhéwé ora mréntahké supaya teka ing Yerusalem amarga Panjenengané. Sawisé maca layang iku, Lazarus bungah banget, lan ing wektu sing padha gumun marang asoré Sang Ibuné Gusti; tanpa nundha sedhela, dhèwèké ngutus prau kanggo Sang Ibuné Gusti, bareng karo layang balesan. Ibu Allah sing Paling Kabegjan numpak kapal bebarengan karo murid kesayangané Kristus, Yohanes, lan wong-wong liya sing ngancani kanthi ngajèni, banjur padha mangkat menyang Siprus. Nanging angin kenceng saka ngarep dumadakan nyurung kapal mlebu pelabuhan cedhak Gunung Athos; iki minangka pakaryan evangélisasi sing cekak sing wis diomongaké Malaékat marang Ibuné Gusti. Kabèh Gunung Athos[5528] kebak arca-arca: ana candhi agung lan suci Apollo, ing ngendi ramalan, sihir, lan upacara setan liyané dilakokaké. Kabèh wong pagan ngajèni panggonan iki banget, nganggep iku dipilih déning déwa; wong-wong padha teka saka sak pojok jagad raya kanggo nyembah, lan ing kéné padha nampa jawaban pitakonané saka para dukun ramal. Mula, nalika kapal sing nggawa Indungé Gusti Allah sing Paling Suci mlebu pelabuhan, kabèh arca langsung padha njerit:

'Kowe kabèh sing wis kagoda déning Apollo, mudurna saka gunung menyang pelabuhané Clement kanggo ketemu Maria, Ibuné Gusti Allah Agung Yesus' (mangkono para setan, sing kejebak ing patung-patung mau tanpa kersané lan kapaksa déning kuwasa Allah, padha ngumumaké kabeneran, kaya déné wong-wong sing biyèn padha njerit marang Gusti ing tanah Gerasene: *'Apa urusan Kita karo Panjenengan, Yesus, Putraning Allah? Apa Panjenengan teka sadurunge wektu kanggo nyiksa kita?'* (Matt. 8:29).

Krungu kabèh mau, wong-wong padha gumun lan buru-buru menyang pinggir segara marang pelabuhan sing kasebut mau; nalika weruh prau lan Ibuné Gusti Allah, padha nyambut Gusti mau kanthi pakurmatan lan padha takon ing pasamuwané:

– Gusti apa sing Panjenengan lairake? Lan pundi asmané?

Ibu Allah ingkang Maha Suci, mbukak lambéné ingkang suci, nyritakaké dhumateng para tiyang kabèh kanthi rinci babagan Kristus Yesus. Kabeh wong padha sujud ing lemah, nyembah marang Gusti Allah kang lair saka Panjenengané, lan ngaturake pangurmatan ageng marang Sang Ibu kang wis nglairake Panjenengané; sawise pracaya, padha dibaptis, amarga Sang Ibu Allah wis nindakake akèh mujijat ing kono. Sawise baptisan, Panjenengané nunjuk salah siji saka wong-wong kang mèlu ing prau mau dadi pamimpin lan guru kanggo wong-wong kang anyar padhang, lan kanthi kabungahan ing roh ngendika:

[5527] Georgia saiki.

[5528] Gunung Athos (Athos) – sawijining semenanjung sempit lan gunung sing menjorok menyang Segara Aegea, dikenal minangka pusat urip monastik kanggo Wétan Yunani. Urip monastik muncul ing kéné wiwit jaman kuna, sanadyan rada mengko tinimbang ing Siria lan Palestina.

'Mugi panggonan iki dados pusakaku, ingkang kaparingaken dhumateng kula déning Putraning kula lan Gustiku.'

Sawisé tembung-tembung mau, Sang Putri Allah ingkang Maha Suci mberkahi para tiyang, pangandikane malih:

Mugi sih rahmaté Gusti tetep ana ing panggonan iki lan tumeka marang sapa waé sing manggon ing kéné, sing kanthi iman lan pangurmatan netepi dhawuh Putraku lan Gustiku – kabèh kabutuhaning gesang bakal kaparingaké kanthi kelimpahan tanpa gaweyan abot; kabèh bakal diparingi gesang langit, lan nganti pungkasaning jaman welas asih Putraku ora bakal sirna saka panggonan iki; Aku bakal dadi Pelindung panggonan iki lan Pengantara sing welas asih ing ngarsané Gusti Allah.

Sawisé ngendika mangkono, Ibuné Gusti manèh mberkahi wong-wong lan sawisé numpak kapal bebarengan karo Yohanes lan wong-wong sing mèlu, banjur mangkat menyang Siprus. Dheweke nemokake Lazarus ing sedhih sing jero, amarga lelampahan Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci wis suwé banget, lan dheweke wedi menawa telat kuwi disebabake badai: dheweke ora ngerti kedadeyan sing wis kelakon ing Gunung Athos miturut pangayomaning Gusti Allah. Nalika rawuhe ing , Indhung Gusti ngganti sedhihé dadi kabungahan; minangka peparing, Panjenengané nggawa omophorion lan poruchi sing digawé déwéké kanggo Lazarus; Panjenengané nyritakaké kabèh sing wis kelakon ing Yerusalem lan ing Gunung Athos. Lan padha matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh mau. Sawisé manggon sawatara wektu ing Siprus, nglipur lan mberkahi umat Kristen Gréja Siprus, Indhungé Gusti munggah kapal lan bali menyang Yerusalem. (Nganti titik iki, Stephen, sawijining biksu saka Gunung Athos).

Sawisé ngunjungi nagara-nagara sing wis kasebut mau, Perawan Maria sing Paling Suci manèh manggon ing Yerusalem, ing omahé Santo Yohanes Penginjil; tangan tengené Gusti Allah sing Maha Kuwasa nglindhungi Panjenengané saka tipuan iri sing digawé déning sinagoga sing mateni Gusti Allah, sing ora tau mandheg perang marang Putrané Gusti Allah lan wong-wong sing pracaya marang Panjenengané. Mesthi wae, wong Yahudi sing kebencian ora bakal ngapura Ibune Yesus lan bakal ngrusak Panjenengané nganggo cara apa waé; nanging pangayomaning Gusti sing istimewa nglindhungi Peti Suci urip, supaya tangan wong-wong sing ora pracaya ora bisa nyentuh Panjenengané. Nalika siji wektu, Putrané, Kristus Gusti kita, sawisé mènèhi piwulang ing sinagoga ing Nazaret, nalika wong-wong Yahudi kebak nesu nggawa Panjenengané menyang pucuk gunung kanggo mbuwang Panjenengané saka kono, Panjenengané lumampah tanpa cilaka ing antarané wong-wong mau: sanadyan wong-wong Yahudi padha weruh Panjenengané, padha ora bisa nyentuh utawa nyekel Panjenengané, amarga kuwasa Gusti Allah mbalèkaké wong-wong mau lan nahan ing panggonané, awit wektu sangsara Putraning Allah durung teka (Lukas 4:29–30); Gusti Allah nampilake kakuwatan sing padha marang Indungé sing Maha Suci, ngalang-alangi tipu daya sing digawé déning wong Yahudi lan ngrusak pitutur marang Panjenengané: asring banget wong Yahudi nyoba nyekel Indungé Gusti Allah lan, sawisé nyiksa Panjenengané, mateni Panjenengané, nanging padha ora bisa nindakaké apa-apa. Ing tengah-tengah kebencian lan permusuhan sing nggegirisi, Perawan Paling Suci manggon ing Yerusalem kaya wedhus ing antarané srigala lan kaya kembang lili ing antarané duri, kerep mbaleni tembung-tembungé leluhuré Daud, sing pancèn kelakon tumrap dhèwèké: *'Gusti iku pepadhang lan panyelametku; sapa sing tak ajrihi?' Gusti iku benteng uripku: sapa sing tak ajeni? Sanadyan wong-wong jahat, mungsuh-mungsuh lan musuh-musuhku nyerang aku kanggo mangan dagingku, dheweke dhewe bakal kesandhung lan tiba. Sanadyan tentara ngubengi aku, atiku ora bakal wedi; sanadyan perang munggah nglawan aku, sanadyan mangkono aku bakal ngarep-arep'* (Mazmur 26:1–3), amarga Panjenengan, Putraku lan Gustiku, ana ing sisihku. – Santo Dionysius Areopagita, sing wis dibaptis dadi Kristen dening Santo Paulus Rasul ing Athena lan wis setya ngancani Panjenengané telung taun, sowan marang Indhungé Allah sing Maha Suci kanggo nyembah Panjenengané. Dheweke kepengin banget ndeleng Indhungé Gusti Allah lan, mulane, telung taun sawisé pangrobahane, kanthi berkah saka gurune, Santo Paulus Rasul, dheweke teka ing Yerusalem: nalika ndeleng Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, atine kebak kabungahan rohani sing ageng. Ing suraté marang Santo Paulus Rasul, Santo Dionysius Areopagita nerangaké kunjungané marang Indhungé Gusti kaya mangkéné.

'Kanggo kula, pimpinan ageng kita, punika tanpa sangsi, – Aku ngomong ing ngarsané Gusti Allah – manawa saliyané saka Gusti Allah kang Maha Luhur ora ana apa-apa kang kebak kakuwatan ilahi lan sih kang nggumunake; lan sanadyan mangkono, mokal kanggo pikiran manungsa mangerténi yèn aku wis nyekseni

Indhungé Gusti kita Yesus Kristus kang Maha Suci, sing luwih ayu ing pasuryan lan ngluwihi kabèh malaékat swarga ing kasucian; iki diparingi marang aku déning sih-rahmaté Gusti Allah lan pakurmataning kalungguhan apostolik, uga déning kabecikan lan kawelasané Perawan sing Maha Asih sing ora bisa diungkapaké. Aku ngakoni manèh ing ngarsané kakuwasané Gusti Allah, ing ngarsané sih-rahmaté Sang Juruwilujeng, lan ing ngarsané kamulyan agungé Perawan, Ibune, nalika aku, bebarengan karo Yohanes—sing sepisanan ing antarane para penginjil lan nabi, sing nalika isih urip ing daging sumunar kaya srengéngé ing langit—digawa ing ngarsane Perawan sing ayu lan Paling Suci, aku kaubengi saka njaba déning padhanging kawicaksanan agung sing padhangaké atiku; Ing wektu sing padha, aku nyium wangi sing éndah banget nganti roh lan badan meh ora kuwat nahan wahyu kamulyan iki lan pratandha kabungahan langgeng; atiku lan rohku kebanjiran kamulyané lan sih rahmaté sing ilahi. Aku nyekseni marang Gusti, sing manggon ing kandungan dara sing paling kinurmatan, yèn aku mesthi bakal ngakoni Panjenengané minangka Gusti sejati lan ngurmati Panjenengané kanthi ibadah sing mung pantes kanggo Gusti waé, yèn ora amarga nyawaku sing anyar padhang iku isih nyimpen ing sajroning dhiri piwulang lan paugeran ilahi Panjenengan: ora ana pakurmatan utawa kamulyan sing diparingake manungsa, sanajan wis dimulyakake dening Gusti, sing bisa mbandhingake karo kabungahan sing aku, sanadyan ora pantes, nampa ing wektu kuwi; wektu kuwi dadi wektu kabungahan paling ageng tumrap aku. Kula matur nuwun dhumateng Gusti Allah ingkang Maha Luhur lan Maha Suci, dhumateng Sang Putri Dewa, dhumateng Yohanes Agung ing antawis para Rasul, saha dhumateng panjenengan, hiasing Gréja lan pamingpin pasukan ingkang boten bisa dikalahaken, ingkang sampun paring berkah ageng kados mekaten dhumateng kula.

Saka suraté Santo Dionysius Areopagita, kita bisa weruh kanthi cetha kepiyé pasuryané Gusti Putri Kita ingkang Paling Suci sumunar déning sih rahmat ilahi nalika Panjenengané gesang ing donya, lan kepiyé rohé wong-wong sing nyawang Panjenengané kanthi jasmani padhang sumunar lan atiné kebak kabungahan rohani. Wong-wong sing anyar padhanging pikiran saka loro-lorone jinis padha ngluber marang Panjenengané kanthi akèh saka sakupengé; Minangka Ibu sejati, Panjenenganipun nampi kabéh kanthi sami tanpa pilih kasih, maringi karunia rahmatipun dhumateng kabéh—marasake waras dhumateng ingkang lara, kiyat dhumateng ingkang ringkih, panglipur dhumateng ingkang sedhih, lan dhumateng kabéh tanpa kecualian, kiyat ing iman, ajeg ing pangarep-arep, lan kabungahan ilahi ing katresnan, samentawis maringi pangapuran dhumateng para dosa.

Nalika manggon ing omahé Santo Yohanes, Sang Perawan Paling Suci kerep sowan ing panggonan-panggonan sing Putrané kang dipun tresnani lan Gusti Allah wis ngudaraké kasuciané kanthi tapak sikilé lan getihé. Mula Panjenenganipun ngunjungi Betlehem, ing ngendi, kanthi tetep dadi prawan kanthi cara kang ora bisa diandharake, Kristus Gusti lair saking Panjenenganipun; nanging Ibuné Gusti rawuh kanthi asring banget ing panggonan-panggonan ing ngendi Gusti kita nandhang sangsara miturut kersanipun dhéwé. Katresnan ibuné nyurung Panjenenganipun ngucurake luh kang akèh ing kono, nalika Panjenenganipun ngendika:

'Ing kéné Putra kesayanganku dicambuk; ing kéné Panjenengané dipun pasang mahkota duri; ing kéné Panjenengané mlaku nggawa salib; ing kéné Panjenengané disalib.'

Nanging ing kubur, Indhung Gusti kebak kabungahan sing ora bisa diucapake lan muni karo luh kabungahan:

'Lan ing kéné Panjenengané dikubur, lan ing dina katelu Panjenengané wungu manèh ing kamulyan.'

Kajaba saka kuwi, ana laporan kaya ngene. Sawetara wong Yahudi sing mungsuh ngandhani imam-imam kepala lan ahli-ahli kitab yèn Maria, Ibuné Yesus, saben dina menyang Golgota lan ing kuburan ing ngendi Putrané Yesus dikubur, dhèwèké sujud, nangis lan nyuwun kemenyan; maka padha masang penjaga supaya ora ana wong Kristen sing bisa liwat ing panggonan kuwi. Saka kéné kita weruh yèn sanadyan ing jaman kuwi wis diwiwiti adat sing saleh saka umat Kristen sing setya kanggo ngunjungi panggonan-panggonan suci lan nyembah Kristus Gusti Allah ing kono, sing nandhang sangsara kanggo kita kanthi kersané dhéwé: tuladha kapisan ing bab iki wis ditindakake déning Indhungé Gusti Allah dhéwé, sing banjur dituruti déning para wanita lan priya suci liyané. Mangkono, para imam kepala lan ahli kitab sing kebak niat ala lan kepengin matèni, masang penjaga sing diprentah supaya ora ana sing ngambah kuburané Yesus lan matèni Ibuné. Nanging Gusti Allah maringi wuta marang para penjaga, saéngga padha ora weruh Ibuné sing nyedhaki kuburané Kristus Yesus. Lan nalika Perawan Paling Kabungahan, manut kabiasaané, rawuh ing makam, para prajurit ora bisa ndeleng Panjenengané utawa wong-wong sing mèlu. Sawisé suwe, padha ninggal makam lan kanthi sumpah njamin marang para imam agung lan ahli kitab yèn ora ana siji waé sing teka ing makamé Yesus. Ibu Allah ingkang Maha Suci uga kerep menyang

Gunung Zaitun, saka kono Gusti kita munggah menyang swarga: kanthi sujud, Panjenenganipun nyium tapak sikil Kristus ingkang ketinggalan ing watu. Kanthi luh kang akèh, Ibu Allah ndedonga ing wektu kuwi supaya Gusti uga kersa nggawa Panjenenganipun marang Panjenenganipun: mesthi, dhèwèké nduwèni, luwih saka Rasul Paulus sing suci, *'karep banget lunga lan ana karo Kristus'* (Fil. 1:23), lan asring mbaleni tembungé Dawud: *'Nalika pira aku bakal teka lan ngadhep ing ngarsané Gusti Allah!' Luhku wis dadi roti awan lan bengi'* (Mazmur 41:3–4), kapan aku bakal ndeleng Putraku sing tak tresnani? Kapan aku bakal teka marang Panjenengané? Marang Panjenengané sing lungguh ing tengené Gusti Allah Rama? (Markus 16:19) Kapan aku bakal ngadeg ing ngarsané pangastané kamulyané? Kapan aku bakal wareg ndeleng pasuryané? Wah Putra ingkang manis sanget lan Gustiku! Wektu sampun rawuh kanggé paring sih dhumateng Sion (deleng Mazmur 50:20)—wektu kanggé paring welas dhumateng kula, Ibunipun Panjenengan, ingkang ngantos sapunika sedhih, boten saged ndeleng pasuryan Panjenengan, ing lembah sedhih donya punika; lepasna nyawaku saka badan iki, kaya saka panjara; kaya rusa ngidam-idam sumur banyu, mangkono nyawaku ngidam-idam Panjenengan, dhuh Gusti, supaya aku bisa bungah nalika kamulyan Panjenengan kawahyukake marang aku (Mazmur 41:2). Perawan Paling Suci kadhangkala manggon suwé ing Gunung Zaitun: ing kaki gunung ana Taman Getsemani lan sawijining lahan cilik kagungané Zebedeus, sing diwarisi déning Santo Yohanes Teolog. Ing Taman Getsemani, Gusti kita, nalika nandhang sangsara kanthi sukarela, ndedonga nganti kringeté dadi banyu, sujud lan nyembah ing ngarsané Rama Surgawi (Mat. 26:36–44). Ing kéné, ing panggonan iki, Ibuné sing Paling Suci uga ngaturaké pandonga sing khusyuk, uga sujud ing dhengkul lan pasuryan lan ngemblabakaké lemah nganggo luhé; ing kéné dhèwèké diparingi panglipur déning Gusti lumantar Malaikaté, sing maringi kabar yèn dhèwèké bakal enggal diangkat menyang swarga. Miturut kasaksian Georgy Kedrin, sawijining sejarawan Yunani, Malaikat mau rawuh marang Indhunging Gusti Allah sing Maha Suci kaping pindho sadurunge Panjenengané séda: kapisan limolas dina sadurunge Panjenengané séda, lan kapindho telung dina sadurunge; saka Malaikat, Ibuné Gusti nampa ranting kurma tanggal saka swarga, sing digawa ing ngarepé ranjang jenazahé déning Rasul lan Penginjil suci Yohanes Teolog. Sawetara, kaya Meliton, Uskup Sardis, nyritakake manawa murid sing dikasihi Kristus mundur menyang Efesus sadurunge Pangantuké Ibuné Gusti Allah lan saka kono, kaya para Rasul liyané nanging luwih dhisik, ditarik menyang méga lan digawa menyang panguburan Ibuné Gusti Allah. Nanging, liyane, kaya Metaphrastus lan Sophronius, negesake tanpa ragu manawa Santo Yohanes Teolog ora nate ninggalake Ibu sing pinaringan berkah dening Gusti, sing wis ngangkat dhèwèké dadi putrané, nanging, minangka putra sejati, ngladèni Panjenengané, nyedhiyakake pangayoman ing omahé dhéwé nganti Panjenengané séda. Mung kadang-kadang, kanggo wektu sing cendhak banget, piyambakipun ngunjungi wilayah sakupenge (kaya sing wis kita deleng ing Karya Para Rasul : mula Santo Yohanes Teologian ana ing Samaria bebarengan karo Rasul Petrus), nanging dheweke nindakake kuwi kanthi idin lan berkah saka Indhungé Gusti Allah piyambak lan langsung bali marang Panjenengané ing Yerusalem; lan nganti bali, Santo Yakobus, Seduluré Gusti, sing ora tau ninggalake pucuk panguwasa – Yerusalem – ngladèni Sang Theotokos Paling Suci. Sanajan ana sing sarujuk karo wong-wong sing kandha yèn Yohanes Sang Teolog, kaya para Rasul suci liyané, diangkat menyang méga, mesthi saka wilayah sing paling cedhak Yerusalem.

Perayaan agung Pangantuké Sang Putri Allah sing Paling Suci ing tanggal 15 Agustus diadegaké nalika pamaréntahan Kaisar Yunani sing saleh, Maurice[5529] . – Nalika kita kanthi suka cita ngrayakake pindhake Ibu

[5529] Ana cathetan sing bisa dipercaya manawa Juvenal, adhedhasar tradisi, negesake marang Kaisar Marcian (450–457) keasliane crita-crita sing nyebar wektu kuwi babagan pangangkatan sing mujijat saka Ibu Gusti, kanthi daging, menyang swarga. Dheweke malah ngirim kain penutup jenazah Sang Ibune Gusti marang Konstantinopel, sing wis dipasangake dening Maharani Pulcheria ing Gréja Sang Ibune Gusti ing Blachernae, gréja sing dibangun nalika wiwitan pamaréntahan Marcian. Cathetan iki saka Juvenal kacathet tanggal 2 Juli ing kalender wulanan abad kaping 10 sing digawé Basil; panganggité—yen ora kaisar dhéwé, mesthi wong sing manggon ing Konstantinopel—tanpa mangu-mangu wis ngerti, adhedhasar sumber sing bisa dipercaya, babagan kain kafan ing Gréja Blachernae. Ahli sajarah Nikephoros Kallistos (abad kaping 14) nerangaké iki kanthi rinci. Cetha saka iki manawa ing Konstantinopel, sajrone pamaréntahan Marcian lan Pulcheria, Perayaan Pangantuké Ibuné Gusti dirayakaké, sing digambaraké kanthi cetha liwat kain panguburané. Saka prolog-prolog ing wangun bait, cetha manawa Perayaan Pangantuké Ibuné Gusti dirayakaké ing Gréja Blachernae. Angel mbayangake yèn ing Konstantinopel—kota sing wis dipasrahaké déning Konstantinus Agung marang pangayomané Sang Putri Allah, lan ing kono ora mung siji gréja sing dibangun déning Konstantinus Agung dhéwé lan telu déning Pulcheria—ora ana perayaan Pangantuké Sang Perawan Suci ing abad kaping 4 utawa paling ora abad kaping 5, nalika perayaan akèh wali wis dianakaké. Mula saka iku ora adil yen nganggep, adhedhasar kesaksian sejarawan Nikephoros, manawa pesta Panglilíré Panjaluk Suci pisanan diwenehake déning Kaisar Mauricius (592–602). Nikephoros nyatakake: 'Kaisar (Yustinianus) ngundhangake yèn Presentasi kudu diurmati

Gusti Allah sing pinunjul saka bumi menyang swarga, ayo padha maringi kamulyan marang Panjenengané sing lair saka Panjenengané lan sing nampani Panjenengané mlebu swarga kanthi kamulyan – marang Kristus Gusti kita, sing kamulyan salawas-lawase karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 1:

Nalika nglairaké kowe tetep njaga kasucianmu; nalika Pangaso kowe ora ninggalaké donya, ya Ibu Allah: kowe wis lunga menyang Urip, ya Ibu Urip, lan lumantar pandongamu kowe nylametaké nyawa kita saka pati.

Kontakion, Nada 2:

Ibu Allah sing tansah waspada ing pandonga, lan pangarep-arep kita sing ora goyah amarga panjaluké, ora bisa ditahan kuburan utawa pati: amarga Ibuing Urip wis mlebu ing pangkuan Urip, Sang Perawan Wiwit sing dadi panggonané Panjenengané sing maringi urip.

29 Agustus

16 Agustus (Gaya Lawas)

---

minangka dina raya ing saindenging jagad; Yustinianus uga nindakake sing padha marang Natal Kristus; lan ora suwe sawisé kuwi, Maurice mréntahaké supaya Pangantening Sang Putri Agung Sang Putri Suci Allah dirayakaké tanggal 15 Agustus'. Tembungé Nikephoros kudu dipahami manawa Maurice ndadekake pesta iki luwih resmi lan, sing paling penting, netepake tanggal tartamtu kanggo perayaane – 15 Agustus. Nganti wektu kuwi, sawatara wong wis ngrayakake Pangaso ing Januari: ing Martyrologium Romawi kuna saka Jerom, Pangaso Ibune Gusti katulis tanggal 18 Januari, dene 15 Agustus katulis minangka Pangangkatan. Gregorius saka Tours (w. 594) nyatakake manawa Pangangkatan Agung Ibune Gusti Allah menyang swarga dirayakake ing Prancis ing wulan kaping 11, yaiku Januari (diitung wiwit Maret). Ing sumber Koptik lan Abyssinian, tanggal 16 Januari nandhani Pangaso lan tanggal 16 Agustus Pangangkatan Ibune Gusti Allah menyang swarga. Rangkaian Pangaso banjur ditemokake ing sakramentari Paus Gelasius I (492–496), sak abad sadurunge jamané Kaisar Maurice. Iki katon ing abad kaping 4 lan ora luwih mengko saka abad kaping 5 ing salah siji kalender Romawi tanggal 16 Agustus, lan wis dingerteni manawa pestha-pestha gedhe liyane, kajaba Kelahiran Kristus, teka menyang Kulon saka Wétan, kaya sing katon saka jeneng-jenenge ing kalender kuna; sing padha uga kudu dianggep babagan Pestha Pangantuké. Ing Wétan, ing wiwitan abad kapitu, Modestus, Patriark Yerusalem (w. 634), maringi homili babagan pestha iki; ing abad sing padha utawa ing wiwitan abad kawolu, St. Andreas saka Kreta (w. 712) nyariosaké ing telung homili babagan Pangaso babagan perayaan resmi dina iki. Rayane Pangantuké Bunda Allah kacathet ing Injil Paskah paling tuwa sing isih ana saka taun 715 lan ing kabèh kalender liturgi saka abad kaping 8 lan abad-abad sabanjuré. 'Tanpa mangu-mangu,' pangandikane hagiografer misuwur Sergius, Uskup Vladimir, miturut pertimbangan sing wis kasebut ing ndhuwur, 'iman Kristen babagan Pangangkatan Ibune Gusti Allah menyang swarga kanthi badan kang wis kamulyakake iku bener. Yen Henokh saka jaman sadurunge Banjir Agung lan nabi Elia saka jaman sadurunge Hukum wis diangkat menyang swarga kanthi daging, apa bisa awak paling suci saka sing paling kinurmatan ing Cherubim lan paling kamulyan ing Serapim tenan ditinggal supaya bosok? Kumpulan para martir lan asket dimulyakake dening ora bosoke relik sing wangi, sing mili kali panyembuhan; Awaké akèh wong sing biyèn ora dikenal, sawisé suwé ana ing donya, wis kabukak marang wong pracaya lumantar wahyu lan mujijat; nanging apa awaké Bunda Allah sing paling suci, sanadyan ora bosok, didhelikaké ing endi waé ing donya kanthi peteng? Ora ana siji pojok ing donya Kristen sing ora ana pecahan relik Bunda Allah; iki amarga pracaya yèn Panjenengané diangkat menyang swarga kanthi badané sing paling suci wis ana wiwit jaman Para Rasul lan Para Martir. Sabuké Bunda Allah lan sandhangan suci Panjenengané kabuka kanggo dipuja déning jagad Kristen; disimpen kanthi pangurmatan lan dibagi dadi potongan-potongan ing saindenging bumi, mau wis lan isih nindakake mujijat. Akèh ikon Panjenengané ing endi-endi maringi akèh panyembuhan lan pratandha; nanging awak suciné dumunung ing panggonan sing ora dingertèni ing bumi. Ora, iki ora mungkin! Relik suci para martir sing wis dimulyakake, lumantar wektu, kadhangkala kena—amarga dosa-dosa wong sing manggon ing bumi—nasib umum donya sing fana: karusakan amarga geni, banjir, gempa bumi, lan pangajian ala saka wong barbar. Iki ora diparingi ing kasus Awaké Sang Putri Allah sing Paling Suci; ora ditinggalake marang owah-owahan kersa donya sing fana iki, uga ora direndhahake ing ngarepé awak para wali kanthi didhelikake ing lemah; nanging, malah luwih mulya tanpa tandhing tinimbang awak-awak mau lumantar Pangangkatané sing kamulyan menyang swarga'. (The Complete Lunar Calendar of the East, Vol. II. The Holy East, déning Uskup Agung Sergius. Vladimir, 1901. 15 Agustus, kaca 323–326).

Pindahan saka Edessa menyang Konstantinopel saka Ikoné Gusti Yesus Kristus sing ora bosok

Dipepering ing tanggal 16 Agustus

[5530]Ing jaman nalika Gusti kita Yesus Kristus rawuh ing donya, nalika Panjenengané manggon ing antarané manungsa lan lelungan liwat kutha-kutha lan désa-désa ing Yudéa lan tanah-tanah sacedhaké, nginjilaké Karajané Allah, *"nyembuhake saben penyakit lan saben sangsara ing antarané wong-wong'*, ing Edessa, sawijining kutha Siria ing sisih liya Kali Efrat, ana sawijining pangeran sing jenengé Abgar. Dhèwèké nandhang lara sing ora bisa mari – kusta: badané katutupi lara biru-biru; ing jeroné dhèwèké ngrasa balungé lara lan kabèh badané saya ringkih. Kabar babagan Yesus Kristus wis tekan Avgar, uga babagan mujijat ageng sing ditindakake Panjenengané – kepiye kanthi sabda Panjenengané marasaké kusta, lumpuh, lan saben peunyakité; lan Avgar kepéngin banget nyawang kanthi mripaté dhéwé Pangripta mujijat kaya ngono, kanthi pangarep-arep nampa maras saka Panjenengané dhéwé. Nanging, amarga pangeran ora bisa lelungan menyang Yudea dhéwé, dhèwèké ngirim panyuwunan marang Gusti Yesus, nyuwun supaya Panjenengané rawuh ing Edessa. Amarga ora yakin panjaluké bakal dikabulaké, Abgar ngutus pelukis trampil Ananias menyang Palestina, maringi dhawuh supaya nggambar pasuryané Gusti ing sawijining ikon; pangeran kuwi kepéngin nduwé panglipur paling ora ing wektu lara, yaiku ndelok gambar pasuryané Kristus Yesus; gedhé banget katresnané marang Kristus, sing kapenuhan iman adhedhasar apa sing wis dirungokaké. Pesen Abgar marang Gusti Yesus kaya mangkéné: 'Abgar, Pangeran Edesa, marang Yesus, Juruwilujeng sing becik sing rawuh ing tanah Yerusalem, kabungahan ing daging.'

Warta bab Panjenengan lan mujijat Panjenengan sing mulya wis tekan marang kula, kados pundi Panjenengan marasaké penyakit tanpa pitulungan dhokter utawa obat-obatan—Panjenengan maringi panglihatan marang wong wuta, wong lumpuh bisa mlaku, ngusir roh najis saka manungsa, marasaké wong kusta lan wong lumpuh sing wis suwe nggladrah ing ambené, marasaké mung nganggo sabda, lan mbangkitaké wong mati: sawisé krungu kabar bab Panjenengan sing nindakake kaajaiban kaya ngono, aku tekan loro kesimpulan bab Panjenengan: Panjenengan menawa Gusti Allah sing mudhun saka swarga, utawa Putraning Allah. Mula saka iku aku nyuwun kanthi andhap asor: mugi Panjenengan kersa rawuh marang aku lan marasaké lara sing ora bisa mari sing wis tak alami pirang-pirang taun; aku uga krungu yèn wong Yahudi sengit marang Panjenengan lan kepéngin n . Kanggo aku, aku duwé kutha—sanadyan cilik, nanging éndah lan kebak kabecikan kabèh; mula teka marang aku lan manggon karo aku ing kutha iki, ing ngendi kita bakal nemokaké kabèh sing kita butuhaké.'

Kanthi pesen saka Abgar, pelukis Ananias tekan Yerusalem. Dhèwèké weruh Gusti Yesus mulang ing dataran ing tengahé akèh wong, nanging ora bisa nyedhak marang Panjenengané amarga keramaiané. Nalika ngenteni kerumunan bubar, Ananias munggah ing watu sing rada munggah saka lemah; saka kono dhèwèké mandeng kanthi teliti marang pasuryané Sang Juruwilujeng, arep nggambar pasuryan mau; nanging Ananias ora bisa nindakaké kuwi, amarga Panjenengané sing Maha Mireng, sing ora maringi idin marang niyaté pelukis mau, ngowahi pasuryan Panjenengané kanthi kamulyan lan sih rahmat ilahi sing ora bisa dipahami, sing ora bisa digayuh déning tangan manungsa. Ananias nyambut gawe suwé banget, nanging ora ana asilé. Nanging Gusti maringi dhawuh marang Rasul Tomas supaya lunga lan nggawa wong sing lagi ngadeg ing watu lan nglukis pasuryan Panjenengané. Nalika wong iku digawa ing ngarsané lan durung ngomong, Gusti nelpon jenengé lan, nunjuk pakaryané, nyapa dhèwèké minangka pelukis Ananias lan nerangaké sebab rawuhé, kandha:

'Endi layang saka rajamu Avgar sing kowe gawa saka Edessa?'

[5530] Crita kapisan babagan sesambungané Kristus karo Avgar ditemokaké ing karya sejarawan Gréja Eusebius saka Pamphylia (w. 340); miturut tembungé dhéwé, dhèwèké nyakup crita iki ing sajarahé, adhedhasar ora mung tradisi nanging uga dokumen tulisan sing wis ditemokaké ing arsip Edessa. Eusebius diterusaké déning Ephrem si Suriah ing abad kaping 4, sejarawan Armenia Moses saka Khoren ing abad kaping 5, lan Procopius ing abad kaping 6. Sejarawan Armenia abad kaping 5, Moses saka Khoren, nerangaké kedadeyan sing ndadékaké Abgar krungu babagan Yesus Kristus, yaiku: Abgar ngerti bab Kristus saka utusané, sing dikirim menyang tribune Romawi sing mréntah Fenisia, Palestina, Siria, lan Mesopotamia; nalika bali, para utusan kuwi liwat Yerusalem lan nyekseni mujijat Sang Juruwilujeng ing kana. Panulis abad kaping 10, Constantine Porphyrogenitus (w. 959), sing nyedhiyakake cathetan paling rinci babagan asal-usulé Gambar sing Ora Digawe Kanthi Tangan, nyritakake yèn Avgar diwènèhi kabar bab Kristus déning abdi dalemé Ananias, sing wis bali saka lelungan menyang Mesir.

Ananias, kaget lan kagum marang pangawikaning Gusti, langsung njupuk layang saka pangeran mau lan kanthi gemeteran nyerahake ing tangan Sang Juruwilaha. Gusti, sawisé maca layang mau, nulis mangkéné marang Avgar:

'Berkah kowe, Avgar, sing durung weruh Aku nanging wis pracaya marang Aku; amarga ana tulisan bab Aku manawa sing weruh Aku ora pracaya, dene sing ora weruh Aku bakal pracaya marang Aku lan nampa urip langgeng. Sampeyan nulis marang Aku nyuwun supaya Aku teka marang sampeyan, nanging pantes Aku nepaki tujuan sing amarga Aku dikirim, lan sawise nepaki iku, bali marang Rama sing ngutus Aku. Lan nalika Aku diangkat marang Panjenengané, Aku bakal ngutus salah siji muridku marang kowe, sing sawisé nambani kowe kanthi sampurna saka lara kowe, bakal maringi kowe lan wong-wong sing ana karo kowe urip langgeng (liwat baptisan).

Sawisé nulis layang iki marang Abgar, Gusti Yesus Kristus maringi cap sing ana tulisan ing aksara Ibrani: 'Wahyu saka Gusti Allah, mujijat ilahi.' Banjur Gusti, minangka wujud panurutan marang pangajab Abgar lan seniman, dhèwèké mréntahaké supaya digawa banyu lan sawisé ngumbah pasuryanipun sing paling suci, banjur ngeringaké nganggo lawon papat pojok sing diparingaké marang dhèwèké. Lan, wah, mujijat! Banyu biasa mau malih dadi cat, lan gambaran paling suci saka Wajah Ilahi kacathet ing kain. Nalika nyerahake gambar iki marang Ananias bebarengan karo layang, Gusti ngendika:

'Jupuk iki lan wenehana marang sing ngutus kowe.' (Iki dina-dina pungkasaning gesangé Gusti ing donya sadurungé Sangga Piala[5531] .)

Lan Ananias wangsul[5532] menyang Edessa marang pangerané lan maringi gambar kang ora kawangun saka pasuryané Kristus ing kain mau, bebarengan karo layang. Nalika nampa mau, Abgar kebak kabungahan lan nyium mau kanthi tresna; sawisé sujud ing ngarepé gambar Kristus, dhèwèké langsung krasa lega saka lara, nganti mung sisa sethithik kusta sing isih ana ing pasuryané nganti wektu murid sing dikirim Gusti bakal teka marang dhèwèké.

Sawisé Gusti nampa sangsara kanthi kersa, wunguné saka pati, lan munggah menyang swarga, Santo Tadeus, salah siji saka pitung puluh rasul, teka ing Edessa kanthi sih rahmating Gusti: Sawisé maringi piwulang sing cukup marang Avgar bab iman suci marang Kristus, Santo Tadeus mbaptis pangeran mau; lan nalika Avgar mlebu ing baptisterium lan dibaptis, sisa-sisa kusta langsung sirna, lan dhèwèké metu saka baptisterium kanthi

---

[5531] Ana sing mbantah keaslian layang-layang saka Abgar marang Yesus Kristus lan saka Yesus Kristus marang Abgar. Padha ngendika: 1) Injil ora nyebutake kedadeyan iki. Nanging Injil nyatakake: *'Yesus nindakake akèh pratandha liya ing ngarsané para muridé, sing ora kacathet ing buku iki'* (Yohanes 20:30). Miturut Injil, kabar babagan Yesus Kristus nyebar nganti Siria, lan wong-wong lara digawa marang Panjenengané saka kono (Matius 4:24). 2) Para panulis ing telung abad kapisan sadurunge Eusebius meneng babagan iki. Nanging iki uga bukti negatif, kaya sing kapisan. Risalah Cicero *De Republica* ora ditemokake nganti taun 1822; mula ora nggumunake yen para panulis Yunani Wétan—akèh karyané sing ora lestari—ora ngerti bab surat iki. Nanging, George Syncellus, ing taun 215 Masehi, nyatakake manawa Julius saka Afrika nyritakake babagan Abgar, raja suci saka Edessa; iki uga kasebut dening Musa saka Khoren (abad kaping 5, Buku 2, Bab 9). 3) Santo Hieronimus meneng babagan iki. Nanging Eusebius nggantèkaké Hieronimus. Dhèwèké dhéwé wis ndeleng tumindak-tumindak iki lan nerbitaké ing basa Yunani ing Ecclesiastical History-é. 4) Santo Agustinus nyatakake yèn Yesus Kristus ora nulis apa-apa. Panjenengané ngendika iki ing perselisihan karo para Manikhe, sing ngandelaké tulisan-tulisan sing konon ditulis déning Kristus dhéwé babagan dhèwèké; lan sacara umum, panjenengané maksudé yèn Yesus Kristus ora nyathet ing tulisan—lan uga ora nduwé niyat nyathet ing tulisan—paugeran babagan dhèwèké; nanging iki ora bisa ditrapaké marang layang cekak saka Yesus Kristus marang Abgar. Yesus Kristus nundhuk nalika isih ana ing bumi ing ngarepe para Farisi sing nggawa wong wadon sing ketangkep nglakoni zinah marang Panjenengané. 5) Ing layangé Yesus Kristus ana panyebutan marang Yohanes (XX, 29). Ora marang Yohanes, nanging marang ramalan Yesaya (6:9, 50, 15:65, 2). 6) Miturut Eusebius, taun sedaé Yesus Kristus, 340 saka jaman Seleukia, cocog karo taun kaping 30 ing gesangé (taun kaping 15 saka pamaréntahan Tiberius). Eusebius ora nggunakake kronologi dhéwé, nanging kronologi Edessa; ing jaman kuna, akèh wong pracaya yèn Yesus Kristus nandhang sangsara ing taun kapisan pelayanané, yaiku ing taun kaping 30 uripé. Nanging wis kondhang yèn kesalahan tanggal asring ana ing naskah kuna. 7) Paus Gelasius, kanthi dekrité, ngakoni karya iki minangka apokrif; nanging iki mung ateges yèn ora kalebu ing tulisan kanonik; sanadyan mangkono, ora kabèh tulisan sing dianggep apokrif iku ora bisa dipercaya. – Menologion Slavia nyatakake yèn Rasul Tadeus dikubur ing Virite, sawijining kutha Fenisia. Ing karya babagan Para Rasul sing dianggep karangan Hippolytus, utawa ditulis nganggo jenengé, pangorbanan martir ing Virite diatributaké marang Thaddeus, salah siji saka Rolas Rasul, utawa marang Yudas (19 Juni).

[5532] Tradisi sing kacathet déning Konstantinus Porfyrogenitus nyritakaké yèn nalika Ananias bali menyang tanah airé, tekan kutha Hierapolis, dhèwèké mandheg ing njaba kutha lan nyumputaké gambar Wajah Kristus ing tumpukan bata anyar. Watara tengah wengi, warga kutha weruh geni ngubengi panggonan kuwi lan nemokaké relik sing disumputaké ing kana; Ing wektu sing padha, kabukten yèn gambar Sang Juruwilujeng wis kacathet ing salah siji bata. Warga Hierapolis nyimpen bata iki, déné Ananias dibebasaké. Constantine nyathet yèn bata iki isih kasimpen ing Hierapolis ing jamané dhéwé.

resik sakabèhé, waras ing badan lan jiwa. Beberengan karo Avgar, kabèh wargané omahé lan sak kutha padha dibaptis, lan asmané Gusti kita Yesus Kristus, siji-sijiné Gusti Allah sejati, dimulyakaké ing Edessa. Ing gapura kutha Edessa ana arca dewa pagan sing wis ana wiwit jaman mbiyen, sing saben wong mlebu kutha kudu nyembah. Avgar ngruntuhake arca kuwi saka panggonané lan ngrusaké; banjur dhèwèké ngukir bolongan bunder ing témbok watu ndhuwur gapura, sing ora kena udan mlebu; kanthi nyelehake lawon kang nggawa gambar Kristus, kang ora digawe dening tangan manungsa, ing papan kayu kang ora gampang bosok, Avgar mbungkus lan ngias nganggo emas lan watu permata lan masang ing tembok ing ndhuwur gapura; salajengipun, piyambakipun nulis tembung-tembung ing ngandhap punika nganggo aksara emas:

– Kristus Gusti kita! Sapa waé sing precaya marang Panjenengané ora bakal isin.

Lan Avgar mènèhi dhawuh marang kabèh sing mlebu kutha lan sing metu saka kutha supaya nyembah gambar ilahi Kristus; panjenenganipun ngetokake pranatan ingkang mewajibake supaya pakurmatan kados makaten dipunparingake dhumateng gambar Sang Gusti tanpa ketinggalan; dhawuh suci Avgar punika, ingkang kaasta ing pranatan, dipunpatuhi pirang-pirang taun: ing jaman gesangipun piyambak, jaman putranipun ingkang mrentah ing Edessa sasampunipun piyambak, saha ing jaman buyutipun. Banjur, nalika salah siji buyut Avgar njabat minangka pangeran Edessa, kekafiran kuna diuripake maneh ing kutha: pangeran iki, amarga wis rusak, mbelakangi Kristus lan bali menyang panyembahan berhala. Nalika ndeleng gambar Sang Juruwilujeng ing gapura kutha—sing diurmati saben wong sing mlebu lan metu—pangeran mau, minangka mungsuh Kristus, nesu banget; dhèwèké nyoba ngrubuhaké gambar ilahi saka tembok lan nggantèkaké karo arca. Sawisé mangertèni iki lumantar wahyu istimewa saka Gusti, Uskup Edessa teka ing gapura kutha ing wayah bengi karo para rohaniwané; munggah tangga, dhèwèké nyelehaké lentera sing murub kebak lenga zaitun ing ngarepé gambar suci Kristus; banjur uskup nutupi gambar suci mau nganggo lempengan lempung, ditututi bata, lan nutupi panggonan sing wis didhelikake kuwi nganggo kapur, diratakake karo tembok – kaya sing diprentahake dening wahyu ilahi. Nalika gambar Kristus sing ora digawe dening tangan manungsa dadi ora katon, pangeran sing jahat iku nyerahake rencanane. Lan, sawisé suwe, élingan marang gambar suci iku luntur saka pikiran wong-wong, lan panggonan sing ndhelikake iku dilalekake; ora ana sing ngerti nganti dina katoné sing mujijat pirang-pirang taun sawisé, sing kelakon kaya mangkéné.

Ing jaman Kaisar Justinian sing saleh, raja Persia Khosrow nyedhaki Edessa karo pasukan gedhe, ngurung kutha iku, lan miwiti pengepungan sing sengit lan suwé. Nalika para warga, kesel amarga bingung lan wedi banget, ndedonga marang Gusti karo luh, sawijining wengi ana panganten wadon sing paling padhang, sumunar kanthi kamulyan ageng, muncul marang Eulavius, Uskup Edessa; karo nunjuk drijine menyang gapura kutha lan sawijining panggonan ing tembok, dheweke kandha:

'Ing ndhuwur gapura iki kasimpen gambar ilahi sing ora kawangun saka Kristus Juruwilujeng; kowe bakal becik yen njupuk metu saka mburi pager.'

Uskup kuwi banjur kesusu menyang gapura lan munggah menyang panggonan sing dituduhake ing tembok, lan panjenengané nemokake kabèh persis kaya sing wis dicritakaké marang dhèwèké ing wahyu mau; Sawisé ngenali panggonané, dhèwèké nggali lan mbusak papan kayu kuwi; lan dhèwèké nemokaké gambar Kristus sing paling suci lan paling suci banget iku isih utuh lan ora rusak, lan lentera kuwi, sanadyan wis pirang-pirang taun kliwat, isih murub lan kebak lenga; lan ing papan sing padha nutupi ikon mau, ana gambar liyane Wajah Kristus sing ora digawe dening tangan manungsa. Uskup njupuk kain sing nggawa gambar Sang Juruwilujeng lan nuduhake marang para warga; banjur ana kabungahan gedhe kanggo kabeh, lan saben wong kebak kawani, percaya marang Gusti. Uskup, kanthi pangibadah sing khusyuk , nggawa gambar iku ngubengi tembok kutha, ngetokake Wajah Sang Juruwilujeng marang prajurit Persia sing ngepung kutha; lan langsung kabèh tentara Persia, didorong mundur déning kuwasa ilahi, padha mlayu kabur. Mangkono Edessa kaslametaké saka mungsuh-mungsuhé lumantar sih-rahmaté Kristus Gusti kita lan panjawiné gambaré sing paling suci, sing ora digawé déning tangan manungsa.

Banjur, pirang-pirang taun sawisé, nalika Romanus sing Lairé Werna Ungu—uga dikenal minangka Likapenes—mréntah dadi maharaja ing Yunani, bareng-bareng nguwasani karo Konstantinus, putrané Leo sing Wicaksana lan menantuné, kain suci sing nggawa gambar Wajah Ilahi Kristus sing ora digawe tangan dipindhahake saka Edessa, sing wis direbut dening Saracen, menyang Konstantinopel: ing jaman kuwi, sakabehe Suriah, ing ngendi Edessa dumunung, wis ana ing sangisoré pamaréntahan Saracen. Panularan iki kelakon kaya

mangkéné: Kaisar Yunani Romanus, sing kepéngin nduwèni harta karun sing ora ana tandhingané (gambaran mujijat Sang Juruwilujeng) ing Konstantinopel, ngirimaké panyuwunan bola-bali marang emir Saracen supaya nyerahaké gambaran mujijat Kristus. Emir, nanging nalika dipaksa déning wong Kristen Edessa, nolak nyerahaké ikon mau, lan perang meletus: Raja Roman ngutus pasukane menyang Edessa lan ngurung kutha iku, ngrusak tlatah sakupenge. Wong-wong Edessa banjur ngirim panyuwunan marang raja Yunani supaya perang mau rampung; raja mau banjur njaluk ikoné Kristus marang wong-wong mau. Emir Saracen sing mréntahaké Edessa nolak nyerahaké iku kanthi gratis; raja Kristen, amarga kepengin banget nduwèni gambar Kristus sing ora digawe tangan manungsa, maringi emir rolas ewu potongaké pérak lan mbebasaké rong atus bangsawan Saracen saka tawanan Yunani; marang iki ditambahaké layang kraton sing disegel nganggo emas, janji ora bakal perang marang Edessa utawa kutha-kutha sakupenge. Sawisé éntuk apa sing dikarepake, raja mau nampa gambar Kristus sing ora digawe tangan manungsa, bebarengan karo layang sing, kaya sing wis kasebut ing ndhuwur, Gusti kita Yesus Kristus wis nulis marang Avgar, Pangeran Edessa; gambar suci mau digawa menyang Konstantinopel déning para uskup lan wong-wong mulya saka kalangan rohaniawan. Ing dalan lan ing Konstantinopel dhéwé, akèh mujijat sing ditindakake déning gambar suci mau: kabèh jinis lara mari – wong wuta weruh, wong budeg krungu, wong lumpuh bisa mlaku, lan setan-setan diusir. Nanging ana sawijining wong sing kesurupan, muni:

'Nampani, Konstantinopel, kamulyan lan kabungahanmu, lan kowe, Porphyrogenitus, pakurmataning kratonmu.'

Nalika dhèwèké muni kaya ngono, wong iku mari saka panguasaan setan.

Pesta kanggo mengeti pangalihan gambar Kristus sing ora digawe tangan iki dirayakake ing tanggal 16 Agustus, nalika, kanthi tepat, kutha kaisar nampa kanthi pakurmatan ageng lan upacara resmi lan nyelehake ing Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci saka Pharos[5533] kanggo pangayoman kutha lan kamulyaning Kristus Gusti kita, sing dipuji saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman, bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin[5534] .

Troparion, Nada 2:

Kita nyembah gambar Panjenengan ingkang paling suci, ya Sang Leres, nyuwun pangapura tumrap dosa-dosa kita, ya Kristus Gusti kita: amarga kanthi karsa Panjenengan Panjenengan kersa disalib ing daging, supaya Panjenengan saged nylametake sapa-sapa ingkang Panjenengan cipta saking pakaryan mungsuh. Mula, kanthi rasa syukur kita nyuwun marang Panjenengan: Panjenengan sampun nggenepi kabungahan ing sakabehe, ya Juruslamet kita, ingkang rawuh nylametake donya.

Kontakion, Nada 2:

Kita ngurmati kanthi ciuman apa sing nampilake pangayoman Panjenengan sing ora bisa diungkapake lan ilahi marang manungsa, Sabda Rama sing ora bisa digambarke, lan gambar sing ora ditulis nanging diukir kanthi ilahi, sing nuntun marang kamenangan Inkarnasi Panjenengan sing sejati.

[5533] Gereja iki dibangun déning Kaisar Michael (856–867).

[5534] Constantine Porphyrogenitus njlèntrèhaké pangalihan Ikon Sing Ora Digawé Kanthi Tangan saka Edessa, bebarengan karo layangé Kristus marang Avgar, menyang Konstantinopel ing taun 944. Ikon Sing Ora Digawé Kanthi Tangan disimpen ing Konstantinopel nganti taun 1204. Babagan bata sing nggawa Gambar sing Ora Dijieun Kanthi Tangane Manungsa, miturut Zonaras (w. 1118), dipindhahake dening Kaisar Nikephoros Phokas (963–969) ing taun 968. Zonaras nyebutake iku *minangka hieron ke phion ektipora* (gambar suci lan ilahi)– Miturut salah siji cathetan, watara taun 1362 Ikon Sang Juruwilujeng diparingake dening John Palaiologos marang jenderal Genoa Leonardo de Montalto minangka imbalan amarga wis mbebasake Kakaisaran Yunani saka invasi Saracen, lan Montalto nyumbangake iku marang Biara Santo Bartholomew ing Genoa, ing kana isih ana nganti saiki. Miturut cathetan liya sing luwih masuk akal, nalika panguwasa Salibis ing Konstantinopel saka taun 1204 nganti 1261, iku dicolong déning Doge Venesia Dandolo, nanging kapal sing ngangkut iku, bebarengan karo barang-barang suci liyane, klelep ing Propontis.

Potongan saka Bapa John saka Damaskus[5535] babagan pangurmatan marang ikon-ikon suci

Diperangeti tanggal 16 Agustus

Amarga ana sawatara wong sing nyalahake kita amarga ngurmati lan ngajeni gambar Sang Juruwilaha kita lan gambar Ibune Gusti Allah, uga gambar-gambar (ikon) para abdi suci Kristus liyane[5536] , wong-wong kaya ngono kudu ngerti manawa Gusti Allah wiwitane nyipta manungsa miturut gambar Panjenengané dhéwé. Ngapa maneh kita padha nyembah siji lan sijiné (padha ngucapaké salam), yèn ora amarga kita kabèh diciptakaké miturut gambaré Gusti Allah? Sang Bapa Agung ing Gréja sing nggawa Gusti Allah lan suci, Basil Agung[5537] , ngendika yèn pakurmatan sing diparingaké marang gambar mau bali marang asliné. Sing asli iku sing digambarke ing rupa lan saka kono gambar ing ikon dijupuk. Lan kanthi alesan apa umaté Musa nyembah Tabernakel kang asalé saka swarga, padha ngubengi, nalika Tabernakelé dhéwé nggawa rupa akèh gambar? Amarga Gusti Allah ngendika marang Musa: *'Delengen supaya kowe nggawe mau miturut pola sing wis dituduhake marang kowe ing gunung*' (Kaluwihan 25:40). Mangkono uga, apa para kerub sing nglindhungi mezbah iku dudu gawean tangan manungsa; lan apa Gréja mulya ing Yerusalem ora dibangun kanthi kaahlian tangan manungsa? Kitab Suci mung ngukum wong-wong sing nyembah berhala lan sing ngluhurake kurban marang setan. Bangsa Yunani lan wong Yahudi padha ngluhurake kurban: nanging bangsa Yunani ngluhurake kurban marang setan, dene wong Yahudi ngluhurake kurban marang Gusti Allah. Kurban bangsa Yunani ditolak lan dikutuk, dene kurban wong Yahudi nyenengake Gusti Allah. Delengen, Nuh nyawisake kurban[5538] , lan *'Gusti nyumet ambu kang nyenengake'* (Kejadian 8:21), amarga kurban iki diwenehake saka ati sing resik lan welas asih; nanging arca-arca Yunani, sing keji lan ora suci, dilarang lan dikutuk, amarga iku arca-arca setan.

Luwih maneh, sapa sing bisa nggambarke pasuryané Gusti, sing ora katon, tanpa badan, ora bisa diterangake, lan ngluwihi pangriptan? Iku bakal dadi kabodhoan lan ateisme yen kepengin nggambarke Keberdianan kaya kahanané ing sajroning Diri. Mula saka iku, ikon ora digunakake ing Prajanjian Lawas. Nanging mengko, nalika Gusti Allah sing welas asih, kanthi rahmaté, nalika nyiyapake kaslametan kita, rawuh ing wujud manungsa sejati—ora mung ing pasuryan manungsa, kaya nalika Panjenengané tau rawuh marang Abraham lan para nabi—nanging ngetokake dhiri Panjenengané minangka manungsa sejati, mlaku ing bumi, urip ing antarané manungsa, nindakake mujijat, nandhang sangsara, dipasang ing salib, dikubur, banjur tangi maneh lan munggah menyang swarga – kabèh kuwi pancèn kelakon, kabèh sing dideleng wong, nanging kita sing ora urip ing jaman kuwi ora weruh – kabèh kuwi banjur kacathet kanggo pangajaran lan pangeling-eling kita, supaya sanadyan kita ora weruh, kita kaya krungu. lan, sawise pracaya, bisa nampa kabungahan langgeng. Lan amarga ora saben wong diparingi kawruh Kitab Suci, uga ora kabeh diparingi kurnia maca buku, para bapa luhur kanthi sarujuk bebarengan mutusake nggambar kabeh iki ing ikon supaya eling luwih cepet, minangka pratandha kang mulya lan kamenangan. Amarga asring, amarga kelalen kita dhéwé, kita lali marang sangsara Gusti; nanging nalika kita ndeleng gambar panyalibané Kristus ( ), kita langsung kelingan sangsara Panjenengané kang nylametaké lan, kanthi sujud, kita nyembah dudu marang obyeké dhéwé, nanging marang Panjenengané kang gambaré kita deleng ing ngarep kita; awit kita ora nyembah bahan sing digawé Injil, nanging Sabda Gusti sing kacathet ing kono; kanthi cara sing padha, kita ora nyembah bahan sing digawé salib, nanging Pangsaliban Kristus

---

[5535] St Yohanes saka Damaskus – sawijining teolog lan himnograf kondhang, biksu ing Biara St Savvas, lan pembela teguh Ortodoksi ing perjuangan nglawan ikonoklas, sing urip ing abad kaping 8. Amarga kidung-kidungé sing artistik banget lan nyentuh ati, dhèwèké dijenengi 'Swara Emas'. – Dheweke dieling-eling dening Gréja Suci ing tanggal 4 Desember.

[5536] Nalika nyarios babagan wong-wong sing ngukum wong Kristen, St. Yohanes Damaskus nyebutaké para ikonoklas. Ajaran sesat ikonoklas muncul ing abad kaping 8; mula, St. Yohanes Damaskus dadi sakjaman karo ajaran kuwi. Para ikonoklas kanthi bodho nyawiji pangurmatan marang ikon karo pemujaan berhala. Ing khotbah iki babagan pangurmatan marang ikon suci, Santo Yohanes Damaskus ngecam ilusi tanpa Gusti saka para ikonoklas. – Konstantinus, Uskup Nikea (ing Frigia – sawijining wewengkon Asia Cilik), dianggep minangka pangadeg bidah ikonoklas. Para panyengkuyung paling getol saka ikonoklasma yaiku para kaisar Leo III si Iseauria (717–741) lan Konstantinus V Kopronimus (741–775). Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapitu, sing dianakake taun 787 ing kutha Nikea.

[5537] St. Basil Agung – Bapa Gereja paling misuwur ing abad kaping 4 – diperingati déning Gereja Suci ing tanggal 1 lan 30 Januari.

[5538] Nuh – putrané Lamek, patriark pungkasan sadurungé Banjir Bandang. Nuh nyembah kurban marang Gusti sawisé metu saka prau (Kejadian 8:15–20), sing maringi pratandha marang kurbané Kristus.

sing digambaraké déning salib. Salib ora bakal béda karo bahan sing digawé, yèn ora amarga makili Penyaliban Kristus. Kahanan sing padha uga bisa diomongaké marang ikon Sang Putri Allah sing Maha Suci, amarga pakurmatan sing kita paringaké marang Sang Putri Allah iku ditujokaké marang Panjenengané sing wis inkarnasi saka dhèwèké. Kanthi cara sing padha, tumindak gagah para askét suci Gusti sing digambaraké ing ikon maringi inspirasi marang kita kanggo nduwèni kawani, semangat, lan niru kabecikané, uga kanggo ngluhuraké Gusti; lan, kaya sing wis kita kandhakaké, pakurmatan sing kita paringaké marang para askét sing pantes dipuji sing digambaraké ing ikon iku minangka pratandha pangabdian kita marang Gusti, sing padha kanggo kita kabèh; luwih saka kuwi, pakurmatan kuwi munggah marang Asli sing sejati.

Apa sing wis kita ucapake ora kacathet ing Kitab Suci, kaya uga ora ana cathetan bab tumekuk ngadap wetan, pangurmatan marang Salib, lan akèh bab liya sing padha. Nanging, ana cathetan ing sajarah babagan carane Abgar, Raja Edesa, ngutus pelukisé kanggo nglukis gambar Sang Gusti, nanging pelukisé ora bisa nindakake tugas sing diparingaké amarga padhange kang nggumunaké sing sumunar saka pasuryané Kristus. Banjur Gusti piyambak nyelehake lawon ing pasuryan ilahi lan maringi gesang, lajeng ngecet pasuryanipun ing lawon mau, ingkang lajeng dipun kintunake dhumateng Avgar supados panyuwunipun kacumponi. Lan bilih para Rasul suci sampun nyerahkan kathah dhumateng kita saliyane Kitab Suci, punika kacathet dening Santo Paulus, Rasul tumrap bangsa-bangsa liya: *'Mula, sedulur, ajegna lan kencengna nahan tradisi sing wis diwulangake marang kowe, apa liwat lisan utawa liwat layang kita'* (2 Tes. 2:15). Lan ing ayat liyane: *'Aku ngajak kowe, sedulur, supaya kowe kelingan kabeh sing wis tak ajarake marang kowe lan kencengna nahan tradisi-tradisi mau'* (1 Kor. 11:2).

Peringatan Santo Diomedes Sang Martir

Dipepering ing tanggal 16 Agustus

Santa Diomedès iku wong asli kutha Tarsus ing Kilikia[5539] ; miturut pakaryané dhèwèké dhokter, lan miturut pracayané wong Kristen, lan dhèwèké marasaké ora mung badan nanging uga nyawa manungsa; amarga dhèwèké ngélingaké wong Yunani supaya pracaya marang Gusti Allah lan mulang marang wong-wong mau, nyiapaké kanggo baptisan suci.

Nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian[5540] , Santo Diomedes ninggalaké Tarsus lan teka ing kutha Nikosia, sing dumunung ing Bithynia[5541] ; lan ing kana, miturut adaté, Santo Diomedes nindakake panyembuhan, ora mung liwat obat-obatan, nanging utamané kanthi nyebut jeneng Gusti kita Yesus Kristus sing Maha Kuasa lan marasaké, lan kanthi pratandha Salib Suci; panjenengané ngowahi akèh wong sing nyembah berhala dadi pracaya marang Kristus liwat kabisan marasaké lan liwat piwulangé.

Nalika Kaisar Diocletian, sing wektu kuwi ana ing provinsi wetan, krungu bab iki, dhèwèké ngutus prajurit kanggo nangkep sang wali. Nalika prajurit tekan panggonan kuwi, padha weruh yèn Sang Wali Diomedes wis seda ing Gusti; sanadyan mangkono, padha motong sirahé supaya bisa digawa marang kaisar. Nanging pas sirahé dipotong, para prajurit mau langsung kelangan pandelengan lan dadi wuta, saéngga wong liya kudu nuntun dheweke menyang kaisar, nalika padha nggawa sirah suci martir Diomedes sing wis dipotong.

Nalika sang maharaja ndeleng sirah mau, lan uga weruh para prajurit sing wuta, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya sirah mau langsung dijupuk lan dipasang manèh ing badané; ora suwe sawisé para prajurit nindakake kuwi, mripaté langsung mari wuta lan padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, Allah sing sejati, kang marang Panjenengané kaparingi kamulyan salawas-lawase. Amin[5542] .

[5539] Kilikia – sawijining wewengkon ing Asia Cilik.
[5540] Mréntah taun 284–305.
[5541] Bithynia – sawijining wewengkon ing Asia Minor.
[5542] Santa Diomedes seda ing pungkasan abad kaping telu utawa ing wiwitan abad kaping papat.

Ing dina sing padha, peringatan marang Sang Mulya Cherimon

Peringatan tanggal 16 Agustus

Sing Mulya Cherimon kasebut ing karya Palladius *Lavsaik* lan ing Alphabetical Paterikon. Gua-ne dumunung rolas poprishch saka banyu; sawisé seda, piyambakipun kapanggih lungguh ing panggonané biasané, nyekel pakaryané ing tangané, amarga piyambakipun seda nalika makarya. Para Wali Cherimon iki uga kasebut déning Wali Theodore Studite[5543] ing Lenten Triodion, ing Sabtu Keju ing kanon ing Matins, ing ode kaping enem[5544] .

30 Agustus

17 Agustus (gaya lawas)

Ing dina sing padha, kita ngrayakake para martir suci: Paulus lan adhine Juliana; pangeling-elingé dirayakake ing dina kaping papat wulan Maret (penderitaané diterangake kanthi rinci ing tanggal iki).

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling para martir suci: Firs, Leucius lan kanca-kancane, sing nandhang sangsara ing jaman Kaisar Decius (249–251) ing Kaisarea ing Bithynia; pangeling-elinge uga dirayakake ing tanggal papat welas Desember (kisah pangorbanan sangsara bisa diwaca ing tanggal iki).

Kematiran Santo Patroklus

Diperangeti tanggal 17 Agustus

Sajrone pamaréntahan Aurelian[5545] , panganiayaan sing kejem marang umat Kristen diluncuraké ing Gaul, uga ing wilayah liya. Ing wektu kuwi, ana wong mulya jenengé Patroklus sing manggon ing kutha Tricassine; dhèwèké manggon ing pinggiran kutha ing omah sing diwarisi sawisé tilar donya wong tuwané; dhèwèké sugih lan nduwèni akèh bandha. Wong iki ngabdi marang Gusti awan lan bengi, amarga dhèwèké tresna marang paugeran suci lan nglakoni urip Kristen sing taat lan saleh; amarga dhèwèké wicaksana, dhèwèké tansah maca Kitab Suci kanthi semangat lan sujud ndonga saben jam. Dheweke mung mangan sapisan saben dina, ing jam rolas awan, sawisé dhisik muji lan ndedonga marang Gusti sadurungé mangan; lan dheweke mènèhi kabèh bandha sing diduwèni marang wong mlarat, marang janda lan anak yatim, lan utamané marang wong Kristen sing mbutuhaké lan ngabdi marang Gusti kanthi sakabehing atiné. Kedermawanané gedhé banget nganti wong mlarat nganggep dhèwèké minangka pambagi bandha swarga, amarga dhèwèké ora nyimpen bandha kanggo dhèwèké dhéwé ing bumi, nanging ing swarga, lan dhèwèké nyingkiri kabèh kesenengan donya, mung mikir bab nggayuh Karajan Swarga. Wong suci iki, sing nglampahi uripé kanthi ajrih marang Gusti, kanthi nglakoni puasa lan pandonga lan saben pakaryan pangibadah marang Gusti, nampa saka Gusti kuwasa kanggo ngendhalèkaké setan; dhèwèké uga diparingi sih marang panyembuhan, saéngga dhèwèké ngusir roh najis kanthi kuwasa Kristus lan marasaké manéka rupa lara sing nyerang wong-wong. Ing wektu kuwi, Raja Aurelian sing jahat, panganiaya sing kejem marang wong Kristen, teka ing kutha Trikassin saka kutha Senonisk; sawisé krungu babagan Santo Patroklus, Aurelian mrentah supaya dhèwèké dicekel lan digawa ngadhepi dhèwèké. Nalika ndeleng Patroklus, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

Aku wis krungu bab kegilaanmu; kowe wis nyekel iman sing sia-sia lan nyembah Panjenengané sing diolok-olok manungsa.'

Nanging sang wali ora mangsuli tembung bodho kuwi.

Banjur Aurelian takon marang dheweke:

'Jenengmu sapa?'

Wong suci mau mangsuli:

[5543] Dina perayaane tanggal 11 November

[5544] Santa Herimon séda ing pungkasan abad kaping 4 utawa ing taun-taun awal abad kaping 5.

[5545] Kaisar Aurelian mrentah saka taun 270 nganti 275.

'Jenengku Patroklus.'

Aurelian takon maneh:

'Kowe pracaya apa, lan dewa apa sing kok sembah?'

Wahyu Patroklus mangsuli:

Aku nyembah Gusti Allah sing urip lan sejati, sing manggon ing swarga lan maringi rahmat marang wong andhap asor; aku nyembah Gusti Allah sing ngerti kabèh sadurungé kedadéyan.

Aurelian kandha:

'Tinggalna kabodhoanmu lan sembahna dewa-dewa kita; kowe bakal diparingi pakurmatan lan bandha, lan jenengmu bakal dimulyakake.'

Wong suci mangsuli:

Aku ora ngerti Gusti liya kajaba Gusti sing sejati, sing wis nyipta swarga, bumi, segara, lan kabeh sing katon lan sing ora katon.'

Aurelian mangsuli:

'Buktekna marang kita apa sing kok ucapake iku bener.'

Patroklus mangsuli:

'Satemene, kabèh sing tak kandhakake iku bener; nanging amarga kowe kabèh padha sirna ing kabohongan, kowe ora gelem pracaya marang kabeneran, amarga kabohongan tansah sengit marang kabeneran.'

Aurelian kandha:

Aku bakal nyerahake kowe marang geni yen kowe ora nglakoni kurban marang para dewa.

Nanging sang wali mangsuli:

'Delengen, aku nyawisake kurban pujian, lan aku nyawisake awakku minangka kurban marang Gustiku, sing kersa nelpon aku menyang pakaryan martir kanggo asmané sing suci.'

Banjur Raja Aurelian kebak nesu lan mrentahake supaya borgol wesi sing wis dipanasake ing geni dipasang ing sikilé sang martir; dhèwèké uga mréntah supaya tangan sang wali diiket ing mburiné nganggo ranté wesi sing wis dipanasaké ing geni; banjur dhèwèké mréntah supaya sang wali dibuwang menyang penjara lan disimpen ing kono nganti dhèwèké bisa nemokaké cara kanggo ngrusak dhèwèké.

Nalika diiket, sang wali ndedonga marang Gusti, kandha:

– *'Mugi sih-rahmat Panjenengan dados panglipur kula, miturut sabda Panjenengan dhumateng abdi Panjenengan'* (Mazmur 118:76).

Lan maneh:

– *'Aku bakal bungah lan seneng ing sih-Mu, amarga Panjenengan wis ndeleng kasangsaranku'* (Mazmur 30:8).

Sawisé telung dina, Kaisar Aurelian lungguh ing pangadilan umum lan mréntahaké supaya martir mau digawa metu saka panjara lan diadhepké ing ngajengé kanggo diadili. Nalika sang wali digawa mlebu, kaisar kandha marang dhèwèké:

– 'Wong ngina Gusti, lunga, nylametaké awakmu saka pati saiki uga lan nyembelih kurban marang para déwa.'

Para martir mangsuli:

'Gusti kita wis nylametake nyawa para abdi-abdi-Nya saka pati langgeng; Panjenengané ora bakal ninggalake sapa waé sing precaya marang Panjenengané; nanging yèn kowé kepéngin nampa apa-apa saka bandha kula, kula bakal kersa maringi kanthi seneng, awit kula weruh yèn kowé mlarat.'

Aurelian mangsuli:

'Kepiye kowe wani, Kaisar, nyebut aku wong mlarat nalika aku duwé bandha tanpa wates?'

Wong suci mangsuli:

'Kowe nduwèni bandha donya sing fana; nanging kowe mlarat, amarga kowe ora nduwèni awakmu dhéwé, awit kowe durung nduwèni iman suci ing atimu marang Gusti kita Yesus Kristus; mulané kowe bakal diukum déning Hakim sing Adil—Gusti Allah—kanggo disiksa bareng karo bapakmu, setan.'

Aurelian kandha:

'Kowe ngina aku kanthi kejem, mula aku ora bisa paring welas asih marang kowe.'

Para martir kandha:

'Gusti Allahku, sing wis tak sembah wiwit enom, welas asih marang aku. Nanging cilaka kowe nalika digawa menyang panggonan sing dadi panggonane setan, sing saiki kowe sembah, ing kono kowe bakal weruh sangsara langgeng sing wis disiapake kanggo kowe.'

Kaisar mangsuli:

Aku ora ngerti apa sing kok omong; aku mung ngerti yèn kowe ana ing kuwasa aku lan ora ana siji waé sing bisa nylametaké kowe saka tanganku.'

Wong suci kandha:

'Mung awakku sing ana ing kuwasa panjenengan; nanging kowe ora bisa nyentuh nyawaku, amarga ora ana siji wae sing duwé wewenang marang nyawa iku kejaba Gusti Allah siji-sijiné sing nggawe, sing kandha marang kita, para abdi-Nya: *'Aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging luwih wedi marang sing bisa ngrusak nyawa lan badan ing Gehenna'* (Matéus 10:28).

Kaisar Aurelian mangsuli:

'Nanging apa dewa-dewa kita ora nduwé kuwasa sing padha persis? Sawise kabeh, dheweke setya marang kita, amarga tansah maringi jawaban kanggo saben sing kita jaluk; yaiku dheweke sing nganti saiki ngidini kowe—musuh lan wong sing ngina—urip.'

Wong suci mangsuli:

'Dewi apa sing kowe duwé?'

Aurelian mangsuli:

Antarane dewa-dewa kita ana Apollo Agung[5546] , Zeus Kuwasa[5547] , lan Diana, ibu para dewa[5548] , amarga padha maringi pratandha babagan masa depan marang wong tanpa tipuan[5549] .'

Patroklus sing suci ngendika:

Bab Apollo, sing kowe sebut déwa, kita wis krungu saka para leluhur yèn dhèwèké iku panggembala Admetus, Raja Thessaly[5550] ; bab Zeus, sing kowe sembah minangka dewa, kita ngerti yèn dhèwèké iku wong ala lan jahat, pezina, selingkuh, maling, lan panyebar kabèh jinis kaburukan; wis kondhang yèn dhèwèké nyebar prahara lan anarki ing antarané manungsa, nindakake pambunuhan lan rampog, lan pancèn nemoni pati sing paling memalukan, nganti bumi ora gelem nampa mayité. Bab Diana, sing kowe sebut ibu déwa-déwamu, apa kowe ora ngerti yèn dhèwèké iku frenzy[5551] awan? Wah, kebodhoan manungsa sing sengsara, kabut déning ora pracaya, sing nyembah apa sing sia-sia lan kosong!

Raja ngendika:

'Sabrangku gedhe, amarga aku wis ngrungokake cacamu marang Gusti nganti saiki. Nanging saiki aku kandha pungkasan: yen kowe ora nyembah lan ora nglakoni kurban marang Apollo, Zeus, lan Diana, aku bakal langsung matèni kowe.'

Syahid mangsuli:

'Penyiksa jahat! Kowé kaya maling sing matèni wong sing ora salah, nanging ora bisa mangan awaké. Mangkono uga, sanadyan kowé sombong yèn bakal matèni awakku, kowé ora bakal bisa mangan awakku; lan sanadyan kowé bisa mangan awakku, kowé ora bakal wani nglarani nyawaku.'

Sawisé sang wali ngendika tembung-tembung mau, Aurelian nesu banget lan mréntah supaya sang wali dipenggal nganggo pedhang. Ing wektu sing padha, Aurelian mréntah prajurit-prajurité supaya ora mènggal sang

---

[5546] Apollo dianggep déning wong Yunani kuna minangka déwa pepadhang; dhèwèké uga dianggep duwé kurnia prédhiksi masa depan.

[5547] Zeus – dewa paling luhur ing agama Yunani kuna, dianggep minangka leluhur para dewa liyane.

[5548] Artemis dianggep déning wong Yunani kuna minangka dewi cahya lan gesang; dhèwèké uga dipuja minangka sing maringi urip seger lan mekar saka alam.

[5549] Kaisar Aurelian, minangka wong pagan, yakin manawa dewa-dewa sing dipercaya bisa maringi pratandha babagan masa depan; ora kebetulan dhèwèké nyebut jeneng Apollo, sing dianggep déning wong Yunani kuna minangka nabi masa depan. Akeh candhi sing dibangun déning wong Yunani kuna kanggo ngajeni Apollo uga dianggep minangka orakel kondhang; sing paling misuwur yaiku Oracle of Delphi, orakel ing Oropos, ing pulo Euboea, lan liya-liyané; Wong Yunani kuna padha ngupaya pitutur saka orakel ing kabèh prakara serius lan wigati, loro ing urip pribadi lan umum: wis cetha yèn para peramal sing dadi pangarep-arep wong Yunani kanggo pitutur ora bisa prédhiksi masa depan, amarga asring maringi jawaban sing mbingungaké lan samar-samar.

[5550] Ing kéné, Santo Patroklus nyebutaké carita-carita absurd saka mitologi Yunani kuna.

[5551] 'Iblis tengah dina', sacara harfiah 'wabah sing ngrusak ing tengah dina'; bisa uga sawijining penyakit tartamtu, kaya rabies, sing disebabake sinar srengenge kidul sing nyengat (deleng Mazmur 90:6).

wali ing daratan garing, nanging ing panggonan rawa, supaya dhèwèké ora diwènèhi panguburan lumrahé manungsa, nanging bakal dipangan kéwan amfibi, manuk, lan kéwan galak.

Para prajurit nyekel martir suci mau lan nggawa dhèwèké menyang pinggir kali sing dijenengi Seine, kanthi niyat arep motong sirahé ing kana, ing rawa, ing pinggir kali. Sang wali lumaku menyang pati kanthi kabungahan, kandha kanthi banter ing pandonga:

– Gusti Yesus Kristus, mugi badan kawula boten sirna ing papan rawa punika, nanging mulyakna Asma Panjenengan ingkang paling suci, supados asmanipun dipun mulyakake ing ngarsaning mungsuh Panjenengan, lan supados tiyang-tiyang kafir boten ngendika: 'Pundi saiki , Gusti Allahipun?' – Dhuh, Gusti kang Suci, mirsani panjaluk kawulo, kados Panjenengan mirsani Musa lan Harun nalika piyambakipun ndedonga kanggé umat Panjenengan, lan sasampunipun mbabar segetun kanggé piyambakipun, Panjenengan nuntun bangsa Israel nyabrang ing dharatan garing (Kaluwihan 14:21–32); mangkono mimpin uga aku nyebrang kali iki menyang sisih liya, menyang panggonan sing ora berlumpur, supaya getihku bisa mili ing daratan garing lan awakku bisa nemu tentrem, ora ing rawa: *'Tulung njupuk aku saka lumpur, supaya aku ora klelep'* (Mazmur 68:15): bebasake aku saka para penyiksa!

Baru wae sang wali ndonga tembung-tembung mau, mripat para prajurit sing nggawa dhèwèké menyang kana dadi peteng, nganti padha ora bisa ndeleng sang martir maneh.

Ananging Santo Patroklus mlebu ing kali lan mlaku nyabrang banyu, nglangi nganti tekan dhengkul; sanadyan mangkono, kali iku amba banget lan jero, malah banjir amarga banyu udan; nanging martir suci kuwi nyabrang tanpa banyu nganti tekan dengkulé; banjur sawisé nyabrang menyang pinggir liyané, martir kuwi munggah gunung sing ana ing kana lan kandha:

'Gusti Allah ngreksa nyawa para wali-Nya sing kinurmatan lan nylametake saka tangan wong-wong sing nindakake dosa.'

Bab para prajurit, amarga ora weruh martir sing digawa mau, padha kroso wedi lan ngeri banget, amarga padha wedi yèn sang raja bakal nyangka yèn padha wis mbebasake wong sing dihukum kanthi sengaja lan bakal ngukum pati marang wong-wong mau; para prajurit padha kandha ing atiné:

'Ageng tenan Gusti Allahé wong iku, amarga Panjenengané wis nylametaké dhèwèké saka tangan kita tanpa kita weruh!'

Liyané ing antarané prajurit kandha:

'Iku dudu manungsa, nanging semacam penampakan, amarga dhèwèké sirna saka pandelengan kita tanpa tilas.'

Nalika para prajurit padha rembugan suwé bab iki, ora wani bali marang raja, ana sawijining wanita pagan sing lagi nyebrang kali nganggo prau krungu rembugan mau lan nalika weruh sedhihé padha kandha:

Aku weruh ana ing sebrang kali, ing gunung, ana wong Kristen sing kok goleki; dhèwèké lagi sujud lan ndedonga marang Gustiné.'

Nanging wong-wong mau, sing gampang ngucurake getih wong sing ora salah, langsung nyebrang kali nganggo prau lan, munggah gunung, nemokake sang wali persis ing panggonan sing wis diterangake wanita mau. Banjur prajurit sepuh kandha marang sang wali kanthi nesu:

'Satemene, kowe pantes mati, amarga kowe wis mlayu saka kita; nanging saiki kowe wis ana ing tangan kita maneh; lan saiki kowe ora bakal bisa lolos saka kita: kowe bakal dipatèni; nanging yèn kowe péngin urip, sembahna kurban marang déwa-déwa kita.'

Wong suci mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku ora bakal nyembah setan jahat; aku mung nyembah siji Gusti Allah sejati.'

Para prajurit kandha marang dhèwèké:

'Gusti apa sing kok sembah – Gusti sing lair utawa Gusti sing diciptakaké?'

Wong suci mangsuli:

'O ilusi sia-sia! O kapercayan bodho! O tembung tanpa akal! Sapa ing antarané manungsa sing bisa ngomong apa-apa bab Gusti sing tanpa wiwitan! Sapa sing bisa nyritakaké asal-usulé? Panjenengané ngandika, lan kabèh mau ana; Panjenengané maréntah, lan kabèh mau kabangun – sing katon lan sing ora katon. Panjenengané ngutus Juruwilujêng tumrap umat manungsa, Putrané siji-sijiné, Gusti kita Yesus Kristus, sing ngucuraké getih suci Panjenengané kanggo kita, supaya Panjenengané bisa nylametaké kita saka kebinasaan lan

pati langgeng; nanging Gusti tangi saka pati ing dina katelu, munggah menyang swarga ing ngarsane para muridé, lan ngutus marang wong-wong mau, kaya sing wis dijanjèkaké, Roh Suci. Lan kita kudu pracaya kaya sing diwulangake Roh Suci lumantar cangkeming Para Rasul; amarga piwulang iki bener lan sejati; nanging sapa wae sing ora pracaya marang piwulang iki ora bakal ndeleng urip langgeng, nanging murka Gusti Allah bakal manggon ing wong kuwi salawas-lawase. Kita wong Kristen pracaya tenan lan ngarep-arep nampa gesang langgeng saka Kristus, Gusti kita; mulane kita nandhang sangsara kanggo Panjenengané kanthi katresnan lan seda kanthi kersa, amarga kita mangertèni yèn urip utawa mati, kita kagungané Gusti. Nanging kabèh sing nyembah setan, kaya kowé, bakal dibuwang menyang geni Gehenna bebarengan karo setan-setan.

Nalika sang wali ngucapaké tembung-tembung mau, para prajurit padha nesu banget lan nyebut sang wali minangka wong sing ngina dewa-dewane, banjur narik pedhangé arep motong sirahé. Nanging sang martir, ngadhep marang Gusti, kandha:

'Ing tangan Panjenengan, ya Gusti, kula pasrah nyawa kula; awit Panjenengan mangertos menawi kula seda kanggé asma Panjenengan ingkang paling suci.'

Sawisé kuwi, martir suci Patroklus dipenggal sirahé[5552] .

Para prajurit njupuk sirah sang martir lan mbuwang adoh saka badané; banjur padha lunga.

Ing wektu kuwi, ana ing sawijining gunung, ora adoh saka panggonan kuwi, ana loro pengemis sing wis tuwa, sing biyèn tau nampa sedekah saka tangan sang wali lan wis ngakoni iman Kristen. Dheweke nyekseni pati sang martir lan krungu tembung-tembung pungkasané. Sawisé para prajurit lunga, wong-wong mau njupuk awak lan sirah martir mau kanthi wedi banget, supaya ora katon déning wong-wong sing ora pracaya; padha ndhelikaké awak lan sirah suci martir mau nganti sonten, banjur kanthi rahasia ngandhani kabèh marang protopresbiter kutha iku, sing aran Eusebius.

Nalika bengi teka, protopresbiter rawuh ing panggonan iku (ngendi awak martir disimpen) bebarengan karo diaken Liberius; sawisé mbungkus awak suci mau nganggo kain kafan sing resik, padha ngubur dhèwèké ing bengi iku uga, kanthi meneng lan mung nganggo cahya sawetara lilin, sawisé padha nyanyi mazmur sing cocog, amarga wedi marang wong-wong pagan.

Martir suci Patroklus séda nalika pamaréntahan Aurelian ing Roma, déné ing antarané wong Kristen iku lumaku nalika pamaréntahan Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané diparingi pakurmatan lan kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amén.

Uripé Bapa Alipius saka Gua sing Kinurmatan

Dirilèkaké tanggal 17 Agustus

Bapa Kita Sing Kinurmatan Alipius saka Gua mbuktekake yèn dhèwèké iku muridé Santo Lukas Sang Injilist, amarga dhèwèké ngabdi marang Gusti, sing nyipta kita miturut gambar lan rupa Panjenengané (Kejadian 1:26), kaya déné Lukas, yaiku: panjenengané ora mung nggambaraké pasuryané para wali kanthi mujijat ing ikon, nanging uga nglaksanani kabecikaning atiné; saliyané, panjenengané uga dadi tabib sing nggumunaké; uripé sing takwa diparingaké marang kita kaya mangkéné:

Ing jaman pamaréntahan Pangeran Kyiv sing taat, Vsevolod Yaroslavich[5553] , ing sangisoré pimpinan abbot, ingkang kinurmatan Nikon, kanthi pangayomaning Gusti Allah lan miturut pitutur para Bapa ingkang kinurmatan Anthony lan Theodosius, ingkang kanthi kaajaiban muncul ing Konstantinopel ing taun kaping sepuluh sawisé séda, para pelukis ikon Yunani teka kanggo ngias Gréja Gua Suci; Para pelukis ikon iki sing diparingi kapercayan dening wong tuwané Alipius sing suci supaya diajari seni lukis. Santo Alipius dadi saksi mata tumrap mujijat nggumunake sing dicritakaké ing legenda Gréja Gua, yaiku nalika para pelukis ikon lagi ngias altar nganggo lukisané, sawijining ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci muncul dhéwé ing altar mau: Ing wektu kuwi, ikon mau sumunar lan sumilak luwih padhang tinimbang srengéngé; banjur ana manuk dara mabur saka cangkemé Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, sing sawisé mabur suwé (ngubengi gréja),

[5552] Pati St. Patroklus Sang Martir dumadi watara taun 275.
[5553] Vsevolod Yaroslavich mrentah pisanan saka taun 1075 nganti 1076 (enem wulan) lan kapindho saka taun 1078 nganti 1093.

mabur mlebu ing cangkemé Sang Juruwilujeng, kang digambar ing ikon ing pérangan ndhuwur gréja. – Ing wektu kuwi, Alipius sing kabegjan lagi sinau lan mbantu para gurune; lan dhèwèké uga nglukis kanthi éndah ing atiné, amarga sih rahmaté Roh Suci manggon ing gréja guwa kuwi.

Nalika para pelukis ikon sing kasebut mau wis ngrampungake pakaryané lan ngias gréja suci nganggo ikon-ikon, Alipius dhéwé diparingi pangkat monastik suci saka Malaikat kanthi cara kang nggumunake déning Abas sing kinurmatan, Nikon. Lan Santo Alipius wiwit sinau seni nggambaraké kabecikan para wali ing atiné; sawisé sinau seni iku, dhèwèké nggambaraké rupa-rupané kanthi fisik (ing ikon).

Santa Alipius pancen trampil ing ketrampilane nganti, kanthi sih rahmat Gusti, dhèwèké ngasilaké, kaya-kaya, gambar rohani saka kabecikan-kabecikan mau liwat gambaran sing katon ing ikon; amarga dhèwèké sinau seni nglukis ikon ora kanggo nggolèki bandha, nanging kanggo nggolèki kabecikan; panjenengané makarya tanpa kendhat, nglukis ikon kanggo abbot, para sedulur, lan kanggo sapa waé sing butuh, tanpa nampa upah apa waé kanggo pakaryané.

Alipius sing kabegjan nyuwun marang sapa waé sing weruh ikon-ikon ing gréja sing wis rusak supaya ngandhani dhèwèké; dhèwèké banjur, tanpa nuntut upah apa waé, ngias gréja-gréja kuwi nganggo kabisané. Yen sang wali bébas saka pakaryan kaya ngono, piyambakipun nglatih kaprigelan nglukis ikon kanggo kapentingané dhéwé lan nglukis ikon sing banjur diparingaké marang wong-wong sing wis nyilih emas lan pérak sing dibutuhaké kanggo ngias ikon-ikon mau. Sang Wali tumindak kaya mangkono supaya ora ngentekake wektu kanthi nganggur; piyambakipun ngetutake tuladha para bapa suci jaman biyen , sing tansah nyambut gawe kanthi tangan, lan saka Rasul Agung Paulus piyambak, sing ngendika bab piyambakipun: 'Tangan kula iki wis nyukupi kabutuhan kula lan kanca-kanca' (Kisah Para Rasul 20:34).

Saben Sant Alipius entuk dhuwit saka pakaryan tangane, dhèwèké mbageaké dadi telung pérangan: pérangan kapisan kanggo ndandani ikon, pérangan kapindho kanggo sedekah marang wong mlarat, lan pérangan katelu kanggo kabutuhan biara. Mangkono tumindak sang wali taun demi taun, ora nate ngaso awan utawa bengi; awit ing wayah wengi piyambakipun nglakoni ibadah kanthi waspada lan sujud, dene ing wayah awan, kanthi andhap asor, pisah saka donya, kasuciyan, kasabaran, nglakoni puasa, katresnan, lan renungan babagan Gusti Allah, piyambakipun makarya ing pakaryan tangane; ora ana siji wae sing nate weruh piyambakipun nganggur; nanging, sanadyan makaten, piyambakipun ora nate ketinggalan pasamuwan pandonga, sanajan amarga pakaryanipun.

Nalika abbot nyumurupi kabecikan ageng lan kaahlian nglukis ikon ing tiyang pinunjul mau—nganti piyambakipun pantes, nggawa citra malaikat saka tatanan monastik, nyedhaki minangka paniru Sang Putraning Allah, Yesus Kristus—piyambakipun diangkat dados imam miturut tatanan Melkisedek[5554] . Banjur Rama Suci diadegaké minangka lentera ing panggenané (Matéus 5:15), utawa luwih tepaté minangka tuladha sing pantes diteladani ing panggonan pakurmatan, sumunar kanthi kaéndahan sing ngluwihi saka kabecikan monastik lan imam; lan dhèwèké dudu tuladha suci biasa, amarga dhèwèké nindakake mujijat; saka akèh mujijat sing ditindakké, kita bakal éling sawatara ing kéné.

Ana sawijining warga sugih kutha Kyiv sing nandhang kusta; dhèwèké nyuwun pitulungan marang akèh dhokter, dukun, lan wong pagan, nanging ora mung ora entuk panyembuhan, malah kondisiné dadi luwih parah. Banjur salah siji kancane wong lara iku nyaranake supaya dheweke menyang Biara Gua kanggo nyuwun pandonga marang para bapa suci; dheweke sarujuk, sanajan rada kaku.

Nalika wong lara mau digawa menyang Biara Pechersk, abas mréntah supaya dhèwèké diwènèhi banyu saka sumuré sing suci kanggo ngombé, lan uga mréntah supaya raié diumbah nganggo banyu sing padha. Sakwise kuwi, nanah akèh banget muncul ing awaké wong lara kuwi—minangka paukuman amarga ora pracaya—nganti kabèh wong padha nyingkiri dhèwèké, ora kuwat nahan ambuné sing nyengat saka awaké. Banjur, kanthi nangis lan nesu, wong kusta iki bali menyang omahé dhéwé, lan ora metu saka omah pirang-pirang dina amarga ambuné

[5554] Melkisedek, Raja Salem lan imam Allah Kang Maha Luhur, kasebut ing Kitab Kejadian 14:18. Kitab Kejadian, sing nyritakaké bab Melkisedek, ora nyebut apa-apa bab asal-usulé Melkisedek utawa pungkasaning uripé; iki, bebarengan karo berkah sing diwènèhaké marang Abraham, ndadékaké Melkisedek, kaya sing diterangaké déning Santo Paulus sang Rasul (Ibrani 6:20), dadi pratandha sadurungé Yesus Kristus – Imam Agung lan Raja langgeng. Raja lan nabi Daud uga nunjukaké wigati tipologis imam Melkisedek nalika dhèwèké nyariosaké bab Putraning Allah: *'Sampeyan iku imam salawas-lawase miturut tatanan Melkisedek'* (Mazmur 109:4). Nanging makna tipologis Melkisedek kasebut diungkapake kanthi cetha lan rinci dening Santo Paulus sang Rasul ing Surat marang Ibrani 7:1–28.

sing nyengat, kandha marang kanca-kancané: *'Wong-wong wis nutupi pasuryanku karo isin.' Aku wis dadi wong asing tumrap sedulurku lan dadi wong manca tumrap putra-putrané ibuku* (Mazmur 68:8–9), amarga aku ora nuduhaké pracaya marang Bapa Anthony lan Bapa Theodosius sing kinurmatan; lan saben dina aku ngenteni pati.

Nanging, sawisé waras pikirané, wong iki mutusaké ngakoni kabèh dosané; mula dhèwèké bali manèh menyang Biara Gua marang Sang Mulya Alipius lan ngakoni kaluputané marang dhèwèké. Sang Mulya banjur kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis nindakake sing bener, anakku, teka lan ngakoni dosamu marang Gusti Allah ing kahanan aku sing ora pantes iki; mangkono nabi uga nyekseni bab dheweke, muni marang Gusti: *"Aku kandha, 'Aku bakal ngakoni kaluputanku marang Gusti,' lan Panjenengan mbusak rasa salah saka dosaku"* (Mazmur 31:5).

Banjur Sang Alipius sing Kinurmatan maringi piwulang sing dawa nganggo tembung-tembung kaslametan; sawisé kuwi, Panjenengané njupuk cat lukisan ikon, banjur ngolesi pasuryané, ngusapaké borok sing lagi ngrembesi; sawisé kuwi Santo Alipius nuntun wong lara mau mlebu gréja, maringi Misteri Suci marang dhèwèké, lan maringi piwulang supaya dhèwèké adus nganggo banyu sing biyasané digunakaké para imam kanggo adus sawisé nampa Misteri Suci; ora suwé sawisé kuwi, keropé sing busuk mau rontog saka awak wong lara mau lan dhèwèké mari waras kaya biyèn.

Ing mujijat iki, bapa kita sing kinurmatan Alipius mbuktèkaké yèn dhèwèké iku paniru Gusti Yesus Kristus piyambak; awit kaya Kristus, nalika marasaké wong kusta, dhèwèké dhawuh marang wong mau supaya nyedhaki imam lan nyawisaké kurban kanggo ngresiki awaké (Mat. 8:4), mangkono uga bapa kinurmatan iki dhawuh marang wong sing kataman kusta supaya nyedhaki dhèwèké, kaya marang imam, sajroning Liturgi Ilahi, lan nyawisaké minangka kurban apa sing diomongaké nabi: *'Apa sing bakal tak balèkaké marang Sang Yehuwah kanggo kabèh kabecikané marang aku? Aku bakal ngangkat pangombé kaslametan*' (Mazmur 115:3–4). Ayo uga nyebutake persembahan iki, amarga buyuté wong kusta iki, minangka rasa syukur amarga wis mari, wis nglapisi kothak suci sing ana ing ndhuwur mezbah suci ing Gréja Gua.

Sateruse, Alipius sing kinurmatan mbuktekake yèn dhèwèké iku paniru Kristus, sing marasaké wong lair wuta; amarga, kaya Kristus nalika marasaké wong lair wuta, dhisik ngolesi mripaté nganggo lempung, banjur dhèwèké mréntah supaya adus ing Kolam Siloam (tegesé 'dikirim') (Yohanes 9:6–7), mangkono uga bapa sing kinurmatan iki: sepisanan piyambakipun ngolesi lara kusta mau nganggo pigmen lukisan ikon, lajeng dhawuh marang piyambakipun supaya adus nganggo banyu sing biasane digunakake para imam—utusaning Gusti—kanggo adus; kanthi mangkono sang wali nyagekake wong lara mau saka kusta jasmani lan kabutaan rohani, nganti kabèh wong sing teka bareng karo wong lara mau saka kutha padha gumun banget marang panyagekane sing cepet banget. Nanging Sang Alipius sing Kinurmatan kandha marang wong-wong mau:

"Sedulur! Ati-ati marang pangandikane: *'Ora ana siji wae sing bisa ngabdi marang loro tuan'* (Matéus 6:24); awit wong iki wiwitane dijajah déning setan amarga dosané; mula, nalika dhèwèké nyedhak marang Gusti nanging, manut nasehaté setan, nyerah marang kaslametané lan ora pracaya marang Gusti, sing mung Panjenengané sing bisa nylametaké dhèwèké, penyakit kusta nyerang awaké kanthi kakuwatan sing luwih gedhé, minangka paukuman amarga ora pracayané; awit Gusti ngandika: *'Nyuwunlah'*, lan ora mung 'nyuwun', nanging kanthi pracaya, *'lan iku bakal diparingake marang kowe'* (Mat. 7:7). Nanging nalika dhèwèké saiki mbalèk marang Gusti kaping pindho kanthi tobat, ing ngarsaning kula, banjur *'Gusti Allah, kang sugih ing sih-rahmat'* (Efs. 2:4), nyembuhaké dhèwèké.

Sawisé krungu kuwi, wong-wong padha sujud ing ngarsané sang wali lan miwiti lelampahan bali bebarengan karo wong sing wis mari, padha muji Gusti Allah lan para Bapa sing kinurmatan, Anthony lan Theodosius, uga muridé, Bapa kita sing kinurmatan, Alipius; lan padha nyritakaké bab Alipius sing suci iki, kandha yèn dhèwèké katon marang wong-wong mau kaya Elisha anyar, amarga dhèwèké wis marasaké wong lara kusta mau kaya Elisha marasaké Naaman wong Siria saka kusta (2 Raja 5:14).

Ana uga sawijining priya saka kutha Kyiv sing padha, priya sing taat. Dheweke mbangun gréja lan kepéngin nduwé pitung ikon gedhé kanggo ngias gréja mau; wong iki maringi pérak, bebarengan karo papan-papan sing arep digawé lukisan ikon, marang loro biksu saka Biara Gua sing wis dikenalé, nyuwun supaya padha konsultasi karo Santo Alipius babagan nglukis ikon-ikon mau. Nanging para biksu ora ngandhani Alipius apa-apa; malah padha nyimpen pirak mau kanggo awake dhewe. Sawisé sawetara wektu, wong mau ngirim kabar marang para biksu kanggo takon apa ikon-ikoné wis dicet utawa durung. Padha mangsuli yèn Alipius nuntut pirak manèh.

Banjur, sepisan manèh, sawisé njupuk pirak sing dikirim wong mau, padha nyimpen kanggo awake dhewe. Banjur, nalika wis tekan pucuk kakebalan isin, loro biksu kuwi maneh ngirim kabar marang wong kuwi (ngumpat sang wali) yen Alipius nuntut pirak sing padha karo sing wis ditampa. Wong sing tresna marang Gusti kuwi maringi pirak kaping telu, kandha:

Aku pancen kepengin nampa pandonga lan berkah saka pakaryan tangane.

Nanging, Santo Alipius ora ngerti apa-apa bab tumindak para biksu mau.

Pungkasané, wong iku ngutus manèh kanggo takon kanthi cetha apa ikon-ikon mau wis rampung digambar. Para biksu, ora ngerti kudu mangsuli apa, padha kandha yèn Alipius wis njupuk kabèh pérak sing dikirimaké marang dhèwèké kaping telu, nanging ora gelem nglukis ikon-ikon mau.

Banjur wong sing tresna marang Gusti Allah iku teka ing Biara Gua bebarengan karo rombongané, menyang pangarsa Nikon lan nyritakaké marang dhèwèké bab sabab sedhih sing konon diparingaké marang dhèwèké déning Alipius. Pangarsa Nikon, sawisé ngundang Alipius, kandha marang dhèwèké:

'Ngapa, sedulur, kowe gawe nesu marang anak kita iki, sing wis nyuwun banget supaya kowe nglukis ikon lan wis diwenehi pirak sak panyuwunmu? Nanging kowe, sawise njupuk pirak akeh lan janji bakal nglukis ikon, durung nglukis, sanajan ing wektu liyane kowe wis tau nglukis ikon tanpa bayaran apa-apa.'

Kanggo iki, Alipius sing kaberkahan mangsuli:

– Bapak ingkang kinurmatan! Panjenengan sampun mangertos bilih kula mboten nate kesiangan ing bab punika; nanging sapunika kula boten mangertos pisan punapa ingkang Panjenengan carita.

Banjur sang abbot ngendika maneh marang dhèwèké:

'Panjenengan nuntut rega kaping telu kanggo nglukis pitu ikon; nanging nganti saiki durung nglukis.'

Lan langsung, kepengin mbukak aib sang wali, dhèwèké mréntahaké supaya panel-panel sing arep digawé lukisan ikon mau digawa mlebu (panel-panel mau wis katon wingi ana ing salah siji gedhong biara, lan ora ana apa-apa sing digambar ing kono): Abbot uga mréntahaké supaya para biksu sing liwaté wong iku nyerahaké pérak marang sang wali dipanggil, supaya para biksu mau bisa mbukak kaluputan Alipius.

Wong-wong sing dikirim njupuk panel-panel kuwi nemokake yèn lukisané pancèn trampil banget lan digawa marang abbot; Nalika padha ndeleng iki, kabèh sing ana ing kono padha gumun banget lan ajrih banget; banjur, kanthi gemeter, padha sujud ing lemah lan ng , nyembah ing ngarepé gambar-gambar mau, sing ora digawé déning tangan manungsa – yaiku gambaré Gusti, gambaré Sang Putri Allah sing Maha Suci, lan gambar-gambar para wali Allah liyané.

Banjur teka loro biksu sing wis ngfitnah Alipius; amarga ora ngerti bab mukjizat iki, padha mbantah karo sang wali, kandha:

'Kowe wis njupuk rega kaping telu, nanging ora gelem nglukis ikon!'

Krungu tembung-tembung kuwi, kabèh wong sing ana ing kono padha nuduhaké ikon-ikon mau marang para biksu, kandha:

'Ikon-ikon iki, sing digambar déning Gusti piyambak, mbuktekake yèn Alipius ora salah!'

Para biksu mau, nalika ndeleng ikon-ikon kuwi, kebak rasa wedi marang mujijat ageng kaya ngono. Padha langsung dituduh dening abbot wis nyolong lan ngapusi, diusir saka biara lan kabèh kagungané dicabut.

Nanging para biksu kuwi ora mandheg saka niat ala: padha wiwit nyebar fitnah marang Alipius sing Kinurmatan ing saindenging kutha, ngaku yèn dhèwèké dhéwé sing nglukis ikon-ikon mau; 'Nanging panguwasa kita,' ujare, 'ora kepéngin mènèhi ganjaran marang kita amarga gawéan kita—lan kanggo mbusak kita saka pakaryan—ngapusi bab ikon-ikon mau, ngaku yèn kuwi digawé déning Gusti Allah piyambak, sing péngin mbéla Alipius.'

Krungu omongan kaya ngono, akèh warga kutha padha lunga menyang biara kanggo ndeleng ikon-ikon mau lan nyembah marang iku. Nanging, sanadyan akèh warga kutha pracaya marang para biksu sing wis ngina Sang Alipius sing mulya – Gusti Allah, sing ngluhuraké para wali Panjenengané, kaya sing Panjenengané dhawuhaké dhéwé ing Injil Suci: *'Kutha sing dumunung ing pucuk gunung ora bisa didhelikake'* (Mat. 5:14); lan maneh: *'Nalika lampu dinyalakake, ora dilebokake ing sangisore ember, nanging ing kaki lampu, lan maringi pepadhang marang kabeh wong ing omah'* (Mat. 5:15),—Gusti Allah ora ndhelikake pakaryan becik saka wong sing bener iki; amarga kabar bab mujijat iki, sing digawé Gusti kanggo kapentingan Sang Alipius, tekan nganti Pangeran Vladimir Monomakh[5555] ; mujijat iki luwih manèh dibuktekake kaya mangkéné:

Kanthi kersaning Gusti, ana geni kang nyerang Kyiv, kang ngobong meh kabèh distrik Podil ing Kyiv[5555] ; pérangan kutha iki uga dadi omahé gréja kang nyimpen ikon-ikon mau, kang uga kobong; nanging sawisé geni, kabèh pitung ikon mau ditemokaké ora rusak sakabèhé.

Nalika pangeran krungu bab iki, piyambakipun langsung menyang panggonan kobongan, kepengin ndeleng mujijat sing wis kelakon ing kana. Sawisé ndeleng ikon-ikon mau sing ora rusak kena geni, pangeran rumiyin mangertèni yèn iku digambar mung sajroning sedina wengi déning pangayomaning Gusti Allah, sing kepéngin mbébasaké Alipius saka fitnah sing ditujokaké marang dhèwèké. Banjur Pangeran Vladimir Monomakh kanthi khusyuk memuji Gusti Allah, Sang Pencipta kabèh, sing wis paring mujijat ageng amarga saka kabecikané Sang Alipius sing kinurmatan. Sabanjuré, dhèwèké njupuk salah siji saka ikon-ikon mau—yaiku Ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci—lan dhèwèké mrentah supaya dikirim menyang kutha Rostov, menyang gréja watu sing ana ing kana, sing wis dhèwèké dhéwé mbangun. Ing sawijining wektu, gréja iki ing Rostov rusak; nanging ikoné tetep ora rusak sakabehe. Banjur, ikoné dipasang ing gréja kayu; nanging gréja iki uga kobong sawisé sawetara wektu; nanging ikoné tetep ora rusak maneh, nganti ora ana goresan cilik waé sing kapanggih sawisé kobongan.

Kabeh iki tanpa mangu-mangu dadi pratandha urip mulya bapa kita Alipius sing kinurmatan, amarga panjenengané ikon mau digambar dhéwé kanthi kersané dhéwé.

Saiki ayo padha ngadhepi kaajaiban sing kelakon nalika sang wali séda, supaya kita bisa nyumurupi sepira éndahé priya iki, sawijining pelukis ikon sing trampil, pindhah saka gesang donya iki menyang gesang langgeng.

Ana sawijining wong saleh sing nyuwun marang Bapa Alipius kita sing kinurmatan supaya nglukis ikon Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci; dhèwèké uga nyuwun marang sang wali supaya ngrampungaké ikon mau pas kanggo pesta Pangaso. Nanging Bapa Alipius ora suwe banjur lara lan wis meh seda; sajrone wektu kuwi ikoné durung rampung digambar; wong iku sedhih banget lan nguwatiraké sang wali. Nanging Alipius sing kabegjan kandha marang dhèwèké:

"Anakku! Aja ngganggu aku, nanging pasrahaké kabèh sedhihmu marang Gusti, lan Panjenengané bakal nindakake miturut karsa Panjenengané: ikoné bakal ana ing panggonané ing dina rayané."

Wong iku, pracaya marang pangandikane sang wali, banjur mulih kanthi kabungahan.

Mengko, dhèwèké teka manèh marang Alipius ing bengi sadurungé Rayemé Pangaso Sang Putri Allah Kang Maha Suci. Nalika weruh yèn ikoné durung rampung digambar, lan uga nyumurupi yèn Alipius sing kinurmatan saya parah lara, wong kuwi wiwit nyalahké sang suci, kandha:

'Ngapa sampeyan ora ngandhani aku babagan lara abotmu? Yen mangkono aku mesthi wis maringi ikon mau marang ikonografer liyane sing bakal nglukis kanggo aku, supaya perayaane bisa terhormat lan khidmat; nanging saiki sampeyan nggawe aku isin banget.'

Romo Agung mangsuli kanthi alus:

"Anakku! Apa aku nindakake iki amarga malesku dhéwé? Nanging Gusti Allah bisa nglukis ikon Ibuné mung nganggo siji tembungé; delengen, aku dhéwé bakal ninggalaké donya iki, kaya sing wis diwahyuké marang aku, nanging aku ora kepéngin ninggalaké kowe ing sedhih."

Priya iku lunga kanthi sedhih sing jero. Sawisé dhèwèké lunga, ana priya enom sing sumunar mlebu ing selé Pendeta Alipius lan miwiti nglukis ikon kanggo priya kuwi. Alipius nyangka yèn priya kuwi, amarga nesu marang dhèwèké, wis ngutus pelukis ikon anyar, lan ing wiwitané Alipius nyangka yèn priya enom kuwi manungsa; nanging, kacepetan lan kaendahan pakaryané nuduhaké yèn dhèwèké iku Malaékat; awit sajrone telung jam dhèwèké wis nglukis ikon sing éndah banget, kadhang masang emas ing ikon, kadhang nggiling macem-macem pigmen ing watu lan nglukis nganggo kuwi; banjur dhèwèké kandha marang Pendeta Alipius:

'Romo! Mbok menawa isih ana sing kurang ing kene, utawa apa kula wis kliru ing sawijining bab?'

Marang kuwi Rama Suci mangsuli:

'Panjenengan sampurna nindakake kabeh kanthi éndah; Gusti piyambak sing nulungi panjenengan nglukis ikon kanthi kamulyan kaya ngono; Panjenengané piyambak sing nindakake iki lumantar panjenengan.'

Nalika sonten teka, pelukis ikon mau bebarengan karo ikone sirna saka pandelengan.

[5555] Bagéan kutha.

Ing wektu sing padha, sing nduwèni ikon iku ora bisa turu sakwengi amarga sedhih, amarga mikir yèn ikoné ora bakal rampung kanggo pesta; mula dhèwèké nganggep dhèwèké ora pantes nampa sih rahmat ilahi kaya ngono lan nyebut dhèwèké wong dosa gedhé. Amarga iku, esuké dhèwèké tangi lan lunga menyang gréja kanggo ngakoni dosané marang Gusti ing kono. Nanging durung rampung mbukak lawang gréja, dhèwèké weruh ikon mau wis ngadeg ing panggonané. Sakwisé kuwi dhèwèké langsung ambruk ing lemah amarga wedi, nyangka yèn kuwi arwah; banjur munggah sethithik saka lemah lan ndelok luwih cedhak marang ikon mau, dhèwèké nyadari yèn kuwi ikoné dhéwé. Akibaté, dhèwèké kakehan ajrih lan wedi banget lan kelingan marang pangandikane Sang Mulya Alipius, sing wis ngandhani yèn ikon mau bakal siap kanggo dina rayané; banjur dhèwèké tangi lan mbangun kabèh wargané. Keluargane padha kesusu menyang gréja kanthi bungah, nggawa lilin lan kemenyan; nalika weruh ikon iku ing kana, sumunar kaya srengéngé, kabèh padha sujud ing lemah, nundhuk ing ngarepé ikon mau lan nyiumé kanthi manah bungah.

Sawisé kuwi, wong sing taat kuwi menyang marang sang abbot lan nyritakaké mukjizat sing wis kelakon marang ikon kuwi; banjur padha bebarengan menyang marang Alipius sing kinurmatan lan nemokaké yèn dhèwèké wis arep ninggalaké donya iki. Sanadyan mangkono, sang abbot takon marang dhèwèké:

'Bapa! Sapa lan kepiye cara ikon iki digambarake kanggo wong iki?'

Alipius nyritakaké marang wong-wong mau kabèh sing wis dideleng lan kandha:

'Ikon iku digambar déning malaékat, lan dhèwèké dhéwé ngadeg ing kéné, arep njupuk nyawaku.'

Sawisé ngendika mangkono, sing kinurmatan mau nyerahaké nyawané ing tangané Gusti ing tanggal pitulas Agustus taun[5556] . Para sedulur, sawisé mbungkus awaké nganggo kain kafan, nggawa dhèwèké menyang gréja; banjur, sawisé nindakaké upacara panguburan sing lumrah, padha ngubur awaké sang wali ing guwaé Sang Kinurmatan Antonius.

Mangkono pangageng gambar suci sing mujijat iki ngias swarga lan bumi; sawise urip ing donya kanthi daging, piyambakipun munggah menyang swarga kanthi jiwa sing suci, minangka kamulyan marang Sang Pucuk Pangageng Gambar Suci, Gusti Allah Rama, ingkang ngendika: *'Ayo padha gawe manungsa miturut gambar Kita lan miturut kawujudan Kita'* (Kejadian 1:26), lan uga 'ing *gambar Hipostasi-Nya'* (Ibr. 1:3), Gusti Putra, sing *'kapanggih ing rupa manungsa'* (Fil. 2:7); bebarengan karo Roh Suci, sing mudhun saka swarga ing wujud manuk dhadhap (Mat. 3:16) lan ing wujud ilat-ilat geni (Kis. 2:3). Ayo padha muji kabèh mau—Gusti Rama, Gusti Putra lan Gusti Roh Suci, sing manggon ing siji hakekat—bareng karo bapa kita sing kinurmatan Alipius, lan padha ngluhurake mau salawas-lawase. Amin.

Penderitaan Para Martir Suci Straton, Filipus, Eutikhianus, lan Siprianus

Dipepering ing tanggal 17 Agustus

Para martir suci iki, minangka wong bangsawan, lumaku-lumaku ing kutha Nicomedia[5557] lan nalika rawuh ing pagelaran umum, padha mulang wong-wong sing padha kumpul ing kana, ngajak supaya padha ninggalaké sembah marang arca-arca lan mbalèk marang pracaya marang Kristus. Sawijining dina, panguwasa kutha weruh yèn amfiteater kosong, meh ora ana penonton, lan sawisé ngerti sababé—yaiku wong-wong wis ora padha kumpul kanggo tontonan amarga wis diwulangaké para martir suci, saéngga padha nglirwakaké adat leluhur lan nglakoni gaya urip anyar—panguwasa kutha langsung mréntah supaya para wali digawa ngadhep dhèwèké. Nalika padha muncul ing ngarep panguwasa kutha, padha ngandhakake marang panguwasa yèn padha tetep mantep pracaya marang Kristus lan mulangaké pracaya iku marang wong liya. Banjur padha digawa menyang arena lan dibuwang marang kéwan galak, nanging kéwan-kéwan kuwi ora nyilakaké wong-wong mau. Sawisé kuwi, padha diparingi manéka siksaan lan pungkasané dibuwang ing geni. Mangkono, para martir suci wis mlayu ing lomba sangsara[5558] kanggo Kristus lan sawisé menang, padha nampa mahkotané[5559] .

[5556] Sing Mulya Alipius séda ing taun 1114.

[5557] Nicomedia – kutha krajan ing sisih wétan Kakaisaran Romawi kuna, papan panggonané Kaisar Diocletian, kutha misuwur ing provinsi Romawi Bithynia ing Asia Cilik, dumunung ing sisih lor-kulon Asia Cilik.

Peranganing Pahlawan Suci Miron

Dirilisake ing tanggal 17 Agustus

Santa Miron iku presbiter ing Achaea[5560] nalika pamaréntahan Raja Decius sing jahat[5561] ; gubernur provinsi kuwi yaiku Antipater. Sang santa asalé saka kulawarga bangsawan lan sugih; dhèwèké nduwèni watak sing alus banget; ing atiné tansah nyimpen katresnan sing anget marang Gusti Allah lan manungsa, lan nglakoni urip sing nyenengaké Gusti Allah.

Ing sawijining dina, nalika pesta Kelahiran Kristus, gubernur Antipater mlebu gréja Kristen kanggo nyekel umat Kristen sing padha kumpul ndedonga lan nyiksa wong-wong mau; nalika weruh kuwi, Santo Myron kebak semangat lan kanthi tegas ngecam gubernur mau. Amarga iku, dhèwèké ditangkep miturut dhawuh gubernur lan diwènèhi sangsara sing kejem: dhèwèké digantung ing wit lan digores nganggo sisir wesi; banjur dibakar nganggo geni; pungkasané, dhèwèké dibuwang menyang pawon geni kang kobong nggegirisi lan ngetokaké kobongan sing medeni; nanging ing wektu kuwi, geni njedhul saka pawon lan nglelepaké satus lima puluh abdi tanpa agamaé sang gubernur sing padha ngadeg ing sacedhaké; Nanging sang wali tetep urip kanthi sih rahmaté Kristus, ora ngalami cilaka apa-apa, lan nalika ngadeg ing tengah-tengah pawon, piyambakipun mberkahi Gusti Allah. Ing wektu sing padha, malaikat suci katon ing pawon, ngadeg ing sakupeng geni ing sacedhak sang wali lan maringi adhem marang pawon.

Nalika pawon geni kuwi wis mati lan sang wali metu tanpa cilaka, sang gubernur banjur meksa dhèwèké nyembah arca-arca; nanging nalika sang wali ora manut marang dhawuh ala kuwi, sang gubernur mrentah supaya kulit sang wali dikuliti lan dipotong-potong dadi potongan-potongan cilik, wiwit saka pundhak nganti sikil. Nanging martir suci mau njupuk salah siji tali saka awaké dhéwé lan mbuwangé marang rai panguwasa; banjur dhèwèké kaping pindho disikat nganggo cakar wesi ing awaké sing telanjang lan banjur dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan; nanging dhèwèké ora cilaka apa-apa.

Ing wektu kuwi, hegemon Antipater, nalika weruh yèn dhèwèké isin banget amarga Myron, sing nggawa sangsara Kristus, kebak nesu lan murka banjur mateni awaké dhéwé nganggo tangane dhéwé; mangkono wong jahat iku mati kanthi swara rame, sawisé nyerahaké nyawane sing najis marang setan ing neraka kanggo sangsara langgeng. Martir suci mau digawa menyang kutha Cyzicus[5562] lan ing kana dhèwèké séhidam, sawisé dipenggal sirahé, nyerahaké roh suciné ing tangané Gusti Allah[5563] . Mangkono, sawisé nampa mahkota martir, dhèwèké mlebu ing kabungahané Gustiné.

Kontakion, Nada 4:

Amarga kowe wis tresna marang Kristus wiwit enomanmu, wah sing paling mulya, lan netepi dhawuh ilahi Panjenengané, kowe teka marang Panjenengané kanthi kasucian sing sampurna, wah Myron sing paling kinurmatan, lan ndedonga kanthi khusyuk bebarengan karo para Malaikat. Mènèhana syafaat supaya dosa-dosa kabèh sing ngurmati kelinganmu diapura.

31 Agustus

18 Agustus (Gaya Lawas)

[5558] Antarane wong Yunani, 'stadium' iku papan kanthi dawa lan ambané tartamtu, dipager, kanggo mlayu. Pelari sing ngrampungaké lintasan lan tekan garis finish luwih dhisik tinimbang liyané diumumaké minangka pemenang lan nampa mahkota minangka ganjaran.
[5559] Tanggal seda para martir suci iki ora dingerteni.
[5560] Achaea iku sawijining wewengkon Yunani kuna sing dumunung ing semenanjung Peloponnesus.
[5561] Kaisar Decius mrentah saka taun 249 nganti 251.
[5562] Kutha Cyzicus dumunung ing semenanjung Arktonissos.
[5563] Pati St. Miron Sang Martir kelakon watara taun 250.

Ing dina sing padha, pangeling-eling para Patriark Suci Konstantinopel, Yohanes lan George. Yohanes njabat Patriark wiwit taun 669 nganti 674, lan George wiwit taun 678 nganti 683 – loro-lorone sajrone pamaréntahan Kaisar Konstantinus Pogonatus (668–685).

Martiiré imam-martir suci Emilian lan kanca-kancané

Dipepering ing tanggal 18 Agustus

Santa Emilian lair ing provinsi Asia Armenia. Wong tuwané – wong Kristen – iku wong keturunan bangsawan lan sugih banget. Wong tuwané nyerahaké dhèwèké marang wong sing luhur budi, sawijining imam biara sing arané Hilarion, kanggo sinau babagan klasik. Sawisé nguwasani sinau Kitab Suci kanthi tuntas lan wis diwasa, Emilian nglakoni urip sing suci, taat marang Gusti, lan saleh, kanthi semangat nglakoni puasa, ndedonga, lan maca Kitab Suci, nalika tetep njaga kasucian prawané tanpa cela. Nalika kabar teka ing Armenia manawa para kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian lan Maximian, wis ngetokake panganiayaan kejem marang wong Kristen ing Éropah, Emilian kobong semangat suci kanggo iman sing sejati lan, kobong katresnané marang Kristus nganti siap nampa pati demi Panjenengané, panjenengané mutusaké lelungan menyang tanah kuwi kanggo mratélakaké asmané Kristus marang wong-wong pagan lan nyawisaké nyawané kanggo Gusti. Emilian nduwé loro sedulur, Dionysius lan Hermippus. Liwat pitutur sing diilhami déning Gusti, panjenengané nandur tekad sing padha ing atiné wong loro mau. Mula, sawisé tilar donya wong tuwané, para sedulur mau kanthi sarujukan bebarengan lan amarga katresnan marang Kristus ninggalaké omah, tanah kelairan, warisan, lan kabèh bandha donya, banjur mangkat saka Asia menyang Éropah. Padha nggawa guruné, sang rahib suci Hilarion, lan tekan ing Italia ing kutha Spoliton[5564] . Ing kutha iki, ing antarané wong-wong pagan, padha nemokake akèh wong Kristen sing urip murni lan bener, lan miturut panyuwunané, padha manggon bareng karo wong-wong mau. Emilian sing pinaringan berkah dadi tuladha kasucian tumrap kabèh, awit awan lan bengi dhèwèké nyawisaké awaké kanggo pandonga lan panginjilan Sabda Gusti.

Sawisé sawatara wektu, uskup saka kutha sacedhaké sing aran Trebia[5565] séda. Banjur para warga kutha iku—sing padha dadi wong Kristen ing antarané wong sing nyembah berhala, kaya gandum ing antarané suket lan kaya kembang lili ing antarané duri—sawisé padha mangertèni babagan urip lan kawicaksanané Santo Emilian, padha milih dhèwèké dadi uskupé, sawijining priya sing sanadyan isih enom nanging ngluwihi wong tuwa ing kawicaksanan lan kabecikan. Kanggo konsèkrasiné, padha ngutus dhèwèké menyang Roma marang Paduka Suci Paus Marcellinus. Sawisé nampa konsèkrasi uskup saka Paus, Santo Emilian, bebarengan karo guruné lan sedulur-seduluré, pindhah saka Spoliton menyang Trebia, kutha katedral dioseiné. Sawisé njupuk pimpinan umaté, dhèwèké mréntah kanthi gagah, mulang umat Kristus ing tumindak lan tembung; saliyané kuwi, kanthi mujijat marasaké lara lan mulihaké awak lan jiwa manungsa lumantar sih-rahmaté Kristus, dhèwèké ngowahi akèh wong sing ora pracaya dadi pracaya marang iman Kristen.

Ing wektu kuwi, panguwasa tanah-tanah mau yaiku wong sing atiné kejem jenenge Maximian, sing diparingi wewenang déning para kaisar sing ora pracaya marang Gusti Allah kanggo nguwasani Etruria lan Umbria. Nalika krungu bab uskup Kristen Emilian sing nggawa akèh wong saka nyembah arca marang Kristus lan mbusak candhi-candhi pagan, Maximian buru-buru menyang Trebia lan, sawisé mréntah supaya wong suci Gusti iku dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili, dhèwèké kandha marang Emilian:

'Emilian, apa iki sing tak krungu bab kowe? Napa, ing kegilaanmu, kowe kanthi sukarela ngupaya ngundang pati dhéwé? Yen kowe ora nyembah déwa-déwa kita, aku bakal maringi kowe sangsara sing kejem lan mréntah supaya kowe diwènèhi pati sing nggegirisi.'

[5564] Saiki dikenal minangka Spoleto, dumunung ing salah siji anak kali Kali Tiber ing Umbria. Ing jaman kuna, anak kali iki dijenengi Clitumnae.

[5565] Trebia, sawijining kutha sing cukup wigati ing jaman kuna, dumunung kaya Spolito ing dalan utama sing nyambungake kutha krajaning jagad, Roma, karo salah siji pelabuhan Segara Adriatik; saiki wis ora ana. Kutha iki ana ing Umbria, rada lor saka Spolito lan ora adoh saka kana.

"Aku ora bakal nyembah setan," wangsul sang uskup suci kanthi teges, "awit kabèh déwa pagan iku setan, kaya sing kacathet ing kitab suci, lan sapa waé sing sujud marang kuwi bakal nampa sangsara langgeng ing neraka."

Krungu tembung iku, gubernur banjur nesu banget lan mrentahake supaya sang wali dipukul tanpa welas asih; sawisé dipukul, dhèwèké banjur ngolok-olok sang wali nganggo tembung-tembungé. Dhèwèké ngina Kristus Gusti Allah lan kandha yèn Gusti Allah Kristen ora nduwé kuwasa apa-apa, déné déwa-déwa sing disembahé kuwi kuwasa kabèh. Banjur sang uskup suci kandha marang dhèwèké:

'Ujina, yen kowe kersa, lan goleki sapa sing kuwasa luwih gedhe—Kristus utawa dewa-dewamu? Parenta supaya ana wong lumpuh utawa wong sing kena lara liyane digawa mrana, lan parenta imam-imammu supaya ndedonga marang dewa-dewa kanggo marasake wong sing lara kuwi; Aku uga bakal ndedonga marang Gustiku, lan Gusti endi wae sing marasaké wong lara iku kanthi kakuwatané, muga-muga Gusti kuwi dianggep déning kabèh minangka Gusti sing sejati, lan kabèh padha nyembah marang Panjenengané."

Usulan saka Santo Emilian iki nyenengake Maximian, lan dhèwèké langsung ngutus wong kanggo nggoleki wong lara kuwi. Ora suwe ana wong lumpuh sing digawa metu, sing wis suwe banget ora bisa obah saka amben lan ora bisa ngontrol sikil lan tangane. Akèh wong padha kumpul nalika ndelok kahanan kuwi, padha kepéngin nyekseni mujijat sing bakal kelakon. Mula, miturut dhawuhe panguwasa, para imam padha ndedonga marang dewa-dewa, nyebut jeneng Apollo, Zeus, Mercury lan dewa-dewa palsu liyane sing sia-sia, supaya padha marasaké wong lumpuh kuwi. Padha ndedonga suwé banget, nanging ora ana asilé, déné sang wali sing ngadeg ing pinggir mung nyawang lan ngenyek wong-wong mau lan dewa-dewané. Pungkasané, Maximian mréntahaké para imamé supaya mandheg ndedonga lan, mbalik marang uskup Kristen Emilian, kandha marang dhèwèké:

'Saiki ndedonga marang Gustimu, yen kowe ngarep-arep nampa apa-apa saka Panjenengané.'

Banjur uskup mau sujud ndonga; ngangkat tangane, dheweke ngadhekaké pandangane menyang langit lan miwiti ndonga, kandha:

'Ya Gusti! Mirengna pandongaku, lan mugi tangisanku teka ing ngarsamu. Aja ndhelikaké pasuryanmu marang aku… ing dina nalika aku nelukake marang Kowe, cepet rungokna aku' (Mazmur 101:2–3). Paringana, Gusti, marang kabèh sing ana ing kéné pratandha yèn Kowe iku siji-sijiné Gusti sing sejati, lan nylametaké wong-wong sing pracaya marang Kowe.

Sawisé ndedonga kaya ngono, sang wali nyedhak marang wong lumpuh mau lan, nyekel tangane, kandha:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, tangi lan waras.'

Wong lumpuh kuwi langsung tangi, awaké kabèh mari waras, lan ing ngarepé kabèh wong wiwit mlaku, karo bungah lan muji Gusti Allah. Dhèwèké ngetokaké awaké dhéwé marang kabèh wong minangka pratandha yèn dhèwèké wis mari sakabèhé, lan mulih kanthi kabungahan.

Mukjizat iki nggumunake kabeh sing nyekseni, lan akeh wong padha pracaya marang Kristus. Maximian dhewe wiwit katarik marang iman ing atine, nanging para imam jahat padha nyoba mbujuk dheweke supaya ora pracaya, kandha yen mukjizat iki ora digawe dening kakuwatan Gusti nanging dening sihir Emilian, lan padha njerit marang panguwasa:

'Patèni dukun sihir iki, supaya sembah marang déwa ora rusak kabèh.'

Krungu para imam jahat lan luwih pracaya marang gorohé tinimbang marang kuwasa Allah sing katon, Maximian manèh nyoba ngyakinaké Santo Emilian supaya nyembah arca, kandha:

'Tawaranana kurban marang para dewa, amarga akèh wong sing ora ngetutaké pituturku wis padha mati ing sangsara sing nggegirisi.'

'Wong-wong sing ora nglakoni kurban marang dewa-dewa ala panjenengan,' wangsul sang wali, 'nanging milih mati kanggo Kristus, saiki padha ngrasakake kabungahan langgeng karo Panjenengané.'

"Aja maneh nyebut-nyebut marang aku jenengé Kristus," wangsul Maximian, "nanging ayo ngreksa yuswamu, awit panyiksa sing nggegirisi ngenteni kowe."

"Aku," wangsulé Santo Emilian, "iku abdi Kristus, lan aku ora bakal mandheg ngumumaké lan ngluhuraké asmané Yesus Kristus kanthi tebuka; amarga Panjenengané aku siap nampa sakabèhing panyiksaan malah pati dhéwé."

Banjur Maximian mrentahake supaya sang wali digundhulake, digantung ing panggonan penyiksaan, lan awaké disengat nganggo lilin kobong.

Nglakoni panyiksaan iki tanpa ngeluh, sang martir suci ndedonga marang Gusti supaya maringi kekuwatan ing sangsara. Banjur Kristus rawuh marang dheweke lan ngendika:

'Aja wedi, Emilian, Aku piyambak ana ing sisihmu!'

Lan ing wektu kuwi lilin-lilin mau mati lan tangan para algojo dadi cacat. Ndeleng kahanan iki, gubernur mrentahake supaya sang martir diturunake saka panggonan panyiksaan lan kandha marang dheweke:

'Kanthi sihir apa kowe nglakoni, nganti kowe mateni lilin lan ngkerutake tangan para abdi dalemku? Nanging aku isih nyedhiyakake penyiksaan sing luwih abot kanggo kowe, sing ora bakal bisa kowe tahan.'

"Kakuwatanku," wangsul sang martir, "yaiku Kristusku, lan yèn kowé maringi sangsara sing luwih abot marang aku, Panjenengané bakal maringi aku kasabaran sing luwih gedhé lan bakal nampilaké kakuwatané luwih cetha lumantar aku."

Banjur Maximian mrentahake supaya kuali timah dilebur lan sang martir dibuwang menyang kono; langsung geni mati, kuali pecah lan timah mili metu, dene sang wali ora cilaka. Nanging Kristus malih rawuh marang abdi Panjenengané, sarta nyekel tangané, mlebu ing kuali bebarengan karo dhèwèké; sakwisé kuwi geni langsung mati, kuali pecah lan timah mili metu, déné sang wali ora cilaka. Mujijat iki nggumunaké panguwasa lan kabèh wong sing ana ing kono, nanging padha ora ngakoni yèn kuwi kuwasa Gusti Allah.

Sawisé kuwi, Maximian mrentahaké supaya watu gedhé diiket ing gulu sang wali lan dibuwang menyang kali sing mili cedhak kutha, sing dikenal minangka Clitumna. Nanging ing kéné uga Kristus muncul marang Santo Emilian lan, kaya sing wis tau ditindakake marang Rasul Petrus, nyekel tangane lan nuntun metu saka jeroné banyu menyang pinggir. Para prajurit nggawa wong suci mau bali marang panguwasa lan nyritakaké kaajaiban sing wis kelakon.

Maximian banjur mrentahake supaya Emilian dibuwang marang kéwan galak, nanging sanajan kéwan-kéwan kuwi ora nglarani wong sucié Gusti Allah, amarga Gusti piyambak, sawisé manèh rawuh marang abdi sing setya, ana ing kono. Kristus ngendika marang dhèwèké:

'Tenang atimu, Emilian, abdiKu sing becik lan setya!'

Lan kéwan-kéwan mau dadi tentrem: singa lan macan dadi alus kaya wedhus, ana sing nyelonong sikilé sang wali, ana sing nyelonong tangane. Nalika ndeleng kaajaiban kaya ngono, wong-wong padha muni:

'Gedhé sanget Gusti Allah wong Kristen! Mugi abdi Panjenenganipun dipun bébasaké.'

Lan ing dina iku, sewu wong padha pracaya marang Kristus. Ing nesune sing nggegirisi marang wong-wong mau, Maksimian ngutus prajurit bersenjata lan mrentahake supaya mateni wong-wong sing ngluhurake Kristus. Mangkono, sewu wong pracaya saka loro-lorone jinis lan kabèh umur padha dipatèni. Saliyane, miturut dhawuh panguwasa sing nesu, malah kéwan-kéwan sing ora nate gawe salah marang martir mau dipateni. Nalika weruh kéwan-kéwan mau dipateni, Emilian muni banter, kandha:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita, awit ora mung manungsa nanging uga kéwan padha mati amarga Panjenengan.'

Amarga bingung mikir siksaan apa maneh sing bakal ditimpakake marang Santo Emilian, Maximian banjur mrentah supaya dhèwèké dipenjara. Ing wektu kuwi, miturut saran para algojo, dhèwèké mrentah supaya digawé roda siksaan khusus sing dipasangi akèh untu wesi landhep. Nanging nalika miturut prentahe, martir suci mau digawa metu saka penjara, diiket ing roda iki lan digulung mudhun saka gunung, ing wektu kuwi Gusti katon marang sang suci, mbukak iketané lan ngangkat saka roda, nalika roda sing ngglundhung kuwi nglarani lan matèni akèh wong pagan sing ana ing kaki gunung. Sawisé kuwi, martir suci mau dipenjara manèh. Ing wektu sing padha, Maximian, sawisé krungu kabar babagan loro seduluré Saint Emilian, Dionysius lan Hermippus, lan guruné Hilarion, ngutus prajurit kanggo nggoleki wong-wong mau, amarga padha ndhelik merga wedi. Nalika padha ditemokake lan digawa ing ngarepe gubernur, dhèwèké mrentah supaya padha dipenjara ing jeruji sing padha karo sing nyekel Santo Emilian. Nalika ndeleng gurune lan seduluré, wong sucié Gusti Allah kuwi bungah banget; lan bebarengan padha bungah amarga dianggep pantes nandhang sangsara kanggo jenengé Kristus. Ing wengi iku, Hilarion sing pinaringan berkah nampa wahyu saka Gusti Allah manawa kabèh bakal enggal nampa mahkota martir. Sawisé kuwi, Dionysius lan Hermippus, bebarengan karo Hilarion sing sepuh, digawa ngadhep gubernur kanggo diadili. Nanging nalika gubernur meksa supaya padha nyembah berhala lan miwiti ngancem bakal nyiksa, Gusti Kristus rawuh marang wong-wong mau kanggo nguwatake iman; ing wektu sing padha, ana gempa bumi, lan berhala-berhala kuwi tiba saka pedestalé lan remuk dadi bledug. Mula, para wali, miturut dhawuh gubernur ,

dipukul kanthi kejem lan pungkasane dipenggal. Mangkono, padha nampa mahkota martir sing wis dijanjekake marang wong-wong mau déning Gusti.

Esuké, Maximian mréntahaké supaya Santo Emilian, abdi Gusti, digawa menyang pangadilan lan kandha marang dhèwèké:

'Sedulurmu lan gurumu wis mbelakangi Kristus, lan aku wis ngutus wong-wong mau menyang kutha liya kanggo nampa pakurmatan.'

Nanging Santo Emilian, sing wis mangertèni lumantar wahyu saka Gusti babagan martiré para wali, mangsuli marang panguwasa:

'Penyiksa, kowe ngomong goroh: dheweke ora nyingkiri Kristus, nanging wis nyawisake nyawane kanggo Panjenengane. Nanging, kowe bener nalika ngomong yen kowe ngutus dheweke menyang kutha liya, amarga kanthi mateni dheweke, kowe pancen wis ngutus dheweke menyang kutha swarga kanggo nampa pakurmatan saka Sang Raja Kamulyan, Kristus, kang kanggo Panjenengane dheweke nandhang sangsara.'

Krungu tembung iku, Maximian nesu banget lan ngukum Santo Emilian supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Sawisé paukuman kuwi, santo iku, sing diiringi akèh wong, digawa metu saka kutha menyang panggonan sing diarani Karpianovo, adohé sak stadion[5566] , kanggo ngadhepi paukuman. Nalika piyambakipun lumampah menyang panggonan paukuman, sang martir nyanyi, muji Gusti Allah lan ndedonga kanggo wong-wong. Nalika algojo nyabet sang wali ing gulu nganggo pedhangé, mata pedhangé mbelok kaya lilin lan ora nganti ana tatu. Banjur para prajurit sing ana ing panggonan eksekusi padha sujud ing sikilé sang wali, nyuwun pangapura, ngakoni yèn Kristus iku Gusti Allah sejati, lan nyuwun marang sang martir suci supaya ndedonga marang Kristus Gusti Allah kanggo wong-wong mau. Lan nalika sang martir sujud lan miwiti ndedonga ora mung kanggo wong-wong mau nanging uga kanggo kabèh manungsa, dhèwèké krungu swara saka swarga sing ngandhani yèn pandongané wis katarima lan ngundang dhèwèké menyang panggonan ing swarga. Krungu swara kuwi, sang martir suci kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Panjenengané kepéngin bébas saka badané sakcepete lan gesang bebarengan karo Kristus; nanging, panjenengané kepéngin nggayuh kuwi ora liwat pati lumrah, nanging liwat pati martir, mula panjenengané ndedonga marang Gusti supaya paring pati kanthi pedhang. Lan banjur ana algojo liyané teka lan motong sirahé sing mulya. Mangkono, Santo Emilianus, uskup, diparingi mahkota martir. Saka lukane mili susu tinimbang getih, lan akèh wong kafir, sawisé nyekseni mujijat kaya ngono, padha pracaya marang Kristus. Padha mbungkus awak sang martir sing suci nganggo kain kafan resik sing wis diolesi lenga wangi lan langsung ngubur panjenengané ing kono.

Mengko, nalika panganiayaan marang wong Kristen wis rampung, para umat sing setya kanthi upacara mindhahake relik suci mau menyang kutha lan nyimpen ing panggonan suci, ngluhurake Kristus Gusti Allah, kang uga pinunjul kamulyan saka kita, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Peringatan para Martir Suci Flora lan Laurus

Dipepering ing tanggal 18 Agustus

Para Martir Suci Florus lan Laurus iku sedulur ora mung ing daging nanging uga ing roh, amarga loro-lorone pracaya sepenuhé marang Kristus lan nyenengaké Panjenengané lumantar pakaryané sing becik. Pakaryané minangka tukang watu. Gurune yaiku para wong saleh Proklus lan Maksimus, saka wong-wong mau, bebarengan karo pakaryane, padha sinau nglakoni urip sing takwa manut paugeran iman Kristen. Amarga iman marang Kristus, para gurune luwih dhisik dipatèni; banjur sawisé sawatara wektu, ngetutaké tapak gurune, wong loro mau uga nampa mahkota martir, ngalami pati sing nyeri ing tangan panguwasaIllyria[5567] , Lycion. Sebab sangsara mau kaya mangkéné.

[5566] 'Poplishche' iku satuan jarak sing padha karo watara siji verst (690 sazhens).

[5567] Illyria – sawijining wewengkon ageng ing sisih lor-kulon Semenanjung Balkan, dumunung ing pesisir Segara Adriatik. Saiki, wewengkon Illyria kuna dienggoni déning Bosnia lan Herzegovina, Serbia lan liya-liyané.

Ana sawijining panguwasa saka nagara jejere sing nyedhaki panguwasa Illyria kanthi panyuwunan supaya ngirim tukang watu trampil kanggo mbangun candhi watu megah kanggo dewa-dewa pagan. Amarga Santo Florus lan Santo Laurus iku ahli sing paling trampil ing pakaryan iki ing nagara kasebut, Lycion ngirim dheweke marang panguwasa mau. Nalika mbangun candhi miturut panyuwunan sang panguwasa, para sedulur suci maringi upah marang wong mlarat sing ditampa saka gaweyané, lan ing wektu sing padha mulang wong mlarat bab iman suci marang Kristus. Dheweke dhewe tansah nglampahi wektu kanthi nglakoni puasa, pandonga, lan gawe: padha ndonga ing wayah bengi lan nindakake gaweyan ing wayah awan; padha mangan sithik banget, nanging maringi pangan marang wong luwe lan wong mlarat kanthi cukup. Kanthi tumindak kaya ngono, padha ngowahi kapercayan marang agama Kristen ora mung wong mlarat sing dirumat, nanging uga sawijining imam pagan lan putrané. Mangkéné carané kedadéyané.

Ing sawijining dina, nalika para sedulur suci lagi motong watu, putrané sang pandhita, bocah lanang enom, nyedhak lan ngadeg cedhak, nyawang padamelané. Dumadakan, pecahan watu mabur, nabrak mripat bocah mau lan njupuk metu. Amarga lara, bocah iku njerit; krungu jeritané, bapaké, sang pandhita pagan, mlayu teka. Nalika weruh pasuryané anaké kebak getih lan mripaté wis copot, dhèwèké nyabuti sandhangané kanthi sedhih, banjur miwiti ngumpat para buruh suci mau lan arep nyerang kanggo nggebugi, nanging dicegah déning buruh liya sing ana ing kono. Ngukuhake yèn para sedulur suci iku ora salah, padha nerangake yèn pemuda iku dhéwé sing kudu disalahaké amarga apesé, merga dhèwèké wis teka banget cedhak nalika padha motong watu lan mung nyawang pakaryané tanpa nggatekake langkah-langkah aman. Para abdi Gusti sing suci, Florus lan Laurus, nyoba nenangake imam mau, janji bakal nyembuhake mripat putrané enggal lan mbalèkaké penglihatane kaya biyen.

Sawisé kuwi, padha ngajak pemuda mau mlebu omahé bengi iku lan miwiti mulang dhèwèké bab kawruh babagan Allah siji-sijiné, Yesus Kristus, kanthi kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe pracaya sakabehing atimu marang Gusti Allah sing kita omongake marang kowe, mripatmu bakal enggal mari.'

'Yen mataku bali kaya biyen,' wangsulé pemuda iku, 'mangkono aku bakal pracaya marang Gustimu lan ngajeni Panjenengané. Tanpa mangu-mangu, luwih pantes pracaya marang Gusti sing marasaké wong lara lan mbalèkaké pandelengané wong wuta tinimbang pracaya marang dewa-dewa sing ora mung gagal marasaké wong lara nanging malah ndadèkaké wong sing waras dadi lara.'

Lanbané, pemuda iku nyritakaké marang para wali bab sawijining kedadeyan.

Ana, ujare, ing antarané para imam kita ana sawijining imam sing jenenge Herm. Nalika sawetara taun kepungkur padha kepéngin ngangkat dhèwèké dadi imam, padha nggawa dhèwèké ing ngarepé arca Zeus supaya tangan arca kuwi bisa ditempelaké ing sirahé. Mangkono upacara sing kita lakoni kanggo pangukuman dadi imam. Upacara iki kalebu para imam nggunakake rantai perak kanggo ngangkat tangan arca—sing dipasang ing pundhak lan bisa obah ing sendine—munggah, banjur nurunake ing sirah calon. Nalika tangan kuwi diturunaké marang sirah Erma, ranté pérak kuwi kélangan saka tangan wong-wong sing nyekel, lan tangan arca kuwi tiba ing rai Erma, nyabik-nyabik nganggo kukuné nganti tekan balung, nganti saiki untuné katon saka adoh. Lan ora ana siji déwa sing nulungi; malah kahanané saya parah.

Nalika pemuda iku nyritakaké kedadeyan iki, Para Kudus Florus lan Laurus, kanthi luh ing mripaté, miwiti ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané marasaké pemuda iku lan padhangaké ora mung mripat jasmaniné nanging uga mripat atiné. Sawisé ndedonga kanthi khusyuk, padha nggawe pratandha salib ing mata sing lara mau, lan matané langsung mari, dadi waras saktenané lan bisa ndeleng kaya biyèn. Minangka asil saka mujijat iki, ora mung pemuda sing mari kuwi dadi pracaya marang Kristus, nanging uga bapaké, sawijining imam pagan. Imam iki jenengé Memertin, lan wiwit wektu kuwi, dhèwèké bebarengan karo anaké malih saka dadi abdi setan dadi abdi Gusti kita Yesus Kristus.

Sawisé kuwi, para buruh suci Florus lan Laurus, sing nampa pitulungan ing pakaryané saka Malaikaté Gusti Allah, ngrampungaké pambangunan gréja sing lagi digawé ing wektu sing cendhak; nanging ora ditinggalaké dadi panggonan patung-patung, nanging disucèkaké kanggo kamulyaning asma Yesus Kristus sing paling suci. Padha masang Salib Suci ing sisih wetan gréja lan sawisé nglumpukaké watara telung atus wong mlarat, seduluré ing iman, padha nganakake pangibadah bengi sedina muput, ngluhuraké Kristus Gusti. Nalika padha ndedonga, cahya kang ora bisa diungkapaké saka kamulyan swarga mudhun saka dhuwur lan ngisi gréja kanthi padhang kang nggumunaké. Ing pungkasan pangibadah bengi, kabèh sing ana ing gréja padha menyang

sawijining bangunan ing sacedhaké, ing ngendi arca-arca sing wis disiapaké kanggo gréja anyar disimpen; lan sawisé ngiket sabuké ing gulu arca-arca mau, padha narik arca-arca mau ing lemah, nggebuki lan mecah-mecahé nganti dadi pecahan-pecahan cilik.

Nalika sang gubernur provinsi krungu kabar kabèh mau, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Florus lan Laurus ditangkep, bebarengan karo kabèh wong sing ana bareng karo wong loro mau, kalebu Mamertinus lan anaké. Dhèwèké marèntah supaya kabèh wong sing wis bareng karo para wali kuwi diobong ing tiang, déné para wali kuwi dhéwé, sawisé diparingi panyiksaan kasar, diiket lan dikirim menyang Lycion, gubernur Illyria. Lycion , nanyakake marang wong-wong mau kanthi teliti babagan kabeh mau, lan nalika ngerti yèn padha wong Kristen lan tetep ajeg imané, dhèwèké mrentahaké supaya padha dibuwang menyang sumur jero lan dikubur urip-uripan.

Pirang-pirang taun sawisé, relik suci lan maringi uripé padha ditemokaké lan kanthi pakurmatan dipindhahaké menyang Konstantinopel kanggo kamulyané Kristus, Gusti kita.

Troparion, Nada 4:

Ayo padha muji, kaya sing pantes, pasangan sing paling bejo lan wicaksana saka Gusti, Flora sing paling bejo lan Lavra sing paling kinurmatan, sing kanthi semangat lan cetha nginjili Trinitas sing ora kawangun marang kabeh wong. Sawise nandhang sangsara nganti getih lan diparingi mahkota padhang, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Minangka martir kesalehan lan para sangsara amarga kawruh babagan Gusti kanggo Kristus, saindenging jagad kanthi mulya ngurmati Flora lan Lavra dina iki: supaya kita bisa nampa sih lan pangapuran lumantar pandonga wong-wong mau, lan dibebasake saka cilaka lan musibah, uga saka murka lan sedhih ing Dina Penghakiman.

Peringatan para Martir Suci Hermas, Serapion lan Polyenus

Dirilis tanggal 18 Agustus

[5568]Wong-wong pagan ngajukake tuduhan marang para martir suci iki, kanthi ngandhakake yen padha ngajeni Kristus nalika nglirwakake lan ngremehake arca-arca. Akibate, padha ditangkep lan nalika diadhepake ing ngarepe panguwasa Romawi, para martir mau kanthi wani ngakoni iman marang Kristus. Amarga iku, dhèwèké kaping pisan dipenjara ing sel sing ambuné ora enak, banjur digawa metu, nanging padha nolak nyembah arca-arca. Mula saka iku, dhèwèké diseret liwat panggonan sempit lan ora bisa dilalui, lan nalika kepethuk watu, dhèwèké nyerahaké nyawa sing bener marang Gusti Allah, nampa kabungahan langgeng ing panggonan panggonané kabèh sing bungah[5569] .

September

1 September

19 Agustus (Gaya Lawas)

[5568] Ing Kakaisaran Yunani-Romawi, 'epark' iku jeneng sing diwènèhaké marang gubernur provinsi.
[5569] Taun seda para martir suci iki ora dingerteni.

Penderitaan Santo Andreas Stratilates

Diperangeti tanggal 19 Agustus

Maximianus sing ora pracaya[5570] , sing mrentah ing sisih wétan Kakaisaran Romawi, ngetokaké panganiayaan gedhé marang umat Kristen. Ing wektu kuwi ana panglima militèr ing Siria sing jenengé Antiochus, wong sing atiné kejem lan getol nyembah arca, sing ngancem lan ngukum pati marang para pracaya marang Sang Kristus. Dheweke diparingi wewenang dening kaisar ngatur sakabehe Siria lan diprentah supaya ngetutake panganiayaan lan paukuman pati marang wong Kristen; kanggo tujuan iki, akèh panglima sewu, bebarengan karo pasukan Romawi ing sangisoré panguwasané, disedhiyakake kanggo dhèwèké. Antarane para panglima liyane, kaya kembang lili kang wangi ing antaraning duri, ana sawijining pengikut Kristus sing jenenge Andreas ing sangisoré panguwasa Antiochus, sing wiwitane nyumputaké iman suci marang Kristus, nanging nalika wayahe teka, dhèwèké mbukak marang sak donya, kanthi teges ngakoni jeneng Kristus ing ngarepé kabèh. Sanadyan durung dibaptis, ing atiné dhèwèké nyimpen pracaya sing teguh lan katresnan kang murub marang Kristus, nyingkiri saben tumindak sing ora nyenengake Gusti lan kanthi semangat nindakake pakaryan manut kersaning Gusti. Amarga kasucian kaya ngono, Gusti maringi dhèwèké kawani lan keberanian sing luar biasa ing perang, nganti ing babagan kawani lan keberanian dhèwèké ora ana tandhingané ing kabèh tentara Romawi. Luwih saka sapisan dhèwèké ngrebut kamenangan gemilang nglawan mungsuh-mungsuhé lan ngrasakaké kamulyan lan pakurmatan sing luwih gedhé ing antarané para prajurit tinimbang para komandan liyané.

Ing sawijining wektu, pasukan gedhé saka tentara Persia, sawisé ngumumaké perang marang Antiochus, nindakaké serangan kaget marang Siria. Amarga serangané Persia sing ora dikira-kira, Antiochus dadi banget kuwatir. Nanging nalika kelingan marang komandan gagah berani saka sewu prajurit, Andriyas, dhèwèké langsung nyaur dhèwèké kanthi kesusu, maringi dhèwèké panguwasan paling dhuwur ing tentara minangka wakilé, lan ngangkat dhèwèké dadi 'Stratilates'—tegesé komandan paling tuwa ing antarané para pimpinan militèr—dhèwèké mréntahké dhèwèké mangkat karo pasukan nglawan mungsuh sing wis nyerbu nagara lan mandhegaké maju, kandha marang dhèwèké:

'Semangat lan kawani panjenengan ing perang wis kondhang ora mung marang aku, nanging uga marang Kaisar dhéwé; mulané aku wis maringi panjenengan pangkat sing dhuwur. Mula, aku nyerahaké perang sing ora disangka-sangka iki marang panjenengan. Mimpin pasukan, pimpin ing panggonku, lan upayakna supaya kamulyan sing wis panjenengan duwé tambah luwih gedhé.'

Sawisé nampa tugas iki, Santo Andreas, prajurit Kristus, kepéngin ngadhepi mungsuh kanthi kawani sing pantes, ora kanggo kamulyané dhéwé, nanging kanggo kamulyané asmané Yesus Kristus; nanging, manut tuladha Gideon kuna (Hakim-hakim 7:1), saka bala tentara Romawi sing ageng, piyambakipun milih namung sawatara prajurit kanggé perang, kanthi mangertos tenan tembung Sang Prabu Daud ingkang suci, bilih Gusti *'mboten ndeleng kiyatipun jaran, lan mboten remen kacepetan sikil manungsa—Gusti remen dhumateng ingkang ajrih dhumateng Panjenenganipun, ingkang pitados dhumateng sih rahmatipun'* (Mazmur 146:10–11). Pilihan Santo Andreas tiba marang wong-wong sing wis dituduhake dening sih-rahmaté Gusti marang dhèwèké lumantar karya misterius inspirasi ing atiné, lan dhèwèké mangkat bebarengan karo wong-wong mau nglawan mungsuh. Ndeleng pasukan mungsuh sing akèh banget, sing kaya belalang wis nyerbu wilayah Siria, Santo Andreas miwiti nguwatake para prajurit kanggo perang gagah berani, supaya sanajan sithik jumlahé, padha ora wedi marang tentara Persia sing akèh, lan amarga kabèh prajurit mau nyembah arca lan durung ana siji waé sing dadi wong Kristen, dhèwèké ngajokaké supaya padha ngerti marang Gusti Allah siji-sijiné, sing Maha Kuwasa, kang medeni ing peperangan lan maringi pitulungan sing kuwat marang sapa waé sing pracaya marang Panjenengané. Dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Sedulur lan kanca-kanca! Saiki kowe bisa ndeleng dhéwé yèn déwa-déwa pagan iku setan. Amarga dheweke ora duwe daya, dheweke ora bisa nulungi sapa wae; nanging ana siji Gusti Allah sejati, sing tak sembah,

---

[5570] Iki mesthi ora nyebutake kanca panguwasa Diocletian, Maximian Herculus, nanging nyebutake Maximian Galerius, menantu lan kanca panguwasa Diocletian ing sisih wétan Kakaisaran Romawi. Dheweke sing ngyakinake Diocletian nerbitake edik umum nglawan wong Kristen, sing nyebabake panganiayaan marang wong Kristen sacara wiyar.

sing wis nyipta swarga lan bumi. Panjenengané kuwasa sakabehe, lan marang sapa wae sing nyuwun marang Panjenengané, Panjenengané paring pitulungan sing cepet: Panjenengané nggawe wong-wong kuwat ing perang lan ngusir mungsuh-mungsuhe ngungsi ing ngarepé. Kaya sing kowe deleng, akèh resimen mungsuh padha maju nglawan kita; amarga akèh banget, padha luwih kuwat tinimbang kita. Nanging yèn kowe mbalèkaké dewa-dewa sia-sia lan, bebarengan karo aku, nyuwun pitulungan marang siji-sijiné Gusti Allah sing sejati, kowe bakal langsung weruh yèn mungsuh bakal sirna ing ngarepmu, kaya udud utawa bledug sing sirna.

Sawisé sang wali ngendika mangkono, kabèh prajurit sing ana bareng dhèwèké pracaya marang pangandikane lan, nyuwun pitulungan marang Kristus Allah, wani nyerang mungsuh. Kajadian perang sengit banjur kelakon, lan prajurit Santo Andreas menang kanthi gemilang, amarga lumantar iman lan pandonga sang wali, ana kakuatan gaib sing nyokong saka dhuwur, nggawe pasukan Persia padha ketakutan lan amburadul; banjur padha mundur lan mlayu kabur, nalika tentara Romawi sing dipimpin dening Santo Andreas ngoyak lan motong sirah wong Persia nganggo pedhangé, kaya wong motong tangkai gandum nganggo sabit. Mangkono, kanthi pitulungan kakuwatané Kristus, wong Romawi nggayuh kamenangan sing mulya nglawan wong Persia. Sawisé mungsuh-mungsuh mau diusir, kabèh prajurit sing bareng karo Santo Andreas, nalika nyekseni kamenangan sing ora disangka-sangka mau sing kasil amarga pitulungané Kristus, padha pracaya marang Panjenengané; lan Santo Andreas banjur ngupaya sak kuwasaé kanggo nguwatké iman para prajurit mau, nerangaké dalan-dalan sing leres sing nuntun marang kaslametan. Bali kanthi gemilang saka perang, Santo Andreas lan para prajuritipun, kang diparingi mahkota kamulyan, mlebu ing kutha Antiokia.

Ing wektu sing padha, sawetara panglima militèr sing iri marang kawani lan kamulyané Santo Andreas nglaporaké dhèwèké marang Antiochus, kandha yèn stratilates Andreas nyembah Gusti sing disalib. Krungu kabar iki, Antiochus nesu banget lan ngutus sawetara perwira militer senior marang dhèwèké kanggo mriksa apa sing diomongaké bab dhèwèké kuwi pancèn bener. Sawisé ngerti yèn kabèh kuwi pancèn bener, Antiochus ngutus manèh utusan marang Andrew, sawatara karo pitutur lan sawatara karo ancaman, ngélingaké dhèwèké yèn dhèwèké ora toleran marang wong Kristen; lan pungkasané, dhèwèké mréntahaké marang para utusan supaya kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis ngerti tenan paukuman pati sing nyiksa banget sing tak paringake marang putrané Polyeuctus, Euthymius, lan uga marang akèh pengikut iman Kristen liyané. Aku ora ngrêksa siji waé. Dadi, apa sing kok ngarep-arep lan apa sing kok harapake kanthi maringi pakurmatan ilahi marang Manungsa sing disalib ing kayu salib?'

Nalika para utusan sing dikirim Antiochus teka marang sang wali lan nyampekake pesen iki, sang wali mangsuli:

'Tembung-tembung Antiochus luwih maringi semangat marang aku tinimbang medeni aku: awit yèn wong-wong sing dielingaké mau, sawisé ngalami sangsara sing kejem, malah dadi pemenang lan muncul ing ngarsané Kristus Gusti Allah nganggo mahkota martir, ngapa aku ora dadi abdi sing setya marang Gusti Yesus Kristus, supaya bebarengan karo wong-wong sing luwih dhisik nandhang sangsara kanggo Panjenengané, aku uga dianggep pantes nampa warisan ing kratoné?

Sawisé para utusan nglaporaké wangsulané Santo Andreas marang Antiochus, dhèwèké kebak nesu lan ngutus prajurit marang sang santo kanthi dhawuh supaya ngiket dhèwèké lan nggawa dhèwèké ing ngajengé. Sawisé lungguh ing kursi hakim, dhèwèké mréntahaké Santa Andreas supaya ngandharaké kanthi cetha ing ngarsané kabèh wong apa dhèwèké kersa manut dhawuhé raja utawa arep ngabdi marang Gustiné. Banjur sang wali, sing ngadeg ing pangadilan kang ora pracaya marang Gusti kuwi, ing ngarsané para malaékat lan manungsa, kanthi wani ngakoni kanthi swara banter yèn Kristus iku Gusti sejati, lan dhèwèké dhéwé iku abdi Panjenengané. Sawisé kuwi, penyiksa langsung mréntahaké supaya dipan saka tembaga digawa lan dipanasaké nganti padhang abang, supaya prajurit Kristus bisa kobong ing ndhuwur. Nalika dipan wis panas nganti percikan geni mabur, Antiochus kandha marang martir:

'Andreas, kowe wis nglakoni tugas militer kanthi abot; mula, sawisé kakehan gaweyan, kowe pantes ngaso ing amben iki.'

Para martir suci, tanpa ngenteni para algojo njupuk dhèwèké, langsung nyopot sandhangané, cepet munggah ing ranjang lan nggleleng kaya ing ranjang empuk, kanthi gagah ngetokaké kobongan ing awaké. Ngrasakake lara ing wiwitan, dhèwèké wiwit ndedonga marang Kristus Gusti supaya paring pitulungan sing cepet;

lan pancèn, miturut dhawuh Gusti, geni mau langsung ilang kakuwatane lan ora bisa nglarani badan sang martir. Ing wektu sing padha, Antiochus mrentahake supaya sawetara priya liya saka prajurit Andhreas dicekel; lan sawisé mrentahake supaya tangané dipaku ing wangun salib ing wit kang dumadi saka papat bagéan, dhèwèké takon kanthi ngenyek apa padha krasa nyenengake. Amarga nganggep sangsara kaya ngono kanggo Kristus iku paling nyenengake kanggo awaké dhéwé, padha mangsuli:

'Oh, muga-muga kita dianggep pantes niru Kristus, Gusti kita, sing disalib ing kayu salib!'

Sawisé kuwi, penyiksa ngajak maneh Santo Andreas lan takon apa dhèwèké wis cukup nandhang sangsara amarga kobongan lan apa dhèwèké ora gelem mbalèkaké Kristus lan nyembah déwa-déwa. Miturut iki, sang martir mangsuli yèn dhèwèké kepéngin nahan nganti pungkasan, amarga pungkasan sing maringi mahkota marang saben pakaryan; awit dudu wong sing miwiti pakaryané kanthi becik sing nampa ganjaran saka Kristus Gusti Allah, nanging wong sing ngrampungaké kanthi becik. Mula saka iku, sang penyiksa Antiochus mréntahaké supaya Santo Andreas diturunaké saka amben tambaga, lan kanca-kancané dibebasaké saka tiang pancèn lan dibuwang menyang panjara, kanthi alesan supaya padha nduwé wektu mikir nganti sarujuk nyembah déwa, nanging sejatiné supaya dhèwèké bisa nglaporaké marang Kaisar, amarga dhèwèké ora wani, tanpa kawruh lan idin saka Kaisar, matèni wong sing gagah lan pinunjul kaya Andhreas lan kanca-kancané. Kaisar Maksimianus, sawisé nampa lan maca laporan Antiochus, nganggep ora wicaksana nek ngukum sacara umum prajurit sing kondhang kuwi, uga kanca-kancané sing wis nuduhaké kawani luar biasa: kuwi bakal nyebabaké rusuh lan pemberontakan ing pasukan lan bisa nyurung perang anyar. Minangka wangsulan, dhèwèké nulis layang marang Antiochus, ing ngendi dhèwèké mréntahaké supaya Andreas lan kanca-kancané dibebasaké, supaya ora dipenjara lan dieksekusi; nanging ing wektu sing padha dhèwèké maringi Antiochus dhawuh rahasia yèn sawisé Andreas lan kanca-kancané dibebasaké, sawisé ngenteni sawatara wektu, kanthi licik golek kesalahan liya marang wong-wong mau lan patèni wong-wong mau, yèn padha tetep dadi wong Kristen—kaya-kaya ora amarga imané—lan, saliyané, yèn wong-wong mau wis dadi wong Kristen, kuduné dipatèni siji-siji. Sawisé nampa dhawuh saka kaisar, Antiochus langsung mbebasaké Santo Andreas lan kanca-kancané saka belenggu lan penjara lan nglantarake kabebasané, nalika dhèwèké mréntah supaya padha tetep ing panggonan sing padha kaya sadurungé.

Ing wektu sing padha, prajurit Kristus, Santo Andreas, sawisé mangertèni lumantar wahyu saka Gusti babagan rencana licik saka wong-wong jahat mau, kanthi rahasia, tanpa kawruh Antiochus, bebarengan karo kabèh prajurit sing wis pracaya marang Kristus (lan ana 2.593 wong), mangkat menyang kutha Tarsus ing Cilicia[5571] marang uskup kutha, Petrus, kanggo nampa baptisan suci saka dheweke, amarga dheweke lan kabèh prajurité durung dibaptis. Sawisé sawatara wektu, nalika Antiochus krungu yèn Santo Andreas lan rombongane wis mangkat menyang wewengkon Cilicia, dhèwèké kebak nesu lan murka sing nggegirisi; lan sawisé rembugan karo wong-wong sing cedhak, dhèwèké ngirim layang marang Seleucus, gubernur Cilicia, ing layang iku dhèwèké nulis:

Aku ngerti kowe wis krungu bab Andhreas, sing biyen dadi komandan sewu prajurit ing tentara kaisar. Saiki dheweke ora mung wis kesurupan, nglanggar dhawuhe kaisar, nanging uga wis nuntun akèh prajurit mlebu kesurupan sing padha lan, miturut kabar sing kita tampa, wis mlayu bebarengan karo kanca-kancane sing padha pikiran menyang wewengkon Kilikia. Mula, manut dhawuh Kaisar, dhawuhna supaya Andrei lan kabèh wong sing bareng karo dhèwèké dicekel, diiket, lan dikirim marang kita. Yèn padha nyoba nolak utawa mlayu, dhawuhna marang prajurit supaya mateni nganggo pedhang.

Sawisé nampa layang saka Antiochus, Seleucus langsung ngutus utusan menyang saindenging wilayah Cilicia kanggo nyelidiki babagan Andrew lan para prajurit sing bareng karo dhèwèké; lan sawisé mangertèni yèn dhèwèké ana ing Tarsus, dhèwèké dhéwé mangkat menyang Tarsus karo pasukane. Ing wektu kuwi, Santo Andreas, sing wis weruh ing atiné yèn srigala wis nyedhak marang kandhangé Sang Kristus, nyuwun marang Uskup Tarsus, Petrus sing kasucèkaké lan uskup liya saka kutha Berea, sing jenengé Nona, sing kebeneran ana ing Tarsus wektu kuwi, supaya maringi baptisan suci marang dhèwèké lan para prajurit tanpa tundha; lan para uskup langsung mbaptis Santo Andreas lan kabèh pangiringé.

[5571] Kilikia iku sawijining provinsi Romawi; dumunung ing sisih kidul-wétan Semenanjung Asia Cilik, ing pesisir Segara Tengah, ing lor-wétan Siria, lan watesé Siria ing sisih wétan. Kutha Tarsus iku panggonan lairé Santo Paulus Sang Rasul.

Sawisé nampa baptisan suci, Santo Andreas lan kanca-kancané ninggalaké Tarsus menyang panggonan sing diarani Taxaniti, dudu amarga dhèwèké wedi mati—malah kosok baliné, dhèwèké banget ngarep-arep pati kanggo katresnané Kristus—nanging minangka pangibadah marang dhawuhé Gusti, sing kapratelakaké ing tembung: *'Nalika wong-wong ngoyak kowé ing sawijining kutha, mlayua menyang kutha liya'* (Matius 10:23). Sawisé kuwi, Seleucus teka ing Tarsus karo prajurit sing siap perang. Amarga ora nemokake Andreas lan kanca-kancané ing kana, dhèwèké kaget lan pasuryané malah owah amarga nesu; banjur, kebak nesu sing medeni, dhèwèké miwiti ngoyak kawanané Kristus. Ing wektu sing padha, para wali budhal saka panggonan sing kasebut mau menyang tapel wates Armenia, mlebu ing pagunungan sing dikenal minangka Taurus[5572] , nalika Seleucus ngoyak saka kabeh arah, ngupaya nyusul supaya bisa nggebugi. Nalika lelungan ngliwati macem-macem pérangan gunung kasebut, para wali tekan lorong sempit sing diubengi ing saben sisih déning tebing sing curam kaya tembok, lan mung bisa mlebu liwat siji-sijiné lawang, kaya gapura mlebu kutha. Ing kéné Santo Andreas mandheg karo kanca-kancané lan ngenteni para sing bakal matèni dhèwèké, amarga panggonan iki wis dipratélakaké marang dhèwèké déning Gusti Allah minangka papan martiré dhèwèké lan kanca-kancané. Banjur Santo Andreas ngandika marang kanca-kancané nganggo tembung-tembung iki:

'Kanca-kanca, sedulur lan anak-anakku, *"saiki wektu sing ditrima, saiki dina kaslametan"* (2 Kor. 6:2; Yes. 49:8); mula saka iku, ayo padha manunggal lan ajeg ing katresnané Gusti Allah, kaya sing wis diprentahaké Gusti kita, lan aja nganti ngangkat tangan marang wong-wong sing nganiaya kita, nanging ayo padha ngangkat tangan marang Gusti Allah ing pandonga panuwun amarga Panjenengané wis maringi kita kasempatan urip nganti dina iki, nalika kita bakal nampa warisan kita bebarengan karo kabèh para kudus sing wis nandhang sangsara kanggo Panjenengané. Mula saka iku, ayo padha ndedonga marang Panjenengané, kaya sing didoakaké Santo Stefanus, martir kapisan, nalika wong Yahudi padha nglontaraké watu marang dhèwèké, kandha: *'Gusti Yesus* Kristus, *tampanana* (Kisah Para Rasul 7:59) nyawa abdi-abdi Panjenengan, sing kula pasrahake ing tangan Panjenengan.'

Sawisé ngendika tembung-tembung mau marang kancané, Santo Andreas ngadeg ing antarané wong-wong mau, ngangkat tangané, ngarahaké pandangané menyang swarga, lan miwiti ndedonga, kandha:

– Dhuh Gusti, Dhuh Gusti, Agung lan Maha Kuwasa! Mirsa panuwun abdi Panjenengan ingkang dosa lan ingkang boten pantes, saha sedaya ingkang wonten kula, ingkang sampun ngreksa iman suci dhumateng Panjenengan tanpa cela; tampi nyawa kula ing tentrem, selubungi kanthi sih Panjenengan, lan paringi panggonan ing swarga. Dhuh Gusti! Kita uga ndedonga marang Panjenengan kanggo wong-wong sing bakal ngajeni kenangan kita. Wenehana kabèh panyuwunané sing nuntun marang kaslametan, lan lumantar pandonga kita, dadosna Panjenengan pitulungané ing kabèh kabutuhané. Lan ing panggonan iki, ing ngendi getih kita sing asor bakal ditumpahkan kanggo Panjenengan, mugi ana mata air sing maringi panyembuhan lan ngusir roh-roh najis. Lindhungi kabeh sing teka ing kene saka saben bala lan paringi karohan lan awak sing waras, supaya ing panggonan iki Asma Panjenengan sing paling suci, uga Asma Rama, Putra, lan Roh Suci, kinurmatan.

Nalika Santo Andreas lan kanca-kancané padha ndedonga marang Gusti kaya mangkono, Seleucus teka bareng prajurité. Padha narik pedhang lan nggrenthèk untu, banjur nyerbu kaya kéwan galak marang wedhusé Kristus. Nanging prajurit suci Kristus, sanadyan gagah lan wis pengalaman ing perang lan bisa mbela awaké dhéwé ing panggonan sempit mung ana siji dalan saka tangan para pembunuh, padha niru Gusti lan kaya anak wedhus alus padha nyerah marang para pembunuh supaya dipatèni. Padha nundhukaké dhengkul, ngulurake gulu marang pedhang, lan prajurit-prajurité Seleucus, tanpa welas asih, padha nyirnakaké kabèh mau ing wektu sing cendhak. Lan getih para wali mili kaya banyu, ngalir saka panggonan kuwi, déné roh-roh mau kanthi kamenangan mlebu ing kabungahaning Gusti.

Para wali kasebut nandhang sangsara ing tanggal 19 Agustus, ing dina Minggu jam kapindho awan; lan ing panggonan persis nalika getih para martir ditumpahake, langsung mbledhos sumur banyu murni lan marasake.

Pembantaian para wali kasebut disekseni déning para uskup sing kasebut mau, Petrus saka Tarsus ing Kilikia lan Non saka kutha Berea, sing padha ndhelik ing watu ing ndhuwur, amarga padha wis ngetutaké saka adoh bebarengan karo para rohaniawané, kepéngin nyekseni pati para wali mau. Nalika Seleucus, sawisé nggebuki

[5572] Saiki, Taurus iku sawijining pagunungan sing nglumpuk ing pesisir kidul Semenanjung Skandia, banjur munggah menyang lor lan nyambung nganti wetan. Ing sisih wetan, pagunungan iki diarani Anti-Taurus. Kali Tigris sing misuwur asalé saka glasier ing Anti-Taurus.

para martir suci, budhal karo prajurit-prajurité arep mulih, para uskup mau bebarengan karo para rohaniwané nyedhak marang jasad para martir lan nangis ing ngarepé; banjur sawisé nyiapaké kanggo dikubur, padha ngubur kanthi pakurmatan ing panggonan kuwi. Padha uga weruh mata banyu sing mili amarga pandonga para martir suci; sawisé ngombe banyu mau, padha nyumurupi yèn banyu iku duwé khasiat marasaké, amarga salah siji rohaniwan sing bareng para uskup wis suwé nandhang gangguan roh najis, nanging nalika dhèwèké ngombe saka mata banyu mau, roh najis mau langsung lunga. Sawisé ngubur para wali, Uskup Petrus ora bali menyang Tarsus, amarga Seleucus wis miwiti nggoleki dhèwèké kanthi niyat arep matèni; tinimbang kuwi, dhèwèké lunga menyang Isauria karo kabèh wong sing mèlu dhèwèké.

Ing wektu sing padha, warga lokal sawise krungu bab sumur sing nyembuhake mau wiwit teka lan nggawa wong-wong sing lara. Padha ngombe banyu iku, adus nganggo banyu mau, lan mari saka macem-macem lara lumantar pandonga santo sing nandhang sangsara, Andreas, lan para martir suci sing nandhang sangsara bareng karo dheweke, lan lumantar sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pinaringan pakurmatan lan kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 5:

Sawise ninggalake kamulyan pangkat donya lan nampa Karajaning Swarga, kanthi tetes getihmu, kaya permata kang endah, kowe ngias mahkotamu kang langgeng, lan kowe nuntun pasamuwan para sing nandhang sangsara marang Kristus; bebarengan karo barisan para malaikat, kowe nemokake awakmu ing pepadhang kang ora surut saka srengenge Kristus kang ora tau tilem, Ya Sang Santo Andreas Sang Martir: ndedongakna dhumateng Panjenengané, kanti para ingkang nandhang sangsara kados panjenengan, tanpa kendhat, supados Panjenengané nylametaké jiwa-jiwa kita.

Kontakion, Nada 2:

Ngadeg ing ngarsané Gusti munjuk pandonga, kados lintang ing ngarepé srengéngé, lan sawisé nyawang bandha kang dadi pangajab ing Karajan, kebak kabungahan kang ora bisa diandharake, padha nyanyi marang Sang Raja kang langgeng salawas-lawase, kang para malaikat tansah muji, Andreas Sang Stratelates: ndedonga tanpa kendhat bebarengan karo wong-wong mau kanggo kita kabèh.

Rayak ing pakurmatan Ikon '[5573] ' Sang Ibu Gusti saka Don

Dipepering ing tanggal 19 Agustus

Ing dina iki, ing biara sing dikenal minangka Donskaya, dumunung cedhak kutha karajan Moskow, pesta Perawan Maria sing Paling Suci dirayakake minangka pangurmatan marang ikoné sing diurmati lan mujudake kaajaiban.

Ing ngisor iki diceritakaké babagan ikon iki.

Nalika Pangeran Agung Dimitri Ioannovich sing taat perang nglawan Khan Tatari sing duraka, Mamai, ing antarané kali Don lan Nepryadva, ikon sing paling kinurmatan lan mujijat iki ana ing antarané pasukan Rusia. Ikon iki digawa marang Pangeran Agung minangka peparing saka pasukan Don, kanggo mbantu dhèwèké nglawan mungsuh-mungsuhé. Liwat pandonga Sang Putri Agung Sang Ibu Gusti Allah sing Maha Suci lan amarga kakuwatan kebak sih sing sumebar saka ikon sing bisa nindakake mujijat, wong Tatarlah dikalahake. Sawisé ngrayakaké kamenangan kanthi khidmat bareng karo pasukané, Sang Pangeran Agung mbalèk menyang kutha krajané, Moskow, lan nggawa ikona sing kinurmatan mau, sing dijenengi 'Ikona Don' minangka pangeling-eling kamenangan nglawan bangsa Tatarlah sing wis kelakon ing sacedhaké Kali Don.

Ana crita babagan biara sing dikenal minangka Biara Donskaya, sing dijenengi saka Ikon Donskaya Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci.

[5573] Deleng ikon ing golden-ship.boom.ru

Ing jaman pamaréntahan Tsar sing taat lan Pangeran Agung Theodore Ioannovich, Horde Krimea nindakake serangan dadakan marang wilayah Nagara Moskowit, lan Khan Tatarlah Murat Giray maju nganti tekan kutha krajan Moskow dhéwé. Ing wektu kuwi, Tsar sing saleh mangkat karo pasukane nglawan wong Tatar lan ngadegake kemah ing panggonan sing saiki ana biara kasebut. Panjenengané uga nggawa saka Kali Don ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci menyang kemah militère. Kanthi pitulungan Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Resik, panjenengané menang nglawan pasukan Tatar lan ngusir wong-wong mau. Minangka panuwun marang Ibune Gusti amarga kamenangan, piyambakipun paring dhawuh supados dipundegake gréja watu ing panggonan punika lan ikon ingkang kasebut mau dipunpasang ing jeronipun. Wiwit wekdal punika, biara punika wiwit kasebat Donskaya.

Ing dina iki, kabèh rohaniawan, nggawa salib suci lan ikon, teka saka katedral agung Moskow menyang biara lan ngrayakaké pesta agung minangka pangurmatan marang Ibuné Gusti Allah.

Penderitaan Para Martir Suci Timotius, Agapius, lan Thekla

Dirilisaké tanggal 19 Agustus

Martir sing mulya Timotius iku wong asli kutha Gaza ing Palestina[5574] . Amarga dheweke narik pangalembana liwat cara uripe lan bakaté ing wicara, dheweke diangkat dadi guru iman Kristen. Dheweke ditangkep ing Gaza lan nalika diadhepake marang gubernur kutha, Urban, dheweke ngakoni awake dhewe minangka wong Kristen nalika interogasi, nginjili katresnané Kristus marang manungsa, rawuhé Panjenengané ing bumi lan Inkarnasiné. Amarga iku, dheweke diwènèhi manéka siksaan, nanging dheweke tetep teguh imané. Sabanjure dhèwèké dibuwang menyang geni, ing kono dhèwèké séda. Ing wektu sing padha, ing kutha sing padha, Para Kudus Agapius lan Thecla ngalami panyiksaan sing kejem; lan amarga padha tetep teguh iman marang Kristus sanadyan sawisé kuwi, padha dibuwang marang kéwan galak supaya diserang, banjur padha séda, nampa mahkota swarga[5575] .

2 September

20 Agustus (Gaya Lawas)

Uripé Nabi Samuel

Dipeperingati tanggal 20 Agustus

Sadurunge jaman para raja Israèl mrentah, nalika umaté Gusti Allah isih diprentah déning para hakim, ana sawijining priya aran Elkanah. Dhèwèké saka suku Lewi lan manggon ing wewengkon Èfraim, ing sawijining kutha sing dijenengi Rama (Rama), dumunung ing sawijining gunung sing dikenal kanthi jeneng Spera. Mengko, kutha iki dijenengi Armaphim lan Arimathea, saka kono lair Yusuf, sing nglebokake badan paling suci saka Gusti kita Yesus Kristus ing panggenan panguburan. Elkanah nduwé loro garwa. Si siji dijenengi Hannah, lan sijiné Peninnah. Pennana nduwé anak, déné Hannah mandul. Nanging Elkanah luwih tresna marang Hannah tinimbang Pennana, mula Pennana sengit marang Hannah lan asring ngina dhèwèké. Kesangsara déning panginané, Hannah sedhih amarga mandul lan nangis amarga lara atiné. Saben taun, nalika pesta ageng, Elkanah tansah lunga karo

---

[5574] Gaza dumunung ing pesisir Segara Mediterania. Ing jaman kuna, kutha iki kalebu salah siji saka limang kutha Filistin sing paling misuwur lan dadi wates kidul wong Kanaan ing Palestina. Ing Prajanjian Anyar, Gaza mung kasebut ing crita babagan pangowahan ratu Etiopia Candace (Kisah Para Rasul 8:26). Wiwit abad kaping 4, Gaza wis dadi kutha Kristen, lan ing abad kaping 7 dikalahake dening umat Islam.

[5575] Miturut kalènder Vershinsky, Santo Timotius lan Santo Tèkla séda ing taun 304 ing kutha Gaza, déné Santo Agapius séda ing taun 306 ing Kaisarea ing Palestina. Santo Timotius disalib lan dibakar, Santo Tèkla diserang lan disuwir-suwir déning kéwan galak, lan Santo Agapius dibuwang menyang segara.

loro garwane menyang Silo (jeneng gunung lan kutha iku) kanggo nyembah lan ndedonga marang Gusti Allah Sabaoth; amarga nganti candhi dibangun ing Yerusalem, candhi lan Tabut Allah ana ing kana, lan kabèh suku Israel padha teka ing kana kanggo nyembah Gusti Allah. Ing wektu kuwi, ana wong jenenge Eli sing dadi imam lan hakim Israèl; dhèwèké nduwèni loro putra, Hophni lan Phinehas.

Ing sawijining dina, Elkana sawise teka ing Silo karo garwane lan nyembelih kurban marang Gusti, maringi bagean kurban marang Peniña lan bagean khusus kanggo saben anaké, nanging marang Hannah mung diwenehi siji bagean amarga dhèwèké ora nduwé anak. Banjur Peniña wiwit ngenyèk lan nyalahké Hannah. Hannah banget sedhih amarga ejekan Peninnah lan kasunyatan yèn dhèwèké mandul. Dhèwèké nangis, ora gelem mangan, lan amarga sedhih banget amarga Gusti wis nutup rahimé, ora maringi anak, lan mulané dhèwèké dadi sasaran ejekan Peninnah, dhèwèké dadi ringkih. Banjur bojone, Elkanah, kandha marang dhèwèké:

'Hannah, apa sing kowe alami? Napa kowe nangis? Napa kowe ora gelem mangan, lan napa atimu kebak sedhih sing jero? Apa aku ora luwih becik kanggo kowe tinimbang sepuluh anak?'

Nanging Hannah ora nemu panglipur. Sawisé dhahar rampung, dhèwèké tangi lan lunga menyang Silo, menyang candhi Gusti. Ing wektu kuwi, imam Eli lungguh ing kursi imamé ing sacedhak lawang candhi Gusti. Nganggo ngadeg ing ngarep candhi, Hannah nundhuk ing ngarep Gusti lan miwiti nangis amarga lara ing atiné. Dhèwèké miwiti ndedonga, kandha ing sajroning atiné:

'Ya Tuhan, Pangeran Bala! Yen Panjenengan kersa mirsani kanthi sih marang asor abdi Panjenengan lan, kelingan marang abdi, paringi abdi Panjenengan putra, mangka abdi badhe nyawisake dhumateng Panjenengan, supados dhèwèké ngabdi dhumateng Panjenengan salaminipun uripipun. Dheweke ora bakal ngombe anggur utawa omben-omben mabuk, lan ora ana cukuran sing bakal nyentuh sirahé (kaya adaté wong Nazir).

Nalika Hannah ndedonga kaya ngono ing ngarsané Gusti lan nerusaké pandongané kanthi dawa, imam Eli mirsani lambéné. Amarga dhèwèké ngomong ing atiné lan lambéné obah nanging swarané ora krungu, Eli nganggep yèn dhèwèké mabuk lan kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan arep tetep kéné ing kahanan mabuk iki nganti suwéné pira? Mlayu saka ngarsané Gusti lan waras dhisik.'

'Ora, Pak,' wangsul Hannah, 'kula boten mabuk, nanging kula wanita ingkang kebebanan sedhih ingkang jero. Aku ora ngombe anggur utawa omben-omben mabuk liyane; aku wis ngluaraké atiku ing ngarsané Gusti. Aja nganti abdi panjenengan dadi guyonan para putri Israèl, awit amarga sanget sedhih lan prihatin atiku aku ngomong kaya ngéné nganti saiki.'

Banjur Eli mangsuli tembungé:

'Melu tentrem. Mugi Gusti Allah Israèl maringi kabèh panyuwunanmu.'

"Aku, abdi panjenengan," pangandikane Hannah, "wis pinaringan sih ing paningali panjenengan."

Sawisé kuwi, Hannah bali marang bojone; dhèwèké mangan lan ngombe karo bojone, lan pasuryané ora murung manèh kaya sadurungé. Esuké, sawisé padha tangi esuk lan sembah marang Gusti, padha bali menyang omahé. Lan Gusti ndelok asor atiné Hannah, ngrungokaké pandongane lan marasaké kasubarané. Hannah ngandhut, lan nalika wayahe teka, dhèwèké nglairaké anak lanang lan maringi jeneng Samuel, sing tegesé 'nyuwun marang Gusti'.

Ora suwe pesta kuwi wis cedhak, nalika pesta kuwi, miturut adat, bojone Hannah bakal lunga karo kabèh keluargané menyang Gusti ing Shiloh kanggo nyembelih kurban lan ndedonga marang Gusti lan mènèhi persepuluhan saka asil tani. Hannah kandha marang bojone:

'Aku ora bakal lunga bareng kowe menyang Shilo wektu iki, nanging bakal tetep ing omah nganti aku metokake anak iki; lan sawise metokake, aku bakal nggawa dheweke supaya muncul ing ngarsane Gusti lan nepaki nadaku marang Gusti: supaya anakku tetep ngabdi marang Gusti salawas-lawase.'

Bojoné mangsuli:

'Tumindakna manut kersamu, lan mugi Gusti nepaki tembung sing wis metu saka lambemu.' Hannah tetep ing omah lan ora lunga menyang Shiloh marang Gusti nganti telung taun, nganti dheweke nyapih bayi Samuel, amarga iku adat para ibu Yahudi nyapih bayine nganti umur telung taun.

Sawisé Samuel disapih, Hannah lunga menyang Silo karo dhèwèké lan bojone. Padha nggawa telung sapi jantan enom kanggo kurban, bareng karo telung ukuran glepung gandum lan sakehing anggur, banjur mlebu

omahé Gusti ing Silo karo bocah mau. Hannah nyerahake bocah mau minangka persembahan marang Gusti, kaya sing wis dijanjekake, lan nalika diserahake marang imam Eli, dhèwèké kandha:

Aku iki wong wadon sing kowe deleng ing kene telung taun kepungkur, ndedonga marang Gusti supaya mbusak kasubanganku. Gusti wis maringi panyuwunanku lan paring anak iki marang aku, sing tak jaluk marang Panjenengané. Saiki aku nyerahake dhèwèké marang Gusti, supaya dhèwèké bisa ngabdi marang Panjenengané salawasé uripé.'

Kanthi tembung-tembung mau, Hannah nyelehake anaké ing tangan imam lan sujud ing ngarepé Gusti, déné bojone Elkanah nyuguhake kurban sing digawa (1 Sam. 1:1–28). Banjur Hannah kebak Roh Ramalan lan nyanyi, kandha:

'Atiku bungah ing Sang Yehovah, lan kekuwatanku diunggulake ing Gustiku'—lan tembung-tembung liya sing saiki asring dinyanyekake ing gréja (1 Sam. 2:1–10).

Sawisé nindakake kurban panuwun lan pandonga, Elkanah lan Hannah bali menyang omahé, ninggalaké bocah Samuèl umur telung taun karo imam Eli kanggo ngladèni Gusti, amarga padha ora kepéngin mbalèkaké marang omahé wong sing biyèn wis padha pasrahake marang Gusti. Wiwit wektu kuwi, bocah iku dibesarké ing candhi Gusti Allah, sinau maca lan nulis lan ngladèni ing papan suci Gusti Allah ing sangisoré pangawasan Eli. Ibuné, sing asring teka ing Silo karo sesajen kanggo Gusti Allah, tansah nggawa sandhangan kanggo anaké lan bungah banget, ndelok anaké saya gedhé lan nganggo sandhangan imam saka kain linen, nindakake pangabdiané ing candhi Gusti Allah. Imam Eli nresnani dheweke, nyumurupi semangaté ing pangabdian lan ngenali yèn iku karunia saka Gusti. Lan Eli mberkahi wong tuwané Samuel lan kandha marang Elkanah:

'Mugi Gusti maringi kowe anak saka aku minangka panggantos Samuel, sing wis kowe dedikasiake marang Gusti.'

Sawisé kuwi, Gusti Allah manèh paring welas asih marang Hannah, lan dhèwèké wiwit nglairaké anak lanang lan wadon; déné Samuel, ing wektu kuwi, ora mung tuwuh dadi dhuwur nanging uga tambah wicaksana, lan éntuk sih marang Gusti Allah lan marang manungsa.

Imam Eli wis tuwa, lan putrané, Hophni lan Pinehas, iku wong-wong sing jahat. Kaya putrané wong-wong sing ora nduwé ajiné, padha ora ngerti Gusti Allah lan ora netepi tugase minangka imam. Padha nindhes wong-wong sing nggawa kurban, njupuk bagéan paling apik kanggo dhéwé lan ngidini para wanita sing teka ndedonga ing candhi Gusti Allah supaya kotor. Padha dadi sumber godaan lan pangapres kanggo kabèh Israel, amarga padha nindakake akèh kaluputan liyane uga. Bapaké, Eli, krungu bab iki nanging ora ngukum kanthi pecutan utawa pangusiran; dhèwèké mung nyoba ngyakinaké nganggo tembung supaya padha mandheg saka tumindak ala, nanging padha ora gelem ngrungokaké. Lan Gusti Allah nesu ora mung marang anak-anak sing jahat, nanging uga marang bapaké, amarga dhèwèké ora ngukum anak-anaké kaya sing kuduné kanggo kaluputané, sanadyan dhèwèké dhéwé ora salah. Lan Gusti Allah mutusaké ngrusak Eli lan anak-anaké, bebarengan karo kabèh keluargané, lan dhisik ngutus nabi sing ora dikenal marang Eli kanggo kandha marang dhèwèké:

Aku wis milih omahé bapakmu saka kabèh omahé Israel kanggo ngabdi marang Aku ing candhi-Ku, nanging kowe wis nglirwakaké pakurmatan sing wis tak paringaké marang kowe lan luwih milih anak-anakmu tinimbang Aku, amarga kowe wis ngidini padha nindakake kaluputan ing ngarsaning Aku. Mulane, Aku bakal mbusak kaluhuran iki saka omahmu, amarga Aku mung bakal ngajeni wong-wong sing ngajeni Aku, dene wong-wong sing ngremehake Aku bakal isin. Delengen, bakal teka dina nalika Aku bakal mungkasi keturunanmu lan keturunan saka omah bapakmu. Lan minangka pratandha tumrap kowe bab paukuman sing bakal teka marang omahmu, loro putramu bakal mati amarga pedhang ing dina sing padha. Lan ing panggonane aku bakal ngadegake imam sing setya marang aku, sing bakal nindakake kabeh manut manahku (1 Sam. 2:10–36).

Elija nampa ramalan iki nalika Samuel isih bocah cilik; nanging sanadyan sawisé ramalan iki, Elija ora ngupaya ngebatesi tumindak anak-anaké kanthi paukuman sing pantes, nanging mung terus ngélingaké nganggo tembung, lan anak-anaké sing nakal ora wedi marang bapaké. Lan Gusti, saya nesu, nggawa paukuman mau luwih cedhak lan mratelakake maneh marang Eli lumantar Samuel kaya ing ngisor iki.

Nalika Samuel umuré rolas taun lan ngabdi marang Gusti ing sangisoré imam Eli, dumadakan sawijining wengi Eli lagi ngaso ing panggonané biasané ing serambi candhi Gusti, lan mripaté wiwiwiw

wiwiwiw

tembung-tembung ramalan; ora ana siji tembungé sing ora kelakon. Lan kabèh wong Israel padha mangertèni yèn Samuel iku nabi saka Gusti (1 Sam. 3:1–21).

Sawisé sawatara wektu kliwat, paukumané Gusti Allah tiba ing omahé Eli, lan uga tumrap kabèh bangsa Israel, amarga ora mung anak-anaké Eli sing wis nyebabaké Gusti Allah nesu, nanging uga wong-wong Israel. Sanadyan ora kabèh, akèh wong sing wis sinau praktik nyembah berhala saka wong-wong kafir ora ninggalaké; lan nalika padha nyembah Gusti sing sejati, padha uga nyembelih kurban marang berhala, saéngga padha nyurung murkané Gusti. Nanging Gusti Allah sing sabar ngenteni dosa-dosa wong-wong nganti putra-putrané Elia—sing dadi imam lan panguwasa bangsa Israel—nglarani atiné. Lan nalika wong-wong mau, amarga tumindak ora patuh, nimbulake murka lan paukuman saka Gusti, banjur Hakim sing adil lan sing maringi ganjaran, kanthi kelingan uga dosa-dosa wong-wong mau, ngukum kabèh bebarengan, amarga Gusti ngukum rakyat bebarengan karo pamrentahé. Lan dosa-dosa wong akeh ora gampang nyurung murka Gusti Allah kanggo paukuman kaya dosa-dosa wong-wong sing wis diangkat dadi pamimpin lan panguwasa wong akeh.

Para Filistin perang nglawan bangsa Israel, lan bangsa Israel kalah déning para Filistin; patang ewu prajurit Israel mati. Lan para sepuh Israel padha kandha siji lan sijiné:

'Ngapa Gusti Allah ngalahaké kita dina iki ing ngarepé bangsa manca? Ayo padha nggawa Tabuté Gusti Allah saka Silo menyang markas kita. Muga-muga tabuté tetep ana ing antarané kita nalika perang nglawan wong Filistin, lan muga-muga tabuté nylametaké kita saka tangan mungsuh.'

Sawisé mutusaké kuwi, padha ngutus wong menyang Silo lan nggawa saka kana Tabuté Gusti Allah sing lungguh ing nginggil kerubim; lan bareng karo Tabuté Gusti Allah ana loro putrané Eli, Hofni lan Pinehas. Nalika Tabuté Gusti Allah teka ing kemah, kabèh wong Israel padha muni banter banget karo kabungahan nganti bumi kaget. Para Filistin krungu sorak-sorai kuwi banjur kandha:

'Apa sababé sorak-sorai banter kaya ngono ing kemahé wong Yahudi?'

Lan wong Filistin mangertèni yèn Tabuté Gusti wis mlebu ing kemah Israèl. Padha ajrih banget lan kandha:

'Gusti Allah wis mlebu ing kemahé kanggo perang nglawan kita. Celaka kita! Sapa sing bakal nylametaké kita saka panjenengané? Amarga Panjenengané wis nggebuk wong Mesir nganggo macem-macem wabah. Nanging ayo padha wani, he wong Filistin, lan perang kanthi gagah nglawan wong Yahudi, supaya kita ora dadi abdi-abdié, kaya déné kita wis tau dadi abdi-abdié.'

Kanthi nyemangati siji lan sijiné nganggo tembung-tembung mau, wong Filistin padha ngadeg teguh nglawan wong Yahudi. Perang meletus lan ana pertempuran gedhe ing loro-lorone; lan wong Filistin, tinimbang kalah, malah menang nglawan wong Yahudi. Amarga Gusti nesu, Tabut Perjanjian ora maringi pitulungan, amarga ing ngendi wae paukuman Gusti tiba, ora ana sing slamet, kalebu Tabut iku dhéwé. Para Filistin ngalahaké bangsa Israel, matèni telung puluh ewu prajurit, nyekel Tabut Allah, lan matèni loro putrané Eli sing ana ing kono. Mangkono, miturut sabda Allah, loro-loroné padha tiba déning pedhang.

Mangkono Gusti Allah ngukum para kawanan amarga dosa para panguwasa lan, amarga tumindak ala saka wong-wong sing ngladeni ing mezbah, Gusti ngidini wong-wong duraka ngrampok mezbah-mezbah suci lan ngrusak candhi-candhi Panjenengané. Putra-putrané Eli, sing wis njupuk panggonan bapaké sing wis tuwa minangka imam, hakim, lan panguwasa kabèh Israel, nyurung murka Gusti Allah utamané amarga tumindaké sing ora patuh marang hukum; nanging kabèh Israel nampa paukuman Gusti Allah amarga tumindak mau, lan Tabuté Gusti diserahaké marang tangan wong-wong manca sing ora takwa.

Nalika tentara Israel wis kalah kaya ngono, ana wong saka suku Benyamin sing jenenge Jemini, sawisé mlayu saka medan perang, teka ing Silo nganggo sandhangan koyak lan sirah kebak bledug, banjur ngumumaké ing kutha yèn tentara Israel wis kalah; kabèh kutha padha meratap kanthi tangisan banter. Ing wektu kuwi, Eli lungguh ing kursi ing lawang candhi Gusti, lan atiné gemeter merga Tabut Allah. Krungu tangisé wong-wong, dhèwèké takon marang wong-wong sing ana ing sacedhaké:

'Apa sababé keriuhan iki kabèh?'

Banjur wong sing mlayu saka kemah nyedhaki Eli lan kandha:

Aku mlayu saka medan perang.'

Elija takon marang dheweke:

'Ana apa ing kana, anakku?'

'Bangsane Israel,' wangsulane, 'wis kalah karo wong Filistin lan padha mlayu saka ngarepe; ana kekalahan gedhe ing antarane wong-wong, loro putramu wis mati, lan Tabut wis direbut.'

Nalika Eli krungu yèn Tabuté Allah wis kacekel, dhèwèké langsung ambruk mundur saka kursiné, patah gulu lan seda, amarga dhèwèké wis tuwa lan abot, umuré sangang dasawarsa lan wolu taun (1 Sam. 4:1–22).

Sajeroning wektu kuwi, sawisé ngalahaké tentara Israel, wong Filistin nyekel Tabuté Gusti Allah lan kanthi bungah lan sombong amarga wis nyekel benda suci saka Israel, nggawa menyang kutha krajané, Ashdod; padha nggawa mlebu ing candhi déwa najis, Dagon, lan nyelehaké jejere arca. Nanging nalika esuk sabanjure padha mlebu ing candhi Dagon, padha nemu dewané ambruk ngadhep ing lemah ing ngarepé Tabuté Gusti. Padha ngangkat saka lemah lan mbalèkaké maneh ing panggonané. Nanging esuké, nalika padha mlebu maneh ing candhi, padha weruh Dagon ora mung ambruk ing ngarepé Tabut Allah, nanging uga remuk: sirahé lan loro sikilé kapisah, saben ana ing ambang lawang, lan loro tapak tangané ana ing sacedhak lawang; mung sisa awaké Dagon sing isih ana. Kakuatané Gusti, sing ana ing Tabut, ora mung ngukum dewa Filistin siji iki, nanging uga kabèh wong Filistin lan tanahé. Saka sing paling enom nganti sing paling tuwa, padha kena penyakit aneh sing nyebabake borok nanah ing bagéan pribadhi; akèh sing mati, lan sing slamet nandhang tatu parah lan padha njerit banter banget amarga lara sing ora bisa ditahan nganti swarane tekan langit (1 Sam. 5). Luwih saka kuwi, tanah kuwi kebanjiran tikus sing mangan kabèh, lan ambune nyengat amarga akèh tikus. Para Filistin banjur nyadari yèn Gusti Allah Israèl ngukum wong-wong mau amarga wis nyekel Tabuté Panjenengané dadi tawanan, lan, sanajan ora kersa, padha ngirim bali marang wong Israèl karo peparing emas, kaya sing diterangaké kanthi rinci ing Kitab Raja-raja Kapisan (1 Sam. 6:1–21). Saiki kita bakal bali menyang crita nabi suci Samuel.

Sawisé rampungé perang sing wis diterangaké mau lan sawisé sedaé imam lan hakim Israèl Eli, wong Israèl ngalami 20 taun ing sangisoré sangkakala perbudakan bangsa Filistin, urip ing sangisoré pamaréntahan mungsuhé lan mbayar upeti. Nanging sawisé rong puluh taun, Gusti Allah ndeleng kasangsaran umaté sing ditindhes déning wong Filistin, lan nalika welas asih marang wong-wong mau, Panjenengané kersa nylametaké Israèl saka kuwasa mungsuh-mungsuhé, dhisik Panjenengané nglantaraké ing antarané wong-wong mau sawijining pangkotbah tobat, abdi setya lan imam Panjenengané, nabi Samuel. Amarga Gusti Allah ora bakal paring welas asih marang umatipun nganti padha tobat. Lan nabi Samuel sing suci wiwit mberdakwah marang kabèh suku Israel, kandha:

'Yen kowe padha mbalèk marang Gusti Allah kanthi sakabehing atimu, muliha saka antaramu déwa-déwa manca lan tiang-tiang Asyera[5576] , lan pasraha atimu marang Gusti Allah lan ngabdi marang Panjenengané piyambak, lan Panjenengané bakal nylametaké kowe saka tangan wong Filistin.'

Wong-wong padha manut marang tembungé Samuel lan pracaya marang dhèwèké, amarga padha wis kenal dhèwèké wiwit isih cilik, lan padha ngerti yèn tembung ramalané tansah kelakon. Lan putra-putra Israel mbusak dewa-dewa manca, Baal[5577] , lan tiang Asyera, banjur padha nyembah Gusti piyambak, nalika Samuel sing suci, minangka nabi lan imam Gusti, dadi hakim lan panguwasa. Lan Santo Samuel maringi dhawuh marang kabèh Israel supaya padha nglumpuk marang dhèwèké ing kutha Mizpah, ing pucuk gunung sing dhuwur, kanggo ngaturaké pandonga tobat nasional marang Gusti Allah ing kono. Nalika bangsa Israel wis padha kumpul ing ngarepé Samuel, nabiné Gusti Allah, lan padha ndedonga, puasa, lan ngakoni dosané, kandha, 'Kita wis dosa marang Gusti', lan Santo Samuel, minangka imamé Gusti Allah, lagi nyembelih kurban marang Gusti Allah kanggo pangapura dosané wong-wong mau, Para Filistin, sawisé krungu bab kumpulé bangsa Israel lan nyangka yèn padha nyiapaké perang nglawané, padha nglumpukaké pasukan akèh lan ujug-ujug nyerang bangsa Israel kanthi niat ngancuraké kabèh. Para Israel, krungu mungsuhé wis nyedhak arep nyerang, padha wedi banget lan kandha marang Samuel, nabiné Gusti Allah:

'Aja mandheg-mandheg nyuwun marang Gusti Allah kita kanggo kita, supaya Panjenengané nylametaké kita saka tangan wong Filistin.'

Nanging wong suci iku nguwatake supaya padha ora wedi, nanging mung ndedonga marang Gusti lan nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané; lan piyambakipun nalika nyembah kurban, ndedonga kanthi

---

[5576] Astarte iku dewi sing diurmati déning wong Fenisia lan bangsa kuna liya ing Wétan. Para pemujiné ora mbangun candhi kanggo nglayani dhèwèké, nanging luwih milih nyisihaké alas oak utawa alas.

[5577] Baal, dewa srengéngé, diurmati banget déning wong Fenisia kuna.

khusyuk kanggo wong-wong mau. Lan Gusti mirengake pandonga Samuel. Durung rampung nyawisake kurban nalika wong Filistin wis nyedhaki arep perang nglawan wong Israel; nanging Gusti muni banter banget ing ndhuwur wong Filistin dina iku lan nglebokake ing wong-wong mau guntur sing medeni lan kilat: padha ketakutan banget lan padha ambruk ing ngarepé Israel. Banjur wong Israel mangkat saka kutha Misifah lan ngoyak mungsuh-mungsuhe; nalika ngoyak, padha nggebuk mungsuh nganti tekan panggonan cedhak Bet-horon[5578] , lan lumantar pandonga Samuel, wong sucié Gusti, lan amarga tobaté dhéwé, kanthi pitulungan Gusti, padha ngalahaké mungsuh-mungsuhe kanthi tuntas.

Mangkono Gusti Allah ngalahaké bangsa Filistin ing ngarepé umaté, lan padha ora manèh nyerang tapel wates Israèl sajroning jamané Samuel; malah padha mbalèkaké marang wong Israèl kutha-kutha sing biyèn wis dijupuk saka wong-wong mau. Lan ana katentreman ing antarané umaté Gusti sajrone wektu nabi Samuel sing suci dadi hakim lan panguwasa, sing mréntahaké kabèh Israel kanthi jujur. Dheweke lelungan saka kutha siji menyang kutha liyane, mbenerake apa wae sing kudu dibenerake, lan ngadili kanthi adil lan tanpa pilih-pilih, amarga dheweke ora nampa hadiah saka sapa wae, lan , ngadili tanpa milih salah siji pihak. Banjur piyambakipun wangsul dhateng Armah (Rama), awit ing kono griyane; ing kono piyambakipun maringi paugeran dhumateng rakyat lan ing kono piyambakipun ngedegake mezbah tumrap Gusti (1 Sam. 7:1–17).

Sawise ngladeni dadi hakim Israèl pirang-pirang taun, Samuel sing suci wis tuwa lan ngangkat loro putrané, Joel lan Abijah, dadi hakim-hakim bangsa mau minangka panggantosé. Nanging putrané ora gelem ngetutaké dalané: padha kesengsem marang keserakahan lan wiwit nampa sogokan saka wong-wong sing teka marang wong-wong mau kanggo diadili; padha maringi paukuman adhedhasar gedhéné sogokan lan ngetokaké paukuman sing ora adil. Mula, para sepuh Israèl padha kumpul lan lunga marang Santo Samuel, kandha marang dhèwèké:

'Panjenengan saiki wis tuwa, lan putra-putra panjenengan ora ngetutake dalan panjenengan. Mula saka iku, tunjukna raja kanggo mimpin kita, supaya dhèwèké bisa ngadili lan mréntah kita, kaya adaté bangsa-bangsa liya.'

Samuel ora seneng karo tembung-tembung para tuwa kuwi, amarga padha ora nyuwun supaya dheweke ngukum anak-anake utawa nyopot wewenangé dadi hakim—sing mesthi bakal ditindakake kanthi gampang—nanging nyuwun supaya dheweke nunjuk raja kanggo wong-wong mau; lan wong-wong padha kegek kandha:

'Wenehana kita raja kang mimpin kita.'

Banjur Samuel ndedonga marang Gusti, lan Gusti ngendika marang dheweke:

'Rungokna swarané wong-wong iki lan lakoni panjaluké, awit dudu kowé sing padha tolak, nanging Aku, supaya Aku ora mréntahaké wong-wong mau. Nanging, critakna marang wong-wong mau bab hak-haké raja sing bakal mréntahaké wong-wong mau.'

Lan Samuel kandha marang wong-wong:

'Heh, para wong Israel! Padha ngerti carane raja sing kok jaluk bakal mréntah kowe kabèh. Dhèwèké bakal njupuk anak-anakmu lan ndadèkaké dadi abdi kratoné: dhèwèké bakal nglengkapi karo senjata, nunggangké ing jaran, mréntahké supaya mlayu ing ngarep gerobak perangé, lan ngangkat dadi panglima sèwu lan panglima atusan. Luwih saka kuwi, dhèwèké bakal nggawe wong-wong mau dadi abdi: dhèwèké bakal nggawe wong-wong mau nyambut garap ladangé, ngundhuh panènané, nglumpukaké anggur ing keboné, lan nindakake kabèh pakaryan sing dhèwèké paring dhawuh. Lan dhèwèké bakal njupuk putri-putri panjenengan dadi tukang wangi-wangian, tukang masak, lan tukang manggang roti. Dheweke bakal njupuk ladangmu, kebon anggurmu lan kebon zaitunmu, lan kabèh sing paling apik sing kok duwé, banjur diwènèhaké marang abdi-abdiné; lan apa waé tetanduran, kebon anggur lan ladang sing isih kok duwé, bakal ditetepaké perpuluhan, supaya saka apa sing isih kok duwé, kowé mènèhi sapérlèngé marang dhèwèké. Mangkono uga, dhèwèké bakal njupuk saka kowé para abdi lanang lan abdi wadonmu lan kéwan ternakmu sing paling apik kanggo dhèwèké dhéwé, lan kowé bakal dadi abdi-abdiné. Ing dina-dina kuwi kowé bakal nglèndhèk ing sangisoré sangkaké raja, nanging Gusti ora bakal mangsuli kowé, awit kowé dhéwé sing wis milih raja.

Nalika nabi Samuel ngandharake tembung-tembung mau, wong-wong ora gelem ngrungokake dhèwèké, nanging padha muni banter marang dhèwèké, kandha:

[5578] Beer-sheba – sawijining pucuk bukit sing ana kutha kanthi jeneng sing padha. Kutha iki dumunung ing suku Benyamin, cedhak tapel wates lor-wétan wilayah bangsa Filistin.

'Kita kepéngin raja, supaya kita padha kaya kabèh bangsa liya. Mugi rajaning kita mimpin kita lan mimpin perang nglawan mungsuh kita.'

Sawisé kuwi, Santo Samuel maréntahaké wong-wong supaya padha mulih nganti Gusti Allah netepaké wong sing pantes dadi rajané (1 Sam. 8).

Ing suku Benyamin, ing kutha sing diarani Gibeah (Giva), ana wong sing jenenge Kish. Dhèwèké nduwèni anak lanang jenengé Saul, sing jangkung lan ganteng; ora ana wong Israèl sing luwih unggul tinimbang dhèwèké. Keledai Kish wis ilang, mula dhèwèké ngutus anaké Saul karo sawijining abdi kanggo nggoleki. Nalika padha nggoleki keledai, padha ngubengi kabèh panggonan nanging ora nemokaké apa-apa. Banjur padha tekan gunung sing dijenengi Ziph, ing ngendi ana kutha Armah (Rama), panggonan lair lan omahé nabi Samuel sing suci. Banjur Saul kandha marang abdi dalemé:

'Ayo padha bali menyang omahé bapakku, amarga aku kira dhèwèké ora pati kuwatir bab keledai, nanging luwih kuwatir bab kita.'

Nanging abdi dalemipun kandha dhumateng piyambakipun:

Ana wongé Gusti ing kutha iki, sawijining nabi. Dhèwèké maringi pratandha bab mangsa ngarep marang sapa waé sing teka marang dhèwèké. Ayo padha menyang marang dhèwèké; mbok menawa dhèwèké bakal ngandhani kita ing endi golek keledai.'

Mula padha lunga menyang wongé Gusti Allah, lan sadurungé kuwi Gusti Allah wis mbukak kabèh bab Saúl marang Sang Samuel lan paring dhawuh supaya ngurabi dhèwèké dadi raja. Nalika Sang Samuel weruh Saul, putrané Kish, piyambakipun nyambut kanthi ramah lan ngandhani supaya aja kuwatir bab keledai, amarga wis ditemokaké, lan piyambakipun maringi pangayoman ing griyané sedina semalam. Esuké, nalika dhèwèké arep ngirim Saul lunga, Samuel njupuk botol minyak, nyawuraké minyak mau ing sirahé, nyium dhèwèké lan kandha:

'Delengen, Gusti Allah wis ngoles kowe dadi raja tumrap umat-Nya. Saiki kowe bakal mrentah umat Gusti Allah lan nylametake saka tangan mungsuh-mungsuh sing ngubengi.'

Pangurapan iki ditindakake kanthi rahasia, minangka ramalan babagan pamaréntahan Saul ing tembe. Lan Samuel sing suci nyritakaké marang Saul sing wis diurapi kabèh sing bakal kelakon ing lelampahané, kandha:

Iki pratandha kanggo kowe yèn Gusti wis ngurabi kowe dadi raja. Nalika kowe lunga saka aku saiki, kowe bakal ketemu loro wong cedhak kuburan Rachel ing wewengkon Benjamin ing Zeluah, padha mlaku cepet; padha bakal kandha marang kowe: 'Keledai sing kowe goleki wis ketemu, nanging bapakmu wis lali bab keledai mau lan saiki padha kuwatir banget babagan kowe.' Sawisé kowe lunga saka loro wong mau, nalika kowe tekan ing alas wit ek Tabor, kowe bakal ketemu telung wong ing kana, padha arep menyang Gusti Allah ing Betel karo sesajen kurban – siji nggawa telung anak wedhus jantan, sijiné nggawa telung roti, lan sijiné manèh nggawa kantung kulit isi anggur. Wong-wong mau bakal nyapa kowe lan maringi kowe loro roti. Banjur kowe bakal munggah menyang bukité Gusti Allah lan ketemu karo rombongan nabi. Rohé Gusti Allah bakal rawuh marang kowe, lan kowe bakal ngedhukung ramalan bebarengan karo wong-wong mau. Nalika kowe weruh pratandha-pratandha iki kelakon, kaya sing wis tak kandhakake marang kowe, mula mangertèna yèn Gusti Allah ana ing sisihmu.

Nalika Saul ninggalake nabi Samuel sing suci, kabèh kedadeyan ing dalan persis kaya sing wis diandharake nabi mau.

Sawisé kuwi, nabi Samuel sing suci maréntahaké kabèh wong supaya padha nglumpuk ing ngarsané Gusti Allah ing kutha Mizpah; piyambakipun piyambak mangkat menyang kana lan ngandika marang wong Israel:

'Mangkéné pangandikane Sang Yehuwah, Allahé Israèl: Aku wis nglantarake bapak-bapakmu metu saka tanah Mesir lan nylametaké kowe saka tangané Firaun lan saka kabèh raja-raja sing nindhes kowe; nanging saiki kowe wis nolak Allahmu, sing nylametaké kowe saka kabèh bala, lan wis nuntut supaya ana raja sing mimpin kowe. Mula saka iku, kowe bakal nampa miturut panyuwunmu.'

Sawisé ngomong kaya ngono, Samuel nyelehaké kabèh suku Israèl ing ngarsané Gusti, disusun miturut klané, lan miwiti nundhuh undhi kanggo nemtokaké saka suku endi raja bakal dipilih; undhiné tiba ing suku Benyamin. Banjur padha ngundhi maneh ing antarané wong-wong pinunjul saka suku kuwi, lan undhiané tiba marang Saul, putrané Kish. Padha wiwit nggoleki Saul ing antarané wong-wong mau nanging ora bisa nemokaké, amarga dhèwèké wis ndhelik ing sawijining omah, nganggep dhèwèké ora pantes nampa pakurmatan sing dhuwur kuwi lan nyingkiri; nanging Gusti Allah mbukak dhèwèké. Banjur sawatara wong, bebarengan karo Samuel,

padha lunga lan nggawa dheweke saka kono lan ngadegake ing tengah-tengah pasamuwan. Dheweke luwih dhuwur tinimbang sapa wae ing antarane wong-wong mau. Banjur Samuel kandha marang kabeh wong:

'Delengen sapa sing dipilih Gusti. Ora ana sing kaya dheweke ing antaramu.'

Kabèh wong padha bungah lan padha muni:

'Muga-muga sang prabu slamet!'

Lan Samuel nerangake marang rakyat paugeran babagan raja; panjenengané nulis paugeran mau ing sawijining buku lan nyelehake ing ngarsané Gusti. Nanging, wewenangé karajan Saul durung mantep, amarga ana sawatara wong sing ora wareg lan ora sarujuk. Samuel nglepasake rakyat, lan saben wong padha mulih. Saul uga mulih menyang kutha Gibeah, lan karo dheweke ana prajurit gagah sing atine wis dipalingake marang Saul dening Gusti, dene mungsuhe padha kandha:

'Apa tenan wong iki bisa nylametake kita saka tangan mungsuh kita?'

Lan padha ngremehake dheweke lan ora maringi peparing, nanging Saul pura-pura ora krungu tembung-tembung ngremehake mau (1 Sam. 9–10).

Watara sasi sabanjure, Naas, raja bangsa Amon, teka karo tentara ageng menyang kutha ing wewengkon Manaseh sing diarani Yabesh-Gilead, banjur ngurung kutha iku saka kabeh sisih. Para warga kutha sing dikepung, nalika weruh tentara agengé Naas, padha kandha marang dheweke:

'Gawe prajanjen karo kita, lan kita bakal ngladeni kowe.'

Nanging Naas mangsuli marang wong-wong mau:

Aku bakal gawe prajanjen karo kowe, nanging kanthi syarat aku bakal nglumpukake mripat tengen saben wong saka kowe, supaya Israel kabeh isin.'

Banjur para warga kutha ngutus utusan marang Saul, nyuwun pitulungan lan mbebasake saka pengepungan. Saul langsung ngutus utusan menyang saindenging Israel, kanthi cepet nglumpukake pasukan gedhe lan, nggawa nabi suci Samuel, dumadakan nyerang Naas. Esuk banget dhèwèké nyerang, nggebug lan nyebar pasukané, lan mateni dhèwèké. Banjur wong Israèl kandha marang nabi Samuel:

'Sapa sing kandha, "Saul ora bakal mrentah ing kita"? Ayo serahna wong-wong iki marang kita, supaya kita bisa matèni wong-wong mau.'

Nanging Saul kandha:

'Aja ana siji wae sing mati dina iki amarga aku, amarga dina iki Gusti Allah wis maringi panyelamatan marang Israel.'

Lan nabi Samuel sing suci kandha:

'Ayo padha lunga menyang Gilgal lan nganyari kraton ing kana.'

Lan kabèh wong padha lunga, lan Samuel ngurapi Saul dadi raja ing ngarsané Gusti Allah ing Gilgal ing ngarsané kabèh wong. Lan padha ngaturaké kurban tentrem ing kono ing ngarsané Gusti Allah, lan Saul lan kabèh wong Israel padha bungah banget ing kono (1 Sam. 11:1–15).

Ing wektu kuwi, nalika wong Israel padha bungah marang rajané sing anyar diangkat, sing wis mènèhi kamenangan mulya marang wong Amon, Santo Samuel kandha marang wong-wong mau:

Aku wis nurut marang swaramu ing kabèh sing kok kandhakake marang aku, lan aku wis netepaké raja tumrap kowe; lan delengen, raja iku wis mlaku ing ngarepmu wiwit enomku nganti dina iki. Saiki, mulane, nyatakna ing ngarsané Gusti Allah lan ing ngarsané Sang Kristus Panjenengané, rajamu: apa aku tau njupuk sapi utawa keledai utawa apa-apa liya saka sapa waé ing antaramu? Apa aku tau nindakake salah utawa nindhes sapa waé, utawa nampa sogokan utawa peparing saka sapa waé? Dadi saksi marang aku, lan aku bakal mbalèkaké marang kowe.

Wong-wong mau mangsuli marang dheweke:

'Panjenengan boten nate ngapusi utawi nindhes kula; panjenengan boten nate nyokot sape, keledai, utawi barang sanes saking sinten kemawon.'

Sawisé kuwi, Samuel kandha:

'Ing dina iki, Gusti Allah lan Sang Mesiyane, rajamu, padha dadi seksi manawa kowe ora duwe alesan kanggo ngeluh marang aku nganti kowe njaluk raja, amarga Gusti Allah piyambak sing wis dadi Rajamu lan mimpin kowe lumantar para hakim sing beda-beda, nylametake kowe saka tangan mungsuhmu. Mula, mangertèna

yèn kowé wis nindakake dosa gedhé marang Gusti, amarga kowé wis nyuwun raja. Saiki kowé bakal weruh pratandha (1 Sam. 12:1–25).

Sawisé ngendika mangkono, Samuel banjur ndedonga marang Gusti. Wektu kuwi mangsa panèn, lan dina cerah lan garing. Dumadakan ana gumuruh banter, kilat sing medeni, méga muncul, lan udan deres wiwit tiba. Kabèh wong padha banget wedi marang Gusti lan marang Samuel, banjur padha kandha marang nabi:

'Mundut marang Gusti Allah panjenengan kagem abdi-abdi panjenengan, supaya kita boten seda; awit kita mirsani bilih, saking sedaya dosa kita, kita sampun nambah dosa sanes malih kanthi nyuwun raja.'

Lan nabi Samuel sing suci mangsuli marang wong-wong:

Aja wedi; Gusti Allah ora bakal ninggalake umat-Nya. Tetep karo rajamu, nanging ngabdi marang Gusti Allah kanthi sakabehe atimu lan netepi kersane, kowe lan rajamu; lan aku ora bakal mandheg ndedonga kanggo kowe marang Gusti Allah; mung wedi marang Panjenengane lan ngabdi kanthi setya, elinga kabeh kaajaiban lan berkah sing wis diparingake marang kowe. Nanging yèn kowé nindakake sing ala, kowé bakal binasa bebarengan karo rajamu.' Sawisé ngendika kabèh mau marang wong-wong, Santo Samuel nyerahaké jabatané dadi hakim lan nyawisaké awaké dhéwé mung kanggo pelayanan imam.

Nalika mrentah ing Israel, Saul alon-alon dadi rusak, nyurung murka Gusti, lan wani njupuk hak jabatan imam – nyembah kurban marang Gusti tanpa imamé Gusti, Samuel. Luwih saka kuwi, dhèwèké mbuktekaké ora manut marang dhawuh Gusti. Amarga lumantar cangkemé nabiné Samuel, Gusti mrentahaké dhèwèké supaya lunga lan ngrusak bangsa Amalek amarga kejahatané sing wis suwé – yaiku nalika bangsa Israel lelungan liwat ara-ara samun saka Mesir menyang Tanah Sing Dijanjèkaké, bangsa Amalek wis dadi alangan gedhé ing dalané. Gusti mrentahaké, kandhané:

'Aja ana sing diparingi welas asih, nanging pati kabeh—lanang lan wadon, bocah lan bayi, sapi lan wedhus, unta lan keledai.'

Raja Saul, sawisé nglumpukaké tentara gedhé saka bangsa Israel, maju menyang tanah Amalek, ngalahaké pasukané lan sawisé ngrebut tanahé, nyekel rajané urip. Dhèwèké matèni kabèh wong Amalek—tuwa lan enom, lanang lan wadon—kanthi pedhang, nanging nylametaké rajané. Luwih saka kuwi, dhèwèké lan prajurit-prajurité njupuk kabèh sing paling apik saka ternak bangsa Amalek, mung ninggalaké sing paling ala lan paling ora ana regané. Padha uga ngrebut kabèh sing paling apik saka bandha bangsa Amalek, ora manut marang dhawuhé Gusti supaya ora ngapura apa-apa lan ora njupuk apa-apa kanggo dhéwé, nanging supaya kabèh diparingaké kanggo karusakan.

Lan sabda Gusti Allah rawuh marang nabi Samuel:

Aku nyesel wis ngangkat Saul dadi raja, amarga dhèwèké wis mbalik saka Aku lan ora netepi sabdaku.'

Lan Samuel kasedhih amarga Saul lan ndedonga marang Gusti sedina bengi, nyuwun kanggo dheweke. Esuk banget, Samuel metu kanggo nyambut para Israel sing bali saka perang, lan ketemu Saul ing Gilgal. Nalika Saul weruh Samuel sing suci, dheweke kandha marang dheweke:

'Kowe pinaringan berkah dening Gusti, amarga aku wis nindakake kabeh sing Gusti dhawuhake marang aku lumantar kowe.'

Nanging Samuel kandha:

'Apa iki bunyi wedhus sing muni ing kupingku, lan bunyi sapi sing tak rungokake?'

Saul mangsuli:

Aku wis nggawa saka wong Amalek. Bangsa iku nyisihaké sing paling apik lan nglumpukaké, nanging sing paling ala padha dipatèni.'

Lan Samuel sing suci kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe ora manut marang swarané Gusti ing kabèh sing dhèwèké dhawuhaké marang kowe, nanging kowe kesusu nyerbu lan nindakake sing ala ing paningalé Gusti?'

Banjur Saul mangsuli marang Samuel:

Aku wis nurut marang swara Gusti lan nindakake kaya sing dhèwèké dhawuhaké marang aku. Aku wis mbasmi wong Amalek, nyekel rajané lan nggawa urip, déné wong-wong njupuk rampasan saka ternak – wedhus lan sapi sing paling apik – kanggo korban panggang lan kurban marang Gusti Allah.

Kanggo Saul mangsuli:

Apa korban panggang lan kurbanmu pancen nyenengake Gusti? Apa ora luwih becik nindakake dhawuhe Gusti? Amarga manut iku luwih nyenengake Gusti tinimbang kabèh kurban lan lemak wedhus jantan. Ora manut marang dhawuhe Gusti iku dosa gedhé kaya sihir, lan nglanggar dhawuhe Gusti iku padha karo nyembah berhala. Lan amarga kowe wis nolak sabda Gusti, Gusti uga bakal nolak kowe, lan keturunanmu ora bakal mrentah maneh ing Israel.

Saul kandha:

Aku wis dosa, amarga aku wis nglanggar dhawuhe Gusti lan pituturmu; nanging aku wedi marang rakyat lan manut swarane. Nanging aku nyuwun, ngapuraa dosaku lan bali bareng aku menyang pangorbanan, supaya aku bisa nyembah Gusti Allah ing ngarsamu.'

Nanging nabi Samuel sing suci banjur mbalik arep lunga, banjur Saul nyekel ujung busana nabi Samuel lan nyobek, narik nabi Allah mau marang dheweke. Banjur nabi sing suci kandha marang dheweke:

'Dina iki Gusti Allah wis nyopot kraton Israel saka kowe lan maringi marang tangganmu sing luwih becik tinimbang kowe.'

Saul kandha marang Samuel:

'Aku wis dosa marang Gusti; nanging aja ngremehake aku saiki ing ngarepe para tuwa-tuwa Israel lan ing ngarepe bangsaku; bali karo aku, supaya aku bisa nyembah Gusti Allahmu.'

Samuel banjur bali karo Saul, lan padha nyembah marang Gusti. Lan wong suci Samuel kandha:

'Bawani Agag, raja wong Amalek, marang aku.'

Agag, kanthi gemeter, teka marang dheweke lan kandha:

– Oh, pait tenan pati!

Sang Santo Samuel ngendika marang dheweke:

– Kaya pedhangmu wis nyabut anak saka para ibu, mangkono ibumu uga bakal kelangan putra ing antarané para ibu.

Lan Samuel motong-motong Agag dadi potongan-potongan ing ngarepé Gusti ing Gilgal, dudu amarga kejem, nanging kanggo nglakoni dhawuhé Gusti. Sawisé kuwi, Samuel lunga menyang Armem (Rama), déné Saul mulih menyang omahé ing Gibeah (Giva). Lan Samuel sing suci ora ndeleng maneh Raja Saul nganti dina sedaé, nanging dhèwèké nangisi lan meratapi kejatuhané (1 Sam. 15:1–35).

Sawisé sawatara wektu, Gusti ngendika marang Samuel:

'Sak suwéné kowe bakal sedhih marang Saul, sing wis tak tolak supaya dhèwèké ora dadi raja manèh ing Israel? Isi tandhukmu karo lenga lan lunga menyang Betlehem marang Isai, amarga ing antarané anak-anaké aku wis nemokaké siji sing pantes dadi raja.'

Samuel mangsuli marang Gusti:

'Kepiye aku bisa lunga? Saul bakal krungu lan matèni aku.'

Banjur Gusti ngendika:

'Jupuk sapi betina saka kandhangmu, banjur gawa menyang Betlehem lan kandhaa yèn kowe teka arep nyawisaké kurban marang Gusti. Lan undhangna Yesse lan anak-anaké menyang kurban kuwi. Aku bakal nuduhaké apa sing kudu kok lakoni, lan kowe kudu ngolesi minyak marang sing tak sebutké.'

Lan Samuel nindakake miturut pangandikane Gusti, banjur lunga menyang Betlehem. Nalika tekan ing kana, para sepuh kutha padha kaget lan wedi; padha metu nyambut lan kandha:

'Wah, sang juru pandeleng! Apa rawuh panjenengan tentrem?'

Samuel mangsuli:

'Ana tentrem. Aku teka arep nyawisake kurban marang Gusti. Suceni awakmu kanthi nglakoni puasa lan pandonga, banjur teka marang aku, lan aku bakal nindakake kurban.'

Sawisé nindakake kurban, Santo Samuel menyang omahé Yesse lan dhèwèké mréntah supaya nggawa anak-anaké siji-siji marang dhèwèké. Yesse nggawa anaké sing paling tuwa, Eliab, marang nabi. Lan nabi kuwi ndedonga marang Gusti, nyuwun ing atiné, apa iki wong sing wis ditunjuk déning Gusti dadi raja. Gusti kandha marang Samuel:

'Aja ndeleng rupane utawa dhuwure, amarga aku wis nolak dheweke. Amarga aku ora ngadili miturut penampilan njaba; manungsa ndeleng penampilan njaba, nanging Gusti ndeleng ati.'

Banjur Isai nyaur Aminadab lan nggawa dhèwèké marang Samuel. Nabi kuwi kandha:

'Gusti Allah uga ora milih sing iki.'
Banjur Isai nggawa Shamah, lan Samuel kandha, 'Gusti uga ora milih sing iki.'
Kanthi cara iki Isai nggawa pitu putrané ing ngarepé Samuel. Lan Samuel kandha marang Isai:
'Apa iki kabèh anakmu?'
Yesse mangsuli:
– Isih ana siji maneh, sing paling cilik. Dhèwèké lagi ngopeni wedhus ing lapangan.
Samuel kandha:
'Timbali dhèwèké lan gawa menyang kéné, awit kita ora bakal lungguh mangan nganti dhèwèké teka.'
Jesse ngutus wong njaluk dhèwèké, banjur padha nggawa Dawud. Dhèwèké pirang, duwé mripat éndah lan pasuryan sing nyenengaké. Lan Gusti kandha marang Samuel:
'Bangun lan urapi dheweke, amarga iki sing dipilih.'
Banjur Samuel njupuk tanduk minyak lan ngurapi Daud ing tengah-tengah seduluré. Lan Rohé Gusti Allah rawuh marang Daud wiwit dina iku. Sawisé kuwi, Samuel tangi lan lunga menyang Rama, menyang omahé dhéwé (1 Sam. 16:1–13).
Sawisé ngrampungaké tugasé ing uripé, Samuel, saiki wis tuwa, seda. Lan kabèh wong Israel padha kumpul, nangisi dhèwèké, lan ngubur dhèwèké ing omahé ing Armah (Rama) (1 Sam. 25:1).
Yesus, putrané Sirakh, muji nabi suci Samuel iki, kandha ing pujiané:
'Samuel, nabi Gusti, sing dikasihi déning Gusti, ngadegaké kraton lan ngurapi para raja (Saul lan Daud) ing antarané bangsane. Dhèwèké ngadili bangsane manut paugeran Gusti, lan (liwat pandongane) Gusti maringi rahmat marang Yakub. Kanthi iman, dhèwèké dianggep nabi sejati. Dhèwèké mberuwak marang Gusti kang Maha Kuwasa nalika mungsuh-mungsuhé nyerang saka kabèh sisih, lan Gusti nggelegar saka swarga; kanthi swara gedhé kang krungu, Gusti maringi swara lan ngrusakaké para pamimpin Tirus lan kabèh pangeran Filistin. Sanajan sadurunge seda, (Samuel) maringi kasaksian ing ngarsané Gusti lan Sang Panebiné yèn dhèwèké ora nate njupuk apa-apa saka sapa waé—sanajan sepasang sepatu—lan ora ana siji waé sing bisa nemokaké kaluputan ing dhèwèké. Dheweke ngetokake ramalan sanajan sawise seda lan mratelakake pati raja (Saul); lan ing ramalané, dhèwèké ngangkat swarané saka bumi, ngumumaké yèn wong-wong sing ora netepi hukum bakal musna (Sir. 46:16–23).
Iki sing diomongake Sirakh babagan Samuel. Kita, sing padha wong dosa, ngarep-arep lumantar pandonga saka nabi suci iki supaya nampa pangapura dosa lan kaslametan, bakal ngluhurake Rama lan Putra lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Amarga panjenengan punika panebus ingkang kinurmatan sanget[5579] , ingkang dipun pasrahaké dhumateng Gusti sadèrèngé panjenengan kadhèrèk, lan wiwit enèm panjenengan ngabdi dhumateng Panjenengané kados malaékat, dhuh ingkang pinunjul sanget, lan dipun anggep pantes mratélakaké prakawis ingkang badhé kelampahan. Mula saking punika, kita nyuwun dhumateng panjenengan: Mulyakna, Samuel, nabi Gusti lan imam agung ingkang luhur.

Para Martir Suci Severus lan Memnon sang Centurion, lan bebarengan karo telung puluh pitu martir.

Dipepering ing tanggal 20 Agustus

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling para martir suci: Severus, wong asli Trakia, lan Memnon sang seratusan, bebarengan karo telung puluh pitu martir sing nandhang sangsara kanggo Kristus ing Filipopolis ing tangan gubernur Apelian. Severus disiksa kanthi digores nganggo wesi; banjur cincin abang panas dipasang ing drijine; sawisé kuwi, dheweke diiket nganggo sabuk wesi sing dipanasake ing geni; lan pungkasané, dheweke

[5579] Iku tegesé, sawijining peparing sing pantes diurmati kanthi istimewa.

dipenggal sirahé. Sentrion Memnon diganjel ing antarané loro tiang lan disiksa, nalika panyiksa-panyiksané motong telung potongan kulit saka awaké, saka sirah nganti sikil; banjur padha motong tangan lan sikilé Memnon lan telung puluh pitu martir liyané, nyalaké tungku gedhé lan mbuwang kabèh wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus mau menyang geni. Mangkono para pembawa sangsara suci nggawa sangsarané marang pend[5580] .

3 September

21 Agustus (gaya lawas)

Ing dina sing padha, kita ngeling-eling Sang Avramius sing Setya saka Gua, sing manggon minangka pertapa ing Gua St. Antonius watara abad kaping 12.

Ing dina sing padha, kita ngrayakake Pangurmatané Avramius sing Mulya, Panjaluk Mucjizat saka Smolensk (sing séda ing separo kapisan abad kaping 13).

Uripé Santo Tadeus, salah siji saka Pitulas Rasul

Diperangeti tanggal 21 Agustus

Santa Taddeus sang Rasul asalé saka kutha Edesa[5581] ; piyambakipun asalé saka keturunan Yahudi lan nduwèni kawruh sing sampurna babagan Kitab Suci Prajanjian Lawas. Ing jamané Santo Yohanes Pembaptis, Santo Taddeus rawuh ing Yerusalem; sawisé krungu panginjilané Pembuka dalané Gusti lan nyekseni uripé sing kaya malaékat, Thaddeus kaget banget lan dibaptis dening Yohanes Pembaptis. Sawisé kuwi, Santo Thaddeus ndeleng Gusti kita Yesus Kristus, sing wis inkarnasi lan manggon ing antarané manungsa; dhèwèké uga krungu piwulangé lan nyekseni mujijat-mujijat éndah sing ditindakake Gusti kita Yesus Kristus, lan banjur mèlu Panjenengané. Santa Tadeus ditampa dening Gusti lan kalebet ing antawis pitung puluh rasul (rasul cilik), ingkang kasebut ing Injil: *'Gusti uga nunjuk pitung puluh murid liyane lan ngutus mau loro-loro sadurunge Panjenengané menyang saben kutha lan panggonan ingkang badhé dipun datengi déning Panjenengané'* (Lukas 10:1).

Antarane pitung puluh rasul mau ana Rasul Suci Tadeus, sing saiki kita peringati. Nalika Panjenengané ngutus para rasul mau kanggo mratelakaké Injil, Gusti kandha marang wong-wong mau:

'Panèn akèh, nanging sing nyambut gawé sithik; mulané ndedonga marang Gusti Panèn supaya ngutus para buruh menyang panèné. Mlaku; Aku ngutus kowe kaya wedhus putih ing antarané srigala. Aja nggawa kantong, utawa dompet, utawa sandal, lan aja ngucapaké salam marang sapa waé ing dalan. Omah endi wae sing kok mlebu, dhisik kandhaa, 'Tentrem kagem omah iki.' Lan yen ora, tinggalna. Tetep ing omah kuwi, mangan lan ngombe apa wae sing diduweni; awit buruh pantes nampa upahé. Aja pindhah-pindhah saka omah siji menyang omah liyane. Lan yen kowe tekan kutha apa wae lan padha nampa kowe, panganana apa sing disuguhake. Lan warasna wong-wong lara sing ana ing kono, lan kandhaa marang wong-wong mau, 'Pamaréntahané Gusti Allah wis cedhak marang kowe.' Nanging yèn kowe mlebu ing kutha apa waé lan wong-wong ing kono ora nampa kowe, metu ing dalané kutha kuwi lan kandhaa, 'Malah bledug kutha kowe sing nempel ing sikil kita, kita ngusap metu kanggo kowe; nanging kudu ngerti iki: Pamaréntahané Gusti Allah wis cedhak marang kowe…' Sapa sing ngrungokake kowe, iku ngrungokake aku, lan sapa sing nolak kowe, iku nolak aku; nanging sapa sing nolak aku, iku nolak Sang Panjenengané sing ngutus aku (Lukas 10:2–16).

[5580] Para martir suci iki nandhang sangsara ing taun 304, nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian lan Maximian.

[5581] Edessa, sing saiki dikenal minangka Urfa, iku sawijining kutha ing Mesopotamia lor, ing Kali Efrat; wiwit taun 137 SM, kutha iki dadi ibukutha negara anyar Ozroene utawa Edessa; ing taun 217 M, wong Romawi ngowahi kutha iki dadi koloni wétan. – Ing abad kaping 4, Santo Ephrem si Suriah ngedegake sekolah teologi ing Edessa; ing abad kaping 5, sekolah iki condhong marang Nestorianisme, sing dadi alesan guru ing sekolah Edessan, Presbyter Iva, dadi advokat sing aktif banget. Ing taun 614, Edessa ditaklukaké déning khalifah Arab; ing taun 1098, kutha iki dijupuk déning Count Baldwin, sing ndadékaké dadi kutha krajan Principality of Edessa; ing taun 1144, kutha iki ditaklukaké déning wong Turki lan wiwit wektu kuwi bola-bali pindhah tangan nganti ing taun 1637 pungkasane kapimpin déning wong Turki.

Pitung puluh murid mangkat kanggo nginjili kanthi kabungahan gedhe lan ngumumake sabda Gusti. Banjur padha bali marang Gusti lan nglaporake marang Panjenengané yèn malah setan-setan padha manut marang jenengé.

Sawisé sang Gusti Yesus Kristus nampa sangsara kanthi sukarela, seda, wunguné telung dina, lan munggah menyang swarga, para Rasul suci banjur mangkat kanggo nginjili Injil ing saindenging jagad; Rasul suci Tadeus dikirim déning Gusti kanggo nginjili Injil ing kutha Edesa; awit Gusti kita Yesus Kristus wis janji, sanajan sadurunge sangsara sukarela Panjenengané, bakal ngutus salah siji saka para Rasul suci Panjenengané menyang kéné. Panguwasa kutha iki yaiku Pangeran Avgar, lan marang Avgar iki Gusti wis janji bakal ngutus Rasul Panjenengané.

Abgar iki kena lara kang ora bisa mari – kusta. Sawise krungu babagan mujijat-mujijat nggumunake sing ditindakake Gusti Yesus Kristus, Abgar kepengin banget ndeleng Panjenengané, krungu piwulangé, lan mari saka lara abot mau amarga kuwasa Panjenengané. Nanging amarga ora wani ngarep-arep manawa Gusti Yesus Kristus bakal rawuh langsung marang dhèwèké, Avgar ngutus sawijining pelukis ikon sing trampil marang Gusti lan maringi dhèwèké tugas kanggo nglukis pasuryan Gusti. Ing wektu sing padha, Avgar ngutus pesen marang Gusti, ing ngendi dhèwèké nulis apa sing wis dirungokaké babagan Gusti lan mujijat-mujijatipun sing nggumunaké: kepiyé Panjenengané marasaké lara tanpa ramuan utawa obat apa waé, mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, mbalèkaké kemampuan mlaku marang wong lumpuh, nyembuhaké wong kusta, ngusir roh najis saka manungsa, nyembuhaké wong lumpuh—sing wis suwe ngglethak ing amben lara—mung nganggo siji tembung, lan nguripaké wong mati.

'Sawise krungu kabèh bab Panjenengan,' tulis Avgar, 'aku mung bisa mikir loro kamungkinan: utawa Panjenengan piyambak Gusti Allah sing mudhun saka swarga, utawa Panjenengan Putraning Allah, amarga Panjenengan nindakake mujijat sing paling nggumunake lan mulya.' Mulane, kula nyerat layang andhap asor punika dhumateng Panjenengan, supados Panjenengan kersa rawuh dhumateng kula lan nyembuhaké panyakit kula ingkang boten saged dipun warasaken, ingkang sampun kula derita pirang-pirang taun[5582] :

Gusti kita Yesus Kristus, nalika mirsani iman lan pangarep-arep Pangeran Avgar, ngutus marang piyambakipun sawijining gambar ingkang boten digawé déning manungsa saking Wajahipun ingkang Maha Suci, lan ugi nyerat pesen ingkang ing ngandhap punika:

'Berkah kowe, Avgar, sing durung weruh Aku nanging pracaya marang Aku; amarga ana tulisan bab Aku manawa sing weruh Aku ora pracaya, dene sing ora weruh bakal pracaya marang Aku lan waris urip langgeng. Sampeyan nulis marang Aku nyuwun supaya Aku teka marang sampeyan, nanging pantes Aku nepaki tujuan sing amarga Aku dikirim, lan sawise nepaki iku, bali marang Rama sing ngutus Aku. Lan nalika Aku diangkat marang Panjenengané, Aku bakal ngutus salah siji muridku marang sampeyan, sing sawise mari sakabehe saka lara sampeyan, bakal maringi sampeyan lan wong-wong sing ana karo sampeyan urip langgeng.

Pangeran Avgar, sawisé nampa layang iki lan nyumurupi gambar mujijat Gusti kita Yesus Kristus, kebak kabungahan gedhé. Sawisé nyium layang mau kanthi katresnan lan sujud ing ngarep gambar Kristus, Avgar ora suwe ngrasakaké lega banget saka laraé, amarga mung ana sithik bekas kusta sing isih ana ing pasuryané.

Kanggo nyembuhake Avgar kanthi sampurna saka lara, Gusti ngutus, manut janji Panjenengané, Rasul Suci Taddeus, sing nyembuhake Avgar sakabehe, ora mung ing badan nanging uga ing jiwa, kaya sing bakal dicritakaké ing ngisor iki.

Nalika Rasul Suci Tadeus rawuh ing kutha Edesa, piyambakipun boten langsung ngetokake dhiri marang Pangeran Avgar, nanging rumiyin mlebet ing griya sawijining wong Yahudi ingkang dipun kenal, ingkang namanipun Tobiah. Nalika manggon karo wong Yahudi iki, Santo Tadeus kanthi mujijat nindakake pirang-pirang panyembuhan sing manéka warna lumantar kuwasa Kristus, nyembuhaké kabèh jinis lara kanthi nyandhak tangan lan nyebut jeneng Gusti kita Yesus Kristus.

Warta babagan Santo Tadeus enggal sumebar ing saindenging kutha, lan warga kutha wiwit nggawa akèh wong lara marang Rasul suci; nalika padha weruh penyembuhan sing cepet, kabèh padha gumun banget.

Sawisé sawatara wektu, kabar teka marang Pangeran Avgar yèn ana wong sing ora dikenal, sing teka saka Yerusalem, lagi nindakake akèh mujijat ing asmané Kristus.

[5582] Rincian luwih lengkap babagan iki bisa ditemokake ing ndhuwur, ing bagean kaping 16

Sakwise kuwi, Avgar kelingan janji Kristus sing bakal ngutus salah siji muridé marang dhèwèké lan mikir ing atiné, 'Apa iki sing dijanjèkaké Gusti bakal ngutus?' Banjur dhèwèké mréntah supaya Tobiah dipanggil lan kandha marang dhèwèké:

'Aku krungu ana wong saka Yerusalem sing manggon ing omahmu; padha kandha yèn wong iki marasaké wong lara ing asmané Yesus Kristus.'

Tobiah mangsuli:

'Inggih, pancen kados makatên; panjenengan leres, bapak, nalika ngendika yèn wong sing nginep ing griyaku nindakake akèh mujijat ing asmané Gusti Yesus Kristus.'

Banjur pangeran kandha:

'Bawani marang aku.'

Tobiah lunga menyang Santo Tadeus lan kandha marang dhèwèké:

'Pangeran kutha iki wis nelpon aku lan mrentahake supaya aku nggawa kowe marang dhèwèké, supaya kowe bisa marasaké dhèwèké saka lara sing dadi sangsara.'

Santo Tadeus mangsuli:

'Satemene, aku wis dikirim marang dheweke.'

Esuk banget, loro-lorone mangkat menyang kraton pangeran; nalika semana, kabèh bangsawan lan penasihat wis padha kumpul ing kana.

Nalika Santo Tadeus Sang Rasul mlebu gapura kraton pangeran, pangeran ndeleng lan weruh yèn rai Sang Rasul sumunar kanthi cahya kang luar biasa. Avgar kebak rasa ngajrih, tangi saka kursiné lan sujud nyembah ing ngarepé Rasul Kristus.

Ing wektu sing padha, kabèh sing ana kono padha gumun banget karo tumindak pangeran, padha gumun kenapa pangeran sujud marang wong biasa, amarga padha ora bisa ndeleng padhangé kaajaiban sing sumunar saka raié Rasul Kristus.

Banjur pangeran takon marang Santo Tadeus:

'Apa kowe muridé Gusti Yesus Kristus, Putrané Allah, sing wis janji bakal ngutus salah siji muridé marang aku kanggo nyembuhaké aku saktenané saka lara lan maringi aku uga kabèh wong sing tak tresnani urip langgeng?'

Rasul Kristus mangsuli:

'Amarga kowe wis nuduhake iman sing gedhe marang Gustiku Yesus Kristus, aku dikirim dening Panjenengané marang kowe; lan yèn imanmu saya kuwat, kabèh sing kok karepake lumantar imanmu bakal kawujud.'

Avgar mangsuli:

Aku pracaya marang Panjenengané (Gusti Yesus) kanthi semangat banget nganti aku arep nglumpukaké bala lan perang nglawan wong-wong Yahudi sing wis nyalibaké Gusti, kanggo mbales kekejeman lan kejahatané lan ngremasaké wong-wong mau saklawasé; nanging aku dilarang nindakaké kuwi déning panguwasa Romawi, sing nduwèni wewenang ing nagara kita.'

Santo Tadeus ngendika:

'Gusti kita lan Allah kita, Yesus Kristus, pancen ora butuh pitulungan manungsa nalika Panjenengané nandhang sangsara ing tangan wong Yahudi sing iri lan atiné atos; amarga Panjenengané dhéwé bisa, yèn kersa, nelpon legiun malaikat; nanging, nglakoni kersaning Rama, Gusti kita nandhang sangsara kanggo kaslametan donya; lan sawisé nepaki kersané Rama, Panjenengané munggah marang Rama ing swarga kanthi kamulyan lan lenggah ing tengené; Gusti kita ora perlu sapa waé mbalesaké dhèwèké marang mungsuh-mungsuhé, amarga Panjenengané dhéwé nduwèni panguwasa ing sadaya; Panjenengané dhéwé bakal sawijining dina ngadili wong urip lan wong mati lan bakal maringi ganjaran marang saben wong manut pakaryané.

Rasul Suci Tadeus ngandika dawa marang Pangeran Abgar lan kabèh wong sing ana bareng dhèwèké babagan Gusti kita Yesus Kristus; sawisé nggawa dhèwèké marang pracaya sampurna marang Gusti, dhèwèké nglairké dhèwèké.

Sawisé dibaptis, Avgar mari saka kusta. Kudu dicathet yèn sawisé panyembuhan kapisané[5583] , rai Avgar isih kena kusta, déné ing wiwitan kabèh awaké kena penyakit kuwi. Nalika layangé Kristus (epistel) lan gambar Wajah Paling Suci saka Kristus, sing ora digawe déning tangan manungsa, digawa marang dhèwèké, Avgar mari

kapisan – awaké dibersihaké saka kusta, lan mung pérangan cilik saka awaké, miturut pangayomané Gusti Allah, yaiku pasuryané, sing isih ora mari nganti rawuhé Rasul.

Ing wektu sing padha, panyembuhan liyane uga kelakon—ora mung kanggo badan, nanging uga kanggo jiwa—sawisé Rawuhé Rasul liwat baptisan suci; amarga Pangeran Avgar metu saka pancuran baptisan suci kanthi waras sakabehe.

Lan ora mung Pangeran Avgar sing dibaptis sawisé khotbahé Rasul; kabèh sing manggon ing omahé uga dibaptis, kaya déné kabèh sing wis nyekseni mujijat-mujijat sing ditindakake déning Rasul, lan uga wong-wong sing wis diwarasaké déning Rasul saka lara-larané.

Sawisé kuwi, Rasul Suci Tadeus maringi dhawuh marang pangeran supaya nglumpukaké kabèh warga kutha, supaya padha krungu uga sabda Gusti.

Esuké, kabèh wong padha kumpul. Rasul Kristus, sing ngadeg ing panggonan dhuwur, miwiti mènèhi panginjilan marang kabèh wong babagan siji Gusti Allah, sing nyipta swarga lan bumi, lan kabèh sing katon lan ora katon, kanthi kuwasa-Nya sing maha kuwasa; Rasul Suci Tadeus uga nyritakake marang wong-wong carane Gusti kita Yesus Kristus mudhun saka swarga menyang bumi, kanthi inkarnasi kanthi cara kang ora bisa diungkapake kanggo kaslametan manungsa, carane Panjenengané nandhang sangsara manut kersaning Gusti Allah, bangun maneh, munggah menyang swarga, lan nyawisake ganjaran langgeng ing swarga kanggo wong sing bener, lan panyiksaan tanpa wates ing neraka kanggo wong sing ala. Rasul Suci uga nerangake kanthi rinci babagan kabèh misteri liya saka rencana Gusti Allah kanggo donya.

Kabèh wong sing ngrungokaké Rasul mau padha nuduhaké pracaya marang pangandikane, amarga padha wis nyekseni mujijat-mujijat sing ditindakake déning Rasul mau: kabèh padha weruh pangerané mari, uga akèh wong liya sing biyèn kaserang manéka lara; kabèh banjur padha muji Gusti lan nyuwun marang Rasul supaya dibaptis.

Mangkono kutha Edesa padhang dening pracaya suci ing asmané Gusti kita Yesus Kristus lan dening baptisan suci; sawisé kuwi, gréja-gréja wiwit dibangun ing kono, lan para presbiter diangkat miturut panguripan apostolik.

Pangeran Abgar kepengin banget matur nuwun marang Rasul Kristus kanthi cara apa wae kanggo panyembuhan mujijat sing diparingake, mula dhèwèké nawakake akèh emas, nanging sang wali ora nampa apa-apa, lan ngendika:

'Yen kita wis ninggalake bandha kita dhéwé, kepiye bisa kita kepéngin nampa utawa nduwé apa-apa saka wong liya?'

Sawisé Rasul Suci Tadeus netepaké iman suci lan kesalehan ing Edessa lan nyelarasaké kabèh prakara kanggo kabecikan umum, dhèwèké mangkat menyang Mesopotamia[5583] ; ing kana dhèwèké maringi pencerahan marang akèh wong, ngowahi imané marang Kristus, lan ngedegaké gréja-gréja; Rasul Suci mau lelungan liwat akèh kutha Siria, nyambut gawe kanggo ngumumaké asmané Kristus. Banjur dhèwèké teka ing kutha Fenisia Beirut[5584] ; sawisé mènèhi warta babagan jenengé Kristus lan mbaptis akèh wong, Rasul Suci Tadeus banjur manggon tentrem karo Gusti[5585] .

Kudu dicathet yèn Rasul Suci Tadeus sing diperingati dina iki iku wong sing béda karo Rasul Suci Yudas Tadeus, sing diarani Lebbaeus, salah siji saka Rolas Rasul, sing élingané dirayakaké ing tanggal sangang welas Juni (crita uripé uga bisa diwaca ing tanggal iki). Ing Prologus, ing ngisor tanggal dina iki ing ndhuwur Synaxarion, ana tulisan ing ngisor iki babagan Rasul Suci Tadeus, sing peringatané dirayakaké dina iki: ' é Rasul

---

[5583] Mesopotamia – sawijining wewengkon watu lan pasir sing dumunung ing antarané kali Tigris lan Efrat lan nyebar saka Armenia ing lor nganti Teluk Persia ing kidul.

[5584] Beirut iku ibukota Libanon. Ing jaman kuna, Beirut iku pelabuhan Fenisia lan dikenal minangka Berytus. Raja Mesir Thutmose II ngrebut kutha iki, dene Antiochus III nyopot kutha iki saka Ptolemaeus. Ing taun 140 SM, Beirut dirusak déning Diothus Tryphon saka Siria, nanging ing jaman Kaisar Agustus dibangun manèh déning Agrippa lan diowahi dadi koloni kanggo para veteran Romawi. Ing jaman para kaisar sabanjuré, Beirut misuwur amarga sekolah retorika, puisi, lan utamané hukum.

[5585] Pati Santo Taddeus Sang Rasul dumadi watara taun 44. – Ana laporan babagan kedutaan sing dikirim déning Narses, Raja Asyur, marang Avgar, Pangeran Edessa, nyuwun supaya Rasul Suci Taddeus dikirim marang dhèwèké, utawa supaya layang dikirim marang dhèwèké (Narses) kang nerangaké mujijat-mujijat sing ditindakaké déning Rasul iki. Minangka wangsulan marang panyuwunan saka Narses, Avgar ngandhani dhèwèké babagan mujijat-mujijat saka Rasul Thaddeus.

Suci Tadeus, sing uga dikenal minangka Lebbaeus'. Nanging, kudu dicathet manawa epitet 'Leewee' ora kena diatributake marang Santo Tadeus iki, nanging marang salah siji saka Rolas Rasul, kaya sing kasebut ing Injil Matius (Mat. 10:3).

[5586] , sajarahwan gerejawi Yunani kuna, mbahas iki kanthi luwih rinci ing Bab 40 saka buku kapindho ing sajarahé. Yaiku Niketas Callistus sing nyatakake kaya mangkene: 'Santa Yudas, dudu Iskariot, nanging liyane, sing dikenal kanthi loro jeneng: Tadeus lan Lebbaeus, putrané Yusuf, adhine Yakobus, sing dibuwang saka atap candhi, sepisanan nyebarake Injil ing Yudea lan Galilea, ing Samaria lan Idumea, uga ing kutha-kutha Arab, ing tanah Siria lan Mesopotamia; banjur dhèwèké tekan Edessa, kutha Abgar, ing ngendi Thaddeus liyané, salah siji saka Pitulasapuluh Rasul, wis tau nyebarake asmané Kristus, lan ing kono dhèwèké ngrampungake kabèh sing durung rampung déning Thaddeus mau miturut[5587] .

Mangkono Nicephorus Callistus nyritakaké babagan loro Thadddeus iki: dhèwèké nyebut siji (saka Rolas Rasul) minangka Lebbaeus, déné sijiné (sing saiki kita peringati) – salah siji saka Pitung Dasawarsa Rasul – dhèwèké nyebut mung Thadddeus, ora Lebbaeus.

Uga perlu dicathet yèn Rasul Suci lan Penginjil Matius disebut Lebbaeus déning sawatara penginjil[5588] .

Kontakion, Nada 4:

Amarga Gréja wis entuk lintang sing paling padhang ing sampeyan, Rasul Tadeus, sing tansah padhang amarga mujijatmu: nylametaké wong-wong sing ngajèni élinganmu kanthi pracaya.

Peringatan Martir Suci Vassa lan anak-anake: Theognis, Agapias, lan Pista

Perayaan tanggal 21 Agustus

Martir Suci Vassa urip nalika pamaréntahan Kaisar Maximian[5589] ing kutha Edessa[5590] ; sawisé nikah karo sawijining imam pagan jenengé Valerius, dhèwèké nglairaké telung putra: Theognis, Agapius, lan Pista, lan ngopeni kabèh mau kanthi kasucian Kristen, amarga dhèwèké dhéwé uga wong Kristen (dhèwèké wis nampa piwulang iman Kristen sing suci saka wong tuwané). Sawisé difitnah déning bojone, dhèwèké kapaksa ngadhepi hakim pagan, marang hakim kuwi dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen; amarga iku, dhèwèké dipenjara bareng anak-anaké. Sabanjuré, Santa Vassa digawa menyang panggonan eksekusi; lan ing ngarep paningalé putrané padha diparingi panyiksaan manéka warna: kaping pisan, Theognis digantung lan disisik; banjur putrané sing siji, Agapius, dipukul nganggo cambuk; para panyiksa nyisik Agapius saka sirah nganti dhadha, nanging dhèwèké meneng bae lan ora ngucapaké sabda siji waé; banjur putrané sing katelu uga dialami macem-macem panyiksaan. Ibu mau, nalika nyekseni sangsara putrané, maringi kekuwatan lan lumantar pandonga ngélingaké supaya padha sabar lan tabah nampa cobaan. Lan kabèh telu para mudha mau, sawisé kanthi gagah berani nahan kabèh panyiksaan sing diparingaké, padha dipenggal sirahé bebarengan nganggo pedhang.

[5586] Nikephoros Kallistos – sejarawan gerejawi paling misuwur ing abad kaping 14, sawijining biarawan saka Biara Hagia Sophia ing Konstantinopel. *Ecclesiastical History*-e (ing 18 buku) nyakup periode nganti seda Kaisar Bizantium Phokas (kira-kira 611).

[5587] Dilaporake yèn Rasul Suci Yudas uga nyebarake agama Kristen ing Persia, lan saka kono dhèwèké nulis suraté marang para gréja. Alesan nulis surat iki yaiku amarga wong-wong sing ora takwa wis nyusup mlebu ing komunitas para pracaya; padha ngowahi sih rahmaté Gusti dadi kasempatan kanggo tumindak tanpa hukum lan, kanthi nyamar dadi kabebasan Kristen, padha nyemplung ing kabèh jinis pakaryan dosa. Epistel iki ngemot, ing sawenehé, piwulang dogmatik: babagan misteri Tritunggaling Suci, Inkarnasi Yesus Kristus, bédané malaikat sing becik lan sing ala, lan babagan Pengadilan Pungkasan ing tembe; uga ngemot piwulang moral: ajakan supaya nyingkiri kasucian daging sing dosa, ngina Gusti, kesombongan, ora manut, lan ala-ala liyane; Rasul ngajak saben uwong supaya tetep teguh ing tugas lan tanggung jawabé – ing pracaya, pandonga, lan katresnan – lan ngajak supaya padha ngopeni pambalikaning wong-wong sing wis nyasar lan nglindhungi awaké dhéwé saka para ahli bidah.

[5588] Rincian luwih lengkap babagan iki bisa ditemokake ing cathetan uripé Santo Matius, Rasul lan Penginjil, ing bagéan kaping 16

[5589] Kaisar Maximian mrentah separo wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 305 nganti 311.

[5590] Kutha Edessa dumunung ing Makedonia.

Vassa, ibuné, bungah amarga wis ngutus anak-anaké sing dikasihi marang Kristus; sawisé kuwi dhèwèké manèh dipenjara; nalika ana ing kono dhèwèké diwanti, nanging nampa panganan saka malaékat, sing maringi kekuwatan kanggo nampa sangsara sing luwih abot. Mengko, miturut dhawuhe penyiksa, piyambakipun digawa menyang Makedonia lan dipeksa nindakake kurban sing keji; nanging piyambakipun mbangkang marang para penyiksane, mula piyambakipun kaping pisan dibuwang menyang banyu, banjur menyang geni; sawisé kuwi, piyambakipun dilempari watu, nanging tetep ora cilaka ing sakabehing panyiksaan mau. Nalika dhèwèké digawa menyang candhi pagan, dhèwèké nyekel arca dewa Zeus[5591] , banjur mbuwangé menyang lemah lan ngremuké dadi pecahan-pecahan. Banjur Santa Vassa dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan, nanging dhèwèké ora cilaka ing antarané kéwan-kéwan mau. Sawisé kuwi, para penyiksaé mbuwang dhèwèké menyang segara, telung puluh stadia saka pesisir. Lan kabèh sing nyawang sang wali saka adoh padha weruh telung priya padhang sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé, nuntun sang wali menyang prau lan ngadhepake dhèwèké ing tahta. Wolu dina sawisé kuwi, Santa Vassa katon marang sawatara prajurit ing sawijining pulo sing dijenengi Hellespont; nalika gubernur Makedonia sing jenenge Filipus krungu bab iki, dhèwèké nulis surat marang gubernur wewengkon Cyzicus (diosès Hellespontine), mréntahaké supaya nyekel martir mau; Sing pungkasan, sawisé nyekel sang wali, meksa dhèwèké supaya nyembah arca-arca. Nanging, nalika weruh sang wali tetep teguh, dhèwèké mrentah supaya tangané diiket ing mburiné lan dipukul tanpa welas asih ing saindenging awaké; pungkasané, dhèwèké mrentah supaya sirahé sing mulya dipotong. Mangkono martir suci Vassa nyerahake nyawa sucine ing tangané Kristus Gusti Allah, kang marang Panjenengané kaparingi kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin[5592] .

4 September

22 Agustus (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Eulalia.

Dipeperingati tanggal 22 Agustus

Ing jaman pamaréntahan para raja pagan, nalika sakabèhing donya kakepung déning ateisme Yunani, ana ing kutha Barkinon, Spanyol[5593] , sawijining cah wadon enom sing aranè Eulalia, putriné wong tuwa Kristen. Wiwit isih cilik, dhèwèké wis tresna marang Gusti Yesus Kristus kanthi sakabehing atiné; dhèwèké manggon karo wong tuwané ing sawijining désa sing adoh saka kutha. Wong tuwané banget nresnani Eulalia amarga alus, andhap asor, lan kebijaksanaané sing ngluwihi umuré; Eulalia sinau babagan klasik, lan dhèwèké nduwèni tekad sing teguh – ngabdi marang Gusti kanthi kasucian dara sing tanpa cacad. Sang wali nyawisaké dhèwèké kanggo maca buku lan muji Gusti awan lan bengi, manggon ing sel khusus bebarengan karo kanca-kancané.

Nalika Eulalia yuswa patbelas taun, Kaisar Diocletian[5594] , miwiti panganiayaan sing kejem marang umat Kristen. Panguwasa Dacian teka ing kutha Barkinon; dhèwèké nindakake kurban sing keji marang dewa-dewa sing ora suci, banjur miwiti nggoleki umat Kristen supaya dipaksa nyuwun dupa marang arca-arca. Akibaté, ana geger gedhé ing kutha kuwi, amarga wong Kristen dipeksa metu saka omahé lan dipaksa, kanthi siksaan, nyembah arca-arca; kabar kabèh mau ora suwé nyebar menyang kabèh désa sakupengé.

Nalika sang putri Eulalia krungu kabar iki, atiné kebak kabungahan rohani lan kanthi pasuryan sumringah dhèwèké kandha:

[5591] Zeus iku dewa paling luhur ing agama Yunani kuna, dianggep minangka leluhur para dewa liyane.

[5592] Kematiran martir Santa Vassa lan anak-anake kelakon ing awal abad kaping 4. Ing Kalsedonia, watara taun 450, ana gréja sing dibangun kanggo ngajeni Santa Vassa si Martir.

[5593] Saiki Barcelona.

[5594] Kaisar Diocletian mrentah wiwit taun 284 nganti 305.

'Aku matur nuwun, Gusti Yesus Kristus! Mulyakna asma Panjenengan ingkang paling suci, awit aku sampun nampi punapa ingkang tak gadhahi. Aku pracaya dhumateng Panjenengan, Gustiku, bilih kanthi pitulungan Panjenengan karsa ing manahku badhe kasembadan.'

Nalika wong tuwané Eulalia, uga para cah wadon sing ana bareng dhèwèké, krungu tembung-tembung sang wali iki, padha ora mangertos apa sing diomongaké; padha takon apa sabab kabungahané, apa sing wis ditampa, lan apa sing dikarepake. Nanging dhèwèké ora ngomong apa-apa marang wong-wong mau, njaga niyaté tetep didhelikaké ing atiné. Lan kabèh padha gumun, amarga sang wali biyasa ora nate ndhelikaké apa waé sing dipahami bab iman suci; nanging apa waé sing dipelajari saka buku-buku, kanthi pencerahan saka rahmat Gusti, dhèwèké bakal nyritakaké marang kabèh wong kanggo kabecikané—mulane kabèh wong padha tresna marang dhèwèké kaya nyawa dhéwé. Nanging Eulalia ora nyritakaké pikirane wektu kuwi, supaya ora ana tandhingan karo rencanane saka bapak lan ibuné sing padha tresna banget marang dhèwèké.

Nalika bengi teka lan kabeh wong padha turu (lan swara jago krentheg sing sepisanan wis krungu), putri suci iku nyelundup metu saka omahé—tanpa ana siji waé sing weruh kepergiané—lan mlaku menyang kutha, kebak katresnan marang Calon Bojoné ing swarga, Kristus Gusti, kanthi tekad sing teguh nyawisake uripé kanggo Panjenengané. Lan lelampahan ing wengi iku ora katon medeni kanggo dheweke, kaya biasane para dara enom sing wedi ninggal omah ing wengi; amarga wis nyandhak kabèh pangarep-arep marang Gusti Allah lan wis tekad mati kanggo Panjenengané, sang wali ora nggatekake pepetengé wengi, ora keganggu déning arwah-arwah wengi, uga ora déning kéwan galak sing liwat ing dalané; nanging kaya rusa kang ngupaya banyu, dhèwèké uga mlayu ing dalan watu nganggo sikil telanjang sing ora biasa karo dalan kasar kaya ngono.

Santa Eulalia tekan kutha ing tengah dina. Nalika piyambakipun lumebu gapura kutha, piyambakipun mireng para pangumum kutha ngundang tiyang-tiyang menyang papan paukuman pati. Piyambakipun kesusu menyang papan paukuman pati, ingkang dumunung ing tengah kutha: ing kono piyambakipun ndeleng gubernur Dacian, lenggah ing kursi hakim ingkang inggil. Kanthi angel ngliwati kerumunan, sang wali muncul ing ngarep gubernur lan kandha kanthi swara banter:

'Hakim sing ora adil, lungguh ing tahta sing dhuwur lan ora wedi marang Gusti Allah, sing maha luhur. Apa iki sababmu kowe lungguh ing kene—kanggo ngrusak wong-wong sing ora salah, sing wis diciptakaké Gusti Allah miturut gambar lan rupa Panjenengané supaya padha ngabdi marang Panjenengané? Kowe nuntun wong-wong mau menyang pangabdian marang Setan lan ngukum pati marang sing ora manut marang kowe.'

Igemon, kaget amarga wani gedhé saka cah wadon enom iku, kandha:

'Sapa kowe, sing wani muncul ing ngarep pangadilan kita tanpa diundang, ngucapake tembung cela marang pasuryan kita lan nentang prentah kraton?'

Nanging sang wali mangsuli kanthi wani banget:

Aku iki Eulalia, abdi Gusti Yesus Kristus, Sang Raja para raja lan Gusti para gusti; pracaya marang Panjenengané, aku ora isin teka kanthi sukarela kanggo ngecam kowe. Napa kowe tumindak bodho banget, ngremehake Gusti Allah, kang nyipta kabèh: swarga, bumi, segara, lan kabèh sing ana ing ndhuwur lan ing jerone; ngapa kowe nyembah setan, lan malah meksa wong-wong sing nyembah Gusti Allah sejati lumantar maneka panyiksaan supaya nyembah arca-arca, sing dudu dewa nanging setan; bebarengan karo arca-arca mau, kowe kabeh sing nyembah bakal dibuwang menyang geni langgeng.

Gubernur, kebak nesu, langsung mrentahake supaya gadis telanjang iku dipukul tanpa welas asih ing punggungé nganggo tongkat kayu oak. Lan nalika Eulalia lagi dipukul, gubernur kandha:

Wadon malang! Ing endi Gustimu? Napa Panjenengané ora nylametaké kowe saka pukulan iki; lan napa kowe nganti edan nganti wani ngomong bab sing ora ana gandhèngané karo kowe? Ngakoni, ya, manawa kowe nindakake iki amarga polos, ora nyadari sepira gedhene wewenang hakim; banjur kowe bakal diapura; amarga aku uga welas marang kowe, cah wadon enom, ayu, lan mulya, kudu nampa pukulan sing kejem kaya ngono.

Kanggo iki sang wali mangsuli:

Aku bakal ngguyu marang kowe, amarga kowe nyaranake aku goroh, kaya-kaya aku, amarga ora ngerti, wani nampa sangsara kanggo Gustiku, lan kaya-kaya aku ora ngerti sepira gedhene kuwasa kowe. Sapa sing ora ngerti yen kuwasa saben tiran iku sementara; kaya manungsa urip dina iki lan seda dina candhake, mangkono uga kakuwasane mung sedhela. Nanging kakuwasane Gustiku Yesus Kristus tanpa wates, amarga Panjenengané piyambak langgeng. Aku ora kepéngin goroh, amarga aku wedi marang Gustiku, sing bakal ngutus kabèh wong

goroh lan wong sing ora manut hukum menyang Gehenna geni supaya kobong; masa mudaku sing dara bakal luwih kinurmatan lan kaluhuranku bakal luwih kaurmatan yen aku nampa sangsara demi Gustiku. Sumangga mangertosi, penyiksa: aku ora ngrasakake lara saka sangsara sing diparingake marang aku, amarga pangayoman Kristus, Gustiku, sing bakal ngukum kowe menyang sangsara langgeng ing Dina Kiamat miturut pakaryanmu.

Nalika martir iku ngendika, sang gubernur tambah nesu lan mrentahake sang wali digantung ing wit siksaan wujud salib lan awak dara suci iku digores nganggo sisir wesi nganti kabèh kulité kélup. Ing tengah sangsara kuwi, sang wali njerit marang Gusti, kandha mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus! Mirengna kula, abdi Panjenengan ingkang mboten pantes, lan apura dosa-dosa kula! Kiyatna kula ing tengahing sangsara ingkang kula alami demi asmaning Panjenengan ingkang suci, supados setan lan para abdi-abdine isin.'

Banjur gubernur kandha marang dhèwèké:

'Ing endi Gusti kang kok jaluk tulung? Luwih becik kowe manut marang aku, cah wadon bodho lan sengsara iki, lan nyembelih kurban marang para dewa: mengko kowe bakal dibebasake; amarga pati kowe wis cedhak, lan ora ana siji wae sing bisa nylametake kowe.'

Nanging Santa Eulalia mangsuli marang dhèwèké:

'Muga-muga ora ana kabecikan sing teka marang kowe, kowe wong sing ngina, kowe sing kesurupan, kowe wong sengsara! Lan aku, luwih-luwih, ora bakal ngalih saka Gustiku, amarga Panjenengané sing tak seru ana ing kéné; nanging kowe ora weruh Panjenengané, amarga kowe najis, amarga kowe ora pantes ndeleng Panjenengané; Panjenengané nguwatké aku, saéngga aku nganggep siksaan sing kowe wani paringaké marang aku iku ora ana apa-apa.

Banjur gubernur mrentahake supaya sang wali dipanggang nganggo lilin kobong, mrentahake supaya dheweke kobong nganti mati.

Nalika dhèwèké lagi disiksa kobong, sang martir kebak kabungahan lan ngumandhang banter tembung-tembung saka mazmur: *'Delengen, Gusti Allah iku panyelametku; Sang Yehovah nyengkuyung nyawaku. Panjenengané bakal mbalèkaké marang mungsuh-mungsuhku tumindak ala; musnakna wong-wong mau kanthi kabeneran Panjenengan. Aku bakal nyawisake kurban marang Panjenengan kanthi sakabehe atiku; aku bakal muji asma Panjenengan, ya Gusti, amarga iku becik, amarga Panjenengan wis nylametake aku saka kabeh kasusahku'* (Mazmur 53:6–9).

Nalika sang wali ndedonga tembung-tembung mau, geni saka lilin mbalik marang para abdi lan nglelehake rai-raie kanthi parah, nganti padha ambruk ing lemah. Nalika sang wali weruh kuwi, dhèwèké ngangkat pandangane menyang swarga lan muni luwih banter manèh:

– Gusti Yesus Kristus! Rungokna pandongaku, lan paringana aku sih-rahmat Panjenengan; cacahna aku kalebu ing antawisipun ingkang kapilih kanggé tentrem ing gesang langgeng: *'Paringana pratandha sih Panjenengan, supados ingkang sengit dhumateng kula mirsani lan isin'* (Mazmur 85:17); lan mugi ingkang pracaya dhumateng Panjenengan ngluhurna kakuwatan Panjenengan.

Sawisé ndedonga tembung-tembung mau, sang wali nyerahaké nyawané marang Gusti[5595] ; kabèh wong weruh manuk dara putih kaya salju mabur metu saka cangkemé lan mabur munggah menyang swarga; kabèh sing nyekseni kuwi padha gumun banget; nalika wong-wong Kristen (sing akèh ing antarané wong-wong) padha bungah amarga dianggep pantes nduwéni panengah ing ngarsané Gusti ing swarga saka kutha dhéwé.

Nalika gubernur weruh yèn martir mau wis seda, dhèwèké isin banget amarga kalah déning cah wadon enom, banjur kanthi nesu munggah saka kursi hakim lan mulih. Gubernur mrentahake supaya badan martir mau tetep digantung ing wit sangsara lan dipasang penjaga supaya ora ana sing bisa mbusak badane saka kono; gubernur kandha, 'Gantungna ing wit nganti manuk padha mangan badane lan nyebarake balung-balunge.'

Sawisé gubernur lunga, lan awak sang wali isih ngglantung ing wit, ujug-ujug salju tiba saka méga lan nutupi awak mulya sang martir kaya diwènèhi busana putih; para prajurit padha ketakutan; padha mundur saka panggonan kuwi, banjur nyawang saka adoh, ngeri marang kabèh sing wis kelakon.

Ing wektu sing padha, wong tuwané sang wali krungu kabar kabèh: nalika padha tangi esuk lan ora nemokaké putriné sing dikasihi ana ing omah, atiné padha sedhih banget lan banjur miwiti nggoleki ing endi-endi.

[5595] Pati martir suci Eulalia kelakon watara taun 303.

Watara tengah dina padha krungu yèn putriné wis seda amarga ngakoni asmané Kristus lan isih ngglantung ing wit sangsara; banjur padha buru-buru menyang kutha, nangis kanthi sedhih. Nalika ndeleng sang wali wis seda, nglempang kaya salib ing wit, katutupi salju, wong tuwané padha nangis kenceng, kebak sedhih, lan netesake luh kang pait; nanging ing wektu sing padha padha bungah amarga putri sing dikasihi wis nampa mahkota martir lan mlebu ing kraton Panganten langit. Padha niyat nggawa jasad martir Kristus mau menyang omahé, nanging para penjaga ora maringi idin nyedhak; padha ndelok sang wali saka adoh, nangis nanging ing wektu sing padha bungah ing roh.

Ing dina katelu, sawatara wong sing taat njupuk badan martir suci mau ing wayah wengi (para penjaga ora weruh) lan mbungkus nganggo kain suci sing wangi karo lenga harum ing ngarepé wong tuwané, sing ngumbah badan putri kesayangane nganggo luh. Santa Felix (sing mengko nandhang sangsara amarga ngakoni jenengé Kristus)[5596] , nalika ndelok pasuryané martir sing wis seda, kandha kanthi luh kabungahan:

'Dewi Eulalia! Kowé wis dianggep pantes nampa mahkota martir sadurungé kita!'

Nalika Felix ngucapake tembung-tembung mau, pasuryané sang ayu—sing wis tanpa urip telung dina—mesem kaya urip nalika ndeleng dhèwèké; sawisé kuwi, kabèh sing ana ing kono padha nyanyi tembung-tembung mazmur: *'Wong sing bener padha njerit, lan Gusti krungu; Panjenengané nylametaké saka kabèh kasangsarané'* (Mazmur 33:18).

Lan padha ngubur badané sang martir suci Eulalia kanthi pakurmatan, ngluhuraké Gusti Allah Rama, lan Putrané siji-sijiné, Gusti Yesus Kristus, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang Karajané tanpa wates lan langgeng salawas-lawase. Amin.

Rayak ing pakurmatané Ikon Georgia saka Ibuné Gusti

Dipepering ing tanggal 22 Agustus

Ing lor Rusia mili Kali Pinega, kang mili menyang Kali Dvina; akèh pemukiman dumunung ing pinggir Kali Pinega; jejere kali iki ana gunung gedhé lan dhuwur sing dijenengi Chernaya; gunung iki ngentek nganti tekan Segara (Segara Arktik) lan dawane watara limang atus poprish; sadurunge kosong lan ora ana sing manggon.

Miturut wahyu saka Gusti Allah, sawijining biara kang dipersembahaké marang Sang Putri Allah ingkang Maha Suci dibangun ing gunung mau ing taun 7111 saka pambentukan donya (taun 1603 Masehi); biara iki dibangun déning sawijining imam saka nagari iku sing jenengé Miron, sing mengko dadi abbas biara mau.

Kajaba iku, perlu dicathet manawa nalika pamaréntahan Tsar lan Pangeran Agung Mikhail Feodorovich[5597] sing taqwa, Shah Persia Abbas[5598] ngrebut Iberia[5599] ing sangisoré pamaréntahané; sawisé nemokaké jubah mujijaté Gusti Allah lan Juruwilujeng kita Yesus Kristus, dhèwèké njupuk iku; ing wektu kuwi, wong Persia nyekel akèh relik suci lan ikon sing kinurmatan ing Iberia lan nggawa kabèh mau menyang Persia, ora kanggo disembah (awit padha dadi wong pagan), nanging kanggo didol marang pedagang Rusia; amarga ana akèh pedagang Rusia ing Persia wektu kuwi, lan wong Persia ngerti yèn wong-wong kuwi ngajèni lan nyembah ikon-ikon suci. Ing antarané pedagang-pedagang kuwi ana sawijining priya jenengé Stephen saka kutha Rusia Yaroslavl; Stephen iki dadi pangurus tanahé sawijining warga Yaroslavl jenengé George. Mung marang Stephen iki sawijining wong Persia nggawa ikon Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, dihias nganggo pérak lan emas, lan nawakake kanggo didol marang dhèwèké. Wong sing taat iku tuku ikon sing mulya iku saka wong Persia mau kanthi kabungahan gedhé.

Ing wektu sing padha nalika dhèwèké tuku ikon iki ing Persia, tuwané, George sing wis kasebut mau, sing manggon ing kutha Yaroslavl, nduwèni pangliyan nalika turu, ing ngendi dhèwèké krungu tembung-tembung iki:

'Panata tanahmu sing manggon ing Persia wis entuk manik-manik sing larang regane kanggo kowe; lan nalika dheweke nggawa manik-manik mau marang kowe, kirimna menyang wewengkon Dvina, menyang Gunung Ireng.'

[5596] Dina raya Santo Felix dirayakake dening Gréja Suci tanggal 22 Agustus.
[5597] Mikhail Feodorovich mrentah wiwit taun 1613 nganti 1645.
[5598] Ing taun 1622
[5599] Georgia saiki.

Satemene, sawisé sawetara wektu, Stephen sing kasebut mau, pangurus tanahé George, teka saka Persia lan nggawa marang George ikon suci Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing dituku ing Persia. George kanthi bungah nampa relik suci mau lan, kelingan pangandikane ing impen, kandha:

'Iki pancen mutiara sing ora ana tandhingané sing wis dicritakaké marang aku ing impenku.'

Ora suwe sawisé kuwi, manut dhawuh Gusti, George mangkat menyang wewengkon Dvina lan tekan ing Biara Chernogorsk sing kasebut mau[5600] karo ikon sing kinurmatan (ikon iki dijenengi 'ikon Georgia' amarga digawa saka tanah Iberia, utawa Georgia). George nyumbangake marang biara iku akèh emas, pérak, piranti gréja, lan buku-buku liturgi[5601] .

Nalika ikon suci Ibune Gusti digawa menyang biara iki, abas lan para sedulur biara padha nganakake Jaga Wengi ing gréja; Sang biarawan sing jenenge Pitirim, sing wis suwé wuta lan budeg lan manggon ing infirmari biara nalika ibadah, metu menyang serambi ngarep selé kanggo ndedonga marang Gusti. Nalika dhèwèké lagi ndedonga, dumadakan cahya gedhé sumunar marang dhèwèké, nganti dhèwèké banget wedi, amarga dhèwèké wis pirang-pirang taun ora weruh cahya (amarga buta); Pitirim nganggep iki minangka ilusi setan; banjur dhèwèké nggawe pratandha Salib Suci lan ngangkat pandangane marang gunung ageng kuwi, lan weruh padhang ing pucuké kaya sinar srengéngé; sawisé ndedonga, dhèwèké langsung bisa ndeleng nganggo mripaté lan krungu nganggo kupingé. Sawisé doxologi ésuk, Pitirim menyang marang abbot lan nyritakaké marang dhèwèké lan para sedulur bab panyembuhan saka wuta lan tuli; lan kabèh sing ana padha memuji Gusti Allah.

Nalika wong saleh kuwi, George (sing ana ing kono wektu kuwi), krungu babagan mujijat sing paling mulya iki, dhèwèké mbangun gréja sing éndah ing biara kuwi minangka pakurmatan marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Lan banjur akèh kaajaiban wiwit kelakon lumantar ikon suci kuwi; akèh wong lara sing mari; contone, sih rahmat Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci marasake sawijining wanita jenenge Neonila sing lumpuh; wanita liyane, jenenge Theodosia, sing nandhang lara mripat, uga mari. Ibu Allah ingkang Maha Suci paring pitulungan dhumateng sawijining priya ingkang nama Codratus, ingkang kesurupan setan lan digawa dening setan-setan mau ngliwati ara-ara gersang salami sepuluh minggu, tanpa dhahar utawa ngombe apa-apa; Ibu Allah, sing muncul marang dheweke, maringi kekuwatan, nuduhake dalan menyang omah wong tuwane lan ngendika supaya dheweke teka menyang biara Panjenengané ing ngarepé ikon sing mujijat, janji bakal maringi penyembuhan sakabehe saka lara sing dialami, lan pancen Panjenengané wis maringi. Liwat perantaraan Ibuné Gusti Allah, ana sawijining priya jenengé Yohanes, sing dadi nelayan lan meh klelep ing tlaga, kaslametaké saka klelep; salajengipun, Ibuné Gusti Allah muncul marang priya liya jenengé Paulus, sing manggon ing wewengkon pesisir lan wis nandhang lara weteng sak suwéné setaun; kanthi muncul marang Paulus iki, Indhungé Gusti maringi piwulang saka Kitab Suci lan nyembuhaké dhèwèké saka lara. Kados makatên, Indhungé Gusti nyembuhaké tiyang-tiyang saking akèh panyakit lan keluhan ingkang dipunanggep botên saged dipunwarasaké, kados panyakit weteng, tumor, lan manéka panyakit mripat lan untu; Dheweke uga marasaké wong-wong sing kesurupan roh najis lan nganti saiki nampilaké kuwasa mujijat lumantar panyembuhan saka manéka rupa lara[5602] . Lan ora mung ing kono, nanging uga ing Moskow, akèh mujijat sing kelakon lumantar salinan ikon sing kinurmatan kuwi, sing disimpen ing Gréja Tritunggal Suci.

Salinan ikon iki digawe amarga alesan ing ngisor iki.

Ing taun 1654, ikon Georgia sing mujijat saka Ibu Allah digawa saka Biara Chernogorsk utawa Krasnogorsk menyang Moskow kanggo dipugar lan diyakini dipasang ing Gréja Tritunggal Suci ing Nikitniki utawa ing omahé salah siji umat gréja kuwi. Ing minggu kapisan Lenten Agung taun iku, Hieromonk Makarii, miturut panyuwunan tukang gawe tartamtu, Gavriil Evdokimov, sing putrané lara abot, nggawa ikon iki menyang omahé kanggo pangibadah, lan bocah sing lara mau mari. Minangka rasa syukur amarga panyembuhan mau,

---

[5600] Utawa Krasnogorsk.

[5601] Ikon Georgia saka Ibune Gusti digawa menyang Biara Chernogorsk (utawa Krasnogorsk) ing taun 1629.

[5602] Sajrone pamaréntahan Alexei Mikhailovich (1645–1676), ikon Georgia sing mujijat saka Ibué Gusti digawa menyang Siberia, menyang Kali Lena, lan menyang kutha-kutha pedalaman Rusia: Ustyug, Vologda, Pereyaslavl-Zalessky, lan Moskow. – Tandha-tandha mujijat saka welas asih Ratu Swarga terus kelakon lumantar ikon Georgia nganti saiki. Contone, tanggal 17 Juni 1897, garwane sawijining imam saka desa Shuyskoye, ing Distrik Totemsky, Provinsi Vologda, mari saka lara sing banget abot lan ngancam nyawa ing ngarepé ikon iki.

Gavriil Evdokimov nyuwun supaya digawe salinan ikon Georgia sing mujijat iku, sing banjur dipasang ing Gréja Trinitas Suci, cedhak Gerbang Varvarsky.

Mukjizat isih terus kelakon lumantar ikon iki nganti saiki, lan dadi obyek pangurmatan sing kebak semangat ing antarané warga Moskow[5603] .

Mukjizat-mukjizat iki diparingake marang sapa wae sing teka kanthi iman lan kelakon kanggo kamulyaning Gusti kita Yesus Kristus, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan para martir suci: Agathonica, Zoticus, Theoprepia, Akininda, Severianus lan liyane

Peringatan tanggal 22 Agustus

Martir Kristus, Agathon, manggon ing Nicomedia[5604] nalika pamaréntahan Kaisar Maximian[5605] ; dhèwèké mbalèkaké wong Yunani saka nyembah arca lan nuntun wong-wong mau marang Kristus; dhèwèké digawa lan disiksa déning sang adipati[5606] Eutolmius. Nalika sang adipati iki, sing dikirim déning kaisar menyang wewengkon Pontus kanggo nganiaya umat Kristen, teka kanthi prau ing panggonan sing diarani Carpin, dhèwèké nemokaké Santo Zoticus ana ing kono bebarengan karo murid-muridé sing padha ngakoni pracaya marang Kristus; sang adipati Eutolmius ngukum murid-muridé mau pati kanthi disalib, déné dhèwèké nggawa Santo Zoticus bebarengan karo dhèwèké. Nalika bali menyang Nicomedia, dhèwèké nyekel sawijining Principus, sing wis diwulangaké iman Kristen sing suci déning Santo Agathonicus; sawisé diiket, bebarengan karo Agathonicus, Zoticus, lan wong Kristen liyané—antarane ana Theoprepius, Akinindus, lan Severian—dhèwèké nuntun kabèh mau menyang Thrace, ing ngendi Kaisar dhéwé uga wis teka, kanggo nyiksa kabèh mau ing kana. Nalika para wali ana ing wewengkon sing dikenal minangka Potama, sang adipati mateni Saint Zoticus, Theoprepios, lan Akinindos, amarga padha ora bisa mlaku maneh amarga tatu lan borok sing wis tau dialami; lan sawisé tekan sacedhake Chalcedon[5607] , sang adipati mateni Saint Severian, sing kanthi wani ngakoni Kristus; Bab para martir liyane, bebarengan karo Santo Agathon, dheweke digawa menyang Bizantium lan disiksa ing kana sawatara wektu; banjur dheweke tekan ing Slimbria, ing panggonan sing diarani Ammus – amarga Maximian manggon ing kana; ing kana para martir suci Agathonicus, uga kabèh wong Kristen sing digawa saka Nikomedia, disiksa lan dipatiaké kaping pungkasan, sawisé kuwi padha dihukum pati lan dipenggal sirahé, sawise nandhang sangsara amarga asmané Kristus, Gusti Allah kita[5608] .

Kontakion, Nada 1:

Sawise entuk reputasi sing berkah lumantar kawicaksananing Gusti, ya Agathon, kowe mbelakangi iman wong-wong sing jahat, ora wedi marang panyiksaan. Mangkono kowe dadi ahli waris sing pantes marang berkah iku, lan nampa, bebarengan karo wong-wong sing nandhang sangsara bareng kowe, mahkota sing pantes.

[5603] Rincian luwih lengkap babagan pratandha mujijat sing kawujud liwat ikon iki bisa ditemokake ing buku sing kasebut ing ndhuwur: Kamulyan tumrap Ibune Gusti (kaca 590–591).

[5604] Nicomedia iku sawijining kutha ing pojok lor-wétan teluk sing kabentuk déning Segara Marmara. Kutha iki diadegaké ing taun 264 SM lan dijupuk jenengé saka Nicomedes I, Raja Bithynia. Saiki kutha Izmit dumunung ing panggonan Nicomedia kuna.

[5605] Maximian Hercules, sing nyekel gelar Augustus, dadi kanca panguwasa Diocletian lan mréntahaké separo kulon Kakaisaran Romawi wiwit taun 285 nganti 305.

[5606] 'Komit' iku prajurit pengawal kraton, panjemput pajeg kanggo kas kraton, utawa gubernur kutha; ing konteks iki, istilah 'komit' nuduhaké marang gubernur kutha.

[5607] Chalcedon, utawa luwih tepaté Chalcedon – asalé koloni Megara ing pesisir Segara Marmara. Ing jaman para kaisar Kristen, Chalcedon dadi kutha krajan provinsi Asia Cilik Bithynia. Ing sajarah Gréja Kristen, Chalcedon misuwur minangka panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat, sing diadakaké taun 451 déning Kaisar Marcian.

[5608] Para martir suci padha ngalami pati ing pungkasan abad kaping 3 utawa wiwitan abad kaping 4.

Ing dina sing padha, pangeling-eling marang Anfusa sing Mulya, Sang Hieromartir Athanasius Uskup, lan loro abdi Anfusa sing suci: Charisimus lan Neophytus

Dipepering ing tanggal 22 Agustus

Santa Anfusa, putri saka warga sugih kutha Seleucia, sawisé dibaptis, manggon dadi pertapa ing ara-ara gersang suwéné 23 taun. Athanasius, Uskup Tarsus ing Cilicia, sing mbaptis Santa Anfusa, dipenggal sirah nganggo pedhang nalika pamaréntahan Aurelian (270–275); Charissimus lan Neophytus, sing wis dibaptis bareng karo tuan wanité, ngalami nasib sing padha. Santa Anfusa séda kanthi tentrem, suwé sawisé martiré (luwih saka 20 taun sawisé).

5 September

23 Agustus (Gaya Lawas)

Martiiré Santo Irenaeus, Uskup Lyon

Peringatan tanggal 23 Agustus

Santa Irenaeus, Uskup Lyon, kalebu salah siji Bapa lan guru Gréja sing paling pinunjul. Panjenengané urip lan makarya ing abad kaping 2, nyawisaké kabèh uripé kanggo nglawan Gnostisisme[5609] . Pentingé panjenengané kanggo Gréja Kristen abad kaping 2 bisa dibandhingaké karo Santa Athanasius Agung kanggo Gréja Kristen abad kaping 4. Kalorone, kanthi ukuran sing padha lan luwih saka apa wae, ing urip lan pakaryané, dadi pembela doktrin Gereja sing murni lan ora rusak marang ajaran sesat palsu ing jamané – Santo Irenaeus nglawan Gnostisisme; Santo Athanasius nglawan Arianisme[5610] .

Santa Irenaeus asalé saka Asia Cilik; panggonané lair ing kutha Smyrna; wiwit isih enom, Irenaeus sinau kanthi tuntas kabèh kawruh Hellenik; dhèwèké wis akrab karo puisi Yunani, filsafat, lan élmu Hellenik liyané.

Nanging, Santo Irenaeus ora kabawa dening pangawikan donya palsu. Sawisé krungu bab kawicaksanan rohani – kawicaksanan Kristen – Irenaeus kepéngin nampa kanthi sakabèhé atiné; wiwit kuwi, dhèwèké mung kepéngin sinau kawicaksanan sejati sing nylametaké jiwa, déné nganggep kawicaksanan donya Hellenic ora ana regané.

Santo Irenaeus sepisanané diwulang babagan kabeneran iman Kristen déning Santo Polycarp, Uskup Smyrna. Santo Polycarp iki minangka murid Santo Yohanes Rasul lan Penginjil, sang Teolog, lan piyambakipun diangkat dadi uskup Smyrna déning Santo Yohanes mau. Santa Polikarpos makarya abot kanggo kapentingan Gréja Kristus, amarga piyambakipun ora mung ngopeni umat ing Smirna, nanging uga nyerat surat-surat marang

---

[5609] Gnostisisme iku istilah umum kanggo akèh piwulang palsu lan sesat sing muncul sajrone rong abad kapisan jaman Kristen. Gnostisisme nyebar amba lan nduwèni akèh penganut ing pirang-pirang nagara. Ana bedane antarané Gnostisisme Mesir, Siria-Kaldea, lan Asia Cilik. Wakil-wakil Gnostisisme Mesir kalebu: Cerinthus (kanca jamané Santo Yohanes Sang Rasul lan Injilist), Valentinus lan Basilides; Gnostisisme Siria-Kaldea dianut déning para penganut Simon si Ahli Sihir lan Menander; dene Gnostisisme Asia Minor didhukung déning para sesat Kedron lan Marcion. Para Gnostik nggawe pamisahan sing tegas antarané sing Ilahi – sing rohani – lan sing donya – sing daging –; salajengipun, kabèh sistem Gnostik nolak kamungkinan persekutuan antarané ana sing mutlak (sampurna kabèh) lan ana sing relatif (yaiku ana ing donya). Akibat sing ora bisa dihindari saka pamisahan mutlak antarane sing Ilahi lan donya, sing rohani lan sing jasmani, ing praktiké yaiku pamisahan roh lan daging. Para Gnostik nolak wahyu ilahi lan nerangaké kabèh kabeneran doktrin Kristen mung liwat upaya akal.

[5610] Pangadeg bidah Arianisme yaiku Arius, sawijining presbiter saka Alexandria. Dheweke mbantah yèn Putraning Allah iku saka substansi sing padha karo Allah Rama, nganggep Yesus Kristus minangka makhluk sing diciptakaké, lan sapituruté. Bidah Arianisme kanthi tegas dikutuk ing Konsili Pertama (325 M) lan Konsili Kedua (381 M) Konsili Ekumenis kapisan (325) lan kapindho (381), ing ngendi para Bapa Gereja padha nglumpuk lan nyusun Kredo. Ing abad kaping lima, Arianisme meh ora duwe penganut ing Kakaisaran Romawi, nanging diuripake maneh ing Jerman ing antarané wong Goth, Burgundia, Vandal, lan Lombard, ing ngendi ajaran iki lestari nganti abad kaping pitu.

gréja-gréja ing sacedhaké. Miturut kasaksian Sang Berkah Jerom[5611] , Polikarpos iku 'pamimpin kabèh Asia ing agama Kristen'.

Santa Irenaeus iku murid saka Polycarp sing mulya iki; sawisé krungu piwulang Kristen sing nylametaké jiwa saka cangkemé Santa Polycarp, Irenaeus saya tresna marang piwulang mau luwih saka kabèh kawruh donya; kanthi dadi murid Polycarp, Santo Irenaeus dadi, kaya-kaya, murid Kristus piyambak, amarga piyambakipun nyerep kabeneran iman Kristen kanthi sakabehe manah lan nyawisake dhiri sakabehe kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Amarga Polycarp iku murid Santo Yohanes Sang Rasul lan Penginjil, teolog, dhèwèké nerusaké marang Santo Irenaeus kabèh sing wis dirungokaké saka para Rasul suci, sing dadi saksi mata lan abdi Kristus.

Irenaeus nyimpen kabèh mau ing memori, nancepake ing atiné kaya ing perkamen.

Santa Irenaeus diangkat dadi presbiter dening Santa Polikarpus lan dikirim dening Panjenengané menyang Gallia kanggo nginjili Sabda Gusti Allah ing kana.

Uskup Lyon ing wektu kuwi yaiku Santo Pothinus, sing banjur nyegel panginjilané kanthi martir kanggo jenengé Kristus. Sawisé teka ing kutha Gallia Lyon, Santo Irenaeus langsung makarya kanthi tekun, mbantu Santo Pothinus ing tugas-tugas kepausané.

Ing wektu kuwi, panganiayaan sengit marang umat Kristen déning wong-wong pagan lagi lumaku ing kutha Lyon, lan Santo Irenaeus mbuktekake yèn dhèwèké dadi pembela sing wani kanggo umat Kristen lan dadi tiang sing teguh kanggo Gréja. Saka kono, Santo Irenaeus dikirim déning Uskup Pothinus menyang Roma kanggo nyampèkké pesen saka para pengakuan iman marang Uskup Eleutherius[5612] .

Nalika bali saka Roma sawisé martiré Santo Pothinus[5613] , Santo Irenaeus njabat dadi uskup.

Santa Irenaeus dadi panggembala sing apik tumrap warga kutha Lyon ing wektu kang paling angel, amarga nalika semana Gréja Kristus kapapar akèh bala: para penyembah berhala sing jahat wis nglancaraké panganiayaan sing kejem marang umat Kristen, lan luwih saka kuwi, para bidah sing ora takwa wis miwiti nyebarake prahara lan perselisihan ing Gréja Allah.

Kanggo asmané Kristus, Santo Irenaeus sabar nahan kabèh panyiksa lan kasangsaran sing ditimpakaké marang dhèwèké déning para penyembah berhala, déné marang para bidah dhèwèké nglawan kanthi gagah nganggo tembung lan tulisané. Pelayanan pastoral Santo Irenaeus ora winates mung ing Lyon, sing kabèh wargané wis diowahi dadi Kristen, nanging nyebar ing saindenging Gaul. Santa Irenaeus njaga hubungan sing paling aktif karo Gréja Roma, uga karo gréja-gréja Asia Cilik, kaya sing kabukten saka surat-suraté marang presbiter Roma, Florinus lan Blastus, lan uga marang uskup-uskup Roma lan Asia Cilik nalika perselisihan babagan perayaan Paskah, sing muncul nalika Paus Viktor I[5614] . Santo Irenaeus tansah ngupaya nyawijiake wong-wong sing padha perselisihan lan ora sarujuk. Contone, nalika Paus Victor I sing kasebut mau, amarga panekanané sing ora wicaksana, ngancam bakal nyebabake perpecahan antarane umat Kristen Wétan lan Kulon amarga béda panemu bab tanggal Paskah, Santo Irenaeus, lumantar pangaribawaé, bisa nyegah perpecahan mau lan nyawiji manèh wong-wong sing béda panemu.

Santo Irenaeus uga nuduhaké semangat gedhé kanggo mbantah ajaran sesat ing jamane. Dhèwèké nulis akèh karya ing ngendi kanthi wani mbantah kaluputan para penganut sesat lan mbukak bebener doktrin Kristen. Saka kabèh karyané, sing paling misuwur yaiku risalah sing judhulé 'Nglawan Ajaran Sesat'[5615] . Santo Irenaeus miwiti nulis risalah iki miturut panyuwunan kancané, kanthi tujuan mbantah ajaran sesat para Valentinians[5616] ,

---

[5611] St. Jerome – salah siji guru paling gedhé ing Gréja Kulon (330–419); asalé saka bangsa Slavia (saka kutha Stridon ing Dalmatia), Jerome nampa pendhidhikan ing Roma sing unggul banget kanggo jamane; Ing taun 373 dhèwèké mangkat menyang Wétan sawisé dibaptis dhisik; amarga uripé sing taat, Jerom diangkat dadi presbiter. – Jerom sing kaberkahan nulis akèh banget karya babagan manéka topik kawruh teologi. Karya-karya Bapa Gereja Jerom kabagi dadi papat klompok utama: 1) eksegetis, 2) dogmatik, 3) moral, lan 4) historis. Karya paling wigati saka Bapa Gereja Jerom yaiku terjemahan Kitab Suci, sing dikenal minangka Vulgata. Saliyane, karya-karya Jerome ing ngisor iki pantes diparingi perhatian khusus: *Chronicle*, *Lives of the Fathers*, *On Illustrious Men*, *Martyrology*, lan liya-liyané. Jumlah sakabèhé karya Bapa Gereja Jerom, tanpa kalebu surat-surat cilik, ana 180.

[5612] Ing epistel iki, Santo Irenaeus dipuji minangka pembela paling semangat saka iman Kristen.

[5613] Kematian martir Santo Pothinus kelakon watara taun 177.

[5614] Victor I njabat ing tahta paus wiwit taun 187 nganti 200.

[5615] Judhul persisé saka karya iki yaiku 'Pangungkapan lan Pangbantahan Pangawruh Palsu'. Karya iki ditulis nganggo basa Yunani, nanging mung fragmen saka teks asli sing isih ana ing tulisan-tulisan Bapa Gereja Wétan. Karya iki kabagi dadi limang buku lan kalebu salah siji esai polemik sing paling nggumunake.

sing wektu kuwi nyebarake ajaran palsu mau kanthi wiyar, ora mung ing Roma nanging uga ing Gaul. Sabanjure, kanthi kepengin mbuktekake kabohongan lan hakikat bidah Valentinian—sing mung mbaleni kesalahan para bidah sadurunge—Santa Irenaeus nerangake bidah-bidah paling kuna sing wis muncul sadurunge lan wis bentrok karo agama Kristen; lan kanthi kawicaksanan Kristen sing sejati, Irenaeus mbantah kabèh kaluputan para bidah lan mbukak siji-sijiné ajaran sing nylametaké – ajaran Kristen.

Dhasar utama sing dadi pondasi kabèh doktrin Kristen, 'tiang lan landhesan Gréja'[5617] – miturut tembungé Santo Irenaeus – yaiku papat Injil Prajanjian Anyar, sing ditulis déning para murid lan saksi mata Gusti. Injil-injil iki, miturut Irenaeus, yaiku: Injil Matius, ditulis ing basa Ibrani; Injil Markus, murid saka Rasul Petrus; Injil Lukas, kanca saka Rasul Paulus; lan Injil Yohanes, murid kesayangané Gusti, ditulis déning dhèwèké nalika dhèwèké ana ing Asia Cilik, ing Éfeso. Mula, ana mung papat Injil apostolik sejati ing Gréja, sing bisa dipercaya lan ora bisa salah; lan 'ora mungkin,' miturut Santo Irenaeus, 'ana Injil luwih akèh utawa luwih sithik tinimbang sing ana ing Gréja'[5618] . 'Para pangikut (pembawa bidah) Valentinus,' ujare, 'tanpa isin-isin ngetokake tulisané dhéwé lan ngagumbak yèn padha nduwé Injil luwih akèh tinimbang sing saktenané ana.' Wong-wong mau malah wis menehi irah-irahan marang karya anyaré 'Warta Kabungahan Kasunyatan', sanadyan ora ana siji babé uga sing cocog karo Injil-injil para Rasul. Amarga yèn Injil sing diajokaké iku bener, nanging ora ana persamaan karo Injil-Injil sing diwarisaké saka Para Rasul, sapa waé sing kepéngin bisa ndeleng, kaya sing dituduhaké Kitab Suci dhéwé, yèn iku dudu Injil Kasunyatan sing diwarisaké Para Rasul[5619] . – Lan Santo Irenaeus mbuktekake manawa Injil-injil mau iku sejati lan bisa dipercaya kanthi cara kaya mangkéné. Kudu ana papat Injil, paling ora amarga mung ana papat pojoking bumi; sateruse, miturut pamanggihipun Santo Irenaeus, cacah papatipun Injil-injil punika kedah cocog kaliyan papat prajanji ingkang dipun paringaken Gusti dhumateng manungsa – prajanji ingkang dipun paringaken ing jaman Adam sadèrènging Banjir Bandang, prajanji ingkang dipun paringaken sasampunipun Banjir Bandang ing jaman Nuh, Prentah ingkang dipun paringaken ing jaman Musa lan, pungkasanipun, perjanjian kaping papat lan pungkasan – perjanjian Kristen, sing ngemot kabèh perjanjian liyané[5620] . Pungkasané, Santo Irenaeus ndeleng bukti paling wigati saka ana papat Injil—lan ora luwih utawa kurang—yaiku kecocokan antarane Injil-injil mau karo papat makhluk apokaliptik—Cherubim, sing dienggoni 'Sabda sing netepake lan nyangga kabèh mau' wiwit jaman langgeng[5621] . Kekuwatan bukti iki dumunung ing kasunyatan manawa Injil-Injil dimaksudaké dadi ungkapan saka papat jinis utawa cara tumindaké Putraning Allah, kang diparingaké isyarat ing Kitab Wahyu[5622] lumantar simbol papat makhluk urip – para Kerub. Makhluk urip sing kapisan, kaya sing diterangake ing Kitab Wahyu, kaya singa lan nunjukaké panguwasa lan karajan pra-langgengé Gusti Allah Sang Sabda; iki persis sing diungkapaké Injil Yohanes, nerangaké lairé Sang Putra saka Rama sing langgeng lan mulya, minangka Gusti Allah saka Gusti Allah: *'Ing wiwitan ana Sabda, lan Sabda iku ana ing ngarsané Gusti Allah, lan Sabda iku Gusti Allah. Dheweke ana ing ngarsané Gusti Allah wiwit wiwitan. Lumantar Panjenengané kabèh mau kawangun; lan tanpa Panjenengané ora ana siji barang sing kawangun'* (Yohanes 1:1–2). Mawujud kapindho kaya anak sapi lan ateges pelayanan imam agung saka Gusti kita Yesus Kristus; miturut Santo Irenaeus, Injil Lukas uga nunjukaké marang pelayanan iki; diwiwiti karo crita imam Zakharia nyembah kurban marang Gusti Allah; iki ateges Anak Domba, sing wis ditakdiraké wiwit langgeng kanggo dipateni amarga dosa-dosa donya, rawuh ing donya kanggo nyembah kurban marang Gusti Allah kanggo dosa-dosa manungsa. Kewan katelu, ing ngendi Sabda lungguh, nduwèni rai manungsa lan nunjukaké panjawatan Putraning Allah ing wujud lan rupa manungsa; lan Injil Matius uga ngumumaké utamané manungsaning Yesus Kristus, nampilaké Panjenengané minangka Putrané Yusuf lan Maria. – Pungkasané, makhluk kaping papat mirip manuk elang sing mabur dhuwur lan nunjukaké rawuhé Roh Suci ing Gréja, sing dikirim déning Gusti Allah Rama amarga paédah pangapura saka Putrané Allah; lan, miturut Santo Irenaeus, rawuhe Roh Suci uga kaungkap ing Injil miturut Markus, sing ditulis kanthi ringkes lan, kaya-kaya, disingkat, amarga pancen mangkono sipate roh nubitah. 'Mangkono,' pungkasané Saint Irenaeus, 'kaya

---

[5616] Para penganut bidah iki njupuk jenengé saka pangadeg utama, Valentinus.
[5617] 'Nglawan Ajaran Sesat', Buku III, Bab 11.
[5618] Ibid., Buku III, Bab 11.
[5619] Ibid.
[5620] Ibid.
[5621] Ibid.
[5622] Wahyu 4:1–11

pakaryané Putraning Allah, mangkono uga wujuding makhluk urip; lan kaya wujuding makhluk urip, mangkono uga wataké Injil. Kewan-kewan nduwèni papat wujud; Injil nduwèni papat wujud; lan pakaryané Gusti nduwèni papat wujud'[5623] . Korespondensi lengkap antarané Injil-injil karo papat wujud pakaryan utawa pelayanané Gusti kita Yesus Kristus saéngga dadi bukti sing ora bisa dibantah bab asal-usulé sing pancèn apostolik , kabeneran lan keasliane; kabeh Injil liya sing dianggep bener ora asli lan ora bisa dipercaya, amarga mung ana papat Injil asli, ora luwih ora kurang.

Santa Irenaeus utamane ngutuk para bidah sing mbantah kesatuan hakikat Gusti. Bidah Marcion kanthi keliru ngandhakake ana loro tumindak sing bertentangan ing sajroning Gusti, sing kapacak ing loro prajanji – Prajanji Lawas lan Prajanji Anyar; dhèwèké ngaku ana loro Gusti – siji sing ngukum lan maringi paukuman, lan sijiné sing mung welas asih.

Nalika mbantah ajaran palsu iki, Santo Irenaeus nyatakake manawa pamanggih kaya ngono ora cocog karo hakikat Gusti Allah. Gusti Allah sejati, miturut Santo Irenaeus, ora bisa mung nyiksa lan mbales dendam, tanpa katresnan lan kabecikan, uga ora mung apikan lan welas asih, tanpa kaadilan lan pangadilan; amarga katresnan lan kaadilan loro-lorone iku sipat Gusti Allah sing hakiki lan mesthi ana. Salah siji sipat paling dhasar saka Gusti, miturut Santo Irenaeus, yaiku kawicaksanan. Yen Gusti wicaksana, mula Panjenengané nduwèni kemampuan kanggo netepaké lan mutusaké, lan saéngga kanggo ngadili; lan yen Panjenengané ngadili, mula Panjenengané maringi ganjaran marang saben wong manut tumindaké, yaiku, nyiksa utawa maringi ganjaran[5624] .

Salah siji argumentasi utama sing dadi dhasar teori Marcion babagan pertentangan antarané dispensasi Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar—antarané Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar—yaiku manawa tumindaké Gusti Allah ing Prajanjian Lawas, kaya déné, kosok baliné tumindaké Gusti Allah ing Prajanjian Anyar; 'Gusti Allah ing Prajanjian Lawas katon, kaya-kaya, mung Gusti Allah pangadilan lan kaadilan,' ujare Marcion, 'dene Gusti Allah ing Prajanjian Anyar katon, kaya-kaya, mung Gusti Allah katresnan lan kabecikan.'

Ing tulisané, Santo Irenaeus mbantah kaluputan ateis Marcion iki lan nerangaké yèn Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar bebarengan mbentuk siji kesatuan sing ora bisa dipisahaké. Ngananggep Gusti ing Prajanjian Lawas mung adil, lan ing Prajanjian Anyar mung katresnan sing ngemot kabèh, miturut pamanggihé Santo Irenaeus, tegesé ora ngerti lan ora mangertèni roh lan makna saka salah siji prajanjian mau. Gusti Allah ngukum kanthi abot ing Prajanjian Lawas, nanging Panjenengané bakal ngukum luwih abot—lan pancèn ngukum—ing Prajanjian Anyar. Agama Kristen luwih sampurna tinimbang Yudaisme; Prajanjian Anyar luwih amba lan luwih sampurna tinimbang Prajanjian Lawas; adhedhasar iki, tuntutan agama Kristen mesthi luwih ketat tinimbang tuntutan Yudaisme. Ing Yudaisme, sarana kanggo nepaki Hukum Ilahi luwih sithik; ing Kristen, luwih akèh – ing Kristen, kabèh peparing lan kuwasa sih sing perlu kanggo nepaki Hukum Ilahi wis diparingaké; mula, saben pelanggaran utawa gagal nepaki Hukum iki ing Kristen kudu diukum luwih abot tinimbang ing Yudaisme. – 'Ing Prajanjian Anyar, – kaya sing diandharake Santo Irenaeus – sakwene iman kita marang Gusti Allah saya mundhak (tegesé saya amba), panjaluk babagan cara urip kita uga saya tambah; – kita diprentah supaya ora mung nyingkiri pakaryan ala, nanging uga pikiran ala, omongan kosong, tembung sing ora ana gunané lan obrolan sia-sia; karo tingkat sing padha, paukuman kanggo wong-wong sing ora pracaya marang Sabda lan ngremehake rawuhe uga saya tambah'[5625] . Ing Yudaisme, persis amarga ora luwih sampurna tinimbang Kristen, paukumané Gusti, miturut pamanggihé Santo Irenaeus, iku 'sedheng' lan, kaya-kaya, paukuman sementara; déné ing Kristen, amarga luwih dhuwur lan luwih sampurna tinimbang Yudaisme, paukuman-paukuman iki luwih abot lan ora mung sementara, nanging langgeng[5626] .

Mangkono, ing Kitab Suci Lawas lan Kitab Suci Anyar, Gusti kanthi padha nampilake Diri minangka Siji sing padha ngukum lan tresna; lan ing loro-lorone, Panjenengané padha maringi ganjaran lan ngukum, uga paring welas asih lan ngetokake paukuman. Lan iki iku Gusti sing sejati, Maha Kuwasa, lan sampurna ing sakabehe.

Nalika mbukak kesalahan Marcion lan para sesat liyane kaya dheweke, Santo Irenaeus nerangake kanthi rinci ing tulisan-tulisane makna lan wigatine Prajanjian Lawas.

[5623] 'Nglawan Ajaran Sesat', Buku III, Bab 11.
[5624] 'Nglawan Ajaran Sesat', Buku III, Bab 25.
[5625] 'Nglawan Ajaran Sesat', Buku I, Bab 27; cf. Buku III, Bab 25; Buku IV, Bab 28 lan 40.
[5626] 'Nglawan Ajaran Sesat', Buku IV, Bab 28.

Miturut Santo Irenaeus, hukum Prajanjian Lawas dumadi saka loro aspek: aspek njaba, ritual, lan aspek jero, moral lan spiritual. Aspek njaba saka hukum mau mung nduwèni makna relatif lan sementara: preskripsi lan peraturan ritual sing ngubengi sakabehe uripé wong ing Prajanjian Lawas, lan sing njaga dhèwèké ing sangisoré sangkèling perbudakan, miturut pandangan Santo Irenaeus, nduwèni makna , mung ana gandhèngané karo wong Yahudi, lan ing tangan Pangayoman Ilahi, mung dadi sarana sing perlu kanggo pangembangan moral lan agama bangsa Yahudi; Wong Yahudi kudu tetep dipeksa ing sangisoré sangkakala perbudakan – 'amarga kekerasan lan kabangkitan atiné', miturut Santo Irenaeus, lan 'amarga kecenderungané sing terus-terusan bali marang berhala lan nggawe anak lembu emas kanggo awaké dhéwé'[5627] . Nanging, kanthi rawuhe Prajanji Anyar, paugeran ritualing Hukum Musa kabuktèn ora perlu manèh lan kakehan, amarga manungsa saiki mlebu ing sesambetan sing béda karo Gusti Allah—sesambetan raket kaya anak—lan dadi bisa nepaki dhawuhe Gusti kanthi bébas lan spontan, tanpa paugeran njaba sing rinci lan tartamtu. Roh perbudakan ing sesambungan manungsa karo Gusti Allah ing Prajanjian Lawas, lan roh putra ing Prajanjian Anyar, miturut pamanggihé Santo Irenaeus, ora bertentangan siji lan sijiné sanadyan sethithik. Transisi saka semangat perbudakan marang semangat kamardikan lan putra iku mung nuduhaké proses bertahap sing ketat lan konsistèn, uga tujuwan sing paling wicaksana ing sajarah ékonomi ilahi Gusti lan ing pangasuhan moral lan agama manungsa. Gusti Allah sing padha wis maringi piwulang marang manungsa kuna kanthi cara tartamtu, lan saiki maringi piwulang marang manungsa anyar kanthi cara sing beda banget. – 'Gusti Allah nindakake kabeh kanthi ukuran lan tertib,' ujare Santo Irenaeus, 'lan ora ana sing tanpa ukuran ing Panjenengané, amarga ora ana sing ora tertib'[5628] .

Minangka sarana pendhidhikan sing perlu ing tangan Prasetya Ilahi, iku kabuktèn ora perlu lan kakehan, mula dibusak – nanging aspek njaba saka Hukum Musa, miturut panemune Santo Irenaeus, uga dadi ramalan babagan jaman Mesias sing bakal teka, lan nduwèni makna pratandha. Saka perspektif iki uga, pambatalan hukum upacara Musa maneh dadi lumrah lan perlu, lan ora ana cara sing mbuktekake kontradiksi antarane Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar. Nanging sing paling mbantah teori Marcion yaiku sikapé Sang Juruwilaha marang aspek batin, moral saka ukum Prajanjian Lawas; miturut Santo Irenaeus, Sang Juruwilaha ora mbusak aspek iki, nanging mung 'nggenepi lan ngluwihi'[5629] . Pitutur moral utama ing Hukum Musa yaiku katresnan marang Gusti Allah lan marang sesami; Sang Juruwilujeng ora mbusak pitutur iki, nanging malah negesake lan nerangake minangka pitutur dhasar ing hukum Prajanjian Anyar. Piwulang moral saka Injil lan, pancen, saka Prajanjian Anyar sakabehe luwih dhuwur lan luwih sampurna tinimbang piwulang moral saka Prajanjian Lawas – nanging dhasar dhasar saka loro-lorone iku siji lan padha; mula, Pangripta saka loro piwulang moral mau iku siji lan padha.

Mula, miturut pamanggihé Santo Irenaeus, ora ana satunggaling pratelan sing bertentangan antarané Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, lan loro-loroné iku pakaryané Gusti Allah sejati lan Maha Luhur sing sami, sing wis nyusun pakaryané panyelamatan manungsa kanthi urut lan runtut, manut rencana wicaksana sing digawé wiwit jaman langgeng; saka iki banjur cetha dhéwé yèn tulisan-tulisan Prajanjian Lawas, ing ngendi kersané Gusti Allah lan rancangané kanggo kaslametan manungsa kasebut, iku padha diilhami déning Gusti Allah lan nylametaké kaya tulisan-tulisan Prajanjian Anyar, ing ngendi kasampurnan lan panriman kaslametan mau digambaraké. 'Rohé Gusti Allah sing padha, – kaya sing diandharake Santo Irenaeus – 'Sing, lumantar para nabi, wis maringi pratandha babagan kepiye rawuhe Gusti bakal kaya apa, lan lumantar para tuwa[5630] nerangake kanthi cetha apa sing wis diandharake para nabi; Panjenengané uga mratélakake lumantar para Rasul yèn wektu sing sampurna kanggo diangkat dadi anak wis teka lan Karajan Swarga wis cedhak'[5631] .

Miturut piwulangé Santo Irenaeus, Gusti Allah iku Sang Panguwasa tumrap kabèh ing teges sing paling amba. Dheweke piyambak minangka Panguwasa lan Gusti kabeh, lan ora ana Panguwasa utawa Gusti liya sing padha utawa mirip karo Dheweke, uga ora bakal ana, 'awit,' miturut Saint Irenaeus, 'sapa wae sing nduweni sing luwih dhuwur tinimbang dheweke utawa sing padha karo dheweke ora bisa diarani Gusti utawa Raja Agung maneh'[5632] . Mung Gusti Allah piyambak, minangka Sang Gusti kabeh, nduwèni wewenang lan kakuwatan paling

---

[5627] *Nglawan Ajaran Sesat*, Buku IV, Bab 14 lan 15.
[5628] Ibid., Buku IV, Bab 4.
[5629] Ibid., Buku IV, Bab 12 lan 13.
[5630] Iki nyebutake, mesthi wae, pitung puluh juru tafsir.
[5631] *Nglawan Ajaran Sesat*, Buku III, Bab 21.
[5632] Ibid., Buku II, Bab 30.

dhuwur tumrap kabèh tanpa pamisahan; kabèh sing ana liyané iku digawé déning Panjenengané lan dijaga déning kakuwatane.

Nalika mbantah para bidah, Santo Irenaeus uga mbahas sumber iman Kristen sing suci. Sacara ringkes, argumentasine kaya ing ngisor iki.

Kitab Suci, kang ngemot Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, mesthi asalé saka Gusti Allah, amarga ditulis kanthi inspirasi rohani khusus saka Roh Suci marang para panulis buku suci. Roh Suci iki tumindak liwat para nabi lan para rasul. Kitab Suci iku sumber kapisan lan paling utama saka iman lan kawruh agama – sejati, ora bisa kliru, lan ngiket kabeh wong. Pangerten sing bener lan ora bisa salah marang Kitab Suci mung bisa ana ing sangisore pituduh Gréja universal sing suci, lan mung ing dhèwèké kasunyatan bisa ditemokaké. Tradisi Suci nduwèni asal usul ilahi sing padha karo Kitab Suci, – sing mula dadi sumber kaping pindho iman lan kawruh agama, sing sejati, ora bisa kliru, lan ngiket kabeh wong kaya Kitab Suci; Gréja semesta, ing pribadi para primas, mung piyambak sing bisa dadi penjaga siji-sijiné Tradisi apostolik sing asli. – 'Sapa waé sing kepéngin ngerti kabeneran,' kandha Santo Irenaeus, 'kudu mbalèk marang Gréja, amarga Para Rasul wis nyampèkaké kabeneran ilahi mung marang dhèwèké, lan, kaya wong sugih marang gudangé, nyimpen ing jeroné kabèh sing ana gandhèngané karo kabeneran. 'Mung Gréja siji sing lawang gesang'[5633] . Lan, utamané, miturut piwulangé Santo Irenaeus, mung para pastur Gréja sing sah pangurapané sing dadi guru sejati lan pangreksa kabeneran sing kaestokaké ing Gréja.

Santa Irenaeus ndhasarake wigati Greja iki—minangka siji-sijine penjaga lan pembawa tradisi apostolik asli sing ora bisa salah—kanggo anané Roh Suci sing tansah ana ing jeroné, lan tumindaké sing tansah ana saka karunia lan kuwasa ilahi ing jeroné. Miturut piwulang Santa Irenaeus, Rohé Gusti Allah wis ana ing Greja wiwit dhasaré. Panjenengané, kaya-kaya, urip lan nyawa Gréja; Panjenengané nggerakaké lan mréntahaké kanthi cara sing persis padha kaya nyawa nggerakaké lan mréntahaké anggota awak kita. Gusti Allah wis netepaké ing Gréja kabèh pelayanan sing perlu – kenabian, prakraman, lan pangajaran – lumantar kuwi kaslametan kita kelakon.

Amarga anané Roh Suci sing ajeg lan langsung ing Gréja, Gréja ora bakal nate dosa utawa kliru. Mula, kasunyatan ilahi sing dipasrahaké marang Gréja déning Para Rasul, apa kanthi lisan utawa tulisan, bakal tansah tetep ana ing jeroné Gréja mau minangka siji lan padha, kasunyatan sing murni lan ilahi kaya déné ing jaman Para Rasul – amarga Roh Suci sing siji lan padha sing makarya ing Para Rasul saiki uga makarya ing Gréja, ing pribadi para penerusé. Rentetan pangkat apostolik, miturut Santo Irenaeus, lestari ing Gréja ing endi-endi lan tanpa kendhat, lan bebarengan karo kuwi tradisi apostolik uga lestari ing wangun sing murni lan ora rusak. – 'Sacara umum,' pangandikane Santo Irenaeus, 'Gereja, sanadyan sumebar ing saindenging jagad, nanging kanthi anané Rohé Gusti Allah sing siji lan padha, lan kanthi kelangsungan panguwasa apostolik sing siji lan padha, njaga piwulang sing padha ing endi-endi. Gereja pracaya kanthi cara sing padha, kaya duwé siji nyawa lan siji manah; nginjili, mulang, lan nyebarake kanthi cara sing padha, kaya duwé siji cangkem. Gereja pracaya kanthi cara sing padha lan nyekel tradisi sing padha ing Jerman, Spanyol, Gaul, Wétan, Mesir, lan Libya. Kaya srengéngé siji lan padha ing saindenging donya, mangkono uga panginjilan kabeneran sumunar lan padhangaké kabèh kanthi padha ing saindenging Gereja[5634] .

Kanthi mulang lan maringi piwulang marang saben wong kanthi cara iki, Santo Irenaeus nylametake akèh wong saka pemujaan berhala pagan lan kesalahan bidah; dhèwèké nuntun akèh wong Kristen menyang dalan kaslametan, lan nguwatake wong liya kanggo perjuangan martir. Pungkasané, piyambakipun nandhang sangsara amarga asmané Kristus nalika pamaréntahan Kaisar Severus[5635] . Amarga pangakuan Injil, Santo Irenaeus dipenggal sirah lan kanthi mangkono nampa makutha kamulyan martir ing Karajané Gusti kita Yesus Kristus[5636] .

[5633] Ibid., Buku III, Bab 4.

[5634] Ibid., Buku I, Bab 10.

[5635] Kaisar Severus mrentah saka taun 193 nganti 211 – martir suci Irenaeus seda ing taun 202.

[5636] Saliyane karya *Nglawan Ajaran Sesat* (*Pangungkapan lan Pangargapan Kawruh Palsu*), Santo Irenaeus uga panulis akèh karya liya, sanadyan mung teka marang kita ing wangun fragmen cilik. Antarane yaiku: 'Surat marang Victor, Uskup Roma' (ngenani tanggal perayaan Paskah), 'Babagan Prinsip Tunggal, utawa Manawa Gusti Ora Panjenenganing Kejahatan', 'Babagan Wolung' (yaiku Aeon; iki nyebutaké bantahan marang doktrin Gnostik babagan Aeon minangka sumber urip). Ana watara 50 potongan cendhak maneh sing diatributake marang Santo Irenaeus wis dikumpulake, nanging keasliane durung bisa dipasthekake.

Peringatan Santo Callinicus, Patriark Konstantinopel

Diperangeti tanggal 23 Agustus

Santa Callinicus sepisanané dadi imam lan pangreksa Gréja Sang Putri Ibu Allah Paling Suci ing Blachernae[5637] . Nalika Paus Paulus seda lan mulih marang Gusti, Santo Callinicus diangkat dadi pangarsaning patraarki. Kedadéan iki dumadi nalika pamaréntahan Justinianus II[5638] – sawijining raja sing jahat lan ora takwa sing nganiaya akèh wong Kristen, ora ngajèni para rohaniawan lan ora ngajèni gréja-gréjaé Gusti Allah.

Kaisar iki lagi mbangun kraton ageng lan mewah kanggo dhèwèké dhéwé, kang arep dijenengi nganggo jenengé dhéwé. Cedhak kraton kuwi ana gréja kang dipersembahaké marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci; gréja iki dikenal minangka Gréja Metropolitan. Amarga salah siji tembok kraton sing lagi dibangun miturut dhawuh Kaisar Justinian kudu mlaku ngliwati gréja sing kasebut mau, kaisar banjur mutusaké ngrubuhaké gréja kuwi supaya ora ngalangi pambangunan kraton, luwih-luwih amarga pas ana ing panggonan kuwi undhak-undhakan lan serambi ing ngarep lawang kraton arep dibangun. Kaisar mréntahaké Patriark supaya ndedonga berkah kanggo pambongkaran gréja sing dimaksud. Nanging Patriark nentang Kaisar, kandha:

'Aku ora duwe pandonga kanggo ngrusak gréja iki; malah, aku duwe pandonga kanggo dhasar lan pambangunan gréja iki, amarga Gusti Allah nyipta donya iki kanggo ana, dudu kanggo dirusak.'

Banjur utusan raja wiwit meksa patriark kanthi kasar lan malah maksa dhèwèké supaya netepi dhawuhe kaisar. Nanging dhèwèké, karo luh ing mripaté, kandha:

'Kamulyan tumrap Panjenengan, Kristus, sing nahan kabèh!'

Lan sakwisé kuwi gréja ambruk.

Sawisé sawatara wektu, miturut paugeran adilé Gusti Allah, karusakan nimpah raja mau dhéwé: amarga dhèwèké diusir kanthi hina saka kratoné, lan kraton sing wis dibanguné dadi papan dunungé wong liya. Kabèh iki kelakon kaya mangkéné.

Nalika sang maharaja krungu yèn para warga Konstantinopel padha nggrundel marang dhèwèké—amarga padha ora seneng marang dhèwèké amarga panindasané sing kerep lan uripé sing ora manut hukum—lan krungu yèn kabèh wong ing kutha padha ngomong ala bab dhèwèké, dhèwèké kebak nesu lan murka marang kabèh kutha; Banjur dhèwèké mènèhi dhawuh marang bangsawan patrisi[5639] , lan gubernur Stephen—wong kejem asal Persia sing tanpa welas asih ngucuraké getih manungsa—supaya kanthi rahasia nglumpukaké pasukan bersenjata sing ora ana sing ngerti, lan nyerang kanthi kaget warga paling mulya ing wengi kuwi, matèni kabèh tanpa welas asih.

Ing wektu kuwi, voivode Leontius, sing wis tau ngabdi ing Wétan, manggon ing Konstantinopel. Voivode iki wis bola-bali nuduhaké kawani gedhé ing perang lan ngalahaké akèh resimen mungsuh; nanging tinimbang nampa pakurmatan lan pujian, dhèwèké malah dipenjara déning kaisar suwéné telung taun. Ing wektu kuwi, dhèwèké anyar waé dibebasaké saka panjara.

Nalika mangertèni yèn raja nduwèni rencana lan prentah sing kejem lan ora adil, Leontius kanthi rahasia nyritakaké kabèh marang sawatara kanca setyané. Kabar kuwi banjur disebarake kanthi cara sing padha marang kanca-kanca liyané, saéngga ing wayah bengi akèh wong wis padha kumpul. Kanggo nyegah pembantaian warga sing ora adil sing bakal diwiwiti bengi iku, padha njupuk senjata lan mangkat menyang kraton. Nalika weruh yèn sang raja lagi turu, para prajurit nyekel lan ngiket dheweke. Sakwise kuwi, Leontius mbukak kabeh penjara, mbebasake kabeh tahanan, maringi senjata, lan ngutus menyang saindenging kutha. Padha ngliwati kutha, njerit:

'Wong Kristen! Padha kumpul ing Gréja Santa Sofia, amarga Kaisar Justinianus wis kalah lan diiket.'

Krungu kabar iki, kabèh wong padha mangkat menyang gréja kanthi kabungahan gedhé, kandha:

[5637] Vlacherna iku sawijining distrik ing Konstantinopel, dumunung ing pojok kulon kutha; misuwur amarga panggonan-panggonan suci. Ing kéné ana gréja sing kasebut ing hagiografi, dibangun minangka pangurmatan marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci déning Kaisar Leo Agung (457–474), nalika pamaréntahané jubah suci Perawan Maria sing Paling Resik, sing digawa saka Palestina, disimpen ing gréja iki; eling-eling prastawa iki dirayakake dening Gréja Suci tanggal 2 Juli (ing tanggal iki uga bisa maca cathetan babagan prastawa kasebut). – Sabanjure, gréja iki rusak amarga kobongan; saiki mung sisa-sisa cilik sing isih katon.

[5638] Kaisar Justinian II mrentah wiwit taun 685 nganti 695; banjur maneh wiwit taun 705 nganti 711.

[5639] Ing jaman kuna, istilah 'patricians' ateges wong bangsawan; biasane diparingi kapercayan kanggo njabat ing pangkat nagara sing paling wigati.

– *'Iki dina kang wis digawe Gusti; ayo padha bungah lan seneng!'* (Mazmur 117:24)

Nalika dina iku teka, Leontius nuntun sang kaisar sing diiket menyang panggonan lumrahe pacuan jaran dianakake[5640] ; ing ngarepe kabeh wong sing padha kumpul ing kana, dheweke motong irung sang kaisar lan ngirim dheweke menyang Chersonesos[5641] dadi tawanan; wiwit wektu kuwi, Justinian dikenal kanthi jeneng 'Sing Tanpa Irung'[5642] . Warga Konstantinopel langsung ngumumaké Leontius dadi maharaja; dhèwèké dinobataké déning Sang Patriark Callinicus.

Leontius mrentah telung taun; banjur dhèwèké dipaksa metu saka tahta déning jenderal Apsimar, sing dipilih para prajurit dadi maharaja lan dijenengi Tiberius III[5643] . Apsimar, sawisé nangkep Leontius, ngasingaké dhèwèké ing sawijining biara ing Dalmatia; Apsimar mrentah pitung taun.

Ing wektu iku, Justinian Corconos lolos saka tawanan ing Chersonesos lan dhisik menyang bangsa Khazar, banjur menyang bangsa Bulgaria; sawisé nglumpukaké pasukan militèr gedhé saka bangsa Bulgaria, Justinian mangkat menyang Konstantinopel lan mandheg ing Pintu Emas[5644] . Gedhéné pasukane nganti nganti tekan Blachernae. Justinian tetep ana ing kana telung dina lan ngajak warga Konstantinopel supaya nampa dheweke maneh dadi maharaja; nanging warga Konstantinopel mangsuli kanthi cacian lan umpatan.

Ing wektu sing padha, Apsimar, kang wedi marang rawuhe Yustinian karo tentara ageng, mlayu menyang Apollonia[5645] . Yustinian banjur ngutus utusan marang Kanjeng Patriark Callinicus lan kabèh Synclite[5646] , nyuwun supaya padha nampa dhèwèké lan kanthi resmi njamin ora bakal nglarani sapa waé.

Sawisé rembugan, Patriark lan Sinclite ngajokaké supaya Justinian nyium Salib Suci Sang Gusti, Injil Suci, lan Misteri Paling Suci saka Awak lan Getihé Kristus, supaya kanthi tumindak nyium kuwi dhèwèké negesaké sumpahé – yaiku ora bakal mbales dendam marang sapa waé amarga pangasingan sadurungé. Justinian banjur negesake sumpahé.

Banjur warga Konstantinopel mbukak gapura kutha kanggo dheweke lan nampani kanthi pakurmatan. Nanging kaisar, sawisé mlebu kutha karo prajurité lan nguwasani kraton, langsung nglanggar sumpahé, wong celak kuwi, lan wiwit matèni akèh anggota Synclite, uga warga misuwur liyané. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya Leontius, sing wis ngusir dhèwèké, digawa saka biara Dalmatia; uga prajurit-prajurité nyekel Apsimar ing Apollonia lan nggawa dhèwèké marang ngarsané; dhèwèké mréntahaké loro-loroné, sing diiket, diarak ngubengi kutha kanthi isin. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya padha digawa menyang arena pacuan jaran; nalika wis digawa lan dibuwang ing sikilé, dhèwèké nginjak gulu lan nginjak sirahé, déné prajurit-prajurité padha njerit banter:

'*Kowe bakal nginjak ula lan basilisk; kowe bakal nginjak singa lan naga'* (Mazmur 90:13).

Sawisé ngina lan ngremehké wong-wong mau, Justinian mrentahaké supaya padha dipenggal sirahé.

Nanging kuwi durung kabèh: Justinian ngisi kabèh kutha kuwi karo getih, malah ora ngapura wong-wong. Banjur, nalika nyekel Patriark Suci Callinicus, dhèwèké nyopot mripaté, motong irung lan ilatné, lan ngusir dhèwèké menyang Roma, mènèhi dhawuh supaya dhèwèké dipenjara ing témbok watu ing kana.

Pitutur sang raja iku dilakoni, lan Santo Callinicus dipager tembok. Nanging sawisé patang puluh dina, temboké ambruk, lan Santo Callinicus ditemokaké isih urip, sanadyan ambegané meh mandheg. Papat dina sawisé kuwi, santo mau mulih marang Gusti[5647] .

Ing wektu kuwi, Para Rasul Agung Petrus lan Paulus rawuh marang Paus Yohanes VI saka Roma[5648] ing sawijining impen lan maringi dhawuh supaya ngubur awaké Saint Patriark Callinicus kanthi pakurmatan ing gréja apostoliké. Paus mau nglakoni dhawuh saka Para Rasul Agung.

[5640] Pacuan jaran.

[5641] Chersonesos utawa Cherson (Basa Rusia Kuna: Korsun) – jeneng kuna kanggo Semenanjung Krimea saiki.

[5642] Diterjemahake saka basa Yunani, tegese 'kanthi irung sing dipotong'.

[5643] Kaisar Tiberius III Apsimar mrentah saka taun 698 nganti 705.

[5644] Kacamatan ing Konstantinopel.

[5645] Sawetara kutha Yunani kuna dikenal kanthi jeneng Apollonia. Ing kasus iki, mesthine ngrujuk marang Apollonia sing dumunung ing Illyria.

[5646] Synclite iku dewan sing dumadi saka warga paling tuwa lan paling ajiné (lan wakil panguwasa agama paling dhuwur).

[5647] Saint Callinicus séda ing taun 705.

[5648] Yohanes VI njabat ing tahta paus wiwit taun 701 nganti 705.

Babagan wong sing nglanggar sumpah lan penyiksa, Kaisar Justinian Korkonos, dheweke ora bisa lolos saka paukuman adilé Gusti Allah. Amarga ora tahan nindhesan sing ora manungsawi, para warga lan komandan militer padha ngadani konspirasi marang dheweke lan, nalika ana kesempatan sing pas, padha nyerang lan motong sirahé.

Mangkono wong jahat iku nemoni pati sing kejem; dene Santo Callinicus, sawijining wali Kristus, diparingi mahkota martir ing Karajan Gusti kita Yesus Kristus.

Peringatan Sang Martir Suci Luppus

Disingkiri tanggal 23 Agustus

Martir suci Luppus urip nalika pamaréntahan Kaisar Aurelian[5649] lan dadi budhak marang sawijining tuan, nanging bébas ing Kristus Gusti (deleng 1 Kor. 7:22), kang dadi pangandalan imané; Kanthi semangat kasucian, Santo Lupp nggebug arca-arca Yunani sing ora duwe nyawa lan mbuwang liyane menyang jeroné segara. Ndeleng kahanan iki, para penyembah berhala sing jahat, kebak nesu, nyerbu wong suci mau karo pedhang sing wis dicabut, arep ngiris-iris dheweke, nanging padha keserang edan lan wiwit padha matèni siji lan sijiné; dene sang wali, tetep tanpa tatu ing antarané wong-wong kafir, nginjili Sabda Gusti marang wong-wong mau, amarga kebak pracaya, kawicaksanan, lan sih-rahmaté Gusti. Sanadyan wis nyoba sak kuwasa, wong-wong jahat ora bisa nyekel sang wali, amarga kakuwasané Kristus ngalang-alangi, malah ora ngidini padha nyedhaki martiré Kristus; mula, wong-wong sing jahat, sing ngadeg saka adoh, narik busur lan wiwit nembak panah marang sang wali, nanging tinimbang kena marang sang martir, panah mau malah padha kena siji lan sijine; Sang Wali Lupp, sing ngadeg dadi sasaran ing tengah-tengah kabeh mau, ora mung ora mati kena panah, nanging uga ora tatu. Lan awit martir Kristus durung dibaptis lan banget kepengin baptisan suci, supaya ora mati ing tangan para penyiksane minangka wong non-Kristen, piyambakipun ndedonga marang Gusti Allah bab punika; lan langsung banyu mudhun saking swarga ing badanipun. Mangkono martir suci Kristus nampa baptisan ilahi saka dhuwur, ing ngarsané kabèh wong Yunani sing padha nyawang lan gumun banget marang kabèh sing kelakon.

Sawisé kuwi, Santo Luppus kanthi rela nyerahké awaké dhéwé, kaya wedhus putih tanpa cacat, kanggo disembelih ing tangan wong-wong jahat; banjur wong-wong mau nyekel santo mau lan nggawa dhèwèké ing ngarepé gubernur. Gubernur mau dhisik nyoba ngyakinaké abdi Kristus kuwi kanthi muji-muji supaya mbantah marang Gusti lan nyembah arca-arca; nanging dhèwèké ora bisa nggoda santo mau; mangkono panguwasa mrentahake supaya wong suci iku dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat; sawisé kuwi, panguwasa maringi sangsara liyane, nanging amarga ora bisa ngalahake abdi Kristus sing ora bisa dikalahake, dhèwèké ngukum supaya dipenggal sirah nganggo pedhang.

Mangkono, martir suci Lupp, kanthi nundhuk sirahé marang pedhang, nyawisake nyawane kanggo Kristus, Gustiné[5650] , lan dikubur déning para wong pracaya kanthi pakurmatan sing pantes; lan saka peti mayité metu panyembuhan saka kabèh lara lan pepeteng, lumantar pandonga suci panjenengané lan déning sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus.

Peringatan Kangso Eutychius lan Florentius

Perangan tanggal 23 Agustus

Ing wewengkon Nursia ana loro priya sing urip bebarengan miturut tata monastik sing suci, padha dadi rahib ing ara-ara samun; siji dijenengi Eutychius, lan sijine Florentius. Eutychius, sing kaparingan semangat rohani sing kobong, ora mung nggatekake kaslametané dhéwé nanging uga kaslametané wong liya, lan ngupaya kanthi sakabehing cara kanggo nuntun kabèh wong marang Gusti lumantar piwulang lan pandhuan sing nylametaké jiwa; nanging Florentius, kanthi prasaja, mung mikirake dhéwé, nglampahi sakabehing uripé kanggo ndedonga.

[5649] Kaisar Aurelian mrentah wiwit taun 270 nganti 275.

[5650] Martir Santo Luppus seda watara taun 275.

Ora adoh saka panggonané para wali Eutychius lan Florentius, ana sawijining biara; kabeneran Abba[5651] , wis seda ing biara kuwi; para biksu padha kumpul, banjur padha menyang Eutychius lan miwiti nyuwun marang dhèwèké supaya dadi abbot ing biara mau. Ngurmati panyuwun mau, Eutychius banjur menyang kono lan njupuk pimpinan biara, dene kancane Florentius ditinggal piyambak kanggo nglakoni tapa brata ing panggonan pertapaane, supaya gréja cilik sing ana ing kono ora kosong.

Sawisé ditinggal piyambak, Florentius wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, nyuwun supaya piyambakipun bisa nglakoni urip asketis tanpa alangan ing panggonan sepi kuwi.

Ora suwe sawisé kuwi, sawisé nindakake pandonga kaya biasané lan metu saka gréja, Florentius weruh beruang ngadeg ing lawang gréja, sirahé menunduk nyentuh lemah, ora nuduhaké watak kéwan galak; malah, lumantar alusé, katon yèn kéwan kuwi dikirimaké Gusti Allah marang Santo Florentius kanggo ngladèni lan nyambut gawé. Nalika nyadari iki, abdi suci Gusti Allah, Florentius, matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis ngutus kanca kaya ngono. Florentius nduwé limang wedhus ing sacedhak selé; amarga ora ngerti sapa sing bakal ngopeni lan njaga, Florentius maréntahake beruang mau, kandha:

'Maju, iringna wedhus-wedhus iki menyang panggembalaan, lan rawatana; banjur bali bareng karo wedhus-wedhus iki watara jam enem.'

Lan kéwan iku tansah nindakake kuwi, njupuk tanggung jawab ngopeni wedhus sing dipasrahake marang dhèwèké; mula, kéwan sing biyèn biasané mangan mangsan kanthi nyabuti dadi potongan-potongan saiki malah ngopeni wedhus, nahan luwe lan ngungkuli naluri alamiahé.

Nalika wongé Gusti kepéngin nglakoni puasa nganti jam sanga, dhèwèké maringi dhawuh marang beruang supaya bali karo wedhus-wedhus mau ing jam sanga; lan kéwan kuwi mesthi manut. Nanging, nalika dhèwèké ora arep puasa nganti jam sanga, nanging malah kepéngin mangan ing jam enem, beruang mau bakal bali pas jam enem kuwi; Cekakipun, kéwan iku manut kabèh dhawuhé manungsa Allah lan ora tau kliru – ora tau teka ing jam sanga nalika dhawuhé teka ing jam enem, lan kosok baliné, ora tau teka ing jam enem nalika dhawuhé teka ing jam sanga. Amarga Gusti Allah piyambak maringi pencerahan marang kéwan iku, sing wis dipasrahaké ing sangisoré panguwasa wong suci-Nya, lan mulang supaya kéwan iku bisa mangertèni dhawuhé sang tuwa lan netepi kersané.

Sawisé kéwan iku ngladèni sang tuwa suwéné suwe, kabar wiwit sumebar ing saindenging tanah kuwi babagan manungsa Allah, Florentius, amarga kabèh padha gumun marang tumindak kang éndah kuwi, nalika weruh yèn kéwan iku ngopeni wedhus lan ngladèni sang tuwa.

Ing wektu sing padha, mungsuh kuna, setan, nyulut rasa iri ing sawatara wong; amarga nalika setan weruh wong-wong saleh sumunar ing kamulyané, dhèwèké nyekel wong-wong sing watak lan uripé rusak amarga iri, lan nuntun wong-wong mau menyang karusakan. Mula, amarga godhané setan, papat biksu—muridé Santo Eutychius—dadi banget iri marang Florentius, amarga guruné ora nate nindakake mujijat; déné, miturut pamanggihé wong-wong iri kuwi, Florentius piyambak, sing ditinggal guruné ing sel sepi, wis dadi misuwur banget. Kanthi ngrasuk pikiran kaya ngono, papat murid mau banjur menyang Florentius lan, ngintip ing panggonan sing biasane beruang ngusir wedhus kanggo padha gembala, padha mateni beruang kuwi. Amarga beruang kuwi ora bali marang sang resi ing wektu sing wis ditemtokake, sang resi dadi bingung; sawise ngenteni nganti sonten nanging ora weruh kéwan lanang utawa wedhus, sang resi wiwit sedhih amarga beruang sing ing prasaja biasane disapa sedulure kuwi ora bali marang dhèwèké.

Esuké, Florentius mangkat menyang padang kanggo nggoleki beruang lan wedhus; nalika weruh beruangé wis mati, wong tuwa kuwi sedhih banget. Sawisé mriksa kedadéan mau kanthi teliti lan mangertèni sapa sing matèni biruang, wong tuwa kuwi wiwit nangis; nangis, nanging ora amarga pati biruang, nanging amarga kejahatan ngrusak saka papat sedulur mau, lan nangis kanthi getir.

Nalika Abba Eutychius mangertèni sedhih lan prihatiné Florentius, dhèwèké nyaur dhèwèké lan miwiti maringi panglipur. Manungsa Allah mau, ing ngarsané Abba, kanthi pasuryan kang banget sedhih, ngendika:

Aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, supaya wong-wong sing mateni biruang sing ora nate gawe cilaka marang sapa wae bakal nampa paukuman saka Gusti sanajan ing urip iki, ing ngarepe kabeh wong.

[5651] Abba – kepala, abbot ing biara.

Baru wae wongé Gusti ngucapaké tembung-tembung mau, kedadéan sing diomongaké mau langsung kelakon; amarga dumadakan patang biksu kuwi kena kusta sing nggegirisi saka Gusti, nganti kabèh balung-balungé bosok, lan padha mati amarga lara kuwi.

Sawisé kabèh kuwi kelakon, wongé Gusti, Florentius, kebak rasa wedi banget yèn dhèwèké wis ngutuk para sedulur kuwi, lan nganti pungkasaning uripé dhèwèké ora tau mandheg nangis kanggo wong-wong mau, nyebut dhèwèké dhéwé minangka pembunuh kejemé.

Kabeh iki kalakoni déning Gusti Allah Kang Maha Kuwasa supaya wong prasaja lan saleh iki, sawisé ngalami kelangan kaadilan, ora bakal manèh ngutuk sapa waé nganggo cangkemé.

Wong sing takwa iki uga nindakake tumindak ajaib liyane. Nalika kabar babagan dheweke wis sumebar adoh lan amba, ana sidroe diaken sing teka saka adoh, ngupaya nampa pandonga lan berkah saka dheweke. Nalika weruh akèh ula lan maneka jinis kéwan merayap ing sakupenge selé, diaken kuwi banget wedi lan muni banter, kandha:

'Abdi Gusti! Dongaaken aku!'

Ing wektu kuwi, udhara dadi cetha lan padhang banget, amarga padhang déning sinar srengéngé. Florentius, metu saka selé lan ngadeg ing lemah, mandeng marang langit lan ngangkat tangané dhuwur, ndedonga supaya Gusti mbusak kéwan-kéwan kuwi kanthi cara apa waé sing dipunanggep pantes déning Panjenengané. Lan sanalika ana gumuruh, kilat sumunar, lan gumuruh mau bebarengan karo kilat nyabet kabèh ula sing manggon ing panggonan kuwi. Ndeleng kabèh mau, Florentius, wongé Gusti, ngangkat pandangane marang langit manèh lan kandha:

'Delengen, Gusti, Panjenengan sampun mateni ula-ula punika: nanging sinten ingkang badhe ngusung saking mriki?'

Lan sakwise tembung-tembunge, akèh manuk mabur teka, sapérangané karo ula sing wis dipatèni; saben manuk njupuk siji ula, digawa adoh lan dibuwang ing kana; mula panggonané wong mulya iku dadi resik saka ula.

Sawise nglampahi sakabehe uripe kanthi pangabdian ageng marang Gusti, Santo Florentius pindhah menyang gesang langgeng[5652] .

Mangkono uga, Sang Eutychius sing kinurmatan ngopeni kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké pirang-pirang taun; sawisé nuntun akèh wong menyang dalan menyang Karajan Swarga lan nuntun akèh wong marang kaslametan, sang wali mulih marang Gusti[5653] . Lan dhèwèké sing durung nate nindakake mujijat nalika isih urip kabukti dadi tukang mujijat sawisé seda; amarga wong-wong lara sing nandhang manéka panyakit padha mari lumantar sandhangan sing ditinggalaké sawisé seda sang wali. Mangkono Gusti ngluhuraké abdi-Nya.

Saben ana kekeringan lan tanah kaserang garing, warga ing wewengkon kuwi padha kumpul, njupuk sandhangané Sang Mulya Eutychius, digawa menyang gréja lan sawisé ndedonga marang Gusti, padha ngarak bareng sandhangan mau liwat désa-désa, sawah-sawah, lan kebon-kebon; banjur langsung Gusti ngutus udan, nyemprotaké lan nembus lemah[5654] . Iki kanthi cetha nuduhake marang saben wong sepira gedhene kekuwatan batin saka kabecikan rohani priya mau nalika isih urip, nganti mung sandhangan njero wae, nalika digawa ing ngarsane Gusti, wis cukup kanggo nyegah murka Gusti.

Mangkono Gusti Allah dipuji dening para wali Panjenengané ing wektu kuwi, lan saiki, kanggo kapentingané, Panjenengané dipuji dening kita, para abdi Panjenengané – lan bakal dipuji salawas-lawase. Amin.

6 September

24 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti Santo Yohanes saka Limneota, pangakune iman, sing makarya nalika pamaréntahan Kaisar ikonoklastik Leo III si Iseauria (717–741).

[5652] Santa Florentius seda ing taun 547.

[5653] Santa Eutychius seda watara taun 540.

[5654] Kejadian sing diterangake kelakon ing taun 1492.

Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Mulya Arsenius saka Komel, Pangripta Mucjizat saka Vologda, sing séda ing taun 1550.

Ing dina sing padha, pangalengken reliké Santo Petrus, Metropolitan, Pangripta Mucjizat saka Kabèh Rusia (ing taun 1479).

Penderitaan Sang Martir Sira

Diperangeti tanggal 24 Agustus

Sajrone pamaréntahan raja Persia Khosrow Agung[5655] , ing taun kaping 28 pamaréntahané, putri suci Sira muncul ing Persia, kaya mutiara sing paling murni ing segara, sumunar kanthi kaéndahan iman Kristen lan dadi misuwur amarga tumindak sangsara gedhé kanggo asmané Kristus.

Santa Sira lair ing kutha sing dijenengi Kerch-Seleucia lan asalé saka kulawarga sing ora pracaya marang Gusti. Bapaké dadi imam berhala, sawijining magus sing diurmati déning wong-wong pagan; suwéné pirang-pirang taun dhèwèké dadi hakim lan kepala majelis para magus lan imam Persia; Dheweke paham banget marang piwulang saka magus agung kuna Zoroaster[5656] , ahli astrologi (ilmu lintang) paling unggul ing Persia. Magus iki, bapaké gadis suci Sira, sengit banget marang wong Kristen lan wedi banget yèn putriné bakal sinau babagan agama Kristen lan kenal karo para gadis Kristen. Amarga ing wektu kuwi ana akèh wong Kristen ing Persia (kaya déné ing saindenging Asia ing sangisoré pamaréntahan Agarians), sanadyan padha ditindhes lan dianiaya abot. Amarga iku (kanggo nglindhungi Sira saka pangaribawa Kristen), sawisé ibuné tilar donya, bapaké ngutus dhèwèké menyang kutha liya sing diarani Fars (ing ngendi ilmu sihir nyebar banget) kanggo manggon karo sedulur wadoné sing dadi dukun sihir, supaya dhèwèké dibesarké miturut kabiasaan pagan sing ora takwa.

Nalika bocah wadon iku wiwit diwasa, dhèwèké diajari ilmu sihir lan dilebokaké ing ibadah berhala sing keji; yaiku, dhèwèké ditugasaké nindakake pangorbanan rahasia marang setan, sing déning wong pagan diarani 'Iasf' lan dianggep minangka sesajen murni.

Kabeh iki dicritakake babagan gadis suci Sira supaya dingerteni ing kahanan apa dheweke kasil ing pangapusan lan tipuan setan, lan saka pepeteng gedhe apa dheweke mlebu ing pepadhanging kawruh iman sejati, sawise uwal saka jebakan setan.

Nalika Sira wis diwasa lan wis nguwasani kanthi tuntas seni sihir – amarga dhèwèké wis dadi pendeta wadon kanggo nyembah dewa-dewa Persia sing keji – dalan tumuju panyelamatané kabuka kaya mangkéné.

Kanthi pangayoman lan kersaning Gusti, dhèwèké kenal karo sawatara wanita Kristen sing mlarat lan krungu saka wong-wong mau kaping pisan bab Kristus Sang Gusti, Gusti sejati; banjur dhèwèké miwiti takon kanthi luwih rinci bab iman Kristen, dogma-dogmané lan kabèh piwulang Kristen, uga babagan uripé para Kristen; lan piyambakipun nimbang ing pikirane kabèh sing dipun krungu saking para wanita wau, mbandhingake iman Kristen kaliyan iman Persia lan nemokake benten ageng antawisipun kalih-kalih mau. Amarga dhèwèké wiwit nganggep kabèh sing ana gandhèngané karo iman Persia iku palsu lan keji, déné kabèh sing ana gandhèngané karo iman Kristen iku bener lan suci; mula dhèwèké banjur nggawe tekad sing teguh kanggo ninggalaké kekafiran Persia lan gabung karo wong Kristen. Karep sinau luwih jero babagan kesalehan Kristen, dheweke wiwit menyang gréja Kristen kanthi rahasia, ing kono dheweke ngrungokake bacaan lan kidungan lan piwulang saka Sabda Gusti, lan merhatiin kanthi teliti tata cara lan tata krama ibadah gréja. Sethithik demi sethithik, dhèwèké saya tresna jero marang iman Kristen lan katarik marang cara urip Kristen. Banjur dhèwèké wiwit kanthi ati-ati niru para Kristen ing panguripan dhiri lan pangastawan daging. Umuré wis wolulas taun, lan wedi paling gedhé yèn dhèwèké bakal dipingit lan pikirane kebeban karo urusan donya iki. Amarga iku, dhèwèké ora nampilaké awaké dhéwé ing panggonan umum (ing antarané wong kafir), lan ora ngubung karo para dara lan wanita Persia sing bangsawan lan sugih; malah, dhèwèké nyingkiri wong-wong mau, ora gelem rembugan lan

---

[5655] 'Khosrow' (utawa luwih tepaté 'Khosrov') tegesé 'raja' ing basa Persia. Gelar iki biasané ditambahaké ing jenengé sawijining raja Persia. Khosrow ingkang Tuwa, ya iku Khosrow I Anushirvan, mrentah wiwit taun 531 nganti 579.

[5656] Zoroaster iku sawijining resi Persia (magus); dhèwèké urip 1.000 taun sadurungé Kristus; dhèwèké ngadegaké doktrin agama sing rumit banget adhedhasar prinsip dualisme (yaiku prinsip pamisahan tegas antarané kabecikan lan kaburukan minangka loro prinsip sing ora bisa dipersatukaké nanging mandhiri).

paseduluran karo wong-wong mau; nanging dhèwèké kerep sowan marang para dara lan wanita Kristen lan rembugan karo wong-wong mau babagan lairé Kristus saka Sang Perawan Suci, babagan kabèh mujijat Panjenengané, babagan sangsara lan pati sukarela Panjenengané, babagan wunguné lan munggahé Panjenengané menyang swarga kanthi daging, babagan rawuhé Pengadilan Pungkasan, babagan ganjaran tumrap wong sing bener lan sangsara tumrap wong dosa. Dheweke pracaya tanpa sangsi marang kabèh sing dirungokaké saka para dara Kristen, ngukir kabèh sing diomongaké mau ing atiné, nyawane kagugah marang welas asih lan katresnané marang Gusti saya murub. Dheweke bakal nyendhiri dhéwé ing kamare, maca buku-buku Kristen, lumrah ndedonga lan nyanyi kidung, lan ndedonga marang Gusti Allah Kristen sejati, nyawur abu ing sirahé. Mangkono dheweke sabar suwé, njaga iman Kristené dadi rahasia. Amarga dhèwèké wedi marang bapaké lan para dukun liyané, lan manèh pracaya yèn kanggo kaslametan cukup pracaya marang Kristus sacara rahasia: dhèwèké durung mangertèni tembungé Rasul: *'Amarga karo atiné manungsa pracaya nganti bener, lan karo lambéné manungsa ngakoni nganti kaslametan'* (Rom. 10:10).

Sawisé suwé, Sira lara; nanging dhèwèké ora ngupaya marasaké lara nganggo sihir, kaya adaté wong-wong sing ora takwa, nanging malah nyerahaké atiné marang Gusti. Amarga lara ing badan, dhèwèké menyang gréja Kristen lan miwiti nyuwun marang presbiter supaya maringi paling ora sak cilik bledug saka gréja mau, kanthi pangarep-arep mari amarga kuwi. Nanging presbiter nolak dhèwèké amarga dianggep ora pracaya, kandha:

'Apa sesambungan sing bisa ana antarane kowe, wong sing ora pracaya, karo wong pracaya? Apa sing kowe, penyembah berhala, duwé bareng karo gréja Kristen?'

Dheweke ora krasa tersinggung amarga wis ngerti yèn dhèwèké ora pantes, nanging tetep meneng lan nyentuh busana imam kanthi iman, kaya wanita sing ngalami pendarahan biyèn nyentuh busana Kristus (Matéus 9:20–22), – lan langsung mari saka sangsarané; banjur bali menyang omahé kanthi waras, nganti kabèh wong gumun marang mari kanthi cepeté.

Sawisé kuwi, gadis suci Sira mikir ing atiné: yèn kuwi kuwasa para peladené Kristus, pinten malih kuwasaé Kristus piyambak – lan dhèwèké kepéngin banget nggayuh pangerten sing luwih jero bab iman Kristen, mikiraké carané supaya pantes nampa baptisan suci.

Setan, sing iri marang kabecikan kabèh, nalika weruh wiwitan iman suci ing putri sing pinaringan berkah, Sira, banjur mutusaké ngalangi dhèwèké; mula dhèwèké muncul ing wayah wengi kanthi wujud nesu lan miwiti nyalahké dhèwèké amarga wis ninggalaké adat pribumi, nyuwun tulung marang wong Kristen nalika lara, lan nyentuh busana imam Kristen.

Nanging, sang putri sing pinaringan berkah iku, nyadari yèn kuwi panipuané setan, banjur nggawe pratandha salib, kaya sing wis diwulangaké déning wong Kristen, lan nalika sujud, miwiti maca mazmur kaping sangang puluh sanga Daud: *'Sapa sing manggon ing sangisoring pangayomané Gusti kang Maha Luhur bakal manggon ing sangisoring tedhungané Gusti kang Maha Kuwasa'* (Mazmur 90:1), nganti tekan pungkasan.

Setan banjur ilang sakedhap, nanging sawisé dhèwèké rampung maca mazmur, dhèwèké muncul manèh lan kandha bab sing padha marang dhèwèké kanthi nesu.

Manèh, sang putri nyemba ing ngarsané Gusti Allah lan miwiti maca mazmur sing padha.

Manèh setan ilang sakedhap, nanging banjur bali lan wani kandha marang gadis iku:

Aku iki dewa sing manggon ing panggonan kang luhur, ing sangisore pangayomanku kabèh manungsa padha manggon; lan kowe,' ujare maneh, 'kudu mbalèk marang aku, ora marang wong Kristen sing ngapusi kowe.'

Perawan suci iku, sawisé sujud telung kaping sajroning pandonga, wiwit kanthi tulus nyuwun marang Kristus Gusti supaya paring pangerten sejati marang dhèwèké lan ngusir kabèh tipuan.

Lan langsung, kanthi kuwasa Gusti, panggodha kuwi diusir saka sang wali; nanging ing pikirane, minangka tapak pangapurané setan, isih ana rasa ragu. Nalika nyadari yèn rasa ragu kuwi asalé saka pangapurané setan, Sira banjur nyuwun marang Gusti kanthi ati kang anget, tobat kanthi luh lan ngakoni kelemahané marang Panjenengané.

Ing wengi sabanjure, sang wali diparingi panglipur dening Gusti ing sawijining impen, kang nuduhake pratandha pangorbanan sang wali.

Kaya-kaya dhèwèké ngadeg ing panggonan dhuwur, ing ndhuwur para imam, nyekel ing tangané piala suci kang kebak getihé Kristus; dhèwèké nampilaké piala mau marang wong-wong, nalika loro diaken nyuwun dupa, ngadeg ing sisihé. Wahyu iki nuduhaké yèn sang wali bakal ngombe piala sangsara amarga asmané Kristus

ing ngarsané wong akèh sing bakal dadi saksi; dene panggonan dhuwur sing dipijaké iku pratandha pakurmatan dhuwur saka kamartiran, ngluwihi kabèh pangkat para wali; lan kemenyan iku pratandha yèn sangsarané nyenengaké Gusti Allah, kaya kurban lan sesajen kang wangi, lan yèn lumantar sangsara kuwi kabèh Gréja Kristus bakal kamanèng.

Sawisé panglihatan kuwi, sang wali wiwit nglakoni urip asketis sing ketat kanggo Gusti Allah. Nanging ora suwe, sedulur lan kulawargané padha ngerti yèn dhèwèké simpati marang iman Kristen: awit padha weruh yèn awaké wis owah, lan pasuryané pucet amarga nglakoni tapa lan puasa; dhèwèké meh ora tau ngomong karo sapa-sapa, nanging nyumput ing kamare lan meneng bae; dhèwèké wis mandheg nyembah arca-arca dewa lan wis ninggalaké upacara sing biyasané ditindakake déning wong-wong kafir. Ndeleng kahanan iki, padha sedhih lan wiwit nyuwun marang ibu tiriné supaya mbujuk sang putri supaya ninggalaké urip kaya ngono lan aja mbelakangi sembah marang dewa karuhun, supaya ora nggawa isin marang kulawargané lan ora nimbulaké murka sang raja ( ) marang kabèh wargané. Nanging ibu tiri, sing wis diajari dening sing wis ngapusi Hawa ing swarga jaman biyen kanthi wujud ula[5657] , nyedhaki gadis sing berkah mau sacara pribadi, kanthi pasuryan sing bungah lan sumringah, banjur kandha yèn dhèwèké uga ngakoni iman Kristen sing padha, nanging disimpen sacara rahasia lan ngabdi marang Kristus. Ibu tiriné maringi pitutur supaya dhèwèké aja mbalik saka Kristus sacara rahasia, nanging nindakake upacara imam marang arca-arca kanthi terang-terangan ing ngarep kabèh wong, supaya kabèh, nalika weruh yèn dhèwèké ngabdi marang déwa-déwa, ora bakal curiga manawa dhèwèké iku wong Kristen.

"Kanthi nindakake iki," ujare panggodha, "kowe ora bakal nglarani ati Kristus (awit Panjenengané kersa nampa sanajan sing nyembah ing sepi) lan ora bakal nyurung bapakmu lan sedulurmu, lan kowe bakal slamet saka sangsara awon sing mesthi bakal kowe alami yèn ora manut pituturku. Pikirna kowe, cah wadon enom sing ringkih awaké, bakal nahan pukulan, tatu, sangsara daging, kobong ing tiang pancena, lan sangsara liyané; apa kowe ora wedi yèn ora kuwat nahan sangsara, kowe bakal mbalèkaké Kristus tanpa kersamu? Banjur kowe bakal nindakake dosa gedhé sing ora bisa diapura. Luwih becik kowe ngabdi marang Kristus kanthi rahasia, nalika ing njaba kowe pura-pura ngabdi marang dewa-dewa. Iki ora bakal diitung dadi dosa tumrap kowe.

Iki lan akèh manèh sing padha kuwi sing diomongaké ibu tiri saben dina marang gadis Sira, lan dhèwèké nggoyahaké atiné supaya manut marang pituturé: *'Kancan ala ngrusak watak becik'* (1 Kor. 15:33), kaya sing kacathet ing Kitab Suci.

Nanging Gusti ora ngidini abdi Nya klelep ing tipuan kuwi kaya mlebu jurang, nanging manèh maringi panguwasan anyar marang dhèwèké.

Sawisé kuwi patang wulan kliwat; Puasa Agung—Patang Puluh Dina Suci—diwiwiti, lan sang gadis suci kepéngin nyawisaké awaké dhéwé kanthi rahasia kanggo nglakoni puasa lan pandonga. Nalika sang wali wiwit nglakoni puasa, dhèwèké weruh (ing panglihatan kaya ngimpi) sedulur-seduluré lanang kecemplung ing nanah lan lendhut; dhèwèké uga weruh bapaké ngglélang ing amben reged; nanging nalika dhèwèké ndelok ing sisih liya, dhèwèké weruh kraton lan amben dhuwur sing éndah, sumunar kanthi cahya kang nggumunaké; Dheweke uga weruh akèh pasuryan padhang sumunar sing ngajak dheweke mlebu ing kraton kuwi.

Sawisé panglihatan kuwi, dhèwèké tangi saka turu lan esuk-esuk lunga menyang gréja Kristen; sawisé tekan marang Uskup Yohanes, dhèwèké nyritakaké kabèh bab dhèwèké kanthi rinci—kadospundi dhèwèké mari saka lara amarga nyentuh busana imam, panglihatan apa waé sing wis ditampa saka Gusti—lan banjur nyuwun marang uskup supaya maringi baptisan suci.

Uskup, sawisé krungu kabèh sing dicritakaké déning sang ayu mau, bungah ing atiné kanggo dhèwèké, amarga nyadari yèn dhèwèké wis diundang déning Gusti marang kaslametan. Nanging, amarga kahanan jaman semana sing atos, dhèwèké ora maringi baptisan mau, amarga dhèwèké ngerti yèn dhèwèké asalé saka kulawarga bangsawan lan nduwèni bapak sing banget dihormati (déning wong-wong pagan); dhèwèké uga ngerti kebencian sing ora bisa dipun damèkake sing diduwèni kabèh ahli sihir marang wong-wong sing setya; dhèwèké wedi nimbulaké nesu wong-wong pagan, supaya ora nesu amarga baptisé bocah wadon mau, banjur ngyakinaké raja supaya nglancaraké panganiayaan marang Gréja Kristus, lan nyebarake kawanan rohani Kristus nganggo nesuné, amarga padha kejem kaya srigala. Luwih saka kuwi, uskup uga kuwatir marang sang gadis, wedi yèn amarga ajrih marang nesu wong tuwané lan wedi marang panyiksaan, dhèwèké bisa waé mbalèkaké Kristus, lan lumantar kuwi

[5657] Yaiku, setan.

sih rahmat baptisan suci bisa ternoda. Mulane, uskup maringi pitutur marang putri sing kaberkahan supaya dhèwèké dhisik ngakoni Kristus ing ngarsané bapaké, sedulur lanang, sedulur wadon, lan kabèh wargané. Yen kabuktèn yèn dhèwèké bisa nahan sangsara sing bakal diwènèhaké déning sedulur-seduluré sing suci, dhèwèké bakal tetep ajeg nganti pungkasan ing pangakuan jeneng Kristus; lan banjur dhèwèké bakal dianggep pantes nampa baptisan suci. Sawisé maringi pitutur marang sang ayu, uskup nglilani dhèwèké lunga kanthi tentrem.

Parawan iku lunga saka uskup kanthi sedhih banget, amarga panyuwunane durung dikabulake; pikirane dadi bingung, amarga dheweke keseret antarane katresnan lan wedi – dheweke kobong tresna marang Kristus, nanging ing wektu sing padha wedi marang sangsara; mulane dheweke meneng amarga wedi.

Sawisé sawatara wektu, gadis suci iku ngalami wahyu manèh nalika turu; yaiku, dhèwèké weruh Malaikaté Gusti nyekel wangun wesi ing tangané lan nggebuk dhèwèké nganggo iku; ing wektu kuwi, Malaikat takon marang dhèwèké:

'Ing endi janji kowe? Amarga kowe wis janji bakal ngabdi marang Gusti Allah sejati kanthi setya lan ajeg mbela Asma-Nya sing suci nglawan wong-wong sing jahat.'

Sawisé tangi saka turu lan panglihatan iki, sang gadis kakehan wedi banget.

Nalika esuk teka, dheweke dipanggil dening ibu tirine. Ibu tirine mrentahake dheweke supaya nindakake upacara kurban esuk marang para dewa, miturut adat. Wis kobong semangat kanggo Kristus Sang Gusti, Sira niyat ngakoni jeneng Kristus kanthi terang-terangan lan nyingkiri ilmu sihir lan pemujaan berhala ing ngarepé kabèh wong; nanging nalika semana dhèwèké pura-pura manut marang ibuné lan njupuk piranti pangibadah imam miturut upacara setan, kaya sing diatur tradhisi Zoroaster, banjur nyedhak menyang mezbah; nanging ing wektu kuwi dhèwèké krasa kaya-kaya adus ing pepadhanging ilahi. Sawisé nguwatké atiné lan mbuwang rasa wedi saka jiwané, sang wali kuwi ngrusak piranti keimaman kuwi ing ngarsané kabèh wong, ngidisi geni (sing déning wong Persia dianggep déwa), nguripaké geni mau, ngrusak mélamé, lan muni banter:

Aku iki wong Kristen! Aku nolak sembah marang arca-arca, aku ngutuk kabèh sihir jahat saka setan, aku nginjak-injak dewa palsu lan mezbah sing ora suci; aku pracaya marang siji-sijiné Gusti Allah Kristen sing sejati, lan aku bakal menyang gréja Kristen.'

Para seduluré lan ibu tiriné, uga kabèh wong ing omah sing wis krungu apa sing diomongaké déwané, padha nyekel dhèwèké, nahan, lan nguncèni ing sawijining kamar supaya dhèwèké ora bisa metu; banjur padha masang penjaga kanggo ngawasi dhèwèké (bapaké wektu kuwi ora ana ing omah). Nanging, sang putri sing pinaringan berkah mau banjur nyuwun marang wong-wong mau supaya ngundang bapakne, supaya dhèwèké bisa ngakoni asmané Kristus ing ngarsané bapakne, sanajan kuwi ateges dhèwèké bakal diserahaké marang wong-wong mau kanggo disiksa; amarga dhèwèké ora péngin manèh nyumputaké imané marang Kristus, nanging kepéngin nampilaké kanthi tebuka marang kabèh wong, tanpa wedi marang panyiksaan apa waé.

Ing wektu sing padha, sedulur lan kanca-kancané teka marang sang putri lan kanthi nangis padha nyuwun supaya piyambakipun mbatalaké tumindak kuwi, aja nglarani ati bapak lan sedulur lanang, aja marahi isin kulawarga, lan aja gelem nampa sangsara sing abot; nanging sang wali ora gelem ngrungokaké panyuwunan licik kuwi.

Nalika bapaké teka lan weruh yèn geni gaibé, sing dianggep déwé, wis mati, mezbahé wis dibalik, lan piranti-piranti pangibadah wis dipecah, lan nalika dhèwèké uga krungu yèn anaké, Sira, kanthi banter muji asmané Kristus, dhèwèké kebak nesu gedhé; nyekel dhèwèké, dhèwèké wiwit nggebuk dhèwèké tanpa welas asih nganggo tangané dhéwé, lan nggebuk nganti dhèwèké dhéwé kesel. Banjur, kanthi luh ing mripaté, dhèwèké miwiti ngélingaké lan nglipur dhèwèké, ngomong kanthi alus lan lembut; nanging kabèh iku ora ana asilé. Sanadyan bapaké wis maringi akèh sangsara, ngiket dhèwèké nganggo ranté, nyekel ing panggonan peteng, nganti keluwen lan ngelak, lan nggebugi bola-bali; kadhangkala, dheweke utawa lumantar sedulure, alus-alus nyuwun supaya dheweke bali marang dewa-dewa bapakne lan dadi imam – nanging abdi Kristus sing sejati iki tetep teguh kaya watu lan ora goyah kaya tiang ing pangakune marang asma paling suci saka Gusti kita Yesus Kristus.

Nalika bapakne wis yakin marang kesetiaan Syra sing ora goyah marang iman Kristen, lan uga manawa ora ana cara kanggo mbalèkaké cah wadon iku saka agama Kristen, dhèwèké banjur marani Maviptis lan nyritakaké kabèh mau; Maviptis dianggep déning wong Persia minangka kepala para dukun. Maviptis, sawisé nglumpukaké kabèh imam lan ahli sihir saka kutha-kutha sacedhaké, lungguh bareng karo wong-wong mau ing candhi déwané—Api—lan mréntahaké supaya gadis Kristus mau digawa ngadhep pangadilané. Wong akèh padha

kumpul ing kono; ing antarané ana akèh wong Kristen sing teka kanggo nyekseni kabisan putri Sira; amarga kabèh wis padha ngerti bab pangowahan imané lan kasangsaran sing dialami saka bapaké.

Maviptis miwiti takon marang sang putri kenapa dheweke nolak dewa-dewa lan tradhisi bapakne lan milih iman sing beda. Sang putri mangsuli kaya mangkene:

Ora ana wong sing waras pikirane bakal niru kéwan sing ora nduwé akal, ngetutaké tapak langkah wong tuwané – menyang ngendi waé – nanging bakal milih dalan sing dianggep paling becik; ora ana wong sing wicaksana bakal ngetutaké bapak lan leluhuré, sing, amarga kesasar, nuntun marang karusakan. Mangkono uga, nalika aku weruh yèn iman Kristen iku luwih unggul tanpa tandhingan tinimbang kekafiran bapakku, aku milih sing luwih becik lan nolak sing luwih ala.

Maviptis kandha kanthi nesu:

'Akeh sangsara sing bakal ngenteni kowe, cah wadon, yen kowe ora manut marang kita.'

Sira, kanthi nyelehake tangane ing gulu, kandha kanthi wani gedhe:

'Potong iki; iki ana ing kakuwatanmu,' aku kandha sapisan lan saklawasé.

Sawisé kuwi, Maviptis takon marang dhèwèké bola-bali, nanging dhèwèké ora mangsuli; malah dhèwèké maca Mazmuré Dawud kanggo dhéwé, sing para wong kafir ora mangertèni.

Maviptis pungkasane takon marang wong-wong ing sacedhaké:

'Apa sing diomongake?'

Nanging ora ana siji wae sing ngerti apa sing diomongake. Lan mung siji saka wong-wong sing ana (wong pagan) sing kandha:

'Dheweke lagi maca pandonga Kristen.'

Maviptis langsung mréntahaké supaya uskup Kristen diundang, supaya bisa mastiake apa cah wadon iku ngucapaké tembung-tembung Kristen.

Uskup teka kanthi wedi banget, wedi marang kakuwatan para dukun. Sang martir ndelok dhèwèké. Nalika weruh yèn dhèwèké wedi, sang putri kandha banter marang dhèwèké:

'Aja wedi, Rama, nanging elinga tembung Kitab Suci: *"Aku bakal nyritakaké wahyu Panjenengan ing ngarepé para raja lan ora bakal isin*" (Mazmur 118:46). Lan manèh: *"Lan aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa"* (Matius 10:28).'

Nalika uskup ditakoni bab tembung-tembung sing diucapake déning gadis iku, piyambakipun mastèkaké yèn kuwi pancèn tembungé wong Kristen.

Maviptis, nesu marang sang ayu, mrentahake supaya sang ayu dipukul ing lambéné. Sawisé kuwi, dhèwèké gantian muji-muji lan ngancem bakal nyiksa, nanging ora ana asil, lan dhèwèké isin ing ngarepé para Kristen sing rawuh lan nyekseni kabèh sing kelakon.

Maviptis banjur mrentah supaya gadis iku disimpen sawatara wektu ing omahé bapaké, amarga durung kepéngin nglaporaké kasusé marang raja, supaya ora ngremehké kulawargané sing mulya; ing wektu sing padha, Maviptis maringi pitutur marang bapaké gadis iku supaya ngyakinaké dhèwèké mbalèkaké iman Kristen kanthi alus tinimbang ancaman. Lan sang martir wangsul menyang omahé, kabungahan lan memuji Gusti Allah amarga dianggep pantes nandhang sangsara kanggo jenengé Kristus ing ngarsané pangeran, para hakim, lan kabèh wong.

Nalika sang putri ana ing omahé bapaké, Gusti maringi panglipur lan nguwatké abdi Panjenengané kanthi wahyu anyar; amarga asring dhèwèké weruh malaékat sing mulang carané mangsuli para hakim sing ora takwa. Kadhangkala, Musa, Elia, Rasul Petrus, lan para wali liyane padha muncul marang dheweke, kaya sing dicritakake ing cathetan luwih rinci babagan martiré putri suci Sira.[5658]

Ing wektu sing padha, bapaké sang gadis nyoba kanthi kabèh cara supaya dhèwèké mbalèk saka Kristus, nanging ora bisa ngalahaké keteguhané; mula dhèwèké manèh nglaporaké kekerasan atiné sang gadis marang Maviptis lan kabèh pasamuwan para dukun.

Ing wektu kuwi, ana sawijining bangsawan jenenge Dar, sing dadi anggota dewan paling dhuwur ing kraton, teka ing kutha kuwi; kabeh loro bangsawan mau, Dar lan Maviptis, padha rawuh bebarengan nalika padha kudu ngrungokake bapaké sang gadis, sing lagi ngeluh bab anaké lan uga ngfitnah wong Kristen, ngaku yèn wong-wong mau wis mbrontak marang dhèwèké lan nyoba nglontar dhèwèké nganggo watu.

[5658] Cathetan sing luwih rinci iki ora lestari nganti saiki.

Bangsawan Dar ngutus sawetara priya pinunjul marang gadis iku, paring dhawuh supaya padha takon marang sang suci kenapa dheweke wis ninggalake kawruh sihir lan pelayanan imam lan milih iman Kristen. Ing wektu sing padha, Dar maringi dhawuh marang para utusan supaya ngyakinke sang putri nganggo tembung alus lan janji paring ganjaran kraton; lan yen dheweke ora nggatekake, dhèwèké dhawuh marang para utusan supaya ngandhani sang putri yèn panyiksa sing nggegirisi bakal ngenteni dheweke.

Nalika para utusan teka marang sang putri lan miwiti takon babagan kabèh, kanthi alus lan welas asih, sang putri mangsuli:

Aku dhéwé kepéngin menyang marang sing ngutus kowe, kanggo nyritakaké marang dhèwèké imanku marang Kristus; nanging amarga kowe wis teka marang aku, rungokna: aku wis nampa iman Kristen amarga aku wis mangertèni kabeneran lan kaadilané, amarga iman iki ngakoni minangka Pencipta kabèh mau siji Gusti Allah, sing Maha Kuwasa lan langgeng; nanging aku malah sengit marang sihirmu lan sembahmu marang arca-arca, amarga kowe ngakoni akèh dewa, nanging dewa-dewa kuwi ora nduwé nyawa lan ora ana gunané; Wenehana marang sing ngutus kowe: 'Aja nganti nglanggar janjimu, nanging tenanan serahna aku marang panyiksaan kaya sing wis kok janjekake, amarga aku wis siap nandhang sangsara lan malah mati kanggo Kristus, Gustiku.'

Nalika krungu wangsulan sang putri, bangsawan Dar kebak nesu lan mrentah supaya sang putri dijupuk saka omahé bapaké lan digawa menyang penjara; banjur sawisé ngiket tangan lan sikilé nganggo ranté wesi, padha nahan dhèwèké ing sel sing sempit lan peteng, lan ora diwènèhi roti utawa banyu.

Lan sang wali tetep ana ing penjara telung dina telung bengi, ora bisa obah, amarga belenggu wesi sing abot kang ngiket dheweke lan amarga kahanan sel sing sempit.

Sawisé telung dina, sang putri digawa metu saka penjara. Banjur wong-wong kafir padha takon apa paukuman kuwi wis cukup kanggo dhèwèké lan apa dhèwèké gelem bali nyembah déwa karuhun lan ngakoni paugeran karuhun.

Dheweke tetep teguh iman marang Kristus.

Para wong kafir banjur ngadili dheweke maneh lan mréntahaké supaya dheweke dibuwang menyang bolongan jero, peteng, ambune ora enak lan njijiki, kanthi ngiket sang wali nganggo borgol wesi sing abot banget. Nalika padha masang belenggu ing sang putri, padha nyoba ngencengi ranté nganggo paku, nanging paku-paku kuwi ora mlebu ing bolongan sing wis disiapake; akèh pandhe besi sing dipanggil, nanging ora ana siji waé sing kasil nindakake tugase. Para martir nggawe pratandha salib ing paku-paku lan rantai, lan langsung paku-paku mau tiba ing panggonane kanthi dhewe. Nanging mungsuh-mungsuhe Kristus, sing wuta amarga niat ala, ora bisa ngenali kakuwatan mujijat Salib Suci lan tanpa welas asih ngiket sang wali, nglengkungake sirahé nganti tekan sikilé; banjur padha mbuwang dhèwèké menyang bolongan.

Kristus Gusti, sing ora nate ninggalake wong-wong sing tresna marang Panjenengané, langsung paring panglipur marang abdi wadoné sing ana ing parit kuwi; amarga ing kono dhèwèké padhang déning cahya swarga, belenggu wesi kendho dhéwé lan tiba adoh saka sang wali, lan ambuné sing ambu ora enak malih dadi wangi; Para martir tetep ana ing parit kaya ana ing kraton, kabungahan lan memuji Gusti Allah.

Ing wektu sing padha, para wong Kristen ing kutha iku, sawise padha kumpul karo uskupé ing gréja, padha miwiti ndedonga marang Gusti karo luh kanggo martir Sira, supaya Panjenengané kersa nulungi supaya dhèwèké bisa ngrampungaké pakaryané kanthi gagah berani.

Lan sang martir tetep ana ing bolongan iku limolas dina, nganti ora ana siji wae sing mikir yèn dhèwèké bisa urip amarga ambu sing nggegirisi lan luwe, uga amarga abote ranté sing nyanthel ing awaké.

Ing wektu sing padha, ana kekeringan amarga udan wis suwe ora ana, lan wong-wong padha kandha yèn iki murka Gusti Allah, ngukum kabèh wong nganggo kekeringan lan keluwen amarga sangsara sing ora adil sing dialami déning gadis Sira.

Lima welas dina sawisé, para hakim sing jahat padha ngerti yèn gadis Sira isih urip ing sumur lan wis bisa mbebasaké awaké dhéwé saka belenggu. Kabeh padha gumun banget. Sang wali banjur dipindhahaké saka sumur bali menyang panjara umum.

Baru wae sang martir digawa metu saka sumur, udan deres tiba saka langit, nyirami bumi kanthi akèh; lan wong-wong padha kandha yèn Gusti Allah ngutus udan iki kanggo sang ayu Sira, sing wis digawa metu saka sumur.

Gusti uga paring marang abdi Nya karunia gaib, supaya dhèwèké bisa marasaké wong lara lan ngusir setan; akèh banget wong teka marang sang wali nalika dhèwèké isih ana ing panjara, kepéngin nampa panyembuhan saka dhèwèké; lan kabèh sing nyentuh sandhangané, utawa malah mung belenggué, mari saka lara-larané; dene setan-setan ora gelem ngidini sapa wae nyedhaki dhèwèké.

Sawisé sawatara wektu, teka dina raya sing diadakaké kanggo ngurmati para martir suci sing biyèn nandhang sangsara ing Persia; dina raya iki mung dirayakaké sapisan saben taun ing gréja sing dumunung ing njaba kutha; Para martir kuwi kepengin rawuh ing perayaan umum lan ibadah semalam suntuk; amarga ana sawijining wong Kristen sing taqwa wis maringi emas marang para penjaga lan njamin langsung para martir mau, supaya dheweke bisa dibebasake saka penjara, kanthi janji bakal dibalekake menyang penjara esuk sabanjure.

Wong suci iku dibebasake saka panjara; sawisé kuwi, dhèwèké ngganti sandhangan supaya wong pagan ora bisa ngenali; nalika tekan gréja, dhèwèké ngadeg ing pojok narthex lan ngrungokaké kidungan gréja.

Kebeneran ana sawijining wanita sing kesurupan setan ing kumpulan perayaan iku; nalika wanita iku nyedhaki gadis suci Sira, setan ing jerone langsung njerit banter, kandha yèn martir Sira wis mlebu gréja lan bisa ngusir dhèwèké. Lan nalika kabèh wong sing ana ing kono wiwit nggoleki gréja kanggo nemokaké martir suci, dhèwèké langsung lunga lan mulih menyang selé.

Para setan padha wedi banget marang dhèwèké nganti ora wani nyedhak.

Ing salah siji bengi sawisé kuwi, putri suci Sira manèh dibebasaké kanthi jaminan saka penjara, kanthi mbayar suap marang para penjaga; banjur dhèwèké menyang uskup lan nampa baptisan suci saka dhèwèké ing gréja sing ana ing kutha.

Sawisé kabèh kuwi, Maviptis, bebarengan karo hakim-hakim lan dukun sihir liyané sing ana bareng dhèwèké, mutusaké ngirim sang martir marang raja, amarga dhèwèké ora bisa nyegah sang putri saka ngakoni iman Kristen. Nalika padha ngirim sang putri marang sang raja, para hakim masang segel ing gulu sang martir miturut adat, supaya ora ana wanita liya sing bisa diganti ing panggonane sang putri Sira ( ); segel iki pancen ora bisa dicopot saka gulu sang martir suci kajaba kanthi motong sirahé.

Sawisé nyekel sang wali, para prajurit nggawa dhèwèké menyang kutha sing dijenengi Aliak, amarga sang raja ana ing kana wektu kuwi; para prajurit nyerahaké sang martir marang panguwasa kutha, bebarengan karo surat sing nerangaké kesalahané, asal-usulé, lan panyiksaan sing wis dialami.

Gubernur kutha (eparkh) sepisanan nyoba ngyakinke sang wali nganggo tembung alus, banjur miwiti ngancem dheweke nganggo siksa, ngajak sang putri supaya bali menyang iman lan cara urip lawas (yaiku iman lan cara urip pagan); nanging nalika weruh yèn dhèwèké ora ngubengi, dhèwèké mréntahaké supaya sandhangané dicopot, banjur nganggoi klambi kumel, lan diserahaké marang pangreksan wong Yahudi, amarga ngerti yèn wong Yahudi iku mungsuh wong Kristen.

Wong-wong Yahudi, sawisé nyekel sang wali lan ngiket nganggo borgol wesi, nahan dhèwèké ing kamar sempit; kanggo pangan, padha maringi roti jelai sing cilik banget supaya dhèwèké ora mati keluwen; nalika kuwi saben dina padha ngina dhèwèké nganggo tembung kasar lan uga ngutuk Kristus, kandha:

'Ngendi, mula, dongeng sing padha kandha bab kowe—yèn belenggu mau tiba saka gulu, tangan, lan sikilmu? Ayo padha deleng saiki piye belenggu mau bakal tiba!'

Nalika wong-wong Yahudi padha ngolok-olok sang wali nganggo tembung kaya ngono, dhèwèké ngangkat pandangé menyang langit, ngendus, lan ndedonga marang Gusti saka jeroné atiné; lan sakwisé kuwi, ing ngarepé wong-wong Yahudi, ikatan-ikatane tiba saka gulu, tangan, lan sikilé, nganti wong-wong Yahudi padha gumun banget.

Wong suci iku tetep karo wong Yahudi sewelas dina; banjur gubernur maneh mrentahake supaya dheweke digawa ngadhepi kepala para Magi sing ngladeni raja, lan nyritakake marang dheweke kabeh sing dheweke ngerti babagan cah wadon iku.

Pimpinan para ahli sihir, sawisé mréntahaké supaya para gadis mau digawa ngadhep dhèwèké, takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nolak iman kita? Amarga iman kita diurmati déning raja lan pangeran; wis nyebar ing endi-endi, nguwasani kabèh, lan ndadèkaké sugih wong sing netepi; lan ngapa kowe mèlu Kristen—wong-wong sing ora ajiné, mlarat, lan dianggep hina lan dibenci kabèh?'

Parawané mangsuli kanthi wani:

– Ing endi saiki mahkota raja-raja sing wis seda? Ing endi kamulyané para pangeran? Kabeh iku wis sirna; para raja lan pangeran, kaya suket, mekar sawatara wektu, nanging banjur layu lan nampa pati langgeng, amarga padha ora ngerti Gusti Allah sing sejati, Pangripta kabeh sing ana, uga ora ngajeni Gusti sing nguwasani urip lan pati, nanging nyembah marang ciptaan minangka dewa, ngajeni geni, banyu, srengenge, rembulan, lan lintang. Ananging wong Kristen, amarga sangsara sing padha nampa ing tanganmu ing urip iki, bakal nampa urip langgeng; lan amarga isiné sing samentara, bakal waris kamulyan swarga.

Pangéran para dukun sihir nesu banget krungu tembungé sang ayu; banjur dhèwèké miwiti takon kanthi rinci ing endi dhèwèké wis tau ana sadurungé. Sawise ngerti sangsara gedhé sing wis dialami, uga panjara sing abot ing penjara, lan krungu yèn sang wali diawasi ketat déning wong Yahudi, dhèwèké mréntahaké supaya sang wali dibalèkaké marang wong Yahudi, lan dhèwèké mréntahaké supaya padha ngawasi kanthi ketat supaya ora ana wong Kristen sing bisa nyedhak marang sang wali.

Sawisé nyekel sang wali, wong Yahudi banjur nyiksa dhèwèké tanpa welas asih, ngalami manéka siksaan sajrone telung dina.

Nalika sawijining pejabat kraton sing diparingi tugas ngawasi kabèh sel lan para narapidana krungu bab sang martir, dhèwèké njupuk dhèwèké saka wong Yahudi lan nyelehaké ing selé dhéwé. Lelaki iki tumindak kaya ngono kanggo entuk bathi, amarga lumrah ing kalangan wong Kristen tuku, nganggo emas lan perak, hak saka para penjaga panjara kanggo mlebu bolongan panjara lan sowan marang para tahanan sing nandhang sangsara amarga asmané Kristus.

Nalika sang martir ana ing panjara, sawatara wong Kristen, sawisé mbayar hak mlebu panjara, teka marang putri suci Sira kanggo sowan. Ndeleng yèn dhèwèké diiket rapet nganggo borgol wesi lan ngglelgès ing lemah gersang, wong-wong mau nggawa amben lan nyiapaké kanggo dhèwèké, supaya sangsara gedhé sing dirasakaké bisa rada kèngingan, sanadyan mung sethithik. Nanging salah siji penjaga panjara, nalika nyedhaki sang martir, ngusir dheweke saka amben lan nyebabake lara abot amarga bobot belenggu wesi sing dipasang ing dheweke. Lan langsung belenggu wesi kuwi kendho dhéwé lan tiba saka sang martir, nganti kabèh sing ana kono padha gumun banget marang apa sing kelakon.

Ing jaman semana, sang raja kepengin lelungan saka kutha kuwi menyang kutha liya sing aran Resankusadon; kabèh bangsawan Persia, uga kepala para magi, padha mèlu. Ing mburiné padha mèlu sang martir suci Sira (sing diiket), uga kabèh tawanan liyané; Sajrone kabèh lelampahan, martir suci ndedonga marang Gusti, nyanyèkaké Mazmuré Daud. Para prajurit sing ngiring martir suci mau bola-bali nuntut supaya dhèwèké meneng; mulané, padha masang borgol sing luwih abot marang dhèwèké; nanging dhèwèké ora nate mandheg nyanyi lan matur nuwun marang Gusti.

Nalika padha tekan panggonan sing dijenengi Kars, kepala para magi, bebarengan karo hakim-hakim liyane, mrentahake sang wali supaya digawa maju kanggo diparingi pitakon lan padha takon marang dheweke:

'Kowe wis nduwé wektu sing cukup kanggo mikir; mula, critakna apa sing kowe pilih: apa kowe sarujuk bali menyang ibadah marang para dewa kaya biyèn lan tetep urip, utawa kowe péngin mati minangka wong Kristen?'

Wong suci mau mangsuli:

'Apa maneh sing bisa tak pilih kajaba apa sing wis tak pilih sapisan lan saklawasé? Amarga aku wis bola-bali kandha yèn aku iki wong Kristen, abdi Gusti Yesus Kristus: aku tresna marang Panjenengané, aku ngabdi marang Panjenengané, lan demi Panjenengané aku kersa mati.'

Pangéran para dukun ngendika:

'Critakna marang kita tembung-tembung kawicaksanan gaib sing biyèn diwulangaké marang kowe.'

Kang suci banjur miwiti ngumandhangake kanthi banter tembung-tembung pandonga marang Gusti saka Mazmur Daud.

Pimpinan para ahli sihir kuwi nesu banget lan mrentah supaya sandhangane dirobek-robek lan digawa ing ngarepe telanjang kanggo dipriksa; banjur dhèwèké takon:

'Apa kowe pancen ora kroso isin saiki?'

Wong suci mau mangsuli:

'Ngapa aku kudu isin? Aku dudu maling, dudu pelacur; aku ora nate gawe cilaka marang sapa wae; sanadyan kowe wis nyopot sandhanganku ing njaba, aku duwe sandhangan sing paling padhang, langgeng, lan langgeng ing swarga, sing wis disiapake Gustiku kanggo aku, amarga iku aku saiki telanjang.'

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, pangeran ing tanah Khuzain, sing lungguh jejere sang dukun, kandha:

'Dheweke lagi nglanthang.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Dudu aku sing kesurupan, nanging kowe; amarga kowe ngabdi marang setan. Yen kowe kersa, aku bakal nggawé pratandha salib ing bathokmu; banjur setan bakal lunga saka kowe, lan mripat atimu bakal padhang, supaya kowe bisa mangertèni kabeneran.'

Banjur kabèh sing ana ing kono padha muni banter:

'Dheweke pantes paukuman pati, amarga ngina dewa-dewa kita, ngremehake raja, lan ngomong kasar marang para pangeran.'

Banjur para hakim ngukum dheweke pati lan maneh nyegel cangkemé, supaya, liwat tipuan, ora ana wanita liya sing dipatèni gantiné. Wong-wong mau wis arep nggawa dheweke menyang panggonan paukuman pati ing dina iku uga. Nanging sawetara hakim nyaranake supaya paukuman patié ditundha sedhela, kanthi alesan yèn dheweke ora pantes dipatèni ing panggonan kuwi, amarga ana akèh wong Kristen ing kana lan bisa nyebabake rusuh lan sorak-sorai merga patié. Amarga iku, paukuman mati sang martir Kristus ditundha, lan para hakim mbalekake sang wali marang kepala panjara; sawisé nampa sang martir, kepala panjara iki mrentah supaya dhèwèké diiket lan dikurung ing sel sing padha karo tahanan liyané.

Sawisé kuwi, sang raja mangkat saka kono menyang kutha sing dijenengi Vepharmais, ing kana dhèwèké nginep sawatara wektu. Sang martir suci uga digawa menyang kana lan dipenjara. Ing penjara, sang martir lara abot banget nganti wis nyana pati; banjur sang martir Kristus miwiti ndedonga marang Gusti kanthi luh, nyuwun supaya ora seda ing kono, nanging diparingi mahkota martir lan pati ing tengah sangsara. Gusti krungu pandonga abdi-Nya lan maringi waras maneh.

Banjur salah siji penjaga panjara, sing digerakake dening setan kanggo nindakake dosa daging, wiwit nyuwun marang atasane supaya diijini nindakake tumindak cabul marang tawanan (gadis suci Syra).

Sawisé éntuk idin saka kepala para penjaga, wong kafir kuwi nyedhak marang pangantené Kristus, kobong karo napsu kotor. Nanging Gusti, sing nglindhungi abdi-Nya, kanthi ghaib nyerang mripat, kuping, lan ilat penjaga kuwi, nganti dhèwèké dadi wuta, budeg, lan bisu; lan, ambruk nyembah ing lemah, dhèwèké wiwit ngeluaraké swara jeritan edan.

Komandan penjaga, nalika ndeleng kabèh mau, tinimbang kebak rasa wedi, malah ngakoni kuwasa Gusti lan ngukum prajurit mau amarga kethèkané, dhèwèké banjur ngrancang tumindak ora patut, keseret hawa napsu marang gadis suci.

Wong suci kandha marang dhèwèké:

Aku wis tunangan karo Raja Swarga, lan Panjenengané ora bakal ngidini dara lan pangantené dicemari.'

Nanging kapten prajurit ora nggatekake omongane. Nanging pas dhèwèké arep nyedhaki sang putri tanpa isin-isin, Malaikaté Gusti nyerang dhèwèké, lan dhèwèké tiba ing lemah kaya mati. Para abdi teka lan nggawa dhèwèké; dhèwèké ora sadar nganti sawatara wektu, nanging sanajan wis nampa paukuman saka Gusti, abdi Setan iki tetep ora bisa dibenerake. Kanthi nesu, dhèwèké langsung mutusaké ngrusak martir mau, amarga dhèwèké diprentah supaya maringi paukuman pati marang dhèwèké. Wong ala iki ora péngin matèni sang suci nganggo pedhang, nanging mutusaké nyekèk nganggo tali. Dhèwèké ngundang tukang besi lan mrentah supaya mbusak borgol wesi saka martir mau.

Nanging putri suci kuwi kandha marang kapten prajurit:

'Ora perlu pandhe besi ing kene.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké dhéwé mbusak belenggu saka gulu, tangan, lan sikilé. Lan kabèh sing nyekseni padha gumun, nanging ora ngakoni kuwasa Gusti Allah.

Banjur kapten penjaga panjara mrentah supaya tangan sang martir Kristus diiket maneh, supaya dheweke ora bisa nolak nalika dieksekusi. Nanging sang martir ngendika maneh marang dheweke:

– 'Tinggalna pituturmu sing sia-sia, amarga aku dhéwé, kanthi kersa dhéwé, bakal nyerahké awakku marang pati kanggo Gustiku, supaya aku ora bakal obah sanajan sak jari.'

Banjur wong-wong jahat mau ngiket tali ing gulu sang martir lan miwiti ngencengi simpul. Nalika sang wali wis meh seda, padha ngendhokake tali sethithik lan kandha marang dheweke:

'Yen kowe nyelakake iman Kristen, uripmu bakal kita apura.'

Nanging sang martir mangsuli marang wong-wong mau:

'Tindakna kaya sing wis diprentahake.'

Padha miwiti nyekek dheweke maneh, nanging maneh padha ngendhokake tali lan takon:

'Apa kowe ora gelem mbaleni Kristus, supaya kowe bisa urip?'

Nanging sang martir suci, sing kepengin mati kanggo Kristus, maneh maringi dhawuh marang wong-wong mau supaya nindakake kaya sing wis diprentahake. Banjur para penyiksa narik tali kanthi kabeh kekuwatan saka loro sisih nganti sang martir suci seda.

Mangkono séda sang martir suci, gadis Sira, sawise nandhang sangsara kanggo Kristus, Gustiné[5659] .

Para penyiksa mutusaké ora maringi panguburan sing mulya marang awaké, nanging mbuwangé marang asu supaya dipangan. Mula saka iku, padha njupuk awaké sang martir saka penjara, digawa menyang sawijining omah, nglumpukaké akèh asu ing kana, lan sawisé ngunci lawang, mbuwang awaké sang martir marang asu supaya dipangan. Nanging asu-asu kuwi ora nyentuh awaké, lan ing wengi iku wong-wong pagan mbuwang awaké sang martir metu saka omah. Wong Kristen ing kutha kuwi, sawisé krungu bab pati sangsara sang martir Kristus, padha ngawasi tenanan kanggo ndeleng apa sing bakal ditindakake para penyiksa. Nalika jasad martir Kristus dibuwang metu, para wong Kristen njupuk lan ngubur kanthi pakurmatan, ngluhurake Rama, lan Putra, lan Roh Suci, Allah siji ing Tritunggal, kang marang Panjenengané diparingi pakurmatan lan kamulyan saka kita uga, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Eutychius

Diperangeti tanggal 24 Agustus

Santa Eutychius iku wong asli kutha Sevastopol[5660] . Sawise krungu Injil Kristus, dheweke ninggalake wong tuwa lan kanca-kancane banjur lunga menyang murid sing dikasihi lan Rasul Yohanes Teolog; ngetutaké panjenengané ing endi-endi lan niru cara uripé, Santo Eutychius sinau kawicaksanan ilahi saka panjenengané lan narik saka panjenengané, kaya saka mata air, sih rahmaté Gusti Allah. Kétut kebak semangat apostolik, Santo Eutychius kanthi gagah berani mbasmi tipuan setan. Nalika ketemu karo Rasul Suci Paulus, Eutychius dadi kancane lan makarya abot bareng-bareng, nginjili Injil lan kanthi wani ngadhepi macem-macem kasangsaran; amarga iku, Santo Eutychius dianggep minangka murid saka loro-lorone, yaiku Penginjil Yohanes Teolog lan Rasul Suci Paulus.

Eutychius iki uga diétung kalebu para Rasul cilik lan diarani Rasul, sanajan dhèwèké ora klebu ing pitung puluh Rasul; panjenengané diurmati kanthi gelar Rasul amarga panjenengané makarya bareng karo para Rasul sepuh, nginjili asmané Gusti kita Yesus Kristus, lan uga amarga panjenengané diangkat dadi uskup déning para Rasul sepuh mau kanggo pelayanan Sabda (panginjilan) lan pangorbanan, lan pungkasané, amarga piyambakipun ngumbara ing pirang-pirang nagari nyebarake asmaning Kristus, ora mung bebarengan kaliyan para Rasul liyane, nanging uga piyambakan. Nanging, piyambakipun ora nyebarake Injil piyambakan, amarga tansah dipunampingi Malaikat saking Gusti, ingkang maringi kekiyatan lan maringi pratandha dhumateng piyambakipun babagan sedaya ingkang badhe kelampahan. Rasul Kristus iki sabar nampa penjara lan pecutan ing endi wae, nandhang sangsara kanthi gagah kanggo Gustine.

[5659] Pati martir suci Sira kelakon ing taun 558. Sawisé seda martir suci Sira, seduluré, Santa Maria (sing dikenal ing basa Persia minangka Golindukha), uga nandhang sangsara ing jaman Raja Khosrow I, nanging sangsarané terus lumaku ing jaman raja liya sing jenengé Khosrow—canggahé raja kapisan—yaiku Khosrow II Parvez (590–628). – Dina raya Santa Maria Golindukha yaiku tanggal 12 Juli

[5660] Ing jaman kuna ana pirang-pirang kutha sing dikenal kanthi jeneng Sevastopol (utawa Sebaste); Sevastopol sing endi sing dimaksud ing kéné durung dingerteni.

Ing sawijining wektu, nalika Santo Eutychius dipenjara lan wis suwe keluwen, roti dikirimaké marang dhèwèké saka swarga déning Gusti Allah; roti iki digawa déning tangan sing ora katon; sawisé nyicipi roti iki, Rasul Kristus dadi kuwat banget nganti nganggep kabèh panyiksaan sing ditampa iku ora ana apa-apa.

Ing wektu liyane, nalika dhèwèké digantung telanjang ing wit penyiksaan lan disiksa nganggo piranti wesi, miyra kang wangi mili saka badané sing suci bareng getih lan ngisi udara karo ambuné kang manis.

Mengko, nalika Rasul suci dibuwang menyang geni kang kobong, muni guntur banter krungu saka langit, banjur udan deres campur salju (hujan es) kang mateni kobongan geni; sang wali tetep urip lan ora cilaka, banjur muji Gusti.

Wong suci mau uga dibuwang marang kéwan galak, nanging kéwan-kéwan mau dadi alus kaya wedhus nalika ndeleng dhèwèké; nanging sing paling nggumunake saka kabeh: singa sing dilepasake marang dheweke, ngomong nganggo swara manungsa, ngumumake marang kabeh kamulyaning Gusti lan Juruslamet kita Yesus Kristus, lan nggumunake banget malah medeni kabeh sing nyekseni tontonan iku.

Nanging apa sing nggumunake banget? Sing ing jaman biyen bisa mbukak cangkem keledai Bileam (Bilangan 22:28–31), nganti bisa ngomong nganggo basa manungsa, apa ora bisa mbukak cangkem singa supaya bisa ngomong nganggo basa manungsa, kanggo mbukak lan ngremehake wong-wong sing jahat lan ngluhurake kakuwatané sing Maha Kuwasa? Iku Gusti Allah sing siji lan padha sing rawuh lan nindakake mujijat ing kene lan ing kana.

Babagan carane Rasul Suci Eutychius ngakhiri uripe, wis dingerteni yèn dhèwèké digawa kanthi diiket saka Éfèsus menyang tanah kelairané ing Sevastopol, ing kono dhèwèké séda. Layanan sing ditemtokake kanggo dhèwèké ing Menaion nyebutaké cara seda dhèwèké, yaiku: dhèwèké dipenggal sirah nganggo pedhang, lan Gusti Allah maringi mahkota kamulyan marang sirah suci dhèwèké[5661] .

Kontakion, Nada 3:

Eutychius, kanca peladené Para Rasul lan kaendahané para hierark suci, kowe dimulyakaké lumantar martir; kowe sumunar kaya srengéngé, madhangi kabèh, lan kowe ngusir pepeteng jero saka ketidaktaatan. Mula saka iku kita ngajèni kowe minangka peladené Kristus sing sejati lan ilahiah.

Peringatan Martir Suci Tatian

Dirilèkaké tanggal 24 Agustus

Martir suci iki asalé saka Mantinea, sing dumunung ing Metropolis Claudiopolis lan Keuskupan Honoriadis[5662] . Ditangkep déning wong-wong pagan amarga imané marang Kristus, dhèwèké digawa menyang kutha Claudiopolis[5663] ing ngarsané gubernur kutha, Urban, lan nalika ditakoni dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, mula dhèwèké dipenjara. Sabanjure dhèwèké diparingi interogasi kapindho; lan amarga tetep teguh imané marang Kristus, dhèwèké dipukul dhisik nganggo tongkat, banjur awaké digores nganggo piranti wesi, sawisé kuwi dhèwèké dipukul manèh lan diseret ngubengi kutha. Nalika tekan gapura kutha, martir suci iku nggawe pratandha salib, lan ing wektu kuwi krungu swara saka dhuwur ngumumake masa depan kang kebak kabungahan kanggo dheweke, sawisé kuwi dheweke nyerahake nyawane marang Gusti[5664] .

[5661] Pati Rasul Suci Eutychius kelakon ing pungkasan abad kapisan utawa wiwitan abad kapindho.

[5662] Mantinea lan Claudiopolis dumunung ing wewengkon Honoriad ing provinsi Romawi Bithynia ing sisih lor-kulon Asia Minor. Ing antarané wong Yunani, kutha-kutha utama ing provinsi kasebut diarani 'metropolis', déné kutha-kutha ing distrik provinsi diarani 'dioceses'. Administratif, Mantineum ana ing sangisore panguwasa hegemon Claudiopolis lan epark Honoriadis.

[5663] Kutha Claudiopolis, sing biyèn dikenal minangka Bithynia, dumunung ing provinsi Bithynia ing Asia Minor, cedhak sumber Kali Billea.

[5664] Amarga sing nganiaya Santo Tatian yaiku prefek Urban, martiré diwatesi ing jaman Diocletian, khususé ing taun 305. Kaisar Basil, ing kalender para wali, nyebut dhèwèké minangka Tatian.

7 September

25 Agustus (Gaya Lawas)

Santa Titus Sang Rasul

Peringatan tanggal 25 Agustus

Rasul Suci Titus iku wong asli Kreta lan lair saka wong tuwa sing, sanadyan asalé bangsawan (amarga padha ngetutaké silsilahé bali marang Miro, Raja Kreta), ora nduwé iman sing sejati – padha dadi wong pagan sing nindakake kesesatan nyembah berhala. Titus dhéwé ing wiwitan uga ngabdi marang panyakap ala iki lan, nalika isih enom, nuduhaké semangat gedhé ing sinau élmu Yunani: dhèwèké kanthi tekun sinau karya-karya para filsuf lan pujangga kuna, kaya Homer lan liya-liyané. Sanadyan mangkono, Titus nglakoni urip sing bébas saka niat ala lan pinunjul kanthi kasucian; sanadyan dhèwèké ora ngerti Gusti Allah sing sejati, dhèwèké tetep njaga kasucian prawan ing awaké kanthi tanpa cela, kaya sing sabanjuré disekseni déning Santo Ignatius Sang Pembawa Allah ing Suraté marang umat Filadelfia, sing nyebut Titus minangka prawan; Gusti Allah sing sejatine ora dingerteni Titus lumantar iman, diurmati Titus lumantar pakaryan becik, lan iku nyenengake Panjenengané.

Nalika Titus wis yuswa rong puluh taun, dhèwèké krungu swara mudhun marang dhèwèké saka swarga, kandha:

'Titus! Kowe kudu ninggalake panggonan iki lan nylametake nyawamu, amarga piwulangé wong Yunani ora nuntun marang kaslametan.'

Sawisé Titus krungu swara iki, dhèwèké kepéngin krungu kaping pindho; amarga dhèwèké ngerti yèn kadhangkala swara lan bisikan kuwi asalé saka arca-arca. Wektu kuwi, Titus ora péngin manèh pracaya marang arca-arca, amarga dhèwèké wis wiwit nyadari tipuané setan (sing dadi jebakan kanggo kabèh wong sing nyembah arca); lan dhèwèké manggon ing kana setaun manèh.

Banjur, ing sawijining impen, dhèwèké nampa dhawuh saka Gusti Allah supaya maca kitab suci Yahudi; lan sawisé impen kuwi, Titus wiwit nggoleki kitab suci Yahudi. Sawisé nemokaké kitab nabi suci Yesaya, Titus mbukak lan tekan bab patang puluh siji, sing diwiwiti kaya mangkéné: *'Meneng ing ngarsaning Aku, he pulo-pulo, lan wong-wong bangsa padha nganyari kekuwatané'* (Yesaya 41:1). Nalika maca bab iki, Titus nemoni tembung-tembung tartamtu sing, miturut panemune, Gusti Allah piyambak sing ngandika marang atiné, yaiku: *'Kowe iku abdi-Ku; Aku wis milih kowe lan ora bakal mbuwang kowe: aja wedi, amarga Aku ana ing sisihmu'*; aja kapancing, *'amarga Aku iku Gustimu'* (Yesaya 41:9–10). Lan maneh: *'Aku iki Yehovah, Gustimu; Aku nyekel tangan tengenmu'* (Yesaya 41:13). Ing pungkasaning bab, dhèwèké maca babagan tipuan sesembahan arca, yaiku: *'Ora ana siji-sijia, lan ing antarané ora ana penasihat sing bisa tak jaluk pitulungan, lan padha bakal maringi jawaban. Delengen, kabèh mau ora ana gunané, ora ana ajiné, lan pakaryané ora ana; arca-arca mau mung angin lan kosong'* (Yesaya 41:28–29).

Tembung-tembung mau lan liya-liyané saka kitab nabi kuwi dadi kaya kunci kanggo Titus, mbukak lawang pikirane marang pangertosan marang Gusti Allah sejati siji lan, ing wektu sing padha, marang pangerten babagan tipuan sesembahan berhala lan kaluputan paganisme; lan wiwit wektu kuwi, atiné Titus kobong semangat kanggo Gusti Allah sing disembah déning wong Yahudi.

Ing wektu kuwi, ing pulo Kreta (ngendi Titus manggon), sumebar kabar bab Kristus – Gusti Allah sing wis rawuh ing daging, sing wis manggon ing antarané wong-wong ing Yerusalem lan nindakake mujijat-mujijat éndah sing ora bisa diterangaké; amarga kawentaré wis sumebar tekan pucuking bumi. Amphipatus[5665] saka Kreta, kang dadi paman ibu Titus, sawisé rembugan karo para wong pinunjul, ngutus ponakane—Titus sing wicaksana lan seneng sinau iki—menyang Yerusalem supaya bisa ngrungokaké kanthi tliti lan mangertèni apa sing diucapaké saka lambéné Kristus, lan rembugan karo Panjenengané; kanthi cara iki, Titus bisa nyritakaké kanthi rinci marang bangsane kabèh sing wis dipelajari babagan Kristus.

[5665] Iku tegesé panguwasa.

Titus mangkat menyang Yerusalem; nalika weruh Gusti Kristus, dhèwèké sujud ing ngarsané lan mèlu ngetutaké Panjenengané lan para muridé, nyawiji karo akèh wong sing padha ngetutaké Gusti; kanthi mangkono, Titus nyekseni akèh mujijat sing ditindakake Kristus, lan weruh sangsara panyelametané Gusti, lan uga yakin marang kabangkitané. Sawisé Gusti munggah menyang swarga, nalika Roh Suci mudhun marang para Rasul ing wangun lidah geni, nganti para Rasul wiwit padha ngomong ing pirang-pirang basa, Titus krungu para Rasul padha rembugan, uga nganggo basa Kreta, lan piyambaké kaget banget, kaya sing kacathet ing Kitab Karya Para Rasul: *'Wong-wong Kreta* sing teka ing kana (kalebu Titus) *lan wong-wong Arab'*, kanthi gumun padha kandha marang siji lan sijine, *'Kita krungu padha ngomong nganggo basa kita dhéwé bab pakaryan agungé Gusti Allah'* (Kisah Para Rasul 2:10–11). Sabanjuré, Titus nyritakaké kabèh mau ing tanah kelairané ing Kreta.

Titus sing bejo uga melu ing pelayanan apostolik; nalika lawang pracaya dibukak kanggo wong-wong non-Yahudi (Kisah Para Rasul 14:27) lan seratusan Kornelius, lan sakwisé kuwi wong-wong Yunani liyané, banjur Titus, amarga asalé saka bangsa non-Yahudi lan durung disunat, dibaptis déning Rasul Suci Paulus, sing biyèn dikenal minangka Saulus. Sanadyan Titus wis pracaya marang Kristus, para Rasul ora nampa dhèwèké mlebu Garéja wiwitan nganti dhèwèké dibaptis, amarga padha ora nampa sapa waé sing ora disunat; Nanging Titus ora kersa nglakoni sunat miturut Prajanjian Lawas; sanadyan mangkono, wong-wong Yahudi sing wis pracaya marang Kristus ing wiwitan nuntut supaya kabèh wong non-Yahudi nglakoni upacara iki, kanthi alesan manawa tanpa sunat ora ana siji waé sing bisa oleh kaslametan, kaya sing kacathet ing Kitab Karya Para Rasul: 'Ana sawatara wong lanang saka Yudéa teka lan mulang para sedulur, *"Yen kowe ora disunat miturut adaté Musa, kowe ora bakal bisa slamet"* (Kisah Para Rasul 15:1). Wong-wong kaya ngono uga nggrundel marang Rasul Agung Petrus sing suci amarga wis ng baptisake seratusan Kornelius lan padha rembugan karo dheweke, kandha yen dheweke wis mlebu ing omahé wong sing durung disunat lan mangan bareng karo wong-wong mau. Nanging nalika para Rasul suci nimbang prakara iki ing Konsili, padha mutusaké ora meksa wong-wong non-Yahudi supaya disunat; Wektu kuwi Titus sing pinaringan berkah dibaptis, amarga ora ana sing meksa dhèwèké supaya disunat, kaya sing uga kasebut déning Rasul Paulus ing Suraté marang wong-wong Galatia, sing kandha: *'Nanging padha ora meksa Titus, sing ana karo aku, sanajan dhèwèké wong Yunani, supaya disunat'* (Gal. 2:3).

Sawisé dibaptis, Titus diparingi wewenang déning para Rasul Agung liyané kanggo nindakake pelayanan apostolik lan kalebu ing antawis pitung puluh Rasul Cilik; Titus dikirim bebarengan karo Rasul Paulus kanggo nginjili Sabda Allah marang wong-wong non-Yahudi; lan Titus tansah ngetutake Santo Paulus, ora mung kaya murid sing ngetutake gurune, nanging uga kaya anak sing ngetutake bapaké sing dikasihi. Amarga Paulus nyebut dheweke putrané, kaya sing katon saka suraté marang Titus: *'Marang Titus, putraku sing sejati ing iman kita sing padha: rahmat lan sih'* (Titus 1:4). Santo Titus kadhangkala lelungan bebarengan karo Rasul Paulus, nanging kadhangkala liyane dheweke dikirim déning Paulus kanggo mberitakan kanthi mandiri; Contone, dhèwèké dikirim déning Paulus menyang Dalmatia, kaya sing kasebut ing surat Paulus marang Timotius, sing kandha: *'Titus menyang Dalmatia'* (2 Tim. 4:10), tegesé dhèwèké dikirim déning aku kanggo mratélakaké Injil ing kutha-kutha Dalmatia. Kadhangkala, Rasul Suci Paulus ngutus Titus bareng karo surat-surat apostoliké, contoné marang wong Korinta, kang dhèwèké kandha: *'Aku ngajak Titus lan ngutus salah siji sedulur lanang bareng karo dhèwèké'* (2 Kor. 12:18). Panjenengané uga kandha: *'Kita ngajak Titus supaya ngrampungaké apa sing wis diwiwiti'* (2 Kor. 8:6). Lan manèh: *'Matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis maringi semangat kaya ngono marang Titus kanggo kowé'* (2 Kor. 8:16). Tanpa mangu-mangu, Paulus nduwèni katresnan rohani sing gedhé marang Titus ing Kristus, amarga dhèwèké nyebut dhèwèké kadhangkala anaké, kadhangkala seduluré; lan nalika Titus kasep lunga saka Paulus, Paulus krasa sedhih, kandha bab dhèwèké dhéwé: *'Nalika aku teka ing Troas kanggo mratelakaké Injil Kristus, sanadyan Pangeran wis nutup lawang tumrap aku, aku ora tentrem atiku, amarga aku ora nemoni sedulurku Titus ana ing kono'* (2 Kor. 2:12–13). Lan kaya Rasul Agung krasa sedhih nalika Titus ora ana, mangkono uga piyambakipun krasa kapenak nalika Titus rawuh, awit piyambakipun ngendika: *'Gusti Allah, kang maringi panglipur marang wong andhap asor, maringi panglipur marang kita lumantar rawuhe Titus'* (2 Kor. 7:6). Lan piyambakipun uga ngendika: *'Kita kebak kabungahan amarga kabungahané Titus'* (2 Kor. 7:13).

Nalika lelungan ngliwati akèh nagari karo kabar kabungahan babagan asmané Kristus, para Rasul suci teka ing Kreta, tanah kelairané Titus. Ing wektu kuwi, Rustikus, bojone adhine Titus, manggon ing Amfipolis ing Kreta; sawise krungu panginjilan para Rasul babagan Kristus Allah, dhèwèké wiwitané ngolok-olok; nanging

nalika anaké sing wis mati dibangkitaké manèh déning Rasul Paulus, Rustikus pracaya marang Kristus lan nampa baptisan suci bebarengan karo kabèh wargané; Ing wektu sing padha, akèh wong kafir liyané sing manggon ing pulo kuwi uga nampa iman suci lan dibaptis. Banjur Santo Paulus ngangkat Titus sing berkah dadi uskup pulo Kreta lan pulo-pulo liyané ing sacedhaké; sawisé nyerahaké wong-wong Kristen anyar sing wis padhang marang dhèwèké, dhèwèké ninggalaké dhèwèké ing kana; dene dhèwèké piyambak mangkat menyang tanah liya kanggo nginjili jeneng Kristus marang wong-wong pagan. Sawisé tekan Nicopolis, Santo Paulus nulis layang marang Titus, ing ngendi dhèwèké maringi pandhuan babagan cara sing bener ngatur kumpulan umat: *'Mula saka iku aku ninggalake kowe ing Krete, supaya kowe bisa ngatur apa sing isih kudu ditindakake lan ngangkat para sesepuh ing saben kutha, kaya sing tak paringaké marang kowe'* (Titus 1:5). Nerangake tembung-tembung Rasul iki, Santo Krisostomus kandha: 'Titus iku sing paling cakap saka kabèh wong sing ana karo Paulus; amarga yèn dhèwèké ora cakap, Paulus mesthi ora bakal nyerahaké kabèh pulo marang dhèwèké, ora bakal mènèhi dhèwèké dhawuh kanggo ngrampungaké apa sing isih durung rampung, lan uga ora bakal nempataké para uskup ing sangisoré panguwasa dhèwèké, yèn dhèwèké ora percaya marang wong iki (Titus).'

Nalika Paulus kasep ing Nikopolis, piyambakipun malih nyaur Titus dhumateng piyambakipun, kados ing suratipun dhumateng Titus: *'Menawa aku ngutus Artemas utawa Tikhikus marang kowe, upayakna teka marang aku ing Nikopolis, awit aku wis mutusaké manggon ing kono mangsa adhem'* (Titus 3:12). Lan Santo Titus teka marang dhèwèké ing Nicopolis; sawisé manggon bareng dhèwèké sawatara wektu, Titus banjur dikirim manèh déning dhèwèké menyang Kreta.

Sawisé kuwi, Santo Paulus ditangkep ing Yerusalem, diiket nganggo ranté lan dikirim menyang Roma. Titus, sawisé krungu kabèh mau, teka ing Roma kanggo nyekseni martiré guruné. Titus tetep ing Roma nganti seda Rasul Suci Paulus; sawisé sirah mulya Rasul iku dipotong (miturut dhawuhe Nero[5666]), Titus ngubur badan mulya Rasul iku lan bali manèh marang umaté ing Kreta; Titus njabat minangka uskup ing salah siji kutha paling apik ing Kreta sing dijenengi Gortyna; piyambakipun makarya tanpa kendhat, mbalèkaké wong Yunani marang Kristus saka kesesatané, mulang lan nguwatké iman wong-wong mau lumantar mujijat.

Kajaba iku, ing pulo kuwi ana arca dewi Diana sing diurmati déning wong-wong pagan[5667] ; akèh wong Yunani teka nyembah arca kuwi lan uga nglakoni kurban. Ing sawijining dina, Santo Titus rawuh ing panggonan ing ngendi wong-wong duraka padha kumpul lan miwiti mratelakake Sabda Gusti marang wong-wong mau, ngajak supaya padha bali marang Gusti sing sejati sawise padha nyadari tipuan sesembahan arca. Nanging amarga wong-wong ora nggatekake pangandikane, Santo Titus ndedonga marang Gusti Allah, lan kanthi cepet arca kuwi ambruk lan remuk dadi bledug. Banjur kabeh wong sing ana ing kono kebak rasa wedi, lan limang atus wong padha pracaya marang Kristus ing dina iku uga. Kanthi cara sing padha, nalika miturut dhawuh kaisar Romawi, sawijining candhi pagan gedhe lagi dibangun ing pulo Kreta kanggo ngajeni dewa Zeus sing keji[5668] – lan pambangunane wis meh rampung – Rasul Kristus, Titus, nalika liwat panggonan kuwi, ndedonga marang Gusti Allah sing sejati, lan dumadakan candhi kuwi ambruk lan rata karo lemah. Ndeleng mujijat iki, akèh wong Yunani padha mratobat marang Kristus lan mbangun gréja éndah ing asmané Gusti Yesus Kristus, Allah sejati.

Sawisé padhangaké pulo Kreta lan tanah sakupengé kanthi padhanging iman suci, Rasul Titus ngancik umur tuwa; piyambakipun pindhah menyang Gusti nalika yuswa sangang dasawarsa patang taun. Nalika piyambakipun séda, malaékat mudhun saka swarga kanggo nampani nyawane; lan pasuryané sumunar kaya srengéngé. Amarga dhèwèké sing uripé dadi pepadhanging donya, patié uga kinurmatan déning padhangé pepadhang saka Gusti kita Yesus KristusChrist[5669] .

[5666] Kaisar Nero mrentah saka taun 54 nganti 68.

[5667] Wong Yunani kuna nganggep Diana minangka dewi mburu lan, luwih umum, pelindung alam.

[5668] Zeus dianggep déning wong Yunani minangka dewa utama – leluhur kabèh manungsa lan déwa liyané.

[5669] Relik suci Santo Titus Sang Rasul disimpen ing katedral ing Gortyna. Sawisé pulo kuwi dirusak déning Saracen ing taun 823, mung sirahé sing isih ana saka relik kasebut, lan sirahé digawa menyang Venesia, menyang Basilika Santo Markus. Nanging, miturut cathetan liya, sirahé Sang Rasul disimpen ing pulo Kreta dhéwé, ing gréja sing didedikasikaké kanggo dhèwèké.

Kontakion, Nada 2:

Paulus muncul minangka kancamu, ya Rasul; lumantar dhèwèké kowe maringi marang kita sabda sih rahmating Gusti, ya Titus sing tansah kelingan, panyangga rahasia. Mula saka iku kita njerit marang kowe: aja mandheg ndedonga kanggo kita kabèh.

Pindahan Relik Suci sing Kinurmatan saka Santo Bartolomeus, Rasul

Diringati tanggal 25 Agustus

Sawisé pangorbanan Santo Bartolomeus Rasul[5670] , kang ditindakake kanggo Kristus ing tangan wong-wong duraka ing kutha Albana, Armenia[5671] , para wong pracaya nampa badan suci Rasul mau lan nyimpené ing relikwi wesi timah ing kutha sing padha; lan mujijat wiwit kelakon lumantar relik Sang Rasul, amarga wong lara mari lumantar relik mau; mulane akèh wong sing ora pracaya padha mbalik marang Kristus. Para abdi setan—imam-imam sing jahat lan kejem—sawise krungu lan malah nyekseni mujijat-mujijat mau karo mripaté dhéwé, ora mung gagal ngakoni kuwasa Gusti, nanging atiné malah saya atos lan padha sengit marang relik suci Rasul. Sawise tekan pucuking permusuhan lan nesu, para abdi setan mau njupuk relikwi kaleng sing wis kasebut mau sing isine relikwi, banjur mbuwang menyang segara kanthi niat nyilem menyang jeroné segara. Saliyane kuwi, wong-wong jahat mau mbuwang menyang segara papat wadah relik liyane kang isine relik para martir suci liyane, yaiku, miturut pracaya: Papian, Lucian, Gregory, lan Akakios. Nanging tinimbang klelep ing jeroning segara, wadah-wadah mau ngambang kaya prau ing lumahing segara, nggawa ing jerone bandha sing ora ternilai. Relikwi Rasul Bartolomeus, sanadyan digawe saka timah, ora klelep ing banyu; Kosok baline, kothak kuwi kabuktèn enthèng banget, ngluwihi hukum alam, lan ngambang ing segara bebarengan karo peti jenazah para martir liyané, kaya prau sing dipandu déning Gusti Allah Kang Maha Kuwasa; amarga ana loro peti jenazah ing sisih tengen lan loro ing sisih kiwa, minangka pakurmatan marang Rasul.

Nglayar kanthi kaajaiban nyabrang segara, reliquari kasebut tekan Bosporus Trakia ing Propontis, banjur liwat Hellespont, nyabrang Segara Aegea lan Ionia, lan tekan Sisilia; Sawise ninggalake Syracuse ing sisih kiwa, padha nglayar menyang kulon lan tekan pulo Lipari. Ing kene, bahtera Rasul mandheg ing pesisir; dene bahtera para martir suci liyane, sawise ngancani Rasul nganti tekan Lipari, padha ninggalake dheweke ing kono lan padha misah dalan, saben-saben miturut pituduhing Gusti Allah menyang panggonane dhewe-dhewe. Kapalé Papias mabur menyang Sisilia, kapalé Lucian menyang Messinia, kapalé Gregorius menyang Kalabria, lan kapalé Akakios menyang kutha Askalus; kabèh mau diwahyukaké déning Gusti marang Agathon, uskup saka pulo Lipari.

Uskup iki rawuh ing pinggir segara bebarengan karo para rohaniawan lan warga, lan nalika nemokake ing kono peti sing ngemot relik Sang Rasul, piyambakipun kebak kabungahan bebarengan karo wong-wong liya lan ngendika:

'Saka ngendi bandha sing ora ternilai iki teka marang kowe, he Lipari? Satemene, saiki kowe wis diunggungake lan dimulyakake; bungah lan seneng, nampa kanthi tanganmu dhéwé panyuwun lan pangacara agungmu ing ngarsané Gusti sing wis rawuh marang kowe, lan muni marang dhèwèké: "Sugeng rawuh, he Rasulé Gusti!"'

Kabeh wong gumun amarga relikwi wesi sing ngemot relikwi Sang Rasul ora mung ora klelep ing banyu, nanging malah luwih entheng tinimbang prau lan wis nyabrang lelampahan segara sing dawa, dipandu, cetha, ora nganggo kekuwatan manungsa nanging dening kuwasa Gusti. Lan kabeh padha memuji kamulyaning Gusti.

Sawisé kuwi, sawisé njupuk peti suci sing isiné relik Apasotol mau, padha nggawa kanthi upacara menyang gréja karo nyanyi mazmur; lan miyra mili saka relik suci Apasotol mau; miyra iki digunakaké kanggo marasaké lara sing ora mari[5672] .

[5670] Dina raya Santo Bartolomeus Sang Rasul dirayakake tanggal 11 Juni

[5671] Saiki Baku.

[5672] Kedadeyan sing dimaksud kelakon ing pungkasan abad kaping 6.

Relik suci saka Rasul Kristus iki tetep ana ing pulo kuwi suwene wektu sing dawa, nganti jaman pamaréntahan Theophilus si Iconoclast[5673] . Nalika pamaréntahan Theophilus iki, kanthi idiné Gusti minangka paukuman tumrap dosa-dosa wong, wong Agarian nyerang lan ngrebut pulo Lipari. Pamrentah kutha Benevento, Pangeran Sicard, sing wis suwe krungu babagan mujijat Rasul Kristus, kebak iman sing kiyat marang sang wali; mulané, sawisé ngundang para pelaut saka ing kutha Amalfi lan janji bakal mènèhi ganjaran sing akèh, dhèwèké ngyakinaké wong-wong mau supaya numpak kapal menyang pulo Lipari lan nggawa bali relik Santo Bartolomeus Sang Rasul marang dhèwèké, minangka bandha sing larang regané. Para priya mau mangkat, tekan pulo Lipari, njupuk harta spiritual sing akèh digoleki saka kana, lan bali marang bangsane dhéwé. Lan nalika Pangeran Sicard krungu yèn relik suci sang wali wis nyedhak marang dhèwèké, dhèwèké mangkat bebarengan karo uskup lan akèh wong ing kapal-kapal kanggo nyambut ing segara; reliki suci saka Rasul Kristus ditampa kanthi kabungahan; banjur digawa kanthi pakurmatan menyang kutha Benevento lan dipasang ing Gréja Agung, lan acara iki dirayakake kanthi resmi. Wiwit wektu kuwi, dina raya diadegaké kanggo ngajèni pangalihan relik suci Santo Bartolomeus Rasul, ing tanggal lima welas Agustus. Lumantar relik suci iki, wong-wong sing nandhang manéka rupa lara padha waras, lumantar pandonga Santo Bartolomeus Rasul lan sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus[5674] .

Kontakion, Nada 4:

Sampeyan wis muncul minangka srengéngé agunging jagad raya, sumunar kanthi piwulang lan mujijat nggumunake, nuntun wong-wong sing ngajeni sampeyan, Bartholomew, Rasulé Gusti.

Peringatan para pangakuan suci Kristus, sing nandhang sangsara ing tangan para Arian ing Edessa

Perayaan tanggal 25 Agustus

Sawisé akèh panganiayaan marang wong Kristen sing digawé déning raja-raja lan penyiksa sing ora pracaya marang Gusti Allah lan nyembah berhala, Gereja Kristus entuk kamardikan ing jaman Kaisar Konstantinus Agung lan wiwit mekar ing tentrem lan tentreming; nanging, panganiayaan anyar diluncuraké marang gereja mau lumantar pakaryané setan, sanadyan wektu iki ora saka wong sing nyembah arca, nanging saka wong Kristen sing ora setya sing wis kesasar menyang bidah. Sawisé seda Kaisar Konstantinus, bidat Arian sing ngina Gusti[5675] saya kuwat, sepisanan nalika pamaréntahan Constantius[5676] , putrané Konstantinus, banjur nalika pamaréntahan Valens[5677] ; amarga loro-loroné manut bidat Arian lan saben-saben nalika pamaréntahané padha nganiaya Gréja Kristus kanthi keras.

Ing jaman pamaréntahan Valens, nalika uskup-uskup ortodoks diusir saka jabatané lan para bidah diangkat ing panggonané, Varsis dadi uskup Edessa – sawijining wong pracaya ortodoks lan wali, duwé karunia marasaké kabèh jinis lara ing manungsa; Varsis kanthi semangat nentang bidah Arian. Kaisar jahat Valentin, ora bisa nahan wong suci iki, mbusak saka jabatané lan ngasingaké dhèwèké, sepisanan menyang pulo Arad; nanging nalika krungu yèn akèh wong padha nglumpuk marang Uskup Varsis ing kana lan ngrungokaké piwulang ortodoksé, Valent banjur mindhahaké dhèwèké saka kana menyang Oxyrhynchus, sawijining kutha ing Mesir. Nanging nalika sang wali misuwur uga ing kana amarga mujijat lan piwulangé, Valentus ngalihké dhèwèké manèh menyang kutha sing luwih adoh jenengé Fenon, sing dumunung cedhak panggonané wong-wong barbar; ing kono sang uskup suci lan pangakuné Kristus séda kanthi tentrem ing swarga; Amben sing ditinggalake ing pulo Rade

---

[5673] Kaisar Theophilus mrentah wiwit taun 829 nganti 842.

[5674] Relik suci Santo Bartolomeus sang Rasul dipindhahake saka Lipari menyang kutha Benevento watara taun 839.

[5675] Pangadeg bidah Arian yaiku Arius, sawijining presbiter saka Alexandria. Dheweke mbantah yèn Putraning Allah iku saka substansi sing padha karo Allah Rama, nganggep Yesus Kristus minangka makhluk sing diciptakaké, lan ora maringi marang Panjenengané sipat-sipat ilahi – kuwasa mutlak, kawruh mutlak, lan sapituruté. Pendapat sesat Arianisme kuwi diukum kanthi keras ing Konsili Ekumenis Kapisan (325) lan Kapindho (381).

[5676] Dheweke mrentah wiwit taun 337 nganti 361.

[5677] Saka 364 nganti 378

maringi panyembuhan marang wong lara; sapa wae sing nandhang macem-macem lara, sawise ngendhok ing amben kuwi, mari waras lan dibebasake saka roh najis.

Sawisé ngusir uskup suci iki saka kursi Gereja Edessa, raja sing ora pracaya marang Gusti Allah ngangkat srigala ing panggonané—karo jeneng lan wataké; amarga uskup angkuh kuwi dijenengi Lupus, sing tegesé 'srigala'[5678] . Mula, tinimbang gembala sejati, mlebu ing kandhangé Kristus sawijining srigala galak sing nganggo sandhangan wedhusé episkopat.

Nanging umat Ortodoks ing Edesa ora gelem mlebu komuni karo panggembala palsu kuwi, si bidah—kejiroan karusakan (Mat. 24:15)—sing wis manggon ing panggonan suci, yaiku ing gréja; mulané, para warga ortodoks kutha kuwi bakal ninggalaké kutha lan lunga menyang lapangan, padha kumpul ing papan mbukak lan nyembah Gusti Allah ing kono kaya déné ing gréja; amarga ora ana siji gréja waé sing diwènèhaké marang wong ortodoks, kabèh gréja ditutup kanggo wong-wong mau, lan para Arian wis nguwasani kabèh gréja sing paling mulya, manut prentah raja.

Kedadéyané sang raja piyambak, nalika lelungan saka Antiokia, rawuh ing Edessa; nalika mangertos yèn wong-wong sing setya (Kristen) sengit marang bidah Arian lan ora gelem ana gandhèngané karo uskup sing kasebut mau, nanging padha mlayu saka dhèwèké lan kumpul ing njaba kutha kanggo ndedonga, – Sang Prabu nesu marang eparkus Edessa sing jenenge Modestus amarga ngidini wong-wong tumindak kaya ngono, banjur nampol pipine eparkus mau; sawisé kuwi dhèwèké mrentahké supaya nglumpukaké prajurit bersenjata; banjur dhèwèké mréntahaké eparkh mau, sawisé nggawa prajurit-prajurit mau menyang panggonan ing ngendi wong-wong padha kumpul ndedonga, supaya nggebuk lan matèni wong-wong Kristen mau lan nyebarake.

Sanadyan eparkh wis nampa dhawuh saka raja, amarga welas marang wong-wong sing ora salah, dhèwèké kanthi rahasia ngélingaké para wong pracaya supaya ora ninggalaké kutha ing dina sabanjuré utawa padha kumpul kanggo pandonga lan ibadah kaya biyasa, amarga raja, ing nesuné, wis mréntahaké prajurit bersenjata dikirim nglawan wong Kristen kanggo matèni wong-wong mau. Para umat, nanging nalika krungu kabar iki, tinimbang wedi malah kebak semangat luwih gedhe; lan esuk banget padha metu saka kutha bebarengan karo garwa lan anak-anake; para Kristen padha menyang panggonan kumpul biasane, kanthi niat nyawisake nyawane kanggo Kristus ing kana. Gubernur, nglakoni dhawuhe raja, esuk-esuk mangkat karo prajurit bersenjata menyang panggonan kuwi, kaya arep perang. Lan nalika dhèwèké ana ing gapura kutha, dhèwèké weruh sawijining wanita sing metu saka omahé tanpa nutup lawang, nganggo sandhangan sing kesusu (durung rapi), nggawa bocah lanang cilik; wanita kuwi nangis lan nyoba mlayu luwih cepet tinimbang prajurit-prajurité nalika metu saka kutha. Gubernur mréntah supaya dheweke dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké. Mandheg ing pinggir dalan, gubernur wiwit takon marang dheweke, kandha:

'Wadon sengsara! Kowe kesusu menyang ngendi ing wayah esuk iki, lan kenapa kowe kesusu banget?'

Wanita iku mangsuli:

Aku kesusu menyang lapangan ing ngendi wong Kristen padha kumpul.'

Gubernur mangsuli:

'Apa kowe durung krungu yèn gubernur arep menyang kana karo prajurit lan matèni kabèh wong sing ditemoni ing kana?'

Wong wadon mau mangsuli:

'Inggih, kula sampun mireng bab punika; mulane kula kesusu, supados kula saged seda bebarengan kaliyan piyambakipun (umat Kristen) amargi asmanipun Kristus.'

Gubernur takon maneh:

'Napa kowe nggawa bocah iki bareng kowe?'

Wong wadon mau mangsuli:

Aku uga kepéngin bocah iki diparingi mahkota martir bareng karo aku.

Krungu kuwi, gubernur kaget banget karo semangaté wong Kristen lan kesiapane mati kanggo iman, banjur dhèwèké mréntah prajurit supaya mundur; sawisé kuwi dhèwèké menyang ngarsané raja lan kandha marang dhèwèké:

[5678] Latin: lupus – srigala.

'Yen panjenengan paring dhawuh supaya aku mati, aku siap; nanging aku ora bisa nglakoni dhawuh sing wis panjenengan paringake.'

Eparkh banjur nyritakaké marang raja babagan wanita sing nggawa anak mau, nerangaké semangaté nalika dhèwèké kesusu metu saka kutha menyang lapangan kanggo nampa pati martir, sing dikarepaké kanggo dhèwèké dhéwé lan anaké; banjur gubernur ngandhani sang raja bab kesiapan kabèh wong kanggo nampa pati, amarga kabèh wong Kristen, bebarengan karo garwa lan anak-anake, wis siyap mati kanggo pangakuan iman marang Kristus.

'Lan iku mokal,' tambah eparkh, 'ngpaksakake wong-wong Edessa supaya padha pracaya marang iman uskup, sanajan saben warga dipatèni; nanging apa gunané kuwi? Amarga wong-wong mau bakal dimulyakaké ing antarané kabèh wong Kristen amarga tumindak wani lan kaya martir, déné kita bakal kélangan isin lan ejekan langgeng.'

Sawisé ngendika mangkono, epark nyegah raja supaya ora nggebuki wong-wong mau: raja mréntah supaya wong-wong mau ora ditindhes, lan mréntah yèn mung imam, diakon, lan rohaniawan liya sing nolak komuni karo uskup Arian sing kudu disiksa.

Sawisé kuwi, epark ngundang kabèh rohaniawan Edessa sing setya marang iman sing sejati, banjur alus ngajak kabèh supaya manut marang dhawuhe raja lan mlebu komuni karo uskup sing dikenal kanthi jeneng Lupus. Ing wektu kuwi epark kandha:

'Puncak kabodhoan yaiku kowe, sing mung sithik, ora nggatekake dhawuhe raja lan nentang dheweke, padahal dheweke mrentahake akèh tanah.'

Nalika eparkh ngandika, kabèh meneng bae. Banjur eparkh, mbalik marang presbiter paling tuwa, sing aran Eulogius, sing wis sepuh, takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ora mangsuli aku?'

Eulogius mangsuli:

Aku ora mangsuli kowe amarga kowe ngomong marang kabèh wong sakaligus; mulane aku ora kepéngin nglawan jawabané wong liya karo jawabanéku dhéwé. Nanging yèn kowe takon marang aku siji bab apa waé, aku bakal mangsuli.

Eparkh takon:

'Ngapa kowe ora nampa Komuni Suci bareng karo raja?'

Nanging Eulogius sing kaberkahan, kanthi ngguyoni pitakoné wong sesat, mangsuli:

'Apa sang raja bisa uga wis diangkat dadi presbiter supaya aku bisa nampa Komuni Suci bareng karo dheweke?'

Eparch, kebak nesu, ngébréhake marang sesepuh suci lan kandha:

"Wong bodho! Napa kowe nyingkiri pracaya raja lan ora gelem nampa komuni bareng karo wong-wong sing nampa komuni bareng karo raja?"

Banjur kabèh mau, bebarengan karo sesepuh suci Eulogius, ngakoni iman Ortodoks marang Kristus, Gusti Allah sejati, kang padha hakekat lan langgeng karo Rama, lan nyatakaké kesiapané kanggo nyawisaké nyawané kanggo pangakuan iki.

Sawisé kuwi, epark miturut dhawuh raja njupuk wolung puluh priya rohaniwan, diiket belenggu, lan diasingaké menyang Trasia.

Lan nalika para pangakune Kristus mau digawa menyang pangasingan, wong-wong saka kabeh kutha lan desa padha metu nyambut, ngajeni lan nyedhiyakake kabeh sing dibutuhake. Sawise krungu bab iki, para bidah cepet-cepet ngandhani raja, kandha yen tinimbang isin, para pangasingan malah diparingi pakurmatan ageng.

Kral banjur mrentahake supaya para Kristen mau dipérang dadi pasangan-pasangan lan dikirim menyang tanah-tanah sing béda: sawatara menyang Trasia, sawatara menyang Arab, sawatara menyang Mesir, lan menyang tanah-tanah liya uga. Sang tuwa sing pinaringan berkah, Eulogius, bebarengan karo presbiter pinunjul liyane sing jenenge Protogenes, digawa menyang kutha Antinoe ing Thebaid, ing kana sithik banget wong Kristen, dene ana wong Yunani tanpa cacah sing nyembah arca. Ing kéné para wali manggon suwéné wektu sing cukup suwe, marasaké manéka rupa lara ing wong-wong kanthi nyebut asmané Yesus Kristus, lan ngowahi akèh wong pagan dadi pracaya Kristen kanthi maringi baptisan suci.

Nalika Raja Valens sing jahat seda, lan Theodosius sing saleh njupuk kendhali kraton Wétan, bidah Arian dadi isin lan surut, lan kekuwatan para bidah sing wis nganiaya Gréja Kristus entek; Para pangakune Kristus sing wis diasingake (yaiku sing durung seda nanging isih urip) dibebasake lan saben wong bali menyang tanah kelairane: para uskup Ortodoks maneh njupuk kursi pimpinan. Wektu kuwi loro presbiter suci sing kasebut mau, Eulogius lan Protogenes, bali saka pangasingan menyang Edessa; lan umat Kristen Ortodoks njupuk maneh gréja-gréja saka wong-wong Arian; amarga Santo Varsis wis seda nalika isih diasingake, Eulogius diangkat dadi uskup kutha Edessa; dene Protogenes diangkat dadi uskup kutha Caria ing Mesopotamia. Para priya suci iki, Eulogius lan Protogenes, loro-lorone ngias Gréja Kristus kanthi tembung lan uripé nganti dina pungkasané[5679] . Kita uga maringi kamulyan marang Kristus Gusti Allah lan Juruwilaha kita, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Mina, Patriark Konstantinopel.

Perayaan tanggal 25 Agustus

Ing jaman panguwasa Justinianus[5680] , Santo Mina dadi presbiter lan panyedhiya kanggo para lelungan ing Losmen Santo Sampson. Sawisé Patriark Anphimus[5681] dicopot saka jabatané amarga piwulang sesat, Santo Mina, minangka wong kang imané ortodoks, uripé suci lan mulané pantes nampa pangkat dhuwur, diangkat dadi patriark déning Santo Agapitus[5682] , Paus Roma, sing wektu kuwi rawuh ing Konstantinopel.

Ing jaman patriarkat Santo Mina, ana mujijat sing kelakon ing kutha Konstantinopel:

Ana bocah Yahudi mlebu gréja bareng karo bocah-bocah Kristen nalika Misteri Paling Suci saka Awak lan Getihé Kristus lagi diwènèhaké; bocah iki, nalika nyedhak Misteri bebarengan karo bocah-bocah liyané, nampa Komuni Suci. Nalika bocah mau bali menyang omah, bapakné takon dhèwèké ana ing endi lan kenapa bali telat. Dheweke, amarga isih bocah, ngandhani kabèh kabeneran – kandha yèn dhèwèké wis ana ing gréja Kristen lan wis nampa Komuni Kristen. Krungu kabar kuwi, bapaké wong Yahudi dadi nesu banget, banjur nyekel bocah mau lan mbuwang dhèwèké menyang tungku sing panas abang kanggo gawé kaca (amarga dhèwèké tukang tiup kaca); nanging dhèwèké ora ngomong apa-apa marang bojone.

Ing wektu sing padha, ibune lagi nggoleki anaké ing endi-endi, nangis lan nyebut-nyebut jenengé; ing dina katelu nggoleki, dhèwèké nemoni tungku geni sing kobong, lan bocah mau mangsuli seruane; banjur kanthi angel dhèwèké narik anaké metu lan takon:

'Kepiye kowe isa ana ing geni kaya ngono nanging ora kobong lan isih urip?'

Bocah iku banjur nyritakaké marang ibuné kaya mangkéné:

Ana sawijining Wanodya padhang sing asring teka marang aku, mendinginkan geni lan maringi banyu; dhèwèké uga nggawa panganan nalika aku luwe.'

Ora suwe, kabar babagan mujijat iki nyebar ing saindenging kutha; Kaisar Justinian lan Santo Mina Patriark krungu bab iku. Sawisé kuwi, pemuda sing kasebut mau dibaptis bareng karo ibuné; déné bapaké pemuda kuwi, sing nesu banget lan nolak dibaptis, kaisar ngadili dhèwèké minangka pembunuh bocah lan mréntah supaya dipatèni

Santa Mina ngembala Gréja Kristus suwéné nem belas taun lan banjur mulih marang Gusti[5683] .

8 September

26 Agustus (Gaya Lawas)

[5679] Para pangakune Kristus sing suci, Eulogius lan Protogenes, séda ing separo kapindho abad kaping 4.
[5680] Mesthi wae, Kaisar Justinianus I, sing mrentah saka taun 527 nganti 565.
[5681] Anphimus I mrentah saka 535 nganti 536.
[5682] Agapitus I nyekel tahta paus saka taun 535 nganti 536.
[5683] St. Mina ngladeni minangka Patriark saka taun 536 nganti 552.

Penderitaan Para Martir Suci Adrian lan Natalia

Diperangeti tanggal 26 Agustus

Penganiaya agung Gréja Kristus, Raja Maximian sing jahat[5684] , sawisé nganiaya lan matèni akèh wong Kristen ing endi-endi, teka ing kutha Nicomedia[5685] . Nalika mlebu ing candhi pagan, raja nyembah dewa-dewa ala, sujud ing ngarepé arca-arca ing lemah, lan bebarengan karo kabèh warga kutha, nindakake kurban sing keji. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya wong Kristen digoleki lan disiksa. Sang raja ngancem sapa waé sing nyoba ndhelikaké wong Kristen bakal nampa paukuman abot. Kosok baline, raja janji bakal maringi ganjaran lan pakurmatan marang sapa waé sing, sawisé ngerti ngendi ana wong Kristen sing ndhelik, nglaporake dhèwèké, utawa, sawisé nemokake, nggawa dhèwèké menyang ngarep pangadilan dhéwé. Akibate, wong-wong padha wiwit ngianati siji lan sijiné nganti pati: tangga teparo nglawan tangga teparo, kanca nglawan kanca; ana sing amarga wedi marang prentah raja sing medeni, ana uga sing amarga golek ganjaran.

Sawetara wong sing ora pracaya marang Gusti nglaporake marang komandané yèn wong Kristen padha ndhelik ing guwa, padha nyanyi kabèh bengi lan ndedonga marang Gusti. Para prajurit langsung dikirim; padha mlebu guwa lan nyekel kabèh wong Kristen ing kono, cacahé rong puluh telu. Sawisé diiket nganggo ranté wesi, padha digawa menyang kutha kanggo diparingaké marang raja.

Ing wektu kuwi, sang raja lagi numpak kereta kuda menyang candhi pagan kanggo nglakoni kurban. Nalika ketemu karo para prajurit sing mimpin wong Kristen sing diiket ing dalan, padha njerit marang sang raja:

'Duh Sang Prabu! Iki wong-wong sing mbangkang dhawuh panjenengan lan ngina dewa-dewa agung kita.'

Mréntahaké kereta perang supaya mandheg lan ngajak para tawanan nyedhak marang dhèwèké, sang raja takon saka ngendi asalé.

'Kita lair ing nagari iki, lan kita wong Kristen miturut iman,' wong-wong mau mangsuli.

'Apa kowe durung krungu,' nerusake raja, 'apa sangsara sing bakal ngenteni wong-wong sing nyebut awake dhewe Kristen?'

'Kita wis krungu,' wangsul para wali, 'lan kita padha ngguyu marang kabodhoanmu lan marang Setan dhéwé, sing makarya liwat anak-anak sing ora pracaya marang Gusti Allah, sing kowe dadi panguasane!'

Raja sing nesu kuwi kandha:

'Heh kowe wong sengsara! Kepiye kowe wani nyebut aku edan lan ngguyu marang aku? Aku sumpah marang dewa-dewa agung yèn aku bakal ngremuk awakmu nganggo panyiksaan sing paling nggegirisi!'

"Rentangna lan pukul nganggo cambuk tanpa welas asih," dhèwèké mréntah marang para prajurit, "banjur kita bakal weruh apa déwa-déwané bakal teka nulungi lan nylametaké saka tanganku."

Lan para martir dipukul kanthi kejem déning prajurit. Nalika lagi dipukul, padha kandha marang raja:

'Setan mungsuh Gusti! Lebokna telung penyiksa maneh marang kita; pintena sing kok timbakake lan apa wae sangsara sing kok rancang, mangertia menawa kowe mung bakal nambah mahkota kita.'

'Hei manungsa sing paling sengsara!' kandha sang raja. 'Aku bakal motong sirahmu, nanging kowe isih ngarep-arep nganggo mahkota ing sirahmu? … Tilarna imanmu sing sia-sia lan aja mbrusak awakmu amarga kabodhoanmu!'

Para martir mangsuli:

'Gusti Allah bakal ngrusak kowe amarga nyiksa para abdi-Nya kanthi ora adil, sing ora nindakake kesalahan apa-apa!'

Banjur raja mènèhi dhawuh marang prajurit-prajurité:

Pukul wong-wong mau ing cangkem nganggo watu!'

Para abdi dalem banjur cepet-cepet nyekel watu lan miwiti nggebuk para martir ing cangkemé, nanging padha luwih ngrusak awaké dhéwé tinimbang para martir, amarga wis edan banget nganti padha ngremuk rahangé siji lan sijiné nganggo watu kuwi.

[5684] Maximian Galerius (305–311) iku menantu Kaisar Diocletian lan sabanjure dadi penerusé.

[5685] Nicomedia – kutha krajan wétan Kakaisaran Romawi, kutha megah ing wewengkon Bithynia, ing pesisir Segara Marmara, ing sisih lor-kulon Asia Cilik.

Lan para wali kandha marang penyiksaé, Maximian:

'Wong tanpa hukum lan sengit marang Gusti! Kowé nyerang kita tanpa welas asih, sanadyan kita ora salah ing ngarepmu; nanging Malaikaté Gusti bakal mateni kowé uga lan ngrusak kabèh kulawarga jahatmu.' Kowe ora nate wareg nindakake panyiksaan marang kita suwene pirang-pirang jam kanthi kejem banget, nanging panyiksaan sing luwih gedhe isih ngenteni kowe dhewe; Cetha kowe durung mikir yèn awak kita padha karo awakmu, mung bedané awakmu kotor lan najis, déné awak kita wis disucèkaké lan disangkrèkaké lumantar baptisan suci.

Amarga nesu saya gedhe merga tembung-tembung mau, penyiksa Maximian muni:

Aku sumpah marang dewa-dewa agung yèn aku bakal mréntah supaya ilatmu dipotong, supaya wong liya sing ndelok kowe padha sinau aja mbantah marang tuwané!

Para martir Kristus mangsuli:

'Rungokna, kowe sangsadis sing ora nduwé iman! Yen kowe sengit lan nyiksa para budak sing mbantah tuan donyané, kenapa kowe maksa kita mbantah Gusti Allah kita? Utawa apa kowe kepéngin sangsara sing padha disiapaké kanggo kowe uga tumeka marang kita?'

"Critakna marang aku," pitakon sang penyiksa, "paukuman apa sing wis disiapake kanggo aku?"

'Sing wis disiapake Gusti Allah kanggo setan lan para malaikaté,' mangsuli para wali, 'uga wis disiapake kanggo kowe, wadahé setan; yaiku: geni kang ora bisa padam, cacing kang ora tau turu, panyiksaan kang ora ana enteke, paukuman langgeng, karusakan neraka, pepeteng peteng, ing ngendi ana tangisan lan nggrentheng untu, lan akèh panyiksaan liya kang ora kaétung.

'Aku sumpah, aku bakal nyabut ilatmu!' ujare penyiksa.

'Kowe edan!' – mangsuli para wali, – yèn kowé motong organ sing kita gunakaké kanggo memuji Gusti, ambegan kita bakal luwih gampang tekan Panjenengané lan atiné bakal luwih semangat nyuwun marang Panjenengané, lan getih kita sing mili saka tanganmu, kaya trompet, bakal ngangkat swara marang Gusti, ngandharaké yèn kita nandhang sangsara kanthi ora adil.

Krungu wangsulan para wali kuwi, raja jahat banjur mrentah supaya padha diiket rantai wesi lan dipenjara, lan jeneng-jenengé karo omongané kacathet ing cathetan pangadilan.

Nalika para wali digawa menyang pangadilan kanggo dicathet jenengé, salah siji pejabat ing kono, wong bangsawan jenengé Adrian, sing manut marang sesembahan berhala Yunani[5686] , sawisé nyekseni kasangsaran para martir sing sabar lan gagah, nyedhak marang wong-wong mau lan takon:

'Aku nyuwun marang kowe kanthi Gustimu, amarga Gustimu kowe nandhang sangsara nganti kaya ngene iki – critakna kanthi jujur, ganjaran apa sing kowe pangajab saka Gustimu kanggo sangsara kaya ngene iki? Aku kira kowe ngarep-arep nampa ganjaran agung lan nggumunake saka Panjenengané.'

Para martir suci mangsuli marang dhèwèké:

'Kita ora bisa nyatakake marang kowe nganggo lambé, uga kowe ora bisa mangerteni nganggo kupingmu utawa nyekel nganggo pikiranmu kabungahan lan pakurmatan mulya sing bakal kita tampi saka Gusti kita, Pemberi Ganjaran sing Adil.'

'Lan apa kowe ora ngerti bab iki saka Kitab Torèt, Kitab Para Nabi lan buku-buku liyane?' takon Hadrian.

'Malah para nabi dhéwé,' mangsuli para wali, 'ora bisa saktenané mangertèni ing pikirane berkah langgeng kuwi, amarga padha manungsa kaya kita; sanadyan padha nyenengake Gusti Allah lumantar iman sing setya lan pakaryan becik lan ngandika apa sing diilhami dening Roh Suci, nanging bab kamulyan lan ganjaran sing bakal kita tampi, Kitab Suci kandha: *'Ora ana mripat sing wis weruh, ora ana kuping sing wis krungu, lan ora ana manah manungsa sing tau mbayangake apa sing wis disiapake Gusti Allah kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané'* (1 Kor. 2:9).

Krungu tembung-tembung mau, Hadrian maju lan kandha marang para juru tulis sing lagi nyathet jeneng para martir:

'Tulisen jenengku ing jejere para wali iki, amarga aku uga wong Kristen lan bakal mati bareng karo wong-wong mau kanggo Kristus Gusti kita!'

[5686] Yaiku agama Yunani-Romawi.

Para juru tulis langsung marani raja lan nglaporake yèn Adrian wis ngumumake dhiri dadi wong Kristen lan nyuwun supaya jenengé ditambahaké ing dhaptar wong-wong sing dihukum.

Krungu kuwi, raja kaget lan nesu; dhèwèké langsung ngundang Adrian lan takon:

'Apa kowe wis edan, Adrian? Utawa kowe uga ngupaya pungkasan sing sengsara?'

'Ora,' wangsulane, 'aku ora ilang akal; malah aku wis waras sawisé kegilaan gedhé.'

'Aja mbantah,' kandha raja, 'luwih becik nyuwun pangapura, ngakoni marang kabeh wong yen kowe wis dosa, lan mbusak jenengmu saka dhaptar wong-wong sing dihukum.'

'Wiwit dina iki,' wangsul Adrian, 'aku bakal miwiti nyuwun marang Gusti sejati supaya ngapura dosaku sing tak lakoni nalika aku isih dadi wong pagan.'

Amarga nesu karo tembungé Adrian, Raja Maximian banjur mréntah supaya dhèwèké diiket nganggo ranté wesi lan dipenjara bareng karo para martir mau, kanthi netepaké tanggal nalika dhèwèké bakal nyiksa kabèh mau.

Salah siji abdi Adrian, sing kesusu menyang omahé, ngandhani tuan putri Natalia, garwané Adrian, yèn tuané wis diiket ranté lan dikirim menyang panjara.

Krungu kabar iki, Natalia ketakutan banget; dheweke nangis kenceng-kenceng, banjur nyabuti sandhangane, lan takon marang abdi:

'Kanggo dosa apa bojoku dipenjara?'

'Amarga wis nyekseni,' wangsul abdi, 'kados pundi sawatara tiyang dipun siksa amarga asmané Kristus lan amarga mbangkang dhawuhé Tsar, ora gelem nyelakaké pracaya lan ora gelem nyembah déwa, tuan kita nyuwun marang para juru tulis supaya nambah asmané ing dhaptar wong-wong sing dihukum pati, amarga piyambakipun kepéngin séda bareng kaliyan wong-wong mau.'

"Lan apa kowe ora ngerti kanthi luwih cetha kenapa wong-wong kuwi disiksa?" Natalia takon maneh marang abdi.

"Aku wis ngandhani kowe," mangsuli abdi dalem, "menawa wong-wong mau disiksa amarga Kristus lan amarga ora manut dhawuhe raja kanggo nyembah para dewa."

Mula semangat Natalia saya mundhak; dhèwèké mandheg nangis, mbuwang sandhangané sing koyak, nganggo busana paling éndah, banjur mangkat menyang penjara.

Minangka putri saka wong tuwa sing taqwa lan suci, Natalia biyen wedi mbukak marang sapa wae iman marang Kristus sing disimpené, amarga dhèwèké wis weruh panganiayaan lan panyiksaan sing kejem marang wong Kristen déning wong-wong sing ora taqwa; nanging saiki, sawisé krungu yèn bojone pracaya marang Kristus lan kalebu ing golongan sing dihukum, dhèwèké kanthi teges mutusaké ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen.

Sawisé mlebu ing penjara, Natalia sing kabegjan tiba ing sikilé bojone lan, nyium belané, kandha:

'Begja panjenengan, gusti Adrian, awit panjenengan sampun nemokake bandha ingkang makaten, ingkang boten panjenengan warisi saking bapak-ibu panjenengan: **makaten tiyang ingkang ajrih Gusti pinaringan beja**.' Satemene, gusti, ing yuswa enom kados mekaten panjenengan saiki, lumantar pracaya dhumateng Kristus, sampun nglumpukake bandha ingkang boten badhe panjenengan pikantuk sanadyan ing yuswa sepuh menawi panjenengan tetep ing kalepatan Hellenic. Saiki panjenengan bakal lumebet ing gesang sing bakal teka tanpa sedhih lan nemokake bandha sing wong-wong sing nglumpukake bandha ageng lan nduwéni tanah ora bakal nampa ing kana. Ing kana, padha ora bakal nduwéni wektu maneh kanggo nglumpukake apa-apa, utawa kanggo maringi utangan, utawa kanggo nyilih marang sapa waé, nalika ora ana sing bisa nylametake saka pati langgeng ing Hades lan saka sangsara Gehenna; ing kana ora ana siji-sijine sing bakal mbantu liyané – ora bapak marang anak lanang, ora ibu marang anak wadon, ora bandha donya gedhé marang sing nglumpukaké, ora abdi marang tuwané – nanging saben wong bakal nampa paukumané dhéwé. Kabèh kabecikan panjenengan, gusti, bakal mèlu panjenengan menyang Kristus, supaya panjenengan saged nampi saka Panjenengané kabungahan kang sampun kacawisaké tumrap ingkang tresna dhumateng Panjenengané. Mula, tindak dhumateng Panjenengané kanthi wani, aja wedi paukuman ing tembe; awit panjenengan sampun ngungkuli geni kang boten kendhat lan kabèh sangsara sanèsipun. Mula saka iku, kula nyuwun dhumateng panjenengan, gusti, supados tetep teguh ing panggilan ingkang sampun panjenengan tampi lumantar sih rahmatipun Gusti. Mugi boten wonten pangreget awit kaendahan jaman enget panjenengan, utawi katresnan dhumateng sedulur, kanca, bandha, utawi namung namung namung namung

namung namung namung

Salah siji warga kutha, nalika weruh dheweke mlaku mulih, buru-buru marani Natalia lan kandha yèn bojone wis dibebasake saka belenge lan lagi ana ing dalan mulih.

Krungu kabar iki, Natalia ora precaya lan kandha:

'Sapa sing bisa mbebasake dheweke? Ora mungkin bojoku wis kapisah saka para martir suci.'

Nalika padha lagi rembugan, salah siji abdi uga teka lan kandha:

'Apa sampeyan ngerti, ibu, yèn tuan kita wis dibebasake lan saiki lagi nyedhak omah?'

Mikir yèn dhèwèké wis murtad saka Kristus lan dibebasaké merga kuwi, Natalia kebanjiran sedhih sing jero lan nangis kenceng; lan nalika dhèwèké weruh liwat jendhela yèn bojone wis nyedhak omah, dhèwèké mbuwang pakaryané, tangi kesusu, nutup lawang, lan muni banter:

"Adoh saka aku, kowe sing murtad saka Gusti, kowe sing wis ngapusi Gustimu! Aku ora bisa ngomong karo wong sing wis mbalik saka Gusti, lan aku uga ora bakal ngrungokake tembung-tembungmu sing licik. Wahai manungsa sing ora nduwé iman lan paling sengsara! Sapa sing nyurung kowe nampa tugas sing ora bisa kowe rampungake nganti pungkasan? Sapa sing misahake kowe saka para wali? Sapa sing nggodha kowe supaya mundur saka paseduluran karo wong-wong mau? Apa sing ndadekake kowe mlayu sadurunge mlebu peperangan? Kowe durung weruh mungsuh, nanging kowe wis mbuwang senjatamu; durung ana panah sing nembus kowe, nanging kowe wis tatu! Aku gumun, pitakon: apa ana kabecikan sing bisa metu saka bangsa sing ora nduwé Gusti lan kutha sing jahat? Apa kurban sing suci bisa diparingaké marang Gusti déning turunané tukang siksa? Apa dupa saka wong-wong sing ngruwat getih sing ora salah bakal wangi tumrap Gusti kang Maha Luhur? Lan apa sing kudu tak lakoni, aku sing sengsara iki, sawisé nikah karo wong sing jahat iki? Aku ora dianggep pantes nampa gelar garwané martir; malah aku wis dadi garwané wong murtad; kabungahané mung sedhela lan saiki wis malih dadi isin langgeng; sawatara wektu aku dipuji ing antarané para wanita, nanging saiki aku bakal ngadhepi isin tanpa entèk ing ngarepé!

Adrian sing kabegjan, sing ngadeg ing njaba lawang lan ngrungokake tembung Natalia, bungah ing atiné lan saya kuwat tekade, kobong karo kepinginan sing luwih gedhé kanggo nepati apa sing wis dijanjèkaké marang Kristus Gusti kita. Dhèwèké gumun karo tembung-tembung saka garwané sing isih enom, sing anyar waé dinikahi, amarga mung telulas wulan sing wis kliwat wiwit dina mantenané.

Ndeleng sangsara bojone sing gedhe, Adrian, nalika ngetokake lawang, wiwit nyuwun marang bojone, kandha:

'Bukak lawang kanggo aku, nyonyo Natalia! Aku ora mlayu saka sangsara, kaya sing kok kira; ora, aku ora bakal nindakake kuwi. Aku teka kanggo nggawa kowe bareng aku, kaya sing wis tak janjekake, supaya kowe bisa nyekseni pati kita.'

Ora pracaya karo tembungé, Natalia terus ngomong kanthi nyalahké:

'Mangkéné carané wong kriminal ngapusi aku, mangkéné carané Yudas kapindho goroh! Aja nyedhak aku, aja nganti aku matèni kowé!'

Lan dheweke ora gelem mbukak lawang.

'Bukak lawang enggal,' Adrian nyuwun, 'utawa aku bakal lunga tanpa ketemu kowe, lan kowe bakal sedhih merga aku kudu bali saiki uga.' Para martir suci wis maringi jaminan kanggo aku, lan yen aku ora bali ing wektu sing wis ditemtokake, lan para atasan takon babagan aku nalika aku ora ana, mula para martir suci, saliyane nampa sangsara dhewe, uga kudu nahan sangsara maneh kanggo aku; nanging apa padha bisa nahan sangsara kaya ngono kanggo aku uga, nalika dheweke wis meh ora urip?

Krungu kuwi, Natalia langsung mbukak lawang kanthi kabungahan, lan loro-lorone padha nyawiji ngeluk siji lan sijine.

"Mulyaké kowe, garwaku!" pangandikane Adrian. "Mung kowe sing wis ngerti Gusti Allah kanggo nylametaké bojomu! Satemene, kowe bojone sing tresna marang bojomu! Ganemmu kanggo iki bakal kabungahan, amarga sanadyan kowe ora ngrasakaké sangsara, kowe melu ngrasakaké sangsara para martir lumantar welas asihmu."

Adrian nyekel tangan bojone banjur padha mangkat bareng.

Ing dalan, dhèwèké takon marang garwané:

'Lan apa sing bakal kita lakoni karo harta kita?'

Natalia mangsuli:

'Serahna urusan donya marang aku, gusti, supaya pikiranmu ora kesasar; padha nggatekake lan mikirake mung bab ngrampungake pakaryan sing kok panggil.' Lali kabeh bab donya, sing fana lan mbebayani kanggo nyawa; nanging pasrahna atimu kanggo ndeleng lan nampa berkah langgeng sing wis disiapake kanggo kowe lan para wali sing kowe tindak bareng ing dalan Gusti.

Nalika mlebu ing penjara, abdi Gusti Natalia sujud ing ngarepé para martir suci lan, nalika nyium belenggu mau, weruh yèn tatu-tatu mau wis nanah lan ulat-ulat tiba saka kono; saliyané, amarga aboté belenggu wesi sing ngiket, awaké padha remuk. Naté nyungkém, dhèwèké ngusap nanah saka tatu-tatu mau. Banjur dheweke langsung ngutus para pembantuné menyang omah kanggo njupuk kain linen alus lan perban. Sawisé kabèh mau digawa, Natalia ngiket tatu para martir nganggo tangane dhéwé lan, sak kuwate, ngurangi sangsara sing ora bisa ditahan, ngopeni wong-wong mau ing penjara sajrone pitung dina nganti tekan wektu diadili.

Nalika dina sidang teka, Raja Maksimian lenggah ing kursi pangadilan lan mrentahake supaya para tahanan digawa ngadhepi piyambakipun. Para abdi dalem langsung mangkat menyang penjara kanggo ngandhani dhawuhe sang raja marang para tahanan. Nalika weruh yèn para tahanan kuwi kesel banget amarga tatu parah nganti ora bisa mlaku, para abdi dalem nyeret kabèh martir kaya bangkèké sapi, diiket nganggo siji rantai; déné Adrian digawa ing mburi, tangane diiket ing mburiné.

Nalika padha nyedhaki pangadilan, kabari marang raja yèn para tawanan wis digawa.

"Bawani kabèh menyang kéné bebarengan," dhèwèké mréntah, "supaya padha nyekseni sangsara siji lan sijiné; bawani telanjang, siap kanggo disiksa."

Kepala panjara nglapor marang raja:

"Duh Sang Prabu! Wong-wong sing wis disiksa sadurunge ora bisa digawa mriki kanggo sidang. Padha mrentahake supaya mung Adrian sing digawa, amarga dheweke isih waspada lan waras raga, bisa nahan macem-macem panyiksaan; nanging awaké wong liya wis dadi gangren, balungé katon liwat tatu, lan yèn disiksa manèh mesthi bakal langsung mati, ora bisa nahan akèh panyiksaan sing wis disiapake. Kita ora kepéngin supaya padha mati amarga sangsara sing cekak, kaya déné padha mung sethithik salahé, nanging wenehana wektu supaya padha pulih lan mbalèkaké kekuwatané, supaya mengko bisa nahan sangsara paling abot amarga kaluputané.

Banjur raja mrentahaké supaya mung Adrian sing digawa mlebu.

Sawisé para abdi nglucuti Adrian nganti wulu, banjur padha maringi piranti paukuman pati supaya dhèwèké nggawa dhéwé nganggo tangané dhéwé.

Para martir suci kandha marang dheweke:

'Begja kowe, Adrian, amarga kowe dianggep pantes nggawa salibmu lan ngetutaké Kristus! Mula, awasna: aja wedi, aja mbalèk, lan aja nganti kelangan ganjaranmu; awasna supaya setan ora nyolong bandha karirmu; aja wedi marang sangsara sing katon, nanging delengen ganjaran ing tembe: maju kanthi wani lan gawe isin marang sing nyiksa kowe! Wigaten iki: *'Amarga sangsara saiki ora pantes dibandhingake karo kamulyan sing bakal diparingake marang kita'* (Roma 8:18), sing kita ngarep-arep nampa lumantar sih-rahmaté Gusti.

Natalia sing bejo uga kandha marang dheweke:

– Puterake, gusti, pikiran panjenengan mung marang Gusti Allah, lan aja nganti atimu wedi apa-apa! Kangelan iku sithik, nanging katentremané langgeng; sangsara iku cendhak, nanging kamulyané dadi martir langgeng; panjenengan bakal nandhang lara sethithik lan enggal panjenengan bakal bungah bebarengan karo para Malaikat. Yen nalika ngabdi marang raja donya kowe ngurusi nglumpukake pajeg cilik, ora mikirake kasehatanmu dhewe, lan siap mati ing perang, apa ora luwih wani saiki kowe kudu nahan sakabehe panyiksa lan mati kanggo Raja Swarga, sing bareng karo Panjenenganmu bakal mrentah!

Nalika Adrian digawa ing ngarsané Raja Maximian sing ora pracaya marang Gusti, sang raja, sawisé ndelok dhèwèké, takon:

'Apa kowe isih kecekel ing kegilaanmu lan kepengin mungkasi uripmu liwat panyiksaan?'

'Aku wis ngandhani kowe,' wangsul Adrian, 'menawa aku ora edan, nanging wis waras lan siap mati ing urip iki!'

Raja takon:

'Apa kowe ora gelem nyembah lan ngorbanake marang para dewa, kaya aku lan kabeh sing ana karo aku padha sujud lan ngorbanake?'

'Wong bodho,' wangsul Adrian, 'kawit kowe dhéwé kesasar, kenapa kowe nuntun wong liya menyang kesasar sing padha? Amarga kowe ora mung nggawa karusakan marang awakmu dhéwé, nanging uga marang kabèh wong sing ngrungokaké kowe, , nyeret wong-wong mau menyang karusakan sing padha kanthi maringi pitutur lan meksa supaya padha nyembah arca-arca tanpa nyawa, nalika ninggalaké Gusti Allah sing sejati, Pangripta langit lan bumi!

"Dadi kowe nganggep dewa-dewa agung kita iku cilik?" takon sang raja.

'Aku,' wangsul Adrian, 'ora nyebut kuwi cilik utawa gedhe, amarga kuwi ora ana gunané.'

Pelaku penyiksaan sing nesu banjur mrentah supaya dhèwèké dipukul abot nganggo tongkat.

Natalia sing berkah, nalika krungu yèn bojone wis diwiwiti dipukul, ngandhani para martir suci bab iki, kandha:

'Bojo aku wis wiwit nandhang sangsara!'

Para wali langsung miwiti ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké, supaya Gusti Allah maringi kekuwatan marang dhèwèké ing sangsara.

Nanging raja mrentahake para penyiksa supaya padha njerit: 'Aja ngina para dewa!'

Nalika sang martir lagi dipukul, dhèwèké kandha marang raja:

'Yen aku disiksa amarga ngina dewa-dewa sing sejatine dudu dewa, apa siksa sing bakal kowe alami amarga ngina Gusti Allah sing urip lan sejati?'

"Apa kowe sinau ngomong kanthi wani kaya ngono saka para muji-muji iki?" takon sang raja.

Martir mau mangsuli:

'Ngapa kowe nyebut wong-wong sing nuntun kita marang kaslametan lan nggawa kita menyang urip langgeng "pujangga"? Kowe iku penipu ageng, sing nuntun wong-wong menyang karusakan!'

Amarga nesu, Maximian mréntahaké papat abdi sing kuwat kanggo nggebuk martir mau tanpa welas asih nganggo balok kayu kandel.

Lan nalika Adrian dipukul, dhèwèké kandha:

'Luwih akèh sangsara sing kowe, penyiksa, rancangaké kanggo aku, luwih akèh mahkota sing bakal kowe pasrahake marang aku!'

Lan Natalia sing berkah nyritakaké marang para martir suci kabèh sing ditarosaké déning kaisar lan kabèh wangsulané Adrian.

'Sayangna paling ora masa mudamu,' panganiaya kuwi terus ngendika, 'lan nyuwuna marang para dewa! Napa kowe kudu mati tanpa guna lan kanthi kersamu dhéwé? Dewa-dewaku agung, lan aku krasa welas banget marang kowe, ndeleng kowe nandhang sangsara abot lan kaendahanmu rusak!'

'Aku ngreksa awakku dhéwé,' wangsul sang martir, 'supaya aku ora sirna sakabehe!'

'Mangkono, nyuwun marang para déwa,' panyuwun sang penyiksa, 'padha bakal ngapura kowe, lan aku bakal mbalèkaké kowe marang pangkatmu biyèn. Kowe ora kena dibandhingake karo wong-wong sing dibelenggu bareng kowe, amarga kowe wong mulya, putra saka wong tuwa sing pinunjul, lan sanajan isih enom, kowe pantes nampa pakurmatan gedhe; nanging para tahanan liyane iku wong mlarat, asal-usulé asor lan wong bodho sing ora ngerti apa-apa!

'Aku ngerti,' wangsul sang martir, 'kowe wis ngerti asal-usulku; nanging yen kowe ngerti asal-usul para wali lan warisan sugih sing padha enteni, mesthi kowe bakal dadi sing pisanan nyuwun marang sikilé lan nyuwun supaya padha ndedonga kanggo kowe, lan nganggo tanganmu dhéwé kowe bakal ngrusak déwa-dewamu sing ora nduwé nyawa!'

Amarga nesu saya gedhe, penyiksa mau mréntahaké papat abdi sing kuwat kanggo nggebuk martir mau ing wetengé.

Lan padha nggebuki sang wali nganti wetengé pecah lan ususé wiwit metu. Ndeleng kahanan kuwi, sang penyiksa mrentah supaya mandheg nggebuki.

Santa Adrian isih enom lan ringkih badané: umuré mung wolung welas taun.

"Apa kowe weruh," kandha sang raja marang dheweke, "piyé aku ngapura kowe! Yen kowe mung ngucap siji tembung kanggo nyebut para dewa, dheweke bakal langsung paring welas asih marang kowe; lan aku bakal ngutus dhokter kanggo marasaké tatu-tatumu, lan dina iki uga kowe bakal ana ing kratonku!"

'Yen kowe janji marang aku pangopènan dhokter,' wangsul sang martir, 'lan pakurmatan ing kratonmu, lan kandha yèn déwa-dewamu bakal paring welas asih marang aku, mula ayo padha kandha nganggo lambéné dhéwé apa sing arep diparingaké marang aku; ayo padha kandha apa sih kang dijanjèkaké marang aku!' Lan sawise aku krungu tembunge, aku bakal nyediakake kurban lan nyembah marang dheweke, persis kaya sing kowe karepake!

'Dheweke ora bisa ngomong!' wangsul sang raja.

'Lan yèn padha ora bisa ngomong,' kandha sang martir, 'mula kenapa aku kudu nyembah arca-arca bisu lan tanpa nyawa iki?'

Kanthi nesu lan ambek, sang penyiksa mrentahake supaya sang martir suci mau diiket maneh bareng karo para tawanan liyane lan dikurung ing penjara, lan netepake tanggal kanggo sidang.

Banjur para prajurit nyekel para martir suci, sawetara diseret, dene liyane, amarga kesel amarga sangsara lan ora bisa mlaku, digendong ing pangkuan; lan Santo Adrian digawa lan dipenjara maneh.

Natalia sing kaberkahan maringi semangat lan panglipur marang dheweke; nalika ngeluk dheweke, dheweke kandha:

'Begja kowe, sang pangeran, amarga wis dianggep pantes nampa nasib para martir suci! Begja kowe, pepadhanging mripatku, amarga kowe nandhang sangsara kanggo Panjenengane sing wis nandhang sangsara kanggo kowe! Saiki kowe bakal nyumurupi kamulyane lan melu nampa, amarga sapa wae sing melu nandhang sangsara Panjenengane uga bakal melu kamulyane.'

Nalika padha lagi ngomong, Natalia ngusap getihé lan ngolesaké ing awaké dhéwé.

Lan para martir suci padha bungah banget marang keteguhan ati Adrian; padha nyedhaki, nyiume, lan kandha, 'Tentrem kagem kowe, sedulur.'

Lan wong-wong sing ora bisa mlaku amarga parahé tatu padha nggleleng ing lantai lan merangkak marang dhèwèké kanggo nyium, lan kabèh padha kandha marang dhèwèké:

'Mulyakna ing Gusti, sedulur sing kinurmatan, awit jenengmu wis kacathet ing antarane para abdi Gusti sing dimulyakake!'

'Mula padha bungah kowe para abdi Kristus,' wangsul Adrian, 'awit kowe bakal nampa mahkota amarga wis ngopeni aku! Mula padha ndedonga marang Gusti kanggo aku, supaya Panjenengané nguwatké aku sing badané wis ringkih banget, lan supaya mungsuh sing mungsuh aku—sétan—ora kuwasa nglarani aku!'

"Percayana marang Gusti," pangandikane para wali. "Setan ora bakal ngalahake kowe: kowe wis ngusir dheweke adoh amarga sangsara kowe." Wiwitané kita padha kuwatir bab panjenengan, mikir yèn minangka manungsa panjenengan bakal ringkih; nanging saiki, sawisé ndeleng kasabaran panjenengan sing teguh, kita ora ragu manèh lan pracaya yèn kanthi pitulunganing Gusti, mungsuh ora bisa napa-napa panjenengan; mula aja wedi: Kristus, Panyelamet saka setan, ana ing sisih panjenengan!

Bareng karo Santa Natalia ana wanita-wanita saleh liyane sing nglayani para wali, ngolesi minyak penyembuh ing tatu-tatu lan ngiket balutané, nalika padha mbagi para martir ing antarané supaya saben wong bisa ngopeni sing dadi tanggung jawabé kanthi kabèh jinis perawatan.

Nalika sang raja jahat mangertèni yèn akèh wanita saleh teka menyang penjara kanggo ngopeni para tawanan kanthi masang obat ing tatu-tatu, dhèwèké nglarang supaya para wanita kuwi ora diparingi mlebu ing papan para tawanan.

Ndeleng yèn para wanita ora diidini manèh sowan marang para martir, Santa Natalia motong rambute, nganggo sandhangan priya, lan mlebu menyang penjara kanthi nyamar dadi priya, piyambak ngopeni ora mung bojone, Santa Adrian, nanging uga kabèh martir suci liyané.

Sawisé ngiket tatu para martir, dhèwèké lungguh ing sikilé Adrian lan kandha:

Aku nyuwun marang panjenengan, gusti, elinga marang paseduluran kita lan anané aku ing sisih panjenengan nalika panjenengan nandhang sangsara, lan kepinginan aku supaya panjenengan nampa mahkota panjenengan; ndedonga marang Gusti kita Yesus Kristus supaya Panjenengané nggawa aku bebarengan karo Panjenengané, supaya kaya kita urip bebarengan ing donya iki kang kebak sedhih lan dosa, mangkono uga kita tetep ora pisah ing gesang kang pinaringan berkah.' Aku nyuwun marang panjenengan, gusti, nalika panjenengan ngadeg ing ngarsane Kristus Sang Gusti, mugi panjenengan ngaturaken pandonga kapisan kanggé kula; kula pitados menawi pundi kemawon ingkang panjenengan nyuwun, Gusti badhé paring, awit pandonga panjenengan kinurmatan déning Panjenengané lan panyuwunan panjenengan nyenengake manah Panjenengané. Nanging

panjenengan wis mangertos kejahatan para warga lan ketidaktaatan raja, lan aku wedi menawa padha bakal meksa aku nikah karo priya liya, priya sing jahat lan wong kafir; mula ambenku bakal kotor lan paseduluran kita bakal pegat. Aku nyuwun marang kowe, ngajeni garwamu kaya sing diwulangake Rasul; paringi aku ganjaran kasucian, supaya bisa mati bareng karo kowe!

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké tangi lan manèh ngladèni para wali, nggawa pangan lan ombèn, ngumbah lan ngobati tatu-tatu.

Para wanita saleh, nalika padha mangertèni yèn Natalia ngladèni para wali nganggo sandhangan priya, padha niru tuladhané: padha motong rambute sirahé lan sawisé nganggo sandhangan priya, terus mlebu bolongan tahanan lan ngladèni para wali.

Nalika raja sing jahat krungu apa sing wis ditindakake para wanita, lan uga manawa para tawanan wis kesel banget amarga tatu sing ngrembaka lan meh ora urip, dhèwèké mréntahaké supaya landasan lan palu wesi digawa menyang jeruji, supaya betis lan lengen para martir bisa dipecah, kandha:

'Aja nganti padha mati kanthi pati kasar sing lumrah kanggo priya!'

Lan nalika para penyiksa lan abdi pembunuh nggawa landasan wesi lan palu wesi menyang penjara, Natalia, nalika weruh kuwi lan mangertèni sebabe rawuhe, nyuwun supaya padha miwiti saka Adrian, amarga dhèwèké wedi yèn bojone, nalika nyekseni sangsara lan pati para martir liyané sing kejem, bakal ketakutan.

Para penyiksa nggatekake panyuwunan Natalia lan miwiti nyiksa Adrian dhisik.

Lan Natalia, ngangkat sikilé bojone, nyelehaké ing landasan wesi; para penyiksa, kanthi palu sing nggebug kenceng ing sikilé martir mau, mecah tulang keringé lan motong sikilé.

"Kula nyuwun, gusti, abdi Kristus," pangandikane Natalia, "menawi panjenengan taksih gesang, jembarana tangan panjenengan supados dipun potong, lan panjenengan badhe sami kaliyan para martir suci sanèsipun ingkang sampun nandhang sangsara langkung kathah saking panjenengan!"

Santa Adrian ngulurake tangane marang Natalia, lan Natalia nyekel tangan kuwi banjur nyelehake ing landasan besi. Sang penyiksa, nggebuk tangane kanthi palu kanthi kenceng, motong tangane, lan langsung Santa Adrian nyerahake nyawane ing tanganing Gusti Allah ing tengah sangsara sing abot.

Sawisé matèni Santo Adrian, para penyiksa banjur nggawa palu lan landasan wesi marang para martir liyané, nanging para martir mau dhéwé sing nyelehaké sikil lan tangané ing landasan wesi lan kandha:

'Gusti, tampi nyawa kula!'

Sawisé kuwi, raja sing ora pracaya marang Gusti mrentahaké supaya badan para martir kobongaké, supaya wong Kristen ora bisa njupuk.

Nalika krungu dhawuhe raja, Natalia sing kaberkahan kanthi rahasia njupuk tangan bojone lan nyimpen ing sisihé, supaya ora kobong.

Nalika para abdi sangsadurungé wis nyalaké pawon geni lan nggawa jasad para martir suci metu saka penjara kanggo dibakar, Santa Natalia lan para wanita saleh liyane ngetutaké lan nglumpukaké getih para martir ing sandhangan lan jarik sirahé sing larang regané; disimpen karo dhèwèké, banjur diolesaké ing awaké dhéwé. Malah, padha tuku saka para abdi, nganggo dhuwit, sandhangané sing keno getih para martir.

Nalika awak para wali dibuwang menyang tungku, para wanita padha nangis lan nguwuh:

'Elinga marang kita, gusti, ing pangaso langgeng panjenengan!'

Lan Santa Natalia wis mlayu menyang pawon geni arep nyemplung ing geni, kepengin nyawisake awake dhewe bebarengan karo bojone minangka kurban marang Gusti Allah, nanging dheweke dicegah supaya ora nindakake kuwi.

Tiba-tiba muni guntur sing nggegirisi, kilat sumunar, lan udan deres tiba, nggenangi sakabehe panggonan lan mateni geni ing tungku. Amarga wedi, para penyiksa sing jahat padha mlayu, lan akèh sing mati ambruk ing dalan amarga kesamber kilat.

Sawisé para abdi sangsad padha buyar, para priya setya sing ana ing kono, bebarengan karo Santa Natalia lan para wanita liyané, ngangkat jasad para martir suci saka pawon geni, utuh lan ora cilaka babar pisan amarga geni, nganti ora ana siji rambute sing kobong.

Ana sawijining wong sing taat, bebarengan karo garwané, nyuwun ing sikilé Santa Natalia lan wiwit nyuwun marang dhèwèké lan sedulur-seduluré, kandha:

'Kita manggon ing pinggiran kutha ing panggonan sepi; kita sengit marang ketidaktaatan lan ora tahan maneh nyekseni pancuran getih sing kejem sing ditindakake déning raja jahat, mula kita ora kepéngin tetep ing kéné lan arep pindhah menyang Bizantium. Parengna awaké para martir suci mau; kita bakal nggawa menyang kapal, nggawa adoh saka kéné bareng kita, lan nyimpen ing kana nganti seda Sang Raja Maximian sing jahat; sawisé seda, yèn kita isih urip, kita bakal bali lan nggawa manèh awaké para suci mau menyang kéné, supaya kabèh bisa ngajèni. Nanging yèn padha tetep ana ing kéné saiki, raja bakal mréntahaké manèh supaya padha kobongaké, lan kowé sing bakal dadi wong sing ngianati awak-awak sing Gusti nylametaké saka geni lumantar udan.

Kabeh sarujuk lan ngusung awak para martir menyang kapal kanggo dikirim menyang Bizantium; lan angin becik kanggo mangkaté kapal.

Ing wektu sing padha, Santa Natalia manggon ing omahé dhéwé, nyimpen tangan garwané sing dikasihi, Santa Adrian, sing wis diolesi mirra sing larang regané lan dibungkus nganggo kain ungu, banjur diseleh ing sirah ambené—kahanan iki ora ana sing ngerti ing antarané para abdi dalem.

Sawisé sawatara wektu, ana sawijining bangsawan sing nyekel pangkat komandan sewu kepéngin nikah karo Natalia, amarga dhèwèké isih enom, ayu, lan sugih. Dhèwèké nyuwun marang raja supaya diparingi idin nikah karo garwané Adrian, lan raja sarujuk marang panyuwunan iku. Panganten lanang langsung ngutus para wanita bangsawan marang Natalia karo lamaran. Nanging Natalia kandha marang wong-wong mau:

Aku bungah banget krungu ana priya kaya ngono sing kepengin nikah karo aku; nanging aku nyuwun kowe ngenteni telung dina supaya aku bisa nyiapake awakku, amarga aku ora nyana ana sing kepengin nikah karo aku sak cepet iki.'

Sawisé ngendika mangkono, Natalia sing pinaringan berkah mutusaké mlayu menyang panggonan ing ngendi awak para martir wis digawa.

Sawisé ngutus para wanita sing dikirim marang dhèwèké marang panglima sewu lan maringi panglipur, dhèwèké dhéwé mlebu kamar turu, ing ngendi tangané Santo Adrian disimpen, lan tiba ing lemah, nangis lan nyuwun marang Gusti:

'Ya Gusti Allah, Allahé wong-wong sing nangis lan remuk atiné, mènèhana paningal marang aku, abdi Panjenengan, lan aja nganti ambené martir Panjenengan Adrian kotor. Aja lali, ya Gusti, marang sangsara abdi Panjenengan sing wis ditanggung demi asmané Panjenengan sing suci! Ya Gusti sing welas asih! Elinga patahé tulang keringé lan puteré tangané, uga sangsara para abdi Panjenengan liyané sing nandhang sangsara kanggo Panjenengan, lan mugi sangsarané ora sia-sia. Welas asih marang aku amarga sangsara mau, lan aja nganti aku urip bebarengan karo mungsuh Panjenengan. Panjenengan sing wis nylametaké para wali saka geni, nylametaké uga aku saka tipuané wong jahat iki!

Nalika dheweke lagi ndedonga, Natalia, amarga kesel lan sedhih banget, ketiduran lan turu entheng; lan wong suci martir salah sijine muncul ing ngimpi lan kandha:

'Rentengna kowe, abdi Kristus, Natalia! Percayanana yen Gusti Allah ora ninggalake kowe, lan kita uga ora lali marang pakaryan kang kowe lakoni nalika ngopeni kita nalika kita dipenjara; ngadegna ing ngarsane Kristus, awit kita nyuwun marang Panjenengané supaya dhèwèké paring dhawuh marang kowe supaya teka marang kita sanalika.'

Natalia sing pinaringan berkah banjur takon marang dhèwèké:

'Critakna, martir suci, apa tuan Adrian wis muncul ing ngarsané Kristus Sang Gusti bebarengan karo sampeyan?'

Martir mau mangsuli:

'Dheweke wis muncul ing ngarsane Gusti sadurunge kita! Saiki mangkat, numpak prau langsung lanlayar menyang panggonan awak kita; ing kana Gusti bakal muncul marang kowe lan nuntun kowe marang kita!'

Sawisé tangi saka turu, Santa Natalia langsung ninggalaké kabèh lan mung nyekel tangan Santa Adrian metu saka omah; nalika nyedhak pantai, dhèwèké weruh sawijining kapal kaya sengaja ngentèni lan siap manglayar menyang Bizantium. Sawisé munggah kapal, dhèwèké weruh wong lanang lan wong wadon ing kapal—kabèh wong Kristen sing wis mlayu saka panganiayaan Kaisar Maximian sing jahat—lan dhèwèké muji Gusti Allah.

Komandan mau, nalika krungu yèn Natalia wis budhal, nyuwun marang raja supaya diparingi prajurit kanggo mbantu, banjur numpak kapal liyane lan ngoyak dheweke. Nalika praué wis mabur sewu stadia saka pesisir, ana angin ngalawan sing nyabrang segara, nyurung praué bali menyang pesisir ing panggonan sing padha nalika mangkat, lan nimbulaké karusakan gedhé, nganti akèh wong ing praué padha klelep. Kapal Kristen sing digawa Santa Natalia nerusaké pelayaran tanpa bebaya. Ing tengah wengi, setan muncul marang wong-wong mau, kaya-kaya lagi nglayar saka wetan nganggo kapal, digandheng karo wong-wong sing katon kaya pelaut; setan takon marang pelaut Kristen, kaya-kaya nganggo swara juru kemudi:

'Saka ngendi kowe, lan arep menyang ngendi?'

Padha mangsuli:

'Kita saka Nicomedia, nglayar menyang Byzantium[5687] .'

Mungsuh kandha marang wong-wong mau:

'Kowe wis nyasar saka jalur sing bener; belokaké prau menyang kiwa.'

Kanthi ngendika kaya ngono, setan kepengin ngapusi lan nglelebake wong-wong mau. Para wong Kristen, pracaya marang pitutur licik kuwi lan mikir yen wong-wong sing ditemoni pancen lagi nglayar saka wetan, banjur miwiti ngarahake layar lan prau menyang kiwa; nanging dumadakan sang martir suci Adrian muncul marang wong-wong mau, sumunar cahya, lan muni kanthi swara banter:

'Teruslayar ing jalur sing wis kowe pilih lan aja nggatekake tembung mungsuh, sing mesthi arep ngrusak kowe.'

Sawisé ngendika mangkono, sang martir katon mlaku ing ndhuwur banyu, déné setan sirna bebarengan karo kapalké.

Natalia sing pinaringan berkah banjur ngadeg, ndeleng Santo Adrian mlaku ing ngarep prau, lan kandha:

'Ana Gustiku!'

Lan langsung sang wali dadi ora katon.

Angin sing nguntungake wiwit sumilir. Para lelungan tekan Bizantium sadurunge subuh lan labuh ing pesisir, cedhak kono ana gréja panggonané jasad para martir suci, banjur padha mudhun kanthi kabungahan.

Nalika mlebu gréja kanggo ndeleng jasad para martir suci, Santa Natalia kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké nyemplung marang jasad mau, nyium lan ngucuraké luh kabungahan; sawisé nyelehaké tangan Santa Adrian ing awaké, dhèwèké sujud lan ndedonga suwé. Banjur, sawisé pandonga dawa, dhèwèké tangi lan nyium para sedulur lanang lan wadon sing ana ing kono, amarga akèh wong Kristen sing setya padha kumpul ing kono; padha nampani dhèwèké kanthi kabungahan, nggawa dhèwèké menyang omah lan ngajak dhèwèké ngaso sakedhik, amarga padha weruh yèn dhèwèké kesel banget amarga lelungan ing segara. Nalika dhèwèké wis turu jero, Santa Adrian muncul ing ngimpi lan kandha marang dhèwèké:

'Apik tenan kowe teka ing kene, abdi Kristus lan putri para martir: teka lan ngaso, sing wis disiapake Gusti kanggo kowe; teka lan tampani ganjaran sing pantes kowe tampa!'

Sawisé tangi, Santa Natalia nyritakaké impéné marang para umat Kristen sing ana bareng dhèwèké lan nyuwun supaya padha ndedonga kanggo dhèwèké. Sawisé kuwi, dhèwèké turu manèh. Sawisé sakjam, para wong pracaya teka mbangun dhèwèké, nanging padha nemokaké yèn dhèwèké wis seda, amarga nyawa sucié wis lunga menyang pangaso langgeng karo Gusti. Mangkono, ora suwé sawisé sangsara para martir suci, Santa Natalia uga ngrampungaké martiré, sanadyan tanpa getih mili. Dheweke nandhang sangsara banget bebarengan karo para martir suci, ngladeni ing panjara lan nyekseni sangsara para martir; dheweke uga ninggalake omah lan tanah kelairané demi kasucian, lan, diétang kalebu para martir, muncul ing ngarsané Kristus, Juruwilaha kita, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kaparingi pakurmatan lan kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

[5687] Bizantium, sing mengko dikenal minangka Konstantinopel sing misuwur, utawa Tsargrad, sepisanan minangka koloni cilik saka Megara, diadegaké watara taun 658 SM lan dijenengi miturut pangadegé, Visas, wong asli kutha Yunani Miletus ing Asia Minor, sing biyèn tau dadi bawahan Kakaisaran Persia.

Troparion, Nada 4:

Para martir Panjenengan, ya Gusti, lumantar sangsara panjenengan sampun nampi mahkota langgeng saking Panjenengan, Gusti Allah kita: amargi kanthi kekiyatan Panjenengan, panjenengan sampun ngalahaken para penyiksa lan ngremuk kesombongan ringkih para setan; lumantar pambedan panjenengan, nyelametna nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

O garwa sing kebak kawicaksananing Gusti, sawise nandur sabda ilahi ing manahé Adrian, martir Kristus, kowe kanthi semangat ngupaya kasaksian, nampa mahkota bebarengan karo garwamu.

Rayak ing pakurmatan Patemon Ikon Vladimir Sang Ibu Gusti

Peringatan tanggal 26 Agustus

Ing jaman pamaréntahané Pangeran Agung saleh Vasily Dmitrievich[5688] , ing sangisoré Sang Metropolitan Suci Cyprian[5689] , raja Agarian (penakluk Mongol) Tamerlane nyerang tanah Rusia; Tamerlane iki, sawisé mlayu saka wetan karo tentara ageng, ngrebut akèh tanah lan pungkasane nyedhak tapel wates karajan Rusia. Sawisé tekan tapel wates wilayah Ryazan, Tamerlane nyerang kutha Yelets, nyekel Pangeran Yelets dadi tawanan lan matèni akèh wong Kristen; amarga dhèwèké iku wong sing sengit lan panyiksa wong Kristen sing medeni. Tamerlane ngagumbak yèn dhèwèké bakal ngrusak kabèh tanah Rusia lan ngilangi agama Kristen; pangrusak iki banjur ngarahaké lakoné menyang kutha Moskow kanthi niat ngrusak.

Nalika Pangeran Agung Vasily Dmitrievich krungu bab iki, piyambakipun nglumpukaké prajuritipun lan mangkat menyang kutha Kolomna. Saka kono, piyambakipun mandheg ing pinggir Kali Oka lan nyetel posisi kanggo ngadhepi mungsuh; Tamerlane, ing sisih piyambakipun, tetep ing panggonan siji suwéné limolas dina. Nalika Sang Pangeran Agung (lan kabèh prajurit Kristen) krungu kabar babagan kakuwatan gedhé saka tsar sing ora pracaya marang Gusti, sing teka ing Rusia karo tentara ageng, , lan uga krungu niyat jahaté, dhèwèké ngangkat tangané marang langit bebarengan karo prajurit-prajurité lan ndedonga kanthi luh marang Gusti lan marang Indungé Gusti sing Paling Suci, nyuwun panyelamatan saka Agarian sing ora nduwé iman marang Gusti: Sang Pangeran Agung nyuwun pitulungan marang para wali Gusti, para hierark suci Petrus lan Aleksius, Sang Mulya Sergius lan para mujijatwané Rusia liyané.

Ing wektu sing padha, Pangeran Agung nyuwun marang bapak rohani panjenengané, Kanjeng Metropolitan Cyprian, supaya ngumumaké puasa sing dibarengi pandonga kanggo rakyat; Pangeran Agung uga nyuwun marang Metropolitan supaya njupuk ikon sing mujijat saka Ibuné Gusti Allah saka kutha Vladimir lan nggawa menyang Moskow kanggo nglindhungi kutha krajan Rusia. Santo Siprianus sadurunge wis nate mikirake nggawa ikon suci sing kinurmatan saka Ibune Gusti mau menyang Moskow; lan nalika piyambakipun nampi dhawuh saka pangeran, piyambakipun kanthi tulus matur nuwun marang Gusti amarga wis paring pikiran sing padha ing manahé Pangeran Agung; Metropolitan Agung nganggep kesatuan tujuan iki karo Pangeran Agung minangka pratandha sih-rahmaté Gusti lan sarujuké supaya ikon sing mujijat saka Ibuné Gusti digawa menyang Moskow.

Ora suwe sawisé kuwi, Metropolitan ngutus para rohaniawan pinunjul menyang Vladimir kanggo njupuk ikon sing kinurmatan saka Ibune Gusti saka kono; Sawisé nglumpukaké kabèh rohaniawan lan akèh wong, Sang Kinasih Sang Metropolitan mimpin pangibadah doa majelis kanggo kamenangan nglawan mungsuh lan ngajak kabèh wong puasa lan ndedonga; piyambakipun ora ninggal gréja, nindakaké pangibadah awan lan bengi lan ndedonga kanthi luh kanggo Sang Pangeran Agung, prajuritipun lan kabèh umat Kristen Ortodoks.

Nalika ikon suci iku, sing digawa saka kutha Vladimir, wis nyedhaki kutha Moskow, ing tanggal limolas Agustus, ing dina raya Pangaso Sang Putri Allah Agung, Paduka Agung Metropolitan metu nyambut rawuh,

---

[5688] Vasily (II) Dmitrievich mrentah wiwit taun 1389 nganti 1425.

[5689] Cyprian mimpin Metropolis Moskow saka taun 1380 nganti 1385; banjur maneh saka taun 1390 nganti 1406.

dipapagake para rohaniawan liyane lan akèh wong. Nalika padha ndeleng ikon suci iku, kabèh wong padha sujud ing lemah lan nyembah marang ikon mau kaya marang Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci sing wis rawuh marang wong-wong mau, lan padha nampa kanthi kabungahan gedhé; nalika ndelok ikon iki, kabèh wong padha ngucurake luh amarga emosi sing jero lan ndedonga marang Ibuné Gusti Allah supaya dibebasake saka invasi wong Agarian.

Donga bebarengan kanthi khusyuk mau ora sia-sia: ing dina sing padha nalika ikon suci Sang Putri Allah sing Maha Suci digawa menyang Moskow, raja Agarian sing jahat, Tamerlane, kabungkam dening rasa wedi sawise weruh panglihatan medeni ing ngimpi, banjur mlayu bali karo kabèh pasukane, sanajan ora ana sing ngoyak.

Wahyu sing didelengé kaya mangkéné: dhèwèké weruh ing ngarepé ana gunung dhuwur, saka pucuké para bapa suci mudhun marang dhèwèké, nyekel tongkat emas ing tangané lan ngancem dhèwèké; ing ndhuwur para bapa suci mau, Tamerlane weruh cahya luar biasa ing udara; Dheweke uga weruh sawijining Ratu sing ngadeg ing antarané para wali kanthi kamulyan sing ora bisa diucapake, nganggo jubah abang padhang lan sumunar kaya kilat sing luwih padhang tinimbang srengéngé. Nggubengi Ratu iki ana akèh prajurit bersenjata sing ora kaétung, padha ngladèni Dheweke lan katoné siap perang. Tangan Ratu nglebar menyang langit – kaya lagi ndedonga. Miturut Tamerlane, Ratu kuwi kaya ngancem dhèwèké, mréntah supaya mundur saka tapel wates tanah Rusia lan, kaya-kaya, mréntah pasukane nyerbu dhèwèké.

Pemandangan medeni iki nggawe Tamerlane ketakutan; tangi saka ambené, dhèwèké njerit amarga wedi:

"Aduh aku, amarga aku wis weruh pemandangan kang medeni!"

Lan wong sengsara iku gemeter, nggeletar lan nggero, kaya-kaya lagi ing kahanan delusi.

Sawisé sawatara wektu, Tamerlane éling, banjur nyaur para pangeran lan panglima militèr, lan nyritakaké kabèh sing wis dideleng, isih gemeter amarga wedi.

Sawisé krungu critané Tamerlane lan weruh yèn dhèwèké gemeter amarga wedi, padha kaget banget lan bingung, banjur padha takon siji lan sijiné:

'Apa sing bakal kelakon saiki?'

Nanging ana sawetara sing kandha:

'Ratu sing wis kita deleng iku Ibune Gusti Allah Kristen, Sang Kristus Yesus; mesthi Dheweke arep nglindhungi wong Kristen, amarga Dheweke iku Penolong lan Pengantara.'

Tamerlane kandha:

Yen wong Kristen nduwé Pitulung kaya ngono, mula kita wis nyiapaké senjata nglawan wong-wong mau kanthi sia-sia; kita nyambut gawe kanthi sia-sia; amarga yèn Panjenengané ngutus mung siji saka wong-wong sing ngadeg ing ngarsané, Panjenengané bakal ngalahaké kita kabèh, nganti kita ora bakal nemokaké panggonan sing bisa kita lari.

Mangkono raja jahat iku, karo kabèh balané Agaria, padha mundur, mlayu isin, amarga katon marang wong Agaria yèn akèh resimen prajurit saka tanah Rusia sing ngoyak; Kagèt lan gemeter, wong-wong Agaria padha nginjak-nginjak siji lan sijiné, nilaraké senjatane lan rampasané, uga kabèh wong sing wis didadèkaké tawanan.

Mangkono, lumantar pandonga Sang Perawan Maria sing Paling Suci, umat Kristen Ortodoks diparingi kamenangan marang mungsuh-mungsuhé tanpa perang, lan kekalahan teka tanpa getih sing mili.

Invasi iki déning Tamerlane, bebarengan karo wong Agaria, lan pangusirané sing mujijat saka tapel wates tanah Rusia kelakon ing taun 6903 wiwit pambentukan donya[5690] ; Wiwit wektu kuwi, dina raya diadegaké ing kutha karajan Moskow minangka pangurmatan marang patemon ikon Sang Perawan Maria sing Paling Suci, kang dikenal minangka Ikon Vladimir[5691] , minangka pangeling-eling sing ora bisa dilalekake lan kebak rasa syukur

[5690] Ing taun 1395 Masehi

[5691] Limang dasawarsa sangsaya sawisé kedadeyan sing diterangaké, dina raya kapindho kanggo Ikon Vladimir diadegaké tanggal 23 Juni, minangka rasa syukur amarga kaslametan saka invasi Khan Horde Akhmat ing taun 1480. 'Aja nganti sombongé sing ora ana gunané babagan ajrihing senjata sing digawé,' ujare para kronik Rusia nerangaké mujijat iki. 'Ora, dudu senjata, uga dudu kawicaksanan manungsa, nanging Gusti piyambak sing saiki wis nylametake Rusia.' Ing taun 1521, wong Mongol sing dipimpin Mahmet-Girey maneh nyerang Rusia. Lumantar perantaraan Sang Ibu Gusti, Moskow uga kaslametake saka mungsuh-mungsuhe ing wektu kuwi. Gréja Suci ngeling-eling prastawa iki saben tanggal 21 Mei. Ing taun 1812, nalika invasi Prancis, Ikon Vladimir sing mujijat, bebarengan karo Ikon

marang panyelamatan mujijat saka para Agarian, sing diparingaké lumantar perantara Ibuné Gusti Allah. Mugi pakurmatan, kamulyan, lan ibadah diparingake marang Ibune Gusti Allah, bebarengan karo Kristus Gusti Allah sing lair saka Panjenenganipun, saka kita tansah, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Dina iki kutha Moskow sing paling mulya sumunar padhang, amarga wis nampa, ya Sang Putri Agung, ikonmu sing mujijat kaya srengéngé munggah; marang iku saiki kita padha kesusu lan, ndedonga marang kowe, kita padha njerit kaya mangkéné: Ya Sang Putri sing nggumunake, Indhungé Gusti, ndedonga marang Kristus Gusti kita, sing wis inkarnasi saka Panjenengan, supaya Panjenengané nylametaké kutha iki lan kabèh kutha lan tanah Kristen saka kabèh tipuan mungsuh, lan nylametaké nyawa kita, amarga Panjenengané welas asih.

Kontakion, Nada 8:

Wus kapilih dados pamingpin ingkang menang, wus kaslametaké saking kajahatan déning rawuhé gambar Panjenengan ingkang kinurmatan, ya Dheweku, Indhungé Gusti, kita sami ngrayakaké kanthi kabungahan pesta patemon Panjenengan, lan kados adat kita, kita sami nyuwun dhumateng Panjenengan: Sugeng, Penganten ingkang Durung Kawin.

9 September

27 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, kita mengeti Sang Savva sing Kinurmatan, ing Venefalech (panggonan lan jaman nalika Sang Savva sing Kinurmatan urip ora dingerteni).

Ing dina sing padha, pangeling-eling para martir suci Anfisa, sing dibuwang menyang sumur amarga ngakoni asmané Kristus (wektu tumindaké lan panggonan sedaé ora dingerteni).

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Pimen Agung

Dirilisaké tanggal 27 Agustus

Ingkang Kinurmatan Pimen asalé saka Mesir[5692] ; bebarengan karo loro adhine, piyambakipun mangkat menyang salah siji biara komunal ing Mesir; ing kono, bebarengan karo adhine, piyambakipun nglampahi sumpah monastik[5693] .

Sawisé pirang-pirang taun, ibuné para sedulur mau, katarik déning katresnan alamiah ibu marang anak-anaké, mangkat arep sowan marang wong-wong mau, kepéngin ndeleng; nanging, amarga dhèwèké ora bisa ndeleng, dhèwèké ngadeg ing sacedhak gréja, ngentèni teka kanggo ndonga. Nalika padha arep menyang gréja, ibuné nyedhak marang wong-wong mau, nanging padha mlayu saka ibuné lan sawisé mlebu selé padha nutup lawang. Ibuné sing ngadeg ing njaba selé banjur ngetok lawang lan nyuwun marang anak-anaké, nangis kanthi emosi sing jero. Nanging para biksu ora mung ora gelem mbukak lawang selé, malah ora mangsuli. Ing wektu kuwi, nalika wanita iku wis suwe nangis ing sacedhake lawang sel, Abba Anuvius, sawisé krungu kabèh, mlebu liwat lawang liya kanggo gabung karo para biksu lan kandha marang Pimen:

Iveron lan Smolensk, digawa menyang Murom tanggal 1 September dening Yang Mulia Uskup Agung Augustine lan, sawisé Moskow dibebasake saka mungsuh, dibalèkaké menyang ibukota tanggal 20 Oktober. Ikon Vladimir Mirakel Sang Putri Allah saiki disimpen ing Katedral Dormisi Moskow (katrangan luwih rinci babagan ikon iki bisa ditemokake ing buku *Glory to the Mother of God*, sing diterbitake dening Penerbit Sinodal Moskow, Moskow, 1907, kaca 380–385).

[5692] Pimen sing kinurmatan lair watara taun 340.

[5693] Pimen njupuk sumpah monastik watara taun 355.

'Apa sing kudu kita lakoni karo wong tuwa iki? Dheweke wis suwe nangis kenceng banget, tanpa obah saka kene.'

Banjur Pimen munggah, mlaku menyang lawang lan takon:

'Ngapa kowe nangis, wong tuwa?'

Dheweke, krungu swarane nanging ora weruh, amarga lawange ditutup, kandha:

Aku kepengin ndeleng kowe kabeh, anakku! Apa dudu karo susuku dhewe aku nyusoni kowe? Apa dudu aku sing ngopeni kowe? Lan saiki aku wis tuwa banget; atiku lara tenan krungu swara anak-anakku nanging ora bisa ndeleng. Aku kepengin banget ketemu kowe kabeh sadurunge aku mati.

Pimen kandha:

'Ing endi kowe kepengin ndeleng kita: ing kene, utawa ing urip sing bakal teka?'

Dheweke mangsuli:

'Apa aku bakal ketemu kowe ing kana, anakku, yen aku ora ketemu kowe ing kene?'

Pimen mangsuli:

'Yen kowe sabar lan ora weruh kita ing kene, kita ngarep-arep manawa lumantar katresnané Gusti marang manungsa, kowe mesthi bakal weruh kita ing kana.'

Sawisé mikiraké apa sing wis diomongaké, dhèwèké mangsuli:

'Satemene, aku luwih seneng ndeleng kowe ing kana tinimbang ing kene.'

Banjur dhèwèké lunga kanthi pangarep-arep gedhé lan kabungahan, amarga dhèwèké kepéngin ndeleng anak-anaké luwih cetha ing urip sing bakal teka tinimbang ing urip saiki.

Pimen sing pinaringan berkah, nglampahi dina lan taun-taun ing pakaryan tapa lan tansah manungku pandonga tanpa kendhat, unggul ing kabecikan monastik lan kanthi pitulunganing Gusti kanthi gagah berani nglawan mungsuh sing ora katon; panjenengané ngendhalèkaké dagingé, sing perang nglawan roh, nganti kesel—kaya tawanan—liwat pakaryan abot, lan nguwalaké daging mau kanggo ngabdi marang roh; kanthi mangkono, panjenengané munggah tekan pucuking tanpa napsu lan dadi sing paling mulya saka kabèh bapak ara-ara samun, amarga paling sampurna ing kabecikan.

Sawisé sawatara wektu, panguwasa ing tanah kuwi kepéngin ndeleng Bapa Pimen kita sing kinurmatan lan ngutus utusan marang dhèwèké kanthi panyuwunan supaya diparingi idin rawuh marang ingkang kinurmatan. Nanging, sang sepuh saya sedhih, ngrenung ing sajroning atiné kaya mangkéné:

'Yen para bangsawan teka marang aku kanggo ngajeni aku, mesthi akeh wong biasa uga bakal teka lan ngganggu aku; padha bakal mecah kesunyianku, lan aku bakal kelangan sih-rahmat kerendahan ati, sing kanthi pitulungan Gusti aku wis entuk liwat pakaryan abot wiwit enom; banjur aku gampang tiba ing kesombongan.'

Sawisé mikir kaya ngono ing atiné, Sang Bapa Agung nolak ketemu karo pangeran lan liwat utusan sing padha nyuwun supaya pangeran aja teka – amarga, ujare Sang Bapa Agung, dhèwèké ora bakal nampa pangeran; malah, dhèwèké bakal ngusir pangeran saka panggonané.

Krungu wangsulan iki, pangeran krasa sedhih banget lan kandha:

'Amarga dosaku, aku ora dianggep pantes ketemu karo wong suci iki.'

Nanging, amarga pancen kepengin banget ketemu karo sesepuh suci kanthi cara apa wae, dhèwèké nyusun akal kaya mangkéné: dhèwèké njupuk anaké adhine sesepuh mau, kanthi alesan wis nindakake kaluputan cilik, banjur dipenjara, kanthi pangarep-arep yèn sesepuh mau bakal nyuwun marang dhèwèké supaya ngapura ponakané; kanthi cara iki, dhèwèké mikir yèn dhèwèké bakal bisa ketemu karo wong suci. Mula, sang pangeran kandha marang para abdi dalem:

'Yen Abba Pimen teka, aku bakal langsung mbebasake pemuda iku; nanging yen dhèwèké ora teka, aku ora bakal ngeculake pelanggar iku tanpa paukuman: awit kesalahané abot banget.'

Nalika ibune pemuda iku (adhine Pimen) krungu bab iki, dheweke langsung mangkat menyang ara-ara gersang kanggo ketemu karo adhine; sawise tekan guwa pertapaane, dheweke wiwit mengetuk lawang, nangis-nangis nyuwun supaya adhine gelem menyang sang pangeran lan nyuwun pangapura kanggo anaké, supaya bisa dibebasake.

Tetua kuwi ora mung ora gelem mbukak lawang kanggo dheweke, nanging uga ora mangsuli apa-apa.

Nanging, adhine isih terus suwé nyuwun marang sang resi kanthi nangis lan ngetok lawang; nanging amarga ora ana wangsulan, dhèwèké wiwit ngomong marang sang resi kanthi cela lan nesu:

'Kowe ora welas asih, atimu atos, kejem, ora nduwé iman, lan kaya kéwan! Luhku iki ora nyentuh atimu? Anakku—anakku siji-sijiné—ana ing bebaya pati!'

Nanging, sang resi ngutus sawijining murid kanggo ngandhani dhèwèké:

'Pergi adoh: Pimen ora nduwé anak, mula dhèwèké ora ngrasakaké sedhih.'

Adhiné bali, nangis kenceng, banjur nyalahké kakangé.

Nalika pangeran krungu kabèh sing wis kelakon, dhèwèké kandha marang kanca-kancané:

'Wenehana marang sang resi supaya nulis layang marang aku nyuwun supaya dheweke dibebasake, banjur aku bakal mbebasake ponakane saka penjara.'

Lan akèh wong maringi pitutur marang sang tuwa supaya nulis layang marang pangeran. Sang tuwa nulis kaya mangkéné:

'Parentahna para panguwasa panjenengan supaya nyelidiki kanthi tuntas kaluputan pemuda sing wis kliru; lan yen ana tumindak sing pantes paukuman pati, paukumanana dheweke, supaya kanthi paukuman sementara dheweke bisa luput saka sangsara langgeng; nanging yen pelanggar iku ora pantes paukuman pati, sawise diukum miturut paugeran hukum, bebasna dheweke.'

Nalika pangeran maca layang saka sesepuh mau, piyambakipun kagum marang kawicaksanan lan kabecikaning sesepuh mau, nyadari menawa sesepuh mau pancen abdi Gusti sejati; pangeran banjur mbebasake pemuda mau; dene Sang Pimen sing kinurmatan, ngindhari kamulyan sia-sia lan pakurmatan donya, ngumbara ing pirang-pirang nagari suwene wektu. Banjur piyambakipun manggen malih ing ara-ara gersang Mesir lan tetep ing kono nganti tuwa, nyenengake Gusti lumantar pakaryan tapa brata; lan Sang Pimen punika dados bapa tumrap kathah biksu.

Nglatih para muridé bab kawicaksanan andhap asor—awit piyambakipun pancèn andhap asor—Bapak Ingkang Kinurmatan nyritakaké dhumateng para muridé babagan carita sawijining sesepuh (mbok menawa carita bab piyambakipun), kados makaten:

– Ora suwé kepungkur, ana biksu Mesir sing manggon cedhak Konstantinopel ing sawijining panggonan sepi, ing kana dhèwèké nduwèni sel cilik. Kedadéyané Kaisar Theodosius sing saleh (sing Enom[5694]) lagi liwat ing wilayah kuwi sawijining dina; sawisé krungu ana biksu sing manggon ing kana, kaisar ninggalaké kabèh pangiringé lan nyamar dadi prajurit biasa, banjur mlaku menyang lawang selé sang biksu. Nalika kaisar mengetuk lawang, rahib mau mbukak selé, nanging ora ngenali kaisar sing teka; malah nganggep dhèwèké prajurit biasa. Sawisé padha ndedonga, padha lungguh. Banjur kaisar takon:

'Kepiye kahanan para bapa ing Mesir?'

'Kabeh padha ndedonga marang Gusti Allah kanggo kaslametan kita.'

Sawisé mriksa sakubengé selé sang tuwa, sang raja ora nemokaké apa-apa kajaba sawijining kranjang sing digantung ing témbok, kang isiné roti garing sethithik; banjur dhèwèké kandha marang sang tuwa:

'Romo! Berkahna aku supaya bisa nyicip sithik.'

Lan langsung sang tuwa ngisi banyu ing wadhah, nambah uyah, banjur nyeleh potongan roti garing ing kono; banjur padha mangan bebarengan; sawisé kuwi sang tuwa nggawa kendi banyu lan maringi raja ngombe. Sawisé mangan, raja takon marang sang tuwa:

'Apa sampeyan ngerti sapa aku iki?'

Dheweke mangsuli:

'Aku ora ngerti, gusti, nanging Gusti Allah ngerti panjenengan.'

Banjur raja kandha marang dhèwèké:

Aku Raja Theodosius.'

Lan langsung wong tuwa iku nyemba ing ngarepé.

Banjur raja kandha:

– Begja kowe, para biksu, amarga kowe bebas saka kuwatir donya sing sia-sia iki lan nglakoni urip meneng, mung padha mikir carane entuk urip langit kang langgeng lan berkahing swarga. Satemene aku kandha marang kowe, aku, sing lair ing kratonku lan saiki mrentah dadi raja, durung tau ngrasakake roti sing sak legane iki, uga durung tau ngombe banyu sing aku saiki ngrasakake lan ngombe kanthi kabungahan sing gedhe banget.

[5694] Nanging, sawetara wong nerangake iki minangka nyebutake Kaisar Theodosius Agung, sing mrentah wiwit taun 379 nganti 395.

Sing tuwa mangsuli:

'Iki amarga kita para biksu mangan karo pandonga lan berkah; mulane, sanajan panganan sing prasaja dadi enak. Ing omahmu, nanging, panganan disiapake tanpa pandonga, nanging ana akèh rebutan lan omongan kosong; mulane, panganmu ora nampa berkah sing bisa ndadekake legi.'

Sawisé nyium tangan sang tuwa, raja pamit lan wiwit wektu kuwi ngajèni sang biksu mau kanthi ngajining paling dhuwur.

Ing wektu sing padha, sang tuwa, amarga wedi marang kesombongan lan ajining dhiri sing mbebayani, lan supaya ora kelangan anugerah andhap asor amarga ajining manungsa lan ora kapisahake saka sih rahmaté Gusti, banjur tangi lan mlayu saka kono, lan sawisé kuwi bali menyang Mesir.

Sang Pimen nyritakaké dongèng iki marang para muridé, kanthi pangajab mulang asor; lumantar dongèng iki, Sang Pimen kepéngin mulang para muridé supaya nyingkiri pujian lan pakurmatan sing sia-sia, sing nimbulaké cilaka tinimbang kauntungan tumrap para biksu.

Sang Pimen uga mulang para muridé bab kaelokan liya; piwulangé tansah mujarab, amarga piyambakipun saged nuntun sapa waé marang dalan kaslametan; kados piyambakipun paring tuladha kaelokan malaékat lumantar gesangé, mekaten ugi tembung-tembungipun dados sumber kauntungan tumrap sadaya. Lan ora mung para novis sing teka marang dhèwèké, nanging uga wong-wong sing wis suwé nglakoni asètisisme monastik, lan padha takon apa sing migunani kanggo kaslametan jiwa; kabèh sing teka marang Sing Kinurmatan nampa saka dhèwèké jawaban-jawaban sing kebak kawruh Gusti lan kapenuhan inspirasi Gusti kanggo pambangunan jiwané; jawaban-jawaban iki kacathet déning sawatara ing 'Buku Para Bapa'[5695] . Kita bakal ngelingi sawetara wangsulan kasebut ing kene.

Ana sawijining wong takon marang Abba Pimen, kandha:

'Yen aku weruh sedulurku sing wis dosa, apa aku kudu ndhelikake dosane?'

Pimen mangsuli:

'Yen kita ndhelikake dosa sedulur kita, Gusti Allah uga bakal ndhelikake dosa kita.'

Ana sedulur sing kandha marang Abba Pimen:

'Bapa! Aku bingung lan kepengin ninggalake panggonan iki.'

Sesepuh mangsuli:

'Ngapa kowe kepengin lunga saka kene?'

Sedulur iku mangsuli:

Aku krungu omongan ala babagan salah siji sedulur sing manggon ing kene, lan aku dadi bingung.

Sesepuh kandha:

'Apa sing kowe krungu iku ora bener.'

Sedulur lanang mau mangsuli:

'Satemene, Bapa, iku pancen bener, amarga sing ngandhani aku iki pancen bisa dipercaya.'

Nanging sing tuwa kandha:

'Ora, wong sing ngandhani kowe iki ora pantes dipercaya, amarga yen pancen bisa dipercaya, dheweke ora bakal ngandhani kowe kaya ngono. Nanging aja percaya apa wae sing diomongake wong marang kowe kajaba kowe wis ndeleng dhewe; amarga sanajan Gusti Allah, sawise krungu tangise Sodom, ora mastiake nganti Panjenengané dhéwé mudhun kanggo ndeleng kabeh nganggo mripaté dhéwé[5696] : *'Lan Gusti ngendika: "Sorak-sorai marang Sodom lan Gomora wis gedhe, lan dosane abot banget; Aku bakal mudhun lan ndeleng apa pancen padha nindakake kabeh kaya sorak-sorai sing teka marang Aku marang wong-wong mau, utawa ora; Aku bakal ngerti'"* (Kejadian 18:20–21).

Sedulur kuwi mangsuli:

'Lan aku, Bapa, nyekseni kanthi mripatku dhéwé carané sedulur kuwi nindakake dosa.'

Krungu kuwi, sang pangeran meneng ndelok lemah; banjur, njupuk ranting cilik saka lemah, dhèwèké kandha marang seduluré:

'Apa iki?'

[5695] Yaiku 'Otechniki' lan 'Paterika'.

[5696] Ungkapan iki bersifat kias.

Seduluré mangsuli:

'Iku ranting.'

Banjur sing tuwa ndeleng munggah ing pucuk bangunan lan, nunjuk marang balok sing dadi sandaran atap, takon:

'Lan kuwi apa?'

Masku mangsuli:

'Iku balok.'

Lan wong tuwa kandha marang seduluré:

'Elinga ing atimu yèn dosa-dosamu kaya kayu iki, déné dosa sedulur sing kok omongké kaya simpul iki; mula kowé ora bakal kesasar utawa kecemplung godaan.'

Abba Sisoes, sing ana bareng karo dhèwèké wektu kuwi, krungu tembung-tembungé Santo Pimen; kaget banget karo apa sing wis dirungokaké, dhèwèké kandha marang Santo Pimen:

'Kepiye aku bisa muji panjenengan, Abba Pimen! Satemene, tembung panjenengan kebak sih rahmat lan kamulyan, kaya permata sing larang!'

Banjur Abba Pimen ngendika:

'Ana sing kandha: "Mung sakseni apa sing wis kowe deleng nganggo mripatmu." Nanging aku kandha marang kowe, sanajan kowe weruh apa-apa nganggo mripatmu, aja pracaya marang iku.'

Lan banjur dhèwèké nyritakaké prastawa ing ngisor iki.

Ana sawijining sedulur sing kapancing dening setan liwat penampakan kaya ngono: dhèwèké weruh sedulur liyané lagi nindakake dosa karo sawijining wanita; pikirane dadi bingung lan dhèwèké kebanjiran napsu. Nalika nyedhak, dhèwèké nginjak karo sikilé, kandha:

'Mandheg; kok kowe dosa?'

Nanging kabukten yèn kuwi mung iketan gandum, dudu wong.

Mula saka iku,' ujare Pimen, 'aku kandha marang kowe: aja precaya sanajan marang apa sing kok deleng nganggo mripatmu dhéwé.'

Abba Anuvius kandha marang Santo Pimen:

'Nanging panjenengan bakal mangsuli apa marang Gusti yen panjenengan weruh wong sing dosa lan ora ngélingaké?'

Pimen mangsuli:

Aku bakal kandha marang Gusti: "Gusti! Panjenengan dhawuh: *'Mula, copot dhisik balok saka mripatmu, banjur kowe bakal weruh cetha kanggo mbusak sela saka mripat sedulurmu'* (Matéus 7:5). Aku wis manut dhawuh Panjenengan."

Banjur ana sedulur sing takon marang Abba Pimen, kandha:

'Bapa! Aku wis nindakake dosa abot. Aku kepengin nglampahi telung taun kanggo tobat. Nanging apa telung taun cukup kanggo tobat?'

Sing tuwa mangsuli:

– Kuwi akèh.

Banjur adhiku kandha:

'Dadi, kowe maringi dhawuh supaya aku nglakoni pangapuran mung setaun?'

Marang kuwi, sing tuwa mangsuli:

'Sanajan kuwi uga kakehan.'

Nalika sedulur liyane krungu iki, padha kandha:

'Dadi, apa kuwi ateges wong kudu nglakoni pangapuran ora luwih saka patang puluh dina?'

Nanging sang tuwa mangsuli:

'Malah kuwi kakehan.'

Lan banjur dhèwèké nambahaké:

Aku mikir yèn wong sing tobat kanthi sak atiné lan pancèn tekad ora bakal bali marang dosa, Gusti Allah bakal nampa tobat telung dina saka dhèwèké.

Sedulur liyane takon marang Abba Pimen, kandha:

'Kepiye kuduné wong urip?'

Sing sepuh mangsuli:

Saka tuladha Daniel, kita weruh yèn dhèwèké ora bisa dituduh apa-apa kajaba yèn dhèwèké ngabdi marang Gusti Allahé.

Kanthi tembung-tembung iki, sang wali nerangake manawa manungsa kudu urip kanthi cara sing sakabehing uripe ora liya kajaba ngabdi marang Gusti Allah.

Sang biarawan liyane takon:

– Kepiye aku bisa nglindhungi awakku saka tipuan mungsuh?

Bapa mangsuli:

'Nalika kuali sing dipanasake saka ngisor lagi nggodhok, ora ana lalat utawa serangga liya sing bisa nyentuhé; nanging nalika wis adhem, lalat lan serangga padha mènèk ing kono. Mangkono uga, mungsuh ora wani nyedhaki biksu sing tekun nglakoni kabecikan, lan ora bisa nyekel dheweke ing jaringe; nanging mungsuh gampang nyedhaki wong sing uripe sembrono lan males, lan nuntun dheweke menyang dosa manut kersane.

Ana wong takon marang sesepuh, kepiye carane ngusir pikiran ala sing mlebu ing pikiran. Sesepuh mangsuli:

Kahanan iki kaya wong sing ana geni ing kiwa lan kendi banyu ing tengen; yèn wong kuwi kena kobongan geni, dhèwèké bakal njupuk banyu saka kendi lan mateni geni mau.' Api iku makili pikiran ala sing ditandurake mungsuh kaslametan ing ati manungsa, kaya percikan geni ing pura, supaya manungsa kobong karo hawa napsu dosa; nanging banyu makili pangibadah manungsa sing nyuwun marang Gusti.

Manèh, bapa tuwa Pimen takon marang Abba Ammon bab pikiran ala sing metu saka ati lan bab hawa napsu sing sia-sia. Lan bapa tuwa mau mangsuli, adhedhasar Kitab Suci, kaya mangkéné:

'Apa kamulyan sing bisa ditampa kapak tanpa wong sing nggawa? Lan apa gergaji bisa sombong tanpa tukang? Mula aja maringi sarujuk marang pikiran ala, lan kabèh pikiran kuwi bakal sirna.'

Abba Yusuf takon marang Abba Pimen babagan puasa, kandha:

'Kados pundi kedadeyané wong puasa?'

Sesepuh mangsuli:

Aku mangan sethithik saben dina, tanpa wareg tenan.

Abba Yusuf takon:

'Lan nalika kowe isih enom, apa kowe ora nglakoni puasa rong dina bebarengan?'

Pimen mangsuli:

'Satemene, aku wis nglakoni puasa, ora mung rong dina, nanging telu dina, malah nganti seminggu; nanging para bapa suci, sawise nyoba loro-lorone, nemokake yen luwih becik mangan sethithik saben dina; amarga iki dalan kraton (kanggo kaslametan), sing luwih gampang lan luwih nyaman, supaya pikiran ora dadi sombong.'

Abbot saka Biara Agung takon marang Abba Pimen, kandha:

'Kepiye carane aku bisa entuk rasa nyesel?'

Sing sepuh mangsuli:

'Apa bisa ana rasa nyesel ing ati sing mikir keju, guci minyak, lan bab-bab donya liyane?'

Ana wong liya takon marang sang tuwa:

'Endi sing luwih becik: ngomong, utawa meneng?'

Wong tuwa mangsuli:

'Sapa waé sing ngomong demi Gusti iku becik; mangkono uga sapa waé sing meneng demi Gusti iku becik.'

Sang sepuh maringi wangsulan wicaksana marang pitakon; saliyane, 'Para Bapa' ngemot akèh paribasan wicaksana saka Santo Pimen. Iki sawetara.

Abba Pimen ngendika:

– Nalika wong arep mbangun omah, padha nglumpukaké akèh bahan supaya omahé bisa dibangun; kanthi cara sing padha, kita uga bisa gampang mbangun omah rohani ing jeroning awaké dhéwé yèn njupuk sapérangan cilik saka saben kabecikan.

Panjenengané uga ngendika:

'Manungsa kudu netepi telung paugeran utama: wedi marang Gusti, asring ndedonga, lan nindakake kabecikan marang tanggane.'

Abba Pimen uga ngendika:

Ora kepéngin, sabar lan wicaksana – iku telung dhasar urip biksuan; amarga katulis: *"*Yen telung wong iki ditemokaké ing kono – *Nuh, Daniel lan Ayub – padha mung bakal nylametaké nyawané dhéwé kanthi kabenerané"* (Yehezkiel 14:14). Nuh iku tuladha ora ngidam, Ayub tuladha sabar, lan Daniel tuladha wicaksana; yèn sawijining biksu nduwèni telung kabecikan iki, Gusti Allah sing nylametaké dhèwèké bakal manggon ing sajroning dhèwèké.

Sang sepuh uga ngendika:

'Yen sawijining biksu sengit marang loro bab, dhèwèké bisa bébas saka godaan donya iki.'

Sedulur iku takon marang bapa sepuh:

'Apa iku?'

Kanggo iki sang tuwa mangsuli:

'Kenyamanan daging lan kesombongan.'

Banjur sang wong tuwa ngendika:

'Kanggo iku katulis ing Injil: "Sapa waé sing nduwé jubah, adol lan tuku pedhang" (Lukas 22:36); iki tegesé: sapa waé sing nduwé kasenengan daging, tinggalna lan wiwiti urip prasaja, milih dalan sempit.

Banjur panjenengané nambahaké:

'Nalika Daud perang nglawan singa utawa beruang, dhèwèké mateni kéwan kuwi kanthi nyekel gulu (1 Sam. 17:34–35); kanthi cara sing padha, kanthi pitulunganing Gusti, kita bakal ngalahaké singa—sétan—lan beruang—daging kita—yen kita masang tali kendhali pangendalian dhiri ing gulu lan weteng.'

Sing tuwa uga kandha:

Yen Nebuzaradan, kepala juru masaké raja Babilonia, ora teka ing Yerusalem, Bait Suci Gusti ora bakal kobong; kanthi cara sing padha, geni napsu dosa ora bakal kobong ing jeroning kita, lan pikiran kita, sing nglawan mungsuh, ora bakal tau kalah – asal kita ora nyerah marang keserakahan mangan lan kemalasan.

Sing sepuh banjur ngendika:

Kaya tawon mabur saka asap, supaya manungsa bisa nikmati woh-wohan manis saka gaweyané, mangkono uga anggota awak liyane ngusir ajrih marang Gusti saka nyawa kita, lan nyawa kita bakal kelangan saben kabecikan.

Banjur panjenengané nambahaké:

'Kaya saben abdi dalem kraton sing tansah cedhak karo raja, siap mbela dhèwèké, mangkono uga atiné kita kudu tansah siap perang nglawan iblis zinah.'

Nalika semana, Abba Pimen krungu bab sawijining sedulur sing wis puasa enem dina lan mung mangan sethithik ing dina kapitu, nanging ing wektu sing padha nesu marang seduluré. Abba Pimen kandha bab dhèwèké:

'Dheweke wis sinau puasa enem dina, nanging ora bisa nahan nesu sanajan sedina.'

Sang presbiter ing sawijining biara, sawisé krungu ana sawatara sedulur sing kerep menyang kutha, adus ing pemandian umum, lan ora tekun ing kaslametané, banjur nesu marang wong-wong mau; lan, sawisé bali menyang biara, nyopot busana biara saka awaké; nanging sawisé kuwi dhèwèké tobat, banjur menyang marang Abba Pimen lan nyritakaké kabèh sing wis ditindakké marang para sedulur mau. Sang sepuh banjur kandha marang dhèwèké:

Apa kowe ora uga nduwé sithik sipat manungsa lawas ing jeroné atimu; utawa, mbok menawa, kowe wis pungkasané kesasar déning dhèwèké[5697] ?

Nalika presbiter krungu tembung-tembung mau saka sang tuwa, atiné krasa banget; dhèwèké ngundang sedulur-sedulur sing wis ngrasakaké sedhih, nyuwun pangapura marang wong-wong mau, lan ngagemaké manèh busana biara.

Sawijining dina, Abba Isaac rawuh marang Abba Pimen lan nalika ndeleng Abba Pimen lagi nyawurake banyu sethithik ing sikilé, dhèwèké kandha:

[5697] 'Wong tuwa' iku wong sing diperbudhakake déning dosa, ora ngerti dalan menyang kaslametan. Rasul Suci Paulus nggunakake istilah iki marang wong-wong sing durung nampa sih-rahmat Prajanjian Anyar (deleng Ef. 4:22; Kol. 3:9).

'Wong-wong kuwi kejem tenan nglarani awaké dhéwé!'

Sang sepuh mangsuli:

'Kita ora diajari dadi pembunuh awak.'

Lan banjur dhèwèké kandha:

'Kadhangkala ana wong katon meneng; nanging yèn atiné ngukum wong liya, dhèwèké tansah ngomong. Lan ana uga sing ngomong wiwit ésuk nganti bengi, nanging ing wektu sing padha tetep meneng (awit sing ora ngukum tanggané padha karo sing meneng).'

Abba Yosef nyritakaké crita ing ngisor iki:

– Ana sawijining wektu, nalika kita padha lungguh karo Abba Pimen, sedulur enom Agathon ana ing antarané kita; kepéngin ngomong marang Agathon iki, sang tuwa (Pimen) nyapa dhèwèké kanthi sebutan 'Abba', kandha:

'Abba Agathon.'

Nanging kita kandha marang sang tuwa:

'Sedulur iki isih enom; kenapa panjenengan nyebut dheweke "Abba"?'

Kanggo kuwi, sang wali mangsuli:

– Bibiré sing meneng meksa aku nyebut dhèwèké 'Abba'.

Banjur Abba Pimen uga ngendika:

'Sedulur sing ana karo tanggane kudu kaya arca watu; nalika dirugèkaké, aja nesu; nalika dipuji, aja sombong.'

Panjenengané uga ngendika:

'Keburukan ora bakal bisa dikalahake nganggo keburukan; yen ana wong sing nindakake ala marang kowe, tunjukna kabecikan; banjur kabecikanmu bakal ngalahake niat jahaté.'

Abba Pimen sing kinurmatan mulangake kabecikan iki (lan kabecikan liyane) kanthi tuladha pribadine; amarga sadurunge rawuhe saka skete ing Mesir, ana sawijining sesepuh ing Mesir sing diurmati kabeh wong. Nalika Abba Pimen teka ing panggonan kuwi, akèh wong sing wis ninggalaké sesepuh mau banjur padha teka marang Pimen; amarga kuwi, sesepuh mau wiwit nesu marang Abba Pimen sing anyar teka, dadi iri marang dhèwèké lan ngomong ala bab dhèwèké. Nalika Abba Pimen krungu bab iki, dhèwèké krasa sedhih lan kandha marang sedulur-seduluré:

'Apa sing kudu kita lakoni saiki, amarga wong-wong iki wis marakake kita sedhih kanthi ninggalake sesepuh sing suci lan luhur budi lan teka marang kita sing ora ana regane? Kepiye carane kita bisa ngendhokake nesune bapak agung kuwi? Ayo padha nyiapake panganan sethithik, njupuk anggur sethithik, menyang marang sesepuh, lan mangan bebarengan karo dheweke; mbok menawa kanthi cara iki kita bisa ngendhokake atine.'

Ngusung panganan lan anggur sethithik, padha mangkat menyang sel sang resi lan mengetuk lawang. Muridé sang resi, krungu ketukan, takon:

'Sapa kuwi?'

Padha mangsuli:

'Kandhaa marang abotmu menawa Pimen lan sedulure padha teka arep nampa berkah saka abotmu.'

Muridé banjur lunga lan ngandhani sang tuwa. Sang tuwa, sawisé ngrungokaké, ngendika:

'Maju lan kandhaa marang wong-wong mau: lunga saka kéné, amarga aku ora nduwé wektu kanggo ketemu kowe.'

Nalika murid iku ngandhani marang wong-wong sing teka, padha mangsuli:

'Kita ora bakal ninggal panggonan iki nganti kita diparingi pakurmatan kanggo matur nuwun marang sesepuh.'

Lan padha ngadeg ing sangisore srengéngé kang nyengat ing lawang sel.

Ndeleng andhap asor lan sabar wong-wong sing teka, sang tuwa krasa welas asih, mbukak lawang lan nyambut kanthi ciuman; sawisé padha lungguh, kabèh padha rembugan kanthi tresna lan mangan panganan sing digawa. Banjur sang tuwa kandha:

'Satemene, ora mung apa sing tak krungu bab kowe iku bener, nanging aku weruh ing kowe pakaryan becik sing atusan kaping luwih ageng.'

Wiwit wektu kuwi, sang tuwa wiwit nambani Abba Pimen kanthi kabecikan.

Mangkono Sang Pimen sing kinurmatan bisa ngilangake niat ala saka wong-wong sing mungsuh marang dhèwèké, lan dhèwèké dadi tuladha tumrap wong liya.

Sang Pimen sing kinurmatan bisa marasake wong liya liwat menengé lan tembungé.

Ing sawijining wektu, para presbiter ing wewengkon kuwi sowan menyang biara ing ngendi Sang Abba Pimen manggon; Abba Anuvius, sing kepengin maringi sethithik pangayoman, banjur marani Sang Abba Pimen lan nyritakake bab iki. Nanging, Pimen ora mangsuli apa-apa, mung meneng suwe; lan Abba Anuvius lunga saka dheweke kanthi sedhih.

Mengko, para sedulur sing ana bareng karo dhèwèké padha takon marang Abba Pimen:

'Ngapa panjenengan ora mangsuli Abba Anuvius?'

Sing sepuh mangsuli marang wong-wong mau:

Aku ora duwe piranti (tegesé, ora duwe ilat) kanggo iki; amarga aku wis mati; lan wong mati ora ngomong; mula, aja nganggep aku kalebu kowe kabèh.'

Sang tuwa tumindak kaya ngono supaya dhèwèké ora diundang dhahar karo sedulur-sedulur anyar sing teka; awit ana uga kang kandha bab piyambakipun, nalika para sedulur ngajak dhahar bebarengan, piyambakipun lumampah kanthi nangis, kados kersa ora kersa; awit piyambakipun ora kersa nglegakake wetengipun, nanging ing wekdal sing sami uga ora kersa mbangkang dhumateng para sedulur, supaya boten gawe sedhih atine.

Ana sawijining biksu, sawisé krungu babagan uripé sing luhur saka Sang Pimen sing kinurmatan, teka saka tanah adoh kanggo ndeleng lan sinau marang dhèwèké; sang tuwa nampani biksu mau kanthi pakurmatan; sawisé padha nyium tangan, padha lungguh; wong biarawan mau miwiti rembugan karo sang tuwa bab Kitab Suci, bab prakara-prakara angel sing kasebut ing Kitab Suci, lan bab babagan swarga. Nanging Rama Pimen, ngadhepake pasuryane adoh, meneng bae lan ora mangsuli tamu mau. Biksu mau ngandharake ajaran saka Kitab Suci kanthi dawa, nanging ora entuk wangsulan saka sang resi amarga piyambakipun meneng bae; banjur biksu mau ninggalake sel kanthi sedhih lan kandha marang murid sang resi:

Aku wis nempuh lelampahan sing dawa lan abot iki sia-sia: aku teka kene kanggo piyambakipun (Abba Pimen), nanging piyambakipun ora ngucap siji tembung marang aku.'

Banjur, nalika mlebu ing sel sang sepuh, murid mau kandha marang sang sepuh:

'Bapa! Wong mulya iki, sing misuwur ing antarané para biksu ing negarané dhéwé, wis teka merga panjenengan: kenapa panjenengan ora ngomong apa-apa marang dhèwèké?'

Sesepuh mangsuli:

'Panjenengané saka alam luhur,'—lan ngomong babagan prakara swarga—'dene aku saka alam ngandhap,'—lan mung bisa ngomong babagan prakara donya. Yen sedulur sing teka marang kita ngomong bab hawa napsu jiwa utawa ringkihé daging, aku bakal mangsuli; nanging amarga panjenengané ngomong bab prakara swarga, aku ora bisa ngomong apa-apa bab kuwi.

Murid mau, sawisé ninggalaké sang tuwa, banjur menyang marang biksu kuwi lan kandha:

'Kawruhana, Rama, menawa sesepuh kuwi ora kersa ngrembug Kitab Suci, nanging yen ana wong sing miwiti ngrembug bab hawa napsu jiwa, sesepuh kuwi banjur mangsuli.'

Kanthi kapengaruh kahanan iki, biksu mau banjur menyang sang tuwa lan takon:

'Abba! Kula kedah kados pundi, awit kula kapegat dening hawa napsu?'

Banjur, karo pasuryan kang sumringah, sang tuwa kandha:

'Kowe wis teka kanthi becik; saiki aku bakal mbukak cangkem lan ngisi nganggo tembung-tembung sing apik.'

Lan dhèwèké rembugan dawa karo dhèwèké babagan carané ngungkuli napsu sing munggah nglawan kita. Amarga banget remen karo tembung-tembungé sang tuwa sing kapenuhan wahyu Gusti, sang biarawan matur nuwun marang Gusti amarga Panjenengané karsa ndadèkaké dhèwèké pantes ndeleng tuwa kaya ngono lan krungu piwulangé; lan dhèwèké bali marang bangsane, kabungahan amarga wis nampa paedah gedhé kanggo nyawané.

Banjur ana biksu liyane, Abba Isaac, teka marang Bapa Pimen lan nemokake panjenengané lungguh meneng, kaya lagi kesurupan. Sawisé ngenteni wektu sing cukup, nanging ora weruh pratandha yèn panjenengané wis waras, biksu kuwi nyembah ing ngarepé panjenengané, kandha:

'Ceritakna, Rama, ing endi pikiran Panjenengan?'

Dheweke, amarga kapeksa mangsuli amarga panyuwunan sing tulus iki, banjur mangsuli:

'Pikiranku ana ing panggonane Sang Perawan Maria sing Maha Suci, Ibune Gusti Allah, sing nangis nalika ngadeg ing sacedhake salib; lan aku kepengin nangis kaya ngono tansah.'

Mangkono kahanan sang resi agung, ingkang kinurmatan Pimen, ingkang sampurna ing saben kabecikan lan maringi paedah dhumateng sadaya, kados dene gesangipun lan pangandikanipun; piyambakipun gadhah andhap asor ingkang ageng sanget ing manahipun, ngantos asring piyambakipun ngendika kanthi ambegan lega:

'Aku bakal dibuwang menyang panggonan ing ngendi Setan bakal dibuwang!'

Nanging, Gusti wis ngluhurake abdi Panjenengané sing andhap asor menyang panggonan ing ngendi malaikat suci manggon, ing papan panggonan wong sing bener lan wong sing taat; sawisé urip dawa ing bumi, Gusti wis netepake dhèwèké ing panggonan swarga, ing ngendi taun-taun ora ana enteke[5698] ; Ing kana kabèh para wali, sing ngadeg ing ngarepé pangastané kamulyané Gusti Allah, tansah ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah ing Tritunggal, marang Panjenengané kamulyan uga diparingaké déning kita wong dosa, saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates. Amin.

Troparion, Nada 8:

Kanthi aliran luhmu kowe ngolah ara-ara gersang sing tandus, lan saka jeroning ambeg-ambegmu kowe nglairaké satus pakaryan; lan kowe dadi lentera tumrap jagad raya, sumunar mukjizat. Pimen, bapak kita, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa slamet.

Kontakion, Nada 4:

Dina iki ana pangeling-eling suci tumindak kamulyanmu, ya Bapa kinurmatan, nggawa kabungahan marang atiné wong-wong sing taat, Pimen sing wicaksana saka Gusti, Bapa kinurmatan kita.

Peringatan Sang Martir Mulya Kuksha lan Pimen si Puas

Perayaan tanggal 27 Agustus

Ora perlu akèh tembung nalika pakaryan dadi saksi sing cetha, kaya sing kelakon karo para sing pinaringan berkah iki; amarga martir suci sing pinaringan berkah, Kuksha – salah siji bapa saka Biara Gua Suci – wis kondhang marang kabèh, sawise mbaptis wong-wong Vyatichi sing sadurungé kejiret ing kaprecayan sing salah, lan padhangaké akèh wong nganggo iman. Para Wali Kuksha nindakake akèh mujijat sing nggumunake: dhèwèké ngusir setan, nggawa udan saka langit, ngeringake tlaga, lan nindakake akèh mujijat liya sing nggumunake. Pungkasané, sawisé ngalami sangsara sing abot, dhèwèké dipenggal sirah déning wong-wong sing ora pracaya bebarengan karo muridé.

Ing wektu sing padha, Sang Pimen si Puas-pangan sing kasucèn urip kanthi tapa brata ing Biara Gua Kiev, nyenengaké Gusti Allah; amarga puasa lan pakaryané sing ageng, piyambakipun nampi sih ageng saking Gusti Allah ngantos misuwur ora namung amarga marasaké wong lara, nanging uga amarga bisa ndeleng masa ngarep lan kedaden ing papan sing adoh lan durung dingertèni. Wali Pimen iki nyembuhake akèh wong sing nandhang lara, ngandhani akèh prakara, lan wis weruh sadurunge seda marang Gusti rong taun sadurunge seda. Wali Pimen, sawise weruh yèn Sang Kuksha sing pinunjul bakal dipenggal sirahé, sanadyan adoh saka dhèwèké, muni banter ing Gréja Pechersk:

'Sedulur kita Kuksha wis dipatèni dina iki!'

[5699]Sawisé ngendika mangkono, Pimen séda ing dina sing padha karo Santa Kuksha lan murid-muridé.

Mangkono, ketigane padha nampa kabungahan kaping telu kang durung ana mripat sing weruh, durung ana kuping sing krungu, lan durung mlebu ing manah manungsa (cf. 1 Kor. 2:9); kabungahan iki wis disiyapake

[5698] Pimen sing Kinurmatan seda ing umur 110 taun. Patié dumadi watara taun 450.

[5699] Patié Santo Kuksha Sang Martir lan Pimen Sang Askétis kelakon watara taun 1113.

dening Gusti Allah, siji ing Tritunggal, kanggo kabeh sing tresna marang Panjenengané: marang Panjenengané kapundhaké kamulyan, saiki lan salawas-lawase lan nganti jaman-jaman. Amin.

Peringatan Santo Liberius Sang Pengakuan Iman, Paus Roma

Peringatan tanggal 27 Agustus

Santa Liberius munggah dadi uskup sawisé Paus Yulius[5700] . Wiwit wiwitan pamaréntahané, dhèwèké dadi pejuang semangat ortodoksi lan pembela teguh kanggo Santo Athanasius saka Alexandria, sing perang nglawan para Arian. Kaisar Constantius (sing wis milih pihak Arian) ora bisa, liwat ancaman utawa pujukan, liwat para pangiring kraton, utawa sanajan piyambak, meksa Santo Liberius supaya ngutuk Santo Athanasius, lan kanthi mangkono uga ngutuk Ortodoksi; Amarga keteguhané ing Ortodoksi , Liberius dikirim menyang pangasingan ing Beria, Trakia. Nanging nalika Kaisar Constantius ana ing Roma[5701] , wong-wong, sing ngajeni lan tresna marang gembala agungé, nyuwun marang kaisar supaya Paus Liberius bali menyang Roma. Nanging, sadurunge bali menyang Roma, Liberius dipanggil menyang Konsili Katelu Sirmium (konsili semi-Arian), ing kono dhèwèké dipaksa mlebu tandha tangan ing dekrit konsili. Mung sawisé kuwi, sawisé nampa idin bali menyang Roma, Liberius bali menyang kono[5702] sawisé pangasingan rong taun. Nanging mengko, Liberius ngetokake pangapuran sing jero marang tumindaké (kaya sing katon nalika dhèwèké nandatangani dekrit Konsili Sirmium Katelu, sawijining konsili semi-Arian), manut tuladhané Santo Petrus Sang Rasul, sing lumantar pangapuran sing tulus, mbayar dosané amarga wis mbantah Gusti. Ing Roma, Liberius makarya abot kanggo ajining Ortodoksi lan pungkasane mulih marang Gusti[5703] .

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Osias Sang Pangakun, Uskup Korduba

Peringatan tanggal 27 Agustus

Bapak kinurmatan iki, sawisé mundur saka kesenengan donya lan ngias awaké dhéwé kanthi kabèh kabecikan, diangkat dadi Uskup kutha Corduba[5704] . Kanthi semangat marang iman Ortodoks, piyambakipun mangkat menyang Konsili Ekumenis Kapisan kanggo ngecam kabodhoané Arius lan ngrusak ajaran sesat sing ngrusak jiwa. Lan nalika kabeh wis padha kumpul ing Konsili iki, dhèwèké nyiksa Arius lan akèh wong liya kanthi panuduh-panuduhé. Sawisé para uskup Ortodoks dipecat saka jabatané déning Kaisar Konstantinus[5705] amarga nolak melu pangasingan Athanasius Agung[5706] lan ora gelem melu ing ajaran palsu Arius, dhèwèké uga diasingaké, ing kono sawisé ngalami akèh sangsara, dhèwèké séda[5707] .

[5700] Julius njabat tahta paus wiwit taun 337 nganti 352. Liberius munggah tahta Roma tanggal 22 Mei 352.

[5701] Kaisar Constantius mrentah wiwit taun 337 nganti 361 – piyambakipun ana ing Roma ing taun 357, nalika wong-wong nyedhaki piyambakipun kanthi panyuwunan supaya nggawa Liberius bali saka pangasingan.

[5702] Liberius bali menyang Roma ing taun 358.

[5703] Santa Liberius séda ing taun 366.

[5704] Kutha Corduba, saiki Córdoba, dumunung ing sisih kidul Spanyol ing pinggir tengen Kali Beta, sing saiki diarani Guadalquivir.

[5705] Ana kesalahan utawa typo ing Prolog ing kene. Uskup-uskup Ortodoks dipecat saka jabatané ora déning Kaisar Konstantinus, nanging déning putrané, Constantius Arian.

[5706] Iki mesthi nyebutake Santo Athanasius Agung, Uskup Agung Alexandria, pembela kondhang doktrin Ortodoks babagan Putraning Allah nglawan bidah Arius. – Dina rayane dirayakake tanggal 2 Mei lan 18 Januari.

[5707] Ing taun 355, Sang Osius sing kinurmatan diasingake menyang Sirmium déning Kaisar Constantius amarga mbela Santo Athanasius. Liwat ancaman, panjara, lan kekerasan, dhèwèké dipaksa mlebu tandha tangan kredo Arian ing Konsili Sirmium Kapindho taun 357; sawisé kuwi dhèwèké dibalèkaké menyang Córdoba, ing ngendi dhèwèké séda taun 359 – utawa, miturut Stadler, taun 358 – nanging sadurungé séda dhèwèké manèh ngutuk Arianisme.

Perayaan Pangeling-eling marang Pimen sing Mulya (saka Palestina)

Dirilisaké tanggal 27 Agustus

Para Bapa Suci Sophronius lan Yohanes nyathet ing buku[5708] babagan Santo Pimen iki:

'Abba Agathon, pangulu biara bapak kita sing kinurmatan Sava, ngandhani kita,' ujare, 'kaya mangkene:

'Aku mlaku,' Abba Agathonik nyritakaké, 'sawijining dina menyang Gurun Ruvu kanggo sowan marang Abba Pimen, sing manggon ing guwa lan urip saka oyod. Sawisé nemokaké dhèwèké, aku nyritakaké pangrasaku, lan amarga wis sonten, dhèwèké ninggalaké aku piyambak ing guwa mau bengi, déné dhèwèké dhéwé menyang guwa liya. Bengi kuwi adhem banget, lan aku nandhang sangsara amarga adhem. Esuké, sang tuwa teka marang aku lan takon:

'Kepiye kowe nglampahi wengi, anakku?'

'Aku,' crita Abba Agathon, 'wangsul marang dhèwèké:

'Nyawisake aku, Rama! Sakwengi aku nandhang sangsara banget amarga adhem.'

Banjur dhèwèké kandha marang aku:

"Aku kandha marang kowe kanthi jujur, anakku, aku ora ngrasakake adhem sakpisan."

– 'Krungu kuwi,' crita Agathonic, 'aku kaget banget, amarga sang tuwa iku telanjang; banjur aku takon marang dhèwèké, kandha:

'Tuduhna katresnamu, Rama – critakna, kenapa kowe ora krasa adhem, senajan telanjang?'

Lan wong tuwa kuwi mangsuli marang aku:

Ana singa teka, ngglethak ing sacedhakku lan nghangatake awakku; nanging, ngertia iki, anakku, aku bakal dipangan kewan galak.'

Banjur aku takon marang dhèwèké:

'Kanggo alesan apa, Bapa, panjenengan bakal dipangan kéwan galak?'

Marang kuwi wong tuwa mau mangsuli:

'Nalika aku manggon ing donya ing tanah kelairanku (keduanya saka Galatia[5709]), aku dadi penggembala; sawijining dina, nalika aku ngopeni wedhusku, ana wong sing liwat ing sacedhake kandhangku; asuku nyerang lan nyabik-nyabik dheweke.' Aku bisa nylametake dhèwèké saka asu-asu mau, nanging aku ora nindakake. Lan aku sinau, lumantar wahyu ilahi, yèn aku uga kudu mati kanthi cara sing padha – yaiku bakal disobek-sobek déning kéwan galak.

Ingkang Kinurmatan Pimen nyritakaké punika dhumateng Abba Agathon; lan pancèn kedadéyanipun kados déné pangandikane; awit saking punika, sawisé telung taun, kabaré yèn pertapa Pimen sampun dipun dhahar déning kéwan galak[5710] . Nanging atiné ingkang suci sampun kapilih ing antawisipun para bapa suci lumantar sih rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, dhumateng Panjenenganipun kinurmatan salami-laminipun.

10 September

28 Agustus (gaya lawas)

Uripé Bapak Kita Sing Kinurmatan Moses Murin

Dipepering ing tanggal 28 Agustus

Ing tanah Mesir ana sawijining perampok sing jenenge Musa, keturunan Murin,[5711] , rai suram; wiwitane dhèwèké dadi budhaké sawijining tuan bangsawan, nanging amarga dhèwèké wis matèni wong, tuan kuwi ngusir

[5708] Iki nyebutake, mesthi wae, *Limonar* (utawa *Padang Rohani*), yaiku kumpulan crita pangajaran babagan pakaryan para pertapa (bab 167).

[5709] Galatia – sawijining wewengkon ing Asia Minor.

[5710] Pati Santo Pimen kelakon ing pungkasan abad kaping enem.

dhèwèké lan dhèwèké gabung karo para perampok; lan para perampok mau, nalika weruh yèn dhèwèké kuwat lan nduwèni watak sing tegas, milih dhèwèké dadi ataman (pamimpin). Crita babagan Santo Musa iki diceritakaké supaya pangowahan dhèwèké dadi cetha, lan supaya dingerteni kepiyé Musa bisa tobat lan nglakoni urip sing nyenengaké Gusti Allah saka urip sing ala kaya ngono; awit dosa-dosa para wali (sing wis kalakon ing jaman biyen) ora disumputake, supaya rahmate Gusti Allah kamulyakake—rahmat sing misahake wong sing bener saka sing ora pantes lan ngowahi wong sing dosa dadi wong sing bener.

Nalika dadi perampok, Musa bebarengan karo kanca-kancane nindakake akèh perampokan lan pembunuhan, lan nindakake akèh tumindak lan kejahatan liya sing keji lan ora patut; Musa dadi misuwur ing antarané kabèh wong amarga kekejemané, amarga kabèh wong padha wedi marang dhèwèké. Saka tumindak perampokane, sing ing ngisor iki pantes disebutaké:

Musa nyimpen dendam marang sawijining penggembala sing ngopeni wedhusé, amarga penggembala iki karo asuné (sing njaga kawanané) tau nyegah Musa nindakake tumindak ala; sawisé weruh penggembala kuwi ngopeni wedhusé ing sisih liya Kali Nil, Musa mutusaké matèni dhèwèké. Kali Nil lagi banjir; Musa ngiket sandhangane bebarengan, dipasang ing sirah, nyekel pedhang ing cangkem, banjur miwiti nyebrang kali ageng iki. Sang penggembala mau, nalika weruh Musa saka adoh nalika lagi nyebrang, ninggalaké wedhusé lan mlayu saka panggonan kuwi: Musa, sawise nyebrang kali nanging ora nemu penggembala, nyembelih papat wedhus paling gedhe, banjur diiket nganggo tali lan nglangi bali nyebrang Kali Nil, nggawa ing wedhus mau; Sawisé nyembelih wedhus-wedhus mau, Musa mangan dagingé (sing enak banget), lan adol kulité, banjur nggunakake dhuwité kanggo tuku anggur.

Sawetara wektu, Musa nglakoni urip kanthi dosa-dosa kaya ngono; nanging sawijining dina, kanthi kebetulan, dhèwèké sadar, amarga Gusti Allah welas asih marang dhèwèké lan nelpon dhèwèké supaya tobat, awit Sang Gusti sing Maha Asih lan welas asih ora ngupaya karusakan wong dosa, nanging ngenteni supaya padha tobat lan slamet. Atiné wong dosa iki kagugah kanthi rasa nyesel; dhèwèké tobat saka kaluputané, ninggalaké maling lan kanca-kancané, menyang biara ing ara-ara gersang, lan nyawisaké dhiri kanggo manut lan tundhuk marang abbot lan sedulur-seduluré, lan luwih-luwih marang Gusti Allah piyambak; Musa ngucurake akèh luh, awan lan bengi, nyeseli dosa-dosa sing wis tau ditindakake; dhèwèké nindakake kabèh pakaryan lan tugas sing dipasrahaké marang dhèwèké tanpa kélangan semangat, lan dadi biksu sing mulya.

Sawisé sawatara wektu, Musa mundur menyang sel pertapa; ing kono dhèwèké manggon piyambak, meditasi babagan Gusti Allah lan nyucèkaké dhiri lumantar tobat sing tulus saka dosa-dosa sing wis tau ditindakake ing jaman biyèn.

Nalika Musa nglakoni urip tobat kaya ngono, ana papat maling nyerang dhèwèké nalika dhèwèké ana ing selé, ora nyadari yèn kuwi Musa. Sanadyan piyambak, dhèwèké ngalahaké wong-wong mau, ngiket, lan ngusung ing pundhak kaya buntelan pari, nggawa menyang gréja biara, kandha marang para sedulur:

'Apa panjenengan paring pitutur aku kudu ngapa karo wong-wong mau? Aku ora kena nglarani sapa waé, nanging wong-wong mau sing teka marang aku, lan aku njupuk.'

Para bapa maringi dhawuh supaya dheweke mbukak iketan para perampok lan ngeculake, kandha:

'Kita ora kena matèni sapa-sapa.'

Para perampok mau, nalika mangertèni yèn iku Musa, pimpinané biyèn, padha gumun marang owah-owahané lan padha muji Gusti Allah; atiné padha kelingan welas asih, padha ajrih marang Gusti Allah, lan sawisé tobat, banjur dadi biksu-biksu kondhang.

Lan ora mung papat mau, nanging uga rampok-rampok liyane, sawisé krungu kabar babagan pimpinané Musa—yèn dhèwèké wis tobat lan dadi biksu—uga padha ninggalaké maling lan kabèh pakaryan dosa lan banjur dadi biksu sing luhur budi.

Mangkono, Musa terus nindakake pakaryan pangapuran. Ing wiwitan, setan-setan zinah nyerang dhèwèké nganggo pikiran dosa, nyurung napsu lan narik dhèwèké bali menyang urip zinah biyèn, kaya sing dhèwèké critakaké dhéwé marang seduluré, kandha:

'Aku ngalami sangsara gedhé banget ing perjuanganku nglawan hawa napsu daging nganti meh waé aku nglanggar sumpah biaraku.'

[5711] Yaiku, Étiopia.

Sawisé menyang marang Abba Isidore, presbiter ing skete, dhèwèké nyritakaké kasangsarané amarga napsu daging. Lan Santo Isidore kandha marang dhèwèké:

'Aja kuciwo, sedulur! Kowe isih pamula (tegesé, kowe anyar miwiti perjuangan rohani), lan mulané setan-setan nyerang kowe kanthi ganas banget, amarga padha nyangka bakal nemokaké watakmu sing biyèn; kanggo ngusir mau, aku nyaranaké kowe nglakoni puasa saben dina lan ngendhalèni napsu, lan aja nganti wetengmu kebak. Kaya asu sing wis biasa nggerogoti balung sing dibuwang tukang daging, ora lunga nganti pasar tutup; nanging nalika dagang wis mandheg lan ora ana sing bisa mbuwang panganan kanggo asu mau, banjur, amarga luwe banget, asu mau lunga saka panggonan kuwi; mangkono uga setan zinah tetep ana ing sacedhake wong sing mangan nganti wareg. Nanging yèn kowe tansah nglakoni puasa lan ngendhegake napsu, ngendhegake anggota badan donyawi lan nutup lawang rasa wareg nganggo pangendhegan dhiri, ora ngidini rasa wareg—sing nyurung hawa napsu dosa— mlebu ing jeronmu, mula setan kuwi, kaya-kaya kesel amarga luwe, bakal lunga saka kowe kanthi sedhih.

Musa, abdi Allah, sawisé menyang selé, nutup awaké dhéwé ing kono lan nindakake puasa saben dina, mung mangan roti sethithik banget ing wayah sore sawisé srengéngé tilem; Musa nyambut gawe abot, tangi limang puluh kaping saben dina kanggo ndedonga, nindakake iku kanthi sujud.

Nanging, sanadyan Musa nyiksa awaké dhéwé kanthi pakaryan lan tapa brata, hawa napsu daging sing nyurung dhèwèké tumindak dosa ora sirna saka jeroné. Banjur dhèwèké bali manèh marang Abba Isidore lan kandha marang dhèwèké:

'Bapa! Kula botên saged tetep ing sel kula, awit kula keserang hawa napsu daging.'

Abba Isidore sing pinaringan berkah, nyekel tangane, nuntun dhèwèké menyang pérangan ndhuwur selé lan kandha marang dhèwèké:

'Delengen menyang kulon!'

Musa ndeleng lan weruh akèh setan medeni sing padha rame-rame nyiapake perang.

Banjur Abba Isidore kandha:

'Saiki muter menyang wetan lan ndeleng.'

Ndeleng menyang wetan, Musa weruh akèh malaikat suci sing padhang tanpa cacah, uga padha nyiapake perang.

Lan Santo Isidore kandha marang Musa:

'Wong-wong ing kulon padha perang nglawan para suci Gusti Allah, dene wong-wong ing wetan dikirim dening Gusti kanggo mbantu para asketis sing saleh. Mula, ngertia yèn luwih akèh sing nulungi kita tinimbang sing mungsuh kita.'

Musa, sing dikuatake dening panglihatan iki lan tembungé sang tuwa, bali menyang selé lan manèh miwiti nyawisake dhiri kanggo tumindak ibadah lan gaweyan pandonga kaya biyasa.

Nanging, sanadyan mangkono, perjuangané ora nate ninggalaké dhèwèké; malah, Musa wiwit nandhang sangsara luwih abot ing tangan mungsuh, amarga diusik déning impen-impen. Mula, dhèwèké tangi lan lunga menyang sesepuh suci liyané, sing wis akèh pengalaman, lan kandha marang dhèwèké:

'Apa sing kudu tak lakoni, Abba? Panglihatan sing muncul nalika turu iki nglumpukaké pikiranku, ngobong dagingku, nyukupi napsuku, lan nyurung aku bali menyang urip dosaku biyèn, mbingungaké aku karo bayangan-bayangan?'

Sing sepuh mangsuli:

'Kowe nandhang sangsara amarga panyiksa ala iki amarga kowe ora ngreksa pikiranmu saka khayalan mesum. Lakonana apa sing tak kandhakake: dedikasi awakmu kanggo jaga wengi (tegesé, tetep tangi sajrone ndedonga sakwengi); alon-alon biasakake awakmu marang iku, lan ndedonga kanthi semangat; banjur kowe bakal bebas saka perjuangan kuwi.'

Musa nampa pitutur sing wicaksana saka gurune sing wis pengalaman lan suci, banjur bali menyang selé lan miwiti nglakoni jaga bengi kabèh (tegesé, tetep tangi lan ndedonga sajrone bengi); Dheweke ngadeg ing tengah selé sakwengi lan ora sujud nalika ndedonga, supaya ora ketiduran, nanging tetep ngadeg lan mbukak mripaté.

Sang wali iku sabar nindakake tapa brata iki suwene nem taun; nanging sanadyan mangkono dheweke isih ora bisa mbusak hawa napsu daging sing perang nglawan roh; amarga Gusti Allah nglilani kahanan iki supaya

bapa sing kinurmatan, sawise diuji kaya emas ing tungku, bisa nampa mahkota kamulyan bebarengan karo para martir liyane.

Sawisé sawatara wektu, rahib gagah kuwi ngrancang pakaryan anyar sing abot: ing wayah wengi piyambaké ninggal selé, banjur ngubengi sel-sel pertapa para sepuh ing ara-ara gersang, lan njupuk kendi banyu sing ditinggal tanpa dijaga, banjur njupuk banyu, déné para sepuh ora ngerti apa-apa (sumur banyu adoh). Sawetara para sepuh nduwé sel loro 'poprishcha' ([5712] saka sumber banyu, liyané telu, papat, utawa malah luwih; ana uga sing amarga wis tuwa banget ora bisa njupuk banyu dhéwé; kanggo wong-wong kaya ngono, Musa bakal ngisi wadhahé karo banyu saben bengi. Karya Santo Musa iki banget dibenci déning setan. Kanthi idiné Gusti, setan marakaké Sang Musa ngalami kasangsaran kaya ngéné:

Ing sawijining wengi, buruh sing berkah kuwi nyandhak sumur karo kendi sing kagungané sawijining wong tuwa, arep njupuk banyu; ing wektu kuwi, setan nyabet punggungé kanthi potongan kayu kanthi kakuwatan gedhé; wong tuwa kuwi pingsan lan ambruk kaya mati.

Esuké, sawetara biksu teka ing sumur kuwi arep njupuk banyu lan weruh Moses ngglundhung ing kana, meh mati. Para biksu banjur menyang marang pertapa agung Abba Isidore lan nyritakake kabeh marang dhèwèké; dhèwèké banjur teka bareng seduluré, ngangkat Moses lan nggawa menyang gréja. Lan Moses lara banget, kaya lumpuh, lan sangsara nganti meh ora mari sakwisé setaun.

Banjur Abba Isidore kandha marang dhèwèké:

'Sedulur Moses! Aja kakehan nglawan setan nganti ngluwihi kekuwatanmu, amarga kudu ana ukuran ing kawani.'

Musa, prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake, mangsuli:

Aku ora bakal mandheg perang nglawan mungsuh nganti impen-impen ala ing turuku ninggalake aku.

Banjur Abba Isidore kandha marang dhèwèké:

– Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, karsa daging iki saiki ninggalaké kowe; saiki kowe bakal tentrem; mula mèlu kanthi wani lan nampa Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé é Kristus. Wigati yèn perang abot nglawan daging iki diparingi marang kowe supaya kowe ora dadi sombong ing pikiranmu, mikir yèn kowe wis ngungkuli napsumu liwat puasa lan pakaryan asketikamu, lan supaya, sawise dadi sombong, kowe ora binasa.

Sawisé krungu tembung-tembung mau, Musa nampa Misteri Ilahi, banjur menyang selé lan nerusaké urip askétis kanthi tentrem, bébas saka sangsara biyèn lan nglakoni urip sing ketat, puasa lan meneng.

Sawisé sawatara wektu, Musa ditakoni apa hawa napsuné isih ngganggu dhèwèké. Musa mangsuli:

Wiwit Isidore, abdi Kristus, ndedonga kanggo aku, aku ora nate nandhang hawa napsu daging maneh.'

Sawisé ngalami cobaan gedhé kaya ngono, Musa sing pinaringan berkah éntuk katentreman batin lumantar sih-rahmaté Gusti Allah lan wiwit wektu kuwi uripé bébas saka godaan daging; ing wektu sing padha, dhèwèké nampa saka Gusti Allah kuwasa gedhé marang setan, nganti dhèwèké ngremehké setan kaya serangga; lan dhèwèké kapenuhan sih-rahmaté Roh Suci, lan misuwur ing antarané para askét.

Amarga Santo Musa wis misuwur amarga uripé sing luhur, pangeran (pamrentah) ing tanah iku krungu babagan dhèwèké; pangeran mau banjur mangkat menyang skete, kepéngin ndeleng Abba Musa. Para sepuh mau kabari yèn pangeran arep teka marang dhèwèké (Musa); nanging Musa, sawisé ninggalaké selé, ngrancang mlayu menyang rawa lan suket ilalang; nanging para abdi dalem sing bareng pangeran ketemu dhèwèké lan takon:

'Ing endi selé Abba Musa?'

Dheweke kandha marang wong-wong mau:

'Kowe arep apa karo dhèwèké? Pendeta kuwi bodho, tukang goroh gedhé, lan uripé kebak dosa.'

Nalika padha krungu tembung-tembung mau, padha gumun lan banjur liwat. Lan nalika padha tekan gréja, pangeran kandha marang para rohaniawan:

'Aku wis krungu bab Abba Musa lan teka kanggo nampa berkahé; nanging kita ketemu karo sawijining biksu sing arep menyang Mesir, lan nalika kita takon ing ngendi Abba Musa manggon, dhèwèké ngumpat Musa, nyebut dhèwèké wong tuwa bodho, tukang goroh, lan wong sing uripé kebak dosa.'

Krungu iki, para rohaniawan padha sedhih banget lan takon:

"Wong tuwa kaya apa sing ngucapake fitnah kaya ngono marang wong suci?"

[5712] 'Poprishche' iku satuan dawa sing padha karo watara rong kilometer.

Padha mangsuli:

'Dheweke iku sesepuh sing jangkung, pasuryané muram, nganggo sandhangan kumel.'

Para rohaniawan kandha:

'Sejatine, iku Abba Musa; nanging amarga piyambakipun ora kersa ngetokake jati dhiri marang panjenengan, lan uga ora kersa nampa pakurmatan saking panjenengan, piyambakipun ngomong ala bab piyambakipun marang panjenengan, kados-kados piyambakipun lagi nyariosaken bab tiyang sanès.'

Sawisé nampa paedah rohani sing ageng, pangeran iku mangkat, mènèhi kamulyan marang Gusti Allah.

Mangkono Sang Abdi Mulya Musa ngindhari kamulyan lan pakurmatan manungsa lan nyingkiri pacelathon karo wong awam sing teka marang piyambakipun, sanadyan piyambakipun tansah ramah, amarga piyambakipun nampani kanthi katresnan sedaya sedulur lelungan sing teka marang piyambakipun, miturut cathetan babagan keramahan ing 'Kitab Bapa'.

Ing sawijining wektu, kabèh bapa sing manggon ing ara-ara samun diparingi dhawuh ing skete kaya ing ngisor iki:

'Puasa sajrone minggu iki kabèh lan ngrayakaké Paskah.'

Kanthi kebetulan, sawetara sedulur lelungan teka marang Musa saka Mesir; sesepuh mau nyiapake panganan masak sethithik kanggo wong-wong mau; nanging nalika tanggane weruh asap, padha kandha marang para rohaniawan:

'Musa wis nglanggar dhawuh lan lagi masak panganan kanggo awake dhewe.'

Nanging para rohaniawan mangsuli:

'Kita bakal nyalahké dhèwèké nalika dhèwèké teka ing pasamuwan' (amarga kabèh wong padha ngerti upaya asetiké Musa).

Nalika dina Sabat teka, Musa rawuh menyang gréja kanggo kidungan bebarengan; banjur padha kandha marang dhèwèké ing ngarsané kabèh rohaniawan:

'Bapa Musa! Panjenengan wis nglanggar paugeran manungsa, nanging wis nepaki paugeran Gusti.'

Uga diceritakaké ing uripé Sang Arsenius sing kinurmatan:

Ana sawijining sedulur sing teka saka adoh menyang skete kanggo ndeleng Sang Arsenius sing kinurmatan; sawisé digawa ngadhep Arsenius, sedulur mau weruh dhèwèké, nanging ora diparingi sih supaya bisa krungu tembungé; amarga sang sepuh (Arsenius) meneng bae, ndelok lemah.

Sawisé kuwi, biksu pengembara mau wiwit nyuwun marang sedulur mau supaya nggawa dhèwèké menyang Musa, sing biyèn tau dadi maling sadurungé ngucapaké sumpah biksuan. Sedulur mau sarujuk nepaki panyuwunané lan nggawa dhèwèké menyang Musa sing kinurmatan.

Nalika padha tekan marang Musa, piyambakipun nyambut kanthi kabungahan, ngajak padha ngaso lan mangan, lan sawisé paring kabecikan ageng, piyambakipun ngetokaké padha lelungan.

Ing dalan, pertapa kandha marang tamu:

'Saiki kowe wis ketemu karo Bapa Arsenius lan Bapa Musa. Miturutmu, sapa sing luwih apik?'

Sedulur mau mangsuli:

'Sing luwih becik saka loro iku sing nampani kita kanthi katresnan.'

– Sawijining biksu, sawisé krungu bab iki, banjur miwiti ndedonga marang Gusti, kandha:

'Gusti! Paringana kawruh marang kawulo, sapa ing antarané wong-wong mau sing luwih sampurna lan pantes nampa sih-rahmat Panjenengan sing luwih ageng: sing ndhelik saka tiyang akèh amarga Panjenengan, utawa sing nampani saben tiyang uga amarga Panjenengan?'

Minangka wangsulan marang pandongane, rahib iki nduwé pangliyan kaya mangkéné: dhèwèké weruh loro prau nglayar ing kali gedhé banget; ing salah sijiné ana Sang Arsenius sing kinurmatan, lan Rohé Gusti mimpin praué, njaga supaya tetep meneng; ing prau liyané ana Sang Musa sing kinurmatan; dene praué dipandu déning Malaikaté Gusti, sing nyawuraké madu ing cangkemé Musa.

Sawisé suwé nglakoni tapa brata, Sang Moses sing kinurmatan dianggep pantes njabat presbiter miturut wahyu saka Gusti; lan nalika dhèwèké diangkat dadi imam ing tingkat kapisan, dhèwèké diparingi sticharion; ing wektu kuwi, uskup kandha marang dhèwèké:

'Delengen, Abba Musa saiki wis putih kabeh.'

Nanging Musa kandha marang uskup:

'Paduka! Apa sing ndadekake sawijining imam: saka njaba utawa saka njero?' (tegesé, kaya-kaya dhèwèké takon: 'Apa busana sing nutupi manungsa saka njaba sing ndadekake dhèwèké pantes dadi imam, utawa kabecikan batiné?').

Uskup, kepéngin nguji Musa kanggo mastèkaké apa dhèwèké pancèn abdi Kristus sing nduwèni kabecikan ing atiné, kandha marang para rohaniwan:

'Nalika Musa mlebu ing papan suci, usir dhèwèké metu; banjur tututi lan rungokna apa sing bakal diomongaké.'

Para rohaniawan nindakake kuwi: padha ngusir Musa saka papan suci, kandha:

'Metu saka kene, kowe wong ireng!'

Nanging dhèwèké, sawisé metu lan ngadeg ing panggonan liya, wiwit nyalahké dhèwèké dhéwé, kandha:

'Wong-wong mau wis nambani kowe kanthi becik, he asu; wong-wong mau wis nambani kowe kanthi becik, he Etiopia sing kulitmu peteng; amarga kowe ora pantes, lan kepiye kowe wani mlebu panggonan suci iki? Kowe dudu manungsa: mula kepiye kowe wani nyedhaki wong-wong lan para abdi Gusti?'

Nalika para rohaniawan krungu tembung-tembung sang suci mau, padha nglaporake marang uskup; banjur uskup mréntahaké Musa supaya bali menyang altar lan ngangkat dhèwèké dadi presbiter. Sawisé kuwi dhèwèké takon marang Musa, kandha:

'Apa sing dipikirake Panjenengan, Bapa, nalika sawisé diusir banjur dibalèkaké manèh?'

Musa mangsuli:

Aku mbandhingake awakku karo asu sing, sawise diusir, mlayu adoh, nanging nalika dipanggil bali, langsung mulih kanthi cepet.'

Lan uskup kandha:

'Satemene, wong iki pantes nampa sih rahmating Gusti; amarga Gusti maringi sih rahmat marang wong andhap asor.'

Ujian sing padha wis nate ngenyang bapak iki sadurunge, nalika dhèwèké isih dadi novis; amarga nalika sedulur kabèh padha kumpul ing skete, para bapak kepéngin nguji andhap asoré Musa lan wiwit ngremehké dhèwèké, kandha:

'Ngapa wong Ithiopia iki mlaku-mlaku ing antarané kita?'

Nanging dhèwèké, krungu kuwi, meneng bae.

Nalika para sedulur arep bubar, padha takon marang dheweke, kandha:

'Bapa Musa! Sampeyan keganggu ora?'

Dheweke mangsuli karo sawijining ayat saka Mazmur: *'Aku gemeter lan ora bisa ngomong'* (Mazmur 76:5) (tegesé, aku nahan isin mau kanthi meneng).

Sawisé diangkat dadi presbiter, Sang Musa sing kinurmatan nerusaké pakaryan tapa brata salawisé limolas taun manèh, yuswa dhèwèké wis pitung dasa limang taun wiwit lair; sawisé nglumpukaké pitung dasa limang murid ing sacedhaké, dhèwèké séda minangka martir[5713] kanthi cara kaya mangkéné:

Sawijining dina, nalika piyambakipun wonten ing antawisipun sedulur-seduluripun, piyambakipun ngendika:

'Delengen, wong barbar lagi teka menyang skete arep mateni para biksu; tangi lan mlayu saka kene.'

Nanging para sedulur kandha marang piyambakipun:

'Nanging kenapa, Bapa, Panjenengan ora mlayu saka kene?'

Nanging dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Wis pirang-pirang taun aku ngenteni wektu nalika sabda Gustiku, Yesus Kristus, bakal kawujud ing aku, kang kandha: *"Sapa waé sing ngangkat pedhang bakal mati déning pedhang"* (Matéus 26:52).'

Kanggo iki para sedulur mangsuli:

'Kita uga ora bakal mlayu, nanging bakal mati bareng kowe!'

Nanging dhèwèké mangsuli marang wong-wong mau:

'Aku ora butuh kuwi; saben wong tumindak miturut karsa dhéwé.'

[5713] St Moses Murin séda watara taun 400.

Banjur para sedulur padha mlayu saka panggonan kuwi, lan mung ana pitung biksu sing tetep karo ingkang kinurmatan. Sawisé sawatara wektu, sang tuwa kandha marang wong-wong mau:

'Para barbar wis cedhak!'

Salah siji saka pitu biksu mau, amarga wedi, mlayu saka selé lan ndhelik ing panggonan tartamtu. Para barbarian, sawisé mlebu ing sel, mateni Santo Musa lan enem biksu sing ana barengé. Biksu sing lolos saka pati, nalika ana ing panggon ndhelik, weruh langit kabuka lan pitu mahkota padhang mudhun saka swarga.

Sawisé para wong barbar kuwi lunga, biksu iki bali menyang sel lan nemokaké Moses lan biksu-biksu liyané wis dipatèni; awaké padha nggluntur ana ing genangan getih. Nalika ndeleng kuwi, biksu mau wiwit nangis; banjur sedulur-seduluré sing liyané teka lan kanthi nangis padha ngubur para biksu sing wis gugur kuwi.

Mangkono pungkasaning gesang bapa kita ingkang kinurmatan Musa Murin, ingkang saking dhedhemit dados biksu lan lumantar tobat ingkang tulus sampun nyenengake Gusti, saéngga, minangka sawijining martir, boten namung Swarga ingkang kaping, nanging swarga ingkang sejati ugi kabuka tumrap piyambakipun, lan piyambakipun dipun kalung makuta kamulyan. Muga-muga lumantar pandongane, Gusti Kristus sing welas asih, Allah kita, uga nuntun kita menyang dalan tobat sing sejati lan maringi kita uga Karajan Swarga; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, kaparingana pakurmatan lan kamulyan, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 1:

O panginep ing ara-ara, malaikat ing daging, lan panindak kaajaiban, Panjenenganipun sampun muncul kados Bapa kita ingkang nggawa Gusti, Musa: lumantar nglakoni puasa, jaga bengi, lan pandonga, Panjenenganipun nampi karunia saking swarga, nyembuhaké tiyang lara lan nyawa tiyang-tiyang ingkang rawuh kanthi iman. Kamulyan marang Panjenengané sing paring kowe kekuwatan; kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe mahkota; kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar kowe.

Kontakion, Nada 4:

Sawise nggebuk wong Murin lan ngidisi pasuryané setan-setan, panjenengan sumunar ing pikiran kados srengéngé padhang, mulang nyawa kita kanthi pepadhanging gesang lan piwulang panjenengan.

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Savva saka Krypets, sing nindakake mujijat saka Pskov

Peringatan tanggal 28 Agustus

Bapa kita sing kinurmatan Savva lair, dibesarké, lan nglakoni sumpah monastik ing nagara manca. Ora dingerteni saka negara endi dhèwèké asal[5714] ; sing dingerteni mung yèn dhèwèké ora lair ing tanah Rusia, nanging, minangka wong manca, teka ing kutha Pskov, menyang Biara Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing dikenal minangka Snyatogorsk[5715] . Diterima déning abbot, dhèwèké kanthi gagah nyawisaké dhiri ing asétisisme monastik lan, lumantar uripé sing luhur, éntuk pujian lan pakurmatan saka kabèh wong. Nanging, amarga ora kepengin kamulyan saka manungsa, dhèwèké pindhah menyang Kali Tolva, menyang biaraé Euphrosynus Agung[5716] . Euphrosynus Agung nampani dhèwèké lan maringi tugas minangka abdi biara. Rahib Savva nindakake tugas kasebut kanthi semangat lan andhap asor. Ora suwe sawisé njaluk berkah saka Euphrosynus Agung, dhèwèké lunga menyang ara-ara gersang sing dumunung 15 poprishches saka biara Euphrosynus,

---

[5714] Miturut kalènder Verzhinsky, Savva sing kinurmatan iku asalé saka Serbia.

[5715] Biara Snyatogorsk Ibu Allah iku salah siji biara paling tuwa ing wewengkon Pskov (kaping pisan kasebut ing taun 1265); dumunung ing wilayah sing dikenal minangka Snyatnaya Gora, ing pinggir Kali Velikaya, patang versts saka Pskov.

[5716] Iki yaiku Biara Spaso-Veliko-Pustynsky ing Kali Tolva ing Provinsi Pskov, 30 versta saka Pskov, sing diadegaké déning Sang Euphrosynus watara taun 1450. Peringatan Sang Euphrosynus dirayakaké tanggal 15 Mei. Peringatané uga kacathet ing tanggal iki.

menyang tlaga sing dijenengi Krypets, lan manggon ing kana ing panggonan sing sepi banget. Savva Agung ngadhepi akèh godaan saka setan nalika manggon ing kana. Ora suwe dhèwèké mbangun gréja kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Teologian ing panggonan panglakon aseté, nyusun sel-sel lan ngedegaké biara, sawisé kuwi akèh biksu padha kumpul ing sacedhaké dhèwèké. Kaskaya uripé sing luhur iku cepet nyebar nganti adoh lan amba, lan Pangeran Pskov, Yaroslav Vasilyevich,[5717] , krungu kabar bab dhèwèké. Pangeran iku ngajeni Sang Sing Mulya kanthi pangurmatan paling dhuwur. Dhèwèké maringi sumbangan gedhé kanggo pambangunan biara, nyumbangaké tanah[5718] , lan tlaga kanggo nyukupi kabutuhan para biarawan, lan asring sowan menyang biara kanggo nampa berkah Sang Sing Mulya. Ing sawijining wektu, piyambakipun rawuh ing biara bebarengan karo putri, garwanipun. Sang Savva ingkang Kinurmatan nampani piyambakipun kanthi pakurmatan ageng, nanging boten maringi idin marang putri mlebu ing biara; tinimbang makatên, piyambakipun mberkahi putri ing njawi gapura biara lan nyembuh piyambakipun ing kono, amargi piyambakipun lara.

Sang Savva sing kinurmatan urip pirang-pirang taun, lan ing tanggal 30 Agustus 1495[5719] piyambakipun mulih marang Gusti. Reliké ditemokaké ing taun 1554 sawisé penampakan Sang Rahib Sing Kinurmatan ing Biara Yesaya, sing wis diadegaké déning piyambaké, lan nganti saiki relik mau maringi akèh panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi iman, kanggo kamulyané Kristus Gusti Allah, kang kamulyané dumunung saiki lan salawas-lawase.

Peringatan Santa Anna sing Bener

Dipeperingati tanggal 28 Agustus

Santa lan Wali Anna asalé saka suku Asher lan putriné Fanuel. Minangka jenengé sing ateges 'karunia' ing basa Ibrani, dhèwèké iku wanita sing luhur budi. Amarga uripé sing saleh, Anna diparingi karunia ramalan. Sawisé tekan yuswa sing wis tuwa banget, dhèwèké, miturut Injil, *'ora lunga saka candhi, nanging ngabdi marang Gusti kanthi puasa lan pandonga awan lan bengi'* (Lukas 2:37).

Santa Anna kalebu salah siji wanita Yahudi sing taat sing kanthi semangat ngenteni rawuhe Sang Mesias; ing kene bayi Kristus digawa dening Yusuf lan Maria supaya upacara sing wis ditemtokake bisa ditindakake marang Panjenengané. Ing wektu kuwi, Simeon, juru nampa Gusti, nyekel Sang Bayi Yesus ing pangkuané lan ngucapaké ramalané sing nggumunaké bab Panjenengané, kandha mangkéné:

'Saiki, Gusti, kowe wis nglilani abdi panjenengan mangkat kanthi tentrem, miturut sabda panjenengan; amarga mripatku wis weruh panyelamatan panjenengan, kang wis panjenengan siyapake ing ngarsane kabèh bangsa, minangka pepadhang kanggo pambuka marang bangsa-bangsa liya, lan kamulyaning umat panjenengan Israel' (Lukas 2:29–32).

Banjur Simeon, ngadhep marang Ibuné Gusti, ngandika ramalan iki marang Panjenengané:

– 'Lir iku, bocah iki wis ditemtokake dadi sabab tiba lan tangi akèh wong ing Israel, lan dadi pratandha sing bakal dipertentangake (lan pedhang uga bakal nembus atimu), supaya pikirané akèh manah bisa kabuka' (Lukas 2:34–35).

Ing wektu sing suci lan khidmat iki, nabiyah suci lan bener Anna ana ing candhi. Nalika semana umuré wis wolung puluh papat taun. Mangkono, ing wayah surup uripé, dhèwèké oleh kabegjan ndeleng Sang Bayi Yesus. Saiki dhèwèké bisa séda kanthi tentrem.

Sawisé krungu ramalan Simeon babagan Kristus, dhèwèké bebarengan karo Simeon ngluhuraké Gusti lan nyritakaké bab Panjenengané marang kabèh wong sing padha ngentèni panyelamatan ing Yerusalem[5720] .

[5717] Iki yaiku Pangeran Yaroslav Vasilyevich Obolensky, sing mrentah Pskov.

[5718] Ing taun 1487, Pangeran Yaroslav Vasilyevich ngetokake piagam sing maringi tanah kanggo biara lan mrentahake pambangunan jembatan dawane 1.400 sazhens ngliwati lumut lan rawa menyang Biara St Savva. Jembatan iki nganti saiki isih dikenal minangka Jembatan Yaroslav.

[5719] Ing Prolog iki, kudu dianggep ana kesalahan tipografi, amarga ing kabèh cathetan babagan Sang Savva sing Kinurmatan, tanggal sedaé katulis 28 Agustus.

[5720] Dina raya Santa Anna uga dirayakake tanggal 3 Februari, bebarengan karo Santa Simeon Penerima Gusti.

11 September

29 Agustus (Gaya Lawas)

Rayane Pangpenggalan Sirahé Santo Yohanes Sang Nabi, Panbuka lan Pembaptis Gusti

Perayaan tanggal 29 Agustus

Pantes Sang Yohanes Pembuka dalan Gusti Allah lan Juruslamet kita Yesus Kristus, kanthi sedaé maringi pratandha marang lairé Gusti lan sedaé; lan kaya déné dhèwèké mratélakaké ing bumi bab rawuhé Gusti, kandha, *'Ana sing luwih kuwasa tinimbang aku bakal teka sawisé aku'* (Markus 1:7): mangkono uga dhèwèké arep ngumumaké rawuhé Gusti marang roh para leluhur suci ing Hades; awit Yohanes Pembaptis arep nyatakaké ing kono yèn Sang Mesias, sing wis dinanti-nanti donya, wis rawuh. Lan kaya Gusti kita Yesus Kristus nandhang sangsara amarga dosa manungsa, mangkono uga Panunggalane nandhang pati sing nyeri amarga tumindak ora adilé Herodes. Kedadéyané kaya mangkéné:

Herodes, sing dikenal minangka Antipas, putrané Herodes sing tuwa sing wis mateni bayi-bayi ing Betlehem – cabang ala saka oyot sing ala, sing mrentah ing Galilea – sepisanan nikah karo putriné Aretas, Raja Arabia; dhèwèké urip bareng karo dhèwèké suwéné wektu. Nanging mengko, kapincut karo kaendahan Herodias, bojone adhine Filipus, dhèwèké dadi raket karo dhèwèké, amarga dhèwèké nyerah marang napsune; miturut panyuwunan pelacur iki, dhèwèké ngusir bojone sing sah kapisan lan nikah karo bojone adhine, nglanggar hukum; awit sanadyan adhine seda, dheweke ora kena njupuk garwane, amarga putrine adhine sing lair saka garwa kuwi isih urip; nanging paugeran ngatur manawa wong kena njupuk garwane adhine sing wis seda (balèdhé) mung nalika adhine ora ninggalaké anak[5721] . Miturut laporan sing bisa dipercaya, Herodes njupuk garwané adhine Filipus nalika adhine isih urip; kanthi mangkono dhèwèké nindakake ketidakadilan gedhé, dadi predator, pezina, lan pelaku incest.

Ndeleng tumindak tanpa hukum kaya ngono sing ditindakake Herodes, pembela setya hukumé Gusti Allah, sing mbukak dosa manungsa lan pangkotbah pangapuran – Santo Yohanes Pembaptis ora meneng, nanging ing ngarepé kabèh ngetokaké Herodes minangka pezina lan maling sing wis njupuk garwané adhine, lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe ora pantes nduwèni garwané sedulurmu Filipus.'

Nanging Herodes, ora bisa nampa celaan iki, mrentahake Yohanes supaya dipenjara lan diiket nganggo rantai; garwané Herodes, Herodias, nesu banget marang sang wali lan kepéngin banget nyirnakaké dhèwèké, nanging dhèwèké ora bisa matèni, amarga Herodes dhéwé nglindhungi tawanan saka niat matèni garwané. Herodes nganggep Yohanes minangka wong sing bener lan suci; sadurunge dheweke nate ngrungokake pangandikane kanthi seneng lan, manut marang pangandikane, wis nindakake akèh kabecikan; mulane, Herodes wedi matèni Yohanes. Nanging, dhèwèké luwih wedi marang manungsa tinimbang marang Gusti Allah, kaya sing

---

[5721] Adat kuna nikah levirate ing antarane wong Yahudi, sing diwarisake saka leluhure, kaya ing ngisor iki, miturut katrangan ing Kitab Ulangan: *Yen ana sedulur lanang sing manggon bebarengan banjur siji mati tanpa anak lanang, bojoné sing mati kuwi ora kena omah karo wong liya; nanging adhine bojone kudu mlebu marang dheweke lan njupuk dheweke dadi bojone, lan manggon bebarengan, – lan anak sulung sing lair saka dheweke bakal dijenengi miturut jeneng sedulure sing wis seda, supaya jenenge ora sirna saka Israel. Nanging yen dheweke ora gelem nampa ipare, ipare kuwi bakal menyang gapura, marang para tuwa, lan kandha: 'Mas iparku nolak nerusaké jeneng sedulure ing Israel; dheweke ora gelem nikah karo aku'; banjur para tuwa ing kuthaé bakal nelpon lan ngajak dhèwèké; lan yèn dhèwèké tetep kandha, 'Aku ora kepéngin nikah karo dhèwèké,' mula ipar wadoné bakal marani dhèwèké ing ngarepé para tuwa, nyopot sandal saka sikilé, lan ngudhari ludah ing pasuryané, lan kandha: 'Iki sing ditindakake marang wong sing ora mbangun omah kanggo seduluré [ing Israel]'; lan wong-wong bakal nyebut jenengé ing Israel: 'omahé wong sing sepatu sandalé dicopot'* (Ulangan 25:5–10). Adat nikah levirate, sing asalé saka bangsa Yahudi sadurungé jaman patriark Yakub, uga ana ing bangsa Moab; iku uga dikenal déning bangsa-bangsa Wétan liyané, kaya wong Persia lan sapituruté. Asal-usulé diterangaké kanthi manéka cara; nanging panjelasan sing paling mungkin ditemokaké ing kepinginan sing kuwat saka bangsa-bangsa Wétan kanggo nduwé anak supaya bisa nerusaké keturunan lan jenengé liwat turunané.

diomongaké Injil Matéus: *'Dhèwèké kepéngin matèni dhèwèké, nanging wedi marang wong akèh, amarga padha nganggep dhèwèké nabi'* (Matéus 14:5); Herodes wedi yèn wong-wong bakal mbrontak lan nglawan dhèwèké; mulané dhèwèké ora wani matèni nabi lan Pembaptisé Gusti kanthi terang-terangan, sing ditresnani lan diurmati kabèh, nanging mung nyekel dhèwèké ing panjara supaya swarané sing ora tau mandheg saka sing nyalahké bisa meneng.

Sang Yohanes tetep ing panjara suwé; para muridé padha nglumpuk ing sacedhaké; Yohanes kerep maringi piwulang babagan urip sing luhur manut paugerané Gusti Allah, lan ngumumaké marang wong-wong mau yèn Sang Mesias sing wis rawuh ing donya, marang Panjenengané mau Yohanes ngutus, kaya sing kacathet ing Injil: *'Nalika Yohanes krungu ing pakunjaran bab pakaryané Kristus, dhèwèké ngutus loro muridipun marang Panjenengané, pitakon, "Kowé apa sing arep rawuh, utawa apa kita kudu ngenteni liyané?"'* (Matéus 11:2–3). Dheweke ngutus para murid mau kanggo takon ora amarga dheweke dhéwé ora ngerti; awit kepiye bisa dheweke ora ngerti marang Sang sing wis dibaptisé dhéwé, sing wis dideleng Roh Suci mudhun saka swarga, sing wis krungu swara Rama maringi kesaksian, lan sing pungkasane wis dituduhké nganggo driji, kandha:

'Delengen Anak Domba Allah' (Yohanes 1:36).

Yohanes ngutus para muridé menyang Gusti supaya para muridé bisa nyekseni kanthi mripaté dhéwé mujijat-mujijat kamulyan sing ditindakake Gusti, lan supaya pungkasané padha yakin yèn Panjenengané (Yesus Kristus) wis rawuh kanggo nylametaké manungsa.

Sawisé sawatara wektu, teka dina nalika Herodes biyasa ngrayakaké dina lairé. Sawisé nglumpukaké kabèh putra raja, panguwasa, para tuwa, lan tetrark[5722] saka Galilea, Herodes nganakake jamuan agung kanggo wong-wong mau (Markus 6:21). Sajrone jamuan iki, putri Herodias nari, lan tariané banget nyenengake Herodes lan wong-wong sing lungguh ing meja karo dhèwèké; Diusulake ibune sing jahat, dheweke njaluk marang Herodes sirah Sang Yohanes Pembaptis lan entuk apa sing dijaluk, amarga Herodes wis sumpah marang dheweke yen dheweke bakal maringi apa wae sing dijaluk, sanajan separo kratoné. Wong sengsara iku ora kepéngin nglanggar sumpahé, uga ora kepéngin nyedhihaké ibu penari sing jahat iku; nanging dhèwèké lali marang rasa wedi sing nganti saiki nyegah dhèwèké mateni Yohanes, lan uga lali marang uripé sing suci; lan kaya wong mabuk anggur, dhèwèké kobong karo niyat nyawuraké getih wong sing ora salah. Lan langsung dhèwèké ngutus juru pancèn menyang penjara, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya nyirèk sirah Yohanes lan nggawa sirahé ing piring.

Mangkono, Paningal Gusti Kristus, amarga ngecam sesambetan sing ora sah antarane Herodes lan Herodias, dipenggal sirah ing panjara ing pungkasan bengi iku; amarga pesta sing keji kuwi dijenengi dhaharan bengi déning Injilist Markus sing suci: *'Dheweke nganakake pesta* (ujare Injilist) *kanggo para bangsawané'* (Markus 6:21); dhahar bengi iki terus nganti liwat tengah wengi, lan nalika kabeh wong wis mabuk tenan amarga anggur lan wis cukup suwe dimeriahake karo tari-tarian bocah wadon sing ora isin mau, wektu kuwi pambunuhan sing ora adil iki kelakon. Lan sirahé Santo Yohanes digawa ing piring ing tengah-tengah pesta, getihé isih netes; lan (miturut sawatara laporan) sirahé ngucapaké tembung pangéling sing padha sanadyan wis dipotong, kandha marang Herodes:

'Kowe ora pantes nikah karo Filipus, bojone adhimmu.'

Oh, sepira gedhene wedi kang nyerang kabèh wong sing padha lungguh lan sing padha ngadeg ing jamuan nalika padha ndeleng sirah manungsa, disuguhake minangka panganan ing piring, getihé isih netes, lan luwih manèh lambéné obah lan ngucapaké tembung; lan penari iku njupuk sirah mau nganggo tangané sing wani lan nggawa marang ibuné. Herodias, nalika njupuk sirah kuwi, nyuntik nganggo jarum ilat sing wis nyalahké kejahatane; Sawisé ngina dhèwèké suwéné cukup, Herodias ora ngidini sirah Yohanes dikubur bareng karo awaké, amarga dhèwèké wedi yèn Yohanes bakal tangi manèh yèn sirahé digandhèngaké karo awaké, lan dhèwèké bakal miwiti manèh ngécé dhèwèké lan Herodes. Ing wengi iku, para murid Sang Pembuka Jalan Suci njupuk awaké saka penjara lan ngubur ing Sebaste; déné sirah Pembaptis, Herodias ngubur ing lemah, ing kratoné dhéwé, ing panggonan rahasia sing ora mulya. Babagan carane sirah Pembaptis mau dijupuk saka kono, iki kacathet ing tanggal 24 Februari, nalika ditetepake pesta Panggih Sirah sing kinurmatan iki.

Sawisé martiré Sang Panuntun lan Pembaptis sing suci lan mulya saka Gusti, Yohanes, Herodes sing terkutuk nindakake kejeman liya sing ora kalah parah; amarga dhèwèké ngolok-olok Gusti kita Yesus Kristus

[5722] Para panguwasa wilayah.

nalika Panjenengané nandhang sangsara kanthi sukarela kanggo kita, kaya sing dicritakaké Injilist Lukas sing suci: *'Herodes, bebarengan karo prajurité, sawisé ngremehake lan ngolok-olok Panjenengané, banjur ngagemaké busana éndah marang Panjenengané lan ngirim bali marang Pilatus'* (Lukas 23:11).

Nanging, paukumané Gusti Allah ora suwe teka marang pembunuh para nabi lan wong sing ngina Kristus iki; amarga, ing sisih siji, getihé Yohanes njerit marang Gusti Allah nglawan Herodes, kaya getihé Habel biyèn njerit nglawan Kain (Kejadian 4:1–16); ing sisih liya, kaluputan-kaluputan liyane Herodes (utamane panemuane marang Gusti kita Yesus Kristus) nggawa paukuman sing adil saka Gusti Allah marang dheweke; lan pancen, ora suwe sawisé kuwi, Herodes kelangan kraton lan nyawane, bebarengan karo Herodias lan penari kuwi. Amarga Arephas, Raja Arab, sing ngupaya balas dendam amarga isin lan cemoho sing dialami putrine, nglumpukake pasukane lan maju nglawan Herodes; kanthi cara sing padha, Herodes, sawise nglumpukake pasukane dhewe, metu perang nglawan Arephas. Ana perang sengit antarané pasukan loro pihak; pasukan Areph ngalahaké pasukan Herodes; Herodes ngalami kekalahan abot; meh kabèh prajurité mati, lan dhèwèké kabur kanthi angel. Sawisé kuwi, Herodes dicopot saka kuwasa lan kabèh bandhané déning Kaisar Romawi lan diasingaké bareng karo wong selingkuh lan anaké wadon, sepisanan menyang Lyon, sawijining kutha ing Gaul; banjur dipindhahaké saka kono menyang Hilerda, sawijining kutha ing Spanyol, lan ing kono dhèwèké ngakhiri uripé ing kasangsaran lan kamlaratan; nanging sadurunge seda dheweke nyekseni seda penari, putrine, sing tilar donya kanthi cara kaya mangkene:

Ing sawijining dina mangsa adhem, dheweke kepengin nyebrang kali sing dijenengi Sicoris amarga ana kabutuhan; nalika dheweke mlaku, esé ambruk ing ngisore sikilé lan dheweke tiba ing banyu, kacemplung nganti gulu. Amarga kaadilaning Gusti, esé nindhes guluné, saéngga awaké ngambang ing banyu déné sirahé isih ana ing ndhuwur es; lan kaya biyen dheweke nari karo sikile ing lemah, saiki sikile ora bisa nyentuh lemah, nanging mung obah tanpa daya ing banyu, kaya lagi nari, nalika arus kali sing kenceng ngoyak-ngoyak dheweke; nanging ora ana siji wae sing bisa nulungi; lan wanita sengsara iku ngantung ing banyu ing kahanan kaya ngono nganti es sing landhep motong gulu. Mayit sing nggrantes iku, keseret banyu ing sangisore es, ora tau kapanggih, dene sirahé digawa marang Herodes lan Herodias, kaya biyèn sirahé Sang Panuntun tau digawa, mung waé sirahé ora dipotong nganggo pedhang nanging nganggo es. Mangkono kaadilané Gusti Allah ngukum penari mau, sing salah amarga nyabut sirahé Santo Yohanes sing mulya.

Sawisé kuwi, pembunuh tanpa dosa Herodes lan Herodias sing jahat pati kanthi geger gedhé; amarga ana sing kandha yèn dhèwèké katelan urip-urip déning bumi.

Babagan Santo Yohanes, sajrone urip lan sawisé seda, piyambakipun tetep dados Panuntun Sang Kristus Gusti. Amarga piyambakipun sampun rumiyin rawuh sadèrèngé Gusti mudhun dhateng neraka, piyambakipun nginjili Injil dhumateng para ing neraka babagan Gusti Allah ingkang sampun rawuh ing daging, lan maringi kabungahan dhumateng para leluhur suci; bareng karo wong-wong mau dhèwèké digawa metu saka Hades, sawisé karusakané sawisé Kebangkitané Kristus, lan diparingi akèh mahkota ing Kerajaan Swarga—minangka prawan, minangka pertapa, minangka guru lan pangkotbah tobat, minangka nabi, minangka Panuntun lan Pembaptis, lan minangka martir. Melu panedhaané, mugi Kristus, Gusti Allah kita sing welas asih, kang dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase, nuntun kita uga ing dalan tobat sing sejati lan paring kita Karajan Swarga. Amin.

Troparion, Nada 2:

Pangeling marang wong sing bener kanthi pujian: seksiingé Gusti ana ing kowe, Sang Pembuka dalan, awit kowe wis mbuktekake yèn kowe pancèn paling kinurmatan saka para nabi, amarga kowe dianggep pantes mbaptis ing banyu Sang sing wis dipratélakaké. Mula, sawise nandhang sangsara kanggo kabeneran kanthi kabungahan, panjenengan ngumumake Kabar Kabungahan marang para ing Hades babagan Gusti Allah, sing rawuh ing daging, ngilangi dosa donya, lan maringi sih rahmat ageng marang kita.

Kontakion, Nada 5:

Pangpenggalan sing mulya saka Panginjil iku sawijining panglihatan ilahi: amarga iku ngumumaké rawuhé Sang Juruwilujeng marang wong-wong ing Hades. Ayo nangis Herodias, amarga dhèwèké ngupaya matèni kanthi ora sah: amarga dhèwèké ora nresnani paugeran Gusti Allah utawa urip langgeng, nanging mung urip palsu lan sing cepet sirna.

Homili Santo Yohanes Krisostomus kanggo dina Pangpenggalan Santo Yohanes Pembaptis, Penginjil Sang Juruslamet[5723] .

Dipepering ing tanggal 29 Agustus

Manèh, Herodias lagi kesurupan; manèh, dhèwèké bingung; manèh, dhèwèké nari; manèh, dhèwèké nuntut supaya Herodes, nglanggar hukum, motong sirah Yohanes Pembaptis. Manèh, Yezebel[5724] ngrancang nyekel kebon anggur Nabot[5725] lan ngrancang ngusir nabi Elia sing suci menyang pagunungan. Lan apa ora kowe kabèh[5726] sing wis krungu swara Injil bakal gumun bareng aku marang kawani Yohanes, kabodhoan Herodes, lan kegilaan kaya kéwan saka para wanita sing ora takwa iki? Amarga apa sing wis kita krungu? *'Herodes ngutus wong-wong kanggo nangkep Yohanes lan nahan dheweke ing penjara'* (Markus 6:17). Amarga apa? *'Amarga Herodias, bojone Filipus, adhine*'.

Sapa sing bisa cukup ngukum kegilaan Herodes, sing muncul amarga dhèwèké kakehan muji-muji wanita? Utawa sapa sing bisa njlèntrèhaké kabrani sing durung tau ana saka wanita-wanita jahat? Kaya-kaya aku ora weruh ana kéwan ing sangisore langit sing bisa dipadhakaké karo bojo sing jahat (saiki aku mung nyritakaké babagan wanita sing jahat, ora babagan sing sholehah lan suci, amarga aku ngerti ana akèh wanita sing alus lan nduwèni watak apik, sing uripé luhur bakal kasebut mengko, kanggo kapentingan lan minangka tuladha tumrap wong-wong sing luhur, supaya kita padha tresna marang sing becik lan mulya). Ora ana kéwan ing donya iki sing padha karo wanita jahat. Apa sing luwih mbebayani tinimbang ula ing antarané kéwan melata? Nanging uga, ora ana sing nduwèni niat ala kaya wanita jahat, kaya sing dikonfirmasi déning Salomo, wong sing paling wicaksana, sing kandha: *'Luwih becik manggon ing ara-ara samun tinimbang karo bojo sing remen ribut lan nesu'* (Amsal 21:19; cf. Sirakh 25:18). Aja ana sing mikir yèn nabi ngucapaké tembung-tembung iki kanggo ngina (wong wadon): kasunyatané dhéwé uga mbuktèkaké prakara sing padha persis: singa-singa ing jurang diisinaké déning Daniel; déné Naboth sing bener dipatèni déning Yezebel. Iwak paus njaga Yunus tanpa cilaka ing wetenge; nanging Delila, sawisé motong lan ngiket rambute Simson, nyerahake dhèwèké marang wong manca. Ular, ula tedung, lan ula berbisa padha wedi marang Yohanes ing ara-ara samun; nanging Herodias motong sirahé nalika jamuan. Gagak maringi panganan marang Elia ing gunung; nanging Yezebel kepengin matèni dhèwèké sawisé dhèwèké mbiyantu kanthi nurunaké udan. Iki sing diomongké marang dhèwèké:

Yen kowe Elia, mula aku iki Yezebel; muga-muga para déwa tumindak marang aku manut kersané, lan muga-muga nambah paukumané, yèn nganti sesuk wektu iki nyawamu ora dipatèni" (pratelan iki padha karo 3 Raja 19:2).

[5723] Ing homili iki, Santo Yohanes Krisostomus kanthi tegas ngecam sing diarani 'wadon jahat', yaiku wadon sing wis tekan pucuking kajahatan lan kejahatan ing uripé. Santo Yohanes Krisostomus ngomong kanthi luwih sengit marang wadon-wadon mau amarga kaluputané, sing ndadekake wong sing bener lan taat nandhang sangsara. Nanging, kaya sing dicathet déning Yohanes Krisostomus dhéwé (ing homili iki), saliyané saka wanita 'jahat' lan rusak budi, ana uga wanita sing luhur budi; sing mung bisa dipuji (lan kuwi ditindakake déning dhèwèké ing pungkasan homili). Mula, Santo Yohanes Krisostomus ora ngecam sipat wanita sacara umum, nanging nglawan manifestasi ala saka sipat kuwi ing urip.

[5724] Yezebel – garwané Ahab, Raja Israel, sing digambarke kanthi kejahatan sing ekstrim lan urip sing cabul. Kanthi mbuta-mbuti manut pengaruhé, Ahab ngluwihi kabèh pendahuluné ing kejahatan lan nyemplung ing pemujaan berhala sing paling memalukan. Dheweke mbangun candhi kanggo Baal ing Samaria, nandur alas suci, lan ngidini Yezebel ngedegake mezbah kanggo dewa-dewa Tirus lan Sidon (3 Raja 16:31–33). Yezebel nyokong patang atus nabi palsu, sing dipangan saka mejane (3 Raja 18:19).

[5725] Naboth – wong Israel sing wedi marang Gusti saka Yizreel; dhèwèké nolak adol kebon angguré, sing jejeg karo pekarangan kraton, marang Ahab; amarga kuwi, ing panggeraké Yezebel, Nabot dicemohaké sacara umum minangka wong sing ngina Gusti lan pengkhianat, banjur dipatèni nganggo watu (kanggo rincian luwih lengkap, delengen 3 Raja 21:1–29).

[5726] Panginjil ngandhani para pamirsa (khotbah kasebut diwenehake ing candhi).

Lan Elia wedi, banjur mlayu nylametake nyawane, lan ndhelik ing ara-ara samun, mlaku patang puluh dina, lan wiwit ngupaya pati kanggo awake dhewe, kandha:

'Duh Pangeran Gusti! Cukup sangsara iki kanggo aku: jupuk nyawaku, awit aku ora luwih becik tinimbang para leluhurku!'

Aduh! Nabi Elia wedi marang wong wadon; dhèwèké sing nggawa udaning jagad marang wong-wong kafir, sing nurunaké geni saka swarga, sing mbangkitaké wong mati lumantar pandonga—dhèwèké wedi marang wong wadon.

Ya, pancen, dhèwèké wedi. Amarga ora ana niat ala sing bisa dibandhingaké karo niat alaé wanita jahat. Tembungku dikuwatké déning Kitab Kawicaksanan, sing kandha: *'Ora ana sirah sing luwih bisa mateni tinimbang sirah ula'* (Sir. 25:17), lan ora ana niat ala sing luwih gedhé tinimbang niat alaé wanita!

O ala setan lan senjata paling landhep!

Wiwit jaman mbiyen ing Swarga, setan nglarani Adam lumantar wanita; lumantar wanita, dheweke nuntun wong sing paling alus atiné, Dawud, marang pambunuhan sing licik marang Uria; liwat wanita dhèwèké nuntun Salomo sing paling wicaksana mlebu ing dosa; liwat wanita dhèwèké ndadèkaké Simson sing paling gagah dadi wuta; amarga kaluputan wanita dhèwèké matèni putra-putrané imam Elia; amarga kaluputan wanita dhèwèké ngiket Yusuf sing paling mulya nganggo ranté ing penjara; amarga kaluputan wanita dhèwèké nyerahaké Yohanes—cahya donya kabèh—kanggo dipenggal sirahé.

Sejatine, kenapa aku ngomong bab priya (umume)? Amarga kaluputan wanita, setan wis nyasarake para wali saka kabecikan; setan iku ngancurake saben wong liwat wanita, mateni saben wong, ngotori saben wong, ngremehake saben wong; amarga wanita sing ora isin ora ngapura sapa wae, ora ngajeni imam, ora isin marang Lewi, lan ora nggatekake nabi. Wah, ala, paling ala saka kabèh ala, wong wadon jahat! Yen dhèwèké mlarat, dhèwèké saya sugih ing niat ala; nanging yèn dhèwèké nduwèni bandha sing mbantu liciké, iki kaping pindho ngrusak. Wong wadon iku kéwan sing ora sabar, lara sing ora bisa mari, kéwan sing ora bisa dijinakaké. Aku wis weruh ula sing durung dijinakake dijinakake, uga singa, unicorn, lan beruang dijinakake; nanging wanita jahat, nalika dicela, dadi nesu, lan nalika diwulang kanthi alus, malah dadi sombong. Yen bojone nduwé pangkat, dhèwèké ngrusak bojone awan lan bengi nganggo tembungé, ngajak bojone tumindak ala, kaya Herodias marang Herodes; nanging yèn bojone mlarat, dhèwèké ngajak bojone nesu lan rebutan. Yen dhèwèké janda, dhèwèké pribadi ngremehake saben wong; amarga dhèwèké ora nahan ilaté amarga wedi marang Gusti, ora nggatekake paukuman sing bakal teka, ora percaya marang Gusti, lan ora netepi paugeran katresnan. Ora ana regane kanggo wong wadon sing jahat matèni bojone. Amarga bojone Ayub sing bener nyaranake dhèwèké nyerah marang pati kanthi ngucapake kecap-kecap ngina marang Gusti, kandha:

'Ngucapaké tembung marang Gusti, banjur mati' (Job 2:9).

Wah, watak sing ala! Wah, niyat sing duraka! Bojoné Ayub ora nuduhaké welas nalika ndeleng bojone nandhang sangsara amarga lara abot, kaya arang nyebar percikan geni—ndeleng sakabèhé awaké kebak borok lan dipangan cacing; Dheweke ora ngrasakake welas nalika ndeleng bojone kaku, ngrasakake lara lan sangsara banget, ambegan cepet-cepet liwat cangkem sing mbukak amba amarga lara. Atine ora lulut nalika ndeleng bojone sing biyen nganggo busana ungu kraton, saiki nggleleng ing amben rereged, awak telanjang. Dheweke ora kelingan ikatan perkawinan sing biyen asri, uga ora kelingan sepira kamulyan lan kabecikan sing tau ditampa saka bojone. Nanging apa sing diucapake:

'Ngucapaké sabda marang Gusti, banjur séda.'

O welas asihé wanita! O ubat kanggo sedhih! O panguwuh katresnan rabi! Apa dheweke (yaiku bojone) tau ngucap tembung kaya ngono marang kowe nalika kowe lara? Apa ora amarga pandonga lan kabecikane sing nyembuhake kowe saka sakabehing lara? Apa paukuman sementara iki durung cukup kanggo dheweke, nganti kowe njaluk azab langgeng kanggo dheweke liwat kesyirikan (nglawan Gusti)? Utawa apa kowe ora ngerti manawa saben dosa bakal diapura tumrap manungsa, nanging kesyirikan—dosa marang Roh Suci—ora bakal diapura, ora ing donya iki utawa ing donya ngarep? (Mat. 12:31)

Apa kowe kepengin weruh wong wadon liya sing kaya ngene licike? Delengen Delilah, sing sawise ngiket Samsun sing kuwasa, ngiyanati dheweke marang wong manca (Hakim-Hakim 16:6); dheweke ngiyanati bojone marang wong manca—wong lanang sing ditresnani, sing dipeluk, lan sing diomongake yen dheweke luwih tresna marang dheweke tinimbang marang awake dhewe. Sing wingi ditresnani, saiki digodha; sing wingi dihangatake

nganggo ciuman, saiki nalika digodha diserahake marang pati. Apa dheweke ora ganteng? Sapa sing luwih ganteng tinimbang dheweke nalika, nganggo pitung kepang ing sirahé (Hakim-Hakim 16:13–14), dheweke nglambangaké citra sih rahmat kang sumunar kaping pitu? Apa dheweke ora gagah? Nanging sapa sing luwih gagah tinimbang dheweke nalika, piyambakan, dheweke ngalahaké singa medeni ing dalan lan, mung nganggo rahé keledai, mateni sewu wong manca? Nanging mbok menawa dhèwèké ora luhur budi? Ora, dhèwèké pancèn luhur budi banget, nganti nalika dhèwèké krasa ngelak, dhèwèké ndedonga nyuwun banyu (supaya Gusti Allah ngutus banyu marang dhèwèké), lan banyu mili saka rahang maung mati sing dicekel ing tangane, kang digunakaké kanggo ngilangaké ngelaké. Nanging sanadyan wong sing luhur, gagah, lan sholeh kaya ngono diiket dening bojone kaya mungsuh lan diserahake marang mungsuhe. Nanging kepiye carane wong wadon bisa ngalahake wong sing kuwat kaya ngono? Amarga kabecikan sing ana ing manungsa: amarga, sawise nyopot rahasia kekuwatane ing wayah wengi, dheweke ngiket bojone sing telanjang nganggo tali sing kuwat. Mula saka iku, kawicaksanan (Ilahi) maringi dhawuh marang kowe: *'Jaga lawang cangkemu saka wong sing turu ing pangkuanmu'* (Mika 7:5).

Coba critakake, kéwan apa sing bisa mikir nindakake kuwi marang bangsane dhéwé? Ular apa sing arep ngrusak pasangane? Macan betina apa sing bakal nyerahake macané supaya disembelih? Kowe weruh yèn Kitab Kebijaksanaan ( ) ngomong kanthi bener nalika kandha, *'Ora ana sirah sing luwih bisa mateni tinimbang sirah ula'* (Sirach 25:17), lan ora ana sengit sing luwih gedhé tinimbang sengité wanita!

Aku bakal ngomong kanthi cetha: sapa waé sing duwé bojo sing ala, mangerténi yèn dhèwèké nampa paukuman amarga kaluputané dhéwé. Supaya tembung iki ora tanpa bukti, rungokna Kitab Kawicaksanan, sing nerangaké yèn bojo sing ala dikirim marang bojo lanang sing ora taat hukum amarga pakaryané sing ala (Sir. 25:22–29).

Nganti saiki kita wis ngomongake bab wanita sing ala, lan ing kéné kita bakal ngrampungaké pamanggihan iki. Saiki pantes uga kita ngomongake bab wanita sing becik, utamané kanggo para rawuh ing kéné.

Napa, mula, wanita-wanita iki diarani becik? Amarga nalika padha weruh kabecikan sing nyenengake Gusti Allah ditindakake wong liya, padha bungah kaya-kaya iku kagungané dhéwé, lan ngakoni jasa wong liya minangka ganjaran tumrap kabecikan.

Wong wadon sing sholehah lan dermawan yaiku wong Sunam, sing sawisé njaluk idin marang bojone, nyiapake panggonan kanggo Elisha supaya dhèwèké bisa nemu pangaso karo dhèwèké (2 Raja 4:9–10; cf. Lukas 4:25–26); dhèwèké nyiapake amben, lentera, lan dhaharan kanggo dhèwèké; Ambené ora kosong saka selimut, nanging wis dilengkapi kasur sing pantes kanggo nabi; lampu iku ora tanpa cahya, nanging ngemot lenga sing kobong lan maringi padhang; meja iku ora tanpa roti, nanging kebak panganan.

Kaya mangkono, sapa sing bakal ngomong ala marang janda miskin sing nampani nabi Elia? Dheweke ora duwe akèh dhuwit, nanging dheweke nuduhake sugihing niyat apik. Dheweke ora duwe gandum utawa anggur, uga ora duwe apa-apa liyane ing donya iki; ora ana sawah sing ditanduri gandum kanggo ngasilake biji; kebon angguré ora ngasilake tanduran anggur manis kanggo dheweke; tandurane uga ora ngasilake sayuran manis kanggo dheweke. Kepiye carane dheweke bisa nampani lan maringi panganan marang nabi? Sanajan dheweke ora duwe sapotong lemah kanggo ditanami, uga ora duwe kebon anggur sanajan mung sakubit (tegesé ing jembaré utawa volume), dheweke mesthi mlaku-mlaku ing tapel wates sawah nalika panèn lan, kanthi nundhuk marang lemah, nglumpukaké buliran gandum sing tiba saka sangisoring arit para panèn; Kanthi cara iki dhèwèké nyimpen panganan sing cukup kanggo dhèwèké saben taun. Mring janda iki Elia rawuh nalika pacekitan, nalika sakabehing bumi layu amarga ora ana udan, nalika langit garing, hawa kobong, lan mega padha nutupi; nalika ora ana gandum utawa kembang, ora ana pucuk tanduran siji wae, ora ana sepoi-sepoi angin lembab kanggo nyirami lan ngopeni tuwuhé pucuk jagung enom; nalika kali-kali wis garing, mata air sing nyuplai kali wis ilang amarga panas, lan segara dadi banget asin, amarga ora ana banyu seger sing mili menyang kono amarga udan lan kali-kali wis mandheg. Ing wektu kuwi Elia teka marang janda miskin. Nanging kowe ngerti kepiye sangsara janda sanajan ing mangsa panèn apik. Nanging nabi ninggalake wong sugih sing duwé simpenan roti akèh, banjur mudhun saka gunung lan menyang marang janda iki. Nanging kenapa Elia, sing wis nyuwun geni mudhun saka swarga mung nganggo tembungé, ora nyuwun roti kanggo dhéwé? Mbok menawa amarga ora bisa? Ora, bisa, nanging dhèwèké ora nindakake. Ngapa? Supaya ora nyabut hak janda iku marang woh saka kabecikane, lan supaya nambah, lumantar berkahé, kendi glepung lan sithik minyak sing diduwèni. Amarga nabi kuwi teka ora mung kanggo

mangan dhéwé nanging kanggo nyukupi janda miskin mau lan mbukak kabecikan lan niyat apik sing kasimpen ing atiné. Mangkono tumindaké Gusti Allah: sanadyan Panjenengané kuwasa maringi pangan marang kabèh abdi-abdi-Nya sing ana ing donya, Panjenengané mbutuhaké sedekah supaya bisa mratélakaké kabecikaning atiné lumantar pakaryané. Lan nalika ora ana maneh sing bisa maringi panganan marang para abdi-abdi-Nya, Gusti maringi panganan marang wong-wong mau lumantar manuk, kaya sing ditindakake marang Elia ing gunung, utawa lumantar nabi-nabi manca, kaya sing ditindakake marang Daniel ing liang sing kebak singa, utawa lumantar kéwan segara, kaya sing ditindakake marang Yunus déning ikan paus, utawa Gusti piyambak ngirim panganan, kaya sing ditindakake marang para leluhur kita ing ara-ara samun; awit nalika padha ora duwe apa-apa sing bisa dijupuk (kanggo panguripan), Panjenengané ngutus manna saka swarga lan ngetokake banyu saka watu. Nanging nalika para wali-Nya manggon ing donya bebarengan karo wong liya, Gusti nahan tangan tengené, sanajan Panjenengané weruh yèn padha nandhang sangsara; Panjenengané ninggalaké supaya bisa maringi ganjaran sih-rahmat marang sapa waé sing kepéngin maringi pitulungan; amarga lumantar iki, akèh wong sing bisa éntuk kaslametan.

Mula nabi Elia teka marang sawijining janda sing mung duwe sak genggam glepung, sing cukup mung kanggo siji dhaharan kanggo dheweke lan anak-anake. Banjur apa sing diomongake nabi marang janda iku?

'Bawani aku banyu sethithik ing mangkuk, supaya aku bisa ngombe.'

Nalika dhèwèké lunga njupuk banyu, nabi kuwi nelokké:

'Gawa uga roti sing wis dipanggang ing tanganmu.'

Dheweke kandha marang nabi apa sing ora diduweni, nanging ora ndhelikake apa sing diduweni; malah dheweke ngumumake:

'Dening Gusti urip! Apa aku nduwé roti sing tak simpen? Aku ora nduwé apa-apa kejaba sak genggam glepung lan sak sethithik lenga ing kendi.'

Kejadian iki pancen nggumunake, sanajan kahanane mepet, dheweke ora ndhelikake sisa panganan cilik sing diduweni. Saiki ana pirang-pirang wong sing, sanajan duwe emas lan perak akeh, ora gelem mbagi marang kancane nalika kancane njaluk? Sanajan dijaluk kanthi katresnan, padha kandha ora duwe apa-apa, amarga ora kepengin maringi; nanging yen sawisé akèh panyuwunan padha kapersuani kanggo ngutangaké marang wong, banjur padha njupuk saka wong sing ditulungi surat panrima sing luwih kiyat tinimbang wesi, ngiket tangan sing nampa kanthi tandha tangan ing ngarepé saksi lan penjamin. Nanging janda kuwi ora nolak mènèhi sak genggam glepung mung kanthi siji tembung.

Apa sing banjur diomongake nabi marang dheweke?

'Ayo cepet-cepet siapna roti tanpa ragi, sepisanan kanggo aku, banjur kanggo kowe lan anak-anakmu.'

Tembung nubuatan iki minangka ujian – ujian ati, ujian kabecikan. Ati janda sing bejo kuwi, kaya-kaya, ana ing ragum, keseret antarane apa sing kudu dipilih: katresnan marang anak-anake, utawa welas asih marang nabi? Lan janda iku milih luwih becik nyebabake kasangsaran marang awake dhewe lan anak-anake lan nampani nabi, amarga dheweke ngerti yen *'sapa wae sing nampani nabi kanthi jeneng nabi bakal nampa ganjaran nabi'* (Matius 10:41); lan sapa wae sing maringi secangkir banyu adhem kanthi jeneng murid ora bakal kelangan ganjarané (Matius 10:42).

Nanging kenapa Nabi kandha, 'Aja suwe!' Apa dhèwèké nganti luwe banget nganti mbutuhake kesigapan khusus saka janda iku? Ora, mesthi ora; nanging dhèwèké kanthi misterius maringi pratandha yèn pakaryan becik kuduné ditindakake kanthi semangat lan kabungahan, lan ora kanthi sedhih lan susah: *'awit Gusti Allah tresna marang sing nyumbang kanthi gumbira'* (2 Korinta 9:7).

– Cepetna lan siyapna, sepisanan kanggo aku, banjur kanggo awakmu lan anak-anakmu.

'Gancang'—kaya Abraham, nalika Malaikat teka marang dheweke, dheweke langsung menyang ternak lan nyembelih anak sapi, supaya bisa nampa Anak Domba (Kejadian 18:6); lan kaya Sarah sing gancang nyiapake roti tanpa ragi, supaya bisa nampa roti sing didhelikake ing swarga.

Aja kasep lan tindakna kaya Abraham sing nyembelih kurban kanggo Gusti; aja ngutamakake awakmu dhéwé lan aku nomer loro, kaya sing ditindakake Kain, Ofni lan Pinehas, putrané imam Eli, sing ngremehake Gusti kanthi njupuk persembahan pisanan sing diwènèhaké marang Gusti.

Janda iku nglakoni dhawuhe nabi kanthi semangat.

Nabi mau, sawisé nampa roti—sanadyan sithik nanging diparingaké kanthi semangat gedhé—nyicipi roti iku lan ngisi omahé karo berkah, amarga dhèwèké kandha:

'Glepung sak genggam ing kendi lan lenga ing kendi gedhe ora bakal entek nganti Gusti Allah paring udan marang bumi.'

Nanging kenapa – 'nganti wektu iku' (nalika udan dikirim)?

Kanggo nuduhake kanthi cara misterius yèn hukum lawas bakal rampung nalika sih anyar muncul, kaya udan saka swarga.

Lan pancen, kabeh mau kelakon persis kaya sing diandharake nabi.

Apa kowe weruh carane para wanita sholehah iki ngundhuh woh saka sedekahé? Amarga pakaryan becik ngasilake woh sing apik lan oyot kasucian sing langgeng.

Kowe, para wanita, wis krungu bab tumindaké wanita-wanita sing ala lan bab kabecikané wanita-wanita sing sholehah; tresnaa marang sing siji, nanging adohana marang sing sijiné; tiruana sing sepisanan, nanging uwalana sing kapindho, supaya kanthi ngetutaké dalané wanita-wanita sing sholehah, kowe bisa kalebu ing antarané para wali, lumantar Kristus Yesus Gusti kita, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan lan kuwasa salawas-lawase. Amin.

12 September

30 Agustus (Gaya Lawas)

Ing dina iki, ditemokaké relik suci Pangeran Daniel Alexandrovich saka Moskow, ing taun 1652. Reliké dumunung ing Biara Danilov ing Moskow (peringatan pangasoan Pangeran Daniel sing suci lan bener dirayakaké tanggal 4 Maret).

Para Kudus Aleksander, Yohanes, lan Paulus, Patriark Konstantinopel

Dirilat ing tanggal 30 Agustus

Santa Alexander iku uskup (chorepiscopus[5727]) ing sangisoré Paduka Suci Mitrophan, Patriark Konstantinopel kapisan[5728] ; Alexander iki dihiasi kabèh kabecikan. Nalika Konsili Ekumenis Kapisan diadakaké ing Nicaea, Alexander dikirim menyang konsili minangka juara kesalehan sing semangat, amarga Patriark Mitrophan ora bisa rawuh ing konsili amarga yuswa sing wis tuwa lan uga amarga lara. Nggantèkaké Patriark ing majelis iki (yaiku dadi wakil lan utusané), Alexander kanthi semangat mbela iman Ortodoks nglawan Arius sing jahat. Sawisé sidang-sidang konsili rampung, lan Alexander wis ana ing dalan bali menyang Konstantinopel, Malaikaté Gusti katon marang Mitrophan sing pinaringan berkah: Malaikat iki ngandhani Mitrophan yèn pungkasané uripé wis cedhak lan mréntahké dhèwèké supaya nunjuk Alexander dadi penerusé minangka Patriark. Malaikat kandha marang Mitrophan:

'Sawisé sepuluh dina kowe bakal nampa makutha saka Gusti; wenehana kanca pelayanmu, Alexander, njupuk tahta patriark sawisé kowe.'

Kaisar Constantine sing saleh, bebarengan karo akèh bapa rohani, rawuh marang Keagungané Patriark Mitrophan, sing wis ana ing amben sakdurungé seda. Nalika Constantine takon sapa sing bakal diparingi berkah dadi penerusé minangka Patriark sawisé seda, Santo Mitrophan mangsuli:

'Gusti Allah wis maringi wahyu marang aku manawa sawisé aku kursi patriark bakal dijupuk déning kanca menteri Alexander, sing pancèn pantes kapilih lan nampa karunia Roh Suci.'

Lan mangkono kedadéyané.

[5727] Korepiskopos – uskup pedesaan – yaiku uskup ing désa-désa sing ngubengi kutha.

[5728] Mitrophan ngladeni dadi patriark saka taun 315 nganti 325.

Sawisé Panjenengané Patriark Mitrophan kondur marang Gusti, Alexander diangkat dadi Patriark Konstantinopel; dhèwèké kanthi semangat ngreksa kandhaé Kristus lumantar sabda[5729] , ngusir srigala, – para bidah lan wong-wong Hellenik, amarga Alexander kudu nglakoni perjuangan gedhe ora mung nglawan para Arian nanging uga nglawan para filsuf Hellenik.

Mangkono, ing sawijining wektu, sawetara filsuf Yunani wani nyedhaki raja lan nuduh yèn dhèwèké, kanthi nolak iman kuna para leluhur uga ukum Romawi lan Yunani, wis nampa iman anyar lan ukum anyar, sing, miturut para filsuf mau, dudu kanggo nguwatake nanging kanggo ngrusak karajan. Para filsuf nyuwun marang raja supaya diparingi idin mlebu debat babagan iman karo Uskup Alexander. Raja maringi idin kanggo debat iki. Santo Alexander saka Gusti, sanadyan durung nate sinau filsafat Hellenic, isih kebak Roh Suci lan ora nolak melu debat.

Nalika para filsuf padha nglumpuk akèh lan nyatakaké yèn kabèh padha kepéngin debat karo uskup Kristen bebarengan, sang wali nyaranaké supaya padha milih siji filsuf saka antarané, sing paling wicaksana lan paling fasih, lan nyerahaké marang dhèwèké kanggo mimpin debat; para filsuf liyané bisa ngrungokaké debat mau.

'Ora mungkin,' pangandikane Santo Alexander, 'siji wong bisa ngalahake kowe kabeh ing debat, merga kowe kabeh padha njerit lan rame.'

Para filsuf milih siji saka antarané wong-wong mau sing dianggep paling wicaksana, banjur diparingaké marang sang wali, déné dhèwèké padha siyap ngrungokaké kanthi tliti. Nalika miwiti debat, Paduka Suci Patriark Aleksander ngendika marang filsuf mau:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, aku paring dhawuh supaya kowe meneng!'

Lan langsung ilat filsuf iku kaku lan dadi bisu, nganti ora bisa ngucap siji tembung.

Banjur kabèh pasamuwan filsuf padha ketekanan rasa wedi lan isin, nganti sawatara padha mlayu kanthi isin, déné liyané banjur pracaya marang Kristus. Bab filsuf sing wis ilang kaluwihan ngomong kuwi, dhèwèké mènèhi pratandha yèn dhèwèké ngakoni kaluputé dhéwé lan kabeneran iman Kristen; banjur dhèwèké ambruk ing sikilé sang wali; lan langsung ilatné uwal saka bisu: dhèwèké wiwit memuji Gusti kita Yesus Kristus ing ngarep kabèh wong, sawisé kuwi dhèwèké dibaptis bareng karo kanca-kancané.

Ing wektu iku, raja lan kabèh wong pracaya padha bungah, lan kabèh padha ngluhuraké Gusti Allah, sing wis maringi kuwasa sing nggumunaké marang abdi-Nya.

Wali Agung Alexander banjur ngalahaké Arius sing jahat liwat pandonga-pandongané.

Sawetara taun sawisé Konsili Ekumenis Kapisan, bidat Arius dipanggil menyang Konstantinopel; ing kana, kanthi licik, dhèwèké ngapusi Raja Konstantin sing saleh kaya mangkéné. Konstantin takon marang dhèwèké: 'Apa kowé pracaya kaya sing diprentahaké para Bapa Suci ing Konsili Nikaia?' Arius, nanging, nyekel dokumen sing nerangake ajaran sesat ing dhadhane, nggebuk dhadhane nganggo tangane lan kandha:

'Iki sing tak pracaya!'

Kanthi cara iki, sang ahli bidah mau katon sarujuk karo kredo sing dikonfirmasi ing Nicaea, nanging ing pikirane dheweke kandha manawa dheweke pracaya miturut sing wis ditulis nganggo tangane dhewe, yaiku cathetan sing dicekel ing dhadhane. Lan wong duraka iku ngadekake sumpah ing ngarepe raja, kandha manawa dheweke 'pracaya kaya ngono'.

Tanpa ngerti tipuan kaya ngono, raja pracaya marang tembungé Arius lan ngutus dhèwèké marang Kanjeng Patriark Aleksander, mènèhi dhawuh supaya nampa Arius mlebu komuni Gréja minangka wong pracaya Ortodoks; uga ditemtokaké dina Minggu sing bakal digawa Arius menyang gréja kanggo nampa Komuni Suci bareng para wong pracaya.

Nanging, Santo Alexander nolak ngidini Arius nampa komuni, amarga dianggep panyebar ajaran sesat.

Ing wektu sing padha, dina Setu liwati lan esuk Minggu sumunar. Ing bengi sadurunge Minggu, uskupé Gusti nyuwun sujud ing pandonga ing papan suci ing ngarepé mezbah. Kanthi luh, piyambakipun nyuwun marang Gusti supaya nyabut nyawanipun saking badanipun, supados piyambakipun boten kedah nyekseni dinten nalika Arius badhe nampi komuni Gréja lan nampi Misteri Suci; utawi, amargi welas dhumateng Gréja Panjenenganipun, mugi Gusti ngrisak Arius saking antawis tiyang gesang.

[5729] Alexander njabat minangka Patriark saka taun 325 nganti 340.

Santo Alexander ndedonga kaya ngono sakwengi; esuk teka lan wektu kanggo Liturgi saya cedhak. Arius metu saka kamar kraton kanthi bangga gedhe, mlaku menyang gréja; dhèwèké dikelilingi para pejabat kraton sing simpati marang ajaran sesaté, lan akèh prajurit sing nggawa waja.

Nalika Arius nyedhaki panggonan sing dikenal minangka 'Pasar Konstantinus' (ing ngendi ana pilar marmer sing nggawa arca raja), dhèwèké kakehan wedi amarga nurani sing nyiksa; Amarga wedi kuwi, Arius kroso perlu mbuwang air lan wiwit nggoleki panggonan sepi. Ora adoh saka kana ana panggonan umum; nalika mlebu ing kana, Arius dumadakan kaserang lara usus sing parah, lan ususé wong jahat iku pecah, kaya sing kelakon marang Yudas (Mat. 27:1), nganti kabèh ususé metu saka awaké.

Mangkono pangacilakan sing nggegirisi dialami wong sesat kuwi.

Wong-wong sing padha ngadeg ing sacedhake lan wis ngenteni Arius metu, nalika weruh yèn dhèwèké suwe banget ora metu, banjur padha mlebu dhéwé lan nemokaké dhèwèké wis mati, nggleleng ana ing nanah lan getih. Lan sakwisé kuwi kabar babagan pati sing nggegirisi lan ora disangka-sangka saka bidah Arius langsung sumebar ing saindenging kutha; Para bidah isin, déné para Ortodoks bungah banget amarga Kristus, Gusti sejati, wis maringi balas dendam marang mungsuh lan wong sing ngina; lan sing paling utama, Patriark Agung Aleksander sing paling suci matur nuwun marang Kristus Gusti, matur nuwun marang Gusti amarga wis paring welas asih marang Gréja-Nya lan nylametaké saka srigala galak kuwi.

Kaisar Konstantinus Agung sing saleh, nalika krungu kabar pati Arius, imané saya kuwat lan nganti pungkasaning uripé tetep mbela dogma-dogma Konsili Nicaea.

Mangkono kuwatosing pandonga sing saleh ing ngarsaning Gusti Allah saka Uskup Agung Gusti Allah, Alexander. Kaya senjata landhep, iku mateni mungsuhé Gusti Allah lan nggawa kamenangan marang Gréja Ortodoks; Santo Gregorius Teologos[5730] banjur nyebutaké iki ing pangandikane marang wong-wong Konstantinopel, kanthi nyetujoni lan muji Alexander, ngendika kaya mangkéné:

– Satemene aku kandha marang kowe: kowe iku murid-muridé Alexander sing mulya, juara lan pangkotbah Trinitas Suci sing semangat, sing nglengkapi dhiri nganggo senjata nglawan kesalahan bidah, loro ing tembung lan tumindak. Kowe padha kelingan pandongane, sing padha karo pandonga para Rasul, kang ngancurake pamimpin lan sirah para bidah ing panggonan sing pantes kanggo ilat sing paling jahat, supaya isin dibales isin, lan supaya kejahatan matèni saka bidah, sing wis ngrusak akèh jiwa, kabukak salawas-lawase lumantar pati sing ngisin-isini, sing dikirim miturut ukurane sing pas.

Sang Gregorius ngendika tembung-tembung iki minangka pujian marang Sang Aleksander lan kanggo ngisinake Arius sing duraka; mulane piyambakipun nyebut pati Arius, sing kelakon ing panggonan sing ngisinake, lumantar pandonga-pandonga Aleksander; awit, kados Arius nate ngina marang Putraning Allah, ngina Kasuciané—ingkang sami lan sejati kaliyan Allah Rama—mangkono piyambakipun nemu pati ingkang kaisi isin; saéngga, pangina punika dipunbalèni kanthi pangina.

Sang Santo Alexander ngembala Gréja Kristus pirang-pirang taun, nganti yuswa tuwa. Nalika dhèwèké wis ana ing amben pati, kawanané padha nglumpuk ing sacedhaké amben pangembala lan padha takon:

'Sapa sing panjenengan tinggalké kanggo kita, anak-anak panjenengan, Bapa? Sapa sing bakal panjenengan tunjuk minangka panggantos panjenengan dadi panggembala kita; sing bisa, ngetutaké tapak-tapak panjenengan, mimpin Gréja kanthi teguh?'

Alexander, nunjukaké loro priya sing kinurmatan—yaiku Paulus presbiter lan Makedonia diaken—mangsuli:

'Yen kowe kepengin gembala sing wicaksana lan kinandhut kabecikan, pilih Paulus; nanging yen kowe kepengin gembala sing mung katon apik, sumunar saka kaendahan njaba, pilih Makedonia.'

Sawisé ngendika mangkono, Sang Kinasih Patriark Aleksander mulih marang Gusti, sawisé yuswa sangang dasawarsa wolung sasi wiwit lair. Sawisé piyambakipun, jabatan kasebut dijabat déning Santo Paulus, Patriark Konstantinopel kapisan sing nggawa gelar name[5731] (dipeperingati tanggal 6 November).

[5730] Santo Gregorius Teologos (saka Nazianzus) njabat Patriark Konstantinopel sajrone wektu sing cendhak (kurang saka setaun); piyambakipun misuwur amarga tulisan-tulisan luhuré, kang ndadékaké piyambakipun diparingi gelar 'Teologos'. Dina rayahé tanggal 25 Januari.

[5731] Paulus (I) njabat minangka Patriark wiwit taun 340; dhèwèké cepet dipecat nanging dibalèkaké manèh ing taun 347; dhèwèké njabat ing kursi patriark nganti taun 350.

Saint Yohanes, sing dikenal minangka Cappadocian amarga dhèwèké asalé saka Cappadocia, njabat minangka Patriark Konstantinopel sawisé Timothy[5732] sing sesat, ing pungkasan pamaréntahan Anastasius[5733] sing sesat. Dheweke kapilih nglawan kersane (awit dheweke ora kepengin nampa jabatan luhur iki), lan diangkat dadi Patriark luwih amarga dhukungan wong-wong Ortodoks tinimbang amarga panguwasa kaisar. Yohanes ora nemu pangayoman saka kaisar sing ora pracaya marang Gusti (Anastasius) nganti dina seda, amarga dibenci lan dianiaya dening dheweke; amarga kaisar iki mbela ajaran sesat Severus, sing diarani Patriark Antiokia[5734] , mungsuh Konsili Para Bapa Suci sing dianakake ing Kalsedonia (Konsili Ekumenis Kaping Papat)[5735] . Pembawa bidah Severus iki, sing ngetutaké ajaran Dioscorus lan Eutyches—sing wis dikucilaké saka gréja ing konsili kuwi lan dianathématis—mung ngakoni siji hakikat ing Pribadi Gusti kita Yesus Kristus: panjenengané negesake yèn Sabda lan daging, ing Inkarnasi, padha nyawiji dadi siji hakekat, lan ora ngakoni loro hakekat ing siji Pribadi Kristus, kaya sing diwulangaké Para Bapa Suci marang kita supaya pracaya lan kaya sing isih diwartakaké Gréja ing piwulang teologisé: 'Gusti Allah miturut hakikat, lan manungsa miturut hakikat kanggo kita: ora kapérang dadi loro Pribadi, nanging diakoni minangka loro hakikat tanpa campuran'[5736] . Mungsuh sofistikal Ortodoksi sing kasebut mau kanthi keliru ngandhakake manawa Keilahian Tritunggal Agung nandhang sangsara ing salib bebarengan karo manungsa Kristus; amarga iku, dhèwèké nambah tembung-tembung ing ngisor iki ing kidungan Trisagion: 'dikhayati kanggo kita, welasana kita'.

Saka Lor sing terkutuk iki muncul bidah Acephals, yaiku 'sing tanpa sirah', diarani mangkono amarga padha ora ngakoni wewenang uskup Ortodoks marang gréja-gréja sing tundhuk marangé, kaya sirah mimpin anggota liyané; nanging saben wong nganggep dhéwé minangka pamimpin lan guru miturut pamikirane dhéwé. Sawisé para uskup lan presbiter sesat sing mbela ajaran palsu iki seda, ora ana baptisan utawa Liturgi Ilahi sing dilakoni ing antarané para sesat kuwi miturut tata cara gerejawi lumrah; nanging, padha mangan daging wedhus sing wis disiapake luwih dhisik lan disimpen suwé, padha kumpul ing dina-dinane Paskah Suci lan mecah daging wedhus mau dadi potongan-potongan cilik. Banjur saben wong sesat mau milih iman manut karepe dhéwé; sawise nyekel wewenang mulang kanthi sembarangan, padha mulang wong liya uga, nginjili doktrin palsu mau marang wong-wong mau. Akibaté, akèh bidah muncul saka para heretik iki, sabené padha mbantah siji lan sijiné; sejarawan gerejawi Yunani Nikephoros Kallistos nyebutaké para heretik iki ing buku kaping wolulas, bab patang puluh lima, kanthi cathetan kaya ing ngisor iki:

Antarane para heretik kaya ngono ana Raja Anastasius sing jahat, sing nyebabake karusakan gedhe marang Gréja Allah kanthi ngusir uskup-uskup ortodoks saka jabatané; raja iki uga nyoba ngusir Santo Yohanes, Patriark Konstantinopel, nanging paukumané Gusti Allah tiba marang wong heretik mau, lan uripé dipotong déning pati.

Ora ana salahé yen nyebutaké ing kéné pati raja sing ora takwa iki, sing kelakon ing kahanan kaya ing ngisor iki.

Sawetara dina sadurunge seda, raja iki weruh ing ngimpi sawijining sosok medeni, lungguh ing kamulyan ing tahta dhuwur kaya Hakim, karo akèh wong padha ngadeg ing ngarepé. Hakim iki nyekel buku ing tangané; mbukak buku kuwi, Panjenengané nemokaké jeneng Anastasius ing jeroné lan, nalika nuduhaké marang raja, ngendika:

'Aku kepengin maringi kowe urip sing luwih dawa, nanging amarga kejahatanmu, Aku bakal motong patbelas taun saka umuringmu.'

Sawisé ngendika kaya ngono, Hakim mbusak apa sing wis ditulis ing buku; Nanging raja, keserang rasa wedi lan ngeri, tangi kanthi kaget saka turu, banjur nyaur salah siji penasihat paling cedhak sing jenenge Amant, sing sarujuk karo dheweke ing kabèh bab (kalebu filsafat sesat), lan kanthi sedhih nyritakaké marang dheweke bab panglihatan ing ngimpi kuwi. Amant, sawisé ngrungokaké sang raja lan kaget banget karo critané, kandha:

'Wengi wingi aku uga nduwé pangliyan medeni: kayane aku ngadeg cedhak rai kratonmu kaya abdi, nanging ana babi gedhé teka, nyekel sandhanganku saka njaba lan mbuwang aku menyang lemah, banjur dipangan.'

[5732] Timotheus I njabat Patriark wiwit taun 511 nganti 518.
[5733] Kaisar Anastasius (Dicor) mrentah wiwit taun 491 nganti 518.
[5734] Severus njabat Patriark saka taun 512 nganti 519.
[5735] Ing taun 451
[5736] Konsili Ekumenis Kaping Enem.

Nalika padha nyritakaké impen-impen medeni mau marang siji lan sijiné lan padha kebak rasa wedi, padha ngundang sawijining peramal jenengé Proclus lan nyritakaké impené marang dhèwèké supaya nerangaké. Dhèwèké kandha yèn kabèh mau bakal mati ora suwé.

Lan pancen, ora suwe sawisé kuwi, kilat nyamber kraton lan matèni sang raja. Mangkono wong jahat iku nemoni pati sing nggegirisi.

[5737]Sawisé seda Raja Anastasius, Proklus, sawijining wong sing taat lan adil, kapilih dadi pangrèkta kraton. Bab Amant lan wong-wong jahat liyane sing wis mbiyantu tumindak ala Anastasius lan nindhes wong-wong sing setya, padha dihukum pati miturut paugeran sing adil. Mangkono, panglihatan sing padha weruh nalika turu kasathet kanggo Anastasius lan Amant.

Sawisé ambruké mungsuh-mungsuh mau, tentrem lan katentreman bali marang Gréja Kristus lan para pangoné. Sang Kinasucan Patriark Yohanes, bebarengan karo Raja Justin sing anyar kapilih lan taat, sarta kabèh umat ortodoks, padha bungah amarga Gréja Suci wis dibebasaké saka sangkèling para panyiksa lan padha nyanyi kidung syukur ing gréja. Ora suwe sawisé kuwi, raja lan patriark ngundang para uskup paling cedhak (sewidak cacahé) menyang Konsili Lokal lan ngucilaké Severus, Patriark palsu saka Antiochia, lan kabèh para pengikuté sing padha pikiran; ing wektu sing padha, padha negesaké lan muji Konsili Ekumenis Kaping Papat sing wis dianakaké ing Kalsedonia.

Santa Yohanes nglampahi sisa uripé ing tentreming Gréja, kanthi sumringah ngopeni wedhus sing dipasrahaké marang dhèwèké lan nyenengaké Gusti Allah; sawisé njabat patungkoan telung taun, Yohanes tentrem mulih marang Gusti[5738] .

Santa Paulus, sing saiki dipuja – Patriark Konstantinopel kaping papat kanthi jeneng sing padha – iku wong asli Siprus; dhèwèké njupuk alih jabatan patriark sawisé Nikitas[5739] , sawijining bidah ikonoklastik[5740] , nalika pamaréntahan Leo[5741] , putrané Kopronymus . Santa Paulus iki kasebut ing hagiobiografi Santa Tarasius[5742] .

Paul iku wong sing luhur budi lan taat, nanging kersaning ringkih lan isin; amarga nalika ndeleng sangsara gedhé sing dialami para wong setya ing tangané raja sing ora takwa kanggo ngajèni ikon-ikon suci, dhèwèké ndhelikaké kesalehané lan nyawiji karo para bidah, sanadyan dhèwèké ora kepéngin mangkono. Sawisé seda raja sing jahat kuwi, dhèwèké kepéngin mbalèkaké adat saleh nyembah ikon suci, nanging ora bisa amarga ora ana sing nulungi; sajroning wektu kuwi, ikonoklasma wis mapan tenan ing saindenging kutha lan wilayah sakupengé. Amarga iku, Paulus banget sedhih; nalika weruh yèn kasil iku ora kamungkinan, dhèwèké mutusaké nyerahaké tahta patriark sing wis dikuduki ora luwih saka patang taun; sawisé lara, dhèwèké kanthi rahasia ninggalaké omah patriark kanggo menyang Biara Santo Florus, ing kana dhèwèké nampa skema suci.

Kabar iki ora suwe nyebar adoh lan amba, lan kabeh wong padha gumun banget.

Maharani Irene[5743] , banget sedhih amarga kahanan iki, nalika ngerti yèn Patriark tumindak kaya ngono tanpa ngandhani sapa-sapa. Irene banjur menyang panggonané Patriark karo putrané, Tsar Constantine, lan takon:

'Bapa? Apa sing wis panjenengan tindakake, lan kenapa panjenengan tumindak kaya ngene iki?'

Paul mangsuli:

'Iku amarga lara lan pangarep-arep pati sing nyedhak sing nyurung aku mlebu urip monastik suci iki, nanging luwih saka kabeh, geger gerejawi lan perselisihan sing ndadekake aku nyerahake tahta patriark; amarga Gréja nandhang sangsara, diganggu déning bidah ikonoklastik; amarga tipu daya dawa lan ora takwa saka para ahli bidah, Gréja wis ngalami tatu abot, lan aku, manungsa sengsara iki, wis kaping telu nyetujoni bidah kuwi nganggo tanganku dhéwé lan tandha tanganku dhéwé; ora mung aku gagal uwal saka jebakan bidah, nanging aku

---

[5737] Justin I mrentah saka 518 nganti 527.

[5738] Yohanes njabat Patriark saka taun 518 nganti 520.

[5739] Nikita I njabat Patriark saka taun 766 nganti 780.

[5740] Perkara bidah ikonoklasme muncul ing abad kaping wolu. Para ikonoklas kanthi bodho nyawiji pangurmatan marang ikon karo pemujaan berhala. Para panyengkuyung ikonoklasme sing paling semangat yaiku para kaisar: Leo III si Iseauria (717–741) lan Konstantinus V Kopronimus (741–775). Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapitu, sing dianakake taun 787 ing kutha Nikea.

[5741] Leo IV (sing saka Khazar) mrentah saka taun 775 nganti 780.

[5742] Dina raya Santo Tarasius dirayakake dening Gréja Suci tanggal 25 Februari.

[5743] Maharani Irene mrentah saka taun 797 nganti 802.

uga kesangkut ing kana nganggo lisan lan tanganku, sing saiki tak sedhihaké banget; nanging luka lan beban sing paling abot ing atiku yaiku nalika aku weruh kabeh tanah sing ana ing sangisoré panguwasamu, sanadyan padha teguh netepi pangakuan iman Ortodoks, tetep manut ajaran Ortodoks lan padha bungah, padha ngindhari Gréja kita lan ngusir kita saka awaké dhéwé—kaya wedhus manca—saka kandhangé Kristus. Amarga iku, aku ora kepéngin dadi panggembala kanggo kumpulan sesat lan luwih milih ana ing kuburan tinimbang kena anathéma saka kuartet suci saka Sees[5744] Apostolik. Nanging amarga Gusti Allah wis maringi panguwasa tongkat kraton ing tangan panjenengan, supaya panjenengan bisa nglakoni pangreksan kraton tumrap kumpulan umat Kristen sing sumebar ing saindenging jagad, atosna panjenengan marang sedhihé Indhung panjenengan, – Garéja – lan aja nganti piyambakipun tetep ing sedhih kang ora bisa dihibur, nanging tindakna kabèh upaya panjenengan supaya piyambakipun mbalèkaké kamulyané ingkang kaping. Aja ngidini bid'ah jahat, kados babi ingkang metu saking lampahan, ngrusak lan ngrata kebon anggur Kristus sajrone pamaréntahan panjenengan ingkang setya; aja nganti bidah ngotori kebon anggur Kristus kanthi licik kang ora takwa. Sampeyan duwe tukang trampil sing bisa ngopeni klaster pangakuan sejati, sawise dibentuk ing gerinda ilahi saka Gréja siji. Tukang iki bakal ngisi cangkir kawicaksanan lan nyedhiyakake kanggo wong-wong sing taat omben-omben kawicaksanan Ortodoks.

Wong-wong padha takon marang dhèwèké:

'Bapa, sampeyan ngomong babagan sapa?'

Panjenengané mangsuli:

Aku ngomong babagan Tarasios[5745] , penasihat kratonmu sing kapisan; aku ngerti yèn dhèwèké pantes dadi pangurus Gréja, amarga dhèwèké bisa, nganggo tongkat akalé, ngusir omongan kosong saka ajaran sesat lan kanthi wicaksana ngopeni wedhusé Kristus, nglumpukaké ing siji kandhang ortodoksi.'

Sawisé krungu tembung-tembung mau saka Patriark Paulus, Kaisar Irene sing saleh lan putrané, Kaisar Konstantinus, mangkat kanthi sedhih. Nanging Paulus, nalika mbalèk marang sawatara bangsawan sing isih ana karo dhèwèké, kandha marang wong-wong mau:

'Oh, sepira aku kepéngin ora lungguh ing tahta nalika Gréja lagi goncang amarga para bidah sing wis dikutuk déning majelis ekumenis. Kajaba Majelis Ekumenis Kapitu diadakaké lan bidah ikonoklas dikutuk, kowé ora bakal slamet.'

Para bangsawan padha mangsuli:

'Nanging, nalika panjenengan diangkat dadi Patriark, kenapa panjenengan maringi persetujuan tinulis marang ikonoklasme?'

Paulus mangsuli:

Amarga aku wis mlebu tandha tangan ing dokumen kuwi nalika semana, saiki aku tobat lan wedi marang paukumané Gusti Allah amarga meneng wektu kuwi merga wedi lan ora ngandhani kabeneran marang kowe. Nanging saiki aku tobat, lan aku kandha yèn kowe ora bakal éntuk kaslametan yèn kowe tetep nempel marang sofistika sesat kuwi.'

Sawetara dina sawisé kuwi, patriark séda kanthi tentrem[5746] . Wiwit wektu kuwi, warga Konstantinopel wiwit ngomong bébas lan tanpa wedi, lan mbantah karo para bidah babagan ikon-ikon suci, sing ora ana sing wani mbela wiwit jaman Leo si Iseauria[5747]

ngomong.

Sawise sinau kabèh iki babagan telung bapa suci sing saiki diperingati—Alexander, Yohanes, lan Paulus—ayok padha ngluhurake Gusti Allah siji ing Trinitas, Rama, Putra, lan Roh Suci. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Kabakar dening katresnané Kristus, he para mulya, lan sawise nampa sangkèlané lan salib kang kinurmatan, panjenengan padha dadi paniru gesangé lan partisipan kamulyan ilahiné: Alexander sing wicaksana,

---

[5744] Iki nyebutake, mesthi wae, marang kursi patriarkal Konstantinopel, Roma, Antiokia, lan Alexandria.

[5745] Tarasius dadi Patriark Konstantinopel (nggantèkaké Paul IV) wiwit taun 784 nganti 806.

[5746] Paul IV njabat minangka patriark saka taun 780 nganti 784.

[5747] Leo III (Isaur), sing mrentah saka taun 717 nganti 741, iku wong sing galak nglawan ikon.

bebarengan karo Yohanes sing kaéndahan lan Paulus sing mulya. Mula, nalika ngadeg ing ngarsané pangastané, padha ndedonga kanthi tulus kanggo nyawaning kita.

Uripé Sang Pangeran Suci lan Lurus Alexander Nevsky[5748]

Dipepering ing tanggal 30 Agustus

Pangeran Agung suci lan bener Alexander Yaroslavich lair tanggal 30 Mei 1219 ing kuthaPereslavl-[5749] .

Bapaké Alexander Yaroslavich, Pangeran Agung Yaroslav Vsevolodovich, miturut cathetan para sakjamané, iku pangeran sing alus, welas asih, taat, lan ditresnani kabèh wong. Ibu saka Pangeran Theosuis Alexander, Pangeran Theodosia, liwat kesalehan lan asetikisme, wis ing sajrone uripé diurmati déning wong-wong jamané minangka Pangeran Suci[5750] . Pangeran Theosuis Alexander nglampahi masa kanak-kanaké ing pangayoman wong tuwané sing saleh, sing nresnani dhèwèké banget.

Miturut adat jaman semana, pendhidhikané diwiwiti nalika isih cilik; lan amarga tujuwan utama ing pangasuhané yaiku ngrembakaaké rasa wedi marang Gusti lan kesalehan ing atiné bocah, pangeran sing taat mau diajari sepisanan buku-buku suci – Injil, Kitab Mazmur, sawijining kitab suci sing dikasihi ing Rus' Suci, ing tembung-tembung wicikane para pangeran saleh kita golek lan nemokake panglipur ing wektu-wektu paling angel ing uripe, nalika ora ana pitulungan utawa panglipur sing bisa diarep-arep saka sapa wae kejaba saka Gusti.

Wiwit dina-dina kapisan, Gusti wis mbentuk Pangeran Alexander sing taat dadi lentera kang sumunar kanthi iman lan kabecikan. Miturut sawijining panulih kronik kuna babagan urip pangeran taat mau, dhèwèké ora tau melu dolanan bocah-bocah utawa hiburan. Kegiyatan sing paling disenengi yaiku maca kitab suci; cara istirahat sing paling disenengi yaiku ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, tuladhané tansah katon ing pribadine ibuné sing taat. Dhèwèké nyenengaké atiné kanthi nyanyi kidung greja, lan nguwatké sarta ngembangaké kekuwatan fisiké lumantar puasa lan ngendhalèni napsu.

Saliyane pendhidhikan akademik, kulawarga bangsawan Rusia Kuna maringi perhatian gedhe marang latihan jasmani: pangembangan kekuwatan lan kelincahan, kemampuan nggunakake pedhang lan tombak, numpak jaran, lan sapiturute, amarga sawijining pangeran diarep-arep trampil ora mung ing prestasi spiritual nanging uga ing prestasi militer; dhèwèké kudu dadi ora mung prajurit Kristus nanging uga prajurit donya, sing bisa mbela Gréja Suci loro-loroné nganggo kekuwatan tembung lan, nalika perlu, nganggo kekuwatan pedhang. Lan Pangeran Alexander sing taat, prajurit sing ora bisa dikalahake, kaya sing diarani kanca-kancane jaman semana, nguwasani babagan iki saka panguripan pangeran nganti sampurna lan dadi, kanggo kanca-kancane ing perang, ora mung pimpinan nanging uga tuladha kabegjan perang.

Latihan para pangeran enom kanggo masa pamaréntahané ing tembe diwiwiti wiwit isih cilik. Ing kéné uga, Pangeran Alexander sing Saleh nduwé tuladha luhur lan teladan saka bapaké sing misuwur—sing, miturut para sakjamané, dadi martir kanggo tanah Rusia, amarga wis nyawani nyawané kanggo nagara sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Gusti Allah supaya dipimpin.

Nanging Pangeran Alexander sing taat ora suwe manggon ing sangisoré atap lan pangayoman bapaké; wiwit isih enom dhèwèké kudu mlaku ing dalan uripé dhéwé.

Veliky Novgorod, sawijining kutha 'bebas' sing sugih ing wektu kuwi lan nguwasani meh kabèh wilayah lor Rus' saiki, kutha sing netepaké undang-undang lan paugeran dhéwé, lan sing milih lan nyopot para pangeran dhéwé, nawakaké tahta pangeran marang Yaroslav, bapaké Pangeran Alexander sing taat. Yaroslav Vsevolodovich nampa tawaran iki; nanging dhèwèké ora bisa nrima posisi dadi bawahan ing antarané wong-wong Novgorod. Ing taun 1228, amarga nesu marang ora patuhé wong Novgorod, Yaroslav Vsevolodovich mundur

---

[5748] Cathetan babagan uripé Pangeran Agung Alexander Yaroslavich ditemokaké ing hagiografi kuna sing dikhususaké kanggo dhèwèké lan ing kronik. Ing Rus Kuna, limang hagiografi pangeran sing saleh disusun, sing pisanan, sawijining cathetan cekak, ditulis dening wong sing urip bareng Alexander Yaroslavich, dene sing pungkasan, sing paling rinci, digarap nganti abad kaping 17, adhedhasar hagiografi paling awal sing silih nambah.

[5749] Saiki iku kutha cilik ing Governat Vladimir (ing Kali Trubezh, ing ngendi mili menyang Danau Pereyaslav), nanging nalika semana iku dadi kutha krajan appanage Pereyaslavl-Zalessky.

[5750] Putri salehah Theodosia, putriné pangeran Rusia misuwur Mstislav Mstislavich the Brave, séda ing taun 1244.

menyang Pereyaslavl dhéwé, ninggalaké loro putrané sing isih enom, Theodore lan Alexander, ing Novgorod ing pangayoman boyar-boyaré sing dipercaya. Ing tanggal 5 Juni 1233, pangeran sing luwih tuwa seda kanthi dumadakan nalika persiapan mantenané isih lumaku, lan Pangeran Alexander sing taat agama ketinggalan piyambak ing kutha sing durung dikenal.

Kahanané ing kono adoh saka gampang. Ing siji sisih, wong-wong Novgorod sing tresna marang kamardikan kepéngin pangeran enom kuwi ora uwal saka kendali, manut marang kersané, lan ngajèni kabebasan lan adat istiadaté. Ing sisih liya, kanthi teguh ing aspirasi pribadine, Yaroslav Vsevolodovich nuntut supaya putrane ngetutake dalan sing padha kaya sing wis ditempuh dening dheweke, ngupaya nguwatake wewenang pangeran ing Novgorod, tanpa nggatekake ledakan rasa ora puas saka wong Novgorod. Sepira kiyat tekad, wicaksana, lan ing wektu sing padha, kemampuan kanggo sesambungan karo wong lan ngetokake toleransi marang panemu lan kabiasaané, sing dibutuhaké saka pangeran enom, supaya nalika nglakoni rencana bapaké, dhèwèké bisa éntuk kapercayan lan katresnané wong Novgorod, sing ora gelem kompromi bab apa waé saka kabebasané. Dheweke manggon ing kene, kaya-kaya kejiret ing antarané loro geni, tansah waspada, lan bisa ngliwati kabèh kasulitan kanthi sukses. Bapaké seneng marang dhèwèké; wong-wong Novgorod saya tresna marang dhèwèké, nyebut dhèwèké 'pangeran kita' lan bangga amarga Alexander, sing saben wilayah Rusia kepéngin ndeleng dadi pangerané dhéwé, mréntahaké wong-wong mau.

Ora mung liwat pinter lan pamaréntahan sing wicaksana waé Pangeran Aleksander sing taat iku bisa menangaké pikiran lan atiné wong-wong Novgorod. Wong-wong mau uga katarik marang pangeran suci mau amarga sipaté sing arang ana, sarta saliyané saka kaendahan rohani, uga kaendahan fisiké sing luar biasa, sing nggumunaké saben wong sing tau ndeleng pangeran suci mau. Crita ing ngisor iki kacathet ing hagiografi kuna babagan kesan sing ora bisa ditolak sing ditimbulaké Pangeran Alexander sing suci nalika dhèwèké muncul.

Seorang kesatria Jerman sing jenenge Andriash teka ing Novgorod. Kagum marang kaendahané Pangeran Alexander sing leres, nalika bali menyang tanah airé dhèwèké nyritakaké kesan-kesané marang kanca-kancané nganggo tembung kaya mangkéné: 'Aku wis ngumbara ing akèh nagara lan wis ketemu akèh wong, nanging ora ana siji waé ing antarané raja utawa pangeran sing bisa mbandhing karo Pangeran Alexander.'

Wujud agung Sang Pangeran Alexander sing saleh marakake kesan sing padha marang penakluk Rus sing medeni – Batu. Bab wong-wong Rusia, kanca-kanca jamané Santo Alexander, nalika nerangake penampilan pangerané, kaya kesatria Jerman, padha ora bisa nemokake bandhingan ing urip jaman kuwi. Ing bab kaendahan, padha mbandhingake pangeran sing taat iku karo Patriark Yusuf, sing diangkat déning Firaun dadi panguwasa sakabèhé tanah Mesir; ing bab kakuatan, karo hakim Prajanjian Lawas Simson; ing bab kawicaksanan, karo Raja Sulaiman; lan kanggo kawani lan kepahlawanan militere – marang Kaisar Romawi kuna Vespasian[5751] .

Nalika pangeran sing taat iku ngandika marang rakyat utawa maringi dhawuh marang prajurit-prajurité, sawijining wong jaman semana – pangripta kronik urip pangeran – nyathet yèn swarané muni kaya trompet.

Nanging pangeran sing taat iku narik kawigaten luwih akèh amarga kaendahan rohani, sing miturut wong-wong jamané padha luar biasa kaya kaendahan fisiké. 'Dheweke welas asih tanpa wates,' ujare kronikaris.

Welas asih iku sipat khas sing diturunake ing kulawarga bangsawan Sang Pangeran Alexander sing saleh. Wong tuwane, Yaroslav lan Theodosia, uga misuwur amarga sipat mau, liwat sipat iki pamané Pangeran Alexander sing Saleh, Pangeran Agung Yuri Vsevolodovich saka Vladimir, éntuk katresnan sakabèhé saka rakyat; lan sipat iki uga sing diwarisaké déning leluhuré Pangeran Alexander sing Suci, Pangeran Agung Vladimir Vsevolodovich Monomakh saka Kyiv, dermawan agung Rusia Kuna sing narik kabèh wong marang dhèwèké kanthi kabecikan lan kesiapané mbantu sapa waé sing butuh.

Kedadéan ing Novgorod, ing antarané wektu Pangeran Alexander sing suci nglampahi masa mudané, pancèn ndadèkaké pangeran suci mau ngembangaké sipat iki, sing diwarisaké saka para leluhuré. Novgorod sing sugih lan dadi pusat dagang, amarga kahanan lemah sing ora kabèh cocog kanggo tetanen, asring ngalami gagal panèn lan paceklik. Ing wektu kaya ngono, rega roti munggah nggegirisi, lan wong mlarat kadhangkala kaancam keluwen. Bencana kaya ngono kelakon ing taun-taun awal uripé Pangeran Alexander sing Shaleh ing Novgorod.

Ing taun 1230, amarga embun beku awal, kabèh tanduran mangsa adhem ing wewengkon Novgorod rusak. Ora ana pasokan gandum, amarga bagéan liya saka Rus uga ngalami gagal panen. Warga Novgorod bisa nampa

[5751] Kaisar Vespasian mrentah saka taun 70 nganti 79.

pitulungan winates saka tangga-tanggane ing kulon, yaiku pedagang Jerman sing karo Novgorod nindakake perdagangan sing ekstensif. Nanging apa sing bisa diwenehake para pedagang manca iku sithik banget. Amarga kekurangan roti, wong-wong wiwit mangan lumut, kulit wit linden lan pinus, lan biji ek; banjur padha mangan daging jaran, asu, lan kucing, nanging panganan kuwi uga sithik. Akèh mayit sing ora dikubur saka wong-wong sing mati keluwen nyebar ing dalan-dalan; ora ana sing ngurus panguburané, amarga kabèh padha wedi nampa pati sing padha nggegirisi. Keluwen kayane nyekel kabèh rasa manungsa ing ati. Sedulur lanang nolak sedulur lanangé, bapak nolak anak lanangé, lan ibu nolak anak wadoné sakpotong roti. Wong tuwa ngedol anaké dadi budhak mung kanggo njamin sepotong roti sing ngenes kuwi kanggo dhéwé. Akhiré, amarga luwe lan putus asa, padha wiwit mangan mayit manungsa, lan sawatara malah nganti edan nganti nyerang wong urip, matèni lan dipangan. Dalane lan dalan-dalan kosong; kabèh wong wedi metu saka omah, mlaku utawa nganggo kereta kuda. Ora ana paukuman pati sing bisa nyegah wong-wong sing ketangkep lan divonis; luwe ngluwihi wedi paukuman lan pati. Kabeh tatanan sipil ambruk: wiwit ana rampog-rampogan, uga kobongé omah-omah kanthi pangarep-arep golek pasokan roti, lan banjur ana pembantaian sedulur. Pangeran Alexander sing taat, wektu kuwi isih meh bocah, nglakoni kabèh kengerian iki bareng karo wong-wong Novgorod, lan mung bisa dibayangke kepiye kabeh mau mengaruhi jiwa bocahé sing isih gampang kapengaruh. Nanging cilaka iki dudu siji-sijiné. Bencana kaya ngono bola-bali kelakon luwih saka sapisan, sanajan ing tingkat sing luwih cilik, ing taun-taun sabanjuré; dadi pangeling marang apa sing wis dialami, kabeh mau uga nandhani rasa wedi kanggo masa depan.

Kasangsarané wong mlarat iki marakaké sang pangeran sing taat nduwèni welas asih sing istiméwa marang wong-wong mau. Miturut biografi kuna, Alexander Yaroslavich iku kanca sejati kanggo kabèh sing butuh pitulungan lan wong mlarat, dadi bapak kanggo para janda lan anak yatim, lan nyukupi kabutuhan para pengemis lan wong mlarat. Nganggep dhawuh Sang Juruwilujeng supaya aja nyimpen bandha ing donya, piyambakipun kanthi loman maringi pitulungan marang ingkang mbutuhake, lan boten ana satunggaling tiyang ingkang ninggal griya pangeran tanpa panyuwunanipun dikabulake.

Saliyane bencana awon saka paukuman Gusti, Pangeran Alexander sing taat, nalika manggon ing Novgorod, kudu nyekseni akèh cilaka sing muncul saka karsa manungsa lan ketidakadilan.

Kutha bebas, sing ngregani kamardikané banget, ora tansah adil lan welas asih marang kabèh wong. Ing pasamuwan rakyat, ing ngendi kabèh prakara nagara diputusaké, kaputusan asring disahaké miturut pangaribawa wong sugih; iki nduwèni pangaruh abot marang nasib rakyat , wong mlarat, lan kanthi bener nyebabaké gumun lan rasa ora puas saka pihaké. Wong-wong sing dirugèkaké ora tansah bisa golek pangayoman saka panguwasa, amarga panguwasa kuwi—sing ngetrapaké kaputusan majelis rakyat—biasané kagungané wong sugih mau. Lan ora arang kedadéan yèn rasa ora puas mau nganti nyulak dadi pemberontakan terbuka; faksi-faksi sing perang nindakake kekerasan marang wong-wong sing dianggep panyebab utama; Ing Jembatan Volkhov[5752] , kedadéan nggegirisi: wong urip dibuwang menyang kali, lan mung swara sang wali saka Novgorod sing nyuwun pangapura marang mungsuh lan niyat ala, lan supaya wong-wong padha ngresiki awaké dhéwé saka getih seduluré liwat pandonga, sing bisa mungkasi prahara sedulur iki. Ing kahanan kaya ngono, Pangeran Novgorod ora bisa apa-apa kanggo nenangake kutha; dhèwèké kapaksa dadi panonton pasif marang kahanan medeni sing lagi kelakon, amarga campur tangane, tinimbang ngendhokake ketegangan, malah bisa nyebabake rasa nesu sing luwih gedhé. Miturut pandangan wong Novgorod, dudu wewenangé pangeran kanggo nyampur urusan jero kutha.

Ana uga wektu nalika para pangeran dhéwé—lan utamané boyar lan rombongané—dadi panyebab rusuhé rakyat, amarga ora tansah nambani warga lokal kanthi adil. Pangeran Alexander sing taat banget ngati-ati supaya para bawahané, nalika sesambungan karo rakyat, ora marakaké alesan rasa ora puas utawa keluhan. Dhèwèké maringi pitutur wicaksana marang para pangiringé babagan carané padha kudu ngleksanani wewenangé.

"Saka Gusti," pangandikane, "kita wis nampa wewenang marang umat Gusti, lan ing Dina Pengadilan Gusti sing medeni kita bakal kudu nglaporake kepiye kita wis ngleksanani wewenang kuwi. Kaparingan rasa wedi marang Gusti, lan eling marang dina pangadilaning donya nalika saben wong bakal nampa ganjaran miturut pakaryané, panjenengan padha ngadili kanthi adil; aja pilih kasih marang pihak-pihak sing padha pasulayan, nanging padha nggatekake sugih lan mlarat kanthi padha. Nalika ngukum wong sing salah, aja kejem; imbangi

[5752] Novgorod dipérang dadi loro déning Kali Volkhov: distrik Sofia, ing ngendi pangibadah utama – Katedral Santa Sofia, Kawicaksanané Gusti – dumunung, lan distrik Torgovaya, ing ngendi sing diarani Pengadilan Yaroslav dumunung.

paukuman karo welas asih. Aja nindakake apa-apa ing sangisore pengaruh nesu, kesal, utawa iri. Aja lali marang wong kang butuh; tulungana saben uwong; lakoni sedekah tanpa wates, supaya kowe uga pantes nampa rahmaté Gusti."

Ora ana sangsi manawa Pangeran Alexander sing saleh ora mung mandheg ing pitutur kaya ngono; nanging, kanthi ngelingi pitutur saka leluhure sing wicaksana, Vladimir Monomakh—sing wis maringi pitutur marang pangeran supaya mriksa kabeh kanthi dhewe lan aja nyerahake marang wong liya apa sing bisa lan kudune ditindakake dhewe—panjenenganipun ngawasi kanthi ketat tumindak para abdi dalem. Lan amarga iku, katentreman lan guyub rukun antarane pangeran lan rakyat Novgorod meh ora tau keganggu; ora ana sapisan wae rakyat mau ngucapake cacian marang pangeran utawa pangiringé. 'Pangeran kita ora ana dosa' – kuwi panemune wong-wong Novgorod babagan Santo Alexander. Padha mbaleni pangrasan iki sanajan nalika, amarga pangaribawa wong sing niyat ala, kerukunan sing biyasa katon meh ambruk; nalika padha lali marang jasa-jasa pangeran, wong-wong sing nyebabake prahara wis siyap ngucapake tembung-tembung sing lumrah ing kahanan kaya ngono: 'Sampeyan, Pangeran, piyambakan, lan kita uga piyambakan' – tegesé, kita ora butuh sampeyan maneh; lunga menyang endi waé sing sampeyan karepake.

Nanging ora mung kahanan urip sing abot ing Novgorod sing kudu diadhepi Pangeran Alexander sing taat. Nalika isih enom, Gusti ngutus cobaan gedhe marang sakabehing tanah Rus'. Wiwit taun 1223, sawijining penakluk medeni sing sadurunge durung ana sing kenal muncul ing kidul Rusia – wong Tartar. Para pangeran ing Rus' Kidul ngalami kekalahan sing nggegirisi ing tangané bangsa Tatars ing pinggir Kali Kalki[5753] , sing miturut para sakwaktu, nyemplungaké tanah Rus' ing duka salawase 200 taun. Nanging sing menang, kaya wis wareg karo kamenangan iki, ora nerusaké serangané lan ninggalaké Rus' tentrem sawatara wektu. Ing sisih lor-wétan Rus', wong-wong ora maringi perhatian sing pantes marang bencana sing bakal teka; padha ora mikir yèn mungsuh sing medeni kuwi bisa muncul manèh. Ana perselisihan antarané para pangeran, sing malah nglemahaké Rus' luwih adoh. Mula, nalika 14 taun sawisé pembantaian ing Kalka, wong Tartar muncul manèh ing wates Rus', padha meh ora nemoni perlawanan ing dalan karusakan. Pimpinan Tartar, Batu, sawisé nyabrang kali Kama lan Volga karo pasukane, ngrusak kadipaten-kadipaten Rusia siji-siji. Ryazan, Moskow, lan Vladimir—kutha krajan sing wektu kuwi dadi ibukota Rus' lor-wétan—dadi reruntuhan. Pangeran Agung Yuri Vsevolodovich nyoba nyegah para Tatars, nglawan ing Kali Siti[5754] , nanging dhèwèké kalah lan tilar donya ing perang sing apes kuwi.

Sawisé ngrusak kutha-kutha liya sing ditemoni ing dalan, wong Tartar maju menyang Novgorod. Nanging, kaya sing dicathet dening saksi modhèren ing wektu kuwi, lumantar pandonga para wali Novgorod, para pangeran lan para bapa rohani, Gusti Allah nglindhungi Veliky Novgorod lan pangeran Novgorod: kurang saka 100 versts saka Novgorod, wong Tatarlah mbelok menyang kidul, arep ngrusak ibu kutha-kutha Rusia – ibukutha Kyiv.

Wiwit saka invasi iki, wiwit ana periode angel ing sajarah Rusia, sing dikenal minangka Beban Tartar. Tahta Pangeran Agung dijupuk dening bapaké Pangeran Alexander sing taat, Yaroslav Vsevolodovich. Nalika tekan Vladimir, ibukutha Rus' wektu kuwi, dhèwèké mung nemokaké reruntuhan lan bangkè. Pangeran mau banjur miwiti pakaryan tanpa kendhat: kutha dibersihaké saka bangké, warga sing padha buyar diajak bali lan diparingi panglipur, lan katertiban dibalèkaké. Nanging ora ana tentrem sing sampurna, amarga ora ana sing ngerti apa sing bakal ditindakake penakluk medeni kuwi sabanjuré, utawa kepiye dhèwèké bakal mungkasi serangan ngrusaké kuwi. Ing endi-endi, wong padha wedi bakal ana serangan anyar saka Khan marang Rus' lan pangulangan kengerian sadurunge. Penduduk padha wedi banget nganti, miturut cathetan sajarah wektu kuwi, nalika mung sebutan tembung 'Tatar', kabeh padha mlayu menyang endi-endi, ora ngerti arep mlayu menyang ngendi.

Kanggo nglipuraké rakyat lan ngerti kepiyé sikapé Khan marang Rusia, Yaroslav Vsevolodovich lelungan menyang Horde kanggo nggolèk pangayomané Batu. Pangeran sing taat iku kudu nahan lan ngalami akèh kasangsaran, sedhih, lan isin sajrone lelungané kanggo éntuk pangayomané Khan sing medeni. Nanging Yaroslav Vsevolodovich kasil entuk pangayoman saka Batu. Siji panulis sajarah jaman semana malah nyritakake manawa pangeran Rusia iku ditampa kanthi pakurmatan ing Horde Tatari lan nalika budhal bali menyang Rus', diparingi wewenang paling dhuwur tumrap kabèh pangeran Rusia.

[5753] Kalka iku kali ing sisih kidul Rusia sing mili menyang Segara Azov.

[5754] Sity iku anak kali saka Kali Molota, mili liwat provinsi Tver lan Yaroslavl.

Bangsa Rusia saiki bisa nemu panglipur saka kengerian sing wis dialami lan saka pikiran kuwatir babagan masa depan. Sejatine, wong Tatariya nuntut upeti per kapita sing abot saka wong Ruslan lan patuh tanpa pitakon marang kabèh panjaluké, nanging padha ora ngganggu wong-wong mau nganggo serangan, manggon adoh saka wong-wong mau[5755] , ninggalaké tatanan urip nagari Ruslan ora kena gangguan lan, sing paling penting, iman Rus, dhasar tatanan sipil ing Rus kuna lan jaminan kebangkitan mangsa ngarep – kamardikan saka sangkèling beban abot.

Dumunung ing Novgorod, adoh saka Tatars, Pangeran Alexander Yaroslavich sing taat ora melu langsung ing upaya bapakne mbalekake katertiban ing Rus' wétan lor. Sejatine, dhèwèké ora nduwé wektu kanggo mikir bab iki. Ing wektu sing padha nalika Rus' lor-wétan kaancam bakal dirusak déning bangsa Tatarlah, kutha-kutha Rusia lor-kulon – Veliky Novgorod lan Pskov – uga kaancam déning mungsuh sing ora kalah mbebayani: bangsa Swedia, Jerman, lan Lituania.

Nganggo kauntungan saka kekalahan bangsa Tatars marang Rus' lan kahanan Pangeran Agung sing ora bisa nulungi wong-wong Novgorod lan Pskov, dheweke nambah serangan marang kutha-kutha tapel wates Rusia lan ngarep-arep bisa ngrebut lan nguasani kutha-kutha mau kanthi gampang.

Bebaya nggegirisi ngancik ing sisih lor-kulon Rusia. Ing kéné ora mung ana kamungkinan kelangan kamardikan politik lan kapisah saka tanah Rusia, nanging uga kelangan iman Ortodoks. Mungsuh saka kulon nindakake serangan kasar marang papan suci kuna iki, sing malah para penakluk pagan ora tau ngganggu. Wiwit suwé, para paus wis ngajak perang nglawan 'skismatik'[5756] nganggo pedhang, kanggo ngakoni panguwasa Paus lan Gereja Katolik kanthi kali getih. Pogrom Tatar katon maringi kasempatan sing banget nguntungake kanggo iki, lan ora nggumunake yen ajakan perang nglawan Ortodoksi wiwit luwih tegas diucapake dening wakil paling dhuwur saka Gereja Katolik lan luwih merhatiin dening sawetara anak rohani. Nanging ing pribadi Pangeran Alexander Yaroslavich sing saleh, Gusti Allah nglairaké panglima sing gagah lan ora bisa dikalahaké kanggo ngreksa iman Ortodoks, nganti para Katolik ora bisa nindakaké apa-apa marang dhèwèké.

Pangeran Alexander sing taat wis nyawang yèn perjuangan iku ora bisa dihindari lan nyiapake dhiri. Ing taun 1239, dhèwèké nikah karo putriné Pangeran Bryachislav saka Polotsk, salah siji pangeran Rusia pinggiran sing ancamané saka wong Katulik malah luwih gedhé tinimbang Novgorod. Liwat mertua, Alexander Yaroslavich banjur entuk sekutu sing andal, sanadyan ora pati kuwat, yaiku Pangeran Bryachislav saka Polotsk. Upacara manten pangeran iki dianakake ing Toropets ([5757]), dene jamuan manten dianakake ing Torzhok lan Novgorod. Lan sawisé pesta manten rampung, Pangeran Alexander sing taat langsung miwiti tugas wigati – mbangun benteng pertahanan ing tapel wates tanah Novgorod-Pskov, saka kana serangan paling kamungkinan bakal teka. Sawetara benteng dibangun ing Kali Shelon. Nanging mungsuh ora ngidini karya persiapan kanggo nguwatake tapel wates Novgorod-Pskov rampung. Patang taun sawisé invasi Batu, wiwit ana perang sengit karo mungsuh saka kulon, sing lumaku meh saklawasé uripé Pangeran Alexander Yaroslavich sing taat. Wong Swedia dadi sing pisanan nyerang.

Ing wektu kuwi, Raja Erich lenggah ing tahta Swedia. Sedulur paling cedhak sang raja – Birger, sawijining kesatria gagah lan panglima militer sing wis misuwur amarga serangan wani ing wilayah sing saiki dadi Finlandia lan wilayah Novgorod sing jejere – ngarep-arep munggah ing tahta Swedia sawisé seda Erich sing ora nduwé anak. Dheweke ngarep-arep menangake katresnan rakyat liwat kamenangan anyar lan, diprovokasi dening Paus, miwiti perang nglawan Rus'. Kanthi pasukan ageng kang dumadi saka wong Swedia, Norwegia, lan Finlandia, lan diiringi

---

[5755] Sawisé ngrebut Rus', wong Tatarlah nguwasani dataran rumput ing sacedhaké kali Volga lan Don lan ngedegaké kraton Tatarlah dhéwé ing kana, sing dikenal minangka 'Horde Emas'. Kutha krajané Horde iku Sarai, ing bagéan ngisor kali Volga.

[5756] Yaiku, skismatik. Iki jeneng sing diwènèhaké marang Ortodoks déning wong Latin amarga wong Rus ora ngakoni wewenangé Paus utawa dogma anyar sing diwènèhaké déning Gréja Roma.

[5757] Garwané Pangeran Agung Alexander Yaroslavich sing kabarkah, Alexandra Bryachislavovna, nampi minangka berkah sawijining ikon mujijat saka Ibuné Gusti. Ikon iki, miturut tradisi, digambar déning Santo Lukas Sang Injil, dikirim minangka peparing déning Kaisar Yunani Manuel marang Putri Agung Polotsk sing kabarkah, ingkang kinurmatan Euphrosyne (sing seda tanggal 23 Mei 1173). Minangka pangeling-eling mantenané ing Toropets, Alexandra Bryachislavovna ninggalaké relik suci iki ing kono; saiki isih disimpen ing Katedral Toropets lan dikenal minangka Ikon Korsun Ibuné Gusti. Gereja kayu Trinitas Suci, ing ngendi Pangeran Alexander sing Kabegjan diangkat dadi raja, ora lestari nganti saiki. Saiki ana gereja watu kuna sing didedikasikan kanggo Trinitas Suci ing panggonan kasebut.

para uskup Katolik, Birger muncul kanthi dadakan ing ngarepé wong-wong Rusia ing muara Kali Izhora[5758] ing taun 1240 lan ngirim tantangan tandhing marang Pangeran Alexander sing taat ing Novgorod: 'Aku wis ana ing tanahmu, ngrusakake, lan aku arep nyekel kowe dadi tawanan uga. Yen kowe bisa nolak aku, ya nolak.' Birger yakin yèn Pangeran Alexander sing taat ora bakal bisa nolak lan wis ngrayakaké kamenangane luwih dhisik. Lan pancen, serangané ngagetake wong-wong Novgorod, amarga padha ora siyap nolak. Nyesek tenan, miturut pangamat jaman semana, Pangeran Agung Yaroslav ora bisa ngerti bebaya sing ngancam anaké lan teka nulungi ing wektu sing pas, lan Alexander Yaroslavich uga ora bisa ngandhani bapaké bab bebaya kuwi. Tentara Novgorod durung dikumpulake. Alexander Yaroslavich mung nduwé rombongan cilik, sing banjur kanthi cepet diperkuat karo prajurit saka Novgorod. Nanging dhèwèké ora keder karo tantangan wani saka mungsuh. Ngadhepi ancaman iki, dhèwèké ngupaya pangayoman lan pitulungan dhisik saka Gusti Allah. Ing Katedral Novgorod Santa Sofia, Kawicaksananing Gusti, pangeran sing taat iku nyuwun marang Gusti kanthi pandonga sing kenceng lan kebak luh supaya paring pitulungan, nyuwun supaya Panjenengané mènèhi paukuman marang prahara karo mungsuh sing sombong lan aja nyerahaké pusaka Panjenengané menyang tangan wong sing jahat.

"Ya Gusti Allah ingkang adil, agung, langgeng, lan Maha Kuwasa," pangandikane Pangeran Alexander ingkang saleh nalika ndedonga. "Panjenenganipun sampun nyipta swarga lan bumi, netepake wates-wates wewengkon bangsa-bangsa, lan paring dhawuh supados padha urip tanpa nglanggar tlatahipun tiyang sanes. Dhumateng kawanan cilik ingkang setya, Panjenenganipun sampun maringi pangarep-arep, supados boten ajrih dhumateng tiyang ingkang nyerang. Gusti, mugi Panjenengan nyawang kula saiki, lan mirengna tembung sombongé mungsuh punika, ingkang ngagung-agungaké dhiri amargi ngrusak Gréja Suci Panjenengan, ngilangi iman Ortodoks, lan ngucuraké getih polosé para Kristen. Adilna pasulayan kula kaliyan piyambakipun. Mbangunana nyelametake kita lan mbelani kita, supaya mungsuh-mungsuh kita ora wani kandha: 'Nganggo ngendi Gusti Allahé?' Ing Panjenengan, ya Gusti, kita pasrahake kapitadosan kita, lan marang Panjenengan kita pasangake kamulyan, saiki lan salawas-lawase.

Kanthi pangibadah sing padha semangat, pangeran sing saleh banjur ngadhep marang Pengantara bangsa Kristen, Panglima sing Menang, Ibune Gusti Allah, lan marang para pelindung suci iman Ortodoks lan para pengantara lan panyengkuyung swarga kanggo Rus Suci – para pangeran saleh Vladimir, Boris lan Gleb sing Kinurmatan.

Sawisé ngrampungaké pandonga, pangeran sing taat mau nampa berkah saka Uskup Spiridon saka Novgorod, banjur dhèwèké mréntahaké para pangiringé supaya maringi sedekah marang wong mlarat lan nyuwun pandonga saka wong-wong mau, lan sawisé kuwi dhèwèké metu marang para pangiringé sing padha kuciwa amarga sithiké jumlahé, kanggo nyemangati wong-wong mau kanggo pakaryan gedhé sing bakal teka. 'Gusti ora ana ing kakuatan, nanging ana ing kabeneran' – kanthi tembung iki pimpinan sing bener nyemangati kanca-kancane. Banjur, karo sak genggam priya gagah berani iki, piyambakipun sigra mangkat ngadhepi mungsuh; lan ing kéné, ing pinggir Kali Neva, ing dina wigati iku kanggo Rus'—dinane pangeling-eling sing pinaringan berkah marang pencerahé, Pangeran Vladimir sing taat (15 Juli)—perang misuwur iku kelakon, kang ndadekake Alexander Yaroslavich oleh gelar 'saka Neva'.

Kanggo nguwatake para pembela iman Ortodoks kanggo tugas sing ngenteni ing ngarepe, Gusti paring pratandha mujijat.

Ing pasukané Alexander sing taat ana wong saka Izhora sing jenengé Pelgus, sing dibaptis dadi Philip, marang wong iki Alexander Yaroslavich maringi tugas jaga wengi, amarga dhèwèké prajurit sing wis pengalaman lan ngerti medané kanthi apik. Antarane kanca-kanca sukune sing tetep nyembah berhala, Pelgus sing Kristen iku misuwur amarga uripe sing taat: dheweke nglampahi wektu kanggo ndedonga, kerja, lan puasa; lan Gusti maringi pakurmatan marang prajurit sing taat iki kanthi panglihatan gaib ing ngisor iki.

Nalika srengéngé munggah, Pelgus krungu swara prau sing nyedhak saka arah kali lan, mikir yèn iku mungsuh, dhèwèké nambah waspada. Para dayungé kaya katutup kabut sing ndhelikaké pasuryané. Mung loro kesatria sing ana ing prau sing katon. Wajahé sing ayu lan sandhangane katingal akrab tumrap Pelgus; lan dumadakan dhèwèké krungu swara sing negesake curiga, mbusak kabèh sangsi lan ngisi atiné karo kabungahan. Ksatria sing tuwa, ngandika marang sing enom, kandha: 'Adhiku Gleb, dhawuhna supaya padha nyepetake

[5758] Izhora iku anak kali Neva.

dayung; ayo padha kesusu nulungi sedulur kita, Alexander Yaroslavich.' Iku para martir sing kinurmatan, para pangeran sing bener, Boris lan Gleb, sing wis dipanjatake dening Pangeran Alexander sing bener ing pandonga kanggo nyuwun pitulungan.

Pelgus buru-buru nyritakaké apa sing wis dideleng marang pangeran. Kanthi semangat amarga pratandha mujijat iki, Alexander Yaroslavich nyerang mungsuh ing dina iku uga. Wong Swedia ora nyana serangan kuwi; padha ora ngerti yèn mungsuh wis cedhak banget, uga ora ngerti jumlah lan kekuwatané. Pertempuran sengit lumaku wiwit esuk nganti sonten.

Kaparingan inspirasi saka pimpinane, rombongan pangeran sing setya nampilake tumindak gagah berani sing nggumunake, nganti mungsuh padha kagum. Alexander Yaroslavich piyambak tetep ana ing garis ngarep sajrone perang; dheweke nglarani pasuryane komandan Swedia. Salah siji prajurité ngrubuhaké tenda Birger; prajurité liyané, keseret ing kobéng perang, munggah ing kapal Swedia lan terus ngetokaké pukulan medeni nganggo pedhangé marang mungsuh-mungsuh sing kebingungan amarga kaget lan wedi. Kalah ing kabèh garis lan wis kelangan kanca-kanca sing paling wani, wong Swedia, sanajan luwih akèh tinimbang tentara Rusia, ora wani nerusaké perang utawa tetep ing papan perang nganti esuk. Sawise ngisi loro lubang kuburan karo mayit para sing gugur ing perang lan nggawa mayit prajurit sing paling misuwur menyang kapal-kapal, wong-wong mau cepet-cepet ing bengi iku lunga saka pinggir kali Neva sing ora ramah. Kerugian pihak Rusia sithik banget: mung rong puluh wong sing mati, kalebu salah siji saka enem prajurit sing paling misuwur ing perang – Ratmir.

Nanging kamenangan gemilang ing Neva iki ora mung amarga kawani druzhina lan pimpinane waé. Gusti, sing wis maringi semangat marang para prajurit Rusia nganggo panglihatan gaib sadurunge perang diwiwiti, uga paring pitulungan sajrone perang. Esuké, wong-wong sing mèlu perang padha gumun ndeleng akèh bangké mungsuh ing sisih liya Kali Izhora, ing panggonan sing meh ora bisa dilalui lan ora ana satupun prajurit Rusia sing wani mlebu nalika perang. Malaikat-malaikaté Gusti Allah wis mbantu kanthi cara sing ora katon marang sakedhik para pembela iman suci nglawan mungsuh-mungsuh sing ngina iman mau.

Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah kanggo pitulungané sing kaajaiban lan kamenangan sing dipikolehi, Pangeran Alexander sing taat bali menyang Novgorod kanthi kamulyan ageng, lan disambut kanthi antusias déning warga Novgorod.

Rus sing Suci ora nate lali marang prestasi mulya pangeran suci lan pasukane; kanthi pangibadah dieling-eling jeneng para prajurit sing gugur ing perang lan nyimpen salawas-lawase gelar 'Nevsky' kanggo Pangeran Alexander sing taat. Mungsuh-mungsuh uga kelingan kekalahane suwene wektu. Nanging wong-wong Novgorod, sing kuduné ngurmati prestasi pangerané iki luwih saka liya-liyané, katoné cepet lali. Bahaya wis liwat, lan ora suwé padha ora akur karo pangerané. Alexander Yaroslavich ninggalaké Novgorod lan lunga menyang Pereyaslavl. Wong-wong Novgorod ora suwé banjur nyesel tumindaké sing ora ngucapké syukur.

Nalika krungu ana geger ing Novgorod lan Pangeran Alexander wis ninggalaké kutha, wong Jerman saka Livonia mutusaké njupuk kauntungan saka kahanan mau lan nyerang Pskov[5759] . Sawisé ngrebut benteng tapel wates Pskov, Izborsk , wong Jerman banjur maju nyerang Pskov. Warga Pskov ora bisa nahan pengepungan, utamane amarga ana pengkhianat ing antarané sing nyelundupaké wong Jerman mlebu kutha. Kutha suci Saint Olga saiki dadi kagungané wong Jerman. Para Jerman masang panguwasa ing kutha; sawisé mapané pamaréntahan Jerman, owah-owahan kapercayan wis dipredhiksi: para Jerman mutusaké ngadegaké keuskupan Katolik ing Pskov.

Nanging bebaya ora mung ngancam Pskov: wong Jerman uga maju marang Novgorod. Sawisé nyekel Novgorod Vodskaya Pyatina[5760] ing mangsa adhem, padha mbangun benteng Koporye ing kana, nyekel Tesov, lan, telung puluh versts saka Novgorod, nindakake tindak rampog lan matèni, nyekel tawanan lan ngirim menyang Livonia. Wedi nyekel saben wong ing Novgorod; perdagangan mandheg, lan kutha nyiapake diri kanggo

---

[5759] Para Jerman teka ing Livonia (saiki wilayah Baltik) ing separo kapindho abad kaping 12. Ing taun 1201, padha mbangun kutha Riga ing kana – kutha krajan Livonia – lan taun candhake ana pasukan agama-militer khusus (sebagian monastik, sebagian militer) Ordo iki didegaké, sing nduwèni tujuan ora mung kanggo ngrebut wilayah Livonia, nanging uga kanggo mbalèkaké penduduk lokal dadi Katolik kanthi kekuwatan senjata. Ing taun 1237, Ordo Sedulur Pedhang nyawiji karo Ordo liya sing padha – Ordo Teutonik – sing sadurungé wis netepaké panguwasa ing sisih ngisor Kali Vistula.

[5760] Tanah Novgorod dipérang dadi limang bagéan, utawa 'pyatinas'. Vodskaya pyatina kalebu tanah-tanah sing dumunung sakupenge Danau Ladoga.

pengepungan, nanging amarga ora ana pimpinan lan panglima, persiapan kanggo mbela kutha banget ala. Wektu kuwi wong-wong Novgorod kelingan marang pangeran misuwuré, padha tobat saka kaluputan sing wis ditindakake marang Santo Alexander, lan padha mutusaké nyuwun marang dhèwèké supaya gelem bali menyang Novgorod, apa waé sing kelakon. Kanggo tujuan iki, wong-wong Novgorod ngutus duta menyang Pangeran Agung Yaroslav Vsevolodovich ing Vladimir, nyuwun supaya Pangeran Alexander sing saleh dibebasake supaya bisa bali menyang Novgorod.

Yaroslav ngutus pasukan menyang Novgorod bebarengan karo putrané Andrei. Nanging wong Novgorod ora butuh Andrei, nanging Alexander; padha nyadari yèn mung dhèwèké sing bisa nylametaké saka bala sing wis nimpuh, mula padha buru-buru ngutus delegasi anyar marang Pangeran Agung, sing dipimpin déning uskup agung, kanggo nyuwun manèh supaya Alexander Yaroslavich dibalèkaké dadi pangeran. Pangeran sing welas asih iku ora nyimpen dendam marang wong-wong Novgorod sing wis nglarani atiné, lan enggal mangkat menyang panggonan sing pancen banget dibutuhaké. Kanthi rawuhe ing Novgorod, kabeh owah: persiapan perang nglawan mungsuh sing nyedhaki kutha rampung kanthi cepet lan sukses; kapercayan kabeh wong marang kamenangan bali maneh, lan padha kepengin nindakake prestasi anyar bareng pahlawané – sang pangeran. Sawisé ngrampungaké persiapan perang, Alexander Yaroslavich mangkat bebarengan karo resimen Novgorod lan Nizhny kanggo mbebasaké Pskov. Para Jerman diusir saka Pskov, lan wong-wong Pskov kanthi bungah nampani pambebasé.

Nanging pangeran sing taat iku ora mung mungkasi mungsuh Jerman saka Pskov. Kudu nguwatake tentrem ing sisih lor-kulon Rus', mulang mungsuh supaya ora mbaleni, lan nyegah kemungkinan serangan maneh saka pihaké. Pangeran sing taat iku banjur mutusaké ngukum wong Jerman amarga serangan lan pangrampasané kanthi nindakake serangan balasan menyang wilayahé.

Sawisé nguwatké dhiri liwat pandonga ing Gréja Tritunggal Suci, ing ngarepé relikwi seduluré sing taat, Pangeran Vsevolod Mstislavich saka Pskov, lan kanthi pandonga lan pangajab becik saka wong-wong Pskov, Alexander Yaroslavich mangkat karo pasukanné menyang Livonia. Wong Jerman ora nyana serangan sing cepet kaya ngono lan ora bisa nolak: Livonia dirusak déning pasukan Rusia. Nalika lelungan bali saka Livonia menyang Pskov, pangeran sing taat iku mandheg ing pinggir Danau Peipus, lan ing kéné, tanggal 5 April 1242, lumaku perang misuwur karo kesatria Jerman, sing dikenal ing sajarah minangka Perang ing Es[5761] .

Pasukan ksatria sing gedhé kuwi yakin bakal menang. 'Ayo padha lunga lan nyekel Pangeran Rusia Alexander dadi tawanan; wong Slavia kudu dadi budak kita,' ujare para kesatria kanthi sombong. Nanging, kanthi pracaya marang pitulunganing Gusti Allah lan pracaya marang kasucian lan kabeneran saka sebab sing didhelikake, pangeran sing taat iku ora keder dening tembung sombong kuwi. Dheweke uga ora kuciwa amarga kekalahan awal nalika bentrok karo para kesatria. Unit-unit maju ringan, sing dikirim dening pangeran saleh kanggo ngawasi gerakan mungsuh, ketemu karo pasukan Jerman utama lan kalah telak. Sawetara saka wong-wong mau ditangkep dadi tawanan, dene liyane mlayu bali marang pangeran karo kabar sedhih babagan kekalahan sing nimpah marang . Pangeran sing taat iku banjur mandhegake pasukane ing es Danau Peipus cedhak jalur Voronya Kamen ing Kali Uzmen[5762] lan miwiti nyiapake perang penentu ing kana.

Barisané dikuatké déning pasukan anyar saka Novgorod, nanging sanajan mangkono, dibandhingaké karo tentara kesatria, pasukané isih sithik banget. Nanging, kélébèhan jumlah iki kabayar luwih saka cukup déning semangat para prajurit lan kesiapan tanpa wedi kanggo ngorbanaké nyawané kanggo perjuangan sing adil lan kanggo pangeran sing dikasihi. Pimpinan ora perlu nguwatake semangat tempur prajurit-prajurité; kabèh wis ngerti pentinge prastawa sing bakal teka lan padha mlebu perang kanthi ikhlas nglawan mungsuh sing sombong. 'Wah, pangeran kita sing kinurmatan! Wektu wis teka; kita kabèh bakal nyawisake nyawa kanggo panjenengan' – swara semangat kaya ngono muni saka barisan prajurit Rusia.

Para kesatria dadi sing pisanan mlebu peperangan. Nganggo waja wesi saka sirah nganti sikil, padha maju marang pasukan Rusia kanthi niat ngremuk mungsuh nganggo kaluwihan jumlahé. Nanging ing kéné padha nemoni perlawanan gagah sing nganti padha kaget. Tinimbang kekacauan utawa kabur kaya sing diarep-arep,

---

[5761] Tlaga Chudskoe dumunung ora adoh saka Pskov. Iki uga dikenal minangka Peipus. Iki nyambung karo Danau Pskov liwat selat sing dikenal minangka Danau anget. Danau Chudskoe dawane 90 versta lan ambané 47 versta; Danau Pskov dawane 50 versta lan ambané 20 versta.

[5762] Wilayah iki dumunung ing belokan nalika Danau Chudskoe ngalir dadi Danau Pskovskoe. Jenengé asalé saka akèh gagak sing biyèn muter-muter ing kana.

padha nggumun karo wedi nalika barisan Rusia nyedhak luwih rapet, kaya mbentuk tembok urip. Para kesatria padha bingung lan mandheg. Banjur Pangeran Alexander sing taat, nalika weruh mungsuh padha bingung, kanthi trampil mbelakangi sawatara resimené lan nyerang saka arah sing ora disangka-sangka déning para kesatria mau. Perang sing nggegirisi banjur kelakon. Gedhene swara pedhang sing nabrak tameng lan helm nganti muni nyaring, kraketé tombak sing pecah, lan raungan wong-wong sing ambruk lan sing klelep ing banyu nggawe para panglima ora bisa mimpin pertempuran utawa maringi prentah marang pasukane. Ora ana perang sing teratur. Ngrasakake yen wis bakal kalah, para kesatria nglumpukake kabeh kekuwatan kanggo nyoba nembus kepungan resimen Rusia sing ngubengi lan nyoba supaya ora ditangkep. Nanging, iki uga ora bisa. Es ing tlaga kabean getih lan ing pirang-pirang panggonan ora kuwat nahan bobote, nganti ambruk lan nyeret para prajurit lan senjatane bareng-bareng. Pertempuran terus lumaku nganti bengi. Kerugian para kesatria iku gedhé banget. Sing isih urip padha nyoba mlayu, nanging wong Rusia nguber lan mateni wong-wong mau. Ing jarak pitung versta, tlaga iku kebak mayit. Akeh kesatria sing dijupuk dadi tawanan, lan luwih akèh manèh sing mati; meh ora ana sisa saka milisi sing durung suwe iki kuwat lan akèh.

Para pemenang, sing dipimpin déning komandané, bali kanthi gemilang menyang Pskov. Limang puluh kesatria paling pinunjul numpak jaran bareng karo jaran pangeran sing taat, déné ing mburiné tentara Rusia mlaku bareng akèh tawanan biasa. Warga Pskov kanthi bungah nampani panyelameté.

'Gusti, sing wis mbantu Daud sing andhap asor ngalahake wong manca, uga wis mbantu pangeran kita sing taat mbebasake kutha Pskov saka wong kafir lan wong manca' – swara kabungahan iki muni ing endi-endi.

Ing endi-endi ana kabungahan lan kabagyan sing dirasakake bebarengan; saben wong padha nyadari sepira wigatine kamenangan iki, lan sepira gedhene jasa pangeran sing saleh marang kutha Rusia pinggir iki, sing ora duwe daya mbela kamardikan saka serangan akèh mungsuh. Wong-wong Pskov ora kena lali marang prestasi Pangeran Alexander Yaroslavich sing suci iki. 'Wah, kowe wong-wong Pskov sing bodho! Yen kowe padha lali marang Pangeran Agung Alexander Yaroslavich, utawa mbelakangi dhèwèké, utawa anak-anaké, utawa keturunané, mula kowe bakal kaya wong Yahudi, sing wis Gusti Allah bebasaké saka perbudakan Mesir, diparingi manna ing ara-ara samun, nanging padha lali marang Gusti,' kandha sawijining panulisé jaman biyèn, nalika nutup critané babagan kamenangan sing mulya iki. Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké kayadéné ngélingaké wong-wong Pskov supaya aja ngetutaké tapak-tapak sadulur tuwané – wong-wong Novgorod – sing cepet banget lali marang kamenangan ing Neva lan mbuktekaké ora mung ora sukur, nanging uga ora bisa mangertèni lan ngapresiasi prestasi pangeran misuwuré kuwi.

Sawisé kanthi khidmat ngrayakaké kamardikan Pskov, Pangeran Alexander Yaroslavich sing taat, bebarengan karo pasukane, ngebut menyang Novgorod, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi semangat lan kabungahan sing ora kalah karo ing Pskov.

Kamenangan gemilang ing Danau Peipus suwe dieling-eling ing loro kutha pinggiran Rusia iki, lan nganti pungkasan abad kaping 16, wong-wong isih padha ndedonga kanggo ngeling-eling jeneng para prajurit sing gugur ing perang kuwi. Ketenaran sang pemenang nyebar nganti adoh lan amba. Ing pesisir Segara Varangian[5763] , Segara Ireng lan Segara Kaspia, ing Roma lan ing Asia adoh, kaya sing dicathet dening biografer kontemporer pangeran sing taat, crita babagan kamenangan gemilang Alexander Yaroslavich diceritakaké.

Nalika kamenangan mau dirayakake kanthi khidmat ing Rus', ing Livonia kabar kekalahan milisi kesatria nyebar kanthi cepet lan nggawe wong kabeh padha wedi. Wong-wong Jerman ngarep-arep saben dina manawa Pangeran Alexander sing saleh ora bakal suwe-suwe nglumpukake resimené kanggo maju menyang kutha krajan Livonia – Riga – lan ora nduwé pangarep-arep bisa nolak serangan pangeran Rusia utawa mbela kutha krajan anyar mau mung nganggo kekuwatané dhéwé. Master (pimpinan) Ordo Teutonik buru-buru ngutus duta menyang raja Denmark, nyuwun pitulungan nglawan Pangeran Novgorod.

Nanging Pangeran Alexander sing taat ora nduwé niat apa-apa kanggo ngrebut wilayah. Sawisé ngrampungaké pakaryan mulya, sawisé mbebasaké Novgorod lan Pskov saka bebaya sing nyedhak, dhèwèké mangkat bali menyang Pereyaslavl dhéwé. Banjur wong-wong Jerman, sawisé krungu yèn pangeran wis mangkat saka Novgorod, buru-buru ngutus utusané menyang kana lan njaluk rampungé prajanji tentrem lan tukar tawanan. Padha nyerahake kabèh wilayah sing wis direbut lan siap nyerahake bagéan saka wilayahé sing jejere tanah

[5763] Ing jaman kuna, iki minangka jeneng sing diwenehake marang Segara Baltik.

Novgorod marang wong Novgorod, mung supaya bisa meyakinke wong Novgorod supaya damai; lan perdamaian kasebut ditetepake 'miturut syarat lengkap Novgorod', yaiku miturut syarat sing diajokaké déning wong Novgorod dhéwé.

Mangkono pungkasaning perjuangan nglawan Swedia lan Jerman.

Kanggo wong Rusia, kamenangan ing Nevskaya lan Chudskaya nduwèni makna gedhé banget. Saiki ora ana manèh rasa wedi marang ancaman saka wong manca sing arep nyekel kutha-kutha pinggiran Rusia, ngreksa ing sangisoré pamaréntahané, lan meksa wong Rusia ninggalaké Iman Ortodoks Suci kanggo ngetutaké Katulik. Gusti Allah piyambakipun paring panyelesaian marang perselisihan kang wis atusan taun, nglindhungi tanah air kita saka tipuan para Latin, matesi panyebaran dominasi Jerman, lan lumantar tangan kuwasa abdi setya Panjenenganipun, Pangeran Alexander sing taat, paring pangandika kang tegas supaya ora nglanggar wates nagari manca lan ora ngaku suci panggonan suci Rusia – iman Ortodoks. Rus' Suci nampa jasa ageng saka pangreksané, Pangeran Alexander Yaroslavich sing saleh, 'sing ora bisa dikalahaké' – kaya sing diarani kanca-kancané – lan Rus' Suci ora tau lali, lan ora bakal tau lali, marang prestasi ageng donya iki.

Loro mungsuh kuat saka kulon wis dikalahake lan ora katon medeni kaya biyen. Nanging muncul mungsuh anyar – sanajan ora pati mbebayani, nanging luwih galak – wong Lithuania, sing serangané ngrusak parah nyerang tapel wates kidul-kulon wewengkon Novgorod lan Pskov.

Ing pesisir wétan Segara Baltik, ing dataran antarané muara kali Vistula lan kali Dvina Kulon, ana sawijining suku Lithuania—cedhak karo kita ing asal-usul lan basa—wis manggon pirang-pirang abad. Miskin lan kurang maju sacara intelektual, padha kapaksa ngakoni kaunggulan wong Slavia wiwit pisanan ketemu, padha nyerah marang para pangeran pinggiran Rusia lan mbayar upeti. Ing wektu kuwi, wong Lithuania kapérang dadi suku-suku sing kapisah, sing asring padha bentrok siji lan sijiné lan ora nduwé organisasi nagara utawa tatanan apa waé. Nanging, ing wiwitan abad kaping 13, amarga tekanan serangan terus-terusan saka kesatria Ordo Teutonik, suku-suku Lithuania sing sadurunge sumebar wiwit padha nyawiji. Para pangeran prajurit muncul ing antarané wong Lithuania, lan entuk kuwasa lan pengaruh sing saya gedhé ing nagara. Wiwitane, para pangeran Lithuania perang bebarengan karo para pangeran Rusia nglawan mungsuhé sing padha – wong Jerman – nanging sakwisé padha miwiti nyerang kanca-kancané dhéwé uga. Ing pasukan cilik, numpak jaran sing tahan lan cepet, padha nyerbu distrik tapel wates Rusia, nimbulaké karusakan lan nindakake pembantaian. Warga kutha lan desa pinggiran Novgorod lan Pskov urip ing ajrih sing terus-terusan marang serangan Lithuania sing ora kaduga; lan amarga wong-wong Novgorod lan Pskov, sing utamane padha sibuk karo padha perang nglawan Jerman lan Swedia, padha njaga pasukan sing senjatane abot lan sithik banget pasukan entheng lan lincah – pemanah – mula ora bisa mbela wilayah tapel wates karo Lithuania. Ing kéné uga, Pangeran Alexander sing saleh kabuktèn dadi pelindhungé.

Ing mangsa panas taun sing kelingan saka Pertempuran ing Es, kabar teka ing Novgorod babagan serangan rampog para pasukan Lithuania, lan pas wektu kuwi pangeran sing taat wiwit perang nglawan wong-wong mau. Ing siji kampanye, dhèwèké kasil nyebarake pitung pasukan mungsuh sing biyèn tumindak kapisah-pisah ing panggonan sing béda-béda. Akeh pimpinan pasukan Lithuania sing dikalahake déning resimen Pangeran utawa ditawan. Saiki wong Lithuania wiwit, miturut carita sawijining kronikawan sing nyekseni kedadeyan iki, wedi marang jeneng Pangeran Alexander, nanging padha ora gelem mandheg saka serangan rampogé.

Ing taun 1245, padha ngrusak sakupenge Torzhok lan Bezhetsk lan, karo jarahan lan tawanané, wis nyiapaké bali menyang omah. Nanging ing sangisore tembok Toropets, pasukan mau diserang déning gabungan pasukan warga Novotorzhsk, Tver, lan Dmitrov, lan sawisé kalah ing medan terbuka padha ngungsi menyang Toropets. Banjur, kanggo mbela Toropets kuna—apanaj Prince Mstislav Mstislavich the Brave—Pangeran Alexander sing taat cepet teka karo rombongan cilik lan prajurit Novgorod. Ing dina kapisan pengepungan, Toropets dijupuk dening pasukan pangeran taat. Para Lithuania mlayu saka kutha, nanging dikejar dening rombongan Alexander Yaroslavich lan padha mbayar rega abot kanggo serangané. Wolung pimpinané padha gugur ing perang; sing slamet, sawisé ninggalaké rampasané, kabur mlayu.

Nanging Pangeran Alexander sing saleh ora puas mung karo kamenangan iki. Kanggo mulang mungsuh sing angkuh lan nglindhungi tapel wates Rusia saka serangan lan karusakan luwih lanjut saka Lithuania, piyambakipun, sanadyan para warga Novgorod ora kersa melu kampanye luwih lanjut, mangkat ngoyak mungsuh mung karo rombongan cilikipun. Ing sacedhake Tlaga Zhivtsa, piyambakipun nyusul para pelarian lan ngancurake

kabeh nganti wong pungkasan. Banjur piyambakipun tindak dhateng Vitebsk, ingkang dipun pimpin mertua piyambakipun, Bryachislav, lan sawisé ngaso sakedhik piyambakipun mangkat malih nglawan wong Lithuania, sapisan menika wonten ing jero wewengkonipun; piyambakipun nggebug salah satunggaling pasukan militèripun ing sacedhak Usvyat lan nyebaraken ajrih ing manah mungsuh-mungsuhipun ngantos suwé padha boten wani nyerang wewengkon Rusia.

Mangkono Pangeran Alexander Yaroslavich sing taat kanthi gagah berani mbela wilayah lor-kulone. Amarga kawani lan kaprigelan militere sing luar biasa, piyambakipun bisa, sanadyan ing wektu sing angel kanggo Rus Kuna kaya ing taun-taun awal penjajahan Tartar[5764] , ora mung mbela wewengkon lor-kulon Rus' kuna, nanging uga ngamanake kanthi tuntas, lan ing wektu sing padha mbuktekake marang mungsuh kulon manawa sanajan Rus' sing tau dikalahake déning bangsa Tatarlah isih bisa mbela kamardikan lan imané.

Ora mung ing wewengkon Novgorod-Pskov wong-wong padha bungah amarga kamenangan pangeran sing taat. Kabar babagan kamenangan mau nyebar ing saindenging Rus' nalika semana, maringi semangat marang wong-wong Rusia ing wektu cobaan abot; kabèh pasuryan padha nginceng marang pangeran pahlawan sing maringi pangarep-arep kanggo masa depan sing luwih becik. Rus' wétan lor, kang kasangsaran ing sangisoré pamaréntahan Tartar, ora kalah kepéngin tinimbang Novgorod kanggo ndeleng Pangeran Alexander sing saleh ing amben kraton agung lan luwih bisa ngargéni prestasiné tinimbang wong Novgorod.

Kedadéan taun 1246 sawatara wektu mandhegaké kegiyatan Pangeran Alexander sing taat ing Rus' lor-kulon, lan ngelingaké dhèwèké bali menyang lor-wétan. Taun iku, bapaké Pangeran Alexander sing Suci – Pangeran Agung Yaroslav Vsevolodovich saka Vladimir[5765] – séda dadi martir ing Horde. Miturut adat Rus Kuna, hak kanggo ngreksa tahta pangeran agung kagungan adhine pangeran sing wis seda, Svyatoslav Vsevolodovich. Nanging saiki wewenang paling dhuwur lan hak maringi gelar pangeran kagungané wong Tartar, lan supaya éntuk persetujuan Khan, Svyatoslav kudu menyang Horde kanthi pribadi. Ing taun sing padha, keponakan Svyatoslav—Andrei lan Alexander Yaroslavich—uga mangkat menyang Horde kanggo nyuwun pangayoman marang Khan.

Kabar babagan Pangeran Novgorod sing gagah berani lan kamenangané sing misuwur wis tekan marang Khan. Batu kepengin ketemu pangeran saleh sing akèh diomongaké mau, lan nuntut supaya dhèwèké langsung rawuh ing ngarepé Horde.

'Gusti wis ngreksa akèh bangsa kanggo aku; mesthi kowe ora kepéngin nyerah dhéwé? Yen kowe péngin njaga tanahmu, teka lan ngajèni aku,' pangandikane Batu sing dikandhakake marang Alexander Yaroslavich.

Ora mungkin mbantah prentah saka panguwasa sing medeni kuwi, mula pangeran sing taat iku buru-buru mangkat kanggo nempuh lelampahan adoh.

Durung dingerteni apa sing bakal ngenteni dheweke ing kana. Bapake wis ditampa kanthi pakurmatan ing kana, nanging pakurmatan iku dituku kanthi rega serangkaian pangremehan lan caci maki. Para pangeran dipaksa liwat geni pangresik, sujud marang semak belukar, marang bayangan para khan sing wis seda, lan sapiturute. Ora kabèh pangeran Rusia gelem netepi panjalukan kuwi, sing ngrendhahaké wong Kristen, lan padha mbayar kanthi nyawane. Tuladha pangeran martir Rusia Mikhail Yaroslavich saka Chernigov mesthi wis kondhang marang Pangeran Alexander sing taat. Nanging ing wektu sing padha, tuladhané bapakné nuduhaké yèn sanadyan manut lan netepi kabèh panyuwunané khan ora mesthi nylametaké nyawa. Yaroslav Vsevolodovich, sing wis ditampa kanthi pakurmatan nalika kunjungan kapisané menyang Horde, diracun déning wong Tatár nalika dhèwèké teka kaping pindho. Lan Pangeran Alexander sing saleh mutusaké nolak nindakake upacara pagan, sanajan panolakan kuwi bisa njalari pati. Minangka pangreksa iman Ortodoks sing gagah berani, wadah kesalehan sing dipilih Gusti wiwit isih enom—apa dhèwèké bisa tumindak liya!

Sawisé nampa Suci Wewah lan berkah saka uskup agung, dhèwèké mangkat saka Novgorod menyang Horde.

Nalika pangeran sing taat teka ing Horde lan sadurunge diparingake marang Khan, dhèwèké diprentah nindakake upacara adaté wong Tartar, dhèwèké nolak nurut prentah kuwi. 'Aku iki wong Kristen,' ujare, 'lan ora

---

[5764] Ing wektu kuwi, Rus' lor-wétan meh ora bisa nyedhiyakake dhukungan lan pitulungan ing perjuangan Alexander Yaroslavich nglawan mungsuh-mungsuh sing kuwat kaya wong Swedia, Jerman, lan Lituania.

[5765] Yaroslav Vsevolodovich difitnah marang khan déning sawatara wong sing sengit marang pangeran. Wong Tatariya marahi dhèwèké keracunan.

pantes aku sujud marang makhluk.' Aku nyembah Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah, kang dimulyakaké ing Tritunggal, kang nyipta swarga, bumi, lan kabèh isiné.' Wangsulané pangeran suci sing tentrem lan teges kuwi nggumunaké para pangiring khan; nanging padha luwih kaget manèh nalika Batu, sawisé krungu yèn Alexander Yaroslavich nolak nindakake upacara Tatari, tinimbang maringi dhawuh lumrah ing kahanan kaya ngono—"Pateni wong sing ora nurut"—malah mènèhi dhawuh supaya sang suci ora dipaksa manèh lan langsung digawa marang dhèwèké.

'Tsar,' pangandikane pangeran sing taat, nyapa Khan lan sujud ing ngarsane, 'kula sujud dhumateng panjenengan amargi Gusti Allah paring kaluhuran ingkang satru, nanging kula boten badhe sujud dhumateng makhluk semat. Kula ngabdi dhumateng Gusti Allah ingkang tunggal; kula ngajeni lan nyembah dhumateng Panjenenganipun.'

Batu ndelok suwé rai éndah lan wanié Alexander Yaroslavich, banjur mbalèk marang para pangiring ing sacedhaké lan kandha: 'Wong-wong wis ngomong sing bener marang aku bab dhèwèké: ora ana pangeran sing padha karo dhèwèké.' Pangeran sing taat iku uga ditampa kanthi pakurmatan déning garwané khan.

Batu dudu panguwasa mandhiri; dhèwèké mung dianggep gubernuré Agung Khan, sing manggon ing Kara-Korum, ing pinggir pagunungan Gurun Gobi Asia, ing sacedhaké Danau Baikal. Sawisé padha ngaturake pangajab marang panguwasa langsungé – Khan saka Golden Horde – para pangeran Rusia kudu mangkat kanggo ngaturake pangajab marang panguwasa paling dhuwur saka Mongol ing kutha krajané sing adoh. Lelampahan dawa lan banget abot iki uga kudu ditempuh miturut dhawuhe Batu déning Pangeran Alexander Yaroslavich sing taat[5766] .

Dheweke ditampa kanthi ramah dening panguwasa Asia lan manggon sawatara wektu ing ibukota Mongolia, kanthi teliti ngamatake watak para panguwasa Rus' iki. Ora nganti taun 1250, Alexander Yaroslavich lan adhine Andrei bali menyang Rus'. Khan maringi Andrei tahta pangeran agung, dene Kyiv lan Novgorod dipasrahaké marang Alexander Yaroslavich. Nanging Kyiv, ibu kutha-kutha Rusia lan ibukota paling kuna saka Rus', rusak parah sawisé karusakan déning bangsa Tatars. Warga wilayah Kyiv padha mlayu saka bangsa Tatars, saweneh menyang kidul-kulon, mlebu wilayah sing saiki diarani Galicia, lan liyane menyang lor-wetan, mlebu Vladimir Rus'. Alexander Yaroslavich ora duwe urusan ing kana, mula sawisé nginep sawatara wektu ing Vladimir, dhèwèké bali menyang Veliky Novgorod.

Wong-wong Novgorod nampani dheweke kanthi kabungahan; nanging kabungahan iku ora suwe banjur kaalangi dening sedhih lan kuwatir: pangeran sing taat iku, kesel amarga lelungan sing abot lan apa sing wis dialami ing Horde, banjur lara abot. Wong-wong Novgorod ngawasi perkembangan lara pangerané kanthi kuwatir; saka ésuk nganti bengi gréja-gréja kebak wong sing ndedonga kanthi khusyuk supaya pangeran sing taat mau mari. Lan Gusti ora nolak pandonga wong-wong mau: pangeran sing taat mau mari saka lara aboté.

Wong-wong Novgorod saiki padha ngrasakake jaman tentrem. Tetanggane ing kulon, sing kelingan marang kamenangan misuwur Alexander Yaroslavich, ora wani mbaleni serangan, lan mung wong Norwegia sing kadang-kadang nyerang tapel wates Novgorod. Pangeran sing taat kuwi uga kepengin ngamanake wilayahé saka serangan Norwegia; dhèwèké nyoba ngajak wong Norwegia supaya mbentuk aliansi karo wong Novgorod. Kanggo tujuan iki, sawijining utusan dikirim menyang Raja Norwegia Håkon, sing bareng-bareng diwènèhi tugas ngajokaké marang raja supaya mbangun ikatan sedulur karo Alexander Yaroslavich – kanthi nikahaké putriné Christina karo putrané Alexander, Vasily.

Pernikahan sing diusulake kuwi ora kelakon, nanging tujuan utama utusan mau kasil digayuh: raja Norwegia banjur ngutus utusan menyang Novgorod kanggo ngrampungake prajanji karo wong Novgorod, lan wiwit wektu kuwi serangan Norwegia mandheg. Sawisé prajanji iki rampung, Alexander Yaroslavich permanèn nyerahake tahta pangeran Novgorod.

[5766] Kesulitan lelampahan iki bisa diukur saka katrangan para lelungan modhèrn babagan ara-ara gersang Asia Tengah. 'Rentangé stepa sing tanpa wates, tanpa tetanduran apa waé, nglontarake bayangan suram lan nyekel atiné lelungan.' Kewan padha mlayu saka ara-ara samun sing medeni iki. Malah cicak lan serangga arang katon. Kadhangkala, balung jaran, keledai, lan unta mati ditemokake ing sangisore sikil. Lemah kobong amarga panas sing ora bisa ditahan; srengenge nyinari tanpa welas saka metu nganti surup. Ora ana sepoi-sepoi angin sing nggerakaké hawa, ora maringi sanadyan sedhela pangaso saka panas. Mung kadhangkala ana angin puter panas sing nyapu liwat, nggawa kolom-kolom bledug uyah sing muter ing ngarepé. Nalika ana badai, bledug uyah iki nglumpukaké para lelungan lan ndhelikaké mripaté.'

Andrei Yaroslavich, sawisé diparingi gelar Pangeran Agung, ora nduwé kaprigelan utawa kawicaksanan kamanagaraan kaya kang dadi ciri adhine. Dhèwèké ora pati merhatosaké urusan nagara, ngentèkaké akèh wektu kanggo seneng-seneng ing manéka werna hiburan, ngubengi dhèwèké karo para penasihat sing durung pengalaman, lan gagal rukun karo wong-wong Tatari. Horde nganggep dhèwèké pangeran sing mbrontak, lan penerus Batu, Sartak, mutusaké ngukum pangeran Rusia kuwi. Dhèwèké ngutus pasukan Horde marang dhèwèké ing sangisoré komando Nevryu. Nalika Andrei Yaroslavich krungu kabar yèn wong Tatars wis nyedhak, dhèwèké mlayu saka Vladimir, dhisik menyang Novgorod, banjur, nalika wong Novgorod ora gelem nampani, menyang Swedia[5767] . Warga kudu mbayar rega tumindak sembrono Pangeran Agung. Sing mbela yaiku Pangeran Alexander sing taat.

Kanggo nylametake tanah airé saka karusakan sing digawé déning bangsa Tatár, Alexander Yaroslavich mangkat menyang Horde lan ora mung bisa nenangake murka Khan—kanthi mangkono mandhegake pertumpahan getih sing wis diwiwiti ing Rus'—nanging uga nampa piagam saka Khan sing negesake gelaré dadi Pangeran Agung. Wiwit wektu iku, pangabdian pangorbanan sang pangeran sing taat marang tanah airé diwiwiti, nyawisake kabèh tenaga kanggo ngurangi beban penjajahan Tatar.

Alexander Yaroslavich ora ngirit biaya saka kas kratoné kanggo tebusan para tawanan, sing para Tatars digawa akèh-akèhé menyang Horde. Dheweke uga njamin supaya wong-wong sing isih ing tawanan ora kapisahake saka panglipur utama ing sedhih – pandonga lan ibadah marang Gusti. Bareng karo Metropolitan Cyril, dheweke entuk idin saka Khan kanggo ngadegake keuskupan Rusia ing kutha krajan Horde – Sarai.

Nanging ora mung para tawanan sing butuh pangayoman pangeran sing taat. Sawisé invasi Nevryuev, Rus' Lor-Wétan bola-bali rusak parah, lan Pangeran Alexander sing taat buru-buru ndandani gréja-gréja sing rusak, nglumpukaké wong-wong sing nyebar, lan mbantu padha manggon ing antarané reruntuhan sing rusak. 'Kaya bapak,' ujare salah siji wong jamané pangeran suci, 'panjenengané ngopeni rakyaté; lan amarga upaya iki, tentrem lan tertib alon-alon pulih ing Kadipaten Agung.' Pangeran sing taat ora mung péngin maringi rasa aman marang rakyat, nanging uga péngin ngurangi sangsara lan nglegakaké, sak isa-isané, sangkulé panguwasa Tartar.

Tanpa ngowahi sistem pamaréntahan Rusia, lan nalika tetep ngajèni iman suci lan tatanan gerejawi, wong-wong Tartar mènèhi pajeg abot marang Rus' minangka gantiné. Padha njupuk kabèh sing paling apik lan paling ajiné, lan ing panjaluké ora peduli apa wong-wong sing dipajegaké kuwi bisa mbayar pajeg miturut jumlah sing dituntut. Para Tartar ngetokake pajeg per kapita, tanpa mbedakake antarane wong sugih lan mlarat; padha nggawa wong kang ora bisa mbayar pajeg menyang Horde tanpa welas asih lan nggawe wong-wong mau dadi budhak.

Ing taun 1257, kanthi tujuan kanggo nemtokake kanthi luwih tepat pendapatan sing bisa dipikolehi saka Rus', wong Tartar ngutus para pejabat kanggo nindakake sensus kabeh wong Rusia. Pangeran Agung mangertos tenan manawa, sanadyan langkah iki atos, perlu kanggo manut supaya ora nyebabake reaksi sing luwih parah saka wong Tartar liwat perlawanan. Nanging ora kabeh wong setuju karo pandangan iki.

Amarga pangeran meksa, sensus ing Vladimir-Suzdal Rus' lumaku tentrem, lan Alexander buru-buru menyang Horde kanggo njaluk karahayuan Khan, sing seneng karo patuhé wong-wong Rusia lan pangerané. Nanging ing Horde, wis diputusaké kanggo kalebu Veliky Novgorod ing cacah jiwa uga, ing ngendi kebencian marang para penjajah Rus' banget kuwat. Amarga ngerti ana geger ing antarané wong Novgorod, Pangeran Agung bali menyang tanah airé kanthi ati abot lan kuwatir. Lan rasa wediné kuwi kabuktèn bener.

Nalika kabar sensus sing bakal teka tekan Novgorod, kerusuhan meletus ing antarané wong-wong; padha miwiti nganakake rapat umum lan mutusaké yèn luwih becik mati tinimbang nyerah marang panjaluké Khan. Wong-wong Novgorod uga ora gelem sarujuk karo sensus amarga Novgorod durung tau ditaklukake déning bangsa Tatars, lan akèh wong nganggep yèn mung amarga alasan kuwi waé bangsa Tatars ora nduwé hak mréntah wilayah Saint Sophia sak karepé. 'Kita bakal mati kanggo Santa Sofia lan kanggo Omah-omah Malaikat (biara-biara suci),' kuwi sorak-sorak sing krungu ing dalan-dalan kutha, lan warga kutha padha nyiapake pambangkangan.

Alexander Yaroslavich buru-buru menyang Novgorod kanggo nyegah balesan Tatar sing nggegirisi marang kutha. Dhèwèké ngarep-arep yèn wong-wong Novgorod bakal ngrungokaké pitutur wicaksana saka

[5767] Sabanjure, Pangeran Alexander ngrekonili Pangeran Andrei karo khan. Andrei bali menyang tanah kelairane lan diparingi pamarentahan ing Suzdal.

dhèwèké. Nanging sanajan sadurunge pangeran teka, perselisihan wis meletus ing kutha: nalika wong cilik kepengin perang nglawan wong Tatar, wong sugih luwih milih mbayar upeti sing dituntut supaya ora nyulut wong Tatar utawa Pangeran Agung. Alexander Yaroslavich njupuk kauntungan saka kahanan iki lan, kanthi ketegasané, bisa ngyakinke wong Novgorod sarujuk karo sensus. Nanging, rawuhe para pejabat Tatariya lan panganiayaan sing kelakon nalika pambukuan warga—ora mung saka tangan wong Tatariya nanging uga saka wong sugih Novgorod—maneh nyulut kerusuhan ing Novgorod. Wektu iki, Pangeran Novgorod, Vasily Alexandrovich, milih mèlu para pengunjuk rasa, nanging amarga wedi marang bapaké, dhèwèké mlayu menyang Pskov.

Pangeran Alexander sing taat marang Gusti mrentahake supaya anaké sing mbrontak ditangkep lan, sawisé nyopot kalungguhané ing Novgorod, dikirim menyang Suzdal Rus'. Para panggerak pemberontakan diukum kanthi abot; lan amarga, sanajan sawisé langkah-langkah keras iki, wong-wong Novgorod tetep ora gelem meneng lan manut marang panjaluk Khan, Pangeran Alexander sing Saleh, bebarengan karo wong-wong Tartar, langsung ninggalake Novgorod, ninggalake wong-wong Novgorod kanggo ngadhepi murka Khan piyambakan. Perginya Pangeran Agung kabuktèkaké luwih mujarab tinimbang pangajab apa waé: wong Novgorod padha nyerah, nampa pejabat Khan, lan karusakan Novgorod déning wong Tatari bisa dicegah.

Nanging durung nganti rong taun kliwat, geger maneh muncul ing Rus' nglawan para panagih pajeg Tartar, ngancam bakal mundhak dadi pemberontakan terbuka lan nyeret meh kabèh kutha ing sisih lor-wétan Rus'. Kahanan ing ngisor iki dadi pemicu geger iki.

Khan anyar – Berke – amarga panyalahgunaan sing ditindakake para panagih upeti lan nyamarké jumlah sing diklumpukaké, nyerahaké panagihan upeti marang para pedagang saka Khiva utawa Bessermens. Para pedagang iki, kanthi alamiah kepengin ngisi kanthong dhéwé, nglumpukaké pajak luwih akèh tinimbang jumlah sing wis dibayar marang khan lan nglakoni penindasan marang rakyat luwih abot tinimbang para kolektor Tatar sadurungé. Wong-wong ora bisa nahan penindasan iki, lan pambrontakan meletus ing pirang-pirang wilayah. Nanging kahanan dadi tambah tegang nalika ana biksu jenenge Zosima, mantan penganut iman Ortodoks, muncul ing antarane para panagih pajeg; dheweke ora mung nindhes bangsane dhewe nanging uga kanthi blak-blakan ngina iman Ortodoks. Wong-wong ora bisa nahan hinaan iki, lan ing Yaroslavl padha matèni murtad sing dibenci kuwi; sawisé kuwi, pemberontakan meletus ing kutha-kutha Rusia liyané ing kadipaten Rostov lan Suzdal; para panagih pajeg Tatar diusir, lan sing paling dibenci dipukul. Kabar sumebar yèn Pangeran Agung Alexander piyambak wis ngirim layang marang kutha-kutha sing mréntah supaya 'nggebuk wong Tatarlah' lan lagi nyiapaké mimpin pemberontakan rakyat.

Pembantaian para penagih pajak Khan mesthi bakal nyebabake balas dendam sing nggegirisi saka wong-wong Tatarlah. Sekali maneh, Pangeran Agung kudu buru-buru menyang Horde kanggo nyegah bencana sing bakal teka marang Rus'. Ana tugas sing angel ngenteni pangeran sing taat iku. Nanging ing wektu ana geger gedhe ing wétan lor Rus', kahanan ing kulon lor, ing wewengkon Novgorod-Pskov, uga ora stabil.

Sawisé Pertempuran Neva lan Pertempuran ing Es, mungsuh-mungsuh saka kulon ora wani nyerang Rus'. Sawisé padha nyadari yèn mokal ngalahaké pahlawan Neva, padha mutusaké nyoba cara liya kanggo nguasani dhèwèké.

Ing taun 1248, Paus Innocentius IV ngutus duta menyang Alexander Yaroslavich, dipimpin déning loro kardinal sing pinunjul – Gald lan Gemont. Ing layang sing bakal diwenehake para utusan marang pangeran Rusia, Paus nulis: 'Kita wis krungu babagan sampeyan minangka pangeran sing luar biasa lan terhormat, lan yèn tanah sampeyan amba, lan kita wis ngutus loro kardinal kita marang sampeyan supaya sampeyan bisa ngrungokake piwulangé.' Nyangakake sedhih palsu amarga tanah agung pangeran Rusia durung tundhuk marang Gréja Roma, Paus ngajak Alexander Yaroslavich supaya nyerah marang panguwasa Paus lan njamin yèn rakyaté mlebu agama Latin. Nalika ngandharake manawa kaslametan lan iman sejati mung bisa ditemokake ing Gréja Latin, Paus uga nunjukake kauntungan donya sing bakal dipikolehi pangeran yèn manut marang panguwasa paus. Ing wektu sing padha, Paus uga nyoba ngyakinke pangeran yèn pangabdian kaya ngono ora bakal ngremehake pangeran Rusia; malah, Paus nambahake, 'kita bakal nganggep panjenengan minangka sing paling unggul ing antarane para panguwasa Katolik lan bakal tansah ngupaya kanthi semangat khusus kanggo ngluhurake kamulyan panjenengan'. Pungkasané, amarga ngerti sepira ajiné élingan marang bapaké sang pangeran sing taat, Paus kanthi sengaja nyatakaké kanthi salah ing layangé yèn Yaroslav Vsevolodovich wis nate nyatakaké karsa sing tulus kanggo

ngasrahaké Gréja Rusia marang Paus, lan mung amarga seda prematuré Yaroslav sing nyegah dhèwèké ngleksanani niyat kuwi.

Nanging kabèh tipu daya Paus iku ora kasil. Kanggo layang dawa saka Paus Innocentius, Alexander Yaroslavich mènèhi wangsulan sing cekak banget nanging kuwat meyakinkan: 'Kabeh iku kelakon wiwit pambentukan donya nganti Banjir Bandang, lan wiwit Banjir Bandang nganti bingungé basa lan nganti Abraham, saka Abraham nganti metué bangsa Israel saka Mesir lan nganti nyebrang Segara Abang lan nganti sedaé Raja Daud, wiwit wiwitané pamaréntahan Salomo nganti Kaisar Romawi Agustus, ing jamané Sang Juruwilujeng donya, Kristus, lair, lan nganti Sang Kasangsaran, Kebangkitan lan Pangunggahaning Gusti, lan nganti Konsili Ekumenis Kapisan lan enem Konsili Ekumenis liyane – kabèh iki kita wis ngerti tenan, lan kita ora butuh piwulangmu lan ora bakal nampa."

Para Paus ora meneng: padha nglumpukaké wong Swedia lan kesatria nglawan pangeran Rusia sing mbrontak; nanging kampanye anyar iki uga gagal.

[5768]Ing taun 1256, wong Swedia nyoba maneh nyekel pesisir Finlandia, lan kanthi aliansi karo wong Denmark lan Ordo Elang Emas, miwiti mbangun benteng ing Kali Narva. Ing wektu kuwi, wong-wong Novgorod ngutus utusan marang Pangeran Agung njaluk pitulungan, lan maringi dhawuh ing saindenging distriké kanggo nglumpukaké pasukan; mungsuh, kaget karo persiapan iki, buru-buru mlayu nyebrang segara. Ing mangsa adhem, pangeran sing taat teka ing Novgorod lan bebarengan karo warga Novgorod lan pasukane dhéwé, maju nglawan Emy ing Finlandia kanggo medeni wong Finlandia lan nyegah serangan maneh ing pinggiran Novgorod. Perjalanan liwat wewengkon sing durung dikenal iku abot banget: amarga badai salju, pasukan ora bisa mbedakake awan karo bengi; nanging, sanadyan kahanan angel, ekspedisi kuwi sukses banget: wong Rusia ngrataake tanah Em, lan mungsuh ora wani mikir arep nolak.

Ing taun 1262, permusuhan meletus karo wong Jerman. Sang Pangeran Agung lagi nyiapake kampanye nglawan wong Jerman, nanging pemberontakan marang wong Tatari maksa dhèwèké supaya cepet-cepet menyang Horde. Tentara Rusia, ing sangisoré pimpinan adhine Pangeran Agung, Yaroslav, lan putrané, Pangeran Dimitri Alexandrovich, manèh ngasilaké serangkaian kamenangan gemilang: kutha Yuryev, sawijining kutha kuna ing Rusia sing diadegaké déning Pangeran Agung Yaroslav sing Arif, direbut, lan tentara bali menyang Novgorod karo akèh rampasan lan akèh tawanan.

Ing wektu sing padha, Pangeran Agung Alexander sing taat teka kanthi slamet ing Horde, lan Gusti mbantu dheweke nglegakake khan sing nesu. Khan mau ora mung ngapura wong-wong Rusia amarga wis nggebuki para juru pungut pajeg Tatar, nanging uga, kanthi perantaraan Pangeran Agung Alexander sing suci, maringi karunia liyane – dhèwèké mbebasaké wong-wong mau saka kewajiban abot kanggo nglakoni tugas militer ing resimen-resimen Tatar[5769] .

Pangeran sing taat buru-buru bali menyang tanah air karo kabar kabungahan. Nanging wong-wong Rusia ora bisa krungu kabar kabungahan mau saka lambe pangeran. Iki dadi prestasi pungkasan pangeran sing taat. Kanthi kesel amarga kasangsaran lelungan lan kuwatir sing wis dialami, Pangeran saleh Alexander Yaroslavich lara abot nalika lelungan bali saka Horde menyang Gorodets[5770] . Ngrasakake yèn seda pinaringan berkah wis cedhak, dhèwèké nglumpukaké kanca-kancané lan maringi pamitan pungkasan, sing ndadèkaké kabèh wong nangis gething mikir bakal kelangan dhèwèké. Banjur pangeran sing taat kuwi nyaur abbot lan njupuk sumpah biara, ngganti jeneng pangerané dadi jeneng biara Alexius. Sawisé nampa Misteri Suci lan pamitan karo para biksu sing ngubengi, pangeran biksu sing saleh iku meneng-meneng lunga menyang panggonané sing langgeng, nyerahaké nyawané sing suci marang Gusti, sing wis dilayanani kanthi semangat sajrone uripé ing donya. Kedadéan iki kelakon tanggal 14 November 1263. Panjenengané séda nalika isih ing puncak umuré, durung ngancik yuswa 45 taun. Sanadyan gagah ing perang, panjenengané krasa kesel amarga aboté makuta pangeran agung, sing ing jaman angel kanggo Rus' kuwi sejatine makuta duri, mbutuhake upaya terus-terusan lan, minangka balesané, ora maringi apa-apa marang Pangeran Agung kajaba sedhih lan kuwatir.

[5768] Emy iku suku Finlandia.

[5769] Ing wektu kuwi, persiapan lagi ditindakake kanggo kampanye jero menyang Asia, ing ngendi kabèh bangsa sing tundhuk marang khan kudu melu.

[5770] Gorodets ing Volga iku sawijining desa ing Governemen Nizhny Novgorod.

Warta babagan seda sing berkah saka Pangeran Agung kuwi ora suwe tekan Vladimir, sanajan para utusan khusus saka Gorodets durung teka. Gusti kanthi mujijat ngandhani bab iki marang wong suci saka Vladimir wektu kuwi, Metropolitan Cyril saka Kabeh Rusia.

Nalika Metropolitan, kang kaubengi para rohaniawan, ngaturake pandonga sing khusyuk kanggo Rus sing Suci lan Pangeran Agungé, piyambakipun pinaringan panglihatan mujijat ingkang makaten: piyambakipun mirsani Malaikat-malaikaté Gusti nggawa nyawa sing pinaringan berkah saka Pangeran Alexander sing taat munggah ing swarga. Kagèt karo panglihatan iki, sang wali meneng bae; banjur, munggah ing mimbar, dhèwèké maringi kabar sedhih marang wong-wong sing padha ndedonga: 'Sedulur, mangertèna yèn srengéngé tanah Rus wis tilem '. Nalika wong-wong padha krungu tembung-tembung mau kanthi bingung, sang wali, sawisé mandheg sedhela, nerangaké makna saka apa sing wis diucapaké: 'Pangeran Agung saleh Alexander Yaroslavich saiki wis séda.' Wong kabeh padha kaget lan ngeri krungu kabar sedhih iki. Gréja muni swara tangis lan putus asa; 'Kita bakal binasa,' pangibadah padha muni bareng. Jeroe sedhih amarga seda pangeran sing saleh kuwi bisa diukur saka tembungé salah siji wong jamané pangeran suci mau, sing dienggo miwiti crita babagan seda pangeran.

'Celaka kowe, wong sengsara! Kepiye kowe bisa nerangake seda pangeranmu! Kepiye mripatmu ora murub bareng luhmu! Kepiye atimu ora pecah amarga sedhih sing pait! Wong bisa lali marang bapaké, nanging ora bisa lali marang pangeran sing becik; yèn bisa, dhèwèké bakal turu bareng ing peti mati.'

Kabeh wong sing nyekseni kedadeyan sing nyedhihaké iki padha ngrasakaké kahanané kaya ngono. Sakwise kabar tekan Vladimir yèn jasad pangeran sing saleh wis nyedhak kutha, kabèh wong padha mlayu metu kanggo nyambut. Metropolitan Cyril, bebarengan karo para rohaniawan, nampani jasad pangeran sing wis seda ing Bogolyubov. Kerumunan wong akèh – sugih lan mlarat, wong diwasa lan bocah – ngisi sakupenge panggonan. Lan nalika peti mati katon, kabèh padha nyurung maju tanpa kendali, saben wong padha kepéngin nyium relikwi sing ngemot awak pangeran sing saleh. Raungan wong akeh ngglundhungake kabeh swara: swara para rohaniawan lan para pemazmur ora krungu; miturut cathetan sakjaman, kahanane koyo-koyone lemah bakal goyang amarga raungan lan tangisan.

Ing tanggal 23 November, ing Katedral St Vladimir, Metropolitan lan para rohaniawan kanthi khidmat nindakake upacara panguburan ing ngarsane kerumunan ageng. Gusti maringi panglipur marang para sing nelongso amarga seda sang pangeran sing saleh. Nalika upacara panguburan, dumadi mujijat ing ngandhap punika.

Nalika pangurus Metropolitan, Kirill Sevastian, nyedhaki peti jenazah lan arep misahake tangan almarhum supaya Metropolitan bisa nyelehake 'surat pamitan' (donga pangapura) ing tangané, pangeran sing saleh kuwi, kaya urip, ngulurake tangané dhéwé, njupuk gulungan kertas mau, banjur manèh nyawiji tangané dadi pratandha salib ing dhadhane. Rasa ajrih lan ngurmati nyerang kabèh sing rawuh. Kabèh padha gumun lan ngluhuraké Gusti, sing wis paring pratandha sing nggumunaké. Sawisé kanthi ngurmati njupuk relikwarium sing ngemot awak pangeran sing saleh, padha ngubur dhèwèké ing gréja biara Kelahiran Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci.

Miturut dhawuhé Metropolitan Cyril, kabar babagan mujijat sing kelakon nalika panguburan iku disebarake marang kabèh wong, lan mangkono, ing saindenging Rus sing taat, kang padha nelongso marang pangeran lan pangreksané kang wis nyawisaké uripé kanggo Rus sing suci, kabar sedhih babagan seda kang ora lumrah iku dibarengi karo kabar panglipur yèn, ing pribadi Pangeran Alexander sing bener, Rus wis éntuk pangantara lan pangacara anyar ing ngarsané Sang Maha Luhur. Sepira panglipur sing digawa kabar iki marang atiné wong-wong Rusia sing lagi sedhih, sing padha ngenteni masa ngarep kanthi kuwatir!

Sakabehe uripé Pangeran Alexander Yaroslavich sing taat iku dipersembahake kanggo ngladeni tanah airé. Liwat kawani sing ora ana tandhingané lan kaprigelan militèr, dhèwèké njaga wilayah lor-kulon saka tuntutan terus-terusan saka bangsa-bangsa Katolik Kulon; kanthi kakuatan pedhang lan kabijaksanaan, dhèwèké nglindhungi Gréja Ortodoks saka serangan bangsa Latin lan saka tipuan para Paus Roma; liwat kapinteran lan pamrentahan sing wicaksana, piyambakipun ngurangi beban abot saka penjajahan Tatar, saéngga wong Rusia bisa nampa kanthi luwih tentrem; piyambakipun nguwatake kapercayan marang kakuwatan Rus' lan nyemangati pangarep-arep kanggo jaman sing luwih becik; piyambakipun meksa para penjajah supaya ngajeni tanah sing ditaklukake lan pangerané. Pangabdian agung pangeran sing taat iki diringkes kanthi éndah déning biograferé ing jamané nganggo tembung-tembung ing ngisor iki: 'Dhèwèké nyambut gawe abot kanggo tanah Rusia, kanggo

Novgorod, kanggo Pskov, lan kanggo kabèh Kadipaten Agung, maringi nyawane dhéwé, lan kanggo iman Ortodoks.'

Nanging sanadyan sawisé seda, Pangeran Agung Alexander Yaroslavich ora nate mandheg nindakake pangabdian agung marang tanah Rusia; piyambakipun tansah dados panengah lan pitulungan sing sigap ing wektu-wektu paling angel ing gesang tanah air kita.

Luwih saka rong atus taun sawisé seda pangeran sing saleh, tanah air kita nglakoni sangsara sangisore beban abot saka penjajahan Tartar. Negara iki ngalami akèh bencana lan ancaman saka tangan bangsa Tatarlah nganti, ing sangisoré pamaréntahan wicaksana keturunan Pangeran Alexander sing Suci—para Pangeran Moskow[5771] —negeri iki saya kuwat, miwiti perjuangan nglawan para penjajah, lan ora mung mbuwang sangkakala mau nanging uga ngrebut karajan-karajan Tatarlah sing biyèn kuwat dadi jajahane. 120 taun sawisé m , patié Pangeran Alexander sing saleh, ing sangisoré Pangeran Agung Dimitri Ivanovich Donskoy saka Moskow, wong Rusia nggayuh kamenangan kapisan nglawan wong Tatarlah ing pinggir Kali Don[5772] . Kamenangan iki teka kanthi rega sing abot banget kanggo wong Rusia, nanging uga dadi rega sing larang regane, amarga nambah semangat rakyat lan maringi kapercayan manawa jaman dominasi Tatar wis meh rampung. Lan ing wektu sajarah sing krusial iki, pelindung langit saka Rus Suci, Pangeran Agung Alexander Yaroslavich sing Lurus, teka nulungi. Iki sing diceritakaké ing hagiografi kuna Pangeran Sing Saleh babagan pitulungan mujijat sing diparingaké marang seduluré, Pangeran Agung Dimitri Ivanovich.

Ing Biara Sang Ibu Allah Paling Suci ing Vladimir, ing ngendi ana relik Pangeran Sing Shaleh, ana sawijining biksu sing wedi marang Gusti, sing uripé saleh lan asketik, ndedonga kanthi nangis marang Gusti sawijining wengi ing serambi gréja supaya Rus' bisa dibebasake saka pasukan pimpinan Tatari Mamai. Ing pandongane, dhèwèké nyuwun marang Pangeran Agung Alexander sing bener supaya teka nulungi Pangeran Agung Dimitri. Lan nalika dhèwèké ndedonga, dhèwèké weruh yèn lilin ing ngarepé peti jenazah pangeran sing bener wis murub dhéwé; banjur loro sesepuh agung metu saka altar lan, nalika nyedhak kuburan sang wali, padha kandha: 'Munggaha, lan cepet tulungna sedulurmu, Pangeran sing bener Dimitri Ioannovich.' Lan Sang Pangeran Alexander sing suci langsung tangi lan dadi ora katon. Kesengsem dening mujijat iki, sang biarawan meneng; lan mung sawisé kabar yèn kamenangan gemilang ing Don kelakon pas wektu kuwi, dhèwèké nyritakaké pangliyané marang Sang Wali Vladimir. Miturut dhawuh uskup, relikwi pangeran sing saleh langsung dipriksa lan kabukti ora bosok. Wong-wong sing lara padha ndedonga marang wali anyar saka Gusti sing kakung, lan akèh panyembuhan kelakon ing sangisore relikwarium sing ngemot sésa suci panjenengané.

Kamenangan misuwur ing Don—salah siji momen paling kabungahan ing gesangé para leluhur kita nalika jaman abot sangisoré penjajahan Tartar—durung mbebasake Rus' saka panguwasa manca. Horde wis ringkih, nanging Rus' durung cukup kuwat kanggo mbela kamardikané. Pamaréntahan Tartar isih lumaku, sanadyan wis kelangan wataké biyèn. Para Tatars dhéwé nyadari yèn para pangeran Moskow wis mbentuk sawijining nagara sing kuwat lan manunggal saka kapangeranan-kapangeranan Rusia sing biyèn pisah-pisah, sawijining nagara sing mesthi bakal migunakaké kekuwatane, uga saka perselisihan lan pamisahan sing biyèn nyebar ing antarané para Tatars, sing wis nglemahaké kamulyané biyèn. Wus atus taun liwat wiwit kamenangan ing Don, lan buyuté Dmitry Ivanovich Donskoy, Pangeran Agung John III, bisa, tanpa perang, ngrusak belenggu Tartar lan mbebasake Rus' saka rong abad panguwasa Asia. Saiki hubungan biyèn antarané wong Rus lan wong Tatars wis owah saklawase. Rus, sing nalika pamaréntahan Pangeran Alexander Nevsky sing taat marang Gusti Allah dadi vasal sing tundhuk marang khan Tatars, saiki miwiti kampanye serangan marang wong Tatars lan alon-alon nguasani. Karajan-karajan Tatari sing biyen kuwat, siji sawisé sijiné, dilebokaké ing nagara kita, lan mung sisa-sisa eling bab panguwasa manca sing ngreksa Rus' sing isih ana ing eling bebarengané rakyat. Ing perjuangan sing dawa lan tanpa kendhat nglawan wong Tatarlah, tanah air kita, kaya biyasane, ora ditinggalake pitulungan lan pangayoman saka pangreksa langit, Pangeran Agung Alexander Nevsky.

Ing taun 1552, nalika piyambakipun miwiti kampanye kanggo ngrebut Khanat Kazan, Tsar Ivan Vasilyevich ndedonga ing Vladimir ing ngarep relikwi Sang Pangeran Agung Alexander, nyuwun pitulungan

---

[5771] Induké para pangeran Moskow yaiku anak bungsué St. Alexander Nevsky, Daniil Alexandrovich.

[5772] Pangeran Agung Dimitri Ivanovich Donskoy saka Moskow mrentah wiwit taun 1363 nganti 1389. Pertempuran Don sing misuwur nglawan bangsa Tatarlah, sing ndadekake Pangeran Agung mau oleh gelar 'Donskoy', kelakon tanggal 8 September 1380.

dhumateng piyambakipun. Kados dene kanggo maringi jaminan pitulungan, Sang Pangeran Agung sing suci nindakake mujijat ing ngandhap punika.

Para boyar Tsar padha ndedonga bareng karo dhèwèké, kalebu sing bakal dadi kronikèr mujijat Pangeran Sing Suci. Nalika dhèwèké, bebarengan karo wong liya, nyium relik sang wali, dhèwèké nyelupaké telung driji saka tangan sing lara menyang bolongan cilik ing relikwarium. Kayané dhèwèké nyelupaké driji mau ing semacam minyak wangi, lan nalika dhèwèké narik manèh tangane, ora ana bekas lara sing biyèn ana. Kabeh wong sing ana ing kana padha ngluhurake Pangeran Alexander sing saleh kanthi ngajeni, sing wis diparingi Gusti anugerah marasake, lan kanthi ngandelake pitulungané padha nerusake lelampahané.

Kampanye Kazan rampung kanthi sukses. Karajan Tatar, sing dumunung cedhak Moskow lan wis ngganggu wilayah tapel wates Rusia kanthi serangan salawase satus taun, nyerah marang Tsar Moskow. Gereja-gereja suci muncul ing panggonan lan jejere masjid-masjid Tatar; panginjilan Injil déning Santo Y diwiwiti ing tanah Muslim iki, lan para leluhur kita saiki bisa ndeleng masa depan kanthi tentrem ing ati. Sawisé Kazan, kraton Tatariyan liyané – Astrakhan – uga digabungaké, lan 'ratu kali Rusia' – Volga, karo kabèh kasugihané – dadi kali Rusia ing kabèh aluré. Wong Rusia wiwit kasil ngrembakaké panguwasa ing Wétan Adoh, ing Siberia, alon-alon maju ngarah pesisir Samodra Agung. Nanging ing kidul, ing Krimea, isih ana mungsuh kuwasa – Tataria Krimea, sing nagara Rusia kudu nglakoni perjuangan dawa nglawané[5773] . Minangka sekutu Tsar Moskow sadurunge aneksasi Kazan lan Astrakhan, Khan Krimea saiki, nalika weruh kekuwatan Rusia sing saya mundhak, wiwit perang nglawan; perjuangan iki dadi luwih mbebayani amarga dhèwèké didhukung déning panglima paling dhuwur Islam – Sultan Turki. Lan sajrone perjuangan iki, pelindung langit Rusia, Pangeran saleh Alexander Yaroslavich, ora nate mandheg maringi pitulungan.

Ing taun 1571, nalika serangan marang Moskow déning Khan Krimea, Devlet Giray, Anthony, sawijining tuwa ing Biara Rozhdestvensky ing Vladimir—wong sing seneng ndedonga lan puasa—diwènèhi panglihatan mujijat ing ngisor iki nalika ndedonga ing ngarepé ikon Ibuné Gusti Allah kanggo nyegah invasi Khan sing medeni saka tanah airé. Nalika dhèwèké lagi nelangsa amarga bencana sing nimpah ing tanah airé, ujug-ujug dhèwèké weruh loro priya enom nganggo sandhangan padhang, nyedhak menyang biara numpak jaran putih kanthi kacepetan kilat. Sawisé mudhun saka jaran, padha ninggalaké jarané ing gapura biara lan mlebu gréja (iki yaiku Pangeran Sing Saleh Boris lan Gleb). Sang Tuwa Anthony banjur ngetutake. Sakwise Pangeran Sing Saleh mlebu gréja, lawang kraton kabuka lan lilin dinyalakake. Nalika padha nyedhaki relikwi Pangeran Sing Saleh Alexander, Para Wali Boris lan Gleb ngucapake tembung-tembung ing ngisor iki: 'Munggaha, sedulur kita, Pangeran Agung Alexander; ayo padha cepet-cepet nulungi sedulur kita, Tsar John Vasilyevich sing Suci.' Pangeran Alexander sing Suci langsung munggah lan bebarengan karo wong-wong mau metu saka gréja lan mlaku menyang gapura biara. Ing kono ana telung jaran putih sing wis disiapake kanggo perang, sing banjur ditunggangi para Pangeran sing Suci. Nalika padha budhal, padha kandha: 'Ayo padha menyang gréja katedral Sang Ibu Allah ingkang Paling Suci lan nelokake sedulur kita, para pangeran suci Andrei[5774] , Vsevolod[5775] , George[5776] , lan Yaroslav[5777] , supaya padha mèlu.'

Sing sepuh banjur ngetutaké. Lan ing kéné, kaya ing gréja biara, gapura kraton kabuka nalika para pangeran suci mlebu; para pangeran sing bener munggah saka kuburané lan kanthi mujijat mabur ing udara, nembus tembok kutha menyang Rostov, kandha: 'Ayo padha menyang Rostov marang Pangeran Peter[5778] ; muga-muga dhèwèké uga bakal nulungi kita.' Kanthi pitulungan para prajurit swarga iki, kamenangan kasil diraih nglawan Khan Krimea.

Mangkono Pangeran Alexander Yaroslavich sing saleh mbela tanah airé saka bangsa Tartar; sakabèhé urip donyané dipersembahaké kanggo tujuan sing padha – nglindhungi Rus' Suci saka penakluk sing medeni.

[5773] Maharani Catherine II ing taun 1783

[5774] Andrei Yuryevich, Pangeran Agung Vladimir (1169–1174).

[5775] Vsevolod III, Pangeran Agung Vladimir (1176–1212)

[5776] Georgy utawa Yuri Vsevolodovich, pamané Pangeran Alexander sing Kabegjan, Pangeran Agung Vladimir (1219–1238).

[5777] Yaroslav Vsevolodovich, bapaké Pangeran Alexander sing Kabegjan, Pangeran Agung Vladimir wiwit taun 1238 nganti 1246.

[5778] St. Petrus, Tsarevich saka Horde, keponakané Khan Berke, kapengaruh déning tembungé Uskup Cyril saka Rostov sing manggon ing Horde, kanthi rahasia ninggalaké keluargané lan lelungan menyang Rostov, ing kono dhèwèké dibaptis. Dhèwèké séda ing taun 1290 sawisé njupuk sumpah monastik sadurungé séda. Dina perayaané dirayakaké tanggal 29 Juni.

Minangka perantara langit kanggo nagara Rusia, kang misuwur nalika isih urip amarga welas asihé sing ageng lan pitulungané marang saben jiwa mlarat lan nandhang sangsara, Pangeran Alexander sing taat ora nate mandheg, sanajan sawisé seda, maringi berkah marang kabéh wong kang butuh pitulungan lan nyuwun marang dhèwèké liwat pandonga. Ing relikwarium kang ngemot sésa suci Pangeran Alexander, wong lara nampa panyembuhan, déné wong sing sedhih lan sing kecewa nemu panglipur lan pitulungan sing welas asih. Ora kabèh mujijat mau kacathet, nanging sanajan pérangan cilik sing kacathet déning biografer kuna babagan pangeran suci kanthi cetha nuduhaké sepira akèh sumber panyembuhan lan mujijat sing mili saka relik suci Pangeran Alexander sing taqwa, lan sepira ajiné wadah rahmaté Gusti sing dipikolehi Rus Suci ing pelindung lan pimpinan langité. Ing pirang-pirang wektu, sanajan sadurunge dina raya Santo Alexander ditetepake, para biksu ing Biara Kelahiran diparingi pangliyan pratandha langit sing maringi pratandha kasucian lan ketuhanan pangeran sing taat; ing luwih saka siji wektu, dheweke, biara, lan kutha Vladimir nampa pitulungan saka langit saka pangeran suci.

Ing taun 1491, ana kobongan gedhe ing Vladimir, nalika gréja sing nyimpen relik Pangeran Alexander sing Adil rusak. Nalika kobongan iku, wong-wong sing ndedonga weruh Pangeran Sing Suci kaya munggah menyang langit numpak jaran. Lan sawisé kobongan, kabukten yèn sanadyan kabèh jero gréja kobong dadi arang, relik Pangeran Sing Suci ora rusak kena kobongan.

Ing taun 1541, sawisé Perayaan Pangaso Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sawisé rampungé Vespers, lilin ing ngarepé relikwi Pangeran Saleh Alexander murub dhéwé, lan akèh saka komunitas biara lan para pemuja padha nyekseni iki kanthi gumun. Panitèk biara, kanthi prasaja, ora weruh apa-apa sing aneh, mula dhèwèké nyedhak lan nguripaké lilin mau. Kejadian iku banjur dilaporake marang abbot, Archimandrite Euphrosynus, lan nalika dhèwèké nyedhak kuburan lan nyentuh salah siji lilin, dhèwèké weruh yèn lilin kuwi mènèhi angetan sing aneh. Kabeh wong mangertèni yèn mujijat iki minangka pratandha istimewa saka kasucian Pangeran Alexander sing bener.

Sang biarawan saka Biara Kelahiran, sing aran tuwa David, wis suwe lara abot lan kronis. Nalika ngglethak ing amben lan nangis, dhèwèké ndedonga marang Pangeran Alexander sing Adil supaya mari. Ora suwe dhèwèké krasa lega lan nambah manèh pangibadahé. Sawisé rampung ndedonga, dhèwèké mari sakabèhé saka lara.

Sang biarawan saka biara sing padha, sing jeneng mburi Krasovtsev, wis suwe nandhang lumpuh. Dheweke digawa menyang relikwi Sang Pangeran Alexander sing suci, lan nalika dheweke ndelok kanthi emosi sing jero, ngucurake luh anget lan merenungake dosane, dheweke krasa kekuwatan bali menyang anggota awak sing lumpuh, lan ora suwe dheweke pulih sakabehe.

Sang biksu sing jenenge Terentius kena gangguan setan. Nalika digawa ngadhep relik sang pangeran sing sholeh lan ana doa sing dipanjatake kanggo dheweke, dheweke langsung dadi alus lan wiwit matur nuwun marang Gusti Allah lan para wali amarga wis mari.

Para biografer kuna wis nyathet luwih akèh kasus panyembuhan sing kelakon ing antarané wong awam saka manéka lapisan sosial lan umur.

Putrané sawijining boyar, Semyon Zabelin, sing manggon ing Pskov, lara banget nganti ora bisa nggunakake tangan utawa sikilé lan ora bisa mangan utawa ngombe. Amarga iman sing jero marang Pangeran Sing Saleh Aleksander—sing kenangané tansah diurmati ing Pskov kuna—dhèwèké miwiti nyuwun marang keluargané supaya nggawa dhèwèké menyang Vladimir kanggo ndedonga ing ngarep relikwis relik Pangeran Sing Saleh, lan ing kono, nalika ndedonga, dhèwèké mari saka lara.

Putrané boyar liyané, Golovkin, uga kena lara sing padha; dhèwèké ora nduwé pangarep-arep mari lan mung mikir bab pati. Dhèwèké wis maringi meh kabèh bandha marang dhokter, nanging pangobatané ora maringi legaan utawa manfaat. Mula, lumantar perantara Pangeran Agung Alexander, ing sangisore relik suci, dhèwèké nampa saka Gusti apa sing ora bisa diwènèhaké ilmu kedhokteran: waras sakabèhé saka lara sing ora bisa mari.

Ana sawijining wanita sing lara lumpuh digawa saka sawijining desa ing distrik Vladimir lan dipapanake ing undhakan cedhak relik suci Pangeran sing bener. Nalika dheweke ndedonga kanthi khusyuk marang wali Gusti supaya mari, dumadakan dheweke ngrasa Pangeran Suci, sing wis muncul kanthi mujijat ing ngarepe, nyekel tangane lan ngangkat dheweke saka amben lara.

Seorang bangsawan saka Vladimir, Maxim Nikitin, nduwé putra, bocah cilik jenengé John, sing bisu lan lumpuh. Wong tuwané, kanthi iman marang Pangeran Sing Saleh, nggawa putrané sing apes mau menyang Biara Nativity, lan ing kono dhèwèké mari.

Akeh wong sing mari saka wuta amarga perantara Pangeran Agung Alexander. Contone, sawijining wong wuta saka kutha Vladimir, David Iosifov, dumadakan weruh cahya nalika Injil lagi diwaca ing gréja. Amarga banget kagum marang pangarep-arep panyembuhan sing dumadakan muncul ing atine, dheweke nambahake pandonga marang sang wali lan nyuwun supaya digawa menyang relikwarium sing isine sisa-sisa suci sang pangeran sing sholeh. Nalika ing kana, ing sisa-sisa suci mau, dheweke disiram banyu suci, paningalane pulih kabeh.

Wong wadon sing wis kelangan penglihatan digawa saka desa Krasnoye ing Provinsi Vladimir, lan ing relikwi sisa suci pangeran sing sholeh iku dheweke nampa panyembuhan lengkap, kaya-kaya durung tau lara.

Ing pirang-pirang kalodhangan, sih-rahmat saka relik mujijat pangeran sing sholeh diparingake marang wong-wong sing nandhang sangsara amarga panyakit medeni saka panguasaan setan. Ing ngisor iki sawetara conto sing kacathet dening biografer kuna.

Ana sawijining priya sing kesurupan setan digawa menyang biara saka desa Staroye; rupané sing medeni nggawe kabèh wong padha wedi: dhèwèké ngucapaké tembung-tembung nggegirisi lan kaya kéwan galak nyerang wong-wong. Dhèwèké digawa menyang biara kanthi diiket, lan sajroning ibadah dhèwèké mari.

Ana wong liya sing kesurupan setan malah ora ngenali sedulur paling cedhak; dhèwèké nyabuti rambute dhéwé lan nguntal ilat; awaké kebak borok amarga pukulan sing ditindakake dhéwé. Lan lumantar perantara Pangeran Alexander sing sholeh, dhèwèké diparingi panyembuhan sampurna saka panyakité sing medeni.

Ing désa Ugryumovo, ing distrik Vladimir, ana sawijining tani sing jenengé Afanasy Nikitin nandhang serangan edan, nganti dhèwèké ora ngenali wong-wong ing sacedhaké, nolak mangan, lan ora bisa turu manèh. Tiba-tiba, ing sawijining wayahe waras pikiran, dhèwèké miwiti nyuwun marang keluargané supaya nggawa dhèwèké menyang Biara Natal kanggo nyembah relik Pangeran Alexander sing Suci. Kulawargané ngabulaké panyuwunané, lan ing dalan menyang biara wong lara kuwi krasa waras manèh; sawisé tekan biara, dhèwèké nyritakaké marang kabèh wong kanthi rasa haru, kepiyé Pangeran Agung Alexander sing suci wis rawuh marang dhèwèké lan kepiyé Pangeran kuwi piyambak mènèhi dhawuh supaya dhèwèké nggolèk panyembuhan ing relikwi sésa badan suci panjenengané.

Karunia kaya ngono diparingake marang wong lara lan sing atiné pait liwat pracaya marang Pangeran Sing Adil! Lan eling marang kabecikané wongé Gusti iki lan pakaryané ing donya kanggo kamulyaning tanah air kita ora tau luntur ing antarané para leluhur kita. Uripé Pangeran Sing Adil Alexander Yaroslavich dadi topik crita-crita sing maringi piwulang langsung sawisé panjenengané séda. Sawisé hagiografi sing ditulis déning kanca jamané pangeran sing taat, muncul hagiografi liya sing luwih rinci, disusun ing pirang-pirang wilayah tanah Rusia lan utamané ing panggonan-panggonan ing ngendi pangeran suci wis manggon lan nindakake pakaryan welas asih: ing Vladimir lan ing wewengkon Novgorod-Pskov. Kabeh upaya ditindakake kanggo ngreksa, kanggo pangajaran generasi sabanjure, kabeh rincian babagan urip lan pakaryan martir iki kanggo tanah Rusia—lintang padhang sing maringi padhang ing dalan urip para leluhur kita nalika wektu paling peteng lan angel amarga penjajahan Tartar. Saliyane para biografer, para kronikwan Rus Kuna uga nyakup cathetan babagan gesangé pangeran sing taat ing karyané; lan amarga iku, ora ana pangeran liya saka Rus lor-wétan sing dadi subjek informasi lan crita sak akèh kaya Pangeran taat Alexander.

Hampir langsung sawisé pangantèn sang pangeran suci sing pinaringan berkah, kanonisasiné diwiwiti. Mucjizat sing kelakon nalika panguburané kanthi cetha dadi saksi kabèh kasucian lan ketuhanané; iki luwih dibuktekaké déning mucjizat-mucjizat liya, sing mili tanpa kendhat, kaya saka mata air sing ora ana entéké, saka relikwi sing ngemot sésa badan suci panjenengané. Ing taun 1547, miturut dhawuhé Tsar Ivan Vasilyevich, dianakake pasamuan gereja ing Moskow sing dipimpin déning Metropolitan Makarii saka Kabèh Ruslan sing misuwur, ing kono diputusaké yèn para wali Ruslan, sing sadurungé mung dipuja sacara lokal, kudu dirayakaké ing saindenging Ruslan. Ing konsili iki uga ditetepake dina raya saindhenging Rusia kanggo ngurmati Pangeran Kabegjan Alexander Nevsky, lan miturut dhawuh Metropolitan, digarap sawijining ibadah (kanggo tanggal 23 November, dina pangaso Pangeran Kabegjan) bebarengan karo hagiografi anyar sing luwih rinci. Ing wiwitan

abad kaping 17, uga ana sawijining gréja ing Moskow kang dipersembahake kanggo Pangeran Kabegjan Alexander.

Ing taun 1724, dina raya anyar ditetepake – 30 Agustus – kanggo nandhani pangalihan relik Pangeran Kabegjan saka Vladimir menyang St. Petersburg.

Ing pinggir Kali Neva, watara 500 taun sawisé seda Pangeran Alexander, Kaisar Piyeter I ngrebut kamenangan gemilang manèh nglawan mungsuh lawas Rusia – bangsa Swedia. Ing kéné taun 1703 dhasar kutha krajan anyar nagara Rusia dipasang, lan taun 1717 dhasar panggonan suci anyar Rusia – Lavra Alexander Nevsky. Kaisar Pèter I kepéngin relik sang pangeran sing bener dipindhahaké saka Vladimir menyang St Petersburg, lan sakwisé Rusia krasa aman ing wewengkon anyar sing ditaklukaké, dhèwèké maringi dhawuh kanggo mindhah relik kasebut. Kaisar piyambak nyusun prentah rinci babagan cara nglakokaké pangalihan iki, lan piyambak ngawasi pambangunan biara anyar lan gréja ing ngendi relik suci Pangeran Agung Aleksander bakal disimpen. Nanging, perang karo bangsa Swedia lan Turki nundha palaksanaan prentah iki, lan nganti taun 1723 gawéan kanggo nglakokaké prentah iki diwiwiti.

Vladimir kanthi khidmat pamitan karo relik suci sing kinurmatan, sing wis dadi hiasan wigati kutha kuna iki suwéné watara limang abad. Saka tanggal 10 nganti 11 Agustus, ing kabèh gréja dianakaké jaga wengi sakabèhé, banjur esuké dianakaké Liturgi Ilahi. Para rohaniawan kutha lan biara sakupenge, sing ditemani akèh wong, mangkat menyang Biara Kelahiran, lan sawisé ibadah pandonga, relikwarium sing ngemot relik suci digawa metu saka gréja déning para rohaniawan lan diiringaké metu saka kutha. Ing tanggal 17 Agustus , relik Pangeran Sing Adil ditampa ing Moskow kanthi upacara sing luwih megah, sawisé kuwi prosesi gereja budhal liwat Tver lan Novgorod menyang St Petersburg. Pindahan relik Pangeran Agung Alexander iku dadi perayaan saindenging Rusia. Ibadah agung dianakake ing saben kutha lan desa, lan wong akèh ngancani relik mau ing kabèh rute. Direncanakake relik suci mau bakal digawa menyang St Petersburg tanggal 30 Agustus, dina nalika Perjanjian Nystad, sing bubar rampung karo Swedia, dirayakake. Nanging, amarga lelungané dawa, rencana iki ora bisa dilaksanakake persis kaya sing dikarepake, lan relik suci iki ora tekan Shlisselburg nganti tanggal 1 Oktober. Miturut dhawuh Kaisar, relik-relik kasebut disimpen ing Katedral Pengabaran ing kono, lan pangiriman menyang St Petersburg ditundha nganti tanggal 30 Agustus taun candhake (1724).

Panyambutan relik kasebut ing St Petersburg ditandhani kanthi upacara sing khidmat. Kaisar, sing dipapag karo rombongané, teka nganggo prau ing muara Kali Izhora. Sawisé kanthi hormat nyelehaké relik suci mau ing prau, Sang Kaisar mréntahaké bangsawané supaya nyekel dayung, déné piyambaké, sing ngadeg ing buritan, mimpin prau. Ing St Petersburg wis dibangun dermaga khusus, ing ngendi galley sing nggawa relik suci mandheg. Didampingi para rohaniawan lan rakyat, bangsawan paling pinunjul nggawa reliquary sing isine relik suci. Muni lonceng lan bedhil meriam nambah kesakralan acara kasebut. Relik kasebut dipasang ing sawijining gréja sing didedikasikaké kanggo pangeran sing sholeh. Ing dina sabanjuré, perayaan diterusaké ing Biara Alexander Nevsky: Tsar maringi marang para rawuh sawijining denah bangunan sing arep dibangun ing biara kuwi, lan ing wektu kuwi uga diprentahaké yèn pangalembana relik mau wiwit saiki bakal dirayakaké saben tanggal 30 Agustus.

Mangkono, pangajab Tsar sing kinurmatan kuwi kawujud. Panjenengané ora nganti weruh rampungé rencana sing wis digawé kanggo biara anyar kuwi: enem wulan sawisé pesta iki, Peter séda. Nanging para penerus Peter ngrampungaké apa sing wis diwiwiti. Putriné, Maharani Elizabeth Petrovna, mesen wadah relik perak sing megah, ing ngendi relik suci isih disimpen nganti saiki. Kaisar Catherine II mrentahake supaya katedral anyar dibangun ing panggonan katedral lawas, lan ing tanggal 30 Agustus 1790 gréja anyar iku disucèkaké lan relik sang pangeran sing bener dipindhah menyang kana.

Lan nganti saiki, Pangeran Sing Suci Alexander Yaroslavich tetep ngreksa warisan sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Gusti Allah – tanah air kita. Lan nganti saiki dhèwèké tetep cedhak lan nanggapi kabèh sing kanthi setya nyebut asmané sing suci, ngucuraké welas asih lan dadi perantara ing ngarsané pangastané Gusti Allah Kang Maha Kuwasa – marang Panjenengané sing mulihaké para wali, mugi pinunjul lan kamulyan langgeng salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Amarga panjenengan puncak ingkang kinurmatan saking oyod ingkang saleh, berkah Alexander: Kristus ngetokake panjenengan minangka bandha ilahi ing tanah Rusia, mujijat anyar, ingkang mulya lan nyenengake Gusti. Lan dina iki, nalika padha nglumpuk eling marang panjenengan kanthi iman lan katresnan, kita padha bungah kanthi kidung lan pujian, ngluhurake Gusti kang paring panjenengan sih-rahmat marasake: ndedonga marang Panjenengané supaya nylametake kutha iki, lan mugi sedulur panjenengan gesang kanthi nyenengake Gusti, lan mugi putra-putri Rusia padha kaslametake.

Troparion liyane, nada 4:

Kenalna sedulurmu wong Rusia, Yusuf, dudu ing Mesir nanging mrentah ing swarga, ya Pangeran Setya Alexander, lan tampi pandonga-pandonga mau, nambah asil panèn kanggo rakyat lumantar kasuburan tanahmu, nglindhungi kutha-kutha ing pamaréntahanmu lumantar panuwunmu, lan ngadeg teguh nglawan mungsuh-mungsuhé kanggo kapentingan penerus setiamu, para maharaja kita.

Kontakion, Nada 8:

Amarga kita ngurmati kowe minangka lintang sing paling padhang, sing sumunar saka wetan lan teka ing kulon: amarga kowe ngreksa tanah iki kabeh kanthi mujijat lan kabecikan, lan padhangaké wong-wong sing ngurmati eling-elingmu kanthi iman, ya Alexander sing bejo. Mula saka iku, kita ngrayakake pangaso panjenengan dina iki, O umat panjenengan: ndedonga kanggo kaslametan tanah air panjenengan, lan kraton saka Kaisar Ortodoks kita Nicholas Alexandrovich, lan kabèh sing padha teka ing relikwi sisa suci panjenengan, lan sing kanthi setya njerit marang panjenengan: Sugeng, kakuatan kutha kita.

Kontakion liyane:

Kados pituwas panjenengan, Boris lan Gleb, rawuh saking swarga kanggé nyelametake tiyang ingkang makarya ing Veilger, Swedia, lan tentara panjenengan: saiki, panjenengan ingkang pinaringan berkah, Alexander, rawuh nyelametake pituwas panjenengan, lan ngalahake tiyang-tiyang ingkang perang nglawan kita.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan, Alexander saka Svir.

Peringatan tanggal 30 Agustus

Alexander sing berkah lair ing taun[5779] ing tanah Veliky Novgorod[5780] , ing wewengkon Obonezh[5781] , sing dumunung ing Kali Oyat[5782] , ing sawijining desa sing dijenengi Mandera, ngadhepi Biara Ostrovsky Sang Ibu Allah sing Paling Suci, sing dipersembahake kanggo Masuké sing Mulya[5783] . Dheweke lair saka bapak sing jenenge Stefan lan ibu sing jenenge Vasilissa, lumantar sawijining manifestasi Kakuatan Ilahi[5784] , lan disucèkaké

[5779] Sing Mulya Alexander lair tanggal 15 Juni 1448.

[5780] Wilayah Veliky Novgorod ngreksa pojok ageng ing sisih lor-kulon Rus', ngrembaka menyang lor nganti Segara Putih lan menyang wetan ngluwihi Pagunungan Ural. Wilayah iki nyakup gubernur saiki Novgorod, St Petersburg, pérangan Olonets, Arkhangelsk, Perm, pérangan Vyatka, Vologda, pérangan Yaroslavl, pérangan Tver lan Pskov, lan nganti awal abad kaping 18 dipérang dadi limang pérangan, utawa 'pyatinas'.

[5781] Iki mesthi nyebutake Obonezhye, utawa Obonezhskaya pyatina, sing paling amba saka kabèh pyatina Novgorod. Watesé nyebar menyang lor lan lor-wétan saka Novgorod, ing siji sisih diwatesi Kali Volkhov lan Danau Ladoga, lan ing sisih liyané déning Danau Ilmen lan kali Metya lan Mda. Amarga ngubengi Danau Onega ing kabèh sisih, saka kéné asalé jenengé.

[5782] Kali Oyat iku anak kali ing sisih kiwa Kali Svir lan dumunung ing wilayah sing saiki dadi Governat Olonets.

[5783] Biara Vvedensky Ibu Allah dumunung ing Kali Oyat. Ing taun 1581, biara iki kobong kabèh déning 'wong Jerman', saéngga enem anggota komunitas biara manggon ing mburi biara ing tlatah sepi ing sawijining pulo.

lumantar baptisan suci. Nalika wayahe teka kanggo sinau maca lan nulis, wong tuwane ngutus dheweke kanggo sinau Kitab Suci. Nanging nalika kanca-kancané padha maju ing sinau, dhèwèké alon mangertèni bahan sinau. Iki kabèh miturut pangayomaning Gusti Allah, supaya dhèwèké nampa pangerten saka Gusti tinimbang saka manungsa, lan pancèn kedadéyané kaya ngono. Sawijining dina dhèwèké teka menyang gréja lan sujud ing ngarepé ikoné Gusti kita Yesus Kristus lan Ibuné sing Paling Suci, banjur ndedonga karo luh supaya diparingi pangerten kanggo sinau Kitab Suci. Lan pandongané langsung dijawab – dhèwèké krungu swara sing kandha marang dhèwèké: 'Munggah, aja wedi. Kowe bakal nampa apa sing wis kowe panyengi."

Anak lanang sing bungah kuwi banjur tangi lan nyedhak marang bapaké. Bapak lan ibuné weruh kabungahan ing atiné lan mangertèni yèn kabungahan kuwi asalé saka rahmaté Gusti sing diparingaké marang dhèwèké; lan, mikir mangkono, padha matur nuwun marang Gusti. Wiwit wektu kuwi, bocah sing pinaringan berkah mau wiwit maju kanthi cepet ing sinau, ngrungokaké kanthi tliti maca Kitab Suci lan manut marang bapak lan ibuné ing kabèh bab. Ing wektu sing padha, dhèwèké nglakoni puasa sing ketat banget nganti mung mangan siji potong roti sapisan saben dina, lan kuwi uga kanthi sithik; ing wayah bengi, dhèwèké turu sethithik banget. Wong tuwané bocah iku kaget banget karo kahanan iki, lan ibuné, nalika nyoba ngyakinaké dhèwèké, tau kandha marang dhèwèké:

'Anakku! Napa kowe nglarani awakmu kaya ngene? Mangan bareng karo kita lan turu kaya kita.' Nanging bocah iku mangsuli marang ibune:

'Napaké, ibu, ngendika makaten marang aku, nyoba nyegah aku saka disiplin dhiri sing nyenengake atiku? Amarga wis kacathet ing Kitab Suci manawa pangan utawa omben-omben ora nggawa kita luwih cedhak marang Gusti Allah (1 Kor. 8:8). Monggo aku nerusake kaya sing wis tak wiwiti.'

Kagum marang wangsulan pinter putrané, lan luwih-luwih amarga weruh yèn dhèwèké pancèn nduwèni karsa tulus arep nindakake pakaryan kang nggumunake kuwi, ibuné kandha marang dhèwèké:

'Tindakna manut kersamu, anakku.'

Nanging pemuda sing nggumunake kuwi luwih kasengsem marang tumindak luhur tinimbang bandha sing katon; dhèwèké nganggep akèh bandha mung kaya bayangan lan ndeleng kabèh bab manungsa ing donya iki minangka sia-sia lan ora ana gunané.

Nalika dhèwèké wis tekan yuswa diwasa, wong tuwané kepéngin ngaturaké nikah sing sah kanggo dhèwèké, nanging pemuda sing tresna marang Gusti iku nolak. Dhèwèké tansah kepéngin lan mung mikir bab ninggalaké donya lan nggayuh apa sing dikarepake. Sawisé nampa berkah saka bapaké, kanthi alesan arep menyang désa sacedhaké, dhèwèké ninggalaké omah kulawargané lan, dipandu déning Gusti—utawa luwih tepaté, diancani malaékat—datang ing Biara Sang Juruwilujeng Suci lan Pangowahan Ilahi Panjenengané ing Gunung Valaam[5785] . Dheweke nyuwun marang abas biara iki supaya nyukur rambute dadi biksu. Ing wektu kuwi, umure 26 taun. Sawise mlebu biara, dheweke nyawisake awake dhewe kanthi semangat banget marang laku urip sing luhur nganti kabeh wong padha rembugan bab dheweke. Amarga keganggu karo kamasyhuran kuwi, dhèwèké njaluk berkah saka abbot ing kana lan, ora nggawa apa-apa kejaba sandhangan sing dibutuhaké, ninggalake biara ing wayah wengi. Dhèwèké teka ing panggonan sing sepisanan arep didiami nalika ninggalake wong tuwané. Panggonan iki dumunung ing pinggir Danau[5786] , patang poprishcha saka Kali Svir. Ing kéné, Sang Bapa Agung mbangun sel cilik kanggo dhèwèké dhéwé, sing digunakaké kanggo ngaso sakedhik saka pakaryan tapa brata.

Sawijining dina, nalika piyambakipun nyusuri sakupenge golek panggonan kang pas kanggo madeg griya, piyambakipun nemokake sawijining papan éndah kang sumunar cahya ilahi, ing papan kuwi saiki isih ana biara nganti saiki. Nalika piyambakipun wonten ing kono, ing sawijining dina piyambakipun karsa ninggal selipun lan mudhun menyang tlaga kanggé njupuk toya, nalika punika piyambakipun mireng swara saking swarga ingkang nelok asmanipun lan ngendika: 'Amarga kowe wis dadi panutan sing setya marang dhawuh-Ku, Aku bakal

[5784] Wong tuwané Sang Almarhum Alexander wis suwe ora bisa nduwé anak, banjur padha ndedonga marang Gusti supaya bisa nduwé anak manèh; sawisé kuwi lair putrané Amos, sing mengko dadi Sang Almarhum Alexander.
[5785] Valaam iku sawijining pulo ing Danau Ladoga cedhak pesisir lor, saiki misuwur ing Rusia lor amarga biara sing dibangun ing kana.
[5786] Tlaga iki biyèn dikenal minangka Roshneskoe.

nglumpukake wong-wong tanpa cacah marang kowe; aja nolak wong-wong mau, nanging tampani kanthi tangan kebuka lan dadi pandhuané marang kaslametan.'

Krungu tembung-tembung mau, sang pangulu sujud nyembah ing lemah lan ndedonga panuwun marang Gusti; sawisé kuwi, sawisé njupuk banyu, dhèwèké bali menyang selé.

Sawisé sawatara wektu, adhine sing aran Yohanes, sing wis nggoleki dhèwèké, teka marang sang pangarsa. Ndeleng adhine, sang pangarsa bungah banget, lan padha miwiti gawé omah sing luwih amba, amarga padha kepéngin manggon bebarengan. Nanging ora suwe, adhine sang resi tilar donya, lan Alexander, sawisé nyanyèkaké kidung panguburan kanggo dhèwèké, ngubur dhèwèké. Sawisé kuwi, sang resi manèh nyawisaké awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa ketat, lan cacahing sedulur tambah akèh. Urip ing meneng, padha manggon pisah-pisah lan niru sang resi, saben wong miturut kamampuane dhéwé.

Mangkono Rama Sang Suci nglampahi gesangé lan ngantos tekan pucuking pangkat, lumantar pandongané piyambakipun ngusir setan lan saged rembugan kaliyan malaékat. Ing sawijining wekdal, piyambakipun pinaringan kaluhuran saged ndeleng Gusti piyambak ing telung Pribadi, lan rembugan kaliyan Panjenengané babagan kados pundi ngadegaké gréja, mbangun biara, lan nglumpukaké komunitas biksu. Sasampunipun piyambakipun ndedonga malih babagan ing pundi badhe mbangun gréja, malaékaté Gusti nunjukaké panggénanipun. Para sedulur ngyakinaké piyambakipun supados nampi pangkat imam, lan sawisé sawatara wektu piyambakipun mbangun gréja kang dipersembahaké marang Tritunggal Mahakudus lan nglantaraké, saéngga cacahing para sedulur saya tambah kathah.

Sanajan Romo wis njabat dadi abbot tumrap sedulur-seduluré, piyambakipun ora ngganti cara gesangé; lan nalika ngladèni dadi abbot, piyambakipun maringi tuladha andhap asor marang kabèh, éling marang pangandikane Gusti kang kandha: 'Sapa waé sing kepéngin dadi sing sepisanan kudu dadi sing paling pungkasan saka kabèh lan abdi kabèh' (Markus 9:35; cf. 10:43). Mula, Bapa Ingkang Kinurmatan nyuwun andhap asor, ngupaya dadi ingkang paling cilik saking sedaya, lan ngladosi sedaya. Panjenenganipun maringi tuladha dhumateng sedaya lan makarya kiyat, dados ingkang rumiyin budhal makarya. Panjenenganipun tansah nindakake sedaya kanthi tanganipun dhéwé: panjenenganipun menyang pawon, nguleni adonan lan manggang roti; kadhangkala panjenenganipun njupuk toya saking tlaga, nyabet kayu lan nggawa dhateng biara. Kadhangkala piyambakipun tindak dhateng panggilingan ingkang para biksu nggiling gandum rye; nalika para biksu isih tilem, piyambakipun njupuk gandum rye ingkang sampun dipun siyapake, nggiling porsi ingkang dipun paringi dhateng saben biksu, nyelehake glepung ing panggonanipun, lajeng wangsul dhateng sela. Piyambakipun tiyang ingkang sepisanan rawuh ing gréja lan ingkang pungkasan ninggal. Ora ana siji wae sing tau weruh dheweke nggleleng, sanajan ing amben jerami, utawa nyawurake banyu ing awaké dhéwé. Sandhangan siji-sijiné yaiku jubah kasar saka kain kasar, sing wis luntur banget nganti kebak tambalan. Akeh wong bodho sing ngolok-olok lan ngina dheweke, nanging dheweke nampa cacian kuwi kanthi kabungahan.

Sawisé sawatara wektu kliwat, kanthi kersaning Gusti, ingkang kinurmatan punika ngedegaké gréja watu kang dipersembahaké dhumateng Trinitas Suci Pangurip[5787] , ngrembakaké biara, maréntahaké supados sel-sel dipundamel ing papat sisih, lan ing tengah ngedegaké gréja ageng kaliyan ruang dhahar, saha nyusun sedaya ingkang migunani kanggé kabutuhan para sedulur.

Mangkono Rama Sang Mulya nglakoni urip sing nyenengake Gusti Allah lan nerusake pakaryané nganti pungkasaning dina-dinane, amarga iku Panjenengané nampa saka Gusti Allah karunia mujijat nalika isih urip. Pungkasané, nalika ngrasa yèn wayahe pamitan marang Gusti wis cedhak, Panjenengané ngundang sedulur-seduluré lan kandha marang wong-wong mau:

'Para sedulur! Pungkasaning uripku saiki wis cedhak, lan aku bakal ninggalake donya iki. Aku nyrahaké kowe marang Gusti. Muga-muga Panjenengané ngreksa lan nguwatké kowe ing katresnané.'

Sawisé ngendika kuwi, Rama sing kinurmatan ngélingaké para sedulur supaya tetep guyub rukun, sabar marang siji lan sijiné, lan nglakoni kabecikan liyané. Minangka pungkasan, piyambakipun ngwanti-wanti supados sanadyan sawisé seda, boten ana satunggaling tiyang ingkang nyimpen omben-omben mabuk. Nalika wayahe jiwa sang reverend badhé pinuju dhateng Gusti, piyambakipun ngunggahaken tanganipun dhateng langit saha ngaturaken pandonga, ingkang dipunpungkasi kaliyan tembung:

[5787] Gereja iki dikonsèkrasi ing taun 1526 kanthi berkah saka Uskup Agung Makarios.

'Gusti! Ing tangan Panjenengan kula pasrahaké nyawaku.'

Mangkono, kanthi pandonga ing lambe, Sang Romo sing kinurmatan nyerahake nyawa sing suci marang Gusti. Kedadéan iki kelakon ing taun 1533, tanggal 30 Agustus. Yuswa panjenengané 85 taun. Jasad suci panjenengané dikubur kanthi pakurmatan ing Gréja Pangowahané Gusti, ing sisih tengen altar. Makam suci panjenengané maringi akèh panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi pracaya ing makam sang wong mulya[5788] .

Troparion, Nada 4:

Wiwit enom, yaiku sing wicaksana saka Gusti, katuntun dening kerinduan rohani, panjenengan manggon ing ara-ara gersang, kanthi tekad manut tapak Kristus piyambak. Mula, pasukan malaikat sing nyekseni kowe padha gumun, kepiye nalika isih ing daging kowe nglawan tipuan mungsuh sing ora katon; kowe ngalahake pasukan hawa napsu lumantar pangendalian dhiri, lan kowe muncul ing bumi kaya wong sing padha karo malaikat, ya Sang Mulya Alexander. Ndongakna marang Kristus Gusti kita supaya Panjenengané nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Kaya lintang sumunar, Panjenengan sumunar dinten iki ing tanah Rusia, ya Bapa; sawise manggon ing ara-ara gersang, Panjenengan kepengin banget ngetutake tapak langkah Kristus, mula Panjenengan ngemban ing pundhak Panjenengan sangga suci Salib sing kinurmatan, mateni hawa napsu daging lumantar pakaryan lan perjuangan Panjenengan. Mula saka iku kita padha nyuwun marang Panjenengan: nylametna wedhusmu sing wis Panjenengan kumpulake kanthi wicaksana, supaya kita bisa nyebut Panjenengan: Sugeng, Bapa Kinurmatan Alexander, Bapa kita.

Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan, Kristoforus

Peringatan tanggal 30 Agustus

Yohanes lan Sophronius, panulis buku sing dikenal minangka Limonar, nyritakaké ing ngisor iki babagan Kristoforus sing kinurmatan iki:

'Nalika kita ana ing Alexandria, kita menyang Abba Theodulus, sing manggon ing biara Santa Sophia ing Pharan; sang tuwa kandha marang kita, ngendika:

Aku nglakoni sumpah monastik ing cenobium bapak kita sing kinurmatan, Theodosius; cenobium iki dumunung ing ara-ara gersang ing Kutha Suci Kristus, Yerusalem; ing kana aku ketemu karo sawijining sesepuh jangkung jenenge Christopher, wong asli Roma. Ing sawijining dina aku nyuwun marang dhèwèké, kandha: 'Tuduhna katresnanmu, Rama; critakna, apa waé pakaryan asetikmu wiwit jaman enommu?'

Sawisé aku nyuwun marang dhèwèké suwé, sang resi nyadari yèn aku takon mau kanggo kabecikan rohani; banjur dhèwèké nyritakaké bab dhèwèké dhéwé, kandha mangkéné:

'Nalika aku ninggalaké donya, anakku, aku ngandhut katresnan lan semangat gedhé marang urip monastik:

Ing wayah awan aku nyawisake awak kanggo ngabdi marang Gusti, dene ing wayah bengi, lumayan larut, aku menyang guwa ing ngendi Sang Mulya Theodosius lan bapa-bapa suci liyane biyen kerep ndedonga. Sawise mlebu guwa, aku nindakake satus sujud, nyembah marang Gusti ing saben undhakan: ana wolulas undhakan kabeh. Sawisé mlebu guwa, aku nglampahi wektu kanggo ndedonga nganti bel muni, ngundang kita kanggo kidungan esuk; mung sawisé kuwi aku metu saka guwa lan lunga menyang gréja.

[5788] Alexander sing Kinurmatan diurmati minangka wali wiwit taun 1547, lan ing wektu kuwi digawé sawijining ibadah kanggo ngurmati dhèwèké; ing taun 1559, sawijining kapel sisih dibangun ing Moskow kanggo ngurmati dhèwèké. Relikine ditemokake tanggal 17 April 1641, lan ing taun 1643 Tsar Mikhail Feodorovich nggawe reliquari perak kanggo relik kasebut, sing nganti saiki isih dadi panggonane.

Aku tetep nindakake praktik asketis iki suwene sewelas taun, ora tau nyimpang saka aturan iki, ngupaya kanthi pangurmatan sing ageng lan ngreksa pikiranku, makarya fisik ing kabeh tugase sing dipasrahake marang aku, lan nahan kasangsaran gedhe amarga pisah saka bandha donya.

Ing sawijining wengi, nalika aku teka ing guwa, aku miwiti nindakake pandonga sujud kaya biasane ing undhakan; sawise tekan undhakan pungkasan, aku mandheg – tanpa disangka, aku nemokake awakku ana ing kahanan ekstasi: aku weruh yèn kabèh guwa kebak lentera, sawenehé murub, déné liyané ora murub. Aku uga weruh loro priya kaya sinar padhang, nganggo jubah putih lan nyalakake lentera, banjur takon marang wong-wong mau:

'Ngapa kowe masang lampu-lampu iki ing kéné, nganti aku ora bisa mlebu lan ndedonga?'

Padha mangsuli:

'Iki lampu-lampu para bapa sing ngabdi marang Gusti.'

Banjur aku takon maneh marang wong-wong mau:

'Napa, banjur, sawetara lentera kobong dene liyane ora kobong?'

Padha mangsuli:

Wong-wong sing ngabdi marang Gusti kanthi semangat wis nyalakake lampune, dene sing males durung nyalakake lampune.

Banjur aku kandha marang wong-wong mau:

'Tuduhna aku kabecikan; kandhaa: apa lampuku kobong utawa ora?'

Padha mangsuli marang aku:

'Kerja keras lan ndedonga, banjur kita bakal nyalakake.'

Nanging aku kandha:

Aku tansah ndedonga lan durung nindakake apa-apa nganti saiki.

Sawisé tembung-tembung kuwi, aku sadar lan ora weruh sapa-sapa maneh. Banjur aku kandha marang awaké dhéwé:

'Wah, Christopher! Kowe kudu nahan kasangsaran sing luwih abot supaya bisa nyalakake lampumu!'

Esuké aku ninggalake biara lan mangkat menyang Gunung Sinai, ora nggawa apa-apa kajaba sandhangan sing tak sandhengi. Sawisé aku nglampahi limang puluh taun ing Gunung Sinai, sawise nglakoni akèh tapa brata, ana swara teka marang aku, kandha:

'Christopher! Mlaku menyang biaramu, ing ngendi kowe biyen makarya, supaya kowe bisa istirahat bebarengan karo para bapa.'

Sawisé nyritakaké bab iki bab dhèwèké, Sang Kristoforus sing kinurmatan urip sawatara wektu manèh sawisé kuwi lan nyerahaké nyawa suci dhèwèké ing tangané Gusti Allah.

Mengko, Abba Theodulus sing padha mau nyritakaké marang kita (kados sing diceritakaké déning Yohanes lan Sophronius) babagan Bapa Kristoforus sing padha, yèn ing sawijining wektu liya, sadurungé seda, Sang Kristoforus sing kinurmatan wis ngendika kaya mangkéné:

'Siji dina,' pangandikane, 'aku ninggalake biaraku lan lunga menyang Kutha Suci Yerusalem kanggo sembah lan nyium Salib sing maringi urip saka Gusti.' Lan nalika aku ana ing kana, sawisé aku matur hormat lan arep lunga, aku weruh ana sedulur sing ngadeg ing gapura, ing tengah pekarangan gréja – ora mlebu lan ora metu. Aku uga weruh loro gagak mabur tanpa wedi ing ngarepé lan ngalangi dhèwèké mlebu. Aku nyadari yèn gagak-gagak kuwi sejatiné setan. Banjur aku kandha marang wong sing ngadeg ing kana:

'Critakna, sedulur, kenapa kowe ngadeg ing tengah-tengah gapura lan ora mlebu?'

Dheweke mangsuli:

'Nyuwun pangapunten, Rama, aku digawut dening pikiran sing bertentangan; siji pikiran kandha: lunga lan sembah ing Salib Suci lan nyium; dene pikiran liyane kandha: aja, aja lunga, nanging luwih dhisik nindakake tugasmu; kowe bakal teka mengko lan nyembah.'

Krungu iki (kandhane Santo Kristoforus), aku nyekel tangan sedulur iku lan nuntun mlebu gréja, lan sakwise kuwi gagak-gagak mau langsung ilang; aku nyaranake supaya dhèwèké ngurmati Salib Suci lan Makam Suci Gusti, banjur aku nglilani dhèwèké lunga kanthi tentrem.

Iki diceritakaké marang aku (miturut Theodulus) déning Sang Kristoforus sing kinurmatan, amarga Panjenengané weruh yèn aku pancèn aktif banget ing tugase biara nanging kurang merhatosaké pandonga –

supaya aku mangertèni yèn dhisik lan paling utama kudu nindakake pangabdian rohani, lan mung sawisé kuwi nindakake pakaryan sing dibutuhaké kanggo kabutuhan badan.

Sawisé mangertèni bab iki, para Bapa sing kabegjan Yohanes lan Sophronius nulis iki kanggo kabecikané sapa waé sing maca lan krungu, minangka kamulyané Kristus, Gusti kita[5789] .

Peringatan Bapa Kita Sing Kinurmatan Fantin

Dipepering ing tanggal 30 Agustus

Bapak kinurmatan iki lair ing Calabria[5790] lan putrané George lan Vryena. Wiwit enom, piyambakipun nyawisake dhiri kanggé ngabdi marang Gusti. Sawisé dipercayakaké ing sawijining biara[5791] lan ngucapaké sumpah monastik, piyambakipun nglatih dhiri ing sakabèhé kabecikan lan dadi trampil sanget ing netepi dhawuh Gusti ngantos pinaringan wahyu ilahi ageng. Nglantur ing ara-ara samun lan pagunungan, dhèwèké ora mangan suwéné rong puluh dina saben wektu lan nglampahi patang taun ing kahanan telanjang tuntas. Dheweke nandhang sangsara amarga akèh bencana sing ditindakake déning Saracen[5792] , kanthi sabar ngliwati sangsara mau suwéné enem puluh taun; banjur, sawisé nggawa murid-muridé Vitalius lan Nikiforos, piyambaké mangkat bareng karo wong-wong mau menyang Peloponnese[5793] . Piyambaké kerep ngunjungi Korintus[5794] lan dadi pitulungan ing pakaryan kaslametan kanggo akèh wong. Dheweke uga lelungan menyang Athena[5795] , ing kana dheweke ndedonga ing gréja Ibuné Gusti Allah, sawisé kuwi dheweke mangkat menyang Thessaloniki[5796] lan ing kana nyekseni mujijat sing ditindakake déning relik Martir Agung Demetrius. Dheweke manggon ing kana wolung taun kanthi asétisisme sing biasané, netepi paugeran lumrah, lan ing yuswa tuwa banget dheweke séda[5797] .

13 September

31 Agustus (Gaya Lawas)

September

Urip lan Kesyahidan Sang Martir Suci Siprianus, Uskup Kartago

Dirilisaké tanggal 31 Agustus

Santa Siprianus, Uskup Kartago, kalebu salah siji Bapa lan guru Gereja paling pinunjul ing abad kaping telu. Dheweke urip lan ngladeni nalika Gréja Kristus diserang saka njaba – déning wong-wong pagan – lan saka jero – déning para bidah lan skismatik. Santa Siprianus maringi tuladha minangka gembala agung sing wani lan nandhang sangsara amarga asmané Kristus, nyawisaké nyawané kanggo wedhusé, lan uga minangka pangatur sing wicaksana tumrap urip batin Gréja. Dheweke ninggalake akèh tulisan sing ing kono ngrembug manéka

---

[5789] Sing Kinurmatan Kristoforus urip ing abad kaping lima.

[5790] Calabria, sawijining provinsi Romawi kuna, dumunung ing sisih kidul Semenanjung Apennine.

[5791] Salah siji Prolog nyatakake yèn Sing Mulya Fantin mlebu biara nalika umuré wolung taun.

[5792] Para Saracen iku, sacara ketat, wong-wong sing manggon ing Arabia. Wiwitane, jeneng iki nuduhake suku perampok sing ngumbara ing Arabia, nanging mengko panulis Kristen nggunakake istilah iki kanggo kabeh wong Arab lan Muslim sacara umum. Para Saracen Afrika nyerang Sisilia lan Kalabria watara taun 828.

[5793] Ing jaman kuna, Peloponnese iku jeneng sing diwenehake marang bagéan kidul Semenanjung Balkan. Miturut kalender Kaisar Basil, Fantinus sing kinurmatan mangkat saka Calabria menyang Tesalia lan, sawisé ngunjungi Athena (lan, kamungkinan, Korintus), dhèwèké nginep suwéné sawatara wektu ing kutha krajané, Larissa, ing sacedhaké makamé Santo Achillius, sing dina rayahé dirayakaké tanggal 15 Mei.

[5794] Korintus iku kutha misuwur ing Yunani kuna. Kutha iki dumunung ing Argolis kuna, cedhak pesisir Teluk Korintus.

[5795] Kutha Athena – ibukota Yunani kuna – dumunung ing Attika, cedhak pesisir Segara Mediterania.

[5796] Thessaloniki iku kutha ing Makedonia. Kutha iki dumunung pas ing pesisir Segara Aegea.

[5797] Fantin sing Mulya seda ing pungkasan abad kaping sanga utawa wiwitan abad kaping sepuluh.

masalah teologis lan ngrampungaké meh kabèh keraguan sing muncul ing jamané babagan organisasi internal urip Gréja. Amarga iku, uripé lan crita sangsaraé dadi banget maringi piwulang.

Cyprian lair ing wiwitan abad kaping 3[5798] . Wong tuwané pagans lan kalebu golongan warga terhormat lan bangsawan ing Kartago. Asma asliné Fascius Cyprian. Nalika isih enom, Cyprian nampa pendhidhikan sekuler sing apik. Cyprian nggayuh kasil gedhe ing retorika, mulane dhèwèké diangkat dadi guru retorika ing sekolah Kartago; amarga iku uga, akèh wong milih dhèwèké dadi wakilé ing proses hukum. Bisa dianggep yèn Cyprian nampa warisan ageng; saliyane kuwi, penghasilan saka jabatane minangka pengacara maringi dhèwèké sarana cukup kanggo urip mewah, mulané, ing wiwitan nalika isih dadi wong pagan, Cyprian nglakoni urip dosa. Akibate, miturut pangandikane Cyprian dhéwé, 'kanthi nyerah marang napsu, tanpa disengaja nyebabake cilaka dhéwé, kaya-kaya iku wis dadi takdir alamiahé'[5799] .

Cyprian nglakoni urip sing kebak dosa nganti sih-rahmaté Gusti Allah maringi pencerahan marang atiné lan nelokaké dhèwèké marang kaslametan. Dipercaya yèn Cyprian tetep dadi wong pagan nganti dhèwèké tekan yuswa patang puluh enem[5800] .

Ing wiwitan abad kaping 3, wis ana akèh wong Kristen ing Kartago. Cyprian ngerti bab iki; dhèwèké ora bisa ora kasengsem marang piwulang Kristen sing luhur, amarga saking wataké dhèwèké wis diparingi pikiran sing penasaran lan mulya. Sanajan sadurungé mbalik dadi wong Kristen, Cyprian wis kenal karo sawatara tulisané Tertullian[5801] , lan iki sing nuntun dhèwèké menyang dalan kabeneran.

Nalika isih dadi wong pagan, Cyprian wiwit ngrasa ora seneng marang urip pagan. Dhèwèké nyadari yèn pertunjukan gladiator iku mbebayani lan kebak dosa, ing ngendi matèni sawatara wong marakaké seneng kanggo wong liya; Cyprian uga ngrasa jijik marang tragedi lan komedi pagan, sing njaga kèlingan bab kedadéan kejem ing jaman kepungkur lan ngrusak pikirané wong. Sanajan isih dadi wong pagan, dhèwèké ndelok kanthi sedhih tumindak ora adil lan penindasan sing ditindakake para hakim, uga tipu daya lan perselisihan antarané wong-wong pribadi; sanajan isih dadi wong pagan, dhèwèké nyadari yèn kaluhuran, pakurmatan, lan kasugihan—sing katon narik ati lan nggodha akèh wong—sejatine mung ngisi jiwa karo rasa wedi lan kuwatir sing kosong lan nyiksa. Kabeh iki ndadekake Cyprian yakin manawa ora ana kaslametan ing paganisme, manawa agama pagan ora bisa maringi tentreming ati lan ora pantes diparingi perhatian sanadyan sethithik yen dibandhingake karo iman Kristen.

Nanging kesadaran babagan jero lan nyebaré korupsi moral sawatara wektu nahan Cyprian supaya ora pindhah dadi Kristen. Dheweke kerep merenung babagan ambruké moral dhéwé, babagan kabutuhan kanggo mbeneraké lan miwiti urip anyar ing Kristen, nanging ing wektu sing padha dheweke kaku amarga tuntutan dhuwur sing diajokaké Kristen ing wiwitan; dhèwèké nganggep lair manèh rohani sing diparingaké déning Kristen iku banget angel, amarga dhèwèké wis pirang-pirang taun urip ing paganisme. Dhèwèké kanthi lancar nyatakaké keragu-raguan lan kebingungane bab iki ing 'Surat kanggo Donatus'. Cyprian kéné kandha: 'Apa bisa mbuwang kabèh sing wis dadi kabiasaan sadurungé, lan sanadyan isih nganggo wujud fisik sing padha, dadi wong sing béda ing pikiran lan atiné? … Apa bisa mbuwang kabiasaan sing, amarga wis lair saka materi sing kandel, wis ngeras bareng karo awak, utawa sing, amarga kabiasaan suwé, wis ngakar pirang-pirang taun… Apa ana wong sing wis biasa mangan pesta megah lan panganan lezat sing istimewa bakal bisa sinau irit? Apa ana wong sing tansah nganggo busana mewah sing dihias emas bakal gelem nganggo sandhangan biasa lan prasaja? 'Ora,' pangrasa Cyprian, 'putraning kemewahan, sing wis biasa nampa pakurmatan, ora bakal gelem dadi wong biasa lan ora misuwur. Tansah digandheng karo para abdi dalem, dikelilingi minangka pratandha pakurmatan dening akèh wong sing muji-muji, dhèwèké nganggep iku paukuman nalika piyambakan. Minangka tawanan hiburan sing ora ana enteke, dhèwèké biyasane mabuk, kesengsem karo kesombongan, gampang nesu, nyimpen pikiran nyolong, manut marang kekejeman, lan kabawa hawa napsu. 'Mangkono aku kerep mikir karo dhèwèké dhéwé,' tulis Cyprian, 'awit aku uga rawan marang akèh kaluputan'[5802] .

Ing tengahing perjuangan moral lan keraguan kaya ngono, Cyprian ora bisa ora ngrasa butuh pitulungan lan pitutur saka njaba; mula Cyprian nyuwun pitulungan marang presbiter Kartago sing jenenge Caecilius kanggo

---

[5798] Dipikirake yèn Cyprian lair watara taun 200.

[5799] 'Surat kanggo Donatus', bab 4.

[5800] Konversi Cyprian marang agama Kristen umume dianggep kelakon ing taun 246.

[5801] Cyprian wis ngerti *Apology*-é Tertullian.

[5802] 'Surat marang Donatus', bab 3 lan 4.

ngilangake keraguane. Caecilius kasil meyakaké Cyprian yèn politeisme pagan iku pancèn ora masuk akal lan manawa sanadyan niat paling ala manungsa bisa diowahi déning kakuwatan sih rahmaté Gusti Allah sing Maha Kuwasa. Mula, Cyprian kanthi teges mutusaké dadi wong Kristen.

Miturut adat ing Gréja wiwitan, Cyprian kudu nglampahi sawatara wektu ing sing diarani 'katekumenat'[5803] sadurunge baptisé. Durung dingerteni suwéné Cyprian nglampahi katekumenat; bisa dianggep yèn wektu kuwi ora suwe.

Sawisé mutusaké dadi wong Kristen, Cyprian pancèn mbuktèkaké ketulusan niyaté kanthi owah-owahan radikal ing cara uripé. Nalika isih ing katekesan, Cyprian adol kabèh kagungané lan nyaluraké asilé marang wong mlarat, ora nyimpen apa-apa kanggo dhéwé. Sawisé kuwi, presbiter Cecilia, sing wis ngawasi urip rohani Cyprian, ora bisa manèh ragu marang ketulusan pangowahan iman muridé. Baptisé Cyprian mesthi waé ora suwé sawisé kuwi.

Rasa transformasi rohani sing cetha sing diparingake liwat sakramen baptisan nduweni pangaruh jero marang Cyprian. Mangkene carane dheweke nerangake daya nylametake saka sakramen baptisan ing layang marang kancane Donatus:

'Nalika banyu baptisan sing maringi urip ngumbah nodha-nodha uripku biyen, lan padhanging swarga mili mlebu ing atiku sing wis suci lan dianggep bener; nalika, sawisé nampa Roh Suci, aku dadi manungsa anyar, banjur, kanthi cara sing nggumunake, aku dadi yakin tenan marang apa sing biyen tak sangsi; misteri wiwit kabuka, lan pepeteng wiwit sirna; apa sing biyen katon angel dadi gampang, lan sing mokal dadi bisa... Ora ana watesan kanggo nampa karunia langit. Asal atiné kita ngidam lan mbukak, kita nduwé iman sing cukup kanggo nampa sih. Iku maringi kemampuan kanggo ngrusak kakuwatan racuné dosa lumantar kasucian sing wicaksana, pikiran sing tanpa cela, tembung sing suci, lan kabecikan sejati: iku ngresiki reregeding ati sing rusak, mbalèkaké marang kasehatan; iku maringi kekuwatan kanggo nyawijiake mungsuh, kanggo nenangake sing ora tentrem, lan, lumantar mantera sing nggegirisi, kanggo meksa pangakuan roh-roh najis sing manggon ing sajroning manungsa. Cara tumindaké sih marang wong-wong sing didiami roh jahat iku ora katon; pukulan sing digunakake kanggo nyerang padha ora krasa, nanging paukumané katon lan nggumunake. Mangkono Roh sih, sawisé manggon ing sajroning kita, wiwit nampilaké kakuwasané sing ageng; lan sanadyan kita durung ngganti awak lan anggotané kita karo sing liya, mripat kita ora manèh kabungkus déning pepeteng jaman iki. Endah tenan, kakuwasané Roh iki! 'Sapa waé sing wis disucèkaké lan tetep suci ora mung njaga dhèwèké saka godaan donya, ora mung nyingkiri kejiret ing sembarang perangkap mungsuh sing nyerang dhèwèké, nanging uga dikuatké ing kekuwatané dhéwé nganti nganti dhèwèké mrentah minangka panguwasa ing sakabèhé bala mungsuh'[5804] .

Mangkono, ora suwe sawisé baptisé Cyprianus, sih rahmaté Gusti Allah kawujud ing dhèwèké lumantar lair rohani ing jeroné. Sanadyan, kaya sing kasebut ing ndhuwur, dhèwèké wis ngganti cara uripé malah sadurungé baptisané ing taun , nalika isih ing katekumenat, miturut pangakuané dhèwèké imané wis tekan kapastian sing sampurna, lan kersané wis nggayuh kekuwatan lan keteguhan sing sampurna pas ing wayahe baptisané. Dhèwèké kamungkinan dibaptis ing paskah Wungun utawa Pentakosta[5805] .

Sawisé dibaptis, Cyprian miwiti urip kanthi kabecikan sing ketat. Dhèwèké dadi tuladha tumrap kabèh wong ing ora nglumpukaké bandha, amarga saka welas asih marang wong mlarat lan mlarat, dhèwèké maringi sedekah marang wong-wong mau kanthi mènèhaké kabèh kagungané. Kagiatan utama Santo Cyprian sawisé dibaptis yaiku pandonga lan maca Kitab Suci.

Nalika nindakake tumindak welas asih lan sedekah marang sapa waé sing butuh, Cyprian ora bisa ora ngrasakaké katresnan lan pangajab sing istimewa marang guruné, presbiter Caecilius, sing wis mbukakaké marang dhèwèké misteri iman Kristen lan mbiyantu konversiné dadi wong Kristen. Lan presbiter Cecilia, nalika ndeleng pangabdian lan katresnan sing jembar marang dhèwèké, ora nemokaké wong liya kajaba dhèwèké, sadurungé seda, sing bisa dipercaya kanthi kapercayan lan pangarep-arep sing luwih gedhé kanggo ngopeni lan njamin kabecikan kulawargané sing isih ana.

[5803] Katekesis – piwulang lisan babagan kabeneran iman Kristen.

[5804] 'Surat marang Donatus', Bab 4 lan 5.

[5805] Ing Gréja wiwitan, dina-dina iki, amarga kasuciané, dianggep banget cocog kanggo baptisan wong pagan sing padha mbalik iman.

Sawisé mbalik dadi wong Kristen, Siprian manggon ing omah sing padha karo Cecilia, amarga dhèwèké wis maringi kabèh kagungané marang wong mlarat; saliyané kuwi, loro-loroné, Siprian lan Cecilia, padha nglakoni urip kanthi budi luhur sing ketat.

Watara setaun sawisé dibaptis, Cyprian diangkat dadi presbiter ing Gréja Kartago.

Minangka presbiter, Santo Siprian wiwit nyawisake dhiri marang kesalehan kanthi semangat sing luwih gedhe. Miturut kasaksian diaken Pontius[5806] , Siprian nalika dadi presbiter nindakake akèh bab kanthi niru para wong sing bener jaman biyen lan dhèwèké dhéwé dadi pantes ditiru.

Ora suwe sawisé kuwi, Donatus, Uskup Carthage, séda. Santo Siprianus dipilih kanthi mufakat déning kabèh jemaat kanggo ngisi jabatan uskup sing kosong. Mula, Siprianus mung njabat presbiter ora luwih saka setaun.

Cyprian wiwitane nolak pakurmatan iki, amarga nganggep awake dhewe ora pantes nampa jabatan sing dhuwur kaya ngono. Dheweke kandha yen ana presbiter sing luwih tuwa lan luwih pantes tinimbang dheweke. Nanging wong-wong, sing tresna marang gembala sing apik, meksa supaya Santo Siprian diangkat dadi uskup. Nalika wayahe pangangkatan wis teka, wong Kristen ngubengi omah panggonane Siprian lan ora gelem ninggalake lawang mlebu lan metu nganti Siprian sarujuk lunga bareng menyang gréja. Sanadyan andhap asor banget, Cyprian kudu manut marang katresnan sedulur iman; dhèwèké lunga menyang gréja lan kanthi kabungahan kabèh wong diangkat dadi uskup.

Mangkono Santo Siprianus dipasang, kaya lentera, ing panyangga lentera, supaya sumunar marang donya kanthi kabecikané[5807] .

Minangka uskup, Cyprian ngarahake kawigatene sepisanan lan paling utama marang reorganisasi Gréja. Kudu dicathet yèn ing wektu kuwi ana akèh wong Kristen sing mung nyebut awaké dhéwé Kristen, nanging sejatine uripé ora pantes kanggo wong Kristen sejati. Amarga panganiayaan marang umat Kristen déning wong-wong pagan wis suwe mandheg, lan Gréja wis ngrasakaké tentrem meh patang puluh taun, sawatara umat Kristen kanthi sembrono ngidini awaké dhéwé nyimpang saka adat Kristen sing ketat. Mangkéné Cyprian dhéwé nerangaké kakirangan moral ing jamané:

'Kabeh wong padha ngupaya nambah bandha. Para imam ora nduwé kasucian sing diarepake miturut sumpahé; para rohaniawan ora nduwé iman sing murni; tumindaké ora ana katresnan; lan laku lampahé ora pantes[5808] . Akeh wong Kristen ora ajeg njaga kabeneran iman Kristen lan padha mbalik saka Kristus. Sumpah sembrono, ngremehake lan ora manut marang para panguwasa agama, ngumpat lan mungsuhan siji lan sijine kerep ditindakake[5809] .

Amarga kabeh iki, Santo Siprianus, ing jabatane minangka uskup, kudu kerja keras banget kanggo ngreorganisasi internal Gréja.

Sawisé diangkat dadi uskup, Santo Siprian langsung miwiti ngilangi kekacauan sing wis mlebu ing uripé para Kristen.

Cyprian ngarahake perhatiané dhisik lan paling utama marang para rohaniawan, para panggembala Gréja dhéwé, sing dadi pamimpin umat. Cyprian ora gelem nampa sapa waé, sanajan ing pangkat rohaniawan paling ngisor, tanpa dhisik nindakake panyelidikan tuntas babagan kabisan lan tumindak saben wong; Dheweke mbutuhake tingkat persiapan tartamtu saka wong-wong sing kepengin mlebu ing pangabdian Gereja; Cyprian nindakake ujian kawruh doktrin Kristen ing ngarsane para presbiter, kaya sing dikenal ing kasus Optanus, sing diangkat dening Cyprian dadi guru katekumen ing wiwitan episkopaté.

Ing wektu sing padha, Cyprian uga prihatin babagan ngreformasi akhlak ing kalangan umat Kristen. Diaken Pontius nyritakaké pelayanan episkopal Santo Cyprian kaya mangkéné: 'Piyé ta kasucian sing diduwèni! Piyé ta kewaspadaané! Apa welas asihé! Apa ketegasané! Kasucèn lan sih rahmat kang mili saka lambéné nganti nggumunaké kabèh sing ndelok."

[5806] Diaken Pontius nulis biografi Santo Siprianus.

[5807] Cyprian kamungkinan diangkat dadi uskup ing pungkasan taun 248.

[5808] 'Buku babagan sing tiba', bab 6.

[5809] 'Buku babagan sing Runtuh', bab 6.

Ing penampilané, Santo Siprian katon lurus lan nduwèni pasuryan mulya, amarga kasucian sing kasembunyi ing atiné kacermin ing rai. Kaya kabijaksanaan, miturut tembungé Pengkotbah, kabungahan uga ngias pasuryané manungsa (Pengkotbah 8:1); lan ing manungsa Allah iki—Santa Siprianus—kabeh mau ana: piyambakipun wicaksana lan suci. Sandhangané ora mewah banget lan ora kumel banget, amarga sang wali nyingkiri kesombongan lan keangkuhan, nanging uga ora kepéngin ngremehake jabatan uskup. Wataké paling seimbang: dhèwèké ora kaku banget, ora lembek banget, lan ora alus banget; Nalika paukuman dibutuhake, dhèwèké, sanadyan kanthi welas asih, bakal nuduhaké nesuné, mulané dhèwèké dihormati lan diurmati déning kabèh wong. Luwih saka kuwi, Santo Siprianus nuduhaké welas asih sing ageng marang kabèh sing dirugèkaké lan ing sangsara: dhèwèké dadi pitulungan tumrap anak yatim, para lelungan, wong mlarat, lan wong lara.

Ing dekrit lan tumindak gembala agungé, Santo Siprian nampilaké kapinteran lan kawicaksanan nganti para primas gréja liya padha golèk pitutur marang dhèwèké.

Contone, Rogatian, Uskup Novosel, njaluk pitutur marang Santo Siprian bab caci sing ditujokake marang dhèwèké déning sidhéké diakon. Siprian mangsuli:

'Yen diakon kuwi terus mbangkang lan ngina kowe, kowe bisa, kanthi wewenangmu, mbusak jabatané utawa ngucilaké dhèwèké; nanging,' ujare, 'kita luwih milih kowe sabar lan meneng nampa pangina lan cemoho tinimbang ngukum dhèwèké nganggo wewenang gerejamu.'

Uskup liyane, Eukratius, takon marang Cyprian:

'Apa sawijining aktor pantes diparingi komuni ing Gréja yèn, sanadyan wis dadi wong Kristen, dhèwèké isih nerusaké mulangaké kaahlian sing biyèn dilakoni nalika jaman pagané marang para mudha?'

Kiprian mangsuli:

'Kamlaratan ora bisa dadi alesan tumrap aktor iki (sing saiki wis dadi wong Kristen); dhèwèké bisa diparingi pitulungan saka kurban Gréja, asal gelem wareg karo panguripan sing luwih prasaja, nanging tanpa dosa. Mula, ajak dhèwèké supaya wareg karo pitulungan saka Gréja: nanging yèn kurban Gréja sampeyan ora cukup kanggo nyukupi para pekerja, ayo dhèwèké teka marang kita, lan saka kita dhèwèké bakal nampa apa sing perlu kanggo pangan lan sandhangan.

Santa Siprian maringi akèh pitutur liya marang sapa waé sing njaluk nasehaté, amarga dhèwèké ora péngin nyimpen kawicaksanan lan pangertené, nanging ngupaya mbiyantu kabèh wong.

Kanthi kersaning Gusti, Santo Siprian nglampahi sawetara taun mimpin keuskupané kanthi tentrem. Ora suwe sawisé Cyprian njabat dadi uskup ing Gréja, panganiayaan Décius[5810] meledak kaya prahara. Sawisé munggah tahta, kaisar sing ora pracaya marang Gusti iki nerbitaké prentah sing meksa kabèh wong Kristen supaya ngetutaké agama pagan lan nyembah déwa-dewa.

Sadurunge panganiayaan iki diwiwiti, Cyprian wis diwenehi pratandha dening Gusti lumantar pangliyan babagan bencana iki; yaiku, Cyprian weruh sawijining wong tuwa, ing sisih tengene ana priya enom kang kebak bingung, nesu, lan sedhih, dene ing sisih kiwa ana wong sing nyekel jaring lan ngancam nyekel wong-wong sing padha ngadeg ing sacedhake. Cyprian kaget banget karo panglihatan iki. Panglihatan iki diterangake marang dheweke kaya mangkene: sing lungguh ing sisih tengen lagi sedhih lan nangis amarga wong Kristen ora netepi dhawuhe, dene sing ana ing sisih kiwa , malah bungah amarga ana kasempatan lan wis diparingi idin kanggo ngeculake nesune marang wong-wong. Santa Siprian nyadari yèn wujud-wujud sing muncul ing panglihatan mau yaiku Gusti Allah Rama, Gusti kita Yesus Kristus, lan mungsuh lawas donya – setan.

Liwat panganiayaan iki, umat Kristen diuji kaya emas ing geni, supaya kamulyan kabecikan Kristen bisa katon luwih padhang lan kuwasa ing endi-endi.

Nalika piwarta saka kaisar tekan ing Kartago, wong-wong pagan kepengin nyiksa Cyprian luwih dhisik. Amarga dhèwèké paling misuwur amarga kabecikane lan pangaribawa ing antarané wong Kristen, wong-wong pagan niyat nyiksa dhèwèké luwih dhisik tinimbang wong liya, supaya nyebar rasa wedi ing atiné wong Kristen sing isih ana. Nanging amarga wektu martiré Santo Siprianus durung teka, dhèwèké mutusaké mundur saka Kartago sawatara wektu, supaya saka panggonan sing ora dingertèni déning wong-wong pagan, dhèwèké bisa liwat pangandikan lan piwulangé nguwatké iman para Kristen lan nyengkuyung supaya padha ngakoni asmané Kristus kanthi teges. Sawisé mutusaké ninggalaké Kartago sawatara wektu, Cyprian nulis layang marang para

[5810] Kaisar Decius mrentah saka taun 249 nganti 251.

presbiter lan diakoné, uga marang para pamimpin Gréja Roma. Ing layang iki, Cyprian nyatakake yèn dhèwèké ninggalaké Kartago supaya rawuhé ora nambah nesu ing panganiayaan; sanadyan sacara jasmani adoh saka kandhangé, panjenengané rawuh bebarengan karo wong-wong mau ing Gusti; lan panjenengané wis nulis telulas layang kanggo nglipur wong-wong sing kuwat, nyemangati wong-wong sing ringkih, ngrampungaké manéka gangguan ing uripé Gréja, lan nguwatké manah wong-wong sing goyang.

Cyprian nerangake tumindaké kaya mangkéné: 'Tingkat kapisan saka kamenangan yaiku ngakoni Gusti sawisé dicekel déning tangan wong-wong kafir. Tingkat kapindho saka kamulyan yaiku nylametaké dhiri kanggo Gusti lumantar mundur kanthi wicaksana. Ana siji wujud pangakuan—umum—lan sijiné—pribadi. Sing sepisanan ngalahaké hakim sipil; sing kapindho luwih nyenengaké Gusti minangka Hakim, amarga njaga nurani sing resik ing kasucian ati. Ing siji kasus, katon keteguhan sing luwih kuwat; ing kasus liyané, kapinteran sing luwih yakin. Siji, nalika wayahe wis cedhak, wis siyap tumrap pati; dene sijine, mbok menawa, wayahe ditundha – umpama, kanggo wong sing wis ninggalake warisane, mundur kanthi alesan supaya ora kesasar, nanging mesthi bakal ngakoni awake dhewe minangka wong Kristen yen dhèwèké uga ditangkep (dening wong kafir)."

Ora ana sangsi manawa, kanthi pangasingan sementara, Cyprian wis maringi pangabdian sing luwih gedhe marang Gréja tinimbang sing bisa ditindakake yèn dhèwèké langsung mati syahid.

Sadurunge dipecat, Santo Siprian mbagi dana Gréja, sing sadurunge dadi tanggung jawabé, marang kabèh rohaniawan sing isih ana ing Kartago, supaya padha luwih gampang mbantu wong mlarat lan mlarat. Para rohaniawan kanthi rela nyedhiyakake kabèh informasi marang uskupé babagan kahanan umaté lan manut marang dhèwèké kaya déné nalika dhèwèké ana ing ngarsané. Adil yèn diomongaké yèn dhèwèké piyambak sing bisa mimpin Gréja Kartago ing wektu kang angel kaya ngono.

Panulis riwayaté, Diaken Pontius, ngendika: 'Ayo kita bayangaké yèn dhèwèké (Cyprian) wektu kuwi (tegesé, yèn dhèwèké ora mlayu saka Kartago) diparingi pati martir... Sapa sing bakal mulang wong sing wis tiba supaya tobat, wong sesat supaya mangerteni kabeneran, wong sing mecah persatuan supaya manunggal, lan anak-anaké Gusti supaya njaga katentreman lan ndedonga?'

Kanggo kuwi, Santo Siprian tetep njaga komunikasi konstan karo umaté lan ngirim akèh layang lan pesen marang para presbiter, diakon, martir, lan pengakuan iman. Kaping pisan, dhèwèké kandha marang wong-wong mau yèn dhèwèké bakal teka sanalika Gusti Allah paring pratandha yèn kuwi kersané. Dhèwèké nyuwun supaya padha ngopeni para janda, wong lara, lelungan, lan kabèh wong mlarat. Sanajan dhèwèké wis nyisihaké dhuwit kanggo kabutuhan iki, amarga wedi yèn dhuwit mau wis entèk, dhèwèké ngutus abdi Narik karo kurban dhuwit anyar. Luwih saka kabèh, Cyprian kuwatir yèn umat Kristen ora putus asa ing tengah prahara cobaan. Kanthi ketulusan sing ora kalah, Santo Siprian uga nulis marang para pengakuan iman lan para martir. Dheweke nguwatake semangat lan muji kasetyane; dheweke ngajak kabeh wong Kristen supaya ngajeni awak para martir sawise seda lan menehi pitulungan apa wae nalika padha nandhang sangsara.

Cyprian ngendika bab para pengakuan iman sing suci kanthi pujian sing ageng. Panjenengané ngajak para rohaniwané supaya mesthekake yèn, kaya ora ana kekurangan kamulyan kanggo para pengakuan iman, mangkono uga ora ana kekurangan pitulungan kanggo wong-wong mau, lan panjenengané nyuwun kabar dina seda para martir mau, supaya panjenengané bisa mènèhi pandonga lan kurban minangka pangeling-eling.

Ing dina-dina awal sawisé Santo Siprianus diusir saka Kartago, nesune wong-wong pagan sing nganiaya wong Kristen rada surut. Nanging sawisé sawatara wektu, nesu kuwi malah saya gedhé. Kanggo meksa wong Kristen mbalèkaké iman sing diyakini, wong pagan nyipta manéka siksaan lan panyiksa sing kejem. Wong-wong sing ngakoni jeneng Kristus dipukul cambuk, dipukul nganggo tongkat, disobek-sobek nganggo piranti wesi, lan dibakar ing tiang. Sel-sel penjara kebak wong Kristen; sawetara narapidana ora suwe nampa mahkota kamenangan, dene liyane meh nampa mahkota mau, amarga padha diilhami dening kawani sing padha lan padha ngupaya kanthi semangat sing padha kanggo nglakoni perang. Nanging ana uga wong Kristen sing ora kuwat nahan sangsara banjur nyembah arca, utawa nyuwun dupa marang arca, utawa tuku saka panguwasa kutha kanthi dhuwit dokumen sing nyatakake yen dheweke wis nyembah arca lan mbelakangi Kristus, sanajan sejatine ora kaya ngono. Sawetara malah kanthi sukarela nyembah dewa-dewa pagan tanpa dijaluk. Liyane dibebasake bali menyang omah dening hakim-hakim pagan nalika surup lan ora dipaksa nglakoni pangorbanan, nanging dheweke dhéwé nyuwun idin kanggo nglakoni pangorbanan ing wayah sore, tanpa nundha nganti esuk. Ana uga akèh wong sing ngyakinake kancané supaya mbalèkaké iman Kristen, kaya sing wis ditindakake déning dheweke dhéwé.

Krasa pait lan nyeri atiné Santo Siprian nalika krungu babagan ambruké para anggota kang ringkih ing kumpulané! Dheweke nggambaraké ambruké wong-wong mau kaya motong pérangan saka atiné dhéwé. Banjur dhèwèké nulis bab iki: 'Aku sedhih, aku sedhih, sedulur, karo kowé kabèh, lan sangsaraku ora kèngingan amarga kaslametan utawa kasehatanku dhéwé; minangka panggembala, aku tatu amarga pukulan sing kena marang kawanané.' Atiku manunggal karo saben panjenengan; karo saben panjenengan aku nandhang sangsara lan mati! Awakku uga kena pukulan mungsuh sing kejem! Lan senjata wis nembus nyawaku! Atiku, sanadyan adoh lan bebas saka panganiayaan, ora ditinggal tentrem; katresnan nyabet aku nalika sedulurku kena pukulan'[5811] .

Ing wektu iku, ana kedadeyan liya sing nyebabake Santo Siprian sanget kuciwa.

Kudu dicathet yèn ing jaman biyèn, ing Gréja Kartago, kaya ing gréja-gréja liyané, lumrah ing antarané para pangakuan iman kanggo maringi wong-wong sing wis mbalik kapercayan surat petisi khusus, utawa 'surat tentrem', sing kanthi surat kuwi para wong dosa luwih gampang ditampa mlebu komuni karo para wong pracaya. Lan saiki akèh saka wong-wong sing wis mbalik saka Kristus nyandhak pangarep-arep gedhé marang perantaraan para pengakuan iman lan martir. Nanging, akèh pengakuan iman, amarga kaluwihan welas asih marang wong-wong sing wis mbalik, ora merhatosaké ketulusan tobaté lan ngetokaké layang perantaraan ('layang tentrem') tanpa pertimbangan utawa ati-ati sing pantes. Mung sawatara pengakuan sing nyuwun marang uskup supaya maringi katentreman marang sawatara murtad sawisé panganiayaan rampung, nalika uskup bali, lan sawisé mriksa kanthi teliti kahanan moral para murtad. Kelembutan marang wong sing wis murtad kuwi dituduhaké nalika panganiayaan isih kenceng ing Kartago; mula, kelembutan iki mbebayani ngremehake keteguhan iman umat Kristen liyané sing durung tau ngalami panganiayaan.

Nalika Santo Siprianus mangertèni kabèh mau, dhèwèké ngirim telung layang menyang Kartago kang ditujokaké marang para rohaniwan, para pangakuan iman, lan umat; lan amarga para presbiter ditemokaké dadi pelanggar utama tatanan gerejawi kuna, Siprianus nyalahaké lan ngélarang dhèwèké luwih saka sapa waé ing kabèh layang mau; kanggo saben wong sacara umum – loro-lorone rohaniawan lan umat – Cyprian ngajak supaya padha ngenteni putusan sinode babagan pambalikan wong-wong sing wis tiba menyang Gréja, lan dhèwèké janji bakal ngadani sinode dhéwé sawisé panganiayaan rampung lan dhèwèké wis bali menyang Kartago. Cyprian nyuwun marang para pengakuan supaya maringi perhatian khusus marang tumindak lan jasa, uga marang sifat lan kahanan ambruké saben individu, ing antarané wong-wong sing bakal dipanjatké pangapura.

Nanging kabèh surat saka Santo Siprian ora kasil kanthi sampurna. Pancèn para presbiter, manut marang panggembalane, mandheg nampa wong-wong sing wis tiba mlebu komuni ing Gréja kanthi padha karo wong-wong sing setya, lan ngajak dhèwèké luwih dhisik lan paling utama mbales dosa-dosané lumantar tobat sing tulus; nanging sawatara wong sing wis tiba isih ora gelem tobat, ora kersa ngenteni putusan kasusé nganti pungkasan panganiayaan, lan nuntut pangapura langsung kanggo dosané.

Nanging, Santo Sikpia ora ngendhokake panjaluké sanajan wis nampa kabar babagan ora patuh saka sawatara wong Kristen sing wis tiba.

Kanthi nguwatake disiplin gerejawi kanthi kiyat, Santo Siprianus, saka panggonané pangasingan, miwiti korespondensi karo para uskup sacedhaké kanggo luwih nguwatake panjaluké supaya para murtad mau tobat lumantar sarujuké. Minangka wangsulan marang layangé, para uskup nglaporaké yèn padha nyengkuyung kabèh panjaluké lan nulis marang dhèwèké yèn ing kahanan apa waé dhèwèké ora kena mbelakangi kaputusané nganti majelis gereja diadakaké sawisé pungkasan panganiayaan.

Nalika para uskup sacedhake kanthi terang-terangan mastèkake lan ndhukung panjaluk Santo Siprianus marang wong-wong sing wis tiba, para pengakun malah nyatakake ora sarujuk karo dheweke. Salah sijine, Lucian, nulis layang marang Cyprian atas jeneng kabeh, ing ngendi dheweke ngandhani Cyprian yen kabeh pengakun wis maringi tentrem marang para murtad; Lucian sing padha uga nulis layang sing padha marang pengakun Roma, Celerinus.

Kanthi semangat saka dhukungan para pengakuan iman, para murtad ing pirang-pirang kutha provinsi Afrika mbrontak marang para uskup lan kanthi ancaman nuntut supaya diparingi katentreman sing, miturut panjaluke, wis diparingi dening para pengakuan iman lan martir. Ing Kartago dhéwé, para awam sing ora tentrem banjur wiwit nuntut rekonsiliasi karo Gréja kanthi kawani sing luwih gedhé.

[5811] 'Buku Para Martir', bab 4.

Ing wektu sing padha, Santo Siprian ngajak para rohaniawan lan umat tumindak miturut paugeran sing wis diwenehake sadurunge.

Amarga kahanan iki, wong-wong sing niyaté becik ing antarané sing wis nyimpang padha ngendhegake awaké sakabehe lan janji manut marang uskup. Ora suwe sawisé kuwi, sawatara wong nulis marang Santo Siprianus, nyatakake yèn padha ngakoni yèn wis tiba saka sih rahmat, lagi nindakake paukuman sing wis ditemtokake déning paugeran gréja, ora kepéngin rekonsiliasi sing kesusu utawa ora pas karo umat pracaya, nanging padha ngentèni balié uskupé, kanthi kandha yèn rekonsiliasi ing ngarsané uskupé bakal luwih nyenengake atiné.

Ora suwe sawisé kuwi, kaparingaké marang Siprianus ing sawijining pangliyan yèn tentrem bakal enggal dibalèkaké marang Gréja, yèn panganiayaan mung bakal lumaku sawatara wektu manèh lan ora suwé, lan yèn gumantung marang semangat pandonga, tentrem bisa luwih cepet teka.

Lan pancen, panglihatané Santo Siprianus kabukten déning kedadéan kasebut. Sanadyan panganiayaan marang umat Kristen ing Kartago isih lumaku, nanging wis wiwit surut; para wong kafir wiwit maringi kabebasan luwih gedhé marang sing ngakoni jenengé Kristus. Sing dipenjara ing sel-sel gelap dibebasaké, lan sing diasingaké padha bali menyang tanah airé.

Nanging panganiayaan durung rampung. Isih ana akèh prihatin lan kasangsaran sing ngenteni Sang Gembala Agung, Santo Siprianus. Nalika Cyprianus ora ana ing Kartago, muncul kabutuhan marang para presbiter lan rohaniawan. Cyprianus nunjuk, kados mekaten, patang vikaris, sing diparingi tugas kanggo mriksa kanthi teliti umur, kahanan, lan kaluhuran para individu sing bakal diangkat dening Cyprianus menyang salah siji pangkat hierarkis. Wakil-wakil sing dipilih yaiku loro uskup saka diosek sing paling cedhak karo Kartago – Caldonius lan Herculanus – banjur Rogatian, sawijining presbiter lan pengakun iman saka Kartago, lan klerik Numidicus.

Para wong mau langsung miwiti nglakoni dhawuh uskupé. Nanging, nalika padha nglakoni tugas sing dipasrahaké marang wong-wong mau, padha nemoni panentangan sing kiyat saka wong-wong sing nesu amarga pangreksan Cyprianus sing pancèn sah lan perlu ing milih para pelayan Gréja sing pantes. Wong-wong mau yaiku Felicissimus, sawijining awam, lan presbiter Novatus; dheweke digabung karo papat presbiter liyane sing wedi marang paukuman adil Cyprian marang dheweke. Wong-wong mau, utamane presbiter Novatus, nyurung Felicissimus kanggo nglawan uskupé.

Nalika kabèh iki dingerteni déning Cyprianus, dhèwèké ngucilaké Felicissimus lan ngancem bakal maringi paukuman sing padha marang kabèh kancané; salajengipun, dhèwèké mréntahaké supaya layang sing ditulisé ing prastawa iki diwaca marang umat lan dikirimaké marang para rohaniawan ing Kartago. Ing wektu kuwi, mung ana enem panyokong fanatik Felicissimus sing wis dikenal, lan padha langsung dikucilake saka Gréja; nanging amarga ana panyokong anyar kanggo Felicissimus, kerusuhan sing disebabake durung bisa diredam.

Kiprianus niyat bali menyang Kartago kanggo pesta Paskah, nanging amarga gangguan sing disebabake Felicissimus lan para pendukungé durung rampung, dhèwèké, sing ora péngin nambah kekacauan kanthi rawuhé, mutusaké ngrayakaké pesta Paskah ing panggonan pangasingané; lan supaya nalika piyambakipun boten wonten, mungsuh-mungsuhipun boten saged ngrebut kaluwihan ingkang langkung ageng, piyambakipun nulis surat dhateng umatipun, ngélingaken supados boten pitados dhateng tembung-tembung mbebayani saking para panyebar karusuhan.

Santa Siprian nandhang sangsara banget kanggo umaté ing wektu iki. Kesedhihane kasaluraké ing layang sing ditulis nalika semana:

"Piyé sangsaraku saiki," dhèwèké nulis marang umat Kristen ing Kartago, "amarga aku ora bisa teka marang kowé dhéwé lan nyemangati saben wong siji-siji kanthi pribadi, manut piwulangé Gusti lan Injilé. Ora cukup mung aku wis nglakoni pangasingan rong taun lan pisah sing pait saka kowé; uga ora cukup aku wis nandhang sedhih lan murung sing tansah nglarani atiku nalika kowé ora ana; lan luh-luh sing mili saben dina lan bengi uga ora cukup amarga gembala sing kowe pilih kanthi katresnan lan semangat gedhe ora bisa nyapa kowe langsung, utawa mlebu ing pangkuanmu. Sedhih sing luwih gedhe wis nyerang atine kita, sing wis lumer amarga kasedhihan. Ing tengah kahanan kang nggegirisi lan susah iki, aku dhewe ora bisa teka marang kowe kanthi cepet... Nanging saka kene aku ngajak lan nyuwun marang kowe, sedulur sing tak tresnani: aja pracaya marang tembung-tembung sing mbebayani, aja gampang pracaya marang omongan sing ngapusi, aja milih pepeteng

tinimbang padhang, bengi tinimbang awan, luwe tinimbang pangan, ngelak tinimbang omben-omben, racun tinimbang obat, pati tinimbang waras... Wong-wong sing ora nduwé tentrem ing atiné ora bakal maringi tentrem marang kita... Aja nganti ana sing mbelokaké kowe saka dalané Gusti. Mung wong-wong sing milih karusakané dhéwé sing bakal binasa; mung wong-wong sing misah saka Gréja sing bakal tetep ing njaba Gréja; mung wong-wong sing mbrontak marang uskup sing ora bakal bebarengan karo uskup... Aku nyuwun marang kowe: pisahna awakmu saka wong-wong kaya ngono; rungokna pituturku. Saben dina aku nyawisake pandonga tanpa kendhat kanggo kowe ing ngarsane Gusti; aku kepengin nglumpukake kowe maneh karo Gréja; aku nyuwun marang Gusti mung katentreman Ibu (Gréja) dhisik, lan sawisé iku katentreman anak-anake. Gabungna pandonga kowe karo pandongaku, lan luhmu karo tangisanku[5812] .

Nalika ngélingaké kanthi nyentuh ati marang wong-wong sing bisa ngrumangsani swara katresnan bapak ing tembungé, Santo Siprian ngancam paukuman – ekskommunikasi saka Gréja – marang sing ora gelem manut marang dhèwèké.

Surat iki mesthi njaga wong-wong sing nduwé niyat becik tetep ana ing sisih uskup.

Ora suwe sawisé kuwi, nalika Novatus, liwat para sekutuné lan tanpa idin utawa kawruh Santo Siprianus, ngangkat Felicissimus dadi diakon, Siprianus nulis loro layang maneh marang para rohaniawan lan umat bab pangangkatan sing ora sah kuwi. Iki surat-surat pungkasan sing ditulis saka panggon pangasingané. Pemberontakan Felicissimus rampung ing konsili sing dianakake ing Kartago sawisé balié Cyprian[5813] .

Ora suwe sawisé bali menyang Kartago, Siprianus mimpin majelis iki, sing nimbang loro prakara: skisma Felicissimus lan panyelaman wong-wong sing wis tiba ing komuni karo para wong pracaya.

Sawisé rembugan sing dawa lan jero, Bapa-bapa Konsili sarujuk bebarengan manawa wong sing wis tiba ora kena ditolak komuni karo Gréja, supaya ora putus asa marang sih-rahmaté Gusti lan ora miwiti urip kaya wong kafir; nanging uga ora kena mlebu komuni sakdurungé wayahe – pangembaliané karo Gréja kudu diwiwiti dhisik karo tobat sing suwé, doa marang Gusti kanthi tangis, lan pamariksaan kahanan moral saben individu. Saliyane, macem-macem tingkat tobat ditemtokake manut kahanan sing beda-beda saka wong-wong sing wis tiba. Nanging, Felicissimus lan para pengikut sing sepemikiran, amarga mbrontak marang wewenang uskup, dipaéng saka Gréja.

Nanging mungsuh-mungsuhe Cyprian ora wareg. Presbiter Novatus ora suwe mangkat menyang Roma lan ing kana, sawisé mbelot saka Felicissimus, gabung karo golongan Novatian[5814] , saéngga nimbulaké kahanan ricuh ing gréja Roma lan Kartago. Felicissimus, bebarengan karo para penganuté sing padha pamikiran, setaun sawisé nimbulaké pemberontakan anyar marang santo Cyprian.

Novatian wiwit nyebarake ajaran sesat ing Roma, negesake manawa wong-wong sing wis tiba ing dosa ora kena diparingi komuni ing kahanan apa wae, sanajan wis tobat; ing wektu sing padha, Novatian nyoba nyegah pakurmatan jabatan uskup saka Cornelius, presbiter Roma sing sah kapilih dadi uskup. Kanthi pitulungan Novatus sing wis teka ing Roma, Novatian kasil meyakaké telung uskup Italia supaya ngangkat dhèwèké dadi uskup.

Santa Siprianus, kanthi kawicaksanan Kristen sing sejati, ngupaya nyegah sakabehing prahara lan kerusuhan ing gréja sadurungé mekar. Siprianus ngandhani para uskup Afrika liwat layang edaran bab pangurapan Cornelius sing sah dadi uskup lan tumindak Novatian sing ora sah. Wong suci saka Gusti iki ora nate kendho ngélingaké kabèh wong yèn ing ngendi ana uskup sing wis sah kapilih lan diangkat, ora ana uskup liya sing kena diangkat, lan dhèwèké ngajak wong-wong sing ngrusak katentreman Gréja supaya ninggalaké perselisihan lan pasulayan sing ngrusak lan bali menyang pangkuan Gréja sejati sing universal. Kanggo nglindhungi umat saka godaan para skismatik Novatian lan Felissimus, Santo Siprianus nulis buku *Babagan Kasatuan Gréja*.

Ujian-ujian Cyprian ora mung rampung nganti kono. Ana wong-wong sing terus nyebarake godhong-godhongan perselisihan lan kerusuhan ing sajroning Gréja. Mula, ana sawijining ahli bidah sing jenenge Privat, sawisé gabung karo faksi Felicissimus, ngamanake penahbisan sing ora sah marang Fortunatus dadi Uskup Kartago. Nanging, sawisé nampa ajakan Cyprian, para panyokong Fortunatus wiwit ninggalake dhèwèké lan bali marang katentreman gréjawi.

[5812] Surat 40.

[5813] Dewan iki dianakake ing taun 251.

[5814] Novatian – presbiter Romawi – wis sadurunge nulis marang Cyprian atas jeneng kabèh rohaniawan Romawi babagan panyelaman wong-wong sing wis tiba mlebu ing Gréja.

Kanggo mungkasi sakabehe perselisihan lan prahara sing disebabake mungsuh tentreming gréja, Santo Siprianus mutusaké ngadani Konsili Lokal ing Kartago. Ana sawetara konsili kaya ngono ing Kartago. Ing konsili iki, akèh prakara sing nyangkut urip internal Gréja dirampungaké, kaya ta panriman wong sing wis tiba, baptisan para bidah, lan sapituruté. Alon-alon, geger sing disebabaké déning anggota sing ora manut sirna, lan tentrem lan katentreman bali marang Gréja.

Gusti kersa nyobi Santo Siprian maneh: bala sing disebabake panganiayaan saka wong pagan diganti karo bencana alam – wabah penyakit.

Bencana iki, sing meletus kanthi dadakan, padha abote tumrap wong Kristen lan wong pagan. Wabah wabah iki nyerang tanpa kendhat suwene wektu sing cukup dawa ing saben provinsi, saben kutha, lan meh saben omah.

Bencana universal iki nyurung Cyprian tumindak kanthi loman lan mulya. Nalika wong-wong pagan mung saya ngukuhake egoisme, katon manawa padha kabèh kaserang rasa wedi—sing nyurung supaya padha ninggalake sedulur sing paling dikasihi lan ninggalake wong mati ora dikubur ing dalan—wong Kristen, sing dipimpin déning Cyprian, tetep ajeg. Cyprian dhéwé ora mung maringi piwulang, nanging kanthi tuladha pribadiné dadi tuladha tumrap kabèh wong Kristen kanggo dituruti.

Wabah iku digandhengake karo kancané sing biyasa medeni – kekeringan lan keluwen; saliyane kuwi, rombongan barbar Numidia ngubengi tapel wates Kakaisaran Romawi lan nindakake serangan, nalika iku padha nyekel akèh tawanan; Para wong Kristen ing Kartago, sing dipimpin dening Santo Siprianus, nyumbang dhuwit kanggo tebusan supaya paling ora sawetara tawanan mau bisa dibebasake.

Mangkono, nalika bencana umum sing nggegirisi iki, Cyprian nindakake saben upaya kanggo ngurangi sangsara wong-wong sing nandhang sangsara kanthi saben cara sing bisa ditindakake.

Sanadyan mangkono, ana sawatara wong pagan sing wani ngaku yèn wabah iku, kaya bencana umum liyane, dikirim déning déwa-dewa pagan minangka paukuman amarga para Kristen gagal nyembah marang déwa-dewa mau. Kabar kaya ngono disebar utamané déning sawijining wong aran Dimitrian, salah siji hakim ing Kartago. Miturut tindakane, wong pagan liyane mbaleni fitnah iki marang para Kristen.

Santa Siprian mbantah kabohongan iki kanthi nulis risalah khusus babagan topik iki. 'Bencana ing donya,' panjenengané nulis marang Dimitrian lan marang kabèh wong sing nduwèni pandangan sing padha, 'nduwèni sabab ing kebejatan manungsa; bencana-bencana iki wis diramalake dening para nabi minangka paukuman kanggo ala-ala sing utamane nyebar ing kalangan wong-wong pagan lan sing, ing sajatine, tansah ngrusak kamakmuran bangsa-bangsa, uga individu. Para dewa pagan," ujare Cyprian, "ora bisa mbela awake dhewe, lan kanthi mangkono cetha nuduhake gumantungé marang wong Kristen nalika diusir saka wong-wong déning wong Kristen[5815] ; 'Kita wong Kristen,' kandha Santo Siprianus, 'sanadyan uga kena musibah saka njaba, ora nandhang sangsara, asal sabar tanpa ngeluh lan nyandhak pangarep-arep marang gesang sing bakal teka.'

Ing wektu sing padha, wektu sangsara Santo Siprian wis cedhak. Kaisar Valerian munggah tahta[5816] , lan dhèwèké ngluncuraké panganiayaan kejem marang umat Kristen.

Warta panyiksaan anyar marang umat Kristen ora suwe tekan Gréja Afrika lan, kaya biasané, sanadyan nggawe wedi ing manah wong kang ringkih, nanging uga ngobarake tekad wong kang teguh imané supaya tahan kanthi wani. 'Apa ana kuwatir sing luwih becik lan luwih wigati tinimbang nyiapake, lumantar pangandikan sing ora kendhat, umat sing dipasrahaké marang kita nglawan panahé setan?' nulis Santo Sikpiawan nalika semana marang Fortunatus, Uskup Tuccabor. Nanging saliyane saka pangajab lisan lan tulisan, Santo Siprian uga maringi tuladha lumantar tumindaké kanthi wani ngakoni imané ing ngarepé wong-wong pagan.

Sawisé panganiayaan umat Kristen diumumaké, Prokonsul Kartago, Aspasius Paternus, nampa piwarta kaisar sing mréntahaké supaya umat Kristen dipaksa nyembah berhala; salajengipun, uskup-uskup Kristen kudu diasingaké, lan pasamuwan Kristen dilarang. Prokonsul kuwi nduwé niyat, sepisanan lan paling utama, meksa Santo Siprianus mbalèkaké iman Kristen, mula ngundang dhèwèké kanggo diparingi pitakon.

Nalika Cyprian teka, Prokonsul takon marang dhèwèké:

[5815] Iki, mesthi wae, nyebutaké pangusiran setan sing wis manggon ing manungsa.

[5816] Kaisar Valerian mrentah saka taun 253 nganti 259.

'Kaisar wis maringi dhawuh supaya aku meksa kabèh wong Kristen nyembah arca: apa sing kowe omongake bab iki?'

Santa Siprian mangsuli:

Aku iki wong Kristen lan uskup Kristen; aku ora ngerti dewa liya kejaba siji Gusti Allah sejati, sing nyipta langit, bumi, segara, lan kabeh sing ana ing jerone; Gusti Allah iki sing kita wong Kristen sembah awan lan bengi.

Prokonsul kandha:

'Dadi kowe bakal tetep ing tekadmu?'

Cyprian mangsuli:

'Putusan sing becik, sing wis dingertèni Gusti, kudu tetep ora owah.' Prokonsul kandha:

'Yen mangkono, manut dhawuhe Kaisar, kowe kudu diasingake.' Cyprian mangsuli marang prokonsul:

'Aku bakal seneng mangkat menyang pangasingan.'

Sawisé kuwi, prokonsul takon maneh marang Cyprian:

'Aku wis nampa dhawuh saka Kaisar ora mung bab uskup, nanging uga bab imam-imam; mula, critakna marang aku, imam-imam endi sing ana ing kutha iki?'

Kanggo iki, Cyprian mangsuli:

– Undhang-undhang panjenengan nglarang pangucapan; mula aku ora bisa mbukak utawa nyebut jeneng para imam marang panjenengan, nanging yen panjenengan nggoleki, mesthi bakal nemokake ing kutha.

Prokonsul nambahake:

– Aku uga diwènèhi dhawuh supaya wong Kristen ora nganakake pasamuwan ing endi waé lan ora nganakake ibadah ing endi waé.

Santo Siprian mangsuli marang prokonsul:

'Tumindakna miturut dhawuhmu.'

Ora suwe sawisé kuwi, Santo Siprianus dikirim menyang pangasingan ing Kurubis[5817] . Diaken Pontius, sing wis nyathet riwayat urip Santo Siprianus, kanthi sukarela ngancani dhèwèké menyang panggonan pangurungané.

Ing bengi pisanan sawisé tekan ing kana, Santo Siprian nduwé pangliyan sing maringi pratandha babagan pangorbanané. Siprian nyritakaké pangliyan iki marang Diakon Pontius, kandha kaya mangkéné:

'Baru aku rada ketiduran, aku weruh ana priya enom sing ora ganteng lan rupane ora pantes, sing nuntun aku menyang praetorium kanggo diadili; kayane aku kudu tampil ing ngarepe pangadilan hegemon. Hegemon kuwi, sawise ndelok aku, ora ngomong apa-apa, nanging langsung nulis soko. Aku ora ngerti apa sing ditulisé; nanging aku weruh ana priya enom liyané, sing rupané gagah, ngadeg ing mburi hegemon; priya enom iki nyawang nalika hegemon nulis, lan maca dhéwé apa sing wis ditulisé. Sawisé maca apa sing ditulis, priya enom kuwi menehi isyarat marang aku nganggo gerakan yèn paukuman pati wis diparingaké marang aku, amarga aku bakal dipenggal sirah nganggo pedhang. Saka sisihku, aku uga menehi isyarat marang priya enom kuwi yèn aku paham apa sing dijelasaké marang aku; Ing wektu sing padha, aku miwiti nyuwun kanthi tulus marang hakim supaya maringi aku siji dina urip maneh, supaya aku bisa ngatur urusanku. Ing wektu kuwi , nalika aku lagi nyuwun marang hakim, hakim mau ora mangsuli aku, nanging kaya-kaya minangka wangsulan marang panyuwunanku, miwiti nulis soko. Ana wong enom sing ngadeg ing mburi hakim, nyawang apa sing ditulis hakim, menehi isyarat marang aku kanthi gerakan yèn nyawaku bakal diparingi urip sedina manèh. Aku bungah banget, nanging uga kebak rasa wedi lan bingung.'

Santo Siprian nerjemahake visi iki tumrap dhèwèké minangka pratandha yèn dhèwèké wis ditakdiraké déning Gusti Allah kanggo mati kanthi pedhang amarga ngakoni jeneng Kristus. Siprian nerangake 'siji dina' urip sing diparingi marang dheweke, miturut visi iki, minangka setaun. Lan pancen, dheweke seda dadi martir amarga ngakoni jeneng Kristus, sawisé dipenggal nganggo pedhang, setaun sawisé visi kuwi.

Nalika ing pangasingan, Santo Siprian nglampahi kabèh wektu kanggo merenung babagan Gusti Allah, nyiapaké dhèwèké kanggo pati. Sajeroning panjara, Siprian nulis akèh karya-karya sing takwa; dhèwèké maringi piwulang marang sapa waé sing teka kanggo ngobrol bab nylametaké jiwa, ngajak kabèh supaya tetep teguh ing iman, aja wedi marang ancaman saka para panyiksa utawa sangsara sing dialami amarga ngakoni jeneng Kristus;

[5817] Kurubis dumunung sawetara dina lelungan saka Kartago.

dhèwèké ngélingaké umat Kristen supaya aja kagandhèng karo panglipur sing sementara lan sirna ing donya iki, nanging ngupaya urip langgeng.

Nalika ing pangasingan, Santo Siprian sabar nahan kabèh kasangsaran demi asmané Kristus, nganggep panjara iku minangka bali menyang tanah kelairané. Kanggo wong Kristen sing wis nyandhakaké kabèh pangarep-arepé marang Gusti, tanah kelairané lan omahé mung panggonan mandheg samentara, kaya sing kacathet: 'Aku iki wong asing lan musafir ing ngarsané Panjenengan, kaya para leluhurku kabèh' (Mazmur 38:13); saliyane, kanggo wong Kristen kaya ngono, panggonan pangasingan lan panggonan sementara uga dadi tanah airé, amarga ing saben panggonan dhèwèké weruh Gusti ana ing sacedhaké, kaya sing kacathet: 'Aku tansah nyimpen Gusti ing ngarep mripatku' (Mazmur 15:8).

Taun sabanjure, Galerius Maximus diangkat dadi prokonsul nggantèkaké Aspasia Stern sing kasebut mau. Ing wektu iku, Kaisar Valerian ngetokake piwarta sing luwih keras babagan panganiayaan marang wong Kristen, yaiku: Valerian nuntut supaya kabèh uskup, presbiter, lan sakabèhé pamimpin Kristen dicopot saka jabatané lan disita bandha-bandhané, lan yèn padha terus nglakoni iman Kristen, kudu dipatèni.

Dekrit kaisar mau dadi kondhang ing Afrika nalika proconsul Galerius Maximus lagi adoh ing kutha Utica, panggonan akèh wong Kristen sing diasingaké saka manéka papan. Proconsul kuwi kepéngin miwiti panganiayaan wong Kristen ing kana lan mréntahaké prajurit-prajurité supaya nggawa Santo Siprianus menyang panggonan kuwi.

Tansah siyap nampa pati martir kanthi tentrem lan tanpa wedi, San Siprian nanging nganggep pantes lan migunani nindakake tumindak martir ing antarané umaté. Kanthi pertimbangan kaya ngono, lan uga manut pitutur kanca-kancané, sing wis maringi kabar yèn ana prajurit sing dikirim kanggo ngoyak dhèwèké, Cyprian ndhelik sawatara wektu ing panggonan sing ora dingertèni, nanging mung nganti proconsul bali menyang Kartago. Lan supaya mundur samentara iki ora nyebabake kritik, Cyprian nulis layang marang para rohaniawan lan umat, ing ngendi dhèwèké nerangake alesan pamundurané; ing layang sing padha, Cyprian maringi pitutur pungkasan marang para rohaniawan lan umat.

Ora suwe sawisé proconsul Galerius Maximus teka ing Kartago, Cyprian metu saka panggonané sing ndhelik. Sawisé kuwi, proconsul ngutus loro priya pinunjul kanggo nahan Cyprian. Cyprian kanthi wani miwiti lelampahan martir lan, digandheng karo loro priya mau, numpak kereta menyang ngarsané proconsul. Nanging, miturut prentah proconsul, pangadilan wong sucié Gusti Allah ditunda nganti esuk, mula Cyprian digawa nginep ing omahé salah siji saka wong-wong sing dikirim proconsul kanggo nangkepé. Ing kéné sang wali nglampahi wengi pungkasané; amarga welas asih lan kapitadosan marang dhèwèké, dhèwèké meh ora dijaga.

Ing wektu sing padha, kabar sumebar ing saindenging kutha yèn Uskup Siprianus wis dibalèkaké saka panangkepan kanggo ngadhepi pati martir; lan langsung para umat Kristen padha mlayu menyang omah panggonané Siprianus, kepéngin ndelok gembala lan guruné pungkasané. Ing wektu iki, para wong Kristen ngetokake katresnan lan pangabdian sing luwih gedhe marang Santo Siprianus tinimbang nalika dhèwèké kapilih dadi uskup. Padha ora kepéngin pisah saka gembala agung sing dikasihi nganti dhèwèké séda, mula padha nglampahi sakwengi ora turu ing ngarep lawang omahé. Para wong Kristen tumindak kaya ngono ora amarga padha kepengin nylametake Santo Siprian saka tangan lan panguwasa wong-wong pagan, nanging supaya padha bisa nampa saka dheweke, minangka bapak rohani, berkah pungkasan.

Esuké, Cyprian digawa metu saka omahé lan digawa ngadhepi prokonsul kanggo dipriksa.

Prokonsul takon marang Cyprian:

'Apa kowe Cyprian?'

Cyprian mangsuli:

'Inggih, punika kula.'

Prokonsul banjur kandha:

'Apa kowe, minangka uskup, sing mimpin wong-wong edan sing nyebut awake dhewe Kristen?'

Cyprian mangsuli:

'Ya, aku iki uskupé umaté Kristus.'

Prokonsul banjur nerusake pitakoné, kandha:

'Para kaisar sing paling saleh lan mulya ngutus kowe supaya nglakoni kurban marang para dewa.'

Kanggo iki, Cyprian mangsuli:

'Ing kahanan apa waé aku ora bakal nindakake iki.'

Prokonsul kandha:

'Pikirna kanthi tliti lan pilih apa sing kowe anggep paling apik kanggo kapentinganmu.'

Kanggo iki, wong suci Gusti Allah mangsuli:

'Tindakna miturut dhawuh. Bab iki wis cetha banget kanggo aku, aku ora perlu mikir-mikir maneh.'

Sawisé kuwi, prokonsul rembugan karo hakim-hakim liyané sing wis rawuh nalika interogasi lan, sawisé nyalahké Cyprian amarga ora ngajèni arca-arca, ngetokaké paukuman pungkasan yèn dhèwèké kudu dipenggal nganggo pedhang, kandha mangkéné:

'Cyprianus, uskup Kristen, bakal dipenggal nganggo pedhang.'

Nanging Sang Suci Kristus, nalika krungu paukuman sing diucapake marang dhèwèké, kabungahan lan kandha banter:

'Matur nuwun marang Gusti!'

Wong-wong sing wis nyekseni kabèh sing kelakon banjur padha ngadhep proconsul lan wiwit padha njerit:

'Kita uga kepengin mati bareng karo dhèwèké!'

Lan ana geger gedhe ing antarané wong-wong.

Ing wektu sing padha, Siprian digawa menyang panggonan paukuman pati. Para wong Kristen ngetutake santo Gusti Allah mau, nangis nalika ndeleng panggembalane digawa menyang pati.

Sawisé tekan panggonan sing wis ditemtokake, wong suci saka Gusti Allah iku nyopot busana njaba, sujud lan miwiti ndedonga marang Gusti Allah. Sawisé pandonga cukup suwé, sang martir suci Kristus maringi tentrem lan berkah marang kabèh lan maringi pitutur marang kanca-kancané supaya maringi tukang paékané rong puluh lima potongan emas, kanthi mangkono nindakaké kabecikan sanajan ing ngarsané pati; banjur dhèwèké ngiket mripaté nganggo saputangan lan nglilani presbiter lan subdiakon sing ana ing sacedhaké ngiket tangané. Ing wektu sing padha, sawatara wong Kristen nyebarake saputangan lan andhuk ing ngarepe sang wali, supaya bisa nampa getihé martir suci Kristus ing kono minangka bandha sing larang regane. Pungkasané, sang wali Gusti Allah menundhukké sirahé lan dipenggal nganggo pedhang.

Mangkono sang suci saka Gusti Allah ngakhiri uripé, sawisé nandhang sangsara kanggo kamulyané Kristus, Gusti kita[5818] .

Awak suci sang wali Kristus digawa ing wengi, kanthi cahya lilin lan kidungan sing pantes, menyang kuburan pribadi sawijining prokúrator sing jenenge Macrovius Candidianus, lan disandhang ing kana. Sabanjure, nalika pamaréntahan Raja Charlemagne, relik martir suci Cyprianus dipindhahaké menyang Prancis, menyang kutha Arles, lan nalika pamaréntahan Raja Charles the Bald – menyang kutha Compiègne, menyang biara Saint Cornelius.

Bab para penyiksa sing jahat, ora luput saka paukuman; ora suwe banjur padha nampa paukuman sing adil saka Gusti Allah.

Sawetara dina sawisé martiré Santa Siprianus, miturut paukumané Gusti, prokonsul Galerius Maximus dicopot saka donya. Kaisar Valerius, sing wis nganiaya umat Kristen kanthi kejem, ngalami kekalahan abot ing perang nglawan wong Persia lan mati ing panjara sawisé ditangkep mungsuh.

Santa Siprian ninggalake akèh tulisan, ing ngendi dhèwèké nerangake kabeneran doktrinal lan moral. Kebanyakan saka tulisan-tulisan mau dumadi saka layang (Cyprian nulis sakabehe watara 80 layang); saliyane, Cyprian uga nulis akèh risalah utawa karya kapisah. Topik-topik ing tulisané yaiku: panggembala Gréja lan para dara, wong sing nandhang sangsara lan wong sing wis tiba, wong pagan lan wong Yahudi, wong sesat lan wong pecah belah. Kanggo para pastur Gréja, Cyprian nulis 'Buku babagan Semangat lan Irèn' – woh saka semangat apostolik sejati – kang ngemot pandhuan babagan carané tumindak kanggo tentrem lan kabecikan Gréja. Kanggo para dara, dhèwèké nulis 'Buku babagan Tingkah Laku Para Dara'. Katresnané marang sangsara maringi inspirasi marang Santo Siprianus kanggo nulis telung risalah sing luar biasa: 'Bab Puncak Kasabaran', 'Bab Rahmat' lan 'Bab Kematian'. 'Buku babagan wong sing tiba' ngemot renungan panganggepan sing ngedap-edapi. Ing antarané karya apologetika Santo Siprianus, ing ngendi dhèwèké mbela agama Kristen saka serangan wong-wong pagan, ana 'Buku kanggo Demetrian' lan 'Bab Kesia-siaan Arca'. 'Tiga Buku Kesaksian nglawan Wong Yahudi' ngemot

[5818] Kematian Santo Siprianus kelakon ing taun 258.

ringkesan iman lan praktik Kristen, lan bantahan marang wong Yahudi sing keras kepala. Kanggo mbantah bidah lan perpecahan, Cyprian nulis 'Treatise on the Unity of the Church' lan 'Treatise to Donatus on Baptism'. Ing karyané 'To Fortunatus: On Exhortation to Martyrdom', Cyprian ngajak kabèh wong Kristen supaya tetep teguh ing roh nalika ngadhepi panganiayaan. Santa Siprian ninggalake akèh tulisan mulya liyane. Miturut Pausuwi Hieronimus, tulisan-tulisan Siprian luwih misuwur tinimbang srengéngé dhéwé; saka karyané, Para Bapa Konsili Ekumenis Éfeso lan Kalsedonia[5819] njupuk bukti kanggo mbela iman Kristen marang serangan para bidah lan mbantah bidah-bidahé.

Doktrin Gréja diungkapaké kanthi luwih tuntas lan rinci ing karya-karya Santo Cyprian. Sacara ringkes, argumentasi Santo Cyprian babagan prakara iki yaiku kaya ing ngisor iki:

Gereja iku sawijining komunitas wong sing diadegaké déning Gusti Yesus Kristus lan diatur lan diadegaké déning Para Rasul, mbentuk siji kesatuan sakabèhé ing njero lan ing njaba, sing dipimpin déning Siji Sirah, Gusti kita Yesus Kristus. Kaya persatuan internal Gréja adhedhasar persatuan iman lan katresnan, mangkono uga persatuan eksternalé adhedhasar hierarki (lan ing jerone, utamané wewenangé uskup) lan sakramèn Gréja. Miturut pamanggihé Santo Siprianus, ing njaba Gréja sejati lan panyelamet iki ora ana lan ora bakal ana panyelamatan; mung Gréja siji iki sing sejati apostolik, lan mulané ora bisa kliru. 'Kita ngetutaké,' kandha Santo Siprianus, 'apa sing wis kita tampi saka para rasul, lan padha nyerahaké marang kita mung siji Gréja.'[5820] Mung Gréja iki siji, sawise nampa sih rahmat urip, urip langgeng lan maringi urip marang umaté Gusti Allah ing Kitab Wahyu . Ing Gréja sejati siji iki, sawise nampa sih rahmat urip, kabèh berkah ilahi padha kapusat, lan mung ing dhèwèké panyelamatan bisa kelakon. 'Yèn Gréja iku siji,' kandha Santo Siprianus, 'diwartakaké déning Roh Suci ing Kitab Nyanyian Nyanyian, sing ngomong atas jenengé Yesus Kristus: "Dheweke iku siji-sijiné, merpati-ku, sing suci; dheweke iku siji-sijiné kanggo ibuné, dipisahaké déning sing nglairaké dhèwèké" (Bab 6, ayat 8); lan Panjenengané ngandika manèh bab dhèwèké: 'Taman kang katutup iku adhiku, pangantenku; mata banyu kang disegel, mata banyu urip' (4:12 lan 15). Lan yèn Pangantené Kristus, ya iku Gréja, iku 'taman kang katutup', mula apa sing katutup ora kena dibukak marang wong liya lan wong njaba. Yen dhèwèké iku 'sumur sing disegel', mula ora ana siji waé sing ana ing njaba lan ora nduwé akses marang sumur kuwi sing bisa ngombe saka kono utawa disegel déning iku. Yen Gréja iku siji-sijiné waduk banyu urip, mula wong-wong sing ana ing njaba Gréja ora bisa disucèkaké utawa diuripaké manèh déning banyu kuwi, amarga panganggon lan pangombéané diparingaké marang wong-wong sing ana ing jeroné Gréja. Gusti Allah ngundang kanthi banter, supaya saben wong kang ngelak teka lan ngombe saka mata air banyu urip kang mili saka Panjenengané. Dadi, endi panggonan kang kudu dituju wong kang ngelak? Marang para bidah, kang ora duwé mata air utawa kali banyu urip, utawa marang Gréja, kang siji-sijiné—lan manut sabda Gusti—didegaké ing Sang kang wis nampa kunci-kunciné? Mung dhèwèké sing njaga lan nduwèni kabèh wewenang saka Panganten lan Gustiné; banyu sejati, nylametaké, lan suci saka Gréja ora bisa rusak utawa kotor, kaya Gréja dhéwé sing ora bisa rusak, resik, lan suci[5821] .

[5822]Ukuran urip lan kaslametan sing sampurna ana ing sajroning Gréja Kristus. Kaya nalika Banjir Gedhe, kaslametan mung bisa kapanggih ing praué Nuh, utawa nalika karusakan Yerikho mung ana ing omahé Rahab (Yosua 2), mangkono uga Gréja iku siji-sijiné papan kaslametan kanggo manungsa. 'Mung ana siji Omahé Gusti,' kandha Santo Siprianus, 'lan ora ana siji waé sing bisa slamet ing endi waé kajaba ing Gréja. Aja nganti padha mbayangake yèn wong bisa nampa urip lan kaslametan tanpa manut marang paugeran uskup lan imam.

Wong-wong sing ana ing njaba Gréja, misahake awake dhéwé saka persatuan lan komuni karo Gréja, ora nduwé urip sing sejati. 'Cetha,' pangandikane Santo Siprianus, 'menawa wong-wong sing ora ana ing Gréja Kristus diétung kalebu wong mati, lan sapa sing ora urip dhéwé ora bisa maringi urip marang wong liya'[5823] .

Nanging iman piyambak, tanpa katresnan, ora bisa dadi pranatan sing kuwat lan langgeng sing nyawiji kabeh anggota Gréja. 'Ora cukup,' ujare Santo Siprianus, 'nampa soko; luwih wigati bisa njaga apa sing wis ditampa.'[5824] Iman lan lair anyar sing nylametake iku maringi urip ora amarga kita wis nampa, nanging utamane

---

[5819] Konsili Ekumenis Katelu dianakake ing Efesus, lan Konsili Ekumenis Kaping Papat ing Kalsedonia.
[5820] Surat 71 lan 73.
[5821] Surat 73.
[5822] Surat 62.
[5823] Surat 71.
[5824] Surat 6.

amarga kita wis njaga . Mung iman sing tulus, urip, lan aktif, sing nyawiji karo katresnan, maringi wong hak mlebu ing persatuan sing urip karo Kristus lan karo kabèh sedulur Kristen: ing ngendi siji utawa liyane ora ana, ora ana urip karo Kristus, lan mulane ora ana kaslametan.

Miturut pamanggihip Santo Siprianus, katresnan iku dhasar saka kabèh kabecikan. 'Katresnan,' pangandikane Santo Siprianus, 'iku pranataning paseduluran, dhasaring tentrem, benteng lan pangukuhaning persatuan;… iku luwih dhisik tinimbang tumindak welas asih lan martir; iku bakal tetep ana karo kita salawas-lawase karo Gusti Allah ing Kraton Swarga'[5825] .

Santa Siprian nglairaké akèh bebener liya sing nylametaké nyawa ing tulisan-tulisane, kanggo kamulyané Gusti Allah lan Juruslamet kita, Yesus Kristus. Amin.

Peringatan Santo Gennadius, Patriark Konstantinopel

Dipepering ing tanggal 31 Agustus

Santa Gennadius nggantèkaké Santa Anatolius[5826] ing Kursi Konstantinopel nalika pamaréntahan Kaisar Leo Agung[5827] . Uripé sing takwa kaseksen ing sawijining buku sing judhulé 'Limonar'; ing buku iki, Bapa Sophronius lan Yohanes sing kinurmatan nyritakaké kaya ing ngisor iki.

'Kita teka,' ujare, 'ing biara[5828] sing dikenal minangka Salama, dumunung sangang stadia saka Alexandria, lan ing kana kita nemokake loro sesepuh sing biyen dadi presbiter ing Gréja Konstantinopel. Para presbiter iki nyritakaké marang kita babagan Gennadius sing berkah, Patriark Konstantinopel, yèn dhèwèké alus banget, ngetutaké kasucian badan lan misuwur amarga bisa nahan napsu. Padha uga nyritakaké yèn akèh wong marakaké dhèwèké susah amarga ana sawijining klerus sing jenengé Charisima, sing wis nindakake dosa gedhé. Klerik iki ngladeni ing gréja Martir Suci Eleutherius, lan kabaré dhèwèké ora mung urip males, lalai, lan najis dosa, nanging uga nyolong lan nglakoni sihir. Nalika imam mau dipanggil, patriark wiwit mènèhi piwulang, mbeneraké kaya bapak kanthi alus; nanging nalika imam mau tetep ora gelem owah, piyambakipun mènèhi paukuman entheng. Nanging nalika wong iku tetep ora bisa dibenerake lan paukuman ora ana gunane, patriark ngutus salah siji abdi menyang gréja martir, ing ngendi Charisimus manggon, kanggo nyuwun marang martir supaya mbenerake rohaniwané gréjaé—sing wis keseret ing dosa—utawa ngucilake dhèwèké saka Gréja. utusan mau, sawisé tekan gréja, ngadeg ing ngarep mezbah lan, ngulur tangané marang peti jenazah martir, kandha:

'Wahai Martir Suci Eleutherius! Patriark Gennadius ngandharake marang panjenengan lumantar aku, wong dosa, manawa rohaniwan Charisim, sing ngladeni ing gréja panjenengan, nindakake akèh kaluputan lan nyebabake skandal; mula, benerake dhèwèké utawa usir dhèwèké saka Gréja.'

Sawisé kuwi, esuké, Charisimus ditemokaké wis mati.

Saka kéné kita bisa weruh sepira Pausu Gennadius kasengsemaké Gusti Allah lan para wali, amarga pangandikane, kang diucapaké marang martir suci lumantar utusan, enggal krungu lan ditrapaké.

Ing wektu iku, sawijining gréja kanggo ngurmati Santo Yohanes Pembaptis, Panginjil Sang Gusti, dibangun ing Konstantinopel déning sawijining sénator sing jenengé Studius, sing teka saka Roma kuna; sawijining biara uga diadegaké, sing dijenengi Biara Studite (miturut sénator Studius); ing biara iki, Ordo Jaga Wengi Kabeh diadegaké.

Ing jaman Patriark Gennadius, Sang Mulya Marcian ngladeni dadi bendahara gréja. Markian iki, sawisé mbusak sandhangan pungkasané, diwènèhaké marang wong mlarat; lan Markian sing kinurmatan iki katon nganggo jubah ungu kraton ing sangisoring felonia-né, kaya sing dicritakaké ing uripé[5829] . Ing sangisoré patriark sing padha, sang stylite suci Daniel uga makarya, sing diangkat dadi presbiter.

Ing jamané Santo Gennadius, Patriark Konstantinopel, dumadi mujijat kaya mangkéné.

[5825] 'Bab Kaelokan Kasabaran', Bab 15.

[5826] Anatolius njabat Patriark saka taun 449 nganti 458.

[5827] Leo Agung mrentah saka taun 457 nganti 474.

[5828] Kinovia (saka basa Yunani xoinos – 'bebarengan' lan bios – 'urip') ateges monastéri komunal ing ngendi para sedulur didhukung déning monastéri lan, minangka balesan, padha nyumbang gawéan kanggo kabecikan bebarengan monastéri.

[5829] Dina rayané dirayakaké déning Gréja Suci tanggal 10 Januari

Ana sawijining pelukis ikon sing wani nglukis gambar Kristus Panebus kanthi rupa dewa pagan Zeus[5830] ; lan langsung paukumané Gusti Allah tiba marang pelukis iku, amarga tangane, sing wani nggambaraké Sang Gusti kanthi cara kaya ngono, layu. Dheweke, sawisé ngalami paukuman Gusti sing cepet tumrap dhèwèké, langsung mlayu menyang Panjenengané Patriark Gennadius lan tobat ing ngarsané, ngakoni dosané marang kabèh wong kanthi luh. Panjenengané Patriark ndedonga marang Gusti kanggo dhèwèké lan marasaké tangane, nganti dadi waras kaya biyèn.

Santo Patriark Gennadius biasane ora ngangkat sapa waé (sing kepéngin diangkat) dadi presbiter nganti dhèwèké wis ngapalaké kabèh Mazmur; amarga uskup agungé Gusti Allah iki pancèn semangat njamin pangibadah liturgi ditindakaké kanthi ketat; Panjenengané nyadari yèn paugeran iki mung bisa dilaksanakake kanthi tuntas nalika kabèh imam lan rohaniwan wis diwulang pangerten sastra lan bisa mangertèni Kitab Suci kanthi akal. Amarga imam sing durung sinau Kitab Suci ora bisa mulang wong liya; uga ora bisa mbenerake utawa nuntun wong liya menyang dalan kaslametan, amarga dhèwèké dhéwé uga ora ngerti dalan kaslametan. Ing kahanan kaya ngono, tembungé Kristus kelakon: 'Apa wong wuta bisa mimpin wong wuta? Apa ora loro-loroné bakal tiba ing bolongan?' (Lukas 6:39).

Santa Gennadius ngadani Konsili Lokal ing Konstantinopel, sawenehé kanggo ngilangi bidah Eutikhian, lan sawenehé kanggo ngreformasi Gréja; ing konsili iki, simoni (tuku lan adol jabatan gerejawi), sing wis nyebar ing antarané para uskup, dilarang.

Santa Gennadius ngembala kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké suwéné telulas taun; dhèwèké mangkat menyang Gusti nalika pamaréntahan Leo Agung sing padha[5831] .

Sedhela sadurunge dina seda, nalika Santo Gennadius lagi ndedonga ing wengi ing gréja, ana penampakan setan sing medeni marang dhèwèké; Santo Gennadius ngusir penampakan kuwi nganggo pratandha Salib Suci; setan, wedi pratandha salib, mlayu, kandha: Aku ninggalake panggonan iki saklawase lan ora bakal nglarani sapa wae ing kene sajrone kowe isih urip; nanging sawise kowe mati aku bakal bali lan bakal ngupaya saktenane kanggo ngganggu Gréja, nuntun akèh wong menyang karusakan.'

Santa Gennadius, ngetokake luh tanpa kendhat nganti dina seda, ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané ngreksa Gréja supaya ora kaungkuli déning gapura neraka. Lan kaya nalika isih urip dhèwèké dadi perantara sing semangat ing ngarsané Gusti kanggo Gréja Suci, mangkono uga sawisé seda, dhèwèké nyawisaké pandonga tanpa kendhat kanggo Gréja, ngadeg bebarengan karo para hierark suci liyané ing ngarsané Sirah Gréja, Kristus, Gusti kita, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pinunjul kaping langgeng.

Rasane Sabuk Suci Sang Theotokos Agung.

Dipeperingati tanggal 31 Agustus

Sabuk Suci Sang Indhunging Gusti Allah ingkang Paling Suci, nalika rawuh ing Konstantinopel, kaendhokaké ing wadah relikwi emas ing sangandhaping cap kaisar, ing gréja ingkang dipundirèkaké déning Kaisar Theodosius ingkang Suci; gréja iki dipersembahaké marang Indungé Gusti Allah sing Paling Suci ing sawijining panggonan sing dikenal minangka Chalkopratia, sing artiné 'Pasar Tembaga'.

Pirang-pirang taun sawisé, nalika pamaréntahan Leo sing Wicaksana, bojone, Zoe, diganggu déning roh najis; mulané, kaisar lan seduluré padha sedhih banget, lan kabèh padha miwiti ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanggo sang kaisar sing nandhang sangsara.

Sawisé kuwi, Ratu Zoe nduwé panglihatan ilahi, sing nuduhaké yèn dhèwèké bakal mari yèn sabuké Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci dipasangaké ing awaké.

Ratu Zoe nyritakaké panglihatan iki marang garwané, Raja Leo. Sakwisé kuwi, raja nyuwun banget marang patriark supaya mbukak peti sing isiné sabuk Sang Putri Allah Agung: segelé dibukak lan peti mau

---

[5830] Zeus dianggep déning wong Yunani kuna minangka déwa paling luhur lan leluhur para déwa liyané (lan manungsa).

[5831] Santo Gennadius njabat minangka Patriark saka taun 458 nganti 471. Sawetara risalah teologi diatributake marang Santo Gennadius. Gennadius saka Messalia nyathet babagan Santo Gennadius: 'Wong sing fasih lan nduwé akal sing tajam, dhèwèké wis paham banget marang tulisan-tulisan kuna nganti nerangaké nabi Daniel tembung demi tembung, lan nyusun akèh ceramah.' Kabeh karya mau saiki wis ilang; mung surat edar dhèwèké nglawan simoni, sing disahaké ing Konsili taun 459, sing tekan jaman saiki.

kabukak; sabuk suci Sang Putri Allah Agung ditemokaké isih utuh, ora rusak sak cilik waé amarga lumantar wektu; kabèh wong nyium sabuk kuwi kanthi ngajèni. Lan sakwise Patriark nyebarake iku marang Ratu, dhèwèké langsung bébas saka panyiksa setan lan nampa penyembuhan sampurna saka lara.

Banjur, kanthi kabungahan ageng, kabeh padha ngluhurake Kristus Allah lan Indungipun ingkang Maha Suci; lan, sawise padha nyanyi kidung pangucap syukur lan puji-pujian, padha nyimpen malih ikuwas suci ing relikwi emas ingkang sami, disegel nganggo segel kraton, lan netepake pesta minangka pangurmatan tumrap Sang Perawan Maria ingkang Maha Kabegjan, kanggo ngeling-eling mujijat sing kawangun déning sabuk suci Panjenengané, lumantar sih, pangapuran, lan katresnané Kristus, Gusti kita, marang manungsa, sing lair saka Panjenengané.

Troparion, Nada 8:

Ya Perawan sing langgeng, Indhunging Gusti Allah, pangayomaning manungsa, Panjenengan sampun maringi marang kutha karajan Panjenengan busana lan iketan saking badan Panjenengan ingkang paling suci; tetep boten bosok lumantar lair Panjenengan ingkang tanpa bibi, awit lumantar Panjenengan alam lan wekdal sami anyar. Mula saka iku, kita nyuwun marang Panjenengan supaya paring katentreman marang Kutha Panjenengan, lan welas asih ageng marang nyawa kita.

Kontakion, Nada 2:

Rahem Panjenengan ingkang nyenengake Gusti, ya Ibu Gusti, iket Panjenengan ingkang kinurmatan, kakuwatan kutha Panjenengan boten saged dipunalahaken, lan bandha kabecikan ingkang boten nate kering, ya Sang Perawan langgeng, ingkang namung Panjenengan piyambak ingkang nglairake.

Kontakion liyane, Nada 4:

Dina iki, yaiku candhi sing paling mulya, kita ngrayakake pangiket ikat pinggangmu sing kinurmatan, lan kita kanthi tulus njerit marang kowe: Sugeng, ya Perawan, pujiané wong Kristen.

14 September

1 September (Gaya Lawas)

Sabda ing dina kapisan saka indiksi, utawa Taun Anyar

Peringatan tanggal 1 September
1 September

Raja jaman-jaman, Gusti Allah kita, *'wis netepake wektu lan mangsa'* (Kisah Para Rasul 1:7)[5832] , lan Panjenengané piyambak wis netepake maneka rupa pesta ing wektu-wektu kasebut kanggo kamulyané lan kanggo pangasoan manungsa saka urusan donyané. Sanajan ing Prajanjian Lawas, Panjenengané maréntahaké supaya wiwitaning wulan kapitu dirayakaké kanthi cara istimewa saben taun, supaya manungsa, sing bébas saka kesibukan urip saben dinané, bisa ngabdi marang Gusti Allah ing dina iku. Amarga katulis ing kitab-kitabé Musa: *'Pangeran ngandika marang Musa, kéné: "Ngandhani para Israel: Ing dina kapisan wulan kapitu, kowé padha duwé dina pangaso; aja nindakaké pakaryan apa waé ing dina iku ing omahmu, lan kowé padha nyawisaké kurban marang Pangeran"* (Imamat 23:24–31).[5833] Kaya Sang Pencipta piyambak, sing nyipta donya sajrone

[5832] Delengen Dan. 2:21. – 'Times' ateges periode wektu sing dawa; 'seasons' ateges taun, utawa periode sing luwih cendhak.

enem dina kanthi Sabdané, maringi berkah lan ngasamaké dina kapitu, ngaso saka pakaryan panyipta (Kejadian 2:2–3; Kaluwihan 20:11; Ibrani 4:4); lan kaya Panjenengané sabanjuré maringi manungsa paugeran: *'Nyambut gawe enem dina, nanging ing dina kapitu—Sabat—kowe ora kena nindakake apa-apa kanggo Gusti Allahmu'* (Kaluaran 20:9–10)[5834] , mangkono uga Panjenengané mberkahi lan ngasukati wulan kapitu lan maringi dhawuh marang manungsa supaya padha ngaso saka pakaryan donya ing wektu iki. Gusti Allah maringi dhawuh kaping pindho marang Musa babagan iki, *"Nalika ing sasi kapitu kowe wis nglumpukake asil bumi, kowe kudu ngrayakake pesta Gusti Allah"* (Imamat 23:39)[5835] .

Kanggo alesan apa, mula pesta iki diadegaké?

Ing wulan iki uga, nalika banyu Banjir wiwit surut, Bahtera Nuh mandheg ing pucuking Gunung Ararat[5836] .

Ing wulan iki, nabi suci Musa mudhun saka gunung, pasuryané sumunar kanthi kamulyaning Gusti Allah, lan nggawa lempeng anyar sing ing kono kacathet paugeran sing diwènèhaké déning Gusti Allah piyambak[5837] (Kaluwihan 34:29).

Ing wulan iki, pambangunan Tabernakelé Gusti diwiwiti ing antarané kemahé wong Israèl (Kaluwihan 35:1–35)[5838] .

Ing wulan sing padha, imam agung, mung sepisan ing sak taun, mlebu ing Suci saka Suci *'ora tanpa getih, kang diparingake kanggo dhèwèké lan kanggo dosa-dosa wong-wong sing ditindakake kanthi ora sengaja'*[5839] .

Ing wulan iki, umaté Gusti, kanthi ngendhekaké atiné lumantar puasa lan nyawisaké kurban tutung marang Gusti, nampa pangapura tumrap dosa-dosa sing wis padha ditindakake sajrone taun[5840] .

Ing wulan iki, Bait Suci sing megah saka Gusti, sing dibangun déning Raja Salomo, kanthi resmi dipersembahake, lan Tabut Perjanjian digawa mlebu ing kono (1 Raja-raja 8:1–66).

Ing wulan iki, kabèh suku bangsa Israel padha teka ing Yerusalem saka saindenging tanah kanggo ngrayakaké pesta, nepaki dhawuhé Gusti: *'Iki bakal dadi Sabat pangaso kanggo kowe; kowe kudu ngendhegaké atimu'* (Imamat 23:32).[5841]

[5833] Kurban tutung iku istilah ing Kitab Suci kanggo jinis kurban tartamtu. Nalika kurban liyane mung saweneh sing ditung, lan sisane diwenehake marang para rohaniawan utawa marang sing ngorbanake, kurban sing diwenehake minangka kurban tutung kabèh kobong. Korban tutung iku minangka pratandha yèn wong sing nyawisaké iku nyembahaké kabèh dhiri—jiwa lan badan—kanggo Gusti Allah, lan iku dadi pratandha dhisik saka pangorbanané Kristus (deleng Ibr. 9:9–14).

[5834] Im. 23:3; Ul. 5:13.

[5835] Musim gugur wis dadi pratandha wiwitan taun anyar wiwit jaman mbiyen. Sebab-sebabé bisa ditemokaké ing alam dhéwé. Kanthi pungkasaning mangsa panas, panèn lan pakaryan sak taun biasané rampung (Kaluwihane 23:16). Sawisé woh-wohan diklumpukaké—nalika alam lan tetanèn wis nggayuh tujuwané—manggala siklus anyar saka kagiatan diwiwiti, nggawa pangarep-arep anyar kanggo kasuburan ing mangsa ngarep.

[5836] Crita kasebut nyritakaké bab Nuh, patriark pungkasaning donya sadurungé Banjir Agung, lan Banjir Agung sing nyakup kabèh (Kejadian 5:29–32, 6–9). Santo Petrus sang Rasul, nalika nerangaké kaslametané manungsa saka Banjir Agung ing prau Nuh, nunjukaké marang kaslametan kita lumantar baptisan mlebu ing Kristus. (1 Petrus 3:19–22). – Ararat – gunung paling dhuwur ing Armenia, dumunung ing tapel wates antarane Rusia, Turki, lan Persia, kanthi loro pucuk: Ararat Agung, sing diarani wong Persia Gunung Nuh, lan Ararat Cilik.

[5837] Lempeng-lempeng – lempeng watu sing déning Gusti Allah piyambak ditulisi Sepuluh Préntah.

[5838] Tabernakel (kemah) iku suci Yahudi sing bisa digawa. Iku dibangun miturut pola sing dituduhake Gusti marang Musa ing Gunung Sinai (Keluaran 25:8–9, 40), lan diarani Tabernakel Pertemuan, amarga wong-wong padha kumpul ing kana kanggo ibadah, lan Tabernakel Wahyu utawa Kesaksian, amarga ing kono Gusti ngetokake Diri lan kersane marang wong-wong.

[5839] Ruang Suci Paling Suci iku pérangan katelu sing paling njero saka Tabernakel. Ing kéné ana Peti Perjanjian, ing njeroé disimpen lempengan-lempengan Hukum, kendi emas (stamna) kang isiné manna, lan tongkaté Harun. Mung imam agung sing diparingi idin mlebu ing bagean iki, ing Dina Panyucian, sing dianakake sapisan saben taun; dhèwèké nggawa getih kéwan kurban lan nyawuraké ing sangisore Tabut Perjanjian kanggo nyucèkaké dosa-dosa umat (deleng Imamat 16:29–34). Makna lan wigati saka upacara suci iki diterangake dening Rasul Paulus ing Surat kanggo wong Ibrani (Ibr. 9:3–7, 8–15, 24–28, 10:1–39).

[5840] Iki kelakon ing dina kaping 10, sing diarani Dina Panyucian. Ing dina iki, imam agung bakal nampilake loro wedhus ing ngarep Tabernakel; kanthi undian, dhèwèké bakal nyembelih salah sijiné lan nyawisaké minangka kurban kanggo dosa kabèh wong, déné ing wedhus liyané dhèwèké bakal ngakoni dosa-dosa wong lan mréntah supaya dikirim menyang ara-ara samun (Imamat 23:26–32). Cf. Ibrani 11:11–14).

[5841] Taun Yahudi dumadi saka 12 wulan lunar. Wulan Aviv utawa Nisan (Neh. 2:1, Esth. 3:7), sing cocog karo Maret kita, nandhani wiwitan taun suci (Kaluw. 12:2, 13:4), déné wulan Tishri, wulan kapitu, sing cocog karo September kita, dianggep minangka wulan kapisan taun sipil. Wulan iki sakabèhé wulan pasamuwan. Dina kapisan, wiwitan taun anyar, diarani Paskah Sangkakala (Kaluwihan

Wiwit sasi iki taun-taun diitung, kanthi saben taun kaping limang puluh dadi istimewa. Nalika bangsa Israel mlebu ing Tanah Dijanjekake, Gusti mrentahake supaya padha ngrayakake taun kaping limang puluh kanthi cara istimewa; lan ora mung wong-wong mau sing melu perayaan iki, nanging uga para abdi lan ternaké; Malah tanahé dhéwé, ing ngendi wong Israel wis manggon, kudu ditinggal tanpa diganggu: ora kena digarap, ditanduri, utawa dipanen—apa gandum, anggur, utawa woh-wohan saka kebon ora kena dipetik; kabèh mau kudu ditinggal dadi panganané wong mlarat, uga kéwan alas lan manuk. Iki kacathet ing Kitab Musa: *'Ngibasna terompet ing saindenging tanahmu lan suwunake taun kaping limang puluh, lan proklamna kamardikan ing saindenging tanah kanggo kabèh wargané; aja nanem utawa ngundhuh apa sing tuwuh kanthi sendirine, uga aja nglumpukake anggur saka wit anggur sing durung disunat, supaya wong mlarat ing antarané bangsamu bisa mangan, lan kéwan alas bisa mangan apa sing isih ketinggalan sawisé kuwi; tindakna uga marang kebon anggur lan kebon zaitunmu'* (Imamat 25:9–11; Kel. 23:11). Ing taun kaping limang puluh iki, utang-utang diampuni, para budhak dibebasake, lan saben wong ngati-ati banget supaya ora nyurung Gusti kanthi dosa apa wae, uga ora nyebabake sedhih marang tangga teparo. Iki taun pangapura universal lan panyucian saka dosa. Siklus limang puluh taun iki, miturut dhawuh Gusti, dipérang dadi pitung siklus taunan (yaiku pitung periode pitung taun), lan saben taun kapitu diarani Sabat utawa taun pangaso. Bab iki, Gusti maringi dhawuh lumantar Musa: *'Sajrone enem taun kowe kudu nanem ing ladangmu lan nyabit ing kebon anggurmu, lan nglumpukake asilé; nanging ing taun kapitu ana Sabat kanggo ngasoake tanah, Sabat kanggo Gusti; kowe ora kena nanem ing ladangmu, uga ora kena nyabit ing kebon anggurmu. Yen kowe kandha, "Apa sing bakal kita pangan ing taun kapitu, nalika kita ora nanam lan ora nglumpukake asil saka ladang kita?", Aku bakal ngutus berkahku marang kowe ing taun kaping enem, lan asilé bakal cukup kanggo telung taun"* (Imamat 25:3–4, 20–21). Kabeh taun-taun mau, nalika Gusti maringi pangaso remi kanggo manungsa lan bumi, diwiwiti uga miturut dhawuh Gusti ing wulan September. *'Lan kowe kudu muni terompet*,' pangandikane Gusti, '*kanggo ngumumake taun suwun ing wulan kapitu'* (Imamat 25:9), yaiku ing September[5842] , amarga September iku wulan kapitu miturut itungan wiwit Maret, wulan kapisan wiwit pambentukan donya.

Nanging taun kasebut diwiwiti tanggal 1 September ora mung miturut paugeran Prajanjian Lawas, nanging uga miturut indiksi pagan. Ing ngisor iki diceritakaké babagan indiksi iki.

Nalika Augustus[5843] , Kaisar Romawi, ngalahaké Antony lan Cleopatra[5844] sing mrentah Mesir, lan dadi panguwasa tunggal ing saindenging jagad, piyambakipun netepaké indiksi limalas taun[5845] kanggo mempermudah pangumpulan pajeg saka kabèh tanah. Augustus mbagi indiksi iki dadi telung periode, saben periode suwene limang taun, supaya sajrone sakabehe indiksi, pajeg diklumpukake telung kaping, saben limang taun kaping lima . Undhang-undhang iki utamane ditetepake kanggo wilayah pinggiran Kakaisaran sing adoh, sing angel diklumpukake pajak saben taun, amarga pajak sing diklumpukake meh ora tekan ibukota – Roma – sanajan sawise limang taun. Saben periode limang taun diarani lustrum, tegesé 'cerah', amarga nalika 'maringi marang Kaisar apa

---

23:24); dina kaping 10 iku Dina Pangapura; dina kaping 15 iku Pesta Pondok Daun, kang diadakake kanggo ngelingi pangayomané Gusti nalika wong Yahudi ngumbara ing ara-ara samun, nalika padha manggon ing tenda utawa pondok (Im. 23:33–34; Bil. 29:12–39). Ing wulan iki uga diwiwiti pangamatan saben taun kapitu, utawa taun Sabat, lan taun kaping lima puluh, utawa Jubileum (Im. 25:9). Mula, wulan kapitu dijenengi 'Sabat saka Sabat-sabat', tegesé 'pesta saka pesta-pesta'.

[5842] September asalé saka tembung Latin sing artiné 'kapitu'.

[5843] Nalika Octavian, Kaisar Romawi utawa Maharaja (wafat taun 14 Masehi), dadi panguwasa tunggal ing sakabèhé Kakaisaran Romawi, Senat maringi gelar Augustus marang dhèwèké. Tembung iki tegesé 'kamulyan', 'agung', 'kinurmatan', lan 'suci'. Gelar iki banjur diadopsi déning para maharaja Romawi liyané.

[5844] Saka taun 42 nganti 31 SM, donya Romawi dipimpin déning telung jenderal: Oktavianus, Antonius, lan Lepidus, sing dikenal minangka Triumvirat. Padha mbagi kakuwasan paling dhuwur lan provinsi-provinsi Romawi antarané dhéwé-dhéwé; Oktavianus nampa sisih kulon, Antonius sisih wetan, lan Lepidus Afrika. Nanging, Lepidus ora suwe banjur dicopot saka kalungguhané ing urusan nagara, lan banjur pecah perang perebutan kuwasa antarané Octavian lan Antony. Antony pungkasané sakabèhé kapengaruh déning ratu Mesir, Cleopatra, sing wis nggodha dhèwèké nganggo kaéndahané sing luar biasa, lan dhèwèké ngentèkaké wektu kanggo pésta lan kesenengan. Octavian njupuk kauntungan saka kahanan iki lan ngumumake perang marang Antony lan Cleopatra. Ing perang laut Actium (taun 31 SM), Cleopatra mlayu lan bunuh diri. Antony, sawise kelangan kakaisarané ing donya, nindakake perkara sing padha. Mesir digawe provinsi Romawi, lan Octavian dadi panguwasa tunggal.

[5845] Indiction, utawa indiktion – tembung Romawi sing tegesé 'proklamasi', 'penunjukan' utawa 'pajak'. Indiction iki ngrujuk marang dina kapisan ing wulan September; jeneng iki isih lestari nganti saiki ing kalender gréja kita lan digunakaké kanggo nandhani wiwitan taun gréja. Indiction Kristen uga dumadi saka 15 taun.

sing kagungan Kaisar' (Lukas 20:25), wong-wong padha ngadani pesta lan nyalakake lilin. Wong-wong ora nganggep pajeg iku beban, amarga pajegé cilik lan entheng, lan dibayar kanthi sukarela. Nanging, indiksi iku suwéné limolas taun amarga alesané kaya ngéné. Ing periode limang taun kapisan, upeti dibayar nganggo wesi lan tembaga, sing digunakake kanggo nggawe pedhang, tombak, helm, tameng, waja, lan kabèh jinis senjata militer; ing periode limang taun kapindho, upeti dikumpulake ing wangun pérak kanggo mbayar gaji pasukan; dene ing periode limang taun katelu, upeti digawa menyang Roma ing wangun emas kanggo hiasan arca-arca. Sawisé rampung siklus indiksi limalas taun, siklus mau bakal diwiwiti manèh, lan taun kapisan saka indiksi dijenengi Taun Anyar. Adat iki ditetepaké supaya diwiwiti tanggal 1 September, amarga ing dina iku kamenangan diparingaké marang Antony lan panguwasa tunggal Agustus diumumaké. Gereja Suci uga ngadopsi adat ngrayakake wiwitan indiksi tanggal 1 September. Iki ditetepake amarga nalika Taun Anyar dirayakake ing Yudea lan saindenging jagad, Gusti kita Yesus Kristus rawuh ing Nazaret[5846] , panggonan Panjenengané gedhe. Iki dumadi ing dina Sabat, lan ing dina kuwi wong Yahudi biyasa nglumpuk ing sinagoga lan ngentekake wektu maca kitab-kitab para nabi. Gusti, *'kaya biyasané'*, uga mlebu sinagoga[5847] lan ngadeg ing antarané para guru. Wong-wong mau maringi Gusti kitab nabi Yesaya[5848] ; lan Panjenengané, mbukak kitab, nemokaké ayat sing nyerat: 'Rohé Gusti ana ing atiku, amarga Gusti wis ngurapi aku kanggo nggawa kabar kabungahan marang wong mlarat; Panjenengané ngutus aku kanggo marasaké wong sing remuk atiné, kanggo ngumumaké kamardikan marang para tawanan lan mbukak panjara marang sing kasandhung, kanggo ngumumaké taun kabecikané Gusti' (Yesaya 61:1–2)[5849] . Lan sawisé nutup gulungan kitab lan mbalèkaké marang juru layan, Panjenengané miwiti ngendika yèn ramalan sing wis diwaca mau wis kawujud ing Panjenengané, yèn Panjenengané iku Mesias sejati[5850] , sing dikirim déning Gusti Allah Rama kanggo nylametaké manungsa lan kanggo nganyari uripé. *'Lan kabèh padha*

[5846] Kutha cilik Nazaret dumunung ing sisih lor Palestina, sing diarani Galilea. Warga kutha iku miskin lan dianggep remeh dening wong Yahudi liyane (Yohanes 1:46). Nanging kéné iku tanah kelairané Yusuf, tunangan Sang Perawan Maria; kéné uga kabar kabungahan marang Ibuné Gusti Allah kelakon; ing kéné Gusti Yesus Kristus nglampahi jaman cilik lan enom; ing kéné Panjenengané dibesarké; ing kéné Panjenengané manggon nalika miwiti palayanan umum, mulané Panjenengané disebut wong Nazaret. Wiwit wektu kuwi, Nazaret, sing sadurungé ora kondhang, dadi panggonan sing paling misuwur ing saindenging Galilea. Nanging ing taun 1263 panggonan iki dirusak nganti dadi reruntuhan dening wong Turki. Sawisé pirang-pirang abad, panggonan iki dibangun manèh lan tetep dadi désa paling mlarat suwéné wektu dawa. Saiki Nazaret nduwèni watara 6.000 jiwa, ana ing sangisoré pangayoman khusus konsul-konsul Kristen, lan dadi panggonan ziarah saka kabèh penjuru donya Kristen.

[5847] Sinagoga (tegesé 'pasamuwan', utawa 'kumpul' ing basa Slavia) iku panggonan pasamuwan agama kanggo wong Yahudi. Miturut hukum, ibadah kudu dilakoni ing Tabernakel lan mengko ing Bait Suci ing Yerusalem. Nanging, nalika pembuangan bangsa Yahudi, Bait Suci ing Yerusalem dirusak, lan wong Yahudi padha kumpul kanggo ibadah ing omah-omah pribadi. Kumpulan pribadi iki alon-alon nduwéni panggonan lan wektu sing tetep, tata cara ibadah sing diakoni, lan mula lair sinagoga. Ing jamané Yesus Kristus lan Para Rasul, sinagoga sumebar ing endi wae ana wong Yahudi manggon, lan ing kutha-kutha gedhé ana pirang-pirang sinagoga. Pasamuwan ing sinagoga dianakaké ing dina Sabat lan dina-dina raya.

[5848] Ing pasamuwan sinagoga, biasane maca petikan tartamtu saka Kitab Torèt—yaiku Kitabé Musa—lan saka para Nabi—yaiku kitab-kitab nabi ing Prajanjian Lawas; maca-maca iki uga diterangaké, yaiku diwènèhi ceramah babagan apa sing wis diwaca lan dirungokaké. Sapa waé sing kepéngin bisa maca lan nerangaké, kanthi idin saka kepala sinagoga (archisynagogue) lan para tuwa. Sapa waé sing kepéngin maca bakal ngadeg nalika ngumumaké niyaté, lan bakal tetep ngadeg nalika maca potongan tartamtu saka kitab suci. Nalika Gusti maringi pratandha yèn Panjenengané karsa maca lan maringi khotbah, maca Kitab Torèt kayane wis rampung, lan maca Kitab Para Nabi arep diwiwiti.

[5849] Nalika Gusti maringi pratandha yèn Panjenengané kersa maca lan maringi piwulang, pambacaan saka Kitab Torèt katoné wis rampung, lan pambacaan saka Kitab Para Nabi arep diwiwiti.– 'Musim Panasé Gusti' iku wektu sing nyenengake – iki jeneng sing diwènèhaké déning wong Yahudi marang Jubileum, utawa taun kaping lima puluh (deleng ing ndhuwur), sing amarga proklamasi kamardikaning kabèh manungsa, dadi taun sing paling kabungahan. – 'Tauné Gusti iku taun sih' – iki jeneng sing diwènèhaké déning wong Yahudi marang Yubélum, utawa taun kaping lima puluh (deleng ing ndhuwur), sing amarga proklamasi kamardikan umum, dadi taun sing paling kabungahan lan dipilih déning nabi minangka simbol wektu kabungahaning Karajané Kristus kanggo manungsa sing wis ditebus.

[5850] 'Mesias' iku tembung Ibrani lan artiné padha karo tembung Yunani 'Kristus' – yaiku 'Sing Dipesoni' – lan asalé saka panggesekan lenga suci. Lumantar panggesekan iki, karunia Roh Suci diparingaké marang wong-wong sing dipilih utawa diarani déning Gusti Allah kanggo pelayanan tartamtu. Para raja, nabi, lan imam agung diarani 'sing diurapi'. Nanging gelar iki luwih khusus kagungané Gusti Yesus Kristus, amarga kabèh peparingé Roh Suci wis dicurakaké marang Panjenengané (Yesaya 11:1–2). Kanggo Panjenengané kagungan, ing tingkat paling dhuwur, kasucian imam agung, sing bébas saka ala lan nyekel imam langgeng (deleng Ibr. 7:10), lan kawicaksanan nabi, sing padhangaké donya kanthi piwulang swarga paling dhuwur (deleng Lukas 1:79, 2:32; Mat. 4:16; Yohanes 1:4–10, 8:12, 9:5, 12:35–36, 46) lan wewenang lan kakuwatan Sang Raja, sing nduwèni kabèh kakuwataning swarga lan bumi lan nuntun kabèh prakara tumuju marang tujuan agungé kaslametan manungsa (deleng Mat. 28:18; Luk. 1:33; 1 Kor. 15:25–26).

maringi kasaksian marang Panjenengané, padha gumun marang tembung-tembung sih rahmat sing metu saka lambéné' (Lukas 4:16–22).

Pesta Taun Anyar diadegaké déning Para Bapa Suci ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea[5851] . Iki dumadi pas nalika Kaisar Konstantinus Agung, sawisé ngalahaké Maxentius[5852] , madhangi donya kanthi padhanging kasucian, mbusak pesta-pesta pagan, mbébasaké iman Kristen saka panganiayaan sing abot, lan netepaké indiksiné. Ing wektu kuwi, para bapa suci netepake perayaan Taun Anyar minangka wiwitan kamardikan Kristen, minangka pangeling rawuhe Kristus ing sinagoga Yahudi ing dina iki lan pangandikane bab mangsa panas sing nyenengake saka Gusti. Wiwit kuwi, kita uga ngrayakake tanggal siji September. Nanging iki ora maneh dadi pesta Prajanjian Lawas, nanging pesta sih anyar[5853] . Amarga ing dina iki Pangripta Hukum piyambak, sawisé mudhun saka swarga lan nggawa Rohé Rama ing sajroning dhèwèké, ngetokaké dhèwèké marang donya lan nulis hukumé Gusti ora nganggo driji, nanging nganggo ilat ilahi lan lambéné sing manis, lan ora ing loyang watu, nanging *'ing loyang daging'* (2 Kor. 3:3)[5854] . Nalika ngadegaké Gréja Panjenengané, kang tabernakel Prajanjian Lawas mung minangka pratandha sadurungé[5855] , Panjenengané nyawisaké dhiri marang Gusti Rama minangka kurban kanggo dosa-dosa kita—kurban sing ora tanpa getih. Imam Agung Agungé piyambak, sing wis lumebu ing swarga (Ibr. 4:14), sawisé ngresiki kita saka dosa-dosa kita kanthi getihé sing ditumpèkaké kanggo kita, wis ndadèkaké kita dadi candhi suci, miturut pangandikane Rasul: *'Candhi Allah iku suci, lan kowe iku candhi kuwi'* (1 Kor. 3:17)[5856] .

[5851] Konsili Ekumenis Kapisan diadakaké déning St Konstantinus Agung (dilingkaké tanggal 21 Mei) ing taun 326 nglawan presbiter Arius lan para pangikuté, sing nyebar doktrin sesat yèn Yesus Kristus dudu Gusti Allah. Dewan iku, kang dumadi saka 318 uskup, ngukum bidah Arian, negesake dogma konsubstansialitas Sang Putra karo Gusti Rama, lan nyusun pitu pasal pisanan saka Kredo, kang nganti saiki isih digunakake dening Gréja Ortodoks. – Nikea – sawijining kutha ing Asia Cilik, biyèn sugih lan makmur, saiki mlarat lan jarang ana wong manggon. Sawisé ngrebut manèh (kaping pindho) ing taun 1330, wong Turki ngrusak bangunan-bangunan paling apik lan ngowahi gréja-gréja dadi masjid.

[5852] Maxentius iku sawijining kaisar Romawi (306–312). Dhèwèké nganiaya umat Kristen lan misuwur amarga kekejemané. Amarga wis ora sabar, wong Romawi nyuwun tulung marang Konstantinus; kanthi pratandha penebus saka salib, dhèwèké ngalahaké pasukané Maxentius, sing mati ing banyu Kali Tiber. Ing taun 313, Kaisar Konstantinus lan Kaisar Likinus (sing mrentah ing bagéan wétan Kakaisaran) nerbitaké piwarta sing nyatakaké yèn agama Kristen dadi agama nagara, padha karo kapercayan pagan kuna. Nanging, Licinius ora suwe banjur nganiaya wong Kristen. Constantine banjur nglawan pasukane Licinius lan sawisé pungkasané ngalahaké dhèwèké ing September 323, dhèwèké dadi panguwasa tunggal Kakaisaran Romawi. Kedadeyan iki sing dadi dorongan langsung kanggo netepaké perayaan Taun Anyar ing wulan September.

[5853] Tembung 'grasia' asring banget kapanggih ing Kitab Suci lan digunakake kanthi maneka teges (karunia, welas asih, katresnan), nanging utamane nuduhake daya nylametake saka Gusti Allah, sing diparingake marang kita lumantar jasa-jasa Yesus Kristus, nglairake kita maneh menyang urip rohani lan ngasilake kasucian lan kaslametan kita. Iki diarani 'grasia' amarga iku peparing sing welas asih saka Rama ing Swarga. (Delengen Efesus 2:8). – Kontras antarane hukum Prajanjian Lawas lan grasia diterangake dening Santo Paulus Rasul ing surat-surat marang wong Roma, wong Galatia, lan wong Ibrani. Bedane utama yaiku: Hukumé Musa maringi préntah-préntah sing mokal kanggo dituruti kabèh lan ngukum wong sing nglanggar kanthi kutukan, nanging ora maringi kekuwatan sing cukup kanggo nggayuh kabeneran manut Hukum (Gal. 3:10); Kurnia Kristus mbusak kutukan hukum saka manungsa, ngabenerake dheweke ing ngarsane Gusti Allah, lan ngrukunake dheweke karo Panjenengané (Gal. 3:13; Rom. 5:9–10), ngapura lan ngresiki dosa, lan maringi kekuwatan kanggo nepaki hukum Prajanjian Anyar kanthi cara sing katon minangka sangkutan sing apik lan beban sing entheng (1 Yohanes 1:9; Mat. 11:30).

[5854] Delengen Yehezkiel 11 lan Ibrani 8:10.

[5855] Tabernakel, kaya sing diterangake dening Filaret, Metropolitan Moskow, makili Gréja, sing alon-alon diadegaké ing antarané umat manungsa sacara umum lan ing jiwa saben wong pracaya sacara khusus. Pondhok sing kabuka kanggo kabèh wong makili Gréja njaba lan panggilan universal marang Gréja, déné mezbah lan bejana cuci makili Sakramèn Kristen getih lan banyu, sing mlebu ing Gréja lan ngukuhaké persatuan karo Gréja. Panggonan Suci, sing diparengake mung kanggo para imam, makili Gréja batin, ing ngendi Kristus iku padhang sejati lan roti urip, lan mezbah sing ngangkat pandonga lan panuwun saka para pracaya marang Gusti Allah. Ruang Suci Lelakoné, sing mung bisa diakses déning Imam Agung, nglambangaké pangastana lan panguwasa Sang Mesias, manungsa-Gusti, sing wis diwenehi pratandha ing kéné déning loyang-loyang Hukum, manna sing metu saka tongkaté Harun, lan sing dadi panyelamatan, pangbenaran, pangresikan, lan pangsuci kita. Ing sesambungan karo nyawa kita, sing dumadi saka telung pérangan, Tabernakel makili telung tahap pangabdian kita marang Gusti Allah: pambersihan saka njaba, pencerahan saka jero, lan persatuan mistik karo Kristus.

[5856] Delengen 1 Kor. 6:19. Rasul kandha yèn wong Kristen ana ing pangayoman rohani lan mistik karo sakabèhé Tritunggaling Suci, amarga Gusti Rama, Pangerané kabèh makhluké, ngutus Putrané siji-sijiné menyang donya, supaya Panjenengané, kanthi getihé sing larang regané, bisa mbebasaké manungsa sing dosa saka panjajahané setan, dene Roh Suci, minangka pambangun omah, nuntun para abdi sing kesasar mlebu ing omahé Gusti Allah, nyawijiake karo Kristus, lan lumantar karunia kang kebak sih-rahmat, kang diparingake

Matur nuwun marang Gusti kanggo kabèh iki, kita ngrayakaké Pesta Gusti kanthi kabungahan: sawise nampa saka Panjenengané akèh berkah kang ora bisa diucapaké, ayo padha cepet-cepet supaya kita dhéwé bisa nyenengaké Panjenengané. Amarga kita ngrayakaké Indiksi, dudu sing ditetepaké déning para kaisar Romawi, nanging sing disahaké déning Raja Mulya ing swarga – Kristus. Indiksi ' ' Kristus, nanging dumadi saka dhawuh-dhawuh suci Panjenengané sing kudu kita patuhi lan wujudaké. Sang Prabu kita Kristus ora nuntut saka kita tembaga, wesi, pérak, utawa emas, kaya sing diterangaké Dawud nalika dhèwèké ngendika: *'Panjenengané Gustiku; kabèh kagunganku ora dibutuhaké Panjenengané'* (Mazmur 15:2)[5857] . Nanging tinimbang wesi lan tembaga, Gusti mbutuhake saka kita kabecikan sing teguh lan ajeg: iman Ortodoks marang Gusti. Amarga iman kita adhedhasar getih para martir suci, sing dipisahake dening senjata wesi lan tembaga, saben wong mau bisa diomongake manawa *'jiwane mlebu ing wesi'* (Mazmur 104:18). Raja Surgawi lan Gusti kita wis maringi dhawuh supaya pracaya marang Panjenengané kanthi manah sing bener lan saleh: *'awit manah iku pracaya tumuju kabeneran'* (Rom. 10:10)[5858] . Ayo uga ngalahaké mungsuh nganggo pracaya iki, kaya nganggo senjata wesi lan tamèng perunggu. Ayo padha ngetutake leluhur kita sing suci, sing *'kanthi pracaya ngrebut kraton-kraton, ngadili kanthi adil, nampa janji-janji, nutup cangkemé singa, matèni kobongan geni, lolos saka bilah pedhang, dikuatake nalika ringkih, dadi kuwat ing perang, lan ngusir pasukan manca negara'* (Ibr. 11:33–34)[5859] .

[5860]Tinimbang pérak, Sang Kristus, Sang Prabu kita, nuntut saka kita kabecikan kapindho: pangarep-arep sing ora goyah marang Gusti Allah. Kabecikan iki, luwih saka pérak, njamin urip makmur kanggo sawijining wong. Yen wong sing wis nglumpukake akèh pérak yakin yèn dhèwèké bakal nampa kabèh berkah donya, lan gumantung marang kasugihané, nglampahi dina-dinane kanthi seneng-seneng; maka luwih manèh sing sugih pangarep-arep kang teguh marang Gusti Allah, sing wis nyandhakaké kabèh kapitadosané mung marang Panjenengané, bakal nampa kabèh kang dipun kepéngini lan urip ing kabungahan, nglirwakaké kabèh bala lan sedhih sing asalé saka donya, daging, lan setan, lan nampa kabèh iku kanthi kabungahan kanggo ganjaran ing urip sing bakal teka. Asring pérak ngapusi sing nduwèni, lan kanthi dadakan ilang, ninggalaké dhèwèké ing kamlaratan; lan sing ngarep-arep nduwèni kabèh kabèh ing sisa uripé, ujug-ujug ora nduwèni roti saben dinané. – Nanging sing pracaya marang Gusti, *'kaya Gunung Sion, ora bakal obah'* (Mazmur 124:1)[5861] *'ora bakal isin, amarga katresnané Gusti wis dicuraké'* (Roma 5:5). Mung pérak immaterial iki sing dipengini Gusti saka kita, lan Panjenengané ngandhani supaya kita ora nyandhak pangarep-arep marang bandha sing fana, *'nanging marang Gusti Allah sing urip'* (1 Timotius 6:17), *'tembungé Gusti murni, kaya pérak sing wis disempurnakaké'* (Mazmur 11:7)[5862] . Panjenengané kanthi setya wis janji marang kita berkah langgeng sing ora bisa diucapaké ing Karajané, supaya kita bisa ngakoni kanthi lambé kabecikan gedhé sing wis dituduhaké marang kita—sing wis kita pracaya ing atiné—'lan *kanthi lambé kita ngakoni kaslametan'* (Rom. 10:10)[5863] . Mula saka iku, ayo padha nyemangati awaké dhéwé kanggo tumindak gagah berani lumantar pangarep-arep ganjaran kita. Amarga pangarep-arep ganjaran nyemangati prajurit perang, kaya sing diandharake Santo Yohanes Damaskus bab para pemikul sangsara:

---

ing sakramen suci, mbangun saben jiwa dadi panggonan rohani kanggo ngabdi marang Gusti Allah kanthi kabèh kekuwatan jiwa lan raga.

[5857] Yaiku, Panjenengan, ya Gusti, boten kersa napa-napa; menawi ana tiyang ingkang nindakake kabecikan, piyambakipun ingkang entuk paedah; nanging Panjenengan boten entuk napa-napa saking punika.

[5858] Yaiku, pembenaran lumantar Kristus Juruwilujeng kapanggih lumantar pracaya sing teguh lan saka jeroning manah marang Panjenengané lan pangabdian sakabehe marang kayakinan manawa Panjenengané rawuh ing donya kanggo kaslametan kita lan tangi kanthi maringi gesang saka kuburan.

[5859] Nggendong kita supaya sabar lan pracaya, Rasul Paulus nerangake kenapa pracaya iku wigati banget kanggo wong Kristen; pracaya ndadekake apa sing diarep-arep dadi kasunyatan lan sing ora katon dadi katon; pracaya wis ngasilake wong-wong bener ageng lan makarya ing jeroné, ndadekake wong-wong mau ora bisa dikalahake nalika ngadhepi bebaya lan maringi inspirasi supaya tahan nandhang sangsara. Utamane, tembung 'padha nutup cangkemé singa' nyebut nabi Daniel (deleng Dan. 6:1–28); 'padha matèni kobongan geni' – marang telung mudha ing pawon geni Babilonia (Dan. 3:1–100); 'padha lolos saka pucuk pedhang' – marang Dawud lan nabi Elias; 'padha dikuatake ing kelemahane' – marang Ayub lan Hizekia (2 Raja 20:1–21).

[5860] Gambaran prajurit Kristus lan wajaé (Efesus 6:10–18).

[5861] Zion – gunung ing ngendi Yerusalem dibangun.

[5862] Tembung-tembungé Gusti Allah murni, bébas saka campuran kabohongan utawa tipu daya, kaya pérak murni sing disempurnakaké nganggo geni.

[5863] Wong Kristen kudu, kanggo kaslametané, ora mung nduwé pracaya, nanging uga ngungkapaké pracaya kuwi, sing nalika pracaya wis akèh bakal mili (diakoni) kanthi alamiah.

'Para martir Panjenengan, ya Gusti, sawise ajeg ing pracaya lan nguwatake awake dhewe kanthi pangarep-arep, ngungkuli sangsara saka mungsuh-mungsuhe lan nampa mahkotane'[5864] .

Tinimbang emas, Kristus Sang Raja nuntut saka kita kabecikan sing paling mulya: katresnan sing tulus marang Gusti Allah lan marang sesami. Amarga wigatine gedhe, katresnan tansah diwenehake dening Para Guru Gréja ing wangun emas; amarga kaya emas luwih larang tinimbang pérak, tembaga, lan wesi, mangkono katresnan luwih unggul tinimbang pangarep-arep lan iman. *'Saiki*,*'* miturut Kitab Suci, *'telung iki tetep ana: pracaya, pangarep-arep, lan katresnan; nanging sing paling ageng saka kabèh iku katresnan'* (1 Kor. 13:13)[5865] . Mung 'emas' iki sing dipengini Gusti saka kita, lan Panjenengané maringi dhawuh supaya kita ndedonga marang Panjenengané tanpa munafik—ora mung pracaya ing atiné lan ngakoni nganggo lambéné, nanging uga ngetokaké katresnan iki ing tumindak kita. Kita kudu siyap nyawisaké nyawa kita kanggo Panjenengané lan nampa pati demi katresnan ilahi Panjenengané marang kita. Luwih saka kuwi, kita kudu tresna marang tangga teparo, kaya sing diwulangaké dening Yohanes Teolog, murid sing dikasihi Kristus. *'Anak-anakku*,' pangandikane, *'aja padha tresna mung ing tembung utawa omongan, nanging ing tumindak lan kabeneran'* (1 Yohanes 3:18)[5866] . Katresnan kaya ngono ditampa minangka hiasan déning Kristus Gusti Allah kita piyambak, sing luwih ayu tinimbang para putraning manungsa, kaya sing kacarita ing Kitab Kawicaksanan Gusti Allah piyambak: 'Dheweke wis ngias awaké dhéwé lan dadi ayu ing ngarsané Gusti lan ing ngarsané manungsa; iki minangka katentreman antarané sedulur lan katresnan antarané tangga teparo' (Sirakh 25:1–2)[5867] .

Iki indiksi Kristen sing saiki dirayakake dening Gréja Ortodoks, minangka panggantos indiksi pagan kuna, *'wis nyopot manungsa lawas karo pakaryané lan wis nganggo manungsa anyar, kang terus dianyari miturut gambar Sang Pencipta'* (Kol. 3:9–10). Mula saka iku, ayo padha ngrayakake Taun Anyar kaya sing diparingi pitutur dening Rasul: ayo mlaku ing kabaruaning gesang, supaya kita bisa ngabdi 'ing *kabaruaning Roh, lan ora ing huruf lawas'* (Rom. 7:6)[5868] . Ayo padha ngrayakake Indiksi kanthi manut marang dhawuhe Gusti Allah kita, sing diparingake lumantar Musa, ing kitab-kitabe sing saiki kita waca: *'Yen kowe padha lumaku miturut paugeran-paugeranku, lan netepi dhawuhe-dhawuheku lan nindakake: mangkono Aku bakal maringi udan ing mangsa kang pas, lan bumi bakal maringi asilé, lan Aku bakal ngutus katentreman ing negaramu, lan kowe bakal ngusir mungsuhmu, lan Aku bakal ndeleng kowe kanthi welas asih lan mberkahi kowe, lan atiku ora bakal muak marang kowe, lan Aku bakal lumaku ing antaramu, lan Aku bakal dadi Gustimu, lan kowe bakal dadi umatku* (Imamat 26:3–4, 6–7, 11, 12)[5869] .

[5864] Kidungan nada katelu kanggo Vesper dina Rebo.

[5865] Rasul maringi kaunggulan marang katresnan minangka kabecikan sing nggabungake ing sajroning awake dhéwé oyod iman lan woh pangarep-arep; nanging kanthi nyelehake iman lan pangarep-arep jejere katresnan, piyambakipun uga nuduhake ajining dhuwur.

[5866] Rasul maringi dhawuh ora bab katresnan palsu, katresnan sing mung diungkapake nganggo tembung, nanging katresnan sing murni lan sejati, sing kabuktèkaké liwat tumindak.

[5867] Tembung 'kabijaksanaan', kaya sing digunakake ing Kitab Suci, nduwèni makna sing jembar banget lan kadhangkala nyebut Kristus piyambak, Sabda Allah sing langgeng sadurungé ana lan tansah ana (deleng Amsal 8:1–22, 36; lan 1 Korinta 1:24, 30, lsp.).

[5868] Ukuman Prajanjian Lawas, kaya huruf sing ora duwe daya batin, mung ngiket manungsa karo paugerané, tanpa maringi kekuwatan kanggo nepati; nanging saiki Roh urip wis rawuh, kita kudu ngabdi marang Gusti miturut Roh urip anyar iki, kanthi bebas lan kabungahan kanthi pangarep-arep pitulungané Gusti.

[5869] Tembung-tembung saka Kitab Suci iki diwaca nalika ibadah agung ing dina indiksi ing salah siji saka telung parabel sing wis ditemtokake. Yesaya 61:1–9 – sawijining prakandika babagan Yesus Kristus minangka Sang diurapi, Guru, Juruwilujeng, lan Panebusi kabeh sing nandhang sangsara ing donya; babagan panyebaran Gréja Panjenengané ing antarané bangsa-bangsa; lan babagan kabegjan lan kamulyan para sing kalebu ing kono. Prakiraan iki pancen sing diwaca déning Sang Juruwilaha piyambak ing sinagoga ing Nazaret. – Wacan kapindho (saka Imamat 26:3–12, 14–17, 19–20, 22, 33, 40–41) ngemot janji Gusti marang wong-wong sing netepi dhawuhe lan pangeling-eling marang wong-wong sing nglanggar; pangibadah kanthi semangat marang dhawuh-dhawuh iki dadi syarat utama kanggo kamakmuran ing donya, sing biasane kita pangajeng-ajenge kanggo awake dhewe lan tangga teparo ing wiwitan Taun Anyar. – Paremia katelu (saka Kitab Kebijaksanaan 4:7–25) nyambung karo pangeling-eling St Simeon Stylite, sing sajrone uripé nglambangaké piwulang kabijaksanaan sejati lan nuduhaké kamenangan kasuciyan, kaya sing dipuji ing Kitab Kebijaksanaan. – Ing abad kaping wolu, St Yohanes saka Damaskus nyipta akèh kidung kanggo tanggal 1 September.

Troparion Indiksi, Nada 2:

Yaiku Sang Pencipta sakabehing samubarang, sing wis netepake mangsa lan taun ing sangisoré panguwasa Panjenengan, berkahana mahkota mangsa panas kanthi kabecikan Panjenengan, ya Gusti, njagani sang maharaja ing katentreman, lan kutha Panjenengan, lumantar pandonga Sang Ibu Allah, lan nyelametna kita.

Kontakion, nada 2:

Kristus, Sang Raja, sing manggon ing dhuwur, Pencipta lan Pangripta kabèh sing katon lan ora katon, sing wis nyipta dina lan wengi, mangsa lan taun, mberkahana saiki mahkota mangsa panas; jaga lan reksa kanthi tentrem Kaisar Ortodoks, lan kutha lan umat Panjenengan, ya Sang Maha Welas Asih.

Uripé Bapa Simeon Stylite sing Kinurmatan lan Ngemban Gusti

Diringati tanggal 1 September

Ing tanah Kapadokia[5870] , ing désa Sisan, manggon wong Kristen Susotion lan Martha. Gusti mberkahi perkawinané kanthi lairé putra sing dijenengi Simeon lan, manut adat Kristen, dimandhi ing banyu baptisan[5871] . Anak lanang iki ora dibesarké kanthi kawruh ilmiah, nanging kanthi prasaja lan alus; nanging kabijaksanaané Gusti asring diparingaké marang wong prasaja lan milih wong-wong mau dadi pirantine, supaya ngisinaké kabijaksanaan jaman iki (1 Kor. 15:21). Gembala mangsa ngarep saka kumpulan Sang Sabda[5872] Nalika Simeon wis tekan umur telulas taun, dhèwèké miwiti ngopeni kumpulan wedhusé bapaké. Kaya Yakub, Musa, lan Daud sing uga ngopeni wedhus lan diparingi wahyu ilahi, Simeon uga diundang déning Gusti Allah. Ing sawijining dina nalika mangsa adhem, wedhus-wedhusé wis pirang-pirang dina ora digawa menyang panggonan panggembalaan amarga salju akeh banget[5873] . Amarga wis bébas saka tugase, enom sing pinaringan berkah kuwi lunga menyang gréja bareng karo bapak lan ibuné ing dina Minggu. Simeon ngrungokake kanthi tliti apa sing dinyanyikake lan diwaca ing gréja, lan krungu Injil Suci, ing ngendi wong mlarat, sing nelongso, sing alus lan sing resik atiné diarani begja[5874] . Dhèwèké takon marang sawijining tuwa sing saleh sing ana ing sacedhaké apa tegesé tembung-tembung kuwi. Dipandu dening Rohé Gusti, sang tuwa wiwit nerangaké marang Simeon lan mulang dhèwèké kanthi rinci, nuduhaké dalan tumuju kasunyatan rohani, kasucian, katresnan marang Gusti, lan urip sing luhur budi. Biji-biji becik saka piwulang sang tuwa tiba ing lemah subur: amarga langsung muncul rasa kangen sing nyala marang Gusti Allah ing atiné Simeon, lan kepinginan sing teguh tuwuh ing batiné kanggo mlaku ing dalan sempit sing nuntun marang Panjenengané (Lukas 13:24; Mat. 7:14). Dheweke mutusaké ing atiné kanggo ninggalaké kabèh sakaligus lan ngupaya mung kanggo apa sing dikarepaké. Sawisé nundhuk marang sesepuh sing kinurmatan lan matur nuwun kanggo piwulang sing migunani, Simeon kandha marang dhèwèké:

'Saiki panjenengan wis dadi bapak lan ibu tumrap kula, guru tumindak becik lan pituduh tumrap kaslametan kula.'

Sawisé kuwi, Simeon metu saka gréja lan, tanpa mulih, mundur menyang panggonan sing cocog kanggo ndedonga. Ing kono dhèwèké sujud ing lemah kanthi wujud salib[5875] lan, kanthi nangis, ndedonga marang Gusti

---

[5870] Kappadokia – sawijining wewengkon ing Asia Cilik. Kappadokia biyèn minangka nagara merdéka. Saka taun 363 nganti 370 SM, wewengkon iki dhisik ana ing sangisoré pamaréntahan Persia banjur pamaréntahan Makedonia. Sabanjuré, nganti taun 16 M, wewengkon iki manèh nduwèni raja dhéwé. Ing taun 17, ing jaman Kaisar Tiberius, wilayah iki digabung karo Pontus lan Armenia Cilik lan digawe provinsi Romawi. Ing pungkasan abad kaping 11 (1074), Kapadokia tiba ing sangisoré pamaréntahan Turki lan nganti saiki tetep ana ing sangisoré kendhali Turki. Ing jaman St. Simeon, agama Kristen mekar ing kéné. Para guru agung Gréja—St. Gregorius saka Nazianzus, kancané St. Basilius Agung, lan seduluré St. Gregorius saka Nyssa—kabeh iku wong asli Cappadocia.

[5871] Tegesé, sakramèn Baptisan Suci wis diparingaké marang dhèwèké, sing ing Kitab Suci diarani 'adus' (deleng Titus 3:5; Efesus 5:26).

[5872] St Simeon sejatine dudu panggembala wedhusé Sabda—tegesé dhèwèké ora nyekel jabatan imam—lan dijenengi mangkono amarga lumantar urip lan piwulangé (diskursus), dhèwèké nuntun wong-wong marang kaslametan.

[5873] Ing Wétan, ternak isih digembalèkaké sak taun lan mung disimpen ing njero omah nalika salju abot lan badai, nalika padha tetep ana ing kandhang khusus.

[5874] Beatitude Injil ditemokake ing Injil-Injil: Matius 5:3–12 lan Lukas 6:20–23.

supaya paring dalan marang dhèwèké menyang kaslametan. Dhèwèké nginep ing kono suwé banget, ndedonga; pungkasané dhèwèké ketiduran lan, nalika turu, nduwé wahyu. Dheweke ngimpi yen dheweke lagi nggali parit kanggo sawijining bangunan. Banjur dheweke krungu swara sing kandha, 'Gali luwih jero!' Dheweke banjur miwiti nggali luwih jero; nalika mikir yen wis cukup[5876] , dheweke mandheg, nanging maneh dheweke krungu swara sing mrentahake dheweke supaya nggali luwih jero maneh. Dheweke miwiti nggali maneh, lan nalika mandheg maneh, kaping telu swara sing padha ngajak dheweke nerusake tugas sing padha. Akhire, dheweke krungu:

'Mandheg. Saiki, yen kowe kepengin mbangun sawijining bangunan, bangunana, nanging kerjanan kanthi tekun, amarga tanpa gawe kowe ora bakal kasil apa-apa.'

Wahyu sing nggumunake iki kawujud ing Simeon dhéwé. Ing andhap asor sing jero, dhèwèké ngedegaké dhasar kanggo perbaikan dhèwèké lan wong liya nganti kabecikan lan pakaryané katon ngluwihi sipat manungsa[5877] .

Sawisé ndeleng visi iki, Simeon tangi lan mangkat menyang salah siji biara ing tanah kelairané. Abas biara iki,[5878] , yaiku Timotius sing kabegjan. Simeon ambruk ing ngarep gapura biara lan nggladrah ana ing kono pitung dina, nahan luwe lan ngelak. Ing dina kaping wolu, abbot metu saka biara lan miwiti takon marang Simeon: saka endi asalé, arep menyang endi, jenengé sapa, apa dhèwèké tau nindakake kesalahan, lan apa dhèwèké tau mlayu saka tuwané. Nanging Simeon tiba ing sikilé abbot lan kandha karo nangis:

'Ora, Bapa, aku dudu salah sijine; aku ora nate gawe ala marang sapa wae, nanging aku kepengin ngabdi marang Gusti kanthi sakabehe atiku. Welas asihana aku, wong sing dosa iki: paringa dhawuh supaya aku mlebu biara lan dadi abdi kabeh.'

Nalika abbot nyumurupi yèn dhèwèké iku panggilané Gusti, dhèwèké nyekel tangane lan nuntun dhèwèké mlebu biara, kandha marang para sedulur:

'Ajarna dhèwèké babagan cara urip monastik lan paugeran lan pranatan ing biara.'

Sawise manggon ing biara, Simeon manut lan ngladeni kabeh wong tanpa pitakon. Ing wektu sing cendhak, dheweke wis ngapalake kabèh Kitab Mazmur. Sanajan umuré mung wolulas taun, dheweke wis njupuk sumpah biara lan ora suwe, liwat kasunyian uripé, ngluwihi kabèh biksu ing biara kuwi. Nalika sawatara sedulur mung mangan sapisan saben dina, ing wayah sore, lan liyane saben telung dina, dhèwèké piyambak ora mangan apa-apa sajrone seminggu.

Wong tuwané Simeon nggoleki dhèwèké rong taun suwéné nanging ora bisa nemokaké, amarga Gusti Allah wis ndhelikaké dhèwèké. Padha nangis kecut amarga anaké lan sedhih banget nganti bapaké séda amarga sedhih. Nanging Simeon, sawisé nemokaké bapak ing Gusti Allah, nyawisaké dhiri sakabèhé marang Panjenengané wiwit isih enom.

Nalika manggon ing Lavra[5879] , Simeon sing berkah tau lunga menyang sumur kanggo njupuk banyu. Dhèwèké njupuk tali saka ember[5880] – tali sing kaku banget, anyaman saka godhong kurma[5881] – banjur ngubengi awaké sing telanjang, saka pahané nganti gulu, nganti tali kuwi nyabet dagingé. Sepuluh dina kliwat, lan awaké dadi kebak borok sing ngrembeng, lan ing jeroné borok-borok kuwi padha nglumpuk akèh ulat. Para sedulur wiwit ngeluh marang abbot:

[5875] Umat Kristen kuna bakal nyungkur pasuryan ing lemah nalika ndedonga, mbentuk wangun salib, yaiku ngulur tangané menyang sisih loro; iki ngandharaké pracaya marang Gusti kang disalib lan kesadaran marang dosa manungsa.

[5876] Tegesé, dhèwèké wis nggali nganti tekan lemah padhet (daratan).

[5877] Sing Mulya Theodoret, Uskup Kiros, sing urip ing jaman sing padha karo Santo Simeon, sowan langsung marang dheweke nalika dheweke ana ing tiang. Dheweke nulis: 'Sanadyan aku bisa nyekseni kabèh pakaryané, aku wedi miwiti nyritakaké, supaya ora katon marang generasi sabanjuré minangka khayalan lan ora bisa dipercaya, amarga kabèh mau ngluwihi kodrat manungsa'.

[5878] Hegumen (saka basa Yunani, tegesé 'pemimpin') – kepala komunitas monastik.

[5879] Lavra (saka basa Yunani, tegesé 'bagian kutha' utawa 'lorong') yaiku barisan sel sing dumunung ing jero pager, ngubengi omahé abbot, disusun kaya lorong-lorong ing kutha. Ing dina kapisan lan pungkasan minggu, para eremit padha kumpul kanggo ibadah; ing dina-dina liyané, padha meneng. Urip ing lavra luwih angel tinimbang ing biara liyane. Wiwit jaman biyen, jeneng 'lavra' wis dianggo kanggo biara gedhe lan wigati. Sepisanan muncul ing Mesir, banjur ing Palestina.

[5880] Yaiku saka ember sing digunakake kanggo narik banyu saka sumur.

[5881] Tali sing digawe saka ranting kurma – padha karo 'mochal' kita.

'Saka ngendi kowe nggawa wong iki? Ora mungkin ditahan: ambune nyengat. Ora ana sing bisa ngadeg cedhak dheweke. Nalika dheweke mlaku, cacing tiba saka dheweke: ambené uga kebak cacing.'

Abbot kaget nalika krungu kuwi; nanging sawisé mastiake yèn kabèh sing diomongké kuwi bener, dhèwèké takon marang Simeon:

'Critakna, anakku, kenapa ambu sing ora enak kuwi metu saka awakmu?'

Nanging Simeon, kanthi pandelengan sing andhap asor, meneng ngadhep sang abbot. Sang abbot nesu lan mrentah supaya busana njaba Simeon dipeksa dicopot. Banjur padha weruh yèn kaus wol sing dipakè[5882] kebak getih, lan tali kuwi wis nyeret jero dagingé nganti tekan balung. Sang abbot lan kabèh wong sing ana bareng padha kaget lan ngeri. Mbutuhake upaya gedhe kanggo nyopot tali iki saka Simeon, amarga nalika ditarik, dagingé sing bosok uga kabawa. Nanging Simeon sabar nahan sangsara iki, kandha:

'Tulung tinggalna aku kaya asu ambu busuk: aku pantes nampa sangsara iki amarga dosaku.'

'Kowe isih umuré wolulas taun,' pangandikane sang abbot marang dhèwèké, 'dosa apa sing wis tau kok tindakaké?'

"Bapa!" wangsulane Simeon, "nabi wis kandha: 'Aku wis kabentuk ing kaluputan, lan ibuku nglairaké aku ing dosa'" (Mazmur 50:7).

Krungu wangsulan iki, sang abbot gumun marang kawicaksanan Simeon lan kaget manawa priya enom sing prasaja kuwi bisa kebak ajrih marang Gusti Allah. Nanging, dhèwèké wiwit ngajak Simeon supaya ora nindakake panyiksaan kaya ngono marang awaké dhéwé.

'Ora ana gunané,' ujare, 'nyoba apa sing ngluwihi kekuwatan dhéwé: cukup kanggo murid kaya guruné (deleng Matéus 10:24).'

Lukane Simeon suwe mari. Nanging nalika Simeon wis mari, abbas lan para sedulur maneh weruh yèn dhèwèké, kaya biyèn, ngentèkaké awaké. Banjur, amarga wedi yèn para biksu liya sing luwih ringkih bakal niru lan nyebabaké pati dhéwé, abbas mréntahaké Simeon supaya ninggalaké biara. Sawisé ninggalake biara, Simeon ngumbara suwé ing ara-ara gersang lan pagunungan, nganti pungkasane dhèwèké nemoni sumur garing sing dienggoni kéwan melata. Mlebu ing sumur kuwi, Simeon miwiti ndedonga marang Gusti Allah ing kono.

Sawisé kuwi, ing sawijining wengi, abbot nduwé wahyu ing ngendi dhèwèké weruh akèh wong, sing nggawa senjata lan nyekel obor, ngubengi biara lan padha njerit:

'Ing ngendi Simeon, abdi Gusti? Tunjukna marang kita wong sing pinaringan sih dening Gusti lan Malaikat. Yen kowe ora nuduhake dhèwèké marang kita, kita bakal ngobong kowe lan kabèh biara iki. Simeon luwih agung tinimbang kowe kabèh, lan lumantar dhèwèké Gusti bakal nindakake akèh mujijat ing bumi.'

Kagèt tangi saka turu, sang abbot nyritakaké marang para sedulur visi medeni sing di alami lan nyritakaké rasa wedi sing dirasakaké amarga Simeon. Dhèwèké ngutus tim panelusuran menyang sakupengé kanggo nggoleki Simeon lan malah dhèwèké dhéwé budhal nggoleki. Kanthi nggawa sawatara sedulur, sang abbot ngumbara liwat ara-ara samun lan guwa-guwa, nggoleki wong sing nglakoni tapa brata. Ora suwe dhèwèké nemoni para penggembala sing ngopeni wedhusé, lan sawisé takon, dhèwèké ngerti yèn Simeon ana ing sumur kosong. Kanthi kesusu menyang sumur, sang abbot miwiti nyuwun marang Simeon:

'Apa kowe ana ing kene, abdi Gusti?'

'Tinggalna aku, para bapa suci,' wangsulane Simeon, 'mung sedhela, nganti nyawaku metu: atiku kesel, amarga aku wis nesuaké Gusti.'

Nanging para biksu kanthi paksa narik dheweke metu saka sumur lan nggawa menyang biara. Sawise manggon ing kana sawatara wektu, Simeon sing pinaringan berkah iku kanthi rahasia ninggalake biara lan maneh mlaku-mlaku ing pagunungan lan ara-ara samun. Dipandu dening Rohé Gusti, dhèwèké tekan sawijining gunung cedhak désa Talanissa lan, nalika nemokaké sawijining sel cilik sing diukir saka watu[5883] , dhèwèké nyendhiri awaké dhéwé ing kono. Dhèwèké manggon ing sel iki suwéné telung taun. Ing kono dhèwèké kelingan carané Musa lan Élia sing wis puasa patang puluh dina (Kaluwihan 24:18; 3 Raja 19:8), lan kepéngin nyoba dhèwèké kanthi puasa sing padha. Ing wektu kuwi, uskup ing wilayah kuwi, sing aran Vass, sing lagi ngunjungi gréja-gréja ing kutha lan désa, teka ing Talanissa. Wus krungu bab Simeon sing berkah, uskup mau teka nyawang dhèwèké.

[5882] Kain gusi iku busana jero sing ditenun saka rambut jaran lan dienggo dening para asket langsung nyentuh kulit.

[5883] 'Keli' asalé saka tembung Latin sing tegesé sel sarang madu.

Simeon wiwit nyuwun marang uskup supaya ngunci lawang selé sajrone patang puluh dina tanpa maringi dhaharan. Nanging uskup ora gelem.

"Ora pantes," pangandikane, "manungsa mateni awaké dhéwé kanthi puasa kakehan: awit iku dosa, dudu kabecikan."

'Mula, Rama,' wangsulé sing kinurmatan, 'tinggalna aku roti lan banyu waé, supaya menawa perlu, aku bisa nguripi awakku kanthi panganan sethithik.'

Vass nindakake kuwi: sawisé nyelehake roti lan banyu ing sel, dhèwèké nutup lawangé nganggo watu lan mangkat. Sawisé patang puluh dina kliwat, dhèwèké bali marang bapak sing mulya lan, sawisé nyurung watu-watu mau, mbukak lawang lan mlebu ing sel. Ing kono dhèwèké weruh yèn Sang Rama Suci ngglelgèl ing lemah kaya mati, déné roti lan banyu isih ana ing panggonané, durung ana sing nyentuh: sang ahli tapa agung kuwi malah ora nyentuh panganan lan banyu mau.

Kanthi nggunakake busa, Vass ngumbah lan nyegerake lambe bapak sing mulya, lan sawisé panjenengané rada waras, dhèwèké maringi Misteri Ilahi marang panjenengané. Sawisé kuwi, Simeon mbalèkake kekuwatan kanthi mangan panganan entheng. Uskup nyritakake pangorbanan dhiri agungé Simeon kanggo kabecikan akèh sedulur. Wiwit wektu kuwi, ingkang kinurmatan miwiti nglakoni puasa kanthi cara sing padha saben taun nalika Prapanca Suci, ora ngombe utawa mangan apa-apa lan nglampahi wektu ing pandonga tanpa kendhat, ngadeg salawase rong puluh dina lan lungguh salawase rong puluh dina amarga kesel banget.

Sawisé nglampahi telung taun ing sel watu sing sempit, Simeon munggah nganti pucuking gunung. Lan supaya ora ninggalake panggonan iki, dhèwèké njupuk ranté wesi dawa rong puluh hasta[5884] , lan siji ujungé diiket ing sikilé, déné ujung liyané diiket ing gunung. Ing kahanan kaya ngono, Sang Reverendi tansah ngarahaké pandangane menyang swarga, pikirane munggah marang Panjenengané sing ana ing dhuwur langit.

Uskup Agung Gréja Antiokia, Meletius sing pinaringan berkah, krungu babagan sang askétis lan teka sowan marang dhèwèké. Nalika ndeleng Simeon diiket ing gunung, dhèwèké kandha:

'Manungsa bisa nglatih pangendalian dhiri sanajan tanpa belenggu; ora perlu nggunakake wesi, nanging bisa ngiket awaké dhéwé ing panggonan siji mung kanthi akal lan karsa.'

Krungu iki, bapa sing kinurmatan enggal nindakake piwulang iki lan, kepengin dadi tawanan sukarela Kristus, nglepas belenggué lan ngiket awaké dhéwé mung nganggo kersané dhéwé, *'ngancuraké kabèh dalil , lan saben bab dhuwur sing nglawan pangawikané Gusti Allah, lan nyekel saben pikiran supaya manut marang Kristus'* (2 Kor. 10:5).[5885]

Kondhangé sang resi suci sumebar nganti adoh lan amba. Lan wong-wong wiwit padha teka marang dhèwèké saka manéka penjuru – ora mung sing manggon ing sacedhaké, nanging uga saka tanah adoh, sawatara kudu nempuh lelampahan adoh kanggo teka. Sawetara wong nggawa wong lara menyang dhèwèké; liyané nyuwun panyembuhan kanggo wong lara sing ana ing omah; sawetara wong dhéwé kena cilaka lan sedhih; liyané nandhang sangsara amarga setan. Lan ora ana siji wae sing teka marang Rama Suci sing bali tanpa panglipur, nanging saben-saben padha nampa apa sing dijaluk: ana sing nampa panyembuhan, ana sing nampa panglipur, ana sing nampa pitutur migunani, lan ana uga sing nampa pitulungan liyane. Kabeh padha bali menyang omahé kanthi kabungahan, padha ngluhurake Gusti Allah. Bab Rama Suci, saben ana wong sing mari amarga pandongane, dhèwèké tansah kandha:

'Mulyakna Gusti, sing wis paring panyembuhan marang kowe, lan aja nganti wani ngomong yèn Simeon sing nyembuhaké kowe – supaya bebaya sing luwih gedhé ora tumeka marang kowe.'

Kaya kali-kali, maneka bangsa lan suku padha nglumpuk marang Simeon: padha teka saka Arabia lan Persia, saka Armenia lan Iberia[5886] , saka Italia, Spanyol, lan Britania. Mangkono Gusti Allah ngluhurake wong sing wis ngluhurake Panjenengané. Nalika akèh wong padha nglumpuk ngubengi Simeon, lan kabèh padha nyoba nyentuh dhèwèké kanggo nampa berkahé, wong sing pinaringan berkah iku wiwit ngrasa yèn pangurmatan lan gangguan kuwi dadi beban. Mula dhèwèké mikiraké cara sing durung tau ana kanggo ngilangi kesia-siaan donya:

[5884] 'Lokot' utawa 'lakot' iku satuan dawa sing padha karo 10,5 vershoks.

[5885] Pikiran sing nglawan pikirané Gusti Allah iku pikiran sombong sing bertentangan karo kabeneran ing wahyu lan piwulangé Gréja. Ngrebut saben pikiran supaya dadi tawanan ing patuh marang Kristus tegesé meksa pikiran supaya nyerah marang kabeneran Kristus, ngakoni kamulyané lan kakuwasané.

[5886] Iberia iku Georgia saiki.

supaya wong-wong sing teka ora bisa nyentuh dhèwèké, dhèwèké mutusaké mbangun tiang lan ngadeg ing pucuké. Sawisé ngedegaké tiang kuwi, dhèwèké nggawe panggonan cilik ing ndhuwuré, ukurané loro hasta, lan miwiti nglampahi urip ing kono kanthi nglakoni puasa lan pandonga. Lan dhèwèké dadi askètis tiang pisanan. Tiang kuwi dhuwuré enem hasta, lan Santo Simeon ngadeg ing ndhuwuré pirang-pirang taun. Mengko, dhuwuré tiang mau ditambah dadi rong puluh hasta, banjur dadi telung puluh enem. Mangkono, wong kinurmatan iku, nggunakake tiang-tiang kanthi dhuwur béda-béda kaya undhak-undhakan, munggah menyang swarga, nahan sangsara: ing mangsa panas, teles udan lan kesampar panas; ing mangsa adhem, nahan adhem; panganané yaiku ara rendhem[5887] , lan ombénané yaiku banyu. Ora suwe, loro pager watu dibangun ngubengi tiangé[5888] .

Para bapa suci sing manggon ing ara-ara gersang krungu babagan cara uripé Simeon lan gumun marang prestasiné sing luar biasa: amarga durung ana sing tau nyipta cara urip kaya ngono kanthi ngadeg ing pucuk tiang. Karo kepéngin nguji dhèwèké, padha ngutus kabar marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ora ngetutake tapak langkah para bapa kita, nanging wis nyipta cara urip sing béda—sing anyar? Turun saka pilar lan turuti cara urip para bapa gurun kuna.'

Padha uga maringi prentah marang para utusan, yèn Simeon ora manut, padha kudu maksa dhèwèké kanthi kekuwatan supaya mudhun saka tiang; nanging yèn dhèwèké manut lan kepéngin mudhun, padha kudu nglilani dhèwèké tetep ing panggonané kaya biyèn: amarga, miturut wong-wong mau, kuwi bakal mbuktekaké yèn cara urip anyaré kuwi asalé saka Gusti Allah. Nalika para utusan teka marang Simeon lan ngumumaké putusan déwan para bapa padang pasamuan suci, dhèwèké langsung nginjak ing tangga, kepéngin mudhun.

Ndeleng kahanan iki, para utusan padha njerit:

'Aja mudhun, Bapa Suci, nanging tetep ana ing tiang: saiki kita wis mangertèni yèn pakaryan sing panjenengan wiwiti iku saka Gusti. Muga-muga Panjenengané dadi pitulung panjenengan nganti pungkasan.'

Domnus[5889] , Patriark Antiohia lan penerus Santo Meletius, uga rawuh marang Simeon; sawisé nyekseni pakaryan sajrone uripé, piyambakipun gumun lan rembugan suwé karo dhèwèké bab-bab sing migunani tumrap jiwa. Sabanjuré, Patriark nindakake Liturgi Ilahi, lan loro-loroné nampa Misteri Suci.

Sawisé kuwi, Patriark mulih menyang Antiokia; nanging Sing Kinurmatan malah nyemplung ing pakaryan tapa brata sing luwih abot, nglengkapi awaké dhéwé nglawan mungsuh sing ora katon. Banjur setan, mungsuh kabèh sing becik, njupuk wujud malaékat cahya saka lan katon marang sang wali ing sacedhaké tiang ing jeroné kereta geni sing ditarik déning jaran geni, kaya-kaya mudhun saka swarga, lan kandha:

'Rungokna, Simeon! Gusti Allah swarga lan bumi wis ngutus aku marang kowe, kaya sing kowe deleng, karo kereta lan jaran, supaya aku bisa ngangkat kowe menyang swarga, kaya Elia sing diangkat (2 Raja 2:11); amarga kowe pantes nampa pakurmatan kaya ngono amarga kasucian uripmu, lan saiki wayahe wis teka kanggo kowe ngrasakake woh-wohan saka pakaryanmu lan nampa mahkota kamulyan saka tanganing Gusti. Mula, cepetna, hai abdi Gusti, nyawang Sang Pencipta lan nyembah Panjenengané sing wis nyipta kowe miturut rupa Panjenengané; para Malaikat lan Jibril, bebarengan karo para nabi, rasul, lan martir, uga kepéngin ndeleng kowe.

Wong suci iku ora ngenali tipuan mungsuh lan kandha:

'Gusti! Apa aku iki, wong dosa, sing Panjenengan kersa nggawa menyang swarga?'

Lan Simeon ngangkat sikil tengené arep nginjak ing kereta geni, nanging ing wektu sing padha nggawe pratandha salib. Banjur setan lan keretane sirna kaya bledug sing kabuwang dening angin. Lan Simeon, nalika nyadari yèn kuwi godaan setan, nyesel lan ngukum sikil sing arep dipigunakaké kanggo nginjak ing kereta setan mau kanthi ngadeg ing sikil kuwi sajrone setaun.

Setan, ora kuwat ndeleng tumindak kuwi, nyerang sikilé sang pandhita nganggo borok sing parah; daging ing sikilé wiwit bosok, akèh cacing muncul, lan nanah campur cacing mili mudhun saka pilar nganti tekan lemah. Ana sawijining priya enom sing jenenge Anthony[5890] , sing nglumpukake ulat-ulat sing tiba ing lemah lan, miturut dhawuhe sang martir suci, nggawa maneh marang dhèwèké ing tiang. Sang wali, nahan lara kanthi sabar banget

---

[5887] Gandum sing direndem – woh-wohan garing, sega, gandum lan sapiturute sing wis direndem utawa direbus.

[5888] Pagar-pagar iki dibangun déning wong-wong sing teka saka watu garing. Panggonan sing dipager kaya ngono dijenengi 'mandras', lan amarga wong-wong sing kepéngin nyawisaké dhiri kanggo asétisisme ing sangisoré pituduhé St Simeon manggon ing kono, dhèwèké dijenengi 'archimandrite' (umpamané ing Menaion).

[5889] St Meletius dadi Patriark Antiohia wiwit taun 358 nganti 381, lan Domnus II, utawa Domnin, wiwit taun 441 nganti 448.

[5890] Antonius iku muridé St Simeon lan nulis hagiografiné.

kaya Ayub kapindho, banjur nempelake ulat-ulat mau ing lukane, kandha: 'Panganana apa sing wis dikirim Gusti Allah marang kowe.'

Ing wektu kuwi, pangeran Saracen[5891] Vasilik, sawisé krungu akèh bab Santo Simeon, teka marang dhèwèké lan sawisé rembugan karo dhèwèké, éntuk paédah gedhé lan dadi pracaya marang Kristus. Nanging nalika dhèwèké weruh cacing sing tiba ing lemah saka tatu sang wali, pangeran kuwi njupuk cacing mau ing tangane lan mlaku adoh. Sang wali sing kinurmatan kuwi nyauran manèh lan kandha:

'Ngapa kowe njupuk ing tanganmu sing mulya cacing ambu ora enak sing tiba saka awakku sing bosok?'

Nanging Vasilik mbukak tangane lan nemokake mutiara sing larang regane ing jeroné, banjur kandha:

'Iki dudu cacing, nanging mutiara.'

'Iku diparingake marang kowe amarga imanmu,' pangandikane sang wiku.

Lan wong Saracen, sawisé nampa berkahé, nerusaké lelampahané.

Pirang-pirang taun kliwat, lan ibué Pendeta, Martha, sawisé krungu kabar anaké, teka arep ndelok dhèwèké lan, mandheg ing lawang pager, nangis kenceng. Nanging Simeon ora kepéngin ndelok dhèwèké lan ngutus warta marang dhèwèké:

'Aja ngganggu aku saiki, ibu; yen kita pantes, kita bakal ketemu ing urip sabanjure.'

Dheweke saya kepengin ketemu karo putrané; lan sepisan manèh sing berkah ngutus warta marang dheweke, nyuwun supaya dheweke sabar sethithik kanthi meneng.

Dheweke ngglethak ing ngarep gapura pangurungan lan ing kono nyerahake nyawane marang Gusti. Santo Simeon langsung krungu kabar yèn dheweke wis seda lan mrentahake supaya jasade digawa menyang tiang. Nalika weruh ibune, dheweke wiwit ndedonga kanggo ibune karo nangis. Nalika dheweke ndedonga, ana gerakan ing jasade Santa Marta, lan eseman muncul ing pasuryane. Kabeh sing nyekseni iki padha gumun, banjur padha muji Gusti Allah. Dheweke dikubur ing sacedhake tiang, lan sang suci ngelingi ibune kanthi pandonga kaping pindho saben dina. Sawise sawetara wektu, tiang sang suci diganti maneh, lan tiang anyar sing dawane patang puluh hasta dipasang kanggo dheweke. Sang suci ngadeg ing tiang iki nganti seda kanthi berkah.

Ora ana banyu ing sacedhake panggonan ing ngendi bapa rohani nglakoni uripé sing kaéja – banyu kudu digawa saka adoh, sing nyebabake sangsara gedhé marang wong-wong sing teka sowan lan kéwané. Ndeleng sangsara iki amarga kekurangan banyu, Sang Bapa sing Mulya ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring banyu, kaya sing wis tau Panjenengané tindakake kanggo bangsa Israel sing ngelak ing ara-ara samun (Bilangan 20:2–10). Mula, watara jam sepuluh esuk, bumi dumadakan kaget lan retak ing sisih wétan pager, ing ngendi muncul bolongan kaya guwa, sing ing jeroné, ngluwihi pangajab, ana banyu akèh. Sang wali maréntahaké supaya wilayah kuwi digali manèh pitung hasta ing saben arah, lan banyu mili saka kono kanthi akèh.

Ana sawijining wanita sing krasa ngelak ing wayah wengi, banjur ngombe ula cilik bebarengan karo banyu. Ula iki wiwit tuwuh ing jero weteng wanita mau lan dadi gedhe. Kulité wanita mau dadi ijo kaya suket, lan akèh dhokter sing nambani, nanging ora ana sing bisa mariake. Wong-wong mau nggawa dheweke menyang Santo Simeon. Sang suci kandha, 'Wenehana dheweke banyu iki kanggo ngombe.' Lan nalika wanita iku miwiti ngombe, ula gedhe metu saka awake; lan nalika ula iku merayap menyang tiang, ula iku langsung remuk.

Sawetara wong, lelungan saka adoh kanggo ndeleng Rama Suci, ngungsi saka panas srengenge lan mandheg ing sangisore wit kanggo ngaso sakedhap. Nalika padha lungguh ing tedhungan, padha weruh seekor rusa betina sing lagi ngandhut liwat lan padha nyapa:

'Merga pandonga Sang Wali Simeon, kita nyuwun marang kowe, enteni sedhela!'

Lan mujijat sing nggumunake kelakon: rusa wadon iku mandheg. Mangkono, malah kéwan-kéwan dadi alus lan manut ing asmané sang wali! Para lelungan mau nyekel rusa wadon iku, banjur padha matèni, nyabuti kulité, lan nyiyapaké dhaharan saka dagingé. Nanging durung suwe padha miwiti mangan, ujug-ujug kena murka Gusti Allah, padha kelangan swara manungsa lan wiwit muni kaya rusa. Padha mlayu menyang Santo Simeon, nggawa kulit rusa iku minangka bukti dosa-dosané. Padha manggon ing sacedhaké tiang mau rong taun lan meh ora bisa mari utawa ngomong kaya manungsa manèh; banjur padha nggantung kulit rusa mau ing tiang mau minangka pratandha apa sing wis kelakon.

[5891] Saracen – wong-wong sing manggon ing Arab. Wiwitane, jeneng iki nuduhake suku perampok nomadik, nanging sawisé iku panulis Kristen nggunakake istilah iki kanggo kabèh Muslim sacara umum.

Ing gunung sing padha, ing ngendi Santo Simeon manggon minangka pertapa, ora adoh saka tiang, ana ula medeni sing manggon, amarga kuwi ing panggonan kuwi ora ana suket sing thukul. Sawijining dina, sapotong ranting dawane watara sak lengan nembus mripat tengen ula kuwi, nyebabake lara banget. Banjur ula kuwi merayap munggah menyang pilar sang wali, lan ngglethak ing lawang pager, banjur nyungkemi kabeh, kaya-kaya nduduhake andhap asor lan nyuwun pangapura marang Sang Wali Simeon. Lan nalika sang wali ndeleng ula kuwi, ranting mau langsung tiba metu saka mripate, lan ula kuwi tetep ana ing kono telung dina, ngglethak ing lawang kaya wedhus. Kabeh wong padha teka lan lunga tanpa wedi lan ora ngrasakake cilaka saka ula iku. Nalika mripaté wis mari sakabehe, ula iku bali menyang sarangé. Lan kabeh wong padha nyawang lan gumun marang mujijat sing nggumunake kuwi.

Ing tanah iku ana seekor macan tutul[5892] , kéwan gedhé lan medeni banget, sing mangan manungsa lan kéwan ternak. Ora ana siji wae sing wani liwat panggonan sing dadi panggonané kéwan iku – lan kéwan iku nimbulaké akèh karusakan ing sakupengé. Wong suci mau banjur krungu kabar bab kuwi. Dhèwèké mréntah supaya njupuk lemah saka pekarangané lan banyu saka panggonan sing padha, lan sawisé mlaku ngubengi panggonan sing dadi panggonané kéwan iku, supaya padha nyebar lan nyemprotaké saka adoh. Lan padha nindakake miturut dhawuhe sang wali. Sawisé sawatara wektu, nalika padha weruh yèn kéwan iku wis ora ana, padha nggoleki lan nemokaké wis mati, nggleleng ing lemah sing padha njupuk saka pager sang wali. Lan kabèh padha muji Gusti Allah.

Ora suwe sawisé kuwi, kéwan liya sing luwih galak tinimbang sing sepisanan muncul ing tanah kuwi—kéwan saka tembung. Iku perampok saka Antiochia[5893] , jenengé Jonah. Dhèwèké matèni akèh wong ing dalan lan ing omahé, nyerang désa-désa lan pinggiran kutha kanthi licik lan tanpa tandha. Ora ana siji waé sing bisa nyekel dhèwèké, sanadyan akèh wong padha ngintip ing dalan; dhèwèké kuwat lan wani banget, nganti ora ana siji waé sing bisa nglawan. Nalika Antiochia kaco lan prajurit-prajurit dikirim kanggo nyekel dhèwèké, maling kuwi, amarga ora ana dalan liya kanggo uwal saka para pengejar sing akèh, mlayu menyang pekarangané Sang Mulya Simeon. Nempel ing tiang, kaya wanita sing nangis ing sikilé Kristus (Lukas 7:37–38), dhèwèké nangis kecut.

Lan sang wali njerit marang dheweke saka pucuk tiang:

'Sapa kowe, saka ngendi kowe, lan kenapa kowe teka ing kene?'

Dheweke mangsuli:

Aku Jonathan, maling sing wis nindakake kabecikan ala kabeh, lan aku teka kene kanggo tobat saka dosaku.

Nalika dhèwèké lagi ngomong, prajurit saka Antiochia nyerbu mlebu lan wiwit muni marang sang pandhita:

'Wenehana marang kita, Rama, mungsuh kita, si perampok, amarga kéwan-kéwan ing kutha wis siyap nyabik-nyabik dhèwèké!'[5894]

Nanging Simeon sing kabegjan kandha marang wong-wong mau:

"Anakku! Aku ora sing nggawa dhèwèké mrana, nanging Gusti Allah, sing kepéngin dhèwèké tobat, sing ngutus dhèwèké marang aku; yèn kowé bisa mlebu ing njero, jupuk dhèwèké; nanging aku ora bisa nggawa dhèwèké metu marang kowé, amarga aku wedi marang Sing ngutus dhèwèké marang aku."

Krungu kuwi, lan ora wani mung mlebu pekarangan nanging uga ngucapake siji tembung marang sang wali, para prajurit padha bali kanthi wedi lan nglaporake kabeh mau ing Antiochia.

Nanging maling iku tetep ana ing jejere tiang sajrone pitung dina, nangis kenceng, sujud ndonga marang Gusti Allah lan ngakoni dosane. Kabeh wong sing ana, nalika weruh pangapuran lan tangise, padha krasa welas asih. Sawise pitung dina kliwat, maling iku njerit marang wong suci:

'Bapa! Panjenengan boten kersa maringi idin kula lunga?'

"Apa kowe bali maneh marang tumindak ala?" pitakon bapa suci marang dheweke.

[5892] Pard, utawa macan tutul, iku kéwan pemangsa sing mirip karo macan, nanging bulune bertitik tinimbang bergaris lan ukurane luwih cilik.

[5893] Ing jaman Uripé Sing Mulya, ana sawetara kutha sing nduwèni jeneng iki; sing paling cedhak karo panggonan panggonané yaiku Antiohia saka Seleukia (cedhak kutha Seleukia ing Pieria).

[5894] Pencabikan para penjahat déning kéwan galak – sawijining wujud paukuman pati – biasané dilakokaké ing bangunan khusus sing diarani sirkus, lan minangka warisan saka jaman kapagan, dadi tontonan umum.

'Ora, Bapa,' wangsulane, 'waktuku wis teka.'

Lan nalika lagi ngobrol kaya ngono, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti Allah. Nalika para muridé Santo Simeon arep ngubur awaké maling mau ing sacedhak témbok, para komandan militèr teka saka Antiochia lan wiwit muni banter:

'Wenehana marang kita, Rama, mungsuh kita, sing amarga dheweke kabeh kutha iki dadi rame.'

Nanging sang pandhita mangsuli:

'Wong sing nggawa dhèwèké marang aku wis teka karo pasukan prajurit swarga lan wis nggawa dhèwèké, sing wis resik amarga tobat, marang Gusti; mula aja ngganggu aku.'

Nalika para panglima weruh maling sing wis seda kuwi, padha gumun lan muji Gusti Allah, sing ora kepéngin pati wong dosa. Sawisé bali menyang kutha, padha nyritakaké apa sing wis dirungokaké saka bapak sing mulya lan apa sing wis dideleng.

Ngadeg ing tiang kaya lilin ing kaki lilin, bapa kita sing kinurmatan Simeon muncul minangka pepadhang kanggo donya, madhangi bangsa-bangsa sing manggon ing pepeteng pemujaan berhala lan nuntun marang pepadhanging kawruh babagan Gusti Allah sejati. Mulyakna sih rahmaté Gusti Allah sing nggumunake sing makarya ing sajroning dhèwèké! Ndedeg ing panggonan siji, sang askétis nuntun akèh wong marang iman kaya-kaya piyambakipun ngumbara ing saindenging jagad, mulang lan mréntahaké. Amarga, kados srengéngé, piyambakipun nyinari sinar gesangipun sing luhur lan piwulangipun sing manis swarane, lan padhangaké tanah-tanah ing sakupengipun. Ing tiangipun, sapa waé bisa weruh wong Persia lan Armenia nampa baptisan suci; dene wong-wong Ismael[5895] teka kanthi akèh—rong atus, telung atus, lan kadhangkala nganti sewu saben wektu; kanthi banter padha mbantah kaluputan para leluhuré lan, nggawa arca-arca sing biyèn dipuja lan disembah wiwit jaman mbiyèn marang tugu mau, padha dipecakaké marang tugu lan dilindhah ing sangisoring sikil; lan sawisé nampa hukum iman sing sejati saka lisané sang wong suci sing legi kaya madu lan dianggep pantes nampa Misteri Ilahi, padha bali kanthi kabungahan gedhé, padhang déning pepadhangé Injil Suci.

Ana sawijining komandan Saracen, sing seduluré lumpuh, nyuwun marang sang wali supaya wong sing lara iku waras. Sang wali banjur mréntah supaya wong iku digawa menyang tiang lan takon:

'Apa kowe mbantah kabejatan para leluhurmu?'

Dheweke mangsuli:

'Aku nampa.'

Lan sang wali takon maneh:

'Apa kowe pracaya marang Rama, Putra, lan Roh Suci?'

Wong lumpuh iku ngakoni yèn dhèwèké pracaya tanpa ana sangsi.

Banjur sang wali ngendika, 'Bangun,' lan sakwise kuwi pemuda mau langsung tangi, waras kaya ora tau lara. Lan kanggo mbuktekake pamulihane luwih cetha, sang suci maringi dhawuh marang pemuda kuwi supaya ngusung komandan militèr—wong sing kekar awaké—munggah ing pundhaké lan nggawa bali menyang kemahé, sing dituruti pemuda kuwi, ngusungé kaya nggawa sekepal pari. Nalika padha weruh kuwi, kabèh padha muji Gusti Allah, sing nindakake mujijat nggumunake lumantar sang suci.

Romo sing mulya uga duwé karunia ramalan, amarga dhèwèké wis prédhiksi kekeringan, keluwen, lan wabah loro taun sadurungé, lan uga kandha yèn belalang bakal nglumpuk sajroning telung puluh dina; lan kabèh mau kelakon. Nalika sawijining pangliyan, piyambakipun ndeleng loro tongkat mudhun saking swarga, salah siji tiba ing wetan lan sijiné ing kulon. Bapa ingkang kinurmatan punika nyritakaké pangliyan punika dhumateng ingkang sami rawuh lan paring ramalan bilih bangsa Persia lan Skitia[5896] badhé munggah nglawan wewengkon Yunani lan Romawi. Kanthi akèh luh lan pandonga tanpa kendhat, Sang Bapa Pendeta nyuwun marang Gusti supaya mbalèkaké murka sing adil lan aja nganti paukuman kuwi tumeka marang wong Kristen. Lan piyambakipun nyuwun marang Gusti Allah kados ingkang makaten: supados sakabèhing tentara Persia, ingkang sampun siyap perang, miturut kersaning Gusti Allah tunda budhal ing kampanye, lan nalika prahara internal meletus ing antawisipun wong Persia, padha ninggalaken rencanané.

[5895] Kaum Ismael – keturunan Ismael, putrané patriark Abraham karo Hajar: delengen Kejadian 25:12 lan salajengipun.

[5896] Bangsa Skitia umume manggon ing pesisir lor Segara Ireng.

Ing sawijining wektu, Romo Agung ngerti yèn Kaisar Teodosius enom[5897] wis mbalèkaké marang wong Yahudi sawijining gréja sing wis diparingaké marang wong Kristen. Panjenengané langsung ngirim layang marang raja lan, tanpa nggatekake wewenangé raja, ngancem raja mau karo murkaé Gusti Allah. Sawisé maca layang kuwi, kaisar kebak rasa wedi; dhèwèké manèh mréntahaké wong Kristen njupuk manèh omah pandonga kuwi, mbrèhake panguwasa kutha sing wis nyaranaké supaya gréja dibalèkaké marang wong Yahudi saka jabatane, lan ngirim panyuwunan pribadi marang Sang Reverèn, nyuwun supaya ngapura dhèwèké lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké. Garwané raja, Ratu Eudoxia, sing sawisé seda bojone mlebu ing bidah Eutychian[5898] , diparingi piwulang déning Sang Reverendi liwat layangé, lan sajroning patang wulan dhèwèké bali manèh marang kasucian. Sawisé tobat, sawisé urip patang taun manèh ing pangapuran, dhèwèké diparingi pangaso sing berkah ing Yerusalem lan dikubur ing Gréja Santo Stefanus, Sang Martir Kapisan, sing wis dhèwèké dhéwé ndirèkaké. Marcian[5899] , sing nggantèkaké Theodosius enom ing tahta, kerep sowan marang Sing Mulya kanthi rahasia lan éntuk paédah gedhé saka dhèwèké.

Ratu Persia, sawisé krungu bab mujijat lan kasuciané Sang Simeon sing kinurmatan, ngutus wong kanggo njaluk berkahé lan nampa lenga suci saka panjenengané, sing dianggep minangka peparing ageng lan disimpen kanthi ngajèni.

Ratu Ishakel, amarga mandul, ngirim layang marang Sang Wiku, nyuwun supaya piyambakipun ndedonga kanggo piyambakipun lan ngarep-arep manawa lumantar pandonga suci piyambakipun bakal dados ibu. Lan mekaten kedadosane: ora suwe kemandulanipun mari, lan piyambakipun nglairake anak lanang. Kanthi nggawa bayi mau, Ratu pun mangkat lelungan menyang Sang Wiku. Nanging nalika krungu yèn wanita ora diparingi idin ndeleng Rama Suci—awit dhèwèké malah ora ngidini ibuné dhéwé teka marang dhèwèké—dhèwèké ngutus anak lanangé ing pangkuan para abdi dalem, kanthi dhawuh supaya padha kandha:

'Nyawangna, Rama, wohing pandonga suci Panjenengan; berkahna bayi iki.'

Apa sing bisa diomongake babagan kaelokané sing ora bisa dipahami? Ora mungkin diterangake, amarga ngluwihi kekuwatan manungsa.

"Aku," kandha Theodoret sing kabegjan, "kagum banget marang kasabarané: awan lan bengi dhèwèké ngadeg kaya ngono supaya kabèh wong bisa ndeleng dhèwèké. Ana sawijining wektu lawang lan bagéan gedhé tembok ndhuwur ambruk amarga rusak, lan nganti tembok lan lawang mau dibangun manèh, sang wali tetep katon marang kabèh wong suwéné wektu. Banjur padha nyekseni pemandangan anyar sing nggumunaké: kadhangkala dhèwèké meneng ora obah suwéné wektu sing dawa, déné ing wektu liyané dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah kanthi kerep sujud. Salah siji wong sing ana ing sacedhake tiang nyritakake yèn dhèwèké kepéngin ngétung sujud sing ditindakake wong suci kuwi tanpa kendhat; lan sawisé ngétung sewu loro atus patang puluh papat, dhèwèké kesel lan amarga ora bisa ndelok munggah amarga dhuwuré tiang, dhèwèké mandheg ngétung. Nanging sang wali ora krasa kesel amarga sujud-sujud kuwi; malah, amarga dhèwèké mung mangan sapisan seminggu—lan kuwi uga sithik lan entheng—dhèwèké dadi entheng sikilé lan bisa sujud bola-bali. Amarga ngadeg suwé banget, ing sikilé siji manèh muncul borok sing ora mari, lan akèh getih mili saka kana. Nanging sanadyan mangkono, sangsara iki ora bisa ngalihake pikirane saka renungane marang Gusti.

Para martir sukarela iku nahan kabèh mau kanthi gagah, nanging kapaksa nuduhaké lukane. Siji imam saka Arab, wong sing welas asih lan kaparingan wahyu déning Gusti, teka marang dhèwèké lan kandha:

'Aku takon marang kowe ing jenengé Kasunyatané dhéwé, sing narik umat manungsa marang Panjenengané: kandha marang aku, apa kowe manungsa utawa makhluk tanpa badan?'

'Kok panjenengan takon aku bab iki?' pangandikane sang pandita.

"Aku wis krungu bab kowe," wangsul sang pandhita, "manawa kowe ora mangan, ora ngombe, ora turu: nanging iki ora lumrah manungsa, lan manungsa ora bisa urip tanpa pangan, ngombe, lan turu."

[5897] Dheweke mrentah saka taun 408 nganti 450.

[5898] Eutyches, sing dikutuk déning Konsili Ekumenis Kaping Papat, ngajar yèn Yesus Kristus nduwèni siji sipat—sipat ilahi—dene Gréja Suci tansah ngakoni, lan terus ngakoni, ing Yesus Kristus ana loro sipat, sing sejati lan ora bisa dipisah—sipat ilahi lan manungsa.

[5899] Dheweke mrentah saka taun 450 nganti 457.

Lan sang resi maringi dhawuh marang sang pandhita supaya munggah ing tiange lan diparingi idin ndeleng lan nyentuh borok sing kebak nanah lan ulat. Sang pandhita, sawisé ndeleng borok mau lan krungu saka sang resi yèn dhèwèké mung mangan sapisan seminggu, gumun marang kasabaran lan tapa sang wali.

Sanajan wis nindakake kaelokan akèh lan uripé kebak kabecikan, Sang Resep tetep alus lan andhap asor, kaya déné dhèwèké luwih asor lan ora pantes tinimbang kabèh wong liya. Kanggo kabèh, pasuryané padhang sumunar lan tembung-tembungé kebak katresnan—apa marang bangsawan utawa budhak, marang wong sugih utawa mlarat, malah marang wong sing diasingaké ( ), sing paling asor: amarga dhèwèké ora milih-milih. Lan kabèh ora nate wareg—apa saka nyawang pasuryané sing suci, apa saka pangandikane sing manis, amarga lambéné kebak sih rahmaté Roh Suci. Dheweke nduwèni karunia kawicaksanan, saben dina ngisi manah para pamirsa karo banjiran piwulang, lan akèh wong sing diwulang déning piwulangé ninggalaké kabèh bab donya lan, kaya manuk, mabur munggah – ana sing menyang biara, ana sing menyang ara-ara gersang, lan ana uga sing tetep manggon bareng karo dhèwèké.

Rutinitas saben dina sang pandita yaiku kaya mangkéné. Dhèwèké nglampahi kabèh wengi lan awan nganti jam sanga kanggo ndedonga; sawisé jam sanga, dhèwèké maringi khotbah marang wong-wong sing padha kumpul ing pilar; banjur dhèwèké ngrungokaké kabutuhan lan panyuwunan sapa waé sing teka marang dhèwèké lan marasaké wong lara. Banjur piyambakipun ngrampungaké pasulayan lan perselisihan wong-wong sarta mbalèkaké katentreman; pungkasané, nalika srengéngé tilem, piyambakipun wangsul manèh nyuwun dhukap. Nalika nindakaké pakaryan-pakaryan kuwi, piyambakipun ora nate kendho ngopeni katentremaning Gréja, ngrusak kablaswanan wong-wong pagan, mbantah cacian wong Yahudi, lan mbusak ajaran sesat; nalika lumantar layang-layangé sing wicaksana lan maringi piwulang, piyambakipun nuntun para raja, pangeran, lan kabéh sing nduwé panguwasa marang ajrih marang Gusti, marang welas asih lan katresnan, lan maringi inspirasi supaya padha nglindhungi Gréja Gusti, mulang kabéh wong kanthi rinci bab-bab sing migunani tumrap jiwa. Mangkono, kanthi nglakoni gesang kang nggumunake, kang kayane ora bisa ditanggung dening manungsa, piyambakipun saya cedhak pungkasaning gesang, sawise urip luwih saka satus taun. Piyambakipun ngadeg ing tiang, miturut carita wong-wong kang bisa dipercaya, suwene wolung puluh taun. Piyambakipun sampun nggayuh kabecikaning ati kang sampurna – piyambakipun kados malaikat ing bumi lan manungsa ing swarga.

Muridé, Antonius, nyritakaké pangliwatané sing pinaringan berkah saka ingkang kinurmatan kaya mangkéné.

'Ing sawijining dina,' pangandikane, 'yaiku ing dina Jumat, sawisé jam sanga, nalika kita padha ngenteni piwulang lan berkah sing lumrah, piyambakipun ora ndelok kita saka pilar; uga ora maringi pangandikane bapak marang kita kaya biasane ing dina Setu utawa Minggu. Aku kebak rasa wedi, mula aku munggah ing tiang, lan ing kono aku weruh Romo ngadeg karo sirah menunduk, kaya lagi ndedonga, lan tangané disilakaké ing dhadha. Mikir yèn dhèwèké lagi ndedonga, aku meneng bae; banjur, maju ngarepé, aku kandha:

'Bapa! Berkahana kita, awit wong-wong wis ngubengi tiang iki telung dina telung bengi, padha ngenteni berkah Panjenengan.' Nanging piyambakipun boten mangsuli. Lan malih kula ngendika dhumateng piyambakipun:

'Napaké, Bapa, Panjenengan botên mangsuli anak Panjenengan ingkang sedhih? Apa aku sampun nglampahi kalepatan ingkang nyerikati Panjenengan? Ambakna tangan Panjenengan, supados saged tak kecup.'

Nanging ora ana wangsulan. Sawise aku ngadeg ing ngarepe salawase setengah jam, aku wiwit ragu lan gumun: apa dheweke durung lunga menyang Gusti? Aku nyedhaki kupingku marang dheweke, lan ora krungu ambegan; mung ambu wangi kenceng, kaya saka macem-macem lenga wangi, sing metu saka badané.

Banjur, nalika nyadari yèn piyambakipun sampun pindhah dhumateng Gusti, manah kula kebak sedhih lan kula klen ngglundhung. Lan kula nyedhak dhumateng piyambakipun, kula simpen lan kula sumputaké pusakane, sarta kula kecumi mripatipun, janggutipun, bibi lan tanganipun, kula ngendika:

'Kanggo sapa kowe ninggalake aku, Bapa? Ing endi aku bakal krungu piwulangmu sing manis? Ing endi aku bakal kapenuhan pangandikamu sing kaya malaikat? Utawa wangsulan apa sing bakal tak wenehake babagan kowe marang wong-wong sing ngenteni berkahmu? Apa sing bakal tak kandhakake marang wong lara sing teka mriki golek panyembuhan? Lan sapa, sing ndeleng tiangmu kosong, tanpa kowe dadi lampune, ora bakal nangis? Lan nalika akeh wong teka saka adoh, nggoleki kowe, nanging ora nemokake kowe – apa ora bakal padha nangis

kenceng? Celaka aku! Dina iki aku weruh kowe, nanging sesuk – apa aku lunga menyang tengen utawa kiwa – aku ora bakal nemokake kowe!

Kanthi nangis kaya ngono kanggo dheweke, ing sangsara atiku aku ketiduran, lan wong mulya rawuh kaya srengéngé, kandha:

Aku ora bakal ninggalake tiang iki, uga panggonan iki, uga gunung sing berkah iki. Menèk mudhun lan paring berkah marang wong-wong, amarga aku wis seda. Mangkono kersaning Gusti; lan aja kandha marang wong-wong, supaya ora ana gosip, nanging kirim kabar bab aku kanthi cepet menyang Antiokia. Pantes kowe ngladeni ing panggonan iki, lan Gusti bakal maringi ganjaran miturut pakaryanmu.

Lan aku tangi saka turu, lan kandha kanthi gemeter, 'Aja lali marang aku, Rama, ing pangasoanmu sing suci' – lan aku tiba ing sikilé, lan nyium sikilé sing suci, lan, njupuk tangane, tak lebokaké ing mataku, kandha, 'Barakahi aku, Rama' – lan nangis kenceng manèh. Banjur aku tangi, ngusap luhku supaya ora ana sing ngerti apa sing kelakon; aku mudhun lan kanthi rahasia ngutus sedulur setya menyang Antiokia marang Patriark Martir[5900] , karo kabar sedaé ingkang kinurmatan. Ora suwe Patriark rawuh karo telung uskup, uga gubernur karo pasukane, lan akèh wong, ora mung saka Antiochia nanging uga saka kabèh kutha lan désa sacedhaké, uga para biksu saka biara nggawa obor lan kemenyan, lan akèh Saracen padha teka kaya kali, amarga kabar pa é wong sing kinurmatan wis nyebar adoh lan amba, digawa angin. Lan Patriark, bebarengan karo para uskup, munggah ing tiang; lan sawisé njupuk relik suci sing kinurmatan, padha mudhun lan nyelehake ing sikil tiang. Lan kabèh wong padha nangis; malah akèh manuk, ing ngarepé kabèh wong, mabur ngubengi tiang karo swara kenceng, kaya padha meratapi kepergian pelita pepadhang kanggo donya. Raungan tangisé kabèh wong bisa krungu nganti pitung stadia[5901] , lan gunung-gunung, padang, lan wit-witan ing sakupengé katon padha nelongso lan nangis bareng karo wong-wong, amarga ing endi-endi swasana mendhung lan mega peteng padha nglumpuk. Aku weruh Malaikat muncul ing ngarep relik suci; pasuryané kaya kilat lan sandhangané kaya salju, lan ana pitu sesepuh padha rembugan; aku krungu swarané, nanging ora bisa mangertèni apa sing diomongaké, amarga aku kaku ketakutan lan wedi.'

Ing dina nalika Sang Simeon sing kinurmatan séda, murid lan panurut ing cara urip sang wali, Sang Daniel sing kinurmatan—sethithik sadurungé wektu nalika dhèwèké, ing pasisir Segara Ireng cedhak Konstantinopel, uga arep munggah ing tiang— – dhèwèké weruh saka arah pilaré Sang Simeon sing kinurmatan, akèh pasukan swarga munggah saka bumi menyang langit, lan ing antarané ana jiwa sing bungahé Santo Simeon mabur ing dhuwur. Lan ora mung Sang Mulya Daniel, nanging uga Sang Berkah Auxentius, sing wis dipanggil saka ara-ara samun menyang Konsili Kalsedonia[5902] , uga weruh kahanan sing padha nalika dhèwèké ana ing Betania[5903] .

Nalika relik suci Santo Simeon dipasang ing tandu sing wis disiapake, patriark ngulurake tangane, kepengin njupuk sethithik rambute saka janggute santo mau minangka kenang-kenangan sing berkah, lan sakwise kuwi tangane langsung layu. Mung sawisé pandonga sing khusyuk saka kabèh wong marang Gusti Allah lan marang santo mau, tangane patriark mau mari manèh. Sawisé njupuk relik suci Santo Simeon, padha nggawa menyang Antiokia karo nyanyèkaké mazmur, lan kabèh warga kutha padha metu nyambut. Ana sawijining priya ing kana sing wis budeg lan bisu watara patang puluh taun. Sakwise dheweke ndeleng jasad suci sang wong mulya, ikatan pangrungon lan wicara langsung longgar, lan dheweke, ambruk ing ngarep relik suci, muni banter: 'Panjenengan rawuh kanggo kabecikanku, abdi Gusti, amarga rawuhe wis marasakake aku.'

Warga Antiohia, sawisé nampa badan sang wali—luwih ajiné tinimbang emas utawa pérak—nggawa menyang gréja patriark agung[5904] , lan akèh mujijat lan panyembuhan kelakon ing kuburé. Sawisé sawetara taun, dibangun gréja kanggo ngajèni Sang Wali Simeon Stylite, lan relik suci panjenengané dipindhah menyang kana.

Sing Mulya seda nalika pamaréntahan Leo Agung[5905] , ing taun kaping papat pamaréntahané. Iki taun 460 Masehi. Kaisar Leo ngutus utusan marang wong-wong Antiochia, njaluk supaya maringi relik suci sang wali

---

[5900] Martirius dadi Patriark Antiohia wiwit taun 456 nganti 468.

[5901] Stadion iku satuan dawa, watara 88 fathom; pitu stadion kira-kira 1,25 verst.

[5902] Konsili Kalsedonia – Konsili Ekumenis Kaping Papat – dianakake ing taun 451.

[5903] Betania – sawijining désa ing sisih kidul-wétan Yerusalem, watara luwih saka rong verst adohé, ing kaki Gunung Zaitun.

[5904] 'Gereja-Gereja Agung' ing Wétan iku sing dumunung ing jero patriarkat lan ditetepake déning para patriark dhéwé kanggo ngrayakake Liturgi Ilahi.

[5905] Leo Agung mrentah saka taun 457 nganti 474.

supaya bisa dipindhahake menyang Konstantinopel; nanging wong-wong mau, ora kepengin kapisahake saka pangantara kaya ngono, kandha marang utusan kaisar:

'Amarga kutha kita ora duwe tembok watu—amarga wis ambruk, saweneh rusak amarga nesu raja lan saweneh pecah amarga gempa gedhe[5906] —mulane kita nggawa awak suci Simeon supaya bisa dadi tembok lan pertahanan kanggo kita[5907] .'

Ing panggonan persis ing ngendi tiangé Sang Simeon sing Mulya tau ngadeg, dibangun gréja wangun salib sing éndah kanthi jenengé lan diadegaké biara gedhé[5908] . Lan Sang Mulya nepati janji sing wis diwènèhaké marang muridé, Antonius, ing sawijining panglihatan, yaiku yèn dhèwèké ora bakal ninggalaké panggonané: amarga mujijat lan panyembuhan wong lara ora tau kélangan ing kana. Lan ing dina pangeling-elingé saben taun, lintang agung bakal muncul ing ndhuwur tiang lan madhangi saindenging nagara. Akeh panulis sajarah sing nyekseni penampakan lintang kuwi, utamané Evagrius Scholasticus[5909] , sing ndeleng langsung nganggo mripaté dhéwé. Evagrius sing padha nulis manawa panggonan suci iki dilarang kanggo wanita, lan saben upaya dijupuk supaya ora ana sikil wanita sing wani nyentuh ambang lawang; malah ibune sang wali dhéwé uga ora diparingi idin nyabrang. Konon ana sawijining wanita sing nganggo sandhangan priya supaya bisa mlebu Gréja Santo Simeon tanpa dingerteni, lan nalika nyentuh ambang gréja, dhèwèké langsung tiba munggah lan mati. Nanging, yen ana wanita sing teka ing kana, kaya sing ditulis Nikiforos ing[5910] , dheweke isih ora wani nyedhaki pager, nanging ngadeg saka adoh lan ngaturake pandonga, ndeleng tiang.

Lan kabèh sing teka kanthi iman ora ana sing ora nampa sih-rahmaté sang wali, nanging padha nampa pitulungan lan manéka panyembuhan lan padha bali kanthi kabungahan, padha matur nuwun marang Rama lan Putra lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang pantes nampa pakurmatan lan kamulyan lan pangibadah, saiki lan salawas-lawase lan nganti dumadiing jaman. Amin.

Sabda saka Luga[5911]

bab Mina sang diaken, sing ninggalake urip iki sawisé nyopot busana biara, lan sing, lumantar Sang Santo Simeon, nganggo maneh busana iku lan kaslametake

Georgy Raifsky[5912] nyritakaké marang kita babagan sedulur sing biyèn dadi diakon ing kana, sing jenengé Mina:

'Dheweke ninggalake biara, lan—aku ora ngerti apa sing kelakon marang dheweke—nanging dheweke ninggalake urip biara lan dadi awam. Sawisé pirang-pirang dina, dhèwèké lelungan menyang Kuthaé Gusti, Antiokia, lan nalika liwat Selucia[5913] , dhèwèké weruh saka adoh biaraé Sang Simeon Stylite sing Kinurmatan lan kandha marang dhèwèké dhéwé: 'Aku bakal lunga lan ndelok Simeon Agung, amarga aku durung tau ndelok dhèwèké sadurungé.' Nalika dhèwèké nyedhak tiang lan wis cukup cedhak supaya sang wali bisa ndeleng, Simeon mangertèni saka Gusti yèn Mina iku biksu lan wis tau dadi diakon; banjur, sawisé nyaur abdi, dhèwèké kandha:

'Bawani aku gunting.'

Panunggalane nggawa gunting mau. Simeon kandha marang dheweke:

'Mugi Gusti pinaringan berkah; potong rambute,' lan nunjuk Mina nganggo drijine, nalika akèh wong padha ngadeg cedhak tiang.

[5906] Iki mesthi nyebut Antiohia ing Suriah, sing biyen dadi kutha krajan agung nagara Suriah, nanging saiki mung kutha cilik sing mlarat ing Turki Asia.

[5907] Sawijining pérangan saka relik Santo Simeon banjur dipindhahaké marang Yang Mulia Daniel sang Stylite lumantar pandongane, kaya sing kacathet ing hagiografi santo iki – 11 Desember.

[5908] Ing abad kaping wolu, Santo Yohanes saka Damaskus nyusun kanon kanggo ngurmati Sang Venerabel Simeon, lan Gréja ngadopsi kidungan suci saka Patriark Germanus kanggo ngurmati Sang Venerabel.

[5909] Evagrius Scholasticus, sing urip ing abad kaping enem, nulis *Sajarah Gréja*.

[5910] Nikephoros Kallistos, sing urip ing abad kaping 14, nulis *Sajarah Gréja*.

[5911] *The Spiritual Pasture* – sawijining karya déning biksu John Moschus – ngemot cathetan babagan urip para pertapa Wétan.

[5912] Raifa iku sawijining desa ing pesisir wétan Semenanjung Sinai.

[5913] Selucia iku kutha pesisir ing Siria, ing pesisir Segara Mediterania ing kulon Antiochia lan ing muara Kali Orontes.

Mina, kaget karo tembung sang wali lan ketekanan wedi gedhe, ora mbantah sithik wae, amarga nyadari yèn Gusti wis mbukak kabèh bab dhèwèké marang sang tuwa. Sawisé cukur rambute, Simeon Agung kandha marang dhèwèké: 'Donga, déakon,' lan sawisé dhèwèké ndonga, sang wali kandha marang dhèwèké: 'Mlaku menyang Raifa, saka ngendi kowé teka.'

Nalika dhèwèké miwiti kandha, 'Aku ora tahan isin ing ngarep para bapakku', Simeon kandha marang dhèwèké:

Percayaa marang aku, anakku – ing apa sing barusan kelakon, kowe ora isin, lan para bapa bakal nampani kowe kanthi tangan kebuka; padha bakal bungah lan seneng amarga kowe bali. Lan ngertia yèn Gusti Allah bakal paring pratandha marang kowe supaya kowe ngerti yèn Panjenengané wis ngapura dosa-dosamu, amarga sih-rahmate ngluwihi tembung.

Nalika dhèwèké tekan ing Raifa, para bapa nampani dhèwèké kanthi tangan kabuka lan ngidini dhèwèké tetep njabat dadi diakon. Ing sawijining dina Minggu, nalika dhèwèké nggawa getih kang maringi urip saka Gusti Agung lan Juruwilujeng kita Yesus Kristus, mripaté ujug-ujug njedhul metu. Lan saka pratandha iki para bapak mangertèni yèn Gusti wis ngapura dosané, miturut tembungé Santo Simeon[5914] .

Mukjizat sing ditindakake dening Santo Simeon marang sawijining presbiter

Ana sawijining presbiter sing lagi lungguh ing serambi gréja sawijining dina, maca Injil Suci. Lan wasana, roh jahat teka marang dhèwèké ing wangun méga peteng lan suram lan, kaya tudung, nglimputi sirahé; lan pepadhangé sirna tumrap dhèwèké, lan akalé ilang, lan kabèh balungé lempur, lan dhèwèké ora bisa ngomong. Wong-wong sing mlebu nemokake dheweke ngglethak kaya mati; lan dheweke tetep ing kahanan kaya ngono salawase sangang taun, ora bisa mbalik menyang sisih liyane kajaba ana wong sing nulungi. Kulawargané, sawisé krungu bab Santo Simeon, mangkat menyang biara sang santo, nggawa wong lara mau ing amben; lan sawisé lelungan kurang saka telung stadia menyang biara, padha mandheg ing kono kanggo ngaso. Lan kaparingi wahyu marang Santo Simeon, sing lagi ndedonga, bab presbiter mau. Ing tengah wengi, sang santo nyaur salah siji muridé lan kandha marang dhèwèké:

'Jupuk banyu saka kene lan cepet lunga; kowe bakal nemoni sawijining presbiter sing digawa ing amben. Semprotna banyu iki marang dheweke lan kandhaa: "Iki pangandikane Simeon sing wong dosa marang kowe: ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, tangi, tinggalna ambenmu, lan teka marang aku kanthi mlaku dhéwé."'

Muridé lunga lan nindakake miturut dhawuh sang wali. Banjur wong tuwa kuwi tangi, waras saktenané, lan maju nyembah ing ngarsané sang wali.

Wong suci kandha marang dhèwèké:

'Munggah, aja wedi! Sanadyan setan wis maringi kowe sedhih suwéné sangang taun, katresnané Gusti Allah marang manungsa ora ngidini kowe sirna sakabehé. Amarga kowe tumindak tanpa ajrih marang Gusti Allah—lan malah kanthi cara sing nglarani ati ing papan suci—ing jero mezbah suci, lan sadurunge bebener kabuka, kowe ngrungokake wong-wong sing nyebar fitnah sing sacara rahasia ngukum tanggane, lan tanpa alesan ngina wong-wong sing difitnah mau, ngusir saka Misteri Suci; lan kanthi nindakake kuwi, kowe marakake sangsara gedhe marang Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, nalika iku kowe banget nyenengake setan – lan amarga iku setan entuk kuwasa marang kowe. Nanging katresnané Gusti marang manungsa lan welas asihé maringi kowe kabecikan sing akèh. Wong-wong sing kowe gawe sedhih kanthi pangucilan, bakal kowe temokake lagi lara abot: padha ndedonga kanggo kowe, supaya kowe, sawise mari, gelem ngapura marang wong-wong mau;

[5914] Kedadeyan sing nyakup Diaken Mina bisa dipahami kaya mangkéné. Amarga alesan sing ora dingerteni, Mina kanthi kersané dhéwé ninggalaké urip biara lan pangkat diakonan lan nglampahi wektu minangka awam. Tumindak ora taat iki mesthi kalebu dosa abot; nanging, tanpa diadili déning gereja, dhèwèké durung bisa dianggep wis kelangan sih rahmat pangkat diakonan. Mula saka iku, loro-lorone, pangcukuran rambute sing ditindakake marang Mina miturut dhawuhe Sang Sing Kinurmatan lan pangucapan pandonga—yaiku ektenia—mung dadi pangeling simbolis lan katon marang Mina babagan urip monastik lan pelayanan diakonat sing wis ditinggalake kanthi sengaja; liwat pangeling iki, Rama Ingkang Kinurmatan cetha kepéngin mbangkitaké rasa tobat ing atiné Mina lan, luwih saka kuwi, mbok menawa kanggo ngilangaké sangsi ing antarané komunitas biara babagan kemampuan Mina nerusaké pelayanan diakoné. Bab mata Mina sing kena sangsara iku dadi pratandha yèn Mina wis diukum amarga dosané déning Gusti Allah piyambak lan, akibate, dhèwèké ora bakal nampa paukuman manèh (miturut piagam monastik lan paugeran gerejawi).

lan kaya Gusti Allah wis paring welas asih marang kowe, mangkono uga kowe paring welas asih marang wong-wong mau, lan, njupuk sethithik lemah saka kene, sebarake marang wong-wong mau.

Lan presbiter kuwi lunga kanthi kabungahan, matur nuwun marang Gusti Allah, lan nindakake kaya sing diprentahake wong suci mau. Lan langsung padha mari, lan padha ngluhurakeGod[5915] .

Troparion, Nada 1:

Panjenengan dados tiyang kang sabar, semangat marang para leluhur, ya Sang Wibawa: kanggé Ayub ing sangsara, kanggé Yusuf ing cobaan, lan kanggé tiyang-tiyang ing alam gaib sanadyan isih wonten ing daging, ya Bapa Simeon: ndedonga marang Kristus Gusti kita supados jiwa kita slamet.

Kontakion, Nada 2:

Nalika ngupaya bab-bab ing swarga, panjenenganipun nyawiji kaliyan pasukan swarga lan dados tiang kanggo kereta geni: makaten panjenenganipun dados kanca para malaikat, hai ingkang kinurmatan, ndedonga tanpa kendhat kaliyan para malaikat dhumateng Kristus Gusti kita kanggo kita sedaya.

Peringatan nabi Yosua sing saleh

Perayaan tanggal 1 September

Yosua iku pamimpin bangsa Yahudi sawisé Musa. Dhèwèké mimpin kabèh wong nyabrang Kali Yordan sing garing, kaya Musa mimpin wong-wong nyabrang Segara Abang (Yos. 3:14–17; Kaluw. 14:1–31). Dheweke ndeleng pasuryan marang pasuryan karo panglima bala swarga, Malaikat Agung Mikael (Yos. 5:13–16), lan kanthi swara terompet ngrubuhake tembok kutha Yerikho (Yos. 6:1–26)[5916] . Sajrone salah siji perang nglawan mungsuh, dhèwèké mandhegaké srengéngé nganti mungsuh-mungsuhé kabèh kalah (Yosua 10:12–14)[5917] . Sawisé nuntun bangsa Israèl mlebu Tanah Dijanjèkaké, Yosua mbagi tanah kuwi marang wong Yahudi kanthi cara undian lan seda kanthi tentrem ing umur 110 taun[5918] .

Peringatan Katedral Indung Allah Paling Suci ing Biara Miasin

Perayaan tanggal 1 September

[5915] Sing nggumunake ing crita iki yaiku wong-wong sing dipaéng déning presbiter adhedhasar fitnah, sanadyan ora salah lan ora nampa Misteri Suci, isih nandhang lara abot; malah, wong-wong mau, kaya-kaya lali marang kabenerané dhéwé, ndedonga supaya sing wis mpaéng mau mari, supaya sawisé nampa pangapura saka dhèwèké, bisa nampa Misteri Suci. Mangkono kakuwatan Misteri Suci, yen ora oleh—sanajan ora amarga kaluputan dhéwé—ora ana siji waé sing ora cilaka!

[5916] Kutha Yerikho dumunung ing pinggir kulon Kali Yordan, ing lembah subur, ing antaraning kebon-kebon kang kebak wit kurma, mulane dijenengi Kutha Kurma. Kutha iku kutha karajan ing tanah Kanaan, sugih lan dikubengi tembok gedhe. Nalika wong Israel mlebu ing Tanah Dijanjekake, kutha iki dadi sing pisanan dijupuk lan kabebasake kanthi cara mujijat. Saiki, cedhak reruntuhan Yerikho kuna ana desa cilik Richa sing mlarat lan reged, kanthi sawetara gubug prasaja lan warga sing kasihan.

[5917] Kanggo cathetan babagan pambanjure dina sing mujijat sawisé pandonga Yosua, delengen Yosua 10:12–14

[5918] Kegiatan Yosua sing saleh minangka pamimpin bangsa Yahudi kacathet kanthi rinci ing 'Kitab Yosua', sing dianggep minangka karangané. Iki nerusake Pentateuch ing Kitab Suci lan, nerusake sajarah sing diwiwiti ing buku-buku Musa, nyritakake penaklukan Tanah Dijanjekake, pambagiané marang suku-suku Israel, lan patié Yosua, nyakup periode saka 1556 nganti 1550 SM. Kitab Yosua uga nduwèni makna tipologis lan prakramitan. Rasul Paulus nyebut Yosua minangka pratandha saka Yesus Kristus (deleng Ibr. 4:8–9). Kaya Yosua mimpin Israel mlebu Tanah Dijanjekake, mangkono Kristus mimpin wong-wong sing pracaya marang Panjenengané mlebu warisané ing Karajan Swarga. Nyeberang Kali Yordan déning wong Israel iku pratandha baptisan kita. Rahab – wong non-Yahudi sing dadi leluhur Sang Juruwilujeng (deleng Matius 1:5) – iku minangka pratandha saka wong-wong non-Yahudi sing wis mlebu ing Gréja Kristus. Ing ibadah ilahi Gréja, telung paremia diwaca saka Kitab Yosua (ing tanggal 5 Januari, ing Setu Agung, lan ing dina raya kanggo ngurmati Malaikat).

Ing wektu nalika bidat ikonoklastik[5919] , kanthi dhukungan Kaisar Leo Isaurian[5920] , sing dhéwé dadi ikonoklast paling utama, saya kuwat ing Wétan, ikon mujijat Sang Perawan Maria sing Paling Suci, sing disimpen ing Biara Miasin, dibuwang menyang Tlaga Azurovo. Panggonan persis Biara Miasin kacathet ing riwayaté Santo Akakios, Uskup Melitene. Ing cathetan iki, kita maca kaya ing ngisor iki. Ing jarak 18 poprishchi[5921] saka kutha Armenia Melitene[5922] ana pemukiman cilik wong Yunani sing dijenengi Miasini. Lembah iki endah banget, rata lan amba, ana ing antarané loro bukit sing memanjang ing loro sisih nganti adoh. Mlaku menyang wetan ngliwati lembah iki ana Kali Azur sing mili cepet lan bening, kang ngisi sakabehe lembah ing sacedhake kanthi tlaga. Ing kene, ing panggonan sing endah banget, ana candhi pagan lan kebon wit-witan sing wohé éndah. Ing kebon iki, kurban pagan sing ala diwènèhaké. Uskup suci Akakios ngresiki panggonan iki saka rereged pemujaan berhala lan mbangun gréja ing kéné kanthi asmané Perawan Maria sing Paling Suci. Sawisé ngudhak gréja anyar mau, Santo Akakios ngowahi panggonan sing biyèn dadi panggonané setan dadi papan panggonan para malaikat suci. Ing panggonan sing biyèn dadi papan pangorbanan getih kanggo ngajèni setan, saiki wiwit diwènèhaké Pangorbanan Tanpa Getih sing murni marang Gusti Allah sing sejati, lan mujijat-mujijat kadadéan lumantar ikon Sang Putri Allah sing Maha Suci. Mula saka iku cetha yèn biara sing dijenengi Miasin manut panggonané, diadegaké ing Gréja Sang Putri Allah sing Maha Suci sing kasebut mau. Wis pirang-pirang taun wiwit ikon Ibune Gusti dibuwang menyang tlaga dening para ikonoklast. Nalika pamaréntahan Tsar Michael sing taat lan ibuné Theodora[5923] , ikon mau munggah ing lumahing tlaga lan ditemokaké manèh déning para wong pracaya ing tanggal siji September, tanpa rusak sanadyan wis suwe ana ing banyu. Kanggo ngurmati prastawa mujijat iki , saben taun dianakake perayaan ing biara kasebut kanggo ngurmati lan ngluhurake Sang Putri Kita sing Tanpa Cacat, Sang Perawan Putri Allah sing Paling Suci[5924] .

Troparion, Nada 1:

Sugeng, ya Ibu Gusti sing kabungahan, Perawan, pangayoman lan panengahing umat manungsa, awit saka panjenengan Sang Juruwilujeng donya nitis: amarga panjenengan piyambak Ibu lan Perawan, sing tansah pinaringan berkah lan paling kinurmatan. Mugi panjenengan ndedonga marang Kristus Gusti supaya paring tentrem ing saindenging jagad.

Peringatan 40 dara puasa lan Ammun, gurune

Dirilis tanggal 1 September

Para dara suci iki[5925] asalé saka Adrianople ing Makedonia[5926] lan sawisé diwulang déning diaken Ammun, padha pracaya marang Kristus. Vavd, panguwasa kutha kuwi, ngundang wong-wong mau supaya padha

---

[5919] Para penganut sesat sing nolak lan nganiaya pangurmatan marang ikon, nganggep iku minangka panyembahan berhala, kaya uga pangurmatan marang relik suci. Prasangka ikonoklastik muncul ing Gréja Wétan ing wiwitan abad kaping 8 lan nyebar ing Wétan suwéné wektu, nganti pungkasane dikutuk ing taun 787 ing Konsili Ekumenis Kapitu ing Nicaea. Pangurmatan marang ikon sacara pasti dipulihaké ing Konsili Konstantinopel ing taun 842.

[5920] Dheweke mrentah saka taun 716 nganti 741.

[5921] 'Poprishche' kira-kira 690 sazhen; mula, 18 poprishche padha karo watara 23 verst.

[5922] Dibangun déning Kaisar Romawi Trajan; kutha krajan nagara sing jenengé padha, dumunung ing Kapadokia, sing biyèn dadi pérangan Armenia Cilik.

[5923] Garwané Kaisar Bizantium Theophilus si Penghancur Ikon. Sawisé seda, nalika pamaréntahan anaké Michael III (sing mréntah saka 842 nganti 867), Konsili Konstantinopel ing taun 842 mbalèkaké pangurmatan marang ikon lan netepaké pesta Ortodoksi, sing dirayakaké ing minggu kapisan Pra-Puasa Agung.

[5924] Kejadian iki malah dirayakake ing Konstantinopel ing Gréja Ibuné Gusti ing Chalkoprateia. Taun 6364 kasebut ing naskah lan kalender Slavia abad kaping 17 sing dicithak minangka tanggal ditemokaké ikon kasebut. Miturut kalender sing umum ditampa, 5.508 taun kliwat wiwit pambentukan donya nganti Lairé Kristus; nanging, amarga kronik sajarah ing kalender cetak abad kaping 17 asring ora ngetung 5.508 taun, nanging persis 5.500, angka ing kéné kudu dipahami minangka taun 864, dudu 856, Masehi. Maharani Theodora wis urip pribadi ing wektu kuwi (855–867).

[5925] Padha nandhang sangsara ing sangisoré Kaisar Licinius, sing mréntah bareng karo Konstantinus Agung wiwit taun 311 nganti 324 Masehi.

ngadhepi paukuman lan nindakake akèh panyiksaan kanggo meksa padha nyembah berhala. Padha ndedonga marang Gusti Allah, lan dumadakan imam penyembah berhala kuwi diangkat menyang udara déning kekuwatan sing ora katon; sawisé suwe ana ing kono, dhèwèké tiba ing lemah lan mati. Sawisé kuwi, sang penyiksa mrentahaké supaya Santa Ammon digantung lan iga-igane digergaji; banjur helm kang panas abang dipasang ing sirahé, nanging sang martir suci mau kaslametaké kanthi mujijat. Santa Ammon banjur dikirim, bebarengan karo para dara suci, menyang Heraclea[5927] , marang penyiksa liyané. Miturut prentahé, sepuluh wong saka wong-wong mau dibuwang menyang geni; wolu dipenggal sirah nganggo pedhang, bebarengan karo guruné; sawetara mati sawisé kena pedhang ing cangkem lan ing jantung; enem wong ditusuk nganggo piso; lan enem sing isih ana banjur lunga menyang Gusti sawisé wesi panas banget dilebokake ing cangkemé.

Peringatan para Martir Suci Callista lan sedulure, Evod lan Hermogenes

Dipeperingati tanggal 1 September

[5928]Para martir suci iki, sawisé nampa lair anyar rohani lumantar sakramèn Pembaptisan Suci, dituduh dadi wong Kristen ing ngarep panguwasa pagan. Nalika panguwasa iku weruh yèn padha ora goyah ing pangakuané marang Kristus, dhèwèké ngukum supaya dipenggal sirah nganggo pedhang, lan sawisé ngrampungaké martiré, padha lunga menyang Gusti.

15 September

2 September (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsarané Santo Mamant Sang Martir

Dirilèkaké tanggal 2 September

Martir suci Kristus, Mamant, lair ing Paflagonia[5929] . Wong tuwané – Theodotus lan Ruffina – iku wong bangsawan: loro-loroné asalé saka kulawarga patrisi[5930] , dihormati banget, sugih, lan sumunar kanthi kesalehan. Padha ora bisa ndhelikaké imané marang Kristus lan katresnané sing murub marang Panjenengané suwé; padha kanthi tebuka ngakoni kesalehané ing ngarepé kabèh wong lan ngowahi akèh wong marang Kristus. Akibate, dheweke dilaporake marang Alexander, gubernur kutha Gangra[5931] . Gubernur iki wis nampa prentah saka raja supaya nggunakake saben cara kanggo nyebarake lan ngukuhake pangibadah marang dewa-dewa pagan, nalika nyiksa lan matèni wong Kristen lan sapa waé sing ora manut prentah raja iki.

Sawisé ngundang Theodotus supaya ngadhepi dhèwèké kanggo diadili, Alexander banjur meksa dhèwèké supaya nglakoni kurban marang arca-arca. Nanging Theodotus malah ora gelem ngrungokaké apa sing diomongaké déning gubernur mau. Sanadyan Alexander wis siyap langsung nyiksa wong sing ora manut kuwi,

---

[5926] Makedonia – sawijining provinsi Kakaisaran Bizantium ing lor Yunani. Adrianople sepisanan diadegaké déning Kaisar Hadrian lan dijenengi miturut jenengé; kutha iki dumunung ora adoh saka Konstantinopel, ing wewengkon sing saiki dikenal minangka Rumelia Wétan. Akhir-akhir iki, kutha sing biyèn wigati banget iki wis ngalami kemunduran. Setengah saka populasi iku wong Bulgaria lan Serbia.

[5927] Heraclea iku kutha ing pesisir Segara Marmara.

[5928] Padha ngalami martir ing Nicomedia, ing sisih lor-kulon Asia Minor, panggonané Kaisar Diocletian. Tanggal pasti seda para wali iki ora dingerteni. Sawetara nyebutake manawa kedadeyan nalika panganiayaan Diocletian (awal abad kaping 4) – Aturan Studite abad kaping 11 saka Patriark Alexius nyatakake manawa reliké disimpen ing Biara Studite lan manawa ibadah dianakake kanggo ngurmati dheweke ing tanggal 1 September.

[5929] Paflagonia iku sawijining provinsi Kakaisaran Romawi sing dumunung ing kidul Asia Minor.

[5930] Kelas sosial paling dhuwur ing Kakaisaran Romawi, sing padha karo bangsawan warisan kita, dikenal minangka patrisia.

[5931] Gangra iku kutha krajan Paphlagonia.

dhèwèké nahan dhiri amarga Theodotus asalé saka kulawarga bangsawan; awit dhèwèké ora nduwèni hak ngremehake lan nyiksa keturunan para patrisi tanpa idin istimewa saka kraton. Mula, Alexander ngutus Theodotus menyang Caesarea ing Cappadocia[5932] , marang gubernur Faustus. Gubernur iki padha semangat ing kejahatan tanpa déwa lan kejem marang para Kristen. Nalika Faustus weruh Theodotus, dhèwèké langsung ngurung dhèwèké ing panjara. Bojoné Theodotus, Ruffina sing kabegjan, mèlu mèlu bojone, sanadyan wektu kuwi dhèwèké lagi ngandhut: dhèwèké lunga bareng bojone menyang panjara lan ing kana nandhang sangsara kanggo Kristus. Theodotus ngerti ringkihé awaké lan weruh kekejemané sing kejem, nanging dhèwèké luwih milih mati tinimbang dosa ing endi waé marang kesalehan. Nanging dhèwèké wedi yèn ora bakal duwé kekuwatan kanggo nahan sangsara abot sing bakal teka, dhèwèké nyuwun marang Gusti kanthi pandonga sing khusyuk.

"Gusti Allah kang Maha Kuwasa," ndedonga Theodotus, "Bapa Sang Putra Panjenengan ingkang kinurmatan!" Kula mberkahi lan ngluhurake Panjenengan amarga Panjenengan karsa nganggep kula pantes dibuwang ing penjara iki demi asman Panjenengan. Nanging kula nyuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti: Panjenengan mangertos kelemahan kula; tampi nyawa kula ing penjara iki, supados mungsuh kula boten gumede nglawan kula.

Gusti Allah, sing *'wis mbentuk manahé kabèh… lan nyelidiki kabèh'* (Mazmur 32:15), mireng abdi sing setya lan ora suwé paring pangkat sing berkah; sawisé nylametaké roh saka sangkar badan, Panjenengané nempataké ing panggonan padhang ing swarga. Garwané Teodotus, Ruffina sing berkah, nalika nglakoni kasangsaran lan sangsara ing penjara lan kebak sedhih amarga bojone, nglairaké anak lanang sadurungé wayahe. Nalika ndelok bayi anyar lan mayit bojone sing wis mati, dhèwèké ndedonga marang Gusti kanthi atiné remuk lan luh:

'Ya Allah, sing wis nyipta manungsa lan mbentuk garwa saka iga, paringna aku uga bisa ngetutake dalan sing padha karo garwaku, lan sawise nglepasake aku saka gesang sing fana iki, tampi aku ing pangayoman langgeng Panjenengan! Bab bayi anyar iki, mugi Panjenengan piyambak sing ngopeni, amarga Panjenengan sing paling ngerti! Dadosna piyambakipun bapak lan ibu, saha pangreksa gesahe!

Nangis kaya ngono marang Gusti ing sajroning sedhihé, garwa sing kinurmatan lan suci iki krungu déning Gusti lan dibebasaké saka ikatan badan, banjur lunga menyang kamardikan langgeng, nyerahaké nyawané ing tangané Gusti. Bayi mau, nanging, tetep urip ana ing antarané wong tuwané sing wis seda.

Banjur *Gusti, 'sing ngreksa bocah cilik'* (Mazmur 114:5), kersa mbukak apa sing wis kelakon marang sawijining wanita mulya lan saleh sing jenenge Ammia, sing manggon ing Kaisarea. Ing sawijining ngimpi, lumantar Malaikaté, Panjenengané maringi dhawuh marang Ammia supaya nyuwun marang gubernur awak para wali sing wis seda ing penjara lan ngubur kanthi pakurmatan; uga njupuk bayi mau menyang omahé lan ngopeni kaya anaké dhéwé. Sawisé tangi, Ammia langsung nindakake dhawuhé Gusti lan miwiti nyuwun marang gubernur supaya diparingi idin njupuk mayité para tawanan sing wis seda saka penjara. Gusti Allah nglembutaké atiné gubernur sing atos, lan dhèwèké ora ngalangi panyuwunané wanita sing mulya kuwi. Mula Ammia, nalika mlebu ing penjara, nemokake mayit loro narapidana padha nggladrah jejere, lan ing antarané – ana bayi éndah lan ceria, yaiku . Sawisé njupuk mayit para wali, dhèwèké ngubur kanthi pakurmatan ing keboné, lan ngopeni bayi mau. Dhèwèké sawijining janda tanpa anak lan uripé suci. Amarga wis tresna marang bayi mau kaya anaké dhéwé, dhèwèké ngopeni lan ngedidik miturut iman Kristen.

Bocah cilik iku gedhe, nanging ora ngucap siji tembung nganti umuré limang taun. Tembung pisanan sing diucapake marang Ammia, sing wis dadi kaya ibu kapindho kanggo dheweke, yaiku 'mamma' (basa Yunani: 'sosy' utawa 'ibu'), lan saka tembung iku dheweke dijenengi Mamant. Ammia ngutus dheweke sinau maca lan nulis, lan ora suwe dheweke ngluwihi kanca-kancane nganti kabeh wong gumun marang kecerdasane.

Ing wektu kuwi, raja sing ora takwa Aurelian[5933] , mrentah ing Roma. Dhèwèké meksa kabèh wong nyembah arca—ora mung wong diwasa lanang lan wadon, nanging uga bocah lanang—lan dhèwèké maringi perhatian khusus marang bocah-bocah, kanthi pangarep-arep yèn amarga isih enom lan durung wicaksana, bocah-bocah mau gampang digodha lan digawa mlebu ing kabèh jinis pakaryan ala. Malih, raja sing ora pracaya marang

[5932] Ana sawetara kutha sing nganggo jeneng Caesarea. Caesarea, kutha krajan provinsi Romawi Cappadocia, banjur rusak amarga gempa bumi.
[5933] Kaisar Aurelian mrentah saka taun 270 nganti 275.

Gusti iku pracaya yèn bocah-bocah, sawise lumrah mangan daging kurban wiwit isih cilik, bakal dadi luwih semangat nyembah arca nalika wis tuwa. Mula saka iku, dhèwèké nggodha wong-wong mau mlebu ing kabecikané kanthi manéka rupa godhongan. Akeh para mudha lan malah para pemuda sing pancen nyerah marang godaan lan manut karsa raja. Nanging wong-wong sing dadi kanca saksekolahé Mamant, manut pituturé, ora nglakoni dhawuh raja. Amarga Mamant, nalika isih enom, duwé *'kabijaksanaan* sing *kaya rambut putihé wong tuwa, lan urip sing tanpa cela—umur tuwa'* (Kajaten 4:9), mbuktèkaké marang kanca-kancané kasia-siaané déwa-déwa pagan, sing tanpa nyawa lan tanpa kuwasa, lan mulangaké supaya padha ngerti marang Gusti Allah sejati—sing dhèwèké dhéwé ngajèni—lan nyawisaké kurban rohani: roh sing nyesel lan atiné andhap asor (Mazmur 50:19).

Ing wektu kuwi, ana gubernur liya jenenge Democritus sing dikirim déning raja menyang Kaisarea kanggo nggantèkaké Faustus. Dhèwèké iku wong sing semangat banget marang iman sing ala lan tanpa Gusti, lan kaya-kaya ambegan panganiayaan lan matèni wong Kristen. Dheweke diwenehi kabar babagan Mamant, manawa ora mung dheweke dhéwé nolak nyembah para dewa, nanging uga ngrusak para mudha liyane sing sinau bareng karo dheweke lan mulangake iman Kristen marang wong-wong mau. Mammant wektu kuwi umuré limolas taun. Dhèwèké dadi piatu manèh, amarga ibuné sing kapindho, Ammia, sawisé ngresthèkaké warisan ageng marang putrané angkat—St. Mammant—minangka ahli warisé siji-sijiné, wis lunga menyang kasugengan swarga sing wis disiapaké kanggo wong-wong sing tresna marang Gusti Allah.

Democritus, sawisé krungu bab Mamant, ngutus wong njaluk dhèwèké teka lan, nalika dhèwèké digawa ngadhep, dhèwèké takon dhisik apa dhèwèké iku wong Kristen, lan apa bener yèn dhèwèké ora mung ora nyembah déwa, nanging uga nuntun kancané menyang sesat kanthi mulang supaya padha ora manut marang dhawuhe raja.

Mamant enom, kaya wong diwasa sing sampurna lan wicaksana, mangsuli tanpa wedi:

Aku pancèn wong sing nganggep kabijaksanaanmu ora ana gunané. Sampeyan wis nyimpang saka dalan sing bener lan ngumbara ing pepeteng nganti ora bisa ndeleng padhanging kabeneran; sawise ninggalake Gusti Allah sing sejati lan urip, sampeyan milih setan lan sujud marang arca-arca sing tanpa nyawa lan tuli. Dene aku, aku ora bakal tau mbalik saka Kristusku, lan aku ngupaya nuntun sapa wae sing bisa marang Panjenengané.

Kagèt karo wangsulan wani Mamant, Demokritus langsung nesu lan mréntahaké supaya dhèwèké langsung digawa menyang candhi déwa jahat Serapis[5934] lan ing kono dipaksa nyawisaké kurban marang arca. Nanging Mamant, sing ora wedi babar pisan marang nesuné panguwasa, kanthi tenang mangsuli:

'Kowe ora kena ngina aku: aku putrané wong tuwa sing asalé saka kulawarga senator bangsawan.'

Democritus banjur takon marang wong-wong sing ana ing kono bab asal-usulé Mamant lan, sawisé mangertèni yèn dhèwèké keturunan para pejabat Romawi kuna, lan yèn Ammia, sawijining wanita bangsawan sugih, wis ngopeni dhèwèké lan ndadèkaké dhèwèké ahli waris saka kasugihané sing ageng, ora wani nyiksa dhèwèké, amarga pancèn dhèwèké ora nduwé hak kanggo nindakaké kuwi. Mula, sawisé dipasang belenggu wesi, dhèwèké ngirimaké Mamant marang Raja Aurelian, sing wektu kuwi ana ing kutha Egae[5935] , lan ing layang nerangaké kabèh babagan Mamant. Raja, sawisé nampa layangé Demokritus lan maca , langsung mréntahaké supaya Mamant sing enom digawa ngadhep dhèwèké. Nalika sang martir ngadhep, raja nyoba kabèh cara kanggo ngyakinaké dhèwèké supaya nampa kaburukané, kadhang nganggo ancaman, kadhang nganggo pujian, janji paring ganjaran lan pakurmatan, lan kandha:

'Heh, pemuda gagah, yen kowe nyedhaki Serapis Agung lan nyembelih kurban kanggo dheweke, kowe bakal urip bareng kita ing kraton, diopeni kanthi cara kraton, lan saben wong bakal ngajeni lan muji kowe, lan kowe bakal sejati seneng; nanging yen kowe ora manut marang aku, kowe bakal nemoni pati sing kejem.'

Nanging Mamant enom mangsuli kanthi wani:

'Duh Pangeran! Adoh saka aku sujud marang arca-arca tanpa nyawa sing panjenengan anggep dewa. Pira bodho panjenengan, sujud marang wit lan watu mati tinimbang marang Gusti sing Urip! Aja manèh ngapusi aku nganggo tembung manis, amarga nalika kowe mikir kowe maringi karunia marang aku, sejatine kowe malah

---

[5934] Serapis iku dewa pagan sing digambarke minangka priya ing tahta, nyekel tongkat panguwasa ing tangane lan ana manuk elang ing sikile; ing sirahé ana keranjang, lambang kasuburan. Dhèwèké nglambangaké kekuwatan alam sing gagah lan produktif. Ing jaman martir Mamant, pangibadah marang berhala iki nyebar banget ing saindenging Kakaisaran Romawi.

[5935] Kutha Egi dumunung ing provinsi Cilicia, ing Asia Minor, ing Teluk Issus.

nyiksa aku; lan nalika kowe nyiksa aku, kowe sejatine maringi karunia. Mula, ngertia, kabèh sih, peparing, lan pakurmatan sing wis kowe janjèkaké marang aku bakal dadi panyiksa abot kanggo aku yèn aku tresna marang kuwi tinimbang Kristus; nanging panyiksa abot sing kowe janjèkaké bakal tak alami demi asmané Kristus bakal dadi berkah gedhé kanggo aku, amarga pati kanggo Kristusku luwih tak tresnani tinimbang pakurmatan apa waé utawa kasugihan donya.

Mangkono pangandikane St. Mamant tanpa wedi ing ngarsane raja, amarga ing awak enom iku duwé pikiran lan manah kaya wong diwasa: amarga kakuwatané Gusti bisa ndadekake bocah cilik dadi Goliat sing ora bisa dikalahake[5936] , *'Saka cangkemé bayi lan anak alit kowe wis netepaké pujian'* (Mazmur 8:3), lan bocah cilik bisa diparingi kawicaksanan nganti luwih mangerténi tinimbang para sepuh. Kabeh iki kawujud ing Mamant sing isih enom: tembungé raja sing ora adil ora bisa ngyakinaké dhèwèké, uga ora ana hadiah sing bisa nggodha, lan uga ora ana panyiksaan sing bisa medeni, sing kabèh ditampa kanthi kabungahan luwih gedhé tinimbang pakurmatan agung.

Penyiksa sing nesu langsung mrentah supaya dhèwèké dipukul tanpa welas asih. Nanging St. Mamant nahan sangsara mau kanthi sabar kaya ora ngrasakaké lara babar pisan.

Raja kandha marang dhèwèké:

'Cukup janjèkna yèn kowé bakal nyembelih kurban marang para déwa,' ujare, 'lan kowé bakal langsung bébas saka sangsara.'

Nanging martir mau mangsuli:

'Ora ing atiku lan ora ing lambeku aku bakal nyelakake Gusti Allah lan Rajaku – Yesus Kristus – sanajan padha maringi tatu sepuluh ewu kaping luwih akeh marang aku; awit tatu-tatu iki nyawiji aku karo Gusti kang tak tresnani, lan aku ndedonga supaya tangan para penyiksa aku ora tau kesel; amarga saya kerep padha nyiksa aku, saya gedhe berkah kang diparingake marang aku dening Kristus, kancaku martir.

Aurelian, nalika weruh yèn Mamant ora wedi marang sangsara, mrentahaké supaya awaké digorèng nganggo lilin. Nanging geni mau, kaya isin marang awaké sang martir, ora nyentuh dhèwèké, nanging malah nyerang rai para penyiksa. Lan raja kebak nesu lan murka luwih kobong tinimbang martir Kristus kobong dening geni jasmani: amarga kaya martir kuwi ora nggatekake geni, mangkono atiné para penyiksa kobong. Lan raja mrentah supaya St. Mamant diwènèhi watu. Nanging sangsara iki krasa nyenengake banget kanggo sang martir, sing kebak katresnan marang Kristus, kaya ana wong sing nyawuri kembang wangi-wangi marang dheweke. Banjur sang raja, weruh manawa ora ana asil, ngukum sang martir pati lan mrentahake supaya dheweke dibuwang menyang segara. Sawisé diiket bobot timbal abot ing gulu, abdi sang prabu nuntun dhèwèké menyang segara. Nanging sanadyan ing kéné Gusti ora ninggalaké abdi-Nya, *'awit Panjenengané maréntahaké malaikat-malaikat-Nya tumrap kowé—kanggo njaga kowé'* (Mazmur 90:11). Ing dalan menyang segara, Malaikat Gusti katon, sumunar kaya kilat. Nalika weruh malaikat mau, para abdi dalem padha ninggalake Santo Mamant lan mlayu bali kanthi wedi. Nanging malaikat mau njupuk martir mau, mbukak tali bobot timbal, lan nggawa dhèwèké menyang gunung dhuwur ing ara-ara gersang cedhak Kaisarea, banjur dhawuh supaya manggon ing kana.

St Mamant miwiti uripé ing ara-ara samun kanthi nglakoni puasa. Ing gunung iku dhèwèké puasa patang puluh dina patang puluh bengi lan katon kaya Musa kapindho (Kaluwihan 24:18), marang sapa paugeran anyar diparingaké: amarga ana swara lan tongkat sing mudhun marang dhèwèké saka swarga. Sawisé nampa tongkat iki, Mamant, miturut dhawuh saka dhuwur, nggebuk lemah nganggo tongkat mau, lan sakwisé kuwi Injil langsung muncul saka jeroning bumi. Sawisé kuwi, dhèwèké mbangun gréja cilik lan ndedonga ing kono, maca Injil Suci. Miturut dhawuh Gusti, kéwan galak padha nglumpuk ngubengi St. Mamant saka ara-ara samun, kaya wedhus marang gembala, lan kaya-kaya padha makhluk wicaksana, padha ngrungokaké lan manut marang dhèwèké. Dheweke urip saka susu kéwan galak, saka iku dheweke nggawe keju – ora mung kanggo awake dhewe, nanging uga kanggo wong mlarat; amarga sawise nyiyapake akeh keju, dheweke nggawa menyang kutha Kaisarea lan mbageake marang wong mlarat.

Ora suwe, kabar babagan Mamant nyebar ing saindenging Caesarea. Banjur Alexander – dudu sing kasebut mau, nanging Alexander liyane – sing wektu kuwi diangkat dadi gubernur Cappadocia, wong sing kejem

[5936] Goliat iku raksasa Alkitab sing misuwur, wong Filistin, sing dianggep ora bisa dikalahake lan dipatèni ing tandhing siji-sijine karo Daud (1 Sam. 17:1–58).

lan ala banget, sawisé ngerti kabèh babagan Mamant, nganggep dhèwèké dukun sihir lan ngutus prajurit numpak jaran menyang ara-ara samun kanggo nggoleki lan nggawa dhèwèké marang ngarsané. Nurun saka gunung, Santo Mamant piyambak ketemu karo para prajurit jaran lan takon sapa sing digoleki. Amarga padha nyangka dhèwèké iku penggembala sing ngopeni wedhus ing gunung, padha mangsuli:

'Kita lagi nggoleki Mamant, sing manggon ing endi wae ing ara-ara iki; apa kowe ngerti dhèwèké, utawa ing endi panggonané?'

"Ngapa kowe padha nggoleki dhèwèké?" pitakon Mamant.

Para prajurit mangsuli:

'Ana wong sing ngandhani gubernur yèn dhèwèké iku dukun sihir, mula gubernur ngutus kita kanggo nangkep dhèwèké lan nyiksa.'

Banjur Mamant kandha marang wong-wong mau:

'Aku bakal crita marang kowe kabèh bab dhèwèké, nanging dhisik mlebu omahku lan sawisé ngaso sakedhik saka pakaryanmu, padha mangan dhisik.'

Para prajurit banjur mèlu menyang omahé, lan dhèwèké maringi keju marang wong-wong mau. Nalika padha miwiti mangan, teka wedhus lan kambing alas, kéwan-kéwan sing wis biasa diperah susu déning resi suci. Mamant memerah kéwan-kéwan mau lan nyawisaké susu kanggo para prajurit, déné dhèwèké dhéwé wiwit ndedonga. Lan malah luwih akèh kéwan padha teka nglumpuk. Nalika weruh kuwi, para prajurit padha wedi lan ninggalaké panganané, banjur padha nyedhak marang Mamant. Dhèwèké maringi panglipur, banjur ngumumaké yèn dhèwèké pancèn Mamant sing digoleki. Banjur padha kandha marang dhèwèké:

'Yen panjenengan piyambak kersa menyang marang gubernur, mangga melu kita; nanging yen panjenengan ora kersa, monggo kita wae sing nerusake, amarga kita ora wani nuntun panjenengan. Nanging kita nyuwun supaya kéwan-kéwan mau ora nglarani kita.'

Sawisé maringi panglipur marang para prajurit, Mamant kandha supaya padha maju dhisik.

'Maju,' pangandikane, 'kowe maju dhisik, aku bakal mèlu piyambak.'

Sawisé ninggalaké panggonan kuwi, para prajurit padha ngentèni rawuhé Mamant ing gapura kutha, amarga padha precaya tenan marang tembungé wong sing nggumunaké kuwi lan ora bisa mikir ala marang dhèwèké. Nanging Mamant, sawise nggawa singa bebarengan karo dheweke, ngetutake para prajurit. Nalika mlebu gapura kutha, singa tetep ana ing njaba kutha; para prajurit, sawise nyekel Mamant, ngajokake dheweke marang gubernur Alexander.

Gubernur, nalika ndeleng wong suci, langsung miwiti takon marang dhèwèké:

'Apa kowe pancèn dukun sihir sing wis tak krungu?' ujare.

Wong suci mangsuli:

Aku iki abdi Yesus Kristus, sing paring kaslametan marang sapa waé sing pracaya marang Panjenengané lan netepi kersané, nanging sing nyerahaké para dukun lan ahli sihir marang geni langgeng. Critakna marang aku: kenapa kowé nelpon aku menyang kéné?

"Amarga," wangsul gubernur, "aku ora ngerti nganggo sihir lan gaib apa kowe bisa ngendhalèkaké kéwan galak lan ganas nganti kowe bisa urip bareng karo mau lan, miturut kabar sing tak krungu, kowe mréntahké mau kaya makhluk sing nduwé akal."

Miturut kuwi, St Mament mangsuli:

'Sapa waé sing nyembah marang Gusti Allah siji, sing urip lan sejati, ora bakal gelem manggon bebarengan karo wong-wong sing nyembah arca lan para pangripta ala. Mula saka iku aku luwih milih manggon karo kéwan-kéwan ing ara-ara samun tinimbang karo kowé ing panggonan wong-wong sing dosa.' Kanggo kéwan-kéwan mau ora dijinakaké lan manut marang aku amarga sihir, kaya sing kok kira—aku malah ora ngerti apa iku sihir—nanging sanadyan padha makhluk sing ora nduwé akal, padha ngerti carané wedi marang Gusti Allah lan ngajèni para abdi-Nya. Nanging kowe luwih bodho tinimbang kéwan, amarga kowe ora ngajeni Gusti sing sejati lan ngremehake para abdi-Nya, nyiksa lan matèni tanpa welas asih.

Gubernur banjur nesu banget nalika krungu tembung-tembung mau lan langsung mrentah supaya martir suci mau digantung, dipukul cambuk, lan awaké digores nganggo cakar wesi. Nanging sang martir, sanadyan tatu parah, nahan kabeh mau kanthi kawani kaya ora ngrasakake sangsara: dheweke ora njerit utawa ngeluh, mung

ngangkat pandangane marang swarga kanthi pangabdian, ngarep pitulungan saka kana, sing pancen ditampa: amarga dumadakan ana swara saka swarga marang dheweke, kandha:

'Kuwat lan ajeg atimu, Mamant!'

Akeh wong pracaya sing ana ing kono padha krungu swara iki lan saya kuwat imané. Santo Mamant, sawise dikuatké déning swara kuwi, ora mikiraké sangsara sing dialami. Wong-wong mau nyiksa santo kuwi suwé banget, maringi lara abot marang awaké; pungkasané, padha mbuwang dhèwèké menyang penjara nalika padha nyiapaké tungku sing arep digunakaké déning gubernur kanggo ngobong dhèwèké. Ana patang puluh wong tahanan liyane ing penjara. Nalika padha kesel amarga luwe lan ngelak , Santo Mamant ndedonga – lan ujug-ujug ana manuk merpati mabur mlebu penjara liwat jendhela cilik, nggawa panganan ing paruhé sing padhang kaya mutiara lan luwih legi tinimbang madu; sawisé diselehake ing ngarepé Santo Mamant, manuk merpati mau mabur metu manèh. Panganan iku banjur dadi akèh kanggo kabèh tahanan, kaya déné sawetara roti sing biyèn dadi akèh ing ara-ara samun kanggo nyukupi akèh wong (Matius 14:19–20). Sawisé ngrasakaké panganan mujijat iki, para tahanan padha éntuk tenaga manèh. Lan maneh, lumantar pandonga Santo Mamant, ing tengah wengi lawang jeruji mbukak, lan kabeh tahanan metu; mung Santo Mamant sing tetep ana. Nalika pawon geni kobong kenceng, martir mau digawa metu saka jeruji lan dibuwang menyang pawon geni kuwi. Nanging Gusti Allah, sing biyen wis ngademake pawon geni Babilonia kanggo telung mudha (Dan. 3:49–50), uga ngademake geni kanggo Mamant lan, ing tengah kobongan geni, maringi abdi-Nya kesegeran. Para martir mau, sing nyanyi lan muji Gusti Allah ing njero pawon geni kuwi, tetep ana ing kono telung dina, nganti pawon geni kuwi adhem sakabehe lan arang dadi abu. Sawise telung dina, gubernur, nalika weruh manawa Mamant isih urip, gumun lan kandha:

'Apa kakuwatan dukun sihir iki nganti gedhé banget nganti geni waé ora bisa nyentuh dhèwèké?'

Akeh wong, nalika weruh yèn geni ora nyentuh sang wali lan ora nglarani, padha ngerti marang Gusti Allah sing sejati lan, ngatribusi mujijat iki mung marang Panjenengané, padha ngluhuraké kuwasa Panjenengané.

Gubernur sing edan kuwi, nanging, ora gelem ngakoni Gusti kang Maha Kuwasa; nanging, sawisé ngetokaké martir saka pawon geni lan weruh yèn geni kuwi ora nglarani dhèwèké, dhèwèké nganggep iki amarga sihir lan ngucapaké akèh cacian marang kabeneran. Akhiré, dhèwèké ngukum martir mau supaya dipangan kéwan galak. Wong-wong mau nggawa sang wali menyang sirkus[5937] lan ngeculake beruang betina sing lagi luwe marang dhèwèké; nanging beruang kuwi, nalika nyedhak, nyuwun ing ngarep sang wali lan nggleleng ing sikilé, nyekel sikilé. Banjur padha ngeculake macan tutul, nanging kuwi uga kanthi alus nyekel gulu, nyium rai lan ngresiki kringeté saka bathuk. Ing wektu kuwi ana singa sing mlayu teka – sing padha karo sing wis ngancani sang wali saka ara-ara gersang – banjur mlumpat mlebu arena lan ngomong marang sang wali nganggo swara manungsa (awit Gusti Allah, ing pangopenan kakuwataning Panjenengané sing Maha Kuwasa, mbukak cangkem kéwan mau, kaya biyèn Panjenengané wis mbukak cangkem keledaié Bileam) kanthi tembung-tembung iki:

'Kowe panggembalaku, sing ngopeni aku ing gunung!'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, kéwan kuwi langsung nyerang wong-wong sing ana ing kana ing cacahé ora kaétung—wong Yunani lan wong Yahudi, wong diwasa lan bocah-bocah padha. Kanthi kersaning Gusti, lawang arena nutup dhéwé, lan ing kono kéwan iku nyabékaké wong akèh, nganti gubernur dhéwé meh ora slamet: mung sithik sing slamet saka amukan sing nyekel lan nyabékaké kabèh wong kanthi galak banget. Nanging sang wali ngendhalèkaké singa mau lan ngirim bali menyang ara-ara samun. Gubernur, sawisé nyekel sang wali manèh, nahan dhèwèké ing panjara sawatara wektu lan, sawisé nggawa dhèwèké menyang sirku kaping pindho, ngeculaké singa paling galak marang dhèwèké. Nanging singa iki uga, langsung dadi jinak, ngglelgèk ing sikilé sang wali. Ndelok kahanan iki, wong-wong padha nggrenthèk untu nesu marang sang wali lan padha njerit marang gubernur:

'Jupuk iwak singa kuwi, banjur kita bakal nglontar watu marang dukun sihir iki!'

Lan padha wiwit mbuwang watu marang sang martir. Salah siji imam pagan, miturut dhawuhe penyiksa, nyabet sang wali kanthi kasar ing weteng nganggo trisula, nganti wetenge pecah lan kabeh ususé tumpah. Sawisé nglumpukake usus-usus mau lan nyekel ing tangane, St Mamant mlaku metu saka kutha. Salah siji wanita sing

[5937] Sirkus iku jeneng sing diwènèhaké marang sawijining alun-alun sing dipageri barisan bangku utawa témbok. Ing kono lumaku tandhingan antarané para pejuang lan antarané pejuang lan kéwan galak. Wong Kristen uga dibuwang menyang alun-alun utawa arena iki, banjur kéwan galak sing disimpen ing kandhang khusus ing sirkus dilepas ing kono.

pracaya nglumpukake getihé sing mili kaya banyu ing wadhah. Sawisé mlaku watara 200 sazhens, St Mamant nemokake guwa ing tebing watu lan turu ing kono. Ing kono piyambakipun mireng swara saking swarga ngundang dhumateng panggenan ing swarga, lan kanthi kabungahan piyambakipun pasrah nyawane ing tanganing Gusti, kangge Panjenenganipun piyambakipun sampun sanget kasangsaran[5938] .

Mangkono St Mamant nampa mahkota martir. Relik suci panjenengané dikubur déning para wong pracaya ing panggonan seda panjenengané, lan akèh panyembuhan lan mujijat kelakon ing kana, kaya sing cetha katon saka tembungé St Basil Agung, sing ing khotbahé marang umat kanggo ngélingi martir suci Mamant kandha:

– Elinga marang martir suci – wong-wong sing wis weruh dheweke ing pangliyan, wong-wong sing manggon ing panggonan iki sing nduweni dheweke minangka pitulung, wong-wong sing wis nyebut jenenge lan sing wis dibantu liwat pakaryane, wong-wong sing wis dipandu nalika kesasar ing urip, wong-wong sing wis waras saka lara, wong-wong sing anak-anake, sing wis mati, wis diuripake maneh, wong-wong sing umure wis diperpanjang, – kowe kabeh, padha kumpul, aturana puji marang martir.

Nalika Julianus si Murtad[5939] , nalika isih enom lan kepengin ninggalake monumen kanggo kesalehan (sanajan nalika semana dhèwèké kaya srigala ing kulit wedhus), wiwit mbangun gréja agung kanggo ngajèni martir suci Mamant ing dhuwur kuburé (ora amarga taqwa, nanging amarga kesombongan lan kemunafikan), banjur pancèn mujijat sing nggumunaké bisa katon. Amarga apa sing dibangun ing awan rusak ing wengi: tiang-tiang sing wis diadegaké dadi tumpukan; sawetara watu ora bisa nempel kanthi bener ing tembok, liyane dadi atos banget nganti ora bisa dipahat; liyane malih remuk dadi bledug; dene mortir lan bata saben esuk kapanggih kaya kasebar dening angin lan kabuwang saka panggonane. Lan iki dadi panghakiman tumrap panyembahan berhala Julian lan pratandha penindasané ing tembe marang Gréja Allah. Mujijat kaya ngono kelakon ing makam sang wali: amarga sang wali ora kersa gréja dibangun kanggo ngurmati dhèwèké tumrap wong-wong sing ora suwé bakal ngadhepi penindasan amarga pracaya sing sejati.

Mlalu pandonga, ya Gusti, saka martir Panjenengan Mamant, paringna pratandha berkah ing antaraning kita lan nylametna kita saka wong-wong sing nganiaya kita, supaya kita saged ngluhurake Panjenengan kanti Rama lan Roh Suci salami-lamine, amin.

Kontakion, Nada 3:

Kanthi tongkat suci sing diparingi Gusti marang kowe, lindhungana umatmu ing padang gembalaan sing maringi urip; lan remukna ing sangisore sikil kéwan-kéwan sing ora katon lan ora bisa dijinakaké déning wong-wong sing nyanyi marang kowe: amarga kabèh sing ana ing kasangsaran nduwé kowe, Mamant, minangka panyuwun sing welas asih.

Uripé Santo Yohanes Pembathang, Patriark Konstantinopel

Dipepering ing tanggal 2 September

Santa Yohanes lair ing Konstantinopel[5940] ; piyambakipun urip nalika pamaréntahan para kaisar Justin[5941] , Tiberius[5942] , lan Mauricius[5943] . Wiwitanipun piyambakipun tukang emas; amarga gesangé sing luhur, piyambakipun tiyang sing taat, welas asih, loman, lan ajrih marang Gusti Allah.

Sawise nampani biksu Palestina sing jenenge Eusebius ing omahé, Yohanes manggon bareng karo dhèwèké. Ing sawijining dina, nalika padha mlaku bebarengan, biksu kuwi ana ing sisih tengen Yohanes.

[5938] Mammant seda ing taun 275.

[5939] Kaisar Julian mrentah saka taun 361 nganti 363. Sawisé dadi kaisar, dhèwèké mbalèkaké iman Kristen lan ndadèkaké pambangunan manèh paganisme dadi pakaryan uripé. Amarga iku, dhèwèké dikenal minangka Apostate.

[5940] Konstantinopel – kutha krajan Kakaisaran Bizantium, saiki Istanbul; diadegaké déning Konstantinus Agung ing panggonan kutha Bizantium.

[5941] Justin II enom – Kaisar Romawi Wétan, mrentah saka taun 565 nganti 578.

[5942] Tiberius – penerus Justin II; mrentah taun 578–582.

[5943] Penerus Tiberius; mrentah taun 582–602.

Dumadakan, dhèwèké krungu wong sing ora dikenal kandha: 'Bapak, Bapak ora pantes mlaku ing sisih tengené wong agung.' Iki minangka pratandha saka Gusti Allah marang Yohanes, sing nuduhake yèn dhèwèké bakal dipercaya jabatan agung uskup. Sawisé krungu kuwi, biksu mau ngandhani Eutychius sing pinaringan berkah, Patriark Konstantinopel[5944] , sing banjur ngajak Yohanes njupuk sumpah monastik, amarga dhèwèké nganggep Yohanes pantes dadi anggota klèri gerejawi.

Mula, ing Gréja Santo Laurensius, nalika lagi ndedonga, Santo Yohanes nampa wahyu kaya mangkéné: ing sajroning suci panjenengané weruh akèh para wali, kabèh nganggo sandhangan putih padhang sumunar lan padha nyanyi kidung sing éndah. Banjur ana wong metu saka mezbah nggawa wadhah, saka kono dheweke wenehi sedekah kanthi loman marang akèh pengemis sing padha kumpul ing kana; nanging wadhah kuwi ora tau entek. Nalika salah siji pengemis muni, kesusu amarga kakehan wong: 'Gusti, mugi welas asih! Suwéné pira wadhah iki bakal tetep kebak?', wadhah kuwi langsung dadi kosong. Wahyu iki maringi sang Reverend akèh bahan kanggo dipikirake, lan dhèwèké gumun marang panglihatan sing maringi pratandha babagan jabatané ing mangsa ngarep lan kabecikané sing gedhé marang wong mlarat.

Sawisé sawatara wektu, Eutychius, Patriark Konstantinopel, séda lan, miturut kersaning Gusti, Yohanes, minangka calon sing pantes, kapilih lan diangkat kanggo diangkat dadi rohaniwan; nanging dhèwèké nolak nganti, , dhèwèké nyekseni panglihatan nggegirisi ing ngisor iki: ing salah siji sisih dhèwèké weruh segara munggah tekan langit lan pawon geni sing nggegirisi; ing sisih liyane, akèh malaikat padha ngomong marang dhèwèké: 'Apa kowé ora gelem nampa tahta? – Wènèhana wong liya, nanging kowé bakal diukum déning kabèh kita.' Sawisé para malaikat ngucapaké tembung ancaman kuwi marang Yohanes, dhèwèké, sanadyan ora kersa, manut lan diangkat dadi Patriark Konstantinopel. Ing jabatan iki, dhèwèké nglakoni urip puasa lan kabecikan nganti pungkasaning uripé, kaya sing dadi pratandha mujijat-mujijat sing ditindakake. Dheweke nenangake badai gedhe ing segara liwat pandonga lan pratandha salib. Dheweke mbalekake pandelengan marang wong wuta sing jenenge Yohanes saka Gaza[5945] kanthi nyelehake potongan Awaké Kristus ing mripaté, kandha: 'Sing wis marasaké wong sing lair wuta, muga-muga Panjenengané uga marasaké kowe' – lan wong wuta kuwi langsung weruh maneh.

Nalika kuwi, kanthi idiné Gusti, ana wabah gedhé ing Konstantinopel. Romo sing kinurmatan ndedonga supaya Gusti mbalèkaké murka sing adil. Panjenengané mréntahaké salah siji abdi setya supaya njupuk loro wadhah – siji kebak watu cilik lan sijiné kosong – banjur ngadeg sedina muput ing panggonan mayit digawa, lan ngétung mayit mau kanthi mindhahaké watu saka wadhah sing kebak menyang sing kosong. Sawisé ngétung, abdi iku nemokaké yèn ing dina kapisan ana telung atus rong puluh telu mayit sing kabawa liwat, lan dhèwèké nglaporaké iki marang sang wali. Nanging, Santo Yohanes wis prédhiksi yèn wabah iku bakal mandheg; lan iki wiwit kelakon saben dina, amarga ing dina kapindho abdi iku, nalika ngadeg lan ngétung, nemokaké mayit sing digawa liwat luwih sithik; ing dina katelu malah luwih sithik manèh; lan ing dina Minggu, manut ramalan sang wali lan lumantar pandongane, wabah iku pungkasane rampung.

Pangremané Santo Yohanes nganti enem dina ora mangan apa-apa; nanging ing dina kapitu piyambakipun mangan woh-wohan sithik saka kebon: melon, anggur, utawa ara. Mangkono piyambakipun njaga awak salawase urip suci. Dheweke turu sethithik banget, lan iku uga mung nalika lungguh; dheweke ngiket tali cilik ing lilin lan nyelehake ember banyu ing sacedhake, supaya nalika lilin kobong nganti entek lan tali tiba ing ember, swarane muni lan mbangun dheweke. Sang wali tansah ndedonga lan lumantar akèh tapa ngraga, dheweke nglawan napsu-napsune. Ing pirang-pirang kasempatan, dhèwèké nyegah serangan suku manca lan nylametaké kutha saka karusakan liwat pandonga lan puasane; dhèwèké nglindhungi umaté saka mungsuh sing katon lan sing ora katon; dhèwèké paling welas asih, dadi bapak kanggo anak yatim, panyedhiya kanggo wong mlarat, pambela wong sing ditindhes, abdi Gusti sing semangat, lan panyirnakaké kabèh kejahatan. Ing sawijining dina Jumat, sang wali diparingi kabar yèn lomba jaran bakal dianakake ing esuk: kuwi sejatine dina Sabaot Pentakosta. Lan sang wali

---

[5944] Eutychius njabat Patriark kaping pisan saka taun 552 nganti 565; piyambakipun diganti dados patriark déning Yohanes III Scholasticus, ingkang nyekel jabatan limang taun; Eutychius lajeng dipunbalèkaké dados patriark lan tetep nyekel jabatan ngantos seda ing taun 582, nalika piyambakipun diganti déning St. Yohanes IV si Puas.

[5945] Gaza dumunung ing pesisir Segara Tengah; ing jaman kuna kutha iki kalebu salah siji saka limang kutha Filistin sing paling misuwur lan dadi wates kidul wong Kanaan ing Palestina. Ing Prajanjian Anyar, Gaza mung kasebut ing crita babagan pangrobahan pangéran Etiopia, ratu Candace (Kisah Para Rasul 8:25). Wiwit abad kaping 4, Gaza wis dadi kutha Kristen, lan ing abad kaping 7 dikalahaké déning umat Islam.

mangsuli: 'Aja ana pacuan jaran ing dina suci Pentakosta,' lan, sujud ing dhengkul, piyambakipun ndedonga marang Gusti supaya, kanggo nyegah lan mungkasi kahanan kaya mangkono, ana pratandha sing katon. Lan wong-wong padha nglumpuk ing panggonan lumrahé pacuan jaran, lan nalika pacuan jaran wis diwiwiti, ujug-ujug ana badai gedhé karo guntur lan kilat; udan lan es gedhé tiba, nganti kabèh padha mlayu saka kono amarga wedi.

Romo sing kinurmatan uga duwé kuwasa kanggo ngusir roh najis. Mula, ana sawijining wanita sing bojone kesurupan nggawa bojone marang sawijining pertapa, nanging sang pertapa kandha marang wanita iku: 'Melu marang Sang Kinasih John, Patriark Konstantinopel—panjenengané bakal marasaké bojomu.' Sawisé kuwi, wanita mau nampa apa sing dijaluké, lan bebarengan karo bojone sing wis mari amarga pandonga Sang Pendeta, dhèwèké padha mulih kanthi kabungahan. Satemene, akèh wong lara sing mari amarga sang wali. Liwat pandonga panjenengané, akèh wanita sing mari saka masalah mandul.

Sawisé ngembala umaté kanthi wicaksana nganggo tembung-tembungé, Bapa Sang Mulya, ing yuswa tuwa sing kinurmatan, nggayuh pangaso sing berkah lan pindhah saka donya iki menyang papan panggonan ing swarga[5946] . Nalika awak sang wali wis tanpa nyawa, sawijining gubernur provinsi sing kondhang jenengé Nil teka pamitan lan, kanthi nyungkém, nyium piyambakné. Wong suci mau, sanadyan wis seda, ngucapake sawetara tembung ing kuping gubernur provinsi Nil ing ngarepé kabèh wong lan nggawé padha gumun; tembung-tembung sing ora diungkapaké déning gubernur mau marang sapa waé. St. Yohanes dikubur ing sangisore mezbah Para Rasul Suci, minangka wong sing pantes nampa pakurmatan kaya ngono, ngluhurake lan mberkahi Gusti Allah sing nggumunake ing antaraning para wali – Rama, Putra, lan Roh Suci. Amin.

Peringatan 3.618 martir sing nandhang sangsara ing Nikomedia

Peringatan tanggal 2 September

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi Diocletian lan Maximian[5947] , 3.618 martir saka Alexandria[5948] nandhang sangsara kanggo Kristus ing Nicomedia. Sawisé Santo Petrus, Uskup Agung Alexandria, dipatèni, para pembunuhé banjur pracaya marang Gusti, bebarengan karo kabèh keluargané lan akèh wong liya sing kepéngin mati kanggo Kristus. Kanthi nggawa bojoné, anak-anaké, lan kabèh seduluré, padha sukarela menyang Nicomedia kanggo nampa sangsara kanggo Kristus lan ngadhep sang kakaisar, kanthi banter kandha: 'Kita iki wong Kristen!' Krungu kuwi, Diocletian bingung lan wiwitané nyoba ngyakinaké wong-wong mau kanthi muji-muji supaya padha mbantah Sang Kasalib; nanging nalika padha ora gelem manut, dhèwèké mréntahaké prajurit supaya motong sirahé nganggo pedhang ing ngarsané lan mbuwang awaké menyang jurang gunung. Sawisé pirang-pirang taun, relik suci para martir mau ditemokaké amarga mujijat sing ditindakake.

16 September

3 September (Gaya Lawas)

Urip lan Martiré Santo Anphimus, Uskup Nicomedia, lan akèh wong bebarengan karo dhèwèké

Dirilèkaké tanggal 3 September

[5946] Iki kelakon tanggal 2 September 595 Masehi.

[5947] Ing taun 284, Kakaisaran Romawi dipérang dadi loro pérangan, wétan lan kulon: pérangan wétan dipimpin déning Diocletian, lan pérangan kulon déning kancané, Maximian; padha mréntah wiwit taun 284 nganti 305.

[5948] Nikomedia – kutha krajan Kakaisaran Wétan, panggonané Kaisar Diocletian, sawijining kutha megah ing provinsi Bithynia ing pesisir Propontis (Segara Marmara), ing sisih lor-kulon Asia Cilik.

Santo Anphimus lair ing kutha Nicomedia[5949] . Wiwit isih enom, dhèwèké wis nuduhaké sipat-sipat wong diwasa lan misuwur amarga ora nduwé niat ala. Nalika awaké saya gedhé, rohé uga saya tuwuh. Nalika wis diwasa, piyambakipun wiwit misuwur tinimbang wong liya amarga gesangipun sing luhur budi; lan ing taun-taun urip manungsa nalika hawa napsu biasane muncul ing batin, kaya suket gendhuk ing antarané gandum, Anphimus wis dadi tuladha tanpa napsu. Jasmanipun wis dipaéni hawa napsu dosa, lan atmanipun kebak andhap asor. Dheweke wis mbusak sakabehe rasa iri, nesu, lan males saka atine, lan ora ngidini awake kebak keserakahan lan mabuk. Kanthi tuladha, malah dheweke nuduhake: katentreman ing kabeh bab, katresnan lan tentrem karo kabeh wong, kawicaksanan lan pangreksan kang semangat kanggo kamulyaning Gusti Allah. Amarga gesangé sing taat lan luhur budi kaya ngono, dhèwèké ora suwé diangkat dadi imam. Ing kalungguhan iki, Anphimus nyawisaké manahé sakabehé kanggo pandonga sing khusyuk lan pakaryan sing migunani tumrap jiwa, mulang kabèh wong, kanthi tembung lan tumindak, babagan dalan kaslametan lumantar kabecikan. Nalika Santo Sirilus, gembala agung Gréja Nicomedia, séda, Anphimus diangkat minangka panggantiné. Panunjukané dadi uskup, minangka wong sing pantes njabat, disaksiaké saka swarga: nalika pangconsagrationé, cahya swarga sumunar ing gréja lan swara ilahi krungu saka dhuwur. Sawisé njupuk pimpinan Gréja Nicomedia, Santo Anphimus, kaya juru mudi sing trampil ing tengah badai, njaga gréja mau kaya prau sing ora rusak déning banjir. Sanadyan akèh wong Kristen dibuwang menyang segara demi Kristus, padha ora klelep ing kasangsaran: ora badai pemujaan berhala bisa ngrebut, lan ora padha katelan ing jeroning neraka; nanging lumantar pandhuan lan pimpinan gembala agung suci, Anphimus, padha tekan pelabuhan swarga sing tentrem lan tentrem. Gembala apik Kristus iki nuntun meh kabèh kawanané marang Gusti, diparingi mahkota kesyahidan. Nalika para penyembah berhala ngetokake panganiayaan gedhe marang wong Kristen ing saindenging Wétan, utamané ing Nikomedia – panggonané para kaisar jahat Diocletian lan Maximian[5950] – Santo Anphimus maringi piwulang lan nguwatké kabèh wong pracaya kanggo tumindak martir.

'Saiki,' pangandikane, 'pantes kita mbuktekake awake dhewe minangka wong Kristen sejati; saiki wayahe kawigati; saiki sapa wae sing sejati prajurit Yesus Kristus maju kanthi wani ing perang.' Kita kene mung nandhang sangsara sethithik kanggo Kristus, sing wis nandhang sangsara banget kanggo kita; ayo padha ngakoni Panjenengané kene ing ngarepé manungsa, supaya ing kono Panjenengané bakal ngakoni kita ing ngarepé Rama Surgani. Kene, ing ngarepé manungsa, ayo padha ngluhuraké Panjenengané, supaya ing kono Panjenengané bakal ngluhuraké kita ing ngarepé para Malaikat. Mula saka iku, padha ngluhurna Gusti Allah ing badan kita kanthi nglilani awak kita nandhang sangsara; padha mati sakedhap supaya bisa urip langgeng; aja wedi marang para penyiksa sing matèni. Amarga sanajan padha matèni kita, dheweke bakal dadi panyebab kabagyan kita ing tembe: Sirah kita, Panyerang saka kabecikan kita, bakal mapag sirah kita sing kapisah nganggo mahkota kang ora bakal luntur; anggota awak kita sing remuk bakal sumunar kaya srengéngé ing Kratoné; tatu sing nimpuna marang kita bakal nambah ganjaran langgeng kita; lan sangsara getih kita bakal nuntun kita menyang kratoné Panganten Langit. Mula saka iku, ayo padha siyap sanajan kudu ngucurake getih dhéwé; ayo dadi tontonan pangremehan lan isin ing ngarepé para malaikat lan manungsa.

Kuwat amarga tembung-tembung iki lan tembung-tembung sing padha saka sang wali, akèh banget para pracaya kanthi wani nampa sangsara abot demi Gusti Yesus sing Paling Manis, Gusti Panjenengané. Ana sawijining wong Kristen, kang banget sumringah ing iman lan semangat marang Gusti Allah, mutusaké nindakake tumindak wani kaya ngono. Nalika piwarta raja, kang ditulis ing kulit kayu lan mréntahaké paukuman pati tumrap wong Kristen, diwaca ing Nikomedia lan banjur dipaku ing témbok ing panggonan kang katon, – piyambakipun maju ing ngajengipun sedaya tiyang, ngakeni Kristus, nyabuti piwarta punika saking tembok, lajeng ngremuk

---

[5949] Nikomedia – kutha krajan Kakaisaran Wétan, panggonané Kaisar Diocletian, sawijining kutha megah ing provinsi Bithynia ing pesisir Propontis (Segara Marmara), ing pérangan lor-kulon Asia Cilik.

[5950] Iki mesthi dudu Maximian, mitra pamrentahan Diocletian, nanging menantu Maximian, Maximian Galerius, mitra pamrentahan Diocletian ing Kakaisaran Romawi Wétan lan sakwisé dadi penerusé (305–311). Penganiayaan umat Kristen ing jaman Diocletian diwiwiti taun 303. Sebab penganiayaan iku yaiku Galerius, sing ngyakinake Diocletian nerbitake edik umum nglawan umat Kristen. Edik kuwi mrentahake supaya panggonan ibadah umat Kristen dirusak, Kitab Suci dibakar, lan umat Kristen dicabut kabeh hak sipil lan jabatan. Penganiayaan ing jaman Diocletian ditandhani, kaping pisan, dening kekejeman panyiksaan, lan kapindho, dening akèh sangsara para martir, kanthi antara 10 nganti 100 utawa luwih sing dipatèni ing siji dina.

dados pecahan-pecahan, kanthi banter ngecam kalakuan sesat para pagan – lan makaten dados martir ingkang kapisan ing Nikomedia.

Sawisé kuwi, akèh bangsawan lan pejabat kraton dhuwur wiwit ngakoni Kristus kanthi terang-terangan, nyatakaké yèn dhèwèké wong Kristen: antarané Dorotheus, Mardonius, Migdonius, Pétrus, Indis, EGorgonius[5951] , lan akèh liyané; kabeh mau kanthi sukarela nampa panyiksaan demi Kristus, lan akèh sing dipatèni déning para penyiksa nganggo manéka cara paukuman.

Ing wektu sing padha, kanggo sedhihé para Kristen, kedadéan ing ngisor iki ditambahaké. Amarga sebab sing ora dingertèni, kraton kebakaran, lan bagéan gedhé kobong. Para pagan sing jahat nyebar fitnah marang wong Kristen, ngaku yèn wong-wong mau sing nyulut geni ing kraton amarga kebencian. Banjur murkané raja ngancik puncaké lan, luwih galak tinimbang kéwan galak, dhèwèké ngancuraké wong Kristen kanthi akèh, kadhang dikutuk dipenggal sirah nganggo pedhang, kadhang dikutuk kobong ing tiang. Sanadyan kabeh kuwi, para wong pracaya, nalika nyekseni syahidé kanca-kancané lan mangertèni yèn nasib sing padha bakal teka marang awaké dhéwé, kabakar semangat katresnan marang Gusti lan nyerah marang para penyiksa supaya kobong urip-urip, kaya mlebu panggonan sing adhem lan nyenengaké. Babagan akèh wong Kristen liyané, padha diiket déning para penyiksa, diparingi ing prau lan dibenamaké ing jeroné segara. Ing nesuné sing tanpa kendhali, sang raja mréntahaké ora mung wong sing isih urip dibenamaké, nanging uga mayité para martir suci sing wis dikubur sadurungé, supaya digali saka lemah lan dibuwang menyang segara, supaya wong Kristen sing isih urip ora bisa ngajèni. Mangkono kejemé panganiayaan kuwi, nalika Santo Anphimus dikejar *kaya anak wedhus sing digawa menyang panggilan sembelih* (Yesaya 53:7). Sadurunge panggembala kuwi dirobek-robek, srigala nyerang kawanané; nanging Pangayoman lan Pangreksan Gusti nylametaké dhèwèké ing sawijining désa sing aran Semana, supaya dhèwèké bisa luwih dhisik nuntun kawanan rohani dhèwèké marang Gusti, lan banjur dhèwèké dhéwé menyang ngarsané, minangka cap kapercayan Gréja Nikomedia kanthi getihé dhéwé. Ing wektu kuwi, ing gréja, ing dina Natal Kristus, watara rong puluh ewu martir suci kobong urip, déné sésané kawanané Santo Anphimus dipenjara. Nanging, sang wali liwat layang-layang sing kerep ditulis lan dikirim sacara rahasia marang para umat Kristen, mulang lan nguwatake iman wong-wong mau; saengga sanadyan piyambakipun ora rawuh bebarengan karo wong-wong mau kanthi badan—amarga kapisahake sawatara wektu miturut karsa Gusti—piyambakipun rawuh bebarengan karo wong-wong mau kanthi roh ing jeruji, maringi panganan rohani lumantar layang-layange. Kawanan iku padha nglawan srigala kanthi terang-terangan, dene gembalane nglawan kanthi rahasia; sang wali banjur ndhelik, ora amarga wedi penyiksaan, nanging kanggo nguwatake sing paling ringkih imane lumantar piwulang lan pandonga, kanggo nguwatake sing paling alus lan isin , lan supaya padha dadi wani, nganti kabeh wis digawa ngarsane Kristus, lan mung sawisé kuwi dhèwèké nyerahake awaké dhéwé marang panyiksaan sing padha.

Salah siji wong pracaya sing dikuatake dening Santo Anphimus, jenenge Zinon, sawijining prajurit, ngecam kejahatan Kaisar Maximian ing ngarepe kabeh wong kaya mangkene. Ing Nicomedia, cedhak sirku, ana candhi kang dipersembahaké marang dewi pagan Ceres[5952] . Ing sawijining dina, Maximian bebarengan karo prajurit-prajurité lan kabèh warga padha ngaturaké kurban mewah marang arca dewi iki. Nanging Zinon, sajroning pesta kang ora suci iki, ngadeg ing panggonan dhuwur lan muni banter:

'Kowe ngapusi awakmu dhéwé, wahai Raja, kanthi nyembah watu tanpa nyawa lan wit bisu, amarga iki tipuané para setan sing nuntun marang karusakan para penyembahé.' Wigati kasunyatan, Maximian, lan arahna mripat jasmani, bebarengan karo mripat rohani, marang langit: delengen, lan saka merenungaké ciptaan sing paling padhang iki, mangertèni Pangripta-ne, kaya Panjenengané—Pangripta. Pahamna iki lumantar paniténanmu marang ciptaan; sinau ngajèni Gusti iki, sing ora seneng marang getih kéwan bisu sing disembelih lan dibakar ing asap kang nyekeki, nanging seneng marang jiwa murni lan manah suci saka makhluk berakal.

Krungu kuwi, Maximian mrentahake supaya Zeno dicekel lan, amarga tembung wani marang kaisar, dipatèni watu ing pasuryan lan cangkemé. Para penyiksane mecah untune, nggebuki pasuryane, motong ilatane—

[5951] Dorotheus iku prepositus (pejabat); Petrus lan Gorgonius iku bangsawan kraton. Relik Gorgonius dipindhahake menyang Roma. Migdon dijenengi miturut panggonané asal: Migdonian, yaiku Frigia utawa Misi (ing sisih kulon lan lor-kulon Asia Minor). Indis – sawijining eunuk. Delengen rincian luwih lengkap babagan wong-wong mau mengko ing hagiografi iki.

[5952] Ceres utawa Demeter – dewi kasuburan, tetanen, lan mantenan ing Romawi lan Yunani. Upacara ora moral kanggo ngajeni dewi iki sumebar banget ing Frigia, sing jejere Bithynia.

sing wis ngakoni Kristus—lan pungkasane nyeret dheweke metu saka kutha nalika dheweke meh ora urip, lan miturut dhawuhe raja, mupus sirah suci.

Ing wektu kuwi, Santo Anphimus saka panggonané nyumput ngutus sidroe diakon karo layang-layangé marang Dorotheus sing ana ing panjara, lan marang wong-wong liya sing dipenjara bareng dhèwèké demi Kristus, ngélingaké supaya sabar, supaya padha siap kanthi kabungahan mati kanggo sing maringi urip – Gusti. Wong-wong jahat nyekel diakon iki lan nampilake dhèwèké, bebarengan karo layang-layangé Santo Anphimus, marang Raja Maximianus. Raja maca layang-layang mau lan ora seneng karo isiné: layang-layang mau ngemot salam tulus saka sang wali marang para martir, welas asih sing tulus marang para martir, piwulang bapak marang para martir, piwulang pastoral, berkah suci kanggo pangorbanané, lan panyengkuyung kanggo ngancuraké arca-arca. Amarga nesu banget marang kabèh mau, sang raja mrentahaké kabèh martir digawa metu saka penjara lan diadhepké ing ngajengé kanggo diadili. Kanthi pandangan angkuh lan galak, dhèwèké nyalahké kabèh mau suwé. Banjur dhèwèké mrentahaké layangé Santo Anphimus diwaca, minangka celaan lan pangutuk marang kabèh mau.

"Kowe pracaya marang dongeng ngapusi saka wong jahat iki," pangandikane, "lan manut piwulangé sing nyimpang tinimbang dhawuhe raja!"

Para wong pracaya, krungu surat iku diwaca, padha bungah banget lan, kanthi ngucurake luh kabungahan, padha nyapa Diaken Anfim, sing ana ing adoh, kanthi mripat sumunar, pasuryan sumringah lan sirah tunduk; dene tembung-tembungé Santo Anfim, sing diwaca kanggo nyalahké wong-wong mau, padha disimpen ing atiné.

Banjur raja kandha marang diaken:

'Critakna, kowe saka ngendi teka? Sapa sing maringi kowe pesen-pesen iki sing ngrusak wong-wong? Lan ngendi sing ndhelik sing ngutus kowe?'

Diaken mau, mbukak cangkemé kang kebak sih, wiwit ngandika kaya mangkéné:

'Sing ngirim pesen-pesen iki iku gembala. Nanging amarga dhèwèké adoh saka kandhangé, dhèwèké maringi piwulang liwat layang lan nyemangati supaya padha taat; utamané nalika krungu ana akèh srigala nyerang kandhangé Sabda, dhèwèké banjur kanthi banter ngumumaké marang wedhus apa sing kudu ditindakake. Panjenengané ngumandhakaké marang wong-wong mau tembung-tembung saka Sang Gembala Agung: *'Aja padha wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa'* (Matéus 10:28). Aku wis nggawa piwulang iki marang kumpulané Kristus iki supaya isiné bisa tak sampaikan marang wong-wong mau; nanging bab ing endi panggonané Sing ngutus iki—aku ora bakal ngomong apa-apa, amarga iku bakal dadi kabodhoan sing gedhé yèn aku ngianati Gembalaku, sing maringi kabecikan gedhé marang kabèh, lan sing, sanajan tanpa aku ngumumaké, bakal enggal katon, amarga *'kutha sing ana ing pucuk gunung ora bisa didhelikaké'* (Matéus 5:14).

Amarga nesu marang tembung-tembung sing wani kuwi, sang penyiksa ngukum diakon suci sing jenenge Theophanes marang pati. Kaping pisan, wong-wong mau motong ilatné sing wis ngucapaké kanthi anggun, banjur matèni dhèwèké kanthi nglontaraké watu lan nembak panah. Sawisé kuwi, sang raja mrentahaké supaya para martir sing digawa menyang pangadilan uga dipatèni nganggo manéka cara panyiksaan: Santo Doroteus sirahé dipotong, Mardonius kobong ing tiang, Migdonius dibuwang urip ing bolongan lan dikubur urip, Gorgonius, Indis lan Peter dibenamake ing segara kanthi watu gilingan digantung ing gulu, lan kabeh liyane dipatèni kanthi cara-cara liya. Mangkono, kabèh padha lunga menyang Gusti lumantar manéka wujud pati. Awaké para martir sing wis dibuwang menyang segara banjur dijupuk maneh déning para nelayan nganggo jaring, lan sawijining wanita enom sing jenengé Domna ngubur awak-awaké mau. Nalika wong-wong pagan krungu bab iki, padha nyabet dhèwèké nganggo pedhang nalika dhèwèké lagi ndedonga ing ngarep relik para martir suci. Ing wektu sing padha, Euthymius, sing lumantar pangandikane wis nuntun akèh wong ngakoni Kristus lan mèlu dalan para martir, uga ing Nicomedia, sawisé nglakoni manéka panyiksa, pungkasané mati syahid kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang. Sawisé kabèh kuwi, teka wayahe Santo Anphimus nandhang sangsara amarga pangakuane marang Yesus Kristus.

Nalika dhèwèké ndhelik ing désa Semane sing kasebut mau, kanthi rahasia nyebarake sabda Gusti lan nguwatake iman marang Kristus, Maximian krungu kabar babagan dhèwèké lan langsung ngutus rong puluh prajurit kanggo nangkep dhèwèké. Sawisé tekan désa kuwi, padha ketemu Santa Anphimus lan langsung takon marang dhèwèké:

'Ing endi Anphimus, guru Kristen?'

Nalika Anfim ketemu karo para prajurit, dhèwèké nuntun wong-wong mau menyang gubugé lan kandha:

'Aku bakal nyritakaké bab Anfim lan nyerahaké dhèwèké marang kowé, nanging dhisik padha ngaso sithik sawisé lelampahanmu.'

Banjur dhèwèké maringi panganan lan nyiapaké dhaharan prasaja kanggo wong-wong mau, nampani kanthi anget. Sawisé kuwi, sang wali ngandhani yèn dhèwèké iku Anfim.

"Aku," pangandikane, "iku wong sing kok goleki; jupuk aku banjur gawa marang sing ngutus kowe."

Krungu kuwi, para prajurit padha gumun lan isin banget nganti ora wani ndelok rambute Anphim sing wis uban lan kinurmatan, amarga padha nyekseni sambutan anget lan keramahané. Mula padha rembugan ing antarané dhéwé yèn padha arep nuntun priya sing suci lan ora salah iki ora kanggo kabecikané ing urip iki, nanging marang sing bakal nyiksa dhèwèké, marang sedhih sing jero lan pati sing mesthi bakal teka sawisé sangsara abot. Padha krasa welas marang Anphimus lan isin ing ngarepé, banjur padha kandha marang sang wali:

'Kita ora bakal nggawa kowe bebarengan, nanging kita nyaranake kowe ndhelik; lan kita bakal kandha marang Maximinus yèn kita wis nggoleki Anfim ing saindenging sacedhake Nicomedia nanging ora nemokake.'

Nanging Anphimus kanthi semangat netepi dhawuhe Gusti lan mulane ngajak wong-wong mau supaya ngomong sing sejati, amarga dheweke ora kepengin wong-wong mau goroh kanggo dheweke; luwih saka kuwi, dheweke kepengin nandhang sangsara lan mati kanggo Kristus; mulane, dheweke lunga bareng karo wong-wong mau. Ing dalan, dheweke nginjili Sabda Gusti marang wong-wong mau, mulangake iman marang Gusti kita Yesus Kristus. Wiji sabda Gusti sing ditandur dening Anphim ora tiba sia-sia, nanging tiba ing lemah subur: wiji mau ngakar ing ati para prajurit, mekar ing kana, lan tuwuh nganti nggawa wong-wong mau marang kasampurnan iman. Nalika padha tekan kali, Anphim ndedonga kanggo wong-wong mau lan ngabaptis wong-wong mau ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci. Banjur padha mangkat maneh, padha rembugan kang mbangun, nganti tekan Nicomedia. Nalika Anphimus mlebu kutha, kabaré tekan Maximian, sing banjur mréntah supaya dhèwèké digawa ing ngarepé nganggo belenggu.

Mangkono sang wali rawuh ing ngarsané panganiaya kanthi tangané diiket mburiné: amarga, minangka pratandha kabeneran, pancèn kaya ngono dhèwèké bakal rawuh ing pangadilan wong-wong pagan sing jahat—diiket, kaya-kaya dhèwèké wong salah; nanging atiné merdéka lan ngadhepké roh marang swarga, saka kono dhèwèké ngentèni pitulungan. Sing nyiksa mrentahake supaya kabèh piranti siksa digawa mlebu, supaya sepisanan dhèwèké bisa medeni Anfimus mung kanthi pandelengané, mikir yèn sang wali, amarga wedi, bakal sarujuk nindakake kersané raja. Banjur padha miwiti takon marang dhèwèké:

'Apa kowe iku Anfim sing, kesasar babagan manungsa biasa sing dijenengi Kristus, nuntun wong-wong umum menyang kesalahan sing padha, ngapusi lan nyurung supaya padha mbantah prentah kraton kita, nalika ngina lan ngutuk dewa-dewa kita kanthi cacian tanpa wates?'

Anfim, nanging, ngguyu marang piranti panyiksa sing wis digawa metu lan marang tembungé raja, lan kandha:

'Sumangga, Paduka Sang Prabu, mangertos menawa kula boten badhe mangsuli pitaken Paduka punika menawi boten amargi pitutur saking Rasul Ilahi, ingkang maringi piwulang dhumateng kula supados tansah siyap *"kanggo mangsuli sapa waé ingkang nyuwun katrangan bab pangarep-arep ingkang wonten ing batos kula"* (1 Pet. 3:15), amarga Gusti wis janji maringi kita *'tembung lan kawicaksanan sing ora ana mungsuh* kita *sing bakal bisa nolak utawa mbantah'* (Lukas 21:15). Lan aku sing sepisanan ngolok-olok berhala-berhalamu sing kowe sebut déwa; nanging saiki aku ngolok-olok kabodhoanmu sing gedhé, amarga kowe nyoba mbalèkaké aku saka Penciptaku, sing wis ngurmati kowe, makhluk sing ora ngucap syukur, kanthi citra Panjenengané dhéwé. Napa kowe nggawa aku, sing diiket, ing ngarepé pangadilanmu lan nyelehaké piranti panyiksa ing ngarep mataku? Apa kowe ora k arep medeni aku nganggo piranti-piranti kuwi, supaya amarga wedi aku manut marang dhawuhmu sing ora nduwé Gusti? Nanging kanthi kuwi kowe ora bisa medeni wong sing dhéwé kepéngin mati kanggo Gustiné. Tuduhna iki marang wong-wong sing atiné ringkih lan pengecut, sing nganggep urip donya iki minangka panglipur gedhé lan kelangan urip donya iki minangka sedhih gedhé: ajrihna wong-wong mau, aja aku. Kanggo aku, badan fana iki lan urip sementara iki kaya rante abot lan pakunjaran, sing nyegah nyawaku supaya ora bisa mlebu marang Gusti sing tak dambakake; dene ancaman, paukuman, lan panyiksaanmu malah luwih nyenengake kanggo aku tinimbang kabungahan donya apa wae, amarga sawisé kuwi bakal ana pati, sing sawise mbebasake aku saka ikatan badan, bakal nggawa aku menyang panggonan sing dadi pangajabku.

Sawisé sang wali ngendika tembung-tembung mau, sang penyiksa mrentah supaya gulué dipukul nganggo watu. Amphimus, nanging, kanthi rasa syukur nampa pukulan-pukulan mau minangka wiwitan sangsara kanggo Kristus lan dhasar mahkota martiré, ngidam sangsara sing luwih abot, kepéngin nampa ganjaran paling dhuwur; lan, kadhang ngina lan ngenyek penyiksa, kadhang nyurung dhèwèké marang nesu sing paling gedhé, supaya dhèwèké maringi dhèwèké paukuman paling abot, dhèwèké mbaleni tembung ramalan kang ala: *'Para déwa sing ora nyipta langit lan bumi bakal sirna saka bumi lan saka sangisoring langit'* (Yer. 10:11).

Tembung-tembung mau nancep ing ati sang penyiksa nganti kebak nesu, lan dhèwèké mréntah supaya sikilé sang martir suci ditusuk bolak-balik nganggo paku wesi kang panas ngglidhu lan landhep. Nanging sanadyan panyiksaan kuwi, sang wali malah ngrasa bungah, amarga kanthi suka cita dhèwèké memuji Gusti Allah, sing wis nganggep dhèwèké pantes nampa sangsara kaya ngono kanggo asmané Gusti Yesus Kristus. Banjur Maximian mrentahake pecahan gerabah landhep supaya disebar ing lemah, sang martir dipandhegake telanjang ing ndhuwure, lan ing kahanan kaya ngono dipukul luwih kenceng nganggo tongkat, supaya atine kaparing rasa lara kaping pindho: saka ndhuwur amarga pukulan tongkat, lan saka ngisor amarga pecahan gerabah landhep. Nanging sanadyan mangkono sang wali ora kelangan pangarep-arep bakal menang marang sing nyiksa, nyanyèkaké: 'Aku matur nuwun marang Panjenengan, ya Gusti, Sang Raja jaman, *awit Panjenengan sampun ngiket aku kanthi kekuwatan kanggo perang lan nundhung ing sangisore sikilku wong-wong sing mungsuh aku; Panjenengan sampun ngadekake mungsuh-mungsuh kawicaksanan kula, lan kula ngrusak tiyang-tiyang ingkang sengit dhumateng kula'* (Mazmur 17:40–41).

Banjur sang penyiksa nyusun siksaan liyane: nganggo sepatu wesi abang panas, dheweke masang ing sikilé Anfim. Nanging sih rahmat Gusti saka swarga nglindhungi wong sing nandhang sangsara mau, nguwatké dhèwèké ing sangsara, lan dhèwèké krungu swara sing njanjèkaké mahkota swarga mengko, lan swara kuwi ngisi atiné karo kabungahan. Liwat panglipur ilahi iki, sang wali wiwit, ing ngarsané kabéh wong, ora nggatekaké sangsara, lan pasuryané sumunar kabungahan swarga, kaya-kaya dhèwèké ora ngrasakaké sangsara babar pisan. Nalika weruh kahanan iki, sang penyiksa kaget lan kandha yèn Santo Anphimus iku dukun sihir lan kanthi cara gaib bisa ngalahaké daya geni kang kobong. Wong-wong mau banjur padha takon: ngapa dhèwèké bisa bungah sanadyan nandhang sangsara kaya ngono?

"Aku bungah banget," mangsuli sang wali, "amarga sangsara iki dhéwé dadi pangarep-arep sing teguh marang berkah sing wis dijanjèkaké; lan ora suwé manèh aku bakal ngungkuli kesombonganmu lan mbuktèkaké yèn déwa-dewamu kuwi luwih tanpa daya tinimbang kekuwatan manungsa, lan kowé bakal nyesel marang kejahatanmu salawas-lawase, nanging ora ana gunané, – lan kowe ora bakal ninggalake urip iki nganti kowe diukum menyang neraka langgeng.

Luwih nesu krungu tembung-tembung kuwi, sang penyiksa banjur mrentah supaya sang wali diiket ing roda lan poros rodha iku, bebarengan karo dhèwèké, diputer, déné awaké kobongké nganggo geni. Nanging nalika para abdi dalem miwiti nglakoni dhawuh sang raja, ngiket Anfim ing roda lan nyulut geni ing sangisoringé, padha tiba kaya mati. Roda mau mandheg, lan geni nyurung marang wong-wong mau lan nglelehake awaké; sawisé kuwi, padha kandha marang sang penyiksa kaya mangkéné:

'Nalika kita miwiti muter rodha lan nyulut geni marang wong sing diiket ing kono, ana telung priya padhang sumunar muncul ing sacedhake kita lan kandha: "Aja wedi, Anphim, abdi Gusti!" Nanging nalika padha ndeleng marang kita, rasa wedi nyerang kita, lan geni ing sangisore rodha mbalik menyang pasuryan kita lan nglelehake kita.'

Krungu kuwi, sang penyiksa kaget, nanging nyangka kabèh mau mung sihir. Sawisé kuwi, Santo Anfim diturunaké saka roda, lan sang raja ngancem arep motong sirahé nganggo pedhang yèn dhèwèké ora ngorbanaké kurban marang arca-arca. Nanging sang martir, nalika krungu yèn dhèwèké bakal dipenggal sirahé, malah bungah lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring dhèwèké gilirang cepet bali marang kawané, sing wis luwih dhisik munggah menyang swarga lumantar kasangsaran martir, supaya dhèwèké uga bisa kandha: *'Iki aku lan anak-anak sing diparingaké Gusti marang aku'* (Yesaya 8:18).

Nanging raja sing jahat mau wis dhawuh marang sang wali supaya dipenjara lan diiket nganggo rantai wesi. Nalika Anfimus digawa menyang penjara, dhèwèké muji lan mberkahi Gusti Allah kanggo kabèh. – Lan dumadakan cahya sumunar saka swarga marang dhèwèké, rantaine pecah kabèh, lan para abdi sing nuntun dhèwèké padha ambruk ing lemah amarga wedi. Nanging Anfimus, sawise ngangkat wong-wong mau , dhèwèké

mréntah supaya padha nindakake apa sing wis diparingi dhawuh. Sawise tekan penjara, sang wali mlebu lan manggon ing kono bebarengan karo wong-wong jahat lan maling sing dipenjara ing kono; nanging dhèwèké bungah kaya-kaya digawa menyang pesta utawa pawiwahan. Kanthi maringi para tawanan pangopenan rohani saka sabda Gusti lan nyuguhake omben-omben kasucian, dhèwèké narik atiné marang Kristus lan nggawa menyang Gréja Suci, mulangké bab iman lan pakaryan becik; ing kana, ing jeruji iku dhéwé, dhèwèké nglairaké manèh lumantar banyu baptisan suci. Lan penjara iku dadi gréja padhang, kebak karunia Roh Suci, ing ngendi para wong pracaya nyawisake kurban puji marang Gusti Allah awan lan bengi.

Nalika Maximian krungu bab iki, dhèwèké mréntahaké supaya Santo Anphimus digawa ngadhep lan nyoba ngyakinaké dhèwèké kanthi muji-muji supaya nyembah déwa-dewa pagan, janji bakal ngangkat dhèwèké dadi kepala para imam penyembah berhala. Nanging Anphimus, kanthi kawani sing wis dadi kabiasaan, mangsuli marang raja:

'Sanajan sadurunge tembungmu, aku iki imam agung ing antarané para imamé Gusti Allah[5953] ; amarga aku iki imamé Kristus, Sang Pangon Agung, sing nampani dagingku lan mudhun saka swarga kanggo kapentinganku lan kanggo aku.' Panjenengané ngladosi marang Gusti Allah Rama minangka kurban pangapura kanggo manungsa, seda ing salib, dikubur, lan wungun manèh ing dina katelu, lan munggah kanthi kamulyan menyang swarga, nggawa kabèh sing pracaya marang Panjenengané menyang kana. Aku iki imamé Panjenengané, mula aku nyawisaké awakku dhéwé marang Panjenengané minangka kurban sing urip. Nanging keimamatanmu, kurban-kurbanmu, lan dewa-dewa sing diarani iku pepeteng, lan bakal mlebu ing pepeteng langgeng.

Krungu iki, sang penyiksa ngukum Anfim pati. Lan sang wali lumaku menyang pati, kebak kabungahan swarga.

'Saiki,' pangandikane, 'wayahe kabungahaning atiku; saiki kanyataning pangarep-arepku; saiki lawang gesang langgeng kabuka tumrap aku; ya, sawise ninggal badan iki, aku bakal mlebu ing ngarsaning Gusti, lan aku bakal wareg nalika kamulyane katon ing ngarepku.'

Nalika tekan panggonan paukuman pati, ing ngendi lumantar pati donya dhèwèké bakal mlebu ing gesang langgeng, sang wali nyuwun wektu kanggo ndedonga; lan sawisé ndedonga, dhèwèké nundhukaké sirah suci ing sangisoring kapak, kang kanthi iku sirahé dipotong manut dhawuhé raja, lan mangkono dhèwèké ngalami pati martir kanggo Kristus ing tanggal 3 September. Nalika sonten rawuh, sawatara wong pracaya kanthi rahasia teka ing papan paukuman, njupuk badané Santo Anphimus sing sabar banget, lan ngubur kanthi pakurmatan, ngluhuraké Tritunggal Agung, Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji, kang marang Panjenengané kamulyan salami-laminé, amen[5954] .

Kontakion, Nada 4:

Sawise urip ing dalan kasucian ing kalangan imam lan wis nempuh dalan sangsara, kowe mungkasi pangibadah marang arca-arca, dadi panglima kawananmu, sing wicaksana babagan Gusti. Mula saka iku, saiki kita ngajeni kowe, kanthi swara rahasia: nylametake kita saka kasangsaran liwat pandongamu, Anfim sing tansah kelingan.

[5953] Yaiku, uskup.

[5954] Kematiran santo Anphimus kudu diwenehi tanggal taun 303: ing taun iku, Diocletian mrentahake supaya ngobong gréja ing Nicomedia bebarengan karo kabèh wong Kristen sing ana ing kono; dhèwèké ngetokake dhawuh sing nglarang wong Kristen kumpul kanggo ibadah, lan sabanjuré dhawuh liyané sing mrentahake supaya uskup, presbiter, lan diaken dipenjara lan dipaksa nyembah déwa-déwa pagan, lan, yen padha nolak, disiksa lan dipatèni. – Kaisar Bizantium Justinian (527–565) mbangun gréja megah kanggo ngurmati martir suci Anphimus ing pinggir Golden Horn, dihias nganggo marmer lan emas. Kaisar Leo Agung ngedegaké gréja kanggo dhèwèké ing sacedhaké Xyropyrka. Ing abad kaping 10, sirah St. Amphimus disimpen ing Nicomedia, ing ngendi akèh mujijat kelakon lan rambute tansah thukul saka sirah mau.

Ing dina sing padha, pangorbanan sang martir suci Vasilisa

Dirilisaké tanggal 3 September

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian, meh ora ana kutha liya sing nyekseni getih para martir mili kaya ing Nicomedia: ing kono, akèh banget wong pracaya sing dipatèni amarga Kristus nganti, mung ing sasi siji waé, cacahé wong sing nampa pati martir tekan pitulas ewu, durung kalebu rong puluh ewu wong sing kobong ing gréja ing dina Lairé Kristus. Lan pambunuhan wong pracaya sing ora adil kaya ngono ing panganiayaan kejem iki ora mung kelakon sasi siji, nanging suwéné suwe. Sapa, mula, , sing bisa ngetung kabèh wong Kristen sing gugur ing wektu kuwi, kajaba Gusti Allah piyambak, sing ngetung malah akèh lintang! Ing Nicomedia uga, martir suci Vasilisa nandhang sangsara. Kamulyan tumrap Gusti Allah kang Maha Kuwasa, kang nampilake kakuwatan agunge ora mung ing wong diwasa nanging uga ing bocah cilik! Martir suci iku mung umur sangang taun nalika dheweke digawa ngadhepi hegemon, utawa gubernur Nicomedia, Alexander, ing ngarsané sang martir enom iki, panganten tanpa cela saka Panganten Langit, ngakoni Kristus kanthi wani nganti kabèh padha gumun marang kabijaksanaané lan pacelathoné sing lancar karo sing nyiksa, sing diajak rembugan bab iman Kristen kaya wong diwasa tenan. Gubernur ngarep-arep bisa ngyakinake dheweke nyembah dewa-dewane kanthi muji-muji lan janji, nanging sang wali tetep teguh; banjur gubernur mrentah supaya dheweke dipukul ing pasuryan: sang dara suci malah matur nuwun marang Gusti kanggo iku. Banjur gubernur mrentah supaya sandhangane dicopot lan dheweke dicambuk: kanggo iki dheweke malah luwih matur nuwun marang Gusti. Kedadéan iki nesuaké gubernur, lan dheweke mrentah supaya dheweke dipukul luwih parah; lan nalika sakabèhé awaké kaya katutupan biduran terus-terusan, dheweke njerit: 'Ya Gusti, kula matur nuwun sanget kanggo kabèh punika.' Banjur gubernur mrentahake supaya betisé ditusuk, digantung kanthi sirah mudhun, lan supaya aspal, belerang, lenga, lan timah dibuwang menyang geni sing dinyalakaké ing ngisore, yakin yèn dhèwèké bakal enggal séda amarga sangsara sing parah lan asap sing ambuné ora enak; nanging sanadyan ing tengahing panyiksaan mau, kaya-kaya ana ing segerning swarga, sang wali ora nate mandheg nyanyi puji-pujian marang Gusti. Nalika panguwasa weruh sang wali ngremehake panyiksaan sing wis dirancang mau, dhèwèké banjur mréntah supaya sang wali dibuwang menyang tungku geni sing kobong. Sawisé nglindhungi awaké dhéwé nganggo pratandha Salib Suci, Santa Basilisa mlebu ing kobongan lan tetep ana ing kono suwé tanpa ngalami cilaka. Kabèh sing ana ing kono padha ketakutan lan ndelok kaget marang pemandangan sing nggumunake kuwi. Banjur, sawisé digawa metu saka pawon, wong-wong mau nyelehake loro singa kanggo nyabik-nyabik dheweke; nanging sang wali, sawisé ndedonga, tetep ora cilaka: pandonga sang putri, kaya pandonga nabi Daniel biyèn, nutup cangkemé para singa (Dan. 6:1–100). Kejadian iku banjur nyerem panguwasa Alexander dhéwé, sing suwé kaya kesurupan, pungkasané nguwuh: 'Iki kersaning Gusti!' Nanging, nalika tiba ing sikilé sang martir suci, dhèwèké kandha banter: 'Nyuwun welas asih marang aku, abdi Sang Raja lan Gusti swarga, lan apuraen aku saka kabèh panyiksa; ndedonga marang Gustimu supaya Sang Gusti aja ngrusak aku amarga kowe, awit wiwit saiki aku uga pracaya marang Panjenengané.' Banjur sang martir suci, sawisé kanthi banter muji Gusti sing welas asih, kang wis mbusak kabut matané sang panguwasa lan mbukak bebener marang dhèwèké, dhèwèké mréntahaké Uskup Antoninus supaya nerangaké iman sejati marang Alexander lan sawisé mulang dhèwèké, banjur nglairké dhèwèké. Kabèh wong Kristen sing ana ing kono padha bungah tenan amarga pangowahan panguwasa Alexander, sing sawisé dibaptis, nyesel marang tumindak ala biyèn lan panyiksaan sing wis ditindakake marang wong Kristen, lan nyuwun marang Santa Vasilisa supaya nyuwun pangapura marang Gusti kanggo dhèwèké. Liwat perantara lan pandonga sang martir suci, Panguwasa Alexander, sawisé nduwèni iman sing sampurna, ora suwé seda kanthi kebak tobat sing sejati, lan dikubur kanthi pakurmatan déning para wong Kristen; sang wali, sawisé panguburané, mundur saka kutha sejauh telung poprishchi (watara 4 km). Ing kono, nalika krasa ngelak lan nemokake watu, sang wali ngadeg ing ndhuwur watu mau lan ndedonga marang Gusti, banjur langsung ana banyu mili saka watu mau. Sawise nglegakake ngelake, dheweke pindhah sithik saka panggonan kuwi lan, kanthi sujud ndedonga, nyerahake nyawane marang Gusti. Nalika ngerti bab iki, Uskup Antoninus rawuh ing kana lan ngubur sang wali cedhak watu sing saka kono, lumantar pandongane, mili banyu. Lumantar pandonga sang wali martir sing suci, nyawurana dhawuh marang kita, ya Gusti, rahmat Panjenengan sing ageng lan kathah. Amin.

Ing dina sing padha, pangeling-eling imam martir suci Aristion

Dipeperingati tanggal 3 September

Santa Aristion iki dadi Uskup Alexandria Pesisir, sing dumunung ing antarané kutha Issus lan Antiochia, ing Suriah. Panjenengané kanthi semangat nginjili babagan Kristus lan sangsara, pati, lan wunguné Panjenengané sing nylametaké, lan uga mulangaké marang wong-wong yèn kabèh sing ana ing donya iku lumantar lan ora langgeng, déné mung berkah swarga ing tembe sing langgeng lan ora bakal sirna. Amarga piwulang iki, dhèwèké digawa ngadhep panguwasa kutha Alexandria lan, sawisé ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati, dihukum kobong ing tiang pancèn; lan ing tumindak martir iki dhèwèké ngakhiri uripé sing pinaringan berkah.

17 September

4 September (Gaya Lawas)

Martiiré Santa Bavila, hieromartir, bebarengan karo telung mudha

Peringatan tanggal 4 September

Raja jahat Numerian[5955] nalika manggon ing kutha Antiokia ngadani pesta ageng kanggo ngajeni arca-arca. Ing antarane kurban sing diwenehake marang arca-arca iku ana getih polos bocah lanang cilik, putraning raja, sing dijupuk Numerian minangka jaminan tentrem sing kiyat lan ora bisa dipecah karo raja manca. Dheweke tau perang nglawan raja iki, lan amarga ora ana siji-sijine sing bisa menang, padha nggawe perdamaian, dikuataké kanthi sumpah bebarengan, lan dadi kanca. Minangka pratandha tentrem lan paseduluran sing ora bisa dipisahake, raja manca negara nyerahake putrane sing isih cilik marang Numerian supaya dheweke bisa ngganteni bapake lan diopeni kaya anaké dhéwé. Sawisé nampani priya enom kraton iki kanthi pujian, Numerian ora suwe banjur nuduhaké kekejeman sing ora manungsawi: dhèwèké mecah katentreman karo sang raja, nglirwakaké sumpahé, ngremehké paseduluranè, lan kanthi tangané dhéwé matèni putrané sang raja ing candhi déwa-déwa sing keji.

Ing wektu kuwi, pangembala agung Gréja Antiokia yaiku Uskup Babila sing suci lan ajrih marang Gusti Allah. Kapilih déning Pangayoman Ilahi dadi uskup, Santo Babila *'dadi tuladha tumrap para pracaya ing tembung, ing tumindak, ing katresnan, ing pracaya, ing kasucian'* (1 Tim. 4:12). Nalika pesta pemujaan berhala lan pembantaian keji lagi lumaku, uskup nglumpukaké kabèh wong Kristen ing Antiokia menyang candhi suci, ing ngendi dhèwèké nawakaké kurban tanpa getih marang Gusti Allah sing sejati, ndedonga kanggo umaté supaya ora dipangan déning srigala sing ngrusak jiwa; Ing wektu sing padha, dhèwèké ngélingaké umaté supaya tetep mantep ing pracaya lan aja nganti pisah saka Gréja nalika wektu kasangsaran. Sawisé bali saka kurbané sing keji lan pembantaiané, raja sing jahat kuwi banjur menyang gréja Kristen, kepéngin nyekseni pesta Misteri Ilahi lan kanthi mlebu ing gréja kuwi, ngancem arep ngotori sucié gréja Gusti. Krungu yèn raja jahat kuwi arep teka menyang gréja karo kabèh pangiringé, panglindhungi kabungahaning Gusti sing semangat, Santo Bavila Agung, ninggalaké Mezbah Ilahi lan metu nyambut raja, mandheg ing lawang gréja. Nalika raja nyedhak gréja, santo kuwi muni banter:

'Dudu hakmu, he raja sing nyembah berhala, mlebu ing papan sucié Gusti Allah kang urip lan ngotori kanthi rawuhmu.'

Ngungkapake lan ngébréhake raja amarga kabejatané nyembah berhala, Santa Babila kanthi wani ngadeg ing dalané raja lan nyegah dhèwèké mlebu gréja. Lan nalika sang raja nyedhak maneh marang lawang gréja, Santo Babila, kanthi nyelehake tangan tengené ing dhadha sang raja, nyurung sang raja adoh saka candhi Gusti Allah, nganti sang raja mundur kanthi isin gedhé. Amarga dhèwèké digandheng karo para abdi dalem lan tentara, dhèwèké nyoba mlebu gréja kanthi paksa; nanging kakuwatan ilahi sing tumindak liwat Santo Babylus ora ngidini wong ala kuwi nyentuh ambang gréja: tembung-tembungé Babylus medeni banget kanggo wong sing ora pracaya

[5955] Kaisar Romawi, mrentah saka taun 283 nganti 284.

kaya tembungé malaékat. Luwih maneh, amarga akèh wong padha kumpul lan akèh sing pracaya, sang raja wedi yèn bakal ana prahara lan rusuh. Mula, sawisé meneng-meneng nahan nesu, dhèwèké bali menyang kamare karo nesu gedhé. Nanging esuké dina iku dhèwèké mènèhi dhawuh supaya gréja kuwi dibakar, lan sawisé ngundang sang wali marang ngarsané, dhèwèké wiwit nyalahaké tumindak wani kuwi.

"Wah, kowé iki wong sing paling sengsara ing antarané kabèh manungsa!" pangandikane tsar. "Sapa sing dadi sandhanganmu nalika kowé wani nentang wewenang kakuwasanku lan ngalangi aku mlebu gréja? Kowé ora ngerti yèn nglawan tsar iku kaluputan gedhé, lan paukuman apa waé sing bakal nimpuh sapa waé sing wani ngremehké pribadiku?"

Santa Bavila mangsuli tanpa wedi:

Aku ora ndeleng raja donya lan ora isin karo anané, nanging aku ndeleng Raja Surgawi lan marang Panjenengané aku nyandhak kapitadosan. Aku wedi marang Panjenengané sing wis ngangkat aku dadi panggembala wedhusé lan maringi dhawuh supaya aku nglindhungi saka serangan srigala lan ora ngidini kéwan iku mlebu ing kumpulan wedhus. Aku ora ngina raja, amarga aku ngerti yèn kabrani kaya ngono padha karo kegilaan, nanging aku wis nyegah wong sing mlebu arep ngina papan suci Gusti Allah lan ngotori. Mula, kanthi adil, kowe kuduné matur nuwun marang aku amarga wis nyegah kowe saka niyat ala kaya ngono: yèn kowe nglakoni, kowe mesthi bakal ngrusak awakmu dhéwé, awit kowe bakal ngina Sang Panyipta kanthi tanpa wates, kang adoh saka Panjenengané luwih awon tinimbang pati apa waé.

'Luwih pantes kowe,' kandha Numerian, 'nyuwun pangapura amarga kasar marang kita wingi lan nyuwun pangapura, nanging nganti saiki kowe isih ngganggu kita.'

'Kita wong Kristen ora pantes nyalahake sapa wae, utawa marahi sapa wae susah. Kita uga ora marahi kowe susah: amarga ora bener ngremehake ciptaané Gusti, sing digawé manut gambar lan rupa Gusti.' Nanging, yen ana wong mbrontak marang Gusti Allah lan ngina papan suci Panjenengané, wong kaya ngono ora mung ora pantes dihormati, nanging pancèn adil yen dibenci minangka mungsuhé Gusti, miturut tembungé Daud: *'Apa aku ora bakal mbenci marang wong-wong sing mbenci Kowe, ya Gusti, lan muak marang wong-wong sing mbrontak marang Kowe?' Aku sengit marang wong-wong mau kanthi sengit sing sampurna; padha mungsuhku'* (Mazmur 138:21–22).

'Mandheg omong kosongmu,' pangandikane raja marang dhèwèké, 'lan rungokna marang kita: yèn kowé péngin uwal saka paukuman tumrap kaluputanmu lan nampa pangapura, mula sembelihna kurban marang déwa-déwa kita lan sembahna marang déwa-déwa mau.'

'Kanggo kawanan sing dipasrahaké marang aku,' wangsul sang wali, 'aku siap nampa sangsara apa waé lan malah mati.'

Lan sawisé mandheg sedhela, dhèwèké kandha:

'Aku ora bisa mbantah Gustiku lan ngabdi marang dewa palsu, sing kejahatane kakehan isin nganti ora pantes dipikirake.'

'Aku ngomong maneh sepisan,' pangandikane raja, 'mandhegna omong kosongmu lan sembelihna kurban marang para dewa. Yen kowe ora nindakake iki, kakuwasanku bakal ngrusak kowe kanthi ala kaya paedane atimu.'

Vavila mangsuli:

Aku kepengin nylametake kowe saka pepeteng sing ngubengi kowe, supaya kowe bisa uwal saka sangsara tanpa wates, nanging kowe malah nggawa sangsara sing luwih gedhe marang awakmu dhewe lan ngajak wong liya melu ngrasakake. Satemene aku kandha marang kowe: kowe ora bakal bisa uwal saka tanganing Gusti Allah sing urip.

Banjur sang penyiksa pura-pura alus lan wiwit takon marang Santo Babylus kanthi tenang:

'Apa kowe,' ujare, 'bisa nerangake marang kita apa iku Gusti Allah?'

Bavila mangsuli:

'Ora mungkin mangerteni hakikat Gusti, sanajan kowe ngupaya sakabehe kekuwatanmu; amarga Gusti iku Sang Raja lan Sang Pencipta kang langgeng tumrap kabeh samubarang, kang ora bisa diucapake, ora bisa dipahami, ngluwihi jangkauan pikiran manungsa, lan dadi sumber lan kakuwatan kabeh samubarang. Panjenengané nyipta malaikat lan ars-malaikat lan kabèh makhluk gaib liyané; sawisé kuwi, Panjenengané nyipta manungsa lan maringi dhèwèké berkah sing tanpa cacah, ngangkat dhèwèké dadi raja ing bumi, miturut kados

Panjenengané dhéwé mrentah ing swarga, lan nempataké dhèwèké ing Taman Eden. Luwih saka kuwi, supaya manungsa bisa mangerteni panggilan luhuré lan nduwé pratandha sepira unggulé tinimbang kéwan, Gusti nggawa kéwan-kéwan mau marang manungsa lan paring dhawuh supaya manungsa maringi jeneng. Gusti uga nyiptaaké pasangan kanggo manungsa lan maringi hak istimewa kanggo nikmati pacelathon karo Panjenengané. Manungsa kang ora ngucapake syukur ngremehake Penciptane lan ngremehake paugeran-paugeranipun, nalika dheweke manut marang mungsuhe, sing ora tau nindakake kabecikan marang dheweke kajaba mung muji-muji dheweke. Amarga pracaya marang tembung muji-muji kuwi, dhèwèké diusir saka Taman Eden déning paugeran adilé Gusti Allah. Nanging Gusti Allah sing welas asih lan mberkahi, sanadyan wis mbalèkaké manungsa saka Panjenengané, tetep tanpa kendhat maringi berkah marang dhèwèké, kanthi cetha nuduhaké yèn sanadyan akèh banget kaluputan kita, Panjenengané ora kepéngin kita musna, nanging ing saben cara nyiyapaké kaslametan kita.

Krungu tembung kaya ngono, Numerian ora bisa mangertèni. Lan pancen, kepiye atiné, sing ora ngerti apa-apa bab sih rahmat lan durung diwulangaké piwulang iman, bisa mangertèni kuwi? Nanging, amarga isin marang wong-wong sing padha ngubengi—supaya padha ora weruh yèn dhèwèké ora paham—dhèwèké pura-pura wis paham kabèh sing diomongaké Babila, lan muji dhèwèké minangka wong sing pikirane jernih. Banjur dhèwèké takon manèh:

'Lan apa iku manungsa?'

"Manungsa," wangsul Babila, "iku makhluk donya lan fana, nanging luwih unggul tinimbang kabèh kéwan fana; alus lan welas asih marang tanggane, sanadyan kita saiki luwih galak marang siji lan sijiné tinimbang kéwan."

Kagum marang tembung-tembungé Vavila, nanging ing wektu sing padha isih pura-pura wicaksana, Numerian sumpah marang déwané yèn Vavila pancèn ngomong sejati lan bakal mbuktèkaké kawicaksanané yèn dhèwèké gelem nyembelih kurban marang para déwa.

'Ana siji bab sing kurang kanggo Babila,' pangandikane raja, 'yaiku supaya dhèwèké ngajèni déwa-déwa kita. Ora mungkin yèn wong sing pinter kaya ngono ngremehké déwa-déwa utawa wani ngomong nglawané.'

Lan karo ndeleng Babila kanthi welas asih, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Wah, sesepuh ingkang pinter sanget! Sampun aturaken kurban dhumateng para dewa, lan kula badhe langsung nganggep panjenengan bapa kula piyambak. Kula sumpah dhumateng para dewa menawi kula ngendika ingkang satya, lan kula badhe maringi ganjaran panjenengan kalayan kathah tanah ing karajan kula.'

Lan kanthi macem-macem pujian, janji pangalembana gedhe lan bandha, raja sing ora pracaya marang Gusti nyoba nggodha wong sing bener iki. Nanging pangakune Kristus sing sejati tetep teguh imane. Marang tembung muji saka penyiksa, dheweke mangsuli:

'Wiwitan lan dhasar saka kabecikan kabèh iku taqwa: tanpa iku, kabèh berkah sing panjenengan janjèkaké marang aku mung dadi kamlaratan, sedhih sing tanpa entèk, lan kelangan malah apa sing wis tak duwèni.'

Yen wis yakin manawa Santo Bavilus ora bakal gelem nindakake kejahatan, Numerian nesu maneh lan mrentahake komandané, Victorinus, supaya masang rantai abot ing gulu lan sikilé santo mau lan ngubengi kutha kanggo ngremehake dhèwèké ing ngarepé kabèh wong. Para tiran kuwi nduwé pangarep-arep yèn wong mulya iki, sing misuwur lan dihormati kabèh wong, bakal isin karo panghinaan kaya ngono lan sarujuk nepaki kepinginan raja sing ora takwa. Nalika ranté wis dipasang ing badan sang wali, raja banjur ngolok-olok dhèwèké:

'Gusti Allah nyeksèni,' pangandikane, 'kawruhmu, Babila, kowe katon pas tenan nganggo ranté iki: iki pantes banget kanggo tuwa-tuwa.'

"Duh Sang Prabu," wangsul sang wali, "panjenengan ngendika punika namung guyonan, nanging kula badhé ngandika ingkang satya: ranté punika kagem kula sami kinasmanipun kaliyan makutha karajan panjenengan, lan sangsara kagem Kristus kagem kula sami nyenengakenipun kaliyan kuwasa karajan panjenengan; lan pati kanggo Sang Raja kang langgeng iku padha kersane aku kaya uripmu kowe.

Santa Babila nduwé telung murid enom sing sedulur kandung. Umuré isih enom nanging pikirane wis mateng, lan Babila, sing wis ngopeni rohani para murid mau, nganggep kaya anaké dhéwé. Padha ngetutaké guruné, ora ninggalaké sanajan guruné diiket ing belenggu. Ndelok para murid mau, sang raja kandha marang sang santa:

'Aku kira, Bavila, bocah-bocah iki kanthi nyebut kowe guru mung nambah kesombonganmu, lan amarga dheweke kowe tetep keras kepala nentang kersaning kita.'

'Yen kowe,' wangsul sang wali, 'karep takon marang bocah-bocah iki, kowe bakal weruh yèn padha luwih wicaksana tinimbang kowe dhéwé, lan kowe bakal nyadari yèn padha iku woh saka piwulangku.'

'Dadi anaké sapa iki?' takon sang raja.

'Wong-wong mau iku anak rohani kula,' wangsul Babila, 'kula wis nglairaké manèh lumantar Injil, ngopeni nganggo piwulang, lan nggedhèkaké kanthi pituduh; lan ing kéné, ing ngarsamu, ing awaké sing cilik, ana priya-priya agung lan wong Kristen sing sampurna. Uji wong-wong mau lan kowé bakal weruh.'

Raja mrentahake supaya Vavila digawa menyang alun-alun lan dipenjara; dhèwèké ngundang para mudha mau lan, sepisanan, takon apa padha nduwé ibu.

'Babylus iku ibu kita, bapak kita, lan guru kita,' wangsul bocah-bocah mau. 'Kita luwih tresna marang piyambakipun tinimbang marang ibu kita: ibu kita mung nglairake kita, nanging piyambakipun mulang kita kawicaksanan lan kasucian lan, kanthi ngopeni nyawa kita, ngangkat kita marang kabecikan sing paling luhur.'

Nanging raja mrentahake supaya ibu para mudha kuwi digoleki sakcepete lan digawa ngadhep dheweke. Nalika dheweke digawa ngadhep, raja takon jenenge sapa lan apa pancen dheweke ibu saka bocah-bocah kuwi.

Dheweke mangsuli:

'Jenengku Christodula; bocah-bocah iki pancen anakku. Aku nawakake dheweke minangka woh pisanan saka sangsaraku, minangka peparing kanggo Gusti Allah, lan aku ngarep-arep manawa Babila sing paling wicaksana, sing tak percayai ngopeni anak-anakku, bakal nggawa dheweke menyang gudang langit.'

Numerius nesu banget banjur mréntah supaya ibu sing taat iku dipukul ing pipiné, kandha marang dhèwèké:

– Aja ngomong kasar marang raja.

Para bocah, nalika weruh ibune dipukul, kandha:

'Raja wis edan: dhèwèké nggebuk ibu kita amarga ngomong kabeneran.'

Sawisé kuwi, raja miwiti takon marang bocah-bocah kuwi jenengé sapa lan umuré pira.

Padha kandha yèn sing paling tuwa umuré rolas taun lan dijenengi Urvan, sing kapindho – Prilidian – umuré sangang taun, lan sing katelu, jenengé Eppolonius, umuré pitu taun.

Penyiksa nyoba nggodha wong-wong mau nganggo tembung alus lan paring, ngajak supaya padha nyembah arca. Nanging padha mangsuli bebarengan:

'Kita iki wong Kristen, lan ora pantes sujud marang arca. Kita wis diajari ngerti Gusti Allah siji, sing wis nyipta swarga lan bumi. Mung Panjenengané sing kita sembah, dudu setan.'

Sawisé akèh nggodha, nalika weruh yèn bocah-bocah kuwi tetep kandel atiné, sang penyiksa banjur mréntah supaya padha dicambuk, nganti tatu cacahé cocog karo umuré saben-saben. Mangkono, bocah lanang sing kapisan nampa rolas tatu abot, sing kapindho sangang, lan sing katelu pitu. Para bocah lanang kuwi nahan sangsara kanthi tabah lan mung nyesel ora luwih tuwa, supaya bisa nampa tatu luwih akèh kanggo Kristus.

'Sanajan kowe mutusaké matèni kita,' ujare bocah-bocah mau, 'kita ora bakal nyembah déwa palsu: kita ngabdi marang Gusti Allah siji, Gusti Yesus Kristus.'

Sawisé mbebasaké ibuné lan nggawa bocah-bocah mau menyang panggonan liya, raja ngundang Babylus marang dhèwèké manèh.

'Delengen,' pangandikane, 'anak-anakmu wis nyembah dewa-dewa kita; pantes kowe uga nyembah dewa-dewa mau saiki uga.'

"Kowe uga wis sinau goroh saka bapaké goroh, yaiku setan," wangsul Babylus marang raja, "Aku ngerti manawa ora mungkin mbalèkaké bocah-bocah saka Kristus, ora nganggo godha utawa panyiksa: amarga aku wis mulang kanthi becik supaya padha ngajèni siji Gusti Allah sejati lan pracaya marang Panjenengané."

Banjur raja mrentahake supaya Babylus lan bocah-bocah mau digantung ing wit lan dibakar nganggo geni.

Babylas, ngangkat paningalé menyang swarga, ndedonga marang Gusti supaya paring kekuwatan marang bocah-bocah cilik iki lan maringi kasabaran sing teguh ing sangsara sing bakal teka. Lan dhèwèké ngélingaké supaya padha nampa sangsara kanthi tabah, janji bakal nampa ganjaran agung saka Kristus. Bocah-bocah sing ora salah iku nahan sangsara kanthi gagah bareng gurune, lan pitulunganing Gusti Allah nguwatake kasabarané.

Sawisé mréntahaké supaya para martir diturunaké saka wit lan Babylus diiket ing omah sing ora adoh saka panggonan panyiksaan, sang penyiksa mutusaké manèh nggodha bocah-bocah mau nganggo pujian. Dhèwèké

nyebut bocah-bocah mau anaké dhéwé, para mudha sing tata krama lan ayu, lan maringi emas lan pérak marang wong-wong mau. Nanging padha mangsuli kanthi swara siji:

"Heh, kowe sing licik lan muji-muji! Napa kowe nyebarake ing ngarep kita jaring rumit saka godhonganmu iki?" Apa kowe pancen mikir bisa nangkep kita kaya kowe nangkep manuk? Yakinana, kowe ora bakal kasil, sanajan kowe ngupaya kabeh kekuwatanmu; amarga kita dilindhungi lan dijaga dening kuwasa Kristus – lan kanthi kuwasa Panjenengané, jaringmu bakal enggal rusak, lan kita bakal dibebasake.

Banjur para mudha padha njerit:

'O ibu kita, kesalehan, kita ora bakal mbelakangi kowe! O guru kita sing dikasihi, Babila, kita bakal tetep setya marang piwulangmu! Amarga ora mung raja iki siji, nanging sanajan ana akèh raja lan penyiksa paling kejem ing kéné, padha ora bakal bisa mbelakangi kita saka Gusti Allah kita.'

Santo Babylas, sing dipenjara ing sacedhake, nalika krungu tembung-tembung murid-muride mau, kabungahané ora bisa diungkapaké lan matur nuwun marang Gusti Allah, sing nampa pujian saka cangkemé bocah-bocah.

Ora suwe sawisé kuwi, raja mréntahaké supaya Vavila digawa ngadhep dhèwèké lan kandha marang dhèwèké:

'Apa iki dudu anakmu dhéwé, Vavila? Aku kira iki keturunanmu, amarga ing kaburukané padha banget karo kowe.'

– 'Satemene,' wangsul sang wali, 'para mudha iki anakku, nanging dudu miturut daging, nanging miturut roh: awit nganti saiki aku durung nate kapancing hawa napsu daging, lan aku uga durung nate ngalami urip bebojoan.'

'He Vavila sing mbrontak!' pangandikane sang prabu, 'ngapa kowe isih atos atimu nganti saiki, nyiksa awakmu dhewe lan kita kabeh? Tawakna kurban marang para dewa saiki uga, supaya kita ora usah repot maneh, lan supaya kowe lan anak-anakmu bisa bebas saka sangsaramu lan nampa pakurmatan lan peparing saka kita. Apa gunane kowe nyerahake awakmu lan bocah-bocah cilik iki marang sangsara lan pati kanthi rela? Apa ora pantes kowe, minangka guru sing wicaksana, ngopeni bocah-bocah mau kaya kowe ngopeni nyawamu dhewe, supaya padha ora mati sadurunge wayahe, lan ora layu sadurunge wektune, banjur mati nalika isih ing puncak mudane?

Nanging Babila sing wicaksana babagan Gusti Allah mangsuli:

'Apa ora pantes kowe, ya Sang Prabu, ngopeni karajanmu, nyiapake pasukan nglawan mungsuhmu lan perang nglawan wong-wong mau, tinimbang nyiksa kita sing ora salah? Nanging kowe, sawise mbuwang kabeh urusan donya, wis ngarahake pandangamu marang kita lan, lali marang mungsuh sing lagi ngrampok tanah, malah perang lan nganiaya kita. Lan kowe nindakake kabèh iki ora kanggo kapentingan kratonmu, nanging mung kanggo nyenengake amarahmu sing kaya kéwan lan watakmu sing galak.

Amarga nesu amarga tembung-tembung mau, sang raja ngukum pati marang Babylus lan bocah-bocah mau. Para prajurit nuntun para wali menyang panggonan pangubaran sirah, nalika Babylus wektu kuwi nyanyikake tembung-tembungé Daud:

'Bali, he nyawaku, menyang tentremmu, awit Sang Yehovah wis paring kabecikan marang kowe' (Mazmur 114:6).

Sawisé tekan panggonan ing ngendi para wali arep nyawisake nyawane kanggo Kristus, Babila, kanthi nyelehake para mudha ing ngarepe, mimpin dhèwèké dhisik menyang pedhang. Dhèwèké wedi yèn ana sing isih ketinggalan sawisé dhèwèké, bisa uga padha wedi mati lan mbalik saka Gusti. Mula saka iku, dhèwèké ngutus para mudha mau luwih dhisik menyang swarga lan maringi panglipur, mulang supaya padha ora wedi dipotong pedhang, awit bakal nampa urip langgeng saka Kristus. Nalika para mudha mau wis nampa pati déning pedhang, Babylas kanthi bungah ngandika:

'Iki aku lan anak-anakku, sing diparingake Gusti marang aku' (Yesaya 8:18).

Sawisé kuwi, dhèwèké nyandhak gulu marang pedhang. Ing wektu kuwi, dhèwèké ngwènèhaké wasiat marang wong-wong sing bakal ngubur awaké, supaya masangké belenggu lan borgolé ing peti jenazah bareng karo dhèwèké:

'Mugi,' pangandikane, 'iku dadi hiasan awakku.'

Sawisé dipenggal sirahé, Santa Babila munggah menyang panggenahan swarga lan katon bebarengan karo anak-anaké ing ngarsané Rama Kang Maha Luhur. Awaké sing kinurmatan dikubur bebarengan karo belenggu, miturut dhawuhé nalika seda; telung bayi suci mau uga dikubur bareng.

Pirang-pirang taun sawisé, Raja Constantius[5956] , putrané Constantine Agung, ngangkat Gallius, adhine Julian lan putrané pamané[5957] , dadi raja bebarengan ing kratoné (amarga dhèwèké ora nduwé anak dhéwé). Nalika tekan ing Antiochia, Gallus mindhahake relik-relik Santo Babylus lan telung para mudha sing nandhang sangsara bareng karo dhèwèké menyang pinggiran kutha Antiochia sing diarani Daphne. Konon panggonan iku dijupuk jenengé saka sawijining cah wadon sing dijenengi Daphne, sing ndhelik ing kana saka Apollo[5958] , kaya sing dicritakaké ing mitos pagan Yunani. Panggonan iki ayu banget, ditanduri wit cemara lan dikelilingi alas wit-witan dhuwur liyane; nyakup wewengkon amba, misuwur amarga suburé, lan ana mata air sing mili kenceng. Ing tengah Daphne ana candhi pagan, ing njero ana arca dewa Apollo sing diukir kanthi artistik. Arca iki bakal mangsuli sapa waé sing takon, amarga ana setan sing ndhelik ing jerone[5959] . Wong-wong pagan padha kumpul ing kéné, nyawisaké kurban marang arca mau, lan melu manéka dolanan ora suci lan tumindak ora patut. Gallius sing kasebut mau, sing taat dadi wong Kristen lan nyoba ngajak wong-wong pagan supaya ninggalaké tumindak ala mau, péngin ngrusak candhi pagan sing dumunung ing Daphne, nanging wedi menawa iki bakal nyebabake pemberontakan ing antarané wong Yunani, amarga isih akèh wong pagan ing kana sing siap mati kanggo dewa-dewa ala. Mulane, Gallius mbangun gréja cilik ing kana lan, kaya sing wis kasebut, mindhah reliké Santo Babylus lan telung mudha menyang gréja iku, disimpen ing wadah relik watu gedhé. Dhèwèké ngarep-arep yèn wong-wong sing ora takwa, sing padha kumpul ing panggonan kuwi, bakal alon-alon mbalèk marang Kristus sawisé nyekseni mujijat sing mili saka relik para wali. Sawisé Gallius dipatèni lan Constantius seda, Julian si Pengingkar[5960] munggah dadi raja. Nalika kampanye nglawan wong Persia, dhèwèké mampir ing Antiochia lan mlebu ing candhi Apollo. Sawisé nyembelih kurban ing ngarep arca, Julian takon apa dhèwèké bakal ngalahaké wong Persia. Nanging arca kuwi ora mangsuli, amarga wiwit reliké Santo Babylus dipindhahaké menyang Daphne, setane wis ilang lan arca kuwi meneng bae, ora mangsuli pitakon apa waé. Sawisé krungu kabar iki saka para imam Apollo, Julian mréntahaké 'Galileans'[5961] supaya mbusak relik watu sing ngemot relik para wali saka kono. Para wong Kristen ing Antiokia padha kumpul, enom lan tuwa padha, lan kanthi kidung lan pujian nggawa reliké Santo Babylas lan telung mudha mlebu kutha. Ngubengi peti suci saka kabèh sisih, para wong Kristen padha nyanyi: *'Kabeh sing nyembah berhala lan bangga karo berhala-berhalané padha isin'* (Mazmur 96:7). Sawisé relik suci para wali digawa saka Daphne mlebu kutha, geni tiba saka swarga ing candhi Apollo, ngrusak candhi lan arca. Mangkono wong-wong sing ala isin; nanging wong-wong sing setya padha bungah lan muji Gusti Allah. Kamulyan marang Gusti Allah salawas-lawase. Amin.

Uripé Santo Musa sing Ndeleng Gusti

Diperayakake tanggal 4 September

Sawisé séda Yusuf, keturunan Yakub, bapakné, saya akèh ing tanah Mesir sajroning atusan taun[5962] nganti kabèh tanah kuwi kebak wong Israel, lan nalika ana perang, mung wong-wong mau sing bisa nglumpukaké tentara

---

[5956] Kaisar Romawi, putra kapindho Konstantinus Agung nganti taun 361.

[5957] Julia Constance, adhine Constantine Agung. Para panguwasa bebarengan iki dikenal minangka Kaisar.

[5958] Apollo – sawijining dewa ing jaman kuna Yunani lan Romawi, diurmati minangka dewa pepadhang, utamane cahya srengenge, uga pencerahan intelektual, geguritan lan musik; dewa ramalan, panyembuh penyakit lan pangreksa katertiban umum.

[5959] Kanthi tembung liya, iki minangka panggonan orakel, sawijining papan ing ngendi, miturut kapercayan wong Yunani lan Romawi kuna, para dewa bakal maringi pratandha babagan masa depan marang manungsa liwat gemerisik godhong wit suci, gemericik banyu, lan sapiturute. Ramalan-ramalan iki wujudé minangka ukara sing samar, lan diinterpretasi déning para imam sing, kanggo kapentingan dhéwé, nyebarake takhayul kasar lan ilusi ing antarané wong akèh.

[5960] Julian Flavius, kaisar Romawi sing dikenal minangka Apostate.

[5961] Para pangikut Kristus dijenengi Galilea; Panjenengané disebut 'Yesus saka Galilea' (Matius 26:69), amarga Panjenengané nglampahi masa cilik lan mudané ing Nazaret, sawijining kutha cilik ing Galilea.

[5962] Pati Patriark Yusuf dianggep kedadeyan watara taun 1923 SM. Manggoné wong Israel ing Mesir suwéné watara 398 taun, diwiwiti nalika Yakub lan keluargané pindhah menyang kana.

nganti enem atus ewu priya. Banjur Firaun Mesir wiwit wedi yèn wong Israel bakal nyawiji karo mungsuh Mesir lan, amarga kepéngin merdéka, bakal nglawan dhèwèké nganggo senjata. Dhèwèké nunjuk pangawas khusus kanggo wong Israel, sing tugase kanggo ngentèkaké tenaga wong-wong mau kanthi pakaryan abot. Wong-wong mau nyiksa wong Israel kanthi kejem banget, meksa supaya padha ngolah lemah, gawé bata, lan mbangun kutha, loro-loroné kanggo kapentingan kesombongan lan, utamané, kanggo ngancuraké bangsa Yahudi sakcepete. Nanging saya gedhé niat jahat marang wong Israel lan saya dipekerjaké abot, saya akèh wong Israel: amarga ora bisa nyuda cacahé wong sing wis dipilih Gusti Allah dhéwé supaya tambah akèh lan dimulyakaké. Lan sanadyan raja maringi dhawuh rahasia marang para bidan supaya mateni bayi lanang Yahudi pas lair, para bidan kuwi, amarga wedi marang Gusti, malah nylametake. Banjur raja ngetokake prentah kejem ing saindenging tanah Mesir, miturut prentah kuwi sapa waé sing weruh bayi lanang Yahudi kudu dibuwang menyang kali (Kaluwihan, bab 1).

Ing wektu kuwi ana wong jenenge Amram saka suku Lewi, sing nduwé bojo saka suku sing padha jenenge Jochebed; nalika kuwi padha wis diparingi berkah anak lanang, Aaron, lan anak wadon, Miriam[5963] . Ing wektu panganiayaan gedhe kuwi, nalika bayi Yahudi lagi dipatèni, lair putra kapindho; bocah iku ayu banget nganti ibuné, sing ngerti undang-undang kejem sing mréntahaké matèni kabèh bayi Yahudi, sedhih lan mutusaké ndhelikaké bayi mau ing omah, sing ditindakake nganti telung sasi. Nanging nalika dheweke ora bisa ndhelikake bayi kuwi maneh, dheweke njupuk keranjang, dilapisi damar, dilebokake bayi mau ing jerone, banjur diselehake ing antarané suket enjang ing pinggir kali. Adhiné bayi iku ngadeg adoh kanggo ndeleng apa sing bakal kelakon marang dhèwèké (Kaluwihan 2:2). Lan putri Firaun[5964] , mudhun menyang kali[5965] kanggo adus, nalika para abdi dalemé mlaku-mlaku ing pinggir kali. Dhèwèké weruh keranjang ing antarané suket lan ngutus salah siji abdi dalemé njupuk keranjang kuwi. Mbukak keranjang lan weruh bayi nangis ing njero, dhèwèké welas asih lan kandha, 'Iki salah siji bocah Ibrani.' Putri mau kepéngin ngadopsi bayi mau lan golèk ibu penyusu saka antarané wong wadon Ibrani. Miturut cathetan Josephus[5966] , akèh juru susu Yahudi digawa marang bayi sing ditemokaké, nanging dhèwèké ora gelem ngombe susuné. Banjur Miriam, adhine Musa, wani nyedhak marang putri Firaun lan kandha marang dhèwèké:

'Apa aku arep lunga njupuk juru susu Yahudi kanggo sampeyan, supaya dheweke bisa nyusoni bayi mau?'

Putri Firaun mangsuli, 'Maju,' banjur dheweke nggawa ibune marang putri mau. Lan putri Firaun kandha marang ibune:

'Jupuk bayi iki lan nyusoni; aku bakal mbayar kowe.'

Yochebed njupuk bayi mau, lan bayi mau nempel marang dheweke, ngenali dheweke minangka ibune. Dheweke ngopeni bocah mau ing omahé dhéwé; lan nalika bocah mau wis gedhé, dheweke nggawa marang putri Firaun, sing banjur ngadopsi lan maringi jeneng Musa, *'amarga*,' ujare, *'aku narik saka banyu'* (jeneng iki tegesé 'banyu' ing basa Mesir) (Kaluwihan 2:7–10).

Sawetara legenda kuna[5967] nyritakaké yèn ing sawijining wektu putri Firaun nggawa Musa marang bapaké, lan nalika dolanan karo dhèwèké, dhèwèké masang mahkota karajan ing sirahé, sing ana arca cilik ing dhuwuré; nanging Musa nyopot mahkota saka sirahé, mbuwang menyang lemah lan nginjak-injak. Sang pandhita paganus, sing wis nampa ramalan saka para Magi[5968] manawa nalika ana pimpinan lair ing antarané wong Israel, Mesir bakal nandhang akèh bala, nyaranaké marang Firaun supaya mateni bayi kuwi supaya nalika dhèwèké gedhé ora nggawa karusakan marang tanahé. Nanging, miturut kersaning Gusti lan pangayomané, ana wong liya sing mberontak marang iki, kandha yèn bayi kuwi nindakake kuwi ora kanthi sengaja, nanging amarga durung ngerti

---

[5963] Amram iku saka suku Lewi (putrané patriark Yakub) lan putrané Kohat, putrané Lewi (Kaluwihan 6:20; Bilangan 3:29, 26:58–59). Yokhebed iku putriné Lewi (Kaluwihan 6:20; Bilangan 26:59).

[5964] Yaiku putri raja Mesir. Para raja Mesir diarani firaun.

[5965] Iki mesthi nyebut Kali Nil – kali paling gedhé ing donya. Dauné Kali Nil diprakirakaké watara 6.000 versts; mili liwat Afrika lor-wétan, diwiwiti saka Étiopia, lan mili menyang Segara Tengah.

[5966] Josephus, sejarawan Yahudi (lair taun 37 Masehi), panulis *Antiquities of the Jews*, ing ngendi dhèwèké nyritakaké sawatara legenda bab Musa sing ora kapanggih ing buku-buku suci Kitab Suci.

[5967] Cathetan iki kacathet déning George Kedrin, sawijining panulis Bizantium ing pungkasan abad kaping 11 utawa wiwitan abad kaping 12, panganggit sing diarani 'Historical Synopsis', utawa kumpulan cathetan kronik wiwit pambentukan donya nganti taun 1059 Masehi.

[5968] Ing jaman kuna, istilah 'Magi' ateges wong wicaksana sing nduwèni kawruh jero lan amba, utamané babagan kekuwatan alam sing ndhelik, benda-benda langit, kitab suci, lan sapituruté. Padha ngamatake fenomena alam, nerjemahake impen, lan prédhiksi masa depan; umume uga dadi imam lan diparingi ajining dhuwur ing kraton lan ing antarané rakyat. Sing kaya ngono iku utamané para magi Mesir.

apa-apa. Kanggo nguji kabodhoané bayi kuwi, wong-wong mau nggawa arang panas, lan bayi kuwi njupuk arang mau lan nyelehaké ing lambe, saéngga ilatné kobong lan dadi gagap.

Nalika Musa wis diwasa, putri raja maringi dhèwèké guru-guru paling pinunjul saka para ahli Mesir kanggo mulang kabèh kawruh Mesir, lan dhèwèké unggul ing omongan lan tumindak, ngluwihi para guruné sajrone wektu sing cendhak lan banjur dadi kesayangan raja lan kabèh abdi dalem ing kraton (Kisah Para Rasul 7:21–22). Nanging nalika dhèwèké mangertèni asal-usulé—yèn dhèwèké iku wong Israel—lan ngerti Allah siji ing swarga, Sang Pencipta jagad raya, kang dipercaya déning bangsane, dhèwèké wiwit sengit marang kabejatan pagan Mesir (Ibrani 11:24–26).

Sawetara sejarawan nulis ing[5969] manawa nalika wong Etiopia perang nglawan Mesir, Musa, sing wektu kuwi wis diwasa, dipilih déning wong Mesir dadi panglima perang lan, amarga kawigatiyané, ngalahaké mungsuh. Nanging, tinimbang matur nuwun, Firaun malah saya sengit marang Musa, amarga sawatara imam Mesir ing ramalané wis prédhiksi yèn Musa bakal nggawa bala marang Mesir ing tembe, lan nyaranaké Firaun supaya matèni Musa. Amarga pengaruh saran-saran mau, Firaun pancen mutusaké matèni Musa, nanging ora langsung ditindakaké, amarga ora péngin nglarani atiné putriné, lan ngarep-arep bisa nemokaké kaluputan saka Musa utawa ngentèni wektu sing luwih pas.

Kedadéyané Musa metu marang bangsane, putra-putra Israil, lan nalika nyumurupi pakaryan aboté, piyambakipun weruh wong Mesir nggebuki wong Ibrani. Amarga ora ana wong liya ing sacedhaké, piyambakipun mateni wong Mesir mau lan nyumputaké mayité ing wedhi. Esuké dhèwèké metu manèh lan nalika ndeleng loro wong Ibrani padha rebutan, dhèwèké kandha marang sing miwiti rebutan:

'Ngapa kowe nggebuk tangganmu?'

Lan wong liyane mangsuli:

'Sapa sing ngangkat kowe dadi pamimpin lan hakim kita? Apa kowe arep mateni aku uga, kaya sing kowe pateni wong Mesir wingi?'

Nalika Musa krungu kuwi, dhèwèké wedi lan kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Mesthi wae saben uwong wis krungu bab kedadeyan iki.'

Nalika Firaun krungu bab iki, dhèwèké kepéngin matèni Musa; nanging Musa mlayu saka Firaun lan manggon ing tanah Midian (Kaluwihan 2:11–15).

Krasa kesel amarga lelampahan sing dawa, Musa lungguh ing sacedhake sumur. Lan wong wadon pitung putri Jetro, imam Midian[5970] , padha teka menyang sumur kanggo ngopeni wedhus bapaké. Padha miwiti ngisi palungan banyu kanggo nyirami wedhus. Nanging para penggembala saka kandhang liya teka lan ngusir wong-wong mau. Banjur Musa munggah lan mbela para putri, nyedhiyakake banyu kanggo wong-wong mau lan nyirami wedhusé.

Nalika para wadon enom mau bali menyang omah, padha nyritakaké marang bapaké yèn ana wong Mesir sing mbela dhèwèké saka para penggembala lan malah nyedhiyakaké banyu kanggo dhèwèké lan nyirami wedhusé. Jetro banjur cepet-cepet ngajak Musa menyang omahé, nampani dhèwèké kanthi suka, lan maringi putriné Zipora dadi garwané, sing banjur nglairaké loro putra kanggo Musa. Dheweke maringi jeneng sing sepisanan Reuel, 'awit,' ujare, 'aku wis dadi wong manca ing tanah manca', lan sing kapindho Eliezer, kanthi kandha, 'Gusti Allahé bapakku wis dadi penolongku lan wis nylametaké aku saka tangané Firaun' (Kaluwihan 2:16–22).

Sawisé suwé, raja Mesir seda. Lan para putra Israèl ngeluh ing sangisoré pakaryané, lan tangisé amarga sangkè sing abot munggah marang Gusti Allah. Lan Gusti krungu keluhané, Gusti kelingan prajanjené karo Abraham, Isaac, lan Jacob. Lan Gusti ndeleng anak-anak manungsa, lan kersa nylametaké (Keluaran 2:23–25).

Musa lagi ngopeni wedhusé Jetro, mertuane. Ing sawijining dina dhèwèké nuntun kawanané adoh mlebu ara-ara samun lan tekan Horeb, gunungé Gusti Allah[5971] . Lan wongé, Malaikaté Gusti Allah katon marang

---

[5969] Josephus ing *Antiquities of the Jews*, Buku 2, Bab 10.

[5970] Bangsa Midian, utawa Midianit, yaiku keturunan Midian, anak kaping papat Abraham karo Ketura; padha dadi bangsa sing akèh cacahé sing kalebu pirang-pirang suku Arab sing urip nomaden. Tanah Midian, ing ngendi padha duwé panggonan utama, iku wewengkon ara-ara gersang ing pesisir wétan Teluk Elanit ing Segara Abang, ing Arab. Minangka keturunan Midian, anaké Abraham, Jophor lan keluargané iku panyembah marang Gusti Allah sing sejati.

[5971] Horeb iku gunung ing Gurun Arab, pucuk kulon saka rangkaian gunung sing padha, sing pérangan wétané diarani Gunung Sinai.

dhèwèké ing geni kobong saka tengah semak belukar[5972] , lan Musa weruh yèn semak belukar kuwi kobong nanging ora kobek.

Musa kandha:

Aku bakal lunga lan ndeleng kaajaiban iki; kenapa semak iki ora kobong?

Banjur Gusti Allah nelukake marang Musa saka jeroné semak:

'Musa, Musa!'

Dheweke mangsuli:

'Ing kene aku, Gusti!'

Lan Gusti kandha marang dheweke:

'Aja nyedhak maneh; copot sandalmu, amarga panggonan sing kok pijak iku tanah suci.'

Lan Panjenengané nambahaké:

Aku iki Gusti Allahé para leluhurmu, Gusti Allahé Abraham, Gusti Allahé Ishak, lan Gusti Allahé Yakub.

Musa nutupi pasuryané, awit dhèwèké wedi ndelok Gusti.

"Aku," pangandikane Gusti marang Musa, "wis weruh sangsara umatku ing Mesir, wis krungu tangise nalika padha dipaksa makarya, lan ngerti sedhih atine. Lan Aku wis mudhun kanggo nylametaké wong-wong mau saka tangané wong Mesir, kanggo ngunggahaké saka tanah iku, lan kanggo nggawa menyang tanah kang mili susu lan madu, tanahé wong Kanaan, Het, Amori, Hivi, Perisi, Yebus lan Yebus, tanah kang mili susu lan madu[5973] . Lan saiki, tangisé wong Israel wis teka marang aku, lan aku wis weruh panganiayaan sing ditindakake déning wong Mesir marang wong-wong mau. Mula, lunga: Aku bakal ngutus kowe marang Firaun, lan kowe bakal nglantarake bangsaku, wong Israel, metu saka Mesir.

Musa kandha marang Gusti Allah:

'Sapa aku iki kanggo menyang Firaun lan nglantarake wong Israel metu saka Mesir?'

'Aku bakal ana ing sisimu,' mangsuli Gusti Allah, 'lan iki pratandha yèn Aku ngutus kowe: sawisé kowe mènèhi umatku metu saka Mesir, kowe bakal nyembah Gusti Allah ing gunung iki.'

Musa kandha marang Gusti Allah:

Aku bakal lunga marang wong Israel lan kandha marang wong-wong mau: "Gusti Allahé para leluhurmu wis ngutus aku marang kowe." Nanging wong-wong mau bakal takon marang aku, "Sapa jenengé?" Apa sing kudu tak kandhakake marang wong-wong mau?"

'Aku iku[5974] ,' mangsuli Gusti marang Musa, 'mula kandhaa marang wong Israel: "Gusti, Allah para leluhurmu, Allahé Abraham, Allahé Ishak lan Allahé Yakub[5975] wis ngutus aku marang kowe." Iki jenengku

---

[5972] Ing basa Slavia: Kupina – wit akasia berduri saka Semenanjung Arab, tuwuh subur banget ing sacedhake Gunung Horeb lan Gunung Sinai, yaiku semak cilik sing duwé duri landhep. Semak sing kobong nanging ora kobong sing katon marang Musa nglambangaké, miturut piwulang Gréja Suci, Indhungé Gusti Allah – Sang Perawan, sing tetep ora rusak sawisé Inkarnasi lan lairé Putrané Gusti Allah saka dhèwèké.

[5973] Ing sawetara konteks, 'tanah Kanaan' nuduhaké wewengkon amba ing Asia kulon sapanjang pesisir wétan Segara Tengah – utamané tanah ing sisih iki Jordan, Fenisia, lan tanahé wong Filistin, déné wewengkon Transjordan dipisahaké saka tanah Kanaan. Ing jaman modhèrn, istilah 'tanah Kanaan' biasané dianggep ateges kabèh Tanah Dijanjèkaké – kabèh tanah sing dikuduki déning bangsa Israèl ing loro-lorone Kali Yordan. Tanah Kanaan misuwur amarga subur banget lan akèh padang rumput sing cocog kanggo beternak kéwan, lan ing pangertèn iki ing Kitab Suci disebut minangka tanah kang mili karo susu lan madu. Wong Kanaan iku wong asli ing tanah Kanaan, keturunan Kanaan, putrané Ham, sing kabagi dadi sewelas suku, limané—Hewayit, Yebusit, Amori, Girgasi, lan Hetit—manggon ing tanah sing sakbanjuré dikuduki déning wong Israel, utawa, miturut tembung sing pas, Tanah Dijanjèkaké. Bangsa Hivites, sawijining suku Kanaan sing akèh, manggon ing tengahing tanah Kanaan lan sawatara ing kidul; Amorité – suku Kana'an sing paling kuwat ing jamané Musa – nyebar ing saindenging tanah Kana'an dhéwé, ing sisih iki Kali Yordan; padha manggon ing tengahing tanah kuwi lan ing tlatah pagunungan Amorité, lan nyebar nganti adoh ing lor lan kidul; Bangsa Het manggon ing tlatah pagunungan cedhak bangsa Amori lan uga dadi suku sing kuwat lan akèh; bangsa Yebus, ing jaman Musa, nguwasani bagéan kidul Tanah Dijanjèkaké; bangsa Girgasi manggon ing kulon Kali Yordan. Bangsa Perizite iku wong-wong sing kalebu penghuni pribumi kuna ing Palestina, lan ora asal saka suku Kanaan; padha manggon utamane ing tengah-tengah Palestina, utawa ing tanah Kanaan.

[5974] Sing Maha Ana, utawa Yehovah ing basa Ibrani, iku salah siji saka jeneng-jenengé Gusti Allah, kang ngandhut makna keunikan, kaabadian, lan katekanané Dzat Ilahi.

[5975] Sawisé milih Abraham kanggo njaga iman ing bumi lan sawisé nggawe prajanji karo dhèwèké, Gusti Allah banjur mbaleni janji-janji mau marang Ishak lan Yakub. Mula saka iku, para patriark iki asring kasebut bebarengan ing Kitab Suci, ora mung minangka leluhur bangsa Yahudi, nanging uga minangka penerus lan pangreksa prajanji lan janji ilahi, minangka pahlawan agung iman lan taqwa, lan

salawas-lawase, lan mangkéné carané aku bakal dieling-eling saka generasi nganti generasi.' Mangkata, kumpulna para tuwa Israel, lan kandhaa marang wong-wong mau: 'Gusti Allah, Allah para leluhurmu, wis ngetokake marang aku lan kandha: "Aku wis sowan marang kowe… lan aku bakal ngetokake kowe saka sangisore sangkèning Mesir."' Lan wong-wong mau bakal ngrungokake kowe, banjur kowe menyang raja Mesir lan kandhaa marang dheweke: 'Yehovah, Allahé wong Ibrani, wis nelpon kita.' 'Mula, ayo padha lelungan telung dina menyang ara-ara samun kanggo nyembelih kurban marang Gusti Allah kita.' 'Nanging aku ngerti yèn Firaun Mesir ora bakal ngeculaké kowé. Banjur aku bakal ngetokaké kaajaiban marang Mesir, lan Firaun bakal kapaksa ngeculaké kowé.'

'Nanging piye yen padha ora pracaya marang aku,' wangsulé Musa, 'lan ora ngrungokaké swaraku, nanging padha kandha, "Gusti Allah durung ngetokake dhiri marang kowe"?'

Gusti Allah ngendika, 'Apa iku ing tanganmu?'

Musa mangsuli, 'Tongkat.'

Gusti Allah ngendika, 'Udhunna ing lemah.'

Musa nimpakake ing lemah, lan tongkat iku malih dadi ula. Musa mlayu saka ula iku, nanging Gusti Allah maringi dhawuh supaya nyekel buntute ula iku, lan ula iku malih dadi tongkat maneh ing tangane.

Pangéran ngandika:

'Iki pratandha kanggo kowe, supaya padha pracaya manawa Gusti, Allah para leluhure, wis nembongake marang kowe. Nanging yen padha ora pracaya sanajan iki, mula lakoni iki: lebokake tanganmu ing jubahmu.'

Musa nyelupake tangane ing jubahé, banjur metuake, lan weruh yèn wis dadi putih kakuwun kusta[5976] , kaya salju. Gusti ngandhani Musa supaya nyelupake manèh tangane ing jubahé, lan tangane malih waras manèh.

'Yen padha ora pracaya marang mujijat iki,' pangandikane Gusti, 'mangkono jupuk banyu saka kali banjur tuang ing lemah garing, lan banyu ing lemah kuwi bakal dadi getih.'

Musa manèh nyuwun marang Gusti supaya aja ngutus dhèwèké, amarga dhèwèké ora lancar lan kagungan cacat wicara.

Gusti Allah ngendika:

'Sapa sing maringi manungsa cangkemé? Sapa sing ndadékaké manungsa bisu utawa budeg, utawa weruh nanging wuta? Apa dudu Aku, Gusti Allah? Mula, mangkat, lan Aku bakal ana ing sisihmu lan mulang kowe apa sing kudu kok kandhakake.'

Musa terus nolak lan nyuwun supaya ana wong liya sing luwih pantes dikirim gantiné dhèwèké. Banjur Gusti nesu marang Musa lan ngendika:

– Apa kowe ora duwe sedulurmu Aaron? Aku ngerti yèn dhèwèké bisa ngomong kanggo kowe. Lan dhèwèké bakal metu kanggo ketemu kowe, lan ndeleng kowe bakal nggawé dhèwèké bungah. Sampeyan kudu ngomong karo dheweke lan nyelehake tembung-tembungku ing cangkemé, lan Aku bakal ana ing cangkem sampeyan lan ing cangkemé, lan Aku bakal mulang sampeyan apa sing kudu ditindakake. Lan dheweke bakal ngomong kanggo sampeyan marang wong-wong lan bakal dadi cangkem sampeyan, nalika sampeyan bakal dadi kaya Gusti Allah tumrap dheweke. Gawa tongkat iki (sing wis malih dadi ula) ing tangan sampeyan: nganggo tongkat iki sampeyan bakal nindakake pratandha[5977] .

Sawisé kuwi, Musa bali marang Yitro lan kandha, 'Aku arep mudhun menyang Mesir marani sedulurku, arep ndeleng apa padha isih urip.'

'Melu tentrem,' wangsulé Jetro.

Lan Musa lunga menyang Mesir tanpa wedi, amarga raja sing wis nyoba matèni dhèwèké, lan kabèh sing nyoba ngrusak dhèwèké wis padha mati. Harun metu kanggo nyambut Musa miturut dhawuhé Gusti, lan nyium dhèwèké kanthi kabungahan. Musa nyritakaké kabèh tembungé Gusti marang Harun. Sawisé tekan Mesir, padha

---

minangka perantara lan pembela ing ngarsané Gusti Allah, amarga wis nampa sih rahmat istimewa saka Gusti Allah lumantar iman lan kabecikané. Mulane, jeneng-jenengé diulang-ulang lan kasebut ing Kitab Suci lan ana gandhèngané karo penampakan lan wahyu marang umaté Gusti, kang ndadékaké Gusti diarani minangka Gusti Abraham, Ishak, lan Yakub.

[5976] Kusta iku penyakit infeksi sing paling medeni lan njijiki; umume nyebar ing negara-negara kanthi iklim panas, utamane ing Mesir, Palestina, Suriah, Arab, India, lan sacara umum ing saindenging Wétan. Nalika penyakit iki maju, kulit dadi putih, banjur bengkak, garing, lan katutupi kerak lan borok sing ambune ora enak; sabanjure, anggota badan tiba, lan umume wong sing kena penyakit iki pungkasané mati ing sangsara sing nggegirisi.

[5977] Kanggo crita rawuhe Gusti marang Musa lan panggilané, delengen Keluaran 3:1–4:17.

nglumpukaké kabèh para sepuh Israèl lan nyritakaké kabèh tembungé Gusti sing wis diucapaké marang Musa, lan Musa nindakaké pratandha lan kaajaiban ing ngarepé. Wong Israèl pracaya lan padha bungah amarga Gusti wis ngunjungi anak-anak Israèl lan ndelok sangsara sing dialami.

Sawisé kuwi, Musa lan Harun menyang Firaun lan kandha marang dhèwèké:

'Mangkéné pangandikane Gusti, Allahé Israèl: Tundhungna umatku, supaya padha bisa nganakake pasamuan kanggo Aku ing ara-ara samun.'

Nanging Firaun mangsuli:

'Sapa iku Gusti Allahé Israèl sing tak patuhi swarané? Aku ora kenal marang Gusti, lan aku ora bakal ngeculaké wong Israèl. Lan kowé, Musa lan Aron, napa kowé mbingungaké wong-wong saka pakaryané? Balènana padha nyambut gawe.'

Lan langsung piyambakipun maringi dhawuh marang pangawas-pangawas bangsa Ibrani supaya nindhes langkung abot maneh kanthi pakaryan abot lan nyegah jerami kang dipigunakaké kanggo gawé bata; wiwit wektu kuwi, jerami kudu padha nglumpukaké dhéwé, nanging kuota gawéan bata saben dinané ora dikurangi.

'Bangsa Ibrani,' pangandikane raja, 'padha nganggur; mulane padha muni: "Awaké dhéwé arep lunga nyembelih kurban marang Gusti Allah kita."'

Sawisé kuwi, wong-wong Yahudi tambah ditindhes. Amarga kudu nglumpukaké bahan dhéwé, padha ora bisa nepaki kuota bata saben dina sing dipatokaké; mulané para pangawas Yahudi dipukul, lan ora ana panjelasan sing ditampa saka wong-wong mau, lan padha mbrudhag marang Musa lan Harun, kandha: 'Mugi Gusti ngadili kowe amarga wis ndadekake kita dibenci ing paningalé Firaun lan para abdi dalemé, lan amarga wis masangaké senjata ing tangané kanggo matèni kita.'

Musa ngadhep marang Gusti lan kandha:

'Duh Gusti! Napa Panjenengan maringi bala kaya ngene marang wong-wong iki? Napa Panjenengan ngutus kula? Wiwit kula teka marang Firaun lan miwiti ngandika ing asman Panjenengan, dheweke malah nindhes wong-wong iki luwih abot.'

Gusti Allah mangsuli marang Musa:

'Saiki kowe bakal weruh apa sing bakal tak lakoni marang Firaun: kanthi tangan sing kuwasa dheweke bakal ngeculake wong Israel, malah bakal ngusir dheweke saka negarané.' Kandhaa marang wong-wong mau: 'Aku, Gusti, bakal ngluwari kowe saka sangisore sangkaké wong Mesir, lan Aku bakal nylametaké kowe; Aku bakal ndadèkaké kowe dadi umat-Ku lan dadi Allah-mu, lan Aku bakal nggawa kowe menyang tanah sing wis tak sumpahaké marang Abraham, Ishak, lan Yakub, lan Aku bakal maringi iku marang kowe dadi pusaka.'

Musa mbaleni tembung-tembung iki marang wong Israel, nanging wong-wong mau, amarga ora wani lan aboté pakaryané, ora pracaya marang Musa. Banjur Gusti Allah maréntah Musa supaya menyang marang Firaun lan kandha supaya ngeculaké wong Israel saka tanahé. Musa mangsuli manawa yèn sanajan bangsa Israèl ora gelem ngrungokaké dhèwèké, piye carané Firaun bakal ngrungokaké dhèwèké, apamanèh yèn omongané dhéwé ora cetha.

Kanggo iki Gusti mangsuli:

Aku wis ngangkat kowe kaya déné déwa tumrap Firaun, lan Harun, sedulurmu, bakal dadi nabimu. Kowe bakal nyritakaké kabèh sing tak paringaké marang kowe, lan sedulurmu bakal ngomong marang Firaun, ngandhani supaya ngeculaké bangsa Israil. Nanging Aku bakal ngidini Firaun ngetokake kekerasan atiné nganti tuntas, lan dhèwèké ora bakal ngrungokaké kowé. Mula saka iku, Aku bakal ngulurkake tanganKu marang Mesir lan ngetokake paukuman sing nggegirisi lumantar tulah-tulah mujijat; banjur kabèh wong Mesir bakal ngerti yèn Aku iki Gusti Allah! Lan Aku bakal ngetokake bangsa Israel saka antarané wong-wong mau. Lan yèn Firaun njaluk pratandha marang kowé, kandha marang Harun supaya nimbali tongkaté – lan kuwi bakal dadi ula.

Kanthi diparingi semangat dening Gusti piyambak, Musa lan Harun malih rawuh ing ngarsane Firaun lan para panggedhene, sarta nindakake miturut dhawuhe Sang Yehovah. Harun nembakake tongkatipun ing ngarsane Firaun, lan tongkat mau malih dadi ula. Firaun ngundang para ahli Mesir lan para tukang sihir, lan padha nindakake kaelokan sing padha nganggo sihiré; nanging tongkaté Aron nelen tongkat-tongkaté para tukang sihir mau. Atiné Firaun dadi atos, lan dhèwèké ora ngrungokaké, kaya sing wis diandharaké Gusti, lan dhèwèké nolak nglilani wong Ibrani lunga. Banjur, miturut dhawuh Gusti, Musa lan Harun miwiti ngeteraké tulah marang tanah Mesir[5978] .

Esuké, miturut dhawuhé Musa, Harun njupuk tongkaté lan nyabet banyu kali ing ngarsané Firaun lan para abdi dalemé, lan kabèh banyu ing kali mau malih dadi getih; iwak-iwak ing kali mati, kali ambu ora enak, lan wong Mesir ora bisa ngombe banyu saka kali mau. Bala kapindho yaiku kodhok[5978] : Harun ngulurake tangane ing banyu Mesir, banjur metu kodhok-kodhok sing nyerbu omah-omah, kamar turu, amben, pawon, lan wadah adonan, lan tiba ing raja, para abdi dalem, lan bangsane, ora ana siji wae sing oleh tentrem ing endi wae. Lan sakabehing tanah Mesir kebak kodhok; nalika kodhok-kodhok mau mati miturut dhawuhe Musa, wong Mesir nglumpukake kodhok-kodhok mau dadi tumpukan, lan sakabehing tanah mambu amarga kodhok-kodhok sing wis mati lan bosok. Wabah katelu yaiku lalat cilik ing manungsa lan kéwan ternak, ing Firaun lan kulawargané lan para abdi dalem, lan kabèh tanah Mesir kebak lalat cilik[5979] . Wabah kaping papat yaiku lalat jaran[5980] . Wabah kaping lima yaiku penyakit abot banget ing kéwan ternak ing saindenging tanah Mesir. Wabah kaping enem yaiku bisul nanah ing wong lan kéwan ternak. Wabah kaping pitu yaiku udan es dicampur geni[5981] , lan udan es kuwi ngrusak kabèh sing ana ing sangisore langit: suket, wit-witan, kéwan ternak, lan manungsa. Bala kaping wolu yaiku belalang lan ulat[5982] , sing mangan kabèh tetanduran ing Mesir. Wabah kaping sanga yaiku telung dina pepeteng ing saindenging tanah Mesir, pepetengé kandel banget nganti sanajan ana geni padhangé ora ana, saéngga ora ana sing bisa ndeleng siji lan sijiné telung dina, lan ora ana sing tangi saka ambené sajrone wektu kuwi. Wabah kaping sepuluh lan pungkasan yaiku pati anak sulung ing Mesir.

Lan kabèh wabah iki—sing ora ana siji waé sing ngrusakaké bangsa Israel, nanging mung nyerang bangsa Mesir—kabeh mau digawé déning Gusti Allah lumantar Musa lan Harun amarga Firaun ora gelem ngeculaké umaté Gusti Allah menyang ara-ara samun kanggo nyembah Gusti Allah; awit sanadyan wis pirang-pirang kaping janji arep ngeculake amarga wedi marang tulah-tulah mau, saben tulah mau surut, atine malih atos maneh lan mula ora gelem ngeculake nganti tulah kaping sepuluh. Sadurunge bala kaping sepuluh, wong Israel miturut pituduhé Musa njaluk marang wong Mesir piranti pérak lan emas lan sandhangan alus, sak akèh-akèhé sing bisa digawa.

Banjur Musa netepake Paskah kanggo bangsa Israel minangka pangeling-eling babagan eksodus saka Mesir, manut dhawuhé Gusti. Gusti ngendika marang Musa lan Harun:

'Wulan iki[5983] bakal dadi wulan kapisan ing taun iki kanggo kowe. Wenehana kabar marang sakabehe umat Israel yen ing dina kaping sanga wulan iki saben omah kudu nyisihake anak wedhus saka kandhangane.' Kambing iku kudu tanpa cacat, jantan, lan umuré setaun. Kowe kudu nyimpené nganti dina kaping papat welas wulan iki. Banjur, nalika surup, saben omah padha nyembelih kambing iku. Banjur padha njupuk sawatara getihé lan ngolesaké ing loro tiang lawang lan ambang ndhuwur lawang omah ing ngendi padha kumpul kanggo mangan kambing iku. Padha kudu mangan dagingé ora direbus ing banyu, nanging dipanggang ing geni, karo roti tanpa ragi lan sayuran pait. Aja nganti ana sing sisa nganti esuk, lan aja nganti patah balungé; nanging apa waé sing isih ana, kobongna nganggo geni. Manganana kanthi kesusu, , pinggangmu diiket, sandalmu nganggo ing sikilmu, lan tongkatmu nyekel ing tanganmu. Iki Paskahé Gusti[5984] . Aku bakal lumaku ing tanah Mesir bengi iki lan nyabet

---

[5978] Genus kodhok gedhé tanpa buntut. Bejer ora mbebayani lan ora ngancam nyawa, nanging banget njijiki lan nggrantes; kerep nutupi tanah Mesir ing ewonan lan ngisi rawa-rawa, kanal-kanal Kali Nil, sawah-sawah lan pekarangan, lan merayap mlebu omah, kamar turu, ing amben, ing tungku lan ing tong-tong, dadi bencana sejati kanggo para warga.

[5979] Kanthi tembung 'gnats', akèh komentator ing kéné maksudé nyamuk, sing kawangun klompok tanpa cacah ing Wétan lan umume ing nagara anget, utamané cedhak kali, saéngga kerep dadi bala tumrap tanah. Miturut tafsiran liya, iki macem-macem parasit sing nyerang manungsa lan kéwan ternak.

[5980] 'Dog flies' iku sawijining genus lalat sing nyengat utawa serangga, sing dianggep banget mbebayani kanggo asu. Nanging, tembung Ibrani sing digunakake ing kene minangka gantiné ungkapan iki sejatine tegesé 'campuran' utawa 'akéhé', mula kudu dipahami kéné minangka ngarahaké akéhé serangga mbebayani sacara umum.

[5981] Sawetara wong nerangake wabah kapitu minangka khamsin, angin kidul sing nyengat sing nggawa tumpukan wedhi saka ara-ara gersang menyang Mesir, asring digandhengake karo badai nggegirisi lan udan es abot. Khamsin iki digandhengake karo musibah nggegirisi kanggo warga Mesir.

[5982] Belalang iku serangga sing kalebu ordo serangga mlumpat herbivora. Iki dikenal amarga napsu mangané sing rakus lan mulané dianggep minangka salah siji saka paukuan paling medeni saka Gusti ing Wétan. Iku tansah teka ing klompok gedhé nalika angin saka wétan, mangan kabèh tanduran ing dalané, lan ora ana sing bisa nolak nganti angin sing padha ngusir mau menyang segara, ing kana padha mati. Kitab Suci kerep nyebut belalang minangka piranti khusus murka Gusti. – Ulat iku jinis belalang ing tahap larva, sadurunge duwe swiwi.

[5983] Ing basa Ibrani, iki wulan Aviv, utawa Nisan, sing cocog karo separo kapindho Maret lan separo kapisan April.

saben anak sulung ing antarané wong Mesir, saka manungsa nganti kéwan; lan nalika Aku weruh getih ana ing omahmu, Aku bakal liwat lan ora bakal ngidini sing ngrusak mlebu omahmu kanggo nyabet kowe. Lan dina iki bakal dieling-eling, lan kowe bakal ngrayakake minangka pasamuwan kanggo Gusti Allah ing saklawasé turunanmu, minangka pranatan langgeng[5985] .

Miturut dhawuh Gusti Allah, ing saben omahé wong Israel ana anak wedhus jantan sing dipisahake lan disiapake kanggo wektu sing wis ditemtokake. Anggar lawang kabèh wong Israel diolesi getih lan disegel; ora ana siji waé sing metu saka omahé nganti esuk. Ing tengah wengi, Malaikat Pati ngliwati Mesir lan mateni kabèh anak sulung ing Mesir, wiwit anak sulung Firaun nganti anak sulung tawanan ing penjara, lan kabèh anak sulung kéwan ternak. Nanging ing antarané wong Ibrani, kabèh luput.

Ing wengi iku Firaun tangi, bebarengan karo para abdi dalem lan kabèh wong Mesir, lan ana swara tangisan gedhé ing saindenging tanah Mesir, amarga ora ana siji omah sing ora ana wong mati. Sakwise kuwi Firaun langsung ngundang Musa lan Harun lan kandha:

'Bangun, tinggalna bangsaku, kowe lan kabèh putra-putrané Israel, lan lunga lan nindakake ibadah marang Gusti Allahmu, kaya sing wis kok kandhakake; gawa wedhus lan sapi-sapimu. Lunga, lan berkahana aku.'

Wong Mesir banjur meksa wong Israel supaya enggal lunga saka tanahé, amarga padha kandha, 'Yen ora, kita kabèh bakal mati merga wong-wong mau.'

Lan wong Israel nggawa adonané sadurungé ngembang; mangkuk pangadonané, sing dibungkus nganggo sandhangané, ana ing pundhaké, amarga, kepepet déning wong Mesir, padha ora nduwé wektu nyiyapaké glepung kanggo lelampahan. Padha mangkat karo pirak, emas, lan barang-barang awis; akèh wong manca, kéwan cilik lan gedhé uga padha lunga bareng. Jumlah kabèh wong mlaku, ora kalebu anggota kulawarga lan wong manca liyané, ana 600.000. Musa nggawa bebarengan karo dheweke balungé Yusuf, sing wis seda ing Mesir lan, sadurungé seda, kanthi roh nubuat wis ndeleng masa depan, wis nggawe para putra Israel ngucap sumpah, kandha: *'Gusti Allah bakal maringi pitulungan marang kowe, lan kowe kudu nggawa balungku metu saka kéné bebarengan karo kowe'* (Kejadian 50:24–25).

Gusti Allah lumaku ing ngarepé wong Israel: nuntun wong-wong mau ing awan nganggo tiang méga lan ing bengi nganggo tiang geni, supaya padha bisa lelungan ing awan lan ing bengi. Tiang méga ing awan lan tiang geni ing bengi ora tau ilang saka pandelengané kabèh wong (Kaluwihan 13:16–32).

Nalika kabar teka marang raja Mesir yèn bangsa Israel wis mlayu, atiné lan atiné para abdi dalemé padha nesu marang bangsa iki, banjur padha kandha, 'Apa sing wis kita lakoni? Napa kita nglilani bangsa Israel lunga, supaya padha ora makarya maneh kanggo kita?' Firaun nyiapake keretane lan nggawa bangsane—enem atus kereta pilihan lan kabèh kereta Mesir liyane, karo para panglima ing pucuké kabèh. Padha ngoyak wong Israel lan nyusul nalika padha kemah ing pinggir segara[5986] , nanging ora bisa nyerang: Malaikaté Gusti, sing biyèn mlaku ing ngarep kemahé wong Israel, saiki pindhah menyang mburiné, mlebu antarané kemahé wong Mesir lan kemahé wong Israel, banjur dadi méga peteng kanggo siji pihak, déné padhangaké bengi kanggo pihak liyané; mula ora ana sing nyedhak siji lan sijiné. Musa ngulurake tangane marang segara, lan Gusti Allah ngusir segara nganggo angin wétan sing kenceng sing mumbul sakwengi, nganti segara dadi daratan garing, lan banyu padha mecah. Bangsa Israel mlaku liwat segara ing daratan garing, déné banyu mau dadi tembok ing tengen lan kiwa. Wong Mesir ngoyak wong-wong mau, lan kabèh jarané Firaun, kereta perangé, lan para jarané mlebu ing tengahing segara. Sawisé wong Israel diparingi dalan lumantar segara, Musa, miturut dhawuhé Gusti, ngulur tangané marang segara, lan esuké banyu mau wis bali kaya biyèn, déné wong Mesir mlayu menyang banyu. Lan Gusti mbenamake wong Mesir ing tengahing segara: banyu sing bali mili nutupi kereta perang lan para jarané kabèh pasukané Firaun

---

[5984] Paskah – sing diterjemahaké saka basa Ibrani – tegesé 'liwat', liwaté sawijining prakara, pambebasan, lan mula dadi kurban pangliwatan lan pambebasan. Paskah iku perayaan Yahudi paling gedhé ing Prajanjian Lawas, kang diadegaké kanggo ngéling-eling pambebasan mujijat bangsa Yahudi saka perbudakan Mesir. Paskah ing Prajanjian Lawas dadi pratandha panyelamatan umat manungsa saka dosa lumantar sangsara lan pati Sang Anak Domba Ilahi – Kristus – lan dadi misteri iman ageng tumrap wong Yahudi (Ibrani 11:28).

[5985] Kanggo institusi Paskah, delengen Keluaran 12:1–51, 13:1–16.

[5986] Ing wektu kuwi, wong Israel padha berkemah ing Pi-Hahiroph, ngadhepi Baal-Zephon (Kaluwihan 14:9). Baal-Zephon iku kutha Mesir ing Segara Abang, ing sisih kulon pesisir lor. Pi-Hahiroth iku sawijining panggonan ing pucuk Teluk Lor (Yerusalem) Segara Abang, ing wetan Baal-Zephon, kang dikenal minangka Agirud utawa Agrud; saiki dadi benteng kanthi mata air sing banyune pait banget nganti unta sing paling tahan banting wae meh ora bisa ngombe.

sing wis mlebu segara mèlu mbuntuti, saéngga ora ana siji waé sing slamet. Lan ing dina iku Gusti Allah nylametaké bangsa Israel saka tangan bangsa Mesir; padha weruh bangsa Mesir padha mati ing pinggir segara, bangké-bangké mau kaseret ing daratan garing, nganti ora ana siji waé sing ketinggalan. Banjur wong Israel weruh kakuwatan agung sing dituduhake Gusti marang wong Mesir, lan wong-wong padha wedi marang Gusti lan pracaya marang Panjenengané lan marang abdi Panjenengané, Musa (Keluaran, bab 14). Musa lan bangsa Israel, kanthi kabungahan lan perayaan, padha nyanyi kidung panuwun marang Gusti:

– *'Aku bakal nyanyi marang Gusti, amarga Panjenengané wis menang kanthi mulya; Panjenengané wis mbuwang jaran lan penunggangé menyang segara…'*[5987] (Kaluwihan 15:1–18).

Lan Miriam, seduluré Musa lan Harun, nglumpukaké para wanita Israèl lan mimpin ing tari, nggawa rebana ing tangané[5988] ; kabèh padha nggebuk rebana lan, ing sangisoré pimpinane, padha nyanyi lagu sing padha.

Sawisé kuwi, Musa mimpin wong Israel metu saka Segara Abang[5989] , banjur padha mlebu ara-ara samun Shur[5990] ; padha lelungan telung dina ing ara-ara samun lan ora nemu banyu. Nalika padha tekan Marah lan nemu mata banyu ing kana, padha ora bisa ngombe banyu mau amarga banyu iku pait. Lan wong-wong padha ngeluh marang Musa, kandha: 'Apa sing bisa kita ngombe?' Musa muni marang Gusti, lan Gusti nuntunake wit; Musa nyemplungake wit iku ing banyu, banjur banyu mau dadi legi[5991] . Lan Musa mimpin bangsa Israel sajrone lelampahané ngliwati maneka ara-ara salama patang puluh taun, nyuwun marang Gusti kabèh kang dibutuhake. Nalika wong-wong padha ngeluh marang Musa lan Harun amarga panganané, kelingan daging sing tau dipangané ing Mesir, Musa nyuwun marang Gusti, lan Gusti nyawuraké manna marang wong-wong mau lan ngirimaké puyuh alas miturut kepénginan atiné[5992] . Bangsā Israèl mangan manna iki salawase patang puluh taun ing ara-ara samun Arab, nganti padha mlebu tapel wates Tanah Dijanjèkaké Kanaan. Nalika padha ngeluh amarga ngelak, Musa ngetokaké banyu kanggo wong-wong mau saka watu: dhèwèké nyabet watu mau nganggo tongkaté, banjur mili banyu saka watu mau[5993] . Nalika wong Amalek nyerang wong Israel, Musa ngangkat tangane ndedonga marang Gusti, lan wong Israel wiwit ngungguli lan ngalahake mungsuh-mungsuhe, pasukane padha dirusak tuntas nganggo pedhang[5994] . Lan sanadyan kaping pirang-pirang padha nyurung murka Gusti ing ara-ara samun, saben wektu Musa nyuwun pangapura kanggo wong-wong mau ing ngarsané Gusti, sing mesthiné bakal ngrusakaké wong-wong mau yèn Musa, pilihané, ora ngadeg ing ngarsané kanggo nyegah murkané, supaya Gusti ora ngrusakaké wong-wong mau!

[5987] Keluaran 15:1–18. Tembung-tembung ing lagu panuwun lan pujian iki kebak rasa kagum sing ngajeni lan nggawa pratandha kamulyan sing suci. Lagu suci iki saka umat Israèl marang Gusti nyekel papan kapisan ing Gréja Ortodoks kita antarané sangang lagu suci sing dadi dhasar kanon himne sing misuwur, sing dipeturaké saben dina déning Gréja kanggo kamulyané Gusti lan para wali.

[5988] Tympan iku salah siji piranti musik paling kuna, sing isih akeh digunakake ing saindenging Wétan, lan ing sawetawis panggonan ing Kulon uga. Iki minangka cakram kayu utawa logam, ambané watara ambané telapak tangan, dilapisi kulit, lan ing pinggiré biasané digantungaké macem-macem cakram logam, cincin, utawa tamborin. Lan saiki, kaya ing jaman biyen, piranti iki utamane diputer dening wanita, sing nalika padha nyanyi lan nari, nyekel piranti iki ing tangan kiwa lan ngoyangake, nalika padha nggebuk nganggo tangan tengen manut irama musik.

[5989] Segara Abang, utawa sing diarani 'Segara Abang', iku sel sing dawa lan sempit saka Samodra Hindia sing misahake Semenanjung Arab saka Mesir lan Asia saka Afrika. Segara Abang iku jero banget, sanajan ing jarak paling cedhak saka pesisir.

[5990] Sūr iku ara-ara gersang ing antarané Palestina lan Mesir, ngentek saka Teluk Segara Abang nganti Segara Tengah, tekan tapel wates kidul-kulon Palestina. Saiki dikenal minangka Ara-ara El-Jifar.

[5991] Keluaran 15:22–25. Merrah (sing artiné 'pait') – panggonan ing Gurun Sur, ing pesisir wétan Segara Abang. Saiki diyakini yèn panggonan iki dumunung ing rute saka Ayun Musa menyang Sinai, ing mata air mineral Gowara utawa Gaware, ing ngendi banyuné ora nyenengake, pait, lan asin banget nganti dianggep déning wong Arab nomadik minangka mata air paling awon.

[5992] Keluaran 16:1–36. Iki kelakon ing ara-ara samun Sinai ing Arab, cedhak Sinai. – Manna – sing diterjemahake saka basa Ibrani, tegesé: 'Apa iki?', amarga nalika wong Israel pisanan ndeleng manna tiba saka langit ing wujud butiran alus kaya salju, padha takon siji lan sijiné kanthi gumun: 'Apa iki?' Manna sing dimaksud ing kéné ora bisa dipahami minangka salah siji jinis manna alamiah sing wis dikenal, sing diprodhuksi saka butiran cilik tanduran sereal tartamtu. Iku panganan istimewa lan mujarab sing Gusti Allah paringaké marang bangsa Israel saka swarga. Musa nerangake rasa manna iku kaya glepung sing dicampur madu utawa lenga; uga cocog kanggo nyiyapake macem-macem panganan.

[5993] Keluaran 17:1–7. Iki kelakon ing Rephidim, ing Gurun Arab, cedhak Gunung Horeb. Sawisé ana mujijat metu banyu saka watu, Musa maringi jeneng panggonan kuwi Massah lan Meribah (tegesé 'godaan lan rebutan'), amarga wong Israel padha rebutan, lan amarga padha nyoba Gusti, kandha, 'Apa Gusti ana ing antarané kita utawa ora?'

[5994] Keluaran 17:8–16. Bangsa Amalekit iku wong nomaden sing manggon ing kidul Palestina ing wewengkon watu Arabia, antarané Edom lan Mesir, ing ara-ara Samun Sin lan Paran, ing lor Semenanjung Sinai.

Ing wektu sing padha, Jetro, mertua Musa, sawisé krungu apa sing wis ditindakake Gusti marang Musa lan bangsa Israel nalika metu saka Mesir, njupuk Zippora, garwané Musa, lan loro putrané, banjur budhal bareng menyang Gunung Horeb, ing ngendi wong Israel padha ngedegaké kemah. Musa metu arep nyambut dhèwèké lan sawisé padha salam, dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis ditindakake Gusti marang Firaun lan kabèh wong Mesir kanggo Israel, uga kabèh kasangsaran sing padha dialami sajrone lelampahané. Yofor bungah banget nalika krungu bab berkah sing wis diparingake Gusti marang Israel; dhèwèké ngluhurake Gusti sing wis nylametaké umaté saka panguwasa bangsa Mesir; dhèwèké ngakoni ing ngarep kabèh yèn Gusti Agung, luwih agung tinimbang kabèh déwa, lan nyembelèh kurban marang Gusti.

Esuké, Musa lungguh kanggo ngadili wong-wong; wong-wong padha ngadeg ing ngarepé wiwit ésuk nganti sonten.

Ndeleng kahanan iki, Jofor kandha marang Musa yèn dhèwèké lan wong-wong padha kesel tanpa perlu, amarga tugas iki abot banget kanggo dhèwèké piyambak.

"Rungokna tembungku," pangandikane Yitro, "dadi mediator kanggo wong-wong mau ing ngarepe Gusti lan sampaikan prakara-prakara mau marang Panjenengané; ajarana putra-putra Israel paugeran-paugeran Gusti lan pranatané, tunjukna marang wong-wong mau dalané Gusti sing kudu dituruti, lan pakaryan-pakaryan sing kudu ditindakake; lan pilihna kanggo awakmu priya-priya sing pinter, sing wedi marang Gusti, sing jujur lan sengit marang keserakahan, lan tunjukna wong-wong mau dadi panguwasa umat, yaiku panglima sewu, panglima satus, panglima lima puluh, lan panglima sepuluh, uga dadi juru cathet; supaya padha ngadili wong-wong ing saben wektu lan nggawa saben prakara wigati marang panjenengan, dene dheweke dhewe ngadili prakara-prakara cilik: iki bakal nggampangake tugas panjenengan, lan dheweke bakal mbantu nggawa beban bebarengan karo panjenengan.

Musa ngetutake pitutur mertua, sawisé kuwi Jetro enggal pamit lan bali menyang negarané dhéwé (Kaluwihan 18).

Ing dina pisanane wulan anyar ing sasi katelu sawisé wong Israel metu saka Mesir, padha tekan ara-ara samun Sinai lan nyebar kemah ngadhepi gunung. Musa munggah Gunung Sinai[5995] , lan Gusti nelpon dhèwèké saka gunung, paring dhawuh supaya ngumumaké marang wong Israel ing asmané: 'Kowe wis weruh apa sing tak lakoni marang wong Mesir, lan kepiye aku nggendhong kowe ing pucuk elang lan nggawa kowe marang Aku. Yen kowe manut swaraku lan netepi prajanjianku, kowe bakal dadi umat pilihané Aku tinimbang kabèh wong, lan kowe bakal dadi karajan suci lan bangsa suci tumrap Aku.'

Wong-wong mau padha ngumumake kesediaané kanggo nindakake apa waé sing dadi dhawuhé Gusti. Banjur Gusti maréntahaké Musa supaya ngudapaké wong-wong mau lan, lumantar pangresikan sajroning rong dina, nyiapaké wong-wong mau kanggo dina katelu. Ing dina katelu, wiwit ésuk, muni guntur, kilat sumunar, lan pepeteng kandel nglimputi gunung; swara terompet muni, saya banter lan banter. Kabeh wong padha gemeter. Banjur Musa nuntun wong-wong mau metu saka kemah kanggo nemoni Gusti; kabeh padha mandheg ing kaki gunung. Gunung mau diubengi wates ing saben sisih, sing ora ana sing oleh ngliwati kanthi paukuman pati. Wong-wong weruh manawa Gunung Sinai nggeter saka dhasaré, lan ana asap munggah saka kana kaya saka pawon geni; awit Sang Yehuwah wis mudhun ing kana ing sajroning méga kandel lan geni. Nanging Musa lan Aron ngadeg ing pucuk gunung ing ngarsané kabèh wong, kaya sing wis dhawuhaké Sang Yehuwah (Kaluwihan 19:3–25).

Banjur kabèh wong krungu swara Gusti:

Aku iki Gusti Allahmu, kang ngluwari kowe saka tanah Mesir, saka omahé perbudakan; kowe ora kena nduwé allah liya saliyané Aku. Kowe ora kena nggawe arca utawa patung apa waé kang padha karo apa sing ana ing langit ndhuwur, utawa ing bumi ngisor, utawa ing banyu ing sangisoring bumi; aja sujud marang kuwi utawa nyembah marang kuwi; awit Aku, Yehovah, Allahmu, iku Allah kang ngremen, kang ngukum anak-anak amarga dosa wong tuwa nganti ing generasi katelu lan kaping papat tumrap wong-wong kang sengit marang Aku, nanging paring katresnan nganti sewu generasi tumrap wong-wong kang tresna marang Aku lan netepi dhawuh-

[5995] Gunung Sinai sejatine sawijining klompok gunung kang dumadi saka watu granit, kang dipotong lan dikelilingi lembah sing curam lan kasar; saiki wong Arab nyebuté Gunung Tur utawa Jebel Tur-Sina; dunungé meh ana ing tengahing lengan Segara Abang sing misuwur, kang bebarengan mbentuk Semenanjung Sinai. Gunung Sinai iku dumadi saka telung jajaran gunung. Gunung Sinai dhéwé—ing ngendi wong Israel nggawe prajanji karo Gusti Allah lan nampa paugeran Hukum saka Panjenengané—iku pucuk paling dhuwur ing sisih kidul-wétan saka jajaran tengah, déné pucuk paling andhap ing sisih lor-kulon yaiku Gunung Horeb.

dhawuhku. Aja ngucapaké asmané Gusti Allahmu kanthi sia-sia, awit Gusti Allah ora bakal nyingkiri paukuman marang sapa waé sing ngucapaké asmané kanthi sia-sia. Elinga dina Sabat, supaya disucèkaké; enem dina kowe kudu nyambut gawe lan nindakake kabèh pakaryanmu, nanging dina kapitu iku Sabat kanggo Gusti Allahmu: ing dina iku kowe ora kena nindakake pagawean apa wae—kowe, anakmu, putrimu, abdi lanangmu, abdi wadonmu, sapi, keledaimu, utawa kéwan piaraanmu apa wae, uga wong manca sing manggon ing antarmu; awit ing enem dina Gusti Allah nyipta langit lan bumi, sagara lan kabeh isine, lan piyambakipun ngaso ing dina kapitu; mulane Gusti Allah mberkahi dina Sabat lan ngasukoni. Ngajeni bapa lan ibu, [supaya kowe bejo lan] supaya umuring dawa ing tanah kang diparingi Gusti Allahmu. Aja matèni. Aja zinah. Aja nyolong. Aja maringi kasaksian palsu marang sesamamu. Aja ngidam omahé tangga teparo; aja ngidam bojone tangga teparo, [utawa ladangé,] utawa abdi lanangé, utawa abdi wadoné, utawa sapiné, utawa keledainé, [utawa kéwan piarané apa waé,] utawa apa waé sing kagungané tangga teparo' (Kaluwihan 20:2–17; Ulangan 5:5).

Sawisé kuwi, para tuwa-tuwa Israèl teka ing ngarepé Musa lan kandha:

'Delengen, Gusti Allah wis paring kita ndeleng kamulyané; kita wis krungu swarané saka tengah geni… Kita rumangsa manawa ora ana manungsa fana sing bisa krungu Gusti Allah sing Langgeng urip kaya kita krungu lan tetep urip. Luwih becik kowe lunga lan ngrungokaké kabèh sing bakal diomongaké Gusti Allah marang kowe, banjur critakaké marang kita: kita bakal ngrungokaké lan manut.'

"Aja wedi," pangandikane Musa, "Gusti Allah lagi nguji kowe, supaya kanthi nancepake rasa wedi marang kowe, Panjenengané njaga supaya kowe ora nglanggar dhawuh-dhawuhé."

Banjur Musa mlebu ing pepeteng kang pratandha rawuhe Gusti kanthi langsung, lan ing kono piyambakipun nampi saka Gusti maneka pranatan babagan organisasi agama lan sipil umat Gusti; lan sawisé mudhun saka gunung, piyambakipun nyritakaké kabèh sing wis diandikakaké Gusti marang para umat lan nyathet kabèh mau ing sawijining buku. Esuké, Musa ngedegaké mezbah saka lemah ing kaki gunung lan nyelehaké rolas watu jejere, sing cocog karo rolas suku Israèl; lan dhèwèké nyuguhaké kurban panggang lan kurban panuwun marang Gusti Allah saka sapi lan kambing sing disembelih, kanggo kabèh wong, sing kanthi kuwi janji bakal netepi kabèh sing wis diprentahaké Gusti (Ulangan 5:23–31; Kaluwihan 20:18–21, 24:1–11). Banjur Gusti ngandika marang Musa:

Munggaha marang Aku ing gunung iki lan manggon ing kono, lan Aku bakal maringi kowe loyang watu[5996] lan paugeran lan prentah-prentah sing wis Aku tulis kanggo mulangake wong-wong.'

Musa, bebarengan karo asistene ing pelayanan, Yosua, putrané Nun[5997] , munggah Gunung Sinai, lan méga nutupi gunung iku, lan kamulyané Gusti Allah sumunar ing kana; lan méga iku nutupi Sinai sajrone enem dina, lan ing dina kapitu Gusti Allah nelukaké Musa, lan dhèwèké munggah tekan pucuké, ing ngendi dhèwèké manggon patang puluh dina lan patang puluh bengi. Ing wektu iku, dhèwèké nampa pituduh babagan carané mbangun Tabernakel, utawa suci gawa, ing ngendi wong-wong bakal nyawisaké kurban lan ndedonga marang Gusti Allah. Ing pungkasan patang puluh dina, Gusti maringi dhèwèké loro loyang, kang ing ndhuwuré ditulis nganggo driji Gusti kabèh Sepuluh Préntah sing wis dipratelakaké Gusti kanthi banter marang kabèh wong (Kaluwihan 24:12–18, 31; Ulangan 9:9–11).

Ing wektu sing padha, wong-wong, nalika weruh manawa Musa suwe mudhun saka gunung, padha nglumpuk ing sacedhake Harun lan nuntut supaya dhèwèké gawé déwa sing bakal mimpin ing ngarepé, 'awit,' ujare, 'mesthiné ana apa-apa karo Musa'. Padha maringi anting-anting emas saka garwa lan putri-putriné, banjur Harun nggawé anak sapi emas kanggo wong-wong mau. Wong-wong padha kandha, 'Iki déwa sing wis ngluwari kita saka tanah Mesir.' Esuké, padha ngorbanaké kurban ing mezbah ing ngarepé sapi emas mau, banjur padha ngombe, mangan, lan joged[5998] . Gusti Allah nesu marang wong-wong mau, lan Panjenengané ngandhani Musa

---

[5996] Yaiku, lempeng watu.

[5997] Yosua – penerusé Musa, pamimpin Israèl sing nuntun wong Yahudi mlebu Tanah Dijanjèkaké. Dina rayané tanggal 1 September.

[5998] Mesthi wae, ora ana sing bisa nyangka yèn wong Israel arep gawé déwa saka logam lan nyandhakaké panyelamatané saka Mesir marang déwa kuwi, nalika Gusti Allah bubar waé ngumumaké paugerané marang wong-wong mau; ora, padha kepéngin ngabdi marang Gusti (Kaluwihan 32:5), nanging, kanthi nglanggar larangan Gusti sing cetha (20:4), padha kesasar amarga tuladha bangsa-bangsa liya, sing nyembah dewa-dewa ing wujud sing bisa diraba; tuladha sing paling cedhak diwenehake dening wong Mesir, sing ngurmati lembu jantan ireng Apis—sing makili dewa Osiris—lan ngecor patungé saka logam. Nanging, pelanggaran mau kalebu panyembahan berhala lan pantes nampa paukuman sing abot.

yèn wong-wong kang atiné atos iki, sing wis Panjenengané mboyong saka Mesir, wis nyimpang saka dalan, nglanggar dhawuh Gusti Allah, lan nyembah déwa palsu. Musa banjur ndedonga kanggo wong-wong mau, lan Gusti nampa panjaluké. Nalika mudhun tekan kaki gunung, Musa lan Yosua weruh anak sapi lan tari-tarian. Musa kebak nesu lan, mbuwang lempengan-lempengan mau, nggebug nganti pecah ing sikil gunung ing ngarepé kabèh wong. Banjur dhèwèké njupuk anak sapi sing wis digawé mau, dipecah-pecah nganti remuk lan digiling dadi bledug, sing banjur dituangaké menyang kali sing mili saka gunung; lan, kanggo ngremehké arca buatan manungsa mau, dhèwèké maréntahaké wong Israèl ngombe banyu kuwi. Harun, minangka wangsulan marang celaané Musa, nyalahaké tumindak ora tertib lan atiné kang keras saka wong-wong sing ngamuk, lan Musa weruh yèn wong-wong mau ora nduwé pembelaan. Dhèwèké ngadeg ing gapura kemah lan muni banter:

'Sapa waé sing tetep setya marang Gusti—maju marang aku!'

Lan kabèh putra-putra Lewi padha nglumpuk ngubengi dhèwèké. Musa mènèhi dhawuh marang saben wong mau supaya padha ngliwati kemah nganggo pedhang banjur bali, lan matèni sapa waé sing ditemoni. Lan nganti telung ewu wong sing salah padha mati (Kaluwihan 32:1–29; Ulangan 9:12–17, 21).

Esuké Musa munggah manèh menyang gunung, sujud ing ngarsané Gusti Allah, lan sawisé puasa patang puluh dina bengi, ndedonga nyuwun pangapura tumrap dosa bangsane, kandha:

'Yen Panjenengan boten paring pangapura marang dosa-dosa wong-wong mau, mugi Panjenengan mbusak uga namaku saking Kitab Panjenengan, ingkang Panjenengan cathet kanggé tiyang-tiyang ingkang kaparingi kabegjan langgeng.'

Gusti Allah mangsuli yèn Panjenengané bakal mbusak saka kitabé wong-wong sing wis dosa ing ngarsané, lan, mènèhi dhawuh marang Musa supaya mimpin bangsa Israèl menyang Tanah Sing Dijanjèkaké, ngandharaké yèn Panjenengané ora bakal mèlu manèh karo sih kurnia istiméwa. Nalika krungu ancaman iki, wong-wong padha nangis, lan kabèh nganggo sandhangan tobat. Musa nambahaké pandonga, lan Gusti mbalèkaké sih-rahmaté marang bangsa Israèl.

Sawisé kuwi, Musa diparingi hak istimewa kanggo nyumurupi kamulyaning Gusti ing Gunung Sinai.

'Kowe ora bisa ndeleng pasuryanku,' pangandikane Gusti marang dheweke, 'awit ora ana siji wae sing bisa ndeleng Aku lan urip. Nanging Aku bakal ngetokake kabèh kamulyaning Pangeranmu ing ngarepmu, lan Aku bakal ngumandhangké asmaku: Yehovah… Nalika kamulyaning Pangeranmu lumantar, Aku bakal nempatké kowe ing celah watu lan nutupi kowe nganggo tangané Aku nganti Aku lumantar. Lan nalika Aku mbusak tangané Aku, kowe bakal weruh Aku saka mburi, nanging pasuryané Aku ora bakal kowe weruh.

Kanggo kuwi, Musa dipitèntoké supaya nulis tembung-tembung prajanjian mau ing sawijining buku, lan dhèwèké nampa lempengan-lempengan mau manèh, ing ngendi Gusti Allah wis manèh nulis sepuluh Préntah sing padha kaya sing wis ditulis ing lempengan sadurungé.

Nyekseni kamulyaning Gusti ninggalake tapak ing pasuryané Musa. Nalika dhèwèké mudhun saka gunung, Harun lan kabèh wong Israèl padha wedi nyedhak dhèwèké, amarga weruh pasuryané sumunar. Musa nyaur wong-wong mau marang dhèwèké lan nyritakaké kabèh sing wis dadi dhawuh Gusti marang dhèwèké. Sawisé kuwi, dhèwèké masang selubung ing pasuryané, sing mung dicopot nalika dhèwèké ngadeg ing ngarsané Gusti (Kaluwihan 32:30–33, 33:1–6, 12–23, 34:1–8, 10–18, 22–24, 26–35; Ulangan 9:18–19, 10:1–4; 2 Korinta 3:13).

Musa ngumumaké kersané Gusti Allah marang bangsa Israel babagan Tabernakel lan miwiti pambangunané, nyerahaké pakaryan mau marang para tukang kang wis ditunjuk déning Gusti Allah, manut pola kang wis dideleng ing Gunung Sinai sajroning manggon patang puluh dina ing kana. Bangsa Israel, ing sisihé, nggawa kurban sing akèh saka emas, pérak, tembaga, wol, kain linen alus, kulit, kayu, rempah-rempah, watu mulia, lan apa waé sing bisa diparingaké. Nalika Tabernakel wis rampung lan wis disucèkaké karo kabèh peraboté nganggo minyak urapan, méga nutupi lan ngisi kabèh Tabernakel, nganti Musa uga ora bisa mlebu. Lan Musa nyelehake ing jero Tabernakel Peti Perjanjian sing dilapisi emas[5999] , ing njero peti iku dhèwèké nyelehake guci emas kang isiné manna[6000] , tongkaté Harun sing mekrok[6001] , lan Lempeng-lempeng Perjanjian; lan ing ndhuwur

[5999] Tabut, utawa saka basa Yunani, Tabut Prasetyaning — suci paling agung ing Kemah Suci — iku peti sing digawe saka kayu akasia (cedar paling apik).

Peti iku dhèwèké nyelehake gambar loro kerub emas[6002] lan nyiapake kabèh sing dibutuhake kanggo kurban lan korban tutung. Banjur Musa netepake kanggo bangsa Israel pesta-pesta lan , sasi anyar[6003] , lan ngangkat imam-imam lan orang Lewi kanggo wong-wong mau, sawise milih kabèh suku Lewi kanggo ngladèni Gusti Allah miturut dhawuhé, lan nempatake wong-wong mau ing sangisoré panguwasa Harun lan anak-anaké[6004] .

Abdi Allah, Musa, nindakake akèh pratandha lan kaajaiban liyane; piyambakipun ngopeni umat Israel kanthi tliti lan maringi akèh paugeran lan prentah wicaksana; kabeh mau kacathet ing kitab-kitab suci sing ditulisé: Kitab Keluaran, Imamat, Bilangan, lan Ulangan; kitab-kitab iki nerangaké kanthi rinci uripé lan pakaryan sing ditindakake nalika mimpin anak-anak Israèl.

Nalika wong Israel tekan Gunung Amori ing Kadesh-Barnea[6005] , Musa ngandhani wong-wong mau yèn tanah sing wis diparingaké Gusti minangka warisan saiki ana ing ngarepé; nanging wong Israel kepengin luwih dhisik ngutus mata-mata kanggo nyurvei tanah iku, lan miturut dhawuh Gusti, Musa milih siji wong saka saben suku ing antarané para pamimpin Israel, kalebu Yosua, kanggo nyurvei tanah Kanaan. Nalika padha bali, para mata-mata nglaporake yèn tanah iku sugih woh-wohan, padang gembalaan, ternak, lan tawon; nanging sawatara padha wedi marang wong-wong ing tanah kuwi, sing kondhang amarga dhuwuré lan kekuwatané sing luar biasa, lan padha nyaranake marang wong Israel supaya bali menyang Mesir, supaya ora mati ing tangan wong Amori; Bab Yehosua lan liyane sing nyengkuyung supaya mlebu ing tanah ayu iku, wong Israel kepengin nggebuk wong-wong mau nganti mati nganggo watu. Nanging Gusti Allah, minangka wangsulan marang pandonga Musa, ngapura dosa wong Israel, dene wong-wong sing nindakake pemberontakan mau padha mati dumadakan (Bilangan 13:1–34, 14:1–45; Ulangan 1:19–46).

Nalika padha nerusake lelampahané, wong Israel manèh nuduhaké kecut atiné lan wiwit ngeluh lan ngomel marang Gusti. Banjur Gusti ngutus ula berbisa sing gigité matèni, lan akèh wong Israel sing mati amarga kuwi. Wong-wong mau padha andhap asor lan tobat amarga wis dosa marang Gusti lan ngomel marang Musa. Musa banjur ndedonga supaya Gusti mbusak ula-ula mau saka padha, lan Gusti ngandika marang Musa: 'Gawé patung ula banjur pasang ing tiang; sapa waé sing wis kesengat ula, yèn ndelok patung mau kanthi pracaya, bakal urip.' Musa ngedegaké patung ula saka tembaga ing tiang, lan kabèh sing wis kesengat ula lan ndelok patung mau kanthi pracaya ora kena apa-apa[6006] .

[6000] Stamna, sing dijupuk saka basa Yunani, tegesé kendi utawa luwih umumé wadhah. Stamna emas iki ngemot sawetawis manna sing dadi panganan mujijat kanggo bangsa Israel sajrone patang puluh taun padha nyasar ing Gurun Arab.

[6001] Asal-usulé tongkaté Harun diceritakaké ing Kitab Bilangan. Ing sawijining wektu, ana pemberontakan mbebayani marang Musa lan Harun, sing dipimpin déning Lewi Korah lan loro priya saka suku Ruben, Daphan lan Abiram, sing banjur digabung karo 250 pimpinan komunitas. Korah, sing iri marang Harun, ngupaya jabatan imam agung kanggo awake dhewe lan, bebarengan karo kanca-kancane, miwiti ngaku yèn kabèh komunitas iku suci, lan yèn Musa lan Harun salah amarga ngunggulake awake dhewe tinimbang wong liya. Para sing salah diukum miturut paukumané Gusti Allah: padha katelan dening bumi; nanging pemberontakan kuwi isih terus, lan murka Gusti Allah mateni maneh 14.700 wong. Supaya ora ana perselisihan bab sapa sing pantes nyekel hak keimaman, Gusti Allah maringi dhawuh supaya saben saka rolas pamimpin suku Israil njupuk tongkat lan dilebokake ing Tabernakel, kanthi janji yèn tongkat saka sing dipilihé bakal mekar. Esuké, Musa nemokaké yèn tongkaté Harun wis mekar lan ngetokaké woh badam. Banjur Musa nyelehaké tongkaté Harun ing ngarepé Tabut Perjanjian kanggo disimpen, minangka pratandha tumrap generasi sabanjuré bab pilihan ilahié Gusti marang Harun lan keturunane dadi imam.

[6002] Gambaran Cherubim ing wujud manungsa nanging duwé swiwi, lan panggonané gambar-gambar mau ing ndhuwur Tabut Perjanjian nuduhaké yèn, minangka makhluk rohani paling luhur, padha diparingi kerapatan istimewa marang Gusti Allah, ngadeg ing ngarsané pangastané lan kanthi ngajèni ngawula marang Panjenengané, nduwé pangerten babagan misteri kaslametan kita.

[6003] Pesta-pesta kasebut yaiku: Sabat-sabat, Paskah lan Pesta Roti Tanpa Ragi, Pentakosta (ditetepake kanggo mengeti diwenehake Hukum ing Sinai lan kanggo matur nuwun marang Gusti Allah kanggo woh-wohan anyar saka bumi), Pesta Sangkakala, Dina Panyucian, Pesta Pondok Daun, lan rembulan anyar – wiwitan saben wulan anyar, sing disucekake kanthi kurban. Kajaba iku, ana pesta khusus kanggo wong Israel: Taun Sabat, yaiku taun kapitu, lan Taun Yubilaeum, yaiku taun kaping lima puluh.

[6004] Bilangan 3:5–13, 8:5–22, 1:5–53. Kaping pisan, Harun lan putrané nampa pangconsagration khusus kanggo pelayanan imam ing ngarsané Gusti Allah ing Tabernakel; sawisé kuwi, kabèh suku Lewi digabungaké karo wong-wong mau. Jabatan imam iku kagungané Aron lan anak-anaké lan keturunane; jabatan imam agung kagungané sing paling tuwa saka garis keturunané; turunané sing liyané dadi imam, déné sisa suku Lewi umume diarani Bani Lewi, sing ngladèni ing Kemah Suci kanthi nindakake tugas-tugas kasar: padha nggawa lan njaga Kemah Suci lan pirantine, mbantu para imam sajrone ibadah, lan sawatara dadi penyanyi lan musisi, juru tulis lan hakim ing prakara sipil, lsp.

[6005] Kadesh, utawa Kadesh-Barnea, iku sawijining panggonan ing tapel wates Tanah Dijanjekake, cedhak Gunung Seir, ing kidul Palestina.

Mangkono Musa mimpin bangsa Israel ing lelampahané menyang tanah Kanaan, nylametaké wong-wong mau lumantar pandonga lan mujijat saka manéka bala lan paukumané Gusti.

Musa dhéwé wis ditakdiraké mati ing njaba Tanah Dijanjèkaké. Nalika wayahe seda wis cedhak, Gusti maringi pratandha marang dhèwèké bab seda sing bakal teka lan ngendika:

'Munggaha menyang Gunung Abarim[6007] , sing ana ing tanah Moab, ngadhepi Yerikho, lan pandangana tanah Kanaan sing tak paringake marang bangsa Israel minangka warisané; banjur seda ing gunung iku, lan kumpulna karo bangsamu, kaya Aron, sedulurmu, ing Gunung Hor[6008] , lan dikumpulake marang bangsane; amarga kowe wis dosa marang Aku ing antarané wong Israel ing banyu Meribah ing Kadesh, ing ara-ara samun Zin, kanthi ora njaga kasucianKu ing antarané wong Israel; kowe bakal weruh tanah sing tak paringake marang bangsa Israel saka adoh, nanging kowe dhewe ora bakal mlebu ing kana (Ulangan 31:14–30, 32:1–52, 33:1–29).

Sadurunge seda, Musa mberkahi bangsa Israel, saben suku siji-siji, ngandhani ramalan babagan nasibe ing tembe (Ulangan 3:23–28; Bilangan 27:12–23). Sawisé kuwi, miturut dhawuhé Gusti, dhèwèké munggah menyang gunung, lan Gusti nampilaké kabèh tanah Gilead nganti Dan, kabèh tanah Naftali, kabèh tanah Efraim lan Manase, kabèh tanah Yehuda nganti Segara Kulon lan Negev, lan dataran Lembah Yerikho, kutha wit kurma, ngantiSigor[6009] . Lan ing kono Musa, abdi Gusti, seda ing tanah Moab, miturut sabda Gusti. Jenazahé dikubur ing lembah ing tanah Moab, ngadhepi Bet-peor[6010] , lan ora ana sing ngerti panggonan kuburé nganti saiki. Musa umuré satus rong puluh taun nalika seda; nanging paningalé durung luntur, uga kekuwatané durung ilang. Bani Israil padha meratoni pati Musa telung puluh dina. Lan ora ana nabi liya ing antarané Bani Israil kaya Musa, kang dikenal Gusti pasuryan pasuryan, lumantar kabèh pratandha lan kaajaiban kang dilakoni ing ngarepé kabèh Israel (Ulangan 34:1–12).

Melu panedhaan nabi suci Musa, mugi Gusti uga nylametaké kita saka kabèh kasedhihan, lan mugi Panjenengané maringi papan dunung langgeng marang kita sawisé mimpin kita metu saka Mesir – donya kang akèh sangsara iki! Amin.

Troparion, Nada 2:

Panjenenganipun sampun munggah ing pucuking kabecikan, ya Nabi Musa, lan awit saking punika Panjenenganipun dipun anggep pantes nyakseni kamulyaning Gusti: nampi lemping-lemping Toret kang kebak sih, lan nggawa ing batos sih-rahmating dhawuh, Panjenenganipun dados pujian ingkang kinurmatan saking para nabi lan dados rahasia agung ingkang suci.

Kontakion, Nada 2:

Pasukan para nabi, bebarengan karo Musa lan Harun, padha bungah dina iki, amarga kasampurnan ramalané wis kelakon ing kita: dina iki Salib sumunar, kang lumantar iku Panjenengan wis nylametaké kita. Lumantar pandonga para nabi mau, ya Kristus Gusti kita, mugi Panjenengan welas asih marang kita.

[6006] Bilangan 21:4–9. Ular sing diangkat ing ara-ara samun, miturut St. Gregorius saka Nyssa, iku pratandha sakramèn Salib, kaya sing cetha diwulangaké Sabda Allah nalika kandha: *'Kaya Musa ngangkat ula ing ara-ara samun, mangkono uga Putraning Manungsa kudu diangkat'* (Yohanes 3:14).

[6007] Horeb sejatine sawijining rangkaian gunung sing ana ing sisih ngelawan Yerikho ing sisih liya Kali Yordan, ing tanah Moab. Musa ndeleng Tanah Sing Dijanjekake saka pucuk Gunung Nebo; pucuk iki dijenengi Pisgah.

[6008] Gunung Hor dumunung ing tapel wates antarané Edom lan Palestina, cedhak Kadesh, ing kidul Segara Mati. – Harun seda setaun sadurungé seda Musa.

[6009] Tanah Gilead iku jeneng sing diwenehake marang wewengkon ing wétan Kali Yordan – saka Gunung Hermon nganti Kali Arnon. Kutha Dan dumunung ing lor Palestina lan nandhani tapel wates lor Tanah Janji. Tanah Naftali ngreksa pérangan paling lor saka tanah Kanaan. Suku Efraim, nalika pamérangan Tanah Dijanjèkaké, ngreksa tengahé persis. Suku Manaseh ngreksa pérangan lor, jejere Gilead, sing sakbanjuré dijupuk alih déning wong-wong mau. Suku Yehuda nguwasani pérangan sing paling amba lan wigati saka tanah Kanaan, nyabrang saka Segara Tengah nganti Segara Mati, lan saka Kali Mesir nganti tapel wates Éfraim. – 'Segara Kulon' ing kéné mesthi ateges Segara Tengah. – Wilayah kidul. Sigor iku sawijining kutha ing Lembah Siddim, ing kidul Gurun Yudea, ing sisih wétan Segara Mati. Mangkono, Musa dituduhaké kabèh tanah sing, miturut kersané Gusti Allah, bakal dituduki déning wong Yahudi.

[6010] Beth-Peor iku salah siji kutha Sihon, raja bangsa Amori, ing sisih wétan ngadhepi Yerikho.

Perayaan para Martir Suci Theodore, Mian, Julian lan Kion

Dirilèkaké tanggal 4 September

Para martir suci iki urip nalika pamaréntahan Maximian lan asalé saka désa Kandavli[6011] . Amarga ngakoni pracaya marang Kristus, padha ditangkep lan diwènèhi manéka werna panyiksaan. Ing wiwitan, awaké dipukul nganggo cambuk nganti abot banget nganti balungé katon. Banjur padha dikurung ing kamar mandi sing panas banget, lawangé disegel nganggo cincin cap kraton supaya para martir suci ora bisa lolos. Nanging malaikaté Gusti Allah nelpon marang wong-wong mau, lan padha metu tanpa cilaka, sanadyan lawangé tetep disegel. Para prajurit banjur nyekel lan nggawa metu saka kutha. Miturut panyuwunan para wali, padha diparingi wektu kanggo ndedonga. Padha ndedonga suwe lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga dianggep pantes nampa sangsara kanggo Kristus. Sawisé kuwi, awaké dipotong-potong, dhengkulé dipecah, lan pungkasané padha dibuwang menyang geni, ing kono kanthi bungah padha nyerahaké nyawané marang Gusti.

Peringatan Santo Bavila saka Nikomedia lan 84 bocah sing bareng karo dheweke

Dipeperingati tanggal 4 September

Nalika Kaisar Maximian manggon ing Nicomedia kanggo nganiaya wong Kristen, akèh sing ndhelik saka para panganiaya. Mula kaisar nampa laporan yèn ana sawijining wong tuwa ing panggonan sepi sing jenengé Bavila, sing mulang bocah-bocah supaya nyembah dudu dewa-dewa pagan, nanging Kristus sing disalib. Para prajurit langsung dikirim lan nggawa Santo Babila lan murid-muridé ing ngarsané kaisar, kang takon marang dhèwèké: 'Ngapa, tuwo, kowé ora mung ngapusi awakmu dhéwé kanthi ngurmati wong sing disalib déning wong Yahudi lan nolak nyembah déwa-déwa kita, nanging uga mulang bab sing padha marang bocah-bocah bodho iki?' St Bavila mangsuli marang raja: 'Dewi-dewi pagan iku setan, nanging Gusti Allah kita sing nyipta swarga lan bumi. Sampeyan, wahai raja, lan kabèh abdi dalemmu padha wuta, amarga ora weruh kabeneran.' Maximian mréntahaké papat prajurit kanggo nggebuk sang wali ing pasuryan, iga, lan dhengkul. Sajrone sangsara, nalika awaké kabèh kebak getih, St Bavila nguwuh marang Gusti: 'Aku matur nuwun, Gusti, amarga Panjenengan wis ndadèkaké aku, wong tuwa lan ringkih, dadi enom lan kuwat—luwih kuwat tinimbang raja dhéwé!' Maximian mréntah supaya dhèwèké dipukul ing pundhak lan sikilé nganggo watu. Banjur, sawisé ngremuk kabèh balungé, padha masang sangkèk abot ing gulu, ngiket sikilé nganggo belenggu wesi, lan nahan dhèwèké ing panjara. Sawisé kuwi, murid-murid enom sang wali—wolu puluh papat cacahé, ana lanang ana wadon—digawa ngadhep sang raja. Sang raja banjur alus ngajak supaya padha nyembah arca-arca. Nanging padha ora mangsuli, mung kerep padha ndelok siji lan sijine. Nalika weruh yèn padha meneng bae, Maximian milih sepuluh wong saka wong-wong mau—sing paling tuwa—lan kandha marang wong-wong mau: 'Kowe luwih wicaksana tinimbang liyané; mula, manut marang aku lan nyembah marang para déwa, lan minangka balesan kowe bakal manggon karo aku ing kraton lan nampa akèh peparing sing sugih saka aku.' Banjur loro saka wong-wong mau, Ammonius lan Donatus, mangsuli marang sang raja: 'Kami wong Kristen lan ora ngluhurake kurban marang setan sing bisu lan tuli.' Sang raja banjur mrentah supaya wong-wong mau dicambuk. Nalika lagi dicambuk, padha mbaleni tanpa kendhat: 'Kami wong Kristen lan ora ngabdi marang dewa-dewa panjenengan.' Kral banjur nyoba ngyakinke bocah-bocah liyane, nanging padha tetep teguh pracaya lan nolak nyembah arca-arca. Nalika weruh yen bocah-bocah kuwi ora bisa diyakinke, kral mrentahake supaya padha dipenjara, lan gurune digantung lan dipukul nganggo wesi. Nalika kabèh panyiksaan kuwi ora kasil nggawe wong-wong mau mbalèkaké Kristus, paukuman pati diwènèhaké marang bocah-bocah suci mau lan guruné, kang kanthi paukuman kuwi padha dihukum dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika piyambaké mlaku karo murid-muridé menyang panggonan paukuman

---

[6011] Kanthi 'Maximian' ing kéné mesthi maksudé Maximian Galerius. Kandavla iku sawijining désa cedhak Nicomedia. Kasangsaran lan pati para martir suci kelakon antara taun 305 lan 311 Masehi.

pati, St Bavila nyanyi: *'Iki aku, lan iki bocah-bocah sing wis diparingaké Gusti Allah marang aku!'* Nalika tekan panggonan paukuman pati, St Bavila dipateni dhisik, banjur kabèh bocah muridé uga dipateni. Para wong pracaya teka ing wayah bengi, njupuk reliké mau lan nggawa nganggo prau menyang Bizantium, banjur nyimpen ing telung wadah relik, padha muji lan matur nuwun marang Gusti Allah.

Peringatan Santa Martir Hermiona

Dirilat ing tanggal 4 September

St. Filipus Sang Rasul, sing ngabaptis eunukh saka ratu Etiopia Candace (Kisah Para Rasul 8:26–40), nduwé papat putri, sing dicathet déning St. Lukas Sang Penginjil minangka nabiyah lan perawan (Kisah Para Rasul 21:9). Saka antarane, Hermionia lan Eutychia mangkat menyang Asia[6012] kanggo nggoleki Santo Yohanes Teologos, nanging ora nemokake dheweke, amarga Gusti *wis 'nggawa* dheweke *adoh'*[6013] , kaya sing tau ditindakake marang Henokh (Gen. 5:24) lan Elia (2 Raja 2:11). Ing kono padha ketemu Petronia, sawijining murid saka Rasul Paulus, lan banjur padha dadi muridé, niru cara uripé. Santa Hermiona trampil ing seni marasaké, mula akèh wong Kristen padha teka marang dhèwèké, lan dhèwèké marasaké kabèh mau kanthi kuwasa Kristus. Ing wektu kuwi, Kaisar Trajanus[6014] lagi perang nglawan wong Persia. Nalika dikandhani yèn Hermiona iku wong Kristen, dhèwèké mréntah supaya Hermiona digawa ngadhep dhèwèké lan wiwit ngomong kanthi alus, kepéngin nggodha lan mbalèkaké dhèwèké saka Kristus. Nanging dhèwèké ora gelem manut panyuwunané. Banjur kaisar mréntah supaya dhèwèké dipukul ing pasuryan suwé. Ing tengah sangsara kuwi, sang wali diparingi pangliyan kang nglipur: dhèwèké ndeleng Gusti kang linuwih lungguh ing dhampar pangadilan, pasuryané kaya Petronius, ngandika marang dhèwèké lan maringi kekuwatan, lan dhèwèké kanthi bungah nampa sangsara. Amarga yakin karo keteguhané, kaisar banjur mbebasaké dhèwèké. Dhèwèké ngedegaké sawijining pangayoman (hospis) ing ngendi dhèwèké ngopeni wong lara, marasaké awak lan jiwa, sajrone kabèh pamaréntahan Trajan. Penerusé, Hadrian, manèh mréntahaké supaya dhèwèké digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili lan, amarga pangakuané marang Kristus Sang Juruwilujeng sing teguh, mréntahaké k supaya dhèwèké dicambuk tanpa welas asih. Nanging dhèwèké nahan sangsara iki kanthi ndedonga ing lambéné. Nalika para abdi sing nyambuk sang wali wis kesel, sang kaisar mréntahaké abdi liya kanggo nancepake paku dawa ing telapak sikilé. Lan sang wali nahan sangsara iki kanthi muji Gusti Allah. Banjur dhèwèké dibuwang menyang kuali isi aspal godhog sing dicampur timbal lan belerang. Nalika ana ing kuali kuwi, St. Hermionia ngangkat pandangane menyang langit, ndedonga, lan langsung geni mati, timbal lumer, lan sang wali tetep ora cilaka. Hadrian banjur mréntahaké supaya kuali mau dibakar luwih kobéng manèh, supaya sang martir suci ing jeroné bisa musna. Nanging, kang nggumunaké kabèh wong, dhèwèké ngadeg ing kuali kaya ana ing tengah embun. Kaisar kaget banget marang mujijat mau lan, munggah saka dhampar, nyentuh kuali mau nganggo tangané, péngin mriksa apa wis adhem. Lan mulane kulit ing tangane lan kukune kobong parah. 'Gedhe sanget Gusti Kristiani!' kandha sang wali. Sang penyiksa banjur mrentahake supaya wajan digawé panas nganti abang lan sang martir suci sing telanjang dipasang ing kono. Nanging Malaikaté Gusti nyebar arang geni, nganti akèh wong sing ana ing sacedhake wajan kobong. Nanging sang wali, ngadeg ing kono kaya ing suket ijo, nyanyi lan muji Gusti. Sang raja kagum banget ndeleng mujijat agung iki lan mrentahake supaya dheweke diturunake saka wajan. Banjur martir suci iku pura-pura yen dheweke kepengin nyembah dewa Hercules[6015] . Raja kanthi bungah nuntun dheweke menyang candhi pagan. Dheweke ndedonga marang Gusti Allah sing sejati, lan dumadakan muni guntur banter, lan kabeh arca ing candhi kuwi tiba lan remuk. Raja nesu banget banjur mrentah supaya Hermiona digawa metu saka kutha lan dipenggal sirahé. Loro abdi dalem, Theodulus lan Timothy, nggawa martir suci mau lan nggawa metu saka kutha. Sadurunge nindakake paukuman, padha nyerbu marang dhèwèké arep nyerang, nanging ujug-ujug tangane padha layu. Banjur padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, sujud ing sikilé sang martir suci lan nyuwun supaya piyambakipun

---

[6012] Asia iku sawijining provinsi Kakaisaran Romawi, ing sisih kulon semenanjung Asia Minor, kanthi Éfeso minangka kutha krajané.
[6013] Ya iku tegesé, dhèwèké nggawa dhèwèké urip mlebu swarga.
[6014] Trajan, sawijining kaisar Romawi, mrentah saka taun 98 nganti 117.
[6015] Hercules – sawijining pahlawan ing legenda Yunani kuna, sing nglambangaké kekuwatan fisik manungsa lan sakbanjuré dipuja déning wong Yunani kuna minangka salah siji déwa sing paling dikasihi.

ndedonga kanggo wong-wong mau, supaya Gusti nelpon wong-wong mau marang Panjenengané sadurungé piyambakipun – kang kelakon lumantar pandongané. Sawisé kuwi, sang wali ndedonga kanggo dhiri piyambak lan séda kanthi tentrem ing panggonan kuwi. Sawetara wong Kristen sing taat njupuk reliké lan nyelehaké ing Éfeso, ing panggonan sing kinurmatan, ngluhuraké Gusti Allah[6016]

18 September

5 September (Gaya Lawas)

Uripé Nabi Zakaria

Dirilisaké tanggal 5 September

Kang Putih Zakaria, nabi, sawijining imam turunan Ithamar, putrané Harun, nikah karo Elisabet, sing uga saka griya Harun lan adhine Anna, ibuné Sang Theotokos Paling Suci. Injil Suci nyekseni yèn Zakaria lan Elisabet padha dihiasi kabèh kabecikan, uripé tanpa cela. Rasul Suci lan Injilist Lukas kandha babagan wong-wong mau: *'Kalorone wong sing bener ing ngarsané Gusti Allah, padha lumaku tanpa cela miturut kabèh dhawuh lan paugerané Gusti.'* (Lukas 1:6). Yèn uripé pancèn saleh uga kasekseni déning keturunané sing suci, nabi sing kinurmatan lan kamulyan, Yohanes Pembaptis lan Pamuka dalané Gusti. Kitab Suci kandha: *'Kowe bakal ngerti wong saka woh-wohé'* (Mat. 7:16): wohé wit sing apik pancèn ora bisa ala, awit, kaya sing diandharaké Kitab Suci mau: *'Yen oyodé suci, dadi cabangé uga suci'* (Rm. 11:16). Mula saka iku, cabang sing suci—Yohanes—mung bisa asal saka oyod sing suci.

[6017]St. Zakaria, bapaké Panginjil, ngladèni dadi imam ing Yerusalem nalika pamaréntahané Herodes Agung. Dhèwèké kalebu bagéan saben dina Abiyah, yaiku omahé Abiyah, sing gilirané tiba ing minggu kaping wolu.

Ing ngisor iki diceritakaké babagan pamérangan-pamérangan iki.

Raja Daud, nalika ndeleng yèn griya Arôn wis akèh banget nganti ora mungkin kabèh padha ngladèni ing Bait Suci sakaligus, misahaké keturunan Arôn dadi 24 giliran, supaya siji sawisé sijiné, saben ngladèni ing minggué dhéwé, bisa nindakake tugas-tugas ing Bait Suci. Ing saben bagean kapisah, raja milih siji priya sing nduwèni integritas paling dhuwur lan ngangkat dhèwèké dadi kepala bagean, supaya saben bagean nduwèni imam kepala dhéwé; lan ana luwih saka limang ewu imam ing bagean-bagean mau. Kanggo nyegah perselisihan ing antarané para imam kepala babagan sapa sing, bebarengan karo klompoké, kudu ngladèni sajrone minggu kapisan, kapindho, katelu, lan saterusé Nganti urutan kaping 24, padha ngundi lan mbagi urutan miturut undian; lan padha netepi tatanan iki nganti rawuhe prajanji anyar, supaya keturunan saben imam ngetutake gilirane miturut undian sing wis tiba marang leluhure. Undian kaping wolu tumeka marang imam Abijah (1 Tawarikh 24:10), ing antarané keturunane uga ana Santo Zakharia; mulané dhèwèké nindakake ibadah ing Gréja Suci sajrone minggu kaping wolu bebarengan karo kabèh klané, amarga dhèwèké dadi kepala ing antarané imam-imam liya ing pangkaté.

Ing sawijining dina, nalika Zakharia lagi ngladeni ing ngarsané Gusti manut giliran, dhèwèké dijaluk, kaya adaté para imam, mlebu ing candhi Gusti kanggo nyuguhaké kemenyan; lan wektu kuwi akèh wong padha ndedonga. Sawisé mlebu ing papan suci, Zakharia weruh Malaikaté Gusti ngadeg ing sisih tengen mezbah kemenyan. Nalika ndeleng Malaikat, Zakaria kaget lan wedi banget; nanging utusané Gusti nglipur, kandha, 'Aja wedi, Zakaria.' Lan dhèwèké nglipur imam sing bener, ngandhani yèn pandongané wis ditrima Gusti; minangka wangsulan, Gusti bakal maringi dhèwèké sih: Gusti Allah wis mberkahi garwané, Elizabeth, mbusak sangsara

---

[6016] Pati sang martir dumadi watara taun 117 Masehi. Hagiografi martir Myropia, sing urip nalika pamaréntahan Kaisar Decius ing pertengahan abad kapindho, nyritakaké yèn St. Myropia nduwèni pangabdian istimewa marang kuburan St. Hermionia ing Éfèsus, lan yèn murri penyembuh mili tanpa kendhat saka reliké.

[6017] Herodes, sing dikenal ing sajarah minangka Agung, putrané Antipater, Raja bangsa Yahudi, sepisanan dadi gubernur Galilea, nanging ing sangisoré kaisar Romawi kapisan, Octavianus Augustus, malah sadurungé panjenengané munggah tahta, ing taun 40 SM, panjenengané diparingi gelar Raja Bangsa Yahudi lan mrentahaké kabèh Yudea, sing wektu kuwi dadi bawahan Kakaisaran Romawi.

mandhèk senadyan umuré wis tuwa, lan dhèwèké bakal nglairaké putra sing dijenengi Yohanes déning sih-rahmaté Gusti Allah[6018] , lairé bakal nggawa kabungahan ora mung marang wong tuwané nanging uga marang akèh wong: 'Akeh,' tambah Malaikat, 'sing bakal bungah nalika lairé.' Malaikat uga ngandhani Zakaria yèn putrané bakal agung ing ngarsané Gusti, ora miturut awak nanging miturut roh; dhèwèké bakal dadi wong kang seneng nglakoni puasa lan bakal nglakoni urip kanthi pangendalian dhiri sing ora ana tandhingané; lan pancèn, iki uga dadi kesaksian Sang Putra Allah piyambak bab dhèwèké: *'Amarga Yohanes Pembaptis wis teka: dhèwèké ora mangan roti, uga ora ngombe anggur'* (Lukas 7:33). Malaikat mau ngandhani yèn nalika isih ana ing weteng ibuné, Yohanes bakal kapenuhan Roh Suci lan bakal mbalèkaké akèh putra-putra Israèl marang Gusti Allah sing sejati; dhèwèké bakal dadi Panuntun Kristus kanthi roh lan kuwasa nabi Elia[6019] lan bakal nyiapaké umat supaya nampa Sang Juruslamet.

Krungu kabèh mau, Zakaria kaget lan bingung banget, nganti ora bisa pracaya marang apa sing wis diomongaké; iki katon aneh amarga Elisabet mandul, lan loro-loroné wis tuwa banget. Lan dhèwèké kandha marang malaikat:

'Kepiye aku bisa pracaya iki? Amarga aku wis tuwa, lan garwaku uga wis sepuh, lan dheweke durung nate duwe anak.'

Banjur Malaikat mangsuli marang dhèwèké:

Aku iki Gabriel, sing ngadeg ing ngarsané Gusti Allah; aku dikutus marang kowe lan nggawa kabar kabungahan iki. Lan amarga kowe ora pracaya marang tembungku, kowe bakal bisu lan ora bakal bisa ngomong nganti kabèh iki kelakon.'

Nalika Zakaria isih mandheg ing papan suci nalika ngomong karo Malaikat, wong-wong ing candhi padha gumun. Nalika metu marang wong-wong, Zakaria kudu menehi isyarat marang wong-wong yèn dhèwèké wis bisu; banjur wong-wong sing ana padha mangertèni yèn dhèwèké wis nduwèni wahyu ing papan suci.

Sawisé rampung tugasé, Zakaria mulih menyang omahé sing dumunung ing tlatah pagunungan, ing Hebron, sawijining kutha ing Yehuda. Kutha iki kalebu salah siji sing diparingaké miturut undian marang keturunan Yehuda lan ditetepaké dadi panggonan panggonan para imam[6020] .

Nalika wayahe nepaki pangandikane malaikat mau, lan Elizabeth, sing biyen mandul, nglairake Yohanes—jeneng sing ditulis Zakaria ing lempeng sing diparingake marang dheweke—cangkeme Zakaria kabuka, ilatne kendho, lan dheweke wiwit ngomong, muji Gusti Allah. Kapenuhan Roh Suci, dheweke wiwit ngandharake ramalan, kandha: *'Mugi pinaringan berkah marang Gusti Allah, Allahé Israèl, awit Panjenengané wis rawuh marang umaté lan maringi kaslametan, lan wis ngadegaké tanduk kaslametan kanggo kita ing omahé Dawud, abdi Panjenengané, kaya déné Panjenengané wis ngandika lumantar cangkemé para nabi suci jaman biyèn, yèn Panjenengané bakal nylametaké kita saka mungsuh-mungsuh kita lan saka tangan kabèh sing sengit marang kita; Panjenengané bakal paring welas asih marang para leluhur kita lan éling marang prajanji suci Panjenengané, sumpah kang wis diucapaké marang Abraham, leluhur kita, kanggo maringi kita, tanpa wedi, sawisé kita dibebasaké saka tangan mungsuh-mungsuh kita, supaya kita bisa ngabdi marang Panjenengané kanthi kasucian lan kabeneran ing ngarsané sajrone urip kita kabèh. Lan kowe, anak, kang bakal dijenengi nabi Sang Maha Luhur; awit kowe bakal mèlu ing ngarepé Gusti Allah kanggo nyiapaké dalané, maringi kawruh kaslametan marang umaté lumantar pangapura dosa-dosané, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah kita sing alus, kang srengéngé esuk saka dhuwur wis sowan marang kita, kanggo madhangi wong-wong sing manggon ing pepeteng lan ing bayangan pati, lan nuntun sikil kita menyang dalan tentrem'* (Lukas 1:68–79).

[6018] Tembung 'Yohanes' ing basa Yunani tegesé 'rahmaté Gusti Allah'; (bentuk Yunani [Ioannes] saka jeneng Ibrani Yohanan, 'Yahweh welas asih').

[6019] Ya iku kanthi semangat kang ora kendho lan kakuwatan moral kang padha karo kang digawa dening nabi agung kang semangat, Elia, sawijining manungsa Gusti, nalika tumindak.

[6020] Yosua 21:13; 1 Tawarikh 6:65. Hebron iku salah siji kutha paling tuwa ing tanah Kanaan. Kutha iki isih ana nganti saiki lan nduwèni watara sepuluh ewu jiwa, sing padha nyambut gawe ing dagang, tetanen, tetanduran woh-wohan, lan gawé anggur. Kutha iki dumunung sewu kaki ing ndhuwur Yerusalem ing lembah jero lan sempit, sing diubengi gunung-gunung ing loro sisih, ing wewengkon sing subur lan akeh tetanduran. Kabèh pedésaan sakupenge kutha iku katutupi wit zaitun, delima, ara, lan pistachio; Hebron kondhang banget amarga kebon anggur sing amba lan éndah.

Nanging teka wektu nalika Gusti kita Yesus Kristus lair ing Betlehem, lan para Magi, sing teka saka Wétan manut pratandha lintang kang nggumunake, ngandhani Herodes babagan lairé Sang Prabu anyar. Banjur Herodes, sawisé ngutus prajurit menyang Betlehem kanggo mateni kabèh bocah, mrentahaké supaya anaké Zakharia—sing wis akèh dirungokaké—uga dipatèni. Herodes ngerti kabèh sing kelakon nalika lairé Yohanes; amarga kabèh prastawa sing nyertai lairé Yohanes wis marakaké wedi lan gumun ing antarané warga lokal. Kabèh wong Yahudi padha rembug babagan prastawa mujijat iki; kabar kuwi uga wis tekan marang Herodes. Sapa waé sing krungu padha gumun ing atiné lan kandha, *'Bocah iki bakal dadi apa?'* (Lukas 1:66). Herodes, saiki kelingan Yohanes, mikir: 'Apa iki dudu wong sing bakal dadi Raja wong Yahudi?' Sawise mutusake arep matèni dhèwèké, sang raja ngutus para pembunuh rahasia menyang omahé Zakharia, nanging wong-wong sing dikirim ora nemokaké Santo Yohanes ana ing kana. Amarga nalika pambantaian bocah-bocah sing ora adil diwiwiti ing Betlehem, raungan lan tangise krungu tekan Hebron, sawijining kutha ing Yehuda, panggonané para imam, amarga ora adoh saka Betlehem; ora suwe, mesthi waé, wong-wong Hebron padha ngerti sebabe tangisan kuwi. Banjur Santa Elizabeth, nggawa putrané, Sang Yohanes cilik sing wektu kuwi umuré wis setaun setengah, mlayu karo dhèwèké menyang pagunungan. Ing wektu sing padha, Santo Zakharia ana ing Yerusalem, nindakake tugas rutin miturut giliran dhèwèké ing pangkat imam. Nyumput ing pagunungan, Elizabeth ndedonga karo nangis marang Gusti supaya nglindhungi dhèwèké lan anaké. Nalika saka pagunungan dhèwèké weruh prajurit sing teliti nggoleki para pelarian lan wis cedhak, dhèwèké njerit karo wedi marang pagunungan watu sing paling cedhak: 'Pagunungané Gusti, tampani ibu iki lan anaké!' Gunung mau langsung mecah, nampani dheweke loro ing jeroné, saéngga padha kasembunyi saka para pembunuh sing nyedhak. Amarga ora nemokake wong sing digoleki, para utusan bali kosong marang raja. Banjur Herodes ngutus prentah marang Zakharia ing candhi, mréntah supaya nyerahake putrané Yohanes marang dhèwèké.

"Saiki aku ngabdi marang Gusti Allah Israel," wangsulane Santo Zakaria, "lan aku ora ngerti ing endi putraku saiki."

Amarga nesu, Herodes ngutus maneh marang Zakaria kaping pindho lan mrentahake supaya Zakaria dipatèni yèn dhèwèké ora nyerahaké anaké. Para pembunuh kejem padha nyerbu kaya kéwan galak, kepéngin langsung nglakoni dhawuh raja, lan padha muni banter marang imamé Gusti Allah:

'Ndak endi kowe ndhelikake anakmu? Serahna marang kita, amarga kuwi dhawuhe raja; nanging yen kowe ora nyerahake anakmu, kowe dhewe bakal mati kanthi kejem.'

Kanggo kuwi, Santo Zakharia mangsuli:

'Kowe bakal matèni badané aku, nanging Gusti bakal nampa nyawaku.'

Banjur para pembunuh nyerbu marang Zakharia lan matèni dhèwèké ing antarané gréja lan mezbah, kaya sing diprentahaké déning raja; lan getih sang wali sing mili kuwi mbeku ing marmer lan atos kaya watu, dadi pratandha lan panghakiman langgeng tumrap Hérodès; déné Elisabet, sing dilindhungi Gusti, tetep ana karo anaké ing celah gunung. Miturut dhawuh Gusti, ana guwa sing disiapake kanggo dheweke ing kana; ana mata banyu mili; lan ing ndhuwur guwa tuwuh wit kurma sing ngasilake woh akèh. Saben ibu lan anaké kepéngin mangan, wit mau bakal nundhuk, nyawisake wohé dadi panganané, banjur mbalèk lurus manèh.

Patang puluh dina sawisé mateni Zakaria, Santa Elizabeth, ibuné Sang Panuntun, séda ing guwa kuwi, déné Santo Yohanes dipelihara déning malaékat nganti yuswa diwasa lan disimpen ing ara-ara samun nganti dina dhèwèké muncul ing ngarepé bangsa Israel.

Troparion kanggo Santo Zakharia, Nada 4:

Kinanthi busana imam, yaiku sing paling wicaksana, miturut paugeran Gusti kowe nyawisake kurban pangbakar kanthi kamulyan suci, ya Zakaria; lan kowe dadi lentera lan sing nyumurupi rahasia, nggawa pratandha sih-rahmat ing awakmu, katon marang Sing Maha Wicaksana: lan sawise dipatèni nganggo pedhang ing candhi Gusti, Wah, nabi Kristus, ndedonga karo Pembuka supaya jiwa kita bisa kaslametake.

Kontakion, Nada 3:

Ya Zakaria, nabi lan imam Sang Maha Luhur, bapaké Yohanes Pembaptis, dina iki padha ngadani pesta pangeling-eling panjenengan, maringi panganan marang wong pracaya lan nyuguhaké omben-omben kabeneran kanggo kabèh: mulané panjenengan lunga, minangka pangurus ilahi saka sih rahmaté Gusti Allah.

Kontakion kanggo Santa Elizabeth, Nada 4:

Kaya rembulan purnama, kowe wis nampa padhanging kabeneran saka srengéngé rohani Sang Mesias, lan bebarengan karo Zakharia kowe wis lumaku miturut kabèh dhawuhe Gusti, hai Elisabet sing dikasihi Gusti: mulané, nalika kita muji kowe nganggo kidung sing pantes, kita ngluhurake Gusti sing Maha Luwih Loman, sing maringi padhang marang kabèh.

Peringatan para martir suci Urvan, Teodorus lan Medimnus, lan akèh kanca-kancané

Peringatan tanggal 5 September

Ing jaman pamaréntahané Valens sing jahat[6021] , para Arian ing Konstantinopel nduwèni kuwasa gedhé lan ngrembakaké wewenangé, amarga kaisar, sing kabutakaké déning bidah kuwi, nulungi wong-wong mau. Sawisé miwiti panganiayaan marang umat Kristen Ortodoks, padha ngusir Uskup Evagrius lan nindhes umat sing setya kanthi keras: nggebuki sawatara, mbuwang liyane menyang penjara, ngrampas harta banda wong liya; cekakipun, padha nindhes kanthi sakabehe cara. Amarga banget sedhih, para wong pracaya padha kumpul sacara rahasia lan mutusaké ngirim petisi marang raja sing wektu kuwi ana ing Nicomedia, nyuwun yèn yèn ora bisa mbusak para Arian kabèh, paling ora dhèwèké mréntah supaya panganiayaan marang wong-wong mau diringkes, supaya wong-wong mau ora padha binasa kabèh. Kanggo tujuan iki, padha milih nganti pitung puluh priya klèrgi sing pantes, teguh ing iman, fasih ing wicara, lan pinunjul amarga kawicaksanané, dipimpin déning Urvan, Theodore, lan Medimnus. Sawisé mangkat, padha tekan Nicomedia lan, ngadeg ing ngarepé raja, kanthi tulus nyuwun supaya raja paring welas asih lan nglindhungi saka tangan para Arian. Raja nesu banget marang wong-wong mau; nanging dhèwèké ora ngetokaké nesuné, malah kanthi rahasia ngutus wong-wong mau marang epar[6022] , Modestus, kanthi dhawuh supaya nangkep lan matèni wong-wong mau. Eparkh, sawisé nangkep wong-wong mau, wedi nindakake paukuman kanthi terang-terangan ing ngarepé kabèh wong; lan, kanggo nyegah kabar angin ing antarané rakyat, dhèwèké mréntahaké kabèh mau supaya diparingi kapal lan nyebar kabar yèn wong-wong sing ditangkep kuwi dikirim menyang pangasingan; Ing wektu sing padha, dhèwèké maringi dhawuh marang para pelaut yèn sawisé ana ing tengah segara, padha pindhah menyang prau cilik lan ngobong kapal sing ana pitung puluh wong ing njero, lan dhawuh kuwi padha laksanakaké: Sawisé tekan jero segara Astakian, para pelaut mau nyulut geni ing kapal sing ana para martir suci ing ndhuwuré, sawisé padha mudhun dhisik menyang prau cilik sing wis disiapaké kanggo kuwi, banjur padha bali marang gubernur lan ngandhani yèn para wong mau wis mati. Kapal kuwi kobong kaya obor lan mabur kenceng ing segara, digerakké déning angin; prau iku, kobong ing geni, tekan panggonan sing dikenal ing Astakian Abyss kanthi jeneng Dakidis; sawisé mandheg ing kana, prau iku kobong nganti dadi abu, lan saka awak para martir suci sing kobong metu asap kaya kemenyan sing munggah marang Gusti Allah. Mangkono para wali seda, lan sabda Kitab Suci kanyata tumrap panjenenganipun: (Mazmur 65:12). Kabakar geni ing inggil banyu, para wong suci menika nyawiji ing papan panggonan ing swarga[6023] , ing ngendi, meneng ing ngarsaning pangastané Gusti, padha ndedonga kanggo kita; lumantar pandonga panjenenganipun, ya Gusti, paringna kita ugi nampi gesang langgeng. Amin.

[6021] Valens – Kaisar Romawi saka taun 364 nganti 378 Masehi, sing mrentah separo wétan Kakaisaran lan dadi panyokong fanatik wong-wong Arian.
[6022] Eparch – tembung Yunani sing artiné 'gubernur'. Iki gelar sing diwènèhaké marang panguwasa provinsi Romawi.
[6023] Iki kedadeyan ing taun 370.

Peringatan Sang Martir Suci Obadiah

Peringatan tanggal 5 September

Martir suci iki urip lan nandhang sangsara ing Persia. Amarga piwulangé nuntun akèh wong marang pracaya marang Kristus, kepala para magi mrentah supaya dhèwèké dicekel lan dipaksa nyembah srengéngé lan geni lan mbantah Kristus. Amarga pangakuané sing teguh marang Gusti Allah sejati, dhèwèké dipukul ing pinggang nganggo tongkat duri sing kebak duri landhep. Papat prajurit padha nggebuk dhèwèké nganti suwé banget nganti padha nggawa dhèwèké, sing wis ora sadar, menyang omahé, ing kono dhèwèké ora suwé nyerahaké nyawa sing suci lan pinaringan berkah marang Gusti Allah, ngluhuraké lan matur nuwun marang Panjenengané, lan bungah amarga dianggep pantes nandhang sangsara kanggo jenengé Gusti kita Yesus Kristus[6024] .

Perayaan para Martir Suci Fifael lan Fivae

Dirilis tanggal 5 September

Para martir suci iki kanthi wani ngakoni ing ngarepé kabèh yèn Kristus iku Gusti sejati, Sang Pencipta lan Pangripta kabèh prakara, nalika nyebut arca-arca kuwi arca budeg. Padha ngowahi akidah akèh wong marang iman sejati. Wong-wong pagan nyekel lan nyiksa wong-wong mau kanthi kejem. Pungkasané, Santa Fifaïl digantung ing wit lan dipotong dadi loro, déné adhine Fiveia dipatèni nganggo tombak sing nembus gulu. Keduanya nyerahaké nyawa sing suci lan berkah marang Gusti Allah, kanthi pandonga pujian ing lambéné: '[6025] '.

Martiiré Sang Pangeran Gleb

Dipeperingati tanggal 5 September

Seduluré Pangeran Suci Gleb, Svyatopolk, nggodha dhèwèké metu saka Murom kanthi tipu daya, ngirim kabar marang dhèwèké: 'Bapakmu lagi seda lan ngundang kowe.' Nalika semana, Svyatopolk wis matèni seduluré Gleb, Pangeran Suci Boris, lan lagi ngrancang matèni Pangeran Suci Gleb uga[6026] . Dheweke nduwèni niyat ala kanggo matèni kabèh saduluré supaya bisa nguwasani kabèh kakuwasan kanggo dhéwé, nanging akibat saka tumindak ala iki yaiku sangsara langgeng, manut tembungé nabi: *'Wong-wong ala kasangkut ing pakaryané dhéwé'* (Mazmur 9:17). Nalika Pangeran Gleb wis ana ing dalan menyang Kyiv lan cedhak Smolensk, ing Smyadyn[6027] , dhèwèké diserang déning para pembunuh terkutuk sing dikirim déning Svyatopolk, sing kebejatane padha karo kéwan galak. Santa Gleb ngarepake salam saka wong-wong mau, nanging padha ngrancang nyawane lan dumadakan ngubengi dheweke saka kabeh sisih. Banjur tukang masak Santa Gleb, wong asli Torchin[6028] , mateni tuwane nganggo piso ing dina kaping lima September[6029] . Awaké dibuwang menyang panggonan sepi. Nanging Gusti Allah ora ninggalake abdi-Nya, malah ngluhurake dhèwèké, kaya biyèn Panjenengané wis

---

[6024] Martir suci Audius nandhang sangsara nalika pamaréntahan raja Persia Izdigerd (408–420).

[6025] Padha ngalami martir ing wiwitan abad kapindho nalika pamaréntahan Kaisar Trajan.

[6026] Gleb iku putra bungsu saka St. Vladimir Agung, Pangeran Sing Padha karo Para Rasul, lair saka nikah Kristen karo putri Yunani Anna. Dheweke dadi Pangeran Murom kuna, pusat wilayah lor Rostov-Suzdal (saiki kutha distrik sing ora pati wigati ing Provinsi Vladimir). Boris – adhine kandung St. Gleb saka ibu sing padha, Pangeran Rostov (Rostov – saiki kutha distrik ing Provinsi Yaroslavl); dhèwèké dipatèni déning para pembunuh bayaran sawisé seda Vladimir ing taun 1015, ing Kali Alta, nalika dhèwèké lagi nyiyapake kemah sawisé bali saka kampanye nglawan Pechenegs. Svyatopolk iku putrané Vladimir karo janda adhine Yaropolk; amarga kaluputané sing kejem, dhèwèké mlebu sajarah kanthi julukan 'Sing Kesetanan' Sawisé mateni Boris lan Gleb, dhèwèké dikalahaké déning Yaroslav si Bijaksana, sing ngusir dhèwèké saka Kyiv; dhèwèké mlayu menyang Polandia lan sakbanjuré ngalami 'pati kejem' ing alas antarané Polandia lan Bohemia.

[6027] Smyadyn – anak kali cilik saka Dnieper, cedhak Smolensk.

[6028] Torks iku salah siji saka bangsa nomadik asalé saka Asia⁴ ing Rus' kuna, diatur dadi kadipaten appanage lan majelis veche; padha manggon utamané ing bagéan kidul-kulon karajan.

[6029] Pati St. Gleb, Pangeran Sing Adil, kelakon ing taun 1015. Nalika baptisan suci, Gleb dijenengi David.

ngluhurake Santo Stefanus, Martir Kapisan[6030] : kadhangkala ana tiang geni katon ing dhuwur panggonan ing ngendi badan pangeran suci iku ana; kadhangkala liyane ana lilin kobong sing muncul, utawa swara kidung malaikat bisa dirungu. Wong-wong sing nyekseni pratandha iki nyebarake kabar ing saindenging kutha, sing wargané njupuk awak sang wali lan nggawa menyang Vyshgorod[6031] .

Pesta Santo Petrus Rasul, ing Athira

Perayaan tanggal 5 September

Gereja Santo Petrus Rasul iki Petrus kasebut ing uripé St Eutychius, Patriark Konstantinopel (6 April), ing ngendi kacathet yèn sadurungé Patriark iki kapilih taun 552, Kaisar Yustinianus[6032] nduwèni wahyu sing diungkapaké marang wong liya kanthi sumpah: ing sawijining impen dhèwèké weruh dhèwèké dhéwé ana ing gréja St Petrus Sang Rasul Petrus ing Athira[6033] ; Sang Rasul Suci piyambak rawuh marang dhèwèké lan, karo nunjukaké St. Eutychius, kandha: 'Wong iki kapilih dadi uskup kanggo kowé.'

Peringatan para Martir Suci Juvenal lan Maksimus

Dirilèkaké tanggal 5 September

Para martir suci Juvenus lan Maximus, prajurit, nandhang sangsara ing jaman Kaisar Romawi Julianus si Pengkhianat, ing pangabdiané padha dadi prajurit perisai. Ing sawijining wektu, Julian sawisé teka ing Antiokia nyawuraké kabèh panganan lan omben-omben sing didol ing pasar nganggo banyu saka kurban berhala, kanthi niyat supaya wong Kristen melu kurban sing ora takwa mau. Ing wektu kuwi, loro abdi Kristus iki, nalika rawuh ing jamuan karo prajurit liyane, padha ngandika marang kanca-kancane kanthi sedhih bab tumindak ora adil raja lan mbaleni tembung-tembung telung mudha suci sing tau diucapake ing Babilonia: *'Lan Panjenengané wis nyerahaké kita marang tangan mungsuh sing ora nduwé hukum, murtad sing paling keji, lan marang raja sing ora adil lan paling jahat ing saindenging bumi'* (Dan. 3:32).

Esuké, salah siji sing wis mangan bareng karo wong-wong mau nglaporaké tembung-tembung iki marang raja.

Banjur raja nyaur para prajurit suci lan takon:

'Apa sing kowe kandha wingi ing pesta?'

Padha ngendika kabeneran lan, mbaleni tembung sing padha, ngecam raja lan nyalahake dheweke amarga murtad tanpa hukum.

Raja, amarga nesu banget, dhisik mrentah supaya padha dipukul tanpa welas asih lan dipenjara; banjur, ing tengah wengi, dhèwèké ngutus algojo menyang penjara, sing mateni wong-wong mau ing pepeteng penjara.

19 September

6 September (gaya lawas)

[6030] Pamulyané relik suci Martir Sepisan Stefanus diceritakaké ing Chetiy Miney, antarané liya-liyané, kaya mangkéné: 'Ing wengi, cahya katon ing ndhuwur relik sang wali, lan ambuné wangi banget metu saka peti relik (peti sing ngemot relik), nalika kidungan malaékat muni ing udara.' Delengen 2 Agustus.

[6031] Vyshhorod – kutha kuna lan biyèn wigati ing Rus', 15 versts saka Kyiv munggah kali Dnieper; dadi benteng kuwat kanggo Kyiv saka lor lan dadi kutha favorit para pangeran agung Kyiv, utamané Vladimir Agung. – Relik Pangeran Agung Gleb dipindhahake menyang Vyshgorod lan dikubur bareng karo relik Pangeran Agung Boris nalika pamaréntahan Yaroslav sing Arif ing Kyiv taun 1019. Ing taun 1072, dina raya diadegaké kanggo ngurmati para pangeran suci. Reliké padha ilang nalika invasi Kyiv déning Batu, khan Mongol, ing taun 1240.

[6032] Justinian Agung – kaisar Bizantium sing misuwur, sing mrentah saka taun 527 nganti 565.

[6033] Kutha Aphira utawa Aphir dumunung ing muara Kali Aphira nalika mili menyang Segara Marmara lan uga dikenal minangka Poros; dumunung 24.000 langkah saka Konstantinopel.

Peringatan mujijaté Santo Mikael Sang Juru Utusan ing Chonae

Perayaan tanggal 6 September

Ing kutha Phrygia Colossae[6034] , cedhak kutha Hierapolis[6035] , ana gréja kang dipersembahaké marang Santo Mikael Sang Malaikat Agung sing dumunung ing dhuwuré mata banyu mujijat. Wong-wong lara nampa akèh panyembuhan saka banyu mata iki – malah luwih akèh tinimbang ing Kolam Siloam[6036] . Ing kolam kuwi, Malaikaté Gusti mung mudhun sapisan setaun kanggo ngaduk banyu, déné ing kéné sih-rahmaté Pimpinan Para Malaikat tansah ana. Ing kana, mung wong sing pisanan mlebu kolam sawisé banyu diaduk sing mari, nanging ing kéné kabèh sing teka kanthi iman—sing sepisanan lan sing pungkasan—kabèh waras. Ing kana, perlu ana ruang tunggu kanggo wong lara sing ngenteni suwé kanggo mari, amarga ana sing mung mari sawisé 38 taun; nanging ing kéné, mung ing sedina, utawa malah ing sak jam, wong lara mau bakal mari. Asal-usulé mata air iki diceritakaké kaya mangkéné.

Nalika sakabehe jagad kabungkus ing pepeteng politeisme pagan lan wong-wong nyembah makhluk tinimbang Sang Pencipta – ing wektu kuwi, ing Hierapolis, wong-wong pagan ngajeni ekhidna gedhe lan medeni[6037] , lan sakabehe tanah, kabut dening ilusi setan, padha nyembah marang ekhidna kuwi. Wong-wong sing ora takwa mbangun candhi kanggo ngajeni echidna iki, ing kana padha nyimpené lan nyawisaké kurban manéka warna kanggo mènèhi panganan marang makhluk berbisa iki sing wis nyebabaké cilaka marang akèh wong. Gusti Allah sejati, kepéngin padhangaké donya kanthi pepadhanging kawruh Panjenengané lan nuntun wong-wong sing kesasar menyang dalan sing bener, ngutus para murid lan rasul suci Panjenengané menyang kabèh tanah kanggo nginjili Injil marang kabèh manungsa. Rong saka para Rasul – Santo Yohanes Teologian lan Santo Filipus – siji menyang Efesus[6038] lan sijine menyang Hierapolis, padha makarya ing kono nginjili Injil Kristus. Ing wektu kuwi ana candhi megah ing Efesus kang dipersembahake marang dewi pagan kondhang Artemis[6039] . Kanthi pedhang rohani – Sabda Gusti – nglawan para imam lan para pemuja dewi iki, Santo Yohanes Teolog menangaké wong-wong mau: kanthi kuwasa jenengé Kristus, dhèwèké ngrusak candhi lan nglebur arca dadi bledug, saéngga kabèh kutha mau mlebu iman suci. Sawisé mbasmi arca Artemis, Santo Yohanes Teologian mangkat saka Efesus menyang Hierapolis kanggo mbantu kanca kerjane, Santo Filipus Rasul; Santo Bartolomeus Rasul lan adhine Filipus, Mariamia, uga ana ing kono wektu kuwi. Beberengan karo wong-wong mau, Santo Yohanes Teologis makarya kanggo kaslametan manungsa. Kaping pisan, padha arep nglawan ula sing diparingi kurban déning wong edan, nyembah makhluk iki kaya déwa. Liwat pandonga, padha mateni ula mau lan mbalèkaké wong-wong sing nyembahé marang Gusti Allah sejati, sing nyipta swarga lan bumi. Nalika padha ngadeg ing panggonan sing

---

[6034] Kolose – sawijining kutha ing sisih kidul-kulon Phrygia, ing Kali Lykus, cedhak Laodikea lan Hierapolis. Ing taun kaping 10 pamrentahan Nero (64 Masehi), Kolose rusak amarga gempa bumi; banjur dibangun maneh, nanging ora nate mbalekake kamulyan biyen. Sabanjure dikenal minangka Choni. Saiki iku sawijining desa cilik ing salah siji lereng Gunung Chonas, ing sacedhake isih ana reruntuhan kutha kuna Colossae. Salah siji Surat Paulus sing Suci ditulis kanggo para warga kutha iki. – Gréja St. Michael Malaikat Agung wis ana ing kutha iki wiwit jaman biyen.

[6035] Hierapolis (saka basa Yunani sing artiné 'kutha suci') – sawijining kutha ing Asia Minor, ing Phrygia. Kutha iki ora adoh saka kutha Colossae lan Laodicea, meh ana ing persimpangan kali Meander lan Lycus. Jeneng modhèren kutha iki yaiku Rambuk-Kalesi (kutha kapas). Hierapolis biyèn nduwèni uskup sing rawuh ing Konsili Nicaea Kapisan ing taun 325. Ing Hierapolis, miturut cathetan sing diwènèhaké ing kéné, Santo Filipus Sang Rasul mulang lan séda dadi martir.

[6036] Siloam – mata air utawa kolam Siloam, lan omah pemandian Siloam sing dibangun ing jejere – dumunung ing sisih kidul-wétan Yerusalem, ing kaki Gunung Sion lan Gunung Moriah. Kolam Siloam kasebut kaping telu utawa kaping papat ing Kitab Suci, kalebu ing Injil Yohanes lan Lukas. (Delengen Yohanes 5 lan 9:7–11; Lukas 13:4).

[6037] Echidna iku ula berbisa, dawane watara 12 kaki utawa luwih. Gigitane banget mbebayani lan, ing umume kasus, nyebabake pati sing cepet lan ora bisa dihindari. Ing Kitab Suci, ula umume digambarke minangka makhluk sing medeni lan mbebayani, sing kudu tansah dadi mungsuh manungsa. Ula dadi simbol kabeh sing, miturut sipate dhewe, nyebabake cilaka lan karusakan (Pangandika 10:11; Amsal 21:31–33; Matius 7:10).

[6038] Efeso, ing Segara Aegea, iku kutha dagang wigati ing Asia Cilik.

[6039] Artemis – uga dikenal minangka Diana – iku dewi pagan sing kondhang ing kalangan wong Yunani; dheweke nglambangake rembulan lan dianggep minangka dewi pelindung alas lan moro. Pemujaan marang dewi iki dilakoni kanthi mewah lan megah; dheweke utamane dipuja ing kutha Efesus.

dijenengi 'Cherotopa', padha ngandharake ramalan manawa sih rahmaté Gusti bakal sumunar ing kana, panggonan iki bakal didatangi déning Panglima bala langit, Santo Mikael sang Malaikat Agung, lan manawa mujijat bakal kelakon ing kana. Kabeh mau ora suwe banjur kelakon. Nalika St Yohanes Teologian mangkat kanggo mratelakaké Injil ing kutha-kutha liya, lan St Filipus Rasul nandhang sangsara ing tangan wong-wong sing ora pracaya, nalika Bartolomeus lan Mariamnia uga padha lunga menyang tanah liya – banjur, ing panggonan kuwi, manut ramalané Rasul suci, banyu mujijat muncul. Mangkono tembung Kitab Suci kasembadan: *'Banyu bakal njedhul ing ara-ara samun, lan kali-kali ing padang pasé. Ilusi banyu bakal dadi tlaga, lan lemah garing bakal mili banyu; ing panggonan srigala, ing ngendi padha ngaso, bakal ana papan kanggo suket lan alang-alang.' Lan ana dalan gedhe ing kono, lan dalan mau bakal diarani Dalan Suci*[6040] (Yesaya 35:6–8). Ora mung wong pracaya nanging uga wong sing ora pracaya padha wiwit teka menyang mata banyu iki, amarga mujijat sing kelakon ing kana, kaya trompet sing muni banter, ngundang sapa wae menyang kana; lan kabèh sing ngombe lan adus saka mata banyu iki waras saka lara-larané, lan akèh sing wis pulih kasehatane banjur dibaptis ing asmané Tritunggal Suci.

Ing wektu kuwi, ing Laodicea[6041] , ana wong Yunani sing putri siji-sijine bisu wiwit lair. Bapake sanget sedhih lan wis nyoba kabeh cara kanggo marasake putrine saka bisu; nanging amarga ora ana asil, dheweke banjur kecemplung ing kuciwa sing jero. Ing sawijining wengi, nalika lagi turu ing ambené, dhèwèké weruh ing sawijining panglihatan Malaikaté Gusti Allah kang sumunar kaya srengéngé. Panglihatan iki diparingaké marang dhèwèké ora amarga dhèwèké pantes, nanging supaya lumantar panglihatan mau dhèwèké bisa ngerti kabeneran lan nuntun wong liya marang Gusti Allah bebarengan karo dhèwèké. Nalika ndeleng Malaikat mau, piyambakipun ajrih, nanging ing wektu sing padha piyambakipun krungu tembung-tembung punika saking Malaikat mau:

'Yen kowe kepengin ilat anakmu bisa ngucap, gawa dhèwèké menyang mata airku sing ana ing "Cherotope", cedhak Hierapolis; wènèhana dhèwèké banyu saka mata air iki kanggo ngombe, banjur kowe bakal weruh kamulyaning Gusti.'

Nalika tangi, wong iki gumun marang apa sing wis dideleng lan, pracaya marang tembung-tembung sing diucapake mau, langsung njupuk putrine lan kesusu menyang banyu mujijat. Ing kana dhèwèké nemoni akèh wong padha njupuk banyu iki, dibaptis ing banyu mau lan nampa penyembuhan saka lara-larané. Dhèwèké takon marang wong-wong mau:

'Sapa sing kok panggil nalika kowe adus ing banyu iki?'

Padha mangsuli:

'Kita nyebut jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci; kita uga nyuwun pitulungan marang Santo Mikael, Malaikat Agung.'

Banjur wong iku, ngangkat pandangane menyang langit lan ngangkat tangane, kandha:

'Bapa, Putra lan Roh Suci – O Gusti Allah Kristen – mugi paring welas asih marang kita! Sang Malaikat Agung Mikael, abdi Gusti Allah, tulung lan warasakna putriku!'

Kanthi kuwi, dhèwèké njupuk banyu saka mata banyu lan kanthi iman nyawuraké ing cangkem putriné; langsung ilatné, sing biyèn kebekuk déning bisu, kabuka kanggo muji Gusti Allah, lan dhèwèké ngomong cetha:

'Ya Gusti Kristiani, welasana aku! Sang Malaikat Agung Mikael, tulung aku!'

Kabeh wong sing ana padha gumun marang kuwasa Gusti Allah lan, ngluhurake Tritunggaling Sang Suci, padha muji pitulungané Malaikat Agung Mikael. Wong Yunani kuwi, nalika weruh yèn putriné wis mari, bungah banget lan langsung dibaptis, bebarengan karo putriné lan kabèh wargané sing teka bareng dhèwèké. Minangka pratandha panuwuné, dhèwèké mbangun gréja éndah ing dhuwuré mata banyu mujijat mau kanthi asmané Santo

---

[6040] Ing kéné, nabi Yesaya nunjukaké akibat ageng sing bakal ngancani rawuhé Sang Juruwilujeng ing donya. Banjur 'banyu bakal mili ing kali-kali liwat ara-ara samun, lan ing tanah garing bakal muncul lembah', banjur 'tanah tandus bakal dadi tlaga, lan mata banyu bakal muncul ing tanah garing: (supaya) manuk-manuk bakal bungah ing kana, suket-suket bakal tuwuh ing kana, lan bakal ana padang rumput'.

[6041] Laodikea iku kutha utama ing Phrygia, dumunung ing sisih kidul-kulon, ora adoh saka kutha Kolose, ing Kali Lycus. Gréja Laodikea iku salah siji saka pitung gréja misuwur ing Asia Cilik sing kasebut ing Kitab Wahyu. Ing sajarah gréja, Laodicea kondhang amarga konsili sing dianakake ing kana (watara taun 365 Masehi), sing netepake aturan rinci babagan tata cara ibadah, prilaku moral para rohaniawan lan umat, lan macem-macem kesalahan ing jaman kuwi.

Mikael Sang Malaikat Agung, Panglima bala swarga. Sawisé ngias gréja iki kanthi mewah lan ndedonga suwé ing jeroné, wong Yunani kuwi banjur bali menyang omahé.

Ing taun kaping 90 sawisé gréja iku dibangun, teka bocah lanang umur sepuluh taun sing jenengé Archippus saka Hierapolis; wong tuwané iku wong Kristen sing taat lan wis ngedidik anaké kanthi iman. Archippus manggon ing Gréja Santo Mikael Sang Malaikat Agung, dadi pangurus gréja ing kana. Lanang enom iki miwiti urip manut paugeran kaya mangkene: wiwit manggon ing gréja kuwi lan ngabdi marang Gusti, dhèwèké ora nate nyicipi panganan utawa omben-omben donya: ora daging, ora anggur, malah roti uga ora dipangan, nanging mung urip saka sayuran alas sing dijupuk lan dimasak dhéwé; dhèwèké mung mangan sapisan seminggu, lan sanadyan mangkono tanpa uyah; ombèn-ombènané mung banyu sethithik. Kanthi pangastiné kaya mangkono, dhèwèké nglarani dagingé lan tetep ajeg ing kabecikan wiwit enom nganti tuwa, nyawiji karo Gusti Allah kanthi sakabehing atiné lan niru uripé para malaékat. Busanané prasaja banget: dhèwèké mung nduwèni loro kain karung[6042] , siji kanggo dianggo ing awaké, lan sijiné kanggo nutupi ambené sing kebak watu landhep. Dheweke nutupi nganggo kain goni supaya sapa wae sing mlebu omahé ora weruh yèn dhèwèké turu ing watu landhep; kanthi bantal cilik kang kebak duri. Mangkono ranjangé sang askét sing pinaringan berkah. Bab turu lan istirahaté kaya mangkéné: nalika dhèwèké krasa perlu turu, dhèwèké nggleleng ing watu lan duri landhep – saéngga luwih mirip kahanan éling tinimbang turu, lan istirahaté luwih dadi panyiksa tinimbang panglipur. Amarga apa istirahaté awak yèn nggleleng ing watu atos, lan turu kaya apa yèn sirah nyandhak ing duri landhep? Saben taun, Archippus tansah ngganti sandhangané: dhèwèké nutupi ambené nganggo kain karung sing biyèn dienggo ing awaké, lan nganggo sing biyèn ana ing amben; sawisé setaun, dhèwèké ngganti manèh kain karung mau. Mangkono, ora nemu pangaso ing awan utawa ing bengi, dhèwèké nglarani awaké lan ngreksa nyawané saka jebakan mungsuh. Nalika mlaku ing dalan urip sing sempit lan kebak sedhih iki, Archippus sing pinaringan berkah, nyebut asmané Gusti, ndedonga:

'Aja nganti, Gusti, aku seneng marang kabungahan sing sia-sia ing donya; muga-muga mataku ora weruh berkah apa wae saka donya iki, lan aja ana panglipur kanggo aku ing urip sing sementara iki. Paringana panjenengan, Gusti, mripat kawit luh rohani; paringana aku rasa nyesel ing atiku; lan lurusna dalanku, supaya aku bisa nglawan dagingku lan ngendhaleni marang roh nganti pungkasaning uripku. Apa paedahé daging fana iki, kang kabentuk saka lemah, kanggo aku? Iku kaya kembang sing mekar ing esuk nanging layu ing sonten! Nanging paringana aku, ya Gusti, supaya aku bisa nyambut gawe kanthi tekun ing apa sing migunani kanggo nyawa lan kanggo gesang langgeng.

Kanthi ndedonga lan ngajar dhiri kaya mangkono, Archippus sing pinaringan berkah dadi mirip Malaikaté Gusti, urip kaya ing swarga ing donya. Lan sang wali ora mung peduli marang kaslametané dhéwé, nanging uga marang kaslametané wong liya, amarga dhèwèké wis ngowahi akèh wong sing ora pracaya dadi pracaya marang Kristus lan mbaptisaké wong-wong mau. Wong Yunani sing ora pracaya marang Gusti, nalika weruh kabèh mau, padha iri marang Archippus sing pinaringan berkah lan, amarga ora bisa nahan mujijat kamulyan sing metu saka mata air suci, padha sengit marang wong sing bener iki sing manggon ing kana. Wong-wong kuwi kerep nyerang Santo Archippus, narik dheweke nganggo rambute lan jambange; padha mbuwang dheweke menyang lemah, nginjak-injak, lan sawisé nglakoni manéka siksaan, padha ngusir dheweke saka kana. Nanging, amarga teguh atiné kaya Eadamant[6043] , Archippus sing pinaringan berkah kuwi sabar nampa kabèh mau saka tangan para penyembah berhala lan ora ninggalake candhi suci, ngabdi marang Gusti kanthi kasucian lan kalembutan atiné lan ngopeni kaslametan nyawa manungsa.

Ing sawijining dina, wong Yunani sing ora pracaya marang dewa, sawise padha nglumpuk akèh, padha kandha ing antarané:

'Yen kita ora nutupi mata banyu iki nganggo lemah lan mateni wong sing nganggo sandhangan compang-camping kuwi, kabèh dewa kita bakal isin banget amarga wong-wong sing mari ing kana.'

[6042] 'Vretiše' iku karung sing digawe saka kain kasar utawa tali – sandhangan compang-camping, klambi saka kain kasar sing kasar ing kulit.

[6043] Adamant (intan) – watu sing atos banget nganti bisa nggaris watu liya tanpa rusak dhéwé. Ing literatur gerejawi, jeneng iki diwènèhaké marang akèh Bapa lan Guru Gréja sing misuwur amarga keteguhan iman utawa wataké.

Mula saka kuwi padha arep nutupi banyu mujijat nganggo lemah lan mateni wong sing ora salah – Archippus sing kasucen. Padha nyedhaki panggonan suci saka loro arah – sawetara padha nyerbu menyang gréja lan mata banyu, déné liyané padha kesusu menyang omahé Archippus sing kasucen kanggo mateni dhèwèké. Nanging Gusti, sing ngopeni nasib wong sing bener lan ora nyerahake marang wong-wong sing dosa, nylametake abdi-Nya saka para pembunuh mau: ujug-ujug tangane padha lumpuh, nganti ora bisa nyentuh wong sing mulya mau. Bab sumur iku, kelakon mujijat sing luar biasa: nalika wong-wong jahat nyedhak marang sumur mau, geni kobong sumebar saka banyu lan nyerbu wong-wong duraka kuwi, ngusir wong-wong mau adoh saka sumur; mula wong-wong duraka kuwi mlayu isin saka sumur lan saka Sang Archippus sing kinurmatan, tanpa bisa nyilakake panjenengané babar pisan. Nanging, padha ora kendho amarga mujijat iki: padha nggrenthèk untu, terus ngagumbara yèn bakal ngrusak matai banyu iku, gréja, lan pandhita gréja. Ing panggonan kuwi ana kali sing dijenengi Chrysos, kang mili ing sisih kiwa gréja. Wong-wong duraka kuwi banjur mutusaké ngalihaké alirane menyang papan suci, supaya mata air suci kuwi, sawisé campur karo banyu kali, ilang kakuwatan mujijat. Nanging nalika padha miwiti nglakoni rencana ala lan mbelokake alur kali menyang mata air supaya banjir, kali mau miturut dhawuh Gusti Allah ngganti arah arusé lan mili ing sisih tengen gréja. Lan manèh, wong-wong jahat mau padha mulih kanthi isin.

Ana uga loro kali liyane ing kana, mili saka wetan lan nyedhaki panggonan suci iku kanthi jarak telung stadia; jeneng salah siji kali yaiku Likokaper, lan sijine Kufos. Kalih kali iki, nalika padha ketemu ing kaki gunung ageng, banjur nyawiji lan mbelok menyang tengen, mili mlebu ing tanah Licia[6044] . Setan sing licik banget nyuntikake rencana jahat ing ati wong-wong sing ora takwa: dheweke mulang supaya ngalihaké banyu saka loro kali mau menyang panggonan mujijat, kanthi asil gréja Sang Malaikat Agung Mikael bakal rusak, lan banyu bakal nglumpuk ing mata air suci lan nyeret St. Archippus. Tetepan iku pancen cocog banget kanggo ngalirake banyu menyang kana, amarga kali-kali mili mudhun saka pucuk gunung, dene gréja dumunung ing sikil gunung kuwi. Sawisé padha ngadani konspirasi, wong-wong jahat teka akèh saka kabèh kutha menyang désa Laodicea lan banjur mangkat menyang gréja. Cedhak mezbah gréja ana watu gedhé; Saka watu iki padha miwiti nggali parit jero lan amba nganti tekan gunung ing ngendi kali-kali padha ngumpul. Banjur, kanthi gaweyan abot, padha nggali saluran kanggo ngeterake banyu menyang gréja, lan padha mbendhung kali-kali kuwi supaya banyu luwih akèh nglumpuk; sajrone sepuluh dina wong-wong jahat kuwi padha nyambut gawe ing upaya sing sia-sia iki. Ndeleng apa sing ditindakake wong-wong jahat, Sang Archippus sing kinurmatan tiba ing lemah ing gréja lan ndedonga marang Gusti karo luh, nyuwun pitulungan cepet saka St. Mikael, Malaikat Agung, supaya panggonan suci iki ora kebanjiran lan mungsuh-mungsuh sing kepengin ngrusak papan suci Gusti ora bisa bungah.

"Aku ora bakal ninggal panggonan iki," pangandikane Archippus sing kaberkahan, "aku ora bakal ninggal gréja, nanging aku bakal mati ing kéné yèn Gusti ngidini panggonan suci iki kebanjiran."

Sepuluh dina sawisé, nalika banyu wis munggah banget, wong-wong jahat mau nggali panggonan sing arep dilalui banyu miturut saluran sing wis disiapaké, lan ing jam pisan bengi padha mbukak aliran banyu mlebu candhi suci; banjur padha mundur saka kono lan mapan ing panggonan dhuwur ing sisih kiwa, kepéngin nyekseni candhi suci kebanjiran. Banjur banyu sing mili kenceng muni kaya guntur. Sing Mulya Archippus, nalika lagi ndedonga ing gréja, krungu swara gemuruh banyu lan wiwit ndedonga luwih khusyuk marang Gusti Allah lan marang St. Mikael Sang Malaikat Agung, supaya panggonan suci iki aja nganti kebanjiran lan supaya mungsuh-mungsuh sing jahat aja padha bungah nanging malah isin; lan supaya asmané Gusti dimulyakaké, lan kuwasa lan perantara para malaékat dimulyakaké. Lan piyambakipun nyanyèkaké mazmuré Daud:

'Para kali, ya Gusti, para kali ngangkat swarane; para kali ngangkat ombake. Nanging luwih gedhe tinimbang guntur akeh banyu, luwih gedhe tinimbang ombak kang kuwat saka segara, ya Gusti ing dhuwur. Wahyu Panjenengan pancen bener tanpa sangsi. Kasucian kagungan griya Panjenengan, ya Gusti, salawas-lawase' (Mazmur 92:3–5).

[6044] Lycia – sawijining provinsi ing Asia Cilik. Watesé karo Pisidia ing lor, Pamphylia ing wétan, Segara Pamphylia utawa luwih umum Segara Tengah ing kidul, lan Caria ing kulon. Saka kutha-kutha ing Lycia, Patara lan Myra kasebut ing Kitab Suci. Rasul Paulus mandheg sedhela ing Patara nalika bali saka lelampahan katelu menyang Yerusalem (Kisah Para Rasul 21:1). Kutha Patara lan Myra kondhang banget marang para pracaya liwat crita Santo Nikolaus, Uskup Agung Myra. Patara ing Licia iku panggonané lair, lan dhèwèké ngladèni dadi uskup ing Myra.

Nalika Archippus sing pinaringan berkah lagi nyanyi tembung-tembung mau, dhèwèké krungu swara sing mréntah supaya ninggal gréja. Sawisé ninggal gréja, dhèwèké ndelok panyuwun agung lan pangreksa bangsa Kristen – Santo Mikael Sang Malaikat Agung – ing wujud priya sing ayu lan sumunar, kaya déné dhèwèké tau muncul marang nabi Daniel (Dan. 10:1–21). Archippus sing pinaringan berkah, ora kuwat ndelok dhèwèké, tiba ing lemah amarga wedi.

Malaikat Agung banjur kandha marang dhèwèké:

'Aja wedi; tangi, teka marang aku, lan kowe bakal weruh kakuwatané Gusti Allah ing banyu iki.'

Archippus sing pinaringan berkah banjur tangi lan, kanthi rasa wedi nyedhaki panglima bala swarga, ngadeg ing sisih kiwa kaya sing diprentahake; ing wektu kuwi dhèwèké nyumurupi tiang geni munggah saka bumi menyang langit. Nalika banyu wis cedhak, Archistrategos ngangkat tangan tengené lan, nggawe pratandha salib ing lumahing banyu, kandha:

'Mandheg ing kono!'

Lan langsung banyu mau mbalèk. Mangkono tembung ramalan kasembadan: *'Banyu ndeleng Panjenengan lan padha ajrih'* (Mazmur 76:17). Kali-kali mandheg kiyat kaya témbok watu lan munggah dhuwur kaya gunung kang luhur. Sawisé kuwi, Sang Malaikat Agung, mbalèk ngadhep candhi, nggebuk watu gedhé sing ana sacedhaké altare nganggo tongkaté lan nggambaraké pratandha salib ing ndhuwuré. Sakwisé kuwi muni guntur banter, bumi nggempa, lan watu kuwi pecah dadi loro, mbentuk jurang amba ing jeroné. Ing wektu kuwi, Sang Malaikat Agung Mikael ngucapaké tembung-tembung iki:

'Mugi saben kekuwatan sing nentang kaancurake ing kene, lan mugi sapa waé sing teka ing kene kanthi iman kaapura saka kabèh sing ala!

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mènèhi dhawuh marang Archippus supaya nyabrang menyang sisih tengen. Nalika sang reverend wis nyabrang, Santo Mikael muni banter marang banyu:

'Mlebu ing jurang iki!'

Lan sakwise kuwi banyu langsung ngglugur mlebu ing celah watu lan ngalir ing dalan iki ing jeroning watu nganti saiki. Mungsuh-mungsuh sing ana ing sisih kiwa, sing nyana bakal weruh candhi suci kebanjiran, padha kaku amarga wedi. Sawisé nylametaké gréja lan Sang Mulya Archippus saka banjir, Santo Mikael Malaékat Agung munggah menyang swarga, lan Archippus sing pinaringan berkah matur nuwun marang Gusti Allah kanggo mujijat agung kuwi, muji pangreksa gedhé, Mikael Malaékat Agung, amarga panulungané sing kuwasa. Banjur kabèh mungsuh isin, déné para wong pracaya kebak kabungahan gedhé; lan, rawuh ing Gréja Angelis lan mata banyu sing mujur iku, padha, bebarengan karo Archippus sing Kinurmatan, muji Gusti Allah. Wiwit wektu kuwi, ditetepaké yèn dina nalika mujijat kuwi kelakon lumantar rawuhe Malaékat kudu dirayakaké. Sing Mulya Archippus urip pirang-pirang taun ing panggonan kuwi, ngabdi marang Gusti kanthi tekun, lan seda kanthi tentrem ing yuswa 70 taun. Para umat ngubur piyambaké ing panggonan sing persis, sing amarga mujijat mau dijenengi 'Khoni', tegesé 'panyileman'[6045] , amarga ing kono banyu mlebu ing watu.

Uga kudu kasebutake mujijat-mujijat liyane saka Santo Mikael Sang Malaikat Agung, welas asih umat Kristen.

Antara Segara Adriatik lan gunung sing dikenal minangka Gargan[6046] ana kutha Sipontum, dumunung 12.000 kaki saka gunung[6047] . Ing kutha kuwi ana wong sugih sing ternaké padha padha ngembala ing ngisor Gunung Gargan. Ing sawijining dina, salah siji lembuné, sing kesasar saka kumpulan, ilang. Dheweke nggoleki sapi kuwi suwé karo para abdi dalem lan pungkasane nemokaké ing pucuk gunung, ing lawang guwa. Amarga nesu lan kesel saka nggoleki, wong kuwi njupuk busur lan panah banjur nembak sapi kuwi kanthi niat matèni. Tiba-tiba, panah kuwi mbalik lan nabrak wong sing nembaké. Wong-wong sing ana barengé, nalika weruh kuwi padha ketakutan lan ora wani nyedhaki guwa kuwi, banjur padha bali menyang kutha lan nyritakaké apa sing wis kelakon. Sawisé krungu bab iki, uskup kutha kuwi nyuwun marang Gusti Allah, nyuwun supaya Gusti mbukak misteri iki marang dhèwèké. Mula Malaikat Agung Mikael nampakake marang dhèwèké ing sawijining pangliyan

---

[6045] 'Chonas' (Yunani) – bukaan, bolongan, celah.

[6046] Gargano iku gunung gamping ing pesisir wétan Italia Tengah. Gunung Gargano kasebut déning panulis kuna pra-Kristen kaya Strabo, Mela, Virgil, lan liya-liyané.

[6047] Siji kaki iku unit jarak; miturut ukuran kita, kira-kira 4 vershoks. 12.000 kaki padha karo kira-kira 2 versts.

lan ngumumaké yèn dhèwèké wis milih panggonan kuwi kanggo dhèwèké dhéwé, yèn dhèwèké ngreksa panggonan kuwi, lan yèn dhèwèké kepéngin asring sowan ing kana lan nulungi wong-wong sing teka ing kana kanggo ndedonga. Uskup mau nyritakaké pangliyan iki marang wong-wong lan mréntahaké kabèh kutha supaya puasa telung dina, sawisé kuwi dhèwèké mangkat menyang gunung kuwi bebarengan karo para rohaniawan lan kabèh wong. Sawisé tekan pucuk, padha nemokaké guwa ing watu sing lawangé sempit; padha ora wani mlebu, nanging padha ndedonga ing ngarep lawang. Wiwit wektu kuwi, wong-wong wiwit kerep teka menyang kana kanggo ndedonga marang Gusti Allah lan marang Santo Mikael Sang Malaikat Agung.

Sawijining dina, wong Neapolitan[6048] , nalika isih durung pracaya, nglumpukake pasukane lan kanthi ora disangka nyedhaki kutha Sipontum kanthi niyat nyerang lan ngrusak kutha iku. Para warga padha wedi banget. Banjur uskup maringi dhawuh marang para warga kutha kuwi supaya padha nglakoni puasa telung dina lan ndedonga supaya slamet saka mungsuh-mungsuh sing ngubengi kutha. Sadurunge subuh ing dina sing wis ditemtokake dening mungsuh kanggo ngrusak kutha mau, panglima bala langit, Santo Mikael Sang Malaikat Agung, muncul marang uskup ing sawijining panglihatan lan ngendika:

'Sesuk jam papat sonten, kandhaa marang warga kutha supaya padha nyiapake senjata lan maju saka kutha kanggo ngadhepi mungsuh, lan aku bakal teka nulungi.'

Sawisé tangi, uskup mau nyritakaké marang kabèh wong bab wahyu iki lan ndadèkaké kabungahan gedhé marang wong-wong mau kanthi kamenangan nglawan wong-wong kafir sing wis diramalaké déning Gusti Allah. Nalika wayah kapapat ing dina iku teka, muni guntur banter krungu, lan nalika padha ndelok munggah, kabèh wong weruh méga sing mudhun ing Gunung Gargan. Ing wektu sing padha, kaya nalika ana ing Gunung Sinai (Kaluwihan 19:1–25), katon geni, asap, kilat, lan guntur, nganti gunung kabèh gemeter lan kabungkus mega. Para mungsuh, nalika weruh kahanan iki, padha ketakutan lan mlayu kabur; nanging para warga, nyadari yèn pangreksa sing becik lan panengah sing cepet, Santo Mikael Sang Malaikat Agung, wis teka nulungi karo pasukan swarga, mbukak lawang kutha lan ngoyak mungsuh-mungsuh mau, nggebuk kaya tangkai suket; padha ngoyak saka mburine, nalika Malaikat Agung Mikael nyerang saka dhuwur nganggo guntur lan kilat; 600 wong mati dina iku amarga guntur lan kilat. Warga Sipontum ngoyak mungsuh nganti tekan Naples lan, sawise ngalahake mungsuh kanthi pitulungan panglima bala langit, padha bali kanthi kamenangan menyang kutha. Wiwit wektu kuwi, wong-wong Neapolitan, sawise padha mangerteni tangan tengen kang kuwasa saka Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, padha nampa iman suci. Adhedhasar warga Sipontum, sawise padha kumpul bebarengan karo uskup lan para rohaniawan, padha mangkat menyang gunung ing ngendi penampakan kang nggumunake kuwi kelakon, kepengin matur nuwun marang Gusti Allah lan marang pitulungane, Malaikat Agung Mikael, lan marang kabèh pasukan swarga. Nalika padha nyedhaki lawang guwa iku, padha nemokake ing marmer tapak sikil manungsa cilik, cetha kaya dicetak ing lemah berlumpur. Banjur padha kandha marang siji lan sijine:

'Delengen, pancen Malaikat Agung Mikael wis ninggalake pratandha saka rawuhe ing kene, amarga piyambakipun pancen rawuh ing kene, nylametake kita saka mungsuh-mungsuh kita.'

Padha sujud, padha nyium tapak sikil iku lan sawisé nyanyikaké pangibadah, padha bungah amarga nduwé pangreksa lan panengah kaya ngono, lan padha matur nuwun marang Gusti Allah. Ing panggonan kuwi padha mutusaké mbangun gréja kanthi asmané Santo Mikael Malaikat Agung. Nalika padha miwiti pambangunan, Santo Mikael Malaikat Agung muncul manèh marang uskup lan ngendika:

'Kowe ora perlu kuwatir babagan bangunan gréja: Aku wis nyiyapaké papan suci kanggo aku ing kana tanpa upaya saka kowe; kowe mung perlu mlebu ing kana. Bab kowe, ing dina sabanjuré, mènèhi Liturgi Suci ing kana lan maringi Misteri Suci marang para umat.'

Sawisé wahyu iki, uskup maringi dhawuh marang kabèh wong supaya nyiapaké dhiri nampa Misteri Suci lan mangkat bareng karo wong-wong mau, kanthi nglantaraké kidung pandonga. Nalika padha tekan panggonan suci ing ngendi tapak suci kasebut katinggal ing marmer, padha nemokake gréja cilik sing digawé saka watu, wujude kaya guwa; témboké ora rata, lan dhuwuré béda-béda: ing sawijining panggonan sirah bisa nyentuh langit-langit, déné ing panggonan liya tangan waé ora bisa nyentuh. Saka kéné dadi cetha marang wong-wong yèn Gusti ora ngupaya watu mulia ing gréja, nanging manah sing resik. Altar ing gréja iki katutup nganggo selubung wungu;

[6048] Iku tegesé wong sing manggon ing Naples. Naples, kutha krajan provinsi Karajan Italia sing jenengé padha, dumunung ing pesisir lor Teluk Naples.

uskup nindakake Liturgi Suci ing altar iki lan maringi Misteri Paling Suci marang para umat. Ing wektu sing padha, saka mezbah ing sisih lor, banyu wiwit mili saka ndhuwur – resik, énak, cetha banget lan mujijat; kabèh wong lara sing nyicipi sawisé nampa Misteri Suci padha mari, lan akèh mujijat liya sing ora kaétung kelakon ing gréja kuwi lumantar pandonga St. Mikaèl Arkangelus. Uskup mbangun sel-sel ing jejere gréja lan ngenggoni para imam, diakon, pemazmur, lan pembaca ing kono, supaya Liturgi Ilahi bisa dirayakake saben dina kanggo kamulyaning Gusti Allah lan minangka pakurmatan marang Santo Mikael Sang Malaikat Agung.

Ayo uga nyebutake mujijat sing kelakon ing Gunung Athos[6049] . Ing jaman para tsar Bulgaria sing taat, ana wong sugih lan mulya jenenge Dohiar. Sawijining dina, amarga kepengin nyenengake Gusti, dhèwèké mutusaké dadi biksu. Kanthi nggawa akèh emas, dhèwèké mangkat menyang gunung suci kanggo ngunjungi biara-biara ing kana lan golek panggonan sing cocog kanggo manggon. Sawisé ngunjungi akèh biara lan maringi akèh sedekah, dhèwèké ninggalaké Lavraé Athanasius sing Berkah lan mangkat saka Thessaloniki[6050] ngliwati pesisir. Ing kono dhèwèké nemokaké panggonan sing éndah banget karo banyu seger lan tetanduran ijo royo-royo; panggonan kuwi durung ana sing manggon. Dheweke banget seneng karo panggonan iki lan mutusaké manggon ing kana lan mbangun biara. Kanthi kerja keras, ora suwe dheweke bisa ngwujudaké ambisié. Kaping pisan, dheweke mbangun gréja agung sing didedikasikaké kanggo Santo Nikolaus, banjur mbangun biara lan ngubengi nganggo tembok watu. Sawisé ngatur kabèh mau kanthi tertib lan manut paugeran monastik sing bener, dhèwèké dhéwé njupuk sumpah monastik ing biara kuwi. Nanging amarga akèh bangunan sing kudu dibangun, emasé dadi ora cukup, saéngga dhèwèké ora bisa ngias gréja mau kanthi kamulyan sing pantes. Kanthi ngandelaké pitulunganing Gusti, dhèwèké kandha:

'Yen Gusti Allah kersa ngluhurake panggonan iki, Panjenengané dhéwé bakal nyedhiyakake hiasan gréja iki; mugi kersané kelakon!'

Ing sacedhake gunung suci ana pulo sing dijenengi Lug, jaraké sak dinalayar; ing kana manggon para penggembala sing ngopeni wedhusé, amarga panggonan kuwi cocog banget kanggo panggembalaan. Ing pulo iki, ing panggonan sing sepi, ana tugu watu sing dhuwur; ing pucuk tugu ana arca watu, sing ana tulisan ing basa Yunani: 'Sapa waé sing nyabet sirahku bakal nemokake emas akèh.' Akeh wong nyoba kanggo mriksa apa kuwi bener – lan padha nyabet arca mau ing sirah – nanging ora nemokake apa-apa. Kedadéyané nalika semana ana sawijining priya enom sing lagi ngembala lembuné cedhak pilar mau; priya enom kuwi pinter lan bisa maca. Sawisé maca tulisan ing pilar mau, dhèwèké nggebuk arca mau ing sirahé, kaya wong liya sing wis nindakake kanthi pangarep-arep golek emas, nanging dhèwèké ora nemokaké apa-apa. Banjur dheweke mikir menawa mbok menawa emas iku dikubur ing lemah; lan nalika srengéngé surup, dheweke nyatet ing ngendi bayangan saka tiang kuwi mandheg ing lemah. Ing panggonan sing dadi pungkasan bayangan saka sirah arca, dheweke miwiti nggali lemah kanggo nggoleki harta karun, nanging ing kana uga ora ana apa-apa. Nalika srengéngé munggah, dhèwèké ndelok manèh ing ngendi bayangan tiang kuwi mandheg, banjur miwiti nggali ing kono. Nalika dhèwèké lagi nggali, dhèwèké krungu swara saka panggonan kuwi lan, nyadari yèn ana harta karun sing didhelikaké ing kono, dhèwèké banjur nggali luwih tekun nganti nemoni watu gilingan sing gedhé banget nganti dhèwèké ora bisa ngangkaté. Ngenjengaké tangane liwat bolongan ing watu, dhèwèké nemokaké akèh emas ing kono lan, kesasar lamuné, dhèwèké ora ngerti kudu apa karo emas kuwi.

'Yen aku ngandhani sapa waé bab emas iki,' pikiré, 'mbok menawa padha matèni aku.'

Nanging Gusti Allah, mirengake pandonga saka sesepuh sing kasebut mau, sing prihatin bab pangiasing candhi suci, maringi wahyu marang pemuda iku supaya menyang gunung suci, menyang salah siji biara, lan nyritakake marang sang abbot babagan harta karun sing wis ditemokake. Wong nom-noman kuwi banjur nindakake kuwi. Njupuk sawetara koin emas minangka bukti panemuané, dhèwèké lunga menyang sawijining désa ing sacedhaké segara lan nyewa wong kanggo nggawa dhèwèké menyang gunung suci. Kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké mandheg ing dermaga pendaratan saka sangara sing anyar dibangun mau, sing dijenengi miturut pambanguné, Dohiar. Sang juru feri bali menyang désané, déné pemuda mau mlebu ing sangara.

[6049] Gunung Athos iku semenanjung sempit lan gunung sing menjorok mlebu Segara Aegea. Gunung Athos (uga dikenal minangka Athos) iku salah siji situs suci sing paling diurmati ing jagad Ortodoks Wétan lan saben taun dikunjungi ewonan peziarah. Saiki ana 20 biara gedhé, sawetara skete, lan akèh sel individu ing Gunung Athos.

[6050] Thessaloniki (uga dikenal minangka Solun) iku kutha krajan salah siji wewengkon Makedonia. Ing Thessaloniki, Rasul Paulus nginjili Injil; loro suraté ditulis kanggo warga wewengkon lan kutha iki.

Nalika ndeleng abbot ana ing kono, dhèwèké nyritakaké kanthi rinci babagan harta karun sing wis ditemokaké. Abot ngakoni menawa iki pakaryané Gusti; dhèwèké ngundang telung biksu lan sawisé nyritakaké apa sing dirungokaké saka pemuda mau, ngutus telung biksu mau bareng karo pemuda mau kanggo nggawa emas sing ditemokaké menyang biara. Para biksu banjur mangkat kanthi cepet nganggo prau lan sawisé tekan pulo, padha menyang tiang cedhak panggonan emas mau dikubur. Nalika padha ngusung watu gilingan, padha nemokake kuali kebak emas ing sangisore lan padha bungah banget. Nanging mungsuh kuna saka umat manungsa, sing sengit marang kabecikan kabèh—setan—nglebokake pikiran ala ing pikiran salah siji saka para biksu iki, lan dhèwèké kandha marang biksu liyané:

'Sedulur, kenapa kita kudu nggawa emas iki marang sang abbot? Gusti wis ngutus iki marang kita: nganggo emas iki kita bakal mbangun omah kanggo awake dhewe lan ngedegake biara.'

Nalika sing liyane nentang, 'Kepiye carane kita ndhelikake emas iki?', dhèwèké mangsuli:

'Kabeh gumantung marang kita: kita bisa mbuwang priya enom iki menyang segara, banjur ora ana sing bakal dadi saksi nglawan kita.'

Sawisé padha sarujuk, padha ngandhani biksu katelu; nanging dhèwèké, amarga ajrih marang Gusti, kandha:

'Aja, sedulur, aja wani nindakake iki: aja mateni bocah iki, uga aja mateni nyawamu, merga emas.'

Nanging padha ora nggatekake panyuwune lan wiwit meksa supaya sarujuk karo dheweke; lan pungkasane padha kandha:

'Yen kowe ora gelem manut karo kita, kita bakal mateni kowe bebarengan karo bocah iku.'

Seduluré, weruh niyat jahaté sing ora kendho, wedi yèn dhèwèké uga bakal dipatèni, banjur kandha:

'Yen pancen kuwi sing wis kok putusake, ya lakonana kersamu; nanging aku sumpah ing asmané Gusti Allah, aku ora bakal ngandhani sapa-sapa bab iki lan ora bakal nuntut emas saka kowe.'

Mangkono, sawisé dikuwatké nganggo sumpah, dhèwèké meneng bae. Nanging wong-wong mau njupuk emas lan watu sing nutupi, digawa menyang prau, banjur padha numpak prau bareng karo bocah lanlayu mau, lajêng mangkat menyang biara. Nalika wis ana ing tengah segara, wong-wong mau nyerang bocah lanlayu mau lan wiwit ngiket watu ing gulu bocah mau. Anak lanang iku, nyadari apa sing bakal ditindakake marang dheweke, wiwit nangis lan merintih, nyuwun supaya ora dipatèni, nanging ora ana gunané: para biksu jahat kuwi, sing atiné kaya watu lan nyawané rakus emas, ora wedi marang Gusti, ora kasentuh déning tangisé bocah iku, lan ora merhatosaké panyuwunané sing andhap asor; Nangkep bocah iku, padha mbuwang dheweke bebarengan karo watu menyang jeroné segara, lan dheweke langsung klelep tekan dasar. Wektu kuwi bengi nalika kedadéan kejem iki. Gusti sing welas asih, nyawang saka dhuwur marang tangise bocah sing getir lan nyekseni pambunamané sing ora adil, ngutus pangreksa umat manungsa, malaikat agung Michael, kanggo njupuk bocah sing klelep saka dasar segara lan nggawa urip menyang gréja. Lan mangkono kedadéyané. Tiba-tiba, bocah iku nemokake awake dhewe ana ing sacedhake Mezbah Suci karo watu sing ngglantung ing gulu. Nalika wayahe ibadah Matins teka, pangurus gréja[6051] , mlebu gréja kanggo nyalakake lilin lan miwiti ngdereng loceng kanggo ibadah ésuk. Ing wektu kuwi, dhèwèké krungu swara manungsa lan raungan saka sanggar; dhèwèké banget wedi lan banjur marang marang sang abbot ngandhani bab kuwi. Sang abbot nyebut dhèwèké pengecut lan atiné ringkih lan mréntah supaya dhèwèké bali menyang gréja. Nalika bali kaping pindho, dhèwèké krungu swara sing padha manèh lan bali manèh marang sang abbot. Banjur sang abbot mèlu karo dhèwèké menyang gréja lan, sawisé krungu swara kuwi, mlebu ing papan suci; ing kana dhèwèké nemokaké bocah lanang kuwi ngglundhung cedhak Méja Suci karo watu sing diiket ing gulu; banyu segara netes saka sandhangané. Sang abbot ngenali bocah kuwi lan takon:

'Apa sing kelakon karo kowe, anakku, lan kepiye kowe bisa tekan kene?'

Anak iku katon kaya tangi saka turu lan kandha:

'Para biksu jahat sing kowe kirim bareng aku kanggo njupuk emas sing wis kita temokake iku ngiket watu iki ing gulu aku lan mbuwang aku menyang segara. Nalika aku klelep tekan dasar, aku weruh loro priya padhang kaya srengenge, lan aku krungu padha rembugan; siji kandha marang sijine: "Malaikat Agung Mikael! Gawa

[6051] Eklesiark (basa Yunani kanggo 'pimpinan gréja') nduwé tanggung jawab kanggo ngawasi bangunan gréja lan kabersihane, uga tata cara ibadah ing biara, manut Statuta Gréja.

bocah iki menyang biara Dohiari!' Sawisé krungu kuwi, aku pingsan, lan aku ora ngerti kepiye aku bisa tekan kéné.

Sawisé krungu critané bocah iku, sang abbot gumun lan muji Gusti Allah, sing nindakake mujijat kang nggumunake lan mulya. Banjur dhèwèké kandha marang bocah iku:

'Tetep kene, anakku, nganti esuk, nganti kajahatan iki kabukak.'

Banjur piyambakipun metu, ngunci gréja, lan maringi dhawuh marang pangurus gréja supaya ora ngandhani sapa-sapa bab iki; bab Matins, abbot mrentahaké supaya dilaksanakaké ing narthex. Piyambakipun nambahaké marang pangurus gréja:

'Yen ana sing takon, "Ngapa Matins dinyanyèkaké ing narthex tinimbang ing gréja?", mangka wangsulana yèn sang abbot sing mréntahaké.'

Esuk sumunar, para pembunuh nyedhaki biara sawisé nyumputaké emas ing panggonan liya. Nalika ndeleng wong-wong mau, abbot bebarengan karo para biksu liyané metu kanggo nyambut lan takon:

'Kenapa wingi kowe papat lunga, nanging saiki mung telu sing bali? Endi sing kaping papat?'

Kanggo iki padha mangsuli kanthi nesu:

'Romo, bocah iku ngapusi panjenengan lan kita kabeh kanthi ngomong yen dheweke wis nemokake emas; dheweke ora bisa nuduhake apa-apa marang kita, amarga dheweke dhewe ora ngerti apa-apa lan, amarga isin, wis ndhelik ing endi wae; kita wis suwe nggoleki dheweke nanging ora bisa nemokake, mula kita bali dhewe marang panjenengan.'

Abas, ngendika, 'Kados pundi kersaning Gusti', tindak bareng kaliyan piyambakipun dhateng biara. Ngantarke piyambakipun mlebet ing gréja, ing pundi priya enom punika tilem, kanthi banyu isih netes saking sandhangane, piyambakipun nunjukake dhumateng para murid saha pitaken:

'Lan sapa iki?'

Nalika ndeleng priya enom iku, padha kebak rasa wedi lan mandheg kaya watu: suwé padha ora bisa mangsuli, nanging pungkasane, sanajan ora kersa, padha ngakoni kaluputane lan nyritakake ing ngendi padha nyumputake emas sing ditemokake. Banjur sang abbot ngutus sawetara sedulur biara sing luwih dipercaya, lan padha nggawa emas mau menyang biara. Kabar babagan kaajaiban iki nyebar ing saindenging Gunung Suci: para biksu saka kabèh biara padha nglumpuk kanggo nyekseni kaajaiban agung iki. Sawisé nganakake pasamuan, padha mènèhi jeneng gréja kuwi manut Saint Michael Sang Malaikat Agung, lan mbangun gréja liyané kanggo ngajèni Saint Nicholas Sang Panyipta Mucizah. Kaloro pembunuh jahat kuwi dikutuk lan diusir saka biara, dene biksu katelu sing ora sarujuk karo nyilemake bocah lan ora melu nindakake kejahatan kuwi kabukten ora salah. Bocah kuwi, sing slamet saka nyilem, banjur ngucapake sumpah biksu lan dadi wong asetik sing taat lan biksu sing ketat. Sawisé kuwi, sang abbot nggunakake emas sing diparingaké mau kanggo ngias gréja kanthi mewah lan mbangun maneh serambi ngarep sing éndah banget; déné watu sing digunakaké kanggo mbuwang bocah mau menyang segara dipasang ing témbok supaya kabèh wong ngerti bab mujijat sing wis kelakon. Nalika sang abbot séda, , sang biksu sing slamet saka klelep, diangkat dadi abbot nggantèkaké dhèwèké. Sawise nglakoni urip sing nyenengake Gusti, dhèwèké uga seda menyang Gusti, digendong ing pangkuan St. Mikael Sang Malaikat Agung, kaya biyèn dhèwèké digendong saka segara mlebu gréja.

Kanggo kabèh mau, padha ngluhurna Rama, Putra, lan Roh Suci, lan ngluhurna Sang Malaikat Agung Mikael salawas-lawase.

Troparion kanggo Malaikat Agung, Nada 4:

Jenderal Malaikat saka bala langit, kita sing ora pantes nyuwun marang panjenengan salawas-lawase: lumantar pandonga panjenengan, lindhungi kita ing sangisore sayap kamulyan panjenengan sing ora kena raba, jaga kita nalika kita sujud andhap asor lan njerit: nylametake kita saka bebaya, ya panglima bala langit.

Kontakion, nada 2:

Jenderal Malaikaté Gusti, pelayan kamulyaning Gusti, panglima malaikat lan pituduh manungsa, mugi Panjenengan nyuwun pangapura tumrap kita lan paring welas asih ageng, minangka Jenderal Malaikaté pasukan gaib.

Penderitaan Santo Romil Sang Martir

Dipepering ing tanggal 6 September

Santa Romil urip nalika pamaréntahan Kaisar Trajan[6052] lan dadi bangsawan paling unggul ing kabèh kraton kaisar.

Kedadéyané nalika Trajan ana ing tanah wétan karo akèh pasukane kanggo ngrebut bangsa Iberia, Sauromatia, Arab, lan bangsa-bangsa liya[6053] , dhèwèké mutusaké ngétung pasukane, lan nemokaké ing antarané resimen militèr ana sewu sewu lan atusan priya sing ngakoni Kristus lan nolak sembah marang arca-arca. Trajan banjur ngirim kabèh mau bali menyang Armenia kanthi isin, kanthi pangarep-arep manawa kuwi bakal meksa wong-wong mau mbalèkaké iman marang Kristus lan nyembah arca, supaya padha bisa bali menyang pangkat militèr lan mbalèkaké pakurmatan militèr sing biyèn.

Banjur Romil, minangka panglima militer, marani raja lan nyalahké amarga ateis lan bodho, nerangaké yèn kanthi perang dhèwèké malah nglemahaké pasukané dhéwé; Romil uga ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, siap mati kanggo jenengé Yesus Kristus, Gustiné.

Trajan nesu banget marang sang wali, banjur mrentah supaya dhèwèké dipukul kanthi kasar lan dihukum pati. Ing wektu kuwi, sirah mulya sang martir dipotong[6054] . Para Kristen sing wis diasingake uga dipatèni kanthi manéka cara: sangang ewu wong disalib ing ara-ara gersang cedhak Gunung Ararat ing Armenia, déné sing liyané mati amarga ngalami siksaan liyané.

Kematiran Syahid Eudoxius

Dipeperingati tanggal 6 September

Santa Eudoxius urip nalika pamaréntahan Diocletianus, sawijining panganiaya sing kejem marang Gréja Allah. Kaisar iki ngetokaké prentah sing ora takwa sing nglarang ibadah marang Allah Sing Siji lan Sajati ing sajroning kakaisarané lan nuntut supaya pakurmatan sing kuduné diparingaké marang Allah diparingaké marang arca-arca bisu sing tanpa nyawa. Sawisé prentah iki diumumaké, akèh wong pracaya padha mlayu menyang ara-ara samun lan pagunungan, milih manggon ing kana bareng kéwan galak tinimbang ing kutha bareng wong-wong sing ora manut hukum. Mangkono uga, akèh para pejabat lan bangsawan ninggalaké jabatane lan omahé banjur ndhelik ing panggonan sing ora dingertèni. Salah sijiné yaiku panglima militer Eudoxius, abdi setya Gusti Yesus Kristus; sawisé ninggalaké jabatane, dhèwèké ndhelik karo garwa lan anak-anaké saka wong-wong jahat, kanggo ngungsi saka murkané raja. Ing wektu sing padha, prajurit-prajurit sing dikirim déning gubernur Melitina—sing wis kena fitnah marang Santo Eudoxius—padha nggoleki dhèwèké ing endi-endi. Ing sawijining panggonan, prajurit-prajurit mau nemoni Eudoxius sing nganggo sandhangan compang-camping, banjur padha takon apa dhèwèké ngerti ing ngendi komandan militèr Eudoxius.

[6052] Trajan iku sawijining kaisar Romawi sing mrentah wiwit taun 98 nganti 117 Masehi. Dheweke kalebu salah siji kaisar Romawi paling unggul. Nanging dhèwèké uga nganiaya wong Kristen lan ngetokaké loro undang-undang sing nduwèni pangaruh gedhé marang wiwitan panganiayaan terbuka marang wong Kristen: siji nglarang kabèh kumpul rahasia, déné sijiné nglegalaké paukuman pati marang kabèh wong sing keras kepala nolak nyembah déwa-dewa pagan amarga pracaya marang iman Kristen.

[6053] Wong Iveria iku wong Georgia jaman saiki. Wong Sauromatia utawa Sarmatia manggon jejere wong Iveria, saka Kaukasus lan Segara Kaspia nganti luwih wetan; wong Arab manggon ing Semenanjung Arab.

[6054] Istirahat sing pinaringan berkah saka martir suci iku kelakon watara taun 107 utawa 115, nalika Kaisar Trajan ana ing Wétan karo pasukane.

Wong suci kuwi, nyadari yèn wong-wong mau nggoleki dhèwèké kanggo diserahaké supaya disiksa, kandha marang wong-wong mau:

'Mangga mlebu omahku, mangan roti, lan ngaso saka lelampahanmu – banjur aku bakal nuduhake Eudoxius, amarga aku ngerti ing endi dheweke ndhelik karo keluargane.'

Para prajurit sarujuk banjur menyang marang martir suci.

Eudoxius nyambut tamu mau kanthi ramah, nglayani kanthi dermawan, banjur mbukak yèn dhèwèké kuwi wong sing padha digoleki.

Para prajurit, kaget karo tumindak sang wali, mangsuli:

'Amarga kabecikanmu, kita ora bakal nyekel kowe, nanging kita bakal ngandhani marang sing ngutus kita yen kita wis suwe nggoleki nanging ora nemokake kowe; kowe, nanging, kudu ndhelik supaya ora ana wong liya sing bisa nemokake kowe lan mbukak panggonanmu.'

Para prajurit arep lunga, nanging sang wali nahan, kandha:

'Tunggu aku, sedulur, lan aku bakal lunga bareng kowe; aku ora pantes maneh ndhelik, amarga Gusti Allah piyambak nelpon aku menyang perjuangan para martir, supaya aku uga bisa dadi pangakune iman lan nyekseni Asmané sing suci.' Lan yèn Gusti kersa aku ora katon, ora mung kowe ora bakal ketemu aku ing dalan, nanging kowe uga ora bakal dikirim nggoleki aku, lan aku ora perlu ketemu kowe; kabèh sing wis kelakon iku pratandha sih Gusti, supaya aku bisa nandhang sangsara kanggo Panjenengané nganti getihku mili.

Banjur, sawisé nglumpukaké bojoné Vasilisa, anak-anaké, keluargané, lan kanca-kancané, Eudoxius kandha marang wong-wong mau:

Ana wektu nalika aku ndhelik; nanging saiki, wektu wis teka kanggo mbukak awake dhewe lan nyerah kanthi sukarela marang para penyiksaku demi Gusti Yesus Kristus, Sing piyambakipun nyerahake awake dhewe marang sangsara kanggo kita; mula aku lunga, lan kaya kersaning Gustiku, Panjenenganipun bakal nyusun kabeh lan nulungi aku; dene kowe, aku tinggalake kowe ing sangisore pangayoman Panjenenganipun.'

Banjur, sawisé ngatur pirang-pirang prakara kanggo rumah tangga, sang wali mulang anak-anak lan para abdi carané urip luhur tanpa dhèwèké, kanthi ajrih lan tresna marang Gusti; lan dhèwèké ngwasi marang garwané supaya aja nangis utawa meratapi nalika krungu kabar seda dhèwèké, nanging supaya nglampahi dina iku kanthi kabungahan lan kabagyan ageng, matur nuwun marang Gusti amarga Panjenengané karsa nganggep abdi-Nya pantes nampa mahkota martir.

Sawisé pamitan karo kulawargané lan nganggo sandhangan, waja, lan sabuk prajurit sing cocog karo pangkaté—kaya sing pantes kanggo panglima tentara—wong suci kuwi ninggalaké omahé, bojone, anak-anaké, para abdi dalem, kanca-kancané, lan kabèh kagungané, ninggalaké kabèh mau amarga katresnané marang Gusti.

Iku pamitan sing nyedihaké ati, amarga garwané kelangan bojone, anak-anaké kelangan bapaké, lan kanca-kancané kelangan kancané sing dikasihi! Kabeh padha nangis kenceng nalika pamitan karo dhèwèké, amarga padha ngerti yèn dhèwèké ora bakal bali manèh. Mung ana siji panglipur ing sedhihé: yèn Eudoxius kepéngin nandhang sangsara kanggo Kristus, dadi martir sing menang, lan muncul ing ngarsané Kristus, Gustiné, kanthi makutha martir.

Sawisé pamitan karo kabèh wong sing ditresnani, Eudoxius sing kabegjan mangkat bebarengan karo para prajurit, déné Vasilisa, garwané, mèlu saka adoh, kepéngin nyekseni sangsarané. Nyusul dhèwèké ana loro kanca paling cedhaké Eudoxius, Zinon lan Makarios, sing uga wis disiapaké Gusti kanggo nampa mahkota martir.

Nalika Eudoxius sing pinaringan berkah digawa ngadhep gubernur, gubernur mau, sawisé nyapa kanthi ramah, kandha:

'Kita wis nelpon kowe supaya kowe bisa nglakoni dhawuhe raja lan ngaturake kurban marang para dewa sing pantes disembah, utamane marang bapaké kabèh dewa, Zeus Agung, marang Apollo sing kaya srengéngé, lan marang dewi Artemis sing dikasihi.'

Kudus Eudoxius mangsuli:

Aku ngerti manawa manungsa kudu nyawisake kurban marang Gusti Allah siji, kang kamulyakake ing telung Pribadi, kang nyipta donya lan paring urip lan kaslametan. Marang Panjenengané aku bakal nyawisake kurban puji, lan ora marang sing kowe sebut déwa, amarga padha mung wit lan watu lan ora béda karo barang mati apa waé.'

Panguwasa ngendika marang Eudoxius sepisan maneh:

Aku paring dhawuh supaya kowe ngajeni para dewa; nanging kowe, miturut paningalku, ora mung ngremehake para dewa, nanging uga nganggep raja ora ana regane. Aku krungu kowe ngenalake iman anyar lan nuntun akèh wong menyang sesat.

Sawisé ngendika mangkono, gubernur ndelok akèh prajurit sing padha ngadeg ing sacedhaké lan kandha kanthi nesu:

'Sapa waé sing ora manut marang dhawuh raja bakal dicopot saka pangkat militèré, amarga ora pantes nganggo pangkat kuwi; lan kabari yèn pakurmatan pangkat militèré bakal dicopot saka dhèwèké.'

Mangkono pangandikane gubernur sing ora ajiné hukum iku, kepéngin ngremehake Santo Eudoxius; amarga dhèwèké ngarep-arep ora ana wong liya sing bakal mungsuh dhawuhe raja, lan mung Eudoxius dhéwé sing bakal tetep ora manut, lan mula, amarga isin, bakal manut dhawuhe raja supaya ora kelangan pakurmatan pangkaté. Nanging kosok baliné, sing nyiksa kuwi dhéwé sing malah isin. Sanajan nalika dhèwèké isih ngomong, Santo Eudoxius nyopot sabuk sing dadi lambang panguwasa lan mbuwangé ing pasuryané gubernur. Ndeleng kahanan iki, akèh prajurit—sewu papat—sing Kristen rahasia, kobong semangaté marang Gusti Allah, nindakake persis kaya sing ditindakake komandané Eudoxius: padha mbusak lambang militèr lan mbuwangé marang gubernur, siap ngorbanaké awaké dhéwé, nyawisaké nyawané kanggo jenengé Yesus Kristus.

Penyiksa kuwi, nalika weruh akèh pangakune Kristus sing dumadakan kabuka, dadi bingung lan sawisé mandheg nanyakake marang wong-wong mau, langsung ngirim kabar marang Kaisar Diocletian babagan apa sing wis kelakon, njaluk pandhuan carane nerusaké. Ora suwe kaisar ngirim dhawuh balasan marang dheweke: para komandan supaya disiksa kanthi awon, dene prajurit biasa supaya dibiarkan tentrem.

Sawisé nampa dhawuh saka kaisar, gubernur banjur lungguh ing kursi pangadilan, mréntahaké supaya Eudoxius digawa ngadhep minangka panglima militèr utama, lan wiwit manèh ngandika marang dhèwèké:

Aku paring pitutur marang kowe, Eudoxius, supaya kowe ninggalaké tandhingan ala lan perlawanan edanmu lan nyawisaké kurban marang para déwa kanthi kersamu dhéwé; nanging yèn kowe nolak, kowe bakal dipaksa nindakake kuwi tanpa kersamu, kanthi ancaman panyiksaan sing abot.'

Kanthi mangkono, gubernur wiwit nyebutake panjara-panjaran, sel-sel sing medeni, tatu-tatu, nguliti badan, kobong nganggo geni, lan panyiksaan kejem liyane sing nggawe wedi ing ati mung krungu jenenge.

Para martir mangsuli:

'Sampeyan ngolok-olok aku, gubernur, kanthi ngomong kaya ngono. Aku nganggep penyiksaanmu kaya badut godhong bocah cilik, amarga pangarep-arepku ana ing ganjaran mangsa ngarep sing bakal tak tampa saka Kristus, sing loman maringi ganjaran.' Aku ora wedi geni sing kowe omongake, nanging geni sing ora tau mati, uga nggrantes untu, uga panyiksaan sengit liyane sing wis disiapake kanggo wong-wong sing ora manut marang Gusti Allah sejati lan nolak Panjenengané. Siksa-siksamu, dibandhingake, mung dolanan bocah, lan geni kang kok ancemake marang aku luwih adhem tinimbang banyu dibandhingake karo geni Gehenna: Pedhangmu,' nerusake sang wali, 'bakal dadi kunci lawang-lawangé tanah kang dadi pangarep-arep, ing ngendi, tinimbang srengéngé sing katon lan bakal surup iki, aku bakal ndeleng cahya kang ora tau surup lan ora tau kedhip, lan tinimbang berkah sing sementara, aku bakal nampa berkah langgeng. Kawruhana, aku ora bakal nyembah dewa-dewamu, amarga iku kabodhoan tenan nganggep wit, watu, emas lan perak sing digawe dening tangan seniman minangka dewa.

Krungu wangsulané sang wali, panguwasa kandha marang dhèwèké:

'Kelembutanku iki sing dadi panyebab wangsulanmu sing bodho, amarga kelembutan iki sing maringi kowe kesempatan kanthi wani ngremehake para dewa, sang raja, lan aku; aku isih bisa nampa ngremehake marang aku, nanging ngremehake marang para dewa lan sang raja ora bisa ditoleransi maneh.'

Sawisé kuwi, panguwasa mrentahake sang wali supaya dipentang tangan lan sikilé lan dipukul tanpa welas asih nganggo tali kenceng; banjur digantung lan awaké digores nganggo piranti wesi landhep. Sawisé ngalami panyiksaan kuwi, sang wali dibuwang menyang penjara.

Sawisé sawetara dina, dhèwèké digawa manèh kanggo dipriksa, lan penyiksané nemokaké yèn Eudoxius tetep ajeg ing imané kaya biyèn, kaya tiang sing ora bisa dirusak lan kutha sing ora bisa ditembus; mula dhèwèké mréntah supaya martir kuwi dipukul ing gulu nganggo wangké wesi lan kabèh balungé diputer saka sendiné, sawijining panyiksa sing luwih abot tinimbang pati dhéwé.

Sawisé kuwi, penyiksa maréntahaké supaya Eudoxius dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Nalika sang wali digawa menyang panggonan paukuman pati, sang martir suci ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Allah, sing paring rahmat marang kurbané Habel lan Abraham, lan sing kanthi welas asih nampa kasabaran para martir, delengen kurban kula kanthi paningal welas asih, lan aja nolak getih kula, sing kula aturaké marang Panjenengan kanthi katresnan saka jeroning atiku.'

Nalika lagi ndedonga kaya ngono, Eudoxius weruh garwané sing mèlu nangis, banjur takon apa kabèh wis ditindakake miturut dhawuhé; lan dhèwèké maringi dhawuh supaya sawisé dhèwèké mati garwané njupuk awaké lan ngubur ing panggonan sing diarani Amimna; banjur dhèwèké maringi pitutur manèh supaya aja nangis amarga seda dhèwèké, nanging ngajèni dina kuwi nganggo sandhangan padhang lan ngias awaké dhéwé nganggo maneka rupa perhiasan.

Banjur, nalika weruh kancane Zinon nangis amarga piyambakipun, Eudoxius ngendika marang piyambakipun:

'Zeno sing tak tresnani, aja nangis: Gusti Allah sing kita sembah ora bakal misahake kita, nanging kaya ana ing prau sing padha kita bakal nglayar bebarengan menyang gesang langgeng.'

Tembung-tembung kuwi nduwèni pangaruh jero banget marang Zinon nganti dhèwèké miwiti muni banter:

'Aku uga wong Kristen; aku ngakoni Kristus lan kepengin mati kanggo Panjenengané.'

Dheweke langsung dicekel dening para abdi jahat, lan kasusé dilaporaké marang gubernur. Gubernur mrentahake supaya dhèwèké, bebarengan karo Eudoxius, dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika padha digawa menyang panggonan paukuman, Zinon dipenggal sirah dhisik, déné Eudoxius ndedonga kanggo dhèwèké; kanthi mangkono, sawisé ngirim kancané dhisik menyang swarga, Eudoxius nyundhul sirahé ing sangisoré pedhang lan nemu pati sing pinaringan berkah.

Bareng karo wong-wong mau, para martir liyane sing kanthi wani ngakoni Kristus uga dipenggal, lan awaké padha ditinggal tanpa dikubur. Nanging Vasilisa, garwané Eudoxius, tanpa wedi njupuk awaké lan ngubur kanthi pakurmatan ing panggonan sing wis dituduhaké déning Eudoxius dhéwé.

Amarga tumindak kuwi, dhèwèké ditangkep lan digawa ngadhep panguwasa, ing ngarepé dhèwèké kanthi cetha ngakoni pracayané marang Gusti Allah lan ngina arca-arca lan para penyembahé, kepéngin ngetutaké bojone marang Gusti kanthi dalan martir sing padha sanalika bisa.

Nanging, penyiksa kuwi kandha marang dheweke:

'Aku ngerti kowe kepengin ngetutaké bojomu supaya éntuk pujian saka wong-wong Galilea (tegesé wong Kristen), nanging sanadyan kowe pantes paukuman pati, aku ora bakal matèni kowe.'

Vasilisa mangsuli marang penyiksa:

'Gusti Yesus Kristus ngerti karsa iki lan bakal nampa minangka gantiné tumindaké; sanajan kowe ora nyiksa aku, aku ora bakal kelangan kabungahan bebarengan karo garwaku ing ngarsané Gusti Allah.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, gubernur ngusir dhèwèké.

Pitu dina sawisé, Santo Eudoxius muncul marang dhèwèké ing ngimpi lan kandha:

'Wenehana kabar marang kanca lan pangurus kita, Makarius, supaya menyang kraton lan manut tuladha kita; kita ngenteni dhèwèké.'

Bareng Vasilisa nyritakaké panglihatan iki marang Makarios, dhèwèké langsung menyang ngarsané gubernur lan ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan muridé Eudoxius. Gubernur, sawisé ndelok lan krungu pangakuan sing wani kuwi, banjur mènèhi prentah supaya sirahé uga dipotong nganggo pedhang. (Ing taun 311)

Mangkono Macarius ngetutake Eudoxius lan Zinon marang Kristus, Gusti kita lan pambalas kabecikan sing loman. Vasilisa uga oleh sih marang Panjenengané, sawise seda kanthi iman sing sejati, lan katon ing antarané kawanan para wali ing ngarepé pangastané kamulyané Gusti Allah, ngluhurake Rama, Putra, lan Roh Suci salawase. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Cyril, Uskup Gortyna

Peringatan Sang Martir Suci Cyril, Uskup Gortyna

Dipepering ing tanggal 6 September

Sang Kiril sing pinaringan berkah punika gesang nalika pamaréntahan Kaisar Maksimian, ing sangisoré pamaréntahan Agrippina. Kang kinurmatan kabèh kabecikan, piyambakipun urip nganti yuswa sangang dasa lima. Ing sawijining dina, kanthi dipun iring kalih abdi, Theophanes lan Theoktist, piyambakipun mangkat menyang sawijining biara. Ing dalan, piyambakipun ndeleng wong-wong kafir nyembelih sapi lan wedhus minangka kurban marang arca; piyambakipun ngos-ngosan amarga kabodhoan kuwi lan, kanthi tegas, ngélarang wong-wong sing nyembah arca. Amarga iku, wong-wong nyekel dheweke lan mbuwang menyang penjara. Nalika Santo Kiril lagi ndedonga marang Gusti Allah ing tengah wengi, dheweke krungu swara saka swarga kandha: 'Kiril, mangkat menyang Roma!' Esuké, lawang penjara kabukak, lan kabèh arca ing sacedhaké padha remuk. St. Cyril banjur lunga menyang biara lan ing kana ndeleng Sang Mulya Philoxenus ing sawijining pangliyan, sing kandha marang dhèwèké: 'Kowe bakal nampa loro mahkota – siji minangka uskup lan sijiné minangka martir.' Sang wali banjur lunga menyang Roma lan nguwatké iman para pracaya ing kana liwat pangandikane. Nalika panganiayaan diwiwiti, piyambakipun mutusaké arep menyang Yerusalem. Ing dalan, ing pulo Maleon, ana priya nganggo busana putih kang muncul marang piyambakipun lan dhawuh supaya ora milih dalan ngubengi pulo Kreta, lan piyambakipun manut. Ing kutha Gortyna ing Kreta, piyambakipun diangkat dados uskup; umuré wektu kuwi wis nem puluh taun. Nalika panganiayaan marang wong Kristen diwiwiti maneh, sang wali digawa ngadhepi hegemon (gubernur) kanggo diadili, sing nyoba ngyakinake dheweke supaya murtad saka Kristus; lan amarga sang wali peneguh iman nolak panyuwunan mau, dheweke dihukum dipenggal sirah nganggo pedhang. Banjur wong-wong mau masang kekang jaran ing cangkemé lan, sawisé nglenggahané ing gerobak (amarga yuswa tuwa dhèwèké ora bisa mlaku), digawa lunga. Nalika digawa menyang panggonan sing dijenengi Raks, krungu swara saka swarga: 'Cukup!' Gerobak mau mandheg, lan sirah sang wali kapotong.

Uripé Sang David sing Kinurmatan

Dirilis ing tanggal 6 September

Sang David sing suci lan kinurmatan biyèn dadi maling lan, manggon ing Gurun Hermopolis[6055] , nyebabaké akèh karusakan, matèni akèh wong, lan ala banget uga kejem ora ana tandhingané. Dheweke nduwèni luwih saka telung puluh wong ing sangisoré panguwasané sing padha ngrampok bareng karo dhèwèké. Ing sawijining dina, nalika lungguh karo wong-wong mau ing sawijining gunung, dhèwèké merenung babagan uripé lan, éling sepira akèh ala lan sangsara sing wis dhèwèké jalari marang wong liya, dhèwèké dadi banget wedi marang Gusti Allah. Sawisé ninggalaké kabèh perampok sing wis bareng karo dhèwèké, dhèwèké lunga menyang sawijining biara.

Nalika David ngetok lawang gapura, penjaga gapura metu lan kandha marang dheweke:

'Apa sing kowe karepake?'

David mangsuli:

'Aku kepengin dadi biksu.'

Jaga gapura mau banjur marani sang abbot lan ngandhani bab dheweke. Sang abbot banjur metu, nanging nalika weruh yèn dhèwèké wis tuwa, dhèwèké kandha:

'Sampeyan ora bisa manggon ing kene, amarga para sedulur padha kerja keras lan urip kanthi tapa brata sing ketat; sampeyan, nanging, nduwé watak sing béda lan ora bisa netepi paugeran biksu.'

David terus nyuwun supaya diparingi mlebu ing biara.

'Apa waé sing kowe paringaké marang aku, bakal tak lakoni,' ujare, 'mung tampani aku.'

Abot nolak, kandha:

'Sampeyan ora bisa manggon karo kita.'

Banjur Daud kandha marang sang abbot:

[6055] Gurun Hermopolis dumunung ing Mesir lan njupuk jeneng saka kutha kuna Mesir Hermopolis.

'Ngertia iki, Rama: aku iki David, pimpinan para perampok; aku teka marang panjenengan kanggo tobat saka dosaku. Nanging yen panjenengan ora gelem nampa aku, aku sumpah marang panjenengan manawa aku bakal bali, nggawa para perampokku, lan mateni kowe kabeh lan ngrusak biaranmu.'

Krungu mangkono, sang abbot banjur nampa David mlebu biara lan nyukur rambute minangka biksu. Lan David wiwit nglakoni panguripan sing ngendhegake napsu lan nglatih dhiri supaya andhap asor. Ora suwe, dhèwèké ngluwihi biksu-biksune liyané ing biara mau ing bab kasucian lan ngladèni kabèh wong liwat tumindak lan tembungé.

Ing sawijining dina, nalika David lagi lungguh ing selé, Malaikat Agung Jibril rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'David, Gusti wis ngapura dosa-dosamu, lan wiwit saiki kowe bakal nindakake mujijat.'

David mangsuli marang Malaikat:

Aku ora precaya yèn Gusti wis ngapura dosaku kanthi cepet banget, amarga dosaku abot banget lan luwih akèh tinimbang wedhi ing segara.'

Jibril ngendika marang dhèwèké:

Aku iki Gabriel, Malaikat Agung, sing ora ngapura Zakaria ([6056]) nalika dheweke ora pracaya marang tembungku, nanging ngiket ilatane minangka paukuman supaya dheweke pracaya marang apa sing wis tak kandhakake. Apa aku kudu ngapura kowe? Mula, wiwit saiki kowe bakal bisu!

Daud nyembah lan kandha marang Malaikat:

'Nalika aku dadi perampok, nindakake tumindak ora patut lan ngucurake getih akeh, kowe ora ngiket ilatku, sing ora maringi kamulyan marang Gusti. Nanging saiki, nalika aku kepengin ngabdi marang Gusti lan muji Panjenengané, kowe ngiket ilatku supaya aku ora bisa ngomong!'

Banjur Malaikat kandha:

'Ngomonga, nanging mung nalika kowe muji Gusti Allah lan ndedonga marang Panjenengané ing wektu-wektu sing wis ditemtokake; lan ing wektu liya kabeh, kowe kudu meneng!'

Sawisé ngélingaké dhèwèké kaya ngono, Malaikat kuwi lunga saka dhèwèké. Daud matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis ngapura dosané. Sawisé kuwi, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, dhèwèké nindakake akèh mujijat: mbalèkaké pandelengan marang wong wuta, mbantu wong lumpuh bisa mlaku, lan nyembuhaké wong sing kesurupan setan. Dheweke nyanyi kidung marang Gusti Allah ing gréja nalika ndedonga, nanging ora bisa ngucap tembung liya. Sawise urip kaya ngono pirang-pirang taun dadi tuladha tumrap kabèh, dhèwèké lunga menyang Gusti Allah[6057] , lan saiki, ngadeg ing ngarsané, dhèwèké ndedonga tanpa kendhat kanggo kita.

Muga-muga lumantar pandongane, kita uga nampa rahmaté Gusti. Amin.

Peringatan para Martir Suci Cyriacus, Faustus lan Aviv

Dilingeti tanggal 6 September

Para martir suci iki nandhang sangsara ing jaman Kaisar Decius[6058] , ing Alexandria[6059] , sajrone panganiayaan sing padha nalika St Fabian[6060] , Paus Roma, lan St Alexander saka Alexandria[6061] gugur dadi martir. Padha digawa ngadhepi gubernur kutha, Valerius, banjur dipenggal sirah amarga pangakuan sing teguh marang jeneng Kristus lan amarga ngecam kanthi wani pangibadah marang berhala lan kesia-siaan. Telulas martir liyane uga dipatèni bareng karo wong-wong mau. Sawetara wong Kristen ing Alexandria njupuk relik-reliké lan kanthi ngajèni ngubur ing kutha mau, kanggo kamulyaning Gusti Allah sejati, Kristus.

[6056] Iki mesthi nyebutake imam Zakaria, bapaké Santo Yohanes Pembaptis. Delengen Lukas 1:11–22.
[6057] Dheweke urip lan seda ing abad kaping enem.
[6058] Decius – panganiaya sing kejem marang umat Kristen; dhèwèké mrentah saka taun 249 nganti 251.
[6059] Alexandria – sawijining kutha kang misuwur amarga kawruh, wigati politik, lan perdagangan, kang diadegaké déning Alexander Agung ing Mesir watara taun 333 SM.
[6060] St Fabian – Paus Roma saka taun 236 nganti 250.
[6061] St Alexander – Patriark Alexandria saka taun 212 nganti 250.

20 September

7 September (Gaya Lawas)

Kematiran Syekh Sozont

Disinggung ing tanggal 7 September

Maximianus[6062] , gubernur Cilicia, nalika nyebarake politeisme berhala sing ora takwa kanthi prentah kaisar, teka ing kutha Pompeopolis lan, ngajeni berhala emas ing kana, ngadani akèh pangorbanan. Ing wektu kuwi ana sawijining priya enom asalé saka Likaonia[6063] , jenengé Sozont, wong Kristen miturut iman, , nduwèni watak becik lan kebak pakaryan apik, amarga dhèwèké sinau Hukumé Gusti Allah awan lan bengi. Dheweke ngopeni kumpulan wedhus sing ora bisa ngomong, nanging ing wektu sing padha uga nuntun wedhusé Kristus sing bisa ngomong menyang panggonan panggembalaan sing becik. Ing endi wae dhèwèké karo wedhusé, para penggembala liyané, enom lan diwasa, padha nglumpuk ing sacedhaké; lan dhèwèké mulangaké bab siji Gusti Allah, lan nuntun akèh wong marang baptisan suci, amarga sih rahmaté Roh Suci ana ing dhèwèké. Sawijining dina, nalika dhèwèké ngopeni wedhusé ing sacedhaké mata air, ing sacedhaké ana wit oak gedhé, Sozont banjur ketiduran lan ndeleng wahyu ilahi sing nelokake dhèwèké marang kasangsaran martir lan ngumumaké yèn panggonan kuwi bakal migunani tumrap akèh wong, amarga bakal disucèkaké déning sih sing mudhun saka dhuwur, lan akèh wong bakal nemokaké kaslametan ing kana lan ngluhuraké Trinitas Suci. Sawisé tangi saka turu, panggembala sing becik iki nyerahaké wedhusé marang wong liya lan ninggalaké busur lan telung panah ing panggonan kuwi minangka kenangan, banjur mangkat menyang kutha Pompeopolis. Ing kana dhèwèké weruh yèn kejahatan saya tambah akèh, déné iman suci wis diinjak-injak, lan atiné kebak sedhih merga kuwi. Nalika mlebu ing candhi ing ngendi ana arca emas, dhèwèké mecah salah siji lengené, ngremuk dadi pecahan-pecahan, lan mènèhaké pecahan mau marang wong mlarat. Pambusakan lengen emas saka arca kuwi nyebabaké geger gedhé ing kutha, lan akèh wong dipriksa lan disiksa. Nanging Santo Sozont, ora kepéngin ana wong liya nandhang sangsara ing panggonané, piyambaké lunga marang gubernur Maximian lan ngakoni yèn dhèwèké sing tanggung jawab tumindak kuwi. "Aku njupuk lengené déwa panjenengan," ujare, "ngremuk lan mènèhaké emasé marang wong mlarat." Nalika padha miwiti takon carané dhèwèké wani tumindak kaya ngono lan ngremehké déwané kanthi njupuk lan ngremuk lengené, dhèwèké mangsuli:

'Aku nindakake iki kanggo ndeleng kepincangané déwa panjenengan. Amarga nalika aku njupuk tangane saka dhèwèké, dhèwèké ora nolak, ora ngomong apa-apa, ora nuduhaké pratandha lara, lan ora ngeluaraké swara ngeluh.' Tenan, amarga bisu lan ora nduwé akal, apa dhèwèké bisa nolak? Yèn dhèwèké pancèn Gusti sejati lan urip, mesthiné dhèwèké bakal ngadhepi aku lan ora bakal ngidini aku nglarani dhèwèké. Aku, nanging ngerti yèn iki mung arca lan dudu déwa, mbelah lengené, lan malah bakal mbelah kabèh, supaya kowé ora nyembah gawéan tangan manungsa, sanadyan nduwé mripat, kuping, cangkem, tangan lan sikil, nanging ora ndeleng, ora krungu, ora ngomong, ora ngrasa, ora mlaku, lan ora bisa mbantu awaké dhéwé nalika dipukul utawa dipecah dadi pecahan.

Krungu kabar iki, gubernur mrentahake supaya Sozontas disiksa tanpa welas asih. Kaping pisan, dheweke digantung ing wit lan diwiwiti ngikis iga-igane nganggo cakar wesi; banjur padha masang sepatu wesi ing sikile, sing dilapisi paku landhep, lan ngarak dheweke ngubengi kutha; sang suci, nalika mlaku nganggo sepatu kuwi, muji Gusti Allah. Banjur dheweke digantung maneh ing wit lan dipukul abot nganggo tongkat wesi, nganti ora mung badané nanging uga balung-balunge remuk. Ing tengah panyiksaan mau, sang wali nyerahake nyawane marang Gusti[6064] . Nalika weruh yèn dhèwèké wis seda, para panyiksa mudhunake awaké saka wit lan miturut

---

[6062] Ing sawetara menologi kuna (kaya menologi Kaisar Basil lan liya-liyané), 'Maximus' katon tinimbang 'Maximian'. Diduga iki yaiku Numerus Maximus, sing dadi gubernur Cilicia ing taun 304.

[6063] Ing kalender Kaisar Basil, panggonan lair martir Sozont kacathet minangka Lycia; ing Prolog, kaya ing Chetii-Minei, kacathet minangka Lycaonia; miturut akta martir, panggonané ana ing Cilicia, ing ngendi kutha pesisir Pompeopolis, sing biyèn dikenal minangka Soly, dumunung.

dhawuh gubernur, nyalakake geni gedhé kanggo ngobong awaké, amarga padha wedi yèn bakal dadi obyek pangurmatan para umat. Lan nalika awak kang suwé nandhang sangsara iki dibuwang menyang geni, dumadakan ana kilatan kilat sumunar, guntur nggelegar, lan udan deres campur es tiba, nganti geni mau langsung mati; wong-wong sing ana padha mlayu ketakutan, lan awak sang wali tetep utuh. Nalika bengi teka, para umat kepengin njupuk relik suci mau nanging ora bisa amarga peteng banget, lan padha sedhih banget. Nanging ing tengah wengi, cahya saka swarga sumunar ing relik mau, lan para umat sawisé njupuk mau banjur dikubur kanthi pakurmatan. Akèh mujijat mili saka peti jenazah martir; lan ora mung saka peti jenazah, nanging uga saka mata air sing mili ing sangisore wit ek, ing ngendi sang suci tau nalika turu nduwé panglihatan—maca panyembuhan marang wong lara lumantar sih Kristus lan pandonga martir suci. Mula saka iku, sawisé kuwi ana gréja sing dibangun ing kono nganggo jenengé, kanggo ngluhuraké Gusti Allah sejati, siji ing Tritunggal. Kamulyan marang Gusti Allah salawas-lawase, amèn.

Kontakion Sang Wali, Nada 2:

Ayo padha ngumpul saiki, kanthi banter muji Sozont, martir sing sejati lan wicaksana saka Gusti, sing trampil nandhang sangsara kanggo kasetyan, pangurus sih-rahmat lan sing paling loman maringi panyembuhan: muga-muga dhèwèké ndedonga marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabèh.

Peringatan Para Rasul Suci Evod lan Onesiforus.

Peringatan tanggal 7 September

Santo Evod, salah siji saka Pitulas Rasul, dadi uskup pisanan ing Antiokia Agung sawisé Santo Petrus Rasul, lan dadi pangkotbah agung Sabda Gusti. Santo Ignatius sing Ngemban Gusti nyebutaké dhèwèké ing Suraté marang wong Antiokia nganggo tembung-tembung iki: 'Elinga marang bapa sing berkah Evod, sing diangkat dening Para Rasul dadi panggembalamu sing sepisanan; dadi putra sejati, lan aja dadi pezina, supaya bapa-mu ora isin amarga kowe.' Santo Evod iki nulis babagan Perawan Suci manawa piyambakipun nglairake Kristus, Juruwilujeng donya, nalika umure limolas taun. 'Nalika yuswa telung taun,' panjenengané nulis, 'panjenengané digawa menyang candhi Gusti, ing ngendi panjenengané manggon nganti sewelas taun; lan nalika yuswané wis patbelas taun, panjenengané diserahaké déning para imam marang Yusuf, supaya panjenengané nglindhungi. Dheweke tetep karo Yusuf patang sasi, nalika nampa kabar kabungahan saka Malaikat lan, ing pungkasan taun kaping limolas, nglairake Cahya donya – Kristus." Saliyane iku, Santo Evod ninggalake akèh karya migunani liyane, nanging kabèh iku ilang ing jaman sangsara gedhe, nalika Gréja Allah ngalami panganiayaan, mula ora nganti tekan saiki. Saiki mung ana siji buku sing dikenal kanthi judhul 'The Luminary'; nanging buku iki mung kasebut déning sejarawan kuna Nikephoros[6065] . Informasi babagan Santo Evod dhéwé ditemokaké ing martirologi Roma[6066] , ing ngendi kacathet yèn dhèwèké ngucuraké getihé kanggo Kristus lan séda minangka martir. Sawetara wong ngandhakake yèn sang wali nandhang sangsara ing Antiokia nalika pamaréntahan Kaisar Vespasian[6067] . Ing wektu kuwi, miturut wong-wong mau, ana wong Yahudi sing jenengé Antiochus nyebabaké geger gedhé ing kutha; sawisé mbalèkaké imané, dhèwèké miwiti nyembah arca-arca, lan akèh wong Yahudi dipatèni amarga ora gelem nyembah arca-arca mau. Amarga kuwi, akèh wong Yahudi mlebu agama Kristen lan nduwèni uskup sing berkah, Evod, sing dadi pamimpin lan panggembala, ora suwé banjur dipatèni[6068] .

[6064] Miturut Synaxarion Yunani saka biksu Gunung Suci Nicodemus, sangsara lan pati martir suci Sozontas kelakon ing taun 288. Miturut sumber liya, iki kelakon watara taun 304.

[6065] Nikiforos Kallistos.

[6066] Martyrologium, utawa akta martir, iku kumpulan cathetan paling awal babagan sangsara para martir. Asal-usul lan sumber utama akta martir yaiku cathetan interogasi, panghakiman, lan eksekusi para martir déning panguwasa pagan. Wiwit jaman panganiayaan ing sangisoré Kaisar Romawi Decius Trajan (250 Masehi), cathetan gerejawi resmi babagan nasib para martir wiwit disimpen ing Roma lan panggonan liya, nanging mung fragmen cilik sing isih ana nganti saiki.

[6067] Vespasian – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 70 nganti 79 Masehi.

[6068] Pangaso sing pinaringan berkah saka Santo Evod kelakon ing taun 66 Masehi.

Santa Onesiforus uga kalebu ing antawis pitung puluh rasul. Rasul Paulus nyebutake dhèwèké ing suratné marang Timotius, kandha: *'Mugi Gusti maringi rahmat marang kulawarga Onesiforus, awit dhèwèké asring maringi seger marang aku lan ora isin karo belenggu-belenggu aku, nanging nalika ana ing Roma, dhèwèké ngupaya aku kanthi tliti banget lan nemokaké aku. Mugi Gusti paring dhèwèké kapenak ing ngarsané Gusti ing dina iku; lan kowé luwih ngerti tinimbang sapa waé sepira dhèwèké ngladèni aku ing Éfésus'* (2 Tim. 1:16–18). Onesiphorus iki minangka uskup ing Kolofon[6069] lan nandhang sangsara amarga imané, nganti mati syahid. Kematian syahidé kasebut disekseni déning Kitab Para Martir, sing nyritakaké yèn Santo Onesiphorus, sawisé akèh siksaan, diseret lan dirobek-robek déning jaran galak lan, bebarengan karo Evod, njupuk panggonané ing antarané pasukan pangakuan imané Gusti Allah ing pangayoman swarga.

Peringatan Sang Martir Suci Eupsychius

Dirilèkaké tanggal 7 September

Santa Eupsychius lair lan dibesarké ing Kaisarea ing Kapadokia. Ing jaman pamaréntahan Kaisar Hadrianus[6070] , ana tuduhan marang dhèwèké, nyalahké dhèwèké amarga ora nyembah déwa-déwa pagan nanging ngajèni Kristus. Akibat tuduhan iki, Eupsychius ditangkep déning gubernur Kapadokia lan disiksa: awaké digores nganggo cakar wesi nganti iga-igané katon. Sawisé ngalami kasangsaran, Santo Eupsychius sing meh ora urip dibuwang menyang penjara. Ing kono dhèwèké nyuwun marang Gusti kanthi pandonga sing khusyuk, lan nalika dhèwèké ndedonga, ana malaikat sing rawuh lan kanthi nyentuh marasaké tatu sang martir.

Ora suwe sawisé kuwi, Santo Eupsychius dibebasaké saka panjara. Pembebasan iki kelakon miturut kersaning Gusti Allah, supaya bandha sing diduwèni Eupsychius ora tiba ing tangan wong jahat, nanging bisa diwènèhaké marang wong mlarat. Lan pancen, Santo Eupsychius maringi kabèh bandha—sing wis dikumpulaké déning buyuté—marang wong mlarat lan mlarat banget; malah dhèwèké maringi pérangan marang mungsuh-mungsuhé, wong-wong sing wis ngfitnah dhèwèké, lan kanthi cara iki dhèwèké ngajèni wong-wong sing nyebabaké sangsarané kanthi paring kado, kaya déné padha dadi welasé dhèwèké.

Mengko, nalika Pangeran Sapricius mrentah ing Caesarea, Santo Eupsychius ditangkep maneh. Dhèwèké digantung lan disiksa suwé banget, sawisé kuwi dhèwèké mati syahid kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang. Konon, saka tatu ing awaké mili susu lan banyu tinimbang getih.

Uripé Bapa Suci kita Yohanes, Uskup Agung Novgorod

Dirilèkaké tanggal 7 September

Santa Yohanes, mujijat anyar saka Rusia, lair ing Veliky Novgorod. Wong tuwané – Nicholas lan Christina – iku wong sing taat. Mula, dhèwèké lan adhine Gabriel dibesarké kanthi ajrih marang Gusti Allah. Wiwit isih cilik, Santo Yohanes nyawisake dhiri marang Gusti lan nglakoni urip sing luhur; nalika wis diwasa, piyambakipun diangkat dados presbiter ing Gréja Martir Suci Blasius. Imam anyar mau wiwit ngabdi marang Gusti kanthi semangat sing luwih gedhe, kanthi ketat lan tliti netepi kabèh dhawuh Gusti. Ing wektu sing padha, wong tuwané Santo Yohanes wis seda. Dhèwèké tansah remen urip sepi lan kontemplatif lan malah wis niyat arep ngucap sumpah monastik; nanging saiki, sawisé rembugan karo adhine Gabriel, Santo Yohanes mutusaké ngedegaké biara anyar nganggo dana sing ditinggalaké wong tuwané. Kaping pisan, padha mbangun gréja kayu kang dipersembahaké marang Indhunging Gusti Allah ingkang Paling Suci minangka pangeling-eling marang Kabar Kabungahan Panjenengané ingkang mulya lan ngadegaké biara; salajengipun padha ngrancang mbangun gréja watu. Para sedulur mau kanthi semangat miwiti nglakoni niyat luhuré: padha mbangun gréja watu kanthi tliti lan wis ngrampungaké separo, nanging kapeksa mandheg amarga dhuwité wis entèk; Santo Yohanes lan seduluré

[6069] Kolofon – kutha kuna ing Lydia, ing sisih lor-kulon Asia Minor. Reruntuhan kutha iki bubar ditemokake.

[6070] Hadrian iku sawijining kaisar Romawi sing mrentah wiwit taun 117 nganti 138 Masehi. Sanadyan dheweke ora nyebabake panganiayaan Kristen sing suwé banget, akèh martir Kristen nandhang sangsara ing jamané, lan dheweke dhéwé seneng marang takhayul lan piwulang pagan sing misterius.

Gabriel krasa sedhih banget lan sangsara atiné. Mula, nalika padha nemokake awake dhewe ana ing kahanan kang angel, nanging ing wektu sing padha padha duwe iman kang teguh lan pangabdian kang gedhe marang Indhungé Gusti Allah ingkang Maha Suci, padha ndedonga marang Panulung kang sigap lan panglipur kagem sedaya ingkang nandhang sedhih:

"Ya Bunda!" ndedonga para sedulur, "Panjenengan mangertos iman lan katresnan kita marang Putramu lan Gusti kita; Panjenengan nyumurupi semangat kita nalika nyuwun pitulungan marang Panjenengan, ya Bunda; kula nyuwun dhumateng Panjenengan, tulungana kula supados sanggereja punika saget rampung; kula nyandhakaken sedaya pangarep-arep kula dhumateng Panjenengan, Ibu Gusti; aja ninggalaken kula, abdi Panjenengan, ya Sang Dhewik, lan aja ngantos kula kuciwa: kula sampun miwiti mbangun sanggereja punika, nanging kula boten saged ngrampungaken pambangunanipun tanpa pitulungan Panjenengan.

Mangkono padha ndedonga marang Ibuné Gusti Allah lan ngluaraké sedhihé ing ngarsané. Panjaluké sing tulus iku krungu. Ratu Swarga rawuh marang wong-wong mau ing sawijining impen lan ngendika:

'Ngapa, para abdi Gusti sing tak tresnani, kowe padha sedhih banget lan nganti ngeluh amarga pambangunan gréja iki kasep? Aku ora bakal nglirwakake panyuwunanmu, amarga Aku weruh iman lan katresnanmu: ora suwe kowe bakal nduwé sarana, sing ora mung cukup kanggo pambangunan gréja, nanging malah bakal ana sisa; mung aja ninggalaké pakaryan becik iki lan aja nganti adhem imanmu.

Wahyu iki, sing diparingake marang loro sedulur mau, maringi kekuwatan lan kabungahan; sawise tangi, padha kebak kabungahan gedhe. Sawise Matins, para sedulur mau padha crita siji lan sijine apa sing wis dideleng, lan pangarep-arepe malah saya kuwat. Kanthi pangayomaning Gusti, esuk banget ing dina iku padha ninggalake biara, lan dumadakan, ing ngarep gapura biara, padha weruh jaran sing ayu nganggo tali kekang sing disepuh emas; jokone uga dihiasi logam sing padha; jaran iku meneng lan ora obah, dene sing numpak sing mesthine duwene ora katon ing endi-endi. Para sedulur padha gumun banget marang kaendahan jaran lan hiasan sing mewah; padha ngenteni suwe kanggo ndeleng apa sing nduwèni jaran bakal muncul saka endi waé. Nanging ora ana siji waé sing muncul, lan jaran iku tetep meneng ing panggonan sing persis padha ing . Banjur padha nyedhaki luwih cedhak lan weruh ana loro karung sing padhet banget nggantung ing loro sisih pelana. Nalika padha nyadari menawa iki dikirim saka swarga, padha nyopot karung-karung mau saka jaran, lan sakwise kuwi jaran mau dadi ora katon. Para sedulur iku mbukak karung-karung mau lan nemokake siji kebak emas, dene sijine kebak perak. Kaget amarga pitulungan saka Gusti Allah lan Sang Ibu Suci Allah, padha wiwit ndedonga kanthi khusyuk lan matur nuwun. Ora suwe, kanthi pitulunganing Gusti, padha ngrampungake gréja lan ngias kanthi megah; banjur padha tuku akèh désa kanggo ndhukung biara, lan sanadyan mangkono isih ana dhuwit akèh sing sisa, sing banjur diwènèhaké marang abbot lan para sedulur. Ing biara iki, padha nyandhak sumpah biara, kanthi Yohanes dijenengi Ilyas lan Gabriel dijenengi Gregorius; uripe padha nglakoni kanthi cara sing nyenengake Gusti Allah, kanthi nglakoni puasa lan pandonga, kebak maneka pakaryan biara lan tumindak tapa brata.

Nalika Santo Arkadius, Uskup Agung Novgorod, séda, Elijah sing berkah dipanggil saka biara lan, nglawan kersané, diangkat dadi uskup agung. Amarga nganggep awake dhewe ora pantes kanggo pangkat kaya ngono, Elijah nolak; nanging, kanthi pitulungan Gusti Allah piyambak, pangeran, bebarengan karo panguwasa donya lan agama lan kabeh warga Novgorod, kanthi mufakat milih Elijah dadi pangarsa pastur: amarga dheweke nyenengake Gusti Allah lan manungsa. Kanthi pangajab sing tulus lan panyuwunan, saben uwong ngajak rahib sing andhap asor mau munggah ing tahta keuskupan agung; kabèh padha nuntut. Pungkasané, sanadyan nglawan karsa dhéwé, dhèwèké manut karsa warga lan diangkat dadi Uskup Agung Novgorod déning Sang Kinasih Pausus John, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia. Dhèwèké setya ngopeni kumpulan wedhusé Kristus, urip ing kasucian lan kabeneran[6071] . Sajrone masa jabatané minangka uskup agung, Pangeran Roman saka Suzdal, bebarengan karo akèh pangeran liya ing tanah Rusia—jumlahe pitung puluh loro—nglawan Veliky Novgorod, kanthi niyat ngrusak kutha mau lan nyekel lan matèni sedulur-seduluré ing getih lan iman. Kanthi tentara ageng padha teka ing kutha lan sawise ngubengi kutha mau, padha ngurung kanthi sengit telung dina. Para warga, weruh akèh panyerang, padha kélangan semangat; kekuwatané saya surut, padha sedhih banget lan kebak rasa wedi, ora ngarep pitulungan saka endi waé – mung ngupaya sih rahmaté Gusti Allah lan nyandhak pangarep-arep marang pandonga uskup suci. Uskup mau, kaya gembala sing sejati, nalika weruh srigala sing arep nyerang kawanané, tetep waspada, ndelok

[6071] Dilaporake yèn Yohanes melu salah siji konsili, ing ngendi dhèwèké 'ngenalaké reformasi gedhé'.

Gusti tanpa kendhat lan mbela kutha nganggo pandonga suci kaya tembok. Ing bengi katelu, kaya biasané, nalika piyambakipun ndedonga ing ngarsané ikoné Gusti Yesus Kristus lan kanthi nangis nyuwun marang Gusti supaya nylametaké kutha, piyambakipun krungu swara kang kandha marang piyambakipun:

'Mènèhana menyang gréja Gusti Yesus Kristus ing dalan Ilyinskaya, jupuk ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, lan gawa metu ing témbok kutha kanggo ngadhepi mungsuh; banjur, sakwisé kuwi, kowé bakal weruh panyelamatan kutha.'

Krungu tembung-tembung mau, Elijah kebak kabungahan sing ora bisa diungkapake lan nglampahi sak bengi tanpa turu; esuk-esuk, dhèwèké nglumpukaké kabèh wong lan nyritakaké apa sing wis kelakon. Krungu kuwi, wong-wong padha ngluhuraké Gusti Allah lan Ibuné sing Maha Suci lan, kaya-kaya nampa pitulungan, padha tambah semangat; Uskup agung, ing wektu sing padha, ngutus protodeakoné karo para rohaniawan, maringi dhawuh supaya nggawa ikon sing kinurmatan mau marang dhèwèké, déné dhèwèké piyambak, bebarengan karo Sinode Suci, miwiti nindakake pangibadah pandonga ing gréja agung sing didedikasiaké kanggo Santa Sofia – Kawicaksanané Gusti Allah. Para utusan, sawisé tekan Gréja Sang Juruwilujeng, ing ngendi ikoné Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci sing mujijat disimpen, dhisik, miturut adat, padha ngaturake pangajab marang ikon mau; banjur padha nyoba njupuk ikon mau, nanging ora bisa nggeser saka panggonané; sanadyan kaping pirang-pirang padha nyoba ngangkat ikon mau, isih ora kasil. Banjur padha bali marang uskup agung lan nyritakake babagan kedadéan sing nggumunake mau. Kanthi nggawa kabèh wong, uskup agung mangkat menyang Gréja Juruwilujeng; sawisé tekan kana, dhèwèké sujud ing ngarepé ikon Ibuné Gusti Allah lan ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Sang Putri sing Maha Asih, Sang Dara Ibune Gusti, Panjenengan pangarep-arep, pangandel lan perantara kutha kita; Panjenengan tembok, tameng lan pangayoman kabeh wong Kristen; mulane kita wong dosa nyandhak pangarep-arep kita marang Panjenengan; mugi Panjenenganipun nyuwun dhumateng Putranipun lan Gusti kita kanggé kutha kita; ampasraha kita dhumateng mungsuh kita amargi dosa kita, nanging mugi Panjenenganipun mireng tangis lan ambegan asahing umat Panjenenganipun; paringana welas asih dhumateng kita, kados Putranipun nate paring welas asih dhumateng umat Nineveh amargi tobatipun; paringana welas asih dhumateng kita ugi, yaiku Panjenenganipun.

Sawisé rampung ndedonga, sang wali wiwit ngadani pangibadah – lan nalika para rohaniawan nyanyèkaké kontakion 'Perantara umat Kristen ora isin', dumadakan ikon suci Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci obah dhéwé. Kabèh wong, nyekseni mujijat sing nggumunaké kuwi, padha muni bareng: 'Gusti, welasana!' Lan Sang Kinasih Agung, Uskup Agung, njupuk ikon suci mau ing tangané lan kanthi ngajèni nyium, banjur budhal bareng karo wong-wong, nyanyi layanan pandonga , ngangkat ikon mau ing tembok kutha lan nyelehaké ngadhepi mungsuh. Ing wektu kuwi, mungsuh padha nyerang kutha kanthi luwih sengit, udan panah marang kutha. Lan wong weruh, Indhunging Gusti Allah ingkang Maha Suci ngalihaken pasuryanipun saking mungsuh lan ngarahaken paningalipun dhumateng kutha, ingkang dados pratandha cetha saking welas asih agengipun Sang Dhewek awit dhumateng tiyang-tiyang ingkang nandhang sangsara amargi pengepungan. Uskup Agung, nalika ndeleng ikon suci, weruh luh ing mripaté Sang Ibu Gusti; banjur njupuk stola, piyambakipun miwiti nglumpukaké luh sing netes saka ikon, sarta ngandika:

'Wah, mujijat sing paling mulya – luh mili saka wit garing! Kanthi iki, ya Sang Ratu, Panjenengan maringi pratandha yèn Panjenengan ndedonga kanthi luh marang Putramu lan Gusti kita supaya kutha iki slamet.'

Lan kabèh wong, nalika ndeleng Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci netesake luh, padha njerit marang Gusti Allah kanthi nangis lan rasa sedhih sing jero. Dumadakan, rasa wedi nyerang mungsuh; pepeteng nutupi awaké; murkané Gusti Allah nggawe padha bingung; lan padha wiwit padha matèni siji lan sijiné. Ndeleng kekacauan ing antarané mungsuh, para warga Novgorod mbukak gapura kutha lan kanthi senjata ing tangan nyerbu mungsuh-mungsuhé; sawatara dipateni nganggo pedhang, liyané ditawan urip, lan kanthi pitulungan Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, padha ngalahaké kabèh pasukan mungsuh. Wiwit wektu kuwi, Santo Elia saka Gusti ngadegake ing kutha agung Novgorod sawijining dina raya resmi kanggo ngajeni Tandha Ajaib Sang Ibune Gusti sing Maha Suci, lan netepake dina iku dadi dina panyelamatan lan dina paukuman; amarga, lumantar pandonga Sang Ibune Gusti sing Maha Suci, Gusti Allah paring panyelamatan marang para warga lan paukuman marang wong-wong sing kanthi angkuh mbrontak marang sedulure lan sesama pracaya lan nyulut prahara. Wiwit wektu kuwi, Novgorod Agung, sing dipimpin déning gembala sing becik, ngrasakaké tentrem kabeh lan tentrem

sing jero. Sajrone pirang-pirang taun ing tahta keuskupan agung, Sang Berkah Elijah, kanthi semangat kang gedhe kanggo ngluhurake manèh Asmané Gusti Allah, mbangun gréja-gréja megah; cacahé kabèh gréja sing dibanguné ana pitung.

Gereja kapisan, sing diadegaké sadurungé dhèwèké ngucapaké sumpah biara, dipersembahaké kanggo Pengumuman Sang Putri Allah sing Maha Suci; gereja kapindho, minangka pangeling Epifani Gusti, dibangun nalika dhèwèké njabat minangka uskup agung; gereja katelu dipersembahake marang Santo Elia Sang Nabi; gereja kaping papat marang Sing Kinurmatan Theodore, Abas Studion; gereja kaping lima marang Telung Prajurit Suci: Ananias, Azarias, lan Misael, lan marang Santo Daniel Sang Nabi; gereja kaping enem marang Santo Lazarus Sing Bener, sing dibangkitake saka pati sawise patang dina; lan gereja kaping pitu dipersembahake marang Santo Nikolaus Sang Mujijat.

Nalika mbangun gréja-gréja, Elijah uga dadi misuwur amarga uripé sing saleh: dhèwèké paling welas asih marang kabèh, kinurmatan kanthi alus sing luar biasa lan katresnan sing tulus; panjenengané kaya srengéngé ing Gréja Kristus, sumunar marang kabèh wong liwat pakaryan becik, ngusir pepeteng saka piala lan ngremuk sirah pangéran pepeteng – yakuwi setan, sing tansah nyimpen mungsuhan lan iri marang kaslametan manungsa; Para Santo Elia uga nduwèni kuwasa marang roh-roh najis nganti bisa ngiket nganggo tembungé, kaya sing kacathet ing crita éndah ing ngisor iki.

Ing sawijining wengi, kaya biasane, sang wali ngadeg ndedonga ing selé nalika tengah wengi. Sétan, sing kepéngin medeni sang wali, mlebu ing wastafel sing digantung ing selé lan, kanthi ngaduk banyu, wiwit nggawe swara rame. Sang wali, nyadari menawa iki pakaryané setan, nyedhak marang wastafel lan nggawé pratandha salib ing ndhuwuré; lan kanthi dhawuhé dhèwèké ngiket setan ing jeroné wastafel, nganti setan kuwi kélangan daya suwéné suwe, ora bisa uwal; pungkasané, amarga ora kuwat maneh nahan sangsara mau, amarga kuwasa pratandha salib kobong ing awaké, setan mau wiwit njerit nganggo swara manungsa.

'Aduh aku! Kakuwatan salib iki kobongake aku; aku ora bisa maneh nahan sangsara kaya ngene. Lepurana aku saiki uga, ya abdi suci Gusti Allah.'

Elia banjur takon:

Sapa kowe, lan kepiye kowe bisa mlebu kene?

Setan mangsuli:

– Aku iki setan licik lan teka kanggo ngganggu kowe, amarga aku kira yèn kowe manungsa mesthi bakal wedi lan mandheg ndedonga; nanging kowe wis ngurung aku ing wadhah iki, lan saiki aku nandhang sangsara abot. Celaka aku, amarga aku kapancing mlebu kéné. Lepurana aku, abdi Gusti; wiwit saiki aku ora bakal teka manèh kéné.

Mangkono setan kuwi njerit suwé.

Pungkasané, sang wali ngendika:

'Amarga ketholokanmu sing tanpa isin, aku paring dhawuh marang kowe bengi iki supaya nggawa aku menyang Yerusalem lan ngedhunake aku ing candhi ing ngendi Makamé Gusti; saka Yerusalem kowe kudu langsung nggawa aku bali menyang selku ing kene ing bengi sing padha, banjur aku bakal ngeculake kowe.' Setane janji bakal nepati kersané sang wali ing saben cara, mung kanthi syarat sang wali gelem mbebasake dhèwèké saka wadhah. Sang wali banjur mbebasake dhèwèké, kandha:

'Rasukna awakmu dadi jaran sing wis dipasangi pelana lan ngadeg ing ngarep selku.'

Kaya pepeteng, setan kuwi metu saka wadhah lan miturut dhawuhe sang wali, malih dadi jaran. Elijah sing suci, metu saka selé, numpak setan mau, lan ing wengi iku uga dhèwèké wis tekan kutha suci Yerusalem, cedhak Gréja Sepulkrum Suci, panggonané Makamé Gusti. Ing kono, wongé Gusti nglarang setan kuwi lunga saka panggonan kuwi; lan setan kuwi ngadeg kaya wong sing diiket, ora bisa obah saka panggonané, nganti Elia wis nyembah Makamé Gusti lan Kayu Suci Salib. Nalika nyedhaki gréja, sang wali sujud ing ngarep lawang lan miwiti ndedonga; dumadakan lawang sing dikunci mau mbukak dhéwé, lan lilin lan lampu murub ing Makam Gusti. Sang Kardinal, kanthi ndedonga matur nuwun marang Gusti lan nangis, sujud ing ngarep Makam Gusti lan kanthi ngajèni nyium makam mau; panjenengané uga sujud ing ngarepé Wit Pangurip, kabèh ikon suci lan panggonan-panggonan keramat. Sawisé kabèh karsa panjenengané kacumponi, panjenengané ninggal gréja lan lawangé gréja manèh nutup dhéwé; déné setan kuwi, ngadeg ing panggonan sing wis diprentahké, ing wujud jaran sing wis dipasangi pelana; Nunggangi wit iku, Yohanes bali menyang Novgorod Agung ing wengi iku uga lan nemokake

awake dhewe ana ing selé. Nalika piyambakipun pamit saka sang suci, setan nyuwun supaya piyambakipun aja ngandhani sapa waé babagan carané dhèwèké ngladèni piyambakipun, carané dhèwèké kaiket déning sumpah, utawa carané dhèwèké manut marang piyambakipun kaya tawanan.

'Nanging yèn kowé ngandhani marang sapa waé,' tambah roh najis, 'kados pundi kowé numpak aku, aku ora bakal mandheg ngatur akal marang kowé lan bakal nggawa cobaan ageng tumrap kowé.'

Mangkono setan ngancem, nanging sang wali nggawe pratandha salib, lan sakwise kuwi setan langsung sirna saka ngarsane kaya udud.

Ing sawijining wektu, Santo Yohanes lagi ngrembug babagan rohani karo para priya pinunjul: para abbas, imam, lan warga sing taat; dhèwèké nyritakaké uripé para wali, ngomong dawa bab tumindak kang nylametaké jiwa lan, saliyané kuwi, nyritakaké apa sing kelakon marang dhèwèké – yaiku lelampahané menyang Yerusalem; nanging nalika ngomong, dhèwèké ora nyebut jenengé dhéwé, nanging ngomong kaya nyritakaké wong liya.

"Aku," ujare, "ngerti sawijining priya sing sajrone semaleman lelungan saka Novgorod menyang Yerusalem; sawisé ngaturake pangurmatan marang Makam Suci lan Wit sing maringi urip saka Salibé Gusti, dhèwèké bali manèh menyang kutha agung Novgorod ing wengi sing padha; sajrone lelampahané dhèwèké numpak beruang sing wis diiket nganggo dhawuhé, nganti kaya dadi tawanané.

Para pamirsa padha gumun banget marang critane sang wali, dene setan nggrentheng untu marang uskup agung, kandha:

'Amarga kowe wis mbukak rahasia iki, aku bakal nggawa godaan sing nganti kowe bakal diukum déning kabèh warga kowe minangka pezina.'

Lan wiwit wektu kuwi, kanthi idiné Gusti, setan pancèn miwiti nyusun rencana licik marang sang wali, ngupaya mbusak ajiné jenengé. Dhèwèké nampilaké marang kumpulan wong-wong sing teka marang Yohanes kanggo njaluk berkahé manéka panglihatan ing selé sang wali: kadhang sepatu wong wadon, kadhang kalung, kadhang sandhangan wong wadon. Wong-wong sing teka marang uskup agung, nalika ndeleng iki, padha kesasar lan wiwit mikir apa sang wali mbok menawa nyimpen pelacur ing selé; padha banget keganggu lan, rembugan antarané apa sing wis dideleng, padha kandha siji lan sijiné:

'Ora pantes yèn wong sing nglakoni zinah nyekel kursi apostolik.'

Nalika wong-wong padha kumpul lan arep menyang sel sang wali, setan mau malih wujud dadi wong wadon enom, sing mlayu ngarep-arep ing antarane wong akeh, kaya-kaya mlayu saka sel ingkang pinaringan berkah. Wong-wong sing nyekseni kuwi padha kaget lan meh ngoyak cah wadon mau kanggo nyekel, nanging setan mlayu menyang mburi sel sang wali lan dadi ora katon. Krungu swara rame lan tangise wong-wong, sang wali metu saka selé lan takon marang wong-wong sing padha kumpul:

'Apa sing kelakon, anakku? Napa kowe kabeh rame-rame kaya ngene?'

Wong-wong mau padha njerit marang dhèwèké, banjur ngina lan nyalahké dhèwèké minangka pezina, nyekel dhèwèké, banjur ngolok-olok dhèwèké lan, amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake maneh, padha rembugan antarané:

'Ayo digawa menyang kali lan diselehake ing rakit, supaya dhèwèké ngambang metu saka kutha lumantar kali.'

Sawisé padha rembugan, padha nggawa uskup suci lan murni saka Gusti Allah menyang jembatan gedhé ing Kali Volkhov lan nempataké sang wali ing rakit. Mangkono kedadéyan tembungé setan licik, sing kanthi sombong wis kandha:

'Aku bakal nggawa cobaan kaya ngene marang kowe, nganti kowe bakal diukum dening kabeh wong minangka pezina.'

Saiki, nalika mungsuh licik saka umat manungsa weruh pangajab kang kaya ngono marang sang wali, dhèwèké bungah banget; nanging, kanthi pangayomaning Gusti, kasucian wong sing bener menang lan nggawe mungsuh licik kuwi isin; awit nalika sang wali dipun pasang ing rakit, rakit punika boten ngambang tumuju arus mudhun, nanging ngambang tumuju arus munggah, nglawan arus, sanadyan arus ing sangisore jambatan ageng kiyat sanget; lan boten ana ingkang narik rakit, nanging rakit ngambang kanthi sendiri miturut kersaning Gusti lan lumampah tumuju Menèri Sang Yohanes, ingkang dumunung saking kutha kanthi jarak telung poprishcha. Ndeleng kaajaiban kaya ngono, wong-wong padha kebak rasa ngeri; padha lali marang niat ala, padha nyabuti sandhangane lan padha njerit:

'Kita wis dosa lan nindakake tumindak sing ora adil, amarga kita, wedhus, kanthi salah wis ngukum kowe, gembala kita.'

Nalika padha mlaku ing pinggir kali, wong-wong nyuwun marang sang wali supaya ngapura kaluputane lan bali menyang keuskupan.

"Ampunana kita, Rama," ujare padha, "amarga ing kabodhoan kita kita wis dosa marang Panjenengan; aja kelingan marang kejahatan kita, lan aja ninggalake anak-anak Panjenengan."

Mangkono uga, kabèh rohaniwan padha nyurung maju lan nyembah ing ngarepé sing suci, kanthi nangis nyuwun supaya piyambakipun wangsul menyang kursi panguwasa. Uskup Agung, kaya martir kapisan Stefanus, ndedonga kanggo wong-wong sing wis nindakake salah marang piyambakipun, kandha:

'Gusti, aja nyimpen iki marang wong-wong mau!'

Sawisé tekan pinggir pantai watara setengah dawa lapangan[6072] saka biara sing kasebut mau, dhèwèké mudhun saka rakit lan mlebu ing daratan. Warga, padha nyungkur ing sikilé karo nangis, nyuwun pangapura, lan ana kabungahan gedhé nalika uskup suci maringi pangapura marang wong-wong mau; padha luwih bungah manèh amarga Gusti wis mratélakaké uripé sing tanpa cela lan suci. Gembala sing welas asih, sawisé maringi pangapura marang kabèh, nyritakaké carané dhèwèké wis ngunjungi Yerusalem, carané dhèwèké lelungan menyang pesta, lan carané setan nyoba medeni dhèwèké. Krungu kuwi, kabèh padha muji Gusti Allah.

Mangkono, sang wali mulih menyang keuskupané kanthi pakurmatan lan kamulyan ageng lan wiwit mulang wong-wong:

"Anak-anakku, lakokna saben pakaryan kanthi wicaksana, supaya setan ora ngapusi kowe, supaya kabecikanmu ora ternoda dening tumindak ala, lan supaya kowe ora nyebabake Gusti nesu."

Sawisé kabèh sing wis kacathet mau, sang wali mung urip sawatara wektu manèh. Nalika nyadari yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké nyimpen omophorion uskupé lan nganggo schema, wektu kuwi dhèwèké dijenengi Yohanes, jeneng sing digawa nganti ditonsur dadi biksu. Ing wujud malaikat iki, piyambakipun kanthi tentrem pindhah menyang Gusti[6073] . Jasadipun dikubur ing Gréja Santa Sofia – Kawicaksananing Gusti[6074] . Sawisé piyambakipun, adhine piyambakipun, Gregorius, diangkat dadi pangarsa gembala, lan piyambakipun uga kanthi setya ngreksa kumpulané Sabda.

Kamulyan marang Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman! Amin.

Troparion, Nada 8:

Dina iki kutha Novgorod sing paling mulya lan agung sumunar padhang, amarga duwé relikmu ing jerone, Ya Santo Yohanes, kaya-kaya ngetokake sinar srengéngé lan maringi panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi iman menyang peti relik sésa suci panjenengan. Mugi Panjenengan ndedonga marang Kristus, Gusti kita, supaya kitha iki slamet tanpa cilaka saka tawanan barbar, saka prahara sipil, lan saka karusakan geni, ya Sang Wali sing wicaksana saka Gusti lan Panembah Kaajaiban, manungsa swarga lan malaikat donya: supaya kita sing padha kumpul kanthi katresnan kanggo mengeti panjenengan, bisa ngrayakake kanthi kabungahan nganggo kidungan lan kidung puji-pujian, bungah lan ngluhurake Kristus, sing wis maringi panjenengan sih rahmat marasake, lan marang kutha agung Novgorod, pangayoman lan kekuwatan.

[6072] Yaiku 345 sazhen, utawa sakedhik luwih saka loro pertiga verst.

[6073] 7 September 1186

[6074] Ing taun 1439, nalika masa pimpinan Uskup Agung Euthymius, relik-relik St. Yohanes ditemokake. Kanthi lumantar wektu, para warga padha lali marang uskup agung suci mau; malah padha ora ngerti panggonan kuburane. Ing taun sing padha, watu cilik ing narthex Katedral Santa Sophia copot saka panggonané lan tiba ing makam sing mulya, mecah watu nisan gedhé. Kedadéan iki katon nggumunaké; mula padha mbusak lempeng watu sing pecah lan ing sangisoringé nemokaké relik suci sing ora rusak saka wongé Gusti iki; nanging ora ana sing ngerti jenengé sang askét iki. Banjur Yohanes piyambak muncul ing ngimpi marang Uskup Agung Euthymius lan mbabaraké jenengé. Wiwit wektu kuwi, pangurmatan lokal marang Santo Yohanes diwiwiti; pangeling-eling umum marang sang askét iki diadegaké déning Metropolitan Macarius ing taun 1547.

Kontakion, Nada 4:

Sugeng, hai Gréja Kristus sing paling kinurmatan, nalika panjenengan ngéling-eling dina iki marang Sang Santo Yohanes, sing sumunar saka kutha agung Novograd lan nggumunake sakabehing tanah kanthi mujijat-mujijat sing mulya, lan sing dihiasi kabèh kabecikan: amarga sawisé seda, badan suciné ditemokaké ora rusak, nindakaké kaajaiban ageng. Mula saka iku kita nyuwun marang Panjenengané: Dhuh Sing Maha Kabegjan, ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabèh.

21 September

8 September (Gaya Lawas)

Khotbah babagan Kelahiran Ibuné Gusti Allah

Peringatan tanggal 8 September

Gusti, sing manggon ing swarga, nalika kepéngin rawuh ing donya lan manggon ing antarané manungsa, dhisik nyawisaké panggonan kanggo kamulyané ing donya iki – Ibuné sing Paling Suci: amarga kabiasaan para raja, nalika arep mampir ing sawijining kutha, padha nyawisaké kraton kanggo panggonané. Lan kaya kratoné para raja donya sing dibangun déning tukang paling trampil saka bahan paling larang, ing panggonan paling luhur, luwih éndah lan luwih amba tinimbang kabèh panggonan manungsa liya, mangkono uga kraton kamulyané Sang Raja Swarga kudu digawé. Ing Prajanjian Lawas, nalika Gusti Allah kepéngin manggon ing Yerusalem, Salomo[6075] , mbangun candhi kanggo Panjenengané (1 Raja-raja 5:1–18, 7:1–51; 2 Tawarikh 2:1–18, 3:1–17, 4:1–22) liwat tukang sing paling trampil, Hiram[6076] , sing diparingi kaprigelan, kawicaksanan, lan kawruh ing saben jinis pakaryan. Salomo mbangun candhi saka bahan sing paling larang, saka watu paling apik (1 Raja-raja 5:17–18), saka wit wangi—cemara lan pinus (2 Raja-raja 6:9–10)—sing digawa saka Libanon[6077] , lan saka emas murni, ing panggonan paling dhuwur, ing Gunung Moriah[6078] . Kuil mau dadi luwih megah amarga témboké uga dihias karo ukiran kerubim, wit-witan lan woh-wohan sing manéka warna (3 Raja 6:18–35, 7:18–22, 29–42). Kuil iku amba banget nganti bisa nampung sakabehe wong Israel kanthi nyaman, lan kamulyaning Gusti mudhun marang kuil mau ing wujud geni lan mega (1 Raja-raja 8:10–11). Nanging, candhi iki ora cukup kanggo nampung Gusti kang Ora Saged Dibayangake. Salomo mbangun candhi kanggo Panjenengané, nanging Gusti kang Maha Luhur ora manggon ing candhi-candhi sing digawé déning tangan manungsa. *'Omah kaya apa sing bakal kowe bangunake kanggo Aku,' pangandikane Gusti, 'utawa panggonan apa kanggo palenggahaning Aku?'* (Kisah Para Rasul 7:49). Mula saka iku Gusti Allah kersa, ing wiwitaning sih rahmating Prajanjian Anyar, sawijining candhi sing ora digawe dening tangan manungsa kudu diciptakaké – yaiku Perawan Maria sing Paling Suci, Paling

---

[6075] Sulaiman – Raja Israel, putra bungsu lan penerus Raja Daud sing nyipta Mazmur – mrentah kanthi kamulyan ageng wiwit taun 993 nganti 953 SM. Dhèwèké nguwatké tapel wates kraton, nentremaké geger ing jero nagari, lan ngadegaké perdagangan sing ramé karo nagara-nagara tangga teparo. Jamané Salomo iku jaman paling gemilang kanggo ilmu lan seni. Ketenaran babagan kasugihané lan luwih-luwih kabijaksanaané nyebar adoh ngluwihi wates Karajan Israel. Asma Salomo banjur dadi padanan karo wong sing wicaksana. Panulisané sing diilhami déning Gusti (Buku Amsal, Pengkotbah, lan Nyanyian Nyanyian) bakal langgeng dadi sekolah kabijaksanaan lan kabecikan tumrap kabèh manungsa. – Pungkasaning uripé Salomo kacepet déning kejatuhané; nanging, ing wayah suruping dina-dinané, dhèwèké nyadari kasia-siaané kabèh bab ing donya.

[6076] Ing sajarah Kitab Suci, ana loro tokoh sing dikenal kanthi jeneng Hiram, sing loro-lorone raket gegayutane karo pambangunan Bait Suci ing Yerusalem: 1) Raja Tirus, sing duwé hubungan apik karo Salomo lan misuwur amarga bangunan-bangunané sing nggumunake; panjenengané ngirim marang Salomo wit cedar lan cypress, uga tukang kayu lan tukang kriya kanggo pambangunan Bait Suci; lan 2) arsitek saka Tirus, miturut rancangané piranti-piranti kanggo Bait Suci Salomo digawé. Ing kéné luwih lumrah nyebut sing kapindho. Dheweke nduwèni kabisan lan kaahlian kanggo ngasilaké kabèh jinis barang – saka emas, pérak, tembaga lan wesi, saka watu lan kayu, lan saka benang, kain linen alus lan kain ungu. Delengen 3 Raja 7:13–40 lan 2 Tawarikh 2:13–14, 4:11, 16.

[6077] Libanon – sawijining pagunungan ing sisih lor Palestina ing tapel wates antarané Yudea lan Siria, sing misahaké Fenisia saka Siria, ing saindhenging dawane; misuwur amarga wit-witané sing éndah, utamané cedar, siklus, lan wit oak.

[6078] Moriah iku gunung cedhak Yerusalem. Gunung iki kalebu salah siji bukit sing dadi dhasar pambangunan Yerusalem; dumunung ing sisih lor-wétan Sion.

Kabegjan. Kanthi pangripta sapa, mula, candhi iku diciptakaké? Satemene, déning sing paling wicaksana saka kabèh, déning Kawicaksanan Ilahi dhéwé, kaya sing kacathet ing Kitab Suci: *' ' 'Kabijaksanaan wis mbangun omah kanggo dhèwèké'* (Amsal 9:1), lan kabèh sing diciptakaké déning Kabijaksanaané Gusti Allah iku éndah lan sampurna. Lan amarga Kawicaksananing Gusti Allah nyipta papan panggonan urip Sang Sabda, mula kawangun sawijining candhi sing sampurna kanggo Gusti Allah sing sampurna, papan panggonan sing paling padhang kanggo Sang Raja sing paling padhang, kraton sing paling suci lan tanpa cela kanggo Sang Panganten lanang sing paling suci lan tanpa cela, panggonan sing tanpa cacat kanggo Sang Anak Domba sing tanpa cacat. Kanggo iki ana saksi sing setya ing swarga, sing kandha marang dheweke: *'Kowe pancen ayu kabeh, kekasihku, lan ora ana cacat ing kowe!'* (Kidung Agung 4:7). Lan Santo Damascene nulis: 'Panjenenganipun sakabehe kratoné Roh, sakabehe kutha Allah, sagara sih, sakabehe saé, sakabehe cedhak kaliyan Gusti Allah' (Homili 1 babagan Kelahiran Sang Theotokos sing Maha Suci).

Saka bahan apa kraton iki digawé? Satemene saka sing paling mulya: amarga Panjenengané muncul kaya saka watu permata, saka keturunan karaton, saka Dawud, sing nganggo watu ing lempéngé—pralambang saka Watu, Kristus—nggebuk Golia[6079] (1 Sam. 17:39–51); lan, kaya saka wit-witan sing wangi kayata cedar lan cypress, Perawan Ibu Allah lair saka keturunan imam, nyawisake kurban sing wangi marang Gusti Allah. Bapakne, Joachim sing suci lan bener, putrané Barlafir, sing nyusuri silsilahé bali marang Nathan, putrané Daud; lan ibuné, Anna sing suci lan bener, putriné imam Matthan saka suku Harun; mula, Perawan Paling Suci iku asalé saka keturunan raja ing sisih bapaké lan saka keturunan imam ing sisih ibuné. Oh, saka bahan sing paling mulya—maksudku garis keturunané sing paling terhormat—kuil uripé Sang Raja Kamulyan iki digawé! Lan kaya ing Kuilé Salomo, struktur watu lan kayu mau entuk rega istimewa saka emas murni sing dipakaké kanggo mewah; mangkono uga, ing Kelahiran Sang Indung Allah sing Paling Suci, kaluhuran saka keturunan kraton lan keuskupan panjenengané nampa pakurmatan sing luwih ageng liwat kasucian wong tuwané sing suci, kang luwih ajiné *'tinimbang emas: panjenengané luwih ajiné tinimbang watu permata; lan ora ana apa sing kok kepéngini sing bisa mbandhingi panjenengané'* (Amsal 3:15). Amarga Perawan Paling Suci lair saka wong tuwa sing suci, sing luwih luhur tinimbang kabèh kaluhuran. Bab iki, Santo Damascene, nalika nyapa para pembawa Gusti sing suci lan bener, kandha kaya mangkéné:

'Wah, para garwa sing pinaringan berkah, Yokim lan Anna! Satemene, lumantar wohing kandhutmu kowe kabukti tanpa cela, manut pangandikane Gusti: *"Kowe bakal mangertèni wong saka wohé"* (Matéus 7:16, 20). Kowe wis ngatur uripmu miturut kersaning Gusti lan pantes tumrap Sang sing lair saka kowe. Amarga kowe urip kanthi suci lan adil, kowe wis ngopeni harta karunia kesucian prawan—yaiku Sang Perawan: Perawan sadurunge lair, Perawan nalika lair, Perawan sawisé lair, lan Perawan tansah, siji-sijiné sing tansah prawan ing pikiran, jiwa, lan badan. Mula pantes yèn kasucian iki, sing lair saka kasatuan, diparingaké ing daging marang Cahya Siji-Sijiné. O pasangan merpati tembung sing paling suci, Yokim lan Anna! Panjenengan, kanthi suci netepi pranataning alam, diparingi dening Gusti ganjaran gaib, lajeng nglairaké Sang Putri Dara Indunging Gusti Allah tumrap donya. Panjenengan, kanthi taat lan adil ing lumahing manungsa, nglairaké Sang Putri sing luwih luhur tinimbang para Malaikat lan saiki mrentah para Malaikat. Dhuh Putri sing paling ayu lan paling manis! O kembang lili sing tuwuh ing antaraning duri saka oyod kraton sing paling mulya! Lumantar panjenengan, kraton keimaman saya sugih[6080] . Kanthi tembung-tembung iki, Santo Damascene nerangake kanthi cetha saka wong tuwa endi Sang Ibu Gusti Allah lair, lan saka bahan-bahan sing paling ajiné kraton Sang Raja Swarga digawé.

Ing panggonan endi kraton urip iki diadegaké? Satemene, ing panggonan paling dhuwur, amarga Gréja maringi kasaksian kaya mangkéné marang Panjenengané: 'Satemene, kowe luwih dhuwur tinimbang kabèh, ya Perawan sing suci'[6081] ; nanging luwih dhuwur—dudu miturut panggonan, nanging miturut kabecikan lan luhuré karunia Gusti Allah. Bab panggonan ing ngendi Perawan sing paling berkah lair, iku sawijining kutha cilik ing tanah Galilea, sing dijenengi Nazaret, sing kagolong kutha gedhé Kapernaum[6082] , lan wong-wong ing kono

---

[6079] Ing prastawa iki, Bapa-bapa Suci—Ephrem saka Suriah, Augustine lan liya-liyané—ndeleng pratandha sing maringi pratela marang Kristus: Daud mateni Goliat nganggo watu sing dilempar saka bedog—'kang padha karo Kristus'; Goliath – ing kawujudané setan: setan kaserang déning Sabda Gusti lan déning andhap asor, lan pungkasane remuk ing Kalvari'.

[6080] Homili saka St. Yohanes Damaskus babagan Kelahiran Sang Theotokos Paling Suci.

[6081] Saka layanan mlebué Sang Theotokos Paling Suci ing candhi. Kanon, irmos 9.

dianggep hina; mulané ana sing kandha marang Kristus: *'Apa ana sing apik sing bisa metu saka Nazaret?'* (Yohanes 1:46). Nanging Gusti, *'sing sanadyan manggon ing dhuwur, nyengkuyung marang , ndeleng swarga lan bumi'* (Mazmur 112:5–6), Panjenengané kersa supaya Ibuné sing Paling Suci lair ora ing Kapernaum, sing kanthi sombongé munggah nganti tekan langit, nanging ing Nazaret sing andhap asor, *'awit sing diunggahaké ing antarané manungsa iku jorok ing paningalé Gusti Allah'* (Lukas 16:15), déné apa sing dianggep hina lan dipéngké déning wong-wong mau, iku diurmati lan dianggep larang regané ing paningalé Gusti. Mulané jeneng Nazaret kuwi dadi pratandha kaagungan kabecikan Sang Perawan Paling Suci. Kaya déné nalika Panjenengané lair, Gusti lumantar Betlehem—sing tegesé 'omahé roti'[6083] —sawijining pratandha yèn Panjenengané iku roti sing mudhun saka swarga[6084] kanggo maringi urip lan kekuwatan marang manungsa; mangkono uga, ing lairé Indungé sing Paling Suci, Panjenengané lumantar Nazaret, nglambangaké bab-bab sing luhur; awit jeneng 'Nazaret' tegesé panggonan kang makmur, kang kapager, kang diparingi mahkota lan kang kasembunyi[6085] : lan kabèh iki cetha nglambangaké Sang Perawan Paling Suci. Dheweke iku kembang sing mekar saka kandungan mandul lan suwé turu ing wit garing, kembang sing ora nate layu, tansah mekar ing kesuciané, kembang wangi sing maringi wangi Sang Raja – kembang sing ngasilaké woh: Kristus Gusti Allah Sang Pangeran, siji-sijiné apel wangi. Dheweke disucèkaké déning sih-rahmaté Roh Suci sing rawuh lan nglindhungi dhèwèké, lan dhèwèké iku sing paling suci saka kabèh para wali, amarga wis nglairaké 'Sabda paling suci saka kabèh para wali'[6086] . Dheweke dipisahake saka cacahing manungsa sing lair ing donya lan kebak dosa, awit suci lan tanpa cela; lan ora mung Dheweke dhéwé bébas saka dosa, nanging uga mbalèkaké wong-wong sing dosa saka kaluputan, kaya déné Gréja njerit marang Dheweke: 'Sugeng, Panjenengan sing mbusak tumindak ala'[6087] Panjenengané diparingi mahkota kamulyan lan pakurmatan: diparingi mahkota kamulyan, amarga Panjenengané asalé saka garis keturunan karajan; diparingi mahkota pakurmatan, amarga Panjenengané asalé saka garis keturunan imam. Diparingi mahkota kamulyan, amarga Panjenengané lair saka wong tuwa sing suci; diparingi mahkota pakurmatan, amarga Panjenengané diurmati lumantar Kabar Kabungahan lan pelayanané Malaikat Agung. Diparingi mahkota kamulyan minangka Ibune Gusti; amarga apa sing luwih mulya tinimbang nglairake Gusti? Diparingi mahkota pakurmatan minangka Perawan Langgeng; amarga apa sing luwih ajiné tinimbang tetep dadi perawan sanajan sawise nglairake? Diparingi mahkota kamulyan, 'Seraphim sing paling mulya', minangka wong sing tresna marang Gusti kanthi katresnan serafik. Diparingi kaluhuran, 'sing paling kinurmatan saka Kerubim'[6088] , amarga wis ngluwihi Kerubim ing kawicaksanan lan kawruh babagan Keilahian: *'kamulyan lan kaluhuran lan tentrem marang saben wong sing nindakake kabecikan'* (Rom. 2:10), kandha Rasul. Nanging apa ana ing antarané wong sing lair saka bumi sing luwih saleh tinimbang Perawan Paling Suci? Dhèwèké netepi kabèh dhawuhé Gusti, nepaki kabèh karsa Gusti, ngetutaké kabèh piwulangé, nyimpen kabèh sabda Gusti ing atiné, lan nindakaké kabèh pakaryan welas asih marang tanggané. Mula saka iku, dhèwèké kanthi pantes diparingi mahkota minangka wong sing nindakaké kabèh sing becik. Dheweke uga kaya kas pendhok; amarga dheweke ngreksa harta kasucian prawané kanthi tliti banget nganti ora gelem nyerahaké marang Malaikat, amarga nalika ndeleng Malaikat, dheweke gumun karo tembungé lan mikir apa tegese salam iku (Lukas 1:29). Kabèh iki wis dipratandha déning Sang Perawan Paling Suci ing Nazaret lumantar asmané dhéwé. Lan sapa sing ora bakal ngucapake sepira dhuwuré panggonan Kristus iku wis diunggulaké lumantar kabecikan lan peparingé Gusti Allah? Dhèwèké diunggulaké, amarga dhèwèké diparingi saka swarga, sanadyan lair ing bumi saka wong tuwa ing bumi; – saka

---

[6082] Kapernaum – sawijining kutha ing pesisir lor-kulon Danau Gennesaret utawa Segara Tiberias, kalebu Galilea, ing tapel wates antarane suku Naphtali lan Zebulun. Kutha iki dumunung ing tanjung, ora adoh saka panggonan Kali Yordan mili menyang segara. Sajrone uripé Sang Juruwilujeng ing donya, Kapernaum dikenal kanthi kamakmuran lan kasugihan sing mekar. Ing perang nglawan wong Romawi, Kapernaum rusak total, lan saiki mung ana sawetara gubug nelayan lan reruntuhan sing ngenes kene.

[6083] Betlehem – kutha cilik sing ora pati misuwur ing suku Yehuda, ora adoh saka Yerusalem, watara rong jam lelungan menyang kidul, kamungkinan dijenengi amarga kasuburan tanahé – iku panggonan lairé Kristus.

[6084] Miturut tembungé Sang Juruwilaha dhéwé, sing ngendika bab dhéwé: *'Aku iki roti urip sing mudhun saka swarga; sapa waé mangan roti iki bakal urip langgeng'* (Yohanes 6:51).

[6085] Nazareth, nalika diterjemahake saka basa Ibrani, bisa ateges *'keturunan*', *'pucuk*', *'cabang'*, *'semak*', utawa 'panggonan kang *dipager* lan *sepi*'.

[6086] Akathist marang Indhungé Allah sing Paling Suci, Kontakion 13.

[6087] Akathist, ikos 5.

[6088] Saka pandonga marang Ibuné Gusti Allah, 'Pantes'.

swarga, amarga, miturut sawatara wong sing padhang pikirané Gusti, Malaikat Agung Gabriel, sing ngandhani Zakaria babagan lairé Yohanes, uga ngandhani Yosif lan Hana babagan kandhungané Sang Putri Agung Sang Suci saka Gusti lan nggawa marang dheweke jeneng sing paling berkah saka swarga, kandha marang ibu sing mandul: 'Hana, Hana! kowe bakal nglairake Putri sing paling berkah, lan jenenge bakal diarani Maria.' Mula, dheweke tanpa mangu-mangu bisa diarani kutha suci, Yerusalem Anyar, sing mudhun saka swarga saka Gusti Allah (Wahyu 21:2), tabernakelé Gusti Allah. Tabernakelé Gusti Allah iki diunggulaké, awit sawisé nglairaké Sang Kristus Raja, diunggahaké luwih dhuwur tinimbang para Serafim. Dhuh, dhuwuré kang ora bisa dijangkau pikiran manungsa!

Lan bab kaendahan kamar rohani Kristus iku – rungokna marang Yohanes Damaskus sing fasih, sing ngendika kaya mangkéné: 'Panjenengané diparingaké marang Gusti Allah, Sang Raja sakabèhé, nganggo padhangé kabecikan, kaya-kaya nganggo jubah emas, dihias kanthi sih rahmaté Roh Suci, lan kamulyané ana ing sajroning Panjenengané: amarga kaya saben wanita kamulyané iku bojone sing teka saka njaba, mangkono kamulyané Ibuné Gusti Allah ana ing sajroning Panjenengané, yaiku , wohé kandhungané'[6089] . Lan Damascene uga kandha, nalika nyapa Panjenenganipun: 'O Perawan sing pinaringan berkah dening Gusti Allah, Gréja suci Gusti Allah, sing diciptakaké sacara rohani déning Salomo, Pencipta donya (Pencipta donya sing Maha Wicaksana), lan manggon ing jeroné!' Dheweke ora dihias nganggo emas, uga ora nganggo watu sing ora urip, nanging tinimbang emas, dheweke sumunar kanthi Roh; tinimbang watu permata, dheweke nduwèni mutiara sing ora ana tandhingané – Kristus[6090] . Mangkono pangrasane suci iku, luwih éndah tinimbang sing ana ing Bait Suci Salomo, ing ngendi ana gambar kerubim, wit-witan lan kembang-kembang. Nanging sanadyan ing Gréja sing urip iki, ing Perawan sing Paling Suci, gambaré Kerubim katon cetha; amarga lumantar uripé sing kerubik dhèwèké ora mung padha karo Kerubim, nanging malah ngluwihi. Yèn Gréja wis biasa nyebut para wali liya 'Kerubim', nyanyi: 'Apa sing bakal kita sebut kowé, hai para wali; Cherubim, amarga Kristus wis nate nyandhak ing kowe'[6091] , mula luwih manèh Perawan Ibuné Gusti iku sawijining Cherub, amarga ing dhèwèké Kristus nate nyandhak nganggo badané, lan ing tangané sing paling suci Gusti lungguh kaya ing tahta: Perawan mau dadi tahtané Cherub. Dheweke nggawa sajroning awake dhéwé citra wit-witan sing subur, amarga sacara rohani Dheweke wis dadi wit zaitun sing subur ing omahé Gusti Allah lan kurma sing kembang (Mazmur 55:10), mulané saiki Dheweke diarani taman sing maringi urip, nalika Gréja nyanyi: 'Saka oyod sing mandhe, tuwuhna kanggo kita taman sing maringi urip, ya Ibu Gusti Allah, Gusti Allah kang pinunjul'[6092] . Kabeh iki nyritakake kaendahan rohani Panjenengané. Nanging Panjenengané uga ora kekurangan kaendahan jasmani, kaya sing disekseni akèh Bapa Gereja, sing nyatakake yèn ing saindenging jagad durung ana lan ora bakal ana prawan sing ayu kaya Perawan Ibuné Gusti Allah; nalika ndelok Panjenengané, Santo Dionysius Areopagita[6093] mesthiné bakal nyebut Panjenengané Gusti Allah, yèn dhèwèké durung ngerti Gusti Allah sing lair saka Panjenengané. Amarga sih rahmat ilahi sing kebak ing sajroning atiné uga sumunar ing pasuryané sing paling padhang. Panggonan kaya ngono ing bumi wis disiapaké déning Sang Raja Swarga kanggo dhèwèké dhéwé – sawijining panggonan sing éndah ing jiwa lan raga, *'disiapaké kaya panganten wadon sing dihias kanggo garwané'* (Wahyu 21:2), – lan saliyane iku, panggonan sing amba: 'Kandhunge Gusti Allah digawe luwih amba tinimbang langit' ([6094]), lan ing jeroné manggon 'Kristus Gusti Allah sing ora bisa diungkapaké'.

Istana karajaan biasane dibangun kanthi megah, supaya ora mung bisa nampung raja, nanging uga akèh abdi dalem sing ngladèni lan wong-wong sing teka saka maneka penjuru. Papan panggonan sing amba saka Sabda, Perawan sing Paling Suci, ora mung amba kanggo Gusti Sabda minangka Sang Raja, nanging uga kanggo kita, para abdi Gusti sing padha nglumpuk, sing ditampa ing pangkuané: Panjenengané nyekel Gusti ing kandhutané, lan kita ing kabecikané. Wadah pilihané Gusti, Rasul Suci Paulus, katarik déning katresnan, ngendika marang

---

[6089] Homili babagan Kelahiran Ibune Gusti Allah.
[6090] Ibid.
[6091] Octoechos, Liturgii Martir ing dina Jumat, Bab 8.
[6092] Liturgi Ilahi kanggo Natal Ibune Gusti, stichera kapisan ing 'Ya Tuhan, aku wis muni'.
[6093] Dionysius Areopagita – sawijining anggota Areopagus ing Athena, sing mbalik iman dadi Kristen déning Rasul Paulus (Kisah Para Rasul 17:34); dhèwèké dadi Uskup pisanan ing Athena lan nulis epistula marang akèh individu lan gréja. Dheweke ngakhiri pelayanané kanthi pati martir watara taun 96, nalika pamaréntahan Domitianus. Dina rayané tanggal 3 Oktober.
[6094] Liturgié Santo Basilius Agung, saka kidung 'Bungah ing Panjenengan'.

anak-anaké sing dikasihi: *'Atiné kita saya amba. Sampeyan ora kaku ing antarané kita'* (2 Kor. 6:11–12). Nanging sapa ing antarane para wali sing nduwèni kandungan sing amba kaya Maria lan kaya Gusti Allah? Ing kéné ana papan kanggo wong suci, lan wong dosa ora krasa winates ing kéné. Wong sing tobat nduwé panggonan ing Panjenengané, lan kanggo wong sing putus asa lan sing ora tobat, Panjenengané dadi pangayoman sing tanpa alangan, kaya praué Nuh sing dadi pangayoman ora mung kanggo kéwan sing resik nanging uga kanggo sing ora resik. Ing kandhunge welas asih, kabèh sing sedhih, sing dirugèkaké, sing luwe, para lelungan, sing bingung, lan sing lara padha éntuk papan tanpa wates: amarga kandhung sing nglairaké Gusti kita sing becik mesthi welas asih. Istana para raja donya dijaga dening pasukan bersenjata gedhe, sing ora ngidini saben wong mlebu, nanging nahan lan mriksa kanthi teliti saka ngendi asale lan apa tujuane. Nanging kraton gesangé Kristus, sanadyan kaubengi déning Kerub lan Serafim lan bala malaékat sing tanpa cacah lan kabèh para wali, tetep maringi idin marang sapa waé sing kepéngin mlebu liwat gapura rahimé sing welas asih tanpa alangan: Para pangawal ora ngusir, para prajurit uga ora ngusir utawa takon sebabe teka, nanging saben wong mlebu tanpa alangan kanthi pandonga lan nampa peparing minangka wangsulan marang panyuwunan sing pantes.

Mula saka iku, ayo padha ngungsi marang sih-rahmaté Panjenengané sing lair saka kandungan mandul kanthi pangajeng-ajeng iki:

Sugeng, panggonan paling suci Sang Rajaing sedaya! Sugeng, panggonan Gusti Allah lan Sabda, marang Panjenengan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, lan marang Panjenengan, Putri Rama, Ibuné Sang Putra, Pangantené Roh Suci, mugi pakurmatan lan kamulyan diparingi saking kita manungsa salami-laminipun. Amin.

Troparion, Nada 4:

Kelahiran Panjenengan, ya Bunda Perawan Allah, dados sabab kabungahan ing saindenging alam semesta: awit saking Panjenengan sumunar Srengéngé Kaadilan, Kristus Allah kita, ingkang sampun mecah kutukan, paring berkah, lan sampun ngilangi pati, maringi gesang langgeng dhumateng kita.

Kontakion, Nada 4:

Yokim lan Anna dibebasake saka cacian ora duwe anak, lan Adam lan Hawa saka karusakan jasmani, ya Sang Lurus Sang Suci, lumantar Kelahiran Panjenengan sing suci. Mangkono uga umat Panjenengan padha ngrayakake, sawise dibebasake saka dosa-dosane, nalika padha njerit marang Panjenengan: 'Wadon sing mandul nglairake Ibuing Gusti Allah, Panguripi gesang kita.'

22 September

9 September (Gaya Lawas)

Uripé Para Suci lan Wali Pembawa Gusti Allah, Joachim lan Anna

Dirilèkaké tanggal 9 September

Joachim sing suci lan bener iku keturunan saka suku Yehuda, saka griya Raja Daud. Silsilahé kaya mangkéné: Nathan, putrané Daud, nglairaké anak lanang sing arané Lewi; Lewi nglairaké Melkiah lan Panfir; Panfir nglairaké Barfir; lan Barfir nglairaké Joachim, bapaké Ibuné Gusti Allah.

Santa Yosef manggon ing kutha Nazaret ing Galilea lan omah-omah karo wong wadon sing jenenge Anna, saka suku Lewi, saka keturunan Harun, putrine imam Matthan, sing urip sadurunge jaman pamrentahan Herodes, putrané Antipater. Imam iki, Matthan, nikah karo Maria, saka suku Yehuda, saka kutha Betlehem, lan nduwé telung putri: Maria, Sophia, lan Anna. Saka wong-wong mau, Maria sing sepisanan omah-omah ing Betlehem lan nglairake Salome; banjur Sobia omah-omah uga ing Betlehem lan nglairake Elizabeth, ibune Yohanes Pembaptis; sing katelu, kaya sing wis kasebut, Ibuné Sang Theotokos Paling Suci, wis dipinarakaké karo Yosef ing tanah

Galilea, ing kutha Nazaret. Pasangan iki, Yosef lan Anna, amarga asalé bangsawan, wis paham banget marang Hukumé Gusti lan padha bener ing ngarsané Gusti. Sanadyan padha duwé bandha donya, nanging uga ora kekurangan bandha rohani. Padha dihias karo kabecikan kabèh, lan netepi kabèh paugeran Hukumé Gusti tanpa cacat. Ing saben dina raya, pasangan sing taat iku nyisihaké loro pérangan saka bandha: siji diwènèhaké kanggo kabutuhan Gréja, lan sijiné diwènèhaké marang wong mlarat.

Kanthi urip sing saleh, Yokhanan lan Hanna nyenengake Gusti nganti Panjenengané nganggep wong loro iku pantes dadi wong tuwané Sang Putri Suci Paling Suci, Ibu sing wis kapilih sadurungé saka Gusti. Mung saka kéné wis cetha yèn uripé suci, nyenengaké Gusti, lan murni, amarga padha nglairaké Putri sing paling suci saka kabèh wali, sing luwih nyenengaké Gusti tinimbang sapa waé, lan sing paling kinurmatan tinimbang para Kerub. Ing jaman kuwi, ora ana manungsa ing bumi sing luwih nyenengaké Gusti tinimbang Yokachim lan Anna, amarga uripé sing tanpa cela. Sanadyan ana akèh wong ing jaman kuwi sing urip saleh lan nyenengake Gusti, loro iku ngluwihi kabèh wong liya ing kabecikané lan katon ing ngarsané Gusti minangka sing paling pantes dadi wong tuwané Ibu Gusti. Rahmat kaya ngono ora bakal diparingaké marang wong loro iku déning Gusti yèn ora pancèn ngluwihi kabèh wong liya ing kasalehan lan kasucian. Nanging kaya Sang Gusti piyambak badhé inkarnasi saking Indung ingkang Maha Suci lan Tanpa Cacat, makatên ugi pantes Indunging Gusti lair saking tiyang sepuh ingkang suci lan murni. Kaya raja-raja donya nduwé jubah kraton sing ora digawe saka kain biasa nanging saka kain sing ditenun nganggo emas, mangkono uga Sang Raja Saka Swarga kepéngin nduwé Ibu Sing Paling Suci saka dagingé, kaya jubah kraton, Panjenengané badhé dipun busana, lair boten saking tiyang biyasa ingkang boten wicaksana, kados kain biasa, nanging saking tiyang ingkang suci lan suci, kados kain ingkang dipun tenun saking emas, ingkang prototipé yaiku Tabernakel Prajanjian Lawas, ingkang dipun dhawuhaké Gusti Allah dhumateng Musa supados dipun damel saking kain biru, ungu, lan linen alus (Imam 27:16). Tabernakel iki maringi pratandha marang Perawan Maria, ing ngendi Gusti Allah manggon *'ing antarané manungsa',* kaya sing katulis: *'Delengen, tabernakelé Gusti Allah ana ing antarané manungsa, lan Panjenengané bakal manggon karo wong-wong mau'* (Wahyu 21:3). Kain wungu lan kain abang padhang lan kain linen alus, sing digunakake kanggo nggawe Tabernakel, nglambangake wong tuwané Ibuné Gusti Allah, sing lair saka kasucian lan pangendalian dhiri, kaya metu saka kain wungu lan abang padhang, lan saka kasampurnané ing netepi kabèh dhawuhé Gusti, kaya saka kain linen alus.

Nanging garwa-garwa suci iki, miturut kersaning Gusti, tetep tanpa anak suwé—supaya ing pangandhaping lan lairé putri kaya ngono mau katon kabèh kakuwatan sih rahmaté Gusti, pakurmatané Sang kang lair, lan ajiné para wong tuwané; awit mokal yèn wong wadon sing mandul lan wis tuwa bisa nglairaké kajaba amarga kakuwatan sih rahmaté Gusti: ing kéné dudu alam sing tumindak, nanging Gusti, sing ngluwihi paugeran alam lan mecah ikatan kemandulan. Lair saka wong tuwa sing mandul lan tuwa iku kaluhuran gedhe kanggo bocah iku dhéwé, amarga dhèwèké lair ora saka wong tuwa sing ora bisa ngendhalèni dhiri, nanging saka wong tuwa sing suci lan tuwa, kaya Yosef lan Anna, sing wis urip bebojoan limang puluh taun lan ora nduwé anak. Pungkasané, lumantar lair kaya ngono, ajiné para wong tuwa mau katon, amarga sawisé suwé mandul, padha maringi kabungahan marang saindenging donya, saéngga padha dadi kaya bapa leluhur suci Abraham lan garwané sing takwa, Sarah, sing miturut janji Gusti Allah, nglairaké Ishak ing yuswa tuwa (Kejadian 21:2). Nanging, mesthi bisa diomongake manawa Kelahiran Ibuné Gusti luwih unggul tinimbang lairé Ishak marang Abraham lan Sarah. Kaya déné Perawan Maria dhéwé, sing nglairaké, luwih unggul lan luwih pantes dihormati tinimbang Ishak, mangkono uga kaluhurané Joachim lan Anna luwih gedhé lan luwih dhuwur tinimbang Abraham lan Sarah. Padha ora langsung éntuk kaluhuran iki, nanging mung lumantar puasa lan pandonga sing khusyuk; ing kasangsaran rohani lan sedhih sing jero padha nyuwun marang Gusti Allah bab iki: lan sedhihé malih dadi kabungahan, isiné kabukten dadi pratandha kaluhuran ageng, pangajab sing tulus dadi pandhuan kanggo nampa berkah, lan pandonga dadi perantara paling apik.

Joachim lan Anna wis suwe sedhih lan nangis amarga ora nduwé anak. Ing sawijining dina, nalika dina raya gedhé, Joachim nggawa kurban marang Gusti Allah ing Bait Suci ing Yerusalem; bebarengan karo Joachim, kabèh wong Israel nggawa kurbané minangka persembahan marang Gusti Allah. Imamat Agung Isakhar nalika semana nolak nampa kurbané Joachim amarga dhèwèké ora nduwé anak.

'Ora pantes,' ujare, 'nampa kurban saka kowe, amarga kowe ora duwe anak lan mula ora ana berkah saka Gusti Allah: mesthi kowe duwe dosa rahasia.'

Mangkono uga, ana wong Yahudi saka suku Ruben, sing uga nyawisake kurbané bebarengan karo wong liya, ngélu Joakim, kandha:

'Ngapa kowe kepengin nyembah kurban marang Gusti ing ngarepku? Apa kowe ora ngerti yèn kowe ora pantes nyawisaké sesajen bareng karo kita, amarga kowe ora bakal ninggalaké keturunan ing Israel[6095] ?'

Cacian-cacian iki nglarani atiné Joakim banget, lan kanthi sedhih gedhé dhèwèké ninggalaké candhi Gusti Allah, isin lan direndhahaké; pesta mau dadi sedhih kanggo dhèwèké, lan kabungahan pasamuan malih dadi kasedhihan. Kanthi sedhih banget, dhèwèké ora mulih, nanging lunga menyang ara-ara gersang marang para panggembala sing ngopeni wedhusé, lan ing kono dhèwèké nangis amarga ora nduwé anak lan amarga cacian lan celaan sing wis ditampa. Eling marang Abraham, leluhuré, sing Gusti wis paringi anak sanajan wis tuwa, Yokim wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring karunia sing padha, nampa pandongane, welas asih marang dheweke, lan mbusak cacianing manungsa, maringi wohé anak marang perkawinane ing yuswa tuwa, kaya sing tau ditindakake marang Abraham.

"Mugi," pangajabé, "kula saged nyebut dhiri bapak anak, tinimbang, minangka priya tanpa anak ingkang dipun tolak dening Gusti, kedah ngendheg awon tembung saking tiyang kathah!"

Yokachim ndherekake pandonga iki kanthi nglakoni puasa lan ora mangan roti sajrone patang puluh dina.

"Aku ora bakal mangan," ujare, "lan aku uga ora bakal bali menyang omahku; muga-muga eluhku dadi pangananku, lan ara-ara iki dadi omahku, nganti Gusti Allah Israel krungu aku lan mbusak cacian iki saka aku."

Mangkono uga, garwané nalika ana ing omah, sawisé krungu yèn imam agung nolak nampa kurbané, ngremehké amarga padha ora nduwé anak, lan yèn bojone wis lunga menyang ara-ara gersang amarga sedhih banget, nangis nangis sing ora ana panglipuré.

'Saiki,' pangandikane, 'aku iki paling sengsara saka kabèh: ditolak déning Gusti, diolok-olok déning manungsa, lan ditinggal bojoku! Apa sing kudu tak tangisi saiki: dadi janda, utawa ora nduwé anak, dadi yatim, utawa amarga aku ora dianggep pantes diarani ibu?!'

Mangkono dhèwèké nangis kecut salawase dina-dina kuwi.

Abdi dalem Anna, sing jenenge Judith, nyoba nglipur dheweke, nanging ora bisa: sapa sing bisa nglipur wong sing sedhihé jero kaya segara?

Ing sawijining dina, Anna sing sedhih mlebu keboné, lungguh ing sangisoring wit laurel, ngeluh saka jeroning atiné, lan nalika ngangkat mripat kang kebak luh marang langit, dhèwèké weruh sarang manuk ana ing wit mau kang ana anak manuk cilik. Pemandangan kuwi nambah sedhihé, lan dhèwèké wiwit njerit:

"Aduh, aku iki ora duwe anak! Mesthine aku iki wong sing paling dosa saka kabèh putri Israèl, amarga mung aku siji-sijiné saka kabèh wanita sing ngalami isin kaya ngéné. Kabèh wong nggawa woh kandhutané ing lengené – kabèh nemu panglipur saka anak-anaké: nanging mung aku siji-sijiné sing ora kenal karo kabungahan iki. Aduh, kasihan aku! Kabeh sesajen ditampa ing candhi Gusti, lan padha dihormati amarga bisa nglairake anak; nanging aku piyambak sing diusir saka candhiing Pangeran. Celaka aku! Sapa sing bisa dadi bandhingané aku? Ora marang manuk-manuk ing langit, uga ora marang kéwan-kéwan ing bumi: amarga sanajan kéwan-kéwan mau padha maringi Panjenengan, yaiku Pangeran Gusti, wohing pakaryané, dene aku piyambak mandul. Aku malah ora bisa mbandhingake awakku karo bumi: amarga bumi subur lan ngasilake wiji, lan nglairake woh-wohan, banjur ngurmati Panjenengan, Bapa ing Swarga; nanging aku piyambak mandul ing bumi iki. Celaka aku, ya Gusti, ya Gusti! Aku piyambak, wong dosa, ora nduwé keturunan. Panjenengan, sing biyen maringi anak marang Sarah, yaiku Ishak, nalika yuswa tuwa (Kejadian 21:1–8), Panjenengan, sing mbukak kandhutan Hannah, ibu nabi Panjenengan Samuel (1 Samuel 1:20), mugi Panjenengan ndeleng aku saiki lan nampa pandongaku. Ya Gusti Pangeran Tentara! Panjenengan sampun mangertos pangremehan amarga boten gadhah anak: pungkasanana sedhih ing manah kula, bukakna rahim kula, lan paringana kula, ingkang mandul, wohing kasuburan, supados anak ingkang kula lairaken saged kula aturaken dhumateng Panjenengan minangka kurban, berkah, kidungan, lan bebarengan memuji sih Panjenengan.

[6095] Malah para patriark bangsa Israel bola-bali diparingi janji saka Gusti Allah babagan tambahé keturunané; mulané, wong Israel nganggep keturunan akèh minangka kabungahan paling dhuwur lan berkah saka Gusti Allah. Ing sisih liya, manut janji kuna saka Gusti, wong Israel ngarep-arep nemokake ing turunané 'Bijiné Wanodya' sing dijanjèkaké Gusti – Sang Mesias. Mulane, ora duwe anak dianggep dening wong Yahudi minangka cilaka abot lan paukuman saka Gusti Allah amarga dosa, lan wong Yahudi nganggep wong sing ora duwe anak minangka wong sing nindakake dosa gedhe.

Nalika Anna mbrudhag kaya ngono, nangis lan merintih, Malaikaté Gusti rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Hannah, Hannah! Panjalukmu wis krungu; ambeganmu wis nembus mega; luhmu wis tekan ing ngarsane Gusti; lan kowe bakal ngandhut lan nglairake Putri sing paling berkah; lumantar Panjenengané kabèh suku ing bumi bakal pinaringan berkah, lan kaslametan bakal diparingake marang sak donya; asmané bakal Maria.'

Krungu tembungé Malaikat, Anna sujud marang Gusti Allah lan kandha:

'Mesthi Gusti Allah urip, yen ana anak kang lair marang aku, aku bakal nyawisake dheweke kanggo ngabdi marang Gusti. Muga-muga dheweke ngabdi lan ngluhurake asma suci Gusti awan lan bengi sajrone uripe.'

Sawisé kuwi, kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké, Santa Anna buru-buru menyang Yerusalem kanggo matur nuwun marang Gusti Allah lumantar pandonga amarga rawuhé sing kebak rahmat.

Ing wektu sing padha, Malaikat katon marang Yosef ing ara-ara samun lan kandha:

'Yoakim, Yoakim! Gusti Allah wis ngrungokake pandongamu lan kersa maringi sih-rahmaté marang kowe: garwamu, Anna, bakal ngandhut lan nglairaké putri sing lairé bakal dadi kabungahan tumrap saindenging jagad. Lan iki pratandha manawa aku ngandharake kabeneran marang kowe: mangkat menyang Yerusalem menyang Bait Suci Gusti, lan ing kana, ing Pintu Gerbang Emas, kowe bakal nemoni bojomu Anna, sing wis tak kabari bab sing padha."

Joachim, kaget karo pangandikane malaikat mau, memuji Gusti Allah lan matur nuwun ing atine lan ing lambe amarga sih rahmate sing ageng; kanthi kabungahan lan suka cita, piyambakipun kesusu menyang candhi ing Yerusalem. Ing kana, persis kaya sing diandharake Malaikat marang dheweke, dheweke nemokake Anna ing Pintu Emas, sing lagi ndedonga marang Gusti, banjur nyritakake marang dheweke bab pesen Malaikat mau. Dheweke uga nyritakake apa sing wis dideleng lan dirungokake saka malaikat sing wis ngumumake lairé putriné. Banjur Joachim lan Anna memuji Gusti Allah, sing wis maringi rahmat ageng marang wong loro, lan sawisé nyembah Panjenengané ing candhi suci, padha bali menyang omahé.

Lan Santa Anne ngandhut ing tanggal sanga Desember, lan ing tanggal wolu September piyambakipun nglairake putri, Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Berkah, wiwitan lan perantara kaslametan kita, nalika lairipun langit lan bumi padha bungah. Ing wektu Panjenengané lair, Yakobus maringi peparing ageng, kurban, lan kurban geni marang Gusti Allah, lan nampi berkah saka imam agung, para imam, para Lewi, lan kabèh wong amarga dianggep pantes nampa berkahing Gusti Allah. Banjur piyambakipun nyawisake pesta mewah ing griyané, lan kabèh padha memuji Gusti Allah kanthi kabungahan.

Para wong tuwane ngopeni Sang Perawan Maria sing saya gedhe kaya manik ing mripat, amarga wis mangertèni lumantar wahyu istimewa saka Gusti Allah yèn Panjenengané bakal dadi pepadhanging donya lan pambaruaning umat manungsa. Mula saka iku, para wong tuwane ngopeni Panjenengané kanthi tliti banget kaya sing pantes tumrap Panjenengané sing bakal dadi Ibuné ing Juruwalèh kita. Padha tresna marang Panjenengané ora mung minangka putri sing suwé dinanti, nanging uga ngajèni Panjenengané minangka Gusti, kelingan marang tembung Malaékat sing diucapaké bab Panjenengané, lan nyawang ing atiné apa sing bakal kawujud ing Panjenengané. Panjenengané, sing kebak sih rahmat Ilahi, kanthi misterius maringi berkah marang wong tuwané nganggo sih rahmat sing padha. Kaya srengéngé madhangi lintang-lintang ing langit kanthi sinaré, maringi partikel cahyané, mangkono uga Maria sing kapilih déning Gusti, kaya srengéngé, nyinari sinar rahmat sing diparingaké marang dhèwèké marang Yokanan lan Hana, supaya uga padha kebak Rohé Gusti lan yakin tenan marang kasatmuaning tembungé Malaékat.

Nalika Maria isih cilik umure telung taun, wong tuwane nggawa dheweke kanthi pakurmatan ageng menyang Bait Suci Gusti, diiringi obor sing murub, lan nyawisake dheweke kanggo ngabdi marang Gusti, kaya sing wis padha janjeni. Sawetara taun sawisé Maria dipersembahake ing Bait Suci, Santo Yosef séda ing yuswa wolu puluh taun. Santa Anne, sawisé dadi janda, ninggalaké Nazaret lan teka ing Yerusalem, ing kono piyambakipun manggon cedhak Putriné sing Paling Suci, ndedonga tanpa kendhat ing Gréja Allah. Sawisé manggon rong taun ing Yerusalem, piyambakipun séda kanthi tentrem ing umur 79 taun[6096] .

O, pinten bejo panjenengan, para wong tuwa suci, Yoakim lan Ana, amarga Putri panjenengan ingkang paling bejo!

[6096] Gereja ngeling-eling pangliwatané wong sing bener, Anna, ing tanggal 25 Juli.

Panjenengan pinaringan berkah sing istimewa amarga Putrané, Gusti kita Yesus Kristus, lumantar Panjenengané kabèh bangsa lan wong ing donya wis nampa berkah! Gereja Suci kanthi pantes nyebut panjenengan para pembawa Gusti[6097] , amarga kita mangertèni yèn Gusti lair saka Putri panjenengan sing paling suci. Saiki panjenengan wis ngadeg cedhak Panjenengané ing swarga, mugi panjenengan kersa ndedonga supaya kita uga diparingi paling ora bagéan saka kabungahan panjenengan sing tanpa wates. Amin.

Troparion, Nada 1:

Sawise urip kanthi bener lan kasinungan sih rahmat sing sah, Yoakim lan Anna nglairake bayi sing diparingi Gusti; mulane, dina iki Gréja Ilahi kanthi bungah ngrayakake pangeling-eling panjenengan sing mulya, kanthi suka cita lan ngluhurake Gusti, sing wis ngedegake tanduk kaslametan kanggo kita ing omahé Dawud.

Kontakion, Nada 2:

Saiki Anna bungah, ikatan mandhèké wis kabukak, lan dhèwèké ngopeni Sang Paling Suci, ngajak kabèh wong mènèhi puji marang Panjenengané sing saka kandhutané paring marang manungsa Sang Indhung Tunggal lan Sang Tanpa Cacat.

Penderitaan Sang Martir Suci Severian

Diperangeti tanggal 9 September

Ing jaman pamaréntahan Raja Licinius sing jahat, nalika Agricola, gubernur Sebaste[6098] , wis nangkep lan ngurung patang puluh martir suci, ana sawijining priya ing wewengkon kuwi sing jenengé Severian, asalé saka kulawarga bangsawan.

Severian iku wong Kristen. Asring sowan marang patang puluh martir ing penjara, dhèwèké maringi kekuwatan marang wong-wong mau ing pangorbanané kanggo jeneng Kristus; lan atiné padha kobong karo katresnan marang Gusti, nganti banyu adhem Tlaga Sebaste ora bisa mateni katresnan ilahi mau ing jeroné; Amarga diprentah déning panguwasa sing ora adil supaya mlebu ing banyu tlaga, kabèh padha sarujuk ngakoni jenengé Yesus Kristus ing ngarepé penyiksa lan banjur padha mati syahid[6099] .

Sawisé sangsara para martir ing Sebaste – nalika Lysius, wong sing galak lan kejem kaya kéwan galak, sing mbasmi wong-wong sing setya lan ngucurake getih Kristen – wayahe teka kanggo Santo Severian uga nindakake prestasi lan perjuangan sing padha sing wis digugah marang wong liya nganggo tembung-tembunge.

Para tukang ngumpat muncul ing ngarep gubernur provinsi lan wiwit kandha marang dhèwèké:

'Kajayaan déwa-déwa agung kita ing kutha iki direndhahaké déning Severian: ora mung dhèwèké dhéwé ora ngajèni utawa nyembah marang déwa-déwa mau, nanging uga nyaranaké akèh wong liya supaya ngremehké lan ngina marang déwa-déwa mau. Percaya marang Sang Kasalib, dhèwèké mulangaké iman sing padha marang wong liya, lan wis akèh wong sing mbalik ngetutaké dhèwèké; mula yèn panjenengan ora matèni dhèwèké, kabèh warga kutha bakal enggal ngetutaké imané: lan para déwa bakal nesu marang kutha kita lan mbalèkaké sih kamulyané, lan sang raja, nalika krungu bab iki, ora bakal paring welas asih marang kita."

[6097] Saben dina, ing pungkasan Layatan Ilahi, nalika pamitan, Gréja nyuwun sih-rahmat lan kaslametan saka Gusti kanggo wong-wong sing ninggal gréja, lumantar pandonga Sang Ibuné Gusti lan para wali pengasuh sing suci lan bener, Yakobus lan Ana; lan saben taun ngéling-eling dhèwèké ing dina sawisé Natal Sang Ibuné Gusti, amarga pantes ngajèni wong tuwané sing suci sawisé pesta Natal Sang Ibuné Gusti.

[6098] Sebaste iku sawijining kutha ing Armenia.

[6099] Para Martir saka Sebaste nandhang sangsara ing taun 320. Dina perayaané tanggal 9 Maret. Hagiorafiné nyritakaké yèn amarga pangakuan iman sing teguh, padha disiksa; banjur dihukum nginep ing tlaga sing kebak és, ing angin lor sing nyesek, lan esuké, sawisé nampa siksaan abot manèh, padha dibakar.

Krungu mangkono, gubernur Lysius ngutus para abdi dalem kanggo nyekel Severian lan nggawa dhèwèké marang dhèwèké. Nanging prajurit Kristus kuwi, tanpa ngentèni utusan teka lan nyekel dhèwèké, dhèwèké dhéwé lunga sadurungé padha teka, lan nalika ngadhep Lysius, dhèwèké ngomong kanthi wani lan teges:

'Apa ora cukup kanggo sampeyan, Gubernur, ngadhepi karusakan sampeyan dhéwé, nganti sampeyan uga kepéngin ngrusak nyawa kita lan, kaya hadiah, nyerahake marang kuwasa setan?' Nanging ngertia iki: kowe wis ngadhepi wong-wong sing duwé kawani ing kéné, dudu wong sing gampang wedi utawa penakut; amarga tumrap aku, kaya sing diandharaké guru ilahiku Paulus, *'urip iku Kristus, lan mati iku kauntungan'* (Fil. 1:21).

Gubernur Lysius, sawisé krungu tembung-tembung mau, mandheg sedhela; banjur, nyawang para abdi sing padha ngadeg ing ngarepé lan nunjukaké Severian nganggo tangané, dhèwèké kandha marang wong-wong mau kanthi nesu:

"Gawa dhèwèké lan cambuk kanthi kasar—supaya dhèwèké sinau kanthi andhap asor carané ngomong marang gubernur."

Nalika wong-wong mau miwiti nyiksa sang wali, piyambakipun remen amargi dipun anggep pantes nandhang sangsara kanggé Kristus, lan nyanyèkaké tembung-tembung kidung, ingkang kados panglipur tumrap piyambakipun ing sangsaranipun: *'Ing punggung kula para tukang mbajak padha mbajak, nggawé alur sing dawa'*[6100] (Mazmur 128:3).

Penyiksa, weruh yèn para abdi wis kesel, nanging isih weruh katentreman lan kawani ing pasuryané martir, banjur dhèwèké mréntah supaya padha mandheg nggebuk dhèwèké; sawisé kuwi, dhèwèké mbalèk marang martir lan kandha:

'Delengen saiki, saka tatu-tatu iki, kowe bisa nyadari yèn Kristusmu ora maringi kowe kabungahan utawa kamakmuran ing urip.'

Para martir mangsuli:

Yen mripat atimu ora kabedhung dening pepeteng kaphir, mesthine aku bakal mbukak marang kowe sepira akèh berkah kang diparingaké sangsaraku marang aku ing ngarsané Kristus. Nanging saiki, amarga kejahatanmu, apa sing bisa tak entuk, kaya wong nyalakaké lilin ing ngarepé wong wuta utawa nyanyi ing ngarepé wong budeg? Wah, hakim! Yen kowe ora buta lan tuli kaya ngene, mesthi kowe bakal mangertèni sih-rahmaté Kristus lan kakuwatan sing nyangga aku.

Tembung-tembung mau lan akèh manèh saka sang martir suci malah nambah nesune sang gubernur. Sawisé nggantung sang martir ing wit, dhèwèké mréntahaké supaya badané digores nganggo cakar wesi. Santo Severian, ing tengah sangsara sing abot, ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

'Yesus Kristus, Panjenenganipun ingkang kaping kalih kagantung ing salib, ingkang ngrendhahake kesombongan mungsuh lan ngantos sapunika dipunurmati amargi kabecikan Panjenengan ingkang nggumunake, rawuh lan tulung kula, saha remukna kuwasa sang penyiksa jahat; pangkasna anggota badan kula ingkang remuk lan paringna kula kekiyatan supados kula saged kanthi gagah nglampahi pangorbanan martir!'

Lan para abdi sing nyiksa sang wali gantian nyiksa; pungkasane, sawisé nyiksa dhèwèké suwé, padha nggawa dhèwèké menyang panjara miturut dhawuh gubernur. Ing dalan menyang penjara, sang martir suci kabuktèn dadi pambicara sing fasih lan, kaya ora ngrasakaké lara saka sangsara, bangga nyritakaké tatu-tatu sing ditampa demi Kristus. Nalika mlaku ngliwati kutha, nunjukaké borok-boroké, kanthi rai sumunar lan tembung manis, dhèwèké kandha mangkéné marang akèh wong sing padha ndelok:

"Wong-wong, delengen aku lan sadharana kabungahan sing saiki tak rasakaké! Kowe kabeh mesthi nganggep aku iki wong paling sengsara lan mlarat, amarga aku wis ora mung kelangan pakurmatan lan bandha donya, nanging uga kasehatanku. Nanging saiki aku luwih bahagia tinimbang kowe kabeh. Amarga tatu sing tak tampa demi asmané Kristus luwih tak tresnani tinimbang kabungahan donya apa waé; getih sing tak corèkaké, lan noda sing ditinggalaké, luwih ajiné tinimbang jubah ungu raja; lan sangsara sing tak jalani kanggo Gustiku luwih nyenengaké atiku tanpa bandhingan tinimbang kabèh kesenengan donya sing kowe tresnani banget. Lan bab pangkat lan bandha—apa kuwi kajaba kesia-siaan, bledug, lan pesona donya iki, sing tak guncang kaya rereged saka sikilku nalika aku munggah menyang pakurmatan martir paling dhuwur lan nampa bandha sing ora entek-

[6100] Tembung ramalan ing kéné nyebutaké cambukan lan tatu sing diparingaké marang para martir sing menang déning para penyiksa sing jahat.

entek? Kanggo aku, diarani martir luwih mulya tinimbang pangkat kraton apa wae, lan kelangan bandha demi Kristus luwih ajiné tinimbang bandha kabèh raja ing donya. Malah kasehatan, kakuatan, lan kaendahan sing biyèn tak duwé—apa kuwi kajaba lara, ringkih, lan ala rupa? Yen anggota awakku saiki ora tatu amarga Kristus, lan ora keno getih, mesthi ora bakal dadi anggota awakku, nanging mung dadi ikatan lan panjara kanggo nyawaku; nanging saiki, amarga disiksa amarga Kristus, iku pancen anggota awakku sejati. Saiki, nalika dagingku dipatèni, iku sehat lan kuwat; Kaendahanku ana karo aku, sanajan saiki – nalika aku ora duwe wujud manungsa lan katon, kaya-kaya, minangka siji tatu ageng, amarga Kristus uga tatu saka sirah nganti sikil. *'Saiki aku bungah ing sangsara iki kanggo kowe, lan ing dagingku aku nyawisake apa sing kurang saka sangsara Kristus kanggo awaké dhéwé'* (Kolose 1:24)Kanggo kowe, nalika ndeleng tatu-tatu iki, renungna ganjarané: ora ana pikiran sing bisa mangertèni, ora ana tembung sing bisa nyatakaké berkah-berkah sing saiki diparingaké Sang Raja langgeng marang wong-wong sing nandhang sangsara kanggo Panjenengané, lan sing disiapaké kanggo wong-wong mau ing swarga kanggo kabungahan langgeng. Nandhang sangsara kanggo Kristus iku wis dadi kabungahan, lan mati kanggo Panjenengané luwih kinurmatan manèh. He, kanca-kanca! Yen ana sapa waé ing antarané kita, yen ana abdi-abdi setya Kristus sing kapanggih ing antarané wong-wong sing ora pracaya iki, mula nalika kowe padha ndelok aku nandhang sangsara, kowé padha nguwatna atimu, padha wani lan aja wedi. Aja nganti siji pisan panyiksa ngalihake kowe saka asma Yesus Kristus sing paling manis: aja wedi marang pedhesé pedhang, panasé pawon, utawa galaké kéwan galak! Aja kapancing pujukané tukang siksa, utawa janji hadiah lan pakurmatan. Injakna kabèh mau kaya sekul, supaya kowe bisa mrentah bebarengan karo Kristus.

Nalika Severianus ngendika kaya mangkono, akèh wong padha ngetutaké dhèwèké. Krungu pangandikane, wong-wong mau ngancani sang martir suci nganti tekan penjara. Sawisé diparingaké menyang kono, prajurit Kristus mau bungah kaya ana ing kraton padhang, lan nyium panggonan persis ing ngendi patang puluh sang martir suci dipenjara, marang wong-wong mau dhèwèké asring teka kanggo rembugan sadurungé. Dheweke tetep ana ing penjara limang dina, banjur digawa maneh ing ngarep pangadilan.

Ing pangadilan, Lysius, kaya srigala nganggo wulu wedhus, pura-pura simpati marang sang wali lan wiwit ngomong kanthi licik:

Kabeh dewa bisa ndeleng, Severian, sepira aku prihatin marang kowe, lan aku kaget banget manawa kowe, wong sing pinunjul, ajiné dhuwur lan kinurmatan, kanthi sukarela mbusak awakmu dhéwé saka donya sing nyenengake iki. Aku bakal muji keteguhan lan kawani panjenengan, nanging mung yen panjenengan ngarahake kuwi marang mungsuh panjenengan; perang nglawan wesi lan geni, nglawan kewan lan watu, lan banjur ngrusak awakmu dhéwé iku pancen tumindak edan. Lan saiki, kekuwatan panjenengan wis remuk lan awak panjenengan wis koyak-koyak."

Kanthi ngendika mangkono, penyiksa tanpa welas iku nyoba kanthi licik ngapusi abdi sejati Kristus, nanging abdi mau mangsuli kanthi wani:

'Aja ngurangi sangsara awakku sing kebak tatu, nanging tambahna lara lan sangsaraku luwih abot maneh. Ora mung nggebuki lan nyabuti dagingku, nanging uga lempar watu marang aku, kobongna aku nganggo geni, lan apa wae sing kowe karepake lan bisa kowe lakoni. Sampeyan ora bakal bisa mbalèkaké aku saka Gustiku. Sampeyan bakal kesel nyiksa aku luwih dhisik tinimbang aku kesel nandhang sangsara amarga asmané Kristus.

Banjur penyiksa kuwi, ninggalaké liciké, banjur ngetokaké nesu kaya biyasané lan mréntah supaya Santo Severian dipukul ing cangkemé nganggo watu, karo kandha:

'Aja ngucap jenengé Kristus nganggo ilatmu, lan aja ngganggu kupingé para panguwasa kanthi sebutan jeneng iku.'

Martir suci iku, sing lambéné wis pecah amarga pukulan, mangsuli marang penyiksa:

'Wong sengsara! Yen kowe wis dadi panggonané setan ing atimu, mesthi kupingmu ora bakal tahan maneh krungu jenengé Kristus!'

Lysius mrentahake supaya sang martir digantung maneh ing wit lan digores nganggo cakar wesi. Severian, sanadyan disiksa kanthi kejem, ngandika:

Aku mung nganggep siji tatu sing kejem—yaiku sing misahake manungsa saka Kristus: nanging kabèh tatu iki luwih dadi kabungahan tinimbang sangsara, amarga kanthi misahake aku saka kabèh bab donya, kabèh mau nyawiji aku karo Kristus.'[6101]

Lan gubernur kandha maneh marang dheweke:

'Severian, sembahna kurban marang para dewa, lan kowe bakal dibebasake saka sangsaramu.'

Kanggo iki, prajurit Kristus ora mangsuli; dhèwèké mung kandha alon:

– *'Amarga miturutku, sangsara ing jaman saiki iki ora pantes dibandhingake karo kamulyan sing bakal kawahyukake marang kita'* (Roma 8:18).

Lysius, amarga nganggep hina manawa sang martir ora mangsuli tembungé, banjur nyiyapake siksaan anyar kanggo dhèwèké: sawisé mudhunaké sang wali saka wit, wong-wong mau nggawa dhèwèké menyang tembok kutha lan, sawisé ngiket watu abot—siji ing gulu lan sijiné ing sikil—lan ngiket awaké nganggo tali, banjur ngantungaké dhèwèké ing dhuwur tembok.

Kanthi ngantung kaya ngono, sang wali nyerahake nyawa sing bener menyang tangan Sang Panyipta Kasangsaran – Kristus, Gustine[6101] ; sawetara wong Kristen, sawisé mudhunake badané sing mulya saka tembok ing wayah wengi, nggawa menyang panggonan sing biyèn didiami martir mau. Nalika padha nyedhak, nggawa kanthi ngajeni lan nyanyi kidung, meh kabèh warga ing desa panggonané omahé Severian padha metu kanggo nyambut relik suci mau: tuwa lan enom padha kesusu, padha ngluwihi siji lan sijiné, kaya-kaya padha kepéngin dadi sing pisanan nampa berkah saka abdi Gusti sing sabar banget. Mung garwané salah siji budaké Severian sing tetep ana ing omah, nangis nggrantes ing awak bojone: bojone bubar seda lan isih ana ing omah, durung dikubur. Lan dhèwèké nangis nggrantes, ngomong karo bojone kaya isih urip:

'Delengen, tuan kita wis nyedhak omah, lan kabeh wong wis padha metu nyambut; mung kowe durung metu—lan aku tetep kene merga kowe. Mula tangi lan nyambut tuanmu.'

Baru wae dheweke ngucapake tembung-tembung mau, wong mati kuwi langsung tangi kaya saka turu, metu kanggo nyambut wong-wong sing nggawa relik suci, banjur sujud ing ngarepe, kanthi bungah nyium badan tuwane. Bab wong-wong, nalika padha weruh yèn wong sing wis seda iku tangi urip manèh amarga rawuhé badan suci ing désané, padha gumun marang mujijat iki, padha ngluhuraké Gusti, lan banjur padha nyium relik suci mau kanthi luwih semangat.

Ana perselisihan ing antarane warga desa iku babagan panguburan jenazah martir suci: sawetara kepengin ngubur ing panggonan siji, dene liyane luwih milih panggonan liyane. Ana karangan kembang sing éndah anyaman saka kembang-kembang ayu sing ana ing sacedhak relik Severian; dumadakan ana elang sing metu saka ora ketahuan lan nyekel karangan mau; sawisé mabur sawatara adoh, elang mau mudhun maneh ing lemah. Kabeh sing nyekseni kedadéan iki padha ngetutaké maburane manuk elang mau, lan nalika padha nyedhak, manuk elang mau mabur alon karo karangan kembang mau; wong-wong padha ngetutaké uga. Lan kanthi cara iki manuk elang mau nuntun para warga sing taat menyang ara-ara gersang sing paling cedhak, lan ing kana, sawisé mapan ing pucuk gunung sing dhuwur lan éndah lan nyelehaké karangan kembang mau ing kana, manuk elang mau sirna saka pandelengan. Wong-wong, sawisé nemokaké karangan kembang para martir ing gunung, padha nyimpulké yèn Gusti wis milih kanggo ngendhokaké awak suci Severian ing kana; lan sawisé njupuk relik-relik mau, padha ngubur ing gunung iku kanthi pakurmatan sing pantes; lan akèh panyembuhan kelakon ing makam martir Kristus[6102] .

Bab abdi sing kasebut mau, sing wis dibangkitaké saka pati nalika relik suci Severian dipindhahaké, dhèwèké urip limolas taun manèh, tetep ana ing kuburané tuwané.

Kanggo kabèh iki, kamulyan tumrap Gusti Allah, siji ing Tritunggal: Rama, Putra, lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman! Amin.

Peringatan Sang Nikita sing Begja, wali rahasiaé Gusti, kang dideleng déning diakon Sozont

Peringatan tanggal 9 September

[6101] Kematian syahid Severian kelakon ing taun 320, nalika panganiayaan sing padha karo 40 Syahid Sebaste, nanging mung enem wulan sawisé.

[6102] Pindahan relik suci para martir iku kelakon 15 taun sawisé seda.

Pelayan rahasia Gusti Allah, sing berkah Nikita, sing dikenal minangka 'chartularius'[6103] , lair lan dibesarké déning wong tuwa bangsawan ing Konstantinopel; urip ing donya nanging sacara rahasia ngabdi marang Gusti, dhèwèké nyenengaké Panjenengané nganti lawang gréja kabuka dhéwé nalika dhèwèké teka ndedonga ing tengah wengi, lan lentera sing ora dinyalakaké déning tangan manungsa sumunar marang dhèwèké; lan dhèwèké bisa nampilaké marang Diakon Sozont sawijining imam sing wis seda kaya-kaya isih urip, sing ana legenda bab kuwi.

Sang pandhita sing taat lan diakon sing setya wis padha tresna marang siji lan sijine ing Gusti, nanging sawisé sawatara wektu, loro-lorone, amarga pangaribawa fitnah setan, ngowahi katresnané dadi mungsuhan. Jeneng diakon iku Sozont, déné jeneng pandhita ora dingerteni. Padha tetep dadi mungsuh suwé banget, lan sang pandhita seda isih nyimpen rasa kuwi. Banjur sang diaken wiwit kuwatir lan disiksa ati amarga eling yèn dhèwèké durung ngrampungaké permusuhan karo sang pandhita lan durung ngilangaké nesuné kanthi ngapura. Mula saka iku, dhèwèké mangkat nggoleki bapa rohani sing wicaksana kanggo ngandharaké rasa salahé, lan dhèwèké ngumbara ing panggonan sepi, nggoleki penyembuh kanggo lara atiné; pungkasané, sawisé ketemu karo sesepuh suci sing duwé kasampurnan ageng, dhèwèké ngakoni marang sesepuh mau dosa nesu lan permusuhan sing wis disimpené marang sang imam, lan nyuwun pangapura.

Sing sepuh mau kandha marang dhèwèké: *'Sapa waé sing nyuwun bakal nampa, sapa sing nggolèki bakal nemokaké, lan sapa sing ngetokaké lawang bakal dibukak'* (Matéus 7:7; Lukas 11:10–11). Kowe wis nindakake sing bener, sedulur, golek panyelesaian sing cepet kanggo dosa abot iki; muga-muga Gusti Allah maringi pitulungan, amarga dudu tugasku kanggo nyawiji kowe, anakku, karo almarhum. Nanging, baliwa menyang Konstantinopel, saka kono kowe teka; nalika tekan ing wayah bengi ing Gréja Agung Santa Sofia[6104] , ngadeg ing sacedhak lawang ageng sing éndah, lan sapa waé sing kowe deleng luwih dhisik teka ing lawang, tundhuk marang wong iku, critakna bab kita lan wenehana layang iki sing wis disegel; saka wong iku kowe bakal nampa bimbingan kanggo dosamu.

Diakon mau, manut dhawuhe bapak rohani, mlebu kutha, tekan lawang Gréja Santa Sofia ing wayah bengi, banjur ngadeg ngenteni rawuhe wong sing durung dikenal. Lan wong iku weruh ana priya nyedhak lawang – yaiku Nikita sing pinaringan berkah, kang crita iki nyritakake bab dheweke. Diakon mau nyembah marang wong iku, nyium tangané, nyerahaké layang saka sang sepuh, lan ngandharaké rasa sedhihé. Wong iku, sawisé ngrungokaké pangakuan diakon mau lan sawisé maca layang saka sang sepuh, banjur nangis lan kandha:

'Kepiye aku bisa nindakake pakaryan sing ngluwihi kekuwatanku? Nanging, kanthi ngandelake pandonga saka sing ngutus kowe, lan manawa Gusti maringi pitulungan, aku bakal miwiti nindakake apa sing wis dakkandhakake.' Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké ngadeg ing lawang lan ngangkat tangané menyang langit, banjur miwiti ndedonga alon-alon. Banjur, dhèwèké sujud lan nyundhul sirahé marang lemah, terus ndedonga kanthi meneng; sawisé sawatara wektu, tangi saka sujud, dhèwèké kandha:

'Gusti, mbukakna kanggo kita gapura sih-rahmat Panjenengan!'

Sakwise iku, serambi gréja kabuka dhéwé, lan sang Nikita sing suci nyekel jaro kanthi tangan, mlebu ing serambi lan nyedhak lawang gréja, kandha marang dhèwèké: 'Dongakna kéné aja obah,' déné dhèwèké dhéwé nyuwun ing ambang lawang gréja; lawangé kabuka, lan dhèwèké mlebu. Nalika dhèwèké miwiti ndedonga ing tengah gréja, ana obor sing murub mudhun saka langit-langit gréja ing dhuwuré sirahé lan madhangi kabèh gréja; banjur dhèwèké mlaku menyang altar, lan ing kono lawangé kabuka dhéwé; kanthi nundhuk lan ndedonga meneng, dhèwèké metu marang diakon, lan manèh kabèh lawang nutup dhéwé. Ndeleng kahanan iki, diakon kuwi wedi banget lan ora wani nyedhaki wong iku, amarga wedi gedhe nyerang atiné; saliyane iku, rai wong iku katon marang diakon kaya rai malaikat, kinurmatan déning pandonga. Lan diakon kuwi mikir ing atiné: 'Apa iki dudu malaikat?' Nanging iki ora luput saka perhatian wong iku, lan dhèwèké kandha marang diakon:

[6103] Ing Gréja Yunani, 'chartoularii' iku para juru tulis sing nyawiji karo pejabat gréja. – Urip lan pakaryané Nikita sing Begja, sawijining abdi rahasia Gusti, asalé saka abad kaping 12.

[6104] Ing kéné, mesthi waé, ana katedral paling megah sing didedikasikaké kanggo Santa Sofia – Kawicaksanané Gusti – sing dibangun déning Kaisar Bizantium Justinian Agung ing Konstantinopel taun 537. Ing taun 1453, sawisé Konstantinopel ditaklukaké déning wong Turki, Hagia Sophia diowahi dadi masjid.

'Ngapa kowe kuwatir mikirake aku? Percayanen yèn aku uga manungsa daging lan getih, lair saka kulawarga mulya lan gedhé ing kutha iki. Rahmaté Gusti, yèn Panjenengané kersa, mujarab sanajan ing kelemahan. Ayo padha miwiti lelampahan sing ana ing ngarep kita!'

Sawisé kuwi, dhèwèké mlaku menyang pasar, lan diakon mau ngetutaké. Nalika padha tekan Gréja Sang Putri Allah Kang Maha Suci, lawang gréja kabuka manèh minangka wangsulan marang pandonga; sawisé ndedonga ing gréja, sang wali Allah metu, lan lawangé nutup dhéwé. Diakené, nyekseni kahanan iki, mung bisa kandha marang dhiri dhéwé kanthi ngeri : 'Gusti, mugi paring welas asih!' Mangkono banjur padha lumaku menyang Gréja Blachernae. Mengko, diakené nyadari yèn prosesi lumantar gréja-gréja sing wis dideleng mau lumaku kanthi cepet banget nganti kados para wali mabur kaya manuk. Nalika padha nyedhaki lawang Gréja Blachernae[6105] , lan wong iku ndedonga kanthi luh ing mripaté, langsung—kaya ing gréja-gréja liyané—lawangé kabuka dhéwé; sawisé nempataké diakon ing lawang lan maringi dhawuh supaya ndelok kanthi teliti ing njero, dhèwèké dhéwé mlebu gréja, sujud lan miwiti ndedonga kanthi khusyuk. Diaken sing ngadeg ing lawang ndeleng cahya ing njero gréja sing madhangi kabèh sakupenge, lan ana sosok diaken sing padhang sumunar sing metu saka ruang suci lan nyawuni kabèh gréja. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké weruh para imam nganggo busana putih sing metu saka ruang suci menyang tengah gréja; Dheweke uga weruh klompok imam liyane sing nganggo busana abang; kabeh padha kumpul ing tengah greja lan nyanyi kidung greja sing endah lan rada ora lumrah, sing ora ana siji wae sing dielingi déwan, kejaba 'Alleluia'.

Nanging, sawisé wong iku tangi saka pandonga, dhèwèké kandha marang diakon:

'Sedulur, mlebu gréja tanpa wedi lan delengen para imam sing ana ing sisih kiwa: apa kowe ora ngenali imam sing biyèn kowe rebutan?'

Diaken mau mlebu kanthi wedi lan nyedhaki wongé Gusti, ndeleng kiwa lan ora nemokake imam sing digoleki. Wong sing rupane kaya malaikat mau maringi pitutur marang diaken supaya uga ndeleng tengen ing antarané para imam. Diakon iku ndeleng lan weruh imam sing biyen ana perselisihan karo dheweke, banjur nunjukake marang wongé Gusti. Wongé Gusti mau kandha marang diakon:

'Meneha marang imam sing wis kowe kenali: Nikita juru tulis lagi ngadeg ing njaba gréja lan ngajak kowe supaya teka marang dhèwèké!'

Diaken mau nindakake miturut dhawuh, nyekel imam mau kanthi tangan tengen lan nuntun dhèwèké marang wongé Gusti sing wektu kuwi wis metu saka gréja. Dhèwèké ndelok imam mau kanthi alus lan kandha alon:

'Romo Presbyter, rembugana karo sedulurmu lan akhiri permusuhan antaramu.'

Sakwise kuwi, imam lan diakon padha sujud ngadhepi siji lan sijine lan sawisé tukar salam sing dawa, padha mungkasi pasulayané. Sawisé rukun, imam mlebu gréja lan njupuk panggonané, déné Nikita, wongé Gusti, nundhuk ing ambang gréja, lan lawang gréja langsung katutup. Banjur, bebarengan karo diakon, dhèwèké miwiti lelampahan bali. Sawisé lumaku sawatara adoh, Nikita sing pinaringan berkah kandha marang diakon:

'Sedulur Sozont, nylametna nyawamu kanggo kapentinganmu lan kanggo kapentinganku; lan kandhaa marang bapa sing ngutus kowe manawa kasucian pandonga suci lan kapitadosané marang Gusti Allah bisa nguripaké wong mati!'

Sawisé ngendika mangkono, sang suci iku sirna saka pandelengan sang diaken. Sang diaken, sawisé sujud ing panggonan ing ngendi sikil priya kang nggumunake mau tau ngadeg, banjur menyang marang sang tuwa—bapak rohani—kanthi rasa ajrih lan kabungahan, memuji lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis paring dhèwèké, kanthi cara kang nggumunake lan mujijat, rekonsiliasi karo sang imam almarhum, liwat pandonga abdi rahasia Gusti, Nikita si Chartularius, sing wis nyenengake Gusti ing antarané wong-wong lan ing gegeré donya.

[6105] Vlacherna – sawijining distrik ing Konstantinopel sing dumunung ing pojok kulon kutha – misuwur ing saindenging Wétan amarga papan-papan suci nalika Kakaisaran Bizantium. Vlacherna misuwur banget amarga Gréja Ibuné Gusti, sing dibangun déning Kaisar Leo Agung. Ing jaman pamaréntahané, taun 474, sandhangan suci saka Ibuné Gusti sing paling suci, sing digawa saka Palestina, disimpen ing gréja iki.

Peringatan Konsili Ekumenis Katelu Suci ing Efesus

Diperayakake tanggal 9 September

Ing taun kaping kalih puluh siji saka pamaréntahan Kaisar Teodosius enom, putrané Arkadius, Konsili Ekumenis Katelu diadakaké ing Éfèsus[6106] amarga alesan ing ngisor iki. Nestorius, sing kanthi ora pantes nyekel jabatan Patriark Konstantinopel[6107] , wiwit nyebarake ajaran palsu sing padha karo piwulangé bidat sadurungé, Paul saka Samosata, uga karo piwulangé Diodorus saka Tarsus[6108] . Dheweke ora ragu-ragu ngandharake manawa Kristus, Putra Tunggaling Gusti Allah, sing kanggo kita lan kanggo kaslametan kita wis inkarnasi lan njupuk wujud manungsa, sing langgeng kawit lair saka Gusti Rama tanpa ibu, nanging lair ing donya minangka manungsa tanpa bapak, ora nduwé siji Pribadi utawa siji Hipostasi, nanging loro Pribadi sing béda: siji ilahi lan sijine manungsa. Lan babagan Sang Putri Agung Sanget Gusti kita Yesus Kristus, dhèwèké ngajar kanthi ora suci yèn dhèwèké ora pantes diarani Ibu Allah, nanging Ibu Kristus, lan nolak ngakoni yèn dhèwèké pancèn nglairaké Sabda Allah ing daging. St. Siril, Uskup Agung Alexandria[6109] , nulis surat dawa marang dheweke, ngajak supaya ninggalake kaluputan kaya ngono; nanging nalika weruh manawa dheweke ora mung ora nggatekake ajakane, malah saya kenceng nancep ing ajaran sesatane, – piyambakipun nulis surat dhumateng Celestine, Paus ing Roma[6110] , lan dhumateng para patriark liyane, nyuwun supados Nestorius dipun ajak ninggalake ajaran palsu. Nalika para uskup Ortodoks punika ugi boten saged nggesa Nestorius ingkang duraka supados ninggalake ajaran palsu, para uskup Ortodoks nyuwun dhumateng Kaisar Theodosius supados ngadani Konsili Ekumenis. Theodosius mrentahaké supaya Konsili kuwi diadani ing Efesus. Rong atus Bapa Suci rawuh ing Konsili iki, sing paling misuwur yaiku: St. Kiril saka Alexandria, St. Juvenal, Memnon saka Efesus lan akèh liyané (St. Celestine, Paus Roma, ora bisa rawuh ing Konsili amarga lara). Nestorius uga teka ing Efesus. Sanadyan Para Bapa Konsili Efesus wis ngirim telung undhangan supaya dhèwèké rawuh ing Konsili, dhèwèké tetep mbantah saben wektu. Para Bapa Suci banjur mutusaké miwiti prosès Konsili tanpa dhèwèké. Sawisé ngukum Nestorius lan ajaran sesaté, para bapa sinode kanthi resmi negesaké manèh doktrin ortodoks yèn kita kudu ngakoni ing Gusti kita Yesus Kristus siji Pribadi lan loro sipat, lan ngluhuraké Indungé sing Maha Suci minangka Sang Perawan Salawas-lawase lan sejati Indungé Gusti Allah. Kanggo luwih mbukak kejahatan Nestorius, para bapa suci ing konsili iki nyetujoni lan nyerahake marang Gréja Suci, minangka pandhuan, karya St. Kirill saka Alexandria sing judhulé 'Rolas Anathema nglawan Nestorius'.

Peringatan Sang Mulya Yosef saka Volokolamsk

Dipepering ing tanggal 9 September

[6106] Theodosius II, utawa sing Arang Enom – sawijining kaisar Romawi Wétan (Bizantium), putuné Theodosius Agung, sing mrentah wiwit taun 408 nganti 450 – Konsili Ekumenis Katelu diadakaké ing taun 431. – Efesus – sawijining kutha Ionia ing pesisir kulon Asia Cilik, sing sepisanan dadi pusat koloni Yunani ing Asia Cilik, lan nalika pamaréntahan Romawi dadi kutha utama provinsi prokonsul Asia; kutha iki misuwur amarga perdagangan sing jembar, kawruh lan seni, uga amarga candhi megah sing dikhususaké kanggo dewi pagan Diana. Sabanjure, Efesus ambruk kanthi cepet. Saiki, mung ana reruntuhan saka kutha sing biyen misuwur lan megah iki.

[6107] Nestorius dadi Patriark Konstantinopel wiwit taun 428 nganti 431.

[6108] Paulus saka Samosata (Samosata – kutha kuna ing Siria) – Uskup Antiokia (260 Masehi) – mulang yèn Yesus Kristus iku manungsa sing wis nggayuh kasucian, lan yèn Roh Suci iku kuwasaé Gusti Allah; dhèwèké diukum ing Konsili Antiokia ing taun 269 Masehi. – Diodorus, Uskup Tarsus (Tarsus – kutha krajan Cilicia, provinsi Romawi ing sisih kidul-wétan Asia Minor) – salah siji teolog Kristen kondhang abad kaping 4, misuwur amarga kesalehan lan kawruh jembaré. Nanging, dhèwèké ngakoni yèn ing Yesus Kristus ana persatuan loro sipat—ilahiah lan manungsa—mung minangka sipat moral, dudu sipat hakiki—tegesé ora campur lan ora bisa dipisah—mula akèh wong, ora tanpa alesan, nganggep dhèwèké minangka pelopor langsung Nestorianisme.

[6109] Kiril saka Alexandria – teolog paling pinunjul lan wicaksana ing Gréja Kristen abad kaping 5, juara Ortodoksi lan panyanggah maneka bidah, utamané Nestorianisme; dhèwèké ninggalaké akèh karya; séda ing taun 444.

[6110] St. Celestine I – Paus wiwit taun 422 nganti 432.

Santa Yusuf iku wong asli saka sacedhake kutha Voloka-Lamska[6111] . Buyute saka asal Lithuania, lan wong tuwane aran John lan Marina[6112] . Nalika umur pitu taun, dheweke dikirim menyang sekolah[6113] lan kanthi cepet nguwasani Kitab Suci. Dheweke seneng asring sowan ing omahé Gusti lan, adoh saka kanca-kancané, ngarahaké kabèh pikirane kanggo nyenengaké Gusti. Sawisé mbalèkaké punggung marang kesia-siaan donya, dhèwèké mundur menyang Borovsk[6114] , menyang biaraé Sang Mulya Paphnutius, sing maringi dhèwèké tondhisan dadi biksu[6115] . Dhèwèké tansah nyawisaké dhiri kanggo puasa lan pandonga lan dadi ahli tapa brata, manut marang pandhita rohani ing kabèh bab. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké ngajak bapaké dhéwé—sing uga wis ngucapaké sumpah monastik—mlebu ing biara sing padha, lan ngladèni lan ngopeni bapaké nganti seda. Dhèwèké tetep manut marang Santo Paphnutius salawisé wolulas taun. Sawisé guruné lan pangreksané seda, dhèwèké diangkat dadi abbas biara, sing dipimpin watara rong taun. Banjur piyambakipun mundur bebarengan kaliyan sawatara sedulur menyang alas ing sakupenge kutha Volok-Lams'kyi, lan mbangun sawijining biara ing kono, ingkang ing jerone piyambakipun ngedegake gréja watu kang dipersembahake marang Pangaso Ibuné Gusti Allah[6116] . Piyambakipun nglumpukake komunitas rahib sing ageng lan netepake urip bebarengan sing sanget ketat. Piyambakipun piyambak nganggo busana kaya pengemis, supados boten ana sing nyadari menawi piyambakipun punika abbot. Panjenengané kanthi semangat nglawan bidah 'Yudaiser'[6117] lan nulis buku kanggo mbantah kuwi. Saliyane, panjenengané nyusun paugeran kanggo biarané. Nalika ana pacekitan, biarané nyedhiyakake pangan kanggo akèh wong mlarat. Sing Kinurmatan seda tanggal 9 September, ing taun 7094 wiwit pambentukan donya[6118] , nalika pamaréntahan Pangeran Agung Vasily Ioannovich, sawisé yuswa pitung puluh lima taun; badan suci panjenengané dikubur cedhak altar gréja katedral ing biarané[6119] .

Peringatan Sang Mulya Theophanes, wong sing puasa lan pangakun iman

Disinggung ing tanggal 9 September

Wong tuwané Theophanes iku wong pagan, nanging dhèwèké dhéwé wis mbalèk marang Kristus nalika isih bocah. Nalika isih bayi, dhèwèké weruh bocah sing lagi mati kedinginan; amarga welas asih, dhèwèké nyopot sandhangané dhéwé lan diparingaké marang bocah kuwi. Sawisé dhèwèké mulih, wong tuwané takon: 'Nakku, sandhanganmu ana ing endi?'

Dheweke mangsuli:

'Aku wis nganggo sandhanganku marang Kristus.'

Bapakne takon marang dheweke:

[6111] 'Volok Lamsky', sing uga dikenal kanthi jeneng 'Volok', kutha distrik Volokolamsk saiki ing Provinsi Moskow, asalé diadegaké déning para kolonis saka Novgorod ing Kali Gorodenka, anak Kali Lama, lan wis ana wiwit taun 1135. Ing jaman kuna, Volok Lamsky amba banget, padhet penduduké lan sugih.

[6112] St Joseph, lair kanthi jeneng Ivan Sanin, lair ing taun 1439 utawa 1440.

[6113] St Joseph diajari maca lan nulis ing Biara Vozdvizhensky.

[6114] Borovsk – saiki kutha kecamatan ing Governorat Kaluga – dumunung ing pinggir tengen belokan landhep Kali Protva, 80 versta saka Moskow lan watara jarak sing padha saka Kaluga. Kutha iki wis ana wiwit abad kaping 13 lan njupuk jenengé saka alas pinus gedhé (borov) sing isih ngubengi nganti saiki.

[6115] Iki watara taun 1459.

[6116] Iki watara taun 1479.

[6117] Perkawis 'Yudaiser' muncul ing separo kapindho abad kaping 15 ing Novgorod, ing ngendi disebaraké déning wong Yahudi sing mampir jenengé Skharia, lan saka kono nyebar menyang Moskow, ing ngendi dadi wiyar lan ngancam Gréja Ortodoks kanthi geger gedhé. Lawan sing paling unggul lan energik saka bidah iki yaiku Santo Yosef saka Volokolamsk, sing nulis nglawan wong-wong mau sawijining karya sing diarani 'Prosvetitel' (Pencerah), sawijining karya ing 16 buku sing kanthi tuntas mbantah ajaran palsu mau. Perkawonan 'Para Yudaisasi' nyilih akèh saka Yudaisme, saka kono asalé jenengé; 'Para Yudaisasi' nolak Inkarnasi lan Keilahiané Yesus Kristus; padha nolak monastisisme lan hierarki rohani, sakramèn, pangurmatan marang para wali lan ikon, lan nolak urip sawise mati, lsp. Konsili taun 1504 ngucilake para bidah, ngukum sawatara saka wong-wong mau supaya kobong ing tiang gantungan, lan mandhegake panyebaran bidah kasebut.

[6118] Wiwit Dina Natal taun 1515

[6119] Relik-relik St. Joseph saka Volokolamsk saiki disimpen ing kripta ing biarané.

'Sapa kuwi Kristus? Kita nyembah Mercury lan Apollo.'

Sawisé kuwi, bocah iku ninggalaké wong tuwané. Malaikaté Gusti njupuk dhèwèké lan nuntun dhèwèké munggah Gunung Diavis, ing kono dhèwèké diserahaké marang sawijining pertapa sing wis urip monastik suwéné pitung dasawarsa limang taun. Sang resi nampani bocah iku lan miwiti mulang babagan urip monastik lan kitab suci. Malaikat nyukupi kabutuhan loro-lorone. Lima taun sawisé, sang resi séda. Sawisé seda, bocah iku manggon ing guwa, nglakoni urip tapa nganti limang puluh wolu taun. Banjur, sawisé nampa dhawuh saka Malaikaté Gusti, dhèwèké metu saka guwa lan numpak singa, ngumbara ngliwati 60 panggonan, mènèhi piwulang bab iman Kristus. Para raja Kar, Karin, lan Numerian[6120] , mènèhi dhawuh supaya dhèwèké dicekel lan dicambuk: sing kinurmatan iku nampa seratus cambukan ing gulu, sawisé kuwi dhèwèké ngalami akèh panyiksaan manèh. Nalika para penyiksa ndeleng sepira akèh mujijat sing ditindakake lan sepira akèh wong sing teka marang dhèwèké lan nampa baptisan suci, padha isin amarga kakuwasané ora ana gunané lan banjur mbebasaké dhèwèké kanthi tentrem. Dhèwèké bali menyang guwané lan sawisé manggon ing kana manèh pitulas taun kanthi puasa ketat, dhèwèké seda lan bali marang Gusti[6121] .

23 September

10 September (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsaran Para Martir Suci Minodora, Mitrodora lan Nymphodora

Dirilisaké tanggal 10 September

Telu dara – Minodora, Mitrodora lan Nymphodora – nyawisake awake dhewe minangka peparing marang Tritunggal Paling Suci. Sawetara wong nyawisake peparing marang Gusti saka kagungané – kaya telung raja wicaksana saka Wétan biyèn nggawa marang Panjenengané emas, kemenyan lan mirah[6122] (deleng Mat. 2:11); nanging para dara suci maringi peparing marang Gusti saka bandha atiné. Tinimbang emas, padha maringi nyawane, ditebus ora nganggo emas sing bakal rusak nanging nganggo getih larang Sang Anak Domba sing tanpa cacad[6123] (deleng 1 Pet. 1:19); tinimbang kemenyan, padha maringi ati sing resik, kandha karo Rasul: *'Amarga kita iku wewangenan Kristus'*[6124] (2 Kor. 2:15); tinimbang mur, padha nyawisake badané dhéwé minangka peparing marang Gusti, nyerahake nalika isih ing kasucian prawané kanggo nampa tatu demi Kristus. Para dara suci yakin tenan manawa Gusti ora mbutuhake bandha sementara kita, nanging awake dhewe, kaya sing diandikakake Dawud: *'Sampeyan iku Gustiku; aku ora butuh pasugatan Panjenengan'* (Mazmur 15:2). Mula saka iku, padha nyawisake awake dhewe dadi kurban marang Gusti, kaya sing cetha katon saka urip suci lan sangsara sing gagah berani.

Para Perawan Suci lair ing Bithynia[6125] . Minangka sedulur kandung, dheweke tetep dadi sedulur ing roh uga: amarga kanthi siji pikiran padha milih ngabdi marang Gusti tinimbang dadi budak donya lan kabèh kesia-

---

[6120] Carus, Numerian, lan Carinus iku para kaisar Romawi sing silih ganti: Carus mrentah saka taun 282 nganti 283, dene Numerian lan Carinus, putrané Carus, mrentah bebarengan saka taun 283 nganti 284.

[6121] Wafating St. Theophanes kedadeyan watara taun 300.

[6122] Para Magi iku wong asli Persia lan kalebu golongan wong wicaksana lan ahli sing terhormat. Miturut tradhisi, dheweke dadi pamimpin rakyat lan mulane ing kene diarani raja-raja.

[6123] Rasul ngibaratake kahanan manungsa sadurunge padha tobat marang Kristus kaya kahanan perbudakan. Sapa wae bisa dibebasake saka perbudakan kanthi tebusan; nanging saka perbudakan dosa lan urip sing sia-sia, kita wis ditebus kanthi getihé Kristus sing tanpa cela, sing diarani Anak Domba ing Kitab Suci.

[6124] Pangawikan marang Gusti Yesus Kristus, sumebar ing saindenging donya lumantar panginjilan bab Panjenengané, Rasul Paulus. Kados ing Prajanjian Lawas, piranti-piranti suci lan para peladen Tabernakel, kang diolesi lenga urapan, nyebarake ambune wangi ing sakupenge, mangkono uga ing Prajanjian Anyar para rasul, kaya mangkono wadah minyak sing paling wangi – kawruh bab Kristus – padha kebak wangi lan, nalika padha mratelakake bab Kristus, nyebarake wangi iki ing endi-endi.

siaané. Karep njaga nyawa lan badané tetep suci tanpa cacad, lan supaya bisa nyawiji ing kasucian sing sampurna karo Calon Pangantené sing suci, Kristus Gusti, para dara suci manut marang panggerané: *'Mula metu saka antarané wong-wong mau lan misahna, kandha Gusti, lan aja nyentuh apa sing najis; lan Aku bakal nampa kowe'* (2 Kor. 6:17). Sawise padha tresna marang kasucian prawan luwih saka apa wae, lan ngerti sepira angelé njaga kasucian iki ing antarané wong-wong sing gampang tumindak zinah lan ora kendhat nindakake dosa, para dara suci ninggalaké masyarakat manungsa lan, sawise mundur saka donya sakabehe, padha manggon ing panggonan sing sepi. Kaya banyu kali sing mili menyang segara, nalika nyawiji karo banyu segara, langsung ilang legane lan dadi asin—mangkono uga kasucian jiwa, nalika manggon ing donya, ora bisa ora kena rereged hawa napsu donya. Mangkono putriné Yakub, Dinah, njaga kasucian dara nganti dhèwèké mlebu ing kutha pagan Shechem; nanging sakwisé dhèwèké kenal karo putri-putri ing kutha kuwi lan melu paseduluran karo wong-wong mau, dhèwèké langsung kelangan kasucian darane[6126] . Donya iki, karo telung putrine—nafsu daging, nafsu mripat, lan kesombongan urip ing donya (life[6127]) (deleng 1 Yohanes 2:16) – ora liya yaiku Shechem dhéwé, lan ora peduli apa-apa kajaba nyebabake cilaka marang wong-wong sing tresna marang dhèwèké; kaya pitch sing ngotori sapa waé sing nyentuhé, mangkono uga donya nggawe para pangagumé dadi hina lan reged. Mula kabegjan tumrap sapa waé sing nyingkiri donya, supaya ora kena najis amarga kotorané; kabegjan uga tumrap telung dara suci, , sing mlayu saka donya lan saka putri-putriné sing jahat. Para dara suci ora kena kotoran donya, lan padha tetep suci kaya manuk dara putih, mabur nganggo swiwi kabecikan lan pangandika Gusti ngliwati pagunungan lan ara-ara gersang, kepengin golek pangayoman kaya ing sarang, ing katresnan Ilahi. Mangkono, kanggo para pertapa sing manggon adoh saka donya sing sia-sia, mung ana siji pangarep-arep sing ora kendhat: marang Gusti.

Kanggo panggonané, para dara suci milih bukit sing dhuwur lan sepi, dumunung rong 'poprishcha'[6128] saka mata banyu anget ing Piphia[6129] . Sawisé manggon ing kono, padha nemokake pangayoman sing tentrem lan tentrem sing aman, lan nglampahi uripé kanthi nglakoni puasa lan pandonga tanpa kendhat. Para dara suci nyumputake kasucian prawané saka pandelengané wong lanang ing ara-ara samun lan ngunggahake kasucian mau menyang pucuk bukit supaya para malaékat bisa ndeleng; padha munggah tekan pucuk gunung supaya, sawisé ngusap bleduging bumi, bisa luwih gampang nyedhak swarga. Panggonan sing dadi papan panggonané iku nyekseni kabecikaning uripé. Amarga apa tegese ara-ara samun yèn ora pangucapan kabèh bab lan kesepian? Apa tegese bukit sing dhuwur yèn ora pangrembug babagan Gusti Allah? Apa tegese banyu anget sing dadi papan panggonané para dara suci, yèn ora kehangatan atiné marang Gusti Allah? Kaya Bani Israil, sawisé dibebasaké saka perbudakan Mesir, kudu liwat ara-ara samun[6130] ; mangkono para dara suci, sawisé mundur saka donya, banjur tresna marang urip ing ara-ara samun. Kaya Musa, sawisé munggah gunung, nyumurupi Gusti (deleng Keluaran 34:4, 6); mangkono uga dheweke, manggon ing pucuk bukit dhuwur lan ngangkat paningal marang Gusti, kanthi cetha ndeleng Panjenengané nganggo paningal atiné. Kaya ing ara-ara samun banyu mili saka watu nalika dipukul nganggo tongkat (Bilangan 20:2–11); mangkono uga, saka pukulan andhap asor ing dhadhane, kali luh mili saka mripat para dara suci. Lan luh kang murub iku duwé kakuwatan sing ora diduwèni mata banyu panas: banyu mung bisa mbusak reregeding awak, déné luh mbusak kabèh ala ing jiwa lan ndadèkaké jiwa luwih putih tinimbang salju. Nanging apa sing kudu dibersihaké nganggo luh kanggo wong-wong sing wis ngresiki awaké dhéwé saka kabèh rereged, loro jasmani lan rohani (1 Kor. 7:1), urip ing bumi kaya malaékat? Yen luh bisa mumbul ing ati sapa waé nalika kelingan akèh dosané, ing para dara suci iki tangisé mung muncul amarga katresnan marang Gusti. Amarga ing ngendi katresnan marang Gusti murub kaya geni, mesthi ana aliran luh. Kuwat geni iki nganti nalika kobong, kaya ing tungku, ing sajroning ati wong, saya gedhé kobongan geni, saya

---

[6125] Bithynia wektu kuwi minangka provinsi ing sisih lor-kulon Asia Minor; dumunung ing pesisir Segara Ireng, Selat Bosporus, lan Selat Konstantinopel.

[6126] Dinah kasebut ing Kitab Kejadian (Kej. 30:21, 34:1, 48:15). Nalika Yakub manggon ing tanah Sikhem, Dinah, amarga penasaran, lunga ndeleng para gadis lokal. Ing wektu kuwi, putrané pangeran Sikhem, kesengsem karo kaéndahané, nyulik dhèwèké tanpa ijin, nggawa menyang omahé lan nglumpukaké dhèwèké.

[6127] Rasul ngajak umat Kristen supaya ora tresna marang donya utawa kagandheng karo iku. Ana telung napsu sing makarya ing donya: napsu daging, napsu mripat, lan napsu pikiran, utawa kesombongan donya.

[6128] Loro stadion – watara 3 km.

[6129] Iki jeneng sawijining panggonan cedhak kutha Nikomedia. Mengko, Kaisar Yustinianus (527–565) mbangun kraton, rumah sakit, lan gréja kang dipersembahaké marang Malaikat Agung Mikael ing kéné.

[6130] Sajarah lelampahané wong Yahudi ing ara-ara samun Arab diceritakaké ing Kitab Bilangan 11:21.

akèh embun: awit sak gedhé katresnan, sak gedhé uga kelembutan. Luh muncul saka katresnan: mulane, nalika Kristus nangis amarga Lazarus sing wis seda, wong padha kandha: *'Delengen piye dheweke tresna marang dheweke'* (Yohanes 11:36). Para dara suci padha nangis nalika padha ndonga lan merenung babagan Gusti Allah: amarga padha tresna marang Gusti lan kepengin wareg kanthi nyawang Panjenengané; kanthi luh padha ngenteni wektu nalika bakal ndeleng Calon Bojo Surgawi sing dikasihi. Saben wong padha mbaleni tembungé Daud: *'Nalika aku teka lan ngadhep ing ngarsané Gusti Allah, luhku wis dadi roti awan lan bengi'* (Mazmur 41:3–4)[6131] . Wingi bengi kita nangis, kandha para dara suci, amarga wektu kanggo rawuh ing ngarsane Paningali Penganten Langit kita sing paling manis, Yesus Kristus, suwé banget teka, lan kita kepéngin wareg ndeleng Panjenengané kaya rusa kang ngidam-idam kali banyu (Mazmur 41:1).

Nanging *'kutha sing diadegaké ing pucuk gunung ora bisa didhelikaké'* (Mat. 5:14)[6132] ; mangkono uga para dara suci, sanadyan kanthi cara uripé sing istimewa wis sarwa mundur saka donya, padha kabukak marang wong akèh déning Gusti Allah piyambak. Panyembuhan mujijat marang wong lara, sing kelakon lumantar pandonga para dara suci, nyebarake kabar babagan dheweke ing saindenging tanah kaya swara terompet. Ing wektu kuwi, Maximian sing jahat mrentah, lan provinsi Bithynia dipimpin dening Pangeran Fronton. Sawise krungu bab para dara suci, pangeran mrentah supaya dheweke dicekel lan digawa ngadhepi dheweke. Gembala-gembala Kristus iki, sing malah kewan alas ora nate nglarani, dicekel dening wong-wong sing rupane lan watake kaya kewan, banjur digawa ngadhepi penyiksa. Kaya telung malaikat, telung gadis iku ngadeg ing ngarep pangadilan wong jahat. Sejatine, dheweke kudune ngadeg ing ngarep Gusti Allah piyambak, kang dipuji ing Tritunggal, lan ora ing ngarep manungsa sing dosa, kang ora pantes sanajan mung ndeleng pasuryane para gadis suci, kang sumunar kanthi kaendahan malaikat lan sih rahmaté Roh Suci. Sing nyiksa kuwi dhéwé gumun carané kaéndahan kaya ngono—sing durung tau dideleng sanajan ing kraton—bisa lestari ing ara-ara samun. Amarga sanadyan badan para dara suci wis kesel banget amarga puasa lan akèh pakaryan tapa brata, pasuryané ora mung ora ilang kaéndahan dara, nanging malah sumunar luwih padhang. Nalika atiné kebak kabungahan rohani, kaéndahan rai ora bisa pudar: atiné sing bungah, kaya sing kacathet ing Kitab Suci, ndadékaké rai katon sumringah (Amsal 15:13). Ana uga bab ing pangendalian dhiri sing, tinimbang nyebabake kesel, malah maringi kaendahan marang pasuryan manungsa; mula, ing jaman biyen, Daniel lan telung priya enom sing bareng karo dheweke, sanadyan urip kanthi puasa lan pangendalian dhiri, padha misuwur saka kabeh priya enom raja amarga kaendahane (Dan. 1:5–16). Kahanan sing padha uga kedadeyan marang para dara suci, lan kaendahan saka 'kembang ara-ara', putri-putri Gusti Allah, sing ngluwihi kabèh kaendahan putri-putri donya iki, ora bisa dipahami déning pikiran manungsa.

Pangeran mau sepisanan takon marang para dara suci kuwi jenengé sapa lan saka ngendi asalé.

Padha mangsuli manawa, ing asmané Kristus, padha dijenengi Kristen, lan nalika baptisan suci padha diparingi jeneng Minodora, Mitrodora, lan Nymphodora; manawa padha sedulur kandung lan lair ing tanah Bithynia iki.

Pangeran nerusaké pangandikane lan, kanthi pangarep-arep nggodha para gadis suci mau mlebu ing kejahatané nganggo pujian, kandha marang wong-wong mau:

"Wah, para dara ayu! Para dewa agung kita wis tresna marang kowe lan maringi kaendahan kaya ngene; padha siap maringi kamulyan maneh kanthi bandha akèh, mung kowe padha ngajeni marang para dewa lan bebarengan karo kita nyembah lan nglakoni kurban; lan aku, saka sisihku, bakal muji kowe ing ngarepe raja." Lan nalika sang raja ndeleng kowe, dhèwèké bakal tresna marang kowe lan ngajeni kowe kanthi akèh peparing; dhèwèké bakal ngawèni kowe marang para panggedhé, lan kowe, luwih saka garwa-garwa liyané, bakal ngrasakaké pakurmatan, kamulyan, lan kasugihan.

Banjur kakang bungsu, Minodora, kandha:

'Gusti Allah nggawe kita miturut gambarane lan rupa-Nya; Panjenengané sing kita sembah, lan kita ora kepéngin krungu bab déwa liya; déné peparing lan pakurmatanmu, kabèh kuwi ora migunani kanggo kita kaya sekul sing diinjak-injak.' Kowe njanjèkaké priya mulya saka rajamu, nanging sapa sing luwih becik tinimbang

---

[6131] Tegesé, luhku wis dadi, kaya-kaya, panguripan sing ajeg. Delengen Mazmur 41:3–4.

[6132] Tembungé Sang Juruwilaha, sing diucapaké marang para Rasul (Matius 5:14). Iki ateges yèn jiwa sing dihias kabecikan, sawisé nyedhak marang Gusti, ora bisa didhelikaké saka pandelengan sing waspada.

Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané kita wis tunangan ing iman? Kanthi Panjenengané kita wis mlebu ing panganten sing suci, marang Panjenengané kita nyawiji kanthi nyawa, karo Panjenengané kita wis nyawiji ing katresnan; Panjenengané iku pakurmatan kita, kamulyan kita, bandha kita, lan ora ana siji—ora mung kowe lan rajamu, nanging uga sak donya—sing duwé kuwasa misahaké kita.

Mitrodora, adhine sing kapindho, kandha:

'Apa gunané manungsa yèn éntuk kabèh donya, nanging kelangan nyawané?' (Mat. 16:26). Apa donya iki kanggo kita dibandhingake karo Calon Garwa lan Gusti kita sing dikasihi? Iku kaya lendhut dibandhingake karo emas, pepeteng dibandhingake karo srengenge, empedu dibandhingake karo madu. Apa kita, amarga donya sing sia-sia iki, bakal ngalih saka Gusti sing tresna lan ngrusak nyawa kita? Ora bakal!

'Kowe kakehan omong,' pangandikane penyiksa, 'awit kowe durung weruh sangsara, lan durung ngrasakake tatu; kowe bakal omong beda nalika wis ngalami.'

'Apa kowe pancen mikir,' wangsul adhiné wadon, Nymphodora, kanthi wani, 'menawa kowe bisa medeni kita nganggo panyiksaan lan tatu sing kejem?' Kumpulna ing kene saka saindenging jagad piranti panyiksa—pedhang, tiang pancena, cakar wesi—timbalana kabeh penyiksa saka saben pojok donya, padhaake saben wujud panyiksaan sing bisa dibayangake, lan paksa awak ringkih kita ngadhepi kabeh mau; kowe bakal weruh manawa luwih cepet kabèh piranti kuwi bakal remuk, tangané kabèh penyiksa bakal kesel, lan kabèh wujud panyiksaanmu bakal entèk, tinimbang kita bakal mbalik saka Kristus kita: panyiksaan sing pait kanggo Panjenengané bakal dadi swarga manis kanggo kita, lan pati sakedhap – urip langgeng.

Nanging pangeran mau terus nyoba ngyakinke wong-wong mau.

"Aku paring pitutur," ujare, "kaya bapak marang anak: rungokna aku, anakku, lan sembahna dewa-dewa kita. Kowé kabèh sedulur getih: mesthi kowé ora kepéngin ndeleng siji lan sijiné ing isin, ora ajiné lan sangsara, utawa ndeleng kaéndahanmu luntur. Apa aku ora ngomong kabeneran? Apa tembungku iki ora kanggo kabecikanmu dhéwé?" Satemene, aku maringi pitutur bapak iki, amarga aku ora kepengin ndeleng kowe telanjang, dipukul, disiksa, lan dirobek-robek. Tindakna pituduhku, supaya kowe ora mung entuk sih saka aku nanging uga saka raja, lan sawise nampa kabegjan kabeh, uripmu bakal makmur. Nanging yèn kowé ora ngetutaké pituturku saiki, kowé bakal langsung ngalami sangsara sing pait lan lara sing abot, lan kaéndahanmu bakal rusak.

'Yang Mulia!' – kandha Minodora, – kita ora seneng karo pujimu, uga ancamanmu ora medeni kita: kita ngerti yèn nikmati kasugihan, kamulyan lan kabungahan donya bareng kowe padha karo nggawa sedhih langgeng ing neraka, déné nampa sangsara sakedhap demi Kristus tegesé éntuk kabungahan langgeng ing swarga. Kamekaran sing kowe janjekake marang kita iku mung sementara; sangsara sing kowe ancemake marang kita iku uga mung sementara; nanging sangsara sing wis disiapake Gusti kanggo wong-wong sing sengit marang Panjenengané iku langgeng, lan kabecikan rahmat sing disimpené kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané iku tanpa wates. Kita ora kepéngin berkahmu sing mung sementara, lan kita uga ora wedi marang sangsara sing mung sementara; nanging kita wedi marang panyiksa neraka lan ngidam-idam berkah swarga, amarga iku langgeng. Nanging sing paling penting – amarga kita tresna marang Kristus, Calon Bojoné – kita kabeh sarujuk kepengin mati kanggo Panjenengané, lan mati bebarengan, supaya cetha yèn kita luwih dadi sedulur ing roh tinimbang ing daging. Kaya siji kandungan nglairaké kita ing donya iki, muga-muga siji pati nggawa kita metu saka donya iki; muga-muga kraton siji saka Sang Juruwilujeng nampani kita, lan ing kono kita manggon langgeng.

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké ngangkat pandangé menyang swarga lan kandha:

Yesus Kristus, Gusti Allah kita! Kita ora mbantah Panjenengan ing ngarepe manungsa; Panjenengan uga aja mbantah kita ing ngarepe Rama Panjenengan ing swarga.

Lan maneh, nalika ngadhep marang sing nyiksa, dheweke miwiti kandha:

'Mula, siksaa kami, ya, hakim! Lukaana awak sing katon ayu iku; amarga kanggo awak kita ora ana hiasan sing luwih becik—ora emas, ora mutiara, ora sandhangan mewah—tinimbang tatu kanggo Kristus kita, sing wis suwe kita kepengin nampa.'

'Kowe iku sing paling tuwa ing umur lan kawicaksanan,' pangandikane pangeran marang dheweke, 'lan kudune mulang wong liya supaya manut marang dhawuhe raja lan dhawuhe kita; nanging kowe dhewe ora manut lan malah nuntun wong liya menyang dalan sing salah.' Aku nyuwun marang kowe: rungokna aku, tindakna apa

sing tak paringaké, lan sujud marang para déwa, supaya sedulurmu wadon, manut tuladhamu, padha nindakake uga.

'Sampeyan nyambut gawe sia-sia, Pangeran,' wangsul sang wali, 'sampeyan nyoba sia-sia mbalèkaké kita saka Kristus lan ngyakinaké kita nyembah arca-arca sing sampeyan sebut déwa. Aku lan sedulur-sedulurku ora bakal nindakake iki: amarga kita nduwèni siji nyawa, siji pikiran, siji manah sing tresna marang Kristus.' Mulane aku naséhataké kowé aja mbuwang tembung manèh, nanging wenehana ujian marang kita lumantar tumindakmu: pukul kita, potong kita, kobongna kita, sobek-sobek awak kita; banjur kowé bakal weruh apa kita bakal manut marang dhawuhmu sing ora nduwé Gusti. Kita kagungané Kristus, lan kita siap mati kanggo Kristus."

Krungu tembung-tembung kuwi, Pangeran Fronton nesu banget lan ngeculake kabèh murkané marang Minodora. Sawisé mbuwang loro adhine sing isih enom, dhèwèké mréntah supaya Minodora ditelanjangi lan dipukul. Papat algojo banjur miwiti nggebuki sang wali, nalika juru pangumum muni banter: 'Mulyakna para dewa lan pujikna sang raja, lan aja nglanggar paugeran kita.'

Wong-wong mau nggebuk Santa Minodora suwéné rong jam. Akhiré, penyiksaé kandha marang dhèwèké:

'Terusna, sembahna marang para dewa.'

'Aku ora nindakake apa-apa kajaba nyembah. Apa kowe ora weruh yèn aku wis nyawisaké awakku kabèh dadi kurban kanggo Gustiku?'

Banjur penyiksa mau maringi dhawuh marang para abdi supaya nggebuki Santa Minodora luwih parah. Lan padha nggebuk dheweke tanpa welas asih ing saindenging awaké, ngremuk sendiné, mecah balung-balungé lan ngancuraké awaké. Nanging putri suci kuwi, kang kebak katresnan kang murub lan kangen marang Calon Bojoné kang langgeng, nahan sangsara kanthi gagah, kaya ora ngrasakaké lara.

Pungkasané, dhèwèké muni saka jeroné atiné:

'Gusti Yesus Kristus, kabungahaning atiku lan katresnan ing manahku, marang Panjenengan kula lumantar; pangarep-arepku, kula nyuwun: tampi nyawaku kanthi tentrem.'

Kanthi pandonga iki, sang wali nyawani napas pungkasan lan budhal menyang Pangantening Panjenengané sing kinurmatan, awaké katutupi tatu tinimbang perhiasan sing larang regané.

Patang dina sawisé kuwi, sang penyiksa ngajak Mitrodora lan Nymphodora ngadhepi pengadilan lan mrentahaké supaya mayit kakangé digawa lan disandhang ing sikilé. Jasad mulya Santa Minodora ana ing kahanan telanjang, tanpa sandhangan apa-apa; kebak tatu saka sirah nganti sikil, lan kabèh sendiné remuk. Pemandangan iki nimbulaké welas asih sing jero ing saben wong. Sang penyiksa katon kaya arep kandha marang para gadis enom: 'Delengen apa sing kelakon marang sedulurmu; kowe loro bakal padha ngalami kaya ngono'; dhèwèké ngarep-arep yèn nalika ndelok awak seduluré sing disiksa kanthi kejem kaya ngono, para gadis mau bakal wedi lan manut marang dhèwèké. Kabeh sing ana ing kono, nalika ndeleng mayit sing rusak parah, ora bisa nahan welas asih alamiah lan ora ndhelikake luhé: mung penyiksa sing tetep atiné atos kaya watu, malah saya nesu. Sanadyan sipat manungsa lan katresnan marang adhine nggawe para gadis suci Mitrodora lan Nymphodora nangis, katresnan sing luwih gedhe marang Kristus nyegah dheweke supaya ora ngrauhake tangise. Padha nduwé pangarep-arep sing teguh yèn adhine wis padha bungah ing kratoné Pangantené sing Maha Suci lan ngentèni wektu nalika dhèwèké uga, sing dihias kanthi tatu sing padha, bakal cepet-cepet ngadeg ing ngarsané Gusti kang paling dikarepake. Mula, nalika padha ndelok badan suci sing ana ing ngarepé, padha kandha:

'Begja kowe, sedulur lan ibu kita: kowe wis dianggep pantes nampa mahkota martir lan wis mlebu kraton Pangantenmu.' Mula, ndedonga marang Gusti kang paling pinunjul, kang saiki kowe deleng, supaya Panjenengané maringi dhawuh marang kita saiki supaya teka marang Panjenengané lumantar dalanmu, lan maringi kita sih supaya bisa nyembah Panjenengané, Gusti Agung, lan ngrasakaké katresnané lan kabungahan langgeng bebarengan karo Panjenengané. Lan kowe, para penyiksa kita, kenapa kowe mandheg lan ora mateni kita? Napa kowe nyegah kita saka nasib adhine kita sing dikasihi? Napa kowe ora langsung maringi kita cangkir pati, sing kita dambakake minangka omben-omben paling manis? Delengen, balung-balung kita wis siap digiling, iga-iga kita siap dibakar, awak kita siap dicabik-cabik, sirah kita siap dipenggal, lan atine kita siap kanggo tahan banting kanthi gagah berani. Mula, ayo terus lan lakoni tugasmù; aja ngarep-arep apa-apa maneh saka kita: kita ora bakal sujud dengkul marang dewa palsu. Kowé bisa weruh sepira kita kepéngin mati. Apa maneh sing kowé karepake? Mati bebarengan karo sedulur wadon kita kanggo Kristus Gusti, Panantèn kita sing paling kita tresnani—iku siji-sijiné pangarep-arep kita.

Hakim weruh sepira tanpa ajrihé wong-wong mau lan pracaya yèn karsa mati kanggo Kristus kuwi ora bakal goyah; nanging dhèwèké isih nyoba nganggo pujian supaya padha manut karo pamikirane lan terus mbujuk nganggo tipu muslihat.

Nanging para sedulur wadon mau mangsuli:

'Ngapa kowe ora mandheg, penyiksa sing terkutuk, nentang tekad kita sing teguh? Kowe wis ngerti yèn kita iki cabang saka oyot sing padha, yèn kita sedulur kandung: mula yakinana yèn kita padha pikiran siji. Kowe bisa mangertèni iki saka adhine dhéwé, sing wis kowe siksa. Yèn dhèwèké, sanajan ora ana tuladha keteguhan nalika nandhang sangsara ing ngarepé, wis nuduhaké sabar sing ora bisa dikalahaké, apa manèh sing kudu kita lakoni, yèn kita ndelok adhine kita sing wis dadi tuladha kanggo kita? Apa kowe ora weruh carane dheweke, sanajan lambe-lambe padha meneng, mulang kita lumantar tatu-tatu sing kabuka lan ngajak kita nindakake pakaryan sangsara? Ora, kita ora bakal pisah saka dheweke, uga ora bakal mecahake paseduluran kita, nanging kita bakal mati kanggo Kristus kaya dheweke mati. Kita nolak kasugihan sing panjenengan janjekake; kita nolak kamulyan lan kabèh sing asalé saka donya lan bakal bali marang donya; Kita nolak tunangan fana, amarga kita duwe sing Langgeng: Panjenengané piyambak sing kita tresnani, lan marang Panjenengané, tinimbang mas kawin, kita nyawisake pati kita, supaya kita dianggep pantes kanggo kalanggengan ing kratoné sing langgeng, suci, lan suci.

Sawise kabeh pangarep-arep ilang, penyiksa kuwi nesu banget lan sawise mbuwang adhine sing isih enom, dhèwèké mréntah supaya Mitrodora digantung lan awaké dibakar nganggo lilin. Mangkono Mitrodora disiksa rong jam. Nalika nahan sangsara iki, sang wali ngangkat pandangane marang Sang Calon Bojo sing siji-sijine, kang dadi sabab dheweke nandhang sangsara, nyuwun pitulungan marang Panjenengané. Dheweke diturunake saka wit, kobong kaya arang, nanging penyiksa mrentahake supaya dheweke dipukul abot nganggo wesi, nganti kabeh balung-balunge remuk. Ing tengah panyiksaan kaya ngono, Santa Mitrodora, kanthi nyuwun marang Gusti, nyerahake nyawa sing suci ing tangané Panjenengané.

Sawisé dhèwèké séda, padha nggawa domba katelu Kristus, Nymphodora, supaya dhèwèké bisa ndeleng awak tanpa nyawa loro seduluré lan, amarga wedi karo pati sing kejem, murtad saka Kristus.

Pangeran mau wiwit ngomong karo dhèwèké kanthi licik:

'Wah, cah ayu! Aku luwih gumun marang kaendahanmu tinimbang kaendahan wong liya, lan aku prihatin marang kawangunmu. Aku sumpah marang para dewa yèn aku wis tresna marang kowe kaya anakku dhéwé. Sembahna para dewa, lan kowe bakal langsung éntuk pangayoman agung saka sang raja: dhèwèké bakal maringi kowe tanah kraton lan nglimpahaké pakurmatan. Nanging yèn kowe ora nindakaké iki, kowe bakal mati kaya adhimmu, sing mayité ana ing ngarepmu."

Tembung-tembung mau mabur ngliwati kuping sang dara suci kaya angin: ora mung dheweke ora nggatekake, nanging dheweke uga ngucap kanthi ngremehake marang arca-arca lan para penyembah arca, lan kaya Daud, dheweke kandha: *'Arca-arca iku perak lan emas, gawean tangan manungsa: muga-muga wong sing nggawe lan kabeh sing percaya marang iku padha dadi kaya arca-arca mau'* (Mazmur 113:12, 16)[6133] .

Wong jahat kuwi, nalika weruh yèn dhèwèké ora bakal kasil mung nganggo tembung, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké digantung telanjang lan awaké digores nganggo kuku wesi. Nanging sanadyan ing sangsara kaya ngono, dhèwèké ora nate nuduhaké tandha ora sabar; dhèwèké ora nate ngucapaké tangisan utawa raungan, nanging mung ngangkat pandangane menyang langit lan nggerakaké lambéné kanthi meneng, sing dadi pratandha pandonga sing sumringah lan khusyuk. Lan nalika juru pangumum muni, 'Tawarna kurban marang para dewa, lan kowe bakal dibebasake saka sangsaramu,' sang wali mangsuli:

Aku wis nyawisake awakku minangka kurban kanggo Gustiku; nandhang sangsara kanggo Panjenengané iku manisku, lan pati iku kauntunganku.

Pungkasané, penyiksa mrentahaké supaya dhèwèké dipukul nganti mati nganggo wangké wesi, lan Santa Nymphodora dipatèni amarga pangakuané marang Yesus Kristus.

Mangkono, telung para dara iku ngluhurake Trinitas Suci liwat martiré.

[6133] Bènda-bènda iku pakaryan tangan manungsa, lan wong-wong sing nyembah bènda-bènda mau dadi kaya bènda-bènda – ora nduwèni akal, ora peka, persis kaya bènda-bènda mau.

Nanging penyiksa kuwi durung wareg karo sangsara para gadis, malah ngeculake nesune sing tanpa wates marang mayite. Dheweke mrentahake supaya digawe unggun geni gedhe lan mayit para martir suci kuwi dibuwang menyang kana. Baru wae kuwi rampung, kanthi gumludhug banter, geni udan saka swarga lan langsung nglelepake Pangeran Fronton lan kabèh abdi dalemé sing wis nyiksa para gadis suci. Bab geni unggun sing wis dibangun, udan deres tiba ing kana lan mateni kobongané. Njupuk mayit para wali sing ora rusak kena geni, para wong pracaya ngubur kanthi pakurmatan, dilebokake ing siji peti mati cedhak banyu anget. Mangkono, wong-wong sing lair saka siji weteng ditampa ing siji peti mati, supaya sing ora bisa dipisah nalika urip bisa bebarengan nalika seda. Dheweke sedulur wadon ing donya, tetep dadi sedulur wadon ing swarga; sedulur wadon ing peti mati, sedulur wadon ing kraton Pangantené. Gereja dibangun ing ndhuwur jasad para wali mau minangka pangurmatan[6134] , lan panyembuhan mili saka reliké kaya kali, kanggo kamulyaning Trinitas Agung lan minangka pangeling-eling marang telung dara suci, lumantar pandonga para dara mau, muga-muga kita uga dianggep pantes nyumurupi Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji. Kamulyan tumrap Panjenengané salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Sawise sabar nahan sangsara kanggo Tritunggal Agung, kowe ngalahake mungsuh licik, nganggo Roh minangka sedulur lanang lan wadon: mula, bebarengan karo lima dara suci[6135] , kowe wis njupuk panggonanmu ing biara swarga para sing nampa sangsara, lan ngadeg tanpa kendhat ing ngarepe Sang Raja Para Raja kanthi kabungahan, bebarengan karo para Malaikat.

Uripé Santa Pulcheria, Ratu

Dirilisaké tanggal 10 September

Kaisar Yunani Arcadius[6136] , nalika seda, ninggalake putra umur wolu taun, Theodosius, lan telung putri – Pulcheria, Arcadia, lan Marina. Pulcheria, sing luwih tuwa tinimbang adhine, misuwur amarga kebijaksanaan lan kesederhanaané. Dhèwèké dadi karunia ageng saka Pangayoman Ilahi marang Kakaisaran Yunani – kanggo mbantu Theodosius sing isih enom lan mbela Ortodoksi saka serangan para bidah[6137] . Wicaksana ngluwihi umuré, dhèwèké ditampa déning saduluré lanang minangka mitra pamrentahan lan diparingi gelar Augusta[6138] . Nalika umuré 16 taun, sawisé nduwé kuwasa, dhèwèké miwiti mréntah Kakaisaran Yunani ora nganggo pangerten bojo, nanging nganggo kabijaksanaan priya, sing nggumunaké donya kabèh ing jaman kuwi: kabèh mau diparingi Gusti Allah amarga kasucian uripé. Amarga katresnané marang Gusti Allah, lan uga amarga paduli marang tentrem lan tentreming prajaniné, dhèwèké nolak nikah supaya ora ana prahara antarané bojone lan adhine; lan sawisé nglamar dhèwèké marang Gusti Allah, dhèwèké tetep dadi prawan nganti seda: lan minangka pratandha pangabdian kasuciané marang Gusti, dhèwèké nduwèni tahta saka emas lan watu mulia, sing éndah gawéané lan regané larang, dipasang ing katedral[6139] é St. Dheweke uga ngajak sedulur-sedulure wadon supaya njaga kesuciané, lan padha ndedikah marang Gusti Allah kanggo njaga kasucian dara nganti pungkasaning uripé; padha manggon bebarengan karo dheweke kanthi nglakoni puasa lan pandonga, manut marang dheweke ora mung minangka kakang, nanging uga minangka ibu lan ratu.

Pulcheria tumindak minangka ibu tumrap adhine, Kaisar Theodosius, lan ngopeni dheweke ing saben bab, mulang dheweke ajrih marang Gusti Allah. Amarga pinter basa Yunani lan Latin, dhèwèké dhéwé dadi guruné lan mulang dhèwèké ora mung saka buku nanging uga babagan tata krama; dhèwèké maringi pitutur babagan carané ngomong, carané tumindak umum, carané ngukum lan paring pangapura marang sing salah—kanthi cekak,

---

[6134] Ana pangibadah kanggo ngajeni para martir suci, lan kanon iki digarap dening Sang Mulya Yusuf Sang Pangripta Kidung (w. 883).
[6135] Iki mesthi nyebutaké limang dara wicaksana sing kasebut ing parabel Sang Juruwilaha (Matius 25:1–13).
[6136] Dheweke mrentah saka taun 395 nganti 408.
[6137] Nestorian lan Eutychian; delengen ing ngisor iki kanggo luwih lengkap babagan wong-wong mau.
[6138] Gelar iki diwarisake marang para kaisar Kristen Yunani saka para kaisar Romawi pagan, sing kabèh dijenengi, saliyané jenengé dhéwé, 'Augustus' – minangka pakurmatan marang kaisar Romawi pisanan sing nganggo jeneng kuwi; mula tembung kita 'Most August'.
[6139] Yaiku, ing keuskupan patriark.

dhèwèké mulang kabèh sing perlu kanggo dadi pangrèk sing becik. Lan wiji sing becik iku ora tiba ing lemah gersang, amarga dhèwèké manut marang dhèwèké ing kabèh bab; lan pangasuhan sing apik sing ditampa tegese, nalika wis diwasa, dhèwèké luwih saka raja liya loman, alus, sabar, bébas saka niat ala, wicaksana, adil, lan welas asih; nanging, saliyane saka pangasuhané, pandongaé Santa Pulcheria uga mbantu dhèwèké ing uripé. Dhèwèké ngedegaké gréja agung kang éndah kanggo Sang Ibuné Gusti Allah ing Blachernae[6140] lan akèh gréja lan biara liyané, lan maringi sedekah akèh marang wong mlarat. Kanthi pangopènané, karajan Yunani tetep tentrem lan tentrem, kajaba saka gangguan bidah ing jero nagara.

Nalika Theodosius umuré wis rong puluh taun lan wayahe nikah wis teka, Sang Pulcheria sing pinaringan berkah kuwatir golek garwa sing pantes kanggo dhèwèké. Ing wektu kuwi, ana wong wadon enom jenenge Athinaida teka ing Konstantinopel[6141] saka Athena; dhèwèké manut agama pagan, ayu ing rupa, andhap asor lan pinter, putriné filsuf Athena kondhang[6142] Leontius saka Athena, sing wis mulang dhèwèké babagan astronomi, geometri lan kabèh jinis kawicaksanan Hellenic[6143] , lan pikirane ngluwihi akèh wong wicaksana. Dheweke teka ing Konstantinopel amarga alesan ing ngisor iki. Ing amben sakdurunge seda, bapaké mènèhi kabèh warisané marang loro putrané, Valerius lan Aetius, lan ora mènèhi apa-apa marang putriné kejaba sawetara koin emas; nalika sedulur lan tangga teparo takon apa sing bakal diwènèhaké marang putriné, Leontius mangsuli: 'Kaéndahan lan kabijaksanaané wis cukup kanggo dhèwèké.'

Sawisé bapaké seda, loro sedulur lanang iku padha mbagi kabèh harta bapaké kanggo dhéwé-dhéwé, ora maringi apa-apa marang adhine wadon: mulané dhèwèké teka ing Konstantinopel kanggo ngadu marang seduluré. Nalika ndelok dhèwèké, Santa Pulcheria weruh ayuné, wataké apik lan pinter, banjur mutusaké nikahaké dhèwèké karo seduluré. Nanging dhisik dhèwèké mimpin dhèwèké marang iman Kristen lan ngopeni dhèwèké kaya anaké dhéwé; mung sawisé kuwi, sawisé nganggep dhèwèké pantes dadi garwané kaisar, dhèwèké tunangan karo Theodosius. Nalika baptisan suci, dhèwèké diparingi jeneng Eudokia. Saka perkawinané karo Theodosius, lair putri sing dijenengi Eudokia, sing mengko kawin karo Kaisar Romawi Valentinian III[6144] .

Sajrone pamaréntahan Kaisar Theodosius lan Valentinianus[6145] , lumantar upaya Pulcheria sing kabarkah, Konsili Ekumenis Katelu diadakaké ing Éfeso nglawan bidat Nestorius[6146] . Pulcheria nduwèni semangat sing jero marang kesalehan lan, lumantar ajakane, nggawa adhine bali marang iman—dhèwèké sing wis wiwit keseret menyang bidah lan nyimpang saka ajaran sing bener—lan nguwatké dhèwèké ing Ortodoksi, amarga iku dhèwèké diparingi pujian akèh saka Para Bapa Agung. Nanging sawisé pirang-pirang taun, mungsuhé umat manungsa, sing ora gelem manèh nampa pukulan marang bidah sing diwènèhaké Santa Pulcheria, munggah nglawan dhèwèké lan ngrancang mbusak dhèwèké saka tahta kaisar lan saka panguwasa, sing kasil dilakoni sawatara wektu, amarga Gusti kadhangkala maringi idin supaya para abdi suci-Nya ngalami cobaan. Ujiané Santa Pulcheria diwiwiti kaya mangkéné. Kaisar Theodosius nduwèni eunukh[6147] sing jenengé Chrysaphius, kesayangan lan penasihat kaisar, wong sing licik, jahat, lan tamak. Dhèwèké mungsuh Patriark Flavian[6148] , penerusé Santa Proclus. Flavian pancèn pantes dadi patriark amarga kasucian lan uripé sing tanpa cela, déné Chrysaphius iku bidah[6149] mula ora sarujuk marang pangangkatan Flavian dadi patriark. Karepé nyedhiyakake tuduhan marang Flavian, Chrysaphius nuntut supaya dhèwèké maringi kaisar hadiah 'kanggo berkahé', minangka uskup anyar sing diangkat. Flavian, sawisé mréntahaké supaya sawetara roti digawe saka glepung murni, ngirim mau menyang kraton; nanging Chrysaphius nolak nampa, kandha yèn 'kanggo berkah' patriark kuduné ngirim emas, dudu roti. Patriark mangsuli liwat

---

[6140] sawijining distrik ing Konstantinopel.
[6141] Kutha ing Yunani, saiki dadi ibukota.
[6142] Filsuf – wong wicaksana.
[6143] Hellenic – Yunani; kadhangkala tembung iki ateges 'pagan'; nalika lairé Kristus, wong Yunani iku wong sing paling terdidik ing jaman kuna.
[6144] Mréntah saka taun 423 nganti 455.
[6145] Iki nyebutake, mesthi wae, Valentinianus III, kanca jamané Teodosius II.
[6146] Theodosius wis ngangkat Nestorius dadi Uskup Agung Konstantinopel.
[6147] Eunukh, saka basa Yunani, tegesé 'penjaga amben'; iki gelar sing diwènèhaké ing Bizantium marang pejabat kraton khusus sing ngurusi kamar turu sang maharaja; ing wektu sing padha, padha biasané dadi wong sing paling cedhak karo sang maharaja.
[6148] St Flavian njabat minangka Patriark saka taun 447 nganti 449.
[6149] Chrysaphius iku wong Eutychian.

utusané: 'Chrysaphius wis ngerti tenan yèn emas lan pérak Gréja kagungané Gusti, lan ora kena diwènèhaké marang sapa waé kejaba, mbok menawa, wong mlarat.'

Kanthi iki dhèwèké malah nambah mungsuhé Chrysaphius, sing banjur nggoleki cara kanggo ngrusak Patriark; nanging nalika weruh yèn Pulcheria sing suci, amarga kasuciané, kanthi kiyat ndhukung Patriark—sing mulané angel banget kanggo dilara ing cara apa waé—dhèwèké banjur nyusun rencana anyar nglawan dhèwèké uga: dhèwèké miwiti nyebarake prahara antarané dhèwèké lan Maharani Eudoxia, nyoba kanthi kabèh cara kanggo ngremehake katresnan bebarengan.

Ing wektu sing padha, kedadeyan ing ngisor iki. Kaisar Theodosius duwe kabiasaan mlebu tandha tangan ing dokumen tanpa maca apa sing ditulis ing kono. Pulcheria, amarga tansah prihatin marang dheweke, kepengin mbenerake kaluputan iki uga: dheweke nyiapake layang ing jeneng Kaisar, sing nyatakake manawa Kaisar, miturut panyuwunan Pulcheria, nyerahake garwane marang dheweke dadi budhak lan ngumumake manawa wiwit wektu kuwi dheweke ora duwe wewenang maneh marang Eudoxia, – dhèwèké nyerahaké layang iki marang Theodosius kanggo ditandatangani. Dhèwèké, kaya biasané, tanpa maca layang mau lan tanpa ngerti isiné, langsung nandatangani. Pulcheria, sawisé nampa dokumen kuwi, ngajak Maharani Eudoxia menyang kratoné lan liwat pacelathon sing nyenengake lan perlakuan sing ngajeni, nahan dhèwèké ing kana suwéné suwe; lan nalika Kaisar ngutus bojone, dhèwèké ora gelem ngeculaké; marang utusan kapindho sing dikirim, Pulcheria mangsuli karo mesem:

'Wenehana pangertosan marang Kaisar yèn dhèwèké ora nduwèni wewenang manèh marang garwané, amarga dhèwèké wis nyerahaké dhèwèké marang aku minangka budhak lan wis ngonfirmasi kuwi nganggo prentah kaisar.'

Sawisé kuwi, dhèwèké piyambak menyang marang adhine lan kandha:

'Delengen sepira bodho kowe mlebu tangan ing dokumen tanpa maca dhisik,' lan dheweke nuduhake dekrit kuwi marang dheweke.

Kanthi kecerdasane, dheweke meksa Kaisar supaya luwih ati-ati wiwit wektu kuwi – mriksa lan maca dokumen sing kudu ditandatangani.

Nalika mangertèni bab iki, Chrysaphius sing licik marani Maharani Eudoxia lan kandha marang dhèwèké:

'Delengen apa sing ditindakake Pulcheria marang kowe, kepiye dheweke ngremehake kowe: dheweke kepengin nggawe kowe dadi budake; suwene kowe bakal sabar nampa iki saka dheweke? Apa kowe ora padha ratu kaya dheweke? Apa kowe ora sing paling cedhak karo kaisar saka sapa wae, dadi siji karo dheweke?'

Kanthi tembung-tembung kaya ngono lan sing padha, dhèwèké nyulut nesuné Eudokia marang Pulcheria, lan dhèwèké wiwit nyurung bojone supaya nyopot kakangé saka kalungguhané supaya dhèwèké bisa mrentah piyambak. Sanadyan raja, sing kapengaruh bojone lan Chrysaphius, wis gelem nindakake kersane, dheweke isin ngremehake adhine lan gurune, sing umure luwih tuwa pirang-pirang taun. Mulane, Eudokia lan Chrysaphius wiwit nyuwun marang patriark supaya nalika Pulcheria rawuh ing gréja, dhèwèké gelem nampa gelar diakonès, amarga uripé sing suci lan suci. Ing wektu kuwi, lumrahé para wanita enom lan janda, sing kondhang amarga uripé sing suci, dipaksa dadi diakonis, sanajan ora miturut kersané; malah liwat cara iki mungsuhé Santa Pulcheria ngarep-arep bisa nyopot dhèwèké saka panguwasa[6150] . Patriark kanthi rahasia ngandhani dhèwèké babagan tipuan mau. Nanging Pulcheria, sawise mangerteni niyat adhine lan weruh permusuhan sing ditujokake marang dheweke dening Eudokia lan Chrysaphius, kanthi sukarela nyerahake wewenange karajan; dheweke ninggalake kraton bebarengan karo para abdi wadon sing wis ngladeni dheweke, mundur menyang panggonan sepi ing ngendi dheweke nglakoni urip saleh kanthi meneng.

Ing wektu sing padha, sang ahli bidah Chrysaphius, sawisé suwé nyimpen wektu kanggo ngleksanani rencana ala, nggawé raja mungsuh Patriark. Mula saka iku, mangsa kerusuhan teka tumrap Gréja Allah, amarga

---

[6150] Diakonesa – saka basa Yunani, tegesé 'abdi wadon'. Lembaga diakonesa wis ana wiwit jaman para rasul (deleng Rum. 16:1). Perawan utawa janda sing wis tuwa (ora kurang saka 40 taun) dipilih dadi diakonesa. Tugasé yaiku njaga tata krama lan katertiban ing antarané para wanita nalika ibadah, mulang para wanita sing mlebu agama Kristen babagan carané tumindak nalika baptisan, mbantu uskup nalika baptisan wanita, lan, minangka wakilé, nindakake panguraban ing pérangan awak liyané kajaba bathuk, lsp. Ana sawetara dekrit kanonik babagan diakonis, yaiku: Konsili Ekumenis Kapapat, Kanon 15; Konsili Ekumenis Kaping Enem, Kanon 14; lan Konsili Vas.44 Agung – Sidhi wadon sing omah-omah bakal kena anathema bebarengan karo bojone; mula, kanggo Santa Pulcheria, yen dheweke dadi sidhi wadon, dalan menyang tahta kaisar mesthi bakal ditutup kabeh.

tanpa Pulcheria, pelindung kesalehan, para ahli bidah wiwit tumindak tanpa wedi, nganti Gusti mbukak mripat rohani sang raja, saéngga dhèwèké pungkasane nyadari kaluputane, yakin marang ketidakadilan nesune garwané marang Santa Pulcheria, lan mangertèni niat ala Chrysaphius.

Ing sawijining dina, ana apel—ayu banget lan gedhé ora lumrah—dibawa marang Kaisar Theodosius. Kagum karo ayuné lan gedhéné, dhèwèké ngirim apel mau marang garwané; garwané nyimpen sawatara wektu nanging ora dipangan dhéwé, malah ngirimé marang Senator Paulinus, sing dadi kesayangan raja lan wektu kuwi lagi lara. Pavlin, sing ora ngerti apa-apa bab iki, ngirim apel mau bali marang kaisar. Sawisé nampa apel mau, kaisar langsung ngenali, banjur menyang kaisar wédok lan takon:

'Endi apel sing tak kirim marang kowe?' Dheweke, ora nyadari yen apel iku wis bali maneh ing tangan bojone, mangsuli:

Aku wis mangan.

Banjur sang raja, nalika nuduhaké apel marang dhèwèké, takon:

'Lan iki apa?'

Dheweke nesu banget marang bojone lan ngina bojone kanthi macem-macem cara, amarga dheweke nyangka bojone selingkuh karo Pavlin. Kaisar banjur ngasingake Pavlin menyang Kapadokia lan nglarang bojone supaya ora muncul ing ngarepe. Nanging ing wektu sing padha, dheweke uga nesu banget marang Chrysaphius, amarga dheweke ngerti yen Chrysaphius iku panyebab akèh bebaya. Kaping pisan, kaisar nyita bandha Chrysaphius, banjur ngasingake dheweke. Gusti Allah piyambak ngukum Chrysaphius amarga caciané sing ora pantes marang Santa Pulcheria. Nalika lagi numpak kapal menyang panggonan pangasingané, Chrysaphius klelep ing segara, dene Pavlin, sing ora nindakake kesalahan apa-apa, dipenggal sirah nganggo pedhang nalika ngasing, miturut dhawuh kaisar. Mengko, nalika ing amben sakdurunge seda, Eudoxia dhéwé maringi kasaksian kanthi sumpah bab kabeneran Paulinus lan kabenerané dhéwé. Nanging, Gusti Allah ngidini musibah kaya ngono tumeka marang wong-wong mau – kanggo Paulinus, supaya nyawane slamet, lan kanggo sang maharani, minangka paukuman. Nalika krungu kabar paéning Paulinus, maharani krasa sedhih banget amarga amarga kesalahané, wong sing wicaksana lan suci iku mati kanthi ora adil, lan dhèwèké wiwit nyuwun marang bojone idin kanggo ngunjungi panggonan-panggonan suci. Sawisé éntuk idin, dhèwèké mangkat menyang Yerusalem, ing kono dhèwèké maringi sedekah kanthi loman, mbangun akèh gréja lan ngadegaké biara. Dheweke tetep manggon ing Yerusalem suwene wektu, nganti lumantar panyuwunan sing terus-terusan, dheweke bisa melulusi nesune bojone lan rujuk maneh karo Santa Pulcheria, marang dheweke, minangka pratandha tentrem lan katresnan sing ora bisa dipisahake, dheweke ngirimake ikon Ibune Gusti Allah sing Maha Suci, sing miturut tradisi digambar dening Santo Lukas Sang Penginjil.

Sawisé Kaisar Eudoxia mangkat menyang Yerusalem, Theodosius nyuwun marang Santa Pulcheria supaya bali menyang kraton kaisar; nanging dhèwèké nolak, luwih milih pangabdian sepi marang Gusti Allah siji tinimbang mréntah akèh tanah. Kaisar banjur nyuwun kaping pindho supaya dhèwèké bali menyang kraton lan mèlu mréntahké kakaisaran, lan dhèwèké ora mandheg nyuwun nganti kasil nggayuh tujuwané: Santa Pulcheria bali menyang kraton kakaisarané kanthi pakurmatan ageng. Manèh, prahara amarga bidah surut lan geger mandheg: katentreman bali marang Gréja, lan Kakaisaran Yunani ngrasakaké tentrem. Sawisé suwé, Maharani Eudoxia uga bali saka Yerusalem, nggawa tangané Santo Stefanus, Martir Kapisan. Nalika Eudoxia nggawa iku menyang Kalsedonia ing dalané[6151] , Santo Stefanus muncul marang Pulcheria ing wengi iku lan kandha:

'Delengen, kowe wis nampa apa sing kowe kepéngin, amarga aku wis teka ing Kalsedonia.'

Esuké, Pulcheria bebarengan karo Kaisar Theodosius mangkat kanggo nyambut tangan martir protomartir sing suci; ing kono uga padha nyambut Kaisar Eudoxia kanthi anget.

Ing taun kaping 42 saka pamaréntahané, Kaisar Theodosius lara lan, nalika ngrasa yèn pati wis cedhak, dhèwèké nyritakaké marang Santa Pulcheria bab wahyu sing wis ditampa ing Éfeso ing Gréja Santo Yohanes Teologian. Nalika dhèwèké lagi ndedonga ing kono, dhèwèké diparingi wahyu yèn sawisé seda, prajurit Marcian bakal nggantèkaké dhèwèké. Mula, Theodosius nyuwun marang Pulcheria supaya mbantu Marcian munggah tahta.

[6151] Kutha ing Asia Minor, ing pesisir Bosporus (sebrangé ana Konstantinopel).

Marcian iku wong asli Thrace[6152] , putrané sawijining prajurit lan dhèwèké uga prajurit sing gagah; wong sing wis tuwa, wicaksana lan nduwèni watak apik. Sing wis ditakdirake wiwit enom kanggo mrentah, dhèwèké kanthi mujijat diselametake saka pati. Sawijining dina, nalika lelungan menyang Philippopolis[6153] , dhèwèké nemoni mayit wong sing bubar dipatèni, banjur mandheg lan ndelok mayit mau, amarga welas marang wong sing dipatèni. Karep nindakake welas asih – maringi panguburan sing pantes marang wong mati – dhèwèké miwiti nggali kuburan kanggo kuwi; lan aja kaget, ana sawetara wong liwat sing weruh Marcian ngubur wong mati kuwi; padha nyangka yèn dhèwèké wis matèni, banjur nyekel dhèwèké lan sawisé digawa menyang kutha, ngadili dhèwèké. Amarga ora ana sing bisa nyekseni yèn dhèwèké ora salah, lan pembelaané dhéwé ora dipercaya , dhèwèké dihukum pati minangka pembunuh. Nalika arep nglakoni paukumané, ing wektu kuwi pembunuh sejati kabuka liwat wahyu ilahi. Sing pungkasan mau ditahan amarga kejahatane, dene Marcian dibebasake kanthi pakurmatan. Sabanjure dheweke ngabdi ing tentara Yunani ing sangisoré pimpinan Aspar. Nalika perang nglawan bangsa Vandal[6154] , nalika bangsa Vandal ngalahake wong Yunani lan nyekel akèh tawanan, Marcian uga ditangkep bebarengan karo wong liya lan digawa ngadhepi pimpinan Vandal, Giserich. Ing sawijining dina, Giserich, kepengin mriksa para tawanan, munggah menyang panggonan sing dhuwur ing tengah dina nalika panas banget lan saka kadohan weruh Marcian lagi turu ing lemah, nalika ana manuk elang sing ndharat ing ndhuwure lan mbentangaké swiwi, mbentuk semacam kanopi sing nglindhungi saka sinar srengéngé. Ndeleng kahanan iki, Giserich mangertèni yèn tawanané iku nduwèni masa depan sing cerah. Banjur dhèwèké nyaur dhèwèké marang sisihé, takon jeneng lan asal-usulé, lan kandha:

'Yen kowe kepengin tetep urip, ora cilaka lan merdika, sumpaha marang aku manawa nalika kowe munggah ing tahta karajan, kowe ora bakal nate perang nglawan wong Vandal, nanging bakal urip tentrem karo kita.'

Marcian sumpah bakal nindakake kersané Giserich lan banjur dibebasake kanthi pakurmatan supaya bisa bali menyang tanah airé.

Sawisé bali saka tawanan, Marcian manèh njabat posisi wigati ing tentara Yunani. Ing sawijining dina, nalika kampanye Yunani nglawan bangsa Persia, Marcian lara nalika lelungan lan mandheg ing sawijining kutha Licia – Sidine; ing kana dhèwèké digawa menyang omahé wong-wong sing atiné apikan – loro sedulur, Tatian lan Julian, sing wis banget remen marang dhèwèké, padha ngopeni kasehatane kanthi becik. Sawisé waras, loro sedulur mau budhal bareng dhèwèké kanggo moro manuk. Nalika awan teka lan panas srengéngé saya nyengat, padha nglempèk kanggo ngaso lan padha ketiduran. Tatian pisanan tangi lan, kaya sing tau ditindakake Giserich, dhèwèké weruh manuk elang gedhé mabur ing dhuwur Marcian sing lagi turu, nglindhungi dhèwèké nganggo sayap sing mbentang lan nyelubung saka panas srengéngé. Ndelok kuwi, Tatian mbangunaké adhiné Julian, lan loro-loroné gumun marang pemandangan sing gaib kuwi. Nalika Marcian tangi, manuk elang mau mabur adoh, lan para sedulur mau ngandhani ramalan marang Marcian yèn dhèwèké bakal dadi raja, lan padha takon apa balesan kabecikan lan sih sing bakal diparingaké nalika dhèwèké munggah ing tahta. Dhèwèké mangsuli:

'Yen ramalanmu kelakon, kowe bakal dadi kaya bapakku.'

Sawisé kuwi, Marcian wiwit entuk kamasyhuran sing luwih gedhé, amarga Gusti Allah piyambak ngluhuraké wong sing wis dipilih manut manahé. Ing wektu sing padha, Kaisar Theodosius enom sing saleh seda, lan garwané Eudoxia manèh mundur menyang Yerusalem; ing kana, sawisé urip kanthi saleh pirang-pirang taun, dhèwèké uga seda lan dikubur ing gréja Santo Stefanus, Martir Kapisan, sing wis diadegaké déning dhèwèké. Sawisé seda Theodosius, Santa Pulcheria, kanthi sarujuk para bangsawan lan panglima militèr, milih Marcian kanggo mrentah, minangka wong sing pantes lan nyenengaké Gusti Allah. Sawisé munggah ing tahta, Marcian nyaur loro sedulur sing wis kasebut mau, Tatian lan Julian, menyang kraton lan, sawisé maringi pangkat dhuwur, ngangkat wong-wong mau dadi gubernur – siji ing Thrace, sijiné ing Lycia[6155] . Dhèwèké uga nepati sumpahé marang Geiserich, njaga katentreman sing ora putus karo dhèwèké nganti pungkasan jamané. Nalika Marcian munggah ing tahta, Santa Pulcheria kepengin bali menyang pangasingané, nanging kaisar anyar sing dipilih lan

[6152] Provinsi Kakaisaran Bizantium ing sisih lor-wétan Semenanjung Balkan.
[6153] Kutha ing pérangan kulon Thrace.
[6154] Wandal – sawijining bangsa sing sepisanan manggon ing Spanyol kidul lan sakbanjure ing Afrika Lor; padha kalebu suku Jermanik lan, ing jaman St Pulcheria, nganut Arianisme.
[6155] Provinsi Kakaisaran Bizantium ing Asia Minor kidul-kulon.

kabèh synclite nyuwun banget supaya dhèwèké ora lunga, nanging mbantu mréntahké kakaisaran, amarga dhèwèké paling wicaksana lan wis pengalaman ing babagan nagara; nanging iki mung bisa kelakon yèn dhèwèké dadi garwané kaisar. Dheweke ngélingaké marang wong-wong mau babagan sumpah kasucian sing wis digawe marang Gusti Allah, sing kudu dituruti nganti seda. Nanging Marcian uga ngumumaké yèn dhèwèké uga wis nduwèni sumpah marang Gusti Allah kanggo njaga kasuciané. Banjur, demi kabutuhan Gréja Suci sing lagi diganggu déning mekaré para ahli sesat, Santa Pulcheria sarujuk nikah karo Marcian, kanthi syarat, supaya dheweke tetep dadi perawan nganti pungkasaning uripé, amarga iki dibutuhaké déning janji marang Gusti, kasucian alamiah saka loro pasangan, uga amarga umur sing wis tuwa: nalika semana dheweke yuswa 51 taun, lan kaisar uga wis ora enom manèh. Mangkono Pulcheria dianggep garwane, nanging sejatine dheweke dudu garwane, nanging adhine, mrentah bareng karo dheweke lan ngatur pemerintahan kanthi nguntungake banget kanggo saindenging Gréja Allah lan sakempire; Kanthi cara sing padha, Marcian diarani bojone, nanging sejatine dhèwèké dudu bojone, nanging adhine, mrentah bareng karo dhèwèké minangka putri kaisar sing nampa pusaka pangkat bapakne. Mangkono, ing wektu kuwi, kaya-kaya katon kasucian prawan sing mrentah ing tahta Yunani, amarga ana raja sing mrentah, suci ing jiwa lan raga, lan ana ratu—sepuh wadon sing tetep suci.

Wah, sawijining mantenan prawan sing arang katon utawa krungu! Ayo donya, kang kebak napsu kotor, padha gumun marang iki! Ayo wong-wong sing ngabdi marang hawa napsu lan kesenengan daging padha isin nalika krungu bab mantenan pasangan kraton sing taat iki, kang dipadhakake karo kasucian malaikat!

Liwat upaya ratu suci, saliyane Konsili Éfèsus sing wis kasebut mau, konsili para bapa suci diadakaké ing Kalsedonia nglawan Dioskorus sing ora takwa lan Archimandrit Eutikhus[6156] . Dhèwèké mbela Ortodoksi kanthi sakabehing kekuwatané, nganti sawatara panulis nyebut yèn dhèwèké sing mbela iman ing loro konsili mau.

Semangat kesalehan Pulcheria lan kawicaksanané sing ageng asalé saka kasunyatan yèn Roh Suci manggon ing atiné lan atiné sing resik, kaya ing candhi suci Panjenengané, lan ngisi dhèwèké kanthi peparing agung.

Sawise urip 54 taun lan nyalurake kabeh kagungane marang gréja, biara, lan wong mlarat, Santa Pulcheria mulih marang Gusti, kang wis diladeni kanthi sakabehe atine[6157] .

Kanthi pandonga-pandonganipun, ya Gusti, mugi panjenengan boten nglepasaken kita saking Karajan Swarga Panjenengan. Amin.

Peranganing Telung Wanita Suci sing ditemokake ing gunung ara-ara[6158]

Peringatan tanggal 10 September

Uskup Paulus saka Monemvasia[6159] nyritakaké dongèng ing ngisor iki.

Nalika aku isih layperson, aku dikirim menyang Wétan kanggo nglumpukaké pajeg kraton. Ing dalan, aku weruh sawijining biara sing sepi lan kepéngin mlebu. Abbot lan para sedulur biara metu saka biara kanggo nyambut aku, lan sawisé silih salam, kita padha lungguh ing pekarangan biara, ing kana ana kebon woh-wohan. Lan wong-wong padha weruh manuk mabur menyang wit-witan, nyopot ranting kang kebak woh lan mabur adoh kanthi cepet.

Aku takon marang sang abbot:

'Ngapa manuk-manuk kuwi ora mangan woh-wohané ing kéné waé, nanging malah nggawa bareng karo rantingé?'

Abot mangsuli:

[6156] Dioskorus, Patriark Aleksandria, lan Eutikhus ngajar manawa ing Gusti Yesus Kristus ana siji hakekat ilahi, amarga manungsané kalebur dening keilahiané. Para penganuté diarani Eutikhian utawa Monofisit (saka tembung Yunani sing tegesé 'siji' lan 'hakekat'). Konsili Ekumenis Kaping Papat ing Kalsedonia dianakake ing taun 451.

[6157] Pati Santa Pulcheria, Ratu Romawi, kelakon ing taun 453 – Kaisar Leo (457–474) miwiti ngeling-eling dhèwèké sawisé seda.

[6158] Padha aktif ing abad kaping 10.

[6159] Monemvasia – sawijining kutha ing pulo Minoa, ing Teluk Argos, sing biyen dadi benteng sing kuwat lan pusat utama perdagangan Bizantium karo Wétan. Saiki, iku mung kutha cilik sing ora pati wigati kanthi reruntuhan pertahanané.

'Wis sewelas taun manuk-manuk iki nindakake kaya ngono.'

Banjur, kaya ana wahyu ilahi, aku ngendika yèn ana ing gunung-gunung cedhak kéné ana para askét—lanang utawa wadon—saka Gusti, lan miturut dhawuhé Gusti, manuk-manuk mau nggawa woh-wohan mau marang wong-wong mau. Nalika aku lagi ngomong kuwi, ana gagak mabur teka lan nyopot ranting sing ana wohé. Banjur aku nyaranake marang abbot supaya kita ngetutake manuk kuwi, lan kita mangkat ngoyak gagak sing mabur ing ngarep kita nggawa wohé; nanging banjur gagak mabur munggah menyang pucuk bukit lan ndharat, nyelehake ranting mau ing lemah. Nalika kita miwiti munggah bukit, gagak iku njupuk maneh ranting mau lan mabur mlebu jurang sing jero kaya jurang tanpa dhasar, saka kono banjur mabur metu, nanging saiki tanpa ranting. Banjur kita nyedhaki jurang kuwi lan mbuwang watu menyang njero. Dumadakan, ana swara teka saka njero:

'Yen kowe wong Kristen, aja matèni kita.'

Kita takon:

'Sapa kowe?'

Padha mangsuli:

Yen kowe kersa ndeleng kita, buwang telung sandhangan marang kita, amarga kita wadon lan telanjang; banjur muter gunung iki lan kowe bakal nemu dalan sempit sing nuntun marang kita.'

Banjur telung biksu saka komunitas sing mèlu kita nyopot sandhangane, nglilit watu ing jeroné, lan mbuwang sandhangan mau marang wong-wong mau; déné kita, sawisé mudhun saka bukit, nemokaké, kaya sing wis diandharaké, sawijining lorong sempit sing meh ora isa dilintasi, lan liwat dalan iki kita tekan jurang ing ngendi ana telung wanita suci saka . Nalika ketemu kita, para wanita mau nyembah nganti nyentuh lemah; kita, sawisé maca pandonga, lungguh; salah sijiné uga lungguh, déné loro liyané tetep ngadeg. Banjur sang abbot ngajak pitakon marang wanita sing lagi lungguh:

'Sampeyan saka ngendi, lan kepiye sampeyan bisa tekan panggonan kaya ngene iki?'

Wanita iku mangsuli:

Aku saka Konstantinopel, ing kana aku kawin karo sawijining bangsawan; nanging bojoku seda nalika isih enom, lan aku dadi janda nalika umuré luwih saka rong puluh taun, nangisi status janda lan ora nduwé anak.' Sawisé sawetara dina, ana sawijining bangsawan sing wis krungu kabarku banjur ngutus para abdi dalemé, kepéngin nggawa aku kanthi paksa menyang omahé, lan para utusan kuwi nuntut supaya aku langsung menyang marang tuwané. Banjur, sawisé aku ndonga marang Gusti Yesus Kristus supaya Panjenengané nylametaké aku saka wong kuwi sing kepéngin ngotori nyawaku lan awakku kanthi paksa, aku kandha marang para abdi: 'Apa kowe pancèn ragu yèn aku bakal seneng-seneng lunga menyang marang tuanmu sing paling penting?' Nanging saiki aku kena lara wanita lan aku najis amarga getih sing terus-terusan. Enteni sithik nganti aku mari saka lara iki lan wis suci, banjur aku bakal seneng menyang marang tuanmu.' Sawise padha ngrungokake omonganku, para utusan mangkat, kandha, 'Baik, tuan kita bakal ngenteni kowe patang puluh dina.' Sawisé padha lunga, aku mbebasaké para abdi lanang lan wadon, mènèhi emas marang wong-wong mau, lan mung njaga loro sing kowe delok kéné, amarga kabèh duwaku wis tak sediaké marang wong mlarat. Banjur aku ngajak sedulurku, sawijining wong sing taqwa, menyang omahku, lan kanthi sumpah sing serius, tak jaluk supaya dheweke adol tanah lan omah-omahku lan nyalurkan asilé marang wong mlarat. Ora suwe sawisé kuwi, ing wayah bengi, aku njupuk loro abdi wadon iki—sing saiki dadi adhiku—lan munggah kapal, sing kanthi pitulunganing Gusti aku tekan ing panggonan iki; lan saiki wis sewelas taun kita ora weruh siji wae pasuryan manungsa, kejaba kowe dina iki. Bab sandhangan kita, amarga wis rusak sajrone setaun, wis tiba saka awak kita.

Abbot takon marang dheweke:

'Saka ngendi kowe entuk panganmu?'

Wadon suci mau mangsuli:

Gusti Allah kita sing loman lan welas asih, sing maringi pangan marang umaté ing ara-ara samun suwéné patang puluh taun, uga ngutus pangan marang kita, abdi-abdi Panjenengan sing ora pantes iki. Saben dina, miturut pangayomaning Gusti, manuk-manuk nggawa pangan marang kita kanthi jumlah sing luwih akèh tinimbang sing kita butuhaké. Gusti sing paling welas asih iku ngagem kita nalika kita telanjang lan maringi kehangatan kanthi sih-rahmaté, amarga kita ora wedi marang adhem ing mangsa salju utawa panas ing mangsa panas, nanging urip kaya ana ing swarga, tansah memuji Trinitas Suci.

Kagum marang apa sing dirungokake, sang abbot kandha:

'Yen panjenengan kersa, ibu, kula badhé ngutus salah satunggaling sedulur menyang biara kanggé ngupadosi dhaharan – lan kita badhé dhahar bebarengan.'

Nanging wanita suci mau mangsuli:

'Bakal luwih becik yen panjenengan ngutusake imam supaya, sawisé nindakake Liturgi Suci ing kéné, dhèwèké maringi kita Komuni Suci saka Misteri Paling Suci Kristus; awit wiwit kita ninggal kutha, kita wis ora nampa Komuni Suci.'

Abas, tanpa sungkan, ngutus sawijining biksu menyang biara kanggo njaluk imam lan panganan. Imam sing teka nindakake Liturgi, banjur sang putri piyambak rumiyin nampa Misteri Paling Suci, disusul para abdi dalem. Sawisé kuwi, sawisé dhahar bebarengan karo kita—kaya sing disimpulké Uskup Paulus ing cathetané—wanita suci kuwi banjur nyuwun marang sang abbot supaya manggon karo wong-wong mau telung dina, lan sang abbot sarujuk. Banjur wanita sing pinaringan berkah kuwi, sawisé tangi, ngaturaké pandonga sing khusyuk lan nyerahaké nyawané marang Gusti Allah. Kita, saka pihak kita, nyanyikake kidung panguburan kanthi luh ing mripat banjur ngubur dheweke. Esuké, wanita kapindho sawisé ndedonga uga séda kanthi tentrem, lan ing dina katelu, wanita katelu uga nglakoni kaya ngono. Sawisé ngubur wong-wong mau, kita bali menyang biara, memuji Kristus Gusti kita, sing nindakake pratandha lan kaajaiban sing mulya lumantar para wali. Kanggo Panjenengané, mugi ana pakurmatan lan ibadah salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Varipsav

Dirilat ing tanggal 10 September

Wali iki nampa saka sawijining pertapa getih sing mili saka sisih paling suci saka Gusti kita Yesus Kristus, lan nindakake akèh panyembuhan nganggo getih mau. Wong-wong pagan mateni Wali Varipsav[6160] ing wayah wengi, nanging harta agung, yaiku getih Kristus, disimpen dening para muridé.

Perayaan Para Rasul Suci Apellius, Lukas, lan Klemens

Dirilèkaké tanggal 10 September

Rasul Suci Apelles iku uskup ing Smyrna[6161] ; dhèwèké kasebut déning Rasul Paulus ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:10). Santo Lukas (Lukius) – sing déning Rasul Paul uga nyekseni ing Suraté marang wong Roma (15:21), dadi uskup Laodikia ing Siria[6162] . Santo Klemens, sing kasebut déning Rasul Paulus ing Suraté marang wong Filipi (Fil. 4:3), dadi uskup Sardis[6163] .

24 September

11 September (Gaya Lawas)

[6160] Kematian martir St. Varipsavas lan pakaryané asalé saka abad kaping 2.

[6161] Smyrna – kutha dagang misuwur saka Ionia, ing pesisir wétan Segara Aegea (utawa Kapuloan), watara 56 versts saka Efesus, ing muara Kali Meles, salah siji kutha paling tuwa ing Asia Cilik; Gréja iki diadegaké ing Smyrna déning Santo Yohanes Teolog, Rasul. Saiki Smyrna ana ing panguwasa Turki, nanging iman Kristen Ortodoks tetep dilestarekake lan mekar ing kana nganti saiki. Kutha iki tetep dadi salah siji kutha paling makmur lan padhet penduduké ing kakaisaran.

[6162] Laodicea ing Siria – biyèn kutha utama Phrygia, dumunung ing pérangan kidul-kulon Asia Minor, ing sacedhake Kali Lycus; misuwur amarga perdagangan sing jembar. Saiki, mung reruntuhan ing sawijining bukit cilik cedhak désa sepi Eski-Gassara sing dadi monumen kutha kuna iki.

[6163] Sardica – Sardis kuna, utawa Sardy, sawijining kutha sugih ing Lydia ing sisih lor-kulon Asia Minor, sing biyèn dadi kutha krajan lan panggonané Raja Kroesus, kondhang amarga kasugihané; ing jaman para rasul kutha iki isih wigati; gréja Kristen diadegaké ing kana wiwit awal. Ing abad kaping 10, Sardica dirubuhake nganti rata karo lemah dening penakluk Asia, Tamerlane. Saiki ing kene ora ana apa-apa kajaba sawijining desa cilik, lan mung reruntuhan sing dadi saksi kamulyan kutha kasebut ing jaman biyen.

Urip lan Karya Ibuné Kita Sing Mulya Theodora, sing urip kaya priya

Peringatan tanggal 11 September

'Mripaté Gusti sepuluh ewu kaping luwih padhang tinimbang srengéngé; padha nyawang kabèh dalan manungsa lan nembus panggonan sing ndhelik. Panjenengané wis ngerti kabèh sadurungé kabèh iku diciptakaké' (Sirakh 23:27–29).

Teodora, sawijining wanita bangsawan sing manggon ing Alexandria[6164] , ora ngerti bebener iki. Dheweke pracaya marang mungsuh—setan—sing kanthi rahasia nancepake gagasan yèn dosa sing ditindakake ing pepeteng—dosa sing ora dideleng srengéngé—ora bakal dingerteni Gusti Allah. Nanging nalika dhèwèké nyadari saka pengalamané dhéwé yèn ora ana sing bisa didhelikaké saka Gusti Allah, wah, sepira gedhéné pangapurané sing dituduhaké!

Nalika urip setya ing bebojoan karo garwane, Theodora tiba ing godaan kaya ngono. Ana sawijining priya sugih, enom lan sembrono, sing digerakake dening setan, kepincut marang dheweke lan nyoba kanthi macem-macem cara kanggo nggodha dheweke supaya zinah: dheweke ngirimaké hadiah mewah, janji bakal maringi sing luwih larang maneh, lan nggodha dheweke nganggo tembung-tembunge. Nanging amarga dhèwèké ora bisa nindakaké apa-apa dhéwé, dhèwèké nyewa tukang godha – sawijining dukun – kanggo nggodha Theodora sing suci, ngajak dhèwèké melu ing rencana ala sing wis dirancang. Mula tukang godha iki, karo Setan dadi kancané, njupuk wektu sing pas lan miwiti ngomong karo Theodora babagan priya enom kuwi.

Nanging Theodora kandha:

'Oh, muga-muga aku bisa uwal saka wong iki, sing wis suwe ngganggu aku! Yen aku manut marang dhèwèké, srengéngé sing sumunar marang kita bakal dadi saksi ing ngarsané Gusti marang dosaku!'

'Yen mangkono,' pitutur sang goda, 'nalika srengéngé surup lan wengi peteng wis teka, penuhi kersané priya enom iku ing panggonan sepi, lan ora ana sing bakal ngerti bab urusanmu, uga ora ana sing dadi saksi ing ngarsané Gusti, awit wengi jero lan pepeteng bakal nutupi kabèh.'

Teodora kandha:

'Oh, mesthi becik menawa Gusti ora ngerti dosa sing ditindakake ing wengi!'

'Mangkono,' wangsul godha, 'Gusti mung ndeleng dosa-dosa sing disinari srengéngé; nanging piye Gusti bisa ndeleng apa sing kelakon ing pepeteng?'

Teodora, amarga dhèwèké wadon enom, polos, lan durung pengalaman, manut karo ajakan sang penyesat; godaan setan nduwèni peran gedhé, amarga kakuwatané ageng, déné sipat kita condhong marang napsu lan kekuwatan kita ringkih. Lan mula, Theodora manut marang pitutur ala lan nindakake tumindak ala ing pepeteng bengi. Nanging nalika subuh, padhanging sih rahmaté Gusti langsung sumunar ing atiné: amarga nyadari dosané, dhèwèké wiwit nyesel, nggebuk-nggebuk rai, nyabuti rambute, isin marang awaké dhéwé, lan ngrasa awaké dhéwé iku mbetehaké. Mangkono sih rahmaté Gusti, sing ora kepéngin pati wong sing dosa, lan amarga kasuciané biyèn, nggerakaké dhèwèké tumuju tobat lan perbaikan kanthi cepet; amarga Gusti kadhangkala ngidini wong tiba nganti sawetawis, supaya sawisé munggah manèh, dhèwèké bisa nampilaké kabecikan lan perbaikan sing luwih gedhé, lan semangat sing luwih gedhé marang Gusti, sing ngapura dosa.

Nyesel lan nangis amarga dosa sing wis ditindakake, Theodora nyoba nglipur awake dhewe, sanajan sethithik, kanthi mikir:

'Gusti ora ngerti dosaku; nanging sanajan Panjenengané ora ngerti, aku isih kroso isin lan sedhih.'

Kanggo nglegakake sedhihé, Theodora menyang biara kanggo ketemu pangarsa biara sing wis dikenalé. Nalika weruh pasuryané sing murung, pangarsa biara takon:

'Apa sabab kowe sedhih, anakku? Apa bojomu wis nindakake salah marang kowe?'

Theodora mangsuli:

'Ora, Ibu; nanging aku dhéwé ora ngerti kenapa atiku sedhih.'

[6164] Alexandria – kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung watara taun 333 SM ing tanjung sing mlebu ing pesisir kidul Segara Tengah (sethithik kidul kutha sing jenengé padha saiki); biyèn dadi pusat pangawikan lan kutha dagang paling utama ing donya; ing wiwitan abad kaping 4, kutha iki dadi pusat agama Kristen lan dadi kursi patriark.

Abbes, sing kepengin nglipur dheweke lan kaparingan wahyu dening Roh Allah, miwiti pacelathon sing nyemangati jiwa karo dheweke lan miwiti maca Kitab Suci. Nalika dheweke maca sawijining petikan (piwulang), dheweke nemokake pangandika iki saka Injil: *'Ora ana sing didhelikake sing ora bakal kabuka, lan ora ana sing rahasia sing ora bakal dingertèni. Mula, apa bae sing wis kok ucapake ing pepeteng bakal krungu ing padhang; lan apa bae sing wis kok bisikake sacara rahasia ing omah bakal diumumake saka pucuk omah"* (Lukas 12:2–3; Matius 10:26).

Krungu tembung-tembung saka Injil iki, Theodora nggebuk dhadhane, karo kandha:

"Celaka aku, wanita sengsara! Saiki aku ilang; aku wis diapusi, mikir yèn Gusti ora bakal ngerti dosa-dosaku."

Lan dhèwèké wiwit nggebuk dhadha, nangis lan merintih.

Banjur abbes nyadari yèn Theodora wis tiba ing dosa, lan wiwit takon marang dhèwèké apa sing saktenané wis kelakon.

Theodora, meh ora bisa ngomong amarga nangis, nyritakake kabeh marang Ibu Superior kanthi rinci, lan nalika tiba ing sikilé, nangis banter:

'Ampunana aku, Ibu, nyawa sing kesasar, lan ajarana aku apa sing kudu tak lakoni. Apa aku isih bisa slamet, utawa aku wis kesasar langgeng? Apa aku kudu ngarep-arep marang sih-rahmaté Gusti, utawa aku kudu putus asa?'

Ibu Superior wiwit ngendika marang dhèwèké:

'Kowe salah, anakku, ngrungokake mungsuh; kawruhmu keliru mikir kowe bisa ndhelik saka Gusti—Dhèwèké sing nggoleki ati lan pikiran, sing saka adoh ngerti pikiran manungsa, lan ndeleng apa sing durung kelakon nganggo paningalé: ora ana bengi utawa panggonan sing ndhelik utawa peteng sing bisa ndhelikaké wong dosa saka paningalé sing maha weruh. Kowe wis nindakake sing salah, anakku: kowe wis nimbulake murka Gusti, gagal tetep setya marang bojomu, ngrusak awakmu, lan nglarani atimu. Ngapa kowe ora ngandhani aku sadurunge, nalika kowe lagi digoda, supaya aku bisa mbantu kowe lan mulang kowe carane ngindhari jebakan mungsuh? Nanging amarga iki wis kelakon marang kowe, paling ora saiki mbenerake kesalahan lan goleka rahmaté Gusti, ndedonga kanthi ati sing nyesel, supaya Panjenengané ngapura dosa kowe. Aja putus asa, anakku: sanadyan kowe wis nindakake dosa gedhe, sih-rahmaté Gusti luwih ageng maneh, lan ora ana dosa sing bisa ngluwihi katresnané Gusti marang manungsa; ayo manteni atimu, lan kowe bakal slamet.

Kanthi ngendika tembung-tembung iki lan liya-liyané marang dhèwèké, sang biarawati pimpinan maringi pencerahan, mulang, lan nuntun dhèwèké menyang dalan tobat, nalika bebarengan nglipur dhèwèké kanthi nyritakaké babagan rahmaté Gusti Allah lan kabecikané sing ora bisa diungkapaké, sing ndadékaké Panjenengané siap nampa wong-wong sing tobat lan ngapura wong-wong sing wis dosa. Dheweke uga ngélingaké dhèwèké marang wanita berdosa ing Injil sing ngumbah sikilé Kristus nganggo luhé lan ngeringaké nganggo rambute sirahé, lan nampa pangapura dosané saka Gusti Allah.

Teodora, sawisé ngrungokaké kabèh pangandikane guru sing welas asih mau lan nyimpen ing manah, kandha:

'Aku pracaya marang Gustiku, Bu, lan wiwit saiki aku ora bakal nindakake dosa kaya ngono maneh; lan bab apa sing wis tak lakoni, aku bakal mbenerake sak apike aku bisa.'

Sawisé éntuk panglipur ing atiné, dhèwèké mulih. Nanging amarga nuranine nyalahké dhèwèké, dhèwèké isin ndelok bojone langsung lan mikir carané nyenengaké Gusti: dhèwèké malah wis kepéngin mlebu biara, nanging ngerti bojone ora bakal maringi idin. Mula, kanggo ndhelik saka bojone lan kabeh wong sing kenal, dheweke nyusun rencana kaya ing ngisor iki.

Nalika bojone lunga saka omah kanggo urusan ing wayah bengi, sawisé ngiris rambute cekak, dhèwèké nganggo sandhangan lanang lan, nyerah marang kersaning Gusti, diam-diam ninggal omah lan mangkat kanthi cepet kaya manuk sing uwal saka jaring. Sawisé tekan sawijining biara sepi sing dijenengi 'Octodekaton'[6165] , dumunung wolulas versta saka kutha, dhèwèké ngetok lawang lan, nalika weruh penjaga lawang, kandha:

[6165] 'Octodeka' tegesé 'wolu welas' ing basa Yunani. Saka kéné biara njupuk jenengé. Kudu dicathet yèn ing abad-abad awal, Mesir misuwur amarga asketisme monastik, sing asalé saka kono, lan akèh panggonan monastik, kaya sing katon saka crita sabanjuré ing hagiografi iki; mulané sawatara biara dijenengi miturut jaraké saka pusat monastik paling cedhak sing ukurane cukup gedhé.

'Ampunana kula, Rama: mugi panjenengan maringi kabar dhumateng abot supados nampi kula, wong dosa, mlebet ing biara, awit kula kersa tobat saking pakaryan ala kula, lan awit punika kula rawuh mriki; mugi kula saged ngumbah suku suci panjenengan lan ngladosi panjenengan awan lan bengi ing punapa kemawon ingkang panjenengan dhawuhaken.'

Jaga gapura banjur marani lan nglaporake iki marang abbot. Abbot mangsuli:

– Kita kudu nguji dhèwèké – apa Gusti sing nuntun dhèwèké teka marang kita? Mula, aja wangsuli nganti esuk lan aja nganti dhèwèké mlebu biara; yèn dhèwèké ora lunga, nanging tetep sabar ing lawang biara ngentèni welas asih, mula kita bakal ngerti yèn dhèwèké pancèn teka kanthi tulus lan serius kanggo ngabdi marang Gusti.

Juru lawang nindakake kuwi, ora nggatekake Theodora, ngremehake dheweke kaya budhak sing ora ana regane. Nanging dheweke lungguh ing sacedhake gapura lan nangis. Wengi teka, lan kéwan galak wiwit liwat (awit ara-ara iku kebak kéwan galak); nanging Theodora, kanthi sih-rahmaté Gusti, ora cilaka, nglindhungi awaké dhéwé, kaya-kaya nganggo pratandha salib lan pandonga minangka tameng.

Esuk-esuk, penjaga gapura, nalika ndeleng liwat jendhela cilik, weruh yèn Theodora lungguh ing sacedhaké gapura, banjur kandha:

'Kowe ngenteni apa ing kene? Kita ora bakal nampa kowe, amarga kowe ora ana gunane kanggo kita.'

Dheweke mangsuli:

'Sanajan aku mati ing kéné ing gapura, aku ora bakal lunga nganti kowé welas asih marang aku lan nampa aku mlebu biara.'

Banjur penjaga gapura, nalika weruh kasabaran lan andhap asoré, mbukak gapura lan nuntun dhèwèké menyang abbas. Abbas takon saka ngendi dhèwèké, sapa jenengé, lan kenapa dhèwèké teka. Dhèwèké mangsuli:

'Saking Alexandria, Rama; asma kula Theodore; kula kebak dosa lan kalepatan; nanging, sawisé kula éling lan mangertosi kalepatan kula, kula kepéngin nyuwun pangapura: mulané kula rawuh ing papan suci panjenengan, supaya panjenengan nampi kula ing paseduluran panjenengan lan nylametaké wong dosa sing arep binasa menika.' 'Mula, tampani aku, Rama, kaya Gusti nampani maling, panagih pajeg, lan anak sing mubazir.'

Banjur sang abbot miwiti nerangake marang dhèwèké bab pakaryan lan tapa brata ing biara, lan ngendika:

'Kowe ora bakal bisa nahan iki, anakku, amarga aku weruh kowe isih enom lan gedhe ing tengah-tengah kesenengan donya; nanging biara kita ora nyedhiyakake kenyamanan, paugeran kita nuntut urip kang abot, lan manggon bareng kita mbutuhake pangendalian dhiri lan puasa sing gedhe. Sedulur-sedulur kita, kanthi patuh, nindakake pakaryan abot, tanpa nglirwakake paugeran gréja, kaya ta: Ibadah Tengah Wengi lan Matins, Wanci-wanci lan Vespers, akèh pandonga pribadi lan sujud, uga sering berjaga bengi kabeh kanggo ndonga. Nanging kowe wis biasa karo kesenengan daging, lan kowe ora bisa nahan beban urip monastik bareng kita. Sanadyan aku weruh kowe teka kanthi semangat, aku wedi kowe bakal ganti pikiran, amarga akèh wong asring miwiti pakaryan becik kanthi semangat, nanging ora suwe, amarga ora kuwat nahan, padha ninggalake upaya beciké lan dadi sing paling males saka kabèh. Mula saka iku, aku nyaranake kowe bali menyang donya, lan muga-muga Gusti Allah maringi panyelamatan kowe miturut karsa-Nya.

Banjur Teodora, tiba ing sikilé sang abbot, kandha karo luh:

'Aja ngusir aku, Rama, saka biara suci panjenengan; aja nyegah aku saka urip malaikat ing antaramu; aja ngirim aku bali menyang donya sing tak lari, kaya wong Yahudi mlayu saka Mesir, ora bakal bali.' Aja kaget amarga enomku, awit lumantar pandonga panjenengan ingkang suci kula badhe saged lumrah dhateng saben wujud pangorbanan dhiri lan, kanthi pitulunganing Gusti, kula badhe nindakake sakabehe pakaryan abot lan nindakake punapa kemawon ingkang panjenengan dhawuhake kanthi semangat lan rajin – namung tampi kula, ingkang kepengin tobat saking dosa-dosaku."

Kanthi manut panyuwunane, sang abbot nampa dheweke lan mènèhi dhawuh supaya nindakake kabèh kawajiban biara. Mangkono, sawijining bojo manggon bebarengan karo para priya, nganggo sandhangan lan jeneng priya, lan ora ana siji waé sing ngerti rahasia iki kejaba Gusti Allah piyambak. Lan sapa sing bisa nyritakake kisah uripe sing kebak sangsara? Para sedulur weruh dheweke kerja keras ing tugase, sabare ing nglakoni puasa, andhap asore ing manut; nanging pakaryan sing didhelikake, pandongane sak wengi, ambegan jero saka jeroning ati, luh-luhe, sajrone dhèwèké sujud lan nyawiji tangan—mung Gusti piyambak sing nyumurupi kabèh mau: lan awan bengi dhèwèké ngupaya sih-rahmaté, kaya pelacur biyèn sing wis ngumbah sikilé Gusti karo luhé. Tobatane luwih ageng tinimbang dosa sing wis ditindakake: amarga lumantar andhap asor

dheweke mateni kabeh napsu lan hawa nepsune, ngendhegake awake dhewe ing ngarepe kabeh wong, ngalahake karsa dewe lumantar pangorbanan, lan dadi kaya malaikat ing daging. Awaké, sing biyèn kotor nanging saiki wis suci amarga tumindak tobat lan luh kang akèh, dadi candhi sucié Gusti Allah, panggonané Roh Suci.

Wolu taun sawisé, ana kekurangan lenga ing biara, lan Theodora dikirim karo unta menyang kutha Alexandria kanggo tuku lenga. Ing wektu sing padha, bojone, sing ora ngerti bojone lunga menyang ngendi utawa apa sing kelakon, nggoleki bojone suwé banget. Amarga ora nemokake dheweke, dheweke nangis sedina-sedina lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring pratandha ing ngendi bojone. Ing sawijining wengi dheweke weruh Malaikat sing ngandhani:

'Aja sedhih amarga bojomu, amarga dheweke lagi ngabdi marang Gusti ing antarané para abdi Panjenengané. Yen kowe kepengin ndeleng dheweke, enget esuk lan ngadeg ing sacedhake Gréja Santo Petrus – ing kana kowe bakal weruh dheweke: amarga sapa waé sing liwat gréja lan nyapa kowe iku bojomu.'

Bojone Theodore bungah banget amarga wahyu malaikat mau sing wis nyritakake bab bojone lan carane dheweke bakal ketemu bojone. Esuk banget dhèwèké buru-buru menyang Gréja Santo Petrus lan, nalika ngadeg ing kana, dhèwèké miwiti ndelok ing tengen lan kiwa, ngarep-arep ndeleng apa sing dikarepake. Ing wektu kuwi, Theodora sing kabegjan liwat karo unta-untané, nganggo busana biara wong lanang; bojoné ora ngenali dhèwèké, lan ora bakal bisa ngenali dhèwèké: siji amarga sandhangané kaya priya; liyané amarga owah-owahan ing pasuryané; biyèn dhèwèké ayu, nanging kaendahané sirna amarga puasa lan asètisisme monastik. Nanging Theodora, sawisé ngenali dhèwèké saka adoh, netesake luh meneng lan kandha marang dhèwèké dhéwé:

"Aduh aku iki wong dosa! Amarga dosaku marang bojoku, aku wis kelangan sih rahmaté Gusti!"

Nalika dheweke liwat, dheweke nundhuk lan kandha:

'Sugeng dinten, Pak!'

Lan dhèwèké uga nundhuk marang dhèwèké, kandha:

'Mugi Gusti tansah mberkahi panjenengan, Rama!'

Lan banjur padha pisah dalan. Sawise meh sedina muput ana ing kana, bojone Theodora bali menyang omah, sedhih amarga durung oleh apa sing dikarepake, lan nganggep panglihatan malaikat iku tipuan. Ing omah, dheweke wiwit maneh ndedonga karo luh:

'Gusti! Panjenengan mirsani sedhihku; rungokna pandongaku lan paringana pratandha apa garwaku isih urip utawa wis seda. Apa dheweke ana ing dalan sing bener utawa sing salah?'

Mula, ing wengi sabanjure, dheweke maneh weruh malaikat ing sawijining pangliyan, sing kandha:

'Kok kowe nangis? Apa kowe ora weruh bojomu wingi, kaya sing tak kandhakake?'

Dheweke mangsuli:

'Ora, Gusti.'

Malaikat mau mangsuli:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe yèn wong sing liwat, nundhuk lan nyapa kowe—iku bojomu?'

Banjur bojone, nyadari yen dheweke wis weruh bojone nanging ora ngenali, muji syukur marang Gusti Allah amarga bojone isih urip lan ngabdi marang Gusti; dheweke ngarep-arep uga bakal slamet lumantar pandongane bojone. Lan Theodora sing pinaringan berkah uga muji syukur marang Gusti Allah amarga dheweke wis weruh bojone lan bojone ora ngenali dheweke. Bali menyang biara, dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo kaslametané, puasa sepisanan sedina, banjur rong dina, banjur telu lan papat dina; kadhangkala dhèwèké ora mangan sajrone seminggu kabèh, ndedonga kanthi tulus nyuwun pangapura marang dosa-dosané.

Ing sacedhake biara kuwi ana tlaga sing dadi panggonané seekor buaya[6166] , sing asring metu saka tlaga lan nyantap wong-wong lan kéwan ternak sing liwat. Grigory, eparkhi[6167] sing diangkat déning Raja Zinon[6168] kanggo

---

[6166] Reptil ageng kaya kodhok kanthi pelat balung ing punggungé, rahang gedhé lan untu landhep lan gedhé banget. Krokodil ora mung mangan iwak gedhé lan bangkai, nanging uga kéwan lan manungsa. Kali paling gedhé ing donya – Kali Nil, sing ngairasi kabèh Mesir – kebak karo kéwan-kéwan mau, lan padha nyebabaké karusakan sing gedhé. Sanadyan mangkono, wong Mesir kuna ngagungaké kéwan iki lan asring nyimpen ing kolam, ing ngendi kéwan iki diparingi daging kéwan lan manungsa. Mula ora nggumunaké yèn reptil kali iki muncul ing tlaga, uga yèn panguwasa—mbok menawa amarga wedi marang wong pagan sing isih akèh ing Alexandria—ora wani nyekel lan mbasmi kéwan mbebayani iki. Danau sing dimaksud diyakini yaiku Danau Moreotis, utawa Mariout, sing dumunung ora adoh saka Alexandria utawa Kali Nil, sing bisa ditempuh buaya kanthi gampang kanthi kekarepané dhéwé.

[6167] Gubernur provinsi ing Kakaisaran Yunani-Romawi.

mréntah kutha Alexandria, masang prajurit ing dalan sing ngliwati tlaga kanggo njaga supaya ora ana sing liwat ing rute kuwi. Kanthi kepéngin mangertèni sih rahmaté Gusti sing manggon ing sajroning Theodora, sang abbot nyaur dhèwèké lan kandha:

'Sedulur Theodore, kita butuh banyu; gawa kendi banyu iki, lunga njupuk banyu saka tlaga, banjur gawa marang aku.'

Theodora, minangka novis sing taat, njupuk kendi banyu lan mangkat. Penjaga sing ketemu dheweke kandha:

'Aja menyang kana, Rama, njupuk banyu, amarga kéwan galak bakal nyabik-nyabik panjenengan.'

Nanging dhèwèké mangsuli:

'Abbotku wis ngutus aku, lan aku kudu netepi apa sing wis diprentahake.'

Nalika dhèwèké tekan pinggir tlaga, ana buaya metu lan nggawa dhèwèké ing punggungé menyang tengah tlaga. Sawisé dhèwèké narik banyu, kéwan kuwi nggawa dhèwèké bali menyang pinggir. Dhèwèké ngutuk kéwan kuwi supaya wiwit kuwi ora bakal nglarani sapa waé – lan langsung kéwan kuwi ditemokaké wis mati. Para pangawal, sawisé nyekseni mujijat iki, nglaporaké marang sang abbot lan uskup, lan kabèh padha ngluhuraké Gusti Allah. Para sedulur, nanging, padha gumun yèn kéwan iku ora nglarani wanita sing suci mau lan padha muji kakuwatan patuh.

Nanging sawetara sedulur, digerakake dening setan (awit ora ana sing bebas saka godaan mungsuh), ora pracaya marang apa sing kelakon lan wiwit sengit marang Teodora, kandha:

'Ing kene kita wis manggon ing biara pirang-pirang taun lan ora nate nindakake mujijat, nanging dhèwèké teka mung wingi lan wis bisa nindakake mujijat; apa dhèwèké ora kepéngin luwih gedhé tinimbang kita? Apa dhèwèké ora matèni kéwan kuwi nganggo sihir?'

Sawetara versta saka biara iki, ing jero alas, ana biara liyane. Wong-wong sing mbenci, sawisé nulis layang rahasia menyang biara kuwi tanpa kabar marang abboté, teka ing wayah bengi ing sela sing suci Theodora lan kandha marang dhèwèké:

'Sedulur Theodore, sang abbot mréntahaké kowé supaya nggawa layang iki menyang biara kuwi saiki uga.'

Theodora tangi, njupuk layang iku, banjur mangkat menyang biara ing wengi iku uga. Nanging para wong sengit wis nindakake iki supaya dheweke bisa diserang lan dirobek-robek déning kéwan galak ing dalan, amarga ana akèh kéwan ing kana[6169] , mula ora ana sing wani lelungan ing dalan iku ing wayah bengi. Para wong sengit padha rembugan ing antarané:

'Ayo padha deleng apa wanita suci iki, sing dipatuhi kewan-kewan, bakal bali tanpa cilaka.'

Nalika Theodora mlaku ing dalan kuwi, dhèwèké ketemu kéwan gedhé sing sawisé nyuwun marang dhèwèké banjur mbalèk lan mlaku ing ngarepé, ngancani dhèwèké menyang gapura biara. Kewan kuwi nyurung gapura; penjaga gapura mbukak, lan Santa Theodora lunga karo layang menyang sang abbot. Nanging amarga penjaga gapura durung nutup gapura, kewan kuwi mlebu biara lan nyekel penjaga gapura, banjur wiwit nggebugi dheweke.

Penjaga gapura njerit:

'Aduh aku, aduh aku, tulung aku!'

Kabeh wong kaget krungu swara kuwi. Sawise ngerti apa sing kelakon, sang wali bali saka sel abbot lan nyedhaki sedulur sing lagi diserang kéwan kuwi. Kanthi nyekel gulu kéwan kuwi, dhèwèké mbebasake penjaga gapura lan kandha marang kéwan kuwi:

'Kowe wani nyerang gambaré Gusti Allah lan nyoba matèni dhèwèké? Mati kowe dhisik.'

Lan langsung kewan iku tiba ing sikilé Theodora lan ambegan pungkasan. Bab sedulur iku, sing wis diserang kewan mau, dhèwèké diolesi lenga suci, nyebut jeneng Kristus, nggawé pratandha salib ing tatu-tatuné, lan mulihaké dhèwèké marang waras lan aman. Ndeleng mujijat sing kelakon, kabèh padha sujud marang sing kasucèkaké lan ngluhuraké Gusti Allah, sing wis ngendhalèkaké kéwan galak kanggo abdi-Nya Theodora. Sawisé

[6168] Kaisar Bizantium sing mrentah saka taun 474 nganti 491.

[6169] Guruné Mesir, kaya ing Afrika sacara umum, kebak singa galak. Kewan sing kasebut ing cathetan sabanjuré kudu dipahami minangka singa.

dibebasaké saka biara kuwi, Theodora bali menyang biarane dhéwé esuk banget lan, nalika tekan, ora ngandhani sapa waé ing endi dhèwèké wis lunga utawa apa sing wis ditindakake.

Esuké, para biksu teka ing biara kuwi nggawa sesajen; sawisé nyritakaké apa sing kelakon marang sang abbot lan kabèh komunitas, padha sujud marang sang abbot, matur nuwun amarga muridé Theodore wis nylametaké juru gapura saka cengkraman kéwan galak, nyagekake saka tatu, lan mateni kéwan kuwi dhéwé. Krungu kabar iki, sang abbot lan kabèh biksu padha gumun banget. Sawisé ngancani biksu tamu lunga, sang abbot nglumpukaké kabèh biksu lan takon:

'Sapa sing ngutus Sedulur Theodore menyang biara kuwi?'

Kabeh padha mbantah, kandha:

'Kita ora ngerti.'

Banjur sang abbot takon marang Theodore, kandha:

'Sapa, sedulur, sing ngutus kowe menyang biara kuwi bengi wingi?'

Amarga ora kepengin mbukak mungsuh-mungsuhe sing ngutus dheweke, Theodora kandha marang sang abbot:

"Ampunana kula, Rama! Kula ketiduran ing sel kula lan kula boten kelingan sapa ingkang rawuh dhumateng kula, ingkang dhawuh ing asma panjenengan supados kula nggawa layang punika dhumateng abas punika kanthi enggal, lan kula lajeng miturut dhawuh wau."

Banjur wong-wong sing wis nyimpen niat ala marang dheweke, sawise nyumurupi sih rahmat Gusti ing Theodora sing suci, padha nyesel marang kejahatané lan, sujud ing sikilé, nyuwun pangapura marang dheweke. Nanging dhèwèké, amarga bébas saka niat ala, ora nesu marang wong-wong mau sanadyan sethithik; malah dhèwèké ora ngandhani sapa-sapa bab wong-wong mau, nanging kosok baliné, dhèwèké nyuwun andhap asor, nganggep dhèwèké wong dosa lan ora pantes nampa katresnané sedulur.

Ing sawijining dina, nalika Theodora lagi nindakake tugase, ana setan kang muncul marang dheweke, ngomong kanthi nesu:

"Kowe pezina hina, sing wis ninggal bojomu—apa kowe teka kene arep nglawan aku?" Aku bakal nggunakake kabèh kekuwatanku kanggo meksa kowe mbatalaké ora mung urip monastik, nanging uga imanmu marang Sing Disalib, lan mlayu saka panggonan iki! Lan aja mikir yèn aku ora ana ing kéné, amarga aku ora bakal ninggalaké kowe tentrem nganti sikilmu kejiret ing perangkapku lan tak buwang ing bolongan sing ora kowe sangka-sangka.'

Teodora, nanging, kanthi nggawe pratandha salib, kandha:

'Mugi Gusti ngremuk kakiyatanmu, setan!'

Lan setan iku sirna.

Sawisé kuwi, Theodora sing kasucèkaké dikirim manèh karo unta menyang kutha Alexandria kanggo tuku gandum kanggo kabutuhan biara.

Nalika ngutus dheweke, abbot kandha:

'Yen, anakku, kowe kasep ing perjalananmu, belok menyang Biara Enat lan nginep ing kana karo unta-untamu (amarga ana biara ing dalan, cedhak kutha, sing dijenengi "Enat"[6170]).'

Sawisé mangkat, Theodora pancèn ketinggalan ing perjalanané lan, manut pitutur sang abbot, dhèwèké menyang Biara Enat; sawisé sujud marang abbot ing biara kuwi, dhèwèké nyuwun restu supaya unta-untané bisa istirahat nganti esuk. Abbot maringi panggonan ing omah tamu, ing kono ana kandhang kanggo unta. Ing wektu kuwi ana sawijining wanita enom, nanging wis ora enom maneh, sing manggon ing omah tamu; dhèwèké putriné abbot sing teka nyuwun berkah marang bapaké lan sowan marang dhèwèké. Nalika ndeleng biksu enom iku (ya iku Theodora sing pinaringan berkah), wanita enom kuwi, ing sangisoré pangaribawa setan, kroso kepéngin marang dhèwèké; dhèwèké teka ing wayah bengi marang Theodora, sing lagi turu cedhak unta, lan amarga ora nyadari yèn dhèwèké iku wanita, wiwit nglakoni pendekatan tanpa isin marang dhèwèké lan nggodha dhèwèké supaya nindakake dosa. Nanging Theodora kandha:

'Adohi aku, adhi, amarga aku ora biasa karo prakara kaya ngene iki; saliyane, aku duwe roh jahat ing jeroku lan aku wedi yen kuwi bisa matèni kowe.'

[6170] Kamungkinan cedhak kutha kuwi – pancen, kaya sing dipetuahaké saka jeneng Yunani biara kasebut, ing jarak siji verst.

Sawisé mundur amarga isin, sang prawan nemoni tamu liya, sing banjur ditindakake zinah lan nganti ngandhut. Ing wektu sing padha, nalika esuk, Theodora mangkat menyang kutha lan sawisé nindakake tugase , bali menyang biara lan nerusaké pakaryan tapa brata kanggo kaslametan dhèwèké. Sawisé nem wulan, katon yèn sang putri iku ngandhut, kulawargané banjur padha nggebuki lan takon, sapa sing wis ndadèkaké kaya ngono? Nanging dhèwèké, manut bisikan setan, nuduh Theodora sing suci, kandha:

'Biksuni Theodore saka Octodekatos, nalika lelungan menyang kutha karo unta, nginep ing sawijining losmen; dhèwèké teka marang aku ing wayah bengi, lan aku ngandhut saka dhèwèké.'

Krungu kabar iki, bapaké, Abas Enat, ngutus para biksu menyang Biara Octodecat kanggo ngajokake aduan marang abas ing kana, kanthi tuduhan yèn salah siji biksué wis ngotori gadis iku.

Abot ngundang Theodora lan takon marang dheweke:

'Apa kowe wis krungu apa sing diomongake wong-wong iki babagan kowe, sing ngaku yen kowe wis ngotori gadis iku lan saiki dheweke lagi ngandhut?'

Theodora mangsuli:

'Nyuwun pangapunten, Rama, nanging Gusti Allah nyekseni yèn aku ora salah bab iki.'

Abbot, sing ngerti uripé Brother Theodora sing suci kaya malaikat, ora pracaya karo omongan para biksu mau. Nalika wanita enom iku nglairaké anak lanang, para biksu saka Enat teka menyang Biara Octodekaton lan ninggalaké bocah mau ing tengah biara, ngéjek para sedulur sing manggon ing kana lan kandha:

'Ngopeni anakmu dhéwé!'

Banjur sang abbot, nalika ndeleng bayi mau, pracaya manawa pancen kaya sing padha kandha, banjur nesu banget marang Theodora, sing ora salah lan suci ing atiné lan badané. Sawisé nglumpukaké para sedulur lan ngundang Theodora, dhèwèké takon marang dhèwèké:

'Critakna marang kita, wong sengsara, apa sing wis kok tindakake? Kowé wis nggawa aib marang biara kita lan isin marang tatanan monastik kita! Kowé ora wedi marang Gusti. Kita nganggep kowé kaya malaikat, nanging kowé kabuktèn dadi kanca setan. Mula, ngakoni kejahatanmu.'

Nanging Theodora sing kaberkahan, kaget amarga musibah sing nimpuh dhèwèké, ngendika kanthi andhap asor:

'Ampunana kula, para bapa suci, kula punika wong dosa!'

Sawisé rembugan bebarengan, para biksu ngusir dhèwèké saka biara kanthi isin lan dipukul, lan nyerahaké bayi mau marang dhèwèké. Mangkono gedhéné kasabaran sing nggumunaké saka sing kasucèkake mau! Kanthi siji tembung waé dhèwèké bisa mbuktekaké yèn dhèwèké ora salah, nanging amarga ora péngin mbukak rahasia yèn dhèwèké iku wanita, dhèwèké nampa dosa wong liya minangka pangapura tumrap kaluputané dhéwé ing jaman biyèn. Sawisé nyekel bayi mau, dhèwèké lungguh ing gapura biara, nangis kaya Adam sing diusir saka Swarga. Ing ngarep biara, dheweke mbangun gubug cilik kanggo bayi mau lan nyuwun susu marang para penggembala, ngopeni bayi mau nganti pitung taun; nalika dheweke dhewe nahan luwe, ngelake, telanjang, adhem lan panas, ngombe banyu segara lan mangan tanduran alas.

Ora kuwat nahan sangsara kaya ngono, setan banjur nyoba cara liya kanggo nggodha Theodora: dhèwèké ngowahi wujud dadi bojone lan mlebu ing gubug cilik ing ngendi Theodora lungguh karo bayi, banjur kandha:

'Apa sampeyan ana ing kene, Gusti? Wis pirang-pirang taun aku ngupaya, nggoleki sampeyan karo luh ing mripatku, nanging sampeyan malah ora kelingan aku, Gusti? Apa sampeyan ora ngerti yèn kanggo sampeyan aku ninggalaké bapak lan ibu, nanging sampeyan malah ninggalaké aku?' Sapa sing ngajak kowe teka ing panggonan iki? Endi warnane ing pasuryanmu? Napa kowe nganti kesel kaya ngene? Ayo, kekasihku, ayo padha mulih. Amarga yen kowe kersa, kowe bisa tetep suci sanajan ana ing omah: aku ora bakal ngalangi kowe. Elinga katresnaku, mbakyu, lan ayo mèlu aku mulih.

Wadon sing begja kuwi ora nyadari yèn kuwi setan, nanging nyangka yèn kuwi pancèn bojone, banjur kandha marang dhèwèké:

'Aku ora bisa bali menyang donya sing wis tak tinggalake amarga dosaku; aku wedi bakal tiba ing dosa sing luwih gedhe.'

Nanging nalika dhèwèké ngangkat tangané nggawé pratandha salib kanggo ndedonga, setan kuwi langsung sirna. Banjur wanita sing kabegjan kuwi nyadari yèn kuwi setan lan kandha:

'Kowe meh ngapusi aku, hai setan.'

Dheweke tobat amarga wis ngobrol karo setan, lan wiwit wektu kuwi dheweke luwih ngati-ati supaya ora kecanthol tipuan setan. Nanging setan ora mandheg nggodha Theodora. Mula dheweke nglumpukake akèh iblis, sing sawise ngowahi wujud dadi manéka kewan nyerang dheweke, padha njerit nganggo swara manungsa:

– Ayo padha sobek-sobek pelacur iki!

Nanging Theodora, sawisé nglètèhaké tandha salib, kandha: *'Padha ngubengi aku, padha nyerang aku, nanging ing asmané Gusti aku wis ngusir mau'* (Mazmur 117:11), lan para setan langsung sirna. Banjur setan, kepengin nggodha dheweke nganggo katresnan marang dhuwit, nampilake akèh emas lan wong-wong padha nglumpukake – nanging kabèh mau uga sirna nalika tandha salib.

Banjur setan njupuk wujud pangeran; lan pasukan jaran, numpak jaran ing ngarepé, liwat ing omahé Theodora, padha njerit:

'Pangeran teka, pangeran teka!'

Banjur padha kandha marang Theodora:

'Tundhukna awakmu marang pangeran.'

Nanging dhèwèké mangsuli:

Aku sujud marang Gusti Allah siji.'

Banjur, narik dheweke metu saka gubug, padha nggawa kanthi paksa menyang pangeran pepeteng (Gusti Allah maringi idin supaya padha nyentuh sang wali supaya dheweke diuji, *'kaya emas ing tungku'* (Mazmur 3:6)) lan meksa dheweke sujud marang pangeran pepeteng. Nanging dheweke nolak, kandha:

Aku nyembah marang Gusti Allah, Tuhanku, lan mung ngabdi marang Panjenengané.'

Banjur para setan wiwit nggebuki dheweke tanpa welas asih lan, ninggalake dheweke meh mati, banjur lunga. Para penggembala, nalika teka marang Theodora, nemokake dheweke ambruk kaya mati lan, mikir yen dheweke wis seda, nggawa dheweke menyang gubug lan nglebokake ing kana. Padha uga nglaporake iki marang biara, kandha:

'Buddha Theodore wis seda; jupuk awaké lan kubur dhèwèké.'

Abbot lan para sedulur teka ing gubugé Theodora lan, nalika weruh yèn rohé isih ana ing sajroning awaké, padha kandha:

'Biyenana, amarga dhèwèké bakal urip.'

Lan padha bali menyang biara. Bab Theodora, sawise sadar ing tengah wengi, dheweke wiwit nangis lan nggebuk dhadhane, karo kandha:

"Celaka aku, wong dosa! Celaka aku, ora kuwasa! Oh, Gusti ngukum aku amarga dosaku."

Lan, ngangkat tangane menyang langit, dheweke njerit kanthi swara banter:

'Gusti sing welas asih, nylametaké aku saka tangané setan lan ngapura dosaku!'

Sawetara penggembala sing lagi nginep ing sacedhake panggonan kuwi, nalika krungu Theodora sing kasucèkake—sing padha kira wis mati—donga, padha gumun amarga dheweke isih urip, lan padha muji Gusti Allah.

Sawisé kuwi, sang abbot mrentahaké supaya bayi mau digawa menyang biara, lan Theodora bungah banget, amarga saiki dhèwèké bébas saka repot lan susah ngopeni anak. Nanging dhèwèké dhéwé terus ngumbara ing ara-ara gersang. Awaké wis dadi ireng amarga adhem lan panas, mripaté dadi kélangan padhang amarga luh kang pait, lan dhèwèké manggon bebarengan karo kéwan galak, sing kaya wedhus manut marang dhèwèké lan alus.

Manèh setan nyoba nggodha dhèwèké. Nalika weruh yèn dhèwèké lagi luwe banget, setan mau muncul ing wujud prajurit sing nggawa panganan enak, lan kandha:

'Pangeran sing wis nggebuk kowe saiki nyesel lan wis ngutus panganan iki marang kowe, nyuwun supaya kowe ngapura lan nampa saka dheweke.'

Nanging Theodora, sing nyadari tipuan setan, nggawe pratandha salib lan kandha:

'Mugi Gusti ngrusak lan mbatalake tipuanmu, he mungsuh! Gusti iku panyelametku, lan kowe ora bakal bisa ngapusi aku.'

Wiwit wektu kuwi, setan ora nyoba nggodha dheweke maneh.

Sawisé pitung taun urip aboté Theodora, para biksu padha welas asih marang dhèwèké lan marani abbot, kandha:

'Mugi Rama welas asih marang Sedulur Theodora, awit dhèwèké wis tobat saka dosané; apura lan tampani dhèwèké ing biara.'

Abbot mangsuli:

"Sedulur Theodore, Gusti Allah wis ngapura dosa sing wis panjenengan tindakake. Uripna bareng kita ing biara lan nyawisna awak panjenengan kanggo tapa brata; aja ninggalake biara maneh, supaya setan ora nggoda panjenengan maneh; lan ngopeni anak panjenengan, supaya dheweke dadi panyengkuyung sing semangat marang tapa brata panjenengan."

Lan sang abbot maringi dheweke sawijining sel, mbebasake dheweke saka kabeh pakaryan biara, supaya dheweke bisa ndedonga marang Gusti kanthi tentrem lan nemu katentreman sawise ngalami cobaan ageng kaya ngono. Lan Theodora manggon ing sel kuwi rong taun bareng karo putrané angkat,Theod , mulang dhèwèké maca lan nulis, ajiné wedi marang Gusti, uga andhap asor, patuh, lan kabecikan monastik liyané.

Ing sawijining mangsa panas ana kekeringan abot, nganti sumur-sumur ing biara garing lan tlaga-tlaga uga garing. Banjur abbot kandha marang sawetara sedulur biara:

'Ora ana liyane sing bisa nyuwun marang Gusti supaya paring banyu kajaba Bapa Theodore, amarga piyambakipun kapenuhan sih rahmat agung saka Gusti.'

Nimbali sing pinaringan berkah mau marang dheweke, sang abbot kandha:

'Bapak Theodore, njupuk wadhah lan njupuk banyu kanggo kita saka sumur.'

Nanging sumur kuwi garing lan ora ana setitik banyu.

"Berkahna aku, Rama!" ujare Theodora, banjur dhèwèké lunga menyang sumur.

Nggletokake wadah menyang sumur, dheweke ngisi nganggo banyu resik lan nggawa marang abbot lan para sedulur; nalika padha weruh, kabeh padha gumun. Padha langsung menyang sumur, ing ngendi banyu wis suwe garing, lan nalika ndeleng ing jero, padha weruh sumur mau kebak banyu, banjur padha muji Gusti Allah. Banyu kuwi cukup kanggo kabutuhan biara kabeh, nganti teka udan sing ngisi maneh kabeh waduk sing garing.

Sing Suci Theodora, kanthi andhap asor ing atiné, ngendika marang para sedulur:

Iki ora ditindakake kanggo kapentinganku, nanging kanggo kapentingan abbot kita, sing ngutus aku lan nduwèni iman sing teguh lan ora goyah marang Gusti Allah – déné aku mung nindakake apa sing diprentahaké marang aku, percaya marang pandonga abbot kita.

Lan Theodora terus manggon ing selé, ndedonga marang Gusti Allah lan ngopeni anak angkaté.

Ing sawijining sonten, nalika nggawa bocah iku bebarengan karo dheweke ing ngarepé kabèh wong, Theodora ngunci selé karo bocah iku lan miwiti mulang dhèwèké. Nanging Sang Abas, sing dipandu dening Gusti, ngutus sawetara sedulur biara kanggo ngrungokake kanthi rahasia ing njaba sel supaya krungu apa sing diomongake marang bocah lanang mau. Theodora, nyandhak bocah mau ing dhadhane lan ngeluk, nyiume, kandha:

Anakku sing tak tresnani! Waktiku wis teka, pungkasaning uripku wis rawuh, lan aku ninggalake kowe; nanging aja nangis kanggo aku, lan aja nganti kandha marang awakmu dhéwé, 'Aku iki piatu'—awit kowe nduwé Gusti minangka Bapakmu, sing nutupi kowe kanthi sih-rahmaté, marang Panjenengané uga aku bakal ndedonga kanggo kowe (yen aku éntuk kawani ing ngarsané). Rungokna tembung pungkasaningku lan ukirna ing atimu: tresnaa marang Gusti luwih saka makhluk apa wae lan luwih saka awakmu dhéwé; nyawisna marang Panjenengané kanthi sakabehing atimu; aja tau mandheg ngluhurake Panjenengané lan ndedonga marang Panjenengané kanthi lambemu, atimu, ilatmu, lan pikiranmu. Aja nganti nglirwakake paugeran bebarengan, nanging mlebu gréja bareng sedulur-sedulur: kanggo jam-jam—Jam Sepisan, Katelu, Enem, lan Sanga, Vesper, Ofisi Tengah Wengi, lan Matins. Kabeh pandongamu kudu diiringi ati sing nyesel, karo luh lan angin sedhih. Nangis ing ngarepe Gusti saben dina, supaya kowe diparingi panglipur langgeng. Manut marang abbot lan sedulur; nyerahake karsa dewe; njaga semangat tanpa niat ala wiwit saiki nganti pungkasaning uripmu; tutup cangkemu ing meneng; Aja nganti ngukum sapa waé utawa ngina dosa wong liya; lan nalika kowe weruh ana wong sing dosa, ndedonga marang Gusti Allah sing Tanpa Dosa kanggo wong mau, supaya Panjenengané mbenaraké, lan nylametaké kowe saka dosamu dhéwé lan godaané setan. Aja ngucap tembung sing kosong, ala, utawa ngina: aja nganti tembung kaya ngono metu saka lambemu sing bakal kowe kudu tanggung jawab ing Dina Kiamat; lumahna alus lan andhap asor ing ati, ngajeni saben wong kaya bapakmu lan para welasimu, lan nganggep awakmu luwih asor tinimbang kabeh. Yen kowe krungu ana sedulur sing lara, aja males ngunjungi lan nglayani

kanthi semangat, lan lakonana saben tugase sing dipasrahake marang kowe tanpa nggrundel. Tresnaa marang kasederhanaan lan ora kagungan apa-apa kaya iku bandha sing larang regane. Elinga uripku, kepiye aku ngumbara bareng kowe: apa sing tak entuk ing gubugku ing sacedhake tembok biara? Panganan utawa sandhangan? Piranti pawon utawa bandha? Ora ana liya kajaba Gusti. Amarga apa sing luwih penting kanggo manungsa tinimbang Gusti lan katresnané sing ilahi? Panjenengané iku bandha kita, Panjenengané iku kasugihan kita, Panjenengané iku pangan lan omben-omben kita, Panjenengané iku sandhangan lan pangayoman kita, Panjenengané iku kaséhatan lan kakuatan kita, Panjenengané iku kabungahan lan kabagyan kita, Panjenengané iku pangarep-arep lan kapitadosan kita; Upayakna nggayuh Panjenengané, anakku. Yen kowe bisa nggayuh Panjenengané, iku bakal cukup kanggo kowe, lan kowe bakal bungah ing Panjenengané luwih saka yen kowe wis nduwé sak donya. Upayakna njaga kasucianmu: kaya kowe saiki suci ing badan lan jiwa, mangkono tetepna nganti pungkasaning uripmu. Jaga awakmu, anakku, supaya kowe ora nglarani Rohé Gusti lan ngusir Panjenengané saka awakmu amarga napsu lan nglegakaké hawa daging. Matèni hawa nalarmu; aja maringi awakmu pangaso utawa kesenengan: kaya keledai sing ora nurut, kuasani nganggo luwe, ngelak, gaweyan, lan tatu, nganti kowe nyawisake nyawamu marang Kristus minangka panganten sing suci. Ati-ati marang tipuané setan; waspada lan tansah eling: setan ora tau turu, nguber sapa waé sing nyembah Gusti. Mugi pitulungané Gusti nglindhungi kowe saka mungsuh iki! Uga, anakku, elinga aku ing pandongamu marang Gusti , supaya aku oleh rahmat ing ngarsané Hakim sing adil, sing bakal ngadili ora mung dosa sing katon nanging uga sing didhelikake, lan marang Panjenengané aku saiki arep lunga.

Anak lanang iku, amarga wicaksana, kandha:

'Mesthi, bapakku, kowe ninggalake aku, ninggalake aku dadi yatim? Apa sing bakal tak lakoni tanpa kowe? Celaka aku, wong sengsara! Celaka aku, dadi yatim, amarga aku pisah karo kowe, bapakku sing apik!'

Teodora, nanging nglipur dheweke, kandha:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe supaya aja nyebut awakmu yatim, amarga kowe duwe Gusti minangka pangreksa sing ngopeni kowe: Panjenengané bakal dadi bapak lan ibu, guru lan pangajar, pangayoman lan pituduh tumuju kaslametan.'

Sawisé kuwi, Theodora munggah lan kanthi luh ing mripaté miwiti ndedonga, kandha:

'Ya Gusti, Panjenengan ngertos dosa-dosaku lan tobatku! Panjenengan ngertos sedhihé atiku – Panjenengan ngertos kepiyé aku tansah sedhih amarga wis nglarani Panjenengan, ya Pangeran! Panjenengan mangertos pangreksan sing tak lakoni kanggo ngendhegake daging dosaku – amarga aku wani nindakake kejahatan lan nyedhihaké kabecikan Panjenengan, Panjenengan mangertos sedhih atiku; Panjenengan mangertos wiwit aku nyadari dosaku, atiku ora nate mandheg ngeluh lan sedhih amarga wis nyulut murka Panjenengan. Mula, rungokna saiki raos krasa abot ing manah kula, paringana paningal marang pandonga kula; delengen manah kula kang lumer kados lilin; ujina; tingalana luh kula lan paringana welas marang nyawa kula kang sengsara! Ampunana kaluputanku, paringana pangapura marang dosaku, lan aja kelingan tumindak ala sing tak lakoni: *'Elinga marang aku, ya Gusti, manut sih-rahmat Panjenengan; amarga kabecikan Panjenengan, ya Gusti!*' (Mazmur 24:7). Trima tobatku; trima pandongaku lan tangisku; trima uga nyawaku!

Mangkono dhèwèké ndedonga suwé, lan ora kabèh sing diomongké bisa dirungu – mung tangisé lan pethak-pethaké dhadhané sing muni. Bocah lanang kuwi nangis bareng karo dhèwèké, nelongso dadi yatim. Dhèwèké nglipur manèh lan ndedonga malih. Akhiré, dhèwèké kandha kanthi bungah:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Pangripta kula ingkang paling welas asih, awit Panjenengan sampun mireng lan paring welas asih dhumateng kula, sarta sampun nylametake nyawa kula saking pati lan mripat kula saking luh.'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung panuwun liyané lan atiné dadi lega, Theodora meneng. Wong bisa nyangka yèn dhèwèké wis nyerahaké nyawa suciné ing tangan Gustiné, amarga swarané ora krungu manèh; mung tangisé bocah lanang sing krungu. Ing wektu kuwi, panggilan Matins wiwit muni. Para biksu, sawisé krungu kabèh sing diomongaké Theodora, padha menyang marang abbot lan nyritakaké kabèh mau. Abbot, sawisé ngrungokaké critané, banjur wiwit ngandika karo luh:

"Anak-anakku, bengi iki aku nduwé wahyu, kaya ana loro priya padhang sumunar sing rawuh lan nuntun aku menyang pucuking swarga, saka kana ana swara marang aku, kandha: 'Mèlu lan delengen apa berkah sing wis tak siyapake kanggo pangantinku, Theodora.'" Lan aku nyumurupi sawijining swarga kang padhang, kaendahan

lan kamulyané ora bisa diterangaké. Para priya sing wis muncul mau nuntun aku mlebu swarga lan nuduhaké kraton-kraton lan amben emas sing wis disiapaké ing kono, karo sawijining Malaikat sing ngadeg ing sacedhaké, ngreksa. Aku takon marang wong-wong sing nuntun aku: 'Kanggo sapa kraton iki lan amben iki disiapaké?' Lan padha mangsuli marang aku: 'Sabanjure sithik maneh, kowe bakal nyekseni kamulyaning Gusti.' Ora suwe aku weruh barisan malaikat, para martir, lan wong-wong suci padha mlaku karo kidungan sing nyenengake, kang manisnya ora bisa diungkapake; ing antarané aku weruh sawijining wanita ayu, ing kamulyan gedhe; sawisé digawa mlebu ing balai, padha lenggah ing amben, kanthi kidungan sing paling manis; lan aku, kanthi ngajèni, nyuwun ngapurta ing ngarepé garwa sing kinurmatan kuwi. Lan Malaikat kandha marang aku: 'Apa kowé ngerti sapa iki?' Aku mangsuli: 'Aku ora ngerti, gusti.' Banjur dhèwèké kandha marang aku: 'Iki rahibmu, Teodorus; miturut kodraté dhèwèké wadon, nanging ing rupaé kaya priya.' Sawisé urip sawatara wektu ing omah tangga, Theodora, demi Gusti, ninggalaké donya lan makarya ing biaranmu; lan nalika dhèwèké diumpat minangka gadis sing wis nglairaké anak, dhèwèké ora mbukak yèn dhèwèké iku wadon; kaya-kaya dhèwèké iku bapak sejati anak mau, dhèwèké nampa lan ngopeni anak mau. Nalika dhèwèké diusir saka biaranmu, dhèwèké nandhang sangsara banget, urip mung nganggo suket lan banyu segara, ngadhepi adhem, panas, lan kamlaratan, sarta ngalami akèh cobaan saka tangan setan. Amarga kabèh mau, Gusti Allah sing welas asih wis ngluhuraké dhèwèké: amarga Panjenengané tresna marang dhèwèké kaya panganten lan nggawé dhèwèké dadi ahli waris Karajané bebarengan karo kabèh para wali.' Krungu kuwi, aku banjur nangis, amarga aku durung ngerti misteri iki lan, amarga pracaya goroh, wis ngina sang wali kanthi ngusir saka biara kanthi isin; nalika isih nangis, aku tangi. Mula, anak-anakku, saiki atiku kebak kabungahan lan kasedhihan. Aku bungah amarga dianggep pantes nyekseni panglihatan sing paling mulya, sing durung tau dideleng mripat manungsa, lan krungu swara kidung suci sing paling manis, sing durung tau dirungu kuping sapa wae; nanging aku sedhih lan nangis amarga kita ora ngenali abdi Gusti Allah lan panganten sing dikasihi, sing manggon ing antarané kita, lan amarga ora ngerti, kita wis ngina dhèwèké suwéné suwe.

Sawisé kuwi, sang abbot sawise nglumpukaké para sedulur, lunga menyang sela sing suci Theodora lan, ngetok lawang, kandha:

'Bapak Theodora, berkahana kula!'

Nanging ora ana wangsulan, amarga Theodora wis seda lan wis pinuju marang Gusti. Bocah lanang iku, nangisi dheweke, wis ketiduran, lan meh ora bisa dibangunake. Sawise mlebu sel, para sedulur weruh Theodora sing makutha lagi ngglethak ing lantai; tangane nyawiji ing dhadha lan mripate kethul, dene pasuryane sumunar ayu, kaya pasuryan malaikat. Nalika padha miwiti nyiapake badané sing kinurmatan kanggo dikubur, sang abbot mbukak dhadhané, sing wis layu amarga puasa dawa; lan kabèh padha nyadari yèn dhèwèké iku wanita. Abas maringi dhawuh marang para sedulur supaya ora mbabaraké rahasia iki marang sapa waé nganti wong-wong sing wis ngina sing mulya kanthi nuduh yèn dhèwèké wis ngrusak kasuciané diparingi kabar, lan dhèwèké ngutus para sedulur menyang abas Enat, kandha:

'Kula nyuwun sih-rahmat Panjenengan, Rama: rawuh dhumateng kula kanti para sedulur, awit dinten menika kula ngadani pesta ageng lan kula kepengin Panjenengan ngrayakaken kula.'

Lan abbot Enat teka bebarengan karo para biksu; banjur padha nuntun dhèwèké menyang badan suci saka Theodora sing kaberkahan, kandha:

'Bapa, garwané putri panjenengan sampun séda.'

Sawisé padha nuduhaké awaké wong sing kinurmatan mau, padha takon:

'Apa iki dudu Theodora?'

Lan abbot Enat mangsuli:

'Mesthi, iku dhèwèké.'

Padha takon marang para biksu sing teka bareng karo dheweke, kandha:

'Apa kowe kenal karo dheweke?'

Padha mangsuli:

'Kita wis kenal dheweke: dheweke iku Saudara Theodore sing licik, sing ngrusak kesucian gadis; muga-muga Gusti maringi ganjaran miturut pakaryane!'

Banjur abbas Octodekatos mbukak jubahé lan, ngetokaké dhadha wadoné, kandha:

Apa iki awak priya? Inggih, kita keliru, Bapa-bapa: kita nyangka dhèwèké priya, nanging sejatine dhèwèké wadon; sawise ngowahi rupané lan nganggo jeneng priya, dhèwèké urip kaya malaikat ing antarané kita wong dosa sing ora ngerti rahasia iki, lan ngalami akèh cobaan saka kita. Nanging saiki sedaé dhèwèké wis mbukak sapa dhèwèké lan apa sejatine, awit dhèwèké wong sing bener, taat, lan nyenengaké Kristus Gusti kita, kaya sing tak deleng dhèwèké bungah ing kraton swarga kanthi kamulyan lan pepadhang gedhé bebarengan karo pasukan malaikat lan kabèh para wali.

Banjur kabèh sing ana ing kono kebak rasa ngeri lan gumun marang rahasia agung iki; déné wong-wong sing wis ngfitnah dhèwèké amarga dosa sing saktenané ora ditindakké padha isin banget, lan kabèh padha nangis kecut, kandha:

"Celaka kita, amarga suwé banget kita ngina abdi Déwa!"

Lan, kanthi sujud ing ngarep relik suci, padha kandha kanthi nangis:

'Ampunana kita, abdi Gusti, amarga kita wis dosa marang sampeyan amarga kawruh kita sing sithik!'

Sawisé kuwi, malaikaté Gusti Allah katon marang pangulu biara Octodekaton, kandha:

'Jupuk jaran lan mangkat menyang kutha; sapa waé sing kapisan kowe temoni, jupuk lan gawa menyang kéné.'

Abbot langsung mangkat, lan nalika weruh ana wong mlaku marani dhèwèké ing dalan, dhèwèké takon:

Kowe arep menyang ngendi?

Dheweke mangsuli:

Aku krungu yen bojoku wis seda ing sawijining biara, lan aku arep menyang kana kanggo ndeleng dheweke.

Abbot, nggawa wong iki bareng lan mènèhi dhèwèké jaran, bali menyang biara lan nuntun dhèwèké menyang sésa suci biarawati sing kinurmatan. Nalika weruh Theodora, bojone wiwit nangis kenceng lan ora bisa dadi lega ing ngarep relik-reliké. 'Para biksu sing ora kaétung cacahé, sing manggon ing sacedhaké Biara Octodekaton, sawisé krungu kabar kabèh sing wis kelakon, padha nglumpuk karo obor lan kemenyan; lan sawisé nindakake upacara ing awak suci Sang Mulya Theodora, padha ngubur kanthi pakurmatan ing biara panggonané dhèwèké wis makarya kanthi taat. Lan padha ngrayakake kanthi kabungahan pirang-pirang dina, ngluhurake Kristus Gusti lan muji pangantené sing kinurmatan – Sang Mulya Theodora. Babagan bojone, sawisé panguburané, dhèwèké nyuwun sel sing didadèkaké papan dunungé garwané—utawa luwih tepaté, Pengantené Kristus—lan sawisé ngucapaké sumpah biarawan, dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé ing kono kanggo nglakoni puasa, pandonga, lan luh, éling marang pakaryané Sang Venerabel Theodora, lan sawisé sawatara wektu, dhèwèké mulih marang Gusti. Babagan Theodorus enom, sing dianggep dening Sang Theodora sing Kinurmatan minangka putrané, , dhèwèké nampa watak, pakaryan, lan kabèh urip kabecikan saka bapak angkaté—utawa luwih tepaté, ibuné, Sang Theodora sing Kinurmatan. Panjenenganipun nggayuh kasampurnan ngantos nalika sang abbot séda, panjenenganipun kapilih déning kabéh biksu kanggé nggantosi pucuk pimpinan; piyambakipun dados bapa ingkang saé, nuntun anak-anakipun ing dalan kaslametan, lan piyambakipun piyambak ngetutaké tapak Venerable Theodora, manggon bebarengan kaliyan piyambakipun ing papan swarga.

Mula saka pandonga para wali Panjenengan, ya Gusti, aja nganti Panjenengan nyegah kita saka Karajaning Swarga. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Sawise awakmu aus amarga puasa, kowe nyuwun marang Sang Pencipta kanthi pandonga waspada kanggo dosamu, supaya kowe nampa pangapura sing sampurna; lan kowe nampa pangapura, nuduhake dalan tobat.

Peringatan Sang Wibawani Euphrosyne

Peringatan tanggal 11 September

Sing Mulya Euphrosynus[6171] lair saka wong tuwa sing andhap asor, nanging kanthi kabecikane dhèwèké ngluwihi malah wong-wong sing asalé bangsawan. Akeh wong, sanadyan asal-usulé luhur, ora nduwé kabecikan apa-apa, mula tiba ing jeroné neraka. Kosok baliné, ora arang wong asalé andhap asor, lumantar andhap asor sing berkah, diunggahaké menyang swarga Gusti. Mangkono uga Sang Euphrosynus sing kinurmatan iki katon ing panglihatan ana ing swarga, sing diwarisaké lumantar uripé sing suci.

Ing biara, Euphrosynus ngladeni para sedulur ing pawon, lan pangabdiané ora kaya ngladeni manungsa, nanging kaya ngladeni Gusti Allah – kanthi andhap asor lan patuh banget. Makarya awan bengi kanthi patuh, dhèwèké ora tau nglirwakaké pandonga utawa puasa. Kesabarané nggumunaké: dhèwèké nahan kasangsaran gedhé, caci, panganiayaan, lan gangguan asring. Nalika dhèwèké nyalakaké geni ing pawon, dhèwèké kobong déning geni rohani katresnan marang Gusti, lan atiné kobong kanggo Panjenengané. Nalika nyawisake panganan kanggo sedulur, dhèwèké lumantar uripé sing luhur nyawisake dhaharan kanggo dhèwèké dhéwé ing Karajané Gusti Allah, supaya ing kana dhèwèké kapenuhan kabungahan swarga bebarengan karo wong-wong sing diandharaké: *'Begja wong-wong sing bakal ngrasakake roti Karajané Gusti Allah'* (Lukas 14:15). Dheweke ngabdi marang Gusti kanthi rahasia, supaya bisa nampa ganjaran kanthi terang-terangan, kaya sing pancen kelakon.

Mangkéné Gusti maringi pratandha babagan apa sing wis dipikolehi abdi Panjenengané, Euphrosynus.

Ana sawijining imam, sing manggon ing biara sing padha karo Euphrosynus, tansah ndedonga marang Gusti supaya paring pratandha sing nyata bab berkah-berkah ing tembe sing wis disiapake kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané. Lan mangkono, sawijining wengi, dhèwèké nduwèni wahyu: kayadéné dhèwèké ngadeg ing swarga, nyawang kaéndahané sing ora bisa diungkapaké kanthi rasa ngeri lan kabungahan; ing kono dhèwèké weruh Euphrosynus, tukang masak ing biarané.

Mlebu marang dhèwèké, imam mau takon:

'Sedulur Euphrosynus, iki apa? Apa iki pancen Swarga?'

Euphrosynus mangsuli:

'Inggih, Rama, menika swarga.'

Imam takon maneh marang dheweke:

'Lan kowe kepiye bisa tekan kene?'

Euphrosynus mangsuli:

Kanthi rahmat agengé Gusti aku teka manggon ing kéné, awit iki panggonané wong-wong sing kapilih déning Gusti.

Imam takon:

'Apa kowe duwe kuwasa marang para ayu iki?'

Euphrosynus mangsuli:

'Aku maringi sak isa aku saka apa sing kowe deleng.'

Imam kandha:

'Apa kowe ora bisa menehi aku uga sawetawis saka berkah-berkah iki?'

Euphrosynus mangsuli:

Kanthi sih rahmaté Gustiku, njupuk apa waé sing kowe karepake.

Banjur imam kuwi, nunjuk woh apel, njaluk mau. Euphrosynus milih telung apel lan nyelehake ing saputangané imam, kandha:

'Jupuk apa sing kowe jaluk, lan nikmati.'

Ing wektu kuwi, lonceng gereja wiwit muni kanggo Matins. Sang pandhita, sawisé tangi lan waras pikirané, nyangka yèn kabèh mau mung impen; nanging nalika nyekel saputangané, dhèwèké nemokaké ing jeroné persis apel sing tau ditampa saka Euphrosynus ing pangliyané, lan dhèwèké ngrasakaké ambu harum sing ora bisa diterangaké sing metu saka apel mau, nganti dhèwèké kaget banget. Bangun saka ambené lan nyelehaké apel mau ing ndhuwur ambené, dhèwèké lunga menyang gréja lan weruh Euphrosynus ngadeg ing kono nalika ibadah ésuk. Nalika nyedhak, sang pastur nyuwun kanthi ngajèni supaya mbukak ing ngendi dhèwèké wis ana ing wengi iku.

[6171] Dheweke urip lan nindakake pakaryan asketis ing abad kaping sanga ing tanahé wong Amori, ing Palestina, cedhak Kali Yordania.

Euphrosynus mangsuli:

'Nyawisake aku, Pak Pendeta, bengi wingi aku ana ing panggonan sing panjenengan deleng aku.'

Imam kandha:

'Mulané aku nggawe kowé sumpah kanggo mbukak kersané Gusti, supaya kowé ora ndhelikaké kabeneran.'

Banjur Euphrosynus sing andhap asor kandha:

'Panjenengan, Bapa, nyuwun marang Gusti supaya paring pratandha sing nyata bab ganjaran tumrap para pilihané, lan Gusti kersa nuduhaké iki marang panjenengan lumantar aku, manungsa sengsara lan ora pantes, mula panjenengan weruh aku ana ing swarga Déwaku.'

Imam takon:

'Lan apa sing panjenengan paringake marang kula, Bapa, ing swarga, nalika kula nyuwun?'

Euphrosynus mangsuli:

Aku maringi panjenengan telung apel – yaiku apel sing panjenengan pasang ing amben ing sel panjenengan; nanging nyuwun pangapunten, Rama, amarga aku iki ulat, dudu manungsa.'

Ing pungkasan Matins, imam nglumpukake sedulur lan, nalika nuduhake telung apel swarga mau, nyritakake kanthi rinci apa sing wis dideleng. Banjur kabeh krasa ambu sing ora bisa diterangake lan kabungahan rohani saka apel-apel mau, lan, katarik emosi, padha gumun marang apa sing dicritakake imam. Padha lunga menyang ruang dhahar ing omahé Euphrosynus kanggo ngajèni abdi Gusti, nanging ora bisa nemokaké dhèwèké manèh, amarga dhèwèké wis ninggalaké gréja lan ndhelik, nyingkiri kamulyan manungsa, lan ora ana cara kanggo nemokaké dhèwèké. Bab ing endi persis panggonané—ora perlu digali jero banget: awit yèn swarga wis kabuka kanggo dhèwèké, endi manèh panggonané? Para sedulur padha mbagi apel-apel mau lan maringi marang akèh wong minangka berkah, utamané kanggo marasaké: awit wong lara sing nyicipi mau padha mari saka lara-larané. Lan kabèh éntuk paedah gedhé saka peparingé Santa Euphrosynus; lan kanthi nglestarekaké panglihatan éndah sing kacathet ora mung ing perkamen nanging uga ing atiné, padha ngupaya tumindak luhur lan nyenengaké Gusti Allah.

Melu panuwun marang Sang Euphrosyne sing kinurmatan, mugi Gusti uga paring papan marang kita ing panggenan swarga! Amin.

Peringatan Martir Suci II

Perayaan tanggal 11 September

Santa Iya Sang Martir iku wong asli kutha Vizada[6172] ; bebarengan karo 9.000 wong Kristen, dheweke dadi tawanan raja Persia Sapor[6173] . Amarga ngakoni iman marang Kristus, dheweke digawa ngadhepi kepala para magi, sing nyoba meksa dheweke mbaleni iman marang Kristus. Nanging dhèwèké ora gelem manut panyuwunané lan tetep teguh iman marang Kristus. Amarga iku, dhèwèké dipenjara lan diwènèhi panganan sakwisé setaun. Banjur dhèwèké digawa metu saka sel lan dipukul abot nganggo tongkat kang ana simpulé, sawisé kuwi dhèwèké dibalèkaké menyang penjara, ing ngendi dhèwèké manggon nganti limalas taun. Sawisé wektu kuwi kliwat, dhèwèké digawa metu manèh lan dengkul, pah, lan lengené diiket kenceng nganggo tali nganti balungé patah. Banjur padha nggebuk dhèwèké nganggo sabuk kulit atos ing pinggang lan wetengé, lan pungkasané padha motong sirahé[6174] .

Perangan para Martir Suci Diodorus lan Didymus

Perayaan tanggal 11 September

[6172] Vizad iku kutha ing provinsi utama Kakaisaran Persia.

[6173] Sapor II, sing dikenal minangka Agung, iku raja Persia sing mrentah saka taun 310 nganti 381 Masehi; dhèwèké kondhang amarga perang-perangé sing sukses nglawan wong Romawi; dhèwèké uga dadi panganiaya kejem marang agama Kristen.

[6174] Martiiré St. Ii tanggalé taun 362–384.

Para martir suci iki asalé saka Laodikea ing Siria. Padha ngakoni pracaya marang Kristus, mulang wong-wong pagan bab Kristus lan ngowahi sarta ng baptis akèh saka wong-wong mau. Amarga iku, padha digawa ngadhepi gubernur Laodikea kanggo diadili, lan ing kono padha wani ngakoni Kristus. Padha ngalami sangsara sing nggegirisi, nanging ora nate nyelakake Kristus; kanthi tanpa wedi padha ngecam pangibadah marang arca lan nyalahake gubernur amarga wis ninggalake Gusti Allah sejati kanggo nyembah dewa palsu. Kanthi pandonga ing lambene, padha nyerahake nyawane marang Gusti ing tengah sangsara.

25 September

12 September (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Sang Hieromartir Autonomus

Dirilisaké tanggal 12 September

Santa Autonomus iku uskup ing Italia nalika pamaréntahan Diocletianus. Nalika panganiayaan sengit marang umat Kristen diwiwiti, Autonomus kelingan marang tembungé Gusti sing kaparingaké ing Injil Suci: *'Yen padha nganiaya kowe ing kutha siji, mlayu menyang kutha liyane'* (Mat. 10:23), lan sawisé ninggalake Italia, dhèwèké pindhah menyang Bithynia, ing kono, kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké manggon ing sawijining désa sing dijenengi Soreos[6175] . Ing kono, Santo Autonomus ditampa déning sawijining wong sing ramah jenengé Kornelius. Dheweke manggon bareng karo Cornelius suwene wektu lan, nalika nginjili Kristus, ngowahi akèh wong Yunani dadi pracaya Kristen. Lan dhèwèké ngasilaké akèh jiwa kanggo Gusti Allah ing kono, amarga akèh wong padha nglumpuk ing omahé Kornelius kanggo ngrungokaké piwulangé Santo Autonomus. Dhèwèké, kaya para Rasul, nginjilaké Sabda Gusti Allah kanthi wani, amarga Roh Suci sing padha sing biyèn mudhun marang para Rasul sing suci ing wangun ilat geni. Liwat panginjilan Autonomus, Roh Suci nyulut atiné wong-wong karo katresnan marang Gusti lan kasucian, saéngga wong-wong sing ngrungokaké piwulangé kagugah lan kanthi kersa nampa pesené, nyuwun baptisan suci marang dhèwèké. Lan ing wewengkon kuwi dhèwèké nuntun akèh wong marang iman suci nganti omahé Kornelius ora cukup manèh kanggo kabèh pasamuan para pracaya; mula Santo Autonomus mbangun gréja kanggo para Kristen ing asmané panglima bala swarga, Santo Mikaèl sang Malaikat Agung, kanthi nyerahaké kabèh sing anyar padhang pikiran déning dhèwèké marang pangayomané; dene piyambakipun, sawisé ngangkat Kornelius dados diaken lan nyerahaké dhumateng piyambakipun pangreksan wedhusé Kristus, lajeng mangkat dhateng Likaonia lan Isauria[6176] , karsa dados mubalig kesalehan ing kono uga.

Sawisé makarya suwé ing tanah-tanah mau kanggo nyebarake Sabda Gusti, Santo Autonomus bali manèh marang Kornelius: dhèwèké kepéngin sowan marang kumpulan umat Kristus sing wis diklumpukaké. Dhèwèké ngangkat Kornelius dadi presbiter lan, bebarengan karo dhèwèké, miwiti ngladèni kaslametan umat manungsa.

Nalika Kaisar Diocletian sing ora pracaya teka ing Nicomedia kanthi tujuan ngrusak kabèh pengikut Kristus ing kana, para penyembah berhala uga wiwit nggoleki Santo Autonomus, amarga dhèwèké sing paling misuwur ing antarané wong Kristen. Nanging sang wali, kepéngin nuntun luwih akèh manungsa metu saka pepetengé setan menyang padhangé kawruh marang Gusti Allah sing sejati, ora nyerahké awaké dhéwé ing tangan para panyiksa. Kanggo njaga awake dhewe kanggo kabecikan Gréja, Santo Autonomus nglayar menyang Claudiopolis, sing dumunung ing pesisir Segara Euxine[6177] , ing kana dhèwèké nanem wiji Sabda Gusti; wiji mau, nalika tiba ing lemah subur atiné manungsa, ora suwe ngasilaké woh rohani sing akèh lumantar sih-rahmaté Gusti.

[6175] Bithynia – sawijining provinsi ing Asia Minor. – Soreos, utawa Sorei – dumunung ing sisih tengen kapal-kapal sing mlebu Teluk Nicomedia utawa Teluk Astace.

[6176] Lykaonia – sawijining wewengkon ing Asia Minor, jejere Isauria, uga sawijining wewengkon ing Asia Minor, kanthi kutha sing jenenge padha. Isauria biyen kalebu Phrygia, Pisidia, lan Lykaonia.

[6177] Segara Euxine, utawa Pontus – jeneng kuna kanggo Segara Ireng, sing miturut tradhisi biyèn dijenengi 'Axine', tegesé ora ramah, amarga prahuné; nalika wiwit abad kaping 7 Masehi pesisiré diwiwiti dipanggonani koloni Yunani, banjur dijenengi 'Euxine', tegesé ramah.

Sawisé ngatur kabèh babagan kasucian ing kana lan nuntun para pracaya ing dalan kaslametan, Santo Autonomos bali manèh menyang Soreos.

Ndeleng yèn cacahé para pracaya ing kana saya tambah akèh, sang wali ngangkat Kornelius dadi uskup, déné dhèwèké piyambak mangkat menyang tanah Asia[6178] , ing ngendi dhèwèké miwiti nyabuti duri-duri ketidaktaatan lan nyebar iman suci marang Gusti Allah siji. Lan ing kéné, kanthi sih-rahmaté Gusti, piyambakipun nylametaké akèh tiyang saking kalepatan lan kebinasaan langgeng, ngrusak méja sembah arupa patung lumantar pangandikane lan mbangun candhi rohani ing manah manungsa – kanggé Roh Suci.

Ora suwe sawisé kuwi, Santo Autonomus sowan maneh marang Cornelius lan kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké. Nalika ndeleng yèn kabèh padha sinau paugeran Gusti Allah lan padha ngrembaka ing kabecikan, Autonomus krasa tentrem lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga pakaryané ora sia-sia lan anak rohani—sing wis dibabaraké liwat Injil—wis saya akèh.

Ing sacedhake kutha Soreos ana sawijining desa sing dijenengi Limna; para warga desa iki isih kabungkus ing pepeteng pemujaan berhala. Mula, sawisé mangkat menyang kono, Santo Autonomus wiwit nginjili Kristus marang wong-wong mau lan, sawisé ngowahi akèh wong dadi Kristen, mulangké wong-wong mau babagan misteri iman suci, maringi pencerahan lumantar baptisan, lan kanthi mangkono nglebokaké wong-wong mau ing kumpulané Kristus sing kapilih.

Ing sawijining dina, warga lokal sing isih durung pracaya padha ngrayakake pesta kanggo ngajeni salah siji arca sing ala; nalika padha nyembah lan ngorbanake kurban marang setan, padha bungah ing candhi pagan; Ing wektu kuwi wong-wong Kristen—sing wis akèh jumlahé—padha kumpul, banjur menyang panggonan wong-wong kafir sing lagi ngrayakaké kuwi, ngrubuhaké mezbahé, mecah kabèh arca-arcaé, lan ngratakaké candhiné nganti dadi lemah. Kanthi iki padha nuduhaké marang wong-wong sing ora pracaya yèn déwa-déwa mau ora ana gunané, amarga ora bisa nolak nalika dirusak, lan ora njerit nalika dipecah.

Para wong kafir, nesu banget marang wong Kristen amarga isin sing abot kuwi, padha mutusaké mbales dendam marang wong Kristen amarga patung-patungé dirusak lan wiwit ngentèni kasempatan sing pas.

Sawisé padha ngerti dina nalika abdi Gusti, Autonom, arep nyawisaké kurban tanpa getih marang Gusti ing Gréja Malaikat Agung Mikael, sing wis dibanguné ing kutha Soreos, Padha nglumpuk akèh saka Limna, bebarengan karo wong-wong pagan saka désa-désa sacedhaké, lan kanthi rahasia nyiapaké serangan dadakan marang omahé Gusti Allah lan matèni pandhita Kristen, Santo Autonomus, sing banjur kasil dilakoni.

Nalika Liturgi Ilahi lagi dirayakake, akèh wong pagané nyerang gréja: sawatara nganggo senjata, liyané nganggo tongkat utawa watu; padha ngusir kabèh wong Kristen sing ana saka gréja lan kanthi kejem mateni Santo Autonomus: padha nyiksa dhèwèké ing jero suci gréja, nganti kabèh papan suci kuwi kacep karo getihé sing suci. Mangkono, nalika padha nindakake kurban tanpa getih, sang wali iku dhéwé dadi kurban getih ing altar swarga[6179] .

Sawisé matèni Santo Autonomus, wong-wong pagan kuwi mbuwang akèh watu marang dhèwèké, sing banjur matèni dhèwèké. Sawisé ngrayakaké kamenangan amarga wis mbales dendam marang wong Kristen amarga nginjak-injak dewa-dewané, kabèh padha bubar. Lan sang wali gugur – banjur ana geger gedhe ing gréja lan tangisé para umat sing ora bisa dilipur amarga mateni bapak lan pangon sing becik. Ana sidamitri jenengé Maria njupuk badan suci sang martir lan kanthi pangurmatan nguburké.

Pirang-pirang taun sawisé panguburan Santo Autonomus, nalika Constantinus Agung munggah tahta, ana sawijining bangsawan jenengé Severian sing dikirim déning raja menyang Alexandria. Amarga wedi segara gedhe, dhèwèké ora lelungan liwat segara nanging liwat daratan sacedhak pesisir. Kanthi pangayomaning Gusti, padha kebeneran liwat panggonan ing ngendi ana badané martir suci Autonomus; lan dumadakan jaran-jaran mau mandheg lan ora gelem maju maneh. Sanajan dipukul kaping pirang-pirang, ora ana siji wae sing bisa obah saka panggonané; bebané wis dicopot, nanging sanajan mangkono isih ora bisa nerusaké perjalanan: kaya ana tangan gaib sing nyegah; lan Severian dadi bingung banget.

Ing lelampahan karo Severian ana sawijining wong saleh sing diparingi kaprigelan kanggo nyumurupi misteri-misteri Gusti Allah. Dhèwèké kandha marang Severian:

[6178] Asia – sawijining provinsi Romawi sing kalebu bagéan kulon Asia Minor, sing uga dikenal minangka 'Asia Prokonsul'.

[6179] Kematian martir Santo Autonomus kelakon watara taun 312, ora suwe sawisé panganiayaan ing jaman Diocletianus.

'Kowe kudu mbangun gréja ing panggonan iki kanggo martir sing jasaté dikubur ing kéné; lan yèn kowe ngucapaké sumpah arep nindakake iki, kowe bakal weruh yèn jaranmu bakal langsung mangkat manèh.'

Severian kanthi seneng ati janji bakal nindakake kuwi, lan jaran-jarané pancèn langsung mangkat lan nglaju kenceng. Sadurungé bali saka Alexandria, Severian mbangun gréja cilik ing panggonan kuwi minangka pangurmatan marang martir suci; lan sawisé bali, dhèwèké ngedegaké gréja agung ing ndhuwur kuburané.

Pirang-pirang taun sawisé, sawijining imam, sing ora ngerti yèn relik suci Santo Autonomus dikubur ing sangisoring gréja iki, ngrubuhaké gréja mau amarga kondisiné wis rusak lan mbangun gréja anyar ing panggonan liya, cedhak segara[6180] . Panggonan persis ing ngendi relik suci iku dikubur tetep kosong suwéné nem puluh taun – nganti seda Kaisar Bizantium Zeno[6181] – lan ora ana sing ngerti babagan harta karun sing ora ternilai sing kasembunyi ing jeroning bumi. Ing wektu kuwi, salah siji pangawal kaisar sing jenenge John, nalika nindakake dhawuh kaisar, nemokake awake dhewe ana ing wewengkon sing kasebut mau – ing kutha Soreos lan Limna; sawijining dina dhèwèké mangsa lan kabeneran, ing panggonan sing biyèn ana gréja ing ndhuwur relik sang suci, dhèwèké weruh kelinci; ngangkat busur lan nembak panah, dhèwèké mateni kelinci kuwi; sawisé mateni akèh kéwan liyané uga, dhèwèké mulih. Nanging ing wengi iku, nalika dhèwèké wis turu ing ambené, sang martir suci Autonomus rawuh marang dhèwèké ing ngimpi lan dhèwèké dhèwèké dhawuh supaya mbangun gréja ing panggonan persis ing ngendi dhèwèké wis matèni kelinci dina sadurungé. Sawisé tangi, Yohanes mutusaké nyawisaké kabèh upayane kanggo nepati dhawuh sing diwènèhaké marang dhèwèké, lan ing wektu sing pas dhèwèké mbangun gréja sing éndah ing asmané martir suci Autonomus; dhèwèké nemokaké relik suci sang wali ing jeroning lemah, isih utuh lan ora rusak saklawasé, lan akèh mujijat diwiwiti lumantar kuwi, lan akèh wong lara sing mari ing kono.

Bab panemuan relik Saint Autonomus, Sing Berkah Simeon Metaphrastes[6182] ngendika kaya mangkéné:

'Ndeleng sang askétis mulya sing wis ngungkuli hawa napsu manungsa, aku banjur tangi kanggo muji Gusti Allah; lan wawu, nalika aku nate ndeleng ing kubur sang martir suci Autonomus, aku weruh yèn relik suci panjenengané isih tetep ora bisa dikalahaké déning kakuwatan pati. Pati, sing ngaku bisa ngrusak sakabehe susunan urip sajrone telung dina, wis pirang-pirang taun ora bisa ngrusak siji rambute wae saka priya mulya iki. Sirah lan rambute ora cilaka, pasuryane tetep utuh, kulite kenceng – ora ana siji rambute ing bulu matane sing bosok: mung matane sing kèpèk. Lan nalika aku ndeleng dhèwèké, katon marang aku yèn pati mung meksa dhèwèké meneng, déné kabèh awaké lan kabèh pérangané tetep utuh: ora ana siji waé sing tiba saka sirahé, lan ora ana siji waé sing kapotong saka pérangan awaké liyané. Mangkono Gusti ngluhurake wong-wong sing ngluhurake Panjenengané ing badané sing suci. Kanggo Panjenengané mugi ana kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Cornutus, Uskup Nicomedia

Dipepering ing tanggal 12 September

Santa Cornutus, martir suci, manggon ing sacedhake Nicomedia, ing desa Satala (Sarsala, Sursana). Dheweke iku pangakune jeneng Kristus sing semangat. Nalika panganiayaan marang umat Kristen, Perennius, gubernur Iconium[6183] , dikirim menyang wilayah kuwi. Nalika akèh umat Kristen mlayu saka panganiayaane menyang panggonan sing ndhelik, Santo Cornutus, sing wis sepuh banget, rawuh ing ngarepe kanthi pribadi. Nalika gubernur takon sapa dhèwèké, sang wong suci sing wis tuwa kanthi wani mangsuli, 'Aku wong Kristen', lan wiwit kanthi teges ngakoni yèn Kristus iku Gusti Allah sejati, Pangripta kabèh mau, lan ngecam pangibadah marang arca-arca. Kaki-kakine diiket nganggo tali tipis lan dhèwèké diseret liwat dalan kutha, getih mili kenceng

---

[6180] Iki watara taun 430; panemuan relik suci Saint Autonomus sing ora rusak kelakon watara 60 taun sawisé.

[6181] Kaisar Bizantium Zeno mrentah wiwit taun 474 nganti 491.

[6182] Simeon Metaphrastes – panulis gerejawi kondhang abad kaping 10 (w. 940), panyusun lan pangumpul Riwayat Para Wali: karyané ing babagan iki banjur dadi sumber utama kanggo Cheti-Minei saka St Demetrius saka Rostov. Metaphrastus mbaleni kéné carita saka wong liya sing urip 200 taun sawisé seda Saint Autonomus lan sing nyebut dhéwé minangka kancané Kaisar Justin (518–527).

[6183] Iconium – sawijining kutha ing dataran dhuwur lan subur ing tengah Asia Minor, ing kaki Gunung Taurus; biyèn dadi kutha krajan Lycaonia, lan saiki Konya, kutha krajan provinsi Karaman ing Turki ing Asia Minor.

saka sikilé sing wis koyak amarga tali. Ing tengah sangsara, sang martir suci matur nuwun marang Gusti Allah. Banjur, sawisé siksaan manèh, dhèwèké dipenggal nganggo pedhang[6184] .

Dina Rayané Santo Yulianus Sang Martir

Diperangeti tanggal 12 September

Ing jaman pamaréntahan Diocletian lan Maximian, Antoninus[6185] diangkat dadi gubernur provinsi Galatia. Dhèwèké dilaporaké yèn Julian ndhelik ing guwa ing pagunungan karo patang puluh wong Kristen liyané, lan padha nindakake ibadah Kristen ing kono. Nalika, miturut dhawuh gubernur, dhèwèké ditangkep lan padha nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya ngianati wong Kristen liyané sing ana bareng dhèwèké, dhèwèké nolak. Sadurungé tampil ing pangadilan, Santo Yulianus njerit banter, nyapa kanca-kanca pracaya sing isih ana ing guwa:

'Delengen, aku wis diadili, lan aku bakal nampa martir kanggo Kristus tanpa ngianati kowe! Nanging usahaa ngetutake aku ing martirku!'

Nalika St. Julian muncul ing ngarepe gubernur Antoninus, gubernur mau kandha marang dheweke:

'Sembahna para dewa lan kurbankna kanggo dheweke.'

Martir suci mau mangsuli kanthi wani:

'Nasihatmu ora tak senengi; kanggo kita wong Kristen, ora ana pangbagyan sing luwih becik tinimbang mati kanggo pracaya suci sing wis ngopeni kita.'

Banjur gubernur mrentahake supaya ranjang wesi dipanasake nganti abang padhang, lan sawise nyopot sandhangan sang martir, dipasangake ing ranjang kuwi. Sang martir suci, nalika digawa menyang panggonan kuwi, nggawe pratandha salib lan nginjak ranjang wesi sing abang padhang. Banjur Malaikat Gusti katon, mateni geni lan nylametake sang martir suci tanpa cilaka.

'Sapa kowe?' Antoninus takon marang martir, 'lan piye kowe bisa gampang mateni geni kuwi?'

'Aku iki abdi Gusti; jenengku Julian,' wangsul sang wong suci sing nandhang sangsara. Gubernur takon maneh:

'Sapa wong tuwamu?'

Para martir mangsuli:

'Ibuku iku wong tuwa, lan bapakku wis lunga marang Gusti.'

Antonin mréntahaké ibuné supaya digawa ngadhep dhèwèké lan, karo nesu, ngomong marang ibuné:

'Ngajakna anakmu sing jahat kuwi supaya nyuguhake kemenyan marang dewi; yen kowe ora nindakake, badanmu bakal tak pajang supaya diolok-olok wong akeh.'

Ibu sing gagah berani saka martir suci mangsuli marang gubernur:

'Yen awakku dicemari tanpa kersaku, ora mung ora bakal diitung dadi dosa tumrap aku, nanging malah bakal dadi prajanji kamulyan langgeng lan ganjaran sing pinaringan berkah tumrap aku.'

Gubernur, isin karo tembung-tembung wanita tuwa kuwi, mrentahake supaya dheweke dibebasake, dene St. Julian dihukum dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika tekan panggonan eksekusi bebarengan karo para prajurit, sang martir suci nyuwun wektu kanggo ndedonga.

"Aku matur nuwun marang Panjenengan, ya Gusti," pangajabé, "amarga Panjenengan sampun paring kekiyatan lan mbantu aku tetep teguh nganti getihku mili. Paringana, ya Gusti, marang sapa waé sing njupuk lemah saka kuburku, pangapura dosa lan panyelamatan saka hawa napsu. Lan muga-muga ora ana serangga ngrusak ing sawah-sawahé: ora ana belalang, ora ana ulat, utawa apa waé; lan uga muga-muga padha luput saka serangan manuk galak! Lan tampanana rohku kanthi tentrem!

Lan ana swara krungu saka swarga:

'Kancamu sing padha berjuang, Kristus, wis mbukak lawang Kerajaané kanggo kowe. Mlebu ing kono, awit kowe wis berjuang kanthi sah kanggo Asmané!'

[6184] Kematiran martir St. Cornutus kelakon nalika pamaréntahan Kaisar Romawi Decius (249–251).

[6185] Galatia iku provinsi cilik ing Asia Minor sing gunung-gunung nanging subur, dumunung ing antarané Frigia, Bitinia, Pontus, lan Kapadokia. Sangsara lan martiré St. Julian kelakon ing kutha kuna banget Ancyra – saiki Ankara.

Swara kuwi uga krungu déning patang puluh wong Kristen sing ndhelik ing guwa. Padha lunga menyang panggonan ing ngendi martir suci kuwi nandhang sangsara, nanging wis nemokaké yèn dhèwèké wis seda. Ing ngarep kabèh prajurit, padha ngakoni Kristus kanthi banter minangka Gusti Allah sejati. Banjur prajurit padha ngiket lan nggawa marang gubernur, sing mrentah supaya sirahé dipotong[6186] .

26 September

13 September (Gaya Lawas)

Khutbah babagan Rekonstruksi Gereja Makam Suci ing Yerusalem[6187]

Peringatan tanggal 13 September

Ing dina iki kita ngrayakake Pamulihan gréja sing mulya lan agung ing Yerusalem – dudu sing dibangun déning Raja Salomo ing Gunung Moriah, nanging sing diadegaké kanthi kaajaiban déning Raja Konstantinus sing saleh, bebarengan karo ibuné sing pantes dipuji, Helena, ing Gunung Golgota, sawisé ngresiki lan mulihaké papan suci sing wis kotor amarga kejahatan pagan.

Sawisé sangsara lan seda kanthi sukarela Gusti kita Yesus Kristus, Kebangkitan lan Munggahé menyang swarga, panggonan suci ing ngendi kaslametan kita kasampurnakaké iku dirobah lan dicemèhaké déning mungsuh-mungsuh Kristus. Utamané, Kaisar Romawi sing jahat, Hadrian, ngotori kabèh panggonan suci nganggo arca-arca setan lan kurban-kurban. Sawisé mbangun kutha ing panggonan Yerusalem sing wis dirusak déning Titus[6188] , dhèwèké mréntah supaya Makamé Gusti ditutup nganggo lemah lan akèh watu; lan ing pucuk bukit panggonan Gusti disalib, dhèwèké ngedegaké candhi kanggo Venus, dewi panteun pesta-pesta, lan masang arcaé ing kono, déné ing ndhuwur Makamé Gusti dhèwèké nyelehaké arca déwa Dia (Jupiter). Mangkono, ing panggonan sing persis ing ngendi Anak Domba Allah nyawisake awake dhewe minangka kurban marang Gusti Rama kanggo dosa-dosa kita, kurban-kurban najis dipersembahake marang setan lan kabèh jinis cabui dilakoni. Mangkono uga, ing Betlehem, ing ngendi Sang Suci lair saka kandhunge Sang Perawan Suci, raja sing jahat ngedegake arca Adonis[6189] , supaya panggonan suci iki uga kotor amarga tumindak isin; lan ing ngendi biyen ana candhake Salomo, dhèwèké mbangun pura pagan. Dheweke maringi jeneng kutha iku miturut jenenge dhéwé, Elia—awit jenenge Elia-Hadrian—lan mréntahaké supaya ora ana sing wani nyebut kutha iku Yerusalem. Kabeh mau ditindakake amarga kepéngin mbusak sakabehing éling marang jenengé Yesus Kristus saka lumahing bumi. Dheweke ngganti jeneng kutha ing ngendi Yesus Kristus wis nindakake akèh mujijat, lan ngedegaké sarang setan ing panggonan lairé, panggonan penyaliban, lan kuburané, kanthi tujuan supaya generasi sabanjuré lali sakabehe marang Kristus lan ora bakal éling maneh panggonan-panggonan ing ngendi Gusti wis manggon lan mulang. Nanging, Hadrian piyambakipun seda, déné Sang Raja Kamulyan malih ngluhuraké papan suci mau.

Gusti, sawisé maringi padhang marang Raja Konstantinus lan ibuné Helena kanthi padhanging iman suci, nancepake ing atiné kekarepan kanggo mulihaké Kutha Suci Yerusalem – ing panggonan sing persis ing ngendi candhi sing dirobah lan dilecehake saka awaké Kristus wis dibangun manèh sajrone telung dina (deleng Yohanes 2:19, 21; Mat. 26:16, 27:40; Mrk. 14:58, 15:29), kanggo mbangun candhi Gusti Allah sing megah, lan kanggo ngresiki kabèh panggonan suci saka rereged setan lan ngudhari. Kanggo kuwi, sang kaisar sing taat ngutus ibuné

[6186] Pati St. Julian lan 40 martir Kristus liyane kelakon ing taun-taun awal abad kaping 4.

[6187] Rayem iki dijenengi 'Kebangkitan Sabda', ya iku sing diarani Kebangkitan. Jenengé nuduhaké yèn iki dudu Minggu Kebangkitan utawa Minggu, nanging pésta istimewa sing sanadyan ora tiba ing dina Minggu, dikenal utawa disebut ing basa umum minangka 'Kebangkitan', amarga ana gandhèngané karo Gréja Kebangkitan Kristus.

[6188] Titus – Kaisar Romawi saka taun 79 nganti 81 Masehi. Yerusalem ditaklukake dening Titus ing taun 70 Masehi, nalika pamaréntahan bapaké, Vespasian.

[6189] Adonis – sawijining dewa Yunani kuna sing nggambaraké srengéngé, mati ing mangsa adhem lan tangi manèh ing mangsa semi; pangibadah marang dhèwèké nyebar banget lan diiringi pesta mewah, kalebu upacara lan dolanan sing ora bermoral.

menyang Yerusalem karo akèh emas lan nulis marang Kanjeng Sang Patriark Makarius[6190] , nyuwun dhèwèké nyawisaké kabèh upaya kanggo ndandani gréja. Nalika tekan Yerusalem, Santa Helena ngrubuhake kabeh candhi pagan ing kana, ngrusak arca-arca, lan ngresiki kabeh kutha saka rereged pagan, banjur ngudhari. Dheweke nemokake Salib Suci saka Gusti lan makamé, sawisé mbusak lemah lan watu sing nutupi, lan mbangun gréja ing panggonan kuwi gedhé banget nganti siji bangunan nyakup loro panggonan, yaiku panggonan pangalasan salib lan panggonan panguburané Kristus, amarga loro-loroné ora adoh siji lan sijiné, kaya sing dicatheté Injil Yohanes: *'Ing panggonan ing ngendi Panjenengané disalib ana kebon, lan ing kebon kuwi ana makam anyar, sing durung ana siji waé sing tau dikubur ing kono. Wong-wong mau nyelehake Gusti Yesus ing kono amarga dina persiapan wong Yahudi, awit kuburan iku cedhak'* (Yohanes 19:41–42). Mula, kanthi siji gréja, dhèwèké ngemot loro-loroné Golgota lan Makamé Gusti. Gereja iki dijenengi 'Martyrium', tegesé 'kesaksian' – kesaksian khusus tumrap Kebangkitan Kristus, amarga ing panggonan kuwi Kristus seda lan tangi manèh[6191] . Santa Helena uga mbangun gereja-gereja liyane: ing Betlehem, ing Gunung Zaitun[6192] , ing Getsemani[6193] lan ing akèh panggonan suci, dihias kanthi mewah lan manéka warna. Nanging gréja ing ndhuwur Makam Suci iku sing paling éndah lan paling gedhé saka kabèh. Nanging Ratu Helena dhéwé ora urip nganti weruh rampungé: sawisé bali marang putrané, dhèwèké séda ing Gusti nalika gréja kuwi isih dibangun[6194] , amarga mokal ngedegaké bangunan gedhé lan éndah kaya ngono mung ing wektu sing cendhak, lan gréja kuwi mung rampung sawisé sepuluh taun.

Sawisé gréja wis rampung diadegaké, raja sing taat maréntahaké para uskup saka kabèh nagara supaya padha kumpul ing Yerusalem kanggo konsékrasi gréja. Lan akèh para uskup teka ing kana: saka Bitinia, Trakia, Kilikia, Kapadokia, Siria, Mesopotamia, Fenisia, Arab, Palestina, Mesir lan bagéan liya saka Afrika, lan siji uskup saka Persia; akèh wong saka saindenging jagad uga padha kumpul, nganti ora kabèh bisa ditampung ing wates kutha Yerusalem. Gereja Kebangkitan disucèkaké tanggal 13 September 335, ing taun kaping 30 pamaréntahan Konstantinus, nalika kabèh Yerusalem uga dipugar. Para bapa suci padha nglumpuk kanggo perayaan iki, manut tuladha paugeran Prajanjian Lawas, banjur mutusaké kanggo ngrayakaké dina Pamulihan Gereja salawas-lawase. Kaya ing Prajanjian Lawas, Yudas Maccabeus, sawisé ngresiki papan suci paling agung – Papan Suci saka Suci – saka rereged sing disebabake déning panyembahan berhala Siria, netepaké kanggo salawas-lawase perayaan pamulihane (1 Makabeus 4:36–59), sawijining fakta sing uga kasebut ing Injil: *'Banjur teka Rayane Dhedhikasi ing Yerusalem'* (Yohanes 10:22); lan uga ing Prajanjian Anyar, Kaisar Konstantinus, Sing Sajajar karo Para Rasul, sawisé mbangun, kaya-kaya, sawijining Ruang Suci Agung kapindho, ngundhangaké bebarengan karo Para Bapa Suci yèn Dédikasi Gréja Agung Yerusalem—sing dadi ibu kabèh gréja—kudu dirayakaké ing saindenging jagad raya.

Mula saiki ayo padha ngrayakake Panembahané, matur nuwun marang Kristus Gusti Allah, sing lumantar sangsara lan wunguné Panjenengané wis nganyari kabèh tumitah lan ngresiki Gréja Suci saka reregeding panyembahan berhala. Ayo uga padha nganyari dhiri, dadi candhi Allah sing urip, mbusak manungsa lawas lan nganggo manungsa anyar; mari padha ngresiki awaké dhéwé saka kabecikan sing wis nancep ing jeroning kita lan miwiti nindakake pakaryan becik, lumaku ing urip anyar sing manut marang Gusti. Banjur – kaya déné manungsa ngrayakaké pambaruan candhi buatan manungsa – para Malaikat bakal ngrayakaké pambaruan candhi rohani kita;

[6190] Macarius I dadi Patriark Yerusalem saka taun 313 nganti 333.

[6191] St Cyril saka Yerusalem uga wis ndeleng panggonan Kebangkitan, sing dikenal minangka Martyrion. Kanthi alesan apa panggonan Golgota lan Kebangkitan iki ora diarani gréja kaya gréja-gréja liyané, nanging diarani Martyrion? Kamungkinan adhedhasar tembung nabi: 'ing dina kebangkitanKu, minangka saksi (ing martyrion)'.

[6192] Gunung Zaitun – salah siji gunung ing Yudea ing sisih wétan Yerusalem, sing dipisahaké déning Lembah Kidron; jenengé asalé saka akèh wit zaitun sing biyèn tuwuh ing kana. Gunung iki luwih dhuwur tinimbang gunung-gunung liyané ing sacedhaké, kaya Sion lan Moriah; lan saka pucuké ana pemandangan éndah ing kabèh arah. Saka pucuk Gunung Zaitun, Gusti Yesus Kristus munggah menyang swarga ing dina kaping patang puluh sawisé Kebangkitané. Gréja megah sing dibangun ing kéné déning Ratu Helena banjur diowahi dadi masjid déning wong Turki.

[6193] Getsemani iku sawijining desa utawa panggonan sing dumunung ing sacedhake Kali Cedar, ing kaki Gunung Zaitun, ing ngendi Panjenengané dikhianati déning Yudas (Matéus 26:36; Yohanes 18:1–3). Getsemani tegesé ing basa Rusia: 'panggonan wit zaitun', utawa 'pepetakan kanggo ngetokaké sari saka woh zaitun'. Kebon Gethsemane isih dituduhaké nganti saiki ing kaki Gunung Zaitun – ing sisih kidul; ing jeroné kebon kuwi, papan pandonga Gusti ing Gethsemane sadurungé sangsara ing Kalvari ditandhani, uga guwa panguburan Ibuné Gusti, ing ngendi peti jenazahé saiki ana.

[6194] Ratu Helena seda ing taun 327.

awit saben ana wong dosa sing kaparingi pangapuran lumantar tobat, ana kabungahan ing swarga ing antaraning para malaikat, lan Sang Panyipta para malaikat piyambak—Kristus Gusti kita—kang ora kersa pati wong dosa—kang mugi pinaringana kamulyan salami-lamine, amin.

Troparion, Nada 4:

Kados Panjenengan sampun nembongake kamulyaning swarga lan nembongake kaendahan panggonan suci kamulyan Panjenengan ing bumi, ya Gusti, tetepna punika salami-laminipun, lan tampi panuwun ingkang tanpa kendhat ingkang kita aturaken lumantar Ibunipun Gusti, sumbering gesang sadaya lan Kebangkitan.

Kontakion, Nada 4:

Gereja wis muncul kaya swarga kang sumunar cahya, madhangi kabèh wong pracaya; nalika kita ngadeg ing jerone, kita padha njerit: 'Tetepna omah iki, ya Gusti.'

Uripé Martir Suci Kornelius, Sènturion

Diperangeti tanggal 13 September

Sawisé sangsara Gusti kita Yesus Kristus, lan sawisé Panjenengané wungu lan munggah menyang swarga, ana seratusan jenengé Kornelius, wong asal Italia Trakia[6195] , manggon ing Kaisarea ing Palestina. Sanadyan dhèwèké isih ana ing pepeteng ketidak Percayan, dhèwèké wis nindakake pakaryan padhang lan, sanadyan isih wong Yunani, dhèwèké kaya wong Kristen. Dhèwèké ora ngerti Kristus, nanging lumantar pakaryan welas asihé dhèwèké tanpa disadari ngajèni Panjenengané. Urip ing antarané donya sing rusak, dhèwèké nduwèni akhlak luhur, kaya sing disekseni Santo Lukas babagan dhèwèké ing Kisah Para Rasul: *'Ing Kaisarea ana sawijining priya jenenge Kornelius, sawijining seratusan saka kohort sing dikenal minangka Kohort Italia'*[6196] (Kisah Para Rasul 10:1). Gusti ora nglirwakake kabecikane lan kersa maringi pencerahan marang dheweke kanthi padhanging iman lan nuntun dheweke marang pangertosan bebener, supaya kabecikane ora katutupi dening pepetenging ora pracaya.

Sawijining dina, nalika lagi ndedonga marang Gusti ing omahé, wong sing wedi marang Gusti iki weruh malaékaté Gusti, sing ngandhani yèn pandonga lan sedekahé wis ditampa déning Gusti. Malaikat mau maringi dhawuh supaya dhèwèké ngutus utusan menyang Joppa[6197] kanggo njaluk Simon, sing dikenal minangka Petrus, lan nindakake apa waé sing diprentahaké. Dhèwèké langsung ngutus utusan karo panyuwunan supaya Petrus diundang. Nalika utusan Kornelius isih ana ing dalan menyang Joppa, Petrus munggah menyang kamar ndhuwur ing omahé ing jam enem awan[6198] kanggo ndedonga. Dheweke krasa luwe nalika semana, lan ana panglihatan sing muncul ing ngarepe, ngandhani supaya dheweke ora nolak menyang wong non-Yahudi sing durung disunat – amarga wong Yahudi ora gaweyan bareng karo wong non-Yahudi lan nganggep wong-wong mau hina. Panglihatan sing muncul marang Petrus kaya ing ngisor iki. Telung kaping ana wadah mudhun saka swarga, kaya ija gedhé sing diiket ing papat pojoké, lan swara mréntahaké Petrus supaya nyembelih lan mangan kéwan, kéwan galak, kéwan merayap, lan manuk-manuk sing ana ing wadah kuwi. Nalika Petrus nolak, kandha yèn dhèwèké ora tau mangan apa-apa sing najis, swara kuwi manèh muni saka swarga:

[6195] Provinsi Kakaisaran Romawi, ing sisih lor-wétan Makedonia. Thrace saiki dikenal minangka Romania.

[6196] Caesarea – kutha gedhé ing Palestina, ing Segara Tengah, ing ngendi para procurator Romawi manggon. Spira Italica – resimen sing dumadi saka wong Romawi asli.

[6197] Ioppia (sing, nalika diterjemahake saka basa Ibrani, tegesé 'panggonan sing ayu, dhuwur') – sawijining kutha Fenisia kuna sing, sawisé panaklukan Tanah Dijanjekake, kaparingake marang suku Dan; dumunung ing pesisir Laut Tengah ing sawijining bukit dhuwur, ing kidul dataran subur Saronik, lelungan rolas jam saka Yerusalem. Kutha iki tansah dadi pelabuhan lan pusat perdagangan sing wigati banget; saiki dikenal minangka Jaffa.

[6198] Biasane wong Yahudi mundur menyang kamar ndhuwur sing dumunung ing atap omah (padanan mezzanine kita), kanggo ndedonga. Nanging Petrus tetep ana ing atapé, ing sangisore langit sing mbukak. Jam enem padha karo jam rolas ing dina kita.

'Aja nyebut najis apa sing wis dinyatakaké suci déning Gusti.'

Wahyu iki minangka pratandha pangrobahan iman Cornelius lan wong-wong non-Yahudi liyane. Laparé Petrus nyimbolake lapar sing diterangake déning nabi Amos – *'dudu lapar roti, utawa ngelak banyu, nanging ngelak krungu sabda Gusti'*[6199] (Amos 8:11). Lapar kaya ngono ana ing omahé Kornelius lan ing antarané kabèh wong non-Yahudi: kaya Pétrus ngidam roti sing dibutuhaké awak, mangkono uga wong-wong mau ngidam roti kanggo nyawa. Wadah sing diiket ing papat pojoké nglambangaké Gréja Kristus, sing diadegaké ing iman déning papat Injil. Manéka kéwan najis, kéwan galak, kéwan merayap, lan manuk sing ana ing wadhah mau makili wong-wong pagan, sing ing hawa donyané sing asor kaya kéwan papat sikil, mung ndelok donya nganggo paningal atiné, ora ngerti apa-apa babagan swarga lan ora bisa ngupaya apa sing ana ing saliyané donya; Ing kekejemané padha kaya kéwan galak, lan ing kabejatané—sing ngrusak jiwa—padha kaya kéwan merayap berbisa; déné ing kesombongané padha kaya manuk mabur ing dhuwur. Padha diprentah supaya dipateni lan dipangan—tegesé, matèni nganggo pedhang landhep sabda Gusti Allah kéwan-kéwan pagan kuna saka napsu lan kabiasaan kéwan, lan supaya nyawane lan badané, sing wis disucèkaké lumantar baptisan, dadi *'kurban urip sing suci lan nyenengaké Gusti Allah'* (Roma 12:1). Turune wadah iku telung kaping nglambangaké rendhem telung kaping ing baptisan. Lan nalika swara saka swarga ngumumaké yèn wong-wong mau wis dibersihaké déning Gusti Allah, iki nglambangaké yèn Kristus wis ngucuraké getihé, ngumbah nodha dosa, ora mung kanggo wong Israel nanging uga kanggo wong-wong bangsa liya.

Nalika Petrus isih mikir-mikir bab panglihatan iku lan bingung, para utusan sing dikirim Kornelius teka ing omahé lan njaluk dhèwèké. Rohé Gusti Allah marèngi dhèwèké supaya lunga bareng karo wong-wong mau tanpa ragu-ragu, supaya wong non-Yahudi pisanan mau bisa digawa mlebu ing Gréja Kristus: wong non-Yahudi liyané bakal mèlu dhèwèké menyang Kristus. Nalika Petrus mlebu ing omah, Kornelius, kang dikelilingi sedulur lan kanca-kancané, nampani dhèwèké kanthi pakurmatan lan, sujud ing sikilé Petrus, nyembah dhèwèké. Banjur Petrus ngangkat dhèwèké lan kandha:

'Sampeyan ngerti yèn ora pantes yèn wong Yahudi mlebu ing omahé wong non-Yahudi utawa nyawiji karo wong-wong mau; nanging Gusti Allah wis maringi wahyu marang aku yèn ora ana siji wong sing kudu diarani najis utawa ora resik. Mula saka iku, aku teka marang sampeyan tanpa ragu-ragu, lan saiki aku takon: kenapa sampeyan ngutus aku?'

Cornelius nyritakaké kanthi rinci carané dhèwèké weruh malaékat lan apa sing dirungokaké saka malaékat mau, lan nyuwun marang Petrus supaya mulangaké carané éntuk kaslametan. Petrus banjur mbukak cangkemé lan miwiti mènèhi panginjilan marang dhèwèké babagan Yesus Kristus: yèn Panjenengané iku Gusti Allah ing daging, wis manggon ing bumi ing antarané manungsa, wis mulang lan nuntun wong-wong mau ing dalan sing nuntun menyang Karajaning Swarga, lan wis nindakake akèh pratandha lan kaajaiban, marasaké saben penyakit lan nguripaké wong mati kanthi sabda Panjenengané. Petrus nerusaké crita marang dhèwèké yèn Kristus kanthi kersa nandhang sangsara lan seda, banjur tangi manèh kanggo mbebasaké manungsa saka sangsara lan nguripaké wong mati, maringi urip langgeng – yèn Panjenengané bakal ngadili sing urip lan sing wis mati, yèn kabèh nabi maringi kesaksian marang Panjenengané, lan yèn sapa waé sing pracaya marang asmané bakal nampa pangapura dosa. Nalika Petrus lagi ngandika tembung-tembung mau, Roh Suci, nandur tembung-tembung mau ing atiné wong-wong sing ngrungokaké, nuntun wong-wong mau marang pracaya, lan Kornelius dibaptis bebarengan karo kabèh keluargané. Dhèwèké dadi wong kapisan saka bangsa liya sing pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus lan, sawisé nampa baptisan, ninggalaké kabèh lan mèlu Petrus, sing ngangkat dhèwèké dadi uskup. Nalika lelungan liwat maneka nagari bebarengan karo Petrus lan para penginjil liyane, dhèwèké makarya kanthi semangat, mènèhi warta babagan Kristus. Nalika Petrus, bebarengan karo Timotius lan Kornelius, ana ing kutha Éfeso, padha krungu yèn panyembahan berhala banget sumebar ing kutha Scepsis[6200] , lan padha rembugan sapa sing kudu lunga menyang kana kanggo mènèhi warta. Padha ngundi undi, lan undiné tiba marang Kornelius; dhèwèké, sawisé nyuwun pitulungan marang Gusti, langsung kesusu menyang kutha kuwi. Ing kono manggon sawijining pangeran aran Demetrius, sawijining filsuf sing wis sinau kawicaksanan Yunani, sing sengit banget marang iman Kristen, nanging ngajèni dewa-dewa pagan, utamané Apollo lan Zeus. Nalika sang pangeran krungu

[6199] Ya iku karep krungu piwulang sejati babagan Gusti Allah lan kaslametan.
[6200] Kutha ing provinsi Mysia ing sisih kulon Asia Minor.

yèn Kornelius wis teka ing kutha, dhèwèké langsung ngundang dhèwèké lan takon saka ngendi dhèwèké teka lan kenapa dhèwèké teka ing kana.

Cornelius mangsuli:

Aku iki abdi Gusti Allah kang urip, lan aku teka mriki minangka utusan kang dikirim kanggo mimpin kowe metu saka pepeteng paling jero saka kabodhoan, kanggo nggawa kowe menyang pepadhanging kabeneran, lan kanggo nyinarke sinar kawruh sing murni ing atimu.'

Nanging pangeran, amarga ora mangertos apa-apa saka tembungé Cornelius, dadi nesu lan kandha kanthi nesu:

Aku takon siji bab, nanging kowe malah ngomong bab liya. Aku sumpah demi para dewa, yen kowe ora mangsuli saben pitakonanku, aku ora bakal welas marang tuwa lan ora bakal ngapura rambute ubanmu. Mula, critakna: sapa sing kowe layani, lan kenapa kowe teka ing kene?

Cornelius mangsuli:

Yen kowe kepengin ngerti bab tugasku, mangka kawicén yèn aku iki centurion; nalika aku krungu babagan kowe—manawa kowe, bojomu lan kabèh warga ing wilayahmu wis kesasar banget—aku teka kanggo nylametaké kowe saka tipuan setan, nuntun kowe menyang dalan sing bener lan nyawiji manèh karo Gusti Allah Sing Urip, Sing nyipta swarga lan bumi lan kabèh sing ana ing kono.

Kanggo iki, Demetrius mangsuli:

Aku weruh kowe wis abot amarga tuwa, mula aku ngapura kowe merga umurmu sing wis sepuh; mandheg ngomong goroh; teka ing ngarep para dewa kita lan sembah marang dheweke. Nanging yen kowe nolak, ngerti yen aku bakal ngetokake kowe ing sangsara abot, lan ora ana dewa liya kejaba dewa-dewaku sing bakal nylametake kowe saka tanganku.

'Gusti Allah,' wangsulane Kornelius, 'ora mung bisa njaga aku supaya slamet lan waras saka kabèh kajahatan lan nylametaké aku saka tangan manungsa, nanging uga bisa ngrusak déwa-déwamu lan nggawé arca-arcaé dadi bledug, lan nuntun kowe—sing nyandhak pangarep-arepmu marang kuwi kanthi sia-sia—marang pangawikané Panjenengané!' Kanggo aku, aku ora bakal tau nyembah setan utawa patung-patungé sing ora ana nyawane. Amarga katulis: *'Dewa-dewa sing ora nggawe langit lan bumi bakal sirna'* (Yer. 10:11). Lan maneh: *'Nyembah marang Gusti Allahmu lan ngabdi mung marang Panjenengané'* (Matéus 4:10). Aku teka ing kéné kanggo nuntun kowé marang tobat lan supaya *'padha bisa dibébasaké saka jeraté setan, sing wis nyekel wong-wong mau dadi tawanan kanggo nindakaké kersané'* (2 Timotius 2:26).

Banjur pangeran kandha:

Aku wis sumpah marang dewa-dewaku yèn aku ora bakal paring welas marang kowé, nanging bakal ngetokaké kowé marang sangsara abot, kajaba kowé ngluhuraké kurban marang para dewa.

"Marang dewa sing endi kowe paring dhawuh supaya aku nyembah?" pitakoné Kornelius.

Lan sang pangeran kandha:

'Tawaran kurban marang Apollo lan Dios.'

Cornelius banjur kandha:

'Tuduhna aku dewa-dewa sing kok duwé.'

Pangeran bungah banget, nyangka yèn Cornelius péngin nyembah arca-arca kuwi, banjur nggawa dhèwèké menyang candhi Dios.

Wong-wong padha mèlu ing mburiné, kepéngin weruh carané Cornelius nyembah arca-arca. Sawisé tekan candhi, kabèh mlebu – pangeran karo Cornelius lan liyané, kalebu garwané pangeran sing aranè Evanthia, lan anaké sing dijenengi miturut bapaké, Demetrius. Nalika mlebu candhi berhala, Cornelius ngadhep menyang wetan[6201] , banjur sujud ing lemah lan ndedonga kaya ngéné:

'Ya Allah, sing nggoyangake bumi lan nggawé gunung-gunung dadi jeroing segara! Kanthi tangan Daniel, Panjenengan ngrusak Baal, mateni ula lan, kanthi nyegel cangkemé singa, njaga abdi Panjenengan tanpa cilaka (Dan. 14). Lan saiki, rubuhna arca-arca iki lan wenehana wong-wong mangerténi kakuwatan Panjenengan sing ageng!

[6201] Umat Kristen wiwitan ndedonga ngadhep wetan, saka ngendi srengéngé munggah, sing dadi pratandha Srengéngé Kabeneran – Kristus.

Sawisé ndedonga kaya ngono, sang wali ninggalake candhi. Pangeran Demetrius lan kabèh wong sing padha kumpul ing kono padha metu bareng karo dhèwèké. Nanging Evanthia tetep ana ing njero candhi karo Demetrian. Lan wasana, dumadakan ana gempa bumi; candhi karo arca-arca kuwi ambruk, lan dewa-dewa sing dadi pangarep-arepé wong kafir remuk dadi bledug; nanging garwané pangeran lan anaké kejebak déning témbok sing ambruk. Kabèh wong padha ketakutan nalika ndelok candhi kuwi ambruk, déné pangeran ora ngerti yèn garwané lan anaké wis ketimben ing sangisoring reruntuhan.

Kanthi kabungahan amarga kuwasa Gusti Allah kang urip, Kornelius kandha marang pangeran:

'Ing endi, Pangeran, dewa-dewa agungmu saiki?'

Pangeran mau, kebak nesu, mangsuli:

'Critakna marang kita, dukun, kanthi sihir apa kowe bisa nyebabake ambruké candhi lan ambruké dewa-dewa kita?'

Lan dhèwèké miwiti rembugan karo para pangiring kraton babagan panyiksa apa sing bisa digunakaké kanggo mbasmi Kornelius.

Dina meh rampung, srengéngé arep surup, mula ora ana wektu maneh kanggo nyiksa Kornelius. Pangeran mréntah supaya tangane lan sikilé diiket, banjur digantung ing posisi kuwi ing penjara, supaya sakwengi digantung lan nandhang sangsara nganti esuk; esuk-esuk pangeran arep nyiksa kanthi kejem lan matèni dhèwèké. Nalika sang wali wis digawa menyang penjara lan, miturut dhawuhe penyiksa, digantung kanthi tangan lan sikilé diiket, salah siji budak pangeran sing jenengé Talephon mlayu marang pangeran lan kandha:

'Gusti! Garwamu lan anakmu siji-sijine wis tilar donya ing candhi, sing ambruk amarga gempa bumi.'

Pangeran Dimitri, nalika krungu kabar iki, ngoyak sandhangane[6202] , lan nangis kanthi sedhih banget. Para sepuh kutha nangis bareng karo dheweke, dene wong liya nyoba nglipur. Nanging sapa sing bisa maringi panglipur ing sedhih sing jero kaya sing dirasakake ing atine nalika nampa kabar pati dumadakan garwa lan putrane?

Banjur pangeran kandha marang para abdi dalem:

'Maju, resiki reruntuhan candhi sing ambruk, goleki balung garwaku sing tak tresnani lan balung anakku sing tak sayang, banjur gawa marang aku.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké manèh nangis kenceng. Ing wektu kuwi, imam agung Varvat kesusu marani dhèwèké lan kandha:

Aku krungu swara garwamu lan anakmu, sing njerit saka antaraning tembok sing ambruk: "Gusti Allah Kristen agung: Panjenengané wis nylametaké kita saka pati sing nggegirisi lumantar abdi Panjenengané, Kornelius." Mula nyuwun marang wong suci iki supaya mimpin kita metu saka kéné, supaya kita ora binasa kéné. Amarga kita weruh mujijat nggumunake saka Gustiné lan krungu swara para malaékat nyanyi: 'Kamulyan marang Gusti Allah ing swarga, lan tentrem ing bumi marang manungsa kabèh' (Lukas 2:14).

Sawisé krungu kuwi saka Varvata, pangeran mau buru-buru karo kabèh pangiringé menyang abdi Gusti sing ana ing penjara lan nemokaké dhèwèké mlaku-mlaku bébas: Malaikaté Gusti wis mbebasaké ikatané. Lan pangeran mau tiba ing sikilé Cornelius, kandha:

'Agung, Kornelius, Gustimu, sing nylametake garwaku lan anakku ing candhi sing ambruk. Mula saka iku, aku nyuwun marang kowe, abdi Sang Gusti Maha Luhur, teka lan njupuk dheweke metu saka kana: aku, bebarengan karo kabeh pengiringku, pracaya marang Kristus sing disalib, sing kowe wartakake.'

Santo Kornelius banjur lunga bareng karo wong-wong mau menyang candhi pagan sing ambruk lan, ngangkat pandangane menyang swarga, ngendika:

'Ya Gusti Allah Sang Maha Kuasa, sing *"ndelok bumi, banjur gemeter"* (Mazmur 103:32), ing ngarsane gunung-gunung lumer lan jurang-jurang garing! Rungokna, ya Gusti, pandonga para tawanan; nylametna Evania saka reruntuhan, lan aja ngalihake pasuryan Panjenengan saka putrané, nanging paring pitulungan marang wong-wong mau amarga asmaning Panjenengan.

Nalika dhèwèké ndedonga kaya ngono, dumadakan mbukak papan ing ngendi Evanthia lan anaké sing kejebak ing antarané témbok sing ambruk, lan loro-loroné metu tanpa cilaka, padha muji Gusti. Kabèh wong sing ana ing kono lan nyekseni mujijat agung iki padha muni:

[6202] Wong kuna nyabik-nyabik sandhangané minangka pratandha duka.

'Gusti Allah Kristen agung!'

Demetrius dibaptis, bebarengan karo garwane, putrane lan sakabehe wargane; rong atus pitung puluh pitu warga liyane uga dibaptis bebarengan karo dheweke. Santo Kornelius, ing sisih dheweke, manggon ing kutha iku suwene wektu, mbusak duri ketidakpercayaan saka ati wong-wong lan nanem wiji kesalehan. Ora suwe, dhèwèké ngowahi kabèh kutha mau marang Kristus lan ngangkat wong sing pinunjul jenengé Eunomius dadi presbiter ing kono. Sawisé urip nganti tuwa lan nalika pati wis cedhak—sing wis dhèwèké pratinjau—dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk, nyiapaké dhèwèké dhéwé kanggo lelampahané menyang Gusti. Ngumpulake kabeh wong sing wis dipinahake saka kapercayan pagan marang Kristen, dhèwèké mulang supaya padha tetep ing iman lan katresnan lan nglakoni kabèh kabecikan, unggul ing nepaki dhawuhé Gusti. Sawisé paring piwulang kanthi rinci, dhèwèké krungu swara saka swarga:

' Kornelius! Maju marang Aku, amarga *"mahkota kabeneran"* wis disiapake kanggo kowe' (2 Tim. 4:8).

Krungu kuwi, Kornelius langsung miwiti ndedonga lan sujud ing dhengkul, kandha:

'Gusti Allah kita! Panjenengan sampun paring kaluwihan dhumateng kula supados saged tetep ing iman, nindakake kaluhuran lan ngungkuli mungsuh-mungsuh kula. Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan ing saben bab! Nanging kawuningana, ya Gusti, mugi Panjenengan ndeleng para abdi Panjenengan saking inggilipun ingkang suci, saha paring welas asih dhumateng para abdi; tetepna imanipun, kiyatna pakaryanipun, saha paringana pitulungan supados saged netepi dhawuh Panjenengan ingkang suci, supados para abdi saged muji asma Panjenengan ingkang paling suci tanpa kendhat, saiki lan salami-laminipun.

Lan nalika kabeh padha ngucap, 'Amin', piyambakipun kanthi suka cita nyerahaké nyawané ing tanganing Gusti, ingkang nelokaké dhumateng swarga.

Pangeran Demetrius, bebarengan karo garwané Euphemia, putrané Demetrius[6203] , presbiter Eunomius, lan kabèh wong pracaya, padha nangis nganti suwe marang bapak lan guruné; sawisé nyalaké lilin lan nyanyi kidung panguburan, padha ngubur badané kanthi pakurmatan ing sacedhaké Gréja Gusti sing wis rusak. Lan saben dina para wong pracaya sing teka ing kuburé nyalaké kemenyan lan ndedonga, lan akèh wong lara sing mari amarga kuburé.

Pirang-pirang taun kliwat – lan kabèh wong sing wis nyekseni kedadéan mau wis mulih marang Gusti. Panggonan ing ngendi reliké Santo Kornelius dikubur tetep dadi rahasia tumrap generasi sabanjuré, amarga duri lan semak belukar sing lebat tuwuh ngubengi kuburané, lan ora ana siji waé sing ngerti babagan harta karun sing larang regané sing disimpen ing kono. Ing sawijining dina, Siluan, Uskup Troas[6204] , kebeneran ana ing panggonan kuwi; Santo Kornelius muncul marang dheweke ing ngimpi bengi iku lan kandha:

'Aku wis suwe manggon ing kéné, lan ora ana siji waé sing teka ngunjungi aku.'

Uskup mau, sawisé tangi saka turu, gumun karo apa sing wis dideleng lan kepéngin ngerti sapa sing wis muncul marang dhèwèké. Ing wengi sabanjuré, sang wali muncul manèh marang dhèwèké lan kandha:

Aku iki Centurion Cornelius; relikku ana ing semak duri sing tuwuh cedhak panggonan candhake Dewa Dia biyen. Bangunan gréja kanggo aku cedhak panggonan sing kagungané Demetrius; panggonan kuwi dijenengi Pandochium[6205] , lan akèh awaké umat pracaya lan sedulur suci sing dikubur ing kana.

Esuké, uskup nyritakaké pangliyan mau marang para rohaniwané lan banjur mangkat bareng kabèh menyang semak duri sing wis dituduhaké marang dhèwèké ing pangliyan mau. Sawisé padha ndedonga, padha miwiti nggali lemah lan ora suwé padha nemokaké wadah relik sing isiné relik Santo Kornelius sing isih utuh lan ora rusak, saka kono metu ambu wangi sing luar biasa, lan kabèh padha bungah banget amarga wis nemokaké bandha sing agung kaya ngono. Uskup, nanging, isih bingung babagan greja sing wis diprentahake dening sang wali supaya dibangun, amarga dhèwèké ora duwé dhuwit sing cukup kanggo nutupi biaya pambangunané. Nanging ing bab iki uga, Santo Kornelius cepet nulungi uskup. Ing wengi sabanjure, dhèwèké muncul marang wong sing taat lan sugih banget jenengé Eugene lan maringi dhèwèké dhawuh supaya maringi Uskup Siluan dhuwit sak cukupé kanggo mbangun gréja. Eugene, saka sisihé, nyritakaké marang uskup bab pangandarané lan maringi kabèh sing dibutuhaké, sawisé kuwi gréja suci mau dibangun lan dihias kanthi kabèh kaéndahan. Nalika

---

[6203] Kabeh telu nandhang sangsara kanggo Kristus lan diétang ing antarane para wali; dina rayane dirayakake tanggal 11 September.

[6204] Troad – wewengkon kutha kuna Troya, ing provinsi Mysia ing Asia Minor sisih kulon. Siluan, Uskup Troad, seda ing taun 425.

[6205] Jeneng Yunani kanggo omah pangayoman.

wayahe mindhahaké relik suci saka semak duri menyang gréja anyar, akèh umat pracaya padha nglumpuk bareng karo Uskup Siluan lan Eugene, nyekel lilin sing murub ing tangané. Baru wae uskup lan para rohaniawan miwiti nyanyi 'Trisagion', peti relik kuwi dumadakan munggah dhéwé lan digawa dening tangan sing ora katon menyang gréja; ora ana siji waé saka wong-wong sing wani nyentuhé. Nalika padha weruh peti relik kuwi obah dhéwé, kabèh padha gumun lan kebak rasa ngajrih, banjur kanthi swara siji padha njerit:

'Suci, Suci, Suci, Gusti Sang Tentara, sing nampilake kakuwatan lan kaajaiban Panjenengan lumantar abdi Panjenengan Kornelius!'

Ana akèh wong kang ora precaya ing wektu kuwi, sing sawisé nyekseni mujijat iki banjur precaya marang Gusti kita Yesus Kristus. Nalika kabèh wis tekan gréja lan mlebu, padha ngadeg ing loro-lorone, kepéngin weruh kepiyé peti sing ngemot relik kuwi bakal obah lan ing endi bakal mandheg. Obah lurus maju, peti kuwi mandheg ing sacedhaké mezbah, ing sisih tengen. Uskup kepengin nyelehake ing jero suci, nanging ora ana siji wae sing bisa mindhah relikwi saka panggonan sing mandheg. Lan akèh mujijat sing kelakon wektu kuwi lan sabanjuré lumantar relikwi suci lan mujijat saka wongé Gusti iki. Sawisé uskup Siluan séda, panggonané diganti déning Philostorgius, sing ngajak sawijining pelukis ikon jenengé Enkratias kanggo nglukis kabèh gréja nganggo gambar-gambar suci lan, luwih-luwih, supaya nggatekake kanthi teliti nalika nglukis ikoné Santo Kornelius dhéwé. Nanging, nalika pelukis ikona mau miwiti nglukis ikona Santo Kornelius, dhèwèké ora bisa nglukis pasuryané, lan kaping pirang-pirang kabèh sing wis dilukisé kabasuh, amarga dhèwèké rumangsa ora bisa nggambaraké pasuryané sang wali kanthi sakabèhing kamulyané. Enkratios banjur nesu banget; ngucapake tembung-tembung ngina marang sang wali, dhèwèké ninggalaké ikon mau lan arep nglukis apa waé ing témbok gréja, munggah ing tangga, nanging keslèk, tiba ing lemah lan tatu parah nganti kaya mati. Wong-wong sing ana ing gréja ngangkat dhèwèké, nggawa menyang omah lan nggladhang ing amben, meh ora urip lan ora bisa ngucapaké sanajan siji tembung. Laron katon ing sakubengé cangkemé; sawatara mlebu, déné liyané metu saka lambéné. Iki paukumané amarga dhèwèké wani ngucapaké tembung-tembung ngina marang sang wali nganggo lambéné dhéwé. Nanging, Gusti piyambak utawa para abdi suci padha ora tetep nesu salawas-lawase, uga ora nyimpen dendam langgeng. Ing esuke, wong sing wis nylametake bojo lan putrane Demetrius saka tembok sing ambruk muncul ing ngarepe Enkratios; nyekel tangane, ngangkat dheweke saka amben kaya lagi tangi turu, banjur sirna. Enkratios, sing ngrasa waras manèh, buru-buru menyang gréja sang wali lan sujud ing ngarepé peti relik suci ing ngendi ana relik penyembuhé Cornelius, nangis nalika nyuwun pangapura amarga kaluputané lan matur nuwun marang sang wali amarga wis paring welas asih lan nyembuhaké dhèwèké saka lara nalika dhèwèké wis meh mati. Pelukis ikon kuwi nampa paedah kaping pindho saka rawuhe sang wali : dhèwèké mari saka lara lan ngerti kaya apa rupané sang wali. Sawisé kuwi, dhèwèké nggambar Santo Kornelius ing sawijining ikon persis kaya sing wis dideleng ing rawuhan mau, lan ngluhuraké Kristus Allah, sing dipuji langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci. Amin.

Peringatan para Martir Suci Gordianus, Macrobius, Elia, Zoticus, Lucianus lan Valerianus

Peringatan para Martir Suci Gordianus, Makrovius, Elia, Zotikus, Lukas, lan Valerianus

Dipepering ing tanggal 13 September

Para martir iki nandhang sangsara ing jaman Licinius. Gordian asalé saka Kapadokia, Macrovius saka Paflagonia; loro-loroné isih enom lan wis tau nandhang sangsara ing kutha Tomis amarga imané sing teguh marang Kristus. Miturut dhawuh Pangeran Maximus, sawisé akèh sangsara, padha dipenggal sirah nganggo pedhang. Santo Valerian nangis kenceng ing peti jenazah para martir lan, karo isak-isak, seda[6206] .

[6206] Padha ngalami martir ing awal abad kaping 4. Kapadokia lan Paflagonia iku wilayah ing Asia Minor. 'Skitia' kamungkinan ngrujuk marang koloni-koloni ing pesisir Segara Ireng. Kutha Tomis saiki dikenal minangka Constanța, sawijining pelabuhan ing Romania.

Peringatan Sang Petrus sing Mulya ing Atrae

Dirilis tanggal 13 September

Sing kinurmatan iki disucèkaké déning Gusti Allah wiwit ana ing kandungan ibuné. Dhèwèké nglampahi kabèh uripé kanthi puasa lan pandonga tanpa kendhat; dhèwèké nindakake akèh mujijat; antarané liya, dhèwèké nyabrang Kali Galis kaya lumaku ing daratan garing. Dhèwèké ngiket awaké kanthi ranté wesi nganti kenceng banget nganti katon luwih kaya bayangan tinimbang manungsa. Amarga wis nyenengake Gusti, piyambakipun séda kanthi tentrem sawisé suwé[6207] .

Peringatan para Martir Suci Selevkos, Stratonikos, Kronidos, Leontios lan Serapion

Dirilèkaké tanggal 13 September

Santa Seleucus asalé saka Galatia, Stratonicus saka Nicomedia ing Bithynia; Cronides, Leontius, lan Serapion asalé saka Mesir. Sawisé ngalami sangsara sing abot, para penyiksa ngiket tangan lan sikilé para Santa Cronides, Leontius, lan Serapion banjur mbuwang wong-wong mau menyang segara. Ombak nggawa relik suci mau menyang pesisir. Malaikat maringi dhawuh marang umat Kristen supaya maringi panguburan sing pantes. Santo Seleucus nandhang sangsara ing Galatia. Dhèwèké ngalami manéka werna panyiksaan lan pungkasané dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan. Babagan Santo Stratonicus, piyambakipun nandhang sangsara kados ing ngandhap punika: sawisé akèh panyiksaan, gubernur Bithynia mrentahaké supaya piyambakipun diiket ing kalih cabang wit ingkang dipelengkung; lajeng cabang-cabang mau dipunlepas, lan martir suci punika keseret dados kalih lan makili nyawani Gusti[6208] .

27 September

14 September (Gaya Lawas)

Rayane Pangluhuré Salib Suci kang Mulia lan Maringi Uripé Gusti

Dirilis tanggal 14 September

Nalika Maxentius mrentah ing Roma, dhèwèké nyebabaké akèh cilaka marang wong-wong, nganiaya lan nyiksa ora mung wong Kristen nanging uga matèni wong pagan, nyolong bandha lan uripé ora tertib, ngina kulawarga bangsawan. Dhèwèké dadi beban lan bab sing nggegirisi tumrap kabèh wong Roma amarga kekejeman lan gaya uripé sing ala. Mula saka iku, wong Romawi kanthi rahasia ngirim petisi marang Raja Konstantinus, sing wektu kuwi ana ing Britania karo ibune, nyuwun supaya piyambakipun rawuh lan nylametake saka panganiaya iki. Konstantinus sepisanan nulis surat marang Maksentius, ngélingake kanthi cara ramah supaya piyambakipun mungkasi panganiayaané. Nanging Maxentius ora mung nolak nggatekake panjaluke lan ora gelem mbenerake tindakane, malah saya parah, banjur ngangkat senjata nglawan Constantine dhéwé amarga ora gelem nampa dhèwèké dadi raja bebarengan. Nalika Constantine wis kapilih dadi panguwasa kakaisaran déning kabèh tentara, Maxentius munggah ing tahta kanthi kekarepané dhéwé. Rakyat ora ndhukung dheweke, lan mung sawetara

---

[6207] Galis iku sawijining kali ing Asia Minor lor-kulon, mili liwat Cappadocia lan Galatia lan mili menyang Segara Ireng. 'Atroea' kira-kira ngrujuk marang sawijining kutha ing Asia Minor sing saiki ora dikenal. Sing Mulya Petrus urip nalika pamaréntahan Tarasius, Patriark Konstantinopel (784–806), lan ing sangisoré Kaisar Bizantium Nikephoros (802–811).

[6208] Kematian martiré asalé saka abad kaping 3. Kronides, Leontius, lan Serapion, sawisé ngalami sangsara abot, tenggelam ing segara ing Mesir watara taun 237 ing Alexandria nalika pamaréntahan Maximinus I; Stratonicus ngalami sangsara ing Nicomedia ing Bithynia (dinten perayaané uga dirayakaké tanggal 9 September).

bangsawan, sing wis dijanjeni hadiah gedhe lan akèh pakurmatan, sing nyatakake kepéngin supaya dheweke kapilih; nanging Konstantinus diproklamasi dadi raja kanthi sarujuk sakabehe.

Krungu yèn Maxentius ora mbeneraké tindak-tanduké nanging malah saya jahat, Konstantinus nglumpukaké pasukan lan maju nglawan dhèwèké. Ndelok yèn pasukané dhéwé sithik, lan éling marang tipu muslihat ala Maxentius, dhèwèké wiwit ragu marang kasempatané kanggo menang. Dheweke ngerti yèn Maxentius wis ngucuraké akèh getih manungsa nalika nindakake sihir lan wis ngorbanaké akèh para mudha, para dara, lan para wanita sing lagi ngandhut marang setan, kanggo nyenengaké dewa palsu sing dadi pangarep-arepé. Amarga ngerti yèn Maxentius dibantu déning kuwasa setan, Konstantinus wiwit ndedonga marang Gusti Allah siji-sijiné sing mrentah swarga lan bumi, sing dipuja déning kabèh umat Kristen, lan nyuwun marang Panjenengané supaya paring pratandha kamenangan nglawan mungsuhé. Lan nalika dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk, ing tengah dina ana gambar Salibé Gusti kang katon ing langit, sumunar kaya lintang luwih padhang tinimbang srengéngé; ing ndhuwuré ana tulisan: 'Kanthi iki kowé bakal menang'. Kabèh prajurit padha nyekseni penampakan mujijat iki, kalebu komandan Artemius (sing mengko mati syahid kanggo Kristus nalika jaman Julianus)[6209] , lan padha kebak rasa gumun. Nanging akèh saka wong-wong mau kebak rasa wedi: ing antarané wong-wong pagan, gambar salib iku pratandha cilaka lan pati, amarga maling lan wong ala sing dihukum pati disalib; mulané, para prajurit padha wedi yèn perangé bakal pungkasané nandhang cilaka. Kaisar Konstantinus dhéwé banget bingung. Nanging ing wengi iku, Kristus Gusti piyambak rawuh marang dhèwèké ing sawijining impen lan manèh paring pratandha Salib Suci sing wis katon dina iku, kandha marang dhèwèké:

'Gawé tiruan pratandha iki, lan paréntahna supaya digawa ing ngarepé pasukanmu – lan banjur kowé bakal ngalahaké ora mung Maxentius, nanging kabèh mungsuhmu.'

Kaisar nyritakaké panglihatané marang para pangiringé lan, sawisé nglumpukaké tukang emas trampil, dhèwèké mréntah supaya padha gawé Salib Suci Gusti, miturut wujud pratandha sing wis katon mau, saka emas, mutiara, lan watu permata. Dheweke uga mréntahaké kabèh prajurit supaya nggambaraké pratandha salib ing kabèh senjata, helm, lan tameng.

Maxentius sing jahat, sawisé krungu babagan kampanye Konstantinus menyang Italia tumuju Roma, kanthi wani maju karo pasukan Romawi nglawan Konstantinus Agung. Konstantinus mrentahaké supaya Salib Suci digawa ing pucuk pasukane. Nalika padha ketemu karo Maksentius lan perang, Maksentius kalah amarga kuwasa Salib Suci, akèh prajurité sing tiwas, déné dhèwèké mlayu kabur. Dikeluaraké déning Kaisar Konstantinus, dhèwèké nyebrang Kali Tiber liwat jembatan sing dhèwèké dhéwé sing mbangun; nanging ing wektu kuwi, amarga kuwasa Gusti, jembatané ambruk, lan tiran sengsara kuwi klelep ing kali bebarengan karo pasukane, kaya déné , firaun kuna, lan kali kuwi kebak prajurit numpak jaran, jaran, lan senjata[6210] . Konstantinus Agung mlebu Roma kanthi kamenangan, lan kabèh wong padha nyambut kanthi kabungahan lan pakurmatan ageng. Tsar, ing sisihé, nyuwun panuwun sing paling jero marang Gusti Allah, sing wis paring kamenangan marang dhèwèké nglawan panganiaya lumantar kakuwatan Salib sing Mulya lan Maringi Urip; lan minangka pangeling kamenangan sing mulya kuwi, dhèwèké ngedegaké salib ing tengah kutha Roma ing dhuwuré tugu watu dhuwur, ing ngendi dhèwèké nulis: 'Kanthi pratandha panylamet iki, kutha iki wis dibebasaké saka sangkèling panganiaya.'

Ing wektu liyane, Konstantinus perang nglawan wong Bizantium, kutha ciliké—Bizantium—sing wis diadegaké déning wong Yunani jenengé Vizas nalika pamaréntahan Manase, Raja bangsa Yahudi[6211] . Sawisé kaping pindho dikalahaké déning wong-wong mau, Konstantinus kebak sedhih banget. Nalika sonten sumrambah, nalika ngangkat paningalé marang langit, dhèwèké weruh layang kang dilipat lan ana tulisan: *'Nimbali marang Aku ing dina kasangsaran; Aku bakal nylametake kowe, lan kowe bakal ngluhurake Aku'* (Mazmur 49:15). Kanthi wedi, dhèwèké ngangkat manèh paningalé marang langit, lan weruh, kaya sadurungé, salib ing langit sing kabentuk saka lintang-lintang, lan ing sacedhaké ana tulisan: 'Kanthi pratandha iki kowe bakal menang.' Sawisé

[6209] Peringatan Artemius ana ing tanggal 20 Oktober; pangorbanané kelakon ing taun 363.

[6210] Kedadéan iki kelakon tanggal 28 Oktober 312.

[6211] Bizantium, sing mengko dikenal minangka Konstantinopel utawa Tsargrad, pisanan diadegaké déning Konstantinus Agung; kutha iki wis diadegaké watara taun 658 SM lan dijenengi miturut pangadeg utamané (kutha iki diadegaké déning para pemukim saka kutha Yunani Miletus ing Asia Cilik, sing wektu kuwi ana ing sangisoré panguwasa Persia).

kuwi, nalika salib digawa menyang peperangan, Konstantinus perang nglawan wong Skitia[6212] ing Kali Donau; sepisan manèh senjata panylamet iki katon ing langit, lan sepisan manèh, kaya sadurungé, Konstantinus menang.

Saka kahanan iki Konstantinus nyadari kuwasa Kristus sing disalib ing kayu salib lan pracaya yèn Panjenengané iku siji-sijiné Gusti Allah sejati, banjur dibaptis ing asmané bebarengan karo ibuné sing mulya, Helena, sing amarga kasuciané gedhé dikirim menyang Yerusalem karo bandha akèh kanggo nggoleki Salib Suci Sang Gusti. Ratu Helena, sawisé mangkat menyang Yerusalem, ngunjungi panggonan-panggonan suci, ngresiki saka najis pemujaan berhala lan ngetokake relik-relik akèh wali. Pausus Agung Yerusalem nalika semana yaiku Macarius, sing nampani Ratu kanthi pakurmatan sing pantes. Ratu Helena sing bejo, kepengin nemokake Salib sing maringi urip saka Gusti sing wis didhelikake dening wong Yahudi, ngundang kabeh wong Yahudi lan njaluk supaya padha nuduhake panggonan ing ngendi Salib Mulia saka Gusti didhelikake. Nalika padha miwiti mbantah ora ngerti apa-apa bab iku, Ratu Helena ngancem karo siksa lan pati. Banjur padha nunjukaké marang Ratu Helena sawijining wong tuwa sing jenengé Yudas, kandha yèn dhèwèké bisa nuduhaké apa sing digoleki Ratu, amarga dhèwèké anaké nabi sing dihormati.

Sanajan disiksa suwé, Yudas tetep ora gelem mbukak panggonan Salibé Gusti. Ratu Helena banjur mréntah supaya Yudas dibuwang menyang sumur jero. Sawisé suwé ana ing kono, Yudas pungkasané janji bakal nyritakaké apa sing dingertèni bab Salibé Kristus sing dikubur ing lemah. Dheweke banjur digawa metu saka bolongan lan, manut pandhuané, padha tekan panggonan sing ana gundukan gedhé lemah lan watu, sing wis dibangun déning Kaisar Romawi Hadrian dadi candhi kanggo ngajèni dewi pagan Venus[6213] lan ana arca ing jerone. Yudas nunjukaké yèn ing kéné persis Salibé Kristus didhelikaké.

Ratu Helena mrentahake supaya candhi berhala kuwi dirubuhake, lan lemah lan watu-watu disebarake lan digali. Sawisé Patriark Makarius ngaturaké pandonga ing panggonan kuwi, ambuné wangi nyebar ing udara, lan sakwisé kuwi, ing arah wetan, ditemokaké Makamé Kristus lan Panggonan Panyiksaan; ing sacedhaké, ditemokaké telung salib sing dikubur, lan sabanjuré paku-paku sing digunakaké kanggo nancepké Gusti marang Salib. Nalika padha ora bisa nemtokake endi saka salib sing ditemokake iku Salibé Kristus, dumadakan ing wektu kuwi ana wong mati sing lagi digawa metu kanggo dikubur. Patriark Makarios banjur mrentah para pangusung mayit supaya mandheg, lan salib-salib mau dipasang siji-siji ing awak wong mati kuwi. Nalika Salib Kristus dipasang ing awaké, wong mati mau langsung tangi saka pati lan kanthi kuwasa Salib Ilahi Gusti, ngadeg urip manèh[6214] . Sang Ratu, sawisé kanthi kabungahan nampa Salib Suci, sujud ing ngarepé lan nyiumé – kaya déné kabèh komandan lan bangsawan, militer lan sipil, sing ana bareng dhèwèké. Nanging sawatara wong ora bisa ndeleng utawa nyium Salib Suci nalika semana amarga kerumunan, mula padha nyuwun supaya paling ora Salib mau bisa dituduhake saka adoh. Banjur Macarius, Patriark Yerusalem, sing ngadeg ing panggonan paling dhuwur, ngangkat Salib mau lan nuduhake marang wong-wong.

Lan wong-wong padha njerit:

– Gusti, mugi paring welas asih!

Mangkono wiwitané Perayaan Pangluhuré Salib Suci Gusti[6215] .

[6212] Suku Skitia – sawijining bangsa nomaden galak sing teka saka Asia lan wiwitané ngumbara ing padang rumput kidul Rusia saiki, saka kono banjur padha pindhah luwih kulon menyang Kali Donau, nyerang wilayah Donau ing Kakaisaran Romawi kanthi serangan sing ngrusak.

[6213] Dewi kecintaan, kaendahan, sensualitas, lan hawa napsu kotor ing mitologi Yunani-Romawi. Rong abad kepungkur, Gua Makam Suci ditimbun miturut prentah Kaisar Romawi Hadrian, kanthi tujuan supaya panggonan penyaliban lan panguburan Kristus ora bisa dikenal maneh. Iki kelakon ing taun 119 Masehi.

[6214] St Demetrius saka Rostov, ing Khotbahé bab Pangluhuré Salib Suci (ing cathetan sikil), nyedhiyakake rincian ing ngisor iki: 'Akeh wong padha mbantah siji lan sijiné babagan mujijat sing liwat mujijat iku Salib sejati Kristus bisa dikenal. Ana sing kandha yèn sawijining gadis mati lagi digawa menyang kuburan lan dibangkitaké saka pati déning kuwasa Salib. Liyané nyritakaké bab sawijining janda sing wis seda sing urip manèh liwat Wit sing Maringi Urip. Ana uga sing nyritakake yèn sawijining janda lara parah lan meh mati ana ing omahé, nanging Patriark (Macarius) teka karo Ratu (Helena) lan sawisé nggawa salib-salib, padha ditumpangaké ing awaké wong lara mau; lan nalika Salibé Gusti ditumpangaké, dhèwèké langsung tangi lan mari. Ana uga sing nyritakake manawa (ing wektu kuwi) ana wong mati sing digawa menyang kuburan, nanging amarga nyentuh Salibé Gusti, dhèwèké tangi saka pati. Nikephoros Kallistos (Buku VIII, Bab 29) nyatakake manawa loro mujijat mau kawangun nalika semana déning Salibé Gusti: janda sing lara lan meh mati ing omahé diuripaké manèh lan waras saka lawang pati, lan wong mati sing digawa arep dikubur diuripaké saka pati.

Ratu nyimpen sawetawis saka Kayu Suci Salibé Gusti, uga paku-pakuné, lan sawisé nyelehaké Salib mau ing relikwi pérak, dhèwèké maringi marang Patriark Makarius supaya dijaga kanggo generasi sabanjuré. Yudas, bebarengan karo akèh wong Yahudi, pracaya marang Kristus lan dibaptis; ing baptisan suci dhèwèké dijenengi Cyriacus; sakwisé kuwi dhèwèké dadi Patriark Yerusalem lan séda dadi martir kanggo Kristus nalika jaman Julianus si Apostata[6216] . Lan Kaisar Suci Helena mrentahake supaya greja-greja dibangun ing Yerusalem ing panggonan-panggonan suci; sepisanan lan sing paling utama, piyambakipun mrentahake pambangunan Greja Kebangkitan Gusti kita Yesus Kristus, ing ngendi kuburan Kristus lan Salib Suci wis ditemokake. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya ana gréja dibangun ing Gethsemane, ing ngendi ana makam Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, kang didedikasikaké kanggo Pangasoan Agungé. Sawisé kuwi, sang maharani sing taat ngedegaké maneh wolulas gréja lan sawisé ngias gréja-gréja mau nganggo manéka bandha sing larang regané lan nyedhiyakké kabèh sing dibutuhaké, mulih menyang Bizantium, nggawa potongan Wit Pangurip saka Salibé Gusti lan paku-paku sing biyèn digunakaké kanggo nancepké awaké Kristus marang salib mau.

Kaisar Konstantinus sing pinaringan berkah nyelehake Wit Panguripan ing wadah relik suwasa emas, dene salah siji paku Gusti dipun buwang dening Santa Helena menyang Segara Adriatik[6217] nalika piyambakipun wangsul menyang Konstantinopel, kanggo nenangake badai gedhe lan segara sing agit sing muncul; siji maneh dipun tempa dening Kaisar ing topi waja, sing katelu dipasang ing pelana jarané, minangka wujud panggenapan ramalan Zakaria: *'Ing dina iku malah pelana jaran bakal ditulis: "Suci kanggo Gusti"'* (Zak. 14:20), lan paku kaping papat diserahaké Ratu Helena marang penasihat paling cedhak Sang Kaisar kanggo disimpen kanthi aman.

Nalika Santa Helena bali saka Yerusalem menyang Bizantium, Kaisar Konstantinus sing tresna marang Kristus ngedegake telung salib ageng, cocog karo cacah kamenangan sing diparingake marang dheweke ing perang: siji ing Roma, nalika dheweke ngalahake Maxentius; siji maneh ing Bizantium, nalika dheweke ngrebut kutha kasebut; lan sing katelu nalika dheweke ngalahake bangsa Skitia ing Kali Donau. Kanggo ngurmati telung kamenangan kasebut, dhèwèké nggawe telung salib suci saka bahan mewah, lan nulis tembung IS XS NIKA nganggo aksara emas, sing artiné 'Yesus Kristus wis menang'. Kanggo nuduhaké semangat kasuciané marang kabèh wong lan mbuktèkaké yèn dhèwèké wis ngalahaké mungsuh-mungsuhé kanthi kuwasa Salib, sang kaisar ngedegaké siji salib ing panggung marmer ing pasar wétan, lan siji manèh ing pucuk kolom ungu saka '[6218] ' Romawi ing alun-alun kutha gedhé, lan sing katelu ana ing panggung marmer sing megah ing pasar roti, ing ngendi akèh mujijat lan pratandha ditindakake kanggo Salib Suci Kristus. Akeh wong sing nyekseni yèn Malaikaté Gusti Allah mudhun saka swarga menyang panggonan kuwi ing wayah wengi kanthi padhang sumunar, lan sawisé mlaku ngubengi, nyemprotaké dupa marang Salib Suci nalika nyanyi Trisagion nganggo swara sing manis, banjur munggah manèh menyang swarga. Iki kelakon telung kaping saben taun: ing wulan September ing wengi Pangluhuré Salib Suci Kristus; kapindho tanggal 7 Mei ing wengi kanggo ngeling-eling katoné Salib Gusti ing langit; lan katelu sajrone Prapta Agung Patang Puluh Dina Suci, ing Minggu Pangurmatan Salib ( ). Lan akèh wong sing taat, sing urip kanthi bener lan suci, nyekseni panurunan Malaikat iki lan krungu kidungané, banjur nyritakaké marang wong liya.

Saiki uga kita kudu éling carané Wit Mulya lan Maringi Urip saka Salibé Gusti biyèn digawa déning wong Persia lan banjur dibalèkaké menyang Yerusalem, marakaké kabungahan para wong pracaya[6219] .

Sajrone pamaréntahan Kaisar Bizantium Phocas, Khosrow, Raja Persia, sawisé ngrebut Mesir, Afrika, lan Palestina, njupuk Yerusalem, matèni akèh wong Kristen ing prosesé[6220] . Sawisé ngrampas pirang-pirang harta

---

[6215] Miturut panaliten para hagiografer, iki kelakon watara pungkasan Mei ing taun 326. Wiwit taun 335, nalika Gréja Makam Suci dikonsékrasi tanggal 13 September, ditemtokake yèn Pesta Pangluhuré Salib Suci kudu dirayakake ing dina sabanjuré, tanggal 14 September.

[6216] Dina raya Cyriacus dirayakake tanggal 28 Oktober

[6217] Segara Adriatik iku pérangan Segara Tengah sing kaya teluk, sing nyawiji karo pesisir Semenanjung Apennine lan Balkan kulon. Santa Ratu Helena saka Yerusalem kamungkinan lelungan dhisik menyang Roma, banjur saka kono menyang ibukutha anyar kakaisaran, Konstantinopel.

[6218] Nganti saiki, sésa saka 'tiang ungu' iki, sing biyèn digawa saka Roma déning Konstantinus Agung, isih disimpen ing Konstantinopel. Sésa iki dikenal minangka 'tiang kobong', sing pancèn katon kaya ngono.

[6219] Crita ing ngisor iki diterjemahake saka 'Chet'i-Minei' karya St Demetrius saka Rostov, adhedhasar tulisané Theophanes, si Pengakuan lan pangripta kanon (sing seda ing separo kapisan abad kaping 9), lan George Kedrin, sawijining sejarawan gerejawi Bizantium ing pungkasan abad kaping 11 lan awal abad kaping 12.

gereja lan busana rohani, dhèwèké njupuk, antarané liya-liyané, harta sing ora ternilai iki – kayu Salib Panguripané Gusti – lan nggawa menyang Persia. Sawisé sawatara wektu, sawisé seda Raja Phocas, Heraclius munggah dadi raja[6221] ; sanadyan dhèwèké nyoba ngalahaké Khosrow, dhèwèké kaping pirang-pirang kalah déning mungsuhé sing sombong lan mulané ngupaya tentrem, nanging ora nampa apa-apa saka mungsuhé sing angkuh. Banjur, kanthi sedhih banget, kaisar nyuwun pitulungan marang Gusti Allah: dhèwèké mréntahaké kabèh wong pracaya supaya padha ndedonga, berjaga, lan puasa, supaya Gusti nylametaké saka mungsuh, sing kanthi sombongé ngaku bakal ngancuraké kabèh wong Kristen lan ngina jenengé Gusti, lan supaya mungsuh ora bisa ngomong: 'Tangan kita (yaiku, kakuatan kita) kuwat, lan dewa-dewa kita kuwasa' – nanging supaya wong-wong kafir padha mangertèni yèn mung ana siji Gusti Allah sejati, sing kakuatan lan kuwasa-Nya ora ana sing bisa nolak. Lan raja piyambak ndedonga karo luh lan nglakoni puasa kanthi tekun. Banjur, sawisé nglumpukaké kabèh prajurit lan nglengkapi dhiri kanthi kuwasa Salib, kanthi pangarep-arep pitulunganing Gusti, Heraclius perang nglawan wong Persia lan, ing pertempuran karo Khosrow, ngalahake dheweke lan ngusir dheweke, sawisé kuwi, sajrone pitung taun, dheweke ngrusak karajan Persia, ngrebut kutha-kutha lan desa-desa lan ngrebut kamenangan nglawan akèh resimené Khosrow. Pungkasané, Khosrow, sing wis ora bisa nolak pasukan Yunani, mlayu saka negarané lan nalika nyebrang Kali Tigris[6222] , ngangkat putrané sing nomer loro, Medars, dadi raja bebarengan. Amarga nesu, putrané sing sepuh, Siroes, ngrancang matèni bapak lan seduluré, sing banjur kanthi cepet dilakoni. Sawisé kuwi, Siroes, sing wis dadi ahli waris lan panguwasa kraton Persia, ngutus duta menyang raja Yunani Heraclius, nggawa petisi lan akèh peparing, nyatakaké pasrahé marang dhèwèké lan nyuwun supaya dhèwèké mungkasi perang sing ngrusak kuwi. Banjur Raja Heraclius, sawisé damai karo raja Persia, nggawa wit urip saka Salibé Gusti, sing wis dicolong déning Khosrow saka Yerusalem lan wis dadi tawanan wong Persia suwéné patbelas taun. Lan raja Yunani mau bali karo akèh jarahan, padha bungah lan ngluhurake Gusti Allah amarga pitulungané sing ageng.

Sawisé tekan Yerusalem, sang raja nyelehaké Salib Suci ing pundhaké, kanthi niyat arep nggawa bali menyang panggonané biyèn, lan nggawa iku kanthi nganggo jubah ungu karajan sing dihias nganggo emas lan watu permata, karo makutha karajan ana ing sirahé. Banjur ana mujijat ageng: sang raja dumadakan mandheg ing gapura sing nuntun menyang Panggonan Tengkorak, lan, kang nggumunake kabeh wong, ora bisa maju siji langkah maneh karo Salib Suci Kristus. Zakaria, Patriark Konstantinopel, bebarengan karo kabèh warga Yerusalem, padha metu nyambut raja karo ranting wit lan kurma nganti tekan Gunung Zaitun, lan padha mlaku bareng karo raja. Lan wong iku weruh Malaikaté Gusti sing padhang sumunar ngadeg ing gapura mau lan ngalangi dalan.

Lan Malaikat kandha marang dhèwèké:

'Pangripta kita ora nggawa Salib iki menyang kene kaya caramu nggawa saiki.'

Ndeleng lan krungu kuwi, patriark kaget lan, mbalik marang raja, kandha:

'Wigati, ya Sang Prabu, menawa ora mungkin wong sing nganggo busana mewah lan dihias nganggo perhiasan kraton nggawa salib suci iki, sing Kristus, sawise dadi mlarat kanggo kita, nggawa kanthi andhap asor; yen panjenengan kepengin nggawa, tiru kemlaratan Panjenengané.'

Banjur Raja Heraclius sing saleh nyopot jubah ungu lan nganggo sandhangan prasaja lan andhap asor, lan nggawa Kayu Mulia Salib Suci tanpa alangan maneh, mlaku tanpa sepatu, – lan nggawa menyang gréja ing panggonan sing persis padha saka ngendi Salib iku dijupuk déning Khosrow, Raja Persia, lan manèh dipasang manèh ing kana[6223] .

Lan ana kabungahan lan kabagyan ageng ing antarané para wong pracaya nalika Salibé Gusti bali, lan padha bungah (kados para Israel biyèn padha bungah nalika Tabut Prajanji bali saka wong Filistin) (1 Sam. 7),

---

[6220] Kaisar Bizantium Phocas mrentah wiwit taun 602 nganti 610 – Khosrow II, Raja Persia, ngumumaké perang marang wong Yunani kanthi alesan mbales pati Kaisar Maurice, sekutuné, lan anak-anaké, sing wis dipatèni kanthi kejem déning Kaisar Phocas sing ngrebut tahta.

[6221] Heraclius mrentah wiwit taun 610 nganti 641.

[6222] Kali Tigris iku kali sing mili liwat Persia lan Mesopotamia; ing pungkasan alirane, kali iki nyawiji karo Kali Efrat lan mili menyang Teluk Persia.

[6223] Iki kedadeyan ing taun 629 Masehi. Patriark Yerusalem nalika semana yaiku Santo Zacharias, sing njabat saka taun 609 nganti 633 (panjenengané dadi tawanan wong Persia saka taun 614 nganti 628).

padha muji Kristus, Raja Kamulyan, sing disalib ing Salib, lan nyembah ing sikilé Salib Suci Panjenengané. Mugi pakurmatan, kamulyan, lan ibadah diparingaké marang Panjenengané saka kita uga, saiki lan salawas-lawase, amin.

Troparion, Nada 1:

Slametakna, ya Gusti, umat Panjenengan, lan berkahana pusaka Panjenengan; paringa kamenangan marang Kaisar kita sing setya, Nicholas Alexandrovich, nglawan mungsuh-mungsuhe, lan jaganana karajane lumantar Salib Panjenengan.

Kontakion, Nada 4:

Sawise munggah ing salib kanthi karsa Panjenengan piyambak, paringna karunia Panjenengan, ya Kristus Gusti, marang panggonan anyar Panjenengan sing dijenengi miturut Panjenengan[6224] ; paringna kabungahan marang Kaisar kita sing setya, Nicholas Alexandrovich, kanthi kakuatan Panjenengan, paringna dhèwèké kamenangan nglawan mungsuh-mungsuhé, lan kanthi senjata tentrem Panjenengan minangka pitulungané, paringna kamenangan sing ora bisa dikalahaké.

Peringatan Martir Suci Papias

Dirilis tanggal 14 September

Santa Papias ngalami sangsara nalika pamaréntahan Maximian, ing sangisoré pamaréntahan Magnus, ing tanah Lykaonia. Dhèwèké disiksa kanthi akèh cara sing béda-béda: rahangé lan pipiné dipecah, dhèwèké digantung lan dagingé digores nganggo kuku; banjur dhèwèké dipaksa nganggo sepatu wesi kang dipasangi paku lan dipaksa mlaku nganggo kuwi. Ing tengah-tengah panyiksaan kaya ngono, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti[6225] .

28 September

15 September (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Nikita

Dipeperingati tanggal 15 September

Nalika Salib Sang Gusti sing mulya lan maringi urip, pratandha kamenangan, diangkat dhuwur ing ndhuwur donya, Santo Nikita, sing jenenge tegesé 'kamenangan', mlebu ing sangisore bayangane. Ing wayah sadurunge dina iki, kita ngrayakake Pangluhuré Salib Suci, kamenangan sing ora bisa dikalahake donya, lan saiki kita ngurmati Santo Nikita, sing jenenge tegesé 'pemenang' ([6226]). Prajurit gagah beranié Gusti Yesus Kristus iki ngadeg ing sangisoring Salib, kaya ana ing sangisoring panji, kanggo perang nglawan mungsuh-mungsuhé Salib Suci, minangka pangurmatan marang Panjenengané sing disalibaké ing kono. Ana sing perang kanggo raja donya , ana sing kanggo nyawane dhéwé lan kamulyan sia-sia, ana uga sing kanggo bandha sementara; nanging Santo Nikita perang kanggo Gusti siji-sijiné, Yesus Kristus, sing minangka Raja kabèh ciptaan, kamulyan kita lan

---

[6224] Yaiku, kanggo wong Kristen.

[6225] St Papias ngalami martir ing pungkasan abad kaping 3 utawa wiwitan abad kaping 4. Dheweke asalé saka Likaonia (sawijining wewengkon ing Asia Cilik, sing watesé Galatia ing lor, Phrygia lan Isauria ing kulon, Cappadocia ing wétan, lan Lycia ing kidul) saka kutha Laranda, ing ngendi sangsaraé diwiwiti; sangsara kuwi banjur lumaku ing Diokessaria lan rampung ing Seleucia ing Isauria.

[6226] Nikita – diterjemahake saka basa Yunani minangka 'pemenang'.

bandha kita sing ora bakal sirna. Bab ing endi lan kepiye prajurit iki perang kanggo Kristus, cathetan ing ngisor iki nyritakaké critané.

Nalika ing jaman pamaréntahané Santo Konstantinus Agung, Raja lan Setinga Para Rasul, iman suci wiwit nyebar ing saindenging jagad, ing tanah Gothik[6227] , ing sisih liya Kali Istra[6228] (Danube), kesalehan suci sumunar kaya pepadhang ing pepeteng. Ing tanah iku lair, dibaptis, lan dibesarké Santo Nikita. Uskup Gothik Theophilus[6229] , sing wis mèlu Konsili Nicaea Kapisan, ngakoni dogma iman Ortodoks lan nandatangani dekrit konsili – nerangaké marang Nikita pepadhang iman lan mbaptis dhèwèké ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci.

Ora suwe sawisé kuwi, mungsuh kuna—sétan—sing ora tahan marang panyebaran iman suci Kristus lan tambahé umat Kristen, nyulut prahara lan panganiayaan abot ing tanah barbar iki, sing peteng amarga panyembahan berhala, marang wong-wong sing ngakoni jeneng Kristus lan pracaya marang Gusti. Roh jahat maringi inspirasi marang pangeran ing tanah kuwi, sing jenenge Fanarich, kanggo mateni wong Kristen lan mbusak malah elingane saka tanahé. Ing wektu kuwi, ana perpecahan lan prahara sipil ing antarané wong Goth. Padha pecah dadi loro golongan: siji dipimpin déning Fritigern, déné sijiné dipimpin déning penyiksa kejem Afanarich. Nalika sedulur mau padha perang lan akeh getih sing mili, Afanarich sing duwé kekuwatan lan kawani luwih gedhé ngalahaké mungsuhé lan ngusir pasukané. Fritigern sing kalah mlayu menyang Yunani, ing kana dhèwèké njaluk tulung marang Kaisar Valens sing sengit marang Kristus[6230] ; kaisar mréntahaké kabèh tentara sing manggon ing Thrace supaya nulungi Fritigern. Sawisé kuwi, Fritigern, karo kabèh prajurit sing isih ana lan tentara Yunani sing wis diklumpukaké ing Thrace, maju nglawan mungsuhé. Nalika dhèwèké nyabrang Kali Ister (Danube), dhèwèké mréntahaké supaya digawé patung Salib Suci lan digawa ing ngarep pasukanné. Mangkono dhèwèké nyerang Athanarich. Ana perang sing nggegirisi, nanging wong Kristen, dibantu dening salib, ngalahake Athanarich lan nggebug kabèh pasukane: sawatara dipatèni, liyane dijupuk dadi tawanan, nganti dhèwèké dhéwé, mung karo sawatara pengiring cilik, meh ora bisa lolos. Wiwit wektu kuwi, iman Kristen Ortodoks wiwit nyebar saya akeh ing antarané wong Goth, amarga akèh wong, sawisé nyekseni kakuwatan Salib sing ora bisa dikalahaké nalika perang, padha pracaya marang Gusti sing disalib.

Nalika Uskup Theophilus séda, Urfil[6231] , sawijining priya sing wicaksana lan taat, njupuk alih jabatané. Dhèwèké nggawé aksara kanggo wong Goth lan nerjemahaké akèh buku saka basa Yunani menyang basa Goth, saéngga iman Kristen sing suci saya nyebar ing antarané wong Goth saben dina. Santa Nikita, salah siji tokoh sing paling mulya lan pinunjul ing tanah kuwi, uga nyumbang kanggo ngedegake iman marang Kristus ing kana liwat semangaté. Liwat kasucian lan tembung-tembung sing diilhami déning Gusti, dhèwèké nuntun akèh wong marang Kristus.

Sawisé sawatara wektu, Afanarih sing jahat bali manèh menyang tanah kelairané. Sawisé nduwèni kuwasa lan wewenang, dhèwèké, sing kesasar déning setan, nindakake panganiayaan sing nggegirisi marang wong Kristen ing wilayahé, nyoba mbales isiné atiné amarga dhèwèké tau kalah lan isin déning wong Kristen ing perang.

Banjur Santo Nikita, sing kebak semangat kanggo Gusti Allah, miwiti perang nglawan loro mungsuh, sing ora katon lan sing katon: dhèwèké perang nglawan mungsuh sing ora katon kanthi mratobatake wong-wong sing ora precaya marang iman sing sejati lan nyiapake para wong precaya kanggo ngalami martir; dene perjuangane nglawan mungsuh sing katon yaiku kanthi ngecam penyiksa Afanarikh lan nyalahake dheweke amarga ateis lan ora manungsawi, lan amarga wis nyiksa akèh wong pracaya nganggo manéka panyiksaan; mula Santo Nikita menang nglawan loro-lorone: dheweke nginjak setan ing sangisore sikile lan ngalahake kekejeman penyiksa. Macem-macem panyiksaan sing digunakake kanggo meksa sang penderita Kristus sing setya iki supaya mbaleni kapercayané kabèh gagal, lan sang penyiksa dhéwé gumun, kenapa sanadyan nganggo kabèh kekuwatane, dhèwèké ora bisa ng yakinke siji waé abdi Kristus, sing ajeg ing pangakune kaya tiang sing kuwat lan ora goyah.

[6227] Karajan Gotik nyebar saka ngisor Kali Vistula nganti Segara Ireng; wong Gotik manggon utamane ing Romania saiki, ing sacedhake Kali Danube.

[6228] Istr – jeneng kuna kanggo Kali Donau.

[6229] Wafat watara taun 340.

[6230] Kaisar Valens mrentah wiwit taun 364 nganti 378.

[6231] Urfil utawa Ulfilas – uskup Goth pisanan lan pangkotbah Kristen sing semangat ing antarané wong Goth; dhèwèké urip saka taun 311 nganti 383.

Apa sing banjur dirancang wong sing ora nduwé hukum iku? Dhèwèké mutusaké bakal ngrusak nganggo geni wong sing ora bisa dipatèni nganggo akèh tatu, panyiksaan daging, utawa patahé balung-balungé. Nanging apa sing digayuh wong jahat iku? Dhèwèké kobong luwih parah déning nesu dhéwé tinimbang ngobong martir nganggo geni: Santo Nikita, sanadyan ana ing geni, awaké ora kobong déning kobongan, déné rohné lair manèh menyang urip anyar sing langgeng lan abadi. Ing wektu sing padha, sang penyiksa sirna amarga ketidaktaatane marang Gusti sanajan tanpa geni: dhèwèké wis matèni atiné lan nyiapaké awaké kanggo neraka. Mangkono, Santo Nikita perang kanggo Kristus ing sangisore pratandha salib lan mbuktekaké yèn dhèwèké iku pemenang; dhèwèké ora mung pemenang ing jeneng waé nanging uga ing kasunyatan.

Awaké sang wali, sing ora rusak amarga geni, tetep durung dikubur lan dibuwang ing kono kanthi isin. Ing wektu kuwi, ana wong Kristen saleh sing jenengé Marian manggon ing wilayah kuwi. Wong iki asalé saka tanah Kilikia, saka kutha Mopsuestia[6232] . Amarga sawijining urusan pribadine, dhèwèké teka ing tanah bangsa Goth lan manggon ing kana suwéné wektu sing cukup suwe. Marian banjur kenal karo Santo Nikita lan éntuk paseduluran lan katresnané; utamané dhèwèké saya tresna nalika weruh yèn sang askèt suci kuwat nyengkuyung iman suci Kristus, malah nganti siap ngucuraké getihé dhéwé kanggo iku. Mula, nalika awak sang wali durung dikubur, Marian nyusun rencana kanggo njupuk awak kanca kesayangane lan martir Kristus mau lan nggawa bali menyang tanah kelairane. Nanging dheweke wedi ngetokake rencanane, amarga wedi marang pangeran sing wis mrentahake supaya ora ana sing wani ngubur awak martir mau. Mula Marian mutusaké njupuk badané kanthi rahasia ing wayah bengi.

Nalika bengi teka, Marian wis siyap miwiti misiné; nanging bengi peteng lan udan, saéngga angel mlaku. Marian banget sedhih amarga ora bisa ndeleng ngendi arep lunga utawa ngendi golek awak martir sing digoleki. Nalika dhèwèké lagi sedhih banget, Gusti Allah sing maringi panglipur kabèh, sing biyèn nuntun para Magi menyang Betlehem nganggo lintang (Matéus 2:2), maringi panglipur marang Marian ing sedhihé lan nuduhaké dalan kanggo nemokaké awak suci mau: Panjenengané ngutus daya swarga ing wangun lintang, kang sumunar ing ngarepé Marian lan nuntun dhèwèké menyang panggonan sing perlu dituju. Lintang iki mimpin Marian lan ngusir pepeteng bengi; piyambaké banjur mèlu kanthi kabungahan. Nalika tekan panggonan ing ngendi awak sang wali ana, lintang mau mandheg ing dhuwuré. Banjur Marian, sawisé mbungkus awak sang martir nganggo kain kafan sing resik, nggawa menyang omahé.

Mangkono Marian éntuk harta karun sing digoleki. Sawisé nyimpené sawatara wektu kanthi ati-ati ing omahé dhéwé, ora suwé banjur bali menyang tanah kelairané lan nggawa bebarengan jasad martir suci[6233] . Sawisé tekan kutha Mopsuestia, Marian ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan ing omahé dhéwé.

Gusti Allah maringi berkah marang omahé Marian amarga Sang Pembawa Kesengsaraan, Santo Nikita, kaya déné Panjenengané biyèn wis maringi berkah marang omahé Potifar kanthi kasugihan gedhé amarga Yusuf (Kejadian 39:5) lan marang omahé Abed-Darit amarga Tabut Perjanjian (2 Samuel 6:11). Omahé Marian dadi kebak kamulyan ageng, loro-lorone ing donya lan rohani; amarga saka peti jenazah sang wali akèh peparing sing disaluraké marang wong-wong sing butuh, lan akèh wong lara sing mari. Kabèh warga kutha lan warga sakupenge padha kumpul ing makam sang wali, nganti omahé Marian ora cukup kanggo nampung kabèh wong pracaya sing teka; mula kabèh padha mutusaké mbangun gréja kanthi asma Wali Nikita lan nyimpen relik sang martir ing kono. Kanthi semangat, para wong pracaya enggal mbangun gréja mau. Sawisé bangunan rampung lan gréja wis dihias kanthi megah sing pantes, peti jenazah martir suci dibukak; padha njupuk relikwarium lan nggawa menyang gréja anyar sing dibangun, ing kana padha ngubur ing lemah. Mung Marian sing kasil njupuk, minangka berkah kanggo omahé, siji driji saka relik sang wali, sing disimpené kanthi pangurmatan; ora ana siji waé liyané sing bisa njupuk sanajan sak cilik waé saka relik Wali Nikita.

Ing sawijining wektu, Auxentius sing pinaringan berkah, Uskup Mopsuestia, sawisé ngedegaké gréja kanggo ngajèni para martir suci Tarach, Probus, lan Andronicus, ing ngendi reliké telung wali iku disimpen, ngirim layang marang warga Anazerva njaluk supaya maringi sawatara relik para martir suci mau kanggo gréja anyar sing lagi dibangun. Warga Anazarva banjur nyuwun marang Auxentius supaya mènèhi, minangka balesan, sawatara pecahan relik Santo Nikita minangka berkah kanggo kuthaé. Kepingin nyukupi panyuwunan mau, uskup

[6232] Kutha Mopsuestia dumunung ing dataran ing pinggir Kali Pirama.
[6233] St Nikita séda tanggal 15 September 372.

mréntahaké supaya kuburan martir suci Nikita dibukak. Lan wus ana, tanpa sebab sing cetha, lempeng marmer sing nutupi peti suci iku pecah dadi loro. Salah siji wong sing ana ing kono kanthi wani nyentuh relik suci nganggo tangane, nanging langsung tangane layu lan dhèwèké kebak rasa wedi. Ing wektu kuwi, ana swara guntur banter muni saka langit lan kilat padhang sumunar ing langit; kabèh wong padha ketakutan. Uskup banjur nyadari yèn Gusti ora sarujuk relik sang wali dipecah-pecah, lan dhèwèké nyesel marang niyaté. Nganggo nyekel tangan kang layu saka wong sing kanthi angkuh nyentuh relik sang wali, dhèwèké nyentuh relik mau manèh lan miwiti ndedonga:

'Ya martir suci Kristus, Nikita! Kowe luwih pantes marasaké tinimbang nglarani, awit kowe becik lan manut marang Gusti kang Maha Murbèng Kabecikan; lan yèn kowe wis cepet ngukum wong iki, apa kowe ora bakal luwih cepet paring welas asih marang dhèwèké?'

Baru uskup ngucapake tembung-tembung mau, tangané wong iku sing layu langsung mari, lan kabèh padha gumun marang mujijat sang martir suci Nikita lan padha ngluhurake Gusti Allah. Ora wani maneh nyentuh relik abdi Gusti sing kinurmatan, uskup[6234] sawisé nindakake pangibadah kanthi ngajèni marang relik-relik mau, manèh nyegel kuburé kanthi ngajèni, memuji Bapa, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, sing pantes nampa kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Filoteus, imam lan tukang mujijat

Dipepering ing tanggal 15 September

Sing Kinurmatan Philotheus asalé saka sawijining désa sing dijenengi Muravyov (Mravino)[6235] . Nalika wis diwasa, dhèwèké nikah lan nduwé anak. Banjur dhèwèké dianggep pantes nampa pangkat rohani sing suci. Wiwit wektu kuwi, sang wali tansah puasa lan ndedonga tanpa kendhat. Liwat uripé sing suci, dhèwèké diparingi karunia mujijat lan nindakake akèh mujijat ing asmané Kristus: umpamané, dhèwèké ngowahi banyu dadi anggur, mindhah watu saka panggonané mung nganggo siji tembung, lan nindakake akèh mujijat liyané. Ing wektu sing padha, dhèwèké nindakake kabecikan Kristen: dhèwèké maringi mangan marang wong luwe lan nulungi wong-wong sing butuh pitulungan. Sawisé setaun seda[6236] , para umat kepéngin mindhah reliké menyang panggonan liya, sang wali, kaya urip, ngulurkaké tangané lan nyekel pundhak loro imam sing nggawa awaké, banjur munggah lan mlaku telung langkah. Awaké banjur dibaringaké manèh ing panggonan sing padha, ing ngendi relik sucié wiwit ngetokaké myrrh sing akèh.

Peringatan Santo Porfirius Sang Martir

Peranganing Santo Porfirius Sang Martir

Disingel ing tanggal 15 September

Ing sawijining wektu, dina ulang taun Kaisar Julianus si Murtad lagi dirayakake. Porphyrius, minangka aktor, kudu ngolok-olok lan ngina wong Kristen ing teater. Nalika dhèwèké nyemplung ing banyu kanggo maksud iki lan muni, 'Porphyrius dibaptis ing asmané Rama, Putra lan Roh Suci', dhèwèké dumadakan pracaya marang Gusti Allah sing sejati lan, sawisé metu saka banyu, wiwit ngakoni Kristus kanthi tebuka. Amarga iku dhèwèké disiksa lan dipenggal sirah nganggo pedhang[6237] .

[6234] Uskup Auxentius II urip ing pertengahan abad kaping lima; dhèwèké mèlu ing Konsili Ekumenis Kaping Papat ing Kalsedonia taun 451.

[6235] Diterjemahake saka basa Yunani, sing muni 'Mirmix' – tegesé 'semut'; mula diarani 'Muravyevo' utawa 'Mravino'. Pemukiman iki dumunung ing Asia Cilik, ing wewengkon Bithynia.

[6236] St Philotheus dipercaya séda watara abad kaping 10.

[6237] St. Porfirius Sang Martir ngalami martir nalika pamaréntahan Julianus si Apostata ing taun 361 ing Asia Cilik, ing kutha Éfèsus.

Perayaan para Martir Suci Maximus, Askliaida lan Theodotus

Dirilis tanggal 15 September

Para martir suci Maximus lan Askliaida urip nalika pamaréntahan Maximian sing ora takwa ing Mysia, ing kutha Marcianopolis. Padha misuwur amarga kesuciané lan mulang akèh wong bab iman sing sejati, nuntun wong-wong mau marang baptisan suci. Nalika Tyris, gubernur Thrace sing wektu kuwi teka ing Marcianopolis, krungu bab iki, dhèwèké mréntahaké supaya padha diadili. Sawisé rembugan dawa karo Maximus bab iman, penyiksa kuwi mréntahaké papat wong lanang supaya nggebuk awaké kabèh; banjur, sawisé Askliaada ngakoni imané marang Kristus, dhèwèké mréntahaké supaya dhèwèké uga dipukul nganggo tapak sikilé. Banjur Theodotus sing saleh ngomong lan ngecam kekejeman sang penyiksa; amarga iku dheweke digantung ing wit lan badané dipukul nganggo cambuk. Telulas dina sawisé, Tyris, sawisé teka ing Adrianople, maringi sangsara anyar marang telung martir mau, sing wis digawa menyang kutha sing padha, kanthi ngobong nganggo lempeng tembaga sing panas abang, nganti awaké padha lumer; nanging ana swara saka swarga sing maringi panglipur lan nyemangati wong-wong mau. Sawisé pirang-pirang dina ing panjara, wong-wong mau dibuwang marang kéwan galak ing sirkus ing ngarepé akèh wong. Nanging biruang betina sing dilepasaké marang Maximus lan Theodotus malah nyenengaké wong-wong mau, déné lembu jantan sing diiket karo Ascliadus mandeg kaya kaku lan ora obah saka panggonané. Gubernur sing nesu banjur budhal bareng para martir suci menyang Philippopolis lan, sadurunge tekan kutha, ing desa Saltis, sawisé upaya manèh kanggo meksa padha mbalèk saka iman Kristus, dhèwèké mréntah supaya sirahé dipotong. Sawisé kuwi, nalika lagi lungguh ing kursi pangadilan, penyiksa kuwi kena kilat[6238] .

29 September

16 September (Gaya Lawas)

Kematiran Martir Agung Euphemia sing Pantes Dipuji

Dipeperingati tanggal 16 September

Sajrone pamaréntahan Diocletianus sing ora takwa[6239] , Chalcedon[6240] dipimpin déning Priscus[6241] , proconsul sing diangkat déning dhèwèké. Kanggo ngaturake pesta pangurmatan marang dewa pagan Ares[6242] , kang ing ngendi wis ana candhi kang didedikasikake ing Chalcedon lan ana patungé, Priscus ngetokake prentah saka wewenangé dhéwé marang kabèh kutha lan désa sacedhaké, mréntah ing jenengé kaisar supaya kabèh wong padha kumpul ing Chalcedon kanggo pesta lan saben wong, miturut kamampuhané, padha nyembah marang Ares. Ing prentahé, Priscus ngancam paukuman abot marang sapa waé sing ora manut prentahé lan ora rawuh ing pesta sing wis dijadwalaké ing dina kaping sanga sawisé prentah iku diwènèhaké. Mula, nalika dina kang wis ditemtokake kanggo pesta setan iki teka, akèh wong padha kumpul ing Kalsedonia, bebarengan karo kéwan-kéwan kang digawa kanggo dipersembahake, lan kabèh padha miwiti pesta pora, nyembelih wedhus lan sapi lan

---

[6238] Para Martir Suci Theodotus, Maximus lan Askliaadas (uga dikenal minangka Asklipiodotus) ngalami martir ing wiwitan abad kaping 4, nalika Galerius Maximianus mrentah ing Kakaisaran Romawi Wétan. Istilah 'Mysia' ing kéné ora ateges wewengkon lor-kulon, nanging provinsi Romawi ing sacedhaké Kali Danube, sing dipérang dadi pérangan kulon (ndhuwur) lan wétan (ngisor). Marcianopolis iku kutha ing Mysia Ngisor ing dalan saka Konstantinopel menyang Danube; sawisé dadi Preslav lan saiki dadi désa Pravodi ing Bulgaria. Adrianople (Edirne ing basa Turki) iku kutha kondhang sing diadegaké ing separo kapisan abad kapindho déning Kaisar Romawi Hadrian. Philippopolis iku kutha kuna sing dikubu ing Thrace, saiki ana ing Eastern Rumelia, ing Kali Maritsa; nganti saiki kutha iki tetep nduwèni wigati gedhé ing babagan industri lan populasi.

[6239] Ing wiwitan abad kaping telu.

[6240] Ibu kutha provinsi Romawi Bithynia, ing pesisir kidul Propontis (Segara Marmara), ngadhepi Bizantium.

[6241] Istilah 'prokonsul' nuduhaké marang gubernur kaisar ing provinsi utawa wewengkon.

[6242] Ares utawa Mars – dewa pagan; dianggep minangka dewa perang, lan uga minangka pelindung wong lan tetanen saka kabèh sing mbebayani.

nyembah arca kang ora ana nyawane—utawa luwih tepaté, setan kang manggon ing njero arca kuwi. Banjur wong-wong Kristen ing wilayah kuwi, sing sengit marang pesta tanpa Gusti iki lan wedi marang murka prokonsul sing medeni, padha ndhelik lan kumpul ing panggonan rahasia, ngrayakake ibadah marang Gusti Allah sejati, Sang Kristus Yesus, Pangeran kita. Ing wektu iku, panganiaya mrentahake supaya ditindakake panyelidikan sing tuntas, , kanggo mriksa apa ana wong sing mbangkang marang prentahe, lan apa ana wong sing ora nyembah arca Ares. Lan kapanggih yèn wong Kristen mbangkang marang panganiaya, amarga padha ora manut marang prentah prokonsul lan ora maringi marang setan iku kaluhuran sing mung pantes kanggo Gusti Allah sejati. Penganiaya kuwi nesu amarga wong Kristen ora gelem manut marang dhèwèké, banjur dhèwèké mréntah supaya wong-wong mau digoleki lan disiksa.

Ing wektu kuwi, ana sangang dasawarsa wong Kristen sing ndhelik ing panggonan rahasia, padha ngaturake pandonga; ing antarané ana cah wadon ayu jenengé Euphemia, keturunan bangsawan, putriné senator Philophron lan garwané Theodora, loro-loroné wong sing taat. Penganiaya mau banjur krungu babagan wong Kristen sing ndhelik kuwi, lan dhèwèké mréntah supaya kabèh mau dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili. Sakwisé kuwi, para abdi sing galak, nggawa senjata ing tangan, nyerbu kaya kéwan galak marang kumpulan wong-wong sing padha ndedonga kanthi rahasia miturut sabda Kristus. Padha ngubengi omahé wong-wong pracaya sing nyembah Gusti kanthi rahasia saka kabèh sisih, supaya ora ana siji waé sing bisa lolos; sawisé mecah lawang, padha nyeret wong-wong Kristen metu siji-siji kanthi tanpa welas asih, lan sawisé kabèh ditangkep, padha digawa marang prokonsul ing tengah cacian lan ejekan. Diarak kaya wedhus menyang panggilan, para abdi Kristus sing suci lan andhap asor ngadeg ing ngarepe panganiaya sing sombong, siap nampa sangsara kanggo Gusti nganti getihé netes.

Nalika weruh wong-wong mau, panguwasa sing sombong kuwi kandha:

'Apa kowe sing mbantah paugeran Kaisar lan paugeran kita, kanthi ngremehake kurban sing diwenehake kanggo ngajeni dewa agung Ares?'

Para Kristen mangsuli:

'Apa iku prentah raja utawa prentah panjenengan, Prokonsul—yen ora bertentangan karo Gusti Allah ing swarga—mesthi kudu dituruti; nanging yen bertentangan karo Gusti Allah, mula ora mung ora kena manut, nanging uga kudu nolak.' Yen kita diprentah nindakake apa sing dadi kewajiban kita marang panguwasa, kita bakal maringi marang Kaisar apa sing kagungan Kaisar (Matéus 22:20). Nanging amarga prentah panjenengan iku ngina Gusti lan keji ing ngarsane Gusti—awit panjenengan mrentahake kita ngajeni makhluk tinimbang Sang Panyipta, lan meksa kita nyembah lan ngluhurake kurban marang setan tinimbang marang Gusti Allah Kang Maha Luhur—kita ora bakal nate nglakoni prentah panjenengan iki, amarga kita iku penyembah sejati marang Gusti Allah sejati kang manggon ing swarga.

Banjur sang penyiksa mbukak cangkemé kang licik lan ngasah ilat kang muji-muji kaya cukur, banjur nyapa wong-wong mau nganggo omongan licik, nyoba kanthi janji peparing lan pakurmatan kanggo nuntun wong-wong sing wis ditebus Gusti nganggo getihé kang larang regané[6243] saka dalan sing lurus lan mlebu ing ibadah arca sing ngrusak. Ing wektu sing padha, prokonsul ngancem wong-wong mau karo panyiksa sing nggegirisi yèn padha ora gelem nindakake apa sing diparingi saran lan dhawuh.

Nanging para wali mangsuli:

'Prokonsul, peparing lan pakurmatan sing panjenengan janjekake marang kita wis suwe kita tolak, malah kita sengiti, lan kita anggep *"sampah, supaya aku bisa entuk Kristus lan kapanggih ing Panjenengané"*[6244] (Filipi 3:8), amarga kita duwé berkah langit sing luwih ageng lan luwih becik tinimbang berkah donya.' Berkat donya iku sementara lan luntur, déné berkat swarga langgeng lan ora owah (2 Kor. 4:18); Kita ora mung ora wedi marang panyiksa nggegirisi sing kok ancemake marang kita, nanging kita malah kepengin banget nampa iku, supaya kuwasa lan kakuatan Gusti Allah kita katon ing kita, sing bakal nggawe kowe gumun lan, sawise nyumurupi kelemahan dewa-dewa kotormu, kowe isin. Nanging ngapa kita isih nerusake perdebatan lisan iki luwih suwe?

[6243] Kanon kanggo Presentasi Sang Gusti, Ode 3, irmos.

[6244] Ya iku tegesé, kita nganggep iku, dibandhingaké karo berkah sing dipikolehi lumantar Kristus, mung sampah sing kudu dibersihaké metu saka kamar.

Lakonana apa sing wis kowe rencanakake, lan kowe bakal weruh yèn kita nduwèni keteguhan ing kasabaran sing luwih gedhé tinimbang semangatmu kanggo nyiksa.

Banjur penyiksa mau wiwit ngetokake maneka siksaan marang wong-wong mau, lan salawase sangang welas dina para wali nandhang maneka wujud siksaan, nampa tatu anyar saben dina lan nahan luwe lan ngelak. Bareng karo wong-wong mau ana putri suci Euphemia, enom lan ayu; nalika nyemangati dheweke padha kandha:

'Bèktiya, para dara, amarga Sang Penganten Langit; bèktiya supaya nyenengake Panjenengané lumantar sangsara; bèktiya supaya bisa ketemu Panjenengané karo para dara pinter, supaya Panjenengané tresna marang kowe kaya pangantené lan nggawa kowe menyang kratoné[6245] .'

Banjur, ing dina kaping rong puluh, padha digawa ing ngarep pangadilan, ing ngendi prokonsul takon marang wong-wong mau:

'Mbok menawa, sawisé ngalami sangsara, saiki kowé gelem manut paugeran kita?'

Banjur para martir suci, bebarengan karo Santa Eufemia, mangsuli:

'Aja ngarep-arep, Prokonsul, bakal mbingungake kita saka dalan sing lurus: luwih gampang kowe mbalikake gunung-gunung ing bumi lan mindhah lintang-lintang ing langit tinimbang mbalikake atine kita saka Gusti Allah sejati.'

Amarga nesu krungu tembung-tembung mau, sang penyiksa mrentah supaya padha dipukul bola-bali ing pasuryan; banjur, nalika weruh manawa iku ora ana gunané, dhèwèké mutusaké ngirim wong-wong mau marang raja, nanging ing antarané wektu kuwi dhèwèké mrentah supaya padha dipenjara. Nalika padha digawa menyang kana, prokonsul ndeleng Santa Eufemia, sawijining cah wadon enom lan ayu, sumunar ing antarané para martir suci kaya rembulan ing antarané lintang, lan kaya srigala dhèwèké nyekel wedhus iki saka kandhangé Kristus. Dhèwèké, nanging, ngangkat mripat lan tangané menyang swarga, banjur muni:

'Aja ninggalake aku, Calon Garwaku sing paling tak tresnani, Yesus Kristus, amarga aku nyandhak pangarep-arep marang Panjenengan; aja pasrahake nyawaku—sing tresna marang Panjenengan lan ngakoni asmané Panjenengan sing suci—marang kéwan galak; aja nganti mungsuhku bungah marang aku; kiyatna aku, abdi Panjenengan sing ringkih iki, supaya aku ora kalah déning kaluputan.'

Kanggo nggoyahake imane marang kekafiran, sang penyiksa nyusun akal-akal macem-macem cara kanggo nggodha, nyekel atine dara wadon iku nganggo tembung manis, peparing, lan janji-janjine.

Nanging dhèwèké ngandika kanthi teges:

'Aja kowe nyangka, hai penyiksa, manawa kowe bisa kanthi gampang, liwat bujukan licik, nggoyahaké kelemahanku marang kejahatan lan ketidaktaatanmu; amarga sanadyan aku wong wadon miturut kodrat, ringkih ing daging lan isih enom umuré, atiku luwih kiyat tinimbang atimu, lan kekuwatan imanku luwih ageng tinimbang keberanianmu; Saliyane, kanthi sih saka Kristusku, aku duwe pangertosan luwih gedhe tinimbang kabèh sofistiker pagané, sing kok anggep wicaksana, padahal sejatine kowe luwih bodho tinimbang kabèh wong sing ora ngerti, amarga kowe nolak ngerti Gusti Allah sing sejati, malah nyembah setan kaya déwa. Mula saka iku, kowe ora bakal ngapusi aku nganggo tembung licik, kaya ula sing biyèn ngapusi ibu kita sing kapisan; kowe ora bakal nggawe donya sing pait iki dadi manis kanggo aku nganggo kesenengané, sing tak anggep pait demi Gusti Yesusku sing paling manis; uga kowe ora bakal ngalahaké *'kakuwatan sing sampurna ing kelemahan'*[6246] (2 Kor. 12:9), sanadyan seranganmu sak sengit apa waé. Amarga aku pracaya marang Kristusku yèn Panjenengané ora bakal ninggalaké aku utawa narik manèh tangan pitulungané sing kuwat saka aku, nganti sirahé sing sombongé setan diinjak-injak ing sikilé wanita mau.

Banjur penyiksa kuwi, isin karo wangsulan Santa Eufemia, dadi nesu banget lan ngowahi katresnan mesum sing sadurunge dituduhake marang dheweke dadi kemarahan, banjur mrentahake supaya disiapake roda penyiksaan sing dipasangi akèh piso-piso landhep. Nalika para abdi negara ngiket gadis suci mau marang roda iki, dhèwèké nggawe pratandha salib kanggo nglindhungi dhèwèké. Banjur padha muter roda mau, saéngga awak sang martir wiwit kapotong-potong lan sendiné remuk.

Nanging dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah.

[6245] Iki mesthi nyebutake parabel Sang Juruwilaha bab prawan-prawan wicaksana (deleng Mat. 25:1–13).

[6246] Yaiku, kakuwatané Gusti Allah, sing nguwatké wong ringkih.

"Gusti Yesus Kristus," kandha sang putri suci, "cahyaning atiku, sumbering gesang, sing paring kaslametan marang wong-wong sing ngarep-arep marang Panjenengan!" Tulung rawuh saiki nyelametake aku, supaya kabeh wong padha ngerti menawa Panjenengan iku siji-sijine Gusti Allah sejati lan pangarep-arep sing teguh kanggo wong-wong sing precaya marang Panjenengan – *'Ora ana bebaya sing bakal nyerang kowe, lan ora ana wabah sing bakal nyedhaki omahmu'*[6247] (Mazmur 90:9–10).

Sawisé dhèwèké ndedonga, rodha kuwi dumadakan mandheg lan para abdi padha ambruk amarga kesel; awit Malaikaté Gusti Allah rawuh, mecah rodha kuwi, ngangkat putri suci saka kono, marasaké tatu-atuné lan mbalèkaké keséhatané. Dheweke, sawise mudhun saka roda tanpa cilaka lan waras, nyanyi kanthi kabungahan, matur nuwun marang Gusti Allah lan ngluhurake kakuwataning Panjenengané sing Maha Kuwasa.

Ndeleng kahanan iki, sang penyiksa lan kabèh wong sing ana ing kono padha gumun lan nggumun banget marang mujijat iki. Nanging, ing panggonan ing ngendi awon wis ndhelikaké mripaté jiwa, mujijat ageng kaya ngono ora bisa maringi paédah; padha ora bisa ngenali tangan kuwasa Gusti Allah sejati: *'Atiné wong-wong iki wis dadi atos; kupingé angel krungu, lan padha nutup mripaté'* (Yesaya 6:10), lan padha nganggep pratandha mujijat iki minangka pakaryan sihir.

Sawisé kuwi, penyiksa mréntahaké supaya geni gedhé dinyalakaké ing pawon khusus lan sang wali dibuwang menyang kono. Nalika tungku lagi diisi kayu lan geni kang nggebug wis kobong ing njero, sang martir suci manèh nyawisake dhèwèké kanggo ndedonga, kang biyèn wis dadi tamèng kanggo nglindhungi telung mudha ing tungku geni; sang dara suci ngadhepi geni jasmani kanthi geni katresnané kang murub marang Gusti lan, ngangkat pandangé menyang swarga, ngendika:

'Ya Allah, sing manggon ing panggonan luhur lan ndeleng wong andhap asor (Yesaya 33:5; Mazmur 137:6)! Ing Babilonia, Panjenengan nylametake telung mudha—sing dibuwang menyang geni amarga ajining paugeran Panjenengan—tetep utuh lan ora cilaka saka geni lumantar Malaikat Panjenengan sing suci, lan Panjenengan ngutus embun saka swarga marang wong-wong mau: mugi Panjenengan uga dados pitulung kula, abdi Panjenengan, nalika kula ngupaya, Kristus Panjenengan, amarga kamulyan Panjenengan!

Sawisé ngendika mangkono, lan nglindhungi awaké dhéwé nganggo pratandha salib minangka senjata, dhèwèké ngadeg tentrem, ngentèni wektu nalika dhèwèké bakal dibuwang menyang geni.

Banjur loro prajurit, Victor lan Sosphen, sing arep mbuwang martir mau menyang tungku, padha weruh pangliyan kang nggumunake ing sajroning geni; ing ngarepe katon Malaikat-malaikaté Gusti Allah, sing nyebarake kobongan ing tungku lan nglarang supaya ora nyentuh Pengantené Kristus. Sawise weruh mujijat iki, padha kandha marang penyiksa:

'Kita ora wani, Prokonsul, nyentuh gadis suci iki nganggo tangan kita sing najis lan mbuwang dhèwèké menyang geni, sanajan panjenengan mréntah supaya sirah kita dipotong, amarga kita nyekseni mujijat nggumunake sing mripat panjenengan ora bisa ndeleng. Lan luwih becik kita nampa nesumu tinimbang murka para priya padhang sumunar sing ngancem kita saka geni kobong."

Krungu kuwi, sangsadis dadi nesu marang wong-wong mau; amarga mikir yèn wong-wong mau iku wong Kristen lan mulané padha ora gelem mbuwang putri mau menyang pawon, dhèwèké mréntah supaya wong-wong mau diiket, lan nyerahaké palaksanaan préntahé bab Euphemia marang loro prajurit liya, siji aran Caesar lan sijiné Varius. Kaloro mau nyekel sang putri, banjur mbuwang dhèwèké menyang pawon geni; nanging sakwisé kuwi langsung kobongan geni gedhé sumebar saka pawon geni lan nyerbu para prajurit sing wis mbuwang sang putri mau, nganti padha kobong dadi abu ing papan kuwi, déné para abdi liyané kabur. Nanging sang wali, kanthi kabungahan ana ing tengah pawon geni, kaya-kaya ana ing kraton padhang lan embun adhem, nyanyiake kidung telung para mudha: *'Pinunjul kowe, ya Gusti Allah para bapa kita, lan pantes dipuji lan diunggulake salawas-lawase'* (Dan. 3:52). Lan ana mujijat sing nggumunake: geni kuwi ora nyentuh dheweke, malah sandhangane uga ora kobong, amarga Panjenengané Gusti Kristus, mantené sing langgeng, wis mudhun sacara rahasia menyang pawon geni kanggo mantené sing suci lan nyawuri dheweke kanthi kesegeran saka swarga. Nalika pawon geni kuwi mati, sang wali metu kanthi slamet lan waras, nganti kabèh padha gumun. Amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake, penyiksa mau mrentahake supaya dheweke dibuwang menyang penjara, karo kandha ing atine: 'Aku

[6247] Tegese, ora ana bala sing bakal nyerang wong-wong mau, lan ora ana tatu sing bakal nyiksa awaké wong-wong sing wis ndadekake Gusti minangka pangayomané (Mazmur 90:9–10).

bakal mikir apa sing kudu tak lakoni karo tukang sihir iki bengi iki.' Banjur, sawise ngundang Victor lan Sosthenes marang dheweke, dheweke nyerang wong-wong mau kanthi nesu gedhe lan janji bakal ngrusakake yen padha ora nyembah arca-arca.

Wong-wong mau mangsuli:

'Nganti saiki kita ana ing kaluputan, ora ngerti kabeneran; saiki kita wis mangertèni Gusti Allah siji-sijiné sing nyipta swarga lan bumi: Panjenengané sing kita pracaya lan sembah, nanging déwa-déwa panjenengan—sing biyèn uga kita sembah, tanpa nyadari yèn kita ditipu déning setan—ora bakal kita ajèni manèh wiwit dina iki.' Tindakna marang kita apa kersamu: awak kita ana ing tanganmu, nanging nyawa kita ana ing pangayomaning Gusti Allah.

Lan penyiksa mau ngukum supaya padha disobek-sobek déning kéwan galak. Nalika para wali lumaku menyang panggonan sing bakal dipisah-pisah déning kéwan galak, padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring welas asih marang wong-wong mau lan, sawisé ngapura dosa-dosa sing wis padha ditindakake nalika isih ana ing kaluputan lan ora pracaya, mimpin roh-roh mau menyang panggonan panggonané wong-wong sing pracaya marang Panjenengané. Lan langsung ana swara ilahi muni saka swarga, ngajak wong-wong mau supaya padha istirahat; krungu swara kuwi, kanthi bungah padha nyerahake nyawane ing tanganing Gusti Allah. Bab kewan galak, ora nyentuh awaké, sing sabanjuré dikubur sacara rahasia déning para wong pracaya.

Sawisé wengi kliwat lan esuk teka, sang penyiksa lungguh ing bangku hakim, lan Santa Eufemia digawa metu saka penjara; nalika mlaku menyang pangadilan, dhèwèké nyanyi kanthi bungah:

– *'Ya Allah, kula badhé nyanyi kidung anyar dhumateng Panjenengan'* (Mazmur 143:9). Kula badhé ngluhuraken Panjenengan, ya Gusti, kekiyatan kula! Kula badhé nyanyi bab Panjenengan ing antaraning bangsa-bangsa lan ngluhuraken asma Panjenengan, awit Panjenengan piyambak ingkang sejati, lan boten ana dewa sanès kejawi Panjenengan.

Kanthi nyanyi kaya ngono, dheweke muncul ing ngarep pangadilan. Ing kono dheweke diinterogasi kanthi dawa, disiksa lan dipaksa nglakoni kurban. Nalika pungkasane dheweke nolak manut, penyiksane, yakin karo keteguhan atine, mrentah supaya dheweke digantung lan awake dipotong nganggo piso sing landhep. Nanging sanadyan sawise panyiksaan kuwi, kanthi kuwasa Gusti, dheweke tetep ora cilaka. Banjur, sawisé nggali parit jero lan kebak banyu, padha nyelehaké ing kono akèh ula, echidna, kéwan segara beracun, lan kabèh jinis réptil daratan lan banyu; nalika parit mau wis kebak, penyiksa mréntahaké supaya Santa Eufemia dibuwang ing kono.

Nanging dhèwèké, kanthi nggawe pratandha salib, kandha:

'Cahyaning kawruh, Gusti Yesus Kristus! Panjenengan paring slamet marang Nabi Yunus tanpa cilaka ing weteng kéwan raksasa segara; Panjenengan nylametaké Nabi Daniel saka cangkemé singa; nylametaké kula ugi kanthi tanganing Panjenengan ingkang kuwasa, supados asmaning Panjenengan ingkang suci pinunjul lumantar kula.'

Kanthi tembung iku dhèwèké nyemplung ing parit; nanging ula lan kobra, nyedhak marang dhèwèké, ora gawe cilaka apa-apa; malah, kayadéné padha ngopeni dhèwèké, amarga padha ngusung dhèwèké ing punggungé, nyegah dhèwèké saka klelep ing jeroné parit kang kebak banyu: putri suci kuwi metu saka kana, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, tanpa tatu. Pelaku penyiksaan saiki bener-bener bingung, ora ngerti apa maneh sing kudu ditindakake marang dheweke. Sanadyan mangkono kepengin mateni dheweke, lan mikir manawa sihir sing, miturut panemune, diduweni wong suci iku mung bisa ngatasi bebaya sing cetha lan ora bisa ngatasi tipu daya rahasia, dheweke mrentahake supaya digolek parit liyane lan diisi tombak landhep, pedhang lan piso, nyelepake kabèh senjata mau ing dhasar parit kanthi pucuké ngadhep munggah, lan nutupi sethithik saka njaba nganggo ranting lan lemah. Banjur dhèwèké mréntahaké sang martir supaya nyabrang parit kuwi, kira-kira merga ora ngerti apa-apa bab parit mau, dhèwèké bakal tiba ing senjata landhep sing dicocogaké ing lemah lan mati amarga tatu. Nanging sang wali nyabrang kanthi gampang kaya manuk mabur ing ndhuwur jaring; sawatara wong kafir sing ora weruh parit mau malah tiba lan mati. Ndeleng kahanan iki, sang penyiksa kroso isin, lan tembung Kitab Suci kanyata: *'Dheweke nggali bolongan lan ngluwihi, banjur tiba ing bolongan sing wis disiapake'* (Mazmur 7:16).

Nanging sang wali malah muji Gusti, nyanyi:

– *'Sapa sing bisa nyritakaké kabesarané Gusti, utawa ngumandhakaké kabèh pujiané?'* (Mazmur 105:2), awit Panjenengan sampun ngreksa abdi Panjenengan ingkang sangsara tanpa tatu, nylametake saking geni, nglindhungi saking kewan galak, banyu lan roda, lan ngundhuh saking bolongan. Lan sapunika, ya Gusti,

nylametake nyawaku saking tanganipun tiyang ingkang wiwit jaman mbiyen dados mungsuhipun sedaya ingkang taat dhumateng Panjenengan; *'Aja kelingan dosa-dosa kawangunanku utawa pelanggaranku'* (Mazmur 24:7), nanging kanthi tetes-tetes getih Panjenengan, kang kaucurake kanggo aku, resmakna reregeding daging lan rohku, awit Panjenengan iku pangresikan, pangsuci, lan pencerahan para abdi Panjenengan (Ibr. 1:3; Luk. 2:32).

Prokonsul nyoba maneh narik ati dheweke nganggo tembung alus.

"Aja ngremehake," ujare, "keturunanmu; aja ngrusak kembanging mudamu, lan aja ngukum awakmu dhewe marang pati. Sembahna Ares Agung, lan kowe bakal diurmati, dipuji, lan diparingi ganjaran dening kita kabeh kanthi kamulyan lan bandha ageng."

Dheweke ngucapaké akèh tembung liya kanggo nggodha dhèwèké, nanging dhèwèké ngguyu lan nyebut yèn dhèwèké edan.

Banjur dhèwèké miwiti nyiksa manèh lan sawisé nggebuk dhèwèké kanthi kejem nganggo tongkat, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dhèwèké dipotong dadi loro nganggo gergaji landhep; nanging gergaji kuwi ora bisa nyilakaké awak sucié. Banjur dhèwèké mréntah supaya dhèwèké dipanggang ing landasan wesi sing panas abang, nanging landasan wesi mau malah dadi adhem, amarga Malaikat-malaikat ana bareng Pangantené Kristus, nglindhungi dhèwèké sajroning kabèh panyiksaané. Pungkasané, prokonsul ngukum Euphemia supaya dipangan kéwan galak.

Nalika sang wali digawa menyang sirkus, ing ngendi dhèwèké bakal diserang déning kéwan galak, dhèwèké ndedonga supaya Gusti mungkasi sangsara, nampa nyawane ing tangané, lan paring dhawuh supaya nyawane pindhah saka badané sing wis suwe nandhang sangsara menyang tanah pangarep-arepé.

"Ya Gusti kang Maha Kuwasa!" pangandikane. "Panjenengan sampun paring pratelan bab daya Panjenengan ingkang boten saged dipunungkuli lan tangan tengen Panjenengan ingkang boten saged dipunalahaken dhumateng kula; Panjenengan sampun nampilaken ringkihipun setan-setan lan kebodhoanipun panyiksa kula, lan Panjenengan sampun ngluhuraken kula saking sakabehing panyiksa. Kados Panjenengan paring idin tumrap pambunuhan lan tumpahaning getih para martir ingkang sampun wonten sadurungku, mekaten ugi sapunika panjenengan mugi nampi kurbanku, ingkang tak aturaken saking manah ingkang remuk lan roh ingkang andhap asor, lan paringa tentrem dhateng atikku ing panggonan para suci lan ing pasedhengan para martir, 'merga Panjenengan pinaringan berkah salami-lamining'.

Nalika Santa Eufimia wis ngrampungake pandongane, kéwan galak—singa lan beruang—diutus nyerang dhèwèké; nanging nalika padha nyedhak, padha ngrumat sikilé. Mung siji beruang betina sing nglarani cilik ing sikilé, nganti getih mili; ing wektu kuwi krungu swara saka swarga, ngundang dhèwèké menyang panggonan ing swarga, lan langsung dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti, kang kanggo Panjenengané dhèwèké wis nandhang sangsara kanthi pangabdian sing sampurna. Lan bumi kaguncang, kutha gemeter; tembok-tembok ambruk, candhi-candhi rubuh, lan wedi gedhe nyerang saben wong. Nalika kabeh uwal saka sirkuh kanthi wedi, awak suci martir tetep nggladrah ing lemah.

Wong tuwané Euphemia njupuk putri suci mau lan ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan ing sacedhak kutha, watara siji stadion adoh[6248] . Padha matur nuwun marang Gusti Allah, bungah amarga dianggep pantes dadi wong tuwané putri kaya ngono, sing lumantar getihé dadi pangantené Panganten Langit, Kristus lan Raja kabèh, marang Panjenengané kaparingana pakurmatan lan kamulyan bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti yuswa tanpa wates. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Ing sangsara panjenengan panjenenganipun nglawan perjuangan sing mulya, lan sawisé seda panjenengan panjenenganipun ngudhakawisakaké kita lumantar pancuran mujijat panjenengan, ya Sang Pantes Dipuji: mulané

[6248] Sawisé kuwi, ing kéné dibangun gréja kanggo ngajèni Martir Agung Euphemia. Konsili Ekumenis Kaping Papat (Konsili Kalsedonia) dianakaké ing gréja iki ing taun 451 Masehi. Ing abad kaping lima, gréja-gréja dibangun ing Roma lan Mediolanum kanggo ngajèni Martir Agung. Reliké digawa menyang Alexandria nalika pamaréntahan Theodosius Agung, banjur dibalèkaké manèh menyang Chalcedon. Sawisé Chalcedon dijupuk déning wong Persia (617), relik Santa Euphemia dipindhahaké menyang Konstantinopel, ing kono isih ana nganti saiki.

kita nyanyi bab pangaso suci panjenengan, lumaku kanthi iman menyang candhi ilahi panjenengan, supaya kita bisa dibebasaké saka lara jiwa lan nampa sih-rahmat mujijat panjenengan.

Peringatan Santa Sebastiana Sang Martir

Dipepering ing tanggal 16 September

Santa Sebastiana urip nalika pamaréntahan Domitian[6249] lan dadi muridé Rasul Paulus. Gubernur George mréntahaké supaya dhèwèké ditangkep ing kutha Marcianopolis[6250] . Dhèwèké dipukul lan dibuwang menyang tungku geni sing panas banget, nanging dhèwèké ora cilaka ing kono. Banjur dhèwèké digawa menyang Heraclea[6251] , ing kana dhèwèké digantung ing wit, sawisé kuwi dhèwèké dibuwang marang kéwan galak. Nanging manèh dhèwèké metu tanpa tatu. Pungkasané, sirahé dipotong nganggo pedhang; nalika kuwi metu susu saka awaké tinimbang getih[6252] .

Dina Rayané Santa Melitina Sang Martir

Dirilis tanggal 16 September

Santa Melitina asalé saka kutha Marcianopolis ing Thrace; dhèwèké urip nalika pamaréntahan Antoninus[6253] , ing sangisoré panguwasa hegemon Antiochus. Dhèwèké nindakake akèh mujijat: contoné, lumantar pandongané dhèwèké nggulingaké arca-arca, mecahaké patung Apollo lan Hercules, lan nuntun akèh wong marang iman sing sejati. Banjur dhèwèké ngowahi garwané hegemon supaya pracaya marang Kristus. Amarga iku, dhèwèké dipenggal sirahé. Awaké sing mulya ing wiwitané ora dikubur. Ana wong Makedonia sing jenengé Akakios, nalika liwat panggonan kuwi arep mulih, nyuwun idin kanggo njupuk relik suci dhèwèké, banjur nyimpen ing wadah relik lan arep nggawa menyang tanah kelairané. Nalika nglayar ngliwati segara, dhèwèké lara lan seda. Nalika kapal tekan tanjung pulo Lemnos[6254] , badan sang martir suci dikubur ing kono. Badan Akakios uga dikubur cedhak kuburané.

Dina Rayané Martir Suci Ludmila

Dirilisake tanggal 16 September

Santa Ludmila iku wong asli Serbia, putri saka sawijining pangeran Serbia. Dheweke dipun nikahake marang pangeran Ceko Borivoj. Ing wektu kuwi, wong Ceko durung dibaptis; Pangeran Borivoj dhewe lan garwane sing isih enom padha dadi penganut pagan. Sawisé omah-omah, padha pracaya marang Kristus lan dibaptis ing asmané Rama, Putra , lan Roh Suci; padha mbangun gréja lan nunjuk imam kanggo ngladèni ing kono. Padha nduwé telung putra lan siji putri. Borivoj seda nalika yuswa telung puluh enem. Ludmila sing pinaringan berkah nampa sedhihé kanthi pasrah tuntas marang kersaning Gusti lan mberakaké kabèh kagungané marang wong mlarat. Putrané, Vratislav, nggantèkaké bapaké ing amben kaprabuan lan mréntahaké bangsane suwéné telung puluh telu taun, sawisé kuwi dhèwèké uga seda. Kuwasa banjur pindhah menyang tangan Vyacheslav,

---

[6249] Domitianus – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 81 nganti 96, sawijining panganiaya sing kejem marang wong Kristen.

[6250] Marcianopolis – sawijining kutha ing Mysia Sisih Bawah ing dalan saka Konstantinopel menyang Danube; sawisé dikenal minangka Preslav, saiki dadi désa Pravodi ing Bulgaria.

[6251] Heraclia utawa Heraclea – jeneng sing asring kapendak kanggo kutha-kutha. Ing kéné, kudu dimangertèni kutha Trakia sing nduwèni jeneng iki ing Propontis (Segara Marmara), kanthi pelabuhan sing apik banget. Iki koloni kuna saka wong Samos – saiki dikenal minangka Eregli. Ing Heraclea, gubernur Pompian dadi penyiksa Sebastiana.

[6252] Miturut cathetan Yunani, awaké dibuwang menyang segara, nanging telung malaékat nggawa menyang Rizist (Redest – ing Trakia ing pesisir Segara Marmara, saiki Rodosto).

[6253] Kaisar Romawi Antoninus Pius mrentah wiwit taun 138 nganti 161.

[6254] Lemnos – salah siji pulo paling gedhé ing Segara Aegea, dianggep bagéan saka wewengkon Thrace, 87 mil saka Gunung Athos.

putuné Lyudmila. Ing wektu kuwi, ibuné Vyacheslav wiwit sengit marang ibu mertua, Lyudmila, lan ngupaya kanthi kabèh cara kanggo ngrusak dhèwèké. Sawisé krungu bab iki, Lyudmila mundur menyang kutha Techin. Menantu wanité ngajak loro boyar banjur ngutus menyang Techin kanggo mateni Lyudmila sing suci. Loro wong jahat iku, sawisé tekan kana, padha nglumpukaké akèh wong ala liyané kaya dhéwé. Nalika sonten, padha ngubengi alun-alun lan kraton panggonané Lyudmila sing suci, mecah lawang banjur mlebu kraton. Nangkep putri suci mau, padha ngiket tali ing gulu lan nyekek dheweke. Kanthi cara iki, Lyudmila sing berkah, sawise nyenengake Gusti, ngalami pati martir; iki kelakon ing dina Setu, ing jam kapisan bengi; umure wektu kuwi enem puluh siji taun. Gusti Allah ngluhurake panggonan kuburane kanthi akèh kaajaiban (dhèwèké dikubur ora ing gréja, nanging ing sangisore tembok kutha): saben bengi, ana lilin murub katon ing dhuwuré panggonan kuwi; sawijining wong wuta weruh manèh nalika nyentuh lemah saka kuburan Santa Ludmila. Sawisé krungu pratandha mujijat kuwi, putuné, Vyacheslav, mindhah reliké menyang kutha Praha lan nyimpen ing Gréja Santo Yurji, ing ngendi nganti saiki isih dadi sumber akèh pratandha lan mujijat. Bab ibu Vyacheslav sing sengsara, dhèwèké ngalami pati sing nggegirisi[6255] .

Perayaan Santa Siprianus, Metropolitan Kyiv

Dirilisaké tanggal 16 September

Santa Siprianus, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia, Pangripta Mùjijat, asalé saka Serbia, saka kutha Ternovo, lan misuwur amarga uripé sing suci[6256] , kawicaksanané gedhé lan kawruh jembar babagan Kitab Suci[6257] . Panjenengané maringi pangajaran marang kabèh wong kanthi piwulang sing diilhami déning Gusti Allah lan ajakan sing nylametaké jiwa. Dheweke nyawisake awake kanthi semangat marang pakaryan mulang sing ora kendhat[6258] ; dheweke ngajar umat supaya tetep ajrih marang Gusti Allah lan nyingkiri kabèh kabodhoan lan omongan kosong, lan luwih saka kabèh supaya rajin ndedonga lan tobat sing sejati. Dheweke seneng urip sepi lan kontemplatif, mula asring mundur menyang désa metropolitane, Golenishchevo[6259] . Panggonan sing tentrem banget iki dumunung ing antarané kali Setun lan Ramenis, lan kaubengi alas ijo royo-royo. Ing kéné dhèwèké mbangun gréja kang dipersembahaké marang Telung Bapa Suci: Basil Agung, Gregorius Teologian, lan Yohanes Krisostomus.

[6255] Ludmila sing berkah, garwané Pangeran Kristen Bohemia Borivoj, urip ing pungkasan abad kaping 9 lan wiwitan abad kaping 10. Dheweke iku eyangé Pangeran Kudus Venceslaus (926–935, putrané Duke Vratislav lan Dragomira sing pagan: dhèwèké nglakoni urip suci, ditresnani wong akèh, lan sawisé seda diurmati dadi santo pelindung nagara); dhèwèké nampa baptisan suci bebarengan karo bojone saka St. Methodius, Sing Sajajar karo Para Rasul, ing Moravia, sing jejere Bohemia; sawisé bojone seda, nalika manggon ing Praha, kutha krajan Bohemia, dhèwèké kanthi tliti ngopeni cucune, Pangeran Vyacheslav, ing sajroning kabeneran iman. Santa Ludmila ngalami pati martir ing taun 927 amarga tuduhan palsu saka menantu wanité, Dragomira, sing wis bali dadi penganut paganisme. Tandha lan mujijat kelakon ing kuburé; kabar bab iku nyurung Pangeran Venceslaus kanthi resmi mindhahaké awaké sing ora rusak menyang Praha, menyang Gréja Santo Yohanes Sang Pambunuh Agung, sing dibangun déning bapaké, ing ngendi dhèwèké dianggep dadi santo pelindung Bohemia.

[6256] Santo Siprianus wiwitane nglakoni asetik monastik ing Gunung Athos, ing ngendi, miturut layang saka Patriark Euthymius saka Ternovo marang biksu Siprianus ing Gunung Athos, dhèwèké misuwur amarga pakaryané.

[6257] Dheweke wis misuwur ing Gunung Athos amarga kawruh, rasa penasaran, lan pangertené marang teks-teks suci; saka kono dheweke nulis marang Patriark Euthymius sing kasebut mau, njaluk supaya dheweke nulis marang dheweke babagan sawetara 'urusan gerejawi', yaiku bab pitakon-pitakon ing ngisor iki: bab sujud sajrone dina-dina Pentakosta lan sajrone rolas dina antara Natal lan Epifani, lan bab nampa Misteri Suci nalika ora ana imam ing ara-ara samun. Kawruh lan uripé sing suci narik kawigaten khusus saka Patriark Konstantinopel, Philotheus, sing ngandelake dhèwèké lan ngangkat dhèwèké dadi penasihat sing dipercaya, lan sabanjuré nglantik dhèwèké dadi Metropolitan, sepisanan ing Kyiv lan Lituania; sawisé sedaé Saint Alexius, Cyprian dadi Metropolitan Kabeh Rusia, njupuk pimpinan Gereja Rusia ing taun 1390, sawisé rong taun karuwetan eklesiastikal lan hierarkis.

[6258] Antarane warisan piwulangé ana, saliyané liya, manéka surat, kang kebak semangat kawicaksanan Kristen sejati lan pangreksan pastoral kang sumringah kanggo kabutuhan rohani umat kang dipasrahaké marang dhèwèké. Saka surat-surat mau, kang mbutuhaké perhatian khusus yaiku: surat marang abbas Athanasius lan marang para rohaniawan Pskov.

[6259] Golenishchevo iku sawijining desa cedhak Moskow, dumunung ing panggonan sing éndah lan dhuwur ing saubengé Bukit Vorobyovy, ing distrik Moskow; nganti saiki isih ana. Ing wektu liyané, sang wali biyèn kerep nyendhiri ing sing diarani 'Tlaga Suci' ing volost Vladimir, ing kono dhèwèké uga mbangun gréja sing dipersembahaké kanggo Transfigurasi Gusti.

Nalika manggon ing panggonan iki, Santo Siprian ngangkat uskup lan imam lan kanthi tekun nyalin lan nerjemahaké akèh buku suci saka basa Yunani menyang basa Slavia[6260] . Dhèwèké uga nulis hagiografi babagan pangripta mujijat agung, Santo Petrus, Metropolitan kabèh Rusia[6261] . Santa Siprianus ngabdèkaké dhèwèké banget marang pandonga lan maca Kitab Suci[6262] . Dhèwèké tansah éling marang pati, Pangadilan Pungkasané Kristus, sangsara para wong dosa lan kabungahan para wong sing bener. Amarga unggul ing pakaryan sing takwa kaya ngono, Metropolitan Cyprian nggayuh umur tuwa lan lara ing désa asalé, Golenishchevo. Papat dina sadurunge seda, piyambakipun nyerat layang pamitan ingkang ing ngriku paring pangapura lan mberkahi kabéh umat iman, sarta piyambakipun nyuwun pangapura dhumateng para umat, kanthi makaten ngetokaké kabijaksanaan lan andhap asor Kristen ingkang sejati. Piyambakipun nindakaken makaten amargi mangertos kakuwatan andhap asor: iku ngapura dosa lan nuntun kabéh prakawis dhateng kabecikan. Sadèrènging séda, sang wali maringi dhawuh marang para uskup lan kanca-kanca raket ing sacedhaké piyambakipun supaya maca layang punika ing sanginggiling peti mayit nalika panguburan[6263] . Lan kanthi andhap asor ingkang makaten, kanthi pandonga panuwun ing lathi, piyambakipun séda kanthi tentrem ing pangayoman Gusti ing taun 6914 wiwit donya diciptakaké, ing tanggal 16 September[6264] .

Peringatan marang Sang Wigati Doroteus, Sang Rahib

Dipepering ing tanggal 16 September

Sing Mulya Dorotheus iku wong asli Thebaid lan manggon ing ara-ara gersang cedhak Alexandria, ing panggonan sing diarani 'Sel-sel Rahib'[6265] . Palladius, Uskup Helenopolis[6266] , sing nalika isih enom wis nyekseni langsung pakaryan asketisné, nyritakaké ing ngisor iki babagan dhèwèké.

Sajeroning nem puluh taun, sang tuwa manggon ing guwa siji, nglakoni urip sing paling prasaja; saben dina, nalika panas tengah dina, nalika mlaku-mlaku ing pinggir segara, dhèwèké nglumpukaké watu lan mbangun

---

[6260] Mangkono, St. Siprian nerjemahaké saka basa Yunani Trebnik lan Service Book, sing ing sawatara pérangan diadaptasi kanggo kabutuhan praktik gerejawi Rusia; dhèwèké uga nerjemahaké kanon lan pandonga, uga Kormchaya, sing ing abad kaping 16 isih disimpen ing Katedral Dormisi Moskow. St. Siprian uga dianggep minangka pangripta sawetara teks liturgi cilik, sing sawenehé panerjemahan lan liyané karya asli. Sang wali uga nyusun tulisan kanonik saka para wali lan pangeran Rusia, nyebarake dhaptar liturgi lan upacara suci liyane, menehi panjelasan babagan upacara kasebut, ngecam praktik sewenang-wenang ing palaksanaane, lan sapiturute. Sacara umum, Metropolitan Cyprian njupuk panggonan wigati ing sajarah Gréja Rusia, utamané minangka tokoh ing babagan mbenakaké buku liturgi lan upacara gréja. Cathetan kuna babagan St. Siprian nyatakake yèn dhèwèké 'njèrmakaké akèh buku suci saka basa Yunani menyang basa Rusia lan ninggalaké akèh tulisan kanggo kapentingan kita'.

[6261] Hagiografi St. Petrus Metropolitan, sing digarap déning St. Siprianus, ngetokaké kesalehan sing urip lan dadi woh pangajab amarga kaslametan saka bala lan lara abot, kaya sing diaku déning Siprianus dhéwé. – Cyprian uga minangka panganggit sawetara karya sajarah sing isih lestari nganti saiki, sawenehé kalebu ing sing diarani 'Buku Derajat'; kacathet yèn St Cyprian nulis akèh riwayat para wali Rusia.

[6262] Miturut kronik, piyambakipun kapenuhan 'kabéh kawruh lan pangerten' lan 'sangat pinunjul lan taat banget; piyambakipun nyerat buku kanthi tangan dhéwé lan asring nyawiji ing pandonga lan sinau Kitab Suci'.

[6263] Surat pamitan, utawa spiritual, saka St Cyprian diwaca, manut kersané, nalika panguburané, kaya déné banjur diwaca ing panguburan para penerusé. Iku kebak kawicaksanan Kristen, kapenuhan semangat kesalehan sing jero, lan nyritakaké kanthi lancar lan nyentuh babagan sifat sementara, kesia-siaan, lan ora ana gunané kabèh bab ing donya, uga babagan kemanungsan manungsa sing bakal mati.

[6264] Ing taun 1406 Masehi – reliké ditemokaké ing taun 1472 lan dumunung ing sangisoring mezbah Katedral Dormisi Moskow (peringatan panemuan lan pangalihan reliké dirayakaké tanggal 27 Mei). – Nalika Paus Cyprian mimpin Gréja Rusia, panyelamatan mujijat Moskow lan kabèh Rusia liwat pangayoman Sang Ibune Gusti, saka invasi nggegirisi saka penakluk Asia, Tamerlane, sing bareng karo pangalihan saka Vladimir menyang Moskwa Ikon Vladimir kang gaib saka Sang Ibune Gusti, sing dilakokaké miturut dhawuh lan panyuwunané Santo Siprianus.

[6265] Thebaid iku wewengkon kutha Thebes, misuwur ing jaman kuna; jeneng iki uga dianggo kanggo sakabehe Mesir Hulu (kidul), adhedhasar kutha utama, Thebes. 'Sel-sel pertapa' nuduhake salah siji ara-ara gersang ing Mesir, ing pinggir kulon Kali Nil.

[6266] Palladius saka Helenopolis (368–430), sawijining muridé Sang Doroteus sing kinurmatan lan wong asli Galatia, teka ing Alexandria ing taun 388, saka kono dhèwèké banjur mundur menyang ara-ara gersang ing sacedhaké—ing ngendi Sang Doroteus uga tau manggon—lan sakwisé pindhah menyang Betlehem. Ing taun 399, dhèwèké kapilih dadi Uskup Helenopolis ing Bithynia, Asia Minor. Sabanjure, Kaisar Arcadius ngasingake dheweke, amarga dadi panyengkuyung St. John Chrysostom, menyang Mesir Lor, saka kana ing taun 408 dheweke dipindhahake menyang Antinoe; lan ing taun 412, dheweke nyusun kumpulan urip para wali lan cathetan babagan dheweke, sing dijenengi 'Lausiacon' minangka pangurmatan kanggo dheweke.

sel saka watu mau, banjur diwènèhaké marang wong-wong sing ora bisa mbangun dhéwé. 'Aku dhéwé,' kandha Palladius, 'nalika semana tau kandha marang dhèwèké:

'Napaké, Bapa, ing yuswa sing wis tuwa banget, panjenengan nyiksa badan ing panas sing nyengat?'

Lan dhèwèké mangsuli marang aku:

'Supaya ora nyiksa aku, nanging aku sing nyiksa dheweke.'

Dheweke mangan sithik saben dina, mung roti garing lan sawetara sayuran alas, sapisan saben dina; dheweke uga ngombe banyu kanthi wajar. Gusti Allah nyekseni manawa ora ana sing tau weruh dheweke nggleleng ing amben utawa turu; sajrone wengi dheweke lungguh nganyam kranjang saka ranting kurma lan, kanthi adol kranjang mau, dheweke tuku panganané dhéwé. Lan aku gumun apa dhèwèké urip sak suwéné kaya ngono mung nalika ana aku, lan amarga kepéngin ngerti kabèh uripé, aku takon akèh muridé apa cara uripé mesthi sak atur kaya ngono. Lan padha kandha marang aku yèn dhèwèké wis nglakoni urip kaya ngono wiwit isih cilik, lan miturut kabiasaané, dhèwèké ora tau turu; kajaba mbok menawa nalika lagi nindakake apa-apa utawa mangan, nalika kuwi dhèwèké kadhangkala nutup mripat, nganti akèh kaping roti tiba saka cangkemé nalika dhèwèké lagi mangan. Nalika sawijining dina, kita ngajak dhèwèké supaya turu sethithik ing amben, dhèwèké, kaya-kaya welas marang kita, kandha marang kita:

'Yen kowe bisa ngyakinake malaikat supaya turu, mula kowe uga wis ngyakinake aku.'

Sawijining dina, miturut carita Palladius, dhèwèké ngutus aku – watara jam sanga – menyang sumuré kanggo njupuk wadhah cilik isi banyu kanggo dhaharané. Lan mangkono kedadeyan nalika aku nyedhaki sumur lan nundhuk, aku weruh ula tedung[6267] ana ing kono – amarga wedi aku ora narik banyu sak tetes wae, nanging mlayu bali marang dheweke, nglaporake apa sing tak deleng lan kandha:

'Kita bakal cilaka, Bapak, amarga aku weruh ula tedung ing sumur.'

Nanging Pendeta iku mesem sethithik lan nggeleng sirah, kandha marang aku:

'Yen setan nglebokake echidna, ula viper lan kéwan mbebayani liyané ing kabèh sumur lan mata air, kowé ora bakal ngombe banyu lan bakal mati kakehan ngelak.'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké munggah lan menyang sumur dhéwé; njupuk banyu sawatara, dhèwèké nggawe pratandha salib ing ndhuwuré, banjur nyicipi lan kandha:

'Ning panggonané salib, kuwasaé setan ora ana paédané[6268] .'

30 September

17 September (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Iman, Pengharapan, lan Katresnan, lan ibune Sofiah

Dirilisaké tanggal 17 September

Nalika pamaréntahan Kaisar Hadrianus, ana ing Roma sawijining janda asal Italia sing aranè Sophia, sing tegesé 'kabijaksanaan'. Dheweke iku wong Kristen, lan cocog karo jenenge, dheweke nglakoni uripe kanthi wicaksana – miturut kawicaksanan sing dipuji dening Rasul Yakobus, sing kandha: *'Kawicaksanan sing asale saka ndhuwur iku sepisanan murni, banjur tentrem, alus, manut marang akal, kebak welas asih lan woh-wohan sing apik'*[6269] (Yakobus 3:17)Sophia sing wicaksana iki, sing urip ing omah tangga sing suci, nglairake telung

[6267] Ular asp utawa basilisk iku salah siji ula sing paling bisa ngetokake bisa sing matèni; biasané ditemokaké ing ara-ara gersang kang ana ing Arab, Mesir, lan Sahara.

[6268] Lavsaik, Bab 2. – Sang Dorotheus sing kinurmatan séda ing pungkasan abad kaping 4 sajrone pamaréntahan Theodosius Agung (379–395).

[6269] Rasul mbandhingaké kawicaksanan donya karo kawicaksanan sing asalé saka dhuwur, yaiku sing mudhun saka Gusti Allah, lan nyorotaké ciri-ciri sing kapindho: iku bébas saka kabèh dosa lan napsu; iku tresna marang katentreman, tresna marang katentreman dhéwé, lan ngupaya nyawiji kabèh permusuhan; supaya ora ngganggu katentreman, iku kanthi alus nahan kabèh katepungan; ora ana

putri, sing dijenengi manut telung kabecikan Kristen: putri kapisan dijenengi Iman, putri kapindho Pengarep-arep, lan putri katelu Katresnan. Lan apa maneh sing bisa metu saka kawicaksanan Kristen kajaba kabecikan sing nyenengake Gusti Allah? Sawisé lair putri katelu, Sophia dadi janda. Sawisé dadi janda, dhèwèké terus urip saleh, nyenengaké Gusti lumantar pandonga, puasa, lan sedekah; bab putri-putriné, dhèwèké ngopeni mau kaya déné ibu sing paling wicaksana: dhèwèké ngupaya mulang supaya putri-putriné nglakoni kabecikan Kristen sing jenengé padha karo jenengé dhéwé.

Nalika bocah-bocah mau saya gedhé, kabecikané uga saya tambah. Padha wis akrab banget karo tulisan-tulisan para nabi lan rasul, wis biasa manut piwulang para pangajaré, rajin maca, lan semangat ndedonga uga nindakake tugase ing omah. Manut marang ibuné sing suci lan wicaksana saka Gusti, padha unggul ing kabèh bab lan saya kuwat. Lan amarga padha ayu banget lan wicaksana, wong-wong ora suwe banjur wiwit merhatiin.

Kabar bab kawicaksanan lan kaendahané nyebar ing saindenging Roma. Gubernur provinsi Antiokia krungu bab kuwi lan kepéngin ndeleng wong-wong mau. Sawisé ndeleng wong-wong mau, dhèwèké langsung yakin yèn wong-wong mau iku wong Kristen; amarga padha ora kepéngin ndhelikaké iman marang Kristus, ora goyah ing pangarep-arep marang Panjenengané, lan ora kendho ing katresnan marang Panjenengané, nanging kanthi tebuka ngluhuraké Kristus Gusti ing ngarep kabèh, lan sengit marang arca-arca pagan sing ora nduwé Gusti.

Antiochus nglaporake kabeh mau marang Raja Hadrian, lan raja mau ora mbuang wektu langsung ngutus para abdi dalem kanggo nggawa para gadis mau ing ngarsane. Miturut dhawuhe raja, para abdi dalem mangkat menyang omahé Sophia, lan nalika tekan ing kana, padha weruh yèn dhèwèké lagi sibuk mulang putri-putriné. Para abdi dalem ngandhani yèn sang raja nimbali dhèwèké lan anak-anaké wadon ing ngarsané. Sawisé padha mangertèni maksud sang raja nimbali mau, kabèh padha nyuwun marang Gusti kanthi pandonga iki:

'Dhuh Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa, paringana dhawuh dhumateng kami miturut karsa Panjenengan ingkang suci; aja ninggalaken kami, nanging paringa pitulungan suci saking Panjenengan, supados manah kami boten keder dening panganiaya ingkang sombong, supados kami boten ajrih marang sangsaraipun ingkang nggegirisi, lan boten kaget dening pati; aja ngantos wonten punapa-punapa ingkang misahaken kami saking Panjenengan, dhuh Gusti Allah kami.'

Sawisé padha ndedonga lan sujud marang Gusti Allah, kabèh papat—ibuné lan putriné—padha nyekel tangan siji lan sijiné kaya karangan kembang sing anyam, banjur padha menyang ngarsané raja lan, asring ndelok marang langit, kanthi ambegan jero saka jeroné ati lan pandonga rahasia, padha nyerahaké dhiri marang pitulungané Panjenengané sing dhawuh marang kita supaya aja wedi 'marang *wong sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa'* (Matéus 10:28). Nalika padha nyedhaki kraton, padha nggawe pratandha salib, kandha:

'Tulungana kami, ya Gusti Allah, Juruselamat kami, kanggo kamulyaning Asmamu sing suci.'

Padha digawa mlebu kraton lan diparingaké ing ngarsané sang raja, sing lungguh kanthi bangga ing ambené. Nalika padha ndeleng raja, padha maringi pakurmatan sing pantes, nanging tetep tanpa wedi, pasuryané ora owah, atiné kebak kawani, lan padha ndelok saben wong kanthi pandelengan sing ceria, kaya diundang menyang pesta; kanthi kabungahan kaya ngono padha ngadhepi raja kanggo nampa siksaan demi Gusti.

Ndeleng pasuryané sing luhur, sumunar, lan tanpa wedi, raja banjur takon saka kulawarga apa padha, jenengé sapa, lan pracaya apa. Amarga wicaksana banget, ibu mau mangsuli kanthi wicaksana nganti kabèh sing ana, krungu jawabané, padha gumun marang kabijaksanaané. Sawisé nyebutaké kanthi cekak asal-usulé lan jenengé, Sophia banjur wiwit nyritakaké bab Kristus, sing asal-usulé ora ana sing bisa nerangaké[6270] , nanging Asmané kudu disembah déning saben suku[6271] . Dhèwèké kanthi tebuka ngakoni pracayané marang Yesus Kristus, Putrané Allah, lan nyebut dhèwèké minangka abdi Panjenengané, ngluhuraké Asmané.

"Aku iki wong Kristen," ujare, "iku jeneng sing larang regane sing bisa tak banggakan."

---

semangat kanggo perselisihan lan debat, lan malah marang wong liya nyoba ngendhegake semangat kuwi kanthi alus (patuh); kebak welas asih lan kabecikan.

[6270] *'Sapa sing bisa nerangake keturunané?'* – kaya sing kacathet ing Kitab Nabi Yesaya (Yes. 53:8); tegesé, asal-usul utawa lairé Yesus Kristus (lair langgengé saka Gusti Allah Rama lan lair lumrahé saka Sang Perawan Maria sing Maha Suci) iku bab sing ora ana siji waé sing bisa njlèntrèhaké kanthi sampurna. Misteri agung iki malah ora kabukak kanthi tuntas marang para malaikat (deleng 1 Petrus 1:12).

[6271] Delengen Filipi 2:10. Iki mesthi nyebut jenengé Putrané Gusti Allah, amarga jenengé kabèh makhluk, ing swarga lan ing bumi, malah uga para penghuni donya ngandhap—roh-roh jahat—kudu nyembah Kristus.

Dheweke uga kandha yèn dhèwèké wis tunanganaké putri-putriné marang Kristus, supaya padha bisa njaga kasuciané sing langgeng kanggo Pangantené sing langgeng – Putrané Gusti Allah.

Banjur raja, nalika weruh ana wanita sing wicaksana ing ngajengipun, nanging boten kepengin rembugan dawa utawi ngadili piyambakipun, nundha prakawis punika ngantos wekdal ingkang badhe. Panjenenganipun ngutus Sophia, bebarengan kaliyan putri-putrinipun, dhateng satunggaling wanita bangsawan ingkang nama Palladia, kanthi dhawuh supados piyambakipun ngopeni lan sajrone telung dinten nggawa piyambakipun dhateng ngajengipun kanggé dipunadili.

Dumunung ing omahé Palladia lan nduwé akèh wektu kanggo mulang putri-putriné, Sophia nguwatké iman mau saben dina lan bengi, mulang kanthi tembung-tembung sing diilhami déning Gusti Allah.

"Anak-anakku sing tak tresnani," pangandikane, "saiki wayahe tumindak imanmu; saiki wis teka dina pertunanganmu karo Calon Bojomu sing langgeng; saiki, manut jenengmu, kowe kudu nuduhake iman sing teguh, pangarep-arep sing ora goyah, lan katresnan sing tulus lan langgeng." Wayah kamenanganmu wis teka, nalika, diparingi mahkota para martir, kowe bakal kawin karo Calon Bojomu sing paling kowe tresnani lan, kanthi kabungahan gedhe, mlebu ing kratoné sing paling padhang. Anakku, demi pakurmatan iki kanggo Kristus, aja ngirit awakmu sing isih enom; aja ngirit kaendahan lan kaenakanmu, amarga Panjenengané luwih ayu ing kabecikané tinimbang para putraning manungsa, lan demi gesang langgeng, aja sedhih yèn kowe bakal kapisah saka gesang donya iki. Amarga Kekasihmu ing swarga, Yesus Kristus, iku kaséhatan langgeng, kaendahan kang ora bisa diucapake, lan gesang kang tanpa wates. Lan nalika awakmu disiksa nganti mati kanggo Panjenengané, Panjenengané bakal ngagemaké awakmu nganggo kaanan sing ora bisa rusak lan nggawe tatu-tatu awakmu sumunar padhang kaya lintang ing langit. Nalika kaendahanmu ditarik saka awakmu lumantar sangsara kanggo Panjenengané, Panjenengané bakal ngias awakmu nganggo kaendahan swarga, sing durung tau dideleng déning mripat manungsa. Lan nalika kowe kelangan urip ing donya iki, sawise kowe nyawisake nyawamu kanggo Gustimu, Panjenengané bakal maringi ganjaran urip langgeng, ing ngendi Panjenengané bakal ngluhurake kowe langgeng ing ngarsané Rama Surgawi lan Malaikat-malaikat suci, lan kabèh pasukan swarga bakal nyebut kowe minangka panganten lan pangaké Kristus. Kabèh wong sing bener bakal muji kowe; para dara wicaksana bakal bungah marang kowe lan nampani kowe mlebu ing pasedulurané. Anakku sing tak tresnani! Aja nganti kowe kapikat dening tipuan mungsuh: amarga, miturut pikiranku, raja bakal nyawurake kowe karo sih-rahmat lan janji maringi kowe ganjaran ageng, nawakake kowe kamulyan, bandha, lan pakurmatan, kabèh kaendahan lan kasugengan donya sing fana lan sia-sia iki; nanging aja nganti kowe kepengin bab kaya ngono, amarga kabèh mau bakal sirna kaya udud, sumebar kaya bledug déning angin, lan layu kaya kembang lan suket, bali manèh marang lemah. Aja wedi nalika kowe weruh panyiksaan sing nggegirisi, amarga sawisé nandhang sangsara sakedhik, kowe bakal ngalahaké mungsuh lan menang salawas-lawase. Aku pracaya marang Gustiku, Yesus Kristus; aku pracaya yèn Panjenengané ora bakal ninggalaké kowé sing nandhang sangsara amarga asmané, awit Panjenengané piyambak ngendika: *'Apa ana ibu sing bisa lali marang anaké sing isih nyusoni, utawa ora welas marang putrané ing kandhutane?' Nanging sanadyan dheweke lali, Aku ora bakal lali marang kowe'* (Yesaya 49:15); Panjenengané bakal tetep mantep karo kowe ing sajroning kabèh cobaanmu, nyawang tumindakmu, nguwatké kelemahanmu lan nyawisaké kanggo kowe mahkota kang langgeng minangka ganjaranmu. Wah, para putri ayu! Elinga kasangsaran sing tak alami nalika kowe lair; elinga upaya sing tak lakoni kanggo ngopeni kowe; elinga tembung-tembung sing tak gunakake kanggo mulang kowe ajrih marang Gusti Allah; lan nglipur ibumu ing tuwa liwat pangakuan imanmu sing becik lan wani marang Kristus. Iku bakal dadi sabab perayaan, kabungahan, pakurmatan, lan kamulyan kanggo aku ing antarané kabèh wong pracaya, yèn aku dianggep pantes disebut ibu para martir, yèn aku weruh keteguhanmu sing gagah kanggo Kristus, pangakuanmu sing teguh marang Asmané sing Suci, lan pati kanggo Panjenengané. Bèbasan kuwi atiku bakal bungah, rohku bakal seneng, lan tuaku bakal saya kuwat. Banjur kowe uga bakal sejati dadi putriku, yen sawise ngrungokake pitutur ibumu, kowe tetep teguh kanggo Gustimu nganti getih tumarajang lan mati kanggo Panjenengané kanthi semangat.

Sawise ngrungokake piwulang saka ibune kanthi raos sing jero, para cah wadon krasa legane ing manah lan bungah ing roh, padha ngenteni wektu mati syahid kaya-kaya iku wayahe manten. Amarga, minangka cabang suci saka oyot sing suci, padha kepengin banget kanthi sakabehe atine apa sing wis diwulangake ibune sing paling wicaksana, Sophia. Padha nyimpen kabèh pangandikane ing jeroning manah lan nyiapaké awaké dhéwé kanggo pakaryan syahid, kaya padha nglumpuk ing kraton kang sumunar, nglindhungi awaké dhéwé nganggo iman,

nguwatké awaké dhéwé nganggo pangarep-arep, lan nyulut ing jeroning manah geni katresnan marang Gusti. Padha nyengkuyung lan nguwatake siji lan sijine, padha janji marang ibune manawa kanthi pitulungan Kristus, mesthi bakal nglakoni kabeh pitutur ibune sing nylametake nyawa.

Nalika dina katelu teka, padha digawa ing ngarepe raja sing ora adil kanggo diadili. Mikir yèn padha gampang nyerah marang tembung-tembungé sing nggodha, raja mau wiwit ngandika marang wong-wong kaya ngéné:

Anakku! Amarga weruh kaendahanmu lan ngreksa masa mudamu, aku paring pitutur kaya bapak: sembahna dewa-dewa, panguwasa jagad raya; lan yen kowe manut marang aku lan nindakake apa sing dakkandhakake, aku bakal nyebut kowe anakku dhéwé. Aku bakal ngundang para kepala, gubernur, lan kabèh penasihatku, lan ing ngarepé aku bakal ngumumaké yèn kowé kabèh putriku, lan kowé bakal nampa pujian lan pakurmatan saka kabèh wong. Nanging yèn kowé ora manut lan ora nglakoni dhawuhku, kowé bakal nggawa cilaka gedhé marang awakmu dhéwé, nglarani atiné ibumu ing yuswa tuwa, lan kowé dhéwé bakal mati nalika wektu sing saktenané kowé isa seneng-seneng, urip tanpa kuwatir lan gumbira. Amarga aku bakal nyerahké kowé marang pati sing kejem lan, sawisé nyabuti awakmu dadi pecah-pecah, aku bakal mbuwangé marang asu supaya dipangan, lan kowé bakal diinjak-injak kabèh. Mula, kanggo kabecikanmu, rungokna marang aku: amarga aku tresna marang kowe, lan aku ora mung ora kepengin ngrusak kaendahanmu utawa nyegah kowe saka urip iki, nanging aku kepengin dadi bapakmu.

Nanging para dara suci padha mangsuli marang dhèwèké kanthi swara siji lan bebarengan:

Bapak kita yaiku Gusti Allah sing manggon ing swarga. Panjenengané ngopeni kita lan urip kita lan welas asih marang nyawa kita; kita kepéngin dipun tresnani déning Panjenengané lan kepéngin dianggep anak sejati Panjenengané. Kanthi nyembah Panjenengané lan netepi dhawuh lan paugerané, kita ngidini dewa-dewamu, lan kita ora wedi ancamanmu, amarga siji-sijiné pangarep-arep kita yaiku nampa sangsara lan nahan panyiksa sing pait demi Gusti Yesus Kristus sing paling manis, Gusti kita.

Sawisé krungu wangsulan kaya ngono saka wong-wong mau, sang raja takon marang Ibu Sophia, "Sapa jenengé putri-putri panjenengan lan pira umuré?"

Santa Sophia mangsuli:

'Asma putri pambayuku yaiku Vera, umuré rolas taun; sing kapindho Nadezhda, umuré sepuluh taun; lan sing katelu Lyubov, umuré mung sangang taun.'

Raja kaget banget amarga ing umur sing isih enom kaya ngono, padha duwé kawani lan kawicaksanan sing gedhé lan bisa mangsuli kaya ngono. Dhèwèké banjur manèh meksa saben wong mau menyang sesembahan berhala lan dhisik ngadhekaké marang sedulur wadon paling tuwa, Vera, kandha:

'Tawakna kurban marang dewi agung Artemis.'

Nanging Vera nolak. Banjur sang raja mrentah supaya dheweke ditelanjangi lan dipukul. Para penyiksa, nggebuk dheweke tanpa welas asih, kandha:

'Tawaran kurban marang dewi agung Artemis.'

Nanging dhèwèké nahan sangsara mau kanthi meneng, kaya-kaya pukulan kuwi ora tiba ing awaké dhéwé nanging ing awaké wong liya. Amarga ora kasil, penyiksa mau mréntah supaya susu daraé dipotong. Nanging saka tatu mau mili susu tinimbang getih. Kabeh sing nyekseni panyiksaan Vera padha gumun marang mujijat iki lan keteguhan sang martir. Lan, kanthi nggeleng sirah, padha nyalahake raja kanthi rahasia amarga kegilaan lan kekejemané, kandha:

'Dosa apa sing wis ditindakake dening gadis ayu iki, lan amarga apa dheweke nandhang sangsara kaya ngene? Oh, sedhih amarga kegilaan raja lan kekejeman kewaniane, sing kanthi ora manungsawi ngrusak ora mung wong tuwa nanging uga bocah cilik.'

Sawisé kuwi, dipan saka wesi digawa lan dipasang ing geni kang nyala kenceng. Nalika wis padhang abang kaya arang geni lan percikan mabur, para panganiaya nyelehaké sang putri suci Vera ing ndhuwur dipan mau. Dheweke ngglethak ing sangkalan wesi iku rong jam lan, kanthi njerit nyuwun marang Gustine, ora kobong sanadyan sethithik, sing nggumunake kabeh wong. Banjur dheweke dilebokake ing kuali gedhe sing ana ing geni lan kebak aspal lan lenga sing nggodhok, nanging dheweke tetep ora cilaka sanadyan ing kono, lan nalika lungguh ing kono, kaya-kaya ana ing banyu adhem, dheweke nyanyi puji-pujian marang Gusti Allah. Penyiksa kuwi, ora

ngerti apa maneh sing kudu ditindakake marang dheweke, utawa kepiye carane supaya dheweke mbalèk saka iman Kristen, banjur maringi paukuman supaya dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Nalika krungu paukuman iki, Santa Vera kebak kabungahan lan kandha marang ibuné:

'Dedongakna aku, ibu, supaya aku bisa ngrampungake lelampahanku, tekan pungkasan sing dakkarepake, nyawang Gusti lan Juruslametku sing tak tresnani, lan bungah ing pangliyaning Kasuciané.'

Lan marang seduluré dhèwèké kandha:

'Elinga, sedulurku sing tak tresnani, marang Sapa kita wis ndhawuhake sumpah, marang Sapa kita wis nyawisake awak; kowe padha ngerti yèn kita wis ditandhani salib suci saka Gusti kita lan kudu ngabdi marang Panjenengané salawas-lawase; mula, ayo padha sabar nganti pungkasan. Ibu sing padha wis nglairake kita, ibu sing padha wis ngopeni lan mulang kita; mula, kita uga kudu nggayuh pungkasan sing padha; minangka sedulur saka kandungan sing padha, kita kudu nduwé siji karsa. Ayo aku dadi tuladha kanggo kowe loro, supaya kowe loro bisa ngetutake aku menyang Panganten kita sing nelukake kita.

Sawisé kuwi, dhèwèké nyium ibuné; banjur, sawisé nyawiji karo sedulur-seduluré, dhèwèké uga nyium wong-wong mau lan lunga ngadhepi pedhang. Bab ibuné, dhèwèké ora sedhih sithik waé amarga anaké, amarga katresnané marang Gusti ngluwihi sedhih ing atiné lan welas asihé minangka ibu marang anak-anaké. Siji-sijine kang dadi perhatiané yaiku supaya ora ana putriné sing ajrih marang sangsara lan mbalik saka Gustiné.

Lan dhèwèké kandha marang Vera:

Aku nglairaké kowe, anakku, lan nandhang lara amarga kowe. Nanging kowe mbalekaké kabecikan iki kanthi berkah, mati kanggo jeneng Kristus lan ngucuraké getih sing padha karo sing tak kandhut ing wetengku. Mlata marang Panjenengané, putriku sing tak tresnani, lan, kabalur getihmu dhéwé kaya nganggo busana ungu, tampilna ing kabèh kaéndahanmu ing ngarsané Pramutamu; élingna ibu sing mlarat iki ing ngarsané, lan ndongakna marang Panjenengané kanggo sedulur-sedulurmu, supaya Panjenengané uga paring kekuwatan marang wong-wong mau kanthi sabar sing padha kaya sing kowe tunjukaké.

Sawisé kuwi, Santa Vera dipenggal sirahé lan nyawiji karo Sirahé, Kristus Allah. Ibuné, nyekel awaké sing wis nandhang sangsara lan nyiumé, bungah lan ngluhuraké Kristus Allah, sing wis nampa putriné Vera ing kraton swarga.

Banjur raja sing jahat ngajak adhine liyane, Nadezhda, ngadhep ing ngarepe lan kandha marang dheweke:

Anakku sayang! Ngerteni nasihatku: aku ngomong iki kanthi katresnan kaya bapak marang kowe – sembahna Artemis Agung, supaya kowe uga ora ngalami nasib sing padha kaya kakakmu. Kowe wis weruh sangsara sing nggegirisi, kowe wis weruh pati sing nyiksa; mesthi kowe ora kepengin nandhang sangsara kaya ngono. Percayaa marang aku, anakku, aku welas marang kawusananmu; yen kowe manut marang pituturku, aku bakal ngakoni kowe dadi putriku.

Santa Hope mangsuli:

'Duh Sang Prabu! Apa aku dudu adhine wong sing panjenengan paekake pati? Apa aku ora lair saka ibu sing padha karo dhèwèké? Apa aku ora diparingi susu sing padha, lan apa aku ora nampa baptisan sing padha kaya adhiku sing suci? Aku gedhé bareng karo dhèwèké lan saka buku-buku sing padha lan piwulang ibuku, aku sinau ngerti Gusti Allah lan Gusti kita Yesus Kristus, pracaya marang Panjenengané lan nyembah Panjenengané piyambak. Aja nganggep, ya Sang Prabu, yèn aku tumindak utawa mikir béda, utawa yèn aku kepéngin apa-apa sing béda karo sing ditindakake adhiku Vera; ora, aku kepéngin ngetutaké tapak-tapaké. Aja suwe-suwe, lan aja nyoba nyegah aku nganggo akèh tembung, nanging langsung waé tumindak, lan kowé bakal weruh yèn aku nduwé pikiran siji karo adhiku.

Krungu wangsulan iki, raja banjur ngukum dheweke supaya disiksa.

Para abdi dalem Tsar mbusak sandhangane nganti telanjang kaya sing ditindakake marang Vera, banjur padha nggebugi dheweke tanpa welas asih suwene suwe nganti padha kesel. Nanging dhèwèké meneng bae, kaya ora ngrasakaké lara, lan mung ndelok ibuné, Sophia sing pinaringan berkah, sing ngadeg kenceng nyekseni sangsara anaké lan ndedonga marang Gusti supaya paring sabar sing teguh.

Miturut dhawuh sang raja sing ora adil, Santa Nadezhda dibuwang menyang geni lan tetep ora cilaka kaya telung mudha, banjur muji Gusti Allah. Sawisé kuwi, dhèwèké digantung lan awaké disobek-sobek nganggo cakar wesi: dagingé ambyar-ambyar lan getih mili kenceng, nanging ambu wangi kang éndah sumebar saka tatu-tatuné,

lan ing pasuryané, padhang sumunar kanthi sih rahmaté Roh Suci, ana eseman. Santa Nadezhda luwih ngisinake penyiksaé kanthi nunjukaké yèn dhèwèké ora kuwasa ngungkuli kasabaran cah wadon enom kaya ngono.

'Kristus iku pitulungku,' pangandikane, 'lan aku ora mung ora wedi marang panyiksaan, nanging aku ngarep-arep iku kaya legane swarga: amarga sangsara kanggo Kristus iku nyenengake banget kanggo aku. Dene kowe, penyiksa, panyiksaan bakal ngenteni kowe ing Gehenna geni bebarengan karo setan-setan sing kowe sembah dadi dewa.'

Tembung-tembung kuwi malah ndadekake sang penyiksa tambah nesu, banjur dhèwèké mréntah supaya kuali kuwi diisi aspal lan lenga, dinyalakaké, lan sang wali dibuwang mlebu ing kono. Nanging nalika arep mbuwang sang wali menyang kuali sing lagi nggodhok, kuali kuwi langsung lumer kaya lilin, déné aspal lan lenga mili metu lan nyeret kabèh wong sing ana ing sacedhaké. Mangkono, kakuwatan mujijaté Gusti ora nate ninggalaké Santa Nadezhda.

Penyiksa sing sombong, nalika weruh kabèh mau, nolak ngakoni Gusti Allah sing sejati, amarga atiné kabungkus ilusi setan lan kaluputan mbebayani. Nanging, sawisé diolok-olok déning bocah wadon cilik, dhèwèké kroso isin banget. Ora gelem nampa isin kaya ngono manèh, dhèwèké pungkasane ngukum sang wali supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Bocah wadon kuwi, krungu yèn dhèwèké bakal mati, kanthi bungah nyedhaki ibuné lan kandha:

'Ibuku! Muga-muga katentreman ana ing kowe; slamet, lan elinga marang anakmu.'

Ibune, ngeluk lan nyium dheweke, kandha:

Anakku Nadezhda! Kowe pinaringan berkah dening Gusti Allah Kang Maha Luhur, amarga kowe nyandhak pangarep-arepmu marang Panjenengané lan, demi Panjenengané, ora ngirit getihmu; mampirlana marang adhimmu Vera lan, bebarengan karo dhèwèké, tampilna ing ngarsané Sang Kinurmatanmu.'

Nadezhda uga nyium adhine Lyubov, sing wis nyekseni sangsara, lan kandha marang dheweke:

'Aja kowe uga manggon ing kene, adhiku; ayo padha tampil bebarengan ing ngarsané Tritunggal Suci.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nyedhak marang badan adhiné Faith sing wis ora ana uripé lan, kanthi tresna ngeluk badan kuwi, dhèwèké krasa kepéngin nangis amarga welas asih manungsa sing dadi kodhatané; nanging, amarga katresnan marang Kristus, dhèwèké ngowahi luhé dadi kabungahan. Sawisé kuwi, kanthi nundhuk sirahé, Santa Hope dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Nalika nggendhong awak putrine, ibune muji Gusti Allah, bungah amarga kawani putri-putrine, lan kanthi tembung manis lan piwulang wicaksana, nguwatake putri bungsune supaya nduweni sabar sing padha.

Penyiksa banjur nyaur gadis katelu, Love, lan nyoba nggodha dheweke, kaya sing wis ditindakake marang loro sedulur wadon sepisanan, supaya nyelakake Sang Kasalib lan nyembah Artemis. Nanging upaya juru godha iku sia-sia. Amarga sapa maneh kajaba Katresnan sing bisa tetep teguh nandhang sangsara kanggo Gusti kang Dikasihi, kaya sing katulis ing Kitab Suci: *'Katresnan kuwat kaya pati… Akeh banyu ora bisa memadamake katresnan, lan kali ora bisa nglelebake'* (Kidung Agung 8:6–7).

Akèh banyu godaan donya ora bisa mateni geni katresnan marang Gusti ing sajroning cah wadon iki, uga kali-kali kasangsaran lan sangsara ora bisa nglelebake dheweke; katresnané sing gedhé banget katon cetha saka kasunyatan yèn dhèwèké siap nyawisaké nyawané kanggo Sang Kinurmatané, Gusti Yesus Kristus; awit ora ana katresnan sing luwih gedhé tinimbang nyawisaké nyawané kanggo kanca-kancané (Yohanes 15:13).

Penyiksa, nalika weruh manawa ora ana sing bisa digayuh kanthi bujukan, banjur mutusaké ngetokaké Sang Katresnan marang sangsara uga, kanthi pangajab bisa mbelokaké dhèwèké saka katresnané marang Kristus lumantar manéka panyiksaan; nanging dhèwèké mangsuli, nganggo tembungé Sang Rasul:

'Sapa sing bisa misahake kita saka katresnané Gusti Allah? Apa kasangsaran, utawa panyiksaan, utawa panganiayaan, utawa kalaparan, utawa ketelanjangan, utawa bebaya, utawa pedhang?' (Roma 8:35).

Penyiksa mrentahake supaya dheweke dipentang ing roda lan dipukul nganggo tongkat. Dheweke dipentang nganti kenceng banget nganti balung-balunge pegat saka sendine, lan nalika dipukul nganggo tongkat, dheweke kebak getih kaya busana wungu, lan lemah kebasahan getih kaya udan.

Banjur padha nyalakake tungku. Kanthi nunjuk marang tungku kuwi, penyiksa kandha marang sang wali:

'Duh cah wadon! Cukup kowe ngucap yèn dewi Artemis iku agung, banjur aku bakal ngeculaké kowe; nanging yèn kowe ora ngucap kuwi, kowe bakal langsung kobong ing tungku geni iki.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Gedhé Gustiku, Yesus Kristus; nanging Artemis lan kowé bakal binasa bareng karo dhèwèké!'

Penyiksa kuwi, nesu amarga tembung-tembung mau, mréntahaké wong-wong sing ana ing kono supaya langsung mbuwang dhèwèké menyang pawon geni.

Nanging sang wali, tanpa ngenteni ana sing mbuwang dhèwèké menyang pawon panas, langsung mlebu dhéwé; lan amarga ora cilaka, dhèwèké mlaku ing tengah pawon kaya ing panggonan adhem, karo nyanyi, mberkahi Gusti, lan bungah.

Ing wektu sing padha, geni kobong metu saka pawon nyerang wong-wong sing ora pracaya sing ngubengi; geni kuwi nglebur sawetara dadi abu, nglelehake liyane, lan nalika tekan raja, geni kuwi uga nglelehake dheweke, nganti dheweke mlayu adoh.

Ing pawon kuwi, ana uga pasuryan-pasuryan liya kang sumunar padhang katon, padha bungah bebarengan karo martir. Lan asmané Kristus dipuji, déné wong-wong jahat isin.

Nalika pawon kobongé mati, sang martir, panganten ayu Kristus, metu saka kono tanpa tatu lan kabungahan, kaya saka kraton.

Banjur, miturut dhawuh raja, para penyiksane nembus anggota awaké nganggo bor wesi, nanging Gusti Allah tetep nyangga sang wali kanthi pitulungané sanajan ing sangsara kuwi, saéngga dhèwèké uga ora mati amarga kuwi.

Sapa sing bisa nahan sangsara kaya ngono lan ora langsung mati?!

Nanging, Panjenengané sing dadi Pangantené, Yesus Kristus, ngreksa sang wali supaya bisa marakaké wong-wong sing jahat isin banget, maringi ganjaran ageng marang dhèwèké, lan supaya kakuwatan agungé Gusti Allah kamulyakaké ing wadah manungsa sing ringkih.

Penyiksa sing wis lara amarga kobongané, pungkasane mréntah supaya sang wali dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Nanging nalika dhèwèké krungu kuwi, dhèwèké bungah lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus, sing kinasih marang abdi Panjenengan, Love, kula nyanyi lan mberkahi asma Panjenengan sing pinunjul amarga Panjenengan wis nyawiji kula karo sedulur-sedulur kula, kersa maringi kula kekuwatan supaya kula saged nahan sangsara demi asma Panjenengan kados sing wis padha ditahan dening para sedulur.'

Ibune, Santa Sophia, ora kendhat ndedonga marang Gusti Allah kanggo anak bungsune, supaya Panjenenganipun paring kasabaran nganti pungkasan, lan ngendika marang dheweke:

'Cabang katelu, anakku sing tak tresnani, tetep sabar nganti pungkasan. Kowe mlaku ing dalan sing becik, lan mahkota wis dirajut kanggo kowe, lan kraton sing wis disiapake wis kabuka; Sang Penganten wis ngenteni kowe, ndelok saka dhuwur perjuanganmu, supaya nalika kowe nundhuk sirahmu ing sangisore pedhang, Panjenengané bisa nyekel nyawamu sing resik lan tanpa cela ing pangkuwané lan maringi kowe pangaso bareng karo sedulurmu. Elinga uga marang aku, ibumu, ing kratoné Panantimu, supaya Panjenengané uga paring welas asih marang aku lan ora nyegah aku melu lan manggon bareng kowe ing kamulyané sing suci.

Lan langsung Sang Santa Love dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Ibune, sawisé nampa awaké, nyelehaké ing peti jenazah sing larang regané bebarengan karo awaké Para Kudus Faith lan Hope; sawisé ngias awak-awaké mau miturut pantesé, dhèwèké nyelehaké peti mau ing gerobak panguburan, nggawa sawatara adoh saka kutha, lan ngubur putri-putriné kanthi pakurmatan ing pucuk bukit, nangis kabungahan. Sawisé manggon ing kuburané telung dina, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti lan banjur seda ing pangayomané Gusti. Para umat ngubur dhèwèké ing kono jejere anak-anaké. Mangkono dhèwèké uga ora kecawisé melu ing Karajaning Swarga lan makutha martir bareng karo wong-wong mau, amarga sanadyan ora ing badan, nanging ing atiné dhèwèké uga nandhang sangsara kanggo Kristus.

Mangkono Sophia sing paling wicaksana ngakhiri uripé kanthi pungkasan sing paling wicaksana, nyawisaké minangka peparing marang Tritunggal Agung telung putriné sing luhur budi: Iman, Pangarep-arep, lan Katresnan.

Ya Sophia sing suci lan bener! Sapa wanita sing wis kaslametake lumantar dadi ibu[6272] kaya panjenengan, sing wis nglairake anak-anak sing wis tunangan karo Sang Juruwilujeng lan, sawise nandhang sangsara kanggo Panjenengané, saiki mrentah lan dimulyakake bebarengan karo Panjenengané? Satemene, panjenengan iku ibu sing pantes kagum lan kelingan kanthi mulya; awit, nalika nyekseni sangsara lan pati sing nggegirisi lan abot saka

anak-anakmu sing kowe tresnani, kowe ora mung ora sedhih kaya biyasane ibu, nanging malah luwih bungah amarga kowe diparingi sih-rahmaté Gusti Allah; kowe piyambak mulang lan nyuwun marang anak-anakmu supaya ora ngreksa urip donya sing fana iki, lan supaya gelem nyawisake getih tanpa ragu-ragu kanggo Kristus Sang Gusti.

Saiki Panjenengan remen nyawang pasuryanipun ingkang paling padhang bebarengan kaliyan putri-putri Panjenengan ingkang suci, paringana ugi dhumateng kami kawicaksanan, supados, kanthi ngreksa kabecikan iman, pangarep-arep, lan katresnan, kami pantes kaanggep pantes ngadeg ing ngarsanipun Trinitas ingkang Maha Suci, ingkang boten karsa, lan ingkang maringi gesang, lan ngluhurna Panjenenganipun salami-laminipun. Amin.

Kontakion, Nada 1:

Sawise mbukak cabang-cabang paling suci saka Sophia—Iman, Pangarep-arep, lan Katresnan—padha ngagem kabijaksanaan Hellenik[6272] kanthi sih; lan sawise nandhang sangsara lan kabukak minangka pemenang, padha diparingi mahkota langgeng dening Gusti kabeh.

Peringatan Martir Suci Agathoclia

Dirilisake tanggal 17 September

Santa Agathoclia iku abdi saka sawijining wong Kristen sing jenenge Nicholas. Bojoné, Pavlina, sing manut marang bidah Arian[6273] , nyiksa Agathoclia kanthi abot sajrone wolu taun, meksa dhèwèké mbalèkaké iman Ortodoks lan nampa piwulang bidah: kadhangkala nggebuk gulué nganggo watu, kadhangkala meksa mlaku tanpa sandhangan sikil ing watu landhep, ing sawijining wektu ngremuk iga nganggo palu wesi, lan pungkasane motong ilat. Martir suci iku ora gelem manut panyuwunan tuwané, mula dipenjara lan diwenehi panganan sing sithik banget nganti mati keluwen. Nanging, kanthi pangayomaning Gusti, manuk-manuk nggawa woh-wohan cilik saka wit. Akhire, tuwané mateni dheweke nganggo batang wesi[6274] .

Peringatan Santa Martir Theodota

Diperangeti tanggal 17 September

Nalika Alexander Severus mrentah ing Roma[6275] , gubernur Symvlikius dikirim menyang Kapadokia. Dhèwèké dikabari bab sawijining wanita Kristen, Theodota, sing asalé saka wewengkon Pontus[6276] lan sugih banget. Gubernur mau ngajak dhèwèké suwé banget supaya mbalèkaké iman Kristen, nanging ora ana asilé. Banjur dheweke digantung, lan padha miwiti nyabuti kulit awaké. Dheweke nahan sangsara iki kanthi memuji Gusti Allah lan katon ora ngrasakake lara. Sawisé kuwi, dheweke diiket ing belenggu lan digawa menyang penjara. Sawisé wolung dina, penjara iku mbukak dhéwé. Ndeleng kuwi, para penjaga padha wedi lan mlayu marang Symvlikius; nanging dhèwèké ora pracaya lan mréntah supaya sang wali digawa ngadhep dhèwèké. Nalika dhèwèké weruh yèn dhèwèké ora tatu babar pisan, sanadyan isih ana bekas sangsara biyèn, dhèwèké takon:

'Sapa kowe?'

Wong suci mau mangsuli:

'Pikiranmu kabur; yèn pikiranmu waras, mesthiné kowé bakal ngenali yèn aku iki Theodota.'

[6272] Iku tegesé, kawicaksanan pagan diowahi dadi kabodhoan. Delengen Yesaya 33 lan 1 Korinta 1:20, 3:16.

[6273] Arius, sawijining imam ing Alexandria, mbantah anané Putraning Allah sing langgeng sadurungé jaman, kesetaraan lan hakikat siji karo Allah Rama, kanthi negesake yèn Putraning Allah ora lair sadurungé kabèh jaman saka Allah Rama, nanging digawé. Ajaran sesat iki dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea taun 325.

[6274] Miturut menologi Yunani, Paulina iku murtad saka agama Kristen lan nyembah berhala. – Tanggal pasti sangsara lan pati martir suci iki ora dingerteni.

[6275] Alexander Severus – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 222 nganti 235.

[6276] Wilayah Pontus, utawa Pontus, iku sawijining provinsi ing sisih lor-wétan Asia Minor ing Segara Ireng.

Banjur Symvlikius mrentahake supaya sang wali dibuwang menyang tungku geni sing kobong. Dumadakan geni njedhul saka tungku lan nglelehake pitung puluh wong; sing liyane, sing padha ngadeg cedhak tungku, nutupi bukaané lan mlayu. Gubernur ngutus loro imam pagan, bebarengan karo sawetara wong liya, kanggo nyebar abu saka awak martir suci. Nalika padha mbukak pawon geni, geni nyembur lan nglelepake para imam, dene priya liyane sing dikirim weruh yèn sang wali lungguh ing tengah pawon geni antarané loro priya enom nganggo busana putih, padha nyanyi; panglihatan iki nggegirisi banget nganti padha ambruk kaya mati. Wong suci kuwi metu saka pawon geni, kabungahan lan nyanyi puji-pujian marang Gusti Allah. Dhèwèké dipenjara manèh, amarga Symvlikius arep lelungan menyang Bizantium lan kepéngin nggawa martir suci mau bebarengan karo dhèwèké ing belenggu. Nalika dhèwèké bali saka kana, nalika ana ing Ancyra, gubernur manèh nyaur wong suci mau supaya teka ing ngarepé kanggo diadili lan kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe ora manut marang aku lan ora ngorbanake marang para dewa, aku bakal mrentah supaya kowe diselehake ing wesi panas abang.'

Dheweke mangsuli:

'Yen Livius[6277] Dorotheus nginjak ing pelat wesi panas bareng karo aku, lan yen geni ora nyentuh dheweke, mula aku bakal nyembah marang para dewa.'

Symvlikius sarujuk karo iki, lan Dorotheus nginjak ing pelat wesi sing panas abang, nanging langsung kobong nganti mati, dene sang martir suci ora cilaka. Gubernur bingung apa sing kudu ditindakake, nanging banjur mrentahake supaya martir suci iku diiket lan digawa menyang Nicaea[6278] . Ing kana dheweke nggawa dheweke menyang candhi pagan supaya meksa dheweke nyembah arca-arca. Dheweke ndedonga, lan dumadakan kabeh arca-arca tiba ing lemah lan remuk. Kabeh sing nyekseni kedadéan iki padha kebak rasa wedi. Amarga nesu banget marang pangajabalan arca-arca kuwi, gubernur mrentahaké papat prajurit kanggo nyekel sang wali lan ngiris awaké nganggo gergaji nganti loro. Nanging gergaji mau dadi tumpul, lan para abdi dadi kesel, dene sang wali tetep ora cilaka lan muji Gusti Allah. Banjur Symvlikius mrentah supaya sirahé dipotong nganggo pedhang, lan lumantar paukuman iku St. Theodota diparingi mahkota martir[6279] .

Oktober

1 Oktober

18 September (Gaya Lawas)

Bapa Kita Sing Kinurmatan Eumenius, Uskup Gortyna

Dirilisaké tanggal 18 September

Wiwit enom, Santo Eumenes nyenengake Gusti Allah kanthi urip sing luhur. Dheweke mlaku ing dalan sempit sing nuntun menyang Kraton Swarga, nggatekake tembungé Gusti: *'Usahaa mlebu liwat gapura sing sempit'* (Lukas 13:24). Sapa waé sing kepéngin mlebu gapura iki kudu mbuwang loro beban abot: kuwatir marang bandha lan ngopeni awak. Eumenios nyerahaké bandha-bandhané lan maringi marang wong mlarat, kelingan sepira angelé wong sugih mlebu Karajaning Gusti Allah. Soalé sapa sing kabebanan katresnan marang bandha bisa mlebu gapura sempité swarga? Gusti maringi pitutur sing wicaksana marang wong enom sing takon apa sing kudu ditindakake supaya waris urip langgeng: *"Yen kowe kepengin sampurna*," pangandikane Gusti marang dheweke, "*mlayu, adol kagunganmu lan wenehana marang wong mlarat, lan kowe bakal duwe simpanan ing*

[6277] Livis – sekretaris pribadi gubernur.
[6278] Nicaea (saiki Iznik) – ing jaman biyen kutha sugih lan makmur ing Bithynia ing Asia Minor, saiki banget mlarat lan jarang didiami.
[6279] Watara taun 230 Masehi.

swarga" (Matéus 19:21). Sapa sing ngabdi marang Mammon[6280] ora bisa ngabdi marang Gusti, lan sapa sing kabebanan déning bandha ora bakal bisa mlebu gapura swarga sing sempit, kaya unta ora bisa mlebu liwat lubang jarum. Kaya wong sing kepengin liwat panggonan sempit kadhangkala kudu nyopot ora mung bebané nanging uga sandhangané, mangkono uga wong sing kepengin mlebu swarga maringi marang wong mlarat ora mung sisa bandhané—kaya beban sing ora bisa ditampa—nanging uga kabutuhan pokok, malah sandhangan sing nutupi awak, kanthi mangkono niru Gusti. Mangkono kahanané Santo Eumenius: dhèwèké nganggep kabèh iku sampah, nyingkirké kabèh, lan ninggalaké kabèh mau supaya bisa mèlu Kristus, golek lan éntuk Panjenengané piyambak. Sawisé nyingkirké bandha-bandhané, mbuwang kaya sandhangan, dhèwèké banjur nganggoaké sandhangan mau marang wong mlarat, wong telanjang, lan wong sing butuh. Sawisé mbusak kabèh ikatan donya, dhèwèké miwiti lumaku ing dalan sempit kamlaratan, lumantar gapura sempit sing nuntun marang kasugihan swarga. Sing kinurmatan mau uga nyingkirké beban liyané – yaiku ngopeni awak; lumantar tapa brata, pakaryan abot, nahan napsu, puasa, lan nglakoni wengi waspada, dhèwèké matèni hawa napsu daging lan nyucèkaké awaké, adoh saka kabèh kesenengan indra lan katresnan marang kesenengan; awit, 'kados pangandikane Rasul, "*sapa waé sing latihan* kanggo *tandhing nahan dhiri saka kabèh*"' (1 Kor. 9:25). Panjenengané nahan dhiri saka kabèh sing ndadékaké awak gendut, sing mbebani pikiran, lan sing nimbulaké hawa napsu. Panjenengané ora maringi turu marang mripaté nganti nyucèkaké jiwa lan awaké saka hawa napsu lan dadi panggonané Roh Suci. Mangkono, sawisé mbuwang beban abot saka bandha lan kabèh hawa napsu daging, dhèwèké ndadèkaké awaké bisa mlaku ing dalan sing sempit lan mlebu lawang sing sempit sing nuntun marang urip langgeng.

Amarga uripé sing sholehé Santo Eumenes sumunar kaya lentera lan maringi paedah gedhé marang kabèh, dhèwèké kapilih lan diangkat dadi uskup Gréja Gortyna[6281] , lan kaya lilin sing ana ing kaki lilin, dhèwèké maringi pencerahan marang umaté, madhangi kaya srengéngé, Gereja Kristus kanthi pakaryan lan piwulangé: amarga pantes yèn padhanging donya ngidini pakaryan luwih dhisik tinimbang tembung, kaya padhangé cahya sing mènèhi padhang sadurungé obor ing paningal sing ndeleng. Mula, Santo Eumenius nalika nyekel kursi uskupé, dhèwèké mulang anak-anak rohani dhèwèké luwih dhisik liwat tumindaké, dadi tuladha kanggo umaté lumantar uripé sing suci lan nyenengaké Gusti Allah, banjur mulang wong-wong mau nganggo tembungé. Kaping pisan, sawisé dadi cahya dhéwé, dhèwèké banjur maringi padhang marang wong liya; dhèwèké dhéwé sinau Hukumé Gusti awan lan bengi, banjur mulang wong liya bab iku; sawisé nduwèni nurani sing resik kanggo dhéwé, dhèwèké ngresiki nurani wong liya. Panjenengané paling welas asih, cocog karo teges jenengé, '[6282] ', lan gesangé kebak tumindak welas asih. Panjenengané dadi bapaké para yatim piatu, sumber kasugihan kanggo wong mlarat, panyalur kanggo sing nyuwun, panglipur kanggo sing nandhang sangsara, panyembuh kanggo sing lara, lan panindak kaajaiban sing nggumunaké. Ing sawijining wektu, lumantar pandongane, sang wali matèni ula ageng sing nyerang dhèwèké; nanging dhèwèké nindakake mujijat sing luwih ageng kanthi ngendhalèkaké ula neraka—sétan—kanthi pandonga lan ngusir saka kumpulan umat Kristus sing dipasrahaké marang dhèwèké. Lan ora mung ing Gortyna, nanging uga ing Roma[6283] , Sang Wali Eumenius nglawan para setan. Sawisé tekan Roma, dhèwèké nggumunaké akèh wong nganggo pratandha lan kaajaiban: dhèwèké ngusir setan saka wong-wong, marasaké wong lara, lan nyawijiaké wong-wong sing padha mungsuh lan wong-wong sing nesu. Sawisé kuwi, dhèwèké uga lunga menyang Thebaid[6284] , ing ngendi nalika ana kekeringan, dhèwèké nyuwun udan saka swarga lumantar pandonga – lan ing tanah kuwi dhèwèké banjur séda kanthi tentrem, pindhah saka urip donya sing sementara

---

[6280] Tembung 'mammon' – asalé saka basa Kaldeani utawa Siria – tegesé kagungan, bandha, lan kabecikan donya, amarga manungsa nyandhak pangarep-arep marang kuwi lan kanthi mangkono ngetokaké ora mung bandha nanging uga katresnan lan keterikatan marang bandha kuwi. Ing Prajanjian Anyar, mammon dipresentasikake, kaya déné, minangka sawijining dewa sing ngreksa kasugihan (deleng Mat. 6:24).

[6281] Gortyna, utawa Gortyn, ing jaman kuna iku kutha wigati ing pulo Kreta, dumunung ing Kali Lefea (saiki Ieropotamos). Reruntuhan kutha kuna kuwi isih ana nganti saiki.

[6282] Eumenius, sing diterjemahake saka basa Yunani, tegesé: kondusif, welas asih, lan anugrah.

[6283] Ing kéné, jeneng 'Roma' kudu dipahami minangka ngarahaké marang Konstantinopel, sing banjur dikenal minangka 'Roma Anyar' utawa 'Roma Kapindho'; interpretasi iki paling cocog karo makna sakabèhé hagiografi lan urutan prastawa sing diterangaké ing kono.

[6284] Miturut kidungan greja, St Eumenios ora lunga menyang Thebaid kanthi karsa dhéwé, nanging diasingaké menyang kana déning mungsuh-mungsuh iman Ortodoks (kanon, ode 7, troparion 2). Dheweke diasingake amarga wis mbantah bidah peteng saka Monophysite, sing mung ngakoni siji karsa ing Kristus – karsa Ilahi.

menyang urip langgeng lan tanpa wates[6285] . Awak suci dhèwèké dipindhahaké menyang Gortyn, panggonan pelayanané, lan dikubur ing kono kanthi pakurmatan.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi padhanging Cahya Ilahi, dhuh sing pinunjul kabegjan, panjenengan mberkahi kita ugi, nalika kita nyanyi babagan pangliyan panjenengan sing kinurmatan, kamulyan, lan suci, dhuh Hierark Eumenius, sing tansah ndedonga tanpa kendhat kanggo kita sedaya.

Peringatan Martir Suci Ariadne

Dirilat ing tanggal 18 September

Martir Suci Ariadne nandhang sangsara kanggo Kristus nalika pamaréntahan Kaisar Hadrian sing jahat[6286] . Dhèwèké dadi budhaké Tertillus, gubernur kutha Primnisa ing Phrygia[6287] .

Nalika Tertilus iki, ing wektu lair putrané, nganakake pesta ing candhi berhala, nyembah ing kono, nyembah setan lan bungah-bungah karo kabèh keluargané, kanca-kancané lan tangga teparo, Santa Ariadne tetep ana ing omah lan ora gelem mlebu ing papan suci berhala kanggo ngrayakake karo tuwané. Banjur tuwane, nesu marang dheweke, wiwit nggebuki dheweke tanpa welas asih lan pungkasane, sawise nggantung dheweke, dhèwèké mrentah supaya dheweke digores nganggo wesi. Sawisé kuwi, dhèwèké ngurung Ariadne lan nglarani dheweke suwé banget, meksa dheweke mbalèk marang Kristus lan nyembah arca-arca sing ora ana nyawane; nanging banjur dhèwèké ngeculake dheweke saka penjara, lan dheweke mlayu ninggal kutha. Banjur Tertillus nyesel wis ngeculake dheweke lan mangkat ngoyak karo para abdi dalem. Ariadne, nalika ndeleng mburi lan weruh wong-wong sing ngoyak, mlayu; tekan tebing, dheweke miwiti ndedonga marang Gusti supaya nylametake dheweke saka tangan mungsuh-mungsuhe. Lan sakwisé kuwi, miturut dhawuh Gusti, watu mau belah loro; sang wali mlebu ing jeroné watu, lan loro bagéan watu sing belah mau banjur nyawiji manèh. Mujijat iki kelakon amarga Malaikaté Gusti sing rawuh ing kono. Banjur wong-wong sing ngoyak dhèwèké padha ketakutan: padha wiwit padha perang siji lan sijiné lan sawisé padha tatu amarga lembingé, padha mati. Mangkono Gusti nylametake abdi Nipun saka tangan wong-wong sing jahat, kaya manuk sing kaslametake saka jerat para pemburu. Lumantar pandonga sang wali, mugi Gusti uga nylametake kita saka mungsuh-mungsuh kita lan, bebarengan karo Santa Ariadne, paring kita kabungahan ing swarga salami-lamine. Amin.

2 Oktober

19 September (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Trophimus, Savvatius lan Dorimedon

Diperangeti tanggal 19 September

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi Probus[6288] , lan nalika Atticus, sing uga dikenal minangka Iliodorus, dadi gubernur Antiochia, wong-wong Antiochia tau ngrayakaké pesta kanggo ngajèni Apollo saka Daphni lan, kaya adaté, nglampahi sedina muput ngaturake kurban marang arca-arca, ing mabuk lan pesta pora,

---

[6285] Urip lan pati St Eumenes dumadi ing abad kaping 7.

[6286] Pati sang martir suci kelakon ing pungkasan pamaréntahan Hadrianus.

[6287] Phrygia – sawijining wewengkon ageng ing Asia Minor – wiwitane nyakup sakabehe pérangan tengah saka satengah kulon semenanjung, uga pesisir kidul Propontis (Segara Marmara) nganti Hellespont (Dardanel), sing mengko klebu ing Mysia. Watesé yaiku: ing kulon – Mysia, Lydia, lan Caria; ing kidul – Lycia, Pisidia, lan Lycaonia; ing wetan – Cappadocia; lan ing lor – Galatia lan Bithynia.

[6288] Kaisar Romawi Probus mrentah saka taun 276 nganti 282.

lan ing sakabehe jinis cabui. Ing wektu kuwi, ana loro priya sing ora dikenal teka ing Antiokia saka nagara liya: Trophimus lan Savvatius – priya sing taat, sing nyembah marang Gusti Allah sejati. Nalika padha weruh kabutaan lan karusakan akèh jiwa, padha mung nglegak ambegan, banjur padha ngadhep marang Gusti Allah, ndedonga karo luh, kandha:

'Ya Gusti Allah, sing ngripta sakabehe donya saka ora ana kanthi sabda Panjenengan siji, lan mbentuk manungsa miturut rupa Panjenengan! Ndelengna saka swarga lan nylametna wong-wong iki saka tangan mungsuh.'

Nalika padha ngomong mangkono, para pemuja berhala padha weruh yèn wong loro mau ora nyembah déwa-déwa pagan; mula, sawisé nyekel, padha nggawa wong loro mau ing ngarepé panguwasa lan hakimé, Atticus-Iliodorus. Dhèwèké mréntah supaya dipisah-pisah, lan kaping pisan nggawa Santo Trofim ing ngarepé, kang banjur diparingi pitakon bab asmané, uripé, lan imané.

Wong suci mau mangsuli:

'Jenengku Trophimus; aku lair saka wong tuwa sing merdika lan luhur, nanging sawise kapengaruh kuwasa dosa, wiwitane aku urip tanpa ajining Gusti nganti lumantar baptisan suci aku nampa kamardikan lan kaluhuran sejati.'

Banjur hakim takon:

'Apa imanmu?'

Trophimus mangsuli:

Aku wis ngandhani kowe, nanging rungokna – aku bakal nerangake luwih cetha: aku wong Kristen, abdi Kristus, lan aku kepengin dadi kurban kanggo Kristus.'

Hakim takon:

'Apa kowe wis maca edik kaisar babagan wong Kristen?'

– Aku wis maca, – mangsuli sang wali, – nanging apa gunané kanggo kita? Ana prabédan gedhé antarané kesalehan lan delusi setan kaya prabédan antarané awan lan bengi.

Tembung-tembung kuwi nggawe sangsi penyiksa nesu; dhèwèké mréntahaké supaya Santa Trofim ditelanjangi lan, kanthi tangan lan sikilé direntangaké, dipukul tanpa welas asih. Sang martir dipukul nganti suwé banget nganti lemahé kacep karo getih. Banjur hakim mréntahaké supaya pukulané mandheg lan kandha:

'Tawaran kurban marang para dewa, Trofim, utawa aku bakal ngirim kowe menyang Phrygia[6289] , marang penyiksa Dionysius.'

Dionysius iki kondhang ing endi-endi amarga kekejeman lan ketidakmanusiawiané.

Santa Trofim mangsuli:

'Ora dadi prakara kanggo aku apa aku dipatèni kowe utawa wong liya, apa kowe utawa Dionysius sing nyiksa aku: mung ana siji pati ing saben kasus, amarga kowe loro padha duwe niyat sing padha: matèni wong-wong sing nyembah Gusti Allah sejati.'

Hakim mau tambah nesu lan mrentahake sang wali digantung ing wit lan awaké disiksa. Sakwise kuwi, para algojo ngubengi dheweke nganggo piranti landhep sing digunakake kanggo nyiksa sang martir, nyabik-nyabik dagingé nganti balung lan malah nganti ususé. Nanging dheweke, nahan kabèh mau, ngomong alus lan andhap asor:

'Gusti, tulung abdi Panjenengan!'

Banjur hakim takon:

'Dadi, ngendi Kristusmu?'

Para martir mangsuli:

'Kristus kawk tenan karo sapa wae sing nyuwun marang Panjenengané – Panjenengané ora ninggalaké kawk, lan pratandha cetha yèn Kristus ana karo kawk yaiku kawk gampang nahan sangsara sing mokal kanggo manungsa nahan yèn dudu Gusti Allah piyambak sing nulungi wong-wong sing nandhang sangsara.'

Sawisé sangsara kuwi, Santo Trofim dibuwang menyang panjara.

Banjur Savvatius sing kaberkahan digawa menyang pangadilan, lan hakim kandha marang dheweke:

'Aku ora takon apa kowe wong Kristen, nanging dhisik kandhaa: apa pakaryanmu?'

[6289] Phrygia iku sawijining wewengkon ing Asia Minor.

Tembung 'Kristen' kuwi pancen mbeteake para wong kafir nganti penyiksa ora kepengin krungu; kaya wong lara ora tahan ndeleng padhang sing nyenengake wong waras, mangkono dheweke, kanthi mripat rohani kang kabedhung déning pepeteng, ora bisa ndeleng padhangé asmané Kristus, mulané dheweke kandha: 'Aku ora takon apa kowe Kristen.'

Santo Savvatius mangsuli:

'Gelar kula, pakurmatan kula, tanah air kula, kamulyan kula lan bandha kula yaiku Kristus, Putraning Allah, ingkang langgeng: lumantar pangayoman Panjenenganipun, jagad raya dipun jagi lan dipun pangreh.'

Hakim mau, amarga nganggep wangsulan wanié martir iku minangka cemoho marang dhèwèké, langsung nesu lan nggebuk pipiné, banjur kandha:

Wangsulana pitakon sing diajokake marang kowe, lan sadurunge aku ngrusak kowe nganggo panyiksaan, tindakna marang para dewa lan aturna kurban marang para dewa.

Nanging sang wali ngina para dewa, ngolok-olok kabodhoan wong-wong sing ora takwa lan ngecam ketidaktawané.

Banjur, miturut dhawuhe penyiksa, Savvatius digantung lan digores nganggo cakar wesi nganti balungé katon. Amarga potongan daging gedhé wis tiba saka balungé lan kabèh ususé wis koyak, para penyiksa ora ana maneh sing bisa disiksa. Mula, martir mau dibebasake saka wit, lan Santo Savvatius langsung nyerahake nyawane ing tangan Gustine.

Nalika Santo Savvatius sampun pindhah menyang Gusti, mung Trofimus sing pinaringan berkah sing isih ketinggalan ing tangan para penyiksane. Atticus, amarga putus asa amarga ora gelem mbalik menyang penyembahan berhala, mutusaké ngirim dhèwèké menyang Frigia marang penyiksa Dionysius. Dheweke nulis layang marang Dionysius, ngandhani bab Trofim lan nyatakake manawa sanadyan pirang-pirang panyiksaan wis ditampa, dheweke tetep luwih kuwat tinimbang para penyiksane; manawa dheweke nyembah Kristus piyambak, ngina para dewa, lan ora ngajeni para dewa mau sakpisan. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya sang wali digawa metu saka penjara, dipasangi sepatu wesi kang kebak paku kang ngadhep munggah, lan digawa menyang Frigia kanthi nganggo sepatu kuwi. Para prajurit, sawisé nyekel sang wali, banjur nggawa lan meksa mlaku bareng karo wong-wong mau: padha numpak jaran, déné sang wali mlaku mlaku nganggo sepatu wesi kang kebak paku, sikilé kapapak – ngluwihi kacepetan wong mlaku lan wong numpak jaran, lan noda kabèh dalan karo getihé. Iku pancen lelampahan sing nyedhihaké nanging nuntun marang urip sing pinaringan berkah: saben langkah sing digawé, dhèwèké nampa tatu anyar ing sikilé, lan saben tatu anyar mau nggawa lara lan sangsara sing cocog. Nanging Gusti piyambak rawuh ngancani dhèwèké: Panjenengané nguwatké abdi-Nya ing dalan iki lan nyawisaké ganjaran saben dhèwèké nglangkang.

Sawisé lelungan telung dina, para prajurit bebarengan karo martir suci tekan kutha Phrygia sing dijenengi Sinad[6290] , lan ing kana padha nyerahaké layang saka Heliodorus marang Dionysius. Sawisé maca layang kuwi, Dionysius mréntah supaya Santo Trophimus langsung digawa ngadhep dhèwèké lan takon:

'Apa kowe Trophimus?'

Martir mau mangsuli:

Aku Trophimus lan abdi Gusti Allah sejati, kang sapa waé pracaya marang Panjenengané ora bakal isin.'

Dionysius kandha:

'Kowe isih mbangkang lan isih nyebut Kristus sing sia-sia lan ora ana gunane, sing dadi panyebab pati akèh wong; nanging yèn biyèn kowe ora gelem mbalèkaké Panjenengané, saiki tinggalna pangarep-arep sing wis kowe duwé marang Panjenengané: sembahna kurban marang para déwa, supaya kowe bisa luput saka sangsara sing nggegirisi lan pati lan uripmu tentrem.'

Trofim sing gagah wani mangsuli:

Sanajan aku kepengin uwal saka pati, iku ora mungkin: amarga yèn kowé ora matèni aku, sipatku pancèn fana. Nanging lumantar pati, manungsa kudu nggayuh gesang langgeng, sing luwih becik lan luwih dawa tanpa wates tinimbang gesang donya iki, sing kebak kasangsaran lan ora langgeng; lan berkah-berkah gesang sing bakal teka ora bisa dideleng dening mripat kita sing fana, ora bisa dirungu dening kuping kita, malah ora bisa

[6290] Synad, utawa Synnada, iku sawijining kutha ing sisih lor Phrygia cedhak pagunungan ing ngendi ana tambang marmer Synnad sing misuwur. Saiki, kutha iki dadi reruntuhan cedhak Eskikara.

dibayangake dening pikiran manungsa. Aku kebak kerinduan gedhe marang urip iki lan bungah krungu saka kowe bab pati sing kowe ancemake marang aku.

Banjur Dionysius, kebak nesu, mrentahake supaya Santo Trofim dicambuk nganggo tali kandel; lan nalika dhèwèké dicambuk, penyiksa kandha:

'Cukup janjèkna arep nyembah marang para déwa, lan kowé bakal langsung dibebasaké saka sangsara iki.'

Nanging dhèwèké, ora nggatekake tatu-tatu utawa tembung sang penyiksa, tetep meneng.

Para abdi dalem miturut dhawuhe penyiksa njupuk cuka, dicampur karo mustard, banjur disiramake ing bolongan irungé Trofim. Sawisé kuwi, sawisé digantung ing wit, padha ngiris sisih awaké, nggawe tatu jero lan dawa, lan getih mili saka iga-igane.

Wong suci iku nahan sangsara iki kanthi meneng, kandha ing atiné: *'Akèh sangsara sing dialami wong sing bener, nanging Gusti nylametaké saka kabèh iku'* (Mazmur 33:20).

Dionysius, krungu kuwi, ngendika:

'Pangarep-arepmu sia-sia, Trofim, lan pikiranmu ora ana gunané: awit sapa sing bakal mudhun saka swarga kanggo nylametaké kowe saka sangsara saiki iki? Mula aku nyaranaké kowe supaya nyembah marang para déwa, lan sawisé kuwi kowe bakal nulungi awakmu dhéwé.'

Wong suci iku, ngguyu marang kabodhoane sing nyiksa, mangsuli:

'Aku ora bakal nate nyelakake Gustiku, sing sejati lan urip.'

Banjur Dionysius kandha kanthi nesu marang para abdi dalemé:

'Siksa maneh.'

Lan banjur padha wiwit nyiksa dheweke kanthi kekejeman sing luwih gedhe.

Nanging sang wali ndedonga lan kandha: *'Ya Gustiku! Lepasna aku saka tangan wong sing jahat, saka tangan wong sing ora nduwé hukum lan sing nindhes, awit Panjenengan iku pangarep-arepku, ya Gusti Allah'* (Mazmur 70:4–5).

Sing nyiksa mrentahake supaya cuka sing dicampur uyah ditumpahake ing tatu martir suci, supaya sangsaraé tambah abot.

Banjur sing berkah iku kandha marang penyiksa:

'Saiki kowe mung nguwatake awakku, supaya ora bosok amarga tatu sing kowe wenehake.'

Banjur padha miwiti ngobong iga-igane nganggo lilin kobong, nanging sanadyan mangkono ora bisa ngalahake prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake; sawisé kuwi, Santo Trophimus dibuwang menyang panjara.

Ing Synade ana sawijining senator lan penasihat utama sing jenenge Dorimedon; dhèwèké wong Kristen sing taat, nanging ndhelikaké imané amarga wedi marang penyiksa. Dhèwèké kerep teka nyelundup marang Santo Trofim ing penjara, ngumbah getih, ngusap keropé nganggo andhuk resik, mbabèni lukane, lan ngopeni dhèwèké kanthi sakabèhé. Nanging dhèwèké ora suwe kudu ndhelik saka penyiksa. Ora suwe banjur teka pesta tanpa Gusti sing dikenal minangka 'Dioscuria', yaiku Dina Castor lan Pollux[6291] : pesta iki dirayakaké déning kabèh kutha Synada. Dionysius, bebarengan karo kabèh bangsawan lan penasihaté, nyembah arca-arca lan, nalika weruh yèn Dorimedon ora ana bareng karo wong-wong mau, ngutus warta marang dhèwèké, ngandhani supaya rawuh ing pesta.

Dorimedon sing pinaringan berkah mangsuli para utusan:

'Aku iki wong Kristen, mula aku ora pantes melu pesta-pesta setan iki.'

Dionysius, nalika krungu iki, mrentahake supaya Dorimedon digawa kanthi paksa marang ngarepe lan sawisé takon-takon, dhèwèké yakin yèn dhèwèké pancèn wong Kristen; nanging amarga ora péngin ngadili dhèwèké ing dina kuwi, dhèwèké mrentahake supaya ditahan.

Banjur dhèwèké ngutus kanca-kancané marang dhèwèké supaya nyengkuyung dhèwèké tobat lan nyembah déwa-déwa. Nanging Dorimedon, karo pandelengan sing galak marang wong-wong mau, kandha: *'Adohna saka aku, kabèh kowé sing nindakake kaluputan'* (Mazmur 6:9).

[6291] Castor lan Pollux, miturut kapercayan Yunani lan Romawi, iku putrané Zeus (uga dikenal minangka Dia), panguwasa swarga lan déwa paling luhur; mula padha diarani Dioscuri. Miturut kapercayan iki, sawisé mati padha urip sedina lan banjur mati manèh, kaya déwa Loponian sing nyinari pepadhang. Ing wektu sing padha, dheweke diurmati minangka pelindung nagara. Pesta khusus dianakake kanggo ngajeni dheweke, sing dikenal minangka 'Dioscuri' (miturut jenenge), uga 'Anakiai' (pesta para panguwasa lan raja, amarga Castor lan Pollux diarani kaya ngono ing sawetara wilayah).

Banjur dhèwèké meneng lan *kaya wong sing ora krungu lan ora duwe wangsulan ing lambéné* (Mazmur 37:15).

Esuké, penyiksa mau menyang pangadilan lan mréntahaké supaya Dorimedon digawa ngadhep dhèwèké.

"Wah, kowe wong edan!" pangandikane marang sang martir suci, "apa sing kelakon marang kowe wingi nganti kowe mbalik saka para dewa lan nolak nglakoni dhawuhe raja? Apa kowe kesel diurmati kabeh wong lan nduwé panggonan terhormat ing antarané kita?"

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Wong sing tresna marang Gusti Allah sejati ora nggatekake pakurmatan lan kamulyan donya. Apa gunane pamer ing ngarepe wong liya, nganggo sandhangan mewah, lan nyembah arca? Kabeh iku mung sementara lan sia-sia; kabeh iku misahake manungsa saka Gusti Allah lan nggawa wong menyang Gehenna kang kobong.'

Penyiksa kuwi wis nyoba suwé, nganggo muji-muji lan ancaman, kanggo mbalèkaké Santo Dorimedon saka Kristus; nanging, amarga ora ana asil, dhèwèké mréntah supaya Santo Dorimedon ditelanjangi, digantung, lan iga-igane dibakar nganggo paku wesi sing panas, nalika kandha:

'Ayo dideleng apa Kristus bakal teka nulungi kowe.'

Nanging ing tengah panyiksaan mau, sang wali nyebut jeneng Gusti Allah, ngolok-olok dewa-dewa pagan, lan nganggo tembung-tembungé nglarani atiné sang penyiksa luwih jero tinimbang panahé nyiksa awaké sang wali.

Banjur Dionysius ngalihake nesune marang para abdi sing nyiksa sang wali, lan ngenyek amarga ora bisa menengake siji wong sing ngina dewa-dewané. Para abdi dalem sing nesu ngoyak pasuryané wong suci nganggo kuku wesi lan mecah untuné; nanging sanadyan mangkono, tetep ora bisa menengaké lambéné sing ngucapaké Gusti Allah, sing ngakoni Kristus lan ngina arca-arca sing tanpa nyawa. Banjur padha nyalakake geni ing sangisore sang martir suci lan nyelehake piyambakipun ing arang geni; nanging piyambakipun mlaku ing arang mau kados mlaku ing kembang-kembang éndah, bungah ing sangsara mau lan siap nampa panyiksaan paling abot lan nyeri kanggo kasucian Kristus. Sawisé kuwi, penyiksa mréntahaké supaya dhèwèké digawa bali menyang penjara, déné Santa Trofim digawa metu kanggo disiksa. Dhèwèké digantung; banjur awaké disobek-sobek nganggo kuku wesi, mbukak manèh tatu-tatu lawasé, lan banjur mripaté dicungkil nganggo besi panas abang. Nanging sanadyan ing tengah sangsara kaya ngono, sang wali tetep matur panuwun marang Kristus, sawisé kuwi dhèwèké digawa bali menyang penjara.

Dionysius rembugan karo para pangiring kraton babagan paukuman pati apa sing bakal diwènèhaké marang Trofimus lan Dorimedon, amarga padha ora wedi marang siksaan apa waé, lan diputusaké supaya para martir dibuwang marang kéwan galak. Kanggo kuwi, sang penyiksa mréntahaké supaya kéwan-kéwan lapar disiapaké lan pagelaran umum diadani. Nalika dina teka nalika para wali arep dibuwang marang kéwan galak, Dionysius rawuh ing pagelaran mau karo kabèh penasihat lan abdi dalem, lan akèh wong padha kumpul. Para martir suci Trophimus lan Dorimedon digawa metu saka penjara kanthi telanjang lan kebak tatu, nganti kabèh awaké kaya lara siji sing terus-terusan. Nalika para wali diselehake ing arena kang dimaksudake kanggo moro kewan galak, ana beruang betina kang disurung marang wong-wong mau; beruang iku nyerang kanthi nesu, nanging sakwise cedhak, langsung dadi manut. Sang Santo Dorimedon, kepéngin *'lepas saka* badan iki lan *ana ing ngarsané Kristus'* (Fil. 1:23) sanalika, nyekel biruang betina kuwi ing kupingé lan nyurungé, supaya langsung nyabik-nyabik dhèwèké; nanging biruang kuwi, kaya isin, nundhuk lan ngadhep adoh saka dhèwèké. Banjur penyiksa kuwi nesu luwih gedhé tinimbang kéwané dhéwé lan, nalika weruh yèn para wali ora cilaka amarga biruang betina, banjur ngeculaké macan tutul marang wong-wong mau; nanging kéwan kuwi uga nyelonthi sikilé kaya asu. Sabanjuré, singa dieculaké; nanging kéwan iki, kaya sing sadurungé, dadi alus kaya anak wedhus. Penyiksa kuwi nesu banget marang pangreksa kéwan lan ngancem arep matèni yèn dhèwèké ora bisa nyurung kéwan-kéwan mau supaya mangan loro wong Kristen iki; nanging nalika pangreksa mau miwiti nyurung singa, singa kuwi nyerang lan nyabik-nyabik dhèwèké. Kabeh wong sing ana ing kono, nalika nyekseni mujijat kaya ngono, padha kebak rasa ngeri lan ngakoni kuwasa Gusti Allah sejati lan Juruwilaha kita. Mung penyiksa sing ora manut hukum sing ora gelem ngakoni, malah saya keselimuti pepeteng ing kegilaané, ngutuk Kristus lan nyebut para abdi-Nya dukun sihir. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya sirah para wali dipotong nganggo pedhang. Mangkono pungkasan sangsara Para Wali Trophimus lan Dorimedon, sing séda déning pedhang sawisé ngalami akèh panyiksaan sing kejem; lan, sawisé nyawiji karo Wali Savvatius ing urip langgeng, saiki padha bungah

bebarengan karo para Malaikat, memuji Trinitas Suci, – Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji, dipuji dening kabèh salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 8:

Ya Allah, ingkang dipuji ing Tritunggal, mulyakna tigo para martir, Trophimus, Savvatius, lan Dorimedon: amargi wis pracaya dhumateng Panjenenganipun, padha ngalahaké mungsuh. Lumantar pandonga para wali mau, ya Kristus Gusti kita, mugi Panjenengan paring welas asih dhumateng kita.

Kontakion, nada 8:

Minangka dhasar para martir lan pangukuhan kasucian, Gréja ngurmati lan ngluhuraké sangsara panjenengan kang nggawa pepadhang, martir kabegjan kang tansah dipuji, Trophimus kang gagah lan wicaksana, mulya: bebarengan karo wong-wong kang nandhang sangsara kados panjenengan, nyuwun panyucian tumrap wong-wong kang nyanyi bab panjenengan, awit panjenengan ora bisa dikalahaké.

Penderitaan Santo Zosima Sang Rahib, Sang Martir Suci

Dipepering ing tanggal 19 September

Nalika semana, Dometian, gubernur Cilicia, mangkat bebarengan karo para abdi dalem kanggo moro lan ngliwati akèh ara-ara samun, pagunungan, lan gunung, ngoyak lan nangkep kéwan galak. Lan wong iku weruh akèh kéwan galak, ana ing antarané ana sawijining tuwa sing mlaku lan rembugan karo kéwan-kéwan mau kaya manungsa. Para pemburu padha nyerbu marang wong-wong mau lan nalika kéwan-kéwané wis mlayu, padha nyekel wong tuwa mau lan nggawa dhèwèké marang pangeran, mikir yèn dhèwèké iku dukun sihir sing lagi nindakake sihir ing ara-ara gersang.

Padha takon marang dhèwèké sapa dhèwèké lan apa jenengé.

Wong suci mau mangsuli:

'Aku wong Kristen; jenengku Zosima.'

Banjur padha ngiket lan nggawa dhèwèké menyang kutha kanggo diadili. Ing kono, pangeran wiwit takon babagan sihir lan ilmu sihir: kepiye carané dhèwèké nggawe kéwan-kéwan mau kesengsem supaya bisa urip bebarengan tanpa cilaka lan bisa ngobrol kaya manungsa?

Zosima mangsuli:

Aku ora manggon ing ara-ara samun kanggo nglakoni sihir; nanging, amarga aku dhéwé wong Kristen, aku ora bisa manggon ing kutha bebarengan karo wong-wong sing ora pracaya – mulané aku lunga menyang ara-ara samun, milih bebarengan karo kéwan tinimbang karo wong-wong ala – mungsuhé Gusti Yesus Kristus. Njupuk tuladha saka uripé wong Kristen liya—para bapa suci sing mundur saka donya lan manggon ing ara-ara gersang—aku uga ngupaya niru kabèh sing paling apik. Nanging Gusti Allah, sing ngerti sapa waé sing ngabdi marang Panjenengané lan nyukupi kabutuhané, kanthi kabecikané wis maringi pitulungan marang aku, wis ngendhalèkaké kéwan galak supaya dadi panglipurku – mula aku manggon bareng karo kéwan-kéwan mau, bungah ing Gusti lan nyandhak kabèh pangarep-arepku marang Panjenengané.

Kanggo iki pangeran kandha marang dheweke:

'Mangkono kowe, wong tuwa jahat, ngajeni Sang Nazaret? Apik tenan. Mula saka iku aku bakal lunga menyang Nazaret lan ing kana aku bakal nyiksa kowe kanthi kejem, supaya kowe nyerah marang Sang Nazaret utawa mati ing sangsara sing nggegirisi; lan, sakliyane, supaya wong-wong Nazaret, nalika weruh penyiksaanmu, padha wedi.'

Lan mula dhèwèké dhisik ngutus Santo Zosimus menyang Nazaret kanthi borgol, banjur dhèwèké dhéwé mangkat menyang kana. Sawisé milih wektu kanggo sidang, Dometian mréntahaké supaya Zosimus digawa ngadhep dhèwèké lan takon marang dhèwèké:

'Critakna marang aku bab sihirmu: kepiye kowe nggawe kéwan-kéwan mau kesengsem?'

Minangka wangsulan marang iki, Zosima ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen.

Banjur pangeran mrentahake supaya sang wali digantung sirah mudhun, watu gedhe diiket ing gulu, lan digores nganggo cakar wesi.

Sawisé kuwi, dhèwèké takon manèh:

'Saiki kowe gelem crita marang kita babagan ilmu sihirmu?'

Kanggo iki, Zosima mangsuli:

'Kristus, Gustiku – Panjenengané sing ngutus kéwan-kéwan mau kanggo nglipur aku ing ara-ara samun.'

Pangeran kandha marang dhèwèké:

'Yen kéwan-kéwan mau manut Gustimu, dhawuhna salah sijiné supaya teka mriki: banjur kita kabèh bakal nampa imanmu.'

Zosima, ngangkat tangan sing suci marang langit, miwiti ndedonga.

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah!' pangandikane, 'dene panjenengan mirengake abdi panjenengan; kengkenana seekor singa teka mriki kanggo ngladosi abdi.'

Lan dumadakan ana singa medeni mlebu ing kutha – lan kabeh wong, nalika ndeleng, padha mlayu ketakutan. Nanging singa kuwi nyedhaki Zosima lan miwiti nyangga watu sing diiket ing gulu.

Banjur pangeran mau wiwit nyuwun marang sang wali:

'Zosima! Lunakna kewan iku, lan kita bakal mbukak ikatanmu.'

Zosima maringi dhawuh marang kéwan iku supaya alus, lan pangeran mréntah marang sang wali supaya diuculi lan arep ngirim dhèwèké marang tsar. Nanging Zosima nyerahaké nyawané marang Gusti Allah[6292] . Para wong Kristen ngubur badané sang wali kanthi pakurmatan, ngluhuraké Rama, Putra lan Roh Suci, sing kapuji salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Pangeran Suci lan Lurus Theodore, Pangripta Mrekah saka Smolensk lan Yaroslavl, lan putrané David lan Constantine

Dirilis ing tanggal 19 September

Pangeran Theodore sing suci lan berkah, sing dikenal kanthi jeneng 'Sing Ireng', iku putrané Pangeran Rostislav Mstislavich saka Smolensk lan dadi keturunan generasi kaping sanga saka St Vladimir, Pangeran Sing Setinga Para Rasul[6293] . Teodor nduwé loro sedulur, Gleb lan Michael, sing sawisé seda bapaké nindakake ora adil marang dhèwèké kanthi mung maringi kutha Mozhaisk minangka anané[6294] . Sanadyan mangkono, dhèwèké ora dendam lan kanthi sabar mréntah ing anané kuwi. Amarga kasabaran kaya ngono, Gusti Allah banjur maringi dhèwèké kapercayan kanggo mréntah kutha mulya Yaroslavl. Kedadéyané kaya mangkéné: ing Yaroslavl manggon Putri Ksenia, garwané Pangeran Vasily saka Rostov, sing mung nduwé siji anak wadon. Pangeran

---

[6292] Penderitaan St. Zosima asalé saka awal abad kaping 4, nalika pamaréntahan Kaisar Romawi Diocletian. Peringatan Santo Zosima Sang Rahib uga dirayakake ing tanggal 4 Januari bebarengan karo Santo Athanasius Sang Panjelasan (penjaga para tahanan sing nyathet kahanané), sing sawisé ndeleng Zosima ora cilaka sawisé ngalami panyiksaan sing nggegirisi, banjur pracaya marang Kristus lan, sawisé urip kanthi pangibadah sing tekun, nyerahake nyawane marang Gusti ing ara-ara samun. Miturut cathetan hagiografi sing diceritakaké kanthi ringkes déning St Demetrius saka Rostov, St Zosima ora seda amarga panyiksaan sing ditindakake déning Dometian, nanging kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti ing kana ing ara-ara gersang, bebarengan karo St Athanasius, ing celah watu.

[6293] Taun lair sing pas saka Pangeran Theodore sing suci lan bener ora bisa ditemtokake, nanging mesthi ana ing antarane taun 1240 lan 1245. – Miturut cathetan biografiné (hieromonk Anthony, saka separo kapindho abad kaping 15), wiwit isih cilik dhèwèké dibesarké kanthi taqwa lan diajari dogma ilahi, sing ngisi atiné kanthi katresnan, kaya bibi sing dadi seger déning banyu murni; sanajan isih bocah, dhèwèké nyingkiri dolanan lan kabiasaan bocah-bocah, lan luwih nyawisaké dhiri kanggo maca kitab suci lan njaga kasucian jiwa lan badan.

[6294] Mozhaisk (saiki kutha kecamatan cilik ing Governat Moskow) nalika semana isih kutha sing enom banget, mlarat, lan jarang penduduké, kanthi wilayah sakupenge sempit lan ana désa-désa tangga teparo. Nanging Theodore nampa nasibé, miturut pangarang hagiografiné, tanpa ngeluh, kanthi mikiraké luwih dhisik babagan nggayuh bandha sing ora bisa dicolong, langgeng, lan langgeng langit. Ing wektu sing cendhak, pangeran sing wicaksana lan welas asih iki kasil ndadekake kadipatané padhet lan makmur, lan éntuk katresnan kang ngajeni saka rakyat.

Teodor sing taqwa banjur nikah karo putrié Pangeran Rostov iki, lan saka perkawinan mau dhèwèké diparingi anak lanang, Michael, lan siji putri, lan dhèwèké diparingi kutha Yaroslavl[6295] . Lan sawisé seduluré Michael seda, dhèwèké uga waris karesoran Smolensk[6296] .

Pangeran Theodore urip kanthi taat lan ajrih marang Gusti ing Yaroslavl, amarga wiwit enom dhèwèké wis tresna marang Kristus lan Ibuné sing Paling Suci. Dhèwèké ngajèni para imam lan biksu kanthi istimewa lan maringi sedekah marang wong mlarat. Minangka prajurit gagah berani Kristus, dhèwèké nyenengaké Gustiné ing kabèh bab lan nyingkiri kabèh kaluputan.

Ing jaman kuwi, nalika beban penjajahan Tartar abot nyekel tanah Rusia, lumrah para pangeran Rusia lelungan menyang Horde kanggo sowan marang Khan, supaya status pangeranane dikonfirmasi. Nalika sawijining wektu, sawatara pangeran mangkat menyang Horde, Pangeran Teodorus sing Kabegjan saka Yaroslavl mèlu, nggawa akèh peparing kanggo Khan lan garwané[6297] . Ing Horde, dhèwèké ditampa kanthi becik banget lan ngladèni ing kraton Khan minangka wong sing disenengi, diurmati dhuwur. Kaéndahan lanang lan kapinterané nganti nggumunaké garwané Khan nganti dhèwèké kepéngin maringi putriné dadi garwané. Nanging dhèwèké kandha yèn dhèwèké wis nduwé garwa ing Yaroslavl, lan ora gelem manut panyuwunané.

Sawisé nyuwun lan nampa idin saka Khan kanggo mréntah ing Yaroslavl, Theodore sing Bejo ninggalaké Horde lan bali menyang omahé. Nalika tekan ing Yaroslavl, dhèwèké krungu yèn garwané, , wis séda. Dheweke kepengin mlebu kutha, ing ngendi putrane Michael lan ibu mertua padha manggon wektu kuwi; nanging para boyar lan ibu mertua ora gelem ngidini mlebu lan wiwit ngomong ora masuk akal bab dheweke: 'Iku dudu adat kita,' ujare, 'nampa pangeran saka tanah manca; wis cukup kanggo kita nduwé ahli warisé Teodor, Mikhail, dadi pangeran kita.' St Teodor mangkat manèh menyang Odra lan nyuwun marang Khan supaya mbalèkaké Principality of Yaroslavl marang dhèwèké. Khan ngirim prentah tegas marang wong-wong Yaroslavl supaya nampa pangerané, nanging padha ora nurut prentah kuwi lan keras kepala nolak nampa Teodor. Nalika pangeran suci manggon ing Horde minangka tamu Khan, garwané Khan manèh miwiti nyaranaké marang garwané supaya maringi putriné dadi garwané Theodore. Nanging Khan nolak suwé, kandha yèn ora pantes maringi putriné Khan dadi garwané sawijining vasal, luwih-luwih marang wong sing pracayaané béda. Garwané Khan banjur nyritakaké marang garwané yèn dhèwèké kepéngin anaké wadon nampa iman Kristen lan dibaptis, banjur nikah karo Theodore. Khan sarujuk[6298] . Putriné Khan dibaptis lan sakbanjuré nikah karo Pangeran Yaroslavl. Dhèwèké diparingi jeneng Anna nalika dibaptis. Sawisé nikah iki, khan malah saya tresna marang Santo Teodorus. Dhèwèké asring ngajak dhèwèké lungguh ing méja dhèwèké dhéwé, saben dina masang mahkota khan ing sirahé, ngagemaké jubah ungué dhéwé, mbangun kraton mewah kanggo dhèwèké, lan ngubengi dhèwèké karo kamulyan lan kasugihan[6299] . Nanging ing tengah-tengah kabèh kamulyan iki, atiné pangeran sing pinaringan berkah ora dadi sombong, lan kamulyan donya iki ora ngalihake dhèwèké saka katresnan marang Kristus; lan dhèwèké saya maju ing netepi dhawuhé Gusti. Nalika dhèwèké isih manggon ing Horde, dhèwèké nduwé putra sing dijenengi David nalika baptisan suci. Banjur putra kapindho lair, dijenengi Constantine nalika baptisan suci.

Ora suwe sawisé kuwi, ana utusan teka saka Rusia nggawa kabar yèn putrané Michael wis seda ing Yaroslavl. Sang Pangeran banjur nyuwun marang Khan supaya diparingi idin bali menyang tanah Rusia

---

[6295] Yaroslavl dumunung ing muara Kali Kotorosl lan Volga, 244 versts saka Moskow; iki kalebu salah siji kutha paling kuna ing Rusia; sepisanan ana ing sangisoré panguwasa Rostov, nanging mengko dikuwasani déning pangeran dhéwé. – Santo Theodore nikah karo Putri Maria Vasilyevna saka Rostov watara taun 1267 lan ing wektu sing padha njupuk kendali atas Kadipaten Yaroslavl.

[6296] Iki dumadi ing taun 1279. Nanging, Pangeran Theodore sing taat iku ora manggon ing Smolensk lan mung nduwèni gelar Pangeran Smolensk, sanadyan sawatara wektu dhèwèké ngirim layang menyang kana, maringi paugeran ing pirang-pirang prakara hukum lan ngopeni kabecikaning rakyat Smolensk minangka pangerané; dhèwèké ora suwé nyerahaké Smolensk marang ponakané, Alexander Glebovich.

[6297] Perjalanan Pangeran Theodore menyang Horde uga ditindakake amarga alesan liya: Mengu-Temir, Khan saka Horde Emas, ngundang Theodore—bareng karo pangeran-pangeran Rusia liyane—kanggo nenangake wong Yassian lan wong Bulgars Kamskaya, sing ora gelem mbayar upeti marang wong Tatar. Pangeran iku ngentekake watara telung taun ing Horde ing ngarsane Khan.

[6298] Khan piyambak nyuwun marang Patriark Konstantinopel supaya maringi idin kanggo nikah iki lan ngutus duta kang dipimpin Uskup Theognostus saka Sarai; Patriark maringi idin kanthi syarat yèn putri Khan pindhah agama dadi Kristen.

[6299] Ing wektu iki, Khan maringi mantu lanang lan putrine sawetara kutha kanggo panguripan: Chernihiv, Bulgary, Kumany, Korsun, Arsk, Kazan lan liya-liyane – sakabehe nganti 36 kutha. Pangeran Theodore nyuwun idin marang Khan kanggo mbangun pirang-pirang gréja ing jero Horde, nindakake kabèh sing bisa kanggo nyebarake agama Kristen, lan nglindhungi para rohaniawan.

bebarengan karo Putri lan anak-anaké. Khan maringi idin kanthi pakurmatan ageng, masang mahkota ing sirahé, lan maringi pakurmatan kanthi kapangeranan agung Yaroslavl. Pangeran suci teka ing Yaroslavl kanthi pakurmatan ageng; ngancani dheweke ana akèh bangsawan Tatar saka kraton Khan, sing sawisé sawatara wektu dikirim bali menyang Horde kanthi pakurmatan.

Pangeran Suci Theodore mrentah ing kutha Yaroslavl kanthi taqwa lan cara sing nyenengake Gusti nganti yuswa tuwa[6300] . Sawise lara lan ngrasakake yen lara iki ora bisa mari, piyambakipun nyaur garwane, putri, lan anak-anake menyang sacedhake lan ngwenehi wasiat supaya padha tetep tresna lan tentrem[6301] . Banjur dhèwèké mréntahaké supaya digawa menyang biara, ing kono kanthi kabungahan gedhé dhèwèké nampa busana biara saka abbot; lan sajrone dina kuwi dhèwèké bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis paring dhèwèké peparing iki, sing wis suwé dadi pangajab atiné. Sadurunge seda, piyambakipun ngandharake karsa nampi skema; sawisé kuwi, sawise paring pangapura marang kabéh lan piyambakipun nyuwun pangapura marang saben tiyang, piyambakipun nggawe pratandha salib lan nyerahake nyawane ing tanganing Gusti Allah[6302] . Piyambakipun dikubur kanthi pakurmatan ageng ing Gréja Pangowahaning Gusti. Relik suci panjenengané nganti saiki isih nindakake akèh mujijat kanggo kamulyané Kristus Yesus, Gusti kita, kang maringi kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman.

Troparion, Nada 4:

Wiwit enom, ya para suci, kowe nyawiji ing katresnané Kristus, kanthi semangat kowe njaga Torèt lan kabenerané: mulané, sawisé sugih karo karunia mujijat, kowe maringi panyembuhan, Teodorus, Dawud lan Konstantinus. Ndongakna marang Kristus Allah kanggo wong-wong sing ngurmati kowe kanthi pracaya, supaya nyawa kita bisa slamet.

Troparion kanggo pangalihan relik para wali, nada 8:

Kaya lintang padhang sumunar wiwit enom, panjenengan padha madhangi manah para pracaya lumantar pindhahna relik suci panjenengan; ing daging panjenengan katon kaya malaikat ing bumi; lumantar tapa ngraga panjenengan kados wit kang ditandur ing pinggir banyu pangendalian dhiri, disirami kali luh panjenengan, lan diumbah resik saka rereged: amarga iku kowe wis dadi panggonané Roh Suci Gusti Allah, Theodore, David lan Constantine. Ndongakna marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa slamet.

[6300] Pangeran Theodore mréntahake kadipaten kanthi alus, wicaksana, lan adil, mbela wong sing ditindhes, janda, lan yatim piatu, lan paring welas asih marang wong mlarat lan papa. Kronik-kronik kasebut utamane negesake kesalehane sing tulus lan andhap asor, puasa lan pandongan sing ketat, gaweyan abot lan perhatian marang pambangunan gréja lan kamulyan gréjawi, uga ngajeni marang pangkat uskup lan imam – sing ditiru dening putra-putrane sing saleh: David lan Constantine, sing enom sakwisé seda durung omah-omah, déné sing tuwa mréntahake Kadipaten Yaroslavl kanthi tentrem suwéné 23 taun.

[6301] Wasiat pungkasané St Theodore, Pangeran sing Begja, jero banget nyentuh ati lan maringi piwulang. Iki digambarke kanthi lengkap ing sawijining ikon kuna ing Biara Spassky (biara favorit dhèwèké lan keluargané, sing diadegaké déning garwané sing taat, Anna); ing ikon mau, St. Theodore digambarke kanthi ukuran penuh nganggo jubah biara, dikelilingi anak-anaké, nyekel gulungan kitab ing tangan kiwa.

[6302] Iku tanggal 19 September 1299. Pangeran David, putra lan penerus Pangeran Suci Theodore, seda ing taun 1321, dene taun seda Pangeran Constantine ora kacathet ing kronik. Miturut pangajab sing wis diungkapake nalika isih urip, jasad para pangeran iku disimpen jejere jasad bapakne, ing kripta ing sangisore kubah greja, ora ing lemah nanging ing dhuwure, ing makam. Panemuan relik suci para pangeran Yaroslavl sing ora rusak—Theodore, David, lan Constantine—sing sadurunge lan bareng karo akèh panyembuhan mujijat, kelakon meh 200 taun sawisé, ing taun 1467. Ing taun 1658, relik-reliké dipindhahaké, sing nyebabaké ditetepaké dina raya lokal tanggal 13 Juni. Ing taun 1704, St. Dimitri, Metropolitan Rostov, nggawe relikwarium cipres kanggo relik suci para mujijat saka Yaroslavl, ing ngendi sang wali nglebokake relik kasebut tanggal 22 Juni, netepake yèn dina iki kudu dirayakake salawas-lawase. Sabanjure, relikwi kaysar sing ngemot relikwi suci para wali diselehake ing relikwi perak anyar, lan ing wektu sing padha relikwi suci kasebut dipindhahake menyang gréja anyar sing digawé khusus kanggo Para Pengerja Kaajaiban Suci Yaroslavl, Pangeran Theodore, David lan Constantine, ing ngendi padha isih istirahat nganti saiki ing sacedhake paduan swara kiwa.

Kontakion, Nada 8:

Panjenengan muncul, lentera sing paling sumunar, ing daging kados malaikat; lan kados wit-wit gesang ing Paradiso, dipunparingi gizi déning puasa, jaga bengi, lan iman, panjenengan mekar, amarga sampun nampi sih rahmating swarga lumantar pandonga panjenengan: Panjenengan kabukti dadi tabib agung, nyembuhaké jiwa-jiwa lara sing kanthi pracaya nyuwun pangayoman ing relikwi sésa suci panjenengan, dhuh para mujijat agung, Theodore, David lan Constantine. Ngedikaké marang Kristus Gusti kita supaya Panjenengané paring pangapura dosa marang sing ngurmati kenangan panjenengan kanthi pracaya lan katresnan.

3 Oktober

20 September (Gaya Lawas)

Urip lan Kematiran Santa Eustatius Plakidas, Panggure Martir Agung, garwané lan anak-anaké

Dipepering ing tanggal 20 September

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Trajanus[6303] , ana ing Roma sawijining gubernur sing aranè Plakidas[6304] . Dhèwèké asalé saka kulawarga bangsawan lan nduwèni bandha akèh. Kawigatiyané ing perang misuwur banget nganti jeneng Plakidas waé wis marakaké wedi ing atiné mungsuh-mungsuhé. Nalika Kaisar Titus lagi perang ing tanah Yudea[6305] , Plakida dadi komandan Romawi sing unggul lan mbédakaké dhèwèké ing saben pertempuran kanthi kawani tanpa wedi.

Bab iman, Plakida iku penyembah berhala, nanging sajrone uripé dhèwèké nindakake akèh kabecikan Kristen: maringi mangan wong luwe, maringi sandhangan wong sing ora nduwé, nulungi wong mlarat, lan mbebasaké akèh wong saka ikatan lan panjara . Dheweke ngrasakake kabungahan sejati nalika mbantu sapa wae sing lagi kasangsaran utawa susah, lan luwih bungah maneh tinimbang kamenangane sing mulya nglawan mungsuhe. Kaya Kornelius ing jaman biyen, sing dicritakake ing Kitab Kisah Para Rasul (Kisah 10:1–48), Plakidas wis nggayuh kasampurnan ing saben pakaryan becik, nanging durung nduwèni iman suci marang Gusti kita Yesus Kristus—iman sing tanpa kuwi kabèh pakaryan becik iku mati (Yakobus 2:17). Plakidas nduwèni bojo sing luhur budi kaya dhèwèké, lan loro putra. Plakidas iku wong sing banget apikan lan welas asih marang kabèh; siji-sijiné sing durung diduwèni ya iku kawruh babagan Allah Sing Sajati, Sing sanadyan durung ngerti Panjenengané, wis diurmati liwat pakaryané sing becik. Nanging Gusti sing welas asih lan welas welas maringi kaslametan marang kabèh lan ndelok kanthi kersa marang wong-wong sing nindakake kabecikan: *'Ing saben bangsa, sapa waé sing wedi marang Panjenengané lan nindakake sing bener iku ditrima déning Panjenengané'* (Kisah Para Rasul 10:35). Panjenengané uga ora nampik wong sing luhur budi iki; Panjenengané ora ngidini dhèwèké sirna ing pepeteng kesesatan nyembah berhala, nanging Panjenengané piyambak kersa mbukak dalan kaslametan marang dhèwèké.

Sawijining dina, Plakidas, kaya biasané, mangkat kanggo moro bareng prajurit lan abdi dalem. Nalika ketemu klompok rusa, dhèwèké nyusun pasukan jarané lan miwiti ngoyak. Ora suwé dhèwèké weruh yèn siji, sing paling gedhé, wis misah saka klompoké. Ninggalake prajurité, Plakida karo pangiring cilik nerusaké ngoyak rusa

---

[6303] Trajan iku salah siji kaisar Romawi paling unggul: dhèwèké ngopeni banget karaharjan rakyaté, ngreformasi sakabèhé administrasi nagara, nggedhekaké wates kakaisaran liwat perang-perang sing sukses, lan ngedegaké kutha-kutha anyar. Nanging, dhèwèké uga nganiaya wong Kristen.

[6304] Jeneng pagané St Eustathius—utawa luwih tepaté 'Placidius' miturut pangucapan Romawi—asalé saka tembung Latin placidus, sing artiné 'tenang', 'sabar', 'tenang atiné', 'lemah lembut', lan 'andhap asor'. Jeneng sing kanthi sampurna nggambaraké sipat moral luhur St Eustathius sanajan sadurungé dhèwèké mbalik agama dadi Kristen.

[6305] Titus – sawijining kaisar Romawi, putra lan penerus Kaisar Vespasian, mrentah saka taun 79 nganti 81 Masehi. Nalika pamrentahan bapaké, dhèwèké dikirim karo tentara gedhé menyang Yudea kanggo ngukum wong Yahudi sing wis mbrontak marang pamaréntahan Romawi. Perang iki sing dimaksud ing kéné. Perang kasebut rampung ing taun 70 kanthi karusakan Yerusalem lan Bait Suci Salomo.

kuwi menyang ara-ara gersang. Kanca-kancané Plakida ora suwe banjur kesel lan ketinggalan adoh ing mburiné. Nanging Plakida, amarga nduwéni jaran sing luwih kuwat lan luwih cepet, nerusaké pengejaran dhéwé nganti rusa kuwi mlumpat munggah ing tebing dhuwur. Plakida mandheg ing sikil tebing lan, nalika ndelok rusa kuwi, wiwit mikir carané supaya bisa nangkepé. Ing wektu kuwi, Gusti Allah sing Maha Asih—sing nuntun manungsa marang kaslametan kanthi manéka cara lan nuntun menyang dalan kabeneran lumantar takdir sing mung Panjenengané sing ngerti—nyekel pemburu mau dhéwé, katon marang Plakida kaya déné Panjenengané tau katon marang Rasul Paulus (Kisah Para Rasul 9:3–6). Nalika dhèwèké terus ndelok rusa iku, Plakida weruh salib sumunar ing antarané tanduké, lan ing salib kuwi ana pasuryané Gusti Yesus Kristus, kang disalibaké kanggo kita. Kaget amarga panglihatan sing nggumunaké iki, gubernur mau ujug-ujug krungu swara kang kandha:

'Ngapa kowe nganiaya Aku, Plakida?'

Lan bareng karo swara ilahi kuwi, rasa wedi langsung nyerang Plakida: tiba saka jarané, Plakida nggleleng ing lemah kaya mati. Sawisé rada pulih saka wediné, dhèwèké takon:

'Sapa Panjenengan, Gusti, sing ngandika marang aku?'

Lan Gusti ngandika marang dhèwèké:

Aku iki Yesus Kristus – Gusti Allah sing dadi manungsa kanggo nylametake manungsa lan nampa sangsara lan pati kanthi sukarela ing salib, kang kowe ngajeni tanpa kowe sadar. Kawruh kowe lan sedekahmu sing akèh wis tekan marang Aku, lan Aku kepéngin nylametaké kowe. Mula Aku rawuh ing kéné kanggo nuntun kowe marang pangertosan marang Aku lan nyawiji kowe karo para abdi-Ku sing setya. Amarga Aku ora kepéngin wong sing nindakake kabecikan sirna ing jebakan mungsuh.

Munggah saka lemah lan ora weruh sapa-sapa ing ngarepé, Plakida kandha:

'Saiki aku pracaya, ya Gusti, manawa Panjenengan iku Gusti Allahing swarga lan bumi, Pangripta kabèh makhluk. Wiwit dina iki aku nyembah Panjenengan piyambak, lan ora ngerti Gusti liya kajaba Panjenengan. Aku nyuwun marang Panjenengan, ya Gusti, paringana pitutur apa sing kudu tak lakoni.'

Lan sepisan maneh dhèwèké krungu swara:

'Mlaku marang imam Kristen, dipandhepi dening dhèwèké, lan dhèwèké bakal nuntun kowe marang kaslametan.'

Kebak kabungahan lan emosi, Plakida tiba ing lemah karo nangis lan sujud ing ngarepé Gusti, sing wis ngurmati dhèwèké kanthi rawuhé. Dheweke nyesel amarga nganti wektu kuwi dheweke durung ngerti kabeneran utawa nyumurupi Gusti Allah sing sejati, lan ing wektu sing padha rohne bungah amarga wis diparingi sih rahmat kaya ngono, sing wis mbukak kabeneran marang dheweke lan nuntun dheweke menyang dalan sing leres. Munggah maneh ing jarané, dhèwèké bali marang kanca-kancané, nanging amarga nyimpen kabungahané sing gedhé, dhèwèké ora ngandhani sapa waé apa sing wis kelakon. Nalika dhèwèké bali saka moro, dhèwèké nyuwun bojone supaya teka sacedhaké lan kanthi rahasia nyritakaké kabèh sing wis dideleng lan dirungokaké. Bojoné banjur kandha:

'Bengi wingi aku krungu ana wong ngomong marang aku: "Kowe, bojomu lan anak-anakmu bakal teka marang Aku sesuk lan bakal ngenali Aku, Yesus Kristus, Gusti Allah sejati, sing paring kaslametan marang wong-wong sing tresna marang Aku."' 'Ayo padha ora nundha maneh; ayo langsung nindakake kaya sing wis diprentahake.'

Wengi wis teka. Plakida ngutus pasukan panelusuran kanggo nggoleki ing endi panggonane imam Kristen. Sawise ngerti ing endi omahé, Plakida nggawa bojone, anak-anake, lan sawetara abdi setya, banjur mangkat menyang imam sing jenenge Yohanes. Nalika padha tekan, padha nyritakake marang imam kanthi rinci bab rawuhe Gusti lan nyuwun dibaptis. Sawisé ngrungokaké wong-wong mau, sang pandhita muji Gusti Allah, sing milih wong-wong sing nyenengaké Panjenengané sanajan saka bangsa kafir, lan sawisé mulang wong-wong mau bab iman suci ing Kitab Suci, mbabaraké kabèh paugeran Gusti Allah marang wong-wong mau. Banjur dhèwèké ndedonga lan ngabaptis wong-wong mau ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci. Lan ing baptisan suci mau padha diparingi jeneng kaya ing ngisor iki: Plakides dijenengi Eustathius, garwané Theopistia, lan putrané lanang Agapius lan Theopistus. Sawisé baptisané, imam maringi Misteri Ilahi marang wong-wong mau lan nglilani padha lunga kanthi tentrem, kandha marang wong-wong mau:

Mugi Gusti, ingkang sampun maringi padhang marang panjenengan kanthi padhanging kawruh lan ngundang panjenengan dhateng warisan gesang langgeng, tansah rawuh ingkang sampurna! Lan nalika

panjenengan dipunanggep pantes ing gesang punika kanggé nyawang Gusti pasuryan pasuryan, elinga kula ugi, bapa rohani panjenengan.'

Kanthi lair manèh lumantar baptisan suci, padha bali menyang omahé, kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Rahmating Gusti maringi padhang marang atiné kanthi cahya alus lan ngisi manahé kanthi kabungahan sing nganti krasa kaya ana ing swarga, dudu ing bumi.

Esuké, Eustathius numpak jarané lan nggawa sawatara abdi, mangkat kaya arep moro menyang panggonan persis ing ngendi Gusti wis rawuh marang dhèwèké, kanggo matur nuwun marang Panjenengané amarga peparingé sing tanpa wates. Sawisé tekan panggonan kuwi, dhèwèké ngutus para abdi dalem metu kanggo nggoleki buruan. Dhèwèké dhéwé, sawisé mudhun saka jaran, nyembah ngadhep lemah lan kanthi luh ndedonga lan matur nuwun marang Gusti amarga sih-rahmaté sing ora bisa diungkapaké, amarga Gusti kersa maringi padhang marang dhèwèké lumantar pepadhanging iman. Ing pandongane, dhèwèké nyerahké dhiri marang Gustiné, nyerah ing kabèh bab marang kersané sing becik lan sampurna, lan nyuwun marang Gusti supaya, ing kabecikané, Panjenengané ngatur kabèh prakara kanggo kapentingané, miturut pangertosan lan kersané Panjenengané dhéwé. Lan ing kono dhèwèké nampa wahyu babagan sangsara lan sedhih sing bakal tumeka marang dhèwèké.

'Eustathius,' Gusti ngendika marang dheweke, 'kowe kudu mbuktèkaké pracaya, pangarep-arep sing teguh, lan katresnan kang murub marang Aku liwat tumindak. Kabeh iki ora katon ing antaraning kasugihan sementara lan kamakmuran sia-sia, nanging ing kamlaratan lan ing sangsara. Kaya Ayub, kowe kudu nahan akèh sedhih lan ngalami akèh bala, supaya sawisé diuji kaya emas ing tungku, kowe bisa mbuktekake yèn kowe pantes tumrap Aku lan nampa mahkota saka tanganku.

'Kados pundi kersa Panjenengan, Gusti,' wangsul Eustathius, 'kula sampun siyap nampi sedaya saking panangan Panjenengan kanthi pangastuti.' Aku ngerti yèn Panjenengan gusti iku gembira lan welas asih, lan kaya bapak Panjenengan ngukum amarga katresnan; apa aku ora kudu nampa paukuman bapak saka tangan Panjenengan sing welas asih? Satemene aku siap, minangka abdi, sabar nampa apa waé sing diparingaké marang aku, asal pitulungan Panjenengan sing maha kuwasa ana ing sisihku.

Lan sepisan maneh dhèwèké krungu swara:

'Apa kowe kepengin nahan cobaan iki saiki, utawa ing dina-dina pungkasan uripmu?'

'Gusti,' pangandikane Eustathius, 'yen pancen ora bisa ngindhari cobaan-cobaan iki sakabehe, mula paringana aku nglakoni sangsara iki saiki; mung paringana pitulungan Panjenengan, supaya aku ora dikalahake dening sing ala lan ora kapisahake saka katresnan Panjenengan.'

Gusti ngendika marang dhèwèké:

'Tetep semangat, Eustathius, amarga sih karuniaKu bakal ana ing kowe lan bakal nglindhungi kowe.' Kowe bakal ngadhepi isin sing jero, nanging Aku bakal ngluhurake kowe – lan ora mung Aku bakal ngluhurake kowe ing swarga ing ngarepe Malaikat-Malaikatku, nanging Aku uga bakal mbalekake pakurmatanmu ing antarané manungsa: sawisé akèh sedhih, Aku bakal ngirim panglipur manèh lan mbalekake pangkatmu sing biyèn. Nanging kowe kudu bungah ora amarga kamulyan sing sementara, nanging amarga jenengmu kacathet ing Kitab Urip Langgeng.

Mangkono Santo Eustathius rembugan karo Gusti kang ora katon lan, kebak sih rahmating Gusti, nampa wahyu saka Panjenengané. Kanthi kabungahan ing roh lan kobong tresna marang Gusti, dhèwèké bali menyang omahé. Eustathius nyritakaké marang garwané sing sholeh kabèh sing wis diwahyukaké Gusti marang dhèwèké. Dhèwèké ora ndhelikaké marang garwané yèn akèh cobaan lan sedhih sing bakal padha ngadhepi, lan dhèwèké ngajak garwané supaya sabar lan tabah ngadhepi kuwi kabèh demi Gusti, sing bakal ngowahi sedhih mau dadi kabungahan langgeng.

Krungu marang bojone, wanita wicaksana iki kandha:

'Kadosa kersaning Gusti; dene kita badhe ndedonga dhumateng Panjenenganipun kanthi sakabehing manah, nyuwun supados Panjenenganipun maringi kita kasabaran.'

Lan padha miwiti urip kanthi taqwa lan ajiné dhiré, nyawisaké awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa lan pandonga, maringi sedekah marang wong mlarat luwih loman tinimbang biyèn, lan luwih tekun tinimbang biyèn kanggo nyampurnakaké awaké dhéwé ing kabèh kabecikan.

Sawisé sawatara wektu, miturut kersaning Gusti, lara lan pati nyerang ing omahé Eustathius. Kabèh wargané lara, lan ora suwé ora mung meh kabèh abdi dalem nanging uga kabèh ternaké mati. Lan amarga sing isih urip padha ora bisa obah saka amben, ora ana sing ngreksa harta karun Eustathius , mula maling nyolong bandhaé ing wayah bengi. Ora suwe, gubernur sing misuwur lan sugih kuwi meh mlarat. Nanging Eustathius ora keganggu atine, ora nganti kesandhung ing sedhih sing ora ana panglipure: ing tengah kabeh cobaan kuwi, dheweke ora nindakake dosa marang Gusti Allah, lan amarga sih-rahmaté, dheweke ngendika kaya Ayub:

'Gusti Allah paring, Gusti Allah njupuk maneh; pinaringan berkah asmané Gusti Allah!' (Ayub 1:21).

Lan Eustathius nglipur garwané, ngajak supaya aja sedhih marang apa sing kelakon marang wong loro, déné garwané uga nglipur bojone; mula loro-lorone padha nampa kasangsarané kanthi rasa syukur marang Gusti, nyerahké awaké dhéwé sakabèhé marang kersané lan njupuk kekuwatan saka pangarep-arep marang sih-rahmaté. Ndeleng yèn dhèwèké wis kelangan bandha, Eustathius mutusaké ndhelik saka kabèh kenalané ing sawijining panggonan adoh, lan ing kono, tanpa mbabaraké asal-usulé sing luhur lan pangkaté sing dhuwur, urip bebarengan karo wong-wong biasa kanthi andhap asor lan mlarat. Dheweke ngarep-arep manawa kanthi urip kaya ngono, dheweke bakal bisa ngabdi marang Kristus Gusti kita—sing wis dadi mlarat lan ngendhegake dhiri kanggo kaslametan kita—tanpa alangan lan adoh saka omongan donya. Eustathius rembugan bab iki karo garwane, sawisé kuwi padha mutusaké ninggalaké omahé ing wengi kuwi uga. Mula, tanpa kabar marang para abdi dalem ing omahé – sing sithik sing isih ana lan padha lara – padha nggawa anak-anaké, ngganti sandhangan apik nganggo kain compang-camping, banjur ninggalaké omahé. Amarga asalé saka kulawarga bangsawan, dadi pejabat dhuwur, dikasihi raja lan dihormati kabèh, Eustathius gampang waé mbalèkaké kamulyan, pakurmatan, lan kasugihan sing wis ilang; nanging, amarga nganggep kabèh mau ora ana gunané, dhèwèké ninggalaké kabèh mau demi Gusti Allah lan kepéngin Gusti Allah waé dadi pangayomané. Nyumput supaya ora dikenal, Eustathius ngumbara ing panggonan-panggonan sing durung tau dikenal, manggon ing antarané wong-wong sing paling prasaja lan paling ora sekolah. Mangkono, sawisé ninggalaké kratoné sing mewah, pangikut Kristus iki ngumbara tanpa papan pangayoman ing endi waé. Ora suwe, raja lan kabèh bangsawan padha ngerti yèn gubernur sing dikasihi, Plakida, wis ilang tanpa tilas. Kabèh padha bingung lan ora ngerti kudu mikir apa: apa ana wong sing matèni Plakida, utawa dhèwèké dhéwé mati amarga kacilakan? Padha sedhih banget lan padha nggoleki, nanging ora bisa mangertèni misteri kersaning Gusti sing kawujud ing uripé Eustathius*: 'Sapa ta wis mangertèni pikirané Gusti? Utawa sapa ta wis dadi penasihaté?'* (Roma 11:34).

Nalika Eustathius manggon karo keluargané ing sawijining panggonan sing ora dingertèni, garwané kandha marang dhèwèké:

'Suwéné pira, Gusti, kita bakal manggon ing kéné? Luwih becik kita ninggalaké panggonan iki lan lunga menyang tanah adoh, supaya ora ana sing ngenali kita, lan supaya kita ora dadi bahan guyonan ing antarané kenalan kita.'

Mula, bebarengan karo anak-anake, padha mangkat lumantar dalan sing nuju menyang Mesir[6306] . Sawise lelungan pirang-pirang dina, padha tekan segara lan, nalika weruh kapal ing pelabuhan sing siap mangkat menyang Mesir, padha numpak kapal mau lan miwiti pelayaran. Kaptené kapal iku wong manca[6307] lan wong sing galak banget. Kesengsem karo kaendahan bojone Eustathius, dhèwèké kebak napsu marang bojone lan nyimpen niyat jahat ing atiné kanggo nyulik bojone saka priya sengsara iki lan ndadèkaké bojone dadi bojone dhéwé. Nalika tekan pesisir panggonan Eustathius arep mudhun, juragan kapal tinimbang nampa bayaran pelayaran malah nyekel garwané Eustathius kanggo dhèwèké. Eustathius nyoba nolak, nanging ora bisa apa-apa, amarga wong manca sing garang lan ora manungsawi kuwi narik pedhangé lan ngancem arep matèni Eustathius lan mbuwang dhèwèké menyang segara. Ora ana siji waé sing gelem mbela Eustathius. Kanthi nangis, dhèwèké

[6306] Ya iku – ing arah Segara Tengah, sing kudu disebrang nganggo prau supaya bisa tekan Mesir. Mesir iku sawijining negara sing dumunung ing sisih lor-wétan Afrika. Ing wektu sing digambarke, Mesir ana ing sangisoré pamaréntahan Romawi, sawisé resmi dadi jajahan taun 30 SM.

[6307] Ing hagiografiné, dhèwèké diarani 'barbar'. Istilah iki digunakaké déning wong Yunani, lan sakbanjuré déning wong Romawi, kanggo nyebut kabèh wong manca sacara umum. Iku minangka julukan ngina sing nuduhaké kekasaran lan kabodhoané bangsa liya. Ing wektu sing padha, istilah iki banjur digandhèngaké ing Kitab Suci karo konsep wong sing sacara umum ora manungsawi lan galak. Dheweke kamungkinan salah siji saka para perampok laut sing nalika semana isih kerep medeni pesisir Laut Tengah, nyulik lan adol wanita ayu lan para gadis dadi budhak, lan tanpa welas asih mateni sapa wae sing ngalangi dalane.

nyuwun ing sikilé wong jahat kuwi, nyuwun supaya ora misahaké dhèwèké saka pasangane sing dikasihi. Nanging kabèh panyuwunané sia-sia, lan dhèwèké krungu wangsulan sing teges:

'Yen kowe pengin urip, meneng lan lunga saka kene, utawa mati kene saiki nganggo pedhang, lan supaya segara iki dadi kuburanmu.'

Kanthi nangis, Eustathius njupuk anak-anake lan ninggalake kapal; nakhoda kapal, sawisé misah saka pantai, ngangkat layar lan miwitilayar. Sepira larané atiné wong sing taqwa iki kudu pisah saka garwané sing suci lan setya! Kanthi mripat kebak luh lan atiné remuk amarga sedhih, padha pamitan. Eustathius nangis nalika isih ana ing pinggir pantai, déné garwané nangis ana ing kapal, kanthi paksa dipisahké saka bojone , lan digawa menyang tanah sing ora dingertèni. Kepiye carane nerangake sedhih, tangis, lan isak-isaké? Eustathius ngadeg ing pinggir pantai suwé, nyawang kapal nganti ora katon. Banjur dhèwèké miwiti lelampahané, nggawa anak-anaké sing isih cilik; lan bojone nangis kanggo dhèwèké, déné anak-anaké nangis kanggo ibuné. Siji-sijine panglipur kanggo atiné Eustathius sing bener yaiku panrimané marang cobaan-cobaan iki saka tangan Gusti, amarga tanpa kersané Gusti ora ana apa-apa sing bisa kelakon marang dhèwèké. Eustathius uga krasa tentrem amarga mikir yèn dhèwèké wis diundang menyang pracaya marang Kristus kanthi tujuan supaya lumaku kanthi sabar ing dalan menyang tanah kelairan swarga.

Nanging sedhihé Eustathius durung rampung; malah, dhèwèké ora suwé bakal ngalami sedhih anyar sing luwih gedhé tinimbang sadurungé. Durung suwé dhèwèké miwiti lali marang sedhih kapisan, wis ana sedhih anyar sing nyedhak. Dhèwèké lagi waé ngliwati pisahan sing nyeri ati karo garwané, lan wis cedhak wektuné kelangan anak-anaké. Nerusaké lelampahané, Eustathius tekan kali sing amba lan mili banter. Ora ana penyeberang utawa jembatan ing kali kuwi, lan dhèwèké kudu nyebrang. Mesthi ora bisa nggawa loro putrané menyang pinggir liyané sakaligus. Mula Eustathius njupuk salah sijiné lan ngusung ing pundhaké menyang pinggir liyané. Sawisé nyelehaké dhèwèké ing kono, dhèwèké bali manèh kanggo nggawa anak kapindho nyabrang uga. Nanging pas dhèwèké tekan tengah kali, ana swara jeritan sing muni. Eustathius mbalèk lan weruh, kanthi medeni, yèn seekor singa wis nyekel anaké lan mlayu karo dhèwèké menyang ara-ara gersang. Kanthi swara kenceng lan ngenes, Eustathius nyawang kewan sing adoh kuwi nganti ilang saka pandelengan bareng karo mangsané. Eustathius buru-buru bali menyang anaké sing siji manèh. Nanging sadurungé tekan pinggir kali, ujug-ujug ana serigala nyerang lan nyeret bocah mau mlebu alas. Kalah déning sedhih sing nglimputi saka kabèh sisih, Eustathius ngadeg ing tengah kali, kaya-kaya klelep ing segara luhé dhéwé. Sapa sing bisa nerangake sepira gedhene lara atine lan tangise? Dheweke wis kelangan bojone, sing suci, setya, lan taat; dheweke uga wis kelangan anak-anake, sing dianggep minangka panglipur siji-sijine ing tengahing cobaan sing wis nyabrang ing uripe. Sejatine, iku mujijat manawa priya iki ora ambruk amarga abote sedhih sing ngluwihi kuwi lan tetep urip. Ora ana sangsi manawa mung tangan tengen sing maha kuwasa saka Gusti kang Maha Luhur sing nguwatake Eustathius kanggo nahan sedhih iki: amarga mung Panjenengané sing ngidini dhèwèké ngalami cobaan kaya ngono uga sing bisa paring sabar kaya ngono.

Sawisé tekan pinggir pantai, Eustathius nangis suwé lan kecut, banjur kanthi sedhih jero ing atiné, dhèwèké mangkat manèh. Kanggo dhèwèké, mung ana siji Panglipur – Gusti Allah, kang dhèwèké pracaya kanthi teguh lan amarga Panjenengané dhèwèké nahan kabèh iki. Eustathius ora nate ngeluh marang Gusti Allah, malah ora nganti kandha: 'Mesthiné, Gusti, Panjenengan ngundang aku supaya bisa ngerti Panjenengan supaya aku kelangan garwa lan anak-anakku?' Apa iki paedahé pracaya marang Panjenengan, nganti aku dadi wong paling sengsara saka kabèh wong? Apa mangkono Panjenengan tresna marang wong-wong sing pracaya marang Panjenengan, nganti padha sirna kapisah saka siji lan sijiné?' Wong sing bener lan sabar iki malah ora nate mikir kaya ngono. Kosok baline, kanthi andhap asor sing jero dhèwèké matur nuwun marang Gusti amarga Panjenengané kersa ndeleng para abdi-abdi-Nya ora ing kamulyan donya lan panglipur sing sia-sia, nanging ing sangkora lan sangsara, supaya Panjenengané bisa maringi panglipur marang wong-wong mau ing gesang sing bakal teka kanthi kabungahan lan kabagyan langgeng.

Nanging Gusti Allah Kang Maha Kuwasa nggawé kabèh dadi kabecikan, lan yèn Panjenengané ngidini wong sing bener tiba ing kasangsaran, iku dudu kanggo ngukum, nanging kanggo nyoba iman lan kawani, luwih milih katentreman atiné tinimbang nangis, lan meruhi panuwuné. Kaya Sang Gusti sing biyèn ngreksa Yunus tanpa cilaka ing wetengé ikan paus (Yunus, bab 2), mangkono Panjenengané uga ngreksa anak-anaké Eustathius sing wis digawa kéwan galak, supaya padha slamet lan waras. Nalika seekor singa nggawa bocah cilik menyang

ara-ara gersang, sawatara penggembala weruh lan padha muni banter banjur mlayu ngoyak. Sang singa ninggalake bocah mau, banjur mlayu golek aman. Kajaba iku, srigala sing wis nyekel bocah liyane katon dening sawetara buruh tani, sing padha njerit lan ngoyak. Srigala mau uga ninggalake bocah iku. Para penggembala lan buruh tani mau padha asal saka desa sing padha. Wong-wong mau nampani bocah-bocah mau lan ngopeni nganti gedhe.

Nanging Eustathius ora ngerti bab iki. Nalika dheweke nerusake lelampahan, kadhangkala dheweke matur nuwun marang Gusti Allah amarga kasabarané, lan kadhangkala, amarga manungsa, dheweke nangis lan kandha:

Aduh, kasihan aku! Biyen aku sugih, nanging saiki aku mlarat lan kelangan kabèh. Aduh, kasihan aku! Biyen aku ana ing kamulyan, nanging saiki aku kena isin. Aduh, kasihan aku! Biyen aku wong sugih lan nduwèni tanah ageng, nanging saiki aku dadi pengumbara. Aku biyen kaya wit kang akèh godhong lan ngasilaké woh sing akèh, nanging saiki aku kaya ranting kang layu. Aku biyen dikelilingi kanca-kanca ing omah, abdi dalem ing dalan, lan prajurit ing peperangan, nanging saiki aku ditinggal piyambak ing ara-ara samun. Nanging aja ninggalaké aku, ya Gusti! Aja ngremehake aku, ya Sing Maha Mireng! Aja lali marang aku, ya Gusti ingkang Maha-Gusti! Ya Gusti, aja ninggalake aku nganti pungkasan! Aku kelingan, ya Gusti, sabda Panjenengan ingkang kawartos ing panggonan Panjenengan rawuh marang aku: 'Kowe kudu sabar nampa sangsara, kados Ayub'. Nanging apa sing kelakon marang aku luwih gedhe tinimbang sing kelakon marang Ayub: amarga sanadyan dhèwèké, , kelangan bandha lan pakurmatané, dhèwèké nggleleng ing tumpukan tai dhéwé, déné aku ana ing tanah manca lan ora ngerti arep menyang ngendi; dhèwèké nduwé kanca-kanca sing maringi panglipur – nanging panglipurku, anak-anakku sing tak tresnani, diculik ing ara-ara samun lan dipangan kéwan galak; sanadyan dhèwèké kelangan anak-anaké, dhèwèké isih bisa nemu panglipur lan pitulungan saka bojoné; nanging bojoné sing becik wis kapepet ing tangané wong manca sing ora nduwé hukum, lan aku, kaya suket ing ara-ara gersang, kaplindhes déning prahara sedhihku sing pait. Aja nesu marang aku, ya Gusti, amarga aku ngomong kaya ngéné saka sedhihé atiku; awit aku ngomong iki mung minangka manungsa. Nanging ing Panjenengan, Pangripta lan Pituduh dalanku, aku ngadeg; ing Panjenengan aku nyimpen pangarep-arepku; lan kanthi katresnan Panjenengan, kaya embun adhem lan sepoi-sepoi angin, aku matèni geni sedhihku, lan kanthi kerinduan marang Panjenengan, kaya rasa legi, aku nglegakaké paiting cilaka sing tak alami.

Kanthi ngendika kaya ngono karo ambegan lan luh, Eustathius tekan sawijining desa sing dijenengi Vadisis. Sawisé manggon ing kana, dhèwèké miwiti makarya, nyewa awaké marang warga lokal kanggo nggolèk panguripan saka gaweyan tangane. Dhèwèké kerja lan nglakoni pakaryan sing durung tau dadi kabiasaané lan durung tau dhèwèké ngerti bab kuwi. Mengko, Eustathius nyuwun marang warga desa iku supaya percaya marang dhèwèké kanggo njaga pari-pari, sing banjur mbayar upah cilik. Mangkono dhèwèké manggon ing desa iku limolas taun kanthi mlarat lan andhap asor, lan ing tengah akèh pakaryan abot, nganti dhèwèké éntuk roti uripé saka kringeté. Nanging sapa sing bisa nyritakaké kabecikan lan pakaryané? Sapa waé bisa ngurmati kabecikané yèn mbayangaké yèn ing tengah-tengah kamlaratan lan urip ngumbara, dhèwèké ora nindakake apa-apa kajaba ndedonga, puasa, luh, jaga bengi, lan ambegan jero saka ati, ngangkat pandang lan atiné marang Gusti Allah lan ngentèni sih saka rahmaté sing ora bisa diungkapaké. Anak-anak Eustathius, nanging, dibesarké ora adoh saka kana, ing désa liya; nanging dhèwèké ora ngerti apa-apa bab anak-anaké, lan anak-anaké uga ora padha ngerti siji lan sijiné, sanadyan padha manggon ing désa sing padha. Lan garwané, kaya Sara jaman biyen[6308] , dilindhungi Gusti saka cabulé wong manca kuwi, sing pas nalika nyulik dhèwèké saka bojone sing sholeh, tiba amarga lara lan sawisé bali menyang negarané dhéwé, seda, ninggalaké tawanané resik amarga ora tau nyentuh dhèwèké. Mangkono Gusti Allah nglindhungi abdi Nya sing setya, saéngga sanadyan kejiret ing jerat, dhèwèké ora kasandhung, nanging kaya manuk bisa uwal saka jaring para pemburu: jeraté pecah, lan dhèwèké slamet kanthi pitulunganing Gusti kang Maha Luhur. Sawisé matié wong manca kuwi, wanita sing sholehah kuwi dadi bébas lan urip tentrem, bébas saka sangsara, ngupadosi panguripan kanthi gaweyan tangané dhéwé.

[6308] Ing kéné, mesthi waé ana tuladha sing padha saka uripé patriark Prajanjian Lawas Abraham lan garwané Sarah, sawisé padha migrasi menyang tanah Kanaan. Nalika Abraham teka ing Mesir nalika ana pacekitan, Firaun, kesengsem karo kaendahan Sarah, kepengin njupuk dheweke dadi garwane, nanging Gusti ora maringi idin lan ngukum raja lan kratoné kanthi sangsara abot amarga Sarah (Kejadian 12:11–20).

Ing wektu kuwi, suku manca nagara padha perang nglawan Roma lan nyebabake karusakan gedhe, sawise padha nguwasani sawetara kutha lan wilayah[6309] . Mula saka iku, Kaisar Trajan krasa sanget prihatin lan, kelingan marang komandan gagah Plakidas, ngendika:

'Yen wae Plakida kita ana ing sisih kita, mungsuh-mungsuh kita ora bakal bisa ngolok-oloki kita; amarga dhèwèké iku medeni tumrap mungsuh-mungsuh kita, lan mungsuh padha wedi marang jenengé, amarga dhèwèké gagah lan sukses ing peperangan.'

Lan sang raja, bebarengan karo kabèh bangsawané, gumun marang kahanan aneh yèn Plakida wis ilang, ora ana sing ngerti ing endi, bebarengan karo garwa lan anak-anaké. Sawisé mutusaké ngutus wong golek dhèwèké ing saindenging karajan, Trajan kandha marang wong-wong ing sacedhaké:

'Sapa waé sing nemokaké Plakida kanggo aku, bakal tak paringi pakurmatan agung lan akèh peparing.'

Mula loro prajurit gagah, Antiochus lan Akakios, sing biyen dadi kanca setya Plakida lan manggon ing omahé, kandha:

'Duh sang raja, dhawuhna dhumateng kula supados ngupadi priya punika, ingkang sanget dipun butuhaken déning sakabèhing Kakaisaran Romawi. Sanadyan kula kedah ngupadi piyambakipun ing papan ingkang paling adoh, kula tansah badhé nyawisake kabèh semangat kula dhumateng pakaryan punika.'

Raja bungah banget karo kesiapané lan langsung ngutus wong loro mau kanggo nggoleki Plakida. Wong loro mau mangkat lan lelungan liwat pirang-pirang wewengkon, nggoleki komandané sing dikasihi ing kutha lan désa, lan takon marang saben wong sing ditemoni apa ana sing wis weruh wong kaya ngono ing endi waé. Akhiré, padha tekan ing désa panggonané Eustathius. Wektu kuwi Eustathius lagi ngopeni pari ing sawah. Nalika weruh prajurit padha nyedhak, dhèwèké langsung ngadhep lan nyawang kanthi tliti, lan nalika ngenali saka adoh, dhèwèké bungah banget nganti nangis. Kanthi ambegan jero marang Gusti ing sajroning atiné, Eustathius ngadeg ing pinggir dalan sing bakal dilalui prajurit mau; lan wong-wong mau, sawisé nyedhak marang Eustathius lan ngucapaké salam, padha takon dhèwèké iki panggonan kaya apa lan sapa sing duwé. Banjur padha takon apa ana pelancong ing kéné sing umuré lan rupané kaya ngono, jenengé Plakida.

Eustathius takon marang wong-wong mau:

'Kok kowe padha nggoleki dhèwèké?'

Padha mangsuli:

'Dheweke kanca kita, lan wis suwe kita ora ketemu; kita ora ngerti ing endi dheweke, utawa ing endi bojone lan anak-anake. Yen ana wong sing bisa nyritakake bab dheweke, kita bakal menehi wong iku akèh emas.'

Eustathius kandha marang wong-wong mau:

Aku ora kenal karo dheweke, lan aku uga durung tau krungu jeneng Plakides. Nanging, para tuan, aku nyuwun supaya kowe kabeh mlebu ing desa lan ngaso ing gubugku, amarga aku weruh kowe kabeh lan jaranmu wis kesel amarga lelungan. Mula ngaso dhisik ing kene karo aku, banjur kowe kabeh bisa takon marang wong sing kenal babagan wong sing digoleki.

Para prajurit, manut marang Eustathius, banjur mèlu dhèwèké mlebu ing désa; nanging padha ora ngenali dhèwèké; dhèwèké, nanging, langsung ngenali wong-wong mau, nganti meh nangis, nanging dhèwèké nahan dhiri. Ing desa iku ana wong sing apikan, ing omahé Eustathius nemu pangayoman. Dhèwèké nuntun para prajurit marang wong iku, nyuwun supaya nampani lan maringi dhaharan marang wong-wong mau.

'Bab aku,' ujare, 'bakal tak balekake karo gaweyan aku kanggo kabeh sing kowe entekake kanggo nyuguhake wong-wong mau, amarga wong-wong iki kanca-kancaku.'

Wong iku, amarga welas asihé dhéwé lan minangka wangsulan marang panyuwunan Eustathius, maringi keramahan sing ageng marang para tamu. Lan Eustathius ngladeni wong-wong mau, nggawa lan nyuguhake panganan ing ngarepe. Nalika nindakake kuwi, uripe biyen kelingan—nalika wong-wong sing saiki diladenine biyen padha ngladeni dheweke kaya ngono—lan, amarga ringkihé manungsa, dheweke meh ora bisa nahan tangise, nanging ndhelik saka para prajurit supaya ora dikenal; kaping pirang-pirang dhèwèké metu saka gubug, lan sawisé nangis sethithik lan ngusap luhé, dhèwèké langsung mlebu manèh, ngladèni para tamu kaya budhak lan

[6309] Iki kelakon ora suwe sadurunge seda Trajan, kaya sing katon saka narasi kasebut. Cathetan kasebut nuduhake manawa nalika semana maneka bangsa Asia sing dadi bawahan Roma padha mbrontak marang pamaréntahan Roma, lan kaisar lagi nyiapake kampanye ing Mesopotamia.

wong désa biasa. Para prajurit, nanging, asring ndelok pasuryané, wiwit sethithik-sethithik padha ngenali dhèwèké lan padha bisik-bisik siji lan sijiné: 'Wong iki kaya Plakidas… apa pancèn dhèwèké…?' Lan padha nambahaké: 'Kita kelingan yèn Plakidas nduwèni tatu jero ing gulu, sing ditampa nalika perang. Yen wong iki pancen duwé tatu kaya ngono, mesthi dhèwèké pancèn Plakidas.' Sawisé ndelok tatu ing gulué, para prajurit langsung munggah saka meja, nyuwun ing sikilé, nyekel dhèwèké lan nangis kenceng amarga kabungahan, kandha marang dhèwèké:

'Kowe Plakida, sing wis suwe kita goleki! Kowe sing paling disenengi raja, sing wis suwe dadi sedhihé! Kowe gubernur Romawi, sing kabèh prajurit padha meratapi!'

Banjur Eustathius nyadari yèn wis teka wektu sing wis dipratélakaké Gusti marang dhèwèké, lan ing wektu kuwi dhèwèké bakal mbalèkaké pangkat, kamulyan, lan pakurmatané kaya biyèn, lan dhèwèké kandha marang para prajurit:

'Aku, sedulurku, sing kok goleki! Aku Plakida, sing wis suwe padha perang nglawan mungsuh kita. Aku wong sing biyen dadi kabungahané Roma, digeri déning wong manca, dikasihi kowe kabèh, nanging saiki—miskin, sengsara, lan ora dikenal sapa-sapa!'

Ageng sanget kabungahaning manunggal, lan luhé padha kabungahan. Padha ngagem Eustathius busana endah, pantes kanggé panglima, maringi dhèwèké surat sorahe raja, lan kanthi tulus nyuwun dhèwèké supaya langsung sowan marang raja, kandha:

'Mungsuh-mungsuh kita wis wiwit ngluwihi kita, lan ora ana sing wani kaya kowe sing bisa ngalahake lan nyebarake wong-wong mau!'

Pangulu omah lan kabèh wargané, nalika krungu kabar iki, padha gumun lan bingung. Lan kabar iku nyebar ing saindenging désa yèn ana wong agung sing ditemokaké ing kana. Kabèh warga désa padha teka rame-rame menyang panggonan kaya arep nyekseni mujijat gedhé, lan padha ndelok Eustathius kanthi gumun, nganggo busana gubernur lan nampa pakurmatan saka para prajurit. Antiochus lan Akakios nyritakaké marang wong-wong babagan prestasi Plakida, keberaniané, kamulyané, lan kaluhuranè. Wong-wong, nalika krungu yèn Eustathius iku gubernur Romawi sing gagah banget, padha gumun, kandha: 'Wah, ana wong gedhé sing manggon ing antaranè kita, ngladèni kita minangka prajurit upahan!' Lan padha sujud nyembah ing ngarepé, kandha:

'Ngapa panjenengan ora maringi ngerti marang kita, pak, babagan asal-usul luhur lan pangkat panjenengan?'

Majikané Plakida sing biyèn, ing omahé dhèwèké manggon, tiba ing sikilé, nyuwun supaya dhèwèké aja nesu marang dhèwèké amarga kurang ajiné. Lan kabèh warga ing désa kuwi isin mikir yèn padha wis nganggep wong agung kaya dhèwèké kuwi mung minangka buruh upahan, kaya budhak. Para prajurit nunggangaké Eustathius ing jaran lan numpak bareng karo dhèwèké nalika bali menyang Roma, déné kabèh warga désa ngancani dhèwèké adoh kanthi pakurmatan ageng. Sajrone lelungan, Eustathius ngobrol karo para prajurit, lan padha takon bab garwa lan anak-anake. Dhèwèké nyritakaké kabèh kanthi tertib, nyritakaké apa sing wis kelakon marang dhèwèké, lan para prajurit padha nangis nalika ngrungokaké crita kasangsarané. Banjur, para prajurit nyritakaké marang dhèwèké sepira sedhihé raja amarga dhèwèké, lan ora mung raja, nanging kabèh ing kraton lan para prajurit uga. Kanthi obrolan kaya ngono, sawetara dina sawisé padha tekan Roma, lan para prajurit ngandhani marang sang raja yèn wis nemokaké Placidus – lan carané dumadi. Raja nampani Plakidas kanthi pakurmatan, dikelilingi para bangsawané, lan kanthi bungah ngrangkep dhèwèké, takon kabèh apa sing wis kelakon marang dhèwèké. Eustathius nyritakaké marang raja kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké, marang garwané lan anak-anaké, lan kabèh sing krungu padha kroso sedhih banget. Sawisé kuwi, raja mbalèkaké pangkat Eustathius kaya biyèn lan maringi dhèwèké bandha sing luwih akèh tinimbang sing diduwèni ing wiwitan. Kabèh wong ing Roma padha bungah amarga balié Eustathius. Raja nyuwun marang dhèwèké supaya perang nglawan wong barbar lan kanthi kawigatié mbela Roma saka invasi mau, uga mbalèkaké dendam amarga wis nyekel sawatara kutha. Sawisé nglumpukaké kabèh prajurit, Eustathius nyadari yèn jumlahé ora cukup kanggo perang kaya ngono; mula dhèwèké ngusulaké marang raja supaya ngetokaké prentah menyang kabèh provinsi ing karajané kanggo nglumpukaké para mudha saka kutha lan désa sing pantes kanggo tugas militer, banjur dikirim menyang Roma; lan usulan kuwi dituruti. Raja nerbitake prentah, lan akèh priya enom lan kuwat, sing pantes kanggo perang, padha dikumpulake ing Roma. Ing antaranè ana loro putrané Eustathius, Agapius lan Theopistus, sing wektu kuwi wis diwasa lan rupane gagah, awaké gagah lan kuwat. Nalika padha digawa menyang Roma lan gubernur ndeleng, dhèwèké banget seneng marang wong-wong mau, amarga watak bapaké narik dhèwèké marang bocah-bocah mau,

lan dhèwèké ngrasakaké katresnan jero marang wong-wong mau. Sanadyan piyambakipun boten mangertos menawi punika anakipun, nanging tetep dipun tresnani kados anakipun piyambak, lan tansah wonten ing sacedhake piyambakipun sarta lalerengan dhahar ing meja ingkang sami, awit sami dipun tresnani ing manahipun. Sasampunipun punika, Eustathius mangkat perang nglawan bangsa barbar lan ngalahaken kanthi kakuwatan Kristus. Ora mung mbalekake kutha-kutha lan wewengkon sing wis direbut, nanging uga ngrebut sakabehe wilayah mungsuh lan nggebug pasukane nganti pora. Kanthi dikuatake dening kuwasa Gusti, dheweke nampilake kawigaten luwih gedhe tinimbang sadurunge lan nggayuh kamenangan gemuruh sing durung tau digayuh sadurunge.

Nalika perang wis rampung lan Eustathius wis bali tentrem menyang tanah airé, dhèwèké kaping pisan nemokaké dhiri ana ing sawijining désa sing ayu ing pinggir kali. Amarga panggonan iku cocog kanggo mandheg, Eustathius manggon ing kana karo prajurit-prajurité telung dina: amarga Gusti Allah kersa supaya abdi sing setya bisa kumpul maneh karo garwa lan anak-anaké, lan supaya wong-wong sing wis sumebar bisa kumpul maneh. Garwané manggon ing désa kuwi, ing ngendi dhèwèké duwé kebon sing saka kana dhèwèké ngupaya urip kanthi pasedhèrèkan lan angel. Kanthi pangayomaning Gusti, Agapius lan Theopistus, sing ora ngerti bab ibuné, ngedegaké tenda ing sacedhak keboné; amarga padha gedhé ing désa sing padha, padha manggon ing siji tenda lan padha tresna kaya sedulur saka garé siji. Padha ora ngerti yèn padha sedulur getih; sanadyan ora nyadari karabatan sing raket, padha tetep ngopeni katresnan sedulur. Keduanya kerep turu cedhak kebon ibuné, ora adoh saka panggonan kemah gubernur. Ing sawijining dina, watara tengah dina, ibune lagi nyambut gawe ing keboné lan krungu obrolan antarane Agapius lan Theopistus sing lagi ngaso ing tendha wektu kuwi. Obrolané kaya ngéné: padha takon bab asal-usulé siji lan sijiné, lan sing tuwa kandha:

Aku rada kelingan yèn bapakku iku voivode ing Roma, lan aku ora ngerti kenapa dhèwèké ninggalaké kutha kuwi karo ibuku, nggawa aku lan adikku (awit kita loro). Aku uga kelingan yen kita tekan segara lan numpak kapal. Banjur, nalika ana ing segara, nalika kita tekan pesisir, bapak mudhun saka kapal, lan aku karo adhiku mèlu, dene ibuku, amarga sebab sing aku ora ngerti, tetep ana ing kapal. Aku uga kelingan yèn bapakku nangis kenceng banget amarga dhèwèké; kita kabèh nangis bareng karo dhèwèké, lan dhèwèké terus mlaku nangis. Nalika kita tekan kali, bapakku nyelehaké aku ing pinggir kali, déné dhèwèké nggendhong adikku ing pundhaké nyebrang menyang pinggir sebrang. Sawisé nggawa dhèwèké nyebrang lan bali mlaku marang aku, ana singa mlayu teka, nyekel aku lan nggawa aku menyang ara-ara gersang; nanging sawetara penggembala nylametaké aku saka singa kuwi, lan aku dibesarké ing désa sing kowé wis ngerti.

Banjur adhiné, kanthi mlumpat, nyandhak gulu kakangé karo luh kabungahan, kandha:

'Satemene kowe sedulurku, amarga aku uga kelingan kabeh sing wis kowe critakake, lan aku dhewe sing weruh nalika singa nggawa kowe; nalika semana serigala nggawa aku, nanging para petani nylametake aku saka dheweke.'

Sawisé padha nyadari yèn padha sedulur, loro-loroné bungah banget lan padha nyawiji lan nyium siji lan sijiné, nganti netesaké luh kabungahan. Ibune, krungu pacelathon kuwi, kaget lan ngangkat pandangane menyang langit karo ambegan dawa lan luh, amarga dheweke yakin yen kuwi pancen anak-anake, lan atine kroso legawa lan seneng sawise kabeh sedhih sing pait. Nanging, amarga dheweke wong wadon sing wicaksana, dheweke ora wani nyedhaki lan mbukak identitase tanpa bukti sing luwih cetha, amarga dheweke mlarat lan nganggo sandhangan compang-camping, dene para putrane iku prajurit sing pinunjul lan gagah berani. Mula dheweke mutusaké menyang komandan kanggo nyuwun idin bali menyang Roma bareng karo pasukane: dheweke ngarep-arep ing kana bakal luwih gampang kanggo mbukak jati diriné marang anak-anaké, lan uga kanggo ngerti apa bojone isih urip utawa ora. Dheweke menyang komandan, ngadeg ing ngarepé, nyuwun pangapunten lan kandha:

'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, tuan, mugi paring dhawuh supados kula saged ngetutaken resimen panjenengan dhateng Roma; awit kula punika wanita Romawi ingkang kaping kalih kapendem dening tiyang manca ing negari menika—sapunika sampun nem belas taun; lan sapunika, sanadyan kula sampun merdika, kula ngumbara ing negari manca lan nandhang mlarat sanget.'

Eustathius, amarga atiné apikan, langsung sarujuk karo panyuwuné lan maringi idin supaya dhèwèké bisa bali kanthi aman menyang tanah airé. Banjur wong wadon kuwi, nalika ndelok gubernur, dadi yakin banget yèn dhèwèké bojone, lan ngadeg kaku kaget, kaya-kaya kesurupan. Nanging Eustathius ora ngenali bojone. Dheweke, sawise ora disangka nampa kabungahan siji sawise sijine—kaya biyen dheweke nandhang sedhih siji sawise

sijine—ndedonga marang Gusti ing sajroning atine karo ambegan lega lan wedi mbukakake marang bojone lan kandha yen dheweke bojone; amarga bojone saiki ana ing kamulyan ageng lan dikelilingi akèh para abdi dalem, dene dheweke saiki mlarat kaya gelandangan paling asor. Lan dhèwèké mundur saka tendhané, ndedonga marang Gusti Allah supaya Panjenengané piyambak ngatur supaya bojone lan anak-anaké padha ngenali dhèwèké. Banjur dhèwèké milih wektu sing luwih pas, mlebu manèh ing tendha Eustathius lan ngadeg ing ngarepé. Lan dhèwèké, ndelok dhèwèké, takon:

'Apa maneh sing kok jaluk saka aku, wong tuwa?'

Dheweke nyembah ing ngarepé lan kandha:

"Kula nyuwun, gusti, aja nesu marang kula, abdi panjenengan, amarga kula kepengin nyuwun bab siji. Monggo sabar lan mirengaken kula."

Dheweke kandha marang dheweke:

'Ya wis, omonga.'

Banjur dhèwèké miwiti atur tembungé kaya mangkéné:

Apa kowe dudu Plakida, sing dijenengi Eustathius nalika baptisan suci? Apa kowe ora weruh Kristus ing salib ing antaraning tandhuk rusa? Apa kowe ora, demi Gusti Allah, ninggalake Roma karo garwamu lan loro anakmu, Agapius lan Theopistus? Apa ora saka kowe wong liya nyulik garwamu nganggo prau? Saksi setya kula ing swarga yaiku Kristus Gusti piyambak, ingkang kula sampun nglampahi sangkêp sangsara: bilih kula punika garwan panjenengan, lan bilih awit saking sih Kristus kula kaslamêtan saking panyalahan; awit tiyang manca punika, nalika nyulik kula saking panjenengan, lajêng bininasakên, kapuntung déning murka Gusti, nalika aku tetep suci, lan saiki aku ana ing kasangsaran lan ngumbara.

Krungu kabèh mau, Eustathius kadosé tangi saka turu lan langsung ngenali garwané; dhèwèké munggah lan nyekel garwané, lan loro-loroné nangis kathah amarga kabungahan gedhé. Lan Eustathius kandha:

'Ayo padha muji lan matur nuwun marang Kristus Juruwilaha kita, sing ora ninggalake kita kanthi sih-rahmaté, nanging wis nindakake kaya sing dijanjekake—nyenengake kita sawisé sedhih kita!'

Lan kanthi akèh luh kabungahan padha matur nuwun marang Gusti Allah. Sawisé kuwi, nalika Eustathius wis mandheg nangis, garwané takon marang dhèwèké:

'Dadi, anak-anak kita ana ing endi?'

Dheweke, kanthi ambegan jero, mangsuli:

'Kewan galak wis mangan dheweke.'

Banjur garwané kandha marang dhèwèké:

'Aja sedhih, gusti! Gusti wis mbantu kita ketemu maneh kanthi kebetulan; mula Gusti uga bakal mbantu kita nemokake anak-anak kita.'

Dheweke kandha marang bojone:

'Apa aku ora wis kandha marang kowe yèn kéwan galak wis mangan wong-wong mau?'

Banjur dhèwèké miwiti nyritakaké kabèh sing wis dirungokaké dina sadurungé nalika nyambut gawé ing keboné – kabèh omongan sing ditukeraké loro prajurit ing tenda, saka kono dhèwèké ngerti yèn kuwi anak-anaké.

Eustathius langsung nglumpukaké para prajurit mau lan takon marang wong-wong mau:

'Apa latar mburi kowe? Ing endi kowe lair? Ing endi kowe gedhe?'

Banjur sing tuwa saka loro mau mangsuli:

"Gusti, kita isih enom banget nalika kelangan wong tuwa, mula kita ora kelingan akèh bab masa cilik. Nanging, kita kelingan yèn bapak kita iku komandan Romawi, kaya panjenengan, nanging kita ora ngerti apa sing kelakon karo bapak kita, utawa kenapa dhèwèké ninggalaké Roma ing wayah wengi bareng ibu kita lan kita loro; lan uga kita ora ngerti kenapa, nalika kita lagi nyebrang segara nganggo prau, ibune tetep ana ing prau kuwi. Lan bapak kita, nangis amarga kangen marang ibune, banjur mèlu kita menyang sawijining kali. Nalika bapak nggendhong kita siji-siji nyebrang kali lan ana ing tengah kali, kita diculik déning kéwan galak: aku déning singa, lan adhiné déning srigala. Nanging kita loro padha slamet saka kéwan galak mau: amarga aku diselametké lan diopeni déning para penggembala, lan adhiné déning para petani.

Krungu kabar iki, Eustathius lan garwané langsung ngenali anak-anaké, banjur padha nyekel lan nangis suwé. Lan ana kabungahan gedhé ing markasé Eustathius, kaya sing tau ana ing Mesir nalika sedulur-seduluré Yusuf ngenali dhèwèké (Kejadian 45:1–15). Kabar sumebar ing kabèh resimen yèn garwa lan anaké komandan

wis ditemokaké, lan kabèh prajurit padha kumpul kanthi kabungahan, lan ana kabungahan gedhé ing saindhenging bala. Padha bungah ora mung amarga kamenangané nanging luwih amarga kedadéan kabungahan iki. Mangkono Gusti nglipur para abdi sing setya, amarga Panjenengané *'Gusti marakaké pati lan maringi urip… Gusti Allah nggawe mlarat lan nggawé sugih'* (1 Sam. 2:6–7), nundhung menyang sedhih lan ngangkat marang kabungahan lan kabagyan. Lan Eustathius banjur bisa kandha marang Daud: *'Ayo padha krungu, kowe kabèh sing wedi marang Gusti Allah, lan aku bakal nyritakaké apa sing wis ditindakake Gusti Allah kanggo nyawaku.* Aku bakal kelingan sih kang wis dituduhake marang aku. *Tangan tengené Gusti diunggulake; tangan tengené Gusti nindakake pakaryan agung!'* (Mazmur 65:16, 10:16, 117:16).

Nalika Eustathius bali saka perang, seneng amarga loro sebab—kamenangane lan panemuan bojone lan anak-anake—sadurunge tekan Roma, Kaisar Trajan seda; panggantosane yaiku Hadrian, sing banget kejem, sengit marang wong becik lan nganiaya wong-wong sing taat. Sawisé Eustathius mlebu Roma kanthi pesta agung, manut adat para panglima Romawi, nggawa akèh tawanan lan dikelilingi rampasan perang sing sugih, kaisar lan kabèh wong Romawi nampani dhèwèké kanthi pakurmatan[6310] , lan kawanié luwih dimulyakaké tinimbang biyèn, lan kabèh wong luwih ngajèni dhèwèké tinimbang biyèn. Nanging Gusti Allah, sing ora kersa para abdi-Nya dihormati lan dimulyakaké ing donya sing gonta-ganti lan fana iki kanthi pakurmatan sing sia-sia lan sementara, amarga Panjenengané wis nyawisaké kanggo wong-wong mau ing swarga pakurmatan lan kamulyan sing langgeng lan ora bakal sirna, – nuntun Eustathius marang dalan martir, amarga ora suwe Panjenengané ngirim manèh isin lan sedhih marang dhèwèké, kang ditampa kanthi kabungahan demi Kristus. Hadrian sing jahat kepengin nindakake kurban marang setan-setan minangka panuwun amarga kamenangane nglawan mungsuh-mungsuhe. Nalika dheweke mlebu candhi pagan karo para bangsawan, Eustathius ora mèlu mlebu, nanging tetep ana ing njaba. Kaisar takon marang dheweke:

'Ngapa kowe ora gelem mlebu candhi bareng kita lan nyembah para dewa? Mesthi kowe, luwih saka sapa waé, kuduné matur nuwun marang para dewa, amarga ora mung njaga kowe supaya slamet lan waras ing perang lan maringi kamenangan, nanging uga mbantu kowe golek bojomu lan anak-anakmu.'

Eustathius mangsuli:

Aku iki wong Kristen lan ngerti Gusti Allahku siji, Yesus Kristus; aku ngajeni lan matur nuwun marang Panjenengané, lan nyembah marang Panjenengané. Amarga Panjenengané wis maringi aku kabèh: kaséhatan, kamenangan, bojo lan anak-anak. Nanging aku ora bakal nyembah arca-arca sing tuli, bisu lan tanpa daya.'

Lan Eustathius mulih. Sang raja nesu banget lan wiwit mikir kepiye carane ngukum Eustathius amarga ngremehake dewané. Kaping pisan, dhèwèké nyopot pangkaté minangka gubernur lan nimbali dhèwèké menyang kraton minangka wong biasa, bebarengan karo garwané lan anak-anaké, lan meksa supaya padha nyembah arca-arca; nanging, amarga ora bisa ngyakinaké, dhèwèké ngukum supaya padha dipangan kéwan galak. Mula Santo Eustathius, prajurit sing mulya lan gagah berani, lunga menyang sirkus, dihukum pati bebarengan karo garwa lan putrané. Nanging dhèwèké ora isin karo aib iki, lan ora wedi pati kanggo Kristus, sing diladèni kanthi semangat, ngakoni Asmané sing suci ing ngarep kabèh wong. Dheweke nguwatake garwane sing suci lan anak-anake, supaya padha ora wedi mati kanggo Gusti, sing maringi urip marang kabeh; lan k , padha lunga menyang pati kaya menyang pesta, padha nguwatake siji lan sijine kanthi pangarep-arep marang ganjaran ing tembe. Kewan-kewan disuruh nyerang, nanging ora ana siji waé sing nyentuh; amarga nalika kewan-kewan mau nyedhak, padha langsung mbalèk, nundhuk sirahé ing ngarepé. Amukan kewan-kewan mau surut, nanging raja malah tambah nesu lan mrentah supaya padha dipenjara. Esuké, dhèwèké mréntahaké supaya sapi perunggu dipanasaké nganti abang sumunar lan Santo Eustatius, bebarengan karo garwané lan anak-anaké, diuncalaké menyang kono[6311] . Nanging

---

[6310] Ya iku, sing diarani triumphe—utawa panyambutan resmi sing megah, cocog karo pangkat panglima sing diparingi mahkota kamulyan—diaturake kanggo Placidus manut adat Romawi.

[6311] *Great Cheti-Minei* Metropolitan Makarios nambahaké rincian ing ngisor iki, sing ora kapanggih ing karya St Demetrius saka Rostov. Nalika para martir suci nyedhaki panggonan eksekusi sing nggegirisi, padha ngangkat tangané marang langit lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, kaya-kaya padha nyawang wahyu swarga, kaya sing katon saka tembung pambuka pandonga mau. Pandonga iku kaya ing ngisor iki: 'Ya Gusti Allah Sang Maha Agung, sing ora katon déning kabèh nanging katon déning kita! Rungokna panuwun kita nalika nyuwun marang Panjenengan lan tampi panuwun pungkasan kita. Ing kéné kita padha kumpul, lan Panjenengan sampun paring kita bagéan para suci Panjenengan; kados telung mudha ingkang dipun buwang ing geni ing Babilonia boten dipun tolak déning Panjenengan, makatên saiki paringna kita séda ing geni punika, supados Panjenengan kersa nampi kita minangka kurban ingkang

sapi abang sumunar kuwi tumrap para martir suci kaya pawoné wong Kaldea sing adhem déning embun tumrap para mudha suci (Dan. 3:21). Nalika ana ing njero sapi kuwi, para martir suci sawisé ndedonga nyerahaké nyawané marang Gusti Allah lan mlebu ing Karajan Swarga. Telung dina sawisé kuwi, Hadrian nyedhak marang sapi kuwi, kepéngin ndelok abu para martir sing kobong; Nalika mbukak lawang, para penyiksa nemokake awaké para martir isih utuh lan ora cilaka; ora ana siji rambute sing kobong, lan pasuryané kaya wong sing turu, sumunar kanthi kaendahan kang nggumunake. Kabeh wong sing ana ing kono padha njerit:

'Agung Gusti Kristiani!'

Raja bali menyang kraton kanthi isin, lan kabèh wong padha nyalahaké dhèwèké amarga kejemé – dhèwèké wis mateni gubernur sing wigati kanggo Roma tanpa alesan. Para wong Kristen, nanging, njupuk badan mulya para martir suci lan ngubur ing panggonan sing pantes[6312] , ngluhurake Gusti Allah, sing nggumunake ing para wong suci Panjenengané, Rama, Putra lan Roh Suci; marang Panjenengané kaparingana pakurmatan, kamulyan lan ibadah saka kita kabèh, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi niru Sangsaite Kristus lan ngombe piala Panjenengané kanthi semangat, wah, Eustathius, kowe dadi kanca lan ahli waris bebarengan ing kamulyané, nampa saka Gusti Allah piyambak, Gusti Allahé kabèh, peparing ilahi saka dhuwur.

Penderitaan para martir suci Michael, Pangeran Chernigov, lan boyar Theodore, sing nandhang sangsara ing tangané Batu sing jahat

Dirilis tanggal 20 September

Nalika kowe weruh karusuhan lan perang utawa bala liyane, aja nganggep menawa kabèh mau mung kedadeyan lumrah ing donya sing fana iki, utawa muncul kanthi kebetulan; nanging mangertèna menawa bala-bala mau diparingi idin déning kersané Gusti Allah Kang Maha Kuwasa amarga dosa-dosa kita, supaya wong-wong sing dosa bisa sadar lan mbeneraké lakuné. Wiwitane, Gusti maringi paugeran cilik marang kita wong dosa; nanging yèn kita ora mbeneraké tumindak, Gusti bakal ngutus paugeran sing luwih abot marang kita, kaya sing tau ditindakaké marang bangsa Israel. Apa sing diidini Gusti tumeka marang wong-wong sing nolak dibeneraké déning cambuk Kristus? (Yohanes 2:15) – 'Kowe *bakal nggebugi wong-wong mau nganggo tongkat wesi,'* pangandikane (Mazmur 2:9). Paukuman cilik sing diidini Gusti ing wiwitan yaiku: pemberontakan, paceklik, pati dumadakan, perang saudara lan sapiturute. Nanging yèn paukuman kaya ngono ora ndadèkaké wong dosa sadar, Gusti Allah banjur ngutus serangan kejem lan nyiksa saka suku manca, supaya paling ora ing musibah gedhé iki, wong-wong padha sadar lan mbalèk saka dalan ala – kaya pangandikane nabi: *'Nalika Panjenengané mateni wong-wong mau, padha golèk Panjenengané'* (Mazmur 77:34). Mangkono uga sing kelakon marang kita, marang sakabehing tanah Rusia kita. Nalika, amarga tumindak ala kita, kita nantang kabecikaning Gusti Allah sing welas asih lan nglarani atiné marang rahmaté, nanging kita tetep ora gelem tobat, ora ninggalaké ala lan ora nindakaké kabecikan – nalika kuwi Gusti Allah nesu marang kita kanthi murka sing adil lan mutusaké ngukum kita amarga kaluputan kita nganggo paukuman paling abot. Lan mulane Panjenengané maringi idin marang wong-wong barbar sing ora nduwé iman lan kejem, sing dikenal minangka Tatars, supaya teka marang kita, dipimpin déning raja sing paling jahat lan ora ajiné hukum, Batu[6313] . Nyerang tanah Rusia kanthi jumlah sing ora kaétung[6314] , padha

---

nyenengake. Mula, yaiku, Gusti Allah, paringna marang kabèh sing kelingan marang kita pérangan ing Karajaning Swarga; lan ganti murubé geni iki dadi adhem, lan paringna supaya kita bisa liwat ing geni iki. Kita uga ndedonga, yaiku, Gusti: paringna supaya awak kita ora kapisah, nanging bisa bareng-bareng.' Minangka wangsulan marang pandonga iki, ana swara ilahi muni saka swarga: 'Kéngingna kados panyuwunanmu! Lan kowe bakal nampa malah luwih akèh, awit kowe wis nahan akèh cobaan lan ora nganti kalah. Mlaku kanthi tentrem, tampanana mahkota kamenanganmu amarga sangsaramu, lan lumantarana salawas-lawase.'

[6312] Relik suci St. Eustathius lan keluargané disimpen ing Roma ing gréja sing dijenengi miturut jenengé.

ngalahaké para pangeran Rusia sing setya lan ngancuraké pasukane; padha ngrusak kabèh kutha lan ngancuraké tanah Rusia nganggo pedhang lan geni, amarga ora ana siji waé sing bisa nolak gerombolan tanpa agama kuwi sing Gusti wis pasrahake marang kita amarga dosa-dosa kita, Panjenengané sing biyèn wis ngandika lumantar nabi: *'Yen kowe kersa lan manut, kowe bakal mangan kabecikaning tanah iki; nanging yen kowe nolak lan mbrontak, pedhang bakal nguntir kowe'* (Yesaya 1:19–20). Para wong Kristen sing wis lolos saka pedhang lan panangkepan padha ngungsi menyang pagunungan lan ara-ara gersang sing ora bisa dilintasi; lan sakabehe tanah Rus' katon ngenes ing wektu kuwi: panggonan-panggonan sing biyen dienggoni wong – kutha lan desa – dadi sepi, dene ing panggonan sing biyen dadi papan panggonan kéwan galak, saiki wong padha manggon ing kana, golek pangayoman saka wong-wong barbar.

Ing wektu kuwi ana Michael sing saleh lan tansah kelingan, putrané Vsevolod Chermny[6315] , Pangeran Chernigov. Wiwit enom, piyambakipun sampun misuwur amargi gesangipun ingkang luhung; sawise remen marang Kristus, piyambakipun ngabdi kanthi sakabehing manahipun – lan saben tiyang saged mirsani welas asihipun sang pangeran: alus manah, andhap asor, santun dhumateng sedaya, lan welas dhumateng tiyang mlarat. Tansah nyenengake Gusti lumantar pandonga lan nglakoni puasa, sarta ngias atiné kanthi kabèh jinis pakaryan becik, Pangeran Michael ndadèkaké atiné dadi panggonan sing éndah kanggo Gusti, Sang Pencipta.

Pangeran sing taat iki nduwèni boyar kesayangan, sing aranè Theodore, sing uga nduwèni watak mulya kaya dhèwèké; bebarengan karo dhèwèké, Pangeran Michael nandhang sangsara ing tangané Batu sing jahat, nyawani nyawané kanggo Kristus.

Nalika Michael sing setya lan tresna marang Kristus mrentahake Principality Kyiv, Batu sing jahat ngutus para Tatar kanggo mriksa kutha Kyiv. Para utusan kagum marang agung lan endahé kutha Kyiv, lan sawisé bali marang Batu, padha nyritakaké bab kutha misuwur iki. Banjur Batu ngutus manèh utusan marang Michael, supaya liwat muji-muji bisa meyakké pangeran supaya nyerah kanthi sukarela. Pangeran Michael sing taat nyadari yèn wong-wong Tatars lagi ngrancang nyekel kutha lan ngrusaké: pangeran wis tau krungu yèn wong-wong biadab iki matèni tanpa welas asih sanajan wong sing nyerah kanthi sukarela, mula dhèwèké mréntah supaya utusan Batu dipatèni. Ora suwe sawisé kuwi, Michael krungu yèn ana tentara Tatari sing gedhé banget, sing kaya belalang, akèh banget (amarga ana 600.000 prajurit), nyerbu tanah Rusia lan nyekel kutha-kutha sing dikubu. Nyadari yèn Kyiv ora bakal bisa slamet saka mungsuh sing maju, Pangeran Mikhail bebarengan karo boyar Theodore mlayu menyang Hongaria[6316] kanggo njaluk pitulungan kanggo tanah airé. Amarga ora nampa pitulungan kaya ngono, Michael ngumbara sawatara wektu ing tanah manca; *'sembunyi sakedhap, nganti murka iku liwat'*[6317] (Yesaya 26:20).

Sawisé Pangeran Mikhail ninggalaké Kyiv, pangeran-pangeran Rus' liyané mréntahaké Kadipaten Kyiv; nanging, padha ora bisa mbéla Kyiv saka Batu sing jahat. Tekan karo kabèh baliné, Batu nyerang Kyiv, Chernihiv, lan kutha-kutha benteng liyané uga kadipaten-kadipaten; kabèh mau rusak parah déning geni lan pedhang. – Iki kelakon ing taun 6748 wiwit pambentukan donya, lan ing taun 1240 wiwit Lairé Kristus. – Banjur kutha Kyiv sing misuwur lan mulya rusak total déning tangan mungsuh-mungsuh sing sengit marang Kristus; warga pinunjul padha mati amarga pedhangé wong jahat – sawatara dipatèni, déné liyané dijupuk dadi tawanan. Pura-pura agungé Gusti dirusak lan dibakar, supaya tembungé Daud kelakon: *'Ya Gusti! Bangsa-bangsa kafir wis nyerbu pusakan*

[6313] Batu – putu saka Genghis Khan Agung, Khan para Tatari. Batu netepake kratone ing pinggir Kali Volga, maringi jeneng kutha krajané 'Saray'. Ing kéné Hordene (Horde – panggonan pasanggrahan Tatari), sing dikenal minangka Horde Emas utawa Horde Kipchak, padha pasanggrahan. Nanging Batu dhéwé dudu panguwasa mandhiri: dhèwèké uga dadi bawahané Great Khan, ahli warisé Genghis, sing ngumbara karo Horde Agung ing ara-ara gersang Asia Tengah, ing ngendi akèh pangeran Rusia lelungan kanggo nyuwun pangayoman marang Great Khan.

[6314] Invasi Tatari marang tanah Rusia iki kelakon ing taun 1238.

[6315] Vsevolod, sing dijuluki Chermnoi, Pangeran Chernigov, putrané Sviatoslav Vsevolodovich, Pangeran Agung Kyiv. Saka taun 1210 nganti 1214, Vsevolod mréntah Kyiv; dhèwèké séda ing taun 1215.

[6316] Hungaria (Slavik: Ugria) – sawijining kraton, tanah utama Monarki Austro-Hungaria. Rostislav, putrané Michael saka Chernigov, nikah karo putriné Raja Hongaria Bela. Kanthi pangarep-arep golek sekutu setya ing seduluré, Pangeran Michael nyuwun marang raja supaya padha nggabungaké pasukan kanggo mungsuh mungsuhé sing padha, nanging gagal ngyakinké raja utawa wong-wong liya sing didekati.

[6317] Ing wektu iki, Nabi Yesaya ngajak supaya sabar nampa sangsara abot, amarga sangsara mau minangka paukuman Gusti Allah marang tumindak ala manungsa. *'Sembunyi kowe,' pangandikane nabi, 'sawetara wektu, nganti murka Gusti Allah liwat saka kowe.*'

Panjenengan, ngrusak pura suci Panjenengan, lan nggawe Yerusalem dadi reruntuhan; mayit para abdi Panjenengan dipunbiarkan dipangan manuk-manuk ing langit, lan badan para suci Panjenengan dipunbiarkan dadi dhaharan kéwan ing bumi; padha ngucurake getih kados banyu ing sakupenge Yerusalem, lan boten ana ingkang ngubur" (Mazmur 78:1–3).

Pangeran Michael, sing wektu kuwi lagi lelungan ing luar negeri, sawisé krungu kabèh kedadéan ing tanah Rusia, ngratapi kanthi sedhih banget kanca-kanca pracaya lan karusakan tanahé. Ora suwe Pangeran Michael ngerti yèn tsar sing jahat wis mréntahaké wong kutha—sithik sing slamet saka pedhang lan panangkepan—supaya manggon ing omahé tanpa wedi, asal padha mbayar pajeg marang dhèwèké. Lan akèh pangeran Rusia sing wis mlayu menyang tanah adoh lan manca, nalika krungu kabar iki, padha wiwit bali menyang tanah kelairané. Sawisé padha ngajèni tsar sing ora pracaya marang Gusti, padha manggon ing kadipatané lan, mbayar pajeg marang Batu, padha netep ing kutha-kutha sing wis rusak. Pangeran Michael sing taat uga bali saka ngumbara, karo boyaré Theodore lan kabèh wongé, milih mbayar pajeg marang tsar sing ora pracaya marang Gusti lan urip, paling ora, ing tanah kelairané sing sepi, tinimbang dadi wong asing ing nagara manca. Kaping pisan piyambakipun rawuh ing Kyiv, ing kono piyambakipun nangis kecut nalika nyumurupi panggonan suci ingkang sepi lan Gréja Pechersk, ingkang kados swarga dhéwé[6318] , kaancuraké ngantos rata kali. Mikhail banjur mangkat menyang Chernihiv. Lan durung sempat Pangeran Mikhail ngaso saka lelampahané, wong-wong Tatars, krungu yèn dhèwèké wis bali, teka saka Batu lan miwiti nelpon dhèwèké (lan uga para pangeran Rus liyané) menyang khané, kandha:

'Sampeyan ora bisa manggon ing tanahé Batu tanpa ngajèni dhèwèké. Mula, padha mangkat lan ngajèni dhèwèké lan dadi vasalé – banjur kowé bisa tetep manggon ing omahmu.'

Raja jahat kuwi nduwé adat kaya ngéné: yen ana pangeran Rusia sing teka nyuwun pangayoman marang dheweke, para dukun lan pandhita Tatari bakal meksa dheweke mlaku liwat geni[6319] ; lan yen ana pangeran sing nggawa peparing kanggo tsar, para dukun bakal njupuk sethithik saka kabeh peparing mau lan mbuwang menyang geni minangka kurban. Sawisé padha dipeksa mlaku liwat geni, padha dipeksa nyembah srengéngé, semak, lan arca-arca – lan mung sawisé kuwi padha diparingi rawuh marang tsar. Akeh pangeran-pangeran Rus, amarga wedi marang tsar lan supaya tetep nguwasani karajané, manut kabèh kuwi: padha mlaku liwat geni lan nyembah arca – lan minangka balesané padha nampa saka tsar apa waé sing dijaluk.

Krungu yèn akèh pangeran Rusia, kagoda déning kamulyan donya iki, wis nyembah arca, Pangeran Michael sing saleh ngrasa sedhih banget lan, semangat marang Gusti Allah, mutusaké arep ngadhepi tsar—sing paling ora adil lan paling licik saka kabèh manungsa—lan tanpa wedi ngakoni Kristus ing ngarepé lan ngucuraké getihé kanggo Gusti. Sawisé ngrancang rencana iki lan atiné kobong semangat, Michael nyaur penasihat setyané, boyar Theodore, lan nyritakaké niyaté. Theodore, sing taat lan teguh imané, nyetujoni putusan pangérané lan janji ora bakal ninggalaké dhèwèké nganti pati, lan bakal nyawisaké nyawané kanggo Kristus bareng-bareng. Sawisé rembugan iki, padha mutusaké kanthi teges, tanpa goyah ing niyaté, arep maju lan mati kanggo pangakuan Yesus Kristus. Langsung padha menyang bapak rohani, sawijining priya jenengé Yohanes, kanggo ngandhani bab iki. Nalika tekan ing omahé, pangeran kandha:

'Bapa, kula kepéngin menyang Tsar, kados kabèh pangeran Rusia.'

Konfesor, krungu tembung-tembung mau kanthi sedhih lan ambegan jero, ngendika:

'Akeh pangeran sing wis lunga menyang kana lan kelangan nyawane, amarga manut marang dhawuhe Batu lan sujud marang geni, srengenge, lan arca-arca liyane; lan kowe, Michael, yen kowe kersa, mangkat kanthi

---

[6318] Gereja Ibune Gusti ing Kiev-Pechersk Lavra diadegake dening Bapa-bapa Suci Anthony lan Theodosius saka Gua ing taun 1073, nalika masa episkopat Michael, ing jaman Pangeran Sviatoslav Yaroslavich sing saleh. Pambangunan gréja iki, sing diwiwiti ing antarané manéka mujijat lan pratandha, diterusaké nalika masa pimpinan Sang Bapa Stephen lan Sang Bapa Nikon sing kinurmatan, lan rampung ing sangisoré pimpinan Sang Bapa John. Kaendahan lan kamulyan gréja iki nggumunaké wong-wong jamané. Ing jerone sumunar emas lan mozaik lan nyenengaké mripat kanthi ikonografiné. Lantai dipasang mozaik watu warna-warni sing diatur ing pola-pola éndah. Bagéan ndhuwur gréja dilapisi emas; salib sing dipasang ing kubah utama digawé saka emas murni; mula ora nggumunaké yèn wong-wong jaman biyèn nyebut Gréja Pechersk kaya swarga lan kandha yèn gréja iku dadi kamulyan lan hiasan kabèh tanah Rusia.
[6319] Para imam Tatar bakal nuntun kabèh sing teka sowan marang khan lumantar lorong geni: padha pracaya manawa iki bakal mbasmi niyat ala ing atiné wong-wong sing nyedhak marang pangrèknè. Miturut pracayaé, geni iku 'panggonan pangresikan kanggo kabèh rencana ala' lan malah netralaké daya racun sing didhelikaké.

tentrem, nanging aku nyuwun—aja ngetutake tuladha wong-wong mau lan aja nindakake apa sing padha lakoni kanggo njaga kuwasa donyane: aja mlaku ing geni wong-wong sing ala, lan aja nyembah dewa-dewa sing keji, amarga Gusti Allah kita mung siji, yaiku Yesus Kristus; uga aja melu mangan panganan najis sing dipersembahake marang berhala, supaya kowe ora ngrusak nyawamu.

Pangeran lan boyar mangsuli:

'Kita kepengin ngucurake getih kanggo Kristus lan nyawisake nyawa kita kanggo Panjenengané, supaya kita dadi kurban sing nyenengake kanggo Panjenengané.'

Krungu kuwi, Yohanes bungah ing atiné lan, karo pandelengan sing kebak kabungahan, ngendika:

Yen kowe nindakake iki, kowe bakal pinaringan berkah, lan ing generasi pungkasan iki kowe bakal diarani martir anyar sing kabuka.'

Banjur, sawisé maringi piwulang saka Injil lan kitab-kitab ilahiah liyane, dhèwèké maringi Sang Prabu lan boyar Misteri Ilahi saka Awak lan Getihé Kristus, mberkahi wong-wong mau, lan kandha:

Mugi Gusti Allah maringi kekuwatan lan ngutus peparing Roh Suci marang panjenengan, supaya panjenengan tetep ajeg ing pracaya, wani ngakoni asmané Kristus, lan tabah nalika nandhang sangsara; lan mugi Sang Prabu Swarga ngetung panjenengan ing barisan para martir suci ingkang sepisanan.

Sawisé kuwi, Michael lan Theodore mangkat mulih; sawisé nindakake kabèh persiapan sing perlu kanggo lelampahané lan pamitan karo keluargané, padha ngebut ing dalan karo ndedonga marang Gusti, atiné kobong karo katresnan marang Panjenengané lan kangen marang mahkota martir: *'Kaya rusa kangen marang kali banyu, mangkono atiku kangen marang Panjenengan, ya Gusti!'* (Mazmur 41:2).

Nalika padha tekan panggonané Tsar Batu sing ora pracaya marang Gusti, rawuhe langsung dilaporaké marang dhèwèké. Nimbali para ahli nujum lan imam, Batu mrentahake supaya padha nuntun Pangeran Chernihiv lumantar geni, miturut adat, lan meksa dhèwèké nyembah arca-arca, lan mung sawisé kuwi digawa ngadhep dhèwèké. Nalika nyedhak pangeran, para ahli nujum kandha marang dhèwèké:

'Khan Agung nyaur kowe.'

Lan sawisé nyekel dhèwèké, padha nggawa dhèwèké lunga. Boyaré, Theodore, mèlu dhèwèké kaya mèlu marang tuwané dhéwé. Ora suwé padha tekan panggonan sing ana geni dinyalakaké ing loro-loroné, kanthi dalan ing tengah, sing wis akèh sing liwat; ing dalan iki para dukun niyat nggawa Pangeran Michael. Banjur pangeran kandha:

'Ora pantes tumrap wong Kristen lumaku liwat geni sing déning wong duraka dianggep Gusti; aku, nanging, wong Kristen; mulané aku ora bakal liwat geni kuwi utawa nyembah makhluk, amarga aku nyembah Sang Pencipta – Rama, Putra, lan Roh Suci – Gusti Allah siji ing Tritunggal, Pencipta swarga lan bumi.

Nalika krungu tembung-tembung mau saka pangeran, para magi lan imam padha nesu banget; ninggalake Michael, padha lunga nglaporake tembung-tembunge marang khan. Ing wektu kuwi, sawetara pangeran Rus sing teka bareng Pangeran Michael kanggo ngajeni Batu nyedhaki dhèwèké; ing antarané ana Boris, Pangeran Rostov[6320] . Padha nresnani Michael lan sedhih banget kanggo dhèwèké, nanging ing wektu sing padha padha wedi bakal nampa murka tsar marang awaké dhéwé, mula padha nyaranake Michael supaya manut kersané Batu.

"Kowe bisa," ujare padha, "nglakoni miturut prentah mau lan sujud marang geni lan srengéngé, mung supaya kowe ora kena murka tsar lan pati sing kejem. 'Lan nalika kowe wis bali kanthi aman menyang omahmu, kowe bisa tumindak manut kersamu: Gusti ora bakal ngukum kowe amarga iki, lan uga ora bakal nesu marang kowe, amarga Panjenengané ngerti yèn kowe nindakake kuwi amarga kapaksa.' Nanging yèn pangakrabmu nganggep tumindakmu iku dosa, kita kabèh bakal nampa salahé dhéwé – mung rungokna marang kita lan sawisé liwat geni, sujud marang déwa-déwa Tatar; kanthi mangkono kowé bakal mbébasaké awakmu lan awaké dhéwé saka murka tsar lan pati kejem, lan kowé bakal nyuwun akèh berkah kanggo tanahmu.

[6320] Boris Vasilkovich (Vasilievich) – Pangeran Rostov, putu saka Mikhail saka Chernigov, anak tuwa saka loro putrané Vasilko Konstantinovich, lair saka perkawinané karo Maria Mikhailovna, Putri Chernigov. Sawisé seda bapakné, sing dipatèni déning wong Tatars ing sacedhaké Rostov ing Alas Shcherensky taun 1238, Boris nampa Rostov minangka wewengkon karajan. Pangeran iki kondhang ing sajarah minangka 'sing ngratapi' tanah-tanah Rusia ing ngarsané Khan saka Horde Emas. Dheweke ngunjungi Horde luwih saka wolu kaping; miturut dhawuhe Batu, dheweke malah lelungan menyang Tartary Agung kanggo ketemu Khan Sartak (1245). Boris seda ing Horde ing taun 1277. Dheweke dikubur ing Katedral Dormisi ing Rostov.

Kabeh mau diomongake marang Michael kanthi luh kang pait. Boyar saleh Theodore, nalika krungu tembung-tembunge, krasa sedhih banget, wedi yèn pangeran bakal manut pitutur wong-wong ing sacedhaké lan murtad saka iman. Dheweke nyedhak marang pangeran lan miwiti ngélingaké sumpahé lan tembung-tembung pangakrabé:

'Elinga, pangeran suci,' ujare, 'kados pangeran sampun sumpah badhe nyawisake nyawa panjenengan kanggé Kristus; elinga tembung Injil ingkang dipun ajarake bapak rohani kita: *"Sapa waé ingkang kepéngin nylametake nyawane bakal kelangan, nanging sapa waé ingkang kelangan nyawane kanggé Aku lan kanggé Injil bakal nylametake nyawane. Amarga apa gunané manungsa yèn dhèwèké éntuk kabèh donya, nanging kelangan nyawané?'* (Markus 8:35–36) – *'Mulané, sapa waé sing ngakoni Aku ing ngarsané manungsa, Aku uga bakal ngakoni dhèwèké ing ngarsané RamaKu ing swarga; nanging sapa waé sing mbantah Aku ing ngarsané manungsa, Aku uga bakal mbantah dhèwèké ing ngarsané RamaKu ing swarga'* (Matius 10:32–33).

Pangeran Michael ngrungokaké kanthi kabungahan tembung-tembung saka boyaré mau lan, kobong semangaté kanggo Gusti Allah, kanthi gumbira ngentèni martir, siap mati kanggo Kristus sing maringi urip. Nanging Pangeran Boris, sing wis kasebut sadurungé, terus ngélingaké Michael kanthi tegas supaya nglakoni kersané tsar.

"Aku ora kepéngin dadi wong Kristen mung ing jeneng waé," mangsuli Michael marang wong-wong mau, "nalika tumindak kaya wong kafir."

Lan, narik pedhangé, dhèwèké mbuwang pedhang mau marang wong-wong mau lan kandha:

'Jupuk kamulyan donya iki: aku ora butuh.'

Ora suwe sawisé kuwi, sawijining bangsawan istana Batu sing pinunjul, aran Eldega, teka lan nyampèkaké tembung-tembung saka tsaré marang Pangeran Michael:

Tsar Agung kandha marang kowe: pilih siji utawa sijiné. Yen kowe netepi prentahku – mlaku liwat geni lan nyembah dewa-dewaku – mula ora mung kowe bakal tetep urip, nanging uga bakal nampa sih agung saka aku lan dadi panguwasa mutlak ing kadipatenmu. Nanging yen kowe mbangkang marang aku lan ora nyembah dewa-dewaku, kowe bakal mati kanthi nggegirisi.

Sawisé krungu tembungé raja saka Eldegi, Pangeran Mikhail ora keder sithik waé, nanging mangsuli kanthi wani:

'Wenehana marang raja—kaya ngene pangandikane Pangeran Michael, abdi Kristus: yen, ya Sang Prabu, kraton lan kamulyan donya iki wis kaparingake marang panjenengan dening Gusti Allah, lan Pananganing Gusti kang Maha Luhur wis ngedhapake kita marang panjenengan amarga dosa-dosa kita, mula kita kudu sujud marang panjenengan minangka raja lan maringi pakurmatan sing pantes tumrap kaluhuran karaton panjenengan; nanging nyelakake Kristus lan nyembah dewa-dewa panjenengan—iku ora bakal kelakon: amarga dewa-dewa mau dudu dewa, nanging makhluk. Kitab Ramalan kita, nanging, kandha mangkéné: *'Dewat-dewa sing ora nggawe langit lan bumi bakal sirna saka bumi lan saka sangisore langit'* (Yer. 10:11). Apa sing luwih bodho tinimbang ninggalaké Sang Pencipta lan nyembah makhluk?

Nanging Eldega kandha marang dhèwèké:

– Kowé, Michael, salah nyebut srengéngé iku sawijining ciptaan: awit—critakna marang aku—sapa sing munggah menyang pucuking swarga sing ora kaukur lan nggawe padhang gedhé kaya ngono, sing madhangi kabèh jagad raya?

'Yen kowe gelem ngrungokake aku,' wangsul sang wali, 'aku bakal nyritakake Sapa sing nyipta srengéngé lan kabèh sing katon lan ora katon. — Gusti Allah, sing tanpa wiwitan lan ora katon, lan Putrané siji-sijiné, Gusti kita Yesus Kristus, sing uga ora kaanggit lan ora ana wiwitan utawa pungkasané, uga Roh Suci, – Gusti Allah ing telung Pribadi, nanging siji ing Hakikat – Panjenengané nyipta langit lan bumi, srengéngé sing kok sujud, rembulan lan lintang, uga segara lan daratan; Panjenengané uga nyipta manungsa pisanan, Adam, lan masrahaké kabèh makhluk kanggo ngladèni dhèwèké. Nanging Gusti maringi paugeran marang manungsa, supaya padha ora nyembah apa wae sing kawangun – ing bumi utawa ing swarga – nanging supaya padha nyembah marang siji Gusti Allah sing nyipta kabeh mau; Panjenengané sing tak sembah. Lan yen raja janji marang aku sawijining karesidenan lan kamulyan donya iki, aku ora ngupaya bab-bab kuwi, amarga raja iku dhéwé ora langgeng, uga kakuwasané sing diparingaké marang aku—sing aku ora butuh. Aku ngarep-arep yèn Gustiku, sing tak pracaya, bakal maringi aku sawijining kraton langgeng sing ora ana entéké.

Banjur Eldega kandha:

'Yen kowe, Michael, tetep mbangkang lan ora netepi kersané raja, kowe bakal langsung dipatèni.'

Wong suci mau mangsuli:

Aku ora wedi pati kuwi, amarga lumantar pati kuwi aku bakal diparingi gesang langgeng karo Gusti. – Lan kenapa kudu dawa-dawa omong? Aku iki wong Kristen; aku ngakoni Sang Pencipta swarga lan bumi, aku pracaya tenanan marang Panjenengané, lan aku bakal mati kanggo Panjenengané kanthi kabungahan.'

Banjur Eldega, nalika weruh manawa pujukan lan ancaman ora bisa meksa Michael manut marang dhawuhe raja, lunga marang Batu kanggo nyritakake kabeh sing wis dirungokake saka Michael.

Sawisé ngrungokaké omongan Eldega, Batu nesu banget lan mréntahké para abdi dalemé supaya langsung matèni Pangeran Mikhail. Lan para abdi dalemé tukang siksa nyerbu dhèwèké kaya asu galak sing lagi moro utawa kaya srigala sing ngoyak wedhus. Ing wektu kuwi, martir suci Kristus ana bareng Theodore, ora wedi pati; padha nyanyi mazmur lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti. Nalika weruh para pembunuh wis nyedhak, padha miwiti nyanyi: 'Para martir Panjenengan, ya Gusti, wis nandhang akèh sangsara lan lumantar katresnan Panjenengan, wis nyawiji atiné ing kasucian.' Nalika tekan panggonan ing ngendi Pangeran Michael ngadeg, para pembunuh kaya kéwan nyekel dhèwèké kanthi tangan lan sikilé, banjur mbuwang dhèwèké menyang lemah lan nggebuk tanpa welas asih ing saindenging awaké suwéné suwe , nganti lemah kabeh kacep karo getihé. Nanging Michael sabar nampa kabèh mau kanthi gagah, mung mbaleni siji ukara: 'Aku wong Kristen!'

Ana ing panggonan kuwi salah siji abdi tsar, sing biyen dadi wong Kristen nanging sakbanjure murtad lan mlebu agama Tatar sing ora takwa. Wong murtad iki, nalika weruh sepira wani sang wali nahan sangsara, dadi nesu marang dheweke; lan amarga dadi mungsuh wong Kristen, dheweke narik piso, nyekel sirahé Michael, motong sirahé lan mbuwang – nalika bibi sang wali suci terus mbaleni: 'Aku iki wong Kristen'.

Wah, mujijat kang nggumunake! Sanajan wis kapisah saka badané, sirahé isih ngakoni Kristus.

Sawisé kuwi, para penyiksa sing jahat nyedhak marang Theodore sing taat lan kandha marang dhèwèké:

'Manut marang dhawuhe raja lan sembah marang dewa-dewa kita: amarga iku kowe ora mung bakal dibebasake, nanging uga bakal nampa pakurmatan ageng saka raja lan waris marang kapangeranané tuanmu.'

Nanging Santo Teodorus mangsuli:

Aku ora ngupaya kapangerananing sangku, uga ora butuh pakurmatan apa wae saka rajamu; aku mung kepengin ngetutake Kristus ing dalan sing padha kaya sangku, – sang martir suci Pangeran Mikael; amarga, kaya panjenengané, aku pracaya marang Kristus siji, Sang Pencipta swarga lan bumi; aku uga kepéngin nandhang sangsara kanggo Panjenengané, lan aku ora wedi marang panyiksaan utawa pati dhéwé.

Ndeleng keteguhan Theodore, para pembunuh nyekel dheweke lan wiwit nyiksa kanthi kejem kaya sing ditindakake marang Santo Mikael. Pungkasané, padha motong sirah mulya, karo kandha:

'Wong sing nolak nyembah srengéngé sing paling padhang iku ora pantes sanajan mung ndelok srengéngé.'

Mangkono, sawisé nandhang sangsara kanthi mulya, para martir suci Michael lan Theodore nyerahaké nyawané ing tanganing Gusti – ing taun 6753 wiwit pambentukan donya, lan ing taun 1245 wiwit Lairé Kristus, ing tanggal 20 September. Awak suci para martir mau dibuwang marang asu supaya dipangan, nanging pirang-pirang dina awak mau tetep utuh lan ora ana sing nyentuh. – Mangkono sih rahmaté Kristus ngreksa supaya ora cilaka. – Saliyane, ana tiang geni kang muncul ing dhuwuré awak para martir, sumunar kanthi padhangé padhang, lan saben bengi katon ana lilin kang murub. Ndeleng kabèh mau, wong Kristen sing ana ing Horde wektu kuwi kanthi rahasia njupuk awak para martir lan ngubur kanthi pakurmatan[6321] .

[6321] Relik suci saka Pangeran Michael sing bener lan boyaré Theodore dipindhahaké saka Horde déning wong Kristen sing taqwa marang Gusti, sepisanan menyang Vladimir lan banjur menyang kutha asalé Pangeran Michael, yaiku Chernihiv. Banjur, tanggal 14 Februari 1572, miturut dhawuh Tsar Ivan Vasilyevich si Jelek, relik suci mau dipindhahake menyang Moskow, amarga wedi bakal dilecehake dening umat Katolik sawisé Chernihiv mlebu panguwasa Polandia. Relik suci mau disimpen ing Gréja Katedral Para Pengerja Mucjizat Chernigov, sing dumunung ing Kremlin, sacedhaké Gerbang Taynitsky. Nalika katedral iki dibubarake, relik suci mau, miturut dhawuhe Maharani Catherine II, kanthi upacara pindhah tanggal 25 Agustus 1770 menyang Katedral Sretensky, sing dumunung ing kraton ing 'Seny'; saka kana, tanggal 21 November 1774, relik kasebut dipindhahake menyang Katedral Archangel, ing ngendi sepisanan disimpen ing relikari perak sing megah, sing dipesen kanggo mengeti perdamaian karo Turki, lan sawisé taun 1812 (nalika relikari iki dicolong déning mungsuh) nganti saiki disimpen ing relikari tembaga sing dilapisi perak.

Sawisé para martir suci dipatèni, Batu sing jahat manèh mangkat perang karo kabèh pasukane, dhisik nglawan Polandia, banjur nglawan Hongaria, nanging dhèwèké dipatèni déning Raja Hongaria Vladislav, saéngga uripé sing jahat ngrasakaké pungkasan sing sengsara. – Mangkono sang penyiksa Batu nampa neraka minangka bagéané, déné para martir suci nampa Karajan Swarga lan memuji Rama, Putra, lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sawise kowe urip minangka martir lan diparingi mahkota pangakuan, kowe munggah menyang swarga, Michael sing Maha Wicaksana lan Theodore sing gagah berani: ndedonga marang Kristus Allah supaya ngreksa tanah airmu, Kaisar lan rakyat, lumantar rahmaté sing ageng.

Kontakion, nada 8:

Amarga kowe nganggep kraton donya iki ora ana apa-apane, lan ninggalake kamulyan sing sirna, kowe, Mikael ([6322]), sing mèlu perjuangan wong sing ngumumake awake dhewe, teka nindakake pakaryanmu lan nginjili Tritunggal ing ngarepe penyiksa sing jahat, ya Mikael sing nampa sangsara, bebarengan karo kancamu Teodorus ( ). Nalika ngadhep Sang Raja Kakuwatan, ndedonga supaya tanah airmu, Kaisar lan rakyaté kaestokaké tanpa cilaka, supaya kita bisa ngajeni kowe tanpa kendhat.

4 Oktober

21 September (Gaya Lawas)

Santa Kodratus Sang Rasul

Dipepering ing tanggal 21 September

Santa Kodratus Sang Rasul, salah siji saka Pitung Dasawarsa, nginjili Sabda Gusti ing Athena lan Magnesia[6323] , ing ngendi dhèwèké ngladèni dadi uskup; lumantar panginjilané dhèwèké nuntun akèh wong marang padhanging kawicaksanan ilahi. Miturut tembung Sirakh, dhèwèké *kaya lintang esuk ing antarané méga* (Sirakh 50:6): kanthi 'méga peteng' kita tegesé ateisme pagan, sing adoh saka padhanging kesalehan; wong-wong sing kapengaruh kuwi padha lungguh ing pepeteng lan ing bayangan pati. Nanging Santo Kodratus Sang Rasul, nalika nginjili Sabda Gusti, sumunar ing ngarepe kaya pepadhang ageng; piyambakipun ngusir pepeteng sing ngubengi, ngrusak kurban marang berhala, mecah patung-patung, lan lumantar pandonga ngrusak candhi-candhi setan; kaya lintang sing biyèn nuntun para raja saka Wétan, mangkono dhèwèké nunjukaké dalan marang Kristus; lan kaya lintang esuk sing mèlu sadurungé srengéngé, mangkono dhèwèké ngumumaké marang donya Cahya Agung lan ngusir pepeteng sing nglimputi nyawa manungsa. Nanging pepeteng iku mungsuh sing tansah nglawan pepadhang; mulane, wong Yunani sing ora pracaya marang Gusti, nalika weruh yèn Codratus ngrusak arca-arca, ngusir setan lan mbusak kabecikan, banjur nganakake panganiayaan marang Rasul suci mau lan nglontar watu marang dhèwèké, kaya sing tau ditindakake wong Yahudi marang Stefanus (Kisah Para Rasul 7:59); sanajan Santo Kodrat dipental watu, dhèwèké tetep urip, dilindhungi déning sih-rahmaté Kristus. Banjur dhèwèké dipenjara lan keluwen suwé; para penyembah berhala sing jahat mènèhi dhèwèké panganan alamiah marang wong sing wis maringi panganan rohani ora nganggo roti sing rusak, nanging nganggo panganan sing nuntun marang urip langgeng. Wong-wong mau nglarani sang wali kanthi keluwen, nanging wong-wong mau dhéwé padha mati amarga keluwen sing kasebut ing Kitab Suci: *'Dudu keluwen roti, utawa ngelak banyu, nanging ngelak krungu*

[6322] Ya iku miturut karsa dhéwé, ora ana paksaan.
[6323] Magnesia – sawijining semenanjung ing wétan lan wewengkon ing Tesalia.

tembungé Gusti' (Amos 8:11). Wong-wong mau ora bisa mateni wong sing tansah diparingi pangayoman saka dhuwur kanthi keluwen, nanging padha nyalahké dhéwé marang pati langgeng. Sawisé ngalami sangsara suwé, Santo Codratus séda, nanging nyawané urip ing Karajan Swarga lan ngrasakaké kabungahaning swarga. Panjenengané wis ngrampungaké pakaryan sangsarané ing sangisoré Kaisar Hadrianus, lan miwiti urip langgeng ing ngarsané Sang Raja Kamulyan, Yesus Kristus: bebarengan karo Panjenengané panjenengané nandhang sangsara, lan bebarengan karo Panjenengané panjenengané dimulyakaké ing karajan Panjenengané. Awak suci Panjenengané, sing dikubur ing Magnesia, maringi akèh panyembuhan marang wong lara. Amén.

Kontakion, Nada 8:

Minangka imam ingkang kinurmatan sanget lan para martir ingkang paling teguh, donya sedaya nyembah dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti, Santo Kodratus sang Rasul, lan ngurmati kenangan suci panjenenganipun kanthi kidungan, tansah nyuwun supados pangapuraning dosa diparingi dhumateng para ingkang ngidung babagyanipun.

Peringatan para Martir Suci Hypatius lan Andrew

Peringatan tanggal 21 September

Para wali iki lair ing tanah Lidia[6324] . Nalika isih cilik, loro-lorone padha sinau élmu ing biara sing padha lan, kanthi ngias awaké dhéwé nganggo kabecikan kabèh, saya kuwat imané. Sawisé diwasa, Hypatius njupuk sumpah monastik; dhèwèké ngupaya supaya tansah meneng lan nyambut gawe ing ngarepé Gusti Allah . Andreas, ing sisihé, nyawisaké dhiri kanggo ngladèni wong liya: dhèwèké njabat dadi cleric, dadi pangkotbah sing semangat marang Sabda Gusti, lan kanthi tekun mulang para Kristen ing gréja. Keduanya misuwur amarga bisa nahan dhiri, andhap asor, lan katresnan sing tulus marang kabèh wong. Uskup Agung Éfeso, sawisé mangertèni urip mulya para wong suci mau, ngundang dhèwèké ing ngarsané; dhèwèké éntuk paédah gedhé saka rembugan karo dhèwèké, lan banjur tresna banget marang dhèwèké. Banjur dhèwèké ngangkat Hypatius, sanadyan dhèwèké ora kepéngin, dadi Uskup Gréja Asia, kandha:

'Ora pantes lampu kaya ngono tetep ana ing ara-ara samun, kasembunyi; dhèwèké kudu lungguh ing tahta uskup kanggo madhangi Gréja kanthi piwulangé Kristus.'

Dheweke ngangkat Andriyas dadi imam. Mangkono loro wali iki sumunar, padhangaké wong-wong kanthi piwulangé sing wicaksana lan kasucian uripé. Ing wektu sing padha, kaisar Yunani Leo si Iseuri[6325] , miwiti panganiayaan marang ikon-ikon suci; dhèwèké mréntahaké supaya ing saindenging kakaisaran ikon-ikon mau dicopot saka gréja-gréja Gusti Allah lan ngetokaké prentah paling ketat yèn ora ana sing wani nyembahé. Banjur Para Kudus Hypatius lan Andreas ngadeg nglawan para ikonoklas: padha ngajak umaté supaya ora ngetutaké prentah kaisar sing ora nduwé iman. Kaisar, sawisé krungu bab iki, mrentahaké supaya para wali mau digawa ngadhep dhèwèké, lan suwé nyoba ngyakinaké supaya padha nyerah saka pangurmatan marang ikon suci; dhèwèké malah mrentahaké para ahli kebijaksanaané supaya debat karo para prajurit Kristus sing gagah berani iki, nanging panganiaya iman sejati ora bisa ngoyak pilar-pilar Gréja sing teguh iki. Banjur dhèwèké ngurung wong-wong mau lan nyimpen ing kono suwéné suwe, kanthi pangajab yèn kuwi bakal meksa wong-wong mau nyerah marang pracayané. Nalika pangajabé pecah, dhèwèké mréntah supaya wong-wong mau dipukul tanpa welas asih, supaya kulit sirahé dikuliti bebarengan karo rambute, supaya jangguté diolesi damar banjur dinyalakaké, lan supaya ikon-ikon suci sing larang regané banjur dibuwang menyang geni ing sirahé. Padha nahan kabèh mau kanthi wani, lan kanthi kuwasa Gusti padha tetep urip. Banjur Leo mrentahaké supaya padha diseret ngubengi kutha, lan para wali padha dipameraké supaya kabèh wong bisa ngina. Pungkasané, padha dipatèni kaya wedhus lan nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah, sawisé nandhang sangsara kanggo ikon-ikon suci. Awaké sing

[6324] Lydia – sawijining wewengkon ing pesisir kulon Asia Cilik.
[6325] Kaisar Leo III si Iseauria, saka taun 717 nganti 741.

mulya dibuwang marang asu supaya dipangan, nanging wong-wong sing setya kanthi rahasia njupuk lan ngubur mau kanthi pakurmatan sing pantes kanggo para martir kaya ngono.

Peringatan para Martir Suci Eusebius lan Priska

Dipeperingati tanggal 21 September

Santa Eusebius manggon ing Fenisia[6326] lan wiwitane dadi pengikut rahasia Kristus. Ing wektu kuwi, wong-wong pagan ngluncurake panganiayaan sing nggegirisi marang wong Kristen, ngetokake maneka siksaan marang para wong pracaya ing endi wae padha ditemokake; mula akèh wong pracaya, mlayu saka tangan wong-wong jahat, padha ngungsi ing panggonan rahasia. Santa Eusebius, nalika merenung marang pangandikane Kristus: *'Sapa waé sing ngakoni Aku ing ngarepé manungsa, Aku uga bakal ngakoni ing ngarepé RamaKu ing swarga'* (Matéus 10:32), kebak semangat ilahi; piyambakipun mangkat menyang gubernur kutha lan, nalika ngadeg ing ngarepé, ngendika:

'Ngapa kowe tumindak kaya wong edan, mungsuhé Gusti Allah, nganiaya wedhusé Kristus?'

Pangeran, ndeleng dhèwèké, takon:

'Sapa kowe?'

Dheweke mangsuli:

Aku iku abdi Kristus, kang kowe mbrontak marang Panjenengané.'

Amarga nesu banget karo tembung-tembung kuwi, pangeran kandha:

'Kowe wani tenan, wong angkuh, teka kene lan ngremehake aku, pangeran?'

Kanggo iki, Eusebius mangsuli:

'Semangatku marang Gusti Yesus Kristus nyurung aku mbukak kabutaanmu: awit kowe wis edan, nyembah setan tinimbang Gusti.'

Banjur pangeran mrentah supaya dhèwèké ditelanjangi, digantung lan awaké digores; sang wali digores nganggo wesi landhep nganti balungé katon; banjur padha nyawurake cuka sing dicampur uyah marang dhèwèké lan ngolesaké luka-luka . Pengakuan Kristus nahan kabèh mau kanthi gagah berani – kaya-kaya dudu awaké dhéwé sing nandhang sangsara kaya ngono – lan malah bungah ing tengah sangsara amarga nandhang sangsara kanggo iman Kristus. Sawisé nahan sangsara mau, pangeran kandha marang dhèwèké:

'Tawaranana kurban marang para dewa lan kowe bakal urip; nanging yen kowe ora nindakake iki, kita bakal matèni kowe.'

Kanggo kuwi dhèwèké mangsuli:

'Kowe bisa ngrusak awakku, nanging Kristus bakal nampa nyawaku; demi Panjenengané aku gelem nahan kabèh iki, amarga *"sapa sing tahan nganti pungkasan bakal slamet"* (Matéus 24:13).'

Ndeleng keteguhané, wong-wong jahat kuwi motong sirahé nganggo pedhang. Mangkono dhèwèké mlebu swarga lan nampa mahkota kamulyan saka tangané Gusti.

Santa Priscus ngakoni jeneng Kristus ing Phrygia lan nuntun akèh wong pagan marang Kristus. Banjur wong-wong jahat nyekel dhèwèké, ngantungké dhèwèké, lan wiwit ngikis iga-igaé kanthi kuku wesi sing landhep, nganti kabèh awaké Santa Priscus kebak bekas kaya lemah sing wis diolah. Sawetara wong jahat sing ana ing kono, nalika weruh panyiksaan sing nggegirisi lan getih sang martir mili, kebak nesu gedhe: padha narik pedhangé, banjur nyerbu sang wali lan motong sirahé.

Mangkono pangakuan sing becik iki nandhang sangsara amarga nyeksèkaké marang Yesus Kristus, lan saiki Kristus ngakoni dhèwèké ing ngarsané Rama Surgawi.

Kamulyan marang Gusti Allah salawase-lawase. Amin.

[6326] Fenisia – sawijining nagara kuna ing lor Palestina; dumadi saka jalur pesisir sempit antarané segara lan Pagunungan Libanon; kutha-kutha paling misuwur ing wilayah iki yaiku Suriah lan Sidon.

Peringatan para Uskup Suci Isakios lan Meletios

Dipeperingati tanggal 21 September

Para bapa kita sing kinurmatan lan saleh, Isak lan Meletius, iku uskup ing Gréja Kristus. Keduanya nindakake pelayanan uskup sing padha lan misuwur amarga kasalehan lan kabecikan Kristen. Gaweyané sing ora kendhat yaiku mulang wong akèh bab sabda ilahi lan rohani lan mlaku manut dhawuh Gusti Allah. Keduane misuwur amarga welas asihé; padha maringi bandha marang wong mlarat lan paring welas asih, nyukupi ora mung roti jasmani nanging uga roti rohani – lumantar piwulang lan pitutur kang nylametaké jiwa. Lumantar gesangé, padha nampa karunia mujijat lan seda tentrem ing yuswa tuwa, ing taun sing béda nanging ing dina sing padha[6327] .

Uripé Santo Demetrius, Metropolitan Rostov, Pambangun Kaajaiban

Dipepering ing tanggal 21 September

Santa Dimitri, sing lair kanthi jeneng Daniel, lair ing Desember 1651 ing desa Makarov[6328] , sing dumunung patang puluh versts saka kutha Kyiv. Bapaké, Savva Grigoryevich Tupalo, munggah saka barisan Kozak biasa nganti dadi centurion lan nyawisaké sisa uripé kanggo ngladèni Gréja, njabat dadi ktitor Biara Kirillov[6329] . Dhèwèké lan garwané, Maria Mikhailovna, loro-loroné wong sing taat lan nglakoni urip Kristen sing becik. Nanging bapaké tansah adoh saka omah amarga tugas militer, lan bocah iku dibesarké utamané miturut pandhuan ibuné. Sang wali dhéwé nyritakaké bab ibuné kanthi katresnan lan pujian nalika wektu séda: 'Ing Jumuah Agung, dina Sang Juruwilujeng nandhang sangsara, ibuku séda ing jam sanga awan, pas ing wektu nalika Sang Juruwilujeng kita, nandhang sangsara ing salib kanggo kaslametan kita, nyerahake nyawane ing tangan Gusti Allah Rama. Umure luwih saka pitung puluh taun wiwit lair… mugi Gusti kelingan dhèwèké ing kraton swarga!' Dheweke séda kanthi pikiran tentrem, kanthi pangapura, lan katrampilané isih waras. Mugi Gusti, lumantar pandongane, maringi aku pati sing pinaringan berkah kaya ngono! Lan pancen, patié iku Kristen: amarga kelakon kanthi kabèh upacara Kristen lan sakramèn lumrah, tanpa wedi, tanpa isin, lan tentrem. Mugi Gusti uga paring paugeran sing becik ing Dina Pengadilan-Nya sing nggegirisi; awit aku ora ragu marang sih-rahmaté Gusti, uga marang kaslametané dhèwèké, amarga aku mangertèni uripé sing ajeg, luhur budi, lan taat. Malih, kula anggep minangka pratandha becik tumrap kaslametanipun, bilih ing dinten lan jam ingkang sami nalika Sang Kristus Gusti mbukak gapura swarga tumrap maling ing wekdal Sangsaita, Panjenenganipun paring dhawuh supados nyawanipun kapisah saking badanipun[6330] . Ing sangisoré pangaribawa ibu sing luhur budi kaya ngono, Daniel enom thukul ing ajrih marang Gusti Allah lan kasucian, saya kuwat lan saya mantep ing kabecikan.

Daniel nampa pendhidhikan wiwitan ing omah. Wong tuwane mulang dheweke maca, lan nalika umure 11 taun, padha ngirim dheweke menyang Sekolah Persaudaraan Kiev[6331] . Amarga kabisané sing unggul lan ketekunané sing gedhé ing sinau, Daniel ora suwe bisa unggul ing sinau lan ngluwihi kabeh kanca-kancané. Ing kelas retorika, dhèwèké narik kawigatèn khusus amarga kaprigelan ing puisi lan orasi. Ing sangisoré bimbingan pangkotbah kondhang lan teolog polemis Galyatovsky[6332] , Daniel nguwasani teknik retorika lan ungkapan sing mengko bakal nggumunake para pamirsa khotbahé, lan éntuk energi lan daya persuasi sing ora bisa ditolak sing

---

[6327] St. Isaac iku Uskup Siprus lan seda ing Siprus (pulo gedhe ing sisih lor-wétan Segara Tengah); Meletius seda mengko, ing kutha sing ora dingerteni.

[6328] Makarov – saiki sawijining kutha ing Governat Kiev lan distrik – nalika semana kalebu ing wewengkoné Hetman Lituania.

[6329] Biara Kirillov ing Kyiv diadegaké déning Pangeran Vsevolod Olgovich saka Chernihiv ing abad kaping 12; dirusak déning Batu Khan; dipugar manèh ing abad kaping 17 lan dibubaraké ing taun 1786.

[6330] Diari (cathetan saben dina sang wali) tanggal 29 Maret 1689.

[6331] Sekolah Persaudaraan Kyiv (saiki Akademi Teologi Kyiv) dibukak ing taun 1615 bebarengan karo Biara Persaudaraan Epifani lan digandhengake karo biara kasebut; Sekolah iki direformasi dening Metropolitan Peter Mohyla (1633–1647) lan wiwit wektu kuwi dadi pusat sinau rohani lan sekuler ing Rusia sajrone wektu sing suwe. Sekolah Kyiv ngasilake akeh pandhita sing padhang pikiran lan pembela Ortodoksi sing semangat.

[6332] Ioannikiy Galyatovsky († 1688), sing sepisanan dadi guru lan sabanjure dadi rektor Sekolah Kyiv (1657–1665), sing wis akèh nyumbang kanggo njamin kamakmuraně, iku salah siji teolog, polemis, lan pangkotbah paling misuwur ing jamane. Akeh tulisané Ioannikiy sing ditujokaké marang wong Latin lan Uniat dadi pratandha semangaté mbela kabeneran Ortodoks.

sabanjuré bakal katon ing perjuangané nglawan para skismatik. Nanging, sanadyan unggul ing sinau, Daniel uga misuwur amarga kabecikané sing luar biasa lan wis nuduhaké kecenderungan wiwit cilik marang urip kontemplasi lan asketisisme. Dhèwèké ora melu dolanan bocah-bocah lan nyingkiri kabèh wujud hiburan lan kesenengan. Dheweke ngentekake wektu sakwise jam sekolah kanggo maca Kitab Suci, tulisan-tulisan lan urip para wong suci, lan kanggo ndedonga. Dheweke rawuh ing gréja kanthi semangat sing istimewa, ing kono kanthi ngajeni dhèwèké ngaturaké pandonga sing murub marang Gusti. Luwih kerep lan tekun dhèwèké maca Kitab Suci lan uripé para bapa suci, luwih kuwat kepénginan ing atiné kanggo niru para askétis suci.

Nalika umuré limolas taun, Daniel kapaksa ninggalaké sekolah. Ing wektu kang kaco kanggo Kyiv, kutha iku terus-terusan pindhah saka panguwasa Polandia menyang Rusia lan bali maneh. Kahanan iki nduwèni pangaruh marang sekolah, sing ing taun 1665, nalika wong Polandia njupuk kendali Kyiv, rusak total lan suwé ditinggalake.

Akibate, Daniel ora bisa ngrampungake pendhidhikané lan kapeksa ninggalake sinau, sawise mung telung taun ing sekolah kuwi.

Amarga wiwit enom wis nduwéni kecenderungan marang urip biksu, Daniel sawisé rampung sekolah ora suwe langsung nilar donya kabeh kenyamanané. Sawisé njaluk restu saka wong tuwané, dhèwèké manggon ing Biara Kirillov nalika umuré wolulas taun. Abas biara, Meletius Dzik, wis suwe kenal karo Daniel, amarga biyen tau dadi rektor sekolah Kyiv. Ing tanggal 9 Juli 1668, dhèwèké ngresmikaké Daniel dadi biksu lan maringi jeneng Dimitri. Biksune sing anyar iku nyerahké dhèwèké sakabèhé marang kersané lan pangayomané Gusti Allah. Dheweke miwiti netepi kabèh paugeran biara kanthi ketat lan ajeg, lan kanthi semangat nindakake pakaryan biara kanthi andhap asor lan patuh. Dheweke ngupaya kanthi sakabehe kekuwatan kanggo niru kabecikané Sang Awang-awang Anthony lan Theodosius lan para asketis liyane saka Pechora. Dheweke ora kasengsem babar pisan kanggo nduwéni tanah utawa bandha, nanging kanthi sakabehe atiné mung kepéngin nyenengake Gusti Allah, ngabdi marang Panjenengané piyambak kanthi setya lan tanpa munafik, lan kanthi mangkono nggayuh bandha sing langgeng.

Durung nganti setaun liwat wiwit Dimitri dicukur rambute, nalika miturut panyuwunan abbot, dhèwèké diangkat dadi hierodeacon. Upacara pangangkatan iki kalakon ing Dina Kabar Kabungahan Sang Theotokos ing taun 1669 déning Joseph Tukalsky[6333] , sing nyekel gelar Metropolitan Kyiv lan manggon ing kutha Kaniv. Dimitri tetep manggon ing Biara Kirillov suwene wektu lumayan dawa nalika nyekel pangkat hierodeakon. Dheweke manut marang abbot ing kabeh bab, ngladeni sedulur biara kanthi andhap asor lan rajin, nindakake saben tugase tanpa pitakon, dadi sing sepisanan teka ing gréja lan sing pungkasan lunga; ing gréja dhèwèké ngadeg kanthi ngajèni, ngrungokaké kanthi khidmat tembung-tembung Kitab Suci; ing selé dhèwèké asring ndedonga, nulis lan nyusun apa waé sing wis dipercayakaké déning abbot, lan kanthi tekun nerusaké panaliten ilmiahé.

Mangkono Dimitri makarya nganti taun 1675. Ing wektu kuwi, Lazar Baranovich, Uskup Agung Chernihiv, manggon ing Biara Gustyn[6334] . Ing kene, Santo Dimitri diparingake marang piyambakipun kanggo diangkat dadi hieromonk, sing kelakon tanggal 23 Mei, ing Dina Raya Turuné Roh Suci. Wektu kuwi, Santo Demetrius umuré isih 24 taun, nanging dhèwèké wis trampil mratélakaké Sabda Gusti. Sawisé luwih kenal lan ngakoni sipat rohanié sing luhur, uskup agung ngajak Santo Demetrius dadi pangkotbah ing Katedral Chernihiv[6335] . Luwih saka rong taun, Santo Demetrius nginjili ing katedral lan gréja-gréja liya ing Keuskupan Chernihiv. Kanthi mulang wong-wong babagan hukum Kristus, dhèwèké maringi paedah rohani gedhé marang kabèh sing ngrungokaké lan maringi kabungahan sing ageng: wicara sing urip lan narik kawigatèn iku wis dirasakaké karo uyah kabijaksanaan, saéngga kabèh padha kepéngin ngrungokaké dhèwèké.

[6333] Yosef (Nelyubovich – Tukalsky), Uskup Agung Mogilev wiwit taun 1661, banjur dadi Metropolitan Kyiv; dhèwèké dadi tawanan wong Polandia lan seda ing Chyhyryn ing taun 1676.

[6334] Lazar Baranovich (w. 1693) dadi Uskup Agung Chernihiv wiwit taun 1657. Minangka mantan murid lan rektor Akademi Kyiv (1650–1656), Lazar misuwur amarga mratelakaké Sabda Gusti lan mbantu pamaréntah Moskow ngreksa Little Russia. St Demetrius nyebut dheweke minangka 'tiang ageng Gréja'.

[6335] Nganti pungkasan abad kaping 16, khotbah ing Rusia arang banget diwenehake kanthi lisan: umume, ajaran para Bapa Suci utawa kisah para wali dibacaké. Nanging, wiwit sekolah-sekolah muncul ing kidul-kulon Rusia, conto-conto khotbah asli wiwit muncul; ing wektu sing padha, jabatan khusus juru khotbah diadegaké, sing diisi déning rohaniawan terdidik ing katedral, biara, lan persaudaraan.

Kondhangé Santo Dimitri minangka pangkotbah agung sumebar kanthi cepet ing saindenging Little Russia lan Lithuania, lan sawisé kuwi saben biara padha ngajak dhèwèké teka kanggo éntuk manfaat saka pangajarané sing fasih. Sebab langsung saka undhangan-undhangan kuwi yaiku kedadeyan ing ngisor iki. Ing Juni 1677, amarga semangat kasucian, Dimitri mangkat saka Chernihiv menyang Biara Novodvorsky[6336] kanggo ngurmati ikon mujijat Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci, sing digambar dening Santo Petrus, Metropolitan Moskow, lan direncanakake manggon ing Lithuania. Nalika Santo Dimitri teka, biara lagi nyiapake pindahan resmi ikon iki saka gréja lawas menyang gréja anyar. Kanggo kuwi, Uskup Theodosius saka Belarus lan Clement, abas Biara Roh Suci ing Vilnius, wis teka. Ing pungkasaning perayaan, Klemens ngajak Dimitri menyang biarané. Dimitri manggon ing Vilnius luwih saka rong sasi lan maringi loro khotbah ing kana. Nanging ora suwe sawisé kuwi, miturut panyuwunan Uskup Teodosius, Santo Dimitri mangkat menyang Slutsk lan sawisé manggon ing Biara Transfigurasi Persaudaraan[6337] , ngupaya tanpa kendhat sajrone patbelas sasi kanggo nyebarake Sabda Gusti. Dimitri banget ditresnani lan didhukung dening dermawan biara, Ioann Skotkevich, sing danané wis digunakaké kanggo mbangun Biara Transfigurasi. Santo Dimitri uga ngajeni banget marang dermawané lan tresna tenan marang dhèwèké; dhèwèké tetep manggon ing Slutsk nganti dermawané seda lan ngurmati kenangané kanthi maringi khotbah nalika panguburan.

Ing wektu sing padha, Santo Dimitri wis bola-bali diundang bali menyang Rusia Cilik. Dhèwèké dipanggil déning Hetman Samoilovich[6338] lan déning mantan abbaté, Meletius, sing saiki mimpin Biara St Michael ing Kyiv. Ing Februari 1679, Santo Dimitri teka ing Baturyn[6339] lan ditampa dening Hetman[6340] kanthi anget lan welas asih. Sawisé manggon ing Biara Nikolaevsky Krupitsky[6341] sing ora adoh saka Baturyn, Dimitri terus nyawisake dhiri kanthi semangat kanggo nglakoni puasa, ndedonga, lan maca terus-terusan buku-buku sing maringi piwulang; lan dhèwèké mratélakaké Sabda Gusti kanthi semangat sing istimewa. Kabar babagan uripé sing luhur nyebar ing kabèh biara. Akeh biara ngajak Santo Dimitri supaya teka lan mimpin. Mula, para sedulur ing Biara Kirillov nyedhaki dhèwèké kanthi panyuwunan tulus supaya dhèwèké mimpin. Nanging Santo Dimitri, mbok menawa amarga andhap asor lan uga diwatesi déning hetman, nolak panyuwunan iki lan ngirim layang panuwun marang Biara Kirillov. Ora suwe sawisé kuwi, ing taun 1681, abbot Biara Transfigurasi ing Maksakovo,[6342] seda. Komunitas biara uga nyuwun marang Santo Demetrius supaya dadi abboté. Amarga panggonané sing sepi, Biara Maksakovo cocog banget kanggo urip biara sing prasaja lan ketat kang digayuh Demetrius. Mula, kanthi idin hetman, dhèwèké nampa tawaran saka para biksu Maksakovka lan mangkat karo layang saka hetman menyang Chernihiv kanggo njaluk prentah saka Uskup Agung Lazar Baranovich.

Uskup Agung nampani Dimitri kanthi ramah banget. Kaya wis weruh mbesuk, Lazar, sakwisé mbukak layangé hetman, kandha marang Dimitri: 'Sanajan durung maca layangé, aku kandha: muga-muga Gusti Allah mberkahi kowe ora mung kanthi jabatan abbot, nanging, minangka pakurmatan marang jeneng Dimitri, aku ngaturaké mitra: muga-muga Dimitri nampa mitra.'

Ing dina sing padha, sawisé konsèkrasi[6343] minangka abbot, Lazarus ngucapaké salam marang Dimitri kaya mangkéné: 'Dina iki dina raya nabi Musa sing ndelok Gusti; ing dina iki Gusti Allah wis nganggep kowé pantes dadi abbot ing biara ing ngendi ana Gréja Pangowahané Gusti, kaya Musa sing ngadeg ing Gunung Tabor.

[6336] Biara Novodvorsky, sing diadegaké taun 1618 kanggo nglawan Uni, dumunung ing wewengkon Lituania (ing saiki Distrik Pinsk) lan ana ing sangisoré yurisdiksi Biara Roh Suci ing Vilnius.

[6337] Kutha Slutsk, ing Governat Minsk. Biara Transfigurasi, sing diadegaké watara taun 1600, kagolong Persaudaraan Slutsk, sing kaya persaudaraan liyané mbela Ortodoksi saka panganiayaan déning Katolik lan Uniata.

[6338] Ivan Samoilovich, putrané sawijining imam, kapilih dadi hetman ing taun 1672; ing taun 1687 piyambakipun dipecat saka jabatan hetman lan seda ing Tobolsk ing taun 1690.

[6339] Baturyn – saiki kutha cilik ing Kali Seima, 27 versts saka kutha kabupaten Konotop – diadegaké ing taun 1575 déning Raja Polandia Stefan Batory, sing maringi jeneng miturut jenengé dhéwé (Batorin). Sawisé aneksasi Litlé Rusia, Tsar Alexei Mikhailovich netepaké Baturyn dadi panggonan hetman.

[6340] Hetman (pamimpin para Kozak) iku panguwasa paling dhuwur lan mandhiri ing Little Russia.

[6341] Didegaké ing abad kaping 15, dirusak déning Tatarakrimea, lan dibangun manèh ing abad kaping 16, biara iki dijenengi Krupitsky manut jeneng biji-bijian sing tiba ing sacedhaké biara nalika pacekitan. Legenda babagan iki kacathet ing Injil altar déning St Demetrius dhéwé.

[6342] Saiki dadi biara Ortodoks wanita, dumunung ing Distrik Sosnitsky, cedhak kutha Borzna, ing pinggir Kali Desna.

[6343] 1 September 1681 (Diari, cathetan taun 1681).

Lan Panjenengané sing wis mbukak dalané marang Musa, muga-muga uga mbukak dalané marang kowe, ing Gunung Tabor iki, marang Gunung Tabor sing langgeng."

'Tembung-tembung iki,' pangandikane Santo Dimitri piyambak, 'aku, wong dosa, njupuk minangka pratandha becik lan ramalan, lan tak simpen ing manah. Mugi Gusti paring kasembadan marang ramalan babagan pangkat gembala agunge.'

Esuké, nalika pamitan karo Dimitri, Lazarus maringi dhèwèké tongkat sing éndah.

'Lan dhèwèké ngetokaké aku kanthi welas asih,' kandha Santa Demetrius, 'kaya bapak marang anaké dhéwé. Paringana dhèwèké, ya Gusti, kabèh berkah miturut manahé.'

Nalika njupuk pimpinan ing biara, Santo Demetrius ora ngowahi babar pisan uripé sadurungé sing ketat manut disiplin biara. Tansah nerusaké nyawisaké awaké kanggo jaga bengi, pandonga, lan pakaryan becik, dhèwèké dadi tuladha kerendahan ati Kristen marang kabèh wong. Tansah ngelingi tembungé Gusti: *'Sapa waé sing kepéngin dadi agung ing antaramu, kudu dadi abdi panjenengan kabèh'* (Matius 20:26), dhèwèké urip kaya ngono lan mulang wong liya supaya nindakake sing padha, dadi tuladha iman lan kasucian tumrap kabèh. Ora ana sangsi manawa para abbot kaya ngono iku dadi kamulyan lan hiasan biara-biara sing dipimpin. Mula saka iku, Santo Dimitri ora tau suwe manggon ing siji biara, lan, kaya sing bakal kita deleng, dipindhah saka siji biara menyang biara liyane.

Para biksu ing Maksakovo ora suwe bisa nampa pangajaran saka tembung lan urip suci Dimitri. Ing tanggal 1 Maret 1682, dhèwèké diangkat dadi abbot ing Biara St Nicholas ing Baturyn. Nanging dhèwèké ora suwe banjur mundur saka biara iki. Dheweke kepengin urip sing tentrem lan kontemplatif, supaya bisa nyawisake awake tanpa alangan kanggo merenung marang Gusti, ndedonga, lan nglakoni pakaryan saleh liyane. Mula, ing taun sabanjure nalika dadi abbot ing Baturyn, ing dina pangurmatan jenenge, 26 Oktober 1683, dheweke nyerahake pangelolaan biara, lan tetep manggon ing kana minangka biksu biasa. Nanging ora suwe, kanthi pangayomaning Gusti, Santo Demetrius dipanggil kanggo tugase gedhe nyusun 'Minei-Chetii', sing liwat iku nggawa manfaat ageng marang sakabehe wong Rusia.

Ing taun 1684, Varlaam Yasinsky diangkat dadi Archimandrite ing Kiev-Pechersk Lavra. Saka para pendahulune – Peter Mohyla lan Innokenty Gizel[6344] – piyambakipun nampa, bebarengan karo gelar Archimandrite, gagasan babagan pakaryan ageng kanggo nyusun riwayat para wali. Pakaryan iki saya perlu amarga, minangka akibat serangan Tartar lan karusakan sing ditimbulake dening wong Lithuania lan Polandia, Gereja wis kelangan akèh buku spiritual sing larang regane lan riwayat para wali. Nalika nggoleki wong sing pantes nindakake tugas gedhé lan wigati iki, Varlaam banjur ngarahaké perhatiané marang Santo Demetrius, sing wis kondhang amarga semangaté ing karya-karya kanggo nylametaké nyawa. Pilihané disahaké kanthi sarujuk bebarengan saka para bapa lan sedulur ing Lavra. Banjur Varlaam nyedhak Demetrius kanthi panyuwunan supaya pindhah menyang Lavra Kiev lan nindakake tugas mbenakaké lan nyusun riwayat para wali.

Kagèt lan krasa abot amarga tugas sing dipasrahaké marang dhèwèké, sang askétis sing andhap asor nyoba nolak. Nanging, amarga wedi dosa ora manut lan wis mangertèni kabutuhan Gréja, dhèwèké milih nurut marang panyuwunan paksa Barlaam. Nempatake pangarep-arep marang pitulunganing Gusti lan marang pandonga Sang Ibune Gusti sing Maha Suci lan kabeh para wali, Dimitri miwiti pakaryan anyar ing wulan Juni 1684 lan wiwit nepaki pakaryan sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi tliti banget. Rohé, kang kebak gambar-gambar para wali sing wis ditekuni sajrone uripé, diparingi wahyu rohani nalika turu, kang nguwatké dhèwèké ing dalan menyang kasampurnan rohani paling dhuwur lan maringi semangat ing pakaryan agungé.

'Ing tanggal 10 Agustus 1685,' critaé Santo Demetrius dhéwé, 'ing dina Senin, aku krungu genta muni kanggo Matins, nanging amarga males kaya biasané, aku kélangan turu, dadi ora tekan pas wiwitan lan malah turu nganti maca Mazmur rampung.' Ing wektu kuwi, aku nduwé panglihatan kaya ngéné: kadosé aku dipercayakaké kanggo ngopeni guwa tartamtu ing ngendi relik suci padha disimpen. Nalika aku mriksa peti para wali nganggo cahya lilin, aku weruh ing kono, kaya-kaya dhèwèké lagi ngaso ing kono, Martir Agung suci Barbara. Nalika nyedhaki peti jenazahé, aku weruh dhèwèké nggleleng ing sisihé, lan peti jenazahé katon wiwit lapuk. Amarga kepéngin ngresiki, aku njupuk reliké saka relikwari lan nyimpené ing panggonan liya. Sawisé ngresiki

[6344] Babagan Yasinsk, Mogila lan Gizel – delengen pratandha ing ngarep buku iki.

relikwarium, dhèwèké nyedhak marang relik-reliké lan njupuk mau ing tangane kanggo dipasang manèh ing njero; nanging ujug-ujug dhèwèké weruh Santa Barbara isih urip.

"Perawan Suci Barbara, pelindungku! Mugi Panjenengan nyuwun pangapunten dhumateng Gusti Allah tumrap dosa-dosaku," ujarku.

Wong suci kuwi mangsuli, kaya ana sangsi:

'Aku ora ngerti apa aku bakal nyuwun pangapura marang Gusti, amarga kowe ndedonga miturut cara Roma.'

Aku kira iki diomongake marang aku amarga aku rada males nalika ngaturake pandonga, lan ing bab iki aku kaya wong Romawi, sing pandongané cekak banget, kaya pandongaku dhéwé sing cekak lan arang. Sawisé krungu tembung-tembung kuwi saka sang wali, aku wiwit sedhih lan meh putus asa. Nanging sawisé sawatara wektu, sang wali ndelok aku karo pasuryan sing cerah lan sumringah, banjur kandha: 'Aja wedi' – lan ngucapaké sawatara tembung panglipur liyane sing aku ora éling. Banjur, sawisé nyelehaké dhèwèké ing relikwi, aku nyium tangan lan sikilé; awaké katon urip lan putih banget – nanging relikwié kumel lan rusak. Aku nyesel amarga wani nyentuh relik suci nganggo tangan lan lambé sing reged lan ora resik, lan amarga aku ora bisa ndeleng wadah relik sing pantes, aku mikir kepiye carane ngias peti mati iki, lan banjur miwiti nggoleki wadah relik anyar sing paling megah kanggo mindhah relik suci mau: nanging pas wektu kuwi aku tangi. 'Nyesel amarga aku wis tangi, atiku kroso bungah.'

Ngrampungake cathetan iki, Santo Demetrius kanthi andhap asor ngendika: 'Gusti Allah ngerti apa tegese impen iki, lan apa sing bakal kelakon saka kéné! Oh, muga-muga, lumantar pandonga Santo Barbara, pelindungku[6345] , Gusti Allah kersa maringi panyelamatan marang uripku sing ala lan sengsara iki!'

Impen liyane, sing kelakon telu utawa papat wulan sawisé sing kapisan, kaya mangkéné: 'Ing taun 1685, nalika Puasa St. Philip, – nulis Santo Demetrius – sawijining wengi, sawisé ngrampungaké nulis babagan sangsara martir suci Orestes, sing élingané diurmati tanggal 10 November, sakjam utawa kurang sadurungé Matins, aku turu tanpa nglepas sandhangan, lan ing ngimpi aku weruh martir suci Orestes, sing kandha marang aku kanthi pasuryan cerah nganggo tembung-tembung iki:

'Aku wis nandhang sangsara luwih akèh kanggo Kristus tinimbang sing kowe tulis.'

Sawisé kandha mangkono, dhèwèké mbukak jubahé lan nuduhaké tatu gedhé ing sisih kiwa, sing nembus tekan jero wetengé, lan kandha:

'Iki kobong dening wesi.'

Banjur, mbukak lengen tengené nganti siku, dhèwèké nuduhaké tatu ing sisih sing persis ngelawan sikuné lan kandha:

'Iki wis dipotong nganti tembus.'

Urat sing wis kapotong katon cetha. Dhèwèké uga mbukak lengen kiwa, nunjukaké tatu sing padha ing panggonan sing padha, lan kandha:

'Iku uga wis dipotong.'

Banjur, dheweke nundhuk, mbukak sikilé lan nunjukaké tatu ing sendi dhengkul; uga mbukak sikil sijine nganti dhengkul, nunjukaké tatu sing padha ing panggonan sing padha lan kandha:

'Lan iki wis disayat nganggo sabit.'

Lan nalika dheweke ngadeg lan ndeleng pasuryanku, dheweke kandha:

'Kowe weruh? Aku wis nandhang sangsara luwih akèh kanggo Kristus tinimbang sing wis kowe tulis.'

Aku, ora wani mangsuli apa-apa, meneng bae lan mikir ing atiku: sapa iki Orestes, apa dheweke ora kalebu salah siji saka Lima (13 Desember)? Marang pikiranku iki, martir suci mau mangsuli:

Aku dudu Orestes sing kalebu Lima, nanging aku sing saiki kowe tulis uripé.'

[6345] St Demetrius ngajeni banget marang Santa Barbara, Sang Martir Agung. Wiwit taun 1678, nalika dhèwèké ana ing Slutsk, Abas Meletius ngirimaké bagéan relik Santa Barbara minangka peparing. Lan sawetara taun sawisé panglihatan sing diterangaké mau, yaiku tanggal 13 Januari 1691, St Dimitri nindakaké pangalihan kanthi upacara bagéan relik Martir Agung mau, sing wis disimpen 'kaya-kaya sacara rahasia' ing kas negara Baturyn sawisé seda Tukalsky, menyang Biara Nikolaevsky – lan netepake pangibadah pandonga kanggo ngajeni Santa Barbara sing dianakake saben Selasa.

Aku weruh ana wong lanang liya sing katon gagah ngadeg ing mburine, lan kayane dhèwèké uga martir, nanging dhèwèké ora ngomong apa-apa. Ing wektu kuwi, genta kanggo Matins muni, lan aku kaget, lan aku kuciwa amarga visi sing paling nyenengake iki rampung kanthi cepet.

'Bab wahyu iki,' tambahé Santo Demetrius nalika nyathet luwih saka telung taun sawisé[6346] , 'Aku, sing ora pantes lan wong dosa kaya aku iki, pancèn weruh persis kaya sing tak tulis, lan ora liya; aku ngakoni iki miturut sumpah imamku: amarga aku isih kelingan kabèh mau saiki padha cetha kaya biyèn.'

Wis luwih saka rong taun wiwit Santo Dimitri nyerahake jabatané minangka abbot lan nindakake pakaryan agung ing sel sing sepi. Kedadéyané dhèwèké ana ing Baturyn bebarengan karo Archimandrit Varlaam. Hetman lan Metropolitan anyar Gedeon[6347] nampani dhèwèké kanthi kabungahan lan wiwit ngajak manèh supaya dhèwèké mimpin Biara Nikolaevsky. Sawetara wektu, Dimitri nolak, nanging pungkasane dhèwèké kudu manut panyuwunan tulus mau lan tanggal 9 Februari 1686 pindhah menyang Baturyn. Nanging, sawisé ninggalaké Lavra Kiev, Santo Dimitri ora nilar pakaryané. Kanthi semangat sing padha kaya sing wis dituduhake ing Lavra, dhèwèké terus nyusun riwayat para wali, lan ing kéné dhèwèké ngrampungaké seperempat kapisan saka Miney-Chetiy, sing nyakup telung wulan September, Oktober, lan November.

Santa Demetrius nyerahake karyané marang Archimandrit Varlaam. Sawisé maca lan mriksa manuskrip kasebut bebarengan karo para sesepuh biara lan wong-wong wicaksana liyané, Varlaam mutusaké nerusaké nyetak riwayat para wali. Santo Dimitri teka ing Lavra saka Baturyn, lan ing sangisoré pangawasan pribadiné, jilid kapisan *Minei-Cheti* dicetak ing taun 1689.

Ora suwe sawisé kuwi, Santo Demetrius nduwé kasempatan kanggo sowan ing Moskow. Pangeran Golitsyn ngutus Hetman Mazepa[6348] menyang Moskow karo laporan babagan rampungé kampanye ing Krimea[6349] . Sing ngancani hetman yaiku Saint Dimitri lan Innokenty, abas saka Biara Kirillov, sing wis dikirim kanggo rembugan babagan prakara gerejawi karo Patriark. Iki kelakon tanggal 21 Juli 1689. Sawisé tekan Moskow, padha diparingi sowan marang Tsar Ivan Alekseyevich lan Putri Sophia. Ing dina sing padha, Santo Dimitri dikenalké marang Patriark Joakim[6350] . Sasi sawisé teka, Santo Dimitri bebarengan karo hetman sowan ing Lavra Trinitas-Sergius. Wektu kuwi Tsar Peter Alexeyevich manggon ing kana, ndhelik saka upaya Putri Sophia nyerang nyawane. Dhèwèké kanthi ramah nampani Dimitri. Nalika ana ing Lavra, Dimitri nduwé kasempatan kanggo ketemu Patriark. 'Kita kerep sowan marang piyambakipun,' kandha sang wali dhéwé, 'lan piyambakipun mberkahi kula, wong dosa, supaya nerusaké nulis riwayat para wali, lan maringi kula, minangka berkah, sawijining ikon Sang Ibuné Gusti Allah ing pigura.'

Nalika bali menyang biarané, Santo Demetrius langsung makarya kanthi semangat gedhé kanggo nyusun riwayat para wali. Supaya luwih gampang nindakake pakaryan suci, dhèwèké ninggalaké omahé abbot lan nyiyapaké sel khusus kanggo dhèwèké dhéwé ing panggonan sepi cedhak Gréja Santo Nikolaus saka Krupitsky, sing ing cathetané diarani 'skete'.

Nalika Santo Dimitri lagi nyusun jilid kapindho Menaion-Chetii, Patriark anyar Moskow, Adrian[6351] , ngirim layang pangalembana marang piyambakipun. Layang punika diantarke déning Varlaam, ingkang wis diangkat lan disahaké ing Moskow (31 Agustus 1690) dados Metropolitan Kyiv.

'Gusti piyambak,' tulis Patriark, 'bakal maringi ganjaran marang kowe, sedulur, kanthi kabèh berkah sing pinunjul, kanthi nyerat jenengmu ing Kitab Urip, amarga pakaryanmu sing nyenengake Gusti ing nulis,

---

[6346] Diari, cathetan kanggo taun 1689

[6347] Gedeon Chetvertynsky († 1690) kapilih ing Kyiv ing Juli 1685; piyambakipun dikukuhaké ing Moskow tanggal 8 November taun sing sami. Nalika wangsul saking Moskow, Metropolitan Gedeon mampir ing Baturyn.

[6348] Ivan Stepanovich Mazepa-Koledinsky († 1709) dibesarké ing kraton Raja Polandia Jan Kazimierz lan ngrampungaké pendhidhikané ing luar negeri. Sawisé Samoilovich dicopot saka jabatan, dhèwèké kapilih dadi hetman ing taun 1687 lan mèlu ing kampanye Krimea kapindho sing dipimpin Golitsyn. Ing taun 1708, dhèwèké ngianati Tsar Peter lan Rusia, amarga kuwi dhèwèké dipatèni pangkat keagamaané.

[6349] Pangeran Vasily Vasilyevich Golitsyn (1643–1714) iku negarawan utama sajrone pamaréntahan pitu taun Putri Sophia (1682–1689). Iki, mesthi wae, nyebutake kampanye ing Krimea taun 1689, sing padha gagal kaya sing kapisan taun 1687, nanging sing nggawe Golitsyn entuk pakurmatan minangka pemenang.

[6350] Joachim (1674–1690), Patriark kaping sanga saka Kabèh Rusia, wiwitane nganggep St Demetrius kanthi curiga, kaya déné kabèh sarjana saka Rus kidul-kulon.

[6351] Adrian (1690–1700) iku Patriark kabeh Rusia sing pungkasan.

mbenakake, lan nerbitake urip para wali sing migunani kanggo nyawa sajrone telung wulan kapisan: September, Oktober lan November: Mugi Panjenengané terus mberkahi panjenengan, nguwatké lan nyemangati panjenengan makarya sak taun, supaya panjenengan saged mriksa manèh lan nerbitaké buku-buku liya babagan urip para wali."

Ing wektu sing padha, Patriark nyuwun marang Metropolitan anyar lan Archimandrite mbesuk saka Lavra supaya padha mbantu Santo Dimitri ing kabèh bab, kanthi nyebut yèn dhèwèké iku 'tukang gawé sing trampil, wicaksana, lan sumanget'.

Kanthi semangat amarga perhatian Patriark, Santo Demetrius mangsuli marang hierark Moskow kanthi rasa syukur sing andhap asor: 'Mugi Gusti dipuji lan dimulyakake ing lan lumantar para wali, amarga Panjenengané saiki wis paring marang Gréja Suci Panjenengané gembala sing becik lan trampil, pangkat gembala agung panjenengan, sing wiwit sepisanan ing pangabdian panjenengan, luwih dhisik nggatekake nambah kamulyaning Gusti Allah lan para wali, kepengin supaya gesange padha diterbitake minangka tuladha kanggo donya, kanggo kabecikan kabèh umat Kristen Ortodoks Rusia. Kamulyan iki kagungané kabèh sing kinurmatan. Saiki kula, sanadyan taksih kirang pantes, kanthi semangat ingkang langkung ageng, lan kanthi pitulunganing Gusti, badhé ngulurkaken tangan kula ingkang ringkih lan kebak dosa dhumateng pakaryan ingkang wonten ing ngajeng, kanthi pitulunganing paladèn panjenengan ingkang suci ing bab punika—berkah ingkang maringi kekiyatan lan nuntun kula, ingkang sanget nyemangati kula supados ngusir kantuk kelesuan lan nindakaken dhawuh ingkang kaparingaken dhumateng kula kanthi titi. Sanadyan aku ora trampil, kurang kawruh lan kemampuan kanggo nggawa pakaryan sing wis tak miwiti nganti sampurna: nanging, lumantar Gusti Yesus sing maringi kekuwatan marang aku, aku kudu nampa sangkèlan kasetyan suci sing wis dibebekake marang aku, ngleksanani, kanthi saktenane kemampuan kula sing sethithik, apa sing sampun kita sadaya tampi lan tansah tampi saking kasampurnanipun – supados pambedaya Pangembala Agung panjenengan ingkang nyenengake Gusti tansah nglindhungi kula kanthi berkahing Gusti, ingkang kula ajeng-ajeng sanget'.

Saiki Santo Demetrius mutusaké nyawisaké dhiri sakabèhé kanggo Cheti-Minei. 'Ing tanggal 14 Februari (1692),' piyambakipun nyritakaké, 'ing minggu kapisan Prapanca, sadèrèngé Liturgi Ilahi, kula nyerahaké lan nglepasaké jabatan kula minangka abbot ing Biara Baturyn supados saged gesang tentrem lan nyerat riwayat para wali.' Urip ing kesunyian selé, dhèwèké nyusun jilid kapindho sing nyakup telung wulan sabanjuré – Desember, Januari, lan Februari – lan tanggal 9 Mei 1693 dhèwèké kanthi pribadi nggawa menyang pabrik cetak Kyiv-Pechersk.

Nanging sanadyan sang biarawan sing rajin banget ngidam-idam urip tentrem lan sepi, wong-wong sing ngajeni watak luhuré ora gelem ninggalake dhèwèké tentrem. Mangkono, nalika Santo Demetrius ngawasi panyithakan karyané, Uskup Agung anyar Chernihiv, Santo Theodosius saka Uglich, ngajak dhèwèké njabat ing Biara Petrus lan Paulus, sing dumunung 27 versts saka kutha Hlukhiv[6352] . Sajrone manggon ing biara iki, ing Januari 1695, percetakan kuartal kapindho saka Chetii-Minei rampung. Kanggo jilid iki, Patriark Adrian maringi pujian sing padha marang Dimitri kaya jilid kapisan, lan ngirimaké surat pangalembana liyane. Iki maringi semangat marang Dimitri kanggo nerusaké pakaryané kanthi semangat, lan dhèwèké miwiti nyiapaké jilid katelu sing nyakup wulan Maret, April, lan Mei.

Ing awal taun 1697, Santo Dimitri diangkat dadi abbot ing Biara Kyiv Cyril, lan limang wulan sawisé, tanggal 20 Juni, piyambakipun dikonsèkrasi dadi archimandrite ing Biara Dormition Chernihiv Yelets[6353] . Mangkono, pangajab Lazar Baranovich pungkasane kasembadan: Dimitri nampa , mitra. Nanging, sawisé diangkat dadi arkimandrit, Santo Dimitri, éling marang tembung Kitab Suci: 'Sapa sing diparingi akèh, bakal dituntut akèh' (Lukas 12:48), nyawisaké dhiri ing pakaryané lan upaya askétis kanthi semangat lan ketelatenan sing luwih gedhé. Nalika nerusake sinau babagan urip para wali, dhèwèké ora nglirwakaké kabecikan biara lan maringi pitulungan ing endi waé dibutuhaké liwat pitutur lan paugeran sing wicaksana, ing tembung lan tumindak.

[6352] Biara Petro-Pavlovsky ing Glukhov, Provinsi Chernihiv, diadegaké déning wong sing ora dikenal ing tanggal sing uga ora dikenal. Biara iki wis ana wiwit pertengahan abad kaping 17. St Demetrius mbangun katedral watu ing jero biara.

[6353] Biara Yelets Assumption ing Pagunungan Boldin, ing sacedhake Chernihiv, diadegaké miturut pituturé St Anthony saka Gua déning Pangeran Sviatoslav Yaroslavich ing taun 1069 ing panggonan penampakan Ikon Ibuné Gusti Allah; monasteri iki dirusak déning bangsa Tatarlah lan diadegaké manèh ing taun 1500; saka taun 1635 nganti 1649 ana ing sangisoré kendhali para Uniat; lan dipugar manèh ing taun 1671.

Sawisé rong taun manèh, Santo Demetrius dipindhahaké menyang Biara Spassky Novgorod-Seversky[6354] . Iki biara pungkasan sing dipimpiné. Ing kéné dhèwèké ngrampungaké pérangan katelu saka *Minei-Chetii*, sing diterbitaké ing Januari 1700. Sawisé kuwi, Archimandrite Joasaph Krokowski saka Lavra,[6355] , bebarengan karo komunitas biara, minangka pratandha pangurmatan khusus marang pangripta biografi para wali, ngirimaké minangka peparing sawijining ikon Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing wis diparingaké déning Tsar Alexei Mikhailovich marang Metropolitan Peter Mohyla saka Kyiv nalika pangukuhané.

Ing taun sing padha, 1700, Kaisar Péter Agung, kang prihatin marang wilayah-wilayah terpencil ing karajané sing amba, maringi dhawuh marang Metropolitan Varlaam saka Kyiv supaya 'nggolèki saka antarané para archimandrite, abbot utawa biksu liyané, sing nduwèni watak becik, wicaksana, lan tumindaké tanpa cela, sing bisa dadi Metropolitan ing Tobolsk lan, kanthi sih rahmaté Gusti, mènèhi warta Injil ing Cina lan Siberia, nuntun wong-wong sing keselimuti kabut ing panyembahan berhala lan wujud kabodhoan liyané, marang pangertosan, pangabdian, lan ibadah marang Gusti Allah Sing Sejati lan Urip'. Ora ana siji wae sing luwih dikenal déning Barlaam ing babagan iki kajaba Archimandrite saka Novgorod-Seversky – mula, ing awal taun 1701, Santo Dimitri dipanggil menyang Moskow. Ing kono dhèwèké maringi sambutan marang Kaisar, ing ngendi dhèwèké muji kaluhuran tsar ing bumi, sing makili ing bumi citra Kristus – Raja Surgawi. Ora suwe sawisé kuwi – tanggal 23 Maret – Santo Demetrius diangkat dadi Metropolitan Siberia lan Tobolsk. Pakurmatan dhuwur iki diparingaké marang Demetrius sing andhap asor, nanging kuwi ora cocog karo atiné. Siberia iku tanah sing atos lan adhem, lan kasehatane Santo Demetrius ringkih, amarga wis terkuras déning pakaryané sing ora kendhat. Siberia iku tanah sing adoh, nanging Santo Demetrius nduwéni pakaryan sing cedhak ing atiné, sing wis diwiwiti ing Kyiv lan mung bisa diterusaké ing kana, utawa cedhak panggonan-panggonan sing wektu kuwi dadi pusat pendidikan, tinimbang ing Siberia sing adoh lan terpencil. Kabeh iki nggawe dhèwèké kuwatir banget nganti dhèwèké lara lan mlebu amben. Tsar piyambak rawuh marang wong sing lara lan sawisé mangertèni sabab lara, piyambakipun maringi panglipur lan idin supaya tetep ing Moskow sawatara wektu, nalika ngentèni keuskupan sabanjuré kosong. Ora suwé ana lowongan keuskupan kaya ngono: Metropolitan Joasaph saka Rostov wis séda, lan tanggal 4 Januari 1702, Santo Dimitri diangkat dadi penerusé.

Santa Demetrius teka ing Rostov tanggal 1 Maret, ing minggu kapindho saka Puasa Agung. Sawisé mlebu kutha, dhèwèké pisanan sowan ing Biara Spaso-Yakovlevsky. Mlebu ing Katedral Konsepsi Ibuné Gusti Allah, ing ngendi ana relik-reliké Santa Yakobus saka Rostov, pastor agung anyar iku nindakake pandonga adat; ing wektu sing padha, sawisé nampa wahyu khusus saka swarga yèn dhèwèké bakal ngrampungaké uripé sing kebak gawe lan paling migunani ing Rostov, dhèwèké nunjuk kuburan kanggo dhèwèké dhéwé ing pojok tengen katedral lan kandha marang wong-wong sing ana ing sacedhaké: 'Iki panggonan pangasoanku: ing kéné aku bakal manggon salawas-lawase'[6356] . Sawisé nindakake Liturgi Ilahi ing Katedral Dormisi, sang wali maringi khotbah sing fasih lan nyentuh marang kawanané anyar, ing ngendi dhèwèké nerangaké kewajiban timbal-balik antarané gembala lan kawanané.

'Aja nganti atimu kuwatir,' pangandikane sang wali, 'amarga aku teka marang kowe: amarga aku mlebu liwat lawang, lan ora munggah tembok; aku ora nggoleki kowe, nanging aku wis nemokake kowe, lan aku ora ngerti kowe, kaya kowe ora ngerti aku; nanging dalane Gusti ora bisa dipahami; Aku wis dikirim marang kowe, lan aku teka, dudu supaya kowe ngladeni aku, nanging supaya aku ngladeni kowe, miturut sabda Gusti: 'Sapa waé sing kepéngin dadi sing sepisanan ing antaramu, kudu dadi abdi kabèh'."

Nalika njupuk pimpinan administrasi Metropolis Rostov, Santo Dimitri nemokake kahanan sing kacau balau. Kanthi semangaté Elia, dhèwèké nyawisaké dhiri kanthi tanpa kendhat kanggo mbeneraké Gréja lan nylametaké nyawa manungsa. Minangka panggembala sejati, manut marang sabda Injil: *'Mangkono padhangmu katingala ing ngarepé manungsa, supaya padha weruh pakaryan becikmu lan mulyaaké Rama-mu ing swarga'* (Matius 5:16), sang wali piyambak ing saben bab dadi tuladha kasucian. Ing wektu sing padha, dhèwèké ngupaya

---

[6354] Biara iki, sing dumunung ing Novgorod-Seversky, dibangun déning Uskup Agung Lazar Baranovich ing pertengahan abad kaping 17.

[6355] Ioasaf Krokowski njabat minangka arkhimandrit Lavra Pechersk wiwit taun 1697 nganti 1708.

[6356] Biara Spaso-Yakovlevsky ing Rostov diadegaké ing pungkasan abad kaping 14 déning Uskup Jacob saka Rostov († 1392); ing awal abad kaping 17, nalika invasi Lithuania, biara iki dirusak. Gereja katedral sing didedikasikake kanggo Konsepsi Santa Anne, ing ngendi relik-relik Santa Demetrius disimpen, wis ana wiwit taun 1691.

mbusak kabiasaan ala saka saben lapisan masyarakat, kaya ta mabuk-mabukan, iri, goroh, lan ala liyané. Sang wali kuwi banget sedhih amarga para rohaniawan padha bodho lan nglirwakaké panginjilan Sabda Gusti.

'Celaka marang jaman kita sing sengsara,' pangandikane Santo Demetrius ing salah siji khotbahé, 'awit wiji Sabda Gusti wis banget ditelantarkan—aku ora ngerti kudu nyalahké sapa dhisik: para penabur utawa lemahé, para imam utawa manahé manungsa, utawa loro-loroné?' Kabeh mau wis dadi ora ana gunane; ora ana siji wae sing nindakake kabecikan. Sing nyebar ora nyebar, lan lemah ora nampa; para imam lalai, lan wong padha nyasar; para imam ora mulang, lan wong tetep bodho; para imam ora nginjili Sabda Gusti, lan wong ora ngrungokake lan ora kepengin ngrungokake.'

Ing akèh rohaniwan, sang wali ora nemokaké pangasuhan moral sing bener. Kosok baliné, dhèwèké kuciwa nalika nyumurupi yèn para kepala kulawarga ora nggatekaké supaya anggota kulawargané netepi kawajiban Kristen sing paling dhasar.

'Lan sing luwih nggumunake,' nerusake Santo Demetrius, 'yaiku bojo lan anak-anak saka akèh imam ora tau nampa Komuni Suci, kaya sing tak krungu saka kéné: anak-anak imam teka nggantèkaké papané bapaké, lan nalika kita takon suwéné pira wiwit pungkasan padha nampa Komuni Suci, akèh sing tenan-tenan kandha yèn padha ora éling kapan pungkasan nampa kuwi. Celaka para imam sengsara sing ora ngopeni keluargané dhéwé! Kepiye bisa padha ngopeni Gréja Suci yèn ora nuntun keluargané dhéwé menyang Komuni Suci? Kepiye bisa nuntun umat marang kaslametan yèn ora ngopeni kaslametan nyawa ing omahé dhéwé?"

Para imam ora paham tenan karo tugase. Ana ing antarané sing nalika pesta bakal nyritakaké—kanthi panghakiman lan celaan—dosa-dosa anak rohanié sing wis kabuka ing pengakuan. Liyané kakehan males ngunjungi wong lara kanggo ngrungokaké pengakuan lan maringi Sakramen Suci, utamané marang wong mlarat.

Sang Wali kebak semangat kesalehan sing luwih gedhe, lan sedhihé saya jero nalika dhèwèké mangertèni yèn ana sawatara imam sing lali marang ajrih marang Gusti Allah, ora ngetokaké pangurmatan sing pantes marang Misteri Kristus sing Paling Suci lan Maringi Urip. Ing salah siji suraté, Sang Wali nyritakaké prastawa kaya ngono.

'Kedadéyané ing Januari 1702 kita lagi lelungan menyang kutha Yaroslavl. Ing dalan, aku mlebu gréja désa. Sawisé ngaturaké pandonga kaya biasané, aku kepéngin maringi pakurmatan lan ibadah sing pantes marang Misteri Paling Suci saka Kristus lan takon marang imam lokal:

'Ing endi ana Misteri Panguripané Kristus?'

Imam kuwi, kaya ora mangertos tembungku, mandeg kaku lan meneng bae. Banjur aku takon maneh:

'Ing endi Ana Angga Kristus?'

Imam kuwi uga ora mangertos pitakon iki. Salah siji imam sing wis pengalaman lan ngancani aku banjur takon marang imam kuwi:

'Ing endi simpané?'

Banjur imam ngetokake saka mburi pojok sawijining 'wadah paling najis' lan nuduhake marang kita relik agung sing disimpen ing kono kanthi sembrono banget, relik sing malah para Malaikat padha ndeleng kanthi wedi.

'Lan atiku sanget sedhih amarga iki,' pangandikane sang wali, 'karening Jenazah Kristus disimpen ing kahanan kang ora ngajeni, lan amarga padha ora nganggo jeneng kang pantes tumrap Misteri Paling Suci. Mugi swarga gumun marang iki, lan mugi pucuking bumi padha ngeri!'

Sang Wali banjur tumindak kanggo njamin langsung ngilangi cacat-cacat sing nyolok kaya ngono. Karepé para imam supaya ninggalaké kecerobohan lan nindakake pelayanan kanthi tliti lan ajrih marang Gusti, Santo Demetrius nulis loro layang edaran marang para pastor. Layang-layang iki dikirimaké marang para imam ing pirang-pirang salinan supaya padha nyalin dhéwé, maca asring, lan mbeneraké tugase manut isiné.

Ing surat kapisan, sang wali kanthi welas asih ngélingaké para pastur supaya ninggalaké tumindak ala, lan nglarang ngomongaké dosa anak rohani utawa ngagung-agungaké gelar lan kalungguhané minangka bapak rohani. Ing asmané Gusti, piyambakipun nyuwun supaya para pandhita aja ngremehake wong mlarat lan wong kang butuh pitulungan, nanging supaya padha ngopeni nyawa kabèh wong ing pangayomané kanthi padha lan tanpa kendhat.

Ing surat kapindho, Santo Demetrius kanthi wewenang gembala agung paring dhawuh marang para imam, ing sangisore ancaman Pangadilan Allah sing nggegirisi, supaya ora mung padha nyembah kanthi pantes marang Misteri Suci lan sing maringi urip, nanging uga mulang wong liya supaya nindakake kuwi; panjenengané ngajak

para imam supaya nyimpen Sakramen ing panggonan lan wadah sing pantes karo kasuciané lan aja nyebut mau 'stocks'; panjenengané ngajak para imam supaya nyiapaké dhiri kanthi pantes kanggo pelayanan suci lan nyuwun supaya mulang umat sak kerep-kerepé lan nindakake tugase kanthi tliti banget.

Kanggo ngilangi cacat ing kalangan rohaniawan saklawasé, Santo Demetrius nyadari yèn cara sing paling mujarab yaiku liwat piwulang lan pangasuhan sing bener. Mulane dhèwèké ngadegaké sekolah[6357] ing griya uskupé. Sawisé nglumpukaké luwih saka rong atus murid—putra-putri para rohaniawan—ing sekolah iki, dhèwèké mbagi dadi telung kelas lan nunjuk guru kapisah kanggo saben kelas. Sekolah iki dadi perhatian khusus sang wali. Dhèwèké kerep mampir menyang kelas-kelas, ngrungokaké murid-muridé dhéwé lan nguji kawruh mau. Yen ana guru sing ora teka, piyambakipun langsung njupuk peran kuwi. Ing wektu luang saka tugase saben dinane, Sang Wali nglumpukake murid-murid sing duwe bakat lan nerangake sawetara kitab Perjanjian Lawas marang wong-wong mau; nalika mangsa panas, nalika manggon ing desa uskup Demyany, piyambakipun nerangake Perjanjian Anyar marang murid-muride. Sang Wali uga padha prihatin marang pangembangan moral murid-muride. Ing dina Minggu lan dina raya, padha diwajibake rawuh ing Doa Wengi Kabeh lan Liturgi Ilahi ing gréja katedral. Ing pungkasan kathisma kapisan, nalika ana bacaan utawa hagiografi sing diwaca, para murid kudu nyedhaki sang wali kanggo nampa berkah, kanthi mangkono padha ngetokake yèn padha rawuh. Pastur agung mréntahaké murid-muridé supaya ora mung ngetutaké Prapaskah nanging uga mangsa-mangsa puasa liyané kanthi ketat; piyambakipun piyambak ngrungokaké pangakuan lan maringi Sakramèn Suci marang wong-wong mau. Sawisé padha rampung sinau, sang wali maringi pangkat ing gréja-gréja miturut jasa-jasané. Kanggo ngleksanani rasa ngajeni marang jabatané, dhèwèké maringi sticharion marang diakon lan juru kebon gréja, sawijining prakara sing durung tau dilakoni ing Rostov.

Nanging, sanadyan sang wali kakehan kuwatir lan tugase, piyambakipun boten ninggalaken pakaryanipun ngurusi gesang para wali sanajan ing pangabdian anyar. Kira-kira telung taun wis kliwat wiwit Santo Demetrius teka ing Rostov, lan cathetan ing ngisor iki babagan rampunge karya agung iki dening Santo Demetrius ditulis ing kronik para uskup Rostov, sing disimpen ing Katedral Rostov: 'Ing taun 1705 wiwit Inkarnasi Gusti Sabda, ing tanggal 9 wulan Februari, ing dina raya Santo Nikiforos Sang Martir, kang dikenal minangka Pemenang, lan ing dina raya Presentasi Sang Gusti, sawisé ngaturaké pandonga marang Santo Simeon Panampa Gusti: 'Saiki panjenengan nglilani abdi panjenengan mangkat kanthi tentrem, ya Gusti', ing dina Jumat Kasangsarané Gusti, ing dina nalika Kristus ngendika ing salib: 'Wus rampung' – sadurunge Setu Pangeling-eling Para Arwah lan sadurunge minggu Pangadilan Pungkasan, kanthi pitulunganing Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci, lan lumantar pandonga para wali kabeh, wulan Agustus kacathet. Amin."

Ing wulan September taun sing padha, jilid pungkasan iki, sing nyakup wulan Juni, Juli, lan Agustus, dicithak ing Kiev-Pechersk Lavra. Mangkono rampung pakaryan ageng nyusun Menaion, sing mbutuhake luwih saka rong puluh taun gawe keras saka sang wali.

Nanging Santo Demetrius nduwéni tugas wigati liyané ing antarané umat ing Rostov. Ing wektu kuwi ana akèh kaum skismatik sing para guru pimpinane, nalika ndhelik ing alas Bryn[6358] , nyebarake ajaran mbebayanié jembar liwat para mubalig rahasia. Liwat tafsiran palsu lan ajakan rahasia, padha nggodha wedhusé Kristus mlebu jebakan sing ngrusak. Akeh wong, sawise pracaya marang piwulang muji-muji mau, padha goyah ing iman sing sejati.

"Wah, wong-wong sengsara ing jaman pungkasan iki!" pangandikane hierark suci, "awit saiki Gréja Suci nandhang sangsara lan saya suwé, sawatara déning panganiaya saka njaba, sawatara déning para skismatik saka njero, kang, kaya pangandikane Rasul*, 'padha metu saka kita, nanging sejatiné ora saka kita*'" (1 Yohanes 2:19). Lan saiki, mung amarga skisma iki, Gréja Katulik Apostolik sing sejati wis ngalami pangurangan, amarga meh ora ana putra sejati Gréja sing bisa ditemokake ing endi wae: amarga meh ing saben kutha ana iman liya sing aneh sing lagi digawé, lan malah bab iman, wong-wong prasaja, sing sithik banget mangertèni dalan sing sejati, padha ngdogmatisasi lan mulang—kaya nalika padha ngomong bab nyambungaké telung driji minangka salib palsu lan

[6357] Kelas ing sekolah kasebut diwiwiti tanggal 1 September 1702. Nanging, sekolah sing diadegaké déning St Demetrius ora suwé; sekolah iku mandheg ana ing taun 1705.

[6358] Alas Bryn sing lebat ngrembaka ing sacedhake Kali Bryni, sing mili menyang Zhizdra, anak Kali Oka, ing Governemen Kaluga. Para skismatik ngungsi ing alas iki. Ing kene asal-usulé jeneng skisma, 'Iman Bryn'.

anyar—lan amarga kekerasan atiné padha dadi wong sengsara, amarga wis ngremehake lan nolak para guru sejati saka Gréja'.

Kedadeyan kaya ngono iku banget nglarani atiné pangreksa iman Kristen sing wis padhang pikiran iki. Sang Wali banjur mutusaké ngubengi keuskupané kaping pirang-pirang lan manggon suwé ing Yaroslavl supaya bisa ngecam, lumantar tembung-tembungé, kabodhoan sing wis mapan ing para murtad saka Gréja Ortodoks. Ing salah siji kunjungané menyang Yaroslavl, Santo Demetrius, sawisé nindakake Liturgi ing katedral ing dina Minggu, lagi bali menyang omahé. Ing wektu kuwi, ana loro priya sing ora dikenal nyedhak lan takon:

'Bapa Suci, dhawuh panjenengan punapa? Wong-wong padha dhawuh marang kita supaya nyukur janggut[6359] , nanging kita siap nyawani janggut kita.'

Wong suci kuwi kaget karo pitakon sing ora disangka-sangka kuwi lan banjur takon:

'Apa kowe mikir sirahmu bakal tuwuh maneh yen dipotong?'

'Ora,' wangsulane.

'Nanging apa jambangé bakal tuwuh manèh?' pitakon sang wali.

'Jenggot bakal tuwuh maneh,' wangsulane.

'Yen mangkono, ayo dipotong jambangé; kowé bakal tuwuh jambang anyar.'

Nalika sang wali lan para warga terhormat sing mèlu mlebu ing selé, padha rembugan suwe bab nyukur jambang. Wali Demetrius mangertèni yèn ana akèh wong ing antarané umaté sing ragu-ragu marang keslametané amarga jambangé wis dicukur miturut dhawuhé tsar. Padha pracaya yèn bareng karo jambangé, padha kelangan citra lan kaagungané Gusti Allah. Sang wali ngélingaké kanthi dawa supaya padha mbuwang sangsi-sangsiné, mbuktèkaké yèn citra lan kaagungané Gusti Allah ora dumunung ing jambang utawa pasuryan, nanging ana ing jiwa manungsa. Kangjeng wali sabanjure nulis sawijining risalah kanthi irah-irahan 'Bab Gambar lan Kawigatosan Gusti ing Manungsa' lan nyebarake ing saindenging keuskupanipun. Miturut dhawuhe sang raja, risalah iki dicetak kaping telu.

Ora suwe sawisé kuwi, Santo Demetrius nulis sawijining risalah jembar, 'An Inquiry into the Bryn Faith'[6360] , sing mbukak sejatine semangat perpecahan.

Ing risalah iki, sang wali kanthi cetha lan meyakinkan mbuktekake manawa iman para skismatik iku palsu, ajarane ngrusak nyawa, lan tumindakane ora nyenengake Gusti Allah.

Kanthi tanpa kenal lelah ngupaya kanggo kapentingan Gréja lan nagara, Santo Dimitri uga nindakake karya-karya liya. Contone, piyambakipun niyat nyusun 'Kronik sing nyritakaké prastawa wiwit wiwitaning donya nganti Lairé Kristus'. Santo kasebut kepéngin nyusun buku iki kanggo pamaos pribadhi lan kanggo tujuan-tujuan tartamtu liyane. Dheweke ngerti tenan manawa ora mung ing Little Russia nanging uga ing Great Russia, sithik banget wong sing nduwé Kitab Suci basa Slavia. Mung wong sugih sing bisa tuku, déné wong mlarat ora nduwé babar pisan manfaat rohani saka maca buku sing diilhami déning Gusti iki. Akeh wong, kalebu para rohaniawan, ora ngerti urutan narasi Kitab Suci. Mulane, sang wali kepengin nyusun sajarah ringkes Kitab Suci, supaya saben wong bisa nduwèni kanthi rega sing terjangkau lan ngerti isi Kitab Suci[6361] . Wali Demetrius langsung miwiti makarya lan milih petikan saka Kitab Suci lan manéka kronik[6362] .

[6359] Ing wektu kuwi, Pangeran Peter Agung ngetokake prentah sing mewajibake priya nyukur jambangé.

[6360] Panliten babagan Iman Bryn Skismatik pisanan diterbitake ing Moskow taun 1745. Karya iki dipérang dadi telung bagean. Ing bagean kapisan, sang wali ngrembug loro pitakon: 'Apa iman para skismatik iku sejati?' lan 'Apa imané iku iman kuna?' Nalika mangsuli pitakon kapisan, Santo Demetrius mbuktekake manawa para skismatik ora nduwèni iman sing sejati, amarga imané winates mung ing buku-buku lawas lan ikon, salib wolung sisih, cara dhéwé nggawe pratandha salib, lan angka pitu ing prosphora nalika Liturgi – kabèh iku ora kalebu iman. Nalika mangsuli pitakonan kapindho, sang wali nyatakake manawa iman para skismatik iku anyar utawa mung kebangkitan maneh saka bidah lan kaluputan lawas. Ing bagean kapindho *The Inquiry*, panganggit nyatakake manawa piwulang para skismatik, sing asalé saka guru palsu, iku 1) palsu, 2) bidah, lan 3) ngina Gusti. Ing pérangan katelu – babagan tumindak para skismatik – dituduhaké yèn tumindak sing katon apik iku kena noda saka prasangka, kesombongan, lan munafik; banjur teks kasebut nyebutaké tumindak ala sing nyata-nyata ora patuh marang hukum saka para skismatik.

[6361] Niyat sang wali iki dingerteni saka 'Epistolary'-é, yaiku kumpulan layang.

[6362] Tembung 'chronograph' asalé saka basa Yunani (xroyos – wektu, grapo – nulis) lan tegesé 'cathetan kronologis'. Iki jeneng sing diwènèhaké ing Bizantium marang manéka kumpulan isi sajarah, sing uga nyritakaké sajarah Kitab Suci. Kumpulan-kumpulan mau diwarisaké marang kita saka Bizantium.

"Aku nulis," pangandikane sang wali, "kanthi pitulunganing Gusti, piwulang moral lan, ing panggonan-panggonan, tafsiran Kitab Suci, sakwates kamampuanku sing sithik; lan aku nyritakake crita-crita Kitab Suci mung kanthi ringkes minangka pambuka, njupuk saka kono, kaya saka sumber, aliran piwulang moral"[6363] .

Sanajan Sang Wali kepengin banget ngrampungake 'Kronik', dhèwèké ora bisa nepati niyaté. Alangan utama yaiku kasehatane sing rusak total. Dhèwèké mung bisa nyritakaké kedadeyan sing nyakup watara 4.600 taun. Sajeroning makarya iki, sang wali niyat, kanthi pitulunganing Gusti, miwiti nyusun komentar cekak babagan Mazmur[6364] .

Santa Demetrius iku pangkotbah kondhang ing jamane lan asring maringi pitutur marang umatipun nganggo tembung-tembung fasih kang maringi pangajaran. Ora ana pagawean utawa tugas sing tau ngalihake panjenengané saka nginjilake Sabda Gusti. Kasunyataning Kristen sing diinjilake, mili langsung saka atiné pangkotbah, tansah cetha lan mujarab, lan narik kawigaten para pamirsa kanthi prasaja kaya bapak sing ngandika marang anak-anake utawa guru marang murid-muridé. Yen bisa nglacak lan nglumpukaké kabèh khotbahé Chrysostom Rusia iki, mesthiné akèh sanget. Nanging, sayangé, akèh sanget khotbahé Santo Demetrius sing wis ilang[6365] .

Santa Dimitri mimpin umaté kanthi wicaksana lan ora tau nganggo cara kasar. Amarga alus atiné, dhèwèké nambani saben wong – bangsawan lan wong cilik – kanthi katresnan sing padha lan tanpa pilih kasih. Kabeh putra iman ing Gréja padha tresna lan ngajeni dhèwèké kaya bapak. Sang raja dhéwé lan kabèh kulawarga kraton ngajeni Metropolitan Rostov kanthi pangajab paling dhuwur amarga uripé sing pancèn luhur budi. Kawicaksanan Kristené Santo Demetrius sumunar padhang padha ing sela biara lan ing pangkat uskup. Pandonga, puasa, andhap asor, ora kagandhèng karo bandha donya, lan katresnan marang wong mlarat lan anak yatim sumunar banget ing gesangé.

Sanajan akèh tugase ngatur keuskupan, Santo Demetrius saben dina menyang gréja kanggo ndedonga; saben dina Minggu lan dina raya dhèwèké ngrayakaké Liturgi lan maringi khotbah; dhèwèké tansah mèlu prosesi dhéwé, sanajan dawa utawa adoh. Nanging, yen piyambakipun krasa ora waras—kados ingkang kerep kelakon—piyambakipun badhe ngutus dhumateng seminari supados para murid, minangka pangeling dhateng lima tatu Kristus[6366] , maos Doa Gusti ('Bapa Kita') kaping lima dhumateng piyambakipun. Nalika sowan ing seminari, piyambakipun ngajak para siswa supaya tansah nyuwun pitulungan marang Pituduh kabijaksanaan lan Panyipta pangerten, Gusti Allah Kang Maha Kuwasa. Sang wali paring piwulang marang para abdi dalem lan sedaya ingkang manggon bebarengan kaliyan piyambakipun, supados nindakaké pratandha salib lan meneng-meneng ngucapaké pandonga 'Sugeng, Ya Dhewasa Perawan Ibu Gusti Allah' saben jam muni. Dheweke nambani para abdi kanthi welas asih banget. Saben ana sing ngrayakake dina jenenge, dheweke bakal mberkahi nganggo ikon utawa maringi dhuwit. Dheweke mulang para abdi supaya puasa kanthi tekun lan ngindhari mangan kakehan lan

---

[6363] Surat kanthi tanggal 1708 miturut Diari.

[6364] Saka akèh karya Saint Demetrius, sawatara nduwèni sifat dogmatik, liyané spiritual lan moral, lan liyané manèh sajarah. – I. Karya dogmatik kalebu: 1) 'Pitakon lan Wangsulan Cendhak babagan Iman'; 2) 'Kaca Pangakuan Ortodoks' (kabeh karya mau dadi eksposisi kateketik babagan doktrin lan piwulang moral Gréja Ortodoks); 3) 'Rolas Artikel babagan Transubstansi Roti lan Anggur dadi Awak lan Getihé Gusti kita Yesus Kristus'; 4) 'Panyelidikan marang Iman Bryn'. – II. Karya spiritual lan moral kalebu: 1) 'Obat Spiritual kanggo Gangguan Pikiran' (diangkat saka The Ladder, Paterikon, Riwayat Para Kudus, lsp.); 2) 'Apologi kanggo Ngurangi Sedhih Wong sing Sedhih' (obrolan antarane wong sing sedhih lan sing nglipur); 3) 'Manungsa Batin, Sembunyi ing Sel Sangisore Atine, Sinau lan Ndonga ing Sembunyi' (tujuan karya iki kanggo nglatih wong Kristen supaya biasa ndonga); 4) 'Sembah marang Trinitas Suci'; 5) 'Sembah marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci'; 6) 'Donga Pangakuan Dosa Saben Dina marang Gusti'; 7) 'Pangakuan Dosa Umum'; 8) 'Bab Nampi Misteri Suci' (renungan babagan carane nyedhaki Misteri Suci kanthi pantes, lan donga sadurunge lan sawisé Komuni); 9) Renungan Pangibadah babagan Sangsaingane Gusti (kanthi macem-macem irah-irahan); 10) Loro Surat Pastoral (babagan pangurusan sing bener saka Sakramen Tobat lan Komuni Suci); 11) 'Abjad Rohani' (aturan rohani lan moral sing ringkes disusun miturut abjad Slavia, adhedhasar *Ladder of Divine Ascent* karangan John Climacus); 12) 'Mazmur utawa Himne Rohani' lsp. – III. Karya sajarah kalebu: 1) 'Diari' (cathetan saben dina saka taun 1681 nganti 1703 lan surat-surat sing ana gandhèngané karo karya ilmiah sang wali); 2) 'Wol sing Disiram' (narasi babagan 24 mujijat sing dilakoni déning ikon Ibuné Gusti Allah ing Biara Santo Yohanes Pembaptis ing Chernihiv); 3) 'Kronik, nyritakaké prastawa wiwit wiwitaning donya nganti lairé Kristus'; 4) 'Katalog Metropolitan Kyiv'; lan 5) 'Minei-Cheti'.

[6365] Ana limang khotbah sing dikenal saka kegiatan dakwah sang wali ing Rusia Cilik. Sacara total, watara 100 khotbah St Demetrius wis diterbitake.

[6366] Iki nyebutake stigmata Kristus ing tangan, sikil, lan sisihé sing paling suci.

mabuk. Santo Demetrius piyambak dadi tuladha bab iki ing gesange. Mangan mung nganti njaga kekuwatan fisik, sang santo mung mangan sapisan sajrone minggu kapisan Puasa Agung – lan dheweke mung mangan sapisan sajrone Minggu Suci, ing Kemis Putih.

Tansah ngelingi tembungé Sang Juruwilaha: *'Sapa waé sing ngluhuraké dhiri bakal direndhahaké, lan sing nundhukaké dhiri bakal diunggahaké'* (Lukas 18:14), Santo Demetrius misuwur kanthi andhap asor sing gedhé sajrone uripé.

"Aku dudu wong kaya ngono," pangandikane sang wali babagan awake dhewe, "kaya sing dikarepake katresnanmu. Aku ora nduwé watak becik, nanging watak ala, kebak kabiasaan ala, lan ing pangertosan aku adoh saka wong wicaksana; aku galak lan bodho; lan padhangku ora liya kajaba pepeteng lan bledug... Mulane, kula nyuwun marang katresnan sedulur panjenengan supados ndedonga kula dhateng Gusti, Cahya kula, supados Panjenenganipun mbusak pepeteng kula, lan supados ingkang kinurmatan saged medal saking ingkang boten pantes[6367] .

Sawise nggayuh pangkat paling dhuwur minangka wali, Santo Demetrius tetep andhap asor: dhèwèké ngajèni marang sing luwih dhuwur, apikan marang sing padha, welas asih marang sing luwih cilik, lan welas marang wong-wong sing nasibe apes.

Ora perlu diterangake maneh, kanthi sipat moral sing luhur kaya ngono, sang wali mesthi uga nduweni watak tanpa pamrih sing sampurna. Tenan, ora ana papan ing atine kanggo kikir, serakah, utawa katresnan marang dhuwit. Sajrone uripé, dhèwèké migunakaké kabèh sedekah lan pangasilané kanggo kabutuhan Gréja utawa kanggo pakaryan amal marang wong mlarat. Sang wali ngopeni yatim piatu, janda, pengemis, lan wong mlarat kaya bapak ngopeni anak-anaké dhéwé. Dheweke maringi kabèh sing ditampa marang wong-wong mau, ngundang wong wuta, wong budeg, wong lumpuh, lan wong mlarat menyang 'Kamar Salib'-é, maringi dhaharan, nyedhiyakake sandhangan, lan nindakake kabecikan liyane. Sang wali iku dhéwé dadi saksi tumindak tanpa pamrih lan ora serakah liwat wasiat rohani sing disusun rong setengah taun sadurungé seda.

'Aku wis mutusaké,' ujare, 'ngandhani wasiat rohani iki marang kabèh sing, sawisé aku seda, péngin njaluk harta pribadiku, supaya padha ora nyambut gawe sia-sia, lan ora nyiksa wong-wong sing wis ngladèni aku demi Gusti Allah, awit bandha lan kasugihanku sing sejati yaiku sing durung tak kumpulake wiwit isih enom (aku ngendika iki dudu amarga kesombongan, nanging supaya dingerteni dening sapa wae sing ngupaya harta pribadiku sawise seda). Amarga wiwit aku nglakoni sumpah biara suci lan dicukur rambute ing Biara St. Cyril ing Kyiv nalika umurku wolulas taun, lan ngandharake sumpah marang Gusti Allah kanggo urip ing kamlaratan sukarela: wiwit wektu kuwi nganti meh tekan pati, aku ora nate nduwéni harta utawa bandha donya apa waé[6368] , kajaba kitab-kitab suci[6369] ; aku ora nglumpukaké emas utawa pérak, uga ora milih nduwèni sandhangan mewah utawa barang-barang liya saliyané kabutuhan dhasar; nanging aku ngupaya sak kuwasa, ngetutaké ajaran ora nduwèni lan kaskucé monastik, loro-loroné ing roh lan tumindak, ora kuwatir bab awaké dhéwé nanging nyerahaké dhiri marang Pangayomané Gusti, sing ora nate ninggalaké aku. Bab sedekah sing mlebu ing tanganku saka para dermawan, lan penghasilan saka sel-sel sing ana ing sangisore wewenangku, aku gunakake kanggo kabutuhanku lan kabutuhan biara, apa aku lagi ngladeni dadi abbot utawa archimandrite, utawa pancen ing jabatan uskup iki: Aku ora nglumpukake pangasilan biara—sing sithik jumlahé—nanging mbuwangé kanggo kabutuhan pribadiku lan kabutuhan wong-wong sing mbutuhake, ing endi waé Gusti maringi dhawuh. Mula saka iku, aja ana sing ngganggu sawise seda kula kanthi nyelidiki utawa nggoleki pangapuran biara kula: amarga kula boten ninggalaken apa-apa, boten kanggo panguburan utawa pangeling-eling; malah, kamlaratan biara nalika wektu seda kula bakal kabuka marang Gusti. Amarga aku pracaya manawa bakal luwih nyenengake Gusti yen ora ana siji dhuwit[6370] sing isih tak duwé, tinimbang yèn akèh sing tak wenehaké marang sedulur-sedulurku.

Dheweke mbukak wasiat iki—ing ngendi sang wali maneh negesake kepinginané kanggo dikubur ing Biara Spaso-Yakovlevsky—marang kancané, Metropolitan Stephen saka Yavorsk[6371] . Ing wektu sing padha,

---

[6367] Iki sing ditulis dening St Demetrius marang kancane, biksu Theologus, sing dadi korektor ing Rumah Cetak ing Moskow.

[6368] Msheloimstvo tegesé 'kapentingan dhéwé'.

[6369] Perpustakaan ageng sing ditinggalake dening gembala agung Rostov sing pinunjul, kang ngemot buku-buku Yunani, Latin, Polandia, lan Slavia, loro-lorone naskah lan cetak, dipindhahake menyang Perpustakaan Patriark Moskow (saiki Sinodal). Sawetara buku sing kagungané St Demetrius disimpen ing Perpustakaan Percetakan Sinodal Moskow.

[6370] Koin cilik.

padha gawe prajanji antarane dheweke: yen Yang Mulia Stephen seda luwih dhisik, Metropolitan Dimitri sing bakal mimpin panguburané; nanging yen Dimitri sing seda luwih dhisik, Stephen sing bakal ngubur dheweke.

Santa Dimitri séda ing yuswa limang puluh wolu taun, tanggal 28 Oktober 1709, sedina sawisé dina pangarsané. Sawetara dina sadurunge seda, dhèwèké diwènèhi kabar yèn Tsarina Paraskeva Feodorovna[6372] bakal teka ing Rostov kanggo nyembah ikon mujijat Ibuné Gusti saka Tolgsk, sing bakal dipindhahaké saka kono menyang Rostov ing kesempatan iki, amarga cuaca ala ing mangsa gugur sing wis ndadèkaké lelungan Tsarina menyang Yaroslavl[6373] dadi angel. Nalika krungu iki, Sang Wali ngundang bendaharawané, hieromonk Filaret, lan kanthi ramalan ngandhani yèn patié wis cedhak: 'Ana loro ratu sing bakal teka ing Rostov: Ratu Swarga lan ratu bumi; nanging aku ora pantes ndeleng dheweke, lan kowe, bendahara, kudu siyap nampani dheweke.'

Telung dina sadurunge Santa Demetrius séda, lara sing suwé nyumput ing dhadhane muncul kanthi parah ing wangun batuk. Sanadyan mangkono, sang wali tetep nyoba katon ceria. Ing dina namané, 26 Oktober, piyambakipun nindakaké Liturgi ing katedral, nanging piyambakipun sampun boten saged maringi khotbah, lan nyuwun salah satunggaling kantornipun maca saking buku cathetan. Piyambakipun lenggah ing meja dhahar bebarengan kaliyan para tamu, sanadyan kanthi sanget angel. Esuké, Archimandrit saka Biara Danilov ing Pereslavl teka sowan marang Santo Varlaam. Sajrone pacelathoné, Suster Varsonofia—sing wektu kuwi manggon ing Rostov lan biyèn dadi ibu pengasuh bayi Tsarevich Alexei Petrovich, sawisé ditahbisaké dadi biarawati déning Santo Dimitri dhéwé—ngutus pesen marang sang wali. Dhèwèké ngajèni banget marang Uskup Agung Rostov lan asring njaluk pandhuan rohani marang dhèwèké. Ing wektu iki uga, Varsonofia kanthi tulus nyuwun marang sang wali supaya rawuh ing dina iku uga. Wali Dimitri banjur mangkat sowan marang dhèwèké, karo Archimandrit Varlaam. Nalika bali, dhèwèké meh ora bisa tekan selé, kudu nyandhak marang para pangiringé kanggo nyokong.

Dheweke langsung mréntahaké para pemazmur supaya padha teka supaya bisa nyanyi kidung rohani sing wis digawé déwéké, kaya ta: 'Yesus Cinta Kula', 'Kula Pasrah Pangarep-arep Kula marang Gusti', lan 'Panjenengan Gusti Kula, Yesus, Panjenengan Kabungahan Kula'. Nyanyian iki nyenengake atiné kanthi tembung-tembung sing mili saka atiné dhéwé, lan dhèwèké ngrungokaké para penyanyi nalika nglumat awaké ing sacedhaké kompor.

Sawisé nyanyian rampung lan para penyanyi wis dipunundhuh, sang wali nahan salah sijiné—Savva Yakovlev, sing dipuntresnani sanget lan sing rajin nyalin tulisan-tulisane. Sang Wali Demetrius banjur nyritakaké marang dhèwèké babagan uripé, kepiyé dhèwèké urip nalika isih enom lan sawisé diwasa, kepiyé dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah lan Ibuné sing Maha Suci lan marang kabèh para wali, lan ngendika: 'Lan kowé kabèh uga, anakku, ndedongalah kaya ngono.'

Banjur dhèwèké mberkahi kantur mau lan nalika ngancani metu saka selé, dhèwèké nyuwun pangapunten nganti meh nyentuh lemah lan matur nuwun amarga ketekunané nyalin karya-karyané.

Ndeleng yèn pangemban agung ngancani piyambak kanthi andhap asor lan ora lumrah, lan nyembah nganti sujud marang dhèwèké, sang kantur kaget lan kandha kanthi ngajèni:

'Apa marang aku, ya Sang Uskup Suci, abdi panjenengan sing paling andhap asor, panjenengan sujud nganti kaya ngono?'

Kanggo iki sang wali mangsuli kanthi alus:

'Matur nuwun, anakku!'

Kantor kuwi nangis kenceng lan mundur. Sawisé kuwi, Santo Demetrius maréntahaké para mentri bali menyang panggonané, déné dhèwèké dhéwé mlebu kamar pribadi, kaya-kaya péngin ngaso, lan piyambakan nyawisaké dhiri kanggo ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah. Esuké, para peladen mlebu kamar iki lan nemokaké sang wali wis séda ing pangkuan, ing sikap ndedonga. Mangkono, pandonga sing wis maringi rasa manis ing uripé sang wali ngancani dhèwèké nganti pungkasaning urip.

[6371] Stefan Yavorsky (1658–1722), Metropolitan Ryazan lan locum tenens ing tahta patriark, iku salah siji tokoh paling misuwur ing jaman Petrine; dhèwèké kondhang minangka pangkotbah. Dhèwèké ketemu St Dimitri ing taun 1684.

[6372] Janda Tsar Ivan Alekseyevich, sing seda ing taun 1696.

[6373] Dina raya kanggo ngurmati Ikon Tolgsk Sang Putri Allah dirayakake tanggal 8 Agustus. Biara Tolgsk dumunung 9 versts saka Yaroslavl ing kali Volga; biara iki diadegake taun 1314 dening Uskup Prokhor saka Rostov (sing njupuk jeneng biara Trifon) ing panggonan ing ngendi ikon kasebut wis muncul marang dhèwèké.

Awak mulya sang wali sing sampun séda diparingi busana episkopal sing piyambakipun sampun nyawisake[6374] , lan ing dinten menika ugi dipunbawa dhateng gréja ing griya. Miturut wasiat pungkasané Santa Demetrius, naskah-naskahé diletakaké ing sangisoring sirah lan ing saindhenging peti mati. Kabar seda sang wali langsung nyebar ing saindhenging Rostov. Akèh wong padha nglumpuk ing sacedhake peti jenazahé, nangis kanthi tulus amarga kélangan gembala lan guru sing dipun tresnani tanpa upama. Ing dina sing padha, Tsarina Paraskeva Feodorovna rawuh ing Rostov karo putri-putriné, yaiku Putri Ekaterina, Putri Paraskeva, lan Putri Anna (sing mengko bakal dadi Tsarina) Ioannovna. Amarga ora nemokake sang wali isih urip, kaya sing wis diandharake dhéwé, dhèwèké nangis kecut amarga ora dianggep pantes nampa berkahé, lan mréntahaké supaya dianakaké upacara pangeling-eling ing katedral.

Ing tanggal 30 Oktober, miturut dhawuh Kaisar, jasad sang wali dipindhahaké menyang katedral kanthi pakurmatan sing pantes. Kaisar rawuh kaping pindho ing upacara pangeling-eling, pamit pungkasan marang abdi Gusti, lan banjur mangkat menyang Moskow.

Metropolitan Stephen ora suwe teka kanggo panguburan sang wali. Langsung mlebu katedral, piyambakipun sujud ing ngarepé jasad kancané sing sampun séda lan nangis kenceng. Sawisé kuwi, dhèwèké mréntahaké marang bendahara, Filaret, supaya nyiapaké kabèh sing perlu kanggo panguburan ing Biara Yakovlevsky. Banjur para abbot saka biara-biara ing Rostov, para imam katedral, lan akèh warga kutha padha nyuwun marang Stephen supaya ngubur Dimitri ing katedral, ing ngendi para uskup biyèn biasané dipundumun. Nanging Stefan nolak, kandha: 'Paduka Dimitri, nalika njupuk kalungguhan Uskup Rostov, sepisanan ngunjungi Biara Yakovlevsky lan piyambak milih papan kuburan ing kana. Kepiye aku bisa nglanggar kersane?'

Ing dina kang wis ditemtokake kanggo panguburan, 25 November, Metropolitan Stephen, setya marang janjine paseduluran, nindakake Liturgi lan upacara panguburan, nalika iku piyambakipun maringi khotbah, kerep kandha: 'Dimitri Suci, suci!' Sawisé kuwi, kanthi diiringi wong akèh sing nangis, jasad Santo Dimitri digawa menyang Biara Yakovlevsky, lan ing kana, ing Katedral Penggenapan, dipundum. Paduka Mulya Stephen nyipta epitaf, ing ngendi, antarané liya-liyané, Panjenengané nulis:

Kowe kabeh wong kutha Rostov, tangisana,
Menangis kanthi luh marang gembalamu sing wis seda,
Uskup Demetrius, ingkang paling kinurmatan,
Metropolitan sing alus lan andhap asor.

Sakwisé watara patang puluh telung taun, jasad Saint Dimitri ngaso ing sangisore lemah. Ing September 1752, nalika mbongkar lantai Katedral Zachatievsky sing wis rusak, ditemokaké struktur balok kayu sing bosok; balok-balok kandel wis dipasang ing ndhuwur minangka ganti atap, sing sakbanjuré ambruk mlebu ing struktur kuwi. Padha mbongkar kerangka kayu sing bosok, mbusak lemah sing numpuk, lan nemokake peti jenazah sang wali. Peti kuwi wis rusak: tutupé pecah amarga kayu sing tiba, lan liwat celah-celahé katon kain kafan, mitra, lan kabèh busana sang wali sing isih utuh lan ora rusak. Nalika relik suci iku dipriksa, kabukten yèn tangan sang wali sing dilipet kaya salib ing dhadhane ora rusak sakabehe; mung papat driji ing tangan tengene sing patah amarga papan kayu sing ambruk mlebu ing peti, lan lengen kiwa putus ing siku; kabèh bagéan awak liyane isih utuh.

Nalika krungu panemuan relik suci mau, akèh wong padha kesusu menyang wali Allah sing anyar kapanggih, lan ing sacedhake peti jenazahé katon sumber panyembuhan sing akèh[6375] , sing diparingaké marang wong-wong pracaya nganti saiki, kanggo kamulyané Allah Tritunggal—Bapa, Putra, lan Roh Suci—sing nggumunaké ing para wali. Amin.

[6374] Santa Dimitri kerep dikunjungi Tsarina Paraskeva Feodorovna lan putri-putri Tsar Alexei Mikhailovich, sing maringi piyambaké jubah imam. Saka kado-kado mau, sang santa nggawe busana uskup lan wasiat supaya dikubur nganggo busana kuwi.

[6375] Ing tanggal 22 April 1757, St. Dimitri dikanonisasikake. Miturut dhawuh Synod Suci, Arsenius, Metropolitan Rostov, nalika semana nulis hagiografi sang wali, dene ibadah agung kanggo ngurmati dhèwèké disusun déning Ambrose, Uskup Pereyaslav, sing sakbanjuré dadi Uskup Agung Moskow.

Troparion, Nada 8:

Wong kang semangat marang Ortodoksi, kang mbasmi belah-belahan, penyembuh Rusia, lan perantara anyar ing ngarsané Gusti, lumantar tulisanmu kowe wis ngreksa para murni saka pesta pora, sumur rohani, Demetrius sing berkah, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nylametake Kaisar kita Nicholas Alexandrovich, kabèh karajané, lan pamaréntahané.

Kontakion, Nada 8:

Lintangé Rusia sing sumunar saka Kyiv, lan tekan Rostov liwat Novgorod-Seversky, madhangi sakabèhé tanah iki kanthi piwulang lan mujijat—ayok padha muji guru sing fasih, Demetrius: awit piyambakipun sampun nyerat sedaya prakawis kanggé piwulangipun sedaya, supados piyambakipun saged narik sedaya dhumateng Kristus, kados Paulus, lan nylametake nyawa kita lumantar iman ingkang leres.

5 Oktober

22 September (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Fokas, Martir Suci lan Uskup Sinope

Peringatan tanggal 22 September

Ing kutha Sinope ([6376]) ana wong jenenge Pamphilus karo garwane Maria; dheweke dadi wong tuwane Phocas sing berkah. Wiwit isih cilik, sang wali wis diparingi sih saka Roh Suci nganti bisa ngusir setan saka wong-wong lan marasaké lara-larané. Nalika Phocas wis diwasa, dhèwèké kapilih dadi uskup ing kutha asalé amarga uripé sing luhur lan kanthi semangat miwiti ngopeni umaté; kanthi maringi piwulang lumantar sabda, piyambakipun nguwatake umat lumantar tuladhané; sawisé biyèn gesangé wis luhur budi, nalika nampa kalenggahan uskup piyambakipun malah luwih tekun manèh, supaya kabèh wong, nalika nyumurupi pakaryané sing becik, padha ngluhurake Rama ing Swarga. Dheweke nyegah akèh wong supaya ora kesasar menyang kesesatan, mbalèkaké akèh wong kafir saka nyembah berhala, lan nuntun wong-wong mau marang ibadah marang Gusti Allah siji. Gusti Allah kersa maringi makuta martir marang abdi sing setya lan ngetokake iki marang dheweke ing sawijining panglihatan, kaya mangkene: manuk merpati mabur mudhun saka dhuwur, nyekel karangan kembang ing paruhé; manuk iku nyelehake karangan mau ing sirahé wong sing pinaringan berkah lan ngomong nganggo swara manungsa:

'Cangkirmu saiki wis kebak; pantes kowe ngombe.'

Saka panglihatan iki, Santo Fokas mangertos yèn dhèwèké bakal nandhang sangsara kanggo Kristus. Kita uga sinau saka iki yèn dhèwèké iku tiyang sing paling disenengi Gusti, amarga sanadyan isih ana ing daging, dhèwèké dianggep pantes diparingi mahkota saka swarga. Mangkono Gusti Allah ingkang Maha Suci ngluhurake para wali Panjenengané, paring kamulyan lan pakurmatan, sarta masang mahkota ing sirah para wali. Santo Phocas, amarga kasucianing atiné lan badané, dados calon pangantening swarga sejati: swarga kepéngin nyawiji kaliyan piyambakipun lan masang mahkota ing sirahipun; nanging mahkota iki mung pratandha mahkota sing luwih becik—ing kraton Sang Juruwilujeng, ing ngendi dhèwèké bakal diparingi mahkota langgeng lan ing ngendi dhèwèké bakal rawuh ing jamuan mantenan swarga. Sawisé pratandha mulya iki, Phocas, nalika pamaréntahan Trajan, diserahkan marang sang gubernur Africanus kanggo disiksa; panguwasa iki suwé meksa dhèwèké supaya nyembah arca-arca, nanging sang wali milih nyawisaké awaké dhéwé dadi kurban kanggo Gusti Allah. Dhèwèké ora manut dhawuh pangeran – dhèwèké nolak maringi pakurmatan sing pantesé kanggo Gusti Allah siji-sijiné, sing lungguh ing Kerubim; amarga kuwi pangeran banjur mréntah supaya sang wali diiket ing wit lan disiksa. Kabèh awaké kebak tatu; kaya manuk pemangsa sing luwe nyerang bangkè lan, nalika dipangan, nyabik-nyabik:

[6376] Kutha Sinope dumunung ing pesisir kidul Segara Ireng.

mangkono para penyiksa nyabik-nyabik awak suci martir Kristus sing resik. Nanging Santo Foka nglakoni kabèh mau kanthi tabah; saka dhuwur swara krungu nguwatké dhèwèké; nyebut-nyebut Yesus Kristus, dhèwèké nahan sangsara, ngremehké kabèh lara. Dheweke ora ngreksa dagingé dhéwé kanggo Gusti sing ora ngreksa awaké dhéwé lan nandhang sangsara kanggo kita ing salib; sangsara iki kaya kesegeran swarga kanggo Santo Phocas: kanthi gagah berani dheweke nahan panyiksaan, ngakoni jenengé Gusti sing nandhang sangsara kanggo kita. Ora ana sing ora bisa ditahan kanggo abdi setya sing nandhang sangsara kanggo Gustiné. Sanajan kabèh penyiksa ing donya padha kumpul nglawan dhèwèké, sanajan saben wujud panyiksaan digawé, dhèwèké isih siap nahan kabèh mau kanggo Gusti kang dikasihi, kanthi banter kaya nabi Daud: *'Atiku wis siap, ya Gusti'* (Mazmur 107:2). Para penyiksane nyelehake dheweke ing lembaran wesi sing panas banget, nanging wesi kuwi langsung adhem, amarga atine sang wali kobong karo katresnan marang Gusti, lan geni rohani iki ngungkuli kakuwatan geni jasmani. Lan ing kabèh panyiksaan sing bisa digawé kanggo dhèwèké, Santo Foca metu minangka pemenang: amarga kawanan malaékat lan cahya ilahi sing ora bisa diungkapaké muncul ngubengi dhèwèké. Ing sela-seloné, dhèwèké padhang déning cahya swarga; ing sangkèling, dhèwèké bungah ing pangarep-arep kamardikan swarga; ing sedhihé, dhèwèké diparingi panglipur déning para malaékat; lan ing tatu-atuné, dhèwèké dikuatké déning Yesus Kristus. Sawisé akèh lan manéka siksaan, dhèwèké dibuwang menyang omah adus kobong, ing kono, nalika ndedonga, dhèwèké nyerahaké rohé ing tangané Gusti Allah[6377] lan dianggep pantes nampa mahkota pemenang ing Gréja saka wong-wong sing bungah. Awak sucié dikubur kanthi pakurmatan déning para wong pracaya, lan akèh mujijat kelakon ing kuburané[6378] .

Kontakion, Nada 6:

Minangka uskup sing nampilake kurbané Rama, ing pungkasan kowe nyawisake awakmu dadi kurban sing urip, maringi kesaksian sing sah marang Kristus Gusti kita; dikuatake déning malaikat, kowe kanthi rela nampa pati, nalika wong-wong sing njerit marang kowe kandha: 'Ayo, Phocas, ana bareng kita, lan aja ana sing nglawan kita.'

Urip lan Kasangsaran Sang Martir Suci Fokas, sing dikenal minangka 'Panuntun Kebon'[6379]

Dirilat ing tanggal 22 September

Ing kutha Sinope uga, nanging ing wektu sing beda, ana Fokas liyane; dhèwèké wis nyiyapaké kebon kanggo dhèwèké dhéwé ing sacedhaké segara lan, sawisé nandur manéka tanduran obat ing kono, dhèwèké adol tanduran-tanduran mau, kanthi mangkono nyukupi kabutuhané dhèwèké dhéwé lan wong mlarat. Dhèwèké biyasa nyelehaké sawatara tanduran obat saka keboné ing pinggir dalan supaya kabèh wong sing liwat bisa njupuk; awit piyambakipun misuwur amarga katresnan ageng marang tanggane lan keramahanipun, lan piyambakipun ngopeni kebon ing batosipun kanthi luwih tliti tinimbang kebon jasmani: mekar ing kesalehan lan ngopeni pikiran murni ing manahipun, piyambakipun ngasilake woh-woh kabecikan, supados nyawa suci piyambakipun saged dipunsebat kebon Roh Suci, kados ingkang kacathet ing Kitab Suci: *'Kebon kang katutup, adhiku, pangantinku'* (Kidungan 4:12); lan maneh: *'Wohé Roh iku katresnan, kabungahan, tentrem, kasabaran, kabecikan, kabecikaning ati, kasetyan, kalem lan pangendalian dhiri'* (Galatia 5:23).

Sang Phocas pinaringan kekuwatan saka kabecikan nganti maling kuna—sétan, sing wis nyolong kabungahan saka eyang putri kita ing taman Éden—ora bisa nyolong kabecikan saka Sang Phocas. Para wali kanthi semangat ngupaya kaslametané dhéwé, nggatekaké kanthi ngajèni tembungé Rasul: *'Aja mabuk, padha waspada; awit mungsuhmu, Iblis, ngubengi kaya singa nggerem, golèk sapa sing bakal dipangané'* (1 Petrus 5:8). Mangkono para wali makarya, lan kabar babagan uripé sing takwa nyebar ing antarané wong-wong. Kabecikan,

---

[6377] Martir Fokas séda ing taun 117.

[6378] Ing tanggal 22 Juli, pindahan relik suci panjenengané saka Pontus menyang Konstantinopel dirayakaké.

[6379] 'Vertogradary' iku wong sing ngopeni kebon utawa kebon sayur, yaiku tukang kebon.

kaya lilin kang murub, ora bisa didhelikake, nanging sumunar saka adoh sanajan ing pepeteng bengi; mangkono uga Santo Foca, kaya-kaya, sumunar kanthi kasuciané ing tengah pepeteng ing antarané wong-wong kang ora pracaya lan wong-wong ala, nuntun akèh wong marang pangertosan pepadhang. Kabar babagan sang wali tekan malah marang pangeran sing ora pracaya ing tanah kuwi. Pangeran mau dikandhani yèn Foca ora mung pracaya marang Sang Kasalib, nanging uga nuntun wong liya marang Panjenengané. Banjur pangeran ngutus abdi-abdiné kanggo matèni abdi Kristus; padha langsung mangkat lan wiwit nggoleki Foca kanthi niat matèni dhèwèké.

Foka piyambak nemoni wong-wong mau lan takon:

'Sapa sing kok goleki?'

Padha mangsuli:

'Kita nggoleki Foka.'

Banjur Foka kandha:

'Mangga rawuh karo aku, para tuan, lan aku bakal nyritakaké babagan dhèwèké.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké nuntun wong-wong mau mlebu omahé lan nyuguhaké, amarga mangkono carané nglakoni marang mungsuh, miturut Kitab Suci: *'Yen mungsuhmu luwe, paringi dhèwèké roti; lan yen dhèwèké ngelak, paringi dhèwèké banyu ngombe'* (Amsal 25:22).

Sawisé para abdi nyicipi anggur, Phocas takon marang wong-wong mau:

'Kenapa kowe padha nggoleki wong iki?'

Banjur padha mbukak rahasia marang dhèwèké:

'Kita nggoleki dheweke kanggo diserahake supaya disiksa, amarga pangeran wis ngutus kita mateni dheweke amarga dheweke ora nyembah dewa-dewa kita, nanging ngajeni Sang Sing Disalib.'

Foca banjur nyuwun marang wong-wong mau:

'Kula nyuwun, para tuan, mangga ngantos enjing ing griya kula; dhahar lan ngunjuk ngantos wareg ing manah, lan benjing kula pasrahaken dhumateng panjenengan: awit boten ana ingkang langkung mangertos dhumateng piyambak tinimbang kula; piyambakipun manggon boten adoh saking mriki; sapunika piyambakipun wonten ing panggenan sanes, nanging badhe enggal wangsul; benjing kula pasrahaken dhumateng panjenengan.'

Para utusan sarujuk lan padha mangan lan ngombe ing omahé Santo Foka. Ing wektu sing padha, dhèwèké wis nyiapaké peti mati ing keboné, nyiapaké kabèh sing perlu kanggo panguburané, mènèhaké bandha marang wong mlarat, lan nglampahi kabèh wengi kanthi ndedonga, nyiapaké dhiri kanggo pati. Nalika esuk teka, para abdi dalem sing dikirim déning pangeran tangi lan padha takon marang dhèwèké:

'Apa Foca ana kene, wong sing kowe kepengin serahake marang kita?'

Wong suci mau mangsuli kanthi kabungahan:

'Dheweke ana ing kene, para tuan – tindakna karsa panjenengan.'

Banjur para abdi takon:

'Dhèwèké ana ing endi?'

Sing kabegjan mau mangsuli:

Aku Foca, sing kok goleki; aku abdi Yesus Kristus… Aku nyingkiri dewa-dewa koki sing keji; pateni aku.'

Krungu mangkono, para utusan padha gumun; padha isin lan ora kepéngin noda tangané karo getihé wong iki, amarga dhèwèké wis nampani kanthi anget lan nambani kanthi loman; padha kepéngin lunga lan kandha marang dhèwèké:

'Kita bakal ngandhani pangeran yèn kita wis nggoleki Foka ing endi-endi, nanging ora nemokaké.'

Nanging dhèwèké banjur nyuwun marang wong-wong mau, nyekel sikilé lan nyuwun supaya padha nindakake apa sing wis diprentahaké, kandha:

'Sampeyan bisa mbalekake kabecikanku iki ora ana cara sing luwih becik kajaba nindakake apa sing tak jaluk; amarga kanthi mangkono sampeyan bakal mbebasake aku saka ikatan daging, lan aku bisa kapanggih karo Kristus sing tak tresnani.'

Mangkono Santo Phocas kepéngin banget dibébasaké saka ikatan daging lan urip bebarengan karo Kristus. Gedhé banget karsaé kanggo ngucuraké getihé kanggo Kristus; katresnané marang Gusti Allah nganti kandha:

'Kasihatan Panjenengan luwih becik tinimbang urip' (Mazmur 62:4).

Lan mangkono, sawisé nyuwun marang para abdi, dhèwèké nampa mahkota martir; sawisé dipenggal sirah nganggo pedhang, dhèwèké pindhah saka bumi menyang swarga[6380] . Relik sucié dikubur ing peti mati sing wis

disiapaké déning dhèwèké dhéwé. Sabanjuré, nalika kesalehan saya mekar ing tanah-tanah kuwi, sawijining gréja kang dipersembahaké marang dhèwèké dibangun ing ndhuwur kuburan martir. Lan akèh wong pracaya nampa sih saka relik suci sang penderita kanggo Kristus: sawatara mari saka lara, liyane nemu panglipur ing sedhih, lan ana uga sing nampa pitulungan ing kasangsaran lumantar pandonga sang martir suci Phocas. Ora mung ing kutha Sinope, nanging ing saindenging jagad, ing daratan lan ing segara, marang kabèh sing kanthi setya nyebut asmané lan nyandhakaké dhiri marang pandongané, sang wali kabuktèn dadi welas asih ageng ing wektu butuh lan pitulungan sing cepet. Para pelaut biyasa nyuwun pitulungan marang Santo Fokas; amarga piyambakipun asring muncul ing pirang-pirang kalodhangan: kadhangkala ing wengi nalika ombak mundhak, piyambakipun mbangun juru kemudi sing lagi turu; ing wektu liya padha weruh piyambakipun masang layar dhéwé; kadhangkala piyambakipun katon ana ing pucuk prau; lan ing wektu liya piyambakipun katon mlaku ing ndhuwur segara. Asma Santo Foca diurmati ing akèh kapal sing nglayar ing Segara Ireng, Segara Adriatik, lan samodra; tinimbang lagu-lagu biyasa, para pelaut wiwit nyanyi kidung puji-pujian kanggo ngajèni Santo Foca, supaya asmané tansah ana ing lambéné para pelaut kapan waé. Padha kelingan marang Santo Fokas ora mung nalika ing wektu kasangsaran, nanging uga ing tengah kabungahan. Padha duwe adat: saben padha lungguh mangan utawa ana pesta, padha nyisihaké bagéan panganan utawa omben-omben kanggo ngajèni Santo Fokas. Ana wong sing rawuh ing dhaharan kuwi sing tuku porsi iki, lan dhuwit saka adolane dikumpulake ing kendi khusus. Mangkono saben dina padha nyisihaké porsi saka dhaharané kanggo sang wali, lan siji-siji padha tuku porsi iki: dina iki siji, sesuk sijiné, banjur sijiné manèh – saka sing sepisanan nganti sing pungkasan, kabèh gantian tuku porsi kuwi lan nglumpukaké dhuwité. Nalika padha teka ing daratan, dhuwit sing terkumpul saka adol porsi-porsi mau diwenehake marang wong mlarat, wong lara, anak yatim, lan para musafir.

Adat iki dilakoni pirang-pirang taun nganti mungsuh Salib Suci, kanthi idiné Gusti amarga dosa-dosa kita, ngrebut kabèh tanah iki[6380] ; padha wiwit nganiaya iman suci kanthi banget lan nyuda cacahé wong Kristen. Nanging nganti saiki Santo Fokas, perantara umum kanggo kabèh, ora nate mandheg nulungi wong-wong sing nglayar ing segara donya iki; panjenenganipun nuntun kita dhateng pelabuhan swarga, ndedonga kanthi khusyuk supados kita kaparingi pitulungan dening Gusti. Mugi kita, lumantar pandonga sang martir Kristus punika, kaparingi slamet saking saben kalemaman, geger, lan prahara, ing wekdal punika, salawas-lawase, lan ngantos dumugi jaman-jaman. Amin.

Uripé Nabi Yona

Dipepering ing tanggal 22 September

Nabi Yunus ingkang Suci punika putranipun Amaphian saha saking kutha Gafchefer[6381] . Miturut tradhisi, ibuné ya iku janda saka Zarepat[6382] sing nalika pacekelan nyedhiyakake panganan kanggo nabi Elia lan dhèwèké uga diparingi panguripan lumantar nabi Elia, amarga glepung ing pasu ora entek lan lenga ing kendi ora suda nganti dina Gusti Allah ngirim udan ing bumi. Ing wektu sing padha, Yonah sing isih bocah cilik lara lan seda; banjur janda iku kandha marang Elia:

'Apa sing wis tak lakoni marang kowe, manungsa Allah? Kowe teka marang aku mung kanggo ngélingaké dosaku lan ngukum aku kanthi pati anakku.'

Nanging dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Wenehana aku anakmu.'

Nalika njupuk bocah mau saka ibuné, Elia nggawa menyang kamar ndhuwur ing omahé lan nyandhakaké ing ambené dhéwé; banjur dhèwèké mberuwak marang Gusti lan kandha:

[6380] Iki nyebutake wong Muslim – wong Turki. Ing taun 1214, Sinop tiba ing sangisoré pamaréntahan Turki Seljuk, lan 2,5 abad sawisé iku dikalahaké manèh (ing taun 1461) déning wong Muslim (Turki Utsmaniyah), yaiku Mehmed II, sing ngrebut Konstantinopel lan ngedegake Kakaisaran Turki (Muslim) ing reruntuhan Kakaisaran Bizantium.

[6381] Yunus 1:1; 4 Raja 14:25. Miturut Kitab Yosua, nalika Tanah Dijanjekake dipérang kanthi undian ing antarané para putra Israèl, Gath-hepher kaparingaké marang suku Zebulun lan dumunung ing pérangan lor Galilea (pérangan lor Palestina), ing dalan menyang Tiberias, ing lor Nazaret.

[6382] 3 Raja 17:14–23. Sarepta saka Sidon – kutha Fenisia sing dumunung ora adoh saka Sidon.

'Duh Gusti Allah, Rama! Apa pancen Panjenengan badhé maringi cilaka marang janda iki ingkang tak panggeni kanthi njupuk nyawa anaké?'

Lan, ngambegan bocah iku kaping telu, banjur dhèwèké miwiti ndedonga:

'Duh Gusti Allah, sing nyawane bocah iki bali menyang awaké.'

Gusti Allah mirengaké pandonga nabi-Nya sing suci lan maringi panyuwunané: nyawa bocah iku bali menyang badané, lan dhèwèké urip manèh saka pati.

Nalika wis diwasa, Yunus nglakoni urip sing luhur lan tansah netepi kabèh dhawuhé Gusti. Dhèwèké banget nyenengaké Gusti, nganti miturut tradhisi dhèwèké enggal diparingi karunia kenabian lan prédhiksi, antarané ramalan liya, sangsara Gusti, karusakan Yerusalem, lan pungkasaning donya.

'Nalika,' pangandikane, 'kowe krungu watu nangis kanthi swara alus lan merana, nalika pesen marang Gusti diucapake saka wit, nalika iku kaslametan bakal nyedhak lan kabèh bangsa bakal menyang Yerusalem kanggo nyembah marang Gusti; Nanging Yerusalem, kang kebak kéwan galak, bakal ana ing pangajab panguwasané karusakan: banjur pungkasané bakal teka tumrap kabèh makhluk urip.

Sawisé nampa karunia nubuat saka Gusti Allah ing dhuwur, Yonah miwiti pelayanan nubuaté marang umum kanthi ngetutaké tapaké nabi Elisha, nerusaké pakaryané, kaya déné Elisha nerusaké pakaryané Élia – amarga padha nduwèni roh siji. Tradisi Yahudi kuna ngenali nabi suci Yona minangka murid Elisha[6383] , sing kalebu ing sekolah putra-putra para nabi, sing dipimpin dhisik déning nabi Elia banjur déning Elisha; Yona iku salah siji saka putra-putra para nabi sing dikirim déning Elisha kanggo ngurabi Yehu dadi raja Israel[6384] . Sawisé Elisha seda, Yona njupuk panggonané. Kanggo maringi semangat marang Jeroboam, Raja Israel, kanggo perang sing bakal teka nglawan Karajan Suriah sing kuwasa, nabi Yona, sawisé nampa dhawuh saka Gusti Allah bab kuwi, mratélakaké yèn dhèwèké bakal ngalami kasil gedhé ing perang iki, lan Jeroboam, manut marang tembungé, mbalèkaké wates Karajan Israèl saka Hamath nganti Segara Mati, saéngga mbalèkaké wilayah kuna karajané sing wis direbut déning bangsa Siria[6385] .

Ing jaman pamrentahan Jeroboam sing padha, Yona dipanggil kanggo pelayanan anyar. Dheweke nampa dhawuh saka Gusti Allah supaya lunga lan nginjili tobat marang wong-wong sing ala lan marang wong manca sing mungsuh marang wong Israel.

'Bangun,' pangandikane Gusti marang dheweke, 'mangkat menyang Niniwe—kutha gedhe iku[6386] —lan mberitakake marang kutha iku, amarga kejahatane wis munggah ing ngarsaningKu.'

Nanging nabi kuwi ora nglakoni dhawuhe Gusti. Panjenengané mikir yèn Gusti, sing becik lan welas asih, sabar lan kebak sih, bakal nresnani wong-wong ing Niniwe yèn padha tobat saka dosané. Mulane, dhèwèké wedi yèn ramalané bab karusakan Niniwe ora bakal kelakon, lan dhèwèké bakal dianggep penipu, lan jenengé Gusti Allah Israèl bakal kena cacad lan cela. Ing atiné, dhèwèké ora kepéngin yèn rahmat diparingaké marang kutha sing jahat iki, sing wargané banget mungsuh lan mbebayani tumrap wong Israèl. Ing wektu sing padha, nalika ngrasakaké aboté durung patuh marang Gusti, Yona, kanthi wedi lan sedhih, mlayu saka ngarsané Gusti. Nanging ora ana siji waé sing bisa ndhelik saka Gusti, amarga *'bumi iki kagungané Gusti, lan kabèh sing ana ing njeroé'* (Mazmur 23:2): sapa sing bisa mlayu saka Panjenengané 'sing ana ing endi-endi lan ngisi kabèh'?

Nalika mlayu, Yona tekan ing Yopa lan nemu ing kana sawijining kapal sing areplayar menyang kutha Tarsis sing adoh[6387] ; sawisé mbayar ongkos, dhèwèké munggah kapal lan miwiti lelampahan adoh. Nanging Gusti Allah, karsa maringi pangertosan marang abdi Panjenengané, nimbulaké angin kenceng, lan prahara ageng

---

[6383] Elisa – nabi Israil sing misuwur, murid lan penerus nabi Elia

[6384] 4 Raja 9:9–22. – 'Putraning para nabi' iku jeneng sing diwènèhaké déning wong Israel marang murid-murid para nabi, sing mbentuk komunitas lan dibesarké ing sangisoré pangaribawa langsung para nabi. Sanadyan iki dudu sekolah ing teges sing sempit, para mudha sing kapilih kanggo panggilan iki tetep disiapake kanggo pelayanan nubuat ing kono, lan piwulang agama nyebar ing antarané wong-wong saka pusat-pusat iki.

[6385] 2 Raja 14:25. Iki uga netepake periode pelayanan nubuat Yona, sing dumadi nalika pamaréntahan Jeroboam lan pendahulune, Yoas. Mula saka iku, Yona kalebu salah siji nabi paling awal ing Israèl lan urip ing abad kaping 9 SM.

[6386] Kutha Niniwe iku ibukota bangsa Asyur, sing wektu kuwi lagi ana prahara karo wong Yahudi. Kutha iki dumunung ing pinggir wétan Kali Tigris ing Mesopotamia. Iku kutha sing paling padhet lan sugih ing donya kuna lan duwé keliling watara 84 versts, sing cocog banget karo katrangan ing Kitab Suci ing Kitab Yunus babagan lelampahan telung dina (Yunus 3:3), amarga lelampahan sedina kanggo wong-wong ing Wétan padha karo 25–30 versts miturut ukuran saiki.

[6387] Farsis utawa Tartessus – sawijining koloni Fenisia kuna ing pojok kidul-kulon Iberia kuna (Spanyol) ing Kali Betis (Guadalquivir).

muncul ing segara. Ombak ageng ngoyak-ngoyak prau saka sisih siji menyang sisih liyané, nganti meh ambruk. Para pelaut padha ketakutan, banjur padha njerit nyuwun pitulungan marang dewa-dewaé dhéwé-dhéwé, sing disembah lan dianggep panyelamet. Ing wektu sing padha, kanggo ngurangi bobot kakehan ing kapal lan nyuda bebaya sing bakal teka, para pelaut wiwit mbuwang barang-barang muatan menyang segara. Nanging Yonah tetep meneng; dhèwèké mudhun menyang lambung kapal, turu ing kana lan ketiduran jero.

Ing wektu sing padha, juru kemudi teka marang Yonah lan nalika weruh Yonah turu ing tengah bebaya kaya ngono, dhèwèké mbangun Yonah lan kandha kanthi wedi:

'Kok kowe turu? Bangun, ndedonga marang Gustimu: mbok menawa Gusti bakal kelingan marang kita, lan kita ora bakal binasa.'

Nanging badai ora surut, uga bebaya sing digawa ora suda. Banjur para pelaut padha kandha marang siji lan sijine:

'Ayo padha undhi-undhi kanggo ngerti sapa sing nyebabake bala iki sing wis nimpuh kita.'

Padha ngundhi, lan undhiané tiba marang Yonah. Banjur padha takon marang dhèwèké:

'Critakna marang kita, kenapa musibah iki tumeka marang kita? Kowe nyambut gawe apa? Kowe saka ngendi? Negaramu ing endi, lan kowe wong saka bangsa apa?'

Yunus mangsuli:

Aku iki wong Ibrani, lan aku nyembah marang Gusti Allah ing swarga, sing wis nyipta segara lan daratan.

Banjur dhèwèké nyritakaké marang wong-wong mau babagan ketidaktaatane marang kersaning Gusti lan kepiyé, sawisé nindakake dosa marang Gusti, dhèwèké dadi wedi lan saiki mlayu saka ngarsané Gusti. Krungu kabar kuwi, para pelaut padha banget wedi lan ngeri amarga pelanggaran dhèwèké marang kersaning Gusti, padha kandha:

'Ngapa kowe nindakake iki?'

Sanajan undian sing tiba marang Yona ngukum dheweke pati lan ngancam bakal ngrusak kapal, para pelaut ora gelem ngetrapake paukuman kuwi marang dheweke, amarga katresnan marang manungsa lan uga amarga wedi marang Gusti Allah Israel sing Maha Kuwasa, sing wis ngundang badai marang kapal mau amarga Yona ora manut. Ndeleng yèn dhèwèké iku utusané Gusti Allah iki, padha wiwit takon marang dhèwèké:

'Apa sing kudu kita lakoni marang kowe supaya segara tentrem maneh kanggo kita?'

Nanging badai ora surut, lan ombak saya gedhe. Banjur Yonah kandha marang wong-wong mau:

'Jupuk aku lan buwang aku menyang segara, lan segara bakal tentrem kanggo kowe, amarga aku ngerti yèn amarga aku badai gedhé iki teka marang kowe.'

Nanging para pelaut isih ragu-ragu, amarga padha ndeleng Yonah minangka wong sing luar biasa lan padha wedi yèn ngrusak Yonah bakal nglarani Gusti Allah Maha Kuwasa saka Israel. Malah, padha wiwit dayung kanthi sakabehe kekuwatan kanggo tekan daratan, nalika segara terus ngamuk marang wong-wong mau. Banjur pungkasane padha mutusaké nglakoni paukuman marang Yonah. Nanging sadurunge nindakake kuwi, padha njerit marang Gusti:

'Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti, supaya kula boten binasa amarga gesangipun tiyang menika, lan supaya Panjenengan boten ngetokake kalepatan dhumateng kula amarga getihipun tiyang ingkang boten dosa; awit Panjenengan, dhuh Gusti, sampun nindakaken miturut karsa Panjenengan.'

Mula padha njupuk Yunus banjur mbuwang dhèwèké menyang segara, lan langsung prahara kuwi mandheg. Banjur kabèh wong ing kapal saya yakin yèn badai kuwi dikirim déning Gusti minangka paukuman tumrap dosa Jonah; lan padha wedi marang kakuwasané Gusti, lan, kebak rasa ngajèni marang Panjenengané, padha nyembah korban panuwun lan nggawe nadar kanggo ngajèni Panjenengané.

Ing wektu sing padha, miturut dhawuh Gusti, nabi Yunus katelan dening ikan paus, lan Yunus tetep ana ing wetengé ikan paus mau telung dina telung bengi[6388] . Dibuwang menyang segara lan ditelan dening ikan paus,

---

[6388] Nginepé nabi Yunus telung dina ing wetengé ikan paus wis maringi pratandha marang telung dina nginepé Kristus Panyelamet ing donya. Yesus Kristus piyambak nyeksèkaké wigati tipologis Nabi Yunus kanthi tembung iki: *'Kaya Yunus ana ing weteng ikan paus telung dina telung bengi, mangkono Putraning Manungsa bakal ana ing jero bumi telung dina telung bengi'* (Mat. 12:39–40). Panyelamet nyamékaké Panjenengané karo Yونس: *'Wong-wong Niniwe bakal munggah ing dina paukuman bebarengan karo generasi iki lan bakal ngukum generasi iki, amarga padha tobat nalika mèlu panginjilan Y□ □; lan delengen, ana siji sing luwih agung tinimbang Y□ □'* (Matéus 12:41). Mangkono, ing pelayanan lan gesangé, Yunus wis maringi pratandha marang pati, wunguné, lan panginjilané

Yunus ora bisa ora ngrasakake sangsara sing abot; nanging dheweke ora nganti kélangan ketenangan, utamane nalika dheweke ora cilaka: pangarep-arep muncul ing atine manawa Gusti bakal maringi dheweke weruh padhanging Gusti maneh lan nylametake dheweke saka jeroning segara. Kanthi pangarep-arep iki, dhèwèké wiwit ndedonga marang Gusti Allah, tobat ing ngarsané Gusti amarga dosané. Kanthi ngluaraké rasa sedhih, tobat, lan ing wektu sing padha rasa syukur marang Gusti, Jonah muni saka jeroné weteng paus:

Aku nelok marang Gusti nalika aku kasangsaran, lan Panjenengané mirengaké aku; saka jeroning donya ngandhap aku muni, lan Panjenengané mirengaké swaraku. Panjenengané nempataké aku ing jeroning jero, ing tengahing segara, lan arus-arus ngubengi aku; kabèh banyu lan ombak Panjenengané nglimputi aku. Lan aku kandha, 'Aku dibuwang saka paningal Panjenengan,' lan arus banter ngubengi aku; kabèh banyu Panjenengan lan ombak Panjenengan nglimputi aku. Banyu nyerlok aku nganti tekan jeroning atiku; jurang ngurung aku; ganggang segara ngubengi sirahku. Aku mudhun nganti dhasar gunung; bumi karo palang-palangé nutup aku salawas-lawase; nanging Panjenengan, Gusti Allahku, bakal ngunggahaké nyawaku saka kuburan. Nalika nyawaku meh padha luhung ing jeroning atiku, aku kelingan marang Gusti, lan pandongaku tekan ing ngarsamu, ing candhi panjenengan ingkang suci. Wong-wong sing nyembah marang dewa-dewa sing sia-sia lan palsu wis ninggalake Pangreksa sing welas asih. Nanging aku bakal nyembah marang Panjenengan kanthi swara puji; aku bakal nepaki apa sing wis tak janjekake: kaslametan ana ing Gusti[6389] .

Panjaluké Yonah krungu: Gusti sing welas asih ngukum abdi Panjenengané amarga ora manut kersaning Gusti, nanging, amarga ora kersa dhèwèké mati, dhèwèké maréntahké iwak paus supaya nglontaraké Yonah menyang daratan. Nalika weruh padhanging dina, langit, bumi, lan segara, Yonah matur nuwun kanthi khusyuk marang Gusti, sing wis nylametaké dhèwèké saka pati.

Sawisé kuwi, sabdaé Gusti rawuh marang Yonah kaping pindho.

'Bangun, lunga menyang kutha gedhé Niniwe, lan wartaaké ing kono apa sing wis tak paringaké marang kowe.'

Mula Yonah mangkat lan lunga menyang Niniwe. Niniwe iku kutha gedhe, dawané telung dina mlaku. Yonah banjur miwiti mlaku ngliwati kutha mau nganti tekan pucuk kutha, lan dhèwèké ngumandhang:

'Papat puluh dina maneh, lan Niniwe bakal ngrusak.'

Tembungé nabi Yunus cekak lan medeni; katoné dhèwèké kanthi tegas prédhiksi karusakan Nineveh sing bakal teka. Nanging para warga kutha padha nyadari yèn Gusti Allah, sanadyan wis netepaké paukamané, ora tanpa alesan nundha palaksanaan paukaman mau sawatara wektu; yèn patang puluh dina iku, tanpa mangu-mangu, diparingaké marang wong-wong mau kanggo tobat – lan padha pracaya marang sabda sing diwartakaké marang

---

Yesus Kristus. Para Bapa Gereja ngendika bab iki kaya mangkéné: 'Nabi sing mlayu iku numpak kapal; Kristus munggah ing wit; prahara gedhé muncul ing segara; prahara segara iki makili ora pracayaé wong Yahudi.' Undiané tiba marang nabi supaya dibuwang menyang segara; undian iki minangka pratandha kersané Rama, kang lumantar iku Kristus mudhun menyang jurang sangsara lan pati. Yunus kanthi kersa sarujuk dibuwang menyang segara; Yesus Kristus kanthi kersa munggah ing salib. Yunus mudhun menyang segara saka prau; Kristus mudhun saka salib menyang kuburan lan menyang jeroning bumi. Yona ngorbanake awake dhewe kanggo nylametake wong-wong sing nandhang sangsara ing badai; Kristus seda kanggo kaslametan umat manungsa, sing kaplindhes ombak dosa. Nabi, digawa kéwan nanging ora dipangan, ndedonga ing jeroning wetenge; Yesus Kristus, sing dipateni nanging ora dikalahake dening pati, ndedonga kanggo kabèh manungsa. Yunus tetep slamet ing weteng paus; awaké Yesus Kristus tetep utuh ing kuburan. Yunus ana ing weteng paus sajrone telung dina telung bengi; Yesus ana ing jeroning bumi sajrone telung dina telung bengi. Ing dina katelu, Yunus metu tanpa cilaka saka wetengé ikan paus; Gusti Yesus Kristus, kanthi kuwasa Kasuciané, tangi tanpa rusak saka kuburan ing dina katelu. Sawisé slamet kanthi mujijat saka pati, Yunus lunga mènèhi piwulang pangapuran marang wong-wong Niniwe; sawisé tangi Kristus, piwulangé diwartakaké marang bangsa-bangsa liya. Nganti wektu pelayarané Yunus sing mbebayani, Niniwe durung nate krungu piwulang tobat lan wis narik murka Gusti marang awake dhéwé; nanging sawisé kuwi, lumantar pangandikane, nabi kasebut nylametaké wong-wong Niniwe saka murka Gusti; mulané mung lumantar pati lan wunguné Kristus manungsa, sing kapendem ing jurang dosa, dibebasaké saka dosa, kutukan, lan pati, lan dipunrapi manèh karo Gusti Allah.

[6389] Donga Yunus ing weteng ikan paus dadi dhasar odha kaping enem ing kanon. Gréja Suci ndeleng ing lelampahan Yunus ora mung pratandha sangsara Sang Juruwilujeng lan wektu Panjenengané ana ing kuburan, nanging uga padanan karo urip kita. Panjenengané mbandhingaké praué Yunus, sing kejiret ing badai lan kababawa ombak, karo jiwané kita, sing digelombangaké ombaking segara urip, klelep déning dosa, lan dirampas déning kéwan rohani – setan. Iku nyamèkaké pantai panyelamatan sing dadi panggonan Jonah karo pangayoman tentrem sing ditemokaké jiwané kita ing Gusti Allah. Kanthi pikiran iki, saben dina ing Matins, ing ode kaping enem saka kanon, dhèwèké ngélingaké kita marang kidung pangapurané lan, kanthi nempataké ing lambé kita, maringi inspirasi supaya kita ndedonga kanthi semangat kaya Yunus ndedonga ing weteng ikan paus, supaya Gusti mbesukaké roh kita saka karusakan rohani.

wong-wong mau déning Gusti Allah lumantar nabi Yunus. Padha ngumumaké puasa lan nganggo kain karung, kabèh wong—saka sing paling gedhé nganti sing paling cilik. Khotbahé Yonah malah tekan marang raja Niniwe sing gagah; – piyambakipun tangi saking pangastanan, nyopot busana karajan, nganggo kain karung lan lungguh ing awu[6390] . Banjur piyambakipun maringi dhawuh supados diumumaké ing saindenging Niniwe ing asmanipun raja lan para bangsawan, bilih boten wonten tiyang utawi kéwan, sapi utawi wedhus, ingkang mekangapa-apa, ora metu menyang panggembalaan, ora ngombe banyu; lan supaya manungsa lan kéwan padha nganggo kain karung lan nangis kanthi tulus marang Gusti Allah, lan supaya saben wong padha mbalèk saka dalan ala lan saka kekerasan tangané.

'Sapa ngerti,' kandha wong-wong ing Niniwe, 'mbok menawa Gusti Allah isih kersa mberkahi lan mbalèkaké murka-Nya sing kobong saka kita, lan kita ora bakal binasa.'

Pengarep-arep ora ngapusi wong-wong Nineveh sing tobat: Gusti Allah, nalika ndeleng rasa nyesel lan tumindak tobaté, mbatalaké paukumané, paring welas asih marang wong-wong mau, lan ora ngetokaké bala sing wis dipratélakaké liwat cangkemé nabi Panjenengané.

Nanging sanadyan Gusti seneng ndeleng tobaté wong Nineveh lan paring welas asih marang wong-wong mau, Yonah—sing isih nyekel kapercayané biyèn bab ora owah-owahé ramalan lan, amarga ringkihé manungsa, ora bisa mangertèni welas asihé Gusti sing tanpa wates—dadi banget sedhih amarga pangumuman welas asih sing cepet marang wong-wong sing tobat. Sawisé khotbah patang puluh dina kuwi rampung, dhèwèké ninggalaké kutha lan munggah gunung ing sisih wétan kutha, gawé panggonan pangayoman lan lungguh ing sangisoringé ing tedhungan kanggo nyawang apa sing bakal kelakon marang kutha kuwi. Nanging nalika dhèwèké weruh yèn kutha kuwi ora kedadeyan apa-apa, dhèwèké njerit marang Gusti kanthi sedhih jero ing pandongaané:

'Duh Gusti! Menawa ingkang kula aturaken nalika kula taksih wonten ing negari kula punika boten mekaten? Mula kula ngungsi dhateng Tarshish; amargi kula mangertos bilih Panjenengan punika Gusti ingkang welas asih, ingkang manahipun alus, ingkang loman katresnanipun. Lan sapunika, Duh Gusti, tampi mawon nyawa kula; awit langkung becik kula seda tinimbang kula gesang.'

Lan Gusti Allah maringi tanduran merambat[6391] tuwuh ing ndhuwure Jonah ing wengi iku, kanggo nylametake dhèwèké saka panas sing nyengat lan uga saka kasangsarane; amarga nabi mau nemokake panglipur kanggo atiné sing kuwatir. Yunus bisa uga weruh ing kéné pratandha kersané Gusti supaya dhèwèké tetep ana ing panggonan kuwi lan ngentèni apa sing bakal kelakon marang kutha kuwi; iki uga bisa nguwatké pangarep-arep ing atiné yèn Gusti bakal, kanthi cara mujijat, mbeneraké paukumané marang Niniwe. Ing wektu sing padha, nalika tanduran teduh sing pancen mujijat iku tuwuh, Jonah nyadari pangayoman khusus saka Gusti marang dhèwèké. Atiné bungah, lan sedhih sing biyen muncul amarga mikir yèn Gusti wis ninggalaké dhèwèké malih dadi kabungahan, lan Yona tetep ana ing sangisoring tanduran sing tuwuh sak dina iku, ngungsi saka srengéngé sing nyengat.

Nanging kabungahané Yunus amarga tanduran sing maringi tedhungan iku ora suwe. Ing dina sabanjuré, nalika esuk, ana ulat miturut dhawuhé Gusti sing nggerogoti tanduran kuwi, lan tandurané layu.

Nalika srengéngé munggah, Gusti ngutus angin panas saka wetan, lan srengéngé nyinari sirahé Yonah nganti dhèwèké lèmés lan nyuwun mati.

'Luwih becik aku mati,' ujare, 'tinimbang urip.'

Lan Gusti Allah ngendika marang Yonah:

"Apa kowe pancen sedhih banget amarga tandurané layu?"

Yunus mangsuli:

Aku banget sedhih, nganti tekan pati.

Banjur, kanthi kebijaksanaan bapak, Gusti ngélingaké nabi:

[6390] Iki minangka ungkapan sedhih lan tobat sing lumrah ing antarané wong-wong ing Wétan.

[6391] Ing teks Ibrani, tembung 'kikayon' katon ing kéné, sing nuduhaké wit tartamtu sing maringi tedhungan, mirip inggris, utawa, miturut sawatara terjemahan, tanduran minyak jarak, sing sajrone sawetara dina tuwuh nganti dhuwuré wit tedhungan; nanging uga bisa layu kanthi cepet, amarga asring dipangan saka oyoté déning ulat.

'Kowe nelongso amarga tanduran sing ora kowe rawat utawa kowe tanem; tanduran iku tuwuh sajrone semalam lan mati uga ing semalam iku. Apa Aku ora bakal welas asih marang Niniwe, kutha gedhe sing ana luwih saka satus ewu wong sing durung bisa mbedakake tangan tengen karo tangan kiwa[6392] , lan akèh kéwan?'

Sawisé kuwi, nalika patang puluh dina wis kliwat lan karusakan Nineveh durung kelakon, malah srengéngé sumunar, wong-wong Nineveh ndeleng iki minangka pratandha welas asih lan pangapura Gusti Allah; padha metu saka kutha menyang nabi Yunus lan maringi peparing kanggo candhi ing Yerusalem, minangka rasa syukur amarga wis slamet. Kanthi pangajab saka wong-wong Nineveh, sing wis digugah kesadarané kanthi ngumumaké murka Gusti, Nabi Yunus mangkat kanthi tentrem saka Nineveh menyang tanah kelairané. Sawise manggon ing kana kanthi urip sing takwa suwene wektu sing cukup, nabi suci Yunus seda kanthi tentrem lan dikubur ing kutha asalé[6393] ; saiki, nalika ngadeg ing ngarsane Kristus Gusti ing swarga, panjenengané kapenuhan panglihatan pasuryané lan memuji Gusti bebarengan karo para nabi lan rasul lan kabèh wong suci salawas-lawase[6394] . Amin.

Perangané Sang Jonah Sang Pendeta sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 22 September

Sing Kinurmatan Jonah Sang Pendeta manggon ing Palestina lan dadi bapaké para Sing Kinurmatan Theodore lan Theophanes 'sing Katulis', sing nandhang sangsara abot ing tangané para kaisar ikonoklastik amarga pangurmatané marang ikon-ikon suci[6395] . Iona misuwur amarga kasucian lan uripé sing luhur, lan dhèwèké pancèn semangat banget ing babagan keramahan lan tumindak liya saka kabecikan Kristen. Dhèwèké kanthi tresna ngopeni pangembangan putrané; nalika isih ana ing omah, dhèwèké dhéwé mulang kabijaksanaan ilmiah marang putrané, lan luwih saka kabèh mulang paugeran kasucian. Ing taun-taun pungkasané, nalika dhèwèké wis meh tuwa, Jonah, miturut kersané Gusti, kelangan garwané lan mutusaké nyawisaké sisa uripé kanggo ngabdi marang Gusti kanthi sampurna lan tuntas. Dheweke mundur menyang Biara Saint Savva the Sanctified sing sepi, misuwur amarga prestasi tapa brata para biksu sing pinunjul, ing ngendi putra-putrane sing suci biyen manggon minangka ahli tapa. Ing kono dhèwèké njupuk sumpah monastik lan, kanthi niru urip suci lan tapa brata para biksu ing biara kuwi, nggayuh ketakwaan sing luwih gedhé lan ngupaya kaslametané kanthi rasa wedi.

Iona tansah nglakoni puasa ketat lan nyawisake dhèwèké kanggo pandonga sing khusyuk lan ngarah marang Gusti. Nalika ndedonga kanggo dhèwèké dhéwé, dhèwèké ora lali marang donya sing wis ditinggalaké; lan, sedhih ing atiné lan kobong karo katresnan marang tanggané, dhèwèké ndedonga kanthi tulus marang Gusti

---

[6392] Istilah iki paling kamungkinan ngrujuk marang bayi, ing kahanan kaya ngono populasi Niniwe umume diestimasi 645.000.

[6393] Wafat watara taun 800 SM – Uripé Nabi Yunus sawisé nginjil mung dikenal saka tradisi; cathetan paling tuwa nyritakaké yèn dhèwèké séda ing kutha asalé, ing ngendi kuburé isih dianggep ana lan umat Islam wis mbangun masjid agung kanggo ngajèni dhèwèké. Miturut tradisi liya, nabi iku tetep manggon ing Nineveh, ing antarané reruntuhané, cedhak Mosul, kuburé uga dianggep ana ing kono; iku dadi obyek pangurmatan sak donya kanggo umat Kristen, Yahudi, lan Muslim. Panemu kapisan iku dikuwatake dening cathetan ing Kitab Katelu Maccabees, sing nyatakake yen Gusti Allah *'ngetokake Yunus, nalika dheweke lara ati amarga putus asa ing jeroning wetengé ikan paus sing manggon ing jeroning segara, tanpa cilaka marang sapa waé sing ndeleng dheweke'* (3 Macc. 6:6).

[6394] Kitab kaping lima saka Kitab Para Nabi Cilik dianggep minangka kitab Nabi Yunus; isiné misi Yunus menyang Niniwe kanthi pesen tobat. Tujuan misi Yunus ora mung nylametaké Niniwe, nanging uga mulang wong Yahudi dhéwé, ing antarané wong-wong mau wis muncul intoleransi marang wong manca ing wektu kuwi. Gusti maringi dhawuh marang nabi yèn kaslametan uga dadi bagéané wong-wong non-Yahudi, lan ngélingaké wong Yahudi supaya mbenerake diri, awit padha uga bisa binasa yèn ora tobat, lan panggonané bakal digantèkaké déning wong-wong non-Yahudi. Mula saka iku ana makna nubuatan anyar ing panginjilan Yona, sing wis maringi pratandha marang panginjilan apostolik ing Prajanjian Anyar sing nelokaké kabèh bangsa mlebu ing Gréja Kristus. Tandha wigatine Kitab Yunus lan Yunus dhéwé bisa ditemokaké ing pangandikane Sang Juruwilaha dhéwé, sing nalika ngélarang wong Yahudi—apamanèh wong Farisi—amarga ora tobat, ora pracaya, lan nglirwakaké pangandikane Yohanes Pembaptis bab tobat, ngendika: *'Wong-wong Niniwe bakal tangi ing dina penghakiman bebarengan karo generasi iki lan bakal ngukum generasi iki, amarga padha tobat miturut panginjilan Yunus; lan delengen, ana sing luwih agung tinimbang Yunus ing kene'* (Mat. 12:41). – Kitab Yunus diwaca sakabehe nalika ibadah Vesper ing Setu Agung, bebarengan karo ramalan-ramalan Prajanjian Lawas liyane babagan Kebangkitan Sang Juruwilujeng.

[6395] Ing gréja, élingan marang St. Teofanes sing diparingi tandha (the Inscribed) dirayakaké saben tanggal 27 Desember. Wong-wong mau diarani "sing diparingi tandha" amarga, ing tengah panyiksaan sing ditindakake déning para kaisar ikonoklastik Bizantium amarga ngajeni ikon, tembung-tembung ngina bab kegilaané ditatukaké ing awaké; ukiran kuwi nyeri banget amarga ditoreh ing rai nganggo jarum panas, ninggalaké bekas permanen. St Theophanes uga dikenal minangka panulis lan komposer kanon.

Allah kanggo kabecikan Kristen ing donya, kanggo tentreming Gréja Suci lan kanggo kasucian para raja, amarga para raja Bizantium wektu kuwi wis nyimpang menyang gréja ikonoklastik lan ngganggu tentreming Gréja Allah[6396] . Urip kanthi luhur kaya ngono, Jonah tekan yuswa tuwa lan, amarga uripé sing takwa, nampa saka Gusti kurnia sing kebak sih marang marasake. Sawisé kanthi tentrem tekan pungkasaning dina-dinane, dhèwèké kanthi bungah nyerahaké nyawa sing suci lan pinaringan berkah marang Gusti[6397] , kang tansah kobong karo katresnan sing murni lan semangat.

Uripé Santo Petrus, biyèn juru pungut pajeg[6398]

Dirilèkaké tanggal 22 September

Ing Afrika ana sawijining juru pajeg sing kejem lan ora welas asih jenenge Petrus; dhèwèké ora tau welas marang wong mlarat, ora tau mikirake pati, ora tau menyang gréja, lan atiné tansah atos marang wong-wong sing nyuwun sedekah. Nanging Gusti Allah sing becik lan welas asih ora kepéngin patié wong dosa; malah Panjenengané nggatekaké kaslametan kabèh lan lumantar Pangayomané sing ora bisa dipahami, nylametaké saben wong. Panjenengané uga paring welas asih marang Petrus iki lan nylametaké dhèwèké kanthi cara kaya mangkéné.

Ing sawijining dina, para gelandangan lan wong mlarat sing lungguh ing dalan wiwit muji wong-wong sing welas asih marang dheweke, ndedonga marang Gusti Allah kanggo dheweke, nalika ngéjek wong-wong sing ora welas asih; Nalika padha ngomong kaya ngono, padha uga wiwit rembugan bab Petrus, nyritakaké sepira kejemé dhèwèké tumindak marang wong-wong mau, lan padha takon siji lan sijiné apa ana sing tau nampa sedekah saka omahé Petrus; lan nalika ora ana sing bisa ditemokaké, salah siji wong mlarat banjur munggah lan kandha:

'Apa sing bakal kowe wenehake marang aku yen aku saiki lunga lan nyuwun sedekah marang dheweke?'

Sawisé sarujuk, padha nglumpukaké dhuwit minangka panjar, banjur pengemis kuwi mangkat lan ngadeg ing gapura omahé Petrus. Ora suwe Petrus metu saka omahé. Dhèwèké nuntun keledai sing kebak roti kanggo dhahar bengi pangeran. Pengemis kuwi nyuwun marang Peter kanthi swara banter. Peter nyekel roti mau, banjur mbuwangé marang rai pengemis lan mlaku adoh. Sawisé nglumpukaké roti mau, pengemis bali marang kanca-kancané lan kandha:

'Aku nampa roti iki saka tangané Peter dhéwé.'

Kanthi mangkono, dhèwèké wiwit memuji Gusti lan matur nuwun marang Gusti amarga sih-rahmaté Peter sing ageng. Rong dina sawisé kuwi, juru pajeg lara banget nganti meh mati, banjur dhèwèké nduwèni wahyu ing ngendi dhèwèké weruh awaké dhéwé ngadeg ing ngarepé pangadilan Gusti, karo kabèh pakaryané ditimbang ing timbangan. Ing salah siji sisih neraca ana roh-roh ala lan jahat, dene ing sisih liyane ana wong-wong padhang lan mulya. Roh-roh jahat mau nggawa kabèh pakaryan ala sing wis ditindakake Peter, juru pajeg, sajrone uripé wiwit isih cilik, lan padha nyelehaké ing timbangan; nanging para wong padhang ora bisa nemokaké siji waé pakaryan becik saka Peter sing bisa diselehaké ing sisih liya timbangan; mula padha sedhih lan kandha marang siji lan sijiné kanthi gumun:

'Kita ora duwe apa-apa sing bisa dilebokake ing timbangan.'

Banjur salah sijine kandha:

'Sejatine, kita ora duwe apa-apa sing bisa dilebokake ing kana, kejaba siji roti sing diwenehake kanggo Kristus rong dina kepungkur, lan kuwi uga mung amarga dipaksa.'

Padha nyelehake roti kuwi ing sisih liya timbangan, lan timbangan mau miring nguntungake dheweke. Banjur wong-wong nganggo klambi putih kandha marang juru pajeg:

'Mlayu, Petrus sing mlarat, lan tambahi roti iki, supaya setan ora njupuk kowe lan nuntun kowe menyang sangsara langgeng.'

[6396] Para kaisar Bizantium ing jamané St Jonah yaiku: Leo V si Armenia (813–820), Michael II si Gagap (820–829) lan Theophilus (829–842). Ajaran ikonoklastik muncul ing Bizantium ing separo kapisan abad kaping 8 lan terus nganti tengah abad kaping 9 (842).

[6397] St Jonah the Presbyter seda ing separo kapisan abad kaping sanga.

[6398] 'Mytar' iku juru pungut pajak.

Eling, Petrus wiwit merenung lan nyadari yèn apa sing dideleng kuwi dudu penampakan, nanging kabeneran; ing wektu kuwi dhèwèké kelingan kabèh dosané, kalebu sing wis lali – kabèh kaluputané katon cetha ing ngarepé – lan kuwi sing pas dikumpulaké déning setan jahat lan dipasang ing timbangan. Banjur Petrus, kaget, mikir:

'Yen sepotong roti sing tak buwang ing pasuryané wong mlarat wis mbantu aku banget nganti setan ora bisa nyekel aku, sepira manèh sedekah sing loman, sing ditindakake kanthi iman lan semangat, bakal mbantu wong-wong sing tanpa kikir mbagi kasugihané marang wong mlarat.'

Lan wiwit wektu kuwi dhèwèké dadi banget welas asih, nganti ora ngreksa awaké dhéwé. Ing sawijining dina dhèwèké mlaku menyang omah tol[6399] . Ing dalan dhèwèké ketemu karo juragan kapal: dhèwèké telanjang, amarga wis kelangan kapale dhèwèké dadi mlarat banget. Mula, wong iku nyungkur ing sikilé Petrus, nyuwun supaya diwènèhi sandhangan kanggo nutupi awaké sing telanjang. Petrus nyopot jubah njaba sing apik lan larangé, banjur diwènèhaké marang wong iku; nanging wong iku isin mlaku-mlaku nganggo sandhangan kaya ngono, banjur didol marang sawijining pedagang. Petrus, nalika bali saka pos bea cukai, kebeneran weruh yèn busana kuwi dipajang kanggo didol ing pasar; iki ndadèkaké atiné sedhih banget nganti nalika tekan omah dhèwèké ora gelem nyicipi panganan sanadyan mung sak suapan, nanging nyendhiri dhéwé karo nangis lan meratapi, kandha:

'Gusti Allah ora nampa sedekahku; aku ora pantes yèn wong mlarat kelingan marang aku.'

Kanthi nangis lan sedhih kaya ngono, dhèwèké turu sedhela, banjur ana priya sing katon mulya muncul marang dhèwèké, sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé; ing sirahé ana salib lan nganggo sandhangan sing persis padha karo sing diwènèhaké Petrus marang juragan kapal sing lagi nandhang sangsara; priya iku kandha marang Petrus:

'Ngapa kowe sedhih lan nangis, sedulur Petrus?'

Panagih pajeg mangsuli:

'Kepiye aku ora nangis, Gusti, nalika aku maringi marang wong mlarat saka apa sing Panjenengan paringake marang aku, nanging padha adol apa sing wis diparingi ing pasar-pasar?'

Banjur Panjenengané sing wis rawuh ngendika marang dhèwèké:

'Apa kowe ngerti sandhangan sing tak sandhengi iki?'

Petrus mangsuli:

'Inggih, Gusti, kula mangertos; punika kagungan kula; kula ngagemaken wong telanjang nganggo punika.'

Sing Ndeleng Diri Kuwi ngendika:

'Aja sedhih maneh, amarga sandhangan sing kowe wenehake marang gelandangan iku wis tak tampi lan tak sandhengi, kaya sing kowe deleng; aku muji kowe amarga kabecikanmu, amarga kowe wis ngagem Aku sing meh mati kedinginan.'

Nalika dhèwèké tangi, juru pajeg kuwi gumun lan welas marang wong mlarat, kandha:

'Yen wong mlarat iku kaya Kristus, mula, kanthi asma Gusti, aku ora bakal mati nganti aku dadi salah sijine.'

Sakwise kuwi, dhèwèké langsung mènèhaké kabèh bandha-bandhané marang wong mlarat lan mbebasaké para abdi dalemé, mung siji sing disimpen; marang abdi dalem kuwi dhèwèké kandha:

Aku kepengin nyritakaké rahasia marang kowe; jaga supaya rahasia iki tetep aman lan manut marang aku; nanging yèn kowe ora njaga rahasia iki lan ora manut marang aku, élinga yèn aku bakal adol kowe marang wong-wong kafir.'

Kanggo iki budhak mau mangsuli:

Apa waé sing kowe paringaké marang aku, tuan, aku kudu nindakake.

Banjur Petrus kandha marang dheweke:

Ayo padha lunga menyang Kutha Suci, ayo padha nyembah Makam Gusti sing maringi urip, lan ing kana kowe bakal adol aku marang salah siji wong Kristen, lan wenehana dhuwit saka adol kuwi marang wong mlarat; banjur kowe dhewe bakal dadi wong merdika.'

Abdi kagèt marang niyat anehé tuwané; dhèwèké ora gelem manut lan kandha:

[6399] Kantor bea cukai iku panggonan kanggo nglumpukaké bea utawa pajeg.

'Aku kudu lunga bareng kowe menyang Kutha Suci, amarga aku iku budhakmu; nanging aku ora bisa adol kowe, tuanku, lan aku ora bakal nindakake kuwi.'

Banjur Petrus kandha marang dheweke:

'Yen kowe ora adol aku, aku bakal adol kowe marang wong-wong kafir, kaya sing wis tak kandhakake.'

Lan banjur padha mangkat menyang Yerusalem. Sawisé padha ngurmati panggonan-panggonan suci, Petrus kandha manèh marang abdi:

'Jualna aku; nanging yèn kowé ora ngedol aku, aku bakal ngedol kowé marang wong-wong barbar supaya kowé dadi budhak sing abot.'

Ndeleng tekad tuwane sing teguh, abdi iku ora duwe pilihan kajaba manut, sanajan atine nolak. Nalika ketemu wong sing wedi marang Gusti sing wis dikenal, tukang pirak jenenge Zoilus, abdi iku kandha marang dheweke:

'Rungokna aku, Zoilus – tuku budak sing apik saka aku.'

Tukang pérak mau mangsuli:

'Sedulur, pracayaa marang aku: aku wis mlarat, mula aku ora duwe apa-apa kanggo mbayar dheweke.'

Banjur budak mau nyaranake marang dheweke:

'Nyilih saka wong lan tuku dhèwèké, awit dhèwèké iku wong sing becik tenan, lan Gusti Allah bakal mberkahi kowe amarga dhèwèké.'

Percaya karo omongane, Zoilus nyilih telung puluh koin emas saka kancane lan nganggo dhuwit iku tuku Petrus saka budake, tanpa ngerti yen Petrus sejatine iku tuane budak mau. Budak mau, sawise nampa dhuwit kanggo tuane, lunga menyang Konstantinopel lan tanpa ngandhani sapa wae apa sing wis ditindakake, mbagi dhuwit mau marang wong mlarat. Wiwit wektu kuwi, Petrus miwiti ngladeni Zoilus; dhèwèké kudu nindakake pakaryan sing durung tau dadi kabiasaané: kadhangkala dhèwèké nyambut gawe ing pawon, kadhangkala ngangkut tai sapi saka omahé Zoilus, lan kadhangkala nggali lemah ing kebon anggur; lumantar pakaryan abot kuwi lan liya-liyané, kanthi andhap asor sing tanpa wates, dhèwèké nganti ngentèkaké awaké. Zoilus, ing sisihé, weruh yèn Petrus nggawa berkah marang omahé, kaya omahé Penthephre biyèn sing tau diparingi berkah amarga Yusuf; dhèwèké weruh yèn kasugihané saya tambah; mulané dhèwèké saya tresna marang Petrus, lan ing wektu sing padha, nalika ndeleng andhap asor sing luar biasa, dhèwèké ngajèni Petrus. Sawijining dina dhèwèké kandha marang Petrus:

'Petrus, aku kepengin mbebasake kowe; dadi sedulurku.'

Nanging Petrus ora kepengin kamardikan, nanging luwih milih ngladeni minangka budhak; asring katon budhak liyane ngina, kadhangkala malah nggebuki lan ngremehake kanthi macem-macem cara, nanging dheweke sabar nahan kabeh iku tanpa ngucap sepatah tembung. Sawijining dina, Petrus weruh ing ngimpi sawijining Pria sumunar sing biyen wis muncul marang dheweke ing Afrika nganggo sandhangané dhéwé; Pria iki, sing saiki nyekel telung puluh koin emas ing tangane, kandha marang dheweke:

'Aja sedhih, sedulur Peter, amarga Aku dhéwé sing wis nampa dhuwit kanggo kowe; sabar nganti kowe dikenal.'

Sawisé sawatara wektu, sawetara tukang pérak teka saka Afrika kanggo ngaturake pangurmatan ing panggonan suci; Zoel, tuwané Peter, ngajak wong-wong mau menyang omahé kanggo dhahar awan. Nalika dhahar, para tamu wiwit ngenali Peter lan padha kandha marang siji lan sijiné:

'Wong iki mirip banget karo Petrus juru pajeg.'

Nalika krungu pacelathoné, Petrus wiwit ndhelikaké pasuryané saka wong-wong mau, supaya padha ora bisa ngenali dhèwèké. Nanging, wong-wong mau padha ngenali dhèwèké lan banjur kandha marang tuwané omah:

'Kita arep ngandhani kowe, Zoilus, bab sing wigati: apa kowe ngerti yèn ana wong agung – Petrus – sing ngladèni ing omahmu? Ing Afrika dhèwèké dadi wong sing pinunjul; dhèwèké wis mbebasaké kabèh budhaké. Pangeran banget sedhih lan nyesel yèn Petrus wis ninggalaké kita; mulané, kita bakal nggawa dhèwèké bebarengan karo kita.'

Nalika ngadeg ing njaba lawang, Petrus krungu saben tembung; sawisé nyelehaké baki sing digawa, dhèwèké buru-buru menyang gapura kanggo mlayu; penjaga gapura kuwi bisu lan tuli wiwit lair, mula dhèwèké mung mbukak lan nutup gapura miturut pratandha sing wis disepakati.

Sang Petrus, ing kesusu arep lunga, kandha marang wong bisu:

'Aku kandha marang kowe ing asmané Gusti kita Yesus Kristus: bukak lawang kanggo aku saiki uga.'

Banjur lambéné wong bisu kuwi mbukak, lan dhèwèké kandha:

'Saestu, Pak, kula badhé mbukak menika langsung.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké langsung mbukak gapura, lan Petrus langsung mlayu. Banjur wong bisu mau menyang marang tuwané lan ing ngarepé kabèh wong wiwit ngomong; kabèh wong ing omah padha gumun nalika padha krungu dhèwèké ngomong; langsung kabèh wong padha nggoleki Petrus, nanging ora bisa nemokaké dhèwèké. Wong bisu mau kandha:

'Delengen, apa dheweke durung mlayu? Ngertèno yèn iki abdi agungé Gusti Allah; nalika dhèwèké nyedhak gapura, dhèwèké kandha marang aku, "Ing asmané Gusti Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowé, mbukak gapura." Lan aku langsung weruh geni metu saka cangkemé, sing nyentuh aku, lan aku banjur bisa ngomong.'

Kabeh wong langsung mlayu ngoyak Petrus, nanging ora bisa nyusul; padha nggoleki kanthi teliti ing endi-endi, nanging ora ketemu. Banjur kabeh wong ing omahé Zoel padha nangis lan kandha, 'Kok kita ora ngerti yèn dhèwèké iku abdi Gusti sing gedhé banget?' Lan padha ngluhurake Gusti Allah, sing duwé akèh abdi sing didhelikake. Nanging Petrus, sing mlayu saka kamulyan manungsa, ndhelik ing panggonan rahasia nganti pungkasaning uripé[6400] .

Kamulyan tumrap Gusti tansah lan langgeng. Amin.

6 Oktober

23 September (Gaya Lawas)

Sabda babagan Pangandhaping Nabi Mulya lan Kamulyan, Panuntun lan Pembaptis Gusti, Yohanes

Peringatan tanggal 23 September

Nalika pangandhaping Sang Juruwilaha saya cedhak, pangandhaping Santo Yohanes Pembaptis kelakon kanthi cara sing mulya lan mujijat. Akeh ibu ngandhut anak, nanging sithik sing ngandhute dimulyakake lan dirayakake dening Gréja Suci. Mung ana telung ibu sing kondhang sing ngandhute, sing kelakon ing kandhunge, dadi sumber kaajaiban tumrap saindenging donya. Iku yaiku Anna sing bener, Santa Elizabeth, lan Perawan Maria sing paling suci. Anah sing bener ngandhut Ibune Gusti, Elizabeth sing dadi Panuntun, lan Perawan Maria—Kristus Juruslamet kita. Kabeh pangandhut iki diumumake dening malaikat lan kelakon amarga sih-rahmaté Gusti, nanging mung lumantar pacelathon antarane juru kabar lan para wanita sing dimaksud, amarga Gusti piyambak mbutuhake sarujuké. Mula, sang juru kabar, Malaikat Agung Gabriel, mlebu ing papan suci marang imam Zakharia, sing wektu kuwi lagi ngladeni ing ngarsané Gusti Allah, ngendika:

'Aja wedi, Zakaria: pandongamu wis krungu, lan bojomu Elisabet bakal nglairake anak lanang, lan kowe bakal maringi jeneng Yohanes. Lan akèh wong bakal bungah nalika lairé.'

Zakaria mangsuli:

'Apa sing kowe kandha marang aku, wahai utusan kabar kabungahan, iku ora disangka-sangka lan aneh, amarga ora lumrah nglairake anak ing yuswa tuwa; aku wis tuwa, lan garwaku uga wis sepuh: kepiye bisa kita ngandhut lan nglairake putra?'

Nanging malaikat mau mangsuli:

'Wiwit tembungmu sing sepisanan, Zakaria, aku weruh yen kowe kurang pracaya; kowe ora precaya yen tembungku bakal kelakon. Bener, apa sing tak wartakake iki ora cocog karo kodratmu, nanging iki kersaning Gusti Allah, sing tumrap Panjenengané ora ana sing mokal: *"Gusti Allah bisa nguripaké turunan kanggo Abraham saka*

[6400] Wong suci iku seda ing abad kaping enem ing Konstantinopel.

watu-watu iki" (Mat. 3:9). Apa kowe ora ngerti yèn Gusti Allah bisa mbentuk Adam saka lemah, nggawe Hawa saka tulang rusuk Adam, lan maringi Ishak, sawijining putra, marang Sarah sing wis tuwa? Mula saka iku, Gusti Allah Kang Maha Kuwasa uga bakal maringi garwamu lairé sawijining putra ing yuswa tuwa; amarga pandongamu wis krungu.

'Aku,' pangandikane Zakaria, 'saiki nyuwun marang Gusti supaya Sang Mesias sing wis suwe dinanti rawuh, sing wis dijanjekake lumantar cangkemé para nabi suci; aku ndedonga supaya Gusti enggal ngutus Panjenengané menyang bumi kanggo nylametaké keturunan Abraham saka perbudakan bangsa manca; Aku uga ndedonga marang Gusti supaya paring pangapura marang kaluputanku lan dosa-dosa kabèh wong; nanging bab nduwèni anak lanang, aku ora ndedonga bab kuwi saiki, amarga aku wis tuwa banget, lan garwaku uga wis sepuh.

Nanging malaikat mau kandha marang dhèwèké:

Aku iki Gabriel, sing ngadeg ing ngarsané Gusti; lumantar wahyu ilahi aku ngerti yèn saiki kowé ora ndedonga kanggo kurnia anak lanang, nanging kanggo apa sing wis kowé kandhakake marang aku; nanging biyèn, nalika kowé lan bojomu durung tuwa, kowé ndedonga kanthi sungguh-sungguh marang Gusti supaya Panjenengané ngutus anak lanang kanggo kowé. Gusti Allah sing Maha Asih, sing ora ana gerakan cilik saka manahé manungsa sing bisa didhelikaké, ngrungokaké wong-wong sing ndedonga marang Panjenengané lan nepaki pangarep-arepé wong-wong sing wedi marang Panjenengané. Sawise ngrungokake pandonga-pandonga panjenengan sadurunge, Panjenengané maringi panjenengan anak lanang sing dijenengi miturut sih '[6401] '; amarga Gusti ngerti, manut karsa Panjenengané, kapan kudu nepaki panyuwunan para wong suci Panjenengané: lan wawéné, panjenengan bakal nduwé anak lanang sing bakal gedhé ing ngarsané Gusti.

Kanggo iki Zakaria mangsuli:

Saiki aku weruh, hai utusan, yèn kowe malaikaté Gusti; amarga omonganmu maringi paseksi marang iki, rupa-rupamu cetha nuduhaké, lan kakuwatan tembungmu ngukuhaké. Nanging ing wiwitan, nalika panjenengan dumadakan rawuh ing ngarep kula lan miwiti wicara, kula ajrih sanget, kados nabi Daniel ing jaman biyen ajrih nalika piyambakipun ndeleng Malaekat: 'Kula *ningali*,' pangandikane, *'paningalan ageng menika, nanging kula boten gadhah kekiyatan malih'* (Dan. 10:8); kaya mangkono, ibu Samsôn kandha: *'Ana wong Allah teka marang aku, rupane kaya malaikat Allah, nggumunake banget'* (Hakim-hakim 13:6). Mula saka iku aku wedi lan ora wani mbantah tembung malaikatmu; nanging aku kudu takon, kenapa putra sing bakal lair saka aku bakal agung? Apa dhèwèké bakal luwih agung lan luwih suci tinimbang nabi Yeremia, marang sapa Sabda Gusti rawuh: *'Sadurungé Aku mbentuk kowé ana ing kandungan, Aku wis ngerti kowé, lan sadurungé kowé lair Aku wis milih kowé; Aku wis netepaké kowé dadi nabi tumrap bangsa-bangsa'* (Yer. 1:5).

Nanging malaikat mau mangsuli:

Putramu bakal agung ing paningalé Gusti, lan ing kamulyané rohani dhèwèké ora mung bakal padha karo nabi Yeremia, nanging malah bakal ngluwihi; amarga sanadyan Yeremia wis dipilih sadurungé lair, dhèwèké iki bakal luwih kebak Roh Suci nalika isih ana ing kandhungan ibuné; Yeremia mung ditakdirake kanggo ngandhani bab Sang Mesias, dene sing iki bakal diurmati kanthi nyandhak tangané marang Panjenengané lan nglairaké Panjenengané kanthi baptisan. Lan dhèwèké ora mung bakal ngluwihi Yeremia, nanging uga para wali agung liyané, ing kamulyaning sih rahmaté Gusti; awit sanadyan ing antarané hierarki malaikat kita, sing tansah nyawang pasuryané Gusti Sang Nata Tentara, Gusti ora nembungaké misteri kersaning Gusti kanthi padha marang kabèh, nanging nembungaké marang pangkat ngisor lumantar pangkat sing luwih dhuwur. Akeh lintang kang muncul sadurunge srengéngé munggah, nanging mung Lintang Esuk sing mimpin sadurunge srengéngé dhéwé. Akeh nabi wis nginjilake rawuhe Sang Mesias, nanging bocah sing bakal lair saka kowe ora mung bakal nginjil nganggo tembung, nanging uga bakal nunjukake marang wong-wong, nganggo drijine, Anak Domba Allah sing mbusak dosa donya. Mula putramu bakal gedhe lan paling agung saka kabeh sing lair saka wanita. Kaya panggenapan kabar kabungahan luwih nyenengake tinimbang kabar iku dhéwé, mangkono nabi sing bakal lair saka kowe bakal nduwé pakurmatan luwih gedhé tinimbang para nabi liyané. Kabèh para nabi lan Torèt dhéwé wis maringi ramalan sadurungé dhèwèké, nanging dhèwèké bakal dadi puncaké kabèh para nabi, pungkasané Prajanji Lawas, lan panginjangé sih anyar.

Zakaria mangsuli:

[6401] 'Yohanes' tegesé 'rahmat'.

Pesenmu apik lan nyenengake, ya Malaikaté Gusti! Yen saben putra sing wicaksana maringi kabungahan marang bapaké, luwih-luwih putra sing paling wicaksana, sing luwih agung tinimbang kabèh nabi, mesthi bakal maringi kabungahan marang aku, wong tuwa iki! Nanging kepiye aku bisa bungah nalika aku ragu marang tembungmu? Ora ana kabungahan utawa rasa seneng ing bab-bab sing diragu-ragu, nanging mung ana ing bab-bab sing mesthi. Mula saka iku aku nyuwun marang kowe, Malaikaté Gusti, kandha marang aku kepiye carane aku bisa yakin marang apa sing kok wartakaké marang aku?

Banjur Gabriel mangsuli:

'Kowe isih nyimpen sangsi lan ora pracaya marang tembungku, Zakaria; apa aku, utusané Gusti, bakal ngucap goroh, [awit] *"Gusti iku setya ing kabèh pangandikane lan suci ing kabèh pakaryane"* (Mazmur 144:13), supaya *'ora ana siji tembungé Gusti sing bakal gagal'* (Lukas 1:37). Kowé iku imam lan guru Israèl; apa kowé ora ngerti yèn wektu wis teka, sing tak itung ing minggu-minggu nalika aku dikirim marang nabi Daniel ing Babilonia? Apa kowe durung maca prakirmane? Pikirna lan sadharna yèn Juruwilaha Israèl wis cedhak, lan ing ngarepé bakal ana Malaikat ing daging—putramu, sing bakal nyiapaké dalan kanggo Sang Mesias, lumaku ing ngarepé kanthi roh lan kuwasaé Elia. Nanging amarga kowe ora pracaya marang tembungku, kowe bakal bisu lan ora bakal bisa ngucap siji tembung nganti dina iki kawujud.

Lan langsung bisu nyerang lambéné Zakharia, lan kasuburan Elisabet kabuka. Malaikat mau banjur lunga menyang pangastané Sang Maha Kuwasa. Mulyakna Gusti tansah. Amin.

Troparion, Nada 4:

Hei sing mandul, bungahna, amarga kowe wis ngandhut panjelmaan Sang Srengéngé, Sang Pembawa Cahya, sing bakal maringi pencerahan marang sakabehing jagad sing kaserang kabutaan. Bungahna, Zakaria, sing muni kanthi wani: 'Nabi Sang Maha Luhur bakal lair.'

Kontakion, Nada 1:

Sugeng, wahai Zakaria Agung, bebarengan karo garwamu sing pinunjul, Elizabeth, sing kanthi pantes ngandhut Yohanes Pembaptis: kang kabar kabungahané diparingaké Malaikat Agung kanthi suka cita, lan kang bakal kita ajeni minangka pangurus sih rahmat.

Peringatan para Martir Suci Andreas, Yohanes, Petrus, lan Antoninus

Peringatan tanggal 23 September

Para martir suci iki nandhang sangsara nalika pangeran Ibrahim sing kejem mrentah ing Afrika. Sawisé kutha Syracuse ing Sisilia dijupuk lan dirusak[6402] , Ibrahim nggawa Yohanes lan loro anaké, Petrus lan Antoninus, saka kono menyang Afrika. Dheweke mrentahake supaya loro bocah lanang iki diajari basa Agarian lan ilmu pengetahuan. Nalika wis luwih tuwa, Pangeran Ibrahim saya tresna marang dheweke amarga kebijaksanaan lan urip sing luhur, nganti dheweke ngumumake Antonina dadi sedulure lan maringi Peter gelar sakellarios[6403] . Padha nyembunyikake pracaya Kristen, nanging ora bisa ndhelikake marang pangeran. Nalika pangeran ngerti yèn padha pracaya marang Kristus, dhèwèké nesu banget, banjur mrentah supaya padha diiket nganggo borgol wesi lan dipukul nganggo tongkat kang ana simpulé. Suwéné suwe para penyiksa terus nggebuk Santo Antoninus; banjur padha nglempitake dheweke ing mburine keledai lan, sawise diiket nganggo tali kenceng, ngubengi dheweke ing saindenging kutha, nggebuki lan nyawuri dheweke karo macem-macem cacian. Santo Antoninus nahan kabeh iki, matur nuwun marang Gusti Allah. Bab Santo Petrus, dheweke ditelanjangi lan dipukul suwe nganggo tongkat ing balung lan wetenge. Sawise kuwi, para martir dipenjara. Sawisé sawatara wektu, pangeran mrentahaké supaya

[6402] Panangkepan Syracuse kelakon ing taun 868.
[6403] Kepala pangurus.

padha digawa metu lan papan kayu abot dipasang ing awaké, supaya tangané kapotong saka badané, lan pahané lan dhengkulé remuk kabèh; badan para martir suci keno getih dhéwé, lan kabèh balungé remuk. Banjur padha nggawa bapakné, Yohanes; sang pangeran nyekel gulu bapakné nganggo tangan kiwa, déné nganggo tangan tengen nyabetake piso ing tenggorokane; mangkono sang martir suci nyawane murub ing dhuwuré awak anak-anaké. Banjur Ibrahim mréntahaké supaya digawé unggun ageng lan mayité para martir suci kobongaké ing kana. Babagan Santo Andreas, sing wis sepuh, penyiksa sing kejem nindakake kaya mangkéné. Kaping pisan, dhèwèké nglarani lan ngeleti dhèwèké suwéné wektu, banjur nyopot sandhangane; sabanjuré, numpak jaran lan nyekel tombak, dhèwèké nyerang martir suci mau lan nyabet dhadhane nganggo tombak. Santa Andreas banjur miwiti muji Gusti kanthi banter. Pangeran sing kejem mau nyerang sang wali kaping pindho lan nancepake tombak ing antarane pundhaké. Amarga getihé mili nganti seda, wong sing pinaringan berkah iku ambruk ing lemah, sawisé kuwi sirahé dipotong nganggo pedhang.

Dina Rayané Santa Iraida Sang Martir

Dipeperingati tanggal 23 September

Perawan suci Iraida manggon ing Alexandria. Ing sawijining dina, nalika arep menyang mata air kanggo njupuk banyu, dheweke weruh sawijining kapal sing labuh ing pesisir; ing kapal iku ana akèh para dara, priya, imam, diakon, lan biksu; kabeh mau diiket ing belenggu, amarga arep disiksa amarga ngakoni jenengé Gusti Yesus Kristus. Dumadakan, Iraida kebak katresnan gedhé marang Gusti; dhèwèké mbuwang kendi banyuné, banjur kanthi sukarela gabung karo tawanané Kristus lan diiket ing belenggu bareng karo wong-wong mau. Nalika kapal iku tekan kutha Antinopolis ing Mesir, Santa Iraida, sadurunge wong liya, nandhang panyiksaan sing kejem lan dipenggal nganggo pedhang[6404] , lan sawisé dhèwèké, kabèh wong liya negesaké pangakuan pracaya marang Yesus Kristus nganggo getihé dhéwé.

Uripé Sang Mulya Polyxenia

Dirilis tanggal 23 September

Santa Polyxenia asalé saka Spanyol. Dhèwèké urip ing abad kapisan Masehi, ing jaman Para Rasul Suci, lan dadi muridé. Wiwit lair nganti yuswa enom, Polyxenia iku wong pagan. Bareng karo adhine sing luwih tuwa, Xanthippe[6405] , mantan garwane Probus, panguwasa ing tanah kuwi, Polyxenia sing isih dara krungu piwulang ilahi Kristus Juruwilujeng saka Rasul Suci Paulus nalika Panjenengané lagi mènèhi khotbah ing Spanyol. Xanthippe lan Prov langsung mlebu agama Kristen ing wektu kuwi, dene Polyxenia tetep dadi penganut pagan.

Sawisé kuwi, Polyxenia ngalami sangsara. Dhèwèké ayu banget; kapincut karo kaendahané, wong sing ora mulya nyulik Polyxenia kanthi paksa lan nggawa dhèwèké menyang Yunani. Nanging Panglindhungi sing welas asih lan Maha Kuwasa tumrap wong sing ora duwe daya lan wong sing ora salah, Gusti, njaga sang putri supaya ora cilaka lan ora ngidini rencana kriminalé penculik jahat kuwi kasil. Gusti malah ngowahi niat ala wong jahat mau dadi kauntungan kanggo Polixenia. Nalika nglayar menyang Yunani, ing salah siji kapal, Polyxenia krungu khotbah saka salah siji murid agung Kristus liyane, Santo Petrus sang Rasul. Amarga dhèwèké nampa kanthi becik piwulang Ilahi sing luhur saka Kristus Juruwilujeng, sawisé tekan Yunani dhèwèké nyuwun pangayoman lan perlindungan marang umat Kristen kanthi kapercayan sing sakabehe. Santa Filipus, Rasul Kristus, sing wektu kuwi lagi mènèhi khotbah ing kana, maringi tugas marang sawijining kulawarga sing taat supaya ndhelikaké Polyxenia saka penculik kriminalé. Ing tengahing akèh kasulitan lan alangan, para wong Kristen sing sholeh kuwi bisa ndhelikaké Polyxenia ing kutha Patras, Yunani, ing wewengkon Achaea, ing ngendi mayoritas warga wis mlebu agama Kristen liwat dakwah Santo Andreas Sang Rasul, murid pisanané Kristus Juru Sélamet.

Ing Patras, Polyxenia—sing wis disiapake dening Injil sing diwartakake para Rasul Suci Kristus, Paulus, Petrus, lan Filipus, lan saiki wis ngalami langsung kabecikan aktif para Kristen—nampa agama Kristen kanthi

---

[6404] Santa Iraida seda watara taun 308. Dina rayané uga dirayakaké tanggal 5 September kanthi jeneng Raisa.

[6405] Dina raya Venerabel Xanthippe dirayakake ing dina sing padha.

iman sing urip marang keilahian piwulang Kristus Juruwilujeng lan dibaptis langsung dening Santo Andreas sing Kapisan Diarani. Ing kono, Polyxenia nyekseni mujijat-mujijat agung sing ditindakake dening Santo Andreas sing Kapisan Dilarang. Dheweke weruh carane rahib tuwa iki, sing wis sepuh, sabar nampa panyiksaan lan sangsara abot, lan carane dheweke mati ing salib amarga ora gelem nyelakake Gusti Yesus Kristus lan amarga mbela wong Kristen kanthi wani.

'Percayaa marang Kristus dhéwé,' pangandikane Rasul Suci marang pangéran pagan sing nesu saka kutha lan provinsi, nalika pangéran kuwi, ing sangisore ancaman pati, nuntut supaya Santo Andreas mbalèkaké iman marang Kristus, nyembah déwa-déwa pagan lan nglakoni kurban kanggo ngajèni para déwa mau. "Aku luwih sedhih amarga kebinasaanmu tinimbang sangsara sing bakal tak alami," nerusake Rasul Suci, "awit sangsaraku mung bakal suwé sedina utawa rong dina, nanging panyiksa kanggo kowe bakal lestari langgeng."

Nanging, tanpa nggatekake panyuwunan alusé Santo Andreas, panguwasa sing jahat kuwi luwih dhisik maringi paukuman siksa sing kejem lan banjur ngukum dheweke pati kanthi disalib; lan, kanggo nambah sangsara sak suwene bisa, dhèwèké mrentah supaya ora dipaku nanging diiket ing kayu salib.

Nalika Rasulé Gusti digawa menyang panggonan pangsaliban, wong akèh—kalebu Polyxenia sing isih enom—padha nglumpuk ing sakupengé, padha njerit banter:

'Dosa apa sing wis ditindakake wong sing bener iki, kanca Gusti Allah iki, nganti digawa menyang cara paukuman sing paling memalukan ing tanah kita, sing mung ditrapake marang para penjahat paling jahat?'

Nanging Santo Andreas nenangake lan maringi panglipur marang wong akeh, banjur mlaku kanthi bungah menyang panggonan pangorbanan kanggo pangakuan marang Kristus.

Murid-murid setya Santo Andreas, kalebu Polyxenia, ora ninggalake dhèwèké, sanajan dhèwèké disalib lan digantung ing kayu salib. Akèh wong padha nglumpuk ngubengi Santo Andreas sing disalib tanpa dosa, nesu marang putusan panguwasa lan padha njerit karo rasa ora puas sing saya tambah:

'Wong suci iki nandhang sangsara sia-sia!'

Nanging Rasul mau nyoba nenangake wong-wong sing lagi ngamuk lan terus nginjili Sabda Gusti:

"Wong-wong sing ana ing kéné," pangandikane, "bojo lan anak-anak, wong tuwa lan enom, budhak lan wong merdéka! Rungokna tembungku lan aja manèh mikir bab kasedhihan urip donya iki, nanging delengen aku, sing digantung ing kayu salib kanggo Kristus lan wis siap ninggal awak iki. Wong-wong sing ngadhepi pati amarga kabeneran ing donya iki ora perlu wedi: padha bakal nampa pangaso sing berkah. Ngresiki awakmu; aja lali piwulangku; pracayaa kanthi sakabehe atimu marang Rama, Putra, lan Roh Suci. Netepi dhawuhe Gusti kita Yesus Kristus, lan kanthi mangkono mbuktena awakmu pantes nampa kabungahan langgeng sing wis disiapake Gusti kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané!

Dina lan wengi kliwat kaya ngono. Sang wali sing suci, sanadyan nandhang sangsara abot, ora nate mandheg mulang wong akeh. Lan khotbah sing alus nanging nyenengake, kebak katresnan sejati, sing diwenehake saka salib, nduweni pangaruh sing kuat banget marang Polyxenia sing isih enom. Ing sawetara dina, dheweke ngalami urip sakabehe, lan agama Kristen ngrembaka kanthi kokoh ing jeroning atine.

Ing wektu sing padha, sangsara sing suwé dialami Santo Andreas saya nambah gerutu lan nesué wong-wong, nganti wong akèh padha mbribuk ngubengi omahé gubernur Egeatus, nuntut supaya Santo Andreas dibebasaké, amarga dhèwèké wis digantung ing salib tanpa mangan suwéné telung dina.

'Wong alus, suci, lan tentrem iki nandhang sangsara tanpa guna,' ujare wong-wong. 'Luwih saka rong dina dhèwèké wis ngglantung ing salib lan ora nate mandheg mulang kita kabecikan lan kabeneran; dhèwèké kudu diturunaké!'

Amarga wedi karo kerusuhan, Egeatus sarujuk karo panjaluk wong-wong mau lan piyambak lunga menyang panggonan paukuman pati kanggo mrentah supaya Santo Andreas diturunake saka salib. Rasul sing Kapisan Dipanggil, nalika ndeleng dheweke, kandha:

'Kowe teka kanggo apa, Egeat?' Yen kowe teka kanggo ngakoni pracaya marang Gusti Yesus Kristus, mesthi kowe bakal nampa pangapura; nanging yen kowe teka kanggo mbukak aku saka wit iki, upaya kowe saiki bakal sia-sia – aku wis ngrasakake pandelengan Sang Raja Swarga, wis nyembah Panjenengané, wis ngadeg ing ngarsané! Nanging nalika isih ana wektu, jaga nyawamu lan aja nganti kowe nampa sangsara langgeng.

Miturut dhawuhe gubernur, para prajurit arep mbukak tali Santo Andreas saka salib, nanging Rasul iku, ngangkat pasuryane menyang langit, muni banter:

'Aja nganti, ya Gusti, aku dicopot saka salib; paringana supaya aku bisa nandhang sangsara kanggo Panjenengan kanthi cara sing padha kaya Panjenengan kersa nandhang sangsara. Aja nganti wong-wong sing wis padha ngerti lan tresna marang Panjenengan lumantar panginjilanku padha goyah; jaga lan kuwatna iman suci Panjenengan marang wong-wong mau, supaya padha bisa ngluhurake Panjenengan, Gusti sejati; lan tampi aku uga kanthi tentrem!

Lan pancen, para algojo nyoba kanthi sia-sia nyedhaki wong sing disalib kanggo mbukak iketané saka salib – ana kekuwatan sing ora katon sing nahan dheweke. Cahya padhang sumunar, luwih padhang tinimbang srengéngé, ngubengi Santo Andreas sakabehe lan meh setengah jam ndhelikaké dhèwèké saka wong-wong sing padha ngadeg ing sacedhaké. Nalika cahya iku sirna, katon yèn Rasul Suci Andreas wis nyerahaké nyawane marang Gusti Allah, lan mung pasuryané sing sumunar kanthi cahya swarga.

Kaya Wunguné Gusti Yesus Kristus sing maringi inspirasi gedhé marang Para Rasul Suci kanggo mratélakaké piwulang ilahi Panjenengané, mangkono uga pangliwéngé Rasul Suci Andreas nduwèni pangaruh sing woh marang Santa Poliksenia. Amarga nampa agama Kristen saka tiang Gréja Kristus kaya Santo Andreas Sang Rasul, lan wis dilatih lan dikuatake ing doktrin ilahi Sang Juruwilujeng miturut pandhuané piyambak, Santo Polyxenia dhéwé kepéngin nginjili piwulang ilahi Sang Juruwilujeng Kristus. Lan nalika dhèwèké krungu yèn Santo Onesimus, sing wis ngunjungi kutha Patras sawisé seda Rasul Andreas, arep mangkat mènèhi warta Injil ing Spanyol, Santo Polyxenia kanthi bungah ngancani dhèwèké menyang tanah kelairané , kanggo nindakake pakaryan evangelisasi. Dhèwèké kepéngin nuntun bangsane, sing durung padhang déning pepadhanging Injil, marang Kristus.

Bali menyang Spanyol karo Santo Onesimus lan kancane Rebecca, sing wis dibaptis bareng karo dheweke, Santo Polyxenia nyawisake awake kanthi semangat kanggo nyebarake agama Kristen kanthi aktif ing antaraning bangsane. Adhiné, Xanthippe, uga melu ing pakaryan evangelisasi. Miturut tradisi, padha kerep banget mènèhi khotbah ing kutha Toledo sing padhet penduduké.

Mula, nganti pungkasaning uripé—meh patang puluh taun—Santa Poliksena nyawisake dhiri ing pakaryan ageng iki, dadi tuladha gesang sing takwa tumrap wong-wong sing wis pracaya marang Kristus. Woh saka pakaryan apostoliké sing takwa yaiku akèh banget wong pagan ing Spanyol sing padha mratobat lan dikuatké imané ing agama Kristen lumantar dhèwèké.

Ing watara taun 109 Masehi, Santa Polyxenia séda kanthi tentrem, sawise njaga kasuciané nganti pungkasaning uripé ing donya.

7 Oktober

24 September (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Santa Tékla, Martir Kapisan lan Setingané Para Rasul

Diperangeti tanggal 24 September

Para Rasul Suci Paulus lan Barnabas, nalika nginjili Injil marang donya, rawuh ing Ikonium[6406] lan manggon karo Onesiphorus, sing kasebut déning Santo Paulus ing Suraté marang Timotius, kandha: *'Mugi Gusti maringi rahmat marang kulawarga Onesiforus, awit dhèwèké asring maringi seger marang aku lan ora isin karo belenggu-belenggu aku'* (2 Tim. 1:16). Nalika manggon ing omahé Onesiphorus, padha kerep menyang sinagoga, tanpa wedi padha nginjili Sabda Gusti, nuntun wong-wong menyang dalan kaslametan, lan ngowahi iman marang Gusti Yesus Kristus. Banjur akèh wong, krungu piwulangé lan nyekseni pratandha lan kaajaiban sing ditindakake,

[6406] Iki kelakon ing taun 45–46 Masehi nalika lelampahan kapisané Santo Paulus Rasul. Kutha Iconium dumunung ing Lykaonia, sawijining wewengkon ing Asia Cilik ing kidul-kulon Kapadokia. Lelampahan kapisan Santo Paulus Rasul dicritakaké ing Kitab Kisah Para Rasul, bab 13–14. Santo Paulus teka ing Iconium saka Antiohia ing Pisidia.

padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus. Iki kacathet ing Kitab Karya Para Rasul: *'Ing Ikonium, wong-wong mau* (yaiku Paulus lan Barnabas) *padha mlebu bebarengan menyang sinagoga Yahudi lan padha ngandika kanthi cara sing nganti akèh wong Yahudi lan wong Yunani pracaya. Nanging wong-wong Yahudi sing ora pracaya padha nggugah lan nyurung bangsa-bangsa liya supaya mungsuh para sedulur. Nanging, padha tetep [ana ing kono] suwene wektu sing cukup suwe, tumindak kanthi wani ing asmane Gusti, kang minangka pratandha marang tembung sih-rahmatipun, nindakake pratandha-pratandha lan kaajaiban lumantar tanganipun'* (Kisah Para Rasul 14:1–3).

Ing wektu kuwi, ana ing Ikonium sawijining cah wadon umur wolulas taun sing ayu banget jenenge Thekla, putri Theoklia, saka kulawarga bangsawan lan misuwur. Dheweke wis dipingit karo sawijining priya jenenge Phamir, salah siji pemuda paling unggul ing kutha, misuwur amarga sugih lan ganteng. Nalika nyekseni mujijat sing ditindakake para Rasul, Thecla bebarengan karo wong liya ngrungokaké saka jendhela piwulangé ing omahé Onesiphorus, kanthi tliti marang kabèh sing diwartakaké. Biji Sabda Gusti Allah tiba ing lemah subur; lumantar pakaryané Roh Suci, wiji mau ngakar jero ing manahé Thecla lan thukul: dhèwèké pracaya marang Putrané Gusti Allah, tresna marang Panjenengané, lan nyekel Panjenengané kanthi sakabehing atiné. Paulus, nanging, dipunparingi wahyu saking inggil, wiwit nyarios babagan kasucian lan dhirin; piyambakipun ngendika, antawis sanès-sanès, bilih satunggaling wanita enom ingkang njagi kasucianipun amargi katresnanipun dhumateng Kristus kados malaikat; piyambakipun dados panganten Kristus, lan Kristus dados pangeran pangantenipun, ingkang badhé nuntun piyambakipun dhumateng kraton swarga. Kanggo kuwi, Sang Paulus ngandika dawa babagan iki lan nyengkuyung Thekla supaya njaga kasuciané, nganti sang prawan suci kuwi mutusaké ing wektu kuwi kanggo ninggalaké tunanganné, nolak kabèh kesenengan donya iki, lan ngabdi marang Kristus kanthi suci nganti pungkasaning uripé. Mangkono, dara sing wicaksana mau dadi panganten Sang Panantuk langit lan ngetutaké Panjenengané kanthi katresnan kang murub; kangen marang Sang Panantuk kang langgeng, dhèwèké lumer kaya lilin, nganti tembungé Daud kanyata ing dhèwèké: *'Atiku dadi kaya lilin; iku lumer ing jeroning dhiri'* (Mazmur 21:15). Thekla kapincut banget marang wulangé Paulus nganti telung dina telung bengi dhèwèké lali babagan panganan, omben-omben, lan pangaso badan. Kaya Maryam biyèn *'lungguh ing sikilé Yesus'* (Lukas 10:39), ora mikir apa-apa kajaba Gusti Allah, mangkono uga Thecla mung urip saka sabda Panjenengané, awit kacathet ing Kitab Suci: *'Manungsa ora urip mung saka roti, nanging saka saben tembung sing metu saka cangkemé Gusti Allah'* (Matius 4:4). Nalika Theoclia mangertèni yèn putriné wis pracaya marang Kristus lan kanthi tekun ngrungokaké sabda Gusti, dhèwèké teka lan kanthi nesu maksa misahaké putriné saka upaya nylametaké jiwa iki; dhèwèké nyalahaké para penginjil suci—para Rasul—lan kanthi ngina ngusir putriné, sing wis dadi wedhusé Kristus, metu saka kandhangé Kristus. Banjur, sawisé ngundang tunangane, Famir, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe ora peduli karo calon garwamu, sing saiki kaya kesetanan? Delengen: dheweke wis kagoda dening wong-wong asing iki—penipu sing nganggo omongan munggah-munggah kanggo nggodha wong bodho; wis telung dina dheweke ora ninggalake wong-wong mau, nganti lali karo omahé dhéwé.'

Banjur Famir wiwit ngomong alus lan mesra marang Thekla; nanging Thekla ora gelem ngomong apa-apa karo dheweke; malah ora kepengin ndelok dheweke, amarga ing atine dheweke wis nggawa Panganten liyane, 'luwih ayu ing kabecikan tinimbang putra-putraning manungsa'. Ndelok Panjenengané nganggo mripat rohani, dhèwèké ngobrol karo Panjenengané ing pikirane, déné sing nglamar sing fana lan semu iki mung marakaké rasa jijik ing atiné. Famir, nalika weruh yèn Thekla nolak lan ora tresna marang dhèwèké, wiwit sedhih banget, déné Theoclia, amarga nesu, wiwit nggebuki anaké, narik rambute lan nginjak-injak; banjur dhèwèké nguncèni anaké piyambakan lan nyiksa kanthi ora maringi panganan. Nanging dhèwèké, kapenuhan katresnan ibu sing lumrah, nangis kanggo anaké; nyekel anaké, dhèwèké miwiti nyium, lan karo luh ing mripat nyuwun marang Thekla supaya ora nolak tunangane—ganteng, sugih, bangsawan, lan diajeni kabèh—lan supaya dhèwèké lungguh ing meja jejere Famir. Thekla, nanging, ngadhep adoh saka dheweke lan lungguh meneng, ndeleng mudhun; dheweke ora nyentuh apa-apa ing lambene, nanging ing jero atine dheweke tansah mikirake Calon Bojone sing langit. Nalika Famir, kanthi mesra nyawiji, nyoba nggendong lan nyium dheweke kanthi paksa, dheweke ngludhahi pasuryane lan uwal saka cengkramane, kaya manuk sing lolos saka jerat. Banjur ibune nesu maneh lan wiwit nggebuki dheweke maneh, dene Famir, sing sedhih banget, lunga marang pangeran kanggo ngadu marang Rasul Paulus.

"Ing kutha kita," kandha Famir, "ana wong manca sing muncul; nganggo sihiré dhèwèké ngapusi wong-wong lan mbalèkaké saka sembah marang déwa-déwa, nuntun marang Kristus Yesus, sing disalibaké ing kayu salib déning wong Yahudi. Dheweke uga wis ngguna-guna gadis Thecla, tunanganku; wiwitane dheweke tresna banget marang aku, nanging saiki dheweke ora mung ora gelem ndelok aku, malah nyingkiri aku kaya wong kusta lan mlayu saka aku kaya saka kewan galak; mangkono tukang sihir kuwi wis mateni katresnané marang aku; lan aku ora bisa mangerteni apa sing wis ditindakake marang dheweke.

Pangeran ngundang Paulus lan takon marang dheweke: saka ngendi asalé lan apa sing wis ditindakake ing kutha mau. Banjur Paulus mbukak lambéné rasuli lan, kaya biasané, miwiti mulang dhèwèké bab sabda Gusti Allah, nginjili babagan Yesus Kristus. Nanging, pangeran ora langsung ngrampungake prakara kuwi, nanging nundha pangadilan Paulus nganti wektu sabanjure; dhèwèké mréntah supaya Paulus diiket, dipenjara, lan disimpen ing kono nganti bisa dipriksa kanthi luwih rinci. Thekla, nalika krungu yèn Paulus dipenjara amarga dhèwèké, tangi ing wayah bengi, metu saka omah kanthi diam-diam, lan lunga menyang penjara. Sawisé nemokaké prajurit sing jaga lawang penjara, dhèwèké nyopot kalung lan perhiasan emas liyané, banjur diwènèhaké marang prajurit mau, nyuwun supaya mbukak lawang lan ngidini dhèwèké mlebu marang Paulus.

St. Krisostomus nyebutaké bab iki, kandha:

'Rungokna crita Santa Tékla; dhèwèké maringi emasé marang penjaga panjara supaya bisa ndeleng Paulus; nanging kowé ora gelem maringi sanadyan siji kat[6407] supaya kowé bisa nyawang Christ[6408] .'

Panjaga panjara nyetujoni panyuwuné – dhèwèké bungah banget karo kalung larang regané lan piranti emas – banjur nggawa dhèwèké marang Santo Paulus. Thekla, karo luh kabungahan, nyuwun ing ngarsané lan nyium belenggu tawanané Kristus. Wiwitane, Paulus kaget banget nalika ndeleng dheweke, nanging banjur, nalika ngerti kabeh kang wis ditindakake ibune lan tunangane kanggo ngreksa kasuciane, panjenengané kebak kabungahan amarga kawani sang putri enom lan nyium sirahé, mberkahi lan muji iman lan kasuciané; panjenengané nyebut dhèwèké minangka pangantené Kristus lan putri pisané, sing wis lair manèh lumantar Injil. Lan Thekla lungguh ing p , ing penjara, karo Paulus kaya putri karo bapaké, ngrungokaké piwulang bapaké lan nyimpen tembung-tembungé ing atiné kaya bandha sing ora ternilai; Dheweke, ing sisihé, paring piwulang kanthi rinci bab iman marang Gusti Yesus Kristus, nuntun dhèwèké ing katresnan marang Gusti Allah, ngélingaké supaya njaga kasucian prawané, lan nguwataké dhèwèké kanthi tuntas ing piwulangé Kristus, kaya sing ditulis déning St. Gregorius saka Nyssa ing[6409] , kandha:

– Mangkono myrrh (tegesé piwulang) sing tau Paul tumpahaké ing kuping sang prawan suci, bebarengan karo lili putih[6410] saka kasucian; kanthi tetesan iki, sing mili saka lili ing manah, Thecla matèni manungsa njaba – kabèh pikiran sia-sia – lan mateni hawa napsuné.

Mangkono uga, Santo Epifanius[6411] nulis:

'Thekla, sing nduwéni tunangan sing gagah—sing paling apik ing kutha, sugih banget, dihormati banget lan asalé saka keturunan bangsawan—ketemu karo Paulus, sing nyegah dhèwèké supaya ora nerusaké pertunangan karo wong iki; mula sang putri suci nilar kabèh berkah donya supaya dianggep pantes nampa berkah swarga.'

Ing wektu sing padha, ing omahé Theoclia, padha miwiti nggoleki Thekla, nanging ora bisa nemokaké dhèwèké. Banjur muni swara rame-rame, tangisan lan ratapan; ibune nangis kanggo putrine, Famir kanggo pangantené, lan para budhak kanggo tuwané; para abdi sumebar ing saindenging papan, nggoleki lan takon ing dalan lan ing omah-omah – nanging ora ana sing nemokake dheweke ing endi wae. Bar kuwi, sawisé suwe, padha ngerti yèn dhèwèké ana ing penjara bawah tanah; padha langsung mlayu menyang kono; nalika tekan, para utusan weruh yèn dhèwèké lungguh jejere Paulus lan kaya kesengsem, ngrungokaké piwulangé kanthi tliti; banjur padha nyekel dhèwèké lan nggawa metu saka penjara, lan nglaporaké kabèh sing wis kelakon marang pangeran. Pangeran, sawisé lungguh ing bangku hakim, mréntahaké supaya Paulus digawa ngadhep dhèwèké. Sakwisé wong akèh weruh yèn dhèwèké wis digawa mlebu, padha muni marang pangeran:

[6407] Tsata iku koin sing padha karo 10 kopeck.

[6408] Cathetan babagan Thekla iki ditemokake ing homili kaping 25 saka St. Yohanes Krisostomus babagan Kisah Para Rasul.

[6409] Ing homili kaping papat babagan Lagu-lagu.

[6410] Crin – lili.

[6411] St Epiphanius – kanca jamané St Yohanes Krisostomus; dhèwèké dadi uskup ing pulo Siprus suwéné 36 taun.

'Pangeran, wong iki dukun sihir; patenana!'

Famir, utamané, nuntut supaya Paul dipatèni; ing aduane, dhèwèké nyebut yèn Paul wis ngalihake tunangane saka dhèwèké. Nalika Thekla dipanggil, sang pangeran takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ngremehake tunanganmu sing gagah lan mulya? Ngapa kowe ora gelem nikah karo dheweke?'

Nanging dheweke mung ndelok Paul lan ora ngomong apa-apa. Banjur Theoclia, lali marang katresnan alamiah marang putrine, ngianati naluri ibune, lan kaya singa betina galak utawa beruang betina nesu wiwit njerit edan marang pangeran:

'Tumindakna paukuman pati marang budhak jahat iki; dheweke pantes mati kaya ngono. Dheweke dudu putriku, amarga ora manut marang aku, ibune; kobongna dheweke minangka paugeran kanggo wong liya—supaya kabeh para dara ing kutha, nalika weruh iki padha wedi; aja nganti wani mbantah ibune lan nentang, kaya sing wis ditindakake dening budhak sing pancen jahat lan mbrontak iki.' Ora, dheweke dudu anakku, dudu wohing kandhunge atiku, nanging keturunan sing dikutuk lan ranting kang layu – kobongna!

Mula ibune ngotot supaya anak wadone kobong, dene Famir nuntut supaya Paulus dipatèni. Pangeran kuwi nanyakake marang Rasul Suci kanthi dawa, nanging ora nemokake kaluputan apa-apa kajaba panginjilane bab Kristus; mula dheweke ora ngukum pati, nanging mrentahake supaya dipukul lan diusir saka kutha, supaya ora ngajak para dara liyane njaga kesuciane. Bareng karo Paulus, Barnabas lan Onesiforus, bebarengan karo putrané, uga diusir. Nanging, Paulus dhéwé kepéngin ninggalaké kutha, ora mung amarga dhèwèké dianiaya déning pangeran, Famir, lan Theoclia, nanging uga amarga wong-wong padha nyerang lan péngin matèni dhèwèké amarga nginjili sabda Gusti Allah lan nyeksèni marang Yesus Kristus. St. Lukas nyebutaké iki ing Kitab Karya Para Rasul, kandha: *'Nanging wong Yahudi sing ora pracaya nggugah lan nyurung bangsa-bangsa liya nglawan para sedulur. Ing wektu sing padha, wong-wong ing kutha kuwi padha pecah: ana sing mèlu pihak wong Yahudi, ana uga sing mèlu pihak Para Rasul.' Nalika wong-wong bangsa liya lan wong Yahudi, bebarengan karo para pamimpiné, padha maju nyerang supaya ngremehake lan mbuwang watu marang wong-wong mau, para Rasul, sawisé krungu bab iki, padha mundur menyang kutha-kutha Likaonia, yaiku Listra lan Derbe*[6412] (Kisah Para Rasul 14:2, 4–6), lan saka kono menyang Antiokia. Wiwitane padha manggon sawetara dina ora adoh saka kutha Ikonium, ing guwa ing dalan menyang Daphne[6413] , kepengin ngerti apa sing bakal kelakon marang Thekla; ing kana padha puasa lan ndedonga kanthi sungguh-sungguh kanggo dheweke, supaya Gusti nguwatake dheweke lan paring welas asih, kaya sing pancen kelakon.

Sawetara wektu pangeran nyoba ngyakinke Thecla supaya nambani tunangane kaya katresnan biyen, nanging upayane sia-sia; banjur, miturut panyuwunan Theoclia, dheweke ngukum gadis suci mau supaya dibakar ing tiang. Kanggo kuwi, padha nglumpukake akèh kayu bakar garing, jerami, lan ranting wit banjur mbangun unggun geni gedhe; banjur para abdi nggawa sang suci mau menyang kana; nanging dhèwèké ora gelem digawa; malah, dhèwèké mlayu dhéwé menyang tumpukan geni sing wis disiapaké lan, sawisé nggawe pratandha salib, munggah lan ngadeg ing pucuk tumpukan geni, siap kobong: geni jasmani ora medeni dhèwèké, amarga dhèwèké dhéwé kobong karo geni gaib katresnan Ilahi. Nalika ana ing tumpukan kayu bakar, dhèwèké ndeleng ing ngarep lan ndeleng Gusti ing wujudé Paulus, ngadeg lan maréntah dhèwèké supaya tetep teguh. Mula, Santo Siprian ngandharaké kaya mangkéné ing pandongaané: 'Tuduhna marang kita kaya marang Paulus sing diiket, lan marang Tékla ing geni'[6414] .

Ing wektu kuwi, wong-wong wis nyusun kayu lan nyulut geni ing sakupenge; nanging kabeh padha gumun amarga geni munggah dhuwur lan ngubengi Thecla; kabeh tambah gumun nalika ujug-ujug udan deres karo udan es tiba, mateni geni; pangeran lan kabeh wong padha mlayu wedi bali menyang omahé amarga udan deres lan udan es sing abot. Thekla, nanging, metu tanpa tatu: geni ora nyentuh prawan suci iku sanadyan sethithik. Sawisé kuwi, dhèwèké ora menyang omahé ibuné lan ora mandheg ing Ikonium, nanging mangkat saka kutha kanggo nggoleki bapak rohani, Paulus. Ing dalan dhèwèké ketemu salah siji murid Paulus saka omahé Onesiforus, sing lagi arep mlebu kutha kanggo tuku roti; putri suci kuwi langsung ngenali lan takon:

[6412] Kutha-kutha Lystra lan Derbe dumunung ing wewengkon Lykaonia ing Asia Cilik, ora adoh saka Iconium.

[6413] Pinggiran kutha Antiokia.

[6414] Tembung-tembung iki ditemokake ing homili Santo Siprianus babagan para martir.

'Ing endi Paulus, Rasulé Yesus Kristus?'

Banjur dhèwèké nuntun Tekla menyang guwa panggonané Paulus karo kanca-kancané, lan sawisé puasa, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo dhèwèké. Nalika padha weruh Tekla isih urip lan waras, kabèh padha bungah banget lan, ngangkat pandelengan lan ngulur tangan marang langit, padha matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis nylametaké abdi-Nya tanpa cilaka; banjur padha maringi roti marang dheweke lan padha mangan panganan. Saka kono, Paulus lan Barnaba lelungan liwat Lystra lan Derbe, nginjili Injil lan marasaké wong lara; Thekla ngetutaké nganti tekan Antiokia. Nalika padha mlebu kutha, padha ketemu karo wong jenenge Alexander, sawijining tuwa ing kutha kuwi. Dhèwèké isih enom, uripé kebak kesenengan daging lan nyawisake awaké kanggo tumindak ora takwa, kaya lumrahé wong-wong pagan. Nalika ndeleng putri suci Thecla lan kagum karo ayuné, dhèwèké keserang hawa napsu kotor marang dhèwèké. Kira-kira Thecla iku bojone Paulus, Alexander wiwit nawakake emas akèh marang Paulus lan nyoba mbujuk supaya ora ngalangi niyat jahaté; nanging nalika ngerti yèn Thecla dudu bojone Paulus nanging cah wadon sing durung omah-omah, dhèwèké tambah kesengsem lan kepéngin njupuk dhèwèké dadi garwané. Dheweke miwiti nyoba ngyakinke Santa Thekla supaya tresna marang dheweke, nanging Thekla mlayu saka dheweke kaya saka singa nggerem sing kepengin nguntal kabecikan atine. Alexander, ing sisihé, nyoba kanthi kabèh cara kanggo nyekel dhèwèké. Mula sawijining dina, nalika ketemu Thekla ing dalan ing antarané akèh wong, dhèwèké ora bisa nahan geni napsu sing kobong ing atiné: lali kabèh isin, dhèwèké nyekel dhèwèké kanthi paksa lan nyurung awaké marang dhèwèké; sang putri suci, kanthi nangis, miwiti nyuwun marang Alexander supaya nglilani dhèwèké.

'Aja maksa aku, pangumbara, aja maksa aku, abdi Gusti; aku wis mbatalaké tunanganku; kepiye aku bisa sarujuk karo karsa panjenengan?'

Kanthi ngendika mangkono, Thekla bisa uwal saka cengkramane, ngoyak sandhangane ing ngarepe kabeh wong lan kanthi mangkono ndadekake Alexander isin banget. Alexander nesu banget lan, nalika ngerti yen dheweke uga wong Kristen, nggawa dheweke marang pangeran kanggo diadili. Nalika ditakoni kenapa dheweke sengit karo omah-omah, Thekla mangsuli:

"Tunanganku yaiku Kristus, Putraning Allah; aku wis kawin karo Panjenengané ing ikatan rohani."

Pangeran banjur meksa dheweke supaya mbaleni Kristus lan mantu. Nalika dheweke kanthi teges nolak, pangeran ngukum dheweke supaya dipangan kéwan galak – amarga loro kaluputan: amarga kesalehané lan kasuciané – amarga pracaya marang Kristus lan nolak mantu sanajan isih enom lan ayu. Panggebugan iku ditundha nganti esuk; sajrone wektu kuwi, ana wong wadon jenenge Trifena sing ngajak dheweke nginep ing omahé bengi iku supaya aman. Triphena asalé saka keturunan kraton lan diurmati banget; mengko dhèwèké uga pracaya marang Kristus ; dhèwèké sing kasebut déning Santo Paulus ing Surat kanggo wong Roma: *'Sapa-sapa sing ngurmati*,' pangandikane, *'Triphena lan Tryphus'*[6415] (Rom. 16:12).

Tryphena, sawise nampani Thecla ing omahé, nglampahi sakwengi bebarengan karo dhèwèké ing pacelathon rohani. Esuké, akèh wong padha kumpul kanggo nyekseni tontonan iki: pangeran teka, uga kabèh pejabat kutha; Santa Thecla digawa metu kaya wedhus sing arep disembelih lan ngadeg ing panggonan sing kéwan-kéwan mau arep nyantap dhèwèké. Nalika kéwan-kéwan mau dilepasaké marang dhèwèké, kabèh padha ngubengi dhèwèké, nanging ora ana siji waé sing nyentuh dhèwèké, amarga Gusti wis nyegel cangkemé kéwan-kéwan mau, kaya déné sing wis tau ditindakake ing liangé Daniel. Kabèh sing nyekseni padha gumun marang pirsawan sing nggumunake iki: kéwan-kéwan galak sing doyan getih kuwi wis ninggalaké kasangsarané lan dadi alus kaya wedhus; lan nalika sawatara wong ing antarané wong akèh padha ngluhuraké Gusti sing diaku déning Thecla, liyané padha ngina lan kandha:

'Dheweke nduwé mantera ing sandhangane, mulané kéwan-kéwan ora nyentuh dheweke.'

Pangeran piyambak, bebarengan karo para pejabat kutha, uga ngaku yèn dhèwèké iku dukun sihir sing wis masang mantera marang kéwan-kéwan supaya ora bisa nyilakaké dhèwèké. Mula saka kuwi, padha mutusaké yèn Thecla bakal dibuwang marang kéwan-kéwan ing dina candhaké—kéwan-kéwan sing luwih akèh lan luwih luwe—nanging kanggo saiki dhèwèké dikirim bali menyang omahé Trifena; sing bungah banget ndeleng yèn

[6415] Kaloro wanita iki kasebut ing Menologion Romawi ing tanggal 10 November, yaiku: 'Peringatan para wanita suci Tryphena lan Tryphosa, sing manggon ing Iconium ing Lycaonia; diwulang dening panginjilan St. Paulus lan dikuatake dening tuladha St. Thecla, padha nggayuh kamajuan gedhe ing doktrin Kristen'.

gadis suci kuwi wis bali tanpa cilaka saka panggonan paukuman pati. Nalika Thecla tetep ana ing omahé Trifena nganti esuk, pangeran nglarang supaya kéwan-kéwan kuwi ora diwènèhi panganan, supaya nalika luwe, kéwan-kéwan mau bisa nyerang korbane kanthi luwih cepet. Mula, esuké, sang wali dibawaké manèh menyang panggonan paukuman pati; Trifena mèlu ing mburiné, nangis amarga cah wadon suci kuwi dipaèkaké tanpa ana kalepatané dhéwé. Thecla dipasang ing panggonan sing katon cetha, lan pangeran sing ora isin mréntah supaya sang wali digundhulaké:

"Sandhangane," ujare, "kena sihir; mulane kewan-kewan ora nyentuh dheweke; telanjangi penyihir iki lan ayo padha deleng apa dheweke isih utuh."

Banjur sang putri suci dilucuti klambiné nganti wuda lan dipajang ing panggonan sing bisa dideleng wong akèh; mung rasa isiné dhéwé sing dadi panglindhungé, lan dhèwèké mbaleni tembungé nabi Daud: *'Isiné nutupi pasuryanku…'* (Mazmur 43:16). Kewan-kewan sing luwe lan nesu—singa lan biruang—dilepasaké marang dhèwèké; Sawisé metu saka kandhangé lan ndeleng sang putri wédok ngadeg telanjang, kéwan-kéwan mau nundhukaké sirahé marang lemah, nyawang mudhun lan, kaya isin karo ketelanjangan sang putri, mundur adoh saka dhèwèké. Pemandangan sing nggumunaké! Kéwan-kéwan mau kroso isin: padha ngalihaké pandangane saka ketelanjangan sang gadis, déné manungsa malah ndelok tanpa isin – mula kéwan-kéwan bisu kuwi dadi penuduh lan hakim manungsa ing tontonan iki: sanadyan galak lan ngiler getih miturut sipaté, kéwan-kéwan mau nuduhaké kabecikan ati kaya wong suci, déné manungsa, sing nduwé akal, malah dadi kaya kéwan galak. Nanging apa sing digayuh kanthi tumindak kuwi? Kanthi mbukak gadis suci ing ngarepé kabèh wong, padha kepéngin ngremehké dhèwèké, nanging malah mung nambah ajiné. Santo Krisostomus ngomong kanthi becik bab iki, ngélingaké pambukaan loro wanita – garwané Penthephrea ing kamar turu lan Thecla ing ngarepé kabèh wong: Apa paedahé garwané wong Mesir sing napsu kuwi nalika ditelanjangi ing kamare? Apa cilaka sing dirasakaké martir kapisan Thecla nalika ditelanjangi ing ngarep akèh wong? Thecla, sanadyan telanjang, ora nindakake dosa kaya wanita Mesir mau, uga ora kena najis, nanging malah diurmati dadi wali; ketelanjangané ing ngarsané akèh wong iku diparingi mahkota – déné ketelanjangané wanita Mesir mau, sanadyan ing kamar turu sing dikunci, malah dianggep minangka pshame[6416] .

Nalika Santa Thekla ngadeg telanjang ing panggonan kuwi, salah siji singa wadon nyedhaki, nggleleng ing ngarepé lan ngresiki sikilé, kaya ngajeni kesucian prawané. Santo Ambrosius nyebutaké iki ing[6417] , kandha: 'Wong bisa weruh kéwan iku nggleleng ing lemah lan ngresiki sikilé sang wali; kanthi meneng iku dadi saksi yèn ora bisa nglarani awak prawané; kéwan iku nyemba marang sing wis diparingaké marangé kanggo disuwir-suwir, lan, lali karo naluri alamiahé, njupuk watak sing wis ilang saka manungsa.'

Samentara kuwi, wong-wong, nalika weruh yèn kéwan-kéwan ora wani nyentuh gadis suci, padha njerit banter:

'Gedhe Gusti sing diaku dening Thecla.'

Nanging penyiksa kuwi, amarga ora ngakoni kuwasa Gusti, nyoba ngrusak Thecla nganggo cara liya: dhèwèké mréntah supaya digali bolongan jero, diisi kabèh jinis kéwan merayap, ula lan kobra, lan sang wali banjur dibuwang menyang kono. Nanging Panjenengané sing biyèn wis nutup cangkemé singa, lan saiki ngluntakaké untu ula, nguwasani nesuné lan netralaké bisaé: sang wali metu saka bolongan tanpa cilaka, nganti kabèh gumun marang mujijat kuwi. Sawetara wektu, penyiksa jahat kuwi ora ngerti apa maneh sing kudu ditindakake; pungkasane, dhèwèké mréntahaké supaya loro lembu kuwat digawa, Thekla diiket sikilé ing antarané loro lembu mau, lan lembu-lembu mau ditusuk nganggo kayu panas abang, supaya nalika padha nyebar ing arah sing béda, padha bisa nyabik-nyabik dhèwèké. Nanging sanadyan mangkono, sang wali tetep ora cilaka, amarga nalika dhèwèké diiket marang sapi jantan nganggo tali sing kuwat lan wong-wong mau wiwit nyurung sapi jantan nganggo wesi abang panas, tali-tali mau putus kaya jaring laba-laba, sapi jantan padha mlayu, lan sang wali tetep ana ing panggonané, ora ngalami cilaka apa-apa. Banjur pangeran iku dhéwé, gumun marang apa sing kelakon, nyumurupi kuwasa Gusti Allah ana ing sang putri lan, ngundang Thekla marani, takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe? Lan kakuwatan apa sing kok duwé nganti ora ana sing bisa nglarani kowe?'

[6416] Tembung-tembung Chrysostom iki ditemokake ing khotbahé babagan wong sing lair wuta.

[6417] Santa Ambrosius, Uskup Milan, kondhang amarga perjuangané sing menang nglawan para Arian lan kepeduliané marang karaharjan umaté. Panjenengané séda ing taun 397. Dina rayané tanggal 7 Desember. Santa Tékla kasebut ing buku kapindho babagan kasucian.

Dheweke mangsuli:

Aku iku abdi Gusti Allah kang Maha Urip!'

Lan piyambakipun boten ngendika malih. Sang pangeran, ajrih marang Gusti Allah, ingkang sampun nglindhungi Thecla saking sagunging bebaya, paring dhawuh supados piyambakipun dipun busana kanthi pakurmatan lan dipun bebasake, kanthi pangandika: 'Kula bebasake Thecla, abdi Gusti Allah.'

Wong suci mau lunga menyang omahé Trifena, lan kabungahan ageng ana ing saindenging omahé Trifena amarga Thecla wis dibebasake. Nglenggahan ing kana sawatara wektu, Thekla mratelakaké sabda Gusti lan mulang akèh wong supaya pracaya marang Kristus. Dhèwèké kepéngin banget ketemu Paulus, bapak lan guruné, lan sawisé ketemu, dhèwèké kepéngin mèlu dhèwèké, nanging Paulus ora maringi idin, kandha:

'Ora ana wong sing perang nalika wis omah-omah.'

Banjur, sawisé nampa berkah saka Rasul, dhèwèké lunga menyang Seleukia[6418] lan manggon ing ara-ara gersang ing sawijining gunung cedhak Seleukia; nalika nyawisake awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa, pandonga, lan renungan, dhèwèké nindakake akèh mujijat lan marasaké kabèh jinis lara. Warga ing sakupenge, sawisé krungu bab iki, padha teka marang dhèwèké lan nggawa wong-wong sing lara, sing banjur diwulangaké iman marang Gusti Yesus Kristus déning Santa Tekla lan disembuhaké. Ing sawijining dina, sawijining imam pagan numpak jaran saka Seleucia liwat panggonan ing ngendi sang wali manggon. Nalika ndeleng Thekla sing wektu kuwi lagi nglumpukaké tanduran kanggo panganané, dhèwèké kapincut karo kaéndahané lan kebak hawa napsu sing ora suci: nyurung jarané, dhèwèké nyurung marang Thekla kanggo nglakoni niyat ala. Nanging sang wali, sing dikuatake dening kakuwatan Gusti, nyekel dheweke, mbuwang menyang lemah lan nggebuk kanthi kenceng nganti telung dina ora bisa ngomong lan ora obah. Wong-wong sing liwat, nalika weruh imam kuwi ngglundhung kaya mati, padha gumun apa sing kelakon. Ing dina katelu, kabar iki tekan kutha; banjur akèh wong padha teka saka kana kanggo ndeleng apa sing kelakon marang dhèwèké lan nggawa dhèwèké mulih. Sawisé sang pandhita waras, dhèwèké langsung tangi lan kandha:

Aku weruh dewi tartamtu, lan amarga dheweke aku nandhang sangsara iki.

Mung kanthi angel banget, sangsara amarga lara, dhèwèké bisa mulih. Nimbali pelukis, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya nglukis cah wadon umur wolulas taun ing papan kayu. Nalika pelukis mau miwiti makarya, kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké kasil nggambaraké rupa Santa Tekla kanthi cetha: gambarané katon urip banget; sawisé rampung, pelukis mau nggawa ikon mau marang imam; imam mau, nalika ndelok gambaran sing setya banget, kandha:

'Kuwi pancen cah wadon sing tak deleng!'

Nalika njupuk ikon kuwi, dhèwèké nyium lan langsung mari sakabèhé; lan dhèwèké terus nyimpen gambar Santa Tekla kanthi ngajèni ing omahé; sawisé kuwi, lumantar panginjilan saka gadis suci mau, dhèwèké dadi pracaya marang Kristus bebarengan karo kabèh keluargané. Santa Thekla, sing dipadhakake karo para Rasul, manggon ing wewengkon kuwi suwene wektu sing dawa, nuntun akèh wong menyang dalan kaslametan, mbantu akèh wong ing wektu kasangsaran, lan marasaké akèh lara. Para dhokter lan dukun ing Seleukia weruh manawa sapa waé sing lara ora marani dhèwèké, nanging langsung menyang Thekla, saéngga tipuané mandheg. Amarga wis kelangan sumber pangasilan, padha dadi mlarat; mula padha sanget sedhih lan wiwit nduwèni rasa sengit marang Thekla, penyembuh sing welas asih, sing marasaké kabèh sing teka tanpa mbayar. Didorong rasa iri lan nesu, padha ngrancang ngajak sawatara priya ala kanggo memerkosa dhèwèké; mungsuh-mungsuhé padha ngomong kaya ngéné:

Perawan Thekla iku suci, lan mulane dheweke dikasihi dening dewi agung Artemis; dewi mau ngrungokake pandongane lan maringi dheweke kakuwatan kanggo marasake wong lara. Nanging yen dheweke dicemari, Artemis bakal ngalih saka dheweke; kakuwatan marasake wong lara bakal ditarik saka dheweke, lan banjur seni kedokteran kita bakal munggah maneh.

Kanthi pikiran kaya ngono, padha nggoleki para pemuda sing ora isin-isin kanggo tumindak ala kaya ngono lan, sawisé diwènèhi anggur, padha nyurung supaya padha lunga lan ngotori Thekla. Padha maringi akèh dhuwit lan janji bakal maringi luwih akèh manèh yèn padha nindakake panyuwunane. Amarga padha bodho lan

[6418] Selevkia dumunung ing kidul Lykaonia lan lor Antiohia.

ora precaya, padha ora nyadari yèn Thekla marasaké kabèh lara lan sak panyakit ora amarga kuwasa Artemis, nanging amarga sih Kristus!

Para pemuda sing rusak budi, mabuk anggur, manut marang para tabib lan dukun; padha kesusu nyedhak Thecla, kobong karo napsu lan kebak pikiran ala lan niyat jahat.

Nalika weruh wong-wong mau, Thekla takon:

"Anakku! Kowe kabeh kepengin apa?"

Padha wiwit ngucap tembung-tembung ngisin-isini minangka wangsulan. Krungu kuwi lan nyadari niyat jahaté, Santa Thekla mlayu adoh saka wong-wong mau; dhèwèké sing biyèn ora tau wedi kéwan galak saiki mlayu kabur saka para priya tanpa isin kuwi. Padha mangkat ngoyak Thekla lan ngoyak dheweke kaya serigala ngoyak wedhus; nalika meh nyusul dheweke, dheweke ndedonga marang Gusti supaya nylametake dheweke saka tangan wong-wong sing ora ajiné hukum. Sakwise kuwi, miturut dhawuh Gusti, gunung watu sing ana ing kana pecah, nampani sang wali ing jeroné, lan nglindhungi kesuciané. Gunung iki dadi makam badané sing mulya: ing kono dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah. Dhèwèké urip nganti umur sangang dasawarsa. Saiki, ing urip langgeng, dhèwèké memuji Kristus Allah, Panyipta Urip, sing dipuji bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amén.

Troparion, Nada 4:

Sawise diwulang dening Sabda Gusti, Paulus, o Thekla sing saleh, lan sawise dikuatake imanmu dening Petrus, kowe muncul dadi martir pisanan sing diundang lan sing sepisanan nandhang sangsara ing antarane para wanita. Panjenengan munggah menyang geni kados ing papan kabungahan; kéwan lan para mudha padha ketakutan ing ngarsané Panjenengan, awit Panjenengan nyandang Salib: mulané, dhuh Kristus Gusti ingkang pantes dipuji, mugi Panjenengan ndedonga supaya nyawa kita sami kaslametaken.

Kontakion, Nada 8:

Sampeyan sumunar kanthi kabecikan kasucian lan dihias kanthi mahkota kesyahidan; sampeyan, hai dara, diparingi tugas apostolat minangka sing paling mulya: amarga sampeyan ngowahi kobongan geni dadi embun; lan sampeyan ngendhegake nesu pemuda mau lumantar pandonga sampeyan, minangka sing sepisanan nandhang sangsara.

Pèngetan Sang Koprius sing Kinurmatan

Peringatan tanggal 24 September

Santa Koprius lair ing tumpukan tai[6419] cedhak tembok biara Sang Venerable Theodosius Agung, abas komunitas. Ibuné wis mlayu saka panganiayaan wong Agaria, bebarengan karo akèh wong liya, golek pangayoman ing tembok biara Sang Venerable. Nalika wong Agaria wis lunga, para biksu metu saka biara lan nemokake bayi anyar ing tumpukan tai. Miturut dhawuh pangulu biara, Theodosius Agung, padha njupuk bayi mau lan maringi jeneng Koprian. Bayi mau diparingi susu wedhus. Kanggo kuwi, para biksu kanthi sengaja milih siji wedhus saka kandhang. Saben bayi njaluk panganan, wedhus iku misah saka kumpulan wedhus sing dipakan, mudhun saka gunung, maringi panganan marang bayi, banjur bali maneh menyang kumpulan. Wedhus iku terus nindakake iki nganti bayi bisa mangan panganan padhet. Nalika Koprij enom wis diwasa, Sang Theodosius Agung banget remen marang dheweke. Amarga gesange sing saleh, dheweke ora suwe dadi panggonan Roh Suci; malah kéwan galak padha manut marang dheweke. Mangkono, ing sawijining dina, dheweke weruh beruang ing kebon biara lagi mangan sayuran; sing suci mau njupuk kewan iku lan nuntun metu saka kebon, lan nglarang mlebu maneh. Ing wektu liyane, dheweke lagi munggah gunung karo keledai kanggo nggawa kayu bakar bali menyang

[6419] Jeneng Koprius asalé saka basa Yunani, saka tembung 'kopra' – tumpukan tai utawa pupuk kandhang.

biara. Nalika dheweke lagi nglumpukake kayu bakar, ana beruang sing nguntal keledai ing pahane. Banjur Santo Koprius nyelehake kayu bakar ing punggung beruang lan kandha marang dheweke:

'Sampeyan saiki kudu kerja nganti keledai waras.'

Biruang mau manut marang dhèwèké lan nggawa kayu bakar lan banyu nganti keledaié mari; mung sawisé kuwi sang wiku ngapura kéwan mau.

Sawetara wektu, Santo Koprius ngladosi ing pawon biara; ing sawijining dina, panganan ing kuali wiwit nggodhok nganti mili metu saka pinggiré. Amarga ora ana sendok cedhak kono, sang pangulu banjur miwiti nyisiri buih nganggo tangan kosong; banjur dhèwèké ngaduk panganan ing kuali nganggo tangan sing padha, saéngga godhogane mandheg, lan dhèwèké dhéwé ora cilaka apa-apa. Romo iku ngancik umur 90 taun lan sumunar ing antaraning para biksu kaya srengenge. Panjenengané diparingi pangkat suci lan dihias kanthi kabecikan kabèh; asring, panjenengané mundur menyang panggonan sepi lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah. Sang Wiku Agung Theodosius, sing wis seda ing wektu kuwi, kadhangkala rawuh marang dhèwèké lan ngadeg ing sacedhaké, padha ngucapaké pandonga bebarengan. Nalika rawuh pungkasan, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Delengen, Koprij, wis teka wektu kowe ninggalake urip donya iki; teka marang kita ing panggonan pangaso sing wis disiapake kanggo kowe.'

Sawisé panglihatan iki, wong suci sing nggumunake, sawisé lara sawatara wektu lan pamitan marang para askét, mulih marang Gusti[6420] .

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Nicander saka Pskov

Dipepering ing tanggal 24 September

Ing jaman Pangeran Agung Vasily Ioannovich saka Moskow[6421] , ing wewengkon Pskov, ing tengahing tlatah alas lan rawa, ing désa Videlebye, ana sawijining priya saleh sing aranè Philip. Bapa lan garwané, Anastasia, padha nglakoni urip sing takwa, kerep menyang gréja kanggo ngrungokaké Sabda Gusti lan sinau dhawuhé Kristus. Putrané sing paling tuwa, Arseny, sing tansah nyekseni tuladha kasucian saka wong tuwané, nilar kabungahan donya lan mlebu sumpah biarawan. Nanging adhine, Nikon, sing mengko dadi Bapa Kita Sing Kinurmatan Nikandr, malah luwih misuwur amarga kabisan lan mujijat-mujijat sing ditindakake.

Nikon lair ing taun 1507, lan wiwit isih cilik sang grasia Allah ngendhok ing dhèwèké; sanajan isih enom dhèwèké nyuwun marang wong tuwané supaya ngirim dhèwèké sinau Kitab Suci. Asring rawuh ing gréja kang dipersembahaké marang santo agungé Gusti, Nikolaus, Uskup Agung Myra, lan krungu bab mujijat-mujijaté sang askét mulya iki, Nikon enom wiwit isih cilik kaparingan inspirasi lan kepéngin ngetutaké Kristus; dhèwèké uga banget katarik marang urip monastik sing tentremé adhine Arsenius, kang setya makarya lan ndedonga; Tuladha saka Venerable Savva lan Euphrosyne saka Pskov sing bubar seda, sing sumunar lumantar pakaryan lan mujijat, nguwatake tekad pemuda iku; Nikon kepengin ngurmati relik suci sing ora bosok saka para wali iku lan ngunjungi panggonan-panggonan cedhak Pskov ing ngendi padha wis makarya. Para mudha suci kuwi kerep lan khusyuk ndedonga marang Sang Pencipta, supaya Panjenengané nylametaké dhèwèké saka kesia-siaan donya sing mbebayani lan ndadèkaké dhèwèké pantes tumrap kraton langgengé; Nikon ora seneng dolanan sing lumrah kanggo umuré enom, uga ora seneng sandhangan mewah; dhèwèké ora melu obrolan kosong, tansah nganggo sandhangan prasaja, lan ngreksa kasunyatan rohani lan kasucian ati; dhèwèké nglawan mungsuh umat manungsa kanthi ajeg, saéngga nyiapaké dhèwèké kanggo prestasi rohani sing bakal teka, sing luwih gedhé. Ing wektu sing padha, miturut kersaning Gusti, bapaké séda. Pemuda umur pitulas taun iku, kobong karo karsa sing kuwat kanggo ngabdi marang Gusti, kanthi luh lan andhap asor ngyakinké ibuné supaya mènèhi bagéan saka harta warisané marang wong mlarat, nyumbang bagéan kanggo Gréja, lan ninggalaké donya sing sia-sia iki. Sawisé tekan biara, Anastasia ngucapake sumpah ing kono lan ora suwe pindhah menyang urip langgeng, ing ngendi wong-wong sing luhung lan saleh wiwit jaman mbiyen wis ditakdirake nampa mahkota kang ora pudar. Nikon banjur mangkat

[6420] Santa Koprius seda watara taun 530.
[6421] Pangeran Vasily Ioannovich, 1505–1533.

menyang kutha Pskov, ngunjungi kabèh gréja lan biara ing kana, ngubengi biara-biara ing sakupenge uga, lan, pungkasane tekan panggonan-panggonan sing ditandhani déning pakaryané Para Wali Euphrosyne lan Savva; pemuda saleh iku bungah banget amarga Gusti wis nuntun dhèwèké kanggo ngurmati relik para abdi Panjenengané—prekara sing wis suwe dhèwèké kepéngin—lan rohane saya kuwat kanggo pakaryan agung sing bakal diadhepi. Siji-sijiné kasedhihan gedhé Nikon yaiku dhèwèké durung nate sinau Kitab Suci kanthi tuntas; lan mula sang pemuda asketis iku ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti lan Guruing kabeh supaya padhangake mripat atine. Lan mula, kanthi pituduh Roh Suci, dheweke mangkat maneh menyang Pskov; ing kana, Nikon ditemoni wong saleh jenenge Filipus, sing ngajak dheweke manggon ing omahé lan nyambut gawe. Ndeleng gegayuhan gedhé Nikon kanggo mangertèni Kitab Suci, Filipus nyerahaké dhèwèké marang piwulangan sawijining diaken, sing misuwur amarga kawruh lan kabijaksanaané. Sang wali kerep lan temen ndedonga, kandha:

'Tuntun aku, ya Gusti, ing kabeneran Panjenengan, lan ajarana aku supaya bisa mangertos sabda Panjenengan.'

Lan Gusti Allah, sing Mbegja marang manungsa, mirengake pandonga kang tulus saka abdi-Nya sing andhap asor: Panjenengané mbukak pikirané Nikon supaya bisa mangertèni Kitab Suci, nimpah rahmaté marang dhèwèké, lan paring roh pangerten, nganti kabèh wong gumun sepira cepet lan sepira apiké Nikon nguwasani Kitab Suci. Kaya geni sing ngresiki emas, mangkono uga sangsara ngresiki lan ngluhurake manungsa. Setan, mungsuh kunaé umat manungsa, ora tahan marang uripé sang pandhita sing taat, banjur ngutus sawatara wong jahat marang dhèwèké; nanging Santo Nikon, manut dhawuhé Kristus, nahan kabèh serangan mau kanthi pandonga lan panuwun, lan lumantar andhap asor dhèwèké ngalahaké wong-wong sing mungsuh dhèwèké.

Sawijining dina, nalika ndedonga ing gréja, Pendeta krungu tembung Injil: 'Mèlu marang Aku, kowe kabèh sing padha nyambut gawe lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe katentreman; ambila taliku lan sinaua marang Aku, awit Aku lémah lembut lan andhap asor ing manah, lan kowé bakal éntuk katentreman kanggo atimu; awit taliku Aku iku magepokan lan bebané Aku iku entheng' (Matéus 11:28–30). Tembung mau nyesak ing manahé Nikon, lan dhèwèké mutusaké nepaki pangajab sing suwé diimpèk tanpa nundha. Dheweke wis suwe krungu bab panggonan sepi sing adoh saka kutha lan desa, ana ing antarané Pskov lan Porkhov[6422] , ing tengah alas belantara lan rawa sing ora bisa dilintasi; nanging Nikon ora kenal sapa waé sing bisa nunjukaké panggonan kuwi kanthi pasti; kanthi semangat ngleksanani tembung-tembung sing diucapake dening Roh Suci lumantar nabi sing bener lan Raja Daud: *'Aku bakal lunga adoh lan manggon ing ara-ara samun; aku bakal cepet-cepet ngungsi saka badai puter lan prahara'* (Mazmur 54:8–9), sang asketis sing andhap asor ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, kandha:

– Ya Gusti lan Pangeran ing gesang kula, Yesus Kristus, Putraning Allah, mugi Panjenengan mirengaken pandonga kula; paringana kula sih rahmat supados saged mirsani ara-ara samun; kintunana kula tiyang ingkang saged nuntun kula dhumateng margi kaslametan lan nunjukaken papan ingkang sepi menika.

Donga sang wali iku krungu, lan kanthi pituduh Roh Suci, dhèwèké mangkat saka Pskov menyang désa asalé, Videlebye. Ing kana, Nikon ngerti yèn ana wong aran Theodore sing ngerti panggonan kuwi. Sawisé tekan omahé Theodore, sang wali wiwit takon marang dhèwèké:

'Wiwit enom aku wis krungu ana panggonan sepi, nanging ora ana sing bisa nuduhake marang aku. Kowé ngerti panggonan iki; amarga Asma Agungé Gusti, tunjukna marang aku; saka iku kowé bakal nampa ganjaran saka Gusti, lan kowé bakal dadi pituduh kanggo atiku sing dosa.'

Ndeleng kepinginan Nikon sing kuat, wong saleh Theodore nuntun dheweke menyang ara-ara samun kanthi rahasia, adoh saka wong liya. Sawisé mbangun gubug cilik, loro-loroné padha manggon ing kana lan nyawisaké awaké dhéwé kanggo gawe lan pandonga. Sawisé sawatara wektu, Sang Reverend mulih menyang Pskov kanggo rawuh, kaya biasané, ing Liturgi Ilahi ing Gréja Epifani Suci lan Mulya; ing gréja kuwi, swara muni marang Nikon saka altar:

'Nikon, Nikon, abdi-Ku, mangkatlah menyang ara-ara samun sing wis dituduhake marang kowe déning Theodore sing saleh, lan ing kana kowe bakal nemu tentrem; lumantar kowe ara-ara samun iku bakal subur, lan

[6422] Saiki dadi kutha kecamatan ing Pskov Governorate.

akèh wong bakal kaslametake ing kana; sapa waé sing teka ing kana bakal nampa sih-rahmat lan bakal ngluhurake Asma-Ku.'

Romo sing kinurmatan mau langsung metu saka gréja, kebak kabungahan rohani, banjur mangkat menyang panggonan sing wis dituduhake déning Gusti piyambak. Ing dalan, Nikon ketemu karo Nicholas sing Kabungahan saka Pskov,[6423] ; dhèwèké prédhiksi yèn ing ara-ara samun mau sang askét bakal ngadhepi manéka godaan saka setan lan serangan saka wong-wong jahat; nanging ora ana apa-apa sing bisa nyegah Nikon; kanthi kabungahan, kaya prajurit sing arep perang, Sang Romo mulih menyang ara-arane ing lan makarya ing kana suwene 15 taun kanthi kerja abot, pandonga, puasa, maca Kitab Suci lan jaga terus, nandhang sangsara akèh ing tangané setan lan wong-wong ala.

Ing wektu sing padha, kabar babagan pakaryané wiwit nyebar, lan warga lokal wiwit padha teka marang dhèwèké. Iki dadi beban tumrap sang askétis sing andhap asor: dhèwèké ngarep ganjaran ora saka manungsa nanging saka Gusti Allah; kamulyan donya iku beban tumrap dhèwèké. Mula, kanthi luh lan sedhih banget—ora kepéngin ninggalaké panggonan iki, nanging ing wektu sing padha uga ngindhari pujian manungsa—sing suci manèh mangkat menyang Pskov. Ing kana dhèwèké digawa menyang omahé Philip sing biyèn dadi papané panggonané sang reverend nalika sinau; awit wis mangertèni yèn Nikon pancèn tekad ngabdèkaké dhiri marang Gusti, dhèwèké nggawa sing pinaringan berkah mau menyang Biara Santo Yohanes Teologos, ing ngendi ana relik pangadeg biara, Sang Mulya Savva saka Krypets. Nalika ndelok sosok askèté Gusti iki lan sujud ing ngarepé reliké, Nikon wiwit ndedonga kaya mangkéné:

'Hamba Gusti sing kinurmatan, Savva, ndedonga marang Gusti Kristus supaya Panjenengané kersa maringi aku, hamba sing dosa lan ora pantes iki, bisa mlaku ing dalan sing wis Panjenengan lalui; mugi Panjenengané kersa nulungi aku ing upaya iki lan dados panengah kula.'

Sawisé kuwi, Nikon kanthi andhap asor lan luh wiwit nyuwun marang sang mubalig biara supaya nampa dhèwèké mlebu ing persaudaraan. Nanging sang mubalig nahan dhèwèké, kandha:

'Biara kita miskin, lan panjenengan piyambak uga ora waras tenan; mula aja nampa beban sing abot banget. Panjenengan bisa manggon karo kita, nanging aja kesusu njupuk sumpah biarawan.'

Nanging Nikon mung nyuwun siji bab – supaya panyuwunane dikabulake. Banjur sang abbot, nalika weruh semangat kang kaya ngono ing sang wali, kepinginan kang ora bisa dibendung kanggo ngucapake sumpah biara, pungkasane kapaksa manut marang panyuwunan sang wali kanthi tulus: dhèwèké mènèhi dhawuh marang salah siji imam biara kanggo nyukur sirah Nikon, lan dhèwèké diparingi jeneng Nicander.

Sawisé kuwi, Sang Sing Kinurmatan nyemplung ing pakaryan tapa bratané kanthi semangat anyar; dhèwèké saya maju ing kabecikan, ngasilaké woh kang satus kaping kanggo Gusti. Amarga kobong tresna marang Kristus, dhèwèké nyingkirké karsa dhéwé sakabèhé, nyerahké dhiri marang Gusti kanthi tuntas, lan dadi candhi kang pantes kanggo Roh Suci; panjenengané tansah nguwatké dhiri kanthi renungan-renungan suci kaya ngono: urip monastik iku kaya lapangan gandum; mbutuhaké udan luh sing kerep lan ketekunan gedhé. Yen kowe péngin ngasilaké woh sing akèh tinimbang duri, mula tetep waspada lan kerja keras. Upayakna dadi lemah subur, dudu lemah watu, supaya apa sing ditandur saka dhuwur ing atimu bisa ngasilake woh, lan supaya ora layu amarga panas putus asa lan kelalaian. Kanthi nyawisake nyawane nganggo renungan panyelamatan kaya ngono lan nggawa kabungahan rohani lumantar pandonga, Sang Mulya Nicander ngupaya ngendhaleni daginge; tansah ngelingi tembungé Daud: *'Delengen kasangsaranku lan keselku, lan apura kabèh dosaku'* (Mazmur 24:18), Sang Reverendi ora tau nglirwakaké gawéan kasar. Para sedulur lan abbas padha gumun marang urip lan pakaryané sang suci lan padha ngluhuraké Gusti Allah, sing paring para askét kaya mangkono. Kaloro priya sing kasebut mau, Filipus lan Teodorus, padha niru tuladhané sang wali lan ngucapake sumpah biksuni ing biara sing padha; sing sepisanan dijenengi Filaret, lan sing kapindho Theodosius; sawisé sawatara wektu, kalorone séda kanthi tentrem mlebu urip langgeng.

Ing wektu sing padha, Sang Mulya Nicander, nalika nyadari yèn urip asketisé marakaké kagum ing antarané sedulur-seduluré, wiwit krasa kesel urip ing antarané para biksu: kamasyhuran manungsa abot sanget dirasakaké. Mlayu saka pujian para sedulur lan kangen marang uripé biyèn dadi pertapa, dhèwèké mangkat menyang panggonane ing ara-ara gersang, ing kono dhèwèké manggon nganti 15 taun; asring dhèwèké mung urip

[6423] Nikolas sing Berkah saka Pskov séda tanggal 28 Februari 1576.

saka tanduran sing diarani 'uzh'[6424] , ndedonga lan kerja tanpa kendhat, lan nyawisake dhiri ing saben cara kanggo kaslametan atiné. Uripé kerep kaancam bebaya. Ing sawijining dina, wong-wong jahat sing digerakké déning setan nyerang gubug prasaja sang wali, nyolong barang-barangé sing sithik, malah njupuk panglipur pungkasané—ikon suci lan buku-buku—lan nglarani paréngé nganggo tombak nganti meh ora urip. Kanthi pitulunganing Gusti, sang wali tangi lan miwiti ndedonga kaya mangkéné:

'Gusti Allah, Sang Kristus Yesus, kekuwatan lan benteng para sing precaya marang Panjenengan! Panjenengan, sing tanpa dosa, kanthi sukarela nandhang sangsara ing tangan wong Yahudi sanadyan ora pantes; nanging kula, abdi Panjenengan sing ora pantes, nandhang sangsara kabeh iki kanthi adil amarga dosa-dosa kula sing tanpa cacah. Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan ing bab punapa kemawon, lan kanthi luh lan manah ingkang remuk kula ndedonga dhumateng Panjenengan kanggé tiyang-tiyang punika: nyawisaken kalepatanipun, awit piyambakipun boten mangertos punapa ingkang dipun tindakaken; sanes piyambakipun ingkang kedah dipun salahaken, nanging mungsuh, ingkang nyebar kabecikan ala ing donya, ingkang nyurung piyambakipun tumindak kados makaten; ampasraha, Gusti, supados piyambakipun boten binasak amargi kula, tiyang dosa: piyambakipun nindakaken punika kanthi boten mangertos.

Gusti, sing cepet nulungi, kanthi mujijat paring panyembuhan marang abdi-Nya sing andhap asor, nanging para perampok mau uga diukum. Siji mil setengah saka sel sang wali ana Danau Demyanovo, sing dialihi Kali Demyanka; Kanthi kersaning Gusti, para perampok padha kesasar ing pinggir tlaga iki; telung dina padha ngumbara, nyoba tanpa hasil golek dalan lan sangsara amarga luwe. Loro saka wong-wong mau padha tobat saka kaluputane lan wiwit kandha marang kancane:

'Alesan kita ora bisa nemokake dalan yaiku amarga kita wis tumindak ora adil: kita nyolong barang-barangé sang wali lan nglarani dhèwèké kanthi parah.'

Nanging loro liyane malah mlebu ing putus asa sing jero lan wiwit kandha:

'Dheweke malah ora bisa mbela awaké dhéwé.'

Nanging Gusti Allah sing Maha Mireng mireng tembung-tembung mau lan ngukum wong-wong sing wis ngina wong suci; nalika nyebrang Kali Demyanka, padha tiba saka jembatan kayu lan klelep. Ndeleng kahanan iki, loro sing isih ana padha ketakutan lan wiwit ndedonga marang Gusti supaya ngapura kaluputane. Panjaluké krungu, lan ora suwé padha nemokaké dalan menyang gubugé Nicander. Sawisé mbalèkaké kabèh sing wis dijupuk marang bapak sing mulya, padha nangis kenceng lan ngglundhung ing ngarepé sang wali, nyuwun pangapura lan supaya panjenengané ndedonga marang Gusti kanggo wong-wong mau. Kanthi katresnan bapak, Sang Mulya Nikander nampani para wong sing tobat; piyambakipun paring pangapura, maringi dhahar, lan ngajak supaya ninggalaké pakaryan ala, nerangaké yèn mungsuh manungsa sing nyurung supaya mèlu dalan sing ngrusak iki, lan piyambakipun nglampahi lelampahan kanthi tentrem. Sawisé padha bali kanthi slamet menyang omahé, padha nyritakaké marang kabèh wong apa sing wis kelakon marang dhèwèké, nalika padha ngluhuraké Gusti Allah sing welas asih lan abdi Panjenengané, Sang Nicander sing kinurmatan. Wiwit wektu kuwi, kasohor sang wali malah saya gedhé; akèh wong wiwit teka marang Sang Kinurmatan, nggawa panganan lan nyuwun berkah.

Nikandros nglampahi pirang-pirang taun ing ara-ara gersang, ngadhepi akèh kasangsaran, nanging kamasyhuran donya tetep abot lan ora bisa ditampa kaya biyèn, lan kuwi sing paling medeni dhèwèké. Dhèwèké luwih wedi marang pujian manungsa tinimbang marang maling. Mula, Sang Mulya manèh ninggalaké ara-ara gersang lan mangkat menyang Biara Krypets, ing kono dhèwèké ngucapaké sumpah monastik. Sawisé tekan biara, sang wali nerusaké urip tapa brata; dhèwèké mung mangan roti garing, ngelangi ngelak nganggo banyu biasa, lan ora nate nyicipi anggur utawa iwak; mung ing dina Setu lan Minggu dhèwèké ngidini dhiri nyantap panganan mateng sethithik, nanging asring uga ora ana; Asceta sing andhap asor iki ngluwihi kabeh wong ing biara amarga gesange sing luhur lan ketat; piyambakipun tansah siyap nulungi lan maringi pitulungan marang kabeh, nggawa banyu lan kayu bakar saka adoh, panjenengané nglampahi wengi kanthi tansah waspada; asring ing wayah wengi panjenengané metu menyang alas lan, mbukak awaké, nglilani nyamuk lan lalat jaran nguntal, nganti awaké kebak aliran getih; nalika kuwi, panjenengané lungguh tanpa obah, nggiling benang wol lan nyanyi kidung Daud. Esuk teka, sang wiku wangsul menyang biara, dadi sing sepisanan mlayu menyang gréja, ing kana piyambakipun ngadeg sajrone kabèh ibadah tanpa obah saka panggonané, lan dadi sing pungkasan metu saka gréja. Para sedulur,

[6424] Uzh utawa uzhevnik iku lobak liar; jeneng liya kanggo tanduran iki yaiku brylena.

gumun marang kabisané, ngangkat piyambakipun dadi juru gréja. Sang wali diparingi tugas angel lan abot kanggo ngethok prosphora, nanging Sang Nicander sing kinurmatan kanthi seneng nindakake pakaryan iki, kandha:

Yen Gusti kita Yesus Kristus nyebut roti sing disiapake kanggo Perjamuan Pungkas minangka Awaké Panjenengané, mula aku kuduné bungah amarga Gusti Allah nganggep aku pantes nyiapake roti kaya ngono, sing ing ndhuwuré kawicaksanan ageng lan nggumunake ditindakake: kanthi cara sing nggumunake lan ora bisa dipahami, roti iku malih dadi Awak Suci Kristus.'

Lan sang askét iku terus makarya tanpa kendhat; para sedulur, nyumurupi semangaté sing saya mundhak lan wis padha tresna marang dhèwèké amarga andhap asor lan alus atiné, nyuwun marang abbot supaya Nicander diangkat dadi juru gudang[6425] . Abbot maringi idin marang panyuwunan para biarawan lan ngangkat ingkang kinurmatan mau dadi juru gudang; nanging, sanadyan wis dipromosi, wong suci iku ora ngganti cara uripé sing biyen, nanging nindakake tugas anyar kanthi andhap asor lan semangat, kaya-kaya iku pakaryan sing dipasrahake marang dhèwèké déning Gusti piyambak; dhèwèké ora gumedhe amarga wewenang sing diparingi, nanging tansah éling marang tembung Kitab Suci: *'Sapa waé sing kepéngin dadi gedhé ing antaramu kudu dadi abdi-abdi kowé'* (Matius 20:26). Nanging Santo Nikander ora suwe dadi juru gudang: piyambakipun ajrih gawe liyan nesu amarga jabatan anyar; saliyane kuwi, piyambakipun kangen marang urip piyambakan biyen, mula mutusaké ninggalake biara maneh. Sawisé ninggalake biara, dhèwèké manggon ing sawijining pulo sing dumunung patang versts saka biara; ing kéné sang wali manèh nyawisaké dhiri marang pakaryan sapopoé lan nglampahi telung taun setengah. Kabar babagan urip askétis sang pertapa wiwit narik akèh wong marang dhèwèké, sing manèh dadi beban kanggo Nikandr. Ing wektu sing padha, setan—mungsuh lan sing iri marang manungsa, bapaké goroh lan kabohongan—nglebokaké ing pikirané abbot Biara Krypetsky yèn Nicander nyuda pangasilan biara. Mula dhèwèké nyuwun marang sing kinurmatan supaya pindhah menyang panggonan liya. Kanthi andhap asor sing paling jero, sang wali manut panyuwunan sang abbot, sanadyan dhèwèké wis dituduh kanthi ora adil: dhèwèké banjur mangkat manèh menyang ara-ara sing sadurungé wis dituduhaké marang dhèwèké déning Roh Suci.

Ing sajrone lelampahané, Sang Agung Nikandr rawuh ing sawijining désa sing aran Lokoty; dina meh rampung, lan sang wali mandheg kanggo nginep ing omahé sawijining warga désa, sing pas wektu kuwi lagi nganakake pésta. Kedadéan iki ana ing dina Senin nalika Minggu Keju, nalika sang wali, miturut kabiasaané, lagi nglakoni puasa. Tukang tani mau banjur nyuguhake panganan marang Nikandros, nanging sang suci nolak nampa. Mungsuh kaslametan manungsa, nanging, nyusun rencana kanggo ngolok-olok sang suci: sawatara wektu sadurunge sang suci teka ing desa, dhèwèké wis nyuntikaké gagasan marang sawatara wong jahat supaya ngrampok omahé salah siji warga desa; lan pancen padha nindakake kuwi: padha nyerang omahé, ngrampok lan ngobongé. Akibate, petani sing wis nampani sang wali kuwi, nesu amarga panolakané, banjur kandha:

'Kowe mesthi salah siji saka wong-wong sing ngobong omahé tanggane; lan aku kira kowe uga arep nindakake sing padha marang aku, amarga kowe ora gelem nyentuh pangananku.'

Dheweke ngandhani tangga teparo bab iki; padha kumpul lan wiwit nggebuki sang wali tanpa welas asih ing saindenging awak lan sirah nganggo tongkat. Nanging Kristus Juruslamet kita ora ngidini sang wali nandhang sangsara suwe utawa mati amarga fitnah setan; malah, lumantar pandonga Sang Putri Kita sing Paling Suci, Ibune Gusti Allah lan Perawan Maria sing langgeng, Panjenengané enggal nylametaké dhèwèké saka panyiksaané: raungan Sang Wali Nikander lan sorak-sorak para panyiksa krungu déning wong-wong sing liwat; padha nyedhak lan kandha:

'Wong tuwa iki ora nate gawe ala marang kowe; apa sing kok lakoni, kowe wong bodho, arep matèni wong sing ora salah?'

Wong-wong mau isin lan wiwit nyuwun marang sang wali supaya ngapura; padha uga nawakake panganan apa wae sing dikarepake; nanging sang wali nolak mangan lan wiwit ndedonga kaya ngene kanggo wong-wong sing wis nyiksa dheweke:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, aja nyimpen kaluputan iki marang wong-wong mau: padha ora ngerti apa sing ditindakake.'

Nanging esuké, Nicander mangan roti sethithik lan sawisé kanthi andhap asor lan saktenané ngapura marang para warga sing wis nggebuki dhèwèké amarga ora ngerti apa-apa, dhèwèké banjur nerusaké lelampahané.

[6425] Panitia gudang (saka basa Yunani 'kellarion') tanggung jawab nyimpen pasokan biara.

Nalika nerusake lelampahané, sang wali sing kesel nglempèk lan wiwit ngantuk; ujug-ujug dhèwèké weruh loro srigala gedhé lan kuat sing arep nyerang dhèwèké. Banjur tangi, sang wali nggawe pratandha salib lan, nggebuk lemah nganggo tongkaté, kandha:

'Adohna saka aku, kowe kabèh sing nindakake piala' (Mazmur 6:9).

Lan kéwan-kéwan kuwi langsung sirna. Sawisé tekan panggonan pangasingané ing ara-ara samun, sang wali manèh nyawisaké dhiri kanggo tapa brata; dhèwèké manggon ing kono suwéné 15 taun kabèh, nglakoni akèh cobaan saka tangané setan lan wong-wong jahat, nanging dhèwèké ngungkuli lan ngalahaké tipuané kuwi lumantar pandonga sing ora kendhat lan ratapan nangis amarga dosané, ngias nyawané nganggo tumindak tapa brata kaya mutiara padhang, lan tansah nguwataké dhèwèké dhéwé nganggo renungan sing nylametaké nyawa.

Ageng sanget berkahé Sang Pencipta ingkang Maha Agung, Gusti kita. Dheweke ora mung ngluhurake abdi-Nya ing swarga sawisé seda, nanging uga paring dhèwèké karunia pangawikan nalika isih urip, kados ingkang kacritakaké ing ngandhap punika. Ana sawijining priya jenenge Peter, dikenal kanthi jeneng Esyukov, sing manggon watara rolas versta saka gubug sang wali, sedhih banget amarga dheweke ora duwe anak. Mula sawijining dina ana rusa gedhe mlayu tekan pekarangan Peter. Iki ora kelakon kanthi kebetulan, nanging miturut kersaning Gusti, amarga wis kacathet ing Injil: *'Kutha sing ana ing pucuk gunung ora bisa didhelikake. Uga ora ana wong sing nyalakake lampu banjur nyeleh ing sangisore ember, nanging ing panglampu, lan padhangé sumebar marang kabèh wong ing omah'* (Matéus 5:14). Mula Gusti sing welas asih nuntun Sang Nicander sing kinurmatan lumantar rusa gedhé kuwi. Kanthi numpak jaran, Petrus bebarengan karo para prajurité miwiti ngoyak kéwan kuwi; kancané alon-alon wiwit ketinggalan, nganti pungkasane dhèwèké piyambakan; Petrus ngoyak kewan iku suwé banget nalika nyoba ndhelik ing alas; sawisé numpak jaran mlebu semak belukar sing adoh lan ora bisa dilalui, Petrus kelangan pandelengan marang rusa iku; ing wektu kuwi dhèwèké weruh gubug cilik; mikir ana wong sing manggon ing kana, Petrus ngetok lawang, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, Gusti kita, mugi paring welas asih marang kita.'

Nanging ora ana wangsulan; mung sawisé kaping telu (kaya kuwi adat sang wali) lawang kabuka, lan Nicander nyapa Peter—sing durung tau ndeleng sang wali—karo tembung:

'Nakku, Petrus, menyangna wit oak, ing kana wis disiapake kamar kanggo tamu; aku bakal enggal melu kowe ing kana.'

Sawisé tekan panggonan sing wis dipetunjuk, Petrus ora suwe weruh sawijining wong tuwa sing kinurmatan lagi nyedhak marang dhèwèké; dhèwèké nyuwun berkah marang wong tuwa kuwi.

'Mugi berkahé Gusti ana ing kowe lan garwamu,' wangsul sang tuwa.

Nanging Peter mikir ing atiné:

'Satemene sih rahmaté Gusti manggon ing wong iki; temenan, dhèwèké kapenuhan Roh Suci, awit sanadyan durung tau ndeleng aku sadurungé, dhèwèké ngerti jenengku lan yèn aku wis omah-omah.'

Sawisé sujud jero marang wong tuwa kuwi, Petrus takon jenengé lan suwéné piyambaké manggon ing ara-ara samun.

"Jenengku Nicander, wong dosa, nanging aja takon suwéné aku ana ing kéné: mung Gusti sing ngerti," wangsulé sang tuwa kanthi andhap asor.

Banjur Petrus, sujud ing ngarsané sang wali, wiwit nangis kenceng amarga nasibé sing apes:

Aku wis tuwa, nanging durung duwe anak lanang.'

Kanggo kuwi, Sang Mulya Nikander mangsuli:

'Munggah, anakku, lan bali menyang omahmu: lumantar pandonga Sang Ibune Gusti Allah ingkang Paling Suci, kowe bakal diparingi putra.'

Lan pancen ramalan sang wali iku kelakon. Wiwit semana, Petrus kerep sowan marang ingkang kinurmatan lan kaparingan panguripan saka piwulang kang nylametake atiné.

Ing sawijining dina, wongé Gusti kandha marang dhèwèké:

'Sawisé aku lunga menyang gesang langgeng, panggonan sepi iki bakal diunggungaké lan dimulyakaké; ing ndhuwur kuburan ing ngendi awak dosaku bakal dipapanaké, sawijining gréja bakal dibangun minangka pangurmatan marang Kabar Kabungahan sing mulya saka Gusti Putri kita sing Maha Suci, Ibuné Gusti Allah.'

Ing sawijining wektu liyane, ana wong jenenge Simeon teka marang Nicander, kepengin nampa berkah lan pitutur saka sang wali. Nanging, Rama Suci, nalika nyumurupi yèn pati Simeon wis cedhak, ngendika:

"Putraku Simeon, wektu uripmu wis meh rampung," lan nalika nyerahake gunting marang dheweke, panjenengané nerusaké:

'Mlaku menyang biara apa wae sing Gusti paringake marang kowe lan njupuk sumpah monastik, amarga pungkasaning uripmu wis cedhak.'

Krungu kuwi, Simeon mangkat menyang salah siji biara, disunat rambute ing kono lan ora suwe sawisé nampa Komuni Suci, piyambakipun séda kanthi tentrem mlebu ing gesang langgeng.

Ing wektu sing padha, sawisé krungu babagan urip tapa brata sing ditindakake dening Sang Wibawa Nicander, wong-wong wiwit asring sowan marang dhèwèké; nalika padha nyedhaki selé kanthi meneng, padha krungu sang wali lagi ndedonga lan asring sujud. Sakwise sang wali weruh rawuhe wong-wong mau, dhèwèké pura-pura turu. Nalika ana tamu ngetok lawangé lan kandha, 'Berkahana kula, Rama', Nicander meneng bae; ora mangsuli nalika kaping pindho; mung sawisé kaping telu, kaya tangi saka turu, sang wali mangsuli:

'Mugi Gusti kita Yesus Kristus mberkahi kowe, anakku.'

Wong suci iku nglampahi kabèh dina lan wengi kanthi tapa brata kaya ngono; wong sing pinaringan berkah iku ora tau nggleleng turu, nanging yèn turu ngalahaké dhèwèké, dhèwèké bakal ketiduran nalika lungguh, lan mung sawatara wektu cendhak sadurungé nerusaké pandonga; pangabaian Nicander marang daging tekan nganti dhèwèké mung ngumbah tangan lan rai nganggo banyu; Panguripane umume saka tetanduran; nalika wong-wong saleh nggawa roti, sang wong suci nampa kurban mau kanthi matur nuwun; banjur dheweke nglilani roti mau nganti garing lan dipangan ing kahanan kaya ngono nalika srengenge tilem; dhèwèké nglegakaké hausé mung nganggo banyu; sanadyan uripé sanget kasat, ora ana sing tau weruh pasuryané kélangan sumringah, nanging tansah sumunar kabungahan lan tentrem; sajrone mangsa Prapta Agung kabèh, sang wali mung mangan sapisan seminggu, lan ing dina Jumuah Agung dhèwèké menyang Biara Demyansk; sawisé nampa Misteri Kristus sing nggumunake lan maringi urip ing kana, dhèwèké bakal bali menyang panggonan pertapaane ing ara-ara gersang, nganggep dhèwèké ora pantes diétung kalebu sedulur-sedulur ing biara kuwi. Mung Gusti sing ngerti pakaryan lan prestasi sing ditindakake Santo Nikander ing ara-ara gersang. Roh-roh jahat kerep muncul kanggo ngganggu bapa sing mulya lan malah nglarani dhèwèké, kaya sing kelakon marang Santo Antonius saka Mesir[6426] . Kanggo nguwatké askèté, Gusti ngutus dhèwèké panglihatan babagan Sang Mulya Alexander saka Svir; abdi Gusti iki nyengkuyung Nicander supaya perang nglawan mungsuh-mungsuh sing ora katon. Injil nyatakake yèn jinis iki ora bisa diusir kajaba kanthi pandonga lan puasa – lan kanthi senjata iki Sang Mulya Nikandr ngalahaké pangeran pepeteng. Nanging dhèwèké kudu berjuang nglawan roh-roh jahat suwéné suwe: saben Nicander kepéngin ngaso saka pakaryané, muni gedhé ing sakubengé selé, kaya-kaya akèh kereta kuda sing liwat, utawa swara timpani lan suling krungu[6427] . Banjur Sing Mulya miwiti maca Mazmuré Daud, lan muni kuwi mandheg; mangkono roh-roh jahat ora ngidini sang wali istirahat suwé, awan lan bengi, nganti kanthi sih-rahmaté Gusti piyambakipun pungkasané ngalahaké. Sawijining dina, ana beruang gedhé teka ing sel sang wali lan miwiti nggesek sel mau kanthi kenceng banget nganti selé goyang lan meh ambruk. Sawisé ngliwati jendhela sel lan nggawe pratandha salib ing awaké dhéwé, sang wali ndelok metu – lan weruh kéwan ageng iku ngadeg ing sacedhaké sel. Banjur bapak sing kinurmatan, sawisé manèh nggawe pratandha salib, metu saka sel lan nggawe pratandha salib marang kéwan mau. Kaya keserang kekuwatan sing ora katon, beruang kuwi tiba ing ngarepé sang wali, banjur alon-alon nyelap sikilé sing suci, banjur bali menyang alas. Lan ing wektu liya, Sang Mulya Alexander saka Svir muncul marang dhèwèké ing serambi selé; nyemangati dhèwèké ing upaya askétisé, dhèwèké kandha:

'Aja wedi, sedulurku Nicander: wiwit saiki, Gusti bakal nylametake kowe saka kabeh jerat mungsuh.'

Wiwit wektu kuwi, sang wali nduwé kuwasa gedhé marang para setan nganti padha ora wani nyedhaki selé.

Ana sawijining priya aran Nazarius, sing manggon ora adoh saka sel Sang Reverendi, lara abot: sakabèhé awaké kebak ulat, lan ana borok gedhé ing dhadhané, nganti katon ususé; saliyané kuwi, wong lara kuwi ora bisa obah sanajan otot cilik tanpa ngrasakaké lara sing nyiksa; Nazarius nandhang sangsara amarga lara abot iki

---

[6426] Dina raya Sang Agung Antonius, sing gagah berani nglawan roh-roh jahat, dirayakake tanggal 17 Januari.

[6427] Timpani iku sawijining piranti musik sing ditutupi kulit lan dumadi saka loro cembung logam, kanthi geger sing dipasang ing sisih-sisihé. Seruling iku piranti musik angin.

suwéné setaun nem wulan. Keluargané, nalika weruh yèn Nazarius kena lara sing ora bisa mari, padha nangis, ora ngerti carané ngurangi sangsara wong sing lara. Nanging Nazarius, sawisé krungu babagan mujijat lan urip tapa brata Sang Nicander, dhèwèké maréntahaké kulawargané supaya nggawa dhèwèké menyang wong sing kinurmatan kuwi; kulawargané manut panyuwunané Nazarius lan sawisé nggawa dhèwèké menyang kana, padha nyelehaké wong lara kuwi ing ngarepé sel sang pertapa. Nalika Nicander metu saka panggonané, Nazarius, nglumpukaké kabèh kekuwatané, miwiti nyekel sikil sang wali lan ngumbah nganggo luhé, sarta nyuwun marang sing pinunjul supaya ndedonga marang Gusti kanggo dhèwèké. Sing pinunjul mangsuli:

'Nazarius, aja nyentuh sikilku; kowe nyium iku sia-sia, kowe nyuwun marang aku kanggo panyembuhan kanthi sia-sia, amarga panyembuhanmu iku mokal kanggo manungsa, nanging bisa kanggo Gusti Allah; marang Panjenengané kowe kudu ndedonga kanthi iman kanggo panyembuhan.' Krungu kuwi, wong lara kuwi kaget amarga Romo Agung ngerti jenenge, sanajan durung tau ketemu sadurunge; mula dhèwèké wiwit nyuwun kanthi luwih khusyuk.

'Nanging yèn Panjenengan, Bapa,' tambah Nazarius, 'ninggalaké aku, aku ora bakal ninggal panggonan iki lan bakal mati ing ngarep sel Panjenengan.'

Banjur bapak rohani iku, nalika weruh iman Nazarius sing kiyat, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Nazarius digawa menyang kamar kanggo tamu, lan dhèwèké kandha supaya nyoba turu ing kono. Nanging wong lara kuwi mangsuli:

'Bapa Suci, sajrone sakabehe lara aku durung tau bisa nutup mripat; kepiye panjenengan saiki maringi pitutur supaya aku turu?'

Kanggo iki, Nicander kandha:

'Sadurunge panjenengan rawuh, aku wis nyiapake kamar iki supaya anget, amarga aku wis ngerti panjenengan bakal teka marang aku; saiki, nalika aku arep ndedonga, cobanen turu, lan sawisé kuwi panjenengan bakal nuduhake tatu panjenengan marang aku.'

Nazarius arep mbukak lukane langsung, nanging ora bisa, amarga klambiné nempel banget ing badané nganti ora bisa dicopot. Ndeleng kahanan kuwi, sang wali nggawé pratandha salib ing ndhuwur luka mau lan ngutus Nazarius menyang panggonan sing wis dituduhaké, ing kono dhèwèké ora suwé banjur ketiduran jero. Bab sang pandhita piyambak, sawisé nyendhiri dhéwé ing selé, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti sedina bengi, supaya Panjenengané, siji-sijiné Panyembuh kabèh sing nandhang sangsara, kersa maringi kaséhatan marang wong sing lara lan, ing wektu sing padha, padhangaké mripat atiné lan kuwatké imané. Gancang nulungi sapa waé sing nyebut Asmané sing suci kanthi pracaya, Gusti mirengké pandonga abdi Panjenengané: esuké, nalika Nazarius tangi, dhèwèké krasa waras sakabèhé; dhèwèké langsung tangi: keropé metu bareng klambiné kaya kulit kering; banjur piyambakipun kanthi khusyuk nyuwun syukur dhumateng Gusti Allah ingkang sampun paring waras, sarta muji-muji abdi suci Panjenenganipun, Santo Nikander; ananging sang resi, ingkang boten kersa nampi kamulyan saking manungsa, nglarang piyambakipun nyariosaken punapa ingkang sampun kelakon – 'supados boten langkung awon tumrap panjenengan,' pangandikane.

Ing wektu liyane, sawijining tani sing jenenge Simeon Vasilyev, abdi Pangeran Kostrov, teka marang Nicander lan kanthi getir ngeluh marang sang pandhita yèn jarané wis dicolong; sang wali, nalika krungu kuwi, nglegos jero; Simeon, nanging, terus ngeluh lan kandha yèn wis limang dina wiwit semana. Banjur Nikandr, kanthi andhap asor lan alus, miwiti ngandika:

'Dudu maling jaranmu, anakku, sing kuduné kok sedhih; ora, kowe ora kuduné nangisi apa sing dicolong, nanging nangisi malingé, amarga wong iku nindakake iki miturut ajukané setan.'

Simeon, nanging, ngendika marang dheweke kanthi kaget:

'Dadi, Bapa, panjenengan nelongso marang wong sing nindakake maling iku?'

Banjur Nicander mangsuli:

– Anakku Simeon, mulihna; apa sing dicolong saka kowe bakal dibalèkaké.

Tembung sang wali iku kelakon: ing bengi iku uga, jarané mlayu bali dhéwé. Simeon lunga kaping pindho sowan marang bapa wali, matur nuwun lan nyritakaké apa sing wis kelakon.

'Lan wong sing nyolong jarané,' ujare maneh, 'klelep ing kali.'

Krungu kuwi, Nicander kroso sedhih lan wiwit mulang Simeon kaya mangkene:

"Anakku, kita kudu nelongso tumrap wong-wong Kristen sing wis seda sadurunge padha nduwé kasempatan kanggo tobat saka dosané; lan kita kudu ndedonga kanggo wong iki, awit Gusti ngandika: *'Yen kowe ora tobat, kowe uga bakal padha binasa'* (Lukas 13:3)."

Romo sing kinurmatan iku ngandika dawa, lan lumantar tembung-tembungé sing maringi piwulang lan kebak katresnan, Panjenengané maringi pencerahan marang mripat atiné Simeon; Simeon banjur wiwit ngluhuraké Gusti kanthi luwih sumringah, amarga Gusti wis ngutus abdi Panjenengané sing dikasihi kuwi menyang bumi.

Ing wektu sing padha, Romo Nikandr, nalika nyumurupi yèn pungkasaning gesangé ing donya wis cedhak, wiwit nyiapaké dhiri kanggo mlebu Karajaning Swarga kang kaiket kabèh kabecikan. Saben awan lan bengi dhèwèké ndedonga lan nyuwun supaya Gusti kang Maha Asih kersa ngapura dosané; ora wareg mung kanthi kasederhanaan uripe sing biasane, piyambakipun mutusake kados para malaikat lan nampa skema agung. Kanggo punika, Bapa ingkang kinurmatan mangkat dhateng Biara Demyansk lan ing kono nampi skema agung saking pucuking abas; punika kelakon wolu taun sadèrènging seda, sasampunipun sang wali wangsul malih dhateng pangasinganipun.

Ing wektu kuwi, ana diaken saka kutha Porkhov sing jenenge Petrus wiwit kerep sowan marang wong sing kinurmatan kuwi. Sang wali ngrembug dawa karo dheweke babagan Kitab Suci, iman Kristus, lan kabecikan Kristen. Ing sawijining wektu, Nikander nyritakake marang Petrus babagan sawijining mujijat sing tau kelakon marang dheweke.

'Aku biyèn ngrasakaké sangsara banget amarga lara ing sikilku, nanging saiki, kanthi sih-rahmaté Gusti, aku wis bébas saka sangsara iki.'

Nalika ndeleng sikil sang wali, Petrus weruh yen betisé wis kosong kabeh, tanpa daging – lan dhèwèké kaget banget. Ing wektu liyane, Nikander kandha marang Petrus:

'Ora suwé Gusti bakal nelpon nyawaku sing dosa marang Panjenengané; nalika kowe krungu yèn aku wis seda, teka lan kubur awakku sing fana.'

'Apa sing panjenengan kandhakake bakal kelakon enggal?' pitakoné Petrus, 'lan panjenengan bakal maringi kabar marang kula kepiye nalika iku kelakon?'

Aku ora ngerti kepiye carane aku bakal ngandhani kowe, amarga ing wektu kuwi bakal ana perang: tentara Polandia lan Lituania bakal teka ing kene lan ngepung Pskov lan Porkhov; nanging nalika kowe krungu yèn aku wis pindhah menyang Gusti, kubur awakku tanpa wedi ing panggonan kowe nemokake; lan sawijining gréja bakal dibangun ing ndhuwur kuburku minangka pangurmatan marang Kabar Kabungahan Agung.

Mangkono Nicander kanthi tentrem nyiapake ninggalake donya sing fana iki. Papat puluh pitu taun lan rong wulan wis kliwat wiwit Sang Bapa sing Mulya pungkasan manggon ing panggonane pertapaane, nalika dhèwèké lara; Ora suwe sang wali krasa yèn pati wis cedhak lan kanthi luh wiwit nyuwun marang Gusti supaya ngapura kabèh dosané; dhèwèké nyebut kabèh wali ing pandonga lan nyerahaké panggonané marang pangayoman Sang Putri Allah ingkang Maha Suci. Banjur Bapa sing kinurmatan, Nicander, nglempèk ing ambené, nyawisaké tangané kanthi pratandha salib lan kanthi pangandika: 'Mugi Allah pinundhi, ingkang kersa punika; kamulyan dhumateng Panjenengan', nyerahaké nyawané marang Gusti.

Mangkono, ing tanggal 24 September 1582, bapa kita sing kinurmatan, Romo Nikandr, séda kanthi tentrem ing pangayomaning Gusti.

Kanthi kersaning Gusti, Raja Polandia Stefan Batory[6428] , mimpin pasukane mlebu ing tanah Rusia; mungsuh nyerang kutha Pskov lan Porkhov, lan akèh banget wong Polandia lan Lituania ing saindenging wilayah kuwi nganti warga kutha ora bisa metu saka tembok kutha. Ing wektu kuwi, ana sawijining petani saka désa Borovichi, aran John, julukané 'Sing Dhuwur', teka menyang ara-ara samun panggonané wong mulya mau kanggo nampa berkah sang wali. Sawisé ngetok lawang selé Nikander sapisan, kaping pindho, kaping telu, Yohanes isih ora nampa wangsulan saka sang askét; banjur, nalika mlebu ing sel, dhèwèké weruh yèn Santo Nikander wis mangkat marang Gusti, lan kabèh gubug kebak ambu wangi sing luar biasa. Banjur Yohanes kanthi ngajeni njupuk jasad suci wong suci mau lan kanthi raos emosional nutupi nganggo lemah; sawisé kuwi, amarga pandonga wong suci mau, dhèwèké ora katon déning pasukan Polandia, banjur dhèwèké lunga menyang kutha Porkhov lan

[6428] Stefan Batory dadi Raja Polandia wiwit taun 1576 nganti 1586.

maringi kabar marang kabèh warga babagan seda wong suci mau. Krungu kabar iki, warga Porkhov padha nangis lan meratapi amarga wis kelangan pangantara sing mulya lan panyuwun sing setya ing ngarsané Gusti; padha kepéngin banget rawuh ing panguburan sang wali, nanging padha wedi marang mungsuh. Banjur Diaken Petrus, nalika weruh keraguané warga, ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung iki:

"Sedulurku, rungokna apa sing tak kandhakake babagan Bapa Nicander sing nembe seda, amarga aku dhewe wis nyekseni kanthi mripatku dhewe urip kang abot lan tapa brata saka sesepuh iki; ora mungkin lambe manungsa bisa nyritakake kabeh kabecikan bapa iki. Bapa sing Mulya piyambak wis maringi pratandha marang aku babagan pangliyanipun marang Gusti; panjenengané maringi pratandha yèn seda panjenengané bakal kelakon nalika invasi wong Lithuania; nanging aja wedi utawa kélangan semangat, nanging tindakna kanthi wani lan wènèhana panguburan sing pantes marang badan mulya saka ahli tapa iki, awit panjenengané dhéwé maringi kabar marang kula yèn Gusti Allah ora bakal nyerahaké panjenengan kabèh ing tangan mungsuh-mungsuh panjenengan, lan ora ana bebaya sing bakal nyabrang panjenengan.

Kanthi tembung-tembung iki, Petrus ngyakinke kanca-kanca kutha supaya tanpa wedi mlebu ing ara-ara samun, ing panggonan ing ngendi manungsa Gusti iki wis makarya kanthi semangat sajrone urip ing donya. Tanpa ana alangan, kabèh warga—wong awam lan rohaniawan, priya lan wanita, tuwa lan enom—padha teka menyang ara-ara samun, menyang panggonan ing ngendi badané sing kinurmatan wis dikubur, lan padha ngubur kanthi pakurmatan.

Sing Mulya Nicander urip nganti 75 taun lan 8 wulan. Sajrone uripé, dhèwèké ngabdi marang Gusti kanthi setya lan tanpa munafik, ninggalaké tuladha urip sing becik lan nyenengaké Gusti; mugi kita ugi manut tapak jejakipun lan tansah niru sang wali pun ing kasabaran lan andhap asor, supados panjenenganipun kersa paring pitulungan lan pangayoman dhumateng sedaya ingkang nyuwun pitulungan kanthi iman: 'Romo Nicander ingkang kinurmatan, mugi panjenengan ndedonga dhumateng Gusti Allah kanggé kita'.

[6429]Ing taun 1585, ana sawijining biksu sing jenenge Isaiah, kepengin ngetutake tuladha Sang Nicander sing kinurmatan, teka ing panggonan ing ngendi wong Allah iki wis manggon lan nglakoni tapa brata. Lawasé Isaiah nandhang lara sikil lan pungkasane, lumantar pandonga Sang Kinurmatan, piyambaké mari saka lara mau. Isaiah iki ngedegaké biara ing panggonan panglakon tapa sang Venerable Nikandr lan nglumpukaké komunitas gedhé ing kono. Miturut panyuwunan darurat saka komunitas, Isaiah nampa jabatan abbot lan diangkat dadi uskup déning Alexander, Uskup Novgorod. Uskup mau ngopeni biara anyar kanthi tliti, nyedhiyakake dana, lan mrentahake supaya greja dibangun ing ndhuwur kuburané Sang Mulya Nicander minangka pangurmatan marang Kabar Kabungahan Sang Putri Allah Agung.

Troparion, Nada 4:

Sawisé krungu swara ilahi ing Injil, ya Bapa Nicander sing kinurmatan: 'Mèlu marang Aku, kowe kabèh sing nyambut gawe lan abot bebané, lan Aku bakal maringi kowe katentreman', lan sawisé nggawa salib, panjenengan mèlu Kristus: ninggalaké donya, panjenengan manggon ing ara-ara samun; lumantar puasa lan jaga panjenengan nampa peparinging swarga, lan panjenengan marasaké jiwa-jiwa wong sing nandhang sangsara sing teka marang panjenengan kanthi pracaya. Mula, ya Bapa Sing Kinurmatan, roh panjenengan kasengsem bebarengan karo para Malaikat.

Kontakion, Nada 1:

Amarga Kristus wis nyingkapaké panjenengan minangka sinar srengéngé, ya Panjenengan ingkang Kinurmatan: amarga panjenengan sumunar ing tanah Rusia kanthi sih-rahmat mujijat, lan ngusir pepeteng hawa napsu lan sedhih saka wong-wong sing teka marang panjenengan kanthi pracaya. Mula kita ngurmati kenanganmu, Nikander, bapa kita, lan njerit marang kowe: Sugeng, kaendahaning wong ara-ara, lan pujian lan kekuwataning tanah kita.

[6429] Nikandrov Hermitage Pengumuman, sing saiki wis ora ana, dumunung 20 versta saka Porkhov.

8 Oktober

25 September (Gaya Lawas)

Uripé Ibu Kita Sing Kinurmatan Euphrosyne

Dipepering ing tanggal 25 September

Ana sawijining priya ing kutha Alexandria sing jenenge Paphnutius. Dhèwèké sugih, misuwur, lan dihormati banget; dhèwèké wedi marang Gusti Allah, netepi dhawuhé Sang Rama, lan nglakoni urip sing takwa. Garwané uga wanita sing welas asih, taat, lan ajrih marang Gusti. Ana siji bab sing ngganggu atiné: padha ora nduwé anak; padha sedhih banget amarga ora ana sing bisa diwarisi harta bendané, uga ora ana sing sawisé seda bisa ngatur kanthi becik. Sedhih amarga ora nduwé anak, padha ora kendhat ndedonga marang Gusti supaya paring anak; padha maringi sedekah loman marang wong mlarat, nyumbang loman marang gréja lan biara, lan saliyané iku padha nyawisaké awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa lan ndedonga, ngunjungi omahé Gusti lan nyuwun marang Panjenengané supaya kersa nepati pangajabé. Sawijining dina, Paphnutius mangkat menyang sawijining biara, sing abbot-e, miturut kabaré, kondhang amarga uripé sing suci; lan marang biara iki dhèwèké uga maringi sumbangan gedhé. Nalika lagi ngobrol karo abbot, Paphnutius nampa panglipur saka dhèwèké. Nalika nyadari yèn rahib iki nyenengaké Gusti, dhèwèké ngandhani marang sang abbot bab kasedhihane, yaiku dhèwèké ora nduwé anak. Kanthi sujud andhap asor, dhèwèké nyuwun marang sang abbot supaya ndedonga marang Gusti kanggo dhèwèké, bebarengan karo sedulur-seduluré, supaya Gusti paring anak. Gusti Allah ingkang Maha Asih, ingkang kanthi welas asih nampi pandonga saking sedaya ingkang ndedonga kanthi tulus lan nyuwun dhumateng Panjenenganipun, mirengaken pandonga sang abbot lan maringi berkah dhumateng Paphnutius. Sasampunipun punika, mandulipun garwanipun waras, lan Gusti Allah paring dhumateng piyambakipun satunggaling putri ingkang endah sanget ing rupane. Para wong tuwa, kebak kabungahan sing paling gedhe, matur nuwun kanthi tulus marang Gusti Allah. Nalika dibaptis, bayi iku dijenengi Euphrosyne[6430] . Wiwit wektu kuwi, Paphnutius wiwit kerep sowan menyang biara kuwi, maringi sedekah marang kabèh biksu, lan dhèwèké nduwèni katresnan gedhé marang sang abbot amarga pitutur sing maringi pangajaran lan amarga lumantar pandonga sang abbot, dhèwèké wis nampa apa sing dikarepake saka Gusti. Rolas taun sawisé Euphrosyne lair, ibuné séda mlebu gesang langgeng; nanging Paphnutius tetep kaya biyèn mulang putriné babagan Kitab Suci. Sawise dadi paham marang Kitab Suci mau, cah wadon enom iku nyawisake awake dhewe kanggo maca kitab-kitab suci kanthi tekun. Ing wektu sing padha, kabar babagan kawicaksanan lan kaendahane sumebar ing saindenging Alexandria. Akibate, akeh wong bangsawan lan terhormat kepengin nduwe dheweke dadi garwane putrane, lan padha saingan siji lan sijine kanggo nyatakake kepenginane marang bapake. Nanging, Paphnutius mung kandha:

'Mugi kados kersaning Gusti!'

Antarane wong-wong sing nglamar Euphrosyne ana sawijining priya sing unggul tinimbang liyane amarga kaluhuran, pangkat, kasugihan, lan kamasyhurané. Dhèwèké nyuwun marang Paphnutius supaya maringi putriné dadi garwané anaké, lan Paphnutius sarujuk. Sawisé sarujuk, padha nemtokake tanggal kanggo mantenan.

Sanajan sadurunge manten, Pafnutius nggawa putrine menyang biara ing ngendi pangulu biara sing kasebut mau manggon—sing dipun ajeni kados bapak—lan ngendika marang piyambakipun:

'Aku wis nggawa putriku marang panjenengan, bapak suci, sing pancen diparingake Gusti marang aku lumantar pandonga panjenengan; aku nyuwun panjenengan ndedonga kanggo dheweke, amarga aku kepengin maremake dheweke.'

Abas kuwi maringi berkah marang Euphrosyne lan banjur miwiti rembugan karo Paphnutius babagan kaslametan jiwa, nalika mulang putrine bab kasucian, andhap asor, ajrih marang Gusti, lan katresnan marang Sang Pencipta, uga ngajak dheweke supaya rutin maringi sedekah. Kabeh tembung mau nyusup jero ing atiné bocah

[6430] Euphrosyne sing kinurmatan urip ing pertengahan abad kaping lima.

wadon sing wicaksana lan wicaksaning pikiran, sing umuré wolulas taun. Paphnutius manggon karo putrine ing omah tamu biara telung dina. Sajrone wektu kuwi, Euphrosyne saben dina ngrungokake maca kitab ing gréja lan kidungan; dhèwèké kagum marang tumindak tapa wong-wong biara lan kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Berkah wong-wong iki, amarga sanadyan ing donya iki padha urip kaya malaikat, lan ing urip sing bakal teka padha bakal manggon bebarengan karo malaikat.'

Lan atiné kagugah banget kanggo niru uripé sing suci. Sawisé telung dina kliwat, Pafnutius kandha marang sang abbot:

'Kula kepéngin mlebu ing kutha; ayo mlebu kanthi tentrem, Bapa ingkang kinurmatan.'

Euphrosyne, nanging, tiba ing sikilé sang abbot lan kandha:

'Kula nyuwun, Rama, ndedonga kanggé kula, supaya Gusti nylametaké nyawa kula.'

Abot mberkahi dheweke lan ndedonga marang Gusti kaya mangkene kanggo dheweke:

'Ya Gusti, sing wis ngerti nasibe saben wong sadurunge lair, paringna abdi Panjenengan ganjaran lan baline sing padha karo kabèh sing wis nyenengake Panjenengan wiwit wiwitaning jaman.'

Sawisé kuwi, sawisé nundhuk marang sang abbot, Paphnutius karo putriné lunga menyang kutha. Wong sing bener iki ngajèni sang susunan biara nganti banget, nganti saben ketemu biksu ing dalan utawa ing kutha, dhèwèké mesthi ngajak menyang omahé, nampani kanthi ramah, lan nyuwun supaya biksu mau ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké lan putriné.

Ora suwe sawisé kuwi, teka dina pangeling-eling pangadeg biara, lan abbot ngutus salah siji sedulur biara kanggo ngajak Paphnutius, sing wis maringi pitulungan marang biara, supaya rawuh ing perayaan. Kedadéyané biksu sing dikirim kuwi ora nemoni Paphnutius ana ing omahé; Euphrosyne, sawisé krungu yèn ana biksu teka ing omahé, ngajak dhèwèké mlebu lan wiwit takon pinten sedulur biara sing ana ing biara kuwi. Dhèwèké mangsuli:

'Telung atus lima puluh loro priya.'

Banjur dhèwèké takon marang dhèwèké:

'Yen ana wong sing teka menyang biaramu lan kepengin manggon bareng kowe, apa abbotmu bakal nampa dheweke?'

Marang iki biksu mangsuli:

'Mesthi wae, piyambakipun badhé kanthi seneng manah nampi tiyang punika, kanthi éling dhumateng pangandikane Gusti: *"Sapa waé sing teka marang Aku, Aku ora bakal ngusir"* (Yohanes 6:37).'

Wadon enom kuwi banjur takon pitakon liyane marang dheweke:

'Apa kowe kabeh padha nyanyi bebarengan, lan apa kowe kabeh padha puasa kanthi cara sing padha?'

'Ya, kita kabeh padha nyanyi bebarengan,' wangsulé biksu, 'nanging saben kita padha puasa sak karepé lan sak kuwaté.'

Sawisé takon kabèh marang biksu babagan urip biksuan, wanita enom mau kandha marang dhèwèké:

Aku uga kepengin miwiti urip kaya ngono, nanging aku wedi mbangkang marang bapakku, amarga dhèwèké kepengin ngawinake aku, kabut dening kamulyan donya sing sia-sia iki.

Biksuni kandha marang dheweke:

'Aja ngidamake paseduluran sing sementara lan luntur karo manungsa fana, nanging pasrahna awakmu marang Kristus: Panjenengané, tinimbang kabèh berkah sing luntur lan sia-sia, bakal maringi kowe Karajan Swarga lan panggonan ing antarané para Malaikat. Tinggalna omahmu kanthi rahasia lan menyang biara; buwang sandhangan donyawi lan nganggo busana biara, supaya kowe ora dikenal.'

Santa Euphrosyne bungah banget nalika krungu tembung-tembung mau saka rahib lan takon marang dheweke:

'Sapa, banjur, sing bakal motong rambutku?'

Dheweke mangsuli:

'Bapakmu bakal teka menyang biara kita lan manggon ing kana telung utawa papat dina; sajrone wektu kuwi, panggil salah siji biksu marang kowe: dhèwèké bakal seneng ngrampungaké panyuwunmu lan motong rambutmu.'

Nalika padha lagi rembugan kaya ngono, Paphnutius teka lan, nalika weruh biksu nganggo busana ireng, takon marang dheweke:

'Apa sing nggawa Panjenengan mriki, Bapa?'

Biksu kuwi mangsuli:

'Dina raya pangadeg biara kita wis cedhak, lan abas nyuwun panjenengan rawuh lan melu perayaan kita; amarga iku panjenengan bakal nampa berkah saka Gusti.'

Paphnutius kanthi seneng sarujuk lunga bareng rahib mau menyang biara lan nggawa akèh peparing kanggo gréja biara lan para sedulur. Nalika piyambakipun ora ana, putriné, Santa Euphrosyne, nyaur salah siji abdi setya lan kandha marang dhèwèké:

'Mlaku menyang biara Sang Theodosius sing kinurmatan, mlebu gréja ing kana, banjur panggil marangku biksu pisanan sing kok temoni.'

Kanthi pangayomaning Gusti sing istimewa, abdi nemoni sawijining biksu sing nggawa kerajinan saka biara kanggo didol; dhèwèké nyuwun marang biksu mau supaya kersa ngancani dhèwèké menyang omahé tuwané, lan biksu mau sarujuk. Euphrosyne, nalika ndeleng biksu sing kinurmatan mau, langsung nyedhaki lan nyuwun supaya biksu mau ndedonga kanggo dhèwèké. Biksu mau ndedonga, mberkahi dheweke, banjur padha lungguh. Gadis suci mau banjur wiwit ngendika marang biksu mau kaya mangkene:

"Pangeran, bapakku iku wong Kristen lan abdi setya marang Gusti Allah; ibuku wis seda. Bapakku, sing duwé bandha akèh, kepéngin nikahaké aku supaya kabèh bandha-bandhé ora kesia-sia; nanging aku ora péngin ngrusak diriku karo kesenengan donya, nanging aku wedi mbangkang marang bapakku lan mulané aku ora ngerti apa sing kudu tak lakoni. Aku nglampahi sakabehe bengi wingi tanpa turu, nyuwun marang Gusti supaya paring rahmat marang aku. Lan nalika esuk teka, aku kroso kepengin nelpon salah siji bapa asketis marang aku, supaya aku bisa krungu saka panjenengané sabda pangajaran lan pitutur babagan carane aku kudu tumindak. "Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Bapa," pangandikane, "mugi paring piwulang bab dalanipun Gusti, awit kula mangertos bilih Panjenengan karsanipun Gusti ingkang ngutus dhumateng kula."

Banjur sang resi wiwit mulang dhèwèké kaya mangkéné:

'Gusti Allah ngendika ing Injil Suci: *"Yen ana wong teka marang Aku lan ora sengit marang bapakne lan ibuné, bojone lan anak-anake, sedulur lanang lan wadon—lan tenan-tenan marang uripé dhéwé—dheweke ora bisa dadi muridé Aku*" (Lukas 14:26). Aku ora ngerti apa maneh sing kudu tak kandhakake marang kowe kajaba iki. Yen kowe bisa tahan nglawan daging, tinggalna kabeh lan mlayu saka donya iki, kaya Israel mlayu saka pakaryan Firaun. Lan ana akèh ahli waris saka bandha bapakmu: gréja-gréja, biara, rumah sakit, panti asuhan, anak yatim, janda, wong lelungan, wong sing dikurung ing penjara lan wong sing dadi tawanan. Bapakmu bisa maringi bandha marang sapa waé sing dikarepake; nanging kowe, urusi nyawamu dhéwé.

Kanggo iki sang putri mangsuli:

'Aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah lan marang pandonga Panjenengan, Bapa, amarga aku niyat, kanthi pitulungan saka swarga, nyawisake awakku marang Gusti Allah.'

'Aja nundha niyat iki, anakku,' wangsul sang tuwa, 'awit sapa waé sing nundha tumindak sing takwa biasané banjur nyesel amarga telat; saiki wektuné kanggo taubat.'

Santa Euphrosyne kandha marang sang resi:

'Mulané aku nyuwun marang Panjenengan, Bapa, supaya rawuh marang aku; aku kepéngin Panjenengan nepaki pangarep-arep atiku, lan sawisé ndedonga kanggo aku, mberkahi aku lan nyukur rambute.'

Banjur sang tuwa tangi, ndedonga, lan kanthi sih rahmaté Gusti, nyukur rambute Euphrosyne minangka pratandha mlebu urip monastik, lan masang busana biara marang dhèwèké. Nalika kuwi, dhèwèké kandha marang Euphrosyne:

'Mugi Gusti, sing wis paring kaslametan marang kabèh para wali, ngreksa panjenengan saka kabèh kajahatan.'

Sawisé kuwi, dhèwèké mangkat menyang biarané, kabungahan lan ngluhuraké Gusti Allah. Ing wektu sing padha, Euphrosyne wiwit merenung ing atiné:

'Yen aku menyang biara wanita, bapakku bakal nemokake aku ing kana, meksa aku ninggalake biara lan omah-omah; mula luwih becik aku menyang biara priya, ing kana ora ana sing bakal ngenali aku.'

Sawisé mutusaké nglakoni rencanane, ing wayah bengi dhèwèké nganggo sandhangan lanang lan tanpa ana sing ngerti, ninggalaké omah mung karo limang puluh koin emas, banjur ndhelik ing panggonan tartamtu bengi kuwi. Ing esuk, bapaké teka ing kutha lan kanthi pangayoman istimewa saka Gusti langsung menyang gréja.

Euphrosyne, ing wektu sing padha, lunga menyang biara ing ngendi bapaké kondhang. Nalika nyedhaki gapura biara, dhèwèké ngetokaké gapura lan kandha marang penjaga gapura:

'Mangga marang sang abbot, kandhaa yèn ana eunuch[6431] has sing teka saka kraton lan lagi ngadeg ing gapura, kepéngin ngomong karo piyambakipun.'

Nalika abbot metu, Euphrosyne tiba ing lemah lan nyuwun ing ngarsané. Dhèwèké mbantu Euphrosyne munggah lan ndedonga kaya lumrahé, sawisé kuwi padha lungguh. Banjur dhèwèké miwiti takon:

'Napa, anakku, kowe teka marang kita?'

Euphrosyne mangsuli:

'Bapa, kula nyambut gawe minangka eunukh ing kraton lan saya tresna sanget marang gesang monastik, nanging kula boten saged nemokake ing kutha punapa ingkang dipunupaya dening atiku. Sasampunipun mangertos babagan gesang asketik para biksu ing pertapaan panjenengan, kula rawuh ing papan suci menika, kersa nglakoni asketisme kados panjenengan.'

Marang iki sang abbot mangsuli:

"Kowe wis nindakake sing bener, anakku, teka marang kita. Yen kowe kepengin manggon ing biara kita, mangka tetep kene."

Banjur dhèwèké takon, 'Jenengé sapa?' Euphrosyne mangsuli yèn jenengé Izmaragd.

"Anakku, Ismaragd," pangandikane sang abbot, "kowe isih enom mula ora bisa manggon piyambakan ing sel; kowe butuh pambimbing rohani kanggo nuntun kowe ing urip monastik lan mulang kowe paugeran monastik lan kabèh adat istiadat."

Marang kuwi bocah wadon mau mangsuli:

'Aturake kabeh kanggo aku, Rama, miturut panjenengan.'

Ing wektu sing padha, dheweke njupuk limang puluh koin emas, diwenehake marang abbot lan kandha:

'Golekna iki, Rama; mengko, aku bakal nyumbangake kabèh bandha liyane sing isih ana ing kutha marang biara.'

Abbot ngundang salah siji biksu, jenenge Agapitus, wong sing suci uripe, lan nyerahake Izmaragda marang dheweke kanthi tembung-tembung iki:

'Wiwit saiki, wong enom iki dadi putra rohani lan muridmu; ajarana kabecikan, supaya dhèwèké bisa ngluwihi guruné.'

Sawisé ndedonga kanthi khusyuk ing dhengkul, sang Agapit nggawa Izmaragd menyang selé lan maringi piwulang babagan urip biksu. 'Biksu anyar iku nduwèni rai sing ayu banget; nalika dhèwèké teka menyang gréja kanggo Liturgi Ilahi, setan ngganggu akèh sedulur biarawan karo pikiran-pikiran najis, nglarani atiné merga kaendahan biksu anyar kuwi; mulané, para sedulur biarawan padha ngadu marang abbot, kandha:

'Ngapa kowe nggawa sedulur sing ayu banget menyang biara iki kanggo dadi godaan marang para biksu sing paling ringkih?'

Krungu iki, sang abbot nyaur Izmaragd lan kandha marang dhèwèké:

Amarga kaéndahanmu, anggota persaudaraan sing paling ringkih padha kesasar; mula luwih becik kowe tetep piyambakan ing selmu, nyawisake awakmu kanggo meneng lan ndedonga, lan aja teka menyang gréja. Bapak rohani bakal nggawa panganmu menyang selmu, supaya kowe ora perlu metu saklawasé.'

Euphrosyne mangsuli:

'Kados pituduh Panjenengan, Rama, kados makatên kula lampahi.'

Abasé maréntahaké Agapitus nyiyapaké sel sing sepi kanggo Izmaragd; Agapitus nglakoni dhawuh abasé lan nuntun Izmaragd mlebu ing sel kuwi, ing kono dhèwèké wiwit nglampahi wektu kanthi pandonga, puasa, lan jaga wengi, ngabdi marang Gusti awan lan bengi kanthi manah sing resik. Agapitus sing pinaringan berkah gumun marang kabisan lan pakaryané lan nyritakaké marang kabèh komunitas supaya padha éntuk pangajaran; komunitas mau banjur padha sinau saka kabisan mau lan muji Gusti Allah sing wis maringi kekuwatan kaya ngono marang sang askét enom.

[6431] Ing jaman kuna, eunukh iku priya sing ngladosi ing kraton minangka pangreksa harta karun lan kas kraton, lan utamane (kaya lumrahe ing kraton), dadi penjaga ing kamar turu ratu lan putri. Umume, eunukh iku priya sing disunat. Ing kraton Bizantium, jabatan eunukh iku jabatan sing banget terhormat.

Ing wektu sing padha, Paphnutius, bapaké Euphrosyne, sawisé bali menyang omah, langsung mlebu kamar anaké lan, ora nemokaké dhèwèké ing kana, wiwit sedhih lan nangis kenceng; kanthi nesu dhèwèké takon marang para abdi apa sing kelakon karo Euphrosyne lan ngendi dhèwèké lunga. Para abdi mangsuli:

'Kita weruh dhèwèké wingi sonten, nanging dina iki ora ana sing weruh; mulané kita kira bapak calon bojone wis ngajak dhèwèké menyang omahé.'

Paphnutius ngutus para abdi dalem menyang omahé calon bojoné putriné, nanging ing kono uga ora nemokaké dhèwèké. Calon bojo lan bapaké, nalika krungu kabar ngilangé Euphrosyne, padha sedhih banget; lan nalika padha teka marang Paphnutius, padha nemokaké dhèwèké lagi sedhih banget, nggleleng ing lemah lan nangis.

'Apa ora ana wong sing wis nyasarake dheweke, utawa mlayu karo dheweke?' padha takon marang dheweke.

Sakwise kuwi, para prajurit jaran langsung dikirim ing saindenging Alexandria kanggo nggoleki Euphrosyne; padha nggoleki dheweke ing omah-omah tangga teparo, ing pinggir dalan, ing pesisir lan ing kapal-kapal; padha nyusuri pirang-pirang biara, sawah, ara-ara gersang, gunung lan guwa – padha nggoleki ing endi wae putri bapak sing lagi sedhih. Amarga ora nemokake dheweke ing endi wae, para utusan bali kanthi sedhih. Lan kabeh wong nangis kanggo dheweke kaya-kaya dheweke wis mati. Panganten lanang nangis kanggo panganten wadoné, mertua nangis kanggo menantu wadoné, lan bapaké ngucurake luh pait kanggo anak wadoné, kaya sing tau ditindakake Yakub kanggo Yusuf, lan ngucapake tembung-tembung sedhih iki:

Aduh anakku sing manis! Aduh aku, padhanging mripatku! Aduh aku, panglipur atiku! Sapa sing nyolong bandha pusakaku? Sapa sing nglayekake canggahku? Sapa sing mateni lampuku? Sapa sing nyopot pangarep-arepku? Sapa sing nistakake putriku? Singa endi sing wis nyabik-nyabik anak wedhusku? Panggonan endi sing ndhelikake pasuryan padhangé saka aku? Dhèwèké mesthiné bakal mbalèkaké keturunanku, dadi tongkat ing tuwaku, lan panglipur ing sedhihku. Aja nganti bumi nutupi awakku nganti aku ngerti apa sing kelakon marang putriku Euphrosyne!

Kabeh kanca lan tangga teparo sing padha kumpul ing omahé Paphnutius uga padha meratapi lan nangis banter bareng karo dhèwèké amarga seda mendadak putriné. Amarga ora nemu panglipur kanggo sedhihé ing endi waé, Paphnutius lunga menyang biara ing ngendi putriné manggon nyendhiri, lan, tiba ing sikilé sang abbot, kandha:

'Bapa, aja mandheg ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané ngrungokaké pandongaku, amarga aku ora ngerti apa sing kelakon marang putriku—apa dhèwèké wis diculik wong liya, utawa apa dhèwèké wis tilar donya kanthi cara liya.'

Krungu tembung-tembung mau, sang sesepuh sing kinurmatan dadi banget kuwatir lan sawisé nglumpukaké kabèh komunitas, ngendika:

'Para sedulur, tunjukna katresnanmu; ndedonga marang Gusti supaya kersa mbukak marang kita nasib putriné kanca lan welas asih kita, Paphnutius.'

Sakwulan sedulur-sedulur biara puasa lan ndedonga, nanging ora ana wahyu sing teka marang wong-wong mau, kaya sing kelakon karo panyuwunan-panyuwunan liyane; awan lan bengi Euphrosyne ndedonga marang Gusti supaya ora mbukak apa-apa bab dheweke marang sapa wae ing urip donya iki, lan pandongane luwih kuwat tinimbang pandonga sakabehe komunitas.

Amarga ora ana wahyu bab Euphrosyne, sang abbot miwiti nglipur Pafnutius nganggo tembung-tembung iki:

"Putraku, *aja ngremehake paugerané Gusti… Amarga Gusti ngajar wong-wong sing ditresnani"* (Ibr. 12:5, 6). Yen siji manuk waé ora tiba ing lemah tanpa kersané Gusti, luwih-luwih mesthi ora ana apa-apa sing kelakon marang putrimu. Aku pracaya dhèwèké wis milih pérangan sing luwih becik; mulané kita ora nampa wahyu saka Gusti bab dhèwèké. Yen dheweke tiba ing dosa (mugi Gusti kersa nylametake!), Gusti ora bakal nglirwakake pangibadah doa sing abot saka sedulur-sedulur ing biara kita, lan mesthi bakal mbukak kahanane marang kita; nanging aku ngarep-arep manawa sanadyan ing urip donya iki Gusti bakal mbukak kahanane marang kowe.

Paphnutius rada krasa tentrem atiné amarga tembung-tembung mau lan bali menyang omahé, matur nuwun marang Gusti. Saben dina dhèwèké ndedonga kanthi tekun marang Gusti lan maringi sedekah sing akèh

marang wong mlarat. Sawisé sawetara dina kliwat, dhèwèké mampir manèh menyang biara lan nyuwun pandonga marang para sedulur. Ing sawijining dina, nalika ketemu karo abbot, dhèwèké nyuwun pangestu lan kandha:

'Dongakna aku, Rama, amarga sedhihku marang anakku isih ora surut; atiku ora nemu panglipur apa-apa, lara ing atiku saya jero, lan saben dina sedhihku saya tambah abot.'

Abbot, weruh sanget sedhihé, maringi panglipur kanthi maneka cara; ing salah siji pacelathon karo dhèwèké, dhèwèké kelingan marang Ismaragd lan kandha:

'Ing kene ana biksu sing uripe banget prasaja; dhèwèké teka marang kita saka kraton Kaisar Theodosius[6432] , lan kita kabèh gumun marang uripé sing suci. Apa panjenengan kersa rembugan karo dhèwèké? Mbok menawa panjenengan bakal éntuk panglipur sanadyan sethithik saka rembugan iki, amarga dhèwèké kapenuhan Roh Suci.'

– 'Inggih, kula kersa,' wangsul Pafnutius.

Banjur sang abbot, amarga ora ngerti yèn Izmaragd iku putriné Paphnutius, nyaur Agapitus lan kandha marang dhèwèké:

'Gawa Pafnutius menyang sel Ismaragd supaya dhèwèké bisa ngomong karo dhèwèké.'

Agapitus lan Pafnutius mlebu ing selé Izmaragd; nalika Euphrosyne weruh bapaké, dhèwèké langsung ngenali lan nangis tersedu-sedu; nalika Pafnutius nyangka yèn dhèwèké nangis amarga emosi kesalehan; nanging dhèwèké ora bisa ngenali, amarga warnané pudar amarga puasa ketat lan ndedonga sakwengi, lan Euphrosyne dhéwé wis sengaja nutupi pasuryané nganggo tudung supaya ora ana sing ngenali. Sawisé padha ndedonga, padha lungguh, lan Ismaragd miwiti pacelathon karo Paphnutius, nyritakaké bab Kratoné Swarga lan kamulyan langgeng sing bisa digayuh manungsa lumantar andhap asor, kasucian, kasucianing ati, sedekah, lan katresnan; dhèwèké uga nyritakaké bab nglirwakaké donya lan yèn manungsa ora kena luwih tresna marang anaké tinimbang marang Gusti Allah, Pangripta kabèh mau; panjenenganipun nunjuk marang tembungé Rasul yèn *'kasangsaran ngasilaké sabar; sabar ngasilaké watak'* (Roma 5:3–4). Ndeleng sangsara ageng bapakné, Ismaragd ngrasakaké raos sedhih lan nglipur bapakné, kandha:

'Percayaa marang aku: Gusti Allah ora bakal ninggalake kowe. Amarga yen anakmu wadon ana ing dalan karusakan, Gusti mesthi wis maringi kabar marang kowe liwat pandonga para bapa suci, sing ndedonga kanthi temen kanggo dheweke; ora, aku yakin tenan yen anakmu wadon wis manut marang Guru sing becik, sing kandha ing Injil: *'Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku ora pantes dadi muridé Aku; lan sapa waé sing ora nyerahaké kabèh sing diduwèni ora bisa dadi muridé Aku*' (Matéus 10:37; Lukas 14:33). Gusti Allah bisa uga mbukakaké dhèwèké marang kowé ing urip iki. Mula, aja sedhih manèh. Ngapa kowé nyiksa awakmu dhéwé karo sedhih? Kosok baline, panjenengan panjenengané matur nuwun marang Gusti Allah ing saben bab lan aja nganti nyerah pangarep-arep; amarga nalika guru kula Agapitus nyritakaké marang kula babagan rawuh panjenengan ing biara lan sedhih panjenengan, kula ndedonga kanthi tulus marang Gusti Allah supaya Panjenengan paring kasabaran lan kawani, supaya Panjenengan nyusun kabèh prakara kanggo kapentingan panjenengan lan anak panjenengan, lan supaya Panjenengan paring panglipur. Aku pracaya manawa Gusti Allah, sumber kabungahan kabèh, ora bakal ninggalaké kowe manggon ing sedhih nganti pungkasan: sanajan ora enggal, Panjenengané bakal mbukak marang kowe nasib anakmu, sing kowe sedhihi banget.

Banjur Euphrosyne, amarga wedi bapakne bakal ngenali dheweke amarga wis kakehan ngomong karo dheweke, kandha marang Paphnutius:

'Pangeran, mugi panjenengan saiki wangsul kanthi tentrem.'

Krungu tembung-tembung kuwi, Paphnutius nangis lan bungah, amarga atiné kobong karo katresnan alamiah marang Ismaragd, lan dhèwèké wis nampa paedah gedhé saka pacelathoné karo dhèwèké; banjur dhèwèké menyang marang abbot lan kandha marang dhèwèké:

'Mung Gusti sing ngerti, Bapa, apa paedah sing wis tak entuk saka rahib iki, lan kanthi sih-rahmaté Gusti, tembung-tembungé wis ngisi atiku karo kabungahan kaya-kaya aku nemokake anak sing tak tresnani.'

Sawisé kuwi, Paphnutius, sawisé nyuwun marang kabèh biksu supaya ndedonga kanggo dhèwèké, bali menyang omahé. – Bab Ismaragd, dhèwèké manggon ing biara kuwi suwéné telung puluh wolu taun, uripé nyenengaké Gusti Allah; sawisé wektu kuwi, dhèwèké lara abot, banjur nyerahaké nyawané marang Gusti.

[6432] Iki, mesthi wae, nyebutake Theodosius II (408–450).

Sanajan sadurunge seda, Paphnutius teka maneh menyang biara kanggo sembah lan sowan marang sedulur-sedulure. Sawisé rembugan kaya biasané karo abbot, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Bapa, menawa kersa, mugi kula dipun paringi idin pados Adi Izmaragd, awit kula remen sanget dhumateng piyambakipun.'

Abbot ngutus Agapitus lan maringi dhawuh supaya nggawa Paphnutius menyang Ismaragd. Nalika Paphnutius mlebu sel lan weruh Ismaragd nggleleng ing ambené, lara abot, dhèwèké nyemplung ing ambené lan wiwit ngandika karo luh kang pait:

"Aduh aku! Endi tembung manismu, endi janjimu yen aku bakal ketemu putriku sing ilang? Delengen, ora mung aku ora weruh dheweke, nanging aku uga kelangan kowe, sing maringi panglipur. Aduh aku! Sapa sing saiki bakal nglipur aku ing tuwaku? Marang sapa aku kudu lunga, lan sapa sing bakal dadi panglipur ing sedhihku? Aku nangis lan sedhih banget amarga kapisah karo kowe; wis telung puluh wolu taun wiwit pungkasan aku ndeleng putriku lan ora nate nampa kabar bab dheweke saka endi wae, lan saiki putriku sing tak tresnani, Emerald, ninggalake aku – Emerald, sing maringi aku kabungahan gedhe, kaya aku nemokake putriku sing ilang. Lan apa sing bisa takarepake saiki? Ing endi aku bisa nemu panglipur? Mung ana siji bab sing isih tak duwé: lunga menyang kubur karo sedhihku!

Ndeleng Paphnutius nangis tanpa kendhat lan ora bisa dihibur, Ismaragd kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nganti kélangan atimu lan kebak sedhih sing jero? Apa tangané Gusti ora kuwasa? Utawa apa ana sing mokal kanggo Gusti? Mula, mandhega merangsa. Elinga, Gusti Allah tau ngetokake Yusuf sing isih urip marang Yakub, kang wis nangis kaya-kaya Yusuf wis mati; Gusti Allah sing padha kuwi bakal nglipur kowe uga. Saiki aku njaluk siji bab marang kowe: tetep kene telung dina lan aja ninggalake aku."

Paphnutius tetep manggon ing biara, lan nalika kuwi dhèwèké ngendhok ing atiné:

'Mbok menawa Gusti bakal maringi wahyu marang Ismaragd babagan putriku?'

Pungkasané, dina katelu teka, lan Euphrosyne, sawisé nampa wahyu babagan wektu pamitné marang Gusti, nyaur bapakné Paphnutius lan kandha marang dhèwèké:

'Gusti Allah Kang Maha Kuwasa wis netepake nasibku manut kersané lan nyukupi pangarep-arepku; saiki aku wis tekan pungkasaning pakaryanku, wis mlaku ing dalan monastik ora amarga kekuwatanku dhéwé, nanging amarga pitulungané Panjenengané sing njaga aku ing antaraning jebakan mungsuh; aku ora kepéngin kowe sedhih maneh amarga anakmu.' Aku Euphrosyne, anakmu, lan kowe bapakku. Aku sing kowe goleki. Amarga katresnan marang Gusti, aku ninggalake kowe, bapakku, kabèh warisanku lan tunanganku, lan teka ing kéné kanthi ndhelikaké yèn aku iki wadon. Saiki aku nyuwun marang kowe: aja nganti ana wong liya kejaba kowe sing adus awakku; Aku uga nyuwun supaya panjenengan nepaki janji sing tak gawe marang abbot ing biara iki: nalika aku nyuwun supaya panjenengan nampa aku ing kene, aku kandha yèn aku nduwèni bandha agung saka , sing arep tak sumbangaké marang biara iki; mula, nepaki janjiku, pindhahna bandha sing isih ana marang biara iki, lan ndongakna aku.

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau, Euphrosyne nyerahaké nyawané marang Gusti. Sawisé krungu kabèh mau lan weruh yèn putriné wis seda, Paphnutius, kaku amarga wedi lan sedhih banget, ambruk lan nggleleng ing lemah kaya wong mati. Nalika Agapitus teka lan weruh yèn Ismaragd wis seda, lan Paphnutius meh ora urip, dhèwèké nyemprotaké banyu ing rai Paphnutius, ngangkat dhèwèké saka lemah lan takon:

'Ana apa kowe, Paphnutius?'

Kanggo iki dhèwèké mangsuli:

'Tinggalna aku ing kene supaya aku mati, amarga aku wis nyekseni mujijat sing nggumunake.'

Banjur Paphnutius munggah saka lemah lan nundhuk sirahé ing pasuryané almarhum, nangis kenceng lan kandha:

"Aduh aku, anakku sayang, kenapa kowe ora mbukak marang aku sadurunge wektu iki? Oh, sepira aku kepengin mati bareng kowe! Celaka aku amarga kowe ndhelik saka aku, anakku wadon sing tak tresnani! Pira becike kowe bisa uwal saka jebakan mungsuh, ndhelik saka kesia-siaan donya iki, lan mlebu ing urip langgeng!"

Krungu tembungé Paphnutius, Agapitus mangertèni misteri kang nggumun iki; dhèwèké kebak rasa wedi lan langsung marani sang abbot; sang abbot banjur buru-buru teka, sujud ing ngarepé badan suci Euphrosyne lan, kanthi nangis, wiwit kandha:

'Euphrosyne, pangantené Kristus lan dara suci, aja lali marang sedulur-sedulurmu para biksu lan marang biara iki, nanging ndedongakna kita marang Gusti Yesus Kristus, supaya Panjenengané uga paring marang kita, sawisé nindakake pakaryan becik, bisa éntuk kaslametan lan manggon bebarengan karo para wong suci.'

Banjur sang abbot mréntahaké kabèh komunitas supaya padha nglumpuk, supaya badan sucié bisa dipundhèrèkaké kanthi pakurmatan sing pantes. Nalika kabèh biksu wis padha nglumpuk lan nyekseni mujijat sing nggumunaké iki, padha memuji Gusti Allah, sing wis nampilaké kakuwatané sing agung ing daging sing ringkih. Salah siji sedulur biwasa ing salah siji mripat. Dhèwèké teka ing relik wong mulya kuwi lan kanthi luh wiwit nyium badan sucié – lan sakwisé kuwi mripaté langsung kabuka lan dhèwèké bisa ndeleng manèh. Nalika nyekseni panyembuhan iki, kabèh warga padha muji welas asihé Gusti, ngluhuraké abdi suci Euphrosyne, lan padha nampa pangajaran saka gesangé sing suci. Sawisé kuwi, dhèwèké dikubur ing papan panggenengan para bapa suci—para askétis—lan kanthi kabungahan rohani, padha nganakake upacara pangeling-eling kanggo dhèwèké. Babagan bapakne, Paphnutius, piyambakipun wangsul dhumateng griyanipun, mbagi-bagi harta bendhanipun dhumateng gréja-gréja lan biara, tiyang mlarat lan para lelungan, sarta nggawa sisa harta kang taksih kathah dhumateng biara wau kanggé kabutuhan biara, ingkang salajengipun piyambakipun nyandhak sumpah biara ing ngriku. Piyambakipun nyuwun sel putrinipun kanggé papan dunungipun lan manggon ing ngriku kanthi cara ingkang nyenengake Gusti Allah salami sepuluh taun; Sawisé wektu iku kliwat, piyambakipun séda ing atepé tikar sing padha sing uga dadi papan séda putriné, Euphrosyne sing Kinurmatan. Piyambakipun dikubur kanthi pakurmatan ing sacedhaké putriné, lan kaparingaké yèn élingan dhèwèké kabèh bakal dirayakaké saben taun minangka kamulyan tumrap Trinitas Agung—Bapa, Putra, lan Roh Suci—Gusti Allah, sing nggumunaké ing para wali. Kamulyan kagem Panjenengané salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

[6433]Karep banget nggayuh gesang ing swarga, kowe kanthi tliti ninggalaké kasenengan donya sing fana iki, lan kowe ngendhegaké awakmu ing antarané manungsa, wah sing paling ayu: amarga Kristus, mantenmu, kowe ora nglirwakaké pertunanganmu sing samentara.

Urip lan Mujijat Bapa Sergius sing Kinurmatan lan Ngemban Gusti, Pangripta Ajaib saka Radonezh[6434]

Diringati tanggal 25 September

Bapa kita sing kinurmatan lan nggawa Gusti Allah, Sergius, lair ing wewengkon Rostov saka wong tuwa sing saleh, Cyril lan Mary[6435] . Sanajan isih ana ing kandungan ibune, Gusti Allah wis milih piyambakipun kanggo pangabdianipun. Sakdurunge piyambakipun lair, ibune, miturut adat, menyang gréja ing dina Minggu kanggo rawuh ing Liturgi. Sadurunge maca Injil Suci diwiwiti, bayi ing kandhutane muni banter banget nganti swarane krungu dening kabeh wong sing padha ngadeg ing gréja; nalika kidungan Cherubikum, bayi mau muni kaping pindho; lan nalika imam ngucapake 'Suci tumrap ingkang Suci', swarané bayi mau krungu kaping telu saka kandhungan ibuné. Saka kedadéan iki, kabèh wong mangertèni yèn bakal lair cahya agung tumrap donya lan sawijining abdi Sang Tritunggal Mahasuci. Kaya St. Yohanes Pembaptis sing mlumpat kabungahan ing kandhunge Sang Ibu Allah (Lukas 1:41), bayi iki uga mlumpat kabungahan ing ngarsané Gusti ing gréja suci. Ing mukjizat iki, ibune sang wali kaget lan wedi; kabèh sing krungu swara mau uga padha gumun banget. Nalika dina lairé teka, Gusti Allah paring marang Maria sawijining putra, sing dijenengi Bartolomeus. Wiwit dina-dina kapisan uripé, bayi mau wis mbuktekake yèn dhèwèké iku wong askétis sing ketat. Wong tuwane lan wong-wong ing sakupenge bayi mau wiwit nyumurupi yèn dhèwèké ora nyusu marang ibuné ing dina Rebo lan Jemuwah; uga

[6433] Ya iku, kepéngin nggayuh urip swarga, kowe buru-buru nilar kasenengan donya.
[6434] Disusun adhedhasar Uripé St Sergius, sing ditulis déning muridé Epiphanius ing abad kaping 15, lan sumber-sumber liya.
[6435] Taun persise lairé St Sergius ora dingerteni; kamungkinan ing taun 1314.

ora nyentuh dhadha ibuné ing dina-dina liya nalika ibuné mangan daging; sawisé nyumurupi kuwi, ibuné banjur nyetop mangan daging saklawase.

Nalika umuré wis pitung taun, wong tuwané Bartholomew ngutus dhèwèké sinau maca lan nulis; loro saduluré, Stephen sing tuwa lan Peter sing enom, padha sinau bareng dhèwèké. Padha sinau kanthi apik lan ngasilake kemajuan gedhe, dene Bartholomew ketinggalan adoh saka kanca-kancane: sinau angel banget kanggo dheweke, lan sanajan gurune ngupaya banget, dheweke isih ora entuk kemajuan sing akeh.

Iki kabèh lumantar pangayomaning Gusti, supaya bocah mau nampa pangerten marang tembung sing ditulis ora saka manungsa, nanging saka Gusti. Bartholomew ngrasakaké sedhih banget, ndedonga kanthi khusyuk lan luh supaya Gusti maringi pangerten marang tembung sing ditulis. Lan Gusti mirsani pandonga sing metu saka jeroning atiné bocah sing taat iku.

Ing sawijining dina bapakne ngutus Bartholomew kanggo njupuk jaran; amarga wis biasa manut kersaning wong tuwa tanpa pitakon, bocah iku langsung mangkat; tugas kaya ngono luwih cocog kanggo dheweke amarga dheweke tansah seneng kesunyian lan kasepian. Dalane lumantar alas; ing kana dhèwèké ketemu karo sawijining biksu—utawa luwih tepaté malaikat sing dikirim Gusti ing wujud biksu—sing lagi ngadeg ing tengah alas lan ndedonga. Bartholomew nyedhak marang biksu mau, nyuwun berkah, lan ngenteni nganti dhèwèké rampung ndedonga. Sawisé rampung, sang tuwa mberkahi bocah iku, nyium pipiné lan takon apa sing dibutuhaké.

Bartholomew mangsuli:

'Bapak, aku lagi diajari maca lan nulis, nanging aku mung sithik banget sing paham saka apa sing diomongake guruku; aku banget sedhih amarga iki lan ora ngerti kudu apa.'

Sawisé ngomong mangkono, bocah iku nyuwun marang sang resi supaya ndedonga marang Gusti kanggo dhèwèké. Sang resi manuruti panyuwunan Bartholomew. Sawisé rampung ndedonga, dhèwèké mberkahi bocah iku lan kandha:

'Wiwit saiki, anakku, Gusti Allah bakal maringi pangerten sing kowe butuhake, supaya kowe uga bisa mulang wong liya.'

Kanthi mangkono, sang resi njupuk wadhah cilik lan maringi Bartholomew apa sing katon kaya sepotong prosphora cilik; dhèwèké kandha supaya nyicipi, ngendika:

'Jupuk iki, anakku, lan panganana; iki diwenehake marang kowe minangka pratandha sih rahmat Gusti lan kanggo pangerten Kitab Suci. Aja kuciwa merga sepotong iki cilik banget: kabungahanmu bakal gedhe yen kowe nyicipi.'

Sawisé kuwi, sang tuwa arep nerusaké lelampahané, nanging bocah lanang sing bungah banget banjur nyuwun kanthi tulus marang biksu supaya mampir ing omahé wong tuwané.

"Aja ngliwati omah kita," pambatene Bartholomew, "aja nganti wong tuwaku kelangan berkah suci panjenengan."

Wong tuwané Bartholomew, sing ngajèni sang biksu, nampani tamu istimewa mau kanthi pakurmatan. Padha wiwit nawarké dhaharan, nanging sang biksu mangsuli yèn dhisik kudu mangan dhaharan rohani – lan nalika kabèh padha ndedonga, sang biksu maringi dhawuh marang Bartholomew supaya maca Mazmur.

"Aku ora ngerti carane, Rama," wangsul bocah iku.

Nanging biksu kuwi ngandika kanthi ramalan:

'Wiwit saiki, Gusti bakal maringi kowe karunia bisa maca lan nulis.'

Lan pancen, bocah iku langsung miwiti maca Mazmur kanthi lancar. Wong tuwane padha gumun banget marang owah-owahan sing dumadi marang putrane.

Nalika padha pamit, sang tuwa kandha marang wong tuwané sang wali:

Putramu bakal agung ing ngarsane Gusti Allah lan manungsa; sawijining dina bakal dadi panggonan pilihan Roh Suci lan dadi abdi Trinitas Agung.'

Kaya bumi sing diwenehi banyu udan kanthi akèh dadi subur, mangkono wiwit wektu kuwi bocah suci mau maca buku tanpa alangan lan mangertèni kabèh sing ditulis ing kono; kabisan maca lan nulis teka kanthi gampang, amarga *'pikirane dibukak supaya bisa mangertèni Kitab Suci'* (Lukas 24:45). Para mudha mau saya tuwuh umuré, lan bebarengan karo kuwi uga saya tuwuh kawicaksanan lan kabecikane. Dhèwèké wiwit isih cilik wis duwé katresnan marang pandonga lan wiwit yuswa alit wis ngrasakaké éndahé pacelathon karo Gusti Allah; mulané dhèwèké wiwit tekun menyang omahé Gusti Allah nganti ora tau kélangan siji ibadah. Dheweke ora

seneng dolanan bocah-bocah lan ngati-ati banget supaya ora melu; guyu lan guyonan kanca-kancane ora narik kawigatené, amarga dheweke ngerti yèn *'kanca ala ngrusak watak becik'* (1 Korinta 15:33). Dheweke tansah kelingan manawa *'wedi marang Gusti iku wiwitaning kawicaksanan'* (Mazmur 110:10), mula tansah ngupaya kanggo nggayuh kawicaksanan iku. Kanthi ketekunan lan semangat sing istimewa, dhèwèké nyawisaké awaké dhéwé kanggo maca kitab-kitab Ilahi lan suci. Amarga ngerti yèn hawa napsu paling apik diatasi lumantar pangendalian dhiri, bocah nom-noman kuwi ngetrapaké puasa sing ketat marang awaké dhéwé: saben Rebo lan Jemuwah dhèwèké ora mangan apa-apa, lan ing dina-dina liyané dhèwèké mung urip nganggo roti lan banyu. Mangkono gedhene sengit marang dagingé dhéwé, kabèh mau kanggo nylametaké atiné. Yèn dhèwèké ketemu wong sing butuh pitulungan, Bartolomeus bakal seneng-seneng mbagi sandhangané lan nindakake kabèh sing bisa kanggo ngladèni wong-wong mau. Sanajan durung mlebu biara, dhèwèké wis urip kados biksu, nganti kabèh wong gumun marang disiplin lan kasuciané. Ing wiwitan, ibuné, kuwatir marang kasehatane anaké, nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya ninggalaké cara urip sing atos kuwi. Nanging bocah sing wicaksana kuwi kanthi andhap asor mangsuli ibuné:

'Aja ngusir aku saka pangendalian dhiri, amarga iku manis lan migunani kanggo nyawaku.'

Kagèt karo wangsulan wicaksana iki, ibuné ora péngin manèh ngalang-alangi niyat apik anaké. Mula, nalika ngendhalèni dagingé liwat tapa brata, Bartholomew ora mbangkang marang karsa wong tuwané.

Ing wektu sing padha, Cyril lan Mary pindhah saka kutha Rostov sing kasebut mau menyang panggonan sing diarani 'Radonezh'[6436] ; iki ora amarga panggonan kasebut kondhang utawa misuwur apa-apa, nanging amarga Gusti Allah kersa: ing panggonan iki Panjenengané milih ngluhurake abdi sing setya.

Bartholomew, sing wektu kuwi umuré watara 15 taun, uga mèlu karo wong tuwané menyang Radonezh. Ing wektu kuwi, seduluré lanang wis padha omah-omah. Nalika pemuda iku umur 20 taun, dhèwèké miwiti nyuwun marang wong tuwané supaya maringi restu kanggo ngucap sumpah monastik: dhèwèké wis suwe kepéngin nyawisaké dhiri marang Gusti. Sanadyan wong tuwané ngajèni urip monastik banget, nanging padha nyuwun marang anaké supaya ngentèni sakedhik dhisik.

"Anakku," pangandikane marang dhèwèké, "kowe wis ngerti yèn awaké dhéwé wis tuwa; pungkasaning urip wis nyedhak, lan ora ana wong liya kejaba kowe sing ngopeni awaké dhéwé ing yuswa tuwa iki; sabar sithik manèh, antèni nganti awaké dhéwé dikubur, banjur ora ana sing bakal nyegah kowe nepaki pangarep-arepmu sing paling kowe tresnani."

Bartholomew, minangka anak sing taat lan tresna, manut kersaning wong tuwa lan ngupaya kanthi sungguh-sungguh nyukupi kabutuhan nalika tuwa, supaya pantes nampa pandonga lan berkah. Sadurunge seda, Cyril lan Mary njupuk sumpah biara ing Biara Pokrovsky-Khotkov, sing dumunung watara telung versta saka Radonezh[6437] . Stephen, adhine sepuh Bartholomew sing wektu kuwi wis dadi janda, uga teka ing kene lan gabung karo komunitas biara. Sawisé kuwi, wong tuwané para mudha suci mau, siji-siji, seda tentrem marang Gusti lan dikubur ing biara iki. Sawisé wong tuwané séda, para sedulur iku nglampahi patang puluh dina ing kéné, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya para abdi Allah sing anyar séda bisa tentrem. Cyril lan Maria ninggalaké kabèh kagungané marang Bartholomew. Nalika nyekseni séda wong tuwané, sing kinurmatan iku merenung ing atiné: 'Aku iki manungsa fana, lan aku uga bakal mati, kaya wong tuwaku.' Nalika merenung babagan kasepenganing gesang iki, pemuda sing wicaksana mau mbagi kabèh bandha wong tuwané, ora nyimpen apa-apa kanggo dhèwèké dhéwé ; dhèwèké malah ora nyimpen apa-apa kanggo panguripan, amarga dhèwèké pracaya marang Gusti, *'sing maringi roti marang wong luwe'* (Mazmur 145:7).

Karep urip dadi pertapa, Bartholomew bebarengan karo adhine Stephen mangkat golek panggonan sing cocog kanggo urip nyendiri. Para sedulur iku ngumbara suwé ing alas sakupenge nganti tekan panggonan sing saiki dadi biara Trinitas Suci, kondhang kanthi jeneng Sang Mulya Sergius. Ing wektu kuwi, panggonan iki katutupi alas purba sing lebat, durung ana tangan manungsa sing nyentuh; ora ana dalan sing ngliwati alas iki, ora ana omah ing jerone, lan mung ana kéwan galak lan manuk sing manggon ing kana. Para sedulur mau nyuwun marang Gusti kanthi pandonga sing khusyuk, nyuwun berkah tumrap panggonané ing tembe, lan nyerahaké nasibé

[6436] Desa Gorodishche utawa Gorodok saiki dumunung ing panggonan Radonezh kuna; dunungé ana ing antarané Moskow lan Lavra Trinitas-Sergius, 12 versta saka sing pungkasan.

[6437] Ing wektu kuwi, biara iki nduwèni loro bagean – siji kanggo para biksu lan sijiné kanggo para biarawati.

marang kersané Gusti sing suci. Sawisé mbangun gubug, padha miwiti nglakoni tapa brata kanthi semangat lan ndedonga marang Gusti. Padha uga ngedegaké gréja cilik lan kanthi sarujukan bebarengan mutusaké ngaharké gréja mau ing asmané Trinitas Agung; Kanggo tujuan iki, padha lelungan menyang Moskow lan nyuwun marang Metropolitan Theognostus[6438] supaya maringi berkah kanggo konsakrasi gréja. Sang Wali nampani kanthi welas asih lan ngutus para rohaniawan bareng karo wong-wong mau kanggo ngkonsakrasi gréja. Mangkono, dhasar Biara Trinitas Suci diletakake kanthi cara sing prasaja.

Kanthi pangabdian lan semangat sing ora kendho, Bartholomew saiki nyawisake awake dhewe kanggo asketisme rohani: sang asket enom kebak kabungahan nalika weruh yen pangarep-arepe sing dikarepake wis kawujud.

Nanging, adhine sing luwih tuwa, Stephen, amarga krasa abot urip ing panggonan sing sepi banget, ninggalake Bartholomew, pindhah menyang Moskwa menyang Biara Epiphany, lan ing kana dadi kanca raket karo Alexius, sing mengko dadi Metropolitan Moskwa.

Ditinggal piyambakan, Bartholomew malah luwih nyawiji nyiapake urip biksunya; mung sawisé dhèwèké wis teguh ing pakaryan lan tapa brata lan wis nglatih awaké dhéwé supaya manut paugeran biksunya kanthi ketat, dhèwèké mutusaké njupuk sumpah biksunya.

Ing wektu kuwi, ana sawijining abbot jenenge Mitrofan sing teka marang dhèwèké; dhèwèké sing nyukur rambute Bartholomew sing kaberkahan mau dadi biksu ing taun kaping telung puluh loro uripé. Upacara nyukur rambute kuwi dilakoni ing dina raya para Martir Suci Sergius lan Bacchus, lan Bartholomew diparingi jeneng Sergius. Sawisé tonsur, Mitrofan nindakake Liturgi Ilahi ing Gréja Tritunggal Mahakudus lan maringi Komuni Suci marang biksu anyar; ing wektu kuwi gréja kebak ambu wangi sing luar biasa, sing nyebar nganti metu saka tembok gréja. Salami pitung dina, biksu sing anyar ditonsur tetep ana ing gréja tanpa metu. Saben dina, Mitrofan nindakake Liturgi lan maringi marang dhèwèké Roti lan Getih Suci Sang Gusti. Sajrone wektu iki, panganan siji-sijiné Sergius yaiku prosphora sing saben dina diwènèhaké Mitrofan. Sergius nglampahi kabèh wektu kanggo ndedonga lan merenung babagan Gusti, tansah nyebut Gusti saka jeroning atiné sing resik, muji asma Agunging Pangeran, lan nyanyi Mazmur Dawud lan kidung rohani: dhèwèké kebak kabungahan, lan atiné kobong karo geni ilahi lan semangat kasucian. Sawisé nglampahi sawetara dina karo Sergius, Mitrofan kandha marang dhèwèké:

'Anakku, aku bakal ninggal panggonan iki lan nyerahake kowe marang Gusti Allah; muga-muga Gusti dadi perantara lan pangreksa kowe.'

Lan, kanthi ndeleng mbesuk, dhèwèké ngandhani ramalan:

'Ing panggonan iki, Gusti bakal netepake biara agung lan mulya, ing ngendi Asmané sing agung lan nggumunake bakal dipuji lan kabecikan bakal sumunar.'

Sawisé ngaturaké pandonga lan maringi sawatara piwulang babagan urip monastik, Mitrofan pamit. Sang Sergius, sing tetep piyambakan ing panggonan kuwi, nyawisake awake kanthi semangat marang tapa brata, ngendhaleni daginge liwat puasa, jaga bengi, lan maneka pakaryan abot; lan nalika mangsa adhem sing nyengsem, nalika lemah retak amarga és, dhèwèké tahan adhem mung nganggo siji busana. Dheweke ngadhepi akèh sangsara lan godaan saka setan ing wiwitan kesendiriané ing ara-ara samun. Mungsuh sing ora katon kuwi nesu marang rahib mau kanthi kebengisan; amarga ora tahan marang upaya asetiké, padha nyoba medeni sang wali supaya ninggal panggonan kuwi. Padha ngowahi awaké dhéwé kadhang dadi kéwan galak, kadhang dadi ula. Nanging Sergius ngusir mau nganggo pandonga: nyebut jenengé Gusti, dhèwèké mecahké ilusi setan mau kaya jaring laba-laba alus. Ing sawijining wengi, setan-setan mau, kaya tentara gedhé, nyedhak kanthi ancaman lan muni kanthi nesu medeni:

'Tinggalna panggonan iki, tinggalna, utawa kowe bakal mati kanthi pati sing nggegirisi!'

Nalika para setan ngucapake tembung-tembung kuwi, geni kobong metu saka cangkemé. Nanging Bapa sing Mulya, sing bersenjata pandonga, ngusir kuwasa mungsuh lan, ngluhurake Gusti, tetep ana ing kono tanpa wedi sethithik.

Ing sawijining wengi, nalika sang pertapa lagi maca paugerané, dumadakan ana geger saka alas; akèh setan manèh ngubengi sel lan ngancem Rama Sergius kanthi swara banter:

[6438] Theognost dadi metropolitan wiwit taun 1328 nganti 1353.

'Metu saka kene! Napa kowe teka ing alas terpencil iki? Apa sing kok goleki? Aja ngarep-arep bisa urip kene maneh; kowe bisa weruh dhéwé – panggonan iki sepi lan ora bisa dilalui! Apa kowe ora wedi mati keluwen utawa mati ing tangan para perampok?'

Kanthi tembung kaya ngono para setan nyoba medeni Bapa Sang Mulya, nanging kabèh upayane sia-sia: sang wali ndedonga marang Gusti, lan sakwise kuwi kawanan setan langsung sirna.

Sawisé panglihatan-panglihatan kuwi, pandelengan kéwan galak ora dadi medeni manèh kanggo sang askét; klompok srigala luwe, sing siap nyabik-nyabik sang biksu, mlayu ngliwati selé sing sepi, lan beruang uga wani mlebu. Nanging kakuwatan pandonga nylametaké sang pertapa ing kéné uga. Sawijining dina, Sang Sergius sing kinurmatan weruh beruang ing ngarep selé; nalika weruh yèn beruang kuwi luwe banget, panjenengané welas asih marang kéwan mau, banjur nggawa sepotong roti lan nyelehaké ing tunggul wit. Wiwit semana, beruang kuwi wiwit kerep sowan menyang sel, ngenteni sedekah sing biasane diwenehake lan ndelok sang wali kanthi alus; Sang Wali Sergius mbagekake panganane karo beruang kuwi, asring malah maringi sepotong roti pungkasan sing diduweni. Lan kewan galak kuwi dadi jinak banget nganti manut marang panggilane sang wali.

Mangkono Gusti ora ninggalake abdi-Nya ing ara-ara samun: Panjenengané ana bareng karo dhèwèké ing sakabehing sedhih lan godaan, nulungi, nyengkuyung, lan nguwatake abdi-Nya sing rajin lan setya.

Ing wektu sing padha, kasohor sang resi wiwit nyebar adoh lan amba. Ana sing nyritakake babagan pangremané sing ketat, katelatenan, lan kaelokan liyane; ana uga sing gumun marang prasajané lan ora duwe niat ala; ana uga sing nyritakake babagan kakuwasané ngusir roh-roh jahat – lan kabèh padha kagum marang andhap asor lan resiking atiné. Akibaté, akèh wong saka kutha lan désa sacedhaké padha teka nglumpuk marang Sang Romo. Sawetara golongan njaluk pitutur; liyané kepéngin melu ing pacelathoné kang nylametaké jiwa. Kabeh wong nemu pitutur apik saka dhèwèké; kabeh wong bali saka dhèwèké karo rasa tentrem lan kapenak; ati saben wong dadi entheng: mangkono paedahé tembung alus lan kebak sih kang diucapaké Sergius marang kabèh wong sing teka nyuwun pitutur utawa piwulang suci. Romo sing mulya nampani saben wong kanthi katresnan; ana uga sing nyuwun idin manggon bareng karo piyambakipun, nanging sang wali ngendika supaya padha ora manggon, amarga nerangake kasangsaran urip biksu.

"Panggonan iki," pangandikane Sang Bapa, "sepi lan liar; akèh kasangsaran sing bakal ngenteni kita ing kéné."

Kanthi kebak rasa ngajeni marang sang wali, para rawuh mau mung nyuwun siji bab: supaya Sergius maringi idin kanggo manggon ing kono. Ndeleng keteguhan tekad lan ketetapan ati sing ajeg kanggo nyawisake dhiri marang Gusti, Sang Rama Suci ora nduwe pilihan kajaba manut marang panyuwunan mau. Ora suwe, ing sangisoré pituduhé Rama Suci, klompok rolas priya wis padha kumpul, lan cacah iki tetep ora owah suwéné suwe: yèn ana sedulur sing séda, ana liyané sing njupuk panggonané, saéngga akèh wong weruh yèn cacah iki kebetulan: cacah murid Rama Suci padha karo cacah murid Gusti kita Yesus Kristus; dene liyane mbandhingake karo cacahing rolas suku Israil. Wong-wong sing teka mbangun rolas sel. Sergius, bebarengan karo sedulur-sedulure, ngubengi sel-sel mau nganggo pager kayu. Mangkono dumadi biara, sing kanthi sih-rahmating Gusti isih ana nganti saiki.

Urip asetik para pertapa lumaku tentrem lan tentrem; saben dina padha kumpul ing gréja ciliké lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti; pitu kaping saben dina gréja nampani para biksu ing sangisore atapé: padha ngadani Matins, Jam Telu, Jam Enem lan Jam Sanga, Vespers lan Compline, déné kanggo ngadani Liturgi Ilahi padha ngundang imam saka désa sing paling cedhak.

Setahun sawisé para sedulur teka ing Sergius, imam-biksu Mitrofan sing wis nindakake upacara cukur gundhul marang Sang Mulya Sergius, manggon ing biara anyar sing diadegaké; dhèwèké ditampa kanthi kabungahan déning para sedulur lan kanthi sarujuk kabèh dipilih dadi abbas. Para biksu padha bungah amarga saiki bisa ngadani Liturgi luwih kerep tinimbang sadurunge. Nanging Mitrofan ora suwe banjur nyerahake nyawane marang Gusti. Para sedulur banjur wiwit nyuwun marang Sing Kinurmatan supaya nyekel jabatan imam lan dadi abbot kanggo wong-wong mau. Sergius nolak panjalukan mau: dhèwèké kepéngin niru Gusti lan dadi abdi tumrap kabèh; dhèwèké dhéwé mbangun pirang-pirang sel, nggali sumur, nggawa banyu lan nyelehaké ing njaba sel saben sedulur, motong kayu bakar, ngethok roti, nyulam sandhangan, masak panganan, lan kanthi andhap asor nindakake pakaryan liya. Sergius nggunakake wektu luang kanggo ndedonga lan nglakoni puasa, mung mangan roti lan banyu, lan kuwi uga mung sithik; saben wengi dhèwèké ndedonga lan berjaga, mung turu

sakedhap. Kanthi kagèté kabèh wong, urip kang sanget prasaja kuwi ora mung ora nglemahaké kasehatane sang askét, nanging malah katon nguwataké awaké lan maringi kekuwatan kanggo tumindak anyar sing luwih agung. Liwat pangendalian dhiri, andhap asor, lan urip sing taat, Sang Mulya Sergius dadi tuladha tumrap kabèh komunitas. Para pertapa padha gumun ndelok 'Malaikat ing daging' iki lan padha ngupaya sak kuwate kanggo niru dheweke; kaya dheweke, padha nyawisake awake dhewe kanggo nglakoni puasa, ndedonga, lan kerja terus-terusan: kadhang kala padha ngjahit sandhangan, kadhang kala padha nyalin buku, kadhang kala padha ngopeni kebon sayur cilik, lan nindakake tugas-tugas liyane kaya ngono. Ana kasetaraan sing sampurna ing biara, nanging Sang Reverendi ngluwihi kabèh: dhèwèké dadi askètis paling unggul ing biara iki, utawa luwih tepaté, sing kapisan lan sing pungkasan, amarga akèh wong makarya ing kéné nalika jamané lan sawisé, nanging ora ana sing bisa mbandhingi dhèwèké: dhèwèké sumunar kaya rembulan ing antarané lintang-lintang. Kondhanging urip asketisé terus saya tuwuh, ngrembaka, lan nyebar: adhine, Stephen, nggawa anak lanangé umur rolas taun, John, marang dhèwèké; Anak lanang iku, sawisé krungu babagan urip suci Sergius, kebak kepinginan kobong kanggo ngetutaké tapaké; dhèwèké njupuk sumpah biara lan dijenengi Theodore; Theodore manggon ing biara iki watara 22 taun lan nyawisaké dhiri kanggo nglukis ikon.

Luwih saka sepuluh taun wis kliwat wiwit kanca-kanca pisanan teka marang Sergius, lan saben dina krasa luwih perlu ana abbot lan imam. Ora tansah bisa ngundang imam menyang biara, lan saliyane, dibutuhake pimpinan sing nduweni wewenang minangka abbot. Ora ana sing luwih pantes njabat kuwi kajaba pangadeg biara iki, nanging Sing Mulya Sergius wedi karo jabatan abbot: piyambakipun kepengin dadi ora kepala, nanging biksu paling andhap asor ing biara sing wis diadegake kanthi gaweyané dhéwé. Akhire, para pertapa padha kumpul, banjur sowan marang Sing Mulya Sergius lan kandha:

– Bapa, kita ora bisa urip tanpa seorang abbot; kita kepéngin panjenengan dadi mentor lan pituduh kita; kita kepéngin marani panjenengan kanthi tobat lan mbukak kabèh pikiran kita marang panjenengan, supaya saben dina kita nampa pangapura dosa saka panjenengan. Mimpin Liturgi Suci kanggo kita, supaya kita bisa nampa Misteri Ilahi saka tangan panjenengan sing kinurmatan.

Sergius nolak kanthi tegas lan dawa:

'Sedulur-sedulurku,' pangandikane, 'Aku ora tau nate kepikiran dadi abbot; atiku mung kepengin siji—ngakhiri uripku minangka biksu sing prasaja. Mula aja meksa aku. Ayo kita serahake kabeh iki marang Gusti; ayo Panjenengané piyambak sing mbukak kersané marang kita, banjur kita bakal weruh apa sing kudu kita lakoni.'

Nanging para biksu terus ngemis kanthi tulus marang Rama Suci supaya nepaki pangajabé, kandha:

'Yen panjenengan boten kersa ngopeni nyawa kita lan dados gembala kita, menawa kita sedaya kapeksa ninggal papan menika lan nglanggar sumpah ingkang sampun kita lakon; kita sedaya badhe ngumbara kados wedhus tanpa gembala.'

Sawetara wektu para biksu terus ngyakinake, nyuwun, malah meksa. Akhiré, amarga kesentuh lan kapikat déning panyuwunané, sang wali mangkat bareng karo loro sesepuh menyang Pereyaslav-Zalessky[6439] kanggo ketemu Athanasius, Uskup Volyn, amarga dhèwèké, sawisé pamitané Saint Alexius, Metropolitan, menyang Konstantinopel, wektu kuwi lagi ngatur urusan metropolis. Wong suci mau nampani sang askét kanthi anget, amarga kabaré wis suwe tekan marang dhèwèké. Sawisé nyium dhèwèké, dhèwèké rembugan dawa babagan kaslametan jiwa. Ing pungkasan rembugan mau, Sang Mulya Sergius nyuwun kanthi andhap asor marang Athanasius supaya nunjuk abas kanggo biarané. Miturut panyuwunan iki, wong suci mau mangsuli:

'Wiwit saiki, dadi bapak lan abbot tumrap sedulur-sedulur sing wis kowe kumpulake ing biara anyar Sang Tritunggal sing maringi urip!'

Mangkono dhèwèké kaping pisan ngurapake Sang Suryadi Sergius dadi hierodeakon, banjur dadi hieromonk; kanthi pangurmatan sing paling luhur, kebak rasa ngajèni lan emosi sing jero, Sergius nindakake Liturgi kapisané, sawisé kuwi dhèwèké diangkat dadi abbot. Athanasius rembugan suwe karo abbot anyar sing diangkat mau lan kandha marang dhèwèké:

'Anakku, saiki kowe wis nampa jabatan agung imam, ngertia yèn kowe kudu manut marang dhawuhe Rasul Agung: *'Kita sing kuwat kudu nahan kalemahan wong sing ringkih, lan aja nyenengake awake dhewe'* (Rm.

[6439] Pereyaslavl-Zalessky saiki dadi kutha kecamatan ing Provinsi Vladimir.

15:1); elinga tembungé: *'Nggawa bebané siji lan sijiné, lan kanthi mangkono kowe bakal nepaki hukumé Kristus'* (Gal. 6:2).

Sawisé kuwi, Santo Athanasius, sawisé nyium lan mberkahi bapa sing kinurmatan, ngutus dhèwèké kanthi tentrem menyang Biara Trinitas Agung. Para rahib padha nampani abbot kapisané kanthi kabungahan gedhé; padha metu nyambut marang guru lan bapaké lan sujud ing ngarepé kanthi katresnan kaya anak. Abbot mau uga bungah banget nalika ndeleng anak-anak rohanié. Sawisé mlebu gréja, piyambakipun ngadhep Gusti kanthi pandonga sing khusyuk lan nyuwun supaya Gusti mberkahi piyambakipun lan paring pitulungan sing kuwasa ing pelayanan anyar sing angel. Sawisé ndedonga, Sang Rama Suci maringi pangandika marang para sedulur, ngélingaké para biksu supaya aja kendho ing panglakoné tapa brata, nyuwun dhukungan, lan kaping pisan maringi berkah pangulèné marang para biksu mau. Pangandikane prasaja lan cekak, nanging lumantar kajelasan lan kakuwatané, pangandika mau mapan langgeng ing manah para umat. Nanging, Bapa Sang Mulya ora luwih tumindak liwat tembung-tembungipun tinimbang maringi tuladha sing becik marang kabèh lumantar gesangipun. Sawisé dadi abbot, piyambakipun ora mung ora ngganti ketegasan biyèn, nanging malah wiwit netepi kabèh paugeran monastik kanthi semangat sing luwih gedhé; piyambakipun tansah nyimpen ing manahipun tembung Sang Juruwilujeng: *'Sapa waé sing kepéngin dadi sing sepisanan ing antaramu, kudu dadi abdi kabèh'* (Markus 10:44). Saben dina piyambakipun nindakake Liturgi Ilahi, tansah nyiapake prosphora dhéwé; piyambakipun nggiling gandum kanggo kuwi nganggo tangané dhéwé lan nindakake kabèh jinis pakaryan liya. Pakaryan sing paling disenengi dening ingkang kinurmatan iku ngethok prosphora; piyambakipun boten ngidini tiyang sanes nindakake pakaryan punika, sanadyan kathah sedulur ingkang kepengin nindakake. Piyambakipun tansah ingkang rumiyin rawuh ing gréja, ing ngriku piyambakipun ngadeg teges, boten nate nyandhak témbok utawi lungguh; piyambakipun ingkang pungkasan ninggal griya Gusti; panjenengané kanthi tanpa kendhat lan kanthi katresnan mulang para sedulur, ngajak supaya padha ngetutaké tapak-tapak para askét agunging Gusti, sing gesangé kerep diceritakaké marang anak-anak rohani panjenengané. Mangkono panjenengané kanthi semangat ngopeni wedhusé nganggo tembung-tembungé, nuntun marang dalan kaslametan lan ngusir srigala ing pikiran lumantar pandonga.

Sawisé sawatara wektu kliwat, para setan, ora kuwat nahan uripé sang wali sing luhur budi, manèh padha nglawan dhèwèké. Padha malih dadi ula, banjur mlebu ing selé kanthi akèh banget nganti nutupi kabèh lantai. Banjur sing kasucèkaké mau ngadhep marang Gusti kanthi pandonga lan kanthi luh nyuwun marang Panjenengané supaya nylametaké dhèwèké saka sangsara setan iki, lan sakwisé kuwi para setan langsung sirna kaya udud. Wiwit wektu kuwi, Gusti maringi kawasa marang abdi Panjenengané nganti para roh najis ora wani nyedhak marang sing kinurmatan mau.

Sawijining wektu, ana rolas biksu ing biara. Nanging banjur teka sawijining arkhimandrit sing jenenge Simeon saka Smolensk. Sawise nilar jabatan sing pinunjul, Simeon kanthi atine sing andhap asor banget nyuwun marang Rama Suci supaya gelem nampa dheweke dadi biksu biasa. Sergius krasa banget kagungun dening panyuwunan iki lan kanthi tresna nampani rawuhe sing anyar. Arkimandrit Simeon nggawa akèh harta banda lan nyerahaké marang Rama Suci supaya sang wali bisa mbangun gréja sing luwih gedhé. Kanthi sumbangané Simeon, Rama Suci, kanthi pitulunganing Gusti, ora suwé mbangun gréja anyar, nggedhékaké biara lan, bebarengan karo sedulur-seduluré, memuji Gusti awan lan bengi.

Wiwit wektu kuwi, akèh wong wiwit padha kumpul ing sacedhake Sang Mulya Sergius kanggo nylametaké nyawané ing sangisoré pituduhé sang askétis mulya iki; sang abbot suci nampani kabèh sing teka kanthi katresnan, nanging, amarga wis ngalami dhéwé kasulitan urip monastik, piyambakipun ora langsung maringi pangurapan. Biasane, piyambakipun maringi dhawuh supaya sing anyar nganggo jubah dawa saka kain ireng lan ngajar dhèwèké nindakake sawijining pangabdian bebarengan karo para biksu liyané. Panjenengané nindakake iki supaya wong anyar bisa kenal karo kabèh paugeran monastik; mung sawisé suwéné masa percobaan sing dawa, Sang Mulya Sergius bakal nyukur rambut wong anyar mau, ngagemaké jubah monastik lan maringi tudung.

Sawisé nampa para biksu sawisé ujian sing teliti kaya ngono, sang wali banjur ngopeni urip saben dinané. Mula, Sang Kinurmatan nglarang kanthi tegas para biksu metu saka selé utawa padha ngobrol sawisé ibadah sore; saben wong kudu tetep ana ing selé nalika semana, apa kanggo nggarap jahitan utawa ndedonga. Ing wayah bengi, utamané ing wengi kang peteng lan dawa, sang abbot kang ora kendhat lan semangat, sawisé pandonga pribadiné, muter-muter ing sel-sel lan ndelok liwat jendhela cilik kanggo mriksa apa sing ditindakake saben biksu. Yen

dhèwèké nemokaké biksu sing lagi ndedonga, nggarap jahitan, utawa maca buku babagan kaslametan jiwa, dhèwèké bakal kanthi bungah ndedonga marang Gusti Allah kanggo biksu kuwi lan nyuwun supaya Gusti maringi kekuwatan marang dhèwèké. Nanging, yen dheweke krungu obrolan sing ora diidini utawa nemokake wong sing nindakake kegiatan sing ora serius, dheweke bakal mengetuk lawang utawa jendhela, ngomong, " ," banjur mlaku terus. Ing esuke, dheweke bakal ngajak biksu kuwi marani lan ngobrol karo dheweke. Biksuni sing taat bakal ngakoni kesalahane lan nyuwun pangapura, lan Sergius bakal ngapura dheweke kanthi katresnan kaya bapak; nanging kanggo sing ora taat, dheweke bakal maringi paukuman. Mangkono carane Sang Biksuni Sergius sing kinurmatan ngopeni umat sing dipercayakake marang dheweke; mangkono dheweke ngerti carane nggabungake kelembutan karo ketegasan. Dheweke pancen gembala sejati tumrap para biksuni ing biarané.

Kaya karo tuladha urip Kristen sejati, biara Sang Sergius sing kinurmatan kuwi, ing jaman wiwitan, malah ora duwe kabutuhan dhasar; asring para asket ngalami kekurangan parah marang kabutuhan pokok. Adoh saka pemukiman lan kapisah saka donya njaba dening alas purba sing lebat lan kebak maneka jinis kewan galak, biara iki ora bisa ngandelake pitulungan manungsa. Asring para sedulur ora duwe anggur kanggo perayaan Liturgi Ilahi, lan padha kepeksa, kanthi sedhih banget, nyegah awaké dhéwé saka panglipur rohani iki; asring ora ana gandum sing cukup kanggo prosphora, utawa kemenyan kanggo nyempratake, utawa lilin kanggo obor, utawa lenga kanggo lampu – ing wektu kaya ngono para biksu nyalakake obor lan, kanthi padhange, nindakake ibadah ing gréja. Ing gréja sing mlarat lan remang, para biksu kuwi dhéwé murub lan sumunar kanthi katresnan marang Gusti luwih padhang tinimbang lilin sing paling padhang. Uripé para biksu ing njaba prasaja lan andhap asor, kaya kabèh sing ngubengi lan digunakaké; nanging prasajané kabèh iku agung: wadhah kanggo sakramèn Komuni Suci digawe saka kayu, busana liturgi saka kain werna polos, lan buku-buku liturgi ditulis ing kulit wit birch. Kadhangkala, para biksu ing biara iki—sing wektu kuwi durung ana pawon bebarengan—ngalami kekurangan pangan; malah sang abbot dhéwé asring nemu dhéwé ing kahanan butuh. Mula, ing sawijining wektu, Sang Sing Mulya ora nduwé siji waé roti, lan ana kekurangan pangan ing saindenging biara; nanging Rama Suci kanthi tegas nglarang para biksu ninggalake biara kanggo nyuwun pangan marang umat: piyambakipun nuntut supaya padha nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah, ingkang maringi panguripan marang saben makhluk, lan nyuwun kanthi iman kagem kabèh kang dipun butuhake; lan apa waé ingkang dipun paringaken dhumateng para sedulur, piyambakipun piyambak nindakaken tanpa ana pangecualian. Mula, sang wali iku sabar nganti telung dina. Nanging ing esuk dina kaping papat, amarga keluwen, dhèwèké njupuk kapak banjur menyang marang sawijining sesepuh ing biara kuwi, sing aran Daniel, lan kandha marang dhèwèké:

'Aku krungu, Eyang, yèn panjenengan kepéngin mbangun serambi ing sel panjenengan; aku ora péngin tanganku nganggur, mula aku teka marang panjenengan—mugi panjenengan maringi idin supaya aku bisa mbangun serambi kuwi.'

Kanggo iki, Daniel mangsuli:

'Ya, aku wis suwe kepengin mbangun serambi; aku malah wis nyiapake kabeh sing dibutuhake; aku mung ngenteni tukang kayu saka desa; nanging aku ora wani nyerahake tugas kaya ngono marang kowe, amarga kowe mesthi bakal nampa upah sing pantes.'

Nanging Sergius kandha yèn sing dibutuhaké mung sawetara potongan roti lawas sing wis lapuk. Banjur sang tuwa ngetokaké ayakan sing isiné potongan roti, nanging sang pandhita kandha:

'Aku ora nampa bayaran nganti pakaryan rampung.'

Banjur dhèwèké miwiti makarya kanthi semangat; dhèwèké ngentèkaké sak dina kanggo tugas iki lan, kanthi pitulunganing Gusti, rampung. Mung ing wayah sore, nalika srengéngé tilem, dhèwèké nampa roti kuwi; sawisé ndedonga, sang wali wiwit mangan, déné sawatara biksu weruh yèn bledug saka roti lapuk mabur metu saka cangkemé sang wali. Ndelok kuwi, para pertapa gumun marang andhap asor lan kasabarané.

Ing wektu liyane, kadadeyan kekurangan pangan; para biksu nahan kekurangan iki salami rong dina; pungkasane, salah sijine sing sangsara banget amarga luwe wiwit nggrundel marang sang wali, kandha:

'Nganti kapan panjenengan nglarang kita metu saka biara lan njaluk apa sing kita butuhake? Kita bakal tahan sedina maneh, nanging esok kita bakal ninggalake panggonan iki, supaya kita ora mati luwe.'

Wong suci mau nglipur para sedulur, ngélingaké marang kaelokan para bapa suci, nerangaké yèn demi Kristus, padha wis nahan luwe, ngelak, lan akèh kekurangan; dhèwèké ngutip tembungé Kristus: *'Delengen*

manuk-manuk ing langit: padha ora nanem, ora ngundhuh, ora nglumpukaké ing lumbung; nanging Rama sampeyan ing swarga maringi pangan marang mau' (Mat. 6:26).

'Yen Panjenengané maringi panganan marang manuk,' pangandikane sang wali, 'apa Panjenengané ora bisa nyedhiyakake panganan kanggo kita? Saiki wektu ujian, nanging kita padha ngeluh. Yen kita tahan ujian sing cendhak iki kanthi rasa syukur, ujian iki bakal dadi manfaat gedhe kanggo kita; amarga sanajan emas ora bakal murni tanpa geni.'

Kanthi kuwi, dhèwèké ngandika kanthi wahyu prakawis tembe:

Saiki kita lagi ngalami wektu kekurangan sing cendhak, nanging sesuk esuk bakal ana akèh.

Lan ramalan sang wali iku kelakon: esuké, ana wong sing ora dikenal ngirim akèh roti anyar dipanggang, iwak, lan panganan liya sing anyar disiapaké menyang biara. Wong-wong sing nggawa kabèh mau kandha:

– 'Iki dikirim déning wong sing tresna marang Kristus marang Abba[6440] , Sergius, lan sedulur-sedulur sing manggon bareng karo dhèwèké.'

Para biksu banjur nyuwun marang para utusan supaya padha mangan bareng, nanging padha nolak, kandha yèn dhèwèké diutus bali sakcepete – banjur padha ninggalake biara kanthi kesusu. Para pertapa, nalika weruh akèh panganan sing digawa, padha nyadari yèn Gusti wis rawuh marang wong-wong mau kanthi sih-rahmaté, lan sawisé matur nuwun kanthi khusyuk marang Gusti Allah, padha nyiapaké dhaharan: nalika kuwi, para biksu padha gumun banget marang alusé sing luar biasa lan raosé sing istimewa saka roti kuwi. Panganan iki cukup kanggo sedulur-sedulur biara suwene wektu sing dawa. Sang Abas sing kinurmatan, njupuk kasempatan iki kanggo mulang para biksu, ngendika:

Sedulur, delengen lan gumunana ganjaran sing diparingake Gusti amarga kasabaran: *"Munggaha, ya Gusti, Allah kawk; angsungna tangan Panjenengan; aja lali marang wong sing nandhang sangsara"* [Panjenengané ora bakal lali marang wong mlarat salawas-lawase] (Mazmur 9:33). Panjenengané ora bakal ninggalake panggonan suci iki utawa para abdi-abdi-Nya sing manggon ing kéné, ngabdi marang Panjenengané awan lan bengi.

Ing pirang-pirang kalodhangan liyane, pangreksan bapak kang kebak katresnan marang sedulur-sedulure lan andhap asoripun kang tanpa tandhing uga katon cetha, kados kang katingal saking ing ngandhap punika.

Nalika tekan ing ara-ara samun, Sang Mulya Sergius manggon ing panggonan kang ora ana banyu. Ora tanpa sebab sang wali mandheg ing kene: kanthi nggawa banyu saka adoh, piyambakipun karsa nggedhekake pakaryanipun, amargi piyambakipun kepengin ngluwihi sangsara dagingipun. Nanging, nalika kanthi kersaning Gusti komunitas saya tuwuh lan biara diadegaké, kekurangan banyu parah dadi katon; banyu kudu digawa saka adoh kanthi angel. Akibate, sawatara wong wiwit ngeluh marang sang wali, kandha:

'Ngapa panjenengan manggon ing panggonan iki tanpa dipikirake kanthi becik? Ngapa panjenengan ngedegake biara ing kene nalika ora ana banyu ing sacedhake?'

Romo Agung kanthi andhap asor mangsuli cacian-cacian mau:

'Sedulur, aku kepengin manggon piyambakan ing panggonan iki, nanging Gusti kersa supaya ing kéné diadegaké biara. Panjenengané uga bisa maringi banyu marang kita; mung aja nganti nyerah, nanging ndedonga kanthi iman: awit yèn Panjenengané maringi banyu saka watu ing ara-ara gersang kanggo wong Yahudi sing ora manut, mesthi luwih manèh Panjenengané ora bakal ninggalaké kowé sing ngabdi marang Panjenengané kanthi tulus.

Sawisé kuwi, dhèwèké tau ngajak salah siji sedulur lan kanthi rahasia mudhun menyang semak belukar ing ngisor biara, ing panggonan sing durung tau ana banyu mili. Nalika nemokake banyu udan sethithik ing parit, sang wali sujud lan miwiti ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Allah, Rama Gusti kita Yesus Kristus, sing nyipta swarga lan bumi lan kabeh sing katon lan ora katon, sing nyipta manungsa lan ora kepengin pati wong sing dosa, kita, abdi Panjenengan sing dosa lan ora pantes, nyuwun marang Panjenengan: rungokna kita ing wektu iki lan paringana pratandha kamulyan Panjenengan; kaya ing ara-ara samun, lumantar Musa, tangan tengen Panjenengan ingkang kuwasa nindakake mujijat, ngetokake banyu saka watu, makaten ugi ing mriki, paringana paningal kakuwatan Panjenengan, – Ya Gusti, Sang Maha Nggawé langit lan bumi, paringana kita banyu ing panggonan iki, lan mugi kabéh wong mangertos menawa

[6440] Abba – bapak.

Panjenengan ngrungokaké wong-wong sing ndedonga marang Panjenengan lan maringi kamulyan marang Rama, marang Putra, lan marang Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Banjur, dumadakan, ana mata air sing mili deras. Para sedulur padha gumun banget; gumrênging wong-wong sing ora puas sirna diganti rasa ngajeni marang sang abbot suci; para biksu malah wiwit nyebut mata air iki 'Mata Air Sergius'. Nanging sang asketis sing andhap asor ngrasa abot pujian manungsa kuwi; mulane piyambakipun ngendika:

'Bukan aku, sedulur, sing maringi banyu iki, nanging Gusti piyambak sing ngutus marang kita sing ora pantes. Mula, aja dijenengi nganggo jenengku.'

Manut marang pangandikane bapak rohani, para sedulur padha ora nyebut maneh mata banyu iku 'Mata Banyu Sergius'.

Wiwit wektu kuwi, para biksu ora maneh ngalami kekurangan banyu, nanging njupuk banyu saka mata banyu iki kanggo kabutuhan biara; lan sapa waé sing njupuk banyu iki kanthi iman asring nampa panyembuhan.

Wis pirang-pirang taun liwati wiwit Sang Sergius sing kinurmatan ngedegake pondasi biara. Urip suci saka sang asket agung iki ora bisa luput saka perhatian, mula akèh wong wiwit mapan ing panggonan-panggonan sing kabèh katutupi alas kandel; akèh sing wiwit nyuwun marang Sang Kinurmatan, nyuwun pandonga lan berkah; akèh warga desa wiwit kerep sowan menyang biara lan nggawa bekel. Ketenaran sang wali saya mundhak. Sang Reverendi nindakake pirang-pirang mujijat sanajan isih urip. Gusti paring kawicaksanan mujijat kang luar biasa marang abdi Panjenengané: contoné, ing sawijining dina, Sang Reverendi nguripaké manèh wong sing wis mati. Kedadéyané kaya mangkéné: ing watara , ing sacedhaké biara, ana wong sing nduwé iman gedhé marang Sergius; anak lanangé siji-sijiné kena lara sing ora bisa mari; kanthi yakin manawa sang wali bakal nyembuhaké anaké, wong désa kuwi mangkat menyang ngarsané Rama Mulya. Nanging nalika dhèwèké mlebu ing selé sang wali lan miwiti nyuwun supaya bocah sing lara kuwi disembuhaké, bocah mau, sing wis kesel amarga lara abot, seda. Amarga kélangan pangarep-arep kabèh, bapaké bocah mau wiwit nangis kenceng:

"Aduh aku," ujare marang sang wali, "aku teka marang panjenengan, manungsa Gusti, kanthi kapitadosan sing teguh manawa panjenengan bakal nulungi aku; luwih becik yen anakku seda ing omah, amarga kapitadosanku marang panjenengan sing tak gendong nganti saiki ora bakal surut."

Mula, kanthi sedhih lan nangis, dhèwèké metu kanggo njupuk kabèh sing dibutuhaké kanggo panguburan anaké.

Ndeleng wong iki nangis, sang wong suci ngrasakake welas lan sawisé ndedonga, banjur nguripaké bocah iku saka pati. Ora suwe, wong désa bali karo peti mati kanggo anaké.

Banjur sang wali ngendika marang dhèwèké:

'Kowe nyerah marang sedhih kanthi sia-sia lan ora wicaksana: bocah iku ora mati, nanging isih urip.'

Amarga wong iki wis weruh anaké mati, dhèwèké ora gelem pracaya marang tembungé sang wali; nanging nalika nyedhak, dhèwèké kaget amarga bocah iku pancèn isih urip; banjur bapaké sing kebak kabungahan wiwit matur nuwun marang sang wali amarga wis nguripaké anaké saka pati.

'Kowe salah,' pangandikane Sergius, 'lan ora nyadari apa sing kok omongake. Nalika kowe nggawa bocah iku mrana, dheweke wis ringkih amarga adhem banget – lan kowe kira dheweke wis mati; saiki, ing sel sing anget, dheweke wis anget maneh – lan kowe krasa yen dheweke wis tangi saka pati.'

Nanging wong desa kuwi tetep negesake manawa putrané wis diuripaké saka pati liwat pandonga sang wali. Banjur Sergius nglarang dhèwèké ngomong bab iki, lan nambahaké:

'Yen kowe miwiti nyritakake marang wong bab iki, kowe bakal kelangan anakmu saklawase.'

Kanthi kabungahan sing tanpa wates, wong iku bali menyang omahé, memuji Gusti Allah lan abdi-Nya Sergius. Salah siji murid sang pandhita krungu bab mujijat iki lan nyritakaké marang wong liya.

Romo iku uga nindakake akèh mujijat liyane. Contone, salah siji warga lokal lara abot; suwéné wektu dhèwèké ora bisa turu utawa mangan. Seduluré, sawisé krungu bab mujijaté Sang Wiku Sergius, nggawa wong sing lara kuwi marang sang askét lan nyuwun supaya nyembuhaké wong sing nandhang sangsara kuwi; sang wiku ndedonga, nyemprotaké banyu suci marang wong sing lara kuwi, banjur dhèwèké ketiduran, lan sawisé tangi, dhèwèké waras saktenané lan seger bugar, kaya ora tau lara; Sawisé muji lan matur nuwun marang resi agung mau, wong désa iki banjur mulih.

Wong-wong wiwit teka marang sing kinurmatan ora mung saka desa-desa jejere, nanging uga saka wilayah sing adoh. Mangkono, ing sawijining wektu, ana sawijining bangsawan saka pinggir kali Volga, sing kesurupan roh najis, digawa marang Sergius. Dhèwèké sangsara banget: kadhangkala dhèwèké nguntir, kadhangkala ngamuk, lan kadhangkala mlayu saka kabèh wong; sepuluh wong lanang meh ora bisa nahan dhèwèké. Kulawargané, sawisé krungu bab Sergius, mutusaké nggawa wong sing kesurupan mau marang sang resi. Iku mbutuhaké gawéan abot lan upaya gedhé. Nalika wong sing kesurupan mau digawa tekan sacedhaké biara, dhèwèké mecah belenggu wesi nganggo kekuwatan luar biasa lan wiwit njerit banter banget nganti swarané krungu ing jeroné biara. Sawisé krungu bab iki, Sergius nganakake doa kanggo wong sing kesurupan kuwi; ing wektu kuwi, wong sing kesurupan mau wiwit rada meneng; malah digawa mlebu ing biara. Ing pungkasan doa, Sang Resep nyedhaki wong sing kesurupan kuwi karo salib lan miwiti mberkahi; ing wektu kuwi, wong iku mbuwang awaké kanthi swara banter menyang banyu sing nglumpuk cedhak sawise udan. Nalika Bapa Pendeta maringi berkah nganggo Salib Suci, dhèwèké krasa waras sakabehe lan akal sehaté bali. Nalika ditakoni kenapa dhèwèké mbuwang awaké menyang banyu, wong sing mari kuwi mangsuli:

'Nalika aku digawa ing ngarepé bapak rohani lan piyambakipun miwiti nggawe pratandha salib ing atasing awakku, aku weruh geni ageng sumunar saka salib, lan, amarga mikir geni kuwi bakal nglelehake aku, aku langsung nyemplung ing banyu.'

Sawisé kuwi, dhèwèké tetep ana ing biara sawetara dina, muji sih-rahmaté Gusti Allah lan matur nuwun marang sang wong suci amarga wis mari.

Asring, wong-wong sing kesurupan liyane digawa marang sang wali, lan kabèh mau waras.

Gusti sing welas asih maringi kuwasa kaya ngono marang abdi-Nya sing semangat lan setya, nganti setan-setan padha ninggalaké wong-wong sing diduwèni sadurungé wong-wong mau digawa marang sang wali. Akeh mujijat liyane uga kelakon lumantar pandonga sang wali. *'Wong buta bisa ndeleng lan wong lumpuh bisa mlaku; wong kang kena kusta dibersihaké'* (Mat. 11:5); cekaké, kabèh sing teka marang sang wali kanthi iman, apa waé lara sing dialami, padha nampa waras jasmani lan panguwih rohani, saéngga padha éntuk paédah gedhé.

Kabar babagan mujijat-mujijat sing ditindakake dening Sang Wibawa Sergius nyebar saya adoh; kabar babagan uripe sing kebak tapa brata saya sumebar; cacahing pengunjung menyang biara saya tambah akeh. Kabeh padha ngluhurake Sang Wibawa Sergius; kabeh padha ngajeni dheweke kanthi pangibadah sing jero; akeh wong teka saka maneka kutha lan panggonan, kepengin ndeleng sang resi suci; akèh sing ngupaya nampa pitutur lan nikmati pacelathoné sing maringi pangajaran; akèh biksu, sawise ninggalake biarané dhéwé, padha teka menyang biara sing diadegaké déning Sing Kinurmatan, kepéngin nglakoni tapa brata ing sangisoré pituduhé lan manggon bareng karo dhèwèké; wong cilik lan bangsawan padha kepéngin nampa berkahé, déné para pangeran lan boyar padha teka marang bapa sing pinaringan berkah iki. Kabeh padha ngajeni lan nganggep piyambakipun, kados salah siji bapa suci kuna utawa nabi.

Dihormati lan dipuja dening kabeh wong, Sang Venerable Sergius tetep dadi biksu sing andhap asor: kamasyhuran donya ora narik kawigatené; dhèwèké terus makarya kaya biyèn lan dadi tuladha tumrap kabèh. Dheweke mbagekake kabeh sing diduweni marang wong mlarat; dheweke ora peduli marang sandhangan alus utawa apik, nanging tansah nganggo jubah saka kain kasar sing dijahit dheweke dhewe. Nalika ana sawijining wektu, ing biara ora ana kain apik maneh; mung ana siji potongan sing isih ana, nanging kualitasé ala lan wis bosok nganti para biksu padha ora gelem njupuk. Banjur Sergius njupuk kain kuwi kanggo dhèwèké dhéwé, nggawe sandhangan saka kain kuwi, lan nganggo nganti kainé remuk.

Umumé, sang wali tansah nganggo sandhangan koyak lan prasaja, nganti akèh wong ora ngenali lan nganggep dhèwèké mung biksu biasa. Ana sawijining petani saka desa adoh, sawisé krungu akèh babagan Santo Sergius, kepéngin ndeleng piyambak. Mula dhèwèké teka menyang biara sang resi lan miwiti takon ing endi panggonané sang wali. Kebeneran nalika kuwi sang resi lagi nggarap lemah ing kebon sayur. Para sedulur ing biara ngandhani marang petani sing teka kuwi; dhèwèké langsung menyang kebon sayur lan ing kana weruh sang wali lagi nggarap lemah, nganggo sandhangan tipis sing koyak-koyak lan kebak tambalan. Dhèwèké mikir yèn wong-wong sing wis nunjukaké wong tuwa kuwi marang dhèwèké padha ngguyoni, amarga dhèwèké ngarep-arep weruh sang wali kanthi kamulyan lan pakurmatan ageng.

Mula, sawisé bali menyang biara, dhèwèké takon manèh:

'Ing endi Saint Sergius? Tunjukna marang aku, awit aku teka saka adoh kanggo ndeleng lan ngajeni dhèwèké.'

Nanging para biksu mangsuli:

'Wong tuwa sing panjenengan deleng iku bapak kita sing kinurmatan.'

Sawisé kuwi, nalika sang wali metu saka kebon sayur, wong tani kuwi ngadhepake awaké lan ora gelem ndelok wong sing pinaringan berkah kuwi; nesu, dhèwèké mikir ing atiné:

'Sak tenane sia-sia tenan upaya iki! Aku teka mung kanggo nyawang sang wali agung lan ngarep-arep weruh dhèwèké diurmati kanthi pakurmatan lan kamulyan – nanging saiki aku mung weruh wong tuwa sing prasaja lan mlarat.'

Nalika nyumurupi pikirane, sang wali matur nuwun kanthi khusyuk marang Gusti ing manah; amarga kaya wong angkuh sing ngluhurake awake dhewe ing pujian lan pakurmatan, wong andhap asor malah bungah ing pangremehan lan panghinaan. Nimbali wong desa mau marang dhèwèké, sang resi nyawisaké dhaharan ing ngarepé lan miwiti ngrawat dhèwèké kanthi ramah; ing antarané liya-liyané, sang wali kandha marang dhèwèké:

'Aja sedhih, kancaku; kowe bakal enggal ndeleng wong sing kowe kepengin weruh.'

Baru wae sing pinunjul ngucapake tembung-tembung mau, ana utusan teka ngumumake rawuhe pangeran ing biara. Sergius banjur tangi lan metu sowan nyambut tamu mulya sing teka ing biara karo akèh abdi dalem. Nalika weruh sang abbot, sang pangeran nundhuk ing lemah saka adoh, kanthi andhap asor nyuwun berkah. Sang suci, sawisé mberkahi sang pangeran, ngeteraké dhèwèké mlebu ing biara kanthi pakurmatan sing pantes, ing ngendi sang tuwa lan sang pangeran padha lungguh jejeg lan miwiti rembugan, déné kabèh wong liya padha ngadeg ing sacedhaké. Tukang tani kuwi, sing didorong adoh déning para abdi dalem pangeran, sanajan wis nyoba sak kuwate, ora bisa ngenali saka adoh sesepuh sing biyèn dianggep remeh. Banjur dhèwèké alon-alon takon marang salah siji wong sing ana ing sacedhaké:

'Pak, sapa kuwi sesepuh sing lungguh karo pangeran?'

Wong iku mangsuli:

'Apa kowe wong anyar ing kene nganti ora kenal karo wong tuwa iki? Dhèwèké iku Sang Sadhur Sergius.'

Banjur wong desa iku wiwit nyalahake lan ngélingake dhiri dhéwé:

"Sejatine aku wuta," pangandikane, "nalika aku ora pracaya marang wong-wong sing nunjukake bapak suci marang aku."

Sawisé pangeran ninggalake biara, wong désa kuwi cepet nyedhak marang Bapa Suci, lan amarga isin ndelok pasuryané, dhèwèké nyuwun pangapura ing sikilé sang wong tuwa, ngakoni yèn dhèwèké wis dosa amarga kabodhoané dhéwé. Nanging sang wali maringi panglipur, kandha:

'Anakku, aja sedhih, awit mung kowe siji sing mikir babaku kanthi bener, ngomong yèn aku iki wong prasaja, déné kabèh wong liya padha salah nganggep yèn aku iki agung!'

Saka kéné cetha banget sepira gedhéné asor Bapa Sergius sing kinurmatan: piyambakipun luwih tresna marang petani sing ngremehké dhèwèké tinimbang marang pangeran sing ngajèni dhèwèké. Kanthi tembung alus kuwi, sang wali nglipurake wong desa prasaja kuwi; sawisé manggon sawatara wektu ing donya, wong kuwi ora suwe banjur bali menyang biara lan njupuk sumpah monastik ing kono: pangendhok aseté agung kuwi wis banget nyentuh atiné.

Ing sawijining sonten pungkasan, wong sing pinaringan berkah iku, kaya biasane, lagi nindakake ibadah saben dina lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo para muridé, nalika dumadakan dhèwèké krungu swara sing nelpon dhèwèké:

'Sergius!'

Romo Agung kaget banget karo kedadeyan sing luar biasa ing wengi kuwi; mbukak jendhela, dhèwèké kepéngin weruh sapa sing nelpon. Lan nyawang, dhèwèké weruh padhangé padhange saka swarga, sing ngusir pepeteng wengi nganti padhang kaya awan. Swara kuwi muni kaping pindho:

'Sergius! Kowé lagi ndedonga kanggo anak-anakmu, lan pandongamu wis krungu: delengen – apa kowé weruh akèh biksu padha nglumpuk ing sangisoré pituduhmu ing asmané Sang Tritunggal Agung?'

Nalika ngadhep, sang wali weruh akèh manuk éndah padha ngedhung ing njero lan sakupenge biara, padha nyanyi kanthi swara manis kang ora bisa diungkapaké. Lan swara kuwi muni manèh:

'Mangkono cacahing muridmu bakal saya tambah, kaya manuk-manuk iki; lan sawisé kowe, ora bakal suda utawa sirna, lan kabèh sing kepéngin ngetutaké tapak-tapakmu bakal éndah lan manéka warna dihias amarga kabecikané.'

Sang wali gumun banget marang panglihatan sing éndah kuwi; kepéngin ana wong liya sing bisa bungah bareng, dhèwèké muni banter marang Simeon, sing manggon luwih cedhak tinimbang liyané. Kagèt karo panyuwunan sing ora lumrah saka sang abbot, Simeon buru-buru menyang kono, nanging ora diparingi ndeleng sakabehe panglihatan iku; dhèwèké mung weruh sawatara saka pepadhanging swarga kuwi. Sang Bapa Ingkang Kinurmatan nyritakaké kanthi rinci marang Simeon kabèh sing wis dideleng lan dirungokaké, lan loro-loroné padha nglampahi bengi sakabehe ora turu, padha bungah lan muji Gusti Allah.

Ora suwe sawisé kuwi, utusan saka Paduka Suci Philotheos, Patriark Konstantinopel[6441] , teka marang Bapa Ingkang Kinurmatan lan nyerahaké sang wali, bebarengan karo berkah, karo peparing saka Patriark: salib, paramand[6442] , lan jubah biara.

"Apa kowe ora dikirim marang wong liya?" pangandikane abas sing andhap asor marang para utusan. "Sapa aku iki, wong dosa, sing pantes nampa peparing saka Sang Patriark?"

Kanggo iki para utusan mangsuli:

'Ora, Rama, kita ora kliru; kita ora dikirim marang wong liya, nanging marang panjenengan, Sergius.'

Padha nggawa pesen saka Patriark kaya ing ngisor iki:

'Kanthi sih rahmaté Gusti Allah, Uskup Agung Konstantinopel, Patriark Ekumenis, Gusti Philotheos, marang putra kita lan kanca peladen kanthi andhap asor ing babagan Roh Suci, Sergius: rahmat lan katentreman, sarta berkah kita!' Kita wis krungu babagan uripmu sing luhur manut dhawuhe Gusti Allah, lan kita wis muji Gusti Allah lan ngluhurake asmane. Nanging kowe isih kurang siji bab, lan sejatine sing paling wigati: kowe durung duwe komunitas. Kowe ngerti yen malah Nabi Daud, Bapa Gusti Allah, sing nyakup kabeh bab nganggo pikirane, ngandika: *'Pira becike lan pira nyenengake yen sedulur manggon bebarengan ing katentreman!'* (Mazmur 132:1). Mula saka iku, kita uga maringi pitutur becik iki – ngedegake urip bebarengan, lan mugi sih rahmaté Gusti Allah lan berkah kita tansah nyarengi panjenengan."

Sawisé nampa piwulang patrial iki, Pendeta mau banjur sowan marang Metropolitan Alexius sing Mulya, lan sawisé nuduhaké layang iki, dhèwèké takon:

'Gusti sing Suci, dhawuh panjenengan punapa?'

Metropolitan mangsuli pitakon sang tuwa:

'Gusti Allah piyambak ngluhurake wong-wong sing setya ngabdi marang Panjenengané! Panjenengané wis maringi sih rahmat sing nganti kabar bab jeneng lan gesangmu tekan ing tanah adoh, lan kaya sing diparingi pitutur déning Patriark Ekumenis Agung, kita uga maringi pitutur lan nyetujoni sing padha.'

Wiwit wektu kuwi, Sang Mulya Sergius netepake urip bebarengan ing biarané lan kanthi ketat mréntahaké supaya paugeran monastik dipatuhi: aja nganti nduwé apa-apa kanggo dhéwé, aja nyebut apa-apa minangka kagungan dhéwé, nanging manut dhawuh para bapa suci, kabèh kagungan dianggep bebarengan.

Ing wektu sing padha, Sang Sing Kinurmatan wis kesel amarga kamasyhuran donya. Sawise ngadegake urip komunal, piyambakipun kepengin manggon piyambakan lan, ing meneng lan tentrem, makarya ing ngarep Gusti. Mula saka iku, piyambakipun kanthi rahasia ninggalake biara lan mangkat menyang ara-ara gersang. Sawisé lelungan watara enem puluh versta, dhèwèké nemokaké panggonan ing sacedhaké kali sing dijenengi Kirzhach[6443] sing banget nyenengaké atiné. Para sedulur, nyadari yèn wis ditinggalaké déning bapaké, kebak rasa sedhih lan prihatin; kaya wedhus tanpa gembala, para biksu padha wiwit nggolèki dhèwèké ing endi-endi. Sawisé sawatara wektu, padha ngerti ing ngendi panggonané panggembalane lan nalika tekan kono padha nyuwun marang sang wali kanthi luh ing mripat supaya bali menyang biara. Nanging sang wong kinurmatan, sing tresna marang meneng lan sepi, luwih milih tetep ing panggonané anyar. Mula saka iku, akèh muridé sing wis ninggalaké Lavra padha manggon bareng karo dhèwèké ing ara-ara samun kuwi, ngedegaké sawijining biara lan mbangun gréja sing dipersembahaké marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Nanging para biksu saka biara agung,

---

[6441] Philotheus dadi Patriark saka taun 1354 nganti 1355, lan kanggo mangsa kapindho saka taun 1362 nganti 1376.

[6442] Paramand iku kain kotak cilik sing nggawa gambar Kasangsarané Kristus.

[6443] Kacamatan Pokrovsky ing Provinsi Vladimir.

sing ora kepéngin urip tanpa bapaké nanging ora bisa mbujuk piyambaké supaya bali, padha menyang Kang Éminènsi Metropolitan Alexius lan nyuwun supaya piyambaké mbujuk Bapaké sing Mulya supaya bali menyang Biara Trinitas Agung. Banjur Alexius sing Kabegjan ngutus loro archimandrite marang Sing Kinurmatan, nyuwun supaya piyambakipun mirengake panyuwunan para sedulur lan, sawisé wangsul, maringi tentrem ing manahipun. Panjenenganipun ngajak Sergius nindakake punika supados para biksu ing biara ingkang sampun dipun dandani boten sami bubar amargi boten gadhah pangon, lan supados papan suci punika boten dados sepi. Sang Sergius sing Kinurmatan nindakake panyuwunan Sang Wali sing pinaringan berkah mau tanpa mangu-mangu: piyambakipun wangsul dhateng Lavra, ing panggonan panggonan pisanane, ingkang sanget maringi panglipur lan kabungahan dhateng para sedulur.

Santa Stefanus, Uskup Perm[6444] , sing nduwèni katresnan gedhé marang Sing Kinurmatan, tau lelungan saka keuskupané menyang kutha Moskow; dalane sing dilakoni sang wali ana watara wolung versts saka Biara Sergiev; amarga Stepan kesusu banget arep tekan kutha, dhèwèké liwat biara kuwi nganggo gerbange, kanthi niyat arep sowan manèh nalika bali. Nanging nalika piyambakipun nembe ngadhepi biara, piyambakipun mudhun saking kereta kuda, ngucapake 'It is meet', lan sawisé ngaturake pandonga lumrah, piyambakipun nyuwun berkah marang Sang Wibawa Sergius kanthi ngendika:

'Renteng kagem panjenengan, sedulur rohani.'

Kedadéyané nalika semana Sang Sergius sing pinaringan berkah lagi lungguh dhahar bareng para sedulur. Nalika ing atiné nyumurupi pangajabé uskup, dhèwèké langsung tangi; sawisé mandhiri sedhela, dhèwèké ndedonga lan banjur uga nundhuk marang uskup sing wis adoh lelungan saka biara, lan kandha:

'Sugeng, hai pangembala wedhusé Kristus, lan mugi berkahé Gusti nyertai panjenengan.'

Para sedulur padha gumun marang tumindak sang suci sing luar biasa iku; nanging ana uga sing nyadari yèn bapak sing kinurmatan mau wis diparingi wahyu. Sawisé dhahar rampung, para biksu wiwit takon marang piyambaké apa sing wis kelakon, lan piyambaké kandha marang wong-wong mau:

'Ing wektu kuwi uga, Uskup Stefanus, nalika arep menyang Moskow, mandheg ing ngarep biara kita, sujud marang Trinitas Agung lan mberkahi kita wong-wong sing dosa.'

Sabanjure, sawetara murid sang pangarsa sinau manawa pancen kados makaten – lan padha gumun marang pangertosan ilahi sing diparingake Gusti marang bapa Sergius[6445] .

Akeh wong sing taat padha sumunar ing kamulyan ing biara Sang Agung; akeh saka wong-wong mau, amarga kabecikané sing gedhé, diangkat dadi abbot ing biara liya, déné liyané diunggahaké dadi uskup. Kabeh mau unggul ing kabecikan, diwulang lan dipimpin déning guru agungé, Sergius.

Antarane murid-murid Sang Agung ana siji sing jenenge Isaac; dhèwèké kepéngin nyawisaké dhiri kanggo latihan asetik meneng lan mulané asring nyuwun berkah marang sang wali kanggo pakaryan ageng kaya ngono. Sawijining dina, minangka wangsulan marang panyuwuné, panggembala sing wicaksana kandha:

'Yen kowe, anakku, kepengin meneng, sesuk aku bakal maringi berkah kanggo iki.'

Esuké, sawisé Liturgi Ilahi, Sang Mulya Sergius nggawe pratandha salib ing atase dhèwèké lan ngendika:

Mugi Gusti nepaki pangajabmu.

Ing wektu kuwi, Isaac weruh geni kang luar biasa metu saka tangan Sang Sing Mulya lan ngubengi dhèwèké; wiwit kuwi dhèwèké meneng bae, kejaba sapisan nalika penampakan mujijat maringi dhèwèké idin kanggo ngomong.

Sanajan isih urip, isih ing daging, Sang Suci Sergius diparingi pangibadah bebarengan karo makhluk-makhluk gaib. Iki kelakon kaya mangkéné. Ing sawijining dina, sang abbot suci lagi nindakake Liturgi Ilahi bebarengan karo adhine Stephen lan ponakane Theodore. Ing antarané wong-wong liya sing rawuh ing gréja wektu kuwi uga ana Isaac si Meneng. Kanthi ajrih lan ngajeni, kaya biasane, sang wali padha nindakake sakramèn agung. Dumadakan, Isaac weruh ana wong kaping papat ing papan suci, nganggo busana sing sumunar éndah lan sumebar cahya sing ora lumrah; nalika Mlebu Cilik karo Injil, kolega langit iki ngetutake Romo sing kinurmatan;

[6444] Dina raya Santo Stefanus, Pencerah Perm, dirayakake tanggal 27 April; relikine disimpen ing Katedral Sang Juruwilujeng ing Bukit ing Moskow.

[6445] Minangka pangeling-eling bab iki, ana adat sing isih dilakoni ing Lavra Trinity-Sergius: sadurunge panganan pungkasan, nalika muni lonceng cilik, kabèh biksu padha ngadeg, lan hieromonk sing mimpin kandha: 'Melu pandonga bapa-bapa kita sing suci, Gusti Yesus Kristus, welasana kita', – sawisé kuwi kabèh padha lungguh manèh kanggo ngrampungaké dhaharané.

pasuryane sumunar kaya salju, nganti ora bisa dipandeng. Penampakan sing nggumunake iki ngagetake Isaac; dhèwèké mbukak cangkem lan takon marang Romo Macarius sing ana ing sacedhaké:

'Pemandangan sing nggumunake, Pak? Sapa priya luar biasa iki?'

Macarius, sing ora kalah kinurmatan karo kabecikan, uga diparingi panglihatan iki; kaget lan kagum, dhèwèké mangsuli:

'Aku ora ngerti, sedulur; aku dhéwé uga kebak rasa ngeri nalika nyekseni prastawa sing nggumunake kaya ngono; apa bisa ana rohaniwan sing teka bareng Pangeran Vladimir?'

Pangeran Vladimir Andreevich[6446] ana ing gréja wektu kuwi bebarengan karo para boyar; para sepuh takon marang salah sijiné apa ana imam sing teka bareng pangeran; wong kuwi mangsuli yèn ora ana imam sing bareng pangeran. Banjur para biksu nyadari yèn Malaikaté Gusti Allah lagi nindakake pangibadah bebarengan karo Sang Suci Sergius. Ing pungkasan Liturgi, para murid sing kasebut mau nyedhaki lan takon bab iki marang sang abbas. Wiwitané, sang abbas ora kersa mbukak rahasia mau marang wong-wong mau:

'Apa sing luar biasa sing wis kok sakseni, anakku? Stephen, Theodore, lan aku, wong dosa, padha nindakake Liturgi; ora ana wong liya sing rawuh.'

Nanging para murid terus nyuwun marang piyambakipun; banjur Rama Mulya ngendika marang para murid:

"Anakku, yen Gusti Allah piyambak sing wis mbukak iki marang kowe, kepiye aku bisa ndhelikake? Sing kok deleng iku Malaikaté Gusti; ora mung saiki, nanging tansah, saben aku, sing ora pantes iki, kudu nindakake Liturgi, dhèwèké, miturut kersané Gusti, ngladèni bareng aku. Kowe kudu njaga iki supaya tetep rahasia nganti aku isih urip."

Antarane murid-murid sang resi ana siji sing jenenge Andronikos, sing asalé saka kutha Rostov sing padha karo sang resi dhéwé. Sanajan nalika isih enom, dhèwèké teka marang Bapa Sergius sing kasucèné ing biara lan ditampa déning panjenengané mlebu ing komunitas para biksu. Ing kéné dhèwèké makarya pirang-pirang taun, ngias dhiri kanthi akèh kabecikan lan nindakake akèh pakaryan; amarga iku, sang wali tresna banget marang muridé sing semangat lan ndedonga kanthi tulus marang Gusti kanggo dhèwèké. Ing wektu kuwi, Santo Alexius isih dadi Metropolitan Moskow; paseduluran raket lan ikatan katresnan sedulur ngubungake hierark suci iki karo Sergius sing pinaringan berkah; asring padha ngrembug bab-bab sing maringi pangajaran, lan metropolitan suci kuwi kerep njaluk pitutur marang abas sing kinurmatan. Ing sawijining wektu, nalika ngunjungi biara, Alexius kandha marang Sergius:

'Anaking sing tak tresnani, aku kepengin nyuwun siji karunia marang kowe, lan aku yakin, amarga katresnanmu marang aku, kowe ora bakal nolak panyuwunanku.'

Sing sepuh mangsuli marang uskup:

'Gusti sing Suci, kita kabeh siap mbantu panjenengan; ora ana apa-apa sing dilarang kanggo panjenengan ing biara iki.'

Banjur metropolitan kandha:

Aku kepengin, kanthi pitulunganing Gusti, mbangun sawijining biara. Amarga nalika kita lagi nglayar saka Konstantinopel, ana badai gedhe, nganti prau meh tenggelam, lan kita padha ngadhepi pati sing mesthi. Kabeh wong banjur padha ndedonga marang Gusti; aku uga nyuwun marang Panjenengané supaya nylametaké kita saka pati sing meh teka. Ing wektu kuwi, aku nglakoni nadzar arep mbangun gréja ing asmané wali sing dina rayané tiba ing dina nalika Gusti maringi kita slamet tekan pantai. Wiwit jam kuwi, badai mandheg, seger manèh, lan kita tekan pantai tanggal 16 Agustus[6447] ; Saiki aku kepéngin nepaki nadaku – mbangun gréja ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, minangka pakurmatan marang Gambarané sing Ora Digawe Kanthi Tangan; sacedhaké gréja kuwi, aku uga kepéngin ngedegaké biara lan nyiyapaké papan panggonan bebarengan ing jerone. Mula saka iku, aku nyuwun marang panjenengan supaya paring murid panjenengan sing kinurmatan, Andronikos.

[6446] Pangeran Vladimir Andreevich saka Serpukhov, ing pamaréntahané Lavra Trinitas dumunung, iku kanca perangé Dimitri Ioannovich Donskoy ing Pertempuran Kulikovo.

[6447] Ing tanggal 16 Agustus, dipérayakaké pangalihan ikon mukjizat Gusti kita Yesus Kristus saka Edessa menyang Konstantinopel, sing kelakon ing taun 944.

Wali mau kanthi seneng nampa panyuwunan metropolit. Sawisé nyumbang kanggo kabutuhan biara, Alexius mangkat menyang Moskow lan ing kana, ing pinggir kali Yauza, ngedegaké biara '[6448] ', ing ngendi dhèwèké masrahaké jabatan abbot marang Andronikos sing wis kasebut mau. Sawisé sawatara wektu, Sang Mulya Sergius dhéwé teka ing biara anyar kuwi; sawisé mberkahi muridé, dhèwèké kandha:

'Gusti, nyawangna saking swarga dhumateng panggonan punika lan rawuhna kanthi sih-rahmat Panjenengan.'

Sang Santo Alexius sing padha, kanthi matur nuwun marang Gusti amarga penyembuhan ratu Tatar Taidula lumantar pandonga andhap asoripun, ngadegake biara liyane ing Moskow – minangka pangeling-eling Mukjizat Malaikat Agung Mikael; lan kanggo Biara Chudov iki, metropolit nyuwun sawetara sesepuh saka Sergius.

Asma Sang Sing Kinurmatan iku ana gandhèngané karo pambangunan sawijining biara manèh ing Moskow, yaiku Biara Simonov[6449] . Theodore sing kasebut mau, keponakan Sergius, nglampahi wektu suwé ing biara sang askétis agung, mekar ing kabecikan lan ngendhalèkaké dagingé lumantar pangendhalian dhiri. Dheweke ora tau ndhelikake apa-apa marang bapak rohani, yaiku abbot, nanging ngakoni saben pikiran marang dheweke. Nalika dheweke wis dadi imam-biksu, dheweke kepengin ngedegake sawijining biara ing panggonan tartamtu; dheweke nyritakake iki marang Sergius sing Mulya. Sawisé sawatara wektu, Santo Sergius, nalika ndeleng menawa iku kersaning Gusti, maringi berkah marang Theodore lan ngutus dhèwèké bebarengan karo sawatara sedulur. Sawisé nemokake panggonan ing sacedhaké Kali Moskva sing dijenengi Simonovo, Theodore mutusaké ngedegaké biara ing kono. Nalika Sang Sing Mulya krungu bab iki, Panjenengané rawuh, mberkahi Teodorus lan nyengkuyung niyaté. Teodorus mbangun gréja kang dipersembahaké marang Sang Putri Murni, Ibuné Gusti Allah, minangka pangurmatan marang Lairé sing mulya; sawisé ngedegaké biara ing kono, Teodorus uga ngenalaké urip bebarengan ing biara mau. Kabar babagan urip mulya Teodor nyebar adoh lan amba, lan cacahé para biksu ing biarané terus mundhak. Sang Wigati Sergius piyambak rawuh ing biara iki kaping pirang-pirang lan, miturut tradhisi, melu makarya bareng karo para sedulur. Sawisé sawatara wektu, Sang Mulya Teodorus diangkat dadi Uskup Agung Rostov lan, lumantar kabecikané, sumunar ing kono kaya obor kang padhang nganti seda ing tanggal 28 November 1394.

Ora mung ing Moskow, nanging uga ing pirang-pirang panggonan liya, biara-biara—penerang iman sejati—mubyar, diadegaké déning murid-muridé Sang Sergius sing kinurmatan utawa déning sang askétis agung mau dhéwé. Mangkono, Pangeran Agung Dimitri Ioannovich, sing kepengin ngedegake biara ing Kolomna ing panggonan sing dijenengi Golutvino, kanthi tulus nyuwun marang Santo Sergius supaya mberkahi panggonan kuwi lan mbangun gréja ing kono. Kanthi kaparingan iman Sang Pangeran Agung lan katarik asih marang piyambakipun, Sang Wibawa mangkat mlaku menyang Kolomna – miturut adatipun – mberkahi papan kasebut lan mbangun gréja ing kono kang dipersembahaké kanggo Epifani Gusti. Miturut panyuwunan Sang Pangeran Agung, Panjenengané maringi salah siji muridé, imam biarawan Gregorius—wong sing taat lan saleh—kanggo biara anyar mau; lan ora suwe, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, biara iki, ing ngendi uga wis diadegaké papan panggonan bebarengan, ngrembaka kanggo kamulyané Gusti Allah siji, kang dipuji ing Trinitas[6450] .

Miturut panyuwunan pangeran liya, Vladimir Andreevich, Sang Kinurmatan mberkahi sawijining papan ing Serpukhov kanggo sawijining biara minangka pangurmatan marang Pangandhaping Sang Putri Allah ingkang Paling Suci. Kanggo biara iki, sing dikenal minangka Vysotsky, sang wali ngutus salah siji murid sing paling dikasihi, Athanasius, minangka pangripta; dhèwèké paham banget marang Kitab Suci Ilahi , misuwur amarga patuhé sing luar biasa lan kabecikan liyané, lan kerja keras nyalin buku-buku[6451] . Mangkono, Sang Suci Sergius, kanthi mberkahi pirang-pirang biara lan ngutus para muridé menyang kana, ngupaya kanggo kapentingan Gréja lan kamulyaning asma suci lan agungé Gusti kita Yesus Kristus. Uripé ingkang Kinurmatan sing kaya malaékat, andhap asor sing luar biasa, lan pakaryané kanggo kapentingan Gréja maringi inspirasi marang Santo Alexius, Metropolitan, kanthi kepinginan nduwèni Sergius sing pinaringan berkah minangka penerus lan wakilé.

[6448] Biara Spaso-Andronikov diadegaké ing taun 1361.

[6449] Biara Simonov asalé saka watara taun 1370.

[6450] Wiwitane, Biara Golutvin Kolomna, sing diadegake watara taun 1385, dumunung patang versta saka kutha Kolomna ing muara kali Moskva lan Oka; nanging ing abad kaping 18, biara iki dipindhahake menyang jero kutha, mula dadi dikenal minangka 'Novogolutvin'.

[6451] Biara Vysotsky, sing dijenengi mangkono amarga dumunung ing pinggir dhuwur Kali Nara, diadegaké ing taun 1374.

Gembala sing pantes saka kandhangé Kristus iki, nalika nyadari yèn pungkasané wis cedhak, ngundang Sang Mulya Sergius marang dhèwèké lan njupuk salib uskupé sing dihias nganggo emas lan watu mulia, banjur maringi marang Sang Mulya. Nanging sang askètis agung mau, kanthi andhap asor, ngendika:

"Ampun, Gusti ingkang suci; wiwit enèm kula, kula boten naté nggawa emas, lan ing tuwa kula saya kersa tetep ing kasrakat."

Santo Alexius kandha marang dheweke:

"Sing tak tresnani, aku ngerti menawa kuwi wis dadi cara uripmu; nanging saiki, tunjukna patuh lan tampi berkah sing tak paringake marang kowe."

Kanthi kuwi, piyambakipun nyelehaké salib ing sang santo, lajeng wiwit ngandika:

'Apa Panjenengan mangertos, ingkang kinurmatan, kenapa kula ngundang Panjenengan, lan apa ingkang badhé kula ajokaken dhumateng Panjenengan? Delengen, kula sampun nyekel Kursi Metropolitén Rusia, ingkang kaparingaken Gusti Allah dhumateng kula, sak suwéné karsa Panjenenganing Pangeran; nanging saiki pungkasaning gesang kula wis cedhak, sanadyan kula boten mangertos dinten seda kula. Aku kepéngin, nalika aku isih urip, golek wong sing bisa ngemong wedhusé Kristus sawisé aku, lan aku ora nemu sapa-sapa kajaba kowe. Aku wis ngerti tenan yèn pangeran, para boyar, lan para rohaniawan – cekaké kabèh wong tanpa kecualian – padha tresna marang panjenengan; kabèh bakal nyuwun panjenengan munggah ing tahta gembala agung, amarga mung panjenengan sing pancèn pantes. Mula, tampi jabatan uskup saiki, supaya sawisé seda aku panjenengan dadi penerusku.

Krungu tembung-tembung mau, sang pandhita sing nganggep dhèwèké ora pantes nampa jabatan kaya ngono, atiné kaku banget.

"Ampun, Paduka," wangsulane marang sang wali, "Paduka badhé mènèhi beban ingkang ngluwihi kakuwatan kula. Menika mokal: kula menika wong dosa lan ingkang paling asor saking kabéh tiyang; kados pundi kula wani nampi jabatan ingkang luhur makaten?"

Wong suci Alexius sing pinaringan berkah ngentekake wektu suwe nyoba ngyakinke sang reverend. Nanging Sergius, sing ngajeni andhap asor, tetep ora gelem.

"Uskup Suci," ujare, "yen Panjenengan boten kersa ngusir kula saking papan menika, mangga boten ngrembug bab menika malih lan boten ngidini tiyang sanes ngganggu kula nganggo omongan kados menika: boten ana tiyang ingkang badhe nemu kula kersa sarujuk bab menika."

Ndeleng yèn sang wali tetep kandel atiné, pangarsa agung iku mandheg ngomong karo dhèwèké bab iki: dhèwèké wedi yèn sing kinurmatan kuwi bakal lunga menyang panggonan sing luwih adoh lan ara-ara gersang, lan Moskow bakal kelangan obor pepadhang kaya ngono. Sawisé maringi panglipur liwat pacelathon rohani, sang wali ngutus dhèwèké bali menyang biarané kanthi tentrem.

Sawisé sawatara wektu, Santo Alexius, Metropolitan, séda; banjur kabèh wong kanthi tulus nyuwun marang Sergius supaya gelem njabat Metropolitan ing Moskow. Nanging Sang Wiku tetep teguh kaya watu karang. Ing wektu sing padha, Archimandrite Michael munggah dadi pangarsa pastur; dhèwèké wani nganggo busana sang suci lan masang tudung putih ing sirahé sadurungé pangconsagrationé. Amarga pracaya yèn Sergius bakal ngalang-alangi rencanané sing wani kuwi lan dhèwèké dhéwé kepéngin njabat metropolit, dhèwèké wiwit ngrancang makar marang Sing Mulya lan biarané. Nalika Sang Mulia krungu bab iki, dhèwèké kandha marang para muridé:

'Michael, sing nguwasani biara iki lan kamlaratan kita, ora bakal kasil nggayuh apa sing dikarepake lan malah ora bakal weruh Tsargrad, amarga dhèwèké kalah déning kesombongan.'

Ramalan sang wali iku kelakon: nalika Michael lagi numpak kapal menyang Konstantinopel kanggo pangukuhané[6452] , dhèwèké lara lan seda, lan Siprianus[6453] diangkat dadi pangarsa ing panggonané.

Luwih saka satus lima puluh taun, tanah-tanah Rusia ngalami musibah sing nggegirisi: luwih saka satus lima puluh taun wis kliwat wiwit wong Tatar nguwasani kono. Belenggu saka para penakluk sing medeni iki abot lan ngremehake; panyerbuan bola-bali marang sakabèhé wilayah, pangrampasan marang rakyat, panggebugan marang warga, panguancuran gréja-gréja Gusti, lan pajeg abot – kabèh mau ngethok ing tanah Rusia kaya sangkèk

[6452] Ing wektu kuwi, Gréja Rusia isih tundhuk marang Patriark Konstantinopel.
[6453] Dheweke njabat minangka metropolitan wiwit taun 1354 nganti 1391.

sing ora bisa ditanggung; para pangeran kerep kapaksa lelungan menyang Horde kanggo nyuwun pangayoman, ing kana padha ngalami manéka pangremehan. Perselisihan lan perseteruan kerep muncul malah ing antarané para pangeran, sing nyegah padha guyub nglawan sangkèling penjajah manca.

Ing wektu kuwi, kanthi idiné Gusti minangka paukuman tumrap dosa-dosa wong, salah siji khan Tatari, Mamai sing jahat, nglurug marang Rus' karo kabèh pasukane sing ora kaétung. Khan sing sombong kuwi malah nyoba ngrusak agama Ortodoks; kanthi kesombongané, dhèwèké kandha marang para bangsawan:

'Aku bakal njupuk tanah Rusia, ngratakaké gréja-gréja Kristen nganti rata karo lemah, lan matèni kabèh pangeran Rusia.'

Kanggo nyenengake nesu para Tatars kanthi peparing lan andhap asor, Pangeran Dimitri Ioannovich sing taat wis nyoba, nanging khan tetep keras; pasukan mungsuh wis maju nyerang tapel wates tanah Rusia kaya mega badai. Pangeran Agung uga wiwit nyiapake pasukan, nanging sadurunge mangkat, piyambakipun menyang Biara Trinitas Pangurip urip kanggo sembah Gusti lan njaluk berkah saka abbot suci ing biara kasebut kanggo kampanye sing bakal teka; sawisé ndedonga kanthi khusyuk ing ngarep ikon Trinitas Agung, Dimitri kandha marang Sergius sing kinurmatan:

'Panjenengan mangertos, Bapa, sedhih ageng kang nyekel atiku lan sedaya umat Ortodoks: Khan Mamai kang duraka wis nglumpukake sedaya pasukane, lan saiki padha maju marang tlatah karuhun kula kanggé ngrusak gréja-gréja suci lan ngancurake bangsa Rusia. Mula, ndedonga, Bapa, supaya Gusti nylametake kita saking bala ageng punika.'

Krungu kuwi, Sang Sing Mulya banjur miwiti nyemangati pangeran mau lan ngendika marang dhèwèké:

'Pantes kowe ngopeni wedhus sing wis dipasrahaké Gusti marang kowe lan nglawan wong sing ora pracaya.'

Sawisé kuwi, sang resi suci ngajak sang pangeran rawuh ing Liturgi Ilahi; sawisé rampung, Sergius ngajak Dimitri Ioannovich mangan ing biarané; sanadyan Sang Pangeran Agung kesusu arep bali menyang pasukane, dhèwèké tetep manut marang sang resi suci. Banjur sang resi kandha marang dhèwèké:

'Dhaharan iki, Pangeran Agung, bakal maringi manfaat kanggo panjenengan. Gusti Allah iku pitulung panjenengan; wektu durung teka kanggo panjenengan dhéwé nganggo mahkota kamenangan, nanging kanggo akèh—tanpa cacah kanca-kanca perang panjenengan—mahkota para martir wis siyap.'

Sawisé dhahar, Sang Rama Suci, sawisé nyawurake banyu suci marang Sang Adipati Agung lan para rawuh, ngendika marang piyambakipun:

'Mungsuh bakal ngalami karusakan total, dene kanggo kowe ana sih, pitulungan, lan kamulyan saka Gusti Allah. Mula, pracayaa marang Gusti lan marang Indhungé Gusti Allah sing paling suci.'

Banjur, sawisé mberkahi Pangeran Agung nganggo Salib Suci, Sang Romo sing Mulya ngandika kanthi wahyu ramalan:

'Maju, gusti, tanpa wedi: Gusti bakal nulungi panjenengan nglawan wong-wong kang ora pracaya; panjenengan bakal ngalahake mungsuh-mungsuh panjenengan.'

Panjenenganipun ngendika tembung pungkasan mau mung marang pangeran piyambak; pangreksa tanah Rusia wewuh kebak kabungahan, lan ramalan sang suci nggawe piyambakipun kèlu amarga emosi. Ing wektu kuwi, ana loro biksu, Alexander Peresvet lan Andrei Oslyabya, manggon ing Biara St. Sergius: nalika isih urip donya, piyambakipun biyen prajurit, wis pengalaman ing seni perang. Iki para biksu prajurit sing dijaluk Pangeran Agung marang Sang Sergius sing kinurmatan; sang tuwa langsung maringi panyuwunan Dimitri Ioannovich: dhèwèké mréntah supaya para biksu iki diparingi skema sing nggawa gambar Salib Kristus:

'Delengen, anak-anakku, senjata kang ora bisa dikalahake: muga-muga iki migunani kanggo kowe minangka gantiné helm lan tameng ing peperangan!'

Banjur Pangeran Agung ngandika kanthi emosi sing jero:

'Yen Gusti maringi pitulungan marang aku lan aku menang nglawan wong-wong sing ora pracaya, aku bakal ngedegake biara ing asmane Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci.'

Sawisé kuwi, ingkang kinurmatan maringi berkah marang pangeran lan para ingkang ngubengi piyambakipun malih; miturut tradhisi, piyambakipun maringi ikona Gusti Kang Maha Kuwasa lan ngancani piyambakipun ngantos tekan lawang kraton biara. Mangkono pangandarmarani ingkang suci nyengkuyung

pangeran ing wekdal kang angel punika, nalika mungsuh ingkang mblasiah ngancam badhe mbusak asma Ruslan saking lumahing bumi lan ngrusak iman Ortodoks.

Ing wektu sing padha, para pangeran Rusia wis padha nyawiji, lan pasukan sing wis nglumpuk banjur miwiti kampanye; tanggal 7 September, milisi tekan Kali Don, nyebrang, lan njupuk posisi ing Lapangan Kulikovo sing misuwur[6454] , , siap ngadhepi mungsuh sing medeni. Ing esuk tanggal 8 September, dina raya Kelahiran Sang Indhung Gusti sing Paling Suci, tentara wiwit nyiapake perang. Sadurunge perang, biksu Nektarios teka saka Biara St. Sergius, digandheng karo loro sedulur liyane. Abbot suci kepéngin nguwatké semangat pangeran: dhèwèké maringi berkah saka Trinitas Agung, lan ngirim bareng para biksu prosphora kang dipersembahaké marang Indhungé Gusti Allah lan layang kang nglipur pangeran kanthi pangarep-arep pitulungané Gusti Allah lan prédhiksi yèn Gusti bakal paring kamenangan. Warta bab utusan St Sergius nyebar kanthi cepet ing saben resimen lan ngisi para prajurit kanthi semangat; kanthi percaya marang pandonga St Sergius, padha maju tanpa wedi menyang peperangan, siap mati kanggo iman Ortodoks lan tanah airé.

Kerumunan Tatar sing ora kaétung maju kaya méga; saka tengahé muncul prajurit Chelubey, wong ageng jangkungé, misuwur amarga kekuwatané sing luar biyasa. Kanthi sombong, kaya Goliat jaman biyen, dhèwèké nantang sapa waé saka wong Rusia kanggo tandhing siji-siji. Wujudé prajurit iki sing medeni banget nggawe wong padha wedi. Nanging biarawan andhap asor Peresvet sing maju ngadhepi dheweke. Sawisé pamitan meneng marang bapak rohani, marang kanca perang Oslyaba, lan marang Pangeran Agung, prajurit gagahé Kristus iki, karo tombak ing tangan, kanthi cepet nyerang mungsuhé; padha bentrok kanthi kakuwatan sing nggegirisi, lan loro-loroné padha ambruk mati. Banjur perang sing nggegirisi diwiwiti; durung nate ana pembantaian kaya ngono ing Rus': padha gelut nganggo piso, padha nyekek siji lan sijiné nganggo tangan kosong; padha nyurung siji lan sijiné, padha mati ing sangisore kuku jaran; srengéngé katutupi bledug lan akèh panah, lan getih mili banter nganti sepuluh verst. Akeh prajurit Rusia sing gagah berani gugur dina iku, nanging loro kaping luwih akèh Tatar sing mati – pertempuran iku rampung kanthi kekalahan total mungsuh: mungsuh sing duraka lan sombong padha mlayu, ninggalake medan perang sing kebak mayit-mayit sing gugur; Mamai dhéwé meh ora bisa lolos karo rombongan cilik.

Sajrone perang sing nggegirisi kuwi, Sang Wiku Sergius, sawisé nglumpukaké seduluré, ngadeg bareng padha ndedonga lan kanthi khusyuk nyuwun marang Gusti supaya paring kamenangan marang pasukan Ortodoks. Kanthi duwé karunia pangawikan, sang wali bisa cetha ndeleng, kaya ana ing ngarep mripaté, kabèh sing ana adoh saka dhèwèké; sawisé ngerti kabèh mau, dhèwèké ngandhani para sedulur babagan kamenangan wong Rusia, nyebut jeneng-jeneng sing gugur, lan dhèwèké dhéwé mènèhi pandonga kanggo wong-wong mau. Mangkono Gusti maringi pangertosan kabèh marang abdi-Nya sing setya.

Pangeran Agung, sing wis oleh julukan 'saka Don' amarga kamenangan gemilang nglawan bangsa Tatars, bali menyang Moskow kanthi kabungahan sing paling gedhe lan langsung mangkat menyang biara Sang Mulya Sergius. Sawise tekan biara, dhèwèké matur nuwun marang Gusti kanthi sakabehing atiné, 'Gusti kang Wasesa ing prang', matur nuwun marang sang resi suci lan para sedulur amarga pandonga-pandongané, nyritakaké prang mau kanthi rinci marang Sang Sergius ingkang Kinurmatan, mréntahaké supaya liturgi pangeling-eling lan requiem dianakaké kanggo kabèh prajurit sing gugur ing Lapangan Kulikovo[6455] , lan maringi sumbangan ageng marang biara. Eling janji sing wis digawe sadurunge perang – kanggo mbangun biara – Pangeran Agung, kanthi pitulungan Sang Mulya Sergius, sing wis milih papan lan ngahosmati gréja biara anyar, mbangun biara minangka pangurmatan marang Pangaso Sang Ibune Gusti Allah Paling Suci ing Kali Dubenka[6456] , ing ngendi uga diadegake panggonan papan dunung bebarengan.

Ora suwe sawisé kuwi, digerakké déning setan, wong-wong Tatars sing dipimpin déning khan anyar Tokhtamysh kanthi licik nyerang tanah Rusia[6457] ; Tokhtamysh kanthi dadakan nyekel Moskow lan ngrusak pirang-pirang kutha liyané. Sang Sergius sing kinurmatan mundur menyang Tver; mungsuh sing medeni wis

---

[6454] Padang Kulikovo dumunung ing Distrik Epifanovsky, Provinsi Tula.

[6455] Wektu kuwi ditetepake Setu Demetrius (ing Oktober) – dina kanggo ngeling-eling para prajurit sing gugur ing perang kuwi lan kabèh wong sing wis seda.

[6456] Biara Dubensky, sing dibangun 40 versta saka Lavra ing Kali Dubenka sing mili menyang Kali Dubna, saiki wis ora ana.

[6457] Invasi Tokhtamysh kelakon ing taun 1382.

cedhak karo biara, nanging tangan tengen Gusti Allah sing kuwasa nylametake biara saka tangan wani para penakluk sing medeni: Tokhtamysh cepet mundur nalika ngerti yèn Pangeran Agung lagi nyedhak karo pasukane.

Para Tatars, sing wis medeni ing dhéwé, malah luwih medeni lan mbebayani tumrap tanah Rusia nalika ana pirang-pirang perselisihan lan rebutan ing antarané para pangeran babagan tahta Pangeran Agung lan wilayah liyane. Sawetara pangeran malah mbentuk aliansi karo mungsuh tanah Rusia – para Tatars lan wong Lithuania; mungsuh kita kerep nguntungake perselisihan internal kaya ngono, nganti tanah Rusia ngadhepi karusakan sing ora bisa dihindari; Ing wektu sing padha, kanggo nylametake lan ngusir mungsuh sing nggegirisi, perlu banget kabeh padha guyub rukun lan mbela tanah air kanthi teguh nglawan wong-wong kafir, kanthi ninggalake kabeh perselisihan antarsiswa. Kanggo iki, wewenang paling dhuwur kudu ana ing tangan siji Pangeran Agung, supaya para pangeran liyane padha tundhuk marang dheweke lan nglakoni kersane. Sang Sergius sing kinurmatan ngupaya nyengkuyung iki, sadurunge Pertempuran Kulikovo lan sawisé , lan kanthi mangkono wis maringi jasa gedhé marang tanah airé. Ing pirang-pirang kasempatan piyambakipun sowan marang pangeran siji utawa liyané lan kanthi pitulunganing Gusti asring mungkasi perselisihan lumantar tembung-tembungé sing kebak wahyu. Mangkono, ing taun 1365, dhèwèké ngunjungi Nizhny Novgorod lan ngyakinaké Pangeran Boris Konstantinovich, sing wis nyekel kutha iku saka adhine Dimitry, supaya nyerah marang Pangeran Agung Dimitry Ioannovich, sing nuntut balié Nizhny Novgorod marang Pangeran Dimitry.

Sang Wibawa Sergius uga ngrukunake Pangeran Oleg saka Ryazan karo Pangeran Agung Moskow. Sing pungkasan kuwi bola-bali nglanggar prajanjen kanthi nggawe aliansi karo mungsuh-mungsuh tanah Rusia. Dimitri Ioannovich, manut dhawuhe Kristus, bola-bali nawakake tentrem marang Oleg, nanging Oleg nolak kabèh usulané Pangeran Agung. Banjur dhèwèké nyuwun tulung marang Sang Wibawa Sergius supaya ngyakinake Oleg supaya damai. Ing taun 1385, sang resi sing andhap asor, kaya biasane, mangkat mlaku-mlaku menyang Ryazan lan rembugan dawa karo Oleg. Pangeran Ryazan krasa banget kesentuh: dhèwèké isin marang wong suci mau lan banjur nggawe perdamaian langgeng karo Pangeran Agung.

Dimitri Ioannovich dhéwé nduwèni katresnan lan ngajèni sing istiméwa marang Sing Kinurmatan: dhèwèké asring njaluk pitutur marang sang abbot suci lan kerep sowan kanggo nampa berkah. Dheweke ngajak Sergius dadi bapa baptis anak-anake; pancen, wasiat pangeran mau disahake nganggo tandha tangan Sang Agung; ing wasiat iki, tatanan warisan tahta Pangeran Agung ditemtokake kanggo saklawase: wewenang Pangeran Agung bakal diwarisake marang putra sulung.

Pangeran Vladimir Andreevich sing kasebut mau nduwèni katresnan anak lan iman gedhé marang sing kinurmatan: dhèwèké kerep sowan lan asring ngirimaké peparing kabutuhan saben dinané. Ing sawijining wektu, miturut kabiasaané, dhèwèké ngutus abdi kanthi manéka panganan istimewa menyang biara sing kinurmatan. Ing dalan, abdi mau, kesasar dening setan, nyerah marang godaan lan mangan sethithik saka panganan sing dikirim. Sawisé tekan ing biara, dhèwèké kandha marang sang wali yèn panganan lezat mau dikirim déning pangeran. Nanging, sang sesepuh sing wicaksana nolak nampa, kandha:

'Nek, anakku, kok manut marang mungsuh? Kok kesasar amarga nyicipi panganan sing sejatine ora pantes kok sentuh tanpa pandhangan berkah dhisik?'

Nalika diadhepi kaya ngono, abdi iku tiba ing sikilé sang resi suci lan kanthi nangis wiwit nyuwun pangapura, nyeseli kaluputane. Bar kuwi, sesepuh sing mulya iku nampa kado mau; piyambakipun ngapura marang abdi, nglarang supaya ora mbaleni tumindak kaya ngono maneh, lan ngutus abdi mau lunga kanthi tentrem, nalika mènèhi piwulang supaya nyampèkké panuwun lan berkah saka Biara Trinitas Agung marang pangeran sing taat.

Akeh wong padha nyedhaki marang sing kinurmatan, njaluk pitulungan lan perantara, lan Sergius tansah nulungi wong sing kasangsaran lan mbela wong sing ditindhes lan wong mlarat. Ing sacedhake biara ana wong sing kikir lan atiné atos; dhèwèké wis nindhes tanggané, sawijining anak yatim: dhèwèké njupuk babi saka tanggané tanpa mbayar lan mréntah supaya dipotong. Wong sing dirugèkaké kuwi banjur marani Rama Suci kanggo ngadu lan nyuwun pitulungan; banjur Rama Suci nyaur wong kuwi marang dhèwèké lan kandha:

Anakku, apa kowe pracaya ana Gusti Allah? Panjenengané iku Pangadilan wong sing bener lan wong sing dosa, Bapaké para yatim piatu lan para janda; Panjenengané wis siyap mbalèkaké paukuman – nanging medeni tenan yèn tiba ing tangané. Dadi piye kok kita ora wedi njupuk barangé wong liya, nindhes tangga teparo, lan nindakake kabèh jinis ala? Apa kita durung wareg karo apa sing diparingaké Panjenengané kanthi sih-rahmaté,

nalika kita godha karo kagungané wong liya? Kepiye bisa kita ngremehké kasabarané? Apa kita ora weruh yèn wong-wong sing nindakake kezaliman banjur dadi mlarat, omahé kosong, lan elingané sirna salawas-lawase; lan ing jaman sing bakal teka, sangsara tanpa wates ngentèni wong-wong mau?

Lan wong suci mau terus maringi piwulang sing dawa marang wong iki, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya mbayar ganti rugi sing pantes marang anak yatim, lan nambahaké:

'Aja nindhes anak yatim.'

Wong iku banjur tobat, janji bakal mbenerake kesalahane lan menehi dhuwit mau marang tanggane; nanging sawisé sawatara wektu dhèwèké nglanggar janjiné lan ora maringi dhuwit mau marang anak yatim. Mula, nalika mlebu ing gudang panyimpenan daging babi sing wis disembelih, dheweke kaget amarga kabèh wis dipangan cacing, sanajan wektu kuwi adhem banget. Amarga wedi, dheweke langsung mbayar anak yatim kuwi miturut haké, lan mbuwang dagingé marang asu.

Sawijining dina, ana uskup teka ing Moskow saka Konstantinopel; dhèwèké wis krungu akèh bab wong suci saka Gusti, nanging ora pracaya.

'Apa tokoh agung kaya ngono,' pikiré, 'tenan isa muncul ing kéné?'

Kanthi pikiran kaya ngono, dhèwèké mutusaké menyang biara lan ndeleng sang tuwa mau kanthi mripaté dhéwé. Nalika dhèwèké nyedhak biara, rasa wedi nyerang dhèwèké; lan ora suwe sawisé mlebu biara lan mripaté tumuju marang sang suci, dhèwèké langsung kélangan pandelengan . Banjur sang pangarsa nyekel tangané lan nuntun dhèwèké mlebu selé. Uskup mau, kanthi nangis, wiwit nyuwun marang Sergius, ngakoni yèn dhèwèké ora pracaya, nyuwun supaya paningalé dibalèkaké, lan nyesel marang dosané. Sang abbot sing andhap asor nyentuh mripaté, lan uskup mau langsung éntuk paningalé manèh. Banjur bapak sing mulya wiwit ngomong alus lan ramah marang dhèwèké, kandha yèn dhèwèké ora kena sombong; uskup sing sadurunge ragu-ragu, saiki wiwit njamin marang kabeh wong manawa sang wali iku pancen manungsa Gusti, lan Gusti wis maringi dhèwèké sih supaya bisa nyumurupi malaikat ing bumi lan manungsa swarga. Sang wali ngancani uskup ninggalake biara kanthi pakurmatan sing pantes, lan uskup mau bali menyang panggonané dhéwé, ngluhurake Gusti lan abdi-Nya Sergius.

Ing sawijining wengi, Sang Sergius sing pinaringan berkah ngadeg ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, nindakake pangibadah kaya biasané, lan nalika ndelok pasuryané sing suci, piyambakipun ndedonga kaya mangkéné:

Ibu Sang Maha Suci Sang Putra Juru Kristus, perantara lan pitulung sing teguh tumrap umat manungsa, mugi Panjenengan kersa dados perantara kita sing mboten pantes; tansah ndedonga dhumateng Putramu lan Gusti kita, supados Panjenenganipun kersa ningali panggonan suci menika. Kami, para abdi Panjenengan, nyuwun pitulungan dhumateng Panjenengan, Ibu Sang Kristus ingkang paling manis; awit Panjenengan punika pangayoman lan pangarep-arep tumrap sadaya.

Mangkono Romo iku ndedonga lan nyanyèkaké kanon panuwun marang Sang Sepurti. Sawisé rampung ndedonga, piyambakipun lenggah sakedhap kanggo ngaso. Dumadakan piyambakipun ngendika marang muridipun, Michael:

'Anakku, tetep waspada lan jaga akalmu! Ing wayah iki kita bakal nampa rawuh sing ora disangka-sangka lan nggumunake.'

Durung rampung piyambakipun ngucapaké tembung-tembung mau, ujug-ujug krungu swara sing kandha:

'Delengen, Perawan Paling Suci lagi teka.'

Krungu kuwi, sang wali langsung metu saka selé menyang serambi; ing kono piyambakipun kaparingi padhang ageng kang luwih padhang tinimbang sinar srengéngé, lan piyambakipun kaparingi wahyu marang Sang Putri Maria Agung, ingkang dipun panggerak déning kalih Rasul, Petrus lan Yohanes: padhanging kang luar biasa ngubengi Ibuné Gusti Allah. Ora kuwat nahan padhange kang nggumunake kuwi, sang wali banjur sujud. Sang Perawan Suci banget banjur nyentuh sang wali nganggo tangané dhéwé lan ngendika:

'Aja wedi, wahai pilihaning ati! Aku teka marani kowe, amarga pandongamu kanggo para murid wis krungu. Aja sedhih maneh kanggo pasamuan iki: wiwit saiki bakal ana kalimpahan ing kabèh bab, ora mung sajrone uripmu, nanging uga sawisé kowe mulih marang Gusti. Dene Aku, ora bakal ninggal panggonan iki.'

Sawisé ngendika mangkono, Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci banjur dadi ora katon. Sang wali kaget banget lan ngraos ajrih. Sawisé waras manèh sawisé sawatara wektu, dhèwèké weruh yèn muridé ngglundhung kaya mati. Sang wali ngangkat muridé; banjur Micah miwiti nyembah ing sikilé sang wali, kandha:

'Bapa, demi Gusti, critakna marang aku apa iki penampakan sing nggumunake iki; nyawaku meh pisah saka badan, amarga panglihatan iki pancen nggumunake.'

Nanging sang wali kebak kabungahan ageng; sejatine pasuryané sumunar karo kabungahan kang ora bisa diucapaké; piyambakipun namung saged ngendika:

"Anakku, enteni sakedhap, amarga nyawaku uga gemeter amarga panglihatan sing nggumunake iki!"

Lan sawatara wektu sang resi meneng; sawisé kuwi, dhèwèké kandha marang muridipun:

'Panggil Isaac lan Simon marang aku!'

Nalika padha teka, sang wali nyritakake kabeh marang wong-wong mau kanthi runtut: kepiye piyambakipun sampun ndeleng Sang Ibunipun Gusti Allah ingkang Paling Suci kempang para Rasul, lan apa ingkang dipunandikakaken dening Panjenenganipun. Krungu punika, atine kebak kabungahan ageng, lan bebarengan padha ngadani pangibadah donga marang Ibunipun Gusti Allah; sang wali, ananging, nglampahi dalu kabeh tanpa turu, meditasikake rawuhe ingkang kebak sih-rahmat saking Sang Putri ingkang Paling Suci.

Ing sawijining wektu, bapa sing kinurmatan lagi nindakake Liturgi Ilahi. Muridé sing wis kasebut, Simon, wong sing wis kabukten budi luhuré, wektu kuwi dadi eklesiark. Dumadakan, dhèwèké weruh geni nyebar ing altar suci, madhangi lan ngubengi Sergius nalika dhèwèké ngladèni, nganti sang wali kabungkus geni saka sirah nganti sikil. Lan nalika Sang Rama Mulya nerusake nampa Misteri Suci, geni mau munggah lan nglintir kaya selubung kang éndah, banjur mudhun mlebu ing kalice suci, saka kono peladen Kristus kang pantes iki, Santo Sergius, nampa Komuni Suci.

Ndeleng kahanan iki, Simon kebak rasa wedi lan meneng bae. Sawisé nampa Komuni, Sergius mundur saka mezbah suci lan, nyadari yèn Simon diparingi wahyu, ngajak dhèwèké nyedhak lan takon:

"Anakku, kenapa atimu nganti wedi banget?"

'Romo, aku wis nyekseni panglihatan sing nggumunake: aku weruh sih rahmaté Roh Suci makarya ing sajroning kowé.'

Banjur sang pandhita nglarang dhèwèké supaya ora nyritakaké marang sapa waé bab iki, kandhané:

'Aja critakake iki marang sapa waé nganti Gusti nelpon aku marang Panjenengané.'

Lan loro-lorone banjur padha matur nuwun kanthi khusyuk marang Sang Pangripta, sing wis paring welas asih kang ageng marang wong-wong mau.

Sawise manggon pirang-pirang taun kanthi tapa brata sing abot lan makarya tanpa kendhat, sarta wis nindakake pirang-pirang mujijat sing mulya, Bapa Sang Mulya tekan yuswa tuwa. Umuré wis pitung dasawarsa wolu taun. Enem wulan sadurunge seda, nalika wis nyawang pamit menyang Gusti, piyambakipun nglumpukaké sedulur lan nyerahaké pimpinan marang muridipun, Nikon: sanadyan enom umuré, piyambakipun wicaksana amarga pengalaman rohani. Sajeroning gesangé, murid punika tansah niru guruné lan pangreka, Sang Mulya Sergius. Nikon iki sing dipilih sang wali dadi abbot, nalika piyambakipun mundur menyang meneng total lan miwiti nyiapake pamitaning gesang donya. Ing wulan September, piyambakipun lara abot lan nalika ngrasakake yèn pungkasané wis cedhak, piyambakipun nyaur para sedulur. Sawisé padha kumpul, Sang Sing Mulya ngandika pungkasan marang para murid mau kanthi khotbah lan piwulang; piyambakipun ngajak para biksu supaya tetep teguh ing iman lan manunggaling manah, nyuwun supaya padha njaga kasucian jiwa lan raga, lan maringi dhawuh supaya padha nduwèni katresnan sing tulus marang kabèh, nyaranake supaya padha adoh saka hawa napsu lan hawa donya, nglakoni katengah-tenengan ing panganan lan omben-omben, lan ngajak supaya ora lali marang kabecikan lan tetep andhap asor, nyingkiri kamulyan donya. Pungkasané, dhèwèké kandha marang para sedulur:

'Kula badhe angkat dhateng Gusti, ingkang ngundang kula, lan kula pasrahaken panjenengan dhateng Sang Gusti ingkang Maha Agung lan Ibu Panjenengan ingkang Maha Suci; mugi Panjenengan dados pangayoman lan tembok saking panah Sang Ngelakoni.'

Ing wayah-wayah pungkasan, Sang Rama Suci kepengin nampa Misteri Suci Kristus. Panjenengané wis ora bisa tangi saka ambené dhéwé: para muridé kanthi ngajèni nyangga guruné saka tangan nalika panjenengané nampa Roti lan Getih Kristus kanggo pungkasané; banjur, kanthi ngangkat tangané, panjenengané nyerahaké nyawa sing suci marang Gusti ing prayer[6458] . Ora suwe sawisé sang wali seda, ambu kang ora bisa diterangaké langsung ngisi selé. Wajahé wong sing bener sumunar kabungahan swarga – koyo-koyoné kaya wis turu jero.

[6458] Pangasoan St. Sergius dumadi tanggal 25 September 1392.

Kanthi kélangan guru lan pangripta, para sedulur padha ngucurake luh kang pait lan ngrasakake sedhih jero, kaya wedhus sing kélangan panggembala; kanthi kidungan panguburan lan nyanyikake mazmur, padha ngubur badané sing kinurmatan saka sang wali lan ngendhokake ing biara ing ngendi dhèwèké wis makarya kanthi semangat sajrone uripé.

Luwih saka telung puluh taun wis kliwat wiwit pangaso Sang Mulya Sergius. Gusti kersa ngluhurake abdi-Nya luwih maneh. Ing wektu kuwi ana wong sing taat manggon cedhak biara; amarga pracaya banget marang sang wali, dhèwèké kerep teka ing makam Sergius lan ndedonga kanthi khusyuk marang abdi Gusti. Ing sawijining wengi, sawisé ndedonga kanthi khusyuk, dhèwèké ketiduran; dumadakan, Sang Wali Sergius muncul marang dhèwèké lan ngendika:

'Kandhaa marang abbot ing biara iki: kenapa aku ditinggal suwé banget ing sangisore lemah ing kuburan sing banyu ngubengi awakku?'

Sawisé tangi, wong iku kebak rasa wedi nanging uga ngrasakaké kabungahan sing luar biasa ing atiné; dhèwèké langsung nyritakaké panglihatan iki marang murid Sang Wibawa Sergius, Nikon, sing wektu kuwi dadi abbot. Nikon banjur ngandhani para sedulur – lan kabungahan kabèh para biksu dadi gedhé banget. Kabar bab panglihatan iki nyebar ngendi-endi, lan akèh wong padha teka menyang biara; ing antarané ana Pangeran Yuri Dmitrievich[6459] , sing ngajèni Sang Sing Suci kaya bapak lan ngopeni biara suci mau kanthi becik. Nalika wong-wong sing padha kumpul mbukak peti Sang Sing Suci, langsung sumebar ambu wangi sing éndah ing saubengé. Banjur padha nyekseni mujijat sing nggumunake: ora mung badan suci Sang Sergius sing tetep utuh lan ora rusak, nanging busuk ora nyentuh sandhangané; ana banyu ing loro sisih peti mati, nanging ora nyentuh relik suci utawa sandhangané. Ndeleng kahanan iki, kabèh padha bungah lan muji Gusti Allah, sing wis kanthi éndah ngluhuraké abdi Panjenengané. Kanthi kabungahan ageng, relik suci Sang Mulya dipasrahaké ing relikari anyar. Panemuan relik Sang Mulya Sergius iki kelakon tanggal 5 Juli 1428, lan minangka pangeling, dina raya iki diadakaké.

Gusti sing welas asih kanthi ajaib wis ngluhurake santo agungé: akèh lan manéka mujijat diparingaké marang sapa waé sing kanthi iman nyebut jenengé sing suci lan sujud ing ngarepé relikwarium sing ngemot relik-reliké sing marasaké kabèh lan bisa nindakake mujijat. Asketis sing andhap asor iki nyingkiri kamulyan donya, nanging tangan tengen Gusti sing kuwasa ngluhurake dhèwèké; lan saya andhap asor dhèwèké, saya Gusti ngluhurake dhèwèké. Nalika isih ana ing donya, Sang Wibawa Sergius nindakake akèh mujijat lan diparingi panglihatan sing nggumunake; nanging, amarga kebak semangat andhap asor lan alus atiné , dhèwèké nglarang para muridé ngomongaké bab-bab mau; sawisé seda, dhèwèké nampa kakuwatan saka Gusti nganti manéka mujijat sing kawujud lumantar pandongané kaya kali ageng sing banyuné ora nate mandheg mili. Tembung Kitab Suci pancen sejati lan tanpa goroh*: 'Kowe kudu digeri, ya Gusti, ing papan suci Panjenengan'* [Gusti nggumunake ing para wali Panjenengan] (Mazmur 67:36). Kagum tenan mujijat sing diparingake marang kabeh wong lumantar wali iki; wong wuta padha weruh, wong lumpuh mari, wong bisu diparingi kurnia bisa ngomong, wong sing kesurupan setan dibebasake saka roh jahat, wong lara mari, wong ing kasangsaran nampa pitulungan lan pangayoman, wong sing diubengi mungsuh entuk pangayoman, lan wong sing sedhih nemu panglipur lan tentrem; Singkaté, pitulungan diparingaké marang sapa waé sing nyuwun marang Rama sing Mulya. Srengéngé sumunar padhang lan maringi kehangatan marang bumi kanthi sinaré, nanging paningalé Panutan sing Mulya malah luwih padhang, padhangaké jiwa manungsa kanthi mujijat lan pandongané. Lan sanadyan srengéngé surup, kamulyané paningal mujijat iki ora bakal luntur – bakal sumunar langgeng, awit kados kang kacathet ing Kitab Suci: *'Wong sing bener urip langgeng'* (Kajatené Salomo 5:15).

Ora mungkin meneng babagan mujijat-mujijat sang suci iki, nanging uga ora gampang nerangake; akèh banget cacahé, manéka warna; ayo padha sebutaké mung mujijat-mujijat sing paling wigati, lumantar iku Gusti Allah kersa ngluhuraké asètik agung Panjenengané[6460] .

Sanadyan piyambakipun sampun katingal pisah saking sedulur-sedulur, Sang Wibawa Sergius boten nate mandheg sesambungan kaliyan sedulur-sedulur wau kanthi cara ingkang boten katingal; panembah ageng ingkang

---

[6459] Pangeran Zvenigorod.

[6460] Cathetan babagan mujijat sawise sedaé St Sergius disusun saka Cheti-Minei déning Metropolitan Makarii saka Kabèh Rusia, saka riwayat Sergius sing disusun déning Metropolitan Platon lan Filaret, lan adhedhasar cathetan mujijat sawise sedaé déning Simon Azaryin; cathetan babagan mujijat nalika pengepungan Lavra déning wong Polandia dijupuk saka 'Crita Pengepungan Biara Trinitas' déning juru gudang Avramiy Palitsyn; riwayat cetak awal babagan Sang Mulya Sergius lan sumber sajarah liyane uga digatekake.

mujijat punika terus ngopeni monasteri piyambakipun sanadyan sasampunipun seda, kanthi asring muncul marang para sedulur. Mangkono, ing sawijining wektu, sawijining biksu saka biara iki, sing jenenge Ignatius, diparingi panglihatan kaya ngene: Santo Sergius ngadeg ing panggonane biasane nalika Ibadah Wengi Kabeh lan melu nyanyi ing gréja bareng karo sedulur-seduluré. Kagèt, Ignatius langsung nyritakaké marang sedulur-seduluré, lan kabèh padha matur nuwun marang Gusti kanthi kabungahan gedhé amarga wis maringi wali pangantara lan pitulung sing agung kaya ngono.

Ing mangsa gugur taun 1408, nalika murid Sang Nikon sing kasebut mau dadi abbot, wong-wong Tatarlah, sing dipimpin déning Edigei sing galak, wiwit nyedhak tapel wates Moskow. Sang Nikon ndedonga suwé marang Gusti supaya Panjenengané ngreksa panggonan iki lan mbelani saka invasi mungsuh-mungsuh sing medeni mau; nalika kuwi, piyambakipun nyebut asma pangadeg agung biara punika – Sang Wibawa Sergius. Ing sawijining wengi, sawisé ndedonga, piyambakipun lenggah kanggé ngaso – lajeng ketiduran. Dumadakan piyambakipun ndeleng Para Kudus Petrus lan Alexius, lan kanti piyambakipun Sang Wibawa Sergius, ingkang ngendika:

'Maksudé Gusti Allah uga supaya wong manca teka ing panggonan iki; nanging kowe, anakku, aja sedhih utawa kélangan pangarep-arep: biara iki ora bakal rusak, nanging malah bakal luwih makmur.'

Banjur, sawisé maringi berkah, para wali dadi ora katon. Sawisé sadar, Sang Nikon sing Kinurmatan buru-buru menyang lawang, nanging lawangé dikunci; nalika dibukak, dhèwèké weruh para wali mlaku saka selé dhèwèké menyang gréja. Banjur dhèwèké nyadari yèn iki dudu impen, nanging wahyu sing sejati. Ramalané Sang Wibawa Sergius ora suwe kelakon: wong Tatars ngrusak lan ngobong biara. Nanging amarga wis diwenehi tandha sing mujijat kaya ngono, Nikon lan para sedulur biara pindhah samentara, lan nalika wong Tatars mundur saka tapel wates Moskow, Nikon, kanthi pitulunganing Gusti lan lumantar pandonga Sang Sergius ingkang Kinurmatan, mbangun malih biara punika lan ngedegaké gréja watu minangka pakurmatan dhumateng Trinitas ingkang Maha Suci, ing pundi pusaka Sang Sergius ingkang Kinurmatan taksih kineni ngantos sapunika[6461] . Ing wekdal punika, kathah tiyang ingkang pantes nyekseni Sang Alexius ingkang Suci lan Sang Sergius ingkang Kinurmatan rawuh ing pambukaan bangunan-bangunan anyar biara punika.

Nalika pimpinan Abas sing padha, Sang Venerable Nikon, ana sawijining biksu sing lagi motong wit kanggo mbangun sel; dheweke cilaka parah ing pasuryane amarga kapak. Amarga lara banget, dheweke ora bisa nerusake pakaryane lan bali menyang sel; wayah sore wis teka; nanging Abas wektu kuwi ora ana ing biara. Tiba-tiba, biksu iki krungu ana wong ngetok lawang selé lan ngenali dhiri minangka abbot; Amarga kesel amarga lara lan kélangan getih, dhèwèké ora bisa tangi mbukak lawang; banjur lawang mau kabuka dhéwé, lan cahya éndah dumadakan madhangi kabèh sel, lan ing tengah padhange mau biksu weruh loro priya, salah sijiné nganggo busana uskup. Biksu sing nandhang sangsara mau wiwit nyuwun berkah marang para tamu ing batiné. Sang sesepuh sing sumunar mau nuduhaké marang sang wali dhasar selé, déné sang wali mberkahi mau. Banjur, kanthi kagèt gedhé, sang biksu sing lara nyumurupi yèn getih wis mandheg mili saka tatué ing p , lan dhèwèké krasa waras sakabèhé. Saka kéné dhèwèké nyadari yèn dhèwèké dianggep pantes kanggo ndeleng Santo Alexius lan Sang Mulya Sergius. Mula, para wong suci iki, sing kaiket bareng déning ikatan katresnan sedulur sing raket nalika isih urip, asring katon bebarengan marang akèh wong sanajan sawisé seda.

Ana sawijining warga Moskow sing jenenge Simeon, sing lair manut ramalan sang wali, lara banget nganti ora bisa obah, turu, utawa mangan, nanging ngglethak kaya mati ing ambené. Nandhang sangsara kaya ngono, sawijining wengi dhèwèké miwiti nyuwun tulung marang Wali Sergius:

'Tulung aku, Sang Wiku Sergius, bebasake aku saka lara iki; nalika panjenengan isih gesang, panjenengan welas asih banget marang wong tuwaku lan maringi pratandha bab lairku marang wong tuwaku; aja lali marang aku, sing nandhang lara abot iki.'

Tiba-tiba ana loro sesepuh kang muncul ing ngajengé; salah sijiné yaiku Nikon; Wong lara iku langsung ngenali dheweke, amarga dheweke wis kenal pribadi karo wali iki nalika dheweke isih urip; banjur dheweke nyadari yen wong kapindho sing muncul iku Sang Wali Sergius piyambak. Sang wali sepuh sing ajaib iku nggawe pratandha salib ing ndhuwur wong lara mau, lan sawise kuwi maringi pitutur marang Nikon supaya njupuk ikon sing ana ing sacedhake amben – ikon iku biyen diwenehake marang Simeon dening Nikon dhewe. Banjur katon marang wong lara yèn kabèh kulité wis nglupas saka awaké; sawisé kuwi, para wali dadi ora katon. Ing wektu

[6461] Gereja iki diresmikake tanggal 25 September 1412.

kuwi, Simeon ngrasa yèn dhèwèké wis mari sakabèhé: dhèwèké lungguh ing ambené, lan ora ana sing nyangga dhèwèké manèh; banjur dhèwèké nyadari yèn sing nglupas kuwi dudu kulité, nanging lara kuwi wis ninggalaké dhèwèké. Kabungahané gedhé banget; nalika tangi, dhèwèké wiwit matur nuwun kanthi khusyuk marang Santo Sergius lan Sang Venerabel Nikon amarga penyembuhan sing ora disangka-sangka lan paling éndah.

Ing sawijining dina, kaya biasane, akèh wong padha kumpul ing biara Sang Sing Mulya, amarga pesta agung kanggo ngajèni Trinitas Agung wis cedhak. Ing antarané wong-wong sing teka ana wong wuta mlarat sing wis kelangan penglihatané nalika umur pitulas taun; Dheweke ngadeg ing njaba gréja, ing ngendi wektu kuwi upacara agung lagi dilakoni kanthi khidmat; nanging pandhèrèké sedhela adoh saka sisihé; nalika ngrungokaké kidungan gréja, wong wuta kuwi sedhih amarga ora bisa mlebu lan ngurmati relik Bapa Ingkang Mulya, sing miturut kabar asring maringi akèh panyembuhan. Ditilarake piyambak déning pituduhé, dhèwèké wiwit nangis kenceng; ujug-ujug, pitulung sing cepet tumrap kabèh sing nandhang sangsara—Santa Sergius—katon marang dhèwèké; nyekel tangane, sang wali nuntun dhèwèké mlebu gréja lan nggawa dhèwèké menyang relikwi—wong wuta kuwi nyungkèk ing ngarepé, lan kabutaane langsung sirna. Akeh banget wong sing nyekseni mujijat agung iki; kabeh padha matur nuwun marang Gusti Allah lan ngluhurake sang wali; lan wong sing wis mari kuwi, amarga rasa sukur, tetep manggon ing biara sang wali salawas-lawase lan, minangka balesan marang panyembuhané, mbantu para sedulur ing pakaryané.

Ing taun 1551, Tsar Ivan Vasilyevich si Jelek[6462] ngedegake kutha Sviyazhsk[6463] minangka pertahanan nglawan wong Tatara; sawijining biara kang dipersembahake marang Trinitas Suci dibangun ing kutha iki, kang nyimpen ikon St Sergius; akèh mujijat dianggep asalé saka ikon iki, ora mung ing antarané wong pracaya nanging uga ing antarané wong pagan kang ora pracaya. Sawijining dina, para sesepuh bangsa Cheremis sing manggon ing pagunungan teka menyang Sviyazhsk kanggo nyerah dadi bawahan[6464] ; padha nyritakake kaya ngene: 'Watara limang taun sadurunge kutha iki diadegake, nalika panggonan iki isih sepi, kita kerep krungu muni lonceng gereja Rusia ing kene; Kita ngutus para pemuda sing cepet mrana kanggo ndeleng apa sing kedadeyan; padha krungu swara nyanyi sing éndah, kaya ing gréja, nanging ora weruh sapa-sapa—mung sawijining biksu mlaku karo salib, mberkahi ing kabèh arah lan, kaya-kaya, netepaké papan ing ngendi kutha iki saiki ana, lan kabèh panggonan iku kebak ambu wangi. Nalika panah dilepasaké marang dhèwèké, panah-panah kuwi ora nglarani dhèwèké, nanging mabur munggah lan pecah, banjur tiba ing lemah. Kita nglaporaké iki marang para pangeran kita, lan para pangeran banjur nglaporaké marang ratu lan para bangsawan.'

Nanging akèh banget mujijat sing ditindakake dening Sang Wibawa Sergius nalika wektu angel pengepungan Biara Trinitas déning wong Polandia. Liwat penampakané, sang wali nyoba nguwatake semangat para pembela biara mulya iki lan nguwatake kabèh umat Kristen Ortodoks. Mungsuh, ing sangisoré komando Lisowski lan Sapieha, miwiti ngurung biara ing tanggal 23 September 1608; jumlahé akèh banget, nganti 30.000, déné para pembela mung ana luwih saka rong ewu; mangkono semangat kabèh wong sing kumpul ing biara kuwi ambruk banget; ing antarané tangis lan ratapan bebarengan, dianakake doa wengi bunder ing bengi tanggal 25 September – dina nalika dieling-elingé Santo Sergius . Nanging Sing Kinurmatan kuwi cepet maringi panglipur marang sing lagi sedhih lan prihatin: ing bengi kuwi uga, sawijining biksu sing jenengé Pimen nduwé panglihatan. Biarawan iki lagi ndedonga marang Sang Juruwalèh Sing Maha Asih lan Indhungé Gusti Allah Sing Paling Suci; ujug-ujug selé dadi padhang kaya awan; mikir yèn mungsuh wis ngobong biara, Pimen metu saka selé, lan ing ngarepé katon pemandangan éndah: dhèwèké weruh ing ndhuwur kubah Gréja Trinitas Sing Maringi Urip ana tiang geni munggah nganti tekan langit; Kanthi gumun, Pimen nglumpukaké para biksu liyané lan sawatara umat awam – kabèh padha gumun marang panglihatan sing luar biasa iki: sawisé sawatara wektu, tiang geni mau wiwit mudhun lan ngliling dadi méga geni, banjur mlebu Gréja Trinitas Suci liwat jendhela ing ndhuwur lawang mlebu.

Ing wektu sing padha, para pengepung nembak bal-bal meriam menyang biara; nanging tangan tengen Gusti Allah sing Maha Kuwasa nglindhungi Biara Trinitas Suci: bal-bal meriam tiba ing lemah kosong utawa ing kolam lan nyebabake karusakan sing sithik marang wong-wong sing dikepung. Akèh wong padha nglumpuk ing

---

[6462] Ivan Vasilievich si Jelek mrentah wiwit taun 1533 nganti 1584.

[6463] Sviyazhsk saiki dadi kutha kecamatan ing Governat Kazan.

[6464] Cheremis iku sawijining suku Fin, sing nyebar utamane ing provinsi Vyatka, Kazan, Orenburg, Perm, Kostroma, lan Nizhny Novgorod.

sangisore pangayoman tembok biara, nganti ing jero biara dadi banget padhet; akèh sing ora duwe pangayoman, sanajan mangsa wis meh pungkasan. Ing wektu sing padha, mungsuh wiwit nggali terowongan ing sangisore biara lan ngentekake kekuwatan wong-wong sing dikepung kanthi serangan bola-bali. Kanggo nyemangati wong-wong ing biara, Sang Bapa Suci muncul marang juru kunci, Irinarkh, ing sawijining dina Minggu lan maringi pratandha bakal ana serangan mungsuh. Mengko, sesepuh sing padha uga weruh Santo Sergius mlaku-mlaku ing tembok pekarangan lan nyawurake banyu suci. Ing bengi sabanjure, mungsuh pancen nyerang biara kanthi ganas, nanging para pembela, amarga wis diwenehi tandha sing mujijat kaya ngono, bisa ngusir mungsuh lan ngalahake kanthi abot.

Sanadyan padha ngerti ana terowongan, wong-wong sing dikepung ora ngerti arahé: saben wektu padha ngadhepi pati sing wis mesthi; saben wong ndeleng pati ing ngarepé saben jam; ing wektu sedhih iki, kabèh padha teka kanthi semangat menyang Gréja Trinitas sing Maringi Urip, kabèh padha njaluk tulung marang Gusti kanthi pangabdian sing tulus, lan kabèh padha tobat saka dosané; ora ana siji wong sing ora nyuwun marang relik suci para perantara agung Sergius lan Nikon; kabèh, sawisé nampa Roti lan Getih Sang Gusti sing mulya, padha nyiapaké awaké dhéwé kanggo pati. Ing dina-dina kang abot iki, Sang Mulya Sergius muncul marang Archimandrite Joasaph[6465] ; sawijining dina, sawisé pandonga sing khusyuk ing ngarepé ikon Trinitas Agung, Joasaph ketiduran tipis; dumadakan dhèwèké weruh sang wali, kanthi tangan munggah, ndonga kanthi nangis marang Trinitas Agung; sawisé rampung pandonga, dhèwèké mbalèk marang arkhimandrit lan kandha marang dhèwèké:

'Munggah, sedulur; saiki wayahe ndedonga: *"Tansah waspada lan ndedonga, supaya kowe ora mlebu ing panggodha"* (Matius 26:41); Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan Maha Asih wis paring welas asih marang kowe, supaya kowe bisa terus ngupaya ing pandonga lan pangapuran saben wektu.'

Archimandrit mau nyritakaké panglihatan iki marang para sedulur lan maringi panglipur gedhé marang wong-wong sing ketakutan lan kebanjiran sedhih.

Ora suwe sawisé kuwi, Archimandrite Joasaph sing padha nampa wahyu manèh: sawijining dina, nalika lagi nindakake pandonga saben dinane ing selé, Sang Mulya Sergius dumadakan mlebu lan kandha:

'Munggaha lan aja sedhih, nanging panjenengan padha ndedonga kanthi kabungahan, awit Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, Sang Perawan Maria ingkang Langgeng, bebarengan karo pasukan malaikat lan kabèh para wali, padha ndedonga marang Gusti Allah kanggo panjenengan kabèh.'

Ingkang Kinurmatan Sergius ora mung muncul marang wong-wong ing biara suci, nanging uga marang para Koshak sing ngurung Lavra. Siji prajurit Kossak saka markas mungsuh teka menyang biara lan nyritakaké penampakan Sang Mulya: akèh panglima perang sing wis weruh loro sesepuh padhang sumunar mlaku-mlaku ing pinggir tembok biara, kaya para mujijat Sergius lan Nikon; siji nyebar kemenyan ing biara, déné sijiné nyemprotaké banyu suci. Banjur Panjenengané ngandika marang resimen-resimen Kozak, ngélarani amarga padha nyoba, bebarengan karo wong-wong kafir, ngrusak omahé Trinitas Agung. Sawetara wong Polandia banjur miwiti nembak para sepuh, nanging panah lan peluru mbalèk nyerang sing nembak, nganti akèh sing tatu. Ing wengi iku, rahib sing kinurmatan muncul ing impen akèh wong Polandia lan maringi pratandha bab nasibé[6466] . Sawetara Cossack, wedi banget marang penampakan kuwi, ninggalaké kemah mungsuh lan bali menyang omahé, sumpah ora bakal manèh ngangkat senjata nglawan wong Ortodoks. Kanthi sih rahmaté Gusti, para sing dikepung bisa nemokaké arah terowongan. Padha ngrusak terowongan kuwi, kanthi sawatara prajurit mbela ngorbanaké nyawané kanggo nepati dhawuhé Kristus: *'Ora ana katresnan sing luwih gedhé tinimbang wong sing nyawisaké nyawané kanggo kanca-kancané'* (Yohanes 15:13). Ing wektu sing padha, rawuhe mangsa adhem meksa mungsuh mandhegake serangan sing kerep, nanging wong-wong sing dikepung wiwit nandhang sangsara banget amarga mungsuh jero sing nggegirisi: amarga kahanan sempit lan panganan sing kurang gizi ing biara, ana penyakit nggegirisi sing muncul – skorbut[6467] . Pasukan pembela sing sithik saya suda saben dina; para hieromonk ora bisa ngimbangi maringi sakramen pamit pungkasan marang sing lagi sekarat; mung watara 200 priya sing isih layak

---

[6465] Ioasaf dadi arkhimandrit wiwit taun 1608 nganti 1610.

[6466] Sejatine, loro komandan utama Polandia – Sapieha lan Lisowski – ora suwe padha tilar donya; Sapieha seda ing taun 1611 ing Moskow, dene Lisowski, tanggal 25 September 1616 – dina raya St. Sergius – dumadakan seda sawisé tiba saka jarané.

[6467] Skorbut iku penyakit sing ditandhani bengkaké gusi lan lara ing sikil.

nggawa senjata. Para sing dikepung ngenteni wiwitan maneh peperangan kanthi kuciwa. Nanging Gusti kanthi mujijat ngreksa biara sing diadegake dening wali agung Panjenengané. Kanthi pasukan sing sithik, para pembela nahan serangan mungsuh suwé banget; nanging saya suwé wektu lumaku, semangat para sing dikepung saya surut; wong-wong ringkih lan ragu malah nyaranake nyerah kanthi sukarela marang mungsuh; padha kandha manawa ora mungkin maneh ngirim sapa waé menyang Moskow kanggo njaluk pitulungan – amarga mungsuh wis ngepung biara kuwi banget ketat. Ing tengah-tengah gumun lan putus asa iki, Sang Wibawa Sergius nyoba nguwatake semangat lan nyengkuyung wong-wong sing atiné ringkih. Panjenengané muncul manèh marang juru kebon, Irinarkh, lan ngendika:

'Wenehana marang sedulur lan para prajurit kabèh: ngapa padha sedhih amarga ora bisa ngirim layang menyang Moskow?' 'Dina iki, ing jam katelu bengi, aku ngutus telung muridé—Mikhail, Bartholomew, lan Naum—kanggo aku menyang Moskow, menyang Omahé Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan marang kabèh pangripta mujijat Moskow, supaya padha nganakake ibadah pandonga ing kono. Mungsuh weruh wong-wong sing tak utus; takon marang wong-wong mau kenapa ora ditangkep?'

Irinarh nyritakaké kedadeyan iki; kabèh padha takon marang para pangawal lan mungsuh, apa ana sing weruh wong-wong sing dikirim saka biara. Banjur kabukten yèn mungsuh pancèn wis weruh telung sesepuh mau; padha mlayu ngoyak, ngarep-arep bisa nyusul kanthi cepet, amarga jarané para sesepuh kondisiné ala banget. Nanging wong-wong sing ngoyak kuciwa: jaran para sesepuh mlayu kaya duwe swiwi; mungsuh ora bisa nyusul senajan wis nyoba kabeh cara.

Ing wektu kuwi ana sawijining sesepuh sing lara ing pura; sawisé krungu bab iki, dhèwèké wiwit mikir jinis jaran apa sing ditunggangi para sesepuh sing dikirim déning Sergius, lan apa kabèh kuwi pancèn kelakon. Banjur, ujug-ujug, Sang Reverend muncul marang dhèwèké; dhèwèké kandha yèn dhèwèké wis ngutus para sepuh mau numpak jaran buta, sing amarga kurang pakan wis dilepas metu saka tembok biara, banjur nyembuhaké sepuh mau saka lara lan uga saka ora pracaya.

Ing dina iku uga, ing Moskow, ana sawijining biksu katon, ditututi rolas gerobak kebak roti sing wis dipanggang. Moskow uga wektu kuwi lagi diserbu mungsuh. Biksu kuwi lagi arep menyang Biara Epifani, ing kana biyen ana cabang Lavra. Wong-wong sing ndeleng sang tuwa padha gumun lan heran kepiye bisa lolos tanpa katon ing antarané pasukan mungsuh.

'Sapa kowe, lan kepiye kowe bisa liwat ing antarané pasukan mungsuh sing akèh iki?' pitakoné wong-wong Moskow marang sang tuwa.

Dheweke mangsuli:

'Kita kabeh saka Omahé Trinitas Agung sing Maha Suci lan Maringi Urip.'

Nalika ditakoni apa sing kedadeyan ing biara St Sergius, sang sepuh mangsuli:

'Gusti ora bakal ngidini asmané dicemuh déning wong-wong sing ora pracaya; mung kowé kabèh, sedulur, aja nganti kuciwa utawa nyerah marang putus asa.'

Ing wektu sing padha, kabar wiwit sumebar ing saindenging Moskow babagan wong-wong sing teka saka biara St. Sergius; Tsar Vasily dhéwé[6468] takon kenapa dheweke ora digawa marang dhèwèké; akèh wong wiwit padha teka menyang Biara Epiphany, nanging ora ana siji-sijia ing kana sing weruh wong-wong anyar mau. Nanging nalika ana akèh roti dumadakan muncul ing biara kuwi, banjur padha nyadari yèn kuwi mung panglihatan.

Moskow uga ngalami kasangsaran pengepungan; mungsuh wis mateni kabèh jalur mlebu kutha, saéngga rega roti munggah kanthi cepet. Tsar Vasily lan Patriark Hermogenes[6469] ngajak Avraamy Palitsyn[6470] , pangurus Biara Trinitas, supaya adol sebagian roti saka cadangan ing Biara Epifani kanthi rega murah. Avraamy nglakoni prentah iki; nanging sawisé sawatara wektu, rega roti dadi banget larang maneh. Tsar lan Patriark maneh nyuwun supaya roti dibebasake saka gudang tambahan Lavra. Avraam, nanging, wedi yèn pasokan roti bakal cepet entek; nanging, kanthi pracaya marang sih-rahmaté Gusti Allah lan nyebut jenengé santo agungé, Sang Mulya Sergius,

---

[6468] Vasily Ioannovich Shuisky mrentah wiwit taun 1606 nganti 1610.

[6469] Hermogenes, sing misuwur amarga martir, dadi Patriark saka taun 1606 nganti 1612.

[6470] Sang penata gudang, saka basa Yunani 'kellaros', nduwèni tanggung jawab nyimpen pasokan biara. Avraam Palitsyn, sing ninggalaké cathetan babagan pengepungan Lavra Trinitas déning wong Polandia, seda ing taun 1625.

dhèwèké manut panyuwunané Tsar. Ing wektu kuwi, ana sawijining wong aran Spiridon sing ngladeni ing lumbung gandum Biara Epifani; nalika lagi nyendhok roti, dhèwèké weruh yèn gandum rai mili metu saka retakan ing témbok; dhèwèké banjur nyendhok manèh – nanging mili luwih deras. Nyekseni mujijat iki, dhèwèké ngandhani para abdi liyané lan juru gudang dhéwé; Pantes kaget tenan, sajrone pengepungan kabèh pasokan roti biara ora suda, saéngga wong-wong sing manggon ing kana lan akèh pengunjung padha mangan roti kuwi. Akhire, sawisé kaping pirang-pirang dikalahaké, mungsuh padha mundur kanthi wedi saka tembok Biara Trinitas tanggal 12 Januari 1610[6471] .

Kabèh tanah Rusia wektu kuwi lagi ngalami wektu kang angel: mungsuh wis nyebar ing saindenging tanah; sawetara kutha lagi dikepung, déné kutha liya ora ngerti apa sing kudu ditindakake, sapa sing kudu diturut utawa sapa sing kudu dirungokaké; mungsuh wis ngucuraké akèh getih, lan tanah Rusia meh musna. Ing wektu kang angel iki, Lavra Trinitas maringi jasa gedhé marang tanah air. Archimandrité Dionysius[6472] , lan seléker Avraam Palitsyn, sawisé nglumpukaké para juru tulis sing cekatan lan wicaksana, nyusun layang-layang pangajab lan ngirimaké marang kutha-kutha. Ing layang-layang mau, Archimandrité lan seléker ngajak kabèh wong Rusia supaya guyub rukun lan tetep teguh nglawan mungsuh tanah Rusia lan iman Ortodoks. Salah siji layang kuwi tekan ing Nizhny Novgorod. Ing wektu kuwi, ana wong saleh jenenge Kozma Minin manggon ing kana; dhèwèké kerep seneng menyang kapel khusus lan ing kana piyambakan, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah. Sawijining dina, ing kapel iki, Sang Wibawa Sergius muncul marang dheweke ing ngimpi; pangripta mujijat agung iku maringi dhawuh marang Kozma supaya nglumpukake dana kanggo para prajurit lan lunga bareng karo wong-wong mau kanggo mbusak mungsuh-mungsuh Nagari Moskow. Sawisé tangi, Kozma wiwit mikirake panglihatan iki kanthi rasa wedi, nanging amarga pracaya yèn nglumpukaké pasukan dudu tanggung jawabé, dhèwèké ora ngerti apa sing kudu ditindakaké. Sawisé sawatara wektu, Sang Wiku muncul kaping pindho marang dhèwèké – nanging sanadyan mangkono, Kozma isih ragu-ragu. Banjur Santo Sergius muncul kaping telu lan kandha:

'Apa aku ora ngandhani kowe supaya nglumpukake prajurit? Gusti sing welas asih kersa welas asih marang umat Kristen Ortodoks, nylametake saka geger lan paringi katentreman lan karahayuan. Mula saka iku aku ngandhani kowe supaya mangkat mbebasake tanah Rusia saka mungsuhe. Aja wedi yèn para sepuh ora bakal nggatekake kowe: para nom-noman bakal gelem mèlu kowe – pakaryan becik iki bakal nduwèni pungkasan sing bahagia."

Wahyu pungkasan iki nggawe Kozma wedi banget; dhèwèké malah lara, lan amarga pracaya yèn larané iku dikirim minangka paukuman amarga sangsi, dhèwèké wiwit nyuwun pangapura kanthi khusyuk marang Sang Sergius sing kinurmatan, sawisé kuwi dhèwèké miwiti tugase kanthi semangat. Dheweke miwiti ngajak warga liyane kanggo nglumpukake tentara lan maju nglawan mungsuh; para pemuda, utamane, mbantu dheweke. Ora suwe Kozma kapilih dadi salah siji pangarsa kutha, lan para warga mutusaké manut marang pitutur ing kabèh bab; mula saka kuwi, wong sing taat iki nyumbangaké kabèh kagungané marang para prajurit, lan kabèh warga Nizhny Novgorod padha niru tuladhané. Mangkono dhèwèké nglumpukaké pasukan, maju bareng nglawan mungsuh-mungsuh sing ora pracaya marang Gusti, lan nduwèni andil gedhé ing pambébasan tanah airé saka wong Polandia lan wong Lituania. Sawetara taun maneh, kanthi idiné Gusti, wong-wong mau ngrusak tanah Rusia lan ngucuraké getih wong Ortodoks; nanging Gusti Kang Maha Kuwasa, sing ora kepéngin pati wong dosa, ndelok nagara Rusia nganggo paningal welas asihé, lan nylametaké sarta ngreksa lumantar pandonga abdi mulya Panjenengané, Sang Wibawa Sergius.

Abdi Gusti iki nindakake akèh mujijat liya, lan nganti saiki kuburé tetep dadi sumber mujijat sing ora ana entéké; kabèh sing teka kanthi pracaya nampa manéka karunia sing akèh: ayo kita uga sujud ing ngarepé relikwi sing marasaké kabèh saka Santo Sergius lan, kanthi pangabdian sing tulus, nguwuh: 'Bapa Sing Kinurmatan Sergius, ndedonga marang Gusti Allah kanggo kita'.

[6471] Kanggo ngelingi dhèwèké, ana prosesi ing Lavra ing dina Minggu sing paling cedhak karo tanggal 12 saben wulan.

[6472] Dionysius dadi archimandrite ing Biara Trinitas wiwit taun 1610 lan seda.

Troparion, Nada 4:

O sang askétis kang pinunjul ing kabecikan, minangka prajurit sejati Sang Kristus Gusti kita, panjenengan ngupaya sanget ing pakaryan gesang donya, lumantar kidungan, jaga bengi lan puasa, maringi tuladha minangka muridé Panjenengané: mulané Sang Roh Suci manggon ing sajroning panjenengan, lan lumantar pakaryané panjenengan kinurmatan ing pepadhang. Nanging amarga panjenengan gadhah kawani ing ngarsané Tritunggaling Suci, élinga marang kawanan sing panjenengan kumpulaké kanthi wicaksana; lan aja lali, kados sing panjenengan janjèkaké, sowan marang anak-anak panjenengan, Sergius, bapak kita sing kinurmatan.

Kontakion, Nada 8:

Tembus dening katresnané Kristus, ya Sang Kinurmatan, lan ngetutaké kanthi kepinginan sing ora kendho, panjenengan mbenci kabèh kesenengan daging; lan kaya panjenengan sumunar kaya srengéngé ing tanah kelairan panjenengan, mangkono Kristus maringi panjenengan karunia mujijat. Elinga marang kita sing ngurmati pangelingmu sing paling padhang, supaya kita bisa njerit marang kowe: Sugeng, Sergius, wong wicaksana saka Gusti.

Uripé Sang Mulya Euphrosyne saka Suzdal

Diperayakake tanggal 25 September

Sing Mulya Euphrosyne iku putri Pangeran Michael saka Chernigov, sawijining pangakune iman Kristen. Sawijining wektu, garwané pangeran ora nduwé anak; kanthi iman sing kiyat, Pangeran Michael lan garwané nyuwun pitulungan marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan marang Para Bapa sing Kinurmatan Anthony lan Theodosius, lan kanthi luh padha ndedonga supaya diparingi anak. Ing sawijining wengi, Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci rawuh marang wong-wong mau lan ngendika:

'Tenang atimu, ndedonga; panyuwunmu bakal dikabulake, lan minangka pratandha kowe bakal nampa sesajen kang wangi.'

Wahyu iki nggawe padha wedi. Sawise tangi saka turu, padha nemu sekepal kemenyan ing pucuk amben; langsung dipasang ing bumbung kemenyan, lan kabèh omah kebak ambu wangi sing éndah. Para bangsawan pangeran lan wargané padha gumun marang ambu wangi sing ora bisa diterangaké iki. Pangeran Michael lan garwané banjur ndedonga marang Gusti kanthi luwih khusyuk. Sawisé kuwi, Sang Putri Agung Ibuné Gusti Allah muncul manèh marang wong-wong mau lan nyelehaké manuk merpati ing tangané, sing banjur omahé kebak ambu wangi. Lan kaping telu, Sang Putri Agung Ibuné Gusti Allah muncul marang wong-wong mau, karo Sang Mulya Antony lan Theodosius, lan ngendika:

'Donga-dongamu wis krungu: kowe bakal nduwé putri sing bakal kowe namakaké Theodulia; dhèwèké bakal dadi abdi Gréja Blachernae.'

Pungkasané wayahe lair putri iki[6473] , lan wong tuwané maringi jeneng miturut pangandikane Sang Putri Allah, yaiku Theodulia. Saben wet nurse-é mangan daging, sang suci, sanajan isih nganggo lampin, ora gelem ngombe susu saka dhadha wet nurse sedina muput. Ndeleng kahanan iki, ibuné gumun apa sing bakal kelakon marang putriné. Mula, sawijining dina dhèwèké nduwèni wahyu: dhèwèké mabur nganggo swiwi menyang swarga lan nyawisaké putriné sing isih cilik marang Gusti Allah. Sawisé tangi saka turu, dhèwèké matur nuwun marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci amarga kabèh pratandha sing nggumunaké. Prawé sing anyar lair iku dibaptis ing Biara Pechersk, ing Gréja Sang Ibu Allah sing Paling Suci. Nalika dhèwèké saya gedhé, Pangeran Michael sing taat piyambak mulang dhèwèké Kitab Suci. Ing bab-bab liya, guru putri enom iku Boyar Theodore, sing misuwur amarga kabijaksanaan lan kawruh babagan élmu pengetahuan. Dhèwèké ngluwihi kabèh kanca-kancané ing prestasi akademik lan kaéndahan rai. Akeh wong, sawisé krungu kabijaksanaan lan kaéndahané, padha nyuwun tangané kanthi tulus, nanging ditolak. Ing wektu kuwi, ana Pangeran Mina sing taat banget manggon ing Suzdal. Dheweke nyuwun marang wong tuwané putri suci supaya maringi Theodulia dadi garwané.

[6473] Wong suci iki lair ing taun 1212.

Wong tuwané sarujuk, nanging putri mau sedhih banget lan ndedonga kanthi khusyuk marang Indhungé Gusti Allah ingkang Paling Suci supaya kasuciané tetep terjaga. Indhungé Gusti Allah ingkang Paling Suci rawuh marang dhèwèké, maringi dhawuh supaya manut marang wong tuwané, lan ngendika:

'Ora ana rereged sing bakal nyentuh awakmu.'

Perawan suci iku manut kersaning wong tuwané lan mangkat menyang Suzdal; nalika isih ana ing dalan, tunangane seda. Sawisé tekan kutha kuwi, dhèwèké mlebu biara lokal sing didedikasikaké kanggo Penurunan Jubahé Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ing Blachernae, lan nalika cukurané, dhèwèké dijenengi Euphrosyne. Dheweke nuduhake pangurmatan sing gedhe marang para biarawati ing biara iki; dheweke ngendhaleni daginge kanthi ketat, tanpa kendhat ngopeni nyawane, lan sumunar kanthi saben kabecikan. Amarga uripe sing suci, Euphrosyne nampa saka Gusti Allah karunia ramalan; dheweke asring mulang kabeh wong nganggo tembung-tembung Injil lan nyembuhake akeh wong lara. Nalika invasi Batu sing duraka marang Gusti, sang wali nylametaké biara saka karusakan lumantar pandongane. Dhèwèké séda ing tanggal 25 September – pas ing dina sing padha nalika dhèwèké ngucapaké sumpah monastik[6474] .

Peringatan Sang Martir Mulya Paphnutius.

Dipepering ing tanggal 25 September

Martir suci sing kinurmatan Paphnutius urip nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian lan asalé saka Mesir. Arrian, gubernur Mesir sing nganiaya umat Kristen, teka ing kutha Gentiria (Tentira) lan mréntahaké 200 prajurit supaya nggoleki lan nggawa Paphnutius, wong asetik, marang dhèwèké. Nanging, amarga wis diwenehi pratandha dening malaikat, dhèwèké nyerah dhéwé lan sawisé ngakoni Kristus, dhèwèké dipenjara. Banjur dhèwèké digawa manèh ngadhepi gubernur, nalika iku belenggu sing ngiket tangan lan sikilé tiba dhéwé. Dhèwèké banjur disiksa kanthi banget nganti ususé metu, nanging malaikat marasaké dhèwèké. Loro prajurit, Dionysius lan Callimachus, sing biyèn nyiksa sang wali, ndeleng kahanan iki banjur pracaya lan langsung dipenggal. Nalika dipenjara, Paphnutius nginjili 40 pejabat sing dibuwang gubernur menyang penjara. Kabeh mau dibakar ing tiang kayu amarga padha ngakoni Kristus. Sawisé kuwi, sang wali, sawisé dibebasaké kanthi mujijat saka panangkepan lan kanthi bungah ditampa ing omahé wong sugih jenengé Nestorius, maringi inspirasi marang dhèwèké, bojone, lan anaké wadon Stephana kanggo nglakoni kamartiran; padha dipenggal sirah déning Arrian. Sabanjuré, St. Paphnutius ngowahi 16 murid enom, anaké wong tuwa bangsawan; sing ditusuk tombak, lan salah sijine seda nalika ing panggongan geni; 80 nelayan, sing kaparingan semangat martir, dipatèni nganggo kapak. Paphnutius piyambak ngowahi maneh 400 prajurit, bebarengan karo komandané Eusebius, sing kobong urip ing lubang. Sawisé kuwi, sang wali dibuwang menyang kali bareng watu, nanging dhèwèké ngambang tekan pinggir kali ing watu sing padha; pungkasané, sawisé diparingaké marang Diocletian dhéwé, Sang Paphnutius dipaku ing wit kurma déning dhèwèké lan nyerahaké nyawané marang Gusti Allah.

9 Oktober

26 September (Gaya Lawas)

Uripé Santo Yohanes Sang Rasul lan Penginjil, Sang Teolog

Diperangeti tanggal 26 September

Santa Yohanes Teologos, Rasul lan Penginjil, putrané Zebedéus lan Salomé, putriné Yusuf sing tunangan[6475] . Dhèwèké dipanggil kanggo nginjil nalika lagi nyambut gawe nganggo jaringé. Nalika Gusti kita,

---

[6474] Santa Efrosina séda ing taun 1250; relik suci panjenengané disimpen ing Biara Rizopolozhensky ing Suzdal.

[6475] Yohanes Teologis lair ing Betsaida. Wong tuwané wong-wong sing taat sing urip kanthi ngenteni Sang Mesias. Wiwit isih enom, wong tuwané mulang Yohanes babagan Hukum Musa. Wiwit cilik, Santo Yohanes mbantu bapaké ing pakaryané minangka nelayan lan

Yesus Kristus, lumaku ing sacedhake Segara Galilea, milih para rasul saka antarané para nelayan lan wis nelpon loro sedulur, Petrus lan Andreas, Panjenengané banjur ndeleng loro sedulur liyane, Yakobus putrané Zebedé lan Yohanes, sing lagi ndandani jaringé ing prau karo bapaké, Zebedé, banjur dipanggil déning Gusti Yesus[6476] . Langsung waé, sawisé ninggalaké prau lan bapaké, padha mèlu Gusti Yesus Kristus.

Ing wektu panggilané, Yohanes dijenengi Gusti 'Putraning Guntur', amarga teologiné, kaya guntur, bakal krungu ing saindenging donya lan ngisi sakabehing bumi[6477] . Lan Yohanes ngetutaké Guru sing becik, sinau kabijaksanaan sing mili saka lambéné; lan dhèwèké banget ditresnani Gusti Kristus amarga alusé sing sampurna lan kasuciané sing kaya dara. Gusti ngurmati dhèwèké minangka salah siji saka rolas rasul sing paling pantes lan pinunjul: dhèwèké kalebu salah siji saka telung murid paling cedhak karo Kristus sing marang Gusti mbukak misteri ilahi ing pirang-pirang kasempatan. Mangkono, nalika Panjenengané arep mbangkitaké putriné Jairus saka pati, Panjenengané ora ngidini sapa waé mèlu kajaba Petrus, Yakobus, lan Yohanes. Nalika Panjenengané kersa ngetokaké kamulyané Kawusanané ing Gunung Tabor, Panjenengané nggawa Petrus, Yakobus, lan Yohanes bareng Panjenengané. Nalika Panjenengané ndedonga ing kebon, Yohanes uga ana ing kono, amarga Panjenengané kandha marang para murid: *'Lungguh kéné sadurungé Aku lunga menyang kana kanggo ndedonga; lan nggawa Petrus lan loro putrané Zebedé bareng Panjenengané'* (Mat. 26:36–37), yaiku Yakobus lan Yohanes. Ing endi wae, Yohanes, minangka murid kang dikasihi, ora tau pisah saka Kristus. Lan sepira gedhene katresnan Kristus marang dheweke katon saka kasunyatan manawa Yohanes nyandhak ing dhadhane. Amarga nalika ing Pesta Akhir, Gusti maringi pratandha marang sing bakal ngianati Panjenengané, lan para murid padha ndelok siji lan sijiné kanthi bingung, padha mikir sapa sing dimaksud Gusti, Yohanes nyandhak ing dhadha Guruné sing dikasihi; kaya sing diceritakaké déwé ing Injilé: *'Ana salah siji saka murid-muridé, yaiku sing ditresnani Yésus, lagi nyandhak ing dhadha Yésus; Simon Petrus ngélingaké dhèwèké supaya takon sapa sing dimaksud; lan dhèwèké, nyandhak manèh ing dhadha Yésus, kandha marang Panjenengané, "Gusti! Sapa iki?'* (Yohanes 13:23–25). Sanget tresna Gusti marang Yohanes nganti dhèwèké siji-sijiné sing bisa nyandhak tanpa alangan ing dhadha Gusti lan kanthi wani takon marang Panjenengané bab misteri iki. Nanging Yohanes uga nuduhaké katresnan timbal balik marang Guru sing nresnani dhèwèké, katresnan sing luwih gedhé tinimbang para rasul liyané: awit nalika Sang Kristus nandhang sangsara kanthi kersa, nalika kanca-kanca liyane padha ninggalaké Gembalane lan mlayu, dhèwèké piyambak tetep mantep ing sisihé, nyekseni kabèh sangsara Kristus, ngrasakaké kasedhihané kanthi tulus, nangis lan merem-merem bareng karo Perawan Maria sing Maha Suci, Ibu Gusti, lan ora ninggalake sisihé nalika Panjenengané ngadeg bareng Putraning Allah sing nandhang sangsara kanggo kita, nganti tekan ing salib lan pati Sang Juruwilujeng. Amarga iku, dhèwèké diangkat dadi putrané Gusti ing salib, ing ngarsané Sang Perawan Maria sing Maha Suci: nalika Gusti ngglantung ing salib*, 'nalika Panjenengané ndeleng ibuné lan murid sing dikasihi ngadeg ing kono, Panjenengané kandha marang ibuné: "Wadon! 'Lah, putramu.' Banjur* dhèwèké *kandha marang murid mau, 'Lah, ibumu!' Lan wiwit wektu kuwi murid mau nggawa dhèwèké menyang omahé dhéwé*" (Yohanes 19:26–27). Lan dhèwèké ngopeni dhèwèké kaya ibuné dhéwé, kanthi ngajèni banget, lan ngladèni dhèwèké nganti pangantuké sing mulya lan kinurmatan. Ing dina Pangantuké, nalika badan sing mulya lan suci saka Ibuné Gusti Allah digawa arep dikubur, Santo Yohanes mlaku ing ngarepé usungané kanthi gada kraton sing sumunar kaya pepadhang, sing digawa Malaikat Agung Gabriel marang Perawan sing Paling Suci, ngandhani yèn Panjenengané bakal digawa saka bumi menyang swarga.

Sawisé Pangantuké Sang Bunda Allah ingkang Maha Suci, Santo Yohanes mangkat bebarengan karo muridipun Prokhorus menyang Asia Cilik, ing ngendi dhèwèké kapilih lumantar undhi kanggo mratélakaké Sabda

---

pedagang. Kanca-kancané lan sedulur jiwaé Yohanes yaiku warga Bethsaida sing padha, para sedulur suci Petrus lan Andreas, sing mengko uga dadi Rasul suci. Nalika Santo Yohanes Pembaptis miwiti mberdakwah, kabèh para mudha sing taat mau kanthi rela dadi muridé, sanajan durung ninggalaké omahé utawa pakaryané. Kabeh mau ditinggalake mung nalika Gusti ngangkat dheweke dadi muridé.

[6476] Miturut cathetan Bapa Suci Jerom, Yohanes isih enom banget nalika Gusti nelpon dhèwèké dadi salah siji muridé. Wong tuwané sing taat ora ngalangi Yohanes, uga adhine Yakobus, dadi muridé Guru Ilahi.

[6477] Jeneng 'Boanerges' (putraning guntur) uga nunjukaké sipat-sipat tartamtu ing watak Sang Rasul Suci. Sanadyan dhèwèké suci, welas asih, loman, lan gampang percaya, ing wektu sing padha dhèwèké kebak semangat kang kiyat kanggo kamulyaning Gusti Allah. Dheweke tresna marang Gusti kanthi sakabehe kekuwatan atine sing suci. Mulane Gusti tresna marang Yohanes luwih saka para muride liyane. Mung setaun sawise diundang, Yohanes dipilih dening Gusti saka antaraning akèh muride kanggo dadi salah siji saka Rolas Rasul.

Allah[6478] . Ing dalan, Santo Yohanes krasa sedhih, amarga dhèwèké wis ndeleng bebaya ing segara, kang banjur diandharake marang muridipun Prokhorus. Kedadéyané, nalika padha numpak kapal ing Joppa lan miwiti pelayaran, ing jam sewelas awan munggah prahara gedhé, lan sajrone wengi kapal iku karam, kabèh wong ing kapal kaplintir-plintir déning ombak, saben nyekel apa waé sing bisa dicekel. Ing jam enem awan, segara ngusir kabèh mau, kalebu Prochorus, tekan pesisir limang stadia saka Seleukia[6479] : mung Yohanes sing isih ana ing segara. Prochorus nangis kenceng suwéné wektu suwe lan mangkat piyambak menyang Asia. Ing dina kaping papat belas lelampahané, dhèwèké tekan sawijining désa ing pinggir segara lan mandheg ing kana kanggo ngaso. Lan mangkono, nalika dhèwèké nyawang segara sawijining dina lan kangen marang Yohanes, ana ombak nggelombang gedhé sing nabrak pesisir kanthi swara banter lan nyeret Yohanes tekan daratan, isih urip. Prochorus nyedhak kanggo ndeleng sapa sing dibuwang segara menyang pesisir, lan nalika nemokake Yohanes, ngangkaté saka lemah; banjur padha nyawiji lan nangis, matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh. Mangkono Santo Yohanes wis nglampahi patbelas dina lan wengi ing segara, lan kanthi sih rahmat Gusti Allah isih urip. Sawisé mlebu ing désa, padha nyuwun banyu lan roti; sawisé seger, banjur padha mangkat menyang Éfeso[6480] .

Nalika padha mlebu kutha bebarengan, padha ditemoni wong wadon jenenge Romana (Romeka), sing misuwur nganti Roma amarga tumindak ala, lan sing ngelola pemandian umum ing kutha kuwi. Mula, sawisé nyewa Yohanes lan Prokhorus, dhèwèké nyambut gawe ing pemandian lan nyiksa wong loro mau. Kanthi licik, dhèwèké nggodha loro-loroné supaya ngladèni dhèwèké : dhèwèké maringi tugase marang Yohanes kanggo ngurusi geni lan Prokhorus kanggo narik banyu, loro-loroné nganti pungkasaning uripé, lan padha tetep nandhang sangsara gedhé suwéné wektu sing dawa. Ana setan ing omah pemandian kuwi sing saben taun mateni salah siji wong sing adus ing kana – bisa priya enom utawa wadon enom. Nalika omah pemandian kuwi dibangun lan pondasi dipasang, ana priya enom lan wadon enom sing dikubur urip ing kana amarga pangaribawa setan; wiwit wektu kuwi, pembunuhan kaya ngono wiwit kelakon. Kedadéyané nalika semana ana sawijining priya enom sing jenengé Domnus, putrané pangarsa kutha Dioscorides, mlebu ing omah adus. Nalika Domnus lagi adus, ana setan nyerang lan nyekel gulué, lan akèh wong padha sedhih banget. Kabar iki nyebar ing saindenging kutha Éfeso; nalika krungu kabar iku, Dioscorides dhéwé kakehan sedhih nganti piyambakipun uga séda amarga kasedhihan. Romana, ing sisihé, ndedonga kanthi khusyuk marang Artemis supaya nguripaké Domn saka pati, lan nalika ndedonga, dhèwèké nyiksa awaké dhéwé, nanging ora ana asilé. Nalika Yohanes lagi takon marang Prokhorus babagan apa sing wis kelakon, Romana, weruh wong loro padha ngomong, nyekel Yohanes lan wiwit nggebuki, nyalahake lan nyalahaké dhèwèké amarga pati Domnus. Pungkasané, dhèwèké kandha, 'Yèn kowé ora mbangkitaké Domnus saka pati, aku bakal matèni kowé.'

Sawisé ndedonga, Yohanes mbangkitaké bocah lanang mau saka pati. Romana kebak rasa wedi. Dhèwèké nyebut Yohanes 'Gusti' utawa 'Putrané Gusti', nanging Yohanes mratélakaké bab kuwasa Kristus lan mulang wong-wong mau supaya pracaya marang Kristus. Banjur dhèwèké uga mbangkitaké Dioskorides saka pati, lan loro-loroné, Dioskorides lan Domnus, banjur pracaya marang Kristus, lan kabèh padha dibaptis. Wong-wong padha ketakutan, lan padha gumun marang apa sing wis kelakon. Ana sing kandha yèn Yohanes lan Prokhorus iku dukun sihir, déné liyané kanthi bener mbantah yèn dukun sihir ora bisa nguripaké wong mati. Yohanes ngusir setan saka omah adus, lan dhèwèké karo Prokhorus manggon ing omahé Dioskorides, nguwatké iman wong-wong sing anyar padhang lan mulangaké marang urip sing luhur.

Ing sawijining wektu, pesta Artemis dianakake ing Efesus, lan kabèh wong, nganggo sandhangan putih, padha ngrayakake, bungah lan sumringah ing candhi Artemis; ing ngarep candhi ana arca dewi kuwi. Mula Yohanes munggah menyang panggonan sing dhuwur, ngadeg cedhak arca lan kanthi banter ngecam kabuta wong-

---

[6478] Ing taun 50 Masehi, yaiku rong taun sawisé Pangantuké Ibuné Gusti, Santo Yohanes isih ana ing Yerusalem, amarga kawentar yèn dhèwèké rawuh ing Konsili Apostolik sing dianakaké ing Yerusalem ing taun kuwi. Kanthi mangkono, sawisé taun 58 Masehi, Santo Yohanes milih tanah Asia Cilik dadi panggonané kanggo nginjili, ing ngendi Santo Paulus sang Rasul wis tau nginjili sadurungé.

[6479] Kutha pesisir ing Siria.

[6480] Dasar-dasar kapisan iman Kristen dipasang ing kéné déning murid-muridé Yohanes Pembaptis; Rasul Petrus wis nemokaké wong Kristen ing kéné, nanging sing paling wigati ya Rasul Paulus sing nyebar Injil ing kéné; sawisé kuwi, muridé Timotius dadi uskup ing kéné; pungkasané, Efesus dadi panggonané Rasul Yohanes, sing uga seda ing kono. Woh saka pangreksan tanpa kendhaté Rasul Yohanes yaiku ajaran Injil sing murni lestari ing Efesus, saéngga Gréja Efesus, miturut tembungé Santo Irenaeus, dadi saksi sejati tumrap tradisi apostolik.

wong pagan, kandha yèn padha ora ngerti sapa sing disembah, lan tinimbang Gusti Allah malah ngajeni setan. Wong-wong mau padha nesu banget lan mbuwang watu marang Yohanes, nanging ora ana siji watu sing kena dhèwèké; malah watu-watu kuwi nimpuh wong-wong sing mbuwang watu mau. Yohanes ngangkat tangane marang langit banjur ndedonga – lan sakwise kuwi langsung ana panas gedhe lan panas kang nglayang nyerang bumi, lan watara 200 wong ing antarane wong akeh padha ambruk lan kabeh padha mati, dene sing liyane, sawise meh pulih saka wedine, padha nyuwun welas asih marang Yohanes, amarga wedi lan gemeter wis nyekel atine. Nanging nalika Yohanes ndedonga marang Gusti Allah, kabèh wong sing wis mati padha urip manèh; lan kabèh padha sujud ing sikilé Yohanes lan, sawisé pracaya marang Kristus, padha dibaptis. Ing kono, ing panggonan sing diarani Tichi, Yohanes marasaké wong lumpuh sing wis rong welas taun ora bisa obah saka amben. Wong sing wis mari kuwi maringi kamulyan marang Gusti Allah.

Sawisé Yohanes nindakake akèh pratandha liya, lan kabar bab mujijat-mujijat mau wis nyebar ing endi-endi, setan sing manggon ing candhi Artemis, amarga wedi yèn dhèwèké uga bakal diusir déning Yohanes, njupuk wujud prajurit, lungguh ing panggonan sing katon, lan nangis kanthi getir. Wong-wong sing liwat padha takon dhèwèké saka ngendi lan kenapa nangis nganti sedhih banget.

Dheweke mangsuli: 'Aku saka Kaisarea ing Palestina, kepala panjara. Aku diutus njaga loro ahli sihir sing teka saka Yerusalem, Yohanes lan Prokhorus, sing amarga akèh kaluputane dihukum pati. Wong-wong mau kuduné bakal ngalami pati sing nggegirisi esuk iki, nanging kanthi sihiré padha uwal saka panjara ing wayah wengi, lan aku saiki mlebu ing kasulitan amarga wong-wong mau, amarga pangeran kepéngin matèni aku minangka gantiné. Aku nyuwun marang pangeran supaya ngidini aku nguber wong-wong mau, lan saiki aku krungu manawa para dukun sihir kuwi ana ing kene, nanging aku ora duwe sapa-sapa kanggo mbantu nyekel wong-wong mau.'

Nalika dhèwèké ngomong, setan mau ngetokaké layang sing dadi bukti bab iki, lan uga bundel emas gedhé, janji bakal diwènèhaké marang sapa waé sing mbasmi para dukun sihir iki.

Krungu kabar iki, sawetara prajurit ngrasakake welas marang dheweke, banjur nyurung rakyat supaya mungsuh Yohanes lan Prokhorus. Nalika padha nyedhaki omahé Dioskorides, padha kandha: 'Boh serahna para Magi marang kita, utawa kita bakal ngobong omahmu.' Dioscorides luwih milih omahé kobong tinimbang nyerahaké rasul lan muridé Prochorus marang wong-wong mau. Nanging Yohanes, sing wis weruh ing atiné yèn pemberontakan rakyat iki bakal nggawa kabecikan, nyerahaké awaké dhéwé lan Prochorus marang kerumunan. Dipimpin déning wong-wong mau, padha tekan candhi Artemis. Yohanes ndedonga marang Gusti Allah – lan dumadakan candhi pagané ambruk, tanpa nglarani siji waé. Lan rasul mau kandha marang setan sing lungguh ing kono:

'Aku kandha marang kowe, setan jahat, critakna, wis pirang taun kowe manggon ing kene, lan apa kowe sing nyurung wong-wong iki nglawan kita?'

Setane mangsuli:

Aku wis ana ing kene suwéné 109 taun, lan aku sing wis mbangkitaké wong-wong iki nglawan kowé.'

Yohanes banjur kandha marang dheweke:

'Ing asmané Yesus saka Nazaret, aku maréntah kowé metu saka panggonan iki.' Lan sakwisé kuwi, setan mau langsung metu.

Wong-wong kabèh padha ketakutan, lan padha pracaya marang Kristus. Tandha-tandha sing luwih ageng manèh ditindakaké déning Yohanes, lan akèh wong padha bali marang Gusti.

Ing wektu kuwi, Domitianus, raja Romawi, miwiti panganiayaan gedhe marang wong Kristen, lan Yohanes dipoyoki ing ngarepe. Gubernur Asia, sawisé nyekel sang wali, ngirim dhèwèké kanthi diiket menyang Roma ing ngarsané Kaisar, ing ngendi, amarga pangakuané marang Kristus, Yohanes dhisik nampa pukulan lan banjur dipaksa ngombe cangkir kang kebak racun matèni. Nanging nalika manut marang pangandikane Kristus: *'Yen padha ngombe apa wae sing mateni, ora bakal ngrusakake awaké'* (Markus 16:18), dhèwèké ora ngrasakaké cilaka saka iku, banjur dhèwèké dibuwang menyang kuali lenga mendidih, nanging isih metu tanpa tatu saka kahanan kuwi. Lan wong-wong padha muni: 'Gedhé sanget Gusti Allahé wong Kristen!' Kaisar, sing ora wani maneh nyiksa Yohanes, nganggep yèn dhèwèké ora bisa mati lan ngukum dhèwèké pangasingan ing pulo Patmos, kaya sing wis diomongaké Gusti marang Yohanes ing sawijining ngimpi: 'Kowé bakal akèh nandhang sangsara, lan kowé bakal diasingaké menyang sawijining pulo sing pancèn butuh kowé.'

Ngusung Yohanes lan Prokhorus, para prajurit ngeterake wong loro mau menyang kapal lan miwiti layar. Ing sawijining dina sajrone pelayaran, para bangsawan raja padha lungguh mangan lan, karo akèh panganan lan omben-omben, padha pesta. Salah sijine, sawijining priya enom, tiba saka kapal menyang segara nalika dolanan lan klelep. Banjur kabungahan lan keceriaan mau malih dadi tangis lan ratapan, amarga padha ora bisa nulungi bocah sing wis tiba ing jeroning segara. Bapaké bocah mau, sing ana ing kapal, nangis paling sedhih saka kabèh: dhèwèké kepéngin mbuwang awaké dhéwé menyang segara, nanging ditahan déning wong-wong liya. Amarga padha ngerti yèn Yohanes bisa nindakake mujijat, kabèh padha nyuwun tulung marang dhèwèké kanthi tulus. Dhèwèké banjur takon marang saben wong sapa déwa sing disembah; ana sing mangsuli: 'Apollo', ana liyané: 'Zeus', katelu: 'Hercules', sawatara: 'Aesculapius', lan liyané: 'Artemis saka Éfeso'[6481] .

Lan Yohanes kandha marang wong-wong mau:

'Kowe padha nduwé akèh déwa, nanging ora bisa nylametaké siji wong sing lagi klelep!'

Lan dhèwèké ninggalaké wong-wong mau ing sedhihé nganti esuk. Ing esuké, Yohanes nresnani kahanan pemuda mau lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti karo luh. Sakwise kuwi, segara langsung dadi gedhe ombake, lan siji ombak gedhe munggah tekan kapal, banjur mbuwang pemuda iku, sing isih urip, ing sikile John. Nalika padha weruh kuwi, kabeh padha gumun lan bungah amarga pemuda iku wis kaslametake saka klelep. Padha wiwit ngajeni John banget lan mbusak belenggu wesi saka sikile.

Ing sawijining wengi, jam lima, ana prahara gedhe ing segara, lan kabeh padha njerit, putus asa amarga nyawane, amarga kapal wis wiwit pecah. Banjur kabeh padha njerit marang Yohanes, nyuwun tulung lan nyuwun marang Gusti Allahé supaya nylametake saka karusakan. Nalika sang wali ngendika supaya padha meneng, banjur piyambakipun ndedonga – lan prahara langsung mandheg, sarta kasepen kang ageng nyawiji.

Ana sawijining prajurit sing lara weteng lan meh mati; rasul mulihaké keséhatané.

Kapal iku entek banyu, lan akèh wong, kesel amarga ngelak, meh mati. Yohanes kandha marang Prokhorus:

'Isiné wadhah nganggo banyu segara.'

Lan nalika wadhah-wadhah wis kebak, dhèwèké kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, tarikna banyu lan ngombé!'

Sawisé narik sawetara banyu, padha weruh yèn banyuné legi; lan sawisé ngombe nganti wareg, padha ngaso. Nyekseni mujijat kaya ngono, kanca-kancané Yohanes dibaptis lan kepéngin mbebasaké Yohanes. Nanging dhèwèké dhéwé ngyakinaké wong-wong mau supaya nggawa dhèwèké menyang panggonan sing wis dituduhaké marang dhèwèké. Sawisé tekan pulo Patmos, padha nyampeake pawartos mau marang gubernur. Miron, mertua gubernur, nampani Yohanes lan Prokhorus ing omahé. Miron nduwé putra sulung jenengé Apollonides, sing kesurupan setan peramal sing bisa prédhiksi masa depan; lan kabèh wong nganggep Apollonides minangka nabi. Nalika Yohanes arep mlebu ing omahé kulawarga Miron, Apollonides langsung sirna tanpa tilas; dhèwèké mlayu menyang kutha liya, amarga wedi yèn Yohanes bakal ngusir roh ramalan saka dhèwèké. Nalika ana geger ing omahé Miron babagan Apollonides, teka layang saka dhèwèké sing kandha yèn Yohanes wis ngusir dhèwèké saka omahé nganggo sihiré, lan dhèwèké ora bisa bali nganti Yohanes musna.

Sawisé maca layang kuwi, Miron lunga marang menantuné, hegemon, kanggo nglaporaké apa sing wis kelakon; hegemon mau banjur nyekel Yohanes lan arep mbuwang dhèwèké marang kéwan galak. Nanging Yohanes nyuwun marang hegemon supaya sabar sakedhik lan ngidini dheweke ngutus muridé marang Apollonides, kanthi janji bakal nggawa bali murid mau menyang omah. Gubernur ora nyegah dheweke ngirim murid mau, nanging ngiket John dhéwé nganggo loro rantai lan nyekel dheweke ing penjara. Lan Prochorus lunga menyang Apollonides karo pesen saka John, sing isiné kaya mangkéné: 'Aku, Yohanes, rasul Yesus Kristus, Putraning Allah, maringi dhawuh marang roh nubuat sing manggon ing Apollonius, ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci: metu saka ciptaané Allah lan aja mlebu maneh, nanging manggon piyambak ing njaba pulo iki ing panggonan kang ora ana banyu, lan aja manggon ing antarané manungsa.

Nalika Prochorus teka marang Apollonides karo pesen iki, setan mau langsung ninggalake dheweke. Apollonides bali waras, lan kaya tangi saka turu, dheweke bali bareng Prochorus menyang kutha dheweke.

[6481] Aesculapius – putrané Apollo, dhokter mitos sing sawisé seda dadi, miturut wong kafir, dewa obat – digambaraké nganggo tongkat sing dikepung ula.

Nanging dhèwèké ora langsung mlebu omahé; dhèwèké luwih dhisik mlayu menyang penjara ing ngendi Yohanes ditahan lan, tiba ing sikilé, matur nuwun marang dhèwèké amarga wis nylametaké dhèwèké saka roh najis. Sawisé krungu yèn Apollonides wis bali, wong tuwané, sedulur lanang lan wadon padha kumpul lan bungah, nalika Yohanes dibebasaké saka ikatané. Apollonides nyritakaké bab dhéwé kaya mangkéné: 'Wis pirang-pirang taun aku turu jero ing amben. Ana wong lanang ing sisih kiwa amben nggoyang lan mbangun aku – lan aku weruh yèn dhèwèké luwih ireng tinimbang tunggul sing kobong lan bosok; matane murub kaya lilin, lan aku gemeter amarga wedi. Dheweke kandha marang aku, 'Bukak cangkemu'; aku mbukak, banjur dheweke mlebu ing cangkemu lan ngisi wetengku; wiwit wektu kuwi, aku dadi ngerti bab becik lan ala, uga kabeh sing kelakon ing omah. Nanging nalika Rasul Kristus mlebu ing omah kita, sing manggon ing jeroning atiku kandha marang aku: 'Mlayu saka kene, Apollonides, supaya kowe ora mati ing sangsara, amarga wong iki dukun lan kepengin matèni kowe.' Lan aku langsung mlayu menyang kutha liya. Nanging nalika aku kepengin bali, dhèwèké ora ngidini aku, kandha, 'Yen Yohanes ora mati, kowé ora bisa manggon ing omahmu dhéwé.' Lan nalika Prokhorus teka ing kutha panggonanku, lan aku weruh dhèwèké, roh najis mau langsung metu saka awakku kaya nalika mlebu ing badanku, lan aku krasa lega saka beban abot; pikiranku bali waras, lan aku krasa waras manèh."

Krungu kabar iki, kabèh padha sujud ing sikilé Yohanes. Dhèwèké banjur mbukak cangkemé lan mulang kabèh bab iman marang Gusti kita Yesus Kristus. Miron, bebarengan karo garwané lan anak-anaké, padha pracaya; kabèh padha dibaptis, lan ana kabungahan gedhé ing omahé Miron. Mengko, garwané gubernur, Chrysippida, putriné Miron, nampa baptisan suci bebarengan karo putrané lan kabèh abdi dalemé; garwané, Lawrence, gubernur pulo kuwi, uga dibaptis sawisé garwané, sawisé nyisihaké wewenangé supaya bisa ngabdi marang Gusti kanthi luwih bébas. Lan Yohanes tetep karo Prokhoros ing omahé Miron suwéné telung taun, nginjili sabda Gusti. Ing kana, lumantar kuwasa Yesus Kristus, dhèwèké nindakake akèh pratandha lan kaajaiban: dhèwèké marasaké wong lara lan ngusir setan; dhèwèké ngrusak candhi Apollo, karo kabèh arca-arcaé, mung nganggo siji tembung; lan dhèwèké mbaptis akèh wong sing wis dibalèkaké marang pracaya marang Kristus.

Ana dukun sihir ing tanah kuwi jenenge Kinops, sing manggon ing ara-ara gersang lan wis suwe kenal karo roh-roh najis. Amarga penampakan sing digawé, kabèh warga pulo nganggep dhèwèké kaya déwa. Para imam Apollo, nanging nesu marang Yohanes amarga ngrusak candhi Apollo lan nggawe kabèh wong dadi pengikut Yesus Kristus, padha menyang Kinops lan ngeluh marang dhèwèké babagan Rasul Kristus, nyuwun dhèwèké supaya mbalesi isiné marang dewa-dewa sing direndhahaké. Kinops, nanging, ora kepengin mlebu kutha dhéwé, amarga wis manggon ing panggonan kuwi pirang-pirang taun tanpa dalan metu. Nanging para warga wiwit asring banget teka marang dhèwèké kanthi panyuwunan sing padha. Banjur dhèwèké janji bakal ngirim roh jahat menyang omahé Miron, kanggo njupuk nyawa John lan nyerahaké marang paukuman langgeng. Ing esuk, dhèwèké ngutus salah siji pangeran roh jahat marang Yohanes, mréntahaké supaya nggawa nyawane marang dhèwèké. Sawisé tekan omahé Mironov, iblis kuwi ngadeg ing panggonan persis sing biyèn dienggoni Yohanes. Nanging Yohanes, nalika ndeleng iblis kuwi, kandha marang dhèwèké:

'Ing asmané Kristus, aku paring dhawuh marang kowé supaya aja obah saka panggonan iki nganti kowé kandha marang aku kenapa kowé teka mrana.'

Kanggo ngiket tembungé Yohanes, setan iku mandheg tanpa obah lan kandha marang Yohanes:

'Para imam Apollo teka marang Kinops lan nyuwun supaya dhèwèké mlebu kutha lan nggawa pati marang kowé, nanging dhèwèké nolak, kandha: "Aku wis manggon ing panggonan iki pirang-pirang taun tanpa ninggalaké; apa saiki aku kudu repot-repot merga wong sengsara lan ora ana gunané?" Menehi dalanmu; esuk aku bakal ngutus rohku, lan roh iku bakal njupuk nyawane lan nggawa marang aku, lan aku bakal nyerahake nyawa iku marang paukuman langgeng.'

Lan Yohanes kandha marang setan:

'Apa dheweke tau ngutus kowe njupuk nyawa manungsa lan nggawa marang dheweke?'

Setane mangsuli:

Kabèh kuwasa Setan ana ing dhèwèké, lan dhèwèké wis nduwèni prajanjen karo para pangeran kita; kita ana ing sisihé – lan Kinops ngrungokaké kita, lan kita uga ngrungokaké dhèwèké.'

Banjur Yohanes kandha:

Aku, rasulé Yesus Kristus, maréntahaké kowé, roh jahat, aja mlebu ing panggonan manungsa lan aja bali marang Kinops, nanging tinggalna pulo iki lan nampa sangsara.'

Lan langsung setan kuwi lunga saka pulo. Kinops, nalika weruh yen roh kuwi ora bali, ngutus siji maneh; nanging sing kuwi uga ngalami nasib sing padha. Lan dhèwèké ngutus loro maneh saka para pangeran pepeteng: dhèwèké mréntah siji supaya mlebu marang Yohanes, lan sijiné supaya ngadeg ing njaba, kanggo nggawa wangsulan marang dhèwèké. Setan sing mlebu kanggo ndeleng Yohanes ngalami nasib sing padha karo sing wis teka sadurunge; dene setan liyane, sing ngadeg ing njaba, nalika weruh kancane cilaka, mlayu marang Kinops lan nyritakake apa sing wis kelakon. Lan Kinops kebak nesu lan, nglumpukake kabeh pasukane setan, mlebu ing kutha. Kabèh kutha padha bungah ndelok Kinops, lan sapa waé sing nyedhak padha sujud marang dhèwèké. Nalika Kinops weruh Yohanes lagi mulang wong-wong, dhèwèké kebak nesu gedhé lan kandha marang wong-wong:

'Hei kowe wong buta, sing wis nyasar saka dalan sing bener, rungokna aku! Yen Yohanes iku wong sing bener, lan kabèh sing diomongké iku pancèn bener, ayo dhèwèké ngobrol karo aku lan nindakake mujijat sing padha karo sing tak lakoni, lan kowé bakal weruh sapa sing luwih gedhé, Yohanes apa aku. Yen dhèwèké kabuktèn luwih kuwat tinimbang aku, mula aku uga bakal pracaya marang tembung lan tumindaké.

Lan Kinops kandha marang sawijining priya enom:

'Wong enom! Apa bapakmu isih urip?'

Dheweke mangsuli:

'Dheweke wis mati.'

Lan Kinops kandha:

'Kepiye carane dheweke mati?'

Anak lanang mau mangsuli:

'Dheweke iku perenang lan nalika kapal karam, dheweke klelep ing segara.'

Lan Kinops kandha marang Yohanes:

'Saiki, John, tunjukna kuwasa panjenengan supaya kita pracaya marang tembung panjenengan: uripna bapaké sadurungé anaké.'

Yohanes mangsuli:

'Kristus ora ngutus aku kanggo narik wong mati saka segara, nanging kanggo mulang wong-wong sing wis kesasar.'

Lan Kinops kandha marang kabèh wong:

'Percayaa aku saiki, John iku tukang muji lan ngapusi kowe; cekela lan tahan kenceng nganti aku nguripake maneh bapaké bocah iku.'

Wong-wong mau nyekel Yohanes, lan Kinops mbentang tangané lan nyentuh banyu nganggo tangané. Nalika krungu percikan banyu ing segara, kabèh padha wedi, lan Kinops sirna saka pandelengan. Lan kabèh padha njerit:

'Agung kowe, Kinops!'

Lan dumadakan Kinops muncul saka segara, nyekel, kaya sing wis diomongake, bapaké bocah iku. Kabeh padha gumun. Lan Kinops kandha:

'Apa iki bapakmu?'

'Inggih, Pak,' wangsul bocah iku.

Banjur wong-wong padha nyungkur ing sikilé Kinops lan kepéngin matèni John. Nanging Kinops nglarang, kandha:

'Yen kowe weruh luwih akèh bab iki, banjur ayo siksa dhèwèké.'

Banjur, ngajak wong lanang liyane, dhèwèké kandha:

'Apa kowe nduwé anak lanang?'

Lan wong iku mangsuli:

'Inggih, Pak, kula gadhah, nanging ana wong mateni dhèwèké amarga iri.'

Lan langsung Kinops muni banter, nyebut jeneng pembunuh lan korbané – lan loro-loroné katon. Lan Kinops kandha marang John:

'Apa kowe kaget, Yohanes?'

Santo Yohanes mangsuli:

'Ora, aku ora kaget karo iki.'

Kinops kandha:

'Sampeyan bakal weruh luwih akèh, banjur sampeyan bakal gumun, lan sampeyan ora bakal mati nganti aku nggawe sampeyan wedi nganggo pratandha-pratandha kuwi.'

Lan Yohanes mangsuli marang Kinops:

'Tandha-tandhamu bakal enggal rusak.'

Krungu tembung-tembung kuwi, wong-wong padha nyerbu Yohanes lan nggebuki nganti padha mikir yèn dhèwèké wis mati. Lan Kinops kandha marang wong-wong:

'Tinggalna tanpa dikubur; ayo manuk-manuk nyabik-nyabik awaké.'

Lan padha lunga saka panggonan kuwi, padha bungah bareng Kinops. Nanging ora suwe, padha krungu yèn Yohanes mulang ing panggonan sing persis padha watu marang para penjahat. Kinops nyaur setan sing nganggo kekuwatane kanggo nglakoni sihir, lan sawisé teka ing panggonan kuwi, dhèwèké kandha marang Yohanes:

– Aku arep maringi kowe isin lan malu sing luwih gedhe; mulane aku isih nguripi kowe. Ayo menyang pesisir kang ana wedhi – ing kana kowe bakal weruh kamulyanku lan isin.

Dheweke ditemani telung setan, sing dianggep wong-wong iku wong-wong sing wis dibangkitake Kinops saka pati. Kanthi nggebuk tangan banter, Kinops nyilem menyang segara lan dadi ora katon dening sapa wae.

"Agung kowe, Kinops," ujare wong-wong, "lan ora ana sing luwih agung tinimbang kowe!"

Nanging Yohanes mréntahaké marang para setan sing wujude kaya manungsa supaya aja lunga saka sisihé. Lan dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya Kinops aja nganti tetep urip, lan mangkono kedadéyané; awit segara dumadakan nggelombang gedhé lan nggodhok, lan Kinops ora metu manèh saka segara, nanging tetep ana ing jeroné segara, kaya Firaun kuna sing terkutuk. Lan marang setan-setan sing dianggep wong-wong wis diuripaké saka pati, Yohanes kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, sing disalib lan wungu manèh ing dina katelu, lunga saka pulo iki.' Lan padha sirna sakwise kuwi.

Wong-wong mau, nalika semana, padha lungguh ing wedhi, ngenteni Kinops telung dina telung bengi; akèh sing krasa luwe, ngelak, lan keserang panas srengéngé nganti padha meneng bae, déné telung anaké padha mati. Kanthi welas asih marang wong-wong mau, Yohanes ndedonga kanggo kaslametané, lan sawisé suwe rembugan karo wong-wong mau bab iman, dhèwèké nguripaké manèh anak-anaké saka pati lan marasaké wong lara – lan kabèh padha mbalèk marang Gusti kanthi siji manah, padha dibaptis, lan bali menyang omahé, ngluhuraké Kristus. Yohanes bali menyang omahé Myron lan, kerep sowan marang wong-wong, mulangaké bab iman marang Gusti Yesus Kristus. Ing sawijining wektu, piyambaké nemoni wong lara sing ngglethak ing pinggir dalan, nandhang sangsara amarga demam, lan marasaké wong mau nganggo pratandha salib. Ana wong Yahudi jenenge Philo, sing biyen padha rembugan karo rasul bab Kitab Suci, nalika weruh kahanan kuwi banjur ngajak Yohanes mlebu ing omahé. Dhèwèké nduwèni bojo sing nandhang kusta; bojone nyuwun marang sikil rasul lan langsung mari saka kusta lan banjur pracaya marang Kristus. Banjur Philo dhéwé uga pracaya, lan dhèwèké karo kabèh wargané nampa baptisan suci. Santo Yohanes banjur lunga menyang pasar, lan wong-wong padha nglumpuk ing sacedhaké kanggo ngrungokaké piwulang panyelamatan saka lambéné dhéwé. Para imam pagan uga teka, lan salah sijiné, nyoba nggodha sang santo, kandha:

'Gusti! Kula gadhah anak lanang ingkang lumpuh kalih sikilé; kula nyuwun supados panjenengan paring waras dhumateng piyambakipun; menawi panjenengan paring waras, kula ugi badhé pitados dhumateng Gusti ingkang panjenengan wartosaken.'

Nanging sang wali kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nggodha Gusti kaya ngene, nalika Panjenengané bakal cetha mbukak kelicikan atimu?'

Sawisé ngendika kuwi, Yohanes ngutus warta marang bocah mau, kandha:

'Ing asmané Kristus Gustiku, tangi lan teka marang aku.'

Lan putrané, tangi sakwise, teka marang sang wali kanthi waras; nanging bapakné, ing wektu kuwi uga, kena lumpuh loro sikilé amarga godaan iki, lan, karo muni kesakitan banget, tiba ing lemah, nyuwun marang sang wali:

'Ampunana aku, sang suci saka Gusti, lan warasna aku ing asmané Kristus, Gustimu, awit aku pracaya manawa ora ana Gusti liya kajaba Panjenengané.'

Kanthi kasentuh atiné déning panyuwunané, sang wali marasaké imam mau lan sawisé maringi piwulang iman, banjur nglairké dhèwèké kanthi asmané Gusti Yesus Kristus.

Ing esuk, Yohanes teka ing panggonan ana wong sing nandhang sakit bengkak lan wis 17 taun ora bisa tangi saka amben. Rasul iku marasaké wong mau mung nganggo sabda lan maringi padhang lumantar baptisan suci. Ing dina sing padha, ana wong—sing wis nggantèkaké menantu lanangé Miron, Lawrence, dadi higemon—ngutus wong marang Yohanes, kanthi tulus nyuwun marang sang wali supaya teka ing omahé; awit garwané higemon, sing lagi ngandhut, wis tekan wayah nglairaké lan nandhang sangsara banget, amarga ora bisa nglairaké anaké. Rasul mau teka ora suwe sawisé kuwi, lan sakwisé mlebu lawang omah, wanita mau langsung nglairaké bayi lan laraé mari. Ndeleng kahanan kuwi, gubernur banjur pracaya marang Kristus, bebarengan karo kabèh wargané.

Sawisé manggon ing kana telung taun, Yohanes lunga menyang kutha liya, sing wong-wongé kesandhung ing pepeteng pemujaan berhala. Nalika dhèwèké mlebu kutha, dhèwèké weruh wong-wong padha nyembah setan, lan ana sawetara priya enom sing diiket. Yohanes takon marang salah siji wong sing ana ing kono:

'Ngapa para mudha iki diiket?'

Wong iku mangsuli:

'Kita nyembah marang dewa agung—serigala—sing saiki kita nganakake pesta; marang dheweke para mudha iki bakal dipersembahake.'

Yohanes nyuwun supaya déwa mau dituduhaké marang dhèwèké, banjur wong kuwi mangsuli:

Yen kowe kepengin ndeleng dheweke, enteni nganti jam papat awan; wektu kuwi kowe bakal weruh para imam mlaku bareng wong-wong menyang panggonan dewa kuwi muncul; melu karo wong-wong mau, lan kowe bakal weruh dewa kita.'

Banjur John kandha:

Aku weruh kowe wong becik, lan aku wis teka; aku nyuwun, antarana aku menyang panggonan iku saiki uga: awit aku kepengin banget ndeleng dewa kowe; lan yen kowe nuduhake marang aku, aku bakal maringi kowe mutiara sing larang regane.'

Wong iku nuntun Yohanes lan, nalika nuduhake rawa kang kebak banyu, kandha:

'Saka kéné déwa kita metu lan katon marang wong-wong.'

Lan Yohanes ngenteni dewa kuwi metu; lan wusana, watara jam papat awan, ana setan sing metu saka banyu ing wujud srigala ageng. Kanthi mandheg ing asmané Kristus, Santo Yohanes takon:

'Suwéné pira kowe wis manggon ing kéné?'

'Pitulas taun,' wangsulé setan.

Nanging Rasul Kristus kandha:

– Ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci, aku paring dhawuh marang kowe: tinggalna pulo iki lan aja tau bali manèh.

Lan setan iku langsung sirna. Wong iku, nalika weruh apa sing kelakon, dadi wedi banget lan tiba ing sikilé rasul. Yohanes maringi piwulang bab iman suci marang wong iku lan kandha:

'Delengen, iki mutiara sing wis tak janjekake marang kowe.'

Ing wektu sing padha, para imam teka ing panggonan iku karo para mudha sing diiket, nggawa piso ing tangané, lan bareng karo wong akèh. Padha ngenteni suwé supaya srigala metu, supaya bisa nyembelih para mudha mau kanggo dipangané.

Akhire, Yohanes nyedhak marang wong-wong mau lan wiwit nyuwun supaya mbebasake para mudha sing ora salah:

'Ora,' pangandikane, 'dheweke iku srigala; kuwi setan, lan kakuwatané Kristus wis ngalahaké lan ngusir.'

Krungu yèn srigala kuwi wis mati, wong-wong padha wedi, lan sawise nggoleki suwé ora ketemu tapaké, padha mbebasaké para mudha mau lan ngusir tanpa cilaka. Santo Yohanes banjur wiwit nginjili marang wong-wong mau bab Kristus lan ngecam kesesatané, lan akèh saka wong-wong mau, sawisé pracaya, padha dibaptis.

Ana sawijining omah adus ing kutha kuwi. Ing sawijining dina, putrané imam Zeus lagi adus ing kana nalika dipatèni déwé sing manggon ing omah adus kuwi. Sawisé krungu kabar iki, bapakné teka marang Yohanes karo nangis kenceng, nyuwun supaya munggahaké putrané saka pati lan janji pracaya marang Kristus. Wong suci

mau banjur mèlu karo dhèwèké lan, ing asmané Kristus, nguripaké manèh bocah sing wis mati. Banjur dhèwèké takon marang pemuda mau apa sing nyebabaké patié:

Anak lanang mau mangsuli:

'Nalika aku adus ing omah pemandian, ana wujud ireng metu saka banyu, nyekel aku lan mencekik aku.'

Nalika nyadari yèn ana setan sing manggon ing omah adus kuwi, sang wali ngusir setan mau lan takon:

'Sapa kowe, lan kenapa kowe manggon ing kene?'

Setane mangsuli:

Aku iku sing kowe usir saka omah adus ing Efesus, lan aku wis manggon ing kene suwéné enem taun, nglarani wong.

Wali Yohanes banjur ngusir dheweke saka panggonan kuwi uga. Ndeleng kahanan iki, imam mau banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis, bebarengan karo putrane lan kabèh wargané.

Sawisé kuwi, Yohanes lunga menyang alun-alun, ing ngendi meh kabèh warga kutha padha kumpul kanggo ngrungokaké sabda Gusti. Ing kono ana sawijining wanita tiba ing sikilé, nangis lan nyuwun supaya disembuhaké anaké sing kesurupan setan, amarga kanggo panyembuhan anaké kuwi dhèwèké wis ngentèkaké meh kabèh bandhané kanggo dhokter. Rasul maringi dhawuh supaya bocah iku digawa marang piyambakipun, lan nalika para utusan kandha marang bocah sing kesurupan, 'Yohanes nelok kowe', setan mau langsung metu saka bocah iku. Sawisé teka ing ngarsané Rasul, bocah sing wis mari iku ngakoni pracayané marang Kristus lan dibaptis bebarengan karo ibuné.

Ing kutha sing padha ana candhi berhala Bacchus, sing banget diurmati para penyembah berhala, sing nyebut dheweke 'bapak kamardikan'. Padha kumpul ing kono ing dina raya karo panganan lan omben-omben, priya lan wanita padha pesta lan sawise mabuk padha nindakake tumindak ala gedhe kanggo ngajeni dewa jahat mau. Nalika teka ing kana ing mangsa pesta, Yohanes ngélarang perayaan sing kebablasan kuwi; nanging para imam sing akèh nyekel dhèwèké, nggebuki lan mbuwang dhèwèké kanthi diiket, déné dhèwèké padha bali manèh marang tumindak jahaté. Santa Yohanes ndedonga marang Gusti supaya ora nglilani tumindak anarkis kaya ngono; lan sakwise kuwi candhi pagan langsung ambruk nganti rata karo lemah, matèni kabèh imam; wong-wong liya, padha wedi, mbebasake rasul saka belenggu lan nyuwun supaya ora ngrusakké uga.

Ing kutha sing padha ana dukun kondhang jenenge Nukian; nalika krungu yèn candhi kuwi ambruk lan para pandhita padha mati, dhèwèké nesu banget lan marani Santo Yohanes, kandha:

'Kowe wis salah ngrusak candhi Bacchus lan matèni para imamé; aku nyuwun supaya kowe nguripaké manèh saka pati, kaya kowe nguripaké anaké imam ing omah adus, banjur aku bakal pracaya marang Gustimu.'

Sang Yohanes mangsuli:

'Sabab karusakané kuwi amarga kejahatané; mulané, padha ora pantes urip ing kéné, nanging luwih becik padha nandhang sangsara ing Gehenna.'

'Yen kowe ora bisa nguripake maneh saka pati,' kandha Nukian, 'mangkono aku, ing jeneng déwan-dewaku, bakal nguripake maneh para imam lan mbalèkaké candhi; déné kowe, ora bakal slamet saka pati.'

Sawisé ngomong kaya ngono, padha pisah dalan. Yohanes lunga mulang wong-wong, déné Nukian mangkat menyang panggonan candhi sing ambruk lan, sawisé muter-muter lan maca mantera, ndadékaké rolas setan muncul ing wujud para imam sing wis dipatèni, sing dhèwèké paréntahaké kanggo ngetutaké lan matèni Yohanes.

Para setan mangsuli:

'Ora mungkin kita ora mung mateni dheweke, nanging uga muncul ing panggonane dheweke; yen kowe pengin John mati, mangkat lan ngajak wong-wong menyang kene, supaya nalika padha weruh kita, padha mbelot marang John kanthi nesu lan mateni dheweke.'

Nukian, sawisé lunga, nemoni kumpulan wong akèh sing padha ngrungokaké piwulangé Santo Yohanes, banjur Nukian muni banter marang wong-wong mau:

'Hei wong-wong bodho! Napa kowe kabeh ngidini awakmu diapusi dening wong asing iki, sing wis ngrusak candhi lan para imammu, lan bakal ngrusak kowe kabeh uga yen kowe ngrungokake dheweke? Tututana aku lan kowe bakal weruh para imammu, sing wis tak uripake maneh saka pati; luwih maneh, aku bakal mbangun maneh candhi sing rusak ing ngarep mripatmu, sing ora bisa ditindakake dening Yohanes.'

Lan kabèh padha mèlu kaya wong edan, ninggalaké Yohanes. Nanging rasul, mlaku bareng Prokhoros liwat dalan liya, tekan dhisik ing panggonan ing ngendi setan-setan mau nyamar dadi imam-imam sing wis tangi saka pati. Nalika weruh Yohanes, setan-setan mau langsung sirna. Mula Nukian teka karo wong akèh; amarga ora nemu setan, dhèwèké kélangan pangarep-arep lan manèh mlaku-mlaku ngubengi candhi sing rusak, ngucapaké mantera lan nelpon setan, nanging ora ana asilé. Nalika sonten teka, wong akèh, amarga nesu, kepéngin matèni Nukian amarga wis ngapusi wong-wong mau. Sawetara wong kandha:

'Ayo padha nyekel dheweke lan nggawa marang Yohanes, lan apa wae sing diparingi dhawuh, bakal kita tindakake.'

Krungu kuwi, Santo Yohanes ngelingake wong-wong mau kanthi cara sing padha lan ngadeg ing panggonane biyen. Wong-wong mau, sawise nggawa Nukian marang santo, kandha:

'Pembohong iki lan mungsuhmu wis ngrancang ngrusak kowe; nanging kita bakal tumindak marang dheweke miturut pituduhmu.'

Nanging sang wali kandha:

'Bebasna dhèwèké! Ayo dhèwèké taubat.'

Esuké, Yohanes manèh mulang wong-wong bab iman marang Kristus, lan akèh sing wis pracaya nyuwun marang Yohanes supaya dibaptis. Nanging nalika Yohanes nuntun wong-wong mau menyang kali, Nukian nganggo sihiré kanggo ngowahi banyu dadi getih. Rasul mau ndadèkaké Nukian wuta liwat pandonga lan sawisé mbalèkaké banyu dadi resik, banjur mbaptis kabèh sing wis pracaya. Kalah déning kahanan iki, Nukian sadar lan, kanthi tulus nyuwun pangapura, nyuwun marang rasul supaya paring welas asih. Sang wali, ndeleng pangapura lan sawisé maringi piwulang sing cukup, mbaptis dhèwèké – lan sakwisé kuwi dhèwèké langsung weruh manèh lan nggawa Yohanes mlebu omahé. Nalika Yohanes mlebu, kabèh arca ing omahé Nukian dumadakan ambruk lan remuk dadi bledug. Ndeleng mujijat iki, keluargané padha kagum, banjur padha pracaya lan dibaptis.

Ana ing kutha kuwi sawijining janda sugih lan ayu sing jenenge Proclania. Amarga nduwé putra sing jenenge Sosipater lan rupane gagah, dhèwèké, ing pangaribawa setan, kebak katresnan marang putrané lan nyoba saben cara kanggo narik putrané menyang kabecikané sing ala. Nanging putrané banjur sengit marang ibuné amarga gairah edan kuwi. Mlayu saka ibune, , dhèwèké teka ing panggonan ing ngendi Santo Yohanes wektu kuwi mulang, lan kanthi seneng ati ngrungokaké piwulang apostolik. Yohanes, sing wis diparingi wahyu dening Roh Suci babagan kabeh sing wis kelakon marang Sosipater, ketemu dheweke sacara pribadi lan maringi pitutur supaya ngajeni ibune, nanging ora manut marang kabecikan ala ibune, lan ora nyritakake marang sapa wae, kanthi mangkono ndhelikake dosa ibune. Sosipater ora kepengin bali menyang omahé ibuné; nanging Proclania, nalika ketemu karo dhèwèké, nyekel klambiné lan kanthi banter narik dhèwèké mlebu omah. Krungu swara kuwi, hegemon sing bubar teka ing kutha kuwi muncul lan takon kenapa wanita kuwi narik priya enom kaya ngono. Ibune, nanging, nyumputake niat jahat, kanthi palsu nuduh anaké nyoba memerkosa dhèwèké, lan nyabuti rambute dhéwé nalika nangis lan njerit. Krungu kabar kuwi, hegemon pracaya marang goroh mau lan ngukum Sosipater sing ora salah kanggo dijahit ing karung kulit sing ana ula-ula matèni banjur dibuwang menyang segara. Nalika ngerti bab iki, Yohanes muncul ing ngarepe gubernur, ngélarang pangadilané sing ora adil, amarga wis ngukum pemuda sing ora salah menyang pati tanpa nyelidiki tuduhan kanthi becik. Procliana, nanging, uga ngfitnah Yohanes, ngaku yèn nabi palsu iki wis mulang anaké tumindak ala kaya ngono. Krungu kabar iki, gubernur banjur mrentah supaya rasul suci mau uga dibenamake, dijahit ing sak karung bebarengan karo Sosipater lan maneka jinis ula. Lan sang wali ndedonga – dumadakan bumi gempa, lan tangan gubernur sing wis nandatangani paukuman marang sang wali dadi layu; nalika loro tangan Proclian dadi layu lan mripaté rusak bentuk. Ndeleng kahanan iki, hakim kuwi ngeri, lan kabèh wong sing ana ing kono padha sujud amarga wedi. Hakim kuwi nyuwun marang Yohanes supaya welas asih lan marasaké tangané sing layu; nanging sang wali, sawisé maringi piwulang sing cukup bab paugeran sing adil lan pracaya marang Kristus, nyembuhaké lan mbaptis dhèwèké ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci. Mangkono Sosipater sing ora salah kaslametaké saka bala lan pati, lan hakim mau banjur mangertèni Gusti Allah sing sejati. Bab Prokliana, dhèwèké mlayu saka panggonan enom mau menyang omahé dhéwé, nggawa paukumané Gusti Allah marang dhèwèké. Rasul, nggawa Sosipater bareng, lunga menyang omahé. Sosipater ora kepéngin menyang ibuné, nanging Yohanes mulang dhèwèké supaya bisa ngapura, njamin yèn dhèwèké ora bakal krungu manèh omongan ala saka ibuné, amarga ibuné wis dadi suci. Lan pancèn kaya ngono. Amarga nalika Yohanes lan Sosipater mlebu omahé, Proclania langsung

ambruk ing sikilé Rasul, nangis nalika ngakoni lan tobat saka dosané. Sawisé mari saka lara lan diwulang bab iman lan kasucian, Rasul ngabaptis dhèwèké lan kabèh wargané. Mangkono, sawisé dadi suci, Proclania nglampahi dina-dinané kanthi tobat sing jero.

Ing wektu kuwi, Kaisar Domitianus dipatèni. Sawisé kuwi, Nerva, sawijining priya sing loman banget, munggah dadi pangrèkèng Kakaisaran Romawi; dhèwèké mbebasaké kabèh wong sing wis dipenjara. Sawisé dibebasaké saka panjara bareng karo wong liya, Yohanes mutusaké bali menyang Efesus: amarga dhèwèké wis marahi meh kabèh wong sing manggon ing Patmos pracaya marang Kristus. Para wong Kristen, nanging, sawisé padha mangertèni niyaté, nyuwun marang dhèwèké supaya aja ninggalaké nganti pungkasan. Nanging amarga rasul ora kersa manggon bareng karo wong-wong mau, nanging kepéngin bali menyang Efesus, padha nyuwun supaya dhèwèké ninggalaké, minangka pratandha piwulangé, paling ora Injil sing wis ditulis ing kono. Amarga sawisé dhèwèké tau maringi dhawuh marang kabèh wong supaya padha puasa, dhèwèké nggawa muridé Prochorus bareng; sawisé adoh saka kutha, dhèwèké munggah gunung sing dhuwur, ing kana dhèwèké ndedonga telung dina. Sawisé telung dina, ana swara guntur banter, kilat sumunar, lan gunung kuwatir; Prochorus ambruk ing lemah amarga wedi. Banjur Yohanes mbalèk marang dhèwèké, ngangkat dhèwèké, njokaké ing sisih tengené, lan kandha:

'Tulisen apa sing kok rungokake saka lambaku.'

Lan, ngangkat paningalipun dhateng langit, piyambakipun ndedonga malih; lan sawisé pandedonga, piyambakipun wiwit ngandika:

'"Ing wiwitan ana Sabda" lan sateruse.'

Muridé, saka sisihé, kanthi tliti nyathet kabèh sing krungu saka lambéné; mangkono Injil Suci iku ditulis, sing déning rasul, sawisé mudhun saka gunung, dhèwèké mréntah Prochorus supaya nyalin manèh. Lan dhèwèké sarujuk ninggalaké salinané ing Patmos kanggo para Kristen, manut panyuwunané, déné naskah asli disimpené dhéwé. Ing pulo sing padha, Santo Yohanes uga nulis Kitab Wahyu[6482] .

Nanging sadurunge budhal saka pulo kuwi, dhèwèké ngubengi kutha-kutha lan désa-désa sacedhaké, nguwatké paseduluran iman; lan dumadakan dhèwèké tekan ing sawijining désa ing ngendi ana imam Zeus aran Eucharis, sing nduwèni anak lanang wuta. Imam kuwi wis suwe kepengin ketemu Yohanes. Nalika krungu yèn Yohanes wis teka ing désa , dhèwèké marani sang wali, nyuwun supaya teka ing omahé lan marasaké anaké. Yohanes, amarga weruh yèn dhèwèké bakal bisa menangaké jiwa manungsa kanggo Kristus ing kana, banjur lunga menyang omahé imam mau lan kandha marang anaké sing wuta: 'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, tampanana pandelenganmu' – lan wong wuta kuwi langsung weruh manèh.

Ndeleng kahanan iki, Eucharis banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis bebarengan karo putrané. Lan ing kabèh kutha ing pulo kuwi, Santo Yohanes ngedegaké gréja-gréja suci lan nunjuk uskup lan presbiter kanggo gréja-gréja mau; sawisé paring piwulang sing cukup marang para warga, dhèwèké pamitan lan mangkat bali menyang Éfeso. Para wong pracaya nganakake pangantèn karo tangisan lan ratapan gedhé, ora kepéngin kapisah saka srengéngé kaya ngono, sing wis madhangi tanahé kanthi piwulangé; nanging sang wali, sawisé munggah kapal lan pamitan marang kabèh wong, banjur mangkat ing pelayarané. Nalika dhèwèké tekan Éfeso, para pracaya nampani dhèwèké kanthi kabungahan kang ora bisa diungkapaké, padha muni banter: 'Berkah dhèwèké sing teka ing asmané Gusti!'

Lan piyambakipun dipun tampi kanthi pakurmatan. Nalika piyambakipun manggen ing kono, piyambakipun boten nate kendhat makarya, tansah mulang tiyang kathah lan nuntun ing dalan kaslametan.

[6482] Tradisi nyritakaké yèn ing sawijining wektu Yohanes, bebarengan karo muridé Prokhorus, mundur saka kutha menyang guwa sing sepi, ing kono dhèwèké nglampahi sepuluh dina karo Prokhorus lan sepuluh dina manèh piyambakan. Sajeroning sepuluh dina pungkasan kuwi dhèwèké ora mangan apa-apa, mung ndedonga marang Gusti Allah, nyuwun supaya Gusti mratélakaké apa sing kudu ditindakake. Lan ana swara saka dhuwur teka marang Yohanes: 'Yohanes, Yohanes!' Yohanes mangsuli: 'Pitutur Panjenengan punapa, Gusti?' Lan swara saka dhuwur ngendika: 'Tahan maneh sepuluh dina, lan pangrêmbaka akèh bab agung bakal diparingaké marang kowe.' Yohanes nglampahi sepuluh dina maneh ing kana tanpa mangan. Lan banjur ana prastawa kang nggumunake: malaikat-malaikat saka Gusti Allah mudhun marang dhèwèké lan mbukakaké akèh bab kang ora bisa diucapaké. Lan nalika Prochorus bali marang dhèwèké, dhèwèké ngutus Prochorus njupuk tinta lan kertas, banjur sajrone rong dina dhèwèké nyritakaké marang Prochorus bab wahyu-wahyu kang wis ditampa, déné Prochorus nyatet kabèh mau.

Kita ora kena lali nyebutaké apa sing diceritakaké déning Klemens saka Alexandria babagan Santo Yohanes[6483] . Nalika Rasul lagi lelungan liwat kutha-kutha Asia, ing salah sijiné dhèwèké weruh sawijining priya enom sing atiné condhong marang pakaryan becik; Rasul suci mau maringi piwulang lan mbaptisé dhèwèké. Kanthi niyat ninggal panggonan kuwi kanggo mratelakaké Injil, dhèwèké nyerahaké priya enom iki marang uskup kutha kuwi ing ngarsané kabèh, supaya panggembala bisa maringi piwulang ing saben pakaryan kabecikan. Nanging uskup, sawisé nampa bocah iku ing pangayomané, mulang dhèwèké Kitab Suci; nanging dhèwèké ora ngopeni kaya kuduné, uga ora maringi pangasuhan sing pantes kanggo bocah lanang; malah, dhèwèké ditinggal miturut karsa dhéwé. Ora suwé bocah iku wiwit urip ala, seneng ngombe anggur lan nyolong. Akhire, dhèwèké dadi kanca karo klompok perampok, sing sawisé nggodha dhèwèké, nggawa dhèwèké menyang ara-ara samun lan pagunungan, ngangkat dhèwèké dadi pimpinané, lan nindakake rampokan ing dalan-dalan. Sawisé sawetara wektu bali, Yohanes teka ing kutha kuwi lan, sawisé krungu kabar babagan bocah kuwi—yèn dhèwèké wis kesasar lan dadi perampok—ngendika marang uskup:

'Balèkna marang aku harta karun sing tak percayakaké marang kowe kanggo dijaga, kaya marang tangan sing setya; balèkna marang aku pemuda sing tak percayakaké marang kowe ing ngarsané kabèh, supaya kowe bisa mulang dhèwèké ajiné wedi marang Gusti Allah.'

Lan uskup mangsuli kanthi nangis:

'Enom kuwi wis kesasar; nyawane wis mati, dene awake ngumbara ing dalan dadi perampok.'

Banjur Yohanes kandha marang uskup:

'Apa iki cara sing kuduné kowe jaga nyawane sedulurmu? Wenehana aku jaran lan pituduh, supaya aku bisa lunga nggoleki wong sing wis kowe rusakaké.'

Nalika Yohanes teka marang para perampok, dhèwèké nyuwun supaya digawa marang pimpinane, lan kuwi dituruti. Nanging nalika wong enom kuwi weruh Santo Yohanes, dhèwèké kakehan isin, banjur munggah lan mlayu menyang ara-ara gersang. Lali yèn umuré wis tuwa, Yohanes banjur mlayu ngoyak, karo muni:

"Anakku! Balikna marang bapakmu lan aja putus asa amarga kesesatmu; aku bakal nggawa dosamu ing awakku; mula mandheg lan enteni aku, amarga Gusti wis ngutus aku marang kowe."

Lelaki enom iku mandheg lan tiba ing sikilé sang wali kanthi gemeter lan isin banget, ora wani ndelok pasuryané. Nanging Yohanes, kanthi katresnan kaya bapak, ngrangkep lan nyiumé, banjur nuntun bali menyang kutha, kabungahan amarga wis nemokake wedhus sing kesasar. Lan Panjenengané mulang akèh marang dhèwèké, ngajari bab pangapuran; lumantar kuwi, kanthi usaha sing temenan, priya enom mau nyenengaké Gusti Allah, nampa pangapura saka dosané, lan séda kanthi tentrem.

Ing wektu kuwi ana wong Kristen sing mlarat banget nganti ora duwe apa-apa kanggo mbayar utange marang para pemberi utang; keserang sedhih sing abot, dheweke mutusake nyopot nyawane lan nyuwun marang sawijining dukun—wong Yahudi—supaya diwenehi racun matèni. Lan mungsuhé wong Kristen lan kancané setan mau nyukupi panyuwuné lan maringi ombén-ombén maut. Wong Kristen kuwi, sawisé ngombe racun maut, mangkat bali menyang omahé, nanging ing dalan dhèwèké wiwit mikir lan dadi wedi, ora ngerti apa sing kudu ditindakake. Pungkasané, sawisé nggawé pratandha salib ing ndhuwur cangkir, dhèwèké ngombe lan ora ngrasakaké cilaka sithik waé, amarga pratandha salib wis mbusak kabèh racun saka cangkir. Lan dhèwèké kaget banget ing atiné amarga isih waras lan ora ngrasakaké cilaka apa-apa. Nanging, amarga maneh ora kuwat nahan gangguan para kredituré, dhèwèké menyang wong Yahudi kanggo nyuwun racun paling kuat. Kagèt amarga wong iku isih urip, dukun sihir mau maringi racun sing paling kuat. Sawisé nampa racun kuwi, wong iku mulih. Lan sawisé mikir dawa sadurungé ngombe, dhèwèké, kaya biyèn, nggawe pratandha salib ing cangkir mau lan ngombe, nanging manèh ora ngrasakaké cilaka apa-apa . Dheweke bali menyang wong Yahudi lan muncul ing ngarepe kanthi waras. Banjur dheweke ngguyoni dukun kuwi, kandha yen dhèwèké ora trampil ing ilmu sihire. Nanging wong Yahudi kuwi wedi lan takon apa sing wis ditindakake nalika ngombe. Dheweke mangsuli: 'Ora ana apa-apa kejaba nggawe pratandha salib ing ndhuwur cangkir.' Lan wong Yahudi iku nyadari yèn kuwasa Salib Suci wis ngusir pati; lan, kepéngin mastiaké kabeneran, dhèwèké maringi sawatara racun mau marang asu – lan asu kuwi langsung mati ing ngarepé. Ndeleng kahanan iki, wong Yahudi mau banjur mèlu karo wong Kristen kuwi menyang rasul lan nyritakaké apa sing wis kelakon marang dhèwèké. Santa Yohanes mulang wong Yahudi iku

[6483] Klemens saka Aleksandria – salah siji sarjana Kristen paling misuwur ing abad-abad awal Kristen – seda watara taun 217.

bab iman marang Kristus lan ngabaptis dheweke; dene marang wong Kristen sing mlarat, dhèwèké kandha supaya nggawa sapucuk suket garing, sing banjur diowahi dadi emas lumantar pratandha salib lan pandonga, supaya bisa mbayar utangé lan migunakaké sésané kanggo nyukupi kabutuhan kulawargané. Sawisé kuwi rasul mau bali manèh menyang Éfeso, nalika manggon ing omahé Domnus, dhèwèké nginjili akèh wong marang Kristus lan nindakake akèh mujijat sing ora kaétung[6484] .

[6484] Ing taun-taun pungkasan uripé, Yohanes nglakoni urip prasaja minangka seorang asketis: dhèwèké mung mangan roti lan banyu, ora ngiris rambute, lan nganggo sandhangan linen sing prasaja. Amarga umuré sing wis tuwa, dhèwèké ora duwé tenaga manèh kanggo mènèhi warta Sabda Gusti, sanajan ing sakupengé Éfésus. Saiki dhèwèké mung maringi piwulang marang para uskup Gréja lan nyengkuyung supaya ora kendho mulangaké warta Injil marang wong akèh, lan utamané supaya éling lan mènèhi warta dhawuh Injil sing paling utama: dhawuh katresnan. Kados ingkang kacariyos déning Bapa Gereja Hieronimus, nalika Rasul suci punika sampun dados ringkih sanget ngantos para muridipun kiyat sanget nggawa dhumateng gréja, lan piyambakipun boten saged malih maringi khotbah ingkang dawa, piyambakipun namung mbegja pangandika ingkang tansah dipunulang-ulang: 'Anak-anakku alit, tresnaa siji lan sijiné!' Lan nalika para muridipun nate pitakon dhumateng piyambakipun kenging punapa piyambakipun tansah ngulang-ulang pangandika punika, Yohanes mangsuli kanthi tembung ingkang pantes kados ing ngandhap punika: 'Iki dhawuh Gusti, lan menawa kowe netepi, punika sampun cukup.' Ing pungkasaning gesahe, Rasul Suci punika dipun ajeni sanget dening sak donya Kristen. Ing wektu kuwi, dhèwèké mung Rasul siji-sijiné sing wis ndeleng Gusti kanthi mripaté dhéwé, amarga kabèh Rasul liyané wis seda. Kabèh donya Kristen ngerti yèn Santo Yohanes iku murid sing paling dikasihi déning Gusti. Mula saka kuwi, akèh wong sing ngupaya kasempatan kanggo ndeleng Rasul mau lan nganggep iku minangka pakurmatan lan berkah yèn bisa nyentuh sandhangané. Saliyane pakaryan ageng ing nyebaraké iman Kristen marang wong-wong pagan, Santo Yohanes Sang Rasul uga ngabdi marang Gréja Kristus lumantar karya-karya tulisané. Panjenengané nulis Injil Suci, telung surat, lan Wahyu, utawa Kitab Pangandikane.
Injil ditulis dening Yohanes nalika tuwa, ing pungkasan abad kapisan Masehi. Para uskup ing Efesus lan Asia Minor sakabèhé, amarga wedi marang ajaran palsu babagan Pribadi Gusti kita, Yesus Kristus, sing wis nyebar ing wektu kuwi, lan uga nyawang yèn Sang Rasul Suci bakal seda ora suwé manèh, padha nyuwun marang Panjenengané supaya paring Injil anyar (dibandhingaké karo telu sing wis ana). Para uskup mau kepengin nduwèni Injil iki minangka pandhuan ing perjuangané nglawan para ahli bidah sing mbantah keilahiané Kristus. Yohanes nyukupi panyuwunan para uskup mau lan maringi Injil sing wis ditulisé kanthi inspirasi Roh Suci, sing béda karo Injil-Injilé Matius, Markus, lan Lukas. Ing Injilé, Santo Yohanes utamané nyritakaké bab-bab sing ora kacathet déning para penginjil liyané. Panjenengané nambahaké critané, mbusak apa sing wis kacathet lan nyritakaké apa sing kélangan. Kabèh prastawa ing gesangé Sang Juruwilaha ing bumi sing kasebut déning Yohanes dicritakaké kanthi tliti lan rinci banget. Kanggo Injilé, St Yohanes diparingi gelar 'Teolog', yaiku narator sing ing Injilé ora utamane nyritakaké prastawa uripé Gusti ing bumi, nanging nyritakaké wacana-wacana luhur lan jero babagan Gusti Allah, Sabda Gusti Allah, yaiku, Putraning Allah, lan pangandikane Sang Juruwilujeng babagan lair anyar rohani ing Roh Suci (Yohanes 3:1–36), babagan banyu sing maringi urip (banyu urip) sing nglegakake ngelak rohani manungsa (Yohanes 4:1–54), roti urip sing maringi gizi marang jiwa manungsa (Yohanes 6:1–71), dalan misterius sing nuntun menyang kabeneran, gapura sing liwat kita mlebu lan metu (Yohanes 10:1–42), pepadhang lan kehangatan, lan sapiturute. Kanthi kabèh jeneng mau, Santo Yohanes mesthi ateges Gusti Yesus Kristus piyambak, amarga Panjenengané piyambak sing sejati minangka banyu urip, roti rohani, pepadhang, lawang pangayuban kita, kabeneran, kabeneran, lan Gusti Allah. Panjenengané iku Juruslamet kita, sing ana wiwit jaman langgeng karo Gusti Allah, ing Gusti Allah, lan dadi Gusti Allah piyambak. Lan Gusti Allah iku Katresnan Agung, sing tresna banget marang donya nganti Panjenengané ora ngirit Putrané dhéwé, nanging ngutus Panjenengané menyang donya kanggo nandhang sangsara kanggo penebusan manungsa lan kaslametan saka dosa, paukuman, lan pati. Amarga isi Injil Yohanes sing luhur, Injil iki diarani 'spiritual', lan Santo Yohanes Teolog digambarke ing ikon karo elang: kaya elang mabur dhuwur ing langit, mangkono Yohanes, ing Injile, munggah nganti tekan bebener agama sing paling dhuwur. 'Kali-kali teologi mili saka lambemu sing kinurmatan, ya Rasul,' – kandha Gréja Suci ing kidungané marang Santo Yohanes; ing kana uga diarani saluran kang digerakké déning Gusti kanggo lagu-lagu swarga, juru tulis rahasia, cangkemé Gusti kang dienggo ngandika, saksi mata marang misteri kang ora bisa diungkapaké, pangreksa misteri kang ora bisa diungkapaké, dhèwèké sing wis munggah nganti pucuking teologi, lan sapituruté. Santo Yohanes mbabaraké pamanggih sing padha ing telung suraté. Kabeh surat kasebut ditulis déning dhèwèké ing kutha Éfésus. Ing surat-surat mau, dhèwèké uga mbantah ajaran palsu para ahli bidah, mbela kaluhurané Yésus Kristus minangka Juruwilujeng donya, kasunyatan Inkarnasiné lan kabeneran piwulangé, lan ngajak para pracaya supaya dadi wong Kristen ora mung ing jeneng nanging uga ing tumindak. Amarga nalika semana wis ana para ahli bidah sing nolak inkarnasi Kristus, Rasul Yohanes ngelingake para pracaya supaya ora kapengaruh ajaran palsu kuwi lan nyatakake manawa mung *'saben roh sing ngakoni manawa Yesus Kristus wis rawuh ing daging iku saka Gusti Allah'* (1 Yohanes 4:2). Panjenengané banjur mbaleni ing surat-suraté yèn *'Gusti iku katresnan'* (1 Yohanes 4:16), mula manungsa kudu tresna marang Gusti. Mung *'sapa waé sing manggon ing katresnan, manggon ing Gusti, lan Gusti manggon ing sajroning dhèwèké'* (1 Yohanes 4:16). Nanging apa tegese tresna marang Gusti? – *'Katresnan iku dumunung ing panurutan marang paugeran-Paugerané'* (2 Yohanes 1:6). Lan paugerané Gusti nyimpul ing paugeran katresnan (1 Yohanes 4:7–8). Kita kudu tresna ora mung *'ing tembung utawa omongan, nanging ing pakaryan lan ing kayektèn'* (1 Yohanes 3:18). *'Sapa waé sing kandha, "Aku wis ngerti Panjenengané* (yaiku Gusti Allah), *nanging ora netepi dhawuh-dhawuhé, iku wong sing goroh, lan kabeneran ora ana ing sajroning dhèwèké*" (1 Yohanes 2:4), kaya déné kabeneran ora ana ing wong sing *"ngandika, 'Aku tresna marang Gusti Allah,' nanging sengit marang seduluré"* (1 Yohanes 4:20). *"Sapa waé sing tresna marang Gusti Allah uga tresna marang seduluré"* (1 Yohanes 4:21). Kitab Wahyu, utawa Kitab Penggenapan, nggambaraké nasib mangsa ngarep Garéja Kristus, perjuangan Kristus nglawan Antikristus, lan kekalahan Antikristus. Nasib mangsa ngarep Garéja Kristus digambaraké ing kéné luwih jembar tinimbang ing buku Kitab Suci liyané.

Nalika rasul wis yuswa luwih saka satus taun, piyambakipun ninggalake omahé Domnus karo pitung muridé lan sawisé tekan panggonan tartamtu, dhèwèké kandha supaya padha lungguh ing kono. Wus meh subuh, lan dhèwèké sawisé mlaku watara jarak lemparan watu, miwiti ndedonga. Banjur, nalika para muridé miturut panyuwuné wis nggali kuburan wujud salib kanggo dhèwèké, dhèwèké maringi dhawuh marang Prochorus supaya lunga menyang Yerusalem lan manggon ing kana nganti seda. Sawisé maringi dhawuh manèh marang para muridé lan nyium wong-wong mau, rasul iku kandha: 'Jupuk lemah iki, ibu, lan sirnakna aku nganggo lemah iki.' Lan para muridé nyium dhèwèké lan nutupi nganti dhengkulé; lan nalika dhèwèké nyium manèh, padha nutupi nganti gulu, masang kain ing pasuryané, lan sawisé nyium manèh, nutupi kabèh, nangis kenceng. Krungu kabar kuwi, sedulur-sedulur teka saka kutha lan nggali kuburan, nanging ora nemu apa-apa lan padha nangis kenceng; banjur, sawisé ndedonga, padha bali menyang kutha. Lan saben taun, ing dina kaping wolu wulan Mei, miyra kang wangi metu saka kuburé lan, lumantar pandonga rasul suci, maringi panyembuhan marang wong lara[6485] , kanggo kamulyaning Gusti Allah, kang dimulyakaké ing Tritunggal salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 2:

Rasul sing kinurmatané Kristus Gusti kita, cepet tulung wong sing ora kuwat; tampani wong sing sujud ing ngarepmu, kaya kowe nampani wong sing tiba ing pangkuanmu: ndedonga marang Panjenengané, hai Teolog, lan sirnakna pepeteng sing nguwasani bangsa-bangsa, njaluk tentrem lan welas asih ageng kanggo kita.

Kontakion, Nada 2:

Sapa sing bisa nyritakaké kamulyanmu, ya Dara? Amarga kowe nindakake mujijat lan maringi panyembuhan, lan kowe ndedonga kanggo nyawamu, minangka ahli teologi lan kanca Kristus.

10 Oktober

27 September (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsarané Santo Callistratus, Sang Martir

Dirilis tanggal 27 September

Ndeleng yèn kumpulan sing dipilih Kristus saya tuwuh saben dina, mungsuh sing iri—sétan—nglawan kanthi nesu gedhé, arep ngrampas lan ngrusak kabèh wedhus Sabda[6486] . Kanggo tujuan iki, dhèwèké milih Diocletian lan Maximian, para kaisar Romawi sing ora nduwèni iman, sing ing kekejemané kaya kéwan sing ora manungsa. Dheweke ngutus para Kaisar mau marang kumpulané Kristus kaya srigala galak lan, lumantar wong-wong mau, mecah kumpulané kanthi ganas lan tanpa welas asih: amarga dheweke nanduraké ing atiné wong-wong mau nesu sing ngédab-édabi marang wong Kristen nganti para Kaisar mau, sawisé nglirwakaké kabèh urusan liya babagan kakaisarané, nyawisaké kabèh tenaga mung kanggo ngrusak kabèh wong Kristen tanpa kecualian. Padha nganggep niyat ala lan tumindak iki minangka prestasi sing luwih ageng lan luhur tinimbang kabèh pakaryan kraton gedhe liyané, kamenangan lan triumphe sing gemilang nglawan mungsuh-mungsuhé. Mulane, padha ngutus para panguwasa lan penyiksa menyang papat pojok donya—wong-wong sing padha ala, malah luwih ala tinimbang dheweke—kanggo meksa wong Kristen ing endi-endi supaya nyembah arca, lan nyiksa, matèni, lan ngrusak wong-wong sing ora manut liwat maneka paukuman pati. Nalika prentah iki diwiwiti ditindakake, akèh wong sing setya lan sing nyawisake atiné marang Kristus kanthi sakabehe, sawise diparingi

[6485] Minangka pangeling-eling tumindak sing nggumunake iki, saben taun ana pesta taunan kanggo ngajeni Santo Yohanes Sang Rasul sing dianakake tanggal 8 Mei

[6486] Yaiku makhluk rasional – wong-wong sing dilindhungi Kristus, kaya gembala nglindhungi wedhusé.

mahkota martir, pindhah saka Gréja Militan menyang Gréja Triumphant[6487] , padha nyanyi kidungan kamenangan nglawan mungsuh-mungsuhé. Antarane akèh wong liya , prajurit gagah berani Kristus, Callistratus, iku salah siji tokoh kaya ngono; ora mung dhèwèké dhéwé, nanging bebarengan karo akèh pangiringé, dhèwèké mlaku ing dalan kamulyan martir lan, sawisé ngalahaké mungsuh, muncul ing ngarsané Kristus, Pemenang donya, nggawa tatu-tatu sing ditampa kanggo Panjenengané lan nampa pakurmatan amarga prestasiné.

Tanah kelairané sang penyeksa kanggo Kristus iki yaiku Kartago[6488] ; saka kono dhèwèké direkrut dadi prajurit lan ditugasaké ing resimen komandan Persentin; ing resimen kuwi, Callistratus piyambak sumunar kaya lintang ing wengi peteng amarga kasetyané, amarga kabèh kanca-kancané prajurit padha kabungkus ing pepeteng panyembahan berhala. Dheweke piyambak padhang dening pepadhang iman suci sing wis sinau saka bapaké, sing Kristen; bapaké uga wis diwulang iman déning eyangé, jenengé Neokor, sing nalika sangsara sukarela Gusti kita Yesus Kristus ana ing Yerusalem ing sangisoré Pontius Pilatus, bebarengan karo para prajurit. Sawise nyekseni kabèh mujijat sing kelakon nalika seda lan wunguné Gusti, dhèwèké pracaya marang Panjenengané lan sawisé dibaptis déning Para Rasul, dhèwèké mulih; Ing kéné dhèwèké nggawa mutiara sing larang – iman marang Kristus – kang digunakaké kanggo ngreksa anaké, Romo Callistratus, lan kabèh wargané, kanthi nularaké kabèh sing wis dideleng nganggo mripaté dhéwé lan krungu saka Para Rasul babagan Kristus Yesus. Amarga wis nampa saka eyangé lan bapaké warisan rohani iman sing ora bisa dicolong, Santo Callistratus ngreksa warisan kuwi kanggo sapa waé sing bisa, kanthi rahasia mulang kawruh kabeneran lan ngarahaké jiwa manungsa marang Gusti Allah. Mula saka iku, dhèwèké dianggep curiga déning kanca-kancané, sing ngawasi dhèwèké kanthi teliti kanggo mriksa apa dhèwèké wong Kristen utawa ora.

Nalika piyambakipun wonten ing Roma bebarengan kaliyan komandanipun[6489] , kesalehan Kristenipun katingal kanthi cara ingkang kados makaten. Sang Sing Mulya biasanipun tangi saben bengi kanggé ndedonga lan ndedonga kanthi rahasia suwé. Ing sawijining wengi, nalika piyambakipun tangi kados biyasané kanggo ndedonga, sawatara prajurit sing turu ing sacedhaké tangi lan weruh kahanan iki: amarga kerep krungu piyambakipun nyebut-nyebut jeneng Yesus Kristus, padha yakin yèn piyambakipun iku wong Kristen sejati. Nalika nemokake wektu sing pas, padha nglaporaké apa sing wis padha krungu marang komandan Persentinus. Gubernur langsung nyaur Callistratus lan takon marang dheweke:

'Apa bener, Callistratus, apa sing diomongake kanca-kancamu babagan kowe?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku ora ngerti apa sing wis padha kandha bab aku, amarga aku ora ngerti yen aku wis nindakake kesalahan apa-apa.'

Nalika Persentin maringi dhawuh marang para prajurit supaya padha ngomong kanthi terus terang, padha kandha marang gubernur:

'Gusti, cukup paringi dhawuh supaya dhèwèké nyembah marang déwa, lan panjenengan bakal langsung mangertèni pikirane lan imané.'

Gubernur mréntahaké Callistratus supaya nyembelih kurban marang déwa-déwa lan nyembah marang déwa-déwa mau; nanging Santo Callistratus mangsuli:

'Aku ora diajari nyembah marang akèh déwa, nanging mung marang siji Gusti Allah sing sejati lan urip, sing nyipta kabèh saka ora ana dadi ana lan mbentuk manungsa saka lemah; déné déwa-déwa sing kowe sembah, sing digawé déning tangan manungsa, aku ora nyebut mau déwa, nanging setan, kaya sing tak sinau saka Kitab Suci, sing kandha: *'Kabèh déwa bangsa iku arca'* (Mazmur 95:5) lan: *'Arca-arca mau saka pérak lan emas, gawean tangan manungsa'* (Mazmur 113:12). Saka Kitab Suci, saliyané, aku wis sinau ngerti Gusti Allah sing manggon ing swarga, nyawisaké kurban puji-pujian lan nepati janji marang sing Maha Luhur. Dadi, apa amarga iki para wong iki nuduh aku—amarga aku nyembah marang siji Gusti Allah sejati tinimbang akèh dewa palsu? Padha kuduné ngajokaké tuduhan marang aku mung yèn padha nemokaké yèn aku nindakake tugas militèr kanthi

---

[6487] Gereja Militan yaiku Gereja kang dumadi saka wong Kristen sing manggon ing bumi, dene Gereja Triumphant yaiku komunitas para pracaya sing wis kamulyakaké lan manggon ing swarga.

[6488] Karthago iku kutha ing Afrika Lor.

[6489] Iki nyebutake Bizantium, sing sawisé dadi ibukota wétan Kakaisaran Romawi banjur dikenal minangka Roma Anyar. Ing Romawi kuna, pangurmatan marang St. Callistratus ora dilakoni. Saliyane, Romawi sing kasebut ing kéné, kaya sing cetha saka teks sabanjuré, dumunung persis ing pinggir segara, déné segara iku adoh saka Romawi kuna (kira-kira 4 versta).

ala, yèn aku pengecut lan wis mlayu saka ngarep mungsuh; iku tumindak kaya ngono sing bisa padha ajokake marang aku ing ngarepmu, lan tuduhan kaya ngono, Gubernur, pantes kowe rungokake. Amarga kowe ngerti yen aku ora salah apa-apa kaya ngono, kenapa kowe ngrungokake wong-wong sing nyebar fitnah lan ngadili aku mung amarga ajaran iman sing tak anut ora cocog karo ajaranmu?

Minangka wangsulan marang tembung-tembung mau, gubernur kandha kanthi nesu:

'Saiki dudu wektu kanggo retorika fasih, nanging wektu sangsara abot lan paukuman kejem, sing bakal kowe alami ora suwe maneh kajaba kowe nyerah marang aku lan nyembah dewa-dewa sing disembah raja dhéwé. Apa kowe ora ngerti sepira kejemku, amarga aku duwé kuwasa kanggo medeni sapa waé mung kanthi sapandeng utawa swara, sanajan sadurungé sangsara diwiwiti?'

Sang Wali Callistratus mangsuli:

Murka panjenengan lan nggrentheng untu bisa gawe wong wedi, nanging mung sakedhap; nanging ana wedi lan nggrentheng untu sing langgeng, lan kuwi sing paling tak wedi; mung pikirane wae wis nggawe aku kebak rasa wedi.

Ora bisa nahan nesune, gubernur mrentahake supaya sang wali dibuwang menyang lemah lan dipukul; nanging sajrone cobaan dawa, dhèwèké ora nate nuduhaké tandha ora sabar, malah nyuwun marang Gusti, kandha: *'Aku wis sumpah netepi paugeran adil Panjenengan, lan aku bakal nepati'* (Mazmur 118:106–107). Lan maneh: 'Aku ringkih, ya Gusti; *uripna aku manut sabda Panjenengan'* (Mazmur 118:25), lan aja nganti wong jahat iki ngolok-olok aku; kuwatna aku, ya Gusti, supaya bisa nahan sangsara iki, paring kakuatan marang awakku sing andhap asor lan ringkih, lan nyemangati atiku kanthi semangat wani.

Ndeleng getih mili kenceng saka tatu sang martir, gubernur mrentahake supaya piyambakipun dibebasake saka sangsara lan ngendika marang piyambakipun:

Iki mung wiwitan paukuman amarga kowe ora manut, Callistratus; mula aku maringi pitutur sing becik – manuta marang prentaiku, supaya kowe bisa luput saka sangsara sing luwih abot. Nanging yèn kowé ora nyerah, aku sumpah marang déwa yèn tangané para penyiksa bakal nyabuti awakmu dadi pecah-pecah, asu bakal ngrusapi getihmu, déné singa bakal mangan dagingmu: mangkono kowé bakal nemoni pati sing nggegirisi."

Nanging Callistratus sing gagah wani mangsuli:

'Aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah kang Maha Kuwasa, Gusti Allah kang urip, supaya Panjenengané nylametaké aku saka cangkemé singa lan nylametaké *"jiwaku kang kesepian saka asu-asu"* (Mazmur 21:21), sing piyambak saka kabèh prajurit iki sing ngerti Gusti Allah sejati, saka Panjenengané aku ngarep-arep yèn Panjenengané ora mung bakal njupuk nyawaku siji, nanging uga akèh nyawa liyané marang Panjenengané, dianggep pantes kanggo ngerti Kitab Suci Paling Suci Panjenenganéname[6490] !

Luwih nesu krungu tembung-tembung kuwi, gubernur mréntahaké supaya Callistratus ditelanjangi lan diseret ing pecahan gerabah landhep sing sumebar ing lemah, saéngga nyebabaké lara luwih parah marang awaké sing wis tatu. Sawisé sang wali nampa sangsara iki uga, penyiksané mréntahaké supaya banyu disawuraké menyang cangkemé nganggo corong, kaya diisi ing kandhung kulit. Nalika panyiksaan iki, gubernur kandha marang sang wali:

'Callistratus, yèn kowé ora ngorbanaké marang déwa-déwa, aku bakal langsung mbuwang kowé menyang segara; awit aku wedi yèn kowé bakal nuntun prajurit liya menyang sesat yèn aku ora matèni kowé saiki uga.'

'Wah, wong sing nglanggar hukum gedhe,' wangsul sang martir, 'kowe kuwatir kumpulan umat ing sangisoré pamaréntahan bapakmu, setan, ora suda, nanging aku percaya marang Gusti Allah yèn aku bakal ngrebut kumpulan umat iki kanggo Kristusku, nguwataké iman sing sejati, lan mbangun gréja kanggo wong-wong mau ing tengah kutha iki[6491] .'

Kanthi nesu gedhe, gubernur kandha:

'Wong tanpa Gusti lan terkutuk! Pati wis ngglantung ing sirahmu, nanging kowe isih mikir arep mbangun gréja lan ngowahi akèh wong marang Gustimu!'

[6490] Ngerti jenengé Gusti Allah iku padha karo ngerti sipat-sipat ilahi lan kasampurnan sing kawahyakaké ing panguripan donya lan urip manungsa.

[6491] Iku tegesé gréja ing ngendi para martir – para prajurit – bakal dipunurmati déning para umat.

Sawisé ngendika mangkono, gubernur langsung mréntahaké supaya digawa kantong kulit, martir mau diiket ing njero kantong mau lan dibuwang menyang jeroné segara, déné dhèwèké dhéwé ngadeg ing pinggir pantai, kepéngin nyekseni pati sang wali. Nanging kantong ing ngendi Santo Callistratus ngaso, ndedonga kaya Yunus ing wetengé ikan paus, kanthi kersané Gusti, kabawa arus nganti nyanthak watu segitiga sing landhep ing segara lan pecah; banjur Santo Callistratus dijupuk déning punggung loro lumba-lumba[6492] lan alon-alon digawa menyang pinggir pantai. Para martir kuwi nyanyi kanthi kabungahan: *'Aku wis mlebu ing jeroné segara'* (Mazmur 68:3), nanging banyu badai ora nglelebakaké aku, lan pangajabku marang Panjenengan, ya Gusti, ora tau kesel; Panjenengan kanthi cepet mirengaké pandongaku lan kanthi mujijat nylametaké aku saka ikatan kang ora bisa diungkuli lan jeroning segara, nalika wis ora ana pangarep-arep maneh: *'Panjenengan wis mbusak sangkakaku lan ngiket aku nganggo kabungahan'* (Mazmur 29:12). Nalika sang wali nyanyèkaké iki kanthi swara kabungahan, akèh prajurit padha gumun, lan sawatara ana ing antarané padha tiba ing sikilé sang wali, nyuwun supaya sang wali nylametaké saka tipuan setan lan nuntun marang Kristus, Gusti Allahé. Jumlahé ana patang puluh sanga, lan padha kandha:

'Kita wis nyadari yèn Gustimu agung lan sejati, amarga Panjenengané kanthi mujijat wis nylametaké kowe saka jeroné segara.'

Martir sing kabegjan mau mangsuli:

'Gusti Allah kita, Yesus Kristus, ora bakal nolak sapa waé sing teka marang Panjenengané, awit Panjenengané ngendika: *"Maju marang Aku, kowe kabèh sing padha nyambut gawe lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe katentreman"* (Matéus 11:28).'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké nguluraké tangané menyang langit lan, ngangkat pandangé, ndedonga:

'Ya Gusti, sing manggon ing panggonan luhur lan ndeleng wong andhap asor! Delengenlah kawanan cilik Panjenengan iki, jaga saka sakabehing piala, lan lestarekake saka kéwan sing katon—panyiksa Persentin—lan saka sing ora katon—setan; amarga Panjenengan piyambak sing pantes dipuji langgeng.'

Ndeleng apa sing kedadeyan, gubernur kaget lan kandha:

'Aku sumpah marang srengéngé kang sumunar[6493] – wong iki nduwé kakuwatan sihir gedhé, amarga dhèwèké metu saka segara tanpa tatu lan, kaya sing dijanjèkaké, wis nghipnotis prajuritku nganggo sihiré.'

Ing wektu sing padha, dhèwèké kandha marang sang wali:

'Aku bakal enggal mecah mantramu, Callistratus, lan kowe bakal ngerti sapa Persentin, abdi para dewa agung, lan sapa sing disalib, kang kowe hormati lan ing ngendi kowe nyimpen pangarep-arepmu sing sia-sia.'

Banjur dhèwèké lungguh ing kursi hakim lan mènèhi dhawuh supaya kabèh prajurit sing wis pracaya marang Kristus dipukul abot, sendiné dipecèk. Nalika disiksa, prajurit-prajurit mau padha ngomong kaya siji swara:

'Gusti Yesus Kristus, mugi Panjenengan dados pitulungan para abdi Panjenengan lan paringa kiyat dhumateng kami supados saged sabar ngantos pungkasan, awit amargi Panjenengan kami sampun ngalami sangsara kados menika.' Lindhungi guru lan pangon kita Callistratus, supaya lumantar panjenenganipun kita saged langkung sinau ngakeni Panjenengan, Allah ingkang Siji, awit saiki kita ngadeg ing ngarsan Panjenengan, dhuh Gusti, kados wedhus ingkang kesasar.

Nalika nesune Persentin rada surut, dhèwèké mréntahaké supaya panyiksaan mandheg lan para martir digawa menyang panjara nganti dhèwèké mutusaké apa sing bakal ditindakake marang wong-wong mau; amarga dhèwèké banget kuciwa amarga resimené wis suda limang puluh prajurit.

Nalika padha dibuwang menyang penjara bareng Santo Callistratus, padha wiwit sinau saka panjenengané bab kawruh babagan Gusti Allah kanthi rinci; amarga sang santo, mbukak cangkemé, nerangaké kabèh marang wong-wong mau, wiwit saka pambentukan donya lan dosa sing ditindakake manungsa pisanan ing Taman Eden, nganti Inkarnasi Kristus, sangsara sukarela Panjenengané lan Kebangkitané. Dheweke nyritakake marang wong-wong mau bab Pangadilan Pungkasan, bab nyawa, lan bab urip sawise mati; bab ganjaran kanggo wong sing sholeh lan paukuman kanggo wong sing dosa ing neraka; lan sawise nerangake marang wong-wong mau kabeh misteri suci iman, dheweke nguwatake wong-wong mau kanggo ngadhepi martir.

[6492] Dolphin iku mamalia segara sing mangsa iwak.

[6493] Wong-wong pagan nyembah srengéngé minangka déwa, diarani Apollo.

Esuké, gubernur, sing dikelilingi akèh prajurit, lungguh ing bangku hakim, mréntahaké supaya Santo Callistratus lan kanca-kancané digawa metu saka penjara, lan ngandika marang dhèwèké kanthi tembung-tembung iki:

'Critakna, Callistratus! Apa kowe gelem nyembah marang para dewa supaya dibebasake saka sangsara sing nggegirisi iki, utawa kowe bakal tetep ing kekerasanmu sing biyen?'

Kanggo iki, Santo Callistratus mangsuli:

'Bab aku, aku sumpah ora bakal nyia-nyiaake Gustiku nganti pati; bab wong-wong iki, ayo padha ngomong dhewe; takon marang wong-wong mau lan kowe bakal krungu apa sing arep diomongake.'

Banjur gubernur kandha marang wong-wong mau:

'Kowe sing wis kesasar, apa sing arep kokomongake?'

Padha mangsuli:

'Kita iki wong Kristen; kita pracaya marang siji Gusti Allah kang nyipta swarga lan bumi, lan kita pracaya marang Panjenengané, marang Putrané siji-sijiné, Gusti Yesus Kristus, lan marang Roh Suci, kaya déné guru kita sing becik, Callistratus, wis mulang kita.'

Nalika para wali wis ngucapake tembung-tembung mau kanthi swara siji, gubernur mrentah supaya padha dipukul kanthi kasar, siji-siji. Banjur dhèwèké mrentah supaya sawise tangan lan sikilé diiket, padha dibuwang menyang kolam sing ora adoh saka kono.

Sadurunge prentah iki dilakoni, Santo Callistratus ndedonga marang Gusti, kandha:

'Gusti, sing manggon ing panggonan luhur lan ndeleng kanthi sih marang wong andhap asor, muterake paningal panjenengan sing welas asih marang kumpulan cilik panjenengan iki lan kersa ngumbah wong-wong mau ing banyu iki, kaya ing baptisan panguripan maneh lan pangadopsi[6494] lumantar rawuhe Roh Suci panjenengan, supaya, sawise kabèh reregeding manungsa lawas[6495] kabasuh, padha bisa dadi waris (Kolose 1:12) saka wong-wong sing wis nyenengake Panjenengan wiwit jaman biyen.

Nalika para martir diiket lan dibuwang menyang banyu, iketané langsung pecah, lan padha ngadeg ing banyu kanthi rai sumunar, bungah ing baptisané. Lan ing wektu kuwi katon mahkota éndah mudhun marang wong-wong mau saka swarga, lan krungu swara kandha:

'Aja wedi, Callistratus, karo wedhusmu, lan padha ngaso ing panggonan langgeng.'

Lan sakwise tembung-tembung mau, ana gempa bumi sing kenceng banget nganti patung dewa pagan sing jahat, sing ana ora adoh saka kono, tiba lan remuk dadi bledug. Ndeleng kahanan iki, satus telung puluh lima prajurit liyane, sing wis krungu swara sing teka marang Callistratus saka swarga, banjur pracaya marang Gusti kita. Amarga wedi kabar angin lan kerusuhan ing resimen, komandan ora ngomong apa-apa marang wong-wong mau, nanging dhèwèké mréntahaké supaya patang puluh sanga prajurit pisanan, bebarengan karo Callistratus, dibalèkaké menyang panjara. Ing kono, Santo Callistratus kandha marang kanca-kancané:

'Lirika, sedulur, amarga sih-rahmaté Kristus kowe kabèh wis dianggep pantes nampa baptisan suci, mula pantes yèn kowe padha matur nuwun marang Gusti kanthi cara sing pantes; mulané, ayo padha tangi lan ndedonga marang Panjenengané!'

Sawisé kabèh padha tangi lan ngangkat tangan lan mripat marang swarga, Callistratus ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Gusti Allah, *"sing kersa kabèh wong padha slamet"* (1 Tim. 2:4), sing wis nylametaké kawanan iki saka cangkemé singa lan nimbali kita marang kaslametan langgeng! Parengna kita mangkat saka donya iki kanthi iman suci marang Panjenengan, Gusti Allah kita, lan parengna kita muncul tanpa cela lan suci ing ngarsanipun Panjenengan ingkang suci lan nyembah Panjenengan, ingkang pinaringan berkah salami-lamine.

Padha ndedonga kanthi khusyuk bebarengan karo Santo Callistratus lan kabèh para martir sing suci. Nalika bengi teka, para prajurit sing wis nyabut pedhang mlebu ing penjara miturut dhawuhe penyiksa lan padha motong-motong awaké kabèh nganti remuk[6496] . Mangkono Pahlawan Callistratus lan kanca-kancané padha berjuang

---

[6494] Iki nyebutake bab baptisan, sing wis ditindakake wiwit jaman mbiyen ing kolam baptisan utawa rendhem khusus. – Lumantar baptisan, sawijining wong lair maneh menyang urip anyar sing suci lan dadi anaké Gusti Allah.

[6495] 'Wong lawas' iku wong sing durung nampa baptisan Kristen lan isih ana ing sangisore dosa Adam. (Delengen Kolose 1:12).

[6496] St. Callistratus lan kanca-kancané ngalami martir watara taun 304 Masehi.

gagah berani, tetep teguh nganti getih mili (cf. Ibr. 12:4) kanggo Gusti. Relik suci para wali mau dikumpulake lan dikubur kanthi pakurmatan dening satus telung puluh lima prajurit sing wis pracaya marang Kristus; lan prajurit-prajurit mau uga sing mbangun gréja ing ndhuwur relik suci mau. Mangkono katrucen pangandikane Santo Callistratus marang Persentinus: 'Ing tengah kutha iki aku bakal mbangun gréja', sanadyan ora kabangun nalika dhèwèké isih urip nanging sawisé dhèwèké mati syahid; lan ing gréja kuwi asmané Gusti Allah lan Juruslamet kita, Yesus Kristus, dimulyakaké, marang Panjenengané padha sumangga mulyakaké saka kita salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Sawise nandhang akèh tatu lan nampa makuta saka Gusti Allah, mugi panjenengan ndedonga kanggo kita, wah para kabungahané Kristus, nalika kita ngrayakaké pangeling-eling panjenengan sing tansah kabungahan, wah Callistratus sing paling mulya lan kanca-kanca panjenengan sing nandhang sangsara bebarengan, supaya kawanan lan umat tentrem: amarga Panjenengané[6497] iku kekuwatan para pracaya.

Uripé Bapa kita sing kinurmatan Savvatiy saka Solovki, Pangripta Mrekah

Dipeungeti tanggal 27 September

Ora ana cathetan sing slamet sing nuduhake saka kutha utawa desa endi Sang Mulya Savvatiy asalé, sapa wong tuwané, utawa ing umur pira dhèwèké nglakoni sumpah monastik. Mung dingerteni manawa nalika jamané Metropolitan saindenging Rusia Photius[6498] , sang tuwa kang pantes dipuji Savvatius makarya ing Biara Belozersk saka Sang Wibawa Cyril, kang dumunung ing wewengkon Novgorod[6499] . Asketis sing taat iki ngendhalèkaké dagingé liwat pandonga, jaga tanpa kendhat, luwe lan ngelak, lan kabèh jinis pakaryan monastik sing ora kaétung , nindakaké kabèh kawajiban monastik tanpa kélangan semangat, nalika tetep manut marang abbot lan komunitas monastik. Amarga netepi sumpah-sumpah monastiké kanthi ajeg, Sang Savvatiy sing kinurmatan iku dadi katresnan lan diajeni déning kabèh, dadi tuladha urip sing luhur lan rajin tumrap para biksu liya ing biara, saéngga asmané tansah dipuji déning sedulur lan abas. Nanging, kanthi teges eling manawa pujian ing gesang donya iki ora kudune digoleki saka manungsa nanging saka Gusti Allah, Panjenenganipun kang kinurmatan kuwatir amarga kamulyan sing diparingi marang piyambakipun lan mulane tansah mikir arep ninggalake Biara Kirillov, ing ngendi piyambakipun wis makarya pirang-pirang taun, lan golek panggonan anyar kanggo pakaryan monastiké, ing ngendi dhèwèké bisa urip ing kasunyatan lan kapisah saka wong liya.

Nalika krungu yèn ing wewengkon Novgorod ana Tlaga Nevo[6500] , lan ing kana ana pulo sing dijenengi Valaam[6501] , ing ngendi ana sawijining biara sing dipersembahaké kanggo Transfigurasi Gusti, para biksu ing kana urip kanthi tapa brata sing ketat, nyuwun pandonga tanpa kendhat marang Gusti lan nyukupi uripé kanthi gaweyan tangané dhéwé, – Rahib Savvatiy sing kinurmatan wiwit nyuwun marang abas lan sedulur-sedulur ing Biara Kirillov ing Danau Belozero supaya paring berkah lan ngidini piyambakipun manggon ing Biara Valaam. Sawisé nampa berkah mau, Sang Wibawa teka ing pulo Valaam, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi kabungahan déning para sedulur ing biara. Ing kéné uga, sang askét nglampahi wektu sing cukup suwé. Kanthi niru praktik askét sing abot saka para biksu lokal lan tansah nambah pakaryané dhéwé, Sang Savvatiy ing kene, kaya ing Biara Kirillov, ngluwihi kabeh wong ing tapa brata, nganti uripé sing luhur dadi kondhang ing saindenging Valaam, amarga dhèwèké ngentèkaké dagingé nganti tekan wates lan, sanajan isih urip, wis dadi panggonané Roh Suci.

[6497] Yaiku Gusti Yesus Kristus.

[6498] Metropolitan Photius, wong Yunani asli saka Morea, njabat saka taun 1408 nganti 1431.

[6499] Biara Kirillo-Belozersky ing kutha Kirillov, Provinsi Novgorod, ing kidul Danau Beloye, diadegaké ing taun 1397 déning Sang Kiril sing Mulya (wafat 9 Juni 1427).

[6500] Jeneng asli Danau Ladoga, sing dadi sumber Kali Neva, asalé saka jeneng kuna Danau Ladoga.

[6501] Ing sisih lor Danau Ladoga. Biara Transfigurasi ing Valaam diadegaké déning Sang Wibawa Sergius lan Herman ing awal abad kaping 14. Durung cetha persis kapan loro askét kuwi séda.

Ing panggonané anyar, Biara Valaam, kaya ing Biara Kirillov, Sang Savvatiy sing kinurmatan lan dipuji; mulané Bapa sing Kinurmatan manèh wiwit sedhih banget, amarga pangurmatan lan pujian saka para sedulur dirasakaké dadi beban, lan manèh ngraosaké arep golek panggonan sing sepi lan sunyi kanggo upaya askétisé. Sadurunge, Bapa sing kinurmatan wis krungu bab Pulo Solovetsky sing sepi[6502] , dumunung ing tengahing banyu adhem Segara Putih, rong dina lelayaran saka daratan. Krungu crita bab pulo sing sepi kuwi, atiné Bapa sing kinurmatan bungah lan kebak kepinginan sing semangat kanggo manggon ing kana kanggo upaya asetiké kanthi meneng. Panjenengané wiwit nyuwun kanthi tulus marang abbot Biara Valaam supaya ngeculaké dhèwèké. Nanging, abbot lan para sedulur biara, amarga padha tresna marang panjenengané lan ngajèni minangka utusané Gusti, ora péngin kélangan sedulur biara sing pantes dipuji kuwi, sing dadi tuladha kabecikan tumrap kabèh[6503] , lan padha nyuwun marang panjenengané supaya aja lunga. Amarga manut panyuwunan para biksu Valaam, ingkang kinurmatan punika tetep wonten ing biara wau sawatara wekdal malih; lajeng, sawise ndedonga dhateng Gusti lan nyerahake dhiri dhateng pitulunganipun ingkang suci, piyambakipun nilar biara kanthi rahasia ing dalu, tanpa dipun mangertosi dening sapa-sapa.

Dipandu lan dilindhungi Gusti, piyambakipun mangkat menyang Pulo Solovetsky. Sawisé tekan segara, ingkang kinurmatan nemoni sawatara tiyang ingkang manggon ing pesisir ngadhepi Pulo Solovetsky lan wiwit takon babagan pulo kasebut. Wong-wong mau kandha marang Bapa Pendeta yèn Pulo Solovetsky adoh saka pesisir, lelampahan menyang kana abot lan mbebayani, lan para pelaut meh ora bisa tekan pulo sawisé rong dina nglayar, lan kuwi mung bisa yèn cuacane tentrem. Sawisé takon kanthi rinci bab pulo iku, Sang Mulya Savvatiy nyimpulake yèn pulo iku panggonan sing paling cocog kanggo urip meneng lan nyendhiri minangka biksu. Dhèwèké ngerti yèn keliling pulo iku luwih saka satus versts; iwak lan kéwan segara ditangkep ing sacedhaké; pulo iku duwé banyu tawar sing cocog kanggo ngombe, tlaga kebak iwak, gunung-gunung sing pucuké katutupan alas tuwa, lan lembah-lembah sing ditutupi alas enom; ana akèh jinis woh beri; Sang Reverendi sinau yèn Pulo Solovetsky pancèn cocog kanggo papan dunung manungsa; nanging isih kosong amarga akses menyang daratan utama banget angel. Akeh wong, kalebu , sing bola-bali kepengin manggon ing kana, ora bisa amarga wedi marang bebaya segara. Mung kadhangkala, nalika cuaca apik, para nelayan padha numpak prau dayung menyang pulo saka daratan, nanging sawise rampung mancing, padha langsung bali menyang daratan. Sawise krungu kabèh mau saka wong-wong pesisir, Sang Savvatiy sing kinurmatan kebak kepinginan kobong kanggo manggon ing Pulo Solovetsky. Nalika padha ngerti niyaté wong sing pinaringan berkah mau, wong-wong pesisir nyoba nyegah dhèwèké saka gagasan kuwi, kandha:

'Eyang! Ing pulo kono panjenengan badhé mangan lan nganggo apa, awit yuswa sampun sepuh lan boten gadhah apa-apa? Lan kados pundi panjenengan badhé gesang piyambak ing tanah adhem menika, adoh saking tiyang sanes, menawi sampun boten saged ngopeni dhiri?'

Romo mangsuli marang wong-wong mau:

Anak-anakku, aku duwe Gusti sing ndadekake wong tuwa dadi enom maneh, kaya Panjenengané ngopeni bayi nganti tekan yuswa tuwa. Panjenengané maringi kasugihan marang wong mlarat, nyukupi kabutuhan wong sing butuh, maringi sandhangan marang wong sing ora nduwé, lan kanthi panganan sethithik maringi rasa wareg marang wong luwe nganti kebak, kaya nalika Panjenengané nate maringi mangan marang limang ewu wong ing ara-ara samun mung nganggo limang roti (Yohanes 6:5–13).

Nalika krungu tembungé sang tuwa saka kitab suci, sawatara wong Pomori gumun marang kawicaksanané, déné liyané, amarga ora ngerti, padha ngolok-olok dhèwèké. Ing wektu sing padha, Romo sing Mulya, *'nyerahake kabèh kuwatiré marang Gusti'* (Mazmur 54:23), mundur menyang Kali Vyga[6504] , ing kana dhèwèké ketemu karo biksu Herman[6505] , sing manggon ing sacedhaké kapel. Romo Savvatiy manggon bareng

---

[6502] Pulo-pulo Solovetsky ing Segara Putih, ing Provinsi Arkhangelsk, cacahé ana enem, dumunung 150 versts saka pesisir Distrik Kemsky lan 400 versts saka kutha Arkhangelsk. Sing paling gedhé saka pulo-pulo mau yaiku Solovki, dawane 23 versts saka lor nganti kidul lan ambané 18 versts; keliling pulo ing pinggir pantai dawane 175 versts.

[6503] Minangka ahli tapa brata sing wis pengalaman, Sang Mulya Savvatiy nalika manggon ing Biara Valaam dadi bapak rohani para biksu anyar, nuntun ing upaya tapané. Saka murid-muridé ana Gennady, sing mengko dadi Uskup Agung Novgorod, njabat saka taun 1484 nganti 1504.

[6504] Kali Vyg mili liwat provinsi Olonets lan Arkhangelsk lan mili menyang Teluk Onega ing Segara Putih. Panggonan ing ngendi Sang Savvatiy sing kinurmatan manggon dumunung ing muara Kali Vyg (saiki desa Soroki, ing pesisir Karelia).

Herman sawatara wektu. Saka dhèwèké, dhèwèké sinau bab Pulo Solovetsky sing padha kaya sing wis dhèwèké tampa saka wong Pomori. Sawisé rembugan bebarengan lan nyandhak kapercayan marang Gusti, loro asetik iku mutusaké mangkat lan manggon bebarengan ing Pulo Solovetsky. Sawisé nyiapaké prau lan nggawa panganan lan sandhangan sethithik, uga piranti kanggo gawéan sing perlu, padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti lan, nyandhak kabèh pangarep-arep marang Panjenengané, padha munggah prau lan, ing cuaca tentrem, miwitilayar.

Kanthi pitulungan Gusti, ing dina katelu padha tekan pulo lan kanthi kabungahan lan nyenengake atiné padha matur nuwun marang Gusti sing wis paring papan sepi iki[6506] . Ing panggonan ing pinggir pantai ing ngendi prau para asket iku labuh, padha ngedegaké salib. Sawisé lelungan sawatara adoh[6507] menyang pedalaman pulo, para biksu sing kinurmatan weruh ing pinggir tlaga sawijining wewengkon pagunungan sing éndah banget, ing kono padha mutusaké manggon permanèn. Ing kono, sawisé padha mbangun sel, padha miwiti urip kanggo Gusti lan nyambut gawe supaya éntuk pangan prasaja lan asetik kanthi kringeté, ngolah lemah nganggo cangkul[6508] . Para biksu sing mulya nyambut gawe nganggo tangan, déné nganggo lambéné padha muji Gusti, nyedhak marang Panjenengané ing roh lumantar pandonga tanpa kendhat lan nyanyèkaké Mazmuré Dawud.

Sawisé sawatara wektu kliwat, wong Pomorian sing manggon ing sacedhaké pulo iku wiwit iri marang para sepuh mulya sing wis mapan ing kana; padha mutusaké ngusir wong-wong mau lan padha kandha ing antarané: 'Kita iki tangga teparo paling cedhak pulo iki, kaya-kaya kita sing duwé, amarga kita wong asli tanah Karelia; mula pantes yèn kita, lan sawisé kita anak-anak kita saka generasi ke generasi, nduwé bagéan ing pamilikan pulo iki.'

Sawisé sawetara wektu, sawijining nelayan, miturut saran kanca-kancané, teka ing pulo kuwi karo bojone lan kabèh keluargané lan manggon ora adoh saka sel-sel para sepuh sing taat. Dumunung ing kana, dhèwèké lan keluargané miwiti mancing ing tlaga. Nanging para bapa sing pinituah, amarga padha prihatin marang kaslametané dhéwé, tetep meneng lan ora ngerti ana kulawarga nelayan sing wis manggon ing kana.

Ing sawijining Minggu esuk, sawisé nindakake pandonga kaya biasané, Sang Mulya Savvatiy njupuk kemenyan lan metu kanggo nyemprat kemenyan marang salib suci sing wis dipasang ing sacedhak selé. Ing wektu kuwi, dhèwèké krungu swara pukulan lan jeritan, kaya ana wong sing lagi dipukul. Romo sing mulya kuwi ngeri banget krungu jeritan mau, lan amarga dianggep mung ngimpi, dhèwèké mènèhi tandha salib, bali menyang selé, lan nyritakaké marang Romo Herman sing suci, sing manggon bareng dhèwèké, bab pukulan lan jeritan sing wis dirungokaké. Sawisé ninggalake selé lan krungu swara sing padha, Romo Herman banjur ngetutaké swara kuwi, ndeleng wong wadon sing nangis lan takon apa sing kelakon lan kenapa dheweke nangis. Liwat luhé, wong wadon kuwi nyritakaké apa sing wis kelakon marang dhèwèké.

"Nalika aku mlaku menyang tlaga kanggo ketemu bojoku," ujare, "aku ketemu karo loro mudha padhang sing nyekel aku lan nggebuk aku abot nganggo tongkat, kandha: 'Tinggalna panggonan iki; kowe ora pantes manggon ing kene, amarga Gusti wis netepake kanggo dadi panggonan para biksu; mula tinggalna panggonan iki saiki uga, supaya kowe ora nemoni pati sing nggegirisi.' Sawisé kuwi, para mudha padhang sumunar mau sirna saka pandelengan.

Sang Herman sing pinaringan berkah, sawisé bali marang sesepuh Savvatiy sing kinurmatan, nyritakaké marang piyambakipun apa sing wis dirungokaké saka bojoné nelayan, lan loro-loroné padha muji Gusti Allah; déné sang nelayan, sawisé nggawa bojoné lan barang-barangé, langsung mangkat nganggo prau menyang panggonan panggonané sadurungé. Lan wiwit wektu kuwi, ora ana wong awam sing wani manggon ing Pulo Solovetsky, lan mung para nelayan sing kadhangkala teka menyang pulo kanggo mancing.

Sawisé pirang-pirang taun kliwat, Herman sing pinaringan berkah mundur menyang Kali Onega[6509] , déné Savvatiy sing mulya, kanthi iman sing jero marang Gusti, tetep piyambakan ing pulo. Mung Gusti kang Maha Ngerti, kang ngreksa abdi-Nya saka ing dhuwur, lan Malaikat-Malaikat suci-Nya, kang sowan marang Savvatiy, abdi Gusti kang ing daging niru para roh tanpa daging, kang ngerti kepiye manggoné ing pulo, kepiye puasane, lan

---

[6505] Gusti German ing Solovki séda ing taun 1479; dina rayané tanggal 30 Juli.

[6506] Sang Savvatiy lan Sang Herman teka ing Pulo Solovetsky ing taun 1429.

[6507] Rolas versta saka biara saiki, cedhak Gunung Sekirnaya; sawisé kuwi ing panggonan iki dibangun sawijining hermitase karo kapel sing didedikasikake kanggo Sang Savvatiy.

[6508] Motyga iku jinis cangkul khusus.

[6509] Kali Onega ana ing provinsi Olonets lan Arkhangelsk; mili menyang Teluk Onega.

apa waé kaelokan rohani kang digayuhé! Bab kita, kita bisa ngadili pakaryan lan kasangsaran urip tapa wong mulya mau saka sipat panggonan panggonané. Amarga wong tuwa mulya sing manggon piyambakan ing pulo segara sing adoh lan ora ana sing ngunjungi, ora ana pakaryan liya kajaba nglakoni pangibadah lan renungan marang Gusti kanthi ajeg. Lan pancen, nyemplungake pikirane ing pangibadah lan pacelathon sing terus-terusan karo Gusti Allah lan ngarahake mripate kang kebak luh marang Panjenengané, ingkang kinurmatan kuwi nglegakake ambegan awan lan bengi, kepengin dibebasake saka badan lan nyawiji karo Gusti.

Ngrasa, ing yuswa tuwa lan sawisé urip makarya kanggo Gusti, yèn pati wis cedhak, Sang Luhur Savvatiy wiwit mikir carané supaya pantes nampa Misteri Ilahi, sing wis ora dipikolehi wiwit ninggalake Biara Valaam. Sawisé ndedonga marang Gusti kanggo iki, dhèwèké munggah prau cilik lan sawisé segara meneng amarga panjaluké, dhèwèké nglayar menyang pesisir sebrang sajrone rong dina. Sawisé tekan pinggir, piyambakipun miwiti lelampahan lumantar daratan, kepéngin tekan kapel sing dumunung ing Kali Vyga. Kebeneran nalika semana ana Sang Abas Nathanael sing mandheg ing Vyga, rawuh kono kanggo sowan marang umat Kristen sing manggon ing kana.

Miturut rute sing wis direncanakake, Bapa Pendeta, kanthi pangayomaning Gusti, ketemu karo Abas Nathanael, sing lagi lelungan karo Misteri Suci menyang sawijining desa terpencil kanggo maringi Komuni Suci marang wong sing lara. Sawisé salam biara sing lumrah, para lelungan mau padha miwiti ngobrol lan nalika padha nyadari sapa sabené, padha bungah banget bisa ketemu siji lan sijiné. Sang Savvatiy sing kinurmatan bungah amarga wis nemokake apa sing digoleki, dene Abas Nafanail seneng amarga diparingi kalodhangan ndeleng rambute abu-abu sing kinurmatan lan pasuryan suci Sang Savvatiy, sawise krungu akèh babagan gesange sing kebak kabecikan. Lan Sang Savvatiy sing bejo kandha marang Nafanail:

"Bapa, kula nyuwun dhumateng kasucian Panjenengan: kanthi wewenang ingkang kaparingaken dening Gusti Allah kanggé ngapura, paring pangapura dhumateng dosa-dosa ingkang badhé kula pangaku dhumateng Panjenengan, lan paring dhumateng kula Komuni Suci saking Awur lan Rah Ayu Sang Kristus, Gusti kula. Wiwit pirang-pirang taun kula kobong karsa nyawisaken nyawa kula kanthi dhaharan Ilahi punika. Mula, Bapa suci, paringana dhahar marang kawula saiki, awit Kristus Gustiku sampun paring pratandha katresnan panjenengan dhumateng Gusti, supados panjenengan saged ngresiki kawula saking dosa-dosa ingkang sampun kawula lampahi wiwit enget ngantos sapunika, ing tembung, tumindak, lan pikiran.

'Mugi Gusti ngapura kowe, sedulur,' wangsulé Abas Nathanael; lan sawisé meneng sedhela, piyambaké ngunggahaké tangané menyang langit lan kandha karo luh: 'Oh, mugi kula saged nggadhahi dosa Panjenengan, Bapak Ingkang Kinurmatan, kanggé nglebur kalepatan kula dhéwé!'

Sang Santo Savvatius ngendika marang Nathanael:

'Kula nyuwun dhumateng paduka supados paring Komuni Ilahi tanpa tundha, awit pungkasaning gesaḥ kula sampun cedhak.'

Abbot mangsuli:

'Gusti, Bapa Savvatius, mangkat saiki menyang kapel lan enteni kula ing kono: kula badhe ndeleng tiyang sakit lan badhe enggal wangsul dhateng panjenengan; kula badhe rawuh ing enjang.'

Kanggo iki, Santo Savvatiy ngendika:

'Bapa, aja nganti nganti esuk: amarga kita ora ngerti apa sesuk kita isih bisa ambegan, luwih-luwih piye carane kita bisa ngerti apa sing bakal kelakon sawisé.'

Kang Maha Suci Savvatiy ngendika tembung-tembung mau, sing maringi pratandha yèn seda panjenengané wis cedhak.

Amarga ngakoni Savvatiy minangka wong sing cocog karo manahé Gusti, Abas Nathanael ora wani mbantah maneh, nanging, nggenepi panyuwuné, sawisé dhèwèké wis ngakoni dosané, maringi dhèwèké Misteri Ilahi Kristus lan, sawisé silih kecup tangan, ngendika:

'Hamba Gusti, kula nyuwun: enteni kula ing kapel ing Vyga.'

Wong suci mau sarujuk ngenteni ing kana kanggo sang abbot. Abbot mau menyang wong sing lara, dene Savvatiy sing kinurmatan lunga menyang panggonan sing wis ditemtokake. Ing kono, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis nampa Komuni Suci lan kabèh berkahé, dhèwèké mlebu sel sing biyèn ana jejere kapel lan, sawisé nutup lawang, nyiapaké nyawane sing suci kanggo diserahaké ing tangané Gusti Allah.

Ing wektu kuwi, ana pedagang saka Veliky Novgorod sing jenenge Yohanes, nalika nglayar mudhun Kali Vyga karo barang-barangé, mandheg ing kapel sing ana ing pinggir kali. Sawisé munggah saka prau, dhèwèké nyuwun pangapunten ing ngarepé ikon-ikon suci ing kapel lan, mlebu ing selé Sang Mulya Savvatiy, nampa berkahé. Sawisé maringi berkah, Santo Savvatiy mulang pedagang mau saka Kitab Suci, ngajak supaya nindakaké kabecikan. Pedagang iku sugih banget, nduwé budhak, lan kepéngin mènèhi ganjaran marang santo mau nganggo kabèh barang sing dibutuhaké. Nanging santo mau, sing ora péngin nampa apa-apa saka pedagang, kandha:

'Yen kowe kepengin nglakoni sedekah, ana wong-wong ing antaramu sing butuh pitulungan, nanging aku ora butuh apa-apa.'

Sawisé kuwi, bapak sing mulya mulangaké Yohanes bab katresnan marang kasederhanaan, welas asih marang kulawargané, lan kabecikan liyané. Pedagang kuwi sedhih amarga sang tuwa ora nampa apa-apa saka dhèwèké. Kanggo nglipur dhèwèké, bapak sing mulya kandha:

– Anakku John! Nginep kene nganti esuk – lan kowe bakal weruh sih rahmaté Gusti lan bisa mangkat kanthi tentrem.

Nanging Yohanes kepengin mangkat saka kono. Lan dumadakan ana badai gedhe karo guntur lan kilat, lan kali lan segara wiwit nggelombang kenceng. Ndeleng owah-owahan cuaca sing dumadakan lan banyu sing nggelombang kenceng, Yohanes wedi banget lan tetep ana ing kana nganti bengi. Esuké, dhèwèké menyang seléku, kepéngin nampa berkah saka Sang Venerable Savvatiy sadurungé miwiti lelampahané – amarga badai saiki wis reda. Ngetuk lawang sel sang resi kanthi pangajab, dhèwèké ora nampa wangsulan. Sawisé ngetuk kaping pindho lan kaping telu, lawang kabuka, lan nalika mlebu sel, Yohanes weruh sang wali lungguh nganggo jubah lan tudung, karo cerobong kemenyan ana ing sacedhaké. Lan pedagang kuwi kandha marang sang resi:

"Nyuwun pangapunten, abdi Gusti, amarga aku wani mlebu ing ngarsamu, amarga katresnan lan pracaya marang kasucian panjenengan. Aku nyuwun marang panjenengan supaya paring berkah kanggo lelampahanku, supaya kanthi dilindhungi dening pandonga suci panjenengan, aku bisa lelungan kanthi tentrem."

Nalika Yohanes ngucapake tembung-tembung mau, ora ana swara utawa tanggapan, amarga nyawa sang bapak suci wis munggah marang Gusti, lan ing wektu kuwi sumebar ambu wangi sing nyengat ing saindenging sel. Ndeleng bapak sing kinurmatan ora mangsuli, lan nyangka yèn piyambakipun lagi turu, Yohanes nyedhak lan nyentuh piyambakipun nganggo tangane; nanging, nalika nyadari yèn piyambakipun wis seda lumantar marang Gusti, piyambakipun kebak rasa wedi lan ing wektu sing padha kélangan tangis, lan luh anget mili saka mripaté.

Ing wektu kuwi, Abas Nathanael lagi bali saka sowan marang wong sing lara. Panjenengané mlebu sel lan nalika weruh yèn sang wong suci wis séda, panjenengané nangis kenceng lan nyium badan suci mau. Abas lan saudagar mau padha rembugan babagan bapa sing kinurmatan: Abas nyritakaké kepiyé dhèwèké wingi dianggep pantes maringi Misteri Ilahi marang abdi Gusti, déné saudagar nyritakaké kepiyé dhèwèké kinurmatan bisa rembugan karo bapa sing kinurmatan mau sing migunani tumrap jiwa. Sawisé kidung panguburan, padha ngubur badan suci bapa sing kinurmatan mau, nyerahaké marang lemah.

Ingkang Kinurmatan Savvatiy séda ing dina kaping 27 wulan September[6510] . Ing dina iki panjenenganipun dipunurmati kanggé kamulyaning Gusti Allah, ingkang kamulyakaké ing Tritunggal, Rama, Putra, lan Roh Suci, dhumateng Panjenenganipun katur pangurmatan lan ibadah salami-laminipun. Amin.

Troparion, Nada 3:

Sawise mundur saka donya lan manggon ing ara-ara samun, panjenengan ngupaya ing pakaryan becik lumantar sangsara, waspada, lan pandonga: mulane, sanadyan sawise seda, panjenengan maringi panyembuhan, Savvati, bapa kita. Mugi panjenengan ndonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita pinaringan kaslametan.

[6510] Ing taun 1435. Relik Sang Sing Mulya dipindhahake ing taun 1465 saka panggonan seda ing Kali Vyga menyang Pulo Solovetsky.

Kontakion, Nada 2:

Nyingkiri rame-ramé donya, panjenengan mapan kanthi wicaksana ing pulo ing tengahing segara; nggawa salib panjenengan, panjenengan ngetutaké Kristus lumantar pandonga, jaga bengi, lan puasa, ngremuk daging panjenengan kanthi tapa brata. Mangkono panjenengan dados sumber pangajaran tumrap para wong saleh: amargi punika, kanthi katresnan, kita ngrayakake pangeling panjenengan, Sang Savvati ingkang kinurmatan; ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita kanggé kita sedaya

Perayaan Para Rasul Suci Markus, Aristarkus lan Zenas

Perayaan tanggal 27 September

Rasul Suci Markus, uga dikenal minangka Yohanes[6511] , sing kasebut déning Santo Lukas ing Kisah Para Rasul (Kisah 15:37), diangkat dadi uskup Babilonia déning para Rasul lan makarya kanthi semangat nginjili Kabar Kabungahan. Panjenengané nggayuh kawani gedhé ing ngarsané Gusti Allah nganti bayangane dhéwé marasaké wong lara.

Santa Aristarkus, sing kasebut déning Rasul Paulus ing surat-suraté (Kolose 4:10; Filemon 1:24), iku uskup Apamea ing Siria[6512] .

Santa Zina iku pengacara[6513] (sadurunge dadi rasul), lan sawisé dadi uskup Diospolis[6514] .

Peringatan Sang Martir Suci Epicharia

Dirilèkaké tanggal 27 September

Martiir Kristus, Epicharia, manggon ing Roma nalika pamaréntahan Diocletian[6515] . Gubernur Caesarius mréntah supaya dhèwèké ditangkep lan digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili. Amarga pangakuané sing teguh marang asmané Kristus, dhèwèké digantung lan dicambuk, sawisé kuwi 40 prajurit nggebuk dhèwèké nganggo palu timah; nanging, lumantar pandongaané, sawijining malaékat nyerang lan nggebuk prajurit-prajurit mau. Sawisé kabèh panyiksaan mau, sirahé dipotong nganggo pedhang. Akèh banyu mili saka watu sing dipijak déning martir suci mau.

Peringatan marang Sang Mulya Ignatius.

Dirilis tanggal 27 September

Sing kinurmatan iki urip nalika pamaréntahan para kaisar Nikephoros Phokas lan John Tzimiskes[6516] , ing Kapadokia. Wiwit isih bayi, wong tuwané nyawisaké dhèwèké marang Gusti Allah, kaya déné biyèn padha nyawisaké Samuel[6517] . Sawisé diwasa, dhèwèké nglakoni sumpah biarawan lan ora suwé diangkat dadi presbiter,

---

[6511] Kanca saka Rasul Paulus lan Barnaba ing lelampahan apostolik kapisan; nalika lelampahan apostolik kapindho Rasul Paulus, Rasul Barnaba, sawisé pisah saka Rasul kanggo wong-wong non-Yahudi, nindakake lelampahan apostolik kapisah bebarengan karo Yohanes Markus.

[6512] Apamea ing Siria dumunung ing sisih kidul-kulon Siria, ing pinggir Kali Orontes, kali paling gedhé ing Siria, sing metu saka jero lemah cedhak kutha iki, mbentuk tlaga gedhé. Ing jaman kuna, Apamea iku kutha utama ing provinsi Siria Apamea lan dijupuk jenengé saka Apame, garwané Seleucus I Nicator, panguwasa Siria, sing ndadékaké kutha iki wigati.

[6513] Santa Zina iku murid lan kanca kerjane Rasul Paulus. Watara taun 64 Masehi, nalika Rasul Paulus nulis Surat kanggo Titus, dhèwèké makarya ing Kreta bareng karo Titus. Para 'ahli hukum' (utawa 'panulis') iku wong-wong sing wis sinau, sing ing antarané wong-wong biasa sing kasar lan prasaja mbentuk golongan sing nduwèni hak istimewa, paham banget marang hukum lan tanggung jawab babagan perkara hukum ing pangadilan gerejawi.

[6514] Diospol iku sawijining kutha ing dalan lor saka Yerusalem menyang Yopa (Yafo).

[6515] Iki ana ing wiwitan abad kaping 4.

[6516] Nikephoros II Phokas, kaisar Bizantium, mrentah saka taun 963 nganti 969; John Tzimiskes, penerusé, mrentah saka taun 969 nganti 975.

[6517] 1 Sam. 1:1–28

lan sakbanjuré dadi abbot. Panjenengané nindakake akèh kanggo biarané[6518] : nggedhekaké, ngias lan ngreksa, mbangun loro gréja ing jeroné kang dipersembahaké marang nabi Élia, lan ngedegaké gréja liya ing kutha liya kang dipersembahaké marang Para Rasul Suci. Saliyane kuwi, panjenengané uga ngedegaké tembok kang kuwat lan megah ngubengi biarané. Sawisé tau lelungan menyang Konstantinopel, ing ngendi dhèwèké nyumbangaké salib suci lan Injil Suci minangka peparing kanggo sawijining biara, Sang Mulya lara weteng nalika lelungan bali lan séda ing Ammoria[6519] . Dhèwèké dikubur ing sacedhaké salah siji gréja ing kutha kuwi. Sawisé mangsa adhem kliwat, para bapa ing biarané kepéngin mindhah jasadé. Nalika mbukak sarcophagus, padha weruh yèn jasadé isih utuh lan ora bosok, muni ambu kang nyenengaké. Kanthi ngajèni padha ngusung lan nyelehaké ing serambi gréja, padha muji Gusti Allah, kang nggumunaké ing para wali.

11 Oktober

28 September (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Chariton, Pangakun Iman

Dipepering ing tanggal 28 September

Ingkang Kinurmatan Chariton manggon ing kutha Iconium, ing wewengkon keuskupan Lykaonia[6520] . Panjenenganipun tiyang Kristen ingkang taat, misuwur amargi kasampurnanipun, lan nalika pamaréntahan Raja Aurelian ingkang duraka, panjenenganipun mbuktekaké yèn piyambakipun minangka pangakén asma Kristus[6521] . Amarga nalika prentah raja sing ora takwa sumebar ing saindenging tanah, meksa wong Kristen nyembah arca lan mrentahake supaya sing ora manut dipatèni, Chariton dicekel ing Iconium déning panguwasa wilayah kuwi, amarga dhèwèké sing paling menonjol ing antarané wong Kristen amarga kasuciané lan sumunar kanthi kabecikan. Dheweke diiket lan digawa ngarep pangadilan wong-wong sing ora pracaya marang Gusti, ing kono gubernur takon marang dheweke:

'Ngapa kowe ora nyembah marang dewa-dewa mulya, sing ing ngarepe raja lan kabèh wong padha nundhuk?'

Chariton mangsuli:

Kabèh déwa-déwa wong kafir iku setan sing biyèn nyoba padha karo Gusti Allah Kang Maha Luhur, lan amarga kesombongané padha dibuwang saka swarga menyang jeroné donya ngisor; nanging saiki padha ngupaya dihormati minangka déwa déning wong-wong bodho lan sing kesasar. Nanging, loro-loroné, para dewa kuwi lan wong-wong sing sujud marang kuwi, bakal enggal sirna lan ilang kaya udud: mulané aku ora nyembah marang kuwi; aku pracaya marang Gusti Allah sing sejati, ngabdi lan nyembah marang Panjenengané, awit Panjenengané iku Pangripta kabèh mau, Juruwalanganing donya, sing urip langgeng.

"Kanthi wangsulan kasar sing sepisanan iki," pangandikane gubernur, "kowe wis pantes paukuman pati, amarga kowe wani ngina dewa-dewa sing langgeng, lan wani nyebut kita sing nyembah dheweke iku edan lan kesasar; mung amarga kuwi sirahmu sing ngina kuwi pantes dipotong nganggo pedhang. Nanging amarga déwa-déwa kita sabar lan ora kesusu mbales isiné ngremehké marang wong-wong mau, aku bakal paring welas asih lan ora bakal m mbinasakaké kowe langsung; mbok menawa, sawisé kowe eling, kowe bakal wicaksana lan

---

[6518] Biara Juruwilujeng Kali Jero; diadegaké ing awal abad kaping 9 Masehi, dumunung ing Asia Cilik, ing pesisir Segara Marmara, cedhak Konstantinopel.

[6519] Amoria dumunung ing Phrygia, ing Asia Minor, lan dadi kutha sing makmur lan padhet.

[6520] Provinsi Likonia, lan uga keuskupan Likonia, ing Asia Cilik, dumadi saka 18 kutha. Iconium iku kutha utama ing keuskupan Likonia. Ing kana dianakake konsili babagan baptisan para bidah (Eusebius, Sejarah Gerejawi, Buku 7, Bab 6).

[6521] Ing Gréja wiwitan, istilah 'konfesor' diwènèhaké marang wong Kristen sing ora nyelakaké iman Kristen nalika diundang kanggo diadili ing ngarepé wong pagan lan ngalami panyiksaan sing ora nyebabaké pati. Saliyane, gelar iki uga diparingi marang wong-wong Kristen sing nglakoni urip kanthi kabecikan paling luhur, nglawan donya lan godha-godhané lan kanthi mangkono maringi kasaksian marang pangabdiané marang Kristus Panylamet.

nyawisaké kurban bareng karo kita marang para déwa sing saiki kowe ejèk, lan nyuwun pangapura marang dosa sing wis kowe tindakaké; para déwa mau, sing welas asih, siap nampa kowe lan ngapura kowe amarga ngremehké marang dhèwèké.

Chariton mangsuli:

Yen berhala-berhalamu iku dewa, mula kowe salah, Hegemon, ngapura aku amarga aku wis ngina marang kuwi; amarga saben wong kudu mbela pakurmatan dewané lan nuduhaké semangat marang dewané. Nanging yen kuwi dudu dewa, mula kowe mréntah wong-wong kanthi sia-sia supaya nyembah marang kuwi. Wigatenana iki: ora ana sangsara sing bakal mbalèkaké aku saka Gusti Allah sing Urip utawa nyurung aku ngajèni arca-arca sing hina; amarga aku iki murid sang martir pisanan sing pinunjul, Thekla[6522] , sing sumunar ing Iconium kita kaya esuk kang padhang minangka pratandha sang martir. Dheweke uga diwulang babagan prestasi iki dening guru agung – Santo Paulus, sing saiki aku kandha: 'Sapa sing bakal misahake aku saka katresnané Gusti Allah – apa iku sangsara, utawa kasangsaran, utawa panganiayaan, utawa keluwen, utawa pedhang, utawa ujian liya?'[6523] . Banjur gubernur kandha:

'Yen dewa-dewa kita dudu dewa, kaya sing kowe kandha, mesthi ora bakal maringi kita urip makmur, kasugihan, kamulyan, lan kasehatan.'

Chariton mangsuli:

'Kowe salah, Hegemon, yen nganggep kowe nampa kabèh iki saka dewa palsumu, sing dhéwé-dhéwé mlarat lan ora nduwé apa-apa kajaba karusakané dhéwé; amarga sanajan setan ora nduwé kuwasa marang babi tanpa idiné Gusti (Matéus 8:31–32); lan apa arca bisa maringi apa-apa marang sapa waé, yèn dhéwé ora nduwé apa-apa? Ora bakal ngulur tangan, ora bakal mlaku nganggo sikil, ora bakal ngomong nganggo ilat, ora bakal ndeleng nganggo mripat, ora bakal krungu nganggo kuping, amarga ora ana nyawa ing jerone. Yen kowe kepengin ngerti kabeneran, cobanen lan kowe bakal weruh sepira ora gunane: nyedhakake lilin sing murub ing cangkem arca lan kobongna – apa kuwi bakal ngrasakake lara? Gawa kapak lan potong sikilé – apa bakal njerit? Gawa palu lan remuk iga-igane – apa bakal ngeluh? Satemene, kowe ora bakal krungu apa-apa, amarga iku ora nduwé urip lan ora nduwé ambegan.

Krungu kuwi, gubernur langsung nesu banget lan kaya wong mabuk muni banter kanthi nesu, nganti nyegah sang wali nerusake omongane. Dheweke langsung mréntah supaya sang wali dicekel, ditelanjangi, lan dipentang ing wangun salib, dipukul tanpa welas asih nganggo cambuk; nanging sang wali nahan kabeh iku kanthi gagah, amarga wis mutusaké yèn luwih becik mati kanggo Kristus Gusti tinimbang urip ing anané dosa sawisé nyingkiri Sang Penciptané.

Nalika sang wali lagi dipukul cambuk, penyiksane takon marang piyambakipun:

'Kowe, Chariton, apa kowe gelem nyembah marang dewa-dewa sing langgeng, utawa kowe kepengin nampa tatu sing luwih parah?'

'Yen bisa,' wangsul sang martir, 'mati sewu kaping kanggo Juruslamet kula, luwih becik aku sarujuk tinimbang urip lan sujud marang setan.'

Wong suci iku dipukul abot ing saindenging awaké nganti organ njeroé katon; dagingé ambruk saka balungé, getih mili kaya kali, lan kabèh awaké dadi siji tatu sing terus-terusan. Akhiré nalika padha weruh yèn dhèwèké meh ora urip, wong-wong mau mandheg nggebuki dhèwèké lan, mikir yèn dhèwèké bakal enggal mati, padha ngusung dhèwèké ing pundhaké lan nggawa dhèwèké menyang penjara. Dhèwèké ora mung ora bisa mlaku dhéwé, nanging uga ora bisa ngucapaké siji tembung, mung ambegan alon-alon: tatué pancèn parah banget. Sawisé dilebokaké ing penjara, para penyiksa banjur lunga.

Ndeleng kasabaran sang penjahat, Gusti Allah nguwatake dheweke kanthi pitulungané, enggal marasake tatu-tatune, lan ndadekake wong sing sejatine dikarepake mati déning wong jahat dadi urip lan waras, supaya dheweke bisa kandha karo Daud: *'Aku ora bakal mati, nanging urip, lan bakal nyritakake pakaryané Gusti'* (Mazmur 117:17). Banjur dhèwèké digawa manèh ing ngarepé pangadilan; lan, kanthi wani luwih gedhé tinimbang kapisan, dhèwèké nimbulaké nesu sing luwih gedhé ing sang penyiksa. Gubernur mrentahake supaya

---

[6522] 'Murid' ing kéné tegesé 'pengikut', amarga St Chariton ora bisa dadi murid sejatié St Thecla, kanca jaman para Rasul: dhèwèké urip ing separo kapindho abad kaping telu lan separo kapisan abad kaping papat.

[6523] Tèks sing rada diowahi saka Roma 8:35, ing ngendi Rasul Paulus ngandharaké pangabdiané marang Kristus Panyelamet.

badan sang wali dipanggang nganggo lilin, nganti kabèh awaké kaya daging sing disiapaké kanggo dhaharan. Nanging, nalika nandhang sangsara kaya ngono kanggo Kristus, Gustiné, dhèwèké bungah lan manèh dibuwang menyang penjara sing padha.

Ing wektu kuwi, Kaisar Aurelian seda, amarga paukuman saka murka Gusti Allah amarga pancuran getih wong Kristen. Nalika lelungan antarané Bizantium lan Heraclea, dhèwèké kaping pisan kaget amarga swara guntur banter saka langit, sing marakaké pratandha yèn patié wis cedhak; banjur, sajrone lelungan sing padha, dhèwèké dipatèni déning anggota omahé dhéwé , saéngga uripé ing donya rampung kanthi tragis. Sawisé seda, panganiayaan marang umat Kristen mandheg, lan para tawanan Kristus dibebasaké saka pangasingan, belenggu, lan penjara; amarga Kaisar Tacitus, sing njupuk tongkat kraton sawisé seda Aurelian, sawisé sinau piwulang saka paukuman Caesar sing mrentah sadurungé, ngetokaké prentah ing kabèh tanah ing sangisoré pamaréntahané yèn kabèh umat Kristen kudu dibebasaké. Dheweke wedi bakal ngalami nasib sing padha karo Aurelian yen dheweke kasar marang wong Kristen. Lan banjur kabungahan ageng rawuh marang para wong pracaya: para tawanan dibebasake, wong-wong sing wis diasingake padha bali saka panggonan pangasingane, lan para uskup, imam, lan umat padha metu saka ara-ara samun lan guwa, sawise padha ndhelik amarga wedi marang para penyiksa; lan nalika padha nyapa siji lan sijine, padha bungah amarga tentreming Gréja. Wektu kuwi Sang Mulya Chariton Sang Pangakuan dibebasake saka panjara. Nanging dhèwèké ora bungah amarga ora diparingi kasempatan nandhang sangsara nganti pungkasan, awit dhèwèké luwih milih ngrampungake mahkota martir lumantar sangsara tinimbang tetep urip; luwih nyenengake atiné mati kanggo Kristus tinimbang dibebasake. Nanging, Pangayomaning Gusti Allah nambah umuré kanggo kabecikan akèh wong, supaya dhèwèké bisa rawuh ing ngarsané Gusti Allah ing papan swarga ora piyambakan, nanging bebarengan karo kumpulan para martir sukarela, kaya gembala karo wedhusé lan bapak karo anak-anaké.

Wiwit wektu kuwi, Santo Kariton, sawijining prajurit sing dihias tatu-tatu Kristus, nyingkiri donya lan kabèh sing ana ing donya; nggawa salibé, dhèwèké mangkat ing dalan kang angel lan dadi wong mati sing urip – mati tumrap donya, nanging urip tumrap Gusti Allah. Amarga nggawa tandha-tandha Gusti Yesus ing badané (Gal. 6:17), dhèwèké nyawisaké awaké kabèh marang Panjenengané lan disalib bareng karo Panjenengané; lan supaya dhèwèké tansah éling marang sangsara ilahi Panjenengané, dhèwèké mangkat menyang Yerusalem, panggonan Gusti kita nglegakaké napas pungkasané ing salib. Nalika piyambakipun lelungan lan wis cedhak Yerusalem, piyambakipun kapethuk maling, ingkang sawisé ora nemu barang rega ing dhiri piyambakipun banjur nyekel lan nyeret dhumateng guwa supados dipun patèni kanthi kejem. Nanging, maling-maling mau ora mateni piyambakipun, amarga padha kesusu golèk lelungan liya kang arep dirampok; ninggalake Santo Chariton sing diiket ing guwa. Nanging dhèwèké, kaya biyèn nalika dhèwèké diiket lan nandhang sangsara, matur nuwun marang Gusti Allah, siap nampa pati apa waé sing bakal teka kanthi idiné Gusti Allah. Ing wektu kuwi, dhèwèké ngomong kanthi wani marang setan:

Aku ngerti, hei setan, yèn kowé, amarga wedi ngadhepi aku dhéwé, wis ngutus perampok marang aku lan, kepéngin ngalang-alangi tujuanku, wis nyetel jebakan kanggo aku ing dalan iki. Nanging élinga iki, hei sing terkutuk: dudu kowé sing bakal menang marang aku, nanging aku sing bakal menang marang kowé, kanthi pitulungan Gustiku; awit sanadyan para perampok iku mateni aku, aku pracaya marang sih-rahmaté Gusti Allah yèn aku bakal nampa pangasoan suci saka Gusti Allah, déné kowé bakal nampa Gehenna[6524] . Aku bakal tangi marang urip langgeng, déné kowé wis mati ing pati langgeng, lan sangsara kowé ora bakal ana entéké. Nanging, Gustiku isih bisa nylametake aku urip saka tangan para perampok lan nylametake aku saka pati, kaya Panjenengané nylametake Ishak saka pangorbanan (Kejadian 22:1–24), para mudha saka pawon geni (Daniel 2:1–49), Daniel saka singa (Dan. 14:1–42), lan Santa Tekla saka geni lan kéwan galak.

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, ana ula sing merayap mlebu guwa lan nalika nemokake kendi isi anggur, wiwit ngombe saka kono; sawise mabuk, ula iku mual lan muntahake anggur mau bali menyang kendi bebarengan karo bisa, banjur merayap lunga. Para maling mau padha bali menyang omahé lan amarga kakehan ngelak padha ngombe siji-siji saka wadhah kuwi, banjur langsung keracunan amarga bisa mau: kabèh padha ambruk ing lemah lan mati kanthi sangsara sing nggegirisi. Mangkono padha nampa paukuman sing pantes kanggo dosané lan pungkasané uripé ing cara sing medeni.

[6524] Gehenna iku padha karo neraka.

Sawise lolos saka pati, Santo Chariton kanthi pitulunganing Gusti Allah mbebasake awake dhewe saka ikatan lan nemokake ing guwa iku akèh emas sing wis dikumpulake para perampok sajrone pirang-pirang taun liwat tumindak rampok. Santa Chariton ngentekake bandha sing dipikolehi para perampok kanthi cara ora jujur mau kanggo kabecikan bebarengan; saka sisa, dhèwèké mbangun biara ing panggonan kuwi, sing dijenengi Fare[6525] , lan sawisé ngowahi guwa para perampok dadi gréja, dhèwèké nglumpukaké komunitas ing kana. Misuwuré nyebar ing saindenging nagara, lan akèh wong teka marang dhèwèké amarga uripé sing luhur; sawisé nampa cukuran monastik saka dhèwèké[6526] , padha nglakoni urip tentrem ing biara kuwi, éntuk manfaat saka guru lan pangreksané, Sang Mulya Chariton, sing urip suciné dianggep minangka obor padhang lan maringi panguwasan rohani marang wong-wong mau. Amarga piyambakipun sampurna ing kabecikan lan tapa brata monastik, remen nglakoni puasa lan nahan napsu kados panganan manis, nganggep gawe minangka pangaso, lan nganggep kamlaratan minangka kasugihan; nanging piyambakipun welas asih lan ramah tamu, welas asih, tresna kados sedulur, alus, meneng, lan tansah kasedhiya kanggo sapa wae. Panjenengané uga duwé tembung ing lambéné, kang dirasakaké karo uyah kabijaksanaan[6527] , kang tansah dipigunakaké kanggo nuntun sedulur-seduluré ing dalan kaslametan. Ing biarané, dhèwèké netepaké yèn dhahar mung sapisan saben dina – ing wayah bengi – lan dhaharané ora saka panganan utawa ombèn-ombèn sing diracik kanthi rumit, nanging mung roti lan banyu kanthi watesan, supaya, sawisé ora mbebani weteng karo kakehan dhaharan lan ombèn, para sedulur ora dadi kakehan lali kanggo tangi saka turu ing tengah wengi lan ndedonga. Panjenengané uga paring paugeran yèn sawisé ndedonga, para sedulur kudu nglakoni pakaryan manual, kanthi ngati-ati supaya ora ngentèkaké sanadyan sak jam waé kanggo nganggur, awit setan, yèn nemokaké biksu sing nganggur, gampang nyekel dhèwèké ing jaring dosa, amarga kélangan semangat lan nganggur iku wiwitané dosa. Para Wali uga paring dhawuh marang para sedulur supaya tetep ana ing selé lan meneng, ora obah saka panggonan siji menyang panggonan liya lan ora padha kumpul kanggo pacelathon kosong; amarga akèh godaan muncul saka omongan kosong, kaya sing kaserat ing Kitab Suci: *'Kancan ala ngrusak watak becik'* (*[6528]* , 1 Kor. 15:33). Romo sing Mulya uga mulang para sedulur supaya ngreksa kasucian atiné kaya manik ing mripat, supaya tresna marang kasrakat luwih saka emas lan pérak, lan nganggep patuh minangka pitulung sing nuntun marang kaslametan; nalika iku Panjenengané mulang supaya padha ngupaya andhap asor, katresnan, sabar, alus lan kabecikan monastik liyane minangka bandha sing ora ana regané lan supaya sugih amarga kabecikan mau.

Sawisé maringi piwulang marang sedulur lan ngatur bengkel biara kanthi tertib, Sang Rama Mulya maréntahaké kabèh supaya padha kumpul; banjur saka antarané sedulur, piyambakipun milih sing paling misuwur amarga kasampurnané, lan ngangkat dhèwèké dadi pangoné ing panggonané piyambak, déné piyambakipun piyambak mutusaké mundur menyang alas paling jero, tresna marang meneng lan adoh saka wong akèh; awit piyambakipun kagungan sih kang saged marasaké lara lan ngusir setan, mulané tiyang saking sadaya penjuru padha nglumpuk dhateng piyambakipun, nggawa tiyang ingkang sakit. Para bangsawan wigati ugi rawuh nyuwun berkahipun, saéngga piyambakipun boten saged njagi meneng biara kanthi sampurna. Kuwatir amarga gangguan iki, piyambakipun mutusaké mundur menyang kesunyian, nyingkiri kamulyan donya. Nanging para sedulur sanget nyuwun supaya piyambakipun boten ninggalaké, lan nalika panyuwunan punika boten kasil, para sedulur nangis kados anak piatu nangisaken bapakipun. Nanging, pandonga bapa sing sholeh iku, sing nyenengake Gusti Allah, ora ninggalake anak-anake; amarga lumantar pandonga mau kabeh padha makmur ing netepi dhawuhe Gusti lan, kaya kembang lili[6529] sing ditandur ing ara-ara gersang, padha mekar ing kasucian. Mangkono, sawisé pamitan marang sedulur-seduluré, mberkahi lan nyaranake marang Gusti, bapa sing mulya mangkat menyang ara-ara gersang sing adoh lan alas belantara sing ora bisa dilintasi[6530] .

[6525] Biara Phare utawa Pharus dumunung enem milliaria, utawa 60.000 langkah, ing kidul Yerusalem.

[6526] Tonsur iku upacara liturgi khusus kanggo mlebu urip monastik, dijenengi mangkono amarga ing jaman biyen nyukur rambute dadi pratandha njaba pisanan saka pangrapan dadi biksu. Mung sawisé tonsur calon mau diparingi busana monastik.

[6527] Yaiku, omongane wis dirasakaké karo kawicaksanan, kaya déné uyah, tanpa iku panganan ora enak. Delengen Kolose 4:6.

[6528] Tegese, kabiasaan apik lan moral asring rusak amarga sesambungan karo kanca ala lan omongan kosong. Delengen 1 Korinta 15:33.

[6529] Yaiku, kembang lili alas sing tuwuh ing padang.

[6530] Desember – sawijining lembah utawa dataran rendah kang katutupi alas kandel, utawa wewengkon kang kaubengi watu.

Sawisé lelungan sedina[6531] , sang bapak mulya nemokake guwa liya ora adoh saka tapel wates Yerikho[6532] , lan sawisé manggon ing kana, urip kanggo Gusti, ngluhurake Panjenengané awan lan bengi, kaya déné malaékat[6533] . Panganané dumadi saka tetanduran ijo sing tuwuh ing sacedhak panggonané, nanging luwih saka kuwi dhèwèké diparingi gizi déning Sabda Gusti, pandonga tanpa kendhat lan luh anget sing mili saka katresnan jero marang Gusti, ngucapaké tembung saka mazmur: *'Luhku wis dadi roti aku awan lan bengi'* (Mazmur 41:4).

Sawisé dhèwèké manggon ing kana sawatara wektu, Gusti Allah ngetokaké dhèwèké marang wong-wong kaya harta sing didhelikaké ing sawah[6534] . Amarga akèh wong padha sedhih nalika dhèwèké lunga lan padha nangisi kelangan bapak sing becik, sawatara sedulur, sawisé padha sarujuk, lunga menyang ara-ara samun kanggo nggoleki panggembalane: Gusti Allah piyambak kersa supaya guru trampil lan pituduh becik iki mimpin ora mung dhèwèké dhéwé nanging uga wong liya menyang Karajaning Swarga. Wiwit wektu kuwi, panggonané pangasingané dadi kawangwang, lan para biksu lan umat wiwit teka marang dhèwèké, kepéngin manggon bareng, nyawang pasuryané sing kaya malaékat lan nampa panguripan saka pangandikane sing maringi piwulang. Ora suwé, klompok wedhus rohani sing akèh wis nglumpuk, lan sawijining biara liyané diadegaké manut tatanan lan paugeran sing padha karo sing kapisan. Mangkono kamulyaning Gusti saya mundhak lan nyebar ing panggonan sepi lan angel diakses tinimbang ing tengah kutha kang padhet, ing ngendi anané anarki lan prahara. Nanging sang bapa ora suwe manggon bebarengan karo anak rohani panjenengané; awit, sawise ngedegake sakabehe tatanan biara kaya sing pantes, piyambakipun m , malih mundur menyang alas paling jero, sing dumunung patbelas utawa luwih stadia saka tanah Fekuit[6535] , lan ing kono, manut tuladha Eliya lan Yohanes Pembaptis, *'Aku bakal lunga adoh lan manggon ing ara-ara samun'* (Mazmur 54:8). Dheweke ngumbara saka panggonan siji menyang panggonan liyane, liwat semak belukar, arus kenceng, bukit-bukit, jurang-jurang lan celah-celah ing bumi, nyerahake awake dhewe sakabehe marang Gusti. Sapa sing bisa nyritakake pakaryane ing ara-ara samun? Mung Gusti Allah piyambak, sing ngerti bab-bab rahasia, sing nyumurupi prestasine, nyekseni pakaryane lan, amarga iku, nyedhiyakake ganjaran swarga kanggo dheweke.

Sawisé bapak sing mulya wis suwé ngumbara ing ara-ara gersang, Gusti kersa supaya lentera iki, kang sumunar kanthi kabecikan, mèlu metu manèh saka pangasingan ara-ara gersang[6536] , lan lumantar tuladha uripé, sumunar marang kabèh sing kepéngin mlaku ing dalan sempit kang nuntun marang urip langgeng. Dheweke kaping pindho ditemokake dening sawetara asketis sing liwat ing ara-ara samun; padha sujud ing sikilé lan nyuwun supaya diparingi idin tetep bareng karo dhèwèké lan niru pakaryan salehé. Nalika wong liya krungu bab iki, akèh sing wiwit padha nglumpuk ing sacedhaké sing mulya, ngungsi saka donya kang sia-sia. Panjenengané, sawisé nglumpukaké kawanan kaping telu saka wedhusé Kristus lan mulangaké urip monastik, netepaké biara katelu, sing mengko ing basa Siria dikenal minangka Sukiy, déné ing basa Yunani dijenengi Lavra Lawas. Banjur piyambakipun munggah pucuking gunung ing kono lan manggon ing pucuk bukit kang ana guwa cilik, kang mung bisa digayuh nganggo undhakan sing dhuwur banget. Ing kono piyambakipun ngadeg kados dene pilar[6537] , munggah ing dhuwur bumi lan nyedhak marang panggonan swarga. Saka kono, kaya gembala sing apik sing lagi jaga, dhèwèké ndedonga kanggo para biara lan merenung babagan kaslametan para sedulur sing padha kumpul ing kono; kaya-kaya ngadeg ing buritan prau, piyambakipun nuntun pelayaran akèh jiwa saka panggonan punika; awit saka kabèh biara ingkang sampun dipunadegaké, tiyang-tiyang ingkang mbutuhaké pangopenan rohani padha nglumpuk dhateng piyambakipun. Lan piyambakipun manggon ing panggonan punika ngantos yuswa ingkang sampun sepuh sanget, kanthi nglakoni puasa lan pandonga sarta pakaryan tapa brata ingkang ngantos mokal katur; awit, saben dinten nambah pakaryan, piyambakipun katingal, sanadyan isih wonten ing daging, kados dene tanpa badan. Panggonan kuwi ora ana banyu, nanging sang bapa ora kersa supaya para sedulur kudu nyambut gawe

---

[6531] Yaiku, jarak sing biasane ditempuh wong mlaku sajrone sedina.

[6532] Kira-kira ing ara-ara samun Yudea.

[6533] Miturut Kitab Suci, para malaikat muji Gusti tanpa kendhat. Mazmur 21:4.

[6534] Delengen parabel harta karun sing didhelikake ing sawah. Mat. 13:44.

[6535] Fekuya – kutha Yahudi kuna sing dumunung ora adoh saka Betlehem.

[6536] 'Spud' iku ukuran bahan longgar, kadhangkala digunakake kanggo nutupi lampu ing wayah wengi supaya ora mati; 'under a spud' tegesé 'sirahe rahasia'.

[6537] Iki cetha nyebut menara jaga kayu sing dibangun para penggembala Palestina kanggo ngawasi ternaké sing sumebar ing padang rumput amba.

kanggo nggawa banyu saka adoh, dene piyambakipun ora saged njupuk banyu – amarga dalan munggah bukit sing angel lan amarga awak tuwa sing ringkih, kélangan tenaga amarga pakaryané. Mula, piyambakipun ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nyuwun supados Gusti maringi toya saking watu, kados ingkang sampun dipun tindakaken tumrap bangsa Israel ing ara-ara samun; punika kelampahan, awit Gusti maringi kabegjan dhumateng ingkang ajrih dhumateng Panjenenganipun lan ngrungokaken pandonga – lan dumadakan, kanthi kakuwataning Gusti, sumur toya mili saking watu garing ingkang boten pecah. Mangkono kuwatosé pandonga bapak sing sholeh ing ngarsané Gusti.

Sawise urip kanthi taqwa sing sampurna lan, kaya gugus anggur sing mateng, wis tekan pungkasaning dina-dinane, bapa sing kinurmatan iku nyedhaki pangliyaning sing berkah. Sawise mangerteni saka Gusti, piyambakipun nyaur para abbot lan sedulur saking telung biaranipun—ingkang lumantar pandonga lan perantara piyambakipun ing ngarsaning Gusti, cacahipun saya tambah kathah ing ara-ara samun kados lintang ing langit—lan ngandhani babagan seda ingkang badhe dumados.

"Aku," pangandikane, "ninggalake kowe, miturut dhawuhe Gusti; awit wis teka wektu kang suwé tak enteni kanthi semangat, supaya sawisé ninggalaké ikatan daging, aku bisa lunga lan ngadhep ing ngarsané Gustiku." Kanggo kowe, anak-anakku, jaga kaslametanmu, supaya saben kowe, sawise uwal saka jebakan mungsuh, dianggep pantes, nalika wayahe pati, mlebu ing ngarsane Gusti lan nampa rahmate.

Krungu kuwi, padha nangis lan kandha:

'Panjenengan ninggalaké kita, anak-anak Panjenengan, bapak lan guru kita! Panjenengan ninggalaké kita, gembala lan pituduh kita! Panjenengan sirna, lentera lan pimpinan kita ing dalan kita!'

Nanging piyambakipun nglipur, ngendika:

'Gusti kita Yesus Kristus wis janji bakal tetep ana karo kita tanpa bisa pisah nganti pungkasaning jaman, lan Panjenengané ora bakal ninggalaké kowe; lan yen aku dianggep pantes dening Panjenengané, aku bakal nyuwun marang kabecikané supaya Panjenengané ora misahaké kowe siji lan sijiné, kaya wedhus dipisahaké saka kambing ing Pangadilan Pungkasané, nanging supaya Panjenengané nempataké kowe kabèh ing sisih tengené[6538] lan nglumpukaké kowe dadi siji kandhang ing Karajané.

Para sedulur padha takon marang dhèwèké:

'Apa pangaturan, Bapa, sing bakal panjenengan lakoni kanggo badan panjenengan? Ing endi kita bakal ngubur panjenengan?'

Dheweke kandha:

'Wenehana manèh bumi marang bumi ing endi waé kowe kepéngin: "*Bumi iku kagungané Gusti, lan kabèh sing ana ing jerone"*[6539] (Mazmur 23:1).

Padha mangsuli:

'Ora, Bapa; panjenengan wis ngedegake telung biara lan nglumpukake telung kumpulan umat; saben-saben padha kepengin nduwé relik panjenengan[6540] ; mula, supaya ora ana perselisihan ing antarané kita, paring putusan saiki ing endi kita kudu nyimpen relik panjenengan.'

Nyukupi panyuwuné, piyambakipun sarujuk dikubur ing biara kapisan, ing ngendi piyambakipun tau dadi tawanan rampog lan kanthi mujijat, amarga sih rahmaté Gusti, kaslametaké. Para biksu saka telung biara mau banjur nggawa dhèwèké menyang biara iku. Ing kono, sawisé maringi akèh piwulang marang sedulur-seduluré babagan urip biksuan sing sampurna lan pamitan, dhèwèké nglempèkaké badan ing amben lan nyerahaké nyawa suci marang Gusti, tanpa ngalami sangsara badan illness[6541] .

Mangkono bapak kita sing kinurmatan, Chariton, martir Kristus, pangakun iman lan askétis sing becik, séda. Kabeh bapa ing ara-ara samun padha nangis kanggo piyambakipun, lan sakabehing ara-ara samun kebak tangisan amarga bapa lan guru agung kang wis madhangi donya kaya srengenge. Sawise padha nangis cukup suwe, para biksu ngubur relik suci piyambakipun kanthi pakurmatan, memuji Bapa, Putra, lan Roh Suci salawas-lawase. Amin.

[6538] Ngadeg ing sisih tengen ateges dianggep bener dening Gusti Allah. Matius 25:33.

[6539] Tegesé, kabèh kagungané Gusti, saben potongan lemah. Mazmur 23:1.

[6540] Relik umume nuduhaké marang badané wong Kristen sing wis seda, lan luwih khusus nuduhaké marang sésa suci para wali Gusti Allah sing wis dimulyakaké.

[6541] Watara taun 350 Masehi.

Kontakion, Nada 2:

Sawise nyenengake pangendalian dhiri sing ilahi lan nguwasi hawa napsu dagingmu, kowe katon kaya wong sing bali lumantar pracaya; lan kaya wit urip, kowe mekar ing tengahing swarga, sing paling bejo lan paling suci, Chariton.

Peringatan Nabi Suci Barukh

Dipepering ing tanggal 28 September

Nabi Yeremia sing suci nyekseni pembuangan Babilonia nalika yuswa 70 taun, lan Santo Barukh, muridipun, ora nate ninggalake sisih gurune. Nalika Yeremia nangis amarga karusakan Yerusalem, Baruk, sawisé mundur menyang guwa, uga nangis kanthi getir. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké metu saka guwa lan kanthi sedhih banget nyekseni guruné Yeremia dilempari watu. Santo Baruk ngandhani ramalan kanthi cetha bab inkarnasi Putraning Allah; ramalané iki diwiwiti karo tembung: *'Iki Gusti kita, lan ora ana sing bisa mbandhingi Panjenengané'* (Barukh 3:36–38). Dhèwèké uga mratélakaké nasib Yerusalem. Sawisé seda Sang Nabi Yeremia, sing wis dikuburké, dhèwèké dhéwé ora suwé banjur seda[6542] .

Peringatan para martir suci Alexander, Alpheus, Zosima, Mark, Nikon, Neon lan Iliodorus.

Perayaan tanggal 28 September

Kabeh para martir suci iki nandhang sangsara ing jaman Kaisar Diocletian[6543] , ing Antiokia Pisidia, ing sangisoré pamaréntahan gubernur Magnus. Nalika padha munggah ing sawijining gunung, padha weruh Santo Markus ngopeni kumpulan wedhus; lan kéwan galak sing dikejar para prajurit padha nggleleng ing sikilé lan ngrumat. Nalika krungu bab iki, Magnus mrentahaké telung puluh prajurit supaya digawa marang dhèwèké; nanging kabèh prajurit mau padha mbalik marang Kristus sawisé diwulangaké déning Santo Markus. Gubernur mrentahaké sawatara saka wong-wong mau supaya diiket, déné liyané dikirim menyang Nicaea, ing ngendi sirahé dipotong. Sawisé kuwi, ditemokaké telung sedulur Kristen: Alpheus, Alexander, lan Zosima. Santa Markus disalib bareng karo wong-wong mau, banjur dipenggal nganggo pedhang. Magnus ngirim sirahé menyang candhi dewi Artemis; nalika sirah martir suci mau digawa mlebu candhi, kabèh arca ing kana tiba lan remuk. Nalika nyekseni mujijat iki, Nikon, Neon, lan Iliodor uga pracaya marang Kristus lan langsung dieksekusi ing papan kuwi.

Uripé Santo Wenceslaus, Pangeran Bohemia

Dirilisake tanggal 28 September

[6542] Nabi Barukh seda ing Mesir, kamungkinan ing taun kaping 12 sawisé karusakan Yerusalem déning Nebukadnezar, yaiku ing taun 595 SM. Ana sawijining buku tartamtu ing Kitab Suci sing dijenengi miturut nabi iki. Tujuan nulis buku iki, kaya sing bisa dideleng saka isiné, yaiku kanggo nuduhaké marang wong Yahudi yèn kabèh bala sing wis nimpuh mau dikirim déning Gusti amarga dosa para leluhuré lan dosa dhéwé, lan kanthi mangkono ngundang rasa nyesel lan tobat sing tulus ing atiné; sajeroning wektu sing padha maringi panglipur marang wong-wong mau, ing tengahing bala sing nimpuna, lumantar janji pambebasan sing cedhak saka panangkepan lan, luwih saka kuwi, rawuhe jaman Mesianik sing pinaringan berkah. Kitab Nabi Barukh dianggep minangka tambahan utawa lampiran kanggo Kitab Nabi Yeremia lan ora tau ditemokake kapisah saka iku. Para Bapa Gereja asring nyambungake buku iki langsung karo Kitab Yeremia kanthi nganggo judhul Yeremia. Malah bacaan sing dijupuk saka buku iki ing wayah sadurunge Natal (Barukh 3:36–38, 4:1–5) diwaca nganggo jeneng nubuat Yeremia, tinimbang jeneng Barukh.

[6543] Ing wiwitan abad kaping 4 Masehi

Santa Wenceslaus asalé saka kraton bangsawan sing mrentah Bohemia[6544] , lan dhèwèké putuné martir suci Ludmila; wong tuwané – Vratislav[6545] , Pangeran Bohemia, lan garwané Dragomira – saliyané dhèwèké uga nduwé loro putra liya: Boleslav lan Spytignev, lan sawatara putri; saka kabèh mau, dhèwèké misuwur amarga bakaté lan kabecikané. Nalika Santo Vyacheslav wis diwasa, bapakne, manut adat jaman semana, nyuwun marang uskup lan para imam, bebarengan karo kabèh rohaniawan gréja, supaya maringi berkahing Gusti marang dhèwèké. Uskup, sawisé nindakake Liturgi ing Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci lan banjur nempataké pemuda mau ing undhakan gréja, mberkahi dhèwèké nganggo tembung-tembung iki:

'Gusti Allah, Yesus Kristus, berkahna mudha iki, kaya Panjenengan wis mberkahi wong-wong sing bener—Abraham, Isaac, lan Jacob—lan pasangna mahkota marang dheweke, kaya Panjenengan wis masang mahkota marang para raja ortodoks, Konstantinus lan Helena sing padha karo para Rasul.'

Wiwit wektu kuwi, kanthi sih rahmat Gusti, bocah iku wiwit tuwuh lan mekar. Neké, Santa Ludmila, nyerahaké tugas marang sawijining imam, bapak rohani, kanggo mulangaké abjad Slavia, sing dikuasai sang santa kanthi sampurna ing wektu sing cendhak banget. Nalika ndeleng kamajuane, bapakné ngutus dhèwèké menyang kutha Budech kanggo sinau basa Latin lan mata pelajaran liyané; ing kabèh iku dhèwèké unggul, nganti para guruné kaget.

Nanging miturut kersaning Gusti, Pangeran Vratislav ora suwe seda[6546] , lan Santo Vyacheslav, sing isih enom, munggah ing tahta bapakne. Ing kene, ing perané minangka panguwasa, dhèwèké kanthi cetha nuduhaké bakaté: bebarengan karo ibuné, dhèwèké ngupaya ngapikaké pamaréntahan nagara lan ngopeni keluargané: Dheweke ngawinake adhine wadon marang kadipaten-kadipaten ing sacedhake, ngawasi panguripan adhine lanang, lan ora tau kélangan kasempatan kanggo nambah kawruh, nganti ora suwe dheweke nguwasani ora mung basa Slavia lan Latin nanging uga basa Yunani, ngluwihi saben imam utawa malah uskup. Gusti Allah mberkahi upaya-upayane, maringi kawicaksanan marang piyambakipun. Piyambakipun, salajengipun, ngupaya kanthi temenan nyenengake Gusti Allah, ngopeni wong mlarat, maringi panganan, lan nampani tamu miturut pangandika Injil*: 'Amarga Aku luwe lan kowe maringi Aku mangan; Aku ngelak lan kowe maringi Aku ngombe; Aku dadi wong liya lan kowe nampani Aku'* (Matéus 25:35), ngajèni para rohaniawan, mbangun lan ngias gréja-gréja, nambani kabèh wong kanthi katresnan—kaya wong sugih lan wong mlarat—lan sajrone uripé sing cekak mung mikir bab sing apik.

Nanging setan, mungsuh lawasé umat manungsa, saiki nyoba kanthi sakabehe cara kanggo nyebarake prahara: sawetara bangsawan jahat kepengin nguntungaké saka enomé sang wali, amarga sawisé seda bapakné umuré mung wolulas taun. Mula, ing wiwitan padha ngadhepi Pangeran Vyacheslav marang ibuné, ngaku yèn dhèwèké wis matèni eyangé, Santa Lyudmila, lan lagi ngrancang nglawan dhèwèké. Wiwitane Vyacheslav pracaya tembung-tembung mau lan ngutus ibune menyang kutha Budets, nanging ora suwe dheweke kelingan maneh tembungé Rasul Paulus: *'Ngajeni bapakmu lan ibumu—iki prentah kapisan sing ana janjine'* (Efesus 6:2); dheweke nggawa ibune bali menyang omahé lan kanthi luh kang pait padha tobat, kandha:

'Ya Gusti Allah, amba, aja ngetokake iki marang aku minangka dosa,' lan mbaleni tembungé Sang Pemazmur: *'Aja kelingan marang dosa-dosa wewayah mudaku utawa pelanggaranku'* (Mazmur 24:7).

[6544] Republik Ceko dumunung ing Dataran Tinggi Éropa Tengah, kaping pirang-pirang dikelilingi pagunungan lan dialiri Kali Labe (Elbe) karo anak-anak waluhé. Ing jaman kuna, nagara iki didiami déning wong Keltik – Boii – sing dadi asal jeneng alternatifé, Bohemia. Sedhela sadurunge Masehi, wong Boii diusir déning bangsa Jermanik Marcomanni, sing nglakoni perang dawa nglawan wong Romawi lan pungkasane sirna ing tengah abad kaping lima; sawisé kuwi, suku-suku Slavia saka wong Ceko kamungkinan manggon ing tanah sing wis kosong, lan saka jenengé wong-wong mau nagara iki banjur dikenal minangka Bohemia. Nalika sedulur suci, Cyril lan Methodius, ana ing tanah Slavia – Moravia lan Pannonia – padha mbaptis wong Ceko lan ngenalake ibadah nganggo basa Slavia; Agama Kristen nyebar banget ing antarané wong Ceko, lan ora suwe padha ngasilaké para askétis suci; Gréja Ortodoks ngakoni: Ludmila sing Kabegjan, Wenceslaus sing Suci lan Prokopius sing Kinurmatan, sing wis urip wiwit abad kaping 11 (dina perayaané dirayakaké tanggal 16 September). Nanging, sanajan sadurunge baptisan wong Ceko, bareng karo guru-guru suci pisanan wong Slavia, misionaris Jerman uga muncul ing Bohemia, sing miwiti ngenalake ibadah nganggo basa Latin; lan amarga padha nduweni perlindungan saka negara-negara Jerman sing kuwasa, sing dadi tangga-tanggane wong Ceko, pungkasane padha kasil ngganti sakabehe liturgi Slavia, sing wis kudu dibela Santo Prokopius wiwit abad kaping 11, sanajan ing sawetara panggonan isih lestari nganti mengko.

[6545] Dheweke munggah ing tahta pangeran Bohemia ing pungkasan abad kaping 9.

[6546] Pangeran Vratislav seda ing taun 920 Masehi.

Wiwit wektu kuwi, dhèwèké ngajèni ibuné ing saben cara, nganti ibuné bungah amarga kasucèné lan kabecikané: dhèwèké maringi mangan wong cacat, ngopeni janda lan anak yatim, mbebasaké tawanan, nindakaké kabecikan marang kabèh wong, lan jeneng Pangeran Vyacheslav sing becik lan bener dadi kamulyan ing endi-endi.

Para bangsawan jahat, nalika weruh yèn rencanane gagal amarga kabijaksanaan lan kabecikan sang wali, banjur miwiti nghasut adhine, Bolesław, supaya mberontak marang dhèwèké; amarga minangka adhine, Bolesław kawajiban manut marang Vyacheslav. Padha nyuntikaké kapercayan marang Boleslav yèn Pangeran Vyacheslav bebarengan karo para penasihaté lan ibuné padha nyusun rencana matèni dhèwèké, lan padha nyaranaké yèn kanggo nylametaké nyawané dhèwèké kudu matèni pangeran suci kuwi lan njupuk tahta pangeran kanggo dhèwèké dhéwé. Pitutur ala saka para panggeraké kuwi nglantarake pangadilan Boleslav, lan dhèwèké wiwit mikirake pati adhine, persis kaya meh satus taun sawisé[6547] , Svyatopolk sing Katakdiraké, sing kepéngin mréntah dhéwé ing tanah Rusia, mutusaké matèni seduluré.

Kanggo nglakoni rencanane sing ala, Boleslav ngajak adhine menyang upacara konsikrasi gréja sing bakal dianakake ing dina Minggu, sing wektu kuwi uga pas karo dina raya Santo Kosmas lan Santo Damian. Wong Suci Vyacheslav, sawisé teka lan rawuh ing Liturgi Ilahi, kepéngin bali menyang Praha[6548] , nanging Boleslav nyoba nahan dhèwèké, nyuwun supaya dhèwèké aja nglarani atiné kanthi nolak pesta sing wis disiapaké. Wong suci mau sarujuk tetep ana, sanadyan nalika piyambakipun metu ing pekarangan Boleslav, para abdi wis ngélingaké dhèwèké babagan rencana adhiné. Wong suci mau ora pracaya, amarga ngandelaké kabèh pangarep-arepipun dhumateng Gusti Allah. Padha nglampahi sedina muput bebarengan kanthi kabungahan; sajeroning wengi, para wong jahat padha kumpul ing pekarangan salah siji konspirator sing jenenge Gnevyzy, lan bebarengan karo Boleslav padha ngrancang carane mateni St Vyacheslav, lan padha mutusake nyerang nalika dheweke tangi lan lunga menyang Matins, amarga padha ngerti manawa, amarga kesalehane, sang wali ora bakal ketinggalan ibadah. Lan rencana mau kelakon: durung rampung muni lonceng kanggo Matins, Vyacheslav langsung tangi, kandha:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti Allah kawicaksanan, awit Panjenengan sampun paring padhang supados kula saged urip lan nyakseni enjing menika.'

Banjur dhèwèké nganggo sandhangan, ngumbah rai, lan lunga menyang gréja; ing gapura omahé, Boleslav nyusul dhèwèké. Sang wali mbalèk lan kandha:

'Sugeng, sedulur; wingi apik…'

Nanging sadurunge dheweke rampung ngomong, Boleslav, amarga godhané setan, narik pedhangé saka sarungé lan nggebuk sirah adhiné, kandha:

'Dina iki aku arep nambani kowe luwih apik maneh.'

Vyacheslav muni:

'Adhi, kowe arep apa?'

Lan nyekel dheweke banjur nglemesake ing lemah, dheweke takon:

'Adhiku, apa salahku marang kowe?'

Nanging pas kuwi salah siji saka para konspirator mlayu nyedhak lan nggebuk sang wali ing lengené. Mula, ninggalaké Boleslav, dhèwèké mlayu menyang gréja. Para konspirator padha mlayu ngoyak dheweke, lan loro saka wong-wong mau – Chesta lan Tira – nggebuk dheweke nganti mati ing lawang gréja, déné sing katelu – Gnevyza – nyabeté ing sisih pinggang nganggo pedhangé. Sing kasucèk mau ngucapaké napas pungkasané, kandha:

'Gusti, ing tangan Panjenengan kula pasrahaké nyawaku.'

Sawisé pangeran dipatèni, para penjahat mau banjur nggebuki pangiringé, ngrampok lan ngusir kabèh wong sing wis dijamu ing omahé Santa Vyacheslav; konspirator Tira nyaranaké marang Boleslav supaya nyerang ibuné uga, supaya sakaligus mbusak seduluré lan ibuné, nanging Boleslav mangsuli yèn isih ana wektu kanggo kuwi, amarga ibuné ora nduwé panggonan ndhelik.

Bab awaké Saint Vyacheslav, para konspirator motong-motong nganti pecah-pecah lan ninggalaké tanpa dikubur; mung ana sawijining imam sing nutupi nganggo kain kafan. Ing wektu kuwi, ibuné sang wali, sawisé

[6547] Ing taun 1015.

[6548] Ibu kutha Bohemia dumunung ing Kali Vltava, anak kali saka Elbe.

krungu kabar yèn dhèwèké wis dipatèni, langsung mlayu metu golek dhèwèké lan, nalika ndeleng sésa awaké sing wis dibelah-belah, langsung nangis kecut. Dhèwèké nglumpukaké kabèh bagéan awaké lan, amarga ora wani nggawa mulih, langsung ngumbah lan ngagem sandhangan ing kana uga, ing pekarangan imam gréja kuwi; bar kuwi awaké digawa mlebu gréja lan dikubur ing kono. Sawisé mènèhi pangurmatan pungkasan marang anaké sing séhid, ibué Santo Vyacheslav mlayu nylametaké dhiri lan nyuwun pangayoman ing tanah Kroasia[6549] , saéngga nalika Boleslav mutusaké ngutus pembunuh kanggo ngoyak dhèwèké uga, padha ora bisa nemokaké.

Sisa-sisa pangeran sing suci iku tetep ana ing gréja sawatara wektu, ngentèni panguburan, nganti pungkasane diparingi idin kanggo ngundang pandhita supaya nganakake upacara panguburan kanggo martir suci mau lan ngubur dhèwèké. Bab getihé sing mili ing lawang gréja, sanajan wis diupayakake sak kuwasa, ora bisa mbilas nganti resik. Nanging sawisé telung dina, getih mau sirna dhéwé kanthi cara mujijat[6550] .

Ora suwe sawisé kuwi, Boleslav sing matèni adhine sadar marang aboté dosané lan nangis kecut, tobat lan kandha:

'Aku wis dosa, lan aku ngerti dosaku lan pelanggaranku; ya Gusti Allah, tulung aku sing berdosa.'

Dheweke ngutus para imam lan para bangsawan kanggo mindhah relik Saint Wenceslas menyang ibukota Praha, ing kana relik mau disimpen kanthi pakurmatan ing sisih tengen mezbah ing Gereja Saint Vitus, sing didegaké déning sang wali dhéwé.

12 Oktober

29 September (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Cyriacus

Disinggung ing tanggal 29 September

Kyriacus sing kinurmatan iku wong asli Korintus[6551] lan putrané John, sawijining presbiter ing gréja katedral; ibuné aran Eudoxia. Dhèwèké lair ing taun-taun pungkasan pamaréntahan Theodosius enom[6552] . Seduluré Kyriacus sing kinurmatan, Peter, Uskup Korintus, ngangkat dhèwèké dadi pembaca ing gréja katedral nalika dhèwèké isih nom-noman. Dheweke nyawisake awake dhewe kanggo maca Kitab Suci wiwit esuk nganti bengi lan saka bengi nganti esuk, Kiriyakus sinau Kitab Suci kanthi kagum marang carane Gusti Allah, wiwit wiwitaning donya, kanthi wicaksana nyusun kabeh prakara kanggo kaslametan manungsa, lan carane ing saben generasi Panjenengané maringi pakurmatan ageng marang wong-wong sing nyenengake Panjenengané lan maringi kamulyan ageng marang wong-wong mau. Amarga Panjenengané ngluhuraké Habel amarga persembahané (Kejadian 4:4), déné Panjenengané ngurmati Henok kanthi nggawa dhèwèké menyang swarga amarga dhèwèké wis banget nyenengaké Panjenengané[6553] . Panjenengané nylametaké Nuh saka Banjir amarga kabenerané, panyala bangsa manungsa iki[6554] (Kejadian 7:1–24, 8:1–22), ngumumaké Abraham, amarga

---

[6549] Suku Slavia sing manggon ing pesisir Segara Adriatik lan ing pinggir kali Sava lan Drava, anak kali Danube, ing kidul Bohemia.

[6550] Kematian martir Santo Wenceslaus, Pangeran Bohemia, kelakon ing taun 935, tanggal 28 September.

[6551] Korintus – kutha paling tuwa, paling misuwur, lan paling sugih ing Yunani kuna – dumunung ing Selat Korintus, nyambungake Peloponnese (Yunani kidul) karo bagéan liya saka Yunani, ing dataran sing éndah lan subur ing pojok kidul-wétan Teluk Korintus antarané Segara Ionia lan Segara Aegea. Dhasar-dhasar agama Kristen ing Korintus diletakake dening Rasul Paulus. Saiki, reruntuhan Korintus kuna dumunung cedhak kutha Korintus saiki, sing dikenal minangka Koronto, kang duwé populasi mung watara 5.000 jiwa.

[6552] Watara taun 448 Masehi

[6553] Kejadian 5:24: *'Enoch lumaku karo Gusti Allah; lan dheweke ora ana maneh, amarga Gusti Allah njupuk dheweke*.' Ungkapan iki biasane dipahami tegese Enoch diangkat menyang swarga. 'Kita kudu nganggep,' ujare Metropolitan Filaret, 'menawa ing Enoch, nalika manungsa batine wis nggayuh ukuran sing wis ditemtokake kanggo urip sih, manungsa fana iku katelan dening urip (2 Kor. 5:4), kanthi cara sing luwih luhur tinimbang sing kita sebut pati badan.'

[6554] Nuh bisa diarani 'percikan manungsa', amarga ing tengah-tengah karusakan sakabehe umat manungsa sadurunge Banjir, mung ing dhèwèké—kaya percikan ing antarané abu—pangertos sejati babagan Gusti Allah lan kabeneran kaestokaké, lan amarga sawisé Banjir dhèwèké nglairaké keturunan akèh, kaya geni gedhé sing nyala saka siji percikan.

pracayané, dadi bapaké akèh bangsa[6555] (Gen. 12:4–5), nuduhaké yèn Panjenengané seneng marang imam sing beneré Melkisedek[6556] (Gen. 14:18–20; Ibr. 7:1–28), ngluhuraké Yusuf amarga kasuciané (Kejadian 41:39–57), maringi kabèh manungsa, lumantar Ayub, tuladha kasabaran (Ayub; Yakobus 5:10–11), ngangkat Musa dadi panyatur paugeran, maringi ijin marang Yosua kanggo mandhegake lumrahe srengenge lan rembulan (Yosua 10:12–14), nyingkapaké ing Dawud sawijining nabi, raja lan leluhur Kristus Juruslamet, lan nggawé geni pawon Babilonia dadi embun kanggo para mudha (Daniel 3:50). Nanging ingkang paling utama, Kyriakos kagum nalika merenung bab pangandhaping Sang Perawan Maria lan lairé Kristus ingkang ora bisa diungkapaké—kados pundi Sang Perawan dados Ibu tanpa ngurangi kasucianing prawanipun, lan kados pundi Gusti Sabda, tanpa ngganti sipatipun, dados manungsa, ngalahaké neraka lumantar salib, lan, sawisé ngalahaké ula ingkang nipu, mbalèkaké Adam dhateng swarga. Nalika piyambakipun merenung bab punika lan maos gesang para wali, roh Cyriacus kabakar semangat, lan ajrih marang Gusti nyekel manahipun; piyambakipun wiwit kepengin niru para wali Gusti lan merenung kados pundi piyambakipun saged angkat dhateng kutha suci Yerusalem lan ing kono, sawisé nilar donya, ngabdi mung marang Gusti. Kélangan ing pikiran kaya ngono, sawijining dina Minggu dhèwèké krungu ing gréja tembung saka wacan Injil dina kuwi: *'Yèn ana sing kepéngin mèlu Aku, dhèwèké kudu mbantah dhiri, nggawa salibé, lan mèlu Aku'* (Matius 16:24). Cyriacus, nyadari yèn tembung-tembung mau cocog karo dhèwèké, langsung metu saka gréja lan, tanpa ngandhani sapa-sapa bab niyaté, menyang pinggir segara ing ngendi ana pelabuhan; nalika nemokaké kapal sing areplayar menyang Palestina, dhèwèké munggah kapal mau kanthi kapitadosan marang Gusti Allah lan banjur areplayar. Cyriacus umuré wolulas taun nalika, kaya Yakub anyar, dhèwèké ninggalaké omahé bapaké (Kejadian 28:7–10), ninggalaké kabèh kanggo Gusti Allah. Dheweke ora suwe tekan kutha suci Yerusalem, ing ngendi Anastasius dadi uskup; iki dumadi ing taun kaping wolu saka episkopaté lan taun kaping sanga saka pamaréntahan Kaisar Leo[6557] .

Sawisé ngunjungi panggonan-panggonan suci, Kyriacus lunga menyang sawijining wongé Gusti sing aran Eustorgius, sing wis ngedegaké biara ing sacedhaké Sion Suci[6558] , lan sawisé ditampa kanthi ramah, dhèwèké nginep ing kana sajrone mangsa adhem. Ndeleng upaya asketis para biksu, Cyriacus dhéwé miwiti nyawisake dhiri kanggo urip monastik lan, kaya munggah tangga – saka siji undhak-undhakan menyang undhak-undhakan sabanjuré – munggah nganti pucuking urip sing luhur budi. Nalika manggon ing biara Eustorgius, dhèwèké krungu saka akèh wong babagan Santo Euthymius, sing wis ngedegaké biara ing ara-ara samun[6559] , lan babagan uripé sing dadi tuladha; mula dhèwèké nyuwun marang Eustorgius sing pinaringan berkah supaya ngutus dhèwèké menyang biara Euthymius, amarga dhèwèké tresna marang ara-ara samun lan kepéngin manggon ing kana. Sawisé maringi piwulang sing perlu marang Cyriacus, Eustorgius ngutus dhèwèké kanthi pandonga lan berkah menyang Euthymius sing kinurmatan. Euthymius nampani dhèwèké kanthi katresnan, nyadari yèn dhèwèké nduwèni karunia saka Gusti sing bakal kabuka; lan ora suwe piyambakipun nyukur rambute Cyriacus dados biksu lan ngutus dhèwèké menyang Kali Yordan marang Santo Gerasimus, sing wis nggantèkaké Theoktistus Agung, sing wis mangkat marang Gusti. Amarga weruh yèn Cyriacus isih kècil banget, Santo Gerasimus maringi dhèwèké pitutur supaya manggon bareng ing papan umum biara lan makarya ing manéka tugas[6560] .

Cyriacus mbuktekake yèn dhèwèké siap kanggo saben jinis pakaryan lan ngladèni ing pawon, motong kayu, nggawa banyu, lan nyiapaké dhaharan; pancèn, dhèwèké nindakake kabèh tugasan kanthi rasa syukur, ora nate ngidini dhèwèké ngaso sanadyan sedhela, lan kanthi mangkono ngentèkaké tenaga awaké. Amarga ing awan

---

[6555] Jeneng 'Abraham' tegesé 'bapaké akèh wong'. Gusti maringi jeneng iki marang Abraham—sing sadurungé dijenengi Abram—sadurungé lairé Ishak saka Sarah.

[6556] Melkisedek, Raja Salem, ing wektu sing padha dadi imam Allah Kang Maha Luhur, nggabungake jabatan kraton lan keimaman ing pribadine, lan dadi pratandha pangimaman lan palayanan karajaané Gusti Yesus Kristus. Ibrani 7:1–28.

[6557] St Leo I, Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 457 nganti 474. St Anastasius I ngladeni dadi Patriark Yerusalem wiwit taun 458 nganti 478. Sing Mulya Cyriacus mangkat menyang Yerusalem kanthi rahasia saka wong tuwane watara taun 465.

[6558] Zion iku bukit ing sisih kidul-kulon Yerusalem, ing ngendi kutha Yerusalem dibangun lan ing ngendi Benteng Yerusalem dumunung. Ing Kitab Suci, Zion diarani gunung suci, panggonan panggonan lan omahé Gusti Allah, lan asring dianggep tegesé Yerusalem dhéwé; ing teges iki jeneng kasebut digunakaké ing kéné.

[6559] Lavraé St. Euthymius dumunung ora adoh saka Yerusalem.

[6560] Euthymius Agung ora nampa biksu enom banget mlebu ing Lavra-ne, amarga durung siyap kanggo urip monastik sing ketat ing Lavra lan ora pantes diangkat dadi 'skema agung', sing wajib kanggo para eremit ing Lavra, sing uga kudu nyendhiri kanthi ketat ing biara; Nanging ing biara komunal, uripé ing sawetara bab ora pati ketat.

dhèwèké makarya kanthi sakabehing kekuwatan kanggo biara, lan ing bengi dhèwèké ngadeg ndedonga, mung kadang-kadang ketiduran sakedhik; dhèwèké puasa banget nganti mung mangan roti lan ngombe banyu sapisan saben rong dina. Nanging nalika miturut adat ing dina raya dhèwèké nyicipi sethithik anggur, dhèwèké luwih dhisik nyampur nganggo banyu, lan uga nyawurake jus adas ing lenga.

Ndeleng pangendalian dhiri kaya ngono ing umur sing isih enom, Sang Mulya Gerasimus gumun lan seneng marang Cyriacus. Gerasimus nduwé kabiasaan mundur nalika Prapanca Suci menyang ara-ara gersang sing adoh sing diarani Ruva, ing kana Sang Mulya Euthymius uga kadhangkala lunga. Amarga katresnan marang Cyriacus sing pinaringan berkah, Gerasimus nggawa dhèwèké menyang ara-ara gersang, supaya dhèwèké uga éntuk kasempatan nglakoni wujud panguripan dhiri sing istimewa iki. Ing kana, saben minggu, Cyriacus nampa Misteri Suci Kristus saka tangan Gerasimus; mula padha manggon ing menengé ara-ara gersang nganti Minggu Palem, banjur padha bali menyang biara kanthi paedah gedhé kanggo nyawane. Sawisé sawatara wektu, Sang Euthymius sing kinurmatan séda; Santo Gerasimus ngerti kabar iku nalika ana ing selané, amarga dhèwèké weruh Malaikaté Gusti kanthi kabungahan ngunggahaké nyawané Sang Kinurmatan mau menyang swarga. Dheweke langsung nggawa Cyriacus bareng lan lunga menyang biara Euthymius, ing kana dheweke nemokake yèn sing kinurmatan kuwi wis tilem ing pangayuné Gusti; sawisé maringi panguburan sing pantes marang badané sing mulya, Gerasimus bali karo muridé sing dikasihi menyang selé.

Ing taun kaping sanga sawisé rawuhé Cyriacus ing Palestina, abdi agungé Gusti, Gerasimus, pindhah saka panggenané ing donya marang griya langgengé. Banjur Cyriacus, nalika umuré pitulas taun, bali manèh menyang biara Sang Mulya Euthymius, ing ngendi dhèwèké tau nampa saka tangan suci sang wali ikon malaikaté[6561] . Abas biara wektu kuwi yaiku Elijah; sawisé nyuwun sel sing sepi marang dhèwèké, Cyriacus miwiti manggon ing kana kanthi meneng. Ing biara, dhèwèké nemokaké kanca, sawijining biksu sing jenengé Thomas, wong sing pancèn seneng puasa lan sampurna ing urip monastik, lan dhèwèké wiwit ngraosaké katresnan gedhé marang dhèwèké ing Roh Suci: saben padha entuk manfaat saka sijine, amarga padha kebak sih rahmaté Gusti Allah. Nanging padha ora suwe nikmati pasedulurané, amarga kersané Gusti Allah misahaké. Mula, Thomas sing pinaringan berkah dikirim déning diakon Fidus menyang Alexandria kanggo tuku sawatara barang sing dibutuhaké ing biara. Ing wektu iku, Uskup Martirius[6562] maringi kapercayan marang Thomas kanggo nggawa layang marang Timotius, Uskup Agung Alexandria[6563] . Uskup Agung Timotius nahan Thomas nalika teka, amarga wis nyumurupi sih rahmat sing manggon ing sajroning atiné, lan sawisé ngangkat dadi imam, ngangkat manèh dadi uskup ing tanah Étiopia[6564] . Nalika tekan ing kana, Thomas sing kaberkahan padhangaké kabèh wilayah nagari kuwi kanthi padhangé agama Kristen lan, sawisé nindakake akèh pratandha lan kaajaiban, dadi panggembala sing becik tumrap kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké.

Sawisé kelangan kancané, biksu Thomas, Santo Cyriacus nglakoni sumpah meneng jero lan manggon nyendhiri ing selé, kaya dikubur ing kuburan, mung sesambungan karo Gusti Allah. Lan dhèwèké tetep manggon ing biara kuwi, ing ngendi dhèwèké wis diangkat dadi diakon, suwéné sepuluh taun. Ing wektu kuwi, loro-lorone biara—Biara Santo Euthymius lan Biara Santo Theoktistus—padha nduwèni urip bebarengan lan siji pangelolaan, manut paugeran Santo Euthymius Agung. Nanging mungsuh ngundang kerusuhan ing biara-biara mau lan nyebarake pamisahan lan prahara ing antarané. Sedhih amarga pamisahan antarane biara-biara mau, Santo Kyriacus mundur menyang Biara Sukia, sing wis diadegaké lan diatur déning Sang Mulya Chariton, lan miwiti nindakake tugas-tugas monastik. Sawisé nglampahi patang taun ing manéka layanan, ing pawon roti lan ing infirmari, lan sawisé éntuk persetujuan saka kabèh para bapa, dhèwèké diparingi idin kanggo nindakake tugas dadi diakon; Telung taun sawisé, ing umur patang puluh taun, Cyriacus diangkat dadi presbiter lan banjur diangkat dadi kanonark ing Biara Suki[6565] , jabatan sing disandhang nganti wolulas taun; sakabèhé , dhèwèké manggon ing Biara

---

[6561] 'Bentuk malaikat' iku nuduhaké pangrumat marang pangkat monastik, ing ngendi wong-wong kuduné, kaya déné, dadi kaya malaikat sing ora duwé badan, nyawisaké kabèh wektu kanggo renungan marang Gusti Allah, pandonga, lan manéka prestasi rohani luhur sing ditujokaké kanggo ngungkuli daging.

[6562] Istilah 'uskup' ing kéné ngrujuk marang Martirius, Patriark Yerusalem, sing nyekel jabatan saka taun 478 nganti 486.

[6563] Timotheus II Salophakiel – Patriark Alexandria saka taun 460 nganti 482.

[6564] Étiopia – jeneng kuna kanggo sawijining nagara ageng sing dumunung ing kidul Mesir. Iki utamané nyebut Abyssinia, ing ngendi agama Kristen wis nyebar wiwit abad kaping 4.

Suki luwih saka telung puluh taun. Dheweke dhéwé nyekseni yèn nalika dadi kanonark, srengéngé ora tau weruh dhèwèké mangan utawa nesu marang sapa waé. Dhèwèké uga kandha yèn saben sonten, nalika ngadeg ing sel kanggo ndedonga, dhèwèké maca lan nyanyèkaké Mazmur nganti gong muni[6566] kanggo ibadah tengah wengi.

Karepé nglakoni urip sing luwih prasaja, Cyriacus, nalika umuré pitung puluh taun, mundur menyang ara-ara gersang. Dhèwèké nggawa siji murid lan sawisé suwé lelungan ing ara-ara gersang, tekan panggonan sing diarani Natuf, ing kono dhèwèké manggon. Amarga ora ana apa-apa kanggo nyukupi kabutuhane, amarga tetanduran ing ara-ara samun iku pait banget, dhèwèké ndedonga marang Gusti lan, kanthi precaya marang sih-rahmaté, kandha marang muridé:

'Mene, anakku, nglumpukna sawetara tanduran pait lan godhogna: berkah Gusti Allah Kang Maha Kuwasa – Panjenengané bakal maringi panguripan marang kita nganggo tanduran kuwi!'

Muridé nindakaké miturut dhawuh sang wali; lan Gusti Allah, sing maringi panguripan marang sapa waé sing pasrah marang Panjenengané, ngowahi paité tanduran kuwi dadi legi, lan iku dadi panganané sajrone patang taun. Ing pungkasan taun kaping papat, tuwaé Komites, yaiku[6567] , saka Fekua, krungu babagan Cyriacus saka para penggembala sing ngopeni wedhusé ing ara-ara samun. Sawisé nggawa karung roti ing mburiné keledai, dhèwèké teka marang Kyriacus, nyuwun berkah lan pandonga. Sawisé ndonga, Kyriacus ngrembug bab-bab sing migunani kanggo jiwa, banjur ngetokaké dhèwèké kanthi berkah; wiwit kuwi, padha mangan roti sing digawa déning sang tuwa. Nanging sawijining dina, sawijining murid Kyriakos nggodhok ramuan tanpa pitutur saka sesepuh sing wis diberkahi, lan nalika nyicipi, dheweke krasa pait banget nganti ora bisa ngucapake siji tembung. Sawisé mangertèni sabab dhèwèké ora bisa ngomong, sang tuwa ndedonga kanggo dhèwèké, maringi Misteri Paling Suci marang dhèwèké, lan kanthi mangkono nyembuhaké panyakité. Banjur dhèwèké kandha marang dhèwèké minangka piwulang:

'Gusti ora bakal tansah nindakake mujijat, nanging mung ing wektu kita nandhang sangsara lan butuh banget; nalika kita durung ana roti, Gusti nggawe tanduran pait dadi legi supaya bisa dipangan; nanging saiki kita wis ana roti, apa isih perlu mujijat kanggo ngowahi tanduran pait dadi legi?'

Nanging roti mau entek, lan maneh ana kekurangan pangan; mula sang tuwa kandha marang muridé maneh:

'Mugi Gusti pinaringan berkah, anakku – kumpulna lan masakna tanduran obat.'

Muridé manut dhawuh, nanging nalika wayahe dhahar teka, dhèwèké ora gelem nyicipi amarga wedi bakal nandhang sangsara manèh; nanging sang resi, sawisé mberkahi panganan nganggo pratandha salib, dhisik nyicipi dhéwé; banjur, ndelok sang resi, muridé wani nyicipi uga, lan loro-loroné ora ngalami apa-apa, amarga padha nemokaké panganan mau legi kaya biyèn, lan wiwit wektu kuwi padha mangan tanduran mau.

Ing taun kaping lima manggoné Cyriacus ing ara-ara samun, ana sawijining priya saka Fekua krungu bab wong suci; banjur nggawa putrané marang dhèwèké—bocah lanang sing kasiksa déning setan galak saben purnama—lan nyuwun marang wong suci supaya welas asih marang putrané lan ngusir setan jahat kuwi saka awaké. Sawisé ngaturaké pandonga, Cyriacus ngolesaké lenga suci marang bocah sing lara, nggawé pratandha salib ing awaké, lan kanthi kuwi mbeslakaké setan. Banjur wong iku mulih karo anaké sing wis mari lan nyritakaké marang kabèh wong bab mujijat iki.

Kabar babagan sang wali nyebar ing saindenging tanah, lan akèh wong wiwit padha teka marang dhèwèké – ana sing golèk berkah, ana sing golèk panyembuhan, lan ana uga sing kepéngin ngobrol karo dhèwèké lan éntuk paédah rohani. Ngindhari kamulyan donya, Santo Cyriacus mundur menyang ara-ara gersang ing pedalaman sing dikenal minangka Ruva, lan manggon ing kana limang taun, urip saka oyod tanduran sing dijenengi melagria lan

---

[6565] 'Kanonarch' tegesé 'wong sing miwiti kidungan sing wis ditemtokake'. Ing jaman biyen, amarga kamlaratan ing biara-biara sing nyegah duwé cukup salinan buku liturgi, lan uga amarga sithiké penyanyi sing bisa maca, dadi lumrah kanggo ngidung kidungan suci kanthi dikte. Salah siji biksu, sing nyekel buku ing tangane, maca ukara demi ukara kanthi banter, dene anggota paduan swara liyane padha nyanyi ukara-ukara kuwi saben diucapake. 'Kanonarji' isih ana ing biara nganti saiki.

[6566] 'Bilo' iku papan logam utawa kayu sing, ing jaman biyen—lan ing sawetara panggonan nganti saiki—digunakake minangka panggantos lonceng kanggo ngundang umat supaya sembahyang.

[6567] Istilah 'komiti' sepisanané digunakaké kanggo nyebut pengawal pribadhi tsar. Sabanjuré, gelar iki banjur diparingaké marang para pejabat sing mbentuk rombongan pejabat pangkat paling dhuwur – prokonsul, gubernur provinsi, lan gubernur; tugase komiti banjur kalebu nglumpukaké pajeg kanggo kas nagara.

tunas enom suket[6568] . Nanging sanajan ing kana ana wong-wong sing nemokake dheweke lan nggawa wong-wong sing lara lan sing keserang roh najis; sang wali, nanging, nyembuhake kabeh mau kanthi pratandha salib lan pandonga.

Amarga ora nemu tentrem ing kana uga, sang wali ninggalake Ruva lan manggon ing panggonan sepi lan terpencil sing ora ana satunggaling pertapa: panggonan iki dijenengi Susakim lan dumunung sangang puluh poprishch[6569] saka biara Sukiy . Wektu biyen ana loro kali jero mili ing kéné, nanging sawisé garing, mung ninggalake alur kali sing jero lan amba. Miturut sawatara, iki kalebu kali Ifam sing diomongaké déning Daud ing Mazmur nalika nyuwun marang Gusti: *'Panjenengan wis ngeringaké kali-kali ageng'*[6570] (Mazmur 73:15). Lan Cyriacus manggon ing kana pitung taun, uripé padha karo para malaikat.

Kanthi pangayomaning Gusti, paceklan lan wabah nyerang tanah-tanah mau. Amarga wedi marang bala sing bakal teka, para bapa Suki Lavra teka marang Santo Cyriacus, nyuwun supaya piyambakipun rawuh ing biarané; amarga padha pracaya yèn yèn Santo Cyriacus ana bareng karo wong-wong mau, murka Gusti bakal dibalèkaké adoh saka wong-wong mau. Lan mangkono kedadéyané. Sawisé tekan biara miturut panyuwunan para sedulur, Sang Kyriakos sing kinurmatan manggon ing cedhak biara ing guwa pertapa, ing ngendi sadurungé wis manggon Sang Chariton sing kinurmatan.

Ing wektu kuwi, bidah Origenis[6571] saya kuwat; Santo Sirikios ngupaya banget kanggo mbusak kuwi, mbantah ajaran bidah sing ora takwa, nuntun wong-wong sing kesasar bali menyang dalan sing bener liwat pandonga lan sabda, lan nguwatake iman wong-wong ortodoks. Panganggit hagiografi iki, Siril, kandha kaya ngene babagan iki:

– Ing wektu kuwi, sawisé ninggalake biara Euthymius Agung, aku teka ing biara Santo Savvas marang Uskup Mulya Yohanes Sing Meneng. Dheweke ngutus aku karo layang marang Abba Cyriacus kanggo ngandhani bab perselisihan sing disebabake para bidah ing kutha suci, lan nyuwun supaya dheweke ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah kanggo nglawan kesombongan para pamimpin bidah, Nonus lan Leontius, sing mbaleni cacian Origen marang Kristus. Sawisé tekan ing biara Suki, aku menyang guwaé Sang Mulya Chariton lan sawisé matur hormat marang Abba Cyriacus sing pinaringan berkah, aku nyerahaké layang mau lan uga nyritakaké apa sing wis diparingaké marang aku déning Sang Mulya Yohanes si Meneng. Sang wali mangsuli marang aku:

'Aja nganti bapakmu sing ngutus kowe sedhih, awit enggal, kanthi sih-rahmaté Gusti, kita bakal nyekseni ambruké bidah.'

Lan dhèwèké prédhiksi pati sing bakal enggal teka tumrap Nonus lan Leontius, para pangkotbah doktrin Origen. Nerusaké paguneman sing maringi piwulang, Cyriacus nerangaké marang aku kabodhoan lan tipuané para Origenis lan kandha marang aku carané karusakan ajaran sesat iki lan karusakané wong-wong sing kapancing iku wis diparingaké marang dhèwèké lumantar wahyu ilahi. Sawisé mangertèni saka paguneman kita yèn aku iku biksu saka biaraé Euthymius Agung, sing kasucèk kandha:

'Mula, sedulur, kowe saka biara sing padha karo aku.'

Lan piyambakipun wiwit nyarios dangu dhumateng kula babagan Euthymius kanggé kapentingan atiku; lan, sawisé maringi panganan dhumateng atiku kanthi dongéng-dongéng sing maringi piwulang lumantar wicara manisipun, piyambakipun nglampahi kula kanthi tentrem. Ora suwe ramalané Kyriacus sing kasucèkaké kasembadan, awit para pamimpin sesat punika seda kanthi dumadakan, komunitas sesat bubar, lan panganiayaan dhumateng umat Ortodoks rampung. Banjur Cyriacus, sawisé bébas saka kabèh kuwatiré, ninggal guwaé Sang

---

[6568] Melagria iku tanduran ara-ara samun ing Palestina sing arang dikenal lan duwé rasa pait. Istilah 'reed' ing kéné ngrujuk marang sing diarani reed wangi – tanduran sing ciri khasé oyoté wangi lan nyenengaké, sanadyan rasane pait.

[6569] 90 poprishch, miturut itungan kita, kira-kira 124 versts.

[6570] 'Ipham' – sing diterjemahaké saka basa Ibrani, tegesé: ora bisa dilintasi, jero lan cepet.

[6571] Origen – guru Kristen misuwur saka Gréja Alexandria (w. 254) – iku kaajaiban jamané amarga akal budiné sing amba lan kawruh sing jero. Akeh Bapa Gereja sing paling pinunjul ngajeni banget karya teologi lan prestasi Origen; nanging sawisé kuwi, nalika dhèwèké isih urip, dhèwèké diukum minangka bidah ing loro konsili lokal ing Alexandria lan, sawisé seda, ing Konsili lokal Konstantinopel taun 543. Sanadyan ora nampilake panemune sing ora ortodoks minangka bebener sing ora bisa owah, Origen tetep nduweni panemu sing salah babagan akèh bebener ing Gréja Kristen, mulané sawatara wong nganggep keteguhané ing dogma Kristen sing paling dhasar iku diraguhi.

Chariton sing kinurmatan lan bali menyang Susakim ing taun sangang puluh sanga uripé, ing kana dhèwèké nglampahi wolu taun meneng.

Karep manèh nyawang pasuryan mulya sang wong suci lan seneng ing pacelathoné sing manis, aku mangkat menyang Biara Sukia lan sawisé ketemu muridé, Yohanes, aku banjur bareng karo dhèwèké menyang Susakim kanggo sowan marang Kyriacus sing pinaringan berkah. Nalika kita meh tekan panggonan kuwi, kita kepethuk karo singa gedhé lan medeni. Ndeleng yèn kéwan iku wis nggawe aku wedi, murid sang wali, Yohanes, kandha marang aku:

'Aja wedi, Sedulur Cyril: singa iki abdi Bapa kita lan ora bakal nglarani sedulur-sedulur sing teka marang dhèwèké.'

Sejatine, singa kuwi, nalika weruh yèn kita arep marani sang tuwa, mundur saka dalan. Sawisé ndeleng aku, Abba Cyriacus kandha:

'Iki ana sedulur saka biaraku, Kirill, sing teka ngunjungi aku.'

Sawisé ndedonga, kita padha lungguh lan miwiti rembugan. Lan muridé Yohanes kandha marang dhèwèké:

'Bapa! Sedulur Kirill wedi banget nalika ndeleng singa.'

Banjur sang wong tuwa kandha marang aku:

'Aja wedi, anakku Cyril, marang singa kuwi, amarga dhèwèké manggon bareng aku lan njaga sayuran sithik iki saka wedhus alas.'

Banjur sang wali nyritakake akèh babagan Euthymius Agung lan para bapa padang pasamuan liya sing wis urip saleh, lan sawisé kuwi dhèwèké mréntah supaya panganan digawaaké kanggo aku. Nalika kita lagi mangan, singa teka lan ngadeg ing ngarep kita; sang tuwa, tangi, maringi sepotong roti marang dhèwèké, kandha:

'Maju lan jaga sayuran.'

Lan marang aku dhèwèké kandha:

'Kowe weruh ora, anakku, singa iki? Dheweke ora mung njaga sayuran, nanging uga ngusir perampok lan wong biadab saka kene: wong-wong jahat wis bola-bali nyerang panggonan sederhana iki, nanging singa iki wis ngusir dheweke.'

Krungu kuwi, aku gumun lan muji Gusti Allah, sing wis ngendhalèkaké kéwan galak kaya wedhus kanggo sang wali. Aku manggon karo dhèwèké sedina waé, nanging akèh sing tak sinaoni; esuké, sawisé dhèwèké ndonga, dhèwèké maringi berkah marang aku lan nglilani aku lunga kanthi tentrem, lan dhèwèké nyuruh muridé ngancani aku. Nalika kita ninggalake panggonané sang wali, kita ketemu seekor singa ing dalan sing lagi ngadegaké kambing alas; ora wani liwat, kita mandheg; nanging nalika iku weruh kita mandheg, singa kuwi ninggalaké buruane lan mlaku metu saka dalan, banjur ngidini kita liwat.

Panggonané sang resi iku garing lan ora ana banyu, lan ora ana sumur ing kana; nanging sang suci, sawisé nggali cekungan ing watu, nglumpukaké banyu ing kana nalika mangsa adhem, lan banyu iku cukup kanggo dhèwèké lan kanggo nyirami sayurané sak mangsa panas. Nanging ing sawijining taun, ing wulan Juli, banyu sing nglumpuk ing watu mau garing amarga panas banget. Sedhih amarga kekurangan banyu, sang wali ngangkat paningalé marang langit lan ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Ya Allah, sing maringi omben-omben marang Israel sing ngelak ing ara-ara samun (Kaluwihane 17:1–6; Bilangan 20:2–12)! Paringana uga dhumateng kula, ing ara-ara samun punika, banyu sethithik, kang perlu kanggé kabutuhan badan kula sing asor.'

Lan langsung ana mega cilik kang muncul ing dhuwuré Susakim; udan tiba ing sakupeng panggonané sang wali lan ngisi kabèh cekungan antarané watu. Gusti Allah cepet banget ngrungokaké abdi-Nya.

'Aku nganggep migunani,' kandha pangarang hagiografi iki, Cyril, 'kanggo nyebutake ing kene apa sing diandharake Bapa Yohanes, murid saka Cyriacus sing kabegjan. Nalika kita mlaku bareng dheweke liwat ara-ara gersang, dheweke nuduhake panggonan tartamtu, kandha:

'Iki panggonané Sang Maria sing kabegjan.'

Aku nyuwun marang dhèwèké supaya nyritakaké bab dhèwèké, lan dhèwèké banjur miwiti nyritakaké:

'Wektu biyen,' ujare, 'nalika aku mlaku karo kancaku, Sedulur Paramon, menyang Rama Cyriacus, kita weruh ana wong lanang ngadeg ing adoh lan kira-kira mesthi dhèwèké iku wong pertapa; Kita padha kesusu nyedhak marang dheweke, kepengin ngajeni, nanging nalika kita wis cedhak panggonan kuwi, dheweke langsung

ilang saka pandelengan kita. Nalika mikir yèn iku roh jahat, kita kaget banget lan banjur miwiti ndedonga. Sawisé rampung ndedonga, kita ndelok sakupenge lan nemokaké guwa ing lemah, lan nyadari yèn kuwi dudu roh jahat, nanging sawijining abdi Gusti sing wis ndhelik saka kita. Nalika kita nyedhaki guwa kuwi, kita ndedonga lan nyuwun supaya piyambakipun kersa ngetokake awake lan ora nyegah kita saking pandonga lan pacelathon sing maringi pitutur. Lan kita krungu wangsulan saka jero guwa:

'Apa manfaat sing kowe goleki saka aku? Aku iki wanita sing berdosa lan prasaja.'

Lan dhèwèké takon marang kita:

'Kowe arep menyang ngendi?'

Kita mangsuli:

'Kita arep menyang Bapa Kyriakos, pertapa; nanging kandhaa, demi Gusti: sapa jenengmu, kowe urip kepiye, kowe saka ngendi, lan kenapa kowe teka ing kene?'

Dheweke mangsuli:

'Maju wae menyang panggonan sing arep kok tuju, lan nalika kowe bali, aku bakal nyritakake kabeh.'

Nanging kita nglipur dheweke, kandha:

'Kita ora bakal lunga nganti krungu jenengmu lan kepiye uripmu.'

Ndeleng yèn kita ora arep lunga, dhèwèké wiwit nyritakaké bab dhèwèké dhéwé, tanpa ngetokaké awaké saka guwa:

Jenengku Maria; aku biyen dadi psalmis[6572] ing Gréja Kebangkitan Kristus, lan setan nuntun akèh wong menyang sesat liwat aku; Aku kacekel rasa wedi menawa aku bakal dadi piranti pikiran ala lan kejatuhan wong liya, lan supaya aku ora nambah dosa dhéwé, aku ndedonga kanthi tulus marang Gusti supaya Panjenengané nylametaké aku saka godaan kaya ngono. Nanging sawijining dina, atiku krasa welas lan kebak rasa wedi marang Gusti, aku lunga menyang Siloam, njupuk banyu ing kono ing wadhah, nggawa keranjang kacang sing wis direndem, lan kanthi nyerahake dhiri marang pangayoman Gusti, aku budhal ing wengi saka Kutha Suci menyang ara-ara samun. Nanging Gusti kersa nggawa aku menyang kéné, lan wis wolulas taun aku manggon ing kéné; lan kanthi sih-rahmaté Gusti, nganti saiki banyu ing wadhahku durung tau entek lan kacang ing keranjangku uga ora suda. Saiki, aku nyuwun marang panjenengan, mangkat menyang Bapa Kyriakos lan rampungna urusanmu; lan nalika panjenengan bali, mampirna aku, jiwa sing mlarat iki.

Nalika krungu iki, kita padha menyang Bapa Kyriakos lan nyritakaké kabèh sing wis kita krungu saka Maria sing kaberkahan. Kyriakos kaget lan kandha:

'Mulyakna kowe, Gusti Allah kita! Pinten para wali sing kasembunyi, ora mung priya nanging uga wanita, sing ngabdi marang Panjenengan ing sepi! Maju, anakku, menyang abdi Gusti iki, lan elinga apa wae sing diandharake.'

Sawisé bali saka Sang Cyriacus sing kinurmatan, kita teka ing guwa Sang Maria sing kaberkahan lan nyuwun marang dhèwèké, kandha:

'Abdi Gusti, Maria! Inggih kene kita, rawuh miturut dhawuh panjenengan.'

Nanging ora ana wangsulan. Nalika mlebu ing lawang guwa, kita ndedonga, nanging Maria ora mangsuli; nanging nalika mlebu ing jero guwa, kita nemokake Maria wis tilem ing Gusti, lan ambu wangi banget sumebar saka badan suci panjenengané. Kita ora nggawa apa-apa kanggo ngagem utawa ngubur, mula kita menyang biara lan nggawa bali kabèh sing dibutuhaké. Sawisé ngagem sing mulya, kita ngubur dhèwèké ing guwa lan nyegel lawangé nganggo watu.

Iki sing diandharake Bapa Yohanes marang aku; lan aku, gumun marang uripé abdi Allah mau, mutusaké ing atiku kanggo nyerat tembung-tembung iki supaya dadi pangajaran tumrap sing ngrungokaké lan kanggo kamulyané Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, sing maringi kasabaran marang wong-wong sing tresna marang Panjenengané.'

Nalika meh pungkasaning taun kaping wolu ing Susakima, Sang Cyriacus sing kinurmatan wis tekan yuswa banget sepuh, amarga yuswané wis satus pitu taun. Para bapa ing Biara Sukia padha kumpul lan rembugan bebarengan:

[6572] Tugas pemazmur yaiku maca mazmur sajrone ibadah Kristen.

'Kita ora kena ngidini bapak kaya ngono,' ujare padha, 'sepisan seda adoh saka biara kita; yèn ora, kita ora bakal ngerti seda kang mulya lan bakal kelangan berkah pungkasané.'

Sawisé padha mangkat arep sowan marang sang wali, padha ngentèkaké akèh omongan kanggo ngyakinké dhèwèké supaya pindhah saka Susakima menyang guwaé Sang Chariton sing kinurmatan, sing dumunung cedhak biara, ing ngendi dhèwèké biyèn manggon nalika nglawan para Origenis. Akhiré manut panyuwunan mau, Cyriacus manggon ing guwa Chariton, rong taun sadurungé dhèwèké mangkat kanggo kumpul karo Gusti Allah.

'Bab aku,' kandha panulis, 'sanadyan aku mung wong andhap asor, aku kerep menyang kana kanggo nglipur panjenengané lan éntuk paedah gedhé kanggo nyawaku saka pacelathon suci lan pakaryan agungé. Sanadyan yuswa wis sepuh, Santo Cyriacus misuwur amarga kekuwatan fisiké; panjenengané rajin lan banget aktif. Ora tau nganggur, panjenengané tansah ndedonga utawa makarya. Dheweke iku wong sing bisa dituju dening sapa wae, wicaksana, maringi piwulang, lan ortodoks, sarta kebak Roh Suci lan sih rahmaté Gusti Allah. Nalika Gusti kita kersa, sawisé sang wali nindakake akèh pakaryan, ngalihake dhèwèké menyang pangasoing swarga, sang wali lara, nanging mung sawatara wektu. Nimbali abbas biara kuwi lan para sedulur marang dhèwèké, dhèwèké maringi khotbah bab kaslametan jiwa lan sawisé nyium kabèh mau, dhèwèké mberkahi. Banjur, nalika ngadhep swarga lan ngulurkake tangané, piyambakipun ndedonga kanggo kabèh sedulur lan nyerahaké nyawa sing mulya lan suci mau ing tangané Gusti, ing tanggal 29 wulanSeptember[6573] . Piyambakipun yuswa satus sangang taun.

Para sedulur, kanthi nangis kenceng, ngubur badan suci panjenengané kanthi mazmur lan kidung sing pantes, memuji Gusti lan ngelingi taun-taun dawa pakaryané abdi Panjenengané.

Mugi kamulyan diparingi marang Gusti Allah kita, sanadyan saka kita para wong dosa, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman! Amin.

Kontakion, Nada 8:

Minangka juara sing gagah lan panengah, biara suci tansah ngurmati panjenengan lan ngrayakake peringatan taunan panjenengan: '[6574] ' nanging amarga panjenengan duwe kawani ing ngarsane Gusti, lindhungana kita saka mungsuh-mungsuh kita, supaya kita bisa njerit: 'Sugeng, Bapa sing paling bejo.'

Perayaan para Martir Suci Dada, Gavedday lan Kazdoi

Perayaan tanggal 29 September

Ing jamané Sapor, Raja Persia, bapaké martir suci Gavedday, ana ing kraton sawijining wong Kristen jenengé Dada, sing paling unggul ing kalangan bangsawan raja, asring ditresnani lan dihormati déning raja. Raja banjur ngutus dhèwèké kanggo mréntahaké salah siji provinsi Kakaisaran Persia, tanpa ngerti yèn dhèwèké iku wong Kristen. Ora suwé kabar teka marang raja yèn Dada ngakoni Kristus. Raja banjur ngutus bangsawan Andromelich kanggo mriksa apa kuwi bener. Sawisé mastiaké yèn kuwi pancèn bener, Andromelich nulis surat marang Shapur kanggo ngandhani. Sawisé kuwi, raja maringi wewenang penuh marang bangsawan iki kanggo ngatur umat Kristen ing kratoné, déné dhèwèké bebarengan karo putrané Gaveddae miwiti takon marang Dada; lan saka pacelathoné karo dhèwèké, raja saya yakin yèn Dada pracaya kanthi sak atiné marang Gusti Yesus Kristus lan gelem mati kanggo Panjenengané. Banjur kobongan gedhe dinyalakake, lan padha arep mbuwang Santo Dada menyang kobongan kuwi. Kobongan kuwi amba banget nganti sapa waé sing ndeleng padha ketakutan. Nalika Santo Dada nyedhaki geni sing kobong, dhèwèké nggawe pratandha salib. Tiba-tiba, kabèh wong weruh yèn geni mau wis mati lan banyu mili ing panggonané, lan padha gumun marang mujijat ageng kuwi. Banjur putrané raja, Gavedda, takon marang martir suci:

'Sapa sing mulang kowe sihir kaya ngono?'

Saint Dada mangsuli:

[6573] St Cyriacus seda ing taun 556.

[6574] Tegesé, eling-eling panjenengan dirayakaké saben taun.

'Yen kowe uga kepengin ngetutake piwulang sing tak etutake, mula kowe uga bakal dianggep pantes nindakake mujijat kaya ngono.'

"Apa pancen bener," pitakoné Gavedday, "menawa aku pracaya marang Kristusmu, aku uga bakal bisa nindakake pratandha mujijat kaya ngono?" Santo Dada mangsuli:

'Kowe ora mung bakal nindakake kuwi, nanging uga bakal mrentah bebarengan karo Kristus.'

Banjur Gavedday mréntahaké supaya geni gedhé dinyalakaké, nyebut asmané Kristus, lan geni mau mati. Nalika ndeleng mujijat iki, pangeran mau tiba ing sikilé Saint Dada lan ngakoni pracayané marang Kristus. Bangsawan kraton Andromelich nglaporaké kabèh iki marang Raja Sapur. Nalika sang raja mangertèni yèn putrané Gaveddae pracaya marang Kristus, dhèwèké mènèhi dhawuh marang papat abdi supaya nggebuk pangeran nganggo tongkat kang akèh simpul. Nalika papat abdi mau kesel amarga nggebuk suwé, sang raja mènèhi dhawuh marang abdi liya supaya nggantèkaké panggonané. Nalika dipukul, Santo Gavedda nyuwun pitulungan marang Gusti Allah. Malaikat rawuh marang dheweke lan maringi kekuwatan, kandha:

'Tetep semangat, aku ana ing sisihmu.'

Sawisé kuwi, martir suci mau dibuwang menyang penjara, ing kono dhèwèké manggon limang dina. Ora suwe sawisé kuwi, Sapor maringi wewenang marang Gargal kanggo ngadili kabèh wong Kristen ing karajané. Gargal banjur mrentah supaya Santa Gavedday dicambuk nganggo tali kulit sapi. Nalika nahan sangsara kuwi, sang martir suci ngina iman bapaké. Banjur Gargal mrentah supaya loro tali kulit dicopot saka awaké, saka sirah nganti sikil, kanthi kandha:

'Aku bakal ndeleng apa Kristusmu teka nyembuh kowe.' Nanging martir suci iku dumadakan mari waras sak sampurna. Gargal nahan dheweke ing penjara; nanging, kanthi kuwasa Gusti, ikatane longgar. Hakim kuwi dadi edan amarga nesu lan banjur nglaporake kabeh mau marang raja, sing kandha marang dheweke:

'Patèni wong ala iku, amarga dhèwèké ora manèh anakku, nanging wong sing niyaté ala, amarga dhèwèké wis pracaya marang Kristus.'

Gargal nggodhok wesi wujud tongkat lan nembus sirah martir suci nganti liwat kupinge. Nanging nalika martir iku lagi ndedonga, malaikat muncul, nyopot wesi kuwi lan marasake sang martir suci. Ndeleng kuwi, Gargal banjur nyiksa awaké nganggo duri wesi landhep, kandha:

'Awaké dhéwé bakal weruh apa Kristusmu bakal teka lan marasaké kowé.'

Nanging Santa Gavedda ndedonga maneh lan mari. Nyekseni kabèh mau, para penjaga panjara kebak rasa wedi lan padha njerit:

'Gusti Allah Kristen iku agung.'

Nanging hakim mau tambah nesu lan mrentahake supaya paku wesi disetokake ing pundhak sang martir lan supaya dhèwèké digantung, ditinggal ing kahanan kuwi wiwit jam telu nganti jam sanga. Wong suci mau digantung lan ndedonga. Banjur dhèwèké diturunaké lan digawa bali menyang penjara. Ibuné lan adhine wadon kepéngin sowan dhèwèké ing penjara, nanging padha wedi marang raja. Bab Sapor dhéwé, nalika ngerti yèn martir mau isih urip, dhèwèké maringi siksaan luwih abot: dhèwèké mréntah supaya kulité disingkap saka sirahé, pasuryané ditutup, lan dhèwèké dipenjara manèh. Wong suci iku sabar nampa kabèh mau nalika muji Gusti Allah. Nalika sang raja ngerti yèn martir mau isih urip, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya kukuné ing tangan lan sikil dicabuti lan kabèh untuné dicopot. Sawisé dikurung manèh ing penjara, dhèwèké nglarang sapa waé maringi banyu utawa sowan marang dhèwèké.

Adhiné sang martir nyelundup mlebu penjara lan maringi banyu kanggo ngombe, nalika ngélingaké penjaga, yèn nganti nyritakaké bakal dihukum pati. Ing tengah kabèh sangsara, sang martir suci tetep bungah lan marasaké kabèh wong sing teka marang dhèwèké saka lara lan penyakit, lan kabèh wong gumun marang iki.

Ing wektu iku ana wong liya jenenge Gargal, sawijining dukun sihir, dipenjara ing kana amarga wis diukum amarga akèh kaluputane; nalika weruh kasabaran Sang Gavedday lan uga mujijat-mujijat sing ditindakake, dukun sihir iki tiba ing sikilé lan kandha:

'Aku nyuwun marang kowe, abdi Gusti: elingna aku ing ngarsané Kristusmu.'

Wong suci mau mangsuli:

'Percayaa marang Panjenengané, lan Panjenengané bakal nylametaké kowe saka kabèh kejelekanmu.'

Gargal kandha:

'Aku pracaya marang Panjenengan, Gusti Yesus Kristus!'

Banjur dhèwèké gabung karo Gaveddaeus. Esuké, sang penyiksa mréntahaké supaya loro-loroné digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili lan, sawisé nyopot sandhangan Gargal, dhèwèké dipukul nganggo tongkat. Nalika dipukul, sang martir ndelok munggah menyang langit lan ndedonga kaya mangkéné:

'Gusti Yesus Kristus, amarga asmamu aku nandhang sangsara: kiyatna aku!'

Lan sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti. Babawiné Santo Gaveddaeus, dhèwèké dipasang ing roda sing muter lan kulité sikilé dikuliti. Banjur padha miwiti ngobong otot tangané nganggo palu wesi sing panas abang lan mbalèkaké dhèwèké menyang penjara.

Para tahanan ing kono ngolesi awaké dhéwé nganggo getih sing mili saka tatué lan mari saka tatué dhéwé; lan kabèh wong lara padha mari lan memuji Gusti Allah. Nalika Pangeran Gargal krungu bab iki, dhèwèké ora pracaya. Nanging paniké gedhé nalika, sawisé 15 dina, martir suci mau digawa metu saka penjara lan kabukti ora cilaka lan waras saktenané. Banjur dhèwèké mrentah supaya martir mau dibuwang menyang kuali panas kang kebak aspal lan belerang, nanging sanadyan mangkono martir mau isih ora cilaka.

Sawisé rembugan karo para pangiring kraton, sang penyiksa mrentahaké supaya sang martir suci disalib, banjur panahé diwènèhi panah bola-bali ing ngarepé akèh wong. Banjur kelakon mujijat anyar sing nggumunaké: ora mung sang suci sing tetep ora cilaka, malah panah-panah sing nembak awaké mbalik lan nglarani wong-wong sing nembak. Kabeh iki marakake wong-wong padha wedi. Kabar iki tekan marang raja. Dheweke ngutus putrine, Kazdoya, kanggo nglipur Santo Gavedday. Kazdoia, sawisé teka ing panggonané Gavedda lan nyekseni kabèh kang wis kelakon marang dhèwèké, banjur pracaya marang Kristus dhéwé, amarga wis diwulangaké déning dhèwèké. Sapor dadi nesu banget lan mréntahaké anaké diletakké ing lemah lan dipukul nganggo kayu, sawisé kuwi dhèwèké uga dibuwang menyang panjara. Kazdoia, sing lagi ana ing panjara lan nandhang lara amarga tatu-tatuné, kandha marang Santo Gavedda:

'Dedonga kanggo aku, supaya aku bisa tahan sangsara iki.'

Martir suci mau mangsuli marang dhèwèké:

'Imanmu marang Kristus bakal mbantu kowe; aja sedhih: Aku percaya marang Gusti manawa, miturut kersane, sangsara iki ora bakal kowe alami, lan kowe ora bakal nampa sangsara maneh.'

Raja Sapor mrentahake supaya sang martir suci digawa metu, tangane lan sikile diiket, banjur dibuwang ing tengah arena pacuan jaran, supaya sajrone wengi sang wali bisa dilindhes dening jaran-jaran. Nanging kanthi sih-rahmaté Gusti, sang martir suci ora cilaka lan matur nuwun marang Gusti. Nalika esuké padha weruh yèn sang suci wis ora diiket lan waras kabèh, kabèh wong gumun marang mujijat kuwi. Banjur padha wiwit nglelehaké dhèwèké nganggo arang geni, nanging dhèwèké terus ndedonga lan tanpa kendhat muji Gusti kanthi kabungahan. Bab Dadius lan Audius, sing padha wong Kristen lan ngadeg ing kono amarga wedi marang nesu raja, padha nyathet kanthi rahasia sangsara sang martir suci. Sang martir kandha marang wong loro mau:

'Yen bisa, wenehana aku banyu lan lenga supaya aku bisa dibaptis; nanging yen iku ora bisa, ndedongaa supaya Gusti ngapura dosaku.'

Lan wong weruh, ana mega cilik sing nyawurake banyu lan lenga ing sirah sang martir. Lan ana swara krungu saka mega:

'Hamba Gusti, kowe wis nampa baptisan suci!'

Lan rai sang martir sumunar kaya srengéngé, lan ambu wangi nyebar ing udara. Krungu swara iki, Santo Gaveddae matur nuwun lan muji Gusti Allah. Banjur Gargal mrentah supaya awaké ditusuk nganggo tombak landhep. Sang martir suci nahan sangsara iki pirang-pirang jam lan pungkasané, karo pandonga ing lambe, nyerahaké nyawane ing tangané Gusti. Gargal mrentahake supaya badané dipotong dadi telung potongan lan disebar ing arah sing béda-béda. Dadius lan Audius, sing padha imam, lan Armazat, diaken, njupuk relik suci kanthi pakurmatan gedhé, digawa menyang omahé lan sawisé diolesi lenga wangi, dikubur kanthi pangurmatan, ngluhuraké Gusti Allah. Bab Dadu sing suci lan mulya, seduluré raja, sing sadurungé wis disiksa abot, pungkasane dipotong-potong, lan kanthi mangkono piyambakipun séda ing pangayomané Gusti. Nanging ana sawatara wong sing tresna marang Gusti njupuk badané, nyiapaké kanthi pakurmatan, lan nyelehaké ing panggonan sing istimewa. Nalika wong-wong mau (Dadius, Audius, lan Armazat) padha nyanyi kidung bebarengan ing wayah wengi, ing tengah wengi, Santo Gavedda ngadeg ing antarané wong-wong mau lan kandha marang wong-wong mau:

'Tetep semangat ing Gusti, sedulur.'

Padha bungah banget amarga panglihatan iku. Sang wali banjur ngendika maneh marang wong-wong mau:

'Mugi Gusti maringi ganjaran marang kowe amarga apa sing wis kowe tindakake!'

Lan, ngendhokake sirahé marang Dadiy, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Jupuk tandhuk lenga saka sirahku lan, sawisé njupuk péranganing Awaké Kristusku, mlebu kraton lan olesna lenga marang adhiku Kazda, banjur paringna Awak Suci Kristus marang dhèwèké.'

Dadius nindakake miturut pituduh sang martir suci; dhèwèké nglairké dhèwèké lan maringi Misteri Suci marang dhèwèké, kandha:

'Turungna, adhiku, nganti rawuhe Gusti!'

Lan wasana Malaikaté Gusti njupuk nyawane, lan dhèwèké diangkat menyang swarga. Nalika ibuné teka marang dhèwèké, dhèwèké wis nemokaké yèn dhèwèké wis seda. Banjur dhèwèké menyang ngarsané raja lan kandha marang dhèwèké:

'Delengen piye kowe iki kejem lan ora manungsa—kowe malah ora ngrêksa anakmu dhéwé! Padha bungahna yèn anakmu lanang, sawisé akèh sangsara, wis dipatèni, lan anakmu wadon uga wis dipatèni! Celaka atimu sing atos! Nanging anak-anakmu sing mati durung wayahe kuwi, ora wedi manèh marang murkané kowe.'

Krungu tembung-tembung mau saka garwané, raja sing kejem lan atiné atos ora nuduhaké sedhih sak ciliké, sanajan garwané ngucapaké kabèh mau karo luh; dhèwèké tetep atos lan kejem. Nalika nyumurupi kekejemané kuwi, sang ratu njupuk minyeak wangi sing larang, nyemprotaké badan suci putriné nganggo kemenyan, lan sawisé ngagem busana ungu karajan, nyelehaké ing sacedhaké badan putrané Gaveddaeus, kanthi menangis alon-alon lan nguwuh kanthi sedhih:

Anak-anakku sing tak tresnani! Elinga aku, ibumu, ing dina kabungahanmu, nalika kowe bakal bungah bebarengan karo Kristus—supaya aku uga, sanadyan sengsara, bisa nemu pangapura saka dosaku ing kamulyaning Kristus Gusti kita!' [6575]

Peringatan Sang Theophanes ingkang Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 29 September

Ing kutha Gaza[6576] ana sawijining priya sugih jenenge Theophanes, priya sing paling welas asih, sing tansah nampani lan maringi pangayoman marang para lelungan lan nindakake kabecikan liyane. Sawisé sawatara wektu, kabèh kagungané wis diwènèhaké marang wong mlarat lan wong sing butuh, lan dhèwèké dhéwé dadi mlarat tenan. Nanging dhèwèké ora sedhih bab kuwi, mung nglegos amarga dosané dhéwé. Sawisé kuwi, miturut kersaning Gusti, dhèwèké lara parah banget, nganti tangan lan sikilé bengkak kebak cairan lan wiwit bosok, ngetokaké nanah akèh. Nanging dhèwèké sabar nampa kabèh mau kanthi andhap asor, matur nuwun marang Gusti lan muji Panjenengané. Nalika wayahe seda wis teka, ana badai gedhe banget nganti jenazahé ora bisa digawa metu saka omah kanggo dikubur.

Garwané nangis kanthi luh kang pait:

"Aduh Gusti, kula, kula kedah kados pundi? Kados pundi kula badhé nggawa badan Panjenengan metu saking griya punika kanggé dikubur?"

Dheweke mangsuli marang bojone:

'Aja nangis, garwaku: nganti saiki cobaan iki isih lumaku, nanging saiki sih saka Gusti Allah sing Maha Asih wis cedhak. Amarga ing wayahe seda kula, miturut kersaning Gusti, badai iki bakal mandheg.'

Lan mangkono kedadéyané: pas ing wayah nalika piyambakipun nyerahaké nyawané ing tanganing Gusti, kasepian tuntas nyawiji ing bumi lan angkasa. Para tangga-tanggahipun rawuh, wiwit ngumbah badanipun, lan mirsani bilih boten ana siji tatu utawi borok ing badanipun; lajeng dipun kubur kanthi pangurmatan. Patang dina sawisé, dhèwèké muncul marang sawijining priya ing ngimpi lan maringi dhawuh supaya ngusir watu nisan saka

[6575] Penderitaan lan pati para martir suci Dada, Gavedday, lan Kazdoi kelakon watara tengah abad kaping papat.

[6576] Gaza – sawijining kutha pesisir utama ing Asia Cilik, ing sisih kidul Siria, sing biyèn kagungané wong Filistin – iku salah siji kutha paling tuwa ing donya.

kuburé. Nalika kuwi rampung, ambu wangi kang éndah sumebar saka badané lan tinimbang nanah, miyra mili, marasaké kabèh wong lara sing teka utawa digawa marang reliké Saint Theophanes.

13 Oktober

30 September (Gaya Lawas)

Oktober

Urip lan Martiré Santo Gregorius, Uskup Armenia Agung, lan telung puluh pitu dara sing bareng karo dhèwèké

Dirilèkaké tanggal 30 September

Santa Gregorius, Penerang Armenia Agung[6577] , lair saka wong tuwa sing mulya lan pinunjul, nanging urip ing pepeteng amarga ora pracaya. Bapaké, aran Anak, saka suku Parthia[6578] , iku seduluré raja Persia Artaban lan seduluré raja Armenia Kursar. Anak pindhah menyang Armenia kanthi kahanan kaya ngene. Nalika Kakaisaran Persia ambruk ing sangisoré pamaréntahan Parthia lan Artaban saka Parthia dadi Raja Persia, wong-wong Persia nesu amarga kudu manut marang pamaréntahan manca. Ing wektu kuwi, salah siji bangsawan paling pinunjul ing kalangan wong Persia yaiku Artasir, sing wis nyiyapake persiapan dhisik karo kanca-kancane lan wong-wong sing sepaham, nggerakake pemberontakan marang Raja Artaban, mateni dheweke, lan dheweke piyambak munggah ing tahta para raja Persia. Nalika raja Armenia Kursar krungu babagan pambunuhan adhine Artaban, piyambakipun ngrasakaké sedhih sanget lan sawisé nglumpukaké kabèh tentara Armenia, piyambakipun perang nglawan wong Persia kanggo mbales getih adhine. Sajrone sepuluh taun, Persia kapapar serangan saka wong Armenia lan ngalami karusakan gedhe. Amarga kakehan sedhih lan bingung, Artasir rembugan karo para bangsawan babagan cara nolak serangan mungsuh lan ngandharake sumpah bakal ngangkat sapa waé sing bisa maten Kursar dadi raja bareng. Bapaké Grigori, Anak, uga rawuh ing pasamuan raja; dhèwèké janji bakal ngalahaké Kursar tanpa perang lan matèni dhèwèké nganggo tipu muslihat licik. Merga kuwi, Artasir kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe nepaki janjimu, aku bakal masang mahkota karajan ing sirahmu lan kowe bakal mrentah bareng karo aku; karajan Parthia bakal tetep dadi duweke kowe lan keturunanmu.'

Sawisé padha sarujuk lan mastèkaké syarat-syarat antarané, padha pisah dalan. Kanggo nglakokaké rencanane, Anak ngajak adhine supaya nulungi. Padha mangkat saka Persia karo kabèh bandha-bandhané, bojoné lan anak-anaké, lan kanthi alesan dadi pangungsèn sing mlayu saka nesuné Artasir, padha teka ing Armenia marang Raja Armenia, kaya marang sedulur. Raja nampani kanthi ramah lan sawisé maringi idin supaya padha

---

[6577] Armenia – sawijining nagara pagunungan ing antarané Kali Kura lan sumbering Kali Tigris lan Efrat; nagara iki didiami déning wong Armenia, sing dijenengi miturut Raja Aram, lan dipimpin déning para raja saka suku dhéwé wiwit abad kaping 2 SM nganti abad kaping 5 M; Negara iki dikenal minangka Armenia Agung, kontras karo Armenia Cilik – wilayah ing antarane sumber Kali Efrat lan Kali Galas, sing dadi bagéan saka karajan Mithridates saka Pontus lan, wiwit taun 70 Masehi, saka Kakaisaran Romawi. Negara iki dadi buana kapindho manungsa, amarga prau Nuh mandheg ing Gunung Ararat (Kejadian 8:4), sing dumunung ing Armenia Agung. Asma panggonan sing isih lestari nganti saiki negesake cathetan Kitab Suci babagan kahanan urip Patriark Nuh sawisé Banjir; contone: Erival ('penampakan') – panggonan ing ngendi Nuh pisanan ndeleng bumi; Akorri – 'taneman anggur' (ing Gunung Ararat), ing ngendi Nuh pisanan nanem tanduran anggur; Arrnoiton – 'ing sikilé Nuh', yaiku panggonan kuburané Nuh, lan liya-liyané. Nagara iki umume ana ing sangisoré panguwasa bangsa liya (Asyur, Babilonia, Media, Persia, Makedonia, Bizantium, lan Turki). Miturut tradhisi, wiwitan agama Kristen ing Armenia bali menyang jaman gesangé Yesus Kristus lan para Rasul: Tadéus, Bartoloméus, Simon sang Kanaan, lan Yudas Lebbaeus. Tandha-tandha agama Kristen sing ora bisa dipungkiri wis ana ing kene wiwit abad kaping 2, lan ing abad kaping 4 nagara iki wis dadi Kristen sakabehe lan dadi nagara Kristen pisanan. Gregorius si Pencerah iku Rasul pisanan Armenia (lair watara taun 257, diangkat dadi uskup ing taun 302).

[6578] Bangsa Parthia manggon ing Parthia – sawijining nagara sing ing jaman kuna kurang luwih padha karo wewengkon provinsi Khorasan ing Iran saiki. Populasi kasebut wiwitane dadi bawahan Persia, nanging wiwit taun 156 SM nganti 299 M padha urip mandiri, mbentuk kratoné dhéwé, sawisé kuwi padha ditaklukaké manèh déning Persia.

manggon ing tanahé, banjur ngangkat dadi penasihat paling cedhak. Dhèwèké ngandhani kabèh rencanané—lan malah dhèwèké dhéwé—marang Anak, sing diangkat dadi penasihat utama ing déwan kraton. Anak, nanging kanthi muji-muji mlebu ing ati raja, nalika ing atiné dhéwé ngrancang carané matèni raja, lan ngupaya kasempatan sing pas kanggo nindakake kuwi.

Ing sawijining wektu, nalika raja lagi ana ing Gunung Ararat, Anak lan adhine nyuwun supaya raja gelem rembugan karo dheweke sacara pribadi.

"Kita duwé," kandha para sedulur, "sawetara pitutur sing becik lan migunani sing arep kita aturaké marang panjenengan kanthi rahasia."

Mula padha mlebu ing ngarsané raja nalika piyambak, ngetokaké pukulan matèni nganggo pedhang, banjur sawisé metu padha numpak jaran sing wis disiapaké lan ngebut lunga arep menyang Persia. Sawisé sawatara wektu, para pangawal mlebu kamar sang raja lan nemokaké dhèwèké ana ing lantai, meh ora urip lan nggleleng ing genangan getih. Para pangawal kuwatir banget lan nglaporaké kabèh sing wis kelakon lan kabèh sing wis dideleng marang kabèh komandan lan bangsawan. Padha buru-buru ngoyak para pembunuh mau, ketemu karo wong-wong mau ing pinggir kali, mateni lan nyemplungake ing banyu. Babagan Raja Kursar sing tatu, nalika arep seda, dhèwèké mréntah supaya kabèh kulawarga Anak lan adhine, kalebu garwa lan anak-anake, dipatèni, lan prentah mau dilakoni.

Nalika omahé Anak lagi dibasmi, salah siji seduluré kasil nyulik loro putrané Anak—Saint Gregory lan adhine—sing isih nganggo kain lampin; dhèwèké nyumputaké ing omahé dhéwé lan ngopeni nganti gedhé. Ing wektu sing padha, ana pemberontakan gedhe ing Armenia; nalika krungu kabar iki, raja Persia Artasir maju menyang Armenia karo pasukane, ngrebut kraton Armenia lan nguasani. Sawisé seda raja Armenia Kursar, ana bocah cilik jenengé Tiridates sing isih urip; Artasir ngapura dhèwèké lan ngirim dhèwèké menyang Kakaisaran Romawi, ing kana sawisé dhèwèké diwasa lan dadi kuwat banget, dhèwèké dadi prajurit. Bab putra-putra enom Anac sing lolos saka pembantaian, siji digawa menyang Persia, dene sijiné, sing aranè Gregory—sing bakal kita critakaké—digawa menyang Kakaisaran Romawi. Nalika wis diwasa, dhèwèké manggon ing Kaisarea ing Kapadokia, ing kono dhèwèké pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus lan tetep dadi abdi sing becik lan setya marang Gusti. Ing kono dhèwèké omah-omah lan nduwèni loro putra, Orphan lan Arostan, sing wis dhèwèké dedikasikaké kanggo ngabdi marang Gusti wiwit dina lairé. Nalika wis diwasa, Orphan diangkat dadi presbiter, dene Arostan dadi rahib.

Ora suwe sawisé lairé loro putrané kuwi, garwané Gregorius séda, lan wiwit wektu kuwi Gregorius sing pinaringan berkah ngabdi marang Gusti kanthi luwih semangat, lumaku tanpa cela manut kabèh dhawuh lan piwulangé Gusti. Ing wektu kuwi, Tiridates nalika ngabdi ing tentara Romawi diparingi pangkat kehormatan amarga dhèwèké keturunan kraton. Sawisé krungu bab Tiridates, Santo Gregorius lunga sowan marang dhèwèké, kaya-kaya ora ngerti yèn bapaké, Anak, wis matèni Kursar – bapaké Tiridates. Njaga rahasia pambunuhan Kursar, dhèwèké dadi abdi sing setya marang Tiridates, mbales dosa bapaké lan mbeneraké marang anaké Kursar lumantar pangabdiané sing setya. Ndeleng pangabdiané Gregorius sing semangat, Tiridates saya remen marang dhèwèké; nanging sawisé ngerti yèn Gregorius iku wong Kristen, dhèwèké nesu lan ngina dhèwèké. Nanging Gregorius, ora nggatekake nesu sing ora adil saka tuwané, terus njaga iman sing resik marang Kristus Allah.

Ing jaman kuwi, bangsa Goth[6579] nyerang tanah-tanah kagungané wong Romawi, lan kaisar Romawi wektu kuwi kapeksa perang nglawan wong-wong mau. Nalika pasukan Romawi lan Goth wis cedhak lan padha ngadhepi siji lan sijiné, pangeran Goth nantang kaisar Romawi kanggo perang tanding siji lawan siji. Sing pungkasan, amarga wedi nampa tantangan pangeran Goth kuwi dhéwé, wiwit nggoleki prajurit sing bisa perang nglawan pangeran Goth mau minangka wakilé; raja nemokaké prajurit kaya ngono ing wong sing gagah, Tiridates, sing banjur diparingi waja kraton lan dianggep minangka raja, banjur dikirim nglawan pangeran Goth. Nalika ngadhepi pangeran Gothik ing tandhing siji-sijine, Tiridates tanpa pedhang bisa ngungkuli, nyekel dheweke urip-uripan lan nggawa ing ngarsane kaisar Romawi. Kanthi tumindak iki, kamenangan diamanake marang sakabehe tentara Gothik. Amarga prestasi iki, kaisar Romawi ngangkat Tiridates dadi raja ing tahta bapakne, ngangkat

[6579] Bangsa Goth iku sawijining suku Jermani sing wiwitane manggon ing sisih kidul-wétan Segara Baltik. Sajrone Migrasi Agung (abad kaping 5), suku iki kabagi dadi Goth Wétan – yaiku Ostrogoth, sing kratoné dumunung (ing abad kaping 4) ing wilayah saiki Rusia kidul lan nyebar ngétan nganti Kali Don – lan Goth Kulon – yaiku Visigoth, sing manggon jejere Goth Wétan.

dhèwèké dadi Raja Armenia, lan ngrampungaké prajanji damai ing jenengé antarané wong Armenia lan wong Persia. Bareng karo dhèwèké, minangka abdi sing setya, Gregorius sing pinaringan berkah uga mundur menyang Armenia.

Nalika Raja Tiridates nyembah arca-arca—lan utamane marang dewi Artemis, sing paling dadi kesayangane—panjenengané kerep lan kanthi tulus ngajak Gregorius supaya melu nyembah arca-arca mau. Gregorius nolak lan ngakoni manawa ora ana Gusti Allah ing swarga utawa ing bumi kejaba Kristus. Krungu tembung-tembung kuwi, Tiridates mrentahake supaya Gregorius disiksa kanthi kejem. Kaping pisan, sepotong kayu dilebokake ing antarané untu, meksa cangkemé mbukak amba supaya ora bisa nutup kanggo ngomong. Banjur, sawisé ngiket gumpalan gedhé uyah watu (ing Armenia watu kaya ngono digali saka lemah) ing gulu, wong-wong mau ngantungaké dhèwèké kanthi sirah mudhun. Wong suci iku sabar ngantung ing kahanan iki sajrone pitung dina; ing dina kaping wolu, wong-wong mau wiwit nggebuki dheweke tanpa welas asih saka ndhuwur nganggo tongkat, lan banjur, sajrone pitung dina maneh, dheweke disiksa nalika ngantung sirah mudhun nganggo asap saka pupuk kandhang sing dibakar ing ngisore. Sanajan lagi digantung, dhèwèké muji asmané Gusti Yesus Kristus lan sawisé potongan kayu dicopot saka cangkemé, dhèwèké ngajak wong-wong sing padha ngadeg lan nyekseni panyiksaané supaya pracaya marang Allah sing Maha Siji. Ndeleng yèn sang wali tetep ajeg imané lan nggembarani sangsara kanthi tabah, wong-wong mau nyepit sikilé ing antarané papan, ngiket kenceng nganggo tali, lan nyokot paku wesi ing tumit lan tapak sikilé, nalika padha mréntah supaya dhèwèké mlaku. Mula dhèwèké mlaku, nyanyèkaké mazmur: *'Kanthi sabda ing lambé Panjenengan, aku wis njaga awakku saka dalan-dalané wong sing nindhes'* (Mazmur 16:4). Lan manèh: *'Sapa sing lunga nangis, nggawa wiji, bakal bali karo kabungahan, nggawa berkahé'*[6580] (Mazmur 125:6). Nanging penyiksa mau mrentahake supaya sirah sang wali dipeleng nganggo piranti khusus; banjur, sawisé nyawuraké uyah sing dicampur belerang ing irungé lan nyawuraké cuka ing kono, sirahé diiket ing karung sing kebak arang lan abu. Sang wali tetep ana ing kahanan kuwi suwéné enem dina. Banjur dhèwèké digantung manèh kanthi sirah mudhun, lan wong-wong kuwi kanthi paksa ngucuraké banyu akèh menyang cangkemé, ngguyoni sang wali nalika nindakake kuwi: amarga wong-wong sing kebak kabèh jinis kotoran tanpa isin ora nduwé rasa isin babar pisan. Sawisé sangsara kaya ngono, sang raja manèh nyoba nggodha wong suci mau nganggo tembung licik supaya nyembah berhala; nanging nalika wong suci ora gelem manut janji-janjiné, para penyiksa mau nggantung manèh lan ngikis iga-iga nganggo kuku wesi. Sawisé ngoyak kabèh awaké wong suci, banjur padha nyeret dhèwèké telanjang ing lemah sing kebak paku wesi landhep. Para martir nahan kabèh sangsara mau lan pungkasane dibuwang menyang penjara, nanging ing kono, kanthi kuwasa Kristus, dhèwèké tetep ora cilaka.

Esuké, Santo Gregorius digawa metu saka penjara lan ngadhep sang raja kanthi rai sumringah, tanpa siji tatu ing badané. Ndeleng kabèh kuwi, sang raja gumun, nanging isih nduwèni pangarep-arep yèn Gregorius bakal manut marang panyuwuné, dhèwèké wiwit ngomong marang dhèwèké kanthi tentrem, supaya bisa mbalèkaké dhèwèké marang karusakané dhéwé. Nanging nalika Santo Gregorius ora gelem manut tembung muji-mujié, raja mrentah supaya dhèwèké dipasangi sepatu wesi lan sawisé dikekang ing sangkèk, dijaga telung dina. Sawisé telung dina kliwat, raja nyaur santo mau lan kandha:

'Kowe nyandhak pangarep-arep marang Gustimu kanthi sia-sia, amarga kowe ora nampa pitulungan saka Panjenengané.'

Gregorius mangsuli:

'Raja bodho, kowe ngundang sangsara kanggo awakmu dhéwé; nanging aku, sing percaya marang Gustiku, ora bakal goyah. Aku ora bakal ngapura marang Panjenengané utawa dagingku dhéwé, amarga nalika manungsa njaba rusak, manungsa njero dadi anyar.'

[6580] Miturut tafsiran St. Yohanes Krisostomus, petikan mazmur iki nyebutaké wong Yahudi sing digawa menyang pembuangan Babilonia. 'Kaya wong sing nanam bakal ngundhuh woh saka pakaryané; mangkono uga,' ujare nabi, 'nalika kowe mlebu ing pembuangan, kowe kaya wong nanam, nglakoni manéka kasangsaran lan ngucuraké luh. Kaya udan kanggo wiji, mangkono luh kanggo wong sing nandhang sangsara. Nanging saiki, ujare, padha wis nampa ganjaran kanggo pakaryan iki.' Yen ditrapake marang St. Gregory, potongan mazmur iki kudu dipahami kaya ngene: sang wali, sing nandhang sangsara banget amarga panyiksaane, nglipur atine kanthi pangarep-arep ganjaran ing tembe saka Gusti.

Sawisé kuwi, sang penyiksa mréntahaké timah putih supaya dilelehaké ing kuali lan dituangaké ing saindhenging badané sang wali, nanging dhèwèké, kanthi sabar nahan kabèh kuwi, terus-terusan ngakoni Kristus tanpa kendhat.

Nalika Tiridates lagi mikir cara kanggo mecahaké manahé Gregory sing teguh, ana wong saka kerumunan kandha marang dhèwèké:

'Aja matèni wong iki, ya Sang Prabu—dhèwèké anaké Anak, sing matèni bapakmu lan nyerahaké karajan Armenia marang tangané wong Persia.'

Krungu tembung-tembung kuwi, raja tambah kebak sengit marang getih bapakne lan mrentah supaya Gregory diiket tangan lan sikilé banjur dibuwang menyang parit jero ing kutha Artaxat. Parit kuwi medeni kabèh wong, sanajan mung mikirake. Parit iki digali kanggo wong-wong sing dihukum pati kejem, kebak lendhut rawa, ula, kalajengking, lan kabèh jinis kéwan melata berbisa. Sawisé dibuwang menyang parit iki, Santo Gregorius tetep ana ing kono patbelas taun, ora cilaka déning kéwan-kéwan melata kuwi. Kanthi pangayomaning Gusti, ana sawijining janda sing saben dina mbuwang roti marang dheweke, kang digunakake kanggo nyangga uripe. Amarga mikir yèn Gregorius wis suwé mati, Tiridates malah ora mikiraké dheweke maneh. Sawisé kuwi, sang raja perang nglawan wong Persia, ngrebut tanahé nganti tekan Siria, lan bali menyang kraton kanthi kamenangan lan kamulyan sing gemuruh.

Ing jaman kuwi, Kaisar Romawi Diocletian ngutus para utusan ing saindenging kakaisarane kanggo nggoleki gadis sing paling ayu kanggo dadi garwane. Prawé sing kaya ngono ditemokaké ing wong Kristen Ripsimia, sing wis nyawisaké kasuciané marang Kristus, urip kanthi nglakoni puasa lan pandonga ing biara, ing sangisoré pangawasan Ibu Biara Gaiania. Para utusan mréntahaké supaya digawé lukisan potret Ripsimia, sing banjur dikirim marang sang raja. Raja banget kesengsem karo potret Ripsimia amarga ayune; kobong dening rasa kuwi, dhèwèké ngutus panawaran supaya Ripsimia dadi garwané. Sawisé nampa panawaran kuwi, Ripsimia njerit ing atiné marang Kristus:

'Manten lanangku, Kristus! Aku ora bakal ngalih saka Panjenengan, lan aku uga ora bakal nglarani kasucian prawananku.'

Dheweke rembugan karo para biarawati lan abbesiné, Gaiania, banjur sawisé padha kumpul, dhèwèké lan kabèh biarawati mlayu sacara rahasia saka biara. Sawisé ngalami kasangsaran sing ora bisa diucapake sajrone lelampahan, nahan luwe lan akèh kesulitan, padha tekan Armenia lan mapan ing sacedhak kutha Ararat[6581] . Ing kana padha miwiti manggon ing antaraning kebon anggur, dene sing paling kuwat ing antarané padha lunga nyambut gawe ing kutha, ing ngendi padha entuk upah sing cukup kanggo nyukupi kabutuhané dhéwé lan para sedulur wadon liyané. Ana telung puluh pitu dara wadon sakabèhé sing sarujuk nandhang sangsara kaya mangkéné lan nahan kasangsaran lan sedhih sajrone lelampahané supaya bisa njaga kesuciané.

Nalika nampa kabar yèn Ripsimia lan para biarawati liyané wis mlayu menyang Armenia, Diocletian ngirim pesen ing ngisor iki marang raja Armenia Tiridates, sing karo dhèwèké ana ing sesambetan sing raket banget:

'Ana sawatara wong Kristen sing wis nyasarake Ripsimia; aku kepengin nggawe dheweke bojoku, nanging dheweke luwih milih ngumbara kanthi isin ing tanah manca tinimbang dadi bojoku. Golekna dheweke, banjur kirimna marang kita, utawa, yen kowe kersa, jupuk dheweke dadi bojomu.'

Tiridates banjur mènèhi dhawuh supaya nggoleki Ripsimia ing endi-endi lan, sawisé ngerti panggonané, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya para prajurit dijaga ing sakupeng panggonané kanggo nyegah dhèwèké mlayu. Sawisé nampa kabar saka wong-wong sing wis weruh Ripsimia yèn dhèwèké ayu banget nganti nggumunaké, dhèwèké kebak hawa kepéngin nduwèni dhèwèké lan ngirim kabèh perhiasan sing pantes kanggo martabat raja, supaya, yèn wis dihias nganggo kuwi, dhèwèké digawa marang dhèwèké. Miturut pitutur Ibu Agung Gaiaania, ing sangisoré pituduhé dhèwèké dibesarké wiwit isih enom, Ripsimia nolak kabèh perhiasan sing dikirim déning Tiridates lan ora gelem menyang panggonané. Ibu Agung Gaiaania piyambak kandha marang utusan raja:

'Kabèh para dara iki wis tunangan karo Sang Raja Swarga, lan ora ana siji-sijia sing bisa mlebu ing mantenan donya.'

[6581] Iki kamungkinan nyebutake Akkori jaman saiki – sawijining panggonan sing misuwur amarga kebon angguré lan rusak amarga gempa bumi ing taun 1840.

Sawisé tembung-tembung kuwi, ujug-ujug muni swara guntur sing nyamber kuping, lan krungu swara saka swarga sing ngandika marang para dara:

'Tetep atimu lan aja wedi, amarga Aku ana karo kowe.'

Para prajurit sing dikirim padha wedi banget marang swara guntur nganti padha sujud ing lemah; sawetara sing tiba saka jarané banjur mati kesrempet sikil jarané. Para utusan bali marang raja kanthi tangan kosong, kebak rasa wedi, lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon.

Kanthi nesu gedhe, raja banjur ngutus salah siji pangeran karo pasukan gedhe kanggo mateni kabèh para gadis nganggo pedhang lan ngrebut Ripsimia kanthi paksa. Nalika para prajurit wis narik pedhang lan nyerang para gadis, Ripsimia kandha marang pangeran:

'Aja matèni para dara iki; gawa aku waé marang rajamu.'

Lan para prajurit banjur nggawa lan nuntun dheweke lunga, tanpa nglarani para dara liyane, sing padha mlayu sawisé para prajurit lunga.

Ing dalan, Ripsimia nyuwun pitulungan marang Calon Garwane, Kristus, lan muni banter marang Panjenengané: *'Nylametaké nyawaku saka pedhang, lan uripku saka asu-asu'*[6582] (Mazmur 21:21). Nalika Ripsimia digawa mlebu kamar turu raja, dhèwèké ngangkat pandangane—boh sacara jasmani lan rohani—lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanthi luh, supaya Pangeran njaga kesuciané tanpa cacad nganggo tanganing Pangeran sing Maha Kuwasa. Ing wektu sing padha, dheweke kelingan pitulungané sing ajaib lan welas asih, sing biyèn wis diparingaké marang wong-wong sing nandhang sangsara: kepiyé Panjenengané nylametaké wong Israèl saka tangan Firaun lan saka klelep (Kaluwihane 14:1–31, 15:1–27), njaga Yunus supaya ora cilaka ing wetengé ikan paus (Yunus 1:1–16), nylametaké telung mudha saka geni ing pawon (Daniel 3:1–100) lan nylametaké Susanna sing berkah saka para tuwa sing nglakoni zinah (Daniel 13:1–64), – lan dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya dhèwèké uga bisa slamet kanthi cara sing padha saka kekerasan Tiridates.

Ing wektu kuwi, sang raja mlebu kamar Ripsimia lan nalika ndeleng kaendahané sing luar biasa, atiné kobong karo napsu marang dhèwèké. Didorong déning roh jahat lan hawa napsu daging, dhèwèké nyedhak lan nyekel dhèwèké, nyoba nglakoni perkosaan; nanging dhèwèké, sing dikuatké déning kuwasa Kristus, tetep nolak kanthi teguh. Raja kuwi bergelut karo dheweke suwé banget, nanging ora bisa nyilakaké dheweke. Amarga gadis suci iki, kanthi pitulunganing Gusti, kabuktèn luwih kuwat tinimbang prajurit kondhang lan gagah, Tiridates. Mula saka iku, dhèwèké sing biyèn tau ngalahaké pangeran Goth tanpa pedhang lan matèni wong Persia, saiki ora kuwasa ngalahaké dara Kristus, amarga dhèwèké, kaya martir kapisan Thekla sadurungé, diparingi kekuwatan jasmani saka ing dhuwur.

Amarga ora entuk apa-apa, raja ninggalake kamar turu lan mrentahake supaya Gaiana dipanggil, amarga dheweke ngerti yen Gaiana iku guru Ripsimia. Dheweke ora suwe ditemokake lan digawa ngadhepi raja, sing banjur nyuwun marang Gaiana supaya ngyakinke Ripsimia nindakake kersane. Nanging nalika teka marang Ripsimia, Gaiania wiwit ngomong nganggo basa Latin supaya wong Armenia sing ana ing kono ora bisa mangertèni tembungé. Dhèwèké ora ngandhani Ripsimia apa sing nyenengaké raja, nanging apa sing migunani kanggo kasucian prawané. Dheweke kanthi tekun mulang lan ngarahake Ripsimia supaya njaga kesucian dara sing wis tunangan karo Kristus nganti pungkasan; supaya eling marang katresnan Pangantené lan mahkota sing wis disiapake kanggo kesuciané; lan supaya wedi marang Pengadilan Pungkasan lan Gehenna, sing bakal ngrebut sapa waé sing ora netepi sumpahé.

'Luwih becik kowe, hai dara Kristus,' kandha Gaiania, 'mati ing kéné sawatara wektu tinimbang mati ing kana langgeng. Apa kowe ora ngerti apa sing diomongaké Pananténmu sing paling ayu—Yesus Kristus—ing Injil: *'Lan aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa'* (Matéus 10:28). Aja tau sarujuk nindakake dosa, sanajan raja sing jahat wis mutusaké matèni kowe. Iki bakal dadi pujian paling endah kanggo kesucianmu ing ngarsané Calon Bojomu sing suci lan langgeng.

Sawetara wong sing ana ing kono sing paham basa Latin mangertos apa sing diomongake Gaiana marang Ripsimia lan ngandhani para abdi kraton liyane bab iku. Krungu kuwi, wong mau banjur nyerang Gaiana ing

---

[6582] Miturut tafsiran Santo Athanasius, Gusti migunakaké senjata lan tangané asu kanggo nglambangaké niat ala lan kegilaan wong Yahudi. 'Anak Tunggal' – tegesé jiwa sing piyambakan, ditinggalaké kabèh. Kanthi ndedonga nganggo tembung-tembung iki, Santo Ripsimia nyuwun marang Gusti supaya nylametaké dhèwèké saka panyiksa sing ditindakké déning Raja Tiridates.

cangkem nganggo watu, nganti untune copot, lan maksa dheweke ngomong apa sing diprentahake raja. Nalika Gaiana ora mandheg mulang Ripsimia bab ajining wedi marang Gusti, dheweke digawa metu saka kono. Sawise ngupaya banget ing perjuangane nglawan Ripsimia lan weruh yen ora ana asil saka dheweke, raja wiwit, kaya-kaya kesurupan, nggeletar lan ngglundhung ing lemah. Ing wektu sing padha, nalika bengi sumrambah, Ripsimia mlayu tanpa dideleng saka kutha. Sawisé ketemu karo para seduluré wadon sing wis padha ngupaya bareng karo dhèwèké, dhèwèké nyritakaké marang wong-wong mau babagan kamenangane nglawan mungsuh lan yèn dhèwèké tetep suci. Krungu kabar iki, kabèh padha muji lan matur nuwun marang Gusti Allah, sing ora nyerahaké pangantené marang isin; lan sakwengi kuwi kabèh padha nyanyi kidung, ndedonga marang Pangantené, Kristus.

Esuké, wong-wong jahat nyekel Ripsimia lan maringi paukuman pati sing nyiksa. Kaping pisan, padha motong ilatné; banjur, sawisé nglucuti sandhangané nganti telanjang, padha ngiket tangan lan sikilé marang papat tiang lan nglelehaké awaké nganggo lilin. Sawisé kuwi, padha mecahaké rahimé nganggo watu landhep, nganti kabèh ususé tiba metu. Pungkasané, padha nglumpukaké mripaté lan motong-motong awaké dadi pirang-pirang potongan. Mangkono, lumantar pati kang pait iki, dara suci mau lunga menyang Pangantené kang manis – Kristus[6583] .

Sawisé kuwi, padha nyekel para dara sing isih ana, sedulur lan kanca-kancané Santa Ripsimia sing cacahé telung puluh telu, banjur dipatèni nganggo pedhang, lan mayité dibuwang marang kéwan supaya dipangan. Bab biarawati Gaiana, bebarengan karo loro dara liyané sing ana bareng dhèwèké, dipatèni kanthi cara sing paling kejem. Kaping pisan, sawisé sikilé ditusuk, padha digantung sirah mudhun lan dikuliti urip-urip; banjur, sawisé tenggoroké dipotong saka mburi, ilat-ilé ditarik metu lan dipotong; sabanjuré, wetengé dipecah nganggo watu landhep, usus-usisé dijupuk metu, lan sirah para martir dipotong. Mangkono padha mangkat kanggo ketemu Pangantené – Kristus.

Tiridates, nanging kaya wong edan, mung sadar ing dina kaping enem sawisé para gadis mau mati lan banjur mangkat moro. Kanthi pangayomaning Gusti sing nggumunake, nalika ing lelampahan kuwi dhèwèké kena paukuman sing kejem banget nganti ing kahanan edan dhèwèké ora mung kelangan akal nanging uga wujud manungsa, dadi katon kaya babi alas, kaya Nebukadnezar, Raja Babilonia, biyèn (Dan. 4:30). Lan ora mung raja dhéwé, nanging uga kabèh panglima perang, prajurit, lan saktenané kabèh sing wis nyetujoni panyiksaan para dara suci, padha kesurupan lan mlayu ngliwati padang lan alas wit oak, nyobek-nyobek sandhangané lan mangan dagingé dhéwé. Mangkono, murka Gusti Allah cepet ngukum wong-wong mau amarga getih wong ora salah sing wis padha tumpahake, lan ora ana sing bisa nulungi: sapa sing bisa tahan ing ngarep murka Gusti Allah?

Nanging Gusti sing welas asih, sing *'ora nesu salawas-lawase, lan ora nyimpen murka salawas-lawase'* (Mazmur 102:9), asring ngukum manungsa kanggo kabecikané dhéwé, kanggo mbenerake manahé manungsa dadi luwih becik. Lan Gusti, ing welas asihé, paring welas marang wong-wong mau kanthi cara kaya mangkéné: ana priya medeni kang muncul kanthi kamulyan ageng marang adhine raja, Kusarodukte, ing sawijining impen lan kandha marang dhèwèké:

'Tiridates ora bakal mari kajaba Gregory digawa metu saka parit.'

Sawisé tangi, Kusarodukta nyritakaké pangliyané marang para pangiring kraton, lan kabèh padha nganggep impen kuwi aneh, soale sapa sing nyangka yèn Grigory, sing dibuwang menyang rawa kang kebak manéka jinis kéwan ngganggu, isih urip sawisé patbelas taun kang abot ing kana! Nanging, padha nyedhak parit mau lan padha njerit banter, kandha:

'Grigory, apa kowe isih urip?'

Lan Grigory mangsuli:

'Kanthi sih rahmaté Gustiku, aku isih urip.'

Lan dhèwèké—pucet, ditutupi rambute lan kukune sing dawa, kurus lan ireng amarga lendhut rawa lan sangsara banget—dilebokaké metu saka parit. Wali kuwi dimandhi, diparingi sandhangan anyar, lan sawisé dipunparingi panganan, digawa menyang tsar, sing rupane kaya babi alas. Kabeh wong padha metu nyambut Sang Gregorius kanthi pangurmatan ageng; padha nundhuk, nyembah ing sikilé, lan nyuwun supaya piyambakipun ndedonga marang Gustiné kanggo nyembuhaké raja, para komandan, lan kabèh balané. Sang Gregorius sing

[6583] Kedadeyan sing diterangake ing kene asalé saka awal abad kaping 4.

pinaringan berkah mau dhisik takon marang wong-wong babagan mayit para dara suci sing wis dipatèni, amarga wis sepuluh dina durung dikubur.

Banjur dhèwèké nglumpukaké awak-awak para dara suci sing sumebar lan, kanthi sedhih amarga kekejeman ora manungsawi saka para panyiksa sing jahat, maringi panguburan sing pantes. Sawisé kuwi, dhèwèké miwiti mulang para panyiksa, ngajak supaya padha ninggalaké arca-arca lan pracaya marang Allah siji lan Putrané, Yesus Kristus, nyandhak pangarep-arep marang sih-rahmaté lan rahmaté. Santa Gregorius ngandhani wong-wong mau yèn Gusti Allah wis njaga uripé ing sumur, ing ngendi Malaikaté Allah kerep sowan, supaya dhèwèké bisa nuntun wong-wong mau saka pepeteng pemujaan berhala marang padhang kesalehan; mula sang santa mulang wong-wong mau bab iman marang Kristus, ngajak padha tobat.

Ndeleng kerendahan atiné, sang wali maringi dhawuh supaya padha mbangun gréja gedhé, kang banjur rampung ing wektu sing cendhak. Gregorius nggawa jasad para martir sing pinaringan berkah menyang gréja iki kanthi pakurmatan ageng, nyelehaké Salib Suci ing jeroné, lan maringi dhawuh marang wong-wong supaya padha kumpul lan ndedonga ing kono. Banjur dhèwèké nuntun Raja Tiridates menyang kuburan para dara suci sing wis dipatèni déning raja, supaya dhèwèké bisa nyuwun pandonga marang Gusti Yesus Kristus. Lan sawisé raja nindakake kuwi, wujuding manungsa bali marang dhèwèké, lan roh-roh jahat kabuwang saka para komandan lan prajurit sing kesurupan. Ora suwe kabèh Armenia padha mratobat marang Kristus; wong-wong ngrubuhaké candhi-candhi pagan lan ing panggonané padha mbangun gréja kanggo Gusti Allah. Sang raja, ing sisihé, kanthi tebuka ngakoni dosané lan kekejemané ing ngarsané kabèh, ngumumaké paukumané Gusti Allah lan sih-rahmaté sing kawujud marang dhèwèké. Sawisé kuwi, dhèwèké dadi pamimpin lan panggerak kabèh pakaryan kabecikan. Dheweke ngutus Santo Gregorius menyang Caesarea ing Kapadokia marang Uskup Agung Leontius supaya dhèwèké diangkat dadi uskup. Sawisé diangkat saka Caesarea, Santo Gregorius mbalèk karo nggawa akèh presbiter sing dianggep paling pantes. Dheweke mbaptisake raja, para gubernur, kabèh tentara lan kabèh wong liya, wiwit saka para bangsawan nganti petani sing paling cilik. Kanthi mangkono, Santo Gregorius nuntun akèh wong kanggo ngakoni Gusti Allah sejati, mbangun gréja lan nyawisake kurban tanpa getih ing kono.

Nalika lelungan saka kutha siji menyang kutha liyane, dhèwèké ngangkat imam, ngedegaké sekolah lan nunjuk guru kanggo sekolah-sekolah mau – cekaké, dhèwèké nindakake kabèh sing migunani lan nyukupi kabutuhan Gréja lan sing perlu kanggo ngabdi marang Gusti Allah; déné raja maringi tanah-tanah sugih marang gréja-gréja mau. Santa Gregorius ora mung ngowahi wong Armenia dadi Kristen, nanging uga wong-wong ing tanah liya, kaya Persia, Asyur, lan Media. Panjenengané ngedegaké akèh biara, ing ngendi pakaryan nginjili Injil mekar kanthi sukses.

Sawisé ngatur kabèh kanthi tertib, Santo Gregorius mundur menyang ara-ara gersang, ing kono, kanthi nyenengake Gusti, piyambakipun ngakhiri urip donyané.[6584] Raja Tiridates, ing sisihé, nglakoni urip kanthi kabecikan lan pangendalian dhiri sing dhuwur nganti padha karo para biksu ing babagan iki. Minangka panggantosé Santo Gregorius, putrané Arostan—wong sing misuwur amarga budi luhur—digawa menyang Armenia; wiwit enom dhèwèké wis nglakoni urip monastik lan wis diangkat dadi imam ing Kapadokia kanggo netepake gréja-gréja Gusti Allah ing Armenia. Raja ngutus dhèwèké menyang Konsili Ekumenis ing Nicaea, kang diadakaké kanggo ngecam bidah Arian, ing ngendi dhèwèké rawuh bebarengan karo telung atus wolulas bapa suci.

Mangkono Armenia banjur pracaya marang Kristus lan ngabdi marang Gusti Allah suwene pirang-pirang wektu, mekar ing saben kabecikan lan kanthi andhap asor muji Kristus Yesus, Gusti kita, lan ngluhurake Gusti Allah, kang marang Panjenenganipun kaparingana kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Dina iki, ayo kita sing pracaya muji nganggo kidung lan lagu marang pamimpin sing pinaringan berkah lan suci saka kabèh, martir kanggo kabeneran, Gregorius, gembala lan guru sing teguh, pepadhanging jagad lan juara: amarga piyambakipun ndedonga marang Kristus supaya kita bisa slamet.

[6584] Pati St. Gregorius kacathet ing taun 335.

Uripé bapak kita sing kinurmatan, Gregorius, abbas biara ing Kali Pelshma, Mujijat saka Vologda

Dipepering ing tanggal 30 September

Ingkang Kinurmatan Gregorius asalé saka kutha Galich[6585] , lair saka kulawarga bangsawan Galich ingkang taat, kulawarga Lopotov, lan piyambakipun sinau kanthi tuntas ing kabèh kawruh. Sawisé nyadari kasunyatan yèn donya iki mung sia-sia, piyambakipun nolak lan ninggalaké omahé bapakipun. Nalika nggoleki panggonan sing cocog kanggo merenung, piyambakipun rawuh ing Biara Zheltovodsky marang Hegumen Macarius sing kinurmatan[6586] , nampa cukuran monastik saking piyambakipun, lan ing biara kasebut piyambakipun sinau praktik asketik urip monastik, utamane unggul ing puasa. Amarga uripé sing ketat lan luhur budi, Makarios sing pinaringan berkah nganggep yèn dhèwèké pantes nampa pangkat imam. Banjur, Gregorius sing kinurmatan diangkat dadi abbot ing Biara Kelahiran Ibuné Gusti Allah, cedhak Tlaga Galich, saéngga pakaryan lan tanggung jawabé saya tambah akèh. Kabar babagan uripé sing luhur budi kuwi ora suwé tekan kraton pangeran. Pangeran Yuri saka Galich[6587] nyuwun marang Sang Mulya supaya mbaptis loro putrané, déné Pangeran Agung Moskow, Vasily Dmitrievich[6588] , kepéngin ngangkat Sang Mulya dadi archimandrite ing , kutha Rostov. Nyingkiri kamulyan donya, Sang Mulya nyerahaké jabatané minangka abbot ing Biara Kelahiran Ibuné Gusti Allah lan mundur menyang panggonan sing ora ana sing ngerti lan ora bisa diakses sapa waé. Nalika krungu babagan Sang Suci Dionysius saka Glushitsy[6589] , dhèwèké teka menyang biaraé lan manggon ing kana kanthi patuh marang dhèwèké suwéné sepuluh taun. Sawisé kuwi, Sang Suci Gregory mundur menyang ara-ara gersang ing wétan Biara Glushitsy, ing ngendi dhèwèké miwiti urip kanthi kerja tanpa kendhat lan pangabdian marang Gusti Allah. Nalika komunitas biarawi wiwit padha kumpul ing sacedhaké dhèwèké, dhèwèké ngedegaké gréja kang dipersembahaké marang 'Sinode Mulya Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci', mbangun tembok kanggo ngubengi biara, lan manggon ing jeroné tembok mau, nindakaké pakaryan tanpa kendhat lan nglakoni jaga bengi tanpa kendhat. Dhèwèké kondhang amarga kamampuane nyawijiaké wong-wong sing padha ora rukun utawa lagi nesu. Nalika Pangeran Vasily Vasilyevich[6590] diusir saka Moskow lan Pangeran Yuri kanthi paksa nyekel tahta pangeran agung, Sang Mulya Gregory rawuh ing Moskow lan kanthi tembung wani lan wicaksana ngajak Pangeran Yuri supaya ora nyekel tahta warisané wong liya lan bali menyang kadipatené dhéwé – Galich. Ing kono, kanthi perantaraan Sang Wibawa, tentrem tentrem bali antarané Pangeran Yuri lan Pangeran Vasily, lan loro-lorone padha munggah ing tahta pangeran sing sah. Ing wektu kuwi, Pangeran Dimitri[6591] teka ing Vologda karo pasukan gedhe lan nyebabake sangsara marang warga kutha. Sang Gregorius, kang semangat kanggo kabecikan umat Kristen ing kutha, maju marang Pangeran Dimitri lan nyalahake dhèwèké amarga kabèh bala kang ditimpakaké marang umat Kristen. Amarga ora gelem nampa celaan sang pandhita, pangeran mréntah supaya dhèwèké dibuwang saka jembatan menyang kali. Sang pandhita nampa hinaan iki kanthi kabungahan, matur nuwun marang Gusti.

Sawisé pirang-pirang taun urip kang dipersembahaké marang Gusti, nalika piyambakipun ngrasa yèn pati wis cedhak, Sang Bapa Pendeta ngundang komunitas biara marang piyambakipun, maringi piwulang pungkasan, lan nunjuk salah sawijining abbot minangka panggantosipun. Sawisé kuwi, Sang Bapa Pendeta saya ringkih. Nalika pati wis cedhak, piyambakipun maringi wasiat pungkasan marang komunitas, kandha:

[6585] Kutha distrik ing Governat Kostroma.

[6586] Biara Makariyevsky Zheltovodsky, ing sacedhake Tlaga Zheltye Vody ing pinggir kiwa Kali Volga ing Provinsi Nizhny Novgorod, diadegake dening Sang Makariy sing kinurmatan, sing seda tanggal 25 Juli 1444.

[6587] Yuri Dmitrievich Galitsky, putrané Dmitry Donskoy.

[6588] Seduluré Yuri, putrané Dimitri Donskoy, séda ing taun 1425.

[6589] Sang Wibawa Dionysius saka Glushitsy, pangadeg biara sing nganggo jenenge ing Provinsi Vologda, seda tanggal 1 Juni 1437.

[6590] Vasily Vasilyevich Temny, putrané Vasily Dmitrievich, mrentah wiwit taun 1425 nganti 1462; ing sawijining wektu dhèwèké diusir saka Moskow déning pamané, Pangeran Yuri Dmitrievich saka Galich.

[6591] Dimitry Shemyaka, putrané Yuri Dmitrievich.

'Nalika nyawaku pisah saka badan, aja paringi pangurmatan apa-apa, nanging cukup anggo sikilku lan buwangna menyang rawa.'

Sawisé ngendika mangkono, piyambakipun nglempèkaké badan ing amben, nggawe pratandha salib, lan nyerahaké nyawa suci[6592] ing tangané Kristus Gusti Allah, ingkang sampun dipun tresnani wiwit enèm lan ingkang sampun dipun paringi kabungahan sajrone gesangipun kanthi kabèh semangat, kabeneran, lan kasucian.

Saiki, Sang Mulya Gregorius, ing antaraning pasukan para suci lan wong-wong sing bener, ngadeg ing ngarsané pangastané Gusti Allah, ndedonga marang kabecikané Panjenengané kanggo kita wong dosa, sing pracaya marang Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah sing dimulyakaké ing Tritunggal lan dipunurmati kanthi ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 8:

Kanthi pencerahan katresnané Kristus, ya Sang Wicaksana ing ngarsané Gusti, panjenengané kaanggar déning kabecikan; kanthi nyingkiri kabèh kesenengan daging, panjenengané manggon ing ara-ara gersang, ing ngendi panjenengané makarya kanthi tekun ing gesang donya iki lumantar kidungan, jaga bengi, lan nglakoni puasa: Mula saka iku, Kristus wis maringi panjenengan karunia mujijat. Nanging elinga marang kita sing ngurmati pangeling-eling panjenengan sing paling padhang, Bapa Gregorius sing kinurmatan, lan ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa slamet.

Kontakion, Nada 8:

Panjenengan kapenuhan katresnan Kristus, ya Bapa Sing Kinurmatan, lan kanthi kepinginan sing ora kendhat Panjenengan ngetutaké Panjenengané. Mbecikaké kabèh kasenengan daging, panjenengan manggon ing ara-ara samun, ing ngendi panjenengan makarya kanthi tekun; amarga iku, Kristus paring panjenengan karunia mujijat. Elinga marang kita sing ngurmati pangeling-eling panjenengan sing paling mulya, supaya kita bisa nyuwun marang panjenengan: Sugeng, Bapa Gregorius sing kinurmatan, Bapa kita.

Peringatan Santo Mikael, Metropolitan Kyiv lan Kabèh Rusia, Pangripta Mùjijat

Dipepering ing tanggal 30 September

Santo Mikael minangka Metropolitan pisanan Kyiv lan Kabèh Rusia lan mimpin Gréja kita ing jamané Santo Vladimir, Pangeran lan Sing Padha karo Para Rasul.

Sawisé ngrebut kutha Yunani Chersonesus[6593] , Pangeran Vladimir nampa baptisan suci ing kana lan nikah karo Putri Anna, adhine para kaisar Bizantium[6594] . Nanging, amarga wis tekad teguh kanggo madhangi sakabèhé karajan agungé kanthi padhangé iman Kristen, Sang Pangeran Sing Sajajar karo Para Rasul sabanjuré ngutus utusan saka Korsun menyang Konstantinopel marang para kaisar lan patriark, nyuwun supaya padha ngutus para pelayan gréja kanggo mbaptis tanah-tanah Rusia, sing kapenuhan pepeteng panyembahan berhala, lan kanggo mimpin Gréja Rusia. Santo Nikolaus Chrysostom, Patriark Konstantinopel[6595] , bebarengan karo déwan uskup, milih lan nglantik Michael—wong sing duwé kawicaksanan gedhé, guru lan wong suci ing cara uripé—dadi Metropolitan Rus'. Ora ana cathetan sing slamet babagan kahanan uripé Santo Mikael sadurungé diangkat dadi

---

[6592] Gregorius sing Mulya seda tanggal 30 September 1441.

[6593] Korsun – uga dikenal minangka Chersonesos Taurica – iku kutha Yunani kuna ing pesisir kidul-kulon Semenanjung Tauric, utawa Krimea, cedhak Sevastopol saiki. Saiki mung ana reruntuhané.

[6594] Kabeh iki kelakon ing taun 988. Kaisar Bizantium nalika semana yaiku Basil II Pembunuh Bangsa Bulgaria lan adhine Constantine VIII, putrané Kaisar Romanus II. Padha mréntah bebarengan meh kabèh periode: Basil wiwit taun 975 nganti 1025, lan Constantine wiwit taun 979 nganti 1028, nanging panguwasa sejati yaiku Basil – sing luwih trampil lan energik saka loro-lorone.

[6595] St Nicholas II Chrysostom mimpin Gréja Konstantinopel saka taun 983 nganti 996.

Metropolitan; malah kronik-kronik mènèhi crita sing béda babagan asal-usulé sang wali: ana sing nyebut dhèwèké wong Siria, ana uga sing nyebut dhèwèké wong Bulgaria. Sawisé nampa piwulang pamitan saka patriark, Santo Mikael mangkat menyang Pangeran Vladimir, ditemani para rohaniawan sing diangkat kanggo mbantu pamaréntahané – enem uskup lan akèh presbiter lan klerik. Pangeran mau nyambut sang wali kanthi kabungahan lan pesta gedhe, lan sawisé kuwi, bebarengan karo garwané, putri, dhèwèké buru-buru menyang kutha krajan, Kyiv. Prosesi saka pangeran sing anyar dibaptis lan metropolitan sing anyar diangkat menyang ibu kutha-kutha Rus' iku, kaya-kaya, minangka krusada suci kanggo ngilangi politeisme pagan lan pemujaan berhala ing karajan Vladimir. Padha nggawa relik suci, salib, ikon, lan piranti gereja suci. Padha diiringi dening pasukan sing nggawa salib – rohaniawan Gereja sing teka saka Yunani lan dijupuk saka kutha Chersonesos sing wis ditaklukake.

Sakabèhé periode cekak pimpinan Saint Michael marang Gréja Rusia iku dipigunakaké kanggo pakaryan apostolik: nginjili marang wong-wong pagan, mbaptisaké wong-wong mau, lan nguwatké wong-wong sing anyar padhang ing iman. Miturut kidung gereja '[6596] ', Santo Mikael 'nggawa Injil Kristus saka Kutha Sang Raja menyang tanah Rusia, sing kaserang kamlaratan amarga ora pracaya, lan paringake marang tanah iku'.

Tindakan kapisan sang wali ing pangurusan pangulamané yaiku ngabaptis kulawarga pangeran – putra-putrané; sawisé kuwi ngabaptis para pangiring pangeran lan para boyar.

Gereja kita ngurmati Santo Mikael minangka pembaptis kutha krajan Kyiv, lan nyanyi: 'Kutha Kyiv isih gumregah nganti saiki, kinandhut busana baptisan sing diparingake Panjenengan, ya Santo.' Karya wigati iki rampung kanthi gaweyan abot, nanging uga kasil gedhe. Metropolitan suci, para uskup lan akèh presbiter mulang wong-wong sing durung paham bab iman Kristen, nyiapake supaya padha nampa baptisan suci lan mbusak takhayul paganisme, 'kanthi pedhang Injil, mecahaké arca-arca berhala'. Ing wektu iku, Pangeran Vladimir ndhukung kasil panginjilan mau liwat wewenangé: dhèwèké mréntahaké para abdi kanggo mecah arca-arca lan ngotori, lan mréntahaké wong-wong, enom lan tuwa padha—lanang lan wadon, bangsawan lan rakyat biasa, budhak lan wong merdéka—kanggo menyang kali ing dina sing wis ditemtokaké kanggo dibaptis. Lan para warga Kyiv padha nglumpuk ing pinggir kali Dnieper kanggo baptisané, sing dipunlakoni déning Santo Mikael, bebarengan karo akèh rohaniawan, ing ngarsané pangeran, keluargané, lan para boyar.

Pembaptisan ing Kyiv ngedegake dhasar sing kiyat kanggo pencerahan Rus' lumantar padhanging kabeneran Injil: iman Kristen sing diyakini pangeran lan para boyar banjur dadi iman ibukota Rus' uga. Nanging saiki perlu nggawe iman iki dadi iman sakabehe tanah Rus' saka ujung siji nganti ujung liyane, sakabehe tanah sing kalebu ing wewenangé Vladimir lan kanggo pangelolaan gerejawi sing diangkat Santo Mikael. Sang wali dhéwé, , bakal nglumpukaké kumpulan wedhus rohani kanggo dadi panggembala lan guru. Mula saka iku, gembala agung sing semangat, kanthi pitulungané Pangeran Sing Sajajar karo Para Rasul, ngupaya netepake iman Kristus ing saindenging kutha-kutha ing tanah Rusia. Gréja ngurmati Santo Mikaél minangka saksi kabeneran lan pangkotbah Injil Kristus, sing mbesmi 'durine panyembahan berhala lan nanem wiji kabecikan sing subur ing saindenging tanah Rusia' Kutha-kutha paling wigati ing Rus' sawisé Kyiv ing wektu kuwi yaiku: Veliky Novgorod, ibukutha wewengkon lor Pangeran Vladimir, lan Veliky Rostov, kutha utama ing wilayah Zalesye[6597] . Santo Mikael nindakake lelungan menyang loro kutha iki kanggo ngowahi para penganut pagan dadi pracaya Kristen. Ing taun 990, kanthi diiringi para uskup, voivode pangeran Dobrynya lan Anastas saka Korsun[6598] , sang wali ngunjungi Novgorod; ing kana dhèwèké ngrusak arca-arca, mbaptis akèh wong, mbangun pirang-pirang gréja lan ngangkat presbiter kanggo gréja-gréja mau. Taun sabanjure, Santo Mikael nindakake lelungan sing padha menyang Rostov kanggo mratelakake Injil. Kasuksesan panginjilané ing wektu iki malah luwih gedhé: dhèwèké mbaptis akèh wong, ngedegaké pirang-pirang gréja, nunjuk presbiter lan diakon kanggo gréja-gréja mau, lan netepaké tata ibadah ilahi lan administrasi gréja.

Ing taun 992, Santo Mikael sing dadi Metropolitan séda. Santo Vladimir ngrasakaké sedhih banget lan nangis, amarga ing santo sing wis séda kuwi dhèwèké ora mung kelangan panggembala sing welas asih lan semangat, nanging uga penasihat wicaksana ing babagan pamaréntahan nagara.

[6596] Ing kéné lan ing bagean-bagean sabanjuré, kutipan saka upacara kanggo St Michael dipetik.

[6597] Novgorod dumunung ing Kali Volkhov nalika mili metu saka Danau Ilmen; saiki dadi kutha provinsi. Rostov, ing Danau Nero, saiki dadi kutha kecamatan ing Governemen Yaroslavl.

[6598] Dobrynya iku paman ibu Vladimir. Anastas saka Korsun iku wong Yunani sing nyerahake Korsun marang Vladimir. Sabanjure dheweke dadi imam kepala ing Gréja Persepuluhan.

Ora suwe sawisé baptisan ing Kyiv, Santo Mikael mberkahi Pangeran Vladimir kanggo mbangun Gréja Persembahan Sepuluh minangka pangurmatan marang Sang Putri Allah ingkang Paling Suci. Santo iku ora nganti weruh rampungé pambangunané, nanging gréja iki nampa jasadé, dadi panggonané kuburané[6599] .

Amarga ditemokake ora bosok ing abad kaping 12, relik Santo Mikael banjur dipindhahake menyang Kyiv-Pechersk Lavra, menyang Gua Santo Antonius, lan saka kana, ing taun 1730, menyang Greja Agung Pangandhaping Sang Putri Maria ing Lavra, ing ngendi relik kasebut tetep ora bosok nganti saiki[6600]

14 Oktober

1 Oktober (Gaya Lawas)

Khotbah babagan Perlindhungan Sang Ibu Allah sing Paling Suci

Perayaan tanggal 1 Oktober

Ing jaman kang angel saiki, nalika dosa kita saya akèh, mangkono uga sangsara kita saya tambah – minangka kasampurnan saka pangandikane Santo Paulus Rasul: *'ing bebaya saka maling, ing bebaya saka bangsaku, ing bebaya saka bangsa liya, ing bebaya ing kutha, ing bebaya ing ara-ara samun, ing bebaya ing segara, ing bebaya ing antarané sedulur palsu'* (2 Kor. 11:26); nalika, minangka kasampurnan tembungé Gusti piyambak, bangsa mungsuh bangsa lan karajan mungsuh karajan, lan ana paceklik, wabah penyakit, lan gempa bumi ing pirang-pirang panggonan (Mat. 24:7), nalika kita kepepet déning invasi bangsa manca, perang saudara, lan tatu sing mateni – Sang Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Kabegjan, Ibu Allah, nglebarake pangayomanipun dhumateng kita, nylametake kita saking sakabehing bala, nglindhungi kita saking pacekitan, wabah lan gempa bumi, nyelametake kita saking perang lan tatu, lan njaga kita tanpa cilaka ing sangisoré pangayomanipun. Tandha iki muncul ing kutha karajan Konstantinopel , nalika pamaréntahan Kaisar Leo si Arif sing saleh[6601] , ing Gréja Agung Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ing Blachernae[6602] . Ing kana, nalika Pamujan Wengi Sepenuhé dirayakaké ing dina Minggu, tanggal siji Oktober[6603] , ing jam papat bengi, ing ngarsané akèh wong, Santo Andreas, sing wong edan suci demi Kristus, ngangkat pandangane menyang dhuwur lan ndeleng Ratu Swarga, Pelindung sak donya, Sang Perawan Suci Indhungé Gusti Allah, ngadeg ing udara lan ndedonga, sumunar cahyané srengéngé lan nutupi wong-wong nganggo omophorioné sing kinurmatan. Ndeleng kahanan iki, Santo Andreas kandha marang muridé, sing bejo Epiphanius[6604] :

'Apa kowe weruh, sedulur, Ratu lan Gusti saka kabèh, sing ndedonga kanggo sak donya?'

Epifanius mangsuli:

'Aku weruh dhèwèké, Bapa Suci, lan aku gumun[6605] .'

[6599] Gereja Persepuluhan njupuk jenengé saka persepuluhan (siji saka sepuluh saka tanah) sing disisihaké déning Pangeran Vladimir kanggo pangopènané; gereja iki dibangun déning para tukang sing diundang saka Yunani sajrone pitung taun (saka 989 nganti 996). Sadurunge diresmikake, relik Pahlawan Suci Mikael bisa uga disimpen samentara ing panggonan liya; nanging, bisa uga dikubur ing jero gréja sing durung rampung.

[6600] Dina raya Santo Mikael sepisanané dirayakaké tanggal 15 Juni, miturut tradhisi, dina sedaé. Wiwit taun 1730, pindhah menyang tanggal 30 September.

[6601] Leo VI sing Arif iku kaisar Bizantium wiwit taun 886 nganti 912.

[6602] Vlacherna iku sawijining distrik ing Konstantinopel sing dumunung ing pojok kulon kutha. Nalika jaman keemasan Kakaisaran Bizantium, panggonan iki misuwur ing saindenging Wétan amarga papan-papan suci.

[6603] Tandha iki kelakon ing separo kapisan abad kaping 10, ing pungkasaning uripé Santo Andreas si Bodho kanggo Kristus (w. watara 936). Pesta Perlindhungan Ibuné Gusti Allah diadegaké ing Gréja Rusia ora luwih pungkasan tinimbang pertengahan abad kaping 12. Kajaba iku, nggumunake yèn wahyu mau diparingaké marang St. Andrew – sawijining wong Slavia asli – lan pésta iki diadegaké lan dirayakaké ing tanah-tanah Slavia. Ing Konstantinopel dhéwé, sanadyan pésta iki ora dirayakaké, wahyu saka St. Andrew isih dieling-eling. Ing Gréja Blachernae ana ikon Sang Putri Allah sing nggambaraké Panjenengané kaya déné Panjenengané katon marang St. Andrew.

[6604] Epifanius – sawijining priya bangsawan lan, miturut sawatara, muridé Santo Andreas – banjur ngucap sumpah monastik nganggo jeneng Polyeuctus lan dadi Patriark Konstantinopel.

Kaya nalika Santo Yohanes Teologis ndeleng pratandha ageng ing swarga—wadon sing nganggo srengéngé—mangkono uga Santo Andreas, ing Gréja Blachernae sing kados langit, ndeleng Penganten Sing Ora Katon, nganggo werna ungu srengéngé. Tandha sing dideleng dening Yohanes Teologian iku maringi pratandha marang Pelindung Kita sing Maha Asih, amarga pratandha sing padha katon nalika sang juru weruh dituduhake karusakan sing ngancam kabèh ciptaan: *'Lan banjur ana kilat, swara, guntur, gempa bumi, lan udan es gedhe.' Lan ana pratandha ageng kang katon ing swarga: sawijining wanita kang nganggo srengéngé* (Wahyu 11:19, 12:1). Napa pratandha iki, sing maringi pratandha marang Perawan Agung sing Paling Suci, ora muncul sadurunge kilat, guntur, swara, gempa bumi, lan udan es, nalika kabeh unsur isih tentrem, nanging malah muncul nalika kahanan paling parah ing swarga lan ing bumi? Kanggo nuduhaké yèn Pelindung Kita sing Paling Kabegjan enggal maringi pitulungan ing wektu kang paling angel, nalika karusakan ana ing sacedhak kita, lan nglindhungi kita saka godha kesombongan donya sing ngapusi lan fana, saka swara kesombongan lan keangkuhan donya, saka guntur serangan mendadak saka mungsuh kita, saka badai hawa napsu, lan saka udan paukuman ilahi amarga dosa-dosa kita sing ngancam saka dhuwur. Amarga nalika kabèh bala iki nyerang kita, langsung kaya pratandha ageng, Penolong sing cepet saka bangsa Kristen muncul, ngreksa lan nyelametake kita kanthi perantara sing ora katon. Mangkono iku *'panji* [sing diparingake Gusti marang wong-wong sing wedi marang Panjenengané], *supaya padha ngibarke panji iku kanggo kabeneran'* (Mazmur 59:6); amarga ing donya iki kita, kaya-kaya, dadi sasaran panah. Panah mabur marang kita saka kabeh arah: sawetara saka senjata mungsuh sing katon, sing cepet narik busur lan ngagum-agumi awake dhewe ing ngarep kita kanthi sombong; liyane saka busur mungsuh sing ora katon, supaya kita kanthi sedhih ngakoni manawa kita ora bisa nolak panah setan; lan liyane maneh saka daging kita dhewe, sing perang nglawan roh; lan isih ana maneh panah sing mabur saka busur murubé Gusti Allah sing adil lan ancaman paukuman, kaya sing diandharake Santo Dawud: *'Yen ana wong ora mbalèk, Panjenengané ngasah pedhangé, nglèngsèraké busuré lan nyetel panahé, nyiapaké piranti pati kanggo wong iku, lan nggawe panahé murub'*[6606] (Mazmur 7:13–14). Supaya kita ora tatu pati amarga panah-panah iki lan bisa uwal saka bebaya, kita diparingi pratandha—lindungan saka Sang Putri Maria sing Paling Suci lan Paling Bejo. Kawit dilindhungi kaya tameng, kita tetep ora kena cilaka saka panah-panah mau. Amarga Pelindung kita kagungan sewu tamèng kanggo pertahanan kita, kaya sing diandharaké Roh Suci babagan dhèwèké: *'Gulumu kaya tiangé Dawud, kang dipasang kanggo senjata; sewu tamèng ngglantung ing kono—kabèh tamèngé para prajurit gagah'*[6607] (Kidung Agung 4:4).

Nalika semana, Daud ngedegaké tiangé dhéwé sing megah lan dhuwur ing antarané Sion, sing ana ing pucuk gunung, lan Yerusalem, sing dumunung ing ngisoré lan diarani putri Sion[6608] . Lan tiang kuwi ngadeg ing antarané loro panggonan mau, kaya gulu sing ana ing antarané awak lan sirah, amarga dhuwuré ngluwihi Yerusalem lan ngancik nganti Sion. Ing tiang kuwi digantung tamèng-tamèng lan kabèh piranti perang sing dibutuhaké kanggo perang lan mbela Yerusalem. Roh Suci mbandhingaké Perawan Paling Suci karo tiangé

[6605] Legenda Perlindhungan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci ditutup kanthi rincian ing ngandhap punika. Nalika St. Andreas lan Epifanius nyawang panglihatan ingkang nggumunaken punika, Sang Putri Allah ndedonga salami sakjam, ngucurake luh ing pasuryanipun ingkang kados déning Gusti Allah lan Maha Suci. Sawisé ngrampungaké pandongané ing kono, Panjenengané nyedhak marang pangastané lan ndedonga uga kanggo wong-wong sing padha kumpul ing ngarepé. Ing pungkasan pandongané, Panjenengané nyopot saka awaké selubung agung sing nggumunaké, kang sumunar kaya kilat lan kang wis Panjenengané sandhangan ing sirahé sing paling suci; lan, kanthi tata krama ing tangané sing paling suci, Panjenengané nyebarake selubung mau ing ndhuwur kabèh wong sing ana ing kono. Para priya sing kagum iku ndelok lawas sawatara wektu marang kain iki sing kapapar ing ndhuwur wong-wong lan marang kamulyaning Gusti, kang sumunar kaya kilat; lan salami Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci ana ing kono, kain iku tetep katon. Nanging nalika Panjenengané lunga, kain iku uga dadi ora katon. Nanging, sawisé nggawa kain iku, Panjenengané ninggalaké sih-rahmaté marang wong-wong sing ana ing kono.

[6606] Miturut gambaran wanita apokaliptik sing nganggo srengéngé, akèh wong mangertèni yèn kuwi nglambangaké Gréja, lan srengéngé kuwi nglambangaké Yesus Kristus. Ing wektu sing padha, wanita iki uga bisa makili Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, sing nganggo kamulyan ilahi lan swarga.

[6607] Pilaré Dawud, kang digantung karo senjata lan tamèng kamenangan, maringi pratandha marang Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, kados ingkang badhé dipun rembag ing ngandhap punika. Ora ana maneh sing kacathet ing Kitab Suci babagan Tiang Daud sing misuwur iki, kejaba yèn iku dipasang ing sawijining gunung lan dibangun ing Falpiof, jeneng sing uga ateges pertahanan.

[6608] Zion – ing sisih kidul-kulon, sing paling gedhé lan paling dhuwur saka papat bukit panggonan dibanguné Yerusalem – diurmati déning wong Yahudi minangka suci lan sakwisé dadi pusat agama lan benteng Yerusalem. Amarga iku, Kitab Suci asring nyebut Yerusalem minangka 'putri Sion'; delengen, contone, Mazmur 9:15; Yesaya 1:8, 67:11; Yeremia 6:23; Matius 21:5.

Dawud iki: amarga Panjenengané, minangka putri Dawud, dadi perantara antarané Kristus, Sirahé Gréja, lan para pracaya, sing mbentuk awaké Gréja; Dheweke ngluwihi Gréja, amarga pancèn luwih dhuwur tinimbang kabèh anggotané, nanging uga nggayuh Kristus, amarga wis maringi daging marang Panjenengané. Dheweke tetep dadi perantara nganti saiki, sawise njupuk panggonane ing antaraning swarga lan bumi, antaraning Gusti Allah lan manungsa, antaraning Pangadeg Gréja—Kristus—lan Gréja sing perang, kaya pilaré Dawud sing ngadeg ing antaraning Sion lan Yerusalem, digantung karo tamèng-tamèng sing kuwat. Perisai-perisai iki minangka pratandha pandonga Panjenengané sing kuwasa tumrap kita marang Gusti, dirungu déning wong-wong sing pantes nalika panglihatan Perlindhungan Panjenengané sing kinurmatan. Panjenengané ndedonga kanthi welas asih, kaya ibu marang Putrané lan Sang Pangripta, ngucapaké sajroning pandonga tembung-tembung ing ngisor iki, kang kebak sih rahmat lan katresnan ilahi:

– Ya Sang Raja Surgawi! Tampi saben tiyang ingkang ngluhurake Panjenengan lan nyebut Asma Panjenengan ingkang Maha Suci ing saben papan – lan ing endi wae Asma Kula dipun eling, suceni papan wau; mulyakna sing memulyakake Panjenengan lan ngajeni Aku, Ibun Panjenengan, kanthi katresnan, nampa saben pandonga lan nadar sing takwa saka wong-wong mau, lan nylametake saka kabecikan lan bala."

Apa pandonga-pandongané ora kaya tamèng sing nglindhungi Gréja militèr? Satemene, iku tamèng sing ora bisa dirusak, lumantar iku kita bisa mateni kabèh panah geni[6609] .

St. Ambroise nyarios babagan tiangé Daud[6610] , ngendika yèn iku digawé kanggo loro tujuan: mbela kutha lan ngias kutha. 'Daud,' kandha Ambroise, 'ngedegaké tiang kanggo nglindhungi lan ngias kutha: iku dadi pertahanan amarga saka tiang mau wong bisa ndeleng mungsuh saka adoh lan ngusir saka kutha; lan dadi hiasan amarga, amarga dhuwuré, ngluwihi kabèh bangunan dhuwur ing Yerusalem.' Mula ora kaget yèn Pelindung kita diumpamaké kaya tiang, amarga Panjenengané iku tiang kang kiyat kanggo kita ngadhepi mungsuh-mungsuh kita: pancèn Panjenengané nglindhungi lan ngias kita. Dheweke nglindhungi kita nalika ngusir mungsuh sing katon lan sing ora katon adoh saka kita, nalika mbebasake tawanan saka ikatane, nalika nylametake wong-wong sing disiksa dening roh najis, nalika maringi panglipur marang wong-wong sing nandhang sangsara, nalika dadi pangacara tumrap wong-wong sing ditindhes lan dadi pelabuhan tentrem tumrap wong-wong sing digempur badai, lan nalika maringi mangan marang wong-wong sing luwe lan sowan marang wong-wong sing lara. Dheweke ngias kita kanthi nutupi ketelanjangan sing memalukan ing gesang kita ing ngarsane Gusti Allah nganggo kaunggulaning pangajabing paling luhur, kaya nganggo sandhangan sing paling larang regane, lan kanthi sih-rahmat sing akèh, kaya harta sing ora bakal entek, ngimbangi kamlaratan kita lan ndadekake kita katon nyenengake ing paningalé Sang Gusti. Dheweke ngias kita nalika nutupi kita, sing ora duwe sandhangan manten, nganggo jubahé, lan ndadekake ketelanjangan rohani kita sing memalukan—sing wiwitane dadi pratandha bumi, sing ora katon lan tanpa wujud, katutupi banyu (Kejadian 1:1–2)—kaya-kaya ora katon dening Paningal Sing Maha Wruh. Bumi kang tanpa wujud lan kosong iku minangka pratandha nyawa sing dosa, sing wis kelangan kaendahan rohani, ora duwe pakaryan becik lan adoh saka sih rahmaté Gusti. Banyu sing nutupi bumi kang tanpa wujud mau uga maringi pratandha marang welas asihé Sang Ibu Allah, kang tanpa entèk kaya segara, lan kaya kali kang mili kanthi akèh, mili marang kabèh lan nutupi kabèh. Nalika Rohé Gusti ngambang ing ndhuwur banyu, Panjenengané uga ngambang ing ndhuwur bumi, sing kapendem ing sangisoring banyu lan kaun ly, kaya ora ndeleng kejelekané. Iki kanthi misterius maringi pratandha yèn nyawa, sing katutup déning pangayoman paling welas asih saka Sang Putri Bunda Gusti, sanajan ora dihias karo kabecikan, ora bakal kapisah saka sih rahmat Roh Suci; amarga jubahé Sang Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci bakal nutupi kejelekané, kaya banyu sing nutupi bumi sing durung wujud, lan uga bakal ngiasé kanthi kamulyané sih rahmaté lan narik Roh Suci marang kono. Perawan Paling Suci ngias kita nalika Panjenengané ndadékaké wong dosa dadi wong bener lan wong najis dadi suci, kaya sing diandharaké dening Sang Begja Anastasius saka Sinai: 'Panjenengané ndadékaké dukun dadi rasul lan juru pajeg dadi penginjil, lan wong zinah pantes nampa pakurmatan luwih gedhé tinimbang para dara. Mangkono, Panjenengané wis ndadékakake Maria saka Mesir, sing biyèn dadi pelacur, saiki luwih kinurmatan tinimbang akèh prawan; dhèwèké

[6609] Ya iku maneka kahanan donya lan godaan: utamane panah geni saka Sing Jahat, serangané setan—mungsuh kuna sing medeni saka umat manungsa—sing katon kobongaké awak kita nganggo geni matèni.

[6610] Ing homilinya babagan Mazmur 119, Ambroise saka Milan (ing Italia) – Bapa Gereja Kulon sing paling misuwur lan panulis Kristen abad kaping 4 (w. 397). Dina rayahé dirayakaké tanggal 7 Desember

sing biyèn peteng lan reged saiki sumunar kaya srengéngé ing kratoné Kristus – lumantar perantara Perawan Maria sing Paling Suci, sing tetep dadi tamèng lan hiasan kanggo kabèh sing nyuwun pangayoman marang Panjenengané. Panjenengané uga ngias kabèh Yerusalem rohani, utawa Gréja Kristus, sing nyanyi pujian marang Panjenengané ing dina iki: 'O hiasan kang nggumunake saka kabèh wong pracaya, panyumputan ramalan, kamulyané Para Rasul lan panglipuré para martir, pujian kasucian lan pangayoman kang nggumunake kanggo saindenging donya'[6611] .

Ing tiangé Dawud, sacedhaké taméng-taméng mau, ana panah para pembela nagara; lan Perawan Paling Suci, tiang urip iki, uga ana ing sisihé panah para kuwat, ya iku pandonga para wali sing ndedonga bareng Panjenengané. Amarga Panjenengané ora muncul piyambak ing candhi, ngadeg ing udara, nanging karo pasukan malaikat lan akèh para wali, kanthi ngajèni ngubengi Panjenengané nganggo busana putih. Donga-donga saka kabèh para wali mau kanggo kita iku kaya panah-panah kang kuwasa, sing bisa ngusir kabèh pasukan mungsuh kita – setan. Gusti Putri sing Paling Suci, Ibune Gusti Allah, mangertos menawa gesang kita ing donya iki sawijining perang: mungsuh nglawan kita kanthi sakabehe kekuwatane; dhèwèké wis nglumpukaké pasukane nglawan kita lan ngubengi kita karo legiun-legiune, kaya sing diandharaké ing Mazmur: *'Amarga asu padha ngubengi aku; klompok wong jahat padha ngurilingi aku; padha nembus tangan lan sikilku; padha mbukak cangkemé amba marang aku, kaya singa sing ngiler lan nggerem ngarepake buruane'* (Mazmur 21:17, 21:14). Mulané Ratu Swarga, kepéngin nulungi kita, nglumpukaké kabèh pasukan swarga nglawan mungsuh kita, ngundang para nabi lan rasul, nglumpukaké para martir lan para dara suci, nyawiji para wong suci lan wong bener, lan rawuh bebarengan karo wong-wong mau kanggo nulungi kita, ngubengi kita nganggo pasukan ageng lan maringi kita kamenangan nglawan mungsuh-mungsuh kita: 'Liwat panjenenganipun kamenangan dipun angsung, liwat panjenenganipun mungsuh-mungsuh dipun rubuhaké'[6612] . Panjenenganipun rawuh kanthi bala malaikat, awit Panjenenganipun iku tangga sing dipun pratelakaké déning Yakub[6613] (Gen. 28:12–15), kang dipun kelilingi akèh malaikat. Nalika kelingan mèja tangga Yakub, sapa waé bisa pitakon: kenapa para malaikat ora tetep meneng ing mèja tangga kuwi, nanging terus munggah lan mudhun? Nanging, nalika nyadari yèn tangga iki minangka pratandha Sang Perawan Maria, kaya sing kacetha ing tembung kidung greja: 'Sugeng, ya jembatan sing nuntun menyang swarga, lan ya tangga luhur sing dideleng Yakub'[6614] , wong bakal mangertèni kenapa para malaikat ora tetep meneng ing tangga kuwi. Amarga 'Ibu Allah sing tansah waspada nalika ndedonga'[6615] maringi dhawuh marang Malaikat supaya tanpa kendhat mbantu manungsa bebarengan karo Panjenengané: munggah marang Gusti Allah kanggo nyawisake pandonga manungsa, lan mudhun kanggo nggawa pitulungan lan berkah saka Gusti Allah. Tangga sing padha iku saiki wis nggawa bareng karo Panjenengané akèh malaékat saka swarga, nggawa pangayoman lan pertahanan saka dhuwur. Panjenengané teka bareng karo malaékat-malaékat mau kanggo maringi dhawuh supaya padha njaga kita ing kabèh dalan kita; Dheweke nggawa bareng pasukan kabèh para wali, supaya sawisé padha ndedonga bebarengan kanggo kita, padha bisa bebarengan nyembahaké pandonga kita sing kebak dosa marang Putrané lan Gusti kita. Antarane kabèh wali sing muncul ing gréja bebarengan karo Perawan Paling Suci ana loro sing paling kapilih: Santo Yohanes Pembaptis, sing diomongaké, *'Antarane wong-wong sing lair saka wanita ora ana sing luwih agung'* (Mat. 11:11), lan Santo Yohanes Teologian, *'sing ditresnani Yesus, lan sing nalika dhahar bengi nyandhak ing dhadhane'* (Yoh. 21:20). Pembela kita ngangkat loro-lorone bebarengan karo Dheweke, minangka wong-wong sing duwé kawani gedhé ing ngarsané Gusti Allah, supaya bebarengan karo wong-wong mau Dhew*eke bisa* luwih cepet nggerakaké Gusti Allah marang welas asih: *'pandonga kang khusyuk saka wong sing bener kuwat'* (Yakobus 5:16). Lan Sang Perawan Paling Suci, Maria, ngadeg ing antarané loro dara, kaya-kaya Peti Prajanjian ing antarané loro Kerubim[6616] , kaya-kaya pangarsaning

---

[6611] Liturgi Ilahi kanggo Perlindhungan Ibune Gusti, 3 stichera ing 'Ya Gusti, aku wis muni'.

[6612] Akathist, ikos 2.

[6613] 'Gusti,' kandha St. Yohanes Damaskus babagan prototipe iki, 'wis mbangun tangga urip kanggo Panjenengané dhéwé, dhasaré ditetepake ing bumi, déné pucuké nggayuh swarga, lan Gusti Allah dumunung ing pucuké.' Tangga rohani iki, yaiku Sang Perawan, ditegesake ing bumi: amarga Panjenengané lair ing bumi; sirahé nyentuh swarga: amarga sirahé iku Gusti Allah lan Rama.

[6614] Layanan Pengumuman, stichera 1 ing 'Ya Gusti, aku wis muni'.

[6615] Frasa saka Kontakion kanggo Pangaso Pungkasan Sang Bunda Allah sing Paling Suci.

[6616] Ibu Allah kanthi pantes diumpamaké marang Tabut Perjanjian. Ing Prajanjian Lawas, ing jero Kemah Suci, lan sakwisé ing Bait Suci ing Yerusalem, ana ruang suci njero, 'Suci saka Suci', sing mung bisa diakses déning imam agung, lan mung sapisan saben taun. Ing suci

Gusti Tentara ing antarané para Serafim, kaya-kaya Musa kanthi tangan kang nglebar ing antarané Harun lan Hur; banjur Amalek neraka tiba, bebarengan karo kabèh kraton petengé lan kabèh kakuwatane[6617] (Kaluwihan 17:11–14).

Mula saka iku, kita ngrayakake Perlindhungan Sang Theotokos Paling Suci, ngeling-eling rawuhe sing kamulyan ing Gréja Blachernae, sing disekseni déning Para Kudus Andreas lan Epifanius. Kita ngrayakake lan matur nuwun marang Pelindung kita amarga welas asih agungé marang umat Kristen, lan kita kanthi tulus ndedonga supaya Panjenengané, saiki lan salawas-lawase, kanthi welas asih nglindhungi kita sing nyuwun pangayomané. Kita ndedonga amarga tanpa pangayomanipun, kita—sing tansah nimbulaké nesuing Gusti—ora bakal bisa urip. Kanthi bola-bali dosa, kita kena akèh paukuman, kaya déné pangandikane Pamong Pustaka: *'Akèh sangsara wong sing ala'* (Mazmur 31:10). Kita mesthi wis binasa amarga dosa-dosa kita, yèn ora ana perantaraan Sang Putri sing paling welas asih: 'Yèn Perantara iki ora ngadeg ing ngarsané Gusti kanthi pandonga,' sapa sing bakal nylametaké kita saka akèh bala, lan sapa sing bakal njaga kita supaya bebas nganti tekan day?[6618] iki. Nabi Yesaya maringi pitutur marang wong Yahudi: *'Sembuniyen sakedhap, nganti murka iku kliwat'* (Yesaya 26:20). Nanging ing ngendi ana pangayoman saka murka Gusti? Ing wektu sangsara, kita ora nemu pangayoman ing endi wae kajaba ing siji Majikaning donya, sing nyritakake babagan Dheweke liwat cangkemé Roh Suci, kandha yèn Dheweke *'wis nutupi bumi kaya méga'*[6619] (Sir. 24:3). Satemene, kita nyuwun pangayoman ing sangisore pangayomané Panjenengané sing kaya méga wis nutupi bumi. Nanging kenapa, ya Sang Perawan Ibu Allah sing paling kinurmatan, Panjenengané mbandhingaké dhiri Panjenengané marang samubarang sing ora pantes kaya méga? Apa Panjenengan boten gadhah srengéngé, rembulan, lan lintang kanggé dipunumpamaké dhiri Panjenengan, langkung-langung amargi Sing Wicaksana sampun ngendika kanthi pangungun dhumateng Panjenengan: *'Sapa iki, sumunar kados esuk, ayu kados rembulan, padhang kados srengéngé'*[6620] (Kidungan 6:10)! Endah apa sing diduwèni méga nganti Panjenengan ora sungkan nyamèkaké dhiri Panjenengan marang iku? Misteriné cetha: nalika méga nglumpuk ing dhuwuré bumi lan nutupi, kabèh kéwan aman saka para pemburu, amarga ora ana sing bisa nangkep. Mulané Sang Perawan Paling Suci nyebut dhiri Panjenengané minangka méga: Panjenengané ndhelikaké kita saka para pemburu. Kita, nanging sing dosa, miturut pamanggihé Chrysostom, ing ketidakmanungsaan kita, kaya sapi lan kéwan galak: Kita nyukupi napsu kaya beruang, nggemukaké daging kaya keledai, dendam kaya unta, melu merampok kaya srigala, nesu kaya ula, nyengat kaya kalajengking, licik kaya rubah, lan nyimpen bisa kejem ing jeroné kaya echidna. Kewan kaya kita dikejar maneka pemburu: kita kaserang dening murka adilé Gusti, sing ngukum kita amarga pakaryan ala kita – kaya sing katulis: *'Ya Allah sing mbales, ya Sang Pangeran, Allah sing mbales, paringana paningal!'* (Mazmur 93:1). Kawadulan kita uga ngoyak kita,

---

iki disimpen Tabut Perjanjian – sawijining peti sing dilapisi emas ing njero lan njaba, kang ngemot barang-barang paling suci saka umat pilihané Gusti. Ing saben sisih peti mau ana 'Kerub Kamulyan', gambaran emas saka kuwasa swarga paling dhuwur, sing paling cedhak karo Gusti. Iku Peti Prasetyané sing maringi pratandha marang Ibu Sang Hyang Suwarga, sing ngemot Sang Hyang Suwarga piyambak ing sajroning Dèwèké, mulané Dèwèké dipuji déning Gréja minangka 'Peti Prasetyané urip' (Kanon Pengumuman, Ode 9). Minangka perantara sing ora kendhat kanggo umat manungsa ing ngarsané pangastané kamulyan, Panjenengané dadi prau suci kanggo kita sing dikepung déning pasukan Kerubim, sing nglindhungi kita saka kabèh bala lan kasangsaran lumantar pandonga.

[6617] Nalika padha ngumbara ing Gurun Arab, wong Israel kapeksa perang ing Rephidim nglawan wong nomadik sing gemar ngrebut – wong Amalek. Musa, Harun, lan Hur munggah ing pucuk bukit. Lan nalika Musa ngangkat tangane, Israel menang; nanging nalika dheweke nurunake tangane, Amalek menang. Nalika tangan Musa dadi abot, wong-wong nyelehake dheweke ing watu, lan Harun lan Hur nyangga tangane, sing tetep diangkat nganti srengenge surup. Banjur wong Israel, sing dipimpin dening Yosua putrané Nun, ngalahaké wong Amalek lan mateni kabèh. – Ngunggahaké tangané Musa ing kéné dadi pratandha kanggo Israel babagan kakuwatan pandonga. Makna perbandingan iki cetha: ing pandonga tanpa kendhaté, Ibuné Gusti, sing dikuatké kaya déné déning kuwasa St. Yohanes Pembaptis lan St. Yohanes Teolog, ngalahaké, kaya Musa, mungsuh sing ora katon tumrap wong Kristen – setan karo kabèh pasukanné, sing nyerang kita ing donya iki, sing diumpamaké kaya ara-ara gersang.

[6618] Saka troparion kanggo Berkah Cilik Air.

[6619] Indungé Gusti biasané diarani méga (uap kabut) ing Kitab Suci lan kidung-kidung Gréja: saka Panjenengané 'Srengéngé sing adil wis sumunar marang kita'; kapindho, amarga Panjenengané 'ngucuraké banyu urip pangapura' (saka dosa) marang wong-wong sing krasa ngelak lan wis paring marang kita 'méga kahanan ora rusaké Kristus'; katelu, amarga kanthi pangayoman Ilahi lan panuwun sing anget Panjenengané nutupi lan nglindhungi kita saka kabèh kajahatan lan bala.

[6620] Pratandha nubuat iki ora winates mung marang teges iki wae. Kaya padhanging esuk sing ngusir pepeteng bengi lan ndhisiki srengéngé sumunar, njupuk padhange saka srengéngé; mangkono uga Sang Perawan Paling Suci langsung ndhisiki 'Srengéngé Kaadilan'—Kristus—lan saka Panjenengané nampa kamulyané minangka Ibuné Gusti Allah. Kanthi lairé Kristus, pepetengé panyembahan berhala lan politeisme sirna, lan esuk kang tanpa entèk-entèké saka pangawikan marang Gusti Allah lan taqwa sumunar.

nganti saben kita bisa kandha: *'Kawadulanku wis nyerang aku, nganti aku ora bisa ndeleng'* (Mazmur 39:13). Kita uga dikejar mungsuh sing ora katon: *' ' 'Dheweke wis dadi kaya beruang sing ngintip, kaya singa ing panggonan sing ndhelik'* (Keluhan 3:10). Kita uga diancam déning mungsuh sing katon. Dhèwèké kandha: *'Aku bakal ngoyak, aku bakal nyusul, aku bakal mbagi rampasan; atiku bakal wareg karo wong-wong mau; aku bakal narik pedhangku, tanganku bakal ngrusakaké wong-wong mau'* (Kaluaran 15:9). Nanging kita duwé kawani; kita duwé méga rohani sing nutupi kita—Perawan Maria sing Paling Suci. Ing dhèwèké kita nyimpen pangarep-arep; marang dhèwèké kita mlayu; ing sangisoré pangayomané, sanadyan siji rambute sirah kita ora bakal sirna, yèn kita nelukaké kanthi pangabdian: 'Tutupi kita kanthi pangayomanmu, Pelindhung kita, Perawan Maria sing Paling Suci: 'ing dina kasangsaran kita, selubungna kita!' (deleng Mazmur 26:5). Nanging kabèh dina ing urip kita kebak kasangsaran, kaya sing diandharaké Patriark Yakub: *'Uripku cekak lan kebak sedhih'* (Kejadian 47:9). Luwih parah manèh dina-dinané kita nalika kita nyekseni kajahatan lan kita dhéwé nindakake akèh kajahatan, *'nyimpen murka kanggo awakmu dhéwé ing dina murka'*[6621] (Roma 2:5). Kabeh dina-dinané kita sing kebak bala iki mbutuhake pangayoman welas asih Panjenengan, Dhuh Perawan Suci Paling Suci! Panjenengan mulyakake kita salawase ing sedaya dinten gesang kita, utamane ing dinten kang nggegirisi nalika nyawa pisah saking badan. Mugi Panjenengan tetep nyanding kita kanthi pitulungan Panjenengan, lan nyumputake kita saking roh-roh jahat ing angkasa sangandhaping langit, lan ing Dina Pangadilan Pungkasan, nyumputake kita ing papan-papan rahasia pangayoman Panjenengan! Amin.

Troparion, Nada 4:

Dina iki kita, para pracaya, ngrayakake kanthi kabungahan, pinaringan berkah dening rawuhe Panjenengan, ya Ibu Sang Gusti, lan nalika ndeleng gambar Panjenengan sing paling suci, kita kanthi andhap asor ndedonga: panjaringana kita kanthi pangayoman Panjenengan sing mulya, lan nylametna kita saking sakabehing kajahatan, kanthi nyuwun marang Putra Panjenengan, Kristus Gusti kita, supaya nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 3:

Dina iki Sang Perawan ngadeg ing gréja, lan bebarengan karo pasukan para wali Panjenengané ndedonga marang Gusti Allah kanthi ghaib kanggo kita: para malaikat lan uskup padha sujud sembah, déné para rasul lan nabi padha bungah; awit Ibuné Gusti Allah ndedonga marang Gusti Allah kang langgeng kanggo kita.

Kematiran Syekh Ananias Sang Rasul

Dipepering ing tanggal 1 Oktober

Santo Ananias Sang Rasul, salah siji saka pitung puluh, dadi uskup ing kutha Damaskus[6622] . Panjenengané kondhang amarga wis ngabaptis Rasul Paulus. Sawijining wektu, Gusti katon marang panjenengané ing sawijining pangliyan lan ngendika marang panjenengané:

'Bangun lan menyang dalan sing diarani Dalan Lurus, lan takon ing omahé Yudas[6623] , ana wong saka Tarsus jenengé Saulus; saiki dhèwèké lagi ndedonga.'

Ananias nolak nindakake kuwi, amarga ngerti sepira gedhene cilaka sing wis ditindakake Saul marang wong Kristen ing Yerusalem, lan manawa dheweke teka ing Damaskus kanthi niat nangkep sapa wae sing ngakoni jenengé Gusti Yesus Kristus. Nanging Gusti ngélingaké Ananias, kandha:

[6621] Ing Dina Murka, yaiku Rawuhe Kristus Kapindho lan Pangadilan Pungkasan.

[6622] Damaskus – kutha dagang utama lan paling sugih ing Siria, salah siji kutha paling tuwa ing donya; dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing pinggir Kali Barada sing mili ngliwati kutha iki, ing sawijining dataran subur lan éndah ing kaki wétan Pagunungan Anti-Libanon.

[6623] Tarsus iku kutha gedhé ing Cilicia (provinsi kidul-wétan Asia Cilik), dumunung ing pérangan kidul provinsi kuwi, ing dataran subur sacedhaké Kali Cydnus, sing mili menyang Segara Tengah Laut ora adoh saka kana. Sanajan saiki, kutha iki isih dadi pusat dagang sing cukup wigati.

'Mlaku kowe, awit Saulus wis tak pilih kanggo ngumumaké Asma-Ku marang bangsa-bangsa lan para raja lan anak-anak Israel, lan Aku bakal nuduhaké marang dhèwèké sepira sangsara sing kudu ditampa kanggo Asma-Ku.'

Manut dhawuh ilahi, Ananias lunga menyang Saul lan, kanthi nyandhak tangane marang dheweke, kandha:

'Sedulur Saulus! Gusti Yesus, sing wis ngetokake marang kowe ing dalan, ngutus aku supaya kowe bisa weruh maneh lan kapenuhan Roh Suci!'

Saul langsung weruh maneh, lan Ananias nglairake dhèwèké. Sawisé sawatara wektu, nalika wong Yahudi wis sarujuk arep matèni Paulus amarga dhèwèké wis malih saka panganiaya dadi pangkotbah Asma Kristus, Ananias, bebarengan karo murid-murid Kristus liyané, nurunaké dhèwèké saka témbok kutha[6624] (Kisah Para Rasul 9:10–25) nganggo kranjang. Ananias dhéwé mlebu ing pasamuwan Yahudi[6625] , kanthi wani nginjili Asma Gusti. Dhèwèké ngumumaké pracaya marang Kristus ora mung marang wong Yahudi, nanging uga marang wong-wong bangsa liya. Saka Damaskus dhèwèké lunga menyang Eleutheropolis[6626] lan ing kana, kanthi nuntun wong-wong marang dalan kaslametan lan marasaké wong lara, dhèwèké ngowahi akèh wong supaya pracaya marang Kristus.

Ing jaman kuwi, Lucian, sing nyembah makhluk tinimbang sing Maha Nyipta, dadi gubernur Eleutheropolis. Setan nggerakake dheweke nglawan wong Kristen lan maringi inspirasi supaya ngetokake prentah ing ngisor iki ing saindenging provinsine:

'Yen ana sing kapanggih ngajeni Kristus lan nyembah Sing Disalib, kita paring dhawuh supaya diukum pati; nanging sapa waé sing mbelakangi Kristus lan nyembah dewa-dewa langgeng bakal diparingi peparing lan pakurmatan déning kita.'

Nalika prentah sing jahat lan licik iki wis diwenehake, Santo Ananias lagi padhangake wong-wong ing wilayah kuwi liwat panginjilan Injil lan marasaké macem-macem penyakit; Gusti Allah ana ing sisihé, nindakake akèh mujijat lumantar dhèwèké. Para penyembah berhala nyekel Ananias lan nggawa dhèwèké marang gubernur Lucian, sing nggunakake manéka cara kanggo meksa dhèwèké supaya nyembah berhala. Nanging Ananias ora manut lan mangsuli:

Aku ora bakal nyembah dewa palsu; aku nyembah Sang Gusti sejati lan Tuhanku, Yesus Kristus: aku wis weruh Panjenengané kanthi mripatku dhéwé lan wis rembugan karo Panjenengané pasuryan karo pasuryan – ora mung nalika Panjenengané urip ing bumi minangka manungsa, nanging uga sawisé Panjenengané munggah menyang swarga. Amarga nalika aku ana ing Damsyik, Panjenengané piyambak rawuh marang aku lan ngutus aku kanggo marasaké Saulus, sing kanthi kabijaksanaan lan kakuwatané sing nggumunaké wis dipunbalèkaké marang pangertosan kabeneran. Panjenengané wis nylametaké kita kabèh saka panguwasa setan lan nggawa kita marang Rama. Mula saka iku, aku nyembah Panjenengané, dudu marang setan-setan sing kepéngin ngrusak kabèh umat manungsa.

Banjur gubernur wiwit ngancem Ananias bakal disiksa yèn dhèwèké ora netepi prentah sing diwènèhaké; nanging Ananias, kaya tiang sing ora goyah, tetep teguh ing pangakuané marang Kristus. Dhèwèké ngangkat tangané marang swarga lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus, Putraning Rama sing pinunjul! Rungokna pandongaku lan paringana aku bagéan ing undiané para Rasul sing pinaringan berkah ing gesang sing bakal teka. Kados Panjenengan nylametaké Saulus kanthi pepadhang Panjenengan, nylametaké uga aku saka tangané wong jahat iki sing mbantah kabeneran: mugi

---

[6624] Antarane monumen kuna liyane, Damaskus isih ngreksa panggonan ing ngendi Santo Paulus sang Rasul diowahi dadi pracaya Kristen: sing diarani Dalane Lurus, omahé Yudas, ing ngendi paningalé dibalèkaké lan dhèwèké dibaptis, lan omahé Rasul Ananias, uga panggonan saka ngendi dhèwèké diturunaké saka témbok lan kanthi mangkono lolos saka para panganiaya.

[6625] Sinagoga (saka basa Yunani sing tegesé 'kumpulan') – panggonan kumpul agama kanggo wong Yahudi, kang wanguné mbukak lan digunakaké kanggo ibadah umum lan mulang, kanggo ngrampungaké prakara-prakara gerejawi sing kontroversial, lan kanggo nganakake proses hukum; bangunan-bangunan iki uga dadi papan debat, sekolah kanggo bocah-bocah, lan perpustakaan. Pambentukan sinagoga wis ana wiwit jaman Pangasingan Babilonia.

[6626] Eleutheropolis – sawijining kutha ing sisih kidul Palestina, ing dalan antarané Yerusalem lan Gaza. Saiki, ana sawijining désa ing panggonan iki, dumunung ing titik nalika Dataran Sefel malih dadi tlatah pagunungan Yehuda. Ora adoh saka kana ana reruntuhan Eleutheropolis kuna.

kersané ora kelakon marang aku, mugi dhèwèké ora nyekel aku nganggo jaring tipuné; aja nganti kowe mbusak aku saka Karajan Swarga, sing wis disiapake kanggo kabèh sing tresna marang dalan kabeneran Panjenengan, kaya sing wis Panjenengan paringaké, lan sing netepi dhawuh Panjenengan!

Amarga ora tahan maneh krungu tembungé Ananias, gubernur mréntahaké supaya dhèwèké digeletakké ing lemah lan dipukuli. Nalika para prajurit tanpa welas asih nggebuki sang wali, juru bébas muni banter:

'Rungokna panguwasa; aja nolak dhawuhe; sembahna marang dewa-dewa sing disembah sak donya.'

Sawisé padha ngrampungaké nggebugi sang wali, panguwasa kandha marang dhèwèké:

'Paling ora, welasana awakmu saiki lan, manut marang aku, tolak Sang Kasalib, supaya kowe ora kena sangsara luwih abot saka tanganku.'

Kanggo iki, Santo Ananias mangsuli:

'Apa sing wis tak kandhakake marang kowe wiwitan, saiki tak baleni maneh: Aku ora bakal nyelakake Gustiku, lan aku uga ora bakal sujud marang watu lan kayu sing ora urip, sing kowe anggep dewa.'

Ndeleng yèn sang wali ora kendho, panguwasa mrentahaké supaya awaké disobek nganggo cakar wesi lan lukané dibakar nganggo lilin. Nanging sang wali, nalika nahan sangsara iki, ngangkat pandangé menyang langit lan ndedonga kanthi khusyuk. Sawisé panyiksaan iki, tukang siksa kandha:

'Sak suwéné kowe bakal tetep kaya ngéné? Apa kowe ora welas marang awakmu dhéwé lan nyembah déwa-déwa agung? Apa pancèn luwih nyenengaké atimu nandhang sangsara sing ora ana gunané kanggo Kristus sing disalib déning wong Yahudi tinimbang tetep slamet lan waras?' 'Aku sumpah ora bakal ngeculake kowe saka tanganku kanthi urip yen kowe terus ngeyel!'

Wong suci mangsuli:

'Tindakna kersamu, mungsuhé Gusti lan kancané setan – awit kowe wis krungu pirang-pirang kaping yèn aku ora bakal nyembah déwa-déwamu, nanging mung bakal nyembah siji Gusti – Rama, Putra lan Roh Suci, Pangripta swarga lan bumi lan kabèh isiné. Aku wis nyandhak iman marang Panjenengané, lan Panjenengané wis maringi aku kekuwatan supaya bisa ajeg ing ngarepmu sedina muput lan tahan siksaan iki kanthi wani. Ngapa kowe isih repot-repot maneh? Kowe wis krungu yèn aku ora gelem manut kersamu; mula lakoni apa sing wis kowe rencanakaké saiki uga!

Kanthi nesu gedhe, sang penyiksa mrentahake wong-wong supaya nyekel Santo Ananias, nggawa metu saka kutha lan nglontar watu nganti mati. Para abdi penyiksa sing ora manut hukum nyekel dheweke, nggawa menyang panggonan paukuman lan nglontar watu nganti mati, kaya Stefanus anyar[6627] . Nanging dheweke muni banter:

'Gusti Yesus Kristus! Ing tangan Panjenengan kula pasrahake nyawaku.'

Mangkono piyambakipun séda sawisé ngalami sakabèhing sangsara, lan lumebet ing panggenan swarga. Wong-wong, nalika weruh yèn dhèwèké wis seda, ninggalaké dhèwèké tanpa dikubur lan padha bubar. Ing wektu kuwi, sawatara wong Kristen saka Damaskus kebeneran liwat; padha njupuk awak suci Rasul Kristus mau, nggawa kanthi pakurmatan menyang Damaskus, lan ngubur ing kutha asalé[6628] .

Perayaan Pangeling-eling Kanggo Sang Romawi Sang Melodis

Dirilisake ing tanggal 1 Oktober

Santa Roman asalé saka Siria; dhèwèké dibesarké ing kutha Emesa[6629] lan wiwit isih enom wiwit nyenengaké Gusti kanthi urip murni lan luhur budi. Wiwitane dhèwèké ngladèni minangka akolit[6630] ing salah siji

---

[6627] Ya iku tegesé, kaya déné ora suwé sadurungé kuwi, wong Yahudi wis mbuwang watu marang martir Kristen pisanan, Santo Stefanus Sang Diaken Agung, amarga ngakoni Kristus (Kisah Para Rasul 7:59).

[6628] Sabanjure, relik Santo Ananias Sang Rasul dipindhahake menyang Konstantinopel, ing kono isih ana ing wiwitan abad kaping 13; watara taun 1200, relik mau dideleng dening peziarah Rusia, biksu Antonius.

[6629] Emesa iku sawijining kutha ing Siria, ing wétan Kali Orontes, kang mili menyang Segara Tengah ing sisih lor-kulon Siria.

[6630] Sexton, utawa luwih tepaté paramonark – sawijining pangawaltu sing tanggung jawab ngreksa gréja lan papan suci lan njaga kabersihané; miturut paugeran gréja, tugasané uga kalebu: nglètèkaké bel kanggo ngundang umat supaya sembahyang, nyalakaké lan matèni lampu liturgi, lan nyiapaké lan nyuguhaké bumbung kemenyan.

gréja ing kutha Berytus[6631] , lan sawisé kuwi, nalika pamaréntahan Kaisar Anastasius[6632] , dhèwèké mundur menyang Konstantinopel lan ngladèni ing Gréja Kyra[6633] sing didedikasikaké kanggo Indungé Gusti Allah sing Paling Suci. Ing kana dhèwèké nglakoni urip puasa lan pandonga, nglarani awaké liwat akèh tumindak asetik lan jaga bengi saklawasé. Ing wayah sore dhèwèké lunga menyang Blachernae lan ngadeg pandonga ing kana bengi kabèh, sadurungé bali. Sabanjure piyambakipun diangkat dados juru kebon ing Gréja Santa Sofia[6634] . Santo Roman boten saged maos lan nyerat, nanging pinter ing pakaryan becik, ingkang ngluwihi para sarjana paling wicaksana; kanthi pikirane piyambakipun ngupaya Gusti Allah langkung saking tiyang-tiyang ingkang ngupaya kawicaksanan donya. Amarga dhèwèké kalebu salah siji saka wong-wong sing diomongaké Rasul: *'Gusti milih sing ringkih ing donya kanggo ngisinaké sing kuwat'* (1 Kor. 1:27)[6635] . Amarga uripé sing luhur, Patriark Euthymius remen marang dhèwèké[6636] lan, nalika ndeleng kepiyé dhèwèké nyambut gawe ing gréja lan kanthi semangat nindakake tugase, paring dhèwèké bagéan sing padha karo para rohaniawan[6637] . Nanging para rohaniawan padha ngeluh marang patriark, kandha:

'Sampeyan wis masang wong sing ora ngerti apa-apa ing tingkat sing padha karo kita!'

Padha dadi sengit marang Roman lan wiwit ngrancang makar marang dhèwèké. Ing sawijining dina, ing wayah bengi sadurunge Rayem Wiyane Kristus, nalika tsar rawuh ing gréja lan Roman lagi masang lampu, para rohaniawan nyekel dhèwèké lan nyeret dhèwèké munggah ing mimbar[6638] , kandha: 'Kowe nampa bagéan sing padha karo kita – mula, kaya kita, nyanyèkna kidung puji-pujian marang Gusti Allah saka mimbar.'

Padha nindakake iki amarga iri, kepengin ngremehake dheweke, amarga padha ngerti yen dheweke ora paham Kitab Suci lan ora bisa nindakake tugas iki. Sawise ngalami isin kaya ngono ing ngarepe para rohaniawan, sang tsar, lan kabeh wong sing padha kumpul ing greja, Roman kroso isin lan nangis. Sawise ibadah rampung, nalika kabeh wong wis lunga saka greja, dheweke sujud ing ngarep ikon Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci, nangis kecut lan ndedonga. Sawisé suwe nangis lan ndedonga, Santo Roman munggah lan mulih; amarga sedhih dhèwèké ilang napsu makan, dhèwèké banjur turu. Lan wong weruh, nalika turu, Gusti Putri Kita sing Paling Suci,

---

[6631] Berytus – saiki Beirut – sawijining kutha Fenisia kuna ing pesisir Segara Tengah, kang mekar ing abad kaping 5 lan misuwur amarga sekolah retorika, puisi, lan hukum sing bergengsi; saiki, iku dadi pusat administratif utama Siria Asia-Turki lan pusat dagang kunci ing pesisir Siria, kanthi populasi nganti 80.000 jiwa.

[6632] Anastasius I – Kaisar Bizantium saka taun 491 nganti 518.

[6633] Cyril – pujangga misuwur lan prajurit kutha krajan ing jaman Kaisar Theodosius enom, banjur dadi Uskup Smyrna lan hymnographer Gréja Ortodoks Wétan († 470) – nyuguhake kutha krajan monumen miturut selera lan kesalehané dhéwé: Gréja Agung Ibuné Gusti sing megah, sing njupuk jeneng saka dhèwèké lan sabanjuré dikenal minangka Gréja Cyrus. Mengko, sawijining biara diadegaké ing gréja iki. Durung dingerteni apa ana biara sing nyawiji karo Gréja Kyros nalika jamané Romanus; nanging, naskah asli basa Yunani saka hagiografiné nuduhaké yèn Romanus ora mung ngladèni ing Gréja Kyros nanging uga manggon ing bangunan-bangunan sing kagungan gréja kuwi.

[6634] Katedral utama sing megah ing Konstantinopel, kang dipersembahake marang Santa Sophia, Kawicaksananing Gusti, sepisanané diadegaké déning Konstantinus Agung. Sabanjuré, katedral iki dipugar kanthi megah lan diperluas déning Kaisar Yustinianus Agung ing taun 537; ing taun 1453, sawisé Konstantinopel dijupuk alih déning wong Turki, katedral iki diowahi dadi masjid. Hagia Sophiaé Justinian nganti saiki tetep dadi monumen arsitektur Kristen gaya Bizantium sing paling nggumunaké lan megah, asalé saka jaman puncak pangembangane.

[6635] Cf. 1 Kor. 3:18–19. Iki amarga kawicaksanan manungsa, yen dibiarkan miturut karepe dhewe, ora biasa ngrungokake swara wahyu lan pikirané Gusti Allah, bakal kliru, nolak kabeneran luhur sing nylametake, lan ngadili kabeh kanthi kesombongan lan ngrusak. Kosok baline, pikiran sing disetel marang Kristus ora mangu-mangu apa-apa nanging kanthi andhap asor nampa kabeh lumantar iman; katon kaya kabodhoan ing paningal donya, nanging sejatine iku kawicaksanan sing, miturut Rasul, sepisanan murni, banjur tentrem, alus, mbukak marang akal, kebak welas asih lan woh-wohan sing becik, ora pilih kasih lan tulus (Yakobus 3:17). Kawicaksanan iki saka wong sing ora sekolah ndadekake dheweke luwih wicaksana tinimbang wong-wong sing pinunjul ing donya iki.

[6636] St Euthymius – Patriark Konstantinopel saka taun 490 nganti 496.

[6637] Istilah 'klèri' ing kéné ngrujuk marang para pelayan gréja sing diangkat liwat berkah episkopal khusus, lumantar upacara eklesiastikal sing diarani 'chirotesia' – yaiku para pamaca lan para penyanyi kidung. Cetha yèn St. Roman durung kalebu ing antarané wong-wong mau nganti wektu kuwi.

[6638] Ambo (saka basa Yunani, tegesé 'panggung sing diangkat') diwiwiti ing tengah panggung liyané ing ngarep mezbah – solea – lan menjulur mlebu ing jero gréja. Ing gréja kuna, ambon-ambon kuwi menjulur cukup dhuwur saka solea, lan kadhang ana tangga sing munggah menyang kana. Ambo-ambo mau wiwitane ditujokake ora mung kanggo khotbah lan pandonga para rohaniawan, nanging uga kanggo para penyanyi lan para pamaos sing wis nampa pangkat suci, supaya luwih gampang katon lan krungu dening para ibadah; mengko, paduan swara diadegake kanggo tujuan iki. Nanging, para pelayan gréja pangkat ngisor sing ora ditahbisaké malah ora diparingi idin mlebu ing mimbar.

Ibuné Gusti Allah, panglipur kabèh sing sedhih, rawuh marang dhèwèké, nyekel gulungan cilik ing tangané[6639] lan kandha marang Roman kanthi swara alus:

'Bukak cangkemu!'

Nalika Roman mbukak cangkemé, Sang Putri nyelehaké gulungan kuwi ing kono lan dhawuh marang Roman supaya dipangan.

Roman nelen gulungan iku lan langsung tangi, nanging ora ana sapa-sapa ing ngarepe; amarga Panjenengané sing wis rawuh wis dadi ora katon. Atiné kebak rasa legawa sing ora bisa diungkapaké lan kabungahan rohani, lan dhèwèké wiwit merenung bab apa sing wis dideleng. Nanging ing pikirane, dumadakan dheweke krasa pangerten ilmiah, amarga Perawan Ibu Allah, kaya Putrané biyèn nate nindakake kanggo para rasulé, wis mbukak pikirane kanggo mangertèni Kitab Suci (Lukas 24:27). Panjenengané kebak kawicaksanan ageng lan, kanthi luh ing mripaté, miwiti matur nuwun marang Pituduhé amarga, ing sakedhap, Panjenengané wis maringi kawruh sing ora bisa panjenengané entuk sajrone pirang-pirang taun.

Wayah Wigati Wengi Rawuh, lan Santo Roman, kanthi kabungahan amarga sih-rahmat sing diparingake dening Perawan Maria sing didadekake berkah dening Gusti Allah, lunga menyang gréja.

Nalika wayahe nyanyikake kidung pangurmatan pasamuan, Santo Roman munggah ing ambo lan nyanyi kanthi swara manis kontakion sing wis digarap ing pikirane:

– "Dina iki Sang Perawan nglairaké Sing Wiwitan Tanpa Wates, lan bumi nyedhiyakake palungan kanggo Sing Ora Bisa Didekati. Para malaikat lan para gembala padha muji, nalika para Magi lelungan karo lintang: amarga kita, ya Anak Cilik, Gusti Allah Sing Wiwitan Tanpa Wates wis lair"[6640] .

Kabeh sing weruh lan krungu kuwi padha gumun lan seneng banget karo nyanyian Roman, padha merenung makna kidung iku. Sawise rampung nyanyiané, patriark padha takon saka ngendi dhèwèké éntuk kawicaksanan kaya ngono. Roman ora ndhelikake mujijat Ibune Gusti, nanging ngakoni sih-rahmaté lan ngluhurake Guru Saka Swarga sing wis maringi pencerahan marang dhèwèké. Para rohaniawan sing biyèn ngina dhèwèké padha isin lan sawisé tobat padha sujud ing sikilé Roman, nyuwun pangapura marang dhèwèké . Pausadaya langsung ngangkat Santo Roman dadi diakon, lan kawicaksanan mili saka lambéné kaya kali; wong-wong sing biyèn ngremehké dhèwèké amarga prasaja lan bodho banjur kapeksa sinau saka dhèwèké dhéwé. Dhèwèké nyipta akèh kondaks[6641] kanggo pesta Sang Gusti lan Ibuné Gusti lan minangka pangurmatan marang akèh para wali, nganti kondaksé cacahé luwih saka sewu[6642] . Lan piyambakipun dipun tresnani lan dipun ajeni sanget dening sedaya. Sawise nglampahi gesangipun kanthi cara ingkang nyenengake Gusti Allah lan kanthi adil, piyambakipun pindhah menyang panggon langgengipun lan saiki, bebarengan karo pasukan malaikat, nyanyi Trisagion marang Gusti Allah salami-laminipun[6643] . Amin.

[6639] Ing basa Yunani – kontakion, yaiku gulungan tipis saka perkamen sing ditulis ing loro sisih; jeneng iki digunakake khusus kanggo gulungan sing ngemot kidung utawa layanan greja.

[6640] Kontakion kanggo Perayaan Kelahiran Kristus.

[6641] Mula, Roman Sladkopevets dadi sing pisanan nyipta kondaks lan kanthi bener diakoni dening Para Bapa Gereja minangka pangripta kondaks. Jeneng 'kondaks' dhéwé nyebut pangripta mau lan asalé saka jeneng Yunani kanggo gulungan perkamen sing Dhewek Putri Allah dhawuh marang Roman supaya ditelan ing ngimpi. Wiwit wektu kuwi, jeneng iki dadi pratandha ing Gréja kanggo kidung liturgi sing cekak minangka pangurmatan marang pesta Sang Gusti lan Indhungé Gusti, uga marang para wali lan minangka pangeling marang sing wis seda; kidung-kidung iki nyritakaké inti pesta lan, kaya-kaya, nyedhiyakké tema kanggo sakabèhé rangkaian liturgi.

[6642] St Roman mlebu ing sajarah himnografi Kristen minangka 'Penyanyi Manis' lan sawijining himnograf, amarga kekayaan pamikiran sing ana ing kidung-kidungé lan inspirasi puitis, kebak jiwa, jeroné raos, lan luhuré basa sing digunakaké. Ing kidung-kidungé, Gréja ngluhuraké dhèwèké minangka lyra sing muni manisé saka Roh Ilahi, siter sing swarané manis, suling gréja, merpati saka kidung-kidung ilahi, tali saka tembung-tembung kamulyané Roh, lan sapituruté (Stichera). Saliyane kondaks, St Roman the Melodist dianggep minangka panyipta ikos uga, sing, miturut 'Mark of Ephesus', bebarengan karo kondaks lan petas, disimpen ing kamar-kamar sing ayu banget (saka basa Yunani oikos – omah, kamar), ing ngendi wong suci kuwi biasane nglampahi wengi-wengi ing pangibadah; lan saka kéné jenengé dijupuk'. Ing Gréja, 'ikos' ateges kidungan pangurmatan lan pangeling-eling sing paling dawa kanggo ngurmati dina raya utawa kanggo éling-éling wong sing wis seda. Saka isi, ikos padha karo kondaks; ditulis nganggo irama sing padha lan dinyanyèkaké nganggo siji nada. Icos tansah mèlu sawisé kondak, amarga ikos minangka pangembangan saka kondak mau.

[6643] Urip lan karya St Roman the Melodist asalé saka separo kapindho abad kaping lima. Panjenengané séda ing pungkasan abad iku.

Kontakion, Nada 8:

Wiwit enom kowe wis dihias karo kabecikan rohani sing ilahi, ya Roman sing paling wicaksana, kowe dadi hiasan sing paling kinurmatan ing Gréja Kristus, ngapikake kanthi kidunganmu sing éndah, ya sing paling kabegjan. Mula saka iku kita ndedonga marang kowe: paringana marang sing kepéngin karunia ilahimu supaya kita bisa nyuwun marang kowe: Sugeng, Bapa sing paling kabegjan, kaendahané Gréja.

Uripé Sang Savva sing Kinurmatan saka Vishersk

Dipepering ing tanggal 1 Oktober

Ingkang Kinurmatan Savva asalé saka Kadipaten Tver, saka kutha Kashin[6644] , lan saking kulawarga bangsawan ingkang dipun ajeni déning sadaya[6645] ; ing kono piyambakipun gedhé lan dipun pangkur. Sanajan ing taun-taun wiwitané, dhèwèké wis misuwur amarga uripé sing luhur; nalika isih nganggo sandhangan awam, dhèwèké niru tumindak askétis para biksu, ndedonga lan puasa kaya biksu sing sampurna, lan rawuh ing omahé Gusti kanthi pangabdian sing gedhé. Kanthi katresnan marang Gusti, Savva mutusaké njupuk sumpah biksu lan miwiti urip biksu sing ketat ing sawetara biara ing Tver, kanthi tanpa ngeluh nindakake manéka tugas biksu: ing pawon, panggonan roti, lan layanan liya. Kanthi mangkono, dhèwèké misuwur amarga andhap asor sing luar biasa. Para sedulur ing Savvinskaya Tver Hermitage[6646] , ing ngendi dhèwèké ora suwé manggon, padha tresna banget marang Savva lan ngajèni dhèwèké amarga urip asetiké nganti nganggep dhèwèké kaya Malaikaté Gusti ing antarané wong-wong mau lan milih dhèwèké dadi abbot. Para boyar lan kabèh warga ing tanah kuwi wiwit ngajèni dhèwèké minangka wong suci, lan kabar bab asrah dhèwèké, pantang lan kabecikan agung liyané sumebar nganti adoh. Nanging Sing Kinurmatan kuwi krasa abot amarga kamasyhuran manungsa, lan kanggo nyingkiri kuwi, dhèwèké ninggalaké tanah kelairané lan urip suwé ing kahanan sepi ing nagara manca. Kanggo nyonto kabecikan paling dhuwur ing pangabdian monastik, Savva mangkat menyang Gunung Athos sing adoh, misuwur amarga urip suci para asketis, lan ing kana dhèwèké nyempurnakaké urip rohani[6647] .

Nalika bali saka Gunung Athos, Sang Bapa sing Mulya rawuh ing Veliky Novgorod, nanging piyambakipun ora mbabaraken jati diriné marang sapa waé, mlaku-mlaku kanthi sandhangan minangka wong lelungan mlarat sing ora dikenal. Kanthi pitulungan Gusti, piyambakipun rawuh ing Kali Vishera[6648] , ngedegaké salib ing kono[6649] lan sawisé mbangun gubug cilik, piyambakipun miwiti urip minangka pertapa. Dheweke nggawa ikon Ibune Gusti Allah sing paling suci, kang ing ngarepé dhèwèké ndedonga tanpa kendhat. Kebeneran ana wong saka Novgorod sing lagi liwat ing panggonan kuwi. Ing wektu kuwi lagi puasa Santo Petrus lan Santo Paulus, lan cuacane panas banget. Wong suci kuwi pancèn khusyuk banget ing pandonga, kayane ora nyadari yèn raié kebak lalat cilik nganti ora katon. Wong Novgorod sing kaget mau nyritakaké marang wong liya apa sing

---

[6644] Kashin – saiki sawijining kutha distrik ing Governat Tver, 188 versts saka Tver ing Kali Volga – biyen dadi bagéan saka Kadipaten Tver; sawatara wektu kutha iki dadi appanage mandiri sing kuwasa lan kutha sing wigati banget, nanging sawisé kuwi kelangan panggonané sing biyen.

[6645] St Savva iku anak kapindho saka wolu putra Ivan Vasilyevich Borozda, sawijining boyar saka Kashin, saka kulawarga pinunjul sing misuwur amarga kawani militere ing perang (mula jeneng kulawarga: 'borozda' iku istilah militer kuna kanggo parit utawa kubu).

[6646] Panti Savvina (Sretenskaya) ing Tver diadegaké ing taun 1397 déning Sang Savva sing Mulya lan Varsonofy saka Tver, kanca jamané Savva saka Vishersk (pèngetané dirayakaké tanggal 2 Maret), lan dumunung 20 versts saka Tver, ing panggonan sing saiki dadi désa Savvino.

[6647] Ora ana sing dingerteni babagan uripé Sang Savva ing Gunung Athos, uga ora bisa ditemtokake kanthi pasti suwéné piyambaké manggon ing kana; nanging, adhedhasar pratandha sajarah saka kedadeyan wiwitan lan sabanjuré ing uripé Sang Savva, bisa dianggep yèn piyambaké lunga menyang Gunung Athos watara taun 1411 lan manggon ing kana ora luwih saka telung taun. Cetha saka sisa uripé Sang Sing Kinurmatan yèn kesan Gunung Athos tetep ana ing atiné suwéné wektu. Uga dingerteni yèn dhèwèké nggawa saka Gunung Athos menyang Rusia salinan *Kormchaya Kniga* (*Buku Navigasi*), sing sabanjuré digunakaké déning Vassian, Uskup Agung Rostov.

[6648] Vishera iku sawijining kali ing Gubernur Novgorod, anak kali sisih kiwa saka Volkhov. – Miturut panggonan saiki saka Biara Savvo-Vishera, Sang Mulya Savva manggon ing pinggir kiwa Kali Vishera, 10 versta ing lor-wétan Novgorod. Panggonan Savva ing Vishera kelakon ora luwih mengko saka taun 1414 utawa 1415.

[6649] Salib iki isih ana ing kapel biara. Saiki, salib iki mung dibungkus nganggo papan kayu lan dihias ing ngarepé nganggo patung alabastra para wali.

dideleng, lan saka kéné kabèh padha ngerti yèn dhèwèké iku sejatine wongé Gusti. Sawisé nyadari yèn dhèwèké wis dikenal, Sang Savva sing Kinurmatan mundur saka kono lan manggon ing panggonan sing luwih sepi cedhak Kali Sosnitsa[6650] . Ing kéné dhèwèké nerusaké nglakoni puasa lan pandonga, uripé luwih krasa sangsara.

Nanging *'kutha sing dumunung ing pucuk gunung ora bisa didhelikake'* (Matéus 5:14). Kabar babagan urip sucié Sang Savva sing mulya nyebar ing saindenging wilayah sakupengé, lan warga sacedhaké wiwit padha teka marang dhèwèké lan nggawa sesajen sing bisa diwènèhaké, kang dibutuhaké kanggo panguripan. Alon-alon, kabar babagan wong suci iki nyebar ing saindenging wewengkon Novgorod lan malah tekan Uskup Agung John dhéwé, sing nalika semana nyekel tahta Novgorod[6651] . Mula saka iku, John ngutus wong kanggo nyelidiki babagan Savva sing kinurmatan—sapa dhèwèké, wong kaya apa dhèwèké, lan kepiye uripé. Uskup agung maringi dhawuh marang utusan sing dipercaya sing dikirim kanggo tujuan iki supaya takon marang Savva lan ngélarang dhèwèké amarga ora ngajèni wewenangé uskup lan manggon ing wewengkon Novgorod tanpa restu.

Utusan uskup agung, muncul ing ngarsane Sing Kinurmatan kaya nggawa larangan saka uskup agung, kandha:

'Kepiye kowe wani manggon ing wilayah iki tanpa idiné uskup agung?'

Savva kanthi andhap asor mangsuli kanthi parabel ing ngandhap iki.

"Ana sawijining cah wadon," pangandikane, "lungguh ing jendhela cedhak alun-alun, tanpa isin ndelok sapa waé sing liwat; déné cah wadon liyané, lungguh ing jendhela liya, kanthi ngajèni njaga kasucian dara ing atiné." Wong-wong sing liwat, nalika weruh ketidakmaluan putri sing sepisanan, kandha: 'Dheweke ora bakal njaga kasuciané merga kecerobohan lan kélangan konsentrasi'; déné kanggo sing kapindho padha kandha yèn kanthi andhap asor kaya ngono, dhèwèké bakal njaga kasucian jiwa sing tanpa cela. Mula saka iku, kita luwih kudu merhatiin awak dhéwé lan ngreksa awak dhéwé ing dalan sing wis kita tindakake: kita manggon ing kéné ing ara-ara samun, dudu kanggo nyingkiri panjenengan, gembala agung kita, nanging kanggo mundur saka donya; nanging kita tansah ngarep-arep pandonga lan berkah panjenengan, supaya tetep ana karo kita.

Sawisé bali, utusan mau nyritakaké kabèh marang uskup agung babagan Savva sing kasucèkaké, babagan uripé, puasane, lan kamlaraté. Krungu kabar kuwi, uskup agung mangertèni yèn dhèwèké iku sawijining wong wicaksana ing urip rohani, mula, amarga kepéngin banget ketemu langsung, dhèwèké mangkat menyang ara-ara samun kanggo sowan marang Savva.

Savva sing kaurmatan, nganggo sandhangan compang-camping kaya biasane, ketemu karo pangacara agung nalika isih ana ing dalan. Nalika weruh pangacara agung, Savva nyuwun ing ngarsane kanthi andhap asor banget lan nundhuk kanthi pangurmatan sing pantes kanggo jabatan suci panjenengané. Uskup Agung mberkahi bapak sing mulya iku, tanpa ngerti yèn iku Savva, nanging nganggep dhèwèké minangka , utawa wong lelungan biasa. Dhèwèké mènèhi dhawuh supaya lungguh bareng lan numpak menyang omahé Savva, nanging angel banget ngyakinaké, amarga sang askétis sing andhap asor ora wani lungguh jejere wong suci mau. Sajrone lelampahan, obrolané karo sang biksu mulya maringi pratandha marang uskup agung yèn dhèwèké dudu wong biasa, nanging wong sing wis pengalaman ing urip rohani, lan uskup agung saya remen marang Savva sanajan durung ngenali dhèwèké. Nanging sakdurunge tekan panggonané, Savva, sawisé sujud kanthi andhap asor marang uskup agung, ngandhani yèn dhèwèké iku Savva sing wong dosa. Banjur sang wali gumun marang andhap asorné lan mberkahi dhèwèké kanthi katresnan. Sawisé kuwi, loro-loroné mlebu menyang selé Savva lan padha rembugan suwé ing kono.

Sawetara jam, pangarsa agung ngajak sang wong pinunjul supaya tetep sabar lan ajeg ing tapa brata, lan padha mangan panganan pertapa sing prasaja. Nalika bali menyang Novgorod, uskup agung muji uripé sang tuwa sing kinurmatan sing ageng lan nyenengake Gusti Allah, lan wiwit wektu kuwi dhèwèké tansah ngajeni sang Savva sing pinaringan berkah kanthi ngluhur, nganggep dhèwèké minangka wong agung; sawisé kuwi, dhèwèké tansah ngirimaké kabèh sing dibutuhaké kanggo uripé ing ara-ara gersang.

Ing wektu sing padha, Savva sing Kinurmatan mutusaké ngedegaké biara ing ara-arane lan miwiti, nganggo tangané dhéwé, mbangun sel kanggo para biarawan sing teka marang dhèwèké. Mungsuh licik umat manungsa ora bisa nampa kahanan iki lan, amarga iri marang dhèwèké, nyurung para perampok supaya nglarani

---

[6650] Kali cilik sing mili ing jejere Vishera mili liwat alas pinus, saka kana asale jenenge.

[6651] Uskup Agung John njabat ing Katedral Novgorod wiwit taun 1387 nganti 1415.

Savva sing Kinurmatan. Kanthi mikir yèn dhèwèké nduwèni sawijining harta, para maling mau teka marang dhèwèké kanthi niat ala. Wektu kuwi Savva lagi mbangun sawijining sel. Kanthi pura-pura andhap asor, para maling mau wiwit nyuwun berkah marang sang tuwa. Nanging dhèwèké weruh tipu muslihaté lan mangertèni yèn wong-wong mau iku maling. Mula dhèwèké ngandika marang wong-wong mau karo panyuwunan kaya ing ngisor iki:

"Anak-anakku! Ayo padha welas asih; tulung aku ngangkat balok iki menyang tembok."

Nalika piyambakipun ngendika, sang sepuh ngendika supados para maling nyekel pucuk kayu sing tipis, dene piyambakipun nyekel pucuk kayu sing kandel. Para maling kuwi ora bisa, sanajan wis nyoba tenanan, ngangkat ujung baloké bebarengan, déné sang resi, kanthi pitulungan Gusti, kanthi gampang ngangkat balok mau menyang témbok dhéwé. Kaget karo kahanan iki, para maling padha salingen pandang karo isin lan wedi, banjur buru-buru ninggalake sang resi, amarga padha wedi yèn merga dhèwèké, awaké dhéwé bakal nampa bebaya[6652] .

Sawisé sawatara wektu, sawatara biksu saka biara sing dumunung ing Gunung Fox wiwit mbantah yèn sang tuwa terus manggon ing wilayah kuwi, amarga panggonané rada luwih dhuwur tinimbang biara mau. Banjur Sang Savva sing kinurmatan, sawisé krungu ana perselisihan babagan tanah, ngutus salah siji muridé sing aran Ephrem[6653] menyang Novgorod marang para panguwasa wilayah Slavia[6654] , kanthi panyuwunan supaya disedhiyakake panggonan kanggo dhèwèké ing Kali Vishera kanggo panggonan pertapaan. Para panguwasa mau kanthi seneng ati maringi idin. Sawisé kuwi, Sang Savva sing Kinurmatan manggon ing kana kanthi permanen lan kanthi sakabisané ngupaya mbangun biara. Sawisé ngedegaké sel-sel kanggo para sedulur, dhèwèké mutusaké mbangun gréja kanggo ngurmati Pangunggahan sing mulya saka Gusti kita Yesus Kristus[6655] . Kanthi pitulunganing Gusti, gréja kuwi ora suwé rampung dibangun lan disucèkaké. Wiwit wektu kuwi, akèh wong padha teka marang Sang Mulya Savva: ana sing golek berkah rohani lan piwulang, ana uga sing arep nglakoni urip biksu ing biarané. Panjenengané nampani kabèh mau kanthi kabungahan.

Ing wektu sing padha, Sang Reverendi terus makarya luwih keras tinimbang sapa waé kanggo ngembangaké biara anyar, dadi tuladha tumrap kabèh lumantar ketekunané sing tanpa kendhat. Antarane wong-wong liya, ana sawijining awam sing makarya ing biara Sang Reverendi wektu kuwi sing pancen males banget nindakake tugase monastik. Dheweke kerep mbantah karo sesepuh, ngaku yen dhèwèké kakehan tugase. Nanging Savva malah nglipur dheweke, kandha:

'Aja sedhih, anakku; sabar lan tahan sethithik dina iki kanggo nindakake tugas monastikmu, banjur kita bakal menehi ganjaran luwih saka sing wis kita janjekake.'

Wong awam kuwi, amarga kesentuh déning tembung alusé sang tuwa, nyadari yèn kuwi kabèh mung godaan saka mungsuh, lan wiwit kuwi dhèwèké makarya lan kerja keras luwih saka liyané.

Ing wektu kuwi, ana sawijining biksu teka menyang biara kanggo ndeleng Savva sing pinaringan berkah; amarga dhèwèké wis krungu saka akèh wong babagan urip askétis sing agung. Sang sepuh piyambak metu kanggo nyambut dhèwèké. Iku dadi kabiasaané, saben ana wong teka saka biara liya, dhèwèké metu kanggo nyambut nalika isih adoh saka biara, ing panggonan ana salib sing dipasang; sawisé mènèhi pandonga cekak ing kono, dhèwèké banjur mlaku bareng tamu menyang gréja, ing kono dhèwèké ndedonga manèh, lan sawisé kuwi barulah dhèwèké nuntun tamu mau menyang selé lan ngobrol.

Nalika rahib mau ditemoni kanthi cara kaya ngono déning Sang Sepuh Savva, sawisé rembugan dawa karo dhèwèké nalika sonten, Sang Sepuh ninggalaké rahib tamu kuwi kanggo ngaso; déné dhèwèké piyambak nyekel

---

[6652] Mukjizat iki uga diperingati ing ibadah kanggo Sing Mulya. Kanon, Ode 6, Troparion 3.

[6653] Ephrem iku murid kesayangan Sang Savva sing kinurmatan; sawisé sedaé, dhèwèké mundur menyang pinggir Danau Ilmen, ing kono dhèwèké ngedegaké Biara Perekom († 1492). Pangeling-eling marang Sang Ephrem sing kinurmatan dirayakaké tanggal 16 Mei lan 26 September.

[6654] Novgorod Agung dipérang dadi loro distrik: Torgovaya lan Sofiyskaya, sing banjur dipérang maneh dadi sing diarani 'ujung'. Ujung Slavyansky dumunung ing kidul distrik Torgovaya. Distrik-distrik lan ujung-ujung mau nduwéni administrasi dhéwé lan mréntahaké distrik-distrik ing Wilayah Novgorod sing paling cedhak karo Novgorod. Kecamatan ing ngendi Kali Vishera mili ing panggonan kuwi lan ing ngendi Biara Lisichiy dumunung kalebu ing wewenang Slavic End. Ana meterai sing dikenal sing ana salib ing tengahé lan tulisan ing sakubengé: 'Meterai Slavic End', déné ing sisih mburi ana gambar wong suci sing nganggo mahkota lan tulisan: 'Paul the Confessor', saka kéné cetha yèn Slavic End nduwéni administrasi dhéwé.

[6655] Ing taun 1418, kanthi restu St Simeon, Uskup Agung Novgorod (wafat 1421), dibangun gréja sing ana sel-selé ing biara St Savva. Dina perayaané dirayakaké tanggal 10 Februari lan 15 Juni.

watu gilingan, nggiling gandum rye. Mula saka iku, sedulur anyar sing teka kuwi krungu yèn sang tuwa nggiling gandum rye sakwengi, nganti wektu Matins, ora adoh saka selé, kanthi maca mazmur kanthi banter. Sang biksu kaget lan wiwit kandha marang atiné yèn dhèwèké wis weruh sang tuwa luwih akèh tinimbang sing biyèn wis krungu saka wong liya. Esuk banget, sawisé nampa berkah saka sang tuwa, dhèwèké mangkat bali menyang biarané dhéwé, nyritakaké marang kabèh wong babagan urip askétis sing paling nggumunaké saka sang wali lan nyalahaké dhéwé amarga males lan lalai.

Sawisé biara iku diadegaké, Sang Savva sing kinurmatan ngedegaké sawijining tiang kanggo dhèwèké lan, munggah ing kana, nglampahi kabèh minggu nganti dina Setu kanthi nglakoni puasa lan pandonga; Nanging ing dina Setu, piyambakipun mudhun saking tiang kanggé nglumpuk kaliyan sedulur, nampi Komuni Suci bebarengan kaliyan sedulur, rawuh ing ibadah Minggu, dhahar bebarengan kaliyan sedulur, lan sawisé maringi khotbah kang maringi panguripan rohani marang sedulur, piyambakipun munggah malih ing tiang lan kanthi cara ingkang sami nerusaké pakaryan asetikipun ing kono ngantos Setu candhakipun[6656] .

Sajrone prestasi agung puasa ing tiang iki, adhine Sang Savva sing wis suwe ora ketemu teka saka Tver menyang biara kanggo ndeleng piyambakipun. Nanging bapak sepuh iku ora kepéngin babar pisan ndeleng utawa ngomong karo dhèwèké. Lan nalika adhine tetep ana ing sacedhaké tiang suwé, nyuwun supaya paling ora diparingi sakedhap pandelengan, bapak sepuh iku pungkasane mudhun saka tiang lan mberkahi adhine; nanging tanpa ngucapaké sabda marang dhèwèké, dhèwèké langsung munggah manèh ing tiang. Adhiné Sang Mulya, nalika weruh dhèwèké, mulih kanthi kabungahan menyang Tver, muji Gusti Allah amarga pratandha kaelokan saka sih-rahmate, sing wis diparingi hak istimewa kanggo nyekseni.

Sanadyan manggon ing tiang, katon adoh saka biara lan urusané, Sang Savva sing kinurmatan tetep nglindhungi biara kuwi kanthi pandonga. Ing sawijining wektu, para maling nyedhaki biara kanthi niat ngrebut. Sang Bapa Pendeta, sing lagi ngadeg ing tiang nalika ndedonga, weruh saka adoh lan, nalika nyadari niat ala sing digawa, banjur miwiti nggebuk tembok nganggo tongkaté. Para maling, krungu ketukan kuwi lan ketakutan, padha mlayu: amarga padha diusir saka biara déning pandonga Sang Reverendi[6657] . Wiwit wektu kuwi, para maling ora tau nyedhaki biara maneh.

Ing wektu sing padha, para biksu lan umat terus padha teka marang Sang Mulya Savva saka maneka penjuru, ngupaya berkah rohani sing diparingake dening piyambakipun; awit, manut marang Rasul, piyambakipun dados sedaya kagem sedaya tiyang (1 Kor. 9:22), maringi piwulang dhumateng saben tiyang, nresnani sedaya, lan ngopeni kados dene anggota badanipun dhéwé; ngubarani para sepuh kados sedulur lan tiyang sing sami, lan para enom kados anak-anakipun dhéwé. Lan ora ana siji wae ing biara Sang Savva sing ngrasakake ketidakadilan utawa sing nindakake salah marang wong liya, amarga kabeh padha diparingi panglipur lan dipersatukaké déning Sang Savva.

Nalika lagi nindakake pakaryan kasebut lan nglampahi sangsara abot lan sedhih saka saben jinis, Sang Savva sing Kinurmatan, ing taun kaping pitung puluh uripé, lara. Nalika dhèwèké nyiapaké pamitan saka badan iki lan mènèhi pangurmatan pungkasan marang alam, Sang Mulya nglumpukaké kabèh sedulur lan maringi piwulang pungkasan kang nylametaké jiwa, utamané ngajak supaya tetep ajeg lan ora goyah ing iman Ortodoks lan ing netepi sumpah-sumpah monastik, lan luwih saka kabèh, unggul ing andhap asor.

Ing pungkasan, sang sepuh ngendika marang para murid:

'Apa waé sing wis kowe deleng tak lakoni, lakokna uga déwé.'

Sawisé kuwi, sawisé nyerahaké biara lan para sedulur marang pangreksa lan pangawasan Uskup Agung Novgorod, lan pangelolaan langsung biara lan pambimbingan para biksu marang sedulur sing paling tuwa—muridé sing paling cedhak, Ephrem lan Andrew[6658] —sing wis paling unggul liwat pakaryan lan tumindaké ing biara kuwi, Sang Mulya Savva, sing saya kuwat ing roh, wiwit ringkih ing badan. Sawisé nampa Misteri Suci Kristus, piyambakipun kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti ing tanggal 1 Oktober 1460. Sadurungé séda, Sing Kinurmatan punika paring wasiat ing ngandhap punika dhumateng para muridé: 'Nalika nyawaku metu

---

[6656] Nalika muji kaluhuran tapa sang Santa Savva, gréja mbandhingaké dhèwèké karo 'Siméon Agung', ya iku Santa Siméon Stylite. Tiang kuwi, kaya déné, nggantèkaké Gunung Athos Agung kanggo sang wali.

[6657] Gereja muji mujijat iki ing ibadah kang dipersembahake marang Sing Kinurmatan. Larik 3 saka 'Ya Gusti, aku wis muni'.

[6658] Kanggo St. Efrem, delengen kaca 282. Dingerteni yèn ana murid liya saka St. Savva, Andriyas, sing wis nganti ngentèkaké awaké liwat puasa lan jaga nganti mung kulit lan balung. Sawisé kuwi, sawisé seda St. Savva, Abas Gelasius dadi abas ing Biara Savva.

saka badan, aja nindakake upacara panguburan sing megah, nanging cukup wae, tanpa persiapan apa wae, nggawa badan menyang kuburan lan ngubur ing lemah.'

Para murid Sang Kinurmatan, nalika ndeleng bapak lan pangriptaé wis seda, padha sedhih banget amarga pisah saka dhèwèké. Banjur, sawisé ngajèni kenangané minangka bapak lan pituduh marang kaslametan kanthi nyanyèkaké mazmur lan kidung panguburan, padha ngubur badané sing rajin lan sabar ing lemah antarané gréja lan tiang panggonané nglampahi dina-dina pungkasan uripé.

Sawisé bapak rohani mau pindhah menyang Gusti, para murid Sang Savva sing kinurmatan malah luwih teliti ngatur biara, njamin ora ana sing kélangan saka paugeran lan piwulang bapak rohani mau – Sang Savva sing kinurmatan. Luwih saka kabeh, padha nyawisake awake dhewe marang urip rohani batine, niru tuladha sing wis diparingake bapak rohani lan gurune, lan kanthi tekun ngupaya mbenerake kaluputane. Lan padha nampilake kaluhuran pangabdian ing bab iki nganti dadi tuladha apik tumrap akeh wong.

Sawisé suwé lumantar, kanthi pitulunganing Gusti lan lumantar pandonga Sang Savva sing kinurmatan, sanggaré saya makmur, kobongan gedhé nyerang lan nglirwaké kabèh sanggar. Ing kobongan kuwi, sel-sel, gréja, lan tiang panggonan Sang Mulya nglakoni tapa brata nalika isih urip kabèh kobong; nanging peti jenazah Sang Mulya Savva sing ana ing antarané gréja lan tiang kuwi, uga kapel ing ndhuwuré peti jenazah, ora rusak sak pisan amarga geni, nganti kobongan ora bisa nyentuh, sanajan geni ngubengi saka kabèh sisih. Iki minangka mujijat kapisan sawisé sang wali seda. Wiwit wektu kuwi, manéka warna mujijat wiwit kelakon ing makamé Sang Savva sing kinurmatan, lumantar iku Gusti maringi pratandha marang para pracaya yèn piyambakipun pancèn abdi Panjenengané sing kinurmatan lan pangripta mujijat kang kapenuhan sih rahmat. Mujijat sabanjuré iki utamané ngyakinaké kabèh wong bab iki. Ana sawijining Zacharias, sing lagi nyiapake sumpah monastik ing biara Sang Mulya, wis krungu akèh saka para biksu ing kana babagan urip suci sang wali lan mujijat sawisé seda. Kanthi kebak rasa ngajab lan gumun marang apa sing wis dirungokake, Zakaria ngentekake pirang-pirang dina kanggo merenung lan ndedonga marang Gusti supaya dhèwèké uga dianggep pantes dadi saksi salah siji saka mujijat-mujijat mau kanthi dhèwèké dhéwé. Mula, sawijining dina nalika piyambakipun lagi ndedonga, piyambakipun lenggah kanggé ngaso, ngantuk lan bobo; dumadakan piyambakipun mirsani ing ngajengipun sawijining wong tuwa ingkang durung naté dipun tepang, ingkang ngendika dhumateng piyambakipun: 'Menawa kowe kepéngin ndeleng Savva, tutuli aku – lan banjur kowe bakal ndeleng piyambakipun.' Zacharias, utawa kaya mangkono sing katon marang dhèwèké, ngetutaké wong tuwa kuwi, tekan kuburané Santo Savva, lan ndeleng ana sawatara santo, ing antarané ana Savva sing Kinurmatan, padha ngadeg ing panggung sing dhuwur. Dhèwèké nyuwun berkah marang Savva sing Kinurmatan, lan Savva ngucapaké sawatara tembung panglipur rohani marang dhèwèké lan nguwatké imané.

Ing wektu sing padha, wong-wong lara lan kabèh sing teka kanthi iman menyang makam Sang Mulya terus nampa panglipur rohani ing sedhihé lan panyembuhan mujijat saka lara abot sing dadi sangsara. Kabar babagan mujijat-mujijat iki nyebar ing saindenging wewengkon Novgorod, utamané wiwit nalika abbas Biara Savvinsky, Hegumen Gelasius, liwat pandonga marang sang wali, mari saka racun sing wis nyerang dhèwèké; nalika mari, dhèwèké weruh ing ngimpi Sang Wali Savva sing ngadeg ndedonga nganggo busana padhang, pandangane ngarah menyang gréja. Sawisé tangi lan nyadari yèn dhèwèké wis mari, Gelasius muji Gusti Allah, sing nindakake mujijat nggumun liwat para abdi-abdi-Nya sing suci, lan dhèwèké buru-buru menyang Uskup Agung Novgorod, marang dhèwèké nyritakaké panglihatané lan panyembuhan mujijat sing dialami. Banjur Santo Yona saka Novgorod teka ing Biara Savvinsky ing Vishersky[6659] , lan kanthi cepet menyang makam sing mulya, nindakake ibadah pandonga ing ngarepé. Banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya digawé lukisan ikoné Sang Mulya Savva [6660] , supaya digawé kidungan pangurmatan kanggo dhèwèké, lan supaya uripé[6661] kacathet, kanggo kamulyané Gusti Allah Sang Rama lan Juruwalèh kita Yesus Kristus, sing kanthi ajaib ngluhuraké para wali sawise seda.

[6659] St Yona, Uskup Agung Novgorod, mimpin Gréja Novgorod wiwit taun 1458 nganti seda ing taun 1470. Dina rayané dirayakaké tanggal 5 November. Biara Savvinovishersky diyakini diadegaké taun 1461.

[6660] Ikon kuna Santa Savva iki isih disimpen ing biarané nganti saiki. Biyèn, iku disandhang ing relikwari sing ngemot relik suci panjenengané; nanging saiki, iku disimpen ing Katedral Pangunggahan ing biara, ing kapel sisih sing dikhususaké kanggo Santa Savva.

[6661] Komposisi hagiografi St Savva dianggep minangka karya hagiografer kondhang saka separo kapindho abad kaping 15, Pachomius Logofet, sing dadi kanca jamané St Jonah. Nanging, sawetara manuskrip hagiografi sing nyebut Pachomius minangka panganggit, rampung karo cathetan pungkasan sing nyatakake manawa 'uripé Sang Savva sing kabegjan wis ditulis ulang lan disusun déning biksu

Sabanjure, relik Sang Savva sing kinurmatan dipindhahake menyang Gréja Intervensi Sang Ibu Allah sing Paling Suci anyar[6662] , lan dina peraya kanggo ngurmati piyambakipun ditetepake ing Gréja Ortodoks Rusia[6663] . Lan saiki uga, ing kuburane sing kinurmatan, panyembuhan akèh diparingaké marang sapa waé sing teka kanthi iman kanggo nyuwun perantara Sang Kinurmatan, sing tanpa kendhat ndedonga ing ngarsané Arasyinging Maha Luhur kanggo kabèh sing ngurmati élingan paling kinurmatané kanthi iman.

Troparion, Nada 4:

Wiwit enom, ya Sang Sing Berkah, panjenengan nyawisake dhiri sakabehe marang Gusti; lan amarga katresnan iku, panjenengan ninggalake tanah kelairan lan sedulur, manggon ing ara-ara samun, ing kono panjenengan nglakoni urip prasaja: panjenengan nampa karunia mujijat saka Gusti, ya Sang Savvas sing kinurmatan; ndedonga marang Kristus Gusti supaya nyawa kita slamet.

Kontakion, Nada 8:

Sawise ninggal tanah airmu, ya Sang Sing Suci, lan manggon ing ara-ara samun, kowe munggah ing tiang, ing kana kowe nglakoni urip prasaja; lan sawise nggumunake akeh wong karo cara uripmu, kowe nampa karunia mujijat saka Kristus. Elinga marang kita sing ngrayakake pangeling-elingmu, supaya kita bisa nyuwun marang kowe: Sugeng, Savvas, Bapa kita.

Peringatan Martir Suci Domnin

Dirilis tanggal 1 Oktober

Santa Domnin asalé saka Tesalonika. Nalika Kaisar Maximian[6664] mbangun kraton kanggo dhèwèké ing Tesalonika[6665] , Santa Domnin ditangkep amarga dadi wong Kristen lan digawa ngadhepi kaisar kanggo diadili. Kaisar kuwi kandha marang dhèwèké kanthi nesu:

'Ngapa, nalika aku ana ing kutha iki, kowe kanthi terang-terangan ngakoni Gusti liya? Tawakna kurban marang para dewa yen kowe pengin urip.'

Amarga sang wali ora manut, raja mrentah supaya badané disiksa; banjur, nalika weruh ketekunan sang wali minangka celaan lan pangéling marang dhèwèké, dhèwèké mrentah supaya sang wali digawa metu saka kutha lan sikilé dipotong ing dengkul. Kakié wis dipotong, sang martir suci urip ing sangsara pitung dina tanpa nyicipi panganan; banjur, kanthi matur nuwun marang Gusti sing wis dipun tresnani, piyambakipun nyerahake nyawa sing suci marang Panjenengané.

Gelasius, sing wektu kuwi dadi abbot ing biara kasebut, ing taun 6972', – saka kéné bisa disimpulaké yèn riwayat iku asliné ditulis ing taun 1464 déning Abas Gelasius lan sabanjuré direvisi déning Pachomius Logofet.

[6662] Iki kedadeyan ing taun 1523.

[6663] Dina raya kanggo ngurmati St Savva diadegaké ing Gréja Rusia liwat dekrit sinodal taun 1549. Wiwit wektu kuwi, St Savva dadi dikenal minangka Pangripta Mucizah saka Novgorod. Ing taun 1570, nalika pamaréntahan Ivan sing Ngeri, nalika pogrom Novgorod lumaku, 'tentara sang raja ngrusak kuburané pangripta mujijat'; taun sabanjuré, reliké St Savva dilebokaké ing relikwari anyar lan disimpen ing Gréja Intercession anyar saka watu ing biara kasebut. Saiki, reliké sing kinurmatan dumunung ing sangisoring mezbah ing Kapel Intercession ing Katedral Ascension ing biara kasebut. Ana loro gréja ing biara sing didedikasikaké kanggo dhèwèké.

[6664] Maximian Galerius, Kaisar Romawi saka taun 305 nganti 311.

[6665] Thessalonica – sawijining kutha kuna sing wigati banget ing Makedonia – dumunung ing jero Teluk Thessalonica utawa Fermea sing amba ing Segara Aegea (Kepulauan). Saiki, kutha iki dikenal minangka Thessaloniki ing Yunani.

Peringatan Kangsoleh Michael saka Zovi lan kanca-kancané sing nandhang sangsara bebarengan

Peringatan tanggal 1 Oktober

Sing Mulya Michael, bebarengan karo para biksu liyane, nglakoni urip tapa brata nalika pamaréntahan Constantine lan Irene[6666] ing sawijining biara sing dijenengi Zovia cedhak Sebaste[6667] . Emir Agarian Alim[6668] nyerang wilayah kuwi lan nyekel wong-wong mau. Kuwat amarga kakuwatané Kristus, para bapa sing kinurmatan ora nyerah marang ajakané wong kafir supaya mbelakangi Kristus. Ing antarané para biksu, abas sing kinurmatan, Michael, ngangkat swarané, ngajak supaya padha mati kanggo Kristus. Kaping pisan, kanthi sirah tunduk, padha dipenggal nganggo pedhang, banjur abas Michael dhéwé.

15 Oktober

2 Oktober (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Santo Siprianus, Imam Martir, lan Santo Justina, Martir

Peringatan tanggal 2 Oktober

Ing jaman pamrentahan Decius[6669] , ana ing Antioch[6670] sawijining filsuf[6671] lan dukun kondhang[6672] , sing jenenge Cyprian, wong asli Carthage[6673] . Lahir saka wong tuwa sing ora pracaya marang Gusti, dheweke wis diserahkan nalika isih cilik dening wong tuwane kanggo ngladeni dewa pagan Apollo[6674] . Nalika umuré pitung taun, dhèwèké diserahaké marang para dukun sihir supaya diajari ilmu sihir lan kawruh setan. Nalika umuré wis sepuluh taun, dhèwèké dikirim déning wong tuwané menyang Gunung Olympus[6675] — sing déning wong pagan

---

[6666] Constantine VI Porphyrogenitus – Kaisar Romawi saka taun 780 nganti 797. Maharani Irene, ibuné lan garwané Kaisar Leo VI, sawijining pembela fanatik pangurmatan ikon, mréntah nagara kanggo anaké sajrone sepuluh taun lan mréntah dhéwé sawisé dhèwèké nganti taun 802.

[6667] Iki mesthi nyebutake Sebaste ing Armenia, ing sisih lor-wétan Asia Cilik.

[6668] Agarian, utawa Sarasin kaya sing uga dikenal, iku Bedouin Arab. Istilah 'Agarian', sing wiwitane ngrujuk marang suku nomadik lan perampok iki, banjur digunakake dening panulis Kristen kanggo kabeh wong Arab, lan mengko dadi ateges Muslim sacara umum. Para Bedouin Arab diarani 'Agarian' amarga, miturut tradisi Yahudi, padha keturunan Ishakil, putrané Hajar, abdi dalemé Abraham. 'Emir' (tegesé 'pangeran' ing basa Arab) iku gelar sing diwènèhaké marang kabèh ahli waris Muhammad sing mandhiri lan ngumumaké dhéwé-dhéwé liwat garis turunan saka putriné, sing mimpin suku-suku individu lan klompok perampok Arab sing kapisah.

[6669] Decius – Kaisar Romawi saka taun 249 nganti 251.

[6670] Antiokia – jeneng sing kerep digunakake kanggo kutha-kutha. Ing kéné, mesthiné ngrujuk marang Antiokia ing Fenisia, antarané Siria lan Palestina, utawa Antiokia ing Pisidia, ing tapel wates karo Frigia, ing pérangan kulon Asia Cilik.

[6671] Yaiku, sawijining resi pagan, kanthi teges resi palsu.

[6672] Ing jaman kuna, istilah 'magi' utawa 'penyihir' nuduhaké marang wong wicaksana sing nduwèni kawruh jero lan amba, utamané bab kekuwatan rahasia alam sing ora bisa diakses wong biasa. Ing wektu sing padha, jeneng iki digandhengake karo gagasan sihir, tenung, ramalan, mantera, lan macem-macem bentuk tipuan lan takhayul. Sihir wis maju banget ing kalangan para pagan wiwit jaman mbiyen; iku dikutuk ing pirang-pirang ayat Kitab Suci. Miturut akèh guru Gréja, para magi pagan nindakake tumindak sihiré dhéwé, kadhangkala nggumunake, ing sangisoré pangaribawa lan kanthi pitulungan roh-roh pepeteng.

[6673] Karthago – koloni Fenisia paling tuwa lan paling misuwur ing Afrika Lor, sing nggayuh puncak kakuwasané ing sajarah kuna lan dirusak ing taun 146 SM; ing reruntuhan Kartago kuna, nalika pamaréntahan para maharaja Romawi wiwitan, muncul Kartago anyar sing mekar kanthi kamulyan ageng suwéné wektu sing dawa banget. Ing Kartago, kultus pagan Greko-Romawi maju banget, karo kabèh takhayul, sihir, lan 'seni gaib'.

[6674] Apollo iku salah siji dewa pagan Greko-Romawi sing paling diurmati. Dheweke dihormati minangka dewa srengenge lan pencerahan intelektual, uga kanggo kesejahteraan umum lan ketertiban, pelindung hukum, lan dewa ramalan. Salah siji pusat utama pangibadahé, saliyané panggonan liya, yaiku Lembah Tempe ing Yunani Lor, sing ana ing kaki Gunung Olympus, misuwur ing jaman kuna.

[6675] Gunung Olympus dhéwé dadi cabang sakabèhé (tenggara) saka pagunungan sing mbentuk wates antarané Makedonia lan Tesalia ing Yunani Lor. Wong Yunani kuna ngajèni Gunung Olympus minangka panggonané déwa-déwa pagan.

diarani panggonané déwa — kanggo nyiapaké dadi imam; ana patung-patung tanpa cacah ing kono, sing dadi panggonané setan. Ing gunung iki, Cyprian sinau kabèh jinis tipuan setan: Dheweke nguwasani maneka rupa metamorfosis setan, sinau ngowahi sipat-sipat hawa, ngundang angin, ngasilake guntur lan udan, nggerakake ombak segara, nyebabake karusakan ing kebon, kebon anggur, lan sawah, ngirimake penyakit lan borok marang manungsa, lan sacara umum sinau kawicaksanan mbebayani lan tumindak setan kang kebak kejahatan. Ing kana dhèwèké weruh prajurit setan sing ora kaétung dipimpin déning pangeran pepeteng; ana sing ngadeg nglayani, ana sing ngladèni, ana sing muni muji pangerané, lan ana sing dikirim menyang donya kanggo mbingungaké manungsa. Ing kono dhèwèké uga weruh dewa-dewa lan dewi-dewi pagan ing wujud ilusi, uga manéka jin lan arwah, sing dhèwèké sinau carané ngundang nalika nglakoni puasa ketat patang puluh dina; dhèwèké mung mangan sawisé srengéngé surup, lan ora mangan roti utawa panganan liya, nanging biji jati.

Nalika umuré wis limolas taun, dhèwèké wiwit nampa piwulang saka pitung imam agung, saka wong-wong mau dhèwèké sinau akèh rahasia setan. Banjur dhèwèké lunga menyang kutha Argos[6676] , ing kono, sawisé ngladèni déwi Hera[6677] sawatara wektu, dhèwèké sinau akèh trik tipu saka imamé. Dheweke uga manggon ing Tauropolis[6678] , ngladeni Artemis, lan saka kono lunga menyang Lacedaemon[6679] , ing kono dheweke sinau macem-macem jinis ilmu sihir lan carane ngundang wong mati saka kubur liwat mantera, meksa supaya padha ngomong. Nalika umuré rong puluh taun, Cyprian lelungan menyang Mesir, lan ing kutha Memphis[6680] dhèwèké diajari ilmu sihir lan gaib sing luwih agung. Ing umur telung puluh taun, dhèwèké lunga menyang wong Kaldea[6681] lan sawisé sinau astrologi ing kono, dhèwèké ngrampungaké latihanné, banjur bali menyang Antiochia, wis sampurna ing kabèh jinis kejahatan. Mangkono dhèwèké dadi dukun sihir, ahli sihir, lan tukang matèni, kanca gedhé lan abdi setya marang pangeran neraka[6682] , sing karo dhèwèké padha rembugan pasuryan pasuryan, lan dhèwèké diparingi pakurmatan agung déning pangeran mau, kaya sing dhèwèké dhéwé nyatakaké kanthi terang-terangan.

'Percayaa marang aku,' ujare, 'aku wis weruh Sang Pangeran Pepeteng dhéwé, amarga aku nyenengake atiné nganggo kurban; aku nyapa lan ngomong karo dhèwèké lan para sepuhé; dhèwèké seneng marang aku, muji pikiranku lan kandha ing ngarepé kabèh: 'Delengen, ana Zamvrius anyar[6683] , tansah siap manut lan pantes dadi kanca kita!' Lan dhèwèké janji bakal ngangkat aku dadi pangeran sawisé aku ninggalaké badan iki, lan bakal nulungi aku ing saben bab sajroning uripku ing donya; ing wektu sing padha, dhèwèké masang legiun setan kanggo ngladèni aku. Nalika aku pamitan marang dhèwèké, dhèwèké ngendika marang aku: 'Aja kélangan semangat, Cyprian sing semangat; tangi lan mèlu aku: supaya kabèh para sepuh setan padha gumun marang kowe.'

[6676] Argos – kutha kuna Yunani ing wilayah wétan Peloponnese (kidul Yunani) – Argolis; ora adoh saka kana ana candhi misuwur déwi pagan Hera.

[6677] Hera (Juno) diurmati déning wong Yunani lan Romawi kuna minangka sedulur lan garwané déwa utama Zeus, sing paling luhur lan kinurmatan saka kabèh déwi; dhèwèké dianggep déwi bumi lan kesuburan lan pelindung perkawinan.

[6678] Tavropol iku, sacara ketat, sawijining candhi kang dipersembahake marang dewi Artemis (Diana – dewi rembulan, uga diurmati minangka pelindung urip seger lan mekaring alam) ing pulo Ikaria, ing sisih kidul-wétan Segara Aegea (Kepulauan). Jeneng panggonan iki asalé saka kasunyatan yèn wong Yunani nganggep Artemis padha karo Orsilochus, dewi wong-wong kuna ing Semenanjung Taurian – yaiku wong Tauri – banjur loro-loroné diarani Tavropol tanpa mbedakaké.

[6679] Lacedaemon utawa Laconia – wewengkon ing sisih kidul-wétan Peloponnese (Yunani Kidul). Luwih cetha, jeneng iki nyebut kutha krajan Laconia, sing uga dikenal minangka Sparta, sing saiki mung ana sawetara reruntuhan cilik.

[6680] Memphis – kutha krajan kuna sing agung ing saindenging Mesir – dumunung ing Mesir Tengah ing Kali Nil, ing antarané kali utama lan anak kali sing mili ing sisih kulon kutha. Saiki sing isih ana saka kutha krajan kuna sing megah iku mung reruntuhan cilik lan prasaja ing sacedhake desa Metrasani lan Mogannan.

[6681] Kaldani iku para resi lan sarjana Babilonia sing nyinaoni ilmu pengetahuan, utamane astronomi lan panyilidikan benda-benda langit; dheweke uga dadi imam lan dukun sing nglakoni ajaran rahasia, ramalan, tafsir ngimpi, lan sapiturute. Sabanjure, jeneng iki banjur dianggo, utamane ing Wétan, kanggo kabéh jinis tukang ramal, dukun, lan tukang tenung sacara umum, sanajan ora saka Kaldea, tegesé ora asalé saka Babilonia.

[6682] Miturut piwulang Kitab Suci, ing alam peteng saka kejahatan, ana panguwasa utama ing antarane roh-roh sing tiba, sing asring diarani Kitab Suci 'pangeran setan', uga Beelzebub, Belial, Setan, lan sapiturute, kanthi cetha mbedakake dheweke saka setan-setan liyane, sing digambarke kaya-kaya padha tundhuk marang dheweke. Umumé, Kitab Suci mbedakaké roh-roh jahat miturut pangkaté lan sepira gedhéné kuwasaé.

[6683] Yaiku, dukun jahat anyar, ahli sihir lan abdi setan sing taat. Jeneng Zamvria ing kéné cetha ngrujuk marang dukun Mesir kuna sing misuwur, sing dikenal saka panulis klasik kuna, sing dadi kondhang amarga mantrané sing luar biasa lan sing, miturut Bapa Gereja, nduwèni sesambungan karo kekuwatan iblis sing peteng.

Mula saka kuwi, kabèh pangerané padha merhatosaké aku, amarga padha weruh pakurmatan sing diparingaké marang aku . Rupane kaya kembang; sirahé dihias makutha sing digawe (ora nyata, nanging mung ilusi) saka emas lan watu gemerlap, sing madhangi sakabehing papan – lan sandhangane nggumunake. Saben dhèwèké muter menyang siji arah utawa liyané, kabèh panggonan kagegeran; akèh roh jahat saka manéka tingkatan padha ngadeg tundhuk ing ngarepé pangarsané. Aku uga nyawisaké awakku kabèh kanggo ngabdi marang dhèwèké wektu kuwi, manut saben dhawuhé.

Mangkéné Cyprian dhéwé nyritakaké bab dhèwèké sawisé tobat.

Saka kéné cetha jinis wongé Cyprian: minangka kanca setan, dhèwèké nindakaké kabèh pakaryané, nyebabaké cilaka marang manungsa lan ngapusi wong-wong. Nalika manggon ing Antiokia, dhèwèké nuntun akèh wong menyang kabèh jinis tumindak ala, ngrusak akèh wong nganggo racun lan ilmu sihir, lan ngorbanaké para mudha lan para dara marang setan. Dheweke mulang akèh wong sihir sing ngrusak: ana sing bisa mabur ing udara, ana sing bisa nglayar nganggo prau ing mega, lan ana uga sing bisa mlaku ing banyu. Dheweke diurmati lan dipuji déning kabèh wong pagan minangka imam agung lan abdi paling wicaksana saka déwa-déwa sing keji. Akeh wong padha nyedhaki dhèwèké nalika lagi butuh, lan dhèwèké mbantu nganggo kakuwatan setan sing kebak ing dhèwèké: marang sawatara dhèwèké maringi pitulungan ing zinah, marang liyané ing nesu, mungsuhan, balas dendam, lan iri. Dhèwèké wis mlebu sakabehé ing jeroné neraka lan ing cangkemé setan; dhèwèké dadi anaké Gehenna, dadi bagéan saka warisané setan lan karusakan langgengé. Nanging Gusti, sing ora kepéngin pati wong sing dosa, kanthi kabecikané lan sih-kamurahané kang ora kaungkap, kang ora bisa dikalahaké déning dosa manungsa, kersa ngupaya golèk wong sing kesasar iki, nyabut saka jurang jero panggonané ing neraka, lan nylametaké dhèwèké, supaya bisa nampilaké sih-kamurahané marang kabèh manungsa; awit ora ana dosa sing bisa ngalahaké katresnané marang manungsa. Panjenengané nylametaké Cyprian saka karusakan kanthi cara kaya mangkéné.

Ing wektu kuwi, ana ing panggonan sing padha ing Antiokia, ana cah wadon enom jenenge Justina. Dhèwèké lair saka wong tuwa pagan: bapaké sawijining imam penyembah berhala jenenge Edesius, lan ibuné dijenengi Cleodonia. Ing sawijining dina, nalika lungguh ing jendhela omahé, wanita enom iki—sing wektu kuwi wis diwasa—kebeneran krungu tembung-tembung kaslametan sing diucapaké déning diaken jenengé Prailius nalika piyambaké liwat. Dheweke nyritakaké Inkarnasi Gusti kita Yesus Kristus – kepiyé Panjenengané lair saka Sang Perawan Suci, lan sawisé nindakake akèh mujijat, kersa nandhang sangsara kanggo kaslametan kita, wungu saka pati kanthi kamulyan, munggah menyang swarga, lungguh ing sisih tengen Rama, lan mrentah salawas-lawase. Khutbah saka diaken iki tiba ing ati Justina sing subur lan ora suwe wiwit ngasilake woh, ngusirake duri-duri ketidakpercayaan ing batine. Justina kepengin sinau iman kanthi luwih jero lan sampurna saka diakon, nanging ora wani nggoleki dheweke amarga isin dadi prawan. Nanging, dheweke nyusup menyang Gréja Kristus lan, sawisé kerep krungu Sabda Gusti lan ing sangisoré pangaribawa Roh Suci ing atiné, dheweke banjur pracaya marang Kristus. Ora suwe, dhèwèké ngyakinaké ibuné bab iki, lan sabanjuré nuntun bapaké sing wis tuwa marang iman uga. Nalika weruh kabijaksanaan anaké lan krungu tembung-tembungé sing wicaksana, Edeisius mikir ing atiné: 'Arca-arca kuwi digawe déning tangan manungsa lan ora nduwé nyawa utawa ambegan; mula, kepiyé bisa dadi déwa?' Nalika lagi mikir bab iki, sawijining wengi, kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké weruh pangandharing sing éndah ing sawijining impen: dhèwèké weruh akèh malaékat padhang sumunar, lan ing antarané ana Kristus, Juruwaluhing donya, sing kandha marang dhèwèké:

'Melu marang Aku, lan Aku bakal maringi kowe Karajaning Swarga.'

Esuk-esuk, Edeus lunga karo garwa lan putriné menyang uskup Kristen sing aran Ontatus, nyuwun supaya dhèwèké mulang iman Kristen lan maringi baptisan suci. Kanthi mangkono, dhèwèké nyritakaké tembung putriné lan wahyu malaékat sing wis dideleng déwéké. Krungu kabar iki, uskup bungah amarga padha mlebu agama Kristen lan sawisé maringi piwulang bab iman Kristen, banjur ngabaptis Edeus, garwané Cleodonia, lan putriné Justina; sakbanjuré, sawisé maringi Sakramèn Suci marang wong-wong mau, dhèwèké nglilani padha lunga kanthi tentrem. Nalika Edeisius wis saya kuwat iman Kristené, uskup, ndeleng kasuciané, ngangkat dhèwèké dadi presbiter. Sawisé kuwi, sawisé urip kanthi luhur lan ajrih marang Gusti Allah suwéné setaun nem wulan, Edeisius ngakhiri uripé ing iman sing suci. Bab Justina, dhèwèké ngupaya kanthi gagah berani netepi dhawuhé Gusti lan, sawisé tresna marang Calon Garwané, Kristus, dhèwèké ngabdi marang Panjenengané lumantar pandonga sing tekun, kasucian prawan, puasa, lan pangendalian dhiri sing gedhé. Nanging mungsuh, sing sengit marang umat

manungsa, nalika weruh uripe kaya ngono, banjur iri marang kabecikane lan wiwit nglarani dheweke, maringi macem-macem cilaka lan sedhih marang dheweke.

Ing wektu kuwi ana ing Antiochia sawijining priya enom jenenge Aglaides, putrané wong sugih lan bangsawan. Dhèwèké urip mewah, nyawisaké awaké kabèh kanggo kesia-siaan donya iki. Sawijining dina dhèwèké ndeleng Justina nalika mlaku menyang gréja lan kagum karo kaéndahané. Nanging setan nandur niyat ala ing atiné. Kebak hawa napsu, Aglaides nindakake apa waé sing bisa kanggo éntuk kasenengan lan katresnan Justina lan, lumantar p , nggawa domba suci Kristus iki menyang kebejatan sing wis dirancang. Dheweke ngawasi kabeh dalan sing bakal dilintasi déwané, lan saben ketemu, dheweke tansah ngucapaké tembung muji, muji ayuné lan ngluhuraké kabecikane. Kanthi nuduhaké katresnané, dheweke nyoba nggodha supaya mlebu ing zinah nganggo jaring godha sing licik. Nanging sang gadis malah ngadhepake awaké saka dhèwèké lan nyingkiri, ngremehake dhèwèké lan ora gelem ngrungokaké tembung muji lan tipuané. Amarga kepéngin marang kaéndahané sang gadis ora surut, sang priya ngutus utusan marang dhèwèké, njaluk supaya dhèwèké sarujuk dadi garwané.

Dheweke mangsuli:

'Calon bojoku yaiku Kristus; aku ngabdi marang Panjenengané lan njaga kasucianku kanggo Panjenengané. Panjenengané ngreksa nyawaku lan awakku saka kabèh rereget.'

Krungu wangsulan kaya ngono saka gadis suci, Aglaidas, sing diprovokasi setan, tambah kobong karo napsu. Amarga ora bisa nggodha, dhèwèké mutusaké nyulik kanthi paksa. Sawisé nglumpukaké klompok para mudha sembrono kaya dhèwèké, dhèwèké ngintip bocah wadon iku ing dalan sing biyasané digunakaké menyang gréja kanggo ndedonga; ing kono dhèwèké ketemu, nyekel, lan nyeret dhèwèké kanthi paksa mlebu omahé. Nanging dhèwèké banjur muni banter, nggebuk raié lan ngidolaké ludah marang dhèwèké. Krungu tangisé, para tangga teparo padha metu saka omahé lan nylametaké Sang Justina sing suci saka tangan para pemuda jahat, kaya nylametaké saka cangkemé srigala. Para preman padha bubar, lan Aglaides bali menyang omahé kanthi isin. Amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake sabanjure, lan napsu kotore saya tambah kenceng, dheweke mutusake nindakake tumindak ala maneh: dheweke menyang dukun lan ahli sihir gedhe – Cyprian, imam berhala – lan sawise nyritakake kasusahane, dheweke njaluk tulung, janji bakal menehi akeh emas lan perak. Sawisé ngrungokaké Aglaidas, Cyprian maringi panglipur, janji bakal nepaki pangajabé.

"Aku," ujare, "bakal njamin yèn sang putri dhéwé sing ngupaya katresnanmu lan ngrasakaké gairah marang kowe sing luwih gedhé tinimbang gairahmu marang dhèwèké."

Sawisé nglipur pemuda iku, Cyprian ngutus dhèwèké lunga kanthi kebak pangarep-arep. Banjur dhèwèké njupuk buku-buku babagan ilmu gaibé lan nimbali salah siji roh najis, sing dhèwèké yakin bakal enggal nyulut atiné Justina karo gairah marang pemuda iku. Iblis mau kanthi seneng nampa janji mau lan ngomong kanthi sombong:

– Iki dudu pakaryan sing angel kanggo aku, amarga aku wis kaping pirang-pirang ngrusak kutha, mbobol tembok, ngrusak omah-omah, nyebabake getihen lan matèni bapak, nyebarake permusuhan lan nesu gedhé antarané sedulur lan garwa, lan nuntun akèh wong sing wis nglakoni sumpah kasucian mlebu ing dosa; marang para biksu sing manggon ing pagunungan lan wis biasa puasa ketat, sing durung tau mikir bab daging, aku nyuntikake hawa napsu lan mulang supaya padha nyilem ing hawa nafsu; aku mbalekake wong-wong sing wis tobat lan adoh saka dosa bali menyang tumindak ala; aku nuntun akeh wong suci mlebu ing zinah. Mesthi aku ora bakal gagal nggoyangake atiné dara iki supaya tresna marang Aglaidas? Apa sing tak omongake iki? Aku bakal enggal mbuktèkaké kakuwasanku iki. Nanging, jupuk ramuan iki (dhèwèké maringi wadhah kang kebak sawijining zat) lan wènèhana marang priya enom kuwi: supaya dhèwèké nyawuraké ing sakupeng omahé Justina, lan kowé bakal weruh yèn apa sing tak kandhakaké bakal kelakon.

Sawisé ngomong mangkono, setan kuwi sirna. Cyprian nyaur Aglaida lan ngutus dhèwèké supaya nyemprotaké omahé Justina kanthi isiné kendi setan kuwi kanthi rahasia. Sawisé kuwi rampung, setan zinah mlebu ing kana karo panah geni hawa napsu daging, kanggo nglarani atiné sang dara nganggo cabul lan nyulut dagingé nganggo hawa napsu sing ora suci.

Justina biasané ndedonga marang Gusti saben bengi. Mula, nalika dhèwèké tangi ing jam katelu bengi kaya biasané kanggo ndedonga marang Gusti, dhèwèké dumadakan ngrasa ana geger ing sajroning awaké, prahara napsu daging lan kobongan Gehenna. Dheweke tetep ana ing kahanan kegelisahan lan perjuangan batin iki suwene

wektu sing cukup suwe: pikirané kapenuhan karo pemuda Aglaides, lan pikiran ala muncul ing atiné. Dheweke kaget lan isin marang awaké dhéwé, krasa getihé nggodhok kaya ing kuali; saiki dheweke nemokake awaké dhéwé mikir bab-bab sing biyèn tansah dianggep reged. Nanging, amarga waspadané, Justina nyadari yèn perjuangan ing batiné kuwi digerakké déning setan; langsung dhèwèké nggunakake senjata Tandha Salib, nyuwun pangayoman marang Gusti kanthi pandonga sing khusyuk, lan saka jeroning atiné dhèwèké njerit marang Kristus, Calon Bojoné:

'Ya Gusti Allah, Yesus Kristus! – nyawang, mungsuh-mungsuh kawula sampun nglawan kawula, sampun nyiyapake jerat kanggé nangkep kawula, lan sampun nglemahake nyawa kawula. Nanging kawula kelingan Asma Panjenengan ing dalu lan kawula remen, lan sapunika, nalika piyambakipun nyerang kawula, kawula nyuwun pangayoman dhumateng Panjenengan lan ngarep-arep mungsuh kawula boten badhe menang. Amarga Panjenengan sampun mangertos, dhuh Gusti Allah kawula, bilih kawula, abdi Panjenengan, sampun ngreksa kasucian badan kawula kanggé Panjenengan lan sampun nyerahaké jiwa kawula dhumateng Panjenengan. Mula, reksa domba Panjenengan, dhuh Gembala Leres; aja paring kawula kapangan déning kéwan galak ingkang kepéngin ngremuk kawula; paringa kawula kamenangan saking napsu awon ing daging kawula.

Sawisé ndedonga suwé lan kanthi khusyuk, dara suci iku nggawe mungsuhé isin. Kalah déning pandongané, mungsuhé mlayu isin, lan tentrem bali manèh ing badan lan atiné Justina; geni napsu sirna, perjuangan mandheg, lan getihé sing nggodhok dadi tentrem. Justina memuji Gusti Allah lan nyanyi kidungan kamenangan. Nanging setan bali marang Cyprian karo kabar sedhih manawa dhèwèké ora entuk apa-apa.

Cyprian takon marang dheweke kenapa dheweke ora bisa ngalahake gadis iku.

Iblis, sanadyan kanthi kersa, mbabaraken bebener:

'Aku ora bisa ngalahake dheweke amarga aku weruh pratandha tartamtu ing dheweke, sing nggawe aku wedi.'

Banjur Cyprian nyaur setan sing luwih jahat lan ngutus dheweke kanggo nggodha Justina. Iku banjur nindakake luwih saka sing sepisanan, nyerang gadis iku kanthi nesu sing luwih gedhe. Nanging dheweke nglengkapi awake dhewe kanthi pandonga sing khusyuk lan nindakake prestasi sing luwih gedhe: dheweke nganggo klambi kasar saka rambut lan nyiksa daginge liwat pantang lan puasa, mung mangan roti lan banyu. Sawisé ngendhalèni napsu dagingé, Justina ngalahaké setan lan ngusir dhèwèké kanthi isin. Dhèwèké, kaya sing kapisan, amarga ora entuk apa-apa, bali marang Cyprian. Banjur Cyprian nelpon salah siji pangeran setan, nyritakaké marang dhèwèké kelemahan setan-setan sing wis dikirim—sing ora bisa ngalahaké mung siji dara—lan nyuwun tulung. Sing pungkasan kuwi nesu banget marang para setan sadurungé amarga ora trampil ing bab iki lan ora bisa nyulut gairah ing atiné sang dara. Sawisé nglipur Cyprian lan janji bakal nggodha sang dara nganggo cara liya, pangeran setan mau ngowahi wujud dadi wanita lan mlebu ing kamar Justina. Lan dhèwèké miwiti ngobrol karo dhèwèké kanthi cara sing saleh, kaya-kaya kepéngin ngetutaké tuladha urip sing luhur lan kasuciané. Nalika padha ngobrol, dhèwèké takon marang sang putri apa ganjarané kanggo urip sing saktenané ketat lan kanggo njaga kasucian.

Justina mangsuli yèn ganjaran kanggo wong sing urip suci iku ageng lan ora bisa diungkapaké, lan nggumunaké tenan yèn manungsa ora peduli babar pisan marang bandha ageng kaya kasucian malaékat. Banjur setan, kanthi mbukak kasaruané, wiwit nggoda dhèwèké nganggo tembung licik:

'Kepiye donya bisa ana? Kepiye manungsa bisa lair? Amarga yen Hawa wis njaga kasuciané, kepiye keturunan manungsa bisa ngrembaka? Perkawinan pancen bab apik, diadegaké déning Gusti dhéwé; Kitab Suci uga muji, kandha: *"Perkawinan iku kudu diajeni déning kabèh wong, lan amben manten ora kena kotor"* (Ibr. 13:4). Lan apa ora akèh santo-santoning Gusti sing omah-omah, sawijining ikatan sing diparingaké Gusti marang manungsa minangka panglipur, supaya padha bisa bungah ing anak-anaké lan muji Gusti?

Krungu tembung-tembung iku, Justina nyumurupi penipu licik—setan—lan kanthi luwih pinter tinimbang Hawa, dheweke ngalahake. Tanpa nerusake obrolan, dheweke langsung nyuwun pangayoman marang Salib Gusti lan masang pratandha suci mau ing pasuryane, nalika nyawane dibalekake marang Kristus, Calone. Lan setan langsung sirna, nandhang isin luwih gedhé tinimbang loro setan sing sepisanan.

Pangeran setan sing sombong bali marang Cyprian kanthi bingung banget. Cyprian, nalika nyadari yèn dhèwèké uga gagal, kandha marang setan:

'Mesthi kowe, sawijining pangeran agung lan luwih trampil tinimbang liyane ing bab kaya ngene, ora bisa ngalahake gadis iki? Sapa ing antaramu sing bisa nindakake apa-apa marang ati gadis sing ora bisa dikalahake iki? Critakake, nganggo senjata apa dheweke perang nglawan kowe, lan kepiye dheweke nggawe kekuwatanmu sing gedhe dadi ora ana gunane?'

Kalah déning kuwasa Gusti, setan kanthi kersa ora gelem ngakoni:

– Kita ora bisa ndeleng pratandha salib, nanging malah mlayu saka iku, amarga iku nglelehake kita kaya geni lan ngusir kita adoh.

Cyprian nesu marang setan amarga wis nggawe dheweke isin lan, kanthi ngina iblis, kandha:

'Kuwatmu nganti bocah wadon ringkih wae bisa ngalahaké kowe!'

Banjur setan, kepengin nglipur Cyprian, nyoba maneh: dhèwèké ngowahi wujud dadi Justina lan menyang Aglaidus kanthi pangarep-arep yèn, keliru nganggep dhèwèké Justina sejati, priya enom kuwi bakal nyukupi kepénginane, saéngga kelemahan setané ora bakal ketahuan lan Cyprian ora bakal isin. Mula, nalika setan mlebu ing kamar Aglaida kanthi wujud Justina, pemuda iku, kebanjiran kabungahan sing ora bisa diungkapake, langsung mumbul, mlayu marang cah wadon sing dianggep Justina, nyekel lan miwiti nyium, kandha:

'Endah tenan kowe teka marang aku, Justina sing ayu!'

Nanging nalika priya enom kuwi ngucapake tembung 'Justina', setan mau langsung sirna, ora kuwat nahan jeneng Justina. Priya enom kuwi dadi banget wedi lan mlayu marang Cyprian, nyritakake apa sing wis kelakon. Banjur Cyprian, liwat ilmu sihire, ngowahi dheweke dadi manuk lan maringi kemampuan mabur ing udara, banjur ngutus dheweke menyang omahé Justina, karo pitutur supaya mabur mlebu kamare liwat jendela. Digawa mabur ing udara déning setan, Aglaidas mabur ing wujud manuk menyang omahé Justina lan meh mendarat ing atap. Ing wektu kuwi, Justina kebeneran ndeleng metu saka jendhela kamare. Nalika weruh Justina, setan kuwi ninggalake Aglaidas lan mlayu. Ing wektu sing padha, wujud khayalan Aglaidas—sing katon kaya manuk—ilang, lan pemuda kuwi meh mati getihen nalika tiba saka dhuwur. Dheweke nyekel pinggir atap nganggo tangane lan nempel ing kana; lan yen ora amarga pandonga Santa Justina sing nylametake, pemuda jahat iku mesthi bakal tiba lan remuk. Mangkono, amarga ora entuk apa-apa, pemuda iku bali marang Cyprian lan nyritakake nasibe sing apes. Nalika weruh awake dhewe isin, Cyprian krasa sedhih banget lan mutusake arep menyang Justina dhewe, ngandelake kakuwatan sihiré. Dheweke ngowahi awake dhewe dadi wanita lan manuk, nanging sadurunge tekan lawang omahé Justina, wujud arwah wanita ayu lan manuk mau sirna, lan dheweke bali kanthi sedhih.

Sawisé kuwi, Cyprian wiwit mbales isiné lan, liwat mantrané, ngeteraké macem-macem bala marang omahé Justina lan omahé kabèh seduluré, tangga teparo, lan kanca-kancané, kaya déwa sing biyèn nindakké marang Ayub sing saleh (Ayub 1:15–19, 2:7). Dheweke mateni ternak-ternake, ngetokake borok ing para abdi, lan kanthi cara iki nglebokake dheweke ing sedhih sing jero. Dheweke nyerang Justina dhéwé nganggo lara, nganti dheweke ngglethak ing amben nalika ibune nangis ing sisihé. Nanging Justina nglipur ibuné kanthi tembungé nabi Daud: *'Aku ora bakal mati, nanging urip, lan bakal nyritakaké pakaryané Gusti'* (Mazmur 117:17).

Kanthi idiné Gusti, Cyprian nggawa bala ora mung marang Justina lan seduluré, nanging uga marang sak kutha, amarga nesuné sing tanpa kendhali lan isiné gedhé. Luka-luka muncul ing kéwan lan macem-macem penyakit nyerang wong-wong; lan, liwat pakaryané setan, kabar sumebar yèn imam agung Cyprian ngukum kutha amarga Justina mbantah dhèwèké. Banjur para warga sing paling terhormat padha teka marang Justina lan kanthi nesu ngajak dheweke supaya ora nyeselake Cyprian maneh lan gelem omah-omah karo Aglaidas, supaya kutukan sing luwih gedhe ora tumeka marang kutha sakabehe amarga dheweke. Nanging dhèwèké nenangaké kabèh mau, kandha yèn ora suwé kabèh bala sing disebabaké déning Cyprian kanthi pitulungan setan bakal mandheg. Lan pancèn kedadéan kaya ngono. Nalika Santa Justina ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, kabèh panyerangan setan langsung mandheg; kabèh wong mari saka boroké lan waras saka lara-larané. Nalika owah-owahan iki kelakon, wong-wong padha ngluhurake Kristus, dene padha ngolok-olok Cyprian lan trik-trik sihire, nganti amarga isin dheweke ora wani maneh metu ing panggonan umum lan malah nyingkiri ketemu karo kenalane. Yakin manawa ora ana sing bisa ngalahake kakuwatan pratandha Salib lan Asma Kristus, Cyprian sadar lan kandha marang setan:

"Wah, sing ngrusak lan ngapusi kabèh, sumber kabèh kotoran lan najisan! Saiki aku wis nyumurupi kelemahanmu. Amarga yèn kowé wedi marang bayangan salib lan gemeteran krungu Asma Kristus, apa sing bakal kowé lakoni nalika Kristus piyambak rawuh marang kowé? Yen kowe ora bisa ngalahake wong-wong sing

gawe pratandha salib, sapa sing bakal kowe nyekel saka tangané Kristus? Saiki aku wis nyadari sepira sengsara kowe; kowe malah ora bisa mbales dendam! Sawise tak rungokake kowe, aku, wong sengsara iki, kapancing lan pracaya marang licikmu. Adohi aku, kowe sing terkutuk, adohi—awit aku kudu nyuwun marang wong Kristen supaya padha welas asih marang aku. Aku kudu nyuwun marang wong-wong sing takwa, supaya padha nylametake aku saka karusakan lan nyedhiyakake kaslametan kanggo aku. Adohi, adohi aku, kowe sing ora nduwé hukum, mungsuh kabeneran, mungsuh lan sengit marang kabèh sing apik.

Krungu iki, setan nyerang Cyprian kanggo mateni, lan nalika nyerang, wiwit nggebuki lan ngremuk dheweke. Ora nemu pangayoman ing endi wae lan ora ngerti carane mbantu awake dhewe utawa mbebasake saka cengkraman setan sing ganas, Cyprian, sing saiki meh ora urip, kelingan pratandha Salib Suci, kanthi kuwasa iku Justina wis nolak kabeh kakuwatan setan, banjur muni:

'Ya Gusti Allahé Justina, tulung aku!'

Banjur, ngangkat tangane, dhèwèké nggawe pratandha Salib, lan setan langsung mlayu adoh saka dhèwèké kaya panah sing ditembak saka busur. Sawisé nglumpukaké kawani, Cyprian dadi luwih wani lan, nyebut jeneng Kristus, nggawe pratandha Salib ing awaké dhéwé lan kanthi teges nolak setan, ngutuk lan ngélarang dhèwèké. Nanging setan, sing ana ing adoh lan ora wani nyedhaki amarga wedi marang pratandha salib lan Asma Kristus, ngancem Cyprian kanthi macem-macem cara, kandha:

'Kristus ora bakal nylametake kowe saka tanganku!'

Banjur, sawisé nyerang Cyprian suwé lan sengit, setan kuwi nggerem kaya singa lan mundur.

Cyprian banjur njupuk kabèh bukuné sihir lan menyang uskup Kristen, Anfimus. Nglelep ing sikilé uskup, dhèwèké nyuwun supaya diwenehi welas asih lan dibaptis kanthi upacara suci. Amarga ngerti yèn , Cyprian iku dukun jahat gedhé sing digeri kabèh, uskup mikir yèn dhèwèké teka karo tipuan, mula dhèwèké nolak, kandha:

'Kowe nyebabake akèh karusakan ing antarané wong-wong pagan; tinggalna wong Kristen tentrem, supaya kowe ora mati cepet.'

Banjur Cyprian, kanthi luh ing mripaté, ngakoni kabèh marang uskup lan nyerahaké bukuné supaya kobong. Ndeleng andhap asoré, uskup maringi piwulang lan nuntun dhèwèké menyang iman suci, banjur dhèwèké diparingi dhawuh supaya nyiapaké dhiri kanggo baptisan; déné bukuné, kabèh kobongaké ing ngarsané kabèh warga sing pracaya.

Sawisé pamitan karo uskup kanthi atiné kang nyesel, Cyprian nangis amarga dosané, nyawur abu ing sirahé lan tobat kanthi tulus, nyuwun marang Gusti Allah sejati supaya mbusak kaluputan-kaluputané. Nalika dhèwèké teka ing gréja esuké, dhèwèké ngrungokaké Sabda Gusti kanthi pangibadah sing kebak kabungahan, ngadeg ing antarané wong-wong pracaya. Nanging nalika diakon mréntahaké para katekumen supaya lunga, karo muni banter: 'Para katekumen padha lunga'[6684] – sanadyan sawatara wis padha lunga, Cyprian nolak lunga, lan kandha marang diakon:

'Aku iki abdi Kristus; aja ngusir aku saka kene.'

Diaken mangsuli:

'Amarga kowe durung nampa Pembaptisan Suci, kowe kudu metu saka gréja.'

Marang iki Cyprian mangsuli:

'Kanthi gesangé Kristus, Gustiku, sing wis nylametaké aku saka setan, njaga prawan Justina tetep suci, lan paring welas asih marang aku; kowé ora bakal ngusir aku saka gréja nganti aku dadi wong Kristen sejati.'

Diaken mau banjur nglaporake iki marang uskup, lan uskup, nalika weruh semangat lan pangabdian Cyprian marang iman Kristen, ngundang dheweke menyang ngarsane lan langsung nglairake dheweke kanthi jeneng Rama, lan Putra, lan Roh Suci.

Nalika ngerti bab iki, Santa Justina matur nuwun marang Gusti, maringi sedekah akèh marang wong mlarat, lan nyumbangake sesajen marang gréja. Bab Cyprian, ing dina kaping wolu uskup ngangkat dhèwèké dadi pamaca; ing dina kaping rong puluh dadi subdiakon; ing dina kaping telung puluh dadi diakon; lan setaun sawisé,

---

[6684] Ing Gréja wiwitan, istilah 'katekumen' ateges wong diwasa sing kepéngin dibaptis lan nyiapaké dhiri kanthi ngenal piwulang Gréja. Sanadyan padha diparingi idin mlebu gréja kanggo ngrungokaké Kitab Suci lan khotbah, malah nganti rawuh ing wiwitan Liturgi (Liturgi Katekumen), Padha kudu metu saka gréja sakdurungé diwiwiti pérangan sing paling wigati lan pokok saka Liturgi – Liturgi Para Suci – sawijining fakta sing kabari kanthi banter déning diakon liwat aklamasi, sing isih dilestarekake ing Gréja nalika perayaan Liturgi.

uskup nglantik dhèwèké dadi imam. Cyprian ngowahi uripe sakabehe; saben dina dheweke nambah pakaryan becike lan, tansah nyeseli pakaryan ala biyen, dheweke nyempurnakake awake dhewe lan maju saka kabecikan siji menyang kabecikan liyane. Ora suwe dheweke diangkat dadi uskup lan, ing jabatan iki, dheweke nglakoni urip sing suci banget nganti dibandhingake karo akeh wali agung; Ing wektu sing padha, dhèwèké kanthi semangat ngopeni wedhusé Kristus sing dipasrahaké marang dhèwèké. Dhèwèké ngangkat Santa Justina, sawijining dara, dadi diakonès, lan sabanjuré maringi dhèwèké tanggung jawab marang sawijining biara, ngangkat dhèwèké dadi abbes marang para dara Kristen liyané. Liwat tingkah lakuné lan piwulangé, dhèwèké ngowahi akèh wong pagan lan nggawa mau menyang Gréja Kristus. Mangkono, panyembahan berhala wiwit mandheg ing tanah kuwi, lan kamulyané Kristus saya mundhak.

Ndeleng uripé Santo Siprianus sing prasaja lan perhatiané marang iman Kristen lan kaslametan nyawa manungsa, setan nggrenthèk untu marang dhèwèké lan nyurung wong-wong pagan kanggo ngfitnah dhèwèké ing ngarepé panguwasa tanah wétan, kanthi ngandhakake yèn dhèwèké wis ngisin-isini para déwa, mbalèkaké akèh wong saka para déwa mau, lan ngluhuraké Kristus, sing mungsuh karo déwa-déwa mau. Lan banjur akèh wong jahat padha teka ing ngarepé panguwasa Eutolmius, sing mréntah ing tanah-tanah kuwi, lan padha nggunakake Cyprianus lan Justina, nuduh yèn padha mungsuh marang déwa-déwa lan raja, lan marang kabèh panguwasa—yèn padha mbingungaké wong akèh, ngapusi lan nuntun menyang kesasar, ngajak padha nyembah Kristus sing disalib. Kanthi kuwi, padha nyuwun marang gubernur supaya ngukum pati Cyprian lan Justina amarga kuwi. Sawisé krungu panyuwunan mau, Eutolmius mrentahaké supaya Cyprian lan Justina ditangkep lan dipenjara. Banjur, nalika mangkat menyang Damaskus, dhèwèké nggawa loro-loroné kanggo diadili. Nalika para tawanan Kristus, Cyprian lan Justina, digawa ngadhep dhèwèké kanggo diwènèhi paukuman, dhèwèké takon marang Cyprian:

'Ngapa kowe mbalèkaké punggung marang pakaryan mulya biyènmu, nalika kowe dadi abdi déwa sing misuwur lan nuntun akèh wong marang déwa-déwa kuwi?'

Santa Siprianus ngandhani panguwasa carane piyambakipun sampun mangertos kelemahan lan tipuan setan sarta sampun mangertos kuwasa Kristus, ingkang dipun ajrih lan gemeter dening setan, sami mlayu nalika mirsani pratandha Salib Suci; piyambakipun ugi nerangake sabab pindhah manunggal kaliyan Kristus, ingkang badhe dipun tilar donya. Penyiksa ora nggatekake tembungé Cyprian , nanging amarga ora bisa mangsuli, dhèwèké mréntah supaya sang wali digantung lan badané disembelih, lan Santa Justina dipukul ing lambéné lan mripaté. Sajrone cobaan sing dawa, padha ora kendhat ngakoni Kristus lan nahan kabeh kanthi rasa syukur. Sang penyiksa banjur ngurung wong-wong mau ing penjara lan nyoba ngyakinake supaya bali menyang penyembahan berhala kanthi pitutur alus. Nalika dhèwèké ora bisa mbujuk wong-wong mau, dhèwèké mréntahaké supaya wong-wong mau dibuwang ing kuali; nanging kuali sing nggodhok kuwi ora marakaké cilaka apa-apa marang wong-wong mau, lan padha muji Gusti Allah kaya-kaya padha ana ing panggonan sing adhem. Ndeleng kahanan iki, sawijining imam pagan sing aran Athanasius kandha:

'Ing jenengé déwa Asclepius[6685] , aku uga bakal mbuwang awakku dhéwé menyang geni iki lan nggawe para dukun sihir kuwi isin.'

Nanging geni durung nyentuh awaké, dhèwèké langsung mati. Nalika weruh kuwi, sang penyiksa dadi wedi lan ora péngin manèh ngadili wong-wong mau, banjur ngirim para martir mau marang gubernur Claudius ing Nicomedia[6686] , nerangaké kabèh sing wis kelakon marang wong-wong mau. Gubernur kuwi banjur ngukum supaya wong-wong mau dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika padha digawa menyang panggonan paukuman, Cyprian nyuwun wektu sethithik kanggo ndedonga supaya Justina dipaukuman luwih dhisik: dhèwèké wedi yèn Justina bakal wedi nalika ndeleng paukumané. Nanging dhèwèké kanthi bungah nyundhul sirahé ing sangisoring pedhang lan lunga menyang Pangantené, Kristus. Nalika nyekseni pati sing ora adil saka para martir iki, ana sawijining wong aran Theoktist, sing rawuh ing kono, ngrasakake sedhih banget kanggo wong-wong mau; atine kagugah marang Gusti Allah, dheweke nyungkur ing sikile Santo Siprianus, nyiume, lan ngumumake yèn dhèwèké dadi wong Kristen. Bareng karo Siprianus, dhèwèké uga langsung dihukum dipenggal sirah. Mangkono padha nyerahake nyawane ing tangan Gusti Allah; nalika jasad-jasade tetep durung dikubur sajrone enem dina.

[6685] Asclepius, utawa Aesculapius, iku dewa obat-obatan ing mitologi Yunani-Romawi.

[6686] Nicomedia – sawijining kutha ing Asia Minor. – Akèh reruntuhan isih ana nganti saiki saka Nicomedia kuna sing makmur, dadi pratandha marang kamulyané jaman biyèn.

Sawetara lelungan sing ana ing kana kanthi rahasia njupuk jasad-jasade lan nggawa menyang Roma, ing kana diserahake marang sawijining wanita saleh lan suci jenenge Rufina, sedulure Claudius Kaisar[6687] . Dheweke ngubur kanthi pakurmatan jasad para martir suci Kristus: Cyprianus, Justina, lan Theoktist. Ing kuburé, akèh wong sing teka kanthi pracaya mari saka lara. Mugi Gusti, lumantar pandonga para wali mau, nyembuhaké lara jasmani lan rohani kita!

Kontakion, Nada 1:

Sawise mbalik saka ilmu sihir marang kawruh Gusti, ya kowe sing wicaksana saka Gusti, kowe muncul ing donya minangka tabib paling wicaksana, maringi panyembuhan marang wong-wong sing ngajeni kowe, Cyprianus lan Justina: ndedonga bebarengan karo dheweke marang Panganggèr manungsa, Gusti, supaya Panjenengané nylametaké nyawa kita.

Uripé Santo Andreas, wong bodho kanggo Kristus

Dirilèkaké tanggal 2 Oktober

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Yunani Leo Agung lan Wicaksana[6688] , putrané Kaisar Basil sang Makedonia[6689] , ana sawijining priya ing Konstantinopel sing aranè Theognostus. Dhèwèké tuku akèh budhak, ing antarané ana bocah lanang enom asal Slavia sing aranè Andreas[6690] . Wong enom iki ganteng lan misuwur amarga wataké apik. Theognost saya tresna marang dhèwèké luwih saka budhak-budhaké liyané, ngangkat dhèwèké dadi abdi paling dipercaya, lan ngutus dhèwèké sinau kitab suci. Sawisé sinau Kitab Suci, Andrei kerep menyang gréja, ndedonga marang Gusti Allah lan maca kitab suci. Ing sawijining wengi, nalika dheweke lagi ndedonga, setan jahat sing weruh kuwi dadi iri marang kabecikan iki lan banjur nggebuk lawang kamar kanthi kenceng banget. Andrew dadi wedi banget, mandheg ndedonga, banjur cepet-cepet ngglethak ing amben lan nutupi awaké nganggo kulit kambing. Ndeleng kahanan iki, Setan bungah lan kandha marang setan liyane:

'Kowe weruh pemuda iki? Durung suwe dhèwèké mangan kacang, saiki delengen—dhèwèké wis nyiapaké senjata nglawan kita!'

Sawisé ngomong mangkono, Setan sirna. Nanging, wong sing pinaringan berkah kuwi ketiduran jero amarga wedi lan ing ngimpi ndeleng panglihatan kaya mangkéné. Koyoké dhèwèké ana ing alun-alun gedhé, ing salah siji sisih ana akèh wong Étiopia, lan ing sisih liyané ana akèh wong suci nganggo jubah putih. Ing antarané loro pihak kuwi, koyok ana tandhingan lan perjuangan. Para wong Ethiopia, ing sisihé ana raksasa ireng siji, kanthi bangga nantang wong-wong sing nganggo busana putih supaya milih salah siji pegulat sing bisa nglawan raksasa irengé, komandan legiuné sing tanpa cacah. Para wong Ethiopia sing kulité peteng padha ngagumbangake kekuwatane, nanging para wong nganggo busana putih ora mangsuli. Santo Andreas sing pinaringan berkah ngadeg ing kana nyawang, kepengin weruh sapa sing wani ngadhepi mungsuh sing medeni iki. Banjur piyambakipun weruh sawijining priya enom sing gagah tur ayu mudhun saka dhuwur, nyekel telung mahkota ing tangane: siji dihiasi emas murni lan watu permata, sijiné nganggo mutiara gedhé sing sumunar, lan sing katelu—sing paling ageng saka kabèh mahkota—digawe saka kembang putih lan abang sing ora layu lan ranting saka swarga Gusti. Karangan kembang mau endah banget nganti pikiran manungsa ora bisa nyawang, lan ora bisa diterangake nganggo basa manungsa. Nalika ndeleng kuwi, Andhreas gumun kepiye carane supaya bisa entuk paling ora siji saka telung karangan kembang mau. Dheweke nyedhaki marang pemuda sing muncul mau lan kandha:

[6687] Kaisar Romawi Klaudius II mrentah saka taun 268 nganti 270. – Kematiran para martir Santo Siprianus, Justina, lan Theoktistus kelakon watara taun 268.

[6688] Kaisar Bizantium Leo VI sing Arif mrentah wiwit taun 886 nganti 912.

[6689] Basil si Makedonia, bapaké, mrentah saka taun 867 nganti 886 lan ngedegaké sing diarani Dinasti Makedonia.

[6690] Ing kabèh dhaptar hagiografi Slavia, St. Andreas si Bodho kanggo Kristus disebut minangka wong Slavia; miturut teks asli Yunani, dhèwèké wong Skitia; nanging suwéné wektu Yunani kanthi keliru uga nerapaké istilah iki marang wong Slavia Wétan, nyasabké karo wong nomaden galak sing biyèn manggon ing Éropa Wétan – wong Skitia.

'Mangga, kandhaa, apa kowe adol mahkota-mahkota iki? Sanadyan aku dhéwé ora bisa tuku, enteni aku sakedhik; aku bakal lunga lan ngandhani tuanku—panjenengané bakal mbayar kowe rega apa waé sing kowe karepaké kanggo mahkota-mahkota iki.'

Wong enom iku, pasuryané sumringah, kandha marang dhèwèké:

'Percayaa marang aku, kekasihku, sanadyan kowe nggawa kabèh emas ing donya, aku ora bakal adol siji kembang saka karangan iki marang kowe utawa sapa waé, amarga karangan iki dirajut saka bandha swarga Kristus, dudu saka hiasan donya sing sia-sia. Karangan iki diparingaké marang sing ngalahaké wong Etiopia ireng kuwi. Yen kowe kepengin nampa—ora mung siji, nanging kabèh telu karangan kembang mau—mula tandhing siji lawan siji karo wong Ethiopia ireng kuwi, lan sawisé kowe ngalahaké dhèwèké, kowe bakal njupuk kabèh karangan kembang sing kowe delok saka aku.

Krungu mangkono, Andhreas kebak tekad lan kandha marang wong enom mau:

'Percayaa marang aku, aku bakal nindakake kaya sing panjenengan kandhakake; mung ajarana aku trik-trik ing pakaryan iki.'

Lanang enom kuwi kandha:

'Apa kowe ora ngerti liciké ana ing ngendi? Wong Étiopia kuwi katon medeni lan nggegirisi, nanging kekuwatané ringkih. Aja wedi karo awaké sing gedhé lan pandelengané sing medeni: dhèwèké ringkih lan bosok kaya suket kang layu!'

Sawisé nguwatké tekad Andrei nganggo tembung-tembung kuwi, priya enom sing ganteng mau wiwit mulang carané nglawan wong Ethiopia.

Dheweke kandha:

'Nalika wong Ethiopia nyekel kowe lan miwiti bergulat karo kowe, aja wedi, nanging bergulat karo dheweke nganggo pratandha salib, lan kowe bakal weruh pitulungané Gusti.'

Sawisé kuwi, sing kasucèkaké maju lan muni banter marang wong Étiopia:

'Ayo gelut!'

Kanthi swasana ngancem, wong Ethiopia kuwi nyedhak, nyekel Andreas lan suwé banget nglantakké dhèwèké kesana-kesini. Wong-wong Ethiopia banjur padha tepuk tangan, dene wong-wong sing nganggo busana putih katon pucet amarga padha wedi menawa wong Ethiopia kuwi bakal mbuwang Andrei menyang lemah. Andrei wis meh kalah déning wong Ethiopia kuwi, nanging sawisé pulih semangat, dhèwèké nyerang wong kuwi nganggo pratandha salib. Raksasa iku ambruk kaya wit ageng sing ditebang; nalika tiba, bathoke nabrak watu lan muni: 'Celaka, celaka!' Wong-wong sing nganggo jubah werna padhang padha kebak kabungahan. Padha ngangkat Andrew ing pucuk tangan, miwiti nyiume, lan ngrayakake kamenange nglawan wong Ethiopia.

Banjur para prajurit ireng, sing krasa isin banget, padha mbalik lan mlayu, nalika priya enom sing ganteng nyerahake mahkota marang Andrew lan sawise nyiume, kandha:

'Mlaku kanthi tentrem! Wiwit saiki, kowe bakal dadi kanca lan sedulur kita. Mula, tindakna tumindak kabecikan: dadi wong telanjang lan wong bodho suci kanggo Aku[6691] , lan kowe bakal muncul ing dina kratonKu minangka sing nampa akèh berkah.'

Sawisé krungu tembung-tembung saka priya enom sing ayu kuwi, Andrei sing pinaringan berkah kuwi tangi saka turu lan gumun marang impen sing luar biasa. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké dadi wong bodho suci kanggo Gusti Kristus.

Esuké, sawisé tangi, dhèwèké ndedonga, njupuk piso, banjur menyang sumur; ing kana dhèwèké mbusak sandhangané lan pura-pura edan, motong-motong nganti remuk. Ing wayah esuk banget, juru masak teka ing

---

[6691] 'Bodho kanggo Kristus' sacara harfiah tegesé kegilaan. – Dadi 'Bodho kanggo Kristus' makili wujud asetikisme Kristen sing istimewa lan paling luhur. Kaparingan semangat kang murub lan katresnan kang jero marang Gusti, para wong edan suci amarga Kristus, ora wareg mung nganggo sangsara lan nolak kabutuhan liyane, padha nyingkiri bedane manungsa sing paling utama ing antarane makhluk ing bumi – yaiku panggunaan akal sing lumrah – kanthi sukarela njupuk rupa wong edan sing ora ngerti tata krama lan isin, – sing kadhangkala, kayane, ngidini awake dhewe tumindak nggodha. […] – Sanadyan kabeh angel, pakaryan kabodhoan suci iki nuntut kawicaksanan ingkang luhur saking para askét suci menika, supados piyambakipun saged ngganti isinipun dados kamulyaning Gusti saha dados pangajaran tumrap tangga teparo, kanthi njamin bilih boten wonten dosa ingkang lucu, saha boten wonten ingkang nggodha utawi nyinggung liyan ingkang katingal ora pantes. – Para askétis kapisan saka kabodhoan suci sing nyatakake Kristus muncul wiwit awal banget, ing pangkuan monastisisme wiwitan – Mesir – ing separo kapindho abad kaping 4.

sumur njupuk banyu lan nalika weruh Andrew kaya kesetanan, banjur marani tuwané lan nyritakaké kahanan kuwi. Kanthi sedhih amarga Andrei, tuwane teka marang dheweke lan nemokake dheweke kaya-kaya ilang akal lan ngomong ora karuan. Mikir yen Andrei kesurupan setan, tuwane masang glandhang wesi marang dheweke lan mrentahake supaya digawa menyang gréja Santa Anastasia. Ing awan, Andrei pura-pura ilang akal, nanging ing bengi dheweke ndedonga marang Gusti Allah lan Santa Anastasia. Nanging ing jeroné atiné, dhèwèké mikir apa pakaryan sing wis ditindakake iku nyenengaké Gusti utawa ora, lan kepéngin nampa pratandha bab kuwi.

Nalika dhèwèké lagi mikir bab iki, dhèwèké nduwèni wahyu ing ngendi dhèwèké weruh lima wong wadon lan sawijining wong tuwa sing pasuryané sumunar mlaku-mlaku, marasaké lan mampir marang wong lara; padha teka marang Andrew, lan wong tuwa kuwi kandha marang wong wadon sing paling tuwa:

'Dewi Anastasia! Napa panjenengan boten marasakeni piyambakipun?'

'Gusti!' wangsulé wanita mau. 'Dhèwèké wis mari déning Panjenengané sing kandha marang dhèwèké: "Dadi wong bodho suci kanggo Aku, lan ing dina kratoné Aku kowé bakal nampa akèh berkah." Dhèwèké ora perlu mari manèh.'

Sawisé ngendika mangkono, padha mlebu gréja, lan ora bali manèh, sanadyan Andriyas nyawang nganti lonceng wiwit muni kanggo Matins. Banjur wong sing kasucèkaké kuwi, nalika nyadari yèn panguripan pasemahané nyenengaké Gusti, kabungahané ing roh lan wiwit makarya luwih semangat manèh – ing wayah wengi nglakoni pandonga, lan ing wayah awan nglakoni pakaryané kabodhoan suci.

Ing sawijining wengi, sang suci Andriyus, miturut adaté, ndedonga ing jeroning atiné marang Gusti Allah lan marang Santa Anastasia, Sang Martir. Lan wasana, setan teka marang dheweke kanthi wujud sing cetha katon, digandheng karo bala setan, nggawa kapak; setan-setan liyane nggawa piso, kayu, pancang lan tombak, kaya arep mateni wong sing pinaringan berkah iku. Wong Ethiopia sing biyen uga muncul, ing wujud sing padha kaya nalika dheweke gelut karo Andrei, lan nggerem marang dheweke saka adoh. Nyerbu marang sang wali, dhèwèké nyoba mecah dhèwèké dadi loro nganggo kapak sing dicekel ing tangane. Kabeh setan liyane padha nyerbu mèlu. Nanging sang wali, ngangkat tangane kanthi nangis, njerit marang Gusti:

'Aja pasrahake nyawa sing maringi Gusti kamulyan lan pakurmatan marang kéwan galak!'

Banjur dhèwèké muni manèh:

'Wahai Santo Yohanes Teologian, tulung aku!'

Lan banjur muni guntur, muncul akèh wong, lan ana sesepuh sing kinurmatan, pasuryané luwih padhang tinimbang srengéngé, ngadeg ing ngarepé, digandheng karo akèh abdi. Panjenengané ngandika kanthi tegas lan khidmat marang wong-wong sing ana barengé:

'Tutup lawang, supaya ora ana siji wae sing bisa lolos!'

Mangkono gapura langsung ditutup, lan kabèh wong Étiopia ditangkep. Lan Andreas krungu siji setan bisik-bisik marang kancané:

'Kutukna jam nalika kita kesasar: amarga Yohanes ora welas asih lan arep nyiksa kita kanthi kejem!'

Kang Salèh Yohanes banjur maréntahaké para priya sing teka bareng dhèwèké, sing nganggo jubah putih, supaya mbusak ranté wesi saka gulu Andriyas. Dhèwèké banjur ngadeg ing njaba gapura lan kandha:

'Bawani wong-wong Ethiopia marang aku, siji-siji.'

Padha nggawa setan sing kapisan lan nglebokake ing lemah. Rasul njupuk ranté, mbengkokaké dadi telung bagéan lan nggebuk setan mau satus kaping. Setan mau, kaya manungsa, njerit:

'Ampunana aku!'

Sawisé kuwi, setan liyané dibaringaké pasuryané ngadep ngisor, lan dhèwèké uga dipukul; banjur sing katelu – lan dhèwèké nampa jumlah pukulan sing padha. Pukulan sing digunakaké Gusti kanggo nggebuki setan-setan kuwi dudu ilusi, nanging paukuman nyata sing marakaké sangsara marang bangsa setan. Nalika kabèh wong Étiopia wis diukum kaya ngono, Yohanes kandha marang wong-wong mau:

'Mlaku lan tunjukna marang bapakmu, Setan, tatu-tatu sing wis kena marang kowe – supaya dhèwèké weruh apa iki nyenengaké atiné!'

Sawisé wong-wong sing nganggo jubah putih padha lunga, lan setan-setané sirna, sang tuwa sing kinurmatan kuwi nyedhak marang abdi Gusti, Andhreas, lan sawisé masang belenggu ing gulu, kandha marang dhèwèké:

'Kowe weruh sepira cepetku teka nulungi kowe: amarga aku ngopeni kowe tenanan, merga Gusti wis nyerahake pangopènan kowe marang aku. Mula sabar: ora suwe kowe bakal dibebasake lan bisa lunga menyang endi wae miturut kersamu.'

"Gusti," kandha Andhreas, "panjenengan sinten?"

Sing sepuh kuwi mangsuli:

Aku iku sing nate nyandhak ing dhadha Gusti (Yohanes 13:22, 21:20).

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké sumunar kaya kilat lan sirna saka pandelengané priya enom kuwi. Sang Andreas sing kaberkahan, ing sisihé, muji Gusti Allah amarga wis ngutus murid kesayangane kanggo nulungi dhèwèké.

Sawisé penampakan Santo Yohanes Teologian, pacelathoné karo dhèwèké, lan panyiksa sing ditindakake déning setan-setan, Santo Andriyas sing isih diiket banjur nglempèk, kepéngin turu – lan ing wektu kuwi dhèwèké mlebu ing kahanan ekstasi. Dhèwèké weruh awaké dhéwé ana ing kamar kraton. Dumunung ing tahta kanthi kamulyan ageng yaiku Sang Prabu, sing nelpon Andreas menyang sacedhaké lan takon:

'Apa kowe kepéngin kanthi sakabehing atimu makarya kanggo Aku?'

Andreas mangsuli:

'Inggih, Gusti!'

Raja maringi dheweke sawijining panganan sing pait banget kanggo dicicipi lan nalika nindakake kuwi, ngendika marang dheweke:

'Mangkono dalan sing sedhih tumrap wong-wong sing makarya kanggo Aku ing donya iki.'

Sawisé kuwi, Panjenengané maringi Andhrey panganan sing luwih putih tinimbang salju lan luwih legi tinimbang manna. Sawisé nyicipi, Andhrey bungah lan lali paité saka suapan kapisan. Lan Sang Prabu ngendika marang dhèwèké:

'Mangkono panganané kang tak paringaké marang wong-wong sing ngabdi marang Aku lan sabar nganti pungkasan. Lan kowe uga, lakonana pakaryanmu kanthi wani, kaya nalika kowe miwiti: amarga sawise nandhang sangsara sethithik ing urip iki, kowe bakal manggon langgeng ing gesang kang tanpa pungkasan.'

Sawisé tangi saka turu, Andhrey nyadari yèn dhaharan kapisan sing dideleng—sing pait—iku minangka pratandha sabar ing donya iki, déné dhaharan pungkasan—sing legi—iku pratandha urip langgeng.

Sawisé kuwi, tuwané Andrei nyimpen dhèwèké ing sisihé patang wulan, banjur nglémosaké dhèwèké. Kanthi pura-pura edan, Andrei miwiti ngumbara ing dalan-dalan. Dhèwèké mlaku ngliwati kutha *'nglakoni kasangsaran, sangsara lan panganiayaan;* wong-wong sing *sak donya ora pantes nampa'* (Ibrani 11:37–38). Sawetara wong ngolok-oloki kaya wong edan; liyane ngusir dheweke, sengit kaya asu ambu busuk; ana uga sing nganggep dheweke kesurupan setan; lan bocah-bocah lanang ngolok-oloki lan nggebuki wong sing pinaringan berkah iku. Nanging dheweke sabar nampa kabeh lan ndedonga kanggo wong-wong sing ngina dheweke.

Yen ana dermawan welas asih sing maringi sedekah marang Andhreas, dhèwèké nampa nanging banjur maringi marang wong mlarat liyané. Nanging, dhèwèké mènèhi sedekah kuwi kanthi cara sing ora ana sing ngerti yèn dhèwèké mènèhi sedekah; kanthi pura-pura nesu marang para pengemis lan kaya arep nggebuki, dhèwèké, kaya wong bodho suci, mbuwang dhuwit sing dicekel ing tangané marang rai para pengemis, lan para pengemis banjur njupuk. Kadhangkala dhèwèké ora mangan roti nganti telung dina; wektu liyané dhèwèké puasa sak minggu; lan yèn ora ana sing maringi sepotong roti, dhèwèké ora mangan manèh nganti minggu kapindho. Sandhangan siji-sijiné Andrei mung klambi koyak-koyak, ora pantes dipakèk, sing meh ora nutupi awaké sing telanjang. Kanthi ngetutake Saint Simeon ing saben bab, wong bodho suci kanggo Gusti Yesus, dhèwèké mlayu-mlayu ing dalan ing wayah awan lan nglampahi bengi kanthi ndedonga. Urip ing kutha gedhé kaya ngono, ing tengahé populasi sing akèh, dhèwèké ora nduwé panggonan kanggo nyandhak sirah. Para pengemis ngusir dheweke saka gubug-gubuge, dene wong sugih ora gelem ngidini dheweke mlebu ing pekarangan omahé. Nalika dheweke perlu turu lan maringi awaké sing kesel pangaso, dheweke bakal nggoleki tumpukan sampah ing ngendi asu padha turu , lan manggon ing antarané. Nanging sanajan asu-asu kuwi ora gelem ngidini abdi Gusti nyedhaki. Ana sing ngigit dheweke kanggo ngusir, ana uga sing mlayu dhéwé. Dheweke ora tau turu ing sangisore atap, nanging tansah ing adhem lan panas, nggladrah kaya Lazarus ing rereged lan lendhut, diinjak-injak déning manungsa lan kéwan. Mangkono sang martir sukarela nandhang sangsara, lan mangkono sang bodho suci ngguyu marang donya kabèh: *'awit kabodhoané Gusti Allah luwih wicaksana tinimbang manungsa'*[6692] (1 Kor. 1:25). Lan

sih-rahmaté Roh Suci manggon ing sajroning dhèwèké, lan dhèwèké nampa karunia pangrêmbag, awit dhèwèké bisa mangertèni pikirané manungsa.

Nalika semana, ing Konstantinopel, putriné sawijining bangsawan seda; dhèwèké wis urip kanthi kasucian prawan. Ing ranjang sakdurunge seda, dheweke nyuwun supaya dikubur ing njaba kutha, ing kuburan wong mlarat sing ana ing kebon bapakne. Nalika dheweke seda, jenazahne digawa menyang panggonan kuwi, lan dikubur miturut adat Kristen. Ing wektu kuwi ana tukang kubur ing Konstantinopel sing nalika nggali kuburan mesthi nyopot sandhangané wong mati. Dheweke ngadeg ing pinggir dalan, nyawang ngendi cah wadon iku bakal dikubur. Sawisé weruh panggonan kuburané, dheweke mutusaké, sawisé bengi teka, bakal nggali kuburan mau lan nyopot sandhangané wong wadon sing wis mati.

Kedadéyané, Santo Andreas, nalika nindakake tingkah polah suci kang lumrah kanggo Gusti Kristus, lunga menyang panggonan kuwi. Sawisé ndelok maling kuburan kuwi, dhèwèké nyumurupi niyat jahaté liwat Roh. Kanggo nyegah maling kuwi nindakake niyaté lan prédhiksi paukuman sing bakal tumeka, Santo Andreas ndelok dhèwèké kanthi teges lan, kaya wong nesu banget, kandha:

'Mangkéné pangandikane Roh kang ngadili wong-wong sing nyolong sandhangané wong mati ing kuburané: kowé ora bakal ndeleng srengéngé manèh, ora bakal ndeleng awan, ora bakal ndeleng pasuryané manungsa; lawang omahmu bakal katutup kanggo kowé lan ora bakal mbukak manèh. Dina bakal pudar kanggo kowé lan ora bakal padhang manèh.'

Krungu kuwi, tukang kubur ora mangertos apa sing diomongake sang wali, banjur mlaku adoh, ora nggatekake tembung-tembunge. Nanging sang wali ndelok maneh marang dheweke lan kandha:

'Arep lunga? Aja nyolong! Amarga yen kowe nindakake kuwi, aku dadi saksi ing asmané Gusti Yesus yèn kowe ora bakal ndeleng srengéngé manèh.'

Nalika nyadari yèn wong suci kuwi ngomong marang dhèwèké, tukang kubur kuwi gumun kepiyé dhèwèké bisa ngerti niyaté, banjur bali marang wong suci lan kandha:

'Kowe mesthi kesurupan setan lan, amarga godhongan iblis, ngomong bab-bab gaib lan sing ora dingertèni! Aku bakal menyang kana kanthi sengaja kanggo ndeleng apa omonganmu kuwi kelakon!'

Sawisé kuwi, sang wali mundur lan tetep pura-pura edan. Nalika sonten sumrambah, milih wektu sing pas, maling kuwi nggeser watu saka peti mati, mlebu ing njero, lan sing pisanan dijupuk yaiku sandhangan njaba almarhumah lan kabèh perhiasané, amarga kuwi regané larang. Sawisé njupuk kuwi, dhèwèké arep lunga, nanging ana swara saka jeroné atiné ngendika: 'Copot uga bajuné: bajuné ayu.' Sawisé nyopot bajuné sang dara, maling kuburan kuwi arep metu saka kuburan. Nanging gadis mati iku, miturut dhawuh Gusti, ngangkat tangan tengené lan nyabet raié tukang kubur, lan sakwise kuwi dhèwèké langsung kabut mripaté. Wong sengsara kuwi banjur ketakutan banget lan gemeteran nganti gusi, untu, dhengkul, lan kabèh balungé padha gemeter amarga wedi.

Puteri sing wis mati banjur mbukak cangkemé lan kandha:

Wong sengsara lan ditolak! Kowe ora wedi marang Gusti, uga ora mikir yèn kowe uga manungsa! Kowe kuduné isin karo awak telanjang cah wadon; kowe wis njupuk akèh saka aku – paling ora kowe isa ninggalaké klambi kanggo awakku sing telanjang. Nanging kowe ora nate paring welas asih marang aku lan nindakake tumindak kejem marang aku, kanthi niyat nggawe aku dadi bahan guyonan ing ngarepe kabeh dara suci ing dina Rawuhe Gusti kapindho. Nanging saiki aku bakal nindakake tumindak marang kowe supaya kowe ora bakal nyolong maneh, supaya kowe ngerti manawa Yesus Kristus isih urip, lan sawise mati ana penghakiman, balasan, lan paukuman.

Sawisé ngucapaké tembung-tembung kuwi, sang putri tangi, njupuk tuniké, banjur nganggo, lan sawisé nganggo kabèh sandhangan lan perhiasané, dhèwèké nggleleng lan kandha: *'Kowe piyambak, ya Gusti, sing maringi aku tentrem'* (Mazmur 4:9).

Kanthi tembung-tembung mau, dhèwèké manèh tentrem ing swarga. Bab wong sing diasingaké, dhèwèké meh ora duwé kekuwatan kanggo munggah metu saka peti mati lan golek pager kebon. Kanthi nyekel témbok pager siji banjur sijiné nganggo tangané, dhèwèké mlaku menyang dalan paling cedhak lan ngumbara ngarah lawang kutha. Kanggo wong-wong sing takon babagan sabab kabutaane, dhèwèké nyritakaké sawijining crita——sing béda banget karo apa sing saktenané kelakon. Nanging sawisé kuwi, dhèwèké nyritakaké kabèh apa sing wis kelakon marang dhèwèké marang siji kanca. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké wiwit nyuwun-nyuwun lan mangkono ngupadi panguripan. Lan asring dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Kutukana tenggorokanku, amarga kowe aku dadi wuta!'

Dheweke uga kelingan marang Santo Andreas lan gumun carane kabeh mau kelakon, persis kaya sing wis dipirsani lan diandharake dening santo mau.

Sawijining dina, nalika mlaku-mlaku ing kutha, Santo Andreas weruh ana wong sing wis seda digawa nyedhak marang dhèwèké. Wong sing seda kuwi wong sugih banget, lan akèh wong padha mèlu ngetutaké peti matine, nggawa lilin lan kemenyan. Para rohaniawan padha nyanyi kidung panguburan sing lumrah, déné kulawarga lan wong-wong sing ditresnani padha nangis lan meratapi. Ndeleng kanthi mripat rohani apa sing kelakon marang wong mati kuwi, sang wali mandheg lan nyawang. Banjur, sawisé suwé ora sadar, dhèwèké weruh kanthi mripat rohani akèh wong Étiopia sing mèlu ngusung peti mati lan padha njerit banter:

'Celaka dhèwèké, celaka dhèwèké!'

Sawetara padha nggawa karung ing tangané, sing isiné abu disebarake marang wong-wong sing ngubengi jenazah. Liyané, para setan, padha joged lan ngguyu tanpa isin kaya pelacur; ana uga sing ngonggong kaya asu, déné liyané muni nggrogol kaya babi. Jenazah mau dadi sumber kabungahan lan guyonan kanggo para setan. Sawetara setan sing ngubengi wong mati kuwi nyawurake banyu ambune ora enak marang dheweke, dene liyane mabur ing udara cedhak amben panggonane dheweke. Ambune nyengat lan nglegakake metu saka mayit wong sing wis mati kuwi. Melu mèlu ing mburiné wong mati, para setan padha nimpuk tangan lan nginjak sikil kanthi swara banter sing medeni, ngina wong-wong sing lagi nyanyi lan kandha:

'Muga-muga Gusti ora nate maringi padhang marang kowe kabeh, wong Kristen sengsara, amarga kowe padha nyanyi marang asu iki: "Kanthi para wali, paringna rohé tentrem", nanging kowe malah nyebut dhèwèké—sing wis kecemplung ing saben jinis ala—minangka abdi Gusti.'

Nalika ndeleng maneh, Andhrew weruh salah siji pangeran setan, kanthi pandelengan kang murub, mlaku marang peti mati wong sing diasingake kuwi, nggawa aspal lan belerang, kanggo ngobong awaké. Sawisé upacara panguburan rampung, Santo Andreas weruh Malaikat mlaku ing wujud priya enom sing ayu lan nangis luh kang pait. Nalika liwat, Malaikat mau nyedhak marang Santo Andreas. Santo Andreas, mikir yèn priya enom kuwi seduluré wong sing wis seda lan nangis pait amarga kuwi, banjur nyedhak lan kandha:

'Aku nyuwun marang kowe, ing asmané Gusti Allah swarga lan bumi: kandha marang aku apa sabab kowe nangis. Amarga aku durung tau weruh ana wong sing nangis abot banget kanggo wong mati kaya kowe.'

Malaikat mau mangsuli:

'Iki sababé aku nangis: aku ditugasaké njaga wong sing wis seda sing panjenengan deleng nalika digawa menyang kuburan. Nanging setan nyolong dhèwèké. Mangkéné sababé aku nangis lan sedhih.'

Krungu kuwi, sang wali kandha marang dhèwèké:

'Saiki aku ngerti sapa kowe; aku nyuwun, Malaikat suci, critakna dosa apa sing wis ditindakake almarhum, nganti setan nyekel dhèwèké?'

"Andreas, sing kapilih déning Gusti!" mangsuli Malaikat. "Amarga kowe kepéngin ngerti iki, aku bakal nyritakaké tanpa ndhelikaké apa-apa. Aku weruh kaéndahan roh suci kowe, sumunar kaya emas murni; nalika ndelok kowe, aku krasa rada lega ing sedhihku. Wong iki diurmati banget déning raja. Nanging dhèwèké iku wong sing nindakake dosa gedhé lan uripé kaya penjahat. Dhèwèké wong sing nglakoni zinah lan selingkuh, kena dosa Sodom; tukang muji-muji, atiné ora welas asih, pecinta dhuwit, tukang goroh lan wong sing sengit marang manungsa; dendam, tukang nampa sogokan lan tukang sumpah palsu. Dheweke nglarani abdi-abdi miskiné kanthi keluwen, nggebuki lan ninggalaké telanjang, tanpa sepatu utawa sandhangan nalika mangsa adhem. Dheweke malah mateni akèh budhak lan ngubur ing sangisore lantai kandhang jaran. Kapenuhan hawa napsu sing nggegirisi ing ngarepe Gusti, dheweke ngrusak watara telung atus nyawa nganggo dosa mesum sing keji lan nggrantes. Nanging wayahe hisab uga teka kanggo dheweke, lan pati nyerang nalika dheweke isih ora tobat lan kebak dosa sing ora bisa diucapake. Nyawane dijupuk déning setan, lan awaké sing njijiki—kaya sing panjenengan deleng dhéwé—digawa adoh déning roh jahat kanthi guyonan. Mula saka iku, nyawa suci, aku sedhih; kabungkus sedhih sing jero, aku nangis, amarga sing biyèn tak lindungi saiki wis dadi bahan guyonané setan.

Krungu tembung Malaikaté Gusti Allah, sang wali mangsuli:

'Aku nyuwun marang kowe, kancaku,' mandhega nangis iki: almarhum tumindak ala, mula seda tanpa tobat; saiki panjenengané bakal nampa woh saka pakaryané dhéwé. Déné kowe, sing kebak semangat, kebak

kabecikan, abdi Gusti Agung Sabaoth, wiwit saiki lan salawas-lawase kowe bakal ana ing sangisoré sih-rahmaté Gustimu.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, Malaikat iku kanthi ora katon mundur saka Andriyas. Lan wong-wong sing liwat padha nyangka yèn sang wali lagi ngomong dhéwé, banjur padha kandha marang siji lan sijiné:

'Delengen wong edan kuwi, carane dheweke nglipur awaké dhéwé lan ngomong omong kosong marang témbok.'

Nalika padha nindakake kuwi, padha nyundhul-nyundhul lan ngusir dhèwèké, karo kandha:

'Kowe arep apa, wong edan suci? – ora pantes ngomong karo wong, kok malah ngomong karo tembok?!'

Wong suci kuwi mlaku meneng lan sawisé menyang panggonan sepi, nangis kecut amarga karusakaning wong malang sing wis dideleng digawa menyang kuburan.

Nalika semana, Santo Andreas mlaku ing antarané wong-wong ing pasar cedhak kolom sing diadegaké déning Tsar Konstantin[6692] . Ana sawijining wanita jenengé Barbara, sawisé padhangaké Roh Suci, weruh kanthi medeni Santo Andreas sing pinaringan berkah ana ing antarané wong-wong mau, sumunar kaya tiang geni. Ing wektu sing padha, ana sawetara wong bodho padha nyundhul-nyundhul dhèwèké, déné liyané padha nggebuk dhèwèké; nanging akèh wong sing ndelok dhèwèké kandha:

'Wong iki edan: wis ilang akal. Muga-muga iki ora kelakon marang mungsuh kita!'

Para setan, nanging, ngetutaké Santo Andreas kanthi wujud wong Ethiopia ireng, kandha:

'Oh, muga-muga Gusti ora ngutus maneh wong kaya dheweke menyang donya; amarga ora ana sing wis ngeringake atine kita kaya wong iki, sing ora gelem makarya kanggo tuwane, nganti pura-pura dadi wong bodho suci lan ngguyoni sakabehe donya.'

Lan wong wadon iku weruh yèn wong-wong Ethiopia padha nunjukaké sapa waé sing nggebuki sang wali lan padha kandha ing antarané:

'Kita seneng banget amarga padha nggebuki dheweke kanthi sembrono, amarga amarga panyiksaan marang abdi Gusti sing ora salah iki, dheweke bakal diukum nalika wayahe mati, lan ora ana kaslametan kanggo dheweke.'

Krungu kuwi, sing kasucèkaké, katuntun déning Rohé Gusti Allah, nyerbu marang wong-wong mau kaya geni, ngrusak pratandha-pratandha setan nganggo kakuwatan kang nggumunaké, lan ing nesuné marang wong-wong mau, ngendika:

'Kowe ora kena ngukum wong-wong sing lagi nggebuki aku, amarga aku ndedonga marang Gustiku supaya palu-palu sing padha diwenehake marang aku ora diitung dadi dosa tumrap wong-wong mau. Padha nindakake iki amarga ora ngerti, lan amarga ora ngerti mau, padha bakal oleh pangapura.'

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung mau, langit dumadakan kabuka kaya gapura, lan saka kana akèh manuk walet sing paling ayu mudhun marang sang wali; ing antarané ana merpati gedhé putih salju sing nyekel ranting zaitun emas ing paruhé. Lan merpati kuwi ngendika marang sang wali nganggo basa manungsa:

'Grasa godhong iki; Gusti Allah Kang Maha Kuwasa wis ngutus saka Swarga minangka pratandha sih-rahmaté marang kowe, amarga kowe welas asih lan ngapura marang wong-wong sing nggebuk kowe, lan kowe ndedonga kanggo wong-wong mau supaya iki ora diétung dadi dosa tumrap wong-wong mau.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, manuk merpati iku banjur mènèk ing sirah sang wali. Ndeleng kabèh mau, wanita salehah iku gumun, lan sawisé pulih saka panglihatan mau, dhèwèké kandha:

'Pira lampu sing diduwèni Gusti ing donya iki, lan ora ana sing ngerti!'

Akèh kaping dhèwèké arep nyritakaké marang wong liya bab panglihatané, nanging kuwasa Gusti nahan dhèwèké. Mengko, Santo Andreas ketemu dhèwèké ing sawijining panggonan lan kandha marang dhèwèké:

'Jaga rahasiaku, Barbara, lan aja critakake marang sapa wae apa sing wis kok deleng nganti aku *tekan "panggonan panggonan sing éndah, malah omahé Gusti Allah"* (Mazmur 41:5).'

'Ya lampu sing bener lan suci saka Gusti,' mangsuli Barbara, 'sanadyan aku kepengin nyritakake panglihatanku marang sapa wae, aku ora bisa, amarga kakuwatan Gusti sing ora katon nyegah aku.'

[6692] Iki mesthi nyebutake kolom wungu Romawi sing misuwur, sing diadegake déning Konstantinus Agung minangka pangeling syukur marang kamenangan sing dipikolehi nglawan Maksentius kanthi kuwasa Salib Kristus, lan sabanjuré digawa menyang Konstantinopel.

Nalika mlaku-mlaku ing kutha, Santo Andreas tau ketemu karo sawijining bangsawan lan, sawisé weruh uripé, ngidèni dhèwèké, kandha:

'Kowe pezina licik, wong sing ngina Gréja, kowe pura-pura arep menyang gréja: kowe kandha, "Aku arep menyang Matins," nanging kowe dhéwé menyang Setan kanggo nindakake pakaryan ala. Wah, kowe sing ora nduwé hukum, sing tangi ing tengah wengi lan nyurung Gusti Allah nesu! Wayahé wis teka kanggo kowe ngadhepi akibat saka tumindakmu! Utawa kowe kira bisa ndhelik saka mripaté Gusti sing medeni, sing ndeleng kabèh lan ngerti kabèh?"

Krungu kuwi, bangsawan mau nyurung jarané lan mlayu, supaya ora isin luwih gedhé. Sawisé sawetara dina, dhèwèké lara abot lan wiwit kurus. Para pangiring nggawa dhèwèké saka gréja siji menyang gréja liyané lan saka dhokter siji menyang dhokter liyané; nanging kabèh kuwi ora marasaké. Ora suwe, wong sing diasingake iki seda lan nampa sangsara langgeng. Ing sawijining wengi, sang wali weruh Malaikaté Gusti Allah teka saka kulon cedhak omahé bangsawan kuwi. Malaikat kuwi katon kaya geni murub lan nyekel tongkat geni sing gedhé. Nalika Malaikat kuwi nyedhak wong lara kuwi, dhèwèké krungu swara saka dhuwur:

'Pukul wong sing ngina iki, wong Sodom sing ngajijiki iki, lan nalika kowe nggebuk dheweke, kandhaa: "Apa kowe isih kepengin nindakake dosa lan ngrusak kabèh wong? Apa kowe bakal terus nindakake tumindak ala kaya setan, kanthi pura-pura arep menyang Matins?"'

Malaikat mau banjur miwiti nglakoni dhawuh sing diparingake. Swarane malaikat lan pukulane krungu, nanging malaikaté dhéwé ora katon. Ing tengah-tengah panyiksaan kuwi, wong iku nyawa metu.

Ing sawijining dina, nalika ana ing pasar, Santo Andreas ketemu karo sawijining biksu sing dipuji dening kabeh wong amarga uripe sing luhur. Pancen dheweke urip kaya sing pantes kanggo biksu, nanging dheweke banget seneng marang dhuwit. Akeh warga kutha, nalika ngakoni dosa marang dheweke, padha maringi emas akèh kanggo disalurkan marang wong mlarat. Nanging, amarga kesengsem banget marang dhuwit, dheweke ora maringi apa-apa marang sapa wae, malah nyimpen kabeh ing kantonge lan bungah ndeleng kasugihane saya tambah. Nalika mlaku ing dalan karo biksu sing malang kuwi, Santo Andreas sing duwé pandelengan wicaksana weruh yèn ana ula medeni sing nglilit ing awaké wong serakah kuwi. Santo Andreas nyedhak marang biksu mau lan miwiti mriksa ula kuwi. Nanging biksu kuwi, salah nganggep yèn Santo Andreas iku salah siji pengemis sing nyuwun sedekah, kandha marang dhèwèké:

'Mugi Gusti paring welas asih marang kowe, sedulur; aku ora duwe apa-apa kanggo diwenehake marang kowe.'

Mundur sethithik, sing pinaringan berkah iku weruh manawa ing udara ing ndhuwur ula ana tulisan ing aksara peteng:

'Akaré kabèh kabecikan iku ula saka keserakahan.'

Nalika ndeleng maneh, sang wali weruh loro priya enom padha mbantah siji lan sijine – siji kulité peteng lan mripate peteng; iku setan, dene sijine – Malaikaté Gusti – padhang kaya padhange swarga. Sing peteng kandha:

'Biksu iku kagunganku, amarga dhèwèké nglakoni kersaku. Dhèwèké tanpa welas asih lan rakus marang pérak – dhèwèké ora nduwé bagéan ing Gusti Allah lan makarya kanggo aku, kaya wong sing nyembah berhala.'

'Ora, dhèwèké iku kagunganku,' sanggah Malaikat, 'awit dhèwèké puasa lan ndedonga, lan saliyané iku dhèwèké alus lan andhap asor.'

Mula padha rembugan, nanging ora ana persetujuan antarané. Lan ana swara saka swarga marang Malaikat sing sumunar:

'Kowe ora duwe bagéan ing biksu kuwi; tinggalna dhèwèké, awit dhèwèké ora ngabdi marang Gusti nanging marang Mamon.'

Sawisé kuwi, Malaikaté Gusti mundur saka dhèwèké, lan roh pepeteng nguwasani dhèwèké. Ndeleng kahanan kuwi, Andriyas sing kaberkahan gumun amarga setan mungsuh wis menang nglawan Malaikat padhang ing pasulayan. Nalika sawijining dina sang wali ketemu karo biksu kuwi ing dalan, dhèwèké nyekel tangan tengené lan kandha:

'Abdi Gusti, rungokna aku, abdi panjenengan, tanpa nesu, lan tampi kanthi rahayu tembungku sing andhap asor, awit amarga panjenengan aku ngrasakake sedhih ageng, lan aku ora tahan maneh ndeleng panjenengan, sing biyen kanca Gusti, saiki wis dadi abdi lan kanca setan. Kowe nduwé swiwi kaya serafim: kenapa kowe nyerah

marang Setan, nganti dhèwèké bisa motong swiwi mau saka oyodé? Wajahmu padhang kaya kilat: kenapa saiki dadi peteng? Celaka aku! Kowe nduwé pandelengan kaya akèh mripat, nanging saiki ula wis mbuta kowe saktenané. Kowe iku srengéngé, nanging saiki kowe wis nyemplung ing wengi kang peteng lan nggegirisi. Napa, sedulur, kowe wis ngrusak atimu? Napa kowe wis nyambung kanca karo setan keserakahan, nganti ngidini manggon bareng kowe? Napa kowe nyimpen emas? Apa kowe bakal dikubur bareng emas kuwi? Lha, sawisé kowe mati, emas kuwi bakal tiba ing tangan wong liya! Apa pancen kowe kepengin dirusak dening keserakahan? Nalika wong liya mati keluwen, kedinginan, lan ngelak, kowe bungah ndeleng akèh emasmu. Apa iki dalan kanggo tobat? Apa iki paugeran kanggo biksu, sing mréntah supaya nglirwakake kesia-siaan urip? Apa kowe pancen wis mbebasake awakmu saka donya lan kabeh isine? Apa kowe pancen wis nyalibake awakmu marang donya lan kabeh kesia-siaan ing kono? Apa kowe durung krungu Gusti ngendika: *'Aja nggawa emas, utawa pirak, utawa tembaga ing ikat pinggangmu, uga aja nggawa kantong kanggo lelungan, utawa loro klambi'* (Matéus 10:9–10)? Napa kowe banjur lali marang paugeran-paugeran iki? Amarga urip kita bakal rampung dina iki utawa sesuk; *'mangka, marang sapa barang-barang sing wis kowe simpen iku bakal dadi duwé?'* (Lukas 12:20)? Apa kowe ora ngerti yèn Malaikat sing njaga kowe wis nangis lan mundur adoh saka kowe, déné setan ngadeg ing sacedhakmu, lan ula keserakahan wis ngubal-ngubal gulu kowe, nanging kowe ora nyadari? Satemene aku kandha marang kowe, nalika aku liwat, aku krungu Gusti Allah mbantah kowe. Aku nyuwun marang kowe: wenehana kasugihanmu marang wong mlarat, anak yatim, janda, wong papa lan para lelungan sing ora duwe panggonan kanggo nyandhak sirah. Mula, usahaa supaya bisa dadi kanca Gusti Allah maneh . Nanging yen kowe ora nggatekake aku, kowe bakal nemoni pati sing nggegirisi. Ing asmane Yesus Kristus, aku nyekseni yen kowe bakal langsung weruh setan.

Sawisé kuwi, dhèwèké nambahaké:

'Apa kowe bisa ndeleng dheweke?'

Lan mripat rohani sang biksu kabuka, lan dhèwèké weruh setan, ireng kaya wong Étiopia, kaya kéwan, kanthi cangkem kang medeni; nanging dhèwèké ngadeg adoh lan, nalika weruh Andhreas, ora wani nyedhak. Banjur sang biksu kandha marang sang suci:

'Hamba Gusti, aku weruh dheweke, lan wedi banget nyerang atiku; kandhaa marang aku: apa sing perlu kanggo kaslametan nyawaku?'

Andreas kandha marang dhèwèké manèh:

'Percayaa marang aku: yen kowe ora manut marang aku, aku bakal ngutus dheweke marang kowe, supaya dheweke nyiksa kowe lan supaya ora mung warga kutha iki, nanging uga sak donya papat pojok bakal krungu isinmu; mula awas lan tindakna apa sing tak kandhakake.'

Krungu kuwi, biksu kuwi wedi banget lan janji bakal nindakake kabeh sing diprentahake wong suci. Lan langsung Andhrey weruh roh agung teka saka wetan ing wujud kilat lan nyentuh ula kuwi, ngrusak kakuwatané; ula kuwi, ora kuwat nahan iki, malih dadi gagak lan sirna. Wong Etiopia ireng iku uga mati, lan malih Malaikaté Gusti nyekel pangendalianing biksu. Nalika piyambakipun pamit marang biksu, ingkang kasucèkaké paring piwulang:

'Aja nganti kowe ngandhani sapa-sapa bab aku, nanging aku bakal kelingan kowe ing pandongaku awan lan bengi, supaya Gusti Yesus Kristus nuntun kowe menyang dalan sing leres.'

Sawisé kuwi, sang biksu banjur mènèhaké kabèh emasé marang wong mlarat, lan sabanjuré dhèwèké saya dimulyakaké déning Gusti Allah lan manungsa; akèh wong sing nggawa emas marang dhèwèké supaya bisa diwènèhaké marang wong mlarat. Nanging dhèwèké ngandhani para panyumbang supaya padha mènèhaké nganggo tangané dhéwé, kandhané:

'Apa gunané aku ngopeni bandhaé wong liya?'

Nalika dhèwèké urip manut paugeran biksu, Santo Andreas rawuh marang dhèwèké ing sawijining pangliyan kanthi pasuryan kang sumringah; dhèwèké nunjukaké marang dhèwèké sawijining wit kang sumunar ing sawah, kang ngusung warna woh kang legi, lan ngendika:

'Panjenengan panjenengané Gusti Allah, Bapa, awit Panjenengané wis nylametaké panjenengan saka cangkemé ula lan ndadékakaké nyawa panjenengan kados wit kang kembang. Mula, usaha panjenengan ngowahi kembang iki dadi woh kang legi. Wit éndah kang panjenengan delok iki minangka lambangé nyawa panjenengan.'

Nalika dhèwèké waras pikirané, sang biksu saya kuwat ing pangabdian rohani lan tansah matur nuwun marang Gusti Allah lan marang santo Andhèrya, kang wis nuntun dhèwèké menyang dalan kaslametan.

Santa Andreas banget nyenengake Gusti Allah lan banget ditresnani Gusti, nganti ing sawijining wektu, kaya Rasul Paulus, piyambakipun kapendem menyang swarga katelu (2 Kor. 12:2), ing ngendi piyambakipun mireng tembung-tembung kang ora bisa diucapake lan nyumurupi kaendahan swarga, kang ora katon dening mripat manungsa. Dheweke nyritakake iki marang kancane sing setya, Nikiforos, sawetara wektu sadurunge seda.

Nalika semana, mangsa adhem teka, lan embun beku parah nyekel Konstantinopel rong minggu; kabèh omah katutup salju; wit-witan ambruk amarga badai lan manuk-manuk tiba mati ing lemah, ora bisa golek pangan. Ing wektu kuwi, kabèh wong mlarat lan papa nandhang sangsara gedhé; padha ngeluh, nangis, lan gemeter amarga adhem, padha mati amarga kekurangan, keluwen, lan adhem. Ing wektu kuwi, Santo Andreas, sing ora duwé pangayoman utawa sandhangan, nandhang sangsara gedhé amarga adhem. Nalika dhèwèké kepéngin ngungsi ing sangisoring atap sakedhik, dhèwèké nyedhak wong-wong gelandangan liyané, nanging padha ngusir dhèwèké nganggo kayu kaya asu, karo padha njerit:

'Metu kéné, kowe asu!'

Amarga ora ana pangayoman saka cilaka sing nyerangé lan putus asa nganti nyawane, dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

Mugi Gusti Allah dipun puji! Sanadyan aku bakal seda amarga adhem iki, mugi aku seda amarga katresnanku marang Panjenenganipun – nanging Gusti Allah kuwasa sangkan paring sabar marang aku kanggo nahan adhem iki.

Nalika mlebu panggonan sepi, sang wali weruh asu sing lagi nggleleng ing kana lan, kepengin anget awaké, banjur nggleleng jejere asu kuwi. Nanging nalika asu kuwi weruh dhèwèké, asu kuwi munggah lan mlayu. Lan Andhreas kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Oh, kowe pancen wong sing kebak dosa, wong sengsara. Ora mung manungsa, nanging uga asu ngremehake kowe!'

Nalika dhèwèké nggleleng ana ing kana, gemeteran amarga adhem lan angin kang kenceng, awaké beku lan biru, dhèwèké mikir yèn wayahe wis teka kanggo ambegan pungkasan, lan wiwit ndedonga supaya Gusti nampa nyawane kanthi tentrem . Lan dumadakan dhèwèké ngrasa anget ing jeroné, lan nalika mbukak mripat, dhèwèké weruh sawijining priya enom sing ayu raié sumunar kaya srengéngé. Ing tangané nyekel ranting kang kebak kembang warna-warni. Ndelok Andrei, priya enom kuwi kandha:

'Andrei, kowe ana ing endi?'

Andrei mangsuli:

'Saiki aku ana *"ing pepeteng, ing jurang"* (Mazmur 87:7).'

Banjur priya enom sing muncul mau alus nyentuh pasuryané Andrei nganggo ranting kebak kembang sing digenggem ing tangané, lan kandha:

'Badanmu supaya urip maneh.'

Santa Andreas ngambegan wangi kembang-kembang mau; wangiané mlebu ing atiné, mbasakaké lan nguripaké awaké kabèh. Sawisé kuwi, dhèwèké krungu swara kandha:

'Bawa dhèwèké menyang panggonan liya supaya dhèwèké bisa ngaso sakwentar, banjur dhèwèké bakal bali manèh.'

Kanthi tembung-tembung mau, turu sing manis nyerang dhèwèké, lan dhèwèké nyekseni wahyu Gusti Allah sing ora bisa diungkapaké, kang dhèwèké dhéwé critakaké kanthi rinci marang Nikiforos sing kasebut mau, kanthi tembung-tembung iki:

'Aku ora ngerti apa sing kelakon marang aku. Miturut kersaning Gusti, aku tetep rong minggu ing sawijining pangliyan sing manis, kaya wong sing sawise turu nyenyak sakwengi tangi esuk. Aku weruh awakku dhewe ana ing sawijining swarga sing endah lan nggumunake lan, kaget ing atiku, aku mikir: "Apa tegese iki? Aku ngerti yèn aku manggon ing Konstantinopel, nanging kepiyé aku bisa teka ing kéné – aku ora ngerti.' Lan aku ora mangertèni, *'apa ing badan – aku ora ngerti, utawa metu saka badan – aku ora ngerti: Gusti sing ngerti'* (2 Kor. 12:2). Nanging aku weruh awakku nganggo sandhangan sing padhang kaya tenunan kilat; ing sirahku ana mahkota sing dirajut saka akèh kembang; aku diiket nganggo sabuk kraton lan aku bungah banget nalika ndeleng kaendahan kuwi; kanthi pikiranku lan atiku aku gumun marang pesona sing ora bisa diungkapake saka swarga

Gusti lan seneng banget mlaku-mlaku ing kana. Ana akèh taman kebak wit-witan dhuwur, sing nalika pucuké ngoyang-ngoyang nyenengake paningalku, lan ambu wangi sing éndah sumebar saka ranting-rantingé. Sawetara wit mau tansah kembang, liyane dihiasi godhong emas, dene liyane maneh ngasilake woh-wohan sing endah banget; ing kaendahane, wit-wit mau ora bisa dibandhingake karo wit apa wae ing donya, amarga ora ditandur dening tangan manungsa, nanging dening tanganing Gusti. Ing taman-taman kuwi ana manuk-manuk tanpa cacah sing duwé swiwi emas, putih salju, lan warna-warni. Padha ngedhung ing ranting wit-witan swarga lan padha nyanyi éndah banget nganti nalika krungu swara manisé, aku kelangan rasa dhiri: atiku bungah banget, lan aku mikir yèn swarane bisa krungu sanajan ing pucuking langit. Taman-taman éndah kuwi dumunung jejeg baris, kaya siji resimen ngadhepi resimen liyané. Nalika aku mlaku-mlaku ing antarané kanthi kabungahan sing tulus, aku weruh ana kali ageng mili ing tengahing swarga sing nyirami taman-taman éndah kuwi. Ing loro-lorone pinggir kali tuwuh tanduran merambat, rantingé nyebar, dihiasi godhong lan klompok anggur emas. Ing kana, saka papat penjuru, mumbul angin alus lan wangi, ambegané ndadèkaké taman-taman kuwi ngoyang, godhongé ngetokaké swara gemerisik sing éndah. Sawisé kuwi, aku krasa wedi banget, lan kayane aku lagi ngadeg ing pucuking langit, déné ing ngarepku ana sawijining priya enom sing pasuryané padhang kaya srengéngé, nganggo busana ungu. Aku mikir yèn dhèwèké kuwi sing wis nyabet pasuryanku nganggo ranting kembang. Nalika aku ngetutake tapake, aku weruh Salib ageng lan endah, kang rupane kaya pelangi, lan ing sacedhake ana para penyanyi kang murub kaya geni, padha nyanyikake kidung manis, muji Gusti kang biyen tau disalib ing Salib. Lelaki enom sing mlaku ing ngarepku, sawisé nyedhaki Salib, nyium salib mau, banjur menehi isyarat marang aku supaya nyium Salib uga. Kanthi rasa ngajrih lan kabungahan sing ageng, aku nyandhak Salib Suci mau kanthi raket lan nyiumé kanthi sumringah. Nalika aku nyiumé, atiku kebak rasa legawa rohani sing ora bisa diterangaké lan aku nyedhot ambu sing luwih wangi tinimbang swarga. Nalika liwat ing ngarepé Salib, aku ndelok mudhun lan weruh ing ngisorku kaya jeroné segara. Kayane aku mlaku ing awang-awang; kaget, aku njerit marang pandhèrku:

'Pak, aku wedi yen aku bakal tiba ing jurang.'

Dheweke, mbalik marang aku, kandha:

'Aja wedi, amarga kita kudu munggah luwih dhuwur.'

Lan piyambakipun ngulurkên tanganipun dhumateng kula. Nalika kula genggêm tanganipun, kita sampun wonten ing ndhuwur langit kaping kalih. Ing kono kula nyawang priya-priya ingkang nggumunakên. Katentreman lan kabungahaning pasedhiyanipun, ingkang botên saged kapratelakakên nganggo basa manungsa. Sasampunipun punika, kita mlebet ing geni ingkang nggumunakên, ingkang botên ngobong kita, nanging namung madhangi kita. Aku wiwit kebak rasa wedi, lan maneh pandhuku, mbalik, ngulurake tangane marang aku lan kandha:

'Kita kudu munggah luwih dhuwur.'

Mangkono, sawisé tembung-tembung kuwi, kita munggah ngluwihi swarga katelu, ing kono aku weruh lan krungu akèh pasukan swarga padha nyanyi lan ngluhuraké Gusti Allah. Kita nyedhaki sawijining tabir kang sumunar kaya kilat, ing ngarepé ana para mudha ageng lan aneh, kaya geni murub; pasuryané padhang luwih sumunar tinimbang srengéngé, lan ing tangané padha nyekel senjata geni. Nalika aku ngadeg kono kanthi gumun, aku weruh akèh bala swarga sing ora kaétung. Banjur mudha sing nuntun aku kandha marang aku:

'Nalika tabir iku kabukak, kowe bakal weruh Gusti Kristus. Mula, sujud ing ngarsané pangastané kamulyan.'

Krungu kuwi, aku bungah lan gemeter, amarga aku kabungkam déning rasa wedi lan kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Aku ngadeg lan nyawang, ngentèni tirai mau diangkat. Lan wawu, tangan kang kobong mecahké tirai, lan aku, kaya nabi Yesaya, nyawang Gustiku, *'lungguh ing pangastana kang dhuwur… Seraphim ngadeg ngubengi Panjenengané* (Yesaya 6:1–2). Panjenengané nganggo busana werna abang padhang; pasuryané sumunar banget, lan mripaté ndelok aku kanthi katresnan. Ndelok kuwi, aku sujud ing ngarsané, nyembah marang pangarsaning kamulyané sing paling padhang lan nggumunake. Ora ana tembung sing bisa ngungkapake kabungahan sing nglimputi aku nalika ndeleng pasuryane; sanajan saiki, nalika aku kelingan panglihatan kuwi, atiku kebak kabungahan sing ora bisa diungkapake. Aku gemeteran ing ngarsané Gustiku, gumun marang rahmaté sing maringi aku, wong sing ala lan wong dos, bisa ngadeg ing ngarsané lan nyawang kaéndahan ilahiné. Nalika mikirake ketidaklayakanku lan nggatekake kamulyaning Gustiku, atiku krasa haru nganti metu luh lan aku mbaleni tembungé nabi Yesaya marang diriku dhéwé: *'Celaka aku! Aku binasa! Amarga aku iki wong sing bibité najis, lan aku manggon ing antarané bangsa sing bibité najis—lan mataku wis weruh Sang Prabu, Gusti angkatan*

perang.' (Yesaya 6:5). Lan aku krungu Sang Pencipta sing paling welas asih, sing ngandika marang aku nganggo lambéné sing paling manis lan suci telung tembung ilahi, sing nglegakaké atiku lan nyulutaké katresnan nganti saka angeté Roh aku lumer kabèh kaya lilin, lan sabdaé Dawud kawujud ing aku: *'Atiku dadi kaya lilin; wis lumer ing jeroku'* (Mazmur 21:15). Sawisé kuwi, kabèh pasukan swarga padha nyanyi kidung sing éndah lan ora bisa diungkapaké, banjur – aku dhéwé ora ngerti kepiyé – aku manèh mlaku-mlaku ing swarga. Lan aku éling yèn aku durung weruh Sang Putri Paling Suci, Ibuné Gusti Allah. Lan wongé, aku weruh ana wong lanang sumunar kaya méga, nggawa Salib lan kandha:

'Apa kowe kepengin ndeleng Ratu Surgawi sing paling padhang ing kene? Nanging Panjenengané ora ana ing kene. Panjenengané wis mundur menyang donya kang akèh sangsara – kanggo nulungi manungsa lan nglipur wong-wong sing sedhih. Aku bakal nuduhaké panggonan suci Panjenengané, nanging saiki ora ana wektu, amarga kowe kudu bali manèh menyang panggonan asalmu: mangkono dhawuhé Gusti marang kowe.'

Nalika piyambakipun ngendika tembung-tembung punika, kados pisan kula kecemplung ing turu kang manis; lajeng, nalika kula tangi, kula manggih awak kula ing panggonan ingkang sami kados ingkang kapisan, nemplung ing pojok. Lan kula gumun ing pundi kula wonten nalika wahyu punika, lan dhumateng punapa ingkang kaparingaken dhumateng kula supados kula sakseni. Atiku kebak kabungahan sing ora bisa diucapake, lan aku matur nuwun marang Gustiku, sing kersa maringi sih rahmat kaya ngono marang aku.

Sang Andreas nyritakaké panglihatan iki marang kancané, Nikiforos, sadurungé séda, lan ngajak dhèwèké sumpah supaya ora ngandhani sapa-sapa nganti dhèwèké bébas saka ikatan daging. Nanging Nikiforos nyuwun banget marang sang wali supaya mbukak paling ora siji saka telung tembung sing wis diucapaké Gusti marang dhèwèké; nanging sang wali ora kersa mbukak kuwi. Mangkono Santo Andreas, kapungkur ing ékstasi, kaya Rasul Paulus, nyumurupi apa sing durung tau dideleng déning mripat manungsa, krungu apa sing durung tau krungu déning kuping manungsa, lan kasenengan ing wahyu kaéndahan swarga sing ora bisa dibayangaké déning manah manungsa (1 Kor. 2:9). Lan amarga nalika wahyu rahasia swarga, dhèwèké ora weruh Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, dhèwèké diparingi sih supaya bisa ndeleng Panjenengané ing bumi liwat pangliyan ing Gréja Blachernae, nalika Panjenengané rawuh nulungi manungsa, katon ing udara bebarengan karo para nabi, Para Rasul lan pasukan malaikat, padha ndedonga kanggo manungsa lan nutupi wong-wong mau nganggo omophorion suci Panjenengané. Sawisé ndeleng Panjenengané, wong sing pinaringan berkah mau kandha marang muridé Epifanius:

'Apa kowe weruh Ratu lan Gusti saka kabèh, sing lagi ndedonga?'

Epifanius mangsuli:

'Aku weruh Panjenengané, Bapa Suci, lan atiku kebak rasa ngajrih.'

Nglakoni urip kang nggumunake, Santo Andreas nindakake akèh mujijat lan nampa akèh panganiayaan lan palu, kaya sing kacathet ing buku kapisah babagan uripé, sing ditulis déning Nikiforos[6693] . Dhèwèké maringi pratandha babagan masa depan lan nuntun akèh wong dosa supaya tobat. Banjur piyambakipun pindhah menyang panggonan langgeng[6694] , ingkang sadurunge sampun kaping pirang-pirang kaparingi pangajab; saiki, sawise manggon ing kono langgeng, piyambakipun remen bebarengan para Malaikat lan ngadeg ing kabungahan ing ngarsane Gusti Allah, ingkang Siji ing Telung Pribadi: Rama, Putra, lan Roh Suci, dhumateng Panjenenganipun mugi kaluhuran langgeng. Amin.

[6693] Ing teks asli basa Yunani saka Uripé Santo Andreas si Bodho kanggo Kristus, ing pungkasané, pangarang nulis: 'Aku, Nikiforos, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, kalebu ing antawis para imam ing Gréja Agung Kutha Karajan, sing diarani Kawicaksanan (Sophia)é Gusti Allah (yaiku Katedral Hagia Sophia), aku, Nikiforos, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, wis kalebu ing antawis para imam ing Gréja Agung Kutha Karajan, kang dikenal minangka Kawicaksanan (Sophia) Allah (yaiku Gréja Agung Kutha Karajan, kang dikenal minangka Kawicaksanan (Sophia) Allah), wis nyerat uripé kang éndah lan mulya saka Bapa Andrew kang kinurmatan, miturut kang tak deleng kanthi mripatku dhéwé lan tak sinau saka Epiphanius kang mulya, sing sakbanjuré dadi uskup."

[6694] St. Andreas si Bodho kanggo Kristus séda ing yuswa 66 taun. Pati panjenengané dumadi watara taun 936.

Troparion, Nada 1:

Krungu swara Rasulmu Paulus sing kandha, 'Kita iki wong bodho demi Kristus', abdi Panjenengan Andhreas dadi wong bodho ing donya, demi Panjenengan, ya Kristus Gusti. Mula, nalika kita saiki ngurmati pangeling-elingé, kita ndedonga marang Panjenengan: ya Gusti, nylametna nyawa kita.

Kontakion, Nada 4:

Kanthi pilihanmu dhéwé kowe nganggo sandhangan wong bodho; mesthi kowe ora teka kanggo mbenci kaéndahan donya iki, kowe nglayèkaké kabijaksanaan donya; lumantar puasa lan ngelak, lan panas srengéngé lan adhem kang nyilet, lumantar udan lan salju, lan ora tau ngindhari kasangsaran liya saka alam, kowe nyucèkaké awakmu, kaya emas ing tungku, Andhrew sing pinaringan berkah.

16 Oktober

3 Oktober (Gaya Lawas)

Urip lan Martiré Santo Dionysius Areopagita, Imam-Martir Suci

Diperangeti tanggal 3 Oktober

Martir Suci Dionysius Areopagita[6695] lair saka wong tuwa bangsawan sing isih pagan, lan dibesarké ing kutha misuwur Athena[6696] . Nalika isih enom, dhèwèké dikirim sinau kawicaksanan Hellenic[6697] , ing ngendi dhèwèké unggul banget nganti umur rong puluh lima taun, dhèwèké wis ngluwihi kabèh kanca-kancané ing kawruh filsafat. Karepé nyampurnakaké kawruh babagan élmu filsafat luwih adoh, dhèwèké mundur menyang kutha Heliopolis ing Mesir[6698] , ing ngendi para guru kondhang wis suwé manggon. Ing kana, bebarengan karo kancane Apollophanes, Dionysius sinau astronomi[6699] . Ing dina nalika Kristus Gusti disalib kanggo kaslametan kita, lan nalika awan srengéngé dadi peteng lan ana pepeteng telung jam, Dionysius ngucap kaget:

'Boh Gusti Allah, Sang Pencipta sakabehing donya, lagi nandhang sangsara, utawa donya sing katon iki bakal pungkasan!'

Panjenengané ngendika tembung-tembung mau bab sangsara Kristus kanthi ilham saka Rohé Gusti Allah, lan ora manut piwulang kabijaksanaan jaman iki. Sawisé bali saka Mesir menyang Athena, Dionysius nikah lan, amarga unggul ing antarané warga liyané ing kasucian, kawicaksanan, lan integritas, dadi anggota Areopagus. Nalika Rasul Suci Paulus, sawisé teka ing Athena, mènèhi khotbah ing Areopagus ing ngarep para tuwa babagan Kristus sing disalib lan wungu[6700] , Dionysius, sing ngrungokaké kanthi tliti tembung-tembungé Rasul Suci, nyimpen mau ing atiné. Para sepuh kutha liyane padha ragu marang khotbahé Rasul lan kandha yèn bakal ngrungokaké khotbahé bab Kristus ing wektu liyané. Nanging Dionysius, sing luwih wicaksana tinimbang liyané, miwiti rembugan babagan iku karo Paulus sacara pribadi[6701] . – Rasul Paulus takon marang dhèwèké:

'Sapa sing kowe anggep Gusti?'

[6695] Areopagite – anggota dewan nagara paling dhuwur ing Athena lan pangadilan – Areopagus.

[6696] Athena – kutha krajan nagari Yunani kuna; misuwur amarga bangunan-bangunané, patung-patungé, pangembangan dagang lan industri, lan utamané sekolah-sekolahé. Nganti wektu sing relatif suwé (abad kaping 6 SM), kéné dadi papan sekolah filsafat kondhang, ing ngendi wong-wong saka tanah kuna padha nampa pendhidhikan.

[6697] Hellenic – Yunani; kadhangkala tembung iki ateges 'pagan'; nalika lairé Kristus, wong Yunani iku wong sing paling terdidik ing jaman kuna.

[6698] Heliopolis – sawijining kutha ing Afrika; dumunung ing pinggir tengen Kali Nil, ing salah siji cabang wétané, ing kidul Mesir Sisih.

[6699] Astronomi – ilmu sing nyinaoni hukum sing ngatur gerakane benda-benda langit. Para sarjana Mesir, yaiku para imam, kondhang banget amarga panalitene ing ilmu iki.

[6700] Nalika Rasul Paulus nindakake lelampahan ageng kapindho kanggo nginjil – watara taun 54 Masehi.

[6701] Iki dicritakaké kanthi rinci ing Kitab Kisah Para Rasul: 17:15–34.

Dionysius nuduhaké marang dhèwèké Cronus, Aphrodite, Zeus, Hephaestus, Hermes, Dionysus, Artemis lan akèh liyané ing kutha[6702] . Nalika dhèwèké ndelok déwa-déwa mau bareng Dionysius, Rasul Paulus weruh sawijining pura sing ana tulisan: 'Kanggo Gusti Sing Ora Dikenal'. – Dhèwèké takon marang Dionysius:

'Sapa iku "Gusti Sing Durung Dikenal"?'

'Dheweke,' wangsulane Dionysius, 'sing durung katon ing antaraning para déwa, nanging bakal teka ing wektu sing pas. Dheweke iku Déwa sing bakal mrentah swarga lan bumi, lan kratoné ora bakal ana entéké.'

Krungu mangkono, Rasul wiwit nanem wiji sabda Gusti kanthi subur ing lemah sing apik; adhedhasar tembungé Dionysius dhéwé, Rasul ngandhani yèn Gusti iki wis rawuh, yèn Panjenengané lair saka Sang Perawan Maria sing Maha Suci lan, sawisé dipaku ing Salib, nandhang sangsara kanggo kaslametan manungsa. Amarga ora tahan nyekseni sangsara Panjenengané, srengéngé dadi peteng, lan sajrone telung jam ora maringi pepadhang marang jagad raya. Gusti Allah iki uga sing wungu saka pati lan munggah menyang swarga. 'Mula saka iku, Dionysius,' pungkasané Sang Rasul Suci Paulus, ' pracayaa marang Panjenengané, kenalana Panjenengané, lan ngabdi marang Gusti Allah sing sejati, Yesus Kristus, kanthi kasuciyan.'

Dionysius kelingan pepeteng sing nyelimuti sakabehe bumi, sing uga kasebut dening Santo Paulus, lan langsung pracaya yen nalika semana Gusti Allah nandhang sangsara ing wujud manungsa. Sawise kuwi, dheweke mbukak atine marang pangertosan babagan Gusti Allah sing sadurunge durung dikenal, yaiku Pangeran Yesus Kristus. Kanthi pencerahan saka padhanging sih rahmating Gusti, Dionysius wiwit nyuwun marang Rasul supaya ndedonga marang Gusti kanggo piyambakipun, mugi Gusti paring welas asih lan ngetang piyambakipun minangka salah satunggaling abdi Panjenenganipun.

Nalika Rasul Paulus arep ninggalaké kutha Athena, ana wong wuta—sing kabèh wong ngerti wis wuta wiwit lair—nyuwun marang Rasul supaya paring pirsawan. Rasul Suci mau, kanthi nggawe pratandha salib ing mripat wong wuta kuwi, ngendika:

'Gusti Yesus Kristus, ingkang *"ngludhag ing lemah, nggawe lendhut karo ludhah, lan ngolesi mripat* wong wuta *nganggo lendhut*" (Yohanes 9:6), lan paring paningal marang wong wuta—mugi Panjenengané uga padhangaké panjenengan kanthi kamulyané!'

Lan sakwise kuwi wong wuta mau langsung weruh. Rasul Paulus maringi dhawuh marang dheweke supaya menyang Dionysius lan kandha:

'Paulus, abdi Yesus Kristus, ngutus aku marang kowe, supaya, kaya sing wis kowe janjekake, kowe teka marang dheweke lan, sawise dibaptis, nampa pangapura dosa-dosamu.'

Wong buta iku mangkat lan nglakoni apa sing diprentahake Rasul Paulus; ing wektu sing padha, dhèwèké mratelakaké bab sih-rahmaté Gusti Allah sing wis paring lumantar Rasul. Nalika weruh wong wuta mau wis bisa ndeleng maneh, Dionysius saya kuwat imané marang Kristus. Bareng karo garwané Damara[6703] , anak-anaké lan kabèh wargané, dhèwèké langsung menyang Rasul Paulus lan dibaptis déning panjenengané. Sawisé kuwi, Dionysius ninggalaké omah, bojo, lan anak-anaké, gabung karo Rasul Paulus lan salawisé telung taun ngetutaké dhèwèké menyang panggonan-panggonan ing ngendi Rasul Paulus manggon. Apa sing dipelajari Dionysius saka Rasul Paulus kaserat ing tulisan-tulisané sing dianggep : 'Bab Misteri Ilahi'[6704] . Sabanjure, Dionysius diangkat dadi uskup dening Rasul Paulus lan dikirim saka Tesalonika menyang Athena kanggo nglayani kaslametan wong-wong ing kana. Dionysius iki krungu panginjilan ora mung saka Rasul Paulus, nanging uga saka kabeh Rasul. Dheweke kalebu ing antarané nalika kabèh padha kumpul kanggo panguburan Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Dheweke dhéwé nulis ing bukuné yèn dhèwèké ana ing Yerusalem ing Makam Suci, ing ngendi dhèwèké

[6702] Kronos utawa Chronos – dewa wektu, putrané Uranus (Langit). Wong Yunani pracaya yèn dhèwèké nggawa Jaman Emas ing bumi, sing ana ing jaman paling awal sajarah manungsa. – Aphrodite utawa Venus – dewi kaendahan lan katresnan wanita. – Zeus (utawa Jupiter, kaya sing diarani wong Romawi) diurmati déning wong Yunani minangka dewa utama, bapaké para déwa lan manungsa, panguwasa swarga lan bumi, guntur lan kilat, angin lan udan. – Hephaestus – dewa gunung geni lan pelindung seni pandhe besi. – Hermes – dewa lan pelindung perdagangan lan kabèh wujud komunikasi antarané manungsa lan déwa – utusan kersané para déwa. – Dionysus utawa Bacchus – dewa anggur lan kabungahan. – Artemis utawa Diana, sawijining dewi pagan sing misuwur ing kalangan Yunani, nglambangaké rembulan lan dianggep minangka pelindung alas lan moro.

[6703] Damara uga kasebut ing Kitab Kisah Para Rasul: Kisah Para Rasul 17:34.

[6704] 'Teologi Mistis' – kaya sing uga dikenal – ngandhakake manawa kabèh pamanggih lan definisi manungsa babagan Gusti ora bisa nyatakaké hakikaté, lan manawa sinau babagan Gusti kudu dumadi saka renungan mistis marang Dzat Ilahi sing ora bisa dipahami.

weruh lan krungu Yakobus, seduluré Gusti Allah[6705] , lan Rasul Agung Petrus. Ing kono uga, Dionysius weruh Yohanes Teolog karo para muridé Rasul Paulus: Para Kudus Timotius lan Hieronteus, lan akèh sedulur liyané, nalika dhèwèké mènèhi warta babagan Misteri Iman.

Sawisé tobat marang Kristus, Santo Dionysius manggon ing Athena suwéné wektu lan ngrembakaaké Gréja Allah sing diadegaké ing kono déning Rasul Suci Paulus. Sawisé kuwi, Dionysius, kaya para Rasul suci, kepéngin nginjili Injil ing tanah liya lan nandhang sangsara kanggo jenengé Kristus, kaya guruné – Paulus sing kabarkah – wis nandhang sangsara kanggo Kristus ing tangané Nero[6706] ing Roma. Sawisé ngangkat uskup kanggo nggantèkaké dhèwèké ing Athena, Dionysius mundur menyang Roma, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi kabungahan déning Santo Klemensius, Uskup Roma[6707] . Sawisé nglampahi sawatara wektu karo dhèwèké, Santo Dionysius dikirim déning Santo Klemens – bebarengan karo Uskup Lucian, imam Rusticus, diaken Eleutherius, lan sedulur-sedulur liyané – menyang Gallia[6708] kanggo mènèhi warta Kabungahan marang wong-wong pagan ing kana. Sawisé tekan ing Gaul bareng karo wong-wong mau, Santo Dionysius miwiti nginjili Sabda Gusti marang para warga ing tanah kuwi, lan ing kutha Paris[6709] dhèwèké ngowahi akèh wong saka nyembah berhala marang pracaya marang Gusti. Ing kono dhèwèké mbangun gréja[6710] nganggo dana sing diklumpukaké saka para Kristen anyar sing wis dibaptis. Ing gréja iki, Dionysius nindakake kurban tanpa getih, ndedonga marang Gusti supaya paring kekuwatan kanggo narik akèh umaté menyang Gréja. Nalika Sabda Gusti Allah disebar ing kana, panganiayaan kapindho sawisé panganiayaan jaman Nero diprakarsai déning Domitian[6711] . Kaisar iki ngutus komandan militer Sisinnius menyang Gaul kanggo nyiksa umat Kristen ing kana. Sawisé tekan kutha Paris, Sisinius dhisik-dhisik mréntah supaya Dionysius—sing wis misuwur amarga mujijat lan kawicaksanané Gusti—ditangkep lan disiksa; Rustikus lan Eleutherius digawa bareng, déné sedulur liyané mundur kanggo mréntahaké Injil ing tanah liya. Wektu kuwi Santo Dionysius wis tuwa banget lan kesel amarga pakaryan nginjili Injil. Nalika dhèwèké, sing diiket kenceng, digawa bebarengan karo Rusticus lan Eleutherius ing ngarepé komandan Sisinnius, komandan kuwi, sawisé ndelok dhèwèké, muni nesu:

'Apa kowe kuwi wong tuwa jahat Dionysius sing kanthi ngina dewa-dewa e[6712] kita, ngancurake kabèh ibadah marang dewa-dewa mau lan mbantah dhawuhe raja?'

Wong suci mau mangsuli:

'Sanadyan, kados panjenengan saged mirsani, badan kawiyaré sampun sepuh, iman kawiyaré mekar kados yuswa enom, lan pangakuan iman kawiyaré tansah nglairaké anak-anak anyar tumrap Kristus.'

Nalika Sisinia takon, 'Sapa sing disembah minangka Gusti?' Santo Dionysius ngumumaké marang dhèwèké sabda kabeneran lan ngakoni Asma Agung Tritunggal Maha Suci – Rama, Putra, lan Roh Suci.

Nanging gubernur, kaya ula budeg[6713] lan ora gelem ngrungokake khotbah panyelamatan, takon marang ketigane—Dionysius, Rusticus, lan Eleutherius—apa padha kersa manut marang raja lan nyembah dewa-dewa pagan. Padha, kaya nganggo swara siji, mangsuli:

'Kita wong Kristen; kita ngajeni siji Gusti Allah sing ana ing swarga, lan Panjenengané sing kita sembah; nanging kita ora bakal manut marang dhawuhe raja.'

Banjur Sisinnius mrentahake supaya Dionysius ditelanjangi lan dipukul tanpa welas asih nganggo tali. Sang wali nahan kabeh iku, matur nuwun marang Gusti Allah amarga dianggep pantes nampa tatu-tatu Panjenengané ing awaké dhéwé. Rustikus lan Eleutherius disiksa kanthi cara sing persis padha, nanging dheweke

---

[6705] Santo Yakobus Sang Rasul (sing Cilik) iku putrané Alfeus (Kleopas) lan Maria, adhine Ibuné Gusti Allah (Yohanes 19:25; Markus 15:40, 47, 16:1; Lukas 24:10; Mat. 13:55; Mrk. 6:3). Panjenengané nggatekake kanthi teliti pangorganisasian Gréja ing Yerusalem lan ngalami pati martir ing taun 62 Masehi. Panjenengané ninggalaké tata cara Liturgi paling tuwa sing disusun déning panjenengané dhéwé.

[6706] Nero – Kaisar Romawi (54–68 Masehi) – iku panganiaya Kristen sing pisanan tanpa welas asih. Ing taun 66 utawa 67, sajrone panganiayaan iki, Santo Paulus sang Rasul ngalami pati martir, sawisé dihukum pati kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang.

[6707] Santa Klemens, Uskup Roma katelu (92–101). Panjenengané ngalami pati martir ing sangisoré Kaisar Trajan (ing taun 101). Epistel Panjenengané marang wong Korinta dadi pratélan tumindak Panjenengané kanggo kabecikan Gréja.

[6708] Gaul – Prancis saiki.

[6709] Paris – saiki kutha krajan Prancis, ing Kali Seine; ing jaman kuna dijenengi Lutetia.

[6710] Mengko, Biara misuwur Saint-Denis dibangun ing kéné, dadi panggonan kuburan para raja Prancis kuna.

[6711] Domitian mrentah wiwit taun 81 nganti 96.

[6712] Wong Romawi nduwé déwa sing padha karo wong Yunani, mung jenengé béda.

[6713] Asp iku sawijining jinis ula berbisa. Ing buku-buku liturgi, tembung iki kadhangkala digunakake kanggo nyebut setan.

uga, sing dikuatake dening tuladha Dionysius lan, luwih-luwih, dening Gusti Allah piyambak, ngluhurake Kristus lumantar ketekunané. Sisinnius, nyadari yèn tangan para algojo bakal luwih cepet kesel tinimbang ketekunan para wali bakal sirna, mrentahake supaya para martir dibuwang menyang panjara ing dina iku uga. Esuké, para abdi nuntun Santo Dionysius metu saka penjara lan, miturut dhawuhe penyiksa, nempataké dhèwèké ing wesi kang panas abang. Ing wektu kuwi, sang wali nyanyèkaké mazmur: *'Tembung Panjenengané murni banget* [lan kobong], *lan abdi Panjenengané remen marang iku'*[6714] (Mazmur 118:140). Sawisé kuwi, sawisé ngeluaraké sang wali saka wesi panas, wong-wong mau mbuwang dhèwèké marang kéwan galak supaya dipangan. Nanging sang wali tetep ora cilaka déning kéwan-kéwan mau, amarga Gusti wis nyegel cangkemé. Banjur sang wali dibuwang menyang geni kang kobong ngédab-édabi, nanging ing kono dhèwèké uga tetep ora cilaka, amarga geni kuwi ora nyentuh sang wali lan ora nglarani dhèwèké; sawisé kuwi dhèwèké kaping pindho manèh dibuwang menyang penjara bareng Rustikus lan Eleutherius. Akeh wong pracaya teka menyang penjara panggonané Dionysius, lan ing kono sang wali nindakake Liturgi Ilahi kanggo wong-wong mau lan maringi Misteri Suci Awak lan Getihé Kristus. Nalika piyambakipun nindakake Liturgi Ilahi, para umat weruh padhang kang ora bisa diterangake ing ndhuwur Dionysius ingkang kasucen: Sang Raja Kamulyan rawuh kanthi kawanan malaikat, lan, sakwates kang bisa dideleng dening mripat jasmani para umat, padha nyumurupi Panjenenganipun. Sawisé sawatara wektu lumantar, Dionysius, Rustikus lan Eleutherius digawa metu saka penjara lan diajokake marang panglima militer, sing maneh meksa supaya padha ngorbanake kurban marang berhala. Para wali nolak manut, nanging padha ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati. Banjur penyiksa, amarga nesu, mrentahake supaya para wali dipukul tanpa welas asih, lan sawisé kuwi ngukum supaya dipenggal sirah nganggo pedhang.

Nalika para wali digawa metu saka kutha menyang gunung sing dikenal minangka Areia[6715] , Dionysius ndedonga, muni:

'Ya Gusti Allah, Allah kawula, ingkang sampun nyipta kawula lan mulang kawula kawicaksanan langgeng Panjenengan, ingkang sampun nembaraken raos rahasia Panjenengan dhumateng kawula, lan ingkang tansah rawuh ingkang ngancani kawula ing pundi kemawon kawula wonten. Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan ingkang sampun Panjenengan lampahi lumantar kula kanggé kamulyaning Asma Panjenengan ingkang paling suci, lan amargi sampun maringi pitulungan dhumateng umur tuwa kula—ingkang kesel saking pakaryan lan kepéngin ndeleng Panjenengan—kanthi nyaub kula dhumateng Panjenengan bebarengan kaliyan kanca-kanca kula. Mula, kula nyuwun dhumateng Panjenengan: tampi kula lan kanca-kanca kula; mberkahi lan ngapura dhumateng tiyang-tiyang ingkang sampun Panjenengan tebus nganggo Getih Panjenengan lan kalebetaken kula ing antawisipun abdi-abdi Panjenengan kanggé ngabdi dhumateng Panjenengan, awit kagungan Panjenengan kuwasa lan kamulyan, kados Bapa lan Roh Suci, salami-laminipun.

Banjur, sawisé ngucapaké tembung 'Amin', sang wali nyungkèkké sirahé sing suci ing ngarsané asma Yesus Kristus sing paling suci, lan dipenggal nganggo kapak kang tumpul. Bareng karo dhèwèké, para wali Eleutherius lan Rusticus uga nyawisaké nyawané kanggo Kristus.

Sawisé seda abdi Panjenengané Dionysius, Gusti Allah nindakaké mujijat ingkang mulya. Awak sang wali, sawisé dipun potong sirah, tangi lan ngadeg kanthi kuwasa Gusti Allah lan, nyekel sirahipun ing tangan, mlampah kalih stadia[6716] menyang panggonan ingkang dipun bangun gréja déning umat Kristen. Sawisé kuwi, sirahé diserahaké marang sawijining wanita salehah sing jenengé Catulla, banjur tiba ing lemah. Akeh wong sing ora precaya, nalika nyekseni mujijat iki, banjur precaya marang Kristus. Sawisé nampa sirah sang wali, Catulla kepéngin njupuk uga badané, nanging wong-wong pagan ora ngidini. Catulla banjur ngajak para penjaga menyang omahé, nampani kanthi ramah lan maringi peparing, nalika ing wektu sing padha dhèwèké maringi pitutur marang wong Kristen supaya njupuk awak suci Dionysius. Wong Kristen njupuk awak Dionysius lan ngubur ing panggonan sing padha persis nalika sirahé diparingaké marang Catulla.

[6714] Ing ayat iki saka mazmur, pangarang mazmur nyritakaké bab sabda Gusti lan paugeran Gusti, sing dadi katresnané luwih saka apa waé. Nalika nandhang sangsara kobong, Santo Dionysius katon lali marang paugeran mau, nanging mung sabda Gusti sing ana ing lambéné.

[6715] Areeva, yaiku kagungané Mars. Ares utawa Mars iku dewa perang ing agama pagan.

[6716] 'Poplis' iku satunggaling unit jarak; padha karo 690 sazhens. Dadi, loro 'poplis' padha karo 1.380 sazhens utawa 2,75 versts.

Santa Dionysius ngalami martir ing taun kaping sangang puluh uripé, ing taun kaping sangang puluh enem sawisé Kelahirané Kristus. Akeh mujijat sing kelakon ing kuburé kanggo kamulyané Kristus lan Gusti Allah kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin[6717] .

Troparion, Nada 4:

Sawise sinau kabecikan lan tetep waspada ing samubarang, panjenengan kinangsi kamulyan suci saka ati sing resik; panjenengan nyedot saka wadah pilihan[6718] sing ora bisa diungkapake, lan sawise njaga iman, panjenengan ngrampungake lomba panjenengan: Para Martir Suci Dionysius, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita bisa slamet.

Kontakion, Nada 8:

Sawise lumebu gapura swarga ing roh, minangka muridé Rasul[6719] sing tekan swarga katelu, Dionysius, panjenengan pinaringan kabèh pangerten sing ngluwihi tembung, lan panjenengan maringi padhang marang wong-wong sing manggon ing pepetenging kabodhoan. Mula kita padha njerit: Sugeng, Bapa ing saindenging donya.

Crita Babagan Santo Dionysius sing nyakup Santo Carpus lan Loro Wong Dosa

Dipeperingati tanggal 3 Oktober

Santo Dionysius Areopagita, ing epistelipun[6720] marang biksu Demophilus—sing ditulis kanggo mulang bab asih lan welas asih—ngélingaké prastawa ing ngisor iki.

'Kedadéyané,' pangandikane, 'nalika aku sowan ing pulo Kreta[6721] , aku nginep ing omahé Carpus sing kabegjan, sawijining muridé Rasul Suci Paulus[6722] .' Wong iki gedhé ing kabecikané lan misuwur amarga kasucianing atiné sing luhur banget nganti dhèwèké nduwèni kamampuan gedhé kanggo ndelok wahyu ilahi: dhèwèké ora bakal nate nerusaké nglakoni Misteri Paling Suci lan Panyawiji Urip nganti dhèwèké éntuk wahyu ilahi saka swarga. Wong suci iki – kaya sing diceritakaké dhéwé marang Santo Dionysius – ngrasakaké sedhih amarga salah siji wong kang ora pracaya. Sebab sedhihé yaiku wong kang ora pracaya kuwi wis nuntun salah siji wong pracaya metu saka Gréja menyang kabejaté dhéwé. Kang Mulya Karp krasa sedhih banget amarga kahanan

---

[6717] Saliyane karya-karya sing kasebut ing ndhuwur, Dionysius Areopagita uga minangka panganggit risalah-risalah ing ngisor iki: a) 'Bab Hierarki Surgawi', sing nyatakake doktrin sangang tingkatan malaikat, nerangake ciri lan tugas saben-saben; b) 'Bab Hierarki Gerejawi' – kang nyatakake doktrin babagan pangkat-pangkat ing hierarki gerejawi kanthi panjelasan sing padha; c) 'Bab Asma-Asma Gusti'; ing kéné Dionysius nerangake makna asma-asma Gusti sing digunakake ing Kitab Suci; lan d) 'Sepuluh Surat kanggo Wong-wong Bèda-béda'.

[6718] 'Wadah pilihan' sing dimaksud ing kene yaiku Santo Paulus Sang Rasul, sing maringi pencerahan marang Santo Dionysius kanthi padhangé agama Kristen.

[6719] Yaiku Rasul Paulus (2 Kor. 12:2).

[6720] Epistel iki, kaya sing cetha saka *Great Menology*, ditulis marang Demophilus babagan pangusirané saka gréja déning sawijining imam sing wis ngidini sawijining sedulur sing wektu kuwi lagi dipaékké mlebu komuni gréja.

[6721] Pulo Kreta (uga dikenal minangka Candia – saka jeneng kutha krajané) dumunung ing sisih wétan Segara Tengah, kidul Segara Aegea. Amarga amba lan suburé, biyèn pulo iki diarani 'ratu pulo-pulo' ing Segara Tengah. Agama Kristen diwiwiti ing kene wiwit jaman para rasul; dhasaré dipasang déning para saksi mata panurunan Roh Suci marang para Rasul, amarga wong Kreta padha rawuh ing kedadéan kuwi (Kisah Para Rasul 2:11). Sabanjure diadegake lan disebarke ing kene dening Rasul Paulus, kaya sing katon saka Suraté marang Titus, sing diangkat dadi uskup ing Kreta kanggo ngrampungake apa sing durung rampung lan ngangkat para presbiter (Titus 1:5). Ing abad kaping 17, pulo Kreta dadi jajahan Turki; saiki dadi bagéan saka Yunani.

[6722] Santa Karpus (salah siji saka Pitulas) iku murid lan kanca pakaryan Santo Paulus Rasul, kaya sing cetha saka sebutané déning Rasul Agung ing suratné marang Timotius: *'Nalika kowe teka, gawa jubah sing tak tinggalaké karo Karpus ing Troas, lan buku-buku, utamané sing ana ing kulit.'* (2 Tim. 4:13). Karpus nglantarake surat-surat Rasul Paulus miturut dhawuh; dhèwèké ngladèni dadi uskup ing kutha Berea, Makedonia, lan kanthi semangat nyebarake iman Kristen. Dina raya Santo Karpus Rasul diperingati tanggal 26 Mei

iki. Mesthiné, piyambakipun kuduné tetep sabar lan tanpa kendhat ngélingaké wong sing wis murtad saka iman nganggo tembung-tembung kebijaksanaan, sarta ngrebut manah wong sing ora pracaya kanthi alus; panjenenganipun kuduné ndedonga kanthi tulus marang Gusti, supaya Panjenenganipun malih mbalèkaké wong sing wis nyasar menyang kajahatan mau menyang Gréja Suci Panjenenganipun lan maringi padhang marang wong sing manggon ing pepetenging ora pracaya nganggo padhanging iman. Nanging Carp, sing durung nate nuduhaké ora sabar ing apa waé, ing wektu iki sanget sedhih ing atiné. Ing pungkasan bengi, nalika tengah wengi meh teka, dhèwèké tangi kanggo ndedonga. – Dhèwèké biyasa tangi ing tengah wengi kanggo ndedonga. – Nalika dhèwèké ndedonga, dhèwèké ora bisa ngatasi sedhih sing jero ing atiné amarga loro priya sing dimaksud. Wiwit ana ing pikirane manawa wong-wong sing ora manut hukum, sing nyimpangake dalan-dalan sing bener saka Gusti, diidini tetep ana ing bumi kanthi ora adil; lan dhèwèké wiwit ndedonga marang Gusti supaya geni tiba saka swarga lan nglumat loro-loroné. Nalika dhèwèké lagi ndedonga kaya ngono, dumadakan kamar ndhuwur panggonané kagoyang lan pecah dadi loro saka ndhuwur, nganti dhèwèké krasa kaya ngadeg ing pekarangan, lan geni padhang murub udan saka swarga tumuju marang dhèwèké. Nalika ngangkat pandangane menyang dhuwur, dhèwèké weruh langit kabuka lan Gusti Yesus Kristus lungguh ing jeroné, kaubengi déning akèh malaékat kang ora kaétung ing wujud manungsa. Banjur, nalika ndeleng mudhun, dhèwèké weruh bumi pecah mbukak, mbabaraké jurang jero kang peteng; lan ing pinggir jurang kuwi ana loro priya sing déning Carp, amarga nesu, wis nuntut paukumané Gusti Allah. Padha ngadeg kanthi pandelengan nyuwun ing mripaté lan kanthi wedi gedhé lan gemeter, amarga padha meh tiba ing jurang; lan ing jurang kuwi ana ula sing ngelintir lan nggrenthèk untu. Ana uga wong-wong liya ing kana sing padha nggebuk, nyurung, lan nyeret loro wong dosa mau menyang ula medeni kuwi. Carpe, nalika weruh yèn wong-wong sing wis gawe sedhih atiné saiki wis siap tiba ing jurang lan dipangan ula, kebak kabungahan gedhé; lan Carpe ora ndelok langit kang kabuka lan Gusti Yesus Kristus sing lungguh ing kono, nanging luwih merhatiin paukuman sing meh teka marang loro wong dosa mau. Nanging amarga wong-wong mau ora tiba ing jurang, Karp manèh wiwit kuwatir lan sedhih, lan manèh nyuwun marang Gusti supaya wong-wong mau tiba lan binasa. Nalika dhèwèké ngangkat mripaté menyang swarga, kaya biyèn, dhèwèké weruh yèn Yesus Kristus, sawisé munggah saka Panggonan ing Swarga, wis nyedhak marang wong-wong mau sing ngadeg ing pinggir jurang lan maringi tangan pitulungan; déné para malaékat nyokong wong-wong mau lan, kanthi nguwatké, narik saka jurang. Marang Karpus, Kristus ngendika:

'Ngapa kowe kepéngin karusakan sedulurmu? Tiru tuladhaKu lan aja kepéngin pati wong sing dosa, awit Aku siap nandhang sangsara manèh kanggo kaslametan manungsa, asal waé wong-wong padha ninggalaké tumindak ala lan sengit marang dosané.'

Nalika nyritakaké crita iki ing suraté marang biksu Demophilus sing kasebut mau, Santo Dionysius migunakaké iku kanggo mulang kita supaya ora kasar marang wong sing dosa, lan ora ngarep-arep paukumané, nanging pangapurané lan pangowahané – supaya kita bisa ndedonga kanthi tulus marang Gusti Allah kanggo wong-wong kaya ngono, sing ora kepéngin pati wong dosa, supaya Panjenengané piyambak, lumantar sih-rahmaté, bisa mbalèkaké lan paring welas asih marang wong-wong mau, amarga Panjenengané tresna marang wong sing bener, nanging uga paring welas asih marang wong dosa. Kamulyan tumrap Gusti Allah salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang John saka Hozeva, Uskup Kaisarea

Dipepering ing tanggal 3 Oktober

Bapa kita sing kinurmatan, Yohanes saka Hozevit[6723] , asalé saka kutha Thebes ing Mesir. Dheweke dicukur rambute dadi biksu déning eyangé lan, miturut pitutur sang sesepuh mau, nindakake ziarah menyang

[6723] Sing Mulya Yohanes nampa julukan 'Hosevite' saka Biara Huzin, ing ngendi piyambakipun nglampahi paling akèh gesang biksunipun. Biara iki dumunung ing ara-ara samun Huziev utawa Hoseva, antarané Yerusalem lan Yeriho, ing sisih tengen dalan utama lan ora adoh saka turunan menyang Lembah Yordania sing endhek. Biara iki dumunung ing wewengkon sing liar lan kasar. Gereja-gereja lan sel para biksu ana ing jero jurang lan, mapan ing dhuwur 50 sazhen, katon kaya nempel ing tebing watu. Biara Huzai diadegaké ing abad kaping 5. Asma pangadeg pisanané ora dingertèni. Masa kamakmuran paling gedhé saka Lavra Khuziv yaiku abad kaping 6, 7, lan

panggonan-panggonan suci ing Yerusalem. Nalika bali, piyambakipun nginep pirang-pirang dinten kaliyan sang sepuh, lajeng piyambakipun mundur saking sang sepuh menyang jurang sempit, ing kono piyambakipun nemokake guwa cilik lan manggon ing kono, urip namung kanthi oyod lan tetanduran. Nalika Gusti kersa mulyaake abdi Panjenenganipun, Panjenenganipun paring pratandha kados ing ngandhap punika. Ing wewengkon punika wonten tapa ageng ingkang asmanipun Ananias. Ing sawijining dina, putrané sawijining priya sing kaserang roh najis digawa marang dhèwèké. Ananias ora nampa dhèwèké, nanging kanthi andhap asor dhèwèké kandha marang wong-wong mau supaya padha lunga menyang pedalaman nagara lan golèk Yohanes Mesir, sing bisa marasaké bocah iku. Nalika wong-wong sing dikirim nemoni Yohanes, padha nyritakaké marang dhèwèké apa sababé padha teka. Wiwitane Yohanes nolak, nanging sawisé akèh panyuwunan dhèwèké sarujuk ngusir roh najis lan ndedonga marang Gusti Allah. Banjur, nalika mbalèk marang setan, dhèwèké kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus—dudu aku, nanging Ananias sing maréntah kowe, roh najis, metu saka bocah iki.'

Miturut dhawuhe sang wali, roh najis iku metu saka bocah lanang, lan bocah iku mari waras. Dheweke banjur nyritakake marang kabeh wong babagan mujijat agung sing wis kelakon marang dheweke. Sawisé kuwi, Santo Yohanes kapaksa, nglawan kersané, nampa jabatan uskup ing Caesarea; nanging, amarga ora bisa nampa pakurmatan kaya ngono lan kepéngin urip mbaktèni, dhèwèké ninggalaké Caesarea lan mundur manèh menyang ara-ara gersang, ing kono dhèwèké manggon nganti pungkasaning uripé.

Gusti Allah ngluhurake rahib suci Panjenengané kanthi mujijat-mujijat sing nggumunake. Ana sawijining priya sing putrané isih cilik disiksa dening roh najis. Bapaké nyelehaké bocah mau ing keranjang, ditutup nganggo suket, digawa menyang Yohanes, lan diselehaké ing sacedhakké guwa sang wali. Nalika bocah mau wiwit nangis, sang wali tangi lan langsung nyadari yèn ana roh najis sing manggon ing sajroning bocah; sawisé ngusir setan mau, sang wali nyembuhaké bocah mau. Nanging setan sing wis diusir kuwi durung puas lan ngupaya mbales dendam marang sang wali kanthi wujud manungsa. Nalika ketemu karo sang wali ing jurang pinggir segara, setan kuwi tiba ing sikilé, kaya-kaya nyuwun berkah. Abdi Gusti, nalika ndelok pasuryané sing ora disangka-sangka, kaget, lan setan kuwi nyekel sang wali saka sikilé, banjur nglemesaké dhèwèké menyang pinggir pantai; sing suci tiba ngglundhung, nanging kanthi sih rahmat Gusti ora nganti cilaka, saéngga sing mateni ora entuk apa-apa. Banjur roh jahat iku nyerahake abdi Gusti marang tangan rampok, sing nggebugi sang suci, nyabuti sandhangane lan malah ngobong gubuge. Sang suci nahan kabeh iku kanthi sabar lan mung kandha ing atine:

'Ya Gusti ingkang Maha Luhur! Kula matur nuwun, menawi punika kersa Panjenengan.'

Banjur, miturut kersaning Gusti kang Maha Luhur, maling iku kacekel lan nemoni pati kang memalukan, lan abdi Gusti mau oleh sethithik panglipur sawatara wektu. Nanging sing jahat ora mandheg nglawan wong sing suci mau. Nalika wong suci iku arep sowan marang sedulur-sedulure, ana sawijining wanita ketemu ing dalan lan nyuwun-nyuwun ing sikile, njaluk supaya mlebu ing omahé lan ngsuwakake kanthi pandonga lan berkahé. Wong suci kasentuh atiné déning panyuwunané lan banjur mlebu. Banjur, wanita goda sing jahat iku ngunci lawang lan sawisé telanjang, nindakake kabèh jinis tumindak keji, mung kanggo nyoba ngotori sing suci. Nanging wong sing teguh iku tetep kuwat nglawan tipuané setan lan, ngusir wanita mau, metu tanpa cilaka.

Sang Yohanes sing pinaringan berkah, sawisé krungu bab sawijining ahli tapa sing aran Marcian, sing misuwuré sumebar nganti adoh, kepéngin ndeleng dhèwèké; Ing wektu sing padha, malah luwih awal, Santo Yohanes, supaya ora kena godaan, wis mutusaké ora bakal ninggalaké selé sanajan kahanané apa waé, lan kanggo kuwi dhèwèké ngiket awaké dhéwé lan nganggep ikatan kuwi ora bisa dipecahaké. Mula, Malaikaté Gusti nggawa Marcian saka selé lan ujug-ujug nempataké dhèwèké ing ngarepé Sang Yohanes sing kasucèkaké. Padha ngucapaké salam lan remen ngobrol babagan rohani. Banjur Marcian digawa manèh déning Malaikat lan dadi ora katon.

Santa Yohanes ngusir setan saka akèh wong, nyembuhaké saka lara abot, ngetokaké mata banyu lumantar pandonga, nyuwun udan saka swarga, lan nindakaké akèh mujijat liya kanthi kuwasa Gusti Allah; lan nalika wis tuwa banget, piyambakipun kanthi tentrem nyerahaké nyawa suci marang Gusti Allah.

8, nalika misuwur banget amarga kasederhanaan urip para askétis. Lavra iki isih ana ing abad kaping 12. Ora ana sing ngerti apa sing kelakon sabanjuré.

Peringatan Sang Isichius Chorevite sing Kaberkahan

Dirilèkaké tanggal 3 Oktober

Wiwitane, Santo Isichius ora nggatekake bab panyelamatan nyawane. Nanging banjur piyambakipun lara, lan nalika lara punika piyambakipun tobat. Piyambakipun lajeng nyuwun supados sedaya ingkang wonten ing sacedhakipun mangkat, lan piyambakipun ngasingaken dhiri salami rolas taun, ing meneng total[6724] , namung urip saking roti lan toya, lan nglampahi sedaya wekdalipun kanggé pandonga lan tangis.

Nalika wayahe seda wis cedhak, para sedulur ing biara mecah lawang banjur mlebu; nanging apa wae sing diomongake marang Hesychius, mung siji sing krungu saka dheweke:

'Ampunana aku! Sapa waé sing nyimpen élinging pati ing atiné ora bakal dosa.' Para sedulur padha gumun marang owah-owahan sing wis kelakon ing dhèwèké, amarga sih-rahmaté Gusti, lan sawisé seda, padha ngubur awaké kanthi pakurmatan. Sawisé sawatara wektu , padha wiwit nggoleki relik suci dhèwèké, nanging ora ana sing kapanggih. Lumantar iki, Gusti paring weruh marang kabèh wong babagan kuwasa pangapuran sing sejati kanggo sing kepéngin mbeneraké dalané, sanajan wis suwe nglirwakaké kaslametané[6725] .

17 Oktober

4 Oktober (Gaya Lawas)

Uripé Para Kudus Gury, Uskup Agung Kazan, lan Varsonofy, Uskup Tver.

Dirilisaké tanggal 4 Oktober

Sing Mulya Gury, lair kanthi jeneng Gregory, lair ing kutha Radonezh[6726] saka kulawarga boyar miskin lan durung kondhang, yaiku Rugotins. Nalika isih enom, Gregory dikirim kanggo ngladeni ing omahé Pangeran Ivan Penkov. Gregory nduwèni watak alus lan manut; dhèwèké seneng kerep menyang gréja kanggo ndedonga, lan uga ndedonga ing omah; dhèwèké ngreksa kasuciané kanthi tliti lan nglakoni puasa kanthi ketat; dhèwèké uga seneng maringi sedekah marang wong mlarat lan misuwur amarga kabecikan Kristen liyané. Kanthi watak sing becik lan jujur, Gregory éntuk katresnan saka tuwané, sing banjur maringi kapercayan marang dhèwèké kanggo ngatur kabèh urusan omah tangga. Nanging iki nimbulaké rasa iri ing antarané para abdi liyané, lan padha ngumpat dhèwèké marang pangeran, nuduh yèn dhèwèké selingkuh karo garwané pangeran.

Pangeran, sing pracaya marang para panuduh, mrentahake supaya Gregorius dipatèni. Nanging putrané pangeran, sing luwih wicaksana lan waras tinimbang bapakné, nyuwun marang bapakné supaya ngapura Gregorius lan aja nganti ngremehake kulawargané amarga paukumané; lan sawisé ngerti yèn kabèh mau mung fitnah, dhèwèké nylametaké Gregorius saka pati. Nanging pangeran sing kebak niat ala iku nyekel Gregorius sing ora salah lan nahan dheweke ing penjara jero. Wong sing berkah iku nglampahi rong taun ing kana, kasiksa keluwen amarga panganan sing diwenehake ora pantes dipangan manungsa: saben telung dina dheweke mung diwenehi siji ikat gandum oat lan sethithik banyu. Kahanan sang penderita sing ora salah kuwi pancen parah, nanging dhèwèké njupuk kekuwatan saka tuladha para martir kuna lan nemu panglipur saka pamikiran yèn sel

---

[6724] Meneng iku dadi praktik asketis Kristen sing wigati kanggo kasampurnan rohani. Para asketis suci padha ngerti tenan wigatine praktik iki lan ngurmati meneng. St. Ambrosius saka Milan nulis: 'Ngerti carane meneng luwih angel tinimbang ngomong. Aku ngerti manawa akèh wong padha ngomong amarga ora ngerti carane meneng. Mula, wong sing wicaksana iku sing ngerti carane meneng. Mangkono, ing Kitab Suci wis kacathet: *'Wong wicaksana bakal meneng nganti wayahe pas'* (Sirakh 20:7)."

[6725] Kisahé St Isichius kapanggih ing karya-karya St John Climacus, abbas Biara Sinai (Tangga, Bab 6), sing dadi kancané St Isichius. St Isichius urip ing abad kaping 6 lan nglakoni tapa brata ing Gunung Horeb, saka kono dhèwèké dijuluki Horebite.

[6726] Radonezh dumunung 54 versts saka Moskow ing arah Rostov lan 10 versts saka Trinity Lavra saiki, ing arah Moskow.

penjara kuwi wis nylametaké dhèwèké saka godaan lan kuwatir donya, lan yèn pangasingané maringi dhèwèké kabebasan sakabehé kanggo nyiapaké dhiri kanggo langgeng.

Taun kapindho panjaraé meh rampung nalika salah siji kanca biyéné Gregory nyuwun marang penjaga panjara supaya diijini nyedhaki jendhela panjara lan ngomong karo Gregory; penjaga mau sarujuk. Kancané nyedhaki Grigory ing wayah bengi lan nawakake nggawa panganan sing layak. Nanging Grigory nolak nampa panganan apa waé kejaba sing wis diwènèhaké marang dhèwèké, kanthi kandha yèn 'dhèwèké diuripi déning sih rahmaté Gusti sing akèh lan nglimputi'. Mula, Gregori nyuwun marang kancane supaya nggawa kertas, tinta, lan bulu pèn kanggo nulis buku pangajaran sing digunakaké mulang bocah-bocah maca lan nulis, tinimbang panganan. Gregori maringi dhawuh marang kancane supaya adol buku-buku pangajaran mau, lan nyuwun supaya dhuwité diwènèhaké marang wong mlarat.

Rong taun sawisé, Gusti sing welas asih, ndeleng ketekunan abdi-Nya sing nandhang sangsara tanpa dosa, kersa mbebasake dhèwèké saka ikatané, kaya saka neraka, lan kanthi tangan sing ora katon saka kakuwasané mbukak lawang panjara kanggo dhèwèké. Nanging ujug-ujug, Gregorius weruh cahya ing lawang panjara; atine kebak wedi, nyangka menawa iku ilusi setan – amarga lawang kuwi wis rong taun ora tau dibukak – banjur dheweke ngadeg lan miwiti ndedonga. Lan maneh cahya kuwi muncul ing lawang, luwih padhang tinimbang sadurunge. Banjur Grigory nyedhak lan nyentuh lawang nganggo tangane, lan lawang mau langsung kabuka. Nalika nyadari yèn Gusti Allah piyambak sing paring panyelamatan saka penjara iki, Grigory matur nuwun marang Gusti lan, njupuk ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci sing wis disimpené ing penjara, metu tanpa dideleng sapa-sapa, sanajan wis padhang awan. Lan piyambakipun ninggal griya lan kutha punika, lajeng rawuh ing Biara Dormisi lan Biara St. Joseph[6727] . Ing kene, Gregorius nyepeng sumpah biksuni kanthi namanipun Gury lan dados biksu ingkang taat lan asketis; amargi gesang biksuni ingkang dados tuladha, piyambakipun sasampunipun kapilih dados abbot Biara St. Joseph. Sawisé ngladèni dadi abbot ing biara iki watara sangang taun, dhèwèké ninggalaké biara amarga kahanan séhat sing ora apik lan manggon piyambakan rong taun, nglampahi wektu kanthi puasa lan renungan marang Gusti. Banjur Guria dikirim kanggo ngladèni dadi abbot ing Biara Selizharov[6728] , nanging mung manggon ing kana ora luwih saka setaun.

Nalika Gusti paring kutha Kazan marang Tsar Ivan Vasilyevich[6729] , banjur miturut pitutur Metropolitan Makarii[6730] , Majelis Para Wali Metropolis Rusia milih Gury kanthi cara undian dadi Uskup Agung kapisan kutha Kazan[6731] . Tsar ngutus dhèwèké menyang Kazan kanthi pakurmatan ageng, maringi akèh ikon, busana gereja sing larang regane, lan pirang-pirang buku; saliyané, dhèwèké uga maringi akèh hadiah larang marang Gurii dhéwé. Para bapa suci lan maneka biara uga maringi akèh barang awis minangka kado kanggo kabutuhan wewengkon sing anyar diinjili[6732] . Ing Minggu Para Bapa Suci sawisé Paskah, 26 Mei 1555, ing antaraning muni kabeh lonceng Kremlin, Metropolitan Makarii, bebarengan karo Uskup Nifont saka Krutitsy lan kabeh archimandrite Moskow lan para abbot, uga Santo Gury karo para archimandrite lan rohaniawan sing wis disucikake, kanthi khidmat nindakake ibadah pamitan ing Katedral Dormisi ing ngarsane Tsar lan kabeh Synclite. Ing pungkasan upacara pandonga, Santo Gury, sing diiringi prosesi Salib, lumaku menyang Kali Moskva, ing kana piyambakipun numpak prau sing wis disiapake lan kanthi pandonga mangkat lelungan kanthi swara lonceng muni. Ing saben kutha, ing dalan, Santo Gury ditampi dening para rohaniawan kanthi prosesi Salib lan dipunpandhega pandonga agung, saéngga kabèh lelampahanipun, nganti tekan Kazan, meh kados sawijining pandonga sing tanpa kendhat.

Rong wulan sawisé, Santo Gury tekan ing kutha Kazan lan mapan ing tahta uskup. Minangka uskup, piyambakipun nglakoni gesang sing takwa: maringi mangan marang wong mlarat, nyukupi kabutuhan wong

---

[6727] Biara Josephov dumunung 18 versts saka Volokolamsk. Biara iki diadegaké déning Sang Mulya Joseph saka Volokolamsk. Biara iki dijenengi 'Josephov' minangka pangurmatan marang dhèwèké.

[6728] Biara Selizharov Trinity dumunung ing Kali Selizharovka, 44 versta saka kutha Ostashkov, ing Keuskupan Tver; biara iki diadegaké ing abad kaping 15.

[6729] Kazan ditaklukaké déning wong Rusia ing taun 1552.

[6730] Makarius – Metropolitan Kabeh Rusia (1542–1564) – nduwèni panggonan wigati ing sajarah Gréja Rusia lan sastra. Sajrone jabatane, Majelis Stoglav sing misuwur dianakake (1551); mesin cetak pisanan kanggo buku suci diadegake ing sangisoré pangayomané; lan, miturut paréntahé lan kanthi keterlibatan langsungé, sing diarani 'Great Menaia-Chetii' disusun.

[6731] Pangurapan Santo Gury dilakoni tanggal 7 Februari 1555.

[6732] Kanggo mbantu Santo Guriy, loro imam biara sing pantes diangkat miturut pituduhé: German, mantan arkhimandrit Biara Staritsa (ing Keuskupan Tver), sing manggon ing panti wreda ing Biara Josephov, lan Varsonofy, abbas Biara Pesnosh.

mbutuhake, mbela wong miskin, janda, lan yatim piatu, lan nylametake saking macem-macem bala. Nambah gaweyan demi gaweyan, Santo Gury nglampahi wengi kanggo ndedonga, dene ing awan dhèwèké mulang wong-wong sing ora pracaya bab kawruh babagan Gusti Allah lan pracaya marang Trinitas Agung, lan lumantar piwulangé dhèwèké nuntun akèh wong marang Kristus[6733] . Karya agung sang wali, digandhengake karo ringkihé kekuwatan jasmani—sing wis rusak nalika yuswa enom amarga masa panjara sing abot—pungkasané ngrusakake kasehatané Santa Gury, lan dhèwèké lara. Panyakité ing badan ora nyuda babar pisan kesalehan rohanié: sanadyan dhèwèké ora bisa nindakake Liturgi Ilahi dhéwé, dhèwèké tetep rawuh ing ibadah sing dipimpin wong liya, lan kanggo kuwi dhèwèké mréntah supaya digawa menyang Liturgi Ilahi ing Gréja Pengumuman marang Indoning Gusti Allah, sing wis dibanguné; ing ngendi dhèwèké bakal lungguh utawa malah nggleleng, ngrungokaké ibadah. Nanging, sanadyan nalika lara, Santo Gury ora ninggalaké tugase saben dinane sing bisa diatur[6734] , lan ing wektu sing padha terus ngendhegaké dagingé liwat puasa lan pantang. Mangkono bapa suci makarya salami telung taun. Ngrasakake yèn pamitipun dhumateng Gusti wis cedhak, Santo Gury nyaur Archimandrit Varsonofy, kang dhèwèké kagungan 'katresnan rohani ageng', lan nyatakaké pangajabé kanggé nampi saka dhèwèké gambar malaékat ageng, yaiku skéma[6735] . Pangasoan sing berkah saka sang wali lumaku tanggal 4 Desember 1564. Awaké sing kinurmatan dikubur ing Biara Spaso-Preobrazhensky[6736] , ing mburi altar gréja utama.

Ingkang Kinurmatan Barsanuphius, lair kanthi jeneng John, asalé saka Serpukhov[6737] . Panjenengané putrané imam Basil, lan wiwit isih cilik diajari maca, nulis, lan Kitab Suci. Sadurunge dhèwèké tekan diwasa, Yohanes diculik déning Tatara Krimea[6738] . Kanthi nyerah marang kersané Gusti, dhèwèké kanthi tekun nindakake tugas lan pakaryan sing diparingaké marang dhèwèké. Ing pangurungan, dhèwèké nemokaké panglipur lumantar pandonga sing kerep lan khusyuk marang Gusti, nyanyèkaké mazmur saka élingan sing isa dielingi. Para wong kafir, nalika weruh wataké John sing becik, rajiné ing pakaryan, andhap asor lan patuh tanpa pitakon marang dhèwèké, banjur ngurangi aboté pakaryané lan maringi dhèwèké kabebasan luwih akèh. Nalika dadi tawanan, John sinau basa Tatari, supaya dhèwèké ora mung bisa ngomong nanging uga bisa nulis basa kuwi kanthi lancar. Telung taun sawisé, bapaké mbayar tebusan kanggo mbebasaké Yohanes saka wong Tataria. Banjur dhèwèké teka ing kutha karajan Moskow lan njupuk sumpah monastik ing biara sing dijenengi Andronikov[6739] , ing kono dhèwèké diparingi jeneng Varsonofius. Ing kéné, Varsonofius miwiti urip kanthi asetik sing ketat lan kabecikan; Minangka pangajab marang urip asetiké sing ketat, Varsonofy diangkat déning Metropolitan Makarios dadi abbot ing Biara Pesnoshsky[6740] . Sabanjuré dhèwèké ngladèni dadi archimandrite ing kutha Kazan[6741] ; ing kono

---

[6733] Ing dina-dina awal pamaréntahané Diocese Kazan, St Gury miwiti ngedegaké biara-biara ing wewengkon Kazan kanggo tujuan misi. Panjenengané kepéngin para biksu ing biara-biara Kazan ing tembe ngentekaké kabèh wektu kanggo mratélakaké Sabda Gusti marang wong-wong sing durung pracaya lan kanggo ngedidik bocah-bocah cilik. Kanggo tujuan iki, St Guriy nganggep perlu nyedhiyakake tanah ('votchiny') kanggo biara-biara kasebut; dhèwèké nyatakaké niyaté ing layang marang tsar – isiné dikenal saka wangsulané Ivan si Jelek. 'Sampeyan nulis marang aku,' Tsar nulis marang sang wali, 'menawa sampeyan lagi ngedegake sawijining biara ("Zilantov") ing kutha Kazan, lan niyat mbangun liyane. Sampeyan nindakake pakaryan sing becik: muga-muga Gusti Allah maringi pitulungan kanggo sampeyan… Usulan sampeyan iku becik, yaiku para sesepuh kudu mulang bocah-bocah lan ngajak wong-wong sing ora precaya supaya precaya marang iman. Ajarana bocah-bocah ora mung maca lan nulis, nanging uga supaya padha mangertos apa sing diwaca, supaya sawisé kuwi padha bisa mulang wong liya, kalebu wong-wong kafir. Ya Gusti! Sepira bagyané tanah Rusia yèn kabèh uskup iku para sepuh, kaya Panjenengané Macarius lan panjenengan dhéwé.' Karya-karya St Gury ora sia-sia – akèh wong manca (utamané wong Tatars) sing mlebu agama Kristen.

[6734] 'Masa saiki,' pangandikane St Gury, 'iku wektu gawe. Ganjarane bakal ditampa ing gesang sing bakal teka. Kabungahan swarga mung bakal diparingake marang wong-wong sing ngupaya ing donya, lan sing ninggalake barang-barang sing bakal rusak supaya bisa entuk berkah sing langgeng. Wong kudu ngupaya, sanajan ana alangan utawa kasangsaran, amarga *'kasangsaran saiki ora pantes dibandhingake karo kamulyan sing bakal kawahyukake marang* kita' (Roma 9:18).

[6735] Skema – nglakoni wangun agung malaikat, skema agung, uripé wong sing ngemban skema – iku pamisahan sing paling sampurna saka donya, kepinginan paling gedhé kanggo dibebasaké saka donya lan supaya bisa bebarengan karo Kristus. (Fil. 1:23). (Skema iku tembung Yunani sing artiné wangun, rupa, pangkat).

[6736] Iku diadegaké déning Sang Varsonofy ing taun 1556, sing uga njabat minangka arkhimandrit pisanan ing biara kasebut.

[6737] Serpukhov – sawijining kutha kecamatan ing Governemen Moskow.

[6738] Krimea – sawijining semenanjung ing sisih kidul Rusia Éropa. Ditaklukaké déning bangsa Tatars ing taun 1237, banjur dijajah déning bangsa Rusia ing taun 1783.

[6739] Biara Andronikov, sing uga dikenal minangka Biara 'Spaso-Andronіev', dumunung ing pinggir Kali Yauza ing Moskow. Biara iki diadegaké watara taun 1360 kanthi naungan St Alexius, Metropolitan, lan upaya Sang Mulya Andronikos, murid Sang Mulya Sergius.

dhèwèké ngedegaké biara kanggo ngurmati Pangowahan Mulyaing Gusti lan mbangun gréja-gréja lan sel-sel ing jerone. Nalika nyekel pangkat archimandrite, Varsonofius nindakake urip sing padha suci: piyambakipun ngendhegake daginge liwat puasa lan jaga sing abot, lan nganggo rantai ing badanipun, sanadyan ora ana siji wae sing ngerti. Mangkono, ing saben bab, piyambakipun dados tuladha kabecikan tumrap sedulur-sedulure. Ing Kazan, Varsonofy kanthi semangat mbantu Santo Gury ing pakaryan nyebaraké agama Kristen marang wong Muslim lan wong pagan. Pangetahuané babagan basa lan akrabé karo kabiasaan Tatar dadi paedah gedhé kanggo dhèwèké ing upaya iki: dhèwèké ngowahi akèh wong sing durung pracaya marang Gusti lan mbaptisaké wong-wong mau. Varsonofius nyimpen katresnan tulus marang Santo Gury lan manut marang dhèwèké ing kabèh bab.

Saka Kazan, Santo Barsanuphius dipanggil menyang katedral ing Tver[6742] . Ing kono, minangka panggembala sing becik saka kumpulan domba rohani Kristus, dhèwèké khusus nyawiji ing asetikisme lan tansah nglampahi wektu kanthi puasa, pandonga, luh, lan jaga bengi sakabehé. Dheweke nyembuhake akèh wong lara, amarga dheweke trampil ing seni pengobatan; nanging dheweke ora nate nampa bayaran saka sapa wae, nanging nambani kanthi gratis; dheweke misuwur banget amarga nyembuhake hawa napsu ing jiwa, sing disembuhake liwat sih rahmat Roh Suci. Dheweke uga ora nglirwakake gawean kasar; pakaryan biasane yaiku ngjahit cowl, sing banjur diwenehake marang sedulure, kanthi nyuwun supaya padha ndedonga marang Gusti Allah kanggo dheweke.

Nalika sang wali wis sepuh banget, piyambakipun ninggalaké kawananipun lan wangsul menyang biara ingkang sampun dipundegaké ing kutha Kazan. Ing kono dhèwèké nampa Skema Agung. Sanadyan umuré wis tuwa lan badané ringkih, dhèwèké ora nyingkang saka paugeran urip askétis, lan nalika amarga lara dhèwèké ora bisa nindakake Liturgi Ilahi dhéwé, dhèwèké nyuwun marang murid-muridé supaya nggawa dhèwèké menyang gréja. Nalika pungkasané dhèwèké saya ringkih lan ngrasakaké yèn badhé ninggalaké donya iki, dhèwèké nampa Komuni Suci lan séda ing pangayomaning Gusti tanggal 11 April 1576, lan dikubur ing kono ing biara, sacedhaké Saint Gury.

Rong puluh loro taun sawisé sedaé Saint Gury lan rong puluh taun sawisé sedaé Saint Barsanuphius, miturut dhawuh Tsar Theodore Ioannovich, diwiwiti gawéan mbangun gréja watu kanggo ngurmati Pangowahané Gusti ing panggonan gréja kayu biyèn. Nalika karya wiwit nggali pondasi lan kuburan para Kudus Gury lan Varsonofy kabukak – tanggal 4 Oktober 1596 – kahanan iki dilaporake marang Metropolitan Hermogenes[6743] , sing wektu kuwi dadi Uskup Agung Kazan. Metropolitan, sawisé nindakake Liturgi lan upacara pangeling-eling, rawuh ing biara karo kabèh Sinode Suci. Nalika mbukak kuburé Santa Gurius, padha nemokaké yèn kubur kuwi kebak miyra kang wangi; karusakan mung nyerang pérangan cilik ing bibi ndhuwur, malah sandhangan suci sang santa isih utuh lan katon luwih kukuh tinimbang sing anyar. Kanthi cara sing padha, padha mbukak peti jenazah Santo Varsonofius lan uga nemokake relikine isih utuh lan ora rusak, kaya relikine Santo Gurius; karusakan mung nyerang sikilé sing kinurmatan, nanging ora ngrusak balungé, sing tetep kuwat lan waras. Relik suci para wali dipindhah saka peti mayit mau menyang relikari anyar lan, nalika kidungan panguburan dinyanyikake, dipasang ing ndhuwur lemah supaya kabeh sing teka bisa ndeleng lan nyium kanthi iman. Iki diumumaké ing layang marang Tsar Theodore Ioannovich lan Patriark Job[6744] . Tsar sing taat lan Patriark Paling Suci, kabèh dewan kraton lan akèh wong, nalika krungu kabar iki, padha ngluhuraké Gusti Allah, sing ngluhuraké para wali Panjenengané. Tsar sing taat maringi dhawuh supaya relik suci lan maringi urip para wali disimpen ing kapel sisih khusus ing sisih

---

[6740] Biara Pesnoshsky (utawa Peshnoshsky) St Nicholas lan St Methodius dumunung 26 versts saka kutha Dmitrov, ing Provinsi Moskow, ing muara kali Peshnosha lan Kali Yakhroma. Biara iki diadegaké ing taun 1301 déning Sang Mulya Methodius, muridé Santo Sergius saka Radonezh, sing uga njabat minangka abbot pisanané. – Sang Mulya Varsonofy diangkat dadi abbot Biara Peshnosh ing taun 1544.

[6741] Varsonofy diangkat dadi arkhimandrit ing Kazan taun 1555, sing dituju bareng karo St Gury.

[6742] St. Varsonofy diangkat dadi Uskup Tver ing taun 1567; dhèwèké disahaké déning Metropolitan Philip saka Moskow.

[6743] Hermogenes diangkat dadi Metropolitan Kazan ing taun 1589. Ing Kazan, dhèwèké nuduhaké semangat gedhé kanggo ngowahi umat lokal sing ora Ortodoks supaya mlebu Ortodoksi. Ing taun 1606, nalika pamaréntahan Tsar Vasily Shuisky, Hermogenes diangkat dadi Patriark Kabèh Rusia. Amarga mungsuh karo wong Polandia lan para boyar sing mbrontak, dhèwèké dipenjara kanthi keras ing Biara Chudov, ing ngendi dhèwèké mati keluwen tanggal 17 Februari 1612. – Nalika dadi Metropolitan Kazan, Hermogenes nyusun hagiografi rinci babagan Para Kudus Guryus lan Barsanuphius.

[6744] Job – Patriark pisanan saka Kabèh Rusia wiwit taun 1589. Miturut dhawuhé Dmitry Palsu, Job dicopot saka jabatan patriark ing taun 1605; dhèwèké séda ing taun 1607.

kidul altar gréja agung, sing amarga relik suci iki enggal dihias kanthi megah. Ing kapel sisih iki, sawisé disiapaké, relik suci para wali disimpen ing relikwari anyar sing kasebut mau[6745] , maringi panyembuhan marang para pracaya kanggo kamulyaning Gusti Allah, sing dimulyakaké ing Tritunggal, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Troparion para Kudus Gurius lan Barsanuphius, Nada 3:

Guru-guru sepisanan ing kutha Kazan, sing biyen peteng nanging saiki padhang lan anyar sumunar; panginjil sepisanan ing dalan kaslametan; pangreksa sejati saka tradhisi apostolik; tiang-tiang sing ora goyah; guru kesalehan lan pituduh Ortodoksi, Gurius lan Barsanuphius, ndedonga marang Gusti kang maha ngatur kabèh supaya paring tentrem ing donya lan welas asih ageng marang nyawa kita.

Kontakioné Barsanuphius, Nada 6:

Kanthi ngendhalèkaké badan marang Roh lumantar panguripan dhiri, panjenengan mbentuk jiwa sing padha karo para malaikat: mulané panjenengan kinurmatan kanthi pangkat wali, ngadeg ing ngarsané Sing Paling Suci. Ndonga marang Kristus Gusti kita, ya Sang Suci, mugi nylametake Kaisar kita ingkang Maha Kuwasa, pangreksa kesalehan, lan umat panjenengan, ya Sang Suci, supados kita sedaya saged nyuwun marang panjenengan: Sugeng, Bapa ingkang kinurmatan Varsonofius, pujian lan kiyat kutha kita Kazan.

Kontakioné Guriyus, Nada 4:

Sawise ngalahake napsu daging, kowe sumunar kanthi kasucian kaya srengenge; sawise njaga urip sing suci nganti pungkasan, kowe nuntun akeh wong saka ora pracaya marang pracaya marang Kristus; lan amarga iku kowe diurmati dening Gusti Allah kanthi ora bosok, lan kita gumun marang mujijatmu. Kita ndedonga marang kowe, Sang Gurius: lumantar pandonga-pandonganmu, nylametaké kita saka kasangsaran, supaya kita bisa nyuwun marang kowe: 'Sugeng, ya Bapa ingkang nggumunake, pujian lan kakuatan kutha Kazan.'

Peringatan Santo Hierotheos, Martir Suci lan Uskup Athena

Dipepering ing tanggal 4 Oktober

Santa Hieronimus iku salah siji anggota utawa penasihat Areopagus. Dhèwèké diowahi dadi Kristen déning Rasul Suci Paulus, sing uga ngangkat dhèwèké dadi Uskup Athena. Nalika rawuh bebarengan karo Para Rasul ing panguburan Sang Putri Suci Paling Suci, Ibune Gusti Allah, Santo Hieronimus nyanyi kidung suci nalika ngancani Awak Paling Suci Ibune Gusti Allah menyang kuburan, supaya kabeh sing krungu lan weruh iku ngenali piyambakipun minangka wong sing bener lan suci. Sawise nglakoni urip sing saleh, kaya pantesé wong suci, lan wis nyenengaké Gusti Allah lumantar cara uripé lan pamimpinané sing becik marang umaté, Santo Hierotheos séda dadi martir ing abad kapisan Masehi.

Kontakion, Nada 8:

Kita muji panjenengan, ya Uskup Athena, amarga panjenengan sampun dipunparingi piwulang sacara rahasia dening ingkang gaib lan ingkang boten saged dipunandharake: awit panjenengan muncul minangka pangripta kidung pujian ingkang nyenengake Gusti. Nanging mugi panjenengan, Hierotheus ingkang pinunjul,

[6745] Relik suci saka Santo Gurius lan Santo Barsanuphius dumunung suwé ing kapel sisih gréja anyar sing dibangun kanggo ngajèni para santo iki, nganti Metropolitan Matthew mindhahaké ing taun 1630 saka Biara Transfigurasi menyang Katedral Pengabaran. Pindahan kasebut dilakoni kanthi upacara sing ageng ing tanggal 20 Juni. Sabanjure, relik suci kasebut dipindhah saka relikari kayu menyang relikari perak. Ana ibadah khusus kanggo Para Kudus Gurius lan Barsanuphius: iki disusun (delengen Menaion tanggal 4 Oktober) dening Santo Demetrius saka Rostov.

kersa ndedonga supados kita kaparingi wilujeng saking sedaya dosa, supados kita saged nguwuh: Sugeng, ya Bapa ingkang wicaksana ing babagan Gusti.

Uripé Bapa Ammon sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 4 Oktober

Bapa Kita Sing Kinurmatan Ammon iku wong Mesir. Sanadyan dheweke kelangan wong tuwa nalika isih cilik, dheweke dibesarke kanthi ajrih marang Gusti lan wiwit isih enom wis duwe katresnan marang maca Kitab Suci. Nalika Ammon wis diwasa, pamané wiwit nyengkuyung dheweke supaya omah-omah. Amarga luwih milih selibat tinimbang omah-omah, nanging uga kepengin nepaki kersané pamané, Ammon wiwit mikir carané nyawiji urip selibat karo urip bebojoan. Mula, ing dina manten, nalika dhèwèké karo pangantiné digawa menyang kamar panganten lan kabèh wong wis lunga, dhèwèké nutup lawang lan kandha marang sang ayu:

'Rungokna aku, adhiku, lan sarujuk marang apa sing bakal tak kandhakake: perkawinan sing wis kita lakoni iki ora luwih unggul tinimbang kasucian; mula, luwih becik yèn kita turu kapisah, supaya kanthi njaga kasucian kita, kita bisa nyenengake Gusti Allah.'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké njupuk buku sing wis didhelikaké ing sangisoring sandhangané ing dhadha, lan miwiti maca marang sang ayu—sing ora ngerti apa-apa bab Kitab Suci—tembung-tembung panyelamatan saka piwulang Ilahi, kaya déné ngomong atas jenengé Kristus lan para Rasul. Marang apa sing diwaca, dhèwèké nambahaké, kanthi sih-rahmat sing diparingaké Gusti Allah, piwulangé dhéwé, lan maringi pitutur supaya dhèwèké nglakoni urip sing suci kaya malaékat. Dhèwèké, amarga welas asih, kandha:

'Gusti! Kula sarujuk ing sedaya ingkang panjenengan dhawuhaken, lan awit panjenengan milih gesang kasucian, kula ugi kepengin makaten lan sarujuk nindakake punapa kemawon ingkang panjenengan dhawuhaken.'

Banjur Ammon kandha:

'Aku kepéngin kita manggon pisah: kowe ing siji omah, lan aku ing omah liyané.'

Nanging sang putri, sing ora kepéngin pisah kaya ngono, kandha:

'Ora, Gusti, kita bakal manggon ing omah sing padha, nanging turu kapisah.'

Mangkono padha miwiti urip murni. Perkawinané kaya kebon kang kembang lili kasucian, dipager kasucian lan disegeraké embun Roh Suci. Ing perkawinan kaya ngono padha urip pirang-pirang taun, nyawisaké wektu kanggo pakaryan agung—puasa, nahan napsu, jaga bengi, lan pandonga, , lan pagawean fisik. Perawan iku makarya abot lan ngurus omah tangga, dene Ammon saben dina ngentekake tenaga, makarya sedina muput ing keboné. Bali menyang omah ing wayah sore, dhèwèké mangan roti sethithik karo garwané—utawa luwih tepaté, adhine; ing tengah wengi, kabèh padha tangi kanggo ndedonga, lan esuk-esuk Ammon manèh budhal kanggo nyambut gawe nganti wayah sore. Mangkono, nalika isih enom, sanadyan urip kaya ana ing geni, pasangan iki ora kobong: amarga wis ngungkuli kabeh hawa napsu daging ing sajroning atiné. Padha urip kaya ngono bareng-bareng wolulas taun lan nggayuh kasucian lan kasucen sing sampurna. Lan sawijining dina, sang putri kandha marang Ammon:

'Pangeran! Kula badhé nyariosaken sagedhé, lan menawi panjenengan kersa mirengaken, kula badhé mangertos menawi panjenengan saestu tresna dhumateng kula amargi Gusti.'

Dheweke mangsuli:

'Ngomonga, adhiku, lan yèn iku kanggo kabecikan, aku bakal ngrungokaké kowé.'

Banjur sang putri kandha:

'Luwih pantes kita manggon kapisah, gusti, awit panjenengan punika priya suci, adil, lan murni, lan kula badhé ngetutaké tuladha panjenengan sak kuwatos kula; mugi tiyang sanès ugi éntuk paedah saking kita; ayô padha urip pisah: ora pantes yèn kabecikan panjenengan sing ageng kasembunyi saka wong-wong sing bisa entuk manfaat lan niru kasucian panjenengan, mung amarga kita manggon bebarengan.

Krungu kuwi, Ammon muji Gusti Allah, sing wis miringake manah sang ayu dhedhekah marang urip pisah, sing wis suwe dipengini. Lan dhèwèké kandha marang sang ayu dhedhekah:

'Adhiku! Yen iki marem atimu, ayo padha ora manggon bebarengan maneh: kowe tetep ing omah iki, lan aku bakal lunga menyang panggonan liya.'

Sawisé padha ndedonga marang Gusti, padha pisah dalan: Ammon lunga menyang Gunung Nitria[6746] lan dadi biarawan, déné bojoné sing sejatiné, tetep ing omahé, ora suwé nglumpukaké akèh para dara lan nglamar marang Kristus, dadi biarawati pimpinane.

Sawisé manggon ing Gunung Nitrian, Ammon miwiti urip minangka pertapa, makarya lan ngupaya kanggo Gusti, sing dilayanani awan lan bengi kanthi kabèh semangat atiné. Dhèwèké nglampahi rong puluh loro taun ing ara-ara samun lan nggayuh kasampurnan ing urip monastik. Gusti Allah banjur ngluhurake abdi-Nya kanthi maringi karunia marasake, lan sang wali marasake maneka rupa lara saka wong-wong sing teka marang dhèwèké.

Ing sawijining wektu, ana bocah sing wis digigit asu edan digawa marang dhèwèké. Nalika kejang-kejang amarga edan, bocah kuwi malah ngigiti awaké dhéwé. Wong tuwané bocah kuwi, nyuwun-nyuwun ing sikilé Santo Ammon, njaluk supaya dhèwèké marasaké anaké. Nanging santo kuwi kandha marang wong tuwané:

'Ngapa kowe ngganggu aku kanthi njaluk marang aku apa sing ngluwihi kakuwasanku? Loro-lorone, lara bocah lan panyembuhane ana ing tanganmu, amarga kowe wis nyolong sapi saka janda (sang wali nyebut jenenge), kowe nyembelih kanthi rahasia lan dipangan; mula, balekna sapi urip marang dheweke, lan anakmu bakal mari.'

Wong tuwané bocah sing lagi kesurupan kuwi padha ngeri krungu kuwi, sadar yèn sang wali wis ngerti rahasiaé; lan sawisé ngakoni kaluputané, padha janji kanthi khidmat bakal mbalèkaké apa sing wis dicolong. Banjur sang wali, sawisé ndedonga, nyembuhaké bocah mau lan ngetokaké wong-wong mau kanthi tentrem. Wong-wong mau, sawisé bali menyang omah kanthi kabungahan, langsung maringi janda mau sapi liyané minangka gantiné sapi sing wis dipatèni.

Ing wektu liyane, ana loro priya teka marang bapa sing pinunjul kanggo njaluk berkah. Sang wali nyuwun marang wong loro mau supaya njupuk banyu kanggo kabutuhan wong-wong sing teka marang piyambakipun, amarga salah sijine nduwé unta lan sijine nduwé keledai. Sawisé njupuk wadah gedhé, padha mangkat mudhun gunung kanggo njupuk banyu. Nalika wis kebak banyu ing wadah, salah sijine, yaiku sing nduwé unta, kandha:

'Wadah iki gedhé, lan gunung iki dhuwur; mulané aku ora péngin ngentèkaké unta karo muatan abot kaya ngéné.'

Lan, ninggalake kancane, dheweke nerusake dalan, tanpa bali marang sang wali. Nanging, sing tetep, ngangkut banyu mau ing mburine keledhine lan kanthi angel banget meh ora bisa nggawa munggah gunung menyang sang wali. Nalika weruh dheweke, sang wali kandha:

"Anakku! Mugi Gusti mberkahi kowe amarga kerekamu. Ngertia, kancamu sing ora gelem nggawa banyu kanggo kabutuhan kita saiki lagi nandhang sangsara, amarga untaé wis ilang."

Banjur wong iku langsung mlayu ngoyak kancane lan nemokake kancane lagi nangis, amarga untaé wis dipangan serigala.

Santo Athanasius saka Alexandria ngélingaké crita babagan Sang Mulya Ammon ing Uripé Santo Antonius, ing ngendi dhèwèké nulis kaya mangkéné babagan dhèwèké.

Nalika semana, Sang Mulya Ammon mlaku bareng karo murid Antonius, Theodore. Nalika padha kudu nyebrang kali gedhe sing dijenengi Lycos[6747] , sing mbutuhake padha telanjang, Ammon nyuwun marang Theodore supaya mlaku rada adoh saka dheweke, supaya ora padha weruh awak telanjang siji lan sijine. Sawisé padha pisah, Ammon wiwit mikir carané nyebrang kali tanpa nglepas sandhangané, amarga dhèwèké suci lan andhap asor banget nganti isin karo awaké dhéwé sing telanjang, lan sajroning uripé ora tau mbukak awak. Nalika dhèwèké lagi mikir bab iki, sawijining Malaikat Gusti ngangkat dhèwèké lan nggawa nyabrang kali, banjur nyelehaké ing pinggir liyané mung sajroning kedhip mripat. Nanging Theodore meh ora bisa renang nyabrang kali mau kanthi angel banget. Nalika Theodore weruh Ammon wis ngadeg ing pinggir liya, dhèwèké gumun amarga Ammon bisa nyebrang kali sing mili banter kuwi kanthi cepet; lan nalika weruh yèn sandhangan Ammon isih garing kabèh, dhèwèké tambah gumun lan banjur nyuwun ing sikilé sang suci supaya nyritakaké carané nyebrang kali sing mili banter kuwi. Amarga panyuwunan kancané, Ammon ngandhani yèn dhèwèké wis digawa nyabrang déning Malaékat. Ing wektu sing padha, dhèwèké nglarang kancané supaya ora nyritakaké iki marang wong liya

[6746] Gunung Nitria dumunung ing Mesir Sisih, 70 mil saka kutha Alexandria.
[6747] Jeneng sing lumrah kanggo kali sing mili kenceng.

nganti dhèwèké, Ammon, ninggalaké donya iki. Nalika tekan Saint Anthony, sang pangulu krungu tembung-tembung iki saka dhèwèké:

'Gusti Allah wis paring wahyu marang aku bab dina seda panjenengan. Mula saka iku aku ngajak panjenengan supaya kita bisa seneng-seneng bebarengan sadurunge panjenengan lunga kumpul karo Gusti Allah: ayo padha ndedonga kanggo siji lan sijine.'

Sawisé padha ngobrol suwé, padha nampa panglipur saka Roh Suci, lan Ammon, sawisé nampa berkah, pamit marang Santo Antonius.

Lan sawisé sawetara dina, Santo Antonius Agung, nalika lenggah ing sawijining bukit, ngangkat paningalé menyang swarga lan ndeleng roh Ammon sing kabungahaké digawa munggah menyang swarga déning para malaékat. Ndeleng kahanan iki, Antonius banget kabungah; banjur para muridé padha takon marang dhèwèké:

'Bapa, apa sabab panjenengan remen?'

Dheweke mangsuli:

'Dina iki Abba Ammon wis séda, lan aku weruh roh suci panjenengané digawa munggah menyang swarga déning para malaékat.'

Para murid kelingan dina nalika Santo Antonius ngandhani marang wong-wong mau babagan seda Ammon. Sawetara dina sawisé kuwi, para sedulur teka saka Nitria[6748] lan nglaporake yèn Santo Ammon wis pindhah menyang Gusti[6749] . Sawisé ngetung dina-dinane, murid-muridé Antonius nyadari yèn Ammon séda pas dina nalika Antonius weruh nyawane munggah menyang swarga karo para malaikat, lan padha muji Gusti Allah.

Uripé Bapa Paul sing Sederhana sing Kinurmatan

Dirilisake tanggal 4 Oktober

Paul iki sawijining petani ing sawijining desa. Dhèwèké wong sing ora sekolah, nanging ing atiné prasaja lan apikan. Dhèwèké nikah karo sawijining wanita sing ayu ing rupané nanging ala ing atiné lan tumindaké; suwé dhèwèké wis urip selingkuh ing mburi bojone. Sawijining dina, nalika bali saka gawe, Paulus nemokake bojone karo priya liya. Banjur, kanthi mesem sethithik, dhèwèké kandha marang priya sing selingkuh:

'Ya wis, ya wis! Aku ora nggatekake iki babar pisan. Aku nyuwun marang Gusti Yesus Kristus dadi seksi yèn aku ora kepéngin urip bareng karo dhèwèké manèh. Saiki kowé sing nduwèni dhèwèké, mula kowé sing kudu ngopeni anak-anak, déné aku bakal lunga lan dadi biksu.'

Lan langsung, ninggalake kabeh, Pavel metu saka omah; dheweke ora ngomong apa-apa marang sapa wae babagan iki, uga ora nyalahake bojone sing selingkuh, nanging meneng-meneng lunga menyang ara-ara gersang. Ing kana dheweke teka marang Santo Antonius Agung[6750] lan mengetuk lawang selé. Antonius takon marang dheweke:

'Kowe kepéngin apa?'

Paul mangsuli:

Aku kepengin dadi biksu.'

Antonius, nalika weruh yèn dhèwèké wis tuwa, kandha marang dhèwèké:

'Kowe, wong tuwa, umure wis watara 60 taun – kowe ora bisa dadi biarawan; bali menyang desa lan terus nggarap pakaryanmu, matur nuwun marang Gusti; amarga kowe ora bakal bisa nahan kasangsaran ing ara-ara samun utawa ngadhepi godaané.'

[6748] Yaiku saka Gurun Nitria, ing ngendi St Ammon manggon minangka pertapa.

[6749] Istirahat sing berkah saka Sang Ammon sing Mulya kelakon watara taun 350. – Sang Ammon sing Mulya nulis 19 'bab pangajab', kang kebak kawicaksanan rohani sing wis mateng.

[6750] St Antonius Agung, pangadeg kapisan urip monastik, wong asli Mesir, manggon ing pinggir wétan Kali Nil, cedhak Thebaid. Ing kana, nganggo klambi kasar saka rambut lan mung urip saka godhong-godhongan lan oyod, dhèwèké urip 20 taun ing kahanan sepi, tansah makarya lan ndedonga, ngungkuli, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, roh panggodha sing ngganggu dhèwèké nganggo godaan lan rasa wedi. Pungkasané, kasucianing gesangé lan mujijat-mujijat sing ditindakake narik akèh ahli tapa brata marang Antonius ing ara-ara samun; padha manggon ing sacedhaké lan nampa paugeran sing ditetepaké déning Antonius minangka tuladha kanggo uripé, sing dadi pratandha wiwiting cara urip monastik. St. Antonius séda ing yuswa 105 taun, ing taun 356. Dina rayané dirayakaké tanggal 17 Januari.

Nanging Paulus mangsuli:

'Bapa! Aku siap nindakake apa wae sing bapak paring dhawuh.'

Nanging Antonius, ora nggatekake, kandha:

'Aku wis kandha marang kowe yèn kowe wis tuwa lan ora bisa dadi biksu manèh. lunga saka kéné. Lan yèn kowe péngin dadi biksu, muliha menyang biara sing akèh sedulur sing bisa sabar karo kelemahanmu; nanging aku manggon kéné piyambak lan ora mangan apa-apa limang dina sakwisé; mula kowe ora bisa manggon karo aku.'

Sawisé ngomong kuwi, Anthony nutup lawang lan ora metu saka selé telung dina. Nanging sang tuwa tetep ana ing sacedhaké selé saklawasé wektu kuwi, ora lunga ngendi-endi. Ing dina kaping papat, Anthony mbukak lawang lan weruh Paul manèh; lan supaya dhèwèké lunga, dhèwèké kandha:

'Pergi saka kene, tuwa. Napa kowe ngganggu aku? Aku wis kandha yèn kowe ora kena manggon ing kene.'

'Aku luwih milih mati ing kene tinimbang lunga,' bales sang tuwa.

Anthony, nalika weruh yèn sang tuwa ora nduwé roti utawa banyu, lan wis patang dina ora mangan, mikir ing atiné: 'Sang tuwa iki, sing ora biasa puasa suwé banget, bisa mati keluwen, lan dosané bakal nempel ing atiku.' Mula, dhèwèké sarujuk ngidini dhèwèké manggon bareng lan kandha:

'Kowe bisa slamet yen kowe manut lan nindakake apa sing tak paringaké.'

Paul mangsuli:

'Bapak, aku siap nindakake apa wae sing Bapak dhawuhake.'

Nanging, Antony kepengin nguji, kandha:

'Tetep kene lan ndedonga ing panggonan iki nganti aku bali lan nggawa apa sing kudu kowe garap.'

Sawisé ninggalaké Paulus, Anthony mlebu guwa.

Sak minggu kabèh dhèwèké ora metu marang Paul, nanging diam-diam nyawang liwat jendhela lan weruh Paul ngadeg tanpa obah ing panggonan sing padha awan lan bengi sajrone wektu kuwi.

Banjur, sawisé ninggalaké selé, Anthony nggawa sawetara ranting kurma lan sawisé dicelupaké ing banyu, kandha marang dhèwèké:

'Tenun tali, pak tuwa, kaya aku tenun iki.'

Lan Paulus nganyam tali nganti jam sanga lan kanthi angel nganyam limolas hasta[6751] . Nanging Anthony, sawisé ndeleng pakaryané, kandha:

'Kowe ora nganyam kanthi bener; bongkar lan nganyam maneh.'

Iku wis dina kapitu dhèwèké ora diwènèhi apa-apa kanggo dipangan. Nanging Anthony nindakake kabèh mau kanggo ngusir Paulus saka sisihé, amarga dhèwèké mikir yèn Paulus bakal ninggalaké dhèwèké, ora kuwat nahan cobaan. Nanging Paulus terus kanthi angel mbukak tali lan nganyam maneh; senadyan luwe banget, dheweke ora nyerah utawa ngeluh sak cilik. Banjur Antony welas asih marang dheweke – lan pas srengenge arep surup, dheweke kandha marang Paulus:

'Eyang, kersa roti sethithik?'

'Kados panjenengan kersa, Bapa,' wangsulane Paulus.

Anthony krasa banget terharu karo tembung-tembungé Paul, sing sanajan lagi keluwen, ora kesusu nyukupi rasa keluwené nganggo roti, nanging nyerahké kabèh marang karsa Anthony.

Padha mangan roti sethithik karo banyu, banjur sawisé tangi saka meja, padha matur nuwun marang Gusti.

Santo Antoni uga nguji Paulus ing pandonga, njaga dheweke supaya ora turu sakwengi nalika ngucapake mazmur kanthi akèh sujud; nanging sanadyan mangkono, Paulus tetep sabar lan waspada.

Nanging nalika padha mangan, Anthony kandha marang Paul supaya mangan luwih akeh tinimbang sing dipangané dhéwé, amarga dhèwèké welas asih marang Paul, awit durung biasa puasa ketat.

Nanging Paulus mangsuli:

'Yen Panjenengan, Bapa, bakal mangan luwih akeh, aku uga bakal mangan,' ujare Paul.

'Aku wis cukup,' kandha Antonius, 'awit aku iki biksu.'

Lan Paulus mangsuli:

Aku uga wis cukup, amarga aku uga kepengin dadi biksu.

Lan Paul tansah nindakake apa wae sing diparingi dhawuh dening Anthony.

[6751] 'Lakot' utawa 'lokot' iku satunggaling ukuran dawa sing padha karo 10,5 vershoks (kira-kira setengah meter).

Sawijining dina, Antony maringi dhawuh marang Paul supaya ngjahit sandhangan kanggo dheweke; nalika Paul wis ngjahit mau, Antony kandha:

'Kowe nyulam iki ala – mbukak maneh lan nyulam maneh.'

Lan dhèwèké mréntahaké supaya sing anyar dijahit mau dibukak lan dijahit manèh.

Antoni nindakake kabèh iki kanggo nguji kasabaran lan katurutané Paulus. Nanging Paulus ora nate ngeluh sak ciliké; malah dhèwèké nindakake kabèh dhawuhé Antoni kanthi semangat lan teliti.

Akhire, Anthony yakin marang kaprigelan Paul ing urip biara lan kandha marang Paul:

'Saiki kowe wis dadi biarawan ing asmane Gusti Yesus.'

[6752]Lan Anthony maringi dhawuh supaya dhèwèké manggon piyambakan, sawisé mbangun sel kanggo dhèwèké ing jarak papat lemparan watu saka selé dhéwé. Lan Paulus sing kabegjan manggon cedhak Santo Antonius ing sel sing kapisah, makarya awan bengi ing tapa brata monastik; amarga iku dhèwèké nampa saka Gusti Allah kuwasa marang roh najis, kanggo ngusir lan marasaké lara.

Nalika semana, ana sawijining pemuda digawa marang Santo Antonius sing kesurupan roh najis—roh sing paling jahat lan kuwasa, salah siji pangeran pepeteng—sing ngina marang Gusti Allah.

Nanging Antonius kandha:

'Iki dudu tugasku, amarga aku ora nampa saka Gusti wewenang ngluwihi setan-setan paling kuwasa, nanging Paul sing prasaja nduwèni karunia iki.' Lan dhèwèké lunga bareng karo pemuda mau menyang Paul lan kandha marang dhèwèké:

'Abba Paulus! Usir roh najis saka pemuda iki, supaya dheweke bisa bali menyang omahé kanthi waras, muji Gusti.'

Nanging Paulus kandha:

'Lan kowe, Rama, kenapa ora ngusir dheweke?'

Anthony mangsuli:

'Aku duwé prakara sing banget mendesak sing kudu tak urusi, mulané aku nggawa dhèwèké marang kowé.'

Lan, sawisé ninggalaké bocah sing kesurupan lan Paulus, Antonius mangkat. Nanging Paulus, sawisé ndedonga marang Gusti Allah, kandha marang setan:

'Setan! Abba Anthony maringi dhawuh supaya kowe metu saka wong iki.'

Nanging setan mangsuli kanthi ngina:

'Aku ora bakal metu, kowe wong tuwa sing jahat lan licik.' Banjur Paulus, njupuk kulit sing digawé kanggo mlaku, miwiti nggebuk dhèwèké, kandha:

Metu, kaya sing wis diprentahake Saint Anthony marang kowe.

Nanging setan ora gelem lunga. Banjur Paulus kandha:

'Yen kowe ora metu, aku bakal ndedonga marang Kristus lan kowe bakal kasangsaran.'

Nanging setan, ngina Kristus, kandha:

'Aku ora bakal metu.'

Banjur Paulus nesu marang setan, lan ing tengah dina, nalika srengéngé ing Mesir murub kaya pawon geni, dhèwèké munggah ing watu lan ngadeg kaya tiang sing ora obah, njerit marang Kristus:

'Gusti Yesus Kristus, sing disalib ing jaman Pontius Pilatus! Kowé ngerti yèn aku ora bakal mudhun saka watu iki, sanajan aku kudu mati ing ndhuwuré, lan aku ora bakal mangan roti utawa ngombe banyu nganti Kowé ngrungokaké aku lan ngusir setan saka cah enom iki.'

Nalika dhèwèké isih ngucapaké tembung-tembung mau, setan mau wiwit njerit:

'Aku lunga, aku lunga, lan aku ora ngerti ing endi aku bakal ana.' Lan sawise metu saka pemuda iku, setan mau malih dadi ula ageng, dawa pitung puluh hasta, lan manggon ing Segara Ireng[6753] . Mangkono Santo Paulus ngalahaké setan lumantar kesederhanaan lan kerendahan atiné; amarga setan-setan sing paling ringkih diusir

---

[6752] Yaiku jarak saka selé dhéwé sing bisa ditempuh kanthi mbuwang watu papat kaping.

[6753] Chermnoe, utawa sing diarani Segara Abang, iku sel sing dawa lan sempit ing Samodra Hindia, sing misahake Semenanjung Arab saka Mesir lan Asia saka Afrika. Iku liwat segara iki para Yahudi nyabrang ing sangisoré Musa nalika lelampahané saka Mesir menyang Tanah Dijanjèkaké, yaiku Palestina (Kaluwihane 14:1–31).

déning manungsa lumantar kakuwatan iman, déné pangéran-pangéran setan diungkuli déning manungsa lumantar kakuwatan kerendahan ati, kaya sing kelakon marang Santo Paulus iki.

Paulus sing berkah uga duwé karunia pangertèn. Sawijining dina, nalika mlebu ing sawijining biara, dhèwèké ngadeg ing sacedhaké gréja, ngawasi sapa sing mlebu lan kanthi pikiran apa. Wektu kuwi wektu Vesper, lan kabèh wong mlebu gréja kanthi pasuryan sing bungah lan jiwa sing padhang; lan bareng saben wong, Malaikat Penjagaé uga mlebu kanthi kabungahan. Nanging ana sawijining sedulur sing mlebu gréja kanthi rai muram lan atiné pait, dikelilingi déwé-déwé, sing saben-saben narik dhèwèké marang dhéwé; déné malaikat pangreksané mèlu saka adoh, kuciwa lan nangis. Ndeleng kahanan iki, sang wali dadi sedhih lan prihatin banget amarga seduluré sing kesasar kuwi; amarga kakehan sedhih, Santo Paulus malah ora mlebu gréja, nanging lungguh ing njaba lan nangis. Nalika ibadah wis rampung, kabèh sedulur padha metu kaya nalika mlebu, lan Cahya Ilahi sumunar marang wong-wong mau. Paulus uga weruh wong sing sadurunge murung; lan nyawang, pasuryané sumunar kaya pasuryané malaékat, lan sih rahmaté Roh Suci manggon ing dhèwèké, déné malaékat pangreksané kanthi bungah nyengkuyung dhèwèké kanthi nyekel tangané; déné setan nangis saka adoh lan ora wani nyedhak dhèwèké sanadyan sethithik.

Ndeleng owah-owahan sing dumadakan ing seduluré, wong sing pinaringan berkah iku bungah lan mandhegake dhèwèké, banjur nyritakaké marang wong-wong ing sacedhaké apa sing wis dideleng; sawisé kuwi dhèwèké takon marang seduluré apa sababé owah-owahan dumadakan kuwi.

Adhiné, nyadari yèn dhèwèké wis kabukak déning wahyu Gusti ing ngarsané kabèh jamaah, ngakoni kabèh bab dhèwèké:

"Aku," ujare, "iku wong dosa gedhe: pirang-pirang taun aku urip ing kejahatan nganti dina iki. Nalika mlebu gréja dina iki, aku krungu kitab nabi Yesaya diwaca—utawa luwih tepaté Gusti Allah piyambak sing ngandika liwat nabi: *"Adusna awakmu, resikna awakmu; buwanga pakaryan ala saka ngarepé Panjenengané; sinau nindakake kabecikan; lan sanadyan dosamu padha abang kaya kain cawis, bakal padha putih kaya salju'* (Yesaya 1:16–18)[6754] . Nalika krungu iki, atiku kagugah karo welas asih, mripat rohani kabuka, lan sawise nyadari kejahatan lan ketidaktaatanku, aku matur marang Gusti kanthi ati sing remuk: 'Panjenengan, Gusti, rawuh ing donya kanggo nylametake wong dosa, kaya sing saiki Panjenengan wahyukake marang aku lumantar nabi Panjenengan; wenehana iki dadi kasunyatan tumrap aku, wong dosa. Amarga aku ngadekake sumpah wiwit dina iki, kanthi pitulungan Panjenengan, ora mung ora bakal nindakake ala marang sapa wae, nanging uga bakal ninggalake kabèh tumindak ala lan ngabdi marang Panjenengan, Gusti, kanthi ati sing resik; mugi Panjenengan piyambak nampa aku sing tobat, lan aja nganti nyingkirake aku nalika aku nyandhak marang Panjenengan. 'Kanthi janji-janji iki,' ujare dheweke nerusake, 'aku ninggalake gréja, wis mutusaké ing atiku ora bakal dosa maneh ing ngarsané Gusti.'

Krungu iki, kabèh padha muji Gusti Allah kanthi swara banter, sing nampa saben wong sing bali marang Panjenengané kanthi tobat.

Mangkono pangertosanipun Santo Paulus, awit lumantar kesederhanaan lan ketulusanipun piyambakipun kapenuhan sih rahmatipun Gusti. Lan sinten ingkang langkung nyenengake Gusti tinimbang tiyang ingkang bébas saking niat jahat? *'Kajujuran lan kabeneran*,' pangandikane Gusti lumantar cangkeming Pamong Pustaka, *'mugi dados pangayoman kula'* (Mazmur 24:21).

Révérend kasebut urip pirang-pirang taun kanthi prasaja sing suci lan, sawisé nindakake akèh mujijat, mulih marang Gusti[6755] . Panjenengané sing prasaja lan ora sekolah ing bumi saiki wis dadi sing paling wicaksana ing swarga, luwih wicaksana tinimbang kabèh resi ing donya iki, lan bebarengan karo Kerubim sing wicaksana, panjenengané nggatekake Kristus, Kakuatané Gusti lan Kawicaksanané Gusti. Amarga kawicaksanan sejati dumunung ing ajrih marang Gusti Allah lan, kanthi nyawa sing resik lan manah sing bébas saka niat ala, ngabdi marang Panjenengané lan nyenengaké Panjenengané.

[6754] ('Crimson', tegesé abang peteng). Tegesé, Aku bakal ngumbah nodha dosa-dosa kuwi saka kowe, lan nglebur kowe saka kabèh iku (deleng Mazmur 50:9). Gusti Allah, ing welas asihé marang manungsa, ngapura dosa-dosané, nanging mung kanthi syarat tobat sing tulus lan perbaikan moral.

[6755] St. Paulus Agung seda ing abad kaping papat.

Lantaran pandonga, ya Gusti, saka abdi Panjenengan, Paulus sing Sederhana, paringana uga kawicaksanan marang kita ing netepi dhawuh Panjenengan. Mugi ajrih marang Panjenengan dados wiwitan kawicaksanan kita, supados, amarga ngajeni Panjenengan, sawise adoh saking dosa, kita saged nindakake kabecikan ing ngarsan Panjenengan lan nampi sih Panjenengan salami-lamine. Amin.

Peringatan para martir suci Gaius, Faustus, Eusebius, lan Herimon.

Dipepering ing tanggal 4 Oktober

Para wali iki minangka muridé Santo Dionysius saka Alexandria. Para Wali Gaius lan Faustus dianiaya lan ngalami pati martir bebarengan karo gurune. Eusebius lan Cherimon, sawisé pangasingan Wali Dionysius, kanthi pitulunganing Gusti, sowan marang wong-wong sing dikurung ing penjara, ngubur badan para martir, lan urip nganti jaman pamaréntahan Kaisar Decius. Amarga ngakoni iman Kristen, padha nandhang sangsara sing kejem nanging tetep teguh imané. Padha mulang akèh wong pagan bab iman Kristen lan ngabaptis wong-wong mau ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci – sawatara kanthi rahasia, liyané kanthi terang-terangan. Banjur padha dicekel, dipenggal sirah nganggo pedhang lan nyerahaké nyawa sing berkah mau marang Gusti[6756] .

Peringatan Martir Suci Davikt lan putriné Kallisthenia

Dirilisake tanggal 4 Oktober

Davikt iki[6757] dadi gubernur Éfésus[6758] nalika pamaréntahan Kaisar Maximian; amarga nolak maringi putriné dadi garwané kaisar pagan sing ora pracaya marang Gusti, Davikt dicopot saka kalungguhan lan kasugihané, diasingaké menyang Melitene[6759] lan dipenggal sirahé nganggo pedhang ing kono. Callisthenia, ing sisihé, sepisanan nyuwun pangayoman ing Nicomedia, banjur mundur menyang Thrace[6760] lan manggon ing kana karo sawijining wanita, lan lumantar pandongane marasake mripat sing lara saka putriné wanita iku. Sawisé Maximian seda, Callisthenia bali menyang tanah airé lan sowan marang Constance, garwané Raja Licinius, sing adhine Saint Constantine the Equal-to-the-Apostles lan wong Kristen sing nyatakaké imané. Ing kono dhèwèké nyritakaké kabèh bab dhèwèké marang ratu. Ratu nampani dheweke kanthi rahayu lan mbantu dheweke mbalekake harta bapaké sing wis disita déning Maximian. Sawisé nampa harta iku, Callisthenia mbagi kabèh marang wong mlarat. Dheweke mindhahake jasad bapakne saka panggonané dipenjara menyang Asia lan mbangun gréja kanggo ngélingi bapakne. Bab dhéwé, sawisé nglampahi sisa uripé kanthi cara sing nyenengake Gusti Allah, dhèwèké séda kanthi tentrem ing Gusti.

Peringatan Sang Martir Suci Petrus, Pendeta saka Capetolium

Dirilisake tanggal 4 Oktober

Santa Petrus lair lan gedhe ing kutha Capetolia[6761] ; piyambakipun nikah lan nduwé telung anak, misuwur amarga kebijaksanaané, lan nuntun akèh wong marang dalan sing bener. Sabanjuré, piyambakipun nyekel kaul monastik lan, sanadyan ora kersa, diangkat dadi presbiter lan diangkat dadi Uskup Bostra[6762] . Minangka guru

---

[6756] Faustus, Eusebius, lan Cherimon, miturut kasaksian gurune dhewe, Santo Dionysius, iku diaken. Eusebius (sejarawan gerejawi) nambahaké yèn Eusebius sing dadi diaken banjur dadi uskup ing Gréja Laodikia ing Siria, déné Faustus, sawijining tuwa sing kinurmatan, séda dadi martir nalika isih urip, sawisé dipenggal sirahé. – Dhèwèké séda ing paruh kapindho abad kaping 3.

[6757] Ing sumber Yunani, Davikt disebut Adavkt.

[6758] Efesus – kutha utama provinsi Asia ing Asia Minor; dumunung ing Kali Cayster. Saiki, ing panggonan kutha kuna Efesus ana desa miskin Turki sing dijenengi Aysha Soluk.

[6759] Melitina – sawijining wewengkon ing sisih lor Armenia Cilik, ora adoh saka Kali Efrat. Nalika pamaréntahan Kaisar Trajan (98–117), sawijining pemukiman sing jenengé padha karo wewengkon iku saya gedhé nganti dadi kutha sing cukup ageng.

[6760] Trakia – sawijining wewengkon ing Kakaisaran Bizantium, ing sisih lor-wétan Semenanjung Balkan.

[6761] Capetolia – sawijining kutha ing dalan saka Yerusalem menyang Damaskus, ing antarané Gadara lan Adra.

Kristen, dhèwèké dicekel déning wong Agarian lan digawa menyang Damaskus kanggo disiksa. Ing kono, ilatné dipotong, nanging kanthi mujijat sawisé kuwi dhèwèké isih bisa ngomong luwih cetha. Banjur tangan lan sikil tengené dipotong, mripaté dicungkil, dhèwèké dipaku ing salib lan pungkasané sirahé dipisah saka badané, déné badané dibakar[6763] .

18 Oktober

5 Oktober (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Charitina

Diperangeti tanggal 5 Oktober

Ing jaman pamaréntahan Diocletianus, ana ing Pontus sawijining priya bangsawan lan sugih jenengé Claudius; miturut wataké dhèwèké apikan lan welas asih marang wong mlarat. Ing sawijining dina, Claudius nemoni bocah wadon cilik jenengé Charitina, sing wis kelangan wong tuwané nalika isih cilik. Claudius nresnani dheweke, nggawa dheweke menyang omahé, ngopeni lan ngedidik, lan nresnani kaya anaké dhéwé. Satemene, Charitina pantes banget nampa katresnan kaya ngono. Nalika wis gedhé, dheweke ora mung ayu ing rupa nanging uga misuwur amarga sipat moral sing unggul: alus, andhap asor, manut, meneng, suci, lan wicaksana. Sawisé pracaya marang Kristus, dhèwèké kebak katresnan kang murub marang Panjenengané lan, sawisé nyawisaké dhiri dadi tunangan Panjenengané, dhèwèké njaga kasuciané lan mulané manggon ing omah kapisah kang sepi. Claudius, pangreksa lan tuwané, ora mung ora nentang niyat luhuré, nanging uga bungah banget amarga uripé sing suci lan suci. Dheweke mbangun omah khusus kanggo dheweke, ing kana dheweke manggon piyambakan, sinau Hukumé Gusti awan lan bengi. Para pracaya wiwit sowan marang dheweke, lan dheweke nuntun wong-wong mau marang kaslametan, mulang kanthi piwulang sing mbangun. Kanggo wong-wong sing ora precaya, dhèwèké nuntun wong-wong mau marang iman sing sejati kanthi mènèhi warta babagan Kristus. Kanthi mangkono, Charitina dadi guru iman lan urip sing nyenengake Gusti Allah kanggo kabèh wong.

Ing wektu kuwi, Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian[6764] , ngetokake panganiayaan sing kejem marang umat Kristen. Miturut prentahé, umat Kristen digoleki ing endi-endi lan disiksa. Utamané, para panganiaya nyasar wong-wong sing kabaré duwé kasucian lan kawicaksanan sing istimewa. Santa Charitina difitnah kaya ngono ing ngarepe panguwasa kutha Domitian; dhèwèké dituduh dadi wong Kristen lan wis mbalèkaké akèh wong marang pracaya marang Kristus, lan isih terus ngajak wong liya pracaya. Sawisé krungu kabar iki, panguwasa kutha nulis layang marang Claudius, mréntahké dhèwèké supaya ngirim Charitina marang dhèwèké. Claudius, sawisé maca layangé gubernur, banget sedhih; dhèwèké nganggo kain karung lan nangis kanggo dhèwèké, kanthi nyadari tenan yèn ora mungkin mbantah gubernur. Nanging, nalika para prajurit dikirim kanggo njupuk dhèwèké, dhèwèké—sing ora bisa pisah karo Charitina—nglawan sak kuwate, nangis lan nyekel dhèwèké kenceng nganggo tangane dhéwé, ora gelem nyerahaké dhèwèké marang wong-wong sing nyekel. Para prajurit narik dheweke menyang arahé, nalika Claudius ngadeg ing dalané, ora gelem ngeculaké. Nalika dheweke ditarik menyang pirang-pirang arah, Santa Charitina kandha marang tuwané:

'Lepasna aku, tuanku, lan aja sedhih, nanging bungahlah, amarga aku bakal dadi kurban sing nyenengake kanggo Gusti Allah kanggo dosaku lan dosamu.'

Para prajurit sing nesu banget kanthi paksa nyopot Charitina saka cengkraman Claudius, nyekel dheweke kaya srigala nyekel wedhus saka kandhang, banjur digawa menyang gubernur. Nalika ngancani dheweke lunga, Claudius kandha karo nangis:

[6762] Bostra – sawijining kutha ing Arabia.

[6763] Santo Petrus diyakini seda ing abad kaping 3 utawa awal abad kaping 4.

[6764] Kaisar Romawi Diocletian mrentah wiwit taun 284 nganti 305 Masehi.

'Elinga aku ing ngarsané Sang Prabu Swarga nalika kowe ngadeg ing ngarsané bebarengan karo para martir suci!'

Santa Charitina digawa ing ngarsané gubernur lan ngadeg ing ngarepé, nyuwun marang Gusti Allah kanthi sak atiné supaya paring pitulungan.

Gubernur padha takon marang dheweke:

'Apa bener, cah ayu, apa sing tak krungu bab kowe—menawa kowe dhewe iku wong Kristen lan nuntun akeh wong liya menyang sesat, ngowahi iman marang kapercayan sing ora takwa kuwi?'

Santa Charitina mangsuli kanthi wani:

'Bener yèn aku iki wong Kristen, nanging goroh yèn aku nuntun wong liya menyang sesat; aku ora nuntun wong liya menyang sesat, nanging mbalèkaké saka kabèh ala lan kaluputan lan nuntun marang dalan sing bener, nggawa marang Kristus, iman marang Panjenengané ora ala kaya sing kowe kira kanthi ora adil, nanging suci lan bener. Nanging pracaya panjenengan kebak kabèh jinis kajorokan, amarga panjenengan pracaya marang setan-setan sing hina lan licik lan nglakoni kersané."

Nalika krungu wangsulané Santa Charitina, gubernur kuwi nesu banget lan mrentah supaya dhèwèké dipukul kanthi kasar. Banjur, sawisé masang kalung wesi ing gulu, dhèwèké dikirim kanggo diadili ing ngarepé gubernur provinsi. Hakim sing ora adil kuwi, sawisé nuduhaké kabèh piranti siksa marang Charitina, kandha marang dhèwèké:

'Sayangana awakmu dhéwé, supaya kowe ora binasa ing sangsara sing kejem. Manutana pituturku lan sembelihna kurban marang dewa-dewa sing langgeng, banjur kowe bakal éntuk paédah kaping telu kanggo awakmu dhéwé: kowe bakal nyenengaké dewa-dewa, éntuk karidhoané raja, lan njaga kaéndahanmu sing mekar supaya ora rusak déning sangsara sing kejem.'

Minangka wangsulan, sang martir ngangkat pandangane menyang langit, nyuwun pangayoman marang Gusti. Banjur, kanthi nggawe pratandha salib, dhèwèké kandha marang hakim:

Panjenengan licik, hakim, lan ora adil! Nanging panjenengan ora bakal nyekel aku nganggo kelicikan utawa wedi marang panyiksaan; panjenengan ora bakal narik aku mlebu ing kejahatan panjenengan, lan uga ora bakal ngganti karsa abotku kanggo nandhang sangsara kanggo Kristus.' Sampeyan bakal luwih becik mikir apa sing luwih migunani kanggo nyawamu, lan aja nyembah arca-arca sing ora duwe nyawa, supaya sampeyan ora binasa bareng karo setan-setan sing sampeyan anggep dewa.

Krungu tembung-tembung kuwi, hakim mau banjur ngina sang martir suci lan mrentah supaya rambute dipotong. Wong suci iku, alus kaya wedhus ing ngarep tukang gunting, meneng bae, ngobrol ing atiné karo Calon Bojoné sing dikasihi, Kristus, lan nyuwun marang Panjenengané supaya mbantu nglakoni kasangsaran martir. Nalika rambute wis dipotong, langsung ing ngarepé kabèh wong, rambute anyar tuwuh ing sirahé, luwih dawa lan luwih alus tinimbang sadurungé. Ndeleng kahanan iki, hakim banjur nesu banget lan mrentahake supaya arang geni disebarake ing sirah sang martir, sing nyebabake lara abot. Banjur, kanggo nambah sangsara sang suci, awaké sing kobong disiram nganggo cuka sing dicampur empedu. Nanging sang suci sabar nampa kabèh mau, ndedonga marang Gusti lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus, pitulungan sing setya tumrap wong-wong sing precaya marang Panjenengan, sing wis ngreksa telung mudha suci Panjenengan tanpa cilaka ing tengah geni sing kobong, cepetna tulung marang aku lan kiyatna aku ing sangsara sing tak alami kanggo Panjenengan, supaya mungsuh-mungsuhku ora ngucap: "Ngendi Gustine?"'

Sawisé ndedonga, dhèwèké krasa lega saka sangsara lan matur nuwun marang Gusti. Nanging sing nyiksa dhèwèké malah nyiyapaké sangsara sing luwih abot: sawisé panasake wesi, dhèwèké mréntah supaya putingé ditusuk lan iga-igaé dibakar nganggo lilin kobong. Nanging Santa Charitina, kaya ora ngrasakake geni jasmani, kobong dening geni rohani katresnan ilahi lan ora nate mandheg ngakoni Yesus Kristus kanthi atiné lan lambéné. Nalika weruh keteguhan kaya ngono, penyiksa mrentahaké supaya dhèwèké dibenam ing segara. Para abdi nyandhak lan nuntun dhèwèké menyang segara. Nalika piyambakipun mlampah, sang wali njerit marang Gusti:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti Allah kula, amargi demi Asma Panjenengan ingkang suci, sawisé sangsara ing geni, kula badhé lumampah ing toya seganten; paringana supados kula katon suci ing Dina Kebangkitan; nanging sanajan saiki, kados biyasanipun, panjurnaa kaajaiban Panjenengan lumantar kula, supados Asma Panjenengan ingkang paling mulya saya kagungeng mulya.'

Ing wektu sing padha, para abdi nuntun Charitina menyang segara lan sawisé ngiket watu gedhé ing gulu, banjur mbuwang dhèwèké menyang jeroné segara. Nanging watu iku langsung longgar saka gulué lan ilang mlebu segara, déné sang wali, sing dikuatké kanthi gaib déning kuwasa Gusti, ngadeg ing ombak lan mlaku ing ndhuwur ombak kaya ing watu kang padhet. Sawisé tekan pinggir, dhèwèké bali marang hakim lan kandha marang hakim mau:

'Delengen kakuwatané Kristusku, lan pracaya marang Panjenengané!'

Hakim mau, nalika weruh yèn Kharitina ora klelep nanging isih urip, dadi banget wedi nganti meh pingsan lan meneng bae. Baru wae dheweke pulih saka kaget, dheweke langsung nyatakake yen dheweke iku dukun sihir sing wis nggunakake ilmu sihir kanggo nylametake awake dhewe saka klelep ing segara, lan dheweke mrentahake supaya dheweke dicekel lan diiket telanjang ing roda, ing ngisore ana piranti wesi landhep, piso lan pedhang, lan akèh arang geni. Hakim banjur mréntahaké para abdi dalemé supaya muteraké roda sing wis diiket wong suci mau, supaya piranti landhep sing ana ing sangisoringé bisa nyabéti awaké, déné arang geni sing kobong bakal nglelehaké awaké, saéngga sang wong suci nampa sangsara sing luwih abot. Nanging para abdi ora bisa nglakoni dhawuhe sang penyiksa, amarga miturut dhawuhe Gusti, roda kuwi ora gelem muter, tangane dadi ringkih, lan arang geni padha mati. Wong suci iku ora cilaka, amarga Malaikaté Gusti mbela lan nglindhungi Pengantené Kristus. Nalika ndeleng kuwi, hakim sing ora adil kuwi nesu maneh lan mrentah supaya kukune tangan lan sikilé dicabut lan untune dicopot – nanging wong suci iku tetep sabar lan tabah nampa sangsara kuwi. Banjur hakim sing ora adil kuwi mutusaké kanggo ngrusak kasuciané dadi dara Kristen ( ), lan kanggo kuwi dhèwèké mréntahaké akèh wong jahat supaya padha teka, supaya padha ngrusak sang wali. Wali Charitina, nalika krungu prentah sing ora takwa saka hakim sing ora adil kuwi, ngendika:

Kristusku ana ing sisihku: Panjenengané bakal ngalang-alangi kabèh rencana ala panjenengan lan nggawa aku marang Panjenengané kanthi suci tanpa cacad.'

Sawisé ngendika mangkono, sang martir ngangkat tangane lan ngarahaké pandangane menyang swarga, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya nylametaké dhèwèké saka tangan wong-wong sing jahat. Nalika para wong duraka sing wis diundang arep ngrusak kesuciane, dhèwèké dumadakan nyerahaké nyawane sing suci lan tanpa cela ing tangané Gusti[6765] , lan awaké sing dara mati ana ing antarané para wong duraka sing najis lan serakah. Ndeleng yèn sang wali wis mati, hakim mréntahaké supaya awaké dilebokaké ing kantung anggur; sawisé diisi pasir, dhèwèké mréntahaké supaya kantung kuwi dibuwang menyang segara bareng karo awak sang wali. Mangkono dhèwèké, sing nalika urip bisa mlaku tanpa tatu ing banyu, saiki klelep ing segara! Telung dina sawisé, ombak ngusung awak sang wali tekan pinggir pantai, ora rusak déning banyu. Claudius, sing wis ngopeni Santa Charitina kaya putrine dhéwé, njupuk badané sing mulya lan sabar iku lan kanthi luh lan kabungahan maringi panguburan sing pantes, ngluhuraké Kristus Sang Juruwilujeng, sing lair saka Perawan Sing Paling Suci; marang Panjenengané kaparingana pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi pikiran sing teguh, Charitina, sawise kowe nguwatake rohmu lumantar iman, kowe ngisinake juara mungsuh; kowe ngadeg ing ngarsane Kristus, wahai sing pinunjul kabegjan, nggawa bocah sing kawangun saka getihmu dhewe, lan tansah bungah bebarengan karo para Malaikat: ndedonga kanggo kita, wahai sing nampa sangsara.

Uripé Sang Damian sing Kinurmatan saka Gua

Dirilis tanggal 5 Oktober

Nalika kita, kang kaserang lara rohani lan jasmani, nelokake para presbiter supaya maringi pitulungan, miturut paugeran Kitab Suci, supaya padha ngolesi kita nganggo lenga suci, mangkono uga ayo padha nelokake

[6765] Martir Suci Charitina ngalami martir watara taun 304 Masehi ing kutha Amisus, ing Pontus, ing pesisir kidul Segara Ireng.

ing pikiran kita presbiter lan tabib kang nyenengake Gusti Allah, Damian sing pinaringan berkah, sing makarya kanthi kabecikan ing Biara Gua Suci nalika pimpinan Sang Abas sing kinurmatan, Teodosius.

Biksuni sing luar biasa iki kanthi semangat nyonto urip malaikat lan kabèh kabecikan saka bapak lan pangajaré sing kinurmatan, Theodosius. Miturut kasaksian akèh wong, atiné andhap asor, manut, lan tundhuk marang kabèh; utamané wong-wong sing manggon bareng ing sel sing padha dadi saksi langsung marang alusing atiné, jaga wengi, maca kitab suci kanthi teliti, lan kerep tangi kanggo ndedonga. Para saksi mata mau uga nyritakaké akèh kaelokan liya saka priya iki, sing pancèn nglakoni puasa banget ketat lan misuwur amarga pangremané nganti, kajaba roti lan banyu, dhèwèké ora mangan apa-apa nganti dina pungkasan uripé. Amarga uripé sing saleh, dhèwèké diparingi Gusti karunia mujijat, lan utamané sih marang nyembuhaké wong lara, kaya Santo Damianus si Tanpa Upah lan Pangripta Mujijat, sing jenengé digawa déning dhèwèké. Saben ana wong nggawa bocah lara marang Rama sing Mulya utawa nuntun wong diwasa sing nandhang lara marang dhèwèké, Teodosius maringi dhawuh marang Damian sing pinaringan berkah supaya ndedonga kanggo wong sing lara. Kanthi andhap asor lan manut tanpa ngeluh, amarga nganggep awake dhewe ora pantes nampa karunia marasaké, Damian banjur ndedonga kanggo wong lara lan ngolesi lenga suci; lan kanthi sih rahmaté Gusti, kabèh mari lan lunga kanthi waras.

Mangkono, pirang-pirang taun Sang Damian sing pinaringan berkah makarya ing pakaryan biara kanggo kapenakane Gusti Allah lan, sawise nindakake pirang-pirang pakaryan kanggo kaslametan nyawane, dadi pantes nampa gesang langgeng. Sawise tekan pungkasaning gesang donya iki, piyambakipun lara lan, nalika weruh yèn pati wis cedhak, wiwit ndedonga marang Gusti Allah kanthi luh:

'Duh Gustiku, Yesus Kristus! Paringana aku bisa mèlu ing kamulyaning para suci Panjenengan, lan bebarengan karo wong-wong mau dianggep pantes dening Sang Panuntun Panjenengan, ingkang Kinurmatan Theodosius; nanging cacahna aku bebarengan karo piyambakipun ing pepadhang Panjenengan, ingkang Panjenengan sampun sediyakake kanggé para wong sing bener.'

Nalika piyambakipun ndedonga makaten, dumadakan wonten Malaikat ingkang rawuh ing sacedhak ambenipun kanthi wujud Sang Kinurmatan Teodosius; nyedhak marang Damian lan nyium piyambakipun kanthi tresna, piyambakipun ngendika:

"Anakku! Gusti, kang kok panjati, saiki wis ngutus aku kanggo ngandhani kowe manawa panyuwunmu bakal dikabulake: kowe bakal kalebet ing antawis para suci lan manggon bebarengan karo wong-wong mau ing Karajaning Gusti Kawiyatan. Lan nalika Gusti maringi dhawuh supaya kowe lunga saka donya iki lan sowan marang Panjenengané, nalika kuwi kita uga bakal ora bisa pisah ing pepadhang iku."

Sawisé ngendika kuwi, Malaikat mau dadi ora katon. Damian sing pinaringan berkah mangertèni yèn dhèwèké nampa wahyu saka Gusti, amarga dhèwèké ora weruh wong sing ngomong karo dhèwèké mlebu utawa metu liwat lawang, nanging ing panggonan sing padha nalika dhèwèké muncul, dhèwèké dadi ora katon. Panjenengané langsung nyaur sawijining novis lan ngutus dhèwèké marang Sang Mulya Theodosius, nyuwun supaya dhèwèké teka marang dhèwèké. Nalika sang wali teka sakwisé kuwi, Damian sing kabegjan, kanthi pasuryan sing sumringah, takon marang dhèwèké:

'Bakal kaya ngono, Rama Suci, kaya sing panjenengan janjekake marang kula dina iki ing pangliyan kula?'

Sing Mulya Teodosius, amarga ora ngerti apa-apa babagan iku, mangsuli:

'Aku ora ngerti, anakku, apa sing wis tak janjekake marang kowe.'

Banjur Damian sing Kaberkahan nyritakaké marang piyambakipun carané piyambakipun ndedonga, lan ana wong sing muncul marang piyambakipun ing wujudé Sang Mulya Theodosius, sing wis maringi janji kuwi.

Krungu kuwi, Theodosius sing kaparingan wahyu saka Gusti muji Gusti lan kandha marang Sang Reverend kanthi luh:

'Satemene, anakku, bakal kados sing wis dijanjekake marang kowe, awit Malaikaté Gusti Allah wis muncul marang kowe kanthi wujud kula; nanging kula, minangka wong dosa, kepiye bisa janji kamulyan sing disimpen kanggo wong sing bener?'

Damian sing pinaringan berkah, nalika krungu tembung-tembung mau, kebak kabungahan lan pangarep-arep. Ing wektu sing padha, para biksu wis padha kumpul ing selé; dhèwèké nyium kabèh mau lan, sawisé nglakoni pangakuan sing becik, kanthi tentrem nyerahaké nyawane marang Gusti nalika para Malaékat teka njupuk, lan pasuryané sumunar, nuduhaké pamitan sing kebak kabungahan saka nyawa marang badan[6766] . Banjur,

sing kinurmatan Theodosius mrentahake supaya lonceng dipun suaraké kanggo nglumpukaké kabèh sedulur; kanthi kidungan lan pakurmatan ageng, padha ngubur badan kinurmatané abdi Kristus iki ing guwa, minangka pakurmatan marang Gusti Allah, kang dipuji ing Trinitas.

Liwat pandonga penyembuh sing pinaringan berkah iki, Damian, mugi Gusti paring supaya kita uga, salawas-lawase, bisa melu ing Karajane, ing ngendi ora ana lara. Amin.

Uripé Sang Jeremiah sing Kinurmatan saka Gua

Diperangeti tanggal 5 Oktober

Lan tanah Rusia kita diurmati dening nabi Yeremia, dudu sing kuna, nanging sing modhèren; saka dhèwèké saiki kita bakal nyritakaké critané. Bapa kita sing kabegjan Yeremia saka Gua ngancik umur tuwa; dhèwèké malah éling baptisan tanah Rusia, sing kelakon ing jamané Pangeran Agung Vladimir sing saleh[6766] ; Wektu kuwi Bapa Jeremiah sing kabegjan padhang dening baptisan suci. Sawisé pirang-pirang taun, piyambakipun rawuh ing Biara Pechersk sing suci marang bapa-bapa kita sing kinurmatan Anthony lan Theodosius, nampa wangun malaikat agung – skema – lan ing kono makarya kanthi cara sing nyenengake Gusti Allah, niru uripé para bapa suci. Amarga kasampurnané sing ageng, piyambakipun nampi saka Gusti kurnia kanggo ndeleng prakara sing bakal kelakon lan mbedakaké pikiran manungsa; saben sang wong kinurmatan mirsani pikiran ala ing sapa waé, piyambakipun bakal ngélingaké kanthi rahasia lan ngajak supaya waspada marang godhongan setan, utamané yèn ana sedulur sing kepéngin ninggalake biara; Ing wektu kaya ngono, Yeremia, sing wis weruh kahanan iki sadurunge, bakal marani sedulur mau, ngélingaké marang niyaté, lan nglipur, ngajak supaya sabar, nglawan kanthi ajeg lan tanpa kendhat marang mungsuh kabecikan lan mungsuh kita, lan aja nganti kendho; lan dhèwèké bakal nguwatké sedulur mau banget liwat pitutur, nganti sedulur mau ninggalaké niyaté kanggo salawas-lawase. Lan yèn sang suci maringi ramalan apa waé marang sapa waé, apa iku becik utawa ala, pangandikane sang tuwa tansah kelakon.

Sawise urip pirang-pirang taun lan wis maringi manfaat marang akeh wong liwat pangertosane, Santo Yeremia seda ing yuswa tuwa banget[6767] lan, sawise ninggalake sandhangan nyawane—awate—ing guwa, lunga kanggo melu para nabi kuna, supaya piyambakipun saged nyawang, pasuryan pasuryan, misteri Sang Kuna Pisan, Gusti Allah Rama, kanggo Panjenengané kamulyan, bebarengan karo Putrané siji-sijiné lan Roh kang sejati, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amén.

Uripé Sang Mulya Matius saka Gua

Dipeungeti tanggal 5 Oktober

Bapa kita sing kabegjan, Matius saka Gua, ora mung padha jeneng karo sing sepisanan saka Para Rasul, si Penginjil, nanging kaya si Penginjil mau diparingi kasempatan ndeleng tanah Étiopia lan ngecam ora pracayaé wong-wong ing kana, mangkono uga bapa kita sing kabegjan iki, nalika manggon minangka biksu ing Kiev-Pechersk Lavra ing jamané sang sucifounders[6768] , piyambakipun dianggep pantes déning Gusti Allah, amarga pakaryan agungipun, nampa sih kurnia supados saged cetha mirsani pasuryan para Etiopia ing sangisore lemah – para setan – ngecam lan mbukakaké rencana rahasia mau kanggé kapentingan tiyang ingkang ngupaya kaslametan.

Sesepuh sing pinaringan berkah, Mathew, tau ngadeg ing panggonane sing biasane ing gréja; nalika ngangkat pandangane, dhèwèké ndelok sedulur-seduluré sing ngadeg ing loro paduan swara lan padha nyanyi; lan dhèwèké weruh setan wujudé kaya prajurit sing mlaku-mlaku ing antarané sedulur-seduluré; ing mansèt sandhangane ana kembang-kembang lengket. Nanging, yen kembang sing dilemparake setan ora nempel ing jubah biksu, biksu kuwi bakal tetep ajeg sajrone kabèh ibadah Matins nganti pungkasan, lan mung sawisé kuwi dhèwèké

[6766] Pembaptisan tanah-tanah Rus' kelakon ing taun 988 nalika pangeran Vladimir ingkang Suci.
[6767] Ing taun 1074.
[6768] Para Kudus Antonius lan Teodosius

bakal menyang selé. Sang sepuh kandha, Nanging, yen kembang sing dibuwang setan ora nempel ing sandhangan biksu, biksu kuwi bakal tetep ngadeg kanthi gumbira sajrone kabèh ibadah Matins nganti rampung, lan mung sawisé kuwi dhèwèké lunga menyang selé. Sang tuwa iku nyritakaké panglihatané marang para sedulur, lan wiwit kuwi kabèh padha ngati-ati ora ninggalaké gréja.

Sang sesepuh sing pinaringan berkah biasane nalika pungkasan Matins, nalika para sedulur padha bubar menyang selé, dhèwèké sing pungkasan ninggal gréja. Sawijining dina, sawisé ninggal gréja kaya ngono, dhèwèké lungguh ing sangisore lonceng gréja, kepéngin ngaso sakedhik, amarga selé adoh saka gréja. Lan ing kono panjenengané ndeleng apa sing katon kaya kumpulan wong akèh sing teka saka gapura biara; nalika ngangkat pandangane, panjenengané weruh setan sing lungguh kanthi sombong ing punggung babi, lan ing sacedhaké ana akèh setan sing ngancani. Panjenengané takon marang wong-wong mau:

'Kowe arep menyang ngendi?'

'Ngoyak Mikhail Tobolkovich,' wangsul setan sing lungguh ing babi.

Sawisé nggawe pratandha salib, sang tuwa mau lunga menyang selé. Nalika subuh, sang wali, sawisé mangertèni makna panglihatan sing wis dideleng, kandha marang muridé:

'Mlaku lan takon apa Mikhail ana ing selé.'

Muridé lunga, banjur dikandhani yèn Mikhail wis metu saka tembok biara dina iki sawisé Matins. Sang sepuh banjur nyritakaké panglihatan mau marang abbot lan para biksu sepuh. Abbot nyaur sedulur mau, takon marang dhèwèké, lan sawisé maringi piwulang kang nyemangati, ngutus dhèwèké bali menyang selé.

Bapa Matius sing wicaksana maringi piwulang marang sedulur-sedulur liyane kanthi katresnan lan nyaranake supaya padha tetep ing selé-selé, tansah eling marang Gusti Allah lan ndedonga supaya dosané diapura.

Ing jamané Bapa Matthew sing kinurmatan, abbot sing berkah Theodosius séda; sawisé dhèwèké, Stephen dadi abbot, lan sawisé Stephen, Nikon. Ing jaman pangkaté abas iki, Sang Bapa Nikôn sing kabegjan nduwé panglihatan kaya mangkéné: sawijining dina, nalika lagi ngadeg ing Matins, dhèwèké ngangkat mripaté, kepéngin ndelok abas, Sang Bapa Nikôn, nanging sing katon ana keledai sing ngadeg ing panggonané abas; banjur Sang Bapa Matéus nyadari yèn Nikôn ora teka ing Matins. Sesepuh mau nyritakaké panglihatané; nalika kuwi abbot mangertèni yèn panglihatan mau diwènèhaké marang dhèwèké minangka piwulang, lan dhèwèké nyesel banget. Wiwit wektu kuwi, saliyané nyingkirké kemalasan uga saben tugase biara sing penting, dhèwèké ngupaya supaya dadi sing paling dhisik teka ing gréja. Mangkono, panglihatan iki ndadekake dhèwèké luwih tekun ngupaya kamulyan. Sesepuh sing pinaringan berkah iki uga nduwèni akèh panglihatan liyané, lan dhèwèké nyritakaké mau kanggo kabecikan sedulur-seduluré. Sawisé yuswa tuwa, dhèwèké séda ing pangayomané Gusti nalika tetep njaga pangakuan iman sing leres[6769] ; Relik suci panjenengané tetep utuh lan ora bosok ing sawijining guwa[6770] bareng karo para bapa suci, lan panjenengané piyambak ndedonga kanggo kita, ngadeg ing ngarepé pangastané Gusti, supaya kita bisa dibebasaké saka fitnah mungsuh lan nampa urip langgeng ing Kristus Yesus, Gusti kita, kang marang Panjenengané kamulyan bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Mamelkha

Dipepering ing tanggal 5 Oktober

[6771]Martir Suci Mamelkhfa, wong asli Persia, sepisanan dadi imam wanita ing sawijining kuil pagan. Ing sawijining dina, dhèwèké weruh malaikat ing ngimpi sing mbukak marang dhèwèké misteri iman Kristen. Sawisé tangi kanthi wedi, dhèwèké nyritakaké ngimpiné marang adhine sing Kristen. Adhiné nggawa dhèwèké marang uskup. Uskup, sawisé krungu bab impené Mamelkhfa, ngyakinaké dhèwèké supaya mlebu agama Kristen lan mbaptis dhèwèké, kanthi adhiné dadi ibu baptisé ing panggen baptisan. Amarga nesu amarga Mamelkhfa wis mlebu agama Kristen, wong-wong pagan mbuwang watu nganti mati nalika dheweke isih nganggo busana baptisan[6772] . Awaké dibuwang menyang parit, banjur dijupuk maneh déning loro wong Kristen lan dikubur kanthi

[6769] Ing taun 1088.

[6770] Ing Gua Santo Antonius.

[6771] Miturut sawetara versi Prolog, Mamelkha sejatine sawijining imam wanita kanggo dewi pagan Yunani Artemis, sing sembajange nyebar banget ing Wétan.

pantes. Sabanjure, uskup kutha ing ngendi Santa Mamelkhfa ngalami martir nyuwun marang raja Persia idin kanggo ngrubuhake candhi dewi pagan lan mbangun gréja ing panggonané sing dipersembahake kanggo Santa Mamelkhfa[6773] . Ing gréja iki awaké martir suci disimpen. Nalika mindhah relik suci martir Mamelkhfa, akèh mujijat lan panyembuhan kelakon, lan akèh wong pagan sing mlebu agama Kristus.

Rayaké Para Hierarki Suci ing Moskow: Petrus, Aleksius, Yona, lan Filipus

Dirilisaké tanggal 5 Oktober

Kaya telung pilar agung Ortodoksi—Basil Agung, Gregorius Teolog lan Yohanes Krisostomus—sing njaga bangunan Gréja Wétan kuna tetep ora goyah nalika panganiayaan sing dilancaraké déning para bidah, mangkono uga telung wali agung Gréja Moskow: Petrus, Alexius lan Jonah njaga Ortodoksi tetep utuh ing tanah suci Rusia sajrone wektu angel amarga prahara internal lan bencana sing disebabake akèh mungsuh saka njaba. Lan kaya déné Gréja Semesta, saliyané saka pesta-pesta sing dipersembahaké kanggo saben telung Wali Ekuménik siji-siji, uga wis netepaké pesta khusus sing dipersembahaké kanggo kabèh telung wali bebarengan, kanthi teges manawa kabèh padha duwé iman siji, semangat siji kanggo iman mau, lan katresnan siji marang tangga teparo, sing nyurung kabeh mau nyawisake uripe ing bebaya kanggo tanggane; mangkono uga ing Rusia, wiwit jaman Tsar Theodore Ioannovich lan Patriark Job (wiwit taun 1596), telung asma suci saka Hierarkh Pisanan Moskow digandhengake ing siji perayaan universal ing tanggal 5 Oktober.

Nanging ing tanah Rusia, ing antarané Hierarkh Pisanan Moskow, ana maneh sawijining pangreksa Ortodoksi, panyerang moral ala lan martir kanggo iman lan kabeneran, sing jenengé, amarga sebab sing ora dingerteni, suwé kalebu saka pangeling-eling tanggal 5 Oktober. Iki yaiku St. Philip, Metropolitan Moskow.

Panjenenganipun Ingkang Mulya Innocent, Metropolitan Moskow, ingkang kapisan narik kawigaten dhumateng prakawis punika. Ing taun 1875, miturut panyuwunanipun, Sinode Suci maringi paugeran bilih, bebarengan kaliyan pangeling-eling suci tanggal , para Metropolitan Moskow—Petrus, Aleksius, lan Yona—pangeling-eling dhumateng Sang Metropolitan Suci Filipus Moskow kedah dipun pepenget ing tanggal 5 Oktober. Ing taun sing padha, Sinode Suci uga nyetujoni tata cara ibadah kanggo pangeling-eling bebarengan kabeh papat wali, sing disusun déning Metropolitan Innokenty. Pangeling-eling iki isih dilakoni ing Moskow nganti saiki. Ing wengi sadurunge pestha, yaiku tanggal 4 Oktober, ana ibadah Vesper Cilik ing Katedral Agung Dormisi kanthi kidungan pangajab kanthi khidmat kanggo ngajeni Para Hierarki Suci, kaya lumrahe ing kabèh gréja lan biara ing Moskow nalika pestha pelindung. Banjur, ing wektu sing wis ditemtokake, ibadah All-Night Vigil karo muni 'lonceng abang' dianakake wiwit bengi nganti esuk ing kabèh gréja ing kutha krajan. Nalika pangumuman ibadah Vespers, ikon lokal Santo Alexius digawa ing prosesi saka Biara Chudov menyang Katedral Dormisi, ing kana ditinggal nganti ibadah Vespers ing dina sabanjuré.

Troparion, Nada 4:

Para pangusung tahta kapisan ing Rusia, pangreksa tradisi apostolik, tiang kang ora goyah, guru Ortodoksi, Petrus, Aleksius, Yona lan Filipus, ndedonga marang Gusti kang maha ngatur supaya paring tentrem ing jagad raya lan welas asih ageng marang atimu.

[6772] Ing jaman kuna, wong Kristen nganggo busana putih sing digunakake nalika dibaptis sajrone wolung dina sawisé baptisané. Kamungkinan busana putih iki, miturut pandangan wong pagan, dadi pratandha cetha yèn Mamelkhfa kalebu komunitas Kristen lan dadi sabab martir sing cepet. Miturut cathetan sing luwih rinci babagan iki, sawisé baptisé Mamelkha, wong-wong pagan nyedhaki dhèwèké lan nuntut supaya dhèwèké nyembah Artemis; nanging dhèwèké nolak lan kanthi wani ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, mula dhèwèké diwènèhi akèh panyiksaan nganti seda.

[6773] Wektu martiré Santa Mamalchfa kira-kira bisa ditemtokaké ing abad kaping 5. Ing taun 422, Kaisar Bizantium Theodosius II sing Enom nggawe prajanji tentrem karo wong Persia, sing lumaku nganti taun 502; sing nerangake kenapa raja Persia ngidini uskup Kristen ngrubuhake candhi pagan sing kasebut mau, cetha amarga kepengin njaga hubungan apik lan tentrem karo Kakaisaran Bizantium sing kuwat.

Kontakion, Nada 3:

Panjenengan gesang kanthi saleh ing antaraning para wali, mulang wong akèh bab kawruh babagan Gusti Allah, lan nyenengake Gusti Allah kanthi becik: amarga iku Panjenengan dipunjati dening Panjenengané kanthi ora bosok lan mujijat, minangka murid sih-rahmaté Gusti Allah.

Uripé Santo Dionysius, Uskup Aleksandria

Dirilisaké tanggal 5 Oktober

Santa Dionysius iku wong asli saka Alexandria[6774] , lair saka wong tuwa sugih lan bangsawan sing dadi penganut pagan[6775] . Nalika isih enom, dhèwèké nampa pendhidhikan pagan sing mantap lan setya marang paganisme. Sawisé ngrampungaké pendhidhikané, Dionysius wiwitané makarya dadi ahli retorika[6776] lan mulang para mudha babagan seni pidato, kanthi semangat pangawikan pagan sing wis dipelajari. Nanging pikirane sing cetha lan padhang ora bisa ora nyumurupi kesalahan gedhe lan takhayul ing iman paganisme sing digawé dadi kapercayan nalika lair lan dibesarké, uga kekurangan filsafat paganisme sing dadi prinsip pangajarané. Semangaté sing seneng nyelidiki, luwe lan ngelak marang kabeneran, ora nemu kepuasan ing kawruh lan kapercayan pagan; atiné ngrasa kesia-siaan lan kabohongan paganisme lan, sanadyan durung ngerti Gusti sing sejati, wis nyoba nyedhak marang Panjenengané. Mula Dionysius, sing kepengin ngerti kabeneran, ngenalake awake dhewe marang maneka piwulang lan kapercayan manungsa lan mbandhingake siji lan sijine. Dalane iman sing setya lan tanpa pilih-pilih nalika nyelidiki piwulang manungsa iki nuntun Dionysius, liwat kepinginan sing kobong kanggo nemokake iman sing sejati, marang pangertosan marang Gusti Allah sejati siji lan marang panriman kanthi sadar marang iman Kristen. Kang Dionysius banjur nyritakaké dhéwé, kandha yèn dhèwèké 'mbalèk marang Kristus lumantar panaliten bébas, kanthi adil mriksa ajaran manungsa'.

Ing wektu kuwi, ing Alexandria—sing misuwur amarga sekolah-sekolah pagan lan para sarjanané—pendidikan Kristen mekar kanthi pesat bareng karo pangembangan sinau sing maneka warna ing donya pagan wektu kuwi. Para kepala sekolah Kristen sing misuwur ing kana—sing diarani ' ' ([6777] , 'sekolah katekumenal')—nggabungake, liwat kekuwatan karunia, pangajaran teologi lan filsafat ing ajarane lan padha paham banget marang ilmu pagan lan para wakile. Ing sangisoré pangaribawa para guru Kristen iki, wong-wong paling unggul ing antarané para pagan asring padha ngerti iman sejati marang Kristus lan ninggalaké kekafiran pagan. Dionysius, sawise wis kenal karo akèh tulisan Kristen, mlebu ing sesambungan raket karo para guru Kristen ing

---

[6774] Alexandria iku kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung ing taun 331 SM ing pesisir Segara Tengah, ing Mesir Bawah (Lor), ing muara Kali Nil. Alexandria sawise Roma dadi kutha paling unggul ing donya lan dadi pusat perdagangan, industri, lan utamane kawruh pagan; ing abad-abad awal agama Kristen, kutha iki dadi pusat pencerahan Kristen. Miturut tradisi, agama Kristen digawa menyang kene dening penginjil Markus watara taun 59–60 Masehi. Saiki, Alexandria (sing dikenal minangka 'Iskender' ing basa Turki lan Arab) kalebu salah siji kutha pelabuhan sing paling kuwat pertahanané lan pusat perdagangan paling wigati ing Laut Tengah, kanthi populasi luwih saka 230.000 jiwa.

[6775] St Dionysius saka Alexandria lair watara taun 195.

[6776] Ya iku, dhèwèké mulang seni pidato umum, sing nalika semana wis nggayuh puncak kamakmuran lan dianggep dhuwur ora mung ing donya pagan nanging uga ing donya Kristen, lan nduwèni makna gedhé ing babagan agama, politik, lan pendidikan.

[6777] Ing Alexandria, pusat sinau pagan, ing ngendi wis suwe ana museum misuwur babagan seni liberal, matematika, lan filsafat, sekolah Kristen—sing dikenal minangka 'Sekolah Katekesis'—muncul wiwit jaman para rasul kanggo ngimbangi paganisme; pangaribawa marang masa depan Kristen maneka warna lan ora bisa diukur. Tradisi kanthi hormat nyandhakake yèn sekolah iki diadegaké déning Rasul lan Penginjil Markus dhéwé. Wiwitané, sekolah iki mung maringi piwulang dhasar kanggo wong-wong sing kepéngin dibaptis—kaya sing katon saka jenengé dhéwé, 'Katakumenat'—sajeroning wektu sing padha uga nglatih para katekis. Nanging mengko, Sekolah Katekumen Alexandria, amarga posisine ing pusat pangawikan lan kawruh donya, ngrembaka dadi lembaga pendidikan teologi lan ilmiah. Iki utamané dimudahaké déning salah siji katekis (guru) ing kono, yaiku Panteneus sing misuwur (180–191), lan murid lan penerusé sing ora kalah pinunjul, Clement saka Alexandria, sing nyaranaké filsafat marang murid-muridé minangka pandhuan iman. Sekolah Kateketik Aleksandria ngalami kamakmuran sing luwih gedhe ing jaman Origen.

Alexandria, sing dipimpin déning Heraclitus[6778] lan, utamané, Origen sing misuwur[6779] . Amarga Origen iku sarjana sing luar biasa, akèh wong pagan padha nglumpuk marang dhèwèké kanggo ngrungokaké piwulang filsafat lan matematika; Origen nggunakake kesempatan iki kanthi maksimal lan makarya kanthi sukses kanggo kamulyaning asma Kristus, kanthi migunakaké karya-karyané lan kawruh kanggo nuntun para pamirsa mau supaya padha nduwé persekutuan karo Kristus.

Dionysius ora suwe dadi murid kang semangat saka Origen lan, kanthi kabèh semangat saka pikiran kang penasaran, miwiti sinau kabeneran doktrin Kristen, kang unggul tinimbang ajaran pagan langsung diakoni. Kanthi semangat lan katresnan sing gedhe, dhèwèké maca Epistula Para Rasul, utamané surat-surat Santo Paulus Rasul, sing marakaké kesan jero marang dhèwèké lan nggawa owah-owahan sing mutusaké ing kabèh kapercayan lan pandangane, sing nyebabaké dhèwèké mbalik agama marang Kristen kanthi sadar sepenuhé. Sawisé yakin tenan marang kabeneran Kristen, dhèwèké ora mbuang wektu kanggo nampa baptisan suci[6780] , lan mlebu ing Katekumenat, dadi hiasan sejati ing kono. Wiwit wektu kuwi, Santo Dionysius luwih semangat nyilem ing bebener sing jero saka ajaran Kristen, ngreksa kasuciané saka para guru sesat lan pamikiran salah sing wis mlebu ing ajaran kuwi. Dheweke banget cedhak karo gurune Origen, nyimpen rasa ngajeni lan tresna sing tulus marang dheweke, lan ora nate motong paseduluran karo dheweke sanajan Origen banjur dipaksa ninggal Alexandria, malah nalika dheweke dipenjara [6781] . Kemajuan sing luar biasa saka Santo Dionysius ing mangerteni kabeneran Kristen lan urip sing taat narik kawigaten Heraclus, sawijining guru ing Sekolah Aleksandria. Ora suwe, Santo Dionysius diangkat dadi presbiter. Sawisé Origenus diusir saka Alexandria, Herakleitos njupuk alih dadi kepala sekolah katekis Alexandria. Nalika Herakleitos diangkat dadi Uskup Alexandria, Dionysius dadi kepala sekolah katekis; sawisé Herakleitos seda, dhèwèké nggantèkaké dhèwèké ing Kursi Uskup Alexandria[6782] .

Wiwit nalika Dionysius njabat Kursi Alexandria, sakabehe uripe dadi rangkaian tumindak pangorbanan diri sing terus-terusan nglawan mungsuh-mungsuh Gréja, loro saka njaba lan utamane saka njero. Ing wektu kuwi, Gréja Kristus nandhang sangsara abot amarga panganiayaan saka panguwasa pagan lan malah luwih pecah amarga manéka prahara, ajaran sesat, lan skisma, sing ngancam nyegah kesatuan gerejawi lan katentreman ing jero Gréja. Ing wektu kang angel kuwi, Santo Dionysius diangkat déning Gusti piyambak dadi tiang pangrojong kang teguh tumrap para umat. Merga dhèwèké, tentrem ing sajroning Gréja tetep ajeg sanadyan ana kabèh bebaya lan karusuhan. Luwih saka kuwi, uripé sang gembala agung sing suci lan taat, katresnané sing tanpa pamrih marang umaté, alusé, ketulusané, lan andhap asor ndadékaké dhèwèké diajèni déning kabèh wong, kalebu

---

[6778] Heraklitus – sawijining guru Kristen sing kondhang – sepisanan dadi asisten Origen ing mulang ing Sekolah Kateketik Alexandria. Ing taun 231, Heraklitus nggantèkaké Origen dadi kepala 'Sekolah Kateketik'; ing taun 233, dhèwèké diangkat dadi uskup Alexandria, seda taun 246.

[6779] Origen – muridé Klemens saka Alexandria lan guru Kristen paling pinunjul ing abad kaping telu – sepisanan dadi penceramah unggul ing Sekolah Katekese Alexandria, nanging sakwisé diserang déning Uskup Alexandria lan wakil-wakil liya saka Gréja Alexandria lan, kanthi tuduhan nyebarake pandangan sesat tartamtu lan nglakoni celibasi sukarela, dhèwèké dicopot saka jabatan imam lan diasingaké saka Alexandria, kanthi larangan mulang ing Gréja; sawisé kuwi dhèwèké manggon ing Caesarea ing Palestina, ing ngendi dhèwèké ngedegaké sekolah anyar sing akèh wong padha teka saka manéka papan kanggo ngrungokaké guru kondhang kuwi; Sawisé kuwi, dhèwèké nglampahi sawatara wektu dipenjara ing sel; banjur kanthi semangat lan sukses nglawan para penganut bidah ing jamane; salajengipun, nalika panganiayaan ing jaman Maximian, dhèwèké ndhelik saka para panganiaya; nalika panganiayaan ing jaman Decius, dhèwèké nampa pakurmatan dadi pangakun iman Kristus sing wani; lan dhèwèké séda ing Tyre ing taun 254, ing umur 70 taun. Ing akèh tulisané, Origen ngajokaké sawatara pandangan sing ora ortodoks lan sesat, sing banjur dikutuk minangka sesat, sanadyan Origen ora nate nyatakaké pandangané sing ora ortodoks iku minangka kabeneran sing ora bisa owah, lan dhèwèké uga ora kalebu golongan sesat ing teges sing ketat. Malah para Bapa Gereja sing paling pinunjul ngajeni banget karya-karya teologis lan prestasi Origen. Ing sekolah-sekolahé, dhèwèké ngedidik akèh Bapa Gereja lan guru Gereja sing pinunjul, sawatara saka wong-wong mau padha matur nuwun marang dhèwèké amarga wis mbalèkaké saka paganisme marang iman Kristen; iman sing dhèwèké nyoba nyawijiaké kawruh lan filsafat. Sing uga pantes digatekake yaiku karya-karyané babagan sinau Kitab Suci, interpretasi, lan sing paling utama, babagan pambangunan lan panyucian teks sing sejati, uga tulisan-tulisané sing tujuane mbela agama Kristen marang para bidah lan mungsuh agama Kristen. Sakabèhé, dhèwèké nyumbang gedhé ora mung marang jamané dhéwé nanging uga marang generasi sabanjuré, lan kabèh guru agung Gréja ing abad kaping papat ngandelaké banget marang karya-karya Origen.

[6780] St Dionysius mlebu agama Kristen nalika umuré wis cukup tuwa. Dhèwèké dibaptis déning Uskup Alexandria, Demetrius (189–231), piyambak.

[6781] Mula, Dionysius nulis layang marang Origen nalika Origen dipenjara ing jaman Decius. Katon yèn sawisé seda Origen, Dionysius nulis layang marang Theotocus, Uskup Kaisarea, kanggo muji dhèwèké.

[6782] St Dionysius dadi kepala Sekolah Alexandria sing misuwur ing taun 233 lan njabat ing kono suwéné 14 taun.

mungsuh-mungsuh lan para penganut sesat. Sakabehe uripe dipersembahake kanggo pangabdian sing semangat lan tanpa kendhat marang Gréja Allah. Kanthi semangat sing luwih kobong, dhèwèké ngupaya supaya wong-wong sing durung pracaya bisa mlebu iman; dhèwèké nambani wong-wong sing wis nyasar kanthi alus kaya bapak lan kebak katresnan; lan dhèwèké ngupaya nyawiji maneh wong-wong sing wis padha pecah. Ing wektu kasangsaran Panjenenganipun nampilake kawani luhur; ing imanipun, keteguhan sing ora goyah; lan sajrone gesangipun, andhap asor sing nggumunake lan jero – nalika saindenging jagad Kristen gumun marang kawruh lan kabecikanipun.

Amarga warisan katresnan marang kabèh jinis kawruh saka Origen, Santo Dionysius bisa nyawiji iki karo doktrin Kristen lan terus maca lan sinau kanthi tliti karya-karya para penganut pagan paling unggul lan manéka heretik sing, ing jamané, ngganggu Gréja Allah nganggo piwulang palsu. Nalika ngreksa kasucian doktrin gerejawi Kristen saka ajaran sesat lan pandangan sing béda, Santo Dionysius nolak kuwi, nanging ora sadurunge dhèwèké piyambak mastiake yèn kuwi ora bisa ditampa; mung sawisé kuwi dhèwèké nyiapake dhiri kanthi kekuwatan lan kawani nglawan para heretik sing ora takwa.

Sanadyan duwé akal lan kawruh sing jembar, Santo Dionysius tetep alus lan andhap asor, lan sanadyan nalika nyekel jabatan pastor, piyambakipun misuwur amarga roh alus lan wasana. Ing jaman kang angel kanggo umat Kristen, nalika panganiayaan kejem saka Kaisar Romawi Decius kang duraka marang Gusti[6783] , sawetara uskup – ora amarga wedi marang panganiayaan lan sangsara, nanging supaya ora ninggalake kumpulan domba Kristus kang dipasrahake marang pangreksanane tanpa pitutur, panguwat, lan panglipur – – mundur saka kutha-kuthaé menyang panggonan sing luwih aman, lan saka kono padha mimpin umaté[6784] . Mangkono, ing wektu kang angel kuwi, Santo Dionysius tumindak manut inspirasi ilahi, ora amarga wedi mati demi jeneng Kristus, nanging amarga kabutuhan lan kanggo kabecikan Gréja Alexandria, supaya ora ninggalake umat tanpa panggembala. Prefektus Sabinus ngutus mata-mata kanggo nggoleki Santo Dionysius. Santo iku tetep ana ing omahé patang dina, nanging mata-mata kuwi, amarga yakin yèn dhèwèké wis mlayu, nggoleki dhèwèké ing sawah, ing dalan lan sacedhak kali, lan ing ora tau kepikiran mlebu omahé gembala agung. Sawisé kuwi, manut dhawuh batin, Santo Dionysius mlayu karo sawatara umaté, nanging ditangkep lan dikirim menyang Taposiris kanggo disiksa. Nanging Gusti Allah nglindhungi abdi sing setya. Tanpa disangka-sangka, dhèwèké kaslametaké kanthi mujijat saka tangan para prajurit déning kumpulan warga Kristen. Kedadéyané kaya mangkéné.

Ana sawijining wong Kristen sing jenenge Timotius, sing ora kacekel bareng Santo Dionysius lan para wong pracaya liyane. Nalika weruh omahé dijaga, dhèwèké mlayu kanthi bingung banget lan ngandhani sawijining warga desa—sing lagi arep menyang pesta—yèn arkipastor wis dicekel. Warta iku ngrusak kabungahan pesta, lan kabèh tamu padha kesusu menyang panggonan sing nyekel sang wali kanthi cepet nganti para penjaga padha mlayu. Dionysius lan kanca-kancané dibaringaké setengah telanjang ing amben kosong, lan amarga nyangka para warga iku maling, padha nyuwun supaya ora dipatèni. Nanging sang wali dicekel tangan lan sikilé déning sawatara kanca sing ora dikenal lan, sanadyan dhèwèké nolak, digawa metu saka kana lan dipasangaké ing mburiné keledai sing ora ana pelana. Banjur, nglawan kersané, dhèwèké digawa menyang panggonan sing aman. Identitas kanca-kanca sing nylametake sang wali iku tetep dadi misteri: cetha yèn Gusti kanthi mujijat ngreksa Santo Dionysius kanggo kabecikan Gréja, sing wektu kuwi lagi dianiaya, dihina, lan dirusak déning kerusuhan lan kahanan internal.

Nalika ndhelik, Santo Dionysius terus mimpin umat Alexandria, ngirim layang marang wong-wong mau liwat presbiter sing dipercaya. Ing wektu kang nyiksa kuwi, Gréja ngalami sangsara lan sedhih sing nggegirisi

---

[6783] Kaisar Romawi Decius mrentah saka taun 249 nganti 251. Dhèwèké iku panganiaya kejem marang umat Kristen; sajrone pamaréntahané lumantar panganiayaan umum pisanan marang umat Kristen.

[6784] Antarane liyane, Santo Siprianus saka Kartago uga ngalami nasib iki, kanthi wani nampa pati martir kanggo Kristus († 268). Kaya mangkono, sadurunge Dionysius lan Cyprian, St Polycarp saka Smyrna (sing seda dadi martir ing taun 167) tumindak kaya ngono sawatara wektu, lan sawisé kuwi, St Athanasius saka Alexandria († 373). Ing layang-layangé marang Domitius lan Didymus (251 Masehi), uga marang Fabius, Uskup Antiokia, Santo Dionysius nyritakaké kisah sing nyentuh ati bab para martir Alexandria, sing tiwas nalika panganiayaan kapisan Dékius kanthi cambukan, geni, utawa pedhang, nalika dhèwèké ngetung dhèwèké kalebu wong-wong sing uripé dawa banget ora cukup kanggo njamin panrimané Gusti, sanadyan dhèwèké pracaya yèn Kristus wis nyimpen dhèwèké kanggo wektu sing luwih pas. Ana sawijining uskup sing jenenge Germanus katon nyalahké dhèwèké, kaya St. Siprianus saka Kartago sing tau disalahké, amarga pengecut lan ninggalaké umaté. Minangka wangsulan marang iki (258–259), Dionysius nyuwun Gusti Allah dadi saksi yèn dhèwèké ora mlayu kanthi karsa dhéwé, lan (kaya Cyprianus) nyebut inspirasi ilahi minangka pembelaan.

saka tangan para pagan sing kejem. Amarga ora kuwat nahan panyiksaan lan sangsara, akèh wong pracaya sing murtad saka Kristus. Sabanjuré, kanthi tobat sing jero lan sedhih sing tulus, padha bali manèh marang uskup, kanthi andhap asor nyuwun supaya ditampa manèh ing pangkuan Gréja Kristus. Dionysius sing alus lan andhap asor kanthi welas asih nampani maneh wong-wong mau mlebu ing kumpulan Gréja Kristen, maringi larangan lan paukuman tobat sing manéka warna, lan kanthi mangkono nylametaké saka putus asa sing tuntas[6785] .

Kahanan malah saya parah, ing tengah-tengah kejahatan sing ngancam Gréja Kristus, munculé skisma Novatian ing wektu kang angel iki, mecah Gréja luwih adoh maneh déning prahara internal. Novatian lan para pengikuté kanthi terang-terangan lan teges nentang pambalikané para murtad menyang pangkuan Gréja, saéngga nambah sangsara lan nyurung akèh wong marang putus asa[6786] . Ing wektu kuwi, Santo Dionysius, sing kanthi katresnan nampani wong sing wis tiba, utamane liwat perantaraan para pangakune Kristus, munggah nglawan Novatian lan ngajak dheweke ninggalake skisma iki, sing banget ngrusak Garéja Allah.

'Kowe kuduné nahan kabèh sing bisa, nanging aja mecah Grékjaé Gusti,' tulis gembala agung sing semangat marang guru palsu iki. 'Ora kurang kamulyané mati supaya ora mecah Gréja tinimbang mati supaya ora nyembah arca.' Miturut panemuku, sing kapisan malah luwih luhur, amarga ing kasus sing kapisan wong mati kanggo kaslametan nyawane dhéwé, dene ing kasus iki wong mati kanggo kabecikan kabèh Gréja.

Lan gembala sing welas asih ngupaya sakabehe kekuwatane kanggo mbalekake tentrem sing suwé diarep-arep ing Gréja, sing wis keganggu déning skisma mbebayani iki, ing konsili; lan piyambakipun nggayuh punika lumantar pakaryan tanpa pamrih kanthi semangat alus lan waspada Kristen[6787] .

Sawisé seda Decius sing ora takwa, nalika pamaréntahan cekak Kaisar Gallus[6788] , panganiayaan marang umat Kristen mandheg, lan tentrem bali marang Gréja Kristus. Katentreman ing sajroning Gréja iki luwih nyenengake amarga maringi kasempatan marang Santo Dionysius kanggo ngarahaké pangreksan pastoralé marang ngendhegaké geger sing disebabaké déning Nepot, Uskup Arsina, sing nyebarake ajaran sesat sing dikenal minangka Chiliasm[6789] . Bapa suci ora mung nulis risalah nglawan Nepot kanthi semangat katresnan[6790] , nanging

---

[6785] Kanca sejawaté sing misuwur, Santo Siprianus, Uskup Kartago, tumindak kanthi sarujuk sakabehé karo Santo Dionysius marang jiwa-jiwa sing wis tiba kaya ngono. Sadurunge nampa maneh wong-wong sing wis tiba ing komuni, padha nuntut pratandha tobat saka wong-wong mau lan ora ragu-ragu ngapura, bertentangan karo pandangan ekstrim akèh kanca sejawaté, sing protes banget marang wong-wong sing wis tiba amarga dianggep wis nindakake dosa pati. Perantaraan para martir lan pengakuan Kristus kanggo wong-wong sing wis tiba uga nduwèni makna gedhé ing praktik Gréja wektu kuwi.

[6786] Novatian iku presbiter Roma sing unggul lan fasih nalika panganiayaan Decius, sanadyan miturut paugeran konsili, dhèwèké ora bisa diangkat dadi imam amarga mung nampa baptisan klinis (yaiku baptisan ing ranjang pati) tanpa krismaasi sabanjuré; sabanjure, dhèwèké ngupaya kanthi giat kanggo ngrebut jabatan uskup ing Roma; nanging, amarga salah itung, dhèwèké misah saka Gréja, dadi uskup Novatian, lan kanthi mangkono ndhasari prahara sing ngrusak ing Gréja, sing nganggo jenengé lan ngancam Gréja kanthi geger gedhé lan bala. Novatian utamane nentang pangembalian menyang Gréja tumrap wong-wong sing wis mbelot saka Gréja. Miturut para Novatian, Gréja iku sawijining komunitas para wali; mula, kabèh wong sing wis tiba lan nindakake dosa pati sawisé baptisan kudu diusir saka Gréja lan ing kahanan apa waé ora kena dibalèkaké; Gereja, miturut klaim mau, ora nduwé hak ngapura wong sing nindakake dosa abot; yèn ngapura, dhèwèké dhéwé dadi kotor lan ora suci manèh. Para Novatian nyebut komunitasé dhéwé 'Cafara', tegesé komunitas sing suci, amarga wong sing nindakake dosa abot ora ditampa, déné wong sing wis mecah saka Gréja Ortodoks mung ditampa liwat baptisan manèh. Komunitas Novatianis nyebar kanthi wiyar ing Kartago, Alexandria, Suriah, Asia Cilik, Gallia, lan Spanyol.

[6787] Mula, Dionysius nulis layang alus lan damai marang Novatian, saka layang kuwi dijupuk tembung-tembung Sang Wali saka Alexandria ing ndhuwur—yaiku, yèn syahid sing ditindakake kanggo nyegah prahara padha mulya karo syahid amarga nolak nyembah berhala. Ing wektu sing padha, dhèwèké ngélingaké Novatian kanthi welas asih yèn dhèwèké ora bisa mbujuk para pangikuté supaya mbalèkaké langkah sing salah sing wis ditindakake, paling ora dhèwèké bisa nylametaké nyawané dhéwé; lan yen, kaya sing diklaim Novatian ing pembelaané, dhèwèké wis diangkat dadi uskup tanpa kersané, dhèwèké kuduné mbuktèkaké kasetyané kanthi sukarela nyerahaké jabatane, 'supaya ora mecah Grékjaé Gusti Allah'. Sanadyan ana pesen damai iki, Dionysius, miturut tembungé dhéwé, mungsuh marang Novatian amarga 'dhèwèké wis mecah Gréja dadi potongan-potongan lan nuntun sawatara sedulur marang ketidaktaatan lan caci maki, ngenalaké doktrin babagan Gusti sing paling ora disenengi, lan kanthi salah nggambaraké Gusti sing welas asih dadi tanpa welas asih', lan sapituruté. Sang wali nulis pirang-pirang surat marang para Novatian lan perang sengit nglawan wong-wong mau. Nanging sanadyan lumantar upayane dheweke lan wakil-wakil liya saka Gréja, katentreman bisa pulih, para Novatian isih akèh penganuté, lan komunitasé terus ana nganti abad kapitu.

[6788] Gallus mrentah saka taun 251 nganti 253; dhèwèké kondhang amarga watak tentrem lan toleransi marang umat Kristen.

[6789] Nepot iku uskup kutha Arsinoe, utawa Arsinoi, ing Mesir Tengah. – Chiliasm muncul wiwit awal banget lan ing pungkasan abad kaping 2 wis nduwé akèh penganut. Ing pertengahan abad kaping telu, Nepot dadi panyengkuyung doktrin iki sing semangat, nduwé akèh penganut, luwih-luwih amarga ajarané dadi sumber panglipur paling cedhak kanggo wong Kristen sing ngalami panganiayaan lan panyiksaan. Nepot mulang manawa, miturut tembungé Wahyu (Wahyu 20:2–6), pamrentahan sewu tauné Yesus Kristus ing bumi bakal

uga, kanthi semangat sing padha, nganakake rembugan konsili karo para penganut bidah iki lan kasil nggawa kabèh bali menyang persatuan gerejawi[6791] . Santa Dionysius uga melu aktif ing perselisihan sing muncul wektu kuwi ing Gréja bab paugeran baptisan para bidah[6792] , kanthi utamané ngupaya ngendhegake geger sing nimbulaké kahanan ora tentrem ing Gréja, lan kasil nggayuh kuwi liwat pangajab-pangajabé. Ing wektu sing padha, dhèwèké kanthi semangat nglawan ajaran sesat Sabellius sing ala lan mbebayani sing wis muncul ing Gréja Alexandria. Kanggo nglawan ajaran palsu sing mbebayani kuwi, sing wis nyebabaké akèh bingung ing Gréja Kristus lan malah nyekel sawatara uskup ing jebakan ajaran sesat , Santo Dionysius ngadani sinode, nulis layang edaran nglawan Sabellius, nyoba ngilangake kekerasan pikiran angkuh kuwi, sing ora ngakoni Trinitas Pribadi ing Gusti Allah: Gusti Rama, Putraning Gusti Allah, lan Roh Suci[6793] .

Nanging upaya Santo Dionysius kanggo nguwatake tentrem lan kesejahteraan Gréja dumadakan dipotong déning panganiayaan sing dipelakaké déning Kaisar Romawi anyar Valerian[6794] . Ing wiwitan panyiksaan sing kejem iki, gembala agung Alexandria ditangkep sanajan lagi lara abot, lan bebarengan karo presbiter Maximus[6795] lan diakon Faustus, Eusebius, lan Cherimon, digawa ngadhepi prèfèkt Emilianus[6796] . Panyiksaan banjur nyerang kanthi kaku banget marang para uskup lan presbiter minangka wakil-wakil Gréja. Mula saka iku, para penyiksa

---

enggal diwiwiti, ing ngendi mung wong-wong sing setya lan saleh sing bakal manggon; para Chiliast mbayangaké pamrentahan iki kanthi pangrasa lan materi minangka kraton donya kanthi kesenengan donya. Piwulang sesaté Nepot mung dadi dikenal sawisé seda.

[6790] Karyané sing jembar *Bab Janji-janji*, sing mung pérangan kapindho sing isih lestari kabèh, bebarengan karo cuplikan cilik saka pérangan kapisan. Ing risalahé, Santo Dionysius nerangaké yèn janji-janji babagan Karajané Kristus kudu dipahami ora kanthi pangrasa, nanging kanthi rohani, lan dhèwèké mbuktèkaké iki kanthi apik banget saka Kitab Wahyu lan liwat panyelidikan babagan sipat manungsa; ing karya sing padha, dhèwèké uga mbahas Kitab Wahyu sacara umum.

[6791] Kanggo tujuan iki, Dionysius buru-buru menyang Arsinoe, ing kana dhèwèké nyuwun ketemu karo para pengikut Nepot lan ngentèkaké telung dina kanggo nganalisa bukuné, nalika nyoba ngomong bab dhèwèké kanthi katresnan lan ngajèni, nyebut dhèwèké bapak lan sedulur lan muji dhèwèké amarga iman, ketekunan, sinau Kitab Suci kanthi tekun, uga amarga prestasi gedhé ing nyanyian kidung, sing dadi kabungahan kanggo akèh seduluré. 'Aku tresna banget marang wong iki,' pangandikane St Dionysius, 'utamané amarga dhèwèké wis luwih dhisik lunga menyang pangayomané tinimbang kita. Nanging, kabeneran kudu diajeni lan dihormati luwih saka apa waé.' Asilé pasamuan iku yèn sang wali kasil ngyakinke para Chiliast lan nampa panuwun sing tulus saka pamimpiné, presbiter Korakion, amarga pitutur panjenengané. Korakion malah yakin banget nganti nyatakake pamanggihé dhéwé salah lan nyuwun supaya ora ana sing mèngeti, mbahas, nyebut, utawa mulang bab iku manèh. Sedulur-sedulur liyane sing rawuh uga padha seneng banget karo rembugan iki, uga karo semangat rekonsiliasi lan guyub rukun sing dituduhake kabeh wong. Wiwit wektu kuwi, Chiliasme meh padha sirna ing Gréja Wétan.

[6792] Clement, Tertullian, Santo Cyprianus saka Kartago lan sawetara Bapa Gereja liyane, uga sawetara konsili lokal, mbutuhake para bidah dibaptis maneh nalika padha tobat; mung ing Roma padha ditampa sawisé siji tumindak tobat. Dionysius, manut karo panemune, nyengkuyung panemu sing kapindho lan, ing fragmen-fragmen sing isih ana saka sawetara surat-suraté, kanthi tegas nolak baptisan manèh marang para bidah sing wis dibaptis ing jeneng Tritunggal—panemu sing sabanjuré diadopsi ing Konsili Ekumenis Kapisan (325 Masehi). Nanging ing babagan iki sing dadi perdebatan sengit, piyambakipun malih maén peran minangka mediator sing pantes dipuji. Piyambakipun nulis pirang-pirang layang babagan punika dhumateng Paus Stefanus ing Roma. Ing salah siji layang sing isih ana, dhèwèké ngandhani dhèwèké bab tentrem umum ing gréja-gréja; nanging nalika Paus Stefanus nolak sesambungan komuni karo Firmilianus, Uskup Kapadokia, sing mbela panemu kosok baliné, dhèwèké ngélingaké dhèwèké supaya nimbang akibat serius saka tindak tanduké. Sawisé seda Paus Stefanus, Dionysius nulis babagan topik sing padha marang para penerusé, Sixtus II lan Dionysius saka Roma, lan mriksa prakara iki kanthi luwih rinci ing bukuné *Bab Pangapuran*.

[6793] Sabelian, sing adoh saka konsep Kristen babagan kesatuaning Gusti, mlebu ing ekstrim sing nyebabake dheweke ngembangake ajaran sesat sing bertentangan karo dhasar lan dogma iman Kristen. Dheweke mulang yèn Gusti Allah iku siji ing hakikat, mula ora bisa ana Trinitas sing ana bebarengan saka Dzat Ilahi, lan Trinitas kudu dipahami mung ing teges wahyu sing silih ganteni saka siji lan padha Pribadi sing ana gandhèngan karo donya lan manungsa; miturut ajaran Sabellius, ora ana telung Pribadi saka Dzat Ilahi: Bapa, Putra, lan Roh Suci mung wujud sing dikenal ing ngendi Gusti Allah nampilake marang manungsa: ing Prajanjian Lawas, minangka sing maringi paugeran, Panjenengané nampilake minangka Bapa; ing Prajanjian Anyar, minangka sing nylametake manungsa, Panjenengané nampilake minangka Putra lan terus nampilake minangka Roh sing ngudamaké. – Savellianisme, sing muncul ing tengah abad kaping telu, wis surut ing pungkasan abad iku, sanajan isih ana penganuté ing abad kaping papat.

[6794] Kaisar Romawi Valerian mrentah saka taun 253 nganti 259. Penganiayaan marang umat Kristen sing diprakarsai déning dhèwèké ditondoi déning kekejeman sing luar biasa.

[6795] Maximus diam-diam dikirim menyang Alexandria kanggo nglipur umat Kristen sing disiksa. Sabanjure dhèwèké nggantèkaké Dionysius dadi uskup (†282).

[6796] Emilianus iku prefect Alexandria, tegesé gubernur, wakil, lan bupati karaton Kaisar Romawi. Nanging sejatine dhèwèké mréntah mandhiri lan kalebu salah siji saka sing diarani 'Telung Puluh Tirani', sing wektu kuwi wis nyekel kuwasa kaisar ing Mesir.

nyoba kabèh cara kanggo meksa Dionysius mbalèkaké Kristus lan nyembah arca-arca, amarga wong liya bakal manut tuladhané. Nanging Dionysius kanthi tanpa wedi mangsuli:

'Kita kudu manut marang Gusti Allah tinimbang marang manungsa.'

Banjur Emilianus, sawisé nglarang sang wali kabeh sesambungan karo wong Kristen, luwih-luwih ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung panglipur utawa mratelakaké Injil, ngasingaké dhèwèké menyang désa adoh Tsefro, sing dumunung ing tengah ara-ara gersang Libya[6797] . Nanging sanajan ing kana, kanthi nglanggar larangan, sang wali terus mulang Sabda Gusti lan, minangka martir sing gagah berani kanggo Kristus, nolak manut marang dhawuhe para penyiksa. Para wong pagan padha mbuwang watu marang dheweke bola-bali amarga iku. Sanajan kabeh kuwi, Dionysius nemokake panglipur amarga bisa ngowahi akèh wong pagan dadi pracaya marang iman suci Kristus sanajan ing ara-ara samun. Kasuksesan panginjilan Dionysius malah nambah nesu Emilianus, lan dhèwèké ngasingaké uskup suci mau menyang kutha Collufo, sing dumunung ing pérangan padang pasir Libya sing luwih adoh lan liar[6798] . Nanging sanajan saka kana, dhèwèké nemokaké panglipur kanthi njaga sesambungan karo kanca-kanca Kristus lan karo umaté, lan ora mung karo umaté dhéwé, nanging uga karo gréja-gréja liya. Santo Dionysius tansah tumindak kaya ngono sadurunge, amarga dhèwèké wis ngerti tenan yèn, minangka pamimpin salah siji gréja utama—sing swarane nduwèni pangaribawa marang gréja-gréja lan komunitas Kristen liyané—dhèwèké nduwèni kawajiban kanggo ngopeni ora mung umaté dhéwé nanging uga kabèh Gréja Kristus, utamané kanggo nolak upaya apa waé sing arep ngganggu katentreman universal ing Gréja.

Santa Dionysius nglampahi telung taun ing panjara sing kejem lan atos – lan sedhih lan sangsara sing dipun alami ing kono mung Gusti Allah ingkang mangertos. Nalika Gallienus[6799] munggah dadi panguwasa, piyambakipun dibebasake saking panjara, ingkang maringi panglipur ageng marang umatipun lan sedaya Gréja Kristus.

Nanging, sanajan ing Alexandria, sang wong sing gagah kuwi ora nemu tentrem lan kamakmuran, nanging malah diadhepi karo geger berdarah lan sangsara sing nggegirisi. Sangsara amarga perang saudara banjur disusul paceklik parah, lan sawisé paceklik teka wabah sing nyebar kanthi ganas lan medeni. Kanthi katresnan bapak sing sejati, Dionysius ngopeni wong-wong sengsara, sapa waé – wong pagan utawa wong pracaya. Nalika nerangake bencana sing dialami para warga wilayah Alexandria sajrone wabah sing nggegirisi iki, sang wali nulis, antarané liya-liyané, kaya ing ngisor iki: Akèh sedulur kita, amarga katresnan sing jero, wis nyepelekake uripé dhéwé nanging padha ngopeni siji lan sijiné, kanthi wani marani wong lara, ngladèni tanpa kendhat, lan nyembuhaké ing asmané Kristus; padha gelem mati bareng karo wong-wong mau, nampa sangsara mau, kaya narik penyakit mau marang awaké dhéwé lan kanthi rela mbusak borok-boroké. Akeh saka wong-wong sing ngopeni wong lara kanthi jero lan mbalekake marang kasehatan uga seda... Lan pati kaya ngene, amarga kasucian lan ajining iman, ora ana bedane karo mati syahid. Padha njupuk awak para wali nganggo tangané dhéwé lan nyelehaké ing pangkuané, nutup mripat lan cangkemé, nggendong ing pundhaké, ngendhokaké nalika dipeluk, ngumbah lan nganggo sandhangan[6800] .

Mangkono Santo Dionysius kanthi nyentuh nyritakaké tumindak katresnan Kristen ing wektu kang angel iki kanggo Alexandria, utamané saka para rohaniawan; nanging piyambakipun dadi tuladha paling utama tumrap para umat babagan pangorbanan dhiri kaya ngono, kang ngluwihi kamulyan martir: amarga *'Ora ana katresnan sing luwih gedhé tinimbang wong sing nyawisaké nyawané kanggo kancané'* (Yohanes 15:13). Lan Santo Dionysius, nyawisake kabeh kekuwatane kanggo nglipur lan mbantu wong lara, ora ngirit uripe dhewe kanggo wong-wong mau, kanthi ngelingi tembungé Sang Juruwilujeng: *'Sapa waé sing wis nindakake marang siji sing paling cilik saka sedulurku iki, iku wis nindakake marang Aku'* (Matius 25:40).

[6797] Gurun Libya – pérangan wétan saka Gurun Sahara Afrika sing amba – iku wewengkon sing lumayan andhap, kebak oasis karo kutha lan désa. Wewengkon panggonan pangasingan St. Dionysius ora bisa dipahami kanthi makna gurun sing ketat, nanging mung ing makna sepi, adoh, lan alasé panggonan kuwi.

[6798] Nanging panggonan kuwi dumunung cedhak dalan, saéngga St Dionysius lan para pangasingan liyané gampang ditangkep kapan waé.

[6799] Gallienus – Kaisar Romawi saka taun 260 nganti 268. Dhèwèké mungkasi panganiayaan umat Kristen sing diwiwiti déning Valerian lan ngetokaké prentah supaya para pangasingan bisa bali lan kabebasan agama diproklamasikaké.

[6800] Surat saka St Dionysius marang Gréja Alexandria sing maringi panglipur nalika pacekitan; kacathet ing Sajarah Gréja Eusebius.

Marang sedhih-sedhih mau lan lara fisiké sing abot, kanggo Santo Dionysius ditambah sedhih anyar: tiang Ortodoksi sing ora goyah lan juara nglawan kapercayan sing salah lan bidah iki dituduh nglakoni bidah, lan dhèwèké kapaksa—ora kanggo mbela dhèwèké dhéwé nanging kanggo maremaké Gréja—nulis sawijining risalah sing ing kono dhèwèké nyatakaké piwulang Ortodoksé babagan Telung Pribadi Tritunggal Agung[6801] . Kanyatan menang, lan ajining dhuwur sing diparingake Greja sakabehe marang piyambakipun lan kabèh panemune sing pancèn Ortodoks—sing wis njaga kasucian iman sajrone wektu kang kaco iki—tetep ajeg ora goyah.

Pungkasané, kekuwatan jasmani pangakune Kristus iki wis sirna kabèh amarga tuwa, sedhih, lan pakaryan sing kakehan, sanadyan rohné tetep kuwat. Nalika Gréja wiwit diganggu déning ajaran sesat Paul saka Samosata[6802] , sawijining konsili para Bapa suci lan guru Gréja diadakaké ing Antiokia[6803] , kang ing kono Santo Dionysius kalebu sing pisanan diundang, amarga kabèh ngarep-arep swara kang mutusaké lan pulihé katentreman ing Gréja saka dhèwèké. Nanging panggembala agung Gréja Alexandria, kang boboté wis abot amarga tuwa, ngrasa ora kuwat nahan kasangsaran lelungan sing dawa banget lan kapeksa nolak undhangan; nanging tinimbang ngandika langsung, piyambakipun ngutus para Bapa Konsili surat dawa kang ing kono nyatakaké pandangan ortodoksipun babagan piwulang Paul saka Samosata[6804] . Sawetara dina sawisé , piyambakipun kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti (265 M), nalika para primas Gereja Kristen padha nglumpuk ing Antiokia kanggo ngecam Paulus saka Samosata. Gereja ngrasakake sedhih sing jero amarga kelangan sing abot iki, amarga ing Santo Dionysius dhèwèké wis kelangan guru agung lan Rama Gereja, uga tiang Ortodoksi sing ora goyah[6805] .

[6801] Ortodoksi Santo Dionysius dipertanyakan adhedhasar layang-layang sing ditulisé marang manéka wong kanggo mbela doktrin ortodoks nglawan Sabellius. Bapa Suci banjur dituduh ngajar sesat, kaya-kaya dhèwèké salah ngajar babagan Putraning Allah, amarga ing layangé Dionysius wis migunakaké ungkapan sing ora wicaksana babagan Tritunggal Suci, sing banjur ditegur déning kancané ing jamané sing jenengé padha, Paus Roma. Dionysius saka Alexandria banjur buru-buru nulis layang marang Dionysius saka Roma kanggo mbela dhèwèké, nyorot salah paham saka tembung-tembungé ing ungkapan-ungkapan mau, sethithik mbatalaké apa sing dianggep kaluputan lan ungkapan sing kurang dipikiraké, lan nerangaké doktrin Ortodoks sing ketat babagan Putraning Allah. Sawisé kuwi, kabèh sangsi bab ortodoksi St. Dionysius sirna, lan malah dianggep luwih saka biyèn minangka tiang lan benteng ortodoksi.

[6802] Paulus saka Samosata (miturut panggonané lair), Uskup Antiochia, nginjilake bidah mbebayani babagan Trinitas Suci lan, luwih-luwih, babagan Putraning Allah. Miturut piwulangé, ora ana bédané pribadi ing sajroning Keberhalaan: Gusti Allah, Sabda, lan Roh Suci ana ing Rama kanthi cara sing padha kaya pikiran lan roh ana ing manungsa. Dhèwèké ora ngakoni Putraning Allah sing wis mudhun saka swarga, lan nganggep Yésus mung minangka manungsa sing dienggoni Déwa, kaya déné ing para nabi, mung kanthi tingkat sing luwih dhuwur, lan sing dijenengi Putraning Allah mung amarga iku. Saliyane pandangan sesat, Paulus malah nyebabake kebingungan lan godaan sing luwih gedhe ing Gréja amarga dhèwèké nduwèni watak sing rusak, urip mewah, mbusak kidungan gréja kuna ing keuskupané, ngganti kidung pangurmatan marang Sang Juruwilujeng karo kidung pangurmatan marang dhèwèké dhéwé, lan nindakake tingkah polah sing ora pantes kanggo jabatan uskup, nuntut tepuk tangan lan sapituruté.

[6803] Konsili Antiokia nglawan Paulus saka Samosata diadakaké ing taun 264 Masehi, kang diisi para uskup saka Siria, Asia, lan Arab. Nanging ing konsili iki, Paulus kasil ndhelikake kaluputan sesatane lan marasake para anggota konsili kanthi ngomong nganggo nada damai lan janji ora bakal nindakake kabèh jinis godaan; nanging dhèwèké ora netepi janji kuwi. Akibate, loro konsili maneh diadakaké ing Antiokia (ing taun 267 lan 269), lan ing konsili pungkasan dhèwèké dicopot saka jabatan uskup; ajarané dinyatakaké sesat, lan baptisan sing wis ditindakké dianggep ora sah, amarga dhèwèké wis nggunakake jeneng-jeneng Pribadi Tritunggal Suci ora miturut ajaran ortodoks.

[6804] Ing epistelipun, sing ora kasil lestari nganti saiki, St Dionysius, miturut kasaksian sejarawan gréja abad kaping 4, Eusebius saka Pamphylia, maringi paukuman abot marang pandangan sesat Paul saka Samosata lan ngukum kasalahane kanthi cetha lan tegas.

[6805] Wiwit jaman biyen, St Dionysius wis dianggep bebarengan minangka 'ingkang Agung'; kawontènan padha jaman, St Athanasius saka Alexandria, nyebut dhèwèké guru Gréja Universal, lan Gréja maringi gelar martir suci, amarga sanadyan dhèwèké ora ngalami pati martir kanggo Kristus, dhèwèké perang lan makarya kanthi wani lan gagah sajrone uripé kanggo Kristus lan Gréja Suci Panjenengané, lan nampa pangucilan, cacian, bebaya, panganiayaan, pangumbangan, kasangsaran lan sakabehing bala lan cilaka ora kurang saka para martir suci. – Tulisan-tulisan St. Dionysius nduwèni wigati banget ing sajarah pangembangan pamikiran Kristen, amarga pangaribawa marang para teolog abad kapapat. Dionysius misuwur amarga tingkat pendhidhikané sing dhuwur lan wis paham bab iman lan kawruh umum. Bahan tulisané—sing teka marang kita mung ing wangun pecahan, lan ora sakabèhé—utamané dogma, ékségésis Kitab Suci, lan disiplin gerejawi, sing dhèwèké usaha njaga ora mung ing gréja-gréja Mesir, nanging uga ing Roma, Armenia, lan panggonan liya. Saliyane epistula-epistula sing kasebut mau kanggo mbela Ortodoksi marang ajaran sesat ing jamane, uga ana risalah dogmatis sing jero *Bab Sifat* lan sing diarani Epistula *Paskah*, ditulis manut adat kuna sing nggawe Uskup Alexandria—ing ngendi astronomi lan matematika mekar—nduwé tanggung jawab kanggo nemtokake, atas jenengé kabèh Gréja, tanggal perayaan Paskah saben taun; Dionysius tansah ngancani pangumuman dina iki kanthi renungan dogmatik lan moral babagan Juruwilujeng sing Wungu; layang-layang iki mesthi diwaca banter ing ngarepe pasamuwan para pracaya ing gréja-gréja.

Liwat pandonga sang hierark suci, mugi Gusti Allah nylametake Gréja Panjenengané saka kabèh pangawruh palsu lan pamisahan, lan mugi Panjenengané njaga persatuan lan katentreman gréjawi kanthi semangat alus lan katresnan Kristen.

19 Oktober

6 Oktober (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsarané Santo Tomas Sang Rasul

Dipepering ing tanggal 6 Oktober

Santa Tomas Sang Rasul, sing dikenal minangka Kembar[6806] , lair ing kutha Paneas ing Galilea[6807] . Nalika Gusti kita Yesus Kristus, sajrone manggon ing donya bebarengan karo manungsa, lelungan ngliwati kutha-kutha lan desa-desa, mulang wong-wong lan marasaké kabèh jinis lara, Tomas, sawisé krungu pangandikane lan nyekseni mujijat-mujijatipun, nyandhak marang Panjenengané kanthi sakabehing atiné. Diparingi panguripan dening tembung-tembung manisé Gusti Yesus Kristus lan renungan marang Wajahé sing paling suci, Tomas banjur ngetutaké Panjenengané lan diparingi pakurmatan déning Gusti kanthi papan ing antarané Rolas Rasul, bebarengan karo wong-wong mau ngetutaké Kristus nganti tekan Sangsaiané sing nylametaké. Sawisé Gusti Wungu, nanging Santo Tomas, amarga sangsi marang crita para rasul liyané bab kedadéan iki, malah nguwatké iman Gréja Kristus; amarga nalika para murid Kristus liyané kandha, *'Kita wis weruh Gusti'*, dhèwèké ora gelem pracaya nganti dhèwèké dhéwé weruh Kristus lan nyentuh tatu-tatu Panjenengané. Wolu dina sawisé Kebangkitan, nalika kabèh murid padha kumpul lan Tomas ana bareng, Gusti muncul marang wong-wong mau lan kandha marang Tomas: *'Lebokna jari kowe ing kéné lan delengen tangan Aku; lebokna tangan kowe ing kéné lan lebokna ing sisih Aku; lan aja dadi wong kang ora precaya, nanging precayaa*.'

Sawisé weruh Kristus lan nyentuh sisihé sing maringi urip, Tomas muni: *'Gusti lan Gustiku'* (Yohanes 20:24–29).

Kejadian iki sing nglibataké Tomas kanthi cetha maringi kapercayan marang saben wong bab kasunyatan Kebangkitan Gusti, amarga Kristus muncul marang para murid ora kaya arwah utawa ing badan liya, nanging ing badan sing padha sing wis nandhang sangsara kanggo kaslametan kita.

Sawisé munggahé Yesus Kristus menyang swarga lan rawuhé Roh Suci, para Rasul padha undhi-undhi ing antarané dhéwé-dhéwé kanggo nemtokaké ing ngendi saben wong kudu lunga kanggo nginjili Sabda Gusti. Tomas kapilih kanthi undian kanggo lunga menyang India, kanggo madhangi tanah-tanah sing peteng amarga paganisme lan mulang iman sing sejati marang maneka bangsa sing manggon ing kana – wong Parthia lan Media, wong Persia lan Hyrcania, wong Bactria lan Brahmin, lan kabèh warga paling adoh ing India[6808] .

[6806] Thomas – sing diterjemahaké saka basa Ibrani, tegesé 'kembar'; dhèwèké uga dikenal minangka Didymus – tembung Yunani sing tegesé padha.

[6807] Galilea – pérangan lor Palestina. Paneada – sawijining kutha ing lor Palestina, ing sikil Gunung Hermon, cedhak sumber wétan Kali Yordan, ing tapel wates lor suku Naphtali, sing njupuk jenengé saka Panion, sawijining désa lan guwa ing sikil lereng kidul Gunung Libanon. Filipus, putrané Herodes, Raja bangsa Yahudi, ngarani kutha iki Caesarea (Caesarea Philippi) minangka pangurmatan marang Kaisar Romawi Tiberius. Saiki kutha sing biyèn makmur iki rusak, lan mung ana désa cilik ing panggonané.

[6808] India, miturut pangertèn geografis modhèren, ateges bagéan kidul bawana Asia, kang kalebu tengah saka telung semenanjung kidul bawana kasebut lan bagéan sacedhaké nganti pagunungan ageng sing misahaké saka Asia Tengah. Nanging, para panulis kuna asring migunakaké istilah umum 'India' kanggo nyebut kabèh nagara kidul Asia sing sugih, kang mung dipun mangertèni kanthi samar. Bangsa Media manggon jejere Persia, ing sisih kulon Iran, kidul Segara Kaspia, lan sakbanjure ditaklukake dening bangsa Persia. Bangsa Partia uga manggon jejere bangsa Persia, ing sawijining nagara amba kang nglebar saka Efrat nganti Oxus lan saka Segara Kaspia nganti Segara Hindia; ing abad kaping 3 SM padha ditaklukake déning wong Romawi. Wong Persia manggon ing bagéan kidul Iran. Wong Hyrcania manggon ing pinggir kali Efrat lan Tigris lan ditaklukake déning wong Persia. Wong Baktria manggon ing wétan lor Iran. Wong Brahmana iku warga India sejati, umume dadi pandhita India.

Thomas sedhih banget amarga dikirim menyang wong-wong sing galak; nanging Gusti katon marang dheweke ing sawijining panglihatan, nguwatake dheweke lan ngandika supaya wani lan aja wedi, lan janji bakal tetep ana ing jejere dheweke. Ora suwe Gusti banjur nuduhake dalan supaya bisa mlebu ing tanah-tanah mau.

Raja India Gundaphor, sing kepengin mbangun kraton sing paling megah, ngutus pedagange Avan menyang Palestina kanggo nggoleki arsitek trampil sing wis pengalaman ing konstruksi lan bisa mbangun kraton kaya kratoné para kaisar Romawi. Liwat Avan iki Gusti maringi dhawuh marang Tomas supaya lunga menyang tanah India. Nalika Avan lagi nggoleki arsitek trampil ing Paneas, Tomas ketemu karo Avan lan ngenalake awake dhewe minangka wong sing wis pengalaman ing seni mbangun. Avan, sawisé nyewa Tomas, numpak kapal bareng karo dheweke, lan padha mangkat, dibantu dening angin sing nyokong.

Nalika padha tekan ing sawijining kutha, padha krungu swara terompet lan piranti musik liyane. Raja kutha iku lagi nglamar putrine, lan wis ngutus juru kabar kanggo ngumumake ing saindenging kutha manawa wong sugih lan mlarat, budhak lan wong manca, kudu padha kumpul ing pesta manten; sapa waé sing nolak teka bakal kena paukuman raja. Krungu kabar iki, Avan lan Thomas, amarga wedi—minangka wong manca—yen bakal nimbulake nesu raja yen padha ora manut, banjur lunga menyang jamuan manten ing kraton raja. Nalika kabeh wong wis lungguh lan miwiti ngrayakake, Rasul lungguh ing panggonan paling mburi lan ora mangan apa-apa; uga ora melu ing pesta, nanging kesasar ing pikirane. Kabeh padha ndelok dheweke kaya wong liya lan wong manca. Wong-wong sing lungguh jejere dheweke[6809] , padha kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe teka mriki yen ora mangan ora ngombe?'

Rasul mangsuli:

Aku teka ing kene dudu kanggo mangan lan ngombe, nanging kanggo nepaki kersaning raja, awit para juru warta wis ngumandhang banter manawa sapa waé sing ora rawuh ing pesta manten bakal kena paukuman raja.'

Ing wektu kuwi, ana sawijining wanita Yahudi sing main suling kanthi endah, nyanyikake salam marang saben wong sing lungguh ing pesta. Ndeleng Tomas, sing ora seneng-seneng nanging kerep ngangkat mripate menyang langit, dheweke nyadari yen Tomas iku wong Yahudi, lan nalika main ing ngarepe, dheweke nyanyiake paduan swara ing basa Ibrani kaya ngene: 'Mung ana siji Gusti Allah—Gusti Allahé wong Yahudi, sing nyipta langit lan bumi.'

Rasul, krungu pangulangan mau kanthi seneng, nyuwun supaya dheweke mbaleni tembung-tembung mau kaping pirang-pirang.

Pelayan piala, weruh yèn Rasul ora bungah, nyabet pasuryané, kandha:

'Kowe wis diundang menyang pesta manten – aja sedhih, nanging bungah lan melu karo wong-wong sing lagi ngombe.'

Banjur Rasul ngendika marang wong sing wis nggebuk dhèwèké:

Mugi Gusti mbalekake kabecikanmu iki sanajan ing donya iki, lan mugi aku weruh tangan sing nggebuk aku iki diseret asu supaya kabèh wong weruh!

Sawisé sawatara wektu, juru pangatur omben-omben sing wis nggebuk Rasul iku metu menyang sumur, arep njupuk banyu kanggo ngenceraké angguré para tamu. Ing kono, ana singa dumadakan nyerang dhèwèké, nggebuk nganti tiba lan matèni; sawisé nyedot getihé saka dhèwèké , banjur lunga. Banjur asu-asu padha mlayu teka, nyabik-nyabik awaké, lan siji asu ireng nyekel tangan tengené, narik menyang pesta lan mbuwang ing ngarepé kabèh wong. Kabèh sing ana ing kono, nalika ndeleng kuwi, padha ngeri lan takon tangan sapa kuwi. Wanita sing lagi main suling kandha:

Ana prastawa sing luar biasa lan misterius sing lagi kelakon ing antarané kita saiki: apa Gusti Allah piyambak utawa utusané Gusti Allah ana ing antarané kita, lenggah bareng kita. Amarga aku weruh juru ngladosi piala nyerang wong lan aku krungu wong kuwi kandha nganggo basa Ibrani: 'Ayo aku deleng tangan tengenmu diseret asu supaya kabèh weruh', sing, kaya sing kowe kabèh weruh, wis kelakon.

Sawisé tembung-tembung kuwi, kabèh padha ketakutan.

Ing pungkasan pesta, sang raja, sawisé krungu apa sing kelakon, nyaur Rasul Suci Tomas lan kandha:

'Mlebu ing kraton lan mberkahi putriku sing wis dinikahake.'

[6809] Ing jaman kuna, loro-lorone ing antarane wong Yahudi lan bangsa liya, lumrahe ora lungguh nanging nglempeng nalika mangan.

Rasul mau, sawisé mlebu kamar turu, banjur wiwit mulang para penganten anyar bab kasucian lan njaga kesuciané; sawisé ndedonga kanggo wong-wong mau, piyambakipun mberkahi lan pamit. Nalika padha turu, para penganten anyar weruh Gusti Yesus, sing rawuh ing wujud Rasul Thomas lan ngrangkep kanthi tresna. Garwane, mikir yèn kuwi Thomas sing ana ing ngarepé, kandha marang dhèwèké:

'Panjenengan ninggalake kita sadurunge wong liya – kepiye panjenengan bisa teka maneh ing kene?'

Gusti mangsuli:

Aku dudu Thomas, nanging adhine, lan sapa wae sing wis nyingkiri donya lan ngetutake Aku, kaya sing ditindakake dheweke, ora mung bakal dadi sedulurku ing gesang sing bakal teka, nanging uga bakal nampa warisan kratonku. Mula saka iku, aja lali, anak-anakku, marang pitutur sedulurku; lan yèn miturut pitutur mau kowe njaga kasucianmu tanpa cacad, kowe bakal diparingi mahkota kang langgeng ing kraton kawahyangku[6810].

Sawisé ngendika mangkono, Gusti dadi ora katon; nanging wong-wong mau, sawisé tangi saka turu, padha nyritakaké marang siji lan sijiné apa sing wis dideleng ing impéné, lan sawisé tangi, padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti sedina bengi; lan padha nyimpen tembung-tembung sing diucapaké marang wong-wong mau ing atiné kaya mutiara sing larang.

Ing esuk, raja mlebu kamar turu panggonane pasangan anyar lan weruh wong loro padha lungguh adoh siji lan sijine. Kanthi gumun, dhèwèké takon kenapa padha adoh-adoh. Padha mangsuli:

'Kami lagi ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané maringi kekuwatan marang kami, nganti pungkasaning dina-dinaning gesang kami, kanggo njaga kasucian sing sampurna ing bebojoan kami, kaya sing saiki kami lakoni, supaya kami bisa diparingi mahkota sing ora bisa rusak ing kraton swarga, kaya sing wis dijanjèkaké déning Gusti sing wis rawuh marang kami.'

Banjur sang raja nyadari yèn wong manca sing wis ana ing kraton dina sadurungé kuwi sing wis nyengkuyung wong loro mau supaya tetep suci; sang raja banjur nesu banget lan langsung ngutus para abdi kraton kanggo nyekel Rasul, nanging padha ora bisa nemokaké, amarga dhèwèké wis mangkat menyang India bareng Avan.

Sawisé tekan ing kratoné raja India Gundaphorus, padha ngadhep ing ngarsané, lan Avan kandha:

'Punika, Sri Baginda, kula sampun nggawa tukang bangunan trampil saking Palestina, supados piyambakipun saged mbangun kraton punapa kemawon ingkang dipun kepengin déning Sri Baginda.'

Raja bungah banget; dhèwèké nuntun Thomas menyang panggonan sing dikarepake kanggo mbangun kraton-kraton mau, lan sawisé nemtokake ukurane, mènèhi dhèwèké akèh emas kanggo pambangunan, déné dhèwèké dhéwé mangkat menyang nagara liya.

Thomas, sawisé nampa emas mau, wiwit mènèhi marang wong-wong mlarat – wong papa lan wong mlarat – déné dhèwèké dhéwé, kanthi nyawiji nyebarake Injil, nuntun akèh wong marang pracaya marang Kristus lan mbaptisaké wong-wong mau.

Ing wektu kuwi, priya enom sing miturut pitutur Thomas wis ngiket janji tetep suci bebarengan karo garwane, sawisé krungu yèn Rasul iku lagi mènèhi warta babagan Kristus ing India, teka marang Rasul bebarengan karo garwane. Sawisé diwulang bab iman Kristen déning Rasul suci, padha nampa baptisan suci saka panjenengané. Ing wektu iku, cah wadon mau diparingi jeneng Pelagia lan sabanjure ngucurake getihé kanggo Kristus, déné cah lanang mau dijenengi Dionysius lan sawisé iku diangkat dadi uskup.

Bali menyang tanah kelairané kanthi berkah saka Rasul, padha nyebarake kamulyaning Asma Gusti, nginjili wong-wong sing durung precaya marang Kristus lan mbangun gréja-gréja ing kutha-kutha.

Rong taun sawisé, raja ngutus utusan marang Rasul kanggo takon: apa pambangunan kraton mau bakal rampung enggal? Rasul mangsuli marang para utusan yèn sing isih kudu ditindakake mung masang atap. Raja bungah, amarga dheweke pracaya manawa Thomas pancen mbangun kraton kanggo dheweke ing donya, lan

---

[6810] Pangajêng-ajêng dhuwur marang kasucian iki ora ateges manawa kaslametan ora mungkin kanggo pasangan sing wis omah-omah, sanajan nalika sesambungan. Nanging, miturut piwulang para Bapa Gereja kuna, para prawan bakal nampa ganjaran paling dhuwur ing Kraton Swarga, kaya sing uga digambarke ing Kitab Wahyu (Wahyu 14:1–5). Mulane, Gusti, ing pangawikaning Gusti sing ilahi, ngertos kekiyatan rohani lan kemampuan kanggo urip murni—khusus kanggo Gusti—saka pasangan enom mau, ngajak supaya padha njaga kesuciané. Saliyane, miturut teks asli basa Yunani saka Kisah Kesyahidan Santo Tomas Rasul, Gusti uga maringi pratandha marang pasangan enom mau manawa anak-anake sing bakal lair bakal rentan lara, ala, lan ora bahagia.

ngirimaké emas luwih akèh marang dheweke, mréntahaké supaya ngedegaké atap sing megah kanggo kraton mau sanalika bisa.

Thomas, sawisé nampa emas luwih akèh, ngangkat mripat lan tangané marang langit, kandha:

'Kula matur nuwun, dhuh Gusti, sing remen marang manungsa, amarga Panjenengan paring kaslametan marang manungsa kanthi maneka cara!'

Lan sapisan maneh dhèwèké maringi emas sing dikirim déning raja marang wong-wong sing nyuwun pitulungan, déné dhèwèké dhéwé terus nginjili Sabda Gusti kanthi semangat.

Sawisé sawatara wektu, sang raja ngerti yèn Santo Thomas durung miwiti nglakoni dhawuhé; kabèh emas wis diwènèhaké marang wong mlarat; lan tukang bangunan kuwi ora nduwé niyat kanggo miwiti pambangunan, nanging malah lelungan saka kutha menyang désa, mènèhi panginjilan babagan Gusti anyar lan nindakake mujijat-mujijat sing nggumunaké. Raja banjur nesu banget lan ngutus abdi dalem kanggo nangkep Rasul. Nalika Santo Tomas digawa ngadhepi raja, raja mau takon marang dheweke:

'Apa kowe wis mbangun kraton-kraton?'

Thomas mangsuli:

Aku wis mbangun, lan padha megah lan éndah.'

Banjur sang raja kandha:

'Ayo padha lunga, banjur ndeleng kratonmu.'

Rasul mangsuli:

'Ing urip iki kowe ora bisa ndeleng kraton iki, nanging nalika kowe ninggalake urip iki, kowe bakal ndelengé, lan sawisé kanthi bungah manggon ing kono, kowe bakal urip ing kono langgeng.'

Raja, mikir yèn dhèwèké ngolok-olok, nesu banget lan mréntah supaya dhèwèké dibuwang menyang panjara bareng pedagang Avan sing nggawa dhèwèké menyang kono, ing kono padha bakal sengsara ngentèni pati sing nyeri: raja niyat nguliti urip-urip lan ngobong ing tiang gantungan.

Nalika padha ana ing panjara, Avan wiwit nyalahake Sang Rasul:

'Kowe,' pangandikane, 'wis ngapusi aku lan sang raja kanthi ngaku dadi tukang bangunan sing paling trampil. Lan saiki kowe wis mbuwang-mbuwang emas sang raja tanpa guna lan ngrusak uripku. Amarga kowe, aku nandhang sangsara lan kudu mati kanthi kejem: sang raja kejem lan bakal mateni kita loro.'

Nanging Rasul, nglipur dheweke, ngendika:

'Aja wedi; wektu mati kita durung teka; kita bakal urip lan merdika, lan Sang Prabu bakal ngajeni kita amarga kamar-kamar sing wis tak siapake kanggo Panjenengané ing Karajan Swarga.'

Ing wengi iku uga, adhine raja lara lan ngutus warta marang raja:

'Amarga sedhihmu, aku uga dadi kélangan tentrem, lan saka kélangan tentrem iki aku lara, sing saiki nggawe aku meh mati.'

Sawisé kuwi, adhine raja pancèn seda. Raja, sing wis lali karo sedhihé sadurungé, banjur kebanjiran sedhih anyar lan nangis tanpa kendhat amarga séda adhine. Malaikaté Gusti Allah, sawisé njupuk nyawa almarhum, nggawa nyawa mau menyang panggenan swarga lan nalika lumaku liwat panggonan-panggonan ing kana, nampilaké akèh kamar sing megah lan padhang sumunar, salah sijiné éndah lan padhang banget nganti kaendahane ora bisa digambaraké. Lan Malaikat mau takon marang nyawa:

'Ing endi saka kabèh kraton iki sing paling kowe kepéngin manggon?'

Nalika dheweke ndeleng kamar sing paling éndah iku, dheweke kandha:

Yen aku diparingi idin manggon sanajan mung ing pojok kamar iku, aku ora bakal butuh apa-apa maneh.

Malaikat kandha marang dheweke:

'Kowe ora bisa manggon ing kamar iki, amarga kamar iki kagungan adhimmu, sing nganggo emasé dibangun déning Thomas, wong manca sing kowe kenal.'

Lan nyawa kandha:

"Kula nyuwun dhumateng panjenengan, tuan, mugi kula dipun paringi idin menyang sedulur kula, lan kula badhe tumbas kamar menika saking piyambakipun, awit piyambakipun durung mangertos kaendahanipun – lajeng, sawise tumbas, kula badhe wangsul mriki malih."

Banjur Malaikat mbalèkaké nyawa menyang badan, lan wong mati kuwi langsung urip manèh; kaya tangi saka turu, dhèwèké takon marang wong-wong ing sacedhaké bab adhiné lan nyuwun supaya raja langsung teka

marang dhèwèké. Raja, nalika krungu yèn adhine wis urip manèh, bungah banget lan langsung mlayu menyang dhèwèké; lan nalika ndeleng yèn dhèwèké isih urip, kabungahané malah tambah gedhé. Wong sing wis diuripaké saka pati kuwi banjur miwiti ngomong marang dhèwèké:

Aku yakin, ya Sang Prabu, kowe tresna marang aku kaya sedulurmu dhéwé; aku ngerti kowe nangis tanpa kendhat amarga aku, lan yèn bisa nylametaké aku saka pati, kowe mesthi gelem maringi separo kratonmu kanggo kuwi.

Raja mangsuli:

'Inggih, punika pancen leres.'

"Yen kowe tresna banget marang aku," kandha adhine raja, "mangkono aku nyuwun siji karunia marang kowe—aja nolak aku iki."

Raja mangsuli:

'Kabeh sing tak duwèni ing kraton iki—tak paringaké kabèh marang kowe, adhiku sing tak tresnani,' lan dhèwèké negesaké janji kuwi kanthi sumpah.

Banjur adhine sing wis wungun saka pati kandha:

'Wenehana aku kratonmu ing swarga, lan jupuk kabèh bandha-bandhaku minangka gantiné.'

Krungu tembung-tembung kuwi, sang raja kaget lan meneng bae, kaya-kaya ilang daya ngomong. Banjur dhèwèké kandha:

'Kepiye aku bisa nduwé kraton ing swarga?'

"Satemene," mangsuli adhine raja, "ana kamar kaya ngono ing swarga, sing kowe ora ngerti apa-apa lan durung tau kowe deleng ing saindenging donya. Kuwi dibangun kanggo kowe dening Thomas, sing kowe tahan ing penjara; aku weruh lan gumun marang kaendahane sing ora bisa diterangake, lan nyuwun supaya diijini manggon sanajan mung ing pojok siji, nanging kuwi ora diparingi marang aku; awit Malaikat sing nuntun aku kandha: 'Sampeyan ora kena manggon ing kana, amarga iku kraton adhine sampeyan, sing dibangun dening Thomas, sing sampeyan kenal.' Aku nyuwun marang Malaikat supaya ngidini aku menyang sampeyan, supaya aku bisa tuku kraton iku saka sampeyan. Mula, yen sampeyan tresna marang aku, paringna marang aku lan tampi kabeh bandha-bandhaku minangka gantine.

Banjur raja bungah amarga seduluré wis urip manèh lan amarga kraton sing dibangun kanggo dhèwèké ing swarga. Lan dhèwèké kandha marang seduluré sing wis tangi saka pati:

'Adhiku sing tak tresnani! Aku wis sumpah ora bakal nolak apa-apa sing tak bisa ing bumi, nanging aku ora janji marang kowe kraton sing ana ing swarga. Nanging yen kowe kersa, kita duwe arsitek sing bisa mbangun kraton sing padha kanggo kowe uga.'

Sawisé ngendika mangkono, sang raja langsung ngutus para abdi dalem menyang penjara kanggo nggawa metu Santo Tomas, bebarengan karo pedagang Avan sing wis nggawa dhèwèké menyang kono. Nalika padha muncul ing ngarep sang raja, sang raja langsung nyedhak Rasul lan sujud ing sikilé, nyuwun pangapura amarga dosa sing wis ditindakake marang dhèwèké amarga ora ngerti. Rasul, sawisé matur nuwun marang Gusti, banjur wiwit mulang loro sedulur mau bab iman marang Gusti kita Yesus Kristus, lan wong loro mau, amarga atiné kebak welas asih, nampa pangandikane kanthi katresnan. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké nglairké baptisan marang wong loro mau lan mulang carané urip minangka wong Kristen, déné loro sedulur mau, lumantar akèh pakaryan welas asih, nyawisaké panggonan langgeng ing swarga. Sawisé manggon karo wong-wong mau sawatara wektu lan nguwatké iman suci, Rasul banjur lunga menyang kutha lan désa sacedhaké, makarya kanggo kaslametan jiwa manungsa.

Nalika Thomas padhangaké tanah India lumantar panginjilan Injil, wayahe pungkasaning Pindhahé Ibu Gusti Allah[6811] rawuh, lan kabèh Rasul saka manéka nagari kabawa ing méga swarga lan digawa menyang Gethsemane[6812] , ing pangusungan Sang Perawan Paling Kabegjan. Ing wektu kuwi, Rasul Suci Thomas uga

[6811] Dormisi Ibuné Gusti Allah kelakon ing taun kaping 15 sawisé Pangunggahané Gusti, utawa ing taun 48 Masehi, miturut tradisi kuna sing umumé ditampa.

[6812] Getsemani iku sawijining desa utawa panggonan cedhak Yerusalem, ing sacedhake Kali Kidron, ing kaki Gunung Zaitun, ing ngendi ana kebon ing ngendi Gusti ndedonga sadurunge Sang Kasangsaran, lan ing ngendi Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci wis paring wasiat supaya badané sing paling suci dikubur. Panggonan iki njupuk jenengé saka akèh wit zaitun sing tuwuh ing kana, saka wit-wit mau diprodhuksi akèh minyak zaitun (menawa diterjemahaké saka basa Ibrani, Gethsemane tegesé: 'panggonan wit zaitun', utawa 'pepet', 'alat

diangkat saka India, nanging ora tekan pas wektu panguburan badan sing dimulyakaké déning Gusti Allah saka Indhungé Gusti Allah sing paling suci. Iki diatur déning pangayomaning Gusti Allah supaya para pracaya yakin yèn Indhungé Gusti Allah diangkat menyang swarga kanthi badané. Kaya déné, ing babagan Kebangkitan Kristus, iman kita saya kuwat amarga sangsi Tomas, mangkono uga, ing babagan Pangangkatan menyang swarga Perawan Maria sing Maha Suci, Ibuné Gusti Allah, kanthi badan, kita mangerténi iki amarga Tomas telat. Rasul iku teka mung ing dina katelu sawisé panguburan lan ngrasakaké sedhih amarga dhèwèké ora bisa ana ing Getsemani ing dina panguburan mau kanggo ngancani, bareng karo para rasul liyané, badan Ibuné Gustiné menyang panggonan panguburan. Banjur, kanthi sarujuk bebarengan para rasul suci, kuburé Indungé Gusti Allah sing Maha Suci dibukak kanggo Santo Tomas, supaya nalika ndeleng badané sing kinurmatan banget, dhèwèké bisa ngurmati lan nemu panglipur ing sedhihé. Nanging nalika kuburan mau dibukak, padha ora nemu badané, mung kain kafan sing biyèn ana ing kono. Lan saka kéné kabèh yakin tenan yèn Ibuné Gusti Allah, kaya Putrané, wis wungu ing dina katelu lan wis diangkat menyang swarga kanthi badan.

Sawisé kuwi, Tomas muncul manèh ing tanah India lan mènèhi warta Kristus ing kana, ngowahi akèh wong marang iman lumantar pratandha lan kaajaiban. Nalika tekan Meliapor[6813] , dhèwèké padhangaké akèh wong ing kana lumantar panginjilané Injil lan nguwatké iman suci mau lumantar mujijat ing ngisor iki. Ing sawijining panggonan ana wit sing gedhé banget, sing ora bisa dipindhahaké déning manungsa utawa gajah; nanging Tomas ngiket sabuké marang wit kuwi lan nganggo sabuk kuwi narik wit mau sepuluh stadia[6814] lan nyumbangaké kanggo pambangunan candhi Gusti. Ndeleng kahanan iki, para wong pracaya saya kuwat imané, lan akèh wong sing durung pracaya banjur pracaya. Rasul mau nindakake mujijat liya ing kono, sing luwih ageng tinimbang sing sepisanan. Siji imam pagan wis matèni anaké lan nuduh Santo Thomas minangka sing nindakake, kandha:

'Thomas mateni anakku.'

Ana geger ing antarané wong-wong, lan wong-wong sing padha kumpul nyekel Santo Tomas minangka pembunuh, nuntut supaya pengadilan maringi paukuman siksa marang dhèwèké. Nanging, nalika ora ana siji waé sing bisa dadi saksi yèn Tomas ora melu ing pambunuhan kuwi, Rasul Kristus wiwit nyuwun marang hakim lan wong-wong:

'Bebasake aku, lan aku, ing jeneng Gustiku, bakal tak takoni wong sing dipatèni supaya dhèwèké dhéwé sing kandha sapa sing matèni.'

Kabeh padha lunga bareng karo dheweke menyang mayit anaké imam sing dipatèni. Ngunggahaké pandangane menyang langit, Thomas ndedonga marang Gusti Allah banjur kandha marang wong sing wis mati:

'Ing asmané Gustiku Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowe, enom: kandhaa marang kita sapa sing matèni kowe?'

Lan langsung wong mati kuwi kandha:

'Bapakku sing matèni aku.'

Banjur padha kandha:

'Gedhé sanget Gusti sing diwartakaké Thomas.'

Rasul iku banjur dibebasake, lan imam mau banjur kecemplung ing bolongan sing wis digali kanggo Rasul. Sawise mujijat iki, akèh wong padha bali marang Gusti Allah lan dibaptis déning Rasul.

Rasul banjur lelungan luwih adoh menyang tanah Kalamis, ing ngendi Raja Muzdius mrentah. Nalika nginjili Kristus ing kana, sang wali ngowahi iman sawijining wanita sing jenenge Syndikia, keponakané Migdonia, garwané Karizius, sing dadi kesayangan raja. Syndikia ngajak Migdonia supaya ngakoni kabeneran lan

---

penekan' kanggo njupuk sari saka woh zaitun). Kebon Gethsemane isih dituduhaké nganti saiki ing kaki Gunung Zaitun – ing sisih kidul, ing ngendi ana guwa kuburan Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci, lan ing ngendi peti jenazahé isih ana nganti saiki.

[6813] Meliapore utawa Malipur iku sawijining kutha ing pesisir wétan (Corromandel) Semenanjung Hindustan. – Ing antarané wong Kristen ing pérangan Asia iki, wis suwe ana tradhisi yèn iman Kristen sepisanan digawa marang wong-wong mau déning Rasul Thomas utawa murid-muridé. Nalika wong Portugis teka pisanan ing pesisir India ing taun 1500, padha nemokake pemukiman Kristen ing Malipur sing wargané ngakoni wis nampa iman saka Rasul Thomas; lan ing pungkasan abad kepungkur, kutha iki dikenal minangka kuthaé St Thomas. Umumé, wong Kristen India wiwit jaman mbiyèn wis nyebut dhéwé 'Kristen Santo Tomas' lan ngetutaké asal-usulé gréja saka Rasul iki.

[6814] 'Stadia' iku watara 88 sazhen; mula, 10 'stadia' watara 1 *14 verst.*

pracaya marang siji Gusti Allah, Sang Pencipta sakabehe alam semesta, kang dadi warta sing disebarke Thomas. Banjur Migdonia kandha marang Syndikia:

'Aku kepengin ndeleng langsung wong sing nyebarake ajaran babagan Gusti sing sejati, lan krungu piwulangé saka dhèwèké.'

Syndikia mangsuli:

'Yen kowe kepengin ndeleng Rasulé Gusti, sandhangana sandhangan kumel, kaya wong wadon prasaja lan mlarat, supaya kowe ora dikenal, banjur teka bareng aku.'

Migdonia nindakake kuwi lan lunga bareng Syndikia. Dheweke nemokake Rasul lagi mratelakake Kristus ing tengah-tengah kumpulan wong prasaja lan mlarat. Padha nyampur karo wong akèh, padha ngrungokaké piwulangé Tomas; dhèwèké ngandika dawa bab Gusti Kristus lan mulang pracaya marang Panjenengané, uga nyritakaké bab pati, pangadilan, Gehenna, lan Karajan Swarga. Krungu kabèh kuwi, atiné Migdonia kagugah lan dhèwèké wiwit pracaya marang Kristus; sawisé bali menyang omah, dhèwèké tansah merenung tembungé Rasul lan, nalika ngobrol karo ponakané Syndikia bab Kristus, katresnané marang Panjenengané saya kiyat. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké wiwit ngremehké wong-wong sing ora pracaya minangka mungsuhé Gusti Allah lan nyingkiri kabèh sesambungan karo wong-wong mau, apa ing pacelathon utawa ing jamuan, nalika ing wektu sing padha dhèwèké uga adoh saka kabungahan donya. Dhèwèké uga mutusaké ora manggon manèh bareng karo bojone minangka pasangan rabi. Iki ndadekake dhèwèké sedhih banget, lan nalika dhèwèké ora bisa mbujuk Migdonia supaya ganti pikiran, dhèwèké wiwit nyuwun marang Raja Muzdius supaya ngutus garwané, Ratu Tertiana, kanggo mbujuk Migdonia supaya ora nyingkiri hubungan rabi (Ratu Tertiana lan Migdonia, garwané Karizius, iku sedulur wadon). Ratu mau banjur menyang Migdonia lan takon kenapa dheweke ora nurut marang bojone.

Migdonya mangsuli:

'Amarga dhèwèké iku wong pagan lan mungsuhé Gusti Allah[6815] , déné aku iku abdi Sang Gusti Allah sejati, Yesus Kristus, lan aku ora péngin kotor amarga wong kang ora pracaya lan ora resik.'

Tertiana kepengin ngerti sapa sejatine Yesus Kristus sing diarani Migdonia Gusti Allah sejati. Migdonia banjur nyritakake marang dheweke khotbahé Rasul Thomas lan mulang dheweke bab iman sing sejati. Tertiana, sing kepengin luwih cetha bab Kristus lan sinau iman kanthi luwih becik, kepengin banget ketemu Rasul mau lan ngrungokake khotbahé. Sawisé rembugan karo Migdonia, dhèwèké kanthi rahasia ngutus wong kanggo ngundang Rasul mau, lan sawisé padha kumpul, loro-loroné nyuwun supaya dipandu menyang dalan sing bener. Rasul mau banjur mratélakaké Kristus marang wong-wong mau, madhangi wong-wong mau kanthi padhangé iman, nglairké wong-wong mau ing banyu suci baptisan, lan mulang supaya padha netepi dhawuhé Gusti Allah lan nglakoni kabèh kabecikan. Tertiana lan Migdonia, sawise ngukir ing atine kabeh sing wis diandharake, padha sarujuk ngabdi marang Gusti kanthi suci lan ora nduweni sesambetan karo bojone, amarga dianggep ora precaya. Rasul, kanthi kuwasa Gusti Allah, terus nindakake akèh mujijat lan marasaké kabèh jinis lara; lan akèh wong, ora mung saka wong biasa nanging uga saka kraton, nalika ndeleng pratandha sing ditindakake Rasul lan krungu piwulangé, padha mbalèk marang Kristus. Salah siji putrané raja, sing arané Azan, pracaya lan dibaptis déning Rasul; amarga Gusti piyambak makarya lumantar para Rasul, ngrembakaaké Gréja lan nyebar kamulyané asma Panjenengané.

Ratu Tertiana, sawisé bali saka Migdonia, nyawisake dhiri kanggo pandonga lan puasa lan terus nolak bareng turu karo bojone. Sang Prabu, kaget karo owah-owahan bojone kaya ngono, kandha marang kancane Carisius:

'Nalika kepéngin mbalèkaké garimu marang kowe, aku malah kelangan gariku dhéwé, lan gariku saiki malah nambani aku luwih awon tinimbang garimu nambani kowe.'

Mula saka iku, raja lan Carisius nindakake panyelidikan sing paling teliti babagan panyebab owah-owahan sing wis padha weruh ing garwane, lan padha mangertèni yèn ana wong manca, wong liya sing jenengé Thomas, sawisé mulangaké iman Kristen marang wong-wong mau, wis nyengkuyung supaya padha mandheg

[6815] Miturut piwulangé Santo Paulus Rasul (1 Kor. 7:12–14), iki ora ngalang-alangi wanita Kristen nerusaké hubungan rumahtangga karo bojone sing pagan; nanging, ing kasus Midonia lan Syndicia, Rasul Thomas ngetokake syarat sing luwih ketat, utawa luwih tepaté, wong-wong mau dhéwé sing luwih ketat lan ora gelem manggon bebrayan karo garwa pagané. Kahanan iki mesthi diterangaké amarga mung kanthi nepaki syarat iki garwané bisa mlebu agama Kristen, kaya sing dibuktekaké déning asil saka kabèh prastawa mau.

sesambungan rabi karo bojone. Padha uga mangertèni yèn putrané raja, Azan, akèh abdi dalem kraton, uga para pejabat lan akèh wong cilik padha pracaya marang Kristus amarga panginjilané Thomas. Kabeh iki nimbulake nesune, banjur padha nyekel Thomas lan nglebokake ing penjara. Sawise kuwi, Rasul mau digawa ngadhepi raja kanggo diadili. Raja takon marang dheweke:

'Sapa kowe – budhak utawa wong merdéka?'

Thomas mangsuli:

Aku iku abdi Panjenengané sing kowe ora nduwé wewenang.'

Raja kandha:

'Aku weruh kowe iku abdi jahat sing mlayu saka tuwanmu lan teka ing tanah iki kanggo ngrusak wong-wong lan nuntun bojoku menyang kesesatan. Mula, kandhaa, sapa tuwanmu?'

– Gustiku, – mangsuli Rasul, – yaiku Gusti langit lan bumi, Gusti lan Pencipta kabèh makhluk. Panjenengané ngutus aku kanggo nginjili Asmané sing suci lan mbalèkaké manungsa saka kaluputan.

Raja kandha:

'Mandheg kowe, wong licik, omongan tipemu lan manut marang prentahku: kaya kowe wis nganggo tipemu nganti bojoku padha ora gelem kumpul maneh karo kita, saiki balekna bojoku mau marang kita. Amarga yen kowe ora njamin bojoku bali urip bareng kita maneh kaya biyen kanthi katresnan lan paseduluran, kita bakal maringi paukuman pati sing kejem marang kowe.'

Rasul mangsuli:

'Ora pantes para abdi dalemé Kristus nduwé hubungan rabi karo priya sing ora manut paugeran, uga para pracaya ora kena kotoran déning wong ala lan wong sing ora pracaya.'

Krungu kuwi, sang raja mrentahake supaya digawa lempeng wesi sing dipanasake nganti abang, lan Rasul mau dipasrahake tanpa sandal ing sikile ing ndhuwur lempeng kuwi. Sawise kuwi, dumadakan ana banyu mili ing sangisore lempeng mau nganti dadi adhem. Banjur Santo Tomas dibuwang menyang pawon geni sing kobong banget, nanging esuke dheweke metu kanthi urip lan ora cilaka.

Sawisé kuwi, Carisius maringi pitutur marang raja kaya mangkéné:

'Paksa dhèwèké sujud lan nyembelih kurban marang déwa srengéngé[6816] , supaya kanthi mangkono dhèwèké nyurung murkaé Gustiné, sing njaga dhèwèké tetep ora cilaka ing tengah sangsara.'

Nalika Rasul mau digawa ngadhep arca srengéngé, arca kuwi langsung lumer kaya lilin. Para wong pracaya padha bungah ndeleng kuwasa saka Gusti Swarga, lan akèh wong sing durung pracaya padha bali marang Gusti. Para imam penyembah berhala banjur mbrontak marang Thomas amarga wis ngrusak berhalaé, lan sang raja dhéwé, krasa banget dihina, mikir carane mateni Thomas; nanging dhèwèké wedi marang rakyat, para abdi dalem, lan akèh bangsawan sing wis pracaya marang Kristus.

Kanthi nggawa Thomas, raja ninggalaké kutha karo prajurit-prajurité, lan kabèh wong padha nyangka yèn dhèwèké péngin nyekseni mujijat saka Rasul. Sawisé mlaku watara sak verst, raja nyerahaké Thomas marang limang prajurit, dhèwèké mréntah supaya nggawa dhèwèké menyang pucuk gunung lan nyabet dhèwèké nganggo tombak ing kono, déné dhèwèké dhéwé lunga menyang kutha Axiom. Asan, anaké raja, lan wong sing arané Sifor buru-buru mèlu Rasul lan sawisé nyusul dhèwèké padha nangis kanggo dhèwèké. Banjur Thomas, sawisé njaluk idin marang para prajurit kanggo ndedonga, ndedonga marang Gusti lan ngangkat Sifor dadi imam lan Azan dadi diaken, lan paring dhawuh supaya padha ngopeni tuwuhing para wong pracaya lan nyebarake Gréja Kristus. Sawisé kuwi, para prajurit nyabet dheweke nganggo lima tombak, lan dheweke seda. Sifor lan Azan padha meratapi dheweke suwé lan ngubur badan suci kanthi pakurmatan[6817] . Sawisé panguburan, padha lungguh ing sacedhak kuburané Rasul lan sedhih. Lan wong suci mau katon marang wong-wong mau, dhawuh supaya padha menyang kutha lan nguwatké sedulur ing iman. Miturut dhawuh saka guru suci, Rasul Thomas, lan kanthi pitulungan pandonga, padha bisa mimpin Gréja Kristus kanthi sukses. Bab Raja Muzdius lan Raja Karisius, padha nyiksa garwané suwé banget, nanging ora bisa meksa supaya manut kersané. Nalika padha nyadari yèn garwané

[6816] Ing kabèh agama pagan kuna, deifikasi srengéngé nduwèni peran sing wigati banget. Utamané, pangibadah marang benda-benda langit (sing diarani Sabianisme) nyebar ing jaman kuna, utamané ing antarané kabèh bangsa ing Wétan.

[6817] Panggonan martiré Santo Tomas Rasul diandharaké ana ing Kalurmin – ing watu dhuwur watara 6 versta saka Malipur, ing ngendi Rasul asring menyang kono kanggo ndedonga.

ora bakal tau manut, sanajan nganti mati, para raja mau kapeksa nglilani garwané urip bébas manut kersané dhéwé. Bebas saka beban ikatan rumahtangga, para wanita mau nglakoni urip kanthi tapa brata lan pandonga sing ketat, ngabdi marang Gusti awan bengi, lan maringi paedah gedhé marang Gréja lumantar uripé sing luhur.

Sawisé pirang-pirang taun, salah siji putrané Raja Muzdias kesurupan setan, lan ora ana sing bisa nyembuhaké, amarga ana setan sing paling galak manggon ing jerone. Raja kuwi banget sedhih amarga lara putrané lan mutusaké mbukak makam Rasul Suci, kanthi tujuan njupuk salah siji balungé lan ngiket ing gulu putrané, supaya putrané bisa bébas saka panyiksa setan; amarga dhèwèké wis krungu yèn Santo Tomas, nalika isih urip , wis ngusir akèh setan saka wong-wong. Nanging nalika sang raja arep nindakake kuwi, Santo Tomas muncul ing ngimpi lan kandha:

'Sampeyan ora pracaya marang dhèwèké nalika isih urip; apa sampeyan kira bakal éntuk pitulungan saka dhèwèké saiki dhèwèké wis mati? Nanging aja tetep ing ketidakpercayaanmu, lan Gusti Allahku Yesus Kristus bakal paring welas asih marang sampeyan.'

Impen iki malah nguwatake kersané raja kanggo mbukak kuburé Rasul. Nalika arep menyang panggonan kuburan sang wali, Muzdius mbukak makam, nanging nemokake relikine ora ana, amarga ana wong Kristen sing nyolong relik suci mau kanthi rahasia, digawa menyang Mesopotamia, lan dipasang ing panggonan sing pantes. Sawisé njupuk sawetawis lemah saka kana, raja ngiket ing gulu putrané, kandha:

'Gusti Yesus Kristus! Lumantar pandonga Rasul Panjenengan Thomas, paring waras marang anakku, lan aku bakal pracaya marang Panjenengan.'

Lan setan mau langsung ninggalaké putrané raja, lan bocah iku mari. Banjur Raja Muzdiy pracaya marang Kristus lan, bebarengan karo kabèh bangsawané, dibaptis déning imam Sifor. Kabungahan ageng ngisi atiné para pracaya, amarga arca-arca wis dipecah lan candhiné dirusak, lan gréja-gréja Kristus dibangun ing panggonané. Sabda Gusti nyebar, lan iman suci saya kuwat. Sawisé nampa baptisan, raja nyesel marang dosa-dosané biyèn lan nyuwun pitulungan lan pandonga marang kabèh wong. Nanging presbiter Sifor kandha marang kabèh wong pracaya:

'Ndedeni kanggo Raja Muzdius, supaya piyambakipun nampi sih-rahmat saking Gusti kita Yesus Kristus lan pangapura dosa-dosanipun.'

Lan kabèh Gréja ndedonga kanggo raja. Ing panggonan sing persis ing ngendi awak suci Rasul dikubur, akèh mujijat kelakon lumantar pandongane, kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita[6818] . Mugi pakurmatan lan ibadah diparingaké marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saka kita salawas-lawase! Amin.

Troparion, Nada 2:

Muridé Kristus lan anggota Majelis Apostolik Ilahi: sawise ngilangaké ora pracaya marang Kebangkitané Kristus, lan wis ngonfirmasi kanthi pengalamanmu dhéwé Kasangsarané Kristus sing paling suci, ya Thomas sing paling pantes dipuji, saiki mènèhi syafaat kanggo kita supaya ana katentreman lan welas asih ageng.

Kontakion, Nada 4:

Kawusanan kabungahaning sih, Rasul Kristus lan pelayan sejati, kowe muni kanthi tobat: 'Sampeyan Gusti Allah lan Sang Juruwibawa.'

[6818] Miturut panulis gerejawi, relikwi Santo Tomas Rasul sabanjure (ing taun 385) dipindhahake saka India menyang Mesopotamia, menyang kutha Edessa (saiki Orfa). Ing martirologium Kulon kuna, pangeling-eling pangalihan relikwi kasebut menyang kutha iki kacathet tanggal 3 Juli. Nanging, amarga wis dingerteni yen isih ana reliké Santo Tomas Rasul ing India, laporan babagan pangalihan mau menyang Edessa kudu dipahami tegese mung sawatara pérangan sing dipindhah saka India. Ing Edessa, sawijining gréja megah dibangun ing ndhuwur reliké Rasul Suci, sing dadi tujuan para peziarah saka tanah adoh. Sabanjure, sawenehing reliké Santo Tomas Rasul dipindhahaké menyang Konstantinopel, ing ngendi greja kang didedikasikaké kanggo dhèwèké diadegaké nalika pamaréntahan Kaisar Anastasius (490–518) déning panguwasa kraton Amantius. Sajrone Perang Salib Kapapat (1204), para pangrabas salib nemokake, ing antarané akèh relik suci liyané, tangan tengené Santo Tomas Sang Rasul, sing banjur digawa bali déning Raja András II saka Hongaria menyang Hongaria sawisé Perang Salib Kalima.

20 Oktober

7 Oktober (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Sergius lan Bacchus

Diperangeti tanggal 7 Oktober

Para Martir Suci Sergius lan Bacchus, asalé saka Romawi, iku pejabat terhormat[6819] , lan dadi sing paling unggul ing antarané para bangsawan ing kraton Kaisar Maximian. Kaisar tresna lan ngajeni banget marang wong loro mau amarga pitutur sing wicaksana ing rapat dewan, keberanian ing perang, lan kesetiaan ing pangabdian. Lan meh ora ana sing bisa nyedhaki kaisar kanggo nyuwun kajaba liwat wong loro mau, penasihat sing paling setia: dheweke diparingi pangurmatan sing dhuwur banget dening kaisar tinimbang wong liya. Nanging Sergius lan Bacchus ngupaya sih ora saka raja donya nanging saka Raja Swarga: amarga padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, ngupaya nyenengake Panjenengané kanthi uripé, lan ngabdi marang Panjenengané kanthi tekun. Nanging amarga wedi marang raja, padha ndhelikakake iman marang Kristus kanggo wektu iku, amarga Maximian nambani wong Kristen kanthi kebencian tanpa wates lan nesu sing ora kendhat. Nanging padhanging iman Kristus ora suwe bisa didhelikake ing batine, lan ora suwe banjur kabuka marang kabeh wong.

Ana sawatara wong sing iri marang kalungguhané lan katresnané raja marang wong-wong mau, lan kepéngin ngundangaké sengit lan nesuné raja marang wong-wong mau, ngandhani marang raja yèn Sergius lan Bacchus iku wong Kristen lan padha ora gelem nyembah arca. Maximian ora bisa pracaya yèn wong-wong sing nampa sih-rahmaté kuwi bakal ora sarujuk karo dhèwèké ing nyembah déwa – lan dhèwèké isin banget kanggo takon utawa nuduh, merga durung yakin tenan. Nanging, dhèwèké mutusaké nguji wong-wong mau kanthi cara kaya mangkéné.

Ing sawijining dina, dhèwèké ngadani pesta kanggo ngajèni déwa-déwa sing dadi pangibadahé lan mangkat, digandhèng karo kabèh pangeran lan para pejabat, prajurit lan abdi dalem, lan dikelilingi kabèh kamulyan kraton, menyang candhi déwa utama Zeus[6820] kanggo nindakake kurban resmi ing kono. Nalika nindakake kuwi, dhèwèké merhatiin kanthi teliti apa bangsawan kesayangane, Sergius lan Bacchus, bakal mlebu candhi berhala bareng karo dhèwèké. Nanging nalika raja mlebu ing candhi, para abdi Kristus tetep ana ing njaba lan ora mlebu ing candhi sing keji iku bareng karo dheweke; mandheg saka adoh, padha ndedonga marang Gusti Allah sing sejati, nyuwun marang Panjenengané supaya padhangaké kabut ing mripaté wong-wong sing atiné peteng lan supaya ngluhuraké Asmané sing Maha Suci lumantar wong-wong mau. Raja, nalika weruh Sergius lan Bacchus ora mlebu ing pesta bareng dheweke, ngutus abdi kanggo nyekel lan nggawa kanthi paksa menyang candhi.

Nalika para wali digawa mlebu ing kumpulan tanpa Gusti iki, Maximian mréntahaké supaya padha nyembah arca-arca bareng karo dhèwèké, nglakokaké kurban, lan mangan saka sesajen sing diwènèhaké marang arca-arca mau.

Nanging Sergius lan Bacchus nolak manut marang prentah raja.

"Kita nduwé Gusti ing swarga," ujare, "Gusti sing ora palsu lan ora bisu kaya déwa-déwamu, nanging Gusti sing sejati lan urip, sing nyekel sakabèhé donya ing panguwasa Panjenengané, lan Panjenengané sing kita sembah."

Lan padha miwiti nyalahake raja amarga panyembahane arca, amarga dhèwèké maringi pakurmatan sing kuduné kanggo Gusti Allah siji marang arca-arca—sing wuta, budeg, lan bisu.

[6819] Ing teks hagiografi asli, Sergius disebut minangka 'primicarus', yaiku komandan kapisan saka 'resimen gentil' – kang dumadi saka sekutu wong Romawi (sing diarani 'gentilles') – dene Bacchus disebut minangka 'secundator', yaiku komandan kapindho saka resimen iki.

[6820] Zeus, utawa Jupiter, iku dewa Greko-Romawi sing diurmati déning wong-wong pagan minangka panguwasa swarga lan bumi, bapaké kabèh—déwa lan manungsa.

Banjur raja, amarga nesu, mrentahake supaya kabèh lambang pangkaté dicopot saka wong-wong mau: sabuk militèr, kalung emas, cincin, lan kabèh sandhangané; lan minangka pangremehan, padha diparingi sandhangan jero wadon lan dipasang kerah wesi ing gulu. Ing kahanan kaya ngono, para wali padha digawa muter-muter ing kutha, – supaya para panguwasa Romawi sing paling mulya lan luhur iki bisa diolok-olok lan diguyoni wong akèh amarga wis ngajeni Gusti Allah sejati siji lan ngremehake dewa-dewa pagan palsu, utawa luwih tepaté, setan-setan kuwi dhéwé, sing para abdi Gusti iki—sing wis nyawisake awaké dhéwé dadi kurban kanggo Kristus—nolak nyembah marang kuwi.

Nalika pangorbanan sing ora suci wis rampung, Maximian bali menyang kamare lan, amarga welas marang Sergius lan Bacchus—awit dheweke tresna banget marang wong loro mau—ngundang dheweke marang dheweke lan kandha:

'Kanca-kanca sing tak tresnani lan setya! Ngapa kowe padha mutusaké ngremehké déwa-déwa kita lan nyedhihaké raja sing welas asih lan asih marang kowe? Ngapa kowe padha nggawa isin gedhé marang awakmu dhéwé? Sanadyan aku tresna banget marang kowe, aku ora bisa nampa pangrejekan déwa-déwa kita lan bakal kapaksa ngukum kowe, sanadyan nglawan kersaku. Mula saka iku, aku nyuwun marang kowe, kanca-kancaku, supaya nyelakake Anaké Tecton[6821] iki, sing déning wong Yahudi, minangka wong salah, digantung ing salib bareng karo penjahat liyané, lan aja nganti kesasar déning dongéng Kristen lan sihir; mbalèk manèh marang dewa-dewa agung kita, lan aku bakal maringi marang kowe pakurmatan sing luwih gedhé lan sih sing luwih agung , lan kowe bakal ngrasakaké katresnanku lan melu nampa kabèh berkah ing kratonku.

[6822]Nanging Sergius lan Bacchus, amarga ora kepengin ninggalake katresnané Gusti Allah kanggo kapentingan karopya raja, uga ora kepengin kelangan berkah langgeng kanggo berkah sing samentara, padha ora manut marang raja. Kanthi kebak sih saka Roh Suci, Sergius lan Bacchus kanthi wani lan meyakinkan miwiti mbuktekake marang raja betapa ora kuwate dewa-dewa palsu; kanthi gagah berani padha ngakoni ing ngarsane raja babagan kuwasa lan keilahian Yesus Kristus, lan padha nyaranake marang raja supaya ngerti bebener langit iki. Raja sing jahat, sing atiné wis atos lan pikirane kabut, ora nampa pitutur apik mau; malah, dhèwèké tambah murub karo nesu lan ambek sing luwih gedhé. Amarga tresna marang wong-wong mau, lan ora kepengin nyiksa wong-wong mau dhéwé, dhèwèké ngutus wong-wong mau menyang hegemon wetan, yaiku Antiochus. Wong iki minangka panganiaya lan penyiksa wong Kristen sing kejem; dhèwèké éntuk pangkat hegemon liwat perantaraan Sergius lan Bacchus ing ngarepé raja lan sakbanjuré dikirim menyang Wétan. Marang hegemon iki para wali saiki dikirim.

Raja mikir yèn wong-wong mau bakal ketakutan marang kekejemané—kabare wis nyebar ing saindenging kakaisaran—lan ing wektu sing padha bakal isin ana ing kuwasa wong sing biyèn meh dadi abdi marang wong-wong mau; mula, amarga wedi lan isin, wong-wong mau bakal mbalèkaké Kristus. Nanging sanadyan iki ora kelakon, kaisar luwih kepengin supaya para wali disiksa ing tlatah sing adoh tinimbang ing ngarep paningalé dhéwé.

Mula para wali digawa metu saka Roma kanthi rantai. Sawisé lelungan sedina muput, para prajurit sing ngiring mandheg ing sawijining losmen kanggo nginep bengi. Ing kana, ing tengah wengi, nalika para prajurit sing ngancani lagi turu nyenyak, Sergius lan Bacchus tangi kanggo ndedonga lan miwiti nyuwun marang Gusti supaya diparingi kekuwatan kanggo nahan kabèh sangsara sing bakal padha ngadhepi kanthi tabah.

Nalika padha ndedonga, Malaikaté Gusti Allah rawuh marang wong-wong mau, madhangi kanthi cahya swarga lan nguwatké kanthi tembung-tembung ing ngisor iki:

'Tetep semangat, para abdi Kristus, lan minangka prajurit sing becik, siapna awakmu nglawan setan: kowe bakal enggal ngalahake dheweke.'

Sawisé tembung-tembung mau, Malaikat iku sirna.

Sergius lan Bacchus, kebak kabungahan sing ora bisa diungkapake, banjur miwiti muji Gusti, sing kersa ngunjungi para abdi-Nya nganggo penampakan malaikat kaya ngono.

[6821] Yaiku, Yesus Kristus, sing malah déning wong Yahudi ing jamané diarani 'Putrané Tekton' (Matéus 13:55), nganggep Panjenengané minangka putrané Yusuf, tunangané Perawan Maria sing Suci banget, sing nyambut gawé minangka tukang kayu ('tekton' – saka basa Yunani: tukang kayu, tukang bangunan). Gelar iki banjur diadopsi déning penganut pagan Roma, sing nggunakake marang Kristus minangka wujud ejekan lan olok-olok marang Raja wong Kristen.

[6822] Yaiku marang panguwasa provinsi-provinsi wétan Asia ing Kakaisaran Romawi.

Sajrone lelampahan dawa menyang wétan, para martir suci nglampahi wektu kanthi ndedonga lan nyanyi kidung, lan kanthi cara iki padha nguwatake awake dhewe luwih manèh nglawan roh-roh ala sing ora katon. Sawise liwat pirang-pirang kutha lan desa, pungkasané padha tekan kutha wétan Varvalisso[6823] , ing ngendi wektu kuwi panguwasa Antiochus manggon; marang dhèwèké para prajurit nyerahaké tawanan sing digawa, bebarengan karo piwarta kraton sing isiné kaya mangkéné:

– Maksimianus, raja langgeng, marang Antiochus, hegemon ing Karajan Wétan. – Sugeng rawuh! Déwa-déwa kita ora maringi idin marang sapa waé, apamanèh para juara lan abdi karajan kita, supaya tumindak ala lan ora melu kurban marang para déwa; mulané kita wis ngukum Sergius lan Bacchus lan, minangka penganut iman Kristen sing ala, nganggep yèn wong-wong mau pantes nampa paukuman pati. Nanging amarga wong-wong mau ora pantes nampa paukuman saka sang raja dhéwé, kita wis ngutus wong-wong mau marang kowé. Yen padha tobat, manut marang kita lan ngaturake kurban marang para déwa, banjur paringi welas asih lan ngapura siksaan sing wis ditemtokake; ing wektu sing padha, janjikake yèn kita uga bakal welas asih marang wong-wong mau, lan saben wong bakal mbalèkake kaluhurané kaya biyèn lan éntuk sih sing luwih gedhé saka kita tinimbang sadurungé. Nanging, yèn padha ora gelem manut lan tetep nyekel iman ala sing biyèn, paukana miturut pantesé lan hukumna pati nganggo pedhang. Kanthi pangarep-arep urip dawa – sugeng.

Sawisé maca prentah raja, Antiochus mrentahaké Sergius lan Bacchus supaya ditahan nganti esuk. Ing esuk, nalika mlebu praetorium[6824] , dhèwèké lungguh ing bangku hakim lan, sawisé nyelehaké para martir suci ing ngarepé, ngendika marang wong-wong mau kaya mangkéné:

Para bapak lan welas asih, sing wis maringi aku jabatan iki, para pangripta kamulyan saiki – kahanane kowe wis owah banget! Saiki aku lungguh ing ngarepmu minangka hakim, dene kowe, para tawanan sing diiket, ngadeg ing ngarepku – kowe sing biyen tak layani. Aku nyuwun, aja gawe cilaka marang awakmu dhéwé; manut marang raja lan nyembah marang para dewa – lan kowe bakal mbalèkake pangkatmu biyen lan bakal dihormati manèh; nanging yèn kowé ora nindakaké iki, sanadyan nglawan kersaku, aku bakal kapaksa nggunakake siksa supaya kowé netepi prentah sang prabu iki: awit kowé dhéwé wis krungu apa sing dadi prentah sang prabu marang aku ing layangé. Mula, para gusti, welasana awak panjenengan dhéwé, lan marang kula uga, awit kula pancèn ora kepéngin dadi panyiksa sing kejem tumrap panjenengan, para welas asih kula.

Para wali mangsuli marang dhèwèké:

'Kowe sia-sia nyoba ngapusi kita nganggo tembungmu: amarga wong-wong sing ngupaya urip sing bakal teka, pakurmatan lan isin, urip lan pati, padha ora dadi perkara: *"Amarga tumrap aku, urip iku Kristus, lan mati iku kauntungan"* (Fil. 1:21).

Sergius lan Bacchus padha ngandika dawa, ngélarani lan ngecam panyembahan berhala lan ketidaktaatan marang Gusti Allah saka wong-wong sing jahat. Banjur Antiochus, amarga nesu, mrentah supaya Santo Sergius dipenjara, déné Bacchus dilucuti klambiné nganti telanjang, digeletakké ing lemah, lan dipukul tanpa welas asih. Wong suci iku dipukul ing saindenging awaké nganti suwé banget, nganti para abdi dalem sing mukul dhèwèké, kesel amarga kesel, kudu gantian. Amarga pukulan-pukulan kuwi, awaké martir suci katon kaya wis copot saka balungé, lan getih mili kaya banyu. Ing tengah sangsara kaya ngono, Santo Bakus nyerahaké nyawané ing tangané Gusti. Antiochus mrentahake supaya jasad sang martir Kristus digawa metu saka kutha lan dibuwang ing panggonan sing adoh supaya dipangan kéwan galak lan manuk. Nanging Gusti Allah ngreksa balungé: sawatara wong Kristen, sing ndhelik ing njaba kutha ing guwa lan jurang amarga wedi marang para penyembah berhala, metu saka panggonané ndhelik ing wayah wengi, njupuk awak sang wali lan ngubur kanthi pakurmatan ing salah siji guwa ing ngendi padha ndhelik.

Sergius, nalika lungguh ing penjara lan krungu kabar pati kancané, banget sedhih lan meratapi pisahané suwéné wektu.

"Aduh, adhiku Bacchus," pangandikane bola-bali, "saiki kowe lan aku ora bisa maneh nyanyi: *'Piyé becik lan nyenengaké yèn sedulur padha manggon bebarengan ing katentreman!'* (Mazmur 132:1): kowe wis ninggalaké aku piyambak."

[6823] Barbarissus – sawijining kutha ing Mesopotamia, ing pinggir kulon Kali Efrat.

[6824] Praetorium – pangadilan paling dhuwur ing kutha-kutha utama provinsi Romawi, ing ngendi perkara diputusake déning gubernur sing diangkat déning kaisar Romawi, yaiku hegemon utawa panguwasa pirang-pirang provinsi.

Nalika Santo Sergius lagi meratapi kaya ngono, ing bengi sabanjure Santo Bacchus muncul marang dheweke ing ngimpi, kanthi pasuryan kaya malaikat, nganggo busana kang sumunar cahya swarga. Dheweke miwiti nglipur Sergius, nyritakake ganjaran sing wis disiapake kanggo wong loro ing swarga, lan nguwatake dheweke kanggo pangorbanan sing bakal teka, sing bakal maringi dheweke sih ageng lan kawani saka Kristus Gusti. Sawise penampakan iki, Sergius kebak kabungahan lan, kanthi ati sing kebak kabungahan, miwiti nyanyi puji-pujian marang Gusti.

Ora suwe sawisé kuwi, gubernur sing arep mangkat menyang kutha liya sing diarani Sura[6825] , mréntahaké supaya Sergius digawa bebarengan karo dhèwèké. Ing kana, sawisé lungguh ing kursi hakim, dhèwèké kandha marang sang wali kaya mangkéné:

'Wong sing ora pracaya marang dewa jenenge Bacchus nolak nyembah marang para dewa lan milih mati kanthi kekerasan tinimbang ngajeni para dewa – mula dheweke nampa paukuman sing pantes kanggo tumindaké. Nanging kowe, Sergius, kenapa kowe kesasar dening piwulang sing ora pracaya iki lan nglakoni nasib apes banget kaya ngene? Panyelamet kula, aja nganti panjenengan nandhang sangsara! Kula isin marang kabecikan ingkang sampun panjenengan paringaken dhumateng kula lan marang pangkat panjenengan: awit panjenengan ngadeg ing ngarsaning kula kados tiyang ingkang dipunukum, dene kula, ingkang lenggah ing ngriki, maringi paukuman dhumateng panjenengan: biyen kula tiyang ingkang tanpa mafaat, nanging saiki, amargi panjenengan nyuwunaken dhumateng sang prabu, kula dipun angkat dados pangkat ingkang inggil lan saiki kula sampun inggil saking panjenengan; dene kowe, sawise nyuwun akèh marang raja lan maringi kabecikan marang akèh wong, saiki kowe kepéngin ala tumrap awakmu dhéwé. Aku nyuwun marang kowe – rungokna pituturku – lakokna dhawuhe raja, kurbankna marang para déwa, lan kowe bakal dibalèkaké marang pangkatmu biyèn lan diurmati kanthi kamulyanmu biyèn.

Santo Sergius mangsuli marang dheweke:

– Kamulyan lan kaluhuran sementara iku sirna; nanging isin sementara bakal diganti kaluhuran langgeng, lan tumrap aku isin donya iki ora ana apa-apane; aku uga ora ngupaya kamulyan sementara, amarga aku ngarep-arep diparingi dening Juru Panyelamatku kamulyan sejati lan langgeng ing swarga. Sampeyan kelingan sih-rahmat sing tau tak paringake marang sampeyan – nalika aku nyuwun marang raja donya iki kanggo sampeyan supaya sampeyan oleh pangkat sing dhuwur; nanging saiki aku kandha marang kowe: rungokna aku, lan sawise mangertèni kabeneran, tolakna dewa-dewa palsumu lan sembahna, bebarengan karo aku, Gusti Allah Kawiyatan lan Sang Prabu jaman-jaman; lan aku janji bakal nyuwun marang Panjenengané kanggo kowe supaya kowe nampa berkah sing luwih ageng tinimbang sing diparingake Maximian.

Banjur Antiochus, nyadari yèn dhèwèké ora kuwasa mbalèkaké dhèwèké saka Kristus lan meksa dhèwèké manut kersané raja, kandha:

'Kowe meksa aku, Sergius, lali marang kabecikanmu kabèh lan nglakoni kowe ing sangsara sing kejem.'

Sergius mangsuli:

'Tindakna manut kersamu: Aku nduwé Kristus minangka Penolongku, sing tau ngendika: "Aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa"; mula saiki kowe nduwé kuwasa marang badanku kanggo nyiksa, nanging kowe lan bapakmu—Setan—ora nduwé kuwasa marang nyawaku.'

Sawisé kuwi, Antiochus, nesu banget, ngumumaké:

'Aku weruh yèn kasabarané sing dawa mung ndadèkaké kowé tambah angkuh,' lan dhèwèké mréntah supaya wong masang sepatu wesi marang Sergius, sing ana paku landhep lan dawa ing solé, sing nembus sikilé sang wali. Nganggo sepatu kaya ngono, Antiochus mrentahake Sergius supaya digawa ing ngarep gerbange, dene dhèwèké dhéwé numpak jaran menyang kutha Tetrapyrgium[6826] , saka kono dhèwèké bakal mangkat menyang kutha Rosafa[6827] .

[6825] Sura – sawijining kutha ing pinggir kulon Kali Efrat.

[6826] Tetrapyrgius – sawijining kutha ing antarané Sura lan Rosafa, cedhak Kali Efrat.

[6827] Rozaf utawa Rezaf, sing banjur dijenengi Sergiopolis miturut biara misuwur sing diadegaké ing kana minangka pangurmatan marang martir suci Sergius, iku sawijining kutha sing dumunung 6 versta saka Sura.

Nalika nahan sangsara kaya ngono, sang wali nyanyi nalika lelungan: *'Aku wis nyandhak marang Gusti, lan Panjenengané mirsani aku lan ngrungokaké tangisanku; Panjenengané narik aku metu saka bolongan kang medeni, saka lendhut kang kandas, lan nyelehaké sikilku ing watu lan nguwataké langkahku'* (Mazmur 39:2–3).

Nalika padha tekan kutha Tetrapyrgium, sing dumunung rong puluh versta saka Sura, sang martir digawa menyang panjara. Ing dalan, dhèwèké nyanyi: *'Malah wong sing tentrem karo aku, sing tak percaya, sing mangan rotiku, wis mbelot marang aku.' Nanging kowe, ya Gusti, welas asih marang aku lan mulyakake aku, lan aku bakal mbalekake marang wong-wong mau'* (Mazmur 40:10–11).

Ing wengi iku ing penjara, nalika sang martir lagi ndedonga, malaikaté Gusti Allah rawuh marang dhèwèké lan marasaké tatu-tatuné. Esuké, Antiochus mréntahaké supaya Santo Sergius digawa metu saka penjara, mikir yèn lara bakal nyegah dhèwèké malah ora bisa mlaku. Nanging nalika dhèwèké ndelok saka adoh yèn santo kuwi mlaku kaya wong sing waras tenan, tanpa ana cacah mlipir, sang penyiksa kaget lan kandha:

'Tenan, wong iki pancen dukun sihir, kepiye bisa mlaku tanpa nglenceng sawise siksaan kaya ngono? Nanging dheweke katon kaya ora tau ngrasakake lara sikil.'

Sawisé kuwi, Antiochus mrentahaké supaya sang martir dipasangi sepatu sing padha lan digawa ing ngarepé menyang Rosafa, sing dumunung 70 stadia saka kutha Sura. Ing kono, sawisé munggah ing pangadilan, Antiochus miwiti meksa Santo Sergius supaya nyembah arca-arca; nanging dhèwèké ora bisa ngowahi pangakuané marang Kristus, mula martir mau dihukum pati. Nalika santo mau digawa metu saka kutha menyang panggonan paukuman, dhèwèké nyuwun wektu kanggo ndedonga. Nalika lagi ndedonga, dhèwèké krungu swara saka swarga sing nelpon dhèwèké menyang panggenan ing swarga, lan kanthi bungah nundhuk sirahé ing sangisoring pedhang, dhèwèké séda. Awaké dikubur déning wong Kristen ing panggonan kuwi.

Ora suwe sawisé kuwi, umat Kristen ing kutha Sura sarujuk kanggo nyelundupake jasad sang wali saka Rosa lan mindhahake menyang kutha dhéwé. Nalika padha nyedhaki makam ing wayah bengi, ana tiang geni munggah saka peti mati, nganti tekan ing langit. Sawetara prajurit sing ditugasake ing Rosafa, nalika tengah wengi weruh tiang geni sing madhangi sak kutha, padha nggawa senjata menyang panggonan kuwi lan weruh warga Sura padha ketakutan amarga fenomena geni kuwi. Ora suwe tiang mujijat kuwi sirna. Sawisé kuwi, warga Sur nyadari yèn Santo Sergius ora kersa ninggalaké panggonan ing ngendi dhèwèké wis ngucuraké getih lan nyawani uripé kanggo Kristus; minangka pangurmatan marang martir kuwi, padha ngedegaké makam watu sing éndah ing panggonan kuwi. Nalika agama Kristen nyebar, sawijining gréja dibangun ing kutha Rosa kanthi jeneng martir suci Sergius. Lima welas uskup saka kutha-kutha sacedhake padha nglumpuk lan kanthi upacara mindhahake relik suci martir sing ora bosok lan wangi menyang gréja anyar sing lagi dibangun, lan netepake yèn élingan dhèwèké kudu dirayakaké ing tanggal 7 Oktober, dina seda dhèwèké. Ing loro panggonan mau – ing gréja, sacedhak relik martir Sergius, lan ing panggonan ing ngendi dhèwèké séda lan dikubur – akèh wong sing kesurupan setan lan kaserang lara mari saka panyakité[6828] .

Pantes dicathet yèn saben taun, ing dina rayané sang wali, kéwan galak, kaya manut paugeran, bakal metu saka ara-ara gersang sakupengé lan padha kumpul ing panggonan ing ngendi sang martir suci pisanan dikubur. Ing wektu kuwi, sipat galaké kéwan-kéwan mau malih dadi alus kaya anak wedhus: ora nyerang manungsa utawa

---

[6828] Eling marang para martir suci Sergius lan Bacchus wis diurmati banget ing saindenging Wétan wiwit jaman biyen, lan akèh wong nindakake ziarah sing taat menyang reliké. Dina raya taunan para martir Sergius wis kacathet wiwit awal abad kaping lima. Ing abad sing padha, Alexander, Uskup Hierapolis, mbangun gréja megah kanggo ngajèni para martir mau. Sirah suci sing ora bosok disimpen sawatara wektu ing Konstantinopel, ing kana dideleng dening para peziarah Rusia: biksu Anthony (1200) lan Stephen saka Novgorod (kira-kira 1350). Kaisar Bizantium Yustinianus Agung (527–565) nguwatake kutha Rosafa, ing ngendi St Sergius nandhang sangsara lan ing ngendi relikine disimpen, lan ing wiwitan pamaréntahané dhèwèké mbangun gréja megah ing sacedhak kratoné ing Konstantinopel kang dipersembahaké marang Para Kudus Sergius lan Bacchus, minangka pangajab amarga wis nylametaké dhèwèké saka panjara sanajan sadurungé dhèwèké munggah dadi raja. Nalika raja Persia Khosrow (532–579) nyerang Rosafa—sing wektu kuwi wis dijenengi Sergiopolis—warga sithik sing ngungsi ing kutha iku nyerahake kabèh bandha marang dhèwèké kanthi pangarep-arep yèn dhèwèké bakal ngapura kutha mau, kajaba relik martir suci Sergius sing disimpen ing wadah relik wujud persegi panjang kang dilapisi pérak; Nalika mangertèni bab iki, Khosrow nglurug karo kabèh baliné menyang kutha kuwi, nanging akèh prajurit sing ora kaétung, sing nggawa tamèng lan siap mbela, muncul ing témbok kutha; Khosrow nyadari yèn kuwi mujijat saka sang martir lan, amarga wedi, mundur saka kutha kuwi. Pangripta kronik Franka abad kaping 6 sing misuwur, Gregory saka Tours, nyerat manawa ing jamané wali iki banget diurmati ing Kulon amarga akèh mujijat lan tumindak welas asih sing diparingaké marang wong-wong sing teka marang dhèwèké kanthi iman.

kéwan piaraan, nanging kanthi tentrem ngubengi papan suci mau, banjur bali maneh menyang ara-arane. Mangkono Gusti Allah ngluhuraké sang wali, nganti katingal yèn Panjenengané maringi inspirasi ora mung marang manungsa nanging uga marang kéwan-kéwan kanggo ngrayakaké pangéling dhèwèké.

Melu panedhaan Sang Santo Sergius, mugi Gusti nundhukseni nesu mungsuh-mungsuh kita, kados nalika Panjenenganipun nundhukseni kasangsaran kewan galak punika – kangge kamulyanipun salami-laminipun – Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi gagah berani kowe nglengkapi atimu nglawan mungsuhmu, kowe ngrusak kabèh pujine, lan sawisé nampa kamenangan saka ing dhuwur, ya para martir sing pinunjul, kowe padha muni bareng: 'Apik lan éndah ana ing ngarsané Gusti.'

Peringatan para Martir Suci Julianus lan Caesarius

Dipeperingati tanggal 7 Oktober

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi Claudius, sing wis matèni ibuné—seorang Kristen rahasia—lan ora tau welas asih marang para Kristen wiwit kuwi, ana sidèkawan jenengé Caesarius teka ing kutha Tarraquinia[6829] , sing kalebu Kakaisaran Romawi. Nalika ndeleng kurban sing dipersembahaké marang arca-arca, dhèwèké ngidol marang arca-arca mau lan mecah-mecahé dadi pecahan-pecahan. Amarga iku, dhèwèké dibuwang menyang panjara, ing kono dhèwèké tetep telung dina, kasiksa déning luwe. Banjur tangane diiket ing mburiné, lan para prajurit nyeret dhèwèké ing ngarep kereta panguwasa menyang candhi Apollo. Nalika padha nyedhak candhi, sang wali ndedonga, lan sakwisé kuwi candhi kuwi ambruk nganti dhasaré, ngremuk para imam lan kabèh sing ana ing njero.

Ndeleng kahanan iki, efor[6830] , Leontius nyungkur ing ngarepé sang wali lan pracaya marang Kristus. Presbiter Kristen Julian ngabaptis dheweke ing ngarepe umum lan maringi Komuni Suci marang dheweke; lan langsung, sawisé pandonga sang wali, Leontius nyawane nyerah. Gubernur kutha Loxoria, nalika weruh kahanan iki, mrentah supaya para wali dijahit ing jero karung lan dibuwang menyang segara.

Banjur para wali kandha marang dhèwèké:

'Kita bakal dibuwang menyang segara, nanging kowe uga bakal dipatèni ula galak lan ngalami pati sing nggegirisi.'

Rong dina sawisé, nalika Loxorius lagi mlaku ing pinggir pantai kang ana wedhi, ana ula gedhé ngubengi awaké lan ngrumat kabèh balungé. Loxorius langsung séda ing kono lan ngglethak, awaké mumbul kabèh, dadi pemandangan sing medeni kanggo sapa waé sing liwat.

Ing wektu sing padha, kanthi kuwasa Gusti, awak para wali digawa ombak tekan pinggir segara. Para wong Kristen, sawisé nampa kanthi pakurmatan, ngubur wong-wong mau ing sacedhak kutha. Nanging Leontius, anaké dhokter, motong sirahé sing mulya lan mbuwang menyang kali. Banjur Quartus, presbiter kutha Capua[6831] , sing dipandu Malaikaté Gusti Allah, njupuk relik para wali lan nyimpen ing panggonan khusus kanggo kamulyané Gusti Allah[6832] .

[6829] Tarraquinia – saiki Terracina – iku kutha pesisir ing Italia kidul Roma, adohé 92 versts saka kono.

[6830] Jeneng iki diwènèhaké marang wong-wong sing ngladèni 'hipats' utawa gubernur kaisar. Leontius, sing kasebut ing kéné, katoné ngladèni pangeran utawa panguwasa nagara kuwi, Loxorius, sing wektu kuwi dadi gubernur kaisar.

[6831] Capua – sawijining kutha lan benteng ing Italia kidul ing pinggir kiwa Kali Volturno, ibukutha wewengkon Italia kuna Campania, lan salah siji kutha paling tuwa ing saindenging Italia.

[6832] Reliké St Caesarius Sang Martir disimpen ing Roma ing Gréja Salib Suci, déné tangané sing kinurmatan disimpen ing Gréja Suci saka Suci.

Dina Rayané Santo Polychronius Sang Martir

Dirilisake tanggal 7 Oktober

Santa Polychronius, saka wewengkon Gamfanida[6833] , putrané petani Vardanias, sing mulang para mudha kabeneran iman Kristen, uga carané maca Kitab Suci lan ngetutaké apa sing kacathet ing kono. Nalika ana pacekitan, amarga banyu adoh, lumantar pandonga pemuda Polychronius, ana mata banyu mili ing panggonan kuwi: amarga lumantar pangendalian dhiri lan kasuciané dhèwèké diparingi karunia mujijat. Nalika dhèwèké wis diwasa, dhèwèké miwiti ngopeni tanduran anggur lan sawisé mangkat menyang Konstantinopel, dhèwèké nemokaké pakaryan ing kana lan makarya bareng karo wong liya, mung mangan sapisan saben rong utawa telung dina karo banyu sethithik. Majikane kagum marang abdi Gusti iki, atine kagugah banget dening kabecikane, lan sawise ngirim dhuwit akeh marang dheweke, banjur maringi pitutur supaya dheweke kandha:

'Muliha lan ndedonga kanggo aku.'

Polychronius njupuk emas mau lan nalika bali menyang omahé nindakake akèh mujijat; nganggo emas sing ditampa, dhèwèké mbangun gréja. Sabanjuré, dhèwèké rawuh ing Konsili Ekumenis Kapisan minangka pamaca, lan sawisé kuwi ditahbisaké dadi imam. Sawisé seda Konstantinus Agung, nalika bidah Arian saya kuwat, dhèwèké tau kacekel déning para bidah ing mezbah suci: padha nyerbu dhèwèké, nyabet dhèwèké, lan ngiris-iris dhèwèké nganti remuk nganggo pedhangé[6834] .

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Sergius saka Nurom, Pangripta Mucjizat saka Vologda lan Obnora

Dirilèkaké tanggal 7 Oktober

Sing Mulya Sergius miwiti urip monastik ing Gunung Suci Athos[6835] . Saka kono dhèwèké teka ing wewengkon Moskow ing nagara Rusia Agung lan manggon ing wilayah Radonezh[6836] . Lan dhèwèké teka ing biara sang wong pinunjul Rusia, Sergius saka Radonezh, sing bisa nindakake mujijat[6837] . Ing wektu kuwi, Santo Sergius isih urip lan sumunar kaya srengéngé ing saindenging jagad, madhangi donya kanthi pakaryan becik lan nuntun seduluré ing dalan-dalané Gusti Allah. Lan Sing Kinurmatan Sergius saka Nurom tetep suwe ing sangisoré pituduhé Sang Luminari Rusia Agung Sergius, ngrungokaké dhèwèké lan ngetutaké cara urip suci. Ing kéné dhèwèké nglakoni akèh tapa brata lan nindakaké akèh kabecikan, nganti Sang Pengrajeg Suci Radonezh dhéwé gumun marang dhèwèké nalika ndeleng semangaté marang Gusti Allah, lan remen rembugan karo dhèwèké bab pangrembakan rohani. Sang Sergius sing Kinurmatan saka Nurom, nalika nyumurupi pakaryan lan kaelokan sang panyinari agung iki, uga ngupaya niru lan padha ing kabecikan. Sang Sergius saka Nurom nampa kabèh mau ing manahé, kaya lemah subur nampa wiji lan nyerep banyu udan, lan ngasilaké woh satus kaping kanggo Gusti. Lan

---

[6833] Wilayah Gamfanis kalebu ing dioseh utawa distrik sing padha karo Konstantinopel.

[6834] St Polychronius ngalami martir watara tengah abad kaping 4, nalika pamaréntahan Constantius II (337–362), putrané Constantine Agung, sing ndhukung Arian lan nganiaya Ortodoks.

[6835] Gunung Athos iku semenanjung sempit lan gunung ing Éropah kidul, sing mlebu ing Archipelago (Segara Aegea). Urip monastik ing kana wis ana wiwit jaman kuna, sanajan muncul luwih mengko tinimbang ing Suriah lan Palestina. Wiwit jaman mbiyen, ana sawetara biara Slavia ing Athos (Hilandar – diadegaké ing abad kaping 12 déning Tsar Serbia Simeon lan putrané Sava; Biara St Panteleimon – diadegaké ing abad kaping 11 déning wong Rusia; lan liya-liyané). Biara-biara ing Athos dadi pusat pencerahan rohani kanggo wong Slavia; Para biksu sing misuwur amarga kawruh lan asetikisme teka saka kono menyang wong-wong Slavia, lan buku-buku disalin lan diterjemahake saka basa Yunani menyang basa Slavia ing kana. Hubungan Rus' karo Gunung Athos diwiwiti wiwit awal banget – karo pangadeg monastisisme Rusia, Santo Antonius saka Gua (ing taun 1073). Ziarah wong Rusia menyang Gunung Athos lan manggon ing kana terus-terusan sajrone abad, wiwit abad kaping 11 nganti saiki. Hubungan karo Gunung Athos saya intensitas wiwit abad kaping 15, nalika cathetan pisanan para peziarah Rusia babagan Gunung Athos ditulis. Minangka salah siji situs suci sing paling diurmati ing jagad Ortodoks Wétan, Gunung Athos saben taun dikunjungi ewonan peziarah saka Rusia, Semenanjung Balkan, lan wilayah Asia Turki. Saiki ana 20 biara gedhé ing Gunung Athos, sawetara skete, lan akèh sel individu sing cacahé nganti 700.

[6836] Ing panggonan Radonezh kuna saiki ana désa Gorodishche utawa Gorodok, dumunung ing antarané Moskow lan Lavra Trinitas-Sergius, watara 12 versts saka Lavra kasebut. (Cathetan: awal abad kaping 14).

[6837] Para biksu wiwit padha kumpul ing sacedhake Sang Wibawa Sergius saka Radonezh watara pertengahan abad kaping 14. Sang Wibawa Sergius séda ing tanggal 25 September 1392.

amarga iku dhèwèké ditresnani lan dihormati kabèh wong. Nanging dhèwèké ora tresna marang kamulyan donya, amarga ndeleng iku ngrusak jiwa, lan wiwit mikir carané mundur saka wong akèh, kelingan tembungé nabi Daud: *'Aku bakal lunga adoh lan manggon ing ara-ara samun; aku bakal buru-buru ngungsi saka bledug muter, saka badai'* (Mazmur 54:8–9). Kanthi tansah merenung kaya ngono, dhèwèké lunga marang bapak rohani, Sergius, sujud ing ngarsané lan kanthi luh mili ing pipiné, ngakoni pikirane marang dhèwèké lan nyuwun berkah kanggo mundur menyang ara-ara gersang. Sang Sergius sing Kinurmatan saka Radonezh ndeleng kanthi mripat kawicaksanan yèn dhèwèké iku wadhah kang kapenuhan Roh Suci, lan yèn dhèwèké bakal dadi pambimbing para biksu lan gembala sing becik tumrap kandhangé Kristus; dhèwèké mberkahi dhèwèké, maringi pandhuan babagan carané urip ing ara-ara samun, lan nglampahi dhèwèké kanthi tentrem, kandha:

'Mene, anakku; muga-muga Gusti Allah tansah nyarengi kowe.'

Sawisé nampa berkah saka Rama sing Mulya, Sergius sing Berkah saka Nurom bungah lan, tanpa ana sing ngerti, mangkat menyang ara-ara gersang. Rohé mabur dhuwur kaya manuk mabur menyang sarangé, lan dhèwèké nggoleki panggonan sing bakal digawa Gusti, ora nggawa apa-apa kajaba nyawa lan badané. Nalika piyambakipun lumampah menyang tanah lor, piyambakipun rawuh ing sawijining wewengkon kang kebak alas liar, alas, lumut, lan rawa. Ing kono piyambakipun nemokake panggonan ing distrik Obnorsk, ing Kali Nurme[6838] , ing ngendi piyambakipun sakwisé mbangun sawijining biara. Ing wewengkon sing padha manggon sang Paulus Agung, Panjaluk Ajaib Obnorsky[6839] , sing nalika semana isih urip nyendiri ing ara-ara gersang ing sisih jero ing Kali Nurme sing padha: dhèwèké durung nduwèni biara utawa persaudaraan ing Kristus.

Sawisé tekan panggonan kuwi lan mriksa sakupengé, Sang Sergius sing kinurmatan banget seneng banget marang panggonan kuwi lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga Panjenengané ora nglirwakaké pandongané, nanging wis nuntun dhèwèké tekan panggonan iki. Lan piyambakipun ngendika tembung nabi Daud: *'Iki panggonanku kang langgeng; ing kéné kula badhé manggon, awit kula sampun kepéngin'* (Mazmur 131:14), lan malih: *'Endah sanget panggonan Panjenengan, ya Gusti tentara!' Nyawaku kangen marang pekaranganing Sang Yehovah; atiku lan dagingku padha ngluhur marang Gusti Allah sing urip. Malah manuk pipit nemu panggonan, lan manuk rencep nemu sarang kanggo dhèwèké, ing ngendi dhèwèké bisa ngendhogaké anaké, ing mezbah Panjenengan, yaiku Sang Yehovah, Sang Prabu lan Gustiku!"*

'Berkah iku tumrap wong-wong sing manggon ing gramu; padha bakal muji Panjenengan tanpa kendhat. Begja manungsa sing kekuwatane ana ing Panjenengan, lan atine mantep marang Panjenengan. Nalika padha liwat lembah tangis, padha nggawe dadi panggonan mata banyu; udan uga nutupi iku karo berkah... Duh Pangeran Sang Sanga! Begja manungsa sing pracaya marang Panjenengan!" (Mazmur 83:2–7, 13).

Lan wong sing mulya iku wiwit ndedonga marang Gusti Allah sing Maha Asih: 'Duh Pangeran Kang Maha Kuwasa, Gusti Allah lan Rama para leluhur kita, sing nylametake Israel saka perbudakan lan telung para mudha saka pawon geni (Kaluwihan 13:1–22, Daniel 3:1–100), mugi Panjenengan ndeleng panggonan iki lan mberkahi; paringna supaya aku bisa ngabdi marang Panjenengan ing panggonan iki sajrone uripku; amarga aku teka ing kene kanggo ngabdi marang Panjenengan salawas-lawase, supaya lumantar aku uga Asma Panjenengan sing paling suci pinunjul, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin."

Sawisé ndedonga, sang wali ngedegaké salib ing panggonan kuwi lan mbangun kapel lan sel cilik. Lan sing pinaringan berkah iku manggon ing kana pirang-pirang taun, nindakake akèh tapa brata. Mituruti kersaning Gusti, piyambakipun nglakoni gesang malaikat, ngendhalèkaké dagingipun lumantar waspada lan sembayang bengi kabèh, lan ngalahaké mungsuh lumantar pandonga, puasa, lan kabecikan. Mangkono piyambakipun makarya kanthi sabar gedhé, nahan sangsara sing diparingaké marang piyambakipun ing ara-ara samun déning setan lan wong-wong sing durung padhang pikiran. Nalika sang wali urip kanthi tapa brata kaya ngono, ngabdi marang Gusti, setan—sing wiwit biyen wis sengit marang umat manungsa—dadi iri marang kasuciané lan nyusun akal licik nglawan dhèwèké, nggugah wong-wong sing durung padhang pikirané, bodho, lan jahat supaya nglawan wong sing pinaringan berkah mau, kanthi pangajab bisa medeni lan ngusir dhèwèké saka panggonan kuwi. Nanging Gusti Allah, sing tansah siyap nulungi para abdi-Nya, ora ninggalake wong sing pinaringan berkah mau.

[6838] Kali Nurma (ing Distrik Gryazovetsky, Provinsi Vologda) iku anak kali Obnora, sing mili liwat Provinsi Vologda lan Yaroslavl lan mili menyang Kali Kostroma.

[6839] Sing Mulya Paulus saka Obnora séda tanggal 10 Januari 1429.

Ing sawijining dina, sang wali diserang déning para perampok sing jahat lan edan. Sawisé nyekel dhèwèké, padha nggebuk tanpa welas asih, nganti meh ora ana napas amarga akèh tatu. Sawisé ninggalaké dhèwèké meh mati, para perampok jahat kuwi lunga. Sang wali, sawisé rada pulih saka tatu, ngangkat tangané marang langit lan kandha karo luh:

'Gusti lan Sang Prabu ingkang maha welas asih, mugi Panjenengan ndeleng saking swarga marang tatu-tatu ingkang tak alami amargi kula mundur dhateng ara-ara gersang punika kanggé Panjenengan. Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amargi Panjenengan sampun nganggép kula pantes melu sangsara kanca-kanca pilihan Panjenengan lan nandhang lara ing badan kula kanggé asmanipun Panjenengan ingkang suci. Mugi kula pikantuk bagéan kados para suci Panjenengan. Delengen pira mungsuh-mungsuhku saya tambah akèh lan sengit marang aku kanthi sengit sing ora adil. Jaga nyawaku lan nylametna aku, supaya aku ora nganti isin, amarga aku wis nyandhak kapitadosanku marang Panjenengan.

Sawisé pandonga iki, wong sing pinaringan berkah kuwi ngrasa lega saka sangsara lan matur nuwun marang Gusti amarga dianggep pantes, merga katresnané marang Kristus, nampa tatu ing awaké. Lan dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Aku ora bakal ninggal panggonan iki, sanajan mungsuh nglumpukaké pepeteng tipuané marang aku. Aku kepéngin mati ing panggonan iki, amarga aku teka kéné kanggo ngupaya Kristus.'

Mangkono pangandikane sang wali, nguwatake dhiri kanthi sabda Gusti: *'Lan aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging wedia marang Sing bisa ngrusak nyawa lan badan ing Gehenna.' Apa ora loro manuk cilik didol regane siji koin? Nanging ora ana siji manuk sing tiba ing lemah tanpa kersaning Rama; malah rambutmu kabeh wis diitung; mula aja wedi: kowe luwih ajine tinimbang akèh manuk cilik. Nanging sapa sing tahan nganti pungkasan bakal slamet'* (Mat. 10:28–31, 22).

Nganggep kabèh mau ing atiné, wong sing pinaringan berkah kuwi saya kuwat lan nyiapaké dhiri kaya prajurit gagahé Kristus, nglumpukaké rohé nglawan pasukan roh-roh sing ora katon; lan dhèwèké ngupaya tumindak luhur, nambah gaweyan marang gaweyan, puasa marang puasa, pandonga marang pandonga, ngarep-arep ganjaran saka Sang Raja Swarga.

Nanging setan, pangeran saka kajahatan, manèh nggerem kaya singa marang sang wali lan nyiksa atiné kanthi akèh sangsara. Nanging sang wali sabar nampa kabèh cobaan saka setan licik lan wong-wong duraka kanthi kabungahan, atiné ora goyah, kaya watu adamant sing kiyat[6840] . Ndeleng pangremehané, setan jahat manèh nyurung maling licik lan ala supaya nyerang sang wali, kepéngin matèni dhèwèké kanthi nyiksa ing panggonan iki.

Mula, sawijining wengi, para maling jahat mau nyerang sang wali maneh. Ing wektu kuwi, sang wali sing pinaringan berkah lagi ngadeg ing selé kanggo ndedonga, nyuwun pangapura marang Gusti ing wayah bengi. Nanging para maling sing jahat lan galak, kaya kéwan galak, nyerbu marang dhèwèké, nyoba narik dhèwèké metu saka selé lan, kaya srigala, nyabuti dhèwèké dadi potongan-potongan. Krungu swarane padha nyedhak, sang wali ngangkat pandangane marang Gusti lan ndedonga karo luh:

'Aja ninggalake aku, ya Gusti Allahku; aja mbalik saka aku, nanging rungokna aku, tulungana aku lan nylametna nyawaku.'

Nanging Gusti tansah siyap nulungi para abdi-Nya, kaya pangandikane nabi: *'Delengen, paningalé Gusti ana ing sapa waé sing wedi marang Panjenengané lan sing ngarep-arep marang sih-rahmaté, supaya Panjenengané nylametaké nyawané saka pati lan nyangga uripé ing mangsa paceklik'* (Mazmur 32:18–19).

Nalika sang wali nyuwun pitulungan marang Gusti ing pandonga, para maling jahat langsung ketekanan rasa wedi lan ragu-ragu nglakoni niyat jahaté. Rasa wedi marang Gusti nembus atiné kaya tombak, lan amarga wedi marang paukumané Gusti, padha mlayu saka panggonan kuwi, ora tau bali maneh lan ora nglarani sang wali. Lan tembungé nabi Daud kanyata ing wong-wong mau: *'Wong-wong jahat nyabut pedhang lan ngencengi busuré kanggo ngedhunaké wong mlarat lan wong mbutuh, kanggo nembus wong-wong sing lumaku ing dalan kabeneran: pedhangé bakal mlebu ing atiné dhéwé, lan busuré bakal patah; wong-wong mau bakal tiba kanthi dadakan'* (Mazmur 36:14–15, 63:8).

[6840] Adamant (intan) – watu sing atos banget nganti bisa nggaris lan motong watu liya tanpa rusak dhéwé. Ing literatur gerejawi, jeneng iki diwènèhaké marang akèh Bapa lan Guru Gréja sing misuwur amarga keteguhan iman lan wataké.

Kabeh iki kelakon amarga pandonga sang wali. Amarga pandonga para wali narik sih marang bumi, pitulungané Gusti—sepisan geni kang nglelepake lan medeni—awit Gusti marakake wedi ing ati saben wong sing nentang Panjenengané lan ngobong wong-wong mau nganggo geni kang ora katon. Kita kuduné gumun marang kakuwatan lan pitulungané Gusti sing kawujud ing bapa suci iki, awit Gusti nylametaké abdi-Nya ora nganggo senjata utawa tentara, nanging nganggo tangan tengen sing kuwasa lan lengené; lumantar senjata kapitadosan ing pandonga, Panjenengané paring kamenangan saka dhuwur, sing ora katon. Kanthi senjata iki, kabèh wong suci diparingi kekuwataning Gusti; padha ngrebut karajan, menengaké cangkemé singa, matèni geni, nyingkiri ujung pedhang, bisa kuwat ing kelemahané, lan ngusir pasukan mungsuh, kaya sing diandharaké Rasul: *'Kita ora duwe apa-apa, nanging kita duwe kabeh'* (2 Kor. 6:10). Bareng karo wong-wong mau, kita kudu gumun marang wong suci iki, sing ora nganggo senjata utawa kekuwatan, nanging kanthi pangarep-arep lan pandonga, bisa ngalahake kabeh sing mungsuh dheweke. Amarga nalika para perampok galak mau mlebu ing omahé sang wali, padha nggawa senjata matèni ing tangané, kepéngin ngalahaké dhèwèké; nanging dhèwèké ora nduwé apa-apa kajaba mung sapasang manik-manik rosario cilik ing tangané, déné ing atiné lan ing lambéné ana pangapuran nangis lan pandonga. Lan langsung piyambakipun ngalahaké wong-wong mau lan senjatane, lan pandonga sang wali dados kamenangan lan kasuksesanipun: *'Pandonga sing tulus saka wong sing bener iku kuwasa lan mujarab. Jiwané wong-wong sing bener ana ing tangané Gusti Allah, lan ora ana sangsara sing bakal nyentuh wong-wong mau'* (Yakobus 5:16; Kebijaksanaan 3:1).

Sang Sergius sing kinurmatan, nalika weruh yèn sih-rahmaté Gusti manggon ing dhèwèké, nyawisaké dhiri kanthi semangat sing luwih gedhé kanggo nglakoni puasa lan pandonga, nambah gaweyan marang gaweyan, geni marang geni, kepinginan marang kepinginan, lan semangat marang semangat. Nggawa ing atiné kabungahaning wong sing bener ing tembe, dhèwèké makarya tanpa kendhat lan nyiksa dagingé liwat ibadah wengi kabeh lan puasa, déné atiné tansah ngadhep marang bab-bab ing dhuwur.

Gusti Allah, welas asih ing kabecikané, mirengaké pandonga, pakaryan, lan kabecikané wong sing pinaringan berkah. Ora kersa supaya sing pinaringan berkah tetep suwé ora dingerteni lan ora diakoni déning wong, kaya didhelikaké saka pandelengané, nanging kersa supaya dhèwèké katon kaya benteng kuwat sing ngadeg ing panggonan dhuwur, Gusti Allah nampilaké dhèwèké marang kabèh wong lan mbukakké, kaya obor sing murub sing sadurungé didhelikaké. Mula Gusti Allah ngetokake sang wali marang kabèh wong, supaya sing teka bisa ndeleng benteng lan sing nyawang bisa weruh pepadhang. Lan kabar sang wali nyebar ing saindenging tlatah Rus'; akèh wong wiwit teka marang dhèwèké kanggo kabecikan jiwané, déné liyané nggawa apa sing dibutuhaké kanggo awak. Para biksu teka marang sang wali saka pirang-pirang biara lan manggon bareng karo piyambakipun, sinau saka tumindak asketisipun. Ananging, Sang Wiku Sergius nampani saben wong kanthi kabungahan, kaya-kaya padha dikirim dening Gusti, lan ngopeni kabeh kaya bapak sing welas asih, manut pangandikane Rasul: *'Aku wis dadi kabeh prekara tumrap kabeh wong, supaya kanthi kabeh cara aku bisa nylametake sawenehing wong'* (1 Kor. 9:22). Kanthi sih rahmaté Gusti, cacahé bruder karo sang wali saya tambah nganti patang puluh priya, sanadyan padha ora nduwé gréja utawa sel. Banjur sang wali miwiti mbangun gréja lan sel. Lan dhèwèké ngedegaké gréja kanthi asma Sang Juruwilujeng Pangapura, minangka pangeling-eling asal-usulé Salibipun ingkang Kinurmatan lan Maringi Urip; dhèwèké uga mbangun sel lan ngadegaké biara.

Ing wektu kuwi, ing kali Nurma sing padha, ing ara-ara gersang ing jero, bapa agung kita Paulus nglakoni urip meneng lan nyendhiri. Panjenengané teka saka Lavra sing padha, sing mulya saka cahaya agung Rusia, Sergius, saka kono uga Sang Wibawa Sergius, Pangripta Mucjizat Nurma, teka. Nalika isih ana ing sangisoré pituduhé Sang Mulya Sergius saka Radonezh, Santo Paulus kanthi tliti sinau babagan Gusti Allah saka dhèwèké. Kanthi berkahé Sang Mulya Sergius saka Radonezh, Paulus Agung mundur menyang ara-ara gersang iki, ing ngendi dhèwèké sakbanjuré ngedegaké sawijining biara. Biara Sang Sergius saka Nurom dumunung watara patang versta saka panggonané Paul Agung. Para pangripta mujijat sing kinurmatan saka Nurom kerep sowan siji lan sijiné lan rembugan babagan kabèh bab pangembangan rohani, padha nyengkuyung siji lan sijiné ing upaya rohani. Luwih saka kuwi, Sang Paulus sing Kinurmatan nampa Komuni Suci—Misteri sing maringi urip, Awit lan Getihé Kristus, Gusti kita—saka tangan suci Sang Sergius sing Kaberkahan, ngakoni kabèh pikirane marang Panjenengané sing Kaberkahan; lan Sang Sergius sing Kinurmatan dadi bapa rohani tumrap Sang Paulus Agung. Mula, ing saben bab padha nuduhake pikirané marang siji lan sijiné, minangka abdi lan pengikut Sang Gusti siji.

Padha rembugan bab kasangsaran ing ara-ara samun lan wediné setan, padha nuduhake sedhih lan dikuatké déning Roh lan Sabda Gusti, nemokake kapastian ing pangarep-arep berkah ing tembe[6841] .

Ing sawijining dina, Sang Paulus sing kinurmatan ninggalake selé, kepéngin mlaku liwat ara-ara gersang. Nalika bali, dhèwèké weruh yèn selé wis dirusak saka ndhuwur nganti ngisor. Ndelok kahanan kuwi, bapak agung kita Paulus, minangka manungsa, kaget lan wedi. Kanthi sedhih lan wedi, dhèwèké menyang Sang Sergius sing kinurmatan lan nyritakaké apa sing wis kelakon. Nanging, Sang Suci Sergius nganggep iki minangka ilusi setan lan ngendika:

'Maju, Sedulur Paul. Kowe bakal nemokake selmu ora rusak.'

Lan piyambakipun ngélingaké dhumateng sang kagem rembugan nabi: *'Gusti Allah iku pangayoman lan kekiyatan kita'* (Mazmur 45:2).

Tenan, nalika Paulus Agung bali menyang selé, dhèwèké nemokaké selé isih utuh lan ora rusak, persis kaya sing diomongaké déning Sergius sing Kinurmatan.

Ing sawijining wektu, Sang Suci Sergius rawuh marang Santo Paulus kanggo rembugan rohani lan nemokake piyambaké lagi ngadeg ing sacedhak selé, maringi dhaharan marang manuk-manuk saka tangane. Akèh manuk cilik padha nglumpuk ing sirah lan pundhaké Sang Reverendi, déné ing ngarepé ana kéwan alas – beruang, rubah, lan kelinci. Mangkono, sanajan kéwan sing ora bisa ngomong padha katarik marang sang pertapa amarga katresnané.

Sawisé akèh pakaryan lan kabecikan rohani, Sang Sergius sing kinurmatan ngancik umur sing wis tuwa banget. Amarga tuwa lan pakaryané, dhèwèké lara abot lan tetep ing kahanan kesel banget suwéné wektu. Nalika Sang Paulus Agung krungu yèn Sang Sergius sing kinurmatan lara, dhèwèké teka sowan, mikir yèn pangalihane saka urip donya menyang urip langgeng wis cedhak. Amarga wedi kelangan kancané lan wong sing dipercaya, Paulus nangis kenceng lan nyuwun berkah lan pangapura. Wiwitané, luhé padha nyegah supaya ora bisa ngomong. Akhire, sawise nguwasani tangise, Santo Paulus ngandhani Sang Sergius sing kinurmatan yen ing sawijining panggonan ing ara-arane, ing sangisore gunung jejere Kali Nurme, piyambakipun mireng swara muni banter lan ndeleng padhang kang ora bisa diterangake, sumunar luwih padhang tinimbang sinar srengenge. Nalika krungu kuwi, Sang Wibawa Sergius ora nganggep iku mung kebetulan, nanging ngakoni yèn iku pakaryané Gusti Allah.

'Ing panggonan kuwi,' pangandikane Sing Kinurmatan, 'bakal dibangun sawijining biara kanggo kamulyaning Trinitas Suci, lan akèh wong bakal kaslametaké ing panggonan kuwi.'

Mangkono ramalané sing pinituwa. Sawisé kuwi, para mujijat Nur padha nyium siji lan sijiné kanthi luh, lan Paulus Agung mundur menyang arahé jero. Wiwit wektu kuwi, piyambakipun wiwit nampani sedulur lan mbangun biara[6842] . Ing panggonan persis ing ngendi piyambakipun krungu swara dering lan weruh pepadhang, Santo Paulus ngedegake gréja kanthi asma Sang Tritunggal Maha Suci sing maringi gesang, manut ramalan Sergius, Pangripta Mucizah saka Nurom.

Pungkasané, Sergius sing pinaringan berkah wis kesel banget amarga lara abot lan tuwa. Nalika nyadari yèn pungkasané wis cedhak lan ndeleng yèn dhèwèké bakal lunga menyang Gusti, dhèwèké ngundang kabèh sedulur sing setya marang Kristus. Nalika padha teka lan ndeleng bapaké wis meh tuntas, padha nangis lan, nyuwun ing sikilé, kandha:

'Aja ninggalake kita, Bapa sing mulya, nanging tetep kene sethithik maneh.'

Nanging Rama Suci ngangkat paningalipun menyang swarga, lajeng ngendika:

'Pungkasaning gesang kawicaksanan kula wis cedhak, para sedulur, lan kula kedah nepaki kawajibaning daging ingkang lumrah. Menika kersaning Gusti. Kula pasrahaken kowe, anak-anakku, dhumateng Gusti Allah lan marang Sang Putri Allah ingkang Maha Suci. Mugi Gusti Allah ingkang maringi katentreman lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci tansah rawuh ingkang ngancani kowe ngantos pungkasaning jaman, lan mugi Panjenenganipun ngreksa lan nguwataken kowe ing katresnanipun. Kanggo kowe, anak-anakku, aja sedhih

---

[6841] Paulus sing Kinurmatan ngajeni Sang Sergius banget nganti piyambakipun tansah ngancani piyambakipun ing perjalanan bali nganti luwih saka loro pertiga saka jarak saka panggonané piyambak. Panggonan sing biyasané ditempuh para wali iku ditandhani kanthi kapel.
[6842] Biara St Sergius, sing dumunung 60 versta saka Vologda (dibubarake taun 1764), ana 4 versta saka Biara Pavlovsk, ing ngisor arus Kali Nurma.

amarga pamitku, nanging tetep ing katresnané Gusti Allah lan netepi dhawuh-dhawuhé, élinga kanthi ajrih lan gemeter marang pangandikane Gusti kita Kristus: *'Sapa waé sing nduwéni dhawuh-dhawuhku lan netepi kuwi, dhèwèké sing tresna marang Aku'* (Yohanes 14:21). Jaga atimu kanthi ajrih marang Gusti, supaya Panjenengané nuntun kowe ing saben pakaryan kabecikan, awit *'ajrih marang Gusti iku wiwitaning kawicaksanan'* (Amsal 1:7); hiasana siji lan sijiné kanthi andhap asor, adohana saka tembung goroh, omonga kabeneran marang siji lan sijiné, sengitana fitnah, lan adohana saka mungsuhan. Nanging yen ana ing antaramu kang nyimpen nesu ing atine, kowe kudu ngendhani dheweke kanthi katresnan, amarga ana pangandikane: *'Aja nganti srengenge surup isih nesu'* (Efesus 4:26). Manut marang pamimpin rohani panjenengan, awit piyambakipun ngawasi nyawa panjenengan, lan piyambakipun kedah paring pertanggungjawaban dhumateng Gusti Allah bab panjenengan. Lakoni ibadah gréja kanthi tanpa males. Menawa panjenengan gesang makaten, panjenengan badhé pinaringan berkah.

Krungu piwulang pungkasan saka bapaké, para sedulur padha ngucuraké luh nganti mili-mili saka mripaté. Nalika wong kinurmatan iku wis bener-bener kehabisan tenaga lan meh ngambeg pungkasan, dhèwèké nampa Misteri Suci Awak lan Getih Kristus, Gusti kita. Sawisé nampa Misteri Suci, dhèwèké ngangkat tangané menyang langit lan ndedonga kanthi rahasia. Sawisé ndedonga, Santo Sergius nyilakaké tangané ing dhadha minangka pratandha salib lan nyerahaké nyawané marang Gusti. Mangkono sang santo lumebet ing gesang langgeng. Lan pasuryané, sawisé pindhah marang Gusti, sumunar banget nganti ana sing kandha yèn dhèwèké ora seda nanging mung turu, awit uripé tanpa cela. Nalika ndeleng yèn bapaké, Sang Suci Sergius, wis seda, para muridé padha nangis lan meratapi amarga wis kelangan panggembala lan guruné saka Gusti. Sawetara wong, nyemplung ing peti jenazahé, nyium badan suci mau karo isakan nangis, kaya ora gelem pisah saka badan sang wali. Liyané, ngadeg saka adoh, ndelok badan Sang Sing Kinurmatan mau kanthi emosi jero, mili luh lan nangis. Nggawa relik suci panjenengané, para sedulur sing nangis ngusung mau nganggo sirah mlebu gréja, diiringi kidungan panguburan lan nyalaké lilin, lan padha ngubur badané kang suci lan rajin pangoné ing sacedhaké gréja Asal-usulé Salib Gusti kang Mulya lan Maringi Urip[6843] , sing wis didegaké déning Panjenengané dhéwé. Ingkang Kinurmatan Sergius séda ing tanggal 7 Oktober 1421, ing dina kang ngéling-éling para martir kinurmatan Sergius lan Bacchus. Mangkono pakaryan lan ketekunan Bapa Kinurmatan Sergius ing panggonan iki; mangkono uga sangsara lan kamekaran rohani panjenengané. Nalika kita ngurmati uripé sang wali, ayo padha niru kabecikane lan ngukir ing ati pakaryané lan cara urip suciné ing Gusti Allah. Yen kita nindakake kuwi, kita bakal nduwé panengah sing ora kendhat ing ngarsané Gusti Allah.

Ora mungkin kutha sing ana ing pucuk gunung bisa didhelikake, uga obor sing murub ora bisa disumputake saka kabèh wong. Uga ora mungkin kabecikan para wali bisa tetep didhelikake ing ngisor lemah suwé kaya dikubur, banjur klelep ing jeroning kelalen pirang-pirang taun; amarga Gusti kepéngin mbukak kabèh mau marang kabèh wong.

Bapa kita sing suci Sergius uga diparingi karunia ilahi iki sawisé seda.

Pirang-pirang taun sawisé sang wali séda, kedadéan ing ngisor iki lumantar pangayomaning Gusti:

Ing Biara Nurom manggon sawijining wong suci sing jenenge Nikifor. Ing sawijining wengi, sawisé nglakoni jaga pandonga, dhèwèké ketiduran sithik lan ndeleng Santo Sergius, sing rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Wenehana marang abbot lan para sedulur supaya padha ngresiki papan kuburku, amarga Gusti ora kersa supaya tetep ora dingertèni lan diabaikan.'

Brahman Nikifor banjur takon:

'Sapa panjenengan, gusti?'

Wong suci mau mangsuli:

Aku Sergius sing berdosa, sing tau dadi abbot ing panggonan suci iki.'

Wong suci mau uga nuduhake panggon kuburé marang dhèwèké.

Nanging Nikifor nganggep panglihatan iki mung impen lan ora ngandhani marang sang abbot. Banjur sang wali muncul kaping pindho marang dheweke. Nikifor uga nglirwakake panglihatan kaping pindho mau. Sang wali banjur muncul kaping telu lan kandha kanthi celaan:

[6843] Saiki, relik suci iku disimpen ing gréja.

'Yen kowe ora nglakoni apa sing wis tak kandhakake, kowe bakal diserahake marang tangané Setan kanggo diukum.'

Sing tuwa iku uga ora merhatiake iki, maneh ngremehake wahyu iku minangka impen. Banjur dheweke dumadakan lumpuh. Sang abbot lan para sedulur biara nganakake doa kanggo penyembuhane. Sawise rada waras saka lara, Nikifor nyritakake kabeh sing wis kelakon marang sang abbot lan para sedulur biara lan tobat kanthi nangis. Dheweke nyritakake kepiye sang wali wis muncul marang dheweke lan mrentahake supaya ngandhani abbot lan para sedulur babagan panggonan kuburane, kepiye dheweke ora manut, nyangka panglihatan iku mung ngimpi, kepiye sang wali muncul kaping pindho lan kaping telu, mrentahake supaya nindakake sing padha, lan kepiye dheweke kena paukuman amarga ora manut. Lan Nikifor nuduhake marang para rahib panggonan ing ngendi badan suci sang wali iku dumunung. Sang abbot lan para rahib banjur nggawa Nikifor menyang panggonan kuburan Sang Wali Sergius – lan ing kana, lumantar pandonga sang wali, Nikifor dumadakan mari saka lara, lan dheweke ngakhiri uripe ing biara Sang Wali Sergius, nangis ing sangisore peti mayit.

Abbot lan para sedulur cepet ngresiki panggonan sing, miturut pratandha Nikifor, peti jenazah sang wali ana ing kana. Peti jenazah iki dumunung ing sangisore serambi gréja. Lan padha masang relikwi ing ndhuwur peti jenazah sang wali, mbangun makam lan ngias nganggo ikon suci lan lilin. Wiwit wektu kuwi, ana akèh mujijat lan panyembuhan saka makam sang wali – wong sing kesurupan setan mari, wong wuta weruh, wong lumpuh bisa mlaku manèh, lan wong sing nandhang macem-macem lara padha nemu legawa. Mukjizat sang wali ora kaétung; kaya mata air sing ora ana entéké tansah ngucuraké banyu, mangkono uga panyembuhan saka lara rohani lan jasmani tansah mili saka sang wali iki. Ora ana sing bisa nyritakaké kabèh mukjizaté, nanging sawatara dicritakaké ing kéné.

Ana sawijining priya aran Ivan, sing dikenal kanthi julukan Chukholistov, manggon ing wewengkon Ledam, lara banget nganti suwé dhèwèké lumpuh sakabèhé. Nalika dhèwèké nggleleng ing ambené amarga lara lan sangsara banget, dumadakan dhèwèké ketiduran tipis. Ing ngimpi, dhèwèké weruh sawijining sesepuh sumunar teka marang dhèwèké lan kandha:

'Ivan, kenapa kowe wis suwe nggladrah ing kana, nandhang sangsara banget ing ambenmu? Saiki wis teka wektu kanggo kowe – mangkat menyang Biara Sang Juruwalèh Asih ing Obnora lan ndedonga ing makamé Sergius; dhèwèké bakal nyuwun marang Gusti Allah kanggo kowe, lan kowe bakal mari. Nanging supaya iki kelakon, kowe kudu tansah suci.'

Wong iku tangi lan, pracaya marang panglihatan mau, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya digawa menyang Biara Sang Juruwalèh Sing Maha Asih, menyang makamé wong suci iku. Sawisé ndedonga ing makam mau, dhèwèké mari saka lara amarga pitulungané wong suci mau, banjur bali menyang omahé kanthi kabungahan lan muji Gusti Allah.

Isidor, warga Lezhsky Volochok, ngglethak lara ing ambené – rahangé lumpuh, lan dhèwèké wis bisu lan lumpuh pirang-pirang taun. Sawisé krungu babagan Sang Wibawa Sergius, yèn Gusti maringi panyembuhan marang manungsa lumantar dhèwèké, Isidor mènèhi dhawuh supaya dhèwèké digawa menyang biara Sang Sergius sing mujijat ing All-Merciful Saviour, ing Obnora. Nalika ana doa sing dipanjatake kanggo dhèwèké ing ngarsané jenazah ingkang kinurmatan, lan abbot miwiti maca Injil Suci, cangkemé wong lara kuwi langsung kabuka lan dhèwèké miwiti ngomong kaya-kaya durung tau bisu. Sawisé pangibadah panedhaan rampung, wong lara kuwi disiram banyu suci, lan sakwisé kuwi kabèh anggotaning awaké langsung krasa kuat manèh, lan waras manèh kaya ora tau nandhang lara iki. Lan dhèwèké memuji Gusti Allah lan matur nuwun marang Sang Pangripta Mùjijat Sergius sing wis nyuwun sih rahmat kaya ngono marang dhèwèké saka Gusti Allah.

Ana sawijining priya aran Zinovy, wong asli Belozero, sing pikirane dadi bingung, nganti mung ndeleng dheweke wae wong-wong padha wedi. Dheweke digawa menyang Biara Sang Juruwalèh Sing Maha Asih lan Sang Wibawa Sergius, lan padha miwiti ngadani pangibadah pandonga kanggo dheweke. Ing wektu kuwi, pawon ing ruang makan lagi diuripi geni. Mula, nalika kidungan pangibadah isih muni, wong sing kesurupan kuwi uwal saka cengkraman wong-wong sing dijatah ngawasi dheweke, mlayu mlebu pawon lan nyemplung ing tungku sing kobong. Kanthi angel dheweke bisa ditarik metu lan digawa menyang kamar liya. Ing kana, wong sing kesurupan kuwi weruh akèh setan. Tiba-tiba, dhèwèké weruh sawijining bapak sepuh suci nyedhak marang dhèwèké, nyekel ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci ing tangané, lan ngenalaké dhiri yèn dhèwèké Sergius. Nalika para setan weruh Sang Wibawa Sergius nyekel ikon Sang Ibune Gusti Allah ingkang Maha Suci, kabèh padha langsung

ketakutan lan sirna kaya udud. Sawetara padha mlayu mlebu alas belantara, liyane mlebu dhasar gréja kuwi, déné liyane manèh, miturut pangrasane wong sing kesurupan, sirna mlebu retakan-retakan. Lan wiwit wektu kuwi, wong sing kesurupan mau mari amarga pandonga sang wali.

Ana sawijining wanita sing jenenge Matrona, saka desa Ramenskoye, uga ilang akal. Kulawargané nggawa dhèwèké menyang Biara Sang Juruwalèh Pangapura, menyang kuburané Sang Mulya Sergius. Sawisé ibadah, dhèwèké diiket ing menara lonceng. Banjur mungsuhé umat manungsa, para setan, teka marang dhèwèké kanthi wujud asu lan kucing; padha nyebut jenengé lan kandha:

'Mlayu saka kene: kowe wis merdeka.'

Nalika dheweke ninggalake biara, para setan langsung miwiti ngrancang ala marang dheweke. Kanthi nggawé wujud manungsa, padha ketemu dheweke lan nuntun supaya mlebu ing ara-ara gersang, ing kana ana rawa. Nanging Gusti kang Maha Asih, sing ora kepéngin pati wong dosa nanging kepéngin nuntun marang pangerten sejati, nalika mirsani ciptaané padha sirna ing tangané setan murtad, ngrasakaké welas lan milih maringi rahmat marang wanita iki; amarga nabi kandha bab iki: *'Ngetoké nesu ora langgeng'* (Mazmur 102:9).

Mula Gusti, karsa ngluhurake Sang Wibawa Sergius, abdi Panjenengané sing kinurmatan, luwih manèh, nyusun prastawa ing ngandhap punika lumantar pangayomaning ilahi. Nalika wanita iki miwiti mlebu alas gedhe kang sepi, ing ngendi setan-setan jahat wis maringi dhèwèké dhawuh supaya menyang kana, dumadakan sang wong tuwa suci, kang dihiasi rambute putih kang éndah, muncul ing ngarepé. Sawisé ngenalaké dhèwèké minangka Sergius, dhèwèké nyebut jenengé lan kandha:

'Kowe arep menyang ngendi, wong wadon? Mbalèkna, menyang kuburku, lan aja menyang panggonan sing arep kok tuju; setan-setan sing nuntun kowe menyang kana.'

Sawisé ngendika mangkono, sang bapa sing kinurmatan mau dadi ora katon. Wanodya iku langsung éling, nyadari yèn dhèwèké wis didatangi wong suci lan diolok-olok déning setan, banjur dhèwèké menyang makam wong suci mau. Ing kono dhèwèké krasa waras manèh sakabèhé lan bali menyang omahé kanthi kabungahan, muji Gusti Allah lan matur nuwun marang sang bapa mujijat Sergius.

Ana sawijining imam manggon 40 versta saka biara Santo Sergius. Imam iki duwé bojo jenengé Paraskeva, sing kena lumpuh ing kabèh anggota badané. Dheweke wis suwe nandhang lara iki. Mula, sawijining wengi, sawisé nandhang sangsara banget, dheweke ketiduran sethithik. Lan dheweke weruh manawa Sang Wiku Sergius wis rawuh marang dheweke, nyekel tongkat ing tangané, lan kandha marang dheweke:

'Napa kowe nandhang sangsara banget, wong wadon? Bangun saka ambenmu, jupuk tongkat iki lan menyang Sang Juruwalèh Sing Maha Asih ing Nurma, menyang biara Sergius. Yen kowe nindakake iki, kowe bakal nampa welas asih.'

Nalika kuwi sang wali langsung mbalèkaké kasehatane, nyembuhaké lara lan ngendika:

'Saiki kowe wis waras, mangkat menyang biaraku lan aturake pandonga marang Gusti sing welas asih.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké dadi ora katon. Wanodya kuwi, tangi saka turu, krasa waras saktenané, kaya-kaya ora tau lara. Amarga wis mari saka larané, dhèwèké lali marang rawuhé lan welas asihé wong suci kuwi lan nglirwakaké dhawuhé; dhèwèké ora lunga menyang biara menyang makamé lan ora nindakaké ibadah . Nanging sanadyan mangkono, Sang Mulya Sergius ora nesu marang dheweke; lan, minangka abdi sing welas asih saka Gusti sing welas asih, piyambakipun paring welas asih marang dheweke, kados Gusti paring welas asih marang wong wadon sing dosa (Lukas 7:37–47). Piyambakipun muncul kaping pindho marang dheweke lan, kanthi nyalahake dheweke, ngendika:

'Wah, wong wadon, kenapa kowe lali marang tembungku lan ora netepi prentahku—kenapa kowe ora lunga ndedonga marang Sang Juruwilujeng Sing Maha Asih? Lunga saiki, lan aja wedi apa-apa. Nanging yen kowe ora lunga lan ora nggatekake aku, kowe bakal ngrasakake sangsara sing luwih pait.'

Sawisé tangi, dhèwèké kelingan yèn dhèwèké ora nggatekaké tembungé wong mulya kuwi lan, kebak rasa wedi, dheweke langsung menyang biara sang wali lan, nyembah ing peti jenazahé sing mujijat, kanthi nangis nyuwun pangapura marang sang resi amarga durung manut; dheweke ngucap janji ing peti jenazah mau bakal teka menyang biara saben taun kanggo ndedonga, banjur bali menyang omahé, memuji Gusti Allah.

Ana sawijining wanita sing jenenge Anastasia, saka desa Aleksino ing wewengkon Obnorsk, ora bisa ngontrol tangane; kaya-kaya iku duwé wong liya: dhèwèké ora bisa nggerakaké utawa muteraké. Keluargané nggawa Anastasia menyang Biara Sang Juruwalèh Sing Maha Asih lan Sang Wibawa Sergius. Ing kono, ana

pangibadah doa kanggo kesembuhane, kaya lumrahe. Sawise ndedonga, dheweke digawa menyang sumur sing digali dening Sang Wiku Sergius piyambak, lan dicuci nganggo banyu saka sumur suci kuwi. Sakwise kuwi, tangan wanita mau langsung mari lan dadi kuwat kaya tangan sijine. Kanthi matur nuwun marang Gusti lan muji Sang Wiku Sergius, Anastasia bali menyang omahé[6844]

21 Oktober

8 Oktober (Gaya Lawas)

Uripé Ibuné Kita Sing Kinurmatan Pelagia

Dirilat ing tanggal 8 Oktober

[6845]Kita kudu tansah matur nuwun marang Gusti amarga Panjenengané ora kepéngin pati wong dosa, nanging kanthi sabar ngenteni wong-wong mau supaya mbalik marang urip sing bener. 'Kedadéan sing nggumunaké,' tulis Diaken James saka Gréja Pelagia ing Heliopolis, 'wis kelakon ing jaman kita; mulané aku nyritakaké marang kowé, sedulur suci, supaya kanthi maca kanthi tliti kowé bisa éntuk paédah gedhé.'

Kawicaksanan Agung Uskup Agung Antiochia[6846] ngundang wolu uskup saka kutha-kutha sacedhake marang panjenengané kanggo ngurusi kabutuhan Gréja.

Antarane ana wong suci saka Gusti, uskupku Nonnus, sawijining priya sing paling ngajeni, sing biyen dadi biksu paling asketis ing biara Tavenna[6847] . Amarga uripe sing luhur, piyambakipun dijupuk saka biara lan diangkat dadi uskup[6848] . Nonnus teka saka Heliopolis, nggawa aku bebarengan. Nalika para uskup padha kumpul ing gréja Santo Yulianus Sang Martir, padha kepéngin ngrungokaké khotbah saka Nonnus lan kabèh padha lungguh ing sacedhak lawang gréja. Nonnus langsung miwiti khotbah lisan kanggo kabecikan lan kaslametan para sing ngrungokaké. Kabèh padha ngrungokaké kanthi ngajèni piwulang sucié. Ing wektu kuwi, ana sawijining wanita—wadon pagan, pelacur sing misuwur ing saindenging Antiochia—liwat lawang gréja kanthi bangga banget, nganggo busana larang regane, dihias nganggo emas, watu mulia, lan mutiara, dikelilingi akèh para dara lan para mudha nganggo sandhangan apik, nganggo kalung emas. Wajangé ayu banget nganti para mudha donya ora bisa wareg ndelok kaendahane. Nalika dheweke liwat ing ngarep kita, dheweke ngisi udara karo ambune kemenyan wangi. Ndeleng dheweke mlaku tanpa isin, sirahé ora katutup lan pundhaké telanjang, para uskup nutup

---

[6844] Ing taun 1584, nganti 80 mujijat sing dianggep saka Bapa Sing Kinurmatan wis kacathet.

[6845] Heliopolis ing Palestina, dumunung ing sisih lor Palestina, ing Coele-Syria, ing wilayah Siria sing saiki kalebu Turki Asia, ing jaman kuna dadi pusat utama kanggo kabèh panteis Wétan, nanging ing abad kaping papat dadi pusat Kristen lan nduwèni uskup dhéwé; sakwisé kuwi kutha iki alon-alon dirusak.

[6846] Antiokhia ing Siria – salah siji kutha paling tuwa lan paling sugih ing Siria, lan dadi kutha krajané; dumunung ing Kali Orontes, watara 10 versta saka muarané ing Segara Tengah, antarané pagunungan Libanon lan Taurus; kutha iki diadegaké 300 taun sadurungé Kristus déning Seleucus Nicator lan dijenengi miturut jeneng bapakné, Antiochus. Antiochia nduwèni makna istiméwa kanggo Gréja Kristen minangka pusat gedhé kapindho Kristen sawisé Yerusalem, lan minangka ibu saka gréja-gréja Kristen sing diadegaké ing antarané wong-wong non-Yahudi. Gereja Antiokia sing misuwur mau sepisanan diadegaké déning Para Rasul Paulus lan Barnabas, banjur dikuataké déning Rasul Petrus. Antiokia dadi tuan rumah pirang-pirang konsili penting para pamimpin gereja nalika kontroversi bidah (Arian lan Nestorian); wiwit jaman mbiyen, Gereja Antiokia ngrasakake hak istimewa, sejajar karo Gereja-Gereja Alexandria, Yerusalem, Konstantinopel, lan Roma; pamimpin-pamimpiné nduwèni gelar lan hak istiméwa minangka patriark; mula, ing bagéan urip Santa Pelagia iki, istilah 'patriark' sing kudu dipahami tinimbang 'uskup agung'. Saiki, Antiohia ana ing sangisoré pamaréntahan Turki lan dadi kutha cilik sing mlarat kanthi populasi nganti 10.000 jiwa.

[6847] Biara Tabenna iku biara komunal pisanan. Biara iki dumunung ing Tabenna, ing Mesir Lor (Kidul), ing sisih lor kutha kuna Thebes, ing pinggir Kali Nil; biara iki diadegaké watara taun 340 Masehi déning St Pachomius Agung, sing diperingati saben tanggal 15 Mei, lan aturane kanthi cepet nyebar ing saindenging jagad Kristen. Biara Tabenna nduwèni wigati gedhé ing sajarah monastik Kristen wiwitan, lan kasil panguwasané Pachomius nganti gedhé banget, nganti sadurungé seda, watara 7.000 biksu wis padha kumpul ing Tabenna lan sakupengé. Sabanjure, Tabenna – jeneng sing wiwitane nuduhaké siji pulo ing Kali Nil nanging sakwisé kalebu wilayah sakupenge pinggir kali ing ngendi St Pachomius lan para muridé manggon – dadi misuwur amarga biarané.

[6848] Nonnus kaping pisan kapilih dadi uskup Keuskupan Edessa ing taun 448, nggantèkaké Iva sing wis dicopot; nanging nalika Konsili Kalsedonia ing taun 451 mbalèkaké Keuskupan Edessa marang Iva, Nonnus njupuk Keuskupan Heliopolis.

mripat lan ambegan alus, banjur ngadhep adoh kaya adoh saka dosa gedhe. Nanging Nonn sing pinaringan berkah mandeng dheweke kanthi temenan suwene wektu, nganti dheweke ilang saka pandelengan, banjur, muter marang para uskup, dheweke kandha: 'Apa kowe ora nemokake kaendahan wanita iku nyenengake?'

Para uskup padha meneng ora mangsuli. Nonus nyungkemi sirahé karo nangis, lan luhé ora mung mbasahi saputangan sing dicekel nang tangané, nanging uga dhadhané. Kanthi nglegakaké ambegan saka jeroning atiné, dhèwèké takon manèh marang para uskup: 'Apa kowé kabèh ora remen ndelok kaéndahané?'

Padha meneng. Nonn kandha: 'Satemene aku wis sinau akèh saka dheweke; amarga Gusti bakal neliti wanita iki ing pangadilan kang medeni lan ngukum kita lumantar dheweke.' Pira suwé, miturutmu, dhèwèké ngentèkaké wektu ing kamare, adus, nganggo sandhangan, ngias awaké kanthi manéka cara lan ndelok awaké dhéwé ing pangilon, nyawisaké kabèh pikiran lan perhatiané supaya katon luwih ayu tinimbang sapa waé ing paningal para sing ngagumi sing mung sedhela? Lan kita, sing duwé Pramangantèn Abadi ing swarga, kang diarep-arep para Malaékat kanggo nyawang, ora nggatekake ngias nyawa kita sing sengsara—kang kotor, telanjang, lan kebak isin— lan uga kita ora ngupaya ngumbah nganggo luh pangapuran lan ngagem nganggo kaendahan kabecikan, supaya katon nyenengake ing paningalé Gusti lan ora isin lan ora dibuwang ing pesta mantené Anak Domba[6849] .

Sawisé ngrampungaké pangandikan iki, sang Nonn sing pinaringan berkah njupuk aku, diakoné sing wong dosa, lan kita lunga menyang sel sing wis diwènèhaké marang kita ing gréja Saint Julian sing padha. Nalika mlebu kamar turu, uskupku tiba nyungkur ing lemah lan nangis kandha: 'Gusti Yesus Kristus! Ampunana aku, wong dosa lan ora pantes. Rasa prihatiné wanita iku marang pangrengganing awaké wis ngluwihi kabèh perhatianku marang nyawaku sing sengsara. Wanita iku, supaya bisa nyenengaké para pangagumé sing bakal mati, wis ngetokaké tekad sing gedhé kanggo ngias awaké; nanging aku ora ngupaya apa-apa kanggo nyenengaké Panjenengan, Gustiku, malah tetep ing kemalasan lan kelalaian. Kanthi pasuryan apa aku bakal ndeleng Panjenengan? Kanthi tembung apa aku bakal mbela dhiri ing ngarsané Panjenengan? Celaka aku, wong dosa! Ngliyat ing ngarsané mezbah suci Panjenengan, aku ora nyuguhaké kaendahan jiwa sing Panjenengan goleki saka aku. Wadon iku, amarga kesombongane, janji bakal nyenengake wong-wong fana kanthi tampil ing ngarepe kanthi wujud sing megah banget, lan dheweke nindakake apa sing dijanjekake; nanging aku janji bakal nyenengake Panjenengan, Gustiku, lan aku goroh amarga kemalasan. Aku telanjang, amarga aku ora netepi dhawuh Panjenengan; aku ora nyandhak pangarep-arep marang pakaryanku dhéwé, nanging marang sih Panjenengan, lan saka iku aku ngarep-arep nampa kaslametan.'

Mangkono Santo Nonnus nangis banter suwé. Panjenengané uga ndedonga kanggo wanita iku, kandha: 'Gusti, aja ngrusak pakaryané tangan Panjenengan: mugi kaéndahan kaya ngono aja nganti tetep ing pesta pora, ing sangisoré kuwasa setan, nanging mbalèkna dhèwèké marang Panjenengan, supaya Asma Panjenengan sing suci pinunjul lumantar dhèwèké: awit karo Panjenengan kabèh bisa kelakon.'

Sawisé dina lan wengi kuwi kliwat, sawisé Matins (iku dina Minggu), Santo Nonnus kandha marang aku: 'Sedulur James, rungokna impen sing tak alami bengi wingi. Kayane aku lagi ngadeg ing salah siji pojok mezbah suci. Lan wong, nalika ibadah lagi digelar, ana merpati ireng sing muncul, kebak rereged lan ngisi udara karo ambu sing ora enak; merpati iku mabur ngubengi aku, lan aku ora tahan ambune. Nalika diakon kandha, 'Monggo sing wis dikaetasi lunga', manuk merpati iku mabur adoh, lan aku ora weruh maneh nganti Liturgi rampung. Sawisé Liturgi rampung, nalika kita arep metu saka gréja, aku ujug-ujug weruh maneh manuk merpati sing reged kuwi mabur ngubengi aku maneh. Aku ngulur tangan, nyekel manuk mau lan mbuwang menyang banyu ing serambi gréja; ing kana manuk merpati kuwi ngumbah kabèh kotorané, mabur metu resik lan putih kaya salju, lan munggah dhuwur ing langit nganti ora katon.

Sawisé nyritakaké impen iki marang aku, Nonus sing pinaringan berkah, ngajak aku bareng karo para uskup liyané menyang katedral. Ing kana, sawisé nyapa uskup agung, padha nindakake Liturgi Ilahi. Sawisé ibadah rampung, Uskup Agung Antiokia ngajak Nonus sing pinaringan berkah kanggo maringi khotbah marang umat. Nonnus mbukak cangkemé lan mulang wong-wong lumantar kawicaksananing Gusti sing manggon ing

[6849] Ungkapan sing dipinjam saka gambaran mistik apokaliptik (Wahyu 19:7), sing nggambaraké, kanthi wujud mantenan, kamenangan Kristus Pemenang lan Gréja Suci Panjenengané, sawisé kamenangan pungkasan nglawan Setan, Antikristus, lan para abdi-abdiné, ing pungkasaning jaman.

sajroning dhèwèké. Tembung-tembungé ora kental karo kawicaksanan donya sing alus, nanging prasaja, gampang dingerteni kabèh wong lan mujarab: amarga Roh Suci ngandika lumantar lambéné. Dhèwèké nyritakaké Bab Pangadilan Pungkasan lan ganjaran ing tembe kanggo wong sing bener lan wong sing dosa. Kabeh sing rawuh padha kesentuh atiné déning pangandikane nganti padha nangis nganti lemah kebak luh.

Kanthi pangayomaning Gusti sing welas asih, dumadi yèn pelacur iki, sing lagi kita omongaké—sing durung tau mlebu gréja utawa mikirake dosané—kebeneran liwat ing ngarep gréja pas wektu kuwi. Nalika krungu khotbahé Santo Nonnus, dhèwèké kebak rasa ajrih marang Gusti Allah; nalika éling marang dosané lan krungu piwulangé Santo Nonnus bab sangsara langgeng sing bakal nunggu dhèwèké amarga dosané, dhèwèké kecemplung ing putus asa, ngucuraké luh banter saka mripaté lan, kanthi atiné remuk, ora bisa mandheg nangis. Banjur dhèwèké kandha marang loro abdi: 'Entèna kéné, lan nalika wong suci sing lagi mènèhi khotbah kuwi metu, tututi dhèwèké, goleki ngendi panggonané, lan sawisé bali, kabari aku.'

Para abdi nindakake prentahé lan ngandhani tuwané yèn sang wali manggon ing gréja Santo Yulianus Sang Martir. Banjur dhèwèké langsung nulis layang iki nganggo tangané dhéwé marang Non sing kaberkahan: 'Saka wong dosa lan muridé setan marang murid suci Kristus. Aku wis krungu bab Gustimu, manawa Panjenengané ngendhegake langit lan mudhun menyang bumi, ora kanggo wong sing bener, nanging kanggo kaslametan wong dosa. Panjenengané ngendhekaké dhiri nganti gelem mangan bareng karo mbayar pajeg collectors[6850] . Panjenengané sing déning Kerubim ora wani ndelok, malah nyawiji karo wong-wong dosa lan rembugan karo para pelacur (Lukas 7:37–50; Yohanes 8:3–11, lsp.).

Gusti! Yen panjenengan pancen, kaya sing tak krungu saka wong Kristen, abdi sejati Kristus, mesthi panjenengan ora bakal nolak aku, sing kepengin, kanthi pitulungan panjenengan, teka marang Juruwilahaning donya lan nyawang Wajahé sing paling suci.'

Sawisé maca layang iki, Santo Nonnus nulis balesan marang dhèwèké kaya ngéné: 'Sapa waé kowe, kowe wis dikenal déning Gusti—kowe dhéwé lan niyatmu. Mula aku nyuwun marang kowe: aja nggodha aku, sing ora pantes; aku iku abdi Gusti sing wong dosa. Nanging, yen pancen sampeyan duwe kepinginan sing tulus kanggo pracaya marang Gustiku lan pengin ketemu aku, ana para uskup liyane ing kene bareng aku; mula teka, lan sampeyan bakal weruh aku bebarengan karo wong-wong mau. Nanging sampeyan ora kena ketemu aku sacara pribadi."

Sawisé nampa lan maca layang iku, wong sing dosa kuwi kebak kabungahan gedhé; dhèwèké buru-buru menyang gréja Santo Yulianus lan ngandhani rawuhé marang Santo Nonnus. Dhèwèké, sawisé nglumpukaké pitung uskup liyané, mènèhi dhawuh supaya dhèwèké mlebu. Nalika ngadhep pasamuan para uskup suci, dhèwèké tiba ing lemah nangis lan nyembah ing sikilé Santo Nonnus, kandha: 'Kula nyuwun dhumateng panjenengan, gusti, mugi panjenengan ngetutaké tuladhané Sang Panutan, Gusti Yesus Kristus; paringana sih panjenengan lan nggawé kula dados wong Kristen: Aku iki segara dosa, Gusti, lan jurang kaluputan; resmikna aku lumantar baptisan.'

Kabèh uskup lan rohaniwan sing rawuh, nalika ndeleng pelacur sing teka kanthi pangapuran lan pracaya kaya ngono, padha nangis. Sang Sing Kasucèkaké meh ora bisa mbujuk dhèwèké supaya munggah saka sikilé.

'Paugeran Gréja,' pangandikane, 'maréntahaké yèn sawijining pelacur ora kena dibaptis tanpa sponsor, amarga wedi yèn dhèwèké bakal mbalèk manèh marang urip pesta pora sing padha.'

Krungu wangsulan kuwi, dhèwèké nyembah manèh ing sikilé sang wali, ngumbah sikilé nganggo luhé lan nggosok nganggo rambute, kaya wanita berdosa ing Injil sing tau ngumbah sikilé Kristus (Lukas 7:37–38).

"Kowe bakal tanggung jawab marang Gusti Allah tumrap nyawaku yen kowe ora ngabaptis aku," ujare dheweke. "Muga-muga Gusti Allah banjur nyerahake tanggung jawab nyawaku marang kowe, lan muga-muga Panjenengané ngetokake dosa-dosaku marang kowe. Yen kowe nolak aku tanpa dibaptis, , mula kowe sing bakal

---

[6850] 'Panagih pajeg' iku jeneng sing diwènèhaké marang wong-wong sing diangkat déning wong Romawi kanggo nglumpukaké pajeg saka wong Yahudi. Biasané padha nyewa hak nglumpukaké pajeg mau lan migunakaké kabèh cara supaya éntuk bathi paling akèh kanggo dhéwé. Minangka wakil-wakil sing serakah lan angkuh saka kuwasa pagan, para panagih pajeg dianggep déning wong Yahudi minangka pengkhianat lan pengkhianat marang tanah airé lan marang Gusti Allah. Wong dosa, wong pagan, lan panagih pajeg – kanggo wong-wong mau padha tegesé siji; ngomong karo wong-wong mau dianggep dosa, lan nyawiji karo wong-wong mau dianggep najis, sanadyan ana wong-wong sing becik lan wedi marang Gusti Allah ing antarané wong-wong mau. Nanging Kristus uga ora ngremehake wong-wong mau, amarga iku Panjenengané asring dicela (Mat. 11:19; Luk. 5:30, 7:34, 15:1–2).

disalahake amarga nerusaké uripku sing ora bermoral lan ora suci. 'Yen sampeyan ora nylametake aku saiki saka pakaryan ala, aku bakal mbalik saka Gustimu lan nyembah berhala. Yen sampeyan ora nggawe aku dadi panganten Kristus dina iki lan nuntun aku marang Gustimu, sampeyan ora bakal nduwé bagéan karo Panjenengané utawa karo para kudusé.'

Kabeh sing ana ing kono, nalika krungu iki lan weruh carane pelacur kaya ngono kobong banget karo kerinduan marang Gusti, padha memuji Gusti, sing tresna marang manungsa. Nonnus sing kasucèkaké langsung ngutus aku, Yakobus sing andhap asor, menyang uskup agung kanggo nyritakaké bab iki. Uskup agung, nalika krungu apa sing wis kelakon, banget bungah lan kandha marang aku: 'Mlaku, kandhaa marang uskupmu: bapak ingkang kinurmatan, pakaryan punika kagem panjenengan, awit kula mangertos panjenengan saestu—panjenengan punika tutuking Gusti, miturut sabda Panjenenganipun: *"Menawi panjenengan nglairake ingkang ajri saking ingkang boten ajri, panjenengan badhe kados tutuk Kula"* (Yer. 15:19).

Lan sawisé ngundang Ibu Romana, sing dadi diakonès utama ing gréja[6851] , dhèwèké ngutus dhèwèké bareng karo aku.

Nalika kita teka, kita nemokake Pelagia isih nggleleng ing lemah, ing sikilé sang Nonnus sing kasucèkaké, sing meh ora bisa ngajak dhèwèké tangi, kandha: 'Munggaha, anakku, supaya kowe bisa diparingi katekesan sadurungé baptisanmu.'

Dheweke banjur tangi, lan uskup kandha marang dheweke:

'Kaping pisan, pangaku dosamu.'

Dheweke mangsuli karo nangis:

'Yen aku miwiti mriksa nuraniku, aku ora bakal nemokake siji uga kabecikan ing diriku; aku mung ngerti yen dosaku luwih akèh tinimbang wedhi ing segara, lan banyu ing segara ora cukup kanggo ngumbah pakaryan ala sing wis tak lakoni. Nanging aku nyandhak pangarep-arep marang Gustimu, supaya Panjenengané maringi entheng beban kaluputanku lan ndeleng aku kanthi welas asih.'

Uskup takon marang dheweke:

'Sapa jenengmu?'

Dheweke mangsuli:

'Wong tuwaku maringi jeneng Pelagia, nanging warga Antiochia nyebut aku Margarita[6852] amarga perhiasan sing ayu lan larang regane sing digunakake kanggo ngias dosaku.'

Banjur uskup ngumumaké dhèwèké, mbaptis dhèwèké ing asmané Rama, Putra lan Roh Suci, ngolesi dhèwèké nganggo lenga suci, lan maringi Dhèwèké Awak lan Getihé Gusti kita Yesus Kristus sing Paling Suci lan maringi urip, kanggo pangapura dosa. Ibu rohani Pelagia yaiku diakonès Romana; sawisé nampa dhèwèké saka kolam baptisan, dhèwèké nuntun dhèwèké saka gréja menyang kamar panggonan para katekumen padha kumpul, amarga kita uga ana ing kono. Nonnus sing kasucèkaké kandha marang para uskup liyané: 'Ayo padha mangan, sedulur, lan padha bungah karo Malaikaté Gusti Allah amarga kita wis nemokaké wedhus sing kesasar: ayo padha mangan roti lan anggur kanggo panglipur rohani.'

Nalika kabeh wis teka lan miwiti mangan bebarengan karo wanita sing anyar dibaptis, setan wiwit njerit supaya kabeh krungu. Nangis nganggo swara manungsa, dhèwèké kandha:

'Celaka, celaka, apa sing kudu tak tahan saka wong ngombe anggur cerewet iki! Wah, wong tuwa jahat! Apa durung cukup kanggo kowe wis mbaptis telung puluh ewu Saracen, sing wis kowe nyolong saka aku? Apa durung cukup kanggo kowe wis njupuk Heliopolis saka aku lan nggawa menyang Gustimu – nalika biyen iku kagungan aku, lan kabèh sing manggon ing kana nyembah aku![6853] Lan saiki kowe wis njupuk pangarep-arep

---

[6851] Diakones – saka basa Yunani: 'pelayan wanita'. Iki jeneng sing diwènèhaké marang sawijining golongan pelayan khusus ing Gréja, sing institusiné wis ana wiwit jaman para rasul (Rom. 16:1; cf. 1 Tim. 5:3–10). Perawan utawa janda sing wis tuwa (ora kurang saka 40 taun) dipilih dadi diakonis. Tugasé yaiku mulang wanita lan bocah wadon sing wis mlebu agama babagan cara tumindak nalika baptisan, mbantu uskup nalika baptisan, lan atas jenengé uskup, nindakake ngolesi lenga ing bagéan awak liyané kajaba bathuk, lan sapituruté, supaya tertib lan tata krama antarané para wanita nalika Liturgi Ilahi, ngunjungi wong lara, wong mlarat lan sing dipenjara, nglayani para pengakuan iman lan martir sing ditahan, mbantu wong mlarat, lan sapituruté. Bab para diakonis, ana sawetara aturan kanonik, yaiku: Aturan 15 saka Konsili Ekumenis Kapapat, Aturan 14 saka Konsili Ekumenis Kaping Enem, lan Aturan 44 saka St. Basil Agung.

[6852] Margarita, sing diterjemahaké saka basa Yunani, tegesé 'mutiara'.

pungkasané aku. Apa sing kudu tak lakoni, kowe wong tuwa kang keras kepala, kowe penipu? Aku ora tahan karo tipemu. Kutukna dina nalika kowe lair, kowe wong tuwa sing jahat! Banyu matamu sing mili kenceng wis nyirami omahku lan ndadekake kosong[6854] .

Mangkono, nangis, setan muni banter ing ngarep lawang kamar panggonan kita, lan kabèh sing ana ing kono padha krungu swarane. Lan sepisan manèh, nalika ngadhep marang wanita sing anyar dibaptis, setan kandha:

Apa sing kok lakoni marang aku, Nona Pelagia? Kowé niru Yudas. Dhèwèké, sing diurmati kanthi kamulyan lan pakurmatan apostolik, ngianati Gustiné, lan kowé uga nindakake sing padha marang aku.

Banjur uskup maringi dhawuh marang Pelagia, abdi Gusti, supaya nggawe pratandha Salib. Sawisé nggawe pratandha Salib Kristus ing pasuryané, dhèwèké kandha marang setan:

'Mugi Yesus Kristus, sing nylametake aku saka kowe, ngusir kowe!'

Sawisé ngomong kuwi, setan langsung sirna.

Rong dina sawisé kuwi, nalika Pelagia turu bareng Buwana Romana, ibuné rohani, setan muncul marang dhèwèké, mbangunaké dhèwèké, lan miwiti ngomong marang dhèwèké:

"Ibu sing tak tresnani, Margarita, apa salahku marang sampeyan? Apa aku ora wis maringi sampeyan emas lan perak? Apa aku ora wis ngias sampeyan nganggo permata, sandhangan mewah, lan busana? Aku nyuwun, kandhaa marang aku: sangsara apa sing wis tak jalari kowe? Apa wae sing kowe paringaké marang aku, bakal tak lakoni langsung; mung aja ninggalaké aku lan aja ngina aku."

Nglakoni pratandha salib, Pelagia mangsuli:

'Mugi Gusti Yesus Kristus, sing wis nylametake aku saka cengkeramanmu lan nggawe aku dadi panganten ing kraton swarga-Nya, ngusir kowe saka aku.'

Lan sakwise kuwi setan langsung sirna.

Kanthi cepet mbangun Santa Romana, Pelagia kandha marang dheweke:

'Dedonga kanggo aku, ibu: sing jahat nganiaya aku.'

Romana mangsuli:

– Anakku, aja wedi marang dheweke, amarga saiki dheweke wedi lan gemeteran sanajan mung marang bayangmu.

Ing dina katelu sawisé dibaptis, Pelagia nyaur salah siji abdi lan kandha marang dhèwèké: 'Mlebu omahku, gawe dhaptar kabèh isiné peti emasku lan kabèh sandhangan mewahku, banjur gawa kabèh mau mréné.'

Abdi mau lunga lan nindakake miturut dhawuh. Banjur Pelagia sing kaberkahan, sawisé ngundang Uskup Nonnus sing suci, nyerahaké kabèh mau marang piyambakné, kandha: 'Iki kasugihan sing wis diparingaké Setan marang aku; aku pasrahake marang tanganmu sing suci: gunakna sak kersamu, awit aku kudu nggolèki harta karuné Gusti Allah kita, Yesus Kristus.'

Uskup Nonnus sing kabegjan, sawisé ngundang bendahara gréja, nyerahaké marang dhèwèké, ing ngarsané kabèh wong, bandha sing diparingaké Pelagia marang dhèwèké, lan kandha marang dhèwèké: Aku nyuwun marang kowe ing asmané Tritunggaling Suci kang ora kabagi supaya aja nggawa emas iki menyang omahé uskup, utawa menyang gréjaé Gusti Allah, utawa menyang omahmu dhéwé, utawa menyang omahé para rohaniawan: nanging wenehana kabèh iki kanthi tanganmu dhéwé marang anak yatim, wong mlarat, lan wong lara, supaya apa sing diklumpukaké saka sing ala bisa digunakaké kanggo kabecikan, lan bandha sing dosa bisa dadi bandha kabeneran. Nanging yèn kowé nglanggar sumpah iki, muga-muga kutukan tumeka ing omahmu, lan muga-muga nasibmu kaya wong-wong sing padha njerit: *'Tanggepan dhèwèké, tanggepan dhèwèké, salibna!'*[6855] (Lukas 23:21).

Pelayané Gusti Allah, Pelagia, ora nyimpen apa-apa saka kagungané, malah ora cukup kanggo nyukupi uripé dhéwé, nanging dhèwèké didhukung déning diakonés Romana: amarga dhèwèké wis sumpah ora bakal

---

[6853] Ing wiwitan abad kaping lima, paganisme isih cukup nyebar ing Heliopolis, nanging liwat pakaryan Santo Nonnus pangaribawane pungkasane rusak. – Istilah 'Saracen' nuduhaké marang wong Arab, sing diowahi imané dadi Kristen déning Santo Nonnus nganti 30.000 nalika piyambakipun njabat ing Katedral Heliopolis.

[6854] 'Omah kang ditinggal, kesandhung marang setan' sing dimaksud ing kéné mesthi waé yaiku Pelagia. Miturut pandangan Kitab Suci, kaya wong sing takwa iku candhi Roh Suci (1 Kor. 6:19), mangkono uga wong sing ora takwa iku candhi roh kajahatan. Mula saka iku setan nyebut Pelagia panggonané biyèn, sing dadi sepi kanggo dhèwèké sawisé dhèwèké mbalik dadi Kristen.

[6855] Yaiku, bebarengan karo para pengkhianat Kristus lan para pembunuh Gusti Allah – wong Yahudi. (Lukas 23:21).

migunakaké bandha dosa. Sawisé nglumpukaké kabèh abdi lan pembantu wadon, dhèwèké mbébasaké kabèh mau, maringi saben wong pérak lan emas sing cukup.

"Aku mbebasake kowe saka perbudakan sementara," pangandikane marang wong-wong mau, "lan kowe uga kudu ngupaya mbebasake awakmu dhewe saka perbudakan marang donya sing sia-sia iki, kang kebak dosa, supaya kita sing wis urip bebarengan ing donya iki pantes manggon bebarengan ing gesang kabungahan."

Sawisé ngendika mangkono, Pelagia ngeculaké para abdi dalemé.

Ing dina kaping wolu, nalika miturut adat wong anyar dibaptis dhèwèké kudu mbusak sandhangan putih sing ditampa nalika baptisané (iku dina Minggu), Pelagia tangi esuk banget, mbusak sandhangan putih sing wis dienggo nalika baptisané, lan nganggo klambi kasar saka rambut. Nganggo sandhangan compang-camping saka Nonnus sing suci, dheweke lunga saka Antiohia kanthi rahasia, tanpa ana sing ngerti, lan wiwit kuwi ora ana sing ngerti ing endi dheweke manggon. Diakones Romana sedhih lan nangis kanggo dheweke. Nanging Gusti Allah kang Maha Ngerti maringi wahyu marang Nonnus sing kasucen yèn Pelagia wis lunga menyang Yerusalem, lan Panjenengané nglipur Nonnus lumantar Romana, kandha: *'Aja nangis, anakku, nanging padha bungahan: Pelagia, kaya Maria, wis "milih bagéan sing luwih becik, kang ora bakal dijupuk saka dheweke"* (Lukas 10:42).

Sawisé sawetara dina, kita diparingi ijin déning uskup agung lan bali menyang Heliopolis. Telung taun sawisé, aku krasa kepéngin menyang Yerusalem – kanggo nyembah ing Makam Suci Gusti kita Yesus Kristus[6856] – lan aku nyuwun ijin marang uskupku, sing mulya Nonnus. Nalika piyambakipun maringi berkah, piyambakipun ngendika: 'Sedulur James! Nalika kowe tekan panggonan suci, goleka sawijining biksu sing jenenge Pelagia: dhèwèké iku eunukh[6857] , paling saleh, lan wis manggon nyendiri pirang-pirang taun. Nalika kowe nemokake dhèwèké, guneman karo dhèwèké, lan kowe bakal éntuk paedah gedhé saka dhèwèké, amarga dhèwèké iku abdi Kristus sejati lan biksu sing wis nggayuh kasampurnan.'

Iki sing diomongake Nonnus babagan abdi wanitaé Gusti, Pelagia, sing wis ngedegaké sel kanggo dhéwé ing sacedhaké Yerusalem ing Gunung Zaitun[6858] , ing ngendi Gusti kita biyèn ndedonga, lan sawisé mundur menyang kana, urip kanggo Gusti. Nanging Nonnus ora nyritakaké iki marang aku.

Sawisé tak siyap-siyap, aku lunga menyang panggonan suci, nyuwun pangurmatan marang Kebangkitan Suci Gusti kita Yesus Kristus lan Salibé sing Mulya, lan ing dina candhaké aku nggoleki biksu sing jenengé Pelagius, miturut dhawuh uskupku; aku nemokaké selé ing Gunung Zaitun. Sel iki dikurung saka kabèh sisih lan ora ana lawangé; aku mung weruh jendhela cilik ing témbok, tak ketok, lan nalika kabukak, aku weruh abdi Gusti. Dhèwèké ngenali aku, nanging ora mbukak dhiri marang aku. Aku, nanging, ora ngenali dheweke. Lan kepiye aku bisa ngenali dheweke, sing kaendahané gedhé wis luntur kanthi cepet, kaya kembang sing layu? Mripaté jero kempot; balung-balung lan sendi raié katon amarga panguripan dhiri sing gedhé lan tanpa wates. Kabèh wong ing Yerusalem nganggep dhèwèké minangka kasim; ora ana siji waé sing ngerti yèn dhèwèké iku wanita, malah aku dhéwé uga ora ngerti: amarga uskupku wis ngandhani aku bab kasim—seorang biksu—lan aku nampa berkahé kaya saka biksu—seorang priya. Dhèwèké kandha marang aku:

'Critakna, sedulur, apa kowe dudu Yakobus, diakoné Uskup Nonnus sing pinituah?'

Aku kaget amarga dhèwèké nyebut jenengku lan ngenali aku minangka diakoné Nonnus sing pinaringan berkah, lan aku mangsuli:

'Inggih, Gusti.'

Dheweke kandha marang aku:

[6856] Yaiku, Gréja Kebangkitan Kristus, sing dibangun ing panggonan Kebangkitan Gusti, Makam Gusti, lan papan suci Kristen paling gedhé liyane sing ana ing kana.

[6857] Eunukh iku wong sing ora nduwé napsu seksual; ing pangertèn spiritual paling dhuwur, wong sing wis matèni dhiri dhéwé, sing wis mati marang hawa napsuné.

[6858] Gunung Zaitun – salah siji gunung ing Yudea, dijenengi mangkono amarga akèh wit zaitun sing tuwuh ing kana, saliyané wit-witan liya. Panggonané ana ing wétan Yerusalem, kapisahaké karo Lembah Kidron, lan luwih dhuwur tinimbang gunung-gunung liyané ing sacedhaké; saka pucuké ana pemandangan éndah ing kabèh arah. Gunung Zaitun iku suci ing sajarah Prajanjian Anyar amarga pirang-pirang prastawa wigati saka gesang Sang Juruwilujeng ing donya, utamane Pangunggahané Gusti kang Wungu menyang swarga saka panggonan iki. Saiki, gunung sing biyen nggumunake iki, bebarengan karo sakupenge, katon banget sepi lan ora ana maneh tetanduran ijo royo-royo kaya biyen. Gua St. Pelagia, sing dumunung cedhak panggonan Pangunggahan (pucuk tengah gunung), dideleng ing abad kaping 12 dening peziarah Rusia, Abas Daniel. Ing taun 1509, peziarah Kulon Anselm nulis: 'Ing ngisor panggonan Pangunggahan, watara 20 undhak-undhakan mudhun, ana panggonan utawa sel ing ngendi Santa Pelagia nindakake paugeran pangapurané'.

'Pitutur marang uskupmu supaya ndedonga kanggo aku, amarga piyambakipun pancen tiyang suci lan Rasul Kristus.'

'Lan kowe uga, sedulurku,' ujare, 'aku nyuwun supaya kowe ndedonga kanggo aku.'

Sawisé ngendika mangkono, wanita sing kabegjan iku nutup jendhela cilik lan miwiti nyanyèkaké Jam Katelu. Aku ndedonga lan pamit; nanging pandelengané sang askètis kaya malaékat lan pacelathoné sing manis banget maringi manfaat gedhé marang aku.

Nalika bali menyang Yerusalem, aku ngunjungi maneka biara, ketemu karo komunitas biarawan, rembugan karo para wong suci, nampa berkah saka wong-wong mau, lan entuk akèh manfaat kanggo nyawaku. Reputasi apik bab eunukh Pelagia wis nyebar ing kabèh biara, lan tuladha uripé dadi sumber manfaat kanggo kabèh. Mulane, aku kepengin maneh menyang dheweke lan nemu panglipur ing pacelathoné sing nyegeraké jiwa. Nalika tekan seliné, aku ngetok ing jendhela cilik kanthi pandonga, lan wani nyebut jenengé, kandha: 'Mbukak, Rama Pelagius!'

Nanging dhèwèké ora mangsuli.

Aku kira mbok menawa piyambakipun lagi ndedonga utawa lagi istirahat, mula sawisé ngenteni sakedhik, aku ngetok manèh, nyuwun piyambakipun mbukak jendhela, nanging ora ana wangsulan; aku ngenteni manèh sakedhik, banjur ngetok manèh. Aku ngentekake telung dina kaya ngono, lungguh ing jejere jendhela cilik, mengetuk saka wektu ke wektu, kanthi kepinginan sing kuat kanggo ndeleng pasuryan suci Pelagius lan nampa berkahé: nanging ora ana swara utawa wangsulan apa-apa. Banjur aku kandha marang awaké dhéwé: 'Bisa uga dhèwèké wis ninggal sel iki, lan ora ana sapa-sapa ing kana, utawa dhèwèké wis seda.'

Aku wani mbukak jendhela cilik kuwi paksa lan weruh Pelagius wis ambruk mati ing lantai. Aku kaget banget, lan sedhih banget amarga aku ora oleh berkah pamitane. Sawisé nutup jendhela cilik kuwi, aku mangkat menyang Yerusalem lan ngandhani para bapa suci sing manggon ing kana yèn Abba Pelagius, eunuk, wis séda; lan sakwisé kuwi kabar langsung sumebar ing saindenging Yerusalem yèn Santo Pelagius, biksu kang kebak roh, wis mulih marang Gusti. Para biksu saka kabèh biara ing sacedhaké, kabèh warga Yerusalem, lan akèh wong saka Yeriho lan saka sabrang Kali Yordan padha nglumpuk kanggo panguburan badané sing kinurmatan. Sawisé padha mbukak jendhela cilik ing selé kanthi paksa, padha nggawe bolongan sing cukup amba kanggo siji wong; mlebu liwat bolongan sing digawe kuwi, para priya sing ngajeni ngusung badan sing kinurmatan kuwi metu. Patriark Yerusalem uga teka, digandheng karo akèh bapak-bapak liyane. Nalika, manut tata cara, padha miwiti ngolesi badan kuwi nganggo lenga wangi, padha weruh yèn sang askétis sing wis seda kuwi sejatine wadon.

"Ya Allah, ingkang nggumunaken ing antawis para suci," pangandikane tiyang-tiyang ingkang wonten ing kono kanthi raos tangis, "kamulyan dhumateng Panjenengan: awit Panjenengan sampun nyumputaken para suci ing bumi, boten namung priya, nanging ugi wanita."

Para bapak mau kepengin ndhelikake rahasia Pelagia marang wong akeh, nanging ora bisa: amarga Gusti Allah kersa ora ndhelikake, nanging mbukak lan ngluhurake abdi Nya. Lan akèh wong padha nglumpuk; para biarawati uga padha teka saka biara-biara karo lilin lan kemenyan, karo kidung mazmur lan kidung greja, lan sawisé njupuk badan sing mulya lan suci saka Pelagia, padha nggawa kanthi pakurmatan sing pantes menyang sel sing dadi panggonane urip asketis, lan ing kono padha ngubur dheweke[6859] .

Mangkono uripé pelacur biyèn, mangkono pangowahané wong dosa sing kesasar, mangkono pakaryan lan tumindaké, kang marèkaké Gusti Allah kersa. Mugi Gusti kita Yesus Kristus paring sih marang kita, bebarengan karo dhèwèké, ing Dina Pangadilan! Kanggo Panjenengané kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amin.

[6859] Pati St. Pelagia kelakon nalika Nonnus, miturut hagiografiné, dadi Uskup Heliopolis; dhèwèké njabat saka taun 451 nganti 458. Pambalikan iman Pelagia kelakon ing wektu sing padha karo pelayanané ing Gréja Heliopolis; mula patié mesthi kedadeyan ing pungkasan masa jabatane ing Heliopolis, watara taun 457.

Kontakion, Nada 2:

Sawise ngentekake awakmu kanthi nglakoni puasa, kowe nyuwun marang Sang Pencipta kanthi pandonga sing waspada kanggo pakaryanmu, supaya kowe nampa pangapura sing sampurna: lan kanthi mangkono kowe dadi ibu sejati, amarga wis nunjukake dalan pangapuran.

Uripé Sang Thais sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 8 Oktober

Ing tanah Mesir[6860] ana sawijining wanita sing rusak budi, ora isin, lan ora suci ing uripe. Dheweke nduwé siji anak wadon sing dijenengi Thaisia, banjur mulang dhèwèké cara urip isin sing wis dadi kabiasaané dhéwé; dhèwèké nggawa anaké menyang griya pelacuran lan nyerahaké dhèwèké marang pangabdiané Setan, kanggo ngrusak akèh nyawa manungsa kanthi nggodha nganggo kaéndahané; Amarga Thais pancen ayu banget ing rupane lan misuwur ing endi-endi amarga kaendahan pasuryane. Amarga kepengin banget marang Thais, akèh wong padha nggawa pirak-pirak emas lan pérak, uga sandhangan mewah sing kinclong lan larang regane. Kanthi nggodha para pangagumé, dhèwèké nglarani nganti akèh wong, sawise kelangan bandha merga dhèwèké, banjur mlarat, déné liyané padha rebutan merga dhèwèké, nganti padha nyerang siji lan sijiné lan noda ambiné omahé nganggo getih.

Nalika krungu bab iki, Sang Paphnutius sing kinurmatan[6861] , nganggo sandhangan donya lan nggawa koin emas, mlebu omahé Taisia. Sawisé ndeleng dhèwèké, dhèwèké maringi koin mau minangka pambayaran, kaya-kaya péngin manggon bareng karo dhèwèké. Taisia, sawisé nampa dhuwit kuwi, kandha marang dhèwèké:

'Mlebu menyang kamar.'

Paphnutius mlebu bareng karo dheweke lan weruh amben dhuwur sing wis diatur; sawise lungguh ing kana, dheweke kandha marang Taisia:

'Apa ora ana kamar liyane, sing rahasia, sing bisa kita gunakake kanggo ndhelik supaya ora ana sing ngerti bab kita?'

Taisia mangsuli:

Ana; nanging, yen kowe isin karo manungsa, kowe bakal kasembunyi saka wong-wong mau sanajan ing kamar iki, amarga lawangé ditutup lan ora ana sing bakal mlebu kéné utawa ngerti bab kita; nanging yen kowe wedi marang Gusti, ora ana panggonan sing bisa nyembunyi kowe saka Panjenengané, lan sanajan kowe nyumput ing ngandhap lemah, Gusti uga ndeleng kowe ing kono.'

Krungu tembung-tembung mau saka dheweke, Paphnutius kandha marang dheweke:

'Kowe uga ngerti bab Gusti Allah?'

Taisia mangsuli:

Aku ngerti bab Gusti Allah, bab kabungahané wong sing bener, lan bab sangsara wong sing ala.'

Banjur sang resi kandha marang dhèwèké:

Yen kowe ngerti bab Gusti, lan bab kabungahan lan sangsara ing tembe, kenapa kowe ngotori wong lan wis ngrusak akèh nyawa? Sing kaukum ing Gehenna geni, kowe bakal nandhang sangsara ora mung amarga dosamu dhéwé, nanging uga amarga wong-wong sing wis kowe kotori.

Krungu tembung-tembung kuwi, Taissia tiba nangis ing sikilé sang tuwa, karo kandha:

Aku ngerti tenan yèn ana pangapuran kanggo wong sing wis dosa lan pangapura kanggo dosa-dosané, lan aku ngarep-arep, lumantar pandongamu, bisa bébas saka dosaku lan nampa welas asihé Gusti. Nanging aku nyuwun tulung, enteni aku sedhela, mung telung jam, banjur menyang endi waé sing kowe kandha aku kudu lunga, aku bakal lunga, lan apa waé sing kowe kandha aku kudu lakoni, aku bakal nindakake.'

[6860] Tanah kelairané lan kutha sing nyekseni kamenangan tragis Thais nalika uripé ing pesta-pesta ora dingerteni.

[6861] Rujukan marang St. Paphnutius ing kéné kanthi cetha nyebutake abbot ing biara ing Heraclea. Sing dikenal minangka Heraclea déning wong Yunani, Ganes déning wong Yahudi, lan Anas déning wong Arab, iku salah siji kutha ing provinsi Heptanome, dumunung ing antarané Mesir Ngandhap lan Mesir Dhuwur, lan diétung dadi pérangan Mesir Dhuwur. Miturut Rufinus ing History of Monasticism (bab 16) lan Palladius ing Lausaica (bab 57), Paphnutius iku wong asetik sing gedhé banget nganti dianggep minangka malaikaté Gusti Allah. Kanthi semangat nyelametake nyawa, dhèwèké nuntun akèh wong awam sing kesasar bali menyang dalan kaslametan.

Sang tuwa mau nuduhaké panggonan ing ngendi dhèwèké bakal ngentèni, banjur lunga. Banjur Taisia nglumpukaké kabèh bandha-bandhané—sing dipikolehi saka urip mewah, regané patang atus liter emas—digawa menyang tengah kutha; ing kana dhèwèké nyalaké geni, nyelehaké kabèh mau ing geni, lan ngobong kabèh ing ngarepé kabèh wong, karo muni: 'Ayo kowe kabèh sing wis dosa bareng aku, lan delengen nalika aku ngobong apa sing wis kowe wenehake marang aku.'

Sawisé nyawisaké bandha sing dipikolehi kanthi ala mau menyang geni, dhèwèké lunga menyang panggonan ing ngendi Paphnutius lagi ngentèni dhèwèké. Sing sepuh mau nggawa dhèwèké menyang biara lan, sawisé nyuwun sel cilik, nggawa Taissia mlebu lan nutup lawangé; banjur ngunci lan paku lawang sel mau kanthi kenceng, mung ninggalaké jendhela cilik sing bisa dienggo nyelupaké roti lan banyu sethithik marang dhèwèké.

'Kepiye, Rama, aku kudu ndedonga marang Gusti?' pitakon Taissia marang Santo Paphnutius.

'Kowe ora pantes,' wangsul sang tuwa, 'ora kanggo ngucapake jenengé Gusti lan ora kanggo ngangkat tanganmu marang langit, amarga lambemu kebak rereged lan tanganmu kotor déning najis; ucapna mung, asring ngadhep mangetun: "Ya Sang Pencipta, welas asih marang aku!"'

Lan Taisia tetep ana ing sel kuwi telung taun, ndedonga marang Gusti kaya sing diwulangake Paphnutius, mung mangan roti sethithik lan banyu, lan kuwi mung sapisan saben dina.

Sawisé telung taun kliwat, Paphnutius, amarga welas asih marang dhèwèké, mangkat menyang panggonané Anthony Agung ing[6862] , péngin ngerti apa Gusti Allah wis ngapura dhèwèké utawa ora.

Sawisé tekan panggonané sang tuwa, dhèwèké nyritakaké kabèh bab uripé Taisia. Anthony nglumpukaké murid-muridé lan maréntahaké supaya padha nyendhiri dhéwé-dhéwé ing selé-selé lan ndedonga marang Gusti sedina bengi, supaya Gusti mratélakaké marang salah sijiné kabeneran bab Taisia, sing lagi tobat saka dosané. Para murid manut dhawuhe bapaké lan nyuwun marang Gusti: Panjenengané nembungaké kabeneran babagan dhèwèké marang salah sijiné, sing aranè Paulus, sing dikenal kanthi jeneng 'Sing Paling Saderhana'. Nalika lagi ndedonga ing wengi iku, dhèwèké weruh ing pangliyan yèn langit kabuka, lan ana amben sing ngadeg ing kono, dihias kanthi mewah lan sumunar kanthi kamulyan agung ; ana telung dara, pasuryané padhang sumunar, ngadeg jaga ing sacedhaké, lan ana mahkota sing ana ing amben kuwi. Nalika ndeleng kuwi, Paulus takon:

'Mesthi amben lan mahkota iki wis disiapake kanggo ora ana liyane kajaba bapakku Antonius.'

Banjur ana swara sing ngendika marang dhèwèké:

'Iki dudu kanggo Bapa Antonius, nanging kanggo Thais, mantan pelacur.'

Eling, Paulus wiwit merenung bab apa sing wis dideleng, lan nalika esuk teka, dhèwèké menyang Bapa Anthony lan Paphnutius sing kasucèkaké lan nyritakaké panglihatané. Nalika padha krungu, para bapa padha muji Gusti Allah, sing nampa wong-wong sing tenan-tenan tobat. Banjur Paphnutius menyang biara ing ngendi Thais manggon nyendiri lan, sawisé mecah lawang, nyoba nggawa metu. Nanging dhèwèké wiwit nyuwun marang dhèwèké:

'Kongkon aku, Rama, tetep ing kene nganti aku mati lan nangisi dosaku: amarga aku nduwé akèh banget.'

Sing sepuh mangsuli marang dheweke:

'Gusti Allah, sing nresnani manungsa, wis nampa tobatmu lan ngapura dosamu,' banjur nggawa dheweke metu saka biara.

Banjur Thais sing pinaringan berkah kandha:

'Percayaa marang kula, Rama, menawi kula nembe mlebet ing sel punika, kula kèlingan kabèh dosa kula ing pikiranku lan, nalika ndeleng punika, kula klen nganti boten kendhat. Kabèh pakaryan ala kula durung sirna saking paningal kula; punika isih wonten ing ngarep kula lan medeni kula, awit kula badhé diadili amargi punika.'

Limolas dina sawisé ninggalake biara, Sang Taisia sing Kaberkahan lara lan sawisé nandhang sangsara telung dina, kanthi sih-rahmaté Gusti, piyambakipun séda kanthi tentrem. Saka amben lara, piyambakipun dipun gendong menyang amben ingkang dipun tingali Paulus ingkang prasaja sampun dipun sediyakaken ing swarga, ing pundi piyambakipun dipun puji kados para suci ing kamulyan lan remen langgeng. Mangkono, sawijining wong dosa lan pelacur sampun lumebet rumiyin dhumateng karajaning Gusti Allah[6863] .

[6862] Antonius Agung minangka wong pisanan sing netepake cara urip monastik.

Perayaan Santa Pelagia Sang Perawan

Diperangeti tanggal 8 Oktober

Santa Pelagia, sing urip nalika pamaréntahan Diocletian ing Antiokia, Siria, asalé saka kulawarga bangsawan[6864] . Gubernur kutha, sawisé ngerti yèn dhèwèké wong Kristen, ngutus prajurit kanggo nangkep dhèwèké. Para prajurit, manut dhawuh gubernur, ngubengi omah panggonané Pelagia. Banjur dhèwèké nyuwun marang para prajurit supaya padha ngenteni, lan nalika padha sarujuk, sang wali mbalik ngadhepi wetan ing panggonan sing biyasané dhèwèké ndedonga; ngulurkaké tangan lan ngangkat pandelengané marang langit, dhèwèké ndedonga kanthi tulus marang Gusti supaya ora diserahaké marang para prajurit, nanging bisa lunga marang Panjenengané minangka kurban sing suci lan tanpa cela. Sawisé kuwi, dhèwèké nganggo sandhangan paling apik, mbuwang awaké saka atap omah lan nyerahaké nyawané marang Gusti[6865] .

22 Oktober

9 Oktober (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, ana pangeling-eling para martir suci Eventius lan Maximus, prajurit. Kanggo luwih lengkap babagan dheweke, delengen tanggal 5 September, ing ngendi Eventius uga disebut Iuventinus.

Uripé Santo Yakobus Rasul, putrané Alfeus

Diperangeti tanggal 9 Oktober

Santo Yakobus Sang Rasul iku putrané Alfeus lan adhine Santo Matius Sang Rasul lan Penginjil, sing biyèn dadi juru pungut pajeg. Nalika Gusti kita Yesus Kristus, nalika manggon ing bumi kanthi daging, milih wong-wong prasaja lan taat minangka rasul, supaya padha dikirim mratelakaké Injil ing saindenging jagad, Panjenengané uga milih Yakobus iki lan, minangka wong sing pantes, ngetung dhèwèké ing antarane para rasul (Matéus 10:3; Markus 3:18; Lukas 6:15). Lan Yakobus dadi salah siji saka rolas rasul, saksi mata lan abdi Kristus, pangkotbah rahasia-rahasia Panjenengané lan panutur Panjenengané[6866] . Sawisé nampa Roh Suci bebarengan karo para rasul liyané, kang mudhun marang wong-wong mau ing wangun lidah geni[6867] , dhèwèké mangkat menyang bangsa-bangsa liya kanggo mberitakaké Kristus lan nuntun wong-wong sing kesasar menyang dalan kaslametan. Kebak geni semangat ilahi, dhèwèké ngliliraké duri-duri ketidaktaatan, ngancuraké arca-arca, ngrubuhaké candhi-candhiné, nyembuhaké manéka rupa lara, ngusir roh-roh jahat saka manungsa, lan nuntun akèh wong marang Kristus, saéngga dhèwèké éntuk jeneng anyar: Wiji Ilahi. Amarga dhèwèké nyebar Wektu Gusti ing manah manungsa, nandur iman lan ngopeni kesalehan: mulané dhèwèké dijuluké 'Wiji Ilahi'.

Nglakoni lelungan ing pirang-pirang tanah, dhèwèké nyebar wiji swarga, ngundhuh asil kaslametan manungsa, lan ngrampungaké lelampahan donyané ing tapak-tapak Kristus: minangka wong sing niru sangsara Kristus, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti nalika disalib[6868] .

[6863] Miturut pangandikane Sang Juruwilaha: *'Amen, amen, Aku ngandika marang kowe, para panagih pajeg lan para pelacur luwih dhisik mlebu ing Karajaning Allah tinimbang kowe'* (Mat. 21:31). – Pati Venerable Thaïs kedadeyan watara (ora luwih mengko saka) taun 340 Masehi, amarga tumindak lan patié kelakon nalika uripé Antonius Agung († 356) lan Paulus Sing Sederhana († 340).

[6864] Santa Pelagia iku murid sang martir suci Lucian, presbiter Antiochia († 312), sing pangeling-elingé dirayakaké tanggal 15 Oktober.

[6865] Santa Pelagia umuré mung 15 taun nalika dhèwèké kanthi rela nandhang sangsara kanggo njaga kasuciané. Kedadéan iki kelakon ing wiwitan abad kaping 4. Santo Ambrosius ngajokaké Santa Pelagia dadi tuladha martir, sanadyan dhèwèké ora nate ngalami siksaan saka para panganiaya kanggo katresnané Kristus. St. Yohanes Krisostomus nduwèni loro kutipan babagan dhèwèké, ing ngendi martir enom sing bejo iki dipuji-puji.

[6866] Beberengan karo para rasul liyane, Yakobus putrané Alfeus dikirim déning Gusti kanggo mberitakan Injil (Mat. 10:3).

[6867] Sawisé munggahé Gusti, Yakobus anak Alfeus tetep karo para rasul liyané ing Yerusalem ing Kamar Lor ing Gunung Sion (Kisah Para Rasul 1:13), uga sawatara wektu sawisé mudhuné Roh Suci (6:2).

Lan Bijih Ilahi iki, Santo Yakobus, diklumpukaké bebarengan karo woh-wohan sing ngasilaké satus kaping, mlebu lumbung swarga; ing kana, nalika dhèwèké dhéwé wareg amarga nyawang pasuryané Gusti, dhèwèké ndedonga kanggo kita supaya kita uga padha wareg kanthi cara sing padha.

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji Panjenengané sing wis ngukuhaké dogma kabijaksanaan ing jiwa para wong saleh, minangka juru wicara ilahi, Yakobus: amarga Panjenengané ngadeg ing ngarsané pangastané kamulyané Gusti lan kabungah karo kabèh malaékat, tansah ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Uripé Para Suci Andronikus lan Athanasius

Dirilis tanggal 9 Oktober

Sajrone pamaréntahan Kaisar Bizantium Teodosius Agung[6869]

Ana ing Antiochia ana sawijining priya, ahli tukang emas, aran Andronicus. Dheweke ngawin putrine tukang emas liyane, Yohanes, sing aran Athanasia, tegesé 'kekal'[6870] . Lan pancen, Santa Athanasia, lumantar uripé sing suci – kaya sing kabuktèn nalika seda – éntuk kamulyan langgeng. Pasangan iki – Andronikos lan Athanasia – nglakoni urip sing jujur lan takwa, mbedakake awake dhewe kanthi saben jinis kabecikan. Padha mbagi kasugihan sing saya tambah dadi telung bagean: siji kanggo wong mlarat, siji kanggo kamulyan gréja, lan siji kanggo kabutuhan omah tangga. Amarga alus lan lomané, Andronikos lan Athanasia ditresnani lan dihormati déning kabèh warga. Sawisé lair putrané John lan putriné Mary, padha mandheg sesambungan raga lan urip murni kaya sedulur lanang lan wadon. Padha ngopeni lan prihatin banget marang wong mlarat. Nalika ngladeni wong-wong mau, padha nggendong wong lara ing pangkuan, adusake, paringi mangan lan sandhangan, lan kanthi biaya dhéwé nyedhiyakake kabungahan apa waé kanggo wong mlarat lan wong lelungan. Saliyane, saben minggu Andronikos lan Athanasia nglampahi dina Rebo lan Jemuwah kanthi puasa lan pandonga.

Nalika padha terus nglakoni urip sing luhur, Gusti Allah kersa nelokake marang urip sing luwih sampurna – supaya, sawise ninggalake kabeh bab donya, padha bisa ngetutake Sang Gusti siji, Yesus Kristus, sing wis maringi tuladha supaya kita bisa ngetutake tapak-tapaké.

Ing sawijining dina, sawisé rong puluh taun urip bebojoan, Athanasia, nalika bali saka Matins, nemoni anak-anake lagi kejang panas lan, kaget, lungguh ing sisihé ing amben. Andronikos, sawisé bali saka gréja sawisé kuwi, miwiti nyuwun bojone, kira-kira bojone lagi turu. Athanasia mangsuli:

'Aja nesu marang aku, gusti, amarga anak-anak kita lagi demam abot.'

Sawisé mastiake kuwi, Andronikos mundur saka anak-anak sing lara, kandha:

'Kénging kersaning Gusti!'

Sawisé kuwi, dhèwèké menyang gréja désa Saint Julian the Martyr, ing ngendi wong tuwané dikubur. Ing kono dhèwèké tetep ndedonga nganti jam enem.

Nalika Andronikos ana ing gréja, loro anaké – putrané John umur rolas taun lan putriné Mary umur sepuluh taun – padha séda. Sawisé bali saka pandonga, Andronikos krungu tangisan lan ratapan ing omahé lan, kaget, buru-buru mulih. Dheweke nemoni kumpulan wong kutha sing akèh padha kumpul ing sacedhake omahé,

---

[6868] Rasul Yakobus Putrané Alfeus nglakoni pelayanan apostoliké dhisik ing Yudea, banjur ngancani Rasul Andreas sing Sepisanan Dituduh menyang Edessa (Edessa – saiki Orfa – kutha kuna lan misuwur ing Mesopotamia ing Kali Efrat), nginjilake piwulang Kristus ing Gaza (salah siji kutha Filistin paling kuna ing tapel wates karo Karajan Yudea, sing wektu apostolik kagungane Siria) lan Eleutheropolis (kutha ing kidul Palestina ing dalan antara Yerusalem lan Gaza) lan wilayah sakupenge; saka kono piyambakipun mangkat menyang Mesir, ing ngendi, ing kutha Ostracine (kutha pesisir ing tapel wates Palestina), piyambakipun ngakhiri pakaryan apostolinipun kanthi seda martir ing salib.

[6869] Teodosius Agung – Kaisar Romawi saka taun 379 nganti 395. Ing jaman pamaréntahané, iman Kristen kanthi pasti diadegaké ing Kakaisaran Romawi

[6870] Saka basa Yunani 'aphanasia' – keabadian.

lan weruh loro anaké padha ambruk mati. Mbalèk menyang kamar pandonga, Andronikos nyemba ing ngarepé ikon Sang Juruwilaha, ngucapaké tembungé nabi Ayub sing bener:

'Aku metu saka kandungan ibuku tanpa busana, lan tanpa busana uga aku bakal bali. Gusti Allah maringi, Gusti Allah njupuk maneh; mugi pinaringan berkah asma Gusti Allah!' (Ayub 1:21).

Nangisi anak-anaké sing wis seda, Athanasia kakehan sedhih nganti dhèwèké malah ngarep-arep pati, bola-bali kandha:

– 'Oh, muga-muga aku uga bisa mati bareng anak-anakku!'

Ing dina panguburan anak-anaké Andronikos lan Athanasia, kabèh warga kutha padha nglumpuk kanggo ngaturake pangajèn, lan Patriark dhéwé teka karo kabèh rohaniwané. Anak-anak mau dikubur ing Gréja Santo Yulianus, ing ngendi para leluhuré uga kapundhut. Sawisé upacara panguburan rampung, Athanasia ora péngin mulih, nanging lungguh nangis ing kuburan anak-anaké.

Ing tengah wengi, martir suci Julian muncul marang dheweke ing kana kanthi wujud biksu lan ngucapake tembung-tembung iki:

'Wadon! Napa kowe ora ninggalake wong-wong sing padha tentrem ing kéné?'

Athanasia mangsuli:

'Pak, aja nesu marang aku, amarga aku lagi nandhang sedhih banget: aku nduwé loro anak, lan dina iki aku wis ngubur kabèh bebarengan!'

Martir suci Julian takon marang Athanasia:

'Anakmu umuré pira?'

Athanasia mangsuli:

'Siji umuré rolas taun, lan sijiné sepuluh taun.'

Banjur sang wali ngendika marang dheweke:

'Ngapa kowe nangis kanggo wong-wong mau? Bakal luwih migunani kanggo kowe yen kowe nangis amarga dosa-dosamu dhewe. Aku njamin, kaya manungsa butuh pangan, anak-anakmu sing wis seda uga mangan berkah swarga saka Kristus. Padha ndedonga marang Panjenengané: "Ya Hakim sing adil! Sampeyan wis nyegah kita saka berkah donya; aja nyegah kita uga saka berkah swarga!

Sawisé krungu tembung-tembung kuwi, Athanasia krasa welas lan tinimbang sedhih, malah bungah, kandha:

'Yen anak-anakku terus urip ing swarga, kenapa aku kudu nangis?'

Sawisé ngendika mangkono, Athanasia muter badan, kepéngin ngobrol sithik manèh karo wong sing wis muncul marang dhèwèké, nanging dhèwèké ora bisa ndeleng manèh. Athanasia nggoleki saindenging gréja wong sing wis muncul marang dhèwèké, nanging ora ana siji-sijia. Banjur dhèwèké nyedhak marang penjaga lawang gréja sing lagi jaga lan takon:

'Ing endi sang biksu sing lagi ngomong karo aku?'

Penjaga lawang mangsuli:

'Apa kowe ora weruh yen lawang iku dikunci lan ora ana sing mlebu kene? Ngapa kowe ngomong ana wong sing ngomong karo kowe?'

Banjur Athanasia, nyadari yèn kuwi mung wahyu, dadi wedi; lan, nalika bali menyang omah, dhèwèké nyritakaké marang bojone apa sing wis dideleng lan dirungokaké, lan kanthi mangkono dhèwèké nemu panglipur ing sedhihé.

'Gusti,' kandha Athanasia marang Andronikos, 'sanadyan nalika anak-anak kita isih urip, aku wis arep nyritakaké marang panjenengan bab niyatku, nanging aku isin; nanging saiki, sawisé padha seda, aku bakal nyritakaké tanpa ragu: tulung kagem nglilani aku menyang biara, supaya ing kono aku bisa meratapi dosaku.' Lan banjur Gusti, sing wis njupuk anak-anak kita saka kita, muga-muga ndadekake kita luwih siap kanggo ngabdi marang Panjenengané.

Andronikos mangsuli:

'Mlayu, ujina tekadmu sajrone seminggu, lan yen kowe ora ganti pikiran, banjur kita bakal rembugan bareng.'

Athanasia, sawisé ngliwati ujian, ora owah pikirane; malah, sawisé pirang-pirang dina kliwat, dhèwèké kebak kepinginan sing luwih kuwat kanggo urip monastik lan manèh miwiti nyuwun marang bojone supaya ngidini dhèwèké menyang biara.

Banjur Andronikos, sawisé ngundang bapaké Afanasy, kandha marang dhèwèké:

'Kita kepengin lunga kanggo ngurmati panggonan suci; mula, kita nyerahake omah lan kabèh harta kita marang panjenengan, lan kita nyuwun: yèn ana musibah sing nyabrang kita ing dalan, wenehana harta kita marang wong mlarat, lan gawé omah kita dadi rumah sakit kanggo wong mlarat lan papan pangayoman kanggo para lelungan.'

Mangkono, sawisé nyerahaké omah lan bandha marang mertua, Andronikos uga mbebasaké kabèh budhak lanang lan wadon.

Ing sawijining wengi, Andronikos lan Athanasia padha kumpul, njupuk sithik barang-barangé kanggo lelampahan, banjur lunga saka omah tanpa ana sing weruh. Padha nyerahake dhiri marang kersaning Gusti, banjur miwiti lelampahan suci.

Nalika esok sumunar ing dina sabanjure ing njaba kutha, Athanasia sing pinaringan berkah ndelok bali lan weruh omahé ing kejauhan; banjur, ngangkat pandangane marang langit, dhèwèké kandha:

'Ya Allah, sing ngandika marang Abraham lan Sarah: *"Metua saka negaramu, saka bangsamu lan saka omahé bapakmu, menyang tanah sing bakal tak tunjukaké marang kowe"* (Kejadian 12:1)! Tinjoa uga marang kita, lan nuntun kita ing ajrih marang Panjenengan. Delengen, amarga Panjenengan kita wis ninggalake omah kita kabuka; mula, aja nutup lawang karajatan Panjenengan marang kita.

Sawisé kuwi, loro-loroné nerusaké lelampahané karo nangis. Nalika tekan Yerusalem, Andronikus lan Athanasius nyembah panggonan-panggonan suci lan, sawisé nampa berkah saka akèh para tuwa, padha rembugan karo wong-wong mau. Banjur padha lunga menyang Alexandria kanggo ngurmati relik martir suci Mina. Ing dalan menyang kana, Andronikos nalika ndeleng mburi weruh wong awam padha rebutan karo biksu, banjur kandha marang wong awam mau:

'Ngapa kowe padha rebutan karo biksu?'

Wong awam mau mangsuli:

'Biksu nyewa keledai saka aku kanggo numpak menyang Skete, lan aku nyaranake supaya budhal langsung supaya kita bisa lelungan ing wengi, nalika panas srengenge ora pati nyengat, lan tekan Skete ing jam enem esuk. Nanging, biksu ora gelem nampa saran saka aku.'

Banjur Andronikos takon marang wong awam:

'Apa kowe duwe keledai liyane?'

Wong iku mangsuli:

'Aku duwe.'

Andronikos kandha:

'Mula, jak njupuk, banjur aku bakal nyewa saka kowe, amarga aku uga kepengin lelungan menyang Skete[6871] .'

Andronikos kandha marang garwané, Athanasia:

'Enteni kene nganti aku menyang Skete kanggo nampa berkah saka para bapa ing kana.'

"Bawa aku bareng," Afanasy nyuwun.

'Wadon,' wangsul Andronik, 'ora diijini dadi

ing Skete.

Banjur Afanasy, nangis, kandha marang bojone:

[6871] 'Skit' – tembung Mesir – tegesé: timbangan, ujian ati. Liyané njupuk saka basa Yunani … – 'kulit', sing nuduhaké yèn wong skit asli – para askétis – ora nduwé omah sing dibangun kanthi becik, nanging mung nganggo pangayoman saka kulit kéwan galak. Ing kasus iki, mesthi wae, ora nyebutake jinis panggonan biara tartamtu, ing teges sel-sel pisah kanggo pertapa sing nyendiri, nanging nyebutake panggonan sing kondhang, sawijining perjalanan sedina (25–30 versts) saka Gunung Nitrian, ing sisih lor-kulon Mesir. Iku ara-ara gersang lan watu-watu, papan sing disenengi para pertapa Mesir, sing banjur misuwur amarga prestasi tapa brata para biksu sing ngungsi ing kana. Saka panggonan iki, panggonan-panggonan padunungan biara ing ara-ara samun sing dikenal minangka 'skete' banjur njupuk jenengé; panggonan-panggonan iki minangka papan panggonan para biksu sing paling taat manggon kanggo ngupaya pangasingan sing paling ketat lan meneng tanpa kendhat – kanggo tujuan manggon ing Gusti Allah Sing Siji.

'Yen kowe ninggalake aku tanpa ngirim aku menyang biara, kowe kudu njawab marang martir suci Mina.'

Andronikos janji ora bakal ninggalake garwane nganti wis nepaki pangajabé.

Sawisé kuwi, Andronikos mangkat menyang Skete, ing ngendi ing saben biara[6872] , dhèwèké nampa berkah saka para bapa Skete.

Wus krungu babagan Sang Wibawa Daniel[6873] , Andronikos, sawise ngliwati akèh kasulitan, teka marang dhèwèké, sujud ing ngarepé, lan sawisé ndedonga, nyritakaké kabèh bab dhèwèké lan garwané, Athanasia. Sang Wibawa Daniel kandha marang Andronikos:

'Mlaku lan jupuk bojomu, banjur aku bakal maringi layang kanggo Thebaid[6874] supaya kowe bisa nggawa dheweke menyang kana kanthi aman lan nyelehake ing biara wanita Tavenniot[6875] .'

Bali marang Athanasia, Andronikos nggawa dheweke marang bapa sepuh suci Daniel ing wengi iku. Bapa sepuh Daniel ngandika marang wong loro babagan dalan-dalan tumuju kaslametan lan maringi panglipur rohani sing ageng. Sawise maringi layang mau, bapa sepuh mberkahi wong loro lan ngutus supaya padha lunga menyang Biara Tavenniot.

Sawisé tekan biara, Andronikos sing pinaringan berkah nyelehaké garwané sing suci, Athanasia, ing biara wanita. Sawisé nduwèni rupa kaya malaékat ing kono, Athanasia miwiti urip sing padha karo malaékat. Bab Andronikos dhéwé, dhèwèké bali marang abbot Lavra sing kinurmatan, Daniel, sing nyukur rambute dhèwèké dadi biarawan lan sawisé mulang dhèwèké babagan urip sing luhur, maringi sel kapisah, supaya Andronikos, sing manggon piyambakan ing kono, bisa nyawisaké dhèwèké kanggo meneng.

Mula saka iku, Andronikos sing kabegjan, kanthi nglakoni tapa wicara kanthi ajining diri, tetep nglakoni tapa wicara salami rolas taun. Sawisé kuwi, dhèwèké nyuwun marang Rama Daniel supaya diparingi idin menyang Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci. Sawisé mènèhi pandonga, Rama Daniel ngutus dhèwèké kanthi berkah.

Nalika lelungan liwat wewengkon Mesir, Andronikos tau lungguh sedhela kanggo ngaso ing sangisore semak juniper. Lan, kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké weruh bojone, Athanasia sing kabegjan, mlaku nganggo sandhangan priya. Padha salam-salaman. Athanasia ngenali bojone, Andronikos, nanging dhèwèké ora ngenali bojone. Lan piye carane dhèwèké bisa ngenali Athanasia, yèn pasuryané wis kempot amarga puasa lan warnané wis peteng kaya wong Ethiopia? Luwih manèh, Athanasia wis ngganti rupané lan nganggo sandhangan priya. Dhèwèké takon marang Andronikos:

'Apa kowe dudu murid Bapa Daniel sing aran Andronikos?'

'Ya, iku aku,' wangsul Andronikos.

Banjur dhèwèké takon manèh marang dhèwèké:

'Abba Andronikos! Kowe arep menyang ngendi?'

"Aku arep sowan ing panggonan-panggonan suci," wangsul Andronikos. "Lan kowe," pitakoné marang Athanasia, "kowe arep menyang ngendi, lan jenengmu sapa?"

Dheweke mangsuli:

Aku uga arep menyang panggonan suci, lan jenengku Athanasius' (dhèwèké wis ngganti jenengé kaya ngono lan, tinimbang Athanasia, saiki nyebut dhéwé Athanasius).

"Ayo padha lunga bareng," kandha Andronikos. Athanasia mangsuli:

'Yen kowe kepengin mlaku bareng aku, mula "jaga tutukmu" (deleng Mazmur 140:3), supaya kita bisa mlaku meneng.'

[6872] 'Lavra' – saka basa Yunani, tegesé 'bagian kutha' utawa 'lorong' – ngrujuk sacara khusus marang barisan sel sing diatur ngubengi omahé abbot kaya lorong-lorong ing kutha, sing dipager utawa diubengi tembok. Para biksu ing lavra nglakoni urip pertapaan lan nglatih kasunyian, saben ana ing selé dhéwé, padha kumpul kanggo ibadah ing dina kapisan lan pungkasan minggu, lan njaga kasunyian ketat ing dina-dina liyané; urip ing lavra luwih abot tinimbang ing panggonan biara liyané. Wiwit jaman biyen, istilah 'lavra' wis dianggo kanggo biara gedhe lan wigati. Sepisanan muncul ing Mesir lan sabanjure ing Palestina. Saiki, jeneng 'Lavra' mung dienggo ing negara kita minangka gelar pakurmatan.

[6873] Gereja ngeling-eling St. Daniel saka Skete ing Setu Keju.

[6874] Thebaid iku wewengkon kutha kuna Mesir Thebes, misuwur ing jaman kuna; jeneng iki uga dianggo, miturut kutha utama, kanggo sakabehe Mesir Hulu (Kidul).

[6875] Antarane komunitas monastik liyane ing kana, Biara Tavenisiot misuwur amarga asketisme sing ketat.

Andronikos kandha:

'Apik tenan, kados pundi kersamu.'

Athanasia nerusake:

'Ayo padha mangkat, lan muga-muga pandonga saka sesepuhmu sing suci mberkahi kita.'

Nalika Andronikos lan Athanasia tekan Yerusalem, padha ngunjungi kabèh panggonan suci ibadah ing kana. Sawisé kuwi, padha lunga menyang Alexandria kanggo ngurmati relik martir suci Mina. Ing kana, sawisé ndedonga, Athanasia kandha marang Andronikos:

'Bapa, apa panjenengan kersa kita loro manggon ing sel sing padha?'

Andronikos mangsuli:

'Kita bakal tetep kene,' ujare, 'nanging sepisanan aku bakal takon marang sesepuh apa panjenengané gelem ngidini kita manggon ing sel sing padha.'

Athanasius nerusake:

'Mangga panjenengan pitakon, lan kula badhe ngentosi panjenengan ing skete ingkang dipunsebat Octodecat[6876] , lan menawi sang sepuh pareng, mangga jemput kula lan kita badhe gesang ing sel kanthi meneng, kados nalika kita lelungan kanthi meneng; nanging yèn kowé ora bisa meneng, aja bali nggoleki aku, awit aku ora kepéngin urip tanpa latihan meneng, sanadyan bapak sing mulya paring dhawuh.

Andronikos, sawisé teka marang Abba Daniel, nyritakaké kabèh bab kancané, Athanasius.

Banjur Daniel kandha marang Andronikos:

'Mula bali, tresna marang sepi, lan tetep karo Athanasia, amarga dhèwèké biarawati sing sampurna.'

Sawisé kuwi, Andronikos nggawa Athanasia menyang selé, ing kono dhèwèké urip ing ajrih marang Gusti lan meneng suwéné rolas taun manèh. Sanadyan mangkono, Andronikos ora ngenali bojone, amarga dhèwèké wis ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya ora dikenal bojone. Abba Daniel kerep teka sowan marang wong-wong mau lan maringi piwulang. Ing sawijining wektu, sawisé manggon bareng karo wong-wong mau lan rembugan akèh bab sing migunani kanggo jiwa, Daniel bali menyang selé; nanging sadurungé tekan, Andronikos sing pinaringan berkah nyusul dhèwèké, kandha:

'Bapa Daniel, Athanasia arep pindhah menyang Gusti!'

Sang tuwa, nalika bali, nemokake Athanasia ing kahanan sangsara banget. Nalika weruh sang tuwa, Athanasia wiwit nangis, lan sang tuwa kandha marang dheweke:

'Kowe kuduné bungah, ora nangis: awit kowe bakal ketemu karo Gusti.'

Athanasia mangsuli:

Aku nangis ora kanggo awakku dhéwé, nanging kanggo Andronikos. Nanging, Rama, paringana katresnan panjenengan: sawisé aku seda, panjenengan bakal nemokake layang ing sisih ambenku; waca lan banjur paringana marang Andronikos.'

Sawisé pandonga, Athanasia nampa Komuni Suci lan seda lumantar marang Gusti. Para sedulur teka arep ngubur jasad mau lan padha weruh yèn iku wanita. Abba Daniel, sawisé nemokaké layang ing sirah ambené Athanasia, maca layang mau lan maringi marang Andronikos. Ing wektu kuwi dhèwèké ngerti yèn Athanasia iku bojone.

Sawisé kuwi, kabèh padha maringi kamulyan marang Gusti Allah. Kabar iki nyebar ing kabèh biara, lan Abba Daniel, sawisé ngutus utusan, ngundang kabèh bapa-bapa Mesir lan wong-wong sing nglakoni tapa brata ing ara-ara gersang jero. Para warga saka kabèh biara ing Alexandria padha nglumpuk, bebarengan karo para pertapa sing nganggo jubah putih (awit iku adat para pertapa mau kanggo nganggo jubah putih), lan padha ngubur badan suci saka Athanasia sing kaberkahan kanthi pakurmatan, ngluhuraké Gusti Allah sing wis maringi dhèwèké kasabaran kaya ngono.

Sawisé panguburan Athanasia, Abba Daniel manggon bareng Andronikos pitung dina, lan ing dina pungkasan, sawisé ngeling-eling sing wis seda, Daniel kepéngin nggawa Andronikos menyang selé. Ing wektu sing padha, Andronikos nyuwun marang Abba Daniel, kandha:

'Bapa, tinggalna aku ing kene, supaya aku bisa dikubur bareng kancaku Athanasia.'

[6876] Biara-biara ing Gurun Skete diwènèhi nomer miturut jaraké saka Alexandria ('Octodekatos' – kaping wolulas).

Sawisé ninggalaké dhèwèké, sang tuwa mundur; nanging sadurungé tekan selé, ana biksu liya sing nyusul dhèwèké, kandha:

'Romo Andronikos lagi seda menyang Gusti.'

Sing tuwa langsung ngutus para bapa sing wis lunga lan kandha marang wong-wong mau:

'Mlaku bareng aku menyang Bapa Andronikos.'

Nalika padha bali, padha nemoni Andronikos isih urip lan nampa berkahé. Nalika Andronikos séda kanthi tentrem[6877] , muncul perselisihan gedhé antarané skéta-skéta Biara Octodecat lan biara liya, ing ngendi manggon Sang Mulya Athanasia lan para biksué nganggo jubah putih.

Sing pungkasan kandha:

'Wong sing wis seda iku sedulur kita, lan kita kepengin nggawa dhèwèké menyang skete kita, supaya pandongane bisa mbantu kita.'

Kanthi cara sing padha, para bapa saka Skete Octodekaton kandha:

'Sedulur iki kagungan kita, mula kaburinea bebarengan karo adhine sing suci, Athanasia.'

Banjur para biksu saka biara liyane kandha:

'Kita bakal nindakake miturut dhawuhe arkhimandrit saka Skete Octodekaton.'

Sesepuh maringi dhawuh supaya Andronikos dikubur bareng karo Athanasia. Ing wektu sing padha, para biksu saka Skete Baju Putih ora gelem manut, amarga padha luwih akèh, lan padha kandha:

'Sesepuh iku luhur saka hawa napsu, lan saliyane iku dhèwèké ora wedi ana saingan; nanging kita, sing paling enom, kepéngin sang Andronikos sing pinaringan berkah ana ing sacedhak kita, supaya dhèwèké bisa mbiyantu kita kanthi pandonga: wis cukup yèn kita wis nyerahaké Athanasia marang kowé!'

Sawisé kuwi, para rahib mau akhire bisa meneng lan padha ngubur Sang Andronikos sing Kinurmatan bebarengan karo Sang Athanasia sing Kabegjan, karo muji Gusti Allah, sing nggumunake ing para wali Panjenengané. Kamulyan kagem Panjenengané salawas-lawase. Amin.

Uripé Santo Abraham sing Bener

Dirilis tanggal 9 Oktober

Sawisé Gusti Allah ngacaukaké basa-basa nalika jaman Menara Babel[6878] , manungsa, sawise nyebar ing saindenging bumi lan pecah dadi akèh bangsa, padha lali marang Gusti Allah sing sejati lan wiwit nyembah arca-arca sing digawé déwé, kéwan, srengéngé lan rembulan, lan fenomena alam liyané. Banjur, kanggo nganyari Gréja Prajanjian Lawas lan njaga kawruh sejati babagan Gusti Allah ing jerone, Gusti milih wong sing taat jenenge Abraham. Abraham sepisanan dijenengi Abram lan dadi putra bungsu Terah[6879] , sing uga nduwé loro putra liyane: Aran lan Nahor; sing sepisanan seda nalika isih enom, ninggalake anak lanang, Lot, sing banjur dibesarke dening Abram. Terah manggon karo putra-putrane sing ing Ur bangsa Kasdim[6880] ; nanging Gusti Allah kersa misahake Abram sing saleh, pilihané, saka lingkungan sing rusak amarga nyembah berhala. Mula Abram nampa dhawuh saka Gusti Allah:

'Tinggalna negaramu, sedulur-sedulurmu lan omahé bapakmu, banjur mangkat menyang tanah sing bakal tak tunjukaké marang kowe.' Aku bakal nggawe kowe dadi bangsa gedhe; Aku bakal mberkahi kowe lan ngluhurake jenengmu, lan kowe bakal dadi sumber berkah lan tuladha kanggo akèh wong. Aku bakal mberkahi sapa waé sing mberkahi kowe, lan ngutuk sapa waé sing ngutuk kowe; lan lumantar kowe kabèh kulawarga ing bumi bakal dadi blessed[6881] .

[6877] Dheweke seda ing separo kapisan abad kaping lima.

[6878] Kedadeyan iki diidentifikasi karo wektu lairé putrané Patriark Ever, Falek, sing dijenengi kanggo mengeti kedadeyan iki (Falek – saka basa Ibrani – tegesé 'ngiris', 'mbagi'); yaiku watara 2.600 taun sadurungé Kristus.

[6879] Pharrah – patriark kaping sepuluh, keturunan Nuh. Abraham lair watara 2.000 taun sadurunge Kristus.

[6880] Ur saka bangsa Kasdim – salah siji kutha kraton ing Kasdim, Mesopotamia, ora adoh saka muara Kali Efrat; iku dadi pusat perdagangan gedhe. Saiki, jeneng Ur diwenehake marang reruntuhan sing dumunung ing kulon kali Efrat (enem mil adoh), ing panggonan sing nyambung karo Khatt-el-Khiye (cabang Tigris sing mili menyang Efrat).

Abram nampa dhawuh Gusti kanthi iman lan patuh, banjur mangkat saka Ur bangsa Kasdim bebarengan karo garwane Sarah, bapakne Terah, lan ponakane Lot. Sawisé manggon sawatara wektu ing Haran[6882] , ing ngendi bapaké séda[6883] , dhèwèké banjur nerusaké lelampahané piyambak karo kulawargané lan Lot. Sawisé tekan ing tanah Kanaan, dhèwèké lelungan ngliwati tanah kuwi nganti tekan Sikhem, ing wit ek Moré[6884] . Ing kono Gusti Allah némbongaké dhiri marang dhèwèké lan janji maringi tanah kuwi marang keturunane. Minangka pangeling marang rawuhe Gusti sing ilahi lan minangka rasa syukur marang Gusti amarga janji-Nya, Abram ngedegake mezbah ing panggonan kuwi. Sawisé kuwi, Abram lelungan ngliwati sakabèhé tanah kuwi, lumantar kidul, lan ngedegake mezbah manèh kanggo Gusti ing antarané Betel lan Ai[6885] .

Abram, bebarengan karo kulawargané lan Lot, manggon ing lembah Shechem. Wiwitané, padha manggon bebarengan lan sugih ternak, pérak, lan emas; nanging mengko, kanggo nyegah perselisihan antarané omah-omahé lan abdi-abdi, Abram ngutus Lot lunga, maringi dhèwèké hak milih tanahé dhéwé. Lot milih dataran subur kanggo dhéwé sing disirami banyu Kali Yordan[6886] .

Sawisé Lot pisah saka Abram, Gusti Allah rawuh marang sing kapilih lan ngendika:

Angkat paningalmu lan delengen saka panggonan iki, ing sisih lor, kidul, wetan, lan kulon: kabèh tanah sing kowe deleng saka gunung iki bakal tak paringaké marang kowe lan keturunanmu salawas-lawase[6887] . Lan keturunanmu bakal tak gawé akèh kaya wedhus ing pasisir bumi. Munggah, mlaku-mlaku ing saindenging tanah iki ing dawane lan ambane; amarga Aku bakal maringi iku marang kowe lan keturunanmu salawas-lawase.

Manut dhawuhe Gusti, Abram mangkat menyang kidul lan manggon ing wit-witan oak ing Mamre[6888] , ing kono dhèwèké mbangun mezbah kanggo Gusti.

Ing Lembah Yordan, sing dipilih Lot dadi panggonané, ana limang kutha[6889] sing dipimpin déning raja-rajané dhéwé, nanging wis suwé 12 taun ana ing sangisoré sangkakaki Raja Elam[6890] . Ing taun kaping telulas, wong-wong mau mbrontak marang raja, nanging dikalahaké déning dhèwèké, lan akèh warga ing tanah kuwi,

---

[6881] Janji ilahi iki nduwèni makna Mesianik, kaya sing cetha dituduhaké Santo Paulus sang Rasul nalika nyebutaké tembung-tembungé Gusti marang Abraham. 'Mula saka iku,' panjenengané nulis, 'wong-wong sing pracaya iku putrané Abraham; lan Kitab Suci, sing wis maringi pratandha yèn Gusti Allah bakal ngadilaké bangsa-bangsa liya lumantar pracaya, wis luwih dhisik nginjili Abraham, kandha yèn lumantar dhèwèké kabèh bangsa bakal pinaringan berkah. Mula saka iku, wong-wong sing pracaya iku pinaringan berkah bebarengan karo Abraham sing setya' (Gal. 3:9).

[6882] Harran iku sawijining kutha ing sisih lor-kulon Mesopotamia, ing antarané Kali Havor (anak kali Efrat) lan Kali Efrat dhéwé, ana ing dataran amba kang kaubengi pagunungan, ing sisih kidul-wétan Edessa; ing jaman biyèn kutha iki dadi pusat dagang wigati ing jalur dagang gedhé antarané Segara Tengah lan Wétan. Saiki, kutha iki mung kutha cilik sing ora pati wigati ing Mesopotamia.

[6883] Sawetara guru Gréja nerangaké yèn seda Farra ing Harran iku pérangan saka pangayomaning Gusti Allah sing wicaksana; amarga dudu kersaning Gusti Allah yèn Farra, sing salah amarga nyembah berhala, ngenalaké wabah takhayul marang generasi sing bakal dipisahaké saka dhèwèké. Mula Kitab Suci nyathet prastawa iki kanthi cetha lan tepat.

[6884] Kanthi sebutan 'tanah Kanaan', ing teges sing paling ketat lan harfiah, dimaksudake tanah ing sisih iki saka Yordania, Fenisia (bagian lor Kanaan) lan tanah bangsa Filistin; – ing jaman saiki, 'tanah Kanaan' asring dipahami tegesé kabèh Palestina, kabèh Tanah Janji, sing sakbanjuré diduduki déning wong Israel ing loro-loroné Yordania. Sikhem iku kutha kuna ing tanah Kanaan, ing Samaria, ing Gunung Efraim, lelungan 18 jam saka Yerusalem; Abraham sejatine ora ngliwati tanah Kanaan nganti tekan Shechem—sing durung ana wektu kuwi—nanging mung tekan panggonan sing mengko dibangun dadi Shechem. Moreh iku alas wit oak cedhak Shechem.

[6885] Betel iku kutha Kanaan paling tuwa; ing jamané Abraham dijenengi Luz, dumunung ing lor Yerusalem ing wewengkon pagunungan suku Efraim, cedhak gunung sing dijenengi miturut kutha kuwi 'Gunung Betel'; panggonan iki banget alas lan saiki mung dadi panggonan panggembalaan ing antarané tumpukan reruntuhan. Gai iku kutha Kanaan kuna, ing sisih lor suku Benyamin, ing wétan Betel.

[6886] Lembah Yordan, sing dipilih Lot minangka panggonané lan sing dilalui Kali Yordan, cukup amba; Segara Mati, miturut akèh sarjana, durung ana wektu kuwi, lan Kali Yordan mbelah dadi pirang-pirang saluran lan kamungkinan mili liwat lembah menyang Teluk Arab, utawa Segara Abang.

[6887] Panggenapan janji Gusti Allah ditrapake marang keturunan Abram ora mung miturut daging nanging uga miturut iman, lan mulane janji iki diarani langgeng. Panggenapan kabeh janji iki dumunung ing Kristus, Sing kanthi getihe ngudhari tanah iki lan nduweni kanggo kabeh wong pracaya, nggawe dadi tanah air rohani jiwane wong Kristen. Mulane, sanadyan ana sisa-sisa bangsa pilihan sing ora kaétung sing sakbanjuré nyebar ing saindenging jagad, Abraham lumantar pracaya isih nduwé keturunan liya sing kanggo dhèwèké Palestina iku tanah kaslametan, pancèn Tanah sing Dijanjèkaké.

[6888] Mamre iku jeneng pribadi wong Amori, sekutu Abraham (Kejadian 14:24). Hutan Mamre dumunung cedhak Hebron, kutha paling kuna ing Kanaan, ana ing dalan menyang Yerusalem, ing wewengkon sing subur lan ayu.

[6889] Ing Lembah Yordan sing subur, ing ngendi Lot manggon, ana limang kutha iki: Sodom, Gomora, Adma, Zeboiim, lan Bela (uga dikenal minangka Bala).

[6890] Elamite iku sawijining bangsa sing asalé saka Elam, anak sulungé Sem. Negarané dumunung jejere tanah Kanaan, ing Mesopotamia.

kalebu Lot, dadi tawanan. Nalika Abram krungu bab iki, dhèwèké nglatih para abdi, ngusir mungsuh, mbebasaké Lot lan kabèh tawanan, lan mbalèkaké kabèh rampasan sing digawa mungsuh, sing banjur dibalèkaké marang para raja sing nduwèni. Nalika Abram bali kanthi kamenangan, para raja padha metu nyambut. Melkisedek, raja Salem lan imam Allah Kang Maha Luhur[6891] , nggawa roti lan anggur lan mberkahi Abram, kandha:

'Kinasihna Abram déning Gusti Allah Kang Maha Luhur, Pangeran langit lan bumi. Lan kinasihna Gusti Allah Kang Maha Luhur, sing wis nyerahaké mungsuhmu marang tanganmu.'

Abram maringi Melkisedek sapérangan sepuluh saka kabèh rampasan perang; nanging nalika raja Sodom nawakake marang dhèwèké harta sing wis dijupuk saka mungsuh, dhèwèké nolak njupuk apa-apa.

Sawisé kuwi, Abram dadi kondhang banget ing tanah Kanaan. Kasuksesané ngundang rasa iri lan wedi ing antarané para warga. Banjur Gusti Allah ngandika marang Abram ing sawijining panglihatan ing wayah bengi, kandha:

'Aja wedi, Abram; Aku iki perisaimu; ganjaran ageng wis ngenteni kowe.'

Abram ngendika:

'Gusti! Kados pundi Panjenengan badhé maringi ganjaran dhumateng kula? Kula botên gadhah anak: Panjenengan botên paring kula anak. Eliezer saking Damaskus ingkang ngopeni griya kula: piyambakipun badhé dados ahli waris kula.'

'Dudu dhèwèké,' pangandikane Gusti, 'nanging anakmu dhéwé sing bakal dadi ahli warismu.'

Sawisé kuwi, Gusti nggawa Abram metu menyang pekarangan lan ngendika:

"Ndelengna munggah ing langit lan itungna lintang-lintang, yen kowe bisa: sak akeh kuwi keturunanmu bakal ana[6892] ."

Abram pracaya marang janji mau, lan pracaya iku diitung dadi kabeneran kanggo dheweke[6893] lan dadi dhasar kanggo gesang sing bener lan nyenengake Gusti Allah.

Ing dina sabanjure, Abram, miturut dhawuh Gusti, motong sapi betina umur telung taun, kambing lan wedhus jantan dadi loro, banjur nyelehake siji sisih ngadhepi sisih liyane; manuk dara lan manuk merpati enom

---

[6891] Melkisedek kamungkinan asalé saka bangsa Kanaan—yakuwi wong Amori sing manggon ing Palestina wektu kuwi—awit dhèwèké dadi raja lan imamé; ing jaman kuwi, kasucian bisa uga isih lestari ing antarané suku-suku Kanaan, lan ukuran dosa wong Amori durung kebak. Salim dianggep panggonan sing padha sing mengko dadi Yebus, banjur Yerusalem (Mazmur 75:3). Kanthi gelaré minangka imam Sang Gusti Allah Kang Maha Luhur, Melkisedek béda ora mung karo para penyembah déwa palsu, nanging uga karo para raja liya, malah karo Abraham; mula sapa waé ora bisa ora weruh yèn dhèwèké iku peladen istiméwa saka Gusti Allah sing sejati, misuwur ing saindenging Palestina. Kitab Suci wis nyumputake rincian babagan dheweke lan keturunane, ngetokake dheweke minangka pratandha Kristus Juruslamet. Malah ing Prajanjian Lawas, Raja lan Nabi Daud ndeleng ing imam kang luar biasa saka Melkisedek minangka pratandha imamé Sang Mesias, nalika piyambakipun ngendika babagan Putraning Allah: 'Panjenenganipun dados imam salami-laminipun miturut tatanan (tegesé, kawangun) Melkisedek' (Mazmur 109:4); makna tipologis Melkisedek kabuka kanthi cetha lan rinci dening Rasul Paulus ing Suraté marang wong Ibrani (Ibr. 7:1–28). Melkisedek, miturut teges jenenge, iku Raja Kabeneran; kanthi gelar, dhèwèké iku Raja Salem, tegesé Raja Katentreman, lan ing wektu sing padha dadi imam Allah Kang Maha Luhur; dhèwèké digambaraké ora nduwé bapak, ora nduwé ibu, ora nduwé silsilah; imamaté langgeng; amarga kita ora weruh para pendahulu utawa para penerusé; berkahé paling luhur, amarga ing asmané Gusti kang Maha Luhur dhèwèké maringi berkah marang bapaké wong-wong pracaya, lan Abraham dhéwé ngajèni banget lan kanthi ngajèni nampa berkah iki, kaya sing luwih cilik nampa saka sing luwih gedhé. Kabèh sipat lan hak istiméwa sing luhur iki mung nyawiji ing Putrané Allah, Yesus Kristus.

[6892] Janji Allah marang Musa iki ora bisa diwatesi mung kanggo pangerten harfiah, yaiku bab akèh wong Yahudi sing turunané Abraham. Janji iki nduwèni makna Mesianik lan ora bisa dipisahaké saka janji-janji Allah liyané marang Abraham.

[6893] 'Abraham pracaya marang Gusti Allah, lan iku diitung dadi kabeneran tumrap dheweke,' pangandikane Rasul (Roma 4:3), mbuktekake manawa Abraham nampa pembenarané mung amarga pracayané (tembung 'kabeneran' ing kéné mesthi dipunpahami ing teges pembenaran). Abraham pracaya marang Gusti, tegesé dhèwèké pracaya marang kasetyan, kasucian, kabijaksanaan, kakuwatan, lan keabadian, nalika, sanadyan umuré wis sepuh satus taun, dhèwèké nampa kanthi pracaya janji Gusti Allah yèn dhèwèké bakal nduwé anak lanang – lan pracaya Abraham iki diétungaké marang dhèwèké minangka bab sing sakjatiné ora bisa asal saka pracaya kuwi – yaiku kabeneran. Ing kéné, kabeneran ateges patuh sampurna marang kersané Gusti, sing durung digayuh Abraham wektu kuwi; mulané Gusti ngetung imané Abraham mau minangka duwé ajining padha karo patuh. – Metropolitan Filaret nyathet yèn pangrekèning pracaya Abraham dadi kabeneran kelakon sawisé wahyu kang alon-alon lan bertahap. 'Pracaya,' pangandikane, 'iku loro-lorone asil lan puncak pandhuan Gusti kang misterius: uga dadi wiwitan lan dhasar sih Gusti.'

uga ditambahake[6894] . Abram ngreksa bangkete saka manuk pemangsa[6895] . Nalika srengéngé surup, turu abot nyerang dhèwèké, lan dhèwèké kakehan rasa wedi lan pepeteng jero. Banjur Gusti nyedhak marang dhèwèké lan ngendika:

'Wigatenana, keturunanmu bakal dadi wong asing ing tanah manca suwéné patang atus taun, lan bakal dijadèkaké budhak lan ditindhes[6896] . Nanging Aku bakal maringi paukuman marang bangsa sing ngbudhakké wong-wong mau, lan sawisé kuwi padha bakal metu saka kana karo bandha akèh. Nanging kowe bakal lunga nyawiji karo leluhurmu kanthi tentrem, lan kowe bakal dikubur nalika wis tuwa. Keturunanmu, nanging, ora bakal bali mriki nganti patang generasi liwat[6897] , amarga ukuran kejahatan wong Amori durung kebak[6898] .

Nalika srengéngé wis surup lan pepeteng wis teka, asap munggah saka kéwan-kéwan sing wis dipotong, kaya saka pawon geni, lan geni kang kobong[6899] . Lan ing dina iku Gusti Allah ngadegaké prajanjené karo Abram, kandha:

'Marang keturunanmu Aku paring tanah iki, saka Kali Mesir nganti Kali Efrat'[6900] .

Wis pirang-pirang taun Abram manggon ing tanah Kanaan. Sawisé wahyu sing ditampa ing Uré Kaldea, Gusti mbaleni kaping telu janji bakal akèh keturunan sing bakal metu saka dhèwèké; nanging Sara, bojone, durung nate nglairaké anak, lan nalika kuwi loro-loroné wis sepuh. Ora duwé anak iku dadi ujian gedhé tumrap Abram[6901] .

Banjur Sarah, mikir yèn dhèwèké dhéwé sing dadi alangan kanggo kasampurnan janji Gusti, nyaranaké marang Abram supaya njupuk abdi wanité, Hagar saka Mesir, dadi garwa; lan dhèwèké nglairaké anak lanang, Ishmael[6902] .

Nalika Abram yuswa 99 taun, Gusti Allah rawuh marang dheweke lan ngendika:

[6894] Iki minangka pratandha sing katon saka Prajanji Gusti karo Abraham, utawa prajanji manawa Gusti pancen bakal nepati janji Panjenengané babagan keturunan Abraham lan warisané ing sakabèhé tanah Kanaan. Ing jaman kuna, wong-wong sing mlebu prajanjian biasane mlaku ing antaraning awak kéwan sing wis dipotong loro, minangka pratandha yèn kaya déné bagéan-bagéan mau biyèn mbentuk siji makhluk urip, mula wiwit wektu kuwi padha bakal mbentuk siji nyawa, siji urip, dipandu déning siji roh, lan dadi siji komunitas. – Kewan-kewan sing kasebut ing kéné iku kewan sing, miturut adat kuna, digunakaké kanggo kurban, amarga Abraham ing kéné nindakaké kurban sejati, utamané jinis kurban sing digunakaké ing pungkasaning prajanjian resmi.

[6895] Akeh sing nerangake manuk-manuk galak iki minangka pratandha ramalan babagan mungsuh-mungsuhe keturunan Abraham: manuk-manuk mau makili kabeh suku penyembah berhala sing nyoba ngancurake bangsa Israel utawa ngalangi kasampurnaning prajanji kanthi nggodha wong-wong mau menyang penyembahan berhala.

[6896] Iki, mesthi wae, nyebutaké bab perbudakan bangsa Yahudi ing Mesir. Angka bundere 400 taun diwenehake tinimbang 405, amarga iku jumlah taun sing kliwat wiwit lairé Ishak nganti eksodusé wong Yahudi saka Mesir. Ishak, minangka wong lelungan lan wong asing pisanan saka keturunan Abraham, lair ing taun 1901 SM, lan wong Yahudi ninggalake Mesir ing taun 1496 SM.

[6897] Sacara kasar, papat generasi sing silih ganteni bisa diidentifikasi minangka Lewi, putrané Yakub, Kehat, Amram, lan Musa, sing nyakup periode 268 taun.

[6898] Amorita – sawijining bangsa Kanaan – turunané Amor, putrané Kanaan, putrané Ham – dadi mungsuh Yahudi sing ajeg lan keras kepala; biyèn padha manggon ing pesisir kulon Segara Mati, nanging sakbanjuré nyebar menyang wilayah liya – pesisir wétan Segara Mati lan Yordania; padha nguwasani utamane ing tengahing tanah Kanaan lan mbentuk pirang-pirang kraton sing kuwasa. – Ing Kitab Suci, 'ukuran kaluputan wis kebak' ateges kerusakan rohani pungkasan lan pati masyarakat lan bangsa-bangsa, ditinggalake dening Gusti, paukuman tumrap wong-wong mau lan karusakané.

[6899] Abram ora liwat ing antarané kéwan-kéwan sing dipotong; mung gambar sing katon saka Gusti sing liwat ing antarané mau, tegesé iku prajanjian sih, berkah sing dijanjèkaké lan dikonfirmasi kanthi nyata lumantar upacara prajanjian. Asap lan geni – loro pratandha sing makili keturunan Abraham, ing tengahing cobaan lan kasangsaran perbudakan, lan Gusti piyambak, sing wahyune lan janjine dadi pepadhang lan panglipur ing pepeteng sedhih. Mangkono, asap makili sangsara Israel, lan geni makili panyelamatan.

[6900] Kali Mesir, yaiku Kali Nil. Kali Efrat iku kali gedhé ing Mesopotamia, sing mili saka pagunungan Armenia lan mili menyang Teluk Persia. Tanah sing ditemtokaké ing kéné mesthiné bakal dadi kagungané Israel sakabèhé yèn padha tetep setya marang prajanjené karo Gusti Allah. Nanging, sanadyan kemunduran bangsa iku ngalangi kasampurnan saka apa sing wis ditakdirake, kabèh tanah sing ana ing antarané muara wétan Kali Nil lan Efrat sawatara wektu ana ing sangisoré panguasaan keturunan Abraham.

[6901] Ketidaksuburan tansah dianggep isin ing antarané wong Yahudi, déné kasuburan minangka pratandha berkah istiméwa saka Gusti Allah. Mula saka iku, Sarah maringi abdi wadoné marang bojone, supaya janji mau bisa kasembadan luwih cepet. Abraham, nanging, manut adat ing Wétan, amarga durung nampa dhawuh langsung saka Gusti yèn anaké bakal asal saka Sarah, diparingi idin nikah karo garwa kapindho tanpa kudu cerai karo garwa sepisanan, sanadyan cerai ora mung diparingi idin miturut adat nanging uga kacantum ing Hukum Musa.

[6902] Ismael – saka basa Ibrani: 'krungu saka Gusti' – dijenengi mangkono amarga Gusti nresnani sangsara Hagar nalika dheweke meteng, mlayu menyang ara-ara gersang kanggo ngindhari gangguan Sarah; Gusti mrentahake dheweke bali lan paring putra marang dheweke.

'Aku iki Gusti Allah Kang Maha Kuwasa; lumaku ing ngarepku lan dadi wong sing tanpa cela, lan Aku bakal netepake prajanji-Ku karo kowe lan maringi kowe keturunan sing akèh.'

Avram, kebak rasa ngajeni lan pangabdian, sujud nyembah ing pasuryané. Gusti Allah ngendika marang dhèwèké:

'Sampeyan ora bakal diarani Abram maneh, nanging jeneng sampeyan bakal dadi Abraham[6903] ; amarga Aku bakal nggawe sampeyan dadi bapaké akèh bangsa. Bangsa-bangsa lan para raja bakal metu saka kowe; lan Aku bakal netepake prajanji langgeng antarane Aku lan kowe lan keturunanmu[6904] , supaya Aku dadi Gustimu lan Gusti keturunanmu sawise kowe, lan Aku bakal maringi kowe sakabehe tanah Kanaan minangka warisan langgeng[6905] . Bab pratandha sing katon saka prajanji antarane Aku lan kowe, saben lanang ing antaramu kudu disunat. Saben bocah lanang kudu disunat ing dina kaping wolu sawisé lair, ora mung anakmu dhéwé, nanging uga budhak sing wis kowe tuku nganggo pérak saka bangsa manca. Sapa waé sing ora disunat, minangka pelanggar prajanjianKu, bakal dipotong saka bangsane[6906] . Aja nyebut bojomu Sarai, nanging jenengé diganti Sarah[6907] . Aku bakal mberkahi dhèwèké, lan saka dhèwèké bakal metu bangsa-bangsa, lan saka dhèwèké bakal metu para raja bangsa-bangsa.

Abraham bungah lan ngguyu, nanging ing wektu sing padha piyambakipun gumun ing manahipun:

'Apa wong umur satus taun pancen isa nduwé anak? Lan apa Sarra umur sangang puluh taun pancen isa nglairaké?'

Nanging Gusti mbaleni janji Panjenengané lan maringi pratandha jeneng anaké sing bakal teka – Ishak.

Ora suwe sawisé kuwi, Gusti Allah muncul manèh marang Abraham ing rimbunan wit oak Mamre – kaya mangkéné. Ing sawijining dina ing tengah dina, Abraham lagi lungguh ing sacedhaké tendhané. Nalika ngangkat pandangane, dhèwèké weruh telung lelungan sing lagi ngadeg ing ngarepé. Dhèwèké langsung kesusu nyedhak lan, sujud ing lemah, kandha marang sing sepisanan:

'Gusti! Yen aku wis oleh sih ing panjenengan, aja mlaku liwat abdi panjenengan. Monggo aku njupuk banyu sethithik kanggo ngumbah sikil panjenengan[6908] ; banjur ngaso ing sangisore wit iki[6909] . Lan aku bakal nggawa roti kanggo nyegerake panjenengan sajrone lelampahan.'

[6903] Jeneng Abram iku gelar kehormatan sing artiné 'bapak saka pucuk' utawa 'bapak sing luhur'. Abraham, ing sisih liya, iku jeneng sing nyatakake kasampurnan janji, artiné 'bapak saka akèh wong' utawa 'bapak saka akèh bangsa'. Metropolitan Filaret nyathet yèn ngganti jeneng iku wis dadi adat ing Wétan déning para raja nalika padha ngluhuraké wong. Ing konteks iki, Gusti Allah, nalika ngluhuraké Abraham, ngganti jenengé.

[6904] Prajanji langgeng diadegaké marang Abraham ora mung karo keturunan jasmaniné, yaiku bangsa Israel, nanging luwih manèh karo kabèh manungsa—kanthi jeneng iki diandharaké wong-wong sing wis nampa prajanji lumantar pracaya—lan mulané diarani prajanji langgeng kanthi makna Mesianik.

[6905] Warisan langgeng ing tanah Kanaan kudu dipahami kanthi makna mistik lan tipologis, sing nuduhaké Karajané Gusti Allah lan Gréja Suci Kristus.

[6906] Sunat (kulit zakar, daging paling jero) dadi pratandha prajanjian antarané Gusti Allah lan Abraham lan keturunane, lan dadi meterai sing mbedakaké para pracaya Prajanjian Lawas saka wong-wong non-Yahudi. Ing makna paling luhur lan mistik, sunat dadi pratandha wiwitan baptisan Kristen. Rasul Paulus nerangake wigati sunat iki nalika dhèwèké nyebut sunaté Abraham minangka 'cap kabeneran iman' (Roma 4:11), lan ora disunaté kita, sing dudu gawéan manungsa, minangka 'sunaté Kristus' (Kolose 2:11). Sing sepisanan iku janji; sing kapindho iku panggenapané, kang lumantar iku manungsa jero disunat, nyingkiri setan lan kabèh pakaryané; iki sunat sing, miturut tembungé Rasul, ditindakaké ing ati, manut Roh, lan ora manut huruf. Kaya déné lumantar sunat sawijining wong mlebu ing komunitas para pracaya, mangkono lumantar baptisan sawijining wong mlebu ing komunitas wong-wong sing pracaya marang Kristus (Yohanes 3:5; 1 Korinta 12:13); lan kaya sunat nduwéni makna gedhé, gumantung marang kasetyan marang Gusti Allah lan ngetutaké dhawuh-dhawuhé kanthi tliti, mangkono baptisan nylametaké kita ora kanthi ngumbah reregeting awak, nanging kanthi mbusak dosa-dosa utawa, miturut tembungé Rasul, kanthi mbusak awak daging sing kebak dosa, janji atiné resik, lan kabangkitané Kristus (1 Petrus 3:21; Eph. 5:26–27; Fil. 3:3, 9–11; Kol. 2:11–13; Rum. 6:2–14). Lan amarga Rasul nyelehake sunat ora (pembaptisan) ing gegayutan raket karo wunguné Sang Juruwilujeng, Bapa-bapa Gréja ndeleng ing panyuwunané Gusti Allah kanggo periode wolung dina sunat Prajanjian Lawas minangka pratandha, – minangka pratandha dina Kebangkitan Kristus, sing kelakon ing dina kaping wolu sawisé Sabat kaping pitu, yaiku dina Minggu sing maringi pratandha pangapura kita ing Kristus lan pangresikan reregeting awak lumantar baptisan. Mula saka iku, ing abad-abad awal Kristen, baptisan bayi asring dilakoni ing dina kaping wolu sawisé lair.

[6907] Jeneng kapisan, Sarah, tegesé 'panguwasa', yaiku 'mbakyu', lan iku gelar kehormatan umum. Sarra, ing sisih liya, tegesé 'putri' utawa 'wadon bangsawan'; jeneng kuwi dhéwé ngemot ramalan, sing mengko kelakon, yèn para raja bakal turunan saka dhèwèké.

[6908] Ing jaman mbiyen, para lelungan mung nganggo sandal (kaki kayu utawa kulit sing diiket nganggo tali), lan ngumbah sikil sawisé lelungan iku dadi tumindak pambuka keramahan, utamané ing Wétan.

[6910]Para lelungan mau sarujuk karo panyuwuné. Banjur Abraham cepet mlebu ing tenda marang Sarah lan kandha marang dhèwèké supaya enggal nguleni glepung gandum lan ngethok roti tanpa ragi; banjur dhèwèké mlayu menyang kandhang, milih anak sapi sing alus lan empuk lan dhèwèké maringi prentah marang abdi supaya nyiapaké. Nalika roti tanpa ragi lan sapi cilik wis siap, Abraham nggawa keju lan susu, banjur nyuguhake kabeh mau marang para tamu. Padha miwiti mangan, dene Abraham ngadeg ing sacedhake wit, nglayani para tamu. Sajrone dhahar, para lelungan takon marang Abraham:

'Ing endi Sarah, bojomu?'

'Dheweke ana ing kene ing tenda,' wangsul Abraham.

Banjur salah sijiné – yaiku Gusti piyambak – ngendika: 'Taun ngarep, nalika Aku bali marang kowe ing wektu iki, bojomu Sarah bakal nduwé putra.'

Sarah lagi ngadeg ing lawang tenda. Nalika krungu ramalan kuwi, dhèwèké ngguyu ing atiné, mikir:

"Apa aku tenan bakal ngrasakake kabungahan iki ing tuwaku? Lan bojoku uga wis tuwa."

Nanging Gusti kandha marang Abraham:

'Ngapa Sarah ngguyu? Apa ana sing angel kanggo Gusti Allah? Ing wektu sing wis ditemtokake Aku bakal bali marang kowe, lan Sarah bakal nduwé putra.'

Banjur Sarah kebak rasa wedi. Dheweke kroso menawa dheweke ngadeg ing ngarepe Kakuwatan Ilahi Agung sing Maha Ngerti pikiran jero, lan ing kebingungane dheweke wiwit mbantah manawa dheweke ora ngguyu. Nanging Gusti ngélingaké dhèwèké lan mbaleni manèh yèn dhèwèké wis ngguyu. Kanthi mangkono, Panjenengané ngetokaké dhiri minangka Pangertosing Manah, lan mulangaké Sarah supaya luwih merhatosaké pikirane dhéwé lan luwih manut marang janji-janji ilahi.

Sawisé kuwi, para lelungan padha tangi lan budhal saka kono menyang Sodom. Bab Abraham, miturut pangandikane Rasul, *'dhèwèké pracaya sanadyan ora ana pangarep-arep, lan mula dadi bapaké akèh bangsa, kaya sing kaserat: "Mangkono keturunanmu bakal dadi."' Lan, ora kélangan semangat ing pracayané, dhèwèké ora nganggep yèn awaké, sing meh satus taun umuré, wis meh mati, uga ora nganggep yèn kandhungané Sarra mandul; dhèwèké ora ragu marang janji Allah amarga ora pracaya, nanging tetep ajeg ing pracaya, maringi kamulyan marang Allah lan yakin tenan yèn Panjenengané kuwasa kanggo nepati apa sing wis dijanjèkaké. 'Mulane iku diitungaké marang dhèwèké minangka kabeneran'* (Roma 4:18–22)[6911] . Kanthi pracaya marang janji rahmat babagan keturunan sing akèh sing bakal metu saka dhèwèké, Abraham ngancani tamu ilahiné kanthi raos kabungahan, panuwun, lan pangurmatan sing jero.

Ing dalan, Gusti maringi pangertosan marang Abraham babagan niyaté ngrusak warga Sodom lan Gomorah amarga kaluputané sing tanpa cacah. Abraham banjur nyuwun marang Gusti supaya ngapura kutha-kutha sing jahat mau, kanthi alesan menawa bisa waé ana limang puluh wong sing bener ing kono. Nanging ora ana cacah wong sing bener kaya ngono sing kapanggih ing kutha-kutha mau. Sawisé kuwi, Gusti janji marang Abraham, minangka wangsulan marang pandongané, bakal ngapura kutha-kutha sing jahat kuwi yèn ana kapanggih paling sithik patang puluh, banjur telung puluh, rong puluh, lan pungkasane sanajan sepuluh wong sing bener. Nanging sanajan cacah wong sing bener kuwi ora ditemokake ing Sodom lan Gomorah. Banjur nasib kutha-kutha sing jahat iku wis ditemtokake. Nanging, perantara Abraham ora sia-sia utawa ora ana asile sakabehe; amarga ponakane, Lot, kaslametake saka karusakan umum.

[6909] Pohon ek Mamre, ing sangisore tedhunge Abraham kaparingan pakurmatan nampani Gusti piyambak, miturut kasaksian St. Jerome, wis ana wiwit sadurunge jaman Kaisar Constantius (yaiku watara nganti tengah abad kaping 4) lan tansah dituduhake marang para peziarah sing taat sing sowan ing panggonan suci. Saiki, panggonan suci iki, karo wit sing isih urip ing kana, kagungané Misi Rusia ing Yerusalem.

[6910] Salah siji saka para lelungan mau, ing wujude Malaikat katon marang Abraham, yaiku Gusti piyambak – Yehovah, sing ing ayat iki saka Kitab Kejadian (Kejadian 17:9) kanthi cetha dipisahake saka Malaikat liyane. Sawetara wong ndeleng ing rawuhe telung malaikat minangka manifestasi misteri agung Trinitas Suci; mulane gambaran telung musafir sing rawuh marang Abraham kerep digunakake kanggo nerangake misteri iki.

[6911] Rom. 4:18–22. Delengen ing ndhuwur kanggo wigatine iman Abraham iki. 'Kabeneran' – pembenaran; 'dhèwèké pracaya marang pangarep-arep sanadyan ora ana pangarep-arep', tegesé, sanadyan ora ana dhasar kanggo pangarep-arep, dhèwèké tetep pracaya, digerakké déning pangarep-arep sing adhedhasar marang apa sing ora tau dideleng déning mripat lan ora tau dipikiraké déning pikiran – marang Gusti Allah lan janji Panjenengané.

Ing wayah sore, loro Malaikat sing wis sowan marang Abraham teka ing Sodom kanthi wujud para lelungan, nalika Lot lagi lungguh ing gapura kutha. Nalika weruh para lelungan, Lot nyemba ing lemah ing ngarepé lan kandha:

'Para tuan! Mangga rawuh ing griya abdi punika lan nginep sakwengi; ngumbah suku, lan enjing benjang para tuan saged nerusake lelampahan.'

Nanging nalika para lelungan mau wiwit nolak, nguji Lot, lan ora gelem nampa jamuané, Lot ngyakinaké kanthi kiyat, banjur padha mlebu omah. Lot nyiyapaké roti tanpa ragi lan nyuguhaké dhaharan kanggo wong-wong mau, lan padha mangan. Durung padha turu nalika wong-wong Sodom saka saindenging kutha ngubengi omahé Lot lan nuntut supaya para lelungan diserahaké marang wong-wong mau. Lot metu kanggo nenangaké lan ngajak supaya ora nglarani para lelungan sing lagi nampa tamuané; nanging wong-wong mau malah ngina lan ngancam bakal ngrusak lawang. Banjur para malaikat, sing wis muncul kanthi wujud para lelungan, ngetokake wong-wong Sodom supaya padha wuta, lan nuntun Lot mlebu omah, mréntahake dhèwèké supaya nggawa seduluré lan ninggalaké kutha sing wis ditetepake bakal musna amarga kejahatané; ing wektu kuwi para malaikat mbukak jati dhiri sejati marang Lot, kanthi cetha ngandhakake yèn dhèwèké dikirim marang dhèwèké déning Gusti. Esuk wis padhang, nanging Lot isih ragu-ragu. Banjur para malaikat nyekel tangané Lot, bojone, lan putri-putrine, banjur nuntun metu. Salah siji malaikat kandha marang Lot:

Selametna nyawamu; aja ndeleng mburimu, lan aja mandheg ing endi wae ing dataran iki; mlayu menyang hill[6912] , supaya kowe ora binasa.

Nanging Lot kandha:

'Ora, Gustiku! Abdi panjenengan sampun pikantuk sih ing ngarsanipun Panjenengan, lan ageng sanget rahmat ingkang Panjenengan paringaken kanthi nylametake gesang abdi; nanging abdi boten saged mlayu dhateng gunung, benjang bencana nyerang abdi lan abdi seda. Kutha iki luwih cedhak – lan cilik; mugi panjenengan kersa ngidini aku mlayu menyang kana, supaya nyawaku bisa slamet.

Malaikat mangsuli:

Aku bakal maringi sih iki lan ora bakal ngrusak kutha iki; mlayu menyang kana, nanging aja nganti kasep sanadyan sethithik: amarga aku ora bisa nindakake maksudku nganti kowe tekan kana.

Mangkono agengé sih rahmaté Gusti marang wong sing sholeh! Amarga Lot, sing ringkih ing kersane nanging suci atine, lan amarga pasedulurané karo Abraham, pilihané Gusti, Gusti ora mung paring kaslametan marang kutha kuwi, nanging kanthi welas asih nundha palaksanaan paukuman sing adil marang kutha-kutha sing jahat nganti Lot nduwé wektu kanggo mlayu.

Nalika Lot tekan kutha iki, srengéngé wis surup. Banjur Gusti Allah ngudaraké belerang lan geni saka swarga marang Sodom, Gomora, Adma, lan Zeboiim, lan ngrusak kutha-kutha mau lan kabèh datarané, kalebu kabèh sing manggon ing kono – lan kabèh wilayah mau dadi tlaga uyah[6913] .

Garwané Lot ora manut marang dhawuhe Malaikat: nalika metu saka Sodom, dhèwèké ndelok mburiné; nanging langsung malih dadi tugu uyah. Lot dhéwé, amarga wedi manggon ing Zoar, mundur menyang pagunungan karo loro putriné lan miwiti manggon ing guwa.

Ing wektu sing padha, Gusti Allah pungkasane paring rahmat marang Sarah. Nalika Abraham yuswa satus taun, Sarah nglairake putra sing diparingi jeneng Ishak, miturut ramalan sing diwenehake Gusti Allah piyambak. Ing dina kaping wolu, Abraham nyunat dheweke, kaya sing diprentahake Gusti Allah. Lan Sarah, sing umuré sangang puluh taun, kandha:

[6912] 'Gunung' iku nuduhaké marang gunung-gunung Moab. Zoar, ing ngendi Lot nemokaké pangayoman saka karusakan—miturut teks Ibrani, biyèn dikenal minangka Bela—iku salah siji saka limang kutha prajanjian, dumunung ing Lembah Yordan, lan dadi kutha paling kidul ing wilayah kuwi, separo dalan menyang gunung-gunung Moab.

[6913] Segara Uyah, utawa Segara Mati, dumunung ing pucuk kidul Lembah Yordan, dikelilingi tebing-tebing landhep lan gersang. Iki dijenengi Segara Uyah amarga ngandhut uyah akèh; saliyane iku ana akèh aspal utawa getah watu ing kéné, sing nganti saiki munggah saka dhasar tlaga, ngambang ing lumahing banyu lan ngasilaké uap ing udara. Segara iki dijenengi Segara Mati amarga ora ana kéwan sing bisa urip ing banyuné. Bahkan pesisiré, kang katutupi kristal uyah, nampilaké pemandangan kang pancèn ora ana uripé; malah tunggul wit, kang kebak banyu uyah, dadi watu. Mangkono, Segara Mati dadi monumen kang nggumunaké marang kutukan lan paukumané Gusti marang kutha-kutha sing jahat. Segara Mati wujude dawa lan ambané watara 20 jam lelungan saka lor nganti kidul; jeroné ing sisih lor tekan 1.318 kaki utawa watara 190 hasta, déné sisih kidul cethek banget.

'Gusti Allah wis maringi aku guyu[6914] ; sapa waé sing krungu bab aku bakal bungah. Sapa sing bakal ngomong marang Abraham, "Sarah bakal nyusoni anak?" Amarga ing tuwa aku wis nglairaké anak lanang kanggo dhèwèké.'

Nalika bocah iku wis gedhe lan wis dipunpisahake saka susu ibune, Abraham nganakake pesta ageng kanggo ngrayakake kahanan iku. Sarah, nalika weruh yen Ishmael—sing lair saka Hagar, budhak wadon Mesir sing ngladeni Abraham—ngolok-olok putrane Isaac, kandha marang Abraham:

'Kirimna budak wadon iki karo anaké; awit anaké budak wadon iki ora bakal waris bebarengan karo anakku Ishak.'

Abraham kasedhih nalika krungu tembung-tembung mau; minangka bapak, piyambakipun tresna lan welas marang Ishmael. Nanging Gusti Allah ngandika marang piyambakipun:

[6915]'Aja sedhih merga bocah lanambaumu; apa wae sing diomongake Sarah marang kowe, rungokna swarane; amarga saka Ishak keturunanmu bakal dijenengi. Saliyane, Aku bakal nggawe bangsa saka anaké lambaumu, amarga dhèwèké uga keturunanmu.'

Banjur Abraham, kanthi pasrah marang kersaning Gusti, ngusir Hajar karo putrané, Ishmael. Nalika padha mlaku-mlaku, padha kesasar ing ara-ara samun lan meh mati kakehan ngelak, nanging Gusti nylametaké kanthi mujijat lan maringi panglipur marang ibu sing sedhih kanthi janji bakal ngedegaké bangsa agung saka putrané[6916] .

Ing wektu kuwi, Abraham nduwèni pangaribawa gedhé lan ajining dhuwur ing antarané para raja lan panguwasa ing sacedhaké tanah Kanaan. Lindungan paling luhur lan berkah istimewa saka Gusti marang Abraham wis cetha banget marang kabeh wong, nganti Abimelek, Raja Gerar, ngupaya aliansi karo dheweke. Nanging sanadyan mangkono, Abraham tetep urip minangka wong ngumbara, tanpa omahe dhewe sing permanen ing endi wae.

Sakabehe uripe Abraham keno macem-macem ujian, dadi tuladha sabar, iman lan pangarep-arep sing teguh lan ora goyah marang Gusti, lan pangabdian sing paling sampurna marang kersane. Nanging imané malah saya kuwat sawisé kabèh kabecikané Gusti marang dhèwèké. Mula, sawisé pirang-pirang taun uripé, Gusti ngutus dhèwèké ujian pungkasan, ujian sing ngluwihi kekuwatan manungsa biasa. Kanggo nguji imané Abraham, Gusti nelok dhèwèké lan ngendika:

'Jupuk anakmu siji-sijiné sing kok tresnani, Ishak; mangkat menyang tanah Moriah, lan ing kana kurbanaké dhèwèké minangka kurban tutung ing salah siji gunung sing bakal tak tunjukaké.'

Sanadyan dhawuh iki luar biasa lan tresna bapaké marang Ishak gedhé banget, Abraham ora nate ragu yèn dhawuh iki saka Gusti, lan dhèwèké kudu nglakoni tanpa bantahan. Kesetiaané marang Gusti gedhé banget nganti dhèwèké ora ragu nyembelih anak lanang siji-sijiné sing paling dikasihi mau. Ing wektu sing padha, piyambakipun

---

[6914] Isaak, ing basa Ibrani, tegesé 'guyu'. Isaak dijenengi mangkono amarga Sarah, ibuné, ngguyu nalika krungu janji babagan lairé; nanging dhèwèké uga dijenengi mangkono amarga dhèwèké nglambangaké pratandha misterius bab rawuhé Kristus, kang déning Sang Juruwilujeng dhéwé wis diandharaké: *'Abraham, bapakmu, kabungahan ndeleng dina-Ku; lan dhèwèké ndeleng lan kabungahan'* (Yohanes 8:56).

[6915] Kaya sing diterangake kanthi rinci dening Rasul Paulus ing Suraté marang wong Galatia, Hagar lan Sarah dadi pratandha saka loro prajanji: Prajanji Lawas lan Prajanji Anyar, kaya déné Ishmael lan Isaac makili para anggota Gréja Prajanji Lawas lan Prajanji Anyar (Gal. 4:22–31). Hagar—wadon budhak—iku minangka pratandha Gréja Prajanjian Lawas, sing tundhuk marang Hukum lan nduwèni watak budhak. Mula, Ishamel, putrané wadon budhak lan Abraham miturut daging, dadi pratandha wong Yahudi, sing sadurungé Kristus dianggep minangka siji-sijiné sing nampa janji-janji Gusti Allah. Sarah minangka pratandha Prajanjian Anyar, kaya Ishak minangka pratandha wong Kristen, anak-anak merdéka saka Prajanjian Anyar, anak-anak janji—kaya Ishak—lan dudu saka daging; amarga ing sakramèn baptisan, nalika mlebu ing Gréja Kristus, kita lair ora saka daging nanging saka janji Gusti Allah. Lan kaya Hagar lan Ishakel diusir dening Abraham, mangkono uga, karo rawuhe Prajanji Anyar, sinagoga Yahudi wis ditolak, lan sangkalan perbudakan miturut Hukum wis diangkat saka anak-anak Gréja Kristus sing bébas; warisan sih rahmat lan kabèh janji urip langgeng ing Kristus bakal ditampa déning putra-putra kamardikan Kristen, déné wong Yahudi, putra-putra perbudakan, sing nyoba ngaku mau mung kanggo dhéwé, bakal kelangan mau. Kaya Sarah biyèn mandul banjur nglairaké putraning janji, mangkono uga Gréja Prajanjian Anyar, sing biyèn mandul sadurungé Kristus, miturut tembungé nabi (Yesaya 64:1), bakal nglairaké luwih akèh putra tinimbang sing nduwé garwa, ya iku sinagoga Yahudi; awit janji Allah ngrembaka marang kabèh bangsa lan, kanthi kakuwatan sih rahmat, kabèh ditampa ing Gréja Prajanjian Anyar Kristus.

[6916] Sejatine, keturunan sing akèh turunané Ishak. Rolas putrané dadi leluhur saka rolas suku ing Arab, sing nganti saiki tetep nomadik, njaga kamardikan lan watak galak saka leluhuré. Manggon ing Arab, banjur padha nyawiji karo bangsa nomadik liyané kanthi jeneng bebarengan Arab utawa Arabian.

pitados menawi Ishak, ingkang saiki badhé séda tanpa anak, miturut janji ingkang sampun kaparingaken, badhé dados leluhur sawijining bangsa lan ingkang sepuh saking Juruwilujeng ingkang kaparingaken. Piyambakipun pitados, kados pangandikane Rasul, menawi Gusti Allah saged nguripaké manèh anak janji punika saking pati (Ibrani 11:19). Mula, tanpa ngandhani niaté marang sapa waé, esuk banget Abraham masang pelana keledai, nggawa Ishak lan loro abdi, nglumpukaké kayu kanggo korban pangbakar, banjur mangkat menyang tlatah pagunungan bangsa Yebus, menyang panggonan sing wis diterangaké Gusti marang dhèwèké ing[6917] . Ing dina katelu, kanthi pratandha istimewa saka Gusti Allah, Abraham weruh saka adoh gunung sing wis ditemtokake kanggo kurban. Banjur dhèwèké mréntah para abdi supaya tetep ana ing kana karo keledai; njupuk kayu kanggo kurban panggang, dhèwèké maringi marang Ishak supaya nggawa, déné dhèwèké dhéwé nggawa geni lan piso ing tangane – lan loro-loroné padha munggah gunung bebarengan.

Lan Ishak kandha marang Abraham:

'Bapak! Iki ana geni lan kayu – nanging kambingé kanggo kurban panggang ana ing endi?'

Abraham mangsuli:

'Gusti Allah bakal nyedhiyakake wedhus kanggo korban tutung, anakku.' Lan padha lumaku bebarengan.

Nalika padha tekan panggonan sing wis dituduhake Gusti marang Abraham, Abraham ngedegake mezbah ing kono, nyusun kayu, lan sawisé ngiket putrané, Isaac, nempatake dhèwèké ing mezbah ing ndhuwur kayu. Banjur Abraham ngulur tangané lan njupuk piso kanggo nyembelih putrané.

Nanging nalika semana muni swara saka swarga:

'Abraham! Abraham!'

Abraham mandheg kanggo ngrungokake dhawuhe Gusti.

'Aja nyentuh bocah iki,' nerusake Gusti, 'lan aja nglarani dheweke; amarga saiki Aku ngerti kowe wedi marang Gusti, lan ora nahan putramu siji-sijine saka Aku.'

Banjur Abraham, kebak kabungahan lan rasa syukur marang Gusti, ngangkat pandangane saka lemah lan weruh ing mburine ana wedhus jantan, tandhuke kesangkut ing semak belukar. Mula dhèwèké mbebasake Isaac lan njupuk wedhus jantan mau, banjur nyembahké dadi kurban kebakaran minangka gantiné Isaac, putrané[6918] .

Sawisé kuwi, Gusti Allah muni manèh marang Abraham saka swarga:

Aku sumpah marang Dhiriku, amarga kowe wis nindakake iki lan ora nahan anakmu siji-sijine saka Aku, mesthi Aku bakal mberkahi kowe lan ngembangake keturunanmu kaya lintang ing langit lan kaya wedhi ing pinggir segara, lan keturunanmu bakal nguwasani kutha-kutha mungsuhé, lan kabèh bangsa ing bumi bakal pinaringan berkah lumantar keturunanmu, amarga kowe wis manut marang swaraku.

Sawisé nampa janji agung lan pinunjul iki, Abraham lan Ishak mudhun saka gunung kanthi rasa ngajrih lan kabungahan lan bali menyang Beersheba[6919] , ing ngendi Abraham manggon wektu kuwi.

[6917] Wong-wong Jebus – sawijining bangsa Kanaan sing asal-usulé saka Jebus, putrané Ham – kalebu salah siji penghuni paling awal ing tanah Kanaan. Tanahé dumunung ing wewengkon sing padha ing ngendi Yerusalem mbangun mengko, ing panggonan kutha Jebus ing Gunung Sion. Moriah – saka basa Ibrani: 'panggonan sing ditetepake Gusti'; iki jeneng sing diwènèhaké marang tanahé wong Jebus lan gunung ing jerone sing, miturut dhawuh Gusti, Abraham arep nyembelih Ishak minangka kurban marang Gusti. Ephrem wong Siria nyritakaké tradisi kuna manawa pangorbanan Ishak kelakon ing pucuking gunung sing padha ing ngendi pangorbanan paling suci saka Kristus – Putraning Allah – dilakoni.

[6918] Miturut piwulang Gréja, pangorbanan Ishak déning Abraham minangka kurban marang Gusti Allah kanthi misterius wis maringi pratandha marang pangorbanan Sang Juruwilujeng ing Salib, pati lan wunguné manèh. Kaya Abraham, sawisé nyerahaké awaké dhéwé sakabèhé marang kersané Gusti, ora ngreksa anaké siji-sijiné kanggo dipersembahaké dadi kurban marang Gusti, mangkono uga Gusti *'ora ngreksa Putrané dhéwé, nanging nyerahaké Panjenengané kanggo kita kabèh'* (Roma 8:32) supaya nandhang sangsara ing salib lan seda. Para Bapa lan guru Gréja mirsani pratandha Mesianik ing saben rincian pangorbanan Ishak. Ishak mangkat saka omahé bapaké menyang panggonan sing wis ditemtokake kanggo pangorbanan: Kristus bakal ninggalaké Yerusalem lan nandhang sangsara ing njaba gapuré (Ibrani 12:11). Nalika Ishak mlaku menyang pangorbanané, ana keledai lan para abdié sing mèlu: mangkono uga, nalika Kristus badhé ngadhepi Sangksara, Panjenengané numpak anak keledai, minangka pratandha panggilan marang bangsa-bangsa liya; para muridé mèlu Panjenengané, padha njerit 'Hosana'. Nanging Ishak pisah saka para abdi nalika piyambakipun munggah gunung kanggo kurban: mekaten ugi Kristus kapisah saka para muridipun nalika Panjenenganipun mangkat menyang Golgota kanggo seda demi kita (Siril saka Alexandria). Ing kasunyatan yèn kayu kanggo kurban disandhangaké marang Ishak, lan dhèwèké nggawa ing pundhaké menyang panggonan kurban, Bapa-bapa Gréja ndeleng pratandha yèn Kristus bakal nggawa Salib. Saklawasé crita pangorbanan Ishak, katon manawa dhèwèké taat sampurna marang bapaké; ing crita sangsara Yesus Kristus, kita weruh pangabdiané sing tanpa wates marang Bapaké, marang Panjenengané sing 'taat nganti pati, malah pati ing kayu salib' (Filipi 2:8). Isak dipersembahaké minangka kurban

Rolas taun sawisé, Sarah, garwané Abraham, séda lan dikubur ing Gua Machpelah[6920] cedhak Mamre, sing sakbanjuré dikenal minangka Hebron, ing tanah Kanaan.

Telung taun sawisé, nalika Ishak yuswa patang puluh taun lan Abraham yuswa satus patang puluh taun, leluhur sing suci lan bener nemu panglipur kanthi ngawèni anaké karo Rebekah sing luhung, putu saka Nahor, seduluré Abraham. Sabanjure, Abraham dhéwé nikah manèh karo Ketura, sing banjur maringi enem putra manèh . Abraham urip nganti yuswa satus pitulas taun, banjur kanthi tentrem nyerahake nyawane marang Gusti Allah, sing wis dipunabdi kanthi setya lan nyenengake sajrone uripe, dadi wadah lan tuladha iman marang Gusti Allah sejati, njaga iman mau kanggo keturunane saka generasi nganti generasi. Amarga sipat luhur lan kabecikané Abraham, Gusti tresna marang dhèwèké, mula Gusti nyebut dhèwèké minangka Allahé kanthi hak (Kejadian 17:7, 26:24, 28:13), déné Kitab Suci nyebut dhèwèké kanca Allah (2 Taw. 20:7; Yes. 41:8; Yak. 2:23). Keturunané ing Prajanjian Lawas, malah para wali ing ngarsané Allah—Musa lan Daud—nyuwun marang Abraham minangka panengah ing ngarsané Allah. Saka leluhur bangsa Yahudi iki, ing silsilane iman sejati dijaga ing bumi, Kristus piyambak mudhun miturut daging, lan kabèh sing saestu pracaya marang Kristus diarani putra-putrané Abraham (Rom. 6:7–8; Gal. 3:7, 26–29). Lan babagan nasib kita ing tembe sawise mati – mung lumantar Abraham sing setya kita bisa ngarep-arep nampa warisan gesang langgeng lan kaslametan. Gusti piyambak, ing parabel babagan wong sugih lan Lazarus, nunjukaké Abraham minangka panggonan sing berkah ing Karajan Swarga (Matt. 8:11; Luke 16:22; Gal. 3:9, 29), kang mugi Kristus paring marang kita kabèh, lumantar pandonga Abraham sing suci lan bener, leluhuré miturut daging. Amin.

Peringatan Sang Petrus sing Kinurmatan

Dirilèkaké tanggal 9 Oktober

Santa Petrus, sing dikenal ing donya minangka Leontius, urip nalika pamaréntahan Kaisar Theophilus[6921] lan asalé saka Galatia[6922] , putrané Theophilus lan Eudokia. Dhèwèké misuwur amarga rupané sing gagah lan megah lan kekuwatan fisik sing gedhé, mulané dhèwèké dipilih dadi comite karajan[6923] lan diparingi pakurmatan déning kaisar kanthi macem-macem panghargaan militer. Nanging Leontius ora suwe tetep ing pangabdian. Sawise ninggalake kabeh, dheweke milih urip monastik lan dicukur rambute, njupuk jeneng Petrus, ing biara sing

---

sanadyan durung nate nindakake dosa: Kristus nandhang sangsara, nampa cacian, diiket, lan disalib – Panjenengané sing tanpa dosa. 'Isak,' kandhaé Santo Efrem saka Suriah, 'menek gunung kaya wedhus tanpa niat ala – lan Sang Juruwilujeng menek Golgota kanggo dipateni kanggo kita, kaya wedhus. Nalika kowe weruh pisoane ing kana, pahamilah iku minangka tombak. Nalika kowe ndeleng marang mezbah, pahamilah panggonan bathuk. Ing tumpukan kayu, delengen salib. Nalika kowe weruh geni, rangkulana ing pikiranmu katresnan lan semangat." – Nanging Ishak mung dikorbanake miturut niyat bapakne, kaya sing diamati Chrysostom; ing panggonane, seekor wedhus jantan diparingake minangka kurban. Nanging ing kéné, ora dadi pratandha Sang Kristus kang nandhang sangsara, Ishak malah dadi pratandha Sang Kristus kang wungu, lan kurangé pratandha sangsara diganti déning wedhus jantan, kang ing kono Para Bapa Gereja sarujuk nyumurupi pratandha Anak Domba kang disembelih – Kristus, kang nandhang sangsara ing daging (wedhus jantan), nanging ora nandhang sangsara ing Keilahiané (kaya kang wis dipratandha déning Ishak). Lan kaya ibune Ishak, Sarah, weruh dheweke urip maneh ing dina katelu, mangkono uga Gréja, ing dina katelu sawisé Sang Juruwilujeng seda ing salib, weruh Panjenengané wungu lan ora cilaka. – Pungkasané, kaya sawisé kurbané Ishak Gusti Allah maringi berkah kang akèh marang Abraham lan kabèh keturunane, mangkono uga kurbané Kristus maringi berkah kang tanpa wates marang kabèh umat manungsa.

[6919] Beersheba – saka basa Ibrani: 'sumur sumpah' – jenengé asalé saka kasunyatan yèn ing wewengkon kuwi (ing pucuk kidul Palestina ing tapel wates karo tanah bangsa Filistin) Abraham nggali sumur lan ing kono nggawe prajanjian sumpah karo Abimelek, raja bangsa Filistin (Kejadian 21:32). Ing kéné Abraham banjur nanem wit-witan lan manggon suwé. Sabanjuré, ana kutha sing dibangun ing kono.

[6920] Abraham tuku Machpelah, ing sacedhake Mamre ing Hebron, saka Efron wong Het, kanggo ngubur Sarah ing kana. Saliyane Sarah, Abraham, Ishak lan Rebekah, uga anaké Yakub karo garwané Lea banjur dikubur ing kana. Sabanjuré, ana tugu peringatan sing diadegaké ing guwa iki, sing dadi daya tarik utama ing Hebron lan narik kawigatèn kabèh pelancong.

[6921] Theophilus – kaisar Bizantium saka taun 829 nganti 832, sawijining ikonoklast kondhang.

[6922] Galatia – sawijining provinsi cilik ing Asia Minor kang gunung-gunungan, dumunung ing antarané Phrygia, Bithynia, Pontus, lan Cappadocia.

[6923] Istilah 'komites' sepisanan ngrujuk marang para pangiring pejabat paling dhuwur ing sawijining provinsi, lan mengko marang para pangiring kaisar, sing mbentuk pangiring jero. Wiwit jaman Konstantinus Agung, gelar iki dadi pangajab kanggo kabèh pejabat kraton lan nagara, sanajan ora kalebu ing pangiring kaisar.

diarani Daphneon[6924] . Banjur dhèwèké lelungan menyang Olbia[6925] , ngunjungi pirang-pirang papan suci[6926] , lan menyang Laodicea lan Attalia[6927] , kanthi tabah ngadhepi kasangsaran lelungan lan bebaya saka wong Muslim, sadurungé bali manèh menyang Olbia. Dheweke nglampahi taun-taun pungkasan uripe, nalika pamarentahan Basil si Makedonia[6928] , ing biara St. Fokas[6929] , ing kono, sawise akeh prestasi monastik, dheweke seda kanthi tentrem.

Dina Rayané Santa Poplia.

Dirilisake ing tanggal 9 Oktober

Santa Poplia iku diakonès ing Gréja Antiokia nalika pamaréntahan Julianus lan misuwur amarga uripé sing luhur budi. Nalika isih enom, dhèwèké tau omah-omah sawatara wektu lan nduwé anak lanang, Yohanes, sing mengko dadi presbiter sing taat. Sawisé bojone seda, dhèwèké nglumpukaké sakumpulan perawan ing omahé[6930] , sing bareng-bareng padha ngluhuraké Gusti. Ing sawijining dina, nalika dhèwèké lagi nyanyi Matins karo para perawan mau; lan sapituruté, padha nyanyi mazmur kanthi banter: *'Bènda-bènda sembah pagané iku pérak lan emas, gawéan tangan manungsa: iku nduwé cangkem, nanging ora bisa ngomong; padha duwe mripat nanging ora weruh; padha duwe kuping nanging ora krungu, lan ora ana ambegan ing cangkemé. Sapa waé sing gawé kuwi, lan kabéh sing precaya marang kuwi, bakal padha kaya kuwi...'* (Mazmur 134:15–18). Kebeneran, Kaisar sing wis teka ing Antiokia lagi liwat nalika semana; nalika krungu kidungan iki, dhèwèké mréntah supaya padha meneng. Nanging Poplia malah miwiti nyanyi luwih banter. Banjur, amarga nesu, Kaisar mréntah supaya pimpinan paduan swara digawa ngadhep dhèwèké lan mréntah saben prajurit sing mèlu supaya padha nyekel pipiné. Ing wektu kuwi, sang wali tanpa wedi ngecam kablaspamane Julian lan nyatakake manawa dheweke ngluhurake kabeneran Gusti Allah tinimbang kabeh. Pungkasané, dheweke dibebasake bali menyang omahé, ing kono dheweke terus, kaya biyen, nyanyi puji-pujian marang Gusti Allah bebarengan karo para dara. Sawisé kuwi ora suwe, dheweke kanthi tentrem nyerahake nyawane marang Gusti[6931] .

23 Oktober

10 Oktober (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Eulampius lan Eulampia

Diperangeti tanggal 10 Oktober

Sajrone pamaréntahan Maximian, panganiayaan abot marang umat Kristen diluncuraké; akèh wong pracaya, amarga wedi panganiayaan saka para penyiksa, ninggalaké omah-omahé lan ngungsi ing pagunungan, guwa, lan ara-ara gersang. Ing wektu kuwi ana sawijining priya enom keturunan bangsawan, asli saka kutha

---

[6924] Biara iki dumunung cedhak Antiochia ing Siria lan njupuk jenengé saka pinggiran kutha Daphne, ing ngendi biara iki ana.

[6925] Olbia – saiki Astak – iku sawijining kutha ing wewengkon lor-kulon Bithynia.

[6926] Iki utamané nyebut panggonan-panggonan ing Palestina sing disucèkaké déning urip, piwulang, sangsara, lan pangubarané Sang Juruwilujeng.

[6927] Kanthi 'Laodicea' ing kéné, kamungkinan tegesé kutha utama ing Phrygia sing biyèn makmur, ing Kali Lycus. Attalia – saiki Adalia – iku kutha pesisir ing Pamphylia.

[6928] Basil sang Macedoni iku Kaisar Bizantium saka taun 867 nganti 886.

[6929] Biara Santo Fokas, Sang Martir Suci, dumunung ing Konstantinopel.

[6930] Ing Gréja wiwitan, malah sadurungé ana komunitas biarawan wanita lan ing dina-dina awal anané, ana golongan dara suci sing khusus sing nyawisaké awaké kabèh kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan nglakoni sumpah kasucian. Wanita kaya ngono diarani perawan, lan padha diurmati banget ing Gréja lan dianggep minangka hiasané. Padha kumpul kanggo latihan meneng, merenung marang Gusti, lan ndedonga ing omah-omah pribadi ing sangisoré pituduh para wanita tuwa – mentor – sing wis nduwé pengalaman ing urip rohani. Asring banget, Gréja nyerahaké pituduh lan pangawasan mau marang diakonès sing paling diurmati.

[6931] † ing wiwitan separo kapindho abad kaping 4.

Nicomedia, sing jenengé Eulampius, wong Kristen ing pracaya lan tumindak. Nalika ndhelik bareng karo wong Kristen liyane, dhèwèké dikirim déning wong-wong mau menyang kutha kanggo tuku roti lan nggawa kanthi rahasia menyang ara-ara gersang. Sawisé tekan Nicomedia, Eulampius weruh piwarta kaisar sing dipaku ing gapura kutha, ditulis ing perkamen, sing mréntahaké supaya wong Kristen dipukul. Nalika Eulampius maca prentah kuwi, dhèwèké ngenyek marang prentah sing ora masuk akal saka raja, sing lagi nyiapaké pasukan ora kanggo mungsuh tanah air, nanging kanggo wong-wong sing ora salah, lan malah ngrusak negarane dhéwé kanthi matèni akèh wong Kristen. Sakwise kuwi, Eulampius langsung dicekel, diiket, lan digawa menyang pangadilan sing ora adil. Hakim sing ora adil kuwi, nalika weruh Eulampius ing ngarepe—enom lan ganteng—kaping pisan nggodha dheweke nganggo tembung licik supaya nyembah berhala, kandha:

Wajahmu nuduhaké yèn kowe dudu wong asal-asalan, nanging keturunan bangsawan sing mulya. Aja mbuwang kaéndahanmu kanthi sia-sia, he pemuda ayu, lan aja ngganti kemulyaanmu karo aib; nanging kosok baliné, upayakna kanggo ngrebut kamulyan lan pakurmatan kanggo awakmu lan kabèh keturunanmu: yen kowe manut marang dhawuhe raja lan nyembah para dewa bareng karo kita, kowe bakal nampa pakurmatan lan kamulyan saka kita kabeh, ganjaran lan pangkat dhuwur saka raja, lan kowe bakal nglampahi dina-dinamu ing kamakmuran. Tindakna pitutur apik saka aku lan padha pikiran karo kita; Ing kéné kabèh candhi kabuka kanggo kowé; ing jeroné ana manéka déwa, méharané kebak kurban, lan kabèh wong padha bungah marang déwané lan sujud marang déwa-déwa mau. Mlebu lan sembahyúna uga – lan kowé bakal éntuk berkah agung kanggo awakmu dhéwé, maringi kabungahan marang kita, lan déwa-déwa bakal tansah paring rahmat marang kowé.

Santo Eulampius, kebak sih saka Roh Suci, mangsuli marang hakim:

'Atimu kebak tipu daya, lan tembung-tembung sing ngapusi ana ing lambemu, nanging kabèh janjimu iku sia-sia lan palsu. Kowe ora bakal bisa nggodha aku nganggo apa-apa, lan ora bakal bisa mbalèkaké aku saka Kristus. Oh, muga-muga kowe gelem ngrungokaké tembung-tembungku sing sejati lan pituturku sing tulus, lan ngerti Gusti Allah sing Sejati, sing tak ajèni lan tak sujud! Aku bakal janji marang kowe saka Panjenengané, dudu pakurmatan lan kamulyan sing sementara lan sia-sia, nanging pakurmatan lan kamulyan sing langgeng lan sejati, lan ganjaran lan kasugihan sing ora kowe, ora rajamu, ora donya iki saiki nduwèni; nanging amarga kowe tuli kaya ula[6932] lan ora nggatekake aku, sing mung ngomong apa sing migunani kanggo kowe, kowe bakal nampa nasib sing padha karo dewa-dewa mu ing Gehenna sing kobong, lan amarga nyembah dewa-dewa nganggo kurban sing najis, kowe dhewe bakal dadi kurban kanggo cacing sing ora tau mati. Kanggo aku, aku ora *bakal ngorbanaké marang* setan, nanging *'aku bakal muji Gusti Allah lan nepaki nadarku marang Sing Maha Luhur'* (Mazmur 49:14).

Krungu kuwi, hakim banjur ngancem sang wali bakal disiksa. Nanging Eulampius tanpa wedi ngandharake yèn dhèwèké siap nampa siksaan apa waé demi Kristus, Gustiné. Hakim banjur mréntah supaya dhèwèké dilucuti sandhangané, banjur digelandhéng ing lemah lan dicambuk nganggo tali. Wong suci iku dipukul suwé lan tanpa welas asih, nanging dhèwèké sabar nampa sangsara kanthi gagah berani: sanadyan ngrasakaké lara banget saka tatu-tatuné, dhèwèké katon kaya ora ngrasakaké lara babar pisan – kuwi gedhéné semangaté! Para penyiksa, nalika weruh ketekunané, tambah nesu lan mrentahaké supaya dhèwèké digantung ing wit lan awaké disobek nganggo piranti wesi, nganti martir kuwi tatu parah banget nganti balungé katon metu saka tatu sing jero. Sawisé siksaan sing suwé, dhèwèké ambruk ing lemah, kebak getih lan rusak; Awaké dadi tatu siji sing terus-terusan. Nanging sangsaraé durung rampung ing kono: hakim banjur nyiptakaké siksa anyar kanggo dhèwèké. Dhèwèké mréntah supaya driji tangan lan driji sikilé diiket nganggo tali tipis lan ditarik kenceng, nyebabaké sangsara sing nggegirisi, amarga balung-balungé dipaksa metu saka sendiné. Nanging sanadyan mangkono, nesune sang penyiksa durung wareg; marang sangsara sing wis dialami sang martir mau, dheweke nambah siji maneh: dheweke mrentahake supaya ranjang wesi dipanasake nganti abang padhang lan sang wali disandhang ing ndhuwur, supaya awaké kobong ing ranjang kuwi kaya lilin kena kobongan geni. Nalika tungku geni wis padhang abang, Santo Eulampius, sawisé nggawe pratandha salib, munggah lan ngglethak ing kono kaya ing amben alus. Awaké martir suci kuwi, kobong déning geni, wiwit lumer lan remuk. Kayane dheweke kudune mati ing tengah sangsara sing nggegirisi kaya ngono. Nanging Gusti Allah Kang Maha Kuwasa nyangga nyawané abdi

[6932] Asp iku sawijining jinis ula sing bisa mateni amarga bisa ngetokake bisa sing banget kuat. Secara kias, istilah iki digunakake kanggo nyebut wong sing banget jahat lan mbebayani.

Panjenengané lan kanthi cara gaib njaga nyawané tetep ana ing sajroning badané, supaya kuwasa Gusti Allah sing sampurna ing kelemahan lan ketekunan sang martir bisa katon marang kabèh wong. Nalika kabèh wong wis pracaya manawa Eulampius mesthi bakal mati ing amben kang panas banget kuwi, sang wali ngrasa ana kekuwatan anyar ing sajroning dhèwèké lan, tangi saka amben, wiwit mlaku-mlaku kanthi waras saktenané, kaya-kaya dhèwèké ora tau nandhang sangsara apa-apa. Kanthi iman sing teguh ing atiné marang Gusti Allah, Eulampius pura-pura nyingkiri imané lan sarujuk karo kablasiané wong-wong pagan sing jahat; lan banjur dhèwèké digawa kanthi kamenangan menyang candhi pagan, lan kabèh wong, kalebu hakim, padha bungah, mikir yèn Eulampius wis mbalèkaké iman marang Kristus lan kepéngin nyembah déwa-déwa; akèh wong padha mèlu dhèwèké menyang candhi. Nanging nalika ing dalan menyang candhi, sang wali ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Yesus Kristus supaya Panjenengané nampilaké kakuwasané, maringi pepadhang marang wong-wong sing wuta lan ngluhuraké Asmané sing suci. Nalika Eulampius mlebu ing candhi, dhèwèké weruh arca Mars[6933] , sing paling gedhé lan paling éndah saka kabèh arca ing candhi kuwi; nalika nyedhak, dhèwèké kandha:

'Ing asmané Gustiku Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowe, arca bisu lan tanpa nyawa, supaya tiba ing lemah lan dadi bledug.'

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, arca kuwi langsung ambruk kanthi swara gedhe lan pecah dadi potongan-potongan cilik. Ndeleng kahanan iki, wong-wong padha njerit:

'Gusti Allah Kristen siji iku agung lan kuwasa.'

Lan akèh wong padha pracaya marang Kristus; nanging hakim mau nesu banget lan mrentah supaya Eulampius dicekel lan digawa bali kanggo disiksa.

Adhiné Eulampius, sawijining dara sing uga aranè Eulampius, sawisé krungu yèn saduluré nandhang sangsara kanggo Kristus, mlayu menyang panggonan panyiksaan lan, ngadeg ing tengah-tengah kabèh mau, kandha marang saduluré:

Apa ora ibu sing padha sing nglairake kita, apa ora ibu sing padha sing nyusoni kita, lan apa ora kita padha diajari pracaya marang Gusti Allah siji! Nanging kenapa, nalika kowe nandhang sangsara kanggo Kristus, kowe mbusak aku saka nasib sing padha? Kenapa kowe ora ngandhani aku, supaya wiwit wiwitan aku bisa nandhang kabeh panyiksaan iki bareng kowe? Aku uga kepengin mati kanggo Gustiku, kaya kowe; wenehana kabeh penyiksa ngerti yen aku wong Kristen lan siap mati kanggo Kristus.

Marang hakim dhèwèké kandha:

'Rungokna, hakim, lan weruhna sapa aku iki. Aku iku abdi Kristus. Kristus iku uripku lan kabungahan atiku; aku tresna marang Panjenengané lan kepéngin dadi kurban kanggo Panjenengané; siapna geni, gawa kéwan galak, pasang roda panyiksa, landhékna pedhangmu, rancangna manéka panyiksa, lan carané kowe péngin nyiksa aku amarga Kristusku, aku siap nampa kabèh mau, kaya kang wis ditindakake sadulurku Eulampius sing tak tresnani!

Nalika krungu tembung-tembung iki, sang penyiksa kaget marang kawanié lan mrentah supaya pasuryané dipukul. Wong-wong mau nggebuk sang wali suwé banget nganti pasuryané rusak total lan getih mili saka irung lan cangkemé. Nanging, Sang Wali Eulampius ngénggalaké adhine nganggo tembung-tembung iki:

'Aja wedi, adhiku, amarga *"padha bisa mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa"* (Matius 10:28).'

Banjur, miturut dhawuhe penyiksa, disiapake dandang banyu mendidih sing bakal dianggo mbuwang Eulampius lan Eulampia. Eulampius langsung mlebu dandang mau dhéwé. Nanging Eulampia, amarga isih cah wadon enom, wiwit ragu-ragu, kaya wedi. Adhiné, nalika weruh yèn dhèwèké ragu-ragu, wiwit nyuwun supaya dhèwèké mèlu mlebu ing kuali sing lagi nggodhok, kaya panggonan sing adhem, kandha:

'Aja wedi, adhi; wani lan teka mrana; kowe weruh aku ora cilaka lan ora ngrasakake lara apa-apa, lan sakwise kowe nyentuh kuali panas iku, kowe bakal langsung ngrasakake pitulunganing Gusti lan ora bakal cilaka.'

Wong suci iku, krungu tembung adhine, langsung mlebu ing kuali, lan sakwise kuwi daya geni langsung surut, kualine dadi adhem, lan para wong suci tetep ora cilaka, padha nyanyi lan muji Gusti Allah. Wong-wong sing nyekseni mujijat kuwi padha gumun, lan loro atus priya mlebu pracaya; padha ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan mulané dipenggal sirah nganggo pedhang déning para penyembah berhala sing jahat. Hakim sing ora

[6933] Mars utawa Ares – dewa perang ing mitologi Yunani-Romawi.

adil mrentahaké supaya mripat Eulampius dicungkil, lan adhiné dipukul nalika digantung saka rambute. Ing tengah sangsara, dhèwèké njerit:

'Kula matur nuwun, ya Gusti Allah lan Pencipta kula, amargi Panjenengan sampun nganggé kula, abdi Panjenengan, pantes sangsara kanggé Asma Panjenengan ingkang suci.'

Banjur penyiksa mrentahake supaya tungku geni diisi kayu bakar nganti padha kobong, supaya para martir bisa dibuwang menyang kono. Nalika tungku geni kobong, Santa Eulampius, sing saiki wis wuta, digandheng tangane, diangkat lan dibuwang menyang tungku geni. Nanging Santa Eulampia, tanpa ngenteni ana sing nuntun utawa mbuwang dhèwèké, mlaku dhéwé kanthi kabungahan lan kaya mlebu kraton éndah, ngebut mlebu ing pawon geni. Nanging sanajan ing kana para wali tetep ora cilaka: panasé malih dadi adhem. Para martir suci mau nyanyi Lagu Telung Para Enom ing njero pawon geni lan muji Gusti Allah. Sang penyiksa, ora ngerti apa maneh sing kudu ditindakake marang wong-wong mau, banjur ngukum supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Para prajurit nyekel wong-wong mau lan nggawa metu kanthi tangan diiket mburine. Nalika tekan panggonan paukuman pati, Santo Eulampius piyambak nyelehake sirahé sing mulya ing sangisore pedhang lan dipenggal; nanging Santo Eulampia wis nyerahake nyawane marang Gusti Allah sadurunge paukuman pati, lan para prajurit, weruh yèn dhèwèké wis mati, ora motong sirahé[6934] . Mangkono Santo Eulampius, bebarengan karo adhine, Santa Eulampia, sawisé ngrampungaké martiré, padha lunga bebarengan marang Kristus, Pangadilan martir, kanggo nampa saka Panjenengané mahkota kabeneran.

Melu pandonga-pandonga mau, mugi Kristus Gusti uga ndadekake kita pantes tumeka ing kratoné; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingana pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 3:

Ayo padha ngurmati para martir mulya, sedulur daging, Eulampius lan Eulampia sing wicaksana: amarga padha ngremehake rencana ala sing ora adil kanthi kuwasa Panjenengané sing disalib; mulane kamulyan lan pujian para martir padha katon bebarengan.

Uripé Sang Theophilus sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 10 Oktober

Theophilus sing kabegjan lair saka wong tuwa sing taat cedhak kutha Tiberiopolis ing Bulgaria[6935] , lan nalika umur telung taun dhèwèké diterangaké lumantar baptisan suci. Sawijining dina, wong tuwane nggawa dheweke menyang Gunung Selentius kanggo nampa berkah saka bapa suci Stefanus. Santo Stefanus mberkahi wong tuwane lan anaké, sing pinaringan berkah, Theophilus, ngobrol suwe karo wong tuwane, lan sawisé maringi piwulang, ngutus wong tuwane mulih kanthi tentrem. Wiwit wektu kuwi, Theophilus enom, kanthi berkah saka bapa sing mulya, unggul ing maca lan sinau Kitab Suci lan tansah nduwèni watak becik lan andhap asor. Nalika umuré wis telulas taun, Theophilus teka manèh marang Bapa Stephen sing mulya. Sang wali, nalika ndeleng dhèwèké, kandha:

'Napa kowe teka marang aku, anakku?'

Anak lanang mau mangsuli:

'Panjenengan ngundang kula, Bapa ingkang kinurmatan, mula sawisé ninggalaké wong tuwa kula, kula rawuh mriki.'

Romo Agung ngendika:

'Nalika endi, anakku, aku nelpon kowe, lan apa sing tak kandhakake marang kowe?'

Lan bocah iku kandha:

[6934] Istirahat sing berkah saka para martir suci kelakon ing taun 303. Santo Theophanes 'sing Ditulis', sing urip ing abad kaping 9, nyusun kanon kanggo ngajeni para martir mau; ing jamané, panyembuhan kelakon lumantar relik Santo Eulampius lan Santo Eulampia.

[6935] Tiberiopolis – sawijining kutha ing Makedonia; saiki dikenal minangka Strumica.

Nalika aku ana ing kutha asal, Panjenengan, Bapa, muncul marang aku lan nalika ndeleng aku, ngendika: "Teofilus! Kowé wis mbalik saka Gusti, sing kandha: *'Munggahna salibmu lan tututi Aku'* (Matéus 16:24)." Tembung-tembung mau nyentuh atiku, lan aku ngetutake Panjenengan nganti tekan gapura biara; nalika kita tekan kene, Panjenengan dadi ora katon tumrap aku, lan aku nemokake gapura kuwi dikunci; lan saiki, Bapa suci, aja ngalihake pasuryan Panjenengan saka aku, sing kepengin banget slamet."

Romo sing mulya kaget krungu tembungé Teofilus, amarga ngerti yèn dhèwèké ora tau ninggalaké selé; lan, matur nuwun marang Gusti Allah amarga panggilan sing éndah marang mudha alus iki, dhèwèké nampani dhèwèké kanggo mulangaké ajiné wedi marang Gusti, urip monastik, pangibadah marang Gusti, lan laku puasa. Telung taun sawisé, nalika bocah iku wis diwulang kanthi tuntas ing kabèh tata monastik déning guruné sing welas asih, Pendeta Stephen ngundang abbot saka biara lan nyerahaké bocah sing manut lan alus atiné mau marang dhèwèké kanggo ditonsur. Abas mau, sawisé nampa dhèwèké, nggawa dhèwèké menyang biara, ing kono abas mau nindakake upacara cukur gundhul marang dhèwèké. Teofilus, sawisé nampa upacara cukur gundhul, dadi biksu sing wis mateng, kinurmatan kabèh kabecikan, urip bebarengan karo sedulur-seduluré kaya malaékat lan ngladèni kabèh wong.

Wong tuwane, amarga ora ngerti ing ngendi panggonane anak sing dikasihi, padha sedhih banget lan tansah nggoleki ing endi wae, ngarep-arep bisa nemokake wong sing amarga katresnan marang Gusti Allah wis ndhelik saka kabeh kenalane lan diam-diam ngladeni Gusti ing antaraning para asket sing saleh. Sawisé pirang-pirang taun, wong tuwané pungkasané ngerti ing ngendi anaké ana; padha teka ing biara lan kanthi nangis nyuwun marang sang abbot supaya nuduhaké anaké marang wong tuwané. Suwéné wektu, sang abbot ora gelem nuduhaké Theophilus marang wong tuwané, nanging amarga kasentuh karo panyuwunan sing tulus, sedhih, lan luh kecuté, dhèwèké banjur welas marang wong tuwané. Nalika wong tuwa ndeleng anaké nganggo jubah biksu, tinimbang bungah, malah padha nangis luwih kenceng. Padha manggon ing biara sawetara dina, nyumurupi uripé para bapa suci lan ngrungokaké piwulangé sing maringi pangajaran. Ing kono lan wektu kuwi padha mutusaké kanggo ngedegaké biara nganggo biaya dhéwé, supaya Theophilus bisa manggon dadi biksu. Mula saka iku, wong tuwane wiwit nyuwun kanthi tulus marang sang abbot supaya Theophilus lan para sedulur bisa bali menyang omah, kanthi janji bakal nglakoni rencanane sanalika bisa. Sang abbot ora sarujuk, kandha yèn ora pantes yèn biksu enom manggon bareng karo sedulur lan kanca-kancané. Nanging Gusti Allah, sing ngatur kabèh prakara kanggo kabecikan manungsa, kersa ngetokaké kersané babagan Theophilus. Nalika wong tuwané terus nyuwun marang sang abbot tanpa kendhat, sang abbot banjur nglumpukaké para sedulur lan mréntah supaya padha puasa lan ndedonga sakwengi nganti Gusti Allah piyambak paring pratandha apa Theophilus bakal dibebasaké miturut panyuwunan wong tuwané utawa ora. Sawisé pandonga sing khusyuk, ing dina katelu ana swara krungu ing gréja sing mréntah supaya Teofilus dibébasaké. Banjur kabèh padha nyadari yèn Gusti piyambak sing mréntah kaya ngono, lan sawisé ndedonga kanggo dhèwèké, padha mbébasaké dhèwèké kanthi berkah, maringi pitulungan saka sawatara sedulur supaya kamulyané Gusti saya tambah. Wong tuwane, sawise nggawa dheweke, mulih kanthi kabungahan lan ora suwe ngedegake sawijining biara, sing ing kono padha nglumpukake akeh sedulur, nyedhiyakake kabeh kang dibutuhake lan maringi katentreman sejati marang para abdi Gusti iki. Nalika ing biara iki, Teofilus sumunar kanthi kabecikan kaya pepadhang, lan kabèh sing ndeleng pakaryané sing apik lan éntuk paedah padha ngluhuraké Rama ing Swarga.

Theophilus wis makarya kaya ngono pirang-pirang taun nalika mungsuh umat manungsa miwiti panganiayaan marang ikon-ikon sing mulya lan suci, lan nyiksa wong-wong sing ngurmati ikon mau ing tangané Raja Leo si Iseauria sing ora adil[6936] . Kaisar iki banjur sengit marang kamulyaning Omahé Gusti Allah lan nyopot hiasan saka gréja-gréja Sang Gusti: dhèwèké mbuwang ikon-ikon suci menyang lendhut, nginjak-injak, ngobong nganggo geni, lan nyiksa akèh wong pracaya amarga nyembah ikon-ikon mau. Sang Wali Theophilus kanthi tegas nentang iki lan mulang saben wong supaya ngajeni ikon-ikon kanthi cara sing pantes lan nyembah marang pribadi sing digambar ing kono. Raja sing ora adil, sawisé krungu bab iki, ngutus prajurit kanggo nyekel Sang Wali Theophilus lan nggawa dhèwèké ing ngarsané, banjur mréntah supaya dhèwèké mbatalaké pangurmatan marang ikon-ikon suci. Nalika Theophilus sing pinaringan berkah nolak manut, raja mrentah supaya sang wali dicambuk nganggo tali kulit sapi; banjur, kanthi tangan diiket mburi punggung, dhèwèké digawa ngubengi kutha kaya

[6936] Leo si Iseauria – kaisar Bizantium, sing mrentah saka taun 714 nganti 741.

penjahat, disoraki lan diina. Salah siji prajurit sing jenenge Longinus mèlu Theophilus; dhèwèké ngecam kegilaan sang penyiksa lan mulang wong-wong supaya ngajèni ikon-ikon suci; amarga iku, sang penyiksa ngentèkaké dhèwèké ing lemah lan ngobong akèh ikon ing sirahé. Santa Teofilus, sawisé diarakaké ngubengi kabèh kutha Nikosia, , muncul manèh ing ngarsané raja sing ora adil kanggo diadili, lan wicara kanthi wani marang raja, mbela ikon-ikon lan ngecam kaluputané. Raja ora tahan nampa cacian sang santa, banjur mréntah supaya dhèwèké disalib telanjang ing wangun salib ing antarané loro tiang lan dicambuk saka ngarep lan mburi nganggo urat kering. Nalika ndeleng getih mili saka awak sang wali sing tatu nalika disiksa, tsar kuwi dadi kaya kéwan galak. Lan kaya kéwan galak sing yèn weruh getih malah tambah buas, mangkono uga sang penyiksa, nalika weruh getih sang martir, langsung murub nesu luwih gedhé: munggah saka tahta, dhèwèké dhéwé nggebugi sang wali suwé banget. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya sepatu wesi dipanasaké nganti abang, sang wali dipaksa mlebu ing kono, lan digawa mlaku ing dalan. Sang wali suci nahan kabèh panyiksaan mau kanthi tabah. Salah siji panggedhé kraton, nalika ndelok lan gumun marang ketabahané, nyopot sang wali saka tangan para panyiksa, nggawa dhèwèké marang dhèwèké dhéwé lan kandha:

'Apa kowe piyambak, Theophilus, sing sujud marang ikon—apa kowe edan—utawa kita kabeh, sing ora nyembah marang ikon, sing edan? Mesthi raja lan kabèh synclite[6937] ora kekurangan kawicaksanan kanggo mbedakake apa wong kudu sujud marang gambar Gusti sing dicet utawa ora?' Yen pancen perlu sujud marang ikon, Gusti Allah mesthi ora bakal paring dhawuh ing Kitab Suci: *'Aja gawe bagéanmu arca, utawa gambar apa waé'* (Kaluwihan 20:4).

Wong suci mangsuli:

'Aku weruh, Pangeran, kowe ngerti Kitab Suci; mula ayo padha rembugan.'

Sang Wali Teofilus banjur miwiti nyarios dhumateng piyambakipun babagan pangurmatan marang ikon-ikon suci, nerangake saking Kitab Suci bilih sanadyan ing Prajanjian Lawas wis kaparingi dhawuh ngurmati ikon, kados ing ula perunggu ingkang dipun angkat dening Musa ing ara-ara samun lan ing kerubim emas ingkang kapacak ing dhuwur Tabut Perjanjian. Ing Prajanjian Anyar uga, Gusti piyambak ngetokake pasuryané ing lawon marang Abgar saka Edesa. Teofilus ngandika dawa lan ngélingaké pejabat mau, nganti pejabat mau kandha marang dhèwèké:

'Tembung panjenengan leres, sesepuh ingkang kinurmatan. Kula badhe ngupaya sak kuwatosipun kula supados sang prabu pitados dhumateng punika. Ananging panjenengan, tampi pangapunten kula lan wangsula dhateng sel panjenengan.'

Nanging sang wali sedhih amarga sangsara panjenenganipun durung rampung; sanadyan mangkono, panjenenganipun remen, ngendika miturut tembungé Rasul: *'Aku remen ing sangsaraku iki kanggo kowe, lan ing dagingku aku nggenepi apa sing kurang saka sangsara Kristus kanggo badané, yaiku Gréja'* (Kolose 1:24).

Banjur dhèwèké bali menyang biarané, sing ndadèkaké kabungahan gedhé tumrap kabèh komunitas biara. Sadurungé seda sing wis dipratélakaké marang dhèwèké, Teofilus nyusun khotbah kanggo umaté lan seda kanthi tentrem marang Gusti.

Martiiré Santa Theoktinos

Dipepering ing tanggal 10 Oktober

Raja Maximian sing ora pracaya marang Gusti, nalika teka ing Antiochia, ngadani pesta kanggo ngajeni dewa-dewa ala lan ngetokake prentah supaya prajurit luwih dhisik nyembah arca-arca, banjur sakabehe wong. Antarane para prajurit ana akèh wong Kristen sing ora gelem manut dhawuhe raja, padha mbuwang sabuk militere lan maju nampa sangsara kanggo Kristus. Ing antarané ana sawijining priya sing misuwur ing saindenging Antiochia, aran Theoteknos. Maximian ngandhani dhèwèké nganggo tembung-tembung iki:

'Lan kowe, Theotekn, ora pracaya marang dewa-dewa—Dias lan Apollo; nanging aku kepengin ngangkat kowe dadi imam agungé.'

Kanggo iki, Theotekn mangsuli:

[6937] Synklite iku dewan militer lan sipil sing dumadi saka penasihat lan pejabat kaisar paling wigati.

'Aku pracaya marang Kristus Gusti Allah, lan aku kepengin nyawisake awakku dadi kurban kanggo Panjenengané.'

Maximian banjur mrentahake supaya busana militere dicopot lan diganti nganggo sandhangan wadon, lan dipaksa nggiling benang bareng karo para wadon. Telung minggu sawisé, Maximian nyaur maneh lan kandha:

'Tawaran kurban marang para dewa, utawa kowe bakal mati ing sangsara sing nggegirisi.'

Theotekn ora ngucap sak tembung apa-apa minangka wangsulan. Kaisar banjur mrentah supaya dheweke diiket ing wit, karo wesi panas abang dilebokake ing sangisore sikile, lan kabeh urat-uraté dipotong nganggo batang wesi. Nalika weruh yen dheweke tetep ora goyah sanajan ngono, kaisar mrentah supaya kuali belerang lan damar sing lagi nggodhok disiapake lan sang wali dibuwang menyang kono. Nalika dhèwèké dibuwang mlebu, geni langsung mati amarga kuwasa Kristus, kuali dadi adhem, lan sang martir ora cilaka. Maximian , padha wedi banget, banjur mrentahaké supaya sang martir suci digawa menyang penjara, ing kono dhèwèké dipasrahaké marang panguwasa centurion sing aran Zegnatus, supaya dhèwèké bisa nyiksa miturut karsa.

Ing wektu kuwi ana sawijining wanita enom ing penjara sing jenenge Alexandra, sing ditahan amarga ngakoni iman marang Kristus; Zegnatus banjur nglebokake Theoteknos bebarengan karo dheweke, lan kandha marang loro-lorone:

'Iki, aku wenehi kowe telung dina kanggo mikir. Yen kowe sarujuk nglakoni dhawuhe raja, kowe bakal nampa pakurmatan ageng; yen ora, aku bakal maringi kowe pati sing nggegirisi.'

Sawisé telung dina kliwat, Zegnatus ngetokaké wong-wong mau saka penjara lan takon apa padha gelem manut dhawuh raja lan nyembah arca-arca. Nanging padha tetep setya marang Kristus. Banjur Zegnatus mréntahaké loro prajurit supaya nganiaya gadis suci mau.

Theotekn, sing kepengin nylametake Alexandra saka isin, teka marang dheweke sadurunge para prajurit teka lan sawise nyopot sandhangané dhéwé, diwènèhaké marang Alexandra, kandha:

'Mlayu, mlayu, supaya wong jahat ora ngrusak kasucianmu.'

Dheweke dhéwé nganggo sandhangané Alexandra lan lungguh ngenteni para prajurit. Para prajurit, nalika mlebu ing penjara, nemokake Theoktinos lungguh ing kana nganggo sandhangan wadon tinimbang sang gadis; padha nyekel dheweke lan nggawa ing ngarepé Zegnatus. Zegnatus nesu banget lan mrentahaké dhisik supaya ilaté dipotong, banjur supaya dheweke dipukul suwé. Banjur dhèwèké mréntah supaya watu gilingan diiket ing gulu martir mau lan dhèwèké dibuwang menyang kali. Mangkono martir Kristus iki ngakhiri uripé[6938] . Relik suci martir mau ditemokaké ing sacedhak kutha Rosa ing Cilicia; para wong Kristen, sawisé njupuk mau, nyimpen kanthi pakurmatan ing tanah kelairané, muji Allah siji ing Tritunggal. Kamulyan tumrap Panjenengané salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Venerabel Vassian.

Dipeperingati tanggal 10 Oktober

Sing Kinurmatan Vassian iku wong asli saka Siria wétan. Nalika jaman pamaréntahan Kaisar Marcian sing taat[6939] , dhèwèké teka ing Konstantinopel. Loro priya pinunjul, Severus lan Yohanes, nyedhiyakake sarana kanggo mbangun biara ing Konstantinopel. Malah nalika isih urip, Sing Kinurmatan mau wis misuwur amarga kabecikan lan mujijat-mujijaté. Akeh wong sing manut piwulangé, ninggalaké donya lan njupuk sumpah monastik. Jumlah muridé Sang Venerable Vassian tekan 300. Dhèwèké nylametaké akèh wong saka kuwasa setan lan nuntun marang Gusti Allah; dhèwèké ngusir setan, marasaké lara lan nindakake akèh mujijat liya. Sang Venerable seda ing yuswa sing wis tuwa banget[6940] .

[6938] Pati martir suci kasebut dumadi ing pungkasan abad kaping 3 utawa wiwitan abad kaping 4.

[6939] Marcian – sawijining Kaisar Bizantium – mrentah saka taun 450 nganti 467.

[6940] † ing pungkasan abad kaping lima.

24 Oktober

11 Oktober (Gaya Lawas)

Uripé Santo Filipus Rasul

Diperangeti tanggal 11 Oktober

Santa Filipus Sang Rasul iku wong asli saka Kaisarea ing Palestina[6941] . Sawisé nikah, dhèwèké nduwé patang putri sing padha ngandhani ramalan (Kisah Para Rasul 2:19). Dheweke banjur dipilih dening Para Rasul Suci dadi diaken lan, sawisé diangkat bebarengan karo Santo Stefanus, Martir Kapisan lan Arkidiaken, dheweke nyawisake sakabehe atine kanggo ngladeni wong-wong pracaya, ngopeni wong mlarat lan para janda[6942] . Sawisé , Santo Stefanus dipatèni nalika panganiayaan marang Gréja ing Yerusalem, lan kabèh wong Kristen, kajaba rolas Rasul, nyebar ing saindenging wilayah Yudéa lan Samaria; ing wektu sing padha, Santo Filipus teka ing Samaria[6943] . Ing kono dhèwèké mènèhi warta bab Kristus, lan kabèh warga Samaria padha ngrungokaké pangandikane kanthi sarujuk. Santo Filipus negesaké pangandikane kanthi akèh mujijat, marasaké kabèh jinis lara lan ngusir roh jahat, sing nalika metu saka wong-wong padha njerit banter. Lan ana kabungahan ageng ing kutha iku nalika semana, amarga wong-wong sing nampa pangandikane Filipus lan pracaya marang Sang Mesias sejati waras ora mung saka lara badan nanging uga saka sangsara rohani. Ana uga sawijining dukun sing misuwur banget lan kondhang ing kono, jenenge Simon, sing nggumunake kabèh wong Samaria nganggo ilmu sihire, lan saben wong nganggep dhèwèké minangka wong sing wigati banget. Ndeleng pratandha ageng lan kaajaiban sing ditindakake Filipus, lan krungu pangandikane rasul suci babagan Kratoning Gusti Allah lan asmané Yesus Kristus, Simon pracaya lan dibaptis bebarengan karo wong-wong liya (Kisah Para Rasul 8:5–13).

Sawijining dina, malaikaté Gusti Allah muncul marang Rasul Filipus, dhèwèké diprentah supaya lunga menyang kidul, menyang dalan sing nyambung saka Yerusalem menyang Gaza[6944] . Nalika lelungan ing dalan iki, Santo Filipus ketemu karo wong Etiopia, eunuk saka Candace, Ratu Etiopia[6945] , sing lagi bali saka Yerusalem—ing kana dhèwèké lunga ibadah—menuju Gaza, sing dadi pamaréntahané. Lungguh ing kereta kuda, eunuk mau maca kitab-kitab nabi. Rasul mulang dhèwèké bab iman marang Gusti kita Yesus Kristus lan, nerusaké lelampahané bareng dhèwèké, banjur mbaptis dhèwèké ing pinggir dalan[6946] .

Sawisé baptisé eunukh mau, Rasul Filipus dijupuk déning malaékat lan digawa menyang Ashdod[6947] , lan nalika lelungan, dhèwèké mratélakaké sabda Gusti ing kabèh kutha nganti tekan Kaisarea. Ing kono dhèwèké nduwé omah dhéwé, ing ngendi dhèwèké manggon sawatara wektu bareng karo papat putriné, sing dadi prawan

---

[6941] Caesarea – sawijining kutha ing Palestina ing pesisir wétan Segara Tengah, sing dibangun déning raja Yahudi Herodes ing panggonan kutha kuna Straton lan dijenengi kanggo ngajèni Kaisar Augustus (kaisar Romawi Octavian Augustus). Kutha iki wis kaping pirang-pirang dirusak lan saiki mung ana reruntuhan sing ditutupi tanduran alas.

[6942] Santo Filipus Sang Rasul iku salah siji saka pitung diaken sing dipercayakake para Rasul kanggo ngopeni para janda lan anak yatim lan kanggo ngladeni sajian dhaharan Kristen bebarengan. Kisah Para Rasul 6:1–5.

[6943] Samaria, minangka wewengkon utawa provinsi ing Palestina, dumunung ing pérangan tengah Palestina, ing sisih kulon Kali Yordan. Watesé ing lor karo Galilea, ing kidul karo Yudea, ing wétan karo Kali Yordan, lan ing kulon karo Segara Tengah. Samaria, kutha utama ing tanah Samaria lan biyèn dadi ibukutha Karajan Israel, dumunung watara telung versta ing lor Yerusalem. Saiki, ora ana siji watu waé sing isih ana saka kutha kuna lan mulya kuwi; ing panggonané mung ana sawijining désa cilik sing mlarat aran Sabustia (biyèn kutha Sebaste).

[6944] Gaza iku salah siji kutha Filistin paling kuna, sing dadi wates kidul wong Kanaan ing Palestina. Sabanjure, kutha sing biyen makmur iki kelangan kabèh wigatine, lan saiki mung ana gundukan pasir lan reruntuhan sing ngenes dadi pratandha yèn ana kutha agung sing biyen ana ing kéné. Ora adoh saka kene ana kutha anyar sing asalé luwih anyar nganggo jeneng sing padha.

[6945] Kandakia – ratu Ethiopia utawa Meroe, sawijining nagara sing dumunung ing Ethiopia kuna, ing Afrika, kidul Mesir. Asma Kandakia dadi gelar umum kanggo para ratu Ethiopia. Eunukh – pangreksa harem kraton ing Wétan; Mengko, istilah iki dadi gelar umum kanggo para bangsawan. Eunukh sing diwenehi pitutur iman dening Santo Filipus iku sawijining proselyt, yaiku wong sing wis mlebu agama Yahudi saka paganisme; minangka penganut setya agama iki, dhèwèké teka ing Yerusalem kanggo sembahyang.

[6946] Delengen cathetan babagan iki ing Kisah Para Rasul 8:26–39.

[6947] Ashdod – kutha Filistin kuna lan misuwur ing pesisir wétan Segara Tengah, ora adoh saka Gaza. Saiki, désa cilik Yezud dumunung ing panggonan iki.

lan nabiyah. Sawisé kuwi, dhèwèké bali manèh menyang Yerusalem. Sawisé diangkat dadi uskup ing kono déning Para Rasul Suci, dhèwèké banjur dikirim kanggo mènèhi warta Injil ing Asia Cilik, menyang kutha Tralles[6948] . Sawisé ngowahi akèh wong ing kono dadi umat Kristus lan nindakake akèh mujijat, Rasul Filipus pamit marang Gusti nalika wis tuwa.

Kontakion, Nada 4:

Panangkap ilat sing nggumunake, lan kanca para murid Kristus, Filipus, sing kapilih sadurunge saka para Rasul, dina iki maringi marang donya kasugihan panyembuhan, nglindhungi sing muji dheweke saka bebaya. Mula, kanthi bebarengan kita nyuwun marang dheweke: Selametna kita kabeh lumantar pandonga panjenengan, ya Rasul.

Uripé Sang Theophanes sing Kinurmatan, Pangakun Iman lan Panulis Kanon

Dipepering ing tanggal 11 Oktober

Theophanes sing Kinurmatan lair saka wong tuwa sing taat sing manggon ing Palestina. Padha wong sing wedi marang Gusti Allah lan banget semangat ing babagan keramahan marang wong liya. Theophanes nduwé sedulur lanang sing jenengé ' ' (sing ditandhani)[6949] , jeneng sing diparingi mengko amarga sangsara sing ditanggungé saka tangan para ikonoklas. Kanthi pangreksan wong tuwane, Theophanes lan adhine Theodore diwulangake ing sakabehe kawruh lan dadi filsuf sing pinunjul[6950] . Sawise nyadari kesia-siaan lan sifat lumantar donya saiki, *'awit wujud donya iki bakal sirna'* (1 Kor. 7:31), para sedulur iku ninggalake kabeh lan lunga menyang Lavraé Saint Sava, ing kono padha nyawisake uripé kanggo urip monastik, ing ngendi padha makarya kanthi semangat, unggul ing pandonga lan kabèh kabecikan. Amarga uripé sing kebak kabecikan, Theophanes diparingi pangkat presbiter.

Ing wektu kuwi, wiwit ana panganiayaan sing ora nduwé rasa agama marang ikon-ikon suci[6951] , sing nyebabaké kuwatir gedhé ing saindenging Gréja Allah, lan akèh wong Kristen ngalami panganiayaan lan panyiksaan amarga ngurmati ikon-ikon suci. Wektu kuwi para guru wicaksana lan pembela Ortodoksi iki dikirim déning Patriark Yerusalem[6952] – kaya wedhus cilik diparingaké marang srigala – marang Kaisar Leo si Armenia[6953] kanggo ngecam kejahatane. Sawisé tekan Konstantinopel lan ngadhep ing ngarepé mungsuhé Gusti iki, wong-wong mau kanthi wani ngecam kejahatané. Akibaté, para sedulur filsuf kuwi nandhang sangsara banget, ora mung ing tangané Kaisar Leo si Armenia, nanging uga ing tangané para penerusé, Kaisar Michael Balba lan Kaisar Theophilus[6954] . Padha nglakoni manéka siksaan, tatu lan belenggu, luwe lan ngelak, pangasingan lan tandha bakar ing pasuryan, panjara lan akèh sangsara liyané. Luwih saka rong puluh taun, saka taun 817 nganti 842, padha disiksa lan dianiaya déning para ikonoklast. Ing tengahing kasangsaran kuwi, Santo Teodorus séda[6955]

[6948] Trallia – kutha Lydian ing sisih lor-kulon Asia Minor.

[6949] Gereja ngeling-eling martir suci Theodore, adhine St. Theophanes, ing tanggal 27 Desember amarga, sawisé panyiksaan kejem sing ditindakake marang wong-wong mau minangka pembela pangurmatan ikon, Kaisar Bizantium Theophilus mrentahake supaya ukara-ukara isin ditulis; proses nyiksa nulis ukara-ukara mau nganggo jarum panas nganti kobong nglebur pasuryané para pangakuan iman nganti alis.

[6950] Tembung 'filsuf' asalé saka basa Yunani lan artiné 'pecinta kawicaksanan', yaiku sawijining sarjana sing wis nyawisaké dhiri kanggo sinau pitakon-pitakon paling dhuwur babagan eksistensi: babagan Gusti Allah, asal-usul lan paugeran donya lan manungsa, tujuan manungsa, lan tujuan pungkasaning eksistensi donya, lan sapituruté.

[6951] Ajaran sesat ikonoklastik lan panganiayaan marang para pangurmatan ikon muncul ing Bizantium ing separo kapisan abad kaping wolu lan terus meh nganti tengah abad kaping sanga, wiwit jaman pamaréntahan Leo si Iseauria (714–741) nganti pamaréntahan Michael III lan ibuné, Maharani Theodora.

[6952] Patriark ing wektu kuwi yaiku Santo Nikiforos, sing banjur diasingake amarga mbela pangurmatan ikon Ortodoks. Dina perayaane dirayakake tanggal 13 Maret.

[6953] Leo V si Armenia – Kaisar Bizantium lan ikonoklast – mrentah saka taun 813 nganti 820.

[6954] Michael II si Gagap mrentah saka taun 820 nganti 829. Theophilus mrentah saka taun 829 nganti 842.

, déné Teofanes urip nganti weruh tentrem bali marang Gréja. Michael[6956] , putrané Kaisar Bizantium Theophilus, sawisé njupuk tongkat panguwasa kaisar Bizantium bebarengan karo ibuné Theodora, mbalèkaké pangurmatan marang ikon-ikon suci, ngenalaké ing gréja-gréja Gusti, lan mbébasaké saka panangkepan kabèh wong suci sing wis nandhang sangsara amarga pangurmatan marang ikon, maringi pakurmatan agung marang kabèh mau. Ing wektu sing padha, Santo Theophanes uga dibebasake saka panjara lan sawisé diangkat dadi imam déning Patriark Methodius[6957] , sing wis ngalahake bidah ikonoklastik, diangkat dadi uskup agung ing Gréja Nikea[6958] .

Santa Theophanes nyipta kanon resmi babagan pangurmatan marang ikon suci lan ninggalake akèh tulisan migunani liya kanggo Gréja Kristus[6959] . Panjenengané ninggalake urip donya iki kanggo kumpul karo Gusti[6960] lan, sawisé akèh cobaan lan sangsara, saiki panjenengané bungah ing panggonan swarga.

Kontakion, Nada 2:

Sawise ngumumake Inkarnasi Ilahi Kristus, kowe pancen ngalahake mungsuh-mungsuh sing ora duwe badan, ya Theophanes sing nggumunake. Mula saka iku, kita kabeh padha njerit marang kowe kanthi iman lan takwa: ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabeh.

Peringatan para Martir Suci Zinaida lan Philonilla

Dipepering ing tanggal 11 Oktober

Para sedulur suci Zinaida lan Philonilla asalé saka Tarsus ing Kilikia lan padha sedulur karo Rasul Paulus.

Nilar ibuné lan nyepelek bandha-bandhané, dhèwèké sinau ilmu pengobatan lan nindakaké pakaryan apostolik sing sejati. Dhèwèké teka ing kutha Demetrius[6961] , ing sacedhaké kutha kuwi dhèwèké manggon ing guwa. Ing kéné, Zinaida marasaké kabèh jinis lara, déné Philonilla, sing nyawisaké awaké kanggo puasa lan jaga bengi, nindakaké kaajaiban gedhé.

Wong-wong pagan, teka ing wayah wengi, padha nglontar watu nganti loro-lorone mati. Mangkono padha tentrem ing Gusti lan, ing turu sing pinaringan berkah, mlebu ing panggenan swarga.

Peringatan mujijat sing dilakoni déning ikoné Gusti Yesus Kristus

Dirilèkaké tanggal 11 Oktober

Ing kutha Berytus[6962] , cedhak sinagoga Yahudi, ana wong Kristen sing nduwèni ikon Gusti kita Yesus Kristus. Sawisé sawatara wektu, wong Kristen iki tuku omah liya, banjur pindhah menyang kana, nggawa kabèh barang saka omahé sing sepisanan kejaba ikoné Gusti, sing ditinggalaké miturut pangayoman istiméwa saka

---

[6955] Watara taun 840

[6956] Wiwitane, sawisé Michael III munggah tahta (ing taun 842), nagara dipimpin déning ibuné, Santa Theodora. Restorasi pangurmatan ikon kelakon ing Konsili Konstantinopel taun 842, lan minangka pangeling-eling, sawijining 'Ibadah Ortodoksi' khusus diadegaké ing Gréja wektu kuwi, sing saiki isih dirayakaké saben Minggu kapisan ing Prapaskah Agung.

[6957] St Methodius I – Patriark Konstantinopel saka taun 842 nganti 846.

[6958] Nikea (saiki Iznik) – ing Asia Cilik, sawijining kutha sing sugih lan makmur ing jaman kuna lan Abad Pertengahan, nanging saiki mlarat lan jarang didiami. Nikea nampa karunia istimewa saka para kaisar Romawi lan Bizantium sawisé, lan Keuskupan Agung Nikea dianggep minangka salah siji sing paling pinunjul. Konsili Ekumenis Kapisan lan Kapitu dianakake ing kutha iki.

[6959] Theophanes ninggalaké akèh karya kanggo mbela Ortodoksi lan kondhang banget minangka pangripta kanon, sing cacahé nganti 148. Kanon-kanon paling unggulé kalebu Kanon Kanggo Minggu Ortodoksi, kabèh kanon kanggo Para Rasul, lan kanon kanggo wong sing wis seda. Saliyane, St. Theophanes nyipta stichera kanggo dina-dina tartamtu.

[6960] Watara taun 850 Masehi

[6961] Demetriada – sawijining kutha ing Kilikia, lor Tarsus, sing dijenengi miturut dewi pagan Yunani Demeter, sing dianggep pelindung donya tanduran, gandum, tetanen, lan kesuburan.

[6962] Berytus – saiki Beirut – iku kutha pesisir kuna banget ing pesisir Fenisia ing sumber Kali Magara. Saiki dadi kutha krajan wewengkon Asia-Turki ing Siria lan pusat dagang paling wigati ing pesisir Siria.

Gusti. Sawisé wong Kristen kuwi pindhah, ana wong Yahudi sing manggon ing omah sing biyèn ana ikoné Gusti, lan miwiti urip ing kana tanpa merhatosaké ikon suci kuwi.

Ing sawijining dina, dhèwèké ngajak kanca sing uga wong Yahudi kanggo nedha bengi. Nalika dhahar, tamu kuwi ndelok témbok omah, weruh ikon sing digantung ing kana, banjur kandha marang tuan omah:

'Kepiye kowe, minangka wong Yahudi, nyimpen ikon iki ing omahmu?'

Tuan omah mau banjur ngumpat, kandha yèn dhèwèké durung weruh nganti wektu kuwi. Nanging tamu mau, sawisé lunga, nyebarake fitnah marang kancané ing sinagoga.

'Wong iki,' ujare, 'sanajan Yahudi, nduwèni ikon Yesus saka Nazaret ing omahé.'

Banjur kabèh wong sing ana ing sinagoga padha nesu banget, nanging ora bisa nindakaké apa-apa ing dina iku amarga wis sonten. Nanging esuké, wong Yahudi, para imam, lan para tuwa padha kumpul bebarengan banjur mangkat menyang omahé panggonan ikon suci iku disimpen. Kanthi rame-rame mlebu omah, padha nyekel ikon mau lan nggawa metu. Ing kono padha nglumpuk ngubengi ikon mau lan mutusaké ngina, kaya para leluhuré wis ngina marang Sing digambaraké ing kono. Padha miwiti ngidoni ikon mau lan nggebuk gambar Pasuryané Yesus Kristus, banjur padha kandha:

'Kita wis krungu yèn bapak-bapak kita nyambel Panjenengané marang wit: kita bakal nindakake sing padha marang ikon iki.'

[6963]Njupuk paku sawetara, padha nyabitaké ikon mau ing wit ing panggonan tangan lan sikilé digambar. Banjur, sawisé nyelehaké spons sing direndem cuka ing ujung buluh[6964] , padha nyedhaki ing lambéné Gusti; lan pungkasané, padha nggawa tombak lan mréntahaké salah sijiné kanggo nembus sisihé Gusti. Lan sakwise panah iku nembus ikon, getih lan banyu langsung mili saka kana. Nalika padha nyekseni mujijat ageng kaya ngono, kabeh sing ana padha ketakutan banget. Sawise padha nglumpukake getih lan banyu mau ing wadah, padha mutusake nggawa wong wuta, wong lumpuh, lan wong kesurupan, banjur ngolesake getih iki marang wong-wong mau.

'Yen wong-wong sing digawa mari,' ujare, 'kabeh bakal pracaya marang Sing Disalib.'

Banjur ana wong lanang sing lumpuh wiwit lair digawa maju – lan sawisé diolesi getih sing mili saka ikon suci, dhèwèké langsung mari. Sabanjuré, wong wuta lan akèh wong sing kesurupan setan digawa maju, lan sawisé diolesi getih iki, padha uwal saka sangsara.

Krungu bab iki, warga kutha padha kesusu teka nyekseni mujijat sing nggumunake. Padha nggawa kabèh wong lara, wong lumpuh, lan wong kusta, sing kabèh mari. Banjur kabèh komunitas Yahudi sing manggon ing kutha kuwi padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus. Wong-wong Yahudi, sujud ing ngarepé gambaré Gusti, kandha kanthi nyesel:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus, Putraning Allah, ingkang nindakake mujijat kados mekaten! Mulyakna Panjenengan, Kristus, ingkang dipun salib dening para bapa kita, nanging ingkang saiki kita pitados; tampi kula ingkang sujud ing ngarsan Panjenengan, dhuh Gusti!'

Sawisé kuwi, kabèh wong Yahudi ing kutha kuwi—lanang, wadon, lan bocah-bocah—mau teka marang uskup lan nyuwun supaya padha disinari lumantar baptisan suci. Padha nuduhaké ikon sing metu getih lan banyu, lan nyritakaké kabèh tumindak ngajeni sing wis padha ditindakake marang ikon suci kuwi. Uskup, nalika ndeleng pangapurané sing tulus, nampani wong-wong mau kanthi kabungahan lan sawisé maringi piwulang bab iman suci, ngabaptis wong-wong mau bebarengan karo garwa lan anak-anaké, lan ngowahi sinagoga mau dadi gréja Gusti kita Yesus Kristus. Lan ana kabungahan ageng ing antarané kabèh warga kutha, ora mung amarga akèh wong lara sing mari, nanging uga amarga wong Yahudi sing ora pracaya wis dibaptis lan wis nampa iman suci, minangka asil saka mujijat sing kelakon lumantar ikoné Gusti.

Mula saka iku, saben wong kudu nyembah ikon-ikon suci kanthi iman lan katresnan, utamane ikon sing ngurmati lan ngluhurake Hipostasi Ilahi, sing dadi Allah-manungsa, Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Allah Rama lan Roh Suci, pantes disembah salawas-lawase. Amin.

[6963] Mukjizat iki kelakon watara taun 765.

[6964] Cuka dicampur karo empedu. Omben-omben mabuk iki, sing ngendhegake panca indria, diwenehake marang wong-wong sing dihukum pati supaya diombe, kanggo ngurangi sangsara sakedhik.

Peringatan Konsili Ekumenis Kapitu

Peringatan tanggal 11 Oktober

Ing tanggal 11 Oktober, Gréja Ortodoks Suci ngélingaké para bapa suci saka Konsili Ekumenis Kapitu. Sebab diadakaké déning Kaisar Irene sing taat lan Patriark Konstantinopel, Tarasius, yaiku sing diarani bidah ikonoklas.

Asal-usulé bidah iki bali menyang jaman Kaisar Leo sang Iseauria, sing nerbitaké prentah supaya ikon-ikon suci dicopot saka gréja lan omah-omah lan dibakar ing alun-alun umum, lan supaya gambar Sang Juruwilujeng, Ibu Allah lan para wali suci, apa sing dipasang ing papan mbukak ing kutha utawa ing tembok gréja. Nalika wong-wong wiwit nolak palaksanaan prentah iki, Leo banjur nambah para pemuja sing semangat mau menyang dhaptar barang suci sing dipersekusi. Sakwise kuwi, langsung ana prentah kanggo mateni kabeh wong sing padha kumpul ing kerumunan. Lan akeh wong—utamane wanita—tilar donya ing dina iku amarga pedhang para ikonoklasta amarga katresnan lan pangabdiane marang ikon-ikon suci. Kaisar banjur mrentahake nutup sekolah teologi paling dhuwur ing Konstantinopel, saéngga wong Ortodoks kelangan senjata menang ing perjuangan nglawan ikonoklasma sing bisa dipikolehi saka pendhidhikan teologi sing jero. Sawetara sejarawan Bizantium malah ngaku yèn, kanggo tujuan sing padha, dhèwèké ngobong perpustakaan ageng ing sekolah kuwi. Nanging panganiaya kuwi nemoni panentangan sengit marang prentah-prentahé saka kabèh pihak. Saka Siria, saka Damaskus, Santo Yohanes Damaskus nulis nglawan. Saka Roma, sawisé seda Gregory II[6965] , penerusé, Paus Gregory III nerusaké nulis nglawan. Lan ing panggonan liya, wong-wong malah mbales kanthi pemberontakan terbuka.

Putrané lan penerusé Leo, Constantine Copronymus[6966] , tetep setya marang arahan bapaké babagan pangurmatan ikon-ikon suci, banjur mutusaké kanggo ngfokusaké upayane utamané marang kalangan rohaniawan, amarga para uskup lan biksu sing dadi mungsuh aktif para ikonoklas ing endi-endi.

Kanggo tujuan iki, dhèwèké ngupaya nglaksanani konsili ing taun[6967] , ing ngendi pangurmatan marang ikon dikutuk. Akibat langsung saka sing diarani 'Konsili Ekumenis' iki yaiku ikon-ikon dibuwang saka gréja lan umume dibakar, déné gambar suci sing dicét lan mozaik ing témbok gréja dilapisi kapur putih. Malah Gréja Agung Ibuné Gusti Allah ing Blachernae ora luput saka nasib iki; ing témboké, para seniman paling unggul wis nggambaraké kabèh uripé Sang Manungsa-Gusti ing bumi, kabèh mujijat Panjenengané, lan kabèh prastawa ing crita Injil, sing puncaké yaiku Turuné Roh Suci marang para Rasul. Saka panganiayaan marang ikon, Copronymus banjur nerusake panganiayaan marang relik suci; dhèwèké mènèhi dhawuh supaya relik-relik mau dibuwang. Contoné, tanggal 16 September, relik suci Martir Agung Euphemia dijupuk saka gréja lan dibuwang menyang segara, déné Gréja agung Chalcedon sing didedikasikaké nganggo jenengé diowahi dadi barak. Amarga nganggep para biksu minangka juara utama pangurmatan ikon, Copronymus mutusaké nutup kabèh biara. Akeh biara ing Konstantinopel, diwiwiti saka Biara Dalmatia sing misuwur, diowahi dadi barak utawa dirubuhaké. Akeh biksu

---

[6965] Paus Gregorius II nulis loro layang marang kaisar. Ing layang kapisan, Gregorius nerangake kabeh ayat Kitab Suci sing, ing siji sisih, maringi dhawuh, lan ing sisih liyane, katon nglarang nggawe gambar suci, banjur nyebutake bukti saka jaman kuna. 'Nalika Kristus manggon ing Yerusalem,' panjenengané nulis, 'Avgar, nalika semana pangeran lan panguwasa Edessa, sawisé krungu bab mujijat-mujijat Kristus, nulis layang marang Panjenengané, lan Kristus ngirim wangsulan kanthi tangan Panjenengané dhéwé lan gambar Sembah Wajahé sing suci lan mulya. Mampirlah lan delengen gambar iki sing ora digawe dening tangan manungsa. Wong-wong saka Wétan padha teka ing kana kanthi akèh lan padha ndedonga." Sawisé nyuguhaké kesaksian kaya ngono marang Kaisar, Paus nerangaké kanthi cetha kebencian sing muncul ing kalangan umat Ortodoks Kulon amarga prentah kaisar: 'Ing endi-endi, wong-wong wis miwiti mbuwang potretmu menyang lemah,' panulisé, 'nginjak-injak lan ngrusak pasuryanmu,' lan sapituruté. Dheweke ngrampungake layange kanthi pandonga sing kiyat manawa 'Gusti, sing mudhun saka swarga, mugi paring katentreman marang kabèh gréja Kristen salawas-lawase'. Kaisar banjur ngirim wangsulan ancaman, kang banjur dijawab déning Paus Gregorius II ing layang kapindho, ngajak Kaisar kanthi ketegasan sing padha supaya mbatalake rencana tumindaké.

[6966] Constantine Copronymus mrentah wiwit taun 741 nganti 775.

[6967] Konsili kasebut dianakake ing taun 754. Panggonan sidangé bola-bali diganti: kadhangkala dianakake ing kraton kaisar sing dikenal minangka Hieria, ing pesisir Asia Bosphorus; kadhangkala liyane ing Gréja Sang Perawan Maria ing Blachernae ing Konstantinopel dhéwé. Kabèh para fanatik Ortodoksi ing wektu kuwi kudu nampa akèh kutukan saka déwan iki. Akèh tuduhan palsu uga dialamatké marang wong-wong mau. Dewan kuwi ndhasarake spekulasi ikonoklastik palsu marang carita-carita sing digawé-gawé lan pangandikane Bapa-Bapa Gereja sing dipalsukaké.

disiksa nganti mati. Ing nglakoni kuwi, sirah para biksu biasane dipukul nganti pecah marang ikon-ikon sing wis dibela.

Sajrone pamaréntahan penerus Copronymus, Leo IV[6968] , para iconodule bisa ambegan rada luwih lega. Nanging kamenangan sakabehe pangibadah ikon mung kasil digayuh nalika jaman Pemimpin Irene[6969] , sing amarga putrané Constantine isih cilik, njupuk alih tahta bojone Leo IV sawisé dhèwèké seda. Sawisé munggah tahta, dhèwèké pisanan mbatalaké pangasingan kabèh biksu sing wis diasingaké amarga ngurmati ikon, lan ngangkat para panyembah ikon sing semangat ing akèh keuskupan. Banjur dhèwèké mbalèkaké kabèh pakurmatan marang relik suci sing wis dicabut déning para ikonoklas. Nanging Maharani nyadari yèn kabèh kuwi isih durung cukup kanggo mbalèkaké pangurmatan ikon kanthi tuntas. Dadi perlu ngadani Konsili Ekumenis sing, sawisé ngutuk konsili anyar sing diadani déning Copronymus, bakal mbalèkaké kabeneran pangurmatan ikon. Tarasius[6970] , utamané, negesaké iki nalika dhèwèké kapilih dadi Patriark.

'Yen pancen kersané Maharani,' pangandikane, 'supaya Tarasius nampa beban pamaréntahan patriark, dhèwèké sarujuk, nanging mung kanthi sarat yèn diadakaké Konsili Ekumenis.'

Sawisé krungu panjelasan Tarasius, Maharani nuntun dhèwèké marang para senator lan rohaniawan sing wis padha kumpul ing Istana Matavra kanggo milih Patriark. Ing pidato sing kuat lan fasih ing ngarepé pasamuwan iki, Tarasius ngumumaké yèn yèn padha kepéngin dhèwèké nampa jabatan patriark, padha kudu nganakake Konsili Ekumenis kanggo ngonfirmasi pangurmatan marang ikon. Mayoritas wong sing rawuh ngakoni panjaluk Tarasius iku adil, lan Tarasius diangkat dadi patriark ing pesta Kelahiran Kristus taun 784. Sawisé kuwi, ing jeneng Maharani Irene lan putrané Constantine—kanggo sing dhèwèké mréntah nagara amarga isih cilik—dikirimaké layang marang Paus Adrianus saka Roma, ngajak dhèwèké rawuh ing konsili. Patriark Tarasius nambahaké undhangan pribadhi dhèwèké dhéwé ing layang kuwi. Paus nolak pakurmatan kanggo rawuh ing konsili kanthi langsung . Dhèwèké ngutus loro legat atas jenengé: Petrus, protopresbiter Gréja Santo Petrus Rasul ing Roma, lan Petrus, abbot Biara Santo Savvas, uga ing Roma. Wakil-wakil Patriark Alexandria lan Antiokia uga teka ing Konstantinopel. Iki minangka sinkelos senior[6971] saka patriarkaté masing-masing: presbiter Yohanes lan Thomas. Saliyane surat kuasa saka patriarké, padha nggawa surat saka Patriark Yerusalem, ing ngendi piyambakipun nyatakaké sarujuké marang pangukuhan pangurmatan ikon. Uskup-uskup saka Patriarkat Konstantinopel uga diundang menyang ibukota. Wiwitane, direncanakake mbukak konsili ing mangsa panas taun 786 ing Gréja Para Rasul Suci ing Konstantinopel. Kabeh wis disiapake kanggo pambukaan sidang konsili nalika, ing wayah sadurunge pambukaan, ana pemberontakan ing antarane pasukan ing Konstantinopel, sing nyegah konsili saka dianakake. Konsili iki ora dibukak nganti mangsa gugur taun candhake (24 September), lan ora ing Konstantinopel nanging ing Nikaia sing cedhak—panggonan Konsili Ekumenis Kapisan—ing Gréja Santa Sofia. Jumlah pas anggota konsili durung ditemtokake kanthi pasti. Ing kahanan apa waé, jumlahé luwih saka telung atus, amarga akta konsili kasebut ngemot tandha tangan 307 uskup. Konsili diwiwiti kanthi pidato Patriark Tarasius, sawisé kuwi layang saka kaisar marang konsili diwaca. Sawisé diwaca, sidang banjur miwiti mriksa kesalahan para uskup sing melu ikonoklasme.

Sawisé kuwi, sekretaris kaisar Leontius ngélingaké majelis yèn perlu krungu layang Paus Adrian marang kaisar lan patriark babagan ikon suci. Surat-surat iki mbukak tabir babagan jaman apostolik kuna sing paling jero lan nerangake kepiye Gereja Suci ndeleng ikon ing wektu kuwi[6972] . Sawise loro surat mau diwaca, wakil-wakil Paus kepengin ngerti apa Patriark lan kabeh anggota konsili sarujuk karo surat-surat mau.

[6968] Leo IV mrentah saka taun 775 nganti 780.

[6969] Maharani Irene dibesarké ing kulawarga sing taat nyembah ikon, lan dhèwèké wis nuduhaké pangabdiané marang ikon-ikon suci nalika pamaréntahan bojone, Leo IV, amarga iku dhèwèké dadi ora disenengi lan malah diusir saka kraton.

[6970] St Tarasius njabat minangka Patriark Konstantinopel wiwit taun 784 nganti 806. Dina rayané dirayakaké tanggal 25 Februari.

[6971] 'Synkellos' iku gelar sing diwènèhaké marang rohaniwan sing manggon ing sel sing padha karo uskup. Biasané uskup milih minangka synkellos wong-wong sing luwih nduwé pendhidhikan lan bisa mbantu ngrampungaké prakara-prakara sing paling wigati.

[6972] Saliyane bukti saka jaman kuna babagan pangurmatan marang ikon suci, surat-surat iki ngemot kutipan saka tulisan Para Bapa Gereja. Contone, kutipan ing ngisor iki dipetik: 1) Tembung Basil Agung marang Julian si Apostat: 'Aku nampa Para Rasul Suci, para nabi lan para martir, sing nyuwun marang Gusti Allah. Mula saka iku, aku ngurmati gambar-gambare ing ikon lan nyembah kanthi terang-terangan. Iki wis diwarisake dening Para Rasul Suci lan ora kena dilarang; mula, ing kabeh gréja kita kita nggambar sejarahé.' 2) Tembungé St. Stefanus, Uskup Bostra: 'Bab ikon, kita ngakoni yèn iku, kaya pakaryan apa waé sing ditindakake ing asmané Gusti Allah, iku pakaryan sing becik lan suci, amarga ikon iku siji prakara, déné berhala utawa patung iku prakara liya. Saben gambar sing digawe ing

Taras mangsuli yèn dhèwèké nampa kabèh sing ditulis déning Paus.

'Iki kudu dituruti,' ujare, 'merga mbantah iku tumindak bodho. Lan kita dhéwé, sawisé nyelidiki kabeneran adhedhasar Kitab Suci, akal budi lan bukti, lan sawisé mangerténi lumantar piwulangé para Bapa, wis kanthi teguh lan ora bakal owah ngakoni, lan bakal terus ngakoni, manut tradisi kuna para Bapa Suci, ikon-ikon sing digambar kanthi cetha, kita ngurmati kanthi katresnan sing murub, amarga iku ing asmané Gusti Allah lan Sang Putri Maria sing Suci, Indhungé Gusti Allah, Para Rasul Suci lan kabèh para wali; nanging kita bakal ngarahaké ibadah lan pracaya kita marang siji Gusti Allah sejati.

'Kabeh Majelis Suci uga mulang,' mangkono wangsulan marang tembungé saka kabèh anggota Majelis.

Banjur layang sirkularé Patriark Tarasius, sing ditulis déning piyambakipun marang para uskup lan presbiter ing Antiokia, Alexandria, lan Yerusalem nalika piyambakipun munggah ing tahta patriark, lan wangsulan saka para patriark Wétan, kabaca. Sawisé maca surat-surat iki, para bapa sinode kanthi sarujuk nyatakake: 'Kita sarujuk sakabehe karo iku; kita kanthi katresnan nampa lan ngajeni ikon-ikon suci lan kinurmatan, lan kita nyembah marang iku.'

Ing wiwitan sidang sabanjure, miturut pitutur Patriark Tarasius, diputusake kanggo mriksa kabeh petikan saka Kitab Suci, tulisan Para Bapa Agung, lan hagiografi para wali sing bisa dadi dhasar kanggo netepake dogma pangurmatan ikon. Antarane iku ana akèh crita babagan mujijat sing ditindakake déning ikon suci lan relik. Ing ngisor iki sawatara:

Ing crita pangorbanan St. Anastasius wong Persia († 628), sing dina rayane dirayakake tanggal 22 Januari, dicritakake manawa nalika relikine dipindhahake menyang Kaisarea ing Palestina, nalika wong-wong padha teka saka kabeh penjuru kanggo nyambut, ana sawijining wanita jenenge Areta dadi ragu lan kandha:

'Aku ora bakal nyembah relik sing digawa saka Persia.' Sawetara dina sawisé kuwi, martir suci mau muncul marang Areta ing ngimpi lan takon:

'Apa kowe ngrasakake lara ing pinggulmu?'

Sadurunge Areta bisa mangsuli manawa dheweke waras, dumadakan dheweke kroso manawa pancen wis kena lara iku. Dheweke nandhang lara suwé; banjur, sawisé kroso lega sakedhap saka lara iku, dheweke wiwit mikir-mikir sebabe lara kaya ngono teka marang dheweke. Dheweke nglampahi patang dina kanggo merenung kaya ngono. Ing esuk dina kaping lima, martir suci mau muncul maneh marang dheweke lan kandha:

'Mangsa menyang Tetrapil[6973] . Ngedonga marang Santa Anastasia lan kowe bakal mari.'

Nalika dhèwèké digawa menyang panggonan sing dituduhaké, sawisé ndeleng ikon martir suci, dhèwèké muni banter:

'Iki pancen sing tak deleng ing ngimpi.' Nglutut ing panggung, dheweke nangis suwe karo luh tobat lan tangi wis mari sakabehe.

Sawisé cathetan mujijat iki diwaca ing pasamuan, wakil-wakil Paus nyatakake yèn ikon Santa Anastasia iki, kang nggawa sirahé sing kinurmatan, saiki disimpen ing salah siji biara ing Roma, dene Yohanes, Uskup Tauromenium, nambahaké ing pratelané yèn dhèwèké ngerti sawijining wanita saka Sisilia sing, nalika ana ing Roma, wis mari amarga ikon sang martir suci.

Petrus, Uskup Nikomedia, banjur nyritakaké babagan mujijat sing kelakon ing ngarepé ikoné Gusti ing Berytus, lan ana narasi sing dikutip saka Evagrius[6974] bab mujijat ing Edessa sing nyakup gambaré Sang Juruwilujeng sing ora digawe déning tangan manungsa. Mujijat kuwi kaya ing ngisor iki:

'Nalika semana, Edessa dikepung déning Khosrow, Raja Persia. Saka tembok-tembok gedhé sing dibangun miturut paréntahé, para prajurit nembak wong-wong kutha saka ndhuwur tembok. Para warga sing dikepung banjur mutusaké nggali terowongan ing sangisore tembok kutha lan nyulut geni ing kono. Nanging geni

---

jenengé Gusti utawa Malaikat, nabi utawa Rasul, martir utawa wong sing bener, iku suci amarga ibadah ora ditujokake marang kayu, nanging marang apa sing dipandeng lan dirasakake ing kayu iku. Kita kabeh ngajeni para panguwasa lan nampani kanthi katresnan, sanajan padha wong dosa; mula, kenapa kita ora ngajeni para abdi Gusti? Kenapa kita ora nggawe gambar kanggo ngelingi para wali, supaya ora kesirnakake?.. Kanggo ngélingi para wali, kita nglukis ikoné, supaya saben wong, nalika ndeleng ing ikon mau, éling marang para wali lan memuji Gusti sing wis ngluhuraké para wali mau.'

[6973] Tetrapil iku sawijining distrik ing Konstantinopel ing ngendi relik suci lan ikoné disimpen, lan ing ngendi gréja kang didedikasikaké kanggo dhèwèké lagi dibangun ing wektu kuwi.

[6974] Evagrius iku sejarawan gerejawi abad kaping enem.

sing diuripaké ing terowongan terus mati amarga ora ana udara seger sing tekan kana. Banjur wong-wong Edessa njupuk ikon mujijat mau lan nggawa menyang parit sing wis digali.

Sawisé nyawuraké banyu marang ikoné, padha nggunakake tetesan banyu sing mili saka ikon mau kanggo nyiram geni ringkih ing tumpukan kayu bakar, lan sakwise kuwi kabèh kayu langsung kobong ing kobongan sing luar biasa. Sawisé dadi arang, geni nyebar menyang wit-witan ing ndhuwur lan kanthi cepet ngrusak kabèh benteng pertahanan Khosrow[6975] .

Sawisé maca cathetan iki, pamaca ing Gréja Agung Konstantinopel kandha:

Aku dhéwé—pelayan sing ora pantes—nalika aku lelungan menyang Siria karo utusan kaisar[6976] , aku ana ing Edessa lan weruh gambar iki sing ora digawe déning tangan manungsa; para wong pracaya ngajeni lan nyembah marang gambar iki.'

Akeh cuplikan liya saka karya Para Bapa Suci, sing padha karo sing kasebut mau, diwaca ing sidang-sidang Konsili sawisé sing kapisan. Nalika para bapa sinode, miturut pangandikane Patriark Tarasius, 'wis wareg karo kasaksian para Bapa Suci', sawijining ikon sing kinurmatan digawa menyang tengah pasamuan, lan sadurunge ikon mau kabèh para bapa sing rawuh ing sinode padha nyium lan maca rong puluh loro pratelan cekak, saben pratelan diulang telu kaping. Kabeh ajaran utama ikonoklas dimarahi lan dianatemasi ing pratelan-pratelan iki.

Sesi-sesi sabanjure dipusatake kanggo nganalisa dekrit saka sing diarani 'Majelis Ekumenis' Copronymus. Analisis iki ditindakake kanthi tliti banget. Sajrone kuwi ana loro wong sing makili loro pihak: siji maca dekrit majelis palsu, dene sijine maca bantahan marang kabohongan sing ana ing kono. Potongan-potongan saka Kitab Suci, sing wis disalahartèkaké déning Konsili Kopronymus, saiki diwènèhi tafsiran anyar. Contoné: saka Prajanjian Lawas, kanggo mbela pandangan ikonoklasma, para ikonoklasma nunjuk marang salah siji dhawuh ing Sepuluh Perintah: *'Aja nggawe patung kanggo awakmu'* (Kaluwihan 20:4). Para Bapa Konsili mangsuli iki:

– Tembung-tembung sing diucapake marang bangsa Israel, sing nyembah anak lembu emas lan ora kebal saka godaan Mesir, ora bisa ditrapake marang pasamuwan ilahi umat Kristen. Gusti Allah, sing niyat nuntun wong Yahudi menyang Tanah Dijanjekake, mula maringi dhawuh: 'Aja gawe patung kanggo awakmu', amarga tanah iku didiami wong-wong sing nyembah patung, sing nyembah setan, srengéngé, rembulan, lintang lan kéwan liya—kalebu manuk, kéwan papat sikil lan kéwan merayap—lan ora nyembah Gusti Allah sing Urip lan sejati piyambak. Nalika miturut dhawuh Gusti, Musa mbangun Kemah Kesaksian, piyambakipun, kang nuduhaké yèn kabèh iku ngabdi marang Gusti, nggarap kerub kang mirip manungsa saka emas, kang nggambaraké citra kerub rasional.

Sawetara kutipan saka tulisan Para Bapa Agung uga salah diartèkaké déning konsili pseudo-ekumenis. Kanggo mbela dhèwèké, para ikonoklas nyebutaké, contoné, kutipan ing ngisor iki saka tulisan St. Athanasius saka Alexandria:

'Kepiye bisa ora nresnani wong-wong sing ngajeni marang makhluk sing diciptakaké, amarga wong sing ndeleng sujud marang wong wuta lan wong sing krungu sujud marang wong budeg? Makhluk ora bakal bisa nylametaké makhluk liya.'

Nanging Konsili nerangake manawa St Athanasius, ing kutipan iki, nyebutaké wong-wong pagan lan ngarahaké tembungé marang wong-wong mau; wong Kristen ora tau nyembah makhluk sing diciptakaké minangka panggantosé Allah siji-sijiné kang maha luhur, kaya sing dituduh déning para ikonoklas. Uga kabukten manawa para ikonoklast asring nyitir tembung-tembungé Para Bapa Suci metu saka konteks – tanpa nyambungaké karo omongan sadurungé utawa sawisé – sing ndadékaké tembung-tembung mau nduwé makna sing cocog karo tujuwané.

Pungkasané, sawatara pratelan sing dipetik déning déwan ikonoklasma kabuktèn kabèh mung digawé-gawé.

Sawisé cetha yèn alesan sing diandharaké déning sing diarani Konsili Ekumenis kanggo mbeneraké definisi doktrinalé iku palsu lan ora cukup, kabèh wong langsung ngerti yèn definisi-definisi kuwi, sing adhedhasar alesan kuwi, uga salah; mula para Bapa Konsili banjur nerusaké menyang rumusan pungkasan definisi

---

[6975] Serangan marang Edessa déning Raja Persia Khosrow I kelakon ing taun 545.

[6976] 'Apocrisiaries' iku wakil sementara utawa permanèn saka para uskup gréja paling wigati ing kraton panguwasa, sing ngawasi kabèh hubungan antarané gréjaé karo para primas lan panguwasa paling dhuwur.

doktrinal konsilié dhéwé. Ing kredo pungkasan iki, para Bapa Konsili nganggep perlu sepisanan nyebutake sebab diadakake Konsili lan pakaryan sing wis ditindakake; banjur nyalin tembung demi tembung sakabehe Kredo lan bantahan marang kabèh bidah sing wis dibantah déning enem Konsili Ekumenis sadurungé; lan, pungkasané, kanggo negesake dogma pangurmatan ikon nganti salawas-lawase:

– Kita paring prentah manawa ikon-ikon suci lan kinurmatan kudu diparingake kanggo dipuja kanthi cara sing persis padha karo gambar Salib kinurmatan lan sing maringi urip, apa wae digawe saka cat, ubin mosaik, utawa bahan liya apa wae, asal digawe kanthi cara sing pantes, lan apa wae ditemokake ing gréja-gréja sucié Gusti Allah, ing wadhah lan busana suci, ing tembok lan panel, utawa ing omah-omah lan pinggir dalan; lan apa wae iku ikoné Gusti lan Allah, Juruwilaha kita Yesus Kristus, utawa saka Sang Putri Maria sing Tanpa Cacat, Indhungé Gusti Allah, utawa saka Malaikat sing kinurmatan lan kabèh para wali lan wong-wong sing bener. Luwih kerep, lumantar pitulungané ikon-ikon, dadi obyek renungan kita, luwih asring wong-wong sing ndelok ikon-ikon iki kapengin ngelingi arketipe kasebut[6977] , saya tambah tresna marang arketipe mau, lan kapengin nyawisake ciuman, pakurmatan, lan ibadah; nanging ora kanthi cara ibadah sejati sing, miturut iman kita, mung pantes diparingake marang Sifat Ilahi. Wong-wong sing ndeleng ikon-ikon iki kapengin nyuguhake kemenyan marang ikon-ikon mau lan nyalakake lilin minangka pangurmatan, kaya sing ditindakake ing jaman biyen, amarga pangurmatan sing diparingake marang ikon iku gegandhengan karo model asline, lan sapa wae sing nyembah ikon uga nyembah Hipostasi[6978] saka sing digambarke ing kana. Sapa waé sing wani mikir utawa mulang béda, apa iku uskup utawa rohaniawan, kudu dicopot jabatané; yèn iku biksu utawa awam, kudu diasingaké saka gréja.

Konsili kasebut ditutup kanthi pamulyaning Gusti déning kabèh uskup, magistrat, perwira militer, lan warga liya ing Konstantinopel, sing ngisi balé kraton kanthi cacah sing ora kaétung. Salinan saka dekrit konsili kasebut dikirim menyang Paus, Patriark Wétan, Maharani lan Maharaja, lan menyang kabèh gréja ing Patriarkat Konstantinopel.

Mangkono rampung kanthi upacara resmi Konsili Ekumenis Kapitu ing[6979] , sing mbalèkaké kabeneran pangurmatan ikon lan nganti saiki diperingati saben taun tanggal 11 Oktober déning kabèh Gréja Ortodoks Wétan.

Kontakion, Nada 2:

Panjenengané kang sumunar saka Rama kanthi cara kang ora bisa diungkapaké, lan lair saka wanita kanthi sipat kang unik—nalika ndeleng Panjenengané, kita ora nolak gambaré: nanging, sawisé digambar kanthi taat, kita ngajèni kanthi setya; lan amarga iku, kanggo nguwatké iman sejati Gréja, kita nyium ikon Inkarnasi Kristus.

25 Oktober

12 Oktober (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Tarach, Probus, lan Andronicus

Peringatan tanggal 12 Oktober

Ing jaman pamaréntahan Diocletian lan Maximian, nalika proconsul Numerus Maximus mimpin Tarsus ing Cilicia, telung wong Kristen—Tarach, Prov, lan Andronicus—dituduh ing kutha Pompeopolis[6980] lan digawa menyang Tarsus kanggo diadili ing ngarepé proconsul Maximus[6981] . Ndelok wong-wong mau, prokonsul, nalika weruh yèn Tarah iku wong tuwa lan kinurmatan, kandha marang dhèwèké:

[6977] 'Prototipe', yaiku sing digambarke ing ikon.

[6978] Istilah 'hypostasis', sing diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'inti' utawa 'eksistensi'; ing sesambungan karo ikon, iku nuduhaké marang wong sing dadi sasaran pangabdian ikon mau.

[6979] Yen tanggal 11 Oktober tiba ing dina kerja, upacara kanggo Para Bapa Konsili Ekumenis Kapitu dianakake ing Minggu sing paling cedhak.

[6980] Pompeopolis – uga dikenal minangka Soly – iku kutha kuna wigati ing Cilicia; saiki mung ana reruntuhané.

'Sapa jenengmu? Amarga kowe sing paling tuwa, kowe kudu takon dhisik sadurunge wong liya.'

"Aku wong Kristen," wangsulane Tarah.

Prokonsul kandha:

'Aja crita marang aku bab imanmu sing ora takwa, nanging kandhaa jenengmu.'

"Aku wong Kristen," kandha Tarah maneh.

Banjur Maximus maringi dhawuh marang para abdi dalemé:

Pukul cangkemé lan kandhaa: "Aja mangsuli hakim kaya ngono."

Nanging nalika padha nyerang dheweke, Tarah kandha:

'Sapa jenengku? Aku bakal ngomong: Aku wong Kristen; jeneng iki luwih tak tresnani tinimbang jeneng sing diwenehake wong tuwaku; nanging yen kowe kepengin ngerti jeneng iku uga, jenengku saka wong tuwaku Tarah, lan nalika aku dadi prajurit, aku diarani Victor[6982] .'

Prokonsul takon marang dheweke:

'Apa keturunanmu, Tarach?'

– Aku saka kulawarga militer Romawi ing kutha Claudiopolis, Siria[6983] , lan sawisé dadi Kristen, aku nyerahaké pangkat militarku.

Prokonsul kandha:

'Kowe ora pantes dadi prajurit; nanging, critakna marang aku kepiye kowe ninggalake militer.'

"Aku njaluk marang komandan, Publius," ujare Tarah, "lan dhèwèké ngeculaké aku."

Prokonsul kandha:

'Ngapunten yuswa panjenengan ingkang sampun sepuh, lan manut dhawuhe para raja kita, supados kula saged ngajeni panjenengan; majeng lan aturaken kurban dhumateng dewa-dewa kita, awit sanadyan para raja piyambak, ingkang mrentah jagad raya, sami nyembah dhumateng dewa-dewa wau.'

Tarah mangsuli:

'Wong-wong mau wis kesasar, diapusi Setan.'

Sawisé wangsulané Tarah, prokonsul maréntahaké para abdi dalemé:

'Patahna rahangé, awit dhèwèké ngomong nglawan para raja, kandha yèn para raja mau wis kapancing lan kesasar.'

Nalika dhèwèké dipukul, Tarah kandha:

'Aku tansah ngandharake, lan aku isih ngandharake, manawa padha kesasar minangka manungsa.'

Prokonsul kandha:

'Tinggalna kabodhoanmu lan sembahna kurban marang dewa-dewa kita.'

– Aku ngabdi marang Gusti Siji, – mangsuli Tarah, – lan aku ora nyawisake getih, nanging atiné sing resik.

Prokonsul kandha:

'Amarga ngajeni marang tuwa lan kanthi semangat welas asih, aku nyaranake kowe nyerahake iman Kristenmu sing bodho lan nyembelih kurban marang para dewa.'

'Aku ora bakal nindakake tumindak tanpa hukum kaya ngono,' wangsul Tarah, 'awit aku tresna marang hukum Gustiku, lan aku ora bakal mbelakangi.'

Prokonsul kandha:

'Ana ukum liya sing kudu dituruti, kowe wong jahat.'

Tarah mangsuli:

'Pangandikamu iku mbebayani, awit kowe, wong sing ora takwa, mrentah supaya ngajeni watu lan wit, karya tangan manungsa, lan nyembah marang mau.'

Prokonsul mréntahaké marang wong-wong sing ana ing sacedhaké supaya nggebuk Tarah ing gulu. Sang martir, kanthi sabar nahan pukulan-pukulan mau, kandha:

'Aku ora bakal nyerahake pangakuan iki, sing nylametake aku.'

[6981] Cathetan babagan sangsara para martir suci sing kacathet ing ngisor iki iku martirologi asli sing, kaya sing cetha saka layang saka umat Kristen kutha Anazarbus (ing Cilicia)—ing ngendi para martir suci iku ngalami pati—kanggo umat Kristen kutha Iconium, dipikolehi dening umat Kristen Anazarbus liwat perantara kanthi rega 200 denarii.

[6982] Victor, saka basa Yunani, tegesé 'pemenang'.

[6983] Claudiopolis – sawijining kutha ing Isauria, sing dadi pérangan saka Cilicia.

"Aku bakal meksa kowe," kandha Prokonsul, "supaya kowe ninggalake kegilaan iki lan ngerti akal."

"Tindakna manut kersamu," wangsul sang martir, "kowe duwé kuwasa marang awakku."

Prokonsul Maximus kandha:

'Lepaskan sandhangane lan pukul nganggo tongkat.'

Nanging Tarach, nalika lagi dipukul, kandha:

'Saiki kowe pancen wis ndadekake aku wicaksana lan waspada, amarga ing panguwasan iki aku malah luwih percaya marang Gusti Allah lan Kristusé.'

"Kowe iki wong sing paling jahat lan kriminal," kandha prokonsul, "wiwitané kowe ngomong yèn kowe nyembah marang siji Gusti Allah, nanging saiki kowe ngakoni loro—Gusti Allah lan Kristusé; kepiye kowe saiki nyembah loro, déné nolak akèh déwa kita?"

"Aku ngakoni," wangsul Tarah, "Gusti Allah Sing Siji lan Sejati."

Prokonsul kandha:

'Apa kowe ora nyebut Gusti Allah lan Kristusé?'

Tarach mangsuli:

'Kristus iku Putraning Allah (siji ing kasucian karo Rama lan Roh Suci), pangarep-arepé kabèh wong Kristen, lan kita bakal slamet lumantar sangsara kanggo Panjenengané.'

Maximus, prokonsul, kandha:

'Mandheg omong kosongmu lan kurbanna marang dewa-dewa kita.'

– Aku ora ngomong kosong,' ujare Tarah, 'nanging aku ngomong kabeneran; aku wis urip limang puluh lima taun pracaya iki, lan saiki aku ora bakal mbalik saka kabeneran.

Siji senturion sing ngadeg ing kana, jenenge Demetrius, kandha:

'Ngampatna awakmu, tuwo, lan sembahna para dewa; rungokna pituturku.'

'Adoh saka aku,' wangsulane Tarah, 'karo pituturmu kuwi, kowe abdi Setan.'

Sawisé kuwi, prokonsul Maximus, sawisé mrentahaké supaya wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus diiket nganggo ranté wesi lan dibuwang menyang panjara, kandha marang para abdi dalemé:

'Gawa wong liya marang aku.'

Nalika kuwi, seratusan Demetrius kandha:

'Iki dhèwèké, Pak; dhèwèké ngadeg ing ngarep panjenengan.'

Prokonsul Numerus Maximus, nalika weruh wong Kristen liyane sing ngadeg ing ngarepe, kandha marang dheweke:

'Ceritakna dhisik jenengmu.' Pria iku mangsuli:

'Jenengku sing paling utama lan paling mulya yaiku Kristen, lan jeneng liyane sing diwenehake wong marang aku yaiku Prov.'

Prokonsul takon:

– Saka keturunan apa kowe, Prov?

"Bapakku," wangsul Prov, "asale saka Thrace, nanging aku lair ing Perga ing Pamphylia[6984] , lan aku wong Kristen."

Prokonsul Maximus kandha:

'Jeneng kuwi ora ana gunané kanggo kowe; rungokna marang aku, sembelihna kurban marang para déwa, lan kowe bakal nampa pakurmatan saka para raja lan dadi kanca kita.'

Prov mangsuli:

'Aku ora kepengin pakurmatan saka raja-raja utawa paseduluran karo kowe, amarga aku biyen nduwé kasugihan sing akèh, sing tak tinggalaké kanggo ngabdi marang Gusti Allah sing urip.'

Prokonsul kandha:

'Nglepasna sandhangane, banjur baringna, lan pukulna nganggo cambuk kasar.' Nalika sang wali lagi dipukul, senturion Demetrius kandha marang dheweke:

'Sayangana awakmu dhéwé; apa kowé ora weruh yèn getihmu mili menyang lemah?'

[6984] Pergamon iku sawijining kutha ing Asia Minor.

'Awakku,' wangsul Prov, 'ana ing tanganmu; siksa sak karepmu, amarga tumrap aku panyiksaan iki kaya balsam.'

Prokonsul Maximus kandha:

'Kowe gelem ninggalaké kabodhoanmu, utawa kowe bakal tetep keras kepala nganti pungkasan?'

'Aku ora sombong,' kandha Prov, 'nanging luwih wani tinimbang kowe, amarga kawani kuwi dhasaré saka Gusti.'

Banjur prokonsul kandha marang para abdi dalem:

'Puterake dhèwèké lan pukul wetengé.'

Nalika dhèwèké nahan panyiksaan sing kejem iki, Prov muni:

'Tulung aku, ya Gusti, abdi Panjenengan!' Prokonsul kandha marang para abdi dalem:

'Nalika kowe nggebuk dhèwèké, takon: "Ing endi pitulunganmu?"' Lan nalika para abdi takon marang dhèwèké, Prov mangsuli:

'Gusti Allah nulungi aku lan bakal nulungi aku, lan aku ngremehake panyiksaanmu nganti aku ora bakal manut kersamu.'

Maximus, sang prokonsul, kandha:

– Delengen awakmu, manungsa sengsara, amarga bumi iki kebak getihmu.

'Tahua iki,' wangsul Prov, 'menawa badan kula nandhang sangsara kanggo Kristus, atiku mari lan urip manèh.'

Sawisé mrentahaké supaya sang wali ora dipukul manèh, hakim kandha: 'Ikat tangan lan sikilé nganggo ranté lan buwang dhèwèké menyang penjara, lan aja nganti ana sing mlebu, supaya ora ana sing ngopeni dhèwèké.'

Sawisé kuwi, miturut dhawuh proconsul, wong Kristen katelu digawa menyang pangadilan. Nalika ditakoni jenengé, dhèwèké mangsuli:

Aku wong Kristen.'

Prokonsul kandha:

'Wong-wong sing wis teka sadurungmu ora entuk apa-apa saka jeneng iki, lan kowe kuduné mangsuli liya.'

Dheweke kandha:

'Jenengku biasane Andronikus.' Prokonsul Maximus kandha:

'Saka kulawarga apa kowe, Andronikus?'

"Aku saka kulawarga pinunjul," wangsul Andronikus, "putrané salah siji warga paling unggul ing Éfeso."

Prokonsul Maximus ngendika:

'Aja nyiksa awakmu lan rungokna aku kaya bapak; amarga wong-wong sing teka sadurungmu lan ngomong bodho ora entuk apa-apa kanggo awake dhewe, nanging kowe kudu nyawisake kurban marang para dewa, sing dadi gusti lan bapak kita.'

'Kowe wis bener nyebut wong-wong mau bapak,' kandha Andronikus, 'awit bapakmu iku Setan, lan kowe kabèh anaké iblis, sing nindakake pakaryané.'

Prokonsul Maximus kandha:

'Kowe isih enom, nanging wis ngremehake aku! Apa kowe ora ngerti yèn sangsara gedhé wis disiapake kanggo kowe?'

'Kowe, tiran,' wangsul Andronikus, 'anggep aku edan banget nganti aku ora pantes dibandhingake karo para martir sing wis ana sadurungku: aku siap nampa siksaan apa wae.'

Penyiksa kandha:

'Nglepasna sandhangane, ikat, lan gantung.'

Sentesrius Demetrius kandha marang Andronikus padha kaya sing wis diucapake marang loro wong sepisanan:

'Wong sengsara, rungokna apa sing diprentahake marang kowe, sadurunge dagingmu tiba saka balungmu.'

'Biar awakku mati,' wangsul Andronikos, 'asal kowe ora nindakake marang nyawaku apa sing kowe karepake.'

Prokonsul Maximus ngendika:

'Serah marang kita lan sembah kurban marang para dewa, sadurunge kowe mati.'

'Wiwit enomku,' wangsul Andronikus, 'aku ora tau nyembah arca-arca, lan saiki aku ora bakal nglakoni kurban kanggo arca-arca mau.'

Prokonsul Maximus kandha:

'Siksa awaké.'

Anxius, centurion saka detasemen liyane sing lagi ngadeg ing kana, kandha marang Andronikus:

'Manut marang prokonsul; aku iki tuwa lan menehi pitutur sing becik.'

"Kowe wis tuwa," wangsul Andronikus, "nanging kowe kurang kawicaksanan. Kowe menehi pitutur supaya aku sujud marang watu lan nyembah marang setan."

Nalika martir suci iku disiksa, proconsul kandha:

'Wong sengsara, apa kowe ora ngrasakake lara saka panyiksaan kaya ngene iki? Napa kowe ora nylametake awakmu dhéwé lan mbantah iman kosong sing ora bisa nylametake kowe?'

'Iku,' wangsul Andronikus, 'sing kowe sebut iman edan iku, kanggo wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Gusti, iku pangakuan paling mulya; dene kabijaksanaanmu sing sementara nyiapake pati langgeng.'

Prokonsul takon:

'Sapa sing mulang kowe bab kegilaan kaya ngono?'

'Sabda Gusti,' kandha Andronikus, 'sing maringi urip lan lumantar iku kita diuripake, kanthi Gusti ing swarga minangka pangarep-arep panguripan kita.'

Prokonsul Maximus kandha:

'Tinggalna kabodhoanmu sadurunge aku ngetokake siksaan kejem sing wis disiapake kanggo kowe.'

'Awakku,' wangsul Andronikus, 'ana ing ngarepmu; kakuwasané ana ing tanganmu: tindakna manut kersamu.'

Prokonsul kandha:

'Pukul dhèwèké sak kencengé ing cangkemé.'

'Mugi Gusti nyumurupi,' wangsul Andronikus, 'lan mugi Panjenengané ngadili kowe amarga wis nyiksa aku kaya aku iki pembunuh.'

Prokonsul kandha:

'Sampeyan ora nggatekake dhawuhe raja lan ora ngajeni paukamanku.'

"Aku nahan sangsara iki," wangsul Andronikus, "amarga aku pracaya marang Gusti Allah lan ngarep-arep sih rahmat lan kaadilané."

Hakim nentang:

'Dadi para raja uga wis dosa, ya? Kowé pantes paukuman pati.'

'Pancen padha dosa,' wangsul Andronikus, 'amarga yèn kowé ngadili kanthi akal sing waras, kowé bakal nyadari yèn nyembah déwa iku dosa gedhé lan tumindak tanpa hukum.'

Banjur penyiksa kandha marang wong-wong sing nggebuki dhèwèké:

'Puteraké senjatamu lan pukul dhèwèké ing sisihé.'

Andronikus, nanging terus mbaleni:

'Aku ana ing ngarepmu: sangsangana awakku nganggo panyiksaan apa wae sing kowe anggep pantes.'

Sajrone panyiksaan iki, Andronikus kandha:

'Awakku wis dadi atos amarga tatu-tatu iki.'

– 'Liwat sangsara alon-alon,' ujare penyiksa, 'aku bakal ngrusak kowe.'

'Aku ora wedi ancamanmu,' wangsul Andronikus, 'awit pikiranku luwih dhuwur tinimbang tipuan ala-mu; mulane aku nglirwakake sangsara iki.'

Banjur penyiksa kandha marang para abdi dalemé:

Pasang belenggu marang dheweke, sawise ngiket sikile, jaga dheweke.

Sawisé sawatara wektu kliwat, prokonsul Numerus Maximus mapan manèh ing pangadilan, lan wong-wong Kristen digawa maju kanggo diparingi pitakon[6985] . Lan sepisanan, hakim meksa Tarach, minangka sing paling tuwa umuré, supaya nindakake kurban pagan kanthi janji maringi pakurmatan. Nanging nalika Tarach ora

[6985] Interogasi kapindho para martir suci dilakoni ing Mopsuestia – sawijining kutha ing provinsi Cilicia ing Asia Cilik.

mung nolak manut nanging uga mangsuli hakim kanthi kasar, hakim mau mrentah supaya lambe Tarach diremuk nganggo watu lan untune dicopot; banjur dhèwèké kandha marang para abdi dalem:

'Gawa geni lan, nalika mbentang tangané Tarah, lebokna ing kono.'

Nanging Tarah kandha:

'Aku ora wedi geni sementara kowe, nanging aku wedi menawa aku manut marang kowe, wong jahat, aku bakal tiba ing geni kang ora bisa dipadamake.'

Lan nalika geni dipasang ing tangane, prokonsul kandha:

'Delengen, tanganmu kobong dening geni; kenapa kowe ora ninggalake kabodhoanmu lan nyembah marang para dewa?'

"Kowe kepengin," wangsulane Tarah, "ngedorong aku, liwat kekejemanmu, menyang kabodhoan kaya ngono supaya aku nyerah marang kersamu; nanging ngertia iki: kanthi pitulungan Gustiku, aku pancen teguh tekad nahan kabeh panyiksa sing wis kowe siapake kanggo aku."

Sawisé kuwi, prokonsul mréntahaké supaya dhèwèké digantung sirah mudhun lan geni dinyalakaké ing ngisore, banjur cuka kental sing wis dicampur uyah lan mustard disiramaké mlebu irungé. Dheweke uga nyiksa Probus lan Andronicus kanthi macem-macem cara – dipukul, dibakar, digores nganggo piranti wesi landhep, lan ditaburi uyah ing lukane; nanging amarga ora ana asil, dheweke mrentah supaya padha diiket ing rante nganti esuk.

Esuk-esuk, prokonsul kandha marang senturion Demetrius:

'Bawani wong Kristen tanpa Gusti kuwi marang aku.'

Sentrion mau mangsuli:

'Wong-wong mau saiki ana ing ngarep panjenengan, Pak.'

'Apa panyiksaan, tatu, lan rantai durung mecah kowe?' kandha prokonsul marang Tarah. 'Rungokna aku, Tarah, lan tolak imanmu sing ora ana gunane; kurbanna marang para dewa sing wis marakake kabeh iki.'

"Kepiye bisa," wangsul Tarah, "wong-wong sing wis disiapake geni lan sangsara langgeng bisa nggawa tentrem—lan ora mung wong-wong mau, nanging uga kabeh sing netepi kersane?"

Prokonsul nerusake:

'Kowe gelem mandheg ngucapake kecap-kecap nginasar iki, he wong duraka? Apa kowe ora ngerti yèn amarga tembung-tembung tanpa isin kaya ngono, sirahmu bakal langsung dipotong, lan kanthi mangkono kowe bakal ora nampa sangsara manèh?'

Tarach mangsuli:

'Wiwitané aku pancèn kepéngin sangsaraku diringkes déning pati sing cepet; nanging saiki paringana sangsaraku luwih suwe, supaya kaluhuran imanku marang Gusti saya tuwuh.'

'Bebarengan karo kowe,' pangandikane prokonsul, 'kanca-kancamu uga kudu nandhang sangsara lan mati miturut hukum.'

Tarach mangsuli:

'Kowe ngomong sembarangan, njanjèkaké pati marang kita, amarga mung wong sing nindakake ala sing mati; nanging kita, sing ora ngerti ala nanging nandhang sangsara kanggo Gusti kita, ngarep-arep nampa ganjaran saka Panjenengané.'

"Kowe ala lan ora pantes," pangandikane prokonsul, "ganjaran apa sing kowe pangajab, urip ala lan ora manut paugeran?"

'Dudu hakmu, kowe wong kafir,' wangsul Tarach, 'ngerti ganjaran apa sing wis disiapake Gusti kanggo kita ing swarga, kang amarga iku kita sabar nampa nesumu sing galak.'

"Apa kowe duwe hak," kandha Maximus, "ngomong marang aku kanthi wani kaya ngono, kaya kowe kancaku?"

Tarah mangsuli:

Aku dudu kancamu, nanging aku duwe hak kanggo ngomong, lan ora ana sing bisa nglarang aku nganti Gusti Allah nguwatake aku.

'Hakmu kuwi,' ujare Maxim, 'sing kok duwé, bakal tak rusak, he wong jahat!'

Tarach mangsuli:

Ora ana sing bisa nyopot hak iki saka aku—ora kowe, ora para rajamu, ora bapakmu, Setan.

Prokonsul Maxim kandha:

'Ikat dhèwèké, amarga dhèwèké edan.'

'Yen aku edan,' wangsul Tarah, 'aku mesthi wis nyerah marang kejahatanmu.'

Sawisé sang wali diiket, prokonsul kandha:

'Tawaranna kurban marang para dewa sadurunge aku nyiksa kowe amarga tumindakmu.'

"Tumindakna manut kersamu," wangsul Tarah, "sanadyan kowe ora pantes ngetokake sangsara lumrah marang aku, amarga aku biyen prajurit; nanging supaya kowe ora mikir yèn aku wedi sangsara lan kepéngin nyerah marang kersamu, bebasna kabèh tipu daya ala atimu marang aku."

Prokonsul kandha:

'Para prajurit tansah nyawisake kurban marang para dewa kanggo kaséhatan rajané lan diparingi pakurmatan sing pantes, nanging kowé sing paling awon saka kabèh, amarga kowé wis ninggalaké panggonan militèrmu lan nolak nyawisake kurban; mulané, panyiksaan paling kejem lagi disiapaké kanggo kowé.'

Tarach kandha:

'Kok nesu kowe? Aku kandha—lakonana kersamu, wong jahat!'

'Aja mikir,' kandha Maximus, 'yen aku bakal mateni kowe kanthi siji pukulan; aku ora bakal mandheg nyiksa lan ngentekake kekuwatanmu, lan aku bakal mbuwang sisa awakmu marang kéwan supaya diserang.'

'Aja mung janji nganggo tembung,' kandha Tarach, 'nanging lakokna apa sing arep kok tindakake sanalika.'

Maxim kandha:

'Kowe mikir sawisé mati awakmu bakal ana wong wadon sing ngubur awakmu nganggo kemenyan; nanging aku bakal njamin yèn sisa awakmu bakal musna kabèh.'

'Lan saiki,' wangsul Tarah, 'lan sawisé aku mati, lakoni apa waé sing kowe karepaké karo awakku.'

'Kaping pisan, lakoni kurban,' ujare Maxim.

"Kowe edan," ujare Tarah, "aku wis bola-bali ngomong yèn aku ora bakal nindakake kurban."

Banjur penyiksa Maxim kandha marang para abdi dalemé:

'Pukul pasuryané lan lambéné.'

Nalika para abdi lagi nggebuki Tarah, dhèwèké kandha:

'Kowe wis ngerusak pasuryanku, nanging gantiné kowe wis nguripaké jiwaku.'

"Wong sengsara," pangandikane penyiksa, "tinggalna pikiran edanmu lan sembelihna kurban marang para dewa, supaya kowe bisa bebas saka sangsara iki."

Tarah mangsuli:

– Kowé nganggep aku edan amarga, pracaya marang Gusti, aku yakin bakal urip ing swarga; nanging kowé, manut hawa napsu, mung urip sakwentar, lan bakal ngrusak atimu salawas-lawase.

Banjur proconsul kandha marang para abdi dalem:

'Panasna wesi nganti abang padhang banjur teken ing rahangé.' Nahan sangsara kaya ngono, Tarah kandha:

'Sanajan kowe nindakake sing luwih ala, kowe ora bakal bisa meksa abdi Gusti Allah kanggo nyembah marang para dewa.'

Banjur hakim mréntahaké supaya digawa cukur, supaya kuping sang martir dipotong lan kulit sirahé dikuliti, lan arang geni dipasang ing sirahé. Nanging Tarah kandha:

'Sanajan kowe mréntahaké supaya kulitku disingkap saka kabèh awakku, aku ora bakal mbalik saka Gustiku, sing maringi kekuwatan kanggo nahan piranti-piranti kejemmu.'

Nalika kabèh mau lumaku, prokonsul kandha:

'Kumpulna piranti wesi lan, sawisé dipanasaké luwih panas, lebokna ing sangisoring ketiake!'

Nanging Tarah, nahan kabeh iku, kandha:

'Mugi Gusti mirsani iki saka swarga, lan mugi Panjenengané maringi paukuman marang kowe!'

Prokonsul takon:

'Gusti sing kok panggil, kowe wong kriminal?'

– Sing kowe ora kenal, – wangsul Tarah, – Sing bakal mberkahi saben wong miturut pakaryané.

Banjur proconsul mrentahake supaya Tarah ditahan lan diganti karo wong liya kanggo dipriksa. Nalika Probus digawa ngadhepi proconsul, senturion Demetrius kandha:

'Delengen, Pak, kéné ana Prov ing ngarep panjenengan.'

"Aku nyaranake kowe, Prov," kandha proconsul, "aja nganti kowe ngalami sangsara kaya sing wis kowe alami sadurunge, amarga wong-wong sing biyen keras kepala wis padha tobat; nanging saiki sembelihna kurban, lan kowe bakal diurmati dening kita lan para dewa."

Prov mangsuli:

'Kita padha nduwé pikiran siji, lan kita ngabdi marang Gusti kanthi ati siji; aja ngarep-arep krungu apa-apa liya saka kita, awit kowé wis krungu lan weruh yèn kowé ora bisa mbalèkaké kita saka Gusti. Delengen, saiki aku ngadeg ing ngarepmu lan ora wedi ancamanmu; apa manèh sing kowé ngarep-arep?'

'Kowe wis sarujuk,' kandha prokonsul, 'kanthi niat jahatmu kanggo nolak para déwa.'

Banjur, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya diiket lan digantung sirah mudhun, dhèwèké nerusaké:

'Simpen awakmu saiki isih utuh; awit kowe bisa weruh pira sangsara sing wis disiapake kanggo kowe.'

'Tindakna,' wangsul Prov, 'apa sing kowe karepake; kabèh piala sing wis kowe siapake kanggo aku bakal dadi panglipur kanggo atiku.'

Prokonsul kandha marang para abdi dalem:

'Panasna wesi lan panggang sisihé, supaya dhèwèké ora edan.'

Nanging Prov kandha:

'Sak pira kowe nganggep aku edan, sak pira uga aku wicaksana ing hukumé Gusti.'

Manèh proconsul kandha marang para abdi dalem:

'Tusuk wesi panas abang ing punggungé.'

Prov, nalika nahan iki, kandha:

'Mugi Gusti ing swarga nyumurupi andhap asorku lan kasabarané!' Sawisé kuwi, sang penyiksa, sawisé dhèwèké mréntah supaya daging kurban lan anggur digawa, kandha:

'Tuang anggur lan lebokna daging ing cangkemé.'

Nalika para abdi lagi nindakake kuwi, Prov kandha:

– Mugi Gusti, saka pucuking pangastané, nyumurupi sangsara iki lan maringi paukuman marang pangadilanmu!

"Kowe wis nandhang sangsara banget, manungsa sengsara," pangadilan ngendika, "lan kowe isih nampa panganan sing wis dikorbanké marang berhala."

'Iku dudu prakara gedhe,' wangsul Prov, 'kowe wis nindakake kekerasan marang aku; Gusti ngerti kersaku.'

"Kowe," pangandikane Hakim Maxim, "wis padha mangan lan ngombe panganan kurban."

'Gusti ngerti,' wangsul Prov, 'lan ndeleng kekerasan sing tak alami.'

Prokonsul Maximus kandha:

'Pukul betise nganggo besi panas abang.'

Nanging Prov terus mbaleni:

'Ora geni, ora panyiksaan, ora bapakmu—Setan—ora bisa mbalèkaké abdi Gusti saka ngakoni Panjenengané.'

'Panasna,' kandha prokonsul, 'sejumlah paku landhep banjur pateni ing tangane.'

'Aku matur nuwun, Gusti,' kandha Prov, 'amarga kowe ngidini sanajan tanganku nandhang sangsara kanggo Asmamu.'

Prokonsul kandha:

'Kowe wis gila amarga sangsara sing kakehan.'

'Kakuwatan Panjenengan sing ageng,' wangsul Prov, 'ora mung nggawe Panjenengan edan, nanging uga nggawe Panjenengan wuta, amarga Panjenengan dhéwé ora ngerti apa sing Panjenengan tindakake.'

Prokonsul kandha:

'Wong cacad, apa kowe wani ngomong kaya ngono marang aku? Amarga aku durung nyopot mripatmu, copot mripatmu.'

Sawisé kuwi rampung, Prov kandha:

'Sanadyan kowe wis njupuk mripatku sing jasmani, kowe ora bakal bisa njupuk mripat iman sing urip.'

Prokonsul kandha:

'Sawise sangsara kaya ngono, kowe ngarep-arep isih urip? Utawa kowe kira kita bakal ngidini kowe mati tentrem?'

'Mangkono kuwi pancen sing tak upayakake,' wangsul Prov, 'kanggo nyekseni bebener lan dipatèni déning kowé tanpa welas asih.'

Banjur proconsul kandha marang para abdi dalem:

'Bawa dhèwèké metu saka kéné, lan sawisé diiket, jaga dhèwèké supaya ora ana sing kenal teka lan ngajèni dhèwèké amarga nentang Gusti.'

Sawisé kuwi, dhèwèké kandha:

'Bawani Andronicus marang aku.'

'Iki dhèwèké,' wangsul sang senturion, 'dhèwèké ngadeg ing ngarep panjenengan, Pak.'

Lan prokonsul kandha marang Andronikus:

'Tawaranna kurban marang para dewa, lan kowe bakal dibebasake saka belenggu.'

'Iku ora bakal kelakon, penyiksa,' wangsul Andronikus, 'aku ora bakal nindakake apa-apa sing bertentangan karo hukum Gustiku.'

Prokonsul kandha:

'Kowe lagi nglantang, Andronikus.'

'Yen aku kesurupan,' wangsul Andronikus, 'mesthi aku bakal manut marang kowe; nanging, amarga aku ngakoni Gustiku, aku ora kesurupan – lan kowe dhewe sing kesurupan lan wuta, amarga kowe nindakake pakaryan setan.'

Banjur proconsul kandha marang para abdi dalem:

'Gawé bundel-bundel suket ilalang, rendhem nganggo lenga banjur kobongna ing wetenge.'

Lan langsung para abdi neges Andronikus, nglebokake ing lemah, lan nyulut ing wetenge akèh iketan alang-alang sing direndem ing lenga. Nanging dhèwèké kandha:

'Sanajan kowe ngobong aku sakabèhé, kowe ora bakal ngalahaké aku, he wong jahat, amarga Gusti ana ing ngarepku, nguwataké aku, lan Panjenengané sing tak sembah.'

Prokonsul kandha:

'Panasna wesi lan lebokna ing antarané drijiné.'

Nanging Andronikus kandha:

'Hei mungsuhé Gusti sing edan, kowe kebak rencana setan; kowe weruh awakku sing wis lelah amarga siksa kowe, lan kowe kira aku wedi marang kowe; aku nduwé Kristus, Putrané Gusti, karo aku, lan aku ngremehké kowe.'

'Wong jahat,' pangandikane prokonsul, 'kowe ora ngerti sapa sing kok sebut—Manungsa sing dihukum mati déning Pontius Pilatus, lan panyiksaané kacathet ing dokumen tertulis.'

'Meneng kowe, wong tanpa Gusti,' wangsul Andronikus, 'awit dudu hakmu ngucapake ala marang Panjenengané.'

Prokonsul kandha:

'Apa gunané kowe nyandhak pangarep-arep marang Manungsa sing kowe sebut Kristus kuwi?'

'Sanyata, paedah ageng,' wangsul Andronikus, 'lan ganjaran ageng; mulane aku sabar nahan kabeh iki.'

Banjur proconsul kandha marang para abdi dalem:

'Bukak cangkemé lan lebokna daging kurban ing kono, banjur siramna anggur.'

Sawisé padha nindakake kuwi, Andronikus kandha:

'Gusti, Gusti! Delengen kekerasan sing tak alami iki.'

Prokonsul kandha:

'Sak suwéné kowe bakal terus nandhang sangsara iki? Mesthiné kowe wis ngrasakaké kurban sing diwènèhaké marang déwa-déwa kita.'

Andronikus kandha:

'Muga-muga sing nyembah arca padha binasa, kowe lan para rajamu!

"Kowe ngina para raja, he wong jahat," pangandikane prokonsul, "sing wis nggawa tentrem langgeng ing donya."

"Aku wis ngutuk para sing ngrusak lan wong-wong sing haus getih," wangsul Andronikus, "sing ngganggu tentrem, lan sing bakal digulingake lan diancurake dening Gusti kanthi tanganing kang kuwasa."

Banjur proconsul kandha marang para abdi dalem:

'Lebokna wesi ing cangkemé, lan patahna untuné; potongna ilat sing ngina iku, supaya dhèwèké ora ngina para raja; lan kobongna ilaté.' Lan para abdi nindakaké kabèh sing diprentahaké déning tukang siksa. Sawisé kuwi, Andronikus ditahan.

Mangkono pungkasaning cathetan sangsara para martir suci, sing dijupuk saka cathetan pangadilan sing disusun para juru tulis nalika para wali suci lagi diadili lan disiksa; bab sangsara lan pati liyane para wali suci, telung priya saleh: Macarius, Felix lan Berius, sing nyekseni pati para martir suci, nulis ing ngisor iki ing suraté marang para wong pracaya[6986] :

Numerius Maximus, proconsul Cilicia, sawisé nyaur Terentianus, sawijining imam saka Cilicia, mènèhi dhawuh supaya amphitheater disiapaké esuk sesuk, sewu langkah saka kutha[6987] , kang arep digunakaké kanggo mbuwang para martir marang kéwan galak. Nalika amfiteater wis kebak wong sing teka kanggo nyekseni panyiksaan, Maximus uga teka kanggo nyekseni tontonan, dene kita[6988] ngadeg ing panggonan sing ndhelik lan nyekseni kanthi wedi banget. Mula, sepisanan wong-wong liya sing dihukum—sing akèh—dilebokake marang kéwan galak; banjur Maximus maréntahaké prajurit nggawa para martir Kristen—Tarach, Probus, lan Andronicus.

Para prajurit meksa wong-wong mau ngusung para martir ing pundhaké, amarga padha ora bisa mlaku merga akèh tatu. Bab kita, nalika weruh para martir digawa mlebu arena, kita ngadhep adoh lan nangis. Lan para wali dibuwang ing tengah arena. Banjur wong-wong padha ketakutan, lan padha mbuang-mbuang tembung marang Maximus amarga paukuman kaya ngono; akèh sing padha bubar saka tontonan, ngina Maximus lan kekejemané. Ndeleng kahanan iki, Maximus mréntahaké prajurit sing jaga supaya nyathet sapa waé sing wis lunga, supaya mengko dhèwèké bisa nyelidiki kesalahané.

Mula dhèwèké mréntahaké supaya kéwan-kéwan galak kuwi dilepasaké marang para martir; lan nalika kéwan-kéwan kuwi ora nyerang, dhèwèké mréntahaké supaya para panyelenggara pertunjukan dipukul nganggo cambuk, lan nuntut supaya kéwan sing paling galak dilepasaké. Ana beruang sing dilepasaké, sing matèni telung wong ing dina kuwi; lan nalika nyedhak Andronikus, beruang kuwi lungguh lan miwiti ngresiki tatu-tatuné. Andronikus, nanging, wiwit nggoda biruang mau, ngarep-arep supaya biruang mau bakal mangan dheweke, nanging biruang mau tetep manut. Prokonsul sing nesu marahi prajurit tombak mateni biruang mau. Banjur Terentian, amarga wedi marang prokonsul, cepet-cepet ngeculake seekor singa betina menyang para martir, sing wis dikirim saka Antiochia. Dilepas ing arena, singa wadon iku mlayu muter-muter, medeni para pamirsa sing padha kumpul; nanging nalika nyedhaki para martir, dheweke nundhuk lan ngglethak ing ngarep Tarach. Tarach nyekel dheweke nganggo tangane lan nyeret, ngarep-arep menawa kanthi cara kuwi dheweke bakal dipangan; nanging singa wadon iku tetep ana ing sisih Tarach, alus kaya anak wedhus.

Ndeleng mujijat iki, wong-wong padha nggero kenceng. Isin lan nesu amarga mujijat iki, prokonsul mréntahaké para abdi supaya nggugah singa wadon, nanging dhèwèké, nggerung banter, mlaku menyang lawang lan miwiti ngigit lawang nganggo untuné. Kabèh wong, ketakutan, padha njerit:

'Bukak lawangé, merga lawangé wis rusak.'

Banjur Maximus, amarga nesu, nyaur Terentianus lan mrentahake supaya para martir suci dipatèni. Tarach, Prov, lan Andronicus dipatèni nganggo pedhang lan dipotong-potong, lan mangkono padha séda[6989] . Nalika piyambakipun ninggalaké tontonan mau, Maximus ninggalaké sepuluh prajurit kanggo jaga jasad para martir, dhèwèké mréntah supaya jasad mau diselehaké ing antarané bangké wong-wong jahat, supaya para Kristen ora bisa ngenali lan nggawa. Nanging kita, nalika ndeleng kuwi, ndedonga marang Gusti supaya paring kasempatan sing becik supaya kita bisa njupuk mau kanthi rahasia. Sawisé kuwi, nalika kita nyedhak, kita weruh para penjaga lagi mangan bengi lan geni kanggo jaga wengi; banjur kita sujud ing dhengkul, ndedonga marang Gusti lan Kristus Panjenengané supaya Panjenengané kersa nepaki pangajab kita – supaya Panjenengané ngutus pitulungan saka swarga lan paringaké awak para wali marang kita. Tiba-tiba ana gempa bumi, disertai guntur,

---

[6986] Ana uga referensi babagan pati para martir suci ing Epistel umat Kristen Anazarvus.

[6987] Amfiteater iku bangunan mbukak wangun oval sing dirancang kanggo pertarungan antarane kéwan lan manungsa. Ing tengahé ana arena (panggonan pertarungan), sing ditutupi pasir. Arena dikelilingi pager. Ing mburi pager ana deretan bangku kanggo umum, sing diakses nganggo undhak-undhakan.

[6988] Tèks iki ditulis saka sudut pandang para Kristen.

[6989] Para martir suci dipercaya wis seda ing taun 304.

kilat, lan udan deres. Kita ndedonga maneh lan nalika nyedhaki mayit-mayit mau, kita weruh yen geni wis mati, lan ora ana siji prajurit sing isih ana, amarga padha mlayu saka udan lan badai. Banjur kita ngangkat tangan marang langit, ndedonga supaya Gusti paring pratandha khusus marang kita kanggo ngenali relik suci para martir, supaya kita bisa ngenali ing antarané akèh mayit liyané. Nanging bengi iku peteng banget. Dumadakan, telung lilin kaya lintang muncul ing ndhuwur relik para wali. Sawisé nyolong relik para martir suci kanthi rahasia, kita mangkat, dipandu déning lilin-langit kuwi. Mèlu lilin-langit mau, kita tekan sisih liya gunung – lan lilin-langit mau sirna saka pandelengan. Nemokake guwa ing kana sing diukir saka watu, kita nyelehake jasad para wali ing njero lan nyegel lawangé kanthi rapet, supaya ora ditemokake déning para kafir[6990] . Sawisé kuwi, kita mlebu kutha kanggo ngerti apa sing kedadeyan, lan krungu yèn para penjaga wis dipatèni déning Maximus. Kita, saka sisih kita, matur nuwun marang Gusti kita Yesus Kristus, sing urip langgeng salawas-lawase.

Aku—Macarius, Felix lan Berius—ngarep-arep nglampahi sisa urip kita ing kene, supaya badan kita bisa dikubur ing kene bebarengan karo para martir suci. Mugi atiné kita dianggep pantes ing swarga, kapenuhan urip langgeng bebarengan karo para martir suci. Bab wong-wong sing kita kirim marang sampeyan karo layang iki, tampi kanthi pakurmatan, awit padha dadi abdi Gusti kita Yesus Kristus. Kita nyuwun supaya sampeyan kelingan kita ing pandonga sampeyan. Mugi sih rahmaté Gusti Allah tansah rawuh ing sampeyan. Amin.

Troparion, Nada 5:

Para martir suci nggumunake kuwasa swarga lumantar pakaryane, amarga nalika isih ana ing badan fana padha nglawan mungsuh gaib nganggo kakuwatan Salib; sawise padha berjuang kanthi becik, padha menang nglawan sing ora katon: lan padha ndedonga marang Gusti supaya paring welas asih marang nyawa kita.

Kontakion, nada 2:

Panjenengan sampun nembéngaké kamulyaning Tritunggaling Suci dhumateng kita, para prajurit gagah lan martir Kristus, kanti Tarach, Prov, lan Andronicus: awit Panjenengan sampun mbukak kablasuhaning kabéh panyiksa Panjenengan, kanthi tabah nandhang sangsara amarga pracaya.

Kosmas saka Maium, pangripta kanon

Dipepering ing tanggal 12 Oktober

Para wong tuwané Santo Yohanes saka Damaskus[6991] sing manggon ing kutha Damaskus, nampani ing omahé sawijining anak yatim Kristen sing jenengé Kosmas, sing asalé saka Yerusalem lan wis dadi yatim nalika isih cilik banget; amarga padha taat banget lan welas asih, Para wong tuwané Santo Yohanes Damaskus nampani dhèwèké minangka anak dhéwé lan ngopeni bareng anaké, Yohanes, kanthi dianggep padha. Sawisé tuku saka wong Agari[6992] sawijining biksu sing jenengé uga Kosmas dadi budhak, padha nyerahaké loro mudha, Yohanes lan Kosmas, marang pangasuhé. Cosmas, sawise sinau saka biksu sing pinunjul kabèh kawruh doktrin Kristen lan sawise nggayuh akal lan kamatangan sing sampurna, ninggalaké donya sing sia-sia lan, sawise mundur menyang sawijining biara[6993] , , nampa paugeran cukur monastik lan makarya kanthi becik ing kono; kaya lintang sumunar

---

[6990] Para martir mau kondhang banget ing jaman kuna. Ing pertengahan abad kaping lima, Auxentius II, Uskup Mopsuestia, mbangun gréja ing kutha kuwi kang dipersembahaké marang para martir suci mau lan sawisé nampa sawatara reliké saka Anazarbus, nyimpen relik mau ing gréja kuwi.

[6991] St. Yohanes saka Damaskus – sawijining hymnographer Kristen lan teolog sing paling luar biasa – seda ing taun 776. Dina perayaane dirayakake dening Gereja tanggal 4 Desember.

[6992] Iku kalebu wong-wong Arab, sing miturut tradhisi asalé saka Ismael, putrané Abraham karo Hajar.

[6993] Papan manggon iki yaiku biara misuwuré St Savvas ingkang disucèkaké. Ing ara-ara samun, Santo Kosmas sinau karya-karya ilmiahé Damascene lan, miturut John saka Yerusalem, kanthi semangat niru Damascene ing katresnané marang kidung rohani, nyipta kidung sing manis lan merdu kanggo Gréja, lan lumantar pakaryan tanpa kendhat dhèwèké nyembahake dhiri minangka Mazmur sing paling merdu marang Gusti. Kajaba iku, ing edhisi paling tuwa saka kidung para Wali Kosmas lan Yohanes—uga ing manuskrip kuna—

ing langit, mangkono uga piyambakipun sumunar ing Gréja Kristus lumantar gesangé lan pencerahan ilahiné. Nalika ikonoklasme muncul ing Gréja, Sang Mulya Kosmas ngajak Santo Yohanes Damaskus supaya nglairaké swara mbela ikon-ikon suci lan nulis risalah babagan pangurmatan ikon kanggo umat Ortodoks, bareng karo Yohanes Damaskus nindakake tugas nyusun karya-karya nglawan para ikonoklas. Panjenengané uga ngreksa layanan ilahi Gréja kanthi troparia lan kanon sing éndah lan kebak inspirasi. Panjenengané ngajèni Kebangkitan Lazarus, sangsara sukarela Kristus, lan sawatara pesta Gusti kanthi kidung[6994] . Sabanjure, Santo Kosmas diangkat dadi Uskup Maium dening Patriark Yerusalem[6995] ; ing jabatan iki piyambakipun makarya kathah lan kanthi cara ingkang nyenengake Gusti Allah, nuntun umatipun menyang panggonan panggembalaan Kristus ingkang nylametake, lajeng piyambakipun tentrem sumandheg ing Gusti, sawise ngancik yuswa ingkang sampurna[6996] .

Kontakion, Nada 8:

Kinongsi kabecikan, ya Cosmas sing kaparingan wahyu dening Gusti, kowe dadi hiasan Gréja Kristus: amarga kanthi kidungan kowe ngias panggonan sing berkah iki. Nanging ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané nylametaké kita saka kabèh tipuan mungsuh, nalika kita nyuwun marang kowe: Sugeng, Bapa wong mlarat.

Uripé Santo Martinus sing welas asih, Uskup Tours

Dipepering ing tanggal 12 Oktober

[6997]Santa Martinus asalé saka Pannonia, saka kutha Sabaria[6998] ; wong tuwané padha dadi penganut pagan. Bapakné biyèn dadi prajurit biasa, nanging amarga pangabdiané sing telaten munggah pangkat dadi tribune militer

---

kidungané St. Kosmas tansah diarani kidungané Kosmas saka Yerusalem, sing negesake panemu Yohanes saka Yerusalem dhéwé yèn St. Kosmas nyipta kidungané ing biara St. Savvas.

[6994] Saliyane kidung kanggo Minggu Palem, Kebangkitan Lazarus lan Sangsaite Kristus—sing kanthi bener dianggep minangka karya paling apik lan paling sakral saka pangarang kidung paling luar biasa ing Gréja Kristen Ortodoks iki—kanon-kanon sing diilhami déning St Cosmas wis kaestokaké kanggo Pangantening Ibuné Gusti, Kelahiran Kristus, Pengagungan Salib Suci, Persembahan Sang Gusti (kanthi stichera), Pembaptisan Sang Juruslamet, Pemeteraan Sang Gusti (kanthi stichera), Pentakosta, lan tripesnitsa kanggo Senin, Selasa, Rebo, lan Jemuwah ing Minggu Suci. Ing babagan iki, sejarawan gereja kondhang abad kaping 14 Nikiforos Kallistos nyerat manawa St Cosmas minangka sing pisanan nyipta tripesants 'miturut gambar Sang Tritunggal'. St Cosmas saka Maium uga dianggep nyipta kidung ilham kanggo ngurmati Ibune Gusti Allah: 'Kerubim Sing Paling Kinurmatan', kanon kanggo Kemis Agung, kidung papat bait kanggo Kemis Agung, ikos lan 14 kondak kanggo Pangaso Ibune Gusti, kanon kanggo Yusuf Tunangan, Raja Daud, Panggure Martir Agung George, Gregorius Teolog, lan sawetara kidung gerejawi liyane. Babagan kidung paling misuwur kanggo Ibune Gusti, 'Cherubim Paling Kinurmatan', ana tradisi gréja sing nyimpen manawa kidung iki paling nyenengake kanggo Sing Paling Suci, lan Panjenengané, muncul marang Sing Kinurmatan kanthi pasuryan sing bungah, ngendika: 'Kidung-kidungmu nyenengake Aku, nanging sing iki luwih nyenengake tinimbang kabèh sing liyané; Aku seneng karo wong-wong sing nyanyi kidung rohani, nanging aku ora tau sakcedhak karo wong-wong mau kaya nalika padha nyanyi kidung anyar saka kowe iki.' Nikiforos Kallistos uga nyathet manawa wong-wong sing bisa merenung babagan rohani sabanjure weruh Sang Ibune Gusti sing Maha Suci pirang-pirang kaping maringi berkah marang wong-wong sing nyanyi kidung iki. Tradisi iki uga dibuktekake kanthi panggunaan saben dina saka kidung iki, kaya sing diatur ing teks liturgi. Ing kabèh kidungé St. Cosmas saka Maium, basané tansah sugih makna nanging ringkes, melodi, kebak kamulyan sing sakral, pangurmatan, lan inspirasi Kristen sing artistik banget. Ing ibadah Yunani kanggo St. Cosmas, kita maca: 'Delengen sitar rohani, lira suci, ngundang kabèh menyang dhaharan mistik: Cosmas sing suci lan mulya nyuguhaké kidung manis kaya madu, muni suci... Pamimpin para penyanyi, padha karo para guru, tuladha sejati saka kidung rohani sing harmoni, trompet sing merdu, sumber éndah saka kidung sing merdu, pembela semangat saka kidung malaékat—aku kepéngin ngias Kosmas nganggo kidung." kidungan-kidungané St. Cosmas saka Maiuma wiwit jaman mbiyen wis tansah diurmati lan dihormati banget déning Gréja.

[6995] Mayum iku kutha pelabuhan ing Palestina, sing dadi pelabuhan kanggo Gaza, sawijining kutha kuna sing wigati ing nagara kuwi, ora adoh saka Yerusalem. – Santo Kosmas kapilih dadi Uskup Maiuma, nglawan kersané, déning sinode lan dikonsèkrasi déning Patriark Yohanes V saka Yerusalem watara taun 735. Sanadyan sawisé dikonsèkrasi dadi uskup, dhèwèké tetep njaga hubungan kekancan karo Santo Yohanes saka Damaskus.

[6996] St. Kosmas saka Maium † watara taun 787.

[6997] Yaiku, sadurunge nggayuh pangkat komandan resimen mandiri sing misuwur ing tentara.

[6998] Pannonia iku salah siji wewengkon wigati ing Kakaisaran Romawi ing sacedhake Kali Donau; saiki dadi péranganing Hongaria. Sabaria saiki dikenal minangka Stein an der Anger. Santo Martinus lair ing separo kapisan abad kaping 4.

lan nggayuh pangkat sing dhuwur. Martin nglampahi masa ciliké ing Ticino[6999] , ing ngendi nalika dhèwèké isih bocah, bapaké kudu pindhah amarga tuntutan tugasé. Wiwit isih cilik, sang wali wis nyenengaké Gusti lumantar alusé, welas asihé, lan resiké atiné, nampilaké pratandha panggilan saka dhuwur. Ing wektu kuwi, iman Kristen sumebar kanthi cepet lan terang-terangan ing saindenging Kakaisaran Romawi, lan Martin, sawisé ketemu karo para wong pracaya, krungu saka wong-wong mau kabeneran iman Kristen lan wiwit ngupaya kanthi sakabehing atiné, mangertèni kabeneran mau nganggo atiné sing resik lan durung kena cacad. Kanthi kebak semangat marang kabecikan lan urip suci wong Kristen, bocah iku nalika umur sepuluh taun, nglawan karsa wong tuwane, dadi katekumen. Dheweke ora ngetutake sinau donya, mung wareg karo piwulang Kristus. Nalika umuré rolas taun, dhèwèké nduwèni kepinginan suci kanggo dadi pertapa, niru urip asetik piyambakané Santo Antonius. Nanging Gusti Allah nduwèni rencana liya, supaya kesuciané luwih cetha katon sanajan sadurungé dhèwèké padhang ing baptisan. Bapak Martin banget ora seneng karo paseduluran anaké karo wong Kristen lan kecenderungan religiusé, luwih-luwih amarga, digerakké déning ambisi, dhèwèké kepéngin mbentuk bocah sing kuwat lan energik iki dadi prajurit unggul sing bakal nggawa kamulyan marang jenengé ing medan perang. Mula, nalika Martin umuré limolas taun, miturut prentah kaisar sing nemtokake yèn putrané veteran[7000] kudu mlebu tentara, bapakné nyekel dhèwèké, ngiket nganggo ranté lan meksa dhèwèké ngucapaké sumpah militer. Minangka putrané tribune lan priya enom sing pinunjul lan gagah, Martin dadi perwira kavaleri lan éntuk kapercayan gedhé saka atasané.

Posisi anyar Martin sing pinunjul ora ngganti cara uripé sing andhap asor lan taat. Kasilé wis cukup kanggo nduwé loro utawa luwih abdi saka antarane prajurit; nanging dhèwèké wareg mung karo siji, sing diperlakokaké ora kaya budhak nanging kaya kanca lan sedulur, lan dhèwèké luwih akèh mbantu tinimbang sing ditampa. Dheweke nuduhake katresnan gedhe marang kanca-kancane prajurit lan maringi inspirasi ora mung katresnan sing tulus nanging uga pangajab marang uripe sing ketat lan luhur ing tengah godaan sing terus-terusan. Sanajan dadi prajurit, Martin nyawisake awake dhewe sakabehe kanggo pakaryan amal Kristen. Mung njupuk saka gajiné apa sing perlu kanggo uripé lan nolak kabèh liyané, dhèwèké migunakaké sisa kuwi kanggo nulungi wong sengsara, ngagem sandhangan marang wong sing ora nduwé, maringi mangan marang wong mlarat, lan nindakake pakaryan liya sing welas asih.

Martin ngabdi ing Gaul[7001] . Bareng karo pasukane, dhèwèké ditempatake ing markas mangsa adhem ing Amiens[7002] . Mangsa adhem kuwi pancèn banget abot, lan Martin, sing tansah misuwur amarga welas asihé, malah luwih loman wektu kuwi kanggo nyukupi pangan lan pangopènan wong mlarat saka sumber dayané dhéwé. Sawijining dina, nalika piyambakipun lumampah liwat gapura kutha, piyambakipun nemoni wong mlarat setengah telanjang, meh kabeyan amarga adhem banget. Wong-wong sing liwat ora nggatekake lan ninggalake piyambakipun tanpa pitulungan, mbok menawa amarga padha butuh lan ora duwe apa-apa kanggo dibagi. Martin uga ora duwe apa-apa; dhèwèké ora bisa maringi sedekah marang pengemis kuwi, amarga kabèh dhuwité wis diwènèhaké sadurungé. Nanging atiné krasa lara lan welas nalika ndelok wong sengsara kuwi. Mula Martin, tanpa ragu lan mung kepengin maringi pitulungan langsung marang wong sengsara kuwi, kanthi cepet nyopot sabuk militere, nyopot jubahé, lan misahaké dadi loro. Siji diwènèhaké marang wong mlarat sing kedinginan, déné separo liyané digunakaké kanggo nutupi awaké dhéwé. Sawetara wong sing liwat ndeleng tumindak iki banjur padha ngguyu marang dheweke, amarga kagungan sandhangan sing aneh. Nanging atiné prajurit welas asih iku kebak kabungahan; dhèwèké ora keganggu déning ejekan mau, éling marang pangandikane Sang Juruwilaha: *'Aku telanjang, lan kowé ngagengké Aku… awit apa waé sing kowé tindakaké marang salah siji saka sedulurku sing paling cilik iki, iku kowé tindakaké marang Aku'* (Matéus 25:36).

Lan Gusti nguwatake iman Martin lan nglipur dheweke amarga welas asihé sing gedhé kanthi panglihatan swarga. Ing wengi iku, nalika dheweke turu, Martin weruh Gusti Yesus Kristus, kang rawuh marang dheweke nganggo jubah abang setengah , banjur dhèwèké dhawuh marang Martin supaya ndeleng lan mirsani apa iku ora

---

[6999] Ticin – saiki Pavia, sawijining kutha gedhé ing Italia lor ing Kali Ticino, ora adoh saka panggonané mili menyang Kali Po.

[7000] Iki istilah sing digunakake déning wong Romawi nalika Kakaisaran kanggo nyebut prajurit veteran sing durung dipensiun; padha bebas saka kabèh pakaryan lan mung dipanggil kanggo tugas aktif kanggo mbela tanah air saka mungsuh njaba.

[7001] Gaul – Prancis saiki.

[7002] Amiens – saiki kutha krajan departemen Somme ing Prancis, ing pinggir kali sing jenenge padha, 124 versts ing lor Paris.

persis setengah jubah sing wis diwènèhaké marang pengemis ing gapura; Martin meneng kanthi ajrih; nalika Kristus ngadhep marang kumpulan malaikat sing padha ngadeg ing ngarepé lan kandha banter:

'Martin wis ngagem Aku nganggo jubah iki, sanadyan dhèwèké isih mung katekumen.'

Seneng banget amarga panglihatan sing éndah lan maringi panglipur kuwi, priya enom kuwi tangi. Kedadéan iki ana telung taun sawisé dhèwèké mlebu dadi prajurit. Sawisé kuwi, Martin ora ragu-ragu manèh lan langsung nampa baptisan suci nalika umuré wolulas taun. Sawisé dibaptis, dhèwèké malah tambah kepéngin ninggalaké dinas militer, sing pancèn bertentangan karo watak suci lan ora cocog karo kepénginané kanggo urip nyendiri lan askétis. Nanging, dhèwèké kapaksa nundha nepaki kepénginané mau. Tribuné, sing biyèn dadi wong Kristen, banget ora gelem pisah karo dhèwèké. Nalika Martin ngandhani niyaté arep ninggalaké dinas militèr lan dadi biksu, tribuné janji yèn dhèwèké sabar nganti pungkasan masa dinas, dhèwèké uga bakal ninggalaké dinas bareng Martin lan nyingkirké donya. Martin kapaksa manut kersané tribune lan tetep ing tentara rong taun manèh, melu ing kampanye abot Raja Constantius nglawan wong Alemanni sing galak[7003] .

Sajrone kampanye-kampanye iki, sing ditindakake kanggo nolak serangan tanpa kendhat saka akèh barbar ing wilayah tapel wates Kakaisaran Romawi, komando detasemen ing ngendi Martin ngabdi dipercayakaké déning kaisar marang sepupuné, Julian, sing wis diangkat dadi Kaisar[7004] . Pasukan iku ora cukup akèh, lan Julian, kanggo nyemangati prajurit-prajurité, mutusaké maringi hadiah saka rampasan perang sing dijupuk saka wong Alemanni. Kanggo luwih nyemangati para prajurit sadurungé perang sing bakal teka, Julian mréntahaké supaya saben prajurit dipanggil miturut jenengé lan piyambak maringi hadiah mau. Nalika Martin dipanggil, dhèwèké maju lan kanthi wani kandha marang komandané:

'Kaisar! Nganti saiki aku wis ngabdi ing pasukan kavaleri, nanging saiki wenehana aku mlebu ing pangabdian marang Gusti. Wenehana wong liya sing bakal nerusake pangabdianmu kanggo nampa hadiahmu! Bab aku, aku iki prajurit Kristus lan mula aku ora kena perang maneh kanggo kowe.'

"Kowe pengecut, Martin," wangsul Julian sing nesu karo nyalahake. "Pertempuran bakal kelakon sesuk. Nanging sing nyurung kowe nyingkiri tugasmu iku wedi perang, dudu wedi marang Gusti."

Nanging Martin nerusake kanthi wani:

'Yen kowe nganggep penolakané aku iki ketakutan tinimbang kesetiaan, pasang aku piyambak sesuk, tanpa senjata apa waé, ing pérangan paling mbebayani ing medan perang. Banjur kowe bakal weruh yèn, tanpa senjata apa waé, mung nganggo asmané Kristus lan pratandha Salib Suci Panjenengané, aku bakal maju tanpa wedi marang barisan mungsuh.'

'Mesthi,' ujare Julian, banjur mréntahaké Martin supaya dijaga nganti esuk.

Nanging esuké, nalika weruh tentara Julian sing tertata apik banget, wong Alemanni ngutus utusan marang dhèwèké kanggo rembugan tentrem, nawakaké pasrah sakabèhé. Damai kasebut rampung. Sawisé kuwi, Martin dibebasaké saka sumpah militèr lan langsung buru-buru ninggalaké tentara. Dhèwèké mangkat menyang Poitiers kanggo nggoleki Hilary, Uskup kutha kuwi[7005] , sing misuwur amarga kasucian uripé lan kawruh Kristen ortodoksé, supaya dhèwèké bisa nyandhak pandhuan rohani saka wong suci iki. Hilary nampani pemuda mau kanthi katresnan sing tulus lan, sawisé sawatara wektu nguji wataké, kepéngin ngangkat dhèwèké dadi diakon; nanging Martin, amarga andhap asor sing jero, nolak jabatan kuwi, lan mung bisa diyakinké kanggo nampa peran sing luwih prasaja, sanadyan luwih abot, minangka ahli pangusiran setan[7006] . Sawisé mung sawatara wektu ing jabatan anyaré, Martin wiwit kuwatir amarga mikir yèn wong tuwané isih dadi penganut pagan, lan sawisé nduwé pangliyan ing ngimpi, dhèwèké banjur mangkat bali menyang tanah kelairané sawisé sawatara wektu kanggo

---

[7003] Alemanni iku sawijining suku Jermani sing garang sing manggon ing antarané Kali Donau, Kali Main, lan Rhine Lor, cedhak provinsi tapel wates Kakaisaran Romawi, sing kerep padha nindakake serangan ngrusak. Kampanye Kaisar Constantius nglawan Alemanni kelakon ing taun 354–355.

[7004] Yaiku asistèn lan mitra panguwasa kaisar, sing diarep-arep bakal dadi penerusé ing wektu sing pas. Kanthi sebutan 'Julian' dimaksudaké sepupu lan penerusé Constantius, sing mlebu ing sajarah minangka Julian si Murtad.

[7005] St. Hilarion, Uskup Poitiers, Bapa Gereja sing misuwur lan pembela Ortodoksi, † 368. Dina rayahé ing Gereja Roma dirayakaké tanggal 14 Januari. Asmané ora katon ing mensiones saiki ing Gréka, sanadyan kasucianing uripé ora diraguhi lan kabukten déning mujijat. Poitiers iku kutha utama ing departemen Vienne, Prancis, watara 340 versts ing kidul-kulon Paris.

[7006] Iki sawijining pangkat istimewa ing kalangan rohaniawan Gréja Kristen wiwitan, kang dumadi saka pangucapan pandonga khusus marang wong-wong kang kesurupan roh jahat, wong kang nandhang epilepsi, lan wong-wong liya kang nandhang lara kang padha. Saiki, ora ana pangkat istimewa kaya ngono ing Gréja.

nginjili wong tuwané supaya pracaya marang Kristus. Dheweke kudu nyabrang Pegunungan Alpen[7007] , asring kesasar ing alas gunung sing ora ana dalane lan ngadhepi bebaya saka para perampok. Ing sawijining wektu, dheweke tiba ing tangan para perampok. Salah siji perampok ngangkat pedhangé arep motong sirah Martin, nanging kancané, sing welas asih marang pemuda iku, nyegah serangané. Martin diiket lan dipasrahaké marang perampok sing wis nylametaké nyawané:

"Sapa kowe?" pitakoné sang perampok.

"Aku iki wong Kristen," wangsulane pemuda iku alus.

Sawisé kuwi, ana pacelathon dawa antarané wong loro mau, nalika pacelathon kuwi Martin marakaké kesan gedhé marang maling mau nganti dhèwèké isin karo uripé sing ala lan memalukan. Dhèwèké langsung mbebasaké Martin lan kanthi nangis wiwit nyuwun marang Martin supaya ndedonga kanggo dhèwèké. Sawisé kuwi, mantan perampok mau nglakoni urip sing saleh lan mengko manggon dadi biksu ing biara Gallic Saint Martin.

Sawisé pungkasané mlebu Italia lan nerusaké lelampahané, ing tengah akèh cobaan lan kasulitan, Martin kepethuk karo wong sing rupané banget nggrantesaké lan medeni, sing nyerang dhèwèké nganggo guyub pitakon-pitakon nggrundel, kanthi ngupaya banget njaluk jawaban saka ngendi dhèwèké arep lunga.

'Aku arep lunga,' wangsul Martin, 'menyang endi wae Gusti nelpon aku.'

"Apik tenan," ujare wong sing takon mau kanthi nesu, "nanging elinga, ing endi wae kowe lunga lan apa wae sing kowe lakoni, aku bakal tansah dadi mungsuhmu."

Pangalaman lan paguneman iki ninggalaké kesan jero ing atiné Martin; nanging dhèwèké ora keder, mung ngendika alus lan kanthi pracaya kiyat marang Pangayomaning Gusti sing maha apik:

'Gusti Allah ana ing sisihku; aku ora wedi apa wae sing bakal ditindakake manungsa marang aku.'

Nalika krungu tembung-tembung kuwi, wong sing ngomong karo Martin langsung sirna. Banjur Martin mangertèni yèn kuwi mungsuh lawasé manungsa – setan, sing wis njupuk wujud manungsa.

Sawisé tekan omahé kulawargané, Martin nemokaké yèn wong tuwané isih urip. Bapakne nambani dheweke kanthi kasar banget lan tetep ora gelem nampa ajarane. Nanging ibune kapincut karo alesan-alesane lan padhang pikiran dening pepadhanging Injil, kaya akèh warga liyane ing kutha asalé. Nanging kasuksesan panginjilan sang wali ing Sabaria ora suwe. Ing wektu kuwi, amarga perlindungan sing diwènèhaké marang para Arian déning Raja Constantius sing ora pracaya marang Gusti, ajaran sesat mau wis nyebar ing saindenging Pannonia; Martin nglawan doktrin ala iki lan, amarga kuwi, dhèwèké dianiaya lan sawisé disiksa, dhèwèké diusir saka kutha. Dheweke mangkat menyang Italia lan sawisé manggon ing Mediolanum[7008] , mbangun sel pertapa kanggo dhéwé ing kana; nanging sanadyan saka kono, sawisé nahan macem-macem panganiayaan lan caci maki, dhèwèké diusir déning uskup Arian Auxentius. Sang wali banjur mutusaké dadi pertapa ing pulo watu sepi Gallinaria, saka kono dhèwèké pindhah menyang Capraria[7009] , sing sakabèhé ora ana sing manggon amarga kebak ula berbisa. Ing kono dhèwèké urip kanthi kontemplasi lan pandonga mung karo siji kanca, mung urip saka tanduran alas. Kanthi pangayomaning Gusti, wong suci sing tapa brata iku kaancani kanthi mujijat, lan dhèwèké ora cilaka saka ula-ula mau.

Nalika krungu yèn guruné, Hilary, sing wis diusir saka Poitiers déning para Arian, diparingi idin bali, Martin mangkat menyang Poitiers kanggo nyawiji karo dhèwèké, lan sawisé limang taun pisah, padha silih rangkul kanthi kabungahan . Hilari manèh ngajak Martin supaya nampa jabatan presbiter utawa paling ora diaken, nanging Martin kanthi keras nolak, kepéngin tetep dadi biksu prasaja nganti pungkasaning uripé. Hilarius maringi idin marang Martin kanggo ngedegake komunitas biara lan nyedhiyakake panggonan kanggo tujuan iki ora adoh saka Poitiers, ing desa Locociag utawa Ligouze[7010] . Kanca-kanca lan murid-murid kanthi cepet padha nglumpuk ing sacedhake pemuda saleh iku kanggo sinau saka dheweke babagan urip biara sing sampurna. Martin nampani

---

[7007] Gunung Alpen iku gunung paling dhuwur ing Éropah, mbentang ing wangun lengkungan ngubengi kabèh Italia Lor, misahaké Semenanjung Apennine saka daratan utama ing kabèh sisih.

[7008] Mediolan – saiki Milan – iku kutha paling wigati ing Italia Lor, ing wewengkon Lombardy; kutha iki diadegaké ing jaman kuna lan tansah nduwèni makna gedhé.

[7009] Gallinaria iku sawijining pulo ing Segara Tirrenia, ing Liguria ing Italia lor. Capraria iku pulo cilik ing segara sing padha.

[7010] Biara Santo Martin dumunung watara 8 versta saka Poitiers. Iku biara pisanan sing diatur kanthi tertib ing Kulon, lan Martin dianggep minangka salah siji pangadeg utama biara ing Kulon.

saben wong kanthi katresnan lan dadi tuladha paling becik babagan urip asetik sing nyenengake Gusti kanggo kabeh. Sanajan meh ora nate nampa pendhidhikan formal, dheweke, kanthi kakuwatan sih-rahmat Kristus sing manggon ing sajroning atine, dipandu dening renungan bab Gusti lan tumindak urip monastik sing luhur, panjenengané maringi pencerahan lan nuntun malah marang wong-wong sing wis akèh kawruh lan jero pamanggihé ing dalan urip Kristen sing sejati; sawatara saka wong-wong mau, ing sangisoré pangaribawa panjenengané, nilar donya sing sia-sia, nyawisaké awaké dhéwé sakabèhé kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan kanggo urip tapa brata ing ara-ara gersang. Biara Santo Martin mekar lan dadi misuwur ing wektu sing cendhak, muncul minangka biara pisanan ing Gaul lan dadi papan wiwitan monastisisme sing kondhang ing tanah kuwi.

Ing wektu kuwi, salah siji katekumen sing mlebu ing biara Santo Martin kanggo nampa piwulang sing mbangun iman lan urip sing taat nanging durung dibaptis, dumadakan lara demam lan seda. Romo sing Mulya wektu kuwi ora ana ing biara. Nalika piyambakipun wangsul, piyambakipun nemu mayit katakumen ingkang sampun seda ing antawisipun sedulur-sedulur ingkang sami nangis. Sang Bapa ingkang Mulya ngusir sedaya tiyang saking sela lan, kanthi sujud ing pandonga, sawisé kalih jam, kanthi sih-rahmaté Kristus, nguripaké manèh tiyang ingkang sampun seda wau. Tiyang wau, ingkang sampun urip malih, langsung nampi Pembaptisan Suci lan salajengipun gesang kanthi nyenengaké manahé Gusti Allah ngantos suwé. Sawisé kuwi dhèwèké nyritakaké yèn nalika nyawané wis metu saka badané, dhèwèké digawa ngadhep marang sawijining Hakim kang medeni, sing maringi paukuman salah marang dhèwèké; nanging loro malaékat kandha marang Hakim yèn dhèwèké kuwi wong sing dipanjatké Martin, mula Hakim banjur mréntah supaya dhèwèké dibalèkaké marang Martin.

Wiwit wektu kuwi, kasohor Martin minangka wong apostolik sing suci lan nggumunake, kang diparingi kuwasa saka dhuwur.

[7011]Narik akèh murid saka macem-macem lapisan masyarakat lan status sosial, lan ngaruhaké wong-wong mau liwat tuladha uripé sing luhur lan ketat tapa brata, Santo Martin uga nduwèni pangaruh gedhé marang wong-wong mau liwat piwulangé. Dheweke dhéwé kanthi cetha ndeleng bebeneré Kristus lan yakin tenan marang kuwi, lan kanthi cetha, semangat, prasaja, lan daya meyakaké sing padha, dhèwèké bisa nyritakaké lan nerangaké marang wong pracaya lan wong ora pracaya. Dhèwèké seneng mulang nganggo parabel, sing marakaké kesan jero marang para pamirsa.

Ndeleng tumindak agungé Santo Martin lan ora bisa nampa uripé sing suci lan nyenengaké Gusti Allah, mungsuh kuna umat manungsa – setan – nglawan dhèwèké kanthi ala, muncul ing ngarepé lan nggodha dhèwèké kanthi kabèh cara sing ana. Nanging sanajan sang wali tansah weruh setan-setan lan Pangeran Setan dhéwé ing sakupengé, dhèwèké ora nate nuduhaké wedi sakcilit. Dhèwèké malah kanthi teges nantang setan kanggo gelut.

"Yen kowe duwe pangaribawa marang aku," ujare, "buktekna nganggo tumindakmu."

Banjur Setan nyoba ngapusi lan nggodha sang wali kanthi nggawé wujud malaikat pepadhang, amarga, kaya sing diandharaké Rasul, kadhangkala *'Setan dhéwé nyamar dadi malaikat pepadhang'* (2 Kor. 11:14). Mula, sawijining dina, dheweke muncul marang Martin nalika lagi ndedonga, didahuli lan dikelilingi cahya abang, nganggo busana kraton, dihiasi mahkota mutiara lan emas, nganggo sandal sing dilapisi emas, lan kanthi pasuryan sing cerah lan bungah. Nalika ndeleng penampakan sing luar biasa lan nggumunake iki, Martin ing wiwitané bingung banget, lan loro-loroné meneng suwé. Akhiré, setan kandha:

'Apa kowe ngerti, Martin, sing saiki kowe deleng? Aku iki Kristus. Sadurunge aku muncul maneh kanggo Rawuh Kapindho, aku kepengin mbukak marang kowe.'

Wong suci kuwi ragu lan ora mangsuli.

"Napa kowe ragu pracaya marang panglihatan iki?" ujare setan. "Aku iki Kristus."

Banjur Martin, sing kaparingan wahyu dening Roh Suci, nyadari yèn kuwi setan, lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus ora janji manawa Panjenengané bakal muncul nganggo werna ungu lan makutha kang sumunar. Aku ora gelem pracaya yèn aku nyekseni rawuhé Kristus nganti Panjenengané teka kanthi wujud sing padha kaya nalika Panjenengané nandhang sangsara, lan sing paling utama, nganti Panjenengané kanthi cetha nuduhaké tatu-tatu sing digawa saka salib.'

[7011] Antarane ana wong sugih jenenge Sulpicius Severus, salah siji panulis kuna ing Gréja Kulon sing paling pinunjul, sing mengko dadi biografer Martin, lan salah siji murid paling cedhak lan paling unggul saka sang wali – Gallus, saka critane Gallus mau Sulpicius nyathet akèh babagan urip Martin.

Banjur setan sirna kaya udhara lan ngisi sel kuwi karo ambu sing nggegirisi banget nganti ora ana sangsi manawa iku pancen setan.

Nanging, saliyane saka panglihatan sing ngapusi iki, sang wali uga ngalami panglihatan malaékat lan para wali Gusti saka alam liyané sing maringi panglipur lan kebak sih; mula, para rasul suci Petrus lan Paulus kerep rawuh marang dhèwèké lan maringi panglipur lumantar pacelathon sing diilhami déning Gusti. Kurnia Gusti kanthi cetha nyawiji marang Santo Martinus, katon kanthi nyata ing ngarsané para muridipun, utamané nalika piyambakipun nindakake Liturgi Ilahi kanthi raos pangraos lan ing wektu piyambakipun mberkahi umat. Mangkono, ing sawijining wektu padha weruh nalika piyambakipun ngangkat tangan tengen kanggo maringi berkah, sumunar padhang kang luar biasa saka tangan mau. Ing wektu liyane, padha weruh padhang kang muncul ngubengi bathukipun.

'Kutha sing diadegaké ing pucuk gunung ora bisa didhelikaké. Uga ora ana wong sing nyalakaké lampu banjur nyelehaké ing sangisoring mangkok, nanging ing panglampu, lan padhangé maringi pepadhang marang kabèh wong ing omah' (Matéus 5:15). Mangkono, babagan Santo Martinus, dadi cetha marang kabèh yèn Gusti Allah wis milih dhèwèké ora mung kanggo pakaryan meneng ing sepi lan tentremé sel biara, nanging kanggo nempatké dhèwèké ing pucuk lilin Gréja, supaya lumantar karunia kang kebak sih, karya-karya becik lan urip suci, dhèwèké bisa padhangaké wong-wong pracaya minangka panggembala wedhusé Kristus sing akèh. Ketenarané sing ageng lan saya mundhak ndadèkaké mesthi yèn jemaat sawijining gréja ora suwé bakal ngajokaké dhèwèké dadi uskup. Mula, nalika kursi uskup ing kutha Tours[7012] dadi kosong, wong-wong padha kepengin nduwéni Santo Martinus minangka uskupé. Nanging ing wektu sing padha, kabèh padha ngerti kerendahan atiné Martinus sing jero, sing biyèn ndadèkaké dhèwèké terus nolak diangkat dadi imam utawa malah diakon. Mula saka kuwi, padha mutusaké nggunakake tipu muslihat lan kekerasan. Ana sawijining warga kutha sing jenenge Ruricius teka marang sang wali ing biarané, banjur nyuwun-nyuwun ing sikilé, nyuwun supaya dhèwèké teka lan ndedonga kanggo garwané sing lagi lara. Sang wali banjur mangkat; nanging ing kana dhèwèké dikelilingi déning akèh wong, sing kanthi paksa nggawa dhèwèké menyang kutha lan bebarengan ngumumaké dhèwèké dadi uskup.

Sawisé diangkat dadi uskup, Santo Martin ora owah babar pisan; dhèwèké tetep kaya biyèn, dadi tuladha andhap asor sing jero tumrap kabèh wong, puas nganggo sandhangan prasaja lan panganan sing paling saderhana, lan nyawisaké akèh wektu kanggo tapa brata monastik, mundur saka donya lan nggolèki meneng. Ora adoh saka kutha, dhèwèké milih panggonan alas sing sepi kanggo tapa brata monastik; panggonan iki dilindhungi tebing lan, ing salah siji sisih, déning Kali Loire, lan mung bisa digayuh liwat siji-sijiné dalan setapak. Ing kéné, Santo Martin mbangun sel kayu. Para asket liyane sing ngupaya urip piyambakan uga wiwit mapan cedhak dheweke. Sawetara mbangun gubug kanggo awake dhewe, dene liyane ngegali guwa ing watu gunung. Kanthi mangkono, sawijining komunitas nganti 80 sedulur nglumpuk ing sakupenge Santo Martin, lan sawijining panggonan monastik anyar kabentuk. Panggonan iku dijenengi Biara Martin, uga dikenal minangka Biara Agung, lan mengko dadi Marmoutier ([7013]). Para biksu ing biara iki ngetutake paugeran Martin lan nyawisake awake dhewe kanggo nglakoni puasa lan pandonga miturut pandhuané sing wis pengalaman, adhedhasar piwulangé sing maringi panglipur nanging prasaja lan gampang dingerteni, uga tuladha uripé sing banget tapa brata. Para sedulur ora nduwé apa-apa kanggo dhéwé; kabèh diduwèni bebarengan. Padha ora diidini tuku utawa adol apa-apa, lan saka kabèh pakaryan manual, mung para biksu enom sing diidini nyalin naskah buku suci lan pangajaran; para tuwa, kosok baliné, nyawiji mung kanggo pandonga. Padha arang ninggalake selé, kejaba kanggo ibadah bebarengan; ora ana sing ngombe anggur, kejaba mbok menawa sing lara; panganané, sing dipangan sapisan saben dina, mung roti, sayur-sayuran, lan zaitun; sandhangané digawe saka wol unta sing kasar, sanadyan akèh biksu sing asalé saka kulawarga bangsawan. Para sedulur urip kanthi patuh tanpa syarat lan umume meneng. Saka biara iki metu akèh uskup sing nyambut gawe abot kanggo nyebar pencerahan Kristen marang wong-wong pagan.

St. Martin piyambak makarya kanthi semangat kanggo ngowahi para penganut pagan lan nglairake pangibadah arca ing meh kabèh wilayah Gaul. Ing pelayanan apostolik iki, dhèwèké mbuktèkaké yèn dhèwèké iku pangkotbah sing wani, tanpa wedi, lan rela ngorbanaké dhiri kanggo nyebaraké kabeneran Kristus. Kanggo tujuan

---

[7012] Tours iku sawijining kutha ing Gaul, ing pinggir kiwa Kali Loire, 238 versts ing kidul-kulon Paris.

[7013] Biara Marmoutier sabanjure dadi misuwur banget lan nduweni peran wigati ing sajarah monastisisme, ora mung ing Gaul nanging uga ing saindenging Kulon.

iki, Martin kerep ninggalake biara sing dikasihi lan lelungan liwat tanah-tanah sacedhake, ngrusak papan suci pagan lan ngethok wit-witan suci para penyembah berhala; dhèwèké mbangun gréja lan mulang para pagan bab iman Kristen. Panginjilan Santo Martin bab Injil luwih sukses amarga asring dibarengi pratandha lan kaajaiban, sing ditindakake sang wali liwat kuwasa Kristus ing ngarepé kabéh wong sing ora pracaya. Panggonan kapisan sing wong-wong pagan diowahi dadi Kristen yaiku Amboise[7014] . Sawisé ngedegaké gréja ing kono liwat panginjilané, dhèwèké nyerahaké pangelolaan lan pangopènan gréja mau marang sawatara muridé. Nanging paganisme isih kuwat ing kono, lan umat Kristen ngadhepi bebaya gedhé saka wong-wong sing ora pracaya; amarga isih ana candhi pagan kanthi arca gedhé sing disembah déning wong-wong. Para murid Santo Martin ora wani ngrusak papan suci pemujaan berhala iki, sanajan ana dhawuhe sang santo. Martin piyambak bali menyang Amboise, nanging nyadari yèn pancèn bakal angel ngrubuhaké candhi kuwi. Banjur dhèwèké milih panggonan sepi lan nglampahi sakwengi kanthi pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah. Lan Gusti mireng pandonga abdi sing setya iku: ing esuk ana prahara nggegirisi sing ngrubuhake candhi pagan mau lan mecah arca ing jerone.

Nalika lelungan ngliwati tanah Edouans[7015] kanggo nyebarake Injil, Santo Martin tekan kutha Augustodona[7016] lan mandheg ing kana kanggo ndedonga ing makam martir suci Symphorian lan mbantu Uskup Simplicius ngilangi paganisme. Ing sacedhake kapel ing ngendi relik-relik Santo Symphorian[7017] disimpen ana candhi pagan sing didedikasikake kanggo Saron[7018] , ing ngendi para imam sing paling dihormati ing antarane para pagan – sing diarani Druid Saron[7019] – manggon. Santo Martin kanthi tanpa wedi mlebu ing candhi pagan iki lan ngrubuhake patung lan mezbah Saron. Banjur dhèwèké diserang déning kerumunan wong pagan bersenjata sing nesu amarga tumindak kuwi. Salah sijiné, sing paling wani, wis ngangkat pedhangé ing dhuwuré dhèwèké, nanging ana kekuwatan sing ora katon ngedhunaké dhèwèké ing sikilé sang wali; lan, amarga wedi, wong pagan sing kasar kuwi kanthi andhap asor lan nangis-nangis nyuwun pangapura lan welas asih marang sang wali. Nalika nyekseni mujijat iki, kabèh wong pagané sing ana ing kono banjur pracaya marang Kristus, lan candhi pagan kuwi malih dadi papan suci Gusti Allah sejati.

Mukjizat sing ora kalah nggumunake uga kelakon liwat pandonga sang wali ing desa Leproze[7020] . Amarga semangat apostolik, dhèwèké uga kepéngin ngrubuhaké candhi ing kana, sing banget diurmati déning wong-wong pagan; nanging warga desa padha ngusir dhèwèké. Banjur piyambakipun mundur menyang panggonan aman paling cedhak ing sacedhake desa, ing kono piyambakipun nglakoni puasa lan pandonga salami telung dinten, nyuwun marang Gusti supaya ngrusak candhi pagan. Minangka wangsulan marang pandonga kang suci lan tulus, loro malaikat padhang sumunar kaya nganggo waja rawuh marang piyambakipun, lan ngandharake yèn piyambakipun dikirim déning Gusti kanggo nulungi nglawan wong-wong pagan.

Krungu kabar iki, Martin langsung bali menyang desa mau lan kanthi kuwasa sih rahmaté Kristus, kanthi mujijat nglebur mezbah lan arca-arca dadi bledug ing ngarepé wong-wong, sing kabèh kaiket déning kuwasa ilahi sing ora katon. Nyekseni mujijat kaya ngono lan karusakan candhi sing nggumunaké, para warga desa mau nyadari yèn arca-arca iku sia-sia lan padha mbalik marang Kristus.

Ing sawijining wektu, Santo Martin, sing ditemani sawetara muridé, lagi liwat cedhak sawijining désa sing padhet penduduké nalika arep menyang kutha Carnot[7021] . Akèh wong padha metu nyambut, kabèh wong kuwi wong pagan, amarga ora ana siji waé ing tlatah kuwi sing ngerti Kristus utawa tau krungu kabeneran iman Kristen. Misuwuré wong suci iki gedhé banget nganti narik akèh wong, kalebu para penganut pagan, sing nganti nutupi lapangan ing sakupengé. Martin weruh yèn dhèwèké kudu tumindak lan njupuk kasempatan iki kanggo m nuntun wong-wong sing durung pracaya marang Kristus. Mula, kaparingan inspirasi dening Roh Suci, piyambakipun

---

[7014] Amboise iku kutha sing adohé 22 versta saka Tours.

[7015] Wilayah Aedua dumunung ing sisih kidul-wétan Paris, antarané kali Loire lan Saône.

[7016] Augustodon iku kutha utama bangsa Aedui, sing manggon ing wewengkon Aedua; saiki dadi Autun ing departemen Loire-et-Saône, kanthi akèh reruntuhan.

[7017] Saint Symphorian, sawijining martir sing diurmati déning Gréja Romawi, séda nalika pamaréntahan Kaisar Marcus Aurelius ing taun 178.

[7018] Saron – sawijining raja legendaris saka Gaul, sing diurmati déning bangsa Aedui minangka dewa lan pelindung tanahé.

[7019] Para Druid – kelas imam paling dhuwur, sing wis mrentah ing Gaul wiwit jaman mbiyen lan nampa ajining dhuwur lan pangaribawa gedhe ing antarané wong Gaul.

[7020] Leproze – saiki Levru, sawijining kutha cilik watara 250 versts ing kidul Paris.

[7021] Carnot – saiki Chartres, sawijining kutha 84 versts ing kidul-kulon Paris.

miwiti khotbah kanthi semangat lan swara banter, ngumumaké sabda Gusti marang para kafir lan asring ngendheg ambegan saka jeroning atiné amarga kélangan sanget yèn akèh wong durung padha ngerti Sang Juruwilaha.

Ing wektu kuwi, ana sawijining wanita sing anak lanangé bubar seda nggawa awaké sing wis mati lan, nyelehaké ing sikilé sang wali lan nguluraké tangané marang awaké mau, kandha:

'Kita padha ngerti yèn panjenengan kanca Gusti Allah. Balèkna anakku marang aku, awit dhèwèké anak siji-sijiné.'

Wong-wong padha mèlu ngrasakaké sedhih karo ibu sing lagi sedhih kuwi lan mbaleni panyuwunane.

Santa Martin njupuk badan almarhum mau ing tangané dhéwé, sujud bebarengan karo kabèh wong, lan sawisé ndedonga, tangi lan mbalèkaké bocah mau marang ibuné, sing saiki wis urip. Nalika ndeleng kedadéan iki, kabèh wong sing ana ing kono padha sarujuk ngakoni Kristus minangka Gusti Allah lan, sujud ing sikilé sang wali, kanthi tulus nyuwun supaya dhèwèké padha dadi wong Kristen. Wong suci mau, tanpa sungkan, ing kana uga ing lapangan, nyandhak tangané lan ngumumaké sabda kabeneran marang wong-wong mau. Kabar bab mujijat iki sumebar kanthi cepet ing saindenging tanah[7022] . Kanthi kasil sing padha, Santo Martin nyebar pepadhang Injil ing wilayah liya ing Gaul.

Ing sawijining wektu, ana wong awam jenenge Evanphius, sing kena lara abot lan wis meh mati, ngundang Martin menyang ambené. Wong suci mau langsung mangkat menyang panggonané; nanging sadurungé tekan separo dalan, wong lara kuwi, ngrasakaké kuwasa sing nyedhak lan dumadakan mari, banjur metu dhéwé kanggo nyambut Santo Martin lan para murid sing mèlu. Esuké, Martin arep mangkat bali, nanging piyambakipun tetep ana amarga panyuwunan terus-terusan saka wong sing wis dipunwarasaké. Ing wektu sing padha, ula wis nguntir bocah cilik saka kulawarga Evanthius nganti mati. Evanthius ngusung bocah sing lagi sekarat mau ing pundhaké menyang sikilé wong suci, percaya marang kakuwatan mujijat sing gedhé lan yakin yèn ora ana sing mokal kanggo dhèwèké. Bisa ula kuwi wis nyebar ing saindenging awak bocah mau; uraté mumbul, lan wetengé ngembung kaya balon. Martin ngulur tangané, ngusap awak bocah mau, lan mencet drijiné cedhak banget karo bekas gigitan ula sing mateni kuwi. Lan banjur kabèh sing ana ing kono padha gumun ndeleng yèn bisaé ula iku wiwit mili saka sakabèhé awak bocah lanang mau menyang drijié Santo Martin lan metu bareng getih saka lukane. Sawisé kuwi, bocah lanang mau tangi lan wis waras kabèh, lan kabèh sing nyekseni mujijat mau padha ngluhuraké Gusti Allah, sing nggumunaké ing para wali Panjenengané.

Santa Martin nindakake mujijat sing ora kalah nggumunake ing kutha Carnota, babagan bocah wadon bisu. Bocah wadon umur rolas taun, bisu wiwit lair, digawa marang Martin. Bapake nyuwun marang sang wali supaya mbukak ilat bocah mau lumantar pandonga. Wali Martin nglepasake tugas iki marang Uskup Valentine lan Victorius, sing ana bareng dheweke, kanthi negesake manawa iki ngluwihi kekuwatane, lan manawa kanggo para uskup mau, sing luwih sampurna ing kabecikan, kabeh bab bisa kelakon. Nanging para uskup mau, nyawijikake panyuwun karo pangajab saka bapak sing nandhang sangsara, ngyakinke Martin supaya nindakake mujijat sing diarep-arep saka dheweke. Banjur Martin maréntahaké wong akèh supaya mundur lan, mung ana para uskup lan bapaké bocah wadon mau, dhèwèké sujud kanthi pandonga sing khusyuk; banjur dhèwèké mberkahi sethithik lenga lan nyawuraké ing cangkemé bocah wadon mau, kanthi nyekel ilaté antaraning driji-drijiné. Lan mujijat sing nggumunake mbuktekake iman sang wali. Nalika sang wali takon marang bocah wadon jeneng bapaké, dhèwèké langsung mangsuli kanthi cetha – lan bapaké, nyekel dengkul sang wali, muni kanthi kabungahan lan luh lan maringi kesaksian ing ngarep kabèh wong sing padha kumpul yèn iki tembung pisanan putriné.

Nalika Martin mlebu ing kutha Paris, digandhengake karo akèh wong, dhèwèké nemoni wong kusta sing kahanané banget nyedhihaké, sing kabèh wong padha nyingkiri. Nanging sang wali, awit welas asih, nyium lan mberkahi wong mau – lan aneh, wong lara mau dumadakan mari saka kusta lan teka menyang gréja esuké, matur nuwun amarga wis waras.

Pauline, sawijining negarawan saleh sing mengko misuwur amarga uripé sing suci, wiwit nandhang lara abot ing mripat, lan pepeteng wis nglimputi pandangane; nanging Santo Martin nyentuh mripaté nganggo sepotong kain, lan larané langsung sirna.

[7022] Minangka pangeling-eling mujijat iki, sawisé kuwi ing Chartres dibangun gréja sing dipersembahaké marang 'Saint Martin sing welas asih, panyipta urip'.

Karya welas asih lan katresnan Kristen kang ditindakake Santo Martin marang wong sengsara lan mlarat ora kaétung, mula dhèwèké diparingi gelar 'Welas Asih'. Ing sawijining dina nalika mangsa adhem, nalika arep menyang gréja, dhèwèké ketemu karo pengemis setengah telanjang sing njaluk sandhangan. Wong suci iku ngundang arkideakon lan mréntahké supaya ngagémaké wong kang gemeteran kuwi; sawisé mlebu ing sakristi[7023] , dhèwèké lungguh piyambak kaya biasané ; nanging amarga deakon ora maringi sandhangan marang pengemis kuwi, pengemis mau mlebu kanthi mendadak marang wong suci lan wiwit ngeluh babagan sang clerik lan adhem. Banjur sang wali kanthi rahasia nyopot tunikane[7024] saka sangisore busana njaba, dhèwèké mréntah wong mlarat mau supaya nganggo tunikane lan lunga. Sawisé sawatara wektu, diakon mlebu lan ngandhani uskup suci yèn wis wayahe nindakake ibadah resmi, amarga umat wis padha ngenteni ing gréja. Miturut kuwi sang wali mangsuli, ngendika marang dhèwèké dhéwé:

'Kaping pisan, wong mlarat kudu diparingi sandhangan: aku ora bisa lunga menyang gréja yèn wong mlarat durung diparingi sandhangan.'

Diakené, amarga ora ngerti apa-apa lan ora weruh yèn sang wali telanjang ing ngandhapé, banjur wiwit nggoleki alesan, kandha yèn dhèwèké ora bisa nemokaké wong mlarat kuwi.

Nanging Martin tetep kandha:

'Bawani sandhangan sing wis disiapake marang aku: wong mlarat iku ora kena ditinggal telanjang.'

Amarga kepeksa, sang rohaniwan sing nesu nyopot sandhangan cekak lan kasar saka warung jejere kanthi limang koin lan mbuwangé kanthi nesu ing sikilé Martin, kandha:

'Iki sandhangane, nanging ora ana wong mlarat.'

Nanging sang wali kanthi tentrem maringi pitutur supaya dheweke ngenteni sakedhik ing njaba lawang, lan sawisé kanthi rahasia nganggo sandhangan mau, piyambakipun mlebu gréja kanggo nindakake Liturgi. Lan Gusti enggal maringi ganjaran marang Martin amarga tumindak karidad Kristen sing rahasia iki. Ing dina iku, nalika piyambakipun mberkahi mezbah sajrone Liturgi Ilahi, ana bola geni kang sumunar saka sirahipun, nganti geni mau munggah lan nglontarake sinar dawa. Fenomena mulya ing dina iku, ing ngarsané akèh wong, mung sawatara sing kapilih sing nyekseni, yaiku: siji murid salehé Santo Martin sing aranè Gall, siji dara suci, siji presbiter, lan telu biksu.

Kalembutan sing ndadekake Martin misuwur malah nggawe wong-wong pagan padha tresna marang dheweke. Dheweke meh ora duwe mungsuh, nanging yen ana, padha sengit marang dheweke amarga kabecikan sing ora diduweni lan ora bisa ditiru dening wong-wong mau. Ing wektu sing padha, Martin ora nate ngukum sapa wae, lan uga ora mbalekake ala nganggo ala. Nalika ngadhepi kabeh caci maki, dheweke sabar banget nganti kadhang kala dheweke dicaci maki tanpa paukuman dening pangkat ing ngisoré ing kalangan rohaniawané: dheweke ora nate nyopot jabatané amarga sedhih sing disebabake marang dheweke lan, sak bisa-bisa saka sisihé, ora nate nyegah katresnané marang wong-wong mau. Ora ana siji waé sing tau weruh dhèwèké nesu, utawa kuciwa, utawa ngguyu. Dhèwèké tansah padha, nggawa ing pasuryané kaya kabungahan swarga. Ora ana sing tau metu saka lambéné kajaba jenengé Kristus. Ora ana sing ana ing atiné kajaba kasucian, katentreman, lan welas asih. Panjenengané asring nangis merga dosa-dosaé wong-wong sing ngrèmèhaké dhèwèké, apa sing ana ing ngarsané utawa ora, sing nyerang dhèwèké nganggo lambé kaya ula lan ilat sing mbebayani.

Conto ing ngisor iki kanthi cetha nggambaraké kasabaran lan kalemé Santo Martin marang wong-wong sing ngina dhèwèké. Ing antarané para rohaniawan ing biara ana sawijining priya enom aran Briktius, sing asalé saka golongan sosial paling ngisor, nanging Martin nampani, ngopeni, lan sabanjuré ngangkat dadi diaken. Digoyangaké déning roh jahat, Briktius wiwit ngina guruné sing loman atiné kanthi banget, loro-loroné pasuryané lan mburi punggungé. Wong suci kuwi nyoba maringi pangéling alus supaya dhèwèké éling; nanging kuwi ora ana paédahé marang wong edan kuwi, lan dhèwèké terus ngucapaké cacian sing luwih parah sadurungé pungkasané mlayu. Nalika ketemu wong lara ing dalan sing takon ing ngendi bisa nemokake Santo Martinus, Briktius nyebut sang wali iku penipu tuwa lan jeneng-jeneng liya sing isin. Sawisé wong lara kuwi mari, nalika Martinus ketemu Briktius, dhèwèké mung alus takon:

'Ngapa kowe nyebut aku penipu?'

[7023] Sekretariat iku departemen khusus sing kagandhèng karo gréja.

[7024] Tunik – sandhangan jero lumrahé warga Romawi – iku sawijining jinis kemeja lan umume digawe saka wol.

'Aku ora tau nyebut kowe kaya ngono,' wangsul diakon.

'Apa kupingku ora ana ing lambemu, sanajan kowe ngomong ing mburiku?' kandha sang wali. 'Kowe uga, nalika aku mati, bakal dadi uskup, lan kowe bakal nandhang sangsara banget.'

Sawisé kuwi, Briktius wiwit kena serangan edan, lan sapisan nalika Martin lagi lungguh ing bangku ing ngarep selé, Briktius nyerang dhèwèké karo cacian sing nesu; ing watu-watu sacedhaké, dhèwèké weruh loro setan sing nyengkuyung dhèwèké mlebu edan.

"Aku luwih suci tinimbang kowe," ujare diaken, "aku gedhe ing biara, dene kowe biyen dadi prajurit."

Para sedulur nuntut supaya Briktsius dijadèkaké paukuman lan dicopot jabatané; nanging Martin sabar nampa caciané. Sawisé sawatara wektu, nalika Briktsius—gerakaké déning alusing atiné sang wali—mbalèk akal lan nyuwun pangapura, Martin mung kandha:

'Brikcius mung ngrusak awaké dhéwé, dudu aku. Gusti Yesus Kristus malah sabar marang Yudas ing ngarsané: apa aku ora kuduné sabar marang pemuda iki ing ngarsaku?'

Ramalan Martin kasatuh. Brikcius banjur owah banget nganti nalika sang wali seda, dhèwèké diangkat dadi penerusé, sawisé kuwi dhèwèké kudu nglakoni akèh sedhih lan celaan sadurungé seda kanthi tentrem[7025] .

Conto-conto ing ngisor iki nerangake sepira ora bisa ditolak lan sepira gedhene pangaribawa Santo Martin marang wong-wong sing paling sombong lan atine atos, kalebu para panguwasa ing donya iki. Malah ing wiwitan sang santo, kutha Tours kebak wedi amarga rawuhe gubernur provinsi sing kejem, Avicianus, sing nesune ora kalah karo kewan galak. Rombongané ditututi barisan dawa para tawanan, sing arep dieksekusi déning gubernur kejem mau kanggo nyebar rasa wedi ing kutha. Martin sing welas asih, ora wedi marang nesu gubernur, mutusaké nyuwun pangayoman kanggo para tawanan lan kutha keuskupané, banjur ing tengah wengi mangkat menyang gapura kraton Avicianus. Ing wengi iku, turu gubernur sing ora tentrem dumadakan kaget banget, kaya ana guncangan kasar, lan swara sing ora dikenal kandha marang dheweke:

'Sampeyan turu ing kene, dene abdi Gusti turu ing njaba lawangmu, ing ambang lawangmu.'

Avitian mréntahaké para abdi dalemé supaya mriksa ing njaba lawang, nanging sawisé mriksa kanthi cepet, padha njamin yèn kuwi mung imajinasié; mula, lega atiné, dhèwèké turu manèh, nanging ora suwé tangi manèh amarga swara banter: 'Martin lagi ngadeg ing lawang.' Para abdi dalemé banjur nemokaké yèn kuwi pancèn bener. Gubernur provinsi banjur mréntahaké supaya sang wali digawa ngadhep dhèwèké lan takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nindakake iki?'

"Aku wis ngerti niyatmu," wangsulé Santo Martin kanthi wani, "sadurungé kowe ngucapaké. Mlayu, lan aja nganti murkaing swarga ngrusak kowe."

Amarga wedi marang swara sang wali sing kebak wahyu lan ramalan, lan disalahake dening nuranine dhewe, Avitian buru-buru ngetutake dhawuhe: dheweke mbebasake para tahanan lan ninggalake kutha. Sangkalané Saint Martin terus nduwèni pangaruh sing migunani marang watak gubernur provinsi sing kejem iki. Ing sawijining wektu, nalika Avitian mampir manèh ing kutha Tours, sang wali mlebu kamare lan meneng bae, ndelok dheweke kanthi teliti.

"Kenapa kowe ndelok aku kaya ngono, wong suci?" pitakon Avitian.

"Aku ora ndelok kowe," mangsuli Martin, "nanging aku ndelok setan jorok sing lungguh ing gulu kowe."

Lan sepisan maneh, tembung sang wali iku nduwèni pangaruh sing migunani lan nyegah gubernur provinsi sing kejem kuwi saka nglakoni niyat jahaté.

Kaisar Valentinian I[7026] , sawisé krungu saka saindhenging papan babagan kamasyhuran Santo Martinus, ngandharake kepéngin mbangun hubungan akang karo dhèwèké; nanging garwané, Justina, sing pancèn setya marang paham Arian, ora maringi idin. Mula, nalika Martin teka ing Trier[7027] kanthi urusan wigati, ing ngendi kraton kaisar manggon wektu iku, kaisar—sing wis dipengaruhi garwané—nolak maringi pamirsa. Sawisé upaya

---

[7025] Bricius kapilih dadi Uskup Tours sawisé Martin, nanging 33 taun sawisé dhèwèké diusir kanthi isin déning wong-wong adhedhasar siji tuduhan palsu; mung sawisé pitung taun pangasingan sing pait dhèwèké dibalèkaké manèh menyang kursi uskupé, ing kono dhèwèké pungkasané séda kanthi tentrem. Briktius wis owah banget wataké lan dadi kondhang amarga uripé sing luhur, nganti banjur dikanonisasikaké déning Gréja Roma (dina rayané dirayakaké tanggal 13 November).

[7026] Valentinianus I – Kaisar Kakaisaran Romawi Kulon – mrentah saka taun 364 nganti 375.

[7027] Trier utawa Trevi iku ibukota sing padhet lan makmur ing wewengkon lor Gaul Kuno (sing dikenal minangka Belgica).

sia-sia kanggo sowan marang sang kaisar, sang wali banjur nyawisake dhiri kanggo pandonga lan puasa. Ing dina kapitu, sawijining malaikat muncul marang dhèwèké lan dhèwèké diprentah supaya menyang kraton kanggo ndeleng kaisar. Sawisé nampa wahyu ilahi iki, Martin langsung kesusu menyang kraton lan nalika weruh lawangé kabuka, dhèwèké langsung mlebu ing ngarsané kaisar tanpa ana pangumuman dhisik. Valentinian langsung nesu gedhé, nanging ujug-ujug krasa kaya ta tahta ing ngisoringé kabakak geni saka ngandhap. Kapaksa tangi, dheweke ujug-ujug ngganti sikapé lan nampani sang wali kanthi pangalembana sing anget; dheweke ngobrol suwé karo sang wali, nahan dheweke dadi tamu istimewa sawetara dina maneh, janji bakal maringi apa waé sing dijaluké déning sang wali, lan nalika pamitan, maringi peparing sing akèh, sing déning sang wali, nanging ditolak, kanthi mangkono ngasilake ajining luwih dhuwur.

Ing taun 383, pasukan Romawi ngumumaké Maximus dadi maharaja, déné putra lan penerus Valentinian I – Gratian[7028] – kalah lan dipatèni amarga pemberontakan para prajurit; adhine, Valentinian II, kapaksa mlayu lan dicopot saka tahta, mung njaga péranganing karajané. Kanggo kuwi, Santo Martin banjur mangkat menyang Trier kanggo ndeleng Kaisar Maximus lan nyuwun pangapura kanggo wong-wong sing wis milih Gratian lan saiki ngadhepi ancaman pati. Iku pancen wigati banget kanggo Maximus kanggo njamin kasetyan para rohaniawan lan, luwih saka kabeh, yen bisa, saka uskup sing dikasihi lan misuwur kaya Santo Martin. Mula saka iku, dheweke nampani rawuhe kanthi banget nyenengake lan ngajak sang wali menyang kraton kanggo jamuan raja. Nanging Martin nolak lan mangsuli kanthi wani sing luar biasa:

'Aku ora bisa lungguh ing meja wong sing wis nyopot nyawa sawijining kaisar lan nyopot tahta kaisar liyane.'

Ing wektu sing padha, Martin ngelingake sang raja manawa sanadyan dhèwèké ing wiwitan kasil ing upayane, pamaréntahané bakal cendhak lan pati sing cepet wis ngentèni dhèwèké[7029] . Maximus nahan nesune lan kanthi meyakinkan nerangake marang sang wali yèn dhèwèké ora njupuk mahkota mau kanthi karsa dhéwé, nanging para prajurit sing masang ing sirahé kanggo mbela kraton saka mungsuhé. Pungkasané, amarga manut ajakan Kaisar, Santo Martin sarujuk rawuh ing jamuan kraton, ing ngendi para pejabat paling dhuwur lan tokoh-tokoh pinunjul padha kumpul; Martin lungguh ing panggonan paling kinurmatan, déné imam sing nyertai dhèwèké diparingi kursi ing antarané adhine Kaisar lan pamané. Sajrone jamuan, sawijining cangkir anggur diparingaké marang sang raja, lan dhèwèké mréntah supaya cangkir kuwi diparingaké dhisik marang Martin, supaya dhèwèké sing nampa bali saka tangan sang wali. Nanging Martin, sawisé nyicipi sakcemplung, mbalèkaké cangkir kuwi ora marang sang raja, nanging marang salah siji wong sing ana ing kono, kaya-kaya wong kuwi nduwé pangkat luwih dhuwur tinimbang sang raja. Kedadéan iki ngagetake sang prabu lan kabèh sing ana ing kono. Nanging, Maximus ora mung ora kuciwa, malah wiwit wektu kuwi dhèwèké luwih ngajèni Santo Martinus. Sang prabu kerep ngundang Martinus lan nampani dhèwèké kanthi pakurmatan ing kraton, rembugan babagan prakara jaman saiki, urip sawise mati, kamulyan langgeng para wali, lan prakara liya sing migunani kanggo jiwa. Ing wektu sing padha, permaisuri sing saleh iku ngrungokake kanthi emosi sing jero lan luh marang pacelathon lan piwulang suci Santo Martin; lan pungkasane, kanthi idin bojone, dheweke nyedhiyakake dhaharan ing omahé dhéwé kanggo Santo Martin piyambak, sing disiapake kanthi tangané dhéwé, disajikake nalika lungguh ing sikilé, lan maringi dhaharan lan omben-omben; banjur, nalika panganan wis rampung, dhèwèké nglumpukaké kabèh remah-remah lan sisa-sisa panganan mau lan gawé panganan kanggo dhèwèké dhéwé saka kono. Nanging Santo Martin ndelok kabèh mau kanthi andhap asor banget, lan ing atiné lan pikirane dhèwèké tetep ana ing sel biara, bebarengan karo para biksu prasaja sing wis diklumpukaké sakupengé.

Nalika pungkasaning uripé, Martin, sawisé krungu yèn ana prahara abot ing antarané para rohaniawan ing distrik Kanda[7030] , buru-buru menyang kana kanggo mbalèkaké katentreman antarané para rohaniawan sing padha rebutan. Sawisé nglumpukaké para biksu, dhèwèké maringi pratandha marang para murid yèn pungkasaning uripé wis cedhak, lan miwiti lelampahané, diiringi luh lan tangisé para murid. Sawisé mbalèkaké tentrem ing Kanda, sang wali kena demam abot lan nalika ngrasa yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké mréntahaké muridé supaya

[7028] Gratian – Kaisar Kakaisaran Romawi Kulon saka taun 375 nganti 383.

[7029] Ramalan Saint Martin kasatujuan persis kaya sing diomongake: sepisanan, Maximus pancen ngusir Valentinian II saka Italia ing taun 387. Nanging Theodosius II si Enom, Kaisar Kakaisaran Romawi Wétan, sing sadurungé wis nglindhungi Valentinian II nalika isih cilik, kanthi gemilang mbalèkaké hak-haké ing taun sabanjuré. Maximus kalah, digawa ngadhepi Theodosius lan dihukum pati.

[7030] Kutha ing persimpangan kali Loire lan Vienne.

nglebokaké dhèwèké ing lantai nganggo kain kafan lan abu, amarga miturut dhèwèké, mangkono cara wong Kristen kuduné mati. Nalika dhèwèké nggleleng ing kono, katoné dhèwèké weruh setan ngadeg ing sacedhaké.

"Kok kowe ngadeg ing kene, kowe kéwan medeni?" kandha sang wali. "Kowe ora nduwé kuwasa marang aku: pangkuané Abraham bakal nampani aku."

Kuwi tembung pungkasané, lan para sedulur sing ngubengi panjenengané kagum marang padhangé lan ayuné rai nalika panjenengané wis seda[7031] . Rong ewu biksu lan paduan swara para dara ngancani jasad panjenengané menyang Tur, ing kana, ing tengah-tengah kumpulé akèh wong, panjenengané dikubur kanthi upacara sing sakral. Sawisé pangliyané sing pinaringan berkah saka santo agung lan panindak mukjizat mau, Gusti Allah paring pangreksan marang badané supaya ora bosok, lan akèh mukjizat ageng lan pirang-pirang kadadeyan ing makamé[7032] , minangka kamulyan marang Gusti Allah, sing nggumunake ing para santa Panjenengané salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santa Domnika, Sang Martir

Diperangeti tanggal 12 Oktober

Santa Domnica urip nalika pamaréntahan Kaisar Diocletianus. Digawa ngadhepi Lysias, gubernur Anazarbus ing Cilicia, amarga ngakoni Kristus, dhèwèké kaping pisan dipukul nganggo kulit sapi, nalika sikilé dibakar nganggo wesi panas; banjur dhèwèké dipukul kanthi kejem nganggo tongkat nganti sendiné remuk. Pungkasané dhèwèké dibuwang menyang penjara, lan nyawané diserahaké marang Gusti nalika ngaturaké panuwun kanggo tatu martiré (286 M).

Pesta kanggo mengeti pangalihan relik Malta

Perayaan tanggal 12 Oktober

Ing Gréja Rusia, tanggal 12 Oktober nandhani perayaan pangalihan saka pulo Malta menyang Gatchina telung relik agung: pecahan Salib Panguripé Gusti, ikon mujijat Bunda Maria Filermos sing digambar déning Santo Lukas Penginjil, lan tangan tengené Santo Yohanes Pembaptis. Ayo padha nyritakaké kanthi ringkes sejarah asal-usulé saben relik suci iki siji-siji lan pambentukan dina raya kanggo ngurmati.

I.

Ing taun 326, Salib Suci ditemokake kanthi mujijat ing Golgota dening Santa Helena, Maharani. Sawisé kuwi, kanthi prentah kaisar, ing kéné diadegaké gréja anyar kang dipersembahaké kanggo Kebangkitan Kristus, kang bakal dadi pangreksa relik agung iki kanggo donya Kristen sakabèhé nganti pirang-pirang taun. Gereja iki terus ngreksa relik iki nganti saiki. Nanging, relik iki ora bisa ditampilake sakabehe kaya nalika ditemokake dening Santa Helena. Tradisi nyritakaké yèn ana akèh pecahan Salib Gusti, sing kapisahaké saka salib mau ing jaman biyèn lan disebar menyang papat penjuru donya kanggo disucèkaké[7033] . Pecahan-pecahan mau disimpen déning pihak Wétan, uga déning donya Kristen Kulon.

Kanthi cara sing padha, sajrone sewu taun sajarah Kristené, Rus Suci wis kaping pirang-pirang nampa saka Wétan pecahan Salib Panguripé Gusti, sing nganti saiki disimpen ing katedral, biara kuna, gréja paroki, kraton,

---

[7031] St Martin seda tanggal 11 November watara taun 400, nalika umuré watara 80 taun.

[7032] Uskup Perpetuus ngedegake gréja megah ing ndhuwur makam St Martin. Sawetara bagéan reliké banjur disebarake ing pirang-pirang gréja. Ing taun 1562, para Protestan ngrampok makame lan ngobong reliké ing Tours. Potongan relik sing isih ana banjur disimpen lan saiki isih dijaga ing Katedral Tours. Akeh mujijat sawise sedaé St Martin pisanan kacathet ing abad kaping enem déning Gregorius saka Tours, sing banjur dikanonisasi ing Kulon lan piyambaké nate ngalami kuwasa mujijat sing nggumunake saka wongé Gusti iki.

[7033] Iki luwih dikonfirmasi dening St Cyril saka Yerusalem, sing urip ing abad kaping 4 (tepat ing abad nalika Salibé Gusti ditemokaké). Ing salah siji 'Khotbah Kateketikal'-e, dhèwèké nyatakake yèn sanadyan ing jamané dhéwé, kabèh alam semesta wis nduwèni pecahan Salib. Malah, ing crita panemuan Salib Suci uga kasebut yèn Santa Helena, Ratu Konstantinopel, nyisihaké pecahan saka Salib sing ditemokaké mau lan ngirimaké marang putrané, Konstantin, kanggo mberkahi kratoné. Ing abad kaping lima, pecahan Salib Suci ora mung disimpen dening akèh gréja ing Wétan nanging, miturut kasaksian St. Yohanes Krisostomus, malah wong pribadi 'asring masang pecahan Salib ing emas lan nganggo ing gulu'.

malah omah pribadi. Salah siji pecahan kasebut, nanging, ditampa saka Kulon, saka Kesatria Ordo Malta. Kahanan Ordo iki tansah raket gegandhengan karo kahanan Wétan Ortodoks, malah karo kahanan Wit Mulya sing tansah dadi benteng sing ora goyah lan senjata pemenang nglawan kabèh bala lan tipuan saka donya Muslim manca lan donya pagan.

Nalika sawatara wong Kristen Kulon, sing nggawa tongkat peziarah, nindakake lelampahan sing taat menyang Wétan kanggo ngurmati panggonan suci—antarane wit uripé Salib sing mesthi dadi panggonan paling utama— liyane, nganggo waja, padha nyerbu kono kanggo ngucurake getih, mbela para peziarah lan papan suci kuwi, sing narik kawigaten[7034] – dene klompok katelu njupuk dadi tugase, kanthi mbentuk paguyuban, nyedhiyakake pangayoman ing tanah manca kanggo sing sepisanan lan ngopeni tatu sing kapindho. Salah siji paguyuban paling tuwa yaiku Ordo St John[7035] , jenengé dijupuk saka gréja ing rumah sakit sing kagandhèngan, sing didedikasikaké marang Santo Yohanes Pembaptis. Wiwitane minangka lembaga sing khusus kanggo tujuan amal, Ordo iki banjur—nalika pimpinane diserahake marang wong Prancis sing energik, Raimund de Puy[7036] — ngadopsi piagam anyar, sing nggawe kegiyatané uga kalebu perlindungan bersenjata kanggo para peziarah ing perjalanané menyang Yerusalem. Pambesaran kegiatané ing Éropah iki ditampa kanthi antusiasme gedhé: kesatria-kesatria taat saka manéka nagari padha kesusu gabung karo Ordo anyar iki. Pitung atus taun perjuangan nglawan wong kafir kanggo mbela agama Kristen nggawa kamulyan langgeng marang Kesatria Hospitaller. Sabanjure, Kesatria St. Yohanes kapeksa ninggalake Palestina, nanging dheweke wis mbuktikake kawani lan pangorbanan diri sing luar biasa nalika manggon ing Yerusalem (1118–1187) ing perang nglawan pasukan khalifah Mesir lan Baghdad[7037] . Minangka ganjaran tumrap prestasiné, banjur padha diparingi pecahan Salib Panguripé Gusti, sing disimpen kanthi ngajèni ing Ptolemais lan ing pulo-pulo Siprus, Rhodos, lan pungkasané Malta[7038] , saka kono digawa menyang Rusia nalika pamaréntahan Kaisar Paul.

II.

Ing wektu sing padha karo pecahan Wit Urip saka Salibé Gusti, relik liya sing padha diurmati lan suwé disimpen déning Kesatria St. Yohanes digawa saka pulo Malta menyang Rusia: Ikon Filerma Ibuné Gusti – Odigitria[7039] .

Ana tradisi wiwit jaman mbiyen sing nyritakake yèn iku digambar déning Santo Lukas Sang Injilist lan disucèkaké kanthi berkah Sang Perawan Maria dhéwé, marang berkahé Sang Perawan kuwi Sang Injilist-pelukis biasané nyerahaké karya-karya tangane. Watara taun 46, iku digawa menyang tanah kelairané Santo Lukas, Antiokia, ing kono tetep nganti jamané Konstantinus Agung, nalika bebarengan karo relik material liya saka gesang donyané Yesus Kristus lan para Rasul, dipindhahaké menyang Yerusalem sing wis dipugar déning Konstantinus. Watara taun 480, Maharani Eudoxia ngirim iku minangka berkah menyang Konstantinopel marang Santa Pulcheria, adhine Kaisar Teodosius enom. Ing kono, Santa Pulcheria mbangun Gréja Blachernae anyar, ing ngendi ikon suci Ibuné Gusti iki disimpen; sajrone pirang-pirang abad, iku dadi pelindung Konstantinopel.

Wiwit jamané Santa Pulcheria, manut kersané pangadeg, wis dadi adat nganakake pangibadah doa ing ngarepé ikon Sang Ibu Gusti saben dina Selasa ing Gréja Blachernae; lan wiwit taun 626, sawisé pangagungané sing mujijat, pamaos Akathist[7040] ditambahaké ing pangibadah kuwi. Lan pujian tanpa kendhat kanggo ngajeni

---

[7034] Sing paling wigati ing babagan iki yaiku ekspedisi militer Éropa Kulon ing pungkasan abad kaping 11, sing dikenal minangka Perang Salib. Jeneng sing diwènèhaké marang mau kanthi cetha nyekseni apa sing nyurung umat Kristen Kulon, ing pirang-pirang pasukan, nyabrang tanah, segara, lan ara-ara samun sing durung dikenal: padha digerakké déning kepénginan supaya Wit Salib Suci ora dilecehaké. Ana wolu ekspedisi utama: sing kapisan ing taun 1096, sing kapindho ing taun 1147, sing katelu ing taun 1190, sing kaping papat ing taun 1202, sing kaping lima ing taun 1217, sing kaping enem ing taun 1228, sing kaping pitu ing taun 1248, lan sing kaping wolu ing taun 1270.

[7035] Ordo St John diadegaké ing taun 1047. Pangadegé dianggep minangka pedagang sugih sing jenengé Maurus saka Amalfi, sing bebarengan karo sawatara wong liya, éntuk idin saka khalifah Mesir kanggo mbangun pangayoman lan gréja kanggo para peziarah ing Yerusalem.

[7036] Raymond de Puy kapilih dadi Grand Master Ordo St John ing taun 1118.

[7037] Khalifah – gelar para penerus Muhammad, sing nyekel wewenang spiritual lan sekuler paling dhuwur ing kalangan umat Islam.

[7038] Ptolemais – sawijining kutha ing Fenisia, kidul Tirus; Siprus – sawijining pulo ing sisih lor-wétan Segara Tengah, cedhak pesisir Asia Cilik; Rhodos – pulo paling wétan ing Segara Aegea; Malta – sawijining pulo ing Segara Tengah, antarané Sisilia lan pesisir Lor Afrika.

[7039] Ibu Allah diarani 'Odigitria' – Pituduh – amarga Panjenengané nuntun manungsa menyang dalan kaslametan.

Sang Ibu Gusti muni ing gréja iki nganti teka jaman kang nggegirisi saka ikonoklasme, nalika, miturut tembung sawijining wong jaman semana, piyambakipun dilucuti 'kaya ratu kang dilucuti busana ungu'.

Sawisé pangurmatan ikon dipulihaké, ikon Sang Ibu Gusti manèh njupuk panggonané sing pantes ing gréja sing dibangun kanggo ngurmati Panjenengané, sing manèh dimulyakaké déning penampakan mujijat ing jeroné saka Perlindhungan Sang Ibu Gusti sing Paling Suci lan déning perantaraané sing anyar marang mungsuh-mungsuh Konstantinopel sing wis suwé – para Saracen[7041] . Nanging iman para warga Konstantinopel wis surut, lan padha kelangan Pengantara. Mungsuh anyar gabung karo mungsuh Muslim: wong Kristen Kulon – para Penakluk Salib. Sajrone Perang Salib Kapapat, ikon Odigitria, bebarengan karo akèh relik liya saka Konstantinopel, dijupuk déning para penakluk salib saka Gréja Blachernae lan dikirim menyang Kulon. Sawisé dipindhah manèh menyang Palestina, ikon iki dadi kagungané Kesatria Hospitaller. Nalika ing pungkasan Perang Salib, para Kesatria dipeksa ninggalake Ptolemais, ing panggonané padha manggon nganti wektu kuwi, lan pindhah menyang pulo Rhodes, padha nggawa ikon suci mau. Ikon kuwi tetep dadi pérangan wigati saka kagungané sajrone kabèh panggonan anyar sing dienggoni sabanjuré, nganti padha maringi iku minangka peparing marang Kaisar Paul.

III.

Tangan tengené Santo Yohanes Pembaptis iku relik kaping telu kang kanggo ngajèni dina raya sing dirayakaké ing Rusia tanggal 12 Oktober. Injilist Matius, nalika nyritakaké kahanan martiré Santo Yohanes Pembaptis, nyathet yèn para muridé, sawisé teka, njupuk awaké (kajaba sirah) lan ngubur[7042] . Ing panggonan panguburan Sang Panuntun ing kutha Samaria Sebaste[7043] , wus ana gréja kang didedikasikaké marang jenengé wiwit abad kaping 3. Pangeling-eling lan pangurmatan marang relik suci wis dilakoni wiwit jaman para rasul.

Miturut tradisi kuna, Santo Lukas Sang Injilist nalika mènèhi khotbah babagan Kristus ing Sebaste, ngajèni relik Pendahulu Panjenengané lan nyuwun marang warga Sebaste supaya diidini mindhahaké menyang Antiokia, supaya bisa kaslametaké saka pangajabalan lan pambusakan déning wong-wong sing ora pracaya. Nanging, wong-wong Sebaste mung maringi idin kanggo njupuk tangan tengen Pembaptis, sing digawa kanthi pangurmatan menyang Antiokia. Wiwit relik iki disimpen ing Antiokia, ana tradisi sing lestari babagan mujijat sing nggumunake sing kelakon lumantar relik iki.

Ing wates kutha Antiokia ana makhluk raksasa sing, miturut takhayul wong pagan lokal, saben taun ana salah siji dara kutha sing dikorbanké kanthi undian. Ing sawijining wektu, undian maut kuwi tiba marang sawijining wanita enom saka Antiokia, putriné wong Kristen. Bapaké sing sedhih banget, ora gelem nyerahaké getih Kristen kanggo ngotori kapercayan paganisme sing klenik, nyuwun pitulungan marang Gusti. Sawisé ndedonga kanthi khusyuk ing gréja marang Santo Yohanes Pembaptis, dhèwèké nyium relik suci sing ora bosok, sing disimpen ing kono, lan nganggo untu nganti pecah potongan driji sang santo, sing banjur disimpené. Nalika wayahe kurban nggegirisi wis teka lan monster sing nyedhak wis mbukak cangkemé arep nyekel gadis sing ora salah, bapaké, sing wis teka wektu kuwi, mbuwang pecahan driji tengen Sang Pembaptis sing wis disimpené menyang cangkemé, lan monster kuwi langsung ambruk tanpa nyawa. Gedhé banget kageté wong-wong pagan sing nyekseni prastawa iki. Sawisé padha mangertèni sabab sejati pati dumadakané kéwan galak kuwi, akèh wong padha ninggalaké takhayul lawasé lan mbalik marang Kristus. Ing panggonan eksekusi sing kebak takhayul kuwi, padha mbangun gréja kanggo ngajèni Yohanes Pembaptis. Tradisi sing ngubengi prastawa mujijat iki nerangaké kahanané tangan tengené Yohanes Pembaptis saiki, sing kurang pérangan driji bungsu. Lan ageng imané wong-

---

[7040] Ing taun 626, nalika pamaréntahan Kaisar Bizantium Heraclius, Syvar, sawijining jenderal saka Raja Persia Khosrow, ngurung Konstantinopel sing pancèn ora duwé pertahanan saka segara lan daratan (Kaisar lan pasukane lagi ana ing kampanye adoh). Lan nalika Patriark Sergius nyemplungake jubahé Sang Ibuné Gusti ing banyu teluk, mumbul prahara sing ngaduk banyu teluk lan nenggelamake kapal-kapal mungsuh sing labuh ing kono. Minangka pangeling-eling tumrap prastawa iki, digubah kidung panuwun marang Indhung Gusti, kang wajib dirungokaké déning para sembahyun nalika padha ngadeg; mulané banjur dikenal minangka 'kidung ngadeg' utawa akathist.

[7041] Saracen, utawa Arab.

[7042] Matius 14:12. Miturut sawetara panulis, nalika pamaréntahan Julianus si Murtad, relik-relik Santo Yohanes Pembaptis sing wis disimpen ing Sebaste kobong dadi abu lan disebar déning angin.

[7043] Sebaste – kutha utama Samaria. Kutha iki dijenengi mangkono sawisé diparingaké déning Kaisar Agustus marang Herodes Agung, sing mbalèkaké lan ngias kutha iki kanthi tuntas; minangka pangajab marang Agustus, dhèwèké maringi jeneng Sebaste, utawa Sebaste, sing tegesé 'kutha Agustus'.

wong Antiohia marang relik sing mulya iki, sing disimpen ing kuthaé. Julianus si Apostata ngerti relik iki, lan dhèwèké uga ngerti kasetyan wong-wong Antiohia marang relik iki, amarga dhèwèké biyèn wis tau manggon ing Antiohia nalika isih enom. Amarga dhèwèké ngukum kabèh sing ngélingaké marang agama Kristen supaya kobong, dhèwèké ora bisa nglirwakaké relik iki nalika, nalika mèngang prang nglawan wong Persia (ing taun 362), dhèwèké tekan Antiochia. Kajaba iku, pas wektu kuwi candhi kesayangane Apollo ing Daphne[7044] kobong. Nyangka wong Kristen sing mbakar candhi, sang kaisar sing nesu maringi dhawuh, minangka balasan marang wong Kristen, supaya ngelakaké sacara umum situs suci utama Antiochia – tangan tengené Santo Yohanes Pembaptis. Nanging kabukten yèn umat setya ing Antiochia, malah sadurungé Julian teka, wis nyumputaké relik kasebut ing salah siji menara kutha sing diarani , lan kabèh upaya wong-wong sing nglakoni dhawuh raja kanggo nggoleki relik mau ora ana asilé. Sawisé Julian seda, relik kasebut dibalèkaké menyang katedral utama kutha, ing ngendi relik iku tetep ana watara enem atus taun, nganti penaklukan Muslim ing Suriah. Ing taun 639, Antiochia tiba, lan bebarengan karo kuwi tangan tengené Pembaptis digawa menyang tawanan Muslim. Ing pirang-pirang wektu, para kaisar Bizantium nyoba njupuk maneh saka Antiohia, nanging kabèh upayane gagal ngasilaké asil sing dikarepaké. Akhiré, Gusti maringi dhawuh supaya relik Kristen iku dipindhahaké saka kutha sing wis dijajah déning wong-wong sing ora pracaya marang Gusti, menyang ibukota karajan Kristen. Ing taun 959, diaken saleh saka Gréja Antiokia, Job—sing bola-bali nyoba, nanging ora ana asilé, ngyakinke pangreksa Gréja Santo Petrus, ing ngendi tangan tengené Yohanes Pembaptis disimpen ing kamar khusus bareng karo piranti suci lan barang-barang berharga liyane, supaya nyerahake relik iki marang dhèwèké— – pungkasane mutusaké njupuk kauntungan saka kelemahan penjaga: nalika penjaga kuwi turu klelep amarga ngombe anggur kakehan, Job njupuk kunci gréja lan nyolong relik mau ing wayah wengi. Kanthi muatan sing larang regane kuwi, dhèwèké langsung mangkat menyang Konstantinopel. Sawisé tekan Kalsedonia[7045] , dhèwèké ngirim kabar marang Konstantinopel babagan harta karun sing wis digawa saka Antiokia. Ora suwe sawisé kuwi, sawijining kapal kraton teka ing Kalsedonia nggawa patriark lan para pejabat kraton. Sawisé sawatara wektu, kaisar lan kabèh warga nampani relik kuwi—sing dipikolehi kanthi angel banget—ing Bosphorus kanthi upacara sing agung, rasa emosi sing jero lan kabungahan sing nglimputi, 'kaya-kaya Yohanes Pembaptis dhéwé sing mudhun saka swarga'. Relik kuwi banjur digawa menyang gréja kraton. Kagumane, tangan tengené Pembaptis, sing biyèn tau nyentuh sirahé Gusti, digawa menyang gréja iki pas ing bengi sadurungé Rerayaan Epifani, malah luwih dhisik sakdurungé pangblessan banyu. Kedadéan sing kebetulan iki nambahaké kamulyan upacara pangalihan lan kabungahan sing kebak pangajab saka raja lan rakyat. Tanpa nyambungake pesta pangalihan tangan tengen Sang Panuntun marang pesta Epifani, Gréja Yunani ngetokake paugeran manawa pangeling-eling prastawa iki kudu dirayakake ing dina pesta Santo Yohanes Pembaptis, 7 Januari. Kaya ing Antiokia, adat ngangkat tangan tengen Pembawa Kabar marang Gusti ing ngarepe wong akeh uga diadegake ing Konstantinopel, nanging upacara iki ora dilakoni ing Pesta Pangluhuré Salib Suci (kaya ing Antiokia), nanging ing dina pesta Kelahiran Pembawa Kabar – 24 Juni. Nalika Konstantinopel tiba[7046] , amarga serangan bangsa Turki, Sultan Mehmed II, sawisé mlebu kutha, mrentahaké supaya tangan tengené Pembuka Dalane, bebarengan karo relik Kristen liyané, disimpen ing gudang harta karun kakaisarané lan disegel nganggo segélé dhéwé. Nanging, Ordo St. Yohanes sing kasebut ing ndhuwur, sing wektu kuwi markasé ana ing pulo Rhodes, munggah mbela kutha sing dilecehake lan relik-reliké sing dilecehake. Para Kesatria St. Yohanes ora mung kanthi gagah berani nolak kabèh serangan Turki ing pulo Rhodes, nanging uga wiwit dadi ancaman tumrap wilayahé Turki dhéwé. Banjur penerus Mehmed II, Bayezid II, sing kepengin entuk pangayomané, ngirim k[7047] , tangan tengené Yohanes Pembaptis, minangka hadiah marang Grand Master Ordo kasebut, Peter Obuson. Apa sing dadi harta sing ora ana regane kanggo kasultanan Muslim, malah dadi harta sing larang regane kanggo kesatria Kristen, sing Ordené wiwit saka pambuka wis ditetepake ing sangisoré pangayoman langit Sang Yohanes Pembaptis. Ing endi wae para Kesatria St. Yohanes manggon, gréja-gréja dibangun kanggo ngajeni St. Yohanes Pembaptis, lan wiwit wektu kuwi, saben pindhah panggonan, tangan

[7044] Daphne iku sawijining pinggiran kutha Antiochia.
[7045] Khalisidon – sawijining kutha cedhak Konstantinopel.
[7046] Runtuhé Konstantinopel kelakon ing taun 1453.
[7047] Iki kedadeyan ing taun 1484.

tengené digawa menyang gréja anyar. Gereja kaya ngono dibangun déning Aubuson ing pulo Rhodes, lan sawisé kuwi, gereja sing padha dibangun déning Grand Master Ordo, La Valette, ing pulo Malta.

IV.

Nalika pulo Malta direbut déning Napoleon, lan mahkota Grand Master Ordo kasebut dipindhahak[7048] é marang Kaisar Rusia Paul Petrovich, sing wis kagum marang sajarah mulya para Kesatria Malta wiwit isih cilik, para Kesatria St John, minangka panuwun marang dhèwèké amarga dhukungané, mutusaké mindhahaké kabèh telung harta karun agung mau menyang kagungané, sing ora tau pisah wiwit nampa saben-saben.

Tangan tengen Yohanes Pembaptis dadi relik pisanan sing digawa menyang Rusia. Ing taun 1798, relik iki dipasang sementara ing kapel Ordo ing St. Petersburg. Taun sabanjure, tanggal 12 Oktober 1799, relik-relik mau diangkut menyang Gatchina[7049] , bebarengan karo loro relik suci liyane: pecahan Salib Suci lan ikon Bunda Maria saka Filerma.

Kantor Kaisar nampani relik suci sing diparingaké minangka peparing kanthi upacara ageng. Ing jam 10 esuk kuwi, sawijining prosesi ageng mangkat saka Istana Gatchina menyang Ingeburg, panggonan panampian relik bakal dianakake, dipimpin déning Kaisar lan diiringi anggota Kulawarga Kaisar lan rombongan ageng. Panggih kasebut kelakon ing sing diarani Gerbang Spassky, saka kono prosesi resmi diwiwiti bali menyang kraton. Para rohaniawan mimpin dalan ing prosesi agama. Ing mburine, ing kereta kraton warna emas, tangan tengené Santo Yohanes Pembaptis digawa ing relikwi emas ing ndhuwur bantal beludru abang. Sabanjure, kanthi cara sing padha, rawuh ikon Ibune Gusti lan pecahan Salib Panguripane Sang Gusti. Kaisar piyambak, nganggo busana kebesaran lengkap minangka Pimpinan Agung Ordo Malta, mlaku ing mburi kereta kapisan. Nalika arak-arakan wis nyedhaki kraton, Kaisar piyambak nyekel tangan tengen Sang Pembaptis lan, nalika troparion sing ditemtokake kanggo iku lagi dinyanyikake, nggawa iku menyang gréja ing kraton sing anyar dihias, ing kana dhèwèké nyelehake ing panggonan sing wis disiapake. Ikon Sang Ibu Gusti lan pecahan Wit Pangurip uga diselehake ing kana. Kabeh rincian saka acara resmi iki sabanjure dilebokake ing ibadah sing disusun miturut dhawuh Sinode Suci tanggal 12 Oktober. Ing kono, 'raja pilihaning Gusti dipadhakake karo Daud, sing alus lan saleh, kanthi bungah nggawa menyang omahé, kaya ing jaman biyen menyang Sion, Tabut Anyar saka sing paling kinurmatan ing jaman kuna. Amarga ana tabut sing nggawa manna; ing kéné ana ikon sing nggawa Kristus ing kandhutan. Ana lempeng-lempeng Prajanjian Lawas; ing kéné ana tangan sing maringi pratandha Prajanjian Anyar, ngumumaké kaslametan lan kawelasan agung marang donya. Ana tongkat; ing kéné ana Salib Kristus, pangreksa jagad raya[7050] .

Kabungahan sing tulus saka Paulus nggawa dhèwèké nyedhiyakake papan-papan suci kanthi relikwi mewah saka emas sing dihias nganggo intan lan watu permata liyané, lan jubah anyar sing padha regané kanggo ikon Sang Ibu Allah.

Sinode Suci kalebu tanggal 12 Oktober ing dina raya kalender Rusia.

Nanging Gatchina ora dadi panggonan pangaso relik Malta suwé. Kulawarga kaisar, nalika mangkat menyang St Petersburg ing mangsa gugur, nggawa relik mau bebarengan, saéngga taun sabanjuré, 1800, pesta kanggo mengeti pangalihan mau dirayakaké ing Gréja Istana Mangsa Adhem. Luwih saka limang puluh taun, perayaan sing diadani kanggo ngurmati pangalihané menyang Rusia dianakake ing kéné tanggal 7 Januari, tinimbang tanggal 12 Oktober. Kaisar Nikolaus Pavlovich manèh maringi perhatian marang kutha Gatchina sing wis dilalekake. Minangka pangeling-eling marang bapakne, pangadeg Gatchina, dhèwèké mbangun katedral kang didedikasikaké kanggo Rasul Paulus ing kono. Kanggo konsèkrasi katedral iki[7051] , relik Malta mau manèh digawa saka Istana Musim Dingin menyang Gatchina. Ing mangsa gugur taun sing padha, Panjenengané mampir ing katedral kuwi. Para umat sing padha kumpul, minangka rasa syukur marang Tsar sing wis nyuwun katedral iki dibangun, nambahake panjalukan supaya katedral anyar iki dadi papan tetep kanggo relik Malta, sing biyen pisanan digawa menyang Gatchina.

[7048] Ing tanggal 29 November 1798.

[7049] Gatchina – sawijining kutha ing distrik Tsarskoye Selo ing gubernurane St Petersburg.

[7050] Stichera ing layanan stichera.

[7051] Gereja kasebut dikuduskan ing taun 1852.

Minangka wangsulan panjalukan iki, Tsar ngandhani yèn piyambakipun botên saged mindhahaké kagungané Imah Kaisaran dhateng kagungané gréja swasta, nanging namung sarujuk mindhahaké kagungan mau sacara samentara saben taun saking St Petersburg. Mangkono kaping kalih dipun wangsulaké perayaan dina raya tanggal 12 Oktober, ingkang sapunika dipun pepéngeti ing kapel kraton lan ing Katedral Pavlovsk. Relik-relik mau digawa saka St Petersburg ing bengi sadurunge pesta. Relik-relik mau diurmati ing dina iki sajrone Ibadah Wengi Sabenerna ing kapel kraton. Ing dina sabanjure, sawisé Misa esuk ing kapel kraton, relik-relik mau digawa menyang katedral, ing kana tetep disimpen sajrone sepuluh dina nganti dina raya Ikon Kazan Sang Ibu Gusti, nalika sawisé prosesi ngubengi kutha, relik-relik mau digawa bali menyang St Petersburg.

12 Oktober ora mung dadi dina raya utama lan universal kanggo warga Gatchina, nanging uga dadi dina pangurmatan marang relik Malta dening akèh peziarah sing teka ing Gatchina saka kutha krajan, désa-désa lan kutha-kutha sakupenge, malah saka provinsi liya ing Rusia. Ing dina iki, saindenging Rusia padha ngluhurake Gusti Allah, 'awit Panjenengané sing wis ngluhurake kutha iki nganti saiki kanthi akèh relik suci ora mandheg ngluhurake saiki uga: awit Panjenengané kersa maringi marang kutha iki harta sing ora ternilai, sing sadurungé kasembunyi ing manéka nagari'[7052] .

26 Oktober

13 Oktober (Gaya Lawas)

Perayaan para Martir Suci Karpus, Papilus, Agatodorus, lan Agatonika

Peringatan tanggal 13 Oktober

Paling migunani kanggo éling marang wong-wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus, amarga éling marang sangsara mau bisa mbangkitaké katresnan marang Gusti Allah ing atiné kita lan, kaya-kaya, maringi swiwi marang upaya kita kanggo ngupaya kabecikan, – supaya, demi ganjaran ing tembe, kita bisa nahan ing pikiran kita sangsara sing padha sing ditanggung para martir ing daging. Ing antarané wong-wong sing nindakake sangsara kanggo pracaya sing nindakake pakaryan martir ing urip iki ana Carpus lan Papylus – tiang ageng lan dhasar Gréja[7053] .

Keduanya lair ing kutha mulya Pergamon[7054] saka wong tuwa sing taat lan, lumantar uripé sing luhur, padha ngetokaké kabecikan wong tuwané: amarga tunas suci tuwuh saka oyod suci, woh apik nuduhaké wit sing apik, lan kali resik nggawa kamulyan marang sumberé. Kaloro mau cukup mung karo kabutuhan dhasar ing panganan lan omben-omben, nolak kabèh sing nuntun marang variasi lan kakehan; sejatine, padha mangan lan ngombe mung sak ciliké sing perlu, nganti béda karo para malaikat mung ing dagingé, saéngga amarga

---

[7052] Stichera paskah.

[7053] Judhul 'Para Martir Suci, Tiang lan Dhasar Gréja' ngandharaké yèn dhèwèké wis nyumbang gedhé kanggo pambentukan Gréja Kristus – liwat tuladha uripé sing gagah berani lan liwat sih rahmaté Gusti Allah sing diparingaké marang para pracaya lumantar dhèwèké. Ing Kitab Suci, Batu Penjuru lan Dhasar Gréja dijenengi Pangripta kaslametan kita, Gusti Yesus Kristus (Mazmur 117:22; Yesaya 28:16; Matius 21:42; 1 Petrus 2:4; 1 Kor. 3:11, lsp.). Para martir Kristus, kaya para nabi lan rasul, bisa diarani dhasar Gréja mung kanthi makna kias – minangka wong-wong sing dhéwé wis ditegakaké ing Kristus. Dhèwèké, kaya-kaya, barisan watu pisanan ing bangunan Gréja Kristus, sing diletakké ing dhasar gedhé lan langgeng – Kristus. Lapisan watu sabanjure ing bangunan iki yaiku kita, para pracaya marang Kristus, sing diprakon dening Rasul: *'dibangun ing dhasar para rasul lan nabi, kanthi Kristus Yesus piyambak minangka watu pojok'* (Eph. 2:20).

[7054] Pergamum – sawijining kutha ing wewengkon ageng Mysia (ing sisih lor-kulon Asia Minor) – dadi kutha krajan Karajan Pergamum. Ing jaman biyen, kutha iki misuwur amarga kasugihane, kamewuhane, lan perpustakaan ageng, uga amarga panemuan, utawa luwih tepaté panyempurnaan, perkamen (sing dadi panggantos kertas tulis modhèren). Sabanjure, kutha iki dilebokake ing Kakaisaran Romawi. Kutha iki kasebut ing Kitab Wahyu (Wahyu 2:12). Konstitusi Apostolik (7:46) nyebutake Gaius, Uskup pisanan Pergamon, sing diangkat dening Rasul Yohanes. Iki Gaius sing padha sing ditujuake dening Rasul Yohanes nalika nulis Surat Katelu (3 Yohanes 1:1).

pangendalian dhiri sing gedhé, padha katon meh ora duwe badan. Nalika, lumantar gesang kaya ngono, padha wis nggayuh kasampurnan ing kabecikan, banjur dianggep pantes kanggo dipercaya ngatur Gréja: Carpus diangkat dadi uskup lan mratélakaké Sabda Gusti marang warga Thyatira[7055] , déné Papylus, sing diparingi pakaryan dékén déning Carpus, nuduhaké semangat, cocog karo pakaryané, ing pakaryan sing padha.

Kondhangé Para Kudus Carpus lan Papylus nyebar ing saindenging tanah sakupengé – kaya kabecikan umume ora bisa tetep didhelikaké nanging mesthi katon. Mula saka iku, akèh wong wiwit padha teka marang para wong suci iki; kanthi semangat padha ngrungokaké piwulangé, banjur padha mlebu agama Kristen. Setan, mungsuh kabèh sing becik (deleng Yohanes 8:44), nalika weruh kahanan iki ora bisa meneng; sawisé nemokaké abdi-abdi sing semangat marang kejahatané, dhèwèké nyurung wong-wong mau ngajokaké tuduhan palsu marang para wali ing ngarsané Raja Decius sing jahat[7056] . Mula saka iku dilaporake marang Carpus lan Papylus manawa ora mung padha ora nyembah para dewa, nanging malah padha ngutuk para dewa lan ngetutake piwulang Kristen. Nalika Decius krungu bab iki, dhèwèké nesu banget lan ngutus penasihaté Valerius menyang Asia – sawijining penganut pagan sing fanatik lan wong kejem; ing wektu sing padha, raja maringi kabar marang dhèwèké bab kabèh sing dhèwèké ngerti bab para wali lan maringi wewenang penuh marang dhèwèké kanggo ngatur para wali mau. Valerius, sawisé nampa dhawuh, langsung mangkat kanthi kesusu lan nalika tekan panggonan para wali manggon, kepéngin nyembah marang déwané. Dhèwèké langsung nerbitaké prentah ing saindenging tanah Thyatira, mréntahaké kabèh warga supaya kumpul tanpa tundha ing papan pangorbanan kanggo nyembah déwa. Mangkono, wong jahat iku ora mung dhéwé dadi panyembah sing semangat marang déwa-déwa pagan , nanging uga nyoba ngyakinaké wong liya supaya nindakake sing padha. Nalika kabèh wis padha kumpul ing panggonan pangorbanan, loro wong Kristen, Carpus lan Papylus, ora katon ana ing antarané wong-wong mau, amarga padha ana ing panggonan liya nyawisaké pangorbanan sejati marang Gusti Allah Sejati—ya iku pandonga. Amarga ora nemokake wong loro mau ing antarané kumpulan, penyiksa mau mréntahaké supaya digoleki; sawisé ditemokaké lan digawa ing ngarsané, dhèwèké takon kanthi angkuh:

'Ngapa kowe ora teka bareng wong liya kanggo nyembah para dewa?' – banjur nambah: 'Ayo cepet mbenerake kaluputanmu ing ngarepku, supaya kebencian wong-wong sing wis ngfitnah kowe bali marang awake dhewe, lan kamulyanmu bakal kaping pirang-pirang luwih akeh tinimbang sadurunge.'

Para wali, sing ora wedi apa-apa lan ora ngupaya kamulyan donya, mangsuli kanthi wani:

'Dudu tugas kita, yaiku hakim, kanggo nyurung Gusti kita supaya nesu lan ora ngucapake syukur marang berkah-Nya marang kita! Amarga sanajan kéwan-kéwan bakal dadi saksi nglawan ketidaksyukuran kita—awit sanajan padha ngenali tuwané; nanging kita bakal mbuktekake yèn kita bodho marang Sang Pencipta yèn kita ngajeni dewa palsu nalika ninggalake Gusti kita sing sejati.'

Nalika padha ngendika kaya mangkono, Gusti Allah negesake tembung-tembung mau kanthi pratandha iki: dumadakan ana gempa bumi sing kenceng, lan kabèh arca rubuh lan remuk dadi bledug. Nanging niat ala Valerius kuwat lan ora kendho: tinimbang gumun marang kuwasa Gusti sing ora bisa diungkapake lan ngguyu marang sepira cilikè dewa palsu, dhèwèké malah mbuktèkaké yèn dhèwèké luwih edan lan bodho. Kanthi isin marang kaluhuran lan alusé para priya mau, dhèwèké nahan nindakake siksa paling abot marang wong-wong mau ing wektu kuwi, lan dhèwèké mréntah supaya ranté wesi dipasang ing gulu lan supaya padha digawa telanjang ngubengi kutha. Mangkono, para asketis gagah berani sing pantes nampa pakurmatan paling luhur, diarak ing dalan-dalan kanthi isin; sing pantes dipuji tanpa wates malah diolok-olok lan dianiaya. Hakim mau, mikir yèn sawisé dihukum kanthi isin kaya ngono, para wong mau bakal goyah ing keteguhan pangakuané, banjur mutusaké arep ngrebut atiné nganggo tembung muji-muji lan wiwit kandha:

Yen aku ora nganggep kowe wong wicaksana, mesthi aku ora bakal menehi pitutur sing becik, nanging bakal meksa kowe nampa iman kita liwat panyiksaan, nglawan kersamu. Nanging amarga kapinteran lan kabecikanmu nuduhake kemampuanmu—karakteristik wong agung—kanggo mbedakake prakara kanthi wicaksana, aku wis mutusake dadi penasihat sing becik kanggo kowe. Aku kira, kowe ora perlu kaget manawa

---

[7055] Thyatira iku sawijining kutha ing Lydia, ing tapel wates karo Mysia, ing sisih kidul-wétan Pergamum; sepisanan dadi péranganing monarki Siria, banjur mlebu ing panguwasa Romawi. Agama Kristen wiwit nyebar ing kana wiwit jaman para rasul. Thyatira kasebut ing Kitab Kisah Para Rasul 16:14; Wahyu 1:11, 2:18, 24.

[7056] Decius mrentah wiwit taun 249 nganti 251 Masehi.

kamulyan lan pakurmatan wis diparingake marang dewa-dewa sing langgeng wiwit jaman biyen, lan kahanan iki isih lestari nganti saiki, ora mung ing antarané kita sing ngerti basa Yunani lan Latin[7057] , nanging uga ing antarané wong-wong barbar; amarga lumantar pangabdian marang dewa-dewa, kutha-kutha diatur déning undang-undang sing becik, kamenangan diraih nglawan mungsuh, lan katentreman dijamin. Napa banjur para kaisar lan pangeran Romawi bisa nggayuh kamulyan nganti ngrebut kutha-kutha lan bangsa-bangsa lan nguasani kabèh mungsuhé? Apa ora amarga padha ngajèni lan nyembah déwa-déwa? Mula saka iku, ajèni para déwa, lan ajèni awakmu dhéwé. Lan yèn, liwat tembungé wong sing ora ngerti, kowé wis kesasar déning iman Kristen sing bodho lan anyar muncul, muliha saiki lan bali marang sing luwih becik. Banjur déwa bakal paring welas asih marang kowé, lan kowé bakal ngrasakaké akèh berkah sing kita duwé; lan sih kamurahan ageng ngentèni kowé saka sang raja. Nanging yèn kowé tetep ing kekerasanmu sing biyèn, kowé bakal kelangan berkah-berkah iki lan meksa kita tumindak kanthi paling kasar marang kowé.

Nalika para wali krungu iki, padha ngangkat pandelengané menyang langit, nggawe pratandha salib, lan mangsuli marang Valerius:

'Kowe ngarep-arep bisa mbalikake kita langsung marang kejahatanmu, kaya-kaya kita iki wong bodho; nanging ngerti yen kowe ora lagi ngadhepi wong sing gampang nyerah utawa sing pikirané ringkih. Kita ora nganggep imanmu mulya mung amarga iku iman kuna, amarga ora kabeh sing kuna mesthi mulya: kajahatan uga wis kuna, nanging ora pantes dihormati mung amarga umuré. Pitakonané dudu apa imanmu kuna, nanging apa imanmu pantes ditampa. Kita wis mutusaké ngadohi kuwi lan, sak isa-isané, mbusak saka antarané kita, amarga kuwi nyiapaké Gehenna sing medeni kanggo sapa waé sing tresna marang kuwi. Yen kowe kepengin ngerti kabeneran, renungna, lan kowe bakal weruh yèn déwa-dewamu iku ora liya mung gawean tangan manungsa: padha bisu lan tuli lan ora ana gunané babar pisan, ora mung kanggo wong liya nanging uga kanggo awake dhéwé. Gusti Allah sejati ora bisa diterangake hakekaté, ora bisa dipahami déning pikiran kita, lan ora bisa diukur ing wektu, amarga Panjenengané ora nduwé wiwitan; Panjenengané nglairaké kabèh sing katon lan bisa dipahami déning pikiran kita; Panjenengané nggawe manungsa, nempatake ing Swarga, lan maringi dhawuh k , supaya manungsa bisa biasa manut marang Sing Maha Nggawé. Amarga iri atié setan, manungsa tiba ing pangrebutan lan dadi tundhuk marang pati. Nanging setan ora wareg mung karo kejatuhan manungsa iki lan buru-buru ngalihake keturunané saka Gusti Allah, supaya wong-wong ora mung mati sacara jasmani nanging uga sacara rohani: mula, sawise ninggalake Gusti Allah lan ngalihaké pandangane saka pepadhanging kabeneran, wong-wong tiba ing pepeteng pemurtadan. Mula saka iku, Sang Pencipta sing welas asih lan pinunjul ing sih, supaya manungsa bisa dibebasake saka panguwasa setan, mudhun menyang bumi, nalika isih manggon ing pangkuan Rama, lan dadi kaya kita, kejaba dosa; sawise dipaku ing Salib, Panjenengané seda kanggo nylametake kita saka kejatuhan kita ing dosa. Sawisé ngalahaké mungsuh kita, setan, lumantar paéning Panjenengané, Panjenengané munggah menyang swarga lan ngundang kita uga, amarga wis maringi dalan supaya kita bisa munggah marang Panjenengané.

– Sampeyan, wah hakim, apa sampeyan bisa ngomong bab sing padha babagan dewa-dewa sampeyan? Lan apa sampeyan ora isin nyebut dheweke dewa?

– Babagan kasugihanmu lan pakurmatan sing diparingake raja marang kowe—sing kowe anggep larang regane—kita ora nggatekake, amarga kita ngenteni ganjaran saka Gusti Allah, Kanggo Panjenengané kita wis tekad nampa sangsara lan mati.

Krungu tembung-tembung iki, Valerius nesu banget. Dhèwèké mbuwang kalemé sing munafik lan ora ndhelikaké kejemé manèh, dhisik dhèwèké nyerahaké bandha para wali marang para panuduh supaya dirampas; déné para wali dhéwé, dhèwèké ngiket marang jaran lan mréntahaké supaya digawa menyang Sardis[7058] . Lan jaran-jaran mau, karo para wali diiket ing pucuké, ditarik kanthi kenceng lan tanpa ngaso, supaya bisa tekan Sardis saka Phiatira mung sajrone sedina[7059] . Perjalanan iku abot banget kanggo para wong sing tabah lan sengsara mau,

---

[7057] Yaiku, wong sing terdidik. Wong Yunani lan Romawi nganggep kabèh wong liya sing dudu keturunané lan ora ngerti basané minangka wong kasar lan ora terdidik, lan nyebuté barbar.

[7058] Sardis utawa Sardy – sawijining kutha ing Lydia (ing sisih kulon Asia Minor), kidul Pergamum lan Thyatira – dadi kutha krajan Karajan Lydia lan misuwur amarga kasugihane. Ing jaman para rasul, ana akèh wong Kristen ing kono. Gréja ing Sardis kasebut ing Wahyu 1:11, 3:1–4.

[7059] Jarak antarane loro kutha iku watara 33 mil.

amarga ora bisa nyusul kacepetan jaran, padha diseret kanthi paksa lan nalika tiba ing lemah padha nandhang sangsara gedhe. Ing mburine ana abdi para martir suci, Agathodorus sing bejo, sing ngrasakake krasa prihatin lan nangisi para tuwane. Sawisé tekan Sardis, padha ora ngaso sawisé lelampahan kang abot, nanging nglampahi akèh bengi kuwi kanthi pandonga lan kidung marang Gusti Allah. Nalika padha turu sedhela, Malaikat Gusti Allah maringi panglipur ing sawijining panglihatan lan nguwatké supaya bisa nahan sangsara. Sawisé tangi, padha nyritakaké panglihatané marang siji lan sijiné lan padha bungah banget, matur nuwun marang Gusti Allah amarga panglipur ing sedhihé lan amarga janji pitulungan ing sangsara, lan padha kepéngin banget nandhang sangsara kanggo Kristus.

Valerius teka ing Sardis kanthi pangarep-arep manawa, sawisé sangsara sing wis padha ditanggung sajrone lelampahané, bakal luwih gampang ngyakinaké para martir supaya mbatalaké imané: wong jahat iku ora nyadari yèn para wali wis saya kuwat tekade amarga sih rahmaté Gusti Allah sing wis kaparingaké marang wong-wong mau ing sawijining pangliyan. Nalika Valerius weruh yèn pasuryané padhang luwih sumunar tinimbang biyèn, yèn padha kuwat ing roh lan tanpa wedi ing manah, dhèwèké kelangan pangarep-arep bisa ngalahaké wong-wong mau liwat panyiksaan lan malih milih tipu daya, nyoba ngapusi lan ngremuk iman sing teguh marang Kristus nganggo tembung alus lan macem-macem pujian. Lan katon kaya rubah kang gelut karo singa, amarga tipuané ora ana gunané lan ora bisa ngalahaké wong-wong sing dikuatké déning pitulunganing Gusti kang Maha Luhur. Nalika Valerius weruh yèn dhèwèké ora bakal éntuk apa-apa, dhèwèké mutusaké ngadhepi wong-wong mau kanthi cara liya: dhèwèké nempatké Carpus lan Papylus, wong-wong sing teguh lan kapilih, ing sangisoré pangreksa; dene Agathodorus sing mulya, kancané para abdi—sing dhéwé wis dadi martir sejati lan, amarga katresnané marang wong-wong mau, wis dadi kancané lan mèlu ngrasakaké sangsara—Agathodorus iki, sawisé dipeksa ngadhep lemah, diprentah supaya dipukul tanpa welas asih nganggo cambuk kulit sapi. Lan hakim lan sang martir padha saingan: hakim nyoba ngalahake sang martir kanthi akèh tatu sing disebabake, déné sang martir nampa tatu-tatu mau kanthi kabungahan nganti katon yèn dhèwèké wedi yèn para tukang cambuk bakal kesel lan mungkasi sangsara dhèwèké kakehan cepet. Sajrone pambengan sing kejem lan suwé iki, getih mili saka sang martir kaya saka mata air; dagingé rontog, ususé katarpa, lan balung-balungé kapisah saka sendiné; pancèn, priya gagah iki kudu nandhang sangsara gedhé. Nanging dhèwèké nahan panyiksaan mau kanthi ajiné nganti katoné kaya ora ngrasakaké lara; kanthi meneng dhèwèké nampa tatu aboté, lan pikiran yèn dhèwèké nandhang sangsara kanggo Kristus wis dadi panglipur sing cukup ing tengah sangsara sing kejem. Nalika Valerius kesel, para penyiksane uga padha kesel; nanging tumrap Agathodorus, sangsara kuwi malah nambah kabungahané. Kristus, sing nyawang kaluhurané saka swarga lan nyiapaké ganjarané, nalika ndeleng ketabahan abdi Panjenengané sing gagah, ngundang dhèwèké marang Panjenengané supaya bisa nemu tentrem sawisé akèh sangsara. Dheweke langsung nyerahake nyawane ing tangan Gustine, ninggalake awaké sing wis ora urip marang para penyiksane. Miturut dhawuhe Valerius, awaké iku ditinggal tanpa dikubur—dadi panganan kéwan lan manuk; nanging nalika bengi, sawetara wong pracaya njupuk awaké sang martir suci mau lan kanthi rahasia dikubur.

Sawisé kuwi, Valerius ngundang para martir suci, Carpus lan Papylus, lan kandha marang wong-wong mau:

'Abdi panjenengan sing bodho wis nemoni pati sing pantes karo tumindaké, amarga dhèwèké nolak nyembah déwa sing langgeng. Napa panjenengan, sing wicaksana, ora milih apa sing becik kanggo panjenengan, nanging kepéngin kaya wong sengsara kuwi sing kanthi bodho milih pati sing nyiksa tinimbang urip lan kabungahan?'

Krungu kuwi, para wali nyalahake Valerius lan nyebut dheweke edan; sawisé muji Santo Agathodorus amarga kawani ngadhepi pati, padha kandha yèn dhèwèké uga kepéngin pati kaya ngono demi Kristus.

Banjur penyiksa kuwi, amarga nesu banget, mrentah maneh supaya Carpus lan Papylus diiket ing jaran lan diseret kanthi cepet ing ngarepé saka Sardis menyang Pergamum. Lan manèh para wali digawa lan diseret ing dalan, nandhang sangsara lan kasangsaran gedhé, lan saben wong padha ngomong karo Daud: 'Kanthi tembungé lambému aku wis njaga awakku saka dalané wong sing nindhes' (Mazmur 16:4). Ing wayah bengi, sangsara amarga tatu saya parah amarga borgol sing kenceng lan kurungan sing keras ing penjara. Para wali, sanadyan sawise lelampahan kang abot, tetep tangi lan ndedonga marang Gusti sajrone wengi. Lan Gusti malih kersa rawuh marang wong-wong mau: Malaikaté Gusti katon marang wong-wong mau, marasaké tatu-tatu lan ngisi atiné karo kabungahan ilahi, nguwatké wong-wong mau kanggo pakaryan sing luwih ageng. Nalika esuk teka, sang penyiksa

mikir yèn para wali ora bakal bisa mlaku manèh sawisé lelampahan dina sadurungé, lan dhèwèké mréntahaké supaya para wali digawa ngadhep dhèwèké supaya dhèwèké bisa nyekseni sangsarané. Lan nalika ndeleng yèn para wali isih waras lan kuwat, sikilé ora tatu lan pasuryané sumringah lan ceria, dhèwèké nganggep kuwi amarga kakuwatan sihiré, mula dhèwèké nambah manèh sangsarané. Sawisé ngiket awak para wali nganggo borgol wesi abot, dhèwèké nyurung wong-wong mau supaya nerusaké lelampahan sing luwih dawa. Ing tengah lelampahan, ing sawijining panggonan dhèwèké nyembelih kurban marang arca-arca lan lungguh ing kursi pangadilan. Sawisé nyaur Karp, dhèwèké miwiti ngomong karo dhèwèké kanthi ramah, kaya tenan welas asih marang dhèwèké:

'Delengen, para déwa, amarga welas asih marang tuwa panjenengan, wis mbantu supaya panjenengan bisa nindakake lelampahan iki tanpa alangan. Napa kowe banjur ora ngucapake panuwun marang para welas asihmu, malah ngremehake pakurmatané? Tirnaa pituturku sing becik, lan melu aku menyang para déwa, awit aku ngajeni tuwamu, welas marang kowe, lan nangis amarga cilaka kowe—dudu kaya cilakaé wong liya, nanging pancèn kaya cilakaé aku dhéwé. Nanging apa sing kudu ditindakake? Kowe wis nglarani atiku banget, lan aku ora bisa nahan maneh: lan yen kowe saiki ora nggatekake pitutur apikku, aku ora bakal nampa ketidaktaatanmu, yen ora kanggo ajiku, ya kanggo ajining para dewa.

Sang Wali Karp mangsuli marang iki:

Ora ana siji waé sing bakal nyebut pituturmu—sing nuntun saka padhang menyang pepeteng lan saka urip menyang pati—iku becik; malah wong bakal nyebut iku tipuan lan jebakan. Yen kowe ngajeni tuwaku, kenapa kowe ora pracaya marang aku nalika aku maringi pitutur kaya bapak? Amarga aku luwih sedhih amarga karusakanmu tinimbang kowe sedhih amarga sangsaraku, lan aku banget prihatin marang apesmu—kowe wis nyandhak pangarep-arepmu marang kesia-siaan[7060] lan nyembah dewa-dewa sing ora bakal nylametake kowe saka sangsara langgeng: awit padha tanpa nyawa, digawé déning tangan manungsa, lan ora pantes diarani déwa, mung arca-arca kosong lan ora ana regané.

Valerius ora bisa maneh nahan isiné marang dewané lan dhèwèké mréntah para algojo supaya nyekel Santo Karpus lan sawisé diiket, nggebuk dhèwèké kanthi kejem nganggo tongkat kang kebak duri. Nalika santo kuwi dipukul, kabèh awaké koyak-koyak, lan potongan daging sing tiba amarga pukulan mabur ing lemah. Nanging kuwi durung cukup kanggo sang penyiksa – dhèwèké ngundang algojo liyané. Sawetara wong nglelehake lilin ing iga-iga Karp, dene liyane nyawurake uyah ing lukane, nganti lemah kebak getih sang wali; urat-uraté pecah, nyebabake lara sing nglarani banget; nanging sang martir, saya tambah sangsara, saya tambah kuwat tresnane marang Gusti lan sabar. Nalika isih diiket ing kono, dhèwèké mesem ing tengah sangsara, lan pangeran padha takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ngguyu, Carp?'

Dheweke mangsuli:

'Aku wis weruh sih rahmaté Kristusku sing wis ditakdiraké kanggo aku, mulané aku bungah.' Amarga ing wektu kuwi sang wali weruh langit kabuka, Gusti mapan ing pangastané, lan para Kerub lan Serafim ngubengi Panjenengané.

Mangkono Gusti maringi panglipur marang abdi Panjenengané ing tengah sangsara, lan sih rahmaté Gusti ngluwihi kabèh sangsara, nganti sang wali lali marang tatu sing nyeri lan sangsara abot sing kanthi gagah ditanggung. Dheweke disiksa nganti para penyiksane kesel; lan sawisé dipenjara sawisé ujiané, dhèwèké matur nuwun marang Gusti, sing wis nganggep dhèwèké pantes nandhang sangsara kanggo Panjenengané.

Banjur, Valerius nyaur Santo Papylus supaya rawuh ing ngajengipun, lajeng miwiti takon dhumateng piyambakipun, kados pisan kapisan ndeleng:

'Apa keturunanmu lan panggonan asalmu, lan apa pakaryanmu?'

'Kowe wis ngerti bab aku,' wangsul sang wali, 'menawa aku lair saka wong tuwa bangsawan ing kutha Pergamon, lan aku nglakoni ilmu pangobatan—dudu sing gumantung marang tanduran ing bumi, nanging sing diparingi saka dhuwur dening Gusti; pangobatan iki ora mung maringi manfaat kanggo badan, nanging uga nyembuhake lara ing jiwa.'

Banjur hakim kandha:

[7060] Yaiku marang dewa-dewa sia-sia lan palsu, sing sejatine dudu dewa.

'Ora ana pangobatan trampil kajaba saka sinau tulisané Galen[7061] lan Hippocrates[7062] , sing kaparingi kabisan pangobatan déning para déwa.'

Papila mangsuli:

'Galen, Hippocrates lan para muridé mung bisa marasaké wong lara yèn Kristusku, kanthi welas asihé sing ora bisa diungkapaké, kersa paring panyembuhan marang wong-wong mau. Yen ora, kabisané dadi sia-sia lan pengalamané ing profesi medis ora ana gunané; lan sing kokarani déwa, kepiye bisa padha ngopeni kaséhatan wong liya yèn dhèwèké ora bisa nulungi awaké dhéwé ing cara apa waé! Lan yen kowe kepengin ngerti bebener, cobanen: kene kowe weruh wong sing lungguh ing sacedhakmu iku wuta siji matane; supaya dewa-dewamu maringi dheweke penglihatan, lan sawise kuwi aku ora bakal ngomong apa-apa maneh.

'Apa ana sing bisa marasaké dhèwèké?' Valerius mangsuli.

'Ora mung kuwi,' wangsul sang wali, 'nanging kabèh jinis lara sing ora bisa mari bakal mari marang sapa waé sing nyuwun marang Kristus, Panyembuh kabèh lara.'

'Mula ayo saiki kita deleng apa sing kok omong,' kandha Valerius, 'lan yen kowe bisa, warasna ing ngarepé kita, supaya dhèwèké bisa ndeleng.'

"Aku ora kepéngin nindakake iki saiki," mangsuli Papila, "supaya kowe ora nyangka yèn mujijat iki saka setanmu; nanging dhoktermu luwih dhisik ndedonga marang salah siji déwané, banjur aku bakal nuduhaké kuwasa Kristusku."

Banjur Valerius ngutus para imamé lan mréntah supaya padha nyuwun marang déwa-déwa supaya marasaké penasihaté sing wuta. Padha njerit marang déwa-déwa sing sia-sia, saben siji nyebut déwa dhéwé: siji nyebut Apollo, sijiné nyebut Asclepius, siji nyebut Zeus, sijiné nyebut Hermes. Lan iku dadi tontonan sing ngguyoni: sedina muput padha ndedonga marang sing ora bisa maringi pitulungan, nyuwun marang sing budeg, nyembelih kurban marang sing tanpa nyawa, lan amarga awake dhewe wuta ing roh, padha ora bisa mbalekake pandelengan marang siji mripat jasmani.

Dadi, apa sing ditindakake abdi Kristus? – Panjenengané ngangkat pandangane jasmani lan rohani menyang swarga lan nyuwun marang Gusti sing welas asih; banjur nyentuh mripat wuta mau nganggo tangané, nggawe pratandha salib ing ndhuwuré, lan wong lara mau langsung waras manèh. Kanthi mangkono, dhèwèké ora mung éntuk manèh pandelengan nganggo mripat jasmani, nanging uga padhang pikiran nganggo mripat atiné: amarga pepadhanging Ilahi nyentuh atiné, lan dhèwèké, kaya tangi saka turu, nyadari kelemahan déwa-déwa sia-sia lan mangertèni kuwasa siji-sijiné Gusti Allah, Yesus Kristus, Paningal sejati kang maringi padhang marang saben manungsa kang teka ing donya (Yohanes 1:9), lan dhèwèké pracaya marang Panjenengané. Ora mung wong kuwi, nanging akèh wong liya uga teka, lumantar mujijat iki, marang pangertosan kabeneran; awit sapa sing ana sing ora digawa déning mujijat paling kamulyan iki marang pangungun lan pracaya? – lan kabèh wong, nalika ndeleng lan krungu iki, padha kandha: 'Satemene, kakuwatané Kristus ageng, lan Panjenengané iku Gusti sejati!' Nanging sanadyan kabèh padha ngluhuraké Gusti sejati, Valerius sing tanpa hukum nolak ngakoni Panjenengané lan malah nesu luwih gedhé marang Santo Papylus; tinimbang matur nuwun amarga berkah kuwi, dhèwèké mréntah supaya Santo Papylus diiket ing wit lan dipukul tanpa welas asih.

Sajrone panggebugan kuwi, Santo Papylus ora sedhih amarga dipukul, nanging malah kuciwa amarga durung ngalami panyiksaan sing luwih abot. Kosok baline, Valerius, nalika weruh manawa kasabaran sang martir ngungkuli panguwasané sangsara, saya nesu lan nambah sangsara liyane marang sang martir: dhèwèké nglelehake sisih awak Papila nganggo geni lan mréntah supaya watu-watu diuncalake marang dhèwèké. Nanging sang martir malah sabar ngadhepi geni mau, dene watu-watu mau tiba ing panggonan liya , kaya ngajeni marang badan sang martir sing nandhang sangsara kanggo Kristus; ora ana cilaka marang sang suci, malah watu-watu mau nabrak wong-wong sing mbuwangé. Nalika Valerius kesel lan ora bisa mikir siksaan liya kanggo para wali, dhèwèké mutusaké nundha sakwentar, mikir yèn yèn dhèwèké ngeculaké para wali sawatara wektu, tatu-tatu mau bakal lara

---

[7061] Galin, uga dikenal minangka Galen, iku dhokter lan sarjana kondhang. Dheweke lair ing taun 131 Masehi ing Pergamon; dheweke sinau kanthi jero lan lelungan ngubengi jagad; dheweke dadi dhokter kraton kanggo para kaisar Romawi ing jamane, lan seda ing wiwitan abad kaping telu. Dheweke nduweni pengaruh gedhe marang para dhokter ing saindenging jagad, lan wewenange tetep ora goyah ing panemune nganti abad kaping 16.

[7062] Hippocrates – dhokter Yunani misuwur liyane saka pulo Kos, sing urip suwé sadurungé Galen (460 nganti 356 SM). Sawetara karyané isih ana nganti saiki, lan Galen sinau saka karya-karya mau.

lan, kanthi nambah sangsara, bakal ndadèkaké wong-wong mau luwih ringkih kanggo pangadilan sing bakal teka. Nanging para martir, sing nduwèni Kristus minangka dhokteré—kanggo Panjenengané padha gelem nampa tatu-tatu mau—ora mung sangsara sing mari, nanging uga tatu lan boroké, nganti ora ana bekas tatu sing katon, sing banget nesuaké sang penyiksa edan: Luwih sangsara mau sirna, luwih atiné Valerius kasiksa lan kobong kaya geni.

Sawisé sawatara wektu, sang penyiksa mapan manèh ing kursi pangadilan, ngetokaké kekejeman lan ndelok nganggo mripat kang murub. Para martir suci, nanging, ngadeg ing ngarepe kanthi mripat sumunar lan pasuryan cerah, kaya diundang menyang pesta. Sing ora nduwé hukum nyoba medeni wong-wong mau nganggo nesune; nanging saka atiné sing tanpa wedi lan lambéné sing wani, dhèwèké krungu tembung-tembung iki:

'Ngapa, he sangsara, kowe lan para abdi-abdimu kesel nggawa kita mrana lan mbalekake bola-bali, nyiksa kita tanpa netepake paukuman pungkasan? Apa kowe ngarep-arep mbalikake kita saka Kristus lan saka kabeneran?' – 'Nanging kowe bakal weruh kita mati luwih dhisik tinimbang kita nyerah marang dhawuhmu sing ora nduweni Gusti.'

Sawisé kuwi, miturut dhawuhe sang penyiksa, pecahan gerabah lan paku wesi disebar ing lemah; para martir sing telanjang dipapanaké ngadhep mudhun ing ndhuwuré, banjur diseret, lan nalika kuwi padha diwènèhi pukulan kejem. Nanging sanadyan ing tengah panyiksaan mau, Gusti ora ninggalake para abdi-Nya. Panjenengané enggal nulungi, *'ngambegan ing pasuryané lan nylametaké saka sangsara'* (Nahum 2:1): dumadakan pecahan-pecahan lan paku wesi mau sirna tanpa tilas, déné para wali tetep ora cilaka. Iki nambah nesu hakim, banjur dhèwèké mréntahaké supaya sisih awak para wali dipotong nganggo pisau cukur; nanging para wali, ngluhuraké Gusti, sabar nampa kabèh mau kanthi gagah berani.

Sawisé kuwi, dhèwèké nglumpukaké kéwan galak lan nyelenggarakaké tontonan: para martir digawa metu, lan ana beruang betina sing disurung marang wong-wong mau. Kabeh wong padha mikir yèn dhèwèké bakal langsung matèni lan nyabuti awaké para martir, nanging dhèwèké ora nuduhaké rasa haus getih babar pisan lan, kaya ngajèni para wali, nggleleng ing sikilé lan ngrangkep awaké para martir. Sawisé kuwi, singa dilepas, sing ora mung kabuktèn alus kaya beruang betina, nanging uga ngetokaké kuwasa Gusti kanthi cara sing luwih mujijat – amarga nalika nggerung, iku ngomong nganggo swara manungsa, ngébréhake para panganiaya lan kekerasan atiné. Nanging wong-wong mau nutupi kupinge, nganggep kabèh mau sihir, lan hakim mréntahaké supaya para martir suci dibuwang menyang bolongan kang kebak gamping. Nanging wong edan kuwi nyambut gawe sia-sia, nglawan Gusti Allah, sing ngreksa para abdi-Nya supaya ora cilaka ing endi wae; amarga sawisé nglampahi telung dina ing kapur kuwi, padha metu kanthi waras lan ora tatu.

Luwih Valerius yakin yèn dhèwèké ora bisa ngalahaké para wali, luwih murkané marang wong-wong mau tambah kobong; sawisé dipasangi sepatu wesi kang diwènèhi paku landhep, dhèwèké meksa supaya padha mlayu nganggo sepatu kuwi; nanging sanadyan mangkono, upaya kuwi uga gagal ngalahaké prajurit Kristus sing ora bisa dikalahaké. Sawisé nguripaké pawon geni nganti panas banget, dhèwèké mbuwang para wali menyang kono – lan bebarengan karo wong-wong mau, Sang Berkah Agathonica, adhine Santo Papylus, mlebu ing kobongan geni, kepéngin melu nglakoni kaelokan sing padha lan mati kanggo Kristus. Nanging pawon geni kuwi ora mung ora bisa nglelehake wong-wong suci; kanthi kuwasa Kristus, panggangan kuwi malih dadi panggonan adhem, amarga udan deres tiba, mateni geni lan ngademake pawon. Nalika wong-wong suci metu saka pawon tanpa cilaka, dheweke banjur dipenjara maneh, ing kono padha nyanyi marang Gusti kaya ing gréja. Penyiksa, amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake maneh lan isin amarga wis kalah, ngucapake paukuman pungkasan marang para martir – mrentah supaya sirahé dipotong nganggo pedhang. Nalika para wali digawa, bebarengan karo Agathonica, menyang panggonan paukuman pati, padha bungah; lan, ngangkat paningal lan tangané marang swarga, padha ndedonga ora mung kanggo awaké dhéwé nanging uga kanggo wong-wong sing arep matèni, lan kanthi mangkono padha ngrampungaké pakaryané, kanthi dipenggal sirah nganggo pedhang. Awak suci para wali mau dibuwang kanthi hina lan ditinggal tanpa dijaga; para wong pracaya, sawisé njupuk kanthi rahasia, maringi panguburan sing pantes, ngluhurake Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi kaparingi pakurmatan lan ibadah langgeng. Amin[7063] .

Kontakion, Nada 2:

Amarga Panjenengan iku bandha sing ora ternilai, ya Gusti, lan mata air sing miliake aliran panyembuhan; Panjenengan wis maringi relik Panjenengan marang wong ing donya, sing mbusak maneka lara lan hawa napsu, lan tanpa kendhat maringi sih marang jiwa. Mula, manut katresnan Panjenengan, ya Martir Ilahi, kita ngrayakake pesta iki.

Peringatan Santo Florentius Sang Martir

Dipepering ing tanggal 13 Oktober

Martir Suci Florentius iku wong asli kutha Tesalonika. Minangka wong Kristen lan pembela semangat saka kesalehan sejati[7063] , dhèwèké ngecam lan ngéjek kapercayan marang dewa-dewa pagan palsu lan nglarang nyembah marang dewa-dewa mau. Ing wektu sing padha, nalika mulang kabèh wong bab iman sejati marang Kristus, dhèwèké nguwatké wong Kristen ing iman mau lan ngajak supaya padha netepi dhawuh Gusti Allah. Amarga iku, Florentius digawa ngadhepi panguwasa ing tanah kuwi kanggo diadili; nanging nalika interogasi, dhèwèké kanthi teges ngakoni pracaya marang Gusti Allah kita, Yesus Kristus, lan nerangaké yèn dewa-dewa pagan iku mung kayu, watu, emas, pérak, tembaga, lan wesi—arupa patung sing ora nduwé nyawa lan ora peka. Kedadéan iki nesuaké panguwasa ing tanah kuwi, lan dhèwèké dihukum siksaan déning panguwasa mau. Dhèwèké dipukul kanthi kejem; awaké digores nganggo piranti landhep, banjur dibuwang ing geni gedhé sing kobong ing sangisoringé, ing kono dhèwèké séda kanthi kabungahan, sembari ndedonga lan matur nuwun marang Gusti[7064] .

Dina Rayané Sang Mulya Nikita, Pangakun Iman[7065]

Dirilis tanggal 13 Oktober

Santa Nikita lair ing Paflagonia[7066] saka wong tuwa sing taat. Dheweke sepupu adoh saka Maharani Theodora, garwane Kaisar Theophilus si Iconoclast. Sawise ngrampungake pendhidhikan, nalika umur 17 taun, Nikita teka ing Konstantinopel. Ing wektu kuwi, tahta kakaisaran dienggoni dening Irene, janda almarhum Kaisar Leo IV, nalika putrané Constantine[7067] isih cilik. Sawisé ditampa ing pangabdian kraton, Nikita cepet munggah pangkat; dhèwèké diangkat dadi patrisi lan diparingi tugas ngawasi kabèh kraton, lan sakbanjuré diangkat dadi komandan pasukan ing Sisilia[7068] . Sawisé nggayuh pangkat dhuwur, Nikita nyadari yèn gelar lan kasugihan donya iku sia-sia lan angkuh, lan kapincut déning karep suci kanggo ngucap sumpah monastik. Nanging, Kaisar Nikiforos lan putrané Stavrakios[7069] , amarga ngakoni jasa-jasa Nikita marang nagara, ora gelem mbebasaké dhèwèké saka jabatane utawa ngidini mlebu biara. Nalika Michael Rangav[7070] nggenteni dheweke ing tahta, Nikita nyuwun marang dheweke supaya diparingi idin ninggalake jabatane lan njupuk sumpah monastik[7071] .

[7063] Santa Florentius iku murid apostolik

[7064] ing wiwitan abad kaping 3.

[7065] Ing wiwitan Gréja Kristen, istilah 'konfesor' dianggo kanggo wong-wong sing, nalika panganiayaan marang agama Kristen, kanthi terang-terangan ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan, sawisé nandhang siksaan, diparingi pangapura déning para penyiksa lan slamet. Wong-wong kuwi nampa pangurmatan khusus ing masyarakat Kristen: mula padha diparingi hak kanggo manunggal manèh karo Gréja sing wis tiba.

[7066] Santa Nikita lair watara taun 763. – Paflagonia – sawijining wewengkon pagunungan sing kasar ing sisih lor Asia Minor, watesé karo Pontus lan Bitinia.

[7067] Leo IV si Khazar mrentah wiwit taun 775 nganti 780. Garwané, Irene, ngatur nagara nalika pamaréntahan anaké sing isih cilik, Constantine VI Porphyrogenitus, lan sakbanjuré piyambakipun mrentah wiwit taun 797 nganti 802.

[7068] Pulo Sisilia nalika semana ana ing sangisoré pamaréntahan Bizantium, sing lumaku wiwit pertengahan abad kaping 6 nganti taun 827, nalika pulo kuwi direbut déning wong Arab.

[7069] Kaisar Bizantium Nikephoros I mrentah wiwit taun 802 nganti 811. Putrané, Stavrakios, mrentah sawisé dhèwèké mung rong wulan lan enem dina.

[7070] Kaisar Michael I Rangab mrentah wiwit taun 811 nganti 813.

[7071] Dianggep yèn Santo Nikita njupuk sumpah monastik watara taun 813. Ing wektu kuwi, umuré wis 50 taun.

Nanging, dheweke ora diparingi idin ninggalake kutha krajan; tinimbang kuwi, kaisar mrentahake supaya dheweke diparingi panginepan ing Gerbang Emas, ing sing diarani Chrysonicia[7072] , ing ngendi dheweke kudu tetep manggon ing kono saben wektu. Santa Nikita tetep dikurung ing biara iki nganti pamaréntahan Kaisar Leo si Armenia, pangruntuh ikonoklasma[7073] . Nalika Santo Nikita nyekseni pangrusakan sing ditindakake marang ikon-ikon suci déning kaisar sing ora ajiné hukum iki, dhèwèké ninggalaké Konstantinopel lan gabung karo barisan biksu pangkat cilik ing sawijining biara ing pinggiran kutha, ing kono dhèwèké nglampahi wektu kanthi puasa lan pagawean. Ing wektu sing padha, para ikonoklas, sawisé ngerti yèn dhèwèké nduwèni ikon Sang Juruwilujeng sing dipikolehi saka Roma, nglaporaké kabar iki marang kaisar. Para pejabat dikirim menyang Nikita, sing nganggo ancaman maksa dhèwèké supaya nyerahaké ikon mau. Nanging amarga Santo Nikita kanthi tegas nolak nyerahake, para utusan nggoleki sawijining biksu sing mbukak panggonan ikon suci mau. Banjur padha mlebu gréja, njupuk ikon suci mau, lan nginjak-injak kasuciane kanthi saben cara. Tumindak nginjak-injak kasuciane iku ndadekake Santo Nikita sedhih banget. Ora wareg mung kuwi, utusan tsar nalika arep ninggalake biara nglarang Nikita metu saka panggonan mau kanthi alesan apa wae. Sabanjure, nalika panguwasa ikonoklastik liyane – Theophilus[7074] – munggah ing tahta kraton, sawijining bangsawan kraton sing jenenge Theodosius dikirim menyang Sing Kinurmatan; ing ngarepe kabeh wong sing padha kumpul, lan kanthi ancaman pangasingan, dheweke nuntut supaya dheweke ngakoni Patriark ikonoklastik Anthony[7075] lan mbantah pangurmatan marang ikon. Nanging sang wali mangsuli:

Aku ora bakal nate mandheg nyembah ikoné Kristus lan Gustiku, lan aku ora bakal nyebut Anthony minangka patriark, nanging minangka pezina lan penjahat… Kowe, nanging, tumindak manut kersamu.'

Amarga tumindak iman sing wani iki, Santo Nikita langsung diusir saka biara. Sawisé matur nuwun marang Gusti lan nggawa telung biksu kancané, dhèwèké mangkat menyang biara liya, ing kono dhèwèké nglampahi Puasa Agung lan mangsa sadurungé Pentakosta, sadurungé ninggalaké biara kuwi uga. Sawisé akèh ngumbara lan ngalami kasangsaran, dhèwèké pungkasané manggon ing sawijining biara ing pinggir segara, ing kono dhèwèké ngakhiri uripé ing umur 76 taun[7076] . Ing sajroning uripé lan sawisé seda, dhèwèké nindakake akèh kaajaiban.

Peringatan Santo Benjamin Diaken, Martir

Dirilat ing tanggal 13 Oktober

Santa Benjamin sang Deken urip nalika pamaréntahan raja Persia Izidgerd[7077] . Sawisé ngowahi akèh wong Persia pagan dadi Kristen, dhèwèké difitnah, ditangkep, dipukul abot lan dipenjara, ing kono dhèwèké nglampahi rong taun. Utusan Yunani sing dikirim menyang kraton Persia, sawisé ngerti kahanan Benjamin, nyuwun marang raja supaya mbebasake dhèwèké. Raja sarujuk maringi panyuwunan iki kanthi syarat Benjamin janji ora bakal ngowahi wong Persia dadi Kristen. Utusan mau maringi janji iki atas jenengé Benjamin. Nanging nalika Benjamin krungu bab iki, dhèwèké kandha:

'Ora mungkin aku mbantah pepadhang sing tak tampa ing baptisan. Sepira gedhene sangsara sing ngenteni wong sing ndhelikake bakat sing diparingi, utawa wong sing sengaja nyumputake piwulang Injil!'

Ora kuwat nampa tembung-tembung kuwi, sang raja mrentahake supaya rong puluh duri diasah lan ditusuk ing sangisore kukèk tangan lan sikilé Santo Benjamin. Sawisé kuwi, nalika sang raja weruh yèn sang wali nganggep sangsara mau minangka kabungahan, dhèwèké maringi sangsara sing luwih abot lan ora bisa ditahan,

---

[7072] Ing pérangan Asia saka Konstantinopel, ing panggonan kutha kuna Chrysopolis ing Bithynia, sing kaya-kaya dadi pinggiran kutha Konstantinopel.

[7073] Yaiku, sadurunge taun 820.

[7074] Ing taun 829.

[7075] Anthony I, sawijining ikonoklast, dadi Patriark saka taun 821 nganti 832.

[7076] Watara taun 838.

[7077] Raja Persia Izidgerd I mrentah saka taun 399 nganti 420. Ing jaman pamaréntahané, guru lan uskupé Diaken Benjamin, Santo Avda, ngalami martir (ing taun 418). Dina rayahé tanggal 3 (16) Maret.

lan pungkasané dhèwèké mrentahaké supaya sang wali ditusuk nganggo tiang kandel lan akèh simpul, sawisé kuwi sang askèt sing gagah kuwi nyerahaké nyawané marang Gusti[7078] .

27 Oktober

14 Oktober (Gaya Lawas)

Pangandharte para martir suci Nazarius, Gervasius, Protasius lan Celsus

Diperangeti tanggal 14 Oktober

Santa Nazarius lair ing Roma; bapaké wong Yahudi, déné ibuné, sing arané Perpetua, wong Kristen: dhèwèké wis nampa baptisan suci saka Rasul Petrus dhéwé. Nalika wis remaja, Nazarius mikir dawa iman sing kudu dituruti – apa iman bapaké utawa iman ibuné. Pungkasané, dhèwèké mutusaké ngetutaké tapak tilas ibuné sing suci, sing pandongané wis akèh nyumbang marang pencerahan rohani dhèwèké, lan dibaptis déning Uskup Linus[7079] .

Nalika Santo Nazarius wis diwasa, dhèwèké uga mbuktèkaké yèn dhèwèké sampurna ing kabecikan: kanthi semangat ngabdi marang Gusti, dhèwèké ora mung mikirake kaslametané dhéwé nanging uga kaslametan wong liya, amarga dhèwèké wis ngowahi akèh wong sing durung pracaya dadi manut marang Kristus. Nanging ora suwe Nazarius ninggalake Roma; dhèwèké njupuk bagéan warisan saka wong tuwané lan miwiti nindakake kabecikan marang wong mlarat ing kono; lan sawisé tekan Milan, dhèwèké mènèhaké kabèh kagungané, maringi sedekah marang wong mlarat lan migunakaké bandha kanggo nyokong para tawanan sing nandhang sangsara amarga Kristus.

Ing wektu kuwi, nalika pamaréntahan Nero sing jahat[7080] , ana panganiayaan gedhé marang umat Kristen, lan akèh pangakune Kristus diiket lan disiksa; Santo Nazarius, nalika ngladèni wong-wong mau, nguwatké imané lan nyemangati nalika martir. Ing wektu kuwi, sawetara martir suci, Gervasius lan Protasius, ditangkep déning gubernur Anulinus lan dipenjara. Santa Nazarius kerep sowan marang wong-wong mau lan maringi panglipur nganggo tembung-tembung suci: piyambakipun saya remen marang wong-wong mau, amarga piyambakipun weruh manawa wong-wong mau kebak katresnan ilahi lan kepengin banget nyawisake gesange kanggo Gusti, sing wis nyawisake gesange piyambak kanggo kita ing salib. Nazarius ngrasakake katresnan sing gedhe marang wong-wong mau nganti piyambakipun ora kersa pisah, lan milih nandhang sangsara lan seda bebarengan. Ora suwe, kabar iku tekan marang gubernur provinsi yèn Nazarius, nalika sowan marang para tahanan ing penjara, tansah nggawa kabutuhané lan nguwatké iman Kristené. Mula dhèwèké mréntah supaya Nazarius ditangkep lan digawa ngadhep dhèwèké; ing pangadilan, dhèwèké dhisik takon sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Sawisé ngerti yèn Nazarius iku wong Romawi lairé lan wong Kristen imané, Anulin ngajak dhèwèké supaya ora mbalèkaké déwa-déwa karuhuné, sing wis diurmati déning wong Romawi wiwit jaman biyèn liwat kurban lan ibadah. Nanging sang wali ora mung nolak pitutur mau, malah nglawan kanthi terus-terangan, ngecam dewa-dewa palsu lan ngakoni sijisijiné Gusti Allah sejati, Yesus Kristus. Banjur gubernur mrentah supaya sang wali dipukul ing cangkemé. Nanging sang wali ora mandheg ngomong kanthi wani lan ngecam kejahatan gubernur. Sawisé kuwi, gubernur tambah nesu lan mrentah supaya sang wali dipukul nganggo tongkat, banjur ngusir dhèwèké saka kutha kanthi isin. Kangsoleh Nazarius, sawisé diusir, ngrasa bungah amarga dianggep pantes nampa tatu demi Kristus lan, minangka wong sing diusir amarga kabeneran, ngelingi pangandikane Kristus: *'Begja kowe nalika wong ngina*

[7078] St. Benjamin sang Diaken ngalami sangsara telung taun sawisé martiré St. Avda, wis ing sangisoré panggentiné Izdigerd, anaké Varahran V, ing taun 421.

[7079] St Lin, Uskup, iku uskup pisanan ing Gréja Roma langsung sawisé St Petrus Rasul; dhèwèké diétang kalebu 70 Rasul. Dina rayané dirayakaké tanggal 5 November lan 1 Januari bebarengan karo para Rasul liyané.

[7080] Nero (54–68 Masehi) iku salah siji saka kaisar Romawi sing paling kejem, sombong, lan rusak budi. Dheweke nyebabake panganiayaan kapisan marang umat Kristen ing Roma, nalika para rasul Petrus lan Paulus nandhang sangsara.

kowe lan nganiaya kowe lan ngomong kabèh ala marang kowe kanthi salah amarga Aku' (Matéus 5:11). Siji-sijiné kasedhihané yaiku amarga piyambakipun kapisah saka kanca-kanca sing dipun tresnani, Gervasius lan Protasius, ingkang piyambakipun kepéngin séda bareng. Gusti Allah sakwisé punika paring kasembadan pangajab punika, nanging ing wektu punika piyambakipun isih kedah ngladosi kaslametan manungsa ing tanah liya lan mbalèkaké akèh tiyang saking kalepatan. Ing bengi sabanjure, ibune sing berkah rawuh marang dheweke ing sawijining panglihatan, mènèhi dhawuh supaya dheweke lunga menyang Gaul lan nyambut gawe ing kono kanggo mratelakake Injil Kristus. Sawise tangi, dheweke mangkat, miturut dhawuhe ibune, menyang tanah kuwi lan kanthi mratelakake Kristus, padhangake wong-wong sing manggon ing pepeteng lan ing sangisore bayangane pati nganggo pepadhanging iman[7081] . Nalika Santo Nazarius ana ing kutha sing dijenengi Melia[7082] , piyambakipun nampani saking sawijining wanita bangsawan lan taat sawijining bocah lanang umur telung taun sing arane Celsius, dibaptis, lan dibesarké kanthi taqwa. Bocah iku saya tuwuh ing umur lan pangerten, kebak sih rahmaté Gusti; lan nalika wis diwasa, dhèwèké ngetutaké guruné, Santo Nazarius, sinau saka dhèwèké kawicaksanan paling dhuwur lan nyimpen ing atiné tembung-tembung sing diilhami Gusti lan piwulang bapaké. Para mudha iku wicaksana banget ing babagan Kristus nganti padha karo gurune, lan padha nglayani kaslametan manungsa bebarengan; nalika padha nginjili Kristus, dhèwèké nandhang panganiayaan lan sangsara bebarengan karo Nazarius, lan sakbanjuré dianggep pantes nampa mahkota martir sing padha karo gurune.

Dinovius, panguwasa ing tanah kuwi, nalika krungu yèn Nazarius nyebarake agama Kristen ing pirang-pirang kutha, langsung nyekel dhèwèké bebarengan karo Celsius lan, sawisé dipukul cambuk, banjur dipenjara loro-loroné, kanthi niyat arep nglakoni sakabèhé siksa esuké. Esuké, garwané gubernur, nalika weruh Celsius, sawijining mudha sing ganteng, digawa arep dipateni, ngrasakaké welas asih marang dhèwèké lan nyuwun marang bojone supaya ngapura lan ngeculaké mudha iku bebarengan karo guruné, Nazarius; Kanthi pangajabé sing ora kendhat, dhèwèké ora ninggalaké sisih gubernur nganti kasil mbujuk dhèwèké supaya mbebasaké loro-loroné. Nalika dhèwèké mbebasaké wong loro mau, gubernur kandha:

'Panjaluk pamuji istriku mbebasake kowe saka sakabehing sangsara.'

Nanging para martir suci sedhih amarga durung nampa mahkota martir sing diarep-arep lan durung ngrampungake lelampahaning donya, supaya bisa bébas saka badan lan urip karo Kristus[7083] . Ing dalan saka kana, padha tekan kutha Timir[7084] lan, miturut adaté, padha nginjili ing kana, ngasilake akèh jiwa kanggo Kristus.

Nanging setan, ora kuwat nahan kuwi, nggeremake nesune para pemuja berhala; padha munggah nglawan Santo Nazarius lan Santo Celsus, wong-wong jahat nyekel lan ngirim dheweke marang raja sing kejem, Nero. Nalika para wali muncul ing ngarsané raja, padha ngakoni Kristus minangka Sang Pencipta lan Gusti; amarga iku, Nazarius dibuwang menyang lemah lan diinjak-injak, déné Celsus dipukul nganggo tongkat. Padha dipaksa nyembah marang dewa-dewa, nanging kanthi tembungé padha ngrubuhaké arca-arca dewa mau menyang lemah, lan amarga iku banjur dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan; nanging kéwan-kéwan mau ora nglarani wong-wong mau. Banjur padha dibuwang menyang segara, nanging padha mlaku ing banyu kaya ing daratan. Ndeleng kahanan iki, para abdi dalem sang raja banjur pracaya marang Kristus; sawisé dibaptis déning Santo Nazarius, padha ninggal kraton lan mundur saka geger donya, banjur nyawisake dhiri kanggo ngabdi marang Kristus.

Ing wektu sing padha, Santo Nazarius bali menyang Mediolanum karo muridé, Santo Celsus, lan nemokaké para martir suci Gervasius lan Protasius isih urip, sanadyan lagi lara lan ringkih ing panjara.

Nalika dhèwèké miwiti mènèhi warta Injil ing Mediolanum, dhèwèké manèh ditangkep déning gubernur Anulin. Anulin takon marang dheweke ing endi wae dheweke wis ana nganti wektu kuwi. Sawise ngerti yen dheweke wis ana ing tangan Nero dhewe, gubernur kuwi gumun kepiye dheweke bisa lolos saka Nero kanthi urip lan waras, amarga dheweke ngerti yen Nero iku panguwasa sing kejem lan ora manungsawi, sing mateni tanpa welas asih ora mung wong sing salah nanging uga wong sing ora salah. Gubernur maksa Nazarius maju lan nyembah dewa-dewa; nanging ora mung nolak, dhèwèké malah miwiti ngina dewa-dewa mau. Banjur Anulin

---

[7081] Yaiku wong-wong sing ora ngerti Gusti Allah sing sejati lan kesasar sacara rohani. Ungkapan iki dijupuk saka Keluaran 9:2; delengen Matius 4:16.

[7082] Melia utawa Kimella – salah siji kutha Gallic, cedhak Nice saiki, ing kidul Prancis.

[7083] Ungkapan iki dijupuk saka Filipi 1:23.

[7084] Timir – sing uga dikenal minangka Trier, sawijining kutha padhet lan makmur ing Gaul lor.

mrentahake supaya Sang Nazarius dipukul ing cangkemé, lan sang wali, sawisé nahan akèh pukulan bebarengan karo muridé Celsius, dibuwang menyang panjara – kanggo ngancani Wali Gervasius lan Protasius. Sang Nazarius banget bungah amarga dianggep pantes ketemu kanca-kancané sing dikasihi lan nahan penjara kanggo Kristus bebarengan karo wong-wong mau ing sel sing padha.

Ing wektu kuwi, gubernur Anulin ngirim layang marang Kaisar Nero kanggo ngandhani bab Nazarius. Kaisar, nalika krungu yèn Nazarius isih urip, nesu banget marang para abdi sing diutus kanggo nyilem dhèwèké ing jeroné segara. Dhèwèké nggoleki wong-wong mau suwé, arep matèni – mikir yèn wong-wong mau wis nglilani Nazarius lolos – nanging ora ketemu; awit padha wis mlayu saka donya lan kanthi sukarela nyawisake awaké dhéwé kanggo ngabdi marang Kristus. Kaisar nulis layang marang gubernur Anulin, mréntah supaya Nazarius langsung dipatèni. Anulin, sawisé nampa layang saka kaisar, nggawa Santo Nazarius lan muridé, Santo Celsus, metu saka penjara lan ngiris sirahé nganggo pedhang.

Salah siji wong pracaya sing manggon ing pinggiran kutha kanthi rahasia njupuk relik suci mau lan nggawa menyang omahé. Ing wektu kuwi, putriné sing lumpuh lagi ngglethak ing amben; nalika relik para martir suci digawa mlebu omah, dhèwèké langsung tangi saka ambené, waras kaya ora tau lara. Sing nduwé omah, bebarengan karo keluargané, bungah banget lan maringi panguburan sing mulya marang jasad para martir mau ing keboné.

Ora suwe sawisé pangubaran para martir suci Nazarius lan Celsus, komandan militer Astasius teka ing kutha, sawisé mangkat kanggo perang nglawan wong Moravia[7085] . Para imam pagan nyurung dhèwèké supaya matèni para martir suci Gervasius lan Protasius sing isih ana ing panjara; Gervasius dipukul nganggo tongkat timah lan ora suwe seda; déné Protasius ngrampungaké martiré kanthi sirahé dipotong nganggo pedhang. Wong Kristen sing jenenge Filipus, sawisé njupuk awaké para martir mau bebarengan karo anaké, ngubur ing omahé dhéwé.

Relik saka papat martir mau—Nazarius lan Celsus, Gervasius lan Protasius—tetep kasembunyi ing lemah, dikubur jero ing[7086] , lan ora ana sing ngerti nganti jamané Santo Ambrosius, Uskup Milan. Dheweke nemokake relik Gervasius lan Protasius lumantar wahyu ilahi nalika pamaréntahan Theodosius Agung, déné relik Nazarius lan Celsus ditemokaké nalika pamaréntahan Arcadius lan Honorius[7087] .

Presbiter Paulinus nyritakaké panemuan relik Nazarius lan Celsus ing Uripé Santo Ambroise kaya ing ngisor iki:

– Relik martir suci Nazarius, sing ditemokake ing njaba kutha ing sawijining kebon, langsung digawa dening Ambrosius menyang Gréja Para Rasul Suci. Kita weruh, ing peti jenazah ing ngendi relik martir iku ana, getih kaya-kaya anyar wae mili; sirahé, karo rambute lan jangguté, kacekel banget nganti katon kaya anyar bae dilebokaké ing peti mati, lan pasuryané padhang banget nganti kaya anyar bae diumbah sawetara wektu kepungkur. Lan apa iki mujijat – nalika Gusti piyambak wis janji ing Injil manawa *'ora ana siji rambute sirahmu sing bakal musna'* (Lukas 21:18)[7088] ? Ing wektu kuwi, kita ngrasakake ambu sing ngluwihi kabèh ambu liyané. Sawisé ngangkat relik martir mau lan nyelehaké ing gerbong, kita bebarengan karo Santo Ambrosius langsung miwiti nggoleki relik martir Celsus. Saka para pamilik kebon iku, kita ngerti yèn leluhuré wis maringi wasiat supaya ora ninggal panggonan kuwi, amarga ana bandha gedhé sing didhelikaké ing kono. Lan pancèn ana bandha kaya ngono ing kono, sing *'ora ana ngengat utawa karat sing ngrusak, lan maling ora bisa mlebu lan nyolong'*[7089] (Mat. 6:19).

Iki sing diomongake Presbiter Pavlin babagan relik Nazarius lan Celsus. Bab relik Gervasius lan Protasius, ana cathetan ing ngisor iki saka Santo Ambrosius.

[7085] Para Moravia – sawijining suku Slavia sing saiki manggon ing wates Austria-Hungaria.

[7086] I.e. – kanthi rahasia, ing panggonan sing didhelikake.

[7087] Arcadius – putra lan penerus Theodosius Agung, sing mrentah separo wétan Kakaisaran (395–408). Honorius uga putra lan penerus Theodosius Agung, sing mrentah separo kulon Kakaisaran (395–422).

[7088] Lukas 21:18. Ing tembung-tembung iki, Yesus Kristus maringi para rasul—lan pancen kabeh pangakune iman Kristen—janji bab pangayoman khusus saka Gusti Allah kanggo wong-wong mau.

[7089] Tembung-tembung iki diucapake déning Yesus Kristus bab berkah swarga sing langgeng lan ora bisa rusak (Mat. 6:19), sing kudu disiapake déning wong Kristen kanggo dhéwé lumantar urip sing luhur budi.

Ambroise, abdi Kristus, marang sedulur-sedulur ing saindenging Italia – mugi panjenengan pinaringan kaslametan langgeng ing Gusti.

Kitab Suci nyebut sapa waé sing nampa apa waé kanthi gratis saka Gusti minangka wong kang nduwé utang[7090] ; yèn dhèwèké ora mbagi marang wong liya, amarga dhèwèké kaya nyolong saka Gréja nalika nahan apa sing sakjatiné bisa migunani kanggo wong liya. Mulane Dawud kandha: 'Aku ora ndhelikake kabeneran Panjenengan ing atiku; aku wis ngumumake kasetyan lan kaslametan Panjenengan; aku ora nyumputake sih-rahmat lan kabeneran Panjenengan saka pasamuwan agung.' Lan kaya-kaya ngarep ganjaran kanggo tumindak iki, dhèwèké nambahaké: *'Aja nahan, ya Gusti, kabecikan Panjenengan marang aku'* (Mazmur 39:11–12). Dhèwèké kaya-kaya kandha: kaya aku wis maringi wong liya kamungkinan éntuk welas asih, mangkono uga aja narik welas asih Panjenengan saka aku.

Nanging kenapa kita kudu maringi pambuka iki? Aku bakal ngumumaké marang kowe, sing taat lan wicaksana ing Gusti lan sing pracaya, lan aku bakal ngajak kowe bungah amarga panemuan relik suci.

Ing mangsa Prapaskah Suci kepungkur, nalika kanthi sih-rahmaté Gusti aku kalebet ing antarane wong-wong sing puasa lan ndedonga, aku ngadeg ndedonga ing sawijining wengi.

Lan mula aku mlebu ing kahanan kaya ngono, sanadyan aku ora turu, aku ora ngrasakake apa-apa. Lan aku weruh loro priya enom nganggo busana putih padha ngangkat tangan lan ndedonga; amarga kakehan ngantuk, aku ora bisa ngomong karo wong-wong mau. Nalika aku sadar maneh, wong-wong mau wis sirna.

Lan aku ndedonga marang Gusti sing welas asih, menawa iki mung tipuan setan, mugi Panjenengané mbusak saka aku; nanging menawa ana bebener sing kasembunyi ing kéné, mugi Panjenengané paring pangerten luwih cetha marang aku.

Kanggo nggayuh apa sing tak jaluk marang Gusti, aku nambah ketat puasaku, lan ing wengi kapindho, nalika jago kuwak-wok, aku weruh maneh kahanane kaya kapisan: para mudha kuwi padha ndedonga bareng aku.

Ing wengi katelu, nalika awakku ringkih amarga puasa, aku ora bisa turu maneh, para pemuda mau muncul maneh marang aku; wektu kuwi aku tangi lan mung gumun marang kabèh mau. Bareng karo wong-wong mau ana priya katelu sing agung, kang mirip Sang Rasul Paulus sing suci – kaya sing digambarke ing ikon; dhèwèké piyambak sing ngandika marang aku, déné liyané meneng bae.

Lan piyambakipun ngandika mekaten:

'Wong-wong iki yaiku sing, sawise ngrungokake tembungku, nolak donya lan bandha lan ngetutake Gusti kita Yesus Kristus, ora ngupaya apa-apa sing donya utawa daging; sawise nglampahi sepuluh taun ing kene ing Milan ing pangabdian marang Gusti, padha dianggep pantes dadi martir Kristus; kowe bakal nemokake awaké ana ing kuburan ing lemah persis ing panggonan kowe ngadeg lan ndedonga; gali saka lemah lan bangunana gréja kanggo ngajèni.

Aku takon jeneng-jenenge, lan dheweke mangsuli:

'Sampeyan bakal nemokake buku ing jejere sirahé, ing ngendi cathetan lair lan sedaé kacathet.'

Sawisé nglumpukaké sedulur lan para uskup lan nyritakaké apa sing wis tak deleng, aku miwiti nggali dhisik, déné para uskup mbantu aku. Lan kita nemokaké, kaya sing diomongaké Santo Paulus, sawijining kuburan ing ngendi kita weruh awak para wali, kaya-kaya lagi waé dikubur lan marakaké ambuné sing éndah.

Ing jejere sirahé kita nemokaké sawijining buku sing kabeh mau kacathet kanthi tertib kaya mangkéné: 'Aku, Filipus, abdi Kristus, nggawa jasad para wali iki menyang omahku lan ngendhokaké.' Ibune aran Valeria, bapake Vitalius; dheweke nglairake putra-putra mau minangka kembar lan maringi jeneng siji Protasius lan sijine Gervasius. Vitalius iku prajurit lan manggon ing Mediolanum, kanthi rahasia ngabdi marang Gusti karo garwane. Nalika dhèwèké ana karo hakim Paulinus ing kutha Ravenna[7091] , ing kono kabukten yèn dhèwèké iku wong Kristen. Sawisé disiksa, dhèwèké ora nyelakaké Kristus; dhèwèké dibuwang menyang bolongan jero, dilempari watu saka ndhuwur, lan dikubur urip-urip, banjur séda.

[7090] Tune – minangka peparing, gratis, tanpa ana jasa tartamtu (deleng Mat. 10:8).

[7091] Kutha sing duwé pelabuhan ing Segara Adriatik, dumunung ing pesisir lor-wétan Semenanjung Apennine. Kaisar Agustus nguwatké kutha iki kanthi kokoh, lan dianggep minangka benteng Italia. Para Kaisar, wiwit saka Honorius, padha manggon ing kéné. Ravenna isih ana nganti saiki lan dadi kutha utama sing makmur ing wewengkon Italia sing jenenge padha.

Garwané, nalika krungu kabar yèn bojone wis seda, lunga njupuk jasadé supaya bisa dikubur ing omahé dhéwé, minangka panglipur nalika dadi janda.

Nanging warga Ravenna, sing padha Kristen, nyegah dheweke njupuk awak bojone: padha bungah amarga duwé bandha kaya ngono lan ninggalaké awak sang wali ing kana supaya dadi perantara kanggo wong-wong mau.

Amarga ora kasil nggayuh tujuane, Valeria bali menyang Mediolanum lan ing dalan, ing sawijining desa, dheweke nemoni pesta tanpa Gusti saka wong-wong ala sing padha nglakoni kurban marang dewa jahat Silvanus[7092] . Para penyembah berhala, sing biasane maringi daging saka kurban berhala marang para lelungan, ngajak Valeria, sing lagi liwat, supaya nyicipi daging iku. Nanging dheweke jijik karo kekotoran kuwi, lan nalika nolak melu kurban setan kuwi, dheweke ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen. Wong-wong jahat mau, amarga nesu, padha nggebuki dheweke tanpa welas asih nganggo kayu, nganti kanca-kancane nggawa dheweke menyang Milan kanthi kahanan meh mati.

Sawisé tekan omahé lan mulang anak-anaké, Gervasius lan Protasius, bab iman sing sejati, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti Allah ing dina katelu. Nalika Gervasius lan Protasius dadi yatim sawisé wong tuwané, sing wis diparingi mahkota martir, padha adol omah lan bandha-bandhané, mènèhi kabèh marang wong mlarat lan mbebasaké para budhaké; déné dhéwé, sawisé nyumput ing siji gubug, padha nyawisaké awaké kanthi tekun suwéné sepuluh taun kanggo ndedonga, puasa, lan maca Kitab Suci. Ing taun kaping sewelas, sawisé dipenjara déning gubernur Anulin, padha nandhang sangsara kanggo Kristus. Nalika panglima militer Astasius lagi mlaku saka Mediolanum kanggo perang nglawan wong Moravia, para imam pagan maju menyang dalan kanggo nyambut dhèwèké lan kandha:

'Yen kowe kepengin bali marang raja kanthi kamenangan, mula paksa Gervasius lan Protasius supaya nyembah marang dewa-dewa, amarga dewa-dewa nesu amarga loro wong iki ngremehake dheweke, lan ora gelem maneh menehi wangsulan marang pitakon kita.'

Krungu kuwi, Astasius ngeterake para wali metu saka penjara, nempatake ing ngarepe, lan kandha:

'Aku paring dhawuh supaya kowe aja ngina dewa-dewa kita, nanging nyembah marang dewa-dewa mau kanthi pakurmatan, supaya lelampahan kita slamet.'

Gervasius ngendika:

'Kowe kudu nyuwun marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa dhéwé supaya menang marang mungsuhmu, dudu marang arca-arca sing ora weruh, ora krungu, ora bisa ngomong, lan ora nduwé ambegan.'

Banjur Astasius mrentahaké supaya Gervasius dipukul nganggo tongkat timah nganti seda, lan Santo Gervasius nyerah amarga pukulan mau.

Sawisé mréntahaké supaya awaké digawa lunga, Astasius kandha marang Protasius:

'Heh wong sengsara! Nyawamu dislametaké; aja edan kaya sedulurmu.'

Protasius mangsuli:

'Aku ora ngerti sapa ing antarané kita sing sengsara: aku, sing ora wedi marang kowe, utawa kowe, sing wedi marang aku.'

Astasius kandha:

'Apa! Aku wedi kowe, bajingan?'

Wong suci kandha:

'Kowe wedi yèn aku bakal ngina kowe amarga nolak nyembah arca-arca; yèn kowe ora wedi, mesthiné kowe ora bakal meksa aku nyembah. Bab aku, aku ora wedi kowe lan ngremehké ancamanmu; aku nganggep arca-arca kowe ora ana gunané, lan aku nyembah mung marang Gusti Allah siji sing mrentah ing swarga.'

Banjur Astasius mrentahake supaya dhèwèké dipukul nganggo tongkat, lan martir suci mau dipukul ing kono suwé banget; nalika dhèwèké diangkat saka lemah, Astasius kandha: – Manungsa sengsara! Napa kowé sombong lan keras kepala banget? Apa kowé pancèn péngin mati kaya adhimmu?

Protasius mangsuli:

[7092] Sylvanus diurmati déning wong Romawi minangka déwa alas – mula jenengé – lahan lan ternak. Telung patung dipersembahaké marang déwa iki: siji ing sacedhak omah, sijiné ing sawah, lan siji manèh ing pekarangan; mula, bisa dianggep, Valeria ora bisa ora rawuh ing kumpul-kumpul perayaan kanggo ngajèni déwa iki.

Aku ora nduwé dendam marang kowe, Astasius, amarga aku weruh kabuta mripatmu: ketidakPercayaanmu ngalangi kowe saka ndeleng apa sing asalé saka Gusti. Gusti kula boten ngumpat dhateng ingkang nyalib Panjenenganipun, nanging ndedonga kangge piyambakipun, ngendika bilih piyambakipun boten mangertos punapa ingkang dipun tindakaken. Lan kowe boten mangertos punapa ingkang kok tindakaken; mulane aku ngasihani kowe. Nanging, lajengna apa ingkang wis kowe wiwiti, supados aku saiki saged ndeleng, bebarengan kaliyan sedulur kula ingkang kinasih, Juruslamet kula.

Banjur Astasius mrentahake supaya dheweke dipenggal sirah nganggo pedhang. Sawise kuwi kelakon, aku, Filipus, abdi Kristus, bebarengan karo anakku, kanthi rahasia nggawa awak-awaké menyang omahku ing wayah wengi—prekara sing mung Gusti sing ngerti—lan nyelehake ing makam marmer iki. Aku pracaya manawa lumantar pandonga-pandonga mau, aku uga bakal nampa sih saka Gusti kita Yesus Kristus, sing urip lan mrentah langgeng bebarengan karo Rama lan Roh Suci.

Nalika relik suci iki digali, wong lara wiwit mari, setan-setan metu saka awaké wong, lan wong wuta padha weruh manèh. St. Ambrosius piyambak nyebutake manawa ing kuthaé ana wong wuta sing kondhang ing saindenging kutha, jenengé Severus; nalika dhèwèké nyentuh pinggir sandhangan sing tau ana ing relik para wali, dhèwèké langsung éntuk pandelengané[7093] .

Kanthi pandonga para wali Panjenengan, ya Gusti, padhangna mripat atin kita, supaya kita bisa lumaku ing padhanging pasuryan Panjenengan lan bungah ing asman Panjenengan salawas-lawase[7094] . Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kados lentera sing sumunar, hai para martir ilahi, panjenengan padhangaké donya kanthi pepadhang mujijat, ngusir lara lan pepeteng jeroing wengi, lan tanpa kendhat ndedonga marang Kristus, siji-sijiné Gusti Allah, kanggo kita kabèh.

Uripé Sang Paraskeva sing Kinurmatan.

Dipepering tanggal 14 Oktober

Santa Paraskeva[7095] lair ing Serbia, cedhak kutha Kalliokratia, ing desa Epivat[7096] . Wong tuwané wong sing taat: padha netepi kabèh dhawuh Gusti kanthi ajeg lan misuwur ing endi-endi amarga kabecikan lan tumindak welas asih. Saliyane putrine Paraskeva, padha duwe putra. Padha ngutus putrane menyang sekolah, dene putrine dibesarke ing omahé eyangé sing taat. Seduluré Paraskeva, sawisé cukup sinau Kitab Suci, njupuk sumpah biara kanthi idin wong tuwané, lan milih jeneng Euthymius. Euthymius banjur dadi uskup Madita[7097] , ing ngendi dhèwèké misuwur amarga uripé sing luhur lan nindakake akèh mujijat sing nggumunake, loro nalika isih urip lan sawisé seda.

Sawisé wong tuwané seda, Paraskeva miwiti urip kang kebak sedhih lan kekurangan. Kanthi semangat ngetutaké urip para wali, dhèwèké nyiksa awaké dhéwé liwat puasa lan jaga wengi lan ngendhalèkaké awaké marang roh. Kanthi kebak kepinginan ilahi kanggo urip kanggo Gusti, Paraskeva ora kepengin urip suwe ing donya kang kebak masalah iki; nanging, sawise ninggalake kabeh bab donya, dheweke mundur saka donya lan, sawise tekan ara-ara samun Yordania[7098] , miwiti urip sing padha karo para malaikat. Ngikuti tuladha nabi Elijah

---

[7093] Panemuan relik para martir suci kelakon ing Juni 395 utawa 396.

[7094] Cf. Mazmur 88:16.

[7095] Jeneng sekuleré Paraskeva yaiku Petka. Ing Petka-Paraskeva, kepinginan sing kiyat kanggo urip kanggo Gusti wis katon wiwit isih cilik. Tembung Injil: *'Sapa waé sing kepéngin mèlu Aku kudu mbantah dhiri dhéwé'* (Markus 8:34), sing dirungokaké Paraskeva ing gréja, nembus atiné kaya panah, lan nalika metu saka gréja, dhèwèké maringi busana éndahé marang wong mlarat sing ditemoni, ditukarké karo kain compang-campingé. Sawisé sawatara wektu, Paraskeva manèh maringi sandhangané marang wong gelandangan wadon, lan dhèwèké mbaleni tumindak iki luwih saka sapisan. Dhèwèké dikritik amarga kuwi, nanging dhèwèké mangsuli yèn dhèwèké ora bisa urip kanthi cara liya.

[7096] Epivat (Pivat, Turki Bayados) – kutha cilik ing pesisir, antarané Selimvri lan Konstantinopel.

[7097] Madith – sawijining pelabuhan ing Chersonesos ing Thrace.

sing kaya Gusti Allah lan Yohanes Pembaptis, dhèwèké mung urip saka gandum ara-ara, dipangan mung sithik-sithik, lan mung sawisé srengéngé surup. Alon-alon layu, kadhang amarga panas, kadhang amarga adhem, dhèwèké mung ngarahaké pandangane marang Gusti Allah siji, sing bisa nylametaké wong sing andhap asor *'saka mbuletan angin, saka prahara'* (Mazmur 54:9). Sapa sing bisa nyritakaké pinten luh sing dilariné wanita mulya iku? Sapa sing bakal nyritakaké ratapané sing kerep lan ora kendhat? Sapa sing bakal nerangaké kanthi rinci sujud-sujudé sing ora kendhat lan manéka tumindak tapa badan? Mung Gusti kang Maha Mireng sing nyekseni pakaryané wong kinurmatan mau. Dhèwèké ora nggatekake kesia-siaan donya: dhèwèké mung nggatekake pambresihan atiné, pertanggungjawabané ing pangadilan mbesuk, lan patemoné karo Pangantening Surgawi. "Kowe, Calon Bojoku, sing tak goleki," pangandikane Sang Paraskeva sing kinurmatan, tansah ngelingi tembung-tembung saka Kidungan: *"Critakna marang aku, he kowe sing dikasihi atiku"* (Kidungan 1:6).Prihatiné paling gedhé yaiku carané ngias lentera lan, bebarengan karo para dara wicaksana, metu kanggo nyambut Pananténé Panganten Langit, kanggo ngrungokaké swara Manisé lan remen ndelok kaéndahané. *'Rinten kaping pira manèh aku bakal teka lan ngadhep ing ngarsané Gusti Allah!'* (Mazmur 41:3) – sang wali tansah kandha tanpa kendhat.

Nalika Sang Paraskeva sing kinurmatan manggon ing ara-ara samun, mungsuh sing licik dadi iri marang kabecikane lan nyoba medeni dheweke nganggo panglihatan lan bayangan. Bola-bali, dheweke ngowahi awake dadi macem-macem kewan, banjur nyerang sang wali, nyoba nggawe alangan ing dalan panglakon tapa brata. Nanging Paraskeva, panganten sing setya saka Kristus, tansah mbaleni: *'Sampeyan wis milih Gusti kang Maha Luhur dadi pangayomanmu'* (Mazmur 90:9) lan kanthi pitulungané – lumantar pratandha Salib Suci – dhèwèké ngusir mungsuh-mungsuhé lan mecah, kaya-kaya, jaring liciké setan, nganti ngalahaké setan sakabehé. Wong Suci iku, sanajan tetep nduwèni sipat wadon, nduwèni pikiran sing sejati lanang lan ngalahaké setan, kaya Dawud ngalahaké Goliat. Sawisé ngias atiné karo kabecikan lan kaunggulan kaya ngono, Paraskeva dadi panganten sing dikasihi Kristus, nganti tembung ramalan kawujud ing dhèwèké: *'Raja bakal kepéngin kaéndahanmu'* (Mazmur 44:12). Mangkono, Sang Prabu manggon ing sajroning dhèwèké, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, lan manggon ing dhèwèké, kaya déné Panjenengané manggon ing Gréja suci Panjenengané; amarga Santa Paraskeva, sawisé ngreksa nyawané saka dosa lan rereget, dadi candhi Allah kang urip.

Ing sawijining wengi, sawisé suwé manggon ing ara-ara samun, Paraskeva ngadeg ndedonga, kaya biasané, kanthi alus ngunggahaké tangané marang langit. Dumadakan, ing wujud priya enom sing sumunar banget, dhèwèké weruh Malaikaté Gusti, sing nyedhak marang dhèwèké lan kandha:

'Tinggalna ara-ara samun lan bali menyang tanah airmu, amarga ing kana pantes kowe nyandhak awakmu ing bumi lan nyawamu munggah marang Gusti.'

Biarawati sing kinurmatan kuwi, sawisé mangertèni makna pangandikane, nyadari yèn iku ngandhut dhawuh Gusti; dhèwèké bungah amarga wektu bébasé saka badan wis cedhak, nanging sedhih kudu pisah karo sepihing ara-ara samun – awit ora ana sing mbersihaké jiwa lan nyedhakaké marang Gambaran Asli kaya ara-ara samun lan meneng. Nanging, manut kersaning Swarga, ibu sing kinurmatan iku ninggalake ara-ara gersang lan mangkat menyang tanah kelairané.

Sawisé tekan kutha kaisar Konstantinopel, dhèwèké mlebu Gréja Kabijaksanaané Gusti Allah sing megah ing kana, lan uga ngunjungi Gréja Blachernae; sawisé ngurmati ikon sing mujijat saka Ibuné Gusti Allah, dhèwèké lunga menyang kutha asalé Epivat, ing ngendi dhèwèké manggon sawatara wektu, tetep setya marang kabiasaan asetiké—puasa lan pandonga. Nalika wayahe piyambakipun badhé angkat dhateng Gusti, Paraskeva nyuwun kanthi khusyuk kanggé dhiri piyambak lan kanggé donya sadaya, lan nalika semedi, piyambakipun nyerahaké nyawa sing suci dhateng Gusti. Awaké dikubur déning wong-wong sing setya, manut kabiasaan Kristen, nanging ora ing kuburan umum – kaya sing pantes kanggo awaké wong lelungan sing ora nate ngandhani sapa dhèwèké utawa saka ngendi asalé[7099] .

[7098] Miturut informasi sing diklumpukaké déning biksu Gunung Suci Nicodemus, sadurungé mundur menyang ara-ara gersang Yordania ing Palestina, Paraskeva ngunjungi Konstantinopel lan ngubengi panggonan-panggonan suci ing kono; ing kono dhèwèké ngrungokaké piwulang saka para askétis sing semangat. Miturut pitutur wong-wong mau, dhèwèké manggon ing pinggiran kutha Heraclius, sacedhaké Gréja Pangayoman Ibu Gusti Allah sing sepi, ing ngendi dhèwèké nglampahi limang taun kanthi pandonga, puasa, lan luh. Banjur, kanggo nepaki kepinginan sing wis suwé, dhèwèké mangkat menyang Palestina lan, sawisé ngurmati panggonan-panggonan suci sing disucèkaké déning gesangé Sang Juruwilujeng, dhèwèké tetep manggon ing ara-ara gersang Yordania.

[7099] Iki dumadi ing separo kapisan abad kaping 11.

Gusti Allah, kersa ngluhurake sang wali, paring wahyu marang relik-reliké pirang-pirang taun sawisé ing kahanan kaya ing ngandhap punika.

Ing sacedhake panggonan ing ngendi wanita sing kinurmatan iku dikubur, ana sawijining ahli tapa wungkul sing lagi nglakoni tapa wungkul kanthi meneng ing sawijining tiang. Kebeneran, mayit sawijining pelaut, sing tau lara abot nalika ana ing segara lan banjur seda, kabuwang gelombang tekan kono. Ambuné sing nyengat wiwit metu saka mayit kuwi, nganti dalan iku ora bisa dilalui; malah sang stylite sing lagi nglakoni tapa ing sacedhaké panggonan kuwi ora kuwat nahan ambuné, lan dhèwèké kapaksa mudhun saka tiangé. Mula dhèwèké mréntah supaya digali bolongan jero lan mayit sing ambuné ora enak kuwi dikubur ing kono. Nalika para buruh lagi nggali bolongan, kanthi pangayomaning Gusti padha nemokake mayit sing ora bosok ing jeroning lemah lan padha gumun banget. Nanging amarga para buruh iku wong sing durung pengalaman lan ora sekolah, padha ora nggatekake apa sing kelakon, nganggep iku prakara sing sepele lan ora penting. Padha rembugan ing antarané kaya mangkéné:

'Yen badan iki suci, Gusti mesthi bakal maringi pratandha liwat mujijat.'

Kanthi pikiran kaya ngono, padha nutupi maneh badan sing ora bosok kuwi nganggo lemah, banjur mbuwang mayit sing ambune ora enak mau ing kana uga, banjur padha mulih. Nalika bengi teka, salah sijine, wong sing jenenge George, wong sing taat, ndedonga marang Gusti ing omahé. Sawise turu nganti esuk, dhèwèké weruh ing ngimpi sawijining ratu lungguh ing tahta sing padhang banget, karo akèh prajurit padhang padha ngadeg ing sacedhaké. Kagèt lan ora kuwat nyekseni kamulyan lan kaagungan kraton kaya ngono, George ambruk ing lemah. Banjur salah siji prajurit padhang nyekel tangané George, ngangkaté lan kandha:

'George! Napa kowe wis ngremehake awaké Sang Mulya Paraskeva lan ngubur ing jejere mayit sing ambune ora enak? Gawa awaké Sang Mulya saiki uga lan simpen ing panggonan sing pantes, amarga Gusti wis milih ngluhurake abdi-Nya ing donya.'

Mangkono uga, sang ratu padhang iku ngendika marang dhèwèké:

'Aja suwe-suwe, copot relikku lan pasang ing panggonan sing pantes, amarga aku ora tahan maneh ambune mayit kuwi. Amarga aku iki manungsa, lan tanah kelairanku Epivat, ing kana kowe saiki manggon.'

Ing wengi iku uga, ana sawijining wanita saleh sing jenenge Euphemia nduwé panglihatan sing padha. Esuké, loro-loroné padha nyritakaké marang kabèh wong apa sing wis dideleng. Sawisé krungu kabar iki, wong-wong sing taat padha budhal karo obor sing murub menyang reliké Sang Paraskeva sing kinurmatan, lan sawisé kanthi ngajèni ngangkat saka lemah, padha bungah kaya nemokaké bandha sing ora ternilai. Relik suci mau kanthi khidmat disimpen ing Gréja Santo Petrus lan Santo Paulus ing désa Epivat, ing ngendi lumantar pandonga Santo Paraskeva akèh wong lara sing mari amarga reliké: wong wuta bisa ndeleng manèh, wong lumpuh bisa mlaku, lan kabèh wong lara lan sing kesurupan setan padha waras.

Ing taun 1238, nalika pamaréntahan para Penakluk Salib (Katolik) ing Konstantinopel, Sang Agung John Asen[7100] , Raja Bulgaria lan Serbia, nampi kabar babagan panggonan ing ngendi relik suci saka Sang Mulya Paraskeva dumunung. Banjur dhèwèké ngamanaké Markus sing Begja – sing wektu kuwi dadi Metropolitan Pereyaslav ing Bulgaria – bebarengan karo akèh uskup lan imam, kanggo mindhah relik suci mau menyang kutha krajan tanah Bulgaria – Tarnovo[7101] . Ing kono, relik suci mau disimpen kanthi pakurmatan ing greja kraton, ing ngendi, tetep ora rusak, padha maringi maneka panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi iman.

Sawisé suwé, kanthi idiné Gusti Allah, wong Muslim alon-alon ngrebut kabèh Kakaisaran Yunani, lan bareng karo kuwi uga ngreksa kraton-kraton Bulgaria lan Serbia. Penaklukan iki kelakon ing abad kaping 14, nalika pamaréntahan Sultan Turki Bayezid[7102] . Nalika Sultan Bayezid nyerang kutha Tarnovo ing Bulgaria,

---

[7100] John Asan utawa Asen II, putrané Asen I (sing mrentah saka taun 1221 nganti 1241) – panguwasa Kakaisaran Bulgaria sing paling misuwur; dhèwèké ngluhuraké lan padhangaké Kakaisaran Bulgaria luwih saka raja-raja sadurungé; dhèwèké mbangun akèh biara lan ngias nganggo emas lan watu mulia; dhèwèké maringi akèh peparing marang kabèh gréja, lan ngajèni para rohaniawané kanthi pakurmatan ageng; Yohanes Asen ora mung dikasihi déning wong Bulgaria dhéwé, nanging uga déning wong Yunani.

[7101] Ternov – kutha krajan Bulgaria, ing Kali Etre utawa Yantra, sing mili menyang Kali Donau – saiki dikenal minangka Veliko Tarnovo.

[7102] Bayezid I, sultan Turki, munggah tahta ing taun 1389. Kanthi nguntungake perselisihan antarane Kaisar Bizantium John lan putrane Andronikos, Bayezid ngrebut Kakaisaran Bizantium ing sangisoré kendalié kanthi tuntas; dhèwèké ngrebut Bulgaria, Makedonia,

kabèh harta gréja lan regalia kraton dirampas. Ing wektu kuwi, relik suci Paraskeva sing dibungkus nganggo saputangan siji dipindhahake menyang Wallachia[7103] . Sawisé penaklukan Turki ing Wallachia taun 1396, relik suci mau dipindhahake menyang Belgrade ing Serbia[7104] , miturut panyuwunan Ratu Serbia Milica marang Sultan.

Ing taun 1521, Sultan Suleiman II[7105] sawisé ngrebut Belgrade uga nyekel relik suci Santa Paraskeva saka kono; banjur digawa menyang Konstantinopel lan disimpen ing kamare dhéwé. Nanging harta sing ora ternilai iki uga ora ilang ing kana, amarga akèh mujijat sing kelakon liwat relik Sang Paraskeva sing kinurmatan nyumbang marang pangagungane ora mung ing antarané wong Kristen, nanging uga ing antarané wong Muslim. Para Muslim, kang keganggu amarga kahanan iki lan wedi manawa kapercayan marang kakuwatan mujijat relik Santa Paraskevi bakal nyebar luwih adoh – utamane amarga semangat lan pangreksan para Kristen – banjur nyerahake relik suci iki marang para Kristen ing Konstantinopel, sing banjur ngreksa kanthi pakurmatan ing Gréja Patriark.

Ing taun 1641, Vasile Lupul sing saleh[7106] , voivode lan pangeran Moldavia, sawisé ngerti yèn relik-relik Santa Paraskevi disimpen ing Gréja Patriarkal ing Konstantinopel, kanthi tulus ngarep-arep supaya relik-relik mau dipindhah saka kana kanthi pakurmatan menyang kadipranané sing mulya. Panjaluké dikabulaké déning Gusti, sing dimulyakaké ing para wali, lan sing uga kersa memulyakaké Sang Paraskeva sing kinurmatan ing Moldavia. Banjur Patriark Konstantinopel, Parthenius[7107] , kanthi sarujuké sakabèhé Sinode Suci lan persetujuané para patriark liya sing paling kinurmatan, ngirim relik suci Sang Santa Paraskevi marang panguwasa sing taat, Voivode Basil, menyang kutha krajané, Iași[7108] . Ing kéné, ing Gréja Telung Hierark Suci, kanthi pakurmatan ageng lan ing antaraning kabungahan gedhé para warga saindenging Moldavia, relik suci mau dipasang ing taun 1641, sawisé Natal Kristus, ing tanggal 14 Oktober[7109] .

Troparion, Nada 4:

Amarga kowe tresna marang urip sepi lan meneng, lan kanthi semangat ngetutake tapak-tapak Kristus, mantenmu, lan nalika isih enom wis nampa sangkalané sing manis, kowe nglengkapi awakmu kanthi gagah nglawan mungsuh sing ora katon nganggo pratandha salib, liwat pakaryan asketik, puasa, pandonga lan luh, kowe mateni bara napsu, wah Paraskevi sing mulya: lan saiki, ngadeg ing ngarsane Kristus ing biara swarga bebarengan karo para dara wicaksana, ndedonga kanggo kita sing ngajeni pangeling suci kowe.

Kontakion, Nada 6:

Ayo padha nyanyi kanthi taqwa babagan Paraskevi sing pinunjul, perantara suci kanggo kabèh sing nandhang sangsara: amarga dhèwèké, sawisé ninggalaké urip jasmani, wis nampa urip langgeng salawas-lawase. Mula saka iku dhèwèké éntuk kamulyan, sih mukjizat, miturut dhawuh Gusti Allah.

Uripé Sang Nicholas Svyatosha sing Kinurmatan

Dirilis tanggal 14 Oktober

[7110]*'Bentuk donya saiki bakal sirna… Kedaulatan pindhah saka siji bangsa menyang bangsa liya… Gusti nggulingaké tahta para panguwasa lan mènèhi panggonan marang wong alus'* (1 Kor. 7:31; Sir. 10:8, 17).

Tesalia, lan akèh tanah liya. Ing taun 1402, Bayezid ditawan déning penakluk Mongol Tamerlane, lan ing tawanané dhèwèké seda ing taun 1403.

[7103] Wallachia – pérangan kidul-kulon Karajan Romania saiki.

[7104] Belgrade, ibukota Karajan Serbia, dumunung ing panggabungan kali Danube lan Sava.

[7105] Masa pamaréntahan Suleiman II nandhani pucuking kakuwatan Turki. Wong Turki nganggep dhèwèké minangka panguwasa paling agung.

[7106] Vasile Lupu – Pangeran (yaiku panguwasa) Moldavia, saka taun 1634 nganti 1654.

[7107] Parfenius I – Patriark Konstantinopel, saka taun 1639 nganti 1644.

[7108] Iași – kutha krajan Moldavia, salah siji kadipaten Danube sing bebarengan karo Wallachia saiki mbentuk Karajan Romania.

[7109] Relik suci isih ana ing kana nganti saiki.

Pangeran sing saleh Nikola Svyatosha nyadari wiwit isih enom yèn panguwasa donya iki mung sementara. Panjenengané weruh cetha yèn mung ing swarga ana kraton kang langgeng, kang langgeng langgeng, kebak berkah langgeng kang ora bisa diungkapaké, kang wis disiapaké Gusti kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané. Mula, kaya ta pangeran India Joasaph biyèn, piyambakipun nilar kamulyan lan bandha, pakurmatan lan kakuwasan kraton donya sing samentara demi Karajan Langit kang langgeng; lan sawisé rawuh ing Biara Gua Kiev, piyambakipun nglampahi sumpah monastik suci[7111] . Ing urip monastik, Sang Nicholas sing pinaringan berkah sumunar banget kanthi kasucianing uripé nganti saben wong, nalika ndeleng pakaryané sing becik, kanthi semangat memuji Gusti Allah kanggo piyambaké. Luwih saka kabèh, piyambaké unggul ing patuh. Wiwitane, Santo Nikolaus makarya kanggo persaudaraan ing pawon; ing kana dhèwèké motong kayu nganggo tangané dhéwé lan kanthi andhap asor ngusung saka pinggir kali ing pundhaké, kanthi telaten nindakake kabèh tugas liya sing perlu kanggo nyiapaké panganan. Dhèwèké wis makarya abot nalika seduluré, Izyaslav lan Vladimir, krungu bab pakaryané; padha nyoba nyegah dhèwèké saka pakaryan kaya ngono. Nanging biksu sing pancen taat iki nyuwun marang para seduluré kanthi nangis supaya diparingi idin makarya ing pawon kanggo sedulur-seduluré setaun maneh. Mula, kanthi pangabdian lan semangat sing tuntas, dhèwèké ngladèni persaudaraan ing kéné suwéné telung taun kebak. Sawisé kuwi, minangka wong sing wis kabukten lan bisa nindakaké apa waé, dhèwèké ditugasaké jaga gapura biara, lan ing tugase kuwi, ora tau lunga menyang endi-endi kajaba menyang gréja, dhèwèké uga tetep ing kono suwéné telung taun. Saka kono dhèwèké ditugasaké ngladèni dhahar para sedulur; lan dhèwèké nindakake tugas iki kanthi semangat lan ketekunan nganti éntuk pangalembana saka kabèh komunitas.

Sawisé ngliwati kabèh tahap kasetyan mau kanthi tanpa cela, dhèwèké nindakaké praktik tapa wungon kanthi ijin saka sang abbot lan kabèh komunitas, supaya ing meneng dhèwèké bisa nggatekaké kaslametan dhèwèké dhéwé. Nalika nindakaké kawajiban iki, dhèwèké nggarap kebon cilik ing sacedhak selé kanthi tangané dhéwé, lan sajroning kabèh taun uripé dadi biksu, dhèwèké ora tau katon tanpa gawéan; Panjenengané tansah ana pakaryan ing tangane, lan Doa Yesus tansah ana ing lambéné: 'Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, welas asih marang aku!' Panjenengané ora tau mangan apa-apa kejaba dhaharan komunal ing refektori, lan sanajan mangkono mung sithik. Yen, nglawan kersané minangka pangeran, dhèwèké kedadéan nampa apa-apa saka wong-wong sing cedhak, dhèwèké langsung maringi kabèh mau kanggo nyukupi kabutuhan para lelungan lan pengemis lan kanggo pambangunan gréja, nganti akèh buku dituku kanggo gréja nganggo dhuwité dhèwèké.

Pangeran sing pinaringan berkah iki, nalika isih mrentah ing kadipatané, nduwèni dhokter sing trampil banget jenengé Peter, wong Siria, sing mèlu dhèwèké menyang biara. Dhokter iki, nalika weruh kamlaratan sukarela sing dilakoni déning tuwané, ninggalaké dhèwèké lan manggon ing Kyiv, ing kono dhèwèké marasaké akèh wong. Nanging dhèwèké bola-bali sowan marang sang pinituwa sing pinaringan berkah kuwi, lan nalika weruh yèn dhèwèké nglakoni kasangsaran gedhé lan puasa tanpa wates, nyambut gawé ing pawon lan jaga gapura biara, dhèwèké ngajak sang pinituwa supaya ninggalaké cara urip kaya ngono:

'Pangeran, panjenengan kedah ngopeni kasariran, supados badan panjenengan boten kakehan ringkih amargi kakehan makarya lan tapa brata; awit menawi panjenengan kesel, sangkalan ingkang panjenengan pilih kanggo dipikul demi Kristus badhe dados boten saged panjenengan sanggupi. Amargi Gusti boten ngupaya puasa utawi tapa brata ingkang ngluwihi daya, nanging namung manah ingkang suci lan andhap asor. Sampeyan nyambut gawe kanggo para biksu kaya budhak sing dituku; amarga sampeyan ora biasa karo kasangsaran kaya ngono, lan pancen iku ora pantes kanggo sampeyan, amarga sampeyan sawijining pangeran. Kanggo sedulur panjenengan ingkang luhur, Vladimir lan Izyaslav, kasusahan panjenengan dados sumber sedhih lan isin ageng, awit saking kamulyan lan pakurmatan ingkang ageng panjenengan sampun tiba ing kasangsaran ngantos panjenengan nyiksa badan lan amargi kurangipun dhaharan panjenengan dados lara. Sadurunge kowe tau mangan woh-wohan sing énak, nanging saiki kowe nyiksa awakmu dhéwé kanthi kekurangan sing abot, mung urip saka sayuran mentah lan roti garing. Nanging ati-ati aja nganti kowe lara abot; amarga yèn kowe wis ora ana kekuwatan

---

[7110] Svyatoslav Svyatosha (jenengé diwènèhaké amarga kasuciané) dibaptis dadi Pankratius lan sawisé ngucapaké sumpah monastik jenengé diganti dadi Nicholas. Dhèwèké putrané David Svyatoslavich, Pangeran Chernihiv, lan putuné Svyatoslav Yaroslavich, Pangeran Kyiv lan Chernihiv, sing ngedegaké Gréja Gua sing suci lan diciptakaké déning Gusti Allah.

[7111] Iki dumadi ing taun 1107.

manèh, kowe bakal tilar donya, lan aku ora bakal bisa nulungi kowe; kanthi mangkono kowe nggawa sedhih sing ora bisa dihibur marang sedulurmu. Delengen, malah para boyar sing biyen ngladeni kowe lan misuwur amarga kowe – padha uga, sawise kélangan kabèh pangarep-arep, padha sedhih lan kapenuhan rasa putus asa sing jero. Nanging padha wis mbangun omah agung lan saiki manggon ing kana, déné kowe ora nduwé panggonan kanggo nyandhak sirah, lan lungguh saiki ing tumpukan sampah, saiki ing pawon, saiki ing gapura. Sapa ta pangeran Rusia sing tau tumindak kaya ngene iki? Apa dudu bapakmu sing pinaringan berkah, David, utawa kakekmu sing tansah kelingan, Sviatoslav? Lan sejatine, ora ana siji wae boyar sing kepengin urip tanpa kamulyan kaya ngono, kejaba siji Varlaam, sing biyen dadi abbot ing kene.

Mula, yèn kowé ora ngetutaké pituturku, kowé bakal mati sadurungé wayahmu.

Dokter Pèter, sing diwulangaké déning para seduluré Santo Nikolaus, asring ngucapaké tembung kaya ngono marang dhèwèké nalika padha lungguh bareng, kadhang ing pawon, kadhang ing gapura.

Sing Mulya tansah mangsuli marang dhèwèké:

'Sedulur Pèter! Asring mikir bab panyelamatan nyawaku, aku wis mutusaké yèn aku ora kena ngapura dagingku, supaya ora bentrok karo roh lan nyulut prahara ing jeroning atiku. Nalika kesel amarga pakaryan nolak napsu, daging iku sumujud, nanging ora kendho; lan sanadyan nganti kendho, apa Rasul ora kandha: *'Kakuwatanku kawangun ing ringkihku'* (2 Kor. 12:9). Lan maneh: *'Amarga sangsara saiki mung sangsara sedhela dibandhingake karo kamulyan sing bakal kawujud ing kita'* (Rm. 8:12). Gusti Allah karsa manah sing andhap asor lan resik, nanging iki ora bisa kawujud tanpa nglakoni puasa lan tapa brata, amarga puasa iku ibu saka kasucian lan kabersihan. Lan uga kacarita: *'Panjenengané ngendhegake manahé wong-wong mau kanthi pakaryan'* (Mazmur 106:12). Aku matur nuwun marang Gusti Allah amarga Panjenengané wis mbebasake aku saka urusan donya lan nggawe aku dadi abdi para abdi Panjenengané—para biksu sing pinaringan berkah iki; amarga aku, sanadyan dadi pangeran, nalika katon makarya kanggo wong-wong mau, sejatine aku makarya kanggo Sang Raja para raja. Bab sedulurku, kabèh padha ngopeni awaké dhéwé: *'Saben wong kudu nggawa kukuné dhéwé'* (Gal. 6:5). Warisanku wis cukup kanggo wong-wong mau—sing tak tinggalake, bebarengan karo kapangeranan donyaku, supaya aku bisa nampa warisan ing Kerajaan Swarga: *'Marga saka Panjenengané aku wis ninggalaké kabèh, lan nganggep kabèh mau minangka sampah, supaya aku bisa éntuk Kristus'* (Fil. 3:8). Napa kowe banjur ngancem aku karo pati, nyalahake aku amarga kamiskinanku lan ora mangan panganan mewah? Apa kowe, nalika nambani lara jasmani, ora mulang pasien supaya ngetutake ukuran lan nyingkiri panganan tartamtu? Lan aku uga kudu marasaké lara jiwa kanthi cara sing padha. Sanajan aku mati sacara jasmani, mesthi *'pati'* demi Kristus *iku 'kauntungan'* kanggo aku (Fil. 1:21). Nanging, yen aku lungguh ing tumpukan sampah, kenapa kowe nganggep aku luwih ala tinimbang para boyar? Amarga iku dadi nasibku kanggo mrentah bebarengan karo Ayub, sing dianggep minangka sing paling misuwur saka kabèh putra-putra ing Wétan (Ayub 1:3).

Yen durung ana pangeran Rusia sing nindakake iki sadurunge aku, mula aku, manut marang Raja Surgawi, bakal netepake tuladha; mbok menawa wiwit saiki ana sing bakal niru aku, manut tuladha kuwi. Pungkasané, bebarengan karo para sing mulang kowe, aku nyaranake supaya kowe luwih ngopeni awakmu!

Kedadéan ing ngisor iki uga kerep kelakon. Nalika pangeran sing pinaringan berkah iki, kesel amarga gaweyan patuh, lara, dhokter Péter, sawisé krungu kabar kuwi, langsung nyiapaké obat-obatan sing dibutuhaké kanggo lara mau. Nanging pangeran kuwi, kanthi sih-rahmaté Gusti, tansah mari dhisik sadurungé dhokter teka karo obaté lan ora tau ngidini dhirié dirawat.

Ing sawijining wektu, dhokteré dhéwé lara. Pangeran sing pinaringan berkah ngutus warta marang dhokter mau, kandha:

'Yen kowe ora ngombe obat iki, kowe bakal cepet mari; nanging yen kowe ora manut marang aku, kowe bakal nandhang lara suwé.'

Nanging dhokter kuwi ora manut lan njupuk obaté; kepéngin mari saka lara, dhèwèké meh mati, sanadyan sakbanjuré mari amarga pandonga sang wali. Nalika dhokter kuwi ora suwe banjur lara manèh, Sang Sing Mulya maréntahaké supaya pesen sing padha diparingaké marang dhèwèké:

'Yen kowe ora ngupaya pengobatan, kowe bakal mari ing dina katelu.'

Sawise diukum amarga ora nurut pisanan, wektu iki dhokter mau manut marang Sang Suci lan, kaya sing wis diomongake, mari ing dina katelu. Ing wektu sing padha, Sang Suci Nikolaus lagi ngrampungake masa tugasé dadi penjaga lawang biara; sawisé ngundang dhokter sing wis mari, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

Petrus! Pantes kowe njupuk sumpah biksuni lan makarya ing biara iki kanggo Gusti lan Ibuné sing Paling Suci, amarga sajrone telung wulan manèh aku bakal ninggalaké donya iki.

Krungu kuwi, Peter dhokter tiba ing sikilé lan nangis kenceng, kanthi sedhih banget:

– Celaka aku, gusti, panyelamet kula, nyawaku sing kinurmatan! Sapa sing gelem nampani aku nalika aku teka ing kene? Sapa sing bakal maringi pangan marang para yatim piatu lan wong mlarat, sapa sing bakal mbela wong sing dizalimi, sapa sing bakal paring welas asih marang akèh wong sing nyuwun pitulungan? Apa aku ora tau kandha marang kowe, Pangeran, yèn kowe bakal enggal nggawa tangis sing ora bisa dilipur marang sedulurmu? Apa aku ora tau kandha: 'Pangeran, tunda uripmu, awit kowe bisa migunani kanggo akèh wong, lan ing uripmu ana uripé akèh wong.' Apa dudu kowe sing marasaké aku kanthi kuwasa Gusti lan lumantar pandongamu? Mula, ngendi kowe arep lunga, ya gembala sing becik? Yen kowe dhéwé, sing marasaké aku, lara, mula critakna marang aku, abdi panjenengan, bab lara panjenengan; lan yen aku ora bisa marasaké panjenengan, mula wènèhana urip lan nyawaku minangka gantiné nyawa panjenengan. Aja mlaku adoh saka aku kanthi meneng, gusti, nanging critakna, saka ngendi sampeyan nampa kabar kaya ngono? Yen saka manungsa, aku bakal nyawisake nyawaku kanggo sampeyan; nanging yen Gusti wis maringi wahyu marang sampeyan, ndedonga marang Panjenengané supaya aku bisa mati minangka gantimu. Yen kowe ninggalake aku, ing endi aku bakal lungguh lan nangis amarga kelanganmu—ing tumpukan sampah iki sing asring dadi panggonanmu? Nanging sanadyan ing kene uga padha ora ngidini aku mlebu. Lan apa aku bakal nduwé kasempatan kanggo nampa warisan saka kagunganmu, nalika kowe dhéwé wis mlarat? Apa kain tambalan sing kowe sandhangan iki kabèh sing kowe duwé? Nanging sanadyan ing kahanan kaya ngene, nalika kowe ninggalake donya iki, kowe bakal dibaringake ing panggenan istirahat. Paringana aku, paling ora—kaya Elia sing tau paring welas asih marang Elisha—donga saka kowe, supaya lumantar donga iku aku bisa melu nyawiji ing jeroning atimu lan banyu uripku[7112] lan lelungan menyang panggonan pangayoman sing adoh, menyang omahé Gusti Allah, ing ngendi kowe saiki kepengin lunga. Amarga sanajan kéwan, nalika srengéngé surup, ngerti yèn kudu lunga lan nggleleng ing sarangé, nanging aku ora ngerti ing ngendi aku bakal lunga sawisé kowe lunga. Lan manuk*: 'Sanajan manuk cilik nemokaké omah kanggo dhéwé, lan manuk pipit nemokaké sarang kanggo dhéwé, ing ngendi dhèwèké bisa ngendhogaké anaké'* (Mazmur 83:4), nanging kowe wis manggon ing biara suwéné enem taun lan durung nemokaké panggonan kanggo awakmu dhéwé: mula, ing endi kowe bakal ninggalaké aku? Kanthi ngangkat dhokter sing nangis, sing kabegjan iku kandha marang dhèwèké: 'Petrus! Aja nangis: *"Luwih becik ngandel marang Gusti tinimbang nyandhak pangarep-arep marang para pangeran"* (Mazmur 117:9). Gusti Allah ngerti carane ngreksa makhluk-Nya sing wis diciptakaké déning Panjenengané dhéwé. Panjenengané bakal ngurus supaya wong sing luwe éntuk pangan, bakal mbela wong mlarat lan nylametaké wong sing kasangsaran, lan bakal dadi pangayoman tumrap kowé. Bab sedulur-sedulurku miturut daging, aja padha nangis kanggo aku, nanging nangis kanggo awaké dhéwé lan urusané dhéwé-dhéwé, ing lembah sedhih donya iki, supaya padha nampa panglipur lan kabungahan ing gesang sing bakal teka. Aku ora butuh perawatan medis kanggo urip sing sementara iki, amarga aku wis suwe mati marang kabèh sing sementara: *'Sing wis mati ora bakal urip manèh'* (Yesaya 26:14) (ngomong sacara alamiah), kaya sing diomongaké Yesaya.

Sawisé ngendika mangkono, Nikola Svyatosha sing pinaringan berkah mangkat menyang guwa karo dhokter lan nyiapaké panggonan ing kana kanggo kuburé. Nalika nindakaké kuwi, dhèwèké kandha marang dhokter:

'Sapa ing antarané kita sing luwih tresna marang panggonan iki?'

Petrus mangsuli karo nangis:

Aku ngerti yèn kowé péngin, kowé bakal nyuwun marang Gusti supaya paring wektu urip luwih suwe, déné aku bakal kaparingi pangaso ing kéné.'

Sing kasucèk kandha marang dhèwèké:

'Kénging kados panjenengan kersa, menawi Gusti kersa. Mula, ayo kita sami ndedonga dhumateng Panjenengané, nanging namung kados para biksu.'

[7112] Yaiku kanggo ngilangake lara ing ati lan sedhih ing urip. Ungkapan iki dianggep cocog karo crita sing misuwur saka uripé nabi Elisha.

Banjur, miturut pitutur Sang Sing Mulya, dhokter iku njupuk sumpah monastik lan nglampahi telung wulan ing pandonga tanpa kendhat, awan lan bengi, ngucurake luh.

Sawijining dina, Sang Nikolas sing Mulya kandha marang dhèwèké:

'Sedulur Pèter, kowe kersa tak ajak bareng karo aku?' Panjenengané mangsuli kaya sadurungé, nangis:

'Aku kepéngin kowe ngidini aku mati kanggo kowe, déné kowe tetep ing kéné lan ndedonga kanggo aku.'

Sing Kasucèn kandha marang dhèwèké:

'Sedulur, tabah lan siyapna atimu, awit, kaya kang kowe kepéngin, ing dina katelu kowe bakal ninggal donya iki.'

Nalika wayahe wis teka, Petrus, sawisé nampa Misteri suci lan maringi uripé Kristus, nglempèk ing ambené lan nyerahaké nyawané ing tangané Gusti. Sawisé dhokter iku seda, Pangeran Nicholas Svyatosha sing kabegjan terus nglakoni urip tapa ngeras salawisé telung puluh taun manèh, ora tau ninggalake biara; lan, sawisé nggayuh kasampurnan ing urip suci kaya sing diandharaké déning julukané, piyambakipun mangkat menyang gesang langgeng bebarengan karo Sang Luwih Suci saka kabèh Para Wali, Raja Andhap Asor – Yesus[7113] . Ing dina seda pangeran suci iki, meh kabèh kutha Kyiv padha nglumpuk kanggo ngaturake pangurmatan pungkasan lan kanthi luh kang akèh nyuwun pandonga.

Sedulur sang wong sing pinaringan berkah, Izyaslav lan Vladimir, nangis kanthi banget. Izyaslav nyuwun marang abbot biara supaya maringi, minangka berkah lan panglipur, salib almarhum, bantalé, lan bangku sing digunakaké nalika dhèwèké sujud ndedonga. Abbot, nalika nyerahaké mau, kandha:

'Kanthi imanmu, muga-muga kowe nampa pitulungan saka barang-barang iki ing apa wae sing kok kepengin.'

Izyaslav, sawisé nampa barang-barang mau kanthi pangurmatan gedhé, ngirim pirang-pirang emas menyang biara, supaya dhèwèké ora nampa barang-barang adhine mau tanpa guna.

Izyaslav sing padha kuwi tau lara abot lan ora nyana bakal mari saka amben lara. Ing wektu kuwi, bojone, anak-anake, lan kabeh boyar padha ana ing sacedhake. Sawise suwe kahanane kaya ngono; banjur wong sing lara kuwi, sawise rada mari, tangi lan njaluk banyu omben saka sumur Pechersk. Nanging ora suwe dheweke kelangan daya ngucap maneh lan sawise kuwi ora bisa ngucap apa-apa maneh. utusan dikirim menyang Biara Pechersk, lan ing kana padha njupuk wadhah banyu sing biyèn wis digunakaké kanggo ngumbah peti jenazah Sang Theodosius sing Mulya. Sang abbot uga ngirim kaos rami saka Sang Nicholas sing Suci, supaya badané bisa nganggo kuwi. Lan sadurungé utusan mau bali karo banyu lan kaos rami, Pangeran Izyaslav wis ngomong:

'Ayo cepet metu menyang njaba kutha kanggo nyambut Bapa Suci Theodosius lan Nicholas.'

Nalika utusan mlebu karo baju rami lan banyu, pangeran muni maneh:

'Nikola, Nikola Svyatosha!'

Padha maringi banyu iku supaya dipinomi, ngagemaké kamise rambut, lan dhèwèké ora suwe mari; kabèh padha muji Gusti Allah lan para wali.

Wiwit wektu kuwi, Izyaslav tansah nganggo kaos wulu iki saben lara, lan langsung mari. Luwih maneh, dheweke tansah nganggo kaos wulu iki nalika perang, lan kanthi mangkono dheweke ora kena cilaka. Ing sawijining wektu, sawisé nindakake dosa, dhèwèké ora wani nganggo klambi iku, lan ing wektu kuwi dhèwèké mati ing perang; nanging dhèwèké wis dhawuhaké sadurungé supaya dikubur nganggo klambi iku.

Mangkono uga, kanthi pracaya marang pandonga pangeran sing kinurmatan iki, kang kaslametané wis cetha katon, mugi kita, lumantar kakuwatan pandonganipun, pinaringan waras saking sedaya lara lan sangsara, ing donya lan ing kayekelan – lumantar sih rahmaté Sang Prabu pangastuti, lan ing wekdal sing sami Sang Prabu kamulyan, Gusti Allah lan Juruwaluh kita Yesus Kristus, dhumateng Panjenenganipun mugi kaparingi kamulyan kados ingkang kaparingi dhumateng Gusti Allah Rama lan Roh Suci, saiki lan salami-laminipun. Amin.

Peringatan Santo Silvanus, Martir Suci

Dipepering ing tanggal 14 Oktober

[7113] Iki kedadeyan tanggal 14 Oktober 1143. Relik Santo Nikolaus Svyatosha tetep ora bosok ing guwa Santo Antonius.

Para Hieromartir Silvanus iku wong asli saka Gaza, ing kana dhèwèké ngladèni minangka presbiter. Amarga semangaté kanggo nyebaraké iman Kristen, dhèwèké diasingaké kanggo makarya ing tambang Phaen[7114] ; sakwisé kuwi, dhèwèké dipenggal sirahé bebarengan karo 40 prajurit Kristen[7115] .

28 Oktober

15 Oktober (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Euthymius Anyar

Dirilèkaké tanggal 15 Oktober

Ingkang Kinurmatan Euthymius, lair kanthi nama Nikita, lair ing taun 824 ing désa Opsos, sacedhak kutha Ancyra ing Galatia[7116] . Wong tuwané Nikita, Epiphanius lan Anna, sugih nanging uga wong sing taat banget, dadi tuladha urip ora mung kanggo warga kutha nanging uga kanggo kabèh warga ing sakupengé. Padha welas asih, alus, ramah, lan welas marang wong mlarat, lan padha duwé kabèh kabecikan Kristen. Amarga lair saka wong tuwa sing taat, Nikita kebak sih rahmaté Roh Suci wiwit lair; mula, sanadyan isih cilik, dhèwèké alus, jujur, manut, lan tundhuk marang wong tuwané; dhèwèké uga nyingkiri dolanan lumrah lan seneng rawuh ing ibadah gereja asring. Nalika umuré pitung taun, bapaké séda. Saliyane Nikita, ibune kudu ngopeni loro putri – Maria lan Epiphania. Ora suwe, Nikita, sing wiwit cilik wis nuduhake kedewasaan ngluwihi umure, dadi pembantu ibune kanthi semangat ing kabeh tugas omah lan kulawarga. Miturut paugeran dinas militer, ibune Nikita kapeksa ndhaptarake dheweke ing daftar militer. Nanging, sanajan dadi prajurit, Nikita tetep dadi tiang sandhangan kanggo ibune ing saben bab: minangka anak, pembantu, lan pelindung ing kabeh urusan kulawarga lan omah-tangga. Ibu Nikita sing wis sepuh, kepengin ngurangi beban omah tangga sing dadi tugasé, buru-buru milih calon bojo sing pantes kanggo Nikita. Kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké ora suwé nemokaké sawijining cah wadon sing wicaksana lan andhap asor, aran Euphrosyne, putriné wong tuwa sugih lan pinunjul; karo dhèwèké Nikita banjur manten. Sawisé sawatara wektu, Gusti mberkahi mantenané kanthi lairé putri sing dijenengi Anastasia nalika baptisan suciné. Sawisé kuwi, Nikita, amarga nganggep bayi anyar kuwi wis cukup dadi panglipur kanggo ibuné lan garwané, mutusaké ninggalaké kulawargané lan nyawisaké awaké sakabèhé kanggo ngabdi marang Gusti minangka biksu. Alesan liyane sing dirasakake bener kanggo ninggalake keluargane yaiku adhine sing wis omah-omah, Maria, manggon ing omah keluarga lan mula kudu tetep dadi pembantu ibune.

14 September – Dina Rayané Pangluhuré Salib – iku dina pungkasané Nikita nglampahi karo keluargané. Esuké – dina raya santo martir Nikita sing jenengé padha – dhèwèké ninggalaké kulawargané kanggo salawasé, kandha yèn dhèwèké arep mriksa jarané sing lagi padha ngembala ing lembah. Suwé banget, kulawargané sing kélangan ora ngerti alesan sejati kenapa Nikita ninggalaké omahé.

Ing wektu sing padha, Nikita, sawisé lelungan menyang pirang-pirang panggonan lan sowan marang akèh ahli tapa, pungkasane tekan pucuking Gunung Olympus sing angel diakses[7117] , ing ngendi nalika semana Sang Mulya Ioannikios Agung kondhang amarga pakaryané.

Ing sawijining dina, akèh wong padha nglumpuk ing sacedhaké ahli tapa agung iki, padha kepéngin krungu sabda pangajaran saka panjenengané. Ing antarané kerumunan mau, ana Nikita enom sing kesasar. Bapa Ioannikios sing nggawa Gusti mirsani kepinginan Nikita sing kobong marang urip biara, kamulyan lan kasuksesan ing kabecikan ing tembe, lan kepéngin mbukak marang kabèh wong kabecikan sing nganti saiki isih didhelikaké ing jeroné dhèwèké.

[7114] Kutha ing Palestina, cedhaké ana tambang.

[7115] Dheweke seda ing taun 311. Dina perayaane uga dirayakake tanggal 4 Mei; dheweke uga dikenal minangka Uskup Kaisarea.

[7116] Galatia – sawijining provinsi cilik ing Asia Minor sing gunung-gunung nanging subur, dumunung ing antarané Phrygia, Bithynia, Pontus, lan Cappadocia. Asal jenengé saka wong-wong Galatia – suku-suku prang saka asal-usul Gallic utawa Celtic. – Ancyra iku salah siji kutha paling misuwur ing Galatia.

[7117] Gunung Olympus – sawijining gunung ing Asia Minor, ing tapel wates antarané Phrygia lan Bithynia.

'Sapa iki wong sing, sanadyan katon minangka awam, tumindak wani banget marang wong liya?' pitakoné Ioannikios marang para biksu sing padha nglumpuk ing sacedhaké, kanthi pura-pura ora ngerti.

'Kita ora ngerti,' wangsulane.

"Wong enom iki wong ala: dhèwèké pembunuh," kandha Ioannikiy kanthi nesu pura-pura, "cekel laniket!"

Para biksu padha ndelok pemuda iku kanthi gumun lan padha takon siji-siji: apa pancen dhèwèké pembunuh? Nanging pemuda iku, sing wis nglatih patuh lan andhap asor sanajan durung nate ngucapake sumpah biksu, kanthi teges ngakoni yèn dhèwèké pancen pembunuh sejati, pantes nampa paukuman abot, lan siap nampa ikatan sing dipasangaké marang dhèwèké kanthi rela.

'Cukup,' pangarsa mandhegake para biksu, 'Aku nuduh dheweke marang kowe kabeh minangka pembunuh mung minangka ujian. Yen, sanajan isih enom lan isih ana ing donya, durung nate ngalami cara urip kita, dheweke ngakoni kesalahane kanggo tindak kejem kuwi amarga patuh, mula apa wae kabecikan sing ora bakal dituduhake nalika dheweke dadi biksu!'

Krungu mangkono, Nikita sing andhap asor pamit marang Santo Ioannikios. Dhèwèké nyadari yèn yèn dhèwèké tetep ana ing sacedhaké Ioannikios, ing antarané para biksu, dhèwèké ora bakal bisa uwal saka kamasyhuran sing wis dibencèni dhèwèké wiwit isih cilik lan sing dadi sabab dhèwèké mlayu saka désa asalé kanggo nggolèk pangayoman. Sang pandita liyane, Yohanes, sing manggon adoh saka Ioannikius, kanthi bungah nampani Nikita nalika teka marang dhèwèké lan sawisé mulang dhèwèké babagan urip biksu, ora suwe banjur ngagemaké dhèwèké busana malaékat, maringi jeneng Euthymius nalika cukur sirah.

Sawisé manggon karo John suwéné wektu lan sinau saka dhèwèké bab meneng lan tapa brata urip pertapa, Euthymius, miturut dhawuh guruné, lunga menyang komunitas monastik ing Pissadion sing dipimpin déning Ioannikios ([7118]) kanggo sinau praktik tapa brata urip monastik saka para sepuh. Abát ing biara kuwi, Nicholas, sing mimpin coenobiume kanthi wicaksana banget, nampa novis anyar mau lan wiwitan menehi tugas sing paling cilik. Euthymius ora ngeluh sanajan tugas-tugas kuwi mbutuhake gaweyan abot banget: dheweke nganggep iku minangka obat sejati kanggo awak enome. Pikiran babagan wong-wong sing ditinggalake—bojoné, sedulur, bandha—wis nggerakaké atiné luwih saka sapisan, nanging nalika nindakake tugas-tugas mau, Euthymius bisa nglipur atiné nganggo tembungé Sang Juruwilujeng: *'Sapa waé sing ninggalaké omah, utawa sedulur lanang, utawa sedulur wadon, utawa bapak, utawa ibu, utawa bojo, utawa anak-anak, utawa tanah, amarga Aku, bakal nampa satus kaping lan warisan urip langgeng. Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku ora pantes kanggo Aku'* (Matéus 19:29, 10:37). Saben Euthymius kudu nampa cacian lan panganiayaan – sing dadi pérangan sing ora bisa pisah saka nindakake tugas-tugas cilik – dhèwèké nampa kuwi tanpa ngeluh lan kanthi kabungahan. Liwat ketaatan, andhap asor, lan pagaweyan kaya ngono, Euthymius pungkasane tekan titik nalika kabèh hawa napsu ala meneng ing sajroning dhèwèké.

Sawisé dikuatké ing kabecikan urip monastik, Euthymius mutusaké mangkat menyang ara-ara gersang, supaya ing kono, kanthi meneng, dhèwèké bisa luwih cedhak marang Gusti Allah. Lampah meneng ketat isih ana ing ngarep. Ing wektu kuwi, kasohor para asketis Gunung Athos wis nyebar adoh lan amba, lan Euthymius saiki mutusaké arep menyang kana. Dhèwèké ngandhani niyaté marang salah siji asketis agung Gunung Olympus, sesepuh Theodorus. Sesepuh suci mau mberkahi rahib sing semangat iku ing lelampahan anyar lan, amarga ngerti yèn Sesepuh Yohanes, sing maringi potongan rambut kapisan marang Euthymius, wis seda, banjur ngagemaké dhèwèké nganggo ikon malaékat agung sing dijenengi[7119] . Wolu dina sawisé, Euthymius wis siyap budhal, ninggalaké Gunung Olympus sawisé manggon ing kana limolas taun. Dhèwèké uga nemokaké kancané lelungan – biksu Theostirikt, sing kaya dhèwèké uga ngidam-idam prestasi paling dhuwur ing urip biksuan.

Rute saka Olympus menyang Athos lumantar Nicomedia. Nalika tekan Nicomedia, Euthymius krasa lega amarga kabar bungah manawa kabèh seduluré, sing biyèn ditinggal ing omahé bapaké, isih urip. Kanggo ngurangi sedhih amarga pisah karo dhèwèké, dhèwèké ngirimaké salib suci marang wong-wong mau lan maringi dhawuh marang utusan supaya kandha yèn wong-wong mau ora nduwé sedulur sing aran Nikita manèh, nanging saiki

---

[7118] Kinovia – (saka basa Yunani 'kinos', tegesé 'biasa', lan 'vios', tegesé 'urip') – iku istilah sing digunakaké kanggo biara komunal ing ngendi para sedulur ora mung nampa panganané nanging uga sandhangan lan sapituruté saka biara, miturut pituduhé abbot, déné saka pihaké padha kawajiban nyawisaké kabèh pakaryané lan asilé kanggo kabutuhan bebarengan biara.

[7119] Yaiku, Skema Agung.

nduwé biksu Euthymius, sing nyaranaké supaya padha niru tuladhané. Wiwitane, sedulur wadon padha nangis nalika nampa kabar saka dhèwèké, nanging amarga katresnané gedhé banget, banjur kanthi pitulungan saka dhuwur padha mutusaké ngetutaké tuladhané Euthymius dhéwé. Kajaba anaké wong pinunjul mau sing wis omah-omah, kabèh padha dadi biarawati.

Sawisé tekan Gunung Athos, Euthymius kanthi semangat miwiti netepi paugeran urip monastik ing kana. Amarga Theostiriktos ora kuwat nahan kasangsaran lan sangsara urip monastik sing ketat lan meneng, dhèwèké bali menyang Olympus, Santo Euthymius banjur bebarengan nindakake tapa brata karo sawijining biksu, Joseph, sing wis luwih dhisik nglakoni tapa brata ing Gunung Athos. Nanging ora suwe, sing enom malah dadi guru kanggo sing tuwa.

Sedulur! Amarga kita, nalika ana ing panggonan sing kinurmatan, kaya sing diandharake Dawud, "[7120] ", wis dadi kaya kéwan sing ora nduwé akal amarga nglanggar paugeran lan wis kelangan kaluhuran kita, ayo nganggep awaké dhéwé minangka kéwan lan sajrone patang puluh dina mung urip saka suket, nundhukaké sirah menyang lemah kaya kéwan. Mbok menawa, sawisé kita dibersihaké lumantar iki, kita bakal éntuk manèh kaéndahan kita ing gambar lan kawujudané Gusti Allah."

Iki sing dirungu Yusuf saka Euthimius.

Yusuf sarujuk karo usulan iki, lan loro-lorone nglampahi patang puluh dina nahan ngelak, adhem, luwe, lan panas. Sawisé padha munggah ing anak tangga anyar ing tangga kabecikan Kristen iki, Santo Euthymius manèh ngajokaké marang kancané:

Saiki, Joseph sing kinurmatan, ayo kita tinggalake kasangsaran urip tanpa pangayoman – ayo kita kunci awak ing sawijining guwa lan tetep ana ing kana, tanpa dingertèni para biksu liyané ing kéné; Ayo padha netepake paugeran kanggo awaké dhéwé – kaya paugeran sing diturunaké Gusti Allah – yèn ora ana siji waé saka kita sing kena ninggal guwa sadurungé telung taun rampung. Nanging, yèn ana siji saka kita sing séda sajroning telung taun iki, dhèwèké bakal pinaringan berkah sejati, amarga wis tansah éling marang pati nganti pungkasan uripé, lan guwa iki dadi peti mayité. Lan nalika, kanthi kersaning Gusti, kita loro isih urip, hawa napsu lan kahayang daging kita bakal mati—sethithik-sethithike miturut sing bisa—lan kita bakal malih dadi luwih becik.

Yusuf uga nampa usulan iki. Para asket nemokake guwa kanggo awake dhewe, nyekel awake dhewe ing kono, lan meh ora bisa njaga uripe mung nganggo panganan tanduran sing sithik, yaiku biji ek lan kastanye sing tuwuh cedhak guwa. Sakabehe uripe kebak tumindak asketisme paling abot, kaya ta: berjaga sakwengi, puasa tanpa kendhat, sujud terus-terusan, turu ing lemah gersang, lan nglampahi wektu ing guwa tanpa nyalakake geni. Padha ngetutake meneng kanthi ketat, mung mbukak meneng iku sakwisé wektu, lan mung kanggo rembugan babagan pandonga lan prakara liya sing migunani kanggo nyawa. Sawisé setaun, para askétis malah ora nduwé sapotong kain compang-camping sing bisa nglindhungi saka akèh jinis serangga sing nyebabake rasa ora kepénak sing ora bisa ditahan ing awaké. Padha iku, kanthi tegesé saktenané, para martir tanpa panganiayaan. Nanging, sawisé setaun, kancané Euthymius ora kuwat manèh nggawa salib sangsara sing wis dipilih kanthi sukarela. Amarga kesel banget, dhèwèké ninggalaké Euthymius. Iki wis dadi rahib kapindho sing ora bisa nyamai prestasi Euthymius. Nanging Euthymius malah tambah semangat sawisé kuwi. Dhèwèké kudu nahan akèh godaan saka roh jahat ing kéné. Ing pangaribawa roh jahat, Euthymius kapisan kaserang rasa murung lan sedhih amarga seduluré lunga, banjur wedi kesepian; pungkasané, asring diganggu pikiran sombong babagan sepira dhuwuré dalan monastik sing wis dilakoni. Nanging kabèh kuwi, uga akèh godaan liyané, bisa diatasi déning Euthymius.

Sawisé ngrampungaké mangsa telung taun manggon ing guwa, kaya sing wis dadi nadané, Euthymius ninggalaké panggonané. Lan ing njaba guwa, akèh asetik wis suwé ngentèni dhèwèké, amarga padha krungu kabar saka Joseph lan kepéngin niru tuladhané. Sawisé maringi piwulang marang wong-wong mau, Euthymius mangkat manèh menyang Gunung Olympus, ing ngendi Sang Tuwa Theodore—sing wis maringi dhèwèké skéma agung—wis ngundang dhèwèké supaya padha lelungan bebarengan menyang Gunung Athos. Panjaluk sang tuwa iku dikabulake, lan ing Gunung Athos, ing sacedhake amben Theodore – amarga dhèwèké ringkih lan cilik awak saka urip asketis sing dawa – Euthymius ditakdirake nindakake prestasi anyar: prestasi ngladèni wong lara lan wong cacad, manut dhawuhe Sang Juruwilaha. Dheweke dhéwé mbangun sel anyar kanggo Theodore lan ngladèni dhèwèké kanthi pangabdian sing gedhé. Kahanan iki terus nganti sang tuwa sing lara, nandhang sangsara abot

[7120] *'Nanging manungsa ora bakal tetep ing kamulyan; dhèwèké bakal kaya kéwan sing mati'* (Mazmur 48:13).

amarga lara parah, mangkat menyang Thessaloniki kanggo ngupaya pangobatan. Ing kono dhèwèké nemu tentrem langgeng.

Katresnané marang almarhum nyurung Euphemia lelungan menyang Thessaloniki kanggo nyuwun pangapunten ing ngarsané. Meh kabèh warga Thessaloniki, sing suwé krungu bab kabecikan Euphemia lan saiki ngerti yèn dhèwèké wis teka, padha metu kanggo nyambut, nyapa, lan nampa berkahé. Nanging Euphemia ora suwé manggon ing Thessaloniki. Urip ing kutha ngganggu kesunyiané. Dhèwèké ninggalaké Thessaloniki lan, kaya Simeon Stylite, munggah ing tiang sing ora adoh saka kutha. Saka tiang iki, Euthymius mulang kabèh sing teka marang dhèwèké. Dheweke tetep ana ing pilar kuwi suwene wektu sing cukup suwe, mulang wong-wong babagan urip sing luhur lan marasaké wong-wong saka penyakit sing ora bisa mari. Nanging banjur dheweke manèh kepéngin bali menyang urip sepi ing Gunung Athos, amarga akèh wong-wong sing taat padha teka nganti abot dirasakaké déning wong sing manggon ing pilar sing andhap asor kuwi. Sawisé ninggalaké Thessaloniki, Euthymius, miturut pitutur Theodore, Uskup Agung Thessaloniki, , diangkat dadi diakon supaya dhèwèké dhéwé – lumantar 'Reserve Gifts' – bisa melu Misteri Paling Suci saka Kristus ing ara-ara samun[7121] .

Nanging Euthymius ora suwe manggon ing Gunung Athos, amarga dhèwèké ora nemokaké meneng sing digoleki ing kana. Para askét anyar wis padhet ngisi alas sing biyèn sepi. Sawisé padha krungu yèn ana askét 'disingkrat' sing teka ing antarané wong-wong mau lan ngajèni dhèwèké minangka sing paling unggul, padha wiwit kerep sowan marang dhèwèké. Euthymius banjur milih pangungsen anyar kanggo dhèwèké – sawijining pulo sing durung ana sing manggon, kang dikenal minangka 'Novykh' – ing kana dhèwèké mundur bebarengan karo loro biksu liyané sing padha nduwèni pandangan kaya dhèwèké, yaiku Simeon lan John Kolov. Kanthi idiné Gusti, wong-wong Saracen nyerang pulo iki. Sawisé numpak loro kapal menyang kana, padha nyekel para biksu lan arep nggawa kabur. Kanthi nguntungaké angin sing becik, wong-wong barbar iku kanthi bungah ngangkat layar kapale lan miwiti lelampahan. Nanging kabungahané ora suwe. Kapal sing nggawa tawanan dumadakan mandheg ing tengah segara lan ora bisa obah sanadyan sethithik, dene kapal liyane bisa mabur bebas. Salah siji wong barbar nyadari sebabe kapal iku mandheg lan kandha marang kancane:

'Apa kita iki bodho nganti ora bisa mangertèni yèn kabèh iki kelakon amarga kekerasan sing wis kita tindakaké marang abdi-abdi Gusti? Yèn kita ora péngin klelep ing segara, ayo langsung nglémosaké wong-wong mau!'

Kancané sarujuk langsung: kabèh padha sujud ing sikilé para tawanan suci lan nyuwun pangapura, sing langsung diparingi. Sawisé kuwi, kapal sing nganti wektu kuwi mandheg ora obah, banjur mabur dhéwé lan ora suwé tekan pulo sing bubar dirusak. Telu warga pulo mau uwal saka penjajahan. Padha nyuwun marang wong barbar supaya mbalekake barang-barang cilik sing diduweni, sing sanadyan ora pati wigati nanging pancen penting banget kanggo wong-wong sing manggon ing ara-ara gersang. Nanging wong barbar sing kejem, sing nembe kena paukuman driji Gusti, ora nggatekake panyuwunan mau. Lan maneh, wong-wong mau ditakdirake ngrasakake kakuwatan tangan tengen Gusti sing ngukum amarga iki. Nalika padha wis ana ing tengah segara, ujug-ujug ana angin ngalangi sing nyurung prau-prau mau bali menyang pulo sing bubar ditinggalake. Saiki padha ora bisa nolak panjaluk para biksu. Mung siji saka wong barbar, sing nesu amarga kudu mbalekake apa sing wis dijupuk, nyekel John Kolov lan nggebuk tanpa welas asih nganti kanca-kancane mandhegake. Santo Euthymius, sing ana ing kono, mung kandha alus:

'Wong Arab! Yen kowe wis mbebasake kita tanpa nglarani ati, mesthine kita wis tekan tanah air kanthi tentrem; nanging saiki, kanthi nindhes sedulur, kowe wis ngina Gusti Allah, lan kowe bakal enggal ngerti sepira gedhene ala iki.'

Para barbar ora perlu ngenteni suwe kanggo ramalan iki kelakon. Musibah anyar ngenteni ing segara: padha diserang dening kapal perang Romawi, sing nyekel persis kapal sing digawa para pelanggar marang para wong suci mau, dene kapal liyane, nglawan pangarepan, bisa lolos. Mangkono telung wong agung iki, sing wis ngluhurake Gusti sajrone uripe, malah dipuji sanajan ing antaraning wong barbar sing ora pracaya.

Para priya mau kelingan dhawuhe Gusti sing nglarang nguji Gusti lan ngajak supaya nyingkiri panggonan sing mbebayani (Matius 10:23), mula sawisé tau ngadhepi bebaya ing panggonan anyar, padha mutusaké

[7121] Ya iku tegesé, amarga wong sing durung ditahbisaké ora diparingi idin kanggo nyentuh Misteri Kristus nganggo tangané dhéwé, Santo Euthymius ditahbisaké dadi diakon supaya dhèwèké bisa nampa Panjenengané Suci ing ara-ara samun.

ninggalaké panggonan kuwi. Nanging sanajan Gunung Athos, sing wis padha pindhah manèh, ora dadi panggonan sing aman manèh. Para barbar wis ngerti sapa waé sing manggon ing kana, mula padha kerep nyerang panggonan kuwi. Akeh biksu ing Athos wis dadi tawanané. Amarga iku, telung wong anyar sing manggon ing Athos mutusaké sumebar menyang panggonan liya sing luwih aman. Sing Mulya Yohanes manggon ing panggonan sing diarani Sidirokavsia, Sing Mulya Simeon mundur menyang Hellas[7122] , lan Sing Mulya Euthymius lunga menyang Vrastama. Ing kéné dhèwèké ditakdiraké ketemu manèh karo kancané biyèn – Sang Mulya Yusuf. Saliyane kuwi, akèh sedulur ing Gusti padha kumpul ing kono, kepéngin manggon cedhak Euthymius. Euthymius mbangun sel kanggo wong-wong mau, déné dhèwèké dhéwé manggon piyambakan ing parit. Sing Mulya Euthymius kadhangkala ninggalaké parité kanggo sowan marang sedulur-seduluré, déné ing wektu liya, amarga semangat meneng, piyambakipun munggah ing pucuking Athos lan ing kono, lumantar pandonga, ngobrol karo Gusti Allah, nyucèkaké pikiran lan atiné nganti pinaringan panglihatan lan wahyu ilahi. Lan sapisan, nalika ana ing kana, dhèwèké krungu swara sing kandha marang dhèwèké:

'Euthymius! Mangsa menyang Thessaloniki: ing kana, ing pagunungan ing wetan kutha, kowe bakal nemokake pucuk gunung sing dijenengi Peristera, ana mata banyu, lan ing kana kowe bakal weruh gréja Santo Andreas Sang Rasul Kapisan – bekas ' ' sing kamulyané saiki wis malih dadi kandhang wedhus – resmikna panggonan iki lan adegna biara ing kana: Ing kéné akèh wong bakal nemokaké kaslametané. Aku bakal mbantu kowé ing kabèh bab. Kowé ora kena suwé manèh manggon ing ara-ara samun nglawan setan, amarga padha wis mundur saka kowé, wis suwé dikalahaké déning kabecikanmu.

Manut dhawuh ilahi, ingkang kinurmatan punika ninggalaken pucuking Athos lan nggawa kaliyan kalih biksu – Ignatius lan Ephrem – lajeng mangkat saking Athos dhateng Thessaloniki. Ing wekdal punika, Thessaloniki nampani piyambakipun 'kados malaekat ingkang mudhun saking swarga'. Sawisé krungu ana panggonan sing dijenengi Peristera, Euthymius njupuk sawatara pemandu banjur mangkat bareng karo wong-wong mau menyang gunung sing wis dituduhaké marang dhèwèké, ing kono pancèn dhèwèké nemokaké kandhang wedhus. Tandha-tandha sing diparingaké saka dhuwur marang dhèwèké nuduhaké yèn ing kéné pancèn panggonan sing kudu digoleki reruntuhan gréja lawas, nanging ora ana siji waé warga lokal sing ngerti apa-apa bab gréja iki. Wong Kristen lokal wis suwe njaga kandhang wedhus ing kana, tanpa mikir yèn padha nglanggar papan suci lokal. Sang biksu sing kinurmatan nangis kenceng nalika ndeleng pangrusakan papan suci kuwi. Penggalian sing ditindakake ora suwe banjur mbukak sakabehe pondasi greja. Banjur wong-wong lokal, kaget amarga kaparingan pangawikan sing luar biasa saka sang tuwa sing teka, kanthi rela nanggung biaya kanggo ndandani greja sing wis dilalekake. Kanthi cara iki, padha kepengin, kaya-kaya, mbenerake dosa biyen amarga padha ora peduli marang greja iku. Mangkono gréja Santo Andreas Rasul diadegaké, karo kapel sisih: ing sisih tengen, minangka pakurmatan marang Santo Yohanes Pembaptis, lan ing sisih kiwa, ing asmané Santo Eutimius Agung. Nanging, sadurungé pambangunan gréja rampung, Sang Rama Pendeta dhéwé kudu nglakoni akèh kasangsaran lan sedhih. Amarga tipu daya setan sing jahat, kadhangkala perancah ing sakubengé bangunan ambruk, lan kadhangkala sisih kiwa sing lagi rampung tiba. Ngadhepi musibah kaya ngono, ora gampang kanggo Romo Agung ngyakinake para tukang supaya nerusake pakaryan sing wis diwiwiti. Nalika bengi piyambakipun nglampahi pandonga, lan ing wayah awan piyambakipun ora nate ninggalake para tukang, maringi tuladha lumantar gaweyané dhéwé. Akhire, ing taun 863, gréja iku rampung. Miturut pituduhé, manut panyuwunané warga lokal, ora suwé ana sawijining pura ing kana, sing mengko misuwur amarga akèh biksu sing manggon ing kono. Panjenengané ngertos yèn akèh wong padha teka mrana amarga kabar kang sumebar ngenani mujijat sing kelakon ing kono, mula Panjenengané banget kuwatir yèn para biksu anyar sing dicukur rambute mau, sing mung katarik amarga kabar iku lan durung nate nyoba kekuwatané dhéwé, bisa waé ora kuwat nahan urip biksu sing abot. Mula saka iku, dhèwèké maringi akèh khotbah marang para biksu anyar mau, ngandhani bab bebaya sing digawé déning setan, nunjukaké cara-cara supaya bisa nyingkiri bebaya mau, muji kasucianing pakaryan, ngecam kabèh ala lan ngajak tumindak kabecikan.

'Sedulur!' pangandika St. Euthymius marang para biksu, 'mungsuh kita, setan, miturut Kitab Suci, ngubengi kaya singa nggerem, nggoleki sapa waé sing ora nggatekake kaslametané: mulané, ayo padha waspada lan ngati-ati (deleng 1 Petrus 5:8). Yen kita wis nyingkiri donya, ayo padha motong hawa napsu daging; yen kita

[7122] Ya iku, Yunani.

wis nyalibake daging kita lan nganggo pati Gusti, ayo ora kabawa dening kesenengan daging nanging mlaku miturut Roh; yen, kanggo karajan swarga, kita wis nganggo wujud malaikat, mula kita uga kudu urip kaya malaikat; yen kita pancen tresna marang Gusti, kita kudu netepi dhawuhe. Ayo padha nyambut gawe nganggo tangan kita dhewe, amarga amarga nganggur lan males kita dadi kesel lan ringkih kanggo gawe kabecikan – lan banjur kasunyengan lan kamlaratan dadi nasib sing ora bisa dihindari: *'Sapa sing ngrusak omahe dhewe bakal nampa angin minangka bagiane'* (Amsal 11:29), pangandikane Sing Wicaksana; lan Rasul Paulus kandha: *'Yen ana sing ora gelem makarya, aja mangan'* (2 Tesalonika 3:10). Tetep andhap asor, tresna, lan manut marang bapa rohani panjenengan; pracayaa marang piyambakipun lan aja ana sing dipendem saking piyambakipun: pangakena pikiran panjenengan marang piyambakipun, lan kanthi mangkono resmèkna manah lan pikiran panjenengan, awit punika dalanipun ingkang tumuju kaslametan.

Nalika padha krungu Euthymius, para biksu ing biarané kandha yèn Roh Suci piyambak wis maringi sih rahmat ilahi marang dhèwèké, kaya déné Panjenengané wis maringi marang para rasul suci. Ing antarané para biksu anyar kuwi ana Basil, sing mengko dadi Uskup Agung Thessaloniki; amarga pakaryané, élingan marang kabungahané Euthymius sing kinurmatan iki isih lestari nganti saiki. Dheweke nyritakake semangat ilahi sing ngisi para biksu ing biara anyar, sing diwutahake dening gembala suci. Mangkono, contone, nalika ana buku sesat mlebu ing biara, padha langsung ngobong buku kuwi.

Amarga uripé sing saleh, Euthymius diparingi karunia pangawikan mburi lan karunia gaib. Mangkono, Basil sing kasebut mau nyritakaké yèn Euthymius Agung dhéwé wis maringi pratandha babagan jabatan uskupé. Ing dina katelu sawisé cukur sirah, Sang Sing Kinurmatan rawuh marang dhèwèké ing gréja, ing ngendi dhèwèké arep manggon pitung dina minangka biksu anyar sing wis dicukur sirahé, lan ngendika:

'Basil! Sanadyan aku ora pantes nampa padhange cahya utawa karunia pangawikan, amarga kowe lan liyane wis padha manut pandhuan sing ora pantes iki kanggo kapentingan nyawamu, Gusti Allah ingkang Maha Asih kersa maringi aku pangestu sing tinamtu, supaya, sawise aku weruh apa sing bakal kelakon marang kowe, aku bisa ngucapake tembung-tembung sing migunani kanggo kaslametanmu. Mula, mangertèna yèn amarga katresnanmu marang kawruh, kowe bakal enggal ninggalake biara lan dadi uskup; nanging sanadyan mangkono, élinga marang aku minangka bapakmu, lan marang biara kita, lan marang sedulur-sedulur.

Saka uripé Sang Mulya, sing dirangkum déning Uskup Agung Basil, cetha banget sepira dhèwèké tresna lan ngajèni pèngetan priya sing kaelokan lan mujijat-mujijat sing wis dadi saksi dhèwèké. Ing ngisor iki sawatara mujijat sing dadi saksi lan diceritakaké dhèwèké, sing dilakoni Sang Mulya Euthymius. Nalika sawijining wektu, Basil bebarengan karo sedulur liyane, Yohanes sing dikenal minangka Sing Meneng, ana ing panggonan sepi lan padha kaancam pati amarga luwe lan kesel, Sang Sing Kinurmatan dumadakan muncul marang wong-wong mau lan kanthi panganan sing digawa, mbalekake kekuwatané nganti padha bisa nerusake lelampahan. Ing wektu liyane, Basil sing padha, bebarengan karo Sang Reverendi, ana adoh saka biara, lan Sang Reverendi dumadakan kandha marang dheweke yen loro sedulur, Yohanes lan Antonius, pas wektu kuwi lagi ninggalake biara amarga perselisihan sing muncul antarane dheweke lan sedulur biara liyane. Ing Thessaloniki, Euthymius, nalika nglakoni tapa brata ing salah siji pilar, ngusir roh jahat saka sawijining wong. Santo Euthymius nindakake akèh mujijat liyane; sawetara saka iku disekseni déning kronikur uripé, Basil, dhéwé, déné liyane dirungokaké saka wong liya.

Akeh biksu sing nampa cukur sirah saka Sang Sing Kinurmatan. Panjenengané uga narik akèh wong awam menyang dalan monastik liwat tapa brata lan mujijat. Akeh biara anyar sing diadegaké liwat upaya lan pangopènan panjenengané ing Gunung Olympus, Gunung Athos, lan ing Thessaloniki.

Pungkasané, patang puluh loro taun sawisé ninggalaké omahé bapakné, Euthymius bisa, kanthi rasa lega banget, nyukur rambute sedulur-seduluré dhéwé uga, sawijining bab sing wis diajak nalika dhèwèké isih ana ing Nikomedia, nalika pisanan lelungan saka Olympus menyang Athos. Dheweke kaya Yusuf kapindho – suci ing cara uripe, kamulyakake sawise ngalami cobaan lan sangsara, lan mung diakoni dening sedulure patang puluh loro taun sawise, nalika padha nyadari yen donya iki sia-sia lan padha mutusake mlebu urip biksu. Dheweke nggawa sedulur lanang menyang biarané, déné kanggo sedulur wadon, dhèwèké mbangun biara anyar ing panggonan sing wis dituku kanggo kuwi. Adhiné Sang Mulya, sing njupuk asma biara Euphemia, diangkat dadi abbes biara iki. Sawisé nyerahaké loro biara mau marang pangreksan Methodius, Metropolitan Thessaloniki, lan paring piwulang, Sang Mulya munggah manèh ing tiang lawasé ing sacedhaké Thessaloniki kanggo urip meneng. Lan supaya éntuk

pangaso langgeng saka uripé ing donya, Gusti nuntun Sang Wibawa menyang pucuké Gunung Athos, ing ngendi dhèwèké wis nindakake meh kabèh pakaryan tapa brata.

Amarga wis weruh dhisik dina seda, Santo Euthymius, ing tanggal 7 Mei—dina raya pangeling-eling pangalihan relik Santo Euthymius Agung—ngundang sedulur-sedulur saka biara-biara Athos sing paling cedhak karo piyambakipun kanggo dhahar bebarengan, lan sawisé ngrayakaké dina iku karo wong-wong mau, piyambakipun pamit; Esuké, tanpa ngomong apa-apa marang sapa waé, dhèwèké mung nggawa siji biksu, George, kanggo ngurusi kabutuhané, lan mundur bareng dhèwèké saka Gunung Athos menyang panggonan sepi sing diarani 'Pulo Suci'. Ing pulo iki dhèwèké urip minangka pertapa watara patang wulan ing guwa sing ditemokaké, lan pungkasané séda meh tanpa lara tanggal 15 Oktober 889. Gusti maringi dhèwèké panginten tanpa sangsara saka donya fana iki minangka ganti rugi kabèh sangsara sing wis dipikul atiné nalika isih enom nalika ninggalaké omahé bapaké, ing ngendi dhèwèké wis manggon, tresna marang kabèh wong lan ditresnani kabèh.

Rong taun sawisé, para biksu Peristera kepéngin mindhahaké jasad sang wali sing wis séda mau menyang biarané, supaya dhèwèké bisa nyuwun pangapura kanggo komunitasé sanadyan sawisé séda. Kanggo kuwi, padha ngutus hieromonk Vlasios lan biksu Paul menyang Pulo Suci. Sawisé tekan ing kana, para utusan nemokaké jasad Sang Euthymius sing ngglénggér ing guwa sing padha wektu piyambakipun séda. Jasadipun ora rusak sak ciliké, sanadyan wis suwé ngglénggér ing kana. Ing tanggal 13 Januari taun candhaké, relik suci Sang Sing Kinurmatan dipindhahaké menyang kutha Solun, utawa Thessaloniki, ing ngendi jasadipun ngaso nganti saiki[7123] .

Melu panjaluk Bapa kita sing kinurmatan lan nggawa Gusti Allah, Euthymius, mugi kita sedaya kaparingi kaslametan saking sakedah rohani lan jasmani, lan mugi kita anggep pantes mlebet Karajan Swarga lumantar Kristus Yesus, Gusti kita. Dhumateng Panjenenganipun, , kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah pantes kaparingi, bebarengan kaliyan Rama Panjenenganipun ingkang tanpa wiwitan lan Roh Suci, salami-laminipun. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi liwat ing gegeré akèh wong tanpa cilaka, ya Allah, wicaksana lan kinurmatan Euthymius, panjenengan kanthi teguh ngendhalèkaké mungsuh-mungsuh gaib nganggo aliran luh panjenengan; lan sawisé nampa karunia mujijat, panjenengan marasaké kabèh hawa napsu: mugi panjenengan tansah ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Urip lan Martiré Sang Martir Mulya Lucian, Pendeta Antiochia

Dipeperingati tanggal 15 Oktober

Santa Lucian lair saka wong tuwa sing taat ing kutha Samosata[7124] , ing Siria. Nalika umur rolas taun, Lucian dadi yatim lan nyebarake kabeh harta sing ditinggalake wong tuwane marang wong mlarat; dheweke banjur mangkat menyang kutha Edessa marang pangakune Macarius lan, ing sangisore pandhuané, kanthi semangat sinau Kitab Suci. Ing wektu sing padha, Lucian nglakoni urip asketis kanthi ketat. Dheweke ora nate ngombe anggur, mung banyu; panganane mung roti garing karo banyu, nanging malah kuwi mung dipangan sapisan saben dina, lan kadhangkala dheweke bisa nganti seminggu ora mangan apa-apa[7125] . Amarga uripé sing taat banget, uga amarga sumebaré Sabda Gusti kanthi semangat marang wong Yahudi lan wong non-Yahudi, Lucian diangkat dadi presbiter Antiokia. Ing kéné Lucian ngedegaké sawijining sekolah, nglumpukaké akèh murid lan dadi guru kabijaksanaan ilmiah lan rohani: dhèwèké mulang tafsiran Kitab Suci Ilahi lan ing wektu sing padha maringi piwulang marang murid-muridé babagan urip sing luhur[7126] . Ing wektu kuwi, Lucian nambahaké

[7123] Iki sababé St Euthymius Anyar uga diarani saka Thessaloniki – sanadyan panggonané lair ana ing désa Opsos, sing adoh banget saka Thessaloniki; kutha Thessaloniki ngrasakake pangayoman lan perantaraane St Euthymius, nalika isih urip lan sawisé seda, lan akèh mujijat sing kelakon ing kana lumantar relik sang wali.

[7124] Samosata – kutha krajan provinsi Siria Commagene, ing pinggir kulon Kali Efrat; saiki dijenengi Samsat.

[7125] Amarga uripé sing saleh, Lucian, miturut hagiografiné, diparingi sih rahmat ilahi sing istimewa, saéngga nalika piyambaké mlaku-mlaku ing kutha, sawatara wong bisa ndeleng piyambaké déné liyané ora bisa (Prolog kanggo 15 Oktober).

ing kegiatanné tugas mbeneraké teks Kitab Suci, sing wis parah rusak déning para bidah kanthi niyat ala. Kanggo karya migunani iki, Lucian sepisanan sinau basa Ibrani[7127] .

Nalika kabar babagan kabecikan Lucian nyebar nganti adoh, kaisar jahat Maximian Galerius krungu babagan dheweke. Kanthi kepengin ngilangi lan ngrusak iman suci ing tanah wétan, Maximian nyiksa lan matèni akèh wong Kristen, utamané para guru Kristen sing paling pinunjul lan misuwur. Pamrentah sing ora nggatekake hukum mikir yèn yèn dhèwèké bisa ngancurake pilar-pilar Gréja iki, Gréja Kristus dhéwé bakal cepet ambruk. Ing wektu kuwi, dhèwèké wis matèni Santo Anphimus saka Nikomedia lan Santo Petrus saka Alexandria[7128] . Sawisé krungu bab Santo Lucian, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké digoleki lan digawa kanggo disiksa. Banjur sawijining imam sing manggon ing Antiochia, jenenge Pancratius – penganut bidah Sabellian – ngandhani utusan raja ing endi Lucian manggon. Pancratius wis suwe iri marang reputasi apik Lucian lan, kaya Yudas, , ngiyanati wong sing ora salah mau nganti seda. Sawisé kuwi, Santo Lucian dicekel déning wong-wong jahat lan digawa menyang Nicomedia[7129] kanggo ngadhepi siksaan.

Ing wektu kuwi, penyiksa sing kejem banget nesu marang wong Kristen nganti kaya Herodes kapindho, malah mateni bocah-bocah Kristen. Kanthi kepengin ngotori bocah-bocah mau nganggo panganan sing wis dikorbanké marang berhala, dhèwèké mréntah supaya panganan kuwi dipaksa mlebu ing cangkemé; nanging bocah-bocah mau, sing dipandu Roh Suci, nolak mangan, lan mulané padha dipatèni.

Kedadéyané ana loro mudha bangsawan—sedulur kandung—sing rawuh ing kono; sawise diwulang déning wong tuwané, lan luwih-luwih déning Gusti Allah, padha sengit banget marang panyembahan arca. Penyiksa kuwi, ngundang para mudha mau marang dheweke, banjur miwiti nggodha nganggo tembung alus lan nyoba nggodha nganggo sesajen manis saka kurban berhala, kanthi pangajab supaya padha melu kakerengan setan. Nanging para mudha mau, ngusir panganan mau, kandha:

'Wong tuwa kita wis nglarang kita mangan panganan iki, awit sapa waé sing nyicipi bakal nyebabaké Kristus nesu.'

Amarga iku, penyiksa mrentah supaya padha dipukul tanpa welas asih; nanging para mudha, kaya wong diwasa, nahan sangsara kanthi sabar banget. Banjur salah siji pangiring raja kandha:

'Iki isin gedhe yen bocah cilik sing durung suwe metu saka popok bisa ngalahake raja Romawi liwat kasabarané. Paringna aku bocah-bocah iki, yaiku sang raja agung, lan aku bakal mulang dheweke nyembah para dewa.'

Raja banjur nyerahake bocah-bocah mau marang dheweke. Dheweke langsung nyukur sirah bocah-bocah mau, banjur ngolesi nganggo mustard sing pedhes banget, lan nguncine ing kamar mandi panas; akibaté sirah bocah-bocah mau kobong kaya geni, kaya kesamber kilat; loro sedulur mau padha mati amarga sangsara iki. Kaping pisan, adhine sing cilik seda, lan kang tuwa, nalika weruh adhine sing wis seda, muni banter:

'Kowe wis menang, sedulurku, kowe wis menang; muga-muga Gusti dadi pitulunganmu!' Sawisé kuwi, sawisé nyium badan seduluré sing wis mati, dhèwèké uga nyerah nyawane. – Kedadéan iki kelakon ing Nicomedia, nalika Santo Lucian digawa menyang panggonan martir.

[7126] Ing kéné dhèwèké uga mèlu nyalin Kitab Suci, ing ngendi dhèwèké nggayuh kaprigelan gedhé; liwat pakaryan iki, Lucian nyukupi kabutuhané dhéwé lan wong mlarat.

[7127] Karya ilmiah paling misuwur saka Lucian yaiku revisi lan koreksi teks Yunani Kitab Suci. Santo Hieronimus, presbiter Gréja Antiokia, nyambut gawe kanthi tekun banget ing Kitab Suci nganti saiki sawetara salinan dikenal minangka 'Lucian'. St. Lucian nemokake kesalahan ing teks suci, sing ora mung disebabake lumantar wektu nanging uga déning wong-wong sing niyat ala, mula piyambakipun mutusaké migunakaké pakaryan lan kawruh kanggo nyedhiyakake teks sing paling akurat marang Gréja. St Athanasius ngendika kaya ngene babagan karya-karya St Lucian: 'Lucian mriksa terjemahan-terjemahan sadurunge lan buku-buku Ibrani, kanthi tliti nggatekake apa sing kurang utawa kakehan, lan mbenerake kabeh ing panggonane sing trep.' Karya St. Lucian, kanggo nglindhungi saka mungsuh iman nalika masa martiré, disimpen ing jero tembok, ing ngendi kothak sing ngemot manuskrip disegel nganggo gamping; ditemokaké nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Agung, direvisi déning St. Lucian, lan wiwit digunakaké sacara umum.

[7128] Dina raya St Amphimus dirayakake tanggal 3 September, lan St Petrus saka Alexandria tanggal 26 November.

[7129] Ing taun 308, nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian, Lucian kalebu salah siji pangakun iman ing Nicomedia, ing ngendi wektu kuwi ana panganiayaan abot marang umat Kristen; saka kono dhèwèké ngabari Gréja Antiokia babagan martiré St Amphimus saka Nikomedia; nanging ing kéné, kosok baliné pangajab kabèh, dhèwèké dibebasaké lan bali menyang Antiokia, ing ngendi dhèwèké nerusaké pelayanan Kristené sing sadurungé.

Ing Kapadokia, sing dumunung ing dalan menyang Nikomedia, Lucian weruh prajurit-prajurit sing amarga wedi disiksa wis mbalèkaké Kristus. Lucian banjur miwiti ngajak supaya padha sabar nampa sangsara lan kandha:

'Pie isiné lan isiné kowe! Minangka prajurit, kowe tansah ngorbanaké awakmu ing perang kanggo raja donya sing fana, lan nyawamu kowe pasrahake kanggo dhèwèké; nanging kowe ora gelem wani mbela Sang Raja Surgawi lan Langgeng, Kristus, malah ora mung ora mbela, nanging malah mbelot saka Panjenengané! Pikirna: apa untungé kowe manut marang raja donya? Lan ing wektu sing padha, renungna apa sing kowe tinggalaké kanthi ora manut marang dhawuhe Raja Surgawi? Kanggo kapentingan pakurmatan lan kamulyan sing sia-sia, kowe padha nyerahake awakmu dhéwé marang karusakan kaya ngono; nanging kanggo Gustimu, sing wis ngucurake getihé kanggo kita lan wis nyedhiyakake berkah sing ora bisa diucapake kanggo para abdi-abdi-Nya, kowe ora gelem nahan sangsara sakedhap supaya bisa mrentah bebarengan karo Panjenengané salawas-lawase. Rasakna isin marang bocah-bocah cilik lan wanita-wanita ringkih sing wis mbuktekake luwih wani tinimbang kowe: amarga, kanthi gagah berani padha mbela Gustine, padha mbuktekake awake dhewe kaya priya sing kuwat, dene kowe, amarga wedi marang sangsara, wis dadi kaya wanita lan bocah cilik. Apa sing bakal kelakon marang kowe nalika Kristus nelpon kowe menyang pangadilané?

Krungu iki, para prajurit manèh padha bali marang Kristus kanthi tobat lan maju ngadhepi martir, ngakoni kanthi ati lan lambéné jeneng suci Gusti Yesus Kristus. Lan ing wektu kuwi, watara patang puluh prajurit padha mati syahid kanggo Kristus. Mangkono, Santo Lukas, kanthi ilat sing manis lan kebak sih rahmating Gusti, manèh narik manèh wong-wong sing wis mbalik saka Kristus marang Panjenengané lan nguwatké kanggo nglakoni kasangsaran martir.

Nalika Lucian digawa menyang Nicomedia, dhèwèké nemoni akèh wong Kristen sing wis dikenal déning dhèwèké lan murid-muridé dhéwé, sing amarga wedi penindasan padha kroso ajrih banget. Sawetara padha ndhelik, déné liyané kepéngin mbalèkaké iman Kristen amarga wedi siksaan sing nyeréng lan pati. Lalu, Santo Lucian, lumantar kakuwatan tembungé, nggugah kawani lan nguwatké iman para umat, supaya padha ora wedi marang sing mateni badan nanging ora mateni jiwa (Matéus 10:28).

Konon ana sawijining wanita enom sing jenenge Pelagia, murid Lucian, digoleki supaya disiksa amarga iman marang Kristus; amarga wedi kesuciane bakal rusak, dheweke mbuwang awak saka jendela sing dhuwur lan nalika tiba, remuk lan mati; para wong sing setya ngajeni dheweke minangka martir[7130] .

Amarga Maximian wis krungu yèn Lucian nduwèni pasuryan sing nyenengaké lan carané ngomong sing narik kawigatèn nganti sapa waé sing ndelok lan ngrungokaké mesthi bakal dadi wong Kristen, sang kaisar wedi yèn dhèwèké uga bakal dadi wong Kristen yèn ngomong langsung karo Lucian. Mula, nalika Lucian digawa ing ngarsané kaisar, dhèwèké ngomong saka adoh, liwat tirai[7131] . Wiwitané dhèwèké janji marang Lucian akèh peparing lan pakurmatan; nanging nalika sang wali ngguyu marang tembung muji-muji lan tipuané, Maximian wiwit ngancem dhèwèké kanthi panyiksaan luwih abot. Lucian ora wedi sithik wae karo ancamané; dhèwèké dibuwang menyang penjara, ing kono dhèwèké ngalami sangsara akèh lan manéka warna. Ing kono dhèwèké diiket nganggo tali, dipukul nganggo watu landhep, lan dipaksa ngalami keluwen lan ngelak suwé. Antarane panyiksaan sing akèh iku ana siji: kabèh sendi ing awaké dipisah saka panggonané, banjur dhèwèké dipandhegake ing punggung nganggo pecahan gerabah sing landhep, lan dhèwèké ngentèni ing kono suwéné 14 dina. Nalika pesta Epifani Gusti teka, sang wali nyuwun supaya dhèwèké lan kabèh wong Kristen sing ana barengé diparingi idin nampa Misteri Suci Kristus. Dheweke ndedonga marang Gusti supaya nyukupi pangajabé, lan Gusti ngatur supaya nalika para pangawal ora merhatosake, sawatara wong pracaya padha nglumpuk ing selé Lucian lan nggawa roti lan anggur. Banjur Santo Lucian kandha marang para muridé lan kabèh wong Kristen ing panjara:

[7130] Dina rayane tanggal 8 Oktober.

[7131] Sejarawan Gréja Eusebius nulis yèn St. Lucian, sing digawa ngadhepi Kaisar Maximian amarga imané, ngumumaké Karajané Kristus ing Swarga dhisik kanthi tembung lumantar Apologiné, banjur kanthi tumindak. Nalika nyritakaké bab Kebangkitané Kristus ing Apologiné, Lucian nulis: Aku bakal njupuk kesaksian saka panggonan sing pancen kedadeyan iki: panggonan iku dhéwé sarujuk karo aku. Gunung Golgota, sumunar kanthi kamulyaning Salib, guwa sing, lumantar mbukane gapura neraka, mbalèkaké awak sing urip, supaya bisa munggah menyang swarga kanthi kamulyan sing luwih gedhé... Aku nyuwun langit dhéwé dadi saksi, sing, nalika weruh apa sing ditindakake wong-wong jahat ing bumi, ndhelikaké padhange ing tengahing awan. Delengen ing kronikmu lan kowe bakal nemokaké yèn nalika Pilatus, nalika Kristus nandhang sangsara, awan kuwi kapotong déning gerhana srengéngé." – Saliyane karya-karya kasebut, Santo Lucian ninggalaké Kredo babagan Tritunggal Agung.

'Ngubengi aku lan dadi Gréja, amarga aku pracaya yèn Gréja sing urip luwih becik lan luwih nyenengaké Gusti tinimbang sing dibangun saka kayu utawa watu.'

Nalika kabeh wis padha nglumpuk ing sacedhaké Lucian, dhèwèké kandha:

'Ayo padha ngadani Liturgi lan nampa Misteri Ilahi.' Banjur para murid padha takon marang dhèwèké:

'Ing endi, Rama, kita bakal nyelehake roti kanggo perayaan Misteri Suci?' 'Kita ora duwe meja ing kene.'

Dheweke, baring kaiket karo pasuryan ngadhep munggah, kandha:

'Pasangna ing dhadaku, lan iku bakal dadi mezbah urip kanggo Gusti Allah kang urip.'

Mangkono, ing jeruji, ing dhadha sang wali, Liturgi Ilahi dilakoni kanthi kabèh pandonga sing pantes – miturut tatanan sing bener – lan kabèh dianggep pantes nampa Misteri Suci.

Esuk-esuk, raja ngutus abdi dalem kanggo mriksa apa Lucian isih urip. Nalika abdi dalem mlebu penjara, Santo Lucian, nalika ndeleng wong-wong mau, muni kaping telu:

'Aku iki wong Kristen!'

Lan kanthi tembung-tembung mau dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Kristus, Gustiné[7132] .

Para abdi dalem, sawisé bali marang Maximian, nglapor yèn Lucian wis seda. Sang raja banjur mrentah supaya jasad sang martir dibuwang menyang segara; para abdi dalem manut dhawuh: sawisé ngiket watu ing awaké Saint Lucian sing wis suwe nandhang sangsara, padha mbuwang jasad mau menyang jeroné segara, ing kana dumunung telung puluh dina.

Sawisé kuwi, sang martir muncul marang salah siji muridé sing aran Glycerius, dhèwèké diprentah supaya menyang pinggir segara, njupuk awaké, lan ngubur kanthi pantes. Glykerios lunga menyang pesisir bebarengan karo wong Kristen liyane kanggo nggoleki awak sang wali; ing kana padha weruh lumba-lumba ing segara sing nggawa awak sang martir sing ora bosok; sawisé renang nganti cedhak pesisir, lumba-lumba mau nyelehake awak iku ing daratan. Banjur para wong pracaya kanthi bungah njupuk awak sang martir suci mau lan ngubur kanthi pakurmatan.

Pirang-pirang taun sawisé, Santa Helena, Ratu lan Setinga Para Rasul, ibu Konstantinus Agung, mbangun gréja ing tapel wates É[7133] , ing ndhuwur kuburan martir suci Lucian, kanggo kamulyaning Gusti Allah, kang Siji ing Tritunggal; marang Panjenengané uga, mugi saiki ana kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah saka kita salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kawit padhang ing nglakoni puasa, lan kapindho ing sangsara, ayo kita kabeh, minangka cahya sing paling padhang, ngluhurake Lucian kanthi kidungan, sing tansah ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabeh.

Peringatan para Martir Suci Sarvil lan Vevae

Dirilat ing tanggal 15 Oktober

Santa Sarvil, sing urip nalika pamaréntahan Kaisar Trajan[7134] , wiwitane dadi imam pagan ing Edessa[7135] , banjur sawisé diwulang déning uskup Kristen sing taat, dibaptis bebarengan karo adhine Vevea. Dituduh marang pangeran Edessa amarga nyatakake iman Kristen, dhèwèké digawa menyang pangadilan lan dipukul nganggo tongkat. Amarga sang wali kanthi semangat gedhe ngecam pangeran lan mbuktekake kasia-siaan dewa-dewa

---

[7132] St. Luksianus séda ing taun 312 Masehi, tanggal 7 Januari, kaya sing kacetha saka pangandikane St. Yohanes Krisostomus ing dina pangeling-elingé: 'Mangkono, wingi Gusti kita dibaptis nganggo banyu, lan saiki abdi-Nya dibaptis nganggo getih.' Ing Gréja Yunani, dina raya St. Lucian sabanjuré dipindhahaké menyang tanggal 15 Oktober, kanthi tanggal 7 Januari disisihaké kanggo perayaan Synaxis St. Yohanes Pembaptis.

[7133] Gereja agung iki dibangun dening Santa Helena, Ratu Sing Setinga Para Rasul, ing taun 326 (ing Bithynia, ing kutha Drepanum, sing dijenengi miturut Santa Helena – Helenopolis). Sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi Charlemagne, relik-relik St. Lucian dipindhahaké saka Helenopolis menyang kutha Arles ing Prancis.

[7134] Kaisar Romawi Trajan mrentah saka taun 98 nganti 117.

[7135] Edes iku kutha ing Cilicia – sawijining wewengkon ing sisih kidul-wétan Asia Minor.

pagan, pangeran sing nesu marahi dhèwèké dipasang ing sangkalan pitu kaping, lan saben kaping dhèwèké dipukul nganggo urat sapi, digores nganggo sisir wesi, lan dibakar nganggo lilin. Nanging sang wali ngadhep marang Gusti lan ndedonga, lan Sang Gusti Tumindak ngurangi sangsara. Sang penyiksa, nalika weruh keteguhan sang wali sing gagah, mrentahake paku dipaku ing sirahé, sing ndadekake kabèh wong ngeri. Banjur Vevaya, adhine sang wali, ngakoni yèn dhèwèké uga wong Kristen, banjur disiksa lan dipenjara. Kulité Wali Sarvil dikuliti, nanging dhèwèké isih ambegan. Banjur kabèh loro dipenggal sirahé[7136] . Para wong pracaya njupuk awaké lan ngubur.

Dina Rayané Santo Savin, Uskup Catania

Dirilis tanggal 15 Oktober

Sing Mulya Savin, amarga kabecikan lan kawicaksanané sing ageng, kapilih dadi uskup ing Catania[7137] ; nanging sawisé kuwi piyambakipun nilar kabèh kesia-siaan donya kanggo kabecikan meneng lan ngupaya kanthi semangat ing dalan kasampurnan, nyawisaké awakipun kanggo jaga lan nglakoni puasa, nganti sanadyan isih urip piyambakipun paring pinunjul nindakake mujijat lan ramalan. Panjenengané ngyakinaké akèh wong supaya ninggalaké donya lan ngabdi marang Kristus piyambak. Panjenengané séda kanthi tentrem ing taun[7138] , sawisé nyerahaké roh marang Gusti lan badané sing kinurmatan marang lemah kelairané.

Uripé Santo Yohanes, Uskup Suzdal[7139]

Dirilisaké tanggal 15 Oktober

Kanggo bapa kita sing kinurmatan iki, pandhuan sing mulya lan ajeg, Uskup Yohanes, Yerusalem swarga iku kaya-kaya dadi panggonané lair lan tanah airé; amarga, amarga uripé, sang wali bisa diarani malaikat donya lan manungsa swarga.

Ora ana informasi sing kasedhiya babagan panggonan lairé sang wali – apa kutha utawa désa – wong tuwané, pendhidhikané, utawa wektu nalika dhèwèké ngucapaké sumpah monastik. Sing dingerteni mung yèn Santo Yohanes manggon ing sawijining biara, ing ngendi nalika nindakake tugase sing dipasrahaké marang dhèwèké, dhèwèké misuwur amarga patuh marang abbas lan sedulur-seduluré, ngendhalèkaké dagingé lumantar pangendhalian dhahar sing abot, lan ngalahaké hawa napsu lan tipuané setan. Lan piyambakipun dipun tresnani lan dipun ajeni déning para biksu ing biara lan déning abas, awit piyambakipun nglambangaké kabèh kabecikan, manut pangandikane Rasul Paulus: *'Wohé Roh iku katresnan, kabungahan, katentreman, kasabaran, kabecikan, kabecikaning manah, kasetyan, kalem lan pangendalian dhiri; tumrap kabèh iku ora ana paugeran'* (Gal. 5:22–23), lan kaya sing diandharake dening Pemazmur: *'Berkah iku tumrap wong sing dalane tanpa cela, sing mlaku miturut paugerané Gusti. Berkah iku tumrap wong sing netepi paugerané, sing ngupaya Panjenengané kanthi sakabehing atiné. Berkah iku tumrap wong sing wedi marang Gusti lan banget seneng marang dhawuh-dhawuhé.' 'Keturunane bakal kuwat ing bumi'* (Mazmur 118:1–2, 111:1–2).

Abaé saka biara kuwi, sawijining priya sing wis pengalaman ing urip monastik, nuntun Sang Berkah Yohanes lan mulang dhèwèké paugeran monastik, ngélingaké supaya tansah nggawa ajrih marang Gusti ing ngarepé, aja nganti nglirwakaké wong mlarat, aja kabawa déning panglihatan, nanging tansah andhap asor, lan aja nyerah atiné ing antaraning sangsara; nanging supaya nampa kanthi tabah lan ora ngeluh marang cobaan sing teka. Amarga, kanthi wahyu Roh Suci, sang abbot wis weruh yèn Sang Yohanes sing pinaringan berkah iku bakal ditetepake dadi uskup lan ngopeni wedhusé Kristus kanthi setya.

[7136] Dheweke seda ing wiwitan abad kaping loro.

[7137] Catania iku kutha kuna ing pesisir wétan Sisilia; saiki dadi pusat sinau lan dagang sing makmur, kutha padhet kanthi populasi luwih saka 100.000 jiwa.

[7138] Dheweke seda watara taun 760.

[7139] Adhedhasar hagiografi sing disusun ing kuartal kapindho abad kaping 17 déning Gregory, sawijining biksu saka Biara Spassky Euthymius, sing njupuk saka tradisi lokal lan sumber tulisan.

Nampa piwulang rohani saka sang abbot, sang pinituah nglakoni kanthi luwih teliti, kaya lemah subur sing ngasilake seratus kaping saka wiji sing ditandur. Dheweke nglakoni puasa nganti mung mangan saben telung dina, lan kadhangkala ora mangan sajrone seminggu kabeh, mung ngombe banyu. Dheweke sinau Kitab Suci kanthi tekun, maca tanpa sangsi sithik lan nerangake maknane marang awake dhewe kanthi emosi jero, sticharion kain rami-e kebasahan luh. Lan luh-luh kuwi diparingake Gusti marang piyambakipun nganti menawa tanpa luh-luh mau piyambakipun boten saged ngrasakake roti utawi ngucapake sabda, pikirane tansah mantep ing andhap asor, miturut pangandikane Rasul: *'Gusti nentang wong sombong nanging maringi sih marang wong andhap asor'* (Yakobus 4:6; cf. 1 Petrus 5:5).

Ing wektu kuwi, Boris Konstantinovich[7140] dadi Pangeran Agung Suzdal. Miturut pangayomaning Gusti, Sang Yohanes sing Begja, amarga kabecikané sing ageng, andhap asor, lan gesang monastik sing sukses, diangkat déning Patriark Konstantinopel dadi Uskup kutha-kutha Suzdal, Nizhny Novgorod, lan Gorodets. Sawisé Pausi Agung masrahaké kawanané marang Santo Yohanes, dhèwèké ngutus dhèwèké kanthi tentrem menyang kutha Suzdal.

Nalika uskup nyedhaki kutha, Pangeran Agung sing saleh Boris Konstantinovich metu nyambut rawuhe, dipapag dening para panggedhe. Sinode suci, para biksu, kabèh rohaniawan sing nggawa salib, lan akèh wong—lanang lan wadon, tuwa, enom, lan bocah—uga padha metu nyambut rawuhe uskup. Nalika uskup wis cedhak lawang kutha, kabèh wong padha ngubengi dhèwèké; padha sujud ing ngarepé, para umat nampa berkah sang wali lan nyium sikilé, kanthi nyanyi kidung panyuwunan karo luh kabungahan. Santo Yohanes, ing sisihé, maringi piwulang marang wong-wong supaya kerep muni, 'Gusti, welas asih', lan, ngangkat tangané menyang swarga, miwiti ndedonga:

– Ya Gusti, Yesus Kristus, Allah kita, Raja para raja lan Gusti para gusti, Pencipta kabèh sing katon lan sing ora katon, Putra sing sejati lan langgeng bebarengan karo Rama tanpa wiwitan! Minangka wong mlarat lan sengsara, aku wani nyebut asmamu sing ajaib, nggumunake, lan suci. Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Cahya ingkang tanpa bandhingan, ingkang ngagem daging ringkih ingkang Panjenengan sandhengi dhumateng badan Panjenengan piyambak kanggé kaslametan kita. Mugi Panjenengan boten nampik panyuwun kula ingkang andhap asor; nyelametna kutha menika, ingkang sih Panjenengan sampun paring dhawuh supados andhap asor kula manggen ing ngriki. Slametaké saben kutha lan saben nagara saka paceklik sing nggegirisi, gempa bumi, banjir, geni, lan pedhang, saka invasi suku manca lan prahara sipil, awit Panjenengan welas asih, lan dhumateng Panjenengan kita ngluhuraké kamulyan salami-laminé.

Sawisé rampung ndedonga, sang wali kandha:

'Mugi katentreman kagem panjenengan sedaya.'

Wong-wong padha mangsuli: 'Amin'.

Banjur kabeh padha mangkat menyang kutha, memuji Gusti Allah. Sawise rampung kidungan pandonga, Uskup Yohanes mlebu ing Gréja Sang Putri Allah Luwih Suci lan Luwih Bejo, Ibuné Allah lan Perawan Maria sing tansah suci, ing peringatan lairé sing kinurmatan lan kamulyan[7141] . Sawetara wong mlebu gréja bareng uskup kanggo rawuh ing Liturgi Ilahi, déné liyané, sing ora muat mlebu gréja, padha ngadeg ing sakubengé gréja, matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis maringi uskup sing éndah lan suci kaya ngono. Sawisé Liturgi Ilahi rampung, Pangeran Boris Konstantinovich sing taat lan wong-wong sing bareng karo dhèwèké diparingi panglihatan sing nggumunake. Padha weruh yèn sih rahmat Ilahi mudhun marang sang wali ing wangun pepadhang ageng lan nglimputi dhèwèké. Sawisé nampa prosfora saka tangan uskup, Pangeran Boris Konstantinovich sing taat lan para warga padha muji Kristus Gusti, nyium Uskup John sing berkah, lan saben-saben padha mulih.

[7140] Boris iku buyut kaping pindho saka Andrei, putrané St Alexander Nevsky

[7141] Gereja iki dibangun ing jaman wiwitan agama Kristen ing Suzdal lan wis bola-bali dibangun maneh. Gereja watu iki diadegaké taun 1221 déning Pangeran Agung Georgy Vsevolodovich lan dipugar maneh taun 1528. Ing gréja iki ana relikwarium kang ngemot relik suci sing ora bosok saka Santo Yohanes lan Santo Teodorus, uskup-uskup Suzdal. Ing ruang suci gréja, ing mburi mezbah, ana salib, ing sikilé, ing relikwarium pérak, ana pecahan saka kayu urip saka Salibé Gusti. Gereja iki uga nyimpen ikon mujijat Sang Ibune Gusti Allah Paling Suci Odigitria, sing dikenal minangka Ikon Smolensk. Ikon iki digawa menyang kene nalika masa episkopat Santo Yohanes saka Gorodets.

Esuké, ing dina Minggu, sawisé ngrayakaké Liturgi Ilahi, Sang Yohanes sing kabegjan dilantik ing kursi uskup. Panjenengané maringi katentreman marang umaté sing setya lan ngisi atiné saben wong kanthi kabungahan rohani. Uskup nampani kabèh sing padha kumpul kanthi tembung panglipur; lan tembungé, kaya sing diandharaké Rasul, *'digarami'* (Kolose 4:6), nyegeraké atiné kaya kali kang mili madu. Sawisé nglumpukaké kabèh warga ing sawijining dina Minggu, uskup maringi pangandika pangajab rohani kaya ing ngandhap iki:

Aku wedi, sedulur, amarga jabatan uskup iku ngluwihi kekuwatanku; aku ngeri nalika mikirake pangliwataning uripku lan merenung bab gedhining tugas sing dipasrahaké marang aku, amarga aku rumangsa ora pantes njabat uskup. Nanging Gusti Allah wis nunjuk aku dadi pangon ing kandhangé lumantar Sabda, lan nuntun aku menyang pelayanan iki lumantar dalan-dalan sing mung Panjenengané sing ngerti, sing diarani *'jurang jero'* (Mazmur 35:7). Mula saka iku, aku bakal dosa menawa meneng bae, lan aku kudu nganggep awakku ora minangka abdi upahan, nanging minangka pangon sejati. Aku nyuwun marang kowe, sedulur, supaya tetep ajeg lan nyekel iman sing sejati, ngindhari kabèh kakeruan, zinah, goroh, maling, iri, fitnah, lan nyembah berhala, ngindhari kabèh bidah lan kabèh kejahatan, kerep menyang gréja-gréja sucié Gusti Allah, lan nglakoni kaadilan. Amarga Rasul kandha: *'Ora ana sing bisa ngedegake dhasar liya kajaba sing wis ana, yaiku Gusti Yesus Kristus'* (1 Kor. 3:11). Dhasar iki diadegake lumantar para rasul suci lan para Bapa suci sing nggawa Gusti; iku iman Ortodoks, sing diwartakake, dikuatake, lan diterangake dening Konsili Ekumenis suci. Ing dhasar iman iki, miturut Rasul, kita kudu nyelehake emas, perak, lan watu permata[7142] – kanthi prasaja: nindakake pakaryan becik ing dhasar iki. Amarga urip tanpa iman sejati marang Gusti iku urip kang durung padhang, lan iman tanpa pakaryan becik ora bisa nuntun kita marang Gusti. Kita kudu nglakoni loro-lorone, supaya kita bisa dadi umaté Gusti kanthi sampurna lan supaya urip kita ora ngalami kakurangan apa waé; amarga Rasul kandha yèn mung *'iman sing makarya lumantar katresnan'* sing nylametaké (Gal. 5:6).

Sawisé ora suwé njabat, John miturut dhawuhé Pangeran Agung Boris sing taat, miwiti mriksa kutha, mlaku-mlaku ngubengi kutha lan sakupengé bebarengan karo Sinode Suci lan para rohaniawan, nggawa salib lan ikon, lan nyanyèkaké kidung panyuwunan marang Gusti. Lan Sang Pangeran Agung Boris Konstantinovich sing taat nyedhaki dhèwèké, bebarengan karo bangsawan, pangeran, lan boyar liyané, nyuwun berkah. Uskup mberkahi wong-wong mau. Banjur Sang Pangeran Agung maringi limang atus zlatnik marang dhèwèké lan kandha:

"Paduka, minangka sing anyar diangkat lan anyar rawuh, saiki Paduka kagungan akèh sing kenging dipérangaké marang bocah-bocah mlarat ing Gréja. Mangga tampi panawaran saking kami."

Nanging Yohanes nolak nampa. Banjur Sang Pangeran Agung ngendika maneh marang dhèwèké:

'Nampi, ya Bapa ingkang kinurmatan, panyuwunan cilik saking anak panjenengan.'

Ndeleng semangaté, sang pangulu nampi kado iku lan maringi emas mau marang para abdi supaya disaluraké; nanging marang pangeran sing setya, piyambakipun ngendika nganggo tembungé pemazmur:

– 'Mugi Panjenengané maringi miturut karsa ing manahmu lan nepaki kabèh rancanganmu. Mugi Panjenengané éling marang kabèh kurbanmu lan ndadèkaké kurbanmu sing kobong sugih' (Mazmur 19:5, 4).

Sawisé ngubengi kutha, uskup, sing diiringi déning sinode suci, para rohaniawan, para pangeran, para bangsawan, lan rakyat, mlebu ing gréja suci Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan nindakake Liturgi Ilahi lan ibadah pandonga ing kono. Ing pungkasan upacara, pangeran nedha ing pawon uskup lan mrentahake supaya roti diwenehake marang kabeh wong. Sawise padha wareg mangan, kabeh padha bubar, saben wong mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

[7143]Uskup Yohanes nyawisake dhiri kanthi semangat marang bab-bab rohani, mulang lan ngélingaké, nguwataké lan nglipur; piyambakipun kanthi loman nulungi wong mlarat, lan ing pakaryané maringi tuladha tumrap kabèh babagan urip sing takwa. Nalika panjenengané weruh yèn pangasilan keuskupan kakehan, Yohanes mènèhi dhawuh supaya sawatara bagéan saka pangasilan kuwi diparingaké marang rumah sakit sing wis panjenengané benahi, kanthi nyerahaké pangawasané marang loro imam sing taat supaya mesthèkaké yèn kabeh kabutuhan kasedhiya. Uskup asring mampir marani wong lara lan nyukupi kabèh kabutuhané, ngopeni supaya

---

[7142] 1 Kor. 3:12.

[7143] Kabaré, Santo Yohanes kanthi semangat nyebar wiji sabda Gusti marang wong-wong Mordvin, sawatara sing wis dijajah déning Konstantinus, bapaké Pangeran Agung Boris.

padha mari. Nuntun wong-wong mau kanthi tembung panglipur rohani, dhèwèké maringi kekuwatan; amarga nalika padha ngrungokaké tembung-tembung sing nylametaké nyawa, padha lali marang sangsara. Nalika dadi uskup, dhèwèké nyawisaké nyawané kanggo wedhus ing kandhané, manut Injil (Yohanes 10:11), lan kanthi katresnan ngupaya kaslametan kabèh. Ora mungkin nglaporake kanthi adil kabèh pakaryan sing ditindakake dening abdi setya Gusti iki. Dhèwèké ngaturaké pandonga marang Gusti; lan nalika dhèwèké ngadeg ndonga, dhèwèké kiyat kaya patung perunggu sing ora goyah. Panjenengané meneng lan andhap asor, ora nate nesu, lan nyimpen katresnan tanpa wates – padha marang bangsawan lan wong cilik; panjenengané nyingkiri kesombongan lan tipu daya. Saliyane saka kabecikan-kabecikan mau, panjenengané uga duwé karunia mulang lan kecerdasan basa, nganti akèh wong padha teka marang panjenengané kanggo njaluk pandhuan, ora mung saka Suzdal nanging uga saka kuta-kuta liya ing sacedhaké. Wong suci iku ora ngomong nganggo basa kembang-kembengan, nanging kanthi pitutur sing mbangun, ngajak saben uwong supaya tobat. Dheweke mulang wong sugih supaya aja gumun karo kasugihané lan aja nyandhak pangarep-arep marang bandha sing fana; lan para janda supaya nyawisake awak kanggo nglakoni puasa lan ngendhegake napsu, uga supaya ora nganggo busana sing mewah.

Sawisé nampa karunia rohani saka sang wali lan kauntungan kanggo jiwané, wong-wong sing wis diwulang balèk menyang omahé, matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis paring pangon kaya ngono. Nanging akèh saka wong-wong mau nilar donya lan nglakoni sumpah monastik.

Ing sawijining dina, Sang Yohanes sing pinaringan berkah, miturut kabiasaané, ngadeg ndedonga ing ngarepé ikon Ibuné Gusti Yesus Kristus lan, asring ndelok ikon mau, ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Sang Putri Agung, Ibuing Gusti Allah, panengah sing teguh lan pitulunging umat manungsa, mugi Panjenengan dados wakil kita ing ngarsaning Putramu, supados Panjenenganipun kersa ndeleng saking inggil dhumateng kutha menika lan panggenan biara menika.'

Sawisé nyanyèkaké kanon panuwun marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci lan ngrampungaké pangibadah saben dinané, Sang Yohanes sing pinaringan berkah lungguh kanggo ngaso. Nanging ing wektu kuwi, Pangeran Boris Konstantinovich sing taat teka marang dhèwèké. Sawisé nampa berkah saka sang wali lan ngaturaké pandonga, dhèwèké miwiti rembugan pribadi karo dhèwèké babagan kapentingan rohani. Kanthi kebak pikiran sing taat, pangeran iku ngandhani dhèwèké niyat luhuré:

"Berilah aku berkah, bapa suci, lan ndedongakna kanthi khusyuk marang Gusti Allah supaya lumantar pandonga panjenengan ingkang suci Panjenengan paring karsa miturut pangarep-arep ing manah kula. Ing karajan kita, ing kutha Suzdal, durung ana biara komunal. Menawa Gusti kersa paring pitulungan marang kula lumantar panjenengan, kula badhé mbangun gréja watu ing asmané Gusti Allah lan Juruslamet kita Yesus Kristus, sarta ngadegaké biara ing sacedhaké—menika panyuwunan ingkang saking jeroning manah kula. Berkahana kula, Rama, lan nyuwunana dhumateng Gusti kanggé punika. Kanggo kula piyambak, lumantar pandonga panjenengan, kula badhe mangkat dhateng Nizhny Novgorod, dhateng Biara Pechersk ingkang dipun pimpin dening Bapa Dionysius ingkang Agung saha kinurmatan[7144] . Ing kono kula badhe nyuwun dhumateng piyambakipun supados maringi salah satunggaling muridé, ingkang trampil ing pambangunan griya Gusti saha pangaturan biara. Santo Yohanes ngendika:

'Wah, pangeran agung, panjenengan kepengin nindakake kabecikan – mugi Gusti Allah dados pitulung lan pituduh panjenengan ing pakaryan punika kangge kaslametan jiwa panjenengan, lan mugi Panjenengan nglindhungi dalan panjenengan.'

Sawisé mènèhi pandonga kanggo pangeran, uskup mberkahi dhèwèké, maringi ciuman rohani ing asmané Kristus, lan nglampahi dhèwèké kanthi tentrem. Pangeran Boris sing saleh kebak kabungahan ageng banjur mangkat menyang Nizhny Novgorod, menyang biara suci Pangunggahan Gusti kita Yesus Kristus, kanggo sowan marang Rama Dionysius sing kinurmatan, sing wis tau didatengi sadurunge, nyuwun pandonga lan berkahipun. Amarga tresna marang biara Pechersk iki, sang pangeran nyedhiyakake kabèh kabutuhan. Ing wektu kuwi ana 780 biksu ing kana.

[7144] Santa Dionysius saka Suzdal – pangadeg Biara Pechersk, limang versta saka Nizhny Novgorod. Santa Alexius, Metropolitan, ngangkat dhèwèké dadi Uskup Suzdal (uskup kapisan utawa kapindho sawisé Santa Yohanes). Santa Dionysius diangkat dadi uskup agung dening Patriark Konstantinopel lan, rong taun sawisé, dadi Metropolitan Kyiv. Panjenengané séda ing taun 1384; dina rayané dirayakaké tanggal 26 Juni.

Sawisé tekan ing biara, Pangeran Boris mundur menyang sawijining sel karo Sang Mulya Dionysius, rembugan suwe karo piyambakipun babagan bab-bab sing migunani kanggo rohani, lan nyritakaké babagan Uskup John sing suci lan gesangé—kados pundi piyambakipun ngopeni wong mlarat, mampir marang wong lara lan mbantu para janda, lan kados pundi piyambakipun wis mberkahi dhèwèké kanggo mbangun sawijining biara komunal minangka pusat urip monastik. Nundhuk ing ngarsané Sang Wiku Dionysius, pangeran kandha:

'Berkahna kula, Rama, lan paringna kula saking pasamuan panjenengan salah satunggaling muridé ingkang trampil mbangun pasamuan, supados kula boten wangsul dhateng Suzdal tanpa karsa kula kasembadan.'

Sing Mulya Dionysius matur nuwun marang Gusti Allah tumrap kabèh, muji Panjenengané amarga rahmaté sing ora bisa diungkapaké, lan ngendika:

'Adhuh Pangeran, panjenengan nindakake pakaryan sing becik. Mugi Gusti kita, Yesus Kristus, paring pitulungan ing upaya panjenengan nylametake nyawa lan nuntun panjenengan ing ngupaya kasucian, awit *"saben peparing sing becik asalé saka ing dhuwur, saka Bapaké pepadhang"* (Yakobus 1:17).'

Sawisé ngaturaké pandonga, Sang Dionysius sing kinurmatan mberkahi pangeran mau lan, sawisé janji bakal nepaki kabèh sing dijaluké, ngetokaké dhèwèké kanthi tentrem. Pangeran Boris Konstantinovich sing taat kebak kabungahan lan kabagyan, amarga Gusti wis maringi pangarep-arep atiné, banjur piyambakipun miwiti lelampahan bali menyang kutha Suzdal. Ing wektu sing padha, piyambakipun mréntahaké supaya watu lan gamping diangkut kanggo pambangunan biara.

Sang Dionysius sing kinurmatan, miturut panyuwunan pangeran, milih saka antarané sedulur ing biarané sawijining murid sing manut jenengé Euthymius.

'Anakku,' pangandikane Sang Mulya marang Euthymius, 'aja kélangan semangat ing sedhihmu; Gusti iku penolong lan pituduhmu ing saben pakaryan becik; tindakna menyang kutha Suzdal sing kaslametké déning Gusti. Ing kana, ing gréja mulya Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, kowé bakal ndeleng Uskup suci Yohanes.'

Ing wektu kuwi, Euthymius sing pinaringan berkah isih enom umuré, nanging ing kawicaksanan rohani dhèwèké ngluwihi para sepuh sing rambute wis memutih amarga pirang-pirang taun. Umuré mung 36 taun. Sawisé nampa saka Sang Sepuh Dionysius sawijining pandonga—kaya tombak landhep nglawan mungsuh sing katon lan sing ora katon—Euthymius mangkat menyang kulon saka biara.

Lan Gusti paring kekuwatan marang dhèwèké supaya bisa ngrampungaké lelampahané kanthi gampang lan tanpa alangan, lan dhèwèké ora suwé tekan kutha Suzdal. Nalika ndeleng gréja sing éndah lan nggumunaké kang dipersembahaké marang Ibuné Gusti Allah, Euthymius mlebu lan sujud ing ngarepé ikon-ikon suci Sang Gusti Yesus Kristus, Ibuné sing Paling Suci, lan kabèh para wali. Sawisé nyembah ing ngarepé Uskup Yohanes, dhèwèké nyuwun berkah lan pandonga. Yohanes mberkahi Euthymius, maringi ciuman ing jenengé Kristus, lan nuntun dhèwèké mlebu kamar uskup.

Ing kono Panjenengané ngandika suwé karo Euthymius bab kabecikaning jiwa; lan sawisé pacelathon mau, padha ndedonga sedina wengi marang Gusti, nyuwun supaya Gusti ngutus Malaékat, pituduh sing setya, kanggo nulungi. Nalika esuk sumunar, Santo Yohanes, sawisé nindakake kidung esuk sing lumrah lan maringi pratandha tentrem, nyium pipiné Euthymius lan nglampahi.

Esuké, ing dina Minggu, sawisé rampungé Matins lan Liturgi Ilahi, Uskup Yohanes manèh nyaur Euthymius kanggo rembugan rohani.

Sawisé krungu yèn Pangeran Agung Boris Konstantinovich wis teka ing Suzdal, Euthymius lunga sowan marang pangeran mau. Pangeran kuwi bungah banget karo rawuhe, nampani kanthi pakurmatan gedhé, lan kandha yèn dhèwèké wis suwe ngarep-arep rawuhe, *'kaya rusa kangen marang kali banyu'* (Mazmur 41:2).

Sawisé rembugan sing dawa, padha menyang marang Yang Mulia Uskup Yohanes lan mangan bebarengan ing mejané. Pangeran Boris Konstantinovich nyritakaké marang Yohanes sing pinaringan berkah kabèh kanthi rinci babagan Sang Mulya Dionysius saka Gua, babagan uripé, pakaryan agungé, lan kaelokané.

Yohanes mangsuli:

'Ya Pangeran, lakonana tanpa ragu utawa sangsi apa sing wis panjenengan wiwiti, manut pangandikane Rasul: *"Yen ana wong sing ora bisa ngatur omahé dhéwé, kepiye dhèwèké bisa ngopeni Gréjaé Gusti Allah?"* (1 Tim. 3:5). Wiwitan sing apik kuduné, kanthi sih-rahmaté Gusti, nuntun marang pungkasan sing sukses. Amarga kowe wis nampa berkah lan pandonga saka sesepuh sing kinurmatan lan suci, Sang Venerable Dionysius, lan saiki Panjenengané wis ngutus murid sing taat marang Panjenengané, sawijining wong sing rajin lan taat, Euthymius

iki, sing kanthi sih-rahmaté Gusti bisa miwiti lan ngrampungaké pakaryan panjenengan lan, ing pakaryan kanggo Kristus iki, dadi tuladha tumrap wong liya.

Banjur pangeran munggah saka kursiné lan sujud nyembah ing ngarep uskup, nyuwun supaya piyambaké kersa lunga bareng karo Euthymius menyang panggonan biara sing bakal dibangun, ing endi waé Gusti mimpin: Lan padha mangkat nggoleki panggonan iki, diiringi kabèh sinode suci lan rohaniawan, nggawa salib lan ikon, nalika padha nyanyi kidung pangajab. Padha diiringi para pejabat, para pangeran lan boyar, sarta akèh wong—lanang, wadon, lan bocah. Ing dalan, wong-wong nglumpukaké wong kang lumpuh ing ngarepé Yohanes, nyuwun marang dhèwèké supaya mari. Sang wali ndedonga rahasia marang Gusti supaya padha mari, nempataké tangané lan salib ing awaké, lan nyawuraké banyu suci – lan wiwit wektu kuwi lara-larané mari, banjur padha nyium sikilé sang wali, matur nuwun marang Gusti. Kabèh wong ing kerumunan kuwi kebak kabungahan gedhé; kabèh padha gumun lan kandha yèn sang wali kuwi kaya Saint Gregory, Uskup Gréja Akragas[7145] .

Lan mangkono Pangeran Agung, Santo Yohanes lan Euthymius sing pinaringan berkah terus mlaku, dikelilingi wong-wong, padha nyanyi kidung pangajab. Dipandu Gusti, padha metu saka kutha, mriksa sakupenge ing papat penjuru, banjur mangkat menyang lor, munggah kali sing dikenal minangka Kamenka, ing pinggir kali iku kuthaé bakal dibangun. Ing kéné, sacedhak kutha, ing pinggir kali ing pucuk bukit sing dhuwur, padha nemokake sawijining panggonan sing éndah lan cocog kanggo mbangun biara, banjur milih panggonan iku kanggo tujuan kuwi. Santo Yohanes, bebarengan karo kabèh pasamuwan, mberkahi lan ngudharaké panggonan iki lan ndedonga marang Gusti:

'Ya Gusti Allah, Panjenengan sampun ngucurake getih Panjenengan kanggé nganyari Gréja Panjenengan ingkang suci; saiki kita kanthi andhap asor nyuwun dhumateng Panjenengan: paringna sih rahmat Roh Suci dhumateng dhasar gréja ingkang badhé kabangun kanggé Panjenengan ing panggonan punika. Mugi dados papan panggonaning kamulyan Panjenengan; mugi kaagungan Panjenengan kinurmatan ing ngriku lumantar kidung lan kidung pujian; lan mugi para ingkang ndedonga ing jeru ngriku nampi berkah saking Panjenengan ingkang kapenuhan ing swarga lan bumi. Slama-slametna, lindhungana saking bala ing tembe, lan paringa kamulyan Panjenengan.

Liwat pandonga, Santo Yohanes ngedegaké salib suci ing panggonan sing bakal dipasang mezbah. Sang Pangeran Agung sing taat banjur nyekel sekop ing tangane dhéwé lan miwiti nggali parit kanggo pondasi gréja. Iki kelakon ing taun 1352.

Kanthi sih rahmat Gusti, sawijining gréja watu sing megah diadegaké ing asmané Gusti Allah lan Juruwilujeng kita Yesus Kristus, lan kanggo ngurmati Pangowahan Wujudé sing mulya lan kados déwa. Pangeran Agung sing taat ngiasé kanthi sakabehing cara, déné Santo Yohanes ngangkat Sang Euthymius sing pinaringan berkah dadi archimandrit lan mréntahaké dhèwèké supaya ngadani ibadah nganggo mitra, crosier, lan ripida. Pangeran Boris Konstantinovich maringi kabèh kang dibutuhaké marang Euthymius sing bejo kanggo mbangun biara. Mangkono diwiwiti pambentukan biara komunal. Ora suwe, cacahé para biksu ing kono tekan 300.

Ing dina raya Pangowahan Gusti kita Yesus Kristus, Archimandrite Euthymius sing kabegjan, bebarengan karo para asket lan biksu trampil, teka saka biara menyang omah uskup kanggo sowan marang Santo Yohanes. Lan padha nyuwun marang santo supaya nindakake Liturgi Ilahi ing biara mau. Sawisé éntuk sarujukané, Archimandrit Euthymius langsung bali menyang biara lan metu karo kabèh sedulur biara kanggo nyambut uskup. Sawisé nyium Archimandrit Euthymius sing pinaringan berkah ing pipiné, Santo Yohanes Agung mlebu gréja bareng karo dhèwèké lan para biksu liyané—cabangé wit angguré Kristus lan wedhus rohani—kanthi nyanyi kidung panyuwunan. Nalika Liturgi, Sang Pangeran Agung Boris Konstantinovich sing saleh mlebu ing Gréja Pangowahan Gusti kita Yesus Kristus lan nyekseni panglihatan sing nggumunake. Kayané ana priya nganggo busana padhang padha ngladeni sang uskup, sing wujude sumunar nggumunake lan ora bisa diterangake. Ing pungkasan Liturgi, nalika kesempatan, pangeran nyedhaki Santo Yohanes lan, sujud ing lemah, nyuwun marang uskup nerangake apa sing wis dideleng. Uskup, sing ora kepengin mbukak misteri iki, kandha marang pangeran:

[7145] Saint Gregorius, Uskup Agrigento ing Sisilia, misuwur amarga akèh karunia rohani nganti bisa marasaké lara mung kanthi siji tutul tangane. Dina perayaané dirayakaké tanggal 23 November

'Adhuh Pangeran, apa sing nggumunake saka aku nindakake Liturgi Ilahi bebarengan karo gembala sing becik saka kawanan rohani iki? Ing kene kita mung diancani para imam biara sing padha dikenal dening Paduka; ora ana imam liya sing mèlu.'

Nanging pangeran terus nyuwun marang Santo Yohanes supaya nerangake panglihatan mau. Banjur sang wali kandha marang pangeran:

'Yen Gusti Allah wis paring wahyu iki marang kowe, kepriye aku bisa ndhelikake? Iku Malaikaté Gusti sing, ora mung saiki nanging tansah, kanthi sih-rahmaté Gusti, padha nindakake Liturgi karo aku, sanadyan aku ora pantes. Nanging aja critakake marang sapa waé apa sing wis kowe deleng sakdurungé aku mati.'

Mangkono pangandikane sang wali, amarga piyambakipun, ingkang andhap asor, boten kersa menawi pakaryan sae lan ganjaran ingkang dipun tampi saking Gusti Allah dipun mangertosi dening tiyang sanes. Lan nalika dipun pitaken kautamaan pundi ingkang paling luhur, piyambakipun mangsuli: 'ingkang dipun lampahi kanthi rahasia'.

Euthymius sing pinaringan berkah, bebarengan karo sedulur-seduluré, nyuwun marang pangeran sing taat lan Uskup Suci Yohanes supaya kersa rawuh ngurmati dhaharan mau. Nalika dhaharan wis siyap, kabèh padha matur nuwun marang Gusti lan sawisé wareg mangan, padha miwiti rembugan babagan rohani. Banjur, miturut panyuwunan Sang Pangeran Agung lan panyuwunané Archimandrite Euthymius lan para biksu sing ana bareng panjenengané, Sang Yohanes sing pinaringan berkah maringi khotbah: 'Para bapa lan sedulur, ora pantes yèn aku, sing ora pantes lan ringkih iki, mulang kowe kabèh bab kauntungan rohani. Wis dingerteni kabeh, sapa wae sing kepengin slamet kudu, sepisanan lan sing paling utama, njaga iman lan nglakoni urip manut marang iman kuwi. Amarga urip sing ngendhaleni diri tanpa iman sejati ora bakal nggawa paedah; uga iman tanpa pakaryan becik ora bisa nggawa kita luwih cedhak marang Gusti. Nanging kanggo kasampurnan, loro-lorone kudu ana. Iman, salajengipun, kedah *'iman sing makarya lumantar katresnan'* (Gal. 5:6). Katresnan punika sumbering kabecikan sedaya; sedaya punika asalipun saking katresnan. Kita kedah ngadili pakaryan ala lan nyekel pakaryan becik, mung mikir bab ingkang pantes tumrap swarga. Kita kudu, miturut Injil Kristus, urip kanthi andhap asor, patuh, suci, nahan hawa napsu daging, katresnan, welas asih, kabecikan lan ajrih marang Gusti Allah, miturut tembung: *'Awakku gemeter amarga ajrih marang Panjenengan, lan aku wedi marang paukuman Panjenengan'* (Mazmur 118:120). Kita ora kena nglilani wektu lumantar tanpa ngupaya ngapikake awake dhewe; kita ora ngerti apa sing bakal kelakon sesuk, amarga sanadyan kita bisa ngrancang akèh bab, asring nganti esuké kita durung nate nggayuh apa sing wis kita rencanakake. Mula, yèn kita ngadhekaké awak saka kabecikan lan ngupaya nglakoni kabecikan sing kasebut mau, kita bakal slamet lan, lumaku ing dalan sing sempit lan angel, kita bakal nggayuh Karajaning Swarga.

Ing pungkasaning wulang wicara iki, Santo Yohanes mundur menyang griya uskupé. Ndeleng uripé sing suci, setan, sing wiwit jaman mbiyèn wis nyebabaké cilaka marang umat manungsa, nglawan wong sing bener. Diakone sang wali, sing jenenge Eleutherius, bebarengan karo sawetara pejabat greja, ngyakinke sawijining pelacur kanthi janji pirang-pirang pirak, lan padha wiwit nggoleki kasempatan sing pas kanggo ngfitnah uskup marang pangeran. Padha nggugah rakyat lan, sawise tekan omah uskup, ngusir Santo Yohanes metu saka kutha kanthi isin lan ngremehake. Nanging piyambakipun, éling marang kasabaran Gusti Yesus Kristus, boten ngendika satunggaling tembung nglawan serangan sengit mau; nanging nalika piyambakipun ninggal kutha, piyambakipun ngadhep ing wetan lan ngangkat tanganipun dhateng langit, ndedonga marang Gusti Allah kanggé wong-wong ingkang sengit dhumateng piyambakipun, kandha:

'Gusti! Aja dianggep iki minangka dosa tumrap wong-wong mau.'

Lan langsung, nalika pandonga isih ana ing lambene, murka Gusti nyerang para rohaniawan; rasa wedi lan gemeter nyerang wong-wong mau, lan pepeteng nutupi wong-wong mau; padha kabut mripate lan butuh pituduh. Ndeleng kahanan iki, wong-wong padha ambruk ing sikile sang wali lan kanthi tangisan lan tangis nyuwun pangapura. Wong suci mau ngapura lan mberkahi wong-wong mau. Kanthi tobat marang dosane, Eleutherius tiba nangis ing sikilé Yohanes, kandha:

'Mbelani aku, abdi Gusti, lan apura aku, manungsa sing andhap asor, amarga rencana ala lan durakaku marang kowe. Minangka Gusti Allah Panjenengan kawruh, aku ora bakal lunga saka sikil suci Panjenengan nganti Panjenengan janji ngapura rencana durakaku. Aja kelingan ala sing wis tak lakoni, bapak ingkang kinurmatan.'

Lan suwé banget Eleutherius bola-bali ngendika iki marang ingkang kinurmatan. Nanging sang Yohanes ingkang pinaringan berkah mangsuli:

'Wah, manungsa, dudu kita sing maringi pangapura, kaya sing kok kira, nanging mung Gusti Allah sing Maha Asih sing bisa ngapura. Panjenengané sing nandhang sangsara kanggo kita marasaké tatu ing atiné kita. Panjenengané maringi pangapura marang kaluputan kita lan bakal ngresiki kita, amarga Panjenengané wis nampa dosa-dosa donya.'

Ngangkat Eleutherius saka lemah, Yohanes kandha marang dheweke:

'Gusti Allah, anakku, bakal ngapura kowe.'

Para wali iku ndedonga ing ngarepé kabèh wong kanggo Eleutherius sing wis dosa, lan kanggo para rohaniwan sing wis kesasar, lan nggawe pratandha salib marang wong-wong mau. Wong-wong mau langsung weruh manèh. Kabèh wong padha gumun lan muji Gusti Allah, sing nindakake mujijat-mujijat nggumunake lumantar para wali Panjenengané.

Ing panggonan mujijat sing dilakoni dening Santo Yohanes, para warga Suzdal mutusaké mbangun gréja sing dipersembahaké kanggo mujijat Santo Mikael, Jenderal Malaikaté Gusti Allah, ing Khonekh, amarga mujijat kuwi dilakoni déning uskup ing dina raya Jenderal Mikael. Kanthi berkahé Santo Yohanes, gréja iki enggal dibangun, lan para warga nyisihaké péranganing tanahé kanggo gréja mau, dijenengi, manut jenengé sang wali, désa Ivanovskoye[7146] .

Ing sawijining dina, Pangeran Andrei sing taat, adhine Pangeran Agung Boris Konstantinovich, rawuh marang Santo Yohanes. Sawisé pangibahan lan pandonga kaya lumrahé, pangeran kandha marang uskup:

'Wahai wong suci saka Gusti, kula kepéngin nyuwun pitulungan.'

Gembala sing welas asih mangsuli:

'Ora ana apa-apa sing dilarang kanggo kowe.'

'Aku kepengin panjenengan maringi berkah kanggo ngedegake biara para biarawati – amarga aku wis nampa mujijat.' Dina iku kita lagi nglayar ing Kali Volga saka Nizhny Novgorod, nalika ana angin kenceng ing kali; prau-prau wiwit remuk amarga akèh ombak gedhé, lan pati ngancam kita kabèh. Banjur , para pelaut padha ndedonga marang Gusti; aku uga ndedonga bareng karo wong-wong mau, supaya Gusti nylametaké kita saka bencana sing arep teka. Lan aku nggawe sumpah marang Gusti Allah kanggo mbangun gréja ing asmané Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, minangka pakurmatan lan kamulyan tumrap Perantarané, lan kanggo ngedegaké biara minangka panggonan dunung lan papan pangaso para biarawati. Sakwisé kuwi, geger ing kali mandheg lan tentrem bali. Saiki wayahe nepati sumpahku.

Uskup mangsuli:

'Aku ora bakal ngalangi kersamu.'

Pangeran sing taat kandha:

'Ayo padha ngundang Bapa Suci Archimandrite Euthymius, lan njaluk marang piyambakipun sawijining papan ing pinggir kali sing cocog kanggo mbangun biara.'

Sawisé padha rembugan, padha ngutus wong kanggo ngundang arkhimandrit. Dhèwèké teka, nyuwun pangapunten marang para bangsawan lan takon:

'Kanggo apa panjenengan padha nelpon kula, gusti? Napa kula kedah rawuh ing ngarsan panjenengan?'

Padha mangsuli:

'Parengna kula sapotong lemah, dawa lan ambané pitung sazhen; awit, kanthi pitulunganing Gusti, kula badhé ngedegaké biara ing kali ingkang panjenengan dunungi, dhuh gembala ingkang saé lan buruh ing kebon anggur Kristus.'

Pangeran nyritakaké marang dhèwèké apa sing kelakon ing Volga lan sumpahé – carané dhèwèké wis janji bakal ngedegaké biara kanggo para biarawati manggon. Nanging Euthymius sing Kabungahan kandha:

'Wah, Pangeran! Bumi iki kagungané Gusti, lan kabèh sing ana ing jerone. Yen Gusti kersa, muga-muga panggonan sing wis panjenengan pilih kanggo ngedegake biara iku pinaringan berkah.'

[7146] Ing selimut sing dipasang ing peti mati Santo Yohanes ing taun 1578 déning Putri Eupraxia, garwané pangeran appanage Vladimir Andreevich, ana sulaman troparion sing buné: 'Parentahna lan ajarana imam sing jahat supaya weruh pepadhang lumantar pandonga, kaya sing ditindakake St. Leontius sadurunge – ikatna lan berkahna maneh.'

Pangeran iku nyuwun berkah marang Euthymius sing kasucèkaké lan maringi sedekah sing loman marang biara. Banjur dhèwèké milih panggonan ing Kali Kamenka, ngadhepi biara Euthymius sing kinurmatan. Ing kéné, kanthi pitulunganing Gusti, dibangun gréja kayu ing asmané Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, minangka pangeling-eling marang Panyuwunané ingkang Mulya, lan diadegaké biara[7147] . Kedadéyan punika ing taun 1364. Uskup Yohanes nyerahake pimpinan biara marang keponakané Sang Euthymius sing kabegjan, sing wis dipindhahaké saka Lavra Santo Alexander Agung Martir, sing dumunung ing kutha Suzdal sing padha, ing bukit[7148] . Sawisé sawatara wektu, Uskup Yohanes rawuh ing biara, muji lan mberkahi, lan sawisé maringi piwulang marang para biarawati babagan kauntunganing urip rohani, piyambakipun wangsul dhateng griya piyambak.

Mangkono Sang Santo Yohanes ngopeni kawanan rohanié, nuntun wong-wong mau menyang panggonan panggembalaan rohani. Lan sang suci iki sumunar kaya lintang ora mung ing Suzdal, nanging uga ing tanah-tanah adoh. Mréntah kawanané kanthi cara sing nyenengaké Gusti Allah lan dipusatké marang Kristus, dhèwèké nggayuh tuwa sing suci.

[7149]Sawisé nyerahaké tahta uskup ing Suzdal, dhèwèké mundur menyang Biara Bogolyubsk Sang Ibu Allah Paling Suci[7150] , ing kono dhèwèké nampa skema lan urip ing meneng tanpa kendhat.

Nalika wektu pangliyané sing berkah wis cedhak, Santo Yohanes lara, nanging ora suwe. Ing wayah pamitané saka donya iki, piyambakipun nampi Komuni Suci saka Misteri Paling Suci lan Resik saka Awak lan Getihé Gusti Yesus Kristus, lan piyambakipun séda ing pangayomaning Gusti ing tanggal 15 Oktober taun 1373. Relik suci panjenengané digawa, diiringi kidung, menyang kutha Suzdal.

Nalika kabar sedaé Santo Yohanes tekan ing Suzdal, Uskup Dionysius lan para rohaniwan uga umat awam metu saka kutha karo obor lan kemenyan kanggo nyambut reliké sang wali. Sawisé nampa kanthi pangurmatan, relik suci mau disimpen kanthi pakurmatan ing Gréja Katedral Kelahiran Sang Putri Allah sing Paling Suci, ing sisih tengen, ing ngendi relik mau tetep ora rusak nganti saiki, nulungi lan marasaké sapa waé sing teka kanthi iman, kanggo kamulyané Kristus Gusti kita, kang kamulyané mugi langgeng langgeng.

Ing tanggal 27 Oktober 1743, ing dina raya Martir Suci Nestor, ana mujijat sing kelakon ing makam Santo Yohanes.

Sawisé muni lonceng kaya biasané kanggo Matins, telung jam sadurungé subuh, pas ibadah Tengah Wengi meh rampung, nalika pangurus gréja metu saka Katedral Kelahiran Ibuné Gusti Allah kanggo mènèhi isyarat muni lonceng, ana wong lanang mlebu gréja tanpa sepatu lan mung nganggo caftan mbukak. Dheweke langsung mlayu menyang pilar sisih tengen, marang relikwi para pekerja mujijat suci Yohanes lan Teodorus, Uskup Suzdal, lan muni:

'Sang Suci, Bapa Yohanes, abdi Kristus, mugi panjenengan paring welas asih dhumateng kula.' Banjur, kanthi nangis, piyambakipun sujud nyembah.

Krungu tangise wong aneh kuwi, para rohaniawan sing ana ing gréja padha nyedhak, ngangkat dhèwèké saka lemah lan miwiti takon sapa dhèwèké lan apa sing nyebabaké tangisé. Dhèwèké, karo luh ing mripat, nyritakaké kaya mangkéné:

– Asma kula Ivan Vasilyevich Zhinikin; kula saking désa ing kutha menika; wiwit wulan Maret kula kaserang lara abot – tangan tengen lan sikil kiwa kula sampun kaku, lan ilat kula boten saged obah; wekdal punika kula boten saged wicara cetha; kanthi ngucapaké swara seret lan boten cetha, kula komunikasi lumantar isyarat nganggo tangan kiwa. Ing wayah sore kuwi, nalika aku lagi ngglethak ing amben, aku wiwit nangis, kelingan dosa-dosaku sing wis marahi Gusti Allah nesu. Lan ing pikiranku aku miwiti nyuwun pitulungan marang Ibuné Gusti Allah—sing ikon suci Panjenengané ana ing sacedhak ambenku—lan bebarengan karo Panjenengané, para

---

[7147] Sing Mulya Euthymius wis maringi pratandha bab kamulyaning biara iki. Ing kéné garwané Pangeran Agung Vasily Ioannovich saka Kabèh Rusia, Solomonia – sing banjur njupuk asma monastik Sophia – sawisé kuwi ngucapaké sumpah. Sawisé nglampahi 17 taun ing biara, piyambakipun séda tanggal 16 Desember 1542. Reliké disimpen ing relikwarium ing sangisoring serambi Gréja Intercession.

[7148] Biara Santo Alexander Sang Martir, miturut tradhisi diadegaké déning Santo Alexander Nevsky minangka pangurmatan marang wong sing padha jeneng.

[7149] Sawisé seda Pangeran Andrei Konstantinovich ing taun 1365, perselisihan sengit muncul antarané seduluré, Pangeran Boris lan Dmitry. Ing wektu kuwi, Suzdal, Nizhny Novgorod, lan Gorodets dilebokaké ing sangisoré wewenangé keuskupan agung.

[7150] Ing sacedhake kutha Vladimir.

wali Gusti Allah, para hierark suci lan para mujijat John lan Theodore, Uskup Suzdal, lan Sang Mulya Sergius Panembajeng Mucjizat, Abas Radonezh. Kabèh wong ing omahku padha turu wektu kuwi, amarga wis bengi banget. Nalika aku nangis, aku weruh cahya sumunar ing kamar panggonanku. Lan wong iku katon, nganggo sandhangan putih. Ngliyat ing sacedhak ambenku, dhèwèké ngunggahaké tangane menyang langit lan ndedonga:

'Gusti sing welas asih, paring welas asih marang ciptaan Panjenengan.'

Krungu kuwi, aku ora krasa lara maneh ing jeroning atiku, lan aku wani takon marang sing muncul:

'Sapa kowe, wong suci saka Gusti?'

Panjenengané mangsuli:

Aku Yohanes, Uskup Suzdal; mangkatlah menyang katedral, ing ngendi relikiku disimpen, lan ing kana kowe bakal nampa penyembuhan sampurna saka lara sing kowe derita.'

Aku kepengin nyembah ing sikilé sing mulya lan suci, nanging dhèwèké langsung dadi ora katon, sirna, lan padhange sing sumunar ing kamar sirna. Nalika munggah saka amben sing wis tak turuti wolung wulan, aku krasa waras lan langsung menyang gréja katedral, matur nuwun marang wali Gusti.

Sawisé krungu tembungé wong sing mari kuwi, para rohaniawan sing gumun banjur ngutus pangurus gréja menyang omahé, sing cedhak Biara St. Basil, kanggo ngandhani kulawargané apa sing wis kelakon. Kulawargané wong iku kaget banget amarga ora nemokaké dhèwèké ing omah. Ora suwé, ibuné lan bojoné teka ing gréja katedral, nggawa sandhangan sapopoé kanggo dhèwèké lan kandha marang wong-wong sing ana yèn Ivan iki pancèn tau kena lara abot, lan padha ora ngerti kepiyé dhèwèké mari. Padha sujud ing ngarepé relik suci abdi Gusti, padha matur nuwun kanthi tulus lan luh anget marang Sang John sing mujudaké kaajaiban, lan sawisé nganakake ibadah, padha mulih.

Nanging, wong sing mari kuwi ora lunga bareng karo wong-wong mau, nanging tetep telung dina ing gréja katedral, ngrungokaké kidungan gréja kanthi nangis. Sawisé telung dina, dhèwèké nyucèkaké dhiri lumantar sakramèn pangakuan marang bapak rohani, imam ing Biara Vasilyevsky, lan sawisé nampa Komuni Suci Awur lan Getihé Kristus ing biara, dhèwèké bali menyang omahé kanthi kabungahan, muji lan matur nuwun marang Gusti Allah, sarta ngluhuraké perantara lan pitulungané santo agung lan mujijat, Yohanes, Uskup Suzdal. Ivan maringi pratandha marang mujijat iki kanthi nandhatangani nganggo tangan tengene sing wis mari; para rohaniawan sing ana ing gréja wektu kuwi uga dadi saksi mujijat mau.

Troparion kanggo Yohanes, Uskup Suzdal:

Nuntun Gréja Katolik lan Apostoliké Gusti, netepi dhawuh-dhawuhé Gusti, panjenengan ngopeni kandhang wedhus rohani kanthi becik sanget; liwat pandongane, dhèwèké maréntahake imam sing ala supaya weruh padhang, lan mulang dhèwèké, kaya déné Santo Leontius, panyepet panyelamatan tanah Rusia lan guru Rostov, sing dhisik ngiket banjur mberkahi dhèwèké; mangkono uga Uskup suci Suzdal, lumantar perantaraan Yohanes, Panebus lan Pambangun Ajaib, sing dadi pangayoman kita nalika nandhang sangsara, mugi panjenenganipun ndedonga marang Kristus Gusti kita supados nyawa kita kaslametaken.

Troparion kanggo Yohanes lan Teodorus, Uskup Suzdal:

Minangka para guru ing wewengkon Suzdal, sing rohine padha karo para Rasul, lan minangka tabib wicaksana kanggo jiwa lan raga, lan abdi-abdi sing nyenengake Gusti Allah, kita padha mlayu menyang relikwi sisa-sisa mulya panjenengan lan ngurmati panjenengan, ya Para Hierarkh sing pinaringan berkah dening Gusti Allah, Teodorus lan Yohanes; lan kanthi kidungan lan pujian, kanthi kabungahan, kita ngluhurake Kristus, sing paring marang panjenengan sih rahmat marasaké lan marang kutha Suzdal kita panguwat gedhé lumantar panjenengan.

29 Oktober

16 Oktober (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsarané Santo Longinus, Sersan Romawi, Martir Suci

Peringatan tanggal 16 Oktober

Nalika Gusti kita Yesus Kristus, lumantar rahmaté sing tanpa upama, kersa nylametaké kita saka karusakan lumantar sangsara sukarela Panjenengané, yaiku salib, pati lan Kebangkitan, sawijining yusufan jenenge Longinus, wong asli Kapadokia, sing ana ing sangisoré panguwasa Pilatus, ditugasaké bebarengan karo prajurit-prajurité kanggo ngladèni nalika Sang Kristus nandhang sangsara lan disalib. Sawisé nyekseni kaajaiban sing kelakon ing salibé Kristus—gempa bumi, gerhana srengéngé, kuburan kabuka lan wong mati tangi, sarta watu-watu pecah—Sersan Longinus ngakoni yèn Kristus iku Putrané Gusti Allah. Injilist suci Matius nyritakaké prastawa iki kaya mangkéné: *'Seratusan lan wong-wong sing padha jaga Yesus, nalika weruh gempa lan kabèh sing kelakon, padha banget wedi lan kandha, "Tenan iki Putraning Allah"'* (Matéus 27:54; cf. Markus 15 lan Lukas 23:47). Mangkono Injil Ilahi nyekseni bab centurion Longinus, sing banjur pracaya marang Kristus. Nanging tradisi gereja nambahaké ing cathetan Injil manawa Longinus iku prajurit sing nancepake tombak ing sisih Gusti Yesus Kristus sing disalib, lan lumantar getih lan banyu sing mili, panjenengané waras saka lara mripat. Longinus sing padha uga kalebu penjaga sing ditugasake Pilatus kanggo ngawasi Awak sing maringi uripé Yesus Kristus, sing ana ing kuburan. Nalika Gusti kanthi kamulyan wungu saka kubur lan, lumantar wunguné sing nggumunake, marakake wedi ing manah para pangawal[7151] , Longinus lan loro prajurit liyane banjur pracaya marang Kristus saklawasé, lan dadi pangkotama kabar Wunguné Kristus – amarga padha nyritakake kabèh sing kelakon marang Pilatus lan para imam kepala. Para imam kepala lan para tuwa, sawisé nganakake pasamuan, maringi dhuwit sing cukup marang para prajurit supaya nyimpen rahasia Kebangkitan Kristus lan kandha yèn para murid Kristus teka ing wayah wengi lan nyolong Gusti nalika padha turu (Matéus 28:11–13). Nanging, Longinus ora nampa dhuwit kuwi lan nolak ndhelikake mujijat mau; malah, dhèwèké wiwit maringi kesaksian luwih semangat, lan kesaksiane iku bener. Mula saka kuwi, Pilatus lan kabèh pasamuwan Yahudi padha sengit marang Longinus lan ngalihake kabèh nesu sing biyèn diarahake marang Kristus marang dhèwèké. Longinus kanthi terang-terangan mwartakake babagan Kristus, ngumumake yèn Panjenengané iku Gusti Allah sejati, lan yèn dhèwèké, Longinus, wis nyekseni pati kang maringi urip lan kebangkitané kanthi mripaté dhéwé. Amarga kesaksian iki, Longinus nampa kebencian lan panganiayaan saka mungsuh-mungsuhé Yesus Kristus, sing wiwit nggoleki alesan kanggo ngrusak dhèwèké; nanging, amarga ora nemokaké kaluputan apa-apa ing dhèwèké, padha ora wani tumindak, amarga Longinus iku prajurit paling tuwa, wong sing ajiné dhuwur lan wis dikenal déning Kaisar dhéwé. Nalika Longinus mangertèni niyat jahat mau, dhèwèké mutusaké yèn luwih becik diusir déning wong-wong mau lan tetep bareng Kristus tinimbang urip ing panggonan wong Yahudi. Dheweke nyopot pangkat militere, seragam lan sabuké, banjur nggawa loro kancané sing padha semangat marang Kristus, mundur saka kerumunan wong lan nyawisake dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah siji. Sawisé dibaptis déning para rasul suci, Longinus ora suwé ninggalaké Yerusalem lan lunga bareng kanca-kancané menyang Kapadokia; ing kana dhèwèké dadi pangkotbah lan rasulé Kristus, lan nuntun akèh wong saka kaluputan marang Gusti Allah. Sawisé ninggalaké kutha, Longinus mangkat manggon ing désa bapaké, urip ing meneng—nglakoni puasa lan pandonga.

Ora suwe kabar iku sumebar ing saindenging komunitas Yahudi ing Yerusalem manawa Longinus nyebarake piwulangé ing saindenging Kapadokia lan nginjili babagan kebangkitané Kristus. Banjur para imam agung lan para sepuh Yahudi, kebak rasa iri lan nesu, padha menyang Pilatus karo akèh peparing lan wiwit nyuwun supaya ngirim layang marang Kaisar ing Roma, kandha yèn Longinus wis mbatalaké pangkat militèné, ora gelem tundhuk marang panguwasa Romawi, lan nyurung rakyat Kapadokia kanthi mènèhi piwulang babagan

---

[7151] Panginjil nerangake prastawa iki kaya mangkéné: *'Ana malaékaté Gusti sing mudhun saka swarga, teka lan nggelindingaké watu saka lawang kuburan lan lenggah ing ndhuwur… lan para prajurit, padha wedi banget marang malaékat mau, padha gemeter lan dadi kaya mati'* (Matius 28:2, 4).

raja liya. Pilatus, sawisé nampa peparing mau, sarujuk karo panyuwunan wong Yahudi lan ngirim layang marang Kaisar Tiberius[7152] kang isiné fitnah abot marang Longinus. Saliyane layang saka Pilatus iki, wong-wong Yahudi ngirim pirang-pirang emas marang Kaisar kanthi jenengé dhéwé, saéngga nyegel pati Santo Longinus: amarga sawisé kuwi ora suwe, ana prentah saka Kaisar Tiberius supaya Longinus dipatèni minangka mungsuh Kaisar. Pilate langsung ngutus prajurit menyang Kapadokia kanggo motong sirah Longinus lan nggawa sirahé menyang Yerusalem supaya pasamuwan Yahudi yakin yèn Longinus wis mati. Miturut panyuwunan wong Yahudi, Pilatus uga mrentahake paukuman pati marang loro prajurit sing bebarengan karo Longinus wis nyingkirké pangkat militère lan nyebarake ajaran Kristus ing sisihé ing Cappadocia.

Nalika para utusan tekan tanah Kapadokia, padha wiwit takon kanthi sungguh-sungguh babagan Longinus, padha takon ing endi panggonané; sawisé padha mangertèni yèn dhèwèké manggon ing désa bapakné, padha buru-buru menyang kana, nyoba mènèhi kesan yèn padha golèk Longinus ora kanggo matèni, nanging luwih kanggo mènèhi pakurmatan. Padha wedi menawa Longinus bakal uwal saka cengkramané lan padha kudu bali marang sing ngutus kanthi tangan kosong; mulané padha kepéngin nyekel dhèwèké kanthi rahasia.

Ing wektu sing padha, Santo Longinus, lumantar wahyu ilahi, ngerti bab mahkota martir sing ngenteni dheweke. Dheweke piyambak metu kanggo nyambut wong-wong sing dikirim Pilatus lan nyapa kanthi ramah. Nanging, amarga ora ngenali dheweke, padha takon:

'Ing endi Longinus, sing biyen dadi serdadu kepala?'

"Kok kowe padha butuh dheweke?" Longinus banjur takon marang wong-wong mau.

'Kita wis krungu,' wangsul para prajurit, 'yèn dhèwèké wong sing apik, lan kita kepéngin sowan; kita iki prajurit, lan dhèwèké biyèn dadi kepala seratus prajurit—mulane kita kepéngin ndelok dhèwèké.'

Banjur Longinus kandha:

'Mangga, para bapak, mlebu ing omahku lan ngaso sakedhik saka lelampahan panjenengan, lan aku bakal ngandhani Longinus manawa panjenengan wis teka, amarga aku ngerti ing endi dheweke manggon, banjur dheweke bakal teka marang panjenengan dhéwé, amarga dheweke manggon ora adoh saka kéné.'

Para prajurit banjur menyang omahé Longinus, lan dhèwèké nyuguhaké pésta mewah. Nalika sonten teka lan para prajurit wis rada mabuk amarga anggur, padha ngandhani Longinus sebabe padha dikirim. Nanging dhisik padha takon lan nggawe dhèwèké sumpah supaya ora mbocorake rahasia iki marang sapa waé; para prajurit padha wedi menawa ana wong sing bakal ngandhani Longinus lan dhèwèké bakal mlayu saka wong-wong mau; ing wektu sing padha, padha kandha marang dhèwèké:

'Kita dikirim kanggo motong sirah Longinus lan loro kancane, amarga prentah kaya ngono wis teka marang Pilatus saka Kaisar.'

Longinus, nalika krungu yèn wong-wong mau uga arep matèni kancané, langsung ngutus wong-wong mau lan ngajak teka marang dhèwèké; nanging dhèwèké dhéwé ora péngin mbukak marang para prajurit—nganti kancané teka—yèn dhèwèké kuwi Longinus dhéwé. Nalika para prajurit padha turu, Longinus miwiti ndedonga, lan sajrone wengi iku dheweke ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, nyiapake awake dhewe kanggo seda. Nalika esuk sumunar, para prajurit sing kepengin budhal padha njaluk marang Longinus supaya nunjukake wong sing digoleki. Banjur Longinus kandha marang wong-wong mau:

"Sadhèrèk sakedhik, para tuan," pangandikane, "aku wis ngutus dhèwèké, lan dhèwèké bakal teka marang panjenengan saiki uga: pracayaa marang aku, wong sing panjenengan goleki bakal nyerah ing tangan panjenengan – mung sabar sakedhik."

Banjur Longinus ngerti yèn kanca-kancané wis ana ing dalan: dhèwèké langsung metu kanggo nyambut, lan sawisé nyium lan nyekel kanca-kancané, dhèwèké kandha:

'Mangga padha bungah, para abdi Kristus, kanca-kanca prajuritku; bungahna bareng aku, awit kabungahan kita wis cedhak – wayahe wis teka kanggo pambebasan kita saka sangkèp daging; saiki kita bakal padha ngadeg bebarengan ing ngarsané Gusti kita Yesus Kristus. Kita wis weruh Panjenengané nandhang sangsara, disalib, dikubur lan wungu kanthi kamulyan; saiki kita bakal weruh Panjenengané lungguh ing sisih tengené Gusti Allah, lan kita bakal kapenuhan karo pangarsané kamulyané.

[7152] Tiberius mrentah wiwit taun 14 nganti 37 Masehi. Ing jaman pamaréntahané Gusti Yesus Kristus disalib.

Sawisé ngendika marang kanca-kancané, Longinus kandha yèn prajurit saka Pilatus lan Sanhedrin Yahudi wis teka arep matèni wong-wong mau amarga wis nyekseni kabangkitan Kristus. Krungu kuwi, padha bungah, amarga dianggep pantes nampa mahkota martir lan bakal enggal ngadeg ing ngarsané Gusti, kang wis padha tresna kanthi sakabehe atiné. Banjur, nalika nuntun kanca-kancané marang para prajurit, Longinus kandha:

'Iki Longinus lan loro kancane! Aku Longinus, sing kok goleki; lan iki loro kancaku, sing bebarengan karo aku nyekseni Kebangkitan Kristus lan banjur pracaya; tindakna marang kita kaya sing wis diprentahake dening wong-wong sing ngutus kowe.'

Krungu kuwi, para prajurit padha gumun lan wiwitane ora precaya yèn sing ngadeg ing ngarepé kuwi pancèn Longinus dhéwé; nanging sawisé padha mastiake kabeneran mau, padha kroso isin lan ora kepéngin matèni wong sing wis nulungi mau. Nanging Longinus ngélingaké supaya padha netepi dhawuh, kandha:

'Ora ana cara sing luwih becik kanggo ngucapake panuwun marang katresnaku tinimbang ngutus aku menyang Gustiku, kang wis suwe tak ngarep-arep.'

Sawisé nganggo busana panguburan putih lan nunjukaké kanthi tangan menyang bukit sing cedhak, Longinus maréntahaké para abdi dalemé kanggo ngubur awaké dhéwé lan awaké loro kancané ing kono. Sawisé kuwi, sawisé ndedonga lan maringi ciuman pamitan marang kabèh wong, Longinus lan loro kancané sing dadi martir (friends[7153]) nyundhul sirahé marang pedhang. Para prajurit, sawisé motong sirahé, nggawa sirahé Santo Longinus lan mangkat; nanging badané para wali dikubur kanthi pakurmatan ing panggonan sing wis dituduhaké déning Santo Longinus dhéwé.

Sawisé tekan Yerusalem, para prajurit nggawa sirah mulyaé Santo Longinus menyang kono lan nyerahaké marang Pilatus minangka bukti tumrap dhèwèké lan kabèh pasamuwan Yahudi bab pambunuhan Longinus. Pilatus lan wong Yahudi, nalika ndeleng sirah sang wali, mrentahake supaya dibuwang ing njaba kutha, lan sirah iku nggladrah suwe ing tumpukan sampah nganti katutupi bledug.

Nanging Gusti, *sing 'njaga kabèh balung'* (Mazmur 33:21) para wali, njaga sirahé Santo Longinus sing ana ing antarané sampah tetep utuh.

Lan nalika Gusti karsa ngluhurake abdi-Nya ing donya ing ngarsaning manungsa, kang wis kasucèkaké ing swarga ing ngarsaning para malaikat, Panjenengané nembongake sirah sang wali kanthi cara kaya mangkéné. Ana sawijining wanita Kristen, janda saka Kapadokia, sing wis kelangan penglihatan ing loro mripate lan suwé nyuwun pitulungan marang para dhokter, nanging ora ana asilé. Mula saka iku, dhèwèké mutusaké lunga menyang Yerusalem – kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci lan nyuwun pitulungan Gusti Allah kanggo mripaté sing wuta. Kanthi nggawa anak lanangé siji-sijiné, dhèwèké miwiti lelampahané. Nanging nalika tekan panggonan suci, putrané lara lan sawisé sawetara dina seda; janda iku sedhih banget amarga pati putrané: dhèwèké nangis amarga kelangan kaping pindho, amarga dhèwèké wis kelangan penglihatan lan putrané, sing kaya pepadhang kanggo mripaté lan pituduhé. Mula, nalika janda iku nangis kenceng lan ora bisa dadi lega, Santo Longinus muncul marang dheweke ing sawijining pangliyan lan nglipur dheweke, janji manawa dheweke bakal ndeleng putrane ing kamulyan swarga lan pepadhang bakal bali marang mripate. Dheweke nyritakake kabeh bab awake dhewe marang janda mau: kepiye dheweke ana nalika sangsara, penyaliban, panguburan, lan kebangkitan Kristus; kepiye sawisé kuwi dheweke wis mratelakake Kristus ing Kapadokia lan nandhang sangsara kanggo Panjenengané bebarengan karo kanca-kancané. Banjur dheweke maringi pitutur supaya janda mau metu saka kutha lan golek sirahé ing kana, sing ana ing tumpukan sampah lan katutupi bledug.

'Iki wis dadi takdirmu,' pangandikane Santo Longinus, 'kanggo nemokake sirahmu supaya waras.'

Sawisé ngrasakaké panglipur saka sedhihé, janda iku tangi lan nyuwun supaya digawa metu saka kutha; lan nalika padha nggawa dhèwèké menyang kana, dhèwèké kandha marang wong-wong sing ngancani:

'Ing endi wae kowe weruh tumpukan sampah gedhe sing wis disapu, tinggalna aku ing kono.'

Lan mangkono padha nindakake. Sawise nemu tumpukan sampah gedhe sing wis dirak, padha nuntun dheweke menyang kana, lan dheweke miwiti nganggo tangané dhéwé nyisir-nyisir ing tumpukan sampah lan ngorek-ngorek ing bledug: sanajan mripaté ora bisa ndeleng apa-apa, dheweke nduwé iman gedhe marang tembung-tembung sing diucapake marang dheweke ing pangliyan déning Santo Longinus. Lan langsung, kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké nampa apa sing digoleki lan ujug-ujug weruh padhanging srengéngé; awit

[7153] Miturut cathetan kuna, wong-wong mau yaiku Isaurus lan Aphrodisius; dina rayane tanggal 19 April.

mripaté kabuka lan dhèwèké weruh sirah sang wali sing ana ing bledug. Janda iku ora seneng amarga weruh padhang srengéngé, nanging luwih seneng amarga wis nemokake sirah sang wali, sing liwat iku dheweke bisa weruh maneh. Lan dheweke muji Gusti Allah lan ngluhurake abdi Panjenengané, Sang Wali Longinus.

Njupuk sirah sang wali lan nyiumé, wanita iku kanthi bungah nggawa menyang omahé; dhèwèké ngumbah sirah mau, ngolesi nganggo minyèk wangi, lan bungah banget nemokaké bandha rohani iki nganti lali marang sedhih amarga anaké sing wis seda. Ing wengi sabanjure, Santo Longinus muncul maneh marang dheweke ing pepadhang gedhe; dheweke nggawa putrane marang dheweke, nganggo busana manten sing padhang sumunar, lan sawise ngrangkep kanthi tresna lan kaya bapak, ngendika marang janda iku:

'Delengen, garwaku, anakmu sing kok sedhihaké lan kok tangisi: delengen pakurmatan lan kamulyan sing diparingaké marang dhèwèké – delengen lan entuk panglipur. Gusti Allah wis ngetung dhèwèké kalebu pasukan swarga sing manggon ing Karajané. Aku, saka sisihku, saiki wis njupuk dhèwèké saka Sang Juruwilujeng, lan dhèwèké ora bakal pisah manèh karo aku. Coba delengen, jupuk sirah lan badan anakmu, lan kubur kabeh ing peti mati siji; lan aja nangis kanggo anakmu siji-sijine, lan aja nganti atimu keganggu, amarga kamulyan ageng, kabungahan lan kabagyan tanpa wates wis diparingi marang dheweke dening Gusti Allah[7154] .

Nalika wong wadon iku krungu kuwi, dhèwèké langsung tangi lan nyelehaké sirah martir mau ing peti mati sing padha karo badan putrané sing wis seda, banjur bali menyang omahé, ngluhuraké lan muji Gusti Allah. Sawisé tekan tanah airé, dhèwèké ngubur badan putrané lan sirah martir mau ing panggonan sing kinurmatan, karo mikir ing atiné:

Saiki aku ngerti manawa *"kabeh prekara makarya bebarengan kanggo kabecikan tumrap wong-wong sing tresna marang Gusti Allah, sing wis diundang manut kersaning Gusti"* (Roma 8:28): aku ngupaya panyembuhan kanggo mripat jasmani, nanging ing wektu sing padha aku nemokake panyembuhan kanggo mripat atiku. Aku kapenuhan sedhih amarga seda putraku, nanging saiki aku nduwèni dhèwèké ing swarga, ngadeg ing ngarsané Gusti ing kamulyan, bebarengan karo para nabi lan para martir; dhèwèké tansah bungah bebarengan karo wong-wong mau lan, bebarengan karo Longinus, nggawa salib—tandha kamenangan—ing Karajané Kristus, ing antarané para malaikat, lan minangka muridé Longinus kanthi bungah nyanyi: 'Satemene Panjenengané iki Putraning Allah'—lan mangkono tansah bakal ana. Karajanipun Karajanipun kabèh jaman, lan panguwasa Panjenengané ngrembaka nganti saben generasi lan jaman. Kamulyan tumrap Panjenengané salawas-lawase. Amin[7155] .

Kontakion, Nada 4:

Gereja bungah kanthi kabungahan, ngeling-eling dina iki martir kang tansah kelingan, Longinus, kanthi muni: 'Panjenengan kuwasa kula, ya Kristus, lan sandhangan kula.'

30 Oktober

17 Oktober (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Andreas saka Kreta, Martir Suci

Diperangeti tanggal 17 Oktober

Wis suwe wektu liwat wiwit panganiayaan akèh lan kejem marang Gréja Kristus, sing digerakké déning raja-raja lan pangeran-pangeran jahat, rampung. Wiwit kuwi, Gréja Allah, kaya ditandur ing lemah subur lan

---

[7154] St Theophanes nyritakaké mujijat-mujijat sing kelakon lumantar relik St Longinus ing ibadah kanggo martir (deleng Menaion, 16 Oktober). – Tangan sing kinurmatané St Longinus si Seratusan disimpen ing Roma, ing Basilika Santo Petrus ing Vatikan.

[7155] Panulis riwayat St Longinus yaiku St Isichius, sawijining presbiter saka Yerusalem († 434), sing nemokake akta martir ing perpustakaan Gréja Makam Suci lan adhedhasar iku nyusun cathetané, saka kéné cetha yèn martir mau dipenggal sirahé tanggal 16 Oktober.

disirami getih sing suci saka para abdi Allah, wis nyebar nganti papat pojok donya. Katentreman lan persatuan iman nguwasani ing Omahé Gusti; kesalehan mekar; akhlak mulya ngakar ing antarané wong-wong; dhawuh Gusti dipatuhi; lan para wong pracaya makmur ing kabèh kabecikan. Banjur setan, amarga iri, miwiti mbalèkaké para wong pracaya saka Kristus. Nanging, dhèwèké ora tumindak kanthi terang-terangan kaya biyèn, nanging kanthi nyelundupan – nganggo liciké sing khas. Kanggo kuwi, dhèwèké nyulutké ikonoklasma ing antarané wong Kristen dhéwé. Kanthi panggeraké setan, ana wong-wong ing antarané wong Kristen sing, kanthi alesan semangat marang Gusti, miwiti nolak pangurmatan marang ikon-ikon suci. Setan nyemai iki ing manungsa supaya kanthi nolak ikon Kristus, padha uga nolak Kristus piyambak – amarga kabeh sing digambar ing sawijining ikon iku gegayutan karo sing digambarke ing kono. Mula mungsuh kaslametan manungsa, Setan, nyurung Kaisar Konstantinus kanggo tujuan iki, – dudu sing Setinga karo Para Rasul sing padhangake donya nganggo iman Kristus, nanging liyane, sing nduwé jeneng sing padha, dikenal minangka Copronymus, tegesé 'sing dijenengi saka nanah'[7156] , amarga dhèwèké pisanan ngrusak baptisané nganggo nanah, lan banjur ngrusak Gréja Kristus nganggo bidahé sing ora nduwé Gusti. Tsar edan mau wiwit ngaku yèn ora pantes wong Kristen nyembah lan ngajèni ikon, amarga kuwi sesembahan berhala pagané. Dhèwèké ora paham yèn yèn sawijining barang sakjatiné mbebayani kanggo jiwa, gambarané uga mbebayani kanggo jiwa lan ora kena diidini. Nanging, yen sawijining benda sacara hakikat apik lan migunani kanggo nyawa, mula gambare uga apik lan migunani kanggo nyawa. Dewa-dewa pagan jahat lan mbebayani kanggo nyawa, mula pangurmatan marang dheweke dilarang. Kados makaten uga, gambare padha jahat lan mbebayani kanggo nyawa, lan Hukumé Gusti Allah nglarang pangurmatan marang dheweke. Suci Gusti Allah kita, Yesus Kristus; suci para abdi Panjenengané, lan padha ngladèni kita kanthi ageng kanggo kabecikan jiwa kita, kaya déné Daud kandha: *'Kanca-kancamu, ya Allah, banget kinasih marang aku'* (Mazmur 138:17). Mula saka iku, gambar-gambar Gusti lan kanca-kanca Panjenengané sing kinurmatan—sing marang wong-wong mau Gusti ngendika, *'Kowe kanca-kancaku'* (Yohanes 15:14)—iku suci lan migunani tumrap nyawa, lan kita kudu ngurmati mau, amarga ngerti yèn pakurmatan sing diparingaké marang ikon iku kapindhah marang wong sing digambaraké ing kono. Kaisar Copronymus sing ora manut hukum, amarga ora mangertos bab iki, ngetokake prentah ing saindenging tanah karajané supaya kabèh ikon diusir saka gréja-gréja Gusti lan ora ana sing wani nyimpené ing omahé. Kanthi nindakake kuwi, dhèwèké ngancam siksaan sing nggegirisi lan pati marang sapa waé sing ora gelem manut prentahé; lan nalika kuwi ana sangsara, sedhih, lan ratapan gedhé ing Gréja Allah[7157] . Akèh wong pracaya, amarga wedi ancaman raja sing nggegirisi, padha mlayu lan ndhelik: kutha-kutha padha sepi, wong-wong padha nyebar menyang ara-ara gersang, lan saka sing isih ana, ana sing manut marang prentah raja lan mandheg nyembah ikon, dene liyane, tetep nyekel tradhisi para bapa suci, tanpa wedi nentang para iconoclast lan ngalami maneka sangsara amarga kuwi. Kabèh panggonan panjara, sel, lan lubang jero wektu kuwi ora kebak rampog, maling, utawa wong ala liya, nanging kebak uskup, imam, biksu, lan wong-wong saleh liyane.

Ing wektu kuwi, ing pulo Kreta ana sawijining wong sing taat lan ajrih marang Gusti Allah sing jenenge Andreas; dhèwèké wis nyingkiri donya lan kamulyané lan ngremehake kabèh kesenengan donya: nggawa salibé, dhèwèké mlaku ing dalan sempit sing nuntun menyang swarga, lan nuntun akèh wong bareng dhèwèké menyang urip sing nyenengake Gusti Allah. Nalika krungu yèn ing Konstantinopel Copronymus sing ora manut hukum, amarga doktrin anyar sing sesat, ngina Gusti, lan nentang ikon, nyekel akèh wong suci ing belenggu, Andriyas

---

[7156] Jeneng 'Constantine Copronymus' asalé saka tembung Yunani 'kopros' – tegesé pupuk kandhang, rereget.

[7157] Pamrentahan dawa Kaisar Konstantin Kopronymus (741–775) iku wektu nalika ikonoklasme nggayuh puncak pangembangan lan pangaribawa ing Gréja Yunani. Kaisar Konstantin Kopronymus dhéwé iku wong ikonoklasme sing fanatik. Tuladha saka bapaké, Leo si Iseuri (716–741), lan pangasuhan miturut prinsip ikonoklasme sing ketat ndadékaké dhèwèké dadi mungsuh tanpa welas marang pangurmatan ikon. Para penyembah ikon sing semangat dipaksa mlayu menyang luar negeri – utamané menyang Roma – utawa ndhelik ing panggonan sepi. Para biarawan sing paling wani, paling tekad, lan paling gagah berani nglawan langkah-langkah lan prentah kaisar iku mbuktekake awake dhewe minangka pembela Ortodoksi sing tanpa wedi. Semangat para biarawan kuwi nduweni pengaruh gedhe marang pikiran masyarakat Kristen ing jaman semana. Sakabehe kekejeman ing panganiayaan para biksu katon saka paukuman pati sing ditindakake marang dheweke. Miturut Nikephoros, sejarawan greja ing jaman kuwi, kedadeyané sirah para biksu dipecakake marang ikon-ikon sing sejatine padha arep mbela. Lan ing antarané umat awam, wong-wong sing luwih wani ngakoni Ortodoksi uga nandhang panganiayaan sing abot banget nalika pamaréntahan Copronymus. Sejatine, panganiayaan marang wong Ortodoksi ing jaman Copronymus kuwi abot banget nganti padha karo panganiayaan paling kejem marang wong Kristen déning para kaisar pagan – ya iku panganiayaané Diocletian.

kobong semangaté kanggo iman lan katresnan marang Kristus banjur mangkat menyang Konstantinopel. Ing kana, tanpa wedi lan kanthi wani gedhe, dheweke kanthi terang-terangan mulang wong-wong supaya ora kapancing karo tembungé kaisar utawa piwulang sesat; lan dheweke nguwatake wong-wong sing tetep ajeg ing iman, nyengkuyung supaya padha ngakoni iman kanthi sejati lan sabar nampa sangsara.

Nalika Andrei weruh yèn para ikonoklas, miturut dhawuh kaisar, ngukum wong-wong sing ngurmati ikon suci—ana sing dipukul nganggo cambuk kanthi kejem, ana sing dibakar nganggo geni, ana sing dicungkil mripaté utawa dipotong ilat, lan ana uga sing dipotong tangan lan sikilé—dhèwèké ora kuwat manèh nyekseni kuwi. Andrei langsung menyang gréja Martir Suci Mamant, ing ngendi tsar wektu kuwi ana bareng akèh para pangkat-pangkaté. Nembus kerumunan wong sing padha kumpul ing kana, dhèwèké ngadeg wani ing ngarep tsar lan muni banter:

'Ngapa, yaiku Sang Prabu, panjenengan nyebut awak panjenengan Kristen lan abdi Kristus, dene panjenengan nginjak-injak ikon-ikon Kristus lan maringi sangsara marang para abdi Panjenengan?'

Andrei arep nerusake pidatoné, nanging sang raja mrentah supaya dhèwèké dicekel. Sakwisé kuwi, para abdi dalem padha nyerbu Andrei; ana sing nyekel sirahé, ana sing nyekel lengené, lan ana uga sing nyekel pundhak lan sandhangané; sawisé digawa menyang lemah, padha nggebuki dhèwèké, diseret ing lemah lan diinjak-injak. Kanggo nuduhaké welas asihé, tsar mréntahaké supaya padha mandheg nggebuki Andrei lan, metu saka gréja, ngajak dhèwèké menyang sacedhaké lan miwiti langsung ngandika marang dhèwèké:

'Saka ngendi,' ujare, 'kowe wani teka kene lan ngomong ala marang aku ing pasuryanku? Apa amarga edan, utawa ana maksud liya? Utawa mung supaya aku kenal marang kowe?'

Andriyus mangsuli:

Aku ora nindakake iki amarga edan, utawa amarga ana niat liya, utawa amarga aku ngupaya kamulyan sia-sia saka kowe; amarga aku ngremehake kabeh sing kowe duweni ing donya iki kaya impen lan nganggep iku kaya asap. Nanging aku wis krungu bab piwulang ala saka kowe, sing nganggo iku kowe ngremehake ikon-ikon suci lan nganiaya Gréja Sucié Gusti Allah. Mulane*, 'semangat kanggo omah Panjenengan ngrebut aku'* (Mazmur 68:10), lan aku teka saka adoh, arep meyakaké kowe utawa mati kanggo Kristusku. Yen Panjenengané—Gusti Allahku—wis seda kanggo aku, apa aku, minangka gambarané, ora kudu seda kanggo gambarané?

Raja mangsuli marang Andreas:

'Pira edan lan bodho panjenengan nyandhak kamulyan marang Gusti kang langgeng lumantar kayu, cat, lan watu, lan nglirwakake apa sing dakkandhakake Gusti marang Musa—aja nggawe patung apa wae!' Saka ngendi asale kegilaan iki ing atimu, nganti kowe nolak kasunyatan sing cetha lan nyurung awakmu dhewe menyang karusakan? Percayaa marang aku, dudu amarga kasunyatan, utawa amarga Kristus, nanging amarga kethokan atimu sing tanpa isin lan kebangisanmu, aku bakal nyiksa kowe.

Andreas ora bisa nahan caci maki kaya ngono lan kandha:

Wong jahat! Sapa sing nandhang sangsara kanggo ikon-ikon Kristus ora padha nandhang sangsara kanggo Kristus piyambak? Apa ora isin sing kok lakoni marang ikon mau ora nular marang Panjenengané sing digambaraké ing kono? Dadi, kenapa kowe kejem matèni wong-wong sing ngremehake lan mbatalake gambar lan patungmu? Sampeyan mung bledug dina iki, lan sesuk bakal sirna; nanging sampeyan kepengin dihormati liwat gambar-gambar sampeyan. Pira luwih gedhé dosané ngotori Gambarané Kristus, amarga ngotori ikoné Kristus iku padha karo ngotori Kristus piyambak, sing pasuryané digambar ing ikon kuwi.

Banjur Santo Andreas arep nerangake gambar-gambar apa sing wis diprentahake Gusti Allah lumantar Musa supaya digunakake minangka gantiné para dewa, nanging sang raja ora ngidini dhèwèké nerusaké lan kandha:

'Yen para raja nesu mung amarga gambare dhewe, dheweke bakal luwih nesu maneh yen diina ing pasuryane.'

Lan langsung dhèwèké mréntahaké sang wali supaya dilucuti lan dipukul tanpa welas asih. Nanging sang wali kanthi gagah ngendhegake kabèh panyiksa; banjur sang raja wiwit nyoba mbujuk Andhrey, kanthi muji-muji, supaya manut marang dhawuhé sing ala. Nanging sang wali Andhrey, ngangkat pandangé menyang langit, kandha:

'Mugi Gusti kersa nyegah aku nyelakake Kristusku ing ikon suci Panjenengan; kowe, ya Sang Prabu, luwih becik ngurus prakara militèr lan mréntahaké rakyat tinimbang nganiaya Kristus lan para abdi Panjenengan.'

Banjur raja mrentahake supaya Andreas dipukul abot maneh, nganti lemah katutupi getihé. Sawetara wong sing ana ing kono, kepengin nyenengake raja, padha mbuwang watu marang Andreas, mecah lambéné lan ngremuk iga-igane. Pungkasané, sawisé akèh sangsara, sang wali dikurung ing panjara, ing kono, sawisé manggon sawatara wektu, dhèwèké nguwatké iman para pracaya sing teka marang dhèwèké. Sawisé kuwi, sang raja mréntahaké supaya Andriyas digawa metu saka panjara manèh lan disiksa manèh, mbukak manèh tatu-tatu lawasé; sajroning sangsara iki, awaké sang wali wiwit remuk lan pecah-pecah. Pungkasané, sawisé ngiket sikilé sang wali, wong-wong mau nyeret dhèwèké ing lemah ngliwati kutha menyang panggonan paukuman para penjahat, lan ing kono penyiksa mréntah supaya Sang Wali Andreas dipatèni. Nalika dhèwèké diseret menyang kana ngliwati alun-alun pasar, salah siji wong sesat – tukang dodolan iwak – sawisé mangertèni sebab sang wali nandhang sangsara lan, kesurupan setan, nyekel piso lan nyabet sikilé sang martir: kanthi kuwi dhèwèké mungkasi lelampahan sangsara Andhèryu sing suwé, amarga sang martir langsung séda amarga tatu sing dialami[7158] .

Awaké Santo Andreas dibuwang menyang jurang bebarengan karo bangké wong-wong jahat lan nganggur ing kana luwih saka 12 minggu. Miturut dhawuh Gusti, wong-wong sing kesurupan roh najis wiwit teka saka maneka nagari: padha njupuk awaké Santa Andreas saka jurang, ing antarané bangké-bangké, lan nyelehaké ing panggonan suci; lan langsung, minangka ganjaran sing pantes, padha mari. Liwat pandonga sang wali ing kuburé, akèh wong sing nandhang lara mari, amarga Santo Andreas nduwèni kawani ing ngarsané Gusti Allah lan ndedonga kanggo kita kabèh, ngadeg bebarengan karo para wali ing ngarsané pangastané Sang Pangeran salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sawise nglakoni tapa brata ing Gunung[7159] , ya kowe sing pinunjul kabegjan, kowe ngrusak pasukan mungsuh nganggo waja salib sing sampurna. Maneh, kowe kanthi wani nampa sangkalan sangsara, mateni Copronymus nganggo pedhang iman; lan amarga loro tumindak iku kowe diparingi mahkota dening Gusti Allah, ya martir suci Andhreas sing tansah kelingan.

Kontakion, Nada 8:

Kita matur nuwun marang sing padha jeneng karo kawani,[7160] , lan amarga katresnan marang panjenengan, ya Sang sing pinaringan berkah dening Gusti, kita ngunggahaké kidung puji marang juru wicara rahasia kesalehan; nanging kanthi kawani ing ngarsané Gusti, nyelametna kita saka sakabèhing kaowahan, supaya kita bisa nyanyi: Sugeng, ya Bapa sing tansah kelingan.

Peringatan Nabi Suci Hosea

Peringatan 17 Oktober

Nabi Suci Hosea, putrané Beeri, asalé saka suku Isakhar[7161] . Ing wektu kuwi, akèh wong Israel sing wis mbalik saka Gusti Allah sing sejati lan, amarga lali marang berkah lan mujijat Panjenengané, padha nyembah berhala. Nanging Hosea, minangka wong sing wedi marang Gusti, ngabdi marang Gusti Allah sejati, sing nyipta swarga lan bumi lan nglantarake bangsa Yahudi metu saka Mesir kanthi tangan kang kuwasa. Hosea mulang

---

[7158] Santa Andreas séda ing taun 767; satus taun sawisé, Santa Yusuf Sang Pangripta Kidungan nyusun kanon minangka pangurmatan tumrap dhèwèké (deleng Menaion kanggo tanggal 17 Oktober).

[7159] Iki, mesthi wae, nyebutake pulo Kreta, sing kebak gunung lan diwenehi ciri pantai sing curam, lan ing panggonan-panggonan tartamtu ora bisa ditembus.

[7160] Yaiku sinonim utawa padha karo 'kawani'. Asma Andreas, sing diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'wong sing wani'.

[7161] Nabi Hosea manggon ing kraton Israel lan ngandharake ramalan ing jaman Hoshea, Yotam, Ahas, lan Hizekia – raja-raja Yehuda – lan ing jaman Yeroboam II, raja Israel (Hos. 1:1). Antarane sing diarani Nabi Cilik, kancane yaiku Mikha lan Amos; antarane Nabi Gedhe, yaiku Yesaya. Miturut piwulangé Para Kudus Efrem si Suriah, Doroteus, lan Epifanius, nabi Hosea iku wong asli Beel-Mof, sawijining kutha ing suku Isakhar.

wong-wong sing wis nyimpang saka bebener lan, lumantar pitutur wicaksana, nuntun wong-wong mau bali marang kasucian para leluhure.

Kanthi diilhami dening Roh Suci, Hosea ngandhani akèh babagan umat Israel. Nganggo kecaman marang wong-wong ing Karajan Israel sing ora netepi hukum, dhèwèké prédhiksi bakal ana musibah gedhé saka mungsuh-mungsuhé, pangasingané menyang tawanan Asyur, lan sabanjuré bali marang Gusti ([7162]). Dhèwèké uga ngandhani yèn kawruh sejati bab Gusti bakal nyebar ing saindenging bumi (Hos. 2:20. Cf. Yer. 31:34), mandhegipun imam Aaronik lan kurban-kurban Prajanjian Lawas (Os. 3:5), sarta baliipun Sang Yesus nalika isih bayi saking Mesir[7163] , kebangkitanipun ing dinten katelu[7164] , lan kamenanganipun nglawan pati[7165] . Kabèh ramalan iki kacathet déning Hosea ing bukuné, kang dumadi saka 14 bab . Amarga diucapaké lumantar Roh Suci, kabèh ramalan iki kalebu ing antarané buku-buku liya ing Kitab Suci sing diilhami déning Gusti Allah.

Nabi Hosea urip pirang-pirang taun[7166] lan seda ing yuswa tuwa banget, 820 taun sadurunge Kelahiran Kristus, lan dikubur kanthi tentrem ing tanahé dhéwé.

Martiiré Para Kudus Kosmas lan Damian, sing ora nampa upah

Dirilisake ing tanggal 17 Oktober

Ana telung pasang dhokter suci sing ora njaluk upah sing dikenal kanthi jeneng Kosmas lan Damian. Siji pasang lair saka bapak pagán lan ibu sing jenenge Theodota, sawijining wanita Kristen sing taat; dheweke séda kanthi tentrem[7167] lan dikubur ing panggonan sing diarani Fereman[7168] . Sing liyane manggon ing Roma lan dipatèni déning gurune sing iri, sing ngapusi supaya padha munggah gunung kanthi alesan nglumpukaké tanduran obat, banjur padha dilempari watu nganti mati[7169] . Kelompok katelu, sing saiki dieling-eling, asalé saka Arab. Sawisé pracaya marang Kristus, padha miwiti marasaké akèh wong lara kanthi gratis, ora nganggo tanduran utawa pangobatan liya kaya sing dilakoni dhokter trampil, nanging nganggo kuwasa Kristus; amarga nalika padha lelungan liwat kutha lan désa, padha nginjili Kristus lan ing Asmané maringi panyembuhan marang kabèh sing nandhang lara.

[7162] Ramalan Hosea ngemot: 1) pangutukan marang kejahatan, panyembahan berhala, lan kebejatan moral ing jamané, uga pangutukan marang pakta bangsa Yahudi karo bangsa-bangsa pagan kanthi ngarep-arep marang kekuwatané, lan ajakan tobat lan reformasi; 2) ancaman panangkepan déning Asyur; 3) panglipur lumantar ramalan pambebasan saka panangkepan lan rawuhe Karajan Mesianik, sing, manut kahanan wong-wong sing isih kaya bayi, digambarke kanthi kamulyan donya.

[7163] Ramalan babagan balié Sang Mesias saka Mesir kapanggih ing bab 11 Kitab Hosea. Nalika nyebutaké rahmaté marang wong Yahudi, Gusti kandha: *'Aku nelpon Putraku saka Mesir'* (Hos. 11:1). Pasal iki persis sing dirujuk dening Injil Matius nalika dhèwèké kandha: *'supaya apa sing diandharaké Gusti lumantar nabi kanyata, yaiku: "Aku nelpon Putraku saka Mesir'"* (Mat. 2:16). Kaya bangsa Yahudi sakabehe minangka pratandha Mesias, mangkono uga kedadeyan tartamtu ing gesang bangsa iku nduweni makna 'Mesianik' pratandha. Wong Yahudi manggon ing Mesir kanggo ngungsi keluwen ing jaman Yakub. Nalika bebaya iku wis kliwat, wong Yahudi digawa metu saka kana dening Gusti Allah kanggo nepaki takdiré ing Palestina. Mangkono uga, Sang Mesias, Kristus, miturut dhawuh Gusti, mundur menyang Mesir kanggo ngindhari kejemé Herodes. Sawisé bebaya kliwat, sawisé Herodes seda, Sang Mesias dipanggil Gusti saka Mesir menyang Palestina kanggo nepaki takdiré ing kana.

[7164] Ramalan babagan kebangkitan Mesias ing dina katelu kaping telu ditemokake ing Hosea 6:2. Ing Surat Kapisan marang Korinta, Rasul Paulus ngetrapake ramalan iki marang Kristus sing wis bangkit nalika dhèwèké kandha yèn Kristus *'wis dibangkitaké ing dina katelu, miturut Kitab Suci'* (1 Kor. 15:4).

[7165] Ing ayat 14 saka bab 13, nabi Hosea nyatakake gagasan (ing wangun pitakon) babagan kakuwatan neraka sing ora ana gunane ing ngarepe Gusti Allah: *'Aku bakal mbebasake wong-wong mau saka kakuwatan neraka; Aku bakal nyelametake wong-wong mau saka pati. Ya Pati! Ngendi sengatmu, hai Hades? Ngendi kamenangamu?"* Rasul Paulus kandha: *"Nalika badan sing bisa rusak iki wis dianggo busana sing ora bisa rusak, lan badan sing bisa mati iki wis dianggo busana sing ora bisa mati, wektu kuwi tembung sing katulis bakal kawujud: 'Kamenangan wis nglelepake pati.' Hai Pati! Ing endi sengatmu? Hades! Ing endi kamenangamu?'* (1 Kor. 15:54–55). Mangkono, Rasul nyandhakake kasampurnaning prakabaran mau marang kamenangan pungkasan nglawan pati ing dina kabangkitan umum para wong mati.

[7166] Pelayanan nubuat Hosea lumaku luwih saka 60 taun.

[7167] Peringatané dianakake tanggal 1 November

[7168] Fereman dumunung ing Asia, rong dina lelungan saka Amida (ing basa Turki, Diyarbakir), lan dirusak déning wong Turki nalika panaklukan awal.

[7169] Padha ngalami martir ing sangisoré Kaisar Carinus ing taun 284; pangeling-elingé dianakaké tanggal 1 Juli

Nalika padha misuwur ing endi-endi amarga piwulang lan mujijat-mujijat sing ditindakake, padha ditangkep déning gubernur; iki kelakon nalika pamaréntahan raja-raja jahat Diocletian lan Maximian, sing nindhes lan nyiksa umat Kristen. Sawisé digawa menyang kutha Cilicia, dhokter suci Cosmas lan Damian mau ngadhepi gubernur Lysius. Dheweke miwiti takon marang wong-wong mau bab jenenge, tanah kelairane, lan imane; sawisé kuwi, dheweke meksa supaya padha nyembah arca-arca. Nanging amarga para wali padha ora gelem lan kanthi wani padha nginjili Kristus, gubernur mau dhisik mrentah supaya padha dipukul kanthi kejem lan ora manungsawi, banjur sawisé diiket, padha dibuwang menyang jeroné segara; nanging para wali, kanthi kuwasa Gusti Allah, slamet saka klelep, amarga Malaikaté Gusti ngeculaké ikatané lan nuntun wong-wong mau kanthi aman tekan pinggir. Gubernur, nalika weruh kuwi, mréntahaké supaya para wali digawa marang dhèwèké lan takon:

'Critakna marang aku, nganggo sihir apa kowe bisa uwal saka segara? Amarga aku uga kepengin ngetutake piwulangmu.'

Wong-wong mau mangsuli:

'Kita wong Kristen ora ngerti ilmu sihir lan ora butuh kuwi: kita duwe kuwasa Kristus, sing nylametake kita saka saben bala lan nylametake saben wong sing nyebut Asma Suci Kristus.'

Sawisé kuwi, para wali digawa menyang panjara. Esuké, para wali kuwi digawa metu saka kono, lan penyiksa mréntahaké supaya padha dibuwang menyang geni; nanging sanajan ana ing geni, padha ora cilaka, amarga geni iku kelangan kakuwatane, ora nyentuh lan ora nglarani awaké. Gubernur, kaget banget, banjur mréntahaké supaya para dhokter suci kuwi digantung lan disiksa tanpa welas asih. Banjur, miturut dhawuhe penyiksa, para abdi dalem wiwit mbuwang watu marang para wali kanggo mateni, nanging watu-watu mau mantul saka awaké kaya saka témbok lan malah nabrak wong-wong sing mbuwangé, nganti padha mati.

Sawisé kuwi, wong-wong mau wiwit nembak panah marang para wali, nanging panah-panah kuwi, kaya watu, ora nglarani awaké para wali lan malah nglarani para pemanah dhéwé. Pungkasané, gubernur, nalika weruh yèn para martir kuwi ora bisa dikalahaké, ngukum supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Mula para tabib suci tanpa upah Kosmas lan Damian, bebarengan karo telung seduluré—Leontius, Amphimus, lan Eutropius[7170] — dipenggal sirah demi Kristus; kabèh mau dikubur bebarengan. Ora mung nalika isih urip, nanging uga sawisé seda, padha nampa karunia kanggo nindakake akèh mujijat, muncul marang wong lara lan maringi panyembuhan. Lumantar pandonga, muga-muga kita uga nampa saka Kristus panyembuhan kanggo lara rohani lan jasmani. Amin.

Peringatan Santo Lazarus sing Adil, sing wis patang dina seda

Diperangeti tanggal 17 Oktober

Santa Lazarus sing Saleh, adhine Marta lan Maria, manggon karo para adhine ora adoh saka Yerusalem, ing desa Betania. Lazarus lan para adhine pinaringan sih kurnia sing istimewa dening Gusti Yesus Kristus (Yohanes 11:3). Sajrone gesange ing donya, Gusti asring rawuh ing omahé ing Betania; Panjenengané nyebut Lazarus kancané (Yohanes 11:11), lan sakdurungé Sangga Piala, Panjenengané nguripaké Lazarus saka pati, sawisé dhèwèké wis patang dina ana ing kuburan ([7171]). Sawisé prastawa iki, Lazarus mung kasebut manèh sapisan ing Kitab Suci, yaiku nalika enem dina sadurungé Paskah, Gusti rawuh manèh ing Betania, ing ngendi Lazarus sing wis wungun saka pati uga ana (Yohanes 12:1–2). Nalika Gusti ana ing Betania, akèh wong Yahudi padha krungu yèn Panjenengané ana ing kana, lan padha teka ora mung kanggo Gusti Yesus Kristus, nanging uga kanggo ndeleng Lazarus, sing wis dibangkitaké saka pati. Akeh saka wong-wong mau padha yakin marang kasunyatan mujijat sing ditindakake Gusti, banjur padha mbalik marang pracaya marang Panjenengané lan dadi

---

[7170] Peringatané dirayakaké ing dina sing padha, 17 Oktober.

[7171] Yohanes 11:17–44. Gréja ngélingaké munggahé Lazarus ing dina Setu minggu kaping enem (Setu Lazarus) ing Prapaskah Agung. Mukjizat iki kalebu salah siji saka mukjizat paling agungé Gusti Yesus Kristus: mukjizat iki maringi kasaksian paling cetha marang kakuwasané Gusti sing Maha Agung lan panguwasa Panjenengané marang pati, sarta dadi pratandha urip babagan kebangkitan kita kabèh lan pratandha dhisik babagan kebangkitané Gusti piyambak.

para pangikuté. Ndeleng kahanan iki, para imam kepala langsung mutusaké matèni Lazarus uga (Yohanes 12:9–11). Saka Injil, kita ora ngerti apa-apa maneh bab Lazarus.

Miturut tradisi, Lazarus sawisé wunguné urip manèh 30 taun, dadi uskup ing pulo Siprus[7172] , ing kono, kaya para Rasul, dhèwèké nyambut gawe banget kanggo nyebarake agama Kristen, lan ing kono dhèwèké séda kanthi tentrem. Ing abad kaping 9 Masehi, relik suci Lazarus sing saleh ditemokake ing kutha Kiti[7173] , ing ngendi relik kasebut dikubur ing lemah, ing sarkofagus marmer sing ana ukiran tembung: 'Lazarus patang dina, kanca Kristus'. Bandha sing larang regane iki digali lan dilebokake ing relikwi perak; ing sangisoré Kakaisar Bizantium Leo sing Wicaksana, relikwi iki dipindhahake menyang Konstantinopel lan disimpen ing gréja sing didedikasikake kanggo Lazarus sing Bener, sing wis dibangun déning Kakaisar Basil saka Makedonia.

Troparion kanggo Lazarus sing wis patang dina seda, Uskup Kition:

Amarga harta karun ageng lan bandha wis teka marang kita saka Siprus tanpa dicolong, Lazarus, lumantar Pangayomaning Gusti, miturut dhawuhe raja sing taat, maringi marang sing ngurmati panjenengan karunia panyembuhan, nylametake saka cilaka lan kabèh bebaya marang sing nyuwun pitulungan kanthi pracaya: nylametake kita kabèh lumantar pandonga panjenengan, Lazarus, bapak kita.

31 Oktober

18 Oktober (Gaya Lawas)

Ing dina iki, pangorbanan sangkuri Marinus, sing nandhang sangsara ing sangisoré Diocletian ing kutha Tarsus.

Uripé Santo Lukas, Rasul lan Penginjil

Diperangeti tanggal 18 Oktober

Santa Lukas Penginjil lair ing kutha Antiokia ing Siria. Wong tuwane ora kalebu bangsa Yahudi: iki kabuktèn saka jenengé Lukas dhéwé, sing minangka wangun cekak saka tembung Latin ' ' ('Lucan')[7174] , lan utamané saka sawijining kutipan saka Surat Rasul Paulus marang wong Kolose, ing ngendi Santo Paulus kanthi cetha mbedakaké Lukas saka *'wong-wong sunat'*, yaiku wong Yahudi (Kol. 4:10–15). Nanging ing tulisané Lukas, dhèwèké nuduhaké pangawikan sing jero marang Hukum Musa lan kabiasaan Yahudi; mulané pantes dianggep yèn Lukas wis nyekel iman Yahudi sanajan sadurungé mbalik kapercayan marang Kristus[7175] . Saliyane, ing tanah kelairané, sing misuwur amarga kamekaran ilmu lan seni, Lukas ngisi pikirane kanthi manéka kawruh ilmiah. Saka Surat Rasul Paulus marang wong Kolose, kita weruh yèn Lukas sinau babagan seni kedhokteran[7176] ; tradisi uga negesake yèn dhèwèké uga dadi pelukis. Ora ana sangsi manawa dhèwèké nampa pendhidhikan sing apik

---

[7172] Miturut tradisi, Lazarus nalika dadi uskup diurmati kanthi rawuhe Sang Putri Allah lan nampa saka Panjenengané omophorion sing digawe déning tangané sing paling suci.

[7173] Kiti iku sawijining kutha ing pesisir kidul pulo Siprus, cedhak kutha Larnaka saiki. Kutha iki kalebu salah siji saka sanga kutha Fenisia kuna. Saka jeneng kutha iki, wong Yahudi maringi jeneng sakabehe pulo kasebut 'Khetim'. Sabanjure, kaya kutha-kutha liyane ing Siprus, kutha iki dikuwasani dening wong Yunani.

[7174] Jeneng iki – 'Lukan' – katon ing sawetara naskah kuna terjemahan basa Latin Injil Lukas. Tuladha pangpendhekan jeneng sing padha bisa dideleng ing jeneng 'Sila', sing dipendhekake saka 'Siluan' (Kisah Para Rasul 15:22; 2 Kor. 1, lsp.).

[7175] Wong-wong pagan sing nampa iman Yahudi diarani 'penjaga lawang', dene wong-wong ing antarané sing, saliyané iman Yahudi, uga nglakoni sunat diarani 'penjaga lawang sing bener'. Kahanan kaya ngono ditemokake ing gréja wiwitan: eunukh saka ratu Candace ing Etiopia, sing dibaptis déning rasul Filipus (Kisah Para Rasul 8:27–40); kaya pangawasa seratus Romawi Kornelius (Kisah Para Rasul 10:1–3); kaya salah siji saka pitung diaken—Nikolas, wong asli saka Antiokia kaya Lukas (Kisah Para Rasul 6:6)—lan akèh liyané (Matius 23:15; Kisah Para Rasul 2:10).

[7176] Rasul Paulus kanthi cetha nyebut Lukas minangka 'tabib sing daksayang': *'Lukas, tabib* sing daksayang, *ngaturake salam kanggo kowe*,*'* pangandikane (Kolose 4:14).

sacara umum, amarga basa Yunani ing tulisané luwih murni lan luwih bener tinimbang tulisan para panulis Perjanjian Anyar liyané.

Nalika kabar bab mujijat lan piwulangé Gusti Yesus Kristus sumebar saka Galilea nganti Siria lan kabèh wilayah sakupengé, Lukas teka saka Antiokia menyang Galilea, ing ngendi Gusti Yesus Kristus wis miwiti nyebar wiji piwulangé sing nylametaké (Mat. 4:24–26; Lukas 4:37). Biji-biji iki nemokake lemah subur ing atiné Lukas lan ngasilaké panèn satus kaping ing kana. Ora suwe Santo Lukas diurmati mlebu ing barisan pitung puluh rasulé Kristus lan, sawisé nampa saka Gusti tembung piwulang lan kuwasa kanggo nindakake mujijat, wiwit mlaku 'ing ngarsané' Gusti Yesus Kristus, nginjili rawuhé Karajaning Allah lan nyiapaké dalan kanggo Kristus Sang Juruwilujeng[7177] .

Ing dina-dina pungkasaning gesang Sang Juruwilujeng ing donya, nalika wedhus-wedhus ing kandhangé padha sumebar sawisé Sang Gembala kalah, Santo Lukas ana ing Yerusalem, nangis lan meratani Gustiné, sing kanthi kersa nampa sangsara. Kamungkinan nalika Panjenengané disalib, Lukas, bebarengan karo wong-wong liya sing kenal marang Yesus, ngadeg *'saka adoh'* lan ndelok kanthi sedhih marang Panjenengané sing disalib (Lukas 23:49). Nanging ora suwe kasedhihané malih dadi kabungahan, amarga Gusti sing Wungu, ing dina Paskah Kebangkitané, maringi panglipur marang Lukas kanthi paring penampakan lan pacelathon, sing diceritakaké Lukas dhéwé kanthi rinci lan cetha ing Injilé[7178] . Sedhih amarga seda Guru-ne lan gumun marang kabar kebangkitan-e, sing dicritakake marang dheweke dening para wanita sing nggawa mur, Lukas mlaku bareng salah siji murid Gusti liyane, Kleopas, saka Yerusalem menyang Emaus[7179] , lan ing dalan menyang desa kuwi dheweke diparingi pakurmatan dadi kanca Sang *'dalane, kabeneran lan gesang'*[7180] . Loro murid mau padha mlaku lan rembugan nalika Gusti Yesus piyambak nyedhak lan mlaku bareng karo wong-wong mau. Miturut cathetan Injil Markus, Gusti katon marang wong-wong mau *'ing wujud sing béda'* (Markus 16:12), lan ora ing wujud sing biyèn wis padha ngerti. Kajaba iku, miturut pangayomaning Gusti sing khusus, *'mripaté padha ora bisa* ngenali *Panjenengané'* (Lukas 24:16), saéngga padha ora bisa ngenali Gusti sing wis rawuh marang wong-wong mau. Padha nyangka yèn salah siji peziarah sing lunga menyang Yerusalem kanggo Paskah lagi mlaku bareng karo wong-wong mau.

"Apa sing kok rembugan bareng-bareng nalika mlaku, lan kenapa kowe katon sedhih?" Gusti takon marang wong-wong mau.

Kanggo iki Kleopas mangsuli:

"Mesthi kowe siji-sijine wong sing teka ing Yerusalem sing ora ngerti apa sing wis kelakon ing kono ing dina-dina iki?"

'Apa iku?' pitakoné Yesus manèh.

'Apa sing wis kelakon marang Yesus saka Nazaret,' wangsulane, 'sing dadi nabi, kang kuwasa ing tumindak lan tembung ing ngarehe Gusti Allah lan kabèh wong; kepiye para imam kepala lan panguwasa kita nyerahake Panjenengané supaya diukum pati lan disalib.' 'Lan kita padha ngarep-arep,' ujare para murid, 'menawa Panjenengané iku sing arep mbebasaké Israel; nanging saiki wis telung dina wiwit kedadéyan iki. Luwih saka kuwi, sawetara wanita ing antarané kita wis nggumunake kita: dheweke menyang kuburan esuk banget dina iki lan ora nemokake badané; lan sawisé bali, dheweke nyritakake yèn wis weruh wahyu saka malaékat sing kandha yèn Panjenengané urip. Sawetara saka kita menyang kuburan lan nemokake kahanané persis kaya sing diomongaké para wanita, nanging ora weruh Panjenengané. Banjur Gusti kandha marang wong-wong mau:

[7177] Lukas 10:1–24. – Tradisi iki ora bertentangan karo tembungé Lukas dhéwé, ing ngendi dhèwèké katon ngeculaké dhèwèké dhéwé saka cacahing Para Rasul – para saksi mata Sabda (Lukas 1:2). Kanthi tembung-tembung iki, Santo Lukas mung kepengin ngomong yèn dhèwèké ora kalebu ing kalangan Rolas Rasul, sing mesthi waé nyekseni luwih akèh prastawa Injil tinimbang pitung puluh muridé Gusti sing mlaku ing ngarepé nalika pelayanané Kristus.

[7178] Lukas 24:13–32. Sanadyan Lukas dhéwé ora nyebut jenengé dhéwé ing Injilé, rincian saka cathetané nuduhaké yèn dhèwèké kuwi murid liyané sing jenengé ora kasebut. Tradisi gréja uga nyritakaké bab iki. Lan ing pandonga Gréja kanggo wong-wong sing arep lelungan, kita maca: 'Ya Sang Juruwilujeng, sing lelungan bareng Lukas lan Kleopas menyang Emmaus, mugi saiki Panjenengan rawuh marang para abdi Panjenengan sing kepengin lelungan.'

[7179] Emmaus iku sawijining desa sing dumunung 60 stadia (kira-kira 12 versts) ing kulon Yerusalem.

[7180] Tembungé Sang Kristus Juruwilaha, Yohanes 14

'Heh kowe wong bodho lan alon atimu pracaya marang kabèh sing wis diomongaké para nabi! Apa ora perlu Sang Kristus nandhang sangsara kaya ngéné lan mlebu ing kamulyané?'

Lan wiwit saka Musa, Gusti Kristus nerangake marang para murid apa sing wis kaserat bab Panjenengané ing kabèh Kitab Suci déning kabèh nabi.

Nalika padha rembugan karo Gusti kaya ngono, para murid wis cedhak karo Emmaus tanpa padha nyadari; lan amarga padha seneng karo rembugan mau, lan Kancané katon kepéngin nerusaké lelampahan, padha wiwit nyuwun supaya Panjenengané tetep karo wong-wong mau.

'Tetep karo kita, awit dina iki wis meh rampung,' pangandikane marang Panjenengané.

Lan Panjenengané mlebu ing désa mau lan nginep ing sawijining omah. Nalika Panjenengané lungguh dhahar bengi bareng para murid[7181] , Panjenengané njupuk roti saka meja, ngaturaken panuwun, mecah roti mau lan maringi marang para murid. Sawisé Panjenengané nindakake kuwi, para murid langsung ngenali Panjenengané. Kaya-kaya Gusti wis nindakake tumindak iki sadurunge ing ngarepe para muridé; luwih manèh, bisa uga padha ngenali Panjenengané saka tatu paku sing wis padha weruh ing tangané. Nanging ing wektu kuwi Gusti dadi ora katon marang wong-wong mau, lan padha kandha siji lan sijiné:

'Apa atiné kita ora kobong ing njero kita nalika Panjenengané ngomong karo kita ing dalan, lan nalika Panjenengané nerangaké Kitab Suci marang kita?' (Lukas 24:17–32)

Karep banget nuduhake kabungahané marang para muridé Gusti liyané, Lukas lan Kleopas langsung tangi saka nedha bengi lan mangkat menyang Yerusalem. Ing kana, padha nemoni para Rasul lan muridé liyané sing padha kumpul ing sawijining omah, lan mesthi waé padha langsung ngandhani yèn Kristus wis wungun, lan yèn padha wis weruh lan rembugan karo Panjenengané. Para Rasul, ing sisihé, nglipur atiné, kandha yèn Gusti pancèn wis wungu lan wis ngetokaké marang Simon. Lukas lan Kleopas banjur nyritakaké kanthi rinci marang para Rasul kabèh sing kelakon ing dalan lan kepiyé padha ngenali Gusti Kristus nalika padha mecah roti. Sajrone pacelathon iki, Gusti sing wis wungu dumadakan rawuh ing antarané para Rasul, paring tentrem marang para Rasul, lan nenangake atiné sing lagi kuwatir. Kanggo ngyakinke wong-wong sing nyangka yèn padha mung ndeleng arwah Guru sing wis seda, Gusti nampilake tatu paku ing tangan lan sikilé, lan mangan sawatara panganan. Ing kéné, Injilist Lukas kaping pindho diparingi kalodhangan krungu panjelasan saka Gusti babagan kabèh sing wis kacathet ing Kitab Suci Prajanjian Lawas, lan nampa karunia pangerten Kitab Suci (Lukas 24:18–49).

Sawisé Pangunggahané Gusti, Santo Lukas tetep sawatara wektu ing Yerusalem, bebarengan karo para Rasul liyané, nanging banjur, miturut tradisi, piyambakipun mangkat menyang tanah kelairané, Antiokia, ing ngendi wis ana akèh wong Kristen. Ing dalan menyang kana, piyambakipun lumampah ngliwati kutha Sebaste[7182] nalika nyebarake Injil, ing ngendi disimpen relik suci Yohanes Pembaptis sing ora rusak. Nalika piyambakipun arep ninggalake Sebaste, Santo Lukas kepengin nggawa relik kasebut menyang tanah kelairané, nanging umat Kristen lokal, sing kanthi semangat ngurmati Pembaptis mau, ora ngidini Lukas nggawa relik suci kasebut. Lajeng Santo Lukas njupuk saka kono tangan tengen sing naté dadi sandhungan sirahé Kristus nalika nampa baptisan saka Yohanes. Kanthi bandha sing ora ternilai iki, Santo Lukas tekan ing tanah kelairané, sing marakaké kabungahan gedhé tumrap umat Kristen ing Antiokia. Dheweke mung lunga saka kono nalika dadi kanca lan kanca sekerja Santo Paulus Sang Rasul, sing miturut sawetara panulis kuna malah dadi seduluré. Nanging, iki kelakon nalika lelampahan apostolik kapindho Santo Paulus[7183] . Ing wektu kuwi, Santo Lukas, bebarengan karo Rasul Paulus, mangkat kanggo mbedaraké Injil ing Yunani lan ditinggalaké déning Paulus kanggo ngadegaké lan ngatur Gréja ing kutha Filipi, Makedonia; wiwit wektu kuwi, pirang-pirang taun Santo Lukas makarya nyebarake agama Kristen ing Makedonia[7184] .

[7181] Wong Yahudi kuna ora lungguh, nanging nglempeng ing meja

[7182] Sebaste – kutha krajan Samaria.

[7183] Perjalanan apostolik iki lumaku saka taun 52 nganti 55 Masehi.

[7184] Kisah Para Rasul 20:6. – Makedonia dumunung ing lor Yunani, antaraning Illyria, Trakia, Segara Aegea, lan Gunung Haemus utawa Balkan. Sawetara wektu, wilayah iki dadi nagara merdika sing misuwur banget ing jaman Raja Alexander Agung; nanging ambruk kanthi cepet kaya nalika munggah. Ing jaman para rasul, Makedonia kalebu bagéan Kakaisaran Romawi. Saiki ana ing sangisoré pamaréntahan Turki. – Filipi – sawijining kutha tapel wates Makedonia, dijenengi mangkono minangka pakurmatan marang raja Makedonia Filipus, sing mbangun lan nguwatké pertahanané.

Nalika Rasul Paulus, ing pungkasan lelampahan apostolik kaping telu, mampir maneh ing Filipi, Lukas, miturut panyuwuné lan pilihan kabèh wong pracaya, lunga menyang Korintus kanggo nglumpukaké sedekah kanggo kabecikan wong Kristen mlarat ing Palestina[7185] . Sawisé nglumpukaké sedekah, Santo Lukas mangkat menyang Palestina bareng Rasul Paulus, mampir ing dalan kanggo ngunjungi gréja-gréja sing dumunung ing pulo-pulo Kapulauan, ing pesisir Asia Cilik, ing Fenisia lan ing Yudea. Nalika Rasul Paulus dipenjara ing kutha Kaisarea ing Palestina, Santo Lukas tetep ana ing sisihé. Dhèwèké ora ninggalaké sisihé Rasul Paulus sanajan nalika dhèwèké dikirim menyang Roma kanggo diadili ing ngarepé Kaisar. Bareng karo Rasul Paulus, dhèwèké ngliwati kabèh kasangsaran ing pelayaran segara, malah ngadhepi bebaya kelangan nyawa[7186] .

Sawisé tekan Roma, Santo Lukas uga tetep ana ing sacedhaké Rasul Paulus lan, bebarengan karo Markus, Aristarkus, lan sawatara kanca Rasul Paulus liyané, padha nginjili Kristus ing kutha krajan donya kuna iki[7187] . Ing Roma, Santo Lukas nulis Injilé lan Kitab Karya Para Rasul[7188] . Ing Injil, dhèwèké nggambaraké urip ing donya Gusti kita Yesus Kristus ora mung adhedhasar apa sing wis dideleng lan dirungokaké déwéké, nanging uga nganggep kabèh sing wis diwarisaké déning *'wong-wong sing wiwit wiwitan dadi saksi mata lan pelayan* Sabda'[7189] . Rasul Suci Paulus nuntun dhèwèké ing karya iki lan sabanjuré nyetujoni Injil sing ditulis déning Santo Lukas. Kajaba iku, Kitab Karya Para Rasul ditulis, miturut tradisi gréja, miturut panyuwunané Rasul Paulus[7190] .

Sawisé rong taun dipenjara nganggo borgol Romawi, Rasul Paulus dibebasake lan sawisé ninggalake Roma, piyambakipun ngunjungi sawatara gréja sing biyèn wis diadegaké. Santo Lukas uga mèlu ing lelampahan iki. Ora suwé, Kaisar Nero ngetokaké panganiayaan sengit marang umat Kristen ing Roma. Ing wektu iki, Rasul Paulus teka maneh ing Roma, supaya lumantar tembung lan tuladhané dhèwèké bisa nyemangati lan nyengkuyung Gréja sing dianiaya lan, yèn Gusti kersa, mèlu nampa mahkota martir bareng para pracaya. Dhèwèké dicekel déning wong-wong pagan lan diiket ing belenggu. Santa Lukas tetep setya marang gurune nalika semana, lan piyambakipun siji-sijine kanca rasul sing ana ing sacedhake nalika wektu kang sanget angel nganti rasul nyebutake awake piyambak kados kurban sing arep disembelih.

'Aku iki wis kados-kados bakal dituangake minangka kurban,' tulis Rasul Paulus marang muridé Timotius, 'lan wayahe aku lunga wis teka: upayakna teka marang aku enggal. Amarga Demas wis ninggalaké aku, amarga dhèwèké tresna marang donya saiki, lan wis lunga menyang Tesalonika; Crescens menyang Galatia; Titus menyang Dalmatia.' Mung Lukas sing ana karo aku[7191] .

[7185] 'Kita wis ngutus karo dhèwèké sedulur kita (Rasul Titus), sing dipuji kabèh gréja amarga pakaryané ing Injil, lan sing dipilih déning gréja-gréja kanggo ngancani kita ing pakaryan kabecikan iki, sing kita lakoni kanggo kamulyané Gusti piyambak lan manut semangatmu' (2 Kor. 8:18–19). Para komentator kuna mangertèni istilah 'sedulur' iku nyebutaké Rasul Lukas. Santo Yohanes Krisostom ndeleng pratandha pangconsagrationé Santo Lukas dadi uskup (disingkrat ing tembung) ing basa Yunani – 'chirotonifis'.

[7186] Kasangsaran lelampahan dawa iki diterangake dening Santo Lukas Sang Rasul ing bab 27 lan 28 Kitab Kisah Para Rasul.

[7187] Iki cetha katon saka surat-suraté Rasul Paulus marang wong Kolose lan marang Filemon, sing ditulis nalika semana.

[7188] Miturut sambungan sing raket antarane Injil iki lan Kitab Karya Para Rasul (Lukas 1:1–4; Kisah Para Rasul 1:1), sing ditulis sawisé Injil lan muncul ing Roma watara taun 63, kudu diakoni yèn wektu sing kliwat antarané nulis loro buku kuwi ora suwé, lan yèn Injil uga muncul ing Roma watara taun 61 utawa 62. Iki uga dikonfirmasi déning colophon sing ditemokaké ing sawatara manuskrip. – Santo Lukas nulis Injil lan Kitab Karya Para Rasul kanggo sawijining Theophilus sing 'terhormat' (Lukas 1:3; Kisah Para Rasul 1:1). Tradisi kuna nyritakaké ana sawijining wong Kristen pinunjul – Teofilus saka Antiokia – sing dianggep minangka wong sing dituju déning Santo Lukas nalika nulis Injil lan Kitab Para Rasul.

[7189] Lukas 1:2. – 'Dibandhingake karo panulis Injil liyane, St Lukas misuwur, kaya sing diomongake St John Chrysostom, amarga luwih nyakup kabeh kedadeyan ing Prajanjian Anyar kanthi nyritakake wiwit lairé St Yohanes Pembaptis, sing mung dhèwèké sing nyritakake. Mangkono uga, prastawa pungkasan saka Injil – Pangunggahané Gusti Yesus Kristus menyang swarga – sing ora kasebut babar pisan déning Matius lan Yohanes, lan mung kasebut sak cekak déning Markus, diceritakaké kanthi rinci mung déning Santo Lukas. – Injil Suci miturut Lukas, manut paugeran Gréja Ortodoks – kejaba ing kahanan kang arang – diwaca ing Liturgi saben dina wiwit minggu kaping 17 nganti minggu kaping 29 sawisé Pentakosta; saka minggu kaping 29 nganti Minggu Pra-Puasa, Injil iki mung diwaca saben dina Setu lan Minggu, lan saben dina Senin, Selasa, lan Kemis ing Minggu Pra-Puasa.

[7190] Ing Kitab Karya Para Rasul, Lukas nerangake kanthi rinci rawuhe Roh Suci marang para Rasul lan pakaryané, sing dilakoni sawisé munggahé Gusti kanggo nyebarake lan nguwataké iman Kristen ing Yudéa lan pérangan donya liyané. 'Luwih saka kabeh, St Lukas,' kaya sing diandharake St Yohanes Krisostomus, 'kene nerangake tumindak St Paulus Sang Rasul, sing dadi murid kesayangan lan kanca kerja paling cedhak.'

[7191] 2 Tim. 4:6, 10. – Mbok menawa Santo Lukas, ing jaman biyen lan saiki, nggunakake katrampilan medisé kanggo ngurangi lara rasul—wong sing dipenjara sing, miturut tradisi gerejawi, nandhang sirah pusing lan lara fisik liyane—lan amarga iku diparingi gelar *'dokter sing dikasihi*'.

Besar kemungkinan Lukas nyekseni pangorbanan rasul Paulus ing Roma. Sawisé seda Rasul Paulus, Santo Lukas, miturut tradisi gréja, nginjili Injil Kristus ing Italia, Dalmatia, Gallia, lan utamané ing Makedonia – ing ngendi dhèwèké wis makarya pirang-pirang taun – uga ing Achaea, sing jejere Makedonia[7192] .

Sanajan wis tuwa banget, Rasul Lukas tetep nindakake lelungan menyang Mesir sing adoh lan ngalami akèh kasangsaran lan sedhih ing kana kanggo kamulyaning asmané Gusti Yesus. Dhèwèké teka ing Mesir sawisé dhisik ngliwati kabèh Libya[7193] , lan ing Mesir – ing Thebaid – dhèwèké ngowahi akèh wong dadi pracaya marang Kristus. Ing kutha Alexandria, dhèwèké ngangkat Avilius dadi uskup kanggo nggantèkaké Annianus, sing wis diangkat déning Injilist Markus lan wis ngladèni suwéné 22 taun. Nalika bali menyang Yunani, dhèwèké manèh ngadegaké gréja ing kono – utamané ing wewengkon Boeotia[7194] – ngangkat imam lan diakon, lan marasaké wong-wong sing nandhang lara jasmani lan rohani. Kaya kancane lan gurune, Rasul Paulus, Santo Lukas *'wis nglawan perang sing becik, wis ngrampungake lomba, lan wis njaga iman*'. Dheweke seda ing umur 84 taun ing Achaea, seda dadi martir; khususé, dheweke digantung—amarga ora ana salib—ing wit zaitun[7195] . Awaké sing kinurmatan dikubur ing Thebes – kutha krajan Boeotia – ing ngendi relik sucié, sing wis nindakake akèh panyembuhan, tetep ana nganti separo kapindho abad kaping papat, sawisé kuwi dipindhahaké menyang kutha krajan Kakaisaran Wétan – Konstantinopel.

Panggonan relik Santo Lukas Sang Rasul dadi kondhang ing abad kapapat liwat panyembuhan sing kelakon ing kana. Akèh panyembuhan kelakon ing kana tumrap wong-wong sing nandhang lara mripat[7196] . Kaisar Constantius, putrané Constantine Agung, Sing Sajajar karo Para Rasul, sawisé krungu saka sawijining uskup saka Achaea yèn awaké Santo Lukas manggon ing Thebes, ngutus Artemius, gubernur Mesir, kanggo mindhah relik Santo Lukas menyang ibukutha; lan Artemius nindakake pindahan iki kanthi upacara sing agung[7197] .

Nalika ngalihake relik suci Lukas saka pesisir menyang gereja, ana mujijat. Ana sawijining eunuk sing jenenge Anatolius (salah siji pangabdi kamar turu kraton) nandhang lara sing ora bisa mari. Dhèwèké wis ngentèkaké akèh dhuwit kanggo dhokter, nanging ora mari; lan saiki, kanthi pracaya marang kakuwatan mujijat saka relik suci Rasul Lukas, dhèwèké wiwit ndedonga marang sang wali supaya mari. Nalika kuwi, dhèwèké nyedhak marang relik suci lan kanthi kabèh kekuwatan sing diduwèni, dhèwèké mbantu nggawa. Lan apa sing kelakon? Larané langsung mari sawisé dhèwèké mlaku sawetara langkah. Sawisé kuwi, dhèwèké kanthi bungah nggawa relikwi suci mau menyang Gréja Para Rasul Suci, ing ngendi relikwi Santo Lukas disimpen ing sangisoring mezbah, bebarengan karo relikwi Santo Andreas lan Santo Timotius, para rasul. Ing kéné, relikwi suci mau dadi sumber mujijat lan dipunurmati kanthi pangibadah sing istiméwa déning umat Kristen Ortodoks.

Para panulis gerejawi kuna nyritakake manawa Santo Lukas, minangka wujud panggenapan pangajab suci umat Kristen wiwitan, minangka wong kapisan sing nglukis gambar Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci sing nyekel Sang Bayi Langgeng ing pangkuan, Gusti kita Yesus Kristus, ing pangkuané; lan sawisé kuwi dhèwèké nglukis loro ikon liya saka Sang Putri Allah Paling Suci lan nyerahaké marang Sang Putri Allah kanggo dipunparingi persetujuan. Dhèwèké, sawisé mriksa ikon-ikon mau, ngendika:

Mugi sih-rahmaté Panjenengané kang lair saka Kula lan welas asih Kula ana ing ikon-ikon iki[7198] .

[7192] Dalmatia – pérangan kidul provinsi Illyria, kang watesé karo Pannonia ing lor lan Italia lan Segara Adriatik ing kulon. – Gaul kalebu tanah-tanah sing dumunung ing antarané samodra, Pegunungan Pirene, Segara Tengah, Pegunungan Alpen lan Kali Rhine. Achaea – sawijining wewengkon ing kidul Yunani, ngreksa bagéan lor semenanjung Morea.

[7193] Libya – sawijining provinsi ing Afrika Lor. Ana pirang-pirang koloni Yunani ing kana (sanajan kadhangkala wong Yunani nyebut sakabehe Afrika minangka Libya).

[7194] Boeotia – sawijining wewengkon ing Yunani Tengah.

[7195] Kaya sing disekseni dening Santo Gregorius Teologos ing khotbah kapisané babagan Kaisar Julianus.

[7196] Kaya kanggo mengeti kaprigelan medisé Rasul Lukas, Gusti ngutus udan 'kallourion'—yaiku salep obat kanggo panyakit mripat—ing panggonan kuburé rasul suci.

[7197] Gereja ngéling-eling pangalihan relik Santo Lukas tanggal 22 April.

[7198] Gereja Ortodoks, nalika ngurmati ikon-ikon suci Sang Ibune Gusti, ngundang Panjenengané kaya ngene ing kidung-kidungé: 'Marang ikon Panjenengan sing pisanan digambar, pangandhar rahasia Injil, lan marang Panjenengan; dibawa ing ngarsané Sang Ratu, mugi Panjenengané nampi Panjenengan, lan paring kekuwatan marang sapa waé sing ngurmati Panjenengan sarta nylametaké, lan mugi Panjenengan remen, awit tansah welas asih, mitra karya ing kaslametan kita." (Stichera saka layanan kanggo Ikon Kazan Sang Ibu Gusti,

Santa Lukas uga nglukis ing papan gambar para rasul utama sing suci, Petrus lan Paulus, lan kanthi mangkono ngedegake dhasar kanggo pakaryan sing becik lan mulya – nglukis ikon-ikon suci kanggo kamulyaning Gusti Allah, Ibuné Gusti Allah, lan kabèh para Wali, kanggo pangrasukan gréja-gréja suci, lan kanggo kaslametan para pracaya sing kanthi taat ngurmati ikon-ikon suci mau. Amin.

Troparion, Nada 5:

Lukas Sang Penginjil, naratoring Karya Para Rasul lan kronikawan padhanging Injil Kristus, kang dimulyakaké déning Gréja Kristus, ayo padha muji Rasul suci mau nganggo kidung suci, awit dhèwèké iku tabib kang marasaké lara manungsa, lara daging, lan tatu jiwa, lan kang tansah ndedonga tanpa kendhat kanggo nyawaning kita.

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji Lukas sing Ilahi, panginjil kesalehan sejati, pambicara misteri kang ora bisa diungkapake, lan lintangé Gréja: amarga Sabda milih dhèwèké bebarengan karo Paulus, guru wicaksana basa-basa, sing ngerti manah.

Uripé Julian sing Kinurmatan.

Dipepering ing tanggal 18 Oktober

Sing Mulya Julian lair saka wong tuwa sing andhap asor lan mlarat. Nalika isih enom, dhèwèké ora nate nampa pendhidhikan formal, nanging éntuk kawruh sejati bab iman Kristen ora mung saka tembung, nanging saka tumindak.

Nalika wis diwasa, Julian mundur saka donya lan manggon ing guwa ing Gurun Parthia[7199] . Ing kana dhèwèké ngupaya, sak kuwasaé, kanggo nahan kabèh hawa donya lan ngluwihi kabèh sing fana lan sing ora langgeng; kanggo kuwi, dhèwèké mung mangan roti, uyah, lan banyu sapisan saben minggu. Panglipur lan pangopenan rohanié asalé saka mazmur nabi suci lan Raja Daud, uga saka meditasi terus-terusan lan pacelathon pangibadah karo Gusti Allah.

Kaya lentera sing dipasang ing pucuk gunung ora bisa didhelikake, mangkono uga urip sing saleh saka sang wali ora bisa disumputake saka wong liya. Kabar babagan sang wali sing tapa nendra iku ora suwe tekan kuping wong akeh, lan ora suwé akèh wong padha nglumpuk ing sacedhake Julian, kepéngin nglakoni urip miturut pandhuané lan niru tuladhané. Sawisé njaluk idin marang bapa suci, padha manggon ing sacedhak guwané nganggo tenda sing digawe dhéwé, lan miwiti nglakoni tapa brata ing sangisoré pandhuan guru sing wicaksana.

Santa Yulianus ora urip suwe karo wong-wong sing teka marang dhèwèké. Amarga kepéngin nglakoni urip sepi lan pandonga kanthi sampurna, dhèwèké ninggalaké komunitas mau lan mlebu jero ara-ara samun watara 50 versta, ing kono dhèwèké miwiti urip nyendiri banget, lan mung kadang-kadang bali menyang komunitas sing wis ditinggalaké kanggo maringi piwulangé.

Ing sawijining dina, nalika sang wali wis maringi piwulang marang para sedulur lan arep mangkat menyang ara-ara samun, ana sawijining priya enom sing jenenge Asterius—sing gedhe ing kemewahan nanging duwé semangat kesalehan sing ngluwihi kekuwatane dhéwé—nyuwun banget supaya digawa bebarengan. Wiwitané, Julian nyoba nyegah pemuda iku supaya ora nindakake lelampahan abot menyang ara-ara samun, ing kono malah ora ana banyu; nanging, amarga kapéncut karo kersané, dhèwèké manut panyuwunané lan nggawa dhèwèké bebarengan. Asterius kanthi bungah ngetutaké sang tuwa; nanging sawisé telung dina dhèwèké dadi ringkih lan wiwit goyah. Pungkasané, amarga kesel banget, dhèwèké wiwit nyuwun marang sang wiku supaya

---

22 Oktober). – Ing Moskow, ing Katedral Dormisi, disimpen Ikon Bunda Allah (Vladimir), sing miturut tradisi gereja uga digambar dening Santo Lukas.

[7199] Gurun iki ngentang saka tanah Parthia nganti pinggir Kali Efrat.

welas asih lan ngurangi kasangsarané. Sang wiku maringi idin supaya dhèwèké bali, nanging Asterius wis kesel tenan nganti ora bisa mlaku manèh; malah, dhèwèké ora ngerti carané bali menyang guwa. Banjur wongé Gusti, kèluh déning sangsara kancané lan ngrasakaké welas asih marang kelemahané, nyandhak lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti kanggo kaslametan pemuda mau nganti luhé malah mbasahi lemah. Donga sang wali iku kaparingi wangsulan; tetes-tetes luhé sing tiba ing lemah ngetokaké mata air saka jeroné bumi.

Nalika nyritakaké babagan kabecikan agung ing pandonga Julian, ora kena lali nyebutaké alusing atiné, kaya sing kabuktèkaké déning kedadeyan ing ngisor iki. Ing sawijining wektu, Asterius, murid St. Julian sing wis kasebut mau—sing wis dadi askétis lan pituduh kanggo wong liya, lan asring sowan marang gurune sing dikasihi—nggawa karung gedhé isi ara ing pundhaké minangka peparing kanggo gurune, minangka pratandha pangabdiané; dhèwèké nggawa beban abot iki sajrone lelungan pitung dina. Kanthi isin lan kuciwa amarga wong liya wis ngupaya sakabehe kanggo dheweke, Julian ora kepengin nguntungake saka gaweyané lan nolak nampa sesajen mau. Nalika Asterius miwiti njamin marang sang tuwa yèn dhèwèké ora bakal nyopot beban saka pundhaké nganti sang tuwa sarujuk nampa sesuguhan kuwi, sang tuwa—sanadyan dhèwèké ora kepéngin nampa panganan sing dipikolehi saka gaweyané wong liya—nampa pitulungan iki sawisé ndeleng kekarepané Asterius sing tulus kanggo ngladèni dhèwèké.

"Aku bakal nepaki panyuwunanmu," pangandikane sang wali, "nanging dhisik lebokna beban iki sakcepete."

Nalika perang Kaisar Julian si Apostat karo wong Persia, akèh wong pracaya, amarga padha ngerti sang resi minangka abdi setya Gusti Allah, nyuwun dhèwèké supaya ndedonga supaya mungsuhé wong Kristen iku ambruk. Sang resi ndedonga sepuluh dina supaya dibebasaké saka sang penyiksa ala lan pungkasane krungu swara:

'Kewan najis lan hina iku wis musna.'

Sawisé rampung pandonga, Sang Pendeta bali kanthi kabungahan marang para sedulur. Nalika padha takon sebab kabungahané, Julian mangsuli:

'Sedulur, iki wektu tentrem lan kabungahan: wong jahat iku wis ora ana maneh; sing mbrontak marang Gusti wis nampa kekalahan sing pantes saka Panjenengané sing nguber. Mula saka iku aku bungah, amarga weruh yèn gréja-gréja sing dianiaya kuwi saiki menang, lan wong murtad kuwi ora nampa pitulungan apa-apa saka setan-setan sing disembahé[7200] .'

Santa Julian ngupaya banget kanggo nglawan bidah Arian sing nyebar ing wektu kuwi. Kanggo kuwi, dhèwèké—sing tresna marang ara-ara sepi—ninggalaké panggonané supaya ora meneng bab kabeneran.

Para Arian, kanggo nyebar doktrin palsu, nyebar kabar ing Antiokia manawa Santo Julian manut marang dogma sing diwartakake. Banjur Akakios lan Asterios, murid sang wali, sing digerakake dening para wong saleh Flavian lan Diodorus, mangkat menyang Julian supaya dhèwèké bisa nulungi umat Ortodoks sing lagi binasa amarga tipuan. Sawisé tekan ing ngarsané sang wali, padha nyritakaké apa sing dialami umat Kristen ing tangan para Arian[7201] . Krungu kabar iki, sang wali langsung mangkat menyang Antiokia. Sawisé tekan sawijining désa nalika bengi, piyambakipun mandheg lan ngaso ing omahé sawijining wanita salehah sing nduwèni anak lanang umur pitung taun. Nalika sang wali lagi dhahar bengi, anaké nyelundup metu saka meja tanpa ana sing weruh lan tiba ing sumur. Wadon saleh kuwi, nalika mangertèni kahanan kuwi, ora katon kélangan tentrem lan sawisé mréntah supaya sumur kuwi ditutup, dhèwèké terus nglayani sang wali. Imané pancèn gedhé banget nganti ing ngarsané wong sing doyan kuwi—sing wis misuwur amarga bisa nindakake mujijat—ora ana cilaka sing bisa nyanthol ing omahé. Lan Gusti maringi panjaluké manut imané.

Nalika sadurunge dhahar, sang wali takon babagan bocah iku, ibu rumah tangga mangsuli:

Ana sawijining lara sing nyerang dheweke lan dheweke lagi ngglethak ing kana. Sang wali ngendika supaya bocah iku metu marang dheweke lan nampa berkah. Banjur ibu rumah tangga iku kepeksa nyritakake marang dheweke bab apes sing wis nimpuh marang kulawargane. Wali langsung metu lan mbesuk tutup sumur,

---

[7200] Kematian Julian banjur kelakon ing taun 363.

[7201] Kahanan umat Ortodoks banget parah, utamane amarga tahta kaisar wektu kuwi diduwèni déning Valens Arian (364–378), sing nyoba nyebar Arianisme liwat pirang-pirang langkah represif.

banjur weruh bocah lanang sing keseret-seweret ing banyu, nanging waras-waras; banjur nyodorake tangan lan narik bocah mau metu saka sumur. Nalika padha takon apa sing kelakon, bocah mau mangsuli:

'Aku ora cilaka apa-apa, amarga bapak sepuh suci wis nggawa aku nyebrang banyu, nyegah aku saka klelep.'

Saka kono, sang wiku mangkat menyang Antiokia lan manggon ing guwa sing tau dadi pangayomané Santo Paulus Rasul. Akèh wong padha nglumpuk ing sacedhak guwa kanggo nampa panglipur lan berkah saka sang wiku, nanging dhèwèké, kakehan demam kobong (demam dhuwur), nganti ora sadar. Akhire, piyambak e sadar maneh, ndedonga kanggo awake dhewe – lan sakwise kuwi lara mau langsung sirna. Banjur, nalika metu marang wong-wong sing padha ngenteni, piyambakipun kanthi andhap asor ngendika:

'Yen berkahku ana paedane kanggo kowe, mugi Gusti maringi marang kowe.'

Ing kéné, wong suci sing tapa brata kuwi ora mung marasaké lara jasmani nanging uga marasaké lara rohani lumantar tembungé, lan ora suwé para panuduh iku kabukak lan isin, déné para penganut kabeneran ngrasa tentrem lan kebak kabungahan.

Sawijining dina, piyambakipun nemoni tiyang lara ing pinggir dalan; tiyang mau, sawisé nyentuh pinggir busana piyambakipun, langsung tangi lan mèlu piyambakipun, kados tiyang lumpuh sing mèlu Petrus lan Yohanes (Kisah Para Rasul 3:1–11). Bapa sing mulya ora mung mbalèkaké kasehatan jasmani tiyang lara mau nanging uga nguwatké iman Ortodoksé.

Banjur piyambakipun wangsul menyang padunungan ing ara-ara gersang, lan sawisé manggon ing kono nganti yuswa tuwa, piyambakipun tilar donya kanthi tentrem kaparingi Gusti[7202] .

Nopémber

1 November

19 Oktober (Gaya Lawas)

Peringatan Nabi Suci Yoel

Perayaan tanggal 19 Oktober

Nabi Yoel – salah siji saka rolas nabi cilik – iku putrané Bafuiel[7203] . Miturut tradisi kuna sing kacathet déning Santo Efrem si Suriah, uga déning Epifanius lan Doroteus, Nabi Yoel asalé saka wilayah wetan Kali Yordan[7204] , lan manggon ing kutha Beth-horon utawa Beth-far[7205] .

Bencana gedhé sing nyerang Karajan Yehuda[7206] dadi alesané Nabi Yoël nyampèkaké wahyu nubuaté. Kekeringan suwé lan kawanan belalang sing akèh banget ngrusak tuntas tanah Yehuda. Ing ngadhepi bencana kaya ngono, malah wong-wong sing imané kuwat padha putus asa, apamanèh sing imané ringkih. Mula, nabi Yoel ngajak umat supaya padha bali marang Yehovah[7207] kanthi ndedonga nyuwun pitulungan, amarga *'dinaé Gusti wis cedhak'* (Yoel 2:1). Dina iki bakal dadi dina kacilakan sing nggegirisi. Bencana sing nimpah Yehuda (rayap lan kekeringan) dadi pratandha lan pangeling bab iku. Sadurunge dina iku teka, langit lan bumi bakal digegerake, kabèh benda langit bakal peteng, banjur Yehovah bakal muncul karo pasukane sing ageng. Nanging saiki uga, Joel

---

[7202] Julianus sing kinurmatan seda ing pungkasan abad kaping papat

[7203] Mangkéné nabi Yoel nyebutaké dhéwé (Yoel 1:1).

[7204] Saka suku Gad utawa Reuben.

[7205] Beforon (Bef-Oron) – sawijining kutha ing tapel wates antarane suku Efraim lan suku Benyamin

[7206] Joel nglakoni pelayanan nubuaté ing Karajan Yehuda, lan kabèh kegiatane ana gandhèngané karo 25 taun kapisan pamaréntahan Yoas, yaiku taun 868–843 SM.

[7207] Yehovah (ing basa Slavia: 'Sing Ana') – salah siji saka jenengé Gusti Allah. Iki nuduhaké kaunikan, keabadian, lan ora owah-owahané Dzat Ilahi, lan asring digunakaké ing Kitab Suci kanggo nyebut siji-sijiné Gusti Allah sing sejati.

ngélingake, ana dalan kanggo slamet saka bala gedhe kaya ngono: loro-lorone sing saiki nyiksa kita (rayap lan kekeringan) lan sing bakal teka ing tembe. (Dinaé Gusti). Kita kudu mbalèk marang Yehovah kanthi sakabehing atiné, lan Gusti bakal nylametaké umaté saka bala ageng iki. Mangkono pangandikane nabi, mugi diumumaké puasa umum, lan kabèh wong, tanpa kecualian, padha kumpul ing candhi. Banjur para imam padha mberuwang marang Gusti Allah kanggo kabèh umat: *'Gusti, welasana umat Panjenengan; aja nganti warisan Panjenengan dadi candaan, supaya bangsa-bangsa ora ngenyek; apa sing bakal padha kandha ing antarané bangsa-bangsa: "Piyé déné Gusti Allahé?'"* (Yoel 2:17)

Bangsa Yahudi manut swara nabi lan padha nyuwun pitulungan marang Yehovah, lan Gusti maringi welas asih marang umaté. Liwat cangkemé nabi Yoel, Gusti janji marang umat, minangka wangsulan tumrap tobaté, bakal paring kamakmuran, kamulyan, lan akèh berkah donya. Gusti bakal ngutus udan ing wektu sing pas, lan suket bakal thukul ing padang gembalaan; wit-witan bakal ngasilaké woh sing akèh; papan pangumbul bakal kebak roti, lan papan peres anggur bakal kebak sari anggur. Banjur para putra Israèl bakal mangertèni yèn Yehovah ora bakal ninggalaké umaté lan ora bakal ngidini umaté isin (Yoel 2:19–27).

Kawelasaning Gusti marang bangsa Yahudi sing wis bali marang Panjenengané ora bakal winates mung maringi berkah donya waé, miturut ramalané Yoel: umaté Gusti uga diparingi janji rohani. Nabi iku ndelok ing ngarep jaman sing adoh lan pinaringan berkah saka Sang Mesias. Wektu bakal teka nalika Roh Suci bakal dicurhaké marang kabèh manungsa, tanpa mbedakaké jinis kelamin, umur, utawa status sosial. *'Aku bakal ngucuraké*,' pangandikane Gusti lumantar nabi, *'Rohku marang kabèh manungsa; lan anakmu lanang bakal ngandharake ramalan, anakmu wadon bakal ndelok pangandikane Gusti; para tuwa bakal ngimpi, lan para enom bakal ndeleng pangandikane Gusti.' Lan malah marang para abdi lanang lan abdi wadon Aku bakal ngucurake Rohku ing dina-dina kuwi"*[7208] (Yoel 2:28–29).

Nabi Yoel uga mratelakaké rawuhé pangadilan sakabèhé (*'Dinaé Gusti'*), kang bakal kawiwitan déning prastawa medeni ing langit lan ing bumi, lan mung wong-wong sing nyebut asmané Gusti sing bakal slamet[7209] . Nalika Dina Sang Yehovah rawuh, Sang Yehovah bakal maringi paukuman marang bangsa-bangsa ing Lembah Yohasafat, lan paukuman sing nggegirisi bakal tumeka marang wong-wong mau (Yoel 3:19). Nanging, sanadyan Dina Sang Yehovah bakal dadi dina kang medeni tumrap bangsa-bangsa, ora bakal kaya ngono tumrap Israel. Kanggo Israel, iku bakal dadi dina kaslametan, amarga Yehovah bakal dadi tamèng lan pangreksa. Banjur kabegjan bakal teka marang Israel, lan kabèh mungsuh Israel bakal binasa: *'Yehuda bakal urip langgeng, lan Yerusalem saka generasi nganti generasi.' Aku bakal mbusak getihé sing durung tak mbusak, lan Gusti bakal manggon ing Sion'* (Yoel 3:20–21). Mangkono pesené nabi Yoel rampung kanthi nada panglipur. Israel, sanadyan kabeh bala sing wis nimpuna tanah airé, bakal nemu panglipur lan tentrem ing janji iki. Bisa ngarep-arep yèn Yehovah, sing paling welas asih lan sabar, ora bakal lali marang umaté lan bakal nylametaké wong-wong mau, apa waé bala sing bakal diadhepi.

[7208] Minangka momen sing paling wigati lan pokok ing kasampurnan prakiran iki, Rasul Petrus nunjukaké panurunan Roh Suci marang para rasul ing dina Pentakosta (Kisah Para Rasul 2:14). Nalika wong-wong, ing dina panurunan Roh Suci, krungu para rasul padha ngandika nganggo basa liya, padha takon kanthi gumun: 'Apa tegese iki?' – Rasul Petrus maringi pitutur marang wong-wong sing padha kumpul, nerangake manawa fenomena sing nggumunake iki wis diramalake dening Yoel, lan ngutip kabèh ramalané Yoel tembung demi tembung. Sawisé nuntunake kasampurnané ramalan Yoel, Rasul Petrus nerusaké: (sawisé wong-wong sing ngrungokké padha ngadhep marang para rasul karo pitakon: 'Apa sing kudu kita lakoni, para sedulur lanang?') – *'Nobatna, lan saben saka kowe padha dibaptis ing asmané Gusti Yesus Kristus kanggo pangapura dosa, lan kowe bakal nampa peparingé Roh Suci; awit janji iku kanggo kowe lan anak-anakmu, lan kanggo kabèh sing adoh, sakpira sing bakal diarani Gusti Allah kita'* (tegesé kalebu wong-wong non-Yahudi) (Kisah Para Rasul 2:37–39). Mangkono, kasampurnan ramalan bab pangalembana Roh Suci—yaiku, pangalembana sing akèh saka karunyané—diwiwiti ing dina Pentakosta Kristen sing kapisan lan bakal terus lumaku nganti pungkasaning jaman, nganti cacahé wong-wong non-Yahudi wis kebak mlebu ing Karajané Kristus (*'kebaké wong-wong non-Yahudi'* – Rum. 11:25). – Bab 2 saka Kitab Nabi Yoel diwaca ing gréja minangka paremia ing dina Pentakosta.

[7209] *'Sapa waé sing nelukaké asmané Gusti bakal slamet'* (Yoel 2:32). Rasul Paulus ngetrapaké tembung-tembung nabi Yoel iki marang wong-wong non-Yahudi. 'Ing kéné (ya iku ing Kristen),' pangandikane, 'ora ana bedane antarane wong Yahudi lan wong non-Yahudi, amarga ana siji Gusti ing ndhuwur kabèh, kang sugih tumrap kabèh sing nyuwun marang Panjenengané; amarga saben wong sing nyuwun marang asmané Gusti bakal slamet' (Roma 10:12–13).

Troparion kanggo Joel:

Ya Nabi Yoel, sing wis nyawang rawuhe Gusti ing daging lan curahan Roh Suci, lan mratelakake paukuman sing bakal teka: nylametna wong-wong sing ngajeni panjenengan saka kabèh sedhih lumantar pandonga panjenengan.

Kematiran sang martir suci Uar lan pitung guru Kristen sing bareng karo dheweke, lan pangeling-eling marang Cleopatra sing berkah lan putrane Yohanes

Peringatan tanggal 19 Oktober

Sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi Maximian sing ora pracaya marang Gusti, ing kutha krajan Mesir, Ing Alexandria, ana prajurit jenenge Uar, sing sacara rahasia ngabdi marang Sang Raja Swarga: amarga wedi marang para penyembah berhala sing ora ajiné paugeran , dhèwèké nyumputaké imané marang Gusti Allah sejati sawatara wektu, nanging sakbanjuré mbukak marang donya kabèh nalika, demi Kristus, dhèwèké *'dadi tontonan kanggo para malaikat lan manungsa'* (1 Kor. 4:9)[7210] .

Ing wektu kuwi, Maximian miwiti panganiayaan marang wong Kristen lan ngetokake prentah ing saindenging tanah sing dadi pamaréntahané, mréntahaké supaya kabèh wong Kristen sing nolak nyembah marang déwa dipatèni. Putusan iki uga tekan tanah Mesir, lan ing kana getih wong Kristen wiwit ditumpahkan tanpa welas asih, amarga kabèh sing nyembah Sang Pencipta tinimbang makhluk-makhluk sing diciptakaké padha kena manéka werna panyiksaan.

Ing wektu kuwi, Uar kerep sowan menyang penjara ing wayah bengi ing ngendi para wong pracaya ditahan amarga ngakoni Kristus; lan sawisé mbayar para penjaga nganggo emas supaya bisa mlebu, dhèwèké bakal nyium belenggu para martir suci, ngumbah getihé, ngiket tatu-atuné, nggawa panganan, lan nyuwun supaya padha dadi perantara kanggo dhèwèké marang Gusti.

[7211]Ing sawijining wektu, pitung martir Kristen sing wis ndhelik ing ara-ara samun ditangkep lan digawa ngadhepi gubernur Mesir. Gubernur, sawisé nanyakake lan mangertèni yèn padha tetep ajeg ing pracayané, nyiksa kanthi kejem lan banjur diiket lan dibuwang menyang penjara. Nalika Uar krungu bab iki, kaya biasané, piyambaké buru-buru ing wayah wengi menyang penjara panggonan para wali dibuwang, lan sawisé mènèhi emas marang para penjaga, piyambaké mlebu kanggo ndeleng para wali. Sawisé mbukak ikatan ing tangané lan mbebasaké sikilé saka sangkèk[7212] , dhèwèké nyuguhaké panganan lan nyuwun supaya padha mangan, amarga wis wolung dina padha ora mangan apa-apa. Ing wektu sing padha, dhèwèké nyuwun ing sikilé, nyium lan muji kasangsarané, kandha:

– Begja kowe, para abdi Gusti sing becik lan setya, sing bakal mlebu ing kabungahaning Gustimu, amarga kowe wis tetep ajeg kanggo Panjenengané nganti titik getih (Ibr. 12:4)[7213] . Begja kowe, para askétis sing becik, kanggo sapa mahkota lagi dirajut ing swarga déning tangané Sang Maha Luhur, amarga *'kanthi sabar ayo padha mlayu ing lomba sing wis disiapaké ing ngarep kita'* (Ibrani 12:1), lan sesuk, kaya sing tak yakin, kowe bakal mungkasi sangsara. Begja kowe, para pembawa sangsara Kristus, kang Pamaréntahan Swarga kabuka kanggo kowe, amarga kowe nandhang sangsara bareng Kristus sing wis nandhang sangsara kanggo kita; *'kita nandhang sangsara bareng Panjenengané supaya kita uga dimulyakaké bareng Panjenengané'* (Roma 8:17). Aku nyuwun marang kowe, para abdi suci Gusti, ndedonga kanggo aku marang Sang Kristus, supaya Panjenengané paring welas asih marang aku; amarga aku uga kepéngin nandhang sangsara kanggo Panjenengané, nanging aku ora duwé keteguhan ati kanggo nindakake kuwi: aku wedi marang sangsara sing, miturut sing tak deleng, kowe padha tahan.

[7210] Iku dadi sumber isin – nalika dhèwèké dadi pusat perhatian.

[7211] Yaiku para pertapa sing dikunjungi umat Kristen awam kanggo njaluk pitutur.

[7212] Papan kayu sing ana bolongan kanggo tangan, sikil, malah sirah, sing dipasang ing tahanan ing penjara bawah tanah supaya ora bisa kabur.

[7213] Tegese, padha nyawisake getihé kanggo Kristus.

Para wali mangsuli:

"Sing kinasih, ora ana sing bisa nggayuh kasampurnan nalika isih nyimpen rasa wedi ing atiné; ora ana sing panèn kajaba wis nanem; ora ana sing diparingi mahkota kajaba wis nandhang sangsara. Elinga tembunging Injil: *'Sapa waé sing mbantah Aku ing ngarepé manungsa, Aku uga bakal mbantah dhèwèké ing ngarepé Rama ing swarga'"* (Mat. 10:33); yèn kowé wedi sangsara sing sedhela, kowé ora bakal uwal saka sangsara langgeng; yèn kowé wedi ngakoni Kristus ing bumi, kowé ora bakal kapenuhan pandelengan pasuryané ing swarga. Mula saka iku, sedulur, lumakona bebarengan karo kita ing dalan kamartiran marang Gusti, sing mirsani pakaryan kita; nandhang sangsara bebarengan karo kita, amarga kowe ora bakal enggal nemu paseduluran kaya iki.

Krungu tembung-tembung mau, Uar kebak katresnan marang Gusti Allah lan ngrasa ing sajroning atiné kekuwatan kanggo nahan sakabehing sangsara demi asmané Kristus. Dhèwèké nglampahi sakwengi iku ing penjara bareng para martir suci, ngrungokaké piwulangé kanthi kabungahan.

Esuk teka, para abdi dalem gubernur teka ing penjara kanggo nggawa para martir suci menyang pangadilan; ing kana padha nemoni Uar, sing lungguh ing antarané para tahanan lan ngrungokaké omongané kanthi emosi sing jero. Kaget, padha kandha marang dhèwèké:

'Apa sing kok lakoni ing kene, Uar? Apa kowe waras tenan, nganti gelem kapancing karo dongeng-dongenge wong-wong licik iki? Apa kowe ora wedi, yen ana sing ngandhani gubernur lan para bangsawan bab iki, kowe bakal kelangan ora mung pangkat militermu nanging uga nyawamu?'

Uar mangsuli:

'Sapa ing antaramu sing bakal nglaporake aku marang gubernur? Kowe-kowe kan kanca-kancaku. Lan sanajan kowe-kowe nglaporake aku, aku siap mati kanggo Kristus bareng karo wong-wong Kristen.'

Banjur para abdi meneng lan nggawa enem martir mau; nanging sing kaping pitu, amarga tatué abot, tetep ana ing penjara lan sawisé seda, dhèwèké menyang Kristus, nyerahaké panggonané marang Uar supaya dhèwèké, sing njupuk panggonané, bisa mungkasi kasangsarané.

Nalika para wali sing diiket digawa ing ngarep gubernur, sing lungguh kanthi gagah ing kursi hakim, padha dipaksa nyembah arca-arca; lan amarga padha ora gelem manut, padha dilucuti klambiné lan dipukul tanpa welas asih ing bagéan awaké dhéwé sing wis tatu. Panganiayaan anyar ing tatu lawas nambah sangsara, nanging padha nahan, mung kandha:

'Kita wong Kristen.'

Sawisé kuwi, gubernur, nalika ndelok wong-wong mau, kandha:

'Apa ora pitu wong mau? Saiki mung ana enem; endi sing kapitu?'

Baru wae gubernur ngomong, Santo War, sing wis teka ing kana, kebak semangat ilahi; dheweke ngadeg ing tengah-tengah wong-wong mau lan kandha:

Aku iki sing kapitu; amarga ana siji sing wis ngrampungake lintange – dhèwèké wis ngadhep Kristus, ninggalaké aku dadi ahli warisé sangsara. Mula, apa waé sing dadi utangé marang kowé, aku siap mbayar kanggo dhèwèké; aku kepéngin nandhang sangsara ing panggonané bebarengan karo para martir mulya iki kanggo Kristus, amarga aku wong Kristen.'

Gubernur, sawisé krungu tembung-tembung mau, takon marang wong-wong sing ana ing ngarepé:

– Sapa iki wong iki? Padha mangsuli:

'Prajurit Uar, komandan kompi tombak Chian[7214] .'

Gubernur kaget lan kandha marang Uar:

'Setan apa sing nuntun kowe mlaku menyang pati sing wis mesthi? Amarga kowe bakal kelangan pakurmatan militèr, ora oleh maneh hak-hak istimewa sing dadi hakmu, lan nyawamu bakal kena bebaya gedhe.'

Uar sing pinaringan berkah mangsuli:

Aku luwih milih roti sing mudhun saka swarga lan cawan ilahi saka Getih sing paling mulya saka Gustiku tinimbang pakurmatan lan panghasilanmu; kanggo aku, ora ana sing luwih kinurmatan tinimbang Kristusku. Tanpa Panjenengané, aku ora ngurmati ajining panjenengan, utawa pangkatku, utawa bandha gedhé, utawa malah

[7214] Luwih tepaté (saka basa Yunani): saka kohort Tyanian (sapérangan saka resimen). Tyanis iku kutha ing Mesir. Kohort Romawi dijenengi miturut kutha asalé para warga sing direkrut.

uripku dhéwé. Amarga aku weruh ajining diriku ana ing sangsara kanggo Kristus; kauntunganku ana ing kelangan kabèh kanggo Kristus; lan aku nemokake urip ing seda kanggo Kristus.

Gubernur, kanthi pandelengan nesu marang enem martir, kandha:

'Iki pakaryanmu, kowe para penipu tanpa Gusti. Kowe sing wis ngapusi prajurit kraton iki; kowe wis nggawe dheweke edan nganggo sihirmu. Mula—aku sumpah marang dewa-dewa agungku!—aku bakal mbasmi kowe ing ngarepé, lan aku bakal mbalekake marang kowe isiné ngremehké dewa-dewa kita; kowe ora pantes urip, amarga kowe ngina dewa-dewa kang langgeng lan, liwat pangapusan, meksa wong liya nindakake pakaryan ala iki.

Para wali mangsuli:

'Kita ora ngapusi Uar, nanging nylametake dhèwèké saka pangapusan; kita ora ndadèkaké dhèwèké edan, nanging kosok baliné, kita maringi dhèwèké akal sehat. Gusti Allah piyambak paring dhèwèké kekuwatan lan kawani kanggo nindakake pakaryan iki, supaya bebarengan karo kita, dhèwèké bisa ngalahaké kakuwatanmu lan kakuwatan déwamu, sing sejatiné ora ana apa-apa; sabar sethithik lan kowe bakal weruh kawanié nalika ngabdi marang Kristus, amarga kita wis ngetung dhèwèké kalebu pasukan malaékat. Apa kowe bangga yèn kowe bisa ngrusak kita? Nanging kuwi pancèn sing kita kepéngin: nyawisaké nyawa kita kanggo Gusti Pangerané kabèh manungsa.

Banjur panguwasa kandha:

Aku bakal langsung nyabik-nyabik awakmu yen kowe ora nyembah dewa-dewa Mesir!

Para wali mangsuli:

'Kita nyingkiri dewa-dewa sing ora nggawe langit lan bumi (Yer. 10:11).'

Para Wali Uar, sing kepengin nambah nesu gubernur, kandha marang dheweke:

"*Wong bodho ngucapake omong kosong*," kandha nabi Yesaya (Yesaya 32:6)[7215] . Delengen, awaké padha ngenthel ing ngarepmu – lakoni sak karepmu!

Gubernur mau, nesu banget, mrentahake supaya Uar ditelanjangi lan digantung ing wit kanggo miwiti panyiksaané, déné marang para wali dhèwèké kandha:

'Ayo padha deleng sapa sing bakal menang – kowe, kanthi nahan sangsara, utawa kita, kanthi maringi sangsara marang kowe. Aku sumpah, yen kowe ngalahake kita liwat ketabahanmu, aku bakal mbaleni kapercayaanku marang dewa-dewaku lan pracaya marang Kristusmu.'

Para wali mangsuli:

'Uji kekuwatanmu marang salah siji saka kita: yen kowe bisa ngalahake siji, kowe bisa nduwé pangarep-arep sing padha marang liyané.'

Uar, nanging, sing wis diwiwiti disiksa, kandha marang para martir suci:

'Para Panggembar Kasangsaran Suci! Berkahana aku, abdi panjenengan, supaya aku dianggep pantes nampa nasib panjenengan. Dongaana aku marang Gusti Kristus, supaya Panjenenganipun maringi aku kasabaran, awit Panjenenganipun mangertos sipat kita: roh kita kersa, nanging daging kita ringkih (Matéus 26:41).'

Para wali, ngangkat pandangane menyang langit, ndedonga kanthi khusyuk kanggo dheweke, nalika ing wektu sing padha para abdi mulai nggebuki Uar ing saindenging awaké nganggo tongkat. Nalika Uar nahan gebukan kuwi, gubernur kandha:

'Coba critakna saiki, Uar, apa gunané Kristusmu iku kanggo kowe?'

Uar mangsuli kanthi wani:

'Luwih ageng tinimbang sing kowe entuk saka setanmu.' Ing wektu sing padha, para wali nyengkuyung Uar, padha njerit marang dheweke: 'Ayo semangat, Uar, lan ajeg, amarga Kristus ana ing ngarepmu, nguwatake kowe kanthi gaib.' Uar mangsuli:

'Satemene, aku wis ngrasakake pitulunganing Gustiku, amarga aku nganggep sangsara iki ora ana apa-apane.'

Para penyiksa banjur miwiti ngiris-ngiris awaké nganggo piso lan pengikis wesi; sawisé kuwi, sawisé dipaku sirah mudhun ing wit, padha nyabuti kulit punggungé, nalika padha nggebuk wetengé nganggo tongkat

[7215] Maksudé, mung saka wong bodho sing bisa krungu omongan bodho.

kang akèh simpul nganti pecah lan kabèh ususé tiba ing lemah. Para martir suci, nalika weruh ususé tumpah, padha nangis, lan sang penyiksa, nalika weruh para martir sing nangis, muni banter:

'Saiki kowe wis kalah, saiki kowe wis entek; kowe nangis, wedi marang sangsara. Apa maneh sing kowe butuhake kanggo nyadari yen Kristus ora bisa nylametake kowe saka tangan kita? Sing isih ana kanggo kowe saiki mung nyembah dewa-dewa kita.'

Nanging para wali mangsuli:

'Kowe kéwan, dudu manungsa! Kita ora kalah; malah kita menang lumantar Yesus sing nguwatake kita; lan yen kita nangis, iku dudu amarga wedi penyiksaan, nanging amarga katresnan alamiah marang sedulur kita sing kowe siksa kanthi ora manungsawi; nanging ing atine kita bungah, amarga wis ana mahkota sing wis disiapake kanggo martir sing becik.

Gubernur banjur mrentah supaya wong-wong mau digawa menyang panjara, lan nalika Uar, sing digantung ing wit lan nandhang sangsara, weruh para wali digawa nganggo rantai menyang panjara, dhèwèké muni:

'Para guruku! Mugi panjenengan ndedonga pungkasan marang Kristus kanggo aku, awit aku saiki wis pisah saka badan iki; lan aku matur nuwun amarga panjenengan wis nuntun aku menyang gesang langgeng.'

Sawisé nglakoni panyiksaan watara limang jam, Santo Uar nyerahaké nyawane sing mulya lan suci marang Gusti[7216] . Para penyiksa, nanging mikir yèn dhèwèké isih urip, padha nggebuki lan nyiksa awaké sing wis adhem; banjur, nalika padha nyadari yèn dhèwèké wis seda, padha nurunaké saka wit lan, miturut dhawuh para penyiksa, padha nyeret metu saka kutha lan mbuwang dhèwèké marang asu ing panggonan sing dibuwangé bangkè kéwan.

Sawijining janda saleh sing jenenge Cleopatra, wong asli Palestina – bojone biyen dadi komandan militer ing Mesir, lan dheweke duwe putra sing isih cilik jenenge Yohanes – nyekseni sangsara Uar kanthi sedhih saka adoh. Nalika awak sang wali wis dibuwang metu saka kutha, dheweke ngajak sawetara budake ing wengi iku lan kanthi rahasia nggawa awak Sang Wali War sing wis nandhang sangsara; sawisé digawa menyang omahé, dheweke nggali kuburan kanggo dheweke ing kamar turune, ing ngarep ambené, lan ngubur dheweke ing kana.

Esuké, gubernur nggawa martir-martir liyané metu saka penjara lan sawisé nyiksa kanthi suwé, dipenggal sirahé nganggo pedhang lan mayité dibuwang ing njaba kutha tanpa dikubur; mayité mau banjur dikubur ing wengi iku uga déning sawatara pengakuan rahasia iman Kristen. Cleopatra, ing sisihé, terus nyalakaké lilin lan ngobong kemenyan ing ndhuwur peti jenazah Santo War, ngajèni dhèwèké minangka perantara agung lan panyuwun ing ngarsané Gusti Allah.

Sawisé pirang-pirang taun kliwat lan panganiayaan wis surut, Cleopatra kepéngin bali menyang tanah airé lan mikir suwé carané supaya bisa nggawa relik Saint War bareng karo dhèwèké. Akhiré, sawisé nyiapaké hadiah sing larang regané, dhèwèké nyedhak marang gubernur liwat wong tengah karo panyuwunan iki:

'Garwaku iku komandan militer lan seda ing kene nalika ngabdi marang raja; durung kaparingi panguburan, amarga ing tanah manca ora mungkin dikubur miturut tata cara sing pantes kanggo komandan militer wigati; lan aku, sing wis dadi janda ing tanah manca, kepengin bali menyang tanah airku kanggo kumpul karo keluargaku. Mula, panjenengan ingkang mulya, mugi kersa maringi idin dhumateng kula, supados kula saged nggawa sésa badan garwa kula ingkang kinasih punika, lan nglebetaken ing kuburan kanthi pakurmatan ing tanah kelairan kula, ing makam para karuhun, awit kula boten kersa pisah saking piyambakipun sanadyan sampun seda.

Iki sing ditindakake wanita mau, amarga wedi yèn wong Kristen, sawisé padha ngerti yèn dhèwèké nggawa relik martir suci metu saka kutha, bakal nyegah lan njupuk harta karun sing larang regané kuwi. Gubernur, sawisé nampa kado iku, maringi idin supaya dhèwèké nggawa jasad bojone lunga, lan dhèwèké, nggawa reliké Santo War minangka gantiné, nggawa mau—kaya bandha sing larang regané—saka Mesir menyang Palestina lan, ing désané sing dijenengi Edra, sing dumunung cedhak Gunung Tabor, ngubur mau bareng karo karuhuné. Saben dina dhèwèké menyang makam sang wali, nyuguhaké kemenyan lan nyalaké lilin; lan, manut tuladhané, wong Kristen liya ing sacedhaké padha mèlu ngunjungi makam sang wali lan nggawa wong lara, sing lumantar pandonga Sang Uar mari ing makamé. Lan kabar babagan Santo Uar nyebar ing saindenging wilayah sakupenge, lan kabeh wong padha teka menyang kuburane kanthi iman.

[7216] Wafate St Uar kelakon ing taun 307.

Cleopatra, nalika weruh yèn wong Kristen padha kumpul ndedonga ing makam sang wali, mutusaké mbangun gréja kanthi jenengé lan wiwit ngleksanani kaputusané. Ing wektu kuwi, anaké, Yohanes, wis yuswa 17 taun, lan Cleopatra ngupaya supaya anaké éntuk panggonan ing tentara kraton[7217] ; kanthi pitulungan saka sawatara perantara, dhèwèké nyuwun marang raja supaya putrané oleh jabatan terhormat ing tentara; dhèwèké didaftarake dadi prajurit lan nampa lambang pangkaté pas wektu pambangunan gréja kang dipersembahaké kanggo Santo Uar diwiwiti. Banjur Cleopatra kandha:

'Putraku ora bakal ngabdi ing tentara kraton nganti pambangunan omahé Gusti rampung; amarga aku kepéngin dhèwèké ngusung tandu martir suci bareng aku, lan mung sawisé kuwi dhèwèké bakal netepi dhawuhé raja.'

Nalika pambangunan gréja rampung, Kleopatra ngundang para uskup, imam, lan biksu, banjur njupuk relik suci sang martir saka peti mati lan nyelehake ing tandu sing mewah; ing ndhuwur relik mau dipasang sabuk lan busana militer sing bakal dienggo putrané, supaya kabèh mau suci amarga kena relik sang wali. Ing wektu sing padha, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang sang wali supaya dhèwèké dadi pitulungan tumrap putrané, sing wis diparingi berkah déning kabèh uskup lan imam sing padha kumpul. Akèh umat Kristen padha nglumpuk ing kana, lan tandu kang nggawa relik mau digawa mlebu gréja – Cleopatra lan anaké sing nggawa relik mau dhéwé. Sawisé gréja dikonsékrasi, relik sang wali disimpen ing sangisoring altar, ing ngendi Liturgi Ilahi bakal dilaksanakake[7218] . Cleopatra, ing wektu sing padha, sujud ing ngarep relik Wali Perang, ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Aku ndedonga marang kowe, Martir Kristus, nyuwun marang Gusti apa sing nyenengake Panjenengané lan migunani kanggo aku uga kanggo anakku siji-sijiné; aku ora nduwé panyuwunan liya kajaba apa sing dikarepake Gusti piyambak; Panjenengané dhéwé ngerti apa sing becik kanggo kita, lan muga-muga kersané sing becik lan sampurna kelakon marang kita!'

Ing pungkasan Liturgi Ilahi, Cleopatra nyedhiyakake jamuan mewah kanggo kabèh sing padha kumpul, lan dhèwèké dhéwé bebarengan karo putrané ngladèni para tamu. Ing wektu kuwi, nalika lagi ngladèni para tamu, putrané dumadakan lara lan banjur turu ing ambené. Sawisé kabèh tamu padha tangi saka meja, Cleopatra miwiti nelukaké anaké supaya nyicipi sisa panganan, nanging Yohanes ora bisa ngucapaké siji tembung waé, amarga demamé panas banget. Nalika weruh anaké lara, ibuné kandha:

'Aku sumpah marang Gusti, aku ora bakal nglebetake sepotong roti menyang lambengku nganti aku weruh kepiye pungkasan lara anakku!'

Dheweke lungguh ing sacedhake anaké, nindakake apa waé sing bisa kanggo ngademake panas sing nyerang anaké, lan sedhih amarga anak siji-sijiné. Ing tengah wengi bocah iku seda, ninggalaké ibuné ing sedhih sing ora bisa dihibur. Kanthi nangis, ibuné banjur mlayu menyang candhi Saint War lan, nyemplung ing kuburané, njerit:

'Punapa mekaten panjenengan mbales dhumateng kula, wahai waliing Gusti, saking sakabehing sangsara ingkang sampun kula lampahi kanggé panjenengan? Punapa mekaten pitulungan ingkang panjenengan paring dhumateng kula, nalika kula nyingkiri garwaku kanggé panjenengan lan nyandhak sakabehing pangarep-arep kula dhumateng panjenengan? Panjenengan sampun nglilani anak kula ingkang namung siji séda, ngrusak pangarep-arep kula, lan nyopot pepadhanging mripat kula. Sapa sing saiki bakal ngopeni aku ing tuwaku? Sapa sing bakal nutup mripatku nalika aku mati? Sapa sing bakal ngubur awakku? Aku luwih milih mati tinimbang ndeleng anakku mati, kaya kembang sing layu sadurunge wayahe. Balekna anakku, kaya sing ditindakake Elisha marang wanita Sunam (2 Raja 4), utawa gawa aku lunga saka kene saiki uga, amarga uripku dadi beban amarga sedhih sing pait.

Nalika dheweke nangis ing jejere peti mati sang wali, dheweke sawatara wektu ketiduran amarga kesel banget lan sedhih sing jero. Ing ngimpi, Santo Uar muncul ing ngarepe, nyekel tangane putrane; loro-lorone padhang kaya srengenge lan sandhangane luwih putih tinimbang salju; padha nganggo sabuk emas lan mahkota

---

[7217] Ing umur kaya ngono, para pemuda biasane direkrut dadi prajurit.

[7218] Lan sanajan saiki, nalika greja Ortodoks dibangun, adat kuna iki isih dilakoni – yèn mezbah dipasang ing ndhuwur balung para martir.

ing sirah, kaendahané ora bisa diungkapaké. Nalika weruh kuwi, Cleopatra sing pinaringan berkah nyungkur ing sikilé, nanging Santo Uar ngangkat dhèwèké, kandha:

"Wah, ibu, kenapa kowe ngeluh marang aku? Apa aku pancen lali marang kabecikan sing wis kowe paringake marang aku ing Mesir lan sajrone lelampahan? Utawa kowe kira aku ora ngrasakake apa-apa nalika kowe njupuk awakku saka tumpukan sapi mati lan nyelehake aku ing kamarmu? Apa aku ora tansah merhatosi pandongamu lan ndedonga marang Gusti kanggo kowe? Lan sing paling utama, aku nyuwun marang Gusti kanggo sedulurmu, sing bareng kowe ngubur aku ing kuburan, supaya dosa-dosane diapura. Banjur aku nggawa anakmu mlebu ing pangabdian Sang Raja Swarga. Apa ora kowe dhéwé sing nyuwun marang aku ing kéné supaya aku nyuwun marang Gusti Allah kanggo kowe bab sing nyenengake Panjenengané lan migunani kanggo kowe lan anakmu? Mula aku ndedonga marang Gusti Allah ingkang Maha-Gusti, lan Panjenengané, kanthi kabecikaning atiné ingkang ora bisa diungkapaké, kersa maringi supaya anakmu katampi ing pasukan swarga Panjenengané; lan saiki, kados ingkang kowe deleng, anakmu sampun dados salah satunggaling tiyang ingkang ngadeg ing ngarsaning pangastané Gusti Allah. Nanging, yèn panjenengan kersa, tampi dhèwèké lan kirim dhèwèké kanggo ngabdi marang raja donya lan sing sifaté sementara; aku weruh panjenengan ora kersa dhèwèké ngabdi marang Raja Surgawi lan sing langgeng.

Anak lanang sing lungguh ing pangkuan Uar nyekel dheweke lan kandha:

'Ora, Gusti! Aja ngrungokake ibuku—aja ngirim aku bali menyang donya kang kebak ketidakadilan lan macem-macem tumindak tanpa hukum, saka kono aku kaslametake amarga panjenengan; aja nganti aku kapisahake, Bapa, saka paseduluran karo panjenengan lan para wali.'

Banjur, nalika ngadhep ibuné, dhèwèké kandha:

'Napa kowe nangis kaya ngono, ibu? Aku wis kalebu ing pasukan Sang Raja—Kristus—lan aku wis diparingi hak kanggo ngadeg ing ngarsané ing swarga bebarengan karo para Malaikat, nanging saiki ibu nyuwun supaya aku dijupuk metu saka kraton menyang panghinaan.'

Kléopatra sing kabegjan, nalika weruh yèn putrané wis diparingi pangkat malaékat, kandha:

'Bawani aku bareng kowe, supaya aku uga bisa bareng karo kowe.'

Nanging Santo Uar mangsuli:

'Sanajan kowe isih ana ing donya iki, kowe tetep bareng kita; lunga kanthi tentrem, lan mengko, nalika Gusti maringi dhawuh, kita bakal teka njupuk kowe.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, loro-loroné dadi ora katon. Nalika dhèwèké waras pikirané, dhèwèké ngrasakaké kabungahan lan kabegjan sing ora bisa diungkapaké ing atiné lan nyritakaké marang para imam bab panglihatané; bebarengan karo para imam, dhèwèké ngubur Santo War lan anaké kanthi pakurmatan, ora nangis manèh nanging malah bungah ing Gusti. Sawisé kuwi, dhèwèké mènèhi bandha-bandhané marang wong mlarat, déné dhèwèké dhéwé, sawisé nilar donya, manggon ing gréja Santo War, ngabdi marang Gusti awan lan bengi lumantar puasa lan pandonga. Saben minggu ing dina Minggu, nalika dhèwèké lagi ndonga, Santo War katon marang dhèwèké, bebarengan karo anaké, ing padhangé padhange sumunar. Sawisé nglampahi pitung taun ing panglakon tapa brata kaya ngono, Cleopatra sing pinaringan berkah iku séda kanthi nyenengake Gusti. Awaké disandhang ing gréja Santo Uar, sacedhaké awak putrané, Yohanes, déné roh suciné, bebarengan karo Santo Uar lan Yohanes, ngadeg kanthi kabungahan ing ngarsané Gusti Allah ing swarga; marang Panjenengané mugi pinunjul salawas-lawase, amèn.

Troparion kanggo Wara lan pitu guru Kristen sing bareng karo dheweke:

Ing antaraning kumpulan para wali, ya martir sing nandhang sangsara kanthi sah kanggo wong-wong sing nandhang sangsara, sanadyan padha dianiaya kanthi ora adil, kowe wis nampilake kekuwatanmu kanthi kawani priya sejati. Kowe nyemplung langsung ing sangsara kanthi kersamu dhéwé, lan kepengin mati kanggo Kristus; kowe sing nampa pakurmatan kamenangan lumantar sangsaramu, ya Wara, ndedonga supaya nyawa kita bisa slamet.

Kontakion, Nada 4:

Wahai martir Uare, ngetutaké Kristus, sawisé ngombe piala lan diparingi mahkota martir, saiki kowe bungah bebarengan karo para malaikat: ndedonga tanpa kendhat kanggo nyawaning kita.

Peringatan bapa kita sing kinurmatan Yohanes saka Rylsk

Peringatan tanggal 19 Oktober

Bapak kita sing kinurmatan, John saka Ryl, sawijining askétis agung, asalé saka désa Skrina ing Bulgaria, cedhak kutha mulya Sredets[7219] . Panjenengané urip nalika pamaréntahan Peter sing tresna marang Gusti Allah, Tsar Bulgaria, lan ing sangisoré Kakaisar Yunani Constantine Porphyrogenitus[7220] . Sawisé wong tuwané sing saleh seda, Yohanes maringi kabèh harta warisané marang wong mlarat – amarga wiwit enom dhèwèké wis tresna marang Gusti luwih saka apa waé – déné dhèwèké dhéwé njupuk sumpah monastik lan ninggalaké désa asalé, ora nggawa apa-apa kajaba siji busana kulit. Munggah gunung sing dhuwur lan sepi, dhèwèké miwiti urip asketis ing kana, mung urip saka tanduran alas. Sawisé sawatara wektu, amarga godhané setan, para perampok nyerang Yohanes ing sawijining wengi, nggebuk dhèwèké lan ngusir saka kana. Banjur Yohanes ninggalake gunung iku lan lunga menyang Gurun Rylsk[7221] , ing kana dhèwèké nerusaké urip askétis sing ketat; dhèwèké manggon ing bolongan gedhé ing wit, nglampahi wektu kanthi nglakoni puasa lan nangis, lan ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah. Dheweke manggon ing ara-ara gersang suwéné enem puluh taun; ing kana dheweke mung urip saka tanduran, ora tau ndeleng pasuryan manungsa liya, lan mung dikelilingi kéwan galak. Minangka pangajèn marang kasabarané Yohanes, Gusti Allah ndadèkaké kacang polong tuwuh ing panggonan kuwi, lan wong sing pinaringan berkah kuwi mangan kacang polong mau pirang-pirang taun.

Sawijining dina, sawetara penggembala nemokake panggonan ndheliké Yohanes lan nyebarake kabar kasebut ing saindenging tanah[7222] . Akeh wong wiwit teka marang Yohanes lan nggawa wong lara marang dhèwèké, sing liwat pandongane mari. Kondhangé wong suci iku nyebar ing saindenging tanah, lan akèh wong, sing kapengaruh dening urip askétisé Santo Yohanes, kepéngin manggon cedhak karo dhèwèké. Ing guwa jejere, padha mbangun gréja lan netepake biara, sing ing ngendi Sang Mulya Yohanes dadi abbot lan bapa rohani. Minangka panggembala sing becik tumrap kawanané, Yohanes nuntun akèh wong sing ora pracaya marang Gusti lan nindakake mujijat ageng lan kamulyan ing Asmané[7223] .

Sawisé ngancik yuswa tuwa, Yohanes séda kanthi tentrem[7224] , sawisé diparingi kabungahan langgeng ing swarga, lan dikubur déning para muridipun.

Sawisé sawatara wektu, Yohanes muncul marang para muridé, dhèwèké mréntah supaya ngalihké reliké menyang kutha Sredets. Nalika mbukak peti mati, padha weruh awaké Yohanes isih utuh lan ora bosok, mbuwang ambu wangi, lan padha muji Gusti Allah amarga iku. Padha nggawa kanthi pakurmatan menyang kutha Sredets

---

[7219] Sredets – ing jaman kuna, Sardica. Saiki kutha iki diarani Sofia lan dadi ibukota Principality of Bulgaria.

[7220] Peter mrentah Bulgaria saka taun 927 nganti 968 – Constantine VII Porphyrogenitus mrentah Bizantium saka taun 912 nganti 959.

[7221] Jenengé dijupuk saka Kali Rilo, ing distrik Raslog

[7222] Kedadéyané kaya mangkéné: wedhus-wedhus mau, dumadakan keserang rasa wedi, padha mlayu ngoyak arus banter nganti tekan panggonané sawijining pertapa. Para penggembala sing mlayu ngoyak mau padha gumun ndelok pertapa kuwi. 'Kowe kabèh teka kéné lagi luwe: pilihna kacang polongku lan panganana,' kandha pertapa kuwi. Padha mangan lan wareg; mung siji sing nglumpukake akèh polong kanggo cadangan tanpa restu sang pertapa, lan nalika diwenehake marang kanca-kancane ing dalan, ora ana siji polong waé sing kapanggih ing polong sing dicolong kuwi. Padha bali marang wong tuwa sing apikan, kebak rasa nyesel. Sing sepuh mau ngapura lan kandha kanthi mesem: 'Kowe weruh, anakku, woh-wohan iki wis ditakdirake Gusti Allah kanggo panguripan wong-wong ing ara-ara samun.'

[7223] Akeh wong teka marang Sang Mulya Yohanes lan nggawa wong-wong sing lara, sing mari amarga pandonga sang wali. Ana sawijining priya sing wis kaping pirang-pirang taun diduwèni roh najis, nalika ndeleng wong-wong sing arep menyang ara-arane Yohanes, banjur mèlu. Durung tekan siji verst saka Gurun Rylsk, dhèwèké tiba ing lemah lan wiwit njerit: 'Aku ora bisa mlaku luwih adoh: ana geni sing kobong ing awakku.' Kancané, sawisé ngiket wong sing kesurupan kuwi, nggawa dhèwèké marang Bapa Sang Suheng lan nyuwun supaya marasaké dhèwèké. "Anakku," pangandikane, "iki ngluwihi kuwasa kula; kula namung manungsa ringkih kados kowe; namung Gusti Allah ingkang saged nyembuh." Kanca-kancane nyuwun kanthi terus-terusan, lan sang pertapa ndedonga kanggo piyambakipun: dumadakan wong lara mau mari, lan sedaya padha muji Gusti Allah.

[7224] St. Yohanes séda tanggal 18 Agustus 946, nalika yuswa 70 taun.

lan ngubur ing gréja Santo Lukas Penginjil. Sabanjuré, gréja éndah kang dipersembahaké marang Sang Mulya Yohanes dibangun ing panggonan kuwi, lan relik suci panjenengané dipasang ing kono, saka kono mili panyembuhan kang nggumunaké lan mulya.

Sawisé pirang-pirang taun, Raja Hongaria karo tentara gedhé nyerbu wilayah Yunani lan ngrebut dadi pamaréntahané. Nalika tekan kutha Sredets, dhèwèké njupuk relikwarium sing isiné relik sang wali. – amarga dhèwèké wis krungu akèh bab mujijat sang wali – banjur dhèwèké mréntahaké supaya relikwi kuwi digawa kanthi pakurmatan menyang negarané dhéwé lan dipasang ing kutha Esztergom[7225] . Nanging, Uskup Agung Esztergom, sawisé krungu yèn Sang Wali Yohanes saka Rila agung ing ngarsané Gusti Allah lan misuwur amarga mujijat-mujijat ing saindenging jagad, nolak pracaya.

'Kitab-kitab kuna ora nyebutake wong sing bisa nindakake mujijat kaya ngono,' ujare, 'lan dhèwèké nolak lunga kanggo ngajèni sang wali. Banjur, ujug-ujug, ilatè mandheg bisa ngomong. Nalika nyadari yèn sabab bisu iku amarga dhèwèké wis ngina Sang Sing Kinurmatan, uskup agung kuwi langsung mlayu menyang relikwi sang wali, banjur sujud nyembah ing ngarepé lan nyium relikwi suci mau, nyuwun pangapura amarga kaluputane. Wahyu sing nyenengake Gusti, Santo Yohanes, ora suwe banjur ngrungokake pandonga uskup agung mau: dhèwèké langsung mbukak tutuké lan mbalèkaké kamampuané kanggo ngomong kanthi cetha. Sawisé waras, uskup agung mau karo nangis ngakoni kasalahané marang sang wali ing ngarep kabèh wong sing ana, lan muji Gusti Allah sarta ngluhuraké abdi-Nya sing nyenengake Gusti, Santo Yohanes.

Wong suci mau nindakake akèh kaajaiban liya sing mulya ing tanah Hongaria. Kagèt karo kaajaiban Santo Yohanes mau, Raja Hongaria ngias relik wong suci mau nganggo pérak lan emas lan, sawisé nyium relik mau, ngirim bali kanthi pakurmatan gedhé menyang kutha Sredets. Mangkono, sawisé sawatara wektu, Gusti Allah kersa mbalèkaké kamardikan nagara Bulgaria, sing wis kacekel amarga kekerasan wong Yunani, lan kebangkitan kraton Bulgaria iki kelakon ing sangisoré pamaréntahan Tsar John Asen sing tresna marang Kristus. Tsar iki, ing wiwitan pamaréntahané, mbangun maneh lan nguwatké kutha-kutha Bulgaria sing rusak lan nglakoni perang marang tanah-tanah sakupengé, nyawisaké kutha-kutha anyar dadi bagéan karajané. Sawisé tekan kutha Sredets lan ngrebuté, dhèwèké nyumurupi relik Sang Wibawa John saka Rila lan, sawisé krungu bab mujijat sing kelakon lumantar relik mau, dhèwèké ngajèni relik suci mau. Sawisé nyium relik paling kinurmatané, dhèwèké mréntahaké Patriark Basilius lan para rohaniwané supaya njupuk relik suci sing mulya mau lan nggawa kanthi pakurmatan gedhé menyang kutha krajan Bulgaria, Tarnovo; lan miturut dhawuh sang tsar, 300 prajurit pilihan mèlu ing prosesi.

Patriark Basil nyelehake relikwi paling kinurmatan mau ing kereta kuda, lan kabèh padha mangkat kanthi kabungahan, memuji Gusti Allah lan dilindhungi déning pandonga sang wali; ing antarané ana para biksu saka biara sing diadegaké déning Sang Sing Kinurmatan, sing mèlu karo abbaté, Ioannikios. Tsar John-Asen sing taat piyambak mimpin prosesi lan, sawisé cepet-cepet menyang ibukota, dhèwèké mréntah supaya ana gréja lan panggonan kanggo relikwi sang wali disiapaké ing kana.

Nalika Tsar mangertos yèn prosesi sing nggawa relik Sang Mulya wis nyedhak, piyambakipun piyambak metu nyambut ing 'parit'[7226] bebarengan karo bangsawan, panguwasa, lan akèh wong, lan kabèh padha bungah lan seneng[7227] . Nalika ndeleng relik suci, kabèh padha sujud ing ngarepé. Relik Sang Mulya tetep ana ing 'parit' sajrone pitung dina, nganti gréja kasebut dibangun maneh. Lan nalika wis rampung dibangun, relik suci kasebut dipindhah menyang kana lan disimpen kanthi pakurmatan ageng, nalika gréja kasebut dikuduskan. Ing kana, nganti saiki, ana relik suci sing mujudake kaajaiban saka Sang Mulya, dadi sumber panyembuhan sing langgeng: sapa waé sing teka kanthi iman – wong wuta éntuk pandelengan, wong bisu wiwit bisa ngomong, wong lara mari, lan wong sing kesurupan setan waras.

[7225] Esztergom iku sawijining kutha ing Hongaria, ing pinggir tengen Kali Donau, ngadhepi muara Kali Gara. Kutha iki kuna banget lan dadi pringgitané agama Kristen ing Hongaria. Warga kutha iki padha ngugemi Katolik Roma. Uskup Agung Esztergom uga dadi Pangeran-Primat kabèh Hungaria. (Primat iku gelar uskup agung Katolik, sing padha karo gelar patriark ing Wétan.) Sing Mulya dikubur manèh ing gréja suciné ing taun 1097 Masehi.

[7226] Okop – benteng kutha.

[7227] Pemindahan relik Sang Wibawa Yohanes kelakon ing taun 1238. Pemindahan iki diperingati déning Gréja tanggal 19 Oktober.

Troparion kanggo Yohanes saka Rylsk, Nada 1:

Dhasar tobat, tuladha pangapusan, pratandha panglipur, gesangmu iku kasampurnan rohani, padha karo para malaikat, ya Sang Kinurmatan. Tetep ing pandonga, puasa lan luh, Bapa Yohanes, ndedongakna marang Kristus Gusti kita kanggo nyawani kita.

Troparion kanggo balié relik saka Ternovo menyang Biara Rylsk:

Kanthi balié relikmu, biaramu saya sugih; lan gréja sing nampa relik mau padhang sumunar lan kaéndahaké, ngundang para pracaya kanggo ngrayakaké dina rayanmu sing padhang kanthi kabungahan, kandha, 'Mangga, tampi karunia rahmat.'

Kontakion, Nada 8:

Kanggo nyonto uripé para malaikat, ya Sang Kinurmatan, panjenengan ninggalaké kabèh bab donya lan kesusu marang Kristus; lan, dilindhungi déning dhawuh-dhawuhé, panjenengan mbuktekaké dhéwé dadi tiang kang ora goyah nglawan serangan mungsuh.

- Ing dina sing padha, pangorbanan sang pandhita martir suci Zadok, Uskup Persia, lan 128 martir bebarengan karo piyambakipun. Pangeling-elingipun uga diperingati tanggal 20 Februari

2 November

20 Oktober (Gaya Lawas)

Santa Artemius Sang Martir

Dirilèkaké tanggal 20 Oktober

Cathetan kuna nyritakaké yèn Martir Suci Artemius lair saka kulawarga Romawi sing pinunjul, nduwèni pangkat senator, lan ing jaman Kaisar Constantius, dhèwèké ngatur kabèh tanah kagungan kaisar.

Artemius miwiti pangabdiané ing sangisoré Constantine Agung, ing tentara sang prabu sing taat iku. Nalika, bebarengan karo Constantine, piyambakipun nyekseni pratandha mujijat Salib Suci ing langit, piyambakipun dikuatake ing iman Kristen lan dados abdi setya Kaisar Constantine lan keluarganipun[7228] . Sawisé seda Constantine, piyambakipun tetep wonten ing sisih putranipun, Constantius[7229] , minangka kanca paling raket, lan kaisar nyerahkan dhumateng piyambakipun tugas-tugas ingkang paling kinurmatan. Mangkono, nalika Constantius krungu saka sawijining uskup yèn jasad para rasul Kristus, Andreas lan Lukas, dikubur ing Achaea[7230] , dhèwèké maringi tugas marang Artemius kanggo mindhah relik berharga mau menyang Konstantinopel. Artemius, nglakoni dhawuh raja, nggawa relik para rasul suci menyang kutha karajan kanthi pakurmatan ageng, lan amarga iku dhèwèké nampa promosi saka raja sing pancèn pantes: yaiku raja ngangkat dhèwèké dadi Duke lan Augustalian[7231] ing Mesir, lan Artemius manggon ing kana, nyenengaké Gusti Allah.

[7228] Konstantinus ngangkat senjata nglawan mungsuhé sing kuwasa, Maksentius. Dhèwèké ora ngerti sapa sing kudu dipun pandangaké kanggo nyuwun pitulungan, banjur nalika srengéngé surup ing kulon, Konstantinus weruh salib sumunar ing langit kanthi tulisan ing ngisoré: 'Kanthi pratandha iki, menangna'; pasukané uga weruh pratandha iki. Ing wengi iku, ing ngimpi, Kristus piyambak rawuh marang Konstantinus lan dhawuh marang dheweke supaya nggawe panji wujud salib lan nggambarake salib ing tameng lan helm prajurite. Konstantinus nindakake miturut dhawuh mau – lan ora suwe banjur nggebug pasukan Maksentius nganti porak-poranda. Sawise kuwi, dheweke kanthi terang-terangan nyatakake simpati marang agama Kristen.

[7229] Dheweke mrentah wiwit taun 337 nganti 361.

[7230] Provinsi ing Yunani.

[7231] Dux – panglima militer. Augustus – gelar sing padha karo gelar modhèren 'His Highness'.

Nyebarake pakurmatan lan kamulyaning asmané Gusti Yesus Kristus, dhèwèké ngancurake lan ngrusak akèh arca ing Mesir.

Nalika Raja Constantius, putrané Konstantinus Agung, seda, kakuwasan ing saindenging Kakaisaran Romawi dijupuk déning Julianus si murtad sing ora pracaya marang Gusti[7232] , sing sadurungé kanthi rahasia, lan saiki kanthi terang-terangan, wis mbalik saka Gusti kita Yesus Kristus lan miwiti nyembah arca-arca. Dheweke ngetokake prentah ing saindenging tanah karajané, ing wétan lan kulon, mrentahaké supaya candhi-candhi sing nalika pamaréntahan Konstantinus Agung wis dijupuk saka wong-wong pagan déning wong Kristen saiki dibalèkaké marang wong-wong pagan; ing wektu sing padha, dhèwèké mrentahaké supaya arca-arca dipasang manèh ing candhi-candhi mau lan kurban dipersembahaké marang déwa-déwa.

Mangkono, raja sing ora nduwé iman iki mbalèkaké politeisme ing endi-endi, sing wis dibusak nalika jaman Kaisar Konstantinus Agung, lan nindhes umat Kristen kanthi panganiayaan abot, nyiksa lan matèni wong-wong mau, nyolong bandha-bandha lan ngucapaké cacian marang asmané Gusti Yesus Kristus sing suci.

Kanggo ngremehake agama Kristen, Julianus sing ora pracaya marang Gusti njupuk saka relikwi balung nabi suci Elisha lan relikwi Santo Yohanes Pembaptis – kejaba sirah sing kinurmatan lan tangan tengene, sing ana ing Sebaste – lan sawise dicampur karo balung kewan lan balung wong-wong sing ora pracaya marang Gusti, banjur dibakar, lan abune disebar ing udara; Para wong Kristen nglumpukaké abu mau lan balung sing isih katinggalan sawisé kobong lan nyimpené ing panggonan sing kinurmatan.

Banjur dhèwèké ngerti yèn ing kutha Paneada[7233] ana patung Kristus Juruslamet sing diadegaké déning wong wadon sing nandhang pendarahan sing mari sawisé nyentuh pinggir busana Kristus (Matius 9:20). Raja banjur nggulingaké patung mau lan mrentahaké supaya diseret ngliwati alun-alun nganti remuk kabèh; mung sirah patung sing dicolong lan disimpen déning wong Kristen. Ing panggonan patung mau biyèn ana, raja mrentahaké supaya patungé dhéwé diadegaké, nanging patung mau ambruk amarga disambar kilat.

Sawisé nglumpukaké tentara gedhé, Julian sing ora pracaya marang Gusti mutusaké arep perang nglawan wong Persia; lan sajroning kampanye kuwi, nalika tekan Antiochia, dhèwèké nyurung, kaya biasané, panganiayaan marang Gréja Kristus, matèni para pracaya.

Ing wektu kuwi, loro presbiter saka Antiochia, Eugene lan Macarius—wong-wong sing nduwèni kawruh—digawa ngadhep dhèwèké. Julian mbantah suwé karo wong-wong mau babagan déwa-déwa, nyebutaké manéka tulisan saka panulis Yunani pagan kanggo ndhukung gagasan ora takwaé, nanging dhèwèké ora bisa menengaké cangkemé para sepuh sing kebak sabda Gusti; kosok baline, dhèwèké dhéwé malah kaserang déning para wali mau, isin lan kabukten minangka wong sing ora takwa. Amarga ora tahan nampa isiné, Julian mréntahaké supaya para wali dipukul nganggo cambuk tanpa welas asih, sawisé dhisik dilucuti klambiné; Eugene nampa limang atus cambukan, déné Macarius nampa cambukan sing akèh banget nganti ora kaétung.

Nalika para wali iki lagi nandhang sangsara abot, Artemius Agung kebeneran ana ing papan paukuman. Sawise krungu yen Julian wis munggah tahta lan lagi maju nglawan wong Persia—amarga iku dheweke uga diprentah teka ing Antiokia karo kabeh pasukane— – Artemius teka mrana karo pasukane, maringi hormat marang Julian kaya marang raja, nyuguhake peparing, lan ngadeg cedhak raja nalika para pangakune iman suci, Eugene lan Macarius, lagi disiksa. Krungu Julian kang duraka ngina Gusti Yesus Kristus nganggo cangkemé kang najis, Artemius kebak semangat lan nyedhak marang raja, kandha:

'Ngapa, yaiku Sang Prabu, panjenengan nyiksa kanthi kejem tanpa welas asih marang para priya sing ora salah iki, kang wis disucèkaké marang Gusti, lan meksa supaya padha mbalèkaké iman Ortodoks? Wigati yèn panjenengan uga manungsa ringkih; sanadyan Gusti wis ngangkat panjenengan dadi raja, panjenengan isih bisa kena godhaé setan; Kula pitados bilih panyurung utama ingkang jahat punika setan ingkang licik. Kados nalika piyambakipun nyuwun idin dhumateng Gusti Allah kanggé nggodha Ayub lan dipunparingi idin, makatên ugi piyambakipun sampun nyurung panjenengan nglawan kita lan ngajak panjenengan migunakaké tangan panjenengan piyambak kanggé ngrusak gandumipun Kristus lan nanem laloripun. Nanging upayane sia-sia lan kekuwasane ora ana regane; amarga wiwit Gusti rawuh lan salib dipasang, ing ngendi Kristus diunggahake,

---

[7232] Yulianus, keponakan Konstantinus Agung, dadi panguwasa bebarengan karo Konstantius nalika Konstantius isih urip, mréntahaké provinsi-provinsi kulon Kakaisaran Romawi.

[7233] Kutha ing sisih lor Palestina (uga dikenal minangka Caesarea Philippi).

kesombongan para setan ambruk lan kekuwasane remuk. Mula, yaiku Sang Prabu, aja nganti kapancing tipu, lan aja nganiaya umat Kristen sing dilindhungi Gusti Allah mung kanggo nyenengake setan. Elinga, kakuwatan lan daya Kristus ora ana tandhinge lan ora bisa dikalahake.

Krungu iki, Julian nesu banget lan muni banter:

'Sapa iki wong duraka, lan saka ngendi asalé, sing ngomong marang kita kanthi wani lan wani ngina kita ing pasuryan kita?'

Wong-wong sing ana ing ngarepé raja mangsuli:

'Duh Pangeran! Panjenengané iku dux lan Augustalis saka Alexandria.'

"Apa?" pangandikane raja, "apa iki Artemius sing hina sing melu mateni adhiku Gallus[7234] ?"

'Inggih, Paduka Prabu Agung, pancen piyambakipun,' wangsul para ingkang wonten ing ngajengipun.

Kral banjur kandha:

Aku kudu matur nuwun marang dewa-dewa sing langgeng, lan luwih-luwih marang Apollo saka Daphne[7235] , amarga wis nyerahake mungsuh iki ing tanganku, sing teka kéné kanthi kersané dhéwé. Mula, wong sengsara iki kabèh jabatané dicopot; supaya sabuké dicopot[7236] lan supaya dhèwèké langsung diukum; lan sesuk, yèn para déwa kersa, aku bakal maringi paukuman marang dhèwèké amarga matèni adhiku. Aku bakal mbales getih sing ora salah marang dhèwèké lan ngrusak dhèwèké ora mung nganggo siji paukuman, nanging akèh paukuman, amarga dhèwèké wis ngucuraké getih dudu wong biasa, nanging getihé sawijining raja.

Sawisé sang raja ngendika tembung-tembung mau, para pangusung waja langsung nyekel Artemius lan sawisé nyopot sabuk komandané lan pratandha pangkat liyané, ninggalaké dhèwèké telanjang. Lan sang wali diserahake marang para algojo, sing sawise ngiket tangan lan sikile, banjur nyeret dheweke nganti regang ing papat arah[7237] , lan dipukul ing punggung lan weteng nganggo urat sapi nganti suwene nganti patang pasang algojo kudu diganti amarga kesel. Nanging sang wali nampilake kasabaran sing pancen ngluwihi manungsa, lan katon marang kabeh wong kaya-kaya dheweke ora kroso apa-apa: dheweke ora ngucapake swara siji wae, ora ngeluh, ora obah, lan ora nuduhake pratandha sangsara, kaya sing biasane ditindakake wong sing nandhang kasangsaran. Bumi kebak getihé, nanging dhèwèké tetep ajeg, nganti kabèh padha gumun marang dhèwèké, kalebu Julian sing ora pracaya marang Gusti. Banjur sang maharaja mrentahaké supaya paluan mandheg, lan sang wali digawa menyang panjara bareng karo para martir suci Eugene lan Macarius. Ing wektu kuwi, para sing nglakoni kasangsaran padha nyanyi: *'Panjenengan sampun nguji kita, ya Gusti; Panjenengan sampun nyucèkaké kita kados pérak dipun nyucèkaké. Panjenengan sampun nuntun kita mlebu ing jaring; Panjenengan sampun masang belenggu ing pinggang kita; Panjenengan sampun nyelehaké manungsa ing ndhuwur kita. Kita sampun liwat geni lan banyu, lan Panjenengan sampun nglairaké kita ing kamardikan'* (Mazmur 65:10–12)[7238] .

Sawisé rampung nyanyi, Artemius kandha marang dhiri dhéwé:

'Artemius, delengen, tatu Kristus kacathet ing awakmu; sing isih kudu koklakoni mung nyerahake nyawamu kanggo Kristus nganggo getih sing isih ana ing jeronmu'; lan dhèwèké kelingan tembung nabi: *'Aku maringi punggungku marang wong-wong sing nggebuk Aku, lan pipiku marang wong-wong sing nyabut janggutku'* (Yesaya 50:6)[7239] . 'Nanging apa aku, sing ora pantes iki,' ujare, 'wis nandhang sangsara luwih saka Gustiku?' Sakabèhé awaké kebak tatu: saka sikilé nganti sirahé ora ana siji bagéan sing waras; sirahé ditusuk duri;

[7234] Gallus, adhine Julianus, diangkat dadi ahli waris tahta déning Constantius – sing ora nduwé anak – nanging sakbanjuré nimbulaké nesuné Constantius amarga kanthi terang-terangan nyoba ngusir dhèwèké saka tahta. Constantius ngutus wong-wong sing dipercaya kanggo nyopot wewenangé Gallus ing provinsi-provinsi wétan, lan para utusan mau, sing kepéngin nyenengaké sang raja, mateni Gallus.

[7235] Daphne iku sawijining pinggiran kutha Antiochia. Iku wewengkon sing éndah banget, ing ngendi akèh wit-witan saka macem-macem jinis tuwuh, ing ngendi kali-kali resik mili ing endi-endi, lan ing ngendi ana patung déwa srengéngé, Apollo, sing digunggungaké Julian luwih saka kabèh déwa liyané.

[7236] Sabuk iku minangka pratandha khas saka panglima militer.

[7237] Tangan lan sikilé wong-wong sing disiksa diiket ing papat tiang sing dicocogaké ing lemah, supaya korban ora bisa nolak paukumané.

[7238] Ing kéné teks iki nyebutaké wong Yahudi, kang kanggo wong-wong mau pembuangan Babilonia iku kaya pérak ing tungku geni abang utawa manuk sing kejiret ing jaring. 'Sedhih ing punggung' – palu ing punggung. 'Wong ing sirah' – para penyiksa sing nguwasani urip kita.

[7239] Nabi sejatine nyritakaké sangsara sing bakal dialami Sang Juruwilujeng, nanging tembungé uga bisa ditrapaké marang para pracaya sing nampa sangsara Kristus minangka beban.

tangan lan sikilé dipaku ing kayu salib kanggo dosaku, padahal Panjenengané dhéwé ora nate ngerti dosa lan ora nate ngucapaké siji tembung sing ora bener. Oh, sepira agengé sangsara Gustiku dibandhingaké karo sangsaraku, lan sepira adohku, manungsa sengsara, saka kasabaran lan kalembutan Panjenengané! Aku bungah lan seneng, amarga aku dihias kanthi sangsara Gustiku: iki nglegakaké sangsaraku. Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti, amarga sampun maringi kaluhuran lumantar sangsara Panjenengan! Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, pimpin kula ngantos pungkasan lumantar dalan martir; aja ngantos kula dados ingkang boten pantes nampi pakaryan agung ingkang sampun kaparingaken dhumateng kula; awit kula sampun nyandhak pangarep-arep dhumateng sih Panjenengan, yaiku Gusti ingkang maha welas asih, ingkang tresna dhumateng manungsa!

Sawisé ndedonga kaya ngono ing sajroning atiné, sang wali tekan ing penjara lan manggon ing kono sakwengi bebarengan karo Wali Eugene lan Macarius, padha muji Gusti Allah.

Esuk teka, Julian si Murtad maneh mréntahaké para martir supaya rawuh ing ngarepé pangadilan, lan ing kono, tanpa nanyakaké apa-apa, dhèwèké misahaké para martir mau: dhèwèké njaga Artemius karo dhèwèké, déné Eugene lan Macarius dikirim menyang pangasingan ing Oasis Arabia[7240] . Tanah iku pancen ora ramah: ana angin matèni sing nyerang, lan sapa waé sing teka ing kana ora bisa urip luwih saka setaun, amarga mesthi kena lara parah sing pungkasané pati. Mangkono, Para Kudus Eugene lan Macarius, sawisé dikirim menyang kana, sawisé sawatara wektu padha entuk pangaso sing berkah[7241] , déné Para Kudus Artemius ngalami akèh sangsara. Nanging dhisik, Julian, kaya srigala nganggo sandhangan wedhus, ngomong alus, kaya simpati marang Artemius lan welas asih, kandha:

Kanthi kawani sembrono kowe, Artemius, kowe wis meksa aku ngremehake tuwa lan ngrusak kasehatanmu, sing tak sesali tenan. Saiki aku njaluk kowe maju lan nyembah marang para dewa, sepisanan lan sing paling utama marang dewa Daphni, Apollo, sing tak anggep istimewa. Yen kowe netepi iki, aku bakal ngapura kaluputanmu marang adhiku lan ganjar kowe kanthi jabatan sing luwih mulya lan ajiné luwih dhuwur: aku bakal ngangkat kowe dadi imam agung[7242] para dewa agung lan pimpinan para imam ing saindenging jagad; aku bakal nyebut kowe bapakku, lan kowe mung bakal nomer loro sawise aku ing kratonku. Kowe, Artemius, wis ngerti tenan manawa adhiku, Gallus, dipatèni kanthi ora adil déning Constantius amarga iri sing gedhé. Garis keturunan kita nduwéni hak sing luwih gedhé marang tahta tinimbang garis keturunan Constantine, amarga bapakku, Constantius, putrané simbah kakungku, Constantius, saka putriné Maximian, déné Constantine lair saka Helena, sawijining wanita asalé andhap asor[7243] . Saliyane, simbah kakungku durung dadi Kaisar nalika putrané karo Helena lair, déné bapakku lair sawisé dhèwèké munggah tahta. Nanging Konstantinus kanthi wani nyerobot kakaisaran. Putrané, Konstantius, matèni bapakku lan sedulur-seduluré, lan bubar iki uga matèni adhiku, Gallus. Dhèwèké uga arep matèni aku, nanging déwa-dewa nylametaké aku saka cengkramane. Kanthi nyandhak pangarep-arep marang déwa-dewa, aku mbalèkaké kapercayan Kristen lan mbalèk marang agama Hellenik; Aku ngerti tenan yèn agama Hellenic lan Romawi iku paling kuna, déné agama Kristen isih anyar; lan Konstantinus nampa agama Kristen, nolak paugeran urip Romawi kuna sing luhur, mung amarga kabodhoan lan kabodhoané dhéwé. Lan para déwa banjur sengit marang dhèwèké minangka wong jahat, ora pantes dipercaya. Para déwa sengit marang dhèwèké lan ngusir dhèwèké saka ngarsané, déné keturunane sing ora nduwé déwa dibasmi saka antarané wong urip[7244] . Apa aku ora ngomong kabeneran, Artemius? Kowé wong tuwa lan wicaksana – putusna

---

[7240] Oasim iku salah siji oasis ing Arab. Ing Gurun Arab, oasis iku panggonan sing ana tetanduran lan banyu.

[7241] Dina perayaané tanggal 19 Februari

[7242] Pentingé jabatan imam agung katon saka kasunyatan yèn gelar 'imam agung' iku salah siji gelar kaisar Romawi. Imam iki nduwèni hak maringi paukuman pati marang imam-imam sing pangkaté luwih cilik lan ora manut marang dhèwèké. Dhèwèké manggon ing kraton kunaé Numa.

[7243] Maximian Hercules, Kaisar Kakaisaran Kulon, mrentah wiwit taun 284 nganti 305 Masehi. – Constantius, sing dikenal minangka Chlorus, penerusé, sepisanan nikah karo Helena (Santa Helena, Sing Setara karo Para Rasul); banjur, miturut dhawuh Kaisar Diocletian, dhèwèké pegatan karo Helena lan nikah karo Theodora, putriné Maximian Herculus. Constantinus Agung, nanging minangka putra sulung, diangkat dadi ahli waris tahta.

[7244] Constantinus Agung nduwé telung putra: Constantinus, Constantius, lan Constans. Sing paling tuwa njupuk Gallia Lor, Britania, Jerman, lan Hispania; sing paling enom njupuk Gallia Kidul, Italia, Illyria, lan Afrika; lan putra tengah njupuk provinsi-provinsi wétan lan Mesir. Konstantinus ora suwe mati ing perang, dene Konstans dipatèni déning Magnentius, wong sing dipercaya, nalika lagi moro.

dhéwé, apa aku ngomong kabeneran? Mula, ngakoni kabeneran lan dadi salah siji saka kita, awit aku kepéngin kowé dadi kanca lan panulungku ing mréntahaké kraton.

Sawisé krungu kuwi lan mandheg sedhela, Santo Artemius banjur miwiti ngendika kaya mangkéné:

Sepisan, dhuh Sang Prabu, babagan adhimas panjenengan, kula kedah ngandharake bilih kula boten gadhah kalepatan ing sedane – satemene, kula mboten nate nglarani piyambakipun kanthi tumindak utawi tembung; sanadyan panjenengan nyelidiki kanthi tuntas, panjenengan boten badhe nemu bukti pisan ingkang mbuktekake bilih kula ingkang tanggung jawab ing sedane. Aku ngerti yèn dhèwèké iku wong Kristen sejati, taat lan manut marang paugeran Kristus. Mugi langit lan bumi, kabèh malaikat suci, lan Gusti Yesus Kristus sing tak sembah, padha dadi saksi yèn aku ora salah ing pati adhine panjenengan lan ora mbiyantu para pembunuhé kanthi cara apa waé. Aku malah ora ana bareng Raja Konstantius nalika prakara babagan sedulurmu dirembug: aku wis tetep ana ing Mesir sakwisé wektu kuwi nganti taun iki. Bab panjalukmu supaya aku mbalèkaké Kristus, Juruslametku, aku bakal mangsuli nganggo tembung telung mudha sing ana karo Nebukadinesar (Dan. 3:18): 'Kawartakna marang kowe, ya Sang Prabu, yèn aku ora ngabdi marang déwamu, lan aku ora bakal tau nyembah arca emasé Apollo sing kowe tresnani.' Sampeyan wis ngina , Konstantinus sing pinaringan berkah, lan keturunane, nyebut dheweke mungsuh para dewa lan wong edan. Nanging dheweke dipalingake saka dewa-dewamu marang Kristus lumantar panggilan khusus saka dhuwur. Rungokna aku babagan iki, amarga aku dadi saksi kedadeyan iki. Nalika kita padha mlaku-mlaku perang nglawan Maxentius sing kejem lan haus getih[7245] , watara tengah dina ana salib kang muncul ing langit, sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé, lan ing salib kuwi, kang kabentuk saka lintang-lintang, ana tulisan basa Latin sing njanjèkaké kamenangan marang Konstantinus. Kita kabèh padha weruh salib kuwi muncul ing langit lan maca apa sing ditulis ing kono. Lan nganti saiki isih ana akèh prajurit veteran ing tentara sing isih éling tenan apa sing dideleng nganggo mripaté dhéwé. Takon yèn kowe péngin, lan kowe bakal weruh yèn aku ngomong kabeneran. Nanging kenapa aku ngomong bab iki? Para nabi wis maringi pratandha rawuhe Kristus suwé sadurungé Panjenengané rawuh, kaya sing kowe dhéwé wis ngerti. Ana akèh pratandha yèn Panjenengané pancèn rawuh ing bumi, malah déwa-déwa panjenengan dhéwé asring maringi ramalan bab rawuhe Kristus—Kitab Sibylline lan Virgil padha nyritakaké bab sing padha[7246] .

Lan sang wali nerusake nyritakake carane setan-setan sing manggon ing arca-arca, dipaksa dening kakuwataning Gusti Allah sanajan ora kersa, kerep ngakoni yèn Kristus iku Gusti Allah sejati. Nanging Julian, amarga ora kuwat nampa tembung sejati saka Artemius, mrentahake supaya sang martir telanjang lan sisih wetenge ditusuk nganggo jarum panas abang, nalika trisula landhep disorong ing punggunge. Artemius, nanging kaya sadurunge, kaya ora ngrasakake lara, ora njerit ora ngeluangaké swara sakpisan, nampilaké kasabaran sing nggumunaké ing sangsara. Sawisé siksaan-siksaan kuwi, Julian ngirim dhèwèké bali menyang panjara, dhèwèké mréntah supaya sang wali diwutah lan kehausan, déné dhèwèké dhéwé lunga menyang panggonan sing diarani Daphne kanggo nyembelih kurban marang déwané Apollo lan takon marang dhèwèké babagan asil perangé nglawan wong Persia[7247] . Dheweke tetep ana ing kana suwene wektu sing cukup dawa, saben dina nyembelih akèh kéwan minangka kurban kanggo Apollo sing jahat, nanging dheweke isih ora nampa jawaban sing dikarepake. Amarga setan sing manggon ing patung Apollo, sing biyèn maringi wangsulan marang wong, meneng wiwit reliké Santo Babylus (Uskup lan Martir Antiokia) dipindhah menyang panggonan kuwi, bebarengan karo sésa awak telung bayi sing nandhang sangsara bareng Babylus[7248] . Mula, Apollo ora maringi wangsulan marang Julian. Nalika sang maharaja mangertèni, sawisé panyelidikan dawa, yèn Apollo meneng amarga relik Vavila dipasang ora adoh saka patungé, dhèwèké langsung mréntahaké wong Kristen supaya mbusak relik mau saka

---

[7245] Kampanye militer iki nglawan Kaisar Romawi Maxentius diluncurake dening Konstantinus ing taun 312.

[7246] Ing Romawi kuna, para peramal wadon dikenal minangka para Sibyl. Ramalan-ramalané dikompilasi dadi telung buku, sing disimpen ing Candi Jupiter Capitolinus lan sakbanjuré ing Candi Apollo ing Bukit Palatine. Para panulis Kristen uga nyathet ramalan-ramalan iki, nemokake pratandha babagan rawuhe Karajan Kristus. – Virgil Maro – pujangga Romawi misuwur (lair taun 70 SM). – Artemius cetha nyebutaké ing kéné puisié *The Bucolics*.

[7247] Wong-wong pagan percaya yèn para déwa, amarga paduli marang manungsa, kepéngin mbabaraké kersané marang wong-wong mau. Mula saka iku, padha pracaya marang lumantar, sing konon dikirimaké déning para déwa. Saliyane, wong-wong pagan nduwé orakel khusus – panggonan lan candhi ing ngendi para imam utawa wong-wong sing bisa mlebu ing kahanan ekstasi bakal ngomong atas jenengé para déwa, ngucapaké manéka tembung sing banjur diolah déning para imam dadi ukara sing luwih utawa kurang runtut. Déwa Apollo dianggep minangka déwa pangarsa saka orakel-orakel iki.

[7248] Dina raya martir suci Babylas dirayakake tanggal 4 September

kono; nanging durung sempat relik suci kasebut dipindhah saka panggonané, geni tiba saka swarga ing candhi Apollo lan ngobongé, bebarengan karo arca ing njeroé.

Bab Artemius, nalika ana ing panjara, dhèwèké dikunjungi déning Gusti piyambak lan malaikat-malaikat suci. Nalika Artemius lagi ndedonga, Kristus rawuh marang dhèwèké lan ngendika:

'Tetep semangat, Artemius! Aku ana ing sisimu lan bakal nylametaké kowe saka saben sangsara sing diparingaké déning para penyiksa, lan Aku wis nyiapaké mahkota kamulyan kanggo kowe. Amarga kaya kowe wis ngakoni Aku ing ngarepé manungsa ing bumi, mangkono uga Aku bakal ngakoni kowe ing ngarepé Bapakku ing swarga. Mula, wong sing wani lan kabungahan: kowe bakal ana karo Aku ing Kratonku.

Krungu pangandikane Gusti mau, sang martir langsung miwiti ngluhurake Panjenengané; ora ana siji tatu utawa lara sing ketinggalan ing badané sing suci, atiné kebak panglipur ilahi, lan dhèwèké nyanyi lan mberkahi Gusti Allah. Ing wektu sing padha, wiwit dhèwèké dipenjara, dhèwèké ora mangan apa-apa lan ora ngombe apa-apa, lan kahanan iki terus nganti pungkasan uripé. Artemius diparingi kekuwatan saka dhuwur – lumantar sih rahmaté Roh Suci.

Bali kanthi isin saka pangorbanané, Julian nyalahaké wong Kristen amarga kobongé Kuil Apollo – ngaku yèn wong Kristen sing nyulut geni ing wayah wengi – lan sawisé nyita gréja-gréja suci saka wong Kristen, dhèwèké ngowahi dadi candhi pagan lan wiwit nganiaya wong Kristen kanthi keras. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya Artemius digawa saka panjara ngadhep dhèwèké lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe mesthi wis krungu apa sing kelakon ing Daphne—kanggo wong Kristen sing ora nduwé iman marang déwa padha ngobong candhi déwa agung Apollo lan ngrusak patungé sing éndah. Nanging aja nganti wong sing ora nduwé hukum padha bungah, aja nganti padha ngolok-olok kita, amarga aku bakal mbalèkaké marang wong-wong mau pitung puluh kaping pitu, kaya sing kowe kandha: "[7249] '.'

Santo Artemius mangsuli:

'Aku wis krungu manawa, kanthi idiné Gusti sing nesu, geni mudhun saka swarga lan ngrusak déwamu lan ngobong candhiné. Nanging yèn Apollomu iku pancèn déwa, kepiye kok dhèwèké ora nylametaké awaké dhéwé saka geni?'

Kral banjur kandha:

'Lan kowe, wong sengsara, apa kowe ngguyu lan bungah amarga Apollo kobong?'

"Aku ngguyu marang kabodhoanmu," wangsul Artemius, "kang kowe nyembah marang dewa sing ora bisa nylametake awake dhewe saka geni. Mangkono, kepriye dewa iku bisa nylametake kowe saka geni langgeng? Aku nemu panglipur ing ambruké lan bungah marang kabèh sing ditindakake Kristusku kanthi mujijat." Lan yèn kowé ngagumbel bakal mbalèkaké pitung puluh kaping pitu marang wong Kristen sing ora salah lan ora nate ngrusak kowé, kowé bakal nampa ganjarané nalika kowé dibuwang menyang geni kang ora bisa padam lan panyiksa langgeng sing bakal enggal tumeka marang kowé. Amarga paukumanmu wis cedhak, lan ora suwé manèh elingmu bakal sirna kanthi pcrash[7250] .

Sing nyiksa, nesu, mréntahaké tukang watu supaya mecah watu gedhé dadi loro lan nyurung saka ndhuwur marang Artemius, sing diiket lan diletakké ing lempéng watu ing sangisoring watu kuwi. Sawisé kuwi, watu sing tiba ing awaké nutupi kabèh badan martir lan ngremuké nganti patah kabèh balungé; ususé tumpah metu, balung sikilé lan balung tangané remuk, lan mripaté mluncur metu saka rongga mripaté. Lan apa iku mujijat gedhé! Sanajan remuk antarané watu-watu, sang wali tetep urip lan nyuwun marang Gusti, Penolongé, ngucapaké tembungé Daud:

– *'Panjenengan wis ngangkat aku menyang watu sing dhuwuré ngluwihi kamampuanku, amarga Panjenengan pangayoman lan bentengku sing kuwat nglawan mungsuh'* (Mazmur 60:3–4)[7251] . *'Panjenengan wis nyelehaké sikilku ing watu lan nguwataké langkahku'* (Mazmur 39:3)[7252] . Panjenenganipun, Putra Tunggal, tampi kadosa nyawaku, awit Panjenengan mangertos kasangsaraning abdi, lan aja ninggalake abdi ing tangan mungsuh.

[7249] Julian nyimpangaké makna teks saka Matius 18:22. Bagéan iki ora bab balas dendam utawa paukuman, nanging bab ngapura sedulur sing dosa nganti pitung puluh kaping pitu.

[7250] Iku tegesé, kejatuhanmu bakal luar biasa lan bakal nyebabaké geger gedhé ing antarané wong-wong.

[7251] Yaiku, 'Panjenengan, ya Gusti, wis netepake aku ing watu, kaya panggonan sing aman; Panjenengan wis dadi kanggo aku minangka tiang sing kuwat utawa menara, ing ngendi aku bisa nemokake kaslametan.'

[7252] Ngatur sikil supaya lurus – nyelehake ing dalan sing bener lan lurus.

Mangkono, remuk ing sangisore watu, sang wali ngentekake sedina muput. Banjur Julian mrentahake supaya watu mau diangkat, amarga dheweke pracaya sang wali wis mati, nanging kaget kabeh wong, sang wali ternyata isih urip lan, munggah ing sikile, mlaku-mlaku. Lan iku dadi pemandangan sing medeni kanggo kabèh wong sing nyekseni: ing ngarepé ana wong telanjang sing gepeng kaya papan, karo balungé remuk lan ususé tumpah metu; pasuryané remuk, mripaté mlengos metu saka bolongané, nanging uripé isih nempel; sikilé isih bisa obah lan ilatné isih bisa ngomong cetha. Sing nyiksa dhéwé, nalika weruh mujijat kaya ngono, kaget banget lan kandha marang para pangiringé:

'Apa iki manungsa utawa arwah? Apa dukun sihir iki durung ngucapaké mantera marang kita? Amarga ing ngarep kita ana pemandangan sing medeni lan ngluwihi wates alam.' Sapa sing nyangka yèn dhèwèké isih urip? Lan saiki, karo ususé sing metu lan kabèh sendiné remuk lan lempur, dhèwèké isih obah, mlaku, lan ngomong. Nanging katoné déwa-déwa kita wis njaga dhèwèké tetep urip minangka piwulang kanggo wong liya, supaya sapa waé sing nolak ngakoni panguwasaé bisa tetep dadi hantu medeni kanggo kabèh sing nyawang.

Lan Julian kandha marang martir:

'Iki kowe, wong sengsara, wis keculoni mripatmu, lan saben anggota awakmu rusak abot—kepriye kowe isih bisa nduwé pangarep-arep marang Panjenengané sing nganti saiki pangarep-arepmu marang Panjenengané iku sia-sia? Nanging nyuwun welas marang déwa sing welas asih, supaya padha ngapura kowe lan ora ngutus kowe menyang panyiksa neraka.'

Nanging martir Kristus, nalika krungu bab panyiksaan iki, mesem lan kandha marang raja:

'Apa déwa-déwamu bakal nyerahaké aku marang sangsara? Dheweke dhewe ora bisa uwal saka sangsara sing wis disiapake kanggo dheweke, lan kowe uga, sing dibuwang menyang geni langgeng, bakal nandhang sangsara langgeng, amarga kowe wis mbantah Putraning Allah lan nginjak-injak getih suci Panjenengané, sing ditumpahkan kanggo kita, lan ngina sih-rahmaté Roh Suci, manut marang setan-setan sing ngrusak. Dene aku, amarga lara sethithik sing kowe wenehake marang aku, aku ngarep-arep, lumantar Gustiku kang dakderita, bakal nemu pangaso langgeng ing kraton swarga Panjenengané.

Nalika krungu iki, Julian ngucapaké ukara ing ngisor iki marang martir mau:

'Artemius, sing wis ngina para dewa, nglanggar ukum Romawi lan ukum kita dhewe, ngumumake awake dhewe ora dadi wong Romawi nanging wong Kristen, lan nyebut awake dhewe wong Galilea tinimbang dux utawa Augustus—kita vonis pati lan mrentahake supaya sirahé sing hina dipotong nganggo pedhang.'

Sawisé paukuman kuwi, sang wali digawa menyang panggonan paukuman lan mlaku kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké, kepéngin *'lepas lan ana karo Kristus'*[7253] . Nalika tekan panggonan paukumané, dhèwèké nyuwun wektu kanggo ndedonga lan, mbalik ngadap wetan, sujud kaping telu lan ndedonga suwé. Sawisé kuwi, dhèwèké krungu swara saka swarga kandha:

'Mlebu bebarengan karo para wali kanggo nampa ganjaran sing wis disiapake kanggo kowe.'

Lan langsung sing pinunjul iku nundhuk sirahé lan dipenggal déning prajurit ing tanggal rong puluh wulan Oktober; dina nalika dhèwèké nglakoni martir iku dina Jumat. Wong wadon jenenge Arista, sawijining diakonis saka Gréja Antiokia, nyuwun marang sing nyiksa supaya diparingi badané sing mulya lan suci; sawisé diolesi wangi-wangian sing larang, dhèwèké nyimpen ing relikwarium lan ngirim menyang Konstantinopel, ing kana dikubur kanthi pakurmatan. Akeh mujijat nggumunake sing kelakon liwat relik-reliké, lan maneka panyembuhan diparingake marang wong lara; nganti saiki, Santo Artemius tetep maringi kabecikan mau marang sapa waé sing nyuwun kanthi iman.

Sawisé seda Artemius, ramalan sing diucapaké langsung marang Julian babagan patié dhéwé kelakon: 'Kowe wis ditakdiraké kanggo karusakan sing bakal teka cepet, lan ora bakal suwé sadurungé eling marang kowe sirna karo swara rame gedhé.' Kanggo Julian, sawisé matèni Santo Artemius, mangkat saka Antiokia karo pasukane lan nyerang wong-wong Persia. Nalika dhèwèké tekan kutha Ctesiphon[7254] , dhèwèké ketemu karo

---

[7253] Fil. 1:23. Bebas – ninggalake urip donya iki.

[7254] Kutha Persia ing pinggir kiwa Kali Tigris; ing jaman Romawi iku dadi benteng sing kuwat, nanging bola-bali kaping pirang-pirang kaping kaping kaping

sawijining priya Persia—wong tuwa, dihormati, lan wicaksana banget. Dheweke janji marang Julian yèn dhèwèké bakal ngianati kraton Persia lan sukarela dadi pituduh mlebu Persia kanggo raja sing ora nduwé aturan lan kabèh balané. Nanging iki ora dadi kauntungan kanggo wong sing jahat lan haus getih kuwi, amarga wong Persia kuwi ngapusi dhèwèké lan pura-pura nuntun dhèwèké liwat dalan sing lurus lan bener, nanging nuntun wong jahat kuwi menyang Gurun Karmanit[7255] , menuju wewengkon sing ora bisa dilalui, ing ngendi jurang dadi pemandangan sing tansah ana, ing ngendi ora ana banyu lan ora ana panganan, nganti kabèh prajurit kesel amarga luwe lan ngelak, déné jaran lan unta padha mati. Sawisé kuwi, pemandu mau ngakoni yèn dhèwèké kanthi sengaja nuntun wong Romawi menyang panggonan sing sepi lan medeni kuwi kanggo ngurangi kekuwatané. "Aku nindakake iki," ujare, "supaya ora ndeleng tanah airku dijupuk mungsuh; lan luwih becik aku mati piyambak ing kene ing tanganmu tinimbang kabèh tanah airku mati." Lan sakwise pangakuan kuwi, wong Persia kuwi langsung dipotong-potong déning para prajurit. Nalika ngumbara ing ara-ara gersang, wong Yunani lan Romawi, tanpa kersa, ketemu karo pasukan Persia, lan sajrone perang sing banjur kelakon, akèh prajurit Julian sing gugur. Pituturan ilahi tumeka marang Julian dhéwé ing kéné, amarga dhèwèké ditusuk ing sisih déning tangan sing ora katon saka dhuwur lan senjata sing ora katon, sing nembus wetengé. Dhèwèké nggerung abot lan, nyekel segenggam getih ing tangané, mbuwangé menyang udara lan muni:

'Sampeyan wis menang, Kristus! Padha wareg, Galilea!'

Lan ing kono, nalika seda ing sangsara, dhèwèké ngetokaké nyawa sing ala lan keji lan mati kanthi swara banter, miturut ramalané Santo Artemius[7256] . Bab tentara Romawi, sawisé seda Julian, padha ngangkat Jovian dadi maharaja, sing wong Kristen lan sawisé damai karo wong Persia banjur bali menyang tanah air. Mangkono, Julian nandhang sangsara ing neraka bebarengan karo Yudas[7257] , dene Artemius kaseneng ing swarga bebarengan karo para wali[7258] , ngadeg ing ngarsané Gusti Allah siji ing Tritunggal, Rama, Putra, lan Roh Suci, dhumateng Panjenengané kamulyan langgeng. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji Artemius kanthi pantes nganggo kidungan, sang martir sing saleh lan diparingi mahkota sing ngalahake mungsuh-mungsuhe, martir paling agung lan sing paling loman maringi mujijat: amarga piyambakipun ndedonga marang Gusti kanggo kita sedaya.

Peringatan Artemius sing Saleh, Pangripta Mucjizat saka Verkol [7259]

Dipepering ing tanggal 20 Oktober

Sang suci lan bener Artemius, Pangripta Mucizah saka Verkola, lair ing taun 1532 ing desa Verkola, ing wewengkon Dvina, ing Kali Pinega, loro versts munggah arus saka Kevrola[7260] . Wong tuwané – bapaké Kosma, sing dijuluki 'Sing Enom', lan ibuné Apollinaria – iku petani saka désa kuwi. Padha ngopeni anaké kanthi ajrih marang Gusti lan kasetyan Kristen. Wiwit umur limang taun, dhèwèké wis miwiti nyingkiri kabiasaan sing lumrah

---

kaping kaping

[7255] Carmania – provinsi Persia saiki yaiku Kerman. Bagéan lor (Steppe Carmania) meh kabèh ara-ara gersang, déné bagéan kidul akèh pasir, sanadyan ana sawatara kali sing mili ing kana.

[7256] Yulianus seda ing taun 363 Masehi.

[7257] Sawisé seda, Julian dikubur ing candhi pagan; sakwisé kuwi, jasadé dipindhahaké menyang Konstantinopel lan dikubur ing Gréja Para Rasul Suci jejere jasad garwané, nanging tanpa upacara panguburan, miturut pantesé jasad wong murtad.

[7258] St Artemius séda tanggal 20 Oktober 363. Reliké banjur disimpen ing Gréja St Yohanes Pembaptis, sing dibangun déning Kaisar Anastasius, lan banjur dikenal minangka Gréja St Artemius.

[7259] Disusun saka manéka naskah hagiografi kuna.

[7260] Pinega iku kali ing provinsi Vologda lan Arkhangelsk, ing distrik Solvychegodsk lan Pinezhsky; iku anak kali sisih tengen (sing bisa dilayari) saka Northern Dvina. Kevrola utawa Kevrol – pemukiman utama ing volost sing jenengé dijupuk saka kéné, saiki désa Voskresenskoe, saka kéné pamaréntahan distrik sabanjuré dipindhahaké menyang paroki Volok-Pinezhsky, sing mengko dijenengi kutha Pinega.

kanggo bocah-bocah; dhèwèké ora seneng dolanan bocah, meneng bae, alus, wedi marang Gusti, manut marang wong tuwané, lan kanthi tekun mbantu bapaké ing pakaryan tani sak kuwate minangka bocah lanang umur kaya dhèwèké.

Ing sawijining dina, nalika umuré 12 taun, dhèwèké lagi nyambut gawe bareng karo bapakné ing sawah, nyangkul lemah. Dumadakan, méga peteng ngancem teka; dadi peteng kaya bengi; banjur ana prahara karo udan deres; swara guntur banter banget muni ing ndhuwuré sirah Artemius sing wedi – lan pemuda sing pinaringan berkah kuwi tiba mati[7261] .

Mangkono Gusti Allah sing welas asih lan ngawruh kabèh kersa nampani nyawane abdi-Nya sing bener menyang pangayomaning swarga.

Warga desa kancané Artemius, amarga ora ngerti, ora bisa mangerteni pangunjungan iki saka Gusti Allah lan, amarga takhayul, nganggep pati dumadakan pemuda sing berkah iku minangka paukuman adil saka Gusti Allah, ngukum Artemius amarga dosa-dosa rahasia sing diduwèni. Awaké Artemius sing kabarkahan, amarga seda dumadakan, tetep durung dikubur lan ora ana upacara panguburan; ditempataké ing panggonan kosong ing alas pinus, ing lemah, ditutupi kayu-kayuan lan kulit wit birch, lan dipager nganggo pager kayu. Mangkono kahanané nganti 32 taun, dilalekaké kabèh wong.

Ing sawijining dina ing mangsa panas, Agafonik, juru kebon ing Gréja Santo Nikolaus Panjaluk Ajaib ing désa Verkola, lagi mlaku-mlaku ing alas kuwi nglumpukaké jamur nalika dhèwèké weruh cahya ing dhuwuré panggonan ing ngendi para mudha sing kasucèk kuwi ngglelgèk; dhèwèké nyedhak lan nemokaké awaké sing ora bosok. Dhèwèké langsung ngandhani warga désa Verkola bab kuwi. Nanging wong-wong mau, amarga kebodhoané, mung njupuk awaké Artemius, digawa menyang gréja paroki tanpa pangurmatan apa-apa, lan diselehaké ing serambi, nutupi peti mati nganggo kulit wit birch sing biyèn tau nglindhungi pemuda sing sholeh ing alas[7262] .

Nanging Gusti kersa ngluhurake sang wali ing tanah Kevrol: saka relikine, milihing panyembuhan kang ora ana enteke wiwit mili kanggo wong-wong lara. Ing taun iku, kanthi idin Gusti, demam galak nyebar ing saindenging wewengkon Dvina. Akeh sing tilar donya amarga lara abot iki, utamane wanita lan bocah-bocah. Putrané Kallinik, sawijining tani saka Verkols, uga kena lara iki. Kanthi sedhih banget, Kallinik ndedonga supaya putrané mari, banjur menyang gréja, ngurmati peti jenazah Artemius sing sholeh, lan njupuk kulit wit birch sing nutupi relik suci sing ora bosok, kanthi iman diiket ing salib ing dhadha putrané sing lagi sekarat. Bocah sing lara mau mari. Kanthi kabungahan sing tanpa wates, Kallinik nyritakake kahanan iki marang kabèh warga désa; padha kumpul kanthi kabungahan ing Gréja Santo Nikolaus lan miwiti nyanyi pandonga lan ngéling-éling para mudha sing saleh, Artemius. Lan Gusti Allah welas asih marang para kawulane: demam ing tlatah kuwi ora suwe banjur sirna.

Wiwit wektu kuwi, mujijat-mujijat Santo Artemius wiwit saya akèh. Ana sawijining priya jenenge Paulus, sing nandhang lara abot, gulué nganti mbeling nganti sirahé mbalik lan mripaté kèri. Ing kahanan kaya ngono, Paulus ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan marang Artemius sing saleh – lan sirahé wong lara kuwi dadi lurus, lan mripaté kabuka. Wong sing mari kuwi buru-buru nyritakaké marang kabèh wong ing désané apa sing wis kelakon. Sawisé p kuwi, wong-wong Verkol ngedegaké kapel sisih khusus ing jejere Gréja Santo Nikolaus, sing banjur dipindhahaké relik Artemius saka serambi menyang peti anyar. Iki kelakon ing taun 1584.

Nalika relik pemuda sing dikudus digawa menyang kapel sisih, ana sawijining wanita teka karo bayi sing lumpuh; dhèwèké nyuwun supaya ana upacara pandonga, banjur nyandhakake bayiné marang peti Artemy – lan lengené bayi sing lara mau mari. Ing wektu sing padha, sawijining petani sing jenenge Andrei lan sawijining petani wadon sing jenenge Irina, sing padha nandhang lara mripat, waras lan bisa ndeleng cetha sawisé nyentuh relik suci saka wong sing anyar dianggep mujijat mau. Ana sawijining wanita jenenge Maria, sing wis nandhang lara weteng suwene patang puluh taun nganti parah banget nganti asring kelangan kesadaran rong utawa telung jam amarga sangsara banget, sawise krungu babagan mujijat sing metu saka relik Artemius, dheweke ndedonga marang dheweke lan langsung waras.

[7261] Wafate Artemius sing Suci kelakon tanggal 23 Juni 1545.

[7262] Relik suci Artemius ditemokaké ing taun 1577.

Ndeleng panyembuhan saya tambah akèh liwat relik, loro imam, Yohanes lan Thomas, mréntahaké supaya sawatara ikon Artemius sing sholeh dicét ing papan kuburan lawas. Isih ana serpihan saka papan-papan kuwi. Pendeta Yohanes kanthi tliti nglumpukake serpihan-serpihan mau lan nyimpené kanthi aman ing gréja. Para pangibadah sing taat marang Artemius sing bener, sing njupuk serpihan mau kanthi iman, mari saka lara-larané.

Wong saka Pinega, jenenge Pankratius, sing liwat ing Verkola taun 1601, nggawa salah siji ikon Artemius mau menyang Veliky Ustyug, lan akèh wong sing mari amarga gambar iku wektu kuwi.

Ing taun 1619, Metropolitan Makarii saka Novgorod maringi pangestu marang relik wong sing saleh mau lan mberkahi pangalihané menyang gréja ing dina raya Santo Nikolaus Panyipta Mucizah, tanggal 6 Desember[7263] . Sawisé sawatara wektu, Hilarion Artemyev, warga kutha Kholmogory, teka ing Verkola lan nyritakaké yèn dhèwèké wis suwé nandhang lara mripat, ora bisa ndeleng apa-apa lan ngrasakaké sangsara banget nganti ing keputusasaané dhèwèké nyoba ngantung dhéwé; mung tanggané sing teka pas wektuné sing nyegah kuwi. Sawisé krungu babagan mujijat sing mili saka relik wong saleh Artemius, dhèwèké nyuwun marang dhèwèké kanthi pandonga sing tulus supaya mari.

'Ing wektu kuwi,' kandha wong sing mari, 'aku bisa ndeleng maneh lan weruh, ing sawijining pangliyan, Santo Artemius nganggo jubah putih, nyekel tongkat cilik ing tangan kiwa lan salib ing tangan tengen. Panjenengané nggawe pratandha salib marang aku lan kandha:

'Wah! Kowe kenapa nandhang sangsara? Munggaha: Kristus, lumantar aku, abdi-Nya, lagi nyembuh kowe. Mlaku menyang Verkola, sembahana kuburku, lan critakna marang imam lan kabèh petani bab iki.'

Kanthi pangandika iku, pemuda sing sholeh mau nyekel tanganku, kaya ngajak aku nindakake kuwi, banjur ngilang. Aku, sawise tangi, krasa waras tenan, kaya ora tau lara. Mula saka iku aku teka ing kene kanggo ngurmati relik suci panjenengané.'

Sing paling nggumunake yaiku mujijat sing nyakup petani saka desa Kivokurya, ing distrik Ustyug, sing jenenge Patrikiy Ignatyev. Wiwit cilik, dheweke nandhang hernia sing parah. Sawisé krungu bab mujijaté Artemius sing sholeh, dhèwèké ndedonga marang dhèwèké kanthi iman, ngucapaké janji bakal nyium peti mayité, lan mari; nanging sawisé kuwi dhèwèké lali karo janji sing wis digawe. Sawetara taun sawisé, dhèwèké manèh ngrasakaké nyeri amarga hernia, sing wiwit nyiksa dhèwèké luwih parah tinimbang biyèn. Patricius malih ndedonga marang Artemius sing saleh lan kelingan janji sing durung dipenuhi. Donga wong sing nandhang sangsara iku krungu, nanging Patricius manèh lali marang sumpah sing wis digawe. Banjur dhèwèké katutupan rasa sedhih sing jero, lan pepeteng sing ora bisa tembus nutupi mripaté. Wong apes iku manèh kelingan marang sumpahé sing durung kacumponi, tobat kanthi sedhih, lan janji bakal nepaki kawajibane tanpa tundha. Artemius sing saleh maneh nylametake Patrikiy saka lara, lan wong sing mari kuwi kanthi bungah cepet menyang Verkola menyang peti jenazah Artemius, nyuwun supaya ana upacara pandonga kanggo ngajeni dhèwèké, nyium peti jenazah sing mujijat kuwi karo luh, lan ngakoni ing ngarep kabèh wong babagan mujijat sing kelakon lan kelalené sing dosa.

Ing Maret 1636, Afanasy Pashkov, sing wis diangkat dadi voivode Kevrola lan Mezen, lagi lelungan menyang kana. Ing dalan, dheweke mandheg ing Verkola, nanging ora ngunjungi relikwi Artemius sing saleh lan uga ora nganakake pangibadah panuwon kanggo dheweke. Ing Kevrol, putrané, Jeremiah sing isih enom, lara abot kena demam lan wis nyiapaké dhiri kanggo seda. Banjur bapakné kelingan yèn dhèwèké durung nate nganakake doa kanggo Artemius sing suci, lan dhèwèké ngiket janji arep nglakoni peziarahan menyang Verkola. Tiba-tiba, putrané Pashkov sing wis suwe klelep ing kahanan semaput abot, tangi saka ambené dhéwé lan nyekel pigura jendhela, banjur takon marang bapaké dalan endi sing kudu ditempuh supaya bisa tekan marang Artemius sing Suci. Kaget karo kahanan iki, bapaké banjur nggawa putrané menyang Verkola. Ing kono, minangka wujud panggenep janji, dianakake upacara pandonga; padha njupuk kulit wit birch saka peti jenazah pangripta mujijat kanggo dipakai ing dhadhane bocah sing lara bebarengan karo salib, lan bocah iku mari. Bapake sing krasa syukur mbangun gréja ing Verkola, ing panggonan relik Artemius ditemokake, minangka pangurmatan marang para mudha sing saleh, martir Artemius, sing padha jeneng.

[7263] Macarius dadi Metropolitan Novgorod wiwit taun 1619 nganti 1626. Kanthi berkah lan pandhuané, hagiografi Artemius disusun, kalebu cathetan babagan mujijat sawisé seda, sing wis kacathet wiwit taun 1605 saka tembung wong-wong sing mari.

Sawisé sawetara wektu, gréja ing Verkola kobong – lan relik Sang Artemius sing bener uga rusak amarga kobongan. Pendeta lokal, Lavrenty, lan umat gréja ing désa Verkola, sing kepéngin nglindhungi relik Artemius saka musibah kaya ngono, mbangun kapel khusus ing dhuwuré, nyimpen ing relikwarium anyar lan nutupi nganggo selubung anyar.

Wiwit wektu kuwi, mujijat anyar wiwit mili saka relik suci sang wali. Contone, Artemius sing saleh nylametake sawijining wong aran Simeon Kazarinov saka klelep. Sawisé Dina St. Yohanes, dhèwèké numpak kapal bebarengan karo kanca-kancané nyabrang Samodra Arktik saka Mangazeya[7264] menyang Arkhangelsk. Tiba-tiba, badai gedhe sumebar, lan kapal meh tenggelam. Wong-wong ing kapal padha ketakutan lan putus asa. Amarga ora ana pangarep-arep bakal diselametake saka endi wae, padha nyiapake awake dhewe kanggo mati lan nalika ngenteni pati padha pamitan siji lan sijine. Banjur padha eling lan kanthi luh ing mripat padha miwiti ndedonga marang Gusti Allah lan marang wong saleh Artemius kanggo nylametake awake dhewe, sarta janji bakal nganakake upacara syukur kanggo wong suci Allah. Lan lumantar pandonga mau, segara dadi tentrem, lan wong-wong sing meh klelep slamet saka pati sing mesthi.

Kabar bab panyembuhan sing dianggep saka relik wong saleh Artemius nyebar adoh lan amba. Cyprian, Metropolitan Novgorod, ngutus wong-wong kanggo mriksa maneh reliké sing ora bosok; dhèwèké ngonfirmasi dhèwèké dhéwé nganggo tandha tangan dhèwèké dhèwèké dhéwé dhaptar panyembuhan sing wis dikirim marang dhèwèké, lan ngirim layanan anyar sing disusun kanggo muji-muji mujijat marang wong sing bisa nindakake mujijat mau menyang gréja ing désa Verkoly.

Ing taun 1648, sawijining prentah kraton saka Tsar Alexei Mikhailovich dikirim menyang Kevrol, kang ditujokake marang voivode lokal, Anichkov: dianakake supaya relik suci Artemius sing bener dilebokake ing wadah relik anyar, lan diparingi idin kanggo mbangun biara ing panggonan relik kasebut ditemokake; relik kasebut, miturut layang Tsar, dipindhahake menyang kana taun candhake lan dipasang ing Gréja Santo Artemius Sang Martir, sing wis mbangun sadurunge déning voivode Pashkov. Ing wektu kuwi, maneka panyembuhan mili saka relik suci marang sapa waé sing teka kanthi iman. Wong akèh sing padha nglumpuk nyuwun pandonga kanthi tulus marang Kristus Gusti Allah lan abdi suci Panjenengané, Artemius sing bener, Pangripta Mucjizat saka Verkolsk, muji sih rahmaté Gusti Allah sing kawujud ing dhèwèké kanggo panglipur kabèh umat Kristen Ortodoks. Sabanjure, amarga kobaran, relik wong saleh Artemius dipindhah saka gréja biara kaping telu, nganti pungkasane ing taun 1793 dibangun gréja watu ing biara mau, kang dikuduskan kanggo ngajeni wong saleh Artemius, ing ngendi reliké disimpen[7265] .

Troparion, Nada 2:

Miturut dhawuh Sang Maha Luhur, ing antaraning mega guntur kang nggelapake langit, kilat sumunar, lan gumregahing guntur kanthi swara gemuruh, kowe nyerahake nyawamu ing tangané Gusti, ya Artemius sing paling wicaksana, lan saiki kowe ngadeg ing ngarsané Pangastané Gusti kang maha luhur; ya kowe sing lumantar pracaya lan katresnan maringi panyembuhan marang sapa waé sing teka marang kowe tanpa tundha, maringi panyembuhan marang kabèh tanpa tundha, lan ndedonga marang Kristus Gusti kita kanggo kaslametan nyawa kita.

[7264] Mangazeya iku sawijining wewengkon ing Provinsi Yenisei, ing wilayah Turukhansk, ing pinggir tengen Kali Taza, ing ngendi saiki ana kapel Santo Basil Sang Martir saka Mangazeya. Mangazeya iku kutha Rusia pisanan ing Siberia Wétan, diadegaké taun 1601, nanging 60 taun sawisé kutha kuwi rusak kabèh; saiki mung ana tapak-tapaké waé.

[7265] Dina raya Artemius sing bener, Pangripta Mucjizat saka Verkol, dirayakake tanggal 23 Juni lan 20 Oktober. Ing manuskrip ikonografi asli, ing ngisor tanggal 20 Oktober, kacathet: 'sing, sawisé metu menyang sawah karo bapaké Kozma, sawijining petani, seda amarga guntur banter, bocah lanang umur 12 taun, nganggo klambi, nyekel ranting anggur ing tangané, dengkulé telanjang.' – Saiki, reliké St Artemius dikubur ing Biara Verkols sing wis ora digunakaké.

Kidungan Puji-pujian:

Kita ngluhurake kowe, Artemius, martir Kristus, lan ngajeni kenangan suci kowe, amarga kowe ndedonga kanggo kita ing ngarsane Kristus Gusti kita.

Kontakion, Nada 8:

Dina iki kelingan paling padhang saka Artemius sing paling wicaksana sumunar: sih rahmat saka Gusti mili kaya kali saka relik suci lan maringi urip, sumber marasaké kang nggumunaké, kang nylametaké kita saka manéka lara, nampa kanthi pracaya lan njerit: Sugeng, Artemius, wicaksanaing Gusti.

3 November

21 Oktober (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Hilarion Agung

Dipepering ing tanggal 21 Oktober

Ingkang Kinurmatan Hilarion lair ing taun 291 ing dhusun Fawafa ing Palestina, sacedhake kutha Gaza. Wong tuwané wong Yunani[7266] . Kados kembang mawar ingkang mucul ing antawisipun duri, makatên lumantar lairipun saking piyambakipun, semaraking Kristus kaparingaken dhumateng donya. Dheweke dikirim menyang Alexandria kanggo sinau ilmu pengetahuan, ora mung cepet nguwasani kabèh kawruh sing digayuh wong Yunani, nanging uga dadi akrab karo kawicaksanan rohani. Sawisé pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, dhèwèké nampa Baptisan Suci[7267] lan, nalika kerep sowan ing gréja, dhèwèké ngrungokaké kanthi tliti tembung-tembung Liturgi Ilahi. Sawisé ngembangaké watak sing becik lan atiné kobong karo katresnan marang Gusti Allah, dhèwèké wiwit mikiraké carané supaya bisa nyenengaké Panjenengané. Sawisé krungu babagan Santo Antonius Agung, sing misuwur amarga uripé sing suci lan pamoré sumebar nganti adoh ing jaman kuwi, Hilarion langsung kesusu lunga menyang panggonané sang santo, kebak kepinginan sing kuat kanggo ndeleng dhèwèké. Nalika tekan panggonané ing ara-ara gersang, Hilarion nyawang pasuryané sing suci lan krungu tembungé sing manis, kang nuduhaké dalan tumuju kasampurnan. Dheweke tetep sawatara wektu karo Santo Antonius, nyumurupi cara uripé kaya malaikat, pandonga sing semangat lan kerep, gawe manual lan kerja tanpa kendhat, puasa lan pantang, katresnan marang sesama, ora kagandheng karo bandha donya, lan kaunggulan liya ing urip biara[7268] .

Akeh banget wong padha nglumpuk marang Santo Antonius: ana sing arep mari saka lara, ana sing arep nampa berkahé, lan ana uga sing arep ngrungokaké wulangé sing diilhami déning Gusti lan maringi gizi marang jiwa. Amarga ora bisa nikmati kesunyian lan kasepian sing sampurna ing kana, Hilarion ora kepengin tetep ana ing kono, nanging mutusaké nggoleki panggonan sing bisa didiami piyambak karo Gusti, adoh saka kabèh swara lan keramaian. Sawisé nampa berkah saka Sang Anthony sing Mulya, dhèwèké bali menyang tanah kelairané; lan nalika weruh yèn wong tuwané wis seda, dhèwèké mbagi bandha-bandhané dadi loro: siji diwènèhaké marang sedulur, sijiné marang wong mlarat, lan ora nyimpen apa-apa kanggo dhèwèké dhéwé, *'ngétung kabèh iku minangka rugi'* (Fil. 3:8), nyingkiri donya sakabehe lan malah awake dhewe, supaya dheweke bisa dadi muridé Kristus lan niru kasengsarané.

Sawisé mberesake dhiri saka urusan donya, Hilarion lunga menyang ara-ara gersang sing dumunung pitung versta saka Maiuma ing Gaza, lan manggon ing kana ing antarané segara lan tlaga. Ana perampok manggon

---

[7266] Istilah 'Yunani' sing digunakake ing kene kanggo njlèntrèhaké wong tuwané St. Hilarion Agung kudu dipahami utamané minangka wong pagan sing wis terdidik lan setya marang agama Greko-Romawi. Iki dadi dhasar kanggo mbandhingaké wong-wong mau karo duri.
[7267] St Hilarion dibaptis dening St Petrus, Uskup Alexandria (sing seda ing taun 311).
[7268] St Hilarion teka marang St Anthony Agung ing taun 306, nalika umuré 15 taun, lan dadi salah siji murid wiwitané loro-loroné wektu lan semangat, sanadyan dhèwèké mung tetep karo dhèwèké watara rong wulan.

ing ara-ara samun kuwi, lan sawetara kanca nyaranake supaya dheweke lunga saka kana, supaya ora tiba ing tangan para perampok lan dipatèni. Nanging bapak sing mulya ora wedi pati jasmani, mung kepéngin dibebasake saka pati rohani.

'Kita kudu ngindhari maling sing mateni nyawa; dene sing mateni badan, aku ora wedi,' pangandikane: *'Gusti iku pepadhange uripku lan panyelametku; sapa sing arep tak wedi? Gusti iku benteng uripku; sapa sing arep tak ajeni?'* (Mazmur 26:1).

72697270Lan sang resi banjur miwiti manggon ing kana kanthi pandonga lan puasa tanpa kendhat. Dheweke ora mangan luwih saka limalas bohlam ara saben dina – lan iku uga mung sawisé srengéngé surup – dene sandhangané mung kaos rami kasar sing nggosongaké awak lan jubah kulit cekak sing diparingaké déning sang resi Antonius.

Setan, mungsuh kabèh sing apik, nalika weruh carané rahib enom iki ngalahaké dhèwèké, banjur nglawan dhèwèké kanthi sengit[7271] . Kanggo ngalahaké prajurit rohani iki liwat napsu daging, dhèwèké miwiti ngobong awaké sing isih enom lan mbingungaké pikirane nganggo pikiran-pikiran najis. Ngrasakake ula najis sing kepengin nyilani dheweke kanthi sengatan dosa, Hilarion nggawe ula iku isin kanthi luwih nyiksa awaké lan ngalahake mungsuh, kanthi nglengkapi awake dhewe nganggo pandonga sing tekun marang Gusti Allah. Dheweke nggabungake siji puasa karo puasa liyane lan siji pakaryan abot karo pakaryan abot liyane, ora mangan telung dina, lan kadhangkala malah papat dina, ngentekake awaké kanthi gaweyan—kadhang nggali lemah, kadhang nganyam kranjang—lan mbaleni marang awaké dhéwé tembungé Rasul: *'Yen ana sing ora gelem kerja, aja mangan'* (2 Tes. 3:10). Bab pikiran najis, dhèwèké ngusir saka atiné kanthi nggebuk dhadha, kaya pemungut cukai, lan ngeluh saka jeroné atiné. Hilarion nyebut dagingé keledai lan ngandika marang dagingé kaya mangkéné:

'Aku bakal ngendhalèkaké kowe, hai keledai: aku ora bakal maringi kowe mangan gandum, nanging ampas; aku bakal nggawe kowe luwe lan ngelak; aku bakal mbebani kowe muatan abot, supaya kowe luwih mikir babagan panganan tinimbang babagan najis.'

Dheweke nglakoni tembung-tembung mau marang awaké dhéwé lan nganti ngentèkaké awaké nganti mung ana balung sing katutupi kulit.

Nanging Setan, nalika weruh manawa dheweke ora entuk apa-apa saka panganiayaan kuwi lan ora mung gagal ngalahake sang wali nanging malah dheweke sing kalah, banjur mutusake medeni dheweke nganggo arwah lan penampakan. Ing sawijining wengi, nalika lagi ndedonga, Santo Hilarion krungu tangise bocah-bocah, ratapan para wanita, nggeremé singa lan swarané kéwan galak liyané, bebarengan karo rame lan gaduh kaya ana perang gedhé. Iblis kanthi sengaja nglumpukaké pasukane, sing padha nggerem nganggo swara manéka warna, supaya Hilarion wedi mung déning nggerem mau lan mlayu ninggalaké ara-ara gersang. Nanging, nalika nyadari menawa kabèh mau mung medeni sing digawé déning setan, sang wali nggawe pratandha salib, nglengkapi awaké dhéwé nganggo tamèng iman lan, sujud ing dhengkul, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, nyuwun pitulungan saka ing dhuwur. Mangkono, nalika sujud ing lemah kanthi pandonga[7272] , Hilarion ngalahaké mungsuh sing nyerang dhèwèké. Nanging durung sempat dhèwèké munggah sethithik, kepéngin ndeleng kanthi mripaté dhéwé apa sing wis krungu saka kupingé (awit wengi padhang sumunar rembulan), dumadakan ana kereta ageng sing ditarik déning jaran medeni lan galak nyurung marang dhèwèké kanthi swara rame.

'Gusti Yesus Kristus, tulung aku!' kandha sang wali, 'lan sakwise kuwi bumi mecah lan nggelem kabèh kuwasa setan. Hilarion banjur nyanyi, kaya ngrayakake kamenangane marang Firaun[7273] :

[7269] Bohlam dikenal minangka 'anggur beri'; iku tuwuh ing wit bohlam, sing kalebu kulawarga mulberry lan asalé saka iklim tropis. Bohlam iku dadi panganan pokok ing Wétan, utamané ing kalangan askét Kristen.

[7270] Kain gersang iku busana kasar sing digawe saka rambut jaran, sing dienggo para asket langsung nyentuh kulit.

[7271] 'Struggle' iku istilah asketik monastik sing ateges godaan sing terus-terusan lan suwé sing ditimbulaké déwé marang para biksu sing nolak dhèwèké. Amarga perjuangan nglawan déwé iki, para biksu asring diarani 'prajurit rohani' ing basa asketik.

[7272] Para wong Kristen wiwitan bakal tiba ing lemah nalika ndedonga, mbentang tangan lan mbentuk wangun salib nganggo awaké.

[7273] Keluaran 16:1–2. Lagu iki dinyanyikake dening Musa lan wong Israel sawisé nyebrang Segara Abang, nalika Gusti nylametaké saka pengejaran Firaun: 'Panjenengan wis mbuwang jaran lan penunggangé menyang segara. Panjenenganipun ngulurkên tangan tengen: bumi banjur nyerot wong-wong mau.' Ing antawis para Bapa Gereja kuna lan para panulis Kristen, 'Firaun' iku jeneng kiasané setan, sing nganiaya para pracaya ing gesang donya, kang ing basa para panulis mau asring diarani ara-ara gersang.

– *'Panjenengan nemplak jaran lan penunggangé menyang segara. Panjenengan ngulur tangan tengen Panjenengan: bumi nyerna wong-wong mau… Ana sing numpak kereta, ana sing numpak jaran, nanging kita gumunggung ing asmané Gusti Allah kita: padha goyah lan tiba, nanging kita tangi lan ngadeg tegak'* (Mazmur 19:8–9).

Nanging mungsuh sing wis kalah ora mandheg mbrontak lan munggah nglawan sang wali, nggodha dheweke kanthi maneka cara liya: nalika Hilarion lagi ngaso, wanita-wanita telanjang sing ngolok-olok dheweke kanthi ora isin katon ngglethak ing sacedhake dheweke; nalika dheweke luwe utawa ngelak, setan-setan padha nuduhake maneka panganan lan omben-omben manis marang dheweke; nalika dhèwèké ndedonga, kadhangkala ana srigala sing muncul lan nguwuh ing ngarepé; wektu liyané ana rubah sing mlumpat-mlumpat, utawa para prajurit padha perang, lan salah sijiné sing tatu parah tiba ing sikilé sang wali lan nyuwun supaya dikubur.

Pisan, nalika lagi ndedonga, Hilarion kelangan konsentrasi, lan pikirane, amarga ringkihé alamiah, ngumbara menyang pikiran liya. Setan langsung mlumpat ing pundhaké kaya prajurit, lan nginjak-injak sisiké lan nyambit pundhak lan gulu nganggo cambuk, kandha:

'Mlayu, mlayu, kok kowe turu!' lan, karo ngguyu, takon: 'Kowe kepengin gandum?'[7274]

Nanging sang wali ora nggatekake kabèh tipuan setan kuwi lan ngusir saka awaké dhéwé kanthi ngagem pratandha salib.

Dheweke wis nggawe sel cilik kanggo awake dhewe, kaya peti mati, sing cilik banget nganti meh ora muat, lan manggon ing kana, ngupaya ing perjuangane nglawan roh-roh sing ora katon. Ing sawijining wengi, sawetara perampok ngrancang nyerang dhèwèké, ngarep-arep bisa nemokaké apa-apa ing dhèwèké, lan padha nggoleki dhèwèké sakwengi tanpa kasil. Esuké, nalika padha nemokaké dhèwèké lan weruh yèn dhèwèké ora nduwé apa-apa, padha takon marang sang wali:

'Apa sing bakal kowe lakoni yen diserang maling?'

'Wong telanjang ora wedi dirampok,' wangsulane.

'Nanging padha bisa waé matèni kowe,' ujare manèh.

"Aku ora wedi marang maling, amarga aku tansah siap mati," wangsul Hilarion.

Kagum marang kawani lan iman kaya ngono, para perampok mau ngakoni marang sang wali yèn padha wis nggoleki dhèwèké sakwengi nanging ora bisa nemokaké. Banjur padha lunga, sarta janji bakal mbeneraké uripé.

Sawisé Sang Hilarion wis manggon pirang-pirang taun ing ara-ara samun kuwi, kabar kasucian uripé nyebar ing saindenging Palestina, lan wong-wong wiwit padha teka marang dhèwèké, ngupaya pitulungan liwat pandonga suci[7275] . Sing pisanan teka yaiku sawijining wanita saka Eleutheropolis[7276] , sing wis omah-omah limolas taun nanging isih durung nduwé anak. Amarga kerep nampa celaan lan hinaan saka bojone amarga ora bisa nduwé anak, dhèwèké wani nyedhak marang sang wali lan nyuwun ing sikilé. Hilarion, nalika ndeleng dhèwèké, banjur ngadhep mlayu. Banjur dhèwèké wiwit nyuwun karo nangis:

'Ngapa kowe ngadhep adoh saka aku, abdi Gusti, nalika aku lagi sedhih? Ngapa kowe mlayu saka aku nalika aku nyuwun marang kowe kanthi tangis? Aja ndeleng wong wadon iki, nanging delengen lara ing atine lan eluhé! Aja lali welas asih marang aku, abdi Kristus! Elinga yèn Sang Juruwilujeng wis ngajèni jender kita kanthi ngagem daging manungsa saka kita, lan kowe dhéwé lair saka wanita. Mula, aja nyingkiraké aku tanpa pitulungan, amarga aku teka marang kowe kanthi pangarep-arep yèn pandongamu bakal marasaké kesuburan marang aku, sing saben dina digunjat lan dihina déning bojoku.

Tembung-tembung mau nggerakake Santo Hilarion supaya welas asih: piyambakipun ngangkat paningalipun menyang langit lan ndedonga kanggo piyambakipun. Banjur piyambakipun ngandhani supaya mulih, lan ngendika:

'Mlaku kanthi pangarep-arep tanpa isin, lan Gusti bakal maringi panyuwunmu.'

[7274] Setane kuwi cetha nyebutaké julukan sing diwènèhaké St. Hilarion marang awaké dhéwé. Deleng ing ndhuwur.

[7275] Iki kelakon 22 taun sawisé dhèwèké miwiti pakaryan asetik ing ara-ara samun, diwiwiti taun 328.

[7276] Eleutheropolis – sawijining kutha ing sisih kidul Palestina, ing dalan antarané Yerusalem lan Gaza. Saiki ana sawijining désa ing panggonan iki, ing sacedhaké ana reruntuhan kutha kuna

Wanita iku mulih kanthi kabungahan lan pracaya marang pangandikane sang wali. Gusti Allah uga mirengake pandonga abdi-Nya, lan ora suwe, miturut ramalan Hilarion, wanita iku ngandhut lan lair putra. Ing taun candhake, dheweke teka marang sang wali karo bayi ing pangkuane lan kandha:

– Delengen woh saka pandonga suci panjenengan, wahai manungsa Allah; berkahna putra sing panjenengan doakaké marang Gusti kanggo aku.

Wong suci maringi berkah marang bayi lan ibuné lan ngetokaké supaya padha lunga kanthi tentrem. Wanita iku lunga, muji Gusti lan ngluhuraké abdi-Nya ing saindenging tlatah.

Sawisé kuwi, ana wanita liya teka marang dhèwèké, aran Aristena, wong Kristen lan garwané sawijining bangsawan aran Elpidius. Telu putrané, sawisé kena penyakit menular, padha lara abot ing dina sing padha; ora ana dhokter sing bisa marasaké, lan wis meh mati. Sawisé krungu bab Sang Santo Hilarion sang pertapa, wanita iki teka marang dhèwèké karo para abdi wadon lan eunukh, lan kanthi nangis nyuwun ing sikilé.

"Kula nyuwun marang panjenengan kanthi asma Gusti kita Yesus Kristus lan Salibipun ingkang suci," pangandikane, "mangga panjenengan rawuh ing Gaza lan nyembuhaké telung putra kula ingkang nandhang lara, supados asma Gusti kinurmatan ing kutha pagan punika, lan dewa palsu Gaza, Marnas[7277] , ingkang disembah déning wong-wong ingkang mboten pitados, kinajrih."

Wong suci iku nolak, kandha yèn dhèwèké ora tau ninggalaké ara-ara lan ora gelem nyedhak ora mung kutha nanging uga désa-désa. Nanging wong wadon kuwi terus meksa dhèwèké kanthi tangisan nganti dhèwèké janji bakal teka sawisé surup srengéngé. Ing wayah bengi, sang wali teka ing Gaza. Sawisé nyentuh para mudha sing lara lan nyebut-nyebut asmané Yesus Kristus, padha kringetan deras kaya banyu mili. Padha langsung tangi waras, lan sawisé mangan, padha matur nuwun marang Gusti Allah lan nyium tangan suci sang penyembuh. Kabar iku nyebar ing saindenging Gaza, lan wiwit wektu kuwi, wong-wong sing nandhang macem-macem lara wiwit teka menyang ara-ara samun kanggo ndeleng Sang Mulya Hilarion lan lumantar pandongane padha mari – amarga iku akèh wong kafir sing mlebu iman marang Gusti kita Yesus Kristus. Akeh wong kepengin niru uripe sing luhur lan, sawise ninggalake donya, padha manggon cedhak dheweke ing ara-ara gersang. Ora suwe, jumlah murid Sang Mulya Hilarion saya akeh, lan wong suci iku dadi pamimpin utama para biksu ing Gaza lan Palestina, kaya Sang Mulya Antonius ing Mesir.

Ing sawijining wektu, ana sawijining wanita digawa marang Bapa sing Mulya; dhèwèké wis wuta wiwit umur sepuluh taun lan wis ngentèkaké kabèh bandhané kanggo dhokter nanging ora ana asilé. Sang wali marasaké dhèwèké kanthi ngidoni, niru Gusti ing bab iki (Yohanes 9:6): dhèwèké ngidoni pasuryané, lan dhèwèké langsung weruh manèh, lan kabèh padha ngluhuraké Gusti Allah.

Hamba lan kusire sawijining bangsawan saka Gaza, kang keserang setan nalika nyopir kereta kuda, dadi lumpuh sakabehe, nganti ora bisa obah sanadyan siji sendi; mung ilatane sing isih bisa obah. Hamba iki digawa menyang ara-ara gersang marang Sang Mulya Hilarion. Sawise ndeleng dheweke, sang wali kandha:

'Sampeyan ora bakal mari saka sangsara iki nganti sampeyan pracaya marang Kristus Gusti, sing duwé kuwasa kanggo marasake sampeyan.'

"Aku pracaya marang Panjenengané; mung panjenengané marasaké aku," wangsul wong lara mau kanthi tulus.

Sawisé ngaturaké pandonga, sang wali nyembuhaké dhèwèké kanthi kuwasa Kristus lan sawisé maringi piwulang bab iman sing suci, dhèwèké diprentah supaya dibaptis. Mangkono, abdi iki mulih kanthi bébas saka ikatan setan lan waras ing badan lan jiwa.

Ana wong enom liyane saka sakupenge Yerusalem, jenenge Marsit, duwé kekuwatan gedhé, nganti bisa ngangkat lan nggawa limalas ukuran gandum, lan ora perlu keledai kanggo nggawa beban abot. Kanthi kekuwatan kaya ngono, setan mlebu ing dhèwèké lan wiwit nyiksa, ngedorong dhèwèké ngliwati ara-ara gersang lan lapangan. Nalika wong-wong ing kono nyekel dheweke, padha ngiket tangan lan sikilé nganggo belenggu lan ranté wesi lan njaga dheweke kanthi ketat, ngawasi dheweke kanthi tliti. Nanging dhèwèké tansah bisa uwal, kanthi gampang mecahké belenggu lan kunci lawang, amarga kekuwatané sing kaping pindho—kekuwatané setan lan kekuwatané dhéwé—lan dhèwèké nyerang sapa waé sing ditemoni ing dalan: saka sawatara wong dhèwèké

[7277] Marnas diurmati déning wong pagan minangka déwa kutha Gaza lan pangeran udan; nalika mangsa krang, pawai agama sing khidmat dianakaké kanggo nyenengaké dhèwèké. Kuil Marnas ing Gaza ora dirusak nganti taun 401 Masehi.

nguntal irung, kuping, lan lambéné; saka wong liya dhèwèké mbrèkake tangan lan sikilé; saka wong liya manèh dhèwèké nyokot mripaté; lan saka wong liya, pungkasané, dhèwèké matèni wong-wong mau kanthi nguntir gulu. Dhèwèké nindakake akèh kaluputan liyané ing wilayah kuwi, lan ora ana siji waé sing bisa nundhukaké dhèwèké. Sawisé padha nglumpuk akèh-akèhé, wong-wong pungkasané nyekel dhèwèké, ngiket kabèh awaké nganggo ranté wesi, lan nyeret dhèwèké ing ngarepé Rama Suci, kaya sapi galak. Nalika weruh wong sing kesurupan iku, Hilarion mrentah supaya diuculi, lan dhèwèké dadi alus kaya wedhus. Sawisé ndedonga kanthi khusyuk kanggo dhèwèké, sang wali kandha marang setan ing jeroné:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, aku paring dhawuh marang kowe, roh najis, metu saka wong iki lan mlayu menyang panggonan kang ora ana banyuné.'

Setane kuwi metu, nggeteraké wong lara mau lan nemplakaké dhèwèké ing lemah, lan dhèwèké langsung mari amarga sih-rahmaté Gusti lan lumantar pandonga sang wali, lan wiwit kanthi sumringah memuji Sang Hilarion sing kinurmatan. Nanging, Sang Wali sing kinurmatan kuwi nglarang dhèwèké lan kabèh wong sing ana ing kono, kandha:

'Iki ora kelakon amarga kekuwatan kita dhéwé, nanging lumantar katresnan marang manungsa lan sih-rahmaté Sang Juruwilujeng, sing nandhang sangsara kita amarga welas asihé sing tanpa upama marang kita, para abdi. Kita kudu tansah ngluhuraké, matur nuwun, lan muji Panjenengané.'

Nalika piyambakipun ngandika, ana priya liya digawa ing ngajengipun, aran Orion, salah satunggaling warga sugih lan pinunjul saking kutha Ayla[7278] . Piyambakipun kesurupan legiun setan lan digawa kanthi diiket rantai wesi. Nalika dhèwèké nyedhak marang sang wali, dhèwèké nyopot awaké dhéwé saka tangan wong-wong sing nggawa dhèwèké lan saka mburi nyekel bapak suci mau lan ngangkat dhèwèké menyang udara luwih dhuwur tinimbang awaké dhéwé. Kabeh wong padha kaget lan wedi, supaya dhèwèké ora mbuwang dhèwèké menyang lemah lan ngremuk balungé sing wis ringkih amarga puasa dawa. Nanging sang wali mesem lan kandha:

'Ayo mungsuhku gelut karo aku.' Kanthi ngulur tangané saka mburi, dhèwèké nyekel wong sing kesurupan mau saka rambute, nyelehaké ing ngarep sikilé, ngiket tangane, lan nalika nginjak sikilé, kandha:

'Siksa, legion setan, siksa!'

Para setan ing sajroning wong iku padha muni nganggo pirang-pirang swara, nggawe swara kaya saka kerumunan ageng. Banjur sang wali wiwit ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus! Lepasna manungsa sengsara iki saka legiun setan, amarga kaya Panjenengan bisa ngalahake siji, mangkono uga Panjenengan bisa gampang ngalahake akèh.'

Kanthi swara banter, setan-setan mau langsung metu saka wong iku, lan dhèwèké mari, bebas saka sangsara, lan matur nuwun marang Gusti Allah lan abdi Panjenengané, Santo Hilarion, amarga wis mari. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké bali manèh karo garwané lan kanca-kancané menyang Santo Hilarion, nggawa peparing mewah minangka rasa syukur marang panyembuhané. Nanging sang santo ora nampa peparing mau lan ngendika:

'Apa kowe durung krungu carane Gehazi[7279] nandhang sangsara amarga nampa bayaran saka wong sing wis mari saka kusta? Rahmaté Gusti ora didol. Menehi iki marang wong mlarat ing kutha kowe; amarga kanggo kita sing manggon ing ara-ara gersang, bandha ora ana gunané.'

Mula dhèwèké ngutus Gehazi bali karo kado-kado mau.

Sawisé kuwi, tukang watu sing lumpuh saka kutha Maiuma, jenengé Zanana, digawa marang sang wali, lan dhèwèké langsung mari amarga pandonga sang wali.

Sabanjure, sawijining gadis sing kesurupan digawa saka wewengkon Gaza. Setan mlebu ing awake merga alesan kaya ngene. Ana sawijining priya sing wis kasengsem marang dheweke lan kepengin sesambungan badan karo dheweke; nanging dheweke nolak lan ora gelem nyerah marang kepinginan kotor priya iku. Ndeleng yèn dhèwèké ora bakal kasil liwat tembung muji utawa kado larang, priya enom kuwi lunga menyang kutha Mesir Memphis[7280] marang para imam Asclepius[7281] lan nyritakaké bab sangsara sing wis nglarani atiné amarga tresna

---

[7278] Aila – kutha paling kidul ing Palestina, dumunung jero Teluk Segara Abang.

[7279] 2 Raja 5:20–27. Gehazi, murid nabi Elisha, nampa pambayaran saka Naaman wong Siria, sing wis disembuhake nabi saka kusta; amarga iku, nabi nyerang dheweke lan keturunane nganggo kusta Naaman.

[7280] Memphis – kutha krajan kuna lan gagah ing Mesir – dumunung ing Mesir Tengah ing pinggir Kali Nil, antarané kali utama lan anak kali sing mili ing sisih kulon kutha. Saiki sing isih ana saka kutha krajan kuna Mesir sing megah mung reruntuhan sing paling ora penting ing sacedhake desa Metrasani lan Mogannan.

marang cah wadon iki. Sawisé nampa saka wong-wong mau sawatara tembung gaib sing ditulis ing lempeng tembaga, dhèwèké bali menyang omahé lan ngubur lempeng mau ing sangisoring ambang lawang omahé sang ayu: kuwi miturut dhawuh para dukun. Lan langsung setan mlebu ing cah wadon mau lan ngobong atine kanthi napsu birahi sing gedhe banget nganti dheweke wiwit njerit tanpa isin-isin, nyebut jeneng pemuda mau kanggo nyukupi hasraté, mbuwang sandhangané, mbukak awaké, lan ngglundhung ing endi-endi, kobong déning geni zinah. Ndeleng kahanan iki, wong tuwane nyadari yèn panyakité disebabaké déning setan, banjur padha nggawa dhèwèké menyang biara kanggo ketemu Rama Suci (nalika semana, Rama Suci wis nglumpukaké akèh biksu lan ngedegaké biara ageng). Nalika digawa marang dhèwèké, setan ing sajroning awaké muni banter lan nguwuh-uwuh.

"Aku luwih becik nalika aku ana ing Memphis nggodha wong nganggo panglihatan kaya ngimpi, tinimbang saiki aku dikirim menyang kene," ujare.

Nalika dhèwèké digawa ngadhep sang wali, setan mau njerit:

'Aku mlebu ing cah wadon iki tanpa kersaku, lan dipaksa mlebu ing dhèwèké déning guruku. Nanging saiki aku nandhang sangsara banget lan ora bisa metu, amarga aku diiket ing pelat tembaga lan dikubur ing sangisore ambang lawang. Aku ora bakal metu nganti priya sing ngiket aku maringi idin!'

Wong suci mesem sethithik lan ngendika:

'Dadi iki watesing kakuwatanmu, he Setan—kowe diiket nganggo benang lan dicekel kenceng nganggo pelat tembaga? Napa kowe ora mlebu marang priya sing ngiket kowe?'

'Kancaku, setan sing napsu, wis ana ing jerone,' wangsulane.

Sawisé ndedonga, sang wali ngusir dhèwèké saka cah wadon iku lan ngélingaké dhèwèké supaya waspada marang jebakan mungsuh lan aja ngobrol karo para priya enom sing ora isin.

Ana sawijining pangeran sing kesurupan roh najis teka marang sang wali lan mari. Minangka panuwun, dhèwèké nggawa sepuluh pon emas marang dhokteré, Sang Wali Hilarion, sing wis nambani tanpa mbayar, lan nyuwun supaya nampa kado kuwi. Banjur sang wali nuduhaké roti jelai marang dhèwèké.

'Wong sing mangan roti kaya ngono nganggep emas kaya lendhut rawa,' ujare, lan sawisé nolak emas mau, dhèwèké ngirim pangeran mau mulih kanthi waras.

Sang Antony sing kinurmatan, sawisé krungu babagan Hilarion lan mujijat-mujijatné, kabungahan atiné lan asring nulis surat marang dhèwèké. Marang wong-wong sing teka saka Siria golek panyembuhan, dhèwèké kandha:

'Ngapa kowe padha repot-repot banget nempuh lelungan adoh kanggo ngunjungi aku, nalika kowe wis duwe putraku ing Kristus, Hilarion, sing ana ing sacedhake, sing wis nampa saka Gusti kurnia kanggo nyembuhake kabèh jinis lara?'

Biara-biara wiwit sumebar ing saindenging Palestina kanthi berkahé Santo Hilarion, lan kabèh rahib padha teka marang dhèwèké kanggo ngrungokaké pangandikane sing maringi piwulang. Lan dhèwèké nuntun kabèh mau ing dalan kaslametan.

Sawijining dina, para sedulur biara nyuwun banget supaya piyambakipun rawuh ing biara-biara sing saya akèh amarga pandonga lan berkahipun, kanggo maringi pangukuhan lan paugeran urip biara. Nalika piyambakipun miwiti lelampahan, akèh para sedulur biara, watara telung ewu jiwa, padha nglumpuk lan mèlu ing mburiné, seneng banget marang piwulangipun sing manis. Nalika piyambakipun lelungan saking biara siji menyang biara liyane lan sowan marang para sedulur, sang wali nindakake pirang-pirang kaajaiban. Ana sawijining sedulur, kondhang amarga keramahané, nduwé kebon anggur dhéwé, sing saben taun panèné watara satus ikat anggur. Dhèwèké nyambut Santo Hilarion kanthi katresnan lan ngajak para sedulur supaya mlebu ing kebon angguré lan motong sapira waé ikat anggur sing dikarepake, amarga anggur mau wis mateng. Saben wong padha njupuk sak karepe; lan ana, kaya sing kasebut ing ndhuwur, watara telung ewu sedulur. Ndeleng katresnan kaya ngono saka sedulur kuwi, Rama Agung mberkahi kebon angguré, lan ing taun iku sedulur mau ngundhuh luwih saka telung atus ukuran anggur saka keboné. Mangkono, berkahé Rama Agung nambah suburé kebon anggur amarga keramahan sedulur mau. Nanging ana sedulur liyane sing kikir lan kejem, nalika weruh sang wali

[7281] Asclepius, utawa Aesculapius, iku dewa Greko-Romawi babagan obat-obatan lan panyembuhan saka macem-macem lara. Sembah marang dheweke banjur nyebar uga menyang Mesir. Wong Kristen mangertèni jeneng iki minangka salah siji saka setan.

liwat karo kumpulan rohaniwané, dhèwèké masang penjaga ing kebon angguré supaya ora ana siji waé sing nyopot siji iketan anggur; penjaga kuwi mbuwang watu marang sedulur-sedulur mau, ngandhani supaya ora nyedhak kebon anggur kuwi, amarga kuwi kagungané wong liya. Sedulur iki ora oleh berkah sang wali lan panèné mung sithik, malah asem.

Sawijining dina, sang wiku mangkat menyang ara-ara samun Cádiz[7282] kanggo sowan marang sawijining murid. Ing dalan, Hilarion kebeneran liwat kutha pagan Elus[7283] . Ing kana dhèwèké nemoni pesta setan, ing ngendi akèh wong pagan saka désa-désa sakupenge padha kumpul, padha bungah lan nyembah kurban sing ora patut marang dewi Aphrodite[7284] ing candhi. Wus padha krungu yèn Santo Hilarion arep rawuh, wong-wong mau padha metu nyambut karo garwa lan anak-anaké, amarga kabar wis suwé tekan yèn dhèwèké iku tukang mujijat gedhé. Nalika padha weruh dhèwèké, padha nundhuk sirah lan padha muni ing basa Siria: 'Varach! Varach!' – sing tegesé: 'Berkahana kita! Berkahana kita!' Banjur padha nggawa wong-wong sing lara lan sing kesurupan marang dhèwèké, lan Pendeta kuwi, kanthi kuwasa Kristus, marasaké wong-wong mau. Sawisé mulang wong-wong pagan babagan Allah Sing Siji lan Sejati, dhèwèké nuntun kabèh mau marang iman Kristen lan ora ninggalaké kutha nganti padha ngrubuhaké candhi pagan nganti rata karo lemah, mecah arca-arca, mbangun gréja suci lan dibaptis ing asmané Gusti. Sawisé nguwatké imané lan maringi berkah marang wong-wong mau, sang wali banjur miwiti lelampahané.

Sing Mulya Hilarion nampa karunia saka Gusti Allah sing ngidini dhèwèké, liwat indra pangrasa lan tutul, bisa mbedakaké nafsu apa sing nyerang wong. Ing sawijining wektu, ana sedulur sing kikir lan seneng dhuwit ngirim woh-wohan saka keboné marang sang wali. Nalika wayah bengi teka lan sang wali lungguh dhahar bengi, para muridé nyuguhaké woh-wohan sing dikirim déning sedulur sing kikir mau. Sawisé ndeleng kuwi, Hilarion banjur ngadhep adoh.

"Jauhna iki saka kene," pangandikane, "aku ora tahan ambune busuk saka woh-wohan iki."

Muridé, Isichius sing pinaringan berkah, banjur nyuwun supaya dhèwèké nyicipi lan mberkahi kado saka adhiné.

'Aja nganti Panjenengan nolak, Bapa,' ujare, 'saking panyuwunan sedulur Panjenengan, awit piyambakipun sampun nggawa woh-wohan pambuka saking kebon angguripun kanthi iman.'

'Apa kowe ora krasa,' wangsul sang wali, 'menawa ambu keserakahan metu saka woh-wohan iki?'

'Kepiye woh-wohan, saliyané ambuné alamiah, bisa ngetokaké ambu busuk saka hawa napsu apa waé?' pitakoné Hesychius.

'Yen kowe ora pracaya marang aku, wenehana woh-wohan iki marang sapi, lan delengen apa padha gelem mangan.'

Isichius njupuk anggur mau lan nyelehake ing kandhang pakan ing ngarep sapi jantan, nanging sapi jantan kuwi, sawisé nyium, wiwit ngembek kenceng banget lan, ora kuwat nahan ambu sing metu saka anggur mau, padha mecah saka kandhang pakan lan mlayu.

Ing wektu kuwi, sang wali wis yuswa 63 taun. Akèh sedulur lanang padha nglumpuk ing sacedhaké, nganti biara kuwi kudu diperluas. Akèh urusan ngganggu menengé sang wali. Saliyane, akèh wong teka marang dhèwèké, ana sing golèk mari, ana uga sing golèk berkah. Para uskup lan imam, bebarengan karo para pelayan Gereja liyane, teka, uga para pangeran lan bangsawan saka pirang-pirang kutha lan wewengkon, kanggo ngrungokake sabda Gusti saka Hilarion lan nampa berkahé. Wong suci kuwi banget kuciwa amarga wong-wong sing teka ora maringi wektu dheweke kanggo meneng, lan dheweke nangis nalika kelingan menenge ing dina-dina awal nalika dheweke piyambakan ing ara-ara samun. Ndeleng dheweke tansah sedhih lan nangis, para sedulur padha takon marang dheweke:

'Napa Panjenengan sedhih banget lan nangis, Bapa?'

Mangsuli, dhèwèké kandha:

[7282] Cades – uga dikenal minangka Kadesh – iku ara-ara gersang ing sisih kidul banget Palestina.

[7283] Elusa – saiki El-Kulasa – iku sawijining kutha ing kidul Palestina, ing sisih lor Gurun Cadis, cedhak tapel wates Arab, ing kidul-kulon Segara Mati.

[7284] Aphrodite – dewi Yunani saka katresnan lan kaendahan. Pesta-pesta kanggo ngajeni dheweke diiringi pameran kabebasan seksual sing ekstrim lan pesta pora.

Aku sedhih lan nangis amarga aku wis bali menyang donya lan nampa ganjaran ing bumi; amarga kabèh kutha ing Palestina lan wilayah sakupenge padha ngluhurake aku, lan kowe uga ngajeni aku kaya tuan lan nyebut aku "pangéran" saka kabèh sing manggon ing biara.

Krungu tembung-tembung saka bapa sing mulya, para sedulur padha nyadari yèn piyambakipun kepéngin uwal saka wong-wong mau kanthi rahasia, banjur padha ngawasi piyambakipun kanthi tliti supaya piyambakipun ora lunga. Sang sepuh ngrasakaké sedhih kaya ngono suwéné rong taun.

Ing sawijining dina, Aristena, garwané eparkus[7285] , Elpidia, teka marang sang wong suci; dhèwèké iku ibu sing telung putrané sing lagi sekarat tau dipunwarasaké déning sang wong suci. Dhèwèké nyuwun berkah lan pandonga kanggo lelampahané, amarga dhèwèké arep menyang Mesir kanggo ngajèni Sang Anthony sing kinurmatan. Nalika krungu babagan Anthony, sang wali nglegos lan ngendika:

'Oh, muga-muga aku uga bisa menyang kana lan ndeleng bapakku sing suci lan kinurmatan, Anthony, kanthi langsung. Nanging para sedulur maksa nahan aku ing kene, lan aku ora bisa menyang ngarsane.'

Sawisé meneng sedhela, dhèwèké nangis kenceng.

"Saiki wis rong sasi," pangandikane, "wiwit donya kabèh padha sedhih amarga ilangé lentera agung, awit Sang Antawisya sing kinurmatan wis ninggalaké badané."

Krungu kuwi, wong wadon mau lan kabèh sing ana ing kono padha mangertèni yèn dhèwèké wis nampa wahyu saka Gusti Allah babagan sédaé Sang Agung Antonius. Aristhenes banjur mulih, lan sawisé sawetara dina kabar sédaé Antonius teka.

Ora kuwat nahan gosip lan pakurmatan sing diwènèhaké wong akèh marang dhèwèké, lan amarga wis mangertèni lumantar wahyu saka Gusti yèn Panjenengané kersa dhèwèké lunga saka kono, Santo Hilarion nglumpukaké sawatara murid lan mènèhi dhawuh supaya padha mèlu dhèwèké. Padha nggawa keledai lan nglempitake bapa sing kinurmatan mau ing punggungé, amarga yuswa tuwa piyambakipun sampun boten saged mlaku, lajeng kanthi nyengkuyung piyambakipun padha mangkat. Nalika sedulur-sedulur liyane, saha warga ing desa-desa lan kutha-kutha sacedhake, padha krungu menawa bapa sing kinurmatan wis ninggalake, padha kumpul dadi kerumunan sepuluh ewu jiwa, lajeng padha mlayu ngoyak nganti bisa nyusul piyambakipun. Kanthi nangis, padha nyembah ing sikilé sang wali lan nyuwun supaya ora ninggalaké wong-wong mau.

'Sawise Gusti Allah, kita nganggep panjenengan minangka bapak kita ing Palestina, sing maringi kekuwatan lan mbantu kita. Aja ninggalake kita piyambakan, kaya wedhus tanpa gembala.'

"Ngapa kowe-kowe padha mecah atiku?" pangéling sang wali marang wong-wong mau. 'Ngertèna iki: aku ora lunga tanpa kersané Gusti. Aku ndedonga marang Gusti, lan Panjenengané maringi dhawuh supaya aku ninggal panggonan iki, supaya aku ora nyekseni sedhih sing bakal nimpuh Gréja Allah, ora nyekseni karusakan candhi suci, ora nyekseni pangotoran mezbah, lan ora nyekseni getihé anak-anakku.' Aja nahan aku, anakku.

Nalika padha krungu yèn sangkala sing bakal teka wis diwahyukaké marang dhèwèké, padha wiwit nyuwun kanthi luwih khusyuk – luwih-luwih supaya dhèwèké ora ninggalaké, nanging nulungi ing sedhih liwat pandonga. Kanthi sedhih, sang wali nggebuk lemah nganggo tongkaté lan kandha: 'Aku ora bakal mangan utawa ngombe nganti kowe ngeculaké aku; nanging yèn kowe péngin ndeleng aku mati, ya tahan aku.'

Sajeroning pitung dina, wong-wong mau nyegah bapa suci mau kanthi panyuwunané lan, pungkasane, sawisé yakin marang keteguhan niyaté, wong-wong mau ngeculaké piyambak kanthi tentrem. Kabèh wong akèh ngancani piyambak adoh, nangis. Sawisé tekan kutha Bethulia[7286] , sang wali sujud, ndedonga bareng kabèh wong lan, sawisé nyerahaké wong-wong mau marang Gusti, piyambak mulihaké wong-wong mau menyang omahé. Sawisé milih patang puluh anggota persaudaraan sing dhèwèké yakin bisa nahan kasangsaran lelungan—puasa lan mung mangan sethithik sawisé srengéngé surup—dhèwèké nggawa wong-wong mau. Sawisé lelungan limang dina, sang wali tekan Pilusia[7287] . Sawisé sowan marang sedulur-sedulur sing manggon ing ara-ara gersang cedhak ing wewengkon sing dikenal minangka Lichnos, piyambakipun mangkat saka kono lan telung dina sawisé tekan kutha Favast. Ing kono piyambakipun ketemu karo Uskup Dracontius si Pengakuan Iman sing lagi ditawan, lan

---

[7285] Eparch – panguwasa kutha utawa wilayah.

[7286] Bethulia – uga dikenal minangka Betulia – sawijining kutha ing Palestina, dumunung ing kidul Gaza.

[7287] Pilusia, utawa Pelusa, uga kutha-kutha sing kasebut ing ngisor iki: Lichnos, Favas, Babilon (ing Mesir; saiki dadi bagéan saka Kairo), Aphroditopolis lan Bruchia – kutha-kutha lan désa ing Mesir Sisih Ngisor (Lor).

loro-loroné nampa panglipur liwat pacelathon sing diilhami déning wahyu ilahi[7288] . Sawisé lelungan manèh sawetara dina, sang tuwa tekan Babilonia kanthi angel banget kanggo sowan marang Uskup Philo[7289] , pangakun iman. Loro priya iki diasingaké menyang panggonan kuwi déning Raja Constantius, sing nyokong para Arian sing jahat. Sawisé ketemu karo Philon sing pinaringan berkah lan rembugan karo dhèwèké, sang rahib terus nerusaké lelampahané lan tekan kutha Aphroditopolis; banjur, sawisé lelampahan telung dina liwat ara-ara samun sing medeni lan atos, dhèwèké tekan gunung dhuwur ing ngendi sang rahib Antonius manggon.

Ing kéné, Sang Mulya Hilarion nemoni loro muridé, Isaac lan Pelusian, sing kabungahan banget bisa ketemu karo sang wali. Panggonan kuwi ayu banget, lan sang wali njelajah kanthi semangat gedhé. Isaac lan Pelusian nunjukaké marang Hilarion kabèh panggonan sing disucèkaké déning pakaryané Sang Mulya Anthony.

'Ing panggonan iki Bapa kita sing suci, Anthony, biyèn nyanyi,' ujare, 'lan ing kana piyambakipun nglakoni meneng; ing kéné piyambakipun ndedonga, lan ing kana piyambakipun lungguh lan nganyam kranjang; ing kéné biyèn piyambakipun kèngsèl saking pakaryanipun, lan ing kono piyambakipun tilem; piyambakipun piyambak nanem wit anggur lan wit-witan menika, lan mbangun lumbung menika kanthi tanganipun dhéwé; piyambakipun nyadak kolam menika kanggo nyirami kebon kanthi dhéwé, kanthi susah payah nganti kringetan; menika cangkul ingkang dipun angge dening sang wali suwé kanggo nyadak lemah.

Wong-wong mau padha nuduhake barang-barang iki lan liya-liyané marang Santo Hilarion. Dhèwèké, sawisé tekan panggonan ing ngendi Santo Antoni biyasané ngaso, nyium ambené kanthi rasa ngajèni lan kabungahan, banjur nggleleng ing kana. Ing pucuking gunung ana loro sel watu, ing ngendi Santo Antoni biyèn mundur kanggo nyendhiri, ndhelik saka gangguan para rawuh sing kerep ngganggu. Para murid nuntun Hilarion munggah undhak-undhakan menyang sel-sel mau, padha nuduhake tanduran anggur lan wit woh-wohan maneka warna sing kebak woh, lan kandha yèn Santo Antonius nandur mau mung telung taun kepungkur.

Sawisé ngaso ing kono bareng seduluré, Sang Hilarion sing kinurmatan bali manèh menyang Aphroditopolis lan nglilani seduluré mulih menyang Palestina menyang biarané, nanging mung nggawa loro sing tetep bareng dhèwèké. Karo wong-wong mau piyambakipun mangkat menyang ara-ara gersang sing ora adoh saka kutha iku, ing kana piyambakipun manggon lan nyawisake dhiri ing meneng, nglakoni puasa, pandonga, lan tapa brata sing ageng banget nganti koyo-koyone piyambakipun nembe miwiti urip monastik ing Kristus.

Sawisé seda Sang Antañi ingkang kinurmatan, ana kekeringan ing wewengkon kuwi suwéné telung taun, lan paceklik nyerang saindenging tanah, amarga lemahé wis kadhemen déning panas kaya kobongan geni. Warga padha kandha yèn ora mung manungsa sing padha nelangsa amarga seda Sang Kinurmatan, nanging bumi dhéwé uga nelangsa, déné langit nahan udan. Wong-wong lan kéwan piaraan padha mati amarga luwe lan ngelak. Sawisé krungu yèn Santo Hilarion, muridé Anthony, manggon ing tlatah kuwi, akèh wong karo bojoné lan anak-anaké padha kumpul lan mangkat menyang ara-ara gersang golek dhèwèké. Sawisé tekan, padha nyuwun tulung kanthi tulus:

'Gusti Allah ngutus panjenengan marang kita minangka panggantos Anthony: mugi panjenengan welas asih marang kita lan ndedonga marang Gusti supaya kanthi welas asih ageng Panjenengan paring udan ing tanah kita sing wis layu amarga kekurangan udan.'

Ndeleng kasangsaran wong-wong mau sing lagi keluwen lan ngelak, Santo Hilarion ngangkat mripat lan tangané menyang langit lan miwiti ndedonga karo luh. Sakwisé kuwi, udan deres langsung tiba lan nyirami kabèh tanah kanthi tuntas[7290] . Wiwit wektu kuwi, wong-wong padha teka marang bapa sing kinurmatan, nggawa wong-wong sing lara. Ndeleng manawa sanadyan ing kene dhèwèké isih diganggu lan ora diparingi meneng, sang wali kepéngin mundur menyang Gurun Oasis[7291] lan sawisé nyiapaké kabèh, dhèwèké mangkat karo loro muridé. Sawisé liwat Alexandria, dhèwèké tekan Brucheia, ing kono dhèwèké nemoni sawatara sedulur rohani sing wis dhèwèké kenal, sing nampani kanthi kabungahan. Sawisé manggon karo wong-wong mau sawatara wektu, dhèwèké mutusaké lunga, nanging para sedulur ora gelem ngeculaké lan nyuwun supaya dhèwèké tetep manggon.

[7288] Dracontius – Uskup Hermopolis (ing Mesir), sawijining murid St. Pamvas.

[7289] Philo – Uskup Cyrene (Cyrene – sawijining wewengkon ing Libya Lor ing pesisir lor Afrika, kulon Mesir)

[7290] Iki kelakon ing taun 359.

[7291] Oasis – utawa Oasis Libia Agung – dumunung ing kulon Gurun Thebaid; sawijining koloni Yunani kuna sing uga dadi panggonan pangasingan: mula, bidah Nestorius diasingake ing kene.

Banjur dhèwèké mutusaké mlayu sacara rahasia ing wayah wengi, nanging nalika murid-muridé lagi nyiapaké keledai kanggo dhèwèké, para sedulur mau padha ngerti lan padha turu ing ngarep lawang.

"Luwih becik kita mati ngglelgeng ing sikilmu," ujare wong-wong mau, "tinimbang pisah karo kowe sakcepete iki!"

'Mula, tangi, anak-anakku,' pangajabé Pendeta, 'luwih becik kanggo kowe lan aku yèn kowe ngeculaké aku luwih awal, awit aku wis nampa wahyu saka Gusti sing mréntah aku lunga saka kéné. Mulané aku nyoba lunga saka kowe sakcepete, supaya kowe ora kebanjiran sedhih merga aku.' Satemene, kowe bakal mangertèni mengko yèn aku ora sia-sia kesusu lan milih ora tetep karo kowe.

Krungu tembung-tembung mau, para sedulur padha ngadeg, sang wali ndedonga, nyawiji karo wong-wong mau, banjur mangkat. Rahmating Gusti nglindhungi piyambakipun ing lelampahan ngliwati ara-ara gersang sing angel dilintasi.

Esuké, sawisé dhèwèké lunga saka Brukhia, wong-wong pagan saka Gaza teka ing kéné karo algojo-algojoné lan takon ing ngendi Hilarion. Nalika padha krungu yèn dhèwèké wis lunga, padha kandha marang siji lan sijiné:

'Delengen dukun sihir iki: dhèwèké wis ngerti apa sing bakal kita lakoni marang dhèwèké banjur mlayu.'

Wiwit wiwitan, wong-wong ing Gaza sing ora pracaya marang Gusti wis iri marang sang wali, amarga wong-wong padha nglumpuk marang dhèwèké lan mandheg nyembah marang déwané, Marnas. Para imam Marnas saya nesu marang sang wali amarga iku; padha nyoba kanthi kabèh cara kanggo mbasmi dhèwèké, nanging ora bisa, amarga kabèh kutha lan désa sacedhaké padha ngajèni sang wali banget. Nalika Raja Constantius seda lan abdi setan sing jahat, Julianus si Murtad, munggah ing tahta, wong-wong duraka nganggep wektu iki pas kanggo nglakoni rencana ala sing wis suwe dirancang. Para pemuja berhala ing kutha Gaza nyedhaki raja sing ora takwa, ngumpatake Hilarion sing Mulya lan para muridé ing ngarsané, lan éntuk prentah tulisan sing mréntahaké ngrusak biarané ing sacedhak Gaza, ngusir para muridé saka wewengkon kuwi—sawisé dipukul dhisik—lan matèni Hilarion dhéwé, uga asisténé, Hesychius. Wong-wong jahat mau nglakoni rencanane: padha ngrusak biara-biara lan nyebarake umat Kristus. Nanging Isichius—sing paling dikasihi Hilarion amarga kasetyane sing gedhe, nganti ngluwihi para murid liyane—ndhelik ing ara-ara gersang, mlayu saka tangan wong-wong kafir.

Ing wektu sing padha, Sang Hilarion sing kinurmatan, sing dilindhungi Gusti Allah, manggon ing Gurun Oasis. Sawisé watara setaun manggon ing kana, muridé Adrian teka marang dhèwèké karo kabar yèn Kaisar Julian wis dipatèni – lan ngajak dhèwèké bali menyang Palestina menyang panggonané biyèn, amarga tentrem wis bali manèh ing Gréja. Amarga seneng meneng, sang wali ora kepengin bali menyang Palestina; nanging, nalika weruh manawa sanajan ing Gurun Oasis dhèwèké ora bisa ndhelik saka wong, dhèwèké miwiti nyabrang gurun menyang wilayah Libya karo salah siji muridé, Zeno; déné Adrian, karo muridé liyané, bali menyang Palestina.

Sawisé tekan kutha pesisir Pareton[7292] , Hilarion munggah kapal lan layar menyang Sisilia kanggo ngindhari kamasyhuran donya. Nakhoda kapal kuwi nduwé putra sing disiksa roh najis, sing njerit ing jerone atiné:

'Abdi Gusti, Hilarion! Napa kowe ora maringi kita tentrem, sanajan ing segara? Sabar karo kita nganti tekan pesisir, supaya aku ora dibuwang menyang jurang saka kene.'

Wong suci mau mangsuli:

'Yen Gusti maringi dhawuh supaya kowe tetep ana ing sajroning ciptaané, ya tetepna; nanging yen Panjenengané mbuwang kowe metu, apa sangkut-pauté karo aku? Aku iki manungsa sing kebak dosa.'

Krungu kuwi, bapaké bocah sing lara, bebarengan karo kabèh wong ing kapal, padha sujud ing sikilé sang wali, nyuwun supaya welas marang anaké lan ngusir setan saka anaké. Nanging sang wali nolak, ngakoni yèn dhèwèké wong dosa.

'Yen kowe janji marang aku,' ujare pungkasané, 'aja nyritakaké bab aku marang sapa waé ing tanah sing bakal kita layari, mula aku bakal ndedonga marang Gustiku supaya Panjenengané mbuwang roh jahat iku.'

Padha janji kanthi khidmat. Banjur, sawisé ndedonga, bapa sing mulya iku ngusir setan saka bocah mau, lan kabèh padha memuji Gusti Allah.

[7292] Pareton – kutha pesisir ing Mesir Sisih.

Nalika kapal iku labuh ing Pelabuhan Gunung Picon ing Sisilia[7293] , sang wali maringi marang nakhoda kapal, minangka pambayaran ongkos pelayaran, sawijining Injil sing wis ditulis nganggo tangane dhéwé nalika isih enom: dhèwèké ora nduwé apa-apa manèh kanggo diwènèhaké, amarga dhèwèké miskin ing donya lan uga ing rohani. Nanging juragan kapal ora gelem nampa pambayaran saka sang wali, sanajan sang wali ngotot banget supaya juragan kapal nampa iku.

"Aku ora bakal nampa apa-apa saka sampeyan, amarga sampeyan dhéwé mlarat lan ora nduwé apa-apa," mangsuli juragan kapal.

Nanging sang wali malah bungah ing atiné, amarga nyadari yèn dhèwèké pancèn mlarat lan ora nduwé apa-apa ing donya iki. Sawisé pindhah saka pinggir pantai watara rong puluh poprishch, dhèwèké manggon ing kana bareng muridé. Saben dina, murid mau nglumpukaké sapasang kayu bakar, digawa menyang désa paling cedhak lan nganggo dhuwit sing dipikolehi tuku roti siji, sing dadi panganané loro-lorone, kanthi matur nuwun marang Gusti Allah.

Nanging *'kutha sing dumunung ing pucuk gunung ora bisa didhelikake'* (Matéus 5:14). Wong sing kesurupan setan ing Basilika Santo Petrus ing Roma njerit:

'Hilarion, abdi Kristus, bubar teka ing Sisilia; ora ana sing kenal dhèwèké, lan dhèwèké mikir bisa ndhelik: nanging aku bakal menyang kana lan nunjukaké dhèwèké.'

Lan mangkono kedadéyané. Wong iki digawa menyang Sisilia; ing Pihon dhèwèké nemoni Santo Hilarion, sujud ing ngarep selé, lan lumantar pandonga sang santo, dhèwèké mari. Wiwit wektu kuwi, para warga ing tanah kuwi padha ngerti dhèwèké. Akeh wong wiwit teka marang dhèwèké, ngupaya penyembuhan saka lara-larané, lan ora nate bali menyang omahé tanpa entuk apa sing digoleki. Wong sing kasebut mau, sing teka saka Roma lan wis mari saka panguasaan setan, maringi sang wali peparing mewah minangka rasa syukur kanggo penyembuhane; nanging sang wali ora nampa, kandha:

'Kanggo iku katulis: *"Kowe wis nampa kanthi gratis, wenehana kanthi gratis"*[7294] (Matéus 10:8).

Nalika Sang Rama mulya manggon ing Sisilia, muridipun ingkang dipun tresnani, Sang Isichius ingkang bejo, nglampahi telung taun nggoleki ing saindenging jagad bapa rohani ingkang dipun tresnani, Sang Hilarion: piyambakipun ngumbara ing pirang-pirang nagari, pagunungan, lan ara-ara samun, nanging boten nemu ing pundi-pundi. Nalika ing Peloponnese[7295] , ing kutha pesisir Methone, dhèwèké krungu saka pedagang Yahudi yèn ana nabi Kristen sing muncul ing Sisilia, nindakake akèh mujijat.

"Lan jenengé sapa, lan rupané kaya apa?" pitakon Isichius.

"Aku durung nate ndeleng dheweke lan ora ngerti jenenge," wangsul wong Yahudi kuwi, "aku mung krungu bab dheweke."

Nalika nyadari yèn nabi iki pancèn sing digoleki, Isichius numpak kapal lan berlayar menyang Sisilia. Kanthi rada angel, dhèwèké bisa ngerti sakedhik bab sang wali saka kanca-kancané, sing kabèh sarujuk yèn dhèwèké wis nindakake akèh mujijat lan ora nate njupuk sanajan sepotong roti saka sapa waé minangka baline. Nalika nemoni sang wali ing Pichon, Isichius nyungkur ing sikilé, nyium lan ngumbah sikilé nganggo luhé. Sang tuwa meh ora bisa ngangkat muridé sing nangis kabungahan saka lemah, banjur maringi panglipur liwat pacelathon kang nylametaké jiwa.

Sawisé sawetara wektu, nalika panjenengané weruh akèh wong padha teka lan muji dhèwèké, sang tuwa kandha marang murid-muridé, Zinon lan Isichius:

'Kita ora bisa tetep ing kene, anakku; ayo padha lunga menyang tanah liya sing ora ana sing bakal ngerti kita.'

Sawisé padha kumpul, dhèwèké mangkat sacara rahasia karo murid-muridé menyang kutha Epidaurus ing Dalmati[7296] , sing wis dituntunaké Gusti supaya dhèwèké bisa maringi manfaat marang akèh wong ing kana. Durung suwé dhèwèké manggon ing panggonan sepi cedhak Epidaurus, wong-wong ing wilayah kuwi wis padha krungu yèn wong suci saka Gusti wis teka ing antarané wong-wong mau, sing sadurungé manggon ing Sisilia.

[7293] Pichon – sawijining tanjung ing kidul pulo Sisilia.

[7294] Matéus 10:8. 'Kowe wis nampa kanthi gratis, mènèhana kanthi gratis.' Kanthi tembung iki, Juruwilujeng nglarang adol sih rahmat sing ditampa saka Roh Suci.

[7295] Peloponnesus – pérangan kidul Yunani ing Semenanjung Balkan.

[7296] Epidaurus – sawijining kutha ing pesisir Segara Adriatik, dirusak ing abad kaping enem. Saiki dikenal minangka Ragusa.

Gusti Allah nampilake abdi-Nya marang wong-wong lan ngluhurake dheweke. Sawise padha krungu kabar bab dheweke saka siji lan sijine, para warga padha kumpul lan teka marang dheweke; sawise padha sujud, padha nyuwun tulung marang dheweke supaya nulungi ing kasangsaran gedhe: ana ula medeni sing manggon ing wilayah kuwi, gedhe banget nganti mangan sapi jantan gedhe lan nguntal manungsa sakabehe. Kanthi cara iki, ula iku wis matèni akèh wong lan kéwan ternak. Sawisé krungu bab kuwi, sang wali ndhawuhaké supaya nglumpukaké akèh kayu bakar lan nyalaké geni gedhé, déné piyambaké sujud ndedonga marang Gusti supaya paring welas asih marang umaté lan, kanggo kamulyaning Asmané sing suci, nylametaké saka ula sing ngrusak kuwi. Banjur piyambakipun miwiti nyuwun marang ula mau: ' '. Lan wasana, ula mau muncul, kados kapikat déning daya kang nggawa marang karusakané. Kabeh wong padha nyawang kanthi ngeri. Sang wali maréntahaké supaya mlebu ing geni, lan langsung, manut marang pangandikane, ula mau mlebu ing geni lan kobong dadi abu. Banjur wong-wong padha ngluhuraké Gusti Allah lan matur nuwun marang Sang Wali Hilarion.

Wiwit dina iku, akèh wong wiwit nyuwun pitulungan marang dhèwèké. Nanging sang tuwa kuwi kuwatir lan mikir ing endi dhèwèké bisa ndhelik saka wong-wong lan manggon meneng. Ing wektu kuwi, ana gempa gedhé sing nyebabaké segara nggelombang kenceng lan munggah ngluwihi pinggiré. Ombak munggah nganti dhuwur banget nganti nutupi gunung-gunung gedhe, lan prau-prau, kabawa banyu, padha kesangkut ing panggonan dhuwur. Wong-wong Epidaurus, sing manggon ing pinggir segara, nalika weruh bencana iki, padha mikir yèn banjir bandang kapindho lagi diwiwiti; lan kanthi wedi, ngarepake karusakan sakabehing bumi lan pati sing ora bisa dihindari, padha nangis banter. Eling marang Santo Hilarion, kabèh padha kesusu marani dhèwèké—enom lan tuwa, bojo lan anak-anak padha—lan kanthi nangis padha nyuwun dhèwèké supaya ndedonga marang Gusti Allah kanggo awaké dhéwé, supaya Sang Gusti mbalèkaké murkané sing adil saka awaké dhéwé. Santo mau banjur tangi lan mlaku bareng karo wong-wong mau menyang kutha. Sawisé tekan, dhèwèké ngadeg ing antarané kutha lan segara; segara, ing wektu sing padha, wis munggah dhuwur ing udara ing ndhuwur Epidaurus, nganti katon nyentuh méga, lan wis siyap nyilem kutha mau. Wong suci iku nggambar telung tanda salib ing wedhi lan, ngangkat tangane menyang langit, wiwit nyuwun kanthi khusyuk marang Gusti sing tresna marang manungsa supaya welas asih marang kabeh ciptaane. Nalika piyambakipun ndedonga kaya ngono, Gusti Allah nampilake katresnanipun marang manungsa: miturut dhawuh Gusti, segara alon-alon surut lan bali menyang tepine, gempa bumi mandheg, lan angin padha sepi. Bab kekuwatan agungé Gusti lan perantaraan pandonga Sang Hilarion sing kinurmatan ing kutha Epidaurus, para bapa nerusaké crita iki saka generasi menyang generasi marang anak-anaké.

Ing wektu sing padha, Santo Hilarion, ngindhari kamulyan donya, ninggal panggonan mau ing wayah wengi lan nalika nemokake prau sing arep menyang Siprus, piyambakipun munggah prau bebarengan para muridé. Ing sajroning pelayaran, prau mau diserang rampok lan kabèh wong ing prau padha wedi banget; nanging Hilarion maringi panglipur marang wong-wong mau.

'Apa jumlah bajak laut iki luwih akèh tinimbang pasukané Firaun?' pangandikane, 'nanging Gusti Allah nglelebakaké wong-wong mau ing segara.'

Nalika para bajak laut wis nyedhaki kapal mung sakjangkah watu, sang wali saka kapal ngacungake tangan lan kandha:

'Cukup kowe wis nglayar nganti tekan kéné.'

Para bajak laut mandheg sakwise kuwi, ora bisa nerusake pelayaran utawa nyedhaki kapal sing digawa wong suci. Para bajak laut wis ngentekake akeh tenaga kanggo dayung nanging sia-sia, banjur bali kanthi isin amarga kaping déning kuwasa Gusti.

Sawisé nglayar menyang pulo Siprus[7297] , Santo Hilarion manggon ing panggonan sepi kira-kira rong versta saka kutha Pafos[7298] . Nanging sanadyan ing kéné dhèwèké ora bisa nemokaké pangayoman: setan-setan sing manggon ing wong-wong wis ngumumaké rawuhé dhèwèké marang warga. Miturut dhawuh Gusti, wong-wong sing kesurupan saka saindenging nagari—jumlahe nganti 200, kalebu lanang lan wadon—padha kumpul lan teka marang sang wali; lumantar pandongane, kabèh padha waras saka kesurupan. Sawisé manggon ing kana rong taun, sang wali mutusaké lunga, nggoleki panggonan sepi kanggo nutup umuré kanthi meneng. Sawisé lelungan

[7297] Watara September 365.

[7298] Pafos – kutha pesisir ing Siprus, misuwur amarga pangkhotbahane Rasul Paulus. Ing kene, dhèwèké ngetokaké kabut marang Elimas, sawijining dukun sing nentang dhèwèké. Kisah Para Rasul, bab 13.

rolas versta saka segara, dhèwèké nemokaké panggonan sepi lan liar ing antarané pagunungan dhuwur. Akeh wit woh-wohan tuwuh ing sakupengé (nanging wohé ora tau dicicipi); banyu sing layak diombé mili saka gunung; ana uga kebon kembang lan candhi pagan sing ditinggal, ing ngendi akèh setan manggon. Wong suci kasengsem marang panggonan iki amarga sepi banget, lan dhèwèké manggon ing kana limang taun. Rawuh lan bengi para setan padha njerit banter, nyoba medeni sang wali lan ngusir dhèwèké saka kana; nanging dhèwèké nglawan kuwi liwat pandonga tanpa kendhat lan ngaso ing meneng, amarga amarga panggonané angel diakses lan akèh setan sing manggon ing kana, ora ana siji waé sing wani nyedhak dhèwèké.

Ing sawijining dina, nalika ninggalake gubugé, sang tuwa weruh wong lumpuh sing nggleleng ing ngarep gubugé lan takon marang Isichius:

'Sapa wong iki, lan sapa sing nggawa dhèwèké mrana?'

'Dheweke iku sing duwé panggonan sing kita manggon,' wangsul Isichius.

Wong suci kuwi nganti nangis, banjur ngulurake tangane marang dheweke lan kandha:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, tangi lan mlaku!'

Lan wong lumpuh kuwi langsung tangi, mari sakabehe, lan wiwit mlaku, muji Gusti Allah. Sawise mujijat iki, kabeh warga lokal padha teka marang sang wali, ora wedi maneh marang roh-roh ala utawa lelampahan sing angel lan mbebayani.

Kèlingaké marang sedulur-seduluré ing Palestina, Sang Romo ngutus Sang Isichius sing kinurmatan kanggo sowan lan ngaturaké salam marang wong-wong mau atas jenengé. Panjenengané piyambak wiwit nimbang pamitané, amarga sanajan ing kéné panjenengané dipunurmati lan dipunbebani déning wong-wong sing teka marang panjenengané, nanging panjenengané ngentèni Isichius bali. Ing wektu iki, murid panjenengané, Zinon sing Begja, séda, lan wis teka wektuné panjenengané uga ngakhiri lelampahan donyané sing abot (panjenengané wis yuswa 80 taun).

Kanthi wis nyawang pamitipun dhumateng Gusti, Sang Reverendi nulis wasiatipun dhumateng para sedulur kanthi tanganipun dhéwé, nilaraké marang Isichius Injil Suci sing ditulis kanthi tanganipun dhéwé, klambi rami sing kasar, lan tali pandonga[7299] . Sawisé kuwi, badanipun wiwit ringkih.

Nalika kabar laraé Santo Hilarion tekan marang warga Pafos, kabèh wong sing taat langsung teka sowan, lan ana sawijining wanita taat jenengé Constance, sing putriné sing lara wis dipunwarasaké déning Rama Suci kanthi diolesi lenga suci.

Nalika nyadari yèn Gusti Allah wis nelpon dhèwèké marang Panjenengané, sang wali wiwit nyuwun marang para rawuh supaya sawisé seda, tanpa tundha, ngubur badané ing kebon panggonané manggon. Nalika dhèwèké arep seda, Hilarion ngendika, nggatekaké kanthi pikiran sing resik pamisahan jiwa saka badan:

'Metu, nyawaku, kenapa kowe wedi? Metu, kenapa kowe kuwatir? Kowe wis ngabdi marang Kristus wolung puluh taun – nanging kowe isih wedi pati?'

Kanthi tembung-tembung mau, dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti[7300] . Para rawuh padha nangis kadosdene bapak lan guru, banjur ngubur dhèwèké ing panggonan sing wis dhèwèké dhawuhaké.

Sawisé bali saka Palestina lan nemokake guruné ora ana, Isichius sing pinaringan berkah nangis pirang-pirang dina ing sangisore peti jenazah. Dhèwèké niyat mindhahaké badan mau menyang Palestina marang sedulur-seduluré, nanging ora bisa, amarga kabèh warga lokal padha ngreksa badan mau, supaya ora ana sing nggawa harta karun kaya ngono metu saka tanahé.

Mula Isichius pura-pura kepéngin manggon ing panggonan kuwi lan kandha:

'Ayo aku mati lan dikubur ing kene jejere bapakku.'

Percaya marang panjaluke, wong-wong mau banjur maringi idin supaya dhèwèké manggon ing panggonan ing ngendi Santo Hilarion dikubur. Sepuluh wulan sawisé, Isichius mbukak peti jenazah sang santo lan ndeleng awak suci mau, kaya-kaya anyar waé séda, rai sumunar lan ambuné wangi. Dhèwèké njupuk awak mau lan diam-diam mangkat menyang Palestina. Para biksu lan umat ing Palestina krungu yèn Isichius nggawa reliké Santo Hilarion lan padha kumpul saka kabèh biara lan kutha karo obor lan kemenyan; sawisé ngancani kanthi pakurmatan, padha nyimpen relik mau ing Maiuma, ing biara kapisané.

[7299] Kukol iku topi biara sing dadi pratandha kasucian lan alus. Kadhangkala ana salib sing dijahit ing kukol.

[7300] Dheweke seda tanggal 21 Oktober, ing taun 371 utawa 372.

Uga ora kena kita lali nyebutaké apa sing ditindakake Constance sing kasebut mau. Amarga dhèwèké wong sing luhur budi lan nduwèni pangabdian gedhé marang Sang Hilarion sing kinurmatan, sawisé seda, dhèwèké wiwit kerep sowan ing makamé, ndedonga sakwengi lan ngobrol karo dhèwèké kaya-kaya isih urip, nyuwun pandonga saka dhèwèké kanggo dhèwèké. Nalika dhèwèké krungu yèn jasad sang wali wis dicolong, dhèwèké ambruk amarga sedhih lan seda, lan lumantar seda iku dhèwèké mbuktèkaké jeroné iman lan katresnané marang sang wali.

Wong-wong saka Siprus lan Palestina padha rembugan antarané, saben padha ngagungaké Santo Hilarion. Wong-wong saka Palestina kandha:

'Kita duwé badané Santo Hilarion.'

'Nanging kita nduwé rohé,' wangsul wong Siprus.

Ing loro panggonan—ing Siprus, ing ngendi dhèwèké dikubur, lan ing Palestina, ing ngendi sésa jasmaniné dipindhahaké—akèh mujijat sing kelakon lumantar pandonga suci, lan panyembuhan tanpa cacah diparingaké kanggo kamulyané Gusti Allah, siji ing Tritunggal, marang Panjenengané padha kaparingana pakurmatan, panuwun, lan ibadah saka kita salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 8:

Kanthi miliinging luhmu kowe ngolah ara-ara gersang, lan lumantar angos saka jeroning atimu kowe ngasilake woh lumantar satus pakaryan; lan kowe dadi lentera tumrap donya, sumunar mukjizat, Hilarion, bapa kita: ndedonga marang Kristus Gusti supaya nyawamu bisa slamet.

Kontakion, Nada 3:

Minangka lentera kang ora nate surup, srengenge kang wicaksana, kita padha nglumpuk dina iki kanggo muji panjenengan ing kidungan: amarga panjenengan sumunar marang wong-wong ing pepetenging kabodhoan, nuntun sedaya dhateng pucuking kasucian, Hilarion. Mula kita padha njerit: Sugeng, Bapa, dhasaring sedaya ingkang saji.

Peringatan Santo Hilarion saka Meglin

Peringatan tanggal 21 Oktober

Tsar Bulgaria Kaloyan[7301] , adhine Tsar Asen, ngrebut tanah-tanah Yunani – Thrace, Macedonia, Neada, lan Hellas – lan nyekel kutha Meglin[7302] . Ing kono dhèwèké nemokaké relikwi Sang Mulya Hilarion[7303] , Uskup Meglin, lan amarga semangat iman sing luhur, kepéngin mindhah relikwi sang wali mau menyang kutha krajané, Tarnovo[7304] , lan digawa bebarengan karo dhèwèké. Nalika Patriark Bulgaria mangertos yèn relik suci mau bakal

---

[7301] Kaloyan iku penerus kapindho saka John Asen (1186–1196). Dheweke dipatèni ing taun 1207 déning ponakané Boril, sawisé kuwi putrané Asen, John II (1218–1241)—sing nalika kuwi ana ing Rusia nalika kejemé Boril—munggah tahta.

[7302] Miturut sawatara, iki uga Edessa kuna; nanging liyané nganggep kutha Slavia Vodena minangka Edessa, saka kono Meglina dumunung 30 versta ing sisih lor-wétan. Kutha iki saiki wis ora ana.

[7303] Sing Mulya Hilarion lair saka wong tuwa sugih lan bangsawan. Sawise nampa pangasuhan Kristen, nalika umur 18 taun dhèwèké nyingkiri donya lan mlebu biara, ing kono dhèwèké ora suwe diangkat dadi abbas amarga uripé sing ketat. Amarga prihatin marang kaslametan nyawa sing dipasrahaké marang dhèwèké, dhèwèké ngajak wong-wong mau supaya ora mbuwang wektu sing larang regané sing wis ditemtokaké kanggo kaslametané. Utamané, dhèwèké ora bisa nampa mabuk-mabukan. Ing taun 1134, dhèwèké diangkat dadi Uskup Meglin déning Eustathius, Uskup Agung Bulgaria. Ing wektu kuwi, bidah Bogomil nyebar ing Bulgaria; bidah iki nganut ajaran dualistik sing ngandhakake yèn kabecikan lan kaburukan iku loro prinsip mandhiri sing padha perang. Santo Hilarion, kanthi semangat apostolik lan pandonga sing khusyuk, nyoba mbalèkaké wong-wong saka ajaran palsu iki. Dheweke tanpa kendhat ngecam ketidaktaatan para Bogomil, mbukak topeng kesalehan munafik sing digunakake kanggo ngapusi wong liya. Para pamimpin sesat iku wani mlebu debat terbuka karo Santo Hilarion. Sawise mbantah sanggahan para Bogomil, santo iku ngrampungake pidatoné karo tembung-tembung iki: 'Ngapa kowe, para Bogomil, ngapusi awakmu lan wong liya, nyebut awakmu wong Kristen padahal kowe ora wong Kristen saktenane – kowe mungsuh karo salibé Kristus Juruwilujeng, kowe ora ngakoni siji Gusti kaya sing diyakini wong Kristen, lan kowe ngina wahyu

teka, piyambakipun medal sowan ngadhepi relik mau kanthi obor lan dupa wangi, bebarengan karo para uskup lan kabèh rohaniawan, para bangsawan lan kabèh rakyat. Relik suci mau digawa mlebu lan disimpen ing kutha Ternovo sing dilindhungi Gusti tanggal 21 Oktober.

Nalika John Asen II munggah ing tahta sawisé nggedhekaké wates kratoné, sawijining gréja kang dipersembahaké kanggo Papat Puluh Martir dibangun ing Tarnovo miturut dhawuh tsar, ing ngendi reliké St. Hilarion disimpen.

Troparion, Nada 3:

Mukjizat wis kawuh; kowe sumunar kanthi kabecikaning Gusti; kowe mimpin komunitas biara; kowe ngresiki tahta uskup; lan, tanpa wedi marang serangan sesat, Panjenengan sampun nguwataken Gréja Kristus, Para Rahib Hilarion. Panjenengan séda kados tilem, lan badan Panjenengan kapelihara utuh lan boten bosok; badan punika maringi panyembuhan dhumateng tiyang ingkang nandhang maneka rupa lara lan ngusir setan. Mula saking punika, kita ndedonga dhumateng Panjenengan: ndedongaa supados jiwa kita pikantuk kaslametan.

Kontakion, Nada 3:

Amarga pangeling-eling Panjenengan, ya Uskup, wis sumunar kaya pepadhang kang padhang; sirnakna pepeteng pangapetan, lan cahyane peparinging swarga sumunar, ngundang kabungahan tumrap sedaya: amarga saking Gusti, ya Hilarion, Panjenengan nampi sih rahmat, lan Panjenengan nggayuh pangkat rahib.

Peringatan para Martir Suci Dasius, Gaius lan Zoticus

Dirilis tanggal 21 Oktober

Para Martir Suci Dasius, Gaius, lan Zoticus, nalika ana ing Nicomedia, tau mlebu ing candhi berhala lan ngrusak mezbah-mezbah. Amarga iku, padha diwènèhi manéka siksaan lan panyiksa. Padha digantung ing wit, nalika awaké digores nganggo sikat kuda lan diusap nganggo kain kasar kang ana rambute. Ndeleng manawa padha ngremehake kabèh wujud panyiksaan, nalika ngecam kasia-siaané arca-arca lan ngumumaké Kristus minangka Gusti Allah, sajati karo Rama lan Roh Suci, para penyiksa padha ngiket watu ing gulu lan mbuwang menyang segara, ing kono para wali nemokake tentrem[7305] .

4 November

22 Oktober (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling Pitu Para Enom Suci saka Efesus: Maximinian, Iamblichus, Martinian, Dionysius, Antoninus, Constantine (Exacustodian) lan Yohanes. Perayaane uga diperingati tanggal 4 Agustus. Menologion taun 1870 nyatakake yèn para mudha suci iku seda tanggal 4 Agustus lan dibangkitaké saka pati nalika pamaréntahan Theodosius enom tanggal 22 Oktober.

---

kuna, sing diurmati wong Kristen manut sabda Gusti? Kowe ngapusi wong prasaja nganggo alusmu sing munafik, padahal atimu kebak kesombongan. Ora ana kesalehan sejati ing wong sing ora ngakoni karusakan ing atiné dhéwé lan ora ngupaya sih rahmaté Gusti lumantar pandonga lan andhap asor! Apa gunané puasa kowe? Mriksanen awakmu kanthi tulus – lan kowe bakal weruh yèn pikiran ala, iri, kesombongan, kecerobohan, tipu daya, goroh, lan kelicikan iku dudu pakaryané zat ala ing jeroning awak kita lan ora bisa diatasi mung kanthi puasa; nanging, iku asil saka katresnan dhiri sing rusak lan mulané mbutuhaké perjuangan rohani kanggo ngatasi." Manut ajakané pandhita, akèh Bogomil krasa kesentuh ing atiné lan, sawisé ngakoni kaluputané biyèn, padha nyawiji karo Gréja Kristus. Kanthi semangat sing padha, Santo Hilarion uga mbantah wong-wong Armenia sing nganut Monophysitism, sing ngakoni ing Kristus mung siji sipat – sipat Ilahi. Santo Hilarion séda kanthi tentrem ing taun 1164.

[7304] Ternov iku salah siji kutha gedhé ing Bulgaria, malah tau dadi kutha krajan ing jaman biyèn.

[7305] Para wali mati syahid nalika pamaréntahan Diocletian ing taun 303.

Peringatan St. Avercius, Sing Setinga karo Para Rasul, Uskup Hierapolis

Dirilèkaké tanggal 22 Oktober

Ing jaman pamaréntahan Marcus Aurelius[7306] , putrané Antoninus, ing kutha Hierapolis[7307] sing umume didiami déning wong-wong pagan, Santo Avercius njabat uskup. Ing sawijining dina, ana pesta agung kanggo ngajeni arca-arca ing kana, lan kabèh wong sing ora pracaya padha kumpul ing candhi, padha bungah lan nyembah dewa-dewa sing ora nduwé nyawa – arca-arca – kanthi ngajokaké kurban marang arca-arca mau. Nalika nyekseni prastawa iki, Santo Averky nangis, sedhih amarga wong-wong, sing kabut dening kabodhoan, wis ninggalaké Gusti Allah kanggo nyembah setan, lan, lali marang Sang Pencipta, ngajeni pakaryan tangan manungsa. Dhèwèké nyendhiri dhéwé ing omahé, uskup iku ndedonga, kandha:

'Dewane jaman lan Gusti pangapura, Panjenengan nyipta sakabehe jagad raya lan ngaturing; Panjenengan ngutus Putra Tunggal Panjenengan menyang bumi supaya Panjenengané dadi inkarnasi kanggo manungsa – saiki panjenengan ndeleng kanthi mripat welas saka swarga marang sakabehe donya; aja ninggalaké kutha iki, ing ngendi Panjenengan wis nunjuk aku dadi panggembala wedhus sabda Panjenengan; delengen wong-wong sing kesasar iki: pakurmatan sing kuduné kanggo Panjenengan ora diwènèhaké marang Panjenengan, nanging marang setan-setan najis lan arca-arca sing déwéké gawé; Slametaké, ya Gusti, wong-wong sing kesasar iki saka karusakan; nuntunana saka pepeteng menyang pepadhang sejati Panjenengan, lan kalebuana ing kumpulan pilihan Panjenengan!

Sawisé pandonga sing khusyuk iki, sang wali banjur turu amarga wus bengi; lan wasana, ing sawijining impen dhèwèké weruh sawijining priya enom sing ayu banget; nalika masrahake tongkat ing tangané Averky, dhèwèké kandha:

'Maju, Averky, ing Asma Kula, lan nganggo tongkat iki remukna para pangeran kaluputan!'

Sawisé tangi saka turu, Averky nyadari yèn Gusti piyambak wis rawuh marang dhèwèké ing pangliyan, lan dhèwèké ngrasakaké kabungahan sing ora bisa diungkapaké ing atiné. Kanthi kebak semangat, dhèwèké langsung tangi lan njupuk tiang kayu sing ana ing sacedhaké, banjur mangkat ing wayah wengi iku ing jam sanga[7308] menyang candhi Apollo, ing ngendi dina sadurungé ana pesta pagan lan akèh kurban sing wis dipersembahaké. Ing candhi iki ana akèh arca sing larang regane lan dihias kanthi éndah. Nalika nyedhaki candhi, Averky nemokake lawangé dikunci; dhèwèké nggebuk lawang mau, lan langsung kabuka ing ngarepé. Sawisé mlebu candhi, uskup suci mau wiwit nggebuk arca utama Apollo, banjur arca-arca liyané. Dheweke mecah kabèh lan ngremuk dadi pecahan-pecahan. Arca-arca sing tuli lan bisu, amarga ora nduwé nyawa lan ora kuwasa, ora bisa mbela awaké dhéwé nalika sang wali ngremuk mau. Mung swara ambruké sing krungu.

Para imam pagan, sing manggon ora adoh saka candhi, kaget tangi saka turu lan nalika krungu swara ribut gedhe saka candhi, ora bisa mangerteni apa tegese. Padha kesusu menyang candhi, padha weruh yèn arca-arca déwané padha ambruk ing lemah, pecah-pecah, déné Santo Averky nginjak-injak pecahan arca mau lan nggebuk nganggo tongkaté. Nalika ndelok kuwi, para imam padha wedi; nanging santo mau, mbalèk marang wong-wong mau, kandha nesu:

'Mènèhana marang para pamimpin kutha lan kabèh wong, lan kandhaa yèn déwa-déwamu, sawisé mabuk ing pesta wingi sing kowé aturaké kanggo dhèwèké, padha rebutan antarané dhéwé lan, tiba ing lemah, padha remuk.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali mulih kaya prajurit gagah sing wis ngalahaké mungsuhé; lan pancèn mangkono déwa-dewa kuwi, sing wis nuntun akèh nyawa manungsa marang karusakan.

Para imam penyembah berhala banjur marani para pejabat kutha lan nyritakake kabeh sing wis ditindakake Averky. Nalika esuk sumunar, kabar apa sing kelakon sumebar kanthi cepet ing saindenging kutha, mula kabeh

---

[7306] Dheweke mrentah saka taun 161 nganti 180.

[7307] Hierapolis iku kutha sugih ing Phrygia, sawijining wewengkon ing Asia Minor

[7308] Jam-jam diitung wiwit srengéngé munggah, saéngga jam kaping sanga cocog karo jam telu esuk miturut itungan kita.

wong, enom lan tuwa, wong biasa lan pejabat padha kumpul ing candhi. Nalika padha weruh arca-arca sing pecah-pecah lan sumebar ing lemah, kabeh padha kaget. Banjur, kebak nesu, padha miwiti muni:

'Mati kanggo Averky!'

Liyane nambahake:

'Kirimi dhèwèké marang raja; ing kana dhèwèké bakal nampa sangsara sing padha karo kaluputane!'

'Ora, ayo langsung menyang lan ngobong dheweke lan kabèh keluargané,' ujare klompok katelu.

Para pamimpin mandhegake wong akeh:

– Aja wani ngobong omahé Averky; kita wedi kabèh kutha bakal cilaka amarga geni yèn omahé Averky kobong; luwih becik kita nyekel dhèwèké lan ngadili dhéwé, utawa ngirim dhèwèké marang panguwasa paling dhuwur kanggo paukuman.

Nalika wong-wong padha rame banget lan meh nyerang omahé Averky, tangga-tanggahé uskup, sawisé krungu kabar iki, padha teka menyang omahé; padha nemokaké dhèwèké lagi mulang para pracaya sing padha kumpul ing kana lan nyritakaké kabèh sing krungu saka wong-wong mau, sing kepéngin menyang omahé lan nyekel dhèwèké minangka wong jahat.

Krungu kabar iki, para wong pracaya padha ketakutan lan nyuwun marang gembalané supaya ninggal omah lan ngungsi sedhela, nganti kahanan rame ing masyarakat reda. Nanging sang wali wangsuli tanpa wedi:

'Gusti Allah maringi dhawuh marang para rasul-Nya supaya nginjili sabda kaslametan marang kabèh bangsa kanthi wani lan tanpa wedi: mula apa pantes aku wedi marang manungsa sing mungsuh aku lan ngupaya matèni aku amarga semangatku marang Gusti Allah? Sanajan aku bisa ndhelik saka tangan manungsa, kepiye aku bisa uwal saka tangané Gusti Allah? Panggonan endi sing bisa ndhelikake aku saka Panjenengané? Satemene aku kandha marang kowe kabèh, sedulur, ora pantes kita padha wedi utawa ndhelik nalika Gusti piyambak, Pangreksa gesang kita, nulungi kita; nandhang sangsara kanggo Panjenengané iku berkah, lan pati kanggo Panjenengané luwih manis tinimbang urip mapan.

Sawisé ngendika mangkono, sang wali ninggalaké omahé lan mlebu ing tengah kutha, déné para pracaya padha ngetutaké. Nalika tekan panggonan sing biasane dadi papan kumpul wong akeh, lan sawise lungguh ing panggung sing dhuwur, Averky miwiti mulang wong-wong sing ana ing kono, supaya padha bisa ngerti Gusti Allah sing sejati, mangerteni tipuané setan lan kabohongané déwa-déwa, lan nyingkiri panyembahan berhala; panjenengané nyuwun marang wong-wong mau supaya setya ngabdi marang Gusti Allah siji, kang manggon ing dhuwur, Pangripta sakabehing donya. Banjur sawatara wong pagan padha menyang marang panguwasa kutha lan marang wong-wong kang padha kumpul ing candhi Apollo—kang nesu amarga patung-patungé dirubuhaké—lan ngumumaké yèn Averky lagi nyebarake iman Kristen marang wong-wong ing tengah kutha. Krungu kabar kuwi, wong-wong mau tambah nesu marang Averky, sing ora mung wis ngrusak arca-arcaé nanging uga wani nyebarake iman Kristené kanthi terang-terangan ing ngarepé kabèh wong. Sawisé metu saka candhi, wong-wong mau banjur mlayu kanthi nesu gedhé menyang panggonané sang wali, arep matèni dhèwèké langsung. Ing antarané wong-wong mau ana telung mudha sing suwé wis kesurupan setan. Nalika wong-wong padha nyedhak marang sang wali, para mudha mau, sing digerakké déning setan, dumadakan padha keserang amukan lan, karo ngetokaké swara ngeri, medeni atiné kabèh wong.

Padha nyabuti sandhangane nganti koyak-koyak, banjur padha ngethok daginge dhewe lan ngigit tangane. Ambruk ing lemah, padha ngglundhung, nglethuk ing cangkem lan njerit tanpa kendhat nganggo swara medeni:

'Averky, kita nyuwun marang kowe kanthi Gusti Allah sejati siji sing kowe wartakaké: aja nyiksa kita sadurungé wayahe.'

Nalika nyekseni tontonan nggegirisi kaya ngono, wong-wong padha kebak rasa wedi nalika padha nyumurupi sangsara abot para mudha mau lan krungu jeritan medeni saka wong-wong mau. Sawise padha lali sebabe teka, padha ngenteni kanthi bingung kanggo ndeleng apa sing bakal kelakon sabanjure lan apa sing bakal ditindakake Averky—sing dipun nyuwun dening setan supaya ninggalake wong-wong mau ing tentrem—marang para mudha mau. Nanging sang wali wiwit ndedonga:

'Bapa saka Putramu sing kinasih, Yesus, Panjenengan ngapura dosa-dosa kita, sanajan cacahé ora kaétung, Panjenengan maringi apa wae sing kita panyengi kanggo kabecikan kita – saiki kula nyuwun lan ndedonga dhumateng Panjenengan: lindhungana para mudha menika saking serangan setan, supados sasampunipun piyambakipun saged lumampah ing dalan dhawuh Panjenengan, sarta manut karsa suci Panjenengan. Nalika

padha weruh pratandha mujijat sing Panjenengan bakal paringaké marang wong-wong mau, akèh sing bakal pracaya marang Panjenengan, Gusti Allah Kang Maha Kuwasa – lan padha ngakoni yèn ora ana liya kajaba Panjenengan.

Sawisé ndedonga kaya ngono, sang wali ngadhep marang para mudha sing disiksa déning setan lan, kanthi alus nyentuh sirahé nganggo tongkat ing tangane, ngendika:

'Ing asmané Kristusku, aku paring dhawuh marang kowé, setan, metu saka para mudha iki tanpa nyebabaké cilaka sanadyan sethithik.'

Kanthi swara nggegirisi, setan-setan mau metu saka para mudha, sing padha ambruk ing lemah kaya mati.

Nyekel saben wong mau ing tangané, Santo Averky ngangkat saka lemah. Padha langsung waras sakabèhé lan, nyembah ing sikilé santo mau, nyium sikilé sing suci.

Nalika wong-wong weruh kuwi, padha lali nesu lan padha njerit:

'Ana mung siji Gusti Allah sejati, sing diwartakaké déning Averky!' Banjur padha miwiti takon marang sang wali dhéwé:

'Ceritakna marang kita, manungsa Allah, apa Gustimu bakal nampa kita yen kita bali marang Panjenengané? Apa Panjenengané bakal ngapura dosa-dosa kita sing tanpa cacah? Ajarna marang kita carane pracaya marang Panjenengané!'

Mbukak cangkemé, Santo Averky miwiti mulang wong-wong bab kawruh babagan Gusti Allah lan nerusaké piwulangé nganti jam sanga ing dina iku; dhèwèké uga mréntah supaya kabèh wong lara digawa marang dhèwèké lan marasaké wong-wong mau kanthi nyebut asmané Yesus Kristus lan nempataké tangané ing awaké. Sawisé padha krungu piwulangé lan nyekseni mujijat-mujijat mau, kabèh wong padha pracaya marang Gusti Yesus Kristus lan nyuwun marang Averky supaya maringi Pembaptisan Suci. Amarga wis sonten, sang wali nundha pembaptisan mau nganti esuk, lan dhèwèké mréntahaké kabèh wong supaya padha nyiapaké awaké dhéwé kanggo nampa Sakramèn Suci. Nalika wong-wong padha kumpul esuk candhake, piyambakipun nuntun sedaya menyang gréja lan mulang malih; lajeng, sawisé ngaturake pandonga adat, piyambakipun mbaptis 500 priya ing dina iku. Lan sajrone sawetara dina, piyambakipun wis nuntun ora mung Hierapolis nanging uga kutha-kutha lan désa-désa sacedhaké marang pracaya marang Kristus lan nyawiji kaliyan Gusti lumantar baptisan. Lan misuwuré nyebar adoh lan amba. Akeh wong lara saka manéka panggonan adoh padha teka marang dhèwèké, lan padha nampa panyembuhan sakabèhé—badan lan jiwa.

Ana sawijining wanita bangsawan jenenge Friela, ibu saka Euxenian Poplion, Prokonsul Wétan, sing wuta lan sawisé krungu yèn Averky bisa marasaké akèh penyakit béda-béda, dhèwèké mréntahaké supaya digawa marang wong suci kuwi. Dheweke nemokake Averky lagi mulang wong-wong lan, ambruk ing sikilé, nyuwun marang sang wali supaya mbukak mripaté sing wis wuta. Kanthi nggatekake luwih dhisik marang padhanging roh Friella, sang wali takon marang dheweke apa dheweke pracaya marang Kristus, sing wis mbukak mripat wong sing lair wuta. Nalika Friella ngucapake sumpah pracaya lan ngucurake luh akèh ing sikilé Averky, sang wali sawisé ndedonga marang Gusti Allah, nyentuh mripate lan kandha:

'Cahya sejati, Yesus Kristus, rawuh lan mbukak mripat abdi Panjenengan!'

Sakwise kuwi, penglihatan Friella langsung pulih, lan dhèwèké dibaptis déning sang wali.

Sawisé dibaptis, dhèwèké nyumbang separo saka kagungané marang sang wali kanggo dibagiaké marang wong mlarat lan sawisé nampa piwulangé, dhèwèké mulih. Putrané, prokonsul Euxenian Poplion, nalika weruh yèn ibuné wis bisa ndeleng manèh lan mangertèni yèn Santa Averky sing wis mbukak mripat ibuné lumantar pandonga, kepéngin ketemu karo sang santa lan matur nuwun amarga ibuné wis mari. Sang santa banjur maringi piwulang iman marang Euxenian lan nggawé dhèwèké dadi wong Kristen.

Sawisé kuwi, ana telung wanita liyané sing uga kaserang wuta padha nyedhak marang sang wali, lan sawisé sujud ing ngarsané, padha kandha:

'Kami uga pracaya marang Yesus Kristus sing panjenengan wartakaké; mulané kami nyuwun panjenengan mbukak mripat kami uga, kaya panjenengan mbukak mripat Friella.'

Kanggo kuwi sang wali mangsuli:

'Yen kowe pancen pracaya marang Gusti Allah kang sejati, kaya sing kowe kandhakake, mula kowe bakal weruh padhange.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali ngangkat pandangé menyang langit lan miwiti ndedonga. Nalika sang wali lagi ndedonga, sinar padhang kang ora bisa diungkapaké, kang ngluwihi padhange srengéngé, mudhun saka swarga lan madhangi panggonan ing ngendi Sang Wali Averky ngadeg ndedonga. Kabeh wong sing ana ing kono ora kuwat nahan cahya sing ora bisa diterangake iki; padha ambruk ing lemah, lan mung telung wong wadon wuta sing tetep meneng ora obah. Nalika sinar iku nyentuh mripat wong wadon wuta mau, padha weruh maneh, lan padhangé cahya swarga iku mandheg.

Wong suci mau takon marang para wanita sing wis pulih paningalé:

'Apa sing pisanan kowe deleng nalika penglihatamu bali?'

Banjur sing kapisan kandha:

Aku weruh Sang Lami Dina[7309] , sing nyentuh mataku.'

Ana siji maneh kandha:

'Aku weruh sawijining mudha sing paling ayu, sing nyentuh mataku.'

– 'Lan aku weruh,' kandha sing katelu, 'yèn sawijining mudha sing padhang banget nyentuh mataku.'

Krungu kuwi, sang wali lan kabèh sing ana bareng padha memuji Gusti Allah, siji ing Tritunggal, sing nindakake mujijat éndah lan kamulyan.

Banjur Averky, sawisé ngerti yèn ana akèh wong sing nandhang macem-macem lara ing kutha lan désa sacedhaké, mangkat menyang kana karo para muridé lan, manut tuladhané Gusti, ngubengi kutha lan désa, mulangaké bab Kratoné Gusti Allah lan marasaké wong lara. Nalika tekan panggonan ing pinggir kali sing dijenengi Selishche, dhèwèké sujud lan miwiti ndedonga kaya mangkéné:

'Ya Gusti sing loman, mirsani aku, abdi Panjenengan; paringana rahmat Panjenengan ing panggonan iki, supaya ana mata air banyu anget mili ing kene, supaya sapa waé sing adus ing kono waras saka sakabèhé lara lan tatu.'

Sawisé piyambakipun rampung ndonga, dumadakan ing sangisoring langit sing cerah muni guntur; kabèh wong sing ana ing kono padha kaget nalika sawisé muni guntur mau, ana mata air anget sing mili ing panggonan persis ing ngendi Averky lagi ndonga sujud. Banjur sang wali maringi dhawuh marang wong-wong sing ana ing kono supaya padha nggali sumur jero kanggo nampung banyu anget; dhèwèké mréntahaké kabèh wong lara supaya padha adus ing kono – lan kabèh sing nyilem ing banyu mau waras lumantar pandonga sang wali.

Pisan, setan sing kepengin nggodha Averky ngowahi wujud dadi wanita lan nyedhaki sang wali, nyuwun berkah. Nalika ndeleng pasuryan setan, sang wali kepengin ngadhep adoh, nanging ing wektu kuwi sikil tengene kesandhung watu lan tatu abot nganti ana borok ing betise. Sanajan lara banget, sang wali tetep ngadeg tanpa ngeluarke swara ngeluh sak pisan, mung nyekeli tangane ing panggonan sing lara. Setan kuwi ngguyu lan bali dadi wujud asline, banjur kandha marang sang wali:

'Aja ngetung aku kalebu setan-setan remeh lan sepele sing wis kowe usir; aku iki tuwané; lan saiki kowe kena borok saka aku: nalika kowe marasaké liyané saka lara, saiki kowe dhéwé kena sangsara.'

Sawisé ngomong kaya ngono, setan mlebu ing sawijining priya enom sing ana ing sacedhaké sang wali lan wiwit nyiksa dhèwèké. Nanging Sang Wali Averky, sawisé ndedonga marang Gusti, ngélarang setan mau lan ngusir saka priya enom kuwi. Sawisé metu saka priya enom, setan mau muni banter:

'Kowe nimbulaké cilaka gedhé marang aku, Averky, lan aja nganti aku urip tentrem ing kéné; aku bakal ngupaya mbalèkaké marang kowe lan meksa kowe menyang Roma nalika tuwa.'

Bali menyang omahé, sang wali ora mangan utawa ngombe sajrone pitung dina, nanging tetep puasa lan ndedonga bengi kabeh; Averky ndedonga marang Gusti supaya ora ngidini mungsuh meksa dhèwèké lunga menyang endi waé sing dikarepake setan. Ing bengi kapitu, Gusti katon marang sang wali ing sawijining pangliyan lan ngendika:

'Kanthi pangayomaning Aku, Averky, kowe bakal ana ing Roma, supaya Asma-Ku uga dikenal ing kana. Mula, aja wedi, amarga sih-rahmat-Ku bakal ana ing sisihmu.'

[7309] Sing Lami Saka Dina – iki jeneng sing diwenehake marang Pribadi Sepisan ing Tritunggal Suci. Gelar iki digunakake dening nabi Daniel nalika nerangake salah siji panglihatan misterius ing Babilonia: 'Pungkasané,' kandha nabi suci, 'aku weruh manawa tahta-tahta dipasang lan Sing Lami Saka Dina lungguh.'

Wahyu iki maringi kekuwatan marang Averky, lan dhèwèké nyritakaké marang sedulur-seduluré apa sing wis dirungokaké saka Gusti sing wis rawuh marang dhèwèké. Sawisé kuwi ora suwé, setan sing wis sombong amarga bisa meksa Averky teka ing Roma, wiwit kanthi licik nglakokaké rencanané.

Ing wektu kuwi, kaisar Romawi Marcus Aurelius ngangkat Lucius Verus dadi raja bareng lan tunanganake putrine, Lucilla, marang dheweke. Nanging sadurunge pesta mantenan bisa dianakake, setan mlebu ing awak sang putri lan wiwit nyiksa dheweke. Sedhih amarga lara sang prawan, bapaké lan tunanganné nglumpukaké dhokter-dhokter ahli, dukun, lan imam saka saindenging karajan, nindakake kabèh sing bisa kanggo marasaké Lucilla. Nanging upaya-upaya mau ora mung gagal, malah kahanan sang prawan saya parah saben dina. Lan setan mau wiwit njerit ing sajroning dhèwèké:

'Ora ana sing bisa ngusir aku saka kene kejaba Averkius, Uskup Hierapolis.'

Bareng krungu bab iki, bapaké sang dara, Kaisar Marcus Aurelius, langsung ngirim layang marang Euxenianus Poplion, proconsulé ing Wétan[7310] , kanthi isi kaya ing ngisor iki:

'Wis dadi kawigaten Kanjeng Sri Maharaja yèn ing provinsi ing sangisoré pamaréntahan Panjenengan ana sawijining Averkius, Uskup Hierapolis; sawijining priya sing teguh ing iman Kristen nganti bisa ngusir setan lan marasaké manéka rupa lara. Amarga kita butuh layanané, kita ngutus loro panguwasa kita, Valerius lan Vassianus, kanggo nggawa dhèwèké marang kita kanthi pakurmatan sing pantes; kita dhawuh marang panjenengan, sajrone wektu iki, supaya ngyakinké dhèwèké teka marang kita, lan panjenengan bakal nampa ganjaran ageng saka kita."

Sawisé nampa layang saka kaisar, prokonsul banjur menyang Avercius lan miwiti ngajak dhèwèké supaya gelem lunga menyang Roma bareng utusan kaisar. Avercius, kelingan yèn setan kuwi wis sombong ngakoni yèn dhèwèké, ing yuswa tuwa, dipaksa nempuh lelampahan abot menyang Roma, banjur mikir ing atiné:

Sanadyan kowe, mungsuhé manungsa, wis nyoba nepaki apa sing kowe janjèkaké marang aku kanthi kesombonganmu, kowe ora bakal bungah; Aku nyandhak kapitadosan sing teguh marang Gusti Allah lan ngarep-arep manawa pakaryanku ing tuaku iki ora bakal sia-sia, nanging ing kana aku bakal ngrusak kesombonganmu kanthi kuwasa Kristusku, Sing wis janji marang aku sih-rahingé ing sawijining pangandika."

Sawisé nyiapaké kabèh sing dibutuhaké kanggo lelampahané, sang wali budhal, nyuwun pitulungan marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa. Persiapan lelampahané kaya mangkéné: dhèwèké njupuk roti sethithik lan ngracik anggur, lenga, cuka, lan banyu ing sak kantong kulit siji, kanthi ati-ati supaya cairan-cairan kuwi ora campur. Yen dhèwèké butuh anggur nalika ana ing dalan, mung anggur sing mili saka kantung kulit; nalika dhèwèké butuh cuka, mung cuka sing mili; lan nalika dhèwèké butuh banyu, mung banyu sing mili; mula saben cairan mili kapisah, sanajan kabèh ana bebarengan ing kantung kulit sing padha. Nanging tau ana salah siji murid sang wali sing tanpa restu nyoba ngisi gelas anggur kanggo dhèwèké, lan langsung kabèh cairan mau mili bebarengan: anggur, lenga, cuka, lan banyu, nganti dhèwèké ora bisa nyicipi campuran kuwi; Kanthi ngeri, dhèwèké ngakoni dosané marang sang wali, nyuwun pangapura, lan banjur, kanthi berkah saka sang wali, saben cairan mau wiwit mili kapisah-pisah manèh.

Nalika Santo Averky teka ing Roma, Kaisar, bebarengan karo garwané Faustina, nampani piyambak kanthi pakurmatan lan nggawa dhèwèké marang putriné, sing lagi disiksa déning setan. Setan kuwi, nalika weruh yèn Santo Averky wis teka, ngguyu lan kandha:

'Apa aku ora wis ngandhani kowe, Averky, yèn aku bakal mbales marang kowe amarga olok-olokmu lan, ing tuwamu, meksa kowe teka ing Roma?'

'Ya, kuwi pancen bener,' pangandikane sang wali, 'nanging iki ora bakal nggawa kabungahan kanggo kowe, setan terkutuk.'

Lan sang wali maréntahaké supaya sang ayu digawa metu saka kamar. Nalika dheweke digawa metu, setan nolak, ora gelem lunga, nanging cah wadon iku tetep digawa metu kanthi paksa; banjur setan wiwit mbuwang dheweke menyang lemah lan nggebuki dheweke, nalika Sang Santo Averky ngangkat pandelengé menyang langit, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya nyembuhake cah wadon sing nandhang sangsara. Banjur setan wiwit njerit:

'Aku nyuwun marang Panjenengan ing asmané Kristus, aja ngutus aku menyang jurang, utawa panggonan liya, nanging wenehana aku bali menyang panggonan sing wis tak dunungi nganti saiki.'

[7310] Prokonsul – pejabat sing mréntahaké provinsi-provinsi Kakaisaran Romawi.

Wong suci mangsuli:

'Kowe bakal lunga menyang bapakmu, Setan, he roh sing jahat; nanging amarga kowe wis ngganggu aku, wong tuwa iki, lan meksa aku teka ing kene, kowe uga ora bakal luput saka gaweyan lan ora bakal bali saka kene kanthi tangan kosong; ing kene ana watu – (ing ngarep kraton ana watu sing gedhene nganti akèh wong padha bakal susah banget kanggo mindhahake sanajan mung sithik; iku pancen watu sing dituduhake dening sang wali), Aku paring dhawuh marang kowe ing asmané Gustiku Yesus Kristus supaya nggawa watu iki menyang tanah kelairanku, menyang Hierapolis, lan pasang ing gapura kidul.

Mangkono setan, kaya budhak lan tawanan sing kaiket sumpah, metu saka putri raja, njupuk watu kuwi lan kanthi nggrantes abot nggawa liwat udara nyabrang hipodrom[7311] . Kabeh sing ana padha gumun ndelok watu kuwi mabur ing udara lan krungu nggrantes gedhé setan, nanging ora bisa ndelok setané dhéwé. Sawisé nggawa watu mau menyang Hierapolis, setan nyelehaké ing panggonan sing wis diprentahaké Saint Averky; para warga Hierapolis, nalika weruh watu gedhé sing dumadakan tiba saka langit, padha gumun banget, lan mung mangertèni misteri iki nalika Saint Averky bali marang wong-wong mau.

Sawisé dibebasaké saka penyiksa jahat, putri raja ora bisa tangi saka lemah lan ngglethak tanpa ngucapaké swara siji waé ing sikilé Averky. Ndeleng kahanan iki, ibune, Ratu Faustina, nyangka yen putrine wis seda lan banjur nangis; nanging sang wali ngulurake tangan lan ngangkat sang ayu, sing isih urip, waras, lan kabeh pikirane waras. Banjur wong tuwane sang ayu kebak kabungahan ageng, lan kraton padha bungah amarga putri wis mari. Wong tuwane ngirim kabar kabungahan marang menantune, Lucius Verus, sing wektu kuwi lagi perang nglawan wong Parthia[7312] , ngandhani yèn panganten putrine wis mari. Padha maringi sang wali peparing sing mewah lan janji bakal maringi apa waé sing dijaluké. Nanging Averky ora nampa emas, ora pérak, uga ora bandha apa waé, kanthi kandha:

'Kekayaan ora dibutuhake déning wong sing nganggep roti lan banyu padha karo jamuan kraton lan pesta agung.'

Dheweke mung nyuwun loro bab: kaping pisan, supaya ing Hierapolis telung ewu ukuran gandum, sing dijupuk saka pajeg kanggo raja, diwenehake saben taun marang wong mlarat; lan kapindho, supaya raja mréntahake pambangunan, nganggo biaya saka kas kraton, pemandian ing mata air banyu anget, sing wis digawa metu saka jeroning bumi déning sang wali liwat pandonga kanggo marasaké wong lara. Raja kanthi seneng ati janji bakal nepaki panyuwunan sang wali lan maringi surat resmi minangka bukti.

Nalika sang wali isih manggon ing Roma sawatara wektu sawisé kuwi, nguwatake Gréja Kristus ing iman, Kristus muncul marang dhèwèké ing sawijining pangliyan lan ngendika:

'Pantes kowe, Averky, ana ing Siria lan ing kana kowe mratelakake AsmaKu, nguwatake gréja-grékaKu lan nyagekake akèh wong sing nandhang sangsara.'

Sawisé wahyu iki, Averky nyuwun marang raja supaya nglilani dhèwèké lunga; nanging raja ora sarujuk karo panyuwunané, amarga wedi yèn nalika sang wali ora ana, setan bakal mlebu manèh marang putriné. Sang wali ngélingaké raja supaya nglirwakaké rasa wediné, lan njamin yèn setan ora bakal bali; mung sawisé kuwi, lan sanadyan kanthi kersa, raja banjur nglilani sang wali lunga.

Munggah kapal, Averky nglayar menyang wewengkon Siria; sepisanan dhèwèké ngunjungi Antiokia, banjur lelungan menyang Apamea[7313] lan kutha-kutha liyané ing sacedhaké, mbalèkaké katentreman marang gréja-gréja sing diguncang déning bidah saka Marcionite[7314] . Sawisé nyabrang Kali Efrat, sang wali ngunjungi gréja-gréja ing Nisibis[7315] lan saindenging Mesopotamia; saka kono piyambakipun lelungan menyang Kilikia[7316] lan Pisidia[7317] , lan uga ngunjungi Sinada[7318] , pusat metropolitania Phrygia. Ing kabèh wewengkon lan kutha

---

[7311] Hippodrome – sawijining papan kanggo pacuan jaran lan pacuan kereta kuda.

[7312] Para Parthia nguwasani wilayah Asia sing ana ing antarané Kali Efrat lan wilayah pagunungan ing sacedhake Kali Indus. Para Parthia iku nomaden lan ora ilang sipat iki ing jaman candhaké, padha misuwur ing kabèh perang minangka prajurit jaran sing unggul lan gagah, trampil banget ing nggunakake busur lan tombak. Perang nglawan bangsa Parthia kasil rampung ing taun 165 déning Lucius Verus.

[7313] Apamea iku salah siji kutha ing Siria.

[7314] Para Marcionite iku ahli sesat abad kaping loro sing ngakoni loro prinsip: Gusti sing becik lan materi, sing ana ing sangisore panguwasa setan, utawa sing ala, sawijining makhluk langgeng lan jahat.

[7315] Nisibis, utawa Nisibida, iku kutha gedhe lan padhet ing provinsi Migdonia, ing Mesopotamia.

[7316] Kilikia – sawijining wewengkon pesisir kidul-wétan Asia Cilik.

kuwi, dhèwèké maringi paedah gedhé marang Gréja; dhèwèké ngowahi akèh wong sing durung pracaya marang iman Kristus, nggawe para bidah isin lan meksa mundur, nguwatké iman wong-wong sing setya, nuntun sing kesasar menyang dalan kabeneran, ngusir roh najis saka akèh wong, lan marasaké akèh wong sing nandhang manéka rupa lara. Kabeh wong banjur padha nyebut dhèwèké 'sajajar karo Para Rasul', amarga ora ana siji-sijia, kejaba Para Rasul, sing wis ngumbara ing akèh nagara lan kutha. Mangkono uskup suci iku nyebarake kamulyaning Kristus Gusti Allah lan ngladèni wong-wong kanthi ageng kanggo kaslametan lan pencerahan. Sawisé kuwi, dhèwèké bali menyang Hierapolis.

Warga Hierapolis, sawise krungu yèn wong suci mau wis bali lan wis ora adoh saka kutha, kabèh—wiwit sing paling enom nganti sing paling tuwa, karo garwa lan anak-anaké—padha mlayu metu kanggo nyambut; lan kanthi kabungahan sing paling gedhé, padha nyandhak marang dhèwèké kaya anak cilik nyandhak bapaké, padha nampa berkahé, sing wis suwe padha ngarep-arep.

Sawisé mlebu kutha, Averky menyang gréja lan sawisé lungguh ing tahta, ngucapaké salam tentrem marang kabèh wong lan miwiti mulang wong-wong.

Lan kabèh wong padha bungah marang rawuhe sang wong suci; wong mlarat lan mlarat banget ngrasakaké panglipur sing jembar, amarga Averky nggawa prentah raja sing mréntahaké supaya telung ewu ukuran gandum diwènèhaké marang wong-wong mau saben taun saka pajeg kraton. Lan gandum iki diwènèhaké nganti jaman Julianus si Murtad, sing mbatalaké prentah mau lan njupuk manèh piagamé. Kanthi upaya sang wali lan dhawuh raja, pemandian uga dibangun ing sacedhake mata air panas.

Sang Wali Averky nglampahi sisa uripé kanthi taqwa lan kabeneran, kanthi wicaksana nuntun umaté. Dhèwèké wis diwenehi pratandha babagan pati: Gusti Allah rawuh marang dhèwèké ing sawijining pangliyan lan ngendika:

'Averky, saiki wis teka wektu kanggo kowe ngaso saka pakaryanmu.'

Sawisé kuwi, Averky nglumpukaké kabèh umaté lan sawisé ngumumaké yèn uripé bakal enggal rampung, piyambakipun miwiti, kaya biasané, maringi piwulang marang kabèh wong, ngélingaké supaya tetep mantep ing iman, aja nganti nyerah pangarep-arep, lan tresna marang siji lan sijiné kanthi tulus. Banjur, sawisé nyiapaké peti mayité lan maringi berkah pastur pungkasan marang kabèh wong, dhèwèké nyerahaké nyawa suciné marang Gusti. Mangkono, Santo Averky, Sing Setinga Para Rasul, ngakhiri lelampahaning donyané ing yuswa 73 taun[7319] . Sawisé padha meratapi, para warga Hierapolis kanthi ngurmatan ngubur badan suci panjenengané lan kanthi susah payah masang watu sing biyèn digawa saka Roma miturut dhawuh panjenengané ing makam sang santo. Lan lumantar pandonga sang wali, akèh panyembuhan kelakon, saka kuburé lan saka mata air anget sing mili amarga pandonga panjenengané, lumantar iku mugi Gusti paring sih-rahmaté marang kita salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Minangka imam suci lan kanca para Rasul, Gréja ngurmati panjenengan, ya Averkius, ing ngarepé kabèh wong pracaya: awit lumantar pandonga panjenengan, ya sing pinundhut berkah, tetepna kita tanpa kaluh lan ora goyah nglawan kabèh bidah, lan tansah suci, minangka sing tansah kelingan.

Peringatan para Martir Suci: Uskup Aleksander, Prajurit Heraklius, lan papat wanita: Anna, Elizabeth, Theodota, lan Glyceria

Dipeperingati tanggal 22 Oktober

Santa Alexander ngowahi akèh wong lan ngabaptisaké menyang iman Kristus. Dhèwèké dicekel déning gubernur lan dipaksa nyembah berhala, ngalami akèh panyiksaan, nanging ora nyerah. Ndeleng ketekunané,

---

[7317] Pisidia – sawijining wewengkon ing Asia Minor.

[7318] Synad utawa Synnady, sawijining kutha ing sisih lor Phrygia, cedhak pagunungan ing ngendi ana tambang marmer Synnad sing misuwur. Saiki dadi reruntuhan cedhak Eskikari – Gassaf.

[7319] Dheweke seda watara taun 167.

prajurit Heraclius banjur pracaya marang Kristus lan sawisé panyiksaan kejem, dipenggal sirah nganggo pedhang. Nanging, Santo Alexander kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, dumadakan mari saka tatu-tatuné. Sawisé kuwi, dhèwèké nginjili papat wanita marang Kristus: Anna, Elizabeth, Theodota, lan Glyceria, sing uga tampil ing ngarepé gubernur lan, amarga ngecam kasia-siaané berhala, padha dipenggal nganggo pedhang. Sawisé kabèh kuwi, Santo Alexander uga séda kanthi pedhang lan nyerahaké nyawa sing suci lan berkah marang Gusti[7320] .

Peringatan Kangjeng Theodoret lan Paulus saka Rostov[7321] , pangadeg Biara Boris lan Gleb

Diriléké tanggal 22 Oktober

Ing jaman pamaréntahan Pangeran Agung Dimitri Donskoy, ing sangisoré pamaréntahan Pangeran Konstantin Vasilyevich saka Rostov[7322] , ana sawijining biksu sing aranè Theodore teka ing kutha kuna Rostov Agung saka wilayah Novgorod; durung dingerteni ing ngendi dhèwèké lair utawa ing ngendi dhèwèké ngucapaké sumpah biksuné.

Ing dalan sing nyambung saka Kargopol lan Danau Bela menyang Rostov lan Moskow, dhèwèké mandheg ing alas peteng ing pinggir Kali Ustye, watara wolulas versta saka Rostov. Sawisé mbangun gubug ing alas saka ranting wit, dhèwèké manggon ing kana salawasé. Ing pinggir dalan, dhèwèké nggantungaké wadhah saka kulit wit, lan wong-wong sing liwat lan para lelungan, nalika padha ngerti yèn ana pertapa sing manggon ing kana, padha wiwit nyelehaké roti, sayur-sayuran, lan sedekah liyané ing njero wadhah kuwi. Pertapa kuwi, sing ora katon dening sapa wae, sacara rahasia njupuk sedekah mau lan mbageake marang sedulure sing mlarat; nalika wong-wong ngerti bab iki, wong saka pirang-pirang desa wiwit teka marang pertapa kanggo nyuwun sedekah, lan dhèwèké mbageake kabèh sing ditemokaké ing keranjang sing digantung mau.

Sawisé sawatara wektu, ana biksu liya sing jenengé Paul teka marang dhèwèké; dhèwèké ditampa kanthi kabungahan déning Theodore lan manggon bareng dhèwèké ing ara-ara gersang.

Ing taun-taun awal pamaréntahané Pangeran Agung Dimitri Ioannovich, ing sangisoré Metropolitan Alexius saka Kabèh Rusia, ing sangisoré Pangeran Konstantin saka Rostov lan Uskup Ignatius saka Rostov[7323] , Sang Wibawa Sergius saka Radonezh asring teka ing Rostov kanggo nyembah Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ing gréja katedral lan para pekerja mujijat saka Rostov[7324] . Nalika ngerti bab iki, para rahib Theodore lan Paul mangkat menyang Rostov; padha nyuwun idin marang pangeran lan uskup kanggo mbangun gréja ing ara-arane lan ngedegake biara, lan padha nyuwun marang Sang Wibawa Sergius supaya mriksa panggonan sing bakal dibangun gréja lan mberkahi.

Sang Sergius sing kinurmatan maringi panyuwunan mau lan mangkat bareng karo wong-wong mau menyang ara-arane. Padha mlaku liwat ara-ara suwé. Theodore lan Paul sepisanan nunjuk ing sawijining panggonan, banjur ing panggonan liyané; Sang Wibawa Sergius mriksa kabèh kanthi teliti lan pungkasane milih panggonan sing saiki dadi panggonané biara. Panjenengané maringi berkah supaya ana gréja sing dibangun ing kana kanthi asmané Para Panggembara Kasangsaran Agung Boris lan Gleb, lan ngendika marang para pertapa:

Mugi Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci paring berkah dhumateng panggonan menika, lan mugi para Sang Sangsara ageng Kristus dados pitulungan panjenengan. Lan panggonan menika badhe majeng sanget lan, ing tembe, badhe kaunggah kados komunitas biara ageng sanes.

[7320] Para wali mati syahid ing Adrianople ing abad kaping 3.

[7321] Crita sing diajokaké ing kéné adhedhasar 'Crita Babagan Biara Borisoglebsky: babagan pirang taun kepungkur diadegaké lan kepiyé asal-usulé, kaya sing pisanan kita krungu saka para sepuh kuna lan nemokake cathetan tulisan sing sithik babagan iki', ditulis ing abad kaping 16 ing Biara Borisoglebsky dhewe lan disimpen ing naskah abad kaping 16 ing perpustakaan Lavra Trinity-Sergius, ing koleksi nomer 782. – Biara Borisoglebsky Kelas Kapindho isih ana nganti saiki lan dumunung ing Provinsi Yaroslavl, ing Distrik Rostov, 18 versta saka Rostov ing pinggir dalan (saiki dalan tol) saka Rostov menyang Uglich, ing Kali Ustye, sing sawisé nyawiji karo Kali Versa—sing mili saka Danau Rostov—sanga vèrsta saka Rostov, mbentuk Kali Kotrost, sing mili menyang Volga ing Yaroslavl.

[7322] Dimitri Ioannovich Donskoy mrentah saka taun 1363 nganti 1389 – Pangeran Konstantin III Vasilievich saka Rostov mrentah ing Rostov sawisé seda saduluré, Feodor Vasilievich, saka taun 1331 nganti 1365.

[7323] Uskup Ignatius II njabat ing Keuskupan Rostov wiwit taun 1356 nganti 1364.

[7324] Iki kedadeyan ing taun 1363 – Wong tuwané Sang Sergius sing kinurmatan asalé saka kutha Rostov.

Sawisé maringi tentrem lan berkah marang para rahib, Sang Mulya Sergius miwiti lelampahan bali.

Para rahib sing kinurmatan banjur miwiti ngresiki alas lan nyiapake panggonan sing wis diberkahi dening Santo Sergius kanggo mbangun gréja. Ing sawijining dina, nalika padha ngaso saka gaweyané, loro prajurit padhang sumunar, nganggo senjata lan busana ungu karajan, katon marang Theodore lan Paul ing ngimpi sing entheng lan kandha:

'Padha makarya ing panggonan iki: Gusti Allah lan Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci ora bakal ninggalake panggonan iki, lan kita bakal tetep ana ing kene kanggo mbantu kowe lan wong-wong sing sawisé kowe bakal nyiapake panggonan iki.'

Para bapa rohani padha sujud ing sikilé lan kandha:

'Sapa kowe, gusti?'

Nanging para prajurit dumadakan dadi ora katon; mung swara sing krungu, nelpon siji 'Roman' lan sijine 'David'[7325] .

Sawisé pulih saka wedi lan ajrih sing gedhé, loro pertapa mau padha nyengkuyung siji lan sijiné lan kanthi tembung sing persis padha nyritakaké apa sing wis dideleng lan dirungokaké ing impéné.

Sawisé kuwi, padha miwiti makarya kanthi semangat anyar, ngupaya nyiapaké panggonan kuwi.

Lan para sedulur lan wong awam—tukang kayu—wiwit padha nglumpuk ing sacedhaké kanggo mbantu pakaryan.

Ora suwe, cacahing para sedulur wis saya akèh, lan kabèh padha nyuwun marang Theodore supaya dadi abbot. Lan mangkono kedadéyané.

Kanthi pitulunganing Gusti, biara terus dibangun, lan akèh wong sing tresna marang Kristus, ninggalaké kabèh kagungan donya, padha ngupaya urip biksu ing kéné. Sing Mulya Theodore nampani kanthi kabungahan lan nglebokaké ing bruderan.

Akeh bangsawan saka wewengkon Rostov wiwit nemtokake ing wasiaté supaya dikubur ing Biara Boris lan Gleb, lan ngwarisake tanah, désa, lan panèné marang biara iku kanggo pangeling-eling jiwané.

Amarga iku, sumberdaya biara saya mundhak, lan Sing Mulya Teodorus luwih nyawiji nyawisake wektu kanggo ngatur lan nglumpukake komunitas biara. Panjenenganipun ngedegake gréja anget sing dipersembahake kanggo Kabar Kabungahan Sang Ibune Gusti Allah sing Paling Suci kanggo pandonga bebarengan.

Saklawasé pirang-pirang taun, kanthi sih rahmat Gusti, lumantar panjaluk pangayoman Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci lan pitulungané para Sangkalabèh Kristus Boris lan Gleb, Sang Kinurmatan Teodorus ngupaya ngedegaké biara: piyambakipun mbangun gréja-gréja, nyipta sel-sel, nyelarasake kabeh miturut paugeran monastik, ngrebut sawah lan lahan tatanen kanggo biara, nyewa akèh wong kanggo ngladèni biara, lan nglumpukaké akèh ternak.

Sanadyan umuré wis tuwa, piyambakipun tetep makarya lan ngopeni kabecikaning biara: tanpa ngaso, piyambakipun mutusaké mangkat golek panggonan sing cocog kanggo mancing supaya bisa nyukupi kabutuhan biara.

Sawisé nyerahaké biara marang Gusti Allah lan Indungé Allah sing Maha Suci, kanthi para Panggembara Kasangsarané Kristus, Boris lan Gleb, dadi perantara, lan sawisé nyerahaké pangurusan biara lan brayat marang kanca aseté lan seduluré ing Kristus, Paulus, Teodor mangkat menyang wewengkon Vologda, nggawa loro biksu saka murid-muridé.

Ing kana dhèwèké nemokaké panggonan sing dijenengi Holy Luke. Sawisé mriksa papan kuwi lan mastèkaké yèn panggonan kuwi cocog kanggo mbangun biara, dhèwèké kepéngin manggon ing kana lan mbangun gréja cilik.

Warga lokal—bangsa Chud, sing wektu kuwi durung dadi Kristen—ngerti bab iki banjur ngusir sang asket sing kinurmatan saka kana.

Asketis sing diasingake terus lumaku, ndedonga kanggo wong-wong sing nindakake ala marang dheweke lan nglipur para muride: 'Aja sedhih, sedulur: *"Gusti Allah iku pangayoman lan kekuwatan kita, pitulungan sing tansah ana nalika kita ana ing sangsara"* (Mazmur 45:2): Gusti ngendika marang para muridé: *'Yèn kowé dianiaya ing kutha siji, mlayua menyang kutha liya'* (Matéus 10:23)."

[7325] Roman lan David iku jeneng sing diwenehake marang Boris lan Gleb nalika baptisan suci.

Sawisé liwat akèh panggonan sepi, kaya pemburu trampil sing golèk kabutuhané, Sang Teodor sing kinurmatan mangkat menyang wewengkon Belozersk lan, sawisé njelajah alas ing sakupeng Danau Beloye kabèh, panjenengané nemokaké panggonan éndah sing cocog kanggo mbangun biara ing sisih liya Danau Beloye: lapangan anyar digarap lan lemah tandus ing muara Kali Kovzha[7326] .

Danau Beloye ing wektu kuwi kagungané pangeran panjenengan Andrei Dimitrievich, putrané Dimitri Ioannovich Donskoy. Sawisé nemokaké panggonan sing cocog kaya ngono, Sang Mulya Theodore, kanthi ngandelaké marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan kanthi Sang Ibuné Gusti Allah Kang Paling Suci minangka pitulungané, mangkat menyang kutha karajan Moskow, mèndhèk lan nyuwun marang Pangeran Andrei Dimitrievich saka Mozhaisk lan Beloezero supaya maringi dhèwèké, , panggonan sing dipilih kanggo mbangun gréja kang dipersembahaké marang St. Nicholas the Wonderworker lan sawijining biara. Lan, kanthi sih rahmaté Gusti Allah, panyuwuné dikabulaké: Pangeran Andrei Dimitrievich maringi Sang Kinurmatan piagam kanggo migunakaké tanah, panèn, lan papan mancing.

Sawisé nampa surat karesmèn, Sang Mulya Theodore wangsul menyang Biara Borisoglebsky.

Ing kono piyambakipun masrahaké tugas abas marang seduluré, Paul. Sawisé nempataké biara, abas, lan para sedulur ing sangisoré pangayoman Sang Putri Allah ingkang Paling Suci lan pangayoman para panyangga sangsara Boris lan Gleb, Sang Mulya Theodore mangkat malih menyang Belozero kanggo ngadegaké biara anyar ing kono.

Sawisé tekan panggonan sing wis dipilih sadurungé, Sing Mulya makarya tanpa kendhat, dhisik mbangun gréja kang dipersembahaké marang Santo Nikolaus Panyipta Mucizah, banjur mbangun bangunan-bangunan biara.

Sawisé krungu bab pakaryané Sang Sepuh, warga Ortodoks lokal wiwit padha teka marang sepuh mau kanggo njaluk berkah, déné liyané teka kanggo ngucap sumpah monastik. Sepuh Teodor nampani kabèh mau kanthi kabungahan.

Romo sing kinurmatan manggon ing kene pirang-pirang taun; piyambakipun mbangun gréja, netepaké biara, nglumpukaké komunitas biksu, nunjuk abas kanggo para biksu mau, lan saiki ing yuswa sepuh lan nyadari yèn pungkasané wis cedhak, piyambakipun mangkat menyang biara kapisané – Borisoglebsky.

Ing kono, Sang Sepuh Theodore disambut kanthi kabungahan gedhe dening Abas Paulus lan komunitas biara; kabeh padha bungah ing roh lan ing badan, padha matur nuwun marang Gusti Allah lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci amarga kasil pakaryan sang sepuh.

Sing Mulya Theodore maringi dhawuh supaya Biara Nikolsky digabungake karo Biara Borisoglebsky, lan supaya adhine sing dikasihi, Abas Paul saka Borisoglebsky, ngawasi abas, para sedulur, lan pambangunan biara anyar sing lagi diadegake[7327] .

Sawisé kabèh prestasi lan pangaturan mau, sawisé sawatara wektu, Pangadeg Sing Kinurmatan saka Biara Borisoglebsky séda kanthi tentrem ing tanggal 22 Oktober 1409. Abas Sing Kinurmatan Paul lan para sedulur padha sedhih lan ngubur jasadé kanthi pakurmatan.

Sawisé seda Theodore, kancané sing isih urip, Paul, makarya luwih keras lan luwih ngopeni loro biara; sawisé urip nganti tuwa, piyambakipun mulih marang Gusti kanthi pangakuan iman sing becik.

Tembung ramalané Sang Mulya Sergius, sing wis maringi berkah marang dhasar Biara Borisoglebsky lan prédhiksi yèn bakal ngrembaka, kabèh kelakon saktenané. Sawisé seda para pangadeg, Sang Mulya Theodosius lan Paul, para penerusé, para abbot Biara Borisoglebsky, terus ngopeni kanthi teliti kabèh kabutuhan biara, sing alon-alon wiwit misuwur ing endi-endi. Sajrone masa jabatan penerus katelu saka Sang Mulya Paul, Abas Ion, lan penerus kaping papat, Pitirim, Sang Pangeran Agung Vasily Vasilyevich Temny sing taat lan tresna marang Kristus[7328] , lan ibuné sing taat, Putri Sophia, padha nuduhaké semangat sing istimewa marang biara kasebut; Padha nerbitaké pirang-pirang surat paten kanggo kauntungan biara iki[7329] , lan Pangeran Agung Vasily

---

[7326] Muara Kali Kovzha ana 40 versta saka Beloozero.

[7327] Biara Santo Nikolaus ing Kali Kovzha, sing kagandhèng karo Biara Boris lan Gleb, dumadi saka bangunan kayu; amarga kahanané rusak lan mlarat, biara iki dibubarake sadurungé paugeran monastik diundangaké ing taun 1764.

[7328] Vasily Vasilyevich Temny dadi Pangeran Agung wiwit taun 1425 nganti 1462 kanthi sela-sela.

[7329] Miturut cathetan sumbangan lan panyedhiyan biara, cetha yèn Vasily Vasilyevich maringi biara iku désa Shulets (enem vèrsta saka biara), bebarengan karo anak désané, minangka pangeling-eling marang wong tuwané lan para leluhuré, para Pangeran Agung.

Vasilyevich banjur nyebut biara iki minangka kagungané dhéwé. Hegumen Pitirim iki sing mbaptis anaké Pangeran Agung Vasily Vasilyevich, Ivan[7330] .

Penerus kaping sepuluh Paul, Abas Theophilus, dadi kondhang banget amarga tumindak lan gaweyané kanggo kabecikan biara; piyambaké mimpin biara minangka abas lan tukang bangunan sajrone telung puluh taun.

Miturut dhawuh Pangeran Agung Vasily Ivanovich[7331] lan kanthi berkah Uskup Agung John saka Rostov[7332] , dhèwèké miwiti mbangun bangunan watu minangka panggantos gréja kayu lan struktur monastik liyané. Ing tanggal 18 Juni 1522, watu dhasar kanggo gréja watu Santo Boris lan Gleb dipasang, lan ing tanggal 22 September 1524 gréja kasebut dikonsékrasi déning Uskup Agung John sing padha, sing ing tanggal 8 Juni taun sing padha maringi berkah kanggo masang watu dhasar gréja anget sing didedikasikaké kanggo Pengumuman Sang Putri Allah sing Maha Suci. Gereja iki dikudhakaké déning Kiril, Uskup Agung Rostov lan Yaroslavl[7333] , ing tanggal 7 Oktober 1527.

Sajrone karya pambangunan sing larang lan abot iki, pangripta sing semangat, Theophilus, nemoni akèh alangan; nanging kanthi pitulungan Gusti Allah lan perantaraan Sang Ibune Gusti Allah sing Paling Suci lan santo pelindung biara, Para Panggembara Kasangsaran Suci Boris lan Gleb, dhèwèké kasil ngliwati kabèh alangan mau. Siji kronik kuna babagan pambentukan lan sajarah sabanjure Biara Boris lan Gleb nyritakake mujijat ing ngisor iki.

Nalika mbangun bangunan watu, Abas Theophilus wiwit ngalami kekurangan gamping sing parah: gamping mau kudu digawa saka adoh lan liwat jalur sing angel, khususé, prau-prau kudu dikirim kanggo nggolèk gamping liwat kali Ust', Kotorost, lan Volga menyang Pleso (cedhak kutha Kostroma), saka kana lelampahan munggah kali iku banget angel lan ora cendhak. Ngadhepi kabutuhan sing parah iki, Theophilus kanthi andhap asor nyuwun marang Pangeran Agung Vasily Ivanovich supaya diparingi idin kanggo nggoleki tambang gamping kanthi bebas lan tanpa bea ing tanah paling cedhak—apa kuwi tanah biara, pangeran, utawa kagungan boyar. Pangeran Agung maringi piagam sing maringi idin kanggo nglumpukake gamping kanthi bebas ing saindenging distrik Rostov lan Pereyaslav. Abas Theophilus ngutus mata-mata ing saindenging papan, nanging ora ana asil. Kanthi sedhih banget, dhèwèké ngaturaké pandonga sing khusyuk marang Gusti Allah, marang Pengantara, Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, lan marang para wali panyelamet Boris lan Gleb.

Lan mangkono dumadi sawijining dina, nalika Theophilus lagi ngadeg ing selé kanggo nglakoni pandonga bengi kaya biasané lan wis rada kesasar ing pikiran lan ketiduran, loro prajurit padhangé Kristus, para Sangsa-pati Boris lan Gleb, muncul marang dhèwèké lan kandha:

'Aja sedhih bab kapur: Sang Paling Suci bakal nyedhiyakake kapur saka tanah kulawarga kita, cedhak biara, lan pambangunan bangunan watu ing biara Sang Indhungé Gusti Paling Suci lan ing biara kita ora bakal mandheg sajrone jamanmu utawa sawisé kowe, lan kita bakal mbantu pambangunan biara.'

Lan karo tembung-tembung kuwi, padha sirna saka pandelengan.

Telung dina sawisé, sawijining tani saka désa biara Kocharki nggawa sak gamping marang abbot[7334] lan nerangaké yèn dhèwèké nemokaké watu-watu mau ana ing lumahing lemah ing sawah. Abbot banjur ngirim watu-watu mau menyang tungku ing pawon roti. Nalika watu-watu mau wis kobong lan digawa bali kanggo dituduhaké marang abbot, kabukten yèn kuwi gamping, putih kaya salju.

Abbot ngutus para pengintai, lan ing panggonan sing wis dituduhake ditemokake kapur sing cukup, kanggo bangunan jaman semana lan bangunan sabanjure, miturut ramalan[7335] .

[7330] Pangeran Agung Ivan Vasilyevich III, sing mengko dadi misuwur.

[7331] Dheweke mrentah wiwit taun 1505 nganti 1533.

[7332] Dheweke njabat saka taun 1520 nganti 1526.

[7333] Kirill III njabat saka taun 1526 nganti 1529.

[7334] Panggonan ing ngendi desa iki biyen ana isih diarani Kocharka, pitung versta saka biara; lan nganti saiki isih bisa dideleng lubang-lubang panggali gamping. – Zobenka – ukuran kuna kanggo bahan curah. Miturut legenda, gamping bakal kelangan khasiaté yèn ana wong sing nyolong sakedhik kanggo kabutuhan dhéwé. Nalika bangunan biara watu rampung ing jaman penerus Theophilus, pasokan gampingé entèk.

[7335] Mukjizat panemuan gamping kasebut diceritakaké marang pangripta kronik kuna Biara Boris lan Gleb déning arsitek gréja-gréja Boris lan Gleb, 'Grigory Borisov, wong asli Rostov, ahli mbangun gréja lan tukang watu', marang sapa Abas Theophilus dhéwé wis nyritakaké pangliyané para Wali Boris lan Gleb, kanthi paring dhawuh supaya ora nyritakaké iki marang sapa waé nganti seda. – Arsitek

Saliyane gréja-gréja iki, nalika jamané Theophilus lan para penerus langsungé, témbok watu sing kokoh lan dhuwur karo akèh menara diadegaké ngubengi biara, kanthi loro gapura ing sisih sing ngadhepi Rostov lan Uglich, ing ndhuwuré dibangun gréja watu minangka pangurmatan marang St Sergius lan Presentasi Gusti. Kabèh bangunan megah lan éndah iki isih ngadeg nganti saiki.

Ing gréja katedral sing didedikasikaké kanggo Pangeran Sing Adil Boris lan Gleb, ing pojok lor-kulon, relik pangadeg biara, Theodoret sing Mulya lan Paulus, disimpen ing sangisoring mezbah.

Manut tuladha bapakne, Pangeran Agung Vasily Ioannovich, putrane, Tsar Ioann Vasilyevich, uga nuduhake pangabdian ageng marang biara iki; piyambakipun rawuh langsung lan maringi sumbangan ageng ing wangun desa-desa, dusun-dusun, dhuwit, lan barang-barang mewah minangka pangeling-eling marang[7336] .

Ing pungkasan abad kaping enem belas lan wiwitan abad kaping pitulas, Sang Mulya Irinarkh nggawa kamasyhuran marang biara iki liwat pakaryané, utamané nalika Mangsa Kasangsaran, nalika biara iki, kaya biara-biara liya ing sacedhaké, ngadhepi ancaman karusakan saka pasukan rampog Polandia-Lituania. Relik suci iki dumunung ing sangisore lantai ing kapel sisih kidul-kulon katedral Gereja[7337] .

5 November

23 Oktober (Gaya Lawas)

Urip lan Kasangsarané Santo Yakobus Sang Rasul, sedulur dagingé Gusti

Dirilisaké tanggal 23 Oktober

Santa Yakobus iku putrané Yusuf sing saleh, marang Sang Perawan sing Paling Suci wis dipinang[7338] . Wiwit enom dhèwèké nglakoni urip prasaja: dhèwèké ora tau nyicipi manéka jinis daging, uga ora nganggo lenga, nanging mung roti dadi panganané; lan uga ora nate ngombe anggur utawa omben-omben mabuk liyane, nanging nglegakake haus nganggo banyu; dheweke uga ora nate menyang kamar mandi – cekakipun, dheweke nolak kabeh sing maringi kesenengan marang badan; dheweke tansah nganggo klambi kasar saka rambut ing badane; Dheweke nyawisake saben wengi kanggo ndedonga, mung turu sakedhik; amarga kerep sujud, kulit ing dengkulé dadi kasar kaya kulit unta. Yakobus njaga kasucian prawané nganti pungkasaning uripé[7339] .

Bab kenapa dhèwèké diarani seduluré Gusti, ana tradisi sing diwarisaké marang kita. Nalika bapakné, Yusuf, mbagi tanah marang anak-anaké saka garwa sepisanan, dhèwèké kepéngin maringi bagéan uga marang Gusti Yesus Kristus, sing lair saka Sang Perawan Suci, sing wis dipingit karo Yusuf; Kabèh putrané Yusuf nentang karsa bapaké; mung Yakobus sing nampa Yesus Kristus (nalika semana isih bocah cilik) dadi mitra duwé bagéan, mulané dhèwèké banjur diarani seduluré Gusti. Gelar iki uga diwènèhaké marang Yakobus ing prastawa sabanjuré. Nalika Gusti Yesus Kristus inkarnasi, lan Sang Perawan Maria sing Maha Suci mlayu karo

---

Rostov sing misuwur iki, Grigory Borisov, ngrampungake pambangunan Gereja Dormisi ing Biara Spasokamennoye (ing Danau Kubenskoye, Provinsi Vologda) ing taun 1543; biara iki wis diadegake dening warga Rostov liyane, arsitek Pakhomius Goryainov.

[7336] Wasiat Tsar Ivan Vasilyevich diterangake kanthi rinci ing buku wasiat lan sedekah kuna saka Biara Borisoglebsky.

[7337] Dina raya Santo Irinarh dirayakake tanggal 13 Januari.

[7338] Dina raya Santo Yusuf sing Bener, tunangané Perawan Maria sing Maha Suci, dirayakaké tanggal 26 Desember (Matéus 13:55; Markus 6:3; Gal. 1:17). Kosok baliné karo panemu sawatara komentator, Gréja kanthi cetha mbedakaké Rasul Suci Yakobus, seduluré Gusti miturut daging, saka Yakobus putrané Zebedéus, sing kalebu ing antawisipun Rolas Rasul lan dina rayané dirayakaké tanggal 30 April, lan Yakobus putrané Alfeu, sing dina rayané dirayakaké tanggal 9 Oktober. Yakobus, sedulur Gusti miturut daging, dijenengi kaya ngono amarga dadi putrané Yusuf saka garwa kapisan. Dheweke iku sedulur kandung saka Rasul Yudas, sing dikenal minangka 'putrané Yakobus', lan saka Yosiya, salah siji saka Pitung Puluh Rasul, lan uga dikenal minangka Yakobus 'sing Cilik' utawa 'sing Enom' (Markus 15:40).

[7339] Wiwit lairé, Santo Yakobus Rasul wis dadi Nazare, yaiku wong kang disucèkaké marang Gusti Allah, kanthi sukarela nglakoni sumpah nyingkiri anggur lan omben-omben keras, ora ngiris rambute, lan sapituruté. Janji Nazirite iku dadi ungkapan kasucian lan kasucen urip sing kuduné dadi ciri kabèh umat Israèl, minangka umat sing dipilih déning Gusti Allah lan mulané suci.

Panjenengané menyang Mesir, Yakobus uga mlayu bareng karo wong-wong mau, ngancani Sang Perawan Maria sing Maha Suci lan Santo Yusuf, bapakné.

Nalika Yesus Kristus wis diwasa lan mulang wong-wong babagan Kerajaan Allah, mbukakake dhiri minangka Mesias sejati, Santo Yakobus pracaya marang Panjenengané lan, sawisé ngrungokaké piwulang ilahiné, atiné kobong luwih kenceng karo katresnan marang Gusti Allah lan miwiti nglakoni urip sing luwih prasaja lan saleh. Lan Gusti nduwèni katresnan istimewa marang Santo Yakobus. Mulané, sawisé sangsara sukarela lan wunguné saka pati, Kristus muncul marang Yakobus, adhine miturut daging, sadurungé para rasul liyané, kaya sing kasebut déning Rasul Paulus, kandha:

'Banjur Panjenengané ngetokaké marang Yakobus, lan banjur marang kabèh para rasul' (1 Kor. 15:7)[7340] .

Ndeleng uripé Yakobus sing saleh lan nyenengake Gusti, kabèh padha nyebut dhèwèké wong saleh – lan dhèwèké kalebu ing antarané pitung puluh rasul. Dheweke dipercaya ngurus Gréja Yerusalem sing anyar padhang[7341] . Kanthi pitulungan Roh Suci, Yakobus dadi sing pisanan nyusun lan nulis tata cara Liturgi Ilahi – sing sabanjuré diringkes amarga nggatekake kelemahan manungsa, sepisanan déning Basil Agung lan banjur déning Yohanes Krisostomus[7342] . Nalika ngopeni wedhusé Kristus ing Yerusalem, santo iki ngowahi akèh wong Yahudi lan Yunani marang Gusti Allah liwat piwulangé lan nuntun wong-wong mau menyang dalan sing bener. Panjenengané uga ninggalaké surat ekumenis marang rolas suku Israèl – sumber piwulang sing sejati diilhami déning Gusti lan nyuburi jiwa, kang ngias kabèh Gréja Kristus, sinau bab iman lan kabecikan[7343] . Ora mung wong pracaya[7344] , nanging uga wong sing ora pracaya ngajeni lan ngurmati Santo Yakobus amarga uripé sing luhur: para imam agung, sing dhéwé mlebu ing Suci saka Suci[7345] mung sapisan setaun kanggo nindakake ibadah, ora

---

[7340] Tradisi nambahaké yèn nalika Kasangsarané Kristus, Santo Yakobus Sang Rasul ndhelik ing guwa ing Lembah Yosafat, sawise ndhawuhake sumpah ora bakal mangan apa-apa nganti Gusti tangi saka pati, lan Gusti, sawise Kebangkitané, paring pakurmatan marang dhèwèké kanthi penampakan khusus ing guwa iki. Mula, ing abad-abad awal agama Kristen, guwa iki diowahi dadi gréja, lan nganti saiki isih dituduhaké marang para umat sing taat.

[7341] Miturut panulis kuna sing paling cedhak karo jaman para rasul (Klemens saka Aleksandria, Eusebius saka Kaisarea lan liya-liyané), sawisé Pangunggahan Juruwilujeng, para rasul Petrus, Yakobus putrané Zebedéus lan Yohanes—sanadyan dipun kersakaké Gusti—ora mbantah pakurmatan mau, nanging milih Santo Yakobus dadi uskup lan primas Gréja Yerusalem—ibuné gréja-gréja Kristen—nalika yuswané 34 taun, miturut predestinasi lan pangangkatané marang pelayanan iki déning Kristus piyambak.

[7342] Liturgi Ilahi, sing disusun dening Santo Yakobus Sang Rasul, seduluré Gusti, isih dirayakaké ing Yerusalem ing dina raya rasul iki.

[7343] Epistel iki ditulis dening Santo Yakobus watara taun 59 Masehi marang umat Kristen keturunan Yahudi sing manggon ing diaspora, nalika panganiayaan umat Kristen sing meksa dheweke ninggal Yerusalem. Epistel iki kebak piwulang jero lan semangat Injil. Isine macem-macem pitutur moral lan, ing sakabehe, bisa dianggep minangka ajakan supaya sabar nampa sangsara. Ing ibadah agung Gréja Ortodoks, Surat Santo Yakobus diwaca sakabèhé, ora mung minangka bacaan apostolik rutin sajrone Liturgi, nanging uga sajrone ibadah liya (umpamane, nalika Pelepasan Minyak Kanggo Wong Lara, ing ibadah pandonga nalika kekeringan, lan malah sajrone Jaga Wengi Kabeh, minangka paremia).

[7344] Pangurmatan universal marang Rasul Yakobus sing dianut dening para umat, sing dipimpin déning para Rasul dhéwé, katon banget ing Konsili Apostolik sing dianakaké ing Yerusalem watara taun 60 Masehi kanggo ngrampungaké pitakon: apa wong-wong sing mlebu menyang Gréja saka bangsa liya kudu dipaksa disunat lan netepi ukum upacara Prajanjian Lawas. Rasul Yakobus mimpin pasamuan iki lan, sawisé rembugan lan pertimbangan sing dawa, sawisé pidato saka Rasul Petrus lan cathetan saka Rasul Paulus lan Barnaba babagan kasil panginjilané ing antarané wong-wong non-Yahudi, ngrampungaké rembugan pasamuan mau kanthi pidato sing ing kono dhèwèké nyatakaké, sacara umum, pandangane babagan prakara sing lagi dirembug, kanthi negesake manawa 'aja padha nyelehake watu sandhungan ing ngarepe wong-wong non-Yahudi sing padha bali marang Gusti Allah', nanging kudu nulis surat marang wong-wong mau supaya padha nyingkiri panganan sing disucilake dening arca, saka tumindak seksual sing ora pantes, saka panganan sing disembelih kanthi dicekek, lan saka getih, lan aja nindakake marang wong liya apa sing ora dikarepake ditindakake marang awake dhewe' (Kisah Para Rasul 15:13–20). Keputusan iki saka Yakobus sing saleh, sing diurmati dening kabeh wong, ditampa dening sakabèhé majelis lan dikuataké déning kersané Roh Suci, kang cetha marang kabèh wong (ayat 28). Ing watara wektu sing padha, Rasul Paulus, kepéngin mastiaké kasucian piwulangé, ngadhekaké dhiri marang para rasul: Petrus, Yohanes, lan Yakobus, sing dianggep minangka tiang-tiang Gréja Kristus, kanthi ngutamaké Yakobus ing antarané (Gal. 2:10) – lan padha ngakoni ing dhèwèké kaluhuran gedhé minangka guru bangsa-bangsa liya. Rasul Paulus terus ngajèni Sang Yakobus kanthi jero sawisé kuwi. Nalika dhèwèké teka ing Yerusalem sawisé panangkepan kapisan, dhèwèké nganggep yèn tugas utama yaiku marani Santo Yakobus lan nyritakaké marang dhèwèké, minangka tiang ing Gréja Kristus lan pamimpin Gréja kuna ing Yerusalem, apa sing wis digawé Gusti Allah ing antarané wong-wong non-Yahudi lumantar pelayanané (Kisah Para Rasul 21:18–19).

[7345] 'Suci saka Suci' iku pérangan paling njero lan paling suci ing Pura ing Yerusalem, sing mung imam agung sing diparingi idin mlebu, lan kuwi uga mung sepisan setaun, ing Dina Panyucian, nalika dhèwèké nyelehaké ceret ukupé karo dupa lan nyemprotaké getih kurban ing ndhuwur kursi rahmat kanggo nyucèkaké dosa-dosa umat. Nanging, Tabut Perjanjian karo barang-barang suci ing jeroné (cabangé Harun sing mekrok, kendi emas manna, lan loyang-loyang Hukum sing diparingaké Gusti Allah lumantar Musa) wis ora ana manèh ing

ngalangi wong sing bener mlebu ing kana lan ndedonga. Ndeleng kasucian uripé sing tanpa cela, padha nganti ngganti jenengé, yaiku: padha wiwit nyebut dhèwèké Oblí utawa Oflí[7346] , sing tegesé 'benteng, sandhangan kanggo wong akèh', utawa padha nyebut dhèwèké sing paling bener saka kabèh. Asring, ora mung ing awan nanging uga ing bengi, Yakobus mlebu ing Suci saka Suci lan ing kana, sujud, ndedonga marang Gusti karo luh kanggo saindenging jagad. Kabèh wong padha tresna marang Yakobus amarga kasuciané; akèh para tuwa Yahudi padha pracaya marang piwulang sing diwartakaké, lan kabèh wong padha seneng ngrungokaké dhèwèké; kerumunan gedhé padha nglumpuk ing sacedhaké: ana sing kepéngin krungu piwulangé, ana uga sing kepéngin nyentuh pinggir sandhangané. Ing wektu kuwi, Ananias[7347] dadi imam agung wong Yahudi. Nalika weruh yèn kabèh wong padha ngrungokaké piwulangé Yakobus kanthi tliti, lan akèh sing padha mbalèk marang Kristus, Ananias bebarengan karo para ahli kitab lan wong Farisi, amarga iri marang sang wali, padha nesu marang dhèwèké lan, nyimpen niat ala ing atiné, wiwit ngrancang carané matèni dhèwèké. Lan padha ngadani konspirasi supaya wong suci mau nggunakake ajarane kanggo mbalèkaké wong-wong saka Kristus; ing wektu sing padha, padha mutusaké yèn dhèwèké nolak, bakal matèni dhèwèké.

Ing wektu sing padha, pesta Paskah wis cedhak, lan akèh wong padha nglumpuk ing Yerusalem saka saindenging papan kanggo ngrayakaké pesta iku.

Festus, prokonsul sing wis nylametake Rasul Paulus saka tangan wong Yahudi[7348] lan ngirim dhèwèké menyang Roma, wis seda, lan durung ana panggantiné sing dikirim saka Roma. Nganggo kahanan iki, para ahli kitab lan Farisi nyedhaki Yakobus ing candhi kanthi panyuwunan iki:

'Kula nyuwun marang panjenengan, dhuh manungsa sing bener, ing dina paskah, nalika akèh wong padha kumpul saka maneka panggonan, supaya panjenengan maringi khotbah marang wong-wong mau; yakinkan yèn padha keliru nganggep Yésus minangka Putraning Allah, lan ajak supaya padha mbatalaké kapercayané sing salah.' Kita kabeh ngajeni panjenengan lan ngrungokake panjenengan – kaya uga kabeh wong; kita kabeh yakin tenan manawa panjenengan ora ngomong kajaba bebener lan ora pilih kasih; mula, ajak wong-wong supaya ora kesasar dening Yesus sing disalib; kula nyuwun – ngadeg ing pucuk atap candhi sing dhuwur, supaya saben wong bisa ndeleng lan krungu panjenengan, amarga, kaya panjenengan dhewe bisa weruh, akeh banget wong padha kumpul kanggo pesta, loro wong Yahudi lan wong saka bangsa liya.

Sawisé tembung-tembung kuwi, wong-wong mau nggawa dhèwèké munggah ing lotèng candhi lan padha njerit banter:

"Wah, wong sing bener! Kita kabeh kudu pracaya marang kowe. Wong-wong iki kesasar amarga ngetutake Yesus sing disalib; mula, kandhaa marang kita kanthi jujur, apa panemumu bab Kristus?"

Kanggo iki sang wali mangsuli kanthi swara banter:

'Ngapa kowe takon marang aku babagan Putraning Manungsa, sing kanthi kersa nampa sangsara, disalib, dikubur, lan wungu saka pati ing dina katelu? Saiki Panjenengané lungguh ing swarga ing sisih tengené Gusti kang Maha Luhur lan bakal rawuh manèh ing méga-méga ing swarga kanggo ngadili sing urip lan sing wis mati.'

Krungu kesaksian Yakobus babagan Yesus Kristus, wong-wong padha bungah banget, lan kanthi swara serentak padha muni:

'Mulyakna Gusti Allah! Hosana marang Putrané Dawud!'

Nanging para Farisi lan para ahli kitab kandha:

'Kita wis tumindak bodho ngidini Yakobus ngomong bab Gusti Yesus, amarga wong-wong malah tambah bingung.'

Bait Suci wektu kuwi. Mung ana siji watu sing isih ana saka Bait Suci kapisané Salomo, lan tabir sing misahaké Ruang Suci saka kamar sabanjuré ing Bait Suci – Ruang Suci – wis koyak dadi loro saka ndhuwur nganti ngisor nalika Yesus Kristus disalib.

[7346] Ing basa Yunani: 'ovlias' – pangayoman utawa bentengé wong-wong lan kabeneran.

[7347] Ananias – imam agung Yahudi, putrané Nebedeus, sing nampa jabatan imam agung saka Herodes Agripa II; dhèwèké mungsuh kerasé wong Kristen lan, sacara umum, wong sing mbangkang, kejem, lan ora adil, lan kalebu sekte Saduki, sing nolak tradhisi, Providensia Ilahi, spiritualitas lan keabadian jiwa, anané malaékat – lan sing kecemplung ing kesenengan indria, kebejatan lan kapentingan donya. Sawisé dadi panyebab pati Rasul Yakobus, Ananias sabanjuré uga ngadili Rasul Paulus kanthi ora adil lan nyoba ngrusak dhèwèké (Kisah Para Rasul 23:2, 14–15, 24:1–9), nanging amarga kaluputané dhéwé dhèwèké nampa nasib paling pait: pangkat imam agungé dicopot déning Raja Agrippa dhéwé lan pungkasané dipatèni nalika pemberontakan Yahudi nglawan wong Romawi.

[7348] Festus, sing dijuluki Porcius, iku gubernur Romawi ing Yudea, sing mrentah ora luwih saka telung taun lan seda watara taun 62 Masehi; dhèwèké nyoba mbalèkaké katertiban ing Palestina kanthi nggunakake kaloroné ketegasan lan kaadilan kanggo tujuan iki.

Mula, amarga nesu lan murka, padha mbuwang Yakobus saka atap candhi supaya nggawe wong padha wedi, supaya wong-wong ora pracaya marang tembungé wong suci.

'Lan wong sing bener iku wis kesasar,' padha kandha.

Sawisé tiba saka atap candhi, Yakobus tatu parah; meh ora urip, wong sing bener iku tiba nyungkur ing dhengkul lan, ngangkat tangane marang langit, ndedonga kaya mangkéné:

'Gusti! Apuraen dosa iki, amarga padha ora ngerti apa sing ditindakake.'

Para Farisi, nanging, banjur miwiti mbuwang watu marang sang wali, nganti nglarani. Ana wong saka klan Richavov muni banter:

'Mandheg! Apa sing kok lakoni? Wong sing bener iku lagi ndedonga kanggo kowe, nanging kowe malah mbuwang watu marang dheweke.'

Ing wektu kuwi, ana wong sing nyekel roller cat putih nyerbu marang sang wali lan nggebuk sirahé kanthi kenceng banget nganti otaké muncrat metu ing lemah, lan ing sangsara kuwi Yakobus nyerahaké nyawane marang Gusti.

Awak sucine dikubur ing kono, cedhak greja, nalika para umat padha meratapi wong sing bener mau kanthi sedhih banget. Sajrone 30 taun, sang wali wis dadi uskup Greja Yerusalem, lan ing umur 66 taun piyambakipun nandhang sangsara kanggo Kristus, marang Panjenenganipun, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase[7349] . Amin.

Troparion, Nada 2:

Minangka murid Gusti, ya wong sing bener, panjenengan nampa Injil; minangka martir, panjenengan duwé kawani sing ora bisa digambarke; minangka seduluré Gusti, panjenengan ndedonga minangka hierark: ndedonga marang Kristus Gusti supaya nyawa kita bisa slamet.

Kontakion, Nada 4:

O Sabda Ilahi, Putra Tunggaling Bapa, sing rawuh marang kita ing dina-dina pungkasan iki, O Yakobus Ilahi: wong-wong Yerusalem sepisanan ngakoni kowe minangka panggembala lan guru, lan minangka pambangun sing setya saka misteri rohani. Mula saka iku kita kabeh ngajeni kowe, O Rasul.

Peringatan Santo Yakobus saka Borovitsky

Peringatan tanggal 23 Oktober

Kita pancen ora ngerti apa-apa bab panggonan lairé Yakobus sing kabegjan lan bener iki, uga jeneng-jenengparents[7350] é, – kabèh mau didhelikaké saka kita miturut kersaning Gusti, supaya kita mangertèni yèn para wali Gusti ora ngupaya tanah air donya nanging tanah air swarga; padha ora gumunggung karo keturunan donya, nanging diunggungaké lumantar paseduluran karo pasukan swarga; padha ora bangga marang Bapaing donya nanging marang Bapaing rohani, Gusti Allah ingkang Maha Ana. Kita mangertèni yèn paningkataning mujijat

---

[7349] Kematian martir Rasul Yakobus kelakon watara taun 63 Masehi. Dheweke seda ing yuswa tuwa. Dheweke dikubur ing panggonan persis ing ngendi dheweke seda; monumen isih ngadeg ing ndhuwur kuburane cedhak candhi nganti saiki. Miturut Origen, panulis gerejawi abad kaping telu, pati Yakobus sing Adil, sing kelakon sakdurunge Perang Yahudi, menehi kesan banget marang wong Yahudi nganti bala perang lan karusakan Yerusalem sing banjur kelakon dianggep minangka paukumané Gusti Allah amarga matèni wong sing adil iki. – Ing abad kaping 11, St Theophanes the Hymnographer, Uskup Agung Nicaea, Blessed George saka Nicomedia, lan mengko ing Bizantium nyipta akèh kidung kanggo ngajèni St James Sang Rasul, sing saiki dinyanyèkaké ing dina pangeling-elingé. Reliké Santo Yakobus Rasul ana ing Konstantinopel ing taun 1200, nalika kunjungan peziarah Rusia Anthony, ing kapel sisih Gréja Chalcopratia, déné sirahé ana ing Gréja Para Rasul Suci. Saiki, miturut sawatara cathetan, reliké ana ing Roma, ing Gréja Rolas Rasul. Ing Moskow, ing Metochion Yerusalem Lawas, ana pérangan reliké sing disimpen, sing dikirim déning Patriark Hierotheos saka Alexandria ing taun 1853.

[7350] Kabeh sing dingerteni yaiku Yames sing Begja iku hakim sing prasaja nanging semangat, sing nyandhak urip abot minangka wong bodho suci; dheweke seda amarga kena kilat watara taun 1540.

sing kinurmatan iki, sanadyan lair saka daging, nglakoni urip rohani, atiné kobong karo katresnan marang Gusti Allah lan makarya kanthi tekun kanggo Sang Gusti; sanadyan manggon ing badan jasmani, nanging kanthi pikiran rohanié sing ora jasmani dhèwèké sesambungan lan urip bebarengan karo Malaikat-malaikat suci; ing badanipun manggen ing donya, nanging ing pikirane, ingkang padhang dening kawruh babagan Gusti, piyambakipun ngadeg ing ngarsane Gusti ingkang manggen ing swarga; ing sedaya bab piyambakipun tansah mbuktekake dhiri minangka abdi setya Gusti, maringi tuladha kasabaran, kanthi andhap asor nandhang sangsara lan pakaryan abot, sarta tanpa kendhat ngupaya lumantar pangibadah bengi lan nglakoni puasa. Nalika manggoné sing pinaringan berkah ing urip donya sing kebak sangsara iki tekan pungkasan, nyawa sing bener, dihias kaya panganten wadon kanthi kabecikan, digawa déning Malaikaté Gusti menyang kratoné Sang Juruwilujeng, déné badané sing kinurmatan disimpen ing relikwi manut upacara Kristen.

Ing wewengkon Veliky Novgorod mili Kali Msta[7351] , ing pinggir kali iku ana désa Borovichi[7352] ing wektu kuwi. Nalika wayahe sang wali dimulyakaké, wadah relik sing ngemot relik sang wali iki, ngambang miturut dhawuh Gusti ing bongkahan és nglawan arus kali mau – iki dumadi ing dina Selasa nalika Minggu Padhang – mandheg cedhak jeram Borovichi sing nggegirisi lan rame[7353] ing pinggir kali ora adoh saka désa Borovichi. Warga desa iki, amarga ragu-ragu, ora gelem nampa relik suci saka wong agung Gusti iki, banjur nganggo kail sing dipasang ing tali narik relik mau menyang tengah kali. Nanging relik sing mujijat kuwi ora ninggalake wong-wong sing wis mbuwangé: relik mau bali maneh lan mandheg maneh ing panggonan sing padha nalika disingkirake; nanging sanadyan mangkono wong-wong sing manggon ing kana ora weruh mujijat sing nggumunake, yaiku prau sing nggawa relik kasebut ngambang nglawan arus: padha ngusir maneh kaping pindho, lan maneh padha nyia-nyiaake harta karun sing diparingi Gusti kanthi njupuk bali relik kasebut; padha ora nindakake iki amarga niat ala, nanging amarga ora ngerti, amarga padha durung terpelajar lan durung sinau bab iman, lan mula tumindak iki diparingi pangapura. Relik suci banjur ngambang tekan pinggir pantai kaping telu ing panggonan sing padha. Banjur mujijat sing pinaringan berkah iku piyambak muncul ing impen marang para priya sing terhormat lan taat iman lan ngendika:

'Ngapa, he para abdi Kristus sing setya, kowe ora nampani aku? Amarga aku iki uga wong Kristen kaya kowe; kaya kowe, aku pracaya kanthi setya marang Kristus nalika uripku ing donya. Yen kowe nindakake iki mung amarga kowe ora ngerti jenengku, mula aku bakal mbukak marang kowe: Aku Yakobus, sing nampa jeneng iki minangka pakurmatan marang Yakobus, sedulure Gusti.'

Para priya mau, sawisé tangi saka turu, ngrasa kabungahan sing luar biasa ing atiné amarga tembung sang wali lan nyritakaké marang kabèh wong bab panglihatan kuwi. Mula saka iku kabèh warga ing desa kuwi padha kesusu menyang panggonan sing biyèn kanthi wani padha ngusir relik suci saka Yakobus sing sholeh, lan padha kepéngin ndeleng; nalika wis ketemu, padha bungah, kanthi ngajèni ngangkat relik mau saka banyu, nyelehaké kanthi pakurmatan ing pinggir kali ing kothak jenazah sing padha, lan mbangun pager kayu ngubengi.

Gusti Allah ingkang Maha Asih, nalika ngluhurake abdi Panjenenganipun, paring kakuwatan dhumateng relik suci supados saged nindakake kaajaiban ingkang nggumunake lan nyembuhaké maneka rupa pitaka; mirsani punika, para tiyang sami ngaturaken panuwun ageng dhumateng Gusti Allah ingkang Maha Asih lan Maha Welas, ingkang sampun ngutus sang panyembuh ingkang tanpa pamrih; lan padha ngluhurake sang pangripta mujijat sing kinurmatan, sing nyembuhake saben pepeteng lara. Kanthi kepengin nyelehake reliké ing panggonan sing luwih pantes, padha mangkat menyang Pangarsipradaya Agung Veliky Novgorod, Panjenengané Theodosius, lan kanthi emosi jero nyritakake marang piyambakipun kabèh mujijat sing wis kelakon lumantar reliké sing kinurmatan; Ing layang marang primas kabeh Rusia, Metropolitan Macarius, Theodosius nyritakaké kabèh mujijat sing wis dirungokaké; sawisé nampa pitutur sing trep saka piyambaké, Theodosius wiwit takon kanthi teliti bab mujijat sang wali marang wong-wong sing wis mari saka lara. Sawisé mastèkaké yèn kabèh sing wis dilaporaké marang dhèwèké pancèn bener lan asli, Uskup Agung Theodosius ngutus Constantine, abas saka biara sing didedikasikaké kanggo Kelahiran Sang Putri Allah sing Maha Suci, bebarengan karo para imam lan diakon, menyang désa

---

[7351] Msta iku kali sing mili saka Danau Mstina ing Provinsi Tver lan mili menyang Danau Ilmen ing Provinsi Novgorod; dawaé 412 versta.

[7352] Ing taun 1770, désa Borovichi diparingi status kutha.

[7353] 'Rapids' ateges klompok watu sing ngalangi aliran kali lan mbentuk serangkaian air terjun cilik utawa pusaran banyu.

Borovitsy. Saka kono, relik sing mulya lan mujijat saka Sang Santo Yakobus sing suci lan bener kanthi upacara pindhah menyang Gréja Anyar Panurunan Roh Suci lan Pangurip; ing kana relik mau dipasang ing gapura kidul gréja tanggal 23 Oktober 1545. Kaputusané yèn ing dina iki pangeling-eling pangripta mujijat sing berkah iki kudu dirayakaké saben taun, kanggo kamulyané Kristus Gusti, kang dimulyakaké ing antarané para Wali salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 1:

Kawruh marang dening sih rahmating Gusti, lan maringi panyembuhan sanajan sawise seda marang sapa wae sing sowan marang panjenengan, ya Sang Yakobus sing wasis: mulane saiki kita ngurmati pangalilan relik suci panjenengan, kanthi kabungahan bebarengan ing atine lan badan. Mulane kita kabeh padha njerit: Kamulyan tumrap Panjenengane sing wis maringi kekiyatan marang panjenengan! Kamulyan marang Panjenengané sing wis maringi sampeyan mahkota! Kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar sampeyan!

Kontakion, Nada 8:

Kanthi pracaya lan katresnan, ya Sang Sing Begja, jaga lan lindhungi wong-wong sing ngrayakake pangalembana suci panjenengan saka kabecikan ala lan jerat ula: amarga panjenengan nduweni kawani ing ngarsane Kristus Gusti Allah, Pangeraning kabèh. Mendoa marang Panjenengané supaya nylametaké Kaisar Ortodoks lan umat sing ndedonga marang Panjenengan, supaya kita kabèh bisa padha nyuwun marang Panjenengan: 'Sugeng, Bapa James, berkahé sakabèhing tanah Rusia.'

Peringatan Santo Ignatius, Patriark Konstantinopel

Peringatan tanggal 23 Oktober

Santa Ignatius iku putrané Kaisar Michael Rangava[7354] lan Maharani Procopia, adhine Theophilus[7355] lan putuné Kaisar Nikephoros. Nalika umuré limolas taun, dhèwèké dikirim menyang sawijining biara[7356] lan sawisé dadi abbot ing Biara Archangel, sing sepisanan dikenal minangka Biara Wétan lan sawisé dadi Biara Satira. Banjur dhèwèké diangkat dadi Patriark Konstantinopel[7357] lan tetep ing tahta patriarkal sajrone 11 taun 5 wulan, nganti dhèwèké digulingaké déning Kaisar Michael[7358] . Ing panggonané, Photius[7359] , protospatharius lan protosynkritos[7360] saka Gréja Konstantinopel—sing sadurungé mung dadi biksu biasa—diangkat. Sawisé Photius dicopot déning Kaisar Basil[7361] , Ignatius mbalèkaké jabatan patriark – wektu iki suwéné 10 taun – lan banjur dicopot manèh déning Kaisar Nikephoros[7362] , sing sakbanjuré dipatèni déning wong-wong Bulgaria. Dheweke diganti dening Santo Stefanus[7363] , putrané Kaisar Basil, nalika Santo Ignatius mundur menyang biara Satira, ing kono piyambakipun séda kanthi tentrem ing yuswa sangang dasawarsa.

[7354] Mikhail Rangav mrentah saka taun 811 nganti 813.
[7355] Theophilus mrentah saka taun 829 nganti 842.
[7356] Iki ditindakake miturut dhawuh Kaisar Leo si Armenia (813–820), sing nyopot bapaké Ignatius, Michael, saka tahta.
[7357] Iki kelakon ing taun 846.
[7358] Ing taun 867, Ignatius dicopot saka jabatan amarga ora gelem netepi kersané Varda – sing mrentah kakaisaran nalika Michael isih cilik – supaya Theodora, ibuné Michael, sing ing pirang-pirang bab ngalangi tumindak Varda, dicukur rambute dadi biarawati. Ignatius ora mung nolak nindakake kuwi, nanging malah ngucilake Varda saka Komuni Suci.
[7359] Dina rayané tanggal 6 Februari.
[7360] Protospatharios – sawijining jabatan bangsawan lan dhuwur sing ana ing kraton kaisar Yunani. Protosynkritos – kepala para pejabat kraton, sing nduwèni hak mlebu kamar turu kaisar.
[7361] Pengasingan Photius kelakon ing taun 867.
[7362] Penurunan jabatan kapindho Ignatius kelakon ing taun 877; seda Ignatius banjur kelakon ing taun sing padha.
[7363] Dina rayané tanggal 17 Mei.

6 November

24 Oktober (Gaya Lawas)

Penderitaan Sang Martir Suci Arefa

Dirilèkaké tanggal 24 Oktober

Nalika Justin[7364] mrentah ing Yunani lan Elezvoy[7365] mrentah ing Étiopia – loro-lorone raja ortodoks lan saleh – ana raja sing ora adil jenenge Dunan, wong Yahudi miturut lair lan iman, sing ngina jenengé Kristus lan dadi panganiaya gedhé marang wong Kristen, munggah tahta ing tanah Omirit[7366] . Kabeh penasihat, abdi dalem, lan prajurit iku ya wong Yahudi utawa wong pagan sing nyembah srengenge, rembulan, lan arca. Dheweke kepengin ngusir kabeh wong Kristen saka karajane lan mbusak saka tanah Omyrite malah eling-eling marang jeneng agung Kristus. Kanthi semangat nganiaya Gréja Allah, dhèwèké nyiksa lan matèni para wong pracaya sing ora manut marang prentahé lan nolak urip manut hukum Yahudi.

Nalika krungu yèn Dunan wis miwiti panganiayaan marang wong Kristen ing tanahé, Raja Ethiopia Elezvoy krasa banget sedhih; dhèwèké nglumpukaké pasukan lan perang nglawan Dunan[7367] ; sawisé akèh pertempuran, Elezvoy ngalahaké Dunan lan sawisé nggawe dhèwèké dadi vasalé, mulih menyang tanahé dhéwé. Ora suwe sawisé kuwi, Dunan mbrontak maneh marang Elezwoy, mecah prajanjené karo dhèwèké lan sawisé nglumpukaké pasukane, mbasmi kabèh garnisun Elezwoy sing ditinggalaké kanggo ngreksa kutha-kutha, banjur dhèwèké nyiapaké piranti perang sing luwih abot manèh nglawan wong Kristen. Dheweke ngetokake prentah ing saindenging karajane manawa wong Kristen kudu mbalik kapercayan marang Yahudi utawa dipatèni tanpa welas asih. Ora ana siji-sijia ing karajane sing wani ngakoni Kristus, lan mung ing kutha ageng lan padhet, Nagran[7368] that, jenengé Kristus dimulyakaké. Iman suci wis sumunar ing kana wiwit jaman nalika Constantius, putrané Constantine Agung, ngutus utusané marang wong Saba, sing saiki dikenal minangka Omiritan[7369] , sing nyusur garis keturunané bali marang Keturah, gundiké Abraham. Sawisé tekan ing kana, para utusan sing wicaksana lan saleh saka Gusti Allah mau ngyakinaké raja ing tanah kuwi supaya nyengkuyung Constantius, mulangaké iman marang Yesus Kristus marang para wargané, lan mbangun gréja-gréja. Wiwit wektu kuwi, kesalehan mekar ing Nagran, piwulang Kristen nyebar, cacah para monastik saya tambah, biara-biara diadegake, kasucian dijaga ing saben lapisan masyarakat, lan para wong pracaya makmur lan saya suci budine. Padha ora ngidini siji wae wong saka agama liya manggon ing antarané: ora wong Gréka[7370] , ora wong Yahudi, ora wong sesat[7371] ; lan padha urip kanthi taqwa lan suci kabeh, kaya anak-anaké ibu siji, yaiku Gréja Katolik lan Apostolik.

[7364] Justin – pamané Justinianus, mrentah saka taun 518 nganti 537.

[7365] Étiopia – ing Afrika, sing cocog karo Abyssinia saiki. Panggonané ana ing sisih ndhuwur Kali Nil lan watesé karo wilayah Thebaid ing Mesir ing lor, Libya ing kulon, Étiopia kidul ing kidul, lan Teluk Arab lan Segara Abang ing wetan. Ibukuthaé yaiku Axum. Ing abad-abad awal agama Kristen, Étiopia iku sawijining kakaisaran sing kuwasa; uga nguwasani pérangan Arab. Negara iki diowahi dadi Kristen ing abad kaping 6 déning Edeesius lan Frumentius. Ing abad kaping 7, wong Etiopia ditaklukaké déning wong Arab. Wiwit taun 727, hierarki Kopti diadegaké ing kono.

[7366] Omiri iku wong-wong sing manggon ing Arabia kidul cedhak Teluk Arab. Ing abad-abad awal agama Kristen, Arabia dipanggoni 11 suku. Saka suku-suku mau, mung Omiri lan Sabaeans sing dadi wong Kristen; suku-suku liyane, amarga kerep sesambungan karo wong Yahudi, umume manut agama Yahudi. Wong Omirite diowahi dadi Kristen dening Teofilus saka India, uskup kapindho ing kutha krajan Étiopia, Axum. Ing abad kaping 6, padha nduwé telung uskup misuwur: Paulus, sing dipatèni déning Raja Dunaan; Yohanes, sing diangkat nalika jaman pamaréntahan Justinianus; lan Santo Gregorius, sawijining panglindhungi Ortodoksi sing semangat.

[7367] Mula Raja Étiopia teka mbela wong Kristen – Omirites – amarga padha nampa agama Kristen saka Étiopia lan, kamungkinan gedhé, ana ing sangisoré wewenang gerejawi Metropolis Axum.

[7368] Nagrán, utawa Anagrán, iku sawijining kutha ing Teluk Arab, sing watesé karo wilayah Dunaan. Kutha iki, sing ditaklukaké déning Aelius Gallus, sawijining jenderal ing sangisoré Kaisar Augustus ing taun 25 Masehi, ana ing sangisoré pangayoman para kaisar Romawi. Mbok menawa amarga iku, kutha iki luwih mandiri ing babagan agama tinimbang kutha-kutha Omiritan.

[7369] Sabae lan Omirit, sing manggon cedhak pesisir Arab lan padha gandhèngan asal-usul, basa, lan agama, padha nyawiji dadi siji suku ing abad kaping enem lan asring diarani kanthi jeneng sing padha.

Amarga iri marang kasucian agung ing kutha iki, setan nggerakaké Dunaan sing ngajudaisasi nglawan kutha iki. Nalika krungu yèn warga kutha Nagran ora manut marang prentahé lan ora kepéngin urip manut hukum Yahudi, Dunaan maju nglawan kutha iku karo kabèh pasukané, kanthi niyat ngancuraké umat Kristen ing wilayahé lan, lumantar pambinasaan iki, nyurung Raja Elezvu saka Étiopia. Sawisé nyedhak kutha, dhèwèké ngurung kutha kuwi karo tentara ageng, ngubengi nganggo parit, lan ngagumbak yèn dhèwèké bakal cepet njupuk kutha kuwi lan mbasmi warga tanpa welas asih. Dhèwèké kandha marang para warga:

'Yen kowe kepengin nampa welas asihku lan tetep urip, banjur copotna pratandha terkutuk (kang kuwi jenenge salib suci miturut wong sengsara kuwi) sing wis kowe pasang ing atap gréja-gréja gedhemu, lan uga tolak Sang Kasalib[7372] sing digambarke ing pratandha kuwi.'

Ing wektu sing padha, para abdi dalem raja ngubengi kutha, njerit:

'Manut marang raja: banjur kowe bakal urip lan nampa peparing saka dhèwèké; nanging yèn ora, kowe bakal mati kobong lan mati déning pedhang.'

Dunan dhéwé ngina Kristus lan wong Kristen nganggo tembung-tembung blasphemous:

'Pira wong Kristen sing wis tak musnahake! Pira imam lan biksué sing wis tak patèni nganggo pedhang! Pira sing wis tak kobong ing tiang pancang! Lan ora ana siji wae sing dislametake Kristus saka tanganku. Malah Panjenengané dhéwé ora bisa nylametake dhiri saka tangan wong-wong sing nyalibaké Panjenengané[7373] . Lan saiki aku teka marang kowe, warga Nagran, kanggo ngucilaké kowe saka Kristus, utawa kanggo ngancuraké kowe saklawasé.

Para warga mangsuli marang dhèwèké:

'Duh Sang Prabu! Panjenengan ngandika kakehan babagan Gusti Allah Kang Maha Kuwasa. Panjenengan wis dadi kaya Rapsak, panglima Sennacherib, sing kanthi sombong kandha marang Hizkia: "Muga-muga Sang Yehovah, Gusti Allahmu, kang kok precaya, aja ngluhurake kowe!"' Nanging caci maki kaya ngono ora luput saka paukuman. Apa kowe ngerti pinten ewu prajurit sing padha mati ing sajrone sak jam amarga caci maki kaya ngono[7374] ? Mula, awas, supaya kowe ora ngalami kahanan sing padha, hai wong sing ngina Gusti kita Yesus Kristus, Putraning Allah, sing Maha Kuwasa lan sakabehe kuwasa, sing medeni lan marakake para pangeran padha wedi! Gusti bisa uga ngremuk kowe uga lan nggawe kesombonganmu sing angkuh lan ngina dadi ora ana apa-apa. Kowe ngaku bakal mbalèkaké kita saka Kristus utawa ngrusak kita sakabehe. Sejatine kowe luwih kamungkinan ngrusak kita tinimbang mbalèkaké kita saka Kristus, Juruselamat kita, kang kanggo Panjenengané kita kabeh siap mati.

Ora kuwat nampa tembung kaya ngono, sang raja tambah nesu lan nyerang kutha nganggo kakuwatané kabèh, kanthi niyat yèn ora bisa njupuk kutha kanthi serangan langsung, bakal ngerusak kutha kuwi nganggo keluwen liwat pengepungan sing suwé. Ing pedésaan sakupenge kutha, ing désa-désa lan alas belantara, dhèwèké nemokaké akèh wong Kristen; dhèwèké nyekel lan matèni wong-wong mau kanthi manéka cara, déné liyané didol dadi budhak. Upaya-upayaé kanggo nyerbu kutha iku gagal: para warga mbela dhéwé kanthi gagah saka tembok lan ngalahaké wong jahat. Raja lan pasukané wis nyambut gawe abot, nanging ora bisa njupuk kutha mau lan ora bisa nggawe keluwen, amarga para warga wis nyimpen cadangan pangan sing cukup kanggo pirang-pirang taun. Amarga pangarep-arepe wis sirna, raja sing ora adil kuwi nyusun tipu muslihat sing landhep kaya cukur, banjur ngutus utusan menyang kutha karo tembung-tembung iki, sing dikuatake karo sumpah:

[7370] Sadurunge Kristus, istilah 'Hellenes' ateges wong Yunani, nanging ing Kitab Suci jeneng iki digunakake kanggo nyebut wong-wong pagan sacara umum, kalebu wong Yunani lan bangsa liya, amarga akèh sing padha nganggo basa Yunani (delengen Kisah Para Rasul 11:20; 16:1–3).

[7371] Wong sesat yaiku wong sing keliru babagan dogma Gréja lan kanthi sewenang-wenang nyimpangaké kabeneran Kristen (2 Petrus 2:1; Titus 3:10).

[7372] Mangkono para panganiaya wong Kristen nyebut Gusti Yesus Kristus – kanthi tujuan ngremehake Panjenengané – luwih-luwih amarga pati ing salib dianggep déning wong Romawi minangka wujud paukuman pati sing paling memalukan.

[7373] Dunaan mbaleni cacian marang Gusti sing diucapake dening imam agung Yahudi, ahli kitab, Farisi lan para tuwa, uga dening salah siji penjahat sing disalib bareng Panjenengané (Mat. 27:41–43; Luk. 23:39).

[7374] Rapsak, sawijining panglima militer ing sangisoré Sennacherib, Raja Asyur, dikirim karo tentara gedhé kanggo ngrebut Yehuda ing sangisoré Raja Hizkia. Nanging pasukan Asyur (185.000 prajurit) dipateni malaikat ing sakwengi, lan sisa-sisa mau kapaksa bali menyang tanahé kanthi isin (2 Raja 18:13–37; Yesaya 36:37).

Aku ora kepengin nglarani kowe utawa mbalèkaké kowe saka imanmu; aku mung ngupaya pajeg adat sing wis dadi kewajibanmu marang aku minangka rajamu. Mula, bukak lawang kutha kanggo aku, supaya aku bisa mlebu lan mriksa. Aku bakal nglumpukaké pajeg adat saka kowe, lan aku sumpah marang Gusti Allah lan hukum yèn aku ora bakal nglarani kowe, gedhé utawa cilik, nanging bakal ninggalaké kowe urip tentrem – manut imanmu.

Para warga mangsuli marang piyambakipun:

Kita wong Kristen wis sinau saka Kitab Suci supaya taat marang raja lan manut marang panguwasa (Roma 13:1–2). Yen panjenengan nindakake kaya sing wis panjenengan janjekake ing sumpah – ora bakal mbalèkaké kita saka Gusti kita Yesus Kristus – kita bakal mbukak gapura kutha kanggo panjenengan. Mlebu kéné kaya raja lan kumpulna pajeg adat saka kita. Nanging yèn kowé nindakake apa waé sing ngrusak kita, Gusti Allah sing mireng sumpahmu bakal enggal ngukum kowé. Lan kita ora bakal mbalik saka Kristus Juruselamat kita, sanajan kita kelangan ora mung bandha nanging uga nyawa kita."

Raja manèh kanthi khidmat ngucapaké sumpah yèn dhèwèké ora bakal nyebabaké cilaka sanadyan sethithik marang wong-wong mau. Percaya marang sumpahé, wong-wong mau mbukak gapura kutha lan sujud ing ngarsané wong jahat kuwi, maringi dhèwèké peparing. Raja mlebu kutha karo kabèh pasukane, kaya srigala nganggo sandhangan wedhus mlebu ing kandhang; dhèwèké nyekel tembok lan gapura kutha lan ngenggoni nganggo pasukane. Nalika ndeleng kaendahan kutha lan akèh wong ing kono, dhèwèké tumindak apikan marang wong-wong mau, amarga nganti saiki dhèwèké isih nyumputake bisa sing ana ing atiné. Sawisé ngaso sakedhik ing kutha, dhèwèké manèh mimpin pasukane lan, kanthi niat arep nglaksanani rencana durkané sing wis digawé, dhèwèké mréntahaké para priya pinunjul lan para panguwasa kutha supaya padha teka ing ngarepé. Miturut dhawuhé, kabèh wong ing kutha—para sepuh lan pamimpin sing kinurmatan, para priya sing dihormati lan sugih—padha metu kanggo nyambut dhèwèké. Antarane ana Arephas sing pinaringan berkah, paling tuwa ing umur lan kawicaksanan, lan paling unggul ing pangkat lan pakurmatan. Umuré sangang puluh lima taun, dhèwèké sawijining pangeran lan panglima militer sing dipercaya ngatur kabèh urusan kutha. Amarga pitutur wicaksana lan pamrentahan sing wicaksana, para warga wis suwe wani nglawan mungsuhé. Nalika padha ngadhep ing ngarsané raja sing ora ngajeni hukum, dipimpin déning Arefa, para warga padha ngajèni lan matur nuwun marang niaté, amarga dhèwèké wis sumpah yèn ora bakal nglarani wong-wong mau. Padha durung ngerti liciké. Nanging dhèwèké ora bisa ndhelikaké racun atiné suwé lan langsung mbukak niat ala sing wis disimpen kanthi licik ing batiné: dhèwèké ngremehké sumpah sing wis diucapaké marang para warga mau dadi dolanan bocah lan mréntahaké supaya kabèh warga, bebarengan karo Santo Arephus, diiket nganggo ranté lan ditahan. Sawisé kuwi, dhèwèké ngutus wong-wong menyang omahé lan ngrampas bandha-bandhané. Dheweke uga takon ing ngendi Paul, uskupé:[7375] Nalika ngerti yèn uskupé wis seda rong taun kepungkur, dhèwèké mènèhi prentah supaya kuburé digali; sawisé mbuwang mayité, dhèwèké ngobong lan nyebar abuné ing udara. Banjur, sawisé nyalaké geni gedhé, dhèwèké nglumpukaké akèh imam, rohaniawan[7376] , biksu, biarawati, lan dara-dara sing disucèkaké marang Gusti, cacahé patang atus pitulas, banjur mbuwang wong-wong mau menyang geni lan ngobongé, kandha:

'Wong-wong mau sing salah amarga ngrusakaké wong liya, amarga padha nyaranaké wong-wong supaya nyembah Sang Sing Disalib minangka Gusti.'

Kajaba iku, dhèwèké mènèhi dhawuh marang para juru kabar supaya nyebar ing saindenging kutha lan ngumumaké yèn kabèh wong kudu mbalèkaké Kristus lan urip manut hukum Yahudi, kaya sing ditindakké déning raja.

Sawisé kuwi dhèwèké ngundang para warga utama kutha sing dicekel ing panjara, banjur dhèwèké miwiti ngomong karo wong-wong mau, utamané karo Arephes:

'Apa edanmu iki— pracaya marang Sing Disalib minangka Gusti! Apa Gusti sing ora duwe badan bisa nandhang sangsara? Utawa sing langgeng bisa mati? Mesthi ana ing antaramu sing, manut tuladha Nestorius[7377]

[7375] Miturut sawatara wong, Uskup Paulus dipatèni miturut dhawuh Dunan. Nalika padha takon bab dhèwèké, raja ngetokaké rasa ora yakin: apa dhawuhé pancèn wis dilakokaké?

[7376] Klerik – anggota rohaniawan gereja.

[7377] Nestorius – Uskup Konstantinopel wiwit taun 429. Miturut piwulangé Theodore, Uskup Mopsuestia, dhèwèké negesaké yèn Yesus Kristus dudu Gusti Allah sejati, nanging manungsa, putrané Yusuf lan Maria, sing amarga kasucianing uripé diparingi sih rahmat

, nyembah Kristus ora minangka Gusti nanging minangka nabi?' Aku ora ngajak kowe nyembah srengéngé, utawa rembulan, utawa makhluk apa waé; aku meksa kowe nyawisaké kurban ora marang déwa-déwa pagan, nanging mung marang Gusti Allah, Pangripta kabèh makhluk.

Marang tembung-tembung mau, Santo Arephas mangsuli, atas jeneng kabèh:

Kita ngerti yèn Keilahian ora bisa nandhang sangsara, nanging manungsa—sing dikandhutaké déning Yesus Kristus saka Sang Perawan Suci—sing nandhang sangsara kanggo kita, kaya sing disaksèkaké para nabi sing kowé uga wis ngerti; déné Kristus Gusti ngetokaké Keilahiané lumantar mujijat sing ora bisa diungkapaké. Nanging apa perlu debat dawa? Kita ngakoni yèn Panjenengané iku Gusti Allah lan Putraning Allah, lan atas jeneng kabèh warga kutha kita nyatakaké yèn ora ana sangsara sing ora bakal kita sanggupi nampa demi Yesus Kristus, Gusti Allah kita. Kita ora peduli marang Nestorius, sing wis dikutuk déning Bapa-bapa suci: kita ora mbedakaké pribadi-pribadi ing Kristus[7378] , nanging pracaya yèn manungsané piyambakipun nyawiji karo Keilahian ing siji Pribadi Ilahi. Adapun kowe, sing ngucapaké tembung-tembung blasphemous marang Gusti kita, paukumané Gusti bakal enggal tumeka marang kowe amarga blasphemy iki lan amarga kowe nglanggar sumpahmu.

Sing nyiksa ngrungokake tembung-tembung iki kanthi sabar (amarga dhèwèké isin marang kabijaksanaan Arefa lan kaluhuran para warga liyané), banjur miwiti ngrebut atiné kanthi tembung alus, janji bakal maringi peparing lan pakurmatan; kanthi cara iki dhèwèké kepéngin nggesèkaké kesalehan lan semangaté marang Kristus menyang tumindak ora patuh marang hukumé dhéwé. Nanging padha ngangkat pandelengané marang langit, padha muni kenceng kaya siji swara:

'Kami ora bakal nyelakaké Panjenengan, yaiku Sabda Allah siji-sijiné, Yesus Kristus; kami ora kesasar déning lair Panjenengan sing paling suci saka Perawan sing paling murni, lan uga ora ngina Salib Panjenengan sing mulya.'

Ndeleng keteguhan para wong suci iku ing iman, raja nundha siksaané sawatara wektu lan banjur nglawan rakyat, nggebugi akèh wong tanpa welas asih. Dhèwèké mréntah supaya bojo lan anak-anaké para martir suci sing dicekel nganggo ranté bareng Arephus digawa ngadhep dhèwèké. Bareng karo para wanita salehah mau teka akèh wanita liyané, yaiku para janda, para dara, lan para biarawati. Wiwitané, sang raja nyoba nggodha kabèh mau nganggo pujian, nanging banjur ngancem bakal nyiksa lan meksa supaya padha murtad saka Kristus. Ora mung padha nolak, nanging uga mangsuli nganggo tembung-tembung sing marahi sang raja nesu. Para dara suci kanthi khusus ngecam sang raja, nyalahké dhèwèké amarga ateis. Amarga ora tahan karo keteguhan atiné, sang raja mréntahaké prajurit supaya matèni kabèh nganggo pedhang. Padha lunga menyang pati kaya arep mèlu pesta. Ing wektu kuwi, ana perselisihan ing antarané wong-wong mau: para dara suci, sing kepéngin mati luwih dhisik, kandha marang para wanita liyané:

'Kowe padha ngerti yèn ing Gréja Kristus kita diurmati luwih dhuwur tinimbang wong liya. Elinga yèn kita tansah njupuk panggonan kapisan: kita sing sepisanan mlebu ing candhi Gusti, sepisanan nampa Misteri Paling Suci, lan kita ngadeg lan lungguh ing panggonan paling ngarep ing candhi. Mula saka iku, pantes yèn kita sing rumiyin nampa pakurmatan martir ing kéné; kita sing rumiyin kepéngin mati lan lunga sadurungé kowé kabèh lan bojonmu marang Panantené kita, Gusti Yesus Kristus."

Bojo-bojo liyane padha saingan siji lan sijine, nundhukake sirahé ing sangisore pedhang. Kaya mangkono uga, bocah-bocah cilik padha nyelak-nyelak ing antarané ibuné, kepéngin mati, lan saben bocah padha njerit banter:

'Potong sirahku, patèni aku!'

Sumringahé padha kepéngin mati kanggo Kristus nganti nggumunaké wong Yahudi sing jahat, Dunaan, lan kabèh bangsawané. Lan raja sing ora manut hukum kandha:

'Oh, kepiye bisa Galilea kuwi,[7379] , nganti bisa ngapusi wong-wong nganti padha nganggep pati ora ana apa-apa, lan demi Panjenengané padha ngrusak nyawa lan badané!'

---

istiméwa saka Gusti Allah, lan sing nylametaké kita ora lumantar pati pangluwaran, nanging lumantar piwulang lan tuladhaning uripé. Amarga bidah iki, Nestorius diasingake saka Gréja ing Konsili Ekumenis Katelu lan seda ing Thebaid taun 436.

[7378] Miturut dekrit Konsili Ekumenis Kapapat (451), ing Gusti Yesus Kristus loro kodrat mau nyawiji 'tanpa campuran, tanpa owah-owahan, tanpa pamisahan, lan tanpa perpisahan'.

Ing kutha Nagran sing padha uga manggon sawijining janda jenenge Synklitikiya, bangsawan lan salehah, ayu ing rai nanging luwih ayu maneh ing atiné – sugih ing tanah nanging luwih sugih maneh ing kabecikan. Sawise dadi janda nalika isih enom, dhèwèké nglampahi wektu ing omah karo loro putriné kanthi nglakoni puasa lan pandonga. Dheweke ora kepengin omah-omah maneh, nanging sawise nyawisake awake dhewe marang Kristus, dheweke ngabdi marang Panjenengane awan lan bengi. Sanajan isih enom umure, dheweke wicaksana ngluwihi umure – malah luwih wicaksana tinimbang para sepuh – ing netepi dhawuhe Gusti. Nalika krungu bab dheweke, wong Yahudi sing jahat, Dunaan, mrentahake supaya Synklitikia lan putri-putrine digawa marang dheweke kanthi pakurmatan. Nalika dheweke teka, raja ndelok dheweke kanthi welas asih lan kanthi swara alus miwiti ngomong marang dheweke:

'Kita wis krungu babagan sampeyan, wanita mulya, manawa sampeyan luhur budi, suci lan wicaksana. Wajah lan kabèh tingkah laku sampeyan marakaké bukti manawa kabèh sing wis diomongaké babagan sampeyan iku bener. Aja nganti kowe nyonto para wanita bodho sing wis tak musnahake amarga kebodhoane; aja nyebut Panjenengane Gusti sing disalib ing kayu salib, amarga Panjenengane kuwi tukang mangan kakehan, kanca para panagih pajeg lan wong-wong dosa (Mat. 11:19), lan mungsuh paugeran leluhur kita. Mula tumindakna miturut kaluhuran lairmu; nolak Sang Nazaretan[7380] lan sarujuk pikiran karo kita. Lan kowe bakal ana ing kamar kraton karo sang ratu, dihormati dening kabeh, lan kowe bakal urip tentrem, bebas saka kabeh cilaka sing ana gandhengane karo dadi janda. Kita wis krungu akèh pujian babagan sampeyan, lan kasunyatané mbuktekaké kuwi. Sejatine, sampeyan duwé bandha ageng, akèh kagungan macem-macem, kalebu budhak lanang lan wadon; sampeyan kinurmatan déning kabèh, enom lan ayu; nanging sanadyan kabèh kamulyan iki, sampeyan ora kepéngin nikah kaping pindho. Uga kowe dianggep wong sing luhur budi lan wicaksana. Tumindakna saiki kaya sing kuduné: tetep wicaksana nganti pungkasan, rungokna pituturku sing becik, lan aja nganti nyerahake kaendahan lan kaenomanmu, uga kasucian anak-anakmu, marang tangan para penyiksa sing bakal nggawa isin lan aib luwih gedhé tinimbang sangsara. Mandheg mamerang Sang Sing Disalib, lan kanthi manut marang paugeran kita, pilih apa sing paling becik kanggo awakmu lan anak-anakmu.

Wadon sing pinaringan berkah lan kinurmatan mau mangsuli marang raja nganggo tembung-tembung iki:

'Sampeyan kuduné, Dhèwu King, ngajèni Panjenengané sing maringi wewenang, lan kain ungu iki, lan mahkota iki[7381] — malah luwih saka kuwi: Panjenengané sing maringi kasunyatan yèn sampeyan ana lan urip. Panjenengané iku Putrané Gusti Allah lan Gusti Allah piyambak. Nanging sampeyan wis ora matur nuwun marang berkah gedhé saka Panjenengané, lan nganggo tembung kasar wis ngina marang Pangreksamu. Apa kowe ora wedi yen swara gemuruh saka langit bakal nimpah kowe? Kowe kepengin maringi pakurmatan gedhe marang aku, nanging aku nganggep pakurmatanmu iku isin kanggo diriku, lan aku ora kepengin dipuji nganggo ilat sing ngina Gustiku. Aku uga ora bakal bodho nganti manggon bareng mungsuh Gusti ing omahé wong dosa.

Krungu kuwi, raja banjur nesu banget lan, muter marang para bangsawané, kandha:

'Apa kowe weruh sepira tanpa isiné wanita hina iki ngina kita!'

Banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya jilbabé dicopot saka sirahé Synklitiki lan anak-anaké, lan supaya dhèwèké diarak ngubengi kutha kanthi sirahé kabuka lan rambute nglebu, dadi bahan ejekan lan cemoho. Nalika dhèwèké diarak kanthi isin ing dalan-dalan kutha, dhèwèké weruh akèh wong wadon sing nangis amarga ejekan lan isin sing ditimpakaké marang dhèwèké. Ngadhep marang wong-wong mau, dhèwèké kandha:

Aku ngerti, kanca-kanca, kowe padha sedhih amarga aku lan putri-putriku dihina! Nanging aja sedhih nalika aku bungah, lan aja nangis nalika aku seneng. Dina iki luwih nyenengake kanggo aku tinimbang dina mantenanku, amarga aku nandhang sangsara kanggo Pangantenku[7382] , Kanggo Panjenengané aku wis njaga

---

[7379] Gusti Yesus nginjili ing Galilea luwih kerep tinimbang ing wilayah liya ing Palestina. Saka Galilea Panjenengané tindak menyang Yerusalem; saka wong-wong Galilea Panjenengané milih para Rasul; lan ing Galilea Panjenengané rawuh sawisé tangi saka pati. Wong Yahudi liyane ora seneng marang wong Galilea, lan istilah 'wong Galilea' kuwi digunakake kanthi ngina (Mat. 13:64–67; Yoh. 7:41–62). Ing kéné, Dunaan manut tuladha wong Yahudi lan Julian si Murtad, sing nyebut Gusti Yesus Kristus minangka wong Galilea

[7380] Mangkono cara wong Yahudi nyebut Gusti Yesus Kristus, amarga Panjenengané nglampahi akèh wektu sajrone uripé ing donya ing kutha cilik lan mlarat iki (Mat. 2:23).

[7381] Porphyra iku busana ungu sing larang regane, wujude klambi dawa, sing dienggo para raja nalika upacara. Diadem iku mahkota karajaan.

jandaanku kanthi suci. Kanggo Panjenengané , aku uga wis njaga kasucian tanpa cela saka putri-putriku sing tak tresnani. Saiki aku bungah amarga Gustiku ndeleng sangsaraku, ngrungokaké pangakuané lan mangertèni semangatku; aku ora ngupaya pakurmatan utawa kasugihan, malah aku ora kepéngin urip donya iki. Panjalukku siji-sijine yaiku nemokake Kristus, tampil ing ngarsané bebarengan karo para martir suci, lan nggawa wohé kandhungané—putri-putri iki marang Panjenengané. Mula, aku nyuwun marang kowe kabèh, sedulurku, aja nangis kanggo aku, nanging luwih becik bungah bareng aku amarga aku bakal dipersatukaké karo Calon Bojo Surgawi sing langgeng.

Sawisé kuwi, dhèwèké digawa manèh ing ngarsané raja. Raja kandha marang dhèwèké:

'Tolak pangakuanmu marang Kristus, lan kowe bakal urip.'

Wong suci mau mangsuli:

'Yen aku mbantah Kristus amarga urip donya sing fana iki, sapa sing bakal nylametake aku saka pati langgeng lan geni kang ora bisa padam?'

Banjur, ngangkat paningalé marang swarga, dhèwèké kandha:

Mugi aja nganti kelakon, ya Sang Prabu kang langgeng, yen aku bakal mbantah Panjenengan, Sang Putra Tunggaling Gusti Allah, lan manut marang wong kang ngina lan nglanggar sumpah, kang kanthi licik wis nyerang kutha lan nganiaya Gréja Suci Panjenengan.

Raja kebak nesu sing nggegirisi lan muni banter:

"Wadon celak kowe! Ing wektu iki uga aku bakal ngremuk awakmu, nyabuti wetengmu, mbuwang kowe marang asu supaya dipangan, lan delengen apa wong Nazaret sing dadi pangarep-arepmu bakal nylametake kowe saka tanganku!"

Ora kuwat nampa tembung-tembung saka sing nyiksa, putri sulungé Synklitiki sing umuré rolas taun ngidèri raié. Sakwisé kuwi, para abdi sing ana ing kono langsung motong sirahé, lan bareng karo dhèwèké, padha matèni adhine nganggo pedhang.

Mangkono loro-lorone putri mau padha ambruk mati ing ngarep ibune sing mulya. Banjur sang raja mrentahake supaya getih mau diklumpukake lan digawa menyang lambeng ibune, supaya dheweke ngombe. Sawise ngrasakake getih mau, dheweke kandha:

Aku muji Panjenengan, ya Gusti Allah Tuhanku, amarga wis maringi aku nyicipi kurban murni saka putri-putriku sing mlarat. Kanggo Panjenengan, ya Gusti Kristus, aku nyawisake kurban iki. Kanggo Panjenengan kula aturaken para martir punika, para dara suci ingkang lair saking garba kula. Nyawiji kula kaliyan piyambakipun, mugi Panjenengan nglantaraken kula dhumateng kraton Panjenengan, lan, kados pangandikanipun Sang Prabu Daud, mugi Panjenengan paring pangertosan dhumateng kula minangka *'ibun ingkang remen ing anak-anake'* (Mazmur 112:9).

Banjur penyiksa mréntahaké supaya sirahé dipotong nganggo pedhang. Mangkono ibu mau séda bebarengan karo putri-putriné mlebu ing papan kabungahan langgeng. Nanging penyiksa mau ngucapaké sumpah:

'Aku durung tau ing uripku weruh wanita ayu kaya ngene utawa para dara ayu kaya ngene, sing ora ngreksa kaendahan utawa uripé.'

Esuké, nalika lenggah ing panggonan kang dhuwur, sang raja nyaur Areph lan kanca-kancané, cacahé telung atus patang puluh priya. Nalika padha rawuh, sang raja, marang Areph minangka sing paling tuwa, ngendika:

'Heh wong celak, kowe wis mbrontak marang panguwasa kita, nggugah sak kutha nglawan kita lan mréntah supaya padha nolak kita. Kowe maksa warga supaya manut marang omonganmu kaya yèn iku undang-undang, déné kowe nolak undang-undang lan paugeran kita. Kowe wis mulang wong-wong supaya ngajeni Sing Disalib minangka Gusti Allah, lan nganggep minangka panyelamet Panjenengané sing ora bisa nyelametake dhiri dhéwé nalika disalib. Ngapa kowe ora ngetutake bapakmu, sing nalika mrentah Nagran manut marang para raja sadurunge kita? Satemene, kowe lan kabeh pengikutmu pantes nampa sangsara, kaya para priya lan wanita sing wis kita paekake pati, sing Putraning Maria lan tukang kayu[7383] ora bisa nulungi babar pisan.

[7382] Istilah iki mesthi nyebutake Gusti Yesus Kristus, Pangantening Garéja Panjenengané lan saben jiwa Kristen (Kidung Agung 4:9; Yohanes 3:29; Matius 25:13).

[7383] Dunan nganggep Gusti Yesus Kristus mung minangka manungsa, putrané Maria lan Yusuf.

Ing wektu kuwi, tuwa iku meneng jero mikir, sangsara banget amarga tembung sombongé raja sing ora nduwé iman marang Gusti. Banjur dhèwèké ngeluh saka jeroné atiné lan kandha:

'Dudu kowe, ya Sang Prabu, sing kudu disalahake amarga kabeh sing wis kelakon, nanging warga kita, sing ora nggatekake pituturku. Aku wis maringi pitutur supaya padha ora mbukak gapura kutha kanggo kowe – wong licik lan penipu – nanging supaya padha perang kanthi gagah berani. Nanging padha ora nggatekake tembungku. Aku kepengin metu karo pasukan cilik nglawan kabèh tentaramu, kaya Gideon biyèn nglawan wong Midian[7384] , amarga aku nyandhak pangarep-arep marang Kristusku, , sing saiki kowe ngina. Dheweke mesthi bakal mbantu aku ngalahake, ngasorake lan ngremehake kowe, kowe sing nglakoni sumpah palsu tanpa wedi marang Gusti, sing wis lali prajanji sing wis kita tetepake, ing ngendi kowe kanthi resmi janji bakal ngapura kutha lan wong-wongé.

Salah siji sing lungguh karo raja kandha marang sang wali:

Apa iki sing diwulangaké Hukumé Musa marang kowé? Hukum iku ngandika: *"Aja ngina panguwasa ing antarané bangsamu"* (Kaluwihan 22:28). Luwih manèh, Kitab Suci kowé dhéwé mulang kowé supaya ngajèni raja, ora mung sing becik lan alus, nanging uga sing kasar (1 Petrus 2:17–18).

Wong suci mau mangsuli:

Apa kowe durung krungu apa sing diomongaké nabi Elia marang Ahab? Nalika Ahab kandha marang Elia, "Apa kowe sing mimpin Israel menyasar?", Elia mangsuli, "Dudu aku sing mimpin Israel menyasar, nanging kowe lan omahé bapakmu" ([7385]). Delengen: dhèwèké ngélarani lan ngécé ora mung Ahab waé, nanging kabèh keluargané; nanging dhèwèké ora nglanggar paugeran. Satemene, sapa waé sing ngajèni Gusti kanthi ajiné ora bakal nglanggar paugeran nalika dhèwèké ngécé raja sing jahat amarga kejahatané—raja sing ora wedi ngina Gusti lan nyebarake fitnah marang Sang Panyipta. Nanging aku weruh kowe ngremehake kasabaraning Gusti Allah lan nyoba nggawe kita tumindak kaya kowe. Wah, raja sing ora adil, tanpa Gusti Allah, lan ora manungsawi! Apa kowe wis nambani kita kaya sing wis kowe janjekake? Apa tumindak kaya ngono pantes kanggo raja? Apa para raja sing mrentah sadurunge kowe kaya ngene? Sejatine, para raja sadurunge ora kaya ngene, nanging padha becik lan alus, welas asih lan adil; padha netepi janji lan maringi welas asih marang rakyaté. Nanging kowe, sing nglanggar sumpah, ora nate wareg karo getih manungsa! Mula, mangertèna yèn Gusti kang Maha Ngerti bakal enggal nyopot kowé saka amben kaprabuan lan maringi marang wong kang setya lan sholeh; uga, Panjenengané bakal nguwatké lan ngluhurké iman Kristen lan mbangun manèh gréja kang wis kowé kobongaké nganti rata karo lemah. Kanggo aku, aku nganggep diriku pinaringan berkah, amarga ing tuwaku sing wis sepuh—nalika umur sangang dasawarsa lan lima taun—wis weruh putra-putriku lan putri-putriku, aku nampa pati martir lan nyawisake kutha kelairanku minangka kurban marang Gusti Allah.

Banjur piyambakipun muter marang rakyat lan para martir kancanipun, lajeng wiwit ngendika makaten:

Wong kutha, kanca-kanca lan sedulur-sedulurku! Kita wis kapancing pracaya marang sumpah lan tembung liciké raja sing ora nduwé iman iki; nanging saiki kita weruh kabohongané lan krungu tembung-tembung ngina marang Gusti. Luwih becik yèn kita nglawan dhèwèké ing perang lan tetep teguh nganti pungkasan! Gusti mesthi bakal nulungi kita ngalahaké dhèwèké. Nanging amarga kahanané wis béda, lan saiki kita ngadhepi pilihan: manut marang mungsuh lan urip sengsara ing donya sing fana iki, utawa, kanthi nolak manut, nggayuh pungkasan sing pinunjul – ayo padha ngupaya nampa kamulyan langgeng lumantar sangsara. Apa sing luwih mulya tinimbang mati syahid, lan apa sing luwih ajiné tinimbang nandhang sangsara kanggo Kristus! Wis suwe aku nyimpen pikiran lan kepinginan kanggo nampa sangsara demi Kristus. Saiki, sawise aku nampa apa sing tak kepengin lan nemokake apa sing tak goleki, aku bungah lan siap mati kapan wae. Bab kowe kabeh, sedulur, aja wedi lan aja kendho atimu; aja kagandheng karo urip donya sing fana iki, supaya kowe ora kelangan urip langgeng amarga iku. Mangkono uga, panganiaya kita bakal ngetokake ajining dhiri yen kanthi ngancem kita nganggo ancaman, dhèwèké bisa nyebabake sapa waé saka kita murtad saka pracaya sing suci; dhèwèké bakal gumregah

---

[7384] Gideon – hakim Israel (1245 SM). Diarani Gusti Allah kanggo nylametake Israel saka wong Madian, dhèwèké ngubengi kemah mungsuh ing wayah bengi karo 300 prajurit tanpa senjata lan ndadèkaké padha bingung banget nganti padha nyerang siji lan sijiné, banjur padha mlayu lan sakbanjuré diancurake (Hakim-hakim 7:1–25). Bangsa Midian manggon ing Arab. Padha keturunan Midian, putrané Abraham karo Ketura, lan padha sedulur karo bangsa Om. Mulané Santo Areph nyebutaké wong-wong mau.

[7385] (3 Raja 18:17–18). Ahab, putrané Omri, Raja Israel (924–903 SM). Dhèwèké ngenalaké ibadah marang Baal lan Astarte ing Israel. Nabi Elia saka Tisbe kanthi sengit ngecam raja sing jahat (3 Raja 17–19).

ing kesombongané, kaya-kaya wis ngalahaké kita kabèh, lan bakal nambah cacad tembungé marang Putrané Allah. Nanging yen ana wong ing antarané kita sing wedi pati lan mikir nyelakaké Kristus—urip langgeng—muga-muga dhèwèké langsung lunga saka antarané kita, misahaké dhèwèké saka paseduluran kita sing guyub lan padha pikiran, lan aja nganti nggawa jeneng Kristen kanthi sia-sia. Sapa waé sing nolak Panjenengan, Kristus, Sabda Gusti, amarga urip donya sing fana iki, muga-muga kelangan uripé! Nanging yen ana sedulur utawa tangga teparo kita sing kalah dening kepinginan marang bandha donya, banjur ninggalake Panjenengan, yaiku Sang Pencipta, lan ngetutake jejak raja sing jahat, mula aja nganti dheweke, ya Sang Kristus Sang Raja, ngrasakake apa sing katon apik lan maringi panglipur, nanging mugi kabeh bala lan sangsara tumeka marang dheweke!

Sawisé sang wali ngendika mangkono, kabèh wong Kristen tanpa kecualian, kanthi nangis luh anget, padha ngendika:

'Tentremna, pimpinan lan guru kita! Ora ana siji-sijia sing bakal ninggalake kowe; ora ana siji-sijia sing bakal metu saka barisan kita. Kita kabeh siap mati kanggo Kristus sadurunge kowe lan nampa pungkasan sing berkah.'

Wong suci mangsuli:

Aku bakal lunga sadurungmu; aku bakal seda luwih dhisik lan dadi pimpinanmu. Kaya kowe wis maringi aku pimpinan ing kutha, mangkono uga ayo aku sing sepisanan ing kene sing muncul ing ngarepé Kristus.'

Banjur sang wali nambahaké:

Yen ana putra-putraku sing isih urip ing iman suci, muga-muga dhèwèké dadi ahli waris tanah kasugihanku. Saka tanah kasugihanku iki, aku ngwarisaké telung désa marang Gréja Suci, sing bakal enggal dipugar. Amarga panganiaya sing ora adil iki bakal enggal sirna, lan Gréja Kristus ing kutha iki bakal diadegaké lan mekar kaya kembang abang sing dicuci ing getih akèh abdi Kristus.

Sawisé ngendika mangkono, sang wali maringi berkah marang wong-wong, lan kanthi ngangkat tangané lan mandeng marang langit, dhèwèké muni banter:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, amarga kabèh sing wis kelakon!' Banjur ngadhep marang raja, dhèwèké kandha:

'Kula matur nuwun, Paduka Sang Prabu, amarga sampun sabar boten ngganggu tembung kula, nanging paring wekdal supados kula saged rembugan kaliyan kanca-kanca kula. Saiki aja suwe maneh, nanging tindakna kersamu, awit kowe wis weruh tekad kita; kowe wis mangertèni cara mikir kita lan weruh yèn mokal kanggo kita mbalèkaké Kristus lan manut marang kekafiranmu.

Ndeleng keteguhan atiné, sang raja banjur ngukum kabèh mau pati; para wali digawa menyang kali sing dijenengi Odias kanggo dieksekusi kanthi dipenggal sirah. Nalika padha tekan panggonan sing wis ditemtokake, para wali nyawisake dhiri kanggo ndedonga kanthi khusyuk. Padha ndedonga: 'Ya Gusti, Ya Gusti! Pangarep-arep kaslametan kita! Panjenengan sampun nyelametake sirah kula ing dinten perjuangan. Saiki, pimpin kula menyang gesang langgeng, awit kula boten nate tresna dhateng punapa-punapa langkung saking Panjenengan: boten tanah air, boten sedulur, boten bandha, nanging kula sampun ninggalaken sedaya punika demi Panjenengan. Kula malah ngremehake gesang kula piyambak lan dados kados wedhus ingkang dipun irit dhateng panggebalan. Kanthi andhap asor kami nyuwun dhumateng Panjenengan: balèkna dendam getih para abdi Panjenengan; ambila tangan Panjenengan nglawan kesombongan raja sing jahat; jagi para anaké wong-wong sing séda demi Panjenengan; lan kiyatna kutha sing mbanggakaké getih Panjenengan sing mulya, Salib Panjenengan, lan Kasangsaran Panjenengan. Panjenengan mirsani apa sing wis ditindakake mungsuh Panjenengan marang kutha iki: padha ngrusak kamulyane, ngotori papan suci Panjenengan, lan ngobong gréja suci Panjenengan. Mula, bangunana maneh, lan paringana tongkat panguwasa[7386] marang para raja Kristen!

Nalika para wali lagi ndedonga, para prajurit wiwit ngukum pati. Kaping pisan, padha motong sirah Arephes sing suci lan agung, minangka pamimpin wong Kristen, banjur kabeh martir suci liyane. Mangkono, telung atus patang puluh priya padha nemu pati sing berkah.

Ana uga sawijining wanita saleh sing rawuh, warga kutha iki. Bareng karo dheweke ana putrané, bocah cilik umur ora luwih saka limang taun. Nalika weruh para martir suci dipenggal nganggo pedhang, dheweke mlayu

[7386] Cucuk panguwasa iku tongkat cendhak, lambang panguwasa paling dhuwur. Nalika upacara pangukuhan, para raja nyekel ing tangan tengen.

nyedhak lan njupuk sethithik getihé, banjur ngolesi awaké dhéwé lan putrané. Banjur, kebak semangat, dheweke ngutuk raja lan muni banter:

'Muga-muga wong Yahudi iki nampa nasib sing padha kaya Pharaoh[7387] .'

Para prajurit nyekel dheweke lan nggawa dheweke ing ngarepe raja, banjur mbaleni tembunge. Tanpa ngidini dheweke ngomong utawa takon apa-apa, raja mrentahake supaya dheweke langsung dibakar ing tiang gantungan.

Nalika geni ageng wis murub lan para penyiksa miwiti ngiket wanita sing berkah iki supaya dibuwang menyang tumpukan kayu bakar, putrané sing isih cilik wiwit nangis. Nalika weruh raja lenggah ing kana, bocah iku mlayu marani, nyandhak sikilé raja lan kanthi mripat kebak luh nyuwun sak kuwate supaya ibuné slamet.

Raja nyekel bocah sing ganteng lan lancar ngomong iki ing pangkuané lan takon:

'Sapa sing luwih kowe tresnani: aku, utawa ibumu?'

Bocah iku mangsuli:

Aku tresna marang ibuku; mulane aku teka marang kowe. Aku nyuwun, dhawuhna supaya dheweke dibebasake: supaya dheweke nggawa aku bareng ngadhepi sangsara sing asring diwanti-wanti marang aku.'

Raja takon marang dheweke:

'Apa iku sangsara sing kok omongake?' Bocah iku, kebak sih rahmaté Gusti sing makarya ing sajroning atiné, mangsuli:

'Sangsara iku dumadi saka mati kanggo Kristus supaya aku bisa urip maneh karo Panjenengané.'

Raja takon:

'Lan sapa iku Kristus?'

Bocah iku mangsuli:

'Melu aku menyang gréja, lan aku bakal nuduhaké Panjenengané marang kowe.' Banjur, nalika ndelok ibuné sepisan manèh, bocah iku kandha karo nangis:

– Ulahaké aku lunga; aku arep menyang ibuku.

"Nanging kenapa kowe teka marang aku, ninggalaké ibumu?" sang raja mbantah. "Aja menyang ibumu, nanging tetep karo kita. Aku bakal maringi apel, kacang, lan kabèh jinis woh-wohan sing éndah."

Mangkono raja ngandika marang bocah mau kaya bocah cilik, nganggep yèn pikirane bocah. Nanging pikirane bocah mau luwih jembar tinimbang umuré, lan dhèwèké mangsuli kanthi tulus:

'Aku ora bakal tetep karo kowe; aku kepengin menyang ibuku. Aku kira kowe wong Kristen lan teka nyuwun kanggo ibuku. Nanging kowe wong Yahudi; mula aku ora kepengin tetep karo kowe, lan aku uga ora bakal njupuk apa-apa saka tanganmu. Aku mung kepengin kowe ngeculake aku menyang ibuku.'

Raja kaget banget marang kabijaksanaan bocah cilik kaya ngono. Bocah iku, nanging, nalika weruh ibune wis dibuwang menyang geni, ngigit raja kanthi kenceng. Ngrasakake lara, raja nyurung dheweke adoh, banjur mrentahake salah siji bangsawan sing ana ing kono supaya njupuk dheweke lan ngopeni miturut hukum Yahudi, supaya dheweke sengit marang agama Kristen. Nobleman kuwi njupuk bocah mau lan, gumun marang kebijaksanaane, nggawa menyang tendhane. Ing dalan, dhèwèké ketemu kanca, mandheg, lan miwiti nyritakaké bab bocah mau. Padha ngadeg ora adoh saka panggongan geni sing ibuné bocah mau sing suci wis dibuwang ing kono. Nalika padha lagi rembugan, bocah iku nyopot saka cengkraman wong sing nuntun, mlayu kenceng lan mlumpat mlebu geni; ing kana, nyawiji karo ibune, dheweke kobong bareng nganti seda. Mangkono, ibu lan anak dadi kurban kobong kang wangi ing ngarsane Gusti.

Mulyané Gusti Allah, sing nuntun bocah cilik mau nganti tembung-tembung ramalan kanyata tumrap dhèwèké: *'Saka cangkemé bayi lan anak alit kowe wis netepaké puji, kanggo nglawan mungsuhmu, kanggo menengaké mungsuh lan sing mbales dendam'* ([7388]).

Nalika kabèh mau kedadéan, para pangeran lan panglima raja sing ora adil padha nangisi getihené umat Kristen sing akèh banget. Padha nyuwun marang raja supaya mandhegake getihen lan aja ngrusak kutha kuwi,

---

[7387] Firaun – istilah umum kanggo para raja Mesir kuna. Ing Kitab Suci, jeneng 'Firaun' biasane digunakake dhewe, tanpa jeneng tartamtu. Ing kéné, mesthi waé, iku nyebutaké firaun sing arané Thutmose, utawa Amenhotep, sing mrentah nalika Éksodusé wong Yahudi saka Mesir (Kaluwihan 5–14). Dhèwèké mati bebarengan karo kabèh balané ing Segara Abang (Kaluwihan 14:1–21).

[7388] (Mazmur 8:3). Mazmur iki maringi pratandha bab pujian saka cangkem bocah cilik nalika Gusti mlebu ing Yerusalem (Matius 21:16).

amarga saka kutha kuwi saben taun mbayar pajeg sing akèh. Pamaréntah sing ora adil kuwi tumindak manut panyuwunané lan mandheg ngucuraké getih wong sing ora salah. Nanging dhèwèké milih ewonan bayi lan dara, saka kutha iki lan saka saindenging wewengkon Nagran, sawatara dijadèkaké budhak kanggo dhèwèké dhéwé lan sing liyané diwènèhaké marang bangsawan lan prajurit miturut kersané. Dheweke nglakoni perbudakan kasar marang sakabehe kutha, sing biyen bebas nyembah Trinitas Agung, sawisé kuwi dheweke mangkat menyang ibukutha.

Nalika wong Yahudi sing sengit marang Gusti Allah kuwi bali menyang omahé, ana geni kang muncul ing langit lan madhangi langit sakwengi. Amarga geni kuwi, Dunan lan kabèh pasukane padha ketakutan banget. Banjur geni mau wiwit tiba ing bumi kaya udan, nyebabake karusakan gedhe. Iki pratandha murka Gusti Allah lan wiwitan paukuman tumrap getih sing wis ditumpahkan. Nanging, Firaun anyar iku nolak tobat lan ora nyerah marang tangan kuwasa Gusti Allah. Dhèwèké kabekupan déning nesu edan marang wong Kristen nganti mutusaké ngancuraké wong-wong mau ora mung ing nagarané dhéwé, nanging uga ing wilayah lan kraton liya. Sejatine, dhèwèké ngutus utusan marang raja Persia,[7389] , ngajak supaya nindakake sing padha lan mateni kabèh wong Kristen ing karajané, yèn dhèwèké péngin 'supaya srengéngé lan bapaké srengéngé, Gusti Allahé wong Yahudi, paring welas asih marang dhèwèké'. Wong Persia nyembah srengéngé minangka déwa. Mula saka iku Dunan, sing kepéngin nyurung raja Persia nglawan wong Kristen, nyebut Gusti Allah Yahudi minangka 'bapaké srengéngé'. Dhèwèké uga nulis marang raja Saracen[7390] Alamundar, njanjèkaké akèh emas yèn dhèwèké mbasmi wong Kristen ing sangisoré pamaréntahané.

Nalika krungu kabèh mau, Raja Yunani sing taat, Justin, krasa sedhih banget lan, kanthi ati prihatin amarga panganiayaan marang wong Kristen, ngirim layang marang Asterius, Uskup Agung Alexandria, nyuwun supaya dhèwèké ngajak Raja Étiopia Elezvoy perang nglawan wong Yahudi sing ora pracaya marang Gusti minangka balesan getihé wong Kristen. Saliyane, dhèwèké piyambak nulis surat marang Raja Elezvo bab kabèh sing wis ditindakake Dunan marang wong Kristen ing tanah Omirit, utamané ing kutha Nagran, uga bab yèn dhèwèké wis ngutus utusan marang raja Persia lan pangeran Saracen, maringi senjata marang wong-wong mau nglawan wong Kristen liwat panyuwunan lan sogokan. Ing wektu sing padha, Justin nyuwun marang Elezvo, minangka tangga teparo Dunaan, supaya nglawan wong sing ngina iki, sing ngelak getih wong Kristen. Uskup Agung Asterius ngajak Elezvoy perang, nalika piyambakipun nyuwun kanthi khusyuk marang Gusti Allah supaya para Kristen pinaringan pitulungan lan mungsuh-mungsuhipun kalah. Piyambakipun ugi ngutus layang dhumateng sedaya biksu ing Nitria lan ing pertapaan[7391] , nyuwun supados sami ndedonga. Raja Étiopia Elezvoy ngerti kabèh sing wis kelakon ing tanah Omirit, ora mung saka Raja Justin lan Uskup Agung Asterius – dhèwèké wis ngerti dhisik, amarga pasukane sing ditinggal jaga kutha-kutha sacedhaké wis dipatèni kabèh. Kanthi semangat kang kobong kanggo Gusti Allah lan sedhih ing atiné amarga para wong Kristen, dhèwèké kepéngin langsung mangkat nglawan Dunaan, nanging ora bisa amarga mangsa adhem; mula dhèwèké ngentèni mangsa panas, nyiapaké kabèh kang perlu kanggo perang. Sawisé mangsa adhem kliwat, dhèwèké nglumpukaké tentara kang cacahé satus rong puluh ewu prajurit saka pasukane dhéwé lan saka para pahlawan bangsa liya sing teka nulungi. Ing mangsa adhem, dhèwèké wis nglengkapi pitung puluh kapal India nganggo senjata, lan uga entuk enem puluh kapal saka pedagang Persia lan Ethiopia sing teka dagang; dhèwèké uga ndandani akèh kapal sing rusak. Kanthi rawuhe mangsa semi, Elezua mangkat perang karo pasukane. Saka Ethiopia ngisor[7392] dhèwèké ngirim pérangan pasukane lumantar daratan menyang wewengkon Omirit, déné dhèwèké dhéwé karo pasukan sing isih ana munggah kapal lan miwitilayar. Dhèwèké niyat nyerang tanah Omirit saka daratan lan segara, supaya bisa ngubengi raja Yahudi saka

[7389] Persia watesé karo Arabia ing sisih lor-wétan. Raja sing dimaksud ing kéné mesthi Khosrow Nughirvan, kanca jamané Justin wong Yunani.

[7390] Suku Saracen iku sawijining suku Arab sing manggon ing kidul Segara Caspia lan Pegunungan Kaukasus, nganti tekan Siria lan Palestina. Asal-usulé jenengé saka Sarah, garwané Abraham, utawa saka tembung Turki 'Sharakün' sing tegesé 'wétan'.

[7391] Ing kidul Alexandria ana Gurun Nitria, ing ngendi para asket Mesir – para Pheraeans – nglakoni urip asketisme. Monastisisme ing kene diadegake dening Santo Ammon, kanca jamané Santo Antonius (abad kaping 3). Ing Nitria dhéwé, Santo Ammon ngedegaké sawijining biara, déné Santo Antonius dadi pelopor pambentukan skete. Ing pungkasan abad kaping 4, ana nganti 60 biara ing kéné, sing diatur manut paugeran Santo Pachomius. Ing kidul Nitria ana Gurun Scetic, papan dunung akèh biksu.

[7392] 'Etiopia Ngandhap' ateges, mesthi wae, dataran andhap ing sisih lor. Elezwo ngirim pasukan daraté lumantar Thebaid lan Mesir menyang lor Semenanjung Sinai lan Arab. Ing pérangan lor salah siji saka loro mau (durung cetha sing endi), pasukan padha kesasar ing ara-ara gersang lan pagunungan lan akèh sing mati.

kabèh sisih. Nanging Gusti Allah, sing ngatur kabèh kanthi kawicaksanan lan tumindak ora manut karsa manungsa nanging manut paugeran-paugeran-Nya sing ora bisa dipahami—awit ngerti apa sing bakal migunani—ngalang-alangi rencana Raja Elezvo sing pinaringan berkah. Pasukane, sing dikirim liwat daratan menyang wong Omirit, kesasar ing ara-ara samun lan pagunungan, ing tlatah sing angel dilintasi lan ora ana banyu, lan ora bisa tekan tanah Omirit utawa bali maneh. Keliling pirang-pirang dina, padha kalah karo ngelak lan padha ambruk mati. Mung sawatara sing slamet lan nalika bali menyang tanah airé, padha nggawa kabar sing nyedhihaké. Kajaba iku, sang raja sing nglayar nyabrang segara nganggo prau uga ora nemu nasib luwih apik. Nalika tekan ing sawijining kutha sing aran Dakelu[7393] , sang raja mudhun saka prau lan mlaku menyang sawijining gréja sing ana ing pinggir segara. Ing kono dhèwèké nyopot mahkotané lan jubah ungu, sandhangan karajan lan pratandha kaluhurané, lan sawisé ninggalaké mau ing lawang gréja, dhèwèké mlebu nganggo sandhangan kaya gelandangan lan ndedonga suwé banget kanthi khusyuk ing ngarepé mezbah.

Nalika éling ing pandonga marang kaajaiban sing wis digawé Gusti Allah ing Mesir lan ing ara-ara samun kanggo wong Yahudi sing ora ngucapake syukur, sang raja kandha:

'Wong Yahudi ora sukur marang Panjenengan, Panglindhungé – ora mung wong-wong sing Panjenengan mulyakaké saka Mesir, nanging uga anak-anaké lan kabèh bangsa, nganti saiki. 'Panjenengan mangertos, ya Gusti, apa ala sing wis padha ditindakake marang kutha Nagran Panjenengan, ing ngendi padha nyekel umat Panjenengan kanthi licik. Padha wis nyusun rencana ala marang para wali Panjenengan lan kepengin mbusak sisa umat Kristen saka lumahing bumi. Yen kabèh iki kelakon amarga dosa kita, mula kita nyuwun rahmat Panjenengan; aja nyerahake kita marang tangané wong-wong mau, nanging hukumna kita dhéwé miturut karsa Panjenengan, amarga kamulyan lan welas asih iku sipat Panjenengan! Aja nyerahake kita marang mungsuh kita, supaya padha ora kandha:

'Ana ing ngendi Kristusé, kang dadi pangarep-arepé, lan ana ing ngendi Salibé, kang dianggep kebanggaané?'

Sawisé ndedonga kaya ngono karo luh, raja ninggal gréja lan lunga saka kutha. Ing kana dhèwèké krungu yèn ana sawijining biksu suci sing jenengé Zinon, wis manggon piyambakan ing sawijining sel sepi ora adoh saka kutha suwéné patang puluh lima taun, lan amarga uripé sing luhur dhèwèké nampa saka Gusti Allah karunia ramalan lan kawruh babagan mangsa ngarep. Raja menyang marang biksu iki kanthi nyamar dadi prajurit biasa; dhèwèké nggawa wadah kemenyan[7394] lan nyumputaké emas ing ngisore, kanthi pangarep-arep yèn sang tuwa, amarga ora ngerti, bakal nampa emas bebarengan karo kemenyan. Nalika mlebu ing omahé sang tuwa, raja sujud marang dhèwèké lan nyerahaké kado sing digawa, nyuwun dhèwèké ndedonga kanggo dhèwèké, sarta takon: apa Gusti Allah bakal nulungi wong-wong mau ing perang nglawan wong Yahudi Dunaan, kang arep diserang kanggo mbales getihé wong Kristen?

Minangka wong sing nduwé pandelengan batin, sang tuwa ngenali yèn dhèwèké iku raja, lan uga nyadari yèn ana emas sing didhelikaké ing antarané kemenyan. Dhèwèké ora nampa kado kuwi lan kandha:

'Apa kowe durung krungu apa sing diandikakake Gusti: *"Balesan iku kagungane Aku; Aku bakal mbalekake" (*[7395])? Kowe wis perang nganti ngrusak awakmu dhéwé. Karajamu bakal dijupuk saka kowe, lan akèh wong bakal mati bareng kowe.'

Krungu kuwi, sang raja dadi banget wedi lan kanthi nangis lan meratapi lunga saka sang wali. Kanthi sedhih lan prihatin banget, dhèwèké mikir sakwengi, bingung kudu apa. Akhiré, dhèwèké mutusaké mlayu. Nanging, nalika esuk teka, dhèwèké bali marang sang biksu. Sang biksu kandha marang dhèwèké:

'Ora ana kutha ing donya sing bisa nglindhungi kowe saka pati. Nanging yen kowe kepengin tetep urip lan ngalahake raja jahat, janji lakoné urip biksu sawisé iku.'

Elzevoy janji kanthi khidmat, kandha:

'Yen Gusti maringi aku kamenangan nglawan Dunaan, aku bakal langsung ninggalake kraton lan dadi biksu.'

[7393] Iki mesthine nyebut kutha Skylis ing lawang mlebu Teluk Arab, sing dadi pelabuhan kanggo dagang karo India.

[7394] Kemukus iku produk alamiah saka pesisir Étiopia, sing bebarengan karo murri lan kayu manis, dadi komoditas dagang para warga nagara kasebut.

[7395] (Roma 12:19). Maknané teks iki yaiku mung Gusti waé sing nduwé hak ngukum manungsa miturut pakaryané.

Krungu tembungé raja lan weruh luhé, tuwa iku ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké lan mberkahi dhèwèké, kaya Saul biyèn mberkahi Daud nglawan Goliat (1 Sam. 17:37), lan kandha:

Mugi Gusti Allah tansah kagem panjenengan! Maju, kabantu dening kurban para martir, pandonga Uskup Agung Asterius lan para bapa padang pasamunan suci sing ndedonga kagem panjenengan, sarta luhé Sang Raja Justin sing pinaringan berkah. Panjenengan bakal ngalahaké Dunaan lan mbales getihé wong-wong sing ora salah.

Raja nemu panglipur ing sedhihé, nampa berkah mau, banjur lunga menyang pasukane kanthi kabungahan lan muji Gusti Allah.

Ing wektu kuwi, Raja Dunaan saka Omyr, sawisé krungu yèn Elezvoy, Raja Étiopia, arep nyerang dhèwèké saka segara lan daratan, uga nglumpukaké pasukan gedhé lan, kanthi senjata lengkap, nyekel posisi ing tapel wates tanahé, ngentèni invasi Elezvoy. Nanging nalika dhèwèké krungu yèn pasukané Elezvoy sing mlaku liwat daratan wis padha mati ing ara-ara gersang, dhèwèké bungah lan ora wedi manèh serangan saka daratan, nanging mung waspada marang serangan saka segara. Nanging sanadyan ing kana ora ana bebaya. Antara Ethiopia lan tanah Omirit ana terumbu karang lan selat sempit, ambané kurang saka loro stadion[7396] . Ing kana sumebar akèh watu gedhé lan landhep sing meh kabèh katutupi banyu. Mula, jalur iki banget angel dilintasi kapal. Kanggo iki, Dunan nambah alangan gedhé manèh. Dhèwèké ngulur ranté wesi kandel lan ageng banget lan migunakaké kanggo ngalangi cekungan banyu cethek kuwi, supaya ora mung akèh watu nanging uga ranté wesi mau sing ngalangi dalané Elezvu lan nyegah prau-prauné tekan sisih liya.

Nanging Gusti, *'sing kawicaksanané ora kaukur'* (Mazmur 146:5), ngalang-alangi tipu muslihaté wong Yahudi sing licik. Kanthi kakuwatan mujijat, Panjenengané maringi dalan aman kanggo para Kristen ngliwati bagéan sing ora bisa dilintasi iki.

Nalika Elezvoy miwiti pelayaran saka kutha Dakela kanthi pangarep-arep gedhe, angin sing nguntungake langsung mumbul. Sawisé mangkat, padha nglayar kanthi cepet banget lan sajrone sawetara dina wis tekan tapel wates tanah Omyrith. Nalika padha nyedhaki pasir sempit lan isih durung nyadari, raja mrentahaké sepuluh kapal nyebrang dhisik, lan sawisé kuwi dhèwèké nugasaké manèh rong puluh kapal kanggo nyebrang, ing ngendi dhèwèké dhéwé rawuh, ngawasi nyebrangan saka panggonan dhuwur. Kléngkahan armada tetep adoh ing mburiné, ngentèni barisan ngarep nyebrang. Nanging ora suwé sawisé sepuluh prau pisanan mangkat, Gusti Allah, kang kagungan dalané segara, enggal nulungi para setya, lan ing panggonan prau-prau kuwi kuduné binasakaké, Gusti kanthi ora disangka-sangka nyedhiyakake panyelamatan. Tiba-tiba ana prahara gedhe ing segara, lan ombake munggah dhuwur kaya gunung. Ombak kuwi nyeret kapal-kapal mau ngliwati jalur sing mbebayani. Mung siji kapal mandheg nyandhak pager wesi lan katon kesangkut ing watu – nanging kanthi kuwasa Gusti banyu munggah dhuwur lan nggawa kapal mau ngliwati. Mangkono kanyatané pangandikane nabi Daud: *' ' 'Wong-wong sing nglayar ing segara nganggo prau, sing nglakoni dagangé ing banyu gedhé, padha weruh pakaryané Gusti lan kaajaibané ing jeroné segara'* (Mazmur 106:23–24)[7397] .

Mukjizat kaya ngono iku kawangun déning tangan kuwasa Gusti Allah. Ora mung nggawa kapal-kapal pimpinan ngliwati ombak ing jalur sing mbebayani, sing diblokir watu lan ranté wesi, nanging uga nembus pager wesi kuwi dhéwé nganggo badai lan ombak gedhé, lan mbukak jalur aman kanggo kapal-kapal sing isih ana.

Sawisé nggawa sepuluh kapal pisanan nyabrang jalur sing mbebayani, ombak banjur ngusung kapal-kapal mau menyang pesisir, rong atus stadia saka panggonan ing ngendi Raja Dunan ngadeg karo kabèh pasukan Omiritia. Bab loro puluh prau liyane, sing uga ditumpaki Raja Elezvoy, sanadyan wis nyebrang selat, nanging kesapu angin saka jalur sing bener lan ora bisa nyusul prau-prau ing ngarep; malah, padha sumebar ing segara amarga ombak. Nalika krungu ana kapal-kapal sing wis tekan pesisir, Dunan langsung ngutus telung puluh ewu prajurit bersenjata numpak jaran kanggo nyegah wong Kristen supaya ora mudhun saka kapal. Bab kapal-kapal sing sumebar ing segara, padha mung bisa tekan sepuluh kapal ing ngarep sawisé badai reda; nanging padha mandheg, lan para prajurit ora bisa mlebu ing daratan amarga diserang abot saka pinggir pantai dening prajurit Dunaan. Kapal-kapal akèh sing isih ana mung bisa nyabrang jalur mbebayani ing dina katelu lan mandheg ora

---

[7396] 'Stadia' padha karo 87½ fathom. Lorong sempit sing dimaksud mula luwih cilik tinimbang separo verst.

[7397] (Mazmur 106:23–24). Tembung-tembung iki ateges Gusti nuntun takdir manungsa lan nuntun dalane ing saben kahanan urip, mbusak alangan lan bebaya.

adoh saka pinggir pantai. Nanging, padha ora bisa nyawiji karo kapal-kapal pimpinan lan, amarga adoh siji lan sijine, ora ngerti panggonan siji lan sijine.

Amarga pracaya yèn raja Étiopia ana ing panggonan armada sing sumebar kuwi, Dunaan mimpin pasukane menyang kana lan nyetel posisi cedhak pesisir, nyegah mungsuh supaya ora bisa mudhun menyang daratan. Mangkono padha tetep ana ing kono suwé banget, lan loro-loroné padha miwiti nandhang sangsara gedhé. Para wong Ethiopia ing kapal-kapal padha kekurangan roti lan banyu, dene para Omirites sing manggon ing pinggir pantai kaserang panas srengenge sing nyengat. Banjur Dunaan ngutus salah siji seduluré, sawijining pangeran, karo rong puluh ewu prajurit jaranan kanggo mbantu telung puluh ewu prajurit sing ngreksa kapal-kapal ing ngarep, nyegah wong Kristen supaya ora bisa mlebu daratan. Mèlu pangeran iki ana eunukh kraton sing nggawa lima tombak emas[7398] . Sawetara dina padha perang nglawan wong Kristen sing mendarat kanthi klompok cilik lan ngedegake kemah ing pinggir pantai. Ing sawijining dina, pangeran sing dikirim Dunan, bareng karo eunukh sing nggawa tombak emas lan sawetara abdi dalem, ninggalake kemah kanggo moro lan nginep ing kana. Ing wengi iku uga, sawetara prajurit Elezvoy sing ana ing pinggir lan lagi keluwen sarujuk mlayu. Sawisé nyolong sawetara jaran, padha numpak jaran lan mlayu saka kemah. Kanthi kebeneran—utawa luwih tepaté, miturut pangayomaning Gusti—padha nemoni pangeran Omirit lan eunukh raja sing lagi ngintip mangsa, banjur padha perang. Sawisé ngalahaké wong-wong mau, padha nyekel pangeran—seduluré tsar—lan eunukh, bebarengan karo tombak-tombaké, déné sing liyané dipatèni nganggo pedhang; banjur padha bali menyang kapalé, nggawa tawanan sing isih urip marang tsar lan nggawa tombak emas. Raja bungah banget lan matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis miwiti nyerahake mungsuh-mungsuh Salib Suci ing tangane, lan dhèwèké janji bakal nyumbangake tombak emas mau marang greja kanggo ngias altar. Esuk banget, sawisé nyiapaké prajurit-prajurité kanggo perang, sang raja ngeteraké wong-wong mau menyang prau-prau cilik. Nalika tekan pantai, padha nyuwun pitulungan marang Gusti lan langsung melu perang sengit karo wong Omirit. Wong Omirit, amarga wis kelangan pimpinané, wiwit bingung lan mbukak barisan mburi, banjur padha mlayu. Para wong Kristen ngoyak lan ngethok-ngethok kaya tangkai pari. Gusti Allah ana ing sisihé, lan ora ana siji mungsuh sing bisa lolos; kabèh tiba déning pedhang wong Kristen, nganti ora ana sing bisa ngandhani raja Yahudi bab karusakan pasukané. Minangka rasa syukur amarga kamenangan sing diparingi, para wong Kristen ngaturaké pandonga panuwun marang Gusti Allah.

Nanging wektu kanggo kamenangan sakabehe umat Kristen durung teka. Bagéan ageng tentara Elezvoy, sing ana ing kapal-kapal mburi, ngalami kasangsaran gedhe amarga loro sebab: pasokan pangan lan omben-omben wis meh entek; saliyane, padha ora ngerti ing endi rajane bareng kapal-kapal ing ngarep. Elzevoy, sakwisé nyekel seduluré raja lan sawijining kasim dadi tawanan, banjur mangkat menyang kutha krajan tanah Omirit sing diarani Far, ing kono ana kratoné Raja Dunaan. Amarga ora ana pasukan penjaga ing kutha kuwi, Elzevoy bisa njupuk alih kutha kuwi tanpa angel. Banjur dhèwèké mlebu kamar kraton lan lungguh ing dhamparé Dunaan; nyekel kabèh bandha-bandhane, lan nyekel ratu lan para pangiringé dadi tawanan. Nanging ana sawatara wong sing mlayu saka kutha teka marang rajané, Dunaan, sing isih nerusaké perang nglawan kapal-kapal Elezvoy , lan nyritakaké kabèh marang dhèwèké: kepiyé Elezvoy wis ngalahaké pasukan lan nyekel kutha krajan lan ratu.

Krungu kabar iki, Dunan dadi banget wedi. Amarga ketakutan, keberaniané ilang, lan dhèwèké ora ngerti apa sing kudu ditindakake. Gusti njupuk akal sehaté lan miwiti mbales getih wong Kristen sing tak berdosa. Dunan sing ora nduwé aturan banjur wedi ora mung marang Elezvoy, nanging uga marang bangsawan lan seduluré dhéwé. Ora precaya marang wong-wong mau, lan wedi yèn padha bakal ngiyanati dhèwèké lan mèlu pihak Elezvo, dhèwèké ngiket kabèh mau—kalebu dhèwèké dhéwé—kanthi ranté emas lan nyumput ing kemahé, ngentèni paukuman pati pungkasané. Mangkono raja sing terkutuk iku dadi edan, amarga wedi nyerang atiné, kaya biyèn nyerang para panguwasa Edom, Moab, lan Kanaan, sing kacathet ing Kitab Suci: *'Banjur para pangeran Edom padha gumregah, para pamimpin Moab padha gemeter, lan kabèh warga Kanaan padha kélangan semangat'* ([7399]).

[7398] Panah emas iku pratandha pangkat pangirid senjata utama raja.

[7399] (Kaluwihan 15:15) Nyebrang Segara Abang déning wong Israel lan karusakané Firaun karo pasukane marakaké wedi ing atiné kabèh wong Kanaan, sing ndeleng ing prastawa iki pitulungan lan pangayomané Gusti Allah kanggo umat pilihané.

Ing wektu kuwi, para wong Kristen sing isih ana ing pirang-pirang kapal sing labuh ing mburi ora ngerti apa sing kedadeyan lan, amarga bingung lan sedhih banget, adoh saka rajane, padha ndedonga kanthi khusyuk. Sawisé padha ngrayakaké Liturgi Ilahi ing kapal-kapal lan nampa Misteri Suci, padha muni bareng kanthi swara siji marang Gusti Allah, nyuwun pitulungan. Lan langsung ana swara krungu saka swarga, muni:

'Gabriel, Gabriel, Gabriel!'

Krungu swara iki, para pracaya saya kuwat atiné, lan sawisé padha nyiapaké pakarang kanggo perang, padha mangkat nganggo prau-prau cilik menyang pinggir segara. Lan wusana, ana prajurit kang muncul ing antarané wong-wong mau, nyekel tongkat wesi ing tangané, ing pucuké ana salib; pucuk liyané landhep kaya tombak. Kanthi senjata iki, prajurit mau nyurung mlebu pesisir luwih dhisik tinimbang liyane; dhèwèké langsung nyerang prajurit bersenjata sing numpak jaran lan nembusé bebarengan karo jarané. Nalika jaran lan penunggangé tiba, kabèh mungsuh langsung ketakutan lan mlayu saka pesisir. Para wong Kristen, sawisé ngrebut pesisir, maju kanthi barisan rapi nglawan wong-wong sing ora pracaya. Kedadéan pembantaian gedhé. Gusti Allah ngalahaké wong Yahudi lan wong-wong kafir, lan padha ora bisa nolak para wong Kristen. Mula kabèh bala tentara Raja Dunaan sing ora pracaya padha ambruk, kaya suket sing dipotong nganggo arit.

Nalika wong Kristen banjur tekan kemah raja, padha nemokake raja ana ing kono, diiket nganggo rantai emas, lungguh ing kahanan edan bareng karo para pangeran lan sedulure. Lan kabèh padha gumun marang pemandangan aneh kuwi. Para prajurit Kristen ora tumindak apa-apa marang wong-wong mau, nanging malah ngreksa tawanané nganti padha krungu yèn rajané, Elezvoy sing pinaringan berkah, wis njupuk kutha krajané mungsuh. Banjur padha ngirim kabar marang rajané babagan kamenangan sing diparingaké Gusti marang wong Yahudi sing najis. Ninggalaké pérangan pasukane ing kutha kanggo ngreksa, Raja Elezvoy dhéwé buru-buru gabung karo pasukan Kristené. Nalika weruh Dunan lan rombongane padha lungguh ing belenggu emas, Elezvoy matèni dhèwèké lan kabèh wong sing bareng-bareng nganggo tangané dhéwé. Ageng sanget kamenangan para wong Kristen, lan kabungahané ora bisa diungkapaké kanthi tembung nalika krungu: *'Wong sing bener bakal bungah nalika weruh balas dendam'* (Mazmur 57:11).

Nalika bali menyang kutha, Elezvoy ngukum pati kabèh wong kang ora pracaya sing wis ana ing kamar kraton karo ratu, lan ngrataake kabèh mungsuh Kristus. Banjur dhèwèké ngutus kabar marang Raja Justin lan Uskup Agung Alexandria, ngandhani yèn Gusti wis paring welas asih ageng, wis nglindhungi mungsuh-mungsuhé ing sangisore sikilé, lan wis mbales getihé wong Kristen. Kabeh padha matur nuwun marang Gusti Allah. Uskup agung langsung ngutus para uskup lan imam menyang Omirites kanggo mulang wong-wong sing isih ana bab iman lan ng baptisake. Elezvoy, saka sisihé, miwiti mbangun gréja ing kutha-kutha lan nyebarake kamulyaning asmané Yesus Kristus. Sawisé tekan kutha martir Nagran, dhèwèké mbalèkaké gréja sing wis dibakar déning Dunaan sing jahat; dhèwèké ngias kanthi megah makam para martir suci, lan nyemangati kabèh wong Kristen kanthi ngumumaké yèn padha bébas. Dheweke ngangkat putra sing isih urip saka Santo Arefa dadi panglima kutha, lan sajrone wektu sing cendhak ngresiki sakabehe tanah Omirit saka kejahatan sing ora takwa lan madhangi kanthi iman suci. Banjur piyambakipun ngangkat tiyang ingkang taqwa lan luhung budi asmanipun Avraamia dados raja, netepake pranatan gerejawi lan pranatan sipil Kristen, lan sawisé nguwatake reformasi punika, piyambakipun wangsul kanti pasukane dhateng negari piyambakipun, muji Gusti Allah. Piyambakipun wangsul kanti bandha ingkang kathah, amargi pasukane sampun nyekel rampasan perang ingkang ageng.

Nalika tekan ing negarané dhéwé, Yelesevoy matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh lan ngirim mahkotané marang Yerusalem; sawisé sawetara dina, sawisé nyerahaké karajan Étiopia lan dhèwèké marang kersané Gusti Allah, dhèwèké ninggalaké kabèh. Ing wayah bengi dhèwèké nyelundup metu saka kamar kraton lan kutha, nganggo sandhangan prasaja, ora kaya raja nanging kaya pangemis ' ', banjur manggon ing sel ing biara cedhak kana, sing ora tau metu nganti seda, makarya kanggo Gusti awan lan bengi. Panganané mung siji roti pipih saben telung dina; kadhangkala dhèwèké mangan ara lan kurma. Ing selé, dhèwèké ora nduwé apa-apa kejaba sapotong kain felt, ember kayu, lan keranjang cilik. Dhèwèké ora tau ngrasakaké anggur utawa lenga. Mangkono piyambakipun nilar donya lan kabungahanipun, ngalihaken sedaya pikiranipun dhumateng Gusti, lan ngabdi namung dhumateng Panjenenganipun, sawise nglampahi limolas taun dados biksu. Piyambakipun paringana pangkat ingkang berkah lan seda kanthi tentrem. Kagem sedaya punika, kamulyan mugi kagem Gusti kita tansah, sapunika lan salami-laminipun, ngantos dumugi jaman-jaman. Amien.

Kontakion, Nada 4:

Rayane Sang Pembawa Kasangsaran sing nggawa padhang maringi kabungahan marang kita dina iki; nalika kita ngrayakake, kita memuji Gusti sing ana ing swarga.

Uripé Sang Arefa sing Kinurmatan saka Gua-gua

Dipepering ing tanggal 24 Oktober

Pantes lan bener tansah matur nuwun marang Gusti, ora mung kanggo berkah sing diparingake, nanging uga kanggo sangsara; amarga sangsara kuwi ora mung nambah sih-rahmat kanggo wong sing bener waé, kaya sing kelakon marang Ayub, nanging uga ngowahi wong sing dosa gedhe dadi wong suci sing sampurna. Salah siji tuladhané yaiku Sang Arefa sing kinurmatan, kang disekseni déning saksi mata, Uskup Simon sing kabegjan, kaya ing ngisor iki.

Ana sawijining biksu ing Biara Gua Kiev sing jenenge Arefa, wong asli kutha Polotsk[7400] . Ing selé, dhèwèké nyimpen bandha akèh sacara rahasia, nanging dhèwèké kacekel keserakahan nganti ora tau maringi sedhah marang pengemis, malah ora ngentekaké apa-apa kanggo kabutuhané dhéwé. Ing sawijining wengi, maling teka lan nyolong kabèh bandhaé. Dhèwèké banjur kebak sedhih lan kasedhihan nganti meh kelangan nyawa. Nalika nggoleki barang sing wis dicolong, dhèwèké wiwit nyerang wong sing ora salah lan nindhes akèh wong kanthi ora adil. Kabèh komunitas nyuwun supaya dhèwèké mandheg nggoleki kaya ngono lan nglipur dhèwèké nganggo tembung:

'Sedulur, *"Srahnaa kuwatirmu marang Gusti, lan Panjenengané bakal nyokong kowe"* (Mazmur 54:23).'

Nanging dhèwèké ora nggatekaké lan nyiksa kabèh wong nganggo tembung kasar.

Sawisé sawetara dina, dhèwèké lara abot; nanging sanajan mangkono dhèwèké isih ora mandheg nggrundel lan ngucapaké tembung-tembung ngina marang Gusti. Gusti *sing* welas asih, *'sing kepéngin kabèh wong slamet lan ngerti kabeneran'* (1 Tim. 2:4), paring welas asihé sing nggumunaké marang dhèwèké. Sawijining dina, nalika nggleleng ing amben kaya mati, Arefa—sawisé pirang-pirang dina meneng—dumadakan, nggumunaké kabèh wong, muni banter:

'Gusti, welasana! Gusti, apuraen aku! Gusti, aku wis dosa. Kabeh iki kagungan Panjenengan – lan aku ora nyesel apa sing wis ilang.'

Banjur, tangi langsung saka amben lara, dhèwèké nerangaké marang sedulur-seduluré alesan tangisé lan nyritakaké panglihatan ing ngisor iki

"Aku weruh," ujare, "para malaikat teka marang aku, uga akèh setan, banjur padha rebutan babagan bandha sing wis dicolong saka aku. Para setan kandha: 'Dheweke ora ngluhurake Gusti kanggo iki, malah ngina: mula, dheweke dadi duweke kita lan kudu diserahake marang kita.'" Para malaikat, nanging, kandha marang aku: 'Wah, manungsa sengsara, yèn kowé wis matur nuwun marang Gusti Allah kanggo bandha sing dijupuk saka kowé, kuwi bakal diétung dadi sedekah kanggo kowé, kaya déné tumrap Ayub – awit sapa waé sing maringi sedekah nduwéni ganjaran ageng ing ngarsané Gusti Allah, amarga kuwi ditindakake kanthi sukarela.' Nanging yen ana wong sing sabar nampa panyingkiran kanthi rasa syukur, sing nggantèkaké karsa bébas, wong kuwi lagi digodha déning setan. Amarga setan maringi panyingkiran marang wong, kanthi pangajab nyurung wong kuwi ngucapaké caci maki. Nanging wong sing syukur bakal nyerahaké kabèh marang kersaning Gusti, lan rugi ing kahanan kaya ngono padha karo sedekah. Nalika para Malaikat ngandhani aku bab iki, aku muni banter: 'Gusti, apura aku! Gusti, aku wis dosa! Kabeh iki kagungan Panjenengan – lan aku ora sedhih amarga sing wis dicolong.' Banjur para setan langsung sirna. Para Malaikat, nanging, padha bungah lan, ngetung pirak sing ilang minangka sedekah kanggo aku, banjur lunga.

Krungu iki, para sedulur padha ngluhurake Gusti Allah, sing nuntun wong dosa menyang dalan tobat lan wis maringi kawruh babagan kakuwatan gedhé saka rasa syukur. Bab Arephas sing pinaringan kawruh dening Gusti, wiwit wektu kuwi piyambakipun malih sakabehe dadi luwih becik, ing pikiran lan watak, nganti kabeh

[7400] Polotsk – saiki sawijining kutha kecamatan ing Provinsi Vitebsk – biyèn dadi ibukota Principality of Polotsk.

wong gumun lan padha ngomongake piyambakipun nganggo tembungé Rasul: *'Ning ngendi dosa akèh, sih luwih akèh manèh'* (Roma 5:20).

[7401]Dheweke sing biyen ora ana sing bisa nyegah saka ngucapake kecap-kecap sing ngina Gusti, sawisé kuwi ora nate mandheg muji Gusti, ngluhurake lan matur nuwun marang Panjenengané saben dina nganggo tembungé Ayub*: 'Gusti Allah paring, Gusti Allah njupuk manèh; pinunjul asmané Gusti Allah!'* (Ayub 1:21). Mangkono uga, dhèwèké tobat kanthi tulus amarga kaluputan-kaluputané liyané, kanthi ngetokaké semangat ing kasunyatan kaséngsaran, ing kasetyan—ora mung ing ngarepé manungsa—lan ing kasuciané njero lan njaba. Dheweke nyawisake awake dhewe kanggo pandonga sing ajeg, puasa ketat lan akèh kabecikan liyane, loro jasmani lan rohani, sing kabèh digawa dening kabecikan atine sing ngucap syukur. Dadi saya sugih ing kabecikan lan pangabdian marang Gusti tinimbang biyen nalika isih sugih emas lan perak, piyambakipun, sawisé akèh pakaryan, pindhah menyang swarga langgeng. Piyambakipun dikubur kanthi pakurmatan ing sawijining guwa, lan lumantar kaajaiban reliké sing ora bosok, iku dadi pratandha kabungahané, sing padha karo kabungahané wong welas asih, sing miturut sabda Gusti, bakal nampa welas asih (Matéus 5:7).. Lumantar pandonga suci panjenengané, mugi kita uga, sing urip kanthi rasa syukur, pinaringan welas asih, lan mugi kita dianggep pantes, bebarengan karo panjenengané, ing Karajan Swarga, matur nuwun marang Gusti Allah ing Tritunggal Suci, salawas-lawase. Amin.

7 November

25 Oktober (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Marcian lan Martyrius

Peringatan tanggal 25 Oktober

Nalika ajaran sesat Arius nyebar, nyebabake pamisahan gedhe ing Gréja Kristus, panganiayaan kejem diwiwiti marang umat Kristen sing setya, loro-lorone saka wong Arian lan penyembah berhala. Ing wektu kuwi, kabèh sing ngakoni Kristus minangka Sang Pencipta, dudu makhluk – Gusti Allah sing nggawe manungsa, dudu mung manungsa – padha dianiaya, disiksa, diasingaké, lan dipatèni. Para Arian saya kuwat wiwit nalika Kaisar Constantius piyambak, putrané Konstantinus Agung, kecemplung ing heresi sing padha lan nggawa menyang kratoné loro pejabat dhuwur, Eusebius lan Philip – para Arian sing kanthi semangat nganiaya umat Ortodoks lan nyebabaké karusakan marang Gréja Kristus. Mula saka iku, padha tanggung jawab marang pangasingan lan pati bapa kita sing suci, Paulus Pengakuan; padha maringi prentah marang para pengikut sing sepaham supaya nyekek dheweke, lan kuwi banjur dilakoni. Ing panggonane, padha ngangkat Macedonia dadi tahta patriark[7402] . Lan uga padha ngrusak akèh pangakuan iman lan guru kesalehan liyane kanthi manéka cara. Antarane para fanatik iman Kristen ana loro priya, Marcian lan Martyr, sing liwat piwulang lan tulisané ngias Gréja Allah lan, 'kaya loro putingé Gréja, ngucuraké susu doktrin, maringi panganan marang anak-anak rohani'[7403] . Sadurunge, padha ngladeni sangisoré pangakuan suci Paul sing kasebut mau: Marcian dadi pamaca, lan Martirius dadi subdiakon. Padha uga dadi notaris[7404] , sing nyathet piwulang patriark lan nyusun akta-akta kang njaga kesalehan. Ing wektu sing padha, padha dadi pangkotbah agung Sabda Gusti lan pembela Gréja, kang padha, kaya loro tameng, nglindhungi saka panah bidah. Gusti maringi marang wong-wong mau, minangka muridé sing setya, ilmu lan

---

[7401] Santa Areph seda ora luwih saka taun 1190.

[7402] Macedonius iku pangadeg bidah anyar. Dheweke ora ngakoni Roh Suci minangka Gusti, nanging nganggep Panjenengané minangka makhluk sing diciptakaké, ora nduwé bagéan ing keilahian lan kamulyané Rama lan Putra. Bidah Makedonia iku dikutuk ing Konsili Ekumenis Kapindho ing jaman Theodosius Agung taun 381.

[7403] Menaion Liturgi, dina kaping 25 Oktober, Ode 4.

[7404] Notaris – sacara harfiah tegesé 'panulis sing nulis kanthi ringkes'. Ing abad-abad awal Masehi, istilah iki digunakaké kanggo sekretaris kaisar sing mastiake keaslian dokumen resmi. Ing jaman Konstantinus Agung, dibentuk kantor rahasia notaris sing tugase nyathet notulen rapat dewan nagara paling wigati. Ing wektu sing padha, sekretaris Patriark Konstantinopel uga diarani notaris.

kawicaksanan nganti kabèh sing nentang ora bisa mbantah utawa nglawan (deleng Lukas 21:15) – para Arian. Sawisé pangasingan lan sedaé Santo Paulus, para pamimpin bidah ngalihake racuné marang murid-muridé, Marcian lan Martirius. Kaping pisan, kanthi nyumputake niat ala ing balik selubung licik, kaya percikan geni ing abu, padha nyoba lumantar muji-muji licik supaya padha nyimpang saka Ortodoksi lan mlebu ing kekafirané dhéwé. Padha nawakake marang para wali Allah emas akèh, janji bakal nyuwun marang raja kanggo mberkahi kabecikan gedhé, ngangkat dadi uskup lan ndadèkaké duwé tanah ageng, asal padha sarujuk marang ajaran sesat sing digawa. Nanging para wali Allah nampik kabèh iku: padha ora nampa emas, nolak pakurmatan sing dijanjèkaké, lan ngguyu marang licíké wong-wong jahat, milih, demi kesalehan, nahan cacian, isin, sangsara, malah pati, tinimbang, nalika urip ing sesat, nikmati sugih, kamulyan, lan pakurmatan. Banjur para ahli bidah, nalika weruh manawa ora bisa ngyakinake para pengakuan suci supaya nampa iman palsu mau, banjur ngukum wong-wong mau pati, pati sing diarep-arep para wali luwih saka uripé dhéwé, amarga Kristus. Nalika padha dicekel lan digawa menyang panggonan paukuman, padha nyuwun wektu sethithik kanggo ndedonga. Kanthi ngangkat pandangane menyang langit lan ngunggahake tangane, padha ndedonga:

– Ya Gusti Allah, sing tanpa katon mbentuk manah kita lan netepake kabèh pakaryan kita, tampi nyawa abdi-abdi Panjenengan kanthi tentrem, awit kita dipatèni amarga Panjenengan lan diétung kaya wedhus kang arep disembelih (Mazmur 32:15; 43:23). Kita bungah bisa ninggalake urip iki kanthi pati kaya ngono demi Asmamu. Paringana kita bisa melu urip langgeng karo Panjenengan, Sumbering urip.

Sawisé ndedonga kaya mangkono, padha nundhukaké sirah suci ing sangisoring pedhang lan dipatèni déning wong Arian sing jahat amarga ngakoni keallahané Yesus Kristus. Sawetara wong pracaya njupuk relik suci mau lan ngubur ing Pintu Gerbang Melandian, ing kutha Konstantinopel sing padha. Sabanjure, bapa kita sing suci Yohanes Krisostomus mbangun gréja kanggo ngélingi para martir mau, ing ngendi manéka panyembuhan diparingaké marang wong lara lumantar pandonga para martir suci, minangka kamulyaning Gusti Allah, sing dipuji ing Tritunggal salawas-lawase. Amén.

Kontakion, Nada 4:

Sawise urip kanthi luhur wiwit isih cilik, Marcian lan Martir sing wicaksana, kowe ngalahake bidat Arius, njaga iman Ortodoks tetep utuh, manut marang guru sing wicaksana, Paulus. Mangkono, bebarengan karo dheweke, kowe entuk gesang langgeng, minangka juara sing paling pantes saka Trinitas.

Peringatan Santo Anastasios Sang Martir

Dirilèkaké tanggal 25 Oktober

Santa Anastasius[7405] kanthi sukarela nyedhaki para penyiksa lan kanthi wani ngakoni Kristus minangka Gusti Allah sejati lan Pencipta kabeh samubarang. Amarga keteguhan ing iman sing sejati, dhèwèké dipenggal sirah nganggo pedhang, lan awaké dibuwang menyang segara. Sawijining wanita saleh, sawisé ngupaya kanthi abot, bisa njupuk relik suci sang wali saka segara lan, sawisé diolesi kemenyan lan diparingi sandhangan panguburan, nyimpené ing kapel omahé[7406] . Akeh panyembuhan sing kelakon ing makam sang wali.

[7405] St. Anastasius iku buruh nglemesake kain. Sawisé lelungan saka Aquileia (kutha ing Italia lor) menyang Salona, kutha pesisir ing Dalmatia, dhèwèké ngakoni iman marang Kristus, lan amarga iku dhèwèké ngalami pati martir nalika pamaréntahan Diocletian (284–305).

[7406] Wadon saleh iki – ibu tuwa sugih Asclepsia – janji bakal maringi ganjaran marang sapa waé sing bisa nemokaké relik suci. Nalika relik suci ditemokaké déning wong Afrika, para abdi dalem wanita kuwi meksa supaya relik mau diserahaké mung marang wong-wong sing dikarepaké kanggo dilaporaké marang atasané. Nanging wong Afrika mau njupuk sawatara relik – sing diyakini sirahé – lan ngirimaké menyang Afrika.

8 November

26 Oktober (Gaya Lawas)

Penderitaan lan Mujijat Sang Martir Agung Demetrius sing Suci lan Mulya

Dirilisaké tanggal 26 Oktober

Santa Demetrius Sang Martir Agung, putraning wong tuwa sing mulya lan saleh, asalé saka kutha Tesalonika, ing ngendi bapaké dadi komandan militer. Ing wektu kuwi, para raja sing ora pracaya marang Gusti Allah wis ngetokake panganiayaan kejem marang wong Kristen; mula bapaké Demetrius, sing sacara rahasia pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus lan netepi dhawuh-dhawuhé, ora wani ngakoni asmané sing paling suci kanthi terang-terangan, amarga wedi marang ancaman medeni saka wong-wong pagan. Ing kamar pribadine, ing sawijining kamar rahasia, piyambakipun nyimpen kalih ikon suci, dihias kanthi emas lan permata; salah satunggalipun nggambaraken Gusti kita Yesus Kristus, lan satunggalipun malih nggambaraken Ibu Allah ingkang Maha Suci; ing ngajeng ikon-ikon punika piyambakipun nyalakaken lilin lan nyuwun kemenyan. Ing papan suci sing sepi iki, bebarengan karo garwané, dhèwèké asring ndedonga marang Gusti Allah sing sejati, sing manggon ing kahyangan, marang Putrané siji-sijiné, lan marang Sang Putri sing suci tanpa dosa. Pasangan saleh iki loman maringi sedekah marang wong mlarat lan ora nate nolak wong sing butuh pitulungan. Ana siji bab sing banget nglarani atiné: dhèwèké ora nduwé anak. Dhèwèké nyuwun kanthi tulus marang Gusti supaya paring ahli waris, lan sawisé sawatara wektu panyuwunané dikabulaké.

Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa mirengaké pandonga mau lan paring putra, ingkang kasebut Santo Demetrius. Kabungahaning para wong tuwa punika sanget ageng, lan piyambakipun matur nuwun kanthi temenan dhumateng Gusti. Kabèh warga Thessalonica mèlu kabungahanipun gubernur, ingkang nyelenggarakaké pésta ageng kanggé sak kutha, utamané kanggé tiyang mlarat.

Nalika bocah iku wis gedhé lan bisa mangertèni kabeneran, wong tuwané nggawa dhèwèké menyang gréja, ing ngendi ana ikon-ikon suci, lan karo nunjukaké marang iku, padha kandha:

'Iki gambar Sang Gusti Allah sejati, kang nyipta swarga lan bumi, lan iki gambar Sang Ibu Allah kang paling suci.'

Padha mulang dhèwèké préntah-préntah suci saka Kristus, nerangaké kabèh bab sing bisa ndadèkaké manungsa ngerti Gusti kita Yesus Kristus, lan nuduhaké sepira sia-sia lan mbebayani pracaya marang déwa-déwa pagan sing jahat.

Wiwit wektu kuwi, Demetrius, sing dipandu déning tembung wong tuwané lan, utamané, diwulang saka dhuwur déning Roh Suci, ngerti kabeneran: sih rahmaté Gusti Allah wis ana ing dhèwèké; kanthi sakabehing atiné dhèwèké pracaya marang Gusti lan, sembah marang ikon-ikon suci, nyium kuwi kanthi ngajèni.

Banjur wong tuwané Dimitri, sawisé ngundang sawijining imam lan sawatara wong Kristen sing padha kenal, mbaptis bocah iku ing kapel rahasia kanthi jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci.

Sawisé nampa baptisan suci, Dimitri diwulang bab iman sing sejati; dhèwèké saya tuwuh ing umur lan pangerten, munggah saya dhuwur ing tangga kabecikan – lan sih rahmaté Gusti padhang marang dhèwèké lan nuntun dhèwèké luwih adoh.

Nalika Demetrius wis diwasa, wong tuwané seda saka donya iki, sawisé maringi tuladha urip sing nyenengake Gusti kanggo anaké lan ninggalaké dhèwèké dadi ahli waris kabèh harta banda.

Ing wektu sing padha, Raja Maksimianus, sawisé krungu yèn gubernur Tesalonika wis seda, ngundang putrané, Santo Demetrius, menyang kraton. Amarga weruh yèn dhèwèké wicaksana lan gagah ing perang, raja ngangkat dhèwèké dadi gubernur kabèh wilayah Tesalonika; nalika maringi kalungguhan iki, raja kandha:

'Proteksi kutha asalmu lan resiki saka wong Kristen sing ora takwa; pateni sapa wae sing nyebut jeneng Sang Kasalib.'

Sawisé nampa pangangkatan saka raja, Demetrius mulih lan ditampa kanthi pakurmatan déning warga kutha. Wis suwe dhèwèké kepéngin nyebar pepadhang iman sing sejati ing kutha asalé lan ngrasa sedhih nalika

ndeleng yèn wong-wong ing Thessaloniki nyembah arca-arca sing ora ana nyawane. Saiki, nalika teka ing kutha, dhèwèké langsung miwiti, ing ngarepé kabèh wong, ngakoni lan ngluhuraké Gusti kita Yesus Kristus; dhèwèké mulang kabèh wong babagan dhawuhé Kristus, ngowahi wong-wong pagan dadi pracaya marang iman suci lan mbusak kabiasaan ala politéisme; cekaké, dhèwèké dadi Rasul Paulus kapindho tumrap wong-wong ing Tesalonika. Kabar iki ora suwe tekan Maximian dhéwé. Kaisar, nalika mangertèni yèn Dimitrius, gubernur sing wis diangkaté, iku wong Kristen lan wis ngowahi akèh wong marang imané, dadi nesu banget. Ing wektu kuwi, nalika bali saka perang Sarmatia[7407] , kaisar mandheg ing Thessaloniki. Sanajan sadurunge rawuhe Maximian ing kutha, Demetrius wis nyerahake marang abdi setya sing jenenge Luppus kabèh bandha sing diwarisaké saka wong tuwané —emas, pérak, watu mulia, lan sandhangan—lan dhèwèké mréntah supaya kabèh mau diwènèhaké marang wong mlarat lan mbutuhaké.

'Bagékaké bandha donya iki marang wong-wong mau,' tambah sang wali, 'lan ayo padha ngupaya bandha swarga kanggo awaké dhéwé.'

Dheweke dhéwé banjur miwiti ndedonga lan puasa, saéngga nyiapaké dhiri kanggo makutha martir. Sang raja langsung nyelidiki apa sing wis dirungokaké babagan Demetrius iku pancèn bener. Kanthi tanpa wedi, Demetrius maju ing ngarep sang raja, ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen lan miwiti ngecam kapercayan pagan sing nyembah akèh déwa. Penyiksa jahat mau langsung mrentah supaya pengakuan iman sejati iku dipenjara. Nalika mlebu ing kono, sang wali ndedonga nganggo tembung nabi Daud: *'Cepetna, ya Gusti Allah, nylametake aku; cepetna, ya Sang Pangeran, nulungi aku'* (Mazmur 69:2). *'Amarga Panjenengan iku pangarep-arepku, ya Gusti Allah, pangandalan kawicaksanan wiwit enomku. Panjenengan wis nyangga aku wiwit ana ing kandungan; Panjenengan nglairake aku saka kandungan ibuku; puji-pujian marang Panjenengan ora bakal mandheg. Cawisku bungah nalika aku nyanyi marang Panjenengan, lan nyawaku, sing wis Panjenengan slametake; lan ilatku bakal ngumumake kabeneran Panjenengan saben dina'* (Mazmur 70:5, 6, 23, 24).

Kaya ana ing kraton kang padhang, Demetrius lungguh ing sel panjara, muji lan ngluhurake Gusti Allah. Setan, sing kepengin medeni dheweke, malih dadi kalajengking lan nyoba nyengat sang wali ing sikilé. Sawisé nggawe pratandha salib, sang wali tanpa wedi nginjak kalajengking mau, kanthi ngucapaké tembungé Daud: *'Kowe bakal nginjak ula lan ula raja; kowe bakal nginjak singa lan naga'* (Mazmur 90:13).

Nalika nglampahi wektu ing penjara kaya ngono, sang wali diparingi pakurmatan rawuhe Malaikat Gusti; utusan swarga iku muncul ing ngarepe kanthi padhang sumunar, nganggo mahkota swarga sing éndah, lan ngendika:

'Tentrem kagem panjenengan, sing nandhang sangsara kanggo Kristus; ajegna lan kiyatna!' Kang mangsuli sang wali:

'Aku bungah ing Gusti lan seneng marang Allah, Juruslametku!' Penampakan Malaikat iki maringi panglipur lan nyemangati sang wali sing nandhang sangsara; dhèwèké saya kepéngin ngukuhaké pangakuan iman sejati marang Kristus nganggo getihé dhéwé.

Ing wektu sing padha, kaisar ngaturake pertunjukan lan miwiti nglipur awaké dhéwé karo tontonan. Dhèwèké nduwèni sawijining pejuang unggul, wong Vandal asalé[7408] , sing jenengé Lee. Sawisé mréntahaké supaya dibangun panggung dhuwur kanggo dhèwèké, Maximian nyawang kanthi bungah banget nalika Lee nglawan mungsuh-mungsuhé lan, kanthi mbuwang wong-wong mau saka panggung dhuwur menyang tombak, nyebabaké pati sing nyeri. Ing antarané para panonton ana sawijining priya enom—wong Kristen—arané Nestor; dhèwèké kagandhèng déning paseduluran rohani karo Santo Demetrius, sing wis dadi guruné ing iman. Nalika weruh yèn Lee matèni akèh wong lan utamané tanpa welas asih marang wong Kristen – sing kapaksa perang nglawan Lee – priya enom iki, atiné kabakar semangat, kepéngin tandhing karo pegulaté sang maharaja. Nanging sadurunge mlebu ing peperangan, dhèwèké menyang penjara kanggo ndeleng Santo Demetrius. Ing kono, Nestor nyritakaké kabèh tumindak Liy, ngandhani yèn dhèwèké kepéngin perang nglawan pangrusak Kristiani sing tanpa welas iki, lan nyuwun berkah lan pandonga marang santo mau. Sawisé ditandhani tandha salib, Demetrius maringi ramalan marang dhèwèké:

[7407] Jeneng 'Sarmatia' nuduhaké marang pirang-pirang suku sing manggon ing kidul Rusia saiki, uga ing sawatara wilayah Jerman lan Austria

[7408] Wandhal iku sawijining bangsa asalé saka Jermani sing manggon utamané ing pesisir Segara Baltik.

'Kowe bakal menang nglawan Li lan nandhang sangsara kanggo Kristus!'

Nalika nyedhaki arena, Nestor muni banter supaya kabèh krungu:

'Ya Gusti Demetrius, tulung aku ing perjuanganku nglawan mungsuhku!'

Banjur, nalika gelut karo Lias, dhèwèké ngalahaké pegulat sang raja lan mbuwangé saka panggung nganti tiba ing tombak-tombak landhep ing ngisor. Kematian Lias ndadèkaké sang raja sedhih banget; dhèwèké langsung mréntah supaya Nestor sing berkah mau dieksekusi. Nanging iki ora bisa nglipur Maximian; sedina lan semalam dheweke nangisi pati Lias. Sawise ngerti yen Nestor wis tandhing siji lawan siji karo Lias miturut pitutur lan berkah Demetrius, raja mrentahake supaya sang martir agung suci iku uga ditusuk tombak.

'Lias,' pikir sang penyiksa sing ora adil, 'dilebokake dening tangan Nestor ing pucuk tombak; pati sing dialami, uga kuduné dialami dening Santo Demetrius; muga-muga dhèwèké mati kanthi pati sing padha sing digunakaké kanggo mateni pegulat kita sing dikasihi, Lias.'

Nanging penyiksa edan kuwi ngapusi awake dhewe, pracaya yèn pati wong sing bener lan pati wong sing dosa padha waé; dhèwèké kliru, amarga pati wong dosa iku kejem, déné seda para wali iku kinurmatan ing ngarsané Gusti.

Esuk banget tanggal 26 Oktober, para prajurit mlebu ing penjara Dimitri; padha nemokake wong suci mau lagi ndedonga, banjur langsung nyerang lan nancepake tombak marang awake. Mangkono pangakune Kristus iki nyerahake nyawa sing mulya lan suci marang tangan Sang Pencipta[7409] .

Ing wayah wengi, wong Kristen kanthi rahasia njupuk awak sang wali sing wis dibuwang kanthi hina ing bledug, banjur dikubur kanthi pangurmatan.

Ing panggonan pangliyané sang martir agung sing suci kuwi ana abdi setya sing wis kasebut, Lupp; kanthi ngajeni dhèwèké njupuk jubahé tuwané sing kebasahan getih mulya lan nyelupaké cinciné ing kono. Kanthi jubah lan cincin kuwi, dhèwèké nindakake akèh mujijat, marasaké macem-macem lara lan ngusir roh jahat.

Kabar babagan mujijat-mujijat iki nyebar ing saindenging Thessaloniki, nganti kabèh wong lara padha teka marang Luppus. Nalika Maximian krungu bab iki, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Luppus sing berkah ditangkep lan dipenggal sirahé. Mangkono abdi sing becik iki mèlu marang Gustiné, Santo Demetrius, menyang panggenan ing swarga.

Sawisé suwé wektu lumantar lan panganiayaan marang umat Kristen wis rampung, sawijining gréja cilik dibangun ing ndhuwur kuburané Santo Demetrius; akèh mujijat kelakon ing kana, lan akèh wong lara sing mari saka panyakité. Sawijining bangsawan saka Illyria sing jenengé Leontius[7410] , lara amarga panyakit abot sing ora bisa mari. Amarga krungu babagan mujijat saka Sang Panggembar Kasangsaran sing suci, dhèwèké manèh kanthi iman marang Sang Panggembar Agung Demetrius. Nalika dhèwèké digawa mlebu gréja lan diletakake persis ing panggonan ing ngendi relik Sang Panggembar Agung sing suci dikubur, dhèwèké langsung mari lan tangi kanthi waras sakabehe, matur nuwun marang Gusti Allah lan ngluhurake abdi-Nya Demetrius.

Amarga rasa syukur marang sang wali, Leontius kepengin mbangun gréja ageng lan éndah minangka pangurmatan marang Sang Martir Agung sing mulya iki. Gereja cilik sing biyen dibongkar, lan nalika padha miwiti nggali parit kanggo pondasi, relik Sang Martir Agung Suci Demetrius ditemokake, isih utuh lan ora ana tandha-tandha bosok; myrrh kang wangi mili saka relik mau, nganti saindenging kutha kebak ambune kang legi.

Akèh wong padha nglumpuk kanggo perayaan rohani iki. Kanthi pangurmatan ageng, relik suci mau dijupuk saka lemah, nalika akèh wong lara mari amarga diolesi myrrh sing mili saka relik mau[7411] . Leontius luwih

---

[7409] Wong suci iku seda watara taun 306.

[7410] Leontius nyekel posisi wigati ing Illyria, sing wewengkon Thessaloniki uga kalebu ing wektu kuwi.

[7411] Salah siji saka kaajaiban paling nggumunake sing Gusti Allah kersa ngagungake wali agung Panjenengané yaiku milié miyra saka relik suci. Milié iki minangka pratandha nggumunake saka sih rahmat Gusti Allah. Milié miyra diwiwiti ing abad kaping pitu. Akeh panulis lan sejarawan sing nyekseni fenomena sing ora bisa dipahami iki. Ayo padha nyitir kesaksian saka salah siji panulis kaya ngono, yaiku Demetrius Chrysologus, sing urip ing separo kapindho abad kaping 14: 'Iku (yaiku mur) miturut sipaté dudu banyu, nanging luwih kandel tinimbang banyu, lan ora mirip karo bahan apa waé ing donya—ora cair, ora padhet—uga ora kaya sing disiapaké sacara buatan... Iku luwih ajaib tinimbang kabèh wangi-wangian, ora mung sing digawé déning seni manungsa, nanging uga sing diciptakaké Gusti Allah ing alam." Akeh panyembuhan sing kelakon liwat ngolesake murri iki; malah wong-wong sing ora pracaya marang Kristus uga ngajeni banget zat kang nggumunake iki. Mangkono, nalika Thessaloniki dirampog dening wong Turki ing taun 1429, wong-wong sing luwih wicaksana ing antarané mungsuh kuwi niyat nggawa sawetawis murri iki, amarga padha krungu akèh bab daya panyembuhané. Gereja

bungah ora amarga dhèwèké mari, nanging amarga ditemokaké relik suci mau. Dheweke ora suwe ngrampungake pakaryan sing wis diwiwiti lan mbangun gréja agung ing panggonan kuwi kanthi jeneng Santo Demetrius. Ing kéné, ing relikwarium sing dilapisi emas lan pérak lan dihias nganggo watu mulia, disimpen relikwi mulya saka Martir Agung. Nanging kepedulian Leontius malah luwih jembar: dhèwèké tuku désa-désa lan kebon anggur lan nyumbangaké mau kanggo ndhukung para rohaniawan sing ngladèni ing gréja iki. Nalika wayahe dhèwèké bali menyang tanah kelairané, dhèwèké ngrancang nggawa sawatara relik suci sang wali, supaya dhèwèké bisa mbangun gréja kang dipersembahaké kanggo Demetrius ing kutha dhéwé. Nanging sang wali muncul marang dhèwèké lan nglarang njupuk bagean apa waé saka relik. Mula Leontius mung njupuk kain kafan sing kacolor getih sang wali lan, sawisé dilebokaké ing relikari emas, mangkat bali menyang omahé ing Illyria. Sajrone lelampahan, akèh mujijat sing kelakon lumantar perantara sang wali, amarga kain iku. Ing sawijining wektu, nalika bali, Leontius kudu nyabrang kali sing banjir lan ngamuk kanthi nggegirisi[7412] ; rasa wedi lan ajrih nyerang dhèwèké, nanging dumadakan Sang Wali Demetrius muncul ing ngarepé lan kandha:

'Gawa relikwi sing ngemot kain kafan mau ing tanganmu lan aja wedi.'

Leontius manut pitutur sang wali: dhèwèké lan kabèh wong sing mèlu padha nyebrang kanthi aman. Nalika dhèwèké bali menyang tanah airé, bab pisan sing ditindakake yaiku mbangun gréja agung kang éndah kanggo Sang Martir Agung Suci Demetrius. Kanthi nyebut jeneng sang askét agung Kristus iki kanthi iman, Leontius nindakake mujijat lumantar perantara sang wali. Panguwasa Illyria lara abot banget, nganti nanah lan keropeng nutupi kabèh awaké saka sirah nganti sikil. Nanging Leontius nylametake wong sing lara saka sangsara abot kanthi ndedonga marang Santo Demetrius; dhèwèké uga kanthi mujijat marasake wong sing ngalami pendarahan lan nyembuhake wong liya sing kesurupan; akèh mujijat liyané kelakon ing kana lumantar perantara sang wali. Nanging ana akèh mujijat sing paling akèh ing Tesalonika, ing ngendi relik Sang Martir Agung iki disimpen.

Sawijining dina, kobaran geni nyerang gréja sing didedikasikaké kanggo Sang Martir Agung sing suci. Kanopi pérak ing ndhuwur relik sang wali Gusti rusak parah: wis lumer amarga geni. Eusebius, sing wektu kuwi dadi Uskup Agung, kepengin banget supaya kanopi mau digawé manèh. Nanging dhèwèké mung nduwé pérak sing sithik banget. Ing gréja iki ana tahta pérak, sing ora rusak sak-abéh nalika kobongan. Uskup Agung ngrancang ngleburaké tahta iki kanggo gawé kanopi ing peti jenazah sang wali, nanging durung ngandhani sapa-sapa bab niyaté. Ing wektu sing padha, ana sawijining presbiter sing taqwa ing gréja iki, aran Demetrius. Sang Martir Agung Suci rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Meneha marang uskup kutha: aja wani-wani ndandani maneh tahta ing greja kula.'

Dimitri langsung menyang Eusebius lan ngandhani supaya mbatalake rencanane. Wiwitané, uskup agung kaget banget karo tembung presbiter kuwi, nanging banjur, amarga nyangka menawa Dimitri bisa uga wis ngerti niaté, dhèwèké ora kaget manèh malah nyalahké presbiter kuwi. Sawisé sawetara dina, uskup agung wis ngundang para tukang supaya padha rawuh ing ngajengé. Ing wektu kuwi, presbiter Dimitri teka kaping pindho marang Eusebius lan kandha:

'Kang Maha Suci Martir Agung wis katon maneh marang aku, wong dosa, ing ngimpi lan wis paring dhawuh marang aku supaya ngandhani kowe: amarga aku, aja nganti tahta kuwi dicet maneh.'

Uskup Agung uga ngusir presbiter kanthi tegas, nanging durung mrentahaké supaya tahta kuwi dicet manèh. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké manèh arep nyuwur tahta kuwi, nanging Santo Demetrius, kang muncul marang presbiter sing padha, kandha:

– Aja putus asa; aku dhéwé bakal ngopeni gréja lan kutha iki; tinggalna kuwi marang aku dhéwé.

Banjur uskup agung ora bisa nahan tangisé maneh lan kandha marang kabèh sing ana ing kono:

'Ayo padha ngenteni sedhela, sedulur, amarga wali Kristus piyambak wis janji bakal nulungi kita.'

Baru usai sang uskup agung ngendika, ana sawijining warga Thessaloniki sing jenenge Mina teka, nggawa 75 pon perak.

Suci, sing nyebut Santo Demetrius 'Pemberi Murri', muji askét Kristus iki kanthi tembung: 'Wah, Demetrius, murri kang wangi lan kinurmatan, kowe kaya mata banyu sing mili deras' (Kanun, Ode 1). 'Mata banyu murri sing tansah mili saka kowe mili deras.'

[7412] Iki Kali Donau.

'Santo Demetrius,' ujare Mina, 'asring nylametaké aku saka bebaya lan malah nylametaké aku saka pati. Aku wis suwe kepéngin nyumbang marang gréja pelindung sing welas asih lan panyuwun sing ajaib. Esuk iki, ana swara sing nyurung aku:

'Mangga lan tindakna apa sing wis suwe kowe rencanakake.' Nalika nyerahake perak mau, Mina nyuwun supaya perak iku digunakake kanggo mbangun kanopi ing ndhuwur makam Sang Martir Agung. Sawise kuwi, warga Thessaloniki liyane uga maju lan nggawa perak. Saka sumbangan-sumbangan mau, kanopi megah diadegake ing ndhuwur makam Santo Demetrius Sang Martir Agung.

Ing jaman pamrentahan Kaisar Maurice[7413] , bangsa Avar[7414] nuntut upeti abot saka warga Bizantium, nanging Maurice nolak panjaluk mau. Banjur padha nglumpukake tentara ageng, kang umume dumadi saka bangsa Slavia, lan mutusake nyerang Thessaloniki, kang misuwur amarga perdagangan sing jembar lan kasugihan sing gedhe. Sanadyan Kaisar Maurice ngutus pasukan menyang kutha iku, wabah taun sepisan sing bubar iki wis nyuda banget jumlah warga Thessaloniki, lan pasukan mungsuh gedhé banget: cacahé nganti 100.000. Watara sepuluh dina sadurunge teka mungsuh, Santo Demetrius muncul marang Uskup Agung Eusebius lan ngandhani yèn kutha iku lagi ngadhepi bebaya sing nggegirisi. Nanging wong-wong Thessaloniki , padha mikir yèn pasukan mungsuh durung bakal tekan kutha iku sajrone sawetara wektu manèh. Dumadakan, kosok baline pangarepan, mungsuh katon ora adoh saka tembok kutha. Padha malah bisa mlebu kutha tanpa alangan nalika bengi, nanging tangan tengen sing kuwasa saka Gusti Allah, lumantar pandonga Santa Demetrius, kanthi mujijat mandhegaké mungsuh sing medeni ora adoh saka kutha. Mungsuh padha nyangka salah siji biara sing dikubengi ing njaba kutha iku kutha Thessaloniki lan padha nginep ing ngisore biara kuwi sakwengi; Esuké, padha nyadari kesalahane lan langsung nyerbu kutha kuwi. Pasukan mungsuh nyerang langsung, nanging ing ngarepé kabèh wong, Santo Demetrius muncul ing témbok kutha ing wujud prajurit bersenjata, banjur nggebuk mungsuh sing pisanan munggah témbok nganggo tombaké lan mbuwangé metu. Nalika dhèwèké tiba, dhèwèké narik para panyerang liyané bareng-bareng – rasa wedi dumadakan nyerang mungsuh-mungsuh mau – lan padha mundur langsung. Nanging pengepungan durung rampung; malah anyar diwiwiti. Nalika weruh akèh mungsuh, rasa putus asa nyerang malah wong sing paling wani. Wiwitane, kabeh wong padha mikir yèn karusakan kutha iku ora bisa dihindari. Nanging banjur, nalika weruh mungsuh padha mlayu lan dilindhungi déning perantara sing nggumunake, para warga padha semangat lan wiwit ngarep-arep yèn pelindung Thessaloniki, Santo Demetrius, ora bakal ninggalake kutha asalé lan ora bakal ngidini kutha iku tiba ing tangan mungsuh. Ing wektu sing padha, mungsuh wiwit ngurung kutha, ngangkat artileri lan nggeteraké dhasar tembok kutha; guyub panah lan watu sing diluncuraké saka katapel nggelapké padhang srengéngé – kabèh pangarep-arep gumantung marang pitulungan saka dhuwur, lan akèh wong padha kebak ing gréja sing didedikasikaké kanggo Santo Demetrius. Ing wektu kuwi ana sawijining priya sing taqwa lan luhung budi ing kutha kuwi, jenenge Illustrius. Sawise teka ing gréja Santo Demetrius Sang Martir Agung ing wayah bengi, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk ing serambi gréja marang Gusti Allah lan santo sing mulya kanggo nylametaké kutha saka mungsuh-mungsuhé, lan dumadakan dhèwèké diparingi panglihatan sing nggumunaké: Ana loro priya enom padhang sumunar sing muncul ing ngarepe, kang mirip karo pengawal raja – iku Malaikaté Gusti Allah. Pintu gréja kabuka dhéwé ing ngarepé, lan padha mlebu gréja. Illustrius ngetutaké, kepéngin weruh apa sing bakal kelakon sabanjuré. Sawisé mlebu, padha kandha kanthi swara banter:

'Ing ngendi tuan sing manggon ing kene?'

Banjur ana wong enom liyane sing katon kaya abdi, lan takon marang wong-wong mau:

'Kok kowe butuh dhèwèké?'

'Gusti Allah ngutus kita marang dhèwèké,' wangsulane, 'kanggo ngandhani dhèwèké bab apa.'

Nunjuk marang peti jenazah sang wali, abdi enom kuwi kandha:

'Ana ing kana!'

'Kandhaa marang dhèwèké yèn kita ana ing kéné,' ujare.

[7413] Mauricius mrentah saka taun 582 nganti 603.

[7414] Para Avar, sing wong-wong Slavia dadi vasalé—sing durung padhang dening pepadhang iman Kristen—manggon ing Kali Don, cedhak Segara Kaspia.

Banjur pemuda iku ngangkat tirai, lan saka njero metu Santo Demetrius kanggo nyambut; panjenengané katon persis kaya ing gambar ikon; cahya padhang kaya srengéngé sumunar saka dhèwèké. Amarga wedi lan padhange sing nyilau, Illustrius ora bisa ndelok santo iku. Para pemuda sing teka nyapa Demetrius.

"Mugi sih rahmat Allah kagem panjenengan," wangsul sang wali, "apa ingkang ndadekake panjenengan rawuh maringi sowan dhumateng kula?"

Padha mangsuli:

'Gusti Allah ngutus kita, dhawuh marang panjenengan supaya ninggalaké kutha lan sowan marang Panjenengané, awit Panjenengané karsa masrahaké kutha iki marang mungsuh.'

Krungu kuwi, sang wali nyungkur sirahé lan meneng bae, netesake luh kang pait. Lan abdi enom kuwi kandha marang wong-wong sing teka:

'Yen aku ngerti yen rawuhe kowe ora bakal nggawa kabungahan marang tuanku, mesthi aku ora bakal ngandhani dhèwèké bab kowe.'

Banjur sang wali wiwit ngandika:

'Apa iki sing dikarepake Gustiku? Apa kersane Gusti kang Maha Kuwasa iku nyerahake kutha iki, kang wis ditebus nganggo getihé sing mulya, menyang tangan mungsuh-mungsuh sing ora kenal marang Panjenengané, ora pracaya marang Panjenengané, lan ora ngajeni asmané sing suci?'

Kanggo iki, wong-wong sing teka mangsuli:

Yen ora amarga kersané Gusti kita, Panjenengané ora bakal ngutus kita marang kowe!

Banjur Dimitri kandha:

– Mangkat, sedulur, lan kandhaa marang Gustiku yèn abdi-Nya Dimitri ngendika kaya ngéné:

– Kula mangertos kabecikan Panjenengan, dhuh Gusti ingkang mbelas; sanadyan kalepatan sedaya donya boten saged ngungkuli raos welas Panjenengan; amargi para dosa Panjenengan mbeledugaken getih suci, Panjenengan nyawisaken nyawa Panjenengan kanggé kita; saiki, mugi Panjenengan paring welas dhumateng kutha menika lan boten paring dhawuh kula ninggalaken. Panjenengan piyambak sampun paring pangkat dhumateng kula dados pangreksa kutha menika; mugi kula dipun paringi idin nyepeng tuladha Panjenengan, Gusti: paringana kula kasempatan nyawisake gesang kula kanggé warga kutha menika, lan menawi piyambakipun kaparingi paukuman, kula ugi badhé binasa kanti piyambakipun; aja ngrusak, ya Gusti, kutha ing ngendi kabeh padha njerit marang Asmamu sing suci; sanadyan wong-wong iki wis dosa, padha ora mbelot saka Panjenengan: amarga Panjenengan iku Gusti Allahé wong-wong sing tobat.

Para mudha sing teka padha takon marang Demetrius:

'Apa mangkono sing kudu kita wangsuli marang Gusti sing ngutus kita?'

'Ya, wangsulana kaya ngono,' pangandikane, 'awit aku mangertos menawa Gusti *"ora murka salawas-lawase, lan ora nyimpen nesu salawas-lawase"* (Mazmur 102:9).

Sawisé ngendika mangkono, sang wali mlebu ing makam, lan peti suci dikunci; lan para malaikat sing wis rembugan karo dhèwèké dadi ora katon. Iki sing diparingi marang Illustrius supaya bisa nyekseni ing panglihatan sing nggumunake lan nggumunake. Pungkasané, nalika sadar, dhèwèké tiba nyembah ing lemah, matur nuwun marang sang wali amarga wis ngopeni kutha, lan muji dhèwèké amarga wis ndedonga marang Gusti supaya ora nyerahaké warga Thessaloniki ing tangan mungsuh-mungsuhé. Ing esuk, Illustrius nyritakaké kabèh sing wis dideleng marang para warga lan nyengkuyung supaya padha perang kanthi gagah nglawan mungsuh-mungsuhé. Nalika krungu crita Illustrius, kabeh wong kanthi luh ing mripat nyuwun marang Gusti supaya paring rahmat lan nyuwun pitulungan marang Santo Demetrius. Amarga doa sang santo, kutha kasebut tetep utuh: ora suwe mungsuh mundur saka tembok kanthi isin gedhe, amarga ora duwe kekuwatan kanggo njupuk kutha sing dilindhungi dening santo mulya saka Gusti Allah. Ing dina kapitu pengepungan, mungsuh-mungsuh mau tanpa sebab sing cetha padha mlayu kacau, ninggalake kemah-kemah lan piranti pengepungan. Ing dina sabanjure, sawetara mungsuh bali lan nyritakake kahanan kaya ngene:

'Wiwit dina kapisan pengepungan, kita weruh akèh banget para pembela ing antaramu sing jumlahé ngluwihi pasukan kita. Kita kira pasukanmu ndhelik ing balik tembokmu. Wingi, padha dumadakan nyerbu marang kita, lan kita mlayu.'

Banjur para warga sing kaget padha takon: 'Sapa sing mimpin pasukan?'

'Kita weruh,' wangsul mungsuh sing bali, 'sejawat wong kang sumunar padhang, numpak jaran putih lan nganggo busana putih kados salju.'

Krungu kabar iki, warga Thessaloniki padha mangertèni sapa sing wis ngusir mungsuh. Mangkono Santo Demetrius mbela kuthaé.

Ora suwe sawisé mungsuh mundur saka Thessaloniki, musibah liya nimpah kutha iku. Nalika pengepungan, mungsuh ing jumlah akèh wis ngrampas kabèh cadangan gandum, nganti keluwen gedhé meletus ing kutha kuwi: wong-wong wiwit mati akèh amarga kurang pangan. Ndeleng kutha asalé lagi mati keluwen, sang wali katon kaping pirang-pirang ing kapal-kapal sing nglayar ing segara, ngunjungi pelabuhan lan pirang-pirang pulo, mréntah kapal-kapal kang kebak gandum ing endi-endi supaya nglayar menyang Thessaloniki, lan kanthi cara iki dhèwèké nylametaké kutha saka keluwen[7415] .

Nalika Kaisar Justinianus sing saleh[7416] mbangun gréja sing éndah lan megah ing Konstantinopel kanthi jeneng Kawicaksananing Gusti, dhèwèké ngutus priya-priya pinunjul menyang Thessaloniki kanggo nggawa bali sawatara relik suci sang wali kanggo hiasan lan pangsuci gréja anyar sing lagi dibangun. Sawisé tekan Thessaloniki, para utusan nyedhaki relikwi sing mulya ing ngendi relikwi Sang Martir Agung disimpen, kanggo nglakoni dhawuhe kaisar; dumadakan ana tiang geni sumebar saka relikwi, nyawuraké kabèh wong karo sekawan percikan geni, lan krungu swara saka geni:

'Mandheg lan aja wani.'

Kanthi ketakutan, wong-wong sing ana ing kono padha ambruk ing lemah; banjur para utusan, sawisé mung njupuk sithik lemah saka panggonan kuwi, padha bali marang raja lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang wong-wong mau. Kabèh sing krungu critané padha gumun. Para utusan nyerahaké separo lemah sing wis dijupuk mau marang raja, lan separo manèh disimpen ing relikwi greja.

Tugasé sawijining pemuda sing jenengé Onisiphorus yaiku nyalaké lilin lan ngopeni lampu ing gréja Santo Demetrius. Amarga digoyangaké setan, pemuda iki wiwit nyolong lilin lan didol sacara rahasia, dhuwité saka adol kuwi disimpené dhéwé. Santa Demetrius ora gelem nampa tumindak ala kaya ngono sing kelakon ing gréja kang didedikasikaké marang piyambakipun: piyambakipun rawuh marang Onisiphorus ing sawijining impen lan kanthi sabar banget miwiti nyalahké dhèwèké:

'Sedulur Onisiphorus, aku sedhih kowe nyolong lilin; kanthi nindakake kuwi, kowe nimbulake kerugian marang wong sing nggawa; ora kalah kowe uga ngrusak awakmu dhéwé; élinga yèn paukuman ngentèni wong sing tumindak kaya kowe; tinggalna pakaryan ala iki lan tobatna.'

Onisiphorus, sawisé tangi, kroso isin lan wedi; nanging sawisé sawatara wektu dhèwèké lali dhawuhé sang suci lan wiwit nyolong lilin manèh kaya biyèn – lan paukuman ora suwé tumeka marang dhèwèké. Ing sawijining dina, ana wong sing taat, sawisé tangi esuk banget, teka ing Gréja Santo Demetrius lan nggawa pirang-pirang lilin gedhé. Dhèwèké nyalaké lilin mau, nyelehaké ing sacedhaké peti mayité Martir Agung, lan sawisé ndedonga, dhèwèké metu saka gréja. Nalika Onesiphorus nyedhak marang lilin mau, dhèwèké ngulur tangan arep njupuk, ujug-ujug ana swara muni saka peti mayité sang wali:

'Kowe manèh nindakake perkara sing padha!'

Kagèt krungu swara kuwi kaya guntur, Onisiphorus langsung ambruk ing lemah lan ngglethak kaya mati nganti salah siji rohaniawan mlebu. Wong sing teka mau ngangkat pemuda sing kebak rasa wedi iku. Sawise Onisiphorus sadar maneh, dheweke nyritakake kabeh: napsu dosane, rawuhe wali santo kapisan marang dheweke ing ngimpi, lan celaan kapindho saka Demetrius. Banjur, nalika krungu crita iki, kabeh wong kebak rasa wedi gedhe.

Akeh tawanan dibebasake dening martir agung suci Demetrius saka belenggu wong-wong kafir. – Mangkono, sawijining uskup ditangkep déning wong barbar lan diiket ing belenggu, nanging sang wali muncul marang dhèwèké, mbebasaké saka ikatané, lan kanthi dilindhungi sang wali, uskup mau tekan kanthi slamet ing Thessaloniki. Ing wektu liya, wong barbar sawisé nyerang kutha, nggawa akèh warga kutha mau. Antarane tawanan ana loro dara ayu; padha trampil ngrajut lan nggambar ing kain macem-macem kembang, wit, manuk,

[7415] Mukjizat iki kelakon ing taun 547.

[7416] Justinian mrentah saka taun 527 nganti 566

kéwan, lan pasuryan manungsa. Para barbar nggawa wong-wong mau menyang tanahé dhéwé lan nyuguhaké minangka peparing kanggo pangerané. Sawisé mangertèni kabisané, pangerané kandha marang wong-wong mau:

'Aku ngerti ing negaramu ana dewa agung, Demetrius, sing nindakake mujijat sing nggumunake; sulamna gambare ing sepotong kain, banjur aku bakal nyembah dhèwèké.'

Para gadis mau mangsuli:

'Ora, Pangeran, Demetrius dudu Gusti, nanging mung abdi agungé Gusti lan panyelamet wong Kristen. Kita ora bakal manut panjalukmu, amarga kita ngerti yèn panjenengan ora kepéngin nyembah dhèwèké, nanging arep nginjak-injak gambarané.'

"Jiwo lan pati kowe ana ing tanganku," wangsul pangeran. "Pilih apa sing kowe karepake: manut karo panyuwunanku, kowe bakal urip; utawa, yen kowe mbangkang marang prentahku, kowe bakal langsung dieksekusi."

Amarga wedi nyawane, para tawanan wiwit ngrajut gambar Santo Demetrius. Sadurunge dina nalika pesta santo kasebut dirayakake, para dara wis rampung gaweyané, lan ing bengi tanggal 26 Oktober, nalika padha lungguh ing pigura ngrajut, padha nundhuk sirahé marang gambar sing wis dirajut lan wiwit nangis:

'Aja nesu marang kita, Martir Kristus,' ujare para cah wadon, 'kita ngerti yèn pangeran sing ora nduwé paugeran péngin ngolok-oloki gambar panjenengan; kita nyuwun panjenengan dadi saksi yèn kita ora péngin ngrajut gambar panjenengan; kita kapaksa nindakake iki amarga ancaman pati sing nggegirisi.'

Sawise padha nangis ing ngarepé gambar sang wali, padha ketiduran.

Nalika padha turu, Santo Demetrius kanthi mujijat—kaya Malaikat Habakuk biyèn—nggawa para dara mau, bebarengan karo pakaryané, ing wengi iku uga menyang Thessaloniki kanggo dina rayané, lan nempataké ing gréja sacedhak reliké nalika Ibadah Sajeroning Wengi. Ndelok mujijat kaya ngono, kabèh padha gumun, lan para dara mau, sawisé tangi, padha njerit:

'Mulyakna Gusti Allah. Ing endi kita iki?'

Padha gumun banget nganti ora bisa sadar lan padha mikir menawa kabèh mau mung lumaku ing ngimpi.

Pungkasané, para gadis mau yakin yèn dhèwèké pancèn ana ing Thessaloniki, yèn bisa ndeleng makam sang wali ing ngarepé, lan yèn dhèwèké ngadeg ana ing gréja sang wali, ing ngendi akèh wong padha ndedonga. Banjur, ing ngarepé kabèh wong, dhèwèké miwiti matur nuwun marang sing nulungi, Sang Wali Demetrius, lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké . Wong-wong ing Thessaloniki, sing kabungahan banget amarga mujijat sing nggumunake kuwi, ngrayakake dina raya Santo Demetrius kanthi kabungahan gedhe; padha masang ikon sing disulam ing ndhuwur mezbah, lan akèh mujijat kelakon lumantar iku kanggo kamulyaning Gusti Allah, siji ing Tritunggal. Mugi kamulyan, pakurmatan, lan ibadah saka kabèh makhluk dadi kagungane Panjenengané salawas-lawase, amin.

Troparion, Nada 3:

Sak donya wis nemokake ing panjenengan juara ageng ing wektu kasangsaran, ya Sang sing nampa sangsara, sing ngalahake lidah. Amarga kaya panjenengan nundhukake kesombongan Liev lan maringi inspirasi marang Nestor tumindak gagah, mula, ya Santo Demetrius, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya paring rahmat ageng.

Kontakion, Nada 3:

Kanthi aliran getihmu, Demetrius, mugi Gusti maringi werna marang Gréja, paring kekuwatan kang ora bisa dikalahaké lan ngreksa kutha iki tanpa cilaka: awit kowe iku bentengé.

- Ing dina sing padha kita mengeti Sang Mulya Athanasius, sing makarya ing Biara Midiki ing Bithynia; piyambakipun séda watara taun 814. Critane kacritakaké ing Uripé Sang Mulya Nikita saka Midiki (3 April)

9 November

27 Oktober (Gaya Lawas)

Ing dina iki kita mengeti martir Markus lan wong-wong sing dipatèni bareng karo dhèwèké sawisé ngalami manéka panyiksaan amarga nginjili Kristus ing Asia.

Penderitaan Santo Nestor Sang Martir

Dipepering ing tanggal 27 Oktober

Raja Maximian sing jahat, sing dikenal minangka Hercules, kanca Diocletian, sawisé teka ing kutha Thessalonica, nglebokaké Santo Demetrius menyang panjara amarga ngakoni iman marang Kristus, déné dhèwèké dhéwé seneng tontonan lan rawuh ing pesta dolanan.

Ing wektu sing padha, dheweke ngetokake sombong babagan salah siji pegulaté sing jenengé Li, sing asalé saka suku Vandal, kanthi ngomong yèn ora ana sing bisa ngalahaké dhèwèké.

Liem iki kaya Goliat kapindho[7417] : dhèwèké luwih dhuwur tinimbang kabèh wong, katon lan wataké kaya kéwan galak, lan swarané kaya nggerungé singa. Nalika padha weruh dheweke lan krungu swarane, kabeh wong padha gemeter; kekuwatan awaké nggumunake, lan kakuwatané ora bisa dikalahake, amarga ana roh najis sing manggon ing jerone, mula ora ana siji waé sing bisa nglawan. Dheweke wis matèni akèh priya gagah lan kuwat tanpa cacah lan diparingi pangalembana gedhé déning raja amarga kekuwatané. Amarga raja dhéwé ora nate wareg karo getih manungsa, dhèwèké luwih seneng marang wong sing wis nyawisaké kabèh kekuwatan fisiké kanggo ngucuraké getih manungsa.

Kanggo Liy sing jahat iki, sang raja nggawe panggung dhuwur lan amba sing disangga dening tiang-tiang ing tengah kutha, ing kana Liy bisa nganakake lomba kekuwatan ing ngarep kabeh wong. Ing sangisore panggung kuwi dipasang akèh tombak lan senjata liya, pucuké munggah – supaya Lee bisa mbuwang wong-wong sing wis dikalahaké menyang senjata landhep kuwi, sing nembus awaké lan padha mati nalika tiba. Lan pancèn, nalika Lee gelut karo wong-wong, dhèwèké bakal mbuwang wong-wong mau menyang sangisore panggung ing tombak lan matèni wong-wong mau. Raja, bebarengan karo kabèh prajurit, nyekseni iki kanthi kabungahan lan gumun marang pegulaté. Wong-wong ing Tesalonika uga nyekseni tontonan iki, kalebu , ing antarané akèh sing pracaya. Nalika ndeleng getih manungsa sing ditumpahkan déning kéwan ora manungsawi iki, padha ngeluh jero: amarga Lee wis matèni akèh wong Kristen, sing déning wong-wong jahat dipaksa munggah ing panggung lan dipaksa gelut karo dhèwèké.

Ing kutha kuwi ana sawijining priya enom jenenge Nestor, awaké gagah, pasuryané ayu, lan jambangé anyar wiwit tuwuh. Dhèwèké raket karo Martir Agung Demetrius, saka dhèwèké dhèwèké sinau iman suci. Nalika ndeleng wong Kristen dipatèni kanthi ora adil, dhèwèké kebak semangat lan mutusaké arep nglawan wong kuwat Lee. Dheweke banjur menyang marang Santo Demetrius sing lagi ana ing panjara, lan nyritakake pinten wong Kristen sing wis dipatèni Liy ing dina iku.

'Dongakna aku, he abdi Gusti,' pangandikane, 'supaya lumantar pandonga sucimu Gusti maringi pitulungan marang aku. Aku bakal lunga lan perang nglawan mungsuh iku, ngalahake dheweke, lan mbela wong-wong Kristen.'

Santa Demetrius nggawe pratandha salib ing bathok lan dhadhane, maringi berkah, lan ngandhani ramalan:

'Kowe bakal ngalahake Lee lan dadi martir kanggo Kristus.' Sawise nampa berkah, Santo Nestor langsung menyang panggonan tandhing, nyopot sandhangan njaba ing ngarepe kabeh wong lan ngumumake kanthi banter:

'Aku kepengin gulat karo Lias!'

Ndeleng kawani sing nggumunake saka pemuda iku, raja kaget lan kanthi ngeluh bab kaendahan lan enomane, ngendika marang dheweke:

[7417] Goliat – raksasa Filistin sing duwé awak gedhé banget – sing dipatèni Daud nganggo ketapel (1 Sam. 17).

'Apa kowe durung weruh pinten priya sing luwih wani lan luwih kuwat tinimbang kowe sing wis dikalahake Lee? Nanging kowe, sing cendhak awak lan isih enom, wani nglawan wong sing ora ana tandhinge ing sangisore srengenge.'

Nestor mangsuli:

Sanadyan aku cilik lan ringkih, kakuwatan Kristusku ageng lan ora bisa dikalahake; ing Panjenengané aku nyandhak pangarep-arep, lan ing asmané aku kepéngin perang karo raksasa iki.

Nalika krungu jeneng Kristus lan mangertèni yèn Nestor iku wong Kristen, sang raja dadi nesu lan mréntahaké dhèwèké supaya langsung menyang panggonan gulat, mikir yèn nasib sing padha bakal nimpuh Nestor kaya sing wis nimpuh wong-wong liya. Santa Nestor kanthi ati-ati nginjak ing panggonan gulat; nanging Liy, kanthi guyon lan ngguyu, wiwit maju nyedhaki sang santa. Nalika weruh Liy nyedhaki, Nestor nggawe pratandha salib kanggo nglindhungi awake dhewe lan muni kanthi swara banter:

'Ya Gusti Demetrius, tulung aku!'

Banjur dhèwèké nglawan mungsuhé lan miwiti bergulat. Gusti Allah, sing biyèn wis maringi kekuwatan marang Daud ing perjuangané nglawan Goliat, uga maringi kekuwatan marang abdi Panjenengané Nestor nglawan Liy sing jahat—kanggo isiné raja sing jahat, lan kanggo kabungahan para wong setya Panjenengané. Lan pancèn, sanadyan cilik awaké, Nestor mbuktèkaké, ing kawani, luwih kuwat tinimbang Liy sing gagah. Nyekel dheweke kaya manuk, banjur nglemesake raksasa iku saka panggung dhuwur menyang tombak landhep. Ambruk kaya wit oak sing kuwat, Lias ngambegan napas pungkasan kanthi isin; mula elingane sirna bareng swara gedhe, kekuwatane sing sombong sirna, lan omongan kosong Maximian bab pegulaté rampung. Kabèh wong ing Thessaloniki—utamané wong Kristen—sawisé nyekseni kamenangan sing ora disangka-sangka lan mulya iki, padha muni banter:

'Gedhé sanget Gusti Déwa Demetrius!'

Raja, isin banget, mulih menyang kamare, sedhih lan meratapi kekasihé, Lias. Dhèwèké nesu banget marang Santo Nestor lan mrentah supaya dhèwèké ditangkep. Nanging nalika sang raja mangertèni yèn Demetrius uga nduwèni kalepatan ing pati Lye—amarga dhèwèké wis nyengkuyung Nestor nindakake prestasi kuwi kanthi prédhiksi kamenangané—sang raja mréntah supaya loro-loroné dihukum pati. Santa Demetrius ditusuk tombak, lan Santa Nestor dipenggal nganggo pedhang. Saiki loro-lorone nampa saka Kristus, Pemberi Karya Pahlawan, mahkota kamenangan ing Kerajaan Swarga; muga-muga kita uga dianggep pantes nampa iki lumantar pandonga para wali sing nglakoni sangsara suci.

Kontakion, Nada 2:

Sawise nandhang sangsara kanthi becik, saiki kowe wis nampa kamulyan langgeng, amarga kowe iku prajurit gagah beranié Gusti; lumantar pandongaé Dimitrios Sang Martir: amarga bebarengan karo dhèwèké, ya Nestor sing wicaksana, aja lali ndedonga kanggo kita kabèh.

Uripé Sang Nestor sing Kinurmatan, Pangarang Kronik

Dirilisaké tanggal 27 Oktober

Saben kedadeyan, yen ora kacathet ing tulisan, bakal kelalen lan ilang saka kawruh. Mangkono, yèn Musa, sing diwulangaké déning Gusti Allah, ora ninggalaké ing bukuné cathetan bab wiwitan banget lan pambentukan donya sing kapisan, uga bab leluhur kita Adam, kabèh mau mesthi bakal katutup déning lumantaré wektu, kaya déné pepeteng, lan kasilakaké. Nanging Gusti, sing ngreksa eling marang kaajaiban-kaajaibané ing manungsa, ngangkat para pangripta kronik ing wektu sing dipilihé, supaya generasi sabanjuré, sawisé maca apa sing wis ditulis, bisa éntuk manfaat saka iku. Kanthi cara sing padha, Gusti wis paring wahyu ing tanah Rusia kita, ing Biara Kiev-Pechersk sing suci, marang panulis sing tansah kelingan, bapa kita sing kinurmatan Nestor, sing wis maringi padhang marang paningal kita kanthi nyritakake apa sing migunani kanggo kita, lan kanthi mangkono wis nyemangati kita supaya sukur marang Gusti[7418] . Panjenengané nyerat marang kita babagan wiwitan lan pambentukan awal donya Rus kita, ora mung ing sisih njaba nanging utamané ing sisih jero, rohani – yaiku

babagan dhasar lan pangembangan urip biara ing Rus', sing diadegaké, kaya ing swarga, ing Biara Gua Suci, uga babagan leluhur rohani kita, sing kinurmatan Anthony, lan para Wali Gua liyane sing ngetutake lan kaparingan inspirasi dening rohine. Salah sijine yaiku panulis sing paling pantes dipuji iki, sing nyathet uripé sing paling sampurna ora mung nganggo pena buluh ing perkamen, nanging uga liwat tumindak asketis sing padha ing atiné sing suci. Liwat pakaryan iki, dhèwèké nyerat jenengé ing buku-buku urip langgeng, supaya dhèwèké uga pantes krungu diomongaké bab dhèwèké: *'Padha bungahna amarga jenengmu wis kacathet ing swarga'* (Lukas 10:20).

Ing wektu nalika Sang Antaoni sing kinurmatan nyawisake dhiri ing meneng ing sawijining guwa, lan Sang Teodosius sing bejo lagi mbangun biara, bapa kita sing bejo iki, Nestor—sing wektu kuwi umuré namung pitulas taun—rawuh marang wong-wong mau, kepéngin miwiti urip monastik sing suci. Sanajan durung dadi biksu, dhèwèké wis nuduhaké bakat alamiah kanggo kabèh kabecikan monastik, kaya ta: ngopeni kasucian badan lan rohani, kamlaratan sukarela, andhap asor sing jero, ketaatan tanpa pitakon, puasa ketat, pandonga tanpa kendhat, waspada tanpa kendhat, lan kaelokan malaikat liyane, ing ngendi dhèwèké dadi paniru semangat urip para wali kapisan ing Gua – Antonius lan Teodosius. Saka pasangan suci iki, nalika isih enom lan ayu, dhèwèké nampa saben préntah kanthi katresnan sing padha kaya bayi nampa susu saka dhadha, lan kaya rusa kang ngelak ngombe banyu saka loro mata banyu sing mili ing antarané gunung lan ing guwa. Satemene, ing tulisan-tulisane dheweke mbukak katresnan ageng sing diduweni marang para pangadeg sing kinurmatan saka biara iki – katresnan sing kawujud *'ora mung ing tembung utawa omongan, nanging ing tumindak lan ing kabeneran'* (1 Yohanes 3:18). Ndeleng pakaryan becik sing sumunar saka loro lintang gedhé ing langit Rusia, piyambakipun kanthi tulus ngluhuraké Gusti Allah *'ing badan lan roh'* (bandingaké 1 Kor. 6:20). Sawisé para bapa kinurmatan, Anthony lan Theodosius, seda ing ngarsané Gusti, bapak kita Nestor sing pinaringan berkah uga seda marang donya, ora mung ing urusan donya – sing wis ditindakake luwih dhisik kanthi ora nyerah marang godaan – nanging uga ing penampilan donya, kanthi nampa wujud suci malaikat minangka biksu saka Bapa Stephen sing kinurmatan, abas Gua. Banjur piyambakipun dipunangkat dados diaken déning abbas ingkang sami. Saking punika, sawisé nampi kalungguhan malaékat ganda—minangka biksu lan diaken—piyambakipun saya mundhakaké kabecikan saben dinten, ngendhalèkaké kabèh hawa napsu daging lan ngetutaké kabèh kabeneran, supados piyambakipun bébas sampurna saking panguwasa daging lan dados rohani saktenané, sarta dados abdi lan pangibadah ingkang satya marang Gusti Allah. Amarga dhèwèké ngerti tenan apa sing wis diandharaké Gusti piyambak: *'Gusti iku roh, lan sapa waé sing nyembah marang Panjenengané kudu nyembah ing roh lan kabeneran'* (Yohanes 4:24). Lan pancen, Nestor nerangake kanthi cetha ing tulisan-tulisane kepiye dheweke ngalahake roh sing jahat, kang adoh saka kabeneran: dheweke ngetokake asung ketaatan paling ageng ing saindenging tulisan lan tansah ngendhegake awake dhewe, nyebut awake dhewe 'ora pantes, kasar, bodho, lan kebak akeh dosa'.

Nalika kanthi wahyu ilahi para sedulur ing sawijining pasamuwan mutusaké kanggo ngorek relik suci Sang Theodosius sing kinurmatan lan mindhahaké saka guwa menyang Gréja Gua sing suci lan digawé déning Gusti Allah, Nestor sing pinaringan berkah iku sing kapisan nyangking tugas iki. Nggali lemah kanthi iman lan pandonga sing gedhe, dhèwèké kerja keras sakwengi lan nemokaké bandha sing ora ternilai kanggo Biara Gua Suci – relik Sang Mulya Theodosius. Dhèwèké nggawa metu saka gua lan nyekseni mujijat ageng sing kelakon nalika kuwi, kaya sing dhèwèké dhéwé nyatakaké.

Lan piyambakipun urip pirang-pirang taun, nyambut gawe nyusun kronik. Kanthi éling marang jaman langgeng, piyambakipun nyenengake Sang Pangripta jaman, ingkang dhumateng Panjenenganipun piyambakipun lumebet ing jaman langgeng sawisé gesang donyané. Panjenengané kasimpen ing guwa, ing ngendi badanipun ingkang boten bosok lan kinurmatan taksih ngaso ngantos sapunika, nindakake kaajaiban lan kanthi makaten maringi paseksi bilih pangumpul urip para wali lan kronik ingkang kinurmatan punika sampun ngamanake papan ingkang boten bosok ing swarga lan dipun anggep pantes nampi makutha ingkang boten bosok ing Karajanipun Gusti Allah. Melu panjaluké panulis sing kinurmatan iki, mugi kita uga dianggep pantes kacathet ing buku-buku uripé Anak Domba Allah, sing tauné ora bakal sirna. Kanggo Panjenengané, bebarengan karo Gusti Allah Rama lan Roh sing maringi urip, kabèh kamulyan, pakurmatan, lan ibadah pantes diparingaké saka kita, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Peringatan para Martir Suci Capetolina lan Erotiida

Dipepering ing tanggal 27 Oktober

Para wali iki urip nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian lan panguwasa ingCappadocia,[7418] Zelikintius. Santa Capetolina, sing asalé saka kulawarga sugih lan mulya[7419] , maringi kabèh kagungané marang wong mlarat lan mbebasaké para budhaké. Minangka wong Kristen, dhèwèké ditangkep lan dipenjara; sabanjuré, amarga nolak nyembah arca-arca, dhèwèké dipenggal nganggo pedhang. Peladené, Erotiida, disiksa kanthi cambuk amarga wis mbuwang watu marang gubernur nalika mbela tuwané. Sawisé lolos saka panyiksaan tanpa tatu, dhèwèké uga dipenggal nganggo pedhang.

10 November

28 Oktober (Gaya Lawas)

Martiiré Santa Paraskeva, Martiir Agung

Dipeperingati tanggal 28 Oktober

Ing wektu Kaisar Diocletian sing ora pracaya marang Gusti Allah miwiti panganiayaan marang umat Kristen, ana ing kutha Iconium sawijining cah wadon bangsawan lan ayu sing jenenge Paraskeva. Wong tuwané, sing padha wong Kristen, sawisé ngopeni lan mulang putriné supaya tetep ajeg ing iman suci lan dhawuhé Gusti, seda. Padha ninggalaké putriné sing pinunjul mau dadi ahli waris saka tanah ageng.

Nalika wis diwasa, gadis Paraskeva wiwit niru iman lan tumindak wong tuwané. Dhèwèké miwiti mbuwang bandhané ora kanggo ngias kaéndahan lan kaenakaning yuswa, uga ora kanggo urip mewah, nanging kanggo ngagemi wong sing ora nduwé sandhangan, maringi mangan marang wong sing luwe, lan maringi pangayoman marang para lelungan. Paraskeva ora nggatekake para sing nembung sing kepengin urip bareng karo dheweke: dheweke ora suwe banjur dadi panganten Sang Juru Lare Abadi, Putra Tunggaling Gusti Allah, kang kanggo Panjenengané dheweke urip ing kasucian lan kabeneran. Dheweke ngakoni Asma Sang Suci ing ngarepe wong-wong tanpa kendhat, saben dina, saéngga nuntun wong-wong mau marang pangertosan kabeneran.

Sawetara wong banjur pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, dene wong-wong sing ora pracaya padha ngina sang wali. Nanging Paraskeva kanthi wani nginjili Sabda Gusti ing ngarepe wong-wong mau lan mbukak kasia-siaané arca-arca sing tanpa nyawa. Amarga ora gelem ngrungokake celaan kuwi, warga sing ora precaya nyekel dheweke, nggebuki, banjur nahan ing penjara.

Ing wektu kuwi, ana sawijining komandan militer teka ing Ikonium, dikirim menyang wilayah kuwi déning Kaisar Diocletian kanthi tujuan ngancuraké kabèh wong Kristen ing kana. Para warga padha nyedhak marang dhèwèké lan kandha:

"Komandan ingkang kinurmatan, ana sawijining gadis ing kutha menika ingkang pracaya marang Kristus ingkang disalib lan nyebaraken babagan Panjenenganipun; piyambakipun nindakake ilmu sihir lan sampun nyasarake kathah tiyang supados boten nyembah dewa-dewa kita lumantar ilmu sihiripun. Piyambakipun tanpa kendhat ngucapake caci maki marang arca-arca dewa kita lan marang sang raja piyambak." Wus krungu prentah raja yèn sapa waé sing ora nyembah déwa bakal dipatèni, kita wis nyekel prawan iki lan nyimpen dhèwèké ing panjara.

Sawisé krungu kuwi, komandan mréntahaké supaya gadis suci mau digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili; nalika sang martir suci digawa menyang panggonan paukuman, Roh Suci mudhun marang dhèwèké, lan pasuryané sumunar, nganti kabèh sing ndelok padha gumun lan kandha:

[7418] Kappadokia iku pérangan wétan Asia Cilik.

[7419] Nalika ditakoni babagan keturunane, Santa Capetolina ngaku yèn dhèwèké saka kulawarga sing padha karo Firmilian, Uskup Agung Kapadokia (sing urip ing pertengahan abad kaping telu). Miturut cathetan liya, dhèwèké nganggep dhèwèké mung putri rohanié. Pangasoan sing berkahé kadhaptar ing taun 304.

'Delengen! Dheweke ora krasa abot dening sedhih; pasuryané malah sumunar.'

Nalika dhèwèké ngadeg ing ngarepé para hakim, komandan ndelok dhèwèké lan, kagum marang kaéndahan lan kaluhuran raié, kandha marang sing ana ing kono:

'Kowe wis ngfitnah dara sing paling ayu iki tanpa guna: amarga ora mungkin ngrusak kaendahan kaya srengéngé kaya ngéné.'

Lan dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Duh gadis, kandhaa jenengmu!'

Santa Paraskeva mangsuli:

Aku wong Kristen, abdi Kristus.'

Komandan kandha:

'Deleng pasuryanmu sing ayu nggawe aku lembut, nanging tembung sing metu saka lambemu ngganggu atiku nganti jero: aku ora kepengin krungu omongan kaya ngono!'

Wong suci mangsuli:

'Saben panguwasa sing mberlakukan kaadilan bakal bungah nalika krungu kabeneran, nanging kowe, sawise krungu kabeneran sing tak kandhakake, malah nesu.'

Sang penyiksa banjur kandha:

Aku nesu amarga aku durung nampa jawaban saka kowe; amarga aku takon jenengmu, lan kowe ora ngandhani aku.'

Wong suci mangsuli:

'Kaping pisan lan paling utama, aku kuduné nyatakaké jenengku ing gesang langgeng, lan sawisé kuwi barulah mbukak jenengku ing gesang donya iki. Mula saka iku, aku wis nyatakaké jenengku ing gesang langgeng—yèn aku iki wong Kristen, abdi Kristus—dene ing gesang donya iki aku dijenengi Paraskeva déning wong tuwaku, amarga aku lair ing dina Paraskeva (Paraskeva tegesé "Jumat" ing basa Yunani).'

'Wong tuwaku,' nerusake sang wali, 'tansah ngajeni dina kaping enem—yaiku dina sangsara panyelamatan lan maringi uripé Gusti kita Yesus Kristus—kanthi puasa, pandonga, lan sedekah. Padha nindakake iki minangka pakurmatan marang Kristus, pracaya manawa amarga katresnan marang umat manungsa, ing dina iku Panjenengané ngucuraké getih lan nyawisaké nyawané kanggo kita ing salib. Lan Gusti maringi woh saka nikah sing luhur—aku, abdi-Nya sing ora pantes—ing dina sing padha padha ngurmati kanthi luhur, ngéling-eling Sanggaing Sang Kristus. Padha remen maringi aku jeneng sing dadi jeneng dina iki, mula wiwit dina Paraskeva aku uga dijenengi Paraskeva – aku sing melu nandhang sangsara Kristus.

Komandan kandha:

'Mandheg ngomong omong kosong iki lan sembahna dewa-dewa kita; banjur aku bakal ngawini kowe, lan kowe bakal nduwèni bandha akèh, lan akèh wong ing donya bakal ngajèni kowe.'

Kanggo iki, Santa Paraskeva mangsuli:

Aku duwé Pramangantèn ing swarga, yaiku Yesus Kristus, lan aku ora butuh priya liya.'

Banjur panglima kandha:

'Aku bakal ngreksa kaendahanmu lan welas asih marang kawangenanmu.'

"Aja ngapura kaendahan sing fana," pangandikane sang wali, "awit dina iki mekar, nanging sesuk layu; luwih becik ngapura awakmu dhéwé, awit panyiksa langgeng wis ngenteni kowe."

Sawisé kuwi, komandan mau nesu banget lan mréntah supaya sandhangané disobek-sobek lan dhèwèké dipukul nganggo cambuk kasar. Nalika sang wali disiksa cambuk, dhèwèké ora ngucapaké swara siji waé, nanging meneng baé, kanthi lambe lan ing atiné , dhèwèké njerit marang Kristus, nyuwun pitulungan ing sangsara. Nanging komandan kuwi isih ngreksa kaéndahané (amarga dhèwèké kagum lan kesengsem marang kaéndahané), dhèwèké mrentahaké supaya cambukan mandheg lan wiwit ngomong alus marang dhèwèké:

'Duh gadis! Sayangana yuswamu; aja ngrusak yuswamu sing paling éndah! Tawisna kurban marang para déwa, lan kowé bakal urip lan bakal diparingi pakurmatan sing luwih agung saka kita.'

Dheweke ora mangsuli. Banjur komandan, amarga nesu, kandha:

'Apa marang aku, keturunan Kristen jahat, kowe ora gelem mangsuli?' Minangka wangsulan, sang wali ngidak ing pasuryané. Banjur sang penyiksa, kanthi nesu gedhé, mrentah supaya dhèwèké digantung ing wit lan iga-igané disobek tanpa welas asih nganggo cakar wesi, déné lukané digosok nganggo sandhangan saka rambut

kasar; dagingé nganti sobek tekan balung. Gubernur, mikir yèn martir mau bakal cepet mati amarga ambegané meh mandheg, mudhunaké saka wit lan nglebokaké ing penjara. Nalika dhèwèké ngglelgès meh ora urip lan wis bisu amarga tatu sing kejem, sawijining Malaikat muncul marang dhèwèké ing tengah wengi; pundhak lan dhadhane diiket nganggo sabuk emas sing nyabrang, lan ing tangane nyekel piranti-piranti Kasangsarané Kristus: salib, mahkota duri, tombak, tongkat, lan ludah-ludahan. Malaikat mau kandha marang dhèwèké:

'Hai dara, sing melu ing Sangsaite Kristus, tangi! Aku dikirim kanggo sowan marang kowe; lan minangka panglipur ing sangsaramu, aku nggawa piranti Sangsaite Gusti kita.' Delengen piranti mulya iki: salib lan mahkota duri saka Penganten sing langgeng; delengen tombak sing nembus iga panyawiji urip, delengen kayu salib sing nulis pangapura dosa sak donya, lan delengen spons sing ngusap dosa Adam. Mula, tangi! Kristus Gusti marasaké kowe!

Lan wasubaya, sang martir tangi kados saking tilem, lan Malaikat ingkang sampun rawuh nyedhak lan, kanthi lambéné, ngusap sedaya tatu sang martir suci; lan badanipun sakabèhé dados kiyat lan waras, déné kaéndahan rai panjenenganipun malah langkung sumunar. Panjenenganipun kanthi ajiné nyium piranti-piranti Kasangsaran Kristus lan muji Gusti Allah. Sasampunipun, makhluk swarga punika dados ghaib.

Ing wayah esuk, para pangreksa panjara teka lan nemokake Paraskeva waras lan lagi ndedonga; ora ana siji tatu ing awaké. Kanthi wedi, para pangreksa panjara nglaporake kahanan iki marang komandan. Komandan banjur mréntah supaya dheweke digawa ngadhepi dheweke lan nalika weruh yèn dheweke waras, komandan kaget amarga ora nyana yèn dheweke bisa slamet saka tatu sing nggegirisi kaya ngono. Kanthi gumun manèh marang kaéndahané sing luar biasa, komandan kandha marang dheweke:

'Paraskeva, kowe weruh carane dewa-dewa kita wis ngreksa kaendahanmu lan nylametake kowe, maringi urip.'

Kanggo iki, sang wali mangsuli:

'Wah, komandan, tunjukna marang aku sapa waé sing wis maringi urip marang aku!' Komandan banjur ngutus dhèwèké menyang candhi déwané supaya dhèwèké bisa ndelok arca-arca kuwi. Para imam penyembah berhala lan akèh wong padha mèlu; kabèh padha mikir yèn Paraskeva péngin nyembah déwané. Nalika padha mlebu ing candhi sing kebak arca-arca, Paraskeva ndedonga meneng marang Gusti Allah sejati sing mapan ing dhuwur, banjur nyekel sikilé arca Apollo, dhèwèké kandha:

Aku kandha marang kowe, sing tanpa nyawa, lan marang kabèh arca sing mati sing ngadeg bareng kowe: mangkéné dhawuhé Gusti Yesus Kristus – padha ambruk kabèh ing lemah lan dadi bledug.

Lan wong padha weruh, nalika sang wali ngucap, kabèh arca tiba lan remuk dadi bledug. Banjur kabèh padha mlayu saka candhi pagan lan wiwit padha njerit:

– Agung Gusti Allah Kristen!

Para imam jahat, nalika weruh karusakan lan kebinasaan arca-arcaé, padha menyang panglima lan kanthi nangis kandha marang dhèwèké:

'Komandan! Kita wis ngandhani sampeyan: "Patèni dukun sihir iki, amarga dhèwèké nuntun kutha kita menyang kesasar," nanging sampeyan ora ngrungokaké kita, lan saiki, liwat sihiré, dhèwèké wis ngrusak kabèh déwa kita.'

Kanthi nesu gedhe, komandan wiwit takon marang Santa Paraskeva kanthi nesu:

'Kanthi sihir apa kowe nindakake iki?'

Wong suci mau mangsuli:

Kanthi asmané Gusti Yesus Kristus ing lambéku, aku mlebu ing candhi déwanmu lan ndedonga kaya ngéné marang Gustiku: "Témbongan marang aku, Juruslametku—Sampéyan sing wis maringi urip marang aku." Lan wusana, Gustiku lan Allahku piyambak rawuh marang aku, nalika déwa-déwamu, sanalika ndeleng Panjenengané, padha gemeter amarga wedi lan ambruk ing lemah, banjur remuk, kang nuduhaké yèn yèn padha ora bisa nulungi awaké dhéwé, kepiyé bisa nulungi wong liya!

Banjur komandan mrentahake supaya Paraskeva digantung maneh ing wit lan iga-igane dibakar nganggo lilin. Nalika digantung lan kobong dening geni, sang wali nglegakake napas marang Gusti lan kandha:

'Duh Pangeran lan Gustiku, Pangripta lan Pangreksa kabèh tumitah! Panjenengan maringi adhem marang tungku geni kang kobong kanggo telung mudha; Panjenengan nylametaké martir kapisan, Thecla, saka geni; nylametaké uga aku, sanadyan aku ora pantes, saka tangan para penyiksa iki.'

Lan dumadakan ana Malaikat sing muncul, nyentuh lilin-lilin mau, lan geni kang ngedab-edabi kobong, mbasmi akèh wong-wong sing ora ajiné. Lan wong-wong padha muni:

'Gedhé Gusti Kristiani!'

Lan akèh wong padha pracaya marang Kristus ing wektu kuwi; nanging komandan, nalika weruh kahanan rame ing antarané wong-wong mau, wedi yèn wong-wong mau bakal mbrontak marang dhèwèké, banjur kanthi cepet dhèwèké mréntah supaya sang wali dipenggal sirahé nganggo pedhang. Nalika sirahé arep dipenggal, ana sawatara wong krungu swara saka swarga kandha:

'Mangga padha bungah, kowe wong-wong sing bener, amarga martir Paraskeva lagi diparingi makuta!'

Para wong Kristen kanthi ngajeni ngubur badan sang wali ing omahé. – Mangkono, sawisé ngrampungaké martiré, dara sing paling ayu iku lunga menyang Pangantené, nggawa getih tinimbang lenga: saiki dhèwèké wis njupuk panggonané bebarengan karo para dara wicaksana ing kratoné Kristus.

Esuké, komandan militer sing ora adil mangkat moro, nanging jarané dumadakan dadi galak lan nimpuk dhèwèké menyang jurang: nalika tiba, komandan kuwi remuk lan kanthi sengsara ngucapaké napas pungkasan sing terkutuk.

Nanging nyawa suci lan murni saka Pangguré Agung Paraskeva munggah marang Gusti, lan saka relik suci kang kinurmatan, akèh wong lara sing mari, minangka kamulyan kanggo Gusti kita Yesus Kristus, kang bebarengan karo Rama lan Roh Suci, pinaringan pakurmatan lan sembah salami-laminé, amèn.

Troparion, Nada 4:

Wah, Para Martir Kristus sing paling wicaksana lan pinunjul, Paraskeva, sawise nampa kekuwatan priya lan mbuwang kelemahan wanita, kowe ngalahake setan lan nggawe penyiksa kowe isin, karo muni lan kandha: 'Ayo, iris awakku nganggo pedhang lan kobongna nganggo geni, amarga aku, kanthi kabungahan, lunga menyang Kristus, Calon Garwaku.' Lumantar pandongane, ya Kristus Gusti kita, nylametna atiku.

Kontakion, Nada 3:

Sawise kowe nyawisake martir sing paling suci lan tanpa cela minangka mas kawin sing paling mulya marang Kristus, Penganten sing langgeng, kowe nggembirakake pasukan malaikat lan ngalahake tipuan setan: mulane kita ngajeni kowe kanthi iman, ya Sang Martir Paraskevi sing sabar.

Peringatan Santo Siryakius, Hieromartir Suci lan Patriark Yerusalem

Dipepering ing tanggal 28 Oktober

Santa Sirikios, sing pracaya marang Kristus lan dibaptis sawisé ditemokaké Salib Suci sing maringi urip, dadi Uskup Yerusalem. Panjenengané urip nganti jaman pamrentahan Julianus si Apostata. Sing pungkasan, nalika lagi kampanye nglawan wong Persia, teka ing Yerusalem lan ing kono ngundang Santo Kiryako supaya diadili, lan meksa dhèwèké nyembah arca-arca; nanging sang wali kanthi teges nolak. Banjur kaisar mrentah supaya tangan tengené dipotong:

'Kowe wis nulis akèh layang nganggo tangan iki,' ujare, 'lan nuntun akèh wong adoh saka sembah marang dewa-dewa.'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya timah lebur dituangaké menyang cangkemé sang wali lan supaya dhèwèké diparingi amben tambang abang panas. Ibu sang wali, Anna, sing rawuh ing panggonan pangurbaan putrané, ditangkep, digantung nganggo rambute lan digores nganggo wesi p . Sawisé pangurbaané, Santo Cyriacus uga séda, sawisé dibuwang menyang kuali sing nggodhok lan ditusuk nganggo tombak[7420] .

[7420] St Cyriacus, sing sadurunge dibaptis dikenal minangka Yudas, nunjukaké marang St Queen Helena. St Queen Helena, sing kepéngin nemokaké Salib Suci sing maringi urip, ngundang wong-wong Yahudi lan nyuwun banget supaya padha nuduhaké panggonan ing ngendi padha nyumputaké Salib Suci. Mung sawisé diancam, padha nunjukaké wong Yahudi tuwa sing jenengé Yudas, sing bisa nuduhaké

Perangan para Martir Suci Terentius lan Neonilla

Disingelaké tanggal 28 Oktober

Sing Begja Terentius, sawijining wong Kristen sing taat, kanthi sah nikah karo sesama pracaya Neonilla, lan saka perkawinan iki padha nduwé pitung anak: Sarvil, Phot, Theodulus, Hierax, Nit, Vil, lan Euniquia, sing padha dibesarké kanthi taqwa. Nalika bocah-bocah mau, bebarengan karo wong tuwané, dicekel déning wong-wong sing ora pracaya lan digawa menyang pangadilan sing ora sah, padha ngakoni Kristus kanthi teges lan ngina arca-arca. Amarga iku, padha digantung lan disiksa kanthi digores-gores, tatu-tatuné disiram cuka kenceng lan dibakar nganggo geni. Nanging para wali padha ndedonga kanthi khusyuk lan saling nglipur. Gusti Allah ora nglirwakake pandonga-pandonga mau lan ngutus malaikat-malaikat suci, sing mbebasake wong-wong mau saka belenggu lan marasake tatu-tatune. Nalika wong-wong jahat weruh para wali dumadakan dibebasake saka belenggu lan waras saka tatu-tatune, padha kebak rasa wedi. Sawisé kuwi, para wali dibuwang marang kéwan galak supaya dipangan, nanging ora nandhang cilaka, amarga kéwan-kéwan mau miturut dhawuhé Gusti dadi alus kaya wedhus. Banjur padha dibuwang menyang kuali aspal sing nggodhok, nanging langsung geni mati lan kuali dadi adhem, lan aspal mau dadi kaya banyu adhem. Nalika weruh yèn siksaan kuwi ora nglarani para wali, para penyiksa sing jahat banjur motong sirahé nganggo pedhang[7421] .

Kontakion, Nada 4:

Dina iki kita ngrayakake pangeling-eling sing kinurmatan saka martir, sing nyenengake ati, sing paling wicaksana Terentius lan kanca-kancane. Ayo padha nyedhaki marang dheweke kanthi katresnan, supaya kita nampa panyembuhan: amarga wis nampa sih saka Roh Suci, dheweke marasake lara lan penyakit ing jiwa kita.

11 November

29 Oktober (Gaya Lawas)

Perayaan Santa Anastasia, Pangguré Agung saka Roma

Peringatan tanggal 29 Oktober

Ing jaman Kaisar Decius lan kanca pamrentahé Valerian, ing sangisoré pimpinan Jenderal Probus, ora adoh saka kutha Roma, ing panggonan sing sepi lan ora akèh wong ngerti, ana biara cilik. Ana sawetara askétis sing saleh manggon ing kana, ing antarané ana abbes Sophia, sing wis tuwa lan sampurna ing kabecikan. Perawan sing berkah Anastasia, wong asli Roma sing dadi yatim nalika umur telu taun, uga manggon ing biara kuwi. Sophia ngopeni dheweke ing biara lan mulang kabeh kabecikan, nganti ing puasa, tapa brata, lan kabeh jinis pakaryan, dheweke ngluwihi kabeh wong liya. Nalika umure wis rong puluh taun, Anastasia dadi ayu banget, nganti sawetara warga Romawi bangsawan, sawise krungu bab kaendahane, kepengin banget njupuk dheweke dadi garwane. Nanging dara suci iku, nganggep kabèh iku ora ana apa-apane, banjur dadi pangantené Kristus lan, njaga kasuciané kanggo Panjenengané, nglampahi dina lan wengi ing pandonga. Setan wis bola-bali nyoba nuntun pangantené Kristus adoh saka urip malaikaté lan nggodha dhèwèké mlebu urip donya, nyoba mbingungaké dhèwèké nganggo pikiran sing ora takwa, godaan saka lambé sing licik, lan akal muslihaté sing manéka warna.

---

panggonan Salib Suci; nanging Yudas uga nolak nepaki pangarepan sang maharani, mula dhèwèké dibuwang menyang sumur. Sawisé ana ing kono sawatara wektu, dhèwèké janji bakal ngomong. Banjur, miturut pandhuan Judas, padha mangkat menyang panggonan sing wis dirancang déning Kaisar Romawi Hadrian kanggo mbangun candhi kanggo dewi Venus; ing kéné Salib Suci ditemokaké (kanggo rincian luwih lengkap, delengen 14 September

[7421] Para wali mati syahid nalika pamaréntahan Decius (249–251).

Nanging dhèwèké ora kasil babar pisan ing perang nglawan dhèwèké, amarga kakuatané Kristus wis manggon ing sajroning pribadiné sing ringkih, nginjak sirah ula sing terkutuk ing sangisoring sikilé dara. Amarga ora bisa menang nglawan Pangantené Kristus sing ora bisa dikalahaké kanthi cara iki, setan banjur munggah nglawan dhèwèké kanthi terang-terangan, nglumpukaké para penyiksa sing kejem. Ing wektu kuwi ana panganiayaan abot marang wong Kristen, lan setan nggugah sawatara wong sing ora pracaya, sing mungsuh wong Kristen, supaya ngfitnah Anastasia ing ngarepé komandan militer Provus. Nalika rawuh ing ngarsané wong jahat iku, wong-wong kafir banjur nyritakaké yèn ana ing panggonan sepi ing antarané wong mlarat lan para wanita sing ora nduwé bojo manggon sawijining cah wadon sing aranè Anastasia, sing kaéndahané ora ana tandhingané ing saindenging Roma.

"Dara iki," ujare wong-wong mau, "ora mung nolak nikah, nanging uga ngremehake cara urip kita, ngolok-oloki dewa-dewa kita lan pracaya marang Sing Disalib."

Sawisé krungu bab kaéndahan Anastasia, komandan langsung ngutus para abdi dalemé kanggo njupuk dhèwèké. Nalika padha teka, para abdi dalemé ora bisa mbukak gapura biara suwé, mula padha kapaksa njupuk kapak lan ngrusak lawang. Para biarawati, nalika weruh kahanan kuwi, padha wedi banget, banjur mbukak lawang liyane ing sisih sabaliké lan mlayu saka biara. Nanging Ibu Biarawati Sophia ora gelem ngeculake Anastasia lunga, kandha:

Anakku, Anastasia! Aja wedi, awit wis teka wektu tumindak gagah sing bakal diparingi mahkota dening Calon Garwamu, Yesus Kristus. Aku ora kepéngin kowe mlayu saka biara; aku uga ora kepéngin nyegah kowe, permataku—sing tak tampani nalika umur telu taun, tak besarké, lan tak jaga nganti saiki kaya manik ing mataku—kanggo nampa mahkota martir.

Nalika para prajurit nyerbu mlebu biara, Sophia metu nyambut, kandha:

'Sapa sing kok goleki, lan apa sing kok karepake?'

Padha mangsuli:

Wadon tuwa! Srahna dara Anastasia sing kok simpen, amarga komandan Prov nuntut dheweke.

"Inggih, kula badhé kanthi seneng manah maringi dhèwèké dhumateng panjenengan," wangsul Sophia, "nanging kula nyuwun dhumateng panjenengan, para priya, supados ngentosi sawatara jam ngantos kula nglebetaké busana supados dhèwèké saged nyenengaké paningalipun tuan panjenengan."

Para abdi dalem, sing nyangka yèn Sophia arep ngias dhèwèké nganggo sandhangan lan perhiasan donya sing biasa, sarujuk ngentèni. Nanging ibu rohani dhèwèké, Sophia, sing kepéngin ngias putriné nganggo kaéndahan jiwa, supaya dhèwèké bisa nyenengaké Panantèn Langité, njupuk dhèwèké lan nuntun dhèwèké mlebu gréja. Sawisé nempataké dhèwèké ing ngarepé altar, Sophia wiwit ngomong marang dhèwèké, nangis:

[7422]Anakku, Anastasia, saiki wayahe wis teka kanggo nuduhake marang kowe, lumantar tumindakmu dhéwé, apa tegese tresna marang Gusti kanthi sakabehing atimu. Ing wektu iki, kowe kudu tetep setya marang Calon Garwamu sing kowe tresnani—Kristus—nganti getih, lan mbuktekake yèn kowe pancèn panganten sejati Panjenengané. Anakku sing tak tresnani! Aku nyuwun marang kowe: aja nganti kowe kagoda dening basa sing landhep kaya cukur; aja kesasar dening kamulyan lan peparing donya sing sia-sia iki; lan aja wedi marang sangsara sakedhap sing bakal maringi kowe gesang langgeng. Delengen, kratoné Pananténé wis kabuka ing ngarepmu; delengen, amben pangaso langgeng wis disiapaké kanggo kowe; delengen, mahkota sing dirajut kanggo kowe; delengen, Pananténé wis nelpon kowe menyang mantenan: mula padha menyang Panjenengané kanthi kabungahan, padha nganggo getih, kaya-kaya nganggo busana manten. Aku nyuwun marang kowe, anakku, rungokna tembungku lan elinga kasangsaran lan prihatinku kanggo kowe, kepiye aku ngopeni kowe wiwit cilik, lan nindakake kabeh upaya supaya kowe bisa dadi panganten sing suci marang Sang Raja Kamulyan. Iki sing tak urusi, iki sing tak dongaake, lan iki sing tak ajarke marang kowe awan bengi—yaiku supaya kowe bisa manunggal karo Gusti salawase kanthi sakabehe atimu lan nyawamu. Mula saka iku, anakku, aja nganti kowe ndadekake aku—ibumu—isih kuciwo ing ngarepe Gusti saiki, lan aja nganti kowe ngirim aku menyang kuburan ing yuswa tuwa sadurunge wayahe. Yen aku krungu apa-apa bab kowe sing bertentangan karo katresnané Kristus, aku bakal mati dumadakan. Nanging yen aku krungu kowe tetep teguh ing katresnanmu marang Kristus lan ora sungkan nyawamu kanggo Panjenengané, mula aku bakal dadi ibu sing bungah amarga putriné sing wis dadi

[7422] Ungkapan iki dijupuk saka Mazmur 112:9.

pangantené Sang Raja Kamulyan. *'Panjenengan ngluhurake tandhuk kula kados tandhuk unicorn, lan kula dipolesi lenga anyar'* (Mazmur 91:11). Mula, anakku, aja ngirit kaendahan awakmu, lan aja nyetel atimu marang gesang sing fana iki. Lan nalika padha nyoba ngapusi kowe nganggo tembung-tembung licik, kowe *'aja nganti atimu kesasar dening tembung-tembung licik'* (Mazmur 140:4); lan nalika padha miwiti medeni kowe nganggo siksaan, kandhaa: *'Aku ora bakal wedi marang medeni-mu, lan ora bakal kaget, amarga Gustiku ana ing sisihku'* (delengen Yesaya 8:12); lan nalika padha miwiti nggebugi kowe tanpa welas asih, 'aja *wedi marang wong sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa'* (Mat. 10:28). Yen padha nyiksa lan nggebugi dagingmu, bungahlah ing sangsaramu, amarga ing dagingmu kowe nglengkapi apa sing kurang saka sangsara Kristus (Kol. 1:24). Yen padha motong-motong awakmu, elinga yèn malah rambutmu wis diitung siji-siji déning Gusti (Mat. 10:30), sing bakal njaga kabèh balungmu, lan ora ana siji waé sing bakal sirna (Mazmur 33:21). Yen padha nyoba motong sirahmu, pandangana marang Sirahé kabèh Gréja—Kristus, sing dadi kamulyanmu lan sing ngangkat sirahmu (Mazmur 3:4). Aja wedi, anakku, marang sangsara sing kejem. Panantimu bakal muncul kanthi ora katon ing ngarepmu, nglegakaké sangsaramu lan nylametaké kowe saka panyiksa sing abot. Lan nalika kowe ngeluh, Panjenengané bakal maringi panglipur; nalika kowe kesel, Panjenengané bakal nguwatké kowe; nalika kowe tiba amarga tatu, Panjenengané bakal ngangkat kowe; nalika kowe kebak sedhih amarga lara sing abot, Panjenengané bakal nglegakaké atimu, nyegeraké rohmu, lan ora bakal ninggalaké kowe nganti, Panjenengané wis nylametaké kowe saka tangan para penyiksa, nuntun kowe mlebu kraton swarga, lan sawisé nglumpukaké kabèh pasukan malaikat lan paduan swara para wali, paring kabungahan lan makutha kowe, minangka pangantené, makutha kang langgeng, lan kowe bakal mrentah bebarengan karo Panjenengané ing kamulyan langgeng.

Anastasia mangsuli:

'Atiku wis siyap nandhang sangsara kanggo Kristus; nyawaku wis siyap mati kanggo Yesus, sing paling manis kanggo aku, amarga kabèh pangarep-arep lan kerinduané wis ngarah marang kamampuan, minangka pratandha katresnanku marang Gusti sing tak tresnani, nyawaku tak pasrahaké kanggo Panjenengané. Saiki, amarga wektu kanggo kersaning atiku wis teka, aku bakal kanthi suka cita ngadeg ing ngarep panganiaya lan ngakoni asmaning Gusti Allah ingkang Maha Suci. Kowe, ibu lan sang ayu, aja wedi kanggo aku; aja ragu amarga enomku: aku pracaya marang Gustiku Yesus Kristus, lan Panjenengané bakal maringi kekuwatan marang aku, abdi Panjenengané. Ibu sing tak tresnani, ndedonga uga marang Panjenengané supaya Panjenengané ora ninggalaké aku utawa mbalik pasuryan saka aku nganti aku rampung nglakoni martir demi asmané Panjenengané lan nggawe mungsuh sing mungsuh kita isin.

Pembicaraané lumaku luwih saka rong jam, nganti para abdi dalem sing dikirim déning panglima, amarga wis ora sabar ngentèni, banjur mangkat dhéwé menyang gréja kanggo nggoleki. Ing kono padha nemoni para wanita suci, sing ora padha ngurusi hiasan jasmani, nanging padha rembugan kanthi raos sing jero, padha nglipur lan nguwatké siji lan sijiné ing Gusti. Amarga nesu, padha nyekel Anastasia kaya srigala nyekel wedhus, masang rantai wesi ing gulu lan nyeret menyang kutha, ing kana padha nggawa dheweke ing ngarepe komandan. Nalika ngadeg ing ngarepe, dheweke ngalihake pandangane rohani marang Calon Bojone, Kristus. Kabeh sing weruh Anastasia padha gumun marang kaendahane, pandangane sing andhap asor, lan pasuryane sing alus. Komandan mau banjur ngendika marang dheweke:

'Sapa keturunanmu, apa imanmu, lan sapa jenengmu?'

Nundhuk pandangane, sang wali mangsuli kanthi swara alus:

Aku putri saka warga Roma; aku dibesarké ing iman Kristen, lan jenengku Anastasia.'

Komandan kuwi kandha:

'Iku jeneng sing ora lumrah ing kalangan wong Romawi; aku ora ngerti apa tegese Anastasia.'

– Anastasia, ' wangsul sang wali, ' tegesé 'kabangkitan', awit Gusti wis mbalèkaké aku supaya bisa nglawan kowé nganti aku ngalahaké bapakmu – Setan.

Komandan nerusake:

'Duh cah wadon, wangsulana aku kanthi alus, aja nganti marahi nesuku: amarga aku ngreksa enommu lan ora kepengin ngrusak kaendahanmu; mula rungokna aku kaya marang bapak sing kepengin maringi pitutur sing becik. Kenapa kowe kesasar dening ajaran Kristiani sing mbebayani lan mbuwang-mbuwang taunmu tanpa guna, nyegah awakmu saka urip sing becik lan kesenengan sing wis diparingake para dewa marang manungsa kanggo dinikmati? Apa panglipur ana ing nyingkiri paseduluran karo wong liya lan nglampahi uripmu ing kesepian? Apa

gunane kowe kanthi sukarela nyerahake awakmu marang sangsara lan pati kanggo Sang Sing Disalib? Apa ora luwih becik nyembah dewa-dewa kita sing langgeng, nduwé bojo sing jujur lan mulya, seneng-seneng ing kesenengan, bungah karo anak-anak, urip bebarengan karo wong-wong becik kanthi kamulyan lan pakurmatan, nduwé bandha ageng, emas lan perak, lan aja mbuwang-mbuwang urip sing diparingi déning déwa kanggo urip makmur mau ing kamlaratan lan kasangsaran total? Mula saka iku, aku paring pitutur marang kowe: maju lan sembah marang para dewa, lan kowe bakal langsung nduwé bojo keturunan bangsawan, pinunjul, mulya, sugih, cedhak karo tahta kraton , lan nduwé kakuwatan gedhé. Bareng karo dhèwèké, kowe uga bakal ngrasakaké pakurmatan gedhé lan, sajroning uripmu, kowe bakal ngrasakaké kabegjan sakabèhé.

Santa Anastasia, ngangkat pandangane sing menunduk lan ndeleng komandan, mangsuli tembung-tembung mau:

'Garwaku, bandaku, garwaku, bandaku, xml-ph-0000@deepl.internal uripku lan kabungahaning atiku – yaiku Gustiku Yesus Kristus, sing ora bakal kowe adohake aku nganggo tembung-tembungmu sing nggodha, uga ora bakal kowe ngapusi aku kaya ula ngapusi Hawa, uga ora bakal kowe nglegakake paité paukumanmu, uga ora bakal kowe, amarga wedi marang sangsara, misahake aku saka Gustiku, kang kanggo Panjenengané, yèn bisa, Aku siap nahan sangsara kaping atus.

Komandan mréntahaké wong-wong sing ana ing sacedhaké supaya nyerang pasuryané, kandha: 'Apa mangkéné caramu mangsuli marang Gusti?' Banjur, kanthi kepéngin ngremehké dhèwèké, dhèwèké mréntahaké supaya sandhangané disobek lan dhèwèké dituduhaké telanjang ing ngarep kabèh wong, lan takon:

'Apa kowe seneng, dara, ngadeg telanjang ing ngarepé kabèh wong?'

"Kowe wong edan, ora isin lan kebak rereged macem-macem," wangsul sang wali. "Iki dudu isinku, nanging isimu, amarga Gustiku ngerti manawa srengéngé durung nate ndeleng awakku telanjang, nanging kowe wis mbukak awakku telanjang ing ngarepé akèh wong; ngertia manawa kowe luwih isin awakmu dhéwé tinimbang isin sing tak rasakaké." Amarga isin iki, Calon Garwaku bakal ngagem aku nganggo busana kamulyan, dene kowe bakal salawas-lawase katutup isinmu dhewe; lan saben wong sing wicaksana saiki bakal kandha: 'Yen komandan kuwi ora tanpa isin lan kebak napsu kotor, mesthine dheweke ora bakal mbukak awak prawan supaya kabeh wong bisa ndeleng.'

Lan, nalika ngadhep marang wong-wong sing wis nyopot sandhangane, dhèwèké kandha:

'Yen kowe wis mbukak awakku, yen kowe wis nyiapake piranti panyiksa sing maneka warna, kenapa kowe isih nundha? Pogoh, cemplakna, sobekna aku; tutupi awakku sing telanjang nganggo tatu, tutupi isinku sing kabuka nganggo getih; delengen, kowe weruh aku wis siap disiksa, lan aja ngarep-arep krungu apa-apa saka aku kejaba aku kepengin mati kanggo Kristusku."

Banjur, miturut dhawuhe panguwasa, dheweke dipentang lan diiket ngadep mudhun ing patang tiang; geni belerang lan damar dipasang ing ngisore, lan dheweke disiksa saka ngisor dening geni lan asap kang ambune ora enak, nalika punggunge dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat. Nanging Santa Anastasia, nalika nampa pukulan, kesedak asap, lan kesamber geni, nglakoni kabeh mau lan tinimbang ngeluh, malah ngucapake Mazmur Daud nganti pungkasan: 'Gusti Allah, welas asihana aku…' Dheweke dipukul nganti para algojo kesel. Sawisé kuwi, sawisé diiket saka tiang lan dicopot saka unggun geni, dheweke diiket ing roda lan, nalika roda diputer, kabèh balungé patah lan urat-uraté koyak. Nanging, dheweke ndedonga marang Gusti:

'Pangayoman lan Pelindhung kula, aja ninggalake kula, awit nyawa kula lesu amarga lara lan balung-balung kula remuk.'

Sawisé pandonga iki, roda mau dumadakan mandheg, lan martir suci mau, sing wis dibebasaké déning kuwasa sing ora katon, ditemokaké ora ana tatu lan waras. Kabeh sing ana ing kono padha gumun banget ndelok mujijat kaya ngono. Komandan kuwi, nanging, ora mung ora eling—awit nesu ala wis ndhelikake paningalé—nanging malah kanthi kebengisan sing luwih gedhé miwiti nyiksa wong suci mau maneh nganggo panyiksaan liyané: dhèwèké mréntah supaya nalika dhèwèké digantung, iga-igané diampelas lan awaké dipéng-péng. Dhèwèké, nanging, sabar nampa kabèh mau kanthi gagah lan mung ngangkat pandangé marang Gusti, kandha:

'Panganten kawulo, mugi Panjenengan ningali sangsara kawulo ingkang kawulo derenggi kanggé Panjenengan, lan mugi Panjenengan paring sih marang kawulo, abdi Panjenengan ingkang mboten pantes, supados getih kawulo ingkang murub saged nyenengaken Panjenengan, lan kawulo mboten kasia-sia saking pasedhèrèkan para martir suci.'

Sawisé kuwi, dhèwèké diturunaké saka wit, lan komandan takon marang dhèwèké:

'Anastasia! Saiki kowe apik-apik wae?'

– Saestu saé sanget, – mangsuli sang wali, – awit panyiksa kados pundi kang kanggé Sang kang tak tresnani langkung saking gesang kawé, boten badhé awon lan boten badhé nyenengaken manah kawé?

Komandan banjur nerusake:

– 'Yen kowe seneng karo panyiksaan sing diparingake kanggo Sang Sing Disalib, mula Aku bakal nambah.' Panjenengané mrentah supaya putingé dipotong nganggo pisau cukur. Nalika dhèwèké getihé mili nganti mati, sang wali dadi ringkih banget lan nyuwun banyu sak cangkir. Salah siji wong sing ana ing sacedhaké, jenengé Cyril, nggawa banyu lan maringi marang dhèwèké. Sawisé ngombe sethithik, dhèwèké kandha marang wong sing wis maringi banyu mau:

'Muga-muga kowe ora kelangan ganjaranmu saka Gusti, amarga Panjenengané ngendika: *"Sapa waé sing maringi kowe secangkir banyu ing AsmaKu, amarga kowe kagungané Kristus, saestu Aku kandha, ora bakal kelangan ganjarané"* (Markus 9:41).'

Komandan kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe wis nandhang sangsara cukup, utawa kowe kepengin nampa panyiksaan maneh?'

'Tindakna manut kersamu,' wangsul sang wali, 'Gusti Allah kawkawanku kuwasa lan bakal nguwatake kekuwatanku sing meh entek iki kanggo sangsara sing luwih abot, lan bakal nundhung kesombonganmu.'

Penyiksa banjur mrentah supaya kukune dicabut saka drijine, banjur tangane lan sikile dipotong, lan kabeh untune dicopot.

Wong suci mau wiwit ringkih maneh lan nyuwun banyu, nalika ana kali getih mili saka cangkemé. Cyril maringi banyu sakedhik maneh kanggo diombe. Sang penyiksa, weruh Cyril maringi banyu marang martir mau lan nyangka yèn dhèwèké iku wong Kristen (lan pancèn mangkono), banjur mréntah supaya dhèwèké langsung dipatèni nganggo pedhang. Sawisé dipenggal sirah, Paus Cyril sing kaberkahan mangkat menyang Gusti Allah kanggo nampa ganjarané amarga secangkir banyu adhem sing nganggo jeneng Kristus wis maringi legane marang martir Kristus sing krasa ngelak. Sawisé seger amarga banyu iku, sang wali ngaso sakedhik lan ndedonga, kandha:

'Ya Gusti Allah, Juruslamet kula, aja ninggalake kula!'

Nalika komandan mrentahake supaya ilatipun dipotong, sang wali ngendika:

Wong jahat lan haus getih! Sanadyan kowe motong ilatku, atiku ora bakal mandheg njerit marang Gusti. Amarga Gusti krungu wong sing ndedonga marang Panjenengané sanadyan meneng.

Sawijining abdi dalem njupuk pinset, nyelupake ing cangkemé sang wali, narik ilatné kanthi paksa, lan motongé. Wong-wong padha wiwit mrotes, ngenyek lan ngutuk komandan mau amarga cara panyiksaan sing kejem lan ora manungsawi. Nanging komandan mau, amarga nesu marang wong-wong, mrentah supaya sang wali digawa metu saka kutha lan sirahé sing mulya dipotong nganggo pedhang. Mangkono, sang Wali Agung Anastasia, sing suci lan pantes dipuji, ngrampungake kabungahan martiré. Awak sucine ditinggal tanpa dikubur supaya dipangan manuk lan kéwan galak, nanging kanthi pangayomaning Gusti, awaké tetep utuh. Nalika bengi, sawijining malaikat muncul marang ibu tuwa sing berkah, Sophia, lan mréntah supaya njupuk awak Santa Anastasia sing ana ing sawijining lapangan ing njaba kutha. Sophia, sawise njupuk kain resik, ninggalake biara, tanpa ngerti arep menyang ngendi. Sawise ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, dheweke budhal lan, kanthi pituduh Gusti piyambak, tekan panggonan ing ngendi ana badan suci putri rohani-e; dheweke wiwit nyium lan ngumbah badan mau, kaya-kaya nganggo banyu, karo luh kang mili deras, kandha:

"Anakku sing tak tresnani, sing tak gedhekake ing pakaryan abot lan meneng, ing puasa lan pandonga; sing tak jaga ing kasucian lan kesucian; sing tak ajari ajrih marang Gusti Allah lan katresnané sing suci; anakku sing paling manis, sing tansah tak eling-eling, nganti kowe tetep setya marang Kristus nganti pungkasan! Aku matur nuwun amarga kowe wis ngrungokake aku, ibumu sing andhap asor, lan wis nepaki pangarep-arepku. Upayaku kanggo kowe ora sia-sia, amarga kowe wis ngadeg ing ngarepe Calon Garwamu nganggo busana panganten saka kesucianmu sing tanpa cela, dihias nganggo getihmu dhéwé. Mula saka iku, aku nyuwun marang kowe saiki, ora minangka putri, nanging minangka ibuku lan sang putri: dadi sandhanganku ing tuaku liwat pandongamu marang Gusti, lan nalika kowe bungah karo Gusti, elinga marang aku. Lan nalika Panjenengané maringi dhawuh supaya aku ninggalaké badan fana iki, nyuwun marang kabecikané supaya Panjenengané paring welas asih marang dosaku.

Kanthi nangis kaya ngono, dhèwèké mikir apa sing kudu ditindakake: dhèwèké piyambakan, lan manèh ringkih banget; meh ora bisa mlaku mung nganggo tongkat lan ora bisa ngangkat lan nggawa badan suci iku utawa ngubur ing panggonan kuwi, mula dhèwèké sedhih, bingung apa sing kudu ditindakake. Lan banjur, kanthi pangayomaning Gusti, ana loro priya sing durung dikenal déning dhèwèké—sing katon ajiné, alus tembungé, lan wong Kristen miturut pracaya—nemokaké wong tuwa wadon kuwi nangis ing sacedhaké badan kuwi; padha nulungi dhèwèké lan, sawisé nglumpukaké bagéan-bagéan badan sing wis dipotong—lengén lan sikil (awit wis diusir saka kutha tekan panggonan kuwi) lan sirah sing suci— padha nyambungake kabeh mau marang badan, saben anggota ing panggonane sing bener, lan sawise dibungkus nganggo kain, digawa menyang panggonan sing terhormat ing ngendi, nalika padha nyanyi kidung panguburan lan memuji Bapa, Putra, lan Roh Suci, padha ngubur harta sing ora ternilai iki.

Kontakion, Nada 3:

Ya Sang Kinurmatan, kang disucèkaké déning banyu kasucian lan diparingi mahkota getih martir, Anastasia, panjenengan maringi panyembuhan lan kaslametan marang wong-wong kang mbutuhaké lan kaserang lara, kang nyedhak kanthi manah tulus: amarga Kristus maringi kekuwatan marang panjenengan, nalika panjenengan nyawuraké sih kang tansah mili.

Uripé Avraam Sang Rahib lan Maria sing Begja

Diperangeti tanggal 29 Oktober

Avramius sing pinaringan berkah iku putrané wong tuwa sing taat; wiwit isih enom dhèwèké seneng ngunjungi gréja-gréja suci, kanggo ngrungokaké Sabda Gusti kanthi pangabdian lan sinau saka sabda mau.

Amarga tresna banget marang putrané, wong tuwané ngajak dhèwèké supaya nikah. Wiwitané dhèwèké nolak, nanging sawisé akèh panyuwunan sing tulus, sanadyan nglawan kersané dhéwé, dhèwèké manut marang wong tuwané.

Ing dina kapitu sawisé manten, nalika Avramius lungguh piyambak ing kamar turune karo garwané, sih rahmaté Gusti dumadakan sumunar ing atiné kaya padhang, lan tanpa ngomong apa-apa marang sapa waé, dhèwèké nyelundup metu saka omah. Kanthi wahyu ilahi, dhèwèké ninggalaké kutha[7423] , lan rong ewu langkah saka kana, dhèwèké nemokaké gubug kosong; ing kono dhèwèké manggon kanthi manah bungah, muji Gusti Allah. Wong tuwane lan sedulure, sedhih amarga ilangé, padha nggoleki ing endi-endi wong sing pinaringan berkah iku. Sawisé pitung puluh dina, padha nemokaké dhèwèké ana ing selé, lagi ndedonga marang Gusti, lan padha gumun banget. Wong sing pinaringan berkah iku banjur kandha marang wong-wong mau:

'Aja padha gumun, nanging mulyakna Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, sing wis nylametake aku saka donya sing sia-sia iki; lan ndedongakna marang Gusti kanggo aku, supaya Panjenengan paring kakuwatan marang aku kanggo ngrampungake nganti pungkasan sangkalaning kabecikan sing wis maringi pakurmatan marang aku; lan tinggalna aku urip ing kene kanthi meneng amarga katresnan marang Gusti, supaya aku bisa nepati kersaning Gusti sing suci.'

Wong tuwané Sang Sing Kasucèkaké, nalika ndeleng tekadé sing teguh, banjur kandha, 'Amin.'

Sang Avraam banjur nyuwun marang wong-wong mau supaya aja ngganggu dhèwèké kanthi rawuh, lan sawisé nutup lawang, dhèwèké mung mbukak jendhela cilik kanggo nampa panganané. Sawisé kuwi, pikirané Sang Sing Suci saya padhang déning sih rahmat, lan dhèwèké unggul ing urip sing luhur, kanthi ngendhalèni dhiri, andhap asor, katresnan, lan kasucian. Kasyhurané nyebar nganti adoh-adoh, lan kabèh sing krungu bab dhèwèké padha teka kanggo ndelok lan ngrungokaké dhèwèké, amarga dhèwèké wis diparingi karunia tembung-tembung kebijaksanaan, pangerten, lan panglipur. – Sepuluh taun sawisé wong sing pinaringan berkah kuwi ninggalaké omahé wong tuwané, wong tuwané séda lan ninggalaké dhèwèké warisan gedhé. Avraam, sing ora péngin ninggalaké pandonga lan menengé, nyuwun marang kanca raket supaya mènèhaké kabèh harta warisané marang

[7423] Tenia, cedhak Lampsacus, sawijining kutha gedhe ing Mysia (wewengkon lor-kulon Asia Minor).

wong mlarat; Sawisé nindakake kuwi, dhèwèké tetep tanpa beban; amarga prihatin utama Sang Sing Kasucèkaké yaiku supaya pikirane ora kagandhèng karo bab-bab donya, mula dhèwèké ora nduwèni apa-apa ing donya kajaba siji busana njaba, klambi saka rambut, kendi kanggo dhahar lan ngombe, lan tikar kanggo turu. Sajrone kabèh taun urip monastiké, dhèwèké ora nate nyimpang saka paugerané, lan dhèwèké nglampahi limang puluh taun ing monastisisme kanthi katresnan lan pangabdian gedhé marang Gusti Allah.

[7424]Antarane pemukiman ing sakupenge kutha ana sawijining panggonan paganan sing gedhé banget, ing ngendi saben wong, saka sing paling enom nganti sing paling tuwa, padha dadi wong paganan, lan ora ana siji waé sing bisa mbalèkaké wong-wong mau marang Gusti Allah. Akeh presbiter lan diaken sing dikirim déning uskup wilayah kuwi gagal ngowahi kapercayané saka kesesatan nyembah berhala, amarga ora kuwat nahan kabèh kasangsaran lan caci maki sing ditampa. Akeh biksu uga bola-bali nyoba ngowahi para pagané, nanging amarga ora ana asil, banjur padha ninggalaké. Ing sawijining dina, nalika lagi rembugan karo para rohaniwané, uskup éling marang Avramius sing pinaringan berkah lan kandha:

'Sajrone uripku aku durung nate weruh wong kaya Avramius – wong iki sing wis nggayuh kasampurnan ing saben pakaryan becik lan sing nyenengake Gusti.'

Para rohaniawan mangsuli:

'Inggih, Paduka, piyambakipun punika abdi Gusti lan biksu ingkang sampurna sanget.'

Bishop banjur kandha marang wong-wong mau:

'Aku kepéngin ngangkat dhèwèké dadi imam kanggo désa iki: lumantar kasabaran lan katresnané, dhèwèké bakal bisa ngrebut atiné wong-wong mau lan mbalèkaké marang Gusti.'

Lan langsung, bebarengan karo para rohaniawan, piyambakipun mangkat menyang ingkang pinaringan berkah. Nalika padha teka lan silih salam, uskup wiwit nyarios dhumateng Avramius babagan dhusun punika lan nyuwun dhumateng piyambakipun supados kersa mangkat mriku. Krungu punika, Avramius krasa sedhih sanget lan ngendika dhumateng uskup:

'Bapa Suci! Apuraen aku: wenehana aku mung nangis amarga dosaku; aku ringkih lan ora pantes kanggo tugas iki.'

'Kanthi kakuwatan sih rahmaté Gusti,' wangsul uskup, 'sampeyan bakal bisa ngrampungaké iki: aja sungkan taat.'

Banjur sing pinaringan berkah ngendika:

"Kula nyuwun marang paduka, welasana kula sing sengsara, supaya kula saged nangisi kalepatan kula."

Uskup mangsuli marang dhèwèké:

'Delengen, kowe wis ninggalaké donya lan sengit marang kabèh sing ana ing donya; kowe wis disalib bareng Kristus lan wis nepaki kabèh dhawuhé, nanging kowe kurang patuh.'

Krungu kuwi, Avrami nangis kenceng lan kandha:

'Sapa aku iki? Asu ambu busuk—lan apa uripku iki, yen panjenengan nganggep aku kaya ngene?'

'Kanthi tetep ing kene,' wangsul uskup, 'kowe mung bakal nylametake awakmu dhéwé; nanging ing kana, kanthi pitulungan sih rahmaté Gusti, kowe bakal nylametake lan nuntun akèh wong marang Gusti.'

Banjur sing pinaringan berkah iku nangis lan kandha:

Kénging kersaning Gusti! Kula badhé mangkat minangka pangibadah.

Uskup ngeteraké dhèwèké metu saka selé, nggawa dhèwèké menyang kutha, ngangkat dhèwèké dadi imam, lan kanthi kabungahan gedhé ngutus dhèwèké bebarengan karo para rohaniawan menyang désa kuwi.

Ing dalan, sing pinaringan berkah ndedonga marang Gusti Allah kaya mangkene:

'Duh Panyayang Manungsa sing Mulya! Panjenengan mirsani kelemahanku. Paringana sih Panjenengan kanggo nulungi aku, supaya Asma Panjenengan sing Maha Suci pinunjul.'

Sawisé tekan ing désa lan ndeleng wong-wong sing kesurupan ilusi setan lan nyembah berhala, Avraam nangis kenceng. Nggunggungaké mripaté menyang langit, dhèwèké kandha:

'Ya Gusti, siji-sijine sing tanpa dosa! Aja ngremehake pakaryan tangan Panjenengan.'

Sawisé kuwi, dhèwèké ngutus layang marang kancané sing cedhak ing kutha, sing wis diparingi tugas mènèhi marang wong mlarat kagungané wong tuwané, nyuwun supaya ngirimaké bagéan dhuwit kanggo

[7424] Pendhudhukan iki dumunung ing pesisir Hellespont (Selat Dardanel antarané Segara Marmara lan Kapulawan).

mbangun gréja. Kancané ora mbuang wektu, langsung ngirim dhuwit sakpérlu. Banjur wong sing pinaringan berkah iku miwiti mbangun candhi Gusti Allah lan ing wektu sing cendhak ngedegaké gréja sing megah lan dihias kaya manten wadon sing paling ayu. Nalika gréja iku isih dibangun, wong sing pinaringan berkah mau asring teka lan ndedonga marang Gusti ing antaraning arca-arca, tanpa ngucapaké sabda marang sapa waé. Sawisé gréja iku rampung, dhèwèké nyuwun pandonga iki marang Gusti ing kono kanthi luh kang murub:

'Duh Pangeran! Kumpulkna umat sing sumebar iki lan nuntunana menyang gréja iki; padhangna mripat atiné, supaya padha bisa mangertèni Panjenengan, siji-sijiné Gusti sing becik lan welas asih.'

Sawisé rampung ndedonga, dhèwèké metu saka gréja, banjur ngrusak méja sembahyang kafir lan ngruntuhaké kabèh arca. Nalika para kafir weruh kedadéan kuwi, padha nyerbu marang sang wali kaya kéwan galak, lan sawisé nggebuki, padha ngusir dhèwèké metu saka désa. Ing wengi iku dhèwèké bali, mlebu manèh ing désa, lan sawisé mlebu gréja, dhèwèké miwiti ndedonga marang Gusti kanthi tangisan lan raungan, supaya Gusti nylametaké wong-wong sing arep binasa. Nalika subuh, wong-wong pagan nemokaké dhèwèké lagi ndedonga ing gréja lan padha ketakutan. (Wong-wong mau biyèn teka menyang gréja saben dina – dudu kanggo ndedonga, nanging kanggo ngagumi kamulyan lan kaéndahan bangunané.) Sang Sing Kasucèkaké banjur miwiti nyuwun marang wong-wong mau supaya padha ngerti Gusti Allah, nanging wong-wong mau nggebuki dhèwèké nganggo kayu kayadéné watu sing ora urip; sawisé nggebuk dhèwèké nganti tiba, wong-wong mau masang tali ing gulu lan nyeret dhèwèké metu saka désa. Kira-kira yèn dhèwèké wis mati, wong-wong mau nyelehaké watu ing dhuwuré lan ninggalaké dhèwèké ing kono banjur lunga. Nanging dhèwèké, sanadyan isih urip tipis, tangi saka pingsan ing tengah wengi; munggah, dhèwèké wiwit nangis kenceng lan ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

"Ya Gusti! Napa Panjenengan ngremehake luh lan andhap asorku? Napa Panjenengan ngalihake pasuryan Panjenengan saking kula lan ngremehake pakaryan tangan kula? Saiki, ya Gusti, mugi Panjenengan nyawang abdi Panjenengan; mirsani pandonga kula; paring kekiyatan dhumateng kula; lan nylametake para abdi Panjenengan saking jerat setan, sarta paring kawruh dhumateng para abdi Panjenengan supados sami mangertos Panjenengan, Gusti Allah ingkang sejati, amargi boten ana Gusti liyan kejawi Panjenengan.

Banjur Avraam teka ing desa lan mlebu gréja, banjur ngadeg ing kana kanthi nyanyi kidung lan ndedonga. Wektu subuh, wong-wong kafir teka maneh lan nalika weruh yèn dhèwèké isih urip, padha kaget, nanging banjur wiwit nyiksa wong sing pinunjul mau maneh: sawisé digelembiraké ing lemah, padha ngiket tali ing gulu lan nyeret dhèwèké ngubengi desa. Mangkono sing kasucèkaké nandhang sangsara telung taun, nglampahi sakabèhé panyiksa minangka watu iman, dipukul lan dianiaya. Ing sajroning kabèh panyiksa kuwi, dhèwèké ora nate nyimpen nesu marang wong-wong mau, ora nggrundel, ora gampang nyerah, lan sanadyan nandhang sangsara, ora tau kehabisan semangat, malah saya kobong katresnané marang Gusti Allah lan welas asih marang wong-wong sing kesasar; Dheweke nyuwun lan maringi piwulang marang para sepuh kaya bapak-bapaké, marang para mudha kaya seduluré, lan marang bocah-bocah kaya anaké dhéwé, nalika dhèwèké dhéwé nampa cacian lan panganiayaan.

Nalika semana, kabèh warga ing désa kuwi, wiwit sing paling enom nganti sing paling tuwa, padha kumpul bebarengan lan, kagum marang uripé Avraam, padha wiwit kandha siji lan sijiné:

'Apa kowe weruh sabaré gedhéé wong iki? Apa kowe weruh katresnané sing ora bisa diungkapaké marang kita? Sanadyan kita wis nindakake marang dhèwèké kanthi permusuhan gedhé, dhèwèké ora ninggalaké panggonan iki, ora tau ngucapaké tembung kasar marang sapa waé, malah ora nate mbalèk saka kita, nanging nampa kabèh iki kanthi kabungahan gedhé. Tenan, dhèwèké wis dikirim marang kita déning Gusti Allah, sing asring diomongaké; dhèwèké kandha yèn Karajaning Swarga, swarga lan urip langgeng bakal teka, lan tembungé iku bener; awit yèn ora kaya sing diomongaké, dhèwèké ora bakal nahan akèh ala saka kita. Panjenengané uga wis mbuktekaké manawa dewa-dewa kita ora kuwasa, amarga padha ora bisa ngukum panjenengané nalika panjenengané ngremukaké. Satemene, panjenengané iku abdi Gusti Allah kang Maha Urip, lan kabèh sing wis diandharaké iku kabeneran. Mula saka iku, padha maju lan pracaya marang Gusti Allah sing diwartakaké.

Mangkono, kabèh padha nyurung maju, mlebu gréja kanthi swara siji, padha njerit:

'Mulyakna Gusti Allah ing swarga, sing ngutus abdi-Nya nylametake kita saka tipuané setan!'

Ndeleng wong-wong kafir sing teka, wong sing pinaringan berkah iku bungah banget, lan pasuryané sumunar kaya padhangé esuk. Mbukak cangkemé, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

Para bapak, sedulur, lan anak-anakku! Ayo padha muji Gusti Allah, sing wis maringi padhang marang mripat atimu, supaya kowe padha ngerti Panjenengané lan kabersihaké saka rereged pemujaan berhala. Mula pracayaa kanthi sakabehing atimu marang Gusti Allah kang urip, awit Panjenenganipun punika Pangripta swarga lan bumi saha sakabehing isminipun—tanpa wiwitan, kang ora bisa diandharake, kang ora bisa dipunpahami, Panyerang pepadhang, Pangasihi manungsa, Gusti kang nggumunake lan adil. Percaya uga marang Putrané siji-sijiné, sing minangka kabijaksanaan, kakuwatan, lan kersané, lan marang Roh Suci Paling Suci, sing maringi urip marang kabèh – lan sawisé pracaya, kowé bakal nampa urip langit.

Kabeh padha mangsuli:

'Bapak lan pituduh ing gesang kita! Kita pracaya kaya sing Panjenengan kandhakake lan ajarake marang kita, lan kita siap nindakake apa wae sing Panjenengan paringake.'

Sawisé kuwi, sing pinaringan berkah mau nglumpukaké kabèh, banjur ngabaptis wong-wong mau, enom lan tuwa padha—watara sewu jiwa—ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci; lan saben dina dhèwèké maca Kitab Suci marang wong-wong mau, maringi piwulang lan mulang bab Kratoné Swarga, swarga, Gehenna geni, kabeneran, iman, lan katresnan. Padha dadi kaya lemah subur, nampa wiji sing becik lan ngasilaké woh—kadhangkala satus kaping, kadhangkala enem puluh kaping, kadhangkala telung puluh kaping (Matéus 13:23). Mangkono, kanthi semangat gedhe, rajin lan kabungahan, padha ngrungokake piwulangé lan manut marang tembung-tembungé. Nalika ndeleng Sang Kasucen ana ing ngarepé kaya Malaikaté Gusti Allah, lan wis kaiket déning ikatan katresnan, padha merhatiin piwulang suci saka Panjenengané.

Sawisé padha pracaya, Sang Agung manggon ing antarané wong-wong mau suwéné setaun, mulangaké Sabda Gusti awan lan bengi. Lan banjur, sawisé mastiake katresnané marang Gusti Allah lan imané sing teguh, Panjenengané kepéngin ninggalaké wong-wong mau, amarga Panjenengané weruh yèn wong-wong mau wis tresna banget marang Panjenengané lan ngajèni banget, lan Panjenengané wedi yèn pikirane bakal kakuwat marang ikatan donya lan bisa goyah ing upaya monastiké. Mula, sawijining wengi piyambakipun tangi, piyambakipun ndedonga marang Gusti kados mangkéné:

'Duh Sang Siji-sijiné sing Tanpa Dosa, Duh Sang Siji-sijiné sing Suci, sing manggon ing antarané para wali, Duh Sang Siji-sijiné sing Nresnani Manungsa lan Gusti sing Asih, sing wis maringi padhang marang mripaté wong-wong iki lan nylametaké saka kesesatan nyembah arca, sing wis maringi pangerten supaya padha bisa mangertèni Panjenengan, jaga lan lestarekna wong-wong mau, Gusti, nganti pungkasaning jaman, lan mbelani kawanan sing saé punika, ingkang Panjenengan tampi lumantar katresnan ageng Panjenengan dhumateng manungsa; lindhungana kanthi tamèng sih Panjenengan; tansah padhangna manahipun, supados, sasampunipun nyenengake Panjenengan, padamel pantes lumebet ing Karajan Swarga Panjenengan: Lindhungi uga aku, sing ringkih lan ora pantes, lan aja ngetokake iki dadi dosa tumrap aku, awit Panjenengan, sing Maha Ngerti, mangertos yèn aku tresna lan kangen marang Panjenengan.

Ing pungkasan pandonga, sang wali nggawe pratandha salib lan kanthi rahasia ninggal panggonan kuwi menyang panggonan liya, ndhelik saka wong-wong mau. Esuk teka, wong-wong sing anyar dibaptis, miturut adaté, padha teka menyang gréja lan, nggoleki sang wali, ora nemokaké dhèwèké; lan, kebak rasa gumun, padha ngumbara kaya wedhus sing kesasar, nelpon jeneng panggembalane karo nangis nalika padha nggoleki dhèwèké. Sawisé padha nggoleki ing endi-endi nanging ora nemokaké, padha sedhih banget lan langsung menyang uskup kanggo nyritakaké apa sing wis kelakon. Krungu kabar kuwi, uskup sedhih lan kanthi cepet ngutus akèh abdi kanggo nggoleki wong sing pinaringan berkah, utamané merga luh lan panyuwunan umaté – para sing diutus nggoleki kaya nggoleki permata sing larang regané, nanging ora bisa nemokaké. Uskup, sawisé teka ing désa bareng para rohaniwané lan , nalika ndeleng kabèh wong tetep ajeg ing pracaya lan katresnan marang Kristus, milih priya-priya pantes saka antarané wong-wong mau, ngangkat dadi presbiter lan diaken, lan sawisé mberkahi, pamit.

Krungu kabèh mau, sing kabegjan iku bungah banget ing sak atiné, muji Gusti Allah lan kandha:

'Apa sing bakal tak balèkaké marang Panjenengan, ya Gusti sing luhur, kanggo kabèh sing wis Panjenengan paringaké marang aku? Aku nyembah lan ngluhuraké pangayoman Panjenengan!'

Sawisé ndedonga kaya ngono, dhèwèké mundur menyang selé, ing ngendi dhèwèké biyèn manggon. Dhèwèké nyiyapaké sel cilik liyané kanggo dhèwèké dhéwé, kapisah saka sing kapisan, lan kanthi kabungahan marang Gusti Panyelameté, dhèwèké nyendhiri dhèwèké ing jeroné. Nanging Setan, nalika nyumurupi kabèh

pakaryané Avraam, tambah sengit lan ngupaya saben cara kanggo ngancuraké prajurit Kristus sing becik iki. Kanthi niat nyuntikaké pikiran angkuh, dhèwèké teka marang Avraam sawijining dina karo tembung pujian. Sawijining dina, nalika wong sing pinaringan berkah iku lagi ndedonga ing tengah wengi, dumadakan ana cahya sumunar ing selé lan krungu tembung-tembung iki, kaya saka Gusti Allah:

'Avramy! Begja kowe, begja, amarga ora ana siji manungsa sing wis nepaki kersaningKu kaya kowe.'

Nanging wong sing pinaringan berkah iku langsung ngenali iki minangka tipuan ala lan kanthi ngangkat swara kandha:

'Kowe sing kebak pujian palsu lan karusakan! Muga-muga kejahatanmu musna bareng karo kowe! Aku iki wong sing dosa, nanging aku nyandhak pangarep-arepku marang sih-rahmat lan pitulunganing Gustiku, lan aku ora wedi marang kowe, kaya dene penampilanmu ora medeni aku. Kanggo aku, asmané Juruslametku, Yesus Kristus, sing wis tak tresnani, iku tembok kang ora bisa ditembus; lan ing asmané Panjenengané aku nglarang kowe, asu najis, nindakake iki.

Lan dumadakan setan sirna kaya udhara.

Ing wektu liyane, sawetara dina sawisé, nalika sing pinaringan berkah iku lagi ndedonga ing wayah bengi, Setan teka, nyekel kapak ing tangane, lan kanthi kapak kuwi nyabet-nyabet kabèh barang, banjur miwiti ngrusak selé uga. Lan pas selé meh rusak, setan kuwi njerit marang setan-setan liyané kanthi swara banter:

'Kanca-kancaku, cepet, cepet banget, supaya kita bisa mlebu lan nyekel gulu dheweke.'

Nanging sing kasucèkaké kandha:

'Kabèh bangsa ngubengi aku, nanging kanthi asmané Gusti aku wis ngalahaké wong-wong mau' (Mazmur 117:10).

Lan Sétan langsung sirna, lan selé iku ora rusak. Sawisé sawetara dina, nalika dhèwèké ndedonga ing tengah wengi, dhèwèké weruh yèn tikar sing dipijaké kobong karo geni kang nyala kenceng. Nalika nginjak geni kuwi, dhèwèké kandha:

– *'Aku bakal nginjak ula tedung lan ula basilisk; aku bakal nginjak singa lan ula'* (Mazmur 90:13) lan kabèh kuwasa mungsuh, amarga asmané Gustiku, Yesus Kristus, sing nulungi aku.

Setan mlayu lan muni kanthi swara banter:

– 'Aku bakal ngalahaké kowe, kowe sing sengsara, amarga aku wis nyusun tipu anyar marang kowe.'

Sawijining dina, nalika wong sing kasucèkaké lagi dhahar, setan manèh mlebu selé kanthi wujud priya enom lan nyedhak, nyoba nyundhul mangkuk sing digunakaké kanggo dhahar nganti tiba ing lemah. Ndelok kuwi, wong sing kasucèkaké tetep nyekel mangkuk lan terus dhahar tanpa wedi sakcil, nalika setan ngadeg ing ngarepé. Banjur setan nyelehake lentera sing ana liliné lan kanthi swara banter miwiti nyanyi:

– *'Berkah iku tumrap wong sing dalane bener, sing mlaku miturut paugerané Gusti'* (Mazmur 118:1), – lan dhèwèké nyanyi mazmur kuwi nganti rampung.

Wong suci iku ora mangsuli nganti rampung dhahar. Sawisé kuwi, dhèwèké nglètakaké tandha salib lan kandha marang setan:

– Kowé asu najis, telung mripat, tanpa daya lan pengecut! Yen kowé ngerti yèn wong sing tanpa cela iku pinaringan berkah, kenapa kowé ngganggu wong-wong mau? Amarga kabèh sing ngarep-arep marang Gusti Allah lan tresna marang Panjenengané kanthi sakabehing atiné iku pinaringan berkah lan kaping telu pinaringan berkah.

Setan mangsuli:

Aku nyiksa wong-wong mau supaya bisa ngalahake: Aku bakal nggodha lan mbalèkaké saka saben pakaryan becik.'

Nanging sing Kasucèkaké kandha marang dhèwèké:

Wah, kowé sing terkutuk! Muga-muga kowé ora tau kasil, supaya kowé ora bisa ngalahaké utawa nggodha sapa waé sing wedi marang Gusti. Kowe menang marang wong-wong kaya kowe, sing wis mbelot saka Gusti Allah kanthi karsa dhéwé; kowe ngapusi lan ngalahaké wong-wong mau, amarga ora ana Gusti Allah ing sajroning atiné; nanging saka wong-wong sing tresna marang Gusti Allah kowe sirna, kaya udud ing ngarepé angin: siji pandonga saka wong-wong mau ngusir kowe, kaya angin sing mbuwang bledug. Kanthi gesangé Gustiku, sing pinaringan berkah salawas-lawase, kamulyan lan pujian kula, kula boten ajrih dhumateng panjenengan, sanadyan panjenengan ngadeg ing mriki sataun utawi langkung, lan kula boten badhe nindakaken apa-apa miturut karsa panjenengan, asu jahat, amarga kula ngremehake panjenengan kados tiyang ngremehake asu mati.

Nalika sing kasucèk ngucapaké tembung-tembung mau, setan langsung sirna. Lima dina sawisé, nalika sing kasucèk lagi ngrampungaké kidungan ing Ibadah Tengah Wengi, mungsuh teka manèh marang dhèwèké, digandhèng karo wong akèh sing katon kaya kerumunan gedhé; sawisé ngiket selé nganggo tali lan narik adoh, padha muni marang siji lan sijiné:

'Ayo lebokake dhèwèké ing parit.'

Sing kasucè, nalika ndeleng mau, ngendika:

'Padha ngubengi aku kaya segolongan tawon [ing sarang], nanging padha padha mati kaya geni ing antarané duri: kanthi asmané Gusti aku wis ngedhunaké wong-wong mau' (Mazmur 117:12).

Nanging Setan muni njawab:

'Aku ora ngerti, pungkasané, apa sing kudu tak lakoni. Kowé wis ngalahaké aku ing saben cara lan, kanthi ngremehké aku, wis ngedhunaké kakiyataanku, nanging aku ora bakal ninggalaké kowé nganti aku ngalahaké lan nguasani kowé.'

Sing Kaurmatan mangsuli marang dheweke:

'Kawengkon kowe, wong jahat, lan kabèh pakaryanmu! Nanging marang Gusti kita, Allah Suci Tunggal, sing ndadèkaké apa sing kok injak-injak dadi kinurmatan lan kamulyan déning kita sing tresna marang Panjenengané—kamulyan lan pangibadah. Wong sengsara lan ora isin! Saiki ngertèna yèn kita ora wedi marang kowe utawa tipemu.'

Sawetara wektu setan perang nglawan sang wali kanthi cara kaya ngono, nyoba medeni dheweke nganggo macem-macem hantu, nanging dheweke ora bisa ngalahake abdi Gusti sing teguh iki; malah, dheweke dhewe sing kalah dening sang wali. Nanging, sing pinaringan berkah iku saya mekar ing panglakon tapa lan katresnané marang Gusti, amarga dhèwèké tresna marang Gusti kanthi sakabehing atiné lan nglakoni urip sing nganti dianggep pantes nampa sih-rahmaté Gusti; mulané setan ora bisa ngalahaké dhèwèké. Sajrone kabèh taun uripé dadi biarawan, ora ana siji dina waé kliwat tanpa luh; dhèwèké ora nate mbukak cangkemé kanggo ngguyu, ora ana lenga sing nyentuh lambéné, lan ora nate ngumbah rai, nanging urip kaya-kaya arep mati saben dina.

Wong sing pinaringan berkah iki nduwé sedulur lanang sing mung nduwé siji anak wadon. Nalika bapaké tilar donya, bocah wadon iku dadi yatim piatu. Kanca-kancané ngrawat bocah piatu iku lan nggawa dhèwèké marang pamané nalika umuré pitung taun. Wong sing pinaringan berkah iku maringi pitutur supaya dhèwèké manggon ing sel njaba, déné dhèwèké dhéwé manggon ing sel njero sing sepi. Antarane loro sel ana lawang cilik sing dadi dalan kanggo mulangake putri keponakane bab Psalter lan buku-buku liyane. Bocah wadon iku, kaya dheweke, nyawisake awake dhewe kanggo nglakoni puasa lan pandonga lan kabeh kabecikan monastik. Sing Mulya iku ndedonga marang Gusti kanggo dheweke pirang-pirang kaping kanthi luh, supaya dheweke tresna marang Gusti lan ora nyawisake atine marang kesia-siaan donya iki. Bapake wis ninggalake warisan ageng kanggo dheweke, sing pas nalika dheweke digawa marang wong suci mau, banjur diparingake marang wong mlarat. – Nanging, sang putri nyuwun marang pamané kaya mangkéné:

'Bapa, ndedonga marang Gusti kanggo aku, supaya aku bisa dibebasake saka kabèh jinis jebakané setan.'

Ing urip monastiké, dhèwèké niru pakdhé ing kabèh bab, lan pakdhé, ndeleng kabecikané, luhé lan kawicaksanané sing andhap asor, menengé, alusé lan katresnané marang Gusti, banjur bungah banget. Saklawasé rong puluh taun dhèwèké urip dadi biarawati bareng karo dhèwèké, kaya anak wedhus sing suci, kaya manuk merpati sing tanpa cacat. Nanging ing pungkasan taun kaping rong puluh, setan, sing kepéngin nyekel dhèwèké lan kanthi mangkono ngina Sang Avraam sing pinaringan berkah lan mbalèkaké pikirane adoh saka Gusti Allah, nyiyapaké jebakan ing dalan kaslametané. Ing wektu kuwi ana sawijining biksu sing mung nduwèni jeneng biksu, nanging ora nindakake kabecikané. Dhèwèké asring teka marang sang suci kanthi alesan arep nampa piwulang saka dhèwèké. Nalika ndeleng Sang Maria sing pinunjul liwat lawang, atiné kobong karo napsu kotor marang dhèwèké, lan pikirane kebak kobongan gila marang dhèwèké. Mangkono dhèwèké keseret hawa napsu meh sak taun, nganti pungkasane, kanthi pitulungané Setan, sawijining dina dhèwèké mbukak lawang selé Maryam lan mlebu, banjur nggodha lan ngotori dhèwèké. Sawisé dosa iku kelakon, sang putri dadi ngeri banget; dhèwèké nyabuti sandhangané, miwiti nggebuk pasuryané, lan ing sedhihé malah arep nyawani dhèwèké dhéwé. Dhèwèké ngendika ing atiné kaya mangkéné:

Aku wis dosa lan nyawaku wis mati; aku wis ngrusak uripku. Kesetiaanku ing biara, puasaku lan eluhku ora ana gunane, amarga aku wis nesuaké Gusti Allah, ngrusak awakku dhéwé lan nyemplungaké paman sing

kinurmatan ing sedhih sing pait. Aku wis kacemarake déning setan; ngapa aku, jiwa sengsara, kudu terus urip? Celaka aku! Apa sing wis tak lakoni? Celaka aku! Nganti tekan ngendi aku teka? Aku malah ora nyadari yèn pikiranku kabedhung mendhung, lan yèn aku wis rusak! Kawurungan peteng nutupi atiku, lan aku ora ngerti apa sing bakal tak lakoni utawa ing endi aku bakal ndhelik. Ing endi aku bakal lunga , ing jurang endi aku bakal nyemplungake awakku! Ing endi piwulang paman sing kinurmatan lan ing endi pandhuan saka kancane, Ephrem[7425] ? Padha kandha marang aku:

'Ati-ati marang awakmu lan jaga nyawamu supaya ora kena nodha kanggo Penganten Lelungan sing langgeng, amarga Panjenengané suci lan ngadili kanthi adil.' Wiwit saiki aku ora wani maneh ndeleng munggah marang langit, amarga aku wis mati tumrap Gusti Allah lan manungsa. Aku uga ora bisa tetep ing kene, amarga kepiye aku, wong dosa kang kebak najis, bisa maneh ngomong karo bapa suci kuwi? Yen aku wani, geni sing metu saka lawang-lawang kuwi bakal nglelepake aku. Luwih becik aku mlayu menyang tanah liya, ing ngendi ora ana sing kenal aku, amarga wiwit aku mati, ora ana maneh pangarep-arep kaslametan kanggo aku.

Ngglumpukaké barang-barangé sakwise kuwi, dhèwèké mangkat menyang kutha liya lan sawisé ngganti rupané, nyewa panginepan ing sawijining losmen. – Nalika kedadéan iki marang dhèwèké, Avraam sing kabegjan nduwé wahyu. Dheweke weruh ula gedhe banget sing medeni lan nggegirisi, awon rupane lan ambegan nesu, sing merayap tekan selé; nemokake merpati, ula kuwi nelen merpati mau banjur bali menyang panggonane. Sawise tangi saka turu, sing pinaringan berkah kuwi sedhih banget lan nangis kecut, kandha marang awake dhewe:

'Mesthi Setan bakal nglepasaké panganiayaan marang Gréja Suci lan nuntun akèh wong nyasar saka iman; mesthi prahara bakal muncul ing sajroning Gréja?'

Sawisé ndedonga marang Gusti, dhèwèké kandha:

'Ya Gusti, sing tresna marang manungsa lan Maha Ngerti, mung Panjenengan sing mangertos pangandika iki.'

Rong dina sawisé kuwi, ula sing padha mau katon marang dhèwèké kaping pindho ing sawijining pangliyan; wong mulya kuwi ndelok ula kuwi metu saka sarangé, ngrayap mlebu ing selé, lan sawisé nyelehaké sirahé ing sangisoring sikilé, banjur pecah; nalika merpati ditemokaké ing jeroné weteng ula, wong mulya kuwi nguluraké tangan lan njupuk manuk mau, urip lan ora cilaka. Sawisé tangi manèh, sing berkah kuwi muni kaping pirang-pirang saka selé liwat lawang cilik marang cah wadon sing manggon bareng ing selé, kandha:

'Ngapa kowe wis males-malesan rong dina iki lan ora muji Gusti?'

Nanging ora ana wangsulan. Mbukak lawang sel, dhèwèké ora nemokaké ponakané lan, nyadari yèn wahyu sing ditampa iku bab ponakané, dhèwèké nangis lan kandha:

"Celaka aku: amarga srigala wis nyekel anak wedhusku sing cilik, lan anakku wis dadi tawanan." Lan karo luh ing mripaté, dhèwèké njerit:

'Panyelameting donya! Balèkna wedhusmu, Maria, menyang kandhangmu, supaya tuwaku ora mudhun menyang neraka kanthi sedhih. Ya Gusti! Aja tolak panyuwunanku, nanging paringana sih-rahmatmu, supaya bisa nylametake saka cangkem ula.'

Wus rong dina wiwit sang suci mangkat, sajrone wektu kuwi Avraam wis weruh pangliyan sing kasebut mau. Maria, sajrone wektu kuwi, wis urip tanpa pamané rong taun, nalika pamané ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké awan lan bengi. Sawisé rong taun kliwat[7426] , ana wong sing kandha marang dhèwèké ing ngendi panggonané lan kepiyé kahanané. Wong suci kuwi nyuwun marang salah siji kenalané supaya menyang panggonan kuwi kanggo nggolèki kabar luwih akèh bab Maria. Utusan kuwi mangkat, lan sawisé ngerti kabar Maria, bali lan nyritakaké kabèh marang wong suci mau. Krungu kabar iki, wong sing pinaringan berkah mau nganggo busana prajurit, masang topi gedhé lan dhuwur banget ing sirahé supaya pasuryané ora katon, nggawa siji koin emas, numpak jarané, banjur mangkat. Dhèwèké tekan ing losmen panggonané Maria lan karo mesem kandha marang juru losmen:

'Kancaku, aku krungu ana cah wadon ayu sing nginep ing kene; tunjukna marang aku, supaya aku bisa nyawang ayune.'

[7425] Kira-kira salah siji murid sang reverend.

[7426] Dheweke mundur menyang kutha Ass, cedhak Lampsacus.

Tukang losmen, nalika weruh rambute sing wis uban lan tuwa, ngguyu dhewekan amarga ngerti yèn wong kuwi takon bab Maria kanthi niat arep nglakoni zinah, banjur mangsuli:

'Memang ana cah wadon kaya ngono sing manggon karo aku, lan pancen ayu banget.'

Dara sing pinaringan berkah iku pancen ayu banget. Sawisé kuwi, wong tuwa kuwi karo pandelengan sing ceria ing mripaté kandha marang dhèwèké:

'Undhang dhèwèké marang aku, supaya aku bisa seneng-seneng dina iki.'

Lan nalika Maria diundang, dheweke teka marang wong tuwa kuwi. Sakwise sang wali weruh dheweke nganggo sandhangan sing nggodha, atine kroso kepengin nangis. Nanging, supaya ora dikenal dening dheweke, lan supaya yen dheweke ngenali, dheweke ora mlayu saka sang wali, dheweke nahan eluh, sanajan kanthi angel. Nalika padha lungguh ngombe, priya sing nggumunake iki wiwit nggodha dheweke, lan dheweke banjur munggah, nyekel dheweke lan miwiti nyium gulu. Nalika dheweke nyium dheweke, dheweke krasa ambune wangi sing metu saka badané sing resik, sing wis diuji déning akèh prestasi gagah berani. Banjur, kelingan dina-dina awal kesuciané, dheweke ngeluh, mripaté kebak luh, lan kandha:

"Aduh, nasibku!"

Tukang losmen takon marang dheweke:

Maria, kowe wis manggon kene karo kita suwéné rong taun, lan aku durung tau krungu tembung utawa desahan kaya ngono saka kowe sadurungé. Saiki kok kowe kaya ngéné?

Dheweke mangsuli:

'Yen aku mati luwih dhisik, aku mesthi bakal seneng.'

Avraam sing pinaringan berkah, supaya Maria ora bakal ngenali dheweke, kandha marang dheweke kanthi swara kasar:

'Mung saiki, sawisé teka marang aku, kowe kelingan dosa-dosamu.'

Njupuk koin, dhèwèké maringi marang juru losmen lan kandha:

'Kancaku, aturana pesta sing meriah kanggo kita, supaya kita bisa seneng-seneng karo bocah wadon iki. Aku wis teka saka adoh-adoh kanggo dheweke.'

Oh, sepira kawicaksanané dhèwèké, sepira pangertosan rohani!

Wong sing sajrone limang puluh taun urip biksunya ora tau wareg mangan roti utawa ngombe banyu, saiki, kanggo nylametake nyawa sing kesasar, mangan daging lan ngombe anggur. Ing swarga, barisan malaikat suci padha gumun marang tumindaké bapa sing pinaringan berkah kuwi, marang kabecikane lan rencana sing wicaksana. Dhèwèké mangan daging lan ngombe anggur kanggo nylametaké jiwa sing kesasar saka rereged dosa.

Wah, kawicaksanané wong wicaksana! Wah, pangertené wong wicaksana!

Sawisé pesta rampung, sang putri kandha marang dhèwèké:

'Pak, ayo padha tangi lan mlebu turu, supaya kita bisa turu ing kana.'

Dheweke mangsuli:

'Ayo padha lunga.'

Nalika padha mlebu kamar turu, Avraam weruh amben gedhe, dhuwur lan apik gawéané; dhèwèké lungguh ing amben kuwi lan kandha marang Mary:

'Tutup lawangé, teka mriki lan copot sepatu aku.'

Dheweke nutup lawang, nyedhak marang dheweke, lan dheweke kandha marang dheweke:

'Dara Maria, cedhakna marang aku.'

Nalika dhèwèké nyedhak, dhèwèké nyekel Maria, nahan kenceng supaya ora bisa uwal, lan nyium manèh. Banjur, nalika nyopot topi militèr saka sirahé, dhèwèké nangis lan kandha marang dhèwèké:

Anakku Maria, kok ora ngenali aku? Apa dudu aku sing ngopeni kowe? Apa sing wis kelakon karo kowe, anakku? Sapa sing ngrusak kowe? Endi pasuryan malaikat sing biyen kowe duwé, anakku? Endi kasucianmu lan tangismu sing kebak eluh? Endi jaga terusmu lan sujudmu sing khusyuk ing lemah? Kaya-kaya kowe wis mudhun saka pucuking swarga menyang parit, anakku! Nalika kowe dosa, kenapa kowe ora ngandhani aku, supaya aku bisa nindakake pakaryan tobat bareng karo Ephrem sing tak tresnani? Kenapa kowe nindakake iki, lan kenapa kowe nglarani atiku lan nyemplungake aku ing sedhih sing nggegirisi iki? Sapa sing tanpa dosa, kajaba Gusti Allah piyambak?

Krungu kuwi, Maria ngglethak ing pangkuané kaya watu sing wis mati, kebak rasa wedi lan isin. Lan sing berkah kuwi nerusaké:

'Kowe ora mangsuli, anakku Maria? Kowe ora mangsuli marang aku, nyawaku? Apa aku ora teka kene kanggo kowe? Aku bakal njawab marang Gusti Allah kanggo kowe ing Dina Penghakiman. Aku bakal nampa paukuman kanggo dosa-dosamu.'

Mangkono, kanthi nangis, dhèwèké nyuwun lan ngélingaké dhèwèké nganti tengah wengi. Dhèwèké, sawisé rada meneng, kandha marang dhèwèké liwat luhé:

'Aku isin, lan aku ora bisa ndeleng kowe – lan piye aku bisa ndedonga marang Gusti nalika aku kotor amarga tumindak najis?'

Kanggo iki dhèwèké mangsuli:

'Anakku, supaya dosamu iku ana ing aku; muga-muga Gusti Allah nuntut dosamu saka tanganku, nanging rungokna dhisik: lunga lan kunci awakmu maneh ing selmu. Ephrem uga ndedonga marang Gusti Allah kanggo kowe. Anakku, welasana tuaku iki; aku nyuwun, nyawaku, ayo bareng aku.'

"Yen panjenengan yakin," wangsulane, "menawa aku nduwé kasempatan kanggo tobat, lan Gusti bakal nampa pandongaku, mula aku bakal lunga lan sujud ing ngarsané panjenengan sarta nyium tapak sikil panjenengan sing suci, amarga wis maringi aku welas asih sing gedhé lan teka mriki kanthi tujuan mimpin aku adoh saka urip sing ora resik iki."

Lan, nyandhak sirahé ing sikilé, dhèwèké nangis sakwengi lan kandha:

'Kepiye aku bisa mbalekake kabecikan iki kabeh marang sampeyan?'

Esuké, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Anakku, tangi lan lunga kanthi tentrem.'

'Aku nduwé sethithik emas lan sandhangan ing kéné,' kandha Maria, 'aku kudu ngapa karo kabèh iki?'

'Tinggalna kabèh ing kéné,' kandha sing pinaringan berkah, 'awit kuwi bandha sing dipikolehi kanthi ora sah.'

Lan, tangi langsung, padha mangkat. Sawisé nglenggahan Maria ing punggung jaran, Avraam nuntun jarané, déné dhèwèké dhéwé mlaku ing ngarepé. Dhèwèké mlaku kanthi kabungahan; kaya gembala sing nemokaké wedhus sing kesasar banjur kanthi bungah ngusung ing pundhaké (Lukas 15:4–5), mangkono uga sing pinaringan berkah kuwi mlaku kanthi kabungahan ing atiné. Nalika dhèwèké tekan panggonané, dhèwèké manèh nyekel Maria ing sel jero, panggonan sing biyèn dhèwèké dhéwé nglakoni tapa brata, déné dhèwèké dhéwé manggon ing sel njaba. Maria, sing nganggo klambi wol kasar, kanthi andhap asor nyuwun pitulungan marang Gusti, nyesel kanthi semangat gedhé. Tobat lan pandongane kuwi nganti, dibandhingake karo tobate lan pandonga kita, mung kaya bayangan lan ora ana artine. Lan Gusti Allah sing welas asih, sing ora kepengin ana siji wae sing binasa nanging kabeh padha tobat, paring welas asih marang abdi Nya sing pancen tobat lan ngapura dosane. Minangka pratandha pangapura Panjenengané, Panjenengané maringi sih supaya bisa marasaké lara-larané wong-wong sing teka marang dhèwèké. Avramius sing pinaringan berkah urip sepuluh taun manèh; nalika ndeleng pangapurané Maria sing gedhé, luhé, puasane, pakaryané, lan pandongané sing khusyuk marang Gusti, dhèwèké ngrasa tentrem lan muji Gusti. Sawisé kuwi, dhèwèké murut ing Gusti. Dhèwèké séda ing yuswa pitung puluh taun[7427] . Meh kabèh warga kutha padha nglumpuk nalika wayah séda, lan kabèh wong nyedhak marang jasadé sing kinurmatan kanthi pangibadah, déné wong lara padha waras. Bab Maryam, Sang Anak Domba Kristus, sawisé pamangé seda, dhèwèké urip kanthi tapa brata sing abot, nyuwun marang Gusti awan lan bengi sajroning limang taun; wong-wong sing manggon ing sacedhaké, nalika liwat ing wayah bengi, kerep krungu tangisan lan ratapan tanpa wates, banjur padha mandheg, gumun lan ngluhuraké Gusti. Mangkono, sawise pancen tobat lan oleh sih saka Gusti, Maria sing pinunjul iku seda kanthi tentrem; lan saiki, sawise nangis kanthi tobat, dheweke bungah bebarengan karo para wali ing Gusti, marang Pangeran iku kamulyan langgeng. Amin.

[7427] Iki watara taun 360.

Kontakion, Nada 3:

Panjenengan rawuh ing donya kanthi daging kados malaikat, lan lumantar nglakoni puasa Panjenengan kados wit sing ditandur, amarga wis dipelihara kanthi becik dening banyu pangendalian dhiri, lan wis mbusak rereged lumantar aliran luh Panjenengan. Mula saka iku, ya Avramius, Panjenengan dados papan panggonan Roh Suci.

Uripé Bapa Avraam ingkang Kinurmatan saking Rostov

Dirilis tanggal 29 Oktober

Bapa Avraam sing kinurmatan iku putrané wong tuwa sing taat[7428] . Wiwit isih enom dhèwèké ninggalaké omahé wong tuwa lan kesia-siaan donya, njupuk sumpah biara lan nyawisaké dhiri marang Gusti Allah[7429] .

Sawise ngendhalèkaké daging marang roh, piyambakipun ngentèkaké awakipun kanthi pakaryan asketik, ngresiki atiné nganggo luh, lan pinaringan sih rahmat kanggo nindakaké mujijat.

Ing jamané, ing Rostov[7430] , durung kabèh wong nampa baptisan suci lan akèh sing isih dadi penganut paganisme: distrik Chudsky ing kutha kuwi nyembah arca watu Veles[7431] . Roh najis sing manggon ing arca kuwi marakaké wong padha wedi, lan wong Kristen padha wedi nyedhak arca kuwi. Ingkang Mulya Avramius kebak semangat kanggo ngilangi sisa-sisa kapercayan pagan ing Rostov. Panjenenganipun ndedonga marang Gusti Allah supaya paring kekiyatan lan sih rahmat Roh Suci kanggo ngrusak arca, nanging pandongane suwé ora kasembadan.

Sawijining dina, Sang Avramius sing kinurmatan, kebak sedhih lan kebingungan, lagi lungguh cedhak arca. Lan dumadakan, piyambakipun weruh sawijining wong tuwa sing gagah ngedhesi dhèwèké. Avramius banjur tangi lan kesusu nyedhak wong mau. Sawisé padha ngucapaké salam lan mberkahi, Sang Avramius takon:

'Saking pundi Panjenengan rawuh, Bapa? Saking nagari pundi?'

'Kula asalipun saking Konstantinopel, Bapa; ing tanah panjenengan kula punika tamu lan pangumbara.' 'Cobi critakna, Bapa, punapa sabab panjenengan laler ing sedhih sacedhake arca Veles punika?'

'Aku ndedonga marang Gusti Allah supaya aku diparingi kekuwatan kanggo mbrentheng arca iki,' wangsul Avramius, 'nanging Gusti Allah nglirwakake pandongaku, mula aku lungguh kene kanthi sedhih.'

'Yen Panjenengan kersa, Bapa, entuk apa sing Panjenengan kepengin,' pangandikane sang tuwa marang Avramius, 'mangkono mangkatlah menyang Konstantinopel, goleki omahé Yohanes Teologian, mlebu lan ndedonga ing ngarepé ikoné Santo Yohanes Teologian – lan Panjenengan ora bakal lunga kosong tangan, nanging bakal nampa apa sing Panjenengan kepengin.'

Avramius sing kinurmatan krasa kuciwa mikirake lelampahan sing dawa, nanging sang tuwa kandha: 'Gusti Allah bakal nyepetake lelampahanmu!'

Avramius sing pinaringan berkah, kebak Roh Suci, nampa berkah saka sang tuwa lan miwiti lelampahané, lali sepira adohé dalan sing arep ditempuh.

[7428] Uripé Sang Avramius saka Rostov kéné disusun manut 'urip' paling tuwa, sing diceritakaké kanthi ringkes ing Prolog lan karo sawatara tambahan mengko ing Great Menaia-Chetia déning Metropolitan Makarios. Hagiografi kuna babagan Sang Avramius banjur ditambah kaping pindho, utamane ing bagean pambuka, sing nyritakake uripe Avramius sadurunge teka ing Rostov.

[7429] Tambahan kapisan nyatakake yèn Avraam lair ing wewengkon Galich, ing kutha Chukhloma (saiki ing Provinsi Kostroma), ndhelik menyang wewengkon Novgorod kanggo sinau asetikisme monastik ing biara-biara lokal, lan njupuk sumpah monastik ing Biara Valaam ing Tlaga Ladoga. Tambahan sekunder nyatakake yen wong tuwané Avraam ing Chukhloma isih dadi penganut pagan. Avraam sepisanané dijenengi Iberik lan nganti umur pitulas taun, dhèwèké kasandhung lumpuh lan ora bisa mlaku. Pedagang saka Novgorod sing mampir ngenalaké dhèwèké marang dhasar-dhasar ajaran Kristen. Sawisé merenung kanthi jero, Iberik banjur pracaya marang Kristus, sacara dumadakan mari saka lara, mangkat menyang wewengkon Novgorod, lan dibaptis ing Valaam nganggo jeneng Averky, sadurungé banjur ngucap sumpah biarawan kanthi jeneng Avraamy.

[7430] Iki, mesthi wae, nyebutake Rostov kuna, sing biyen dikenal minangka Rostov Agung; saiki dadi kutha distrik ing Governat Yaroslavl, dumunung ing dalan raya lan jalur sepur saka Yaroslavl menyang Moskow; Rostov mapan ing sacedhake tlaga sing dikenal minangka Tlaga Rostov utawa Tlaga Nero.

[7431] Kanthi istilah 'Chudskoy End' kudu dipahami minangka pérangan kutha ing sisih kiwa dalan saka Yaroslavl. – Dewa pagan bangsa Slavia kuna Rusia, Veles, uga dikenal minangka Volos, sing miturut kronik dianggep minangka pelindung ternak.

Nalika Sang Avramius sing kinurmatan, sawisé ninggalaké kutha lan nyebrang Kali Ishnu[7432] , dhèwèké ketemu wong liya sing penampilane nggumunaké; meh botak, nduwèni jambang gedhé lan bundher, lan pasuryané ngetokaké rasa ngajèni; dhèwèké ayu. Dhèwèké nyekel tongkat ing tangané.

Avramius sing pinaringan berkah nyuwun berkah marang dhèwèké.

Wong lanang sing ora dikenal kandha:

'Kowe arep menyang ngendi, tuwa?'

'Aku arep nggoleki omahé Yohanes Teologian,' wangsul Avramius.

Wong liya kuwi kandha:

Ayo mrana, tuwa, gawa tongkatku iki banjur bali; nyedhak marang arca Veles, pukul nganggo tongkat iki kanthi jeneng Yohanes Teolog – lan sing terkutuk bakal dadi bledug.

Lan karo tembung-tembung kuwi, wong liya kuwi sirna.

Avramius sing pinaringan berkah nyadari yèn kuwi Yohanes Teolog

Kagèt lan kabungahan, Avramius mbalèk, nyedhak arca tanpa alangan, nggebuk nganggo tongkat ing jenengé Yohanes Teolog – lan arca kuwi langsung dadi bledug.

Ing panggonan ing ngendi Avramius ketemu karo sesepuh suci, dhèwèké mbangun gréja kang dipersembahaké marang Yohanes Sang Teolog; lan ing panggonan arca Veles biyèn ana, sesepuh sing kinurmatan kuwi, kanthi berkah uskup, ngedegaké gréja cilik kang dipersembahaké marang Epifani Gusti, mbangun sel-sel ing sacedhaké, nglumpukaké para biksu, lan ngadegaké komunitas monastik[7433] .

Sing Mulya Avramius ngalami akèh sangsara ing tangané wong-wong pagan sing ora pracaya marang Kristus. Ing sawijining wektu, padha nyoba ngrusak lan ngobong gréja suci sing wis dibanguné, nanging Gusti ora ngidini kuwi kelakon amarga pandonga lan kasabarané Sing Mulya.

Nanging, lumantar piwulang lan kasabarané, Sang Avramius sing Kinurmatan ora suwe nuntun kabèh wong sing ora pracaya marang Kristus: kabèh wong, saka sing paling enom nganti sing paling tuwa, dibaptis lan miwiti rawuh ing Liturgi Ilahi lan Doa Wengi Sepenuhé, kalebu wanita lan bocah-bocah. Ingkang Kinurmatan Avramius nguwatake manahipun ing iman lumantar sinau Kitab Suci lan piwulang rohani. Akeh bocah-bocah ninggalake griya wong tuwa, teka kanthi rahasia marang Ingkang Kinurmatan lan ngucapake sumpah monastik. Mangkono persaudaraan saya tuwuh, lan Ingkang Kinurmatan mulang para sedulur mau ing Sabda Gusti.

Banjur Sang Avramius sing Kinurmatan mbangun gréja ageng, ngias gréja mau—kaya Pengantené Kristus—karo ikon-ikon éndah lan kitab-kitab suci, lan netepaké kidungan sing megah.

Para Pangeran Rostov, sing ngajeni Bapa Avramius banget, maringi hak istimewa marang biara sing wis diadegaké: padha nyumbangake lahan amba kanggo pambangunan biara lan désa-désa kanggo nyokong para biksu.

Ndeleng tuwuhing lan kamakmuran biara, Uskup Rostov, sawisé rembugan karo para pangeran, ngangkat Biara Avraam dadi biara arkimandrit, lan ngangkat Sang Avraam sing kinurmatan dadi arkimandrit.

Wiwit wektu kuwi, Avraam nyawisake awake dhewe luwih semangat maneh marang pakaryan rohani, nambah pakaryan siji sawise siji, nyawisake awake dhewe kanggo nglakoni puasa lan pandonga; dheweke dadi tuladha kanggo kabeh wong, misuwur amarga andhap asor, lan nuduhake katresnan sing tulus marang sapa wae sing teka marang dheweke, apa sing gedhe apa sing cilik.

Setan, mungsuh lawas kabecikan, ora ninggalake Sang Reverendi kanthi tentrem; dhèwèké nyerang lan marahi sang Reverendi sangsara awan lan bengi. Nanging, dilindhungi déning sih Kristus lan pratandha salib, Avraam ora wedi.

Ing sawijining wektu, nalika Sang Avraam sing kinurmatan ana ing selé sadurungé Liturgi, sawisé ngucapaké pandonga lumrah kanggo Komuni Suci, piyambakipun arep ngumbah tangan sadurungé menyang gréja nalika setan mlebu ing wastafel, nyoba gawe sang Avraam sing kinurmatan kuwi susah. Nalika nyadari yèn ana roh najis ing wadhah kuwi, Sang Reverendi njupuk salib suci, dipasang ing ndhuwur wadhah mau, ditandhani

---

[7432] Kali Ishna nyabrang dalan saka Rostov menyang Moskow ing panggenané nalika mili mlebu Danau Nero cedhak kutha Rostov, patang verst saka panggonan patung Veles biyèn ana.

[7433] Biara Epifani, sing diadegaké déning Avramius sing Kinurmatan, nganti saiki isih ana ing panggonan sing padha, siji verst saka Kremlin Rostov, ing lawang mlebu Rostov saka Yaroslavl, ing sisih kiwa dalan.

nganggo pratandha salib, banjur ditinggal kaya ngono, ora diambah suwéné suwe. Setan kuwi, ambruk amarga kuwasa salib, kasiksa lan ora bisa metu saka wadhah mau.

Adhaptasi para pangeran Rostov ing jaman semana yaiku numpak jaran metu saka kutha kanggo moro, lan nalika bali padha mampir ing biara kanggo ndedonga ing gréja lan nampa berkah saka ingkang kinurmatan Avraam. Mangkono uga kedadeyan ing wektu iki. Kaya adat, para pangeran menyang selé Sang Mulya, nanging piyambakipun boten wonten, amargi piyambakipun biasanipun makarya saben dinten kanggé sedulur: kadhang piyambakipun motong kayu kanggé pawon biara, kadhang piyambakipun ngumbah jubah rambut kanggé sedulur, lan kadhang piyambakipun nggawa toya menyang pawon. Nalika krungu rawuhe para pangeran, piyambakipun enggal-enggal wangsul dhateng selanipun kanggé maringi berkah.

Ing wektu para pangeran ana ing sel ngenteni bapa sing mulya, padha weruh wadhah sing katutup salib suci lan padha gumun apa tegese. Salah siji pangeran wani nyopot salib saka wadah mau kanggo nampa berkah – lan langsung ana setan njedhul saka wadah kaya udhara ireng sing ambune ora enak, nganti nggegirisi kabèh sing ana ing kono.

Nalika Sang Pendeta nyedhaki sel, roh najis nemoni dhèwèké ing lawang mlebu lan wiwit ngina Avraam lan ngancem dhèwèké:

Kaya kowe wis meksa aku, kanthi kuwasaé Gusti Allah kang ora katon, supaya nandhang sangsara lan kabakar déning kuwasaé salib, mangkono uga aku bakal nggawa cilaka marang kowe; aku bakal enggal ngalahaké kowe: aku bakal nyebar fitnah marang kowe, nglakoni kowe ing panyiksaan lan isin: kowe bakal numpak keledai belang tanpa pelana lan nganggo sepatu abang wanita. Lan kowe bakal nandhang akèh liyané, kaya aku wis nandhang ing tanganmu."

Romo Agung nggawe pratandha salib, lan setan langsung sirna.

Nalika Avraamy mlebu ing selé, para pangeran padha takon apa sing wis kelakon, babagan asap ambu ora enak sing munggah saka wadah sing ditutupi salib, nanging Sang Bapa Pendeta ora ngomong apa-apa bab kuwi; piyambakipun mung mberkahi para pangeran kanthi pitutur sing maringi panglipur lan ngetokake kanthi tentrem.

Sawisé sawatara wektu, amarga kepéngin mbales marang Pendeta, setan mau ngowahi wujud dadi prajurit tartamtu, muncul ing ngarepé Pangeran Agung ing Vladimir, lan miwiti ngetokaké tuduhan abot marang Avraamy.

"Paduka, kula badhé mbukak rahasia ageng dhumateng paduka," pangandikane setan, "ana ing karajan paduka, ing kutha Rostov, sawijining biksu aran Avraam, sawijining tukang sihir sing katon andhap asor lan suci lan ngapusi tiyang kathah." Dheweke wis nemokake gudang bandha gedhe ing lemah—wadah tembaga kang kebak emas—sing miturut hak kuduné dadi kagunganing karajan panjenengan. Wadah emas sing ditemokaké ing gudang iki, sabuk lan ranté emas, regané ora bisa ditaksir, lan pérak lan bandha larang liyané ora bisa diétung. Kanthi bandha iki dhèwèké wis mbangun gréja agung, nanging dhèwèké durung ngandhani panjenengan bab kuwi.

Pangeran Agung nesu banget marang Pendeta lan ngutus prajurit galak kanggo ngoyak dheweke, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya nyekel Avraam tanpa ngomong siji tembung marang dheweke lan nggawa bali persis kaya nalika ditemokaké.

Kabeh iki kelakon amarga panggerak roh jahat.

Nalika prajurit sing dikirim déning pangeran teka, Sang Pastur Agung, sing lagi rampung nindakake pandonga bebarengan, lagi ndedonga ing selé, mung nganggo klambi kasar saka rambut lan ora nganggo sepatu. Prajurit kuwi, tanpa welas asih, tanpa ngidini Sang Pastur Agung ngucapaké sak tembung, utawa nganggo sandhangan utawa sepatu, nyekel dhèwèké, nunggangké ing jarané, lan numpak jaran menyang kutha Vladimir.

Ing sisih liya Danau Rostov, padha nemoni wong sing lagi ngolah lemah nganggo keledai belang lan nyekel sepasang sepatu wanita abang ing tangane. Prajurit iku banjur nunggangake bapak rohani mau ing keledai, masang sepatu wanita abang mau ing sikilé, lan kanthi cepet nggawa dheweke ing kahanan isin kaya ngono marang Pangeran Agung.

Pangeran Agung mrentahake supaya prajurit sing wis nuduh dhèwèké uga digawa ngadhep dhèwèké.

Prajurit sing dianggep kuwi mbaleni tuduhan sing padha marang sang resi babagan harta karun kaya sadurunge.

Krungu kuwi, sang resi ngangkat tangané marang langit lan ngélarang roh jahat mau, kandha:

'Aku nglarang kowe, ing jeneng Gusti kita Yesus Kristus, ngandhani aku sapa kowe, kowe sing wis ngfitnah aku nganggo tembung kaya ngono?'

Setane gemeter lan kandha:

Aku iki setan sing wiwit jaman mbiyen wis sengit marang kabecikan ing umat manungsa, apamaneh marang para biksu sing wedi marang Gusti. Kowe weruh, tuwa, aku wis nindakake persis kaya sing tak kandhakake sadurunge – amarga kowe wis nyiksa aku ing wadahmu sing sengsara.

Sawisé ngomong kuwi, setan mau sirna sakedhap.

Pangeran Agung, nalika nyekseni tipuan setan lan ejekan marang sang resi sing ngadeg ing ngajengipun, kaget banget, kados ta kabeh wong ing sakupenge pangeran. Lan pangeran wiwit nyuwun pangapunten marang sang resi kanthi luh, kandha:

'Romo, kula ingkang nyebabake rawuh Panjenengan ingkang tanpa karsa; kula sampun nglanggar Panjenengan kanthi awon. Nyuwun pangapunten, Romo, amargi kula sampun marahi nesu Panjenengan ing pirang-pirang cara. Mungsuh, Romo, sampun nglimputi manah kula lan nyulut nesu marang Panjenengan ing batin kula, lan sampun nuntun kula mlebu ing dosa.'

Sing sepuh ngendika:

'Gusti Allah bakal ngapura panjenengan, pangeran, awit punika pakaryanipun mungsuh kuna, setan; mila, pangeran, panjenengan sampun kaget: wiwit wiwitan setan punika mungsuh manungsa, lan sampun lumrah nyebabake alangan tumrap tiyang ingkang ajrih Gusti.'

Pangeran, nalika weruh andhap asor sang pandhita lan tembung-tembungé sing alus lan lembut, kaya-kaya sang pandhita ora nate nandhang sangsara apa-apa, banjur miwiti muji-muji dhèwèké luwih akèh lan maringi pakurmatan ageng marang dhèwèké.

Kanggo ngadegake biara, pangeran maringi akèh omah, tanah, lan budhak; dhèwèké nggawe Biara Avraamiev dadi biara pribadiné lan nempataké ing ndhuwur kabèh biara liya ing Rostov, lan kabèh mau dikonfirmasi nganggo surat paten.

Sawisé kabèh kuwi, pangeran ngucapaké pamit marang ingkang kinurmatan kanthi pakurmatan ageng.

Sing Mulya Avramius manggon ing biarané kanthi andhap asor banget, makarya tanpa kendhat, lan seda kanthi tentrem marang Gusti, kang wis dadi katresnané wiwit enom[7434] .

Troparion, Nada 1:

Kanthi padhanging sih rahmat Gusti, panjenengan nuntun wong-wong kang durung pracaya marang padhanging kawruh bab Gusti; lan sawisé seda, lumantar padhanging gesang panjenengan, panjenengan maringi panyembuhan marang sapa waé sing teka kanthi pracaya. Abraham, bapak kita, mugi panjenengan ndedonga marang Kristus Gusti supaya paring sih rahmat agung dhumateng kita.

Kontakion, Nada 2:

Sampeyan nampa sangkèling Kristus, Abraham, lan sawisé nggawa salibé ing pundhak, sampeyan ngetutaké Panjenengané; ditandur ing omahé Gusti, sampeyan mekar kaya wit kurma lan kaya cedar ing Libanon; sampeyan ngembangaké anak-anakmu, sejawat rohani: nampa sih saka Rasul kang kinurmatan Yohanes Teolog, kanthi tongkatmu kowe mecah berhala lan nyebarake kaya bledug; lan kowe mbuktekake awakmu dadi pangripta

---

[7434] Sing Mulya Avramius dikubur ing biara sing diadegaké. Relik sucié saiki dipajang ing sangisore pandelengan umum ing relikari pérak ing kapel sisih sing didedikasikaké kanggo piyambakipun, sing nyambung karo gréja watu utama biara sing didedikasikaké kanggo Epifani Gusti, sing dibangun miturut dhawuh lan biaya Tsar Ivan Vasilyevich si Kejam lan diresmikaké ing ngarsané tanggal 2 Oktober 1553. Tsar Ivan Vasilyevich ngunjungi Rostov luwih saka sapisan lan maringi pangurmatan marang panggonan suci ing kono. Ing salah siji kunjungane menyang Biara St. Avraam, malah sadurunge penaklukan Kazan, dhèwèké njupuk tongkat sing disimpen ing makam St. Avraam, sing digunakaké déning biksu mulya mau kanggo nggebug berhala. Salib tembaga sing dadi gagang tongkat iku isih disimpen ing petapan kapisah ing lengkungan lawang mlebu kapel sing didedikasikaké kanggo St. Avraam.

mujijat ageng, ya Sang Kinurmatan; mulane, ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabeh.

12 November

30 Oktober (Gaya Lawas)

Kematian martir Santo Zinovius, Uskup Aegea, lan adhine Zinovia

Dipepering ing 30 Oktober

Para martir suci iki – Zinovy lan adhine Zinovia – lair ing kutha Egae, ing wewengkon Cilicia[7435] , saka wong tuwa sing taat. Ing kana, dheweke dibesarke kanthi ajrih marang Gusti Allah lan taat. Nalika isih bocah, wong tuwané wis nyerahaké nyawané marang Gusti, ninggalaké anak-anaké warisan tanah ageng. Sanadyan isih enom, Zinovy lan Zinovia wicaksana ngluwihi umuré lan teguh ing kabecikan; sawisé nyadari klenenganing donya iki, padha mutusaké ninggalaké kabèh lan ngetutaké Kristus. Zinovia maringi marang adhine bagéyan saka warisan sing ditampa saka wong tuwané, supaya dhèwèké bisa mènèhaké marang wong mlarat, déné dhèwèké dhéwé urip ing kamlaratan sukarela, meneng bae lan njaga kasucian prawané kanggo Calon Bojoné ing Swarga. Zinovy, sawisé njupuk loro-lorone bagéan warisan—bagéan dhéwé lan bagéan adhine—wiwit mènèhi marang wong mlarat lan ora suwé kabèh entèk, nganti dhèwèké dhéwé dadi kaya wong mlarat. Nanging Gusti Allah, sing ngopeni anak yatim lan ora ninggalaké wong-wong sing precaya marang Panjenengané, maringi berkah swarga marang sedulur suci kuwi minangka ganti rugi kanggo bandha sing wis diwènèhaké marang wong mlarat: Tangan tengené sing kuwasa nglindhungi Zinovy sajrone uripé saka kabèh bala lan ngusir godaan setan; Zinovy, ing sisihé, nampa saka Gusti karunia marasaké lara mung kanthi nyentuh nganggo tangané. Mangkono, tangan sing biyèn wis murah ati mènèhi sedekah marang wong mlarat iku diparingi Gusti kuwasa kanggo nindakake mujijat. Ora preduli apa wae sangsara utawa lara sing dialami wong, padha mari sakwise Santo Zinovy nyentuh nganggo tangane. Abdi Gusti iki nglakoni kabecikan ageng sajrone uripe, kadhangkala maringi bandha marang wong mlarat, kadhangkala, kanthi sih Gusti, maringi panyembuhan marang wong lara; piyambakipun ngusir akèh roh najis saka manungsa, nglipur wong sing sedhih, lan nulungi wong sing kasangsaran. Sumunar kanthi kabecikan lan misuwur amarga mujijat-mujijatipun, piyambakipun kapilih dados uskup ing kutha asalipun. Gembala sing becik menika kanthi semangat ngopeni Gréja Gusti, tansah nulungi lan nindakake kabecikan tumrap tiyang kathah, sarta marasaké tiyang lara. Ing sawijining dinten, ana sawijining wanita saking Antiochia sing rawuh marang sang wali, nandhang lara borok ing dhadhane sing ora bisa mari. Wanita iki wis ngentekake akèh dhuwit kanggo perawatané, ngupaya marasake lara marang dhokter, nanging ora ana sing bisa mbantu; malah, sangsara sing parah kuwi saya tambah parah, nganti saiki dhèwèké wis ngadhepi pati. Nalika ndeleng dheweke, Santo Zinovy nresnani: dhèwèké nyentuh boroké nganggo tangané lan nggawé pratandha salib ing papan sing kena. Sak jane boroké langsung ilang, lan wong wadon kuwi, sawisé mari waras sak sampurna, bali menyang omahé ing Antiochia kanthi kabungahan gedhé.

Wong wadon liyane, sing ora pracaya marang Kristus—bojoné sawijining pejabat sing jenengé Indis—nandhang lara sing padha banget; nanging lumantar panyembuhané Santo Zinovius, dhèwèké uga waras saka sangsarané. Kagèt karo mujijat sing kelakon, dhèwèké dhéwé, bebarengan karo bojone lan anak-anaké, padha mratobat marang Kristus. Kabeh padha padhang lumantar baptisan suci. Mangkono, wanita iki nampa panyembuhan jasmani lan kauntungan rohani.

Ing wektu sing padha, Kaisar Diocletian sing ora pracaya marang Gusti Allah ngetokake panganiayaan sing nggegirisi marang wong Kristen. Ing wektu kuwi Pangeran Lysius teka ing provinsi Kilikia kanggo nyiksa sapa wae sing ngakoni jeneng Kristus. Sing pisanan nandhang sangsara ing Aegae yaiku telung mudha Kristen:

[7435] Egi iku sawijining kutha ing Cilicia (wewengkon kidul-wétan Asia Minor), sing dadi pangkalan angkatan laut nalika Kakaisaran Romawi.

Claudius, Asterius, lan Neon. – Sawise nyekel dheweke, Lysius nglakoni maneka siksaan lan pungkasane nyalibake dheweke ing salib ing njaba kutha. Sawise krungu babagan Santo Zinon, dheweke ngutus prajurite kanggo nyekel dheweke. Nalika sang asket digawa ing ngarepe Lysius, pangeran kandha marang dheweke:

Aku ora kepengin ngobrol dawa karo kowe, amarga aku ngerti yèn kowe wong Kristen seneng omong kakehan: aku bakal ngomong cekak. Aku nawakake pilihan antarané urip lan pati: urip, yèn kowe nyembah déwa-déwa kita; pati, yèn kowe ora. Pilih dhéwé apa sing kowe karepake: nyembah – banjur kowe bakal urip lan malah nampa pakurmatan saka kita – utawa kowe bisa tetep nyekel kesesatanmu, nanging banjur kowe bakal nandhang sangsara sing nggegirisi lan nemoni pati sing medeni."

Santa Zinovy, ora wedi sithik maneh marang tembung pangeran, mangsuli kanthi teges:

'Urip samentara tanpa Kristus iki dudu urip, nanging pati; ora, luwih becik aku nampa sangsara samentara kanggo Sang Pangripta lan banjur urip langgeng karo Panjenengané, tinimbang nyelakake Panjenengané amarga urip samentara iki lan banjur nandhang sangsara langgeng ing neraka.'

Krungu tembung-tembung kuwi, pangeran sing jahat mrentahake supaya sang wali digundhul, digantung ing salib lan dicambuk tanpa welas asih.

"Bakal kita deleng," ujare, "apa Kristus bakal teka nylametake dheweke!"

Zinovia sing kaberkahan, nalika mangertèni yèn adhine, Santo Zinovius, nandhang sangsara kanggo Kristus, langsung kesusu menyang panggonan ing ngendi santo kuwi disiksa. Nalika ndeleng adhine sing kebak getih lan tatu, digantung ing salib, atiné kebak semangat lan, ngadeg ing ngarepé penyiksa, kandha marang dhèwèké:

Aku iki wong Kristen, kaya sedulurku: aku pracaya marang Gusti Allah siji lan Gusti kita Yesus Kristus. Mula, dhawuhna supaya aku uga disiksa, kaya kowe nyiksa sedulurku sing tak tresnani. Aku kepengin ngombe saka gelas sangsara sing padha lan diparingi mahkota sing padha.

Penyiksa kaget karo kawani lan tekad Santa Zinovia lan kandha:

'Aja nyoba, wanita, ngundang karusakanmu dhéwé; aja njaluk siksaan memalukan kaya ngono, ing ngendi kowe bakal nampa isin lan nandhang sangsara. Amarga kowe bakal ngrasakake isin gedhe nalika kowe dipaksa telanjang; kowe bakal nandhang sangsara abot nalika kowe disiksa. Mula saka iku, aku maringi pitutur iki: sembahna para dewa, banjur kowe bakal dibebasake saka kabeh kejahatan.

Marang kuwi sang wali mangsuli:

'Kabukakane jiwa bisa nggawe aku isin luwih gedhe tinimbang kabukakane badan; sangsara langgeng luwih abot tanpa bandhingan tinimbang sangsara sementara; aku ora peduli yèn aku bakal ditelanjangi, amarga aku wis nganggo busana Kristus; aku ora wedi marang tangan para penyiksa, amarga aku wis disalib bareng Kristus. Kowe bisa nindakake apa sing kowe karepake, penyiksa; kowe ora bakal bisa meksa aku mbaleni Gustiku Kristus kanthi cara apa wae.

Banjur Lysius mrentah supaya dheweke ditelanjangi lan dipukul, kaya adhine, Santo Zinovius, sing wis dipukul. Durung wareg karo kuwi, penyiksa mrentah supaya dipersiapake amben wesi sing panas banget, supaya loro santo mau dipasang ing ndhuwur, lan geni dinyalake ing ngisore:

'Monggo,' ujare, 'Kristus rawuh ing kene lan nulungi kowe.'

Nanging para wali mangsuli:

Kristus kita ana ing jejere kita; kowe ora bisa ndeleng Panjenengané. Panjenengané nyirami kita saka swarga nganggo embun sih-rahmaté, supaya kita ora ngrasakaké lara saka panyiksaan iki.'

Banjur para wali dibuwang menyang kuali sing nggodhok, nanging sanajan ing kono padha ora ngrasakake cilaka: padha ngadeg kaya ana ing banyu adhem, nyanyikake mazmuré Daud: 'Nanging Panjenengan bakal nylametake kita saka mungsuh-mungsuh kita lan ngisinake wong-wong sing sengit marang kita.' Nalika weruh kuwi, sang penyiksa mrentah supaya padha digawa metu saka kutha lan dipenggal sirahé ing kono. Kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapake, para wali mangkat menyang pati; sawisé tekan panggonan paukuman, padha miwiti ndedonga kaya mangkéné:

– Panjenenganipun, Gusti Allah ingkang Maha Agung, panjenenganipun

panjenenganipun panjenenganipun panjenenganipun

Santo Markus, keponakané Rasul Barnabas, dadi uskup Apollonia[7439] , sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Epistelé marang Kolose: *'Salam saka Aristarkus, tawanan kanca aku, lan Markus, ponakan Barnabas, (bab dheweke kowe wis diwenehi pandhuan: yen dheweke teka marang kowe, tampi dheweke)'* (Kolose 4:10).

Santo Justus iku uskup ing Eleutheropolis; Santo Artemas iku uskup ing Lystra[7440] . Rasul Paulus nyebutake sing pungkasan mau ing Suraté marang Titus: 'Nalika aku ngutus Artemas utawa Tikhikus marang kowe, upayakna tenan supaya kowe teka marang aku' (Titus 3:12).

Peringatan Santo Marcianus, Uskup Sirakuza

Dirilis tanggal 30 Oktober

Santa Marcianus, Uskup Sirakuza, sawijining murid Santa Petrus Rasul, teka saka Antiokia menyang Sirakuza, sawijining kutha ing pulo Sisilia[7441] . Mung lumantar pandonga, piyambakipun ngrusak candhi-candhi pagan lan nuntun akèh wong marang Kristus, ndadèkaké wong-wong mau dadi anak pepadhang, nalika nindakake akèh mujijat. Piyambakipun dipatèni amarga Kristus déning wong Yahudi[7442] .

13 November

31 Oktober (Gaya Lawas)

Nopémber

Peringatan Sang Martir Suci Epimachus

Perayaan tanggal 31 Oktober

Martir Suci Epimachus, putrané wong Kristen sing taat, asalé saka Mesir; wiwit isih enom dhèwèké tresna marang Gusti Allah kanthi sak atiné lan mutusaké mung ngabdi marang Panjenengané. Miturut tuladhané Santo Yohanes Pembaptis, dhèwèké lunga menyang ara-ara samun lan nglampahi wektu suwé ing Gunung Pelusium[7443] .

Dheweke ora duwe pituduh rohani saka para bapa suci, nanging pandhuan ing urip padunungan sing ketat iki yaiku Roh Suci piyambak; katresnan marang Gusti Allah nyengkuyung lan nguwatake dheweke ing upaya sing abot iki. Amarga mung katresnan marang Gusti sing bisa mulang manungsa kabecikan luwih saka apa wae; katresnan iki sing nyurung para rasul suci ninggalake kabeh lan ngetutake Gusti, sing ora duwe bandha donya; katresnan sing padha uga sing maringi inspirasi marang para Bapa sing kinurmatan, sing *'ngumbara ing ara-ara samun lan pagunungan, ing guwa-guwa lan jurang-jurang ing bumi'* (Ibr. 11:38); lan para martir, priya lan wanita, sing kapengaruh dening katresnan iki, nandhang sangsara kanthi wani kanggo Kristus, kanthi banter kandha: 'Aku tresna marang Kowe, Calon Bojoku, lan nalika ngupaya Kowe, aku nandhang sangsara'. Katresnan iki uga mulangake Santo Epimachus supaya bisa nahan pakaryan lan perjuangan asketis ing ara-ara samun, ngadhepi kabeh jinis serangan saka mungsuh sing ora katon, urip ing kasucian ing Gusti Allah, lan siap mati kanggo Panjenengané. Sawise manggon ing pangasingané ing ara-ara suwé pirang-pirang taun, Santo Epimachus krungu

---

[7439] Ing jaman kuna ana pirang-pirang kutha sing nduwèni jeneng iki: kutha ing Sisilia; siji ing Illyria, sing wargané diarani Apollonians; siji ing Thrace; siji ing Chalcedon; lan liya-liyané.

[7440] Lystra iku salah siji kutha ing Lykaonia; ing kéné Rasul Paulus marasaké wong lumpuh, lan wong-wong pagan, sawisé nyekseni mujijat iki, padha nganggep dhèwèké lan Barnabas minangka déwa.

[7441] Sicilia iku salah siji pulo paling gedhé ing Segara Tengah, cedhak Semenanjung Apennine; Sirakusa iku salah siji koloni Yunani pisanan ing pesisir wétan pulo kuwi, sing diadegaké miturut tradisi déning wong Korintus watara taun 746 SM, lan sakbanjuré dadi kutha paling gedhé lan paling sugih ing pulo kuwi.

[7442] St Markian, sawisé teka ing pulo Sisilia, manggon ing guwa cedhak kutha Sirakuza lan kasil nyebaraké iman Kristen. Reliké saiki disimpen ing Gaeta (pelabuhan lan benteng ing Italia).

[7443] Ing Mesir Sisih, ora adoh saka Kali Nil.

yèn umat Kristen ing Alexandria lagi nandhang panganiayaan abot; sawatara pengikut Kristus, amarga wedi marang panyiksaan kejem, padha ndhelik ing pagunungan lan ara-ara, déné liyané padha murtad saka iman. Kanthi kebak semangat marang Gusti, rahib suci iku ninggalake padunungané ing ara-ara gersang lan mangkat menyang Alexandria, kepéngin nyegel pangakuané marang Kristus nganggo getihé dhéwé, nandhang sangsara kanggo Gusti, lan kanthi mangkono nguwatké wong-wong sing ringkih. Sawisé tekan Alexandria, dhèwèké weruh panyiksaan kejem sing ditindakake déning para penyembah berhala sing ora pracaya marang Gusti marang para wong pracaya; kanthi sedhih ing atiné, dhèwèké nyumurupi yèn kejahatané setan saya tambah gedhé, lan akèh wong Kristen sing goyah imané; para penyembah berhala malah wis nginjak-injak candhi Gusti. Nalika ndeleng kahanan kuwi, sang wali kanthi wani mlebu ing candhi pagan. Ing kono, amarga ana pesta pagan, akèh wong padha kumpul; Epimachus sing Mulya, ing ngarepé kabèh wong, kanthi wani nemplak arca-arca menyang lemah lan ngremuk dadi pecahan. Wong pagan langsung nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké marang gubernur Apellian. Nalika mulat yèn gubernur lagi lungguh ing kursi pangadilan lan ngukum wong Kristen nganggo siksaan, sang wali kanthi wani nyurung marang dhèwèké kanggo nggebuk wong kang ora pracaya iku; lan Apellian mesthi ora bakal slamet saka tangan Sang Wali Epimachus yèn wong-wong ing sacedhaké ora nyegah sang wali: mangkono gedhéné semangat marang Gusti Allah kang dituduhaké déning sang askèt iki. Gubernur kaget banget karo kebraniané wong sing sandhangané kumel kuwi. Dhèwèké mènèhi prentah supaya Epimachus digawa menyang panjara lan ditahan ing kana nganti dhèwèké mutusaké siksa apa sing bakal diparingaké.

Ing wektu kuwi ana akèh wong pracaya ing penjara, dipenjara amarga ngakoni jeneng agung Kristus; Epimachus nguwatké kabèh mau kanggo tumindak syahid; Pangandikane maringi semangat lan inspirasi marang para pracaya, nganti ora ana siji wae sing wedi utawa mbalik saka pracaya, nanging kabeh kanthi bungah nyawisake getih kanggo Gusti Allah sing sejati, lan kabeh mau, sawise nahan maneka panyiksaan sing kejem, nyerahake nyawane marang Gusti. Pungkasané, Santo Epimachus dhéwé ngalami panyiksaan sing kejem amarga dhèwèké ora mung pracaya marang Kristus lan ngganggu pesta wong-wong mau, nanging uga ngangkat tangan marang gubernur dhéwé kanthi niyat matèni. Kaping pisan, sang wali digantung lan digores nganggo cakar wesi; banjur padha wiwit mbuwang watu marang dhèwèké, nganti balung-balungé remuk, nalika dhèwèké njerit kesakitan:

Yen Gusti Yesus Kristus disalib kanggo aku, ditusuk karo tombak lan diwenehi anggur asam kanggo ngombe, apa aku ora kudune uga ngrasakake sangsara Panjenengané? Aku kepéngin kowe maringi sangsara sing luwih abot tinimbang iki: tampar aku, ludahi aku, pasang mahkota duri ing sirahku, pasang buluh ing tanganku, isi awakku kabèh karo empedu, tutupi aku karo lara, salibaké aku ing kayu salib lan tusuk aku nganggo tombak. Apa waé kang ditanggung Gustiku, aku uga kepéngin nanggung.

Akèh wong padha nglumpuk lan nyekseni sangsara Santo Epimachus. Ing antarané wong-wong mau ana sawijining wanita sing mung isa ndeleng nganggo siji mripat, amarga mripat sijiné kena katarak. Nalika ndeleng sangsara sang santo, dhèwèké nangis. Ing wektu kuwi, tetes getih sang martir suci nyiprat lan tiba ing mripat sing lara. Sakwise kuwi mripaté mari, nganti bisa ndeleng kanthi cetha kaya mripat sijiné. Amarga panyembuhan mujijat kuwi, wanita mau muni:

'Gedhe Gusti Allah, kang diaku dening wong kang nandhang sangsara iki.'

Banjur para penyiksa ngethok sirah sang martir Kristus. Mangkono Santo Epimachus nyerahake nyawane marang Gusti, kang kanggo Panjenengané dhèwèké wis nandhang sangsara kanthi gagah berani[7444] .

Peringatan para Rasul Suci Stachys, Amilius, Urvan, Narcissus, Apellius, lan Aristobulus

Dirilèkaké tanggal 31 Oktober

Santa Stakhys diangkat dadi uskup ing Bizantium déning Rasul Suci Andreas; bebarengan karo dhèwèké, Santa Stakhys mbangun gréja ing Argyropolis[7445] ; sawisé nglumpukaké akèh umat pracaya ing kana, dhèwèké

[7444] Kematian martir sang wali kedadeyan watara taun 250.

[7445] Argyropolis, saiki Fundukli, sawijining pinggiran kutha Konstantinopel, cedhak Pera lan Galata.

mulangaké dhawuh-dhawuhé Kristus. Mangkono dhèwèké makarya suwéné nem belas taun lan, sawisé nglakoni kabecikan kaya ngono, nyerahaké nyawané marang Gusti. Rasul Andreas sing padha uga ngangkat Amplias lan Urvan dadi uskup – Amplias ing Diospolis[7446] lan Urvan ing Makedonia.

Padha semangat nginjili piwulangé Kristus lan ngrusak akèh panggonan suci pagan; kanthi mangkono padha nyulut mungsuhé wong Yunani lan Yahudi marang awaké dhéwé.

Mungsuh-mungsuh iman Kristen mau nyiksa para martir suci, lan para martir dianggep pantes nampa mahkota kang ora layu.

Narcissus, Apelles lan Aristobulus uga nyebarake Injil Kristus: Narcissus ing Athena, Apelles ing Heraclea, lan Aristobulus ing Britania; para wong suci iki, sawisé akèh pakaryan lan kabungahaning kawani, nyerahake nyawane marang Gusti.

Kontakion, Nada 8:

Minangka harta suci saka Roh Suci Agung, lan padhangé Srengéngé Kamulyan, ayo kita kanthi pantes nyanyi bab para rasul wicaksana: Apelles, Urvan, Aristobulus, Amplias, Narcissus lan Stachys: sing dadi karunia kebak sih saka Gusti Allah kita.

Uripé Sang Mulya Spiridon lan Nikodemus

Dipepering ing tanggal 31 Oktober

Saben jiwa sing padhang saka dhuwur déning sih iku prasaja (Amsal 11:26); ora ana tipu daya utawa muji-muji ing kono; iku dadi piranti lan panggonané Gusti Allah piyambak. Mulane Rasul kandha: *'Gusti milih sing ringkih ing donya kanggo ngisinake sing kuwat'* (1 Kor. 1:27)

Bapa kita sing kinurmatan Spyridon kalebu ing antarane wong-wong sing kapilih mau. Wong sing pinaringan berkah iki asalé saka désa cilik; dhèwèké ora tau diajari maca utawa nulis, uga ora pinter ngomong, nanging dhèwèké gedhé ing pamahaman rohani lan tumindak sing takwa. Amarga ing atiné ana ajrih marang Gusti, kang dadi wiwitaning kabèh kawicaksanan, piyambakipun rawuh ing Biara Gua Kiev lan miwiti urip monastik kang prasaja lan ketat ing kono. Sanadyan umuré wis ora enom manèh, piyambakipun miwiti sinau maca lan nulis. Piyambakipun sinau kanthi teliti kabèh Mazmur Daud kang diilhami déning Gusti lan ngapalaké kabèh mau. Asketi suci iku makarya kanthi semangat sing ora kendho lan nggatekake kaslametan nyawane; dhèwèké nduwèni kabiasaan saleh: saben dina dhèwèké maca Mazmur Daud lan ora mandheg nganti rampung kabèh ing dina sing padha. Pimen si Puas, sing wektu kuwi dadi abbas, nalika weruh yèn Santo Spyridon misuwur amarga andhap asor lan rajin, tansah nglakoni puasa lan pandonga lan tanpa cela ing kabèh bab, banjur maringi dhèwèké tugas sing nyenengaké Gusti Allah: ngethok roti sing digawa menyang Liturgi Ilahi kanggo Awak Suci Kristus, yaiku prosphora. Sang Spyridon sing pinaringan berkah, sawisé manggon ing panggonan panggang roti, ora ninggalaké pangabdian rohani sadurungé, nanging miwiti nindakake tugas sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi pangurmatan lan ajrih marang Gusti Allah. Amarga ngerti yèn pakaryan tangane iku kanggo kurban sing suci lan tanpa cacat sing diwènèhaké déning imam, dhèwèké nindakake kuwi kanthi muji Gusti Allah nganggo lambéné: apa dhèwèké lagi motong kayu utawa ngulèni adonan, dhèwèké tansah nyanyi Mazmur Daud nganggo lambéné, supaya, kaya biasané, dhèwèké bisa ngrampungaké kabèh Kitab Mazmur saben dina.

Sawijining dina, nalika nindakake pakaryan sapopoé, sang askét sing pinaringan berkah iki nyalakake pawon kanggo manggang prosphora. Dumadakan, geni njeblug saka cangkem pawon lan nyamber atap bangunan panggonané sang wali. Sang Spyridon sing kasucèkaké njupuk jubahé, nutupi cangkem pawon nganggo jubah mau, lan sawisé ngiket lengan kamisé sing kasar, piyambakipun kesusu nggawa jubah mau menyang sumur; sawisé kebak banyu, piyambakipun cepet-cepet bali, nglumpukaké para sedulur lan nyuwun tulung marang para biksu supaya mbantu ngpadamké geni mau. Nalika padha kumpul, para sedulur padha nyekseni kaajaiban: jubah sing digunakake Sang Sing Kasucèkaké kanggo nutupi cangkem pawon ora kena kobongan, lan ora ana banyu

[7446] Diospol dumunung ing Palestina, ing sisih lor-kulon Yerusalem.

sing mili saka klambi rami kasar. Para biksu kanthi cepet mateni bangunan sing kobong nganggo banyu sing digawa lan kanthi bungah padha muji Gusti Allah. Sing Mulya Spiridon iki nduwé siji kanca ing pakaryané, sedulur sing aranè Nikodemus; dhèwèké sapikiran karo Santo Spiridon ing kabèh bab. Kaya Sang Sing Mulya iki, Santo Nikodemus uga ndedonga kanthi khusyuk lan mèlu ing pakaryan jasmani.

Para asket iki makarya kanthi suci lan nyenengake sajrone telung puluh taun, nepaki tugase—nggawe prosphora—kanthi resik lan jujur. Mula, sawise ninggalake donya iki kanthi pangakuan sing bener[7447] , padha kapenuhan kamulyaning Gusti Allah, sing padha ndeleng ora ing wujud roti sing dipersembahake, nanging pasuryan karo pasuryan; mugi kita uga, lumantar pandonga suci para rahib mau, pantes kapenuhan roti urip – sih lan kamulyaning Gusti Yesus Kristus, kang marang Panjenengané, bebarengan karo Gusti Allah Rama lan Roh Suci, pantes pinaringan pakurmatan, kamulyan, lan ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

14 November

1 November (Gaya Lawas)

Urip lan Mujijat Para Kudus Kosmas lan Damian, sing ora mbutuhake upah lan panyembuh mujijat

Perayaan tanggal 1 November

Para Kudus Kosmas lan Damianus, sedulur kandung, asalé saka Asia[7448] Bapaké wong pagan, déné ibuné, sing aranè Theodota, wong Kristen. Sawisé bojone seda, ibuné dadi janda lan nyawisaké wektu kanggo pangabdian sing paling semangat marang Kristus, nganti nyawisaké kabèh uripé kanggo nyenengaké Gusti Allah. Lan dhèwèké kaya janda sing dipuji déning Rasul: *'Janda sejati, sing ditinggal piyambak, wis nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah lan terus-terusan ndedonga lan nyuwun ing wayah wengi lan awan'* (1 Tim. 5:5). Urip kanthi nyenengake Gusti Allah, dhèwèké mulang bab sing padha marang anak-anaké sing dikasihi, Cosmas lan Damian, amarga dhèwèké ngopeni wong-wong mau kanthi piwulang sing bener bab iman Kristen lan sinau Kitab Suci, lan nuntun wong-wong mau ing saben kabecikan. Sawisé padha diwasa lan nglakoni urip sing suci manut paugeran Gusti, Kosmas lan Damian kaya loro lentera ing donya, sumunar kanthi kabecikan. Padha nampa saka Gusti kurnia marasaké lan maringi kaséhatan marang jiwa lan badan, nyembuhaké kabèh jinis lara, mulyani saben cacat lan saben lara ing antarané wong, lan ngusir roh jahat. Padha maringi pitulungan ora mung marang manungsa nanging uga marang kéwan ternak, lan ora njupuk apa-apa saka sapa waé minangka balesan: amarga kabèh mau ditindakake ora kanggo bathi, ora kanggo nglumpukaké emas lan pérak kanggo awaké dhéwé, nanging kanggo kamulyané Gusti Allah, kepéngin ngetokaké katresnané marang Panjenengané lumantar katresnan marang sesaman. Ora ngupaya kamulyan kanggo awake dhewe liwat penyembuhan iki ing antarané wong, nanging kamulyaning Gusti Allah; lan padha marasaké lara kanggo ngluhuraké asmané Gusti, sing wis maringi kuwasa penyembuhan kaya ngono. Padha marasaké lara ora mung nganggo jamu nanging kanthi asmané Gusti, tanpa mbayar utawa ganjaran, kanthi ikhlas, minangka panggayuh dhawuhé Kristus: *'Kowe wis nampa kanthi ikhlas, wenehana kanthi ikhlas'* (Matéus 10:8)[7449] . Mula saka iku, wong-wong sing pracaya nyebut wong-

---

[7447] Pangaso sing pinaringan berkah dumadi watara tengah abad kaping 12. Relik-reliké dumunung ing Gua St. Antonius.

[7448] Asia, utawa Asia Cilik – jeneng iki ora digunakake kanthi teges sing padha ing jaman kuna. Wiwitane, jeneng iki nuduhake dataran cilik sing akeh banyu lan rawa ing Lydia, yaiku bagean tengah saka sisih kulon semenanjung Asia Cilik saiki, ing pesisir wétan Segara Aegea. Wong Romawi mbagi semenanjung sing kasebut mau dadi loro bagean sing kurang luwih padha gedhene: bagean lor-wétan sing watesé karo Segara Ireng diarani Pontus, déné bagean kidul-kulon diarani Asia sejati; saben pérangan dipérang dadi pirang-pirang provinsi (ora mesthi jumlahé padha); sawisé ngadegé agama Kristen, saben provinsi mau banjur dipérang manèh miturut tata gerejawi dadi pirang-pirang keuskupan (Buku Wahyu nyebutaké pitung gréja ing Asia – Wahyu 1:4–11). Kanthi lumantar wektu, jeneng 'Asia' banjur dianggo kanggo sakabèhé semenanjung Asia Cilik saiki, lan pungkasane kanggo kabèh wilayah donya sing ana ing wetan Éropah, ing bawana sing padha.

wong mau 'dokter tanpa bayaran' lan 'wong sing ora ngupaya bathi'. Sawise urip kanthi luhur kaya ngono, dheweke seda kanthi tentrem lan taat. Dheweke dadi misuwur amarga akèh mujijat, ora mung nalika isih urip nanging uga sawisé seda, lan dheweke dadi perantara sing welas asih lan penyembuh sing apikan tumrap lara kita, loro-lorone rohani lan jasmani.

Ana sawijining carita babagan sipat ora donyawi lan praktik kedokteran tanpa mbayar.

Ana sawijining wanita sing jenenge Palladia, wis pirang-pirang taun ora bisa obah saka amben lan ora nate nampa pitulungan saka macem-macem dhokter. Sawise krungu babagan Santo Kosmas lan Santo Damian sing marasake kabeh jinis lara, dheweke ngutus panyuwunan marang para santo mau, nyuwun supaya padha teka marani dheweke sadurunge seda. Para wali, manut panyuwunan mau, banjur rawuh ing omahé, lan sakwise kuwi wanita mau, amarga imané, mari sakwise teka para dhokter suci mau lan bisa tangi waras, muji Gusti Allah amarga wis maringi sih marang para abdi-Nyané. Amarga krasa matur nuwun banget marang para tabib sing wis paring pitulungan mau, dhèwèké kepéngin maringi hadiah. Nanging para tabib kuwi ora nampa apa-apa, kapan waé utawa saka sapa waé, amarga padha ora adol sih rahmat sing wis ditampa saka Gusti Allah. Wanita mau banjur mutusaké nyuwun supaya paling ora siji saka para tabib gelem nampa hadiah sanadyan cilik saka dhèwèké; Kanthi nggawa telung endhog, dhèwèké menyang marang Santo Damian kanthi rahasia lan nyuwun kanthi ngucapaké jenengé Gusti Allah supaya gelem nampa telung endhog mau saka dhèwèké kanthi jenengé Tritunggal. Damian, nalika krungu jenengé Gusti Allah Tritunggal, nampa kado cilik saka wanita mau, amarga sumpah agung sing wis ngiket dhèwèké. Sang Cosmas, sawisé mangertèni bab iki, ngrasakaké sedhih banget lan sadurungé seda, dhèwèké nggawe wasiat sing mratélakaké yèn Damian ora kena dikubur jejere dhèwèké, amarga dhèwèké wis nglanggar dhawuhé Gusti lan nampa ganjaran saka sawijining wanita kanggo panyembuhan.

Santa Kosmas seda ing pangayomaning Gusti, lan sawisé wektuné teka, wayahe Damian seda uga rawuh, lan piyambakipun ninggalaké gesang donya sing samentara iki menyang gesang langgeng.

Wong-wong padha bingung ing endi areki Damian, amarga padha ngerti wasiaté Santo Kosmas lan ora wani areki adhine jejere dhèwèké.

Nalika padha lagi mikir bab iki, dumadakan ana unta sing biyèn diduwèni setan lan wis mari amarga para wali. Unta kuwi ngomong nganggo swara manungsa, kandha marang wong-wong supaya aja ragu-ragu ngubur Damian jejere Cosmas, amarga dhèwèké njupuk telung endhog saka wanita kuwi dudu kanggo upah, nanging kanggo asmané Gusti Allah.

Mangkono, relik suci para wali iku dikubur bebarengan ing panggonan sing dikenal minangka Fereman[7450]
.

Sawijining dina, nalika panèn, ana wong lokal sing metu kanggo ngundhuh panèn ing lampahé. Amarga kesel déning srengéngé sing nyengat lan kepéngin ngaso, dhèwèké mlebu ing sangisoring wit oak, nggleleng lan turu jero. Nalika dhèwèké turu, ula merayap mlebu ing cangkemé sing mbukak. Sawisé tangi, petani kuwi ora langsung ngrasakaké lara, mula dhèwèké nerusaké garapané ing sawah. Nanging, nalika sonten, nalika petani kuwi bali menyang omah lan turu sawisé mangan bengi, dhèwèké krasa lara banget amarga ula mau wiwit nggerogoti jeroné awaké. Amarga ora kuwat nahan sangsara, wong sing lara kuwi wiwit njerit, saéngga kabèh wong ing omah tangi saka turu. Keluargane, sing padha teka ing sacedhake lan nyekseni sangsara sing nggegirisi, ora bisa mbantu apa-apa; malah ora ngerti lara apa kuwi. Banjur wong lara kuwi, amarga ora oleh pitulungan saka wong-wong ing sacedhaké, nyuwun tulung marang Santo Kosmas lan Santo Damian sing cepet nulungi lan muni banter: 'Dhokter suci, Kosmas lan Damian, tulungana aku!' Para wali langsung mlayu nulungi: wong lara kuwi banjur turu jero, lan nalika turu ana ula kang merayap metu saka cangkemé. Wong-wong sing nyekseni mujijat kuwi padha gumun lan muji para wali suci. Sawisé ula kuwi metu, wong kuwi langsung tangi lan kanthi pitulungan para wali suci sing ora nampa upah, waras sakabehé.

[7449] Tembung 'tune' artiné 'bébas', 'tanpa pambayaran'.

[7450] Fereman dumunung ing Mesopotamia, rong dina lelungan saka Amid (sing dikenal ing basa Turki minangka Diyarbakir, ing hulu Kali Tigris), lan dirusak déning wong Turki nalika panaklukan awalé; nalika semana, relik Santo Kosmas lan Santo Damian dipindhahaké menyang Amid, ing ngendi isih ana nganti saiki.

Ana wong liya ing panggonan kuwi, jenenge Malch. Dheweke manggon cedhak gréja para dhokter suci, Kosmas lan Damian, ing Feraman. Kanthi niyat arep mangkat lelungan adoh, dheweke nggawa bojone menyang gréja lan kandha marang bojone:

'Aku arep lunga lelungan adoh, lan aku nyerahake kowe marang pangayomané Santo Kosmas lan Santo Damian: tetep ana ing omah nganti aku ngirim pratandha yèn aku waras, sing bakal kowe kenali yèn iku saka aku. Lan yèn Gusti kersa, aku bakal ngirim pratandha iki lan ngajak kowe manggon bareng aku.'

Sawisé nyerahaké garwané marang para wali, Malch banjur mangkat. Sawisé sawetara dina, Setan ngowahi wujud dadi wong sing wis dikenal, banjur teka marang garwané Malch lan nuduhaké pratandha sing wis diandharaké bojone, kandha: 'Aku bakal ngirim pratandha lan ngajak kowe mangkat bareng aku.'

Kanthi nuduhaké pratandha iki, Setan mréntahaké dhèwèké supaya mèlu dhèwèké menyang bojone.

"Aku," ujare, "dikirim bojomu kanggo njupuk kowe lan nggawa marang dheweke."

Wadon mau mangsuli:

'Aku ngerti pratandha iki, nanging aku ora gelem lunga, amarga aku diserahake marang para santo sing suci, Cosmas lan Damian; lan yen kowe kepengin aku lunga bareng kowe menyang bojoku, mula ayo aku ngancani menyang gréja para santo, cekel pinggir mezbah lan sumpah marang aku manawa kowe ora bakal nglarani aku ing dalan.'

Setan maringi janji iki lan nalika nyedhaki gréja bareng karo dhèwèké, nyekel pinggir mezbah lan ngucap sumpah, kandha:

'Aku sumpah kanthi kuwasa Cosmas lan Damian – aku ora bakal nglarani kowe ing dalan, nanging aku bakal nggawa kowe menyang bojomu.'

Wadon iku, sawisé krungu sumpah mau, pracaya marang setan licik sing muncul ing wujud wong sing wis dikenal, banjur mangkat bebarengan karo dhèwèké. Nanging godha iku nyekel dheweke lan nuntun menyang panggonan sepi lan angel diakses, kanthi niyat nyerang lan mateni dheweke ing kana. Nalika weruh awake dhewe ana ing kahanan angel, dheweke ngangkat pandangane menyang langit lan njerit marang Gusti saka jeroning atine, kandha:

'Ya Gusti, lumantar pandonga para wali Panjenengan, Cosmas lan Damian, tulung aku lan cepet nylametaké aku saka tangané pembunuh iki!'

Lan sanalika, pitulungan sing cepet teka: para wali suci sing ora nampa upah, Kosmas lan Damian. Setan, nalika weruh wong loro mau, ninggalake wanita iku lan mlayu; sawisé munggah ing pinggir kali sing dhuwur, dhèwèké nyemplung ing jurang lan sirna, déné para wali suci mau nggawa wanita iku bali menyang omahé.

Wadon iku, sujud ing ngarepé, kandha:

'Kula matur nuwun, gusti, amarga sampun nylametake kula saking karusakan ingkang pait. Kula nyuwun—paringa sumangga sapa panjenengan, supados kula mangertos dhumateng sinten ingkang kedah kula suwun syukur salami gesang kula.'

Wong-wong mau mangsuli:

'Kami punika abdi Kristus, Kosmas lan Damian, ingkang dipun pasrahaké marang panjenengan déning garwa panjenengan sadèrèngé piyambakipun mangkat; mulané kami enggal-enggal maringi pitulungan lan kanthi sih rahmat Gusti Allah nyelametaken panjenengan saking Setan.'

Krungu kuwi, wong wadon kuwi tiba ing lemah amarga wedi lan bungah, nalika para wali dadi ora katon. Lan wong wadon iku muni banter, muji lan matur nuwun marang Gusti Allah lan para abdi suci Panjenengané, Kosmas lan Damian. Nalika tekan gréja, dhèwèké tiba nangis ing ngarepé ikon para wali lan nyritakaké marang kabèh wong apa sing kelakon – kepiyé Gusti wis paring welas asih marang dhèwèké lumantar pandonga para wali Panjenengané. Lan dhèwèké ndedonga nganggo tembung-tembung iki:

'Ya Allahing para leluhur kita, Abraham, Ishak, Yakub, lan keturunan sing saleh! Panjenenganipun paring siram geni ing tungku geni kanggo telung pemuda; Panjenenganipun paring pitulungan marang abdi Panjenenganipun, Thekla, ing pangujianipun; kula matur nuwun dhumateng Panjenenganipun amargi Panjenenganipun sampun nylametake kula, wong dosa, saking jebakan setan lumantar Cosmas lan Damian, ingkang nyenengake Panjenenganipun. Kula nyembah Panjenengan, ingkang nindakaké kaajaiban lan mukjizat ingkang mulya, lan kula ngluhuraké Panjenengan, Rama, Putra, lan Roh Suci, salami-laminé. Amén.

Peringatan para Martir Suci Caesarius lan Dasius

Diperayakake tanggal 1 November

Para wali Caesarius lan Dasius ditangkep ing kutha Damaskus[7451] , lan sanadyan padha ngalami maneka siksaan, ora nilar iman Kristen, mula padha dipenggal nganggo pedhang lan nampa mahkota martir[7452] .

Penderitaan martir suci Erminingeld, Pangeran bangsa Goth

Dirilisake tanggal 1 November

Erminingeld, putra raja Goth[7453] Leovigild[7454] , diowahi saka bidah Arian[7455] menyang iman Ortodoks déning uskup Spanyol Leander. Leovigild, amarga dhèwèké uga Arian, kuciwa amarga anaké wis ninggalaké bidah Arian, banjur nyoba nggoyahké dhèwèké saka iman Ortodoks lan mbalèkaké marang bidahé dhéwé. Dheweke nyoba ngyakinke kanthi tembung alus kaya bapak, nyuwun lan ngajak supaya ninggalaké iman Katolik lan mikir kaya biyen. Nanging nalika weruh keteguhan putrané, dhèwèké wiwit medeni kanthi ancaman siksaan lan tatu. Sanadyan mangkono, putrané tetep teguh imané kaya tiang, ora nggatekake pujine utawa ancamane bapaké. Leovigild, kobong karo nesu marang dheweke, sepisanan nyopot putrane saka tahta kraton lan jabatan ko-regent, pusakane lan kabèh kagungane; banjur, nalika ora weruh owah-owahan ing pikirane, dheweke ngiket gulu, tangan, lan sikilé nganggo borgol wesi lan nyemplungake dheweke menyang penjara sempit lan peteng. Nanging Erminingeld sing pinaringan berkah, sanadyan isih enom umuré, wis wicaksana ing pikirane: nglirwakaké kraton donya, dhèwèké ngupaya kraton swarga kanthi sakabehing atiné, lan nalika dikurung ing penjara, dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa supaya maringi kekuwatan ing sangsara iki. Nalika pesta agung Paskah Suci wis cedhak, Raja Leovigild ngundang uskup Arian lan ngutusé ing wayah bengi menyang anaké ing penjara, supaya Erminingeld nampa komuni Arian saka tangan uskup iki : lan yèn dhèwèké nampa komuni kuwi, dhèwèké janji bakal mbalèkaké katresnan lan pakurmatan bapak kaya biyèn. Nanging martir suci kuwi kanthi nesu nolak uskup Arian lan kanthi gagah ngecam ajaran sesat mau, banjur ngusir uskup mau lan ora gelem nampa komuni sesat. Dheweke diparingi Misteri Paling Suci lan Maringi Urip saka Awak lan Getihé Kristus déning sawijining presbiter Ortodoks sing dikirim sacara rahasia marang dhèwèké déning Santo Leander, Uskup; déné uskup Arian mau bali marang bapaké kanthi isin lan nyritakaké kabèh sing wis dirungokaké saka anaké. Banjur raja, kebak nesu sing ora bisa diungkapake lan nggrenthèng untu, langsung ngutus saka kalangan

---

[7451] Damaskus iku kutha dagang utama lan paling sugih ing Suriah; dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing pinggir Kali Barad sing mili ngliwati kutha kasebut, ing sawijining dataran endah lan subur ing kaki wétan Pagunungan Anti-Libanon. Saiki, Damaskus, sing dadi bagéan saka Kakaisaran Utsmaniyah, iku salah siji kutha paling sugih ing Asia lan nduwèni populasi nganti 150.000 jiwa.

[7452] Para wali mati syahid nalika penaklukan Damaskus déning wong Muslim (abad kaping 7). Asma-asma sing mati syahid bareng Wali Caesarius lan Dasius yaiku: Savva, Savinian, Agrippa, Adrian, lan Thomas.

[7453] Kaum Goth manggon ing wetan Kali Donau lan dipérang déning Kali Dniester dadi Ostrogot lan Visigot. Wiwit abad kaping 3 Masehi, padha miwiti sesambungan karo wong Romawi, sing terus-terusan diserang, lan alon-alon nampa agama Kristen saka wong-wong mau. Ing separo kapindho abad kaping 4, amarga tekanan saka bangsa Hun—sing wis migrasi saka Asia—bangsa Visigoth diparingi idin manggon ing Thrace, ing jero Kakaisaran Romawi, kanthi syarat kabeh padha mbalik agama dadi Kristen. Iman iki nyebar ing antarané wong-wong mau ing wangun Arianisme. Sawisé diusir saka Kakaisaran Romawi, para Visigoth nggawa Arianisme menyang Spanyol, ing ngendi padha ngedegaké kraton dhéwé ing taun 415. Ing kéné kedadéan-kedadian sing diterangaké ing hagiografi iki banjur kelakon.

[7454] Dheweke mrentah ing separo kapindho abad kaping enem. Dheweke ngangkat putrane, St. Erminingeld, dadi raja bebarengan, kanthi netepake Seville minangka pusat pamarentahan, dene dheweke dhewe manggon ing Toledo (kutha-kutha ing Spanyol).

[7455] Jeneng bidah iki asalé saka Arius, sawijining presbiter saka Alexandria sing urip ing abad kaping 4. Kanggo mbusak saka doktrin Kristen Tritunggal kabeh sing ora bisa dipahami dening pikiran manungsa, Arius ngajar manawa Putraning Allah ora kawit langgeng saka hakekat Allah Rama, nanging digawé déning Panjenengané saka ora ana apa-apa ing wektu, lan ora saka zat sing padha karo Panjenengané uga ora nduwé pakurmatan sing padha. Ajaran sesat iki sacara rahasia nyatakake panolakan mutlak marang keilahiané Yesus Kristus lan marang penebusan kita lumantar Panjenengané; cekaké, iki minangka subversi sakabèhé agama Kristen. Arianisme nyebar ing donya Kristen Wétan lan Kulon. Iki suwé ngganggu pikiran lan nyebabaké karusuhan ing sajroning Gréja – sanadyan sawisé diukum ing Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea taun 325. Ajaran sesat iki nemokaké mungsuh sing paling kuwat lan paling semangat, ing konsili mau lan sawisé kuwi, yaiku Santo Athanasius saka Alexandria.

boyar-boyaré sakumpulan priya pilihan, mènèhi dhawuh matèni putrané Erminingeld ing penjara; padha lunga lan mèthèk sirahé sing kinurmatan nganggo kapak. Lan swara paling endah saka malaikat suci krungu nyanyi ing ndhuwur badan sucié, lan lilin katon murub sajrone wengi. Para wong pracaya, nalika ndeleng kuwi, padha bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah, sing ngluhuraké abdi ortodoksé kanthi mujijat kaya ngono sawisé seda martir; nanging wong kang ora pracaya padha isin lan kebak rasa wedi. Pembunuh bocah—bapaké, sawisé tobat amarga mateni bocah sing ora salah—loro amarga sedhih; dhèwèké kepéngin mbalèkaké Arianisme lan mlebu Ortodoksi, nanging wedi karo wong Arian lan mula ora dianggep pantes kalebu wong-wong sing setya. Nalika pungkasan uripé wis cedhak, dhèwèké kanthi hormat ngundang Leander, sing wektu kuwi dadi uskup, menyang ambené, Leander—sing biyèn ora disenengi lan dianiaya—lan nyuwun supaya mulang anaké sing nomer loro, Rechader, sing wis diangkat dadi ahli waris kratoné, ing iman Ortodoks liwat piwulang sing diilhami déning Gusti, kaya sing wis ditindakake marang Ermingeld. Leovigild seda, lan Rechader, nalika munggah ing tahta, langsung nampa iman Ortodoks miturut piwulang St. Leander Uskup, lan mimpin sakabehing tanah bangsa Goth[7456] menyang iman sing sejati, sing sadurunge kena ajaran sesat Arian. Dheweke ngajeni awak St Erminingeld, kakangé, kanthi pakurmatan sing pantes kanggo martir Kristus, ing ngendi tembung Injil kawujud: *'Yen biji gandum ora tiba ing lemah lan mati, iku bakal tetep siji; nanging yen mati, iku bakal ngasilaké woh sing akèh'* (Yohanes 12:24). Amarga sang penderita kanggo Kristus iki, kaya wiji gandum, dadi siji-sijiné ing antarané wong Goth sing mati kanggo Kristus; nanging woh patié iku urip Ortodoks kabèh wong ing tanah kuwi: kabèh padha wiwit pracaya marang Kristus Gusti Allah ing iman Ortodoks, sing sipaté siji lan padha mulya karo Rama lan Roh Suci; marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase, amèn.

Peringatan para Martir Suci Kyriena lan Juliana.

Dipepering ing tanggal 1 November

Para wong wadon suci Kyriena lan Juliana nandhang sangsara nalika pamaréntahan Kaisar Maximian[7457] . Kyriena asalé saka kutha Tarsus ing wewengkon Cilicia, déné Juliana asalé saka kutha Rosson[7458] . Amarga ngakoni iman Kristen, dhèwèké ditangkep déning gubernur Marcian, sing meksa supaya padha mbalèkaké Kristus. Amarga keteguhané ing iman sing sejati, Marcian mréntahaké prajurit sing ora pracaya supaya motong rambute Kyriena, nyabuti kelopak matané, lan sawisé nglepasaké sandhangané nganti telanjang, nguburaké dhèwèké muter-muter ing kutha Tarsus[7459] . Banjur dhèwèké digawa bebarengan karo Santa Juliana menyang kutha Rosson, ing ngendi padha dibakar ing tiang.

Perayaan para Martir Suci Yohanes lan Yakobus

Dipeperingati tanggal 1 November

Para Kudus Yohanes lan Yakobus—sing sepisanan dadi uskup lan sing kapindho dadi presbiter—nalika pamaréntahan Shapur saka Persia[7460] . Padha nuntun akèh wong marang kasucian, amarga iku padha dicekel déning raja lan diwènèhi manéka cobaan lan panyiksa. Sawisé disiksa, padha dipenggal sirah nganggo pedhang.

[7456] St Erminingeld seda dadi martir ing taun 586, lan ing taun 589, ing Konsili Toledo, wong Goth nyingkiri Arianisme lan nampa Ortodoksi.

[7457] Iki nyebutake, mesthi wae, Maximian Galerius, sing sepisanan dadi panguwasa bebarengan karo Diocletian lan banjur dadi maharaja ing bagéan wétan Kakaisaran Romawi wiwit taun 305 nganti 311.

[7458] Tarsus, kutha kuna sing tau dadi kutha krajan Cilicia, sawijining wewengkon ing sisih kidul-wétan Asia Minor, saiki dikenal minangka Tasso utawa Tarsus. Kutha iki dadi panggonan lairé Rasul Paulus. Rosson utawa Ros dumunung rada lor saka Antiohia ing Siria.

[7459] Miturut kalender St. Basil, St. Kyriena digawa telanjang ing punggung keledai, banjur bocah-bocah sing ora ana gawéan padha nggebuk dheweke nganggo tongkat. Nanging sang wali, lumantar pandongane, ora katon telanjang ing ngarepé wong akèh.

[7460] Sapor II, sing dikenal minangka Agung, yaiku raja Persia sing mrentah saka taun 310 nganti 381 Masehi; dhèwèké kondhang amarga perang-perangé sing sukses nglawan wong Romawi; dhèwèké uga dadi panganiaya sing kejem marang agama Kristen.

15 November

2 November (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Akindin, Pigasius lan Anempodistus

Dirilisaké tanggal 2 November

Nalika raja Persia Sapor[7461] , wuta amarga panyembahan berhala[7462] lan kebak kabèh jinis tumindak ora patut, ngetokaké panganiayaan gedhé marang wong Kristen ing tanahé, ing wektu kuwi ana telung wong Kristen rahasia ing antarané para pangiringé: Akindin, Pigasius, lan Anempodistus. Ladenan Kristus kanthi rahasia, padha nuntun akèh wong marang kasucian sing padha liwat piwulang rahasia. Sawetara wong ngumpat telung wali iki marang raja, ngandhakake yèn ora mung padha pracaya marang Sing Disalib, nanging uga nyebar iman sing padha marang wong liya kaya racun.

Raja ngomong kanthi nesu marang para pangumpet:

'Napa, wis suwe ngerti wong-wong kaya ngono, kowe ora nglaporake marang aku utawa nggawa dheweke marang aku?'

Padha mangsuli:

'Duh Sang Prabu Agung! Menawa Panjenengan paring dhawuh, kula badhé nggawa piyambakipun dhumateng Panjenengan sanalika.'

Raja langsung maringi dhawuh kaya ngono, banjur padha lunga njupuk wong-wong mau. Nalika padha nyedhaki omah ing ngendi para wali manggon, padha weruh lawangé dikunci; amarga para abdi setya marang Gusti lagi ndedonga lan ora kepéngin mbukak lawang kanggo wong-wong mau nalika padha rembugan karo Gusti. Padha ngrusak lawang, nyekel para wali, ngiket, lan nggawa ing ngarsané raja.

Raja, nalika ndeleng para wali, wiwit takon kanthi alus:

'Saka ngendi kowe kabèh, anakku?'

Para wali mangsuli:

'Panjenengan takon marang kita bab tanah air kita, ya Sang Prabu? Tanah air lan gesang kita yaiku Trinitas sing Maha Suci, Siji Pokok lan Ora Bisa Dipisahake, Rama, Putra lan Roh Suci, siji Gusti Allah.'

Raja kandha:

'Kowe pancen paling angkuh wani ngakoni Gusti liya ing ngarepku, amarga kowe durung nate ngrasakake lara lan macem-macem sangsara.'

Para wali mangsuli:

'Kita wani amarga pangarep-arep kita marang Gusti Allah lan siap nampa luka lan sangsara apa waé kanggo Panjenengané; yèn kowé ora pracaya marang tembung kita, coba uji kita: wènèhana kita tatu, wènèhana sangsara apa waé sing kowé karepake – lan kowé bakal weruh apa kita bakal mbalèkaké Gusti Allah kita.'

Nalika para wali nerusake wicara, muji Allah siji lan nyalahake raja amarga nyembah arca, raja banjur nesu banget lan mrentahake supaya saben wong mau dibaringake pasuryane ngadep lemah, banjur dipukul dening papat wong nganggo tongkat kang ana simpulé. Nanging para wali malah mberkahi Allah nalika dipukul, padha ngucap bebarengan:

'Gusti, mugi Panjenengan nyawang; aja meneng, lan aja ninggalake kita, supaya kabeh wong padha ngenali kakuwatan tangan tengen Panjenengan; lan Panjenengan piyambak, Gusti, tulungana kita.'

[7461] Ing Kitab Suci, wong Persia diarani Elamites, amarga padha keturunan saka Elam, putrané Sem. Padha manggon ing Asia, cedhak Teluk Persia (sing diubengi Semenanjung Arab lan daratan utama). Raja Sapor sing kasebut ing kéné – kamungkinan Sapor II – urip ing abad kaping 4. Dheweke cenderung nganggep wong Kristen ing kerajaane minangka sekutu rahasia mungsuhe – wong Romawi. Martir Akindin, Pigasius, Anempodistus lan liyane kelakon, miturut sawetara sumber, ing taun 330, lan miturut liyane, ing taun 345.

[7462] Wong Persia ngajeni Mithra, utawa srengéngé, minangka déwa paling luhur. Padha uga nyembah geni lan ngakoni loro déwa: Ormuzd, panyipta kabèh sing apik, lan Ahriman, panyebab kabèh sing ala. Zoroaster dianggep minangka pangadeg agama iki, lan teks suci utama wong Persia yaiku Zend-Avesta.

Nalika para wali nyanyi kaya ngono ing tengah sangsara, para algojo dadi kesel, banjur sang raja nunjuk wong liya kanggo nerusake nggebugi. Lan para martir digebuki suwé banget, nganti mesthiné wis mati amarga pukulan sing dawa kuwi, yèn ora Gusti Allah piyambak sing nyangga nyawané. Raja, nalika weruh keteguhan atiné—padha ora njerit lan ora kehabisan tenaga—kagèt; rasa wedi nyerang atiné, lan dhèwèké tiba saka tahta karajan. Para wali, nanging, padha njerit marang dhèwèké, kandha:

'Gusti kita, sing paring gesang marang kowe, saiki nguwatake kowe maneh, supaya lumantar kita kowe bisa weruh kakuwatané.'

Wong-wong ing sacedhaké padha mikir yèn raja wis nggebuk awaké dhéwé nganti mati, mula padha buru-buru nyedhak lan ngangkat dhèwèké. Dhèwèké tangi, meh ora urip, lan anyar éling. Sawisé kuwi, Sapor tambah nesu banget, mikir yèn para martir nggawa iki marang dhèwèké nganggo jinis sihir; amarga wong-wong jahat, sing kabèh ana ing pangaribawa setan, tansah nyalahké mujijat éndah saka Gusti sing ditindakké para wali dadi sihir lan tenung. Raja sing ora nduwé katentuan iku mréntahaké supaya para martir suci digantung lan geni murub disulut ing ngisore, supaya padha mati, nyerahaké nyawané ing antarané sangsara saka ranté lan geni.

Para wali, sing digantung ing kana suwé, padha nyanyi:

– O Cahya jiwaning ati kita lan Sang Pencipta kita, sing dikhianati amarga kita, diludahi, dihinakake, digantung ing wit kaya penjahat, nanging nyekel kabèh mau ing tangan tengen Panjenengan, ya Gusti! Ayo saiki rawuh lan ndeleng sangsara kita, lan paringana kita kaslametan Panjenengan; delengen kasangsaran kita lan welasana kita; pranyatakna marang kabèh yèn kita nduwèni Panjenengan—Gusti Allah siji ing swarga.

Lan langsung Gusti Pangeran rawuh marang wong-wong mau ing wujud manungsa, pasuryané padhang kaya srengéngé: nalika rawuhé, belenggu padha pecah, geni mati, lan para wali padha mari. Ndeleng Gusti Pangeran, atiné kebak kabungahan kang ora bisa diucapaké, déné Gusti Pangeran malih dadi ora katon. Lan para wali ngadeg ing ngarsané raja kaya ora tau nandhang sangsara. Raja, nalika weruh padha waras, gumun lan kandha marang wong-wong mau:

'Apa sing wis kelakon marang kowe?'

Padha mangsuli:

'Sampeyan bisa ndeleng dhéwé: Kristus Gusti kita wis nylametaké kita saka sangsara sampeyan; ngakoni kuwasa Panjenengané lan isinana.'

Wong sing jahat mau wiwit ngina Kristus. Nanging para wali padha njerit:

'Muga-muga cangkem kang muji-muji sing ngina Gusti Allah sejati meneng!'

Lan sakwise kuwi raja langsung bisu lan kelangan swara.

Para wali kandha:

– Apa sing kelakon marang kowe, ya Sang Prabu, nganti kowe ora ngandika marang kita? Apa pancen kita kudu ninggalake kratonmu tanpa nampa paukuman pungkasan?

Raja banjur miwiti menehi isyarat marang wong-wong ing sacedhaké nganggo mripat lan tangané, dhèwèké mréntah supaya nyekel para wali lan nglebokaké ing panjara; nanging ora ana siji waé sing mangertèni apa sing dhèwèké dhawuhaké nganggo isyarat. Banjur raja, nyabuti jubah ungué[7463] , mbuwangé ing lemah lan kaya wong edan miwiti nginjak-injak ing ngarepé kabèh wong. Wong-wong, nalika weruh kahanan iki, padha gumun lan nresnani rajané, amarga dhèwèké wis kecemplung ing kegilaan kaya ngono.

Nanging para wali kandha marang wong-wong:

'Hei kowe sing wuta atimu! Kowe weruh nanging ora ndeleng, kowe krungu nanging ora ngrungokake, amarga atimu wis dadi atos! ...'

Nalika para wali ngucapake tembung-tembung mau, kawanan malaikat padhang sumunar muncul saka swarga, kang akèh wong weruh; amarga ora kuwat ndelok, padha ambruk amarga wedi lan pracaya marang Kristus, nalika para wali miwiti nyanyi: *'Gusti Allah iku pangayoman lan kekuwatan kita, pitulungan sing tansah ana nalika kita ana ing sangsara; mulane kita ora bakal wedi, sanajan bumi nggempa lan gunung-gunung kaseret*

[7463] Jubah werna ungu, sing uga dikenal minangka porfiri. Pewarna kanggo kain iki dijupuk saka getih sawetara kerang utawa siput sing ditemokake ing Segara Mediterania. Iku busana para raja, lambang kakuwatan lan kamulyané. Nanging kadhangkala, wong pribadi – wong sugih sing boros – uga nganggo jubah kaya ngono.

mlebu ing tengahing segara. Munggaha mbiyantu kita, lan nylametake kita amarga sih-rahmat Panjenengan' (Mazmur 45:2–3, 43:27).

Raja, ora bisa nindakake apa-apa amarga cidra nganti bisu, banjur miwiti nggebuk pasuryané dhéwé kanthi nesu. Akindin, nalika weruh kahanan kuwi, banjur kélangan lan kandha:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, Panjénan kita, wicara.'

Lan langsung ilatné bisa obah, lan dhèwèké wiwit bisa ngomong; nanging dhèwèké ora muji Gusti Allah; malah, kanthi atiné sing atos, dhèwèké ngujaké luwih parah: sanadyan dhèwèké weruh tangan kuwasa Gusti Allah ing awaké dhéwé, dhèwèké tetep ora gelem ngakoni kabeneran. Nganggep kabèh mau minangka sihiré para martir suci, dhèwèké tambah nesu marang wong-wong mau lan, tinimbang matur nuwun, sakwisé bisué ilang, langsung ngucapaké tembung-tembung iki:

Aku bakal maringi pati kejem marang Akininda, Pigasius, lan Anempodistus, lan aku bakal mbales dendam marang kowe kabeh sing ana ing kene amarga ora ngetutake dhawuhku nalika aku maringi pratandha supaya nyekel wong Kristen tanpa Gusti iki lan nyiksa dheweke kanggo aku; amarga dheweke wis ngiket ilatku nganggo sihir.

Lan sang raja mrentahake supaya ranjang wesi diobong lan para martir dipandhegake ing kono. Nalika padha kobong ing ranjang mau pirang-pirang jam, padha ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti lan nyanyi kidung Daud sing cocog karo kahanan kuwi:

– 'Panjenengan sampun nguji kita, ya Gusti; Panjenengan sampun nyucèkaké kita kados pérak kang disucèkaké[7464] *. Panjenengan sampun nuntun kita mlebu ing jaring; Panjenengan sampun masang belenggu ing pinggang kita*[7465] *; Panjenengan sampun nyelehaké manungsa ing ndhuwur kita*[7466] *. Kita sampun liwat geni lan banyu, lan Panjenengan sampun nglairaké kita ing kamardikan'* (Mazmur 65:12). Parinana kita kekuwatan kanggo nahan sangsara sing nindhes kita kanthi semangat sing teguh lan ati sing wani; parinana supaya wong-wong sing ngubengi kita, ing ngarepé Panjenengan wis nampilaké kuwasa lan kaajaiban Panjenengan, padha mangertèni asmané Panjenengan sing suci.

Nalika para wali padha ngucapake tembung-tembung iki, ana swara krungu saka swarga, kandha:

'Amarga kowe wis maringi kasaksian marang pracaya-mu lumantar pakaryanmu, panyuwunanmu bakal dikabulake.'

Akèh wong sing padha ngadeg ing sacedhaké, sawisé diparingi kalodhangan krungu swara ilahi iki, padha muni:

'Mung ana siji Gusti Allah sejati, sing dipunurmati dening para martir iki; Panjenenganipun piyambak sing kuwasa, piyambak sing ora bisa dikalahake, lan ora ana Gusti Allah liyane kejaba Panjenenganipun. Begja kowe, para martir, sing wis nyekseni rawuhe ing donya lan, amarga katresnan marang Panjenenganipun, wis nyerahake nyawamu marang pati, sawise iku kowe diparingi gesang langgeng! Ndonga uga marang rahmaté Gusti kanggo kita, supaya Panjenengané nguluraké tangan pitulungan saka dhuwur lan nylametaké kita saka jeroné karusakan.

Para martir suci, ngangkat paningalipun dhateng swarga, ndedonga kanggé para wong menika, pangandikane:

– Ya Allah, sing manggon ing kahyangan! Delengen para abdi Panjenengan sing sejati nyuwun marang asma Panjenengan, lan turunna udan marang warisan anyar Panjenengan – wong-wong sing saiki wis pracaya marang Panjenengan; muga-muga embun sing metu saka Panjenengan lan ngumbah kelemahan dosa dadi ubat lan panyembuh kanggo wong-wong mau[7467] , lan muga-muga kabèh padha mangertèni yèn Panjenengan iku siji-sijiné Gusti Allah, lan muga-muga kabèh padha manut marang panguwasa Panjenengan.

[7464] Perak, nalika dilelehake ing geni, dibersihaké saka rereged lan nggayuh wujud paling murni. Kanthi cara sing padha, kabecikan para martir, lumantar cobaan geni, diunggulake lan nggayuh wujud paling sampurna.

[7465] Saka basa Ibrani: 'dhèwèké wis masang belenggu ing pinggang kita' (utawa: 'ing pahaku'). Ing kéné, iku nuduhaké panyiksa kobongan.

[7466] Yaiku 'dhèwèké munggah ing awak kita' – gambaran perbudakan paling ngendhèk. Ungkapan iki nuduhaké tingkat pangremehan paling parah sing dialami para martir suci.

[7467] Kanthi lumantar wektu, ing sangisoré pangaribawa bangsa-bangsa tetanggan, wong Persia wiwit nyawiji pangibadah srengéngé lan geni karo pangibadah déwa manca.

Nalika para wali wis ngendika mangkono lan ngrampungake pandonga, dumadakan kilat sumunar ing langit, gumuruh swara guntur sing medeni, lan udan deres wiwit tiba; wong-wong sing ora pracaya, kebak wedi lan ajrih, padha mlayu; mung wong-wong sing pracaya marang Kristus sing tetep bareng para martir.

Para wali kandha marang wong-wong mau:

'Aja wedi, awit iki kelakon kanggo kowe, supaya lumantar udan iki sakramèn baptisan bisa diparingaké marang kowe.'

Nalika kabèh padha sarujuk muji Gusti Allah, akèh malaékat katon mudhun saka swarga, sing ngagem wong-wong sing anyar dibaptis nganggo busana putih, sing nuduhaké yèn roh-rohé wis resik amarga iman suci lan banyu sing tiba saka dhuwur. Udan iki mateni geni, ngademake tungku geni sing nyala panas, lan para wali tangi urip lan waras; mung awaké dadi ireng, kaya wit sing kobong déning geni.

Raja, sawisé ngundang para wali manèh, kandha marang wong-wong mau:

'Sanadyan kowe wis mateni geni nganggo sihirmu, kowe ora bakal bisa uwal saka tanganku nganti aku meksa kowe nyembah para dewa, utawa matèni kowe kanthi pati sing kejem.'

Padha mangsuli kanthi swara siji:

'Paringana pati apa waé sing kowe karepake, nanging kita ora bakal mbalik saka Gusti Allah siji-sijiné sing manggon ing swarga lan wis nyedhiyakake urip langgeng kanggo kita.'

Raja iku ngguyu lan kandha:

Anak-anak lan kanca-kanca! Yen kowe ngajeni marang siji Gusti, mula aku uga meksa kowe ora ngajeni akèh dewa, nanging mung siji—yaiku sing tak ajeni lan tak sembah. Amarga aku uga nduwé siji déwa sing tak tresnani lan tak ajeni luwih saka liyané: Zeus Agung, sing paling tuwa ing antarané kabèh déwa[7468] ; mèlu aku ngajèni dhèwèké waé; déné déwa-déwa liyané – lakunana manut kersamu; cukup ngajèni siji waé.

Anempodistus sing pinaringan berkah kandha marang raja:

'Kados pundi panjenengan paring dhawuh supados kita ngajeni marang Allah siji?'

Raja, nalika krungu iki, bungah, amarga dheweke mikir yen padha kepengin nyembah Zeus jahat, banjur kandha marang wong-wong mau:

'Ayo, anak-anakku, mèlu aku menyang candhi Zeus Agung; tindakna kaya aku, lan ayo padha nyembah déwaku bebarengan.'

Para wali mangsuli:

'Sampeyan, yaiku Sang Prabu, ndedonga miturut upacara panjenengan, nanging kita bakal ndedonga miturut piwulang kuna.'

Raja, ora mangertos apa sing diomongake, bungah amarga dheweke mikir yen padha wis manut marang penyembahan berhala, banjur kandha marang wong-wong mau:

'Ngapa kowe ora gelem nuduhake manunggaling pikiran karo kita sadurunge? Yen mangkono, kowe ora bakal nandhang sangsara kaya ngene iki. Nanging saiki, nyuwun pangapunten amarga aku wis marakake kowe sedhih; aku janji bakal nglunasake kowe kanthi katresnan sing tulus.'

Dheweke mréntahaké supaya kereta kratoné disiapaké, banjur munggah lan ngundang para martir suci supaya mèlu.

Para wali mangsuli:

'Ora, yaiku, Sang Prabu, kita ora bakal lelungan nganggo kereta kuda, nanging bakal mlaku.'

Lan mangkono padha tekan candhi sing nggrantes kuwi. Sang raja nyekel tangane wong-wong mau, mlebu candhi bebarengan karo wong-wong mau lan wiwit muni banter:

'Gedhe dewa Zeus, lan gedhe kakuwatané! Ayo, para sing tak tresnani, padha ndedonga ing ngarepku marang dewa Zeus sing agung.'

Para wali mangsuli:

'Kados pangeran dhawuh, makaten kita bakal nindakake.'

Sawisé padha nggawe pratandha salib ing bathoké, padha sujud lan ngangkat tangané menyang langit, banjur padha ndedonga marang Gusti Allah, siji ing Tritunggal, Rama, Putra, lan Roh Suci; lan sakwisé kuwi

[7468] Zeus diurmati déning wong Yunani minangka déwa paling agung (Jupiter kanggo wong Romawi), panguwasa kilat lan bapaké para déwa lan manungsa.

panggonan kuwi kaguncang, lan candhi mau wiwit ambruk. Raja, keserang rasa wedi, mlayu metu bebarengan karo kabeh wong sing ana bareng dheweke, lan candhi ambruk bebarengan karo arca-arca, lan kabeh sing ana ing njero candhi dadi bledug. Nanging para wali ora cilaka nalika candhi ambruk; padha bungah ndeleng kuwasa Kristus lan ngguyu marang kahanan tanpa daya para dewa pagan.

Raja kuwi kebak nesu marang para wali lan kandha marang wong-wong mau:

'Apa kowe ngomong kaya ngene marang Zeus lan nyembah dhèwèké? Apa iki pandongamu—manawa liwat sihirmu kowe wis ngrusak candhi lan ngremuk para déwa?'

Para wali mangsuli:

'Kaya sing wis diwulangake marang kita saka jaman mbiyen, mangkono uga kita ndedonga marang Gusti Allah Ingkang Maha Siji, Sang Panyipta sakabehing donya; kita ora ngerti apa-apa bab sihir; lan dudu amarga sihir apa wae, nanging amarga asmaning Gusti Allah Ingkang Maha Kuwasa, kang kita pangajeng-ajeng ing pandonga, candhi terkutuk karo dewa-dewa kotormu iku rusak.'

Raja mrentahake supaya nyiapake telung kuali lan ngisi karo timah, belerang, lan damar; dhèwèké mrentahake supaya prau-prau lawas dipotong dadi kayu bakar[7469] lan digunakaké kanggo nyulut geni gedhé ing sangisoring kuali. Sawisé kuwi rampung, lan kuali-kuali sing padha panas banget kuwi lagi nggodhok lan nggelembung, para wali diiket nganggo ranté banjur diturunaké menyang kuali saka ndhuwur, sepisanan tekan pinggangé, banjur tekan dhadhané, lan pungkasané tekan gulu. Ing tengah sangsara kuwi, padha ndeleng munggah menyang langit, lan saben wong nyanyikake kidung saka Mazmur Daud. Pigasius sing kaberkahan muni banter: *'Amarga ing Panjenengan ana mata banyu urip; ing padhang Panjenengan kita weruh padhang'* (Mazmur 35:10).

Sing Mulya Anempodistus ngendika: *'Sikilku ana ing dalan kabeneran; ing pasamuwan aku bakal mberkahi Gusti'* (Mazmur 25:12).

Sing Mulya Akindin miwiti ngandika:

– *'Pangsakitan pati wis ngubengi aku, lan banjiran kaluputan wis medeni aku'* (Mazmur 17:5), nanging amarga *'Kita wis liwat geni lan banyu, lan Panjenengan wis nggawa kita menyang kamardikan'* (Mazmur 65:12). Panjenengan piyambak, ya Gusti, nuntun kita menyang tentrem.

Para wali, ndedonga kaya ngono nalika ana ing kuali, ora ngrasakake cilaka saka timah, belerang, lan aspal sing nggodhok, lan rantai-rantai mau, kanthi sendhiri longgar, tiba saka awaké. Para wali metu tanpa cilaka ing ngarsané kabèh wong; akèh sing ana ing kono, gumun marang mujijat kang nggumunake iki, padha mangertèni kabeneran lan, sawisé ngluhuraké Kristus, padha pracaya marang Panjenengané. Mangkono uga, salah siji saka para penyiksa, sing aranè Athonius, nalika ndeleng mujijat iki, pracaya marang Kristus lan kandha:

'Gedhe Gusti Allah wong Kristen!'

Nanging marang raja, dhèwèké kandha:

'Heh raja sing ora nduwé iman lan sengit marang manungsa! Nganti kapan kowe bakal terus nyiksa wong-wong sing ora salah iki? Kita sing nyiksa malah luwih kesel tinimbang wong-wong sing nahan sangsara, nanging kowe tetep kaya wesi lan watu, lan atimu ora obah.'

Raja langsung mrentah supaya sirahé dipotong.

Afonij, nalika krungu wangsulan raja sing maringi paukuman pati kanthi pedhang, ngangkat pandangane menyang langit lan kandha:

'Mulyakna Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, Allah, ingkang dipun pitados déning para Kristen! Kula ugi pitados dhumateng Panjenengan, nyembah Panjenengan lan seda kagem Panjenengan: nylametaké kula, sanadyan kula boten pantes, lumantar sih ageng Panjenengan.'

Panukang pati nyedhak marang dhèwèké lan masang tali gantung ing gulu kanggo nggawa metu saka kutha supaya paukumané bisa dilaksanakaké. Nanging dhèwèké, mbalèk marang para martir suci, kandha:

Para martir suci padha mangsuli: 'Para bapak lan tuan, lali kowe marang ala sing wis tak lakoni marang kowe kanthi nyiksa kowe miturut dhawuhe raja sing jahat. Donga marang Gusti Allah kanggo aku, supaya Panjenengané ngapura akèh dosaku, ngetung aku kalebu barisan wong-wong sing pracaya marang Panjenengané, lan maringi aku kesempatan ketemu maneh karo kowe ing Karajané.'

[7469] Iki ditindakake kanthi tujuan kanggo nyulut geni sing luwih nyala, amarga ngisor lan sisih prau biasane dilapisi aspal kandel, utamane ing njaba, supaya banyu ora mlebu.

Para martir suci kandha marang dhèwèké:

'Sugeng, sedulur, awit panjenengan rumiyin lumantar dhumateng Kristus sadurunge kita, lan mantepna manawa panjenengan badhe pinanggih sih-rahmat ing ngarsane Panjenenganipun, lan Panjenenganipun badhe maringi ganjaran miturut iman panjenengan.'

Sawisé Afonia nyium para wali, dhèwèké digawa metu saka kutha; kanthi nyebut jeneng Yesus Kristus sing paling suci, dhèwèké nyandhak gulu marang pedhang lan mangkat kanthi kabungahan marang Gusti. Para wong Kristen njupuk awaké, ngubengi nganggo kain resik, lan maringi panguburan sing kinurmatan minangka martir Kristus.

Sawisé kuwi, raja mrentahaké supaya Akininda, Pigasius, lan Anempodistus dijahit ing karung kulit lan dibuwang menyang segara. Sawisé kuwi kelakon, Santo Athanasius rawuh, digandhèngi telung malaikat mlaku ing ndhuwur segara; sawisé narik para martir suci saka segara, padha mbebasaké saka kulit lan nyelehaké ing daratan garing, urip lan waras, kaya ora tau nandhang sangsara sak ciliké. Nalika krungu yèn para martir suci isih urip, sang raja nesu marang para prajurit sing wis dhèwèké dhawuhi supaya mbuwang para wali mau menyang jeroné segara. Amarga sangka yèn para prajurit mau ora manut dhèwèké lan wis mbebasaké para wali, dhèwèké dhisik motong tangané para prajurit mau sing cacahé ana papat, banjur dhawuh supaya padha dibenam ing segara. Sadurunge seda, padha nyebut Gusti kita Yesus Kristus, ngakoni asmané sing suci, pracaya marang Panjenengané lan ndedonga marang Panjenengané, banjur padha klelep ing banyu segara. Para martir suci, Akindin, Pigasius, lan Anempodistus, kaping pindho ditangkep, dipenjara, lan dipasang ing sangkha. Ing kasusahé, raja mlebu kamar turu, nglempèk ing ambené, nyaur para bangsawané lan wiwit ngomong marang wong-wong mau kanthi nesu, kandha yèn padha ninggalaké dhèwèké supaya nyambut gawe piyambak ing pangadilan marang wong Kristen, lan ora mbantu dhèwèké , ora nganggo tembung utawa tumindak. Padha mangsuli, kandha yèn ora pantes melu pangadilan kaya ngono lan ngukum wong Kristen sing ora salah. Nanging raja kandha marang wong-wong mau:

'Apa sing kok pikirake nalika kowe ngadeg ing kana wingi lan wingi sadurunge, nutupi cangkemu nganggo tanganmu?'

Salah siji bangsawan, sing jenenge Elpidifor, ngguyu lan kandha:

'Kita padha ngguyu ing batin marang kebodhoanmu, lan kita wis bodho nganti saiki amarga manut marang kowe.'

Raja mrentahake salah siji abdi sing ana ing kono supaya nggebuk rai Elpidiphor. Kabeh bangsawan, nalika weruh kuwi, kebak nesu lan kandha marang raja:

'Ngertia iki, ya Sang Prabu: kita ora ana ing sisihmu.'

Raja, nalika weruh yèn kabèh bangsawan padha ndhukung Elpidiphorus, dadi wedi lan ora kepéngin nambah nesu, kandha:

"Ampunana aku, amarga ing sedhihku sing jembar aku wis kalah marang nesu."

Para bangsawan pamit marang raja banjur lunga, luwih-luwih amarga bengi wis arep teka. Nanging raja malah tambah kasiksa atine amarga nesu, mikirake carane ngrusak para wali lan mbales dendam marang para bangsawan. Esuk-esuk, dhèwèké mréntahaké supaya para martir suci dibuwang menyang bolongan kang kebak kéwan melata berbisa; nanging sanadyan ing kono, para martir mau tetep ora cilaka, diparingi panglipur déning rawuhé malaékat, lan dibebasaké saka kono kanthi slamet. Banjur para martir mau digantung lan awaké digores nganti mung balung, nanging para martir mau manèh kabukti ora cilaka. Pungkasané, sang raja, amarga ora ngerti apa manèh sing kudu ditindakake, ngukum para wali mau supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika para wali digawa metu saka kutha kanggo ngadhepi paukumané, akèh umat pracaya sing mèlu, padha njerit marang para wali mau:

'Para abdi Gusti Allah sejati, kenapa kowe ninggalake kita tanpa piwulang?'

Para wali mangsuli:

'Gusti Allah sing welas asih bakal nyedhiyakake apa sing perlu kanggo kowe, amarga Panjenengané ngerti lan kersa: pracayaa marang Panjenengané tanpa sangsi, lan Panjenengané bakal maringi apa sing bakal dadi kabecikan kanggo kowe.'

Sawetara abdi raja marani raja lan nglaporake yèn kabèh wong padha nglumpuk ndhukung telung wong Kristen mau lan bisa nyegah supaya ora dipenggal.

Raja kandha:

'Kirimna telung atus prajurit bersenjata metu saka kutha kanggo mateni wong-wong sing manut marang para penipu iki.'

Para abdi dalem nglaporake marang Sang Prabu manawa ing antarané wong-wong mau ana sawatara bangsawan, lan Elpidiphor uga ana ing kono, lan padha takon apa wong-wong mau uga bakal dipatèni bebarengan karo liyané. Sang Prabu mrentah supaya Elpidiphor diundang marang ngarsané. Elpidiphor, karo nggawa telung pejabat liyané, rawuh ing ngarsané Sang Prabu. Raja, ngendhokake sirah, meneng suwé; banjur ngangkat sirah, dhèwèké kandha:

'Elpidiphor! Napa, sawise ninggalaké dewa leluhurmu, kowe milih mlebu agama Kristen palsu sing dianut déning[7470] ? Elinga iki: aku ora bakal ngewangi sapa waé sing pracaya marang Sing Disalib.'

Elpidifor mangsuli:

'Kowe tumindak manut kersamu; kita siap mati kapan wae kanggo Kristus sing disalib, amarga Panjenengané piyambak Gusti sing sejati lan adil, lan ora ana liya kejaba Panjenengané. Nanging kabèh déwa-déwamu iku setan, sing kita tolak lan kita bantah; lan kowe—abdi setan—lan kurban-kurbanmu sing najis lan sesat, kita ngremehake.'

Kral banjur ngukum wong-wong mau pati lan ngucapake paukuman ing ngisor iki marang wong-wong mau: 'Elpidiphorus lan kanca-kancane sing pracaya, sing wis ninggalake dewa-dewa sing paling padhang lan milih pati tinimbang urip iki—aku mrentahake supaya padha dipatèni nganggo pedhang, supaya padha nampa apa sing wis dikarepake; lan sapa waé sing kepéngin njupuk lan ndhelikake jasade, bisa nindakake tanpa wedi.'

Para prajurit langsung nyekel wong-wong mau lan nggawa metu saka kutha menyang para martir suci lan kabèh wong sing wis pracaya marang Kristus. Nalika prentah raja mau diwaca ing ngarepé kabèh wong, kabèh padha njerit:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, awit Panjenengan sampun paring dalan ingkang sae dhumateng kami, supados, sanggeus uwal saking donya peteng lan mbebayani punika, kami saged rawuh ing ngarsanipun Panjenengan, Gusti Allah kami, nyembah ing arasan Panjenengan, lan nyumurupi Panjenengan, Cahya ingkang boten saged dipun caketi.'

Padha wiwit ncumboni siji lan sijiné. Nanging para prajurit, sawisé ngubengi wong-wong mau, padha nggebuki, lan ing wektu kuwi watara pitung ewu wong pracaya marang Kristus padha ambruk amarga pedhang, bebarengan karo Santo Elpidiphorus.

Akindin, Pigasius, lan Anempodistus ora dipenggal sirah, nanging miturut dhawuh raja, padha dipenjara maneh.

Ing esuk, raja mrentahake supaya dipersiapake tungku geni kang arep digunakake kanggo ngobong para martir suci. Nalika para wali digawa metu saka penjara, raja kandha marang wong-wong mau:

'Apa kowe weruh tungku iki? Iki wis disiapake kanggo kowe.'

Sing pinaringan berkah Akinidin ngendika:

'Oven sing luwih gedhé wis disiapaké kanggo kowé ing Gehenna geni, ing ngendi kowé bakal kobong langgeng bareng karo setan-setan sing padha jenengmu.'

Raja ngomong kanthi nesu:

'Apa aku iki setan?'

Wong suci mangsuli:

'Kabeh pakaryanmu lan jenengmu mbukak setan ing jerone awakmu, amarga kowe nindakake sing dadi ciri setan, lan jenengmu tegesé "raja setan"; lan ibumu pancen bener maringi jenengmu Sapor, amarga pikiranmu podho karo setan.'

Raja kandha marang wong-wong ing sacedhaké:

'Tulung ajak ibuku teka marang aku.'

Nalika ibuné teka, dhèwèké munggah saka tahta; sawisé ngurmati ibuné, dhèwèké nglempèkaké ibuné ing sacedhaké lan kandha:

'Critakna marang aku, ibu, apa jenengku?'

[7470] Kamungkinan sang raja, sawisé krungu babagan telung Pribadi ing Ketuhanan, nganggep yèn wong Kristen uga nyembah pirang-pirang déwa, salah sijiné dadi déwa utama.

Ibune mangsuli:
'Kowe nganggo jeneng eyangmu: eyangmu jenenge Sapor, lan jenengmu uga Sapor.'
Raja, nunjukake drijine marang para wali, kandha:
'Lan wong-wong sing ora patuh hukum kuwi kandha yèn jenengku iku setan.'
Ibune ngguyu krungu kuwi – amarga dhèwèké wis pracaya marang Kristus, nanging ndhelikaké imané saka anaké sing jahat. Sang raja, weruh ibuné ngguyu, nesu banget banjur nyerang ibuné lan nggebuk pasuryané. Nanging dhèwèké banjur tiba ing sikilé para martir suci lan muni:
'Selametna aku ing tuwa iki, para abdi Kristus, awit aku weruh yen aku wis nglairake ora mung ing jeneng, nanging uga ing kasunyatan, marang setan lan Iblis sing terkutuk.'
Raja, nalika weruh yèn ibuné uga wis pracaya marang Kristus, mrentahaké supaya ibuné uga dibuwang menyang pawon geni, bebarengan karo para martir suci. Malih, wolung welas prajurit sing ana ing kono uga padha pracaya, lan kabèh padha dibuwang menyang pawon geni, bebarengan karo Akindin, Pigasius, lan Anempodistus, uga karo ibu raja sing pinaringan berkah; padha ndedonga ing tengah kobongan geni, lan nyerahaké nyawa suci marang Gusti Allah. Wong-wong sing nduwé watak luhur nyekseni akèh malaikat suci sing padha nyanyi ngubengi pawon geni lan nampani nyawa para wali, nalika ambu sing ora bisa diterangaké sumebar saka awak para martir. Sawisé pawon geni kuwi mati, sang raja mundur menyang kamare lan kabèh padha bubar; banjur sawatara wong pracaya teka ing pawon geni lan nemokaké awak para wali isih utuh lan ora rusak kena geni; padha njupuk lan ngubur kanthi pakurmatan, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah, kang kamulyané nganti salawas-lawase, amin.

Troparion, Nada 2:

Para pambawa sangsara Sang Gusti, kabegjan donya sing kasiram getih panjenengan, lan suci lemah sing nampani badan panjenengan: amarga ing penjara mungsuh panjenengan menang, lan kanthi wani ngumumake Kristus. Kita ndedonga supaya Panjenengané, sing Maha Apik, nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 2:

Para martir sing saleh lan nggawa Gusti Allah, sawise ninggalake kabeh ing donya, kowe wis ditampa mlebu ing kabungahaning para sing berkah lan ing pangaso, Akinindus, Pigasius, Anempodistus, lan bebarengan karo Affonius lan Elpidiphorus, yaiku Panjenenganing Sing Paling Loman.

Peringatan Marcius sing Mulya

Dirilèkaké tanggal 2 November

Bapa kita sing kinurmatan Marcian asalé saka Cyrus. Sawisé ninggalaké tanah kelairané lan bandha-bandhané, dhèwèké mundur menyang ara-ara gersang sing adoh. Ing kono dhèwèké mbangun sel cilik banget sing mung isa muat siji wong, lan sawisé nganggo klambi kasar saka rambut, dhèwèké nyumput ing jerone. Panganané mung telung ongii[7471] roti lan banyu sethithik, nanging kuwi uga mung sawisé srengéngé tilem. Sawisé sawatara wektu, Marcian nampani loro tamu sing ngedegaké tenda. Nanging piyambakipun tetep nyendhiri kaya biyèn, ora nate nyalakaké lilin, amarga piyambakipun kagungan Cahya Ilahi sing sumunar ing wengi lan kanthi cahya kuwi piyambakipun maca saka 'Mazmur Cilik'-ipun. Ing sawijining wektu, ula gedhé sing ngancem gubugé saka njaba nganti para askétis padha ketakutan banget. Nanging sang wali mung nggawe pratandha salib nganggo driji, ngembusaké napas marang ula mau, lan kaya suket garing kobong déning geni, ula iku langsung musna.

Ing wektu liyane, Flavian, Patriark Antiohia[7472] , Uskup Kyrkos, lan sawetara uskup liya sing pinunjul lan fasih teka marang dheweke lan nyoba ngyakinke, kanthi nyebutake sawetara ayat saka Kitab Suci, supaya

[7471] Ongia iku siji per-12 saka pon, utawa 8 zolotnik.
[7472] Santo Flavian njabat minangka Patriark saka taun 381 nganti 404. Dina rayané tanggal 18 Februari.

dheweke ninggalake pangasingane kanggo kapentingan akèh wong; nanging dheweke malah ora gelem ngrungokake. Wong sing ajaib iki nuntun akèh wong bali saka manéka bidah marang iman Ortodoks sing sejati.

Adhiné sang wali, sing ditemani anaké, tau lunga sowan marang dhèwèké, sawisé nggawa pirang-pirang panganan. Dhèwèké ora kersa ndeleng adhiné, ora nampa apa-apa saka panganan sing digawa, lan mung ngidini ponakané mlebu marang dhèwèké. Nalika adhiné meksa supaya dhèwèké nampa apa sing digawa, Sang Wali Marcian takon:

'Apa kowe wis nawakake iki ing biara liya sing kowe liwati ing dalan menyang kene?'

'Ora, kita ora nawakake ing salah siji saka kuwi,' mangsuli adhine.

'Pulangna,' wangsul sang wali, 'karo apa sing kok gawa, awit kowe nindakake iki amarga ikatan sedulur.'

Wali agung sing nggumunake iki ditresnani dening wong cedhak lan adoh. Nalika ngerti yèn akèh wong padha rebutan sapa sing sawisé sedaé dhèwèké sing pantes nduwèni awaké – kanggo kuwi padha wis nyiapaké wadah relikwi lan mbangun gréja – sang wali ngajak muridé Eusebius sumpah yèn dhèwèké bakal ngubur awaké kanthi rahasia, adoh saka sel. Sawisé ngaturaké panyuwunan iki, dhèwèké mulih marang Gusti[7473] .

16 November

3 November (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Akepsimus, Uskup, Yosef, Presbiter, lan Aifal, Diakon

Diperangeti tanggal 3 November

Ing tanah Persia, ing kutha sing dijenengi Naesson[7474] , ana uskup saleh sing jenenge Akepsim. Sawise nglakoni kabecikan kabèh wiwit isih enom, dhèwèké njaga kasucian uripé nganti tuwa. Sanajan umuré wis wolung puluh taun, nalika isih nglakoni pakaryané, dhèwèké isih duwé kekuwatan kanggo nindakake puasa lan pandonga sing ketat, lan kanthi semangat ngopeni wedhus-wedhus sing dipasrahaké marang dhèwèké. Nanging nalika seda, piyambakipun nindakake kaelokan sing luwih ageng, nalika piyambakipun tetep teguh nganti getih mili kanggo Gusti, kang kanthi semangat nyawisake nyawane sawisé ngalami sangsara dawa lan abot. Sawetara taun sadurunge martir, piyambakipun sampun nampi ramalan babagan sangsara ingkang badhe dipun alami:

Pisan, nalika piyambakipun lagi nglempèk ing griyané, abdi mudhané, kang kapenuhan roh nubuwat, nyium sirahipun lan ngendika:

'Mulyakna sirah iki, awit bakal nandhang sangsara kanggo Kristus.'

Dheweke bungah banget marang ramalan iki lan kandha:

Muga-muga kados makaten kanggé kula, anakku, miturut tembitmu.'

Nalika semana, ing sisihé Akepsimus ana salah siji kancané sing paling cedhak, yaiku uskup saka kutha sacedhaké. Krungu tembung-tembung sing diucapaké déning bocah nom-noman kuwi, dhèwèké mesem lan kandha marang dhèwèké:

'Critakna marang aku, anakku, apa kowe uga ngerti apa-apa bab kita?'

Anak lanang sing kaparingan wahyu saka Gusti mangsuli:

– Kowé ora bakal ndeleng kuthamu manèh, nanging kowé bakal seda ing dalan menyang kana, ing désa Etradán[7475] .

Ramalan pemuda iki kasatujuan kanggo loro uskup. Siji tilar donya ing dalan, ing desa sing kasebut mau, dene sirah Uskup Akepsimus pancen diparingi mahkota martir. Kedadene kaya mangkene.

[7473] Wafating Sang Marcian sing kinurmatan iku ing taun 388. Dina perayaane isih dirayakake tanggal 18 Januari.

[7474] Salah siji kutha sing kurang misuwur; miturut istilah gerejawi, kutha iki kamungkinan tundhuk marang Metropolis Mosul (Mosul – ing Kali Tigris) utawa marang Metropolis Nineveh.

[7475] Desa sing ora adoh saka Naesson.

Raja Persia sing ora pracaya marang Gusti Allah, Sapor, ngetokake panganiayaan gedhe marang umat Kristen ing karajane. Ing dina sing padha karo sangsara panyelamatan Kristus, dhèwèké ngetokaké prentah marang kabèh tanah ing sangisoré pamaréntahané, mréntahaké supaya kabèh sing ngakoni Kristus ing saindenging Persia dipatèni. Lan ing wektu kuwi, akèh wong Kristen dipatèni tanpa welas asih déning wong-wong jahat ing kutha-kutha lan désa-désa.

Para imam lan ahli sihir[7476] iku sing paling nesu marang wong Kristen; padha teliti nggoleki wong-wong sing ndhelik lan, nyeret saka omahé lan panggonan rahasia, banjur matèni kanthi kejem. Sawetara wong pracaya nyerah ing tangané lan kanthi gagah berani ngucuraké getihé. Akeh abdi dalem kraton sing dipatèni demi Kristus. Eunukh Azadis[7477] , sing dikasihi sang raja, dipatèni bareng karo wong-wong mau, minangka abdi sejati Yesus Kristus lan pangakun Asmané sing Maha Suci.

Raja, nalika krungu kabar pati eunuk kesayangane Azadis, sedhih banget lan mungkasi pembersihan massal umat Kristen, mung maringi dhawuh kanggo nggoleki pamimpin lan guru iman Kristen supaya dipatèni.

Nalika prentah raja wis diwartakaké ing endi-endi, para kepala ahli nujum lan imam nyisir saindenging Persia, nggoleki uskup lan imam Kristen lan matèni kanthi manéka cara.

Ing wektu kuwi, Uskup suci Akepsim uga ditangkep. Nalika wong-wong sing nahan dhèwèké nggawa metu saka omahé, salah siji saka anggota rumah tangga nyedhak marang sang suci lan bisik ing kupingé:

'Gawe wasiat bab omahmu.'

Nanging piyambakipun nunjuk griya mau karo tangané lan ngendika:

Omah iki wis ora dadi duwaku maneh, amarga aku bakal langsung lunga menyang omah ing swarga[7478] .'

Sawisé tekan kutha Arbel[7479] , nalika dhèwèké digawa ngadhep pangeran Magi sing jenengé Adrah, pangeran kuwi takon marang Santo Akepsimus:

'Sapa kowe?'

Akepsim kanthi banter ngumumaké yèn dhèwèké wong Kristen.

Pangeran kandha marang dhèwèké:

'Apa bener sing padha kandha bab kowe – yèn kowe ora nurut marang dhawuhe raja lan nginjili siji Gusti Allah?'

Wong suci mau mangsuli tanpa wedi:

– Kabeh sing wis kowe krungu bab kita iku bener: aku nginjili siji Gusti Allah lan ngajak sapa waé sing teka marang aku supaya padha ngerti lan pracaya marang Panjenengané bebarengan karo aku.

Pangeran kandha:

'Kita wis krungu yèn kowé luwih wicaksana tinimbang wong liya, nanging saiki kita weruh yèn kowé ora luwih apik tinimbang bocah-bocah sing ora nduwé akal – amarga apa wicaksanané nolak dhawuh raja lan ora gelem nyembah srengéngé sing padhang lan geni, sing déning raja dhéwé disembah?'

Wong suci mangsuli:

[7476] Ing jaman kuna, istilah 'magi' ateges wong wicaksana sing nduwèni kawruh jero lan amba, utamané bab kekuwatan alam sing didhelikaké, benda langit, tulisan suci, hieroglif, lan sapituruté. Padha ngamataké fenomena alam, nerangaké impen, lan prédhiksi masa depan; Nanging umume, dheweke uga dadi imam lan nduwèni panggonan wigati lan ajining dhuwur, loro ing kraton lan ing antarané rakyat. Magi Persia kasebut ing Kitab Daniel (Dan. 2:1–49 sarta salajengipun), lan mbokmenawa saking Persia para magi teka nyembah Sang Juruwilujeng ingkang nembe lair (Matt. 2:1–23). Ana uga magi ing nagara liya, contone ing Babilonia, Asyur, lan Media (delengen Kitab Daniel; cf. Bilangan 22:1–41, 23:1–30) lan ing Mesir (Kejadian 41:8; Keluaran 7:11). Tembung 'magi', sing wiwitane padha tegesé karo tembung 'wicaksana', banjur dianggo kanggo nyebut dukun, tukang sihir, tukang ramal, tukang tenung lan sapituruté.

[7477] Tembung 'eunukh' sacara harfiah tegesé wong lanang sing disunat. Ing Wétan, wong-wong kaya ngono dadi pangawas harem kraton; ing jaman biyen, asring padha munggah saka jabatan iki kanggo nyekel jabatan pamaréntahan dhuwur. Sabanjure, tembung 'eunukh' kadhangkala digunakake luwih umum kanggo nyebut wong sing nyekel jabatan pamarentahan dhuwur, bangsawan utawa bangsawan kraton, sanajan wong kuwi sejatine ora dikebiri.

[7478] Mesthi wae, iki nyebutake panggonan ing swarga sing bakal dituju para pengikut sejati Kristus, manut dhawuhe piyambak (Yohanes 14:2–3). Tembung 'swarga' tegesé 'paling dhuwur', 'ing ndhuwur' utawa 'langit' (deleng Yehezkiel 41:7, Kolose 3:2).

[7479] Arbel iku sawijining kutha ing salah siji anak kali Zapata (uga dikenal minangka Zabata), sing dadi anak kali ing sisih kiwa Kali Tigris. Kutha iki dumunung ora adoh saka Nineveh lan misuwur amarga 12 mil ing kuloné, cedhak Gaugamela, ana perang sing ing kono Alexander Agung ngalahaké Darius Codaman kaping pindho, saéngga dhèwèké dadi panguwasa Kakaisaran Persia kabèh.

'Raja lan kowe kabeh wis edan tenan, amarga wis ninggalake Sing Maha Nggawé, kowe malah nyembah sing digawé.'

Pangeran kandha nesu:

'Kowe nyebut kita edan, kita sing ngajeni kekuwatan alam kaya ngono lan nyembah srengéngé sing maringi urip lan pepadhang marang kabèh? – Kowe wong tuwa licik! Sejatine, kowe dhewe sing edan, lan yen kowe ora manut marang dhawuhe raja, tuwa kowe ora bakal ngluwari kowe saka sangsara sing abot, lan Gustimu sing disalib[7480] ora bakal nylametake kowe saka tangan kita.

Wong suci kandha:

Muga-muga cangkemu sing najis, sing ngina marang Gustiku, meneng kowe wong jahat! Kowe kepengin medeni aku nganggo ancamanmu, supaya aku nyimpang saka adat leluhurku, sing tak sinau nalika isih enom lan sing wis tak lakoni nganti uban iki. Sanajan kowe sombong ing ngarepku—nganti kowe kandha yèn ora tuwa lan ora Gustiku sing bakal nylametaké aku saka tanganmu—nanging aku ora bakal ngganti sing luwih becik karo sing luwih ala: apa gunané aku dibebasaké saka tanganmu mung sawetara dina iki? Amarga ora suwe maneh, lan ora ana gandhengane karo kowe, aku bakal diajak tanggung jawab tumrap tugas bebarengan manungsa[7481] . Aku ora bakal nyembah srengenge, utawa ngajeni geni, supaya ora ana sing ngolok-oloki tuaku, supaya ora ana sing mikir yèn urip luwih tak tresnani tinimbang Gustiku; aku ora bakal adol berkah swarga sing ageng kaya ngono kanggo urip sing fana.

Tukang sihir langsung mrentahake supaya wong suci dibaringake telanjang ing lemah lan dipukul abot nganggo tongkat kang bengkok; lan padha nggebuki saindenging awaké nganti lemah kabeh keno getihé.

Penyiksa, sawisé ngadegaké dhèwèké manèh ing ngarepé sawisé dipukul suwé, kandha:

'Akexim! Ing endi Gustimu? Ayo padha teka saiki lan nylametaké kowe saka tanganku.'

Wong suci mangsuli:

'Wah, kowe sing ora nduwé ajiné hukum! Gusti Allahku ana ing endi-endi. Panjenenganipun nggenepi swarga lan bumi lan gadhah kuwasa nylametaké kula saking panangan panjenengan. Nanging kula nyuwun rahmatipun, dudu supados Panjenenganipun nylametaké kula saking sangsara ingkang panjenengan paringaken, nanging supados Panjenenganipun maringi kula kasabaran ing tengahing sangsara menika, supados, sawisé kula tahan ngantos pungkasan, kula saged nampi mahkota gesang. Pati lan panyiksa apa sing pantes kowe tampa, kowe sing mbrontak marang Gusti sing urip, kowe sing mung bledug lan abu? – Satemene, kowe pantes kobong dening geni sing saiki kowe sembah minangka dewa – muga-muga dewamu ngobong kowe salawas-lawase.

Krungu kuwi, pangeran para Magi murub nesu lan mrentah supaya sang wali diiket nganggo borgol wesi abot lan dibuwang menyang penjara.

Esuké, presbiter Yosef[7482] umur pitung puluh taun, lan diaken Aifal[7483] dicekel; loro-loroné wong sing bener lan suci, semangaté marang Gusti kaya pedhang bermata loro sing motong kabèh kekafiran. Padha digawa ngadhepi dukun jahat, lan dheweke, kanthi angkuh ndelok wong-wong mau, kandha:

'Wah, kowe-kowe jiwa sing kesasar! Napa, kanthi ngliwati wong-wong biasa, kowe ngapusi wong-wong mau nganggo piwulangmu sing ora adil?'

Presbiter mau mangsuli:

'Kita ora ngapusi wong, nanging mbalèkaké saka pangapusan marang Gusti Allah sing sejati, sing dadi Pangeran lan Pencipta srengéngé lan geni lan kabèh makhluk sing katon lan sing ora katon; lan piwulang kita iku bener amarga mulang bab siji Gusti Allah sing bener.'

Tukang sihir kandha:

'Piwulang endi sing luwih adil: sing dianut déning raja lan kabèh panglima, utawa sing dianut déning wong-wong ala, sing diasingaké, sing mlarat lan sing ora ana regané – kaya kowé?'

Presbiter mangsuli:

[7480] Tembung-tembung iki ngandhut ejekan blasphemous, amarga paukuman mati ing **salib** dianggep isin, lan paukuman kuwi diwènèhaké marang wong-wong sing paling kriminal lan paling diwènèhi hina.

[7481] Mesthi wae pati—utawa luwih tepaté, kasunyatan yèn kabèh manungsa iku fana miturut kodraté.

[7482] Yosef iku presbiter saka Beth-Ketuba ing Adiabene.

[7483] Aifal iku diaken saka wewengkon ing sacedhake Kali Eufrat ing Babilonia.

Bener menawa kita iki wong sengsara lan wong sing dibuwang saka donya iki, amarga Gusti kita ora maringi sih marang wong sing manggon ing kamulyan lan kesombongan donya—sing ngrusak jiwa—nanging maringi sih marang kita ing kasengsaraan lan kasarendhepan kita; Mulane, akèh saka kita kanthi sukarela ndadèkaké awaké dhéwé mlarat lan andhap asor, sawisé mènèhaké bandha kita marang wong-wong sing butuh, lan saka iku kita ngarep-arep nampa ganjaran satus kaping saka Gusti kita. Lan yèn kita nyawiji nglumpukaké bandha, kita bakal, kanthi makarya nganggo tangan dhéwé, dadi luwih sugih tinimbang kowé, sing ora nindakaké apa-apa kajaba mangan woh-wohan saka gaweyané wong liya lan, lumantar penindasan, njupuk bandhaé wong liya, yaiku wong mlarat; nanging kanggo kita, gaweyan kita cukup kanggo nyukupi dhiri dhéwé, sakpérlu, lan uga kanggo nyukupi sedulur kita sing luwih ringkih.

Kita ngerti yèn dalan menyang Kraton Swarga iku angel kanggo wong sugih, lan sapa waé sing kepéngin dadi sugih bakal kecemplung ing godaan.

'Mandhegna omonganmu sing dawa lan licik, lan sujudna marang geni lan srengéngé,' kandha dukun, nyelakké omongané.

Presbiter mangsuli:

'Aja ngarep-arep kowe bakal ndeleng aku nglakoni kersamu sing ora manut hukum, amarga aku ora bakal ninggalake Sing Ngaripta geni lan srengenge, lan aku uga ora bakal nyembah makhluk.'

Krungu kuwi, dukun langsung mréntah supaya presbiter suci Yusuf ditelanjangi, digelaraké lan dipukul nganggo tongkat kayu cendana—sing rantingé landhep kaya duri—nganti kabèh kulité koyak lan dagingé wiwit rontog saka balungé.

Tukang sihir mau langsung mréntah supaya, nalika sang wali lagi telanjang ing lemah, dhèwèké dipukul abot nganggo tongkat kang bengkok; lan padha nggebuk sak awaké kabèh nganti lemah kabeh keno getihé.

Wong suci sing kebak getih kuwi njerit:

'Kula matur nuwun, dhuh Gusti Allah, amarga Panjenengan kersa ngumbah kula murni saking dosa-dosa kula ing getih kula dhéwé.'

Sawisé dipukul suwé, sang wali diiket nganggo loro belenggu wesi lan dikirim menyang penjara ngandhap kanggo kumpul karo Sang Wali Akexim, ing kono padha nemu panglipur siji lan sijiné ing tengah sangsara, padha nglipur siji lan sijiné kanthi pangarep-arep marang welas asihé Gusti.

Nalika presbiter digawa menyang panjara, diakon Aifal tetep ana ing ngarep pangeran para Magi, ngadeg kono kanthi diiket.

Tukang sihir kuwi, nalika ndeleng dhèwèké, kandha:

Lan apa sing arep kok ucapake? Apa kowe gelem manut marang dhawuhe raja? Apa kowe gelem sujud ing ngarepe srengenge agung? Apa kowe gelem ngombe getih kurban kanggo ngusir bala sing bakal teka? Utawa kowe bakal tetep keras lan mbangkang kaya wong liya?

Diaken suci mangsuli:

'Ngombe getih iku pakaryané rambut abumu sing ala; kowe nganggep makhluk sing diciptakaké déning Gusti iku Gusti. Aku ora bakal buta ing paningal atiku kaya kowe, lan aku uga ora bakal ngajèni makhluk luwih saka Sing Maha Nyipta.'

Banjur penyiksa mrentah supaya tangane diiket ing ngisor dhengkul lan tiang gedhe disorong ngliwati tangane sing diiket, nalika enem algojo—telung ing saben sisih—nginjak pucuk tiang lan ngremuk wong suci mau, kabeh kuwi karo nggebuki dheweke tanpa welas asih nganggo tongkat kang ana durine. Para prajurit munggah ing tiang mau, nggebuk sendi-sendi martir, nggebuk nganggo tongkat, lan nyabik-nyabik awaké.

Wong suci kuwi, kanthi gagah berani nahan kabeh mau, kandha marang dukun:

'Kowe bungah, penyiksa, nalika weruh awak manungsa sing remuk, kaya asu utawa gagak sing bungah nalika weruh mayit, kepengin mangan. Nanging ngerti iki, kowe wong jahat: aku nganggep sangsara iki ora ana apa-apane.'

Tukang sihir kuwi, kobong karo nesu sing luwih gedhé, mréntahaké supaya wong suci kuwi dipukul luwih parah, nganti balungé patah lan dagingé wiwit rontog saka balungé. Banjur, sawisé mandheg nggebuki, wong-wong mau nggawa dhèwèké menyang penjara, amarga dhèwèké meh ora bisa mlaku babar pisan merga tatu sing parah; lan sawisé tekan kono, wong-wong mau nimpaké dhèwèké, kaya-kaya dhèwèké iku beban, ing antarané loro martir pisanan.

Sawisé limang dina, para wali digawa saka penjara menyang panggonan sing diarani Paradiso, ing kana ana candhi déwa geni sing disembah déning wong Persia sing ora pracaya marang Gusti.

Pangeran para magi, sing lungguh ing kursi pangadilan, kandha marang para wali:

'Critakna marang aku saiki uga: apa kowe bakal tetep ing kebodhoanmu, utawa, sawise owah dadi luwih becik, kowe bakal melu karo kita?'

Para wali mangsuli:

Kawruhana, yaiku hakim, menawa kita nganti dina iki tetep ing iman sing wis kita anut wiwit wiwitan, lan bakal tetep ing kono nganti pungkasan. Ora ancaman, ora panyiksaan, ora peparing, utawa cara liya apa wae ora bakal ngowahi pangakuan kita sing leres. Kita mangertèni lan ngakoni Allah siji, Gusti saka kabèh; mung marang Panjenengané kita pracaya, lan mung marang Panjenengané kita nyembah."

Krungu kuwi, dukun langsung nyipta cara panyiksaan anyar. Dhèwèké mréntah supaya tangan, paha, lan betis para martir diiket nganggo tali; banjur kayu cilik diselipaké ing tali mau lan diputer, saéngga tali mau saya kenceng ngiket awaké. Nalika kuwi dilakoni, para wali nahan panyiksaan lan sangsara sing kejem, amarga balung-balungé padha dipecah, nganti swara retak balungé bisa krungu sanajan déning wong sing ana ing adoh.

Para penyiksa padha kandha marang wong-wong mau:

'Aja nolak kersaning raja.'

Para wali mangsuli:

'Sapa waé sing manut kersané raja sing ora adil iku mungsuh Gusti.'

Mangkono para wali disiksa wiwit jam telu nganti jam enem[7484] . Banjur penyiksa mrentahake supaya padha digawa bali menyang penjara, nanging para wali ora bisa mlaku dhéwé, mula padha digendong kaya beban, banjur dibuwang menyang panggonan sing padha kaya sadurungé. Penyiksa mènèhi dhawuh marang para penjaga supaya ora ana sing ngunjungi wong-wong mau, lan sapa waé sing kepéngin maringi panganan, omben-omben, utawa sandhangan kudu dicekel lan langsung dipatèni. Lan para martir Kristus tetep ana ing penjara iki telung taun ing sangsara gedhe, lara amarga luwe lan ngelak lan nandhang sangsara banget saka tatu sing ngrembeng, nganti para penjaga dhewe, nalika ndeleng kahanan sengsara kuwi, padha kelingan welas lan kerep nangis. Nanging, amarga wis dilarang kanthi ketat déning pangeran, padha wedi maringi pitulungan apa waé; mung kanthi rahasia salah sijiné, utawa salah siji tahanan liya sing ana ing kono, kadang-kadang maringi sepotong roti utawa banyu sethithik – kanthi mangkono padha tahan kanggo katresnané Kristus.

Telung taun sawisé, nalika Sapor, Raja Persia, teka ing kana, dhèwèké diiringi déning pangeran utama saka kabèh magi Persia, sing aranè Ardashabor. Sawisé krungu bab para martir suci Akepsimus, Joseph, lan Aifal sing ana ing panjara, dhèwèké mréntah supaya para martir mau digawa ngadhep dhèwèké.

Nalika para wali metu saka penjara, padha kaya suket sing ngoyak-ngoyak ing angin—saking ringkihé. Amarga luwe lan ngelak, padha layu kaya jerami, kabuwang-buwang déning angin, lan ora bisa mlaku tanpa pitulungan. Nalika padha digawa ing ngarsané Pangeran Ardasabor, kahanané nggumunaké, awit padha katon kaya mayit ing peti mati: mripaté klelep jero, lan balungé mung katutupan kulit.

Sang pangeran, nalika ndeleng wong-wong mau, kandha:

'Apa kowe wong Kristen?' Padha mangsuli:

'Inggih, kita Kristen; kita pracaya marang Gusti Allah kang Maha Urip lan nyembah Panjenengané.'

Pangeran kandha:

'Apa kowe weruh apa bala sing digawa imanmu marang kowe, apa cilaka lan sedhih? Amarga liwat sangsara lan panjara sing suwé, kowe wis ilang rupa manungsa urip lan malah kaya mayit ing peti mati. Aku nyaranake kowe nyembah srengéngé sing paling padhang. Yen kowe ora manut marang aku, kowe bakal mati kanthi nggegirisi.'

Para wali kanthi sarujuk nolak kabejatan kuwi lan ngakoni Gusti sing sejati, sing ngripta ora mung srengéngé nanging kabèh makhluk, lan padha nuduhaké yèn wis siyap mati kanggo Pangripta kabèh mau.

[7484] Ing Wétan, dina dianggep diwiwiti, miturut sistem pangétung wektu kita, jam 6 esuk. Mula, jam katelu ing dina cocog karo jam 9 esuk miturut itungan kita, lan jam kaping enem cocog karo jam 12 awan.

Sawisé rebutan suwé, nalika pangeran weruh yèn dhèwèké ora bisa mbujuk wong-wong mau manut kersané, dhèwèké mréntah supaya Santa Akexim dhisik dipukul ing mburi lan weteng nganggo sabuk kasar; lan telung puluh prajurit padha mukul dhèwèké, déné juru béla muni banter:

'Manut dhawuhe tsar, lan kowe bakal urip.'

Wong suci mau, nalika isih duwe kekuwatan, mangsuli:

'Aku ngupaya nepaki kersaning Gustiku kanthi kabèh kekuwatan sing wis tak tampi saka Panjenengané.'

Banjur, nalika wis ringkih, dhèwèké meneng. Sawisé kuwi, sirah suci dhèwèké dipotong; lan ramalané pemuda sing diilhami Gusti Allah kuwi kawujud, sing biyèn nalika nyium sirahé wis kandha:

'Mulyakna sirah iki, awit bakal nandhang sangsara kanggo Kristus.'

Awaké martir suci iku diseret metu menyang dalan lan dibuwang marang asu supaya dipangan, déné para penjaga ngadeg adoh, ngawasi supaya wong Kristen ora nyolong. Sawisé telung dina kliwat, nalika para penjaga wis lunga, wong Kristen njupuk harta sing ora ternilai iki lan maringi panguburan sing pantes.

Sawisé martiré Santa Akexim, miturut dhawuh sang penyiksa, padha miwiti nggebuk Santa Yosef Sang Pendeta, nalika juru kabar muni banter:

'Sampeyan bakal urip yen manut kersaning raja.'

Nanging sang wali muni:

'Gusti Allah iku siji, lan ora ana liya kajaba Panjenengané, kang maringi urip, gawe kita obah lan ana[7485] ; marang Panjenengané kita pracaya, marang Panjenengané kita ngajèni – nanging dhawuhe raja kita ora nggatekake.'

Sawisé dipukul suwé, dhèwèké kesel banget lan katon meh mati. Para penyiksa, mikir yèn dhèwèké wis mati, narik lan mbuwang dhèwèké ing alun-alun pasar; banjur, nalika padha weruh yèn dhèwèké isih ambegan, padha nyekel lan nahan dhèwèké.

Sawisé Santo Yusuf dipindhahaké, pangeran wiwit ngandika marang Santo Aifal:

Ing kéné, ing ngarep mripatmu, ana urip lan pati, pakurmatan lan isin; aja milih sing ala kanggo awakmu dhéwé nalika ninggalaké sing luwih becik – aja mèlu dalan sing ditempuh wong bodho sing nampa paukuman cocog karo tumindaké. 'Nanging rungokna pituturku, supaya kowe diparingi pakurmatan ageng lan nampa peparing saka tangan raja; nanging yen kowe ora ngetutake pituturku, kowe dhewe sing bakal tanggung jawab marang karusakanmu.'

Diaken suci mangsuli:

'Bakal dadi isin gedhe tumrap aku, ing ngarsane swarga lan bumi, yen aku ora ngetutake dalan sing padha karo para leluhurku sing wis ana sadurunge. Yen padha, sanadyan wis tuwa lan ringkih badané, bisa nandhang sangsara kanthi gagah, apa aku, sing isih enom lan luwih kuwat badané, kudu wedi marang panyiksaan sementawis iki?' Aku ora wedi mati kanggo Kristus, sing wis mati kanggo aku; aku ora kepengin kelangan urip langgeng demi urip sing sementara; aku ora bakal adol kesalehanku kanggo hadiah lan pakurmatanmu.'

Banjur pangeran ngomong kanthi nesu marang wong-wong ing sacedhaké:

'Jupuk dhèwèké lan pukul luwih keras tinimbang wong liya.'

Wong suci kandha:

'Kowe asu busuk, najis! Siksa iki mung medeni wong sing atiné ringkih, ora wong sing kuwat sing atiné kobong karo kepinginan nyawiji karo Kristus.'

Lan banjur padha nggebuki Santo Aifal kanthi kasar. Sang pangeran kandha marang prajurité kanthi gumun:

'Napa wong-wong Kristen iki ngremehake urip iki, nanging ngarep-arep pati kaya-kaya iku kamakmuran donya?'

Wong-wong ing sacedhaké padha mangsuli:

'Wong-wong mau wis nampa piwulang sing diwarisaké saka para leluhuré, sing kandha yèn ana donya liya sing luwih becik tinimbang donya iki; pracaya marang piwulang iki, wong-wong mau nglirwakaké donya iki kanthi pangarep-arep donya sing luwih becik, lan mulané kanthi rela milih pati kanggo awaké dhéwé.'

[7485] Ungkapan iki dijupuk saka Kisah Para Rasul 17:28.

Nalika pangeran ngentekake pirang-pirang jam kanggo ngobrol kaya ngono karo para abdi dalem, sang wali nampa tatu tanpa cacah sajrone wektu kuwi.

Banjur pangeran, kanthi pura-pura welas asih, mrentahaké supaya pukulan mandheg, lan kandha marang sang wali:

'Nyerah marang kersaning tsar lan kowe bakal mari, amarga kita duwe dhokter sing bisa marasake kabeh tatu-tatumu.'

Wong suci mangsuli:

'Sanajan kowe bisa marasaké tatu-tatuku mung nganggo siji tembung, aku tetep ora bakal manut marang tumindakmu sing ora adil.'

Pangeran kandha:

Aku ngomong iki mung kanggo nguji kowe; amarga sanajan kowe wis nyerah, mesthi wis ora mungkin kowe mari saka akèh tatu kaya ngono, sing mung pati sing bisa nyembuhake. Mula, dadi tuladha k[7486] kanggo kabèh wong Kristen—supaya padha ora wani nentang raja utawa ngremehake para pangerané.

Wong suci mangsuli:

'Hakim jahat! Sanadyan kowe tansah ngucap goroh, saiki tanpa kersa kowe wis ngucap bebener—yèn aku bakal dadi tuladha kawani lan luhuring ati tumrap kabèh wong Kristen; awit akèh wong pracaya, nalika ndeleng aku minangka tuladha urip lan nyekseni kasangsaran sing tak lakoni kanthi teges kanggo Kristus, bakal kebak semangat marang Gusti Allah lan bakal nampa sangsara sing padha kanggo Panjenengané.

Pangeran, kagum marang kawani lan ketabahane, ndelok kancane sing ditresnani, Adesha, saka kutha Arbel, sing lagi ngadeg cedhak, banjur kandha marang dheweke:

'Gawa loro wong Kristen iki, Joseph lan Aifal, menyang kutha-mu lan pastèkna supaya padha dipatèni nganggo watu déning sedulur-seduluré wong Kristen.'

Dheweke ora kepengin mateni wong-wong mau kanthi pedhangé dhéwé, supaya para guru Kristen bisa nemoni pati ing tangané sesama wong Kristen.

Adesha nyelehake wong loro mau ing punggung kéwan[7487] kaya karucut pari utawa kayu mati, amarga padha ora bisa mlaku utawa lungguh, kabèh anggota awaké lumpuh amarga sangsara tanpa cacah – mulané dhèwèké ngiket wong-wong mau ing kéwan mau lan budhal menyang kuthaé. Ing dalan, saben perlu mandheg kanggo ngaso utawa nginep bengi, padha dibaringake ing lemah, dicopot tali saka kéwan kaya mayit, amarga ora bisa obah tangan utawa sikilé, wis ora ana uripé merga pukulan; lan yen ana wong, amarga welas asih, kepengin menehi panganan utawa banyu sethithik, padha nyelehake nganggo tangané dhéwé ing cangkemé; banjur, munggahaké maneh saka lemah, padha disandhang ing kéwan lan diiket kaya wong mati, digawa maneh. Sawisé tekan kutha Arbel, padha dikurung ing penjara sing ambuné ora enak, lan ora ana wong Kristen sing diijini sowan utawa ngurusi kabutuhané. Lukane padha parah kena infeksi; nanah lan getih mili saka boroké, lan ora ana sing ngobati lukane, mbalèkaké awaké menyang sisih liyané, utawa maringi segelas banyu adhem kanggo ngombe. Mangkono para wali nandhang sangsara kanggo Gusti Allah.

Ana sawijining wanita sing taat lan suci ing kutha kuwi, jenenge Snandulia, sing sacara rahasia nyukupi kabutuhan wong-wong sing nandhang sangsara ing panjara kanggo ajining Kristus. Sawisé ngerti yèn Joseph lan Aifal ana ing panjara, dhèwèké lunga ing kana ing wayah bengi karo para abdi dalem; sawisé maringi akèh emas marang para penjaga, dhèwèké mlebu panjara lan nemokaké wong loro mau meh ora urip: wis ora bisa ngomong lan meh ora ambegan. Salandulia nyuwun marang para penjaga supaya diijini nggawa para wali menyang omahé sedhela, janji bakal nggawa bali menyang penjara sadurungé esuk – lan para penjaga sarujuk. Sawisé nggawa para martir mau, dhèwèké nggawa menyang omahé sing ora adoh saka penjara; nglebokake ing amben, dhèwèké ngumbah lara-larané, ngusap getihé nganggo andhuk resik, ngolesaké getih mau ing awaké dhéwé, ngusap nganggo murri sing larang regané, mbebedèni keraké, nyium tangan lan sikilé sing patah, lan nangis kenceng banget ing sisihé. Nalika sangsara para martir mau rada kèngèn, Yusuf sadar manèh lan, ndelok munggah, weruh wong wadon saleh iki nangis kenceng banget; dhèwèké wiwit alon-alon ngomong marang dhèwèké:

[7486] Ya iku – tuladha kang medeni babagan carane wong-wong sing ora manut kersaning raja diukum.

[7487] Iki nyebutake keledai lan bagal, sing ditunggangi lan digunakake kanggo nggawa beban abot. Unta digunakake kanggo nggawa beban sing luwih abot lan ing jarak sing luwih adoh.

'Mangkono sihmu, wahai wanita suci, sing nyenengake Gusti Allah lan kita sing nandhang sangsara demi Panjenengané; nanging ora pantes nangis kakehan banget kanggo kita, lan tangisan kaya ngono ora cocog karo pangarep-arep lan pracaya Kristen kita.'

Wanita iku mangsuli:

'Aku bungah Kristus wis maringi kowe kawani nganti kowe tabah nahan sangsara sing nggegirisi iki; aku bakal luwih bungah maneh yen weruh kowe nahan sangsara nganti tekan pungkasan; nanging nangis iku lumrah manungsa.'

St. Yosef ngendika marang dheweke:

'Nanging, kowe ora kena nangis kanggo kita, amarga kowe wis ngerti yèn kabèh sedhih sing ditanggung demi Kristus bakal nuntun marang kabungahan langgeng.'

Nalika subuh, para wali langsung digawa menyang penjara. Sawisé nem wulan kliwat – nalika kuwi para wali wis rada pulih saka tatu, bisa ngadeg lan mlaku sethithik, sanajan mung lengené Aifal sing isih kaku – – Adesch, sing wis nampa saka Ardasabor kanggo paukuman pati, dicopot wewenangé, lan ing panggonané teka hakim anyar sing luwih kejem tinimbang sing sepisanan, jenengé Zerov. Nalika dhèwèké teka ing kutha lan miwiti nindakake kurban ing candhi déwané—Api—para imam ngandhani bab para martir suci, Yusuf lan Aifal, kandha:

Ana loro guru Kristen ing penjara sing biyen disiksa dening Ardasabor banjur digawa menyang kene supaya wong Kristen dhéwé sing mbuwang watu marang wong-wong mau. Amarga ora bisa mlaku amarga tatu, kita ora nggawa metu kanggo paukuman pati, nanging ngenteni nganti padha mari supaya bisa meksa supaya padha sarujuk karo kita.'

Krungu kuwi, hakim langsung mréntahaké supaya padha digawa ngadhep dhèwèké lan mbantah suwé karo wong-wong mau, nganggo godhongan lan ancaman supaya padha nyembah geni lan mèlu kurbané. Nalika dhèwèké gagal sakabèhé, dhèwèké dhisik mréntahaké Santa Yosef digantung telanjang, sirah mudhun, lan dicambuk nganggo urat sapi. Lan nalika padha nggebuki dheweke kanthi kasar, tatu-tatu sing meh mari mau kabuka maneh, lan getih mili kaya kali, kaya saka mata air. Sawetara dukun sihir sing ana ing kono nyedhaki sang wali lan kandha alon:

'Wah! Yen kowe isin ing ngarepé wong akèh mlebu candhi déwané kita lan nindakaké kurban bareng kita, janji waé ing rusiah, lan kowe bakal luput saka sangsara iki.'

Nanging sang wali muni banter: *Mazmur 6:9 – 'Adohna saka aku kowe kabèh sing nindakake piala, amarga Gusti wis krungu swara tangisku*.'

Padha nggebugi dheweke telung jam; banjur penyiksa mrentahake supaya dheweke diturunake lan digawa menyang penjara, amarga dheweke maneh ora bisa mlaku amarga lukane sing mbukak.

Nalika Santo Yusuf diturunake lan digawa menyang penjara, Santo Aifal digantung ing panggonané lan uga dipukul tanpa welas asih suwéné suwe. Nanging dhèwèké terus-terusan njerit:

'Aku iki wong Kristen.'

Nalika Santo Aifal uga diturunake, ana wong Manikheheresy[7488] was sing digantung ing panggonane; dhèwèké uga, sawisé ngakoni iman sesat ing ngarep kabèh, ngecam wong Persia amarga ora takwa. Sawisé digantung, padha wiwit nggebuki dhèwèké. Wiwitane dhèwèké sabar nampa tatu sing diparingaké marang dhèwèké; nanging nalika padha wiwit nggebuki dhèwèké kanthi luwih kejem, dhèwèké wiwit muni banter, ngutuk

[7488] Manikheisme iku bidah sing muncul ing Persia ing sangisoré pangaribawa upaya nyawijikake Kristen karo ajaran agama Persia Zoroaster, sing ngajarke dualisme, yaiku anané loro prinsip utawa alam mandiri sing langgeng – apik lan ala. Pangadeg Manikheisme, Manes (sing urip ing abad kaping 3), sepisanané dadi magus; sakwisé dhèwèké mbalik dadi Kristen lan malah dadi presbiter, nanging ora suwé dhèwèké diasingaké saka Gréja amarga kecenderungané marang agama pagan Persia lan banjur dihukum pati déning raja Persia Varun I. Miturut ajarane, Kristus mung sawijining aeon padhang (jiwa) sing metu saka Rama Cahya lumantar emanasi. Siji separo saka Panjenengané nyawiji karo materi lan mbentuk jiwa donya sing katon, sing diarani Yesus Sing Nandhang Sangsi; separo liyane, kanthi pitulungan saka aeon liyane, yaiku Roh Panyipta Urip, dibebasake saka materi lan manggon ing srengéngé; iki sing diarani 'Yesus Sing Ora Nandhang SangSara'. Inkarnasi Kristus iku panurunané Yesus Sing Ora Nandhang SangSara saka srengéngé kanggo mbebasaké Yesus Sing Nandhang SangSara, sing partikel padhange wis diklumpukaké déning Setan lan, supaya luwih gampang dikontrol, dikurung ing wujud manungsa. Miturut doktrin iki, Inkarnasi Kristus mung ilusi (Doketisme). Ing babagan moral, ajarane nyengkuyung perjuangan nglawan materi kanggo mbebasake cahya saka kono, lumantar pangubaran daging kanthi alon-alon ing jeroning awak dhéwé. Ajaran sesat Manikhea iki nyebar banget ing abad kaping 4 lan kaping 5.

guruné, mbantah imané lan janji bakal nyembah déwa-déwa Persia. Santo Aifal, sing ana ing kono, krungu kuwi banjur kebak kabungahan lan ngguyu marang dhèwèké, kandha:

'Kowe durung suwe ngrasakake sangsara, nanging wis mbaleni iman Manikheamu. Mugi Kristus Gusti kita pinaringan berkah, sing maringi kekuwatan marang kita ing sangsara paling abot lan maringi kita daya supaya ora bisa dikalahake lan ora goyah ing iman kita sing suci!'

Krungu kuwi, hakim banjur nesu marang sang wali lan mrentah supaya dhèwèké dipukul manèh nganggo tongkat saka cabang mawar kang ana duriné. Lan padha nggebuk dhèwèké nganti padha kira yèn dhèwèké wis mati; banjur, diseret metu, padha mbuwang dhèwèké kaya wong mati. Salah siji saka para ahli sihir, nalika weruh awak telanjang sing nggleleng ing kana, ngrasakake welas asih, manut rasa alamiah, banjur nutupi dheweke nganggo kain. Sawetara kancane, nalika weruh kuwi, ngandhani hakim apa sing wis ditindakake, banjur nyekel dheweke lan nggebugi tanpa welas asih. Mangkono para wong tanpa welas iku mbalekake kabecikane; nanging nalika padha weruh yèn Santo Aifal isih ambegan, padha nyekel sikilé lan nyeret bali menyang penjara.

Sawisé sawatara wektu kliwat, para martir suci mau digawa manèh ing ngarep hakim saka penjara, lan dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Welasana awakmu dhéwé, para wong; rasakna getih pangorbanan lan bebasna saka sangsaramu.'

Nanging padha mangsuli bebarengan:

'Ora pantes manungsa ngombe getih, kajaba asu pemakan daging. Nanging kowe, sanadyan manungsa miturut asalmu, watakmu kaya asu, ngonggong marang Gusti sing wis nggawe kowe, ngombe getih iku dhéwé lan wareg kowe.'

Hakim mau, nesu banget, mréntahaké supaya padha dicambuk manèh. Wong-wong sing ana ing kono, welas asih marang wong-wong mau, wiwit kandha:

'Tinimbang getih, paling ora nyicipi daging kurban sing wis direbus, supaya kowe bisa bebas saka sangsaramu.'

Para wali mangsuli:

'Kita ora bakal ngrusak iman kita sing suci nganggo apa-apa.'

Sawisé kuwi, hakim bebarengan karo para penasihaté ngetokaké paukuman marang para martir suci: supaya wong Kristen padha nglontar watu nganti padha mati.

Nanging Santo Yusuf kandha:

– Aku kepengin mbukak sawijining rahasia marang hakim.

Hakim mau langsung nyedhaki dheweke, mikir yèn dhèwèké péngin nyembah arca-arca. Nanging sang wali, nggluntang ludah ing rai hakim, kandha:

'Apa kowe ora isin, kowe hakim sing ora manungsa, nglawan kodrat manungsa kanthi kejem lan ngarahake nesumu marang wong-wong sing lagi seda?'

Lan hakim mau bali menyang panggonané kanthi isin. Sakwise kuwi, akèh abdi dikirim menyang omahé wong Kristen, banjur kanthi paksa narik wong Kristen mau metu saka omahé menyang panggonan pangadilan supaya padha mbuwang watu marang Santo Yusuf. Sawisé narik dhèwèké menyang papan sing mbukak, ora adoh saka panggonan pangadilan, padha nggali bolongan nganti paha lan nempataké santo mau ing kono, merga yèn ora, dhèwèké ora bisa ngadeg. Sawisé ngiket tangane ing mburiné lan nyelehaké wong-wong Kristen ngubengi dhèwèké, para abdi dalem nyelehaké watu ing tangané wong-wong Kristen mau lan meksa supaya padha mbuwang watu marang sang wali, sing ditindakake sanadyan ora miturut kersané. Padha uga nggawa Snandulia sing suci lan meksa dhèwèké supaya mbuwang watu marang sang wali.

Nanging dhèwèké muni:

'Wiwit jaman mbiyen ora tau ana krungu ana wong maksa wanita ngangkat tangan marang wong suci, kaya sing kowe lakoni, nglawan perang ora marang mungsuh nanging marang kita, lan ngisi tanah air kita sing tentrem karo getih lan pambunuhan.'

Para wong jahat nancepake paku wesi ing ujung tongkat dawa lan dipasrahake ing tangané Snandulia supaya dhèwèké bisa nyabet sang wali saka adoh. Nanging dhèwèké kandha:

'Luwih becik yen padha nyelehake iki ing atiku tinimbang nyentuh badan suci lan polos.'

Akèh watu wis ditumpuk ngubengi sang wali, nganti mung sirahé sing katon. Salah siji wong jahat, ngangkat watu gedhé, diangkat ing ndhuwur sirah sang wali lan dipukulaké ing sirahé, nganti pecah. Mangkono

sang wali sing loman iku nyerahaké nyawané ing tangané Gusti. Ana prajurit dijaga kanggo ngawasi jasad martir, kaya-kaya iku bandha, supaya ora dicolong wong-wong sing setya. Sawisé telung dina kliwat, ana gempa gedhé. Api tiba saka langit, ngobong para prajurit lan nyebar watu-watu kaya bledug. Nalika gempa bumi, guntur, lan kilat wis mandheg, wong-wong padha teka menyang panggonan ing ngendi badan sang wali wis diwutahake watu, lan padha weruh yèn watu-watu kuwi sumebar, nanging ora ana tapak badan sang wali sing ditemokake, amarga Gusti, kanthi cara sing mung Panjenengané sing ngerti, wis mindhahaké menyang panggonan sing ora dingertèni.

Santo Diakon Aifal digawa menyang sawijining desa sing dijenengi Patrias[7489] , ing kana wong Kristen uga mbuwang watu marang dhèwèké nganti mati ing sangisoré paksaan; nanging awak sucié diam-diam dijupuk déning para biksu sing manggon ing sacedhaké, sing teka ing wayah wengi, lan dikubur kanthi pakurmatan. Ing panggonan ing ngendi Santo Aifal dipatèni, tuwuh wit 'mersina'[7490] , saka wit iku kabèh rupa lara mari lumantar pandonga sang martir suci. Lan wit iku ngadeg limang taun, marasaké lara kabèh wong sing teka. Nalika wong-wong jahat, amarga iri, nyabet wit iku saka oyodé. Akeh wong sing saleh nyekseni ing panggonan kuwi padhanging cahya swarga lan para malaikat padha nyanyi lan ngluhurake Gusti Allah, sing ngurmati para kudusé; lumantar pandonga para kudus mau, muga-muga kita uga dianggep pantes nyanyi bebarengan karo para malaikat, kamulyaning Gusti Allah ing swarga kang paling dhuwur salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Kanthi kawicaksanan ilahi, Panjenengan dipandu sacara rahasia tanpa cacad; Panjenengan dadi kurban sing nyenengake lan pinaringan berkah: amarga Panjenengan ngombe piala Kristus kanthi mulya, ya Sang Suci Akepsimos, bebarengan karo para martir kanca, tansah ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Peresmian Gréja Santo Yurji Sang Martir Agung ing Lydda

Peringatan tanggal 3 November

Ing tanggal 3 November, Gréja Rusia ngéling-eling pamulihan Gréja Santo Yohanes Sang Martir Agung ing Lydda.

Santa George Sang Martir Agung nandhang sangsara nalika panganiayaan kejem marang Gréja déning Kaisar Romawi Diocletianus. Sajrone sangsara nalika dipenjara, Santo George nyuwun marang penjaga supaya abdi dalemé diparingi ijin sowan ing selé, lan nalika abdi dalemé mlebu, dhèwèké nyuwun supaya nggawa awaké menyang Palestina sawisé seda. Abdi kuwi nglakoni panyuwunan tuwané kanthi tuntas. Sawisé njupuk awaké Agung Martir sing wis dipenggal saka penjara, dhèwèké ngubur kanthi pakurmatan ing kutha Ramla[7491] .

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Konstantinus sing taat, para pangibadahé Sang Martir Agung Suci mbangun gréja megah kanggo ngurmati dhèwèké ing Lydda. Nalika gréja iku diresmikaké, relik suci Sang Martir Agung Suci sing ora bosok wis dipindhahaké saka Ramla menyang gréja iki . Kedadéan iki kelakon tanggal 3 November. Durung dingerteni apa perayaan taunan dina iki wis ana ing wektu kuwi; nanging ing kalender wulanan Gréja Siria wiwit taun 1030, tanggal 3 November ditandhani minangka dina raya.

Sabanjure, gréja agung Sang Martir Agung, sing biyèn dadi salah siji daya tarik utama kutha Lydda, banjur rusak lan ditelantarkan. Mung altar lan makam Sang Martir Agung sing isih utuh, ing ngendi umat Kristen tetep nganakake ibadah. Minat marang gréja iki saka Ortodoks Rusia diuripaké manèh ing satengahing abad kaping 19.

[7489] Perkemahan iki dumunung ing wewengkon Bet-Nugard. Nugard iku kutha sing nduwèni keuskupan sing tundhuk marang Metropolis Mosul.

[7490] Mersina tegesé 'myrtle' utawa 'witan myrtle'. Wit iki tuwuh ing Asia, ing wewengkon tropis Amerika, ing Afrika – ing Mesir – lan ing Éropah kidul, ing pinggir Segara Mediterania. Wit iki dhuwuré tekan telung sazhen, kulité abang-abang lan cabangé dawa, kuwat, godhongé cilik lan ijo royo-royo, kembangé putih lan wangi mekrok ing wulan Mei. Wit mirta iku paling disenengi déning wong kuna; ditandur ing kebon, digunakaké kanggo ngias omah nalika pesta, lan karangan mirta dienggo ing sirah nalika jamuan, utamané mantenan. Ing antarané wong kuna, mirta umume diurmati minangka lambang katresnan lan kabungahan tentrem, makili kahanan sing nyenengaké saiki lan pangarep-arep padhang kanggo mangsa ngarep.

[7491] Ramla iku sawijining kutha ing Palestina, ora adoh saka Joppa.

Sumbangan saka para dermawan lan dana ageng sing diwènèhaké déning pamaréntah Rusia ndadékaké Lydda bisa ndeleng gréja iki dipugar lan dihias manèh kanthi éndah. Peresmian gréja sing wis dipugar iku dilakoni ing wulan November 1872, pas ing dina ulang taun gréja kasebut pisanan diresmikaké. Gréja Ortodoks Rusia terus ngéling-eling prastawa wigati iki saben dina iki nganti saiki; minangka pakurmatan kanggo perayaan iki, akèh biara lan gréja sing wis dibangun ing Rusia.

Kontakion, Nada 2:

Kita, para wong pracaya, sawise nyuwun pangayoman marang pitulungan panjenengan sing dipilih lan cepet, ndedonga supaya kita, para pangemban sangsara Kristus, bisa dibebasake saka godaan mungsuh lan saka kabeh cilaka lan ala, nalika kita nyanyi puji-pujian panjenengan; lan ayo padha njerit: Sugeng, Martir George.

Peringatan Sang Mulya Akexim

Peringatan tanggal 3 November

Santa Akexim urip nalika pamaréntahan Theodosius Agung[7492] . Dhèwèké nyendhiri dhéwé ing sawijining sel cilik, manggon ing kana suwéné 60 taun, nahan panas lan adhem sing ekstrim, ora ndeleng sapa-sapa, ora ngomong karo sapa-sapa, lan nyawisaké dhiri mung kanggo ndedonga marang Gusti Allah. Selé digali ing jeroné lemah lan ora nyaman tenan kanggo didiami; panganané mung kacang lentil dicampur banyu, lan kuwi mung sepisan saben minggu. Dhèwèké njupuk banyu sing dibutuhaké kanggo ngombe saka mata air paling cedhak ing wayah wengi, supaya ora ana sing weruh. Sawisé kaping pirang-pirang dipun nyuwun, dhèwèké nampa jabatan uskup lan, sawisé nindakake akèh mujijat, kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti.

Peringatan para Martir Suci Atticus, Agapia, Eudoxia, Kateria, Istukaria, Paktovia lan Nikopolion

Dipeperingati tanggal 3 November

Para Martir Suci Atticus lan Eudoxius, nalika pamaréntahan Decius[7493] , ngladèni dadi prajurit ing kutha Sebaste[7494] bebarengan karo Caterius lan Istukarius. Para wali, amarga nyebarake iman marang Kristus, dicekel déning komandan Marcellus, sing maringi sangsara akèh marang wong-wong mau. Banjur padha dibuwang menyang penjara, ing kono dipukul ing pundhak lan weteng nganggo urat sapi, lan sabanjure untune dipecah. Nalika panyiksaan, komandan mau, ngadhepake marang Santo Katerios, takon:

'Apa kowe wis mulang wong-wong supaya mbangkang marang dhawuhe raja?'

'Aku ora mulang wong-wong,' wangsulane, 'supaya mberontak marang raja, nanging aku mulang supaya padha pracaya marang Raja kang langgeng, Kristus.'

Sawisé kuwi, para wali Istukari, Paktovius, lan Nikopolion digawa metu; padha ngakoni Kristus minangka Gusti Allah, amarga kuwi padha dihukum lan dipukul nganggo tiang kayu, uga ngalami akèh siksaan liyané; pungkasané, bebarengan karo wong-wong liya, padha dihukum kobong ing tiang lan mangkono padha lunga menyang Gusti.

[7492] Teodosius Agung – Kaisar Romawi saka taun 379 nganti 395. Ing jaman pamaréntahané, iman Kristen kanthi pasti diadegaké ing Kakaisaran Romawi.

[7493] Decius – Kaisar Romawi lan panganiaya sing kejem marang umat Kristen; dhèwèké mrentah saka taun 249 nganti 251.

[7494] Ana sawetara kutha sing dikenal nganggo jeneng iki. Ing kéné, sing dimaksud yaiku Sebaste ing Armenia.

17 November

4 November (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Yohanes Agung

Disingkiri tanggal 4 November

Ingkang Kinurmatan Ioannikios lair ing wewengkon Bithynia[7495] , ing sawijining desa kang aran Marikati[7496] . Asma bapakipun Myritrikios, lan ibunipun Anastasia. Nalika Ioannikios sampun ageng, wong tuwanipun paring kapitadosan dhumateng piyambakipun kanggé ngopeni ternakipun. Sanadyan dhèwèké ora nate nampa pendhidhikan formal, dhèwèké ngluwihi akèh sarjana ing kawicaksanan, amarga dhèwèké wis sinau paugeran-paugerané Gusti. Dipandu dening Roh Suci sing maringi pencerahan marang dhèwèké, dhèwèké nduwèni akhlak sing paling luhur, alus, andhap asor, sabar, lan manut; lan dhèwèké banget semangat ing pandonga nganti asring ninggalaké kandhang wedhusé lan ngentèkaké sedina muput ngadeg ing panggonan sepi, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah. Saben dhèwèké mundur kanggo ndedonga, dhèwèké nggawe pratandha salib ing kandhangé, lan ternaké ora bakal nyasar; kéwan galak utawa maling ora bakal nyolong, lan pemuda sing pinaringan berkah kuwi, nalika bali ing sonten saka panggon sepi, bakal nggawa ternaké mulih.

Mangkono sang wali nglampahi uripé nganti dhèwèké dianggep dewasa. Ing wektu kuwi, Leo sing ora pracaya marang Gusti, putrané Constantine Copronymus, mrentah ing Yunani; dhèwèké wis kena ajaran ikonoklastik hérési[7497] . Kaisar iki banjur miwiti ngrekrut para mudha saka saindenging kakaisaran mlebu pasukanné, milih sing misuwur amarga ayu lan gagah. Wong-wong sing dikirim déning dhèwèké kanggo nindakake rekrutmen iki uga teka ing wewengkon Bithynia. Nalika padha ngunjungi désa panggonané Ioannikios, padha weruh yèn priya enom iki ayu, dhuwur, awaké gagah lan pantes kanggo tugas militer; mula padha nggawa dhèwèké bebarengan lan ndhaptar dhèwèké dadi excubitors[7498] . Wiwit wektu kuwi, Ioannikios miwiti nglakoni tugas militèr lan digeri déning mungsuhé amarga kawanié, déné alus lan andhap asor ndadékaké dhèwèké disenengi kanca-kancané; luwih saka kabèh, dhèwèké paling nyenengaké Gusti Allah, amarga dhèwèké kanthi teliti netepi paugeran suci Panjenengané. Nanging setan, amarga iri marang uripé Ioannikios sing saleh, nuntun dhèwèké menyang bidah ikonoklastik. Ing wektu kuwi, bidah iki nyebabaké geger gedhé ing Gréja Allah: ikon-ikon suci diusir saka gréja-gréja Gusti, lan sapa waé sing nyembahé dianiaya. Mula Ioannikios kapikat banget dening bidah kuwi nganti dhèwèké ora gelem ngrungokaké sak tembung babagan ikon-ikon suci. Nanging Gusti, sing kepéngin kaslametan kabèh, uga nylametaké dhèwèké saka pangapuran kaya ngono kanthi cara ing ngisor iki.

Kanthi pangayomaning Gusti, Ioannikios dikirim karo pasukane menyang wetan lan, nalika lelungan bali saka kana, lumantar Gunung Olympus[7499] , ing ngendi wektu kuwi manggon sawijining biksu sing misuwur amarga pangertosane sing luar biasa. Biarawan iki, sawisé nampa wahyu saka Rohé Gusti yèn Ioannikios bakal liwat karo pasukane, metu saka selé ing ara-ara lan kandha marang dhèwèké:

"Anakku Ioannikios! Yen kowe nyebut awakmu Kristen, kenapa kowe ngremehake ikon Kristus? Kabeh upayamu kanggo urip sing luhur bakal sia-sia yen kowe ora nduwé iman sing sejati."

Krungu kuwi, Ioannikios gumun amarga wong kuwi, sing durung tau kenal, wis nyebut jenenge, lan wong sing durung tau ndeleng kuwi ngerti kabèh pakaryané. Nanging nalika nyadari yèn wong sing ngomong karo dhèwèké iku kebak Rohé Gusti Allah lan wis mangertèni kabèh pakaryané amarga pangawikané sing jero, Ioannikios tiba nyembah ing ngarsané, nundhuk lan nyuwun pangapura. Dhèwèké kandha yèn dhèwèké wis dosa

---

[7495] Bithynia iku provinsi ing sisih lor-kulon Asia Minor. Saiki wilayah iki kalebu bagéan lor Anatolia. Agama Kristen muncul ing Bithynia wiwit jaman Para Rasul. Saiki, Keuskupan Bithynia ngemot 12 keuskupan, kabèh ana ing sangisoré panguwasa Uskup Agung Nikomedia.

[7496] Desa *Marikati* dumunung ing sisih lor Apollonia, sawijining koloni kondhang ing pesisir Pontus, ing Thrace.

[7497] Leo IV si Iseauria, saka taun 775 nganti 780 Masehi. Para ikonoklast iku bidah sing mbrontak marang pangurmatan marang ikon-ikon suci. Penganiayaan marang ikon diwiwiti ing jaman Kaisar Leo si Iseauria ing taun 626.

[7498] Para penjaga sing nglindhungi kraton kaisar.

[7499] Olympus – sawijining gunung ing Bithynia, sing narik kawigaten akèh pertapa amarga sepi lan alasé.

amarga ora ngerti, lan janji bakal maringi pakurmatan lan ibadah sing pantes marang ikoné Kristus lan marang gambar kabèh para wali. Wiwit wektu kuwi, Ioannikios sing pinaringan berkah miwiti ngurmati ikon-ikon suci kanthi semangat gedhe lan nyesel banget amarga biyèn, amarga ora ngerti, wis ngremehake iku. Kepingin mbayar dosa, dhèwèké miwiti ngentèkaké awaké dhéwé kanthi puasa lan nyiksa dagingé kanthi manéka cara. Nalika ana ing lorong-lorong kraton, dhèwèké nggleleng ing lemah gersang, ndedonga sedina wengi lan mangan sithik banget; nanging nalika dhèwèké kudu mangan bareng para prajurit, dhèwèké nyoba ndhelikaké yèn dhèwèké lagi puasa.

Sawisé nglampahi enem taun kebak ing panglakon tapa brata kaya ngono, wong-wong Bulgaria banjur ngluncurake serangan gedhé marang wong-wong Yunani lan miwiti ngrusak Thrace[7500] . Raja Yunani mangkat perang nglawan wong-wong mau karo kabèh baliné, ing ngendi Ioannikios sing pinaringan berkah iku uga melu ngabdi nalika semana. Nalika loro pasukan padha ketemu lan perang diwiwiti, lan wong Bulgaria wiwit unggul nglawan wong Yunani, Ioannikios nampilake kawani luar biasa, nggebuk mungsuh kaya Daud anyar; ing ngarsane raja piyambak, dhèwèké nylametaké pasukane saka pedhang mungsuh, kanthi gagah ngusir serangan mungsuh lan nggebuk kaya suket. Dheweke uga nylametake sawijining bangsawan Yunani sing pinunjul sing wis melu perang nglawan wong Bulgaria lan wis dadi tawanan: kanthi cepet nyerang wong-wong mau, Ioannikios mateni sawetara nganggo pedhangé lan ngusir liyane, saéngga bangsawan sing dadi tawanan mau bisa dibebasake. Tsar, nyumurupi kawanié, takon bab tanah kelairané, keturunané, lan jenengé, lan dhèwèké mréntahaké kabèh mau supaya kacathet ing buku pangeling-eling[7501] , supaya sawisé perang rampung, prajurit gagah kaya ngono bisa diparingi pakurmatan kanthi pangkat dhuwur lan peparing liya. Ing wektu sing padha, Ioannikios, nalika ndeleng wong Bulgaria sing katon medeni kaya Goliath – lan sing ngalangi dalan wong Yunani lan mateni wong-wong mau – langsung nyerang lan langsung ngethok sirahé. Mangkono kagegembungané Ioannikios sing pinaringan berkah ing perjuangan nglawan mungsuh sing katon; iku dadi pratandha perjuangané ing tembe nglawan mungsuh sing ora katon lan kamenangané marang wong-wong mau.

Bali saka perang lan liwat Gunung Olympus, Ioannikios kelingan marang biksu sing metu saka ara-ara samun kanggo ketemu dheweke, sing wis nuduh dheweke amarga bidah ikonoklastik. Nalika kelingan bab iki, dhèwèké mutusaké ing atiné kanggo ninggalaké kabèh lan sawisé manggon ing gunung kuwi, urip meneng minangka biksu, tetep sesambungan mung karo Gusti Allah. Ora suwe dhèwèké langsung nglakoni kaputusané. Nalika dhèwèké tekan ing kutha kraton lan kuduné nampa gelar kehormatan lan peparing saka tsar amarga kawani sing wis dituduhaké ing perang, kabèh mau ditolak, dianggep mung bab remeh[7502] . Sawisé pamitan karo kanca-kanca senjatane, dhèwèké lunga marang para biksu ing taun kaping 25 saka dinas militèré, kanggo miwiti perang anyar – nglawan 'roh-roh kejahatan ing papan langit'[7503] . Sawisé tekan Biara Avgar lan ditampa kanthi anget déning para biksu sing manggon ing kana, Ioannikios ngandhani marang abbot, Gregory, niyaté arep menyang ara-ara gersang lan manggon ing kana kanthi piyambakan lan meneng. Abbot ing wiwitan nyetujoni kaputusané, nanging banjur kandha:

Sanadyan niyatmu becik, anakku sayang, aku ora nyaranake kowe nglakoni urip ing ara-ara gersang kanthi ketat lan mundur saka wong liya sadurunge kowe wis biasa karo paugeran lan kabiasaan biara. Mula, sepisanan urip bebarengan karo para biksu sing luhur budi lan wis pengalaman; sinau saka wong-wong mau kapan lan kepiye cara ndedonga; sinau andhap asor, patuh, lan alus; lan mung sawisé kuwi kowe kena menyang ara-ara samun. Ati-ati, anakku, supaya, sawise miwiti urip kaya ngono tanpa pandhuan, kowe ora kapeksa tatu lan kalah dening mungsuh, tinimbang kowe sing nglarani lan ngalahake dheweke.

[7500] Trakia – (ing teges sing paling amba) ing jaman kuna nyakup bagéan wétan Hungaria saiki, Transylvania, Bessarabia, Moldavia, Wallachia, Bulgaria, Serbia, lan bagéan wétan Rumelia. Nanging, miturut teges sing luwih sempit, istilah 'Trakia' mung nyebutake bagéan wétan Rumelia saiki. – Wong-wong Bulgaria, sing manggon ing lor Yunani, kerep nindakake serangan marang Kakaisaran Yunani ing jaman semana.

[7501] Para pejabat kraton nyimpen buku harian khusus sing kabeh kedadeyan paling wigati ing kakaisaran kacathet.

[7502] Yaiku nganggep iku mung sampah sing kudu dibersihaké saka omah. Filipi 3 – *'Lan aku nganggep kabèh iku rugi amarga ajiné ngerti Kristus Yesus, Gustiku: amarga Panjenengané aku wis ninggalaké kabèh iku, lan nganggep kabèh iku sampah, supaya aku bisa éntuk Kristus'*;

[7503] Efesus 6 – *'Amarga perjuangan kita dudu nglawan daging lan getih, nanging nglawan panguwasa, nglawan panguwasa-panguwasa, nglawan kakuwatan-kakuwatan donya peteng iki lan nglawan kakuwatan-kakuwatan rohani sing ala ing swarga*'.

Ioannikios, manut pitutur sing becik iki, nyimpen niaté sakwentar lan lunga manggon karo wong-wong saleh, supaya dhèwèké bisa lumrah karo cara urip sing luhur. Dheweke netepi paugeran lan cara urip biara ing telung biara; sepisanan dheweke sinau ing biara Avgar, banjur menyang biara liyane sing dijenengi Utotelas, ing kana, amarga durung bisa maca lan nulis, dheweke miwiti sinau maca lan nulis. Nanging, amarga weruh manawa biara iki kerep dikunjungi wong awam lan rawuhe padha ngganggu meneng biara, dhèwèké ninggal panggonan kuwi lan lunga menyang biara katelu, Antidiev, ing kono dhèwèké manggon rong taun. Ing kono dhèwèké sinau Telung Pulo Daud lan éntuk akèh manfaat kanggo urip biara saka para biksu ing kono.

Sawisé rong taun kliwat, Ioannikios manèh kapenuhan kepinginan kanggo manggon ing sepi ara-ara gersang lan mutusaké munggah gunung cedhak kana lan, sawisé manggon piyambakan ing kana, miwiti urip sepi. Nanging sadurunge nindakake kuwi, dhèwèké puasa pitu dina lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya nuntun dhèwèké ing dalan sing wis dipilih. Ing dina kapitu, Musa anyar iki krungu swara saka dhuwur sing mréntahaké dhèwèké supaya munggah gunung kuwi. Ioannikios ninggalaké Biara Antidios lan kesusu menyang gunung sing ora adoh saka kana. Sawisé munggah, dhèwèké wiwit nggoleki panggonan kanggo manggon ing kana. Lan ing kono dhèwèké weruh loro biksu pertapa, nganggo klambi saka kain kasar lan urip mung saka tanduran-tanduran sing tuwuh ing ara-ara gersang. Nalika nyedhak marang wong-wong mau, sing pinaringan berkah iku sujud marang wong-wong mau; wong-wong mau banjur tangi, ngaturaké pandonga, lan banjur miwiti rembugan karo dhèwèké. Ioannikios nyritakake kabeh bab awake dhewe marang para biksu mau lan mbukak niyaté, dene para biksu mau uga ora ninggalake dhèwèké tanpa pitutur. Para biksu mau maringi pratandha marang dhèwèké yèn sawisé limang puluh taun nglakoni tapa brata, ing pungkasaning uripé, dhèwèké bakal digoda wong-wong sing iri, nanging, ujare para suci mau, 'akibat pait saka godaan iki bakal tiba ing sirahé dhéwé, dene kowe dhéwé ora bakal cilaka', lan kuwi kelakon, kaya sing bakal kacetha ing ngisor iki—nalika maringi pratandha iki marang Ioannikios, para pertapa sing pinaringan berkah mau maringi wong iku klambi saka rambut, sing ing basa lokal diarani 'levitonar'. Busana iki dadi tamèng kang ora bisa ditembus kanggo Ioannikios nglawan kabèh panah mungsuh, kaya sing dhèwèké critakaké dhéwé mengko. Ing pungkasaning paguneman kang maringi piwulang iku, para rahib mau padha pamit lan mundur menyang ara-ara gersang kang adoh, dene Ioannikios munggah menyang gunung kang aran Trichalix lan manggon ing kono, tanpa sel, langsung ana ing sangisore langit kang amba. Nalika sang abbot Avgar sing kasebut mau, Gregory, krungu babagan dhèwèké, dhèwèké mbangun pondhok cilik ing gunung kuwi, ing ngendi wong sing pinaringan berkah kuwi bisa ngungsi saka badai, udan, lan salju, lan Ioannikios, sawisé mundur menyang pangasingan, manggon ing pondhok kuwi. Mengko, para sedulur biarawi wiwit sowan marang dhèwèké, kepéngin ngrasakaké pacelathoné sing maringi piwulang. Kahanan iki ngganggu dhèwèké amarga mecah kesunyiané; mula, sawisé ninggalaké gunung kuwi, dhèwèké mangkat golek panggonan liya kanggo urip meneng. Nalika lumantar sawijining desa ing Hellespont[7504] , dhèwèké weruh gunung dhuwur liyané ing sacedhaké, kang kebak semak belukar lan jurang sing angel dilintasi; dhèwèké mapan ing kana lan sawisé nggali guwa sempit lan jero ing lemah, wiwit manggon ing kono lan ora tau metu. Dheweke nampa panganané saka panggembala sing ngopeni kambing ing gunung kuwi. Saben sasi sepisan, panggembala mau nggawa roti sethithik lan banyu marang sang wali, lan ing gantiné nampa ganjaran paling agung – berkah lan pandonga. Sang wali manggon ing kana telung taun, ndedonga lan muji Gusti Allah awan lan bengi. Nalika piyambakipun nyanyèkaké Mazmur Daud, piyambakipun nambahaké tembung-tembung punika ing saben ayat:

'Pangarep-arepku ana ing Rama, pangayomané ana ing Kristus, pangreksaku ana ing Roh Suci.'

Mangkono sang wali nemokake panglipur kanthi mbaleni tembung-tembung mau; manut tuladhané, akèh wong isih nduwèni kabiasaan kerep ngucapaké "them[7505] ".

Sawisé telung taun manggon ing guwa sing sempit, sang wali tau mangkat menyang sawijining gréja sing ora adoh saka panggonané. Kebeneran, sawatara prajurit sing biyèn tau dadi kanca Ioannikios lan padha akur karo dhèwèké mlebu ing gréja sing padha. Salah sijine, nalika weruh Ioannikios, langsung ngenali lan nyawiji karo dheweke, nangis kangen lan kelingan urip biyen lan keberanian sing wis dituduhake ing perang, uga pakurmatan sing diparingake raja marang Ioannikios. Para prajurit kuwi gumun, mikir kenapa Ioannikios, sawise ninggalake kabeh kuwi, milih urip ing kamlaratan. Nalika prajurit kuwi ngadhep kanca-kancane, kepengin nyritakake bab

[7504] Hellespont iku Selat Dardanel jaman saiki. Asma 'Hellespont' uga dianggo kanggo wilayah ing pesisir wétan selat iki.
[7505] Donga St. Johnnickius iki isih digunakake nganti saiki ing ibadah ilahi Gréja, utamané ing pungkasan Vesper.

Ioannikios, Ioannikios nyelundup adoh saka wong-wong mau lan, kepengin ndhelik luwih adoh saka sapa wae, piyambakipun mundur menyang Gunung Konturian[7506] , ing ngendi ana akeh kewan galak lan ula. Ing kono sang wali manggon, nyingkiri kamulyan manungsa; dhèwèké urip bebarengan karo kéwan galak lan ula lan ngandika marang Daud: *'Aku bakal lunga adoh lan manggon ing ara-ara samun; aku bakal buru-buru ngungsi saka prahara lan badai'* (Mazmur 54:8–9).

Sawisé sawatara wektu, Ioannikios mutusaké lunga menyang Éfésus menyang gréja Santo Yohanes Teologian kanggo ndedonga ing kono. Ing dalan menyang Éfésus, nalika piyambaké liwat omah pandonga[7507] , piyambaké ketemu pasangan omah-omah sing lagi arep menyang omah pandonga kuwi kanggo ndedonga kanggo wong tuwané sing wis seda. Nalika padha weruh dhèwèké, pasangan mau padha wedi, amarga dhèwèké katon medeni: jangkung, nganggo klambi koyak-koyak, mlaku tanpa sandhangan sikil lan awaké kabèh kebak rambut. Sang wali, weruh yèn padha gemeter amarga wedi, alus kandha marang wong loro mau:

'Aja wedi, anakku, nanging critakna marang aku, dalan iki menyang ngendi?'

Wong-wong mau kandha marang dhèwèké yèn dalan kuwi mimpin menyang kali sing wektu kuwi lagi banjir gedhé, saéngga ora mungkin nyebrang tanpa prau. Nanging Ioannikios tetep mangkat menyang kali lan sawisé tekan kono dhèwèké ngaso sakedhap; banjur ing tengah wengi dhèwèké tangi lan nyebrang menyang pinggir liyané lumantar banyu kaya lumaku ing daratan garing, tanpa teles sikilé. Nalika dhèwèké tekan Éfeso lan nyedhak gréja Santo Yohanes Teologian, lawang gréja mau kabuka dhéwé ing ngarepé. Sawisé mlebu, dhèwèké ndedonga kaya sing pantes, sujud lan nyium ikon suci saka murid kesayangané Kristus. Nalika dhèwèké metu saka gréja, lawangé langsung nutup dhéwé, lan dhèwèké miwiti manèh lelampahané, bali menyang panggonané ing Pagunungan Kontouri. Kedadéyané nalika semana dhèwèké liwat ing sawijining biara, ing kono ana biarawati sing nduwèni anak wadon enom; anak wadon kuwi, kesengsem déning napsu daging, kepéngin ninggalaké urip biara lan ibuné, lan sawisé bali menyang donya, arep omah-omah. Ibune kanthi nangis nyuwun supaya dheweke sabar ngadhepi cobaan daging amarga katresnan marang Kristus, aja ninggalake urip biara, lan aja nyerah marang ejekan lan karusakan sing digawé setan. Nanging dheweke ora bisa mbujuk bocah wadon iku, sing wis kobong dening geni napsu lan wis mutusaké mlayu saka biara. Sawisé mangertèni kabèh kuwi, sang Ioannikios sing pinaringan berkah ngrasakaké welas marang wong wadon enom kuwi, banjur nyaur dhèwèké lan kandha:

'Tempatna, anakku, tanganmu ing gulu kula.'

Nalika sang putri nindakake kuwi, sang wali, kanthi luh ing mripaté, ndedonga marang Gusti supaya sang putri bisa dibebasake saka napsu birahiné lan saka godaan setan, lan supaya kabèh beban sangsara lan napsu dagingé bisa dipindhahake marang dhèwèké. Lan mangkono kedadéyané. Gadis iku bébas saka kabèh pikiran najis lan hawa napsu daging lan tetep manggon ing biarané, nglakoni urip tanpa hawa napsu lan setya marang Gusti; déné Ioannikios nerusaké lelampahané menyang Konturia. Ing dalan, dhèwèké ngrasa kobongan napsu daging ing batiné, lan pikiran ala nyerang kaya prahara sing nggegirisi; hawa napsu sing ora suci ngamuk ing batiné, getihé nggodhok kaya ing kuali, lan kabèh sangsara sing wis ditanggung déning sang putri tiba marang bagéan sang Ioannikios sing pinaringan berkah. Nanging dhèwèké nglakoni kuwi kanthi tabah, nglarani dagingé liwat pakaryan panguripan dhiri sing gedhé. Sawijining dina, nalika nemoni ula gedhé sing ngendhog ing celah gedhé ing gunung, Ioannikios mutusaké nyawisaké dhèwèké kanggo dipangan ula mau, amarga mikir luwih becik mati tinimbang nglilani pikiran najis lan ngotori awaké sing suci. Dheweke nyurung awaké marang ula, mikir yèn ula kuwi bakal mangané, nanging ula kuwi ora gelem nyentuhé. Nalika Ioannikios miwiti ngenyèk ula kuwi, kepéngin dipangan, ujug-ujug ula kuwi ditemokaké wis mati. Wiwit wektu kuwi, pikiran ala ora muncul maneh ing atiné Ioannikios; napsuné sirna, hawa senangé surut, lan tentrem bali marang awaké. Ing wektu sing padha, dhèwèké diparingi kuwasa kanggo nginjak ula sing katon lan sing ora katon lan ngremuk sirahé. Sawijining dina, sang wali lagi ngadeg lan nyanyi Mazmur Daud, nalika dumadakan tumpukan watu ing sacedhaké wiwit goyang. Ndelok ing arah kuwi, sang wali weruh ula medeni karo mripat kang murub metu saka antarané watu. Dhèwèké nyentuh ula kuwi nganggo tongkaté, lan ula kuwi langsung mati. Ing wektu liyané, nalika mangsa adhem, sang wali mlebu guwa jero lan nemokaké ula sing ngedeg sarang ing kana, mripaté murub kaya geni. Tanpa nyadari yèn

---

[7506] Ing sisih kulon Asia Minor.

[7507] Iki kamungkinan sawijining kapel. Kapel utawa omah pandonga dibangun déning pertapa, sing adoh banget mlaku menyang gréja, utawa déning individu pribadi, utamané ing panggonan sing wong tuwané wis seda lan dikubur.

kuwi ula, lan mikir yèn kuwi pancèn geni, sang wali nglumpukaké kayu bakar lan miwiti numpuk ing ndhuwur ula mau, kepéngin nglumpukaké anget saka geni ing adhem kang nyilet. Ular kuwi nggelegar awaké, mbuwang kayu bakar mau, lan bar kuwi sang wali sadar yèn kuwi sejatiné ula. Nanging, dhèwèké ora wedi, malah manggon ing sisih tengen guwa lan tetep ana ing kana bareng ula nganti mangsa adhem rampung.

Nalika taun kaping rolas pangumbaraan Ioannikios ing ara-ara samun meh rampung, ana swara saka dhuwur maringi dhawuh supaya dhèwèké menyang sawijining biara sing aran Eriste lan nglakoni sumpah monastik ing kono. Dheweke langsung mangkat menyang biara kasebut lan, nalika tekan ing mangsa panèn, ngenalaké dhiri marang abbot biara kuwi, Stephen. Stephen, sawisé nindakake pandonga esuk kaya biasané, ngagemaké busana biara marang Sang Ioannikios; sanadyan mangkono, dhèwèké wis dadi biksu sejati, ngluwihi akèh wong ing pakaryan tapa brata. Sawisé mangkono diparingi busana biara, Sing Kinurmatan kuwi malah luwih nyemplung ing tapa brata, maju saka siji pakaryan menyang pakaryan liyane. Panjenengané manggon ing panggonan sing diarani Kritama lan ngiket awaké dhéwé nganggo ranté wesi[7508] , dawane enem hasta[7509] , lan tetep nyendhiri lan diiket ing ranté suwéné telung taun minangka tawanan sukarela lan martir Kristus.

Sawisé telung taun, Ioannikios kepéngin menyang Helidon kanggo ndeleng George, sing agung ing antarané wong-wong sing puasa, ing kana. Sawisé mbukak ikatané, dhèwèké miwiti lelampahané, lan nalika tekan kali sing dijenengi Gorum, dhèwèké nemoni ula sing ngaduk banyu ing kali lan mandhegaké arusé: lumantar pandonga lan pratandha salib, dhèwèké matèni ula kuwi. Sawise tekan marang George Agung, dhèwèké manggon bareng karo dhèwèké telung taun, sinau kabèh Mazmur saka dhèwèké, banjur bali menyang biara ing Antiochia karo muridé Pachomius.

Sawetara kedadeyan saka gesangé Sang Ioannicius sing kinurmatan iku banget maringi piwulang. Nalika manggon ing Biara Avgar, Ioannicius tau lunga bareng para biksu liyané kanggo ndelok biara anyar sing lagi dibangun ing sawijining gunung ora adoh saka kana. Nalika dhèwèké nyedhak gunung kuwi, ana wedhus jantan sing gedhé banget muncul saka ara-ara gersang. Para biksu sing mlaku bareng Ioannikios wiwit mikir carane nangkep kambing iki, saka kulité bisa entuk bulu alus. Sang Bapa Suci, sing ngerti pikirane, mréntahake salah siji biksu jenenge Savva supaya lunga lan nggawa kambing mau marang dhèwèké. Savva mangsuli:

'Nanging yen kambing iku mlayu, piye aku bisa nyusul?'

Wong suci kandha marang dhèwèké:

'Nglakoni waé apa sing diprentahake, lan wedhus iku bakal teka marang kowe dhéwé lan mèlu kowe.'

Banjur, ngadhep marang para biksu liyane, piyambakipun pitakon:

'Apa kulit kambing pantes kanggo nggawe bulu?'

Padha mangsuli:

'Pantes banget; kita wis mikir iki sadurunge kowe nyebutake.'

Nalika wedhus mau digawa marang sang pandhita, piyambakipun wiwit ngelus-ngelus wedhus mau nganggo tangané, lan ing wektu sing padha mulang para sedulur supaya ngreksa nyawa kéwan lan ngendhalèni napsu; sawisé kuwi piyambakipun ngeculaké wedhus mau manèh supaya padha nggilani ing ara-ara samun.

Romo sing mulya uga duwé karunia pangawikan ngarep; dhèwèké prédhiksi yèn Tsar Nikiforos bakal seda ora suwé, lan ramalané kasatmata, amarga dhèwèké seda sawisé tatu ing perang nglawan wong Bulgaria. Panjenengané uga maringi pratandha yèn anaké Nikiforos, yaiku Stavrikios[7510] , sing banjur njupuk alih dadi raja, bakal seda ora suwé. Nalika panjenengané manggon ing Gunung Prusentios, sing ana ing sacedhaké Gunung Olympus sing dhuwur, ana sawijining biksu ing kana aran Guriy, wong munafik sing nggolèk kamulyan saka manungsa, lan sejatiné dipuji kabèh wong minangka ahli tapa brata agung. Biksu iki, nalika weruh yèn dhèwèké adoh saka dadi askèt sing sejati lan suci kaya Santo Ioannikios, kebak rasa iri. Kanthi kepéngin ngrusak Ioannikios, dhèwèké nyedhak marang dhèwèké kaya Yudas, nganggo tembung muji-muji, lan nyelundupaké racun ing ombèné; Romo sing mulya, amarga wataké apik, nyangka yèn Gurius nduwèni paseduluran tulus marang dhèwèké lan, tanpa curiga apa-apa, ngombe racun matèni kuwi; sakwisé kuwi, dhèwèké ngrasakaké lara

---

[7508] Rantai abot sing dienggo para asket kanggo nglarani daging.

[7509] Sikut ukurane 10,5 vershoks.

[7510] Nikiforos I mrentah wiwit taun 802 nganti 811. Putrané, Stavrikios, mrentah mung rong wulan, lan seda telung wulan sawisé digulingaké saka jabatane.

banget lan malah wiwit wedi nyawané. Nanging Gusti ora ngidini sang wali seda prematur kanthi cara kaya ngono, nanging ngutus sang martir suci Eustathius[7511] kanggo nulungi; katon marang dhèwèké ing sawijining pangliyan, sang martir marasaké dhèwèké saka lara lan mbalèkaké kasehatane. Minangka panuwun, sang pandhita ngedegake gréja ing kana kanthi asma Sang Martir Agung Suci Eustathius lan mbangun biara jejere.

Ing sawijining wengi, nalika lagi ndedonga, Ioannikios weruh pangliyan: ing sisih wetan gunung ana mata air mili karo banyu akèh, lan sacedhaké ana akèh wedhus padha ngombe banyu sing mili saka kono. Wong suci kuwi gumun marang panglihatan iki, amarga dhèwèké ngerti yèn durung tau ana mata air utawa wedhus ing ara-ara gersang kuwi. Esuké dhèwèké menyang panggonan kuwi, nanging ora nemokaké apa-apa – ora ana wedhus utawa mata air; nanging panggonan kuwi kabuktèn apik banget lan cocog kanggo didiami. Romo sinuhun sinau saka para sepuh yèn biyèn ana gréja kang dipersembahaké marang Indhunging Gusti Allah Paling Suci ing panggonan kuwi, mula dhèwèké nerangaké panglihatané kaya mangkéné: mata banyu sing mili akèh iku nglambangaké sih rahmat saka Indhunging Gusti Allah Paling Suci sing bakal dituangaké ing panggonan kuwi, déné wedhus-wedhus kuwi nglambangaké wong-wong sing nampa sih rahmat saka Indhunging Gusti Allah Paling Suci. Lan Sang Reverend miwiti ngupaya sakabehe kanggo mbangun maneh gréja kang dipersembahaké marang Indhunging Gusti Allah ing papan kuwi, lan ora suwé dhèwèké kasil nindakake. Dhèwèké mbangun gréja sing éndah, ngedegaké biara ing kono, lan nglumpukaké komunitas rahib sing akèh kanthi pitulungan lan bantuan Indhunging Gusti Allah sing paling berkah.

Nalika pambangunan gréja, Sang Mulya Ioannikios makarya nganggo tangané dhéwé, nggawa watu lan mbantu para tukang bangunan. Sawijining dina, nalika dhèwèké nyandhak watu saka lemah, seekor ula viper nyorodhaké metu saka sangisoring watu mau lan sawisé nguntal tangané, nempel ing kono. Nanging dhèwèké, kaya Paulus anyar, nggetak ula mau, lan ora ngalami cilaka apa-apa. *'Nanging dhèwèké, sawisé nggetak ula mau menyang geni, ora nandhang cilaka apa-apa'* (Kisah Para Rasul 28:5).

Nalika ngaturake pandonga, Sing Kinurmatan Ioannikios ora mung munggah roh nanging uga munggah badan, ngangkat awaké dhuwur banget saka lemah. Nalika siji wektu, muridé lan sing niru uripé sing suci, Eustratius sing Begja, nalika Sang Bapak sing Mulya mlaku piyambak menyang gréja kanggo ndedonga, diam-diam ngetutaké dhèwèké lan ndhelik ing pojok gréja, ngawasi kanthi teliti nalika dhèwèké ndedonga. Dheweke weruh yèn Sang Bapa Pendeta ngangkat tangané dhuwur lan, munggah dhuwur saka lemah, ngadeg ing udara lan ndedonga, lan iki ndadèkaké Eustratius kroso wedi. Sawisé rampung ndedonga, Sang Bapa Pendeta mudhun bali menyang lemah lan, nalika ndelok Eustratius, krasa nesu lan kandha: *'Kanggo Panjenengan iku Gusti sing ora remen marang piala; ora ana wong ala sing manggon karo Panjenengan'* (Mazmur 5:5), tegesé, wong jahat ora bakal nyedhaki apa sing dijaga déning Gusti – nanging kowe wani ngintip pandongaku sing kebak dosa.'

Romo sing mulya nglarang Eustratius supaya ora nyritakake bab iki marang sapa wae.

Ioannikios sing nggumunake nindakake akèh mujijat. Kanthi siji tembung piyambak, dhèwèké mbuwang setan saka wong, marasaké kabèh jinis lara nganggo pratandha salib lan pandonga, lan nylametaké akèh wong saka gigitan ula. Mula saka kuwi, akèh wong padha nglumpuk marang dhèwèké – ana sing ngupaya mari saka lara, ana sing ngupaya bébas saka roh najis, lan ana uga sing mung njaluk berkah lan pandonga. Iki ngganggu kasunyian sing wis dadi dedikasié Ioannikios, lan amarga kesel, dhèwèké manèh mundur menyang Gunung Trikhalika lan manggon ing kana tanpa pangayoman apa-apa. Eustratius, sawijining biksu saka Biara Avgar sing nduwèni katresnan kang jero marang bapa sing pinunjul lan kepéngin ndeleng piyambak, nggoleki kanthi semangat lan nemokaké piyambak ing Gunung Trichalika. Sawisé pandonga lumrah, Eustratius takon marang Ioannikios sing suci babagan Leo si Armenia[7512] , sing mrentah ing Yunani wektu kuwi – suwéné pira dhèwèké bakal terus ngganggu Gréja Allah nganggo bidaté ikonoklastik? Wong suci mau langsung mangsuli yèn Leo bakal enggal seda. Pancèn kaya ngono sing kelakon, amarga Michael, sing dikenal kanthi jeneng Valbos utawa Travlos, mateni Leo si Armenia lan njupuk alih tahtané[7513] .

[7511] Jeneng Eustathius digandhengake karo pangeling-eling sawetara martir (yaiku tanggal 7 Juli, 20 Agustus, 27 September, 24 Oktober, lan liya-liyané). Martir sing dimaksud ing kéné ora dingerteni. Kamungkinan gedhé iki nyebutaké Eustathius, Uskup Kii utawa Prussiada, sing nandhang sangsara amarga ikon-ikon suci. Ioannikios manggon ing wektu kuwi ing pagunungan cedhak Prussiada.

[7512] Leo V si Armenia mrentah wiwit taun 813 nganti 820.

[7513] Michael II sing gagap mréntah wiwit taun 820 nganti 829.

Ing yuswa tuwa, Ioannikios wis biasa mlaku nganggo tongkat. Sawijining dina, nalika mlaku liwat lorong sempit ing pagunungan, tongkaté kélangan saka tangane lan ilang, amarga tiba saka gunung menyang jurang, saéngga ora bisa ditemokaké. Wong suci kuwi, sedhih amarga kelangan tongkaté, sujud kanggo ndedonga kaya biasané marang Gusti; ing wektu kuwi, tongkaté, digawa mabur ing udara déning kakuwatan sing ora katon, nemokaké dalané menyang tangané wong suci.

Ing sawijining wektu liyane, nalika mlaku liwat ara-ara gersang, sing pinaringan berkah nemoni guwa kosong sing didiami setan. Sang resi seneng marang guwa iki lan manggon ing kana. Para setan, nanging ora bisa nahan anané, padha mbela-belu marang dhèwèké lan nyebabaké macem-macem gangguan, kanthi pangarep-arep medeni lan ngusir dhèwèké. Padha njerit marang dhèwèké, nggrenthèk untu, ngolok-olok, medeni, mlayu-mlayu, nyerang dhèwèké lan kayane nggoyang kabèh guwa. Nanging sang wali, manut pangandikane Paulus, ngadeg kados ing dinten perang, kinanthi busana kasucian lan nggawa tamèng iman, lan ora kungsi keder déning serangan mungsuh. *'Grasana kabèh busana perangé Gusti Allah, supaya kowe bisa ngadeg teguh ing dinten sengsara lan, sawisé ngungkuli kabèh, ngadeg kiyat. Mula, ajeg padha ngadeg, sawise ngiket pinggangmu nganggo kabeneran lan nganggo waja kabeneran, lan ngagem sepatu kesiapan kanggo nginjili kabar tentrem; lan ing ndhuwur kabeh, anggo tameng iman, kang bisa kowe gunakake kanggo ngleburake kabeh panah geni saka sing jahat* (Efesus 6:13–16); nalika setan padha njerit:

'Lan weruhna, padha muni: "Apa sangkut-paut kita karo Kowe, Yesus, Putraning Allah? Apa Kowe teka ing kene sadurunge wektune kanggo nyiksa kita?'" (Mat. 8:29). Lan, amarga ora bisa ngalahake Sing Ora Bisa Dikalahake, padha mlayu saka Panjenengané, sawise dheweke dhewe wis dikalahake déning Panjenengané.

Ing wektu kuwi, putri saka sawijining boyar, wong pracaya sejati, ambruk kesel ing amben lan nandhang sangsara banget. Nalika dhèwèké digawa marang sang wali, dhèwèké langsung metu nyambut lan, amarga welas asih marang kasuciané—awit dhèwèké ngajèni ikon-ikon suci sanadyan manggon ing antarané akèh wong sing nentang ikon—dhèwèké marasaké lara kuwi lumantar pandonga lan pratandha salib. Adhiné ipar sang wali, sing wis nikah karo adhine, kebeneran ana ing kana; dhèwèké kabutakaké déning bidah ikonoklas, lan sang wali ngentèkaké wektu suwé nyoba ngyakinké dhèwèké supaya ngakoni dalan sing bener saka iman sejati lan maringi pakurmatan sing pantes marang ikon-ikon suci. Nanging nalika panjenengané weruh yèn pangandikané ora ana paédahé (awit wong kuwi, kaya Firaun, tetep mbandel), sang wong suci, kanthi ninggalaké ikatan getih sing raket, ndedonga marang Gusti supaya mripat jasmani wong ikono-klast kuwi kabut yèn dhèwèké ora nduwé paningal jiwa. Lan mangkono kedadéyané: menantuné dadi wuta lan nampa paukuman sing cocog karo kejahatané.

Bapa agung iki nduwèni adat mudhun saka gunung kanggo nyambut sapa waé sing, miturut kabar, arep sowan marang dhèwèké. Dhèwèké nindakake iki supaya ora ngrepoti para rawuh, amarga munggah gunung iku abot lan angel. Ing sawijining wektu, loro uskup, yaiku saka Chalcedon lan Nicaea[7514] , lagi ana ing dalan menyang panggonané, digandheng karo Petrus lan Teodorus Studita[7515] , bebarengan karo Yusuf lan Klemens. Sang Sing Kasucèkaké, sawisé mudhun saka gunung, nampani lan nyapa wong-wong mau kanthi katresnan. Sawisé pandonga lumrah lan sawisé padha rembugan sing maringi panglipur rohani, Sang Sing Kasucèk kandha marang salah sijiné sing ana, yaiku Yusuf:

'Aja kélangan semangat, Sedulur Joseph, nanging kowe kudu nyiapake awakmu kanggo pamitanmu.'

Wektu kuwi, padha ora mangertos tembungé sang wong suci. Nanging sawisé wolulas dina kliwat lan Yusuf wis séda, padha kelingan marang tembungé Sang Ioannikios sing kaberkahan lan nyadari yèn kanthi mripat pangrasa dhèwèké wis weruh dhisik pati Yusuf lan wis maringi pratandha marang dhèwèké, dhèwèké mréntah supaya nyiapaké pati.

Ing taun kaping lima saka pamaréntahan Michael, ing pungkasan taun kaping papat welas wiwit seda Tsar Nikifor, nalika akèh boyar lan prajurit pinunjul dadi tawanan déning wong Bulgaria—sing wis ngalahaké wong Yunani—lan diiket ing belenggu lan dipenjara ing sel, Romo Agung kelingan para tawanan mau lan ngrasakake welas asih sing khusus ing atine, amarga piyambakipun sampun mireng menawi para tawanan mau ana ing

---

[7514] Kalsedonia – sawijining kutha ing Bithynia. Konsili Ekumenis Kaping Papat dianakake ing kana. Nikea – sawijining kutha ing wewengkon sing padha. Konsili Ekumenis Kapisan dianakake ing kana.

[7515] Para Studites iku para biksu saka Biara Studion ing Konstantinopel, sing diadegaké ing pertengahan abad kaping lima déning konsul Studius kanggo ngurmati Yohanes Pembaptis; padha dikenal minangka 'sing ora turu' amarga, dipérang dadi telung bagéan, padha njaga pangibadah terus-terusan ing gréja.

kahanan sing sanget parah, dikurung ing penjara sing ambune ora enak lan peteng, diiket nganggo rantai, lan malah luwih milih mati tinimbang tetep urip ing tengah sangsara kaya ngono. Amarga welas asih marang wong-wong mau, Ioannikios ninggalake uripé sing nyendhiri lan meneng lan mangkat menyang tanah Bulgaria kanggo mecah belenggu wong-wong sing diiket lan mbebasake para tawanan. Sawisé tekan kutha panggonané wong Yunani sing dadi tawanan, piyambakipun nyedhak guwa penjara tanpa katon, saéngga para prajurit sing jaga lawang guwa ora weruh. Piyambakipun nggawé pratandha salib ing lawang, lan guwa penjara mau langsung kabuka. Sawisé mlebu, Bapa Ingkang Kinurmatan, kanthi pratandha salib, mbebasaké kabèh saka ikatané lan dhawuhaké supaya padha mèlu piyambakipun. Kabeh tawanan metu saka penjara, nanging para penjaga ing kana malah ora nyadari. Sang wali, sawise mbebasake wong-wong Yunani saka ikatan lan penjara—kaya Kristus mbebasake nyawa wong-wong sing bener saka neraka—nuntun wong-wong mau sakwengi kabeh, kaya Musa anyar, ing padhange cahya mujijat, lan nggawa wong-wong mau tekan tapel wates Kakaisaran Yunani. Ing dalan, dhèwèké mulangaké supaya padha ora dadi kaya para leluhuré, wong kang atiné atos sing nyusahaké Gusti[7516] , nanging supaya padha pracaya marang Panjenengané lan ora lali marang berkah lan mujijat Panjenengané. Nalika dhèwèké arep pamit, kabèh padha sujud ing sikilé, nyuwun banget supaya dhèwèké kandha jenengé, lan padha kandha:

'Critakna marang kita, manungsa saka Gusti, panjenengan sapa?'

Romo iku ora ndhelikake jenenge, nanging ing wektu sing padha dhèwèké mréntah supaya padha matur nuwun mung marang Gusti Allah; sawisé kuwi dhèwèké bali manèh menyang panggonane sing sepi.

Ing sawijining wektu, bapak sing mulya numpak kapal lan layar menyang biara Santo Theophanes sing dumunung ing Sigrian[7517] , kanggo ndedonga ing kana. Nalika piyambakipun wangsul saking kono lan mandhap ing pulo Fas[7518] , para warga pulo punika—saking para biksu lan tiyang awam—sawisé mireng yèn Ioannikios rawuh, padha sowan lan nyuwun marang ingkang kasucèkaké supados ngusir ula-ula saking pulo, awit ing wektu punika ula-ula wau sampun saya akèh sanget. Wong suci mau, manut panyuwunané, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, lan sakwisé kuwi kabèh ula ing pulo kuwi padha kumpul lan mbuwang awaké menyang jeroné segara; lan wiwit kuwi ora ana ula sing tau katon manèh ing pulo kuwi. Romo banjur mundur saka kana menyang panggonan sepi liyane. Ing wektu iku, bebarengan karo Panjenengané ana Daniel, abas saka biara ing pulo Fase. Marang sedulur biara Euthymius, sang wali maringi pratandha yèn dhèwèké bakal seda ora suwé, kandha:

'Siapna awakmu, Sedulur Euthymius, awit enggal kowe bakal lelungan menyang "[7519] " kang langit.'

Sawisé kuwi, sing kinurmatan mlebu guwa cilik kanggo ngaso, lan nemoni setan sing manggon ing kana, sing luwih galak tinimbang sing sadurungé. Sanadyan mangkono, Ioannikios lan Daniel tetep manggon ing guwa iki kanggo urip. Nanging setan kuwi, amarga ora seneng karo rawuhe wong loro mau, muncul ing ngarepe wong-wong mau kaya wujud ireng sing medeni lan nyerang kanthi nesu, kepengin ngusir saka guwa; nanging wong-wong mau, percaya marang Gusti, tetep ana ing kono tanpa wedi. Pungkasané, pembunuh kuna iki[7520] nyerbu marang wong-wong mau, ngiket sikilé Daniel, lan maringi lara abot ing sisihé Ioannikios nganti dhèwèké ora bisa ngucapaké sabda sak tembung sajroning pitung dina; setan kuwi dhéwé mlayu saka guwa, amarga ora bisa manggon ing panggonan sing padha karo para wali Gusti. Sawisé kuwi, Sang Ioannikios sing kinurmatan bali manèh menyang Gunung Trichalika lan maringi pratandha yèn wong biara sing jenengé Isakios, sing wis nglirwakaké kaslametané dhéwé, bakal seda ora suwé; salajengé, Ioannikios ngusir cacing-cacing sing nyebabaké karusakan gedhé ing kebon anggur liwat pandonga lan pratandha Salib Suci.

[7516] Ezek. 3:9; Yer. 7:18–19.

[7517] Theophanes si Pengakuan, dipenjara déning Leo si Armenia amarga ngakoni iman sing sejati. Dhèwèké dadi abbot ing wewengkon Sigrian, cedhak Cyzicus, ing Asia Cilik. Dina perayaané dirayakaké tanggal 11 Oktober

[7518] Pulo Fas utawa Fazos iku pulo ing Segara Aegea. Subur pulo iki dadi pokok paribasan ing jaman kuna.

[7519] Yaiku, dhèwèké bakal pindhah menyang panggonan ing swarga,

[7520] Mangkono Gusti Yesus Kristus nyebutaké setan (Yohanes 8:44), amarga dhèwèké dadi panyebab kapisan pati rohani lan jasmani manungsa, sawisé nggodha wong-wong mau ing Taman Éden.

Ing sawijining wektu, ana sawijining wong wadon tuwa, abbes saka Biara Klui[7521] , teka marang dhèwèké kanggo ndedonga, digandhèng karo anaké wadon. Dhèwèké banjur njupuk tongkat sing ana ing tangan ibu mau lan dipasrahaké marang tangan anaké wadon[7522] . Ibu mau, kaget, kandha:

'Romo, kula mbutuhake tongkat menika kanggo nyengkuyung badan kula ingkang ringkih amargi yuswa kula ingkang sampun sepuh.'

Tanpa ngucap sepatah tembung, piyambakipun maringi pratandha babagan mangsa ngarep lumantar tumindakipun; amargi sawisé sawatara wektu, wong tuwa wadon punika séda, lan putrinipun kapilih dados abbes. Sasampunipun punika, ingkang kasucèkaké punika mangkat saking kono bebarengan kaliyan muridipun Eustratius menyang gunung sanès, ingkang sanget alas lan angel dilalui, ingkang kasebat Voronova. Sawisé manggon ing kana sawatara wektu, dhèwèké mlebu ing pagunungan Biara Antidius lan sawisé mbangun sel cilik ing kana, manggon ing pangayoman karo Gusti Allah. Dheweke nindakake akèh mujijat ing kana: nyembuh wong lara, mbenerake cara wicara wong gagap, ngendhalèkaké wong galak lan nesu supaya dadi alus, mbalèkaké wong sesat saka kaluputan marang Ortodoksi, lan prédhiksi pati akèh wong, amarga dhèwèké kapenuhan sih rahmaté Roh Suci sing manggon ing sajroning dhèwèké.

Bapa sing kinurmatan iki wis nggayuh puncak urip rohani sing dhuwur banget nganti ora saben wong diparingi hak istimewa kanggo ndeleng panjenengané, lan akèh sing kepéngin ndeleng panjenengané, nalika teka ing selé, isih ora weruh panjenengané. Nalika padha lunga, bapa sing andhap asor mau bakal kandha marang muridé:

'Sedulur Eustratius! Amarga pandonga panjenengan, aku tetep ora katon marang wong-wong sing teka.'

Nalika gréja Santo Yohanes Pembaptis lagi dibangun ing gunung kuwi—rancangané digawé déning Sang Mulya Ioannikios—sawetara sedulur biarawan teka saka adoh, kepéngin ndeleng pasuryan sumunar saka sing dikasihi Gusti. Sawisé tekan gréja sing lagi dibangun, padha lungguh ing kana, ngentèni rawuhé bapak sing kinurmatan, sing padha kepéngin ndeleng. Bapak sing kinurmatan Ioannikios uga teka ing kana kanggo mriksa apa gréja mau dibangun manut rancangan sing wis ana; dhèwèké ngadeg ing ngarepé para sedulur sing teka merga dhèwèké, ndelok bangunan mau, nanging padha ora bisa ndeleng dhèwèké. Sawisé suwé manggon bareng karo wong-wong mau, dhèwèké bali menyang selé tanpa ngetokaké awaké marang wong-wong sing wis teka lan antusias ngentèni rawuhé. Salah siji biksu sing manggon cedhak dhèwèké, jenengé Yohanes, sawisé krungu apa sing kelakon, kandha marang dhèwèké:

'Bapa! Sampeyan ora pantes ngusir para sedulur sing wis nempuh lelampahan adoh banget kanggo sampeyan, kanthi sedhih, tanpa maringi kesempatan ndeleng pasuryanmu; iki nglarani lan ngganggu atiku.'

Wong suci mau, sawisé muji gaweyan lan semangat para sedulur mau, banjur ndedonga kanggo wong-wong mau; lan sawisé pandonga, nalika mbalèk marang Yohanes, dhèwèké kandha:

'Sedulur! Kita ora nduwé karsa dhéwé, nanging Gusti tumindak marang kita manut kersané. Yen Gusti kersa supaya para sedulur sing teka bisa ndeleng aku, mesthi wae padha bakal ndeleng sanajan aku ndhelik; nanging aku wis suwe ngadeg ing ngarepé tanpa ndhelik, lan yen padha ora ndeleng aku, mesthi iku kersaning Gusti.

Ing wektu liyane, nalika sawetara sedulur teka marang Rama sing Mulya lan padha lungguh ing njaba selé, padha rembugan, dumadakan ana beruang betina gedhé lan medeni muncul, maju marang wong-wong mau saka sawah cedhak kono. Nalika padha weruh, padha wedi banget.

Nanging sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Gusti wis maringi kita, para abdi Panjenengané, kakuwatan kanggo nginjak singa lan ula, sing luwih medeni tinimbang kéwan liya kabèh, nanging kowe padha wedi marang beruang betina?'

Panjenengané maréntahaké supaya padha mbuwang sepotong roti marang biruang iku, sing banjur dijupuké lan lunga menyang ara-ara samun.

Sing Mulya Ioannikios iku wong sing rohani banget lan nduwèni pandelengan rohani sing cetha nganti bisa ndeleng roh-roh swarga lan nyawa wong-wong sing bener. Mangkono, sawijining dina nalika piyambakipun lagi

---

[7521] Kluvijski – saka tembung Yunani kluvos, sing artiné 'kandang'. Ing sawetara biara komunal, ana uga kamar kapisah, utawa sel, kanggo wong-wong sing kepéngin urip nyendiri.

[7522] Para abbot lan abbess ing komunitas monastik nggawa tongkat minangka pratandha jabatané.

ndedonga, piyambakipun weruh nyawa Archimandrite Peter, sing digawa para Malaikat kanthi kamulyan menyang swarga, kaubengi padhangé cahya sing luar biasa, lan piyambakipun nyritakaké punika marang para muridipun kanggé pangajaran.

Ing jaman nalika Theophilus si Iconoclast[7523] mrentahaké wong-wong Yunani, raja iki ngutus loro bangsawan marang Ingkang Kinurmatan Ioannikios kanggo takon apa gambar Kristus pantes dipunurmati. Nalika para utusan teka ing ngarsané sang wali, piyambakipun mbukak lambéné sing kaparingan wahyu déning Gusti, lan nalika piyambakipun miwiti wicara kanthi kawicaksanan sing diparingi saking dhuwur, para priya mau isin amarga ora bisa mbantah. Gusti piyambak sing wicara lumantar piyambakipun, Panjenengané sing ngendika marang para muridipun ing Injil:

'Aja padha kuwatir sadurunge apa sing bakal kokomongake, utawa nyoba mikirake; nanging apa wae sing diwenehake marang kowe ing wektu iku, omongna kuwi; amarga dudu kowe sing ngomong, nanging Roh Suci'[7524] (Markus 13:11). Kanthi cetha nuduhaké yèn ikon-ikon suci kuduné diparingi pakurmatan sing pantes, dhèwèké nuntun ikon-ikon mau menyang dalan sing bener, lan ikon-ikon mau, sawisé nyingkiri bidah ikonoklastik, nyembah gambaré Kristus.

Ing sawijining wektu, Eustratius, pangarsa Biara Avgar, takon marang Sing Kinurmatan Ioannikios:

'Bapa, suwéné pira ikon suci bakal diinjak-injak, suwéné pira ora bakal dibalèkaké menyang Gréja, nalika para panganiaya saya kuwat lan kawanané Kristus kapisah-pisah déning kéwan galak?'

Sing Mulya Ioannikios mangsuli:

'Saba sedhela, sedulur, lan kowe bakal weruh kuwasa Gusti Allah makarya, amarga ana sawijining Methodius sing bakal njupuk pimpinan Gréja ing tangane dhéwé. Kanthi pituduh Roh Suci, dhèwèké bakal ngatur Gréja, ngusir bidah, ngadegaké Gréja adhedhasar doktrin ortodoks, mbalèkaké tentrem lan manunggaling manah, lan tangan tengené Gusti kang Maha Luhur bakal nguwasi mungsuh-mungsuhé.

Ramalan Ioannicius iki ora suwe kawujud, amarga sawisé sawatara wektu Raja Theophilus, si iconoclast, seda, lan putrané Michael[7525] munggah tahta; amarga dhèwèké isih cilik, ibuné, Theodora, sing mimpin kakaisaran; nalika Methodius diangkat dadi Patriark. Sing pungkasan ngenalake maneh ikon-ikon suci ing gréja-gréja, ngreksa Ortodoksi, ngrampungake kabèh perselisihan lan kerusuhan, lan mungkasi kahanan ricuh. Sawisé sawatara wektu, setan manèh nggugah wong-wong sing nyebabaké bingung lan mecahake Gréja Kristus, sing Mulya Ioannikios teka nulungi sing berkah Methodius, sing ngalahaké para sesat kanthi kuwasa ing saka Sabda Gusti. Kadhangkala kanthi langsung, kadhangkala liwat layangé, Yohanes mbela Ortodoksi lan nggawa bali menyang Gréja wong-wong sing wis mbelakangi; déné Uskup Methodius, sing asring kesel banget ing perjuangané nglawan para bidah, dipantékké lan diwènèhi semangat déning Panjenengané liwat layangé. Ing sawijining wektu, nalika surat Ioannicius lagi diwaca ing majelis, para ahli bidah wiwit ngolok-olok sing mulya kanthi cara apa waé lan ngutuk dhèwèké; sing kinurmatan, sawisé mangertèni kabar iki lumantar Rohé Gusti Allah, dumadakan rawuh ing majelis lan miwiti nyritakaké babagan Gusti Allah lan kaagungan ilahi kanthi cara sing nggumunaké kabèh wong marang kabijaksanaan lan pangertené. Lan tembung-tembung saka lambéné sing diilhami Gusti ora ana sing sia-sia; amarga, kaya nalika pasamuwan ing Yerusalem nalika Rasul Petrus lagi mratélakaké, mangkono uga kéné, wong-wong sing ngrungokaké Sang Mulya Ioannicius atiné kagugah, nampa tembung-tembungé kanthi katresnan, lan padha mbalèk marang iman sing sejati. Mangkono Sang Romo ngopeni katentremaning Gréja lan kaslametan nyawa manungsa, lan ora suwe liwat pangopènan lan pandonga, bidah kuwi kaungkulan lan katentreman bali marang Gréja; déné setan sing wis ngganggu Gréja mlayu isin, amarga dhèwèké wedi marang Yohanes lan sirna saka pandonga kaya lilin ing ngarep geni.

Ing sawijining wektu, ing biara Sang Reverendi, lagi ana upacara konsèkrasi kapel—sing dibangun déning piyambakipun. Nalika kabèh komunitas wis padha kumpul, nanging sang wali durung rawuh, dumadakan muncul sakumpulan setan sing mudhun saka bukit kaya manungsa sejati. Kabeh padha wedi banget, ora ngerti kudu apa; nanging sang wali, sanajan ora ana ing kono, weruh apa sing kelakon ing roh. Dheweke langsung ndedonga,

---

[7523] Saka taun 829 nganti 842

[7524] Ya iku, aja banget wedi nalika kowe kudu ngomong ing ngarepe wong-wong sing kuwasa lan mulya, amarga aku bakal maringi kowe kemampuan kanggo ngomong kanthi wicaksana. Markus 13 lan Lukas 21:15.

[7525] Kaisar Bizantium Michael III, saka taun 842 nganti 867.

ngangkat tangané dhuwur, lan miwiti nyuwun marang Gusti, sing kaya panah nabrak pasukan setan lan ngusir mau. Para sedulur, nalika weruh yèn para setan padha mlayu kaya dipukul lan tatu, ora wedi manèh lan kanthi bungah padha ngrayakaké pasamuané.

Ing wektu kuwi, wong-wong Ismael[7526] lagi perang karo wong-wong Yunani lan sawisé ngalahaké pasukan Yunani, padha nyekel akèh wong dadi tawanan lan ngiket nganggo ranté. Salah siji wong Yunani bangsawan, sing seduluré, sawijining pemuda, uga dadi tawanan, nyuwun marang Bapa Ioannikios sing kinurmatan supaya nylametaké seduluré saka penjara, kaya déné dhèwèké biyèn wis nylametaké wong Yunani sing dadi tawanané wong Bulgaria. Romo sing welas asih banjur lunga menyang tanah wong Ismail, lan sawisé tekan penjara, mbebasaké ora mung priya enom kuwi nanging uga wong Yunani liyané sing diiket bareng, sanadyan para penjaga ora weruh apa-apa, amarga sadurungé Romo teka, lawangé mbukak dhéwé lan belenggué tiba dhéwé. Nalika padha ana ing dalan menyang tlatah Yunani, padha diserang déning akèh asu galak[7527] , sing déning sang wali dipéngsèni, saéngga para tawanan bisa liwat ing antarané tanpa cilaka.

Ing gunung sing padha ing ngendi sang rahib iku lagi puasa, ora adoh ana rahib jenenge Epiphanius, kondhang amarga kasunyiané. Setan nyurung rasa iri ing atiné marang Ioannicius, lan dhèwèké wiwit nyimpen kebencian marang wong sing pinaringan berkah iku, iri marang kamulyan sing wis diparingi Gusti marang Ioannicius, kandha: *'Amarga Gusti ora bakal ninggalaké tongkat wong sing jahat ing ndhuwur loté wong sing bener, supaya wong sing bener ora nguluraké tangane marang piala'* (Mazmur 124:3). Tegesé, Gusti ora bakal ngidini wong sing dosa ngalahaké wong sing bener.

Amarga iri, Epiphanius ngrancang ngrusak Ioannikios sing ora salah lan atiné resik; kanggo kuwi, dhèwèké nyulut kayu bakar sing akèh ana ing gunung panggonan sing kinurmatan iku ngungsi, supaya Ioannikios kobong bareng seléké. Nanging Gusti Allah, sing wis nylametake para mudha saka geni ing Babilonia (Dan. 3:1–100), ngreksa abdi Panjenengané, Ioannikios sing kabegjan, tanpa cilaka. Sing berkah iku, nalika weruh kejahatan mungsuhe, ora nesu marang dheweke, malah ora sedhih; nanging, kepengin ngalahake ala nganggo kabecikan lan mbusak permusuhan kanthi alus, dheweke nyedhaki Epiphanius kanthi andhap asor, takon alesan nesune, lan nyuwun pangapura. Nanging nalika Epiphanius, ing amukané, nyabet wong suci mau ing weteng nganggo tongkat kang pucuké wesi landhep, kanthi niyat nembus, Gusti *Allah—'Amarga Gusti Allah ora bakal ninggalaké tongkat wong jahat ing ndhuwur loté wong sing bener, supaya wong sing bener ora ngulur tangan tumindak ala'* (Mazmur 124:3), ngreksa sang wali ora cilaka saka pukulan kuwi. Iki pancen ujian sing wis diramalake marang sing kabegjan déning loro pertapa sing kasebut sadurungé, sing wis maringi dhèwèké mazmur Levitikal lan kandha marang dhèwèké nalika semana:

'Ing pungkasaning uripmu, kowe bakal ngadhepi godaan saka wong sing iri, nanging akibat pait saka godaan iki bakal tiba ing sirah mungsuhmu, dene kowe dhewe ora bakal cilaka.'

Sawisé ngancik yuswa tuwa, bapak kita sing kinurmatan, Ioannikios, awaké wis ringkih amarga akèh pakaryan lan tapa brata, rawuh ing biara ing Antidion lan sawisé mbangun sel cilik ing kana, piyambak nyendhiri ing jerone; lan sanajan piyambakipun naté ninggalake selipun, nalika mlaku ing dalan lumrah, piyambakipun tetep ora katon déning tiyang-tiyang ingkang boten kersa kepanggih.

Ing taun kaping lima saka pamaréntahan Michael, Patriark Methodius—sing mengko kalebu ing golongan para wali—wis weruh yèn Ioannicius bakal enggal mangkat menyang Gusti lan rawuh marang dhèwèké karo para rohaniwané, njaluk berkah pungkasan lan pandonga. Ingkang Kinurmatan Ioannikios, sawisé rembugan dawa karo Santo Methodius lan paring piwulang marang wong-wong sing teka bareng dhèwèké bab iman Ortodoks, marang Methodius yèn dhèwèké uga, sawisé seda, ora suwé bakal pindhah saka gesang donya iki menyang gesang langgeng. Banjur, sawisé padha ndedonga lan silih kecup pungkasan, padha pisah; Patriark mulih, déné Sang Rama sing Kinurmatan tetep ing selé, nyiapaké pamitané lumantar pandonga. Ing dina katelu sawisé Patriark seda, Bapa kita sing kinurmatan lan nggawa Gusti, Ioannikios, seda marang Gusti ing tanggal papat wulan Nopémber, sawisé yuswa sangang dasawarsa patang taun wiwit lair. Ing wulan kaping wolu sawisé paninggalé, ing tanggal papat welas Juni, Sang Kasucèné Patriark Methodius uga kapundhut lumantar Gusti. Mangkono kanyatan

[7526] Kaum Ismael, sing uga dikenal minangka wong Arab, iku keturunan Ismael, putrané Abraham. Ing wektu kuwi, wong Arab mbentuk sawijining nagara sing kuwasa.

[7527] Ing Wétan ana akèh banget asu galak, sing ditondoi déning galak banget.

ramalané Sang Mulya Ioannikios, kang wis dhèwèké kandhakake marang Patriark, yèn piyambaké uga bakal enggal mèlu saka gesang donya iki menyang kalanggengan. Nalika bapa kita sing kinurmatan, Ioannikios, arep séda, para biksu sing manggon ing Gunung Olympus wektu kuwi ndeleng tiang geni munggah saka bumi menyang swarga, ing ngarepé para malaikat mlaku, mbukak gapura swarga lan nuntun dhèwèké menyang kabungahan swarga. Saka kahanan iki para biksu nyadari yèn Sang Mulya Ioannikios, sawisé ngrampungaké pakaryan sajroning gesangé, lagi lumebet ing pangasoan swarga. Sang Mulya nindakaké akèh mujijat ora mung nalika isih gesang, nanging uga sawisé séda, amarga akèh wong lara, nalika nyentuh relik suci panjenengané, mari, ana liyane sing dibebasake saka setan, wong lumpuh tangi saka ambené, lan sapa waé, apa waé lara sing dadi sangsara, langsung mari mung kanthi nyentuh relikwaryé. Mangkono Gusti Allah ngluhurake sang wali Panjenengané lumantar kaelokan nalika gesangé lan sawisé seda. Lumantar pandonga panjenengané, mugi Gusti paring welas asih dhumateng kita lan nyembuhaké kita saking sakabèhing lara, rohani lan jasmani, kanggé kamulyaning asma suci Panjenengané. Amin.

Kontakion, Nada 8:

Panjenengan sampun muncul kados lintang kang padhange tanpa wates, madhangi donya lan ngusir pepeteng hawa napsu: Panjenengan sampun muncul kados panyembuh paling kuwasa. Amargi Panjenengan sampun nampi sih rahmat panyembuhan, paringana panyembuhan dhumateng ingkang nyuwun dhumateng Panjenengan, supados kita saged nguwuh: Sugeng, Bapa Ioannikios.

Penderitaan Para Martir Suci Nikander, Uskup, lan Hermes, Presbiter

Dipepering ing tanggal 4 November

Para Kudus Nicander lan Hermas padha padhang amarga pepadhanging piwulangé Kristus lan diangkat dadi imam déning Rasul Suci Titus. Padha ngowahi akèh wong Yunani[7528] saka kapercayan pagan lan nuntun mau marang Kristus. Amarga iku, wong-wong mau dicekel lan digawa ngadhepi sang adipati[7529] , Livanius, kanggo diinterogasi. Nalika Livanius, sawisé nyoba suwé ngalihake iman wong-wong mau saka Kristus, ora kasil, dhèwèké mrentah supaya wong-wong mau diiket ing jaran galak lan, kanthi nyurung jaran mau, para abdi Kristus mau diseret lumantar dalan. Diseret kaya ngono suwé banget, nganti lemah kebak getihé. Awaké, nalika nabrak lemah sing kebak watu lan tunggul wit, kebak tatu lan miturut hukum alam manungsa mesthiné wis mati yèn Gusti piyambak ora nguwatké nalika sangsara. Banjur, meh ora urip, padha dibuwang menyang penjara lan keluwen lan kakehan ngelak; nanging Gusti maringi dhahar roti saka swarga[7530] lan marasakake tatu-tatu mau. Sawise sawetara wektu, padha digawa maneh ing ngarepe inkuisitor lan, nalika padha ora gelem manut marang dhèwèké, padha digantung ing wit, digores nganggo wesi lan dibakar nganggo lilin. Banjur padha dibuwang menyang tungku geni sing kobong, nanging ora cilaka, amarga Malaikaté Gusti mudhun marang wong-wong mau, mendinginkan tungku mau lan nylametaké saka geni. Pungkasané, sang penyiksa mrentahaké supaya paku wesi dipaku ing sirah, atiné, lan wetengé; sawisé kuwi, ana bolongan sing digali kanggo wong-wong mau, lan nalika isih ambegan, wong-wong mau dibuwang menyang bolongan kuwi lan dikubur ing sangisoring lemah. Sawise nampa pati sing kejem lan nglarani kaya ngono, Para Kudus Nikander lan Hermas nampa gesang langgeng lan kabungahan karo Gusti, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

[7528] Istilah 'Hellenes' sacara khusus nuduhaké wong Yunani; nanging, ing urip para wali, jeneng iki kadhangkala digunakaké kanggo nuduhaké wong pagan sacara umum.

[7529] Komit – panguwasa kutha.

[7530] Kanthi istilah 'roti langit' bisa ateges panganan nyata sing kanthi mujijat dikirim marang para martir suci ing panjara, utawa luwih umum, panguripan saka dhuwur sing ndadekake dheweke ora perlu panganan.

Pangantening Simon sing Begja saka Yuryevets

Diperangeti tanggal 4 November

Bapa kita sing kabegjan iki lair ing desa Odeleve, ing volost Plesskaya,[7531] , saka wong tuwa sing taat, Herodion lan Mary. Wiwit isih cilik, piyambakipun nglakoni urip asketis minangka wong bodho suci lan kanthi rahasia ninggalake omah wong tuwa kanggo mlebu alas sing kandel lan angel ditembus. Ing sawijining dina, warga desa Yalnatskaya ing kecamatan Yuryevets ing wewengkon Volga, nalika padha ngranting wit lan nglumpukake madu, nemokake Simon sing berkah iki ing alas belantara. Padha miwiti takon sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé. Nanging sang wali ora ngandhani apa-apa kajaba jenengé. Amarga weruh yèn Sang Simon nganggo sandhangan sing koyak banget, para warga padha welas asih lan nggawa dhèwèké menyang désané marang sawijining imam sing jenengé Yusuf. Ing omahé imam iki, Santo Simon banjur miwiti makarya; dhèwèké utamané seneng nindakake pakaryan abot, kanthi mangkono ngendhalèni daging: asring dhèwèké nggiling glepung nganggo lesung tangan, motong kayu kanggo kabèh warga, lan ora nampa upah saka sapa waé. Dheweke uga kerep lan khusyuk menyang omahé Gusti, ing kono dheweke ndedonga marang Sang Gusti lan muji asmané sing suci. Luwih saka sapisan, sang wali ngalami ejekan lan panganiayaan, nanging dheweke nampa kabèh mau kanthi alus, tanpa nyimpen rasa sengit marang wong-wong sing nyiksa. Ing mangsa adhem utawa panas, dhèwèké tansah nganggo siji klambi lan ora tau nganggo sepatu; lemah dadi ambené lan langit dadi atapé. Sawise manggon pirang-pirang taun ing desa Yalnatskoye, Simon pindhah menyang kutha Yuryevets lan ing kana uga nerusake tapa wali gila kanggo Gusti Kristus. Wong-wong sing welas asih kerep maringi sandhangan utawa sepatu, nanging dheweke ninggalake kabeh mau lan nganggo kain karung kasar. Wali iki biasane kerep menyang losmen. Ing mangsa adhem, dhèwèké asring nginep ing kana. Dhèwèké ndedonga lan jaga wengi; asring para juru losmen lan wong-wong sing nginep ing kana ngusir dhèwèké metu ing adhem. Dhèwèké kerep mlaku ing pinggir Kali Volga, lan ing mangsa adhem asring katon tapak sikilé sing telanjang. Amarga uripé sing atos, kulité dadi ireng kabeh lan nempel ing balungé. Asring, ing ngarepe akèh wong, dhèwèké nyalahaké lan ngina awaké dhéwé; kanthi mangkono dhèwèké ngendhalèni daging lan roh. Amarga uripé sing saleh, dhèwèké diparingi karunia pandelengan roh nalika isih urip, saéngga dhèwèké bisa ndeleng apa sing didhelikaké wong liya.

Pisan nalika dadi wong edan suci, dhèwèké mlebu omahé voivode Tretyak Tregub. Voivode kuwi nesu marang wong suci mau lan mréntahaké supaya dhèwèké diusir kanthi paksa saka omahé. Nalika piyambakipun badhé ninggal griya, sang wali ngendika yèn ing esok badhé ana musibah tumeka dhumateng griya mau. Lan pancèn kedadéyan. Ing esokipun, garwanipun gubernur tiba nalika lumampah metu saking serambi lan ngalami tatu abot. Wiwit wekdal punika, gubernur wiwit ngajèni sang Simon ingkang kasucèkaké.

Sawisé sawatara wektu, Simon sing kasucèkaké bali marang voivode sing padha lan prédhiksi yèn bakal ana kobongan gedhé ing kutha. Iki ora suwe kelakon. Luwih saka pitung puluh omah wis kobong. Voivode banjur mréntah supaya Simon sing kasucèkaké digawa ngadhep dhèwèké. Dhèwèké ditemokaké lagi sujud ing ngarep salah siji gréja ing kutha. Dheweke ndedonga karo nangis ing ngarepé ikon Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Sing Kasucèkaké mau digawa menyang ngarepé gubernur. Gubernur, bebarengan karo warga liyané, banjur nyuwun marang sang wali supaya nylametaké saka musibah nggegirisi iki. Simon nguluraké tangané, nunjuk geni, lan kanthi pura-pura edan, nyabet pipiné gubernur – lan geni mau langsung mati.

Sanajan nalika isih urip, sang wali nampa sih rahmat saka Gusti Allah nganti lumantar pandongane, maneka mujijat kelakon lan wong lara diparingi waras. Salah siji warga Yuryevets, Joseph Zubarev, lagi nyebrang Kali Volga. Tiba-tiba angin kenceng mumbul, lan ombak wiwit nglimputi prau cilik. Ketakutan, Yusuf ujug-ujug weruh Sang Simon sing suci ana ing pinggir; dhèwèké banjur meneng-meneng nyuwun marang sang wali supaya nylametaké dhèwèké saka pati sing wis cedhak lumantar pandonga. Ing wektu kuwi, Yusuf janji bakal maringi sang wali sandhangan anyar saka Y lan sepatu. Badai langsung mandheg, lan Joseph nyebrang kali kanthi aman. Nanging sawisé kuwi, kaya biasané, dhèwèké lali karo janjiné. Sawisé pirang-pirang dina, dhèwèké ketemu karo Sing Kabegjan.

"Yusuf," kandha sang wali marang dheweke, "kowe ora netepi janjimu. Apa kowe kelingan apa sing wis kowe janjekake nalika kowe meh klelep ing Kali Volga?"

[7531] Ples saiki dadi kutha ing Distrik Nerekhotsky, Provinsi Kostroma, dumunung ing pinggir Kali Volga.

Banjur Joseph kelingan janjiné lan kroso isin. Dhèwèké nyuwun pangapunten ing sikilé sang wali.

'Maju,' pangandikane wong suci, 'lan wenehana wong mlarat apa sing wis kowe janjekake marang aku, lan aja nganti lali marang wong-wong mau, amarga sedekah bisa nylametake kita saka bala lan kasangsaran.'

Alimpiy, imam gréja katedral ing Yuryevets sing didedikasikaké kanggo Santa lan Mulya Martir Agung George, tau nelen balung nalika mangan iwak. Balung kuwi kejepit ing tenggorokane. Dhèwèké nandhang sangsara suwé; kahanané saya parah, lan dhèwèké wis wiwit putus asa ora bakal mari. Sawijining dina dhèwèké ketemu karo Simon sing Kasucèkaké lan nyuwun tulung marang dhèwèké. Sang wali nyentuh tenggorokké imam mau nganggo sawetara driji, lan dhèwèké langsung ngeluapaké balungé bareng getih lan mari sakabèhé.

Ing sawijining dina ing mangsa gugur, ana badai gedhe ing Kali Volga. Ana wong sing manggon ing Yuryevets jenenge Petrus, sing manggon ora adoh saka pinggir kali, dumadakan weruh ana wong mlaku ing ndhuwur ombak. Dheweke kaget banget. Nanging, amarga mikir bisa uga salah weruh, dheweke mlaku tekan pinggir kali lan miwiti ndelok kanthi teliti. Tiba-tiba dhèwèké weruh cetha yèn kuwi Simon sing Kasucèkaké mlaku ing banyu karo tongkat ing tangané. Petr kaget banget nganti ora bisa obah saka panggonané. Nalika nyedhak, wong kasucèkaké kuwi kandha marang dhèwèké:

'Aja critakake marang sapa wae apa sing wis kowe deleng sakdurunge aku mati.'

Sawisé sang wali séda, Petrus nyritakaké marang kabèh wong babagan mujijat agung iki. Kabèh wong gumun lan ngluhuraké Gusti, sing ngutus para wali sing mulya ing donya.

Ngrasakake yèn wektu pamitané saka donya iki wis cedhak, sang wali lunga menyang omahé gubernur anyar, Theodore Petelin. Gubernur kuwi, sing lagi nesu lan ora ngenali sang wali, mréntah supaya dhèwèké dipukul. Simon banjur lara abot. Ditinggal ing pekarangan gubernur, sang wali ngundang imam marang dhèwèké. Sawisé ngakoni dosané, sang wali kanthi pangurmatan gedhé nampa Misteri Suci Kristus lan nyerahaké nyawané sing suci marang Gusti. Nalika Theodore krungu yèn wong sing pinaringan berkah iku wis seda, dhèwèké nangis kenceng lan nyesel amarga dosané. Ing wektu sing padha, kabèh warga kutha padha nglumpuk kanggo panguburan sang wali. Kanthi iringan kidungan mazmur lan kidung rohani, jasad sang wali disemetake ing Biara Epifani ing Yuryevets. Iki kelakon tanggal 4 November 1584. Ing panguburan sang wali, Voivode Theodore Petelin maringi sedekah akèh-akehé. Nalika dhèwèké bali menyang omah, dhèwèké weruh yèn dhuwité ora suda sak cilik waé. Dhèwèké mangertèni yèn kuwi kelakon amarga pangayomaning Gusti Allah sing kaéla lan matur nuwun marang Gusti Allah lan marang bapak kita sing mulya Simon. Ing taun 1619, sawijining gréja dibangun ing ndhuwur kuburané wong sing pinaringan berkah mau minangka pangurmatan marang Sang Ibuné Gusti Allah Odigitria sing Maha Suci, kanthi kapel sisih sing dipersembahaké kanggo nabi Elia lan Santo Makarius saka Zheltovodsk. Panggonan ing ndhuwur kuburané Simon sing pinaringan berkah ditandhani nganggo makam kayu supaya ora ana sing tanpa sengaja nginjak ing kono. Ing wektu kuwi, ana sawijining wanita jenenge Salome teka menyang makam lan nyuwun marang imam supaya nganakake upacara pangeling-eling ing sangisore peti jenazah sang wali.

'Luwih saka 18 wulan aku lara parah. Ing sawijining dina, ana wong lanang sing muncul marang aku, mung nganggo klambi, sikilé telanjang, rambute dawa ireng, lan dhuwuré sedheng. Nalika ngadeg ing ngarepku, dhèwèké kandha: "Mènèk menyang Biara Epifani lan nyuwun supaya ana upacara pangeling-eling sing dianakaké ing makam Simon si Bodho demi Kristus."' Aku krasa waras sakabehe lan teka ndedonga ing ngarep peti jenazah wong sing sholeh iki.

Kabeh sing ana kono padha gumun banget marang critane, amarga padha durung tau ndeleng Simon sing berkah. Sawetara wong tuwa kandha yèn kuwi pancèn Simon dhéwé sing wis muncul marang dhèwèké: rupané persis kaya sing wis diterangké.

Akeh mujijat liya sing kelakon ing sangisore peti jenazah sing kasucèkaké kuwi. Ing taun 1635, Patriark Yusuf mréntahaké supaya digawé wadah relikwi lan digambar ikona saka wong suci Gusti Allah iki, sing nganti saiki terus ndedonga marang Gusti kanggo kaslametan nyawa kita. Amin.

18 November

5 November (Gaya Lawas)

3605

Urip lan Kemartiran Para Martir Suci sing Kinurmatan Galaktion lan Epistima

Dipepering ing tanggal 5 November

[7532]Ing Fenisia, ing kutha Emesa, ana sawijining priya jenenge Clitophon, sawijining bangsawan, pinunjul, lan sugih. Garwané, sing arané Leukippia, putriné eparkh[7533] Memnon, mandul lan sedhih banget amarga amarga mandulé asring nampa celaan saka bojone, lan kadhangkala kudu nandhang siksaan malah dipukul. Keduanya penganut pagan, manut kapercayan palsu Hellenik[7534] lan utamané nyembah dewi Artemis[7535] .

Ing wektu kuwi, kutha iku dipimpin déning sawijining wong aran Secundus saka Siria, sing nambani wong-wong sing pracaya marang Kristus kanthi kejem lan tanpa welas asih. Dhèwèké nyipta akèh piranti panyiksa lan nampilaké ing tengah kutha kanggo medeni atiné wong Kristen. Akibate, akèh wong pracaya, amarga wedi marang sangsara abot, padha ndhelik, déné liyané kanthi wani ngakoni pracayané marang Kristus, padha nyerah marang para penyiksa lan seda amarga asmané Gusti. Antarane ana sawijining biksu sing jenenge Onuphrius sing, supaya ora ana sing ngenali dheweke minangka wong Kristen, ndhelikake jubah biksune ing sangisore kain compang-camping kaya pengemis; lan, mlaku-mlaku saka panggonan siji menyang panggonan liyane lan saka omah siji menyang omah liyane, dheweke nyuwun sepotong roti cilik kaya wong mlarat, nalika ing wektu sing padha, ing endi wae sing bisa, dheweke mulang iman sing sejati lan nuntun nyawa wong-wong marang Gusti Allah. Kanthi cara iki dhèwèké tekan omahé Clitophon, lan nalika ngadeg ing gapura, dhèwèké miwiti nyuwun roti. Leucippia, nalika weruh wong sing nganggo sandhangan compang-camping lan nyuwun roti, dhèwèké mréntah salah siji abdi wadoné supaya nutup lawang ing pasuryané: ing dina iku dhèwèké nesu, amarga bojone wis nggebuk dhèwèké merga mandul. Nanging biksu kuwi tetep, kaya adat para gelandangan, ngadeg ing gapura, nyuwun sedekah. Ora suwe Leukippia luluh, dhèwèké mréntah supaya wong tuwa kuwi mlebu ing pekarangan lan nyukupi kabutuhané. Nalika nampa sedekah, wong tuwa kuwi krungu ambegan abot lan tulus saka Leukippia banjur takon:

'Apa sababé kowe sedhih, Gusti, nganti ambegan jero kaya ngono?'

Dheweke mangsuli:

Aku ora nduwé anak, kakung tuwa, amarga aku mandul, lan merga iku bojoku nindhes lan ngusir aku; aku wis maringi akèh emas marang dhokter lan dukun supaya padha mbantu lan marasaké kemandulanku, nanging aku ora nampa pitulungan saka wong-wong mau, lan aku mung saya jero mlebu ing kuciwa.'

Sing tuwa takon:

'Sapa dewa sing kok sembah?'

'Aku nyembah dewi agung Artemis,' wong wadon mau mangsuli.

"Mulané kowe mandul: amarga kowe ora nduwé pangarep-arep marang Gusti sing bisa maringi anak," wangsul sang tuwa.

"Nanging Gusti endi sing kudu tak sandhang pangarep-arep, sing bisa maringi sih kaya ngono supaya aku bisa diarani ibu?" pitakon Leucippia.

[7532] Phoenicia – sawijining jalur lemah sempit sing nglumpuk ing pesisir wétan (Asia) Segara Tengah, ing lor Palestina. Negara iki wis dikenal wiwit jaman mbiyen lan sepisanan didiami déning sawijining bangsa sing kagandhèng karo bangsa Yahudi; bebarengan, padha dadi bangsa pelaut lan pedagang pisanan ing donya kuna, sawise padha netepake koloni lan pos dagangé ing pirang-pirang panggonan ing saindenging jagad. Ing jaman kuna, kutha-kutha utama Fenisia mbentuk komunitas mandiri sing kapisah; sawisé kuwi padha mbentuk konfederasi sing dipimpin déning kutha Tirus. Ing abad kaping 8 SM, Fenisia ditaklukaké déning bangsa Asyur lan sakwisé iku dadi pamaréntahané bangsa-bangsa sing silih gantèni: Babilonia, Persia, Yunani, Romawi, Arab, Turki Seljuk, lan Turki Usmaniyah, sing nganti saiki isih dadi wewéné Turki. Wiwitan agama Kristen ing Fenisia bali menyang jaman para Rasul.

[7533] Eparch – kepala provinsi.

[7534] Yaiku, pagan.

[7535] Artemis – dewi pagan Yunani saka rembulan lan mburu. Kuilé sing megah ing Éfeso, ing Asia Cilik, kasebut ing Kitab Para Rasul (Kisah Para Rasul 19:24–29).

"Tandhakna pangarep-arepmu marang Gusti Allah sing sejati, Yesus Kristus," wangsul sang tuwa, "lan pracayaa marang Panjenengané, marang Rama Panjenengané sing tanpa wiwitan, lan marang Roh Suci, sing sejati lan maringi urip."

Leucippia takon:

'Apa sampeyan ora nyritakaké marang aku babagan Gusti sing disembah wong Galilea?'[7536]

'Iku Panjenengané,' wangsul sang tuwa, 'awit Panjenengané sing nyipta swarga, ngadegaké bumi, lan nggawe manungsa lan saben makhluk urip.'

"Aku wedi," ujare Leukippia, "menawa gubernur provinsi, Secundus, bakal ngerti imanku lan matèni aku, kaya sing wis ditindakake marang akèh wong liya: dhèwèké matèni tanpa welas asih kabèh sing pracaya marang Gusti Allah sing panjenengan omongaké."

'Yen kowe wedi marang gubernur provinsi,' pangandikane sang tuwa, 'mula kowe bisa nyembah Trinitas Suci kanthi rahasia: Aku iki, wedi ancaman penyiksa, nyembah Gustiku kanthi rahasia lan, kanthi sih-rahmaté, ngarep-arep éntuk kaslametan; awit, kaya sing panjenengan deleng, aku wong Kristen, biksu lan presbiter, lan aku nyamar supaya ora ana sing ngenali; saka njaba, marang sapa waé, aku mung wong mlarat, nanging sejatine aku abdi Kristus. Mula kowe uga, kanthi ngabdi marang Kristus sacara rahasia, ora bakal amarga iku kelangan kaslametan.

"Yen aku nampa iman iki, Rama," pitakon Leukippia, "nanging bojoku tetep dadi wong kafir, apa imanku ora bakal sia-sia amarga bojoku sing ora precaya?"

'Nampa waé pratandha Kristus, yaiku baptisan suci, lan pracaya tanpa sangsi marang Gusti Allah sejati; lan yèn kowé tetep ajeg ing pracaya sing bener, kowé dhéwé bakal slamet lan kowé bakal nylametaké bojomu, awit Kitab Suci kita kandha: *'Amarga bojomu sing ora pracaya disucèkaké déning bojomu sing pracaya, lan bojomu sing ora pracaya disucèkaké déning bojomu sing pracaya. Yèn ora, anakmu bakal kotor, nanging saiki padha suci'* (1 Kor. 7:14).

Nalika Onuphrius wis maringi panglipur marang Leucippia nganggo tembung-tembung iki, dhèwèké kandha:

'Romo! Apa Panjenengan saged maringi baptisan suci marang kula?'

Panjenengané mangsuli:

'Apa ana banyu? Amarga wektu iki wis pas kanggo iki.'

Sawisé maringi pitutur marang para abdi wadon supaya ora ngandhani sapa waé apa sing wis kelakon, Leucippia mréntahaké supaya digawa bak banyu, banjur Sang Onuphrius sing pinaringan berkah ngabaptis dhèwèké ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci, lan mulang dhèwèké babagan misteri iman Kristen lan kabèh paugeran. Nalika pandhita mau arep lunga, wanita sing anyar dibaptis kuwi nyuwun supaya pandhita mau ora lali marang dhèwèké, rawuh sowan saben ana wektu, lan mulang bab taqwa lan pandonga.

Sawisé rahib kuwi lunga, Leucippia pura-pura lara supaya bojone ora nyentuh dhèwèké sajrone wolu dina. Kanthi mangkono, dhèwèké njaga kasucian lan ngreksa sih rahmat Roh Suci sing ditampa nalika dibaptis. Sawisé wolu dina kliwat, dhèwèké weruh ing pangliyan Gusti kita Yesus Kristus sing disalib ing kayu salib; lan katon marang dheweke yen dheweke tiba ing sikile Panjenengane lan krungu saka lambene sing paling suci sawijining janji panglipur kanggo marasake kemandulane lan maringi dheweke anak lanang sing bakal niru sangsara Sang Juruwilujeng ing salib lan melu ing Kerajane. Minangka asil saka panglihatan iki, Leukippia kebak kabungahan rohani sing ageng lan ngrembaka katresnan kang murub marang Gusti Allah. Wiwit wektu kuwi, pangeling-eling sangsara Gusti ora nate ninggalake dheweke; dheweke tansah nggatekake Kristus sing disalib ing pikirane lan, kaya-kaya, ndeleng Panjenengané ngadeg ing ngarepe.

Ora suwe sawisé kuwi, dhèwèké ngandhut. Bojoné bungah banget lan kandha marang dhèwèké:

'Saiki aku ngerti yèn kowe disenengi déning para déwa: padha wis paring anak marang kandhunganmu; mula ayo padha lunga lan nyembelih kurban marang para déwa.'

Banjur Leucippia nglegos lan kandha:

[7536] Wong Galilea iku para pengikut Kristus, sing padha nyebut 'Yesus saka Galilea' (Mat. 26:69), amarga Panjenengané nglampahi masa cilik lan mudané ing Nazaret, sawijining kutha cilik ing Galilea.

'Dudu para dewa sing kok ajak aku mau sing maringi kado iki, nanging Gusti liya, sing muncul marang aku ing ngimpi sadurunge aku meteng lan sing tak deleng disalib ing kayu salib. Lan yen panjenengan kersa, gusti, ayo padha nyembah kanthi kurban panuwun marang Panjenengané.'

'Gusti sing kowe deleng kuwi,' kandha bojone, 'yaiku Gusti wong-wong Galilea, sing wis tak krungu saka akèh wong yèn Panjenengané pancèn disalib lan nindakake mujijat-mujijat sing nggumunake.'

'Dadi kenapa,' ujare dheweke, 'kita ora pracaya marang Panjenengané, nalika Panjenengané Maha Kuwasa lan welas asih banget marang kowe lan aku nganti wis nepaki pangarep-arep atiné—nyembuhaké kemandulanku?'

'Apa kowe durung krungu,' bales bojone, 'menawa gubernur provinsi iki nyiksa lan matèni tanpa welas asih wong-wong sing pracaya marang Sing Disalib?'

'Nanging yen kita ora bisa pracaya marang Panjenengané kanthi terang-terangan,' kandha Leukippia, 'kita bakal pracaya sacara rahasia lan, manut iman iki, ngarahaké urip kita marang kabecikan.'

'Ora ana siji,' kandha Klitophon, 'sing bisa mulang kita iman anyar iki lan nuntun kita babagan carane kita kudu ngabdi marang Gusti Allah sing becik sing kowe deleng ing impenmu lan sing wis maringi kowe kemampuan kanggo meteng.'

Leukippia, weruh yèn bojone condhong sarujuk karo dhèwèké, nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké lan mbukak yèn dhèwèké wis dadi wong Kristen lan wis diwulang babagan misteri iman Kristen déning sawijining biksu. Clitophon ngrungokaké kabar iki kanthi kabungahan lan kepéngin dibaptis. Nalika sang Onuphrius sing pinaringan berkah rawuh ing omahé kanggo sowan marang wanita sing anyar dibaptis, dhèwèké ngenalaké dhèwèké marang bojone, lan Clitophon banjur dibaptis déning sang sesepuh suci. Lan pasangan iku urip kanthi taqwa lan kasucian, kanthi rahasia ngabdi marang Gusti sejati.

Nalika padha kagungan bayi lanang, padha ngundang bapak rohani lan gurune, Onuphrius, sing mbaptis bayi mau lan maringi jeneng Galaktion. Ing wektu kuwi, sesepuh suci mau ngandharake ramalan ing ngisor iki babagan dheweke: 'Bocah iki bakal luwih tresna marang urip swarga tinimbang urip donya.'

Nalika Galaktion wis diwasa, wong tuwane ngopeni pendhidhikané lan kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké kanthi cepet unggul ing kabèh mata pelajaran sing diwulangaké; lan nalika umuré 24 taun – nalika kuwi ibuné wis seda – bapaké kepéngin dhèwèké omah-omah lan, sawisé nemokaké cah wadon ayu sing jenengé Epistima, nglamar anaké marang dhèwèké. Amarga mantenané wis ditundha suwé, Galaktion kerep sowan marang dhèwèké kanggo ndeleng tunanganné; nanging dhèwèké ora nate nyapa dhèwèké – kaya adat – kanthi ciuman, amarga dhèwèké durung dibaptis. Epistima banget sedhih amarga kuwi. Bapaké, nalika weruh sedhihé lan mangertèni sababé, kandha marang Galaktion:

'Ngapa kowe, enom, ora nyapa putriku—tunanganmu—karo ciuman kaya adat? Yen kowe ora tresna marang dheweke, ngapa kowe gelem tunangan karo dheweke saka wiwitan?'

Galaktion, tanpa mangsuli, nyedhaki wong wadon enom mau lan kandha marang dheweke kanthi rahasia:

'Epistima! Apa kowe ngerti kenapa aku ora nyapa kowe nganggo ciuman?'

Dheweke mangsuli:

'Kula boten mangertos, Gusti, lan kula sanget sedhih amargi punika.'

Galaktion kandha:

'Amarga kowe dudu wong Kristen lan kowe kotor amarga pracaya pagan sing najis, aku ora kepengin nyentuh kekotoranmu, supaya aku ora nglarani Rohé Gusti; nanging yèn panjenengan kersa ngrebut katresnanku, mbalèkna patung-patung, pracaya marang Gusti Allah, kang tak pracaya, lan nampa baptisan suci: banjur aku bakal maringi ciuman, aku bakal tresna marang panjenengan kaya tresnaku marang awak dhéwé, aku bakal nyebut panjenengan garwaku, lan kita bakal urip bebarengan kanthi tresna lan ora bisa pisah nganti pungkasan."

Epistima mangsuli:

'Aku bakal nindakake apa wae sing kowe dhawuhake, gusti: aku pracaya marang Gustimu lan kepengin dibaptis.'

Dheweke kandha:

'Bener, putri pinter, saiki aku pancen miwiti tresna marang kowe. Nanging amarga ora ana sing bisa ng baptis kowe—awit iman Kristen wis ngalami panganiayaan abot, lan para presbiter lan rohaniawan wis dipatèni utawa mlayu menyang ara-ara gersang—aku kudu ng baptis kowe dhéwé. Mula, gawa sandhangan putih lan mudhun menyang Kali Kifos—kaya arep adus—lan sajrone wektu kuwi aku bakal ninggal omah lan metu

menyang lapangan kanthi alesan arep mlaku-mlaku; lan nalika aku nemoni kowe ing pinggir kali, aku bakal ng baptis kowe."

Epistima mudhun menyang kali; Galaktion uga lunga menyang kana lan ing Kifos ngabaptis tunangane kanthi jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci, lan mulang dheweke carane ndedonga. Banjur padha pamit lan ora ana sing ngerti rahasia mau. Ing wektu sing padha, Galaktion ngowahi salah siji budhaké mertua marang iman sing sejati lan ngabaptisé, kaya sing wis ditindakake marang tunangane. Budhak iki, sing jenengé Eutolmius, mengko dadi biarawan lan nulis hagiografi iki.

Sawisé dibaptis, Epistima tetep manggon ing omahé wong tuwané, nyawisaké dhiri kanggo merenung babagan Gusti Allah lan ndedonga, sing ditindakake kanthi rahasia, amarga dhèwèké wis ndhelikaké marang bapaké yèn dhèwèké wis nampa iman Kristen.

Nalika ing dina kaping wolu sawisé baptisé, Galaktion rawuh marang dhèwèké, dhèwèké kandha marang Galaktion:

"Kula kersa nyritakaké bab ingkang nggumunaké, pangeran. Wiwit kula nampi baptisan suci, kula asring ndeleng balé agung ingkang éndah, lan ing jeroné ana telung klompok[7537] sing padha nyanyi: siji klompok dumadi saka para biksu; siji maneh dumadi saka para , para dara ayu, lan sing katelu saka priya bersayap, murub, lan katon mulya; lan saka panglihatan sing nggumunake iki lan saka swara nyanyian sing manis saka wong-wong mau, atiku krasa kabungahan sing luar biasa.

Galaktion, sawisé merenung apa sing dideleng Epistima, kandha marang dhèwèké kaya mangkéné:

Para biksu iku wong-wong sing wis ninggalaké bandha, garwa, lan kanca-kanca, banjur mèlu Kristus, mlaku ing dalan urip sing sempit lan kebak sangsara kanthi kasunyatan, kasucian, lan kasabaran. Para dara ayu iku wong-wong sing wis ninggalaké tunangan lan wong tuwané, uga kabèh godha donya—busana mewah, bandha, lan kesia-siaan liyané—lan wis mèlu Kristus. Lan para priya bersayap iku Malaikaté Gusti, sing bareng karo para dara mau padha bungah lan sumringah ing swarga, ngluhuraké Gusti kanthi kidungan puji-pujian.

"Oh, muga-muga Gusti maringi kita bisa bungah bareng karo wong-wong mau," pangandikane Epistima.

'Yen kita njaga kesucian kita,' kandha Galaktion, 'lan kaya dheweke nyingkiri donya, mula Gusti Allah kang Maha Apik bakal maringi ganjaran sing padha.'

"Yen kowe sarujuk," wangsul Epistima, "aku siap njaga kasucianku, nanging aku ora kepéngin pisah karo kowe, amarga yèn kita pisah, kepiyé kita bisa padha nuduhaké kabungahan marang siji lan sijiné?"

'Wenehana janji saiki,' kandha Galaktion, 'menawa kowe bakal njaga kasucianmu lan mlebu urip monastik bareng aku, lan aku ora bakal pisah saka kowe, ing urip iki utawa ing urip sabanjure.'

Epistima maringi janji sing dikarepake, kandha:

'Kaya kapitadosanku marang Gusti Yesus Kristus, makaten uga aku janji bakal nepaki kersamu, lan aku bakal ngetutake kowe menyang endi wae kowe lunga.'

Galaktion kandha:

'Ayo padha matur nuwun marang Gusti Allah kita amarga Panjenengané wis welas asih marang kita lan wis nresnani pandonga kita! Mugi Panjenengané nguwatake lan ngreksa prajanji kita supaya ora pegat nganti pungkasan!… 'Saiki aku bakal mulih lan nyiapake lelungan; kowe uga kudu nindakake sing padha: wenehana kabèh sing kowe duwé marang wong mlarat, kaya sing bakal tak lakoni, lan ing dina katelu kita bakal lunga saka omah bebarengan lan lunga menyang ngendi waé Gusti nuntun kita. Kowe uga kudu nggawa abdi Eutolmius bareng kowe—dhèwèké wong sing taat lan bakal urip monastik bareng kita.'

Sawisé rembugan iki, Para Kudus Galaktion lan Epistima padha misah dalan; sawisé padha nyelundupaké kabèh kagungané marang wong mlarat lan nyiapaké lelampahan, padha ninggalaké omahé ing wayah bengi, kaya sing wis disepakati, banjur mangkat bebarengan, karo abdi Eutolmius.

Sepuluh dina sawisé, padha tekan gunung sing dijenengi Publion[7538] , ing kana ana sawijining biara sing dadi pangayoman sepuluh biksu. Ora adoh saka kana ana biara cilik sing dienggoni papat wong wadon tuwa sing nglakoni puasa ketat; sing mimpin yaiku sidahara wadon sing uripe suci lan suci. Galaktion lan Epistima, bebarengan karo Eutolmius, mlebu biara, nyuwun berkah marang sang abbot, lan ngandhani niyaté arep

---

[7537] 'Lik' tegesé tuan rumah utawa pasamuwan.

[7538] Gunung Publion, utawa Publion, miturut Simeon Metaphrastes, dumunung cedhak Gunung Sinai.

ngucapake sumpah biara ing kana. Abbot, nyadari yèn iku panggilané Gusti, nampa lan nyukur rambuté dadi biksu: dhèwèké ngutus Epistima menyang biara wadon kanggo gabung karo papat askét suci, déné Galaktion lan Eutolmius ditahan ing biara dhéwé lan diwulangaké supaya nindakake kabèh kawajiban sing lumrah ing urip monastik. Lan Galaktion ingkang kinurmatan punika manut sanget dhumateng abbot lan sedulur-sedulur ing biara, sarta ngabdi dhumateng Gusti kanthi semangat. Lan sapa ingkang saged nyritakaké kabegjan lan pakaryanipun? Dheweke ora tau katon nganggur; malah, dheweke tansah nindakake apa wae sing perlu kanggo biara utawa ndedonga; puasane pancen luar biasa: kadhangkala dheweke ora mangan nganti seminggu; dheweke njaga kasucian lan kesuciane kanthi tliti banget nganti ngupaya saktenane supaya ora ndeleng pasuryan wanita, lan pancen suwe banget ora ndeleng siji wae; Ing pirang-pirang kasempatan, sawatara sedulur ngajak dhèwèké bareng-bareng menyang ndelok diakonis suci sing wis kasebut mau, sing wis urip dadi biarawati salawase sangang dasawarsa lan maringi paedah gedhé marang kabèh sing ngrungokaké piwulangé bab panyelamatan jiwa, amarga dhèwèké misuwur amarga kabijaksanaan, tembung-tembung sing maringi piwulang, lan urip sing luhur – lan uga, sakliyane, kanggo sowan marang Suster Epistima. Nanging Galaktion nolak, kandha:

'Cukup kanggo aku, para bapa suci, entuk manfaat saka piwulang panjenengan; bab adhiku, aku ora kepengin ketemu dheweke nganti wayahe Gusti piyambak paring dhawuh marang aku supaya ketemu dheweke.' Lan Santa Epistima, adhine ing Kristus, manggon ing biarané ing sangisoré pangayoman diakonis suci, kaya Malaikaté Gusti, nglampahi wektuné, kaya Galaktion, ing tapa brata lan pakaryan, lan ora ana sing kurang saka saduluré lanang ing cara uripé. Keduane , kaya loro lentera kang murub amarga katresnan marang Gusti, dene para biksu sing makarya bareng karo dheweke padha sinau saka tuladha uripe sing luhur lan padha ngluhurake Rama ing Swarga.

Ing wektu sing padha, panganiayaan marang umat Kristen terus tanpa kendhat: kabèh dipaksa ngorbanaké marang arca-arca, lan sing nolak diwènèhi siksa. Sawetara wong pagan, sing ngerti yèn para biksu padha ndhelik ing pagunungan, nglaporaké marang gubernur provinsi, Ursus. Dhèwèké langsung ngutus prajurit-prajurité karo dhawuh supaya nyekel kabèh biksu lan nggawa ing ngarepé kanggo diadili. Sanajan sadurunge prajurit-prajurit mau teka, Santa Epistima ing sawijining wengi ngimpi: dhèwèké ngimpi yèn dhèwèké ngadeg ing kraton bebarengan karo tunangan lan sedulur rohani, Galaktion, lan ana Sang Prabu kang sumunar lagi masang mahkota éndah marang loro-loroné. Sawisé tangi, dhèwèké gumun marang apa sing wis dideleng lan, nalika esuk sumunar, ngirim layang marang sang abbot njaluk supaya dhèwèké teka marang dhèwèké kanggo ngrungokaké bab wigati (amarga, miturut adat, para biarawati ora menyang biara priya; nanging, abi, sing dadi bapak rohani kanggo loro biara, bakal teka dhéwé menyang biara para biarawati sing puasa lan ngurusi kabutuhan rohani: dhèwèké bakal ngrungokaké pangakuan, nindakake Liturgi Ilahi kanggo para biarawati, maringi Misteri Suci, banjur bali menyang biara dhéwé). Sawisé nampa layang saka Epistima, sang abbot mangkat menyang biara para wanita suci sing lagi nglakoni puasa, ing kana Santa Epistima nyritakaké marang dhèwèké bab wahyu sing diduwèni ing ngimpi bengi sadurungé. Sang abbot kandha:

'Istana iku Karajan Swarga, lan Sang Prabu yaiku Yesus Kristus. Panjenengané Gusti Allah kita, lan mahkota-mahkota mau minangka pratandha ganjaran sing bakal kowe, anakku, lan sedulur rohani-mu, Galaktion, tampa mengko amarga sangsara lan kabecikanmu; nanging sadurungé kowe kudu nandhang sangsara gedhé lan mati dadi martir. Aku nyuwun marang kowe, anakku, aja wedi marang sangsara sing kejem lan aja nyerah ing tengahing sangsaramu: ngertia yèn kanggo sangsaramu, berkah langgeng lan kang ora bisa diungkapaké ngentèni kowe, kang bakal kowe tampi bebarengan karo sedulurmu saka tangané Pemberi Karunia[7539] .

Epistima, karo luh ing mripaté, mangsuli:

'Kénging kersaning Gusti: mugi Panjenengané ngatur kabèh bab ingkang magepokan kaliyan kita miturut karsa Panjenengané, manut kabecikan Panjenengané!'

Bar abas bali menyang selé, biara priya diserbu prajurit sing dikirim déning Urs; kabèh biksu mlayu lan ngungsi ing ara-ara gersang lan pagunungan, lan mung Galaktion sing kinurmatan sing tetep ana ing biara, sing

[7539] 'Organiser of contests' iku terjemahan tembung Yunani sing nuduhaké, ing kalangan wong Yunani kuna, jabatan sing pinunjul lan ajiné dhuwur *saka wong-wong sing ngatur lomba* (lumba lari, numpak jaran, gulat, lan sapituruté). Ing kéné, iku mesthi nyebutake Gusti Yesus Kristus, sing lumantar seda Panjenengané ing salib, ngedegake dhasar lan miwiti upaya matèni daging lan kasampurnan rohani, ing ngendi wong Kristen *disalibaké* bebarengan karo Kristus—tegesé, padha melu, kaya-kaya, ing sangsara Panjenengané—lan ing wektu sing padha dadi Hakim tumrap upaya-upaya iki lan sing maringi ganjaran kanggo kuwi.

ditangkep prajurit nalika ditemokaké ing selé maca Sabda Gusti. Kanthi cara sing padha, para biarawati sing nglakoni puasa padha mlayu saka selé lan ndhelik, bebarengan karo Epistima. Mung sang suci Galaktion, kaya wedhus sing digawa menyang pangorbanan[7540] , diseret ing ngarepé Ursus kanggo diadili lan disiksa. Nanging sang mulya Epistima, sing ndhelik karo para dara liyané ing guwa, nalika krungu yèn tunangané lan adhine wis ditangkep déning wong-wong kafir lan digawa kanggo disiksa, tiba nangis ing sikilé diakonis suci, kandha:

'Aku nyuwun marang sampeyan, ibu, tulung kersakaké aku lunga, supaya aku bisa ngetutaké Gusti Galaktion: amarga aku krungu yèn para prajurit wis nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké marang panguwasa provinsi kanggo disiksa, lan aku ora tahan pisah karo dhèwèké; atiku lara kangen marang dhèwèké, lan aku kepéngin mati bareng karo dhèwèké kanggo Kristus Gusti kita.'

Diakonis mau mangsuli:

'Aja, anakku Epistima, aja ngetutaké dhèwèké, lan aja nyerahaké awakmu marang wong-wong kafir, supaya kowe ora kecemplung ing jebakan mungsuh: kowe isih enom, lan aku wedi kowe bakal, amarga wedi disiksa, mbalèkaké Kristus lan ngrusak kasucianmu; banjur kabèh pakaryan monastikmu bakal sia-sia, lan kowe bakal kelangan kabèh pangarep-arep kaslametan.

'Aku ora bisa urip tanpa Galaktion,' wangsul Epistima, 'liwat dhèwèké aku ngerti Kristus, Gusti Allahku sing sejati lan welas asih; liwat tangane aku diumbah ing banyu baptisan saka rereget kapercayan kuna; dhèwèké nuntun aku ing dalan kaslametan lan nggawa aku menyang urip monastik iki lan menyang biara suci panjenengan; Donga-dongane wis mbantu aku ing kabutuhanku kabeh; dheweke minangka tunanganku, sedulurku, guruku, bapakku ing Gusti, lan pangreksa kesucianku; lan aku ora bisa pisah saka dheweke ing urip iki utawa ing urip sabanjure, nanging aku bakal lunga lan mati bebarengan karo dheweke. Yen dhèwèké nyawani nyawane kanggo Gusti Allah sing sejati, aku uga bakal nyawani nyawaku; supaya getihé mili bareng karo getihku kanggo Sang Pencipta kabèh – bareng karo dhèwèké aku bakal lunga lan ngadeg ing ngarepé pangastané Sang Raja Kamulyan, sing tak deleng ing ngimpi lan sing wis maringi mahkota bebarengan marang kita... Monggo, ibu, monggo aku lunga lan ndedonga kanggo aku!

Diakones, nalika weruh luhé lan katresnané sing murub marang Gusti Allah lan tunangané, kandha:

Mugi Gusti mberkahi kowe, anakku, lan mugi kabèh lelampahanmu mberkahi! Mugi kowe bisa ngrampungaké pakaryan martir, kaya sing ditindakake Thekla sing pinaringan berkah. Mula mangkatna ing lelampahan sing mberkahi iki, lan mugi tangan panguwat saka Gusti ana ing sisihmu!

Sawisé kuwi, Epistima sing kaberkahan, sawisé nyium diakonis suci, ibu rohanié, lan kabèh seduluré, langsung kesusu ngetutaké adhine sing dikasihi.

Sawisé nyusul para prajurit lan weruh Santa Galaktion sing digawa nganggo belenggu, dhèwèké muni banter:

'Gusti lan sedulur kakang ingkang kinasih! Guruku, ingkang nuntun kawilujengan kula, lumantar panjenengan kula mangertos Kristus, Gusti ingkang Satuhun, ngenteni kula; aja ninggalake adhine lan abdi panjenengan ingkang mlarat punika piyambakan! Gawa aku bareng kowe menyang martirku, aku sing wis kowe bebasake saka kesesatan nyembah berhala lan kabèh kesia-siaan donya; pimpin aku, sing wis kowe kenalké marang urip monastik, menyang mahkota martir! Elinga carane kowe wis janji marang aku yèn kowe ora bakal ninggalake aku, ora ing urip iki utawa ing urip sabanjuré!"

Para prajurit sing ngancani Galaktion langsung nyerbu marang Epistima lan nyekel dheweke. Nalika Galaktion weruh Epistima, atine krasa bungah banget amarga tekade sing teguh kanggo nandhang sangsara kanggo Kristus nganti luh kabungahan mili ing matane. Dheweke matur nuwun kanthi tulus marang Gusti Allah, sing wis maringi marang adhine keteguhan lan katresnan kang murub marang Gusti, lan ndedonga sacara rahasia supaya Gusti nyengkuyung dheweke nganti pungkasaning pangorbanan lan supaya dheweke ora keder dening panyiksaan sing kejem.

Para prajurit, sawisé ngiket Epistima bebarengan karo Galaktion—sing wis suwe padha nyawiji ing ikatan katresnan rohani—nggawa wong loro mau menyang panguwasa provinsi. Ing dalan, Galaktion maringi piwulang marang Epistima, kandha:

[7540] *Kaya anak wedhus sing digawa menyang panggilan.* Tembung-tembung iki dijupuk saka Yesaya 53 lan ngemot ramalan babagan sangsara Sang Juruwilujeng ing salib (yaiku, sabar alus Panjenengané ngadhepi sangsara kasebut).

'Ati-ati, adhiku, aja kapancing godaaning donya sing ala iki, lan aja wedi marang sangsara: kita ora bakal nandhang sangsara suwe ing kene, nanging merga iki kita bakal nampa mahkota langgeng saka Gusti kita ing kraton swarga.'

Santa Epistima mangsuli marang dhèwèké:

'Aku bakal ngetutake tapak-tapak panjenengan, gusti, lan nindakake kaya panjenengan; lan aku pracaya yen Gusti kita ora bakal ninggalake kita, nanging bakal nguwatake panjenengan lan mbantu aku, sanadyan aku ringkih, supaya sabab Panjenengané aku bisa nahan sangsara sing padha kaya panjenengan, nandhang lan seda kanthi cara sing padha, supaya *"ing kabeneran aku bakal ndeleng pasuryan Panjenengan; nalika aku tangi, aku bakal wareg karo pasuryan Panjenengan"* (Mazmur 16:15).

Nalika padha ngomong kaya ngono, padha tekan ing alun-aluné Ursus. Ana abdi metu nyambut para prajurit lan kandha yèn komandan wis mréntah supaya wong Kristen dijaga nganti esuk. Mula, para prajurit njaga para wali sing diiket kabèh wengi.

Esuké, Ursus teka ing pangadilan, lan nalika Galaktion lan Epistimus digawa ing ngarepé, dhèwèké ndelok lan kandha:

'Sapa kowe, wong ireng?'

Kang Suci Galaktion mangsuli:

'Kami wong Kristen lan biksu.'

Urs takon:

'Lan sapa iku Kristus?'

'Kristus iku Gusti sejati, sing nyipta swarga lan bumi lan kabeh sing ana ing kono,' wangsul sang wali.

'Yen Kristusmu iku sing nggawe kabeh,' nerusake Urs, 'mula sapa dewa-dewamu, lan apa sing wis padha digawé?'

'Dewatamu,' wangsul Galaktion, 'iku watu lan kayu; iku barang sing bisa rusak lan ora nggawe apa-apa, nanging malah digawe dening tangan manungsa; nanging kowe nyembah gawean tangan manungsa lan ngajeni dadi dewa marang sing wis kowe wangun saka maneka bahan.'

Amarga nesu, Urs mréntahaké wong-wong sing ana ing panyelidikan supaya nyopot sandhangan Galaktion lan nggebuk dhèwèké kanthi kasar nganggo tali sepatu amarga ngina para déwa.

Nalika Galaktion dipukul, Santa Epistima nangis lan nyalahi komandan.

"Penyiksa sing tanpa welas asih!" ujare. "Apa kowe ora isin nyiksa abdi Gusti sing ora ana kaluputane, lan nutupi awaké—sing wis kurus amarga puasa—karo tatu?"

Urs, nanging, kandha:

'Nglepaské sandhangane uga, lan pukul luwih keras.'

Nalika para abdi sing ora isin nyopot busana biara lan nyopot nganti mung klambi rambut, sang wali kandha marang penyiksa:

"Kekutuk kowe, penyiksa tanpa isin! Wiwit cilik aku durung ana sing weruh awakku telanjang, nanging kowe malah mréntah supaya aku telanjang ing ngarepé kabèh wong. Muga-muga mripatmu sing dosa iki kabut, supaya kowe ora bisa ndeleng awakku sing isih dara iki telanjang!"

Baru wae sang wali ngucapake tembung-tembung mau, sang pangeran lan kabèh wong ing sacedhaké padha kabut mripaté, lan saben wong padha ngulur tangan golek témbok lan pituduh, nanging ora ana siji waé sing bisa ndeleng pepadhang. Kabèh padha kebak rasa wedi lan padha njerit:

'Selametna kita, abdi Kristus, saka pepeteng iki, lan kita bakal pracaya marang Gustimu!'

Banjur sang wali ndedonga marang Gusti, lan kabèh wong bisa ndeleng manèh; malah, telung puluh lima wong sing ana ing kono pancèn pracaya marang Kristus. Nanging Urs, sanadyan wis pulih paningalané, malah tambah wuta atiné, amarga digerakké déning setan, dhèwèké nyandhak yèn mujijat iki dudu saka Gusti Yesus Kristus, nanging saka déwa-déwa palsuné: 'Kita wis ngina,' pikiré, 'marang dewa-dewa agung kita ing pikiran kita, lan, nesu amarga kuwi, padha wis ngukum kita supaya kita luwih ati-ati lan ora wani mikir apa-apa sing ala babagané… Mula ayo aja ana welas asih marang para pangina sing cetha iki lan mbalekake dendam marang sing ngremehake dewa-dewa kita.'

Lan Urs mrentahake supaya duri landhep dipasang ing sangisore kuku tangan lan sikil para martir. Para wali nahan sangsara iki kanthi wani lan padha njerit:

'Kita ngabdi marang Kristus, Gusti Allah sejati siji, lan nolak dewa palsu!'

Sawisé kuwi, Urs mrentahaké supaya tangané dipotong. Padha njerit:

– *'Kaluwihan marang Gusti* kita, *sing mulang tangan* kita *lumawan lan driji* kita *perang, welas asih* kita *lan pangreksa* kita, *pangayoman* kita *lan Panebus* kita' (Mazmur 143:1–2), sing nylametake kita saka tangan mungsuh kita!

Banjur Urs mrentahake supaya sikilé uga dipotong, lan nalika kuwi padha njerit:

– *'Bangunlah kanggo nulungi kita lan nyelametake kita amarga sih-Mu'* (Mazmur 43:27). Panjenengan sampun mangertos, dhuh Gusti, menawi kanthi kobong tresna dhumateng Panjenengan, kita sampun ngetutaken Panjenengan lan lumampah ing dalan sangsara; nanging sapunika, mugi Panjenengan nuntun kita dhateng pangaso langgeng, lan mugi suku kita saged ngadeg ing panggonan langit Panjenengan, ing pundi kabeh ingkang sampun nyenengaken Panjenengan sami ngadeg ing ngarsan Panjenengan!

Lan padha ngangkat swarané manèh, kandha:

'Kutukna dewa-dewa kafir lan kabèh sing ngabdi marang dewa-dewa mau!'

Banjur Urs kandha:

'Wong-wong jahat iki isih ora mandheg ngina dewa-dewa kita! Cabuti ilatne, supaya padha ora bisa maneh ngucapake cacian!'

Mula, ilat para wali iku dipotong. Nanging sanadyan cangkem para pangakune Kristus dipepeteng, atine ora mandheg njerit marang Gusti. Pungkasané, penyiksa mrentah supaya sirahé dipotong. Padha digawa metu saka tembok pekarangan, dipenggal nganggo pedhang, lan awaké ditinggal tanpa dikubur. Nanging Eutolmius, abdi saka mertua Galaktion lan kanca loro wali, wis ngetutake saka adoh nalika padha dicekel lan digawa menyang pangadilan, sawise ngganti jubah biara nganggo sandhangan awam supaya ora dikenal. Dheweke nyekseni kasangsaran lan pati para wali; sawisé nyolong relik suci para wali mau kanthi rahasia, dheweke nangis lan menehi panguburan sing mulya. Dheweke uga nyathet urip lan kasangsaran gagah berani para wali mau kanggo kapentingan sapa waé sing maca lan krungu, lan kanggo kamulyaning Gusti Allah, sing dimulyakaké ing Tritunggal Suci, Rama, Putra, lan Roh Suci, salawas-lawase. Amin.

Kontakion, Nada 2:

Wus mlebu ing barisan para martir Kristus, wus perang kanthi gagah lan makarya kanthi mulya, ya Sang Galaktion ingkang mulya, bebarengan karo garwamu ingkang kinurmatan, Epistima, ingkang ngrasakake sangsara kowe, ndedonga tanpa kendhat marang Gusti Allah ingkang tunggal kanggo kita sedaya.

Uripé Santo Yona, Uskup Agung Novgorod

Dipepering ing tanggal 5 November

Santa Yona, sing lair kanthi jeneng Yohanes, lair ing pungkasan abad kaping 14. Nalika yuswa telung taun, ibune, miturut kersaning Gusti, nyerahake nyawane marang Gusti, lan patang taun sawise kuwi, bocah lanang umur pitung taun kuwi dadi piatu kabeh. Nanging Gusti ora ninggalake dheweke tanpa pangayomané. Gusti maringi ilham marang sawijining janda saleh, Natalia Medovartseva, supaya nampani anak piatu miskin mau ing omahé lan ngopeni dheweke. Kanthi asuhan kaya ibu, dheweke ngopeni bocah Yohanes, sing wiwit lair warasé ringkih lan mbutuhake pangayoman sing becik lan tliti. Natalia Medovartseva maringi panganan lan sandhangan marang bocah iku. Dheweke uga ora ninggalake bocah iku tanpa pangopenan rohani: dheweke nyerahake bocah iku marang pangreksan sidroe diaken, sing mulang akèh bocah liyane. Amarga ringkih wiwit lair lan isin amarga mlarat, bocah suci iku katon béda banget karo kanca-kancané wiwit mlebu sekolah. Dheweke ora melu dolanan rame-rame bocah; dheweke luwih seneng meneng lan sepi. Dheweke sinau kanthi semangat lan rajin banget, lan amarga kemajuane sing cepet lan watake sing alus, dheweke saya entuk katresnan saka ibu angkaté.

Ing sawijining dina, sawisé ibadah sore, kanca-kancané Santo Yohanes miwiti dolanan ing dalan. Bocah saleh iku uga ana ing kono. Dhèwèké ora melu dolanan kanca-kancané, nanging mung nyawang. Ing wektu kuwi, ana sawijining priya muncul ing dalan sing sadurungé durung dikenal ing Novgorod lan katon kaya wong bodho

suci. Kuwi yaiku Santo Mikael Klopsky. Amarga dhèwèké teka saka tlatah adoh sing durung ana sing ngerti ing Novgorod lan ora kenal karo warga kono, dhèwèké pisanan teka ing Novgorod, malah sadurungé mlebu Biara Klopsky. Ndeleng ana wong lanang nganggo sandhangan aneh, klompok bocah padha mlayu nyedhak lan padha ndelok wong mau. Sing paling rame padha ngguyu marang wong suci mau, malah ana sing mbuwang watu lan sampah marang sikilé. Santo Yohanes ngadeg rada adoh ing dalan, nalika dina meh rampung. Sore wis nyebar ing bumi, lan kabeh sing ana ing sakupenge wiwit luntur mlebu pepeteng. Nanging Santo Mikael weruh masa depan pemuda sing pinaringan berkah mau kanthi cetha lan cetha. Tanpa nggatekake rame-ramé lan guyonan bocah-bocah, dhèwèké mlaku menyang Johanes, nyekel rambute, ngangkat dhèwèké luwih dhuwur tinimbang dhèwèké, lan kandha:

Ivan, sinau bukumu kanthi tekun: kowe ditakdirake dadi Uskup Agung Veliky Novgorod!

Sawisé kuwi, dhèwèké ngrangkep bocah mau, nyiumi, lan pamit. Mangkono Santo Mikael, tanpa ngerti dhisik jeneng bocah mau, wis prédhiksi apa sing pancèn bakal kelakon limang puluh taun sawisé, patang taun sawisé pangasoan sing pinaringan berkah marang dhèwèké dhéwé.

Ing wektu sing padha, Yohanes enom, sawisé dianggep diwasa, mutusaké nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti. Wiwit cilik, dhèwèké wis ngetutaké kabèh dhawuh Kristus kanthi ketat lan seneng sepi. Saiki dhèwèké mutusaké ngucapaké sumpah monastik. Limang puluh versta saka Novgorod, ing tengah alas sing amba lan adoh saka panggonan manungsa, ana Otnya Hermitage. Ing kono Sang Yohanes lunga. Chariton, arkimandrita ing biara iki, nampani rawuhe kanthi anget lan nyukur rambute dadi biksu, menehi jeneng Yona. Sang Iona wiwit nglakoni urip kang ketat lan prasaja, kebak kaluhuran monastik. Kaluhurané nggumunaké para sedulur, nganti sawisé Chariton séda, para biksu sarujuk milih Sang Iona dadi abbot ing biara mau. Ing jabatan anyar, sing pinaringan berkah iku mbuktekake awake dhewe minangka panguwasa sing wicaksana, panggembala sejati, pamimpin sing alus, lan mentor sing wis pengalaman. Kabar babagan pakaryan lan tumindaké sumebar kanthi cepet; ora suwe dhèwèké wis kondhang nganti ing Veliky Novgorod. Akeh warga Novgorod lan panggonan liya padha teka marang sang wali, njupuk piwulang saka ajarané sing wicaksana lan ngupaya pandonga lan berkahé. Akeh wong wiwit nyumbang marang biara, saéngga ing sangisoré pimpinan wicaksana Sang Santo Jonah, Biara Otnya—sing sadurungé sithik lan kekurangan sumberdaya—wiwit makmur; cacahé para biksu saya tambah akèh, lan kabèh padha niru Sang Santo Jonah kanthi becik.

Ing taun 1458, Santo Euthymius saka Novgorod séda. Dheweke ditangisi déning kabèh wong, panggembala iki, sing ditresnani lan dihormati, dikubur kanthi pakurmatan[7541] .

Warga Novgorod padha sarujuk kabeh kepengin ndeleng Santo Yohanes ing tahta pastur agung. Dheweke krasa lara ati ninggalake Otny Hermitage sing tentrem, nanging dheweke ora wani mbantah karsa wong akeh. Ing taun 1458 piyambakipun rawuh ing Novgorod, lan ing taun 1459 piyambakipun diangkat dados Uskup Agung Novgorod déning Santo Yona, Metropolitan kabèh Rusia. Uskup Agung anyar punika kagungan kabèh kabecikan, saéngga tiyang Novgorod sami ndeleng piyambakipun minangka penerus ingkang pantes sanget saking Santo Euthymius ingkang sampun séda. Wong suci iki misuwur amarga katresnané marang umaté; utamané, dhèwèké mbela wong mlarat lan anak yatim, éling marang yatihé dhéwé. Tembungé Ayub kabèh kasembadan ing dhèwèké: 'Berkahé wong sing arep mati tiba marang aku, lan aku maringi kabungahan ing atiné janda.' Aku nganggo kabeneran minangka sandhangan, lan kaadilan kawitanku kaya jubah lan mantel. Aku dadi mripat tumrap wong wuta lan sikil tumrap wong lumpuh' (Ayub 29:13–15).

Ora ana siji wae sing bisa ngomong ala babagan sang wali; kabeh padha tresna marang piyambakipun lan kepengin ndeleng piyambakipun, lan sapa wae sing krungu pangandikane padha bungah. Sanajan nyekel kalungguhan sing dhuwur, piyambakipun alus lan andhap asor marang kabeh wong. Piyambakipun tansah ngupaya nindakake kabecikan kanggo kabeh wong lan maringi pitutur sing wicaksana. Ora mung wong-wong Novgorod sing ngajeni uskupé; malah para pangeran Moskow uga tresna marang Santo Yona, ngajeni banget, lan kerep ngirim layang lan njaluk pitutur marang dhèwèké. Amarga sang wali asring mratélakaké prakara mangsa ngarep, lan tembung-tembungé tansah kelakon persis kaya sing diomongaké. Nanging nalika semana, para pangeran Moskow, Vasily sing Wuta lan putrané John III[7542] , banget ora percaya marang wong-wong Novgorod,

[7541] Dina rayané tanggal 11 Maret

[7542] Vasili si Buta iku Pangeran Agung wiwit taun 1425 nganti 1462, lan putrané, Yohanes III, wiwit taun 1462 nganti 1505.

sing ora bisa lali marang kamardikané biyèn saka Moskow lan mulané wis bola-bali nampa murka sang tsar. Sang Wali Yonah, sing diurmati banget déning Para Pangeran Agung Moskow, mbela warga kutané lan meredam murkané tsar. Warga Novgorod dhéwé nyuwun marang dhèwèké supaya dadi perantara ing ngarsané Para Pangeran Agung Moskow; dhèwèké uga asring mungkasi kekacauan lan prahara antarpadawé kanthi tembungé sing wibawa.

Wong suci iki asring dijaluk campur tangan ing urusan sipil. Sawisé diangkat dadi uskup, gangguan uga wiwit muncul ing sajroning Gréja. Siji muridé Metropolitan palsu Isidore teka ing Lituania saka Roma lan njupuk kendali Gréja Rusia Kulon. Ing Moskow dianakake konsili, sing mutusaké ora ngakoni dhèwèké dadi metropolitan. Uskup Novgorod dhéwé ora rawuh ing konsili ing Moskow iki. Nanging, Metropolitan Moskow ngirimaké marang dhèwèké putusan konsili mau lan ngajak dhèwèké supaya tetep teguh marang Ortodoksi, nguwatké umaté ing iman sing sejati, lan ngyakinké wong-wong sing wis nyasar supaya bali marang kabeneran.

Wong suci kuwi kerep kudu ngélingaké para warga. Ing taun 1460, Pangeran Agung Vasily saka Moskow teka ing Novgorod karo loro putrané, Yuri lan Andrei. Ing wektu kuwi, dhèwèké teka ing Novgorod kanthi tentrem, amarga dhèwèké kepéngin ngajèni para wong sing bisa nindakake mujijat ing Novgorod lan nglumpukaké pajeg saka para warga. Sawetara taun sadurunge, dhèwèké wis nyerang Novgorod karo tentara sing kuwat lan ngukum warga Novgorod amarga simpati marang mungsuhé. Sawetara warga, sing kelingan bab iki, ngrancang rencana wani kanggo matèni pangeran. Nalika sang wali krungu bab rencana edan iki, dhèwèké langsung menyang panggonan rapat para konspirator.

"Wong bodho," pangandikane sang wali marang wong-wong mau, "kowe padha arep ngapa? Sanajan kowe padha mateni Pangeran Agung, apa sing bakal kowe entuk?" Kowe ora bakal nggawa apa-apa kajaba cilaka lan bencana tumrap Novgorod. Putrané sing paling tuwa, John, nalika ngerti kabejatanmu, bakal langsung teka karo tentara ageng lan ngrusak tlatah iki.

Pitutur iki nduwèni pangaruh jero marang para konspirator; padha mangertèni kanthi cetha kahanan angel sing diadhepi.

Wong-wong Novgorod nampani Pangeran Agung kanthi pakurmatan. Sang Wali uga ngetokake pangurmatan marang piyambakipun. Pangeran Agung kerep rembugan karo sang pandhita agung sing pinaringan berkah lan manut kabèh pituturipun. Piyambakipun saya tresna marang sang pandhita kaya bapa dhéwé lan nggatekake pituturipun ing kabèh bab. Piyambakipun ngajeni Sang Wali kanthi istimewa amarga gesangé sing luhur budi. Sajrone manggoné Pangeran Agung ing Novgorod, ana panyembuhan ajaib sing kelakon marang panitera pangeran ing relikwi Santo Barlaam saka Khutyn. Pemuda iki, anggota kulawarga boyar Ryazan, dumadakan lara abot. Kekuwatane kanthi cepet saya suda. Pungkasané, katoné dhèwèké wis seda saktenané. Nalika digawa menyang relikwi Santo Barlaam, dhèwèké dumadakan urip manèh lan waras saktenané. Mujijat sing nggumunake iki kelakon ing ngarepé Sang Pangeran Agung dhéwé, para boyaré, lan wong-wong liya sing rawuh. Wong-wong sing teka ing Novgorod padha ngakoni yèn kutha iki nampa pangayoman ilahi sing istimewa. Kang Wali Jonah langsung mréntahaké supaya mujijat iki kacathet kanggo generasi sabanjuré lan nyerahaké tugas mau marang Pakhomius Logofet, sing teka saka Gunung Suci. Sawisé sawatara wektu, pangeran mangkat bali menyang Moskow. Nalika pamitan karo pandhita suci mau, Pangeran Agung ngajak dhèwèké menyang pasamuan ing Moskow.

Ora suwe sang wali kudu mangkat menyang Moskow. Pangeran mau manèh nesu marang warga Novgorod. Sawetara bangsawan nyoba nyulut rasa ora seneng pangeran marang warga Novgorod. Sang Wali Yona, kepéngin ngendhegake nesune, mangkat menyang Moskow sanajan wis tuwa, ora nggatekake kabèh kasulitan ing lelampahan sing dawa . Nalika dhèwèké nyedhak kutha, dhèwèké kelingan marang pangreksa agung tanah Rusia – Sang Mulya Sergius saka Radonezh – lan ngandharake janji yèn sawisé bali dhèwèké bakal mbangun gréja kanggo ngajèni asètik mulya lan manungsa ajaib saka Gusti Allah iki. Lima versta saka Moskow, sang wali ditemoni para boyar lan sawetara abbas. Nalika sang wali tekan kutha, Metropolitan Moskow nyambut kanthi katresnan. Uskup Agung suci iku wis suwe dinanti ing kraton pangeran. Ing kono dhèwèké ditemoni para boyar. Ing tangga sing mimpin menyang kamar Pangeran Agung, anak-anaké Vasily Vasilyevich nyekel lengené. Pangeran dhéwé banget bungah ndeleng prelat sing wicaksana ana ing ngajengé. Dhèwèké nampa pangurmatan lan peparing sing digawa sang wali saka kutha asalé. Sajrone sang wali manggon ing Moskow, Sang Pangeran Agung maringi pangurmatan sing paling dhuwur marang piyambakipun. Piyambakipun kerep ngundang sang wali

menyang ngarsane lan rembugan babagan maneka prakawis urusan nagari lan greja. Ing sawijining wektu, piyambakipun ngundang Sang Wali Novgorod lan Metropolitan Moskow menyang ngarsane lan nyatakake rasa ora puas marang warga Novgorod. Dheweke ngeluh marang Santo Yona yèn wong-wong Novgorod kuwi siap nyengkuyung mungsuh tanah Rusia – wong Lithuania – lan ora ngajeni dhèwèké, Sang Pangeran Agung, malah nganti kandha yèn dhèwèké arep mimpin pasukan perang nglawan wong-wong Novgorod sing mbrontak kanggo mungkasi kahanan rusuh lan anarkis mau saklawase. Kangjeng Santo Yona, minangka panggembala sejati, wiwit nyuwun pangayoman kanthi khusyuk kanggo kawanan rohani panjenengané; panjenengané ngandhani pangeran yèn akèh bab wis disalahpahami kanggo nyulut nesuné. Panjenengané nyuwun marang Vasily supaya aja nggatekake tembungé wong iri lan munafik, aja nganti kalah déning nesu, nanging paring welas asih marang wong-wong Novgorod.

'Duh sang raja agung, aja nganti nesu nguwasani atimu; aja nggatekake wong sing nyebar fitnah lan wong sing iri; aja ngukum akèh wong sing ora salah merga sawatara wong sing salah, nanging kaya bapak, benerake uripé warga kutha kita lan paringana katresnan lan welas asihmu. Nanging, menawa panjenengan boten mirengaken panyuwunan kita lan miwiti nindakake kekerasan marang rakyat Novgorod, mangka awas menawa prabédan muncul sanajan ing antarané anak-anak panjenengan dhéwé. Aja, Pangeran, aja kapengaruh dening fitnah marang tanah leluhurmu, nanging delengen rakyatmu kanthi welas asih. Aja ngetokake pajak lan bea anyar marang wong-wong mau. Elinga, dina-dinamu wis meh rampung. Anakmu, John, bakal munggah ing tahta Pangeran Agung sawise kowe. Bebarengan karo umatku, aku bakal ndedonga marang Gusti kanggo dheweke, supaya tangan tengen Gusti sing Maha Kuwasa nylametake dheweke saka kekerasan para Tartar sing duraka, supaya Gusti mulyakake dheweke ing ndhuwur kabeh mungsuhe lan nguwatake kratoné, kanthi syarat dheweke netepi dhawuhe Gusti lan mréntah nagarane kanthi alus.

Tembung-tembung mau ndadekake Sang Pangeran Agung banget bungah, amarga impené sing paling dikarepake yaiku kamardikan saka penjajahan Tartar. Amarga ngerti yèn ramalané sang uskup agung suci kuwi kanyata kabèh, Pangeran Agung Vasily janji marang Santo Yona yèn dhèwèké bakal nyimpen kabèh nesu marang wong-wong Novgorod lan maringi katentreman. Dhèwèké maringi tembungé marang uskup agung ing bab iki ing ngarsané metropolit. Ing pungkasaning pacelathon iki, Uskup Agung Novgorod nganti nangis. Amarga gumun, Sang Pangeran Agung lan Metropolitan padha takon marang sang wali apa sababé dhèwèké nangis.

'Sapa,' wangsul sang wali, 'sing bisa nundhukake lan ngancurake kutha sing kuwat lan akèh wong kaya kita iki? Mung warga kutha iki dhéwé, amarga prahara ing antarané wong-wong mau. Aku mung ndedonga marang Gusti supaya iki aja kelakon nalika aku isih urip.'

Mangkono, Santo Yona kanthi cetha wis ndeleng bakal ambruké Novgorod ing tembe. Amarga ngerti iki, dhèwèké nyuwun marang Vasily lan anaké, John, hak panguwasa tumrap biara kesayangane ing Otnya. Para pangeran kanthi seneng ati maringi panyuwunan sang santo. Dhèwèké maringi dhèwèké piagam sing nganggo cap pangeran agung.

Pangeran Agung pracaya banget marang tembung Uskup Novgorod nganti piyambakipun nyusun wasiatipun ing wektu kuwi. Ing wasiat kuwi, sawisé maringi wewengkon karajan marang para putranipun lan garwanipun, Pangeran Agung netepake yèn upeti kudu dibayar marang wong Tatarlah mung salami padha isih nguwasani tanah-tanah Rusia. 'Nanging bakal ana wektu,' pangandikane Vasily, 'nalika kakuwasane bakal ambruk, lan Gusti bakal nylametake para pangeran Rusia saka sangkale – nalika iku para pangeran ora bakal maneh kapeksa mbayar upeti marang Sang Pangeran Agung kanggo kapentingan Khan saka Horde.'

Sawisé kuwi, Sang Wali saka Novgorod mangkat bali kanggo nyawiji manèh karo umaté. Pangeran lan para boyar nganakake pangiringan sing ngajèni marang gembala agung sing kinurmatan kuwi. Para warga Novgorod nampani uskupé kanthi katresnan sing ora kalah gedhé, amarga piyambaké wis kanthi semangat nyuwun pangapura kanggo wong-wong mau ing ngarsané Pangeran Agung. Sawisé tekan ing wewengkoné, sang wali langsung nepati janji sing wis digawe: dhèwèké mbangun gréja pisanan ing Novgorod minangka pangurmatan marang bapak kita sing kinurmatan Sergius saka Radonezh. Dhèwèké ngias gréja anyar kuwi kanthi kabèh kaéndahan, nyedhiyakake buku-buku liturgi lan ikon, lan kerep ngunjungi gréja kuwi. Santa Yona ngupaya banget kanggo njamin pencerahan rohani umaté; amarga piyambakipun piyambak wis pinter banget lan nduwèni kawruh jero babagan Kitab Suci, piyambakipun kepéngin supaya anak-anak rohanié uga sinau lan nduwèni, kanggo bacaan sing mbangun, sawijining cathet babagan para askét misuwur ing wilayah Novgorod. Kanggo

tujuan iki, kanthi idiné Santo Yona, Metropolitan kabèh Rusia, Uskup Agung Novgorod maringi tugas marang biksu pinunjul Pachomius Logofet, sing teka saka Gunung Suci, kanggo mbenakaké lan nyusun sawatara riwayat para wali. Saliyane, sawatara buku liturgi, sing ditulis kanthi berkahé Uskup Agung Yona, uga wis tekan jaman kita.

Sawisé bali saka Moskow, Metropolitan Jonah saka Kabèh Rusia ngirim pesen marang Santo Sing Berkah saka Novgorod. Ngrasa yèn pungkasané wis cedhak, Metropolitan Jonah kepéngin manèh ketemu Uskup Novgorod lan nikmati paguneman rohani. Ing wektu sing padha, Metropolitan nyuwun marang Santo Jonah supaya melu langsung ing pemilihan penerus sing pantes lan nganakake upacara panguburané dhéwé. Sawisé maca pesen iki, Santo Jonah kélangan lan nangis lan kandha:

– Saiki Moskow lagi kelangan sih rahmat ageng, lan bebarengan karo iku sakabèhé tanah Rusia uga kelangan.

Nanging, amarga wis sepuh lan sikilé lara, Santo Yona dhéwé ora bisa lelungan menyang Moskow. Dhèwèké ngirim layang marang Metropolitan Moskow, ing ngendi nalika maringi panglipur, dhèwèké nulis:

– Aja sedhih amarga kita ora bisa ketemu saiki, amarga kita bakal ketemu maneh ing gesang sing bakal teka, sawisé kita ninggalaké badan fana iki. Panjampuran kita bakal dadi kabungahan, amarga kita bakal nampa ganjaran saka Sang Gembala Agung dhéwé.

Santa Yona nyerahake pilihan penerusé marang Gusti lan marang majelis sing wis disucèkaké:

'Sapa waé sing dipilih lan diberkahi dening Roh Suci, aku bakal siap nampa!'

Saint Jonah, Metropolitan Moskow, séda tanggal 31 Maret 1461. Amarga ngerti kasucian gesangé, Santo saka Novgorod maringi pakaryan marang Pakhomius Logofet sing kasebut mau kanggo nyusun kanon. Sawisé sawatara wektu, Santo Moskow mau kalebu ing jajaran para santo.

Ing taun 1462, sawisé seda Vasily, putrané Yohanes III munggah ing tahta Pangeran Agung. Santo Yona lelungan menyang Moskow kanggo urusan lan ketemu karo pangeran anyar. Panjenengané ngélingaké marang pangeran apa sing wis dipratélakaké marang bapakné, lan nambahaké:

'Gusti Allah ora bakal nampik pandonga saka akèh wong sing ditindhes; Panjenengané bakal nyebarake Horde, nanging mugi Paduka tetep saleh lan ajeg netepi dhawuh Gusti.'

Ing wektu sing padha, sang wali nyuwun marang Sang Pangeran Agung supaya ngonfirmasi piagam sadurunge kanggo Biara Otenya, supaya biara iki nduwéni hak kanggo ngadili. Pangeran Agung Yohanes, sing ngajeni sang wali banget, kanthi seneng manut panyuwunané. Dhèwèké ngonfirmasi piagam sing wis diwènèhaké bapaké lan masang segel sing ana gambaré dhéwé.

Ing wektu kuwi, ana prahara sing nyedhihaké ing sajroning Gréja Rusia. Gregorius, sing wis diangkat dadi uskup ing Roma, ngumumaké dhèwèké dadi Metropolitan Rusia lan, sawisé ditampa kanthi becik déning Raja Polandia, miwiti ngatur urusan gréjawi ing kidul-kulon Rusia, sing wektu kuwi ana ing sangisoré panguwasa raja Polandia. Akeh umat Kristen Ortodoks, kalebu Pangeran Agung dhéwé, padha nulis marang sang wali babagan prakara iki, nyuwun pitulungan lan dhukungan. Sang Wali Yona, sing dhéwé teguh ing iman Ortodoks, nentang pamisahan iki kanthi sakabehe cara lan kerep maringi piwulang marang umaté, ngajak supaya ora ninggalaké iman Ortodoks kuna lan tetep setya marang Tahta Metropolitan Moskow; Minangka panggembala sejati, piyambakipun kanthi wani lan tanpa wedi ngalang-alangi kabèh tipu daya mungsuh Ortodoksi lan nglindhungi kawanan rohani.

Kangjeng Santo Yona nglampahi sangsara sing ora sithik. Kanthi tembung wicaksana lan katresnané, piyambakipun ngrampungaké prahara ing antarané warga Novgorod lan Pskov luwih saka sapisan. Warga Pskov, sing kesel amarga gumantung marang Uskup Novgorod, wiwit nyuwun marang Sang Pangeran Agung supaya nunjuk uskup khusus kanggo Pskov. Padha malah nyekel bagean tanah lan kagungané Uskup Agung Novgorod. Nanging Pangeran Agung ora maringi panyuwunan mau, malah mréntahaké supaya padha manut marang wong suci sing pinaringan berkah saka Novgorod ing kabèh bab lan mbalèkaké apa sing wis dijupuk kanthi ora adil. Wong-wong Pskov banjur manut. Santa Yona dhéwé nyumbang akèh kanggo iki liwat tuladhané dhéwé. Dhèwèké malah ora nuntut ganti rugi saka wong-wong Pskov kanggo karugian sing wis disebabaké marang keuskupan. Amarga weruh katresnan lan pangorbanané, akèh wong Pskov malah luwih ngajèni dhèwèké lan maringi pakurmatan sing pantes.

Santa Yona nggatekake banget ing pambangunan lan hiasan gréja-gréja Gusti. Saliyane mbangun gréja kanggo ngajeni Sang Wigati Sergius saka Radonezh, sang santa uga ngopeni Biara Otnya sing dikasihi, ing ngendi

pakaryan lan tumindak monastiké diwiwiti. Ing kono dhèwèké mbangun gréja watu sing dipersembahaké marang Telung Hierark Suci lan dihias kanthi megah. Kanggo tujuan iki, piyambakipun ngundang pelukis ikon paling apik lan kanthi murah ati ngentekake bandha, , kanggo ngias gréja anyar mau kanthi mewah nganggo benda-benda suci lan buku-buku. Sacedhaké gréja iki, piyambakipun mbangun gréja liya minangka pangurmatan marang Yohanes Pembaptis, Pamuka Sang Gusti, sing asmané digadhahi nalika gesang donyané. Ing gréja iki, dhèwèké nggali kuburané dhéwé nganggo tangané dhéwé lan ngwasiatké supaya awaké dikubur ing kono. Ing biara Otnya, sang gembala suci mbangun gréja liya kang dipersembahaké marang Santo Nikolaus. Ing Novgorod dhéwé, piyambakipun ndandani lan ngias Gréja Santo Demetrius ing sisih dagang, kang miturut tradhisi biyèn dibangun kanggo mengeti kamenangan Dmitry Donskoy nglawan Mamai.

Urip suci sang wali sing wicaksana iki diurmati banget ora mung déning Para Pangeran Agung Moskow, nanging uga déning para pangeran saka Tver, Smolensk, Polotsk, lan Lituania. Wilayah Novgorod, sing dipimpin déning Wali Yona, ngrasakaké tentrem lan perlindungan ilahi sing istiméwa sajroning kabèh masa pelayanané wong sing pinaringan berkah iki. Para warga, manut piwulangé, padha tresna siji lan sijiné; malah tanahé dhéwé uga misuwur ing wektu kuwi amarga suburé sing luar biasa. Kabeh mau amarga pandonga sang wali. Mung sapisan tanah Novgorod lan Pskov nandhang bala sing nggegirisi. Wiwit pungkasan taun 1466, wabah taun Simonov nyerang. Kelenjar wong sing lara ngembung, lan ing dina katelu utawa kaping papat padha seda. Ing taun candhake, 1467, penyakit iku nyerang maneh kanthi kenceng. Ing saindenging wewengkon Novgorod, ana 220.652 wong sing seda. Sedhih lan kaget gedhe nyekel para warga. Nanging pangarsa agung kuwi malah luwih sedhih amarga prihatin marang anak-anak rohanié. Panjenengané maringi panglipur lan ndedonga tanpa kendhat marang Gusti supaya wabah nggegirisi iki enggal rampung. Lan pandongané krungu. Ing Nerevsky End, ing Biara Zverin, diadegaké kuburan ageng kanggo wong sing wis seda. Sawijining dina, nalika lagi ndedonga, sang wali krungu swara:

'Mangsa karo salib-salib, diiringi kabèh umat sing wis disucèkaké, menyang Nerevsky End, menyang Biara Zverin, menyang Gréja Pangayoman Sang Putri Allah sing Paling Suci, menyang kuburan. Mangsa menyang panggonan ing ngendi ikoné Simeon sing suci lan bener, sing nampa Gusti Allah, muncul. Bangunan gréja ing kono kanggo ngajèni dhèwèké, lan wabah iki bakal mandheg.'

Wong suci mau ngandhani kabar iki marang para warga, lan ing esuk tanggal 1 Oktober, dina raya Perantaraan Sang Ibu Allah sing Paling Suci, warga Novgorod nyekseni mujijat anyar sing nggumunake. Ing dina iku, sang wali, bebarengan karo kabèh rohaniawané lan para warga, lunga menyang panggonan sing wis ditemtokaké lan, sujud ing ngarepé ikon Simeon Panampa Gusti, ndedonga karo luh marang Gusti supaya maringi pangapura marang murkané swarga. Ing wektu kuwi, wong-wong padha miwiti nggawa balok kayu, lan greja iku kabangun mung ing sedina. Santo Yona ngudhakasaké greja iku ing dina sing padha lan nindakake Liturgi Ilahi ing kono. Wiwit dina kuwi, wabah iku mandheg. Taun sabanjure, ing taun 1468, Santo Yona ngedegake gréja watu ing panggonan gréja kayu iki minangka pangurmatan marang Simeon sing bener, sing nganti saiki isih ana, dadi saksi marang rahmaté Gusti Allah sing ora bisa diungkapake.

Ing wektu iku, Biara Solovetsky wiwit diadegaké. Santo Yona maringi pitulungan lan dhukungan gedhé marang biara anyar mau. Bareng karo panguwasa sekuler Novgorod, dhèwèké maringi piagam marang Santo Zosima sing ngalihake kabèh pulo Solovetsky, kalebu kabèh tanahé, marang biara anyar mau.

Wali saka Novgorod iku wis nindakake akèh kabecikan kanggo kabèh wong, nanging dhèwèké kudu nglakoni akèh kasangsaran. Nalika ngrasa yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké nulis wasiat pungkasané, ing ngendi dhèwèké ngwènèhaké supaya awaké dikubur ing Biara Otnya. Sawisé nampa Komuni Suci, dhèwèké kanthi tentrem mulih marang Gusti tanggal 5 November 1470. Kanthi pakurmatan sing pantes, umat Novgorod ngubur badan gembala, mentor, lan perantara sing dikasihi. Badané sing kinurmatan dikubur ing Biara Otena ing kuburan sing wis disiapaké dhéwé ing jejere Gréja Santo Yohanes Pembaptis. Sajeroning patang puluh dina, para sedulur ora nutupi kuburan mau nganggo lemah. Pangeran kersa ngluhurake jasad abdi Panjenengané sing mulya lan ora bosok. Para sedulur ing Biara Otney lan liyané padha gumun banget nalika weruh yèn jasad sang wali ora ngetokake ambu bosok sak cilik waé. Wis patang puluh dina liwat wiwit seda wong sing bener iku, nanging ora ana siji waé sing bisa nyium ambu bosok. Banjur para sedulur, kanthi yakin manawa Gusti bakal remen mbukak relik abdi Panjenengané, ora nutupi kuburan nganggo lemah, nanging mung mbangun panggung kayu ing

ndhuwur kuburan. Mujijat iki luwih nggumunake amarga panggonan gréja iku ana ing dataran rendah lan lemahé teles lan lembab.

Tenan, pangarep-arep para wong pracaya ora sia-sia. Watara satus taun wis kliwat nalika Gusti kersa ngluhurake abdi setya lan wong tapa ing cara sing gaib. Iki wektu paling angel tumrap warga Novgorod. Ing jaman Tsar Ivan Vasilyevich si Jelek lan Uskup Agung Leonid saka Novgorod, ing esuk tanggal 13 September, kobaran geni dumadakan nyerang pawon roti ing Biara Otnya. Angin kenceng nambah gedhéné kobaran. Geni sing nglirwaké kabèh gréja ing biara nyebar luwih adoh kanthi kakuwatan sing ora bisa dicegah. Geni kuwi malah nggeluti Gréja Santo Yohanes Pembaptis, ing ngendi ana makam sing ngemot relik Santo Yona. Ndeleng bebaya, loro wong biasa sing ngajeni memori uskup agung suci kuwi langsung mlebu Gréja Santo Yohanes Pembaptis, mbukak tutup kayu ing makam lan nggawa metu menyang alun-alun biara. Kuburan jenasah kayu oak sing abot kuwi katon entheng banget kanggo wong-wong mau. Ing wektu sing padha, geni wis nyerlok kabèh bangunan lan omah-omah ing sacedhak alun-alun biara, nganti ngancam relik-relik kasebut. Nanging banjur ana pemandangan kang nggumunake tumrap kabèh wong: geni meh kabèh ngubengi kuburan mau, nanging ora ngrusak sanadyan sethithik. Ana sawetara wong nyoba nggawa kuburan mau, nanging ora bisa ngangkat. Banjur kabeh padha nyadari yèn Gusti piyambak, kanthi kakuwatané sing ora katon, lagi nglindhungi relik sang wali saka kobongan.

Gusti sing welas asih kersa ngluhurake sang wali sanadyan sawise seda: aliran mujijat mili saka peti jenazahipun. Sapa waé sing sujud ing ngarepé wadah reliké utawa nyebut jenengé sing suci kanthi iman nalika ndedonga, bakal nampa panyembuhan, apa waé panyakité sing nimpu. Ayo padha nyebutaké ing kéné mujijat paling wigati saka Santo Yona.

Sylvester, sawijining biksu saka Biara Otney, bebarengan karo novisné Klim, tau dikirim menyang Moskow kanggo mastèkaké prentah kraton sadurungé sing digawa. Saka Vyshny Volochek, para utusan banjur nerusake lelungan nganggo prau. Ana pedagang sugih sing lelungan bareng karo wong-wong mau. Sang juru kemudi, digerakake dening setan, banjur kepengin nyolong dhuwit sing digawa pedagang mau. Ing bagéan kali sing arusé deras, dhèwèké ngarahake prau nabrak watu. Prau mau banjur mbeling lan kabèh wong ing prau tiba menyang banyu. Jurumudi iku dihukum amarga niyat jahaté déning paugeran adilé Gusti Allah: dhèwèké klelep, déné kabèh wong liya siji-siji bisa nglangi tekan pinggir. Novis Klim uga slamet. Pungkasané, kabèh padha kumpul ing pinggir; mung biksu Silvestr sing ora ana. Dhèwèké ora bisa nglangi. Kabeh wis yakin yèn dhèwèké wis mati, nalika dumadakan padha weruh praué, sing kaseret ombak tekan pinggir, karo Sang Rahib Silvestr ana ing njero. Mujijat iki nggumunaké kabèh wong. Para rahib padha bungah amarga wis slamet; nanging ana siji bab sing nglarani atiné: layang-layangé tsar, bebarengan karo barang-barang liyané, wis ilang nalika kacilakan. Padha sedhih banget lan padha njerit nyuwun tulung marang Santo Yona, lan pandongane dikabulake: nalika surup, padha weruh ana benda kang ngambang nyedhak pinggir ing lumahing kali. Sawisé nglètakaké tandha salib, Klim nyilem ing ombak, lan nalika tekan kono, kanthi kabungahan gedhé, dhèwèké weruh kantong kulit sing digawa kanggo nggawa prentah kraton. Kanthi mujijat, banyu ora ngrusak dokumen kasebut; malah tandha tangan tsar isih utuh. Sawisé padha matur nuwun marang Gusti lan abdi suci Panjenengané, Santo Yona, padha nerusaké lelampahan lan sawisé tekan Moskow, ora suwé bisa ngrampungaké tugas sing dipasrahaké marang wong-wong mau.

Nalika jaman Kasangsaran, para Kossak padha nglayar ing Kali Volkhov, ngrusak désa-désa lan ngrampok warga, ora ana sing slamet. Padha nyedhaki sawijining panggonan biara lan wis siyap nyerang. Ataman takon marang sapa panggonan kuwi kagungan. Sawijining tani sing jenenge Georgy mangsuli:

'Desa iki kagungané Biara Otney, kagungané bapa suci lan pangripta mujijat agung Jonah, Uskup Agung Novgorod.'

Nalika krungu jeneng sang wali, pangéran mau kanthi tegas mréntahaké para prajurité supaya aja nganti nyentuh sapa waé utawa apa waé ing désa iki. Nalika ditakoni kenapa dhèwèké nglarang kuwi, dhèwèké mangsuli:

'Nalika semana, sang raja nesu marang aku lan mrentah supaya aku dihukum pati, nanging aku, wong sengsara iki, kelingan marang Jonah, sang mujijat agung lan welas asih, banjur nyuwun pandonga sing ora pantes marang dhèwèké kanthi sakabehing atiku, sak apik-apikku bisa, supaya dhèwèké gelem nyuwun pangapura marang sang raja kanggo aku. Ing wektu kuwi, ana prentah saka Tsar sing mbatalake paukuman pati kula. Wiwit kuwi, kula tansah matur nuwun marang perantara kula sing sigap, Santo Yona.

Akeh mujijat liyane sing wis kelakon lumantar reliké Santo Yona. Ayo kita uga tansah nyebut jenengé santo mulya iki ing pandonga kita, ngluhuraké Gusti Allah Tritunggal. Amin.

Troparion, Nada 4:

Liwat pambeneran iman lan tuladha alus, lan kaya taman ing tengah swarga, panjenengan padhangake donya liwat pakaryan mulya. Lan amarga iku kita nyentuh relik suci panjenengan kanthi katresnan, lan kanthi setya kita njerit: Mèngakna kanggo wong-wong sing nyanyi babagan kenangan padhang panjenengan, Bapa Ion, lan ndedonga kanggo kaslametan jiwa kita.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan sampun nampi sih rahmat ilahi saking inggil supados dadosa perantara ing ngarsaning Gusti Allah lan manungsa, nyawisake kurban minangka imam agung, lan nggawa tentrem dhateng umat panjenengan, sarta kalimpahan woh-wohan, ya Yonah ingkang pinaringan berkah: awit panjenengan punika pujianipun Novgorod ingkang ageng, lan kabungahanipun tiyang-tiyang ingkang manggen ing ngriku.

Peringatan Para Rasul Suci Patros, Ermas, Linus, Gaius, lan Filologus

Diperangeti tanggal 5 November

Rasul Suci Patros iku uskup ing Naples lan Puteoli[7543] , ing ngendi dhèwèké mbaptis akèh wong lan nuntun wong-wong mau marang Kristus. Santa Herm iku uskup ing Philippopolis[7544] . Rasul Paulus nyebutake Santa Patros lan Herm ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:14).

Santo Linus Sang Rasul, sing kasebut déning Rasul Paulus ing Surat Kapindho marang Timotius (2 Tim. 4:21), dadi uskup Roma, nggantèkaké Santo Petrus Sang Rasul.

Santa Gaius Sang Rasul, sing kasebut déning Rasul Paulus ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:23), sing kandha, *'Gaius, tuan omahku lan tuan omahé kabèh gréja*, *ngaturaké salam marang kowé'*, dadi uskup Éfeso[7545] , nggantèkaké Santa Timotius.

Santo Filologus Sang Rasul, sing kasebut déning Rasul Paulus ing surat sing padha (Rom. 16:15), kanthi kandha: *'Sapa salam marang Filologus'*, diangkat dadi uskup Sinon déning Santo Andreas si Kapisan[7546] .

Para Rasul Suci, nalika nindakake pelayanan episkopal ing kutha-kutha kasebut, ngalami akèh cobaan lan sangsara kanggo Injil lan, sawisé mulang akèh wong lan nuntun mau marang Kristus, seda kanthi tentrem marang Gusti.

Peringatan Santo Gregorius, Uskup Aleksandria

Dirilèkaké tanggal 5 November

Bapa suci kita Gregorius tresna marang Kristus wiwit isih enom lan ngias awake dhewe kanthi kabecikan kabèh. Sawisé sedaé Paus Alexandria, piyambakipun diangkat dados Uskup Agung Alexandria déning para uskup

---

[7543] Naples, ibukota provinsi Karajan Italia sing jenenge padha; dumunung ing pesisir lor Teluk Naples. Pozzuoli – kutha pesisir ing Italia tengah.

[7544] Philippopolis – kutha benteng kuna ing Thrace, saiki ana ing Eastern Rumelia, ing Kali Maritsa.

[7545] Efesus, ing Segara Aegea, iku kutha dagang penting ing Asia Cilik. Dhasar kapercayan Kristen pisanan diletakake ing kana dening murid-murid Yohanes Pembaptis; Rasul Petrus wis nemokake wong Kristen ing kana, nanging Injil utamane disebarke dening Rasul Paulus; sawisé kuwi, muridé Timotius dadi uskup ing kana; pungkasané, Éfeso dadi panggonané Rasul lan Penginjil Yohanes, sing uga seda ing kono. Saiki, ing panggonan kutha kuna Éfeso ana désa Turki sing mlarat sing dijenengi Aysha Soluk.

[7546] Synon, sawijining kutha ing pesisir kidul Segara Ireng.

lan rakyat sing padha kumpul ing kahanan iku. Panjenengané dadi guru Ortodoksi sing teladan: alus, andhap asor, welas asih, bapak tumrap bocah piatu, pelindung tumrap janda, pituduh tumrap sing kesasar, panyembuh tumrap sing lara, lan panglipur tumrap sing nandhang sangsara. Nanging panggodha, setan, ngyakinaké Leo si Pembasmi Ikon[7547] , sing mrentah nalika semana, supaya ngutus Gregorius sing diiket menyang Konstantinopel. Nalika Santo Gregorius mangertosi bab iki, piyambakipun rawuh ing ngarsané maharaja lan ngecam piyambakipun ing ngarsané kabèh sinclit[7548] , nyebut piyambakipun minangka bidah lan wong kang ora takwa. Maharaja, ora bisa nahan kecaman mau, mrentah supaya piyambakipun dipukul nganggo cambuk kulit sapi lan diwenehi panganan sithik ing panjara. Wong suci iku nampa kabeh mau kanthi rasa syukur, kandha: 'Kanggo Kristus Gustiku lan kanggo ikon suci, aku malah siap dipotong-potong.' Sawisé krungu bab iki, sang raja sing kejem lan ora takwa mrentah supaya dhèwèké diasingaké. Wong sing pinaringan berkah mau, sawisé manggon ing pangasingan telung taun, nyerahaké nyawane ing tangané Gusti.

19 November

6 November (Gaya Lawas)

Uripé Santo Paulus Pengakuan, Uskup Agung Konstantinopel

Dirilis tanggal 6 November

Sajrone pamaréntahan Kaisar Constantius[7549] , putrané Constantine Agung, umat Kristen ngalami panganiayaan déning para bidah—Arius—sing disokong déning kaisar dhéwé, sing uga kesengsem marang bidah Arian. Ing wektu kuwi, ana geger gedhe lan kaco ing Gréja, amarga mung sithik sing isih dadi juara Ortodoksi sing siap mbela: Santo Athanasius, Uskup Agung Alexandria, panglima paling gedhé mbela Ortodoksi, wis dicopot saka jabatané, déné Santo Alexander, Patriark Konstantinopel, wis seda.

Nalika Santo Alexander lagi sakarat, wong-wong sing padha kumpul ing sacedhaké amben patiné padha takon marang piyambakipun:

'Sapa sing panjenengan tinggalké kanggo kita, anak rohani panjenengan, Bapa? Sapa sing panjenengan tinggalké dadi panggembala kita minangka gantiné panjenengan? Sapa sing bakal mimpin Gréja Kristus kanthi kawani sing padha?'

Panjenengané nunjukaké marang wong loro sing pantes, yaiku presbiter Paulus, wong asli Tesalonika[7550] , lan diaken Makedonia; nanging panjenengané nambahaké yèn padha kepéngin nduwé panggembala sing dadi guru lan uripé luhur budi, padha kudu milih Paulus; nanging yèn padha kepéngin nduwé pastor sing gagah lan misuwur amarga penampilané, mula pilihna Makedonia. Sawisé kuwi, patriark sing tansah kelingan iku séda. Ing konsili sing dianakake sawisé seda, nalika padha rembugan sapa sing bakal diangkat dadi pangarsa patriark—Paul utawa Macedonia—muncungul perselisihan antarané Ortodoks lan Arian, sing akèh ing konsili kuwi. Ortodoks ndhukung Paulus, dene Arian luwih milih Makedonia; nanging Ortodoks menang, lan Santo Paulus kapilih dadi Patriark ing Gréja Santo Irene. Sawisé munggah ing tahta patriark, piyambakipun miwiti ngopeni kawanan umat sing dipasrahaké marang piyambakipun kanthi pakurmatan.

[7547] Leo si Armenia – saka taun 813 nganti 820. Theodore si Studite njlèntrèhaké sangsara sing dialami Gréja sajrone pamaréntahan iki kaya mangkéné: 'Oh, medeni krungu! Ikon sing kinurmatan saka Sang Juruwilujeng, sing malah ditakuti déning setan, diwènèhi panganiayaan lan pangremehan, ora mung ing kutha krajan nanging uga ing kabèh panggonan lan kutha; mezbah-mezbah wis dirusak, panggonan suci wis dilecehké. Kabèh lambé sing taat meneng amarga wedi pati, déné lambé sing najis lan ngina Gusti wis dibebasaké."

[7548] Synclite iku pamaréntahan militèr lan sipil sing dumadi saka para penasihat kraton lan para pejabat paling wigati.

[7549] Kaisar Constantius mrentah wiwit taun 337 nganti 361.

[7550] Thessaloniki – adaptasi basa Rusia saka jeneng Yunani kanggo kutha Thessalonica, diucapake *'Saloniki'* ing jaman saiki. Kutha iki, sing asline dijenengi Phere, dumunung ing Turki Éropa ing pucuk lor Teluk Thessaloniki (Segara Tengah). Iman Kristen pisanan diwartakaké ing kéné déning Rasul Suci Paulus X. – Deleng 1 Tes. 1:1). Rasul Suci Paulus nulis loro surat marang warga Solun, sing déning para komentator dianggep minangka tulisan paling awal saka rasul iki.

Nalika pamilihan lan pangukuhan Santo Paulus, Kaisar Constantius ora ana ing Konstantinopel: piyambakipun ana ing Antiochia[7551] . Mula saka iku, piyambakipun ora nduwé pandangan apik marang patriark anyar. Nalika piyambakipun wangsul saking Antiokia menyang Konstantinopel, kaisar katingal nesu marang patriark amarga piyambakipun munggah ing tahta patriark tanpa idin kaisar. Dipengaruhi dening para Arian, kaisar ngadani konsili sing kanthi ora adil nyopot Santo Paulus saka tahta—wong sing tanpa cela, resik atiné, lan gedhé paédahé kanggo Gréja Kristus, amarga kanthi kawicaksanan lan cara uripé dhèwèké dadi pepadhang sejati tumrap donya[7552] lan sumunar ing Gréja kaya lintang enjang ing antaraning méga. Minangka panggantosé Paulus sing dipecat, Kaisar ngangkat Eusebius, Uskup Nikomedia, lan manèh mundur menyang Antiokia. Eusebius, sing kena ajaran sesat Arianisme, wiwit nyebabake bingung ing Gréja nganggo piwulang sesaté lan ngupaya sak kuwasa kanggo mbusak tembung 'dilahiraké, ora kawangun, sejati' saka Kredo, amarga dhèwèké ora ngakoni yèn Putrané Gusti iku Gusti lan ing kabèh bab padha karo Gusti Rama. Ing wektu sing padha, Paulus sing dipecat saka jabatan mangkat menyang Roma, ing kana dhèwèké nemoni Santo Athanasius lan akèh uskup liya sing wis diasingaké déning Eusebius, lan manggon bareng karo wong-wong mau. Nanging Eusebius, sing ora kepéngin Athanasius lan Paulus nemokake pangayoman saka panganiayaan ing Roma, ngirim layang marang Julius, Paus Roma, kang kebak fitnah marang wong-wong mau[7553] . Paus ora pracaya marang layang kuwi lan maringi pitutur marang Athanasius, Paulus, lan para uskup liyane supaya padha bali nglakoni pelayanané; kepengin nulungi, dhèwèké nulis layang marang para uskup Wétan, ngajak supaya nampani para sing bali mau kanthi katresnan lan ora ngalang-alangi supaya padha bisa nerusaké jabatané kaya biyèn.

Mangkono, sawisé dipecat saka jabatané, para uskup padha bali menyang gréja-gréja dhéwé-dhéwé lan ngirimaké marang wong-wong sing wis mbrèkake dhèwèké surat-surat saka Paus Julius sing digawa saka Roma.

Nanging mungsuh-mungsuh Ortodoksi, sawisé nampa layang kuwi, manèh nyoba kanthi sakabèhé cara nutupi kabeneran nganggo goroh lan mutusaké ngadani konsili ing Antiokia, nalika nyoba mangsuli Paus Yulius nganggo layang khusus saka pihaké. Nanging, Eusebius dhéwé séda sadurungé déwan kuwi diadani. Warga Ortodoks ing Konstantinopel banjur kanthi bungah nampani Paulus lan masang dhèwèké ing tahta keuskupan agung, déné para Arian padha kumpul ing gréja liya lan milih Makedonius, sing wis pindhah menyang pihaké, dadi uskupé. Iki nyebabake geger gedhe ing Konstantinopel, lan akèh wong sing tatu utawa mati ing bentrokan antarane loro pihak. Kabar iki tekan Kaisar Konstantius sing lagi ana ing Antiokia, banjur dhèwèké ngutus komandan Hermogenes menyang Konstantinopel karo pasukan, mènèhi dhawuh supaya ngusir Paulus saka Gréja Konstantinopel. Sawisé tekan, Hermogenes miwiti meksa wong-wong supaya ngusir Santo Paulus, sing ora nduwé salah apa-apa, lan kuwi nyebabaké pemberontakan kekerasan ing kutha, amarga wong-wong kanthi tegas nolak manut kersané kaisar. Hermogenes nyoba nggunakake kekuwatan militer, nanging wong-wong murub nyerbu omahé lan ngobongé, déné Hermogenes dhéwé ditarik metu lan dipatèni.

Kaisar Constantius, nalika krungu babagan pambunuhan Hermogenes, buru-buru saka Antiokia menyang Konstantinopel, nglepasake jabatan Paul lan ngasingake dheweke, lan nesu banget marang warga amarga wis nampa Paul tanpa idiné, uga amarga pemberontakan lan pambunuhan Hermogenes. Amarga kabèh kuwi, sang kaisar mbusak separo saka kabecikan sing wis diparingaké déning Konstantinus Agung marang kutha kuwi, yaiku: dhèwèké ngurangi separo jumlah roti sing saben dina diwènèhaké marang wong mlarat saka lumbung kaisar. Sawisé kuwi, sang kaisar ngangkat Makedonia dadi Patriark Konstantinopel, banjur bali menyang Antiokia. St. Paulus maneh mundur menyang kulon lan sawisé ngadhep Paus Yulius, nyritakaké marang dhèwèké—uga marang Kaisar Romawi Constans[7554] —kabeh sing wis kelakon. Konstant, adhine Constantius, lan Paus nulis layang marang Constantius, ngajak dheweke supaya nampa Paulus minangka wong pracaya sejati, lan nyerahake layang iki marang Paulus dhewe, sing banjur mangkat maneh saka Roma menyang Konstantinopel, ing kana para Kristen Ortodoks maneh padha kumpul lan nampani dheweke kanthi kabungahan gedhe; Dheweke ngirim layang saka Constans lan Paus Julius liwat bangsawan pinunjul menyang Antiokia, marang Kaisar Constantius. Nanging Constantius nerjemahaké pesen-pesen mau minangka celaan marang dhèwèké dhéwé lan ora nampa Paulus.

[7551] Iki mesthi nyebut Antiohia ing Siria, sing biyen dadi kutha krajan agung nagara Siria, lan saiki mung kutha cilik mlarat ing Turki Asia.

[7552] Cf. Mat. 5:14.

[7553] Paus Santo Yulius mimpin Gréja Roma wiwit taun 337 nganti 352.

[7554] Konstantinus mrentah saka taun 337 nganti 350.

Kosok baliné, kaisar malah saya nesu marang dhèwèké amarga wis bali kaping pindho menyang jabatan uskup tanpa idin kaisar, lan ora suwé ngutus prentah marang Philip, gubernur provinsi ing Konstantinopel, supaya mbusak lan ngasingaké Paulus manèh lan ngangkat Macedonia. Philip, wedi ana pemberontakan rakyat lan bisa ngalami nasib sing padha kaya Hermogenes, mutusaké sacara rahasia nyopot Paulus saka jabatan uskup. Kanggo tujuan iki, tanpa mbukak marang sapa waé prentah kaisar, dhèwèké lunga menyang omah pribadi ing pinggir segara sing dikenal minangka 'Zeuxippus', ing ngendi para panagih pajeg padha kumpul. Ing kana, Filipus ngaku yèn dhèwèké teka kanggo nglumpukaké pajeg, nalika ing wektu sing padha ngirim undhangan resmi marang Paulus supaya rawuh ing patemon rahasia, kanthi alesan bab kapentingan umum. Paulus, amarga pracaya, mangkat tanpa ragu-ragu. Filipus, amarga wedi karo kerumunan gedhé sing kumpul karo sang suci, ora nindakake apa-apa marang dhèwèké ing ngarepé kabèh wong, nanging kanthi nyekel tangané lan ngobrol karo dhèwèké, nuntun dhèwèké mlebu pekarangan njero. Ing kono dhèwèké mréntahaké supaya gapura mburi sing ngadhepi segara dibukak; lan sawisé ngeteraké sang wali lumantar gapura mau, dhèwèké ngumumaké dhawuh kaisar marang sang wali, banjur nempataké dhèwèké ing prau sing wis disiapaké sadurungé, lan kanthi kabèh pangreksan, sang wali dikirim menyang pangasingan. Dheweke diparingi dhawuh manggon ing tanah kelairané, ing kutha Tesalonika, kanthi ijin ngunjungi kabèh kutha sacedhaké, nanging dilarang lelungan menyang provinsi wetan.

Sawisé pangasingan Santo Paulus, gubernur provinsi mangkat ing pawai resmi karo Macedonia numpak kereta kuda, diiringi pasukan gedhé menyang candhi. Nalika krungu kabar iki, warga Konstantinopel dadi gempar, lan umat Kristen Ortodoks lan Arian padha kesusu menyang candhi, padha rebutan sapa sing luwih dhisik tekan kana lan entuk papan. Filipus, sawisé tekan gréja, ora bisa mlebu amarga raméé wong sing ngédab-édabi. Banjur dhèwèké mbantu Makedonia mudhun saka kereta kuda, nalika para prajurit meksa munduraké wong-wong mau; nanging amarga sesak, barisan ngarep ora bisa mundur; Para prajurit, nanging, nesu banget lan miwiti nggunakake senjatane, mbukak dalan menyang greja kanggo gubernur provinsi lan Makedonia, sajrone iku 3.150 wong tilar donya – sawetara amarga senjata prajurit, liyane amarga sesak banget, lan kabèh iki amarga Macedonia, sing munggah ing tahta patriark manut karsa raja lan kanthi kekuwatan militer, nanging bertentangan karo paugeran gerejawi. Minangka pangeling-eling pangembalian tentreming gereja sing dianggep, Kaisar Constantius mbangun gréja kang dipersembahaké marang Santa Sophia (Kabijaksanaané Gusti, Hipostasis kapindho saka Trinitas Suci, Putrané Gusti) lan ngubengi gréja mau nganggo témbok umum sing siji karo Gréja Irene, kang dibangun déning Konstantinus Agung – (dudu martir, nanging tentremé Kristus)[7555] .

Sawisé manggon sawatara wektu ing Tesalonika, Santo Paulus mangkat saka kono menyang Korintus[7556] , banjur saka kono menyang Roma. Ing kono dhèwèké ketemu manèh karo Santo Atanasius, nyritakaké kabèh kasangsarané, lan bebarengan padha nglaporaké nasibé marang Kaisar Konstantus. Kaisar nesu banget marang adhine lan nulis layang marang dheweke, mréntah supaya ngirim telung uskup saka Wétan sing bakal nyritakaké bab pangusiran Athanasius lan Paulus lan, ing wektu sing padha, nggawa pranyatan tertulis saka kredo. Sawisé nampa layang iki, Constantius sing isih ana ing Antiochia wedi marang nesu adhine lan ngutus papat uskup marang dhèwèké: Narcissus saka Cilicia, Theodore saka Thrace, Maris saka Chalcedon lan Mark saka Siria[7557] . Para uskup iki, sawisé tekan Roma kanggo ndeleng kaisar, ora wani mlebu rembugan utawa debat karo Athanasius lan Paul; padha ndhelikaké kapercayan sesat sejatine sing wis disusun ing Antiochia, lan sawisé nyusun pranyatan liya, padha nyerahaké marang kaisar. Pranyatan iki bunyiné kaya ing ngisor iki:

'Kita pracaya marang Gusti Allah Rama Kang Maha Kuwasa, Pangripta lan Panggawe kabèh prakara, kang saka Panjenengané kabèh prakara ing swarga lan ing bumi padha ana; lan marang Putrané siji-sijiné, Gusti kita

---

[7555] Tembung 'irini' asalé saka basa Yunani lan artiné 'katentreman' utawa 'ketenangan'.

[7556] Korintus iku salah siji kutha paling misuwur ing Yunani kuna; dumunung ing Semenanjung Peloponnesus (ujung kidul Semenanjung Balkan) ing Teluk Korintus; ing jaman kuna, kutha iki kondhang amarga pencerahan lan perdagangan sing jembar, nanging uga amarga moral longgar para wargané. Kristenisasi pisanan diparingaké ing kéné déning Santo Paulus Sang Rasul lan Apolos. Santo Paulus nulis loro surat dawa marang umat Kristen ing Korintus. Saiki, kutha kuna iki kalebu Karajan Yunani lan dijenengi Korinthos.

[7557] Kilikia – sawijining wewengkon ing sisih kidul-wétan Asia Cilik. Trakia – sawijining provinsi Bizantium ing pojok kidul-wétan Semenanjung Balkan; saiki provinsi Turki *Rumelgia;* Khalkedon – kutha ing pesisir Asia Cilik ing Selat Bosporus ngadhepi Konstantinopel, kondhang ing sajarah gereja amarga dadi tuan rumah Konsili Ekumenis Kaping Papat; Suriah – provinsi ing sisih lor-wétan Palestina.

Yesus Kristus, kang lair saka Rama sadurungé kabèh jaman, Gusti Allah saka Gusti Allah, Cahya saka Cahya, lumantar Panjenengané kabèh prakara ing swarga lan ing bumi, sing katon lan sing ora katon, dumadi; Sabda sejati, lan Kawicaksanan, lan Kakuwatan, lan Urip, lan Cahya sejati; Panjenengané ing dina-dina pungkasan iki dadi inkarnasi kanggo kita lan lair saka Perawan Suci, disalib lan seda, banjur dikubur, lan ing dina katelu wungu maneh saka pati, lan munggah menyang swarga, lan lenggah ing tengené Rama, lan bakal rawuh ing pungkasaning jaman kanggo ngadili sing urip lan sing wis seda lan mènèhi marang saben wong manut pakaryané, lan Karajané ora bakal ana pungkasané lan bakal lestari salawas-lawase. Kita pracaya marang Roh Suci, sing minangka Panglipur, sing dijanjekake Gusti marang para Rasul lan dikirim marang para Rasul sawisé Panjenengané munggah menyang swarga, lumantar Panjenengané nyawa wong-wong sing pracaya marang Panjenengané kanthi sejati lan setya disucèkaké. Nanging wong-wong sing kandha yèn Sang Putra iku saka zat sing béda, lan ora saka Gusti Allah Rama, lan yèn ana wektu nalika Panjenengané durung ana—kuwi ora ditampa déning gréja sing suci, katulik, lan apostolik.'

Sawisé nyerahaké pranyatan iman iki marang Kaisar lan akèh pejabat liya, para uskup mangkat saka Roma. Telung taun sawisé, para uskup Wétan padha kumpul manèh ing sawijining konsili, nyusun piwarta iman sing béda, lan ngirimaké marang para uskup Italia. Nanging para uskup Italia, amarga kakehan tembung lan dawa piwarta iman anyar kuwi, ora nampa, amarga wis wareg karo pangakuan iman sing disusun déning para Bapa Suci ing Konsili Nicaea. Akibaté, muncul perselisihan lan salah paham sing gedhé antarané Gréja Wétan lan Kulon, saéngga loro kaisar padha ngutus para uskup menyang konsili ing Sardika kanggo mriksa kredo lan nggayuh kaputusan pungkasan babagan kasus Athanasius lan Paulus. Luwih saka telung atus uskup Kulon padha kumpul ing konsili ing Sardica[7558] , dene mung pitung puluh enem uskup Wétan sing rawuh. Kena pengaruh Arianisme, nanging ing wektu sing padha padha wedi mlebu ing perselisihan karo para juara ortodoksi kaya Athanasius lan Paul, mula padha kepengin ngusir wong loro mau saka majelis, para uskup Wétan nolak melu rembugan majelis karo para uskup Kulon nganti para uskup Kulon ngusir Athanasius lan Paul saka jajarané. Banjur Uskup Protogenes saka Sredets[7559] , sing Mulya Kudrovy lan liyané kandha marang para uskup Wétan:

'Kita padha kumpul ing kéné pancèn kanggo tujuan iki: kanggo mbahas ora mung konsubstansialitas Sang Putra karo Sang Rama, nanging uga prakara Athanasius lan Paulus.'

Krungu iki, para uskup Wétan misah saka para uskup Kulon, ninggalaké Sardica, lan nalika ing perjalanan bali, sawisé tekan kutha Philippopolis, ing Makedonia[7560] padha nganakake konsili kapisah sing ora suci, ing kono padha ngetokake paugeran manawa Sang Putra ora kena diaku sak-zat karo Sang Rama lan kanthi terang-terangan ngutuk ajaran sak-zat mau dadi anathema. Padha ngumumake paugeran sesat iki ing saindenging dioseke liwat layang-layang khusus.

Nalika kabar iki tekan para Bapa Konsili Sardika, dhèwèké dhisik ngukum wong-wong sing wis mlebu ing bidah amarga ajaran palsu babagan Putraning Allah, banjur mbrèkasi para penuduh, Athanasius lan Paulus, saka jabatané; Banjur padha ngakoni kabsahan Kredo sing dirumusake ing Nicaea lan ngucilake kabeh wong sing ora ngakoni yèn Sang Putra iku saka zat sing padha karo Sang Rama. Kaisar Constans, saka sisihé, nulis marang adhine Constantius, ngajak supaya mulihaké Athanasius lan Paul marang jabatan episkopalé, lan langsung ngirim Paul menyang Konstantinopel, mènèhi loro uskup minangka kancané lan ngirim layang marang Constantius, ing ngendi dhèwèké nulis, antarané liya-liyané:

'Athanasius isih ana karo aku, lan aku ngutus Paulus marang kowe supaya wewenangmu mréntah dhèwèké supaya bali manèh ing kalungguhané; aku nyuwun uga sing padha kanggo Athanasius, amarga aku krungu yèn kabèh mau diasingaké amarga kasuciané lan difitnah...' Konstant nambahake ancaman sing luwih keras maneh, yaiku yèn adhine nolak, dhèwèké, Konstant, bakal mimpin pasukan militèr pribadi nglawan dhèwèké lan, sanajan tanpa kersané Konstant, bakal mbalèkaké gréja-gréja mau marang Athanasius lan Paulus.

[7558] Sardika – sawijining kutha ing provinsi Mysia (ing tengah Semenanjung Balkan).

[7559] Sredets – Sofia saiki, ibukota Bulgaria.

[7560] Philippopolis ing Makedonia, utawa Filipi – kutha sing dijenengi miturut Filipus, Raja Makedonia, bapaké Alexander Agung (ing pertengahan abad kaping 4 SM). Makedonia – biyèn sawijining nagara kuwat, lan sakbanjuré dadi provinsi Kakaisaran Bizantium. St. Paulus Sang Rasul (karo Lukas, Timotius, lan Silas) nginjili Kristen ing kéné, ngedegaké Gréja Filipi—misuwur ing jaman kuna—lan ngunjungi kutha iki bola-bali (Kisah Para Rasul 16:12–40).

Sawisé tekan ing kraton Kaisar Constantius, Santo Paulus nyerahaké layangé Constant marang dhèwèké. Amarga wedi karo ancaman adhine, Constantius ngusir Macedonia lan ngangkat Paulus dadi uskup patriark; kanthi cara sing padha, dhèwèké ngundang Athanasius liwat layang lan ngutus dhèwèké menyang Alexandria kanggo njabat uskup patriark. Kabungahan umat Ortodoks marang para gembalane gedhe banget, lan suwene padha urip ing tentrem sing jero, nemokake panglipur ing piwulang para guru agung sing diilhami dening Gusti. Athanasius ing Alexandria lan Paulus ing Konstantinopel dadi obor kesalehan kanggo saindenging jagad, ngusir pepeteng Arianisme ing endi-endi. Nanging banjur jenderal Constantius, Magnentius, lan kanca-kancané mateni kaisar nalika dhèwèké lagi moro. Sawisé panglindhungi Ortodoksi, Kaisar Romawi sing taat Constans, ora ana manèh, wong-wong Arian langsung ngangkat sirah lan miwiti panganiayaan marang umat Ortodoksi. Kaping pisan lan kang paling utama, wong-wong Arian mbrontak marang juara-juara Ortodoksi sejagad: Athanasius piyambak mundur saka Kursi Keuskupan, mlayu saka wong Arian sing kepengin matèni dhèwèké, déné Paulus sing Makmur diasingaké menyang kutha Kukuzi ing Armenia[7561] , ing ngendi dhèwèké dikurung ing gubug kapisah. Ing kéné, nalika dhèwèké lagi nindakake Liturgi Ilahi, wong-wong Arian nyerang lan nyekel dhèwèké nganggo omophorioné.

Mangkono, Makedonius malih dados Patriark Konstantinopel lan nyebabake karusakan ageng tumrap Gréja Allah kanthi nganiaya lan ngancurake umat Ortodoks. Kanthi dhukungan kuat saka epark Filipus, dhèwèké ngusir akèh uskup Ortodoks lan nggantèkaké karo para Arian; lan kanthi ngalami manéka siksaan, dhèwèké mateni akèh wong sing ora gelem nampa komuni gerejawi karo dhèwèké, ora ngapura malah wong wadon men r. Miturut prentahe, ana sing putingé dicopot saka dhadhane; liyane cangkemé dipaksa dibukak nganggo wesi lan dipaksa nampa komuni Arian; ana uga sing irung lan kupingé dipotong; lan liyane ditato nganggo geni – cekaké, getih wong Ortodoks mili tanpa welas asih. Ing wektu sing pas iki, para Arian motong sirah loro rohaniawan, Marcian lan Martyr, sing biyen dadi notaris kanggo Paulus sing suci lan juara Ortodoksi. Penganiayaané Macedius malah nganti tekan Paflagonia[7562] . Sawisé ngerti yèn ana akèh umat Kristen Ortodoks ing kana, dhèwèké ngutus telung pasukan prajurit bersenjata kanggo meksa umat Ortodoks, nganggo pedhang, supaya padha nyawiji karo wong Arian. Warga kutha Mantinea[7563] , sawisé krungu yèn tentara bakal teka, padha ngangkat senjata—ana sing nganggo kapak, ana sing nganggo arit, lan ana uga sing mung nganggo pancang—padha kumpul lan metu kanggo ngadhepi pasukan sing maju; banjur ana prahara sipil sing nyebabaké akèh wong ing loro-loroné padha mati. Manèh, ora ana liyané kajaba Macedonius sing kudu disalahaké amarga getihen iki.

Pungkasané, Makedonia, tanpa ana dhawuh saka Kaisar, njupuk inisiatif kanggo ngubak maneh relik Santo Konstantinus Agung lan mindhahaké menyang panggonan liya. Ing wektu kuwi, sakabèhé Gréja, bisa diomongké, kebak getih amarga prahara internal sing muncul antarané Ortodoks lan Arian. Kaisar banget nesu marang Macedonia lan eparchi Philip amarga iki, lan loro-lorone, miturut panjaluk Constantius, dicopot saka jabatane – sing sepisanan saka kursi patriark, lan sing kapindho saka eparchine. Sanadyan mangkono, ajaran sesat Arius lan Macedonius isih terus ana lan mecah Gréja sajrone patang puluh taun maneh – nganti jamané Kaisar Theodosius[7564] , sing pungkasane nganakake konsili ing Konstantinopel sing kanthi tegas ngukum ajaran-ajaran sesat kasebut[7565] . Sawisé kuwi, sang kaisar sing saleh mindhahaké relik-relik Santo Paulus, Pengakuan Kristus, saka Kukuz menyang Konstantinopel kanthi pakurmatan ageng, maringi kamulyan marang Rama, Putra, lan Roh Suci.

[7561] Armenia – sawijining provinsi Kakaisaran Romawi-Bizantium, dumunung ing sisih lor-wétan Asia Minor. Nganti taun 70 SM, Armenia kalebu bagéan saka Karajan Pontus, lan sakwisé iku direbut déning wong Romawi.

[7562] Paphlagonia – sawijining wewengkon kuna ing Asia Minor, dumunung ing pérangan tengah pesisir kidul Segara Ireng. Nganti taun 64 SM, wewengkon iki kagungane Karajan Kapadokia, lan wiwit wektu kuwi dadi pérangan provinsi Romawi Bithynia-Pontus, sadurunge banjur dadi pérangan Kakaisaran Bizantium.

[7563] Mantina iku kutha cilik ing Paphlagonia.

[7564] Iki mesthi nyebutake Kaisar Theodosius Agung, sing mrentah saka taun 379 nganti 395 Masehi.

[7565] Iki, mesthi wae, nyebutake Konsili Ekumenis Kapindho (381 Masehi) sing dianakake ing Konstantinopel nalika pamaréntahan Kaisar Theodosius Agung, sing ngukum Arianisme lan kabèh bidah sing muncul saka kuwi – utamané bidah Makedonia, sing mulang kanthi ngina babagan Roh Suci.

Troparion, Nada 3:

Liwat pangakuan iman ilahi, Gréja wis nuduhaké yèn Paulus liyané iku pelindung sing semangat ing antarané para imam; Habel njerit marang Gusti lumantar panjenengan, kaya getih sing beneré Zakaria: Ya Bapa sing kinurmatan, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya Panjenengané paring rahmat agung marang kita.

Kontakion, Nada 2:

Sawise sumunar ing bumi kaya lintang kang madhangi langit, saiki Panjenengan madhangi Gréja Katulik, kang Panjenengan sangsara kanggo, nyawisake nyawa Panjenengan, ya Paulus; lan kaya getihé Zakharia lan Habel, getih Panjenengan uga njerit cetha marang Gusti.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Barlaam, Panjaluk Mucizat saka Novgorod

Diperayakake tanggal 6 November

Bapa kita sing kinurmatan Barlaam lair ing Novgorod saka wong tuwa sing taat lan saleh. Dhèwèké dibesarké kanthi ajrih marang Gusti Allah lan diajari maca lan nulis. Para mudha suci kuwi kerep lan antusias maca Kitab Suci, utamané Mazmur sing diilhami déning Gusti Allah saka Raja lan Nabi Dawud. Wiwit isih cilik, dhèwèké nyingkiri dolanan bocah, nyingkiri kabèh kesenengan donya, lan kapilih dadi wadah Roh Suci. Dhèwèké asring ng ngendika kaya ngéné: 'Satemene, urip kita iku cekak lan lumantar. Ing kono, kabèh owah; kabèh muter kaya roda. Iku kaya ngimpi.'

Sang wali nilar donya lan kabèh sing ana ing donya, banjur mundur menyang panggonan sepi. Dhèwèké ditututi Prokopius Malyshevich, sing sakbanjuré njupuk sumpah biara nganggo jeneng Porphyrius, adhine Theodore, lan warga Novgorod liyané sing kepéngin nyawisaké dhiri kanggo tapa brata kanthi meneng lan tentrem. Sang Wali Barlaam nampa cukuran monastik saka sawijining biksu-imam. Dhèwèké mbangun sel cilik kanggo dhèwèké dhéwé, ing ngendi dhèwèké ora kendhat ndedonga marang Gusti, awan lan bengi. Sang wali kanthi semangat nglakoni puasa lan pagaweyan; piyambakipun motong kayu, nyerut papan, lan nyambut gawe ngolah lemah, nepati pangandika ing Kitab Suci: *'Amarga nalika kita isih ana karo kowe, kita wis maringi paugeran iki: "Sapa wae sing ora gelem nyambut gawe, aja mangan"'* (2 Tes. 3:10).

Saben bengi piyambakipun tansah waspada lan ngusir setan lumantar pandonga. Roh-roh najis kuwi kadhang nyoba nyasaraké wong suci mau dhéwé utawa nggugah wong liya supaya ngganggu wong sing pinaringan berkah. Sang wong suci sabar nampa kabèh cobaan mau, dilindhungi lan diparingi kekuwatan déning tangan tengené Gusti Allah. Kabar babagan pakaryané wiwit nyebar adoh lan amba. Akeh wong padha teka marang dhèwèké: para pangeran, boyar, wong sugih lan wong mlarat. Sang Barlaam sing kinurmatan ora kendhat mulang kabèh sing teka marang dhèwèké:

'Anakku, jaga awakmu saka kabecikan sing ora bener; aja iri, aja ngumpat. Aja nesu; aja ngutangake dhuwit kanthi riba. Ati-ati aja ngadili kanthi ora adil. Aja sumpah palsu; **sawise sumpah**, nepati. Aja nyerah marang hawa napsu daging.

Tansah andhap asor lan tumindak tresna marang saben uwong. Sifat iki minangka wiwitan lan oyot saka kabecikan kabèh.

Mangkono, saben dina sang suci mulang kabèh wong sing teka marang piyambakipun, nalika piyambakipun malah nambah intensitas pandonga lan nyiksa dagingé luwih abot manèh. Sawisé sawatara wektu, piyambakipun mbangun gréja cilik sing dipersembahaké kanggo Transfigurasi Gusti kita Yesus Kristus. Wiwit wektu kuwi, biara iku kawangun. Jumlah para sedulur terus mundhak. Sang wali piyambak, kaya biyen, nglakoni urip tapa brata sing ketat. Panganané mung roti utawa woh-wohan saka bumi, lan kuwi uga mung sithik banget. Para biksu liyané uga padha nglakoni urip sing prasaja lan ketat.

Ing sawijining dina, ana pangeran teka menyang selé sang wali lan nyuwun berkah. Sang wali, nalika nyapa pangeran mau, ngaturake panuwun amarga lair putrané. Pangeran mau kaget. Lan pancen, nalika pangeran adoh, putrané wis lair, lan Sang Wali Barlaam dhéwé dadi bapa baptisé nalika baptisan suci.

Ana sawijining wong sing nduwé iman gedhé marang wong suci kuwi mangkat arep sowan marang bapak rohani bebarengan karo anak lanangé siji-sijiné sing lagi lara. Dhèwèké péngin sang wong suci ndedonga supaya anaké mari. Nanging ing dalan, bocah sing lara kuwi séda. Santo Barlaam ndedonga, lan bocah kuwi tangi lan waras saktenané.

Nalika pesta agung Kebangkitan Gusti Yesus Kristus bakal teka, sang wali ngutus sawetara nelayan kanggo nangkep iwak kanggo pesta kasebut. Asilé tangkapan kuwi akèh banget. Para nelayan nangkep iwak sturgeon gedhé, nanging amarga godha setan, padha ndhelikaké lan mung nggawa iwak liyané menyang biara. Santo Barlaam, karo tongkat ing tangan, miwiti mriksa iwak sing digawa lan kandha:

'Anakku, kowe mung nggawa iwak cilik. Endi iwak gedhé?'

Para nelayan, gumun marang pangawikané sang wali, padha sujud ing ngarsané, nyuwun pangapura marang kaluputané, lan mbalèkaké iwak sing wis didhelikaké mau.

Kanthi kersaning Gusti, kancané Santo Barlaam, Antonius, teka saka Konstantinopel. Sing pinaringan berkah iku banget bungah amarga kancané wis bali. Panjenengané nyerahaké pangurusan biara marang Antonius, kandha:

"Adhiku kang tak tresnani! Kawilujenganing Gusti nyengkuyung ing padepatan iki. Saiki tak serahake padepatan iki marang kowe. Jaga lan rawatna. Aku wis arep lunga menyang Sang Raja Swarga. Nanging aja kuciwa amarga iki: sanadyan aku ninggalake kowe ing badan, ing roh aku bakal tansah ana ing sacedhakmu."

Sawisé maringi piwulang marang seduluré, dhèwèké mréntah supaya padha njaga iman Ortodoks lan tansah andhap asor, Santo Barlaam nyerahaké nyawané marang Gusti. Uskup Novgorod, kanthi upacara sing semarém, diiringi obor lan kidung suci, ngubur badané sing kinurmatan. Pamulangan sing berkah saka Sang Mulya Barlaam kelakon tanggal 6 November 1192. Saiki, bebarengan karo barisan wong-wong sing bener, piyambakipun ngluhurake Rama, Putra, lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 3:

Panjenengan sing nalika isih ana ing donya, ngentekake badan lumantar nglakoni puasa, nahan napsu lan jaga wengi, ya Sang Sing Kinurmatan, ngrampungake kabèh kawruh daging, lan dados sumur panyembuhan kang ora ana enteke tumrap wong-wong sing kanthi iman padha teka ing peti relikwi sésa suci Panjenengan, Varlaam, bapa kita. Mugi Panjenengan ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya jiwa kita slamet.

Kontakion, Nada 8:

Kados Eliya ingkang sanès nyandhak srengéngé lan nggumunaké raja, makatên panjenengan sampun maringi kabungahan dhumateng umat panjenengan lan nyawisaké supados sami remen. Amargi kutha agung Novgorod kagungan pangajêng-ajêng ageng dhumateng panjenengan, awit gadhah relik panjenengan ing ngriku: jagi kutha punika saking mungsuh-mungsuh supados ajeg, supados kita saged nyuwun dhumateng panjenengan: Sugeng, Panjenengan ingkang Kinurmatan Barlaam, Bapa kita.

Uripé Santo Herman, Uskup Agung Kazan

Dirilèkaké tanggal 6 November

Antarane kulawarga boyar ing nagara Moskow ing abad kaping 15 lan 16, kulawarga Polev, keturunan para pangeran Smolensk, misuwur amarga kasucian lan semangat ngabdi sing luar biasa. Sawetara anggota kulawarga iki nyandhak sumpah biara lan dikenal amarga urip sing saleh lan kabecikan Kristen. Ing wiwitan abad kaping 17, ing kutha Staritsa[7566] , Teodor Afanasyevich Polev nduwé putra sing dijenengi Gregory nalika baptisan suci, minangka pangurmatan marang Santo Gregorius Decapolita. Dhèwèké bakal dadi pelita agung lan

panggembala sing semangat kanggo wedhusé Kristus – Santo Herman. Kasucian ati wong tuwané lan patuhé sing kenceng marang dhawuhé Kristus nduwèni pangaruh jero marang bocah cilik kuwi. Wiwit isih cilik, dhèwèké wis biasa nglakoni puasa ketat lan asring nyawisaké dhèwèké kanggo ndedonga. Wong tuwané sang wali ngupaya nglebokaké rasa ajrih marang Gusti Allah ing atiné anaké. Wiwit yuswa isih enom, sih rahmaté Gusti Allah nyawiji marang bocah kuwi. Antarane kanca-kancane, dheweke misuwur amarga andhap asor, alus, lan kapinteran. Dheweke ora seneng dolanan bocah utawa dolanan rame, nanging luwih milih nyenengake atine kanthi renungan lan pacelathon sing maringi pangertosan. Wong tuwa Gregorius sing taat mulang putrane maca Kitab Suci, sing wektu semana dadi wujud utama pendidikan. Para mudha suci iku nyawisake awake kanthi semangat gedhe kanggo maca buku-buku sing diilhami dening Gusti. Dheweke kerep maca Mazmur Daud, amarga iku maringi kekuwatan lan inspirasi marang para mudha sing taat. Wiwit isih cilik, dheweke ora tau ketinggalan rawuh ing gréja nalika ibadah. Dheweke kerep nyendiri ing panggonan sepi, ing kana, ing meneng, dheweke ndedonga kanthi khusyuk lan merenung babagan tujuan urip manungsa lan pangayomaning Gusti. Para mudha suci kuwi asring mikir babagan klenenganing urip manungsa. Urip iki mung lumantar, kaya ngimpi, pikirane; manungsa mati, lan elenge bakal luntur. Kabeh berkah ing urip iki uga ora langgeng: gampang rusak, teka kanthi cepet lan sirna kanthi cepet uga. Mung ana siji bab sing penting: nyenengake Gusti Allah, ngabdi marang Panjenengané kanthi sakabehing jiwa, lan tresna marang Panjenengané kanthi sakabehing ati. Pemuda saleh iku banjur miwiti urip sing luwih kasat tinimbang sadurungé; utamané, dhèwèké nglakoni puasa kanthi ketat banget nganti meh ora urip amarga pangurbanan dhiri sing gedhé. Nanging, kanthi nglarani dagingé kaya ngono, dhèwèké padhangaké lan ngias atiné. Nalika wong tuwané weruh pangorbanan dhèwèké sing banget, padha kuwatir marang kasehatane, banjur nyuwun supaya dhèwèké ngendhokaké upaya asetiké. Nanging dhèwèké malah saya nambah abot pakaryané. Jiwane wis suwe ngidam kesunyian. Dheweke mutusake nyawisake awake dhewe sakabehe kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan gabung karo barisan para biksu. Sawise njaluk restu saka wong tuwane, dheweke mlebu ing Biara Volokolamsk, sing misuwur amarga kakuing urip biksune. Sepupune Bapa Grigoriev wis padha ngucapake sumpah biksune ing biara sing padha. Ing wektu kuwi, Metropolitan Kazan mbesuk, Gury, lan Maximus si Yunani sing Kabegjané[7566] — sing misuwur amarga kawruh lan wis dipenjara kanthi ora adil ing biara iki amarga intrik mungsuhé — manggon ing kana. Nalika umuré watara rong puluh lima taun, Gregory mlebu biara iki, ing ngendi bapaké banjur uga ngucapaké sumpah dadi biarawan nganggo jeneng Philotheus. Ora suwe sawisé kuwi, Gregorius dicukur dadi biksu lan diparingi jeneng Herman. Sawisé mlebu urip biksuan, dhèwèké nyawisaké awaké kanthi semangat sing luwih gedhé kanggo pakaryan kesalehan. Dhèwèké kerja keras banget ing sinau Kitab Suci, kerep rembugan karo Maximus sing pinunjul , lan éntuk manfaat gedhé saka rembugan-rembugan mau. Kaya sadurunge, dhèwèké ngetutaké puasa kanthi ketat lan terus-terusan rawuh ing gréja tanpa kélangan. Dadi tuladha tumrap kabèh lumantar urip askétis, dhèwèké misuwur amarga andhap asor sing luar biasa lan kanthi seneng ati ngladèni sedulur-seduluré, nindakaké kabèh tugase sing dipasrahaké marang dhèwèké. Dheweke utamane seneng nyalin buku-buku liturgi. Kanthi tangané Herman—'sing pungkasan saka para biksu', kaya déné dhèwèké nyebut dhéwé—Hymns to the Mother of God lan Injil, sing isih lestari nganti saiki, disalin.

Urip asetiké German ngasilaké pangajèn saka para biksu ing Biara Volokolamsk. Padha gumun marang pakaryané, kaparingan piwulang saka andhap asor, lan padha matur nuwun marang Gusti. Ora suwe, kabar babagan urip suci Herman tekan kutha asalé – kutha Staritsa. Para biksu ing Biara Dormisi Staritsa, sawisé krungu babagan prestasi Herman, kanthi tulus nyuwun supaya dhèwèké gelem nampa jabatan abbot ing biarane. Herman sing andhap asor nolak suwé, nanging pungkasane manut panyuwunan tulus saka para sedulur lan mangkat sowan marang Uskup Agung Akakios saka Tver, sing nampani sang wali kanthi katresnan, ngangkat dadi pangkat arkhimandrit lan mberkahi kanggo pelayanan anyar. Para sedulur ing Biara Staritsa nampani abot anyar mau kanthi suka cita, wong sing wis suwe padha kepengin weruh ing biarane. Sawisé njupuk alih pimpinan biara, Santo Herman miwiti ngapikaké biara kanthi semangat pastoral: dhèwèké ngedegaké bangunan lan ngias gréja-gréja kanthi megah. Nanging dhèwèké luwih prihatin marang kaendahan batin: panjenenganipun maringi tuladha gesang saleh tumrap sedaya, dados tuladha andhap asor lan alus manah tumrap para biksu, ngélingaké sedaya,

[7566] Maximus sang Yunani sing kaberkahan, sing diundang saka Gunung Suci kanggo mbenakake buku-buku liturgi, ninggalake akèh tulisan. Sawisé suwé dipenjara, dhèwèké séda ing Lavra Trinitas Suci St. Sergius ing taun 1656.

ngajak supados padha ngetutaké kawajiban monastikipun kanthi kenceng, lan ngenalaké pranatan Biara Volokolamsk ing panggonané dhéwé – cekakipun, panjenenganipun satunggaling gembala sejati, bapa ingkang welas asih, lan tuladha ingkang pantes ditiru. Para biksu padha ngupaya ngetutake tapak-tapak archimandrite suci mau lan maju ing pangupayaan rohani ing sangisoré pituduh pangon sing wis sugih pengalaman ing urip rohani. Nanging ora suwe, padha kudu pisah karo archimandrite mau. Karepé njaga urip sepi, Santo Germanus ninggalake Biara Staritsa sawisé rong taun kanggo bali menyang sel sepi ing Biara Volokolamsk, ing kono dhèwèké manèh nyawisake dhiri kanggo pandonga lan puasa. Dheweke nyerahake pimpinan Biara Staritsa marang biksu Job, sing wis ditonsur dening dheweke lan mengko dadi asketis kondhang lan martir kanggo tanah Rusia – Patriark Moskow. Sawise tekan Biara Volokolamsk, Santo Herman miwiti nyawisake awake dhewe kanggo asketisisme minangka biksu prasaja. Nanging dhèwèké ora ditakdiraké suwé ing kesunyian lan kasepian. Ing wektu kuwi, ana wong sesat anyar, Matthew Bashkin, sing muncul ing Moskow; dhèwèké mbantah pracaya marang Trinitas Suci lan ora ngakoni Sakramèn Suci. Ing taun 1553, ana majelis sing diadani ing Moskow kanggo ngadhepi dhèwèké. Santa Herman dipanggil menyang sidang majelis, bebarengan karo bapakne. Majelis kasebut ngukum bidahé Bashkin lan mutusaké ngutus dhèwèké menyang Biara Volokolamsk supaya diwulang déning Santa Herman. Mangkono, urip askétis lan suci saka pangreksa iman Kristen sing semangat iki dadi dikenal kabèh wong.

Nanging ana tugas liya sing luwih abot ngenteni sang wali. Ing wektu iku, Tsar lan Pangeran Agung Ivan Vasilyevich si Sing Ngeri wis ngrebut Kazan, benteng utama lan basis Kerajaan Tatar Kazan. Tsar Moskow niyat nyebarake padhanging iman Kristen sing sejati marang para Muslim lan wong pagan – sing dudu Kristen – ing tanah sing wis ditaklukake. Siji keuskupan agung diadegake ing Kazan, sing marang Santo Gury, sing biyen dadi abbot Biara Volokolamsk, diangkat dadi uskup agung pisanan. Santa Gury dipercayakaké kanggo ngedegaké biara ing kutha Sviyazhsk[7567] . Santa Herman, sing teka ing Sviyazhsk bareng Gury ing taun 1555, diangkat dadi abbot biara iki miturut dhawuh Gury. Sawisé nampa dhukungan finansial sing akèh saka Tsar lan para wali, Herman kanthi semangat miwiti mbangun biara kasebut. Dheweke kudu ngetokake akèh tenaga lan upaya kanggo mbangun biara kasebut. Kekurangan bahan sing dibutuhake, biaya tenaga kerja sing dhuwur, lan permusuhan saka wong-wong sing ora pracaya – kabèh faktor iki ngalangi lan nundha pambangunan biara. Nanging kanthi pitulungan Gusti, pakaryan kasebut rampung sawisé setaun setengah. Santa Herman mbangun Gréja Santo Nikolaus, sing isih ana nganti saiki, bebarengan karo menara lonceng sing dhuwur nyambung karo gréja kasebut; banjur dhèwèké ngedegaké gréja megah, sing isih lestari nganti dina iki, minangka pangurmatan marang Pangaso sing mulya lan kamulyan saka Ibuné Gusti Allah. Herman kanthi éndah ngias gréja-gréja mau nganggo ikon-ikon lan barang-barang suci liyané.

German pancèn semangat banget nyebarake iman sejati marang Kristus marang wong Muslim lan wong pagan. Uripé sing prasaja lan askétis narik akèh wong marang dhèwèké. Sawetara teka kanggo njaluk pitutur, liyané kanggo njaluk berkah. Sing Mulya nampani saben wong kanthi katresnan, tanpa mbedakake antarane umat Kristen Ortodoks lan wong sing ora precaya, nulungi saben wong kanthi padha lan ngopeni kabeh kanthi padha. Tumindaké wong suci iku nduwèni pangaruh sing kuat banget marang para wong pagan nganti padha wiwit nampa iman sejati marang Kristus. Santo Herman kanthi loman nulungi saben wong sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké. Nanging sanadyan loman lan welas asih marang wong liya, sang wali kuwi ketat lan nuntut marang awake dhewe. Sel kang sempit lan cilik, dawane 1,5 sazhen lan ambane watara siji sazhen, isih kaestokake nganti saiki. Nalika mbantu kabeh wong, dheweke dhewe ngupaya ora gumantung pitulungan saka njaba, ndandani sandhangane dhewe. Nganti saiki, jarum sulam, jarum, lan benang sing digunakake Santo Herman isih disimpen. Nalika padha prihatin marang kaslametan nyawane dhéwé, gembala sing becik iki uga padha prihatin marang para biarawan ing Biara Sviyazhsk. Kaya sang abbot, kabèh biarawan wajib nglakoni urip kanthi disiplin sing paling ketat. Saka antarané wong-wong mau, Santo Herman milih sing pantes kanggo mratelakaké Sabda Gusti marang wong-wong sing durung pracaya, lan dhèwèké dhéwé dadi tuladha tumrap kabèh mau. Liwat pakaryané sang wali, akèh buku tulisan tangan—karya liturgi lan karya liya sing perlu kanggo pakaryan agung mratelakaké Sabda—diumpulaké. Biara Sviyazhsk Ibune Gusti Allah dadi titik pusat ing ngendi padhanging iman Kristen wiwit nyebar. Amarga pangreksan sang wali sing tanpa kendhat, biara iki nepaki tujuwan luhure lan tetep dadi pusat pencerahan ing wétan lor Rusia nganti pirang-pirang taun candhake. Ikatane katresnan sedulur nyawiji

[7567] Sviyazhsk iku kutha kecamatan ing Provinsi Kazan ing sisih Kali Sviyaga.

Santo Herman karo Sang Gury sing Begja. Gembala agung iki ngurmati jasa lan pakaryan kanca sing semangat kaya Herman. Padha kerep padha surat-menyurat babagan macem-macem perkara sing ana gandhengane karo pendidikan gerejawi. Saka sisihé, Santo Guriy nyerahaké kapitadosan sakabèhé marang panginjil sing semangat iki. Dhèwèké nyerahaké marang Herman ora mung pangelolaan lan pamaréntahan Biara Sviyazhsk, nanging uga kabèh gréja ing wewengkon Sviyazhsk. Kabèh pakaryané uga dingerteni déning Tsar. Mangkono, Santo Herman makarya luwih saka wolu taun.

Ing tanggal 6 Desember 1563, sawisé akèh pakaryan lan kalakuan, Guriy, Primate Kazan, kanthi tentrem nyerahaké nyawa suciné marang Gusti. Tsar Ivan Vasilyevich si Jelek lan Metropolitan Athanasius saka Moskow ngundang Santo Herman menyang Moskow, kanthi kepinginan ngangkat dhèwèké dadi pangarsa pastur ing Kazan. Padha wis krungu akèh bab semangaté wong suci iki lan ndeleng yèn dhèwèké siji-sijiné penerus sing pantes kanggo Santo Gury. Santa Herman, sing dipanggil menyang Moskow kanthi dekrit sinodal, wiwitane nolak, nanging pungkasane kapaksa manut marang panjaluké Tsar lan sinode sing wis disahaké. Ing tanggal 12 Maret 1564, piyambakipun disahaké dadi Uskup Agung Kazan lan Sviyazhsk. Ing mimpin umaté, piyambakipun tansah manut ing tapak-tapak guru agung lan pangestu, Santo Gury. Piyambakipun kiyat sanget ing ngluhuraké iman Kristen. Kanggo punika, piyambakipun ngenalaké urip bebarengan ing Biara Zilantovsky[7568] supados nambah cacahing biksu ing biara punika lan ngrembakaké sekolah tumrap anak-anak manca. Salah siji kancane ing jamané, Pangeran Kurbsky—tokoh sing misuwur ing sajarah Rusia—ngendika kaya ngéné babagan Santo German: 'German iku wong keturunan bangsawan, unggul ora amarga awaké nanging amarga pikirane; wong sing uripé jujur lan suci, ahli Kitab Suci lan peladen Gusti sing semangat ing babagan rohani; panjenenganipun boten melu ing sagunging tipu daya utawi munafik, nanging tiyang ingkang prasaja, jujur, lan teges, pitulung ageng tumrap ingkang nandhang sangsara lan bala, lan sanget welas asih dhumateng ingkang mlarat."

Kanthi pitulungan Sang Wali, Biara Ivanovsky Kazan dibangun ing Kazan ing wektu kuwi, lan isih ana nganti saiki. Iki minangka pratandha sing katon saka upaya Sang Wali sing semangat kanggo kamulyaning gréja-gréja Gusti. Nalika nindakake pakaryan kaya ngono, Sang Wali mimpin umat Kazan watara rong taun. Ing taun 1566, Metropolitan Athanasius saka Moskow, amarga kasehatane sing saya ringkih, nyerahake pimpinane Gereja. Urip asketis sing ketat saka Santo Herman wis kondhang marang Ivan sing Ngeri, lan dhèwèké kepéngin supaya Herman njabat ing tahta gembala agung. Miturut dhawuh Tsar, Santo saka Kazan diundang menyang Moskow. Ing wektu kuwi, ana owah-owahan sing nyedhihake ing watak Ivan: sipat curiga sing wis ana sadurunge saya tambah parah. Dhèwèké ngubengi awaké dhéwé karo klompok Oprichniki sing ora pantes, sing nyalahgunakake kapitadosané Tsar lan nindakake tumindak ora adil lan penindasan. Diarani menyang Moskow miturut dhawuh tsar, Herman wiwitane nolak beban sing dipasrahaké marang dhèwèké. Tsar ora nampa bantahan, lan Herman kapaksa manggon ing kamar metropolit sanajan durung diangkat dadi metropolit. Nanging, dhèwèké ora suwe manggon ing kana. Dheweke weruh kahanan ora adil sing ditindakake marang rakyat dening para bawahan jahaté tsar; kanthi sedhih , dheweke nyumurupi sepira owahé wataké Ivan si Jeblug – lan ora bisa nampa: setya marang tugase pastoral, dheweke nyoba mbukak pikiran tsar, ngandhani babagan kabutuhan tobat sing tulus, babagan sangsara ing tembe lan kabungahan langgeng. Tsar sing Ngeri ora bisa nampa celaan saka wong suci sing pinaringan berkah. Dhèwèké ninggalaké panggonané Herman kanthi pasuryan suram. Para Oprichniki, sawisé krungu bab iki, banjur miwiti mbujuk Tsar. Padha wis kenal banget karo wong suci mau lan mangertèni yèn pandhita iki dadi penuduh sing medeni kanggo wong-wong mau, siji sing bakal terus-terusan lan wani ngomong kabeneran marang Tsar.

"Paduka ingkang agung," pangandikane Oprichniki sing licik, "ora pantes Paduka nggatekake tembungé abdi Paduka sing tanpa guna. Menapa pancèn Paduka karsa kapeksa ing sangkèlan ingkang langkung abot tinimbang ingkang sampun Paduka alami pirang-pirang taun déning Silvestr lan Adashev?"

Favorit sang tsar, Alexei Basmanov, lan putrané nglawan sang wali kanthi getol banget. Kabeh Oprichniki ora kendhat-kendhat nyuwun marang sang tsar supaya aja ngangkat Herman dadi Uskup Agung Moskow. Ivan si Sing Ngeri ngrungokaké para favorité. Dhèwèké mréntah supaya sing ing ngisor iki diparingaké marang Herman:

'Sampeyan durung diangkat dadi Uskup Agung Moskow, nanging sampeyan wis nyegah kabebasanku.'

[7568] Biara Zilantovsky ing sacedhake Kazan diadegaké miturut dhawuh Ivan Agung ing panggonan ing ngendi para prajurit sing gugur nalika panaklukan Kazan dikubur.

Wong suci iku tetep ana ing Moskow kanthi hina watara rong taun. Dhèwèké ora diidini bali menyang Kazan, sanajan dhèwèké dianggep minangka Uskup Agung Kazan. Ing wektu kuwi, dhèwèké dijaga déning para juru panangkep lan dipenjara. Nanging sanajan ing panangkepan, pangungkap ketidakadilan sing ora kompromi iki tetep dadi ancaman gedhé tumrap para Oprichniki. Ing tanggal 6 November 1567, Santo Herman séda. Diduga yèn para Oprichniki iku sing matèni wong suci iki. Archimandrit Herodion saka Biara Sviyazhsk, sing biyèn ana ing Moskow bareng karo santo iki, ngubur jasad Santo Herman ing Gréja Santo Nikolaus, sing dikenal kanthi jeneng 'the Wet'[7569] .

Nanging Gusti kersa ngluhurake abdi-Nya lumantar mujijat lan pratandha manéka warna. Nalika pambangunan maneh Gréja Santo Nikolaus, relik sang wali iki kapanggih. Ing taun 1592, para warga Sviyazhsk, sawisé krungu babagan mujijat sing ditindakake déning relik Santo Herman, nyuwun marang Tsar Theodore Ioannovich lan Patriark Kabèh Rusia, Job, supaya diparingi idin mindhah relik santo mau saka Moskow menyang Biara Sviyazhsk, sing wis diadegaké déning santo mau dhéwé. Panjaluk iki dikabulake: tanggal 25 September 1592, relik suci mau kanthi upacara ditampa dening warga Sviyazhsk. Akeh panyembuhan mujijat lan pratandha sing kelakon ing wektu kuwi. Nalika relik Santo Herman digawa mlebu ing Gréja Pangandhaping Sang Putri ing Biara Sviyazhsk, ambu wangi sing éndah nyebar ing saindenging biara. Ing wektu kuwi, loro wong wuta padha weruh maneh, lan akèh mujijat liyane kelakon. Luwih saka satus taun sawisé, ing taun 1696, relik sang wali dipriksa maneh, lan wiwit wektu kuwi, peringatan sang wali dianakake sacara universal ing saindenging Rusia. Ing taun 1704, relik suci sang wali dipindhah saka altar Gréja Panggenengan menyang lorong tengah gréja. Pamindahan iki kelakon tanggal 23 Juli 1704 ing sangisoré pimpinan Metropolitan Tikhon. Pangeling-eling prastawa iki isih dirayakaké kanthi khidmat nganti saiki.

Mangkono kanggé gesangé Santo Herman, mangkono kanggé pakaryané, lan mangkono kanggé ajiné ing pracaya marang Kristus. Ayo kita uga manut marang sang askétis iki, niru gesangé sing luhur, lan tansah ngajèni ing sajroning atiné kita marang santo agung saka Gréja Rusia iki, kanthi nyebut asmané sing suci, supaya piyambakipun mugi ndedonga marang Gusti Allah kanggé panjenengan; marang Panjenenganipun kanggé kamulyan salami-laminé. Amin.

Troparion, Nada 4:

Minangka pangon agung, sepikiran, lan guru donya sakabehe, sepisan manah, sejawat abdi Gréja Allah lan pangripta misteri Kristus kanthi ngajèni, ayo kita, para wong pracaya sing padha kumpul ing biara pangadeg sing wicaksana ing Svyazhsk lan kawanan anyar sing padha padhanging Sang Santo Herman ing Kazan, muji dhèwèké nganggo kidung lan lagu, kandha: Aja mandheg ngrawuhi kanthi pandonga marang biara iki lan kabèh kawananmu; jaga biara iki tetep suci, lan kawananmu tetep aman ing iman lan taqwa.

Kontakion, Nada 4:

Kanthi waspada ing pandonga, dadi pangurus patuh sing setya, panjenengan ngrebut nyawa panjenengan lumantar kasabaran, nglakoni kabecikan andhap asor lan alus; panjenengan ngias pangarsaning imam kanthi iman ortodoks lan kesalehan, Bapa lan Uskup Germanus: ndedonga marang Kristus Gusti kita kanggo biara lan kabèh kawananmu, minangka dhasar kawananmu, lan hiasan padhang kanggo para wali sing ngetutaké tapakmu.

Peringatan Santo Lukas

Dirilèkaké tanggal 6 November

Bapa kita sing pinaringan berkah, Lukas, asalé saka kutha Taormina ing Sisilia[7570] . Wiwit isih enom, dhèwèké wis teka ing gréja-gréja Allah kanthi semangat lan ora mung dadi pamirsa nanging uga nglakoni Kitab

[7569] Gereja Santo Nikolaus sing Basah dumunung ing Kitay-Gorod, Moskow, ing Zaryadye.
[7570] Tavromene iku kutha gedhe ing pesisir wétan Sisilia.

Suci. Lan nalika wong tuwane mutusake golek bojo kanggo dheweke, dheweke ninggalake omah wong tuwane ing wayah bengi lan mlebu ara-ara gersang sing ora bisa dilalui, ing kana dheweke manggon bebarengan karo kewan galak. Sawisé nglakoni puasa 14 dina, piyambakipun pinaringan berkah rawuh saka Gusti Allah lan malaékat. Akhiripun, piyambakipun rawuh ing sawijining biara, ing kono piyambakipun ngucapaké sumpah monastik lan nyawisaké dhiri ing urip puasa kang ketat: telung utawa papat dina piyambakipun namung mangan roti sethithik lan ngombe banyu, lan meh ora turu babar pisan. Dheweke urip kaya ngono suwene setaun setengah. Banjur, bebarengan karo biksu liyane, dheweke lunga saka kana menyang Gunung Etna, ing kana dheweke nglakoni tapa brata, mung urip saka tanduran obat sing tuwuh ing gunung kuwi; dheweke arang banget ngaso, arang turu, lan tansah nganggo sandhangan sing padha lan mlaku tanpa sepatu. Iku dadi paugeran lan kabiasaané ora ninggalaké selé nganti rampung maca kabèh Kitab Mazmur. Biasané dhèwèké ngrampungaké kuwi ing jam katelu. Saka jam katelu nganti jam kaping enem, sang resi makarya. Lan mung sawisé jam kaping enem dhèwèké mangan sethithik, nalika isih nerusaké pakaryané. Kanthi mangkono, dhèwèké diparingi sih agung lan bisa mangertèni kabèh kawicaksanan, nganti sawatara wong, amarga gumun, padha kandha: 'Kepiye dhèwèké bisa ngerti buku-buku iki?' Sawisé nampa wahyu, dhèwèké mangkat menyang panggonan tartamtu, ing kono dhèwèké nglumpukaké rolas biksu lan ngatur uripé kanthi tliti. Kanggo tujuan iki, dhèwèké malah lelungan menyang Bizantium, ing kono dhèwèké mriksa organisasi komunitas biara lan mbahas bab iki karo para bapa ing kono. Saka kono dhèwèké lunga menyang Korintus, ing ngendi sawisé manggon ing siji biara ora luwih saka pitung wulan, dhèwèké séla kanthi tentrem kanggo kumpul karo Gusti.

20 November

7 November (Gaya Lawas)

Martiiré Santa Hieron lan kanca-kancané

Dirilisaké tanggal 7 November

Tanah kelairané Santo Hieron yaiku Kapadokia Agung kapindho[7571] ; piyambakipun lair ing kutha Tiana[7572] saking ibu ingkang taat lan ajrih marang Gusti Allah ingkang naminipun Stratonice, nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian lan Maximian, ingkang kaloro-loroné sami taat nyembah arca lan nganiaya umat Kristiani.

Nalika para kaisar mangertèni yèn para warga provinsi Armenia lan Kapadokia, kanthi mbantah prentah kaisar, nolak nyembah berhala, sawisé rembugan dawa, padha milih loro priya licik, pancèn pagané kiyat lan kejem, Agricola lan Lysius, banjur ngutus Agricola menyang Armenia lan Lysius menyang Kapadokia, kanthi dhawuh kapisan supaya ngukum pati kabèh wong Kristen lokal sing nolak nyembah berhala, lan dhawuh kapindho supaya ngrekrut ing tentara kabèh priya lan para mudha sing kuwat lan layak kanggo tugas militer.

Sawisé tekan ing Kapadokia, Lysius wiwit nggoleki wong-wong sing pantes kanggo wajib militer. Saliyane kuwi, dhèwèké krungu kabar babagan Hieron, sing digambaraké minangka wong sing séhat lan kuwat, lan misuwur amarga kawani sing luar biasa. Lysius langsung ngutus prajurit kanggo nyekel lan nggawa dhèwèké. Prajurit sing dikirim ora nemokaké Hieron ing omahé: dhèwèké lagi nyambut gawe ing sawah. Para prajurit banjur teka lan nyoba nyekel dheweke; nanging Hieron, nalika nyadari yèn dhèwèké arep digawa kanggo tugas militer, nolak lunga bareng karo wong-wong mau, amarga nganggep yèn iku mbebayani kanggo wong Kristen supaya nyawiji lan ngladèni para penyembah berhala. Para prajurit banjur nyoba maksa, nanging Hieron sing nesu njupuk potongan kayu sing ana ing sacedhaké lan miwiti nggebuk wong-wong mau; dhèwèké kabuktèn luwih kuwat tinimbang para prajurit nganti padha mlayu, déné dhèwèké ngoyak kaya singa ngoyak anak wedhus. Para prajurit

[7571] Kappadokia Kapindho utawa Agung iku sawijining wewengkon sing amba banget ing tengahé pérangan wétan Asia Cilik, ing kuloné aliran dhuwur Kali Efrat. Kappadokia biyen dadi salah siji nagara gedhé ing Asia, nanging sakbanjuré kelangan kamardikané lan pungkasané dadi bagéan saka Kakaisaran Romawi minangka salah siji provinsiné (ing taun 17 utawa 18 Masehi).

[7572] Tiana iku kutha ing sisih kidul-kulon Cappadocia. Saiki dikenal minangka Nigri utawa Nigdel.

sing wis disebar kuwi banjur padha kumpul manèh ing sawijining panggonan. Padha isin marang siji lan sijiné, ora mung amarga ora bisa ngalahaké siji wong, nanging uga amarga wis kabur déning dhèwèké. Padha wedi bali marang sing ngutus kanthi tangan kosong lan padha kandha ing antarané yèn padha bali tanpa Hieron, ora mung bakal diolok-olok kabèh amarga kalah déning siji wong, nanging uga bakal diukum abot amarga pengecuté. Mula saka iku, padha nelpon kanca-kancané kanggo pitulungan lan kanthi jumlah luwih akèh padha nyerbu Hieron kaping pindho. Nalika krungu bab iki, dhèwèké nglumpukaké sak klompok wolulas priya Kristen, padha ngungsi ing guwa sing cedhak, lan saka kono nolak serangan wong-wong kafir sing ngurung dhèwèké. Ing wektu sing padha, wong-wong mau ngandhani komandané yèn Hieron lan wong Kristen liyané wis ngubengi awaké dhéwé ing guwa, lan padha ora bisa nyekel dhèwèké. Komandan banjur ngirim luwih akèh prajurit kanggo nulungi, nanging isih ora ana asilé, amarga padha wedi marang Hieron, ora ana siji waé sing wani nyedhak lawang guwa. Komandan banjur ngutus salah siji kanca Hieron sing jenenge Cyriacus marang wong-wong mau. Cyriacus, sawisé tekan panggonan, nyaranake marang para prajurit supaya mundur saka guwa, amarga, ujare, Hieron mung bisa dipengaruhi kanthi alus lan pitutur apik, lan mesthi ora nganggo kekerasan. Sawisé para prajurit mundur, Cyriacus mlebu golek Hieron lan ngyakinké dhèwèké supaya ora nolak panguwasa lan mlebu dadi prajurit. Kanthi tembung tentrem, dhèwèké nenangaké Hieron, nggawa metu saka guwa lan nggawa dhèwèké menyang omahé marang ibuné – sawijining janda tuwa lan wuta. Dheweke banjur nangis banter kanggo anaké, nyebut dhèwèké minangka sandhangan ing tuwa lan pepadhanging mripaté sing wuta, lan ngeluh amarga dhèwèké dipisahaké saka siji-sijiné panglipur ing janda sing sedhih. Ing wektu sing padha, para prajurit sing ngubengi Hieron meksa dhèwèké supaya mèlu karo wong-wong mau. Sawisé pamitan karo ibuné sing nangis, tangga teparo lan kanca-kanca sing padha kumpul, Hieron ngajak seduluré sing jenengé Victor lan mangkat menyang kutha Melitina[7573] bebarengan karo para prajurit, ditemani loro seduluré sing cedhak, Matronian lan Anthony, lan sawetara kanca pracaya liyané. Para lelungan ora tekan Melitina sadurunge srengéngé surup[7574] lan padha nginep ing endi waé panggonané. Ing wayah wengi, ana sosok nganggo sandhangan putih sing muncul marang Hieron sing pinaringan berkah lan ngandhani kanthi swara alus lan tresna:

'Panyelamatan, Hieron, aku nggawa kabar kabungahan! Kowé mlaku ing dalan sing bener, amarga kowé ngupaya kanggo Sang Raja Swarga lan ora bakal perang kanggo kamulyan sing sirna ing donya iki... Ora suwe manèh kowé bakal menyang Sang Raja Swarga lan nampa pakurmatan lan kamulyan saka Panjenengané amarga pakaryanmu.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, penampakan mau ngisi atiné Hieron karo kabungahan sing ora bisa diungkapaké.

Nalika dhèwèké sirna, Hieron tangi lan kanthi kabungahan ngumumaké marang kanca-kanca lan seduluré sing ana bareng dhèwèké:

'Aku wis mangertèni rahasia sih-rahayu Gusti marang aku, lan saiki aku miwiti lelampahan kanthi kabungahan ing dalan sing ana ing ngarepku. Mung ana siji bandha sejati, siji warisan sejati, siji kasugihan sejati—yaiku barang-barang sing didhelikake ing swarga; nanging bandha donya ora ana gunane babar pisan kanggo sing nampa: *'Apa gunané manungsa yèn éntuk kabèh donya, nanging kelangan nyawané? Utawa apa sing bisa diwènèhaké manungsa minangka gantiné nyawané?'* (Matéus 16:26)[7575] . Kanggo aku, ora ana sing luwih larang utawa luwih becik tinimbang nyawaku... Aku wis cukup ngentekake wektu uripku kanggo ngladeni kesia-siaan; saiki aku bakal menyang Gusti Allah. Mung siji sing ngganggu atiku – sedhih ibuku, sawijining janda tuwa lan ringkih, sing wis ora bisa ndeleng lan ora duwe sing nulungi utawa sing nglindhungi. Nanging aku bakal mati kanggo Kristus, lan marang Panjenengané, Bapa para yatim piatu lan janda, aku nyerahake ibuku.'

Sawisé ngomong kaya ngono, Hieron nangis sawetara kanggo ibuné lan banjur miwiti lelampahané. Ing Melitene, Santo Hieron bebarengan karo telung puluh telu wong Kristen liyané dipenjara. Ing kono dhèwèké ngomong marang kanca-kancané sing dipenjara:

[7573] Melitene iku kutha ing Armenia, saiki dikenal minangka Malatya.

[7574] Ing wektu kuwi, gapura kutha—yaiku lawang mlebu sing dipahat ing tembok sing ngubengi kutha sakabehe—dikunci nalika srengenge surup, lan sawise kuwi ora ana sing bisa mlebu kutha.

[7575] Tembungé Sang Juruwilaha. *Ngrusak jiwa* tegesé ndadékaké jiwa milih kesia-siaan donya lan ora bisa nampa kabungahan langgeng, lan akibaté, nyerahaké jiwa mau marang sangsara langgeng ing neraka.

'Rungokna, kanca-kanca lan sedulur, pituturku, kang bakal migunani kanggo kowe ora ing urip iki, nanging ing urip sing bakal teka. Kabeh sing wedi marang Gusti ora ngupaya berkah donya sing fana, nanging berkah ing donya ngarep sing langgeng. Kowe wis krungu yèn sesuk ésuk wong-wong kuwi arep meksa kita supaya nyembah marang dewa-dewa palsu: aja ta nganti kita manut, aja ta nganti kita nyembah arca, lan aja ta nganti kita nyembah marang dewa-dewa mau; Nanging luwih becik padha nyawisake kurban puji marang Gusti Allah kita sing sejati lan ngangkat pandonga kita marang Panjenengané; nalika Panjenengané mireng, Panjenengané bakal maringi kita kekuwatan kanggo nahan sangsara kanthi ajeg lan wani, lan bakal maringi kita pungkasan sing berkah.

Para pamirsa Hieron mangsuli bebarengan:

'Tembungmu manis kaya madu tumrap kita! Kowé maringi pitutur bab sing pancèn migunani lan nylametaké kita, lan kita kabèh luwih milih mati kanggo Kristus tinimbang, sawisé nyembah berhala, urip ing kesia-siaan.'

Para penjaga panjara nglaporake putusan para tahanan mau marang Lysias dhéwé. Esuké, dhèwèké mréntahaké supaya para martir suci digawa saka sel panjara marang dhèwèké kanggo diadili; dhèwèké ngadegaké para martir mau ing ngarepé lan takon kanthi nesu:

'Demonyang endi sing nuntun kowe nggawe keputusan edan iki kanggo mbrontak marang panguwasa lan ora ngetutake prentah raja kanggo nyembah dewa-dewa agung?'

'Mesthi wae kita bakal dadi wong bodho lan dolanané setan,' wangsul para wali, 'yen kita maringi pakurmatan sing pantesé mung kanggo Gusti Allah marang patung kayu lan watu gawéan manungsa.' Nanging saiki kita tumindak kanthi wicaksana, amarga kita nyembah Sang Pencipta kabèh, sing nggawe langit lan bumi kanthi sabda-Nya lan nggawa saka ora ana dadi ana kanthi ambegan saka lips[7576] -Nya.

Ing wektu kuwi, salah siji wong sing rawuh ing sidang nunjuk Hieron marang Lysias lan kandha:

'Iki wong sing nolak utusanmu; dhèwèké sing nindakake kabèh sing wis kowe krungu.'

Lysias, nalika ndeleng Hieron, takon saka ngendi asalé, lan nalika Hieron nyebut tanah kelairané lan panggonané lair, dhèwèké takon manèh:

'Apa kowe sing mbantah dhawuhe raja, ngandelake kekuwatan awakmu, lan nggebuki prajurit-prajurit sing dikirim ngoyak kowe?'

'Inggih, pancen kula,' wangsul Hieron sing gagah berani kanthi mantap, '*"Mbok menawa kula boten remen marang ingkang sengit dhumateng Panjenengan, dhuh Gusti, lan sengit marang ingkang mberontak dhumateng Panjenengan?"* (Mazmur 138:21). Mula saka iku kula nggebuki lan ngusir kados kelenci pengecut.'

Krungu tembung-tembung kuwi, Lysius nesu banget lan, amarga ora ngajeni kawani lan kekuwatan Hieron, nyalahké dhèwèké amarga ora manut lan kandha:

'Kabodhoanmu wis ndadekake kowe wani nganti kaya ngono, nganti kowe ora nurut marang dhawuhe raja, nolak tundhuk marang prentahku, lan nggebugi wong-wong sing tak utus. Mulane, aku mrentah supaya tanganmu sing angkuh, sing nurut marang pikiranmu sing edan, dipotong ing sikut.'

Lan langsung tangané Santo Hieron dipotong, déné para santo liyané, miturut dhawuh saka penyiksa sing padha, dipukul tanpa welas asih suwéné wektu sing dawa.

Banjur kabèh padha dibalèkaké menyang panjara, ing kono padha matur nuwun marang Gusti Allah amarga dianggep pantes nampa sangsara kaya ngono kanggo asmané sing suci. Nanging salah sijine, Victor sing wis kasebut mau, sedulure Santo Hieron, amarga wis ringkih amarga pukulan sing ditampa lan wedi bakal nampa pukulan sing luwih abot ing tembe, kanthi rahasia ngundang pejabat sing nyathet jeneng-jeneng wong Kristen sing ditangkep lan disiksa, lan kanthi andhap asor nyuwun supaya jenenge dibusak, Victor saka dhaptar tawanan sing nandhang sangsara kanggo Kristus, janji bakal maringi sawijining tanah minangka ganti. Amarga disuap karo hadiah sing dijanjekake, pejabat mau nyetujoni panyuwunan Victor – dhèwèké mbusak jenengé saka daftar lan mbebasake dhèwèké saka panjara ing wengi kuwi uga. Nanging Victor, sawisé metu saka panjara, ora suwe seda lan saéngga kelangan loro-loroné, duwéné lan nyawané, uga mahkota martir.

[7576] Wangsulané martir Lysias adhedhasar tembung: *'Kanthi sabda Gusti langit kabangun, lan kabèh tentara langit kabangun kanthi ambegané lambéné'* (Mazmur 32:6).

Esuké, Santo Hieronimus krungu apa sing wis kelakon lan, kebanjiran sedhih sing tanpa wates, nangis banter kanggo seduluré, kandha:

"Aduh, Victor! Apa sing wis kok tindakake? Aduh, rega sing abot banget sing wis kok bayar! Ngapa kowe nyerahake awakmu ing tangan mungsuh? Ngapa kowe luwih milih isiné mlayu tinimbang makutha kamulyan? Ngapa kowe ngganti gesang langgeng karo gesang sing sementara? Ngapa kowe luwih milih panglipur sakedhap tinimbang kabungahan tanpa wates? Oh, sepira sangsara sakedhapmu saka tatu remeh wis mbingungake kowe—tatu sing ora ana apa-apané dibandhingake karo sangsara langgeng sing ngenteni kowe ing pangadilané Gusti Allah!

Sawisé nangis kanggo wong sing wis tiba saka barisan para martir, Santo Hieron ngundang loro seduluré, Anthony lan Matronian, sing wis mèlu dhèwèké, lan kandha marang wong-wong mau:

Rungokna wasiat pungkasan kula, lan sawisé bali saka kéné, laksanakna. Bandha kula ing Pisidia[7577] , kula paringaké marang adhik kula Theotimia, supaya dhèwèké, nampa kabutuhan kanggo panguripan, bisa nganakake upacara pangeling-eling kanggo kula ing dina seda kula. Kabèh bandha sing isih tak duwèni tak warisaké marang ibuku, amarga dhèwèké janda lan nduwèni anak; paringna uga tanganéku sing wis dipotong lan kandhaa marang dhèwèké supaya nulis marang gubernur kutha Ancyra[7578] , Rusticus sing mulya, njaluk supaya dhèwèké diparingi omah ing Vadisana[7579] , ing ngendi tanganéku bisa dipapanaké.

Sawisé ninggalaké wasiat kaya ngono marang seduluré, sang Hieron sing pinaringan berkah nunggu pati syahidé kanthi tentrem. Lan mangkono, ing dina kaping lima, Lysius manèh lungguh ing bangku hakim lan, sawisé nglumpukaké para wali, miwiti meksa supaya padha nyembah arca-arca. Dheweke nyoba suwé nganggo pujian lan ancaman kanggo mbalèkaké wong-wong mau saka Kristus, nanging ora ana asil; banjur dhèwèké dhisik mréntah supaya wong-wong mau dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat, lan sabanjuré ngukum supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Sawisé akèh sangsara, para martir suci iku diputusaké paukuman pati. Dipimpin dening sang Bapa Gereja Jerom, para wali mau kanthi gumbira nyanyèkaké tembung-tembung mazmur nalika padha lumaku menyang panggonan paukuman pati:

'Berkah iku tumrap wong sing dalane bener, sing mlaku miturut paugerané Gusti' (Mazmur 118:1). Sawisé tekan panggonan paukuman pati, padha sujud lan ndedonga marang Gusti:

– Gusti Yesus Kristus, tampi nyawa kami!

Banjur sirah suci mau dipotong nganggo pedhang. Antony lan Matronian nyuwun marang Lysius supaya diparingi badan seduluré Hieron, nanging nalika Lysius nolak, padha nyuwun paling ora sirah Hieron sing wis dipotong mau. Dheweke mangsuli yèn mung bakal nyerahaké sirah kuwi yèn dituker karo emas sing boboté padha karo bobot sirahé. Anthony lan Matronian sedhih banget amarga ora nduwé emas sak bobot sing dijaluk Lysius kanggo sirah kuwi, sanadyan tanpa mangu-mangu sirah mulya martir kuwi regané luwih ajiné tanpa tandhing. Banjur Gusti maringi wahyu marang sawijining priya sugih lan pinunjul sing aran Chrysaphius supaya mbayar tebusan kanggo sirah martir suci Hieron: dhèwèké maringi Lysius emas sing boboté padha karo sirah mau, lan sawisé nampa, nyimpené kanthi ngajèni. Lysius sing serakah banjur miwiti nggoleki tangan suci sing wis dipotong, kanthi pangarep-arep bakal nampa emas uga; nanging nalika Anthony lan Matronian krungu bab iki, padha mlayu bali menyang tanah kelairané ing wayah bengi, nggawa tangan suci mau bebarengan karo awaké, déné mayit Hieron lan para martir suci liyané, sing uga dipenggal bebarengan karo dhèwèké, diam-diam digawa déning wong Kristen liyané lan dikubur ing panggonan sing didhelikaké. Para sedulur mau nggawa tangan Santo Hieron marang ibuné, Stratonica, lan nyerahaké relik suci mau. Ibuné, nalika nyekel tangan putrané sing dikasihi—sing dipotong amarga Kristus—ngumbah nganggo luh, nyium nganggo ciuman ibuné, lan nempelaké ing mripaté. Kanthi bungah amarga putrané lan ing wektu sing padha ngalami sedhih alamiah, dhèwèké kandha liwat luhé:

Anakku sing tak lair urip lan waras! Saiki aku mung nduwé sapérangan cilik saka awakmu sing wis mati, nanging iki malah nimbulaké sedhih sing luwih gedhé ing atiku. Aduh, anakku! Aku nglairaké kowe kanthi lara,

---

[7577] Pisidia iku provinsi pedalaman Romawi ing Asia Minor, dumunung ing sisih kidul-kulon Cappadocia. Ing kéné Santo Paulus sang Rasul mratelakaké agama Kristen.

[7578] Ancyra – kutha krajan provinsi Romawi Galatia ing Asia Minor, saiki dikenal minangka Angora. Galatia dumunung ing tengah-tengah semenanjung Asia Minor, dene Ancyra dumunung ing sisih lor-kulon provinsi kasebut.

[7579] Durung dingerteni apa tegese 'Vadisanmont'. Diduga iki padha karo Vasadon utawa Valvadon – sawijining kutha ing Kapadokia.

ngopeni kowe ing kasangsaran, ngarep-arep kowe dadi tiang ing tuaku, sandhangan nalika lara, lan panglipur ing sedhihku; nanging saiki, aku malah kelangan kowe, cahyaning mripatku sing wuta. Nanging kenapa aku nangis nalika kuduné aku bungah lan seneng amarga aku dadi ibu saka sawijining syahid, amarga aku wis nyawisake wohing kandhungané marang Gusti, amarga kowe, anakku sing tak tresnani, ora mati kaya wong lumrah? Amarga pati syahid sing kowe alami nuntun marang akèh lan gedhé berkah! Nanging, sanadyan kowe wis lunga saka aku, aja ninggalake aku sakabehe, anakku, lan ing pandonga-pandonganmu mènèhana aku pangayoman ing ngarsané Gusti, Kanggo Panjenengané kowe wis ngucurake getihmu, supaya Panjenengané uga enggal nylametake aku saka urip iki, kang kebak sangsara lan kapepet kabeh jinis cilaka.

Sawisé ratapan iki, Stratonica nyelehaké tangan sang wali ing panggonan sing wis dhèwèké tentukaké, lan nglakoni kabèh sing wis dhèwèké wasiataké. Lan Chrysaphius, sing wis mbayar tebusan emas kanggo sirahé Santo Hieron, sawisé sawatara wektu mbangun gréja ing panggonan para martir suci dipenggal sirahé, lan kanthi pakurmatan nyelehaké sirah martir mau ing jerone gréja, ngluhuraké Tritunggal Suci.

Kontakion, Nada 8:

Wajah para martir padhang sumunar, pasukane padhang sumunar; sawise rawuh marang kita kanthi kawicaksanan, dina iki padha padhangake Gréja nganggo sinar kang nggumunake. Mula, nalika kita ngrayakake pangeling-eling sing kinurmatan, kita nyuwun marang Panjenengan, Sang Juruwilaha: lumantar pandonga para martir mau, nylametake kita saka sangsara, supaya kita bisa nyanyi marang Panjenengan: Alleluia.

Peringatan para Martir Suci Melasippus, Cassinia lan Antoninus

Dipepering ing tanggal 7 November

Para martir suci Melasippus, garwané Cassinia, lan putrané Antoninus ngalami sangsara ing jaman Julianus si Apostat[7580] ing kutha Ancyra[7581] . Antoninus dipenjara, déné Melasippus lan Cassinia digantung, sawisé kuwi penyiksa mau miwiti nyabuti lan ngobong awaké. Ing proses kasebut, dhadha Santa Cassinia dipotong, dene sikilé Santo Melasippus dipotong ing dengkul. Nalika panyiksaan mau lumaku, putrané Antoninus digawa metu saka penjara. Nalika ndeleng sangsara wong tuwané, dhèwèké miwiti nglipur lan njupuk potongan awaké sing wis dipotong, banjur nyiumé. Ing tengah panyiksaan sing kejem kuwi, Melasippus lan Cassinia nyerahaké nyawa sing bener marang Gusti. Banjur Antoninus ngidol ing pasuryané Julian. Penyiksa sing kejem mrentahake supaya Antoninus digantung lan badané dikuliti; betisé dipecah lan watu abot diiket ing sikilé; banjur sawisé diturunaké saka wit, dhèwèké diletakké ing jeruji wesi sing panas abang. Sawisé kabèh panyiksaan kuwi, sirah sang martir dicukur, watu diiket ing gulu, lan dhèwèké diarak ngubengi kutha. Durung wareg karo kuwi, dhèwèké dikirim menyang komandan militer Agrippinus, sing mrentahaké supaya dhèwèké dibuwang menyang tungku geni abang banjur diserahkan marang kéwan galak kanggo dipangan; nanging ing loro-loroné panyiksaan mau sang wali tetep ora cilaka. Papat puluh priya enom sing nyekseni panyiksaan mau banjur pracaya marang Kristus, mula saka iku padha dipenggal sirahé. Santo Antoninus diletakake ing amben wesi sing panas abang lan dipukul nganggo tongkat wesi. Nanging nalika sang wali tetep ora cilaka sanajan mangkono, sang penyiksa mrentahake supaya sirahé dipenggal.

Peringatan para Martir Suci Avkt, Taurion lan Thessalonica

Dirilisake tanggal 7 November

Martiir suci Thessalonica iku putri saka imam pagan. Sawisé diwulangaké bab iman Kristen, dhèwèké dibaptis lan dadi wong Kristen sejati, saéngga sanadyan bapaké meksa supaya nyelakké Kristus lan nyembah

[7580] Julius mrentah saka taun 361 nganti 363.
[7581] Ancyra iku kutha krajan Phrygia (wewengkon kulon Asia Minor).

berhala, dhèwèké ora manut; amarga kuwi, bapaké sing jahat nyopot sandhangané nganti telanjang lan nggebuk dhèwèké nganggo kayu pancang nganti abot banget nganti patahé iga-igané. Banjur dhèwèké ngusir dhèwèké saka omah lan mbusak warisané, saéngga dhèwèké kapaksa manggon ing njaba kutha nganggo panguripan sing sithik saka ibuné. Sawisé ngerti tumindak imam kuwi, loro priya, Avkt lan Taurion, wiwit nyalahké dhèwèké. Nanging, imam kuwi banjur menyang marang gubernur provinsi kuwi lan ngandhani yèn wong-wong mau padha mbela Santa Thessaloniki. Gubernur banjur nyiksa wong-wong mau amarga pangakuané marang Kristus: padha dilempari watu, dibuwang menyang geni, lan pungkasané diiket bebarengan banjur dibuwang menyang tlaga; nanging para wong suci mau tetep ora cilaka. Banjur padha dipenggal sirah nganggo pedhang. Thessalonica uga disiksa amarga pangakuané marang Kristus, lan saka panyiksaan kuwi dhèwèké séda. Jasadé dikubur kanthi pakurmatan ing Amphipolis[7582] jejere para martir suci Avkt lan Taurion.

Perayaan Pangurmatan Lazarus

Diperangeti tanggal 7 November

Ingkang Kinurmatan Lazarus lair ing Asia Cilik, ing kutha Magnesia[7583] . Sadurunge lair, Gusti Allah kanthi mujijat istimewa wis maringi pratandha rawuhe cahya iki ing donya: cahya ageng sumunar ing omahé wong tuwané nganti para wadon ing kana padha mlayu, lan mung ibuné sing tetep ana, nggawa anak sing pinaringan berkah ing kandhungané. Nalika lair, piyambakipun langsung ngadeg lan ngadhep ing wetan kanthi sikap ndedonga, tangané dilipat ing dhadha. Wiwit cilik dhèwèké wis misuwur amarga ora duwé niat ala, andhap asor, welas asih, lan katresnan marang wong mlarat. Nalika isih enom, sanadyan wis nduwé pendhidhikan sing apik, dhèwèké nyingkiri kabèh kesenengan donya lan, manut panggugah jiwa sing suci, mangkat menyang Panggonan Suci ing Yerusalem kanggo ibadah, ing kono dhèwèké mlebu biara Saint Savvas. Dheweke nglampahi sepuluh taun ing kana, ngluwihi kabeh sesama biksu ing kasetyan lan saben kabecikan, lan diangkat dadi imam dening Patriark Yerusalem. Ing mangsa suci Prapanca, dheweke ninggalake biara lan munggah gunung, tanpa nggawa apa-apa, lan urip mung saka woh alas sing diarani plants[7584] . Ing kana dhèwèké krungu swara sing maréntah supaya bali menyang tanah airé; ing dalan, dhèwèké nemoni alangan wujud arwah mungsuh, nanging bisa ngungkuli kuwi kabèh. Sawisé bali menyang tanah airé, dhèwèké ketemu karo ibuné, nanging ora manggon bareng ibuné. Kanggo ngupaya urip sepi, Lazarus manggon ing Gunung Galisius sing sepi, ora adoh saka Efesus. Ing kene, nalika ndedonga, dheweke tau weruh panglihatan kaya ngene: dheweke weruh tiang geni munggah menyang swarga, dikelilingi akèh malaikat sing padha nyanyi: 'Mugi Gusti munggah malih, lan mugi mungsuh-mungsuhipun sumebar!' Panjenenganipun nyepeng punika minangka pratandha saking inggil lan, kanthi pitulungan Kaisar Bizantium Konstantinus Monomachos[7585] , ngedegaken gréja ing panggonan punika ingkang dipunparingi nama Panguripan Kristus. Santa Lazarus ngedegake tiang ing jejere gréja, ing ngendi dhèwèké nyawisake awaké kanggo praktik asetik puasa lan pandonga, nahan panas lan adhem lan kasangsaran liyané ing uripé minangka wong asetik ing tiang. Gusti paring dhèwèké karunia mujijat lan ramalan, saéngga wong-wong sing taat, kepéngin pandhuané, wiwit padha nglumpuk ing sacedhaké dhèwèké. Gusti wis maringi pratandha babagan sedaé, nanging para sedulur nyuwun marang dhèwèké supaya nyuwun marang Gusti, kanggo kapentingané, supaya umuré diperpanjang, lan Gusti janji yèn dhèwèké bakal urip salawisé limalas taun manèh. Sawisé limalas taun kliwat, kaya nalika sadurungé lair, cahya swarga sumunar ing tugué. Nalika piyambakipun séda lan sedulur-seduluripun nangis, padha nelangsa amarga piyambakipun ora ninggalaké wasiat, piyambakipun tangi lan kados urip maringi wasiatipun; lajeng piyambakipun nglempèk malih lan miturut panyuwunan sedulur-seduluripun tangi kaping kalih kanggo nandhatangani wasiat mau. Panjenengané séda ing yuswa 72 taun[7586] ,

[7582] Kutha ing Makedonia wétan.
[7583] Magnesia – kutha Lydian ing sisih lor-kulon Asia Minor, ing Kali Hermes.
[7584] Biasane, para biksu ninggalake biara nalika Minggu Syropustnaya kanggo Puasa Agung, sawisé nindakake upacara pamitan, mulané Minggu iki dadi dikenal minangka 'Minggu Pamitan'. Para biksu bakal bali menyang biara ing Setu Lazarus.
[7585] Konstantinus Monomachos mrentah wiwit taun 1042 nganti 1054.
[7586] Panjenengané séri ing taun 1053.

dikubur ing tiang lan diurmati sawisé seda kanthi akèh panyembuhan mujijat sing mili saka relik suci panjenengané.

21 November

8 November (Gaya Lawas)

Rayane Santo Mikael Sang Malaikat Agung lan pasukan swarga liya sing ora duwe badan

Peringatan tanggal 8 November

Gereja Suci ngadopsi perayaan saleh saka Synaxis Malaikat Suci miturut tradisi Bapa-Bapa sing diilhami Gusti, sawisé nolak pangurmatan kuna sing ora takwa marang malaikat sing diadegaké déning para bidah lan penyembah berhala. Sanajan ing Prajanjian Lawas, nalika wong-wong mbalik saka Gusti, Sang Pencipta, padha wiwit ng , nyembah marang ciptaané Gusti lan pakaryané tangané dhéwé, nggawe arca miturut wujud makhluk sing katon, lan nyawisaké kurban marang srengéngé, rembulan, lan lintang, sing miturut panemuné ana jiwa urip sing manggon ing kono. Ungkapan iki dijupuk saka Keluaran 20 – *'Aja gawe bagah kanggo awakmu, utawa gambar apa waé saka sing ana ing swarga ndhuwur, utawa ing bumi ngisor, utawa ing banyu ing sangisore bumi'* – nalika semana wong-wong uga nyembah lan ngorbanaké kurban marang malaékat, kaya sing kacathet ing Kitab Raja-raja: 2 Raja 23 *'Lan piyambakipun nyirnakaké para imam ingkang dipunangkat déning para raja Yehuda kanggé nyuguhaké dupa ing panggonan-panggonan inggil ing kutha-kutha Yehuda lan ing sakupengé Yerusalem—ingkang sampun nyuguhaké dupa marang Baal, srengéngé, rembulan, rasi lintang, lan kabèh tentara swarga*.' Lukas 2 – *'Lan dumadakan ana akèh pasukan swarga sing muncul bareng karo malaikat, padha muji Gusti Allah lan kandha'*, yaiku marang para malaikat, amarga padha iku pasukan swarga, kaya sing kacathet ing Injil: Pemujaan sing ora pantes marang para malaikat kuwi nyebar ing jaman para Rasul suci. Rasul Suci Paulus nyarios bab pangurmatan sing ora pantes kaya mangkéné:

Kolose 2:18–19 – *'Aja nganti ana wong sing ngapusi kowe nganggo andhap-asor sing digawe dhéwé lan ibadah marang malaikat, nyemplung ing bab-bab sing durung tau dideleng, kabungak amarga pikiran dagingé lan ora nancep marang Sirah'*, yaiku Kristus. Amarga ing wektu kuwi ana sawatara ahli bidah sing sanadyan katon andhap asor ing lair, nanging atiné sombong, mikir yèn lumantar tapa lan urip sing suci padha niru para malaikat. Padha mulang yèn para malaikat kuduné disembah kanthi cara sing padha karo Gusti Allah piyambak. Mengko, ana ahli bidah liyane sing muncul, nginjilake manawa para malaikat iku panyipta alam semesta sing katon lan, amarga ora duwe badan, luwih dhuwur lan luwih pantes dihormati tinimbang Kristus, Putraning Allah; nalika Malaikat Agung Mikail diarani Gusti Allahé wong Yahudi[7587] . Pungkasané, ana liyané sing nyilem ing sihir lan ngapusi wong; kanthi nyamar dadi malaikat, padha nelpon setan lan ngabdi marang setan mau, nyebuté malaikat. Utamané, ajaran sesat kaya ngono nyebar ing Kolose[7588] , sing kalebu ing Metropolis Laodikia, ing kono akèh wong sing diam-diam nglakoni ibadah malaikat sing ora takwa iki, sing padha karo nyembah berhala[7589] . Nanging

---

[7587] Bab para bidah sing kasebut, Santo Epifanius saka Siprus nyatakake ing bukune *Babagan Bidah*: 'Wong-wong mau diarani Satornilian—saka Satornil, pangadeg bidah iki. Satornil manggon ing Siria, cedhak Danfis, ing kono dhèwèké pisanan nyebarake ajarané. Bantuan aktifé yaiku Vasilid, sing nyebarake ajaran iki ing Mesir. Ajarané bab para malaikat intiné kaya ngéné: pitu malaikat sing nggawe donya lan kabèh isiné. Pangriptaan manungsa kelakon kaya mangkene: para malaikat, sawise padha kumpul, ngrancang rencana lan bebarengan nggawe manungsa miturut rupa padhang sing mudhun saka dhuwur... Nanging nalika manungsa wis diciptakake, para malaikat, amarga ora duwe daya, ora bisa ngrampungake pangriptaane. Manungsa nggleleng ing bumi, andhap asor kaya ulat sing merayap, nganti Kakuwatan Agung, kanthi nundhuk lan welas asih, amarga gambar lan rupa Dèwèké dhéwé, ngetokaké percikan kakuwatané kanthi welas asih lan kanthi kuwi mbalèkaké lan maringi urip marang manungsa. Percikan iki yaiku nyawa manungsa, sing mesthi kudu dislametaké.'

[7588] *Kolose* iku kutha sing padhet ing Phrygia kuna (ing Asia Cilik) ing Kali Lycus (anak Kali Meander). Ing taun 65 Masehi, kutha iki, bebarengan karo kutha-kutha jejere Laodicea lan Hierapolis, meh kabèh rusak amarga gempa bumi sing nggegirisi, nanging sakwisé dibangun manèh lan makmur nganti abad kaping 12. Mengko kutha iki dikenal kanthi jeneng Choni.

nalika pangurmatan sing salah marang para malaikat iki dikutuk lan ditolak, pangurmatan lan perayaan sing suci lan pantes tumrap para malaikat diadegaké, minangka abdi Gusti Allah lan pangreksa umat manungsa[7590] . Lan ing wewengkon Colossae kuwi, ing ngendi pangurmatan marang malaikat biyèn ditindakake sacara rahasia lan ora takwa, perayaan Ortodoks Synaxis para malaikat diwiwiti dirayakake kanthi terbuka, lan gréja-gréja megah dibangun ing asmané Santo Mikael Arkangelus – pamimpin para malaikat. Mangkono, ing Khony, ing ndhuwur mata air mujijat, dibangun gréja agung lan éndah, ing ngendi Malaikat Agung Mikael piyambak rawuh marang Santo Archippus. Rayane Sinaksi Para Malaikat Suci iki kudu dirayakake ing wulan November – wulan sanga wiwit Maret, wulan kapisan wiwit pambentukan donya – kanggo nglambangake cacahing tingkatan malaikat, kang diterangake dening Santo Dionysius Areopagita, saka murid Santo Paulus Rasul, sing diangkat menyang swarga katelu, ing kono dhèwèké nyumurupi bédané pangkat para malaikat suci lan nerangaké iki marang Dionysius, muridé. 2 Kor. 12 – *'Aku ngerti sawijining wong ing Kristus sing, patbelas taun kepungkur (apa ing sajroning badan, aku ora ngerti; apa ing njaba badan, aku uga ora ngerti: Gusti Allah sing ngerti), diangkat menyang swarga katelu*'.

Sanga pangkat malaikat dipérang dadi telung hierarki, saben hierarki ngemot telung pangkat: paling dhuwur, tengah, lan paling ngisor.

Sing kapisan—hierarki paling dhuwur lan sing paling cedhak karo Trinitas Agung—kang dumadi saka *Serafim, Kerubim*, lan *Tahta.*

Sing paling cedhak karo Sang Pangripta lan Pembuaté yaiku *Serafim* sing nem swiwi *lan* tresna marang Gusti*,* kaya sing dideleng déning nabi Yesaya, sing kandha: Yesaya 6 – *'Ana Serafim ngadeg ngubengi Panjenengané; saben ana enem swiwi: loro kanggo nutupi pasuryané, loro kanggo nutupi sikilé, lan loro kanggo mabur*.' Padha kaya geni, nalika padha ngadeg ing ngarsané Panjenengané sing kaserat ing kitab Ibrani 12: *'awit Gusti Allah kita iku geni kang nglelepake*'.

Nedha ing ngarsaning kamulyan kaya ngono, para serafim kaya geni, kaya kang kacarita:

Dan. 7 – *'Aku weruh, pungkasané, manawa tahta wis disiyapaké, lan Sang Lami Dina lungguh ing tahtané; sandhangané putih kaya salju, lan rambute kaya wol murni; tahtané kaya geni kobong, lan rodhané kobong kaya geni*'. Keluaran 24 – *'Pemandangan kamulyané Gusti Allah ing pucuking gunung katon ing ngarepé para Israel kaya geni kang nglelep*.'

Mazmur 103 – *'Panjenengan nggawe malaikat-malaikat Panjenengan dadi roh, lan abdi-abdi Panjenengan dadi geni kang murub*.' Padha murub amarga katresnan marang Gusti lan maringi inspirasi marang wong liya supaya nduwé katresnan sing padha, kaya jenengé sing ateges 'Seraphim' ing basa Ibrani tegese 'murub'.

Sawisé Serafim, ing ngarsané Gusti Allah kang Maha Ngerti sing manggon ing pepadhang kang ora bisa didekati, ana *Kerubim* kang akèh mripat ing padhangé kang ora bisa diucapaké*;* padha sumunar luwih padhang tinimbang tatanan sing luwih asor, tansah sumunar kanthi pepadhanging kawruh babagan Gusti Allah, pangerten babagan misteri-misteriné lan jeroné kabijaksanaané, padha padhang lan padha maringi padhang marang liyané. Jenengé – 'Kerubim' – nalika diterjemahaké saka basa Ibrani, tegesé 'pangerten ageng' utawa 'curahé kawicaksanan', amarga lumantar Kerubim kawicaksanan diparingaké marang liyan lan pencerahan diparingaké marang mripat atiné kanggo pandelengan lan pangawikan marang Gusti Allah.

Sabanjure, ing ngarsane Panjenengané sing lungguh ing singgasana kang luhur lan mulya*,* ana sing diarani *'singgasana* panggendhong Gusti' (miturut Saint Dionysius the Areopagite)*,* amarga ing sangkané, kaya ing singgasana akal (miturut Saint Maximus the Confessor), Gusti ngaso kanthi cara akal. Padha diarani 'God-bearing' ora amarga sipaté dhéwé, nanging amarga sih lan amarga pakaryané, déné dagingé Yesus Kristus (kaya sing ditulis Saint Basil the Great) diarani 'God-bearing' miturut sipaté dhéwé, amarga wis nyawiji tanpa pisah karo Allah Sabda dhéwé. Singgasana-singgasana mau uga diarani 'God-bearing' ora amarga sipaté dhéwé, nanging amarga sih kang diparingaké marang dhèwèké kanggo pangabdiané – amarga kanthi misterius lan ora bisa diungkapaké

[7589] Kaya sing katon saka Aturan 35 ing Konsili Laodikea, aturan iki ngecam para bidah sing ndedonga ora marang Gusti Allah, nanging mung marang malaikat, kaya-kaya padha dadi panyipta lan panguwasa donya.

[7590] Konsili Lokal Laodicea, ing ngendi Aturan 35 nolak pangurmatan marang malaikat sing ora miturut ajaran iman lan netepake pangurmatan sing bener marang malaikat lan perayaan pestane, dianakake nalika jaman Santo Sylvester, Paus Roma, sawetara taun sadurunge Konsili Ekumenis Kapisan ing Nicaea. Konsili Laodikea iki dianakake ing taun 319, sanadyan miturut sawetara sumber ing taun 320 utawa 321; ana 32 uskup sing rawuh ing konsili kasebut, sing dipimpin déning Nunechius, Metropolit Laodikea.

padha nggawa Gusti ing sajroning dhèwèké. Kanthi nyandhak marang tahta-tahta mau kanthi cara sing ora bisa dipahami, Gusti Allah nglakoni paugeran paugeran sing adil, kaya sing diandharake Dawud: Mazmur 9:5 – 'awit Panjenengan sampun ngadili prakara kula lan pasulayan kula; Panjenengan sampun lungguh ing pangastana, dhuh Hakim sing adil'.

Mula saka iku, utamane lumantar para malaikat pangkat menengah iki kaadilané Gusti Allah kawujud: padha ngladosi kaadilané, ngluhuraké, lan nyawuraké kakuwatan kaadilan marang pangadilan-pangadilan bumi[7591] , mbantu para raja lan panguwasa nglakokaké paukuman sing adil.

Hierarki tengah uga kalebu telung tatanan malaikat suci: *Dominion, Kakuwatan*, lan *Otoritas.*

Para *Dominion* dijenengi mangkono amarga padha mrentah marang liyane sing manut marang tatanan malaikat iki, amarga dheweke dhewe wis merdeka. Sawise mbuwang rasa wedi perbudakan, kaya sing diandharake Santo Dionysius Areopagita, padha ngabdi marang Gusti tanpa kendhat, kanthi rela lan kabungahan. Padha uga maringi daya pamrentahan sing wicaksana lan administrasi sing pinter marang panguwasa sing ditunjuk Gusti ing bumi, supaya bisa mréntahaké wewengkon sing dipasrahaké marang wong-wong mau kanthi becik. Sabanjuré, padha mulang kita supaya bisa nguwasani indra, ngendhalèni hawa napsu lan emosi sing ora séhat ing jeroning awak, ngalahaké daging marang roh, nguwasani karsa dhéwé, lan munggah ngluwihi kabèh godaan.

Kakuwatan-kakuwatan iki, kang kebak kekuwatan ilahi, langsung nglakoni kersané Gusti, kang Maha Luhur lan Maha Kuwasa, kang gagah lan kuwasa. Padha nindakake mujijat ageng lan maringi sih rahmat mujijat sing padha marang para wali Gusti Allah, sing pantes nampa sih rahmat kuwi, supaya padha bisa nindakake mujijat – marasake maneka rupa lara lan mratelakake bab-bab sing bakal kelakon. Kakuwatan Suci uga mbantu wong-wong sing makarya lan kabebanan tugas sing diparingake marang dheweke – mula jenenge 'Kakuwatan' – lan nanggung kelemahan wong-wong sing ringkih. Padha uga nguwatake saben wong ing kasabaran—supaya ora k alah dening sedhih, nanging bisa nahan kabèh sangsara kanthi semangat sing teges lan wani, kanthi andhap asor, matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kabèh bab, sing netepake kabèh mau kanggo kabecikan kita.

Para *Panguwasa* dijenengi mangkono amarga padha duwé wewenang marang setan, kanggo ngendhalèkaké kakuwatan setan, nolak godaan sing disusupaké marang manungsa, lan nyegah setan supaya ora bisa nyebabaké cilaka marang sapa waé sak karepé. Kakuwatan nguwatake para ahli tapa ing perjuangan lan pakaryan rohani, nglindhungi supaya ora kelangan kraton rohani; *nalika* mbantu wong-wong sing nglawan napsu lan hawa nepsu kanggo ngusir pikiran ala lan fitnah mungsuh, lan ngalahake setan.

Ing hierarki ngisor ana telung pangkat: *Prinsipalitas, Malaikat Agung,* lan *Malaikat.*

Para Principalitas dijenengi mangkono amarga padha nduwèni wewenang marang para malaikat ngisor, mènèhi arahan supaya padha nglakoni dhawuh Ilahi. Padha uga dipercaya kanggo ngatur jagad raya lan nglindhungi kabèh kraton lan kapangeranan, tanah lan kabèh wong, suku lan basa; amarga saben kraton, suku, lan bangsa nduwèni pangreksa lan panguwasa sing khusus saka tatanan swarga sing dikenal minangka Kapangeranan kanggo sakabèhing tanahé[7592] . Sateruse – pelayanan saka tatanan malaikat iki (miturut panjelasan Santo Gregorius Dialogis) yaiku maringi pitutur marang manungsa supaya maringi pakurmatan sing pantes miturut pangkaté marang saben panguwasa. Pungkasané, para malaékat saka tatanan iki ngangkat wong-wong sing pantes menyang manéka panggonan pakurmatan lan maringi pitutur supaya padha nampa panguwasa ora kanggo kapentingan utawa kauntungan dhéwé, ora kanggo pamrih kamulyan kosong, nanging kanggo pakurmataning Gusti Allah, kanggo nyebarake lan ngembangake kamulyaning Gusti sing suci, lan kanggo kabecikaning tangga teparo – nglayani kabutuhan bebarengan kabéh kawanané.

Malaikat Agung diarani juru warta agung, sing ngumumaké kabar agung lan mulya. Pelayanané (kaya sing diandharaké déning Dionysius Areopagita Agung) dumadi saka mbukak ramalan, kawruh, lan pangerten bab kersané Gusti Allah, sing ditampa saka pangkat sing luwih dhuwur lan diwartakaké marang pangkat sing luwih asor—para Malaikat—lan lumantar mau marang manungsa. Nanging, Santo Gregorius Dialogus ngendika yèn

---

[7591] 'Korsi pangadilan para hakim donya' – ungkapan kias sing nuduhaké wates wewenangé para hakim donya.

[7592] Pangajaran manawa saben bangsa lan saben kraton nduwé malaikat dhéwé adhedhasar tembungé nabi Daniel (Dan. 10:13), sing nyritakaké bab malaikat-malaikat kraton Persia lan Yehuda.

Para Arsenggel nguwatake iman suci ing manungsa, padhangaké pikirane kanthi padhanging kawruh Injil Suci lan mbukak misteri-misteri iman sing takwa.

Para malaikat, ing hierarki swarga, iku pangkat paling ngisor saka kabèh lan paling cedhak karo manungsa. Padha mbukak misteri-misteri cilik lan tujuané Gusti Allah lan mulang manungsa supaya urip kanthi luhur lan adil kanggo Gusti Allah. Para malaikat ditugasake ngreksa saben kita sing pracaya: padha nyokong wong sing luhur supaya ora tiba, ngangkat sing wis tiba, lan ora nate ninggalake kita, sanajan kita wis dosa, amarga padha tansah siap nulungi kita, yen kita pancen kepengin.

Nanging kabèh tatanan swarga sing luwih dhuwur sacara kolektif dikenal kanthi jeneng 'Malaikat'. Sanadyan padha duwe jeneng sing béda miturut pangkat lan sih kang diparingaké Gusti (kaya Seraphim, Cherubim, Thrones, lan tatanan liya), kabèh mau biasané diarani Malaikat, amarga tembung 'Malaikat' dudu jeneng makhluk nanging jeneng pangabdian, kaya kang katulis:

"Apa padha ora kabèh roh sing ngladèni, sing dikirim kanggo ngladèni wong-wong sing bakal nampa kaslametan?*"* (Ibr. 1:14)

Pelayanané manéka warna lan ora padha, lan saben tingkatan nduwéni tugas sing béda; amarga Sang Pencipta sing Maha Wicaksana ora mbukak kabèh misteri rancangané marang kabèh makhluk kanthi ukuran sing padha, nanging lumantar makhluk sing luwih dhuwur Panjenengané maringi pencerahan marang sing luwih asor, mbukak kersané marang wong-wong mau lan mréntahaké supaya padha nglakoni, kaya sing cetha katon ing kitab nabi Zakaria. Ing kono dicritakaké carané sawisé ngomong karo nabi, sawijining malaikat ketemu karo malaikat liyané, sing mréntahaké dhèwèké supaya bali marang nabi lan mbabaraké nasib mbésuké Yerusalem: *'Lan wongé malaikat sing wis ngomong karo aku banjur lunga, déné malaikat liya teka nyambut, lan dhèwèké kandha marang dhèwèké: "Buru-buru, kandhaa marang enom iki* (yaiku nabi Zakaria)*: 'Yerusalem bakal dienggoni ing sakupengé merga akèh wong lan kéwan ing jerone.' 'Lan Aku bakal dadi tembok geni ngubengi kutha iku,' pangandikane Gusti, 'lan Aku bakal kamulyakake ing tengah-tengahé'* (Zakaria 2:3–5). Nalika merenung bab iki, Santo Gregorius kandha:

'Nalika sawijining malaikat kandha marang malaikat liyane, *"Mlaku, kabari"*, ora ana sangsi manawa sawetara malaikat ngutus malaikat liyane: sing pangkaté ngisor diutus, dene sing pangkaté luwih dhuwur ngutus'[7593] .

Kajaba iku, ing ramalan Daniel kita nemokake yen sawijining malaikat maringi dhawuh marang malaikat liyane supaya nerangake wahyu marang nabi (Dan. 8:16). Saka kéné cetha yen malaikat-malaikat ing pangkat sing luwih dhuwur mbabaraké kersaning Gusti lan tujuan Sang Pencipta marang malaikat-malaikat ing pangkat sing luwih andhap, padha maringi pencerahan, lan ngutus mau marang manungsa.

Gereja Ortodoks sing lagi berjuang, amarga butuh pitulungan para malaikat, ngrayakake pesta kabèh sangang tingkatan malaikat kanthi pandonga khusus, kaya sing pantes, ing dina kaping wolu wulan November iki, yaiku, wulan kaping sanga, amarga kabèh sangang tingkatan malaikat iki bakal nglumpuk ing Dina Pangadilané Gusti, sawijining dina sing déning Para Guru Ilahi ing Gréja diarani dina kaping wolu; amarga, miturut pangandikane, ing pungkasan pitung ewu taun, dina kaping wolu bakal teka, kaya déné.

Dan. 8 – *'Lan aku krungu swara manungsa saka tengah Ulai, kang muni lan kandha: "Gabriel! Terangna panglihatan iki marang dheweke!"'*

Mat. 25 – *'Nalika Putraning Manungsa rawuh ing kamulyané, lan kabèh malaikat suci bebarengan karo Panjenengané, banjur Panjenengané bakal lungguh ing pangastané kamulyané*.' Matius 24 – *'lan Panjenengané bakal ngutus malaikat-malaikaté karo swara terompet banter, lan padha bakal nglumpukaké wong-wong pilihané saka papat angin, saka pucuk langit siji nganti pucuk langit liyané'*, yaiku saka wetan, kulon, lor, lan kidul.

Oh, muga-muga banjur padha nglumpukaké kita, pasamuan sing ngrayakaké kanthi pakurmatan, supaya bisa melu barisan pilihané Gusti!

Luwih saka sangang tingkatan malaikat ing swarga sing kasebut ing ndhuwur, Gusti Allah wis nunjuk Malaikat Agung Michael sing suci dadi komandan lan pamimpin, minangka abdi Gusti Allah sing setya[7594] . Ing

---

[7593] Santo Gregorius Dialogus. Komentar IV babagan Injil.

[7594] Miturut makna tembungé, Mikael iku malaikat sing nduwèni kuwasa rohani sing luar biasa lan ora ana tandhingané. Ing buku Daniel, dhèwèké digambaraké minangka panglindhungi lan pelindhungi khusus bangsa Yahudi (Dan. 10:13, 21, 12:1). Ing Pangandikane Santo

wektu Setan tiba ing kebangkrutan amarga kesombongan, murtad saka Gusti Allah lan mudhun menyang jurang, sawisé nglumpukaké kabèh tingkatan lan pasukan Malaikat, dhèwèké muni kanthi swara banter:

'Ayo padha ajeg ing ngarepe Sang Pencipta kita lan aja mikirake apa sing bertentangan karo Gusti! Ayo padha pikirake apa sing wis kelakon marang wong-wong sing diciptakaké bareng karo kita lan sing nganti saiki padha nampa pepadhang Ilahi bebarengan karo kita! Ayo padha pikirake kepiye, amarga kesombongan, padha dumadakan tiba saka pepadhang menyang pepeteng lan dibuwang saka dhuwur menyang jurang! Ayo padha pikirake kepiye Lintang Esuk[7595] , sing munggah saka swarga nalika subuh, tiba lan remuk ing bumi![7596]

Ngandika mangkono marang sakabèhing pasamuwan Malaikat, dhèwèké ngadeg ing ngarep lan, bebarengan karo Serafim lan Kerubim lan kabèh tatanan swarga, miwiti ngluhuraké Trinitas Paling Suci, Sajati lan Ora Bisa Dipisahaké, siji Gusti Allah, kanthi padha nyanyi kidung resmi:

Lan padha seru marang siji lan sijiné, kandha: "Suci, suci, suci Gusti Sang Nata Tentara! Kabèh bumi kebak kamulyané!" (Yesaya 6:3). Pasamuwan malaikat suci iki dijenengi Majelis Malaikat, amarga bebarengan lan kanthi swara siji padha ngluhurake Rama, Putra, lan Roh Suci – Tritunggal Suci; marang Panjenengané uga mugi kaparingi kamulyan langgeng saka kita sing manggon ing bumi. Amin.

Troparion, Nada 4:

Para Panglima Agung pasukan swarga, kita sing tansah pantes nampa sangsi, nyuwun marang panjenengan: lumantar pandonga panjenengan, lindhungana kita ing sangisore sayap kamulyan rohani panjenengan, njagani kita nalika kita sujud kanthi andhap asor lan njerit: nylametake kita saka sangsara, awit panjenengan punika panglima pasukan swarga.

Kontakion, Nada 2:

Para Pangeran Malaikaté Gusti, abdi-abdi kamulyaning swarga, pangirèk para malaikat lan pituduh manungsa, mugi paduka nyuwun kawelas asih ageng dhumateng kami, minangka pangeran malaikat ingkang tanpa badan.

22 November

9 November (Gaya Lawas)

Urip lan Karya Ibuné sing Kinurmatan Matrona

Diringati tanggal 9 November

Yohanes Teologos (sing ing basa Yunani dikenal minangka Wahyu), Malaikat Agung Mikael digambarke minangka panglindhungi wong Kristen lan sing nundhung naga bebarengan karo para malaikaté: *'Ana perang ing swarga; Mikael lan malaikat-malaikate perang nglawan naga, lan naga agung iku digelembangake—ular kuna sing diarani Setan lan Iblis—bareng karo malaikat-malaikate menyang bumi"*; banjur, ing nesune, dheweke miwiti ngrusak Gereja Kristus lan terus perang nglawan para wong suci (Wahyu 12:1–17); nanging, minangka panglipur tumrap para pracaya, Kitab Wahyu mbabaraké yèn perjuangan lawas nglawan mungsuh kaslametan kita bakal pungkasané kanthi kamenangan sampurna Sang Anak Domba (Wahyu 19:1–21, 20:1–15), lan ing perjuangan nglawan ula kita duwé pembela lan pelindung paling dhuwur, sing dipimpin déning Santo Mikael Sang Malaikat Agung. Pangurmatan marang Santo Mikael Sang Malaikat Agung ing Gréja Ortodoks wis ana wiwit jaman mbiyèn.

[7595] Lintang Esuk – subuh esuk. Ing kéné, Lintang Esuk nuduhaké marang malaikat sing tiba, Sétan, sing diciptakaké déning Gusti Allah sadurungé donya sing katon minangka roh padhang, kaya subuh esuk sing cerah; nanging, amarga dadi sombong lan mbrontak marang Gusti Allah, dhèwèké tiba ing jurang lan kena paukuman langgeng.

[7596] Santo Gregorius Dialogus. Komentar IV babagan Injil.

Santa Matrona lair ing Perga, Pamphylia[7597] , saka wong tuwa sing taat. Nalika wis diwasa, dheweke kawin karo priya sing terhormat lan mulya jenenge Domitian, lan dadi ibu siji-sijine putri sing dijenengi Theodota.

Sawijining dina, bojone Matrona ngancani dheweke menyang Bizantium. Ing kana, nalika ngunjungi gréja-gréja Gusti lan ndedonga kanthi khusyuk ing jerone, Matrona ketemu karo sawijining wanita enom jenenge Eugenia, sing wis njaga kesuciané liwat puasa lan praktik asketis, nyawisake awake dhewe kanggo ndedonga awan lan bengi.

Niru cara uripé Eugenia, Matrona ora tau ninggalake gréja; dhèwèké tetep ana ing kono kanggo ndedonga wiwit ésuk nganti sonten, mung bali menyang omah ing wayah bengi; lan esuk banget dhèwèké bali manèh menyang gréja kanggo ndedonga, nglakoni pangastiné awaké, sing isih ana ing puncak mudané, lumantar nahan napsu lan puasa. Wektu kuwi umuré Matrona wis rong puluh lima taun lan dhèwèké ndedonga kanthi tulus marang Gusti supaya Panjenengané, sing paling ngerti, mberkahi dhèwèké supaya bébas saka nikah, supaya dhèwèké bisa ngabdi marang Gusti tanpa alangan. Bojo lanangé, Domitian, nalika weruh yèn garwané lunga saka omah saben esuk lan mung bali ing wayah sore, wiwit curiga yèn dhèwèké ora lunga kanggo ndedonga, nanging kanggo nindakake pakaryan ala. Mula dhèwèké nesu lan ora ngidini garwané lunga saka omah. Matrona nyuwun marang bojone kanthi nangis supaya ora ngalangi dheweke menyang gréja; nanging panyuwunane ditolak, mula dheweke sedhih banget, amarga dheweke *luwih* milih *'ngadeg ing ambiné omahé Gusti tinimbang manggon ing kemah-kemah kejahatan'* (Mazmur 83:11). Sawijining dina Matrona nyuwun marang bojone supaya diparingi idin menyang gréja kanggo ndedonga. Kanthi kesusu Matrona menyang Gréja Para Rasul Suci, Dheweke ngluaraké atiné ing ngarsané Gusti, ndedonga marang Panjenengané kanthi emosi sing jero supaya Panjenengané mberkahi dheweke saka sangkèk abot sing dadi alangan gedhé kanggo renungané marang Gusti, lan sawisé nylametaké saka donya sing sia-sia lan rame, nuntun dheweke menyang urip sepi, ing ngendi dheweke bisa tanpa alangan nyenengaké Panjenengané piyambak. Dheweke tetep ndedonga kanthi semangat sak dina.

Nalika bengi wis suwé, penjaga gréja ngandhani kabèh wong supaya padha lunga supaya dhèwèké bisa ngunci lawang gréja. Banjur Matrona sing kaberkahan uga metu saka gréja; nanging dhèwèké ora kepéngin mulih, dhèwèké tetep ana ing serambi. Ing kono piyambakipun nemoni sawijining wanita enom sing aran Susanna, sing wiwit isih cilik wis nyawisake dhiri marang Kristus lan nglampahi gesang ing sacedhake gréja kanthi nglakoni puasa lan pandonga. Sawisé kenal karo Susanna, Matrona sowan menyang selé Susanna lan rembugan sak bengi, nyritakake kabèh bab dhiri piyambakipun lan gesangé. Susanna nglipur Matrona lan ngajak dheweke nyandhak pangarep-arep marang Gusti, sing miturut kersane maringi kaslametan marang manungsa:

'Gusti Allah nyengkuyung langkah-langkah wong kaya ngono, lan Panjenengané seneng karo dalané' (Mazmur 36:23), ujare.

Sawisé pacelathon karo Susanna, Matrona kebak katresnan sing luwih gedhé marang Gusti lan mutusaké mlayu saka bojone supaya, sawisé ndhelik saka bojone, dhèwèké bisa nyembah Gusti kanthi rahasia.

Esuk-esuk, Matrona menyang Eugenia sing wis kasebut mau lan mbukak niyaté marang dhèwèké.

Eugenia kandha marang dheweke:

'Kaping pisan, adhik, kowe kudu nyiapake anakmu Theodota, sing isih enom banget; pikirna, piye dheweke bisa urip tanpa ibune?'

Matrona mangsuli:

Aku nyerahake putriku Theodota marang Gusti Allah lan marang Ibu Susanna; dene aku dhéwé bakal lunga menyang ara-ara gersang, ing kono Gusti Allah bakal nuntun aku.'

Sawisé nyolong putriné saka omah kanthi rahasia, dhèwèké nyerahaké marang Susanna sing pinaringan berkah, nyuwun supaya nampa Theodota minangka anaké dhéwé lan ngopeni supaya tuwuh ing ajrih marang Gusti. Susanna, nalika weruh Matrona kobong karo katresnan kang murni marang Gusti lan kebak kepinginan kang ora kendho kanggo urip meneng, nampa bocah mau saka Matrona minangka putrine dhéwé, nalika Matrona njerit marang Gusti supaya nuntun dhèwèké ing dalan sing bener, lan ngucapaké marang Gusti nganggo tembung-tembung saka mazmur:

[7597] Perga – sawijining kutha ing Pamphylia ing sisih kidul Asia Minor, ing pinggir tengen Kali Cestra, kanthi candhi kanggo dewi pagan Greko-Romawi Artemis sing misuwur ing jaman kuna; ing periode Romawi pungkasan, Perga dadi pusat administratif provinsi. Saiki, kutha Turki Bergama dumunung ing panggonan iki.

'Tuduhna marang aku, [ya Gusti,] dalan kang kudu tak lakoni' (Mazmur 142:8).

Sawisé ngantuk sethithik amarga kesel, Matrona weruh wahyu ing ngimpi: katon yèn dhèwèké mlayu saka sawijining priya sing ngoyak dhèwèké; nalika priya kuwi wiwit nyusul, dhèwèké mlayu menyang sawetara biksu, sing ndhelikaké dhèwèké saka wong sing ngoyak. Matrona nerangake panglihatan iki tegese dheweke kudu nganggo sandhangan lanang lan menyang biara priya sawatara wektu, amarga ing kana dheweke bisa ndhelik saka bojone lan kabeh kenalane. Matrona nyukur rambute cekak lan sawisé nganggo busana kasim, piyambaké lunga bareng Eugenia sing pinaringan berkah menyang Gréja Para Rasul Suci, ing kono sawisé ndedonga piyambaké mbukak Injil Suci, kepéngin ngerti apa niyaté iku nyenengaké Gusti Allah, lan ing kono piyambaké mirsani tembung-tembung ing ngisor iki: *'Sapa waé sing kepéngin mèlu Aku, kudu mbantah dhiri, nggawa salibé, lan mèlu Aku'* (Matius 16:24).

Nalika nemokake pangarep-arep sing berkah ing tembung-tembung mau manawa Gusti bakal dadi pitulungé, Matrona nyium Eugenia lan sawisé pamitan, piyambaké lunga menyang biara Sang Venerable Vassian, ing kono piyambaké ditampa dadi eunukh. Nalika ditakoni jenengé, piyambaké ngaku jenengé Babyl. Sawisé ditampa mlebu ing persaudaraan, dhèwèké urip monastik sing luhur budi, kanthi andhap asor nindakake tugase, ngendhalèni daginge liwat puasa lan jaga wengi, lan tansah ndedonga. Matrona ngati-ati banget supaya ora ana sing weruh yèn dhèwèké iku wadon, mula dhèwèké meneng banget lan adoh saka kabèh wong. Kabèh komunitas biara padha gumun marang uripé sing kebak kabecikan, muji tumindaké, lan nganggep dhèwèké minangka biksu sing sampurna.

Mangkono Santa Matrona tetep manggon ing biara suwéné wektu sing dawa bebarengan para biksu, sumunar kanthi kabecikane kaya rembulan ing antarané lintang. Ana sawijining dina dhèwèké lagi nyambut gawe ing kebon bebarengan para biksu liyané. Siji biksu sing jenenge Barnabas, nalika lagi ngolah lemah bareng dheweke, ndelok pasuryane amarga penasaran lan nalika weruh yen loro kupinge bolong, banjur takon:

'Napa kupingmu dilubangi?'

Sing Mulya ngendika marang dhèwèké:

'Kowe kuduné, sedulur, ngolah lemah, dudu ndelok rai wong liya, amarga kuwi bertentangan karo urip monastik. Nanging amarga kowe wis weruh kupingku sing bolong, ayo tak critakaké alesane: nalika aku isih bocah wadon, guruku tresna banget marang aku lan ngias aku nganggo perhiasan emas; dhèwèké mbobol kupingku kanggo anting-anting sing larang regané.'

Mangkono Matrona sing pinaringan berkah mangsuli Barnabas, lan atiné kebak rasa wedi; dhèwèké mikir suwé, wedi yèn rahasié bakal kabukak, mula dhèwèké ndedonga marang Gusti:

'Miturut dhawuh Panjenengan, ya Gusti, kula rawuh ing papan pertapa punika; Panjenengan ngundang kula, lan kula boten badhe wangsul. Mula, panjenengan mugi nutupi kalemahan kula kanthi sih panjenengan lan ngantarke gesang kula ing dalan punika dumugi ing pungkasan ingkang sae, supados kula boten kuciwa ing pangarep-arep dhumateng Panjenengan!'

Nanging Gusti Allah, sing tresna marang manungsa, ing dalan-dalané sing ora bisa diungkapaké lan ora bisa dipahami, kersa mbukak marang para abbot loro biara yèn dhèwèké iku wanita, supaya dhèwèké bisa nuduhaké semangat sing luwih gedhé kanggo urip monastik.

Ing sawijining dina, nalika Venerable Vassian lagi turu, ana priya ganteng lan sumunar sing muncul marang dhèwèké lan mbaleni kaping telu:

'Eunukh Babila, sing manggon dadi biksu ing biaramu, iku wanita!'

Akakios sing berkah, abbot ing Biara Abraham, uga nduwé pangliyan sing padha. Nalika esuk teka, Vassian nyaur salah siji biksu, jenengé Yohanes, sing luwih tuwa, lan nyritakaké apa sing wis dideleng. Nalika padha lagi rembugan, ana utusan sing dikirim dening Abas Akakios saka Biara Abraham teka marang Sang Mulya Vassian karo kabar manawa ing wengi iku uga wis diwahyukake marang dheweke ing sawijining panglihatan babagan eunukh Vavila manawa sejatine dheweke iku wadon. Romo sing kagèt lan kepéngin ngerti misteri iki luwih jero (awit dhèwèké wedi menawa iki mung tipuan mungsuh, lan ora langsung pracaya marang pangliyan sing dideleng ing ngimpi), mbukak Injil lan pandelengé tiba ing tembung-tembung iki: *'Kanggo apa aku bakal mbandhingaké Karajané Gusti Allah? Iku kaya ragi sing dijupuk wong wadon lan dicampur ing telung ukuran glepung nganti kabèh glepung mau ngembang)* (Lukas 13:20–21).

Sawisé kuwi, sawisé pracaya marang pangliyané, Vassian nyaur Matrona sing pinaringan berkah lan, karo pandelengan nesu, kandha kanthi ancaman:

'Kok kowe teka marang kita, wong wadon? Kepiye kowe wani suwé manggon bareng para biksu? Apa kowe arep ngremehake biara kita, utawa kowe teka arep nggodha kita?'

Matrona sing pinaringan berkah, kaget amarga celaan sing ora disangka lan banget wedi amarga pandelengan lan swara ancaman sang abbot, tiba ing sikilé kang suci, nyuwun pangapura, lan kanthi andhap asor mangsuli:

Tanpa nggodha sapa waé, nanging nylametaké dhiri saka godha mungsuh lan nyingkiri jebakané sing jahat, aku teka, Bapa Suci, marang wedhus ing kandhangmu.

Abbot mau ngendika maneh marang dheweke:

– Kepiye kowe wani, minangka wanita, nyedhaki Misteri Ilahi kanthi sirahmu ora katutup lan nyium para sedulur lanang ing lambene?

Matrona mangsuli:

'Nalika nampa Misteri Ilahi (1 Kor. 11:5), aku ora mbukak sirahku sakabehe, mung sethithik; lan nalika nyium para sedulur lanang ing cangkem, aku mbayangake yen aku nyentuh dudu bibi manungsa, nanging bibi Malaikat sing tanpa napsu.'

Romo sing ngajeni, kaget karo wangsulan sing wicaksana kuwi, takon maneh marang dheweke:

'Nanging kenapa kowe teka menyang biara priya tinimbang biara wanita?'

Sing Kabegjan, sawisé ngeculaké rasa wediné, wiwit nyritakaké kabèh bab dhèwèké kanthi rinci marang dhèwèké:

Aku wis omah-omah lan dadi ibu saka siji-sijine putri; aku tansah seneng ngunjungi gréja-gréja Gusti lan manggon ing kana awan lan bengi kanggo ndedonga. Nanging bojoku nglarang aku saka pangabdian kaya ngono; liwat ngganggu lan nggebuki, dhèwèké nyoba ngalihake atiku saka kangenku sing tulus marang gréja lan pandonga, lan ngalangi aku nyekel Gusti kanthi sakabehe cara. Mula aku mutusaké mlayu saka dhèwèké supaya bisa luwih bébas ngabdi marang Gusti. Wangsit sing tak tampa nuntun aku tekan kéné. Ing impenku, aku weruh awaké dhéwé mlayu saka bojoku sing ngoyak aku, lan disumputaké déning sawatara biksu. Sawisé merenung bab visi kuwi lan nyadari yèn siji-sijiné cara supaya bisa ndhelik saka bojoku yaiku kanthi nyamar dadi biksu, aku ngganti sandhangan wadon lan nganggo sandhangan lanang, banjur ngarani awakku dhéwé Vavila; kanthi nyamar dadi eunukh, aku teka ing biara iki.

Sang Venerable Vassian, nalika ngrungokake kanthi tliti tembungé Sang Matrona sing pinaringan berkah, kagum banget marang kawicaksanané lan kasetyané marang Gusti Allah, banjur ngendika marang dhèwèké:

'Tenang atimu, anakku; imanmu bakal nylametaké kowe.'

Sawisé maringi Matrona piwulang sing maringi pitutur sing wigati, Vassian ngutus dhèwèké kanthi rahasia marang Susanna sing suci, déné dhèwèké dhéwé janji bakal ngopeni dhèwèké, yèn dhèwèké terus setya ngabdi marang Kristus.

Ing wektu kuwi, putri Matrona, Theodota, sing wis dipasrahaké marang Susanna, seda; amarga Gusti sing luhur, kepéngin nglegakaké abdi-Nya Matrona saka kabèh kuwatir—supaya, bébas saka tanggung jawab ngopeni putriné, dhèwèké bisa ngabdi marang Panjenengané kanthi luwih bébas—nggawa Theodota marang Panjenengané lan mapanaké dhèwèké ing panggenan swarga. Mula saka iku, tinimbang sedhih, Matrona kebak kabungahan, amarga weruh putrine—sing durung nate ngerti godha-goda donya sing ala iki—mangkat menyang Gusti lan ngadhep Panjenengané kanthi suci. Dene dhèwèké piyambak, dhèwèké nyuwun pangayoman marang Susanna; utawa luwih tepaté, Gusti Allah nglindhungi dhèwèké lumantar Susanna.

Ing wektu sing padha, Domitian, bojone Matrona, nggoleki dheweke ing endi-endi, lelungan liwat pirang-pirang kutha lan desa lan maneka biara, nggoleki dheweke lan takon marang saben wong bab dheweke ing endi wae dheweke lunga, nanging dheweke ora bisa nemokake dheweke. Banjur dhèwèké krungu yèn ing biara Sang Venerable Vassian ana sawijining wanita sing nganggo sandhangan priya, urip kaya eunukh (awit kabar iki wis sumebar dhisik ing sakabèhing komunitas biara, banjur ing antarané wong-wong ing donya). Sawisé nyadari yèn iku bojone, Domitian lunga menyang biara lan, kanthi banter nggebuk gapura, wiwit muni nesu:

'Kowe wis nindakake salah marang aku, para biksu – salah sing gedhe: kowe wis nggodha bojoku lan nyimpen dheweke karo kowe; apa mangkono tumindak biksu sing sejati? Apa kuwi sing dadi cara uripmu?

Balekna bojoku marang aku!' Ngapa kowe kanthi ora sah m pisahake wong-wong sing wis digandhengake Gusti Allah kanggo urip sing becik? Balekna marang aku bojoku sing dadi pasangan uripku.

Para biksu, nanging, mangsuli marang Domitian, kandha:

'Ing kene kita ora nduwé garwanmu, amarga wanita ora tau mlebu ing biara kita. Biyèn ana eunukh, biksu Babylas, sing manggon bareng kita sawatara wektu, nanging banjur, amarga kepéngin ngunjungi panggonan suci ing Yerusalem, dhèwèké wis suwé ninggalaké kita, kaya sing wis kabèh ngerti. Bab ing endi panggonané saiki, kita ora ngerti; mung Gusti Allah kang Maha Ngerti dhéwé sing ngerti iki, ing ngarsané ora ana sing bisa didhelikaké.

Krungu mangkono, Domitian, kesusu amarga cemburu lan ing wektu sing padha sedhih amarga tresna marang garwane, mundur kanthi sedhih. Lan Vassian sing pinaringan berkah ngendika ing atine:

'Gusti piyambak milih wanita iki kanggo ngabdi marang Panjenengané lan, njupuk dhèwèké saka bojone sing sesat lan ala miturut sangkèling sih-rahmat Panjenengané, paring dhèwèké marang aku sing ora pantes, supaya aku bisa ngopeni nyawane; nanging aku wis mbukak rahasiané ing ngarep akèh wong lan nyritakaké kabèh bab dhèwèké. Yen bojone saiki nemokake dheweke, mbalèkaké saka dalan kabecikan sing wis ditempuh, lan ngancam kaslametané, mula aku bakal tanggung jawab marang karusakané.

Sawisé ngundang sawatara para sesepuh sing dadi déwan biara, Vassian kandha marang wong-wong mau:

'Kita, sedulur, kudu ngopeni sedulur wadon sing wis ninggalake biara kita, amarga sanadyan dhèwèké wadon, dhèwèké tetep dadi anggota persaudaraan kita. Mula, apa sing kudu kita lakoni supaya uripe, sing diwiwiti kanthi cara sing nyenengake Gusti Allah, bisa pungkasané becik, supaya mungsuh, sing tansah ngupaya karusakan kita, ora bisa ngalahake keberaniané, mbalèkaké dhèwèké saka upaya monastik, utawa nuntun dhèwèké bali menyang katresnan donya, kanthi nggunakake bojone minangka piranti sing cocog kanggo tujuan iki?

Mangkono Vassian ngendika marang para sedulur. Salah sijine, sing jenenge Marcellus, dadi diaken, kandha marang bapa sing kinurmatan:

'Ing kutha Emesa, panggonanku lair, ana biara ing ngendi adhiku wadon ngucapake sumpah: mula, Bapa, menawa panjenengan kersa, ayo padha ngutus dhèwèké menyang kana, lan kanthi mangkono rasa kuwatir kita marang dhèwèké bakal sirna.'

Krungu kuwi, Vassian lan para sepuh liyane sarujuk karo pitutur Marcellus lan mrentahake supaya digoleki kapal sing bakal layar menyang nagara kuwi. Ora suwe, kanthi pangayomaning Gusti, ditemokake sawijining kapal saka Emesa, sing sawisé blanja ing Bizantium, bali menyang tanah airé. Banjur padha nempatake Matrona sing pinaringan berkah mau ing kapal iku lan ngutus dhèwèké menyang biara ing Emesa marang para dara sing manggon ing kana minangka biarawati, sing nampani dhèwèké kanthi pakurmatan. Dheweke manggon ing kana kanthi luhur budi lan nerusake laku tapa sing wis dadi kebiasaan, ngluwihi kabeh wong ing andhap asor, meneng, nglakoni puasa lan jaga wengi, uga ing kabeh laku tapa biara; dheweke nggumunake kabeh wong karo cara uripe, nganti dadi tuladha dalan sing angel lan abot sing nuntun menyang Karajaning Gusti Allah. Ora suwe sawisé kuwi, abbes biara iku séda, lan Santa Matrona dipilih déning kabèh dadi penerus sing pantes kanggo almarhum. Minangka abbes, dhèwèké sumunar kaya lilin sing dipasang ing kandel, nyinari cahya padhang saka kabecikan, lan kanthi semangat ngopeni kaslametan para biarawati sing dipasrahaké marang dhèwèké.

Ing wektu kuwi, ana sawijining priya nalika ngolah ladhangé weruh geni metu saka lemah ing sawijining panggonan. Dhèwèké ora mung weruh sapisan, nanging bola-bali, amarga sajrone pirang-pirang dina geni kuwi terus muncul saka lemah. Wong iku banjur menyang kutha lan nglaporake iki marang Uskup Emesa. Uskup, sing ngenali iki minangka pratandha istimewa, banjur menyang panggonan iku karo para rohaniwané lan sawisé ndedonga, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya lemahé digali. Nalika iku rampung, ana wadah sing ditemokake ing jero lemah, isiné ora emas utawa pérak, nanging harta sing luwih mulya tinimbang kabèh harta donya – sirahé Santo Yohanes Pembaptis lan Panuntun Gusti[7598] . Kabar iki nyebar adoh lan amba, lan kabèh warga padha nglumpuk ing panggonan kuwi—ora mung saka kutha Emesa, nanging uga saka kabèh kutha lan désa sakupenge. Sang Matrona sing Kinurmatan uga teka saka biarané karo kabèh para biarawati kanggo ngurmati sirah sing wis ditemokaké saka Santo Yohanes Pembaptis. Sirah suci iki ngetokake murri wangi, sing digunakake para imam kanggo ngolesi wong-wong sing padha kumpul, kanthi nggawé pratandha salib ing bathuké. Matrona sing

[7598] Cetha, petikan iki nyebutaké panemuan kapindho sirah sing mulya saka Panginjil, sing kelakon ing taun 452.

Kinurmatan njupuk sawetawis murri mau ing wadhah cilik minangka berkah kanggo biarané. Nanging kerumunan wong sing kepengin murri suci mau padha nyurung dheweke nganti ketat banget, nganti dheweke ora bisa maju; nalika wong liya, sing weruh miyra suci ana ing panjenengané, nyuwun supaya panjenengané ngolesi miyra mau marang awaké dhéwé, amarga merga kerumunan wong, padha ora bisa nyedhaki para imam; lan, amarga kepeksa, panjenengané manut. Ana wong wuta ing kono sing wiwit lair saka gar , durung nate weruh padhanging srengéngé. Dhèwèké nyuwun marang Matrona supaya ngolesi miyra suci mau uga marang dhèwèké; Dheweke ngolesi mripaté, lan langsung bisa ndeleng maneh. Kabeh wong nyebutake mujijat iki ora mung amarga mirra penyembuh saka Santo Yohanes, nanging uga amarga Matrona sing Kinurmatan, amarga ana akèh imam ing kana sing nyebarake mirra suci mau marang wong-wong, nanging ora ana siji tangané sing bisa mbalekake penglihatan marang wong sing lair wuta. Lan uripé sing sholeh saka Matrona sing Mulya diurmati ing antarané wong-wong. Sawisé sawatara wektu, bojone, Domitian, krungu kabar bab Matrona lan buru-buru menyang kutha Emesa. Nanging, nalika ngerti yèn dhèwèké ora diparingi mlebu biara panggonané Matrona sing kinurmatan, lan ora bisa ketemu bojoné sing digoleki (amarga ana paugeran ing biara kuwi yèn priya ora kena mlebu), dhèwèké mutusaké nggayuh tujuwané nganggo tipu muslihat. Domitian ngajak sawetara wanita awam menyang Matrona lan kandha marang dheweke:

'Ana sawijining priya, sawisé krungu bab kasucianmu lan uripmu sing sampurna kebak kabecikan, wis teka saka adoh kanggo ngaturake pangajeng-ajeng marang kowe lan nampa berkahmu lan pandonga sucimu.' Mula, demi Gusti, paringana welas asih marang dhèwèké lan aja nolak priya iki sing wis nempuh lelampahan kang angel kanggo panjenengan, nanging metu lan sowan marang dhèwèké, nglipur atiné nganggo tembung kang dadi pangobatan kanggo jiwa, lan paringi dhukungan panjenengan supaya dhèwèké bisa nerusaké lelampahané."

Sawisé tekan ing omahé Matrona, para wanita mau padha ngomong miturut dhawuh. Matrona sing pinaringan berkah, nalika nyumurupi panipuan kuwi, takon marang para wanita mau, "Wong lanang sing ngutus kowe marang aku kuwi rupane piye?" Para wanita mau nerangake rupané. Sang wali nyumurupi yèn kuwi bojone, banjur kandha marang para wanita mau:

'Kandhaa marang wong iku supaya ngenteni pitung dina; ing dina kapitu aku bakal muncul marang dheweke, lan dheweke bakal weruh aku, kaya sing dikarepake.'

Sawisé ngusir para wanita mau, Matrona sing Kasucèn miwiti ndedonga supaya Gusti ndhelikaké dhèwèké saka bojone. Nalika bengi teka, dhèwèké ngagem klambi saka rami sing kasar lan nyekel sepotong roti cilik, banjur kanthi rahasia, tanpa ana sing ngerti, ninggalaké biara lan mangkat menyang Yerusalem. Ing wektu sing padha, Domitian ngenteni pitung dina, ngarep-arep bisa ndeleng wanita sing dikarepake lan njupuk kanthi paksa, minangka garwane sing sah. Ing dina kapitu, dheweke maneh ngutus para wanita sing padha marang biarawati sing mulya, njaluk supaya dheweke muncul ing ngarepe, kaya sing wis dijanjekake. Nalika para wanita tekan biara, padha nemu kabèh biarawati padha sedhih lan nangis kanggo pangastutèné, amarga padha ora ngerti ngendi panggonané. Sawisé bali, padha nglaporaké kabar iki marang Domitian. Lan dhèwèké, saya kobong déning rasa iri lan sedhih, nggoleki dhèwèké ing endi-endi. Dhèwèké lelungan nganti tekan Yerusalem lan, mandheg ing sawijining losmen, takon marang para wanita sing manggon ing kana apa padha tau ndeleng wanita kanthi ciri-ciri tartamtu (lan dhèwèké nerangaké rupané). Para wanita mau mangsuli:

'Kita kelingan yèn ana biarawati kaya ngono biyèn asring teka telat menyang salah siji gréja ing kana, nanging saiki kita ora ngerti ing ngendi dhèwèké.'

Domitian nggoleki dheweke kanthi tekun ing kana, mlaku-mlaku ing dalan lan takon-takon ing losmen. Sawijining wektu padha ketemu, Matrona ngenali bojone, nanging bojone ora ngenali dheweke; amarga nalika Domitian liwat, dheweke nutupi pasuryane lan nundhuk kaya lagi njupuk barang, lan amarga tipuan kuwi bojone ora ngenali dheweke. Dheweke kaget karo kegigihan bojone nggoleki dheweke, lan amarga wedi bojone bakal weruh lan ngenali dheweke maneh ing panggonan liya, dheweke mundur menyang Gunung Sinai; nanging sanajan ing kana bojone tetep nggoleki lan ngoyak dheweke. Banjur dhèwèké lunga menyang Berith[7599] , lan sawisé nemokaké candhi pagan kosong, dhèwèké mlebu lan manggon ing kono. Para setan, ora tahan karo anané ing kana, medeni dheweke kanthi manéka cara, nyoba ngusir sang wali: kadhangkala padha muni banter marang dheweke tanpa ngetokake awaké dhéwé, nalika wektu liyané padha nyerang kanthi terang-terangan; lan saben

[7599] Berytus – kutha pesisir paling tuwa ing pesisir Fenisia ing Asia Minor.

Matrona nyanyi mazmur, para setan mesthi ngganggu kanthi ngucapake tembung kasar. Nanging sang wali ngusir kabèh ilusi lan penampakan setan kuwi kanthi pratandha salib lan pandonga marang Gusti. Sajrone manggon ing candhi pagan kuwi, pangane sang wali mung gandum sing tuwuh ing sakupenge, lan ombenane yaiku banyu saka mata air sing kanthi mujijat mili kanggo dheweke. Sawijining dina, nalika krasa ngelak, dhèwèké nggoleki banyu ing saubengé nanging ora ana, amarga lemahé garing lan kadhemen déning panas srengéngé. Sawisé nemokaké watu cilik sing landhep, dhèwèké nggunakake kanggo nggali bolongan cilik ing lemah—kira-kira sak genggaman tangan—lan sawisé ditinggal, dhèwèké lunga ndedonga. Esuké, dhèwèké bali menyang panggonan kuwi lan weruh ana mata air sing mili deras; sakupengé mata air mau, wiji-wiji sing énak wis thukul. Iki dadi panganané Pangantené Kristus – panganan sing luwih manis tinimbang pésta kraton apa waé. Dheweke nyicipi gandum sing énak kuwi lan ngombe banyu mau, matur nuwun marang Gusti Allah, sing *, 'maringi pangan marang kabèh daging, amarga sih-rahmaté langgeng… Panjenengan mbukak tangan lan maringi kabungahan marang kabèh sing urip manut karsa Panjenengan'* (Mazmur 135:25, 144:16).

Sawijining dina, setan njupuk wujud wanita ayu lan teka marang Matrona sing kinurmatan, ngucapake pujian manis:

'Ngapa, ibu, panjenengan milih cara urip sing aneh kaya ngene iki kanggo awak panjenengan?' Panggonan iki sepi, lan ora ana apa-apa ing kene kanggo nyukupi kabutuhan awak. Luwih maneh, kowe isih enom lan ayu; aku wedi yen ana wong, nalika ndeleng kowe, bakal kesengsem karo kaendahanmu lan nindakake ala marang kowe, banjur ora ana sing bisa nulungi utawa nylametake kowe saka cengkeramane. Mula, nyai, tinggalna cara urip kaya ngene iki lan mèlu aku menyang kutha, amarga ing kana sampeyan uga bisa urip nyendiri. Aku bakal golekaké omah sing cocog kanggo sampeyan, lan sampeyan bakal nduwé kabèh sing sampeyan butuhaké; ora ana sing bakal wani ngganggu sampeyan, amarga tangga-tanggané bakal nulungi lan nglindhungi sampeyan saka bebaya apa waé.

Krungu tembung muji kaya ngono, Santa Matrona nyadari yèn kuwi panah mungsuh lan langsung *njupuk tamèng kang ora bisa dikalahaké—kasucian* (Wisdom 5:19); lan ora mung mbela dhèwèké saka panah Sang Jahat, nanging uga nglarani pemanahé dhéwé nganggo pandonga kaya pedhang, lan ngusir dhèwèké. Sawisé kuwi, setan mau malih dadi wong wadon tuwa sing saka mripaté kobong geni. Kanthi nesu gedhé, wong wadon kuwi nyerang Matrona, nyekel sikilé, lan ngucapaké tembung-tembung ora isin lan ancaman. Nanging sang wali ora nggatekaké, malah ngadeg ndedonga marang Gusti; lan sakwisé kuwi setan mau sirna.

Sawisé serangan setan kuwi, Gusti lumantar wahyu ilahi maringi panglipur marang Matrona sing pinaringan berkah lan ngisi atiné karo kabungahan rohani sing ora bisa diungkapaké lan panglipur swarga; awit Panjenengané mangertos kados pundi nglipur para ingkang ngabdi dhumateng Panjenengané ing sedhih, nyumanggakaké pitulungan ing kasangsaran, lan nggawé sedhih dados kabungahan, kados pangandikane Daud: Mazmur 93 – *'Nalika sedhih kawimbuhan ing manah kula, panglipur Panjenengané maringi legi ing jiwa kula*'.

Lan Gusti karsa, lumantar abdi Panjenengané iki, maringi paedah marang akèh wong lan nuntun akèh wong menyang dalan kaslametan; mulané Panjenengané nyingkapaké dhèwèké marang para warga Berytus. Dhèwèké ditemokaké déning telung wong Kristen sing, nalika liwat candhi kuwi sawijining sonten, ndeleng dhèwèké lagi ndedonga. Wong-wong mau nyritakaké marang wong liya, lan akèh wong banjur padha teka marang dhèwèké, kepéngin ndeleng dhèwèké. Amarga wis nampa saka Gusti kurnia pangajaran sing kebak sih, dhèwèké mènèhi warta marang wong-wong mau lan lumantar pangandikane sing diilhami déning Gusti, dhèwèké maringi paedah gedhé lan nuntun wong-wong mau ing dalan kaslametan. Sawetara wanita lan para dara enom uga teka marang dhèwèké lan, gumun marang uripé sing kaya malaékat, kepéngin ngetutaké tuladhané lan urip monastik bareng dhèwèké. Sing sepisanan teka marang ingkang kinurmatan iku sawijining wanita aran Sofronia, sing sanadyan dadi wong pagan, tetep ngajeni pangastine lan kasucian lan urip minangka biarawati – dara suci – lan bareng karo dheweke ana wanita-wanita liya sing wis manut marang cara urip lan piwulangane. Sawisé krungu bab Santa Matrona sing kasucèkaké lan uripé sing ketat, dhèwèké kepéngin ndeleng lan teka marang dhèwèké bareng kanca-kancané. Santa Matrona, mbukak lambéné sing diilhami Gusti, miwiti nyritakaké marang dhèwèké babagan Allah Sing Siji Sejati lan Putrané Sing Tunggal – kepiyé Panjenengané inkarnasi saka Perawan Maria, sing ora nate kenal karo priya lan tanpa dosa, nandhang sangsara kanggo kaslametan kita, munggah maneh, munggah menyang swarga kanthi daging, lan bakal rawuh ngadili wong urip lan wong mati. Sawisé mbukak akèh misteri iman Kristen marang Sofronia, Matrona ngowahi iman Sofronia lan kanca-kancané marang Kristus. Ora

suwe sawisé dibaptis déning Uskup Berit, padha miwiti urip monastik bebarengan karo Matrona sing Mulya ing candhi pagan kuwi, lan saka sarang maling dadi panggonan panggonan para pangantené Kristus.

Sawisé kuwi, ana sawijining wanita enom sing jenengé Euchea, sing dadi pendeta penyembah berhala lan wis nglakoni sumpah kasucian, teka marang Matrona sing Kinurmatan lan, sujud ing sikilé, nyuwun supaya diwulangaké bab iman marang Kristus Yesus lan diijini manggon bareng karo dhèwèké. Wong suci mau, sawisé maringi piwulang sing cukup marang sang putri nganggo tembunging Gusti, nyulut atiné karo katresnan marang Kristus lan kepéngin nilar donya. Ing wektu kuwi, ana pesta pagan sing ora suci lagi dianakaké ing kana, lan wong-wong pagan ing Berytus padha nglumpuk ing ngarep arca-arca kanggo ngrayakaké pesta kuwi. Amarga ora ana pendeta arca sing bisa nindakake pangorbanan manut adat pagan, padha gumun ngendi panggonane dheweke lunga. Nalika kabar yèn dhèwèké wis lunga menyang Matrona sumebar, sawatara wong—khususé seduluré bocah wadon mau—padha lunga menyang kana lan nalika nemokaké Euchea lungguh karo Matrona lan ngrungokaké kanthi temenan tembung-tembung ilahi, padha kandha marang dhèwèké:

'Nek, nona ayu, kok kowe nolak dewa-dewa agung lan ninggalake kurban kanggo dheweke? Delengen, merga kowe, wong-wong padha mbrontak marang kita, ora gelem nampa isiné sing ditimpakaké marang dewane. Ayo, mèlu karo kita saiki kanggo ngrayakake pesta!'

Nanging cah wadon iku ora gelem ngrungokake tembung-tembungé, malah ora ndelok marang wong-wong mau; nanging kaya Maria sing lungguh ing sikilé Gusti Yesus, mangkono uga dhèwèké lungguh ing ngarepé guruné – Matrona sing kinurmatan – sing ngandika alus lan kebak katresnan marang wong-wong sing teka:

'Monggo abdi Gusti Allah ingkang sejati menika tetep kinen kaliyan kula; piyambakipun ingkang kapengker dados abdi déwa-déwa panjenengan ingkang sia-sia menika boten saged malih gadhah paseduluran kaliyan panjenengan, awit piyambakipun kepéngin dipun tunangan kaliyan Kristus.'

Para sedulur sing teka wis nyoba suwé, nganggo panyuwunan lan ancaman, narik putri iku adoh saka Matrona; malah padha nyoba nyekel kanthi paksa, nanging kakuwatané Gusti sing ora katon nyegah. Amarga gagal, padha kandha:

'Yen kowe ora manut marang kita lan ora mèlu saiki menyang pesta para déwa, sesuk ésuk kita bakal teka, bakal ngobong candhi iki, lan ngobong kabèh wong ing njero—kalebu kowe.'

Sawisé ngucapaké ancaman kuwi, padha lunga. Santa Matrona, bebarengan karo para sedulur wadon sing ana bareng dhèwèké, nglumpukaké akèh kayu bakar lan ranting wit; sawisé ditumpukaké ngubengi candhi, dhèwèké ngutus pesen marang wong-wong pagan sing lagi lunga, kandha:

'Delengen, geni lan kayu bakar wis siyap. Tumpasna janjimu—bakarana kita, supaya kita dadi sesajen kang wangi marang Kristus Gusti kita.'

Para pemuja berhala, gumun marang kawanié sing siap mati kanggo dewané, ora ngerti kudu mangsuli apa, lan ora tau teka maneh marang wong-wong mau.

Ing wektu sing padha, Sang Matrona sing kinurmatan nyuwun marang uskup supaya ngutus sawijining romo marang dhèwèké. Nalika romo kuwi teka, dhèwèké nyerahaké cah wadon mau marang pangopènané romo, supaya romo mau maringi baptisan suci lan banjur nggawa bali marang dhèwèké – lan romo mau langsung nepati panyuwunané. Sawisé dibaptis, sang putri nyawisaké dhiri kanthi loman ing puasa lan pandonga bebarengan karo para sedulur liyané, sing cacahé wolu karo Santa Matrona. Kabèh mau kaya prawan-prawan wicaksana, ngias lentéra lan nyiapaké dhiri kanggo nampani Panantuné[7600] .

Nalika Sang Matrona sing kinurmatan nglakoni urip kaya ngono, makarya awan lan bengi bebarengan karo sedulur-seduluré kanggo Gusti Allah lan nggawa akèh wong marang Panjenengané, dhèwèké krasa kepéngin ketemu manèh karo bapak rohani—Sang Vassian sing kinurmatan. Dheweke kepengin menyang Konstantinopel, nanging pikiran yèn bojone, Domitian, manggon ing kana nyegah Matrona saka rencana kuwi, lan dheweke wedi menyang kana supaya bojone ora bakal ngenali dheweke. Ing wektu sing padha, dheweke ngendika ing atiné:

Aku ora bisa maneh manggon ing kene, amarga akèh wong teka marang aku lan muji aku minangka wanita sing nduwèni budi luhur, lan aku wedi marang kesombongan. Luwih saka kuwi, aku wedi bojoku bakal krungu kabarku, amarga sakabehing nagara wis padha ngerti babagan aku lan bisa ana sing ngandhani dhèwèké; lan nalika

[7600] Ing parabelé Kristus bab sepuluh dara. Matéus 25:1.

dhèwèké teka ing kene lan nemokake aku, dhèwèké bakal ngrusak kabèh upaya monastikku. 'Mula, aku bakal ninggal panggonan iki lan lunga menyang Alexandria utawa Antiochia.'

Sawisé mutusaké kaya ngono, sang wali wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring pratandha ing endi dhèwèké kudu lunga lan ing endi dhèwèké bisa urip kanthi manfaat paling ageng. Nalika ndedonga bab iki, dhèwèké tau weruh ing ngimpi ana telung priya padha rembugan bab dhèwèké, amarga saben-saben padha kepéngin njupuk dhèwèké dadi garwané. Nanging dhèwèké nolak, kandha:

'Aku wis suwe nyingkiri nikah, lan sanajan saiki aku kepengin maneh, isih ora bakal kelakon. Nanging kowe sapa?'

Sing kapisan mangsuli:

'Aku iki Alexander.'

Sing siji maneh kandha:

Aku Antiochus.'

Sing katelu kandha:

Aku Constantine.'

Sawisé ngomong kaya ngono, padha ngundhi undian antarané wong-wong mau kanggo ndeleng sapa sing bakal njupuk dhèwèké, lan undiané tiba marang sing paling enom, sing nyebut dhèwèké Constantine. Dhèwèké kuwi sing kepéngin njupuk dhèwèké. Matrona tangi kanthi wedi lan mikir apa sing wis dideleng. Dhèwèké nerangaké impéné kaya ngéné: 'Telu wong lanang – Alexander, Antiochus lan Constantine – iku telung kutha sing tak pikirake, yaiku: Alexandria, Antioch lan Constantinople; lan undian sing tiba marang Constantine nuduhake kersaning Gusti Allah supaya aku lunga menyang Constantinople lan ketemu bapakku – Vassian sing berkah. Gusti, sing nuntun aku, kuwasa banget kanggo ndhelikake aku ing kana, supaya aku ora dikenal déning bojoku: *'Sanadyan aku mlaku liwat lembah bayangan pati, aku ora bakal wedi marang apa-apa sing ala, amarga Panjenengan ana ing sisihku; tongkat lan gada Panjenengan—iku nglipur aku'* (Mazmur 22:4).

Lan sawisé nglumpukaké barang-barangé, dhèwèké arep mangkat. Nanging sedulur-seduluré wadon, nalika padha krungu yèn dhèwèké arep ninggalaké, ora gelem nglilani, padha kandha kanthi nangis:

'Napaké, Ibu, kowe ninggalaké kita—anak-anakmu sing durung mantep ing hukumé Gusti? Napaké kowe ninggalaké tunas-tunas iman enom iki, sing durung cukup kasiram banyu piwulang? Kowe arep menyang ngendi, Ibu? Kowe nyerahaké kita marang sapa? Utawa kenapa kowe ora nggawa kita bebarengan?'

Sing Mulya, sawisé nenangaké wong-wong mau, ngandhani marang wong-wong mau bab kersané Gusti Allah sing kawahyukaké marang dhèwèké ing sawijining pangliyan – yaiku, yèn dhèwèké kudu lunga menyang Konstantinopel. Lan langsung piyambakipun ngutus warta dhumateng uskup, nyuwun supados ngutus kalih diakonis, ingkang sampurna ing kabecikan lan suci ing lampahipun, supados piyambakipun saged nyerahake klompok cilik Kristus ingkang nembe dipun kumpulake punika dhumateng para diakonis wau. Uskup punuruti panyuwunanipun – piyambakipun ngutus diakonis-diakonis ingkang dipun nyuwun wau. Sawisé nyerahaké putri-putri rohani marang wong-wong mau kaya bandha sing larang, lan sawisé pamitan, Matrona sing kinurmatan pamit saka kono, mung karo siji sedulur – Sophronia sing bejo. Nalika tekan segara, piyambakipun nemokaké kapal sing arep menyang Konstantinopel lan munggah ing kapal iku. Kanthi angin sing nguntungake, padha tekan Konstantinopel, lan Matrona karo Sofronia buru-buru menyang Gréja Santa Irene sing dumunung cedhak segara. Nalika mlebu gréja, dhèwèké ketemu diaken Marcellus sing wis kasebut mau, sing nyaranaké marang Vassian sing pinaringan berkah supaya ngirim dhèwèké menyang biara ing kutha Emesa. Santa Matrona mbukak jati diriné marang diaken kuwi lan nyritakaké kabèh bab dhèwèké kanthi rinci – kepiyé dhèwèké wis dianiaya bojone ing Emesa, ing Yerusalem lan ing Gunung Sinai, kepiye dheweke manggon ing Berytus, ing candhi pagan, lan nglumpukake para sedulur wadon ing sakupenge, kepiye lumantar dheweke Gusti Allah wis ngowahi akèh wong marang Panjenengane, lan kenapa dheweke nindakake lelampahan kaya ngono saka Berytus menyang Konstantinopel kanggo ketemu bapak rohani – Sang Mulya Vassian. Markell, saka sisihé, ngandhani Pendeta babagan rawuhé Matrona lan nyritakaké kabèh sing wis dirungokaké saka dhèwèké. Pendeta langsung mréntah Markell supaya golek omah sepi ing sacedhaké biarané lan nggawa Matrona menyang kana. Sawisé kuwi rampung, Sang Venerable Vassian ketemu karo Matrona, maringi berkah, lan sawisé mangertèni bab pakaryané, dhèwèké bungah banget marang tumindaké lan katresnané sing jero marang Gusti Allah. Wiwit wektu kuwi, Sang Venerable Matrona manggon ing Konstantinopel tanpa kuwatir, amarga bojone wis seda. Sing Mulya Vassian, ing

sisihé, nyedhiyakake kabèh sing dibutuhaké Matrona lan nggawa para biarawati sing isih ana ing Berytus marang dhèwèké: miturut panyuwunané, dhèwèké ngirim layang marang Uskup Berytus, nyuwun supaya para biarawati sing wis dikumpulaké Matrona diparingi idin lunga menyang Konstantinopel kanggo kumpul karo dhèwèké, minangka ibu rohani. Ora suwe kabeh padha teka ing kana lan miwiti makarya bebarengan karo Sang Matrona sing kinurmatan, ngabdi marang Gusti kanthi kabeneran lan kasuciyan. Matrona dadi tuladha gesang sing takwa tumrap kabeh wong: kanthi ndeleng dheweke, ora mung wong-wong sing wis ngucapake sumpah monastik, nanging uga akèh wong awam padha nampa pangajaran. Kabar babagan kabecikane nyebar adoh lan amba, lan Rama ing Swarga dimulyakake lumantar dheweke.

Kabar bab Matrona tekan marang Ratu Verina, garwané Raja Leo Agung sing mrentah nalika semana[7601] . Sawisé krungu bab urip sing sampurna kabecikané sing dipimpin déning Matrona sing kinurmatan, dhèwèké kepéngin ndeleng dhèwèké lan teka langsung marang dhèwèké. Matrona nampani ratu mau kanthi pakurmatan lan nyedhiyakake jamuan sing mung bisa diwènèhaké déning ahli tapa agung sing mlarat. Ratu kagum marang cara uripe, lan utamane amarga sang wong mulya ora njaluk apa-apa marang dheweke, sanajan ratu wis niat maringi akèh peparing. Sawise nampa manfaat rohani saka wektu lan pacelathon karo Matrona sing pinaringan berkah, ratu banjur mulih menyang kamare.

Akeh wong lara uga teka marang Matrona sing kinurmatan lan mari: amarga pandongane cukup kuwasa kanggo marasake lara – ora mung jasmani, nanging uga rohani.

Ana sawijining wanita bangsawan jenenge Euphemia, garwane eparkh Anphimus, sing lara parah lan ora mari – sawisé dhèwèké ora bisa nemu pitulungan saka dhokter – teka marang Matrona Sing Kinurmatan. Nganggo tangané, Euphemia nyandhak ing bagéan awaké sing lara, lan lumantar sentuhan tangané dhèwèké mari waras saktenané. Ndeleng yèn omah ing ngendi Sang Mulya manggon karo para seduluré sempit lan malah dudu kagungané dhéwé, Euphemia kepéngin mbangun biara sing amba lan nyaman kanggo panggonan pangguléné – Sang Matrona Mulya – sing ora suwé banjur kasil dirampungaké.

Sawisé pindhah saka omah sempit menyang biara anyar sing diadegaké, Sang Mulya nglumpukaké kumpulan domba rohani sing luwih akèh—wadon enom lan wadon omah tangga—lan nglamar wong-wong mau marang Kristus, kanthi tekun ngopeni kaslametané.

Ora suwe sawisé kuwi, Matrona sing Kinurmatan wis weruh yèn piyambaké bakal enggal mulih marang Gusti, amarga iku wis kawahyuhaké marang piyambaké ing sawijining pangandika. Kayané piyambaké kaya mlaku-mlaku ing panggonan sing éndah banget, ing ngendi ana wit-witan sing subur ditandur lan ana mata banyu resik mili ing tengah-tengahé; ing sacedhaké ana sawah kang kembangé mekar; akèh manuk éndah padha nyanyi nganggo swara manéka sing nyenengaké; wit-witan alon-alon ngoyak ing angin sing sepoi-sepoi; lan mata banyu murni muni alus ing sacedhaké – pancèn, kaéndahan panggonan kuwi ora bisa dipejelas, amarga kuwi sawargaé Gusti. Ana ing kono wanita-wanita saleh lan agung sing ngetokake Matrona sing pinaringan berkah marang sawijining kamar padhang, sing digawé déning tangané Gusti Allah lan dudu déning tangan manungsa, lan padha kandha marang dhèwèké:

'Delengen, iki omahmu, Matrona, sing wis disiapake Gusti Allah kanggo kowe. Ayo manggon ing kene!'

Saka panglihatan iki, Matrona sing kinurmatan nyadari yèn pungkasané wis cedhak, lan piyambakipun wiwit nyiapaké pamitan, ndedonga luwih khusyuk marang Gusti, kang demi Panjenengané piyambakipun nganggep kabèh iku ora ana regané. Banjur piyambakipun nyaur kabèh seduluré lan paring piwulang kanthi rinci babagan apa sing perlu kanggo kaslametan. Sawisé pamitan marang para seduluré, piyambakipun séda ing pangayomaning Gusti lan pindhah saka griya donya menyang griya swarga sing wis disiapaké kanggo piyambakipun, sing biyèn wis panjenenganipun deleng ing panglihatan. Mangkono, Matrona sing Kinurmatan séda ing yuswa tuwa sing pinaringan berkah[7602] . Panjenenganipun urip rong puluh lima taun ing donya lan pitung puluh lima taun dadi biarawati; yuswa panjenenganipun kabèh tekan satus taun. Lan saiki piyambakipun manggon ing gesang langgeng, ngadeg ing ngarsané pangastané Trinitas sing maringi gesang lan ora kabagi—Bapa, Putra, lan Roh Suci—Gusti Allah siji, kang pantes pinunjul salami-laminé. Amin.

[7601] St Leo I (the Great) – Kaisar Bizantium, mrentah saka taun 457 nganti 474.

[7602] Santa Matrona, sing seda ing taun 492.

Kontakion, Nada 2:

Amarga katresnan marang Gusti, Matrona sing kinurmatan, panjenengan sengit marang kepinginan kanggo ngaso, sawise padhangaké roh panjenengan lumantar puasa: amarga panjenengan kanthi teguh ngalahaké kéwan galak, lan lumantar pandonga panjenengan ngrusak geger-gugering mungsuh panjenengan.

Uripé Sang Mulya Theoktista.

Dipepering ing tanggal 9 November

Ing Segara Aegea ana pulo Paros[7603] . Ing pulo iki ana gréja agung sing didedikasikaké kanggo Gusti Putri Suci, Ibuné Gusti Allah. Amarga sebab sing ora dingertèni, kabèh pulo, kalebu gréja mau, rusak lan dadi panggonan dudu kanggo manungsa, nanging kanggo kéwan galak.

Sawijining dina, sawetara pemburu sing manggon ing gunung pesisir sing diarani Euboea sarujuk nglayar menyang pulo sing sepi kuwi kanggo mburu kéwan galak, amarga ana akèh rusa lan kambing ing kana. Sawisé tekan pulo, para pemburu mudhun saka prau karo senjatane lan mlaku ngliwati pulo golek buruan. Antarane para pemburu kuwi ana siji sing wedi marang Gusti lan prihatin bab keslametané. Sawisé misah saka kanca-kancané, dhèwèké mlaku piyambak ngliwati pulo sing sepi, nglacak kewan; lan sawisé nemokaké candhi kosong sing wis kasebut mau, dhèwèké mlebu lan miwiti ndedonga sak kuwasaé, amarga dhèwèké wong prasaja lan ora bisa maca. Nalika dhèwèké sujud lan ndedonga, dhèwèké weruh bolongan cilik ing lemah kang ana banyuné, lan ing banyu kuwi ana wiji tanduran sing dijenengi 'oliotropion'[7604] (tanduran iki tuwuh subur ing pulo kuwi), lan dhèwèké mikir ing atiné: 'Mesthiné ana abdi Gusti ing kéné sing mangan wiji iki.' Nanging, pemburu mau langsung ninggalake candhi, kesusu nyusul kanca-kancane. Kanca-kancane wis manggon ing pulo sawetara dina, nangkep rusa lan kambing sak karepe, lan saiki padha bali saka ara-ara samun menyang kapal karo asil sing akèh. Banjur pemburu sing kasebut mau misah maneh saka kanca-kancane lan mlebu ing candhi kanggo ndedonga marang Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci; saliyane iku, dheweke ngarep-arep bisa ndeleng wong sing wis ngendhegake wiji bunga srengenge ing banyu. Nalika dheweke ngadeg ing tengah gréja lagi ndedonga, dheweke weruh ing sisih tengen mezbah suci ana jaring laba-laba kandel, lan ing mburine ana makhluk kaya-kaya ngoyak-ngoyak ing angin. Kepéngin ngerti apa sing ngoyak-ngoyak ing mburine jaring kuwi, dheweke nyedhak lan arep mbusak jaringé, nanging langsung krungu swara:

'Mandheg, wong lanang, aja maju maneh; aku isin, amarga aku wanita telanjang.'

Krungu kuwi, sang pemburu kaget banget lan kepengin mlayu, nanging ora bisa amarga wediné gedhé: sikilé gemeter, rambute ing sirahé ngadeg lan dadi landhep kaya duri – lan dhèwèké ngadeg kaku ing kono. Sawisé rada tenang, dhèwèké wani takon:

'Sapa kowe, lan piye kowe bisa urip ing alas belantara iki?'

Lan maneh dhèwèké krungu swara saka mburi jaring:

"Aku nyuwun tulung," ujare, "lemparna sandhanganku, lan sawise aku nutupi auratku, banjur, sakpira Gusti maringi dhawuh marang aku, aku bakal nyritakake bab awakku."

Mangsa busana njaba, sang pemburu nyelehake ing lemah lan mlaku metu saka candhi. Sawisé ngenteni sedhela bojone nganggo busana mau, dhèwèké mlebu manèh lan weruh bojone ngadeg ing panggonan sing persis padha kaya sadurungé. Rupane medeni banget, amarga dheweke mung katon kaya manungsa – ora ana pratandha urip ing dheweke, nanging kaya mayit: balung-balunge mung katutupi kulit, rambute putih, pasuryane ireng, mripate jero kempot – lan sakabehe rupané kaya mayit sing ana ing peti mati; dhèwèké meh ora ambegan lan mung bisa ngomong kanthi bisikan. Nalika nyawang dhèwèké, pemburu kuwi tambah medeni lan, ambruk ing lemah, wiwit nyuwun pandonga lan berkah marang wanita iku. Banjur, ngadhep menyang wetan, dhèwèké ngangkat tangan lan miwiti ndedonga; sang pemburu ora bisa krungu tembung pandongané, nanging mung krungu swara alus sing munggah marang Gusti. Banjur, ngadhep marang sang pemburu, sang wali kandha:

[7603] Segara Aegea – saiki dikenal minangka *Kapuloan Aegea.* Paros – salah siji pulo Cycladic utama ing Kapuloan Aegea.
[7604] Iliotropion – kembang srengenge.

Mugi Gusti paring welas asih marang kowe, he wong – critakna, kenapa kowe teka ing ara-ara samun iki? Apa urusanmu ing pulo sepi iki, sing ora ana sing manggon? Nanging amarga, miturutku, Gusti wis nggawa kowe mriki amarga andhap asorku lan kowe kepengin ngerti babagan aku, aku bakal mbukak kabeh marang kowe.'

Lan dhèwèké wiwit nyritakaké critané kaya mangkéné:

Tanah kelairanku yaiku Lezvie; aku lair ing kutha Mefimne[7605] ; jenengku Theoktista; miturut panguripan aku biarawati, amarga nalika isih cilik aku kelangan wong tuwa, aku diserahake dening sedulurku marang biara lan ngucapake sumpah monastik. Nalika pesta Kebangkitan Kristus, nalika umurku wolulas taun, aku lunga kanthi restu menyang desa cedhak omah kanggo ngunjungi adhiku, sing manggon ing kana karo bojone, lan aku nginep ing omahé. Ing tengah wengi, desa iku diserang déning wong Arab sing dipimpin déning Nizar sing galak. Padha nyekel kabèh warga desa dadi tawanan; aku, bareng karo wong liya, dadi tawanan, lan nalika esuk padha diparingi kapal lan mangkat. Sawisé nglayar sedina muput, padha labuh ing pulo iki kanggo bengi, lan nalika padha mudhun karo para tawanan, padha mriksa saben wong kanggo nemtokake tebusan sing gelem dibayar. Aku digawa metu bareng karo wong liya, lan nalika weruh padang rumput cedhak kono, aku mbelok menyang kana lan mlayu. Para sing nyekel aku ngoyak lan nguber kaya para pemburu nguber kewan galak, nanging ara-ara samun ndhelikake aku saka wong-wong mau—utawa luwih tepaté, Gusti Allah ing ara-ara samun nutupi aku kanthi sih-rahmaté lan nglindhungi aku saka tangan para sing nguber, saéngga padha ora bisa nemokake utawa nyusul aku. Aku mlayu mlebu ara-ara samun ing jero pulo iki lan ora mandheg mlayu amarga wedi nganti wit duri lan semak belukar, uga watu landhep, parah ngiris sikilku. Amarga ora bisa mlayu maneh, aku tiba ing lemah kaya mati, lan lemah kebak getihku sing mili saka sikil sing tatu. Aku nglampahi bengi kuwi kanthi sangsara banget, nanging aku matur nuwun marang Gusti Allah amarga Panjenengané wis nylametaké aku saka tangan mungsuh-mungsuhku lan njaga aku tetep suci. Lan aku kelingan yèn luwih becik mati cepet ing alas iki nalika isih dara tinimbang urip ing antarané wong-wong jahat lan kelangan kesucian sing wis tak pasrahaké marang Kristus. Esuk-esuk aku weruh yèn para perampok jahat kuwi wis mangkat saka pulo nganggo prau, lan atiku kebak kabungahan amarga wis bébas saka panguwasaé; lan ing kabungahan sing gedhé kuwi aku lali marang lara sing tak alami. Mula, wiwit wektu kuwi nganti saiki, aku wis manggon ing pulo iki suwéné telung puluh enem taun. Aku urip saka wiji olotropion sing tuwuh akèh ing kéné, nanging aku luwih diparingi gizi déning Sabda Gusti: amarga aku isih éling kabèh mazmur, kidungan, lan bacaan sing tak sinau ing biaraku, lan saka kuwi aku éntuk panglipur lan nyukupi nyawaku. Busana kula enggal rusak lan kula dadi telanjang, mung nduwèni sih-rahmaté Gusti minangka sandhangan, kang nglindhungi kula saking sakabèhing kajahatan.

Sawisé kandha kuwi marang dhèwèké, putri suci mau ngangkat tangane menyang langit lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga sih-rahmaté sing ora bisa diungkapaké, sing wis paring marang dhèwèké. Banjur, mbalèk manèh marang pemburu mau, dhèwèké kandha:

'Saiki aku wis nyritakaké kabèh babagan diriku; aku mung nyuwun siji bab marang kowe, sing tak jaluk kowe tepati kanggo aku, demi Gusti: nalika kowe moro ing pulo iki ing mangsa panas ngarep (Aku ngerti kowe mesthi bakal teka, amarga iku kersaning Gusti), banjur jupuk sawenehing Misteri Kristus sing paling suci lan maringi urip ing wadhah sing resik lan gawa marang aku ing kene; awit wiwit aku manggon ing alas iki, aku durung dianggep pantes nampa peparing kaya ngono. Saiki lunga kanthi tentrem marang kanca-kancamu lan aja nyritakake apa-apa bab aku.

Pemburu iku janji bakal netepi dhawuh mau lan sawisé nundhuk marang abdi Kristus sing nggumunake, piyambakipun mangkat kanthi kabungahan lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga Panjenengané wis mbukak bandha kaya ngono marang piyambakipun, wis maringi piyambakipun kasempatan ndeleng lan rembugan karo abdi mau, lan wis nganggep piyambakipun pantes nampa pandonga lan berkah saka abdi sing sak donya ora pantes nampa. Sawisé tekan pinggir pantai, sang pemburu nemoni kancané sing padha ngentèni lan kuwatir amarga dhèwèké telat, merga padha nyangka dhèwèké kesasar ing ara-ara samun. Nanging dhèwèké ora mbukak rahasia sing wis diprentahké supaya dijaga – banjur padha mulih manèh. Ing wektu sing padha, pemburu kuwi ngenteni mangsa panas kaya ana kabungahan gedhe, kepengin banget ketemu maneh Pangantené Kristus sing suci, manggon ing ara-ara samun kaya ana ing kraton. Nalika wayahe sing wis suwe dinanti teka, dhèwèké

[7605] Lesvia – Lesbos – sawijining pulo ing Segara Aegea, banjur dijenengi miturut kutha utama, Mytilene. Ing sisih lor pulo ana kutha Mephimna, saiki diarani Molyvos, kanthi pelabuhan-pelabuhan amba sing wis surut wiwit jaman Perang Peloponnesian (406 SM).

manèh nyiapaké karo kanca-kancané kanggo numpak prau menyang pulo Paros kanggo mburu kéwan. Sadurunge munggah kapal, dhèwèké njupuk saka presbiter, ing peti cilik sing resik, sawijining partikel Misteri Kristus sing Paling Suci lan Maringi Urip, miturut pituduh sing diwènèhaké déning Theoktista sing kasucèkaké, lan kanthi ngajèni nyimpen partikel kuwi karo dhèwèké, banjur mangkat. Sawisé tekan pulo, dhèwèké lunga nggawa Misteri Ilahi menyang gréja sepi Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, ing ngendi dhèwèké tau rembugan karo wong sing kabarkah taun sadurungé; nanging, sawisé mlebu gréja, dhèwèké ora nemokaké Santa Theoktista. Lan dhèwèké mikir yèn sing kinurmatan kuwi wis lunga menyang ara-ara gersang sing adoh utawa wis ndadèkaké awaké ora katon, amarga sawatara kancané liyané wis teka bareng karo pemburu kuwi. Kanthi sedhih, sang pemburu ninggalake gréja lan ngetutake kancane. Ora suwe sawisé kuwi, dhèwèké nyusup adoh saka kanca-kancané kanthi rahasia lan, bali piyambakan, menyang gréja – lan langsung Sang Mulya Theoktista muncul ing panggonan sing padha kaya biyèn, nganggo sandhangan sing padha sing wis diwènèhaké sang pemburu marang dhèwèké taun kepungkur. Nalika weruh wong sing kasucèkaké, pemburu kuwi tiba ing lemah lan nyemba ing ngarepé. Dhèwèké banjur cepet-cepet nyedhak lan kandha karo nangis:

'Aja nindakake iki, he wong, awit kowe nyekel Sumbangan Ilahi; aja ngotori Misteri Kristus, lan aja gawe sedhih marang ringkihku, awit aku iki wanita sing ora pantes.'

Lan nyekel panganggo sang pemburu, dhèwèké ngangkat dhèwèké saka lemah. Dhèwèké banjur njupuk peti sing ngemot Misteri Ilahi lan nyerahaké marang dhèwèké[7606] . Wanita mulya mau dhisik sujud ing lemah ing ngarep Misteri Ilahi lan ngemblabeni lemah nganggo luhé. Banjur, munggah, dhèwèké nampa Hadiah Suci ing tangane, ngrasakaké, lan kandha kanthi emosi jero:

'Saiki, Gusti, paringana abdi dalem seda kanthi tentrem, awit mripat abdi dalem sampun nyeksèni kaslametan, lan abdi dalem sampun nampi pangapura dosa ing tangan abdi dalem. Saiki abdi dalem badhe mangkat manut karsa Paduka.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké ngangkat tangane kanthi sedhih lan ngadeg suwé, ndedonga lan muji Gusti Allah. Banjur, kanthi pangibahan, dhèwèké ngutus pemburu mau bali marang kanca-kancané.

Sawisé nglampahi pirang-pirang dina ing ara-ara gersang, para pemburu nangkep akèh kambing lan rusa banjur bali menyang kapal. Nanging pemburu kuwi manèh ninggalaké kanca-kancané lan lunga piyambak menyang candhi, kepéngin nampa pandonga lan berkah saka wanita mulya mau kanggo lelampahané. Dheweke nyedhak panggonan ing ngendi biyen dheweke wis ngomong karo dheweke lan weruh wanita mulya iku wis mati ing lemah; tangane disilakake ing dhadhane, nalika nyawane sing suci wis bali marang tanganing Gusti Allah[7607] . Ambruk sujud ing ngarepe relik suci, pemburu iku nyium sikile sing suci lan ngumbah nganggo eluhe. Lan dhèwèké bingung apa sing kudu ditindakake, amarga dhèwèké wong sing prasaja banget lan wis nglampahi uripé luwih akèh ing alas, bareng kéwan galak, tinimbang ing kutha bareng manungsa. Malah ora tau kapikir arep menyang pemburu liyané lan nyritakaké apa sing kelakon, supaya bebarengan padha bisa maringi panguburan sing pantes marang badan suci iki. Sawisé nggali lemah sethithik kanthi cepet, dhèwèké nyelehaké awaké wanita mulya mau ing jeroné. Nalika kuwi, dhèwèké wani motong tangan saka awak suci mau minangka berkah kanggo dhèwèké dhéwé, karepé nyimpen tangan kuwi kanthi ngajèni ing omahé dhéwé. Nanging sanadyan dheweke

---

[7606] Ing cathetané bab iki, Santo Demetrius saka Rostov nulis: 'Saiki, sawatara wong Kristen kaget manawa Misteri Ilahi dipasrahaké marang pemburu kuwi kanggo digawa menyang ara-ara gersang, lan dhèwèké, minangka awam lan ora diangkat dadi imam, wani nggawa Misteri kuwi, sing sakjatiné mung kuduné digawa déning imam. Nanging aja nganti padha gumun marang iki – kuwi pancen adat Gréja ing jaman biyen: ing wektu kuwi, sanajan wong sing ora ditahbisaké diparingi idin kanggo nyekel Komuni Ilahi ing tangane lan nggawa menyang omah-omah sing adoh saka gréja lan ing lelungan adoh... Nanging mengko para Bapa Suci nglarang wong sing ora diangkat dadi imam njupuk Roti Suci ing tangané lan nggawa metu saka gréja; utamané St. Yohanes Krisostomus nglarang kuwi, lan panjenengané nindakake kuwi amarga alesan ing ngisor iki. Sajrone masa patriarkaté ing Konstantinopel, ana sawijining wanita bangsawan, sawisé nampa bagéan saka Awaké Sang Kristus sing Paling Suci ing gréja, nggawa menyang omah lan nyampur karo sawijining ramuan kanggo sihir. Nalika ngerti bab iki, Santo Yohanes Krisostomus mrentahake wiwit wektu kuwi ing kabèh gréja, Roti Suci ora kena dilebokake ing tangan wong, nanging bebarengan karo Getih Ilahi—sing disamaraké dadi anggur—kudu diwènèhaké menyang cangkem nganggo sendhok. Nganti wektu kuwi, sendhok durung tau digunakake ing Gréja; tinimbang kuwi, pecahan Roti Suci dipasrahaké langsung ing tangan para umat, déné Darah Mulia disaluraké saka piala. Wiwit wektu kuwi, miturut dhawuhe St. Chrysostom, Komuni Ilahi diwenehake nganggo sendhok, lan mung wong-wong sing wis diinisiasi sing diparingi idin nampa, dene wong sing durung diinisiasi ora diparingi idin nyentuh kanthi cara apa wae, supaya ora ana pangotoran Misteri Suci.

[7607] St. Theoktistus séda ing taun 881, sawisé 36 taun nglakoni tapa brata ing pulo Paros.

nindakake iki kanthi iman, amarga katresnan lan pangabdian marang sing kinurmatan, tumindak iki ora nyenengake Gusti Allah, kaya sing katon saka crita sabanjure. Sawise motong tangan mau, dheweke nglipat nganggo saputangan resik lan nyimpen ing dhadhane, banjur menyang kanca-kancane sing wis ana ing kapal, nanging ora ngomong apa-apa marang wong-wong mau. Wayah wis sore nalika padha miwiti layar saka pesisir lan, sawisé ngangkat layar, padha mabur kanthi angin sing becik. Lan kabèh para pemburu padha mikir yèn kapale mabur kanthi cepet – kaya manuk mabur – mula padha ngarep-arep tekan Gunung Euboea esuk banget. Nanging nalika esuk sumunar, padha nemokake awake dhewe bali ing panggonan sing padha – ing pesisir pulo Paros – lan praué mandheg ora obah, kaya dicekel kenceng déning jangkar utawa ditarik bali déning iwak remora[7608] . Wong-wong mau padha ketakutan, banjur padha takon siji lan sijine apa ana sing wis dosa lan dosa sapa sing nyegah kapal mau supaya ora bisa obah saka panggonané. Banjur sang pemburu sing wis nyekel tangan sang wali, nalika nyadari dosané, ninggalake kapal lan tanpa kabar marang kancané, menyang gréja. Nalika nyedhaki relik wong sing kinurmatan kuwi, dhèwèké nyelehaké tangan suci mau ing sendi sing dimaksud, ing panggonané sing pas, lan sawisé ndedonga sakedhap, dhèwèké bali marang kanca-kancané. Nalika dhèwèké munggah kapal, kapal mau langsung mangkat lan mlaju tanpa alangan, lan kabèh padha bungah. Nalika kapal mabur kenceng lan wis meh tekan Euboea, pemburu mau wiwit nyritakake marang kanca-kancane kabèh sing wis kelakon marang dhèwèké: kepiyé ing mangsa panas sadurungé dhèwèké nemokaké Sang Theoktista sing Mulya; kepiyé ing mangsa panas iki dhèwèké nggawa Paring Ilahi marang dhèwèké; lan kepiyé sawisé sang wali seda dhèwèké njupuk tangane, lan merga iku kapalé mandheg sakwengi. Sawisé padha krungu kabèh sing wis kelakon, atiné padha krasa banget, nanging padha wiwit nggrundel lan nesu marang pemburu amarga durung ngandhani bab kuwi nalika isih ana ing pulo kuwi, "supaya," ujare, "kita uga diparingi berkah saka sing dikasihi Gusti." Padha mbalèkaké prau, banjur padha mabur bali menyang Paros kanthi kesusu banget lan sawisé tekan pulo mau padha bebarengan menyang gréja. Mlebu kanthi wedi, padha nyedhaki panggonan sing dianggep ana awak suci wanita mulya iku; padha nemokake panggonane, nanging ora ana awaké—mung ana tapak awak sing nggladrah ing lemah, amarga tapak sirah lan sikilé katon cetha. Kabeh padha gumun banget lan bingung ngendi wanita mulya iku sirna. Sawetara wong kandha yèn dhèwèké wis tangi saka pati; liyané kandha yèn dhèwèké durung tangi sadurungé kebangkitan umum, nanging wis digawa déning malaékat menyang panggonan liya lan dikubur, kaya déné martir suci Catherine biyèn. Sanadyan mangkono, padha nyebar ing saindenging pulo kanggo nggoleki, kanthi pangarep-arep bisa nemokake dheweke—apa dheweke isih urip, wis wungun saka pati, utawa wis seda lan digawa menyang panggonan liya. Amarga padha wong prasaja lan ora sekolah, padha nyoba mangertèni misteri Gusti Allah, sing ora ana siji wae sing ngerti. Sawise padha nggoleki ing endi-endi kanthi teliti nanging ora nemu apa-apa, padha bali menyang gréja lan kanthi raos sing jero padha nyium panggonan ing ngendi awaké sing kinurmatan iku tau ana. Sawisé padha ndedonga, padha bali menyang omahé lan nyritakaké kabèh marang wong-wong bab Theoktista sing kinurmatan, lan kabèh padha gumun lan memuji Gusti Allah, sing nggumunaké ing para wali Panjenengané; marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Uripé Sang Mulya Yohanes Kolov

Disinggung ing tanggal 9 November

Ing tanggal 9 November, Gréja Ortodoks ngurmati Sang Mulya Yohanes Kolov[7609] . Sang Mulya Yohanes nampa jeneng iki amarga awaké sing cendhak[7610] . Wiwit isih enom, dhèwèké wis nyingkiri donya lan lunga bareng karo seduluré Daniel menyang Gurun Skete Mesir[7611] . Wiwitane, dhèwèké lan adhine Daniel nglakoni urip asketisme kanthi nyendiri total, nanging sawisé kuwi dhèwèké nyadari yèn amarga wataké sing kobong lan

---

[7608] Iwak iki dijenengi remora amarga nalika padha kumpul ing klompok gedhé ngubengi kapal, iwak-iwak mau ngalangi laju kapal.

[7609] St. Yohanes Kolov urip lan makarya ing separo kapisan abad kaping lima.

[7610] 'Kolov' tegesé saka basa Yunani 'cendhak awak'.

[7611] Gurun Skete Mesir, sing uga dikenal kanthi jeneng 'the Skete', dumunung sak perjalanan sedina (25–30 versts) saka Gunung Nitrian, ing sisih lor-kulon Mesir. Iku ara-ara gersang lan watu-watu, papan sing disenengi para rahib Mesir, sing banjur misuwur amarga prestasi tapa para biksu sing ngungsi ing kana. Pondokan padunungan biara liyane, ing ngendi para biksu sing paling taat manggon kanggo nyendhiri sing paling ketat lan meneng tanpa putus marang Allah siji, sabanjure njupuk jeneng 'skete' saka panggonan iki.

cepet kesusu, asketisme sing ketat mung bisa ditindakake ing sangisoré pandhuan sing ketat saka para askétis liya sing luwih pengalaman – para sepuh. Dheweke diarahake marang pangerten babagan kabutuhan pandhuan sing ketat lan wis pengalaman amarga kedadeyan ing ngisor iki, sing kelakon ora suwe sawisé dhèwèké lan adhine teka ing ara-ara samun. Ing sawijining dina, kanthi ora disangka-sangka, dhèwèké kandha marang adhine lan kanca askétis:

'Aku ora kepéngin manèh ngurusi apa-apa; aku péngin urip ing ara-ara samun tanpa sedhih, kaya malaékat.'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké nyopot sandhangané lan metu saka selé. Ing wengi kuwi ana embun beku sing parah: telanjang, Yohanes nglawan adhem suwé banget; pungkasané, amarga ora kuwat manèh, dhèwèké mutusaké bali menyang selé.

"Sapa kuwi?" muni swara Daniel saka njero nalika Yohanes sing kedinginan ngetok lawang.

'Aku iki kowe, sedulurmu; aku ora kuat maneh nahan adhem lan wis bali mriki kanggo ngladeni kowe,' wangsulane John.

"Pisah kowe, setan," bales Daniel, "aja nggodha aku; malaikat ora nggatekake awaké dhéwé lan ora butuh panganan."

Nalika kuwi, Santo Yohanes nyadari yèn dhèwèké wis kakehan percaya marang kekuwatané dhéwé, sing isih mentah ing perjuangan nglawan sangsara lan godaan; dhèwèké nyadari kasalahané lan nangis kecut amarga kuwi. Banjur Daniel mbukak lawang selé kanggo dhèwèké lan kandha:

Sedulurku, amarga kowe saka daging, kowe kudu nandhang sangsara kanggo awak lan dagingmu.

Sawisé nampa piwulang iki, dhèwèké ora suwé ninggalaké Daniel lan mangkat sowan marang sawijining sesepuh sing aran Pimen. Dhèwèké kepéngin ngembangaké tekad sing teguh ing batiné, siap nindakaké apa waé, ora tau nyimpang saka dalan sing wis dipilih; ing wektu sing padha, Sesepuh Pimen kondhang amarga tekadé sing kiyat lan ora kendho. Penolakan donya dening Pimen sing Mulya iku pancen mutlak nganti piyambakipun nolak ndeleng ibunipun dhéwé, sing rawuh menyang pertapaan kanggo sowan. Marang sesepuh kaya ngono, sing nduwèni watak kiyat, Pangeran Yohanes sing ora sabar, kebak semangat lan kobong—sing durung tenanan netep ing upaya tapa brata sing wis dipilih—mèlu menyang kana. Sawisé tekan, Pangeran Yohanes janji bakal manut marang dhèwèké ing kabèh bab, apa waé sing bakal dijaluk. Sang Pimen sing kinurmatan, kepengin nguji kasabarané, maringi dhèwèké tugas nyirami wit sing wis garing kabèh, lan telung taun dhèwèké ngupaya nyirami wit kuwi, sanadyan wis garing banget nganti kabèh wong nganggep upayane sia-sia. Nanging sejatine, gaweyan lan kasabarané Sang Pujangga Yohanes ora sia-sia: sawisé telung taun, wit sing wis layu kuwi ditutupi godhong ijo royo-royo lan ngasilaké woh sing akèh. Kanggo kabèh sing nyekseni mujijat mau, wit iku dijenengi 'wit patuh'[7612] . Sawisé teka marang Pimen sing Mulya kanthi jiwa kang murni, Pimen sing Mulya nampa saka dhèwèké alus lan andhap asor kaya wedhus. Sawijining dina, ana sedulur sing kandha marang dhèwèké:

'Kowe nduwé ati sing ala.'

"Bener," wangsulane Yohanes kanthi alus, "lan luwih ala tinimbang sing kok kira."

Mangkono katrampilané ngadhepi pangapuran kanthi alus.

Wiwitane urip ing sangisoré pandhuan wong liya, Sang Pujangga Yohanes banjur éntuk kamampuan kanggo mimpin wong liya kanthi wicaksana dhéwé. Gusti Allah ngangkat piyambakipun dados pituduh lan mentor tumrap Sang Arsenius Agung ingkang sakwisé, kados piyambakipun, misuwur amarga pakaryan agungipun[7613] . Arsenius punika, ingkang lair saking kulawarga bangsawan, rawuh ing ara-ara samun langsung saking kraton kaisar, ing pundi piyambakipun naté dados guru tumrap anak-anak Kaisar Theodosius Agung: Honorius lan Arcadius. Sawisé ninggalaké kraton, ing ngendi dhèwèké kaparingi pakurmatan agung, dhèwèké—sanadyan isih relatif enom (wektu kuwi watara patang puluh taun)—nanging wis dadi askétis sing nduwèni pengalaman rohani—mutusaké, kanggo nerusaké pangembangan rohani lan nyempurnakaké dhiri, nyerahaké kersané tanpa syarat marang Sang Venerable Yohanes. Wiwitane, sawetara sedulur padha kaget amarga ana priya sing nduwé pendhidhikan dhuwur lan asal-usul bangsawan mulya kaya ngono teka marang para sepuh sing prasaja

[7612] Wong sing padha jaman karo Yohanes ndeleng wit iki ing taun 402. Wit Kasetyan isih utuh nganti saiki, kebak woh-wohan lan dihiasi godhong ijo royo-royo.

[7613] Peringatan Sang Arsenius Agung sing kinurmatan ing tanggal 8 Mei

lan ora sekolah kanggo nggolèki pencerahan luwih jero. Salah siji sedulur ora bisa nahan rasa penasaran lan sawijining dina takon marang dhèwèké:

'Kepiye kowe, sawise sinau kawruh Yunani lan Romawi, ngupaya pitutur saka sesepuh sing prasaja lan ora sekolah?'

'Bener menawa aku nduwé pendhidhikan sarjana,' wangsul Arsenius, 'nanging aku malah ora ngerti abc-é saka apa sing dingerteni wong prasaja lan ora sekolah iki, amarga,' panjenengané nerangake, 'andhap asor iku dhasar saka kabèh kabecikan, kaya abc iku dhasar urip sastra.'

Mangkono gedhene ajine dhèwèké marang andhap asor, kang mekar ing biaraé John sing biyèn kebak semangat lan sombong. Mung sawisé pirang-pirang taun urip tapa brata bebarengan, nalika Arsenius krungu swara misterius sing ngajak dhèwèké mlayu saka wong akèh lan tetep meneng, amarga 'meneng iku oyod saka ora dosa', Sang Mulya Yohanes maringi berkah marang dhèwèké supaya ninggalaké komunitas lan nyawisaké dhiri ing kesunyian lan meneng total ing ara-ara gersang. Nanging katresnané sing jero marang guruné sing andhap asor lan kabèh muridé nggawa dhèwèké kaping pirang-pirang ninggalaké kesunyian ing ara-ara samun lan bali menyang biara sawatara wektu.

Kanggo kaslametané dhéwé, Sang Yohanes sing Kinurmatan uga padha semangat ngupaya kaslametané wong liya. Ing kutha Alexandria ing jamané, ana sawijining wanita enom sing jenengé Thais. Dheweke dibesarké déning wong tuwa sing taat, sawisé wong tuwané séda, dheweke migunakaké kabèh warisané kanggo pakaryan amal. Para sesepuh skete, ing antarané Panjenengané Sang Yohanes sing kinurmatan, asring ngungsi ing omahé nalika padha teka ing kutha. Dumadakan, kabar teka marang para sesepuh yèn Thais wis suwé ngentèkaké bandhané lan saiki, amarga ora kuwat ngadhepi mlarat, wis nggunakake kaéndahan lan yuswané dadi sumber pangasilan kanggo nyukupi kabutuhané. Para sesepuh krasa sedhih banget nalika krungu kabar yèn Taisia sing luhur budi iku wis tiba saka kamulyan, lan pungkasane padha mutusaké nyoba nuntun bocah yatim iku supaya ora klelewat ing kesasarane. Padha mutusaké nyerahaké tugas angel iki marang Sang Reverend John.

"Gusti wis maringi panjenengan kawicaksanan," pangandikane marang piyambakipun, "nanging kabar wis tekan ing kula menawa Suster Taisia, ingkang biyen remen bagea marang kula, saiki gesangipun boten trep. Monggo, Abba, mampir dhumateng piyambakipun lan ngandika; mbok menawa tembung panjenengan saged maringi pangertosan dhumateng piyambakipun."

Romo John ndedonga lan langsung mangkat. Panjenengané ngerti yèn ora ana wektu kanggo tunda-tunda ing prakara kaya ngéné. Saben jam sing kliwat, Taisia bisa saya jero mlebu ing kemerosotané. Ing kana panjenengané, ngadeg ing ngarep omahé Taisia, nanging saiki lawang mlebu ditutup kanggo para sepuh. Kaya biyèn sapa waé sing kepéngin njupuk apa waé saka omah kanggo kabutuhané diijini mlebu, saiki kosok baliné mung sing nggawa dhuwit lan bandha sing diijini mlebu. Sang sesepuh kanthi alus mbalèk marang abdi wadon, nyuwun supaya ngandhani nyonyané yèn dhèwèké wis teka. Nanging amarga watak nyonyané wis owah, watak para abdi wadon uga owah. Pelayan kasar kuwi, amarga ngerti yèn sesepuh andhap asor kuwi ora ana gandhèngané karo majikane, mangsuli panjaluké karo guyub tembung kasar. Sesepuh mulya kuwi nampa tembung kasar mau kanthi andhap asor lan mbaleni panjaluké sepisan manèh, mung nambahaké iki:

'Omongna uga marang tuan putri, yèn aku bisa nyedhiyakake barang-barang sing larang regane kanggo dhèwèké.'

Banjur abdi wadon iku mutusaké nglaporaké dhèwèké marang tuwané.

"Ayo mlebu," kandha Taisia, "para biksu mlaku ing pinggir segara, lan pancen kadhangkala padha nemu kerang lan watu sing larang regane."

Reverend John mlebu kamar Taisia, lungguh ing jejere dheweke, ngeluh abot lan banjur nangis.

"Kok kowe nangis?" pitakon Taisia kaget.

"Apa sing nggawe kowe adoh saka Yesus Kristus, Penganten Lelaki sing Langgeng? Napa kowe lali kraton swarga-Nya lan ngrusak awakmu nganggo tumindak najis?" pitakoné Pendeta.

Lan dumadakan wanita sengsara kuwi kelingan marang Kristus, kang wis suwe dilalekake, lan kang wis diajari tresna marang Panjenengané déning wong tuwané nalika isih cilik. Tembungé bapa rohani kuwi kaya geni, ngliliraké kabèh suket kang wis nyumbat wiji becik sing wis suwé ditandur ing atiné. Penyesalan sing tulus kanthi cepet ngrebut lan nggoyang sakabèhé jiwané.

'Romo! Romo! Wangsulana aku: apa ana pangapura kanggo wong kaya aku iki?' dhèwèké njerit kanthi kaku lan ajrih.

'Ana,' wangsul sang tuwa, 'Juru Wilujeng tansah ngenteni lan ngapura wong-wong sing tenan-tenan tobat. Tobatna, lan kabeh malaikat ing swarga bakal padha bungah marang kowe!'

'Mula, pimpin aku, pimpin aku adoh saka panggonan iki; pimpin aku menyang endi wae kowe kersa, mung tunjukna panggonan sing pantes kanggo tobat,' Taisia nyuwun marang sang sepuh.

Dheweke ninggalake omahé bebarengan karo sang resi, omahé sing wis kotor amarga dosa pirang-pirang dina, tanpa ngatur apa-apa babagan bandha sing dipikolehi kanthi ora sah. Dheweke kebak kepinginan kobong supaya ora tau maneh nginjak dalan urip sing licin lan sembrono sing wis dipilih. Romo John sing kinurmatan gumun marang pakaryan kaelokan sih rahmaté Gusti, lan, ngluhuraké Gusti kang Maha Kuwasa lan Maha Asih, nuntun peziarahané saya adoh mlebu ara-ara gersang, adoh saka kutha dosa ing ngendi dhèwèké meh ngrusak awaké dhéwé. Wengi sumrambah. Kanggo pejalan sing kesel, Pendeta iku nggawe sandaran sirah saka wedhi lan kandha, 'Menehi istirahat saiki.' Sawise nggawe pratandha salib ing dhuwure, dhèwèké mundur saka sisihé lan, sawisé pandonga bengi kaya biyasane, dhèwèké piyambak lunga turu bengi. Lan ing ngimpi, sang tuwa weruh panggonan ing ngendi dhèwèké ninggalaké Taissia: panggonan kuwi kaubengi padhangé kang éndah banget, nganti munggah tekan langit; lan ana ing tengah padhang kuwi, sawijining malaékat saka swarga ngunggahaké nyawané sing kasangsaran mau marang Gusti piyambak. Sawisé sang tuwa tangi saka turu, dhèwèké langsung kesusu menyang panggonan sing wis ditinggalaké Taissia, lan nalika tekan ing kana, pancèn nemokaké yèn dhèwèké wis seda.

'Siji jam tobat sing tulus saka wong dosa iki wis nyukupi Hakim sing Maha Asih lan mbalèkaké anak sing kesasar marang Bapaké sing Maha Asih,' pangandikane bapak pangrehim, lan sawisé nglampahi wengi ndedonga nganti subuh, dhèwèké ngubur jasad Taissia sing kaberkahan ing ésuk iku. Nalika bali menyang biara, piyambakipun maringi kabungahan ageng marang sedaya biksu kanthi crita bab pangapuran sing nggumunake lan kamulyan Taissia, ingkang sami padha kenal.

Ingkang Kinurmatan Yohanes Kolov uga dikenal minangka panulis. Saliyane akèh paribasané sing kacathet déning para biksu liya, piyambakipun ninggalaké sawijining cathetan rinci lan éndah babagan gesangé Ingkang Kinurmatan Paissius, sing disusun, miturut pangandikane piyambak, 'kanggo kabecikan bebarengan'. Romo John kasil ngyakinke Paissius iki, sing wis nyimpang saka dalan sing bener, nganti Paissius mau kanthi dadakan lan ora bisa dibalekake nyerahake kabeh kagungan donyane, banjur nglampahi sisa uripe kanthi tobat ing ara-ara gersang. Sawisé nyritakaké ing hagiografi akèh mujijat sing ditindakaké déning Sang Paissius, Sang Yohanes nganggep perlu nambahaké pangandikane dhéwé kaya ing ngisor iki:

'Aja ana sing mangu-mangu nalika krungu bab pakaryané sing mulya lan gaib, utawa mikir yèn aku nambahaké apa-apa saka diriku dhéwé kanggo ngluhuraké bapak sing tak tresnani iki. Dhèwèké ngluwihi kabèh pakurmatan manungsa lan ora mbutuhaké pujian saka wong sing pangkaté luwih andhap, amarga dhèwèké wis dipuji déning malaékat suci sing paling luhur. Aku nyritakaké iki kanggo kapentingan wong-wong sing ngrungokaké lan kepéngin niru kabecikane; aku mung nyritakaké apa sing wis tak delok nganggo mripatku dhéwé lan tak rungokaké nganggo kupingku dhéwé.

Ucapan cekak iki kanthi cetha nggambaraké watak Sang Rahayu Yohanes minangka panulis.

Tanggal pasti pangaso sing berkah saka Sang Mulya Yohanes durung ditemtokake. Biasane dianggep ana ing taun 422 utawa 430. Bab panggonan kedadeyan, iku ing ara-ara gersang cedhak Koltsum, utawa saiki diarani Suez. Relik suci panjenengané disimpen ing Gréja St. Mina Sang Martir ing Mesir. Asmané, minangka pahlawan kuna ing kasucian, kondhang nganti ngluwihi wates Gréja Ortodoks.

Peringatan para Martir Suci Onisiphorus lan Porphyrius

Dirilisaké tanggal 9 November

Para martir suci Onisiphorus lan Porphyrius urip nalika pamaréntahan Kaisar Romawi Diocletianus. Sajrone panganiayaan kejem marang umat Kristen sing digagas déning kaisar jahat iki, wong-wong mau dianggep pantes nampa sangsara abot demi Kristus. Padha kena pukulan ora manungsawi ing saindenging awak lan ngalami

manéka siksaan sing nggegirisi. Sawisé kuwi, para penyiksa nyelehaké para martir Kristus mau ing panggangan dawa lan, sawisé nyalaké geni, ngobong wong-wong mau. Pungkasané, wong-wong mau diiket ing jaran galak lan liar. Diseret ing lemah watu lan ora rata, para martir suci mau pecah-pecah lan, ing tengah sangsara kuwi, nyerahaké nyawané marang Gusti Allah. Para wong pracaya kanthi rahasia nglumpukaké sésa awaké nalika bengi lan ngubur kanthi pakurmatan ing désa Pangian, ing wewengkon , ing ngendi akèh mujijat lan panyembuhan wiwit mili saka sésa mau, kanggo kamulyané Gusti Allah, kang nggumunaké ing para kudusé lan dimulyakaké ing Trinitas[7614] .

Kontakion, Nada 2:

Kaloro martir mau, sawise nandhang sangsara abot lan ngendhegake kesombongan mungsuh nganti tiba ing bumi, padha padhang dening sih saka Trinitas kang ora kawangun; ya Onisiphorus lan Porphyrius kang mulya, ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabeh.

Peringatan Sang Mulia Eustolia lan Sosipatra.

Peringatan tanggal 9 November

Santa Eustolia, putri saka wong tuwa sing taat, manggon ing Roma nalika pamaréntahan Kaisar Mauricius[7615] . Wiwit isih cilik dhèwèké ngajaga kasucian, nglakoni puasa lan nglakoni jaga wengi. Nalika wis diwasa, dhèwèké tresna banget marang kesalehan nganti ninggalaké Roma lan mundur menyang Konstantinopel, ing kana dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo urip askétis ing salah siji biara.

Sawijining dina, Sosipatra, putri Kaisar Maurice, menyang Gréja Ibuné Gusti Allah Paling Suci lan Perawan Maria sing Langgeng ing Blachernae[7616] . Ing kono dhèwèké ketemu Eustolia, sing jenengé kondhang amarga uripé sing luhur wis sumebar ing saindenging kutha. Sosipatra banjur nyuwun marang Eustolia sing pinaringan berkah supaya dadi ibu rohani lan pangreksa awaké. Eustolia sarujuk, lan Sosipatra njupuk sumpah monastik, nyawisake awaké kanggo pakaryan lan praktik asketik. Dheweke nyuwun marang bapaké papan sing cocog lan sawisé mbangun biara ing kana, manggon ing kana bebarengan karo Santa Eustolia. Nalika wektu lumaku, sawetara wanita enom sing taat wiwit nyuwun supaya diparingi idin melu urip monastik sing abot lan ditampa ing omahé. Para wanita suci mau ora nolak panyuwunané. Sawisé pirang-pirang taun nglakoni tapa brata, Eustolia sing Makutha, sawisé nuntun akèh wong menyang dalan kaslametan, mulih marang Gusti, ninggalaké Putri Sosipatra sing Makutha dadi penerusé. Sosipatra sing Kaberkahan mimpin biara manut tuladha ibuné rohani lan, sawisé nggayuh kasampurnan ing urip sing luhur, kanthi tentrem pamit marang Gusti, kang wis dadi katresnané lan amarga Panjenengané piyambakipun nampa urip kang abot[7617] .

[7614] Para Martir Suci Onesiphorus lan Porphyrius ngalami martir ing wiwitan abad kaping 4. Desa Pangian, sing uga dikenal minangka Pankian, dumunung ing Makedonia, cedhak Gunung Pangaeus, saka kono asalé jenengé. Anané relik para wali ing désa iki lan mujijat sing mili saka relik mau kasebut ing ode kaping sanga saka kanon sing digarap déning Joseph the Hymnographer (troparion 3).

[7615] Mauricius mrentah wiwit taun 582 nganti 602.

[7616] Sosipatra sing Begja wis wiwit nyetel urip miturut Injil sadurunge wektu kuwi. Bude-é, Damiana, dadi kepala biara ing Yerusalem lan mengko urip minangka pertapa. Sosipatra lelungan menyang Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci lan nginep setaun karo budene, ngrungokake piwulang babagan urip rohani. "Ing sawijining wektu," kandha Sang Damiana sing Kaberkahan (deleng *The Spiritual Meadow* karangan John Moschus), "keponakanku, putri Kaisar Maurice, teka ing Kutha Suci lan nginep kene sak taun. Ing sawijining dina, nalika aku ngajak dheweke, kita menyang St Cosmas lan St Damian. Nalika ngadeg ing gréja, aku kandha marang ponakanku: 'Delengen, putri, nalika ana wong tuwa wadon teka lan maringi kowe loro numulae (separuh pennies), tampi wae; aja sombong.' Dheweke kandha kanthi ambegan: 'Kepiye aku bisa nampa?' Aku kandha marang dheweke, 'Tampa kuwi; wong wadon iki agung ing ngarsane Gusti Allah. Saben minggu dheweke maringi numuli-e marang wong-wong ing gréja. Tampa koin cilik kuwi; sawisé kowe tampa, wenehana marang wong liya; aja mung nolak kabecikané wong tuwa kuwi.'

[7617] Wafate Santa Eustolia kacathet ing taun 610, lan wafate Santa Sosipatra ing taun 625.

Peringatan Santo Antonius Martir

Dipeperingati tanggal 9 November

Santa Antonius iku wong asli Siria lan makarya dadi tukang watu. Kanthi welas asih marang wong-wong pagan sing nyembah ing candhi-candhi, sang wali nyuwun supaya padha ninggalaké kapercayan sing ora bener kuwi. Nalika padha ora nggatekake, dhèwèké mundur menyang panggonan sepi. Ing kono dhèwèké ketemu karo sawijining rahib sing aran Timothy, lan manggon bareng karo dhèwèké rong taun. Kanthi dikuatké déning pandonga, dhèwèké banjur mangkat manèh kanggo ng wong-wong sing nyasar ing kutha asalé, supaya padha dipandu menyang dalan kabeneran. Dheweke tekan kutha nalika warga kutha lagi ngrayakake pesta kanggo ngajeni setane. Dheweke mlebu ing candhi lan mecah arca-arca, amarga iku dheweke kena macem-macem siksaan lan dipaksa ninggalake kutha. Banjur dheweke mangkat menyang Apamea ing Siria[7618] lan ing kana nyuwun marang uskup supaya diparingi idin mbangun gréja ing asmane Tritunggal Suci. Nalika dhèwèké miwiti mbangun gréja, warga kutha asalé krungu bab kuwi lan ing wayah wengi padha teka lan ngiris-ngiris dhèwèké nganggo pedhangé. Mangkono dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti Allah.

Peringatan Santo Alexander, Martir saka Thessaloniki.

Dirilis tanggal 9 November

Santa Alexander nandhang sangsara abot ing sangisoré Kaisar Maximian[7619] . Sawisé ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, dhèwèké ditangkep lan dipaksa nyembah arca-arca. Dhèwèké ora mung nolak, nanging kanthi semangat sing luwih gedhé marang Gusti Allah, dhèwèké nggulingaké mezbah sing ana kurbané. Amarga nesu, Maximian mrentah supaya sirahé dipotong. Sang algojo, sawisé nyekel pedhangé, dumadakan mandheg.

"Ngapa kowe ngadeg ing kana," pangandikane kaisar, "lan ora nglakoni prentahmu?"

"Aku," wangsulane, "saiki weruh wahyu lan bingung apa tegese."

Banjur sang wali nyuwun wektu sak jam kanggo ndedonga. Sawisé ndedonga kanthi khusyuk, dhèwèké dipenggal sirahé. Nalika kaisar weruh yèn ana malaékat sing mèlu nyawane, dhèwèké maringi idin marang wong Kristen kanggo ngubur badan sang wali ing kutha Thessaloniki.

23 November

10 November (Gaya Lawas)

Martiiré Santa Orestes.

Perayaan tanggal 10 November

Nalika Kaisar Diocletian sing ora pracaya marang dewa mrentah ing Roma, salah siji pejabaté sing aran Maximinus teka marang dhèwèké sawijining dina lan kandha:

'Duh sang raja agung, sing kapilih déning déwa lan pimpinan paling luhur, kula nyuwun dhumateng panjenengan supados paring dhawuh dhumateng kula kanggé ngumbara ing tanah Cilicia lan Cappadocia lan ngiket umat Kristen sing keji—musuhé déwa-déwa kita lan panguwasa panjenengan—kanthi manéka siksaan. Aku bakal ngobong wong-wong mau ing geni, ngelelebake ing banyu, ngremuk awaké ing roda lan mecah balungé, matèni nganggo pedhang, nyerahake marang kéwan galak supaya dipangan, lan kanthi ngrusak kanthi kabèh cara, aku bakal mbusak saka lumahing bumi malah elingané wong-wong sing ora nyembah déwa agung lan ora manut marang pamaréntahanmu."

[7618] Apamea ing Siria dumunung ing sisih kidul-kulon Siria, ing pinggir Kali Orontes, kali paling gedhé ing Siria. Ing jaman kuna, Apamea dadi kutha krajan provinsi Siria Apamea lan njupuk jeneng saka Apamea, garwané Seleucus I, panguwasa Siria.

[7619] Ing awal abad kaping 4,

Raja banget seneng karo pidatoné Maximinus, banjur dhèwèké mangsuli:

Aku maringi kowe wewenang kanggo ngrusak kabèh agama Kristen sing ora takwa, ora mung ing Cilicia lan Cappadocia, nanging ing saindenging kratonku, supaya kamulyaning dewa-dewa pribadiku, para gusti lan pangreksaning bumi, saya tambah lan saya mulya.

Sawisé nampa wewenang kaya ngono saka raja, Maximinus kanthi bangga lan niat ala gedhé—kaya srigala galak nyerang wedhus, utawa kaya singa nggerem marang kéwan sing paling ringkih—miwiti ngrusak umat Kristen sing ora salah. Sawisé tekan provinsi Kapadokia, dhèwèké mlebu ing kutha sing dijenengi Tiana[7620] , lan nalika dhèwèké miwiti takon bab wong Kristen, dhèwèké krungu saka warga yèn ana dhokter ing kutha kuwi, seorang Kristen sing jenenge Orestes, sing saben dina kanthi semangat gedhe mulang wong-wong supaya ngajeni Putraning Allah, Yesus Kristus, lan ngumumake manawa ora ana dewa liya kajaba siji-sijine Allah sejati sing manggon ing swarga. Sawisé krungu kuwi, Pangeran Maximinus mrentah supaya Orestes langsung dicekel lan digawa ngadhepi dhèwèké kanggo diadili.

Nalika Orestes digawa ing ngarepé pangadilan sing ora takwa, pangeran ndelok dheweke kanthi angkuh lan takon kanthi ancaman:

'Sapa kowe? Critakna jenengmu!'

Wong suci mau mangsuli:

Aku iku abdi Gusti Yesus Kristus, siji-sijine Gusti Allah kang Maha Agung; jenengku Kristen, amarga aku bangga marang jenengé Panjenengané kang tak sembah.'

Pangeran kandha marang dhèwèké:

'Amarga kowe wani nyebut Kristus minangka dewa lan ngakoni awakmu minangka wong Kristen, kowe pantes dieksekusi; nanging tinggalna kekonyolanmu lan sembahna kurban marang para dewa, supaya kowe ora nandhang sangsara.'

Wong Suci Orestes mangsuli:

– 'Kandhaa marang wong-wong mau: "Dewat-dewa sing ora nggawe langit lan bumi bakal sirna saka bumi lan saka sangisore langit" (Yer. 10:11), lan aku wis sinau wiwit enom nyawisake kurban puji marang Gusti Allah kang urip, kang tak hormati kanthi ati sing resik; nanging aku ora bakal nyembah roh-rohmu sing ora isin lan sia-sia, kang kowe sebut dewa.

Pangeran mau takon marang Orestes maneh:

'Ngapa kowe ora gelem ngandhani jenengmu, jeneng sing diwenehake marang kowe nalika lair?'

"Aku wis ngandhani kowe," wangsul sang wali, "menawa aku iki wong Kristen, lan jeneng iki luwih mulya kanggo aku tinimbang jeneng sing diparingake wong tuwaku, lan luwih luhur tinimbang kabèh jeneng misuwur ing donya. Nanging, yen kowe kepengin ngerti jeneng sing tak duwé wiwit lair, bakal tak kandhakake: saka lair jasmani aku nampa jeneng Orestes, déné saka lair rohani aku dijenengi Kristen; lan amarga lair rohani luwih unggul tinimbang lair jasmani, aku nganggep luwih mulya dijenengi Kristen tinimbang dijenengi Orestes.

Banjur pangeran, kanthi pangarep-arep nggodha abdi Kristus kanthi licik, wiwit ngendika marang dhèwèké kaya mangkéné:

Aku prihatin marang mudamu, Orestes, lan kepengin ngapura kowe; aku krungu yèn kowe uga trampil ing seni pengobatan, mula aku ora bakal mungkasi uripmu, nanging aku nyaranake supaya kowe netepi dhawuhe raja. Yen kowe nindakake iki, kowe bakal dadi kaya anakku; kowe bakal dihormati lan dipuji dening kabeh wong; raja bakal krungu babagan kowe, lan saka dheweke kowe bakal nampa sih agung.

Nanging sang wali mangsuli:

'Sampeyan ora bakal ngapusi aku, Pangeran, nganggo tembung licikmu, awit aku ora ngupaya kamulyan donya lan ora ngindhari cela amarga Gustiku, nanging aku siap nampa sakabehing panyiksaan kanggo Panjenengané, amarga aku kepéngin éntuk sih-rahmat saking Panjenengané lan dianggep anaké ing Karajaning Swarga, awit *'kanggo kabéh sing nampani Panjenengané, sing pracaya marang asmané, Panjenengané maringi hak dadi anaké Gusti Allah'* (Yohanes 1:12).

Krungu kuwi, pangeran kandha marang Orestes:

[7620] Tiana, kutha kuna ing Kapadokia, ing kaki Gunung Taurus, cedhak Jurang Cilicia.

'Kowe wong bodho lan angkuh, kowe kesasar nganggep Kristus minangka siji-sijine Gusti Allah sejati, sing disalib déning wong Yahudi minangka penjahat.'

Orestes mangsuli:

Yen kowe ngerti kakuwatan agungé Sang Sing Disalib, kowe bakal nolak sembah sia-sia marang arca lan nyembah Panjenengané sing sejati Gusti Allah, sing lair saka Gusti Allah sejati sing ora katon, sing kanthi kersané dhéwé nyawiji sipat ilahi karo manungsa lan nylametaké kita saka tipuan ngrusaké setan.'

Sawisé krungu wangsulané Orestes, pangeran kandha marang dhèwèké:

'Tembung licikmu nyesek kupingku; pancen kowe kepengin ngowahi aku uga marang imanmu sing ora takwa? Tahua iki: aku ora bakal ninggalaké dewa-dewaku, uga ora bakal nyembah Kristusmu; nanging aku kandha marang kowe: tinggalna Kristusmu, sembahna dewa-dewa kita lan kurbankna marang dheweke, lan yen kowe nindakake kuwi, kowe bakal nampa kakuwatan sing padha karo kakuwatanku.

Nanging iki ora bisa nggodha sang wali, lan dhèwèké mangsuli marang pangeran:

Aku nyembah Gusti Allah kang langgeng, kang tansah maringi berkah marang aku—Gusti Yesus Kristus—lan aku ngabdi marang Panjenengané; nanging aku ora bakal ngluhurake kurban marang setanmu, lan aku ora bakal tau melu ing kejahatanmu kang ngrusak.

Sawisé kuwi, sang pangeran nggawa Santo Orestes menyang candhi pagan, sing dihias nganggo emas lan pérak lan kebak arca-arca sing larang regané, lan ing kono dhèwèké kandha marang Santo Orestes:

'Sembahna, Orestes, dewa-dewa sing mulya iki.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Kowe salah gedhe, Pangeran, amarga kowe ora ngerti kabeneran: dewa-dewamu digawe saka emas, perak, tembaga, lan wesi kanggo ngapusi manungsa; dheweke ora bisa ndeleng utawa krungu, amarga iku gawean tangan manungsa, lan dheweke ora bisa nulungi awake dhewe utawa nindakake kabecikan marang sapa wae – mula kenapa aku kudu nyembah marang dheweke?'

Banjur pangeran kandha marang sang wali sepisan maneh:

'Wangsulana aku sepisan maneh, Orestes: apa kowe bakal nyembah para dewa utawa ora? Yen ora, siksaan bakal ngenteni kowe.'

Wong suci mangsuli:

'Pangeran, panjenengan kira aku wedi karo ancaman panjenengan? Ora, aja ngarep-arep bisa medeni aku nganggo panyiksaan, nanging lakoni apa sing panjenengan karepake; amarga panjenengan ora ngerti yèn Gusti Yesus Kristus, Juruslametku, tansah ana ing sisihku.'

Sawisé kuwi, pangeran mréntah supaya Santo Orestes ditelanjangi lan dicambuk abot ing kana uga ing candhi pagan. Lan nalika padha miwiti nyiksa dhèwèké, santo kuwi ngunggahaké tangane marang langit lan kandha:

'Delengen saka swarga, Gusti Allah kawicaksanan, lan tulungana aku, abdi Panjenengan.'

Wong suci iku dipukul tanpa welas asih nganggo piranti manéka warna: kayu, tali, lan urat sapi – lan padha nggebuki nganti suwé banget nganti patang puluh prajurit gantian, pirantiné padha pecah lan remuk, lan ora ana siji papan ing badané wong suci sing ora kena tatu, ususé nganti katon. Nanging Santo Orestes nahan kabèh mau kanthi tabah banget, nganti kabèh wong gumun marang kasabarané.

Nalika sang wali lagi dipukul, pangeran kandha marang dhèwèké:

'Tawaran kurban marang para déwa, lan aku bakal mbebasaké kowé.'

Nanging wong sing nandhang sangsara iku ora mangsuli. Banjur pangeran mrentah supaya iga sang wali dibakar nganggo wesi panas, supaya cuka sing dicampur empedu dituangake ing lukane, lan supaya ditaburi uyah. Lan sang martir suci, ngangkat paningalipun dhateng langit, ndedonga: *'Tuduhna pratandha sih-rahmat Panjenengan dhumateng kula, supados ingkang sengit dhumateng kula sami mirsa lan isin, awit Panjenengan, ya Gusti, sampun nulungi lan nglipur kula'* (Mazmur 85:17). Lan sawisé ndedonga kaya ngono, dhèwèké ngambegan marang arca-arca sing ana ing candhi, lan kabèh mau langsung ambruk lan remuk dadi bledug. Banjur sang wali kandha marang sang pangeran kanthi swara banter:

'Dadi, ngendi kuwatané déwa-déwamu? Napa padha ora nulungi awaké dhéwé?'

Kabeh uwal saka candhi, kebak rasa wedi gedhe; sang martir suci uga metu, lan sakwise metu, kabeh candhi kuwi nggempa lan ambruk.

Pangeran mrentahake supaya Santo Orestes digawa menyang penjara jero lan dhawuh marang juru penjara supaya ora maringi roti utawa banyu marang santo mau, nanging nyiksa dheweke kanthi keluwen lan ngelak. Lan Santo Orestes, nalika mlebu ing penjara, ngangkat tangane menyang swarga lan miwiti ndedonga:

'Gusti Yesus Kristus, sing wis mulang aku kasucian wiwit isih enom, lan mbusak saka aku saben hawa napsu sing ora takwa, ilusi lan godaan; sing wis nyipta langit, bumi lan segara kanggo manungsa; sing wis nggawa para suci Abraham, Ishak lan Yakub menyang pangayoman Panjenengan! Kula nyuwun, aja uga Panjenengan ninggalake kula, awit kula sampun nyerahake dhiri kula sakabehe dhumateng Panjenengan; kalebetna kula ugi ing antawisipun tiyang-tiyang ingkang sampun nandhang sangsara amargi Asma Panjenengan lan nampi Karajan Panjenengan.

Mangkono sang wali ndedonga, lan piyambakipun tetep wonten ing penjara tanpa dhaharan utawi ngombe salami pitung dinten. Ing dinten kaping wolu, pangeran paring dhawuh supados sang wali dipun kaluwekaken saking penjara lan dipun aturaken ing ngajengipun pangeran kanggé diadili, ingkang wonten ing kono piyambakipun ngendika dhumateng sang wali:

'Wong angkuh lan tanpa agama, mungsuh déwa-déwa kita, kowé isih mbangkang lan ora gelem nyerah! Élinga iki: yèn kowé ora nyembah déwa-déwa, aku bakal maringi kowé panyiksaan sing nggegirisi lan, tanpa welas asih, njupuk nyawamu, lan aku bakal mréntahaké awakmu sing tanpa agama kuwi supaya kelem ing banyu.'

Santa Orestes mangsuli:

'Aku siap nahan siksaan apa waé, amarga ing atiku tansah nggawa gambar Gusti Yesus Kristus.'

Banjur penyiksa kuwi, kebak nesu, mréntahaké supaya digawa lan dipakuaké rolas paku wesi, saben dawa siji pyad'en ([7621]), menyang tumité Santo Orestes. Sawisé kuwi, pangeran mréntahaké supaya Santo Orestes diiket ing jaran galak lan diseret nganti seda. Kuda kuwi, digawa kanthi kacepetan maksimal, nyeret sang wali liwat dalan lan lapangan, ngliwati duri lan watu landhep, lan ing tengah sangsara kuwi, sang wali panyangung kasangsaran Orestes nyerahake nyawane marang Gusti Allah[7622] , sawise diseret kuda sejauh 24 stadia[7623] saka kutha. Penyiksaé mrentahaké supaya badané dibuwang menyang kali sing dikenal kanthi jeneng Phaeon. Nanging dumadakan ana wong kang sumunar kaya srengéngé, sing nglumpukaké relik sang wali lan nyimpen ing sawijining gunung cedhak kutha Tiana. Mulyakna Gusti Allah kita, tansah, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Panulis hagiography[7624] iki, sawisé nyiapaké kanggo dicithak ing Lavra Agung Suci Kiev-Pechersk, ing taun 1685 saka Lairé Kristus, lan sawisé ngrampungaké cathetan sangsara sang martir suci Orestes ing sawijining wengi sajrone puasa suci sadurungé Lairé Kristus, sakdurungé Matins, nampa wahyu ing ngimpi bab sangsara sing luwih gedhé saka sang martir suci. Ing ngimpi mau, sang martir suci Orestes piyambak rawuh marang dhèwèké lan, karo pandelengan sing ceria, ngendika:

'Aku nandhang sangsara luwih abot kanggo Kristus tinimbang sing wis kowe tulis.' Sawisé ngendika mangkono, sang martir mbukak dhadhane lan nuduhaké tatu gedhé ing sisih kiwa, sing nembus tekan ususé, lan kandha:

'Iki kobongaké marang aku nganggo wesi.'

Banjur, mbukak lengen tengené nganti sikut, dhèwèké nuduhaké tatu ing sacedhaké sikut, kandha:

'Iki wis dipotong.'

Tendon sing wis kapotong katon ing tatu iki. Mangkono uga, nalika mbukak lengen kiwa, sang wali nunjukake tatu ing kana sing padha persis karo tatu ing lengen tengene, lan kandha:

'Lan ing kene uga aku wis dipotong.'

Sawisé kuwi, nglempeng, sang martir mbukak sikilé nganti dengkul lan nunjukaké tatu ing lekukan dengkul; dhèwèké uga mbukak sikil sijiné nganti dengkul lan nunjukaké tatu sing padha ing panggonan sing padha, kandha:

Lan iki dibukak nganggo sabit.

Banjur, nalika ngadeg tegak lan ndeleng pasuryané panulis hagiografi iki, sang martir kandha:

[7621] Pyaeden iku satuan dawane kuna. Iku padha karo jarak saka pucuk driji jempol nganti pucuk driji cilik.

[7622] Martir Orestes seda watara taun 304. Dina perayaane uga dirayakake tanggal 9 Juli.

[7623] 'Popryshche' iku satuan jarak sing padha karo 690 sazhen. Mula saka iku, rong puluh papat popryshche padha karo sakedhik luwih saka telung puluh telu verst.

[7624] Yaiku St Demetrius saka Rostov

'Kowe weruh aku wis nandhang sangsara luwih akèh kanggo Kristus tinimbang sing wis kok tulis.'

Nalika panulis isih gumun sapa Orestes iki—apa dhèwèké sing padha nandhang sangsara ing antarané limang martir mau[7625] —martir suci mau mangsuli pikirane:

Aku dudu Orestes sing nandhang sangsara bareng limang martir, nanging aku sing uripé kowe tulis dina iki.

Nalika Santo Orestes ngendika tembung-tembung mau, lonceng muni kanggo Matins, lan panglihatan iku rampung.

Kematiran Syahid Sang Martir Milij

Diperangeti tanggal 10 November

Santa Milios, Uskup, asalé saka provinsi Persia ing[7626] .

Sawisé nampa baptisan suci, dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo sinau Kitab Suci wiwit isih enom. Nalika wis diwasa, dhèwèké mutusaké ngabdi ing militèr ing sangisoré raja Persia wektu kuwi. Nanging, dhèwèké nampa wahyu saka Gusti sing kanthi tegas nglarang dhèwèké mlebu dadi prajurit. Sawisé nampa piwulang Kristen[7627] , dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo pandonga tanpa kendhat kanggo dhèwèké lan umaté; lan sawisé sawatara wektu, dhèwèké ninggalaké kutha lan mlebu urip monastik ing Susa, ing tanah Elam[7628] . Dhèwèké banjur diangkat dadi uskup déning Gennadius, sang martir lan pengakuan iman. Santa Milios makarya abot, ngecam nganggo tembung lan tumindak marang wong-wong pagan kang wis suwé manggon ing kana, mula dhèwèké kena cacian kasar saka wong-wong mau ; pungkasané, wong-wong murka padha nggebuki dhèwèké lan ninggalaké ing kahanan meh mati ing njaba kutha. Kahanan iki meksa dhèwèké ninggalaké Susa. Nalika piyambakipun budhal, sang wali ngandhani ramalan bab karusakan Susa sing bakal teka.

Kurang saka telung sasi, ramalan iki kelakon. Raja[7629] nesu banget marang kutha iki amarga panyalahgunaan lan konspirasi gubernur kutha lan bangsawan Elam liyane, banjur ngutus tentara sing ngrataake kutha kasebut lan mateni para wong kutha nganggo pedhang. Nanging sang wali banjur mangkat menyang Yerusalem, lan saka kana menyang Ammon, sawijining muridé Anthony Agung, ing Gurun Nitria. Sawisé manggon ing kana rong taun, dhèwèké bali menyang Persia. Ing dalan, dhèwèké mampir marang sawijining biksu sing manggon ing guwa. Nalika mlebu guwa, dhèwèké weruh ula gedhé lan kandha:

'Mugi senjataé Gusti mbasmi kowe, ula!'

Lan, kanthi nggawe pratandha salib, sang wali nyemburake napas marang ula iku, lan ula iku mati sak jroning wektu. Saka kono piyambakipun mangkat bali menyang kutha asalipun, ing ngendi piyambakipun mbangun gréja supados nyuwun pangapura tumrap wong-wong ingkang mbangkang lan sampun nampi paukuman abot.

Pirang-pirang taun sawisé, dhèwèké lelungan menyang Ctesiphon[7630] , ing ngendi nalika semana ana majelis agung sing dianakaké nglawan uskup sing jenengé Papa[7631] . Ing majelis iki, Milios ngecam uskup mau amarga panjaluké sing ora adil. Lan sawisé Uskup Papa miwiti nyalahaké lan ngremehké sang wali, kanthi sombong ngagungaké pakaryané dhéwé, sang wali prédhiksi yèn paukumané Gusti bakal enggal tumeka marang dhèwèké. Lan pancèn, ing taun sabanjuré, Papa sing kena paukuman iku seda.

[7625] Sing kelingané dirayakaké déning Gréja tanggal 13 Desember

[7626] Saka wewengkon Rakhizinsky.

[7627] St Milij nampa pendhidhikan akademisé ing Bet-Lapet, 80 versts saka Isfahan, salah siji kutha paling wigati ing Persia.

[7628] Negara utawa wilayah Elam dumunung ing sisih liya Kali Tigris, ing antarané Mesopotamia kidul, Media, Babilonia, lan Iran. Susa iku kutha Persia paling tuwa, biyèn dadi kutha krajan sugih ing Susiana lan dadi panggonané para raja—dhisik saka Elam, banjur saka Persia.

[7629] Iki mesthi nyebutake raja Persia Shapur II.

[7630] Seleucia-Ctesiphon – kutha kembar ing Kali Tigris, salah siji pusat perdagangan kuna paling wigati ing Wétan.

[7631] Iki kelakon ing taun 334. Ana perpecahan ing Gréja amarga Uskup Papa, sing wis nyerahaké jabatané sepuluh taun sadurungé, ngaku wewenang ing Gréja kanthi ora sah.

Saka Ctesiphon, Milios mangkat menyang kutha liya. Pangeran kutha iku wis lara abot suwéné rong taun. Nalika krungu rawuhé sang wali, dhèwèké ngutus utusan supaya sowan marang sang wali lan ndedonga kanggo dhèwèké. Nalika utusan mau nyritakaké kabar iki marang sang wali, sang wali kandha marang utusan mau:

'Mlaku lan kandhaa marang wong sing lara sing ngutus kowe: mangkene dhawuhe uskup: ing asmané Gusti Yesus Kristus, sing tak wartakaké sanadyan aku iki ora pantes, ikat pinggangmu, aja nganti kélangan awak merga laramu, lan teka marang aku, supaya aku bisa ndeleng kowe.'

Sawisé utusan mau bali lan nyampèkké dhawuh sang wali marang pangeran, lara pangeran mau langsung sirna, lan waras kaya ora tau lara. Nalika teka ing ngarsané sang wali, pangeran mau nyembah ing sikilé sing suci, banjur nyekel lan nyium sikil mau. Ing wektu sing padha, dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis ngluhuraké wong suci iki. Mujijat sing nggumunaké iki ndadèkaké akèh wong mlebu agama Kristen. Santo Milios ngusir setan saka wong-wong ing tanah kuwi; dhèwèké marasaké sawijining wanita lumpuh, sing wis sepuluh taun ora bisa metu saka amben, mung kanthi nyekel tangane; lan sawijining priya sing wis maringi paukuman sing ora adil, malah wis sumpah palsu, lan ora nggatekake tembungé sang wali—panjenengané ngukum priya mau nganggo kusta, kaya sing ditindakake Elisha marang Gehazi (2 Raja 5:1–27), kanggo pangajaran akèh wong. Amarga iku, akèh wong padha teka marang panjenengané lan ngakoni iman Kristen. Santa Milios uga nindakake akèh pratandha mujijat ing panggonan liya.

Pungkasané, dhèwèké bali menyang tanah airé lan ing kono ngowahi akèh wong dadi penganut Kristus. Nalika krungu bab iki, gubernur provinsi Hormizd, Gufriz, mréntahaké supaya Milios lan loro muridé dipenjara. Nalika para pengakuan suci mau sabanjure digawa ing ngarepe kanggo diadili, kaya sing wis dhèwèké dhawuhaké, gubernur sing kejem mau wiwit nanyokaké marang wong-wong mau bab imané, ngancem arep matèni yèn ora bisa mbuktekaké kabeneran imané. Nanging Milios mangsuli tanpa wedi:

'Iman kula pancèn bener, lan kula boten badhé mbela amarga tembung palsu panjenengan. Piwulang kula murni, lan kula boten badhé mbabaraké dhumateng paningal panjenengan ingkang kotor, nanging kula badhé nyariosaken ingkang sejati. Celaka panjenengan, wong duraka, lan sedaya ingkang kados panjenengan ingkang ngina Gusti!' Miturut kabeneranipun, Panjenenganipun badhé ngukum panjenengan ing jaman ingkang badhé rawuh menyang Gehenna lan pepeteng ingkang nggegirisi, lan panjenengan badhé kasiksa langgeng kanthi tangis lan nggrentheng untu, awit panjenengan mboten kersa ngakeni Sang Panyipta berkah ingkang panjenengan banggakan lan ingkang panjenengan anggep panglipur.

Ndeleng iman sing teguh saka para pangakune Kristus lan nesu amarga celaan Santo Milio, Hormizd munggah kanthi nesu lan nembus dhadha santo mau nganggo pedhangé. Mangkono uga, adhine panguwasa, Nerses, sing kapenuhan nesu sing padha kaya sing dirasakaké Hormizd, nyabet santo mau ing atiné nganggo piso. Nanging Sang Penyangga Kasangsaran Kristus, nalika isih ambegan, ngendika marang raja lan adhine:

'Amarga kowe wis ngancani matèni aku, sanadyan aku pancèn ora salah, sesuk, pas jam nalika kowe nancepake aku, kowe bakal padha nyawani getih, lan ibumu bakal dadi mandul.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nyerahaké nyawané. Para panguwasa sing jahat banjur mréntahaké supaya loro muridé sang wali dipatèni kanthi diwènèhi watu nganti mati[7632] . Jasad para martir suci mau dikubur kanthi pakurmatan déning para umat, kanthi diiringi kidung gréja.

Esuké, panguwasa sing jahat mangkat mburu bareng karo adhine, ora nggatekake tembungé sang wali. Nalika weruh rusa, loro-lorone padha mlayu ngoyak. Sawisé ngentekake tenaga rusa, padha miwiti nembak, nanging ora sengaja padha nembak siji lan sijiné lan padha mati.

Peringatan para Rasul Suci Olympus, Rhodion, Sosipater, Erastus lan Quartus

Dirilat ing tanggal 10 November

[7632] Iki kelakon tanggal 12 November 341, nanging kanggo ngajeni St. Yohanes Krisostomus, pangeling-eling kasebut dipindhahaké menyang tanggal 10 November.

Para wali iki kalebu ing antawisipun pitung puluh rasul Kristus. Saka wong-wong mau, Olympus utawa Olympan, sing kasebut déning Rasul Paulus ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:15), ngetutaké Rasul Petrus menyang Roma, lan ing kana, miturut dhawuh Kaisar Romawi Nero, dipenggal sirahé nganggo pedhang ing dina sing padha nalika Rasul Petrus disalib.

Kajaba iku, Rasul Rodion utawa Herodion, sing dadi seduluré Rasul Paulus (Rom. 16:11) lan nyebarake Sabda Gusti ing Patras[7633] , ing ngendi dhèwèké uga njabat uskup, ngancani Rasul Petrus menyang Roma lan dipenggal sirahé ing dina dhèwèké disalib[7634] .

Rasul Suci Sosipater iku wong asli saka Achaia[7635] lan uga sedulur saka Rasul Paulus, kaya sing kasebut déning Rasul Paulus dhéwé ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:21). Beberengan karo Rasul Suci Jason, dhèwèké dadi murid Rasul Paulus lan nindakake Perjalanan Apostolik. Banjur dhèwèké ngladèni dadi uskup ing Gréja Iconium[7636] lan seda kanthi tentrem ing yuswa tuwa kang kinurmatan[7637] .

Kanthi cara sing padha, Rasul Suci Erastus, sing uga kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:23), ninggal donya kanthi tentrem kanggo nyawiji karo Gusti. Rasul Suci Erastus sepisanan dadi diaken lan bendahara Gréja Yerusalem, lan sakbanjuré dadi uskup ing Paneada[7638] .

Santa Quartus, sing kasebut déning Santo Paulus Rasul (Rom. 16:23), ngalami sangsara abot amarga kasuciané, ngowahi akèh wong Yunani marang pracaya marang Kristus, lan séda kanthi tentrem nalika ngladèni dadi Uskup kutha Verita[7639] .

Saiki kabèh Rasul suci mau padha ngadeg ing ngarsané pangastané Gusti Allah kanthi kabungahan langgeng, nampa ganjaran saka Gusti Allah amarga akèh pakaryan lan pangabdiané[7640] .

Kontakion, Nada 2:

Sawise padhangake pikiran nganggo cahya ilahi, kowe nganyam wacana fasih kanthi kawicaksanan ageng; lan sawise nguwasani kabeh basa, ya Para Rasul mulya, kowe nuntun wong-wong marang Gusti, mulang supaya padha ngluhurake Trinitas Ilahi.

24 November

11 November (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Mina, Martir Agung

Perangan tanggal 11 November

Martir Suci Mina asalé saka Mesir; dhèwèké ngakoni iman Kristen lan ngladèni ing tentara sing ditempataké ing wilayah Cotuan[7641] , ing sangisoré komando panglima sèwu prajurit, Firmilian. Ing wektu kuwi,

---

[7633] Patras – saiki Patras – iku kutha dagang sugih ing Karajan Yunani, ing pesisir Teluk Patras.

[7634] Istirahat sing berkah saka Para Rasul Olympus lan Rhodion kelakon ing taun 67.

[7635] Provinsi ing Yunani.

[7636] Iconium – sawijining kutha ing dataran dhuwur sing subur ing pedalaman Asia Cilik, ing kaki Gunung Taurus; biyèn dadi kutha krajan wewengkon Likaonia; saiki dikenal minangka Konya, kutha krajan provinsi Turki Karaman ing Asia Cilik.

[7637] Ing abad kapisan, ing pulo Corfu, ing ngendi dhèwèké nyebarake agama Kristen bebarengan karo Rasul Jason

[7638] Kutha ing lor Palestina.

[7639] Berytus – saiki Beirut – kutha kuna ing Fenisia, ing pesisir Segara Mediterania. Saiki dadi kutha krajan Libanon.

[7640] Saliyane para Rasul suci iki, Gréja ngéling-éling dina iki Rasul Tertius; kanggo pangéling-éling lan ikoné, delengen tanggal 30 Oktober, Para Rasul Suci.

[7641] Cotuan – kutha kuna ing Frigia. Frigia – sawijining wewengkon ageng ing Asia Cilik, sing wiwitane nyakup kabèh pérangan tengah saka satengah kulon semenanjung, uga pesisir kidul Propontis (Segara Marmara) nganti Hellespont (Dardanel), sing sakbanjuré dianggep dadi pérangan Mysia. Watesé yaiku: ing kulon – Mysia, Lydia, lan Caria; ing kidul – Lycia, Pisidia, lan Lycaonia; ing wetan – Cappadocia; lan ing lor – Galatia lan Bithynia.

loro kaisar sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian lan Maximian, mréntah bebarengan ing Roma[7642] . Para kaisar iki ngetokaké prentah ing saindenging tanah, mréntahaké yèn kabèh wong Kristen sing ora nyembah arca kudu disiksa lan dipatèni. Miturut prentah iki, para pracaya marang Kristus ing endi-endi dipaksa nyembah arca. Ing wektu kuwi, sang Mina sing pinaringan berkah, ora gelem nyekseni karusakan lan pangibadah marang arca sing ora ana nyawane, mbatalake pangkat militere lan mundur menyang gunung-gunung, menyang panggonan sepi, luwih milih urip bebarengan karo kéwan tinimbang karo wong-wong sing ora kenal Gusti Allah. Santa Mina ngumbara suwene wektu sing suwe ing pagunungan lan ara-ara gersang, sinau Hukumé Gusti Allah, nyucèkaké atiné lumantar puasa lan pandonga, lan ngabdi marang Gusti Allah sejati siji awan bengi. Mangkono, wektu sing cukup suwe kliwat.

Ing sawijining dina, ing kutha krajan wewengkon Kotuan, dianakake pesta tanpa Gusti, kang nglumpukake akèh wong pagan. Padha nganakake manéka dolanan, tontonan, pacuan jaran, lan lomba gulat kanggo ngajèni dewa-dewa tanpa Gusti, lan para warga kutha kabèh nyekseni tontonan mau saka panggonan nonton sing wis disiapake khusus. Mina sing pinaringan berkah, sawise diwenehi pratandha dening Roh Suci babagan pesta iki, kebak semangat kanggo Gusti Allah lan ninggalake gunung lan ara-ara samun, mlebu ing kutha. Mlebu ing tengah arena panggonan pagelaran mau, sang martir ngadeg ing panggung sing dhuwur supaya kabèh wong bisa ndeleng, lan muni kanthi swara banter: *'Wong-wong sing ora ngupaya aku wis nemokake aku; aku wis ngetokake awaké dhéwé marang wong-wong sing ora nyuwun marang aku'* (Roma 10:20).

Nalika Santo Mina muni kaya ngono, kabèh wong sing rawuh ing tontonan padha ngadhep marang dhèwèké lan meneng, gumun marang kawanié. Pangeran kutha kuwi, jenengé Pyrrhus, sing uga rawuh ing tontonan, mréntahaké supaya santo kuwi digawa ngadhep dhèwèké lan takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe?'

Santa Mina muni banter ing ngarepé kabèh wong:

Aku iku abdi Yesus Kristus, Gusti swarga lan bumi.'

Pangeran mau takon maneh marang sang wali:

'Kowe wong liya utawa wong kene? Saka ngendi kowe wani nganti kaya ngono, nganti wani muni banter ing tengah-tengah tontonan iki?'

Nalika pangeran lagi ngomong, lan sadurunge sang wali sempat mangsuli, sawetara prajurit sing ana cedhak pangeran padha ngenali Mina lan padha njerit:

'Iki Mina, prajurit sing tau ngladeni ing komando tribune Firmilian.'

Banjur pangeran kandha marang Santo Mina:

'Apa pancen kowe biyèn dadi prajurit, kaya sing padha kandha bab kowe?'

Wong suci mangsuli:

'Inggih, pancen leres, kula naté dados prajurit lan wonten ing kutha menika, nanging nalika mirsani kalepataning tiyang-tiyang, ingkang kapikat déning setan lan nyembah arca tinimbang Gusti ingkang Sajati, kula nyerahi pangkat prajurit lan ninggal kutha supados boten dados bagéan saking tumindak awon lan karusakan tiyang-tiyang menika. Nganti dina iki aku ngumbara ing ara-ara gersang, ngindhari sesambungan karo wong-wong sing jahat, mungsuhé Gustiku; nanging saiki, amarga aku krungu kowe wis nganakake pesta tanpa Gusti, aku kabakar semangat marang Gustiku lan teka ing kene kanggo mbukak kabutaanmu lan nginjili kowe babagan Gusti Allah sejati siji, sing nyipta swarga lan bumi lumantar Sabdané lan sing nyangga sakabehing jagad raya.

Krungu tembung-tembung kuwi, pangeran mrentahake sang wali supaya digawa menyang penjara lan dijaga nganti esuk, dene dhèwèké ngentèkaké sedina muput melu pesta lan tontonan.

Esuké, pangeran mapan ing kursi pangadilan lan sawisé mréntahaké supaya Santo Mina digawa saka penjara, dhèwèké nyoba kabèh cara kanggo meyakinké dhèwèké supaya nyembah berhala: kanthi janji paring ganjaran lan ancaman siksa. Nalika dhèwèké ora bisa mbujuk sang wali supaya nindakake kejahatan nganggo tembungé, dhèwèké banjur maksa nganggo kekerasan, mréntahaké papat prajurit supaya nyopot sandhangan sang wali nganti telanjang, nglemesaké awaké, lan nggebuk tanpa welas asih nganggo kulit sapi, nganti getih mili kaya kali saka tatu sang martir. Ana wong sing nyekseni kedadéan kuwi, jenengé Pigasius, kandha marang Sang Wali Mina:

[7642] Kaloro kaisar mréntah bebarengan wiwit taun 284 nganti 305 – Diocletian ing Wétan lan Maximian ing Kulon.

'Sayangana awakmu, he wong, lan manutna dhawuhe pangeran, sadurunge awakmu rusak sakabehe.' Aku paring pitutur: sujud marang para dewa mung sawatara wektu, supaya kowe bebas saka panyiksa iki, banjur ngabdi maneh marang Gustimu, sing ora bakal nesu marang kowe amarga kesasar iki, yen kowe nyembah arca mung sepisan iki lan nyuwun pitulungan marang arca-arca mau sakedhap, amarga kahanan, supaya kowe bebas saka panyiksa sing abot iki.'

Nanging sang wali mangsuli kanthi nesu:

'Adohi aku, kowe sing nindakake kejahatan; aku wis nyawisake kurban puji-pujian, lan aku bakal nyawisake maneh mung marang Gustiku, sing maringi pitulungan lan nguwatake aku ing kasabaran, supaya sangsara iki katon entheng lan maringi panglipur, tinimbang abot.'

Penyiksa kuwi, kaget karo kasabaran sang martir, mrentahake supaya Santa Mina diwènèhi sangsara sing luwih abot. Santa Mina digantung ing wit lan awaké digores nganggo cakar wesi, nalika penyiksa kuwi, kanthi ngenyek, kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe krasa lara, Mina, utawa panyiksaan iki nyenengake banget kanggo kowe, lan apa kowe kepengin kita tambah maneh?'

Nanging sang martir suci, sanadyan nandhang sangsara gedhe, tetep mangsuli kanthi teges marang pangeran:

'Sampeyan ora bakal ngalahake aku, penyiksa, nganggo panyiksaan sing mung sedhela iki, amarga aku dibantu para prajurit Sang Raja Swarga, sing sampeyan ora bisa ndeleng.'

Pangeran mréntahaké para abdi dalem supaya nyiksa sang wali luwih parah manèh lan kandha marang dhèwèké:

'Aja ngakoni raja liya ing kene kajaba para Kaisar Romawi.'

Kanggo iki sang martir mangsuli:

'Yen kowe ngerti Sang Raja sejati, kowe ora bakal ngina marang Sing tak wartakake, amarga Panjenengané iku Sang Raja sejatiing swarga lan bumi, lan ora ana liya kejaba Panjenengané.' Nanging kowe ngina Panjenengané tanpa ngerti Panjenengané, lan mbandhingaké Panjenengané karo para raja fana sing kawangun saka bledug, marang sing wis diparingi kaluhuran lan panguwasa karajaan, amarga Panjenengané Gusti saka kabèh ciptaan.

Banjur pangeran kandha marang sang wali:

'Sapa iki sing maringi wewenang marang para raja lan mrentah kabeh?'

Para martir mangsuli marang pangeran:

'Yesus Kristus, Putraning Allah, sing gesang langgeng, kang kabèh mau ing swarga lan ing bumi padha manut; Panjenengané sing masang para raja ing pangkuané lan mrentah, sing maringi wewenang lan nglakoni panguwasa.'

Penyiksa banjur kandha marang Santo Mina:

'Apa kowe ora ngerti yèn para kaisar Romawi nesu banget marang sapa waé sing ngakoni jeneng Kristus lan mréntahaké supaya wong-wong kuwi dipatèni?'

Para martir mangsuli:

'Gusti Allah mrentah: muga-muga bangsa-bangsa padha gemeter! Panjenengané lungguh ing kerubim: muga-muga bumi padha nggempa' (Mazmur 98:1). Yen para raja padha nesu marang Kristus lan marang para wong Kristen sing ngakoni asmané, apa gunané iku kanggo aku ? Aku ora nggatekake nesuné, amarga aku iku abdi Kristusku, lan aku mung nduwé siji kepinginan: dadi pangakoni asmané sing paling suci nganti pati, lan nikmati katresnané sing manis, sing ora ana sing bisa misahake aku saka iku: *'Sapa sing bisa misahake kita saka katresnané Gusti Allah? Apa ing sangsara, utawa ing kesusahan, utawa ing panganiayaan, utawa ing keluwen, utawa ing ketelanjangan, utawa ing bebaya, utawa ing pedhang?'* (Roma 8:35).

Sawisé kuwi, penyiksa mréntahaké supaya tatu sang wali digosok kanthi kasar nganggo kain sing digawe saka rambut. Lan nalika kuwi dilakoni, sang martir suci kandha:

'Saiki aku nyopot sandhangan kulit iki lan nganggo jubah kaslametan.'

Kajaba iku, penyiksa mrentahake supaya wong suci iku dipanggang nganggo lilin sing murub, nanging sanadyan kabèh awaké kobong, dhèwèké tetep meneng.

Banjur pangeran takon marang dhèwèké:

'Apa kowe ngrasakake geni iki, Mina?'

Wong suci mangsuli: *'Gusti Allah kita iku geni kang nglelepake'* (Ibr. 12:29).

Panjenengané kang tak sangsara iku nulungi aku, mula aku ora ngrasa geni kang kowe kobongaké marang aku, lan aku uga ora wedi marang sangsara manéka warna saka kowe, amarga aku kelingan tembungé Gustiku ing Injil: *'Aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa; nanging wedi marang Sing bisa ngrusak nyawa lan badan ing Gehenna'* (Mat. 10:28).

Banjur pangeran kandha marang martir:

'Saka ngendi asale kecerdasan kaya ngono? Kowé mesthi dadi prajurit; kepiye kowé bisa ngomong kaya wong sing wis maca akèh buku?'

Wong suci mangsuli marang pangeran:

'Gusti kita Yesus Kristus ngandika marang kita: *"Lan kowe bakal diserahake marang panguwasa lan raja-raja amarga Aku, kanggo dadi seksi ing ngarepe wong-wong mau lan bangsa liya. Nanging nalika kowe diserahake, aja kuwatir babagan carane utawa apa sing arep kokomong; amarga ing wektu iku bakal diwenehake marang kowe apa sing kudu kokomong"* (Matt. 10:18–19).

Pangeran takon marang sang wali:

Apa Kristusmu ngerti yèn kowé bakal nandhang sangsara kaya ngono kanggo Panjenengané?

Para martir mangsuli:

– Amarga Panjenengané iku sing sejati, Panjenengané nduwèni kawruh babagan mangsa ngarep. Panjenengané wis ngerti lan ngerti kabèh sing ana; kabèh sing bakal kelakon wis dingerteni Panjenengané, lan Panjenengané uga wis ngerti kabèh pikiran kita sadurungé.

Pangeran, ora ngerti carane mangsuli wong suci, kandha marang dhèwèké:

– 'Mandheg omong kosong iki, Mina, lan pilih salah siji saka loro perkara: dadi salah siji saka kita, lan kita bakal mandheg nyiksa kowe, utawa dadi Kristus, lan kita bakal matèni kowe.'

Kanggo iki sang wali mangsuli kanthi swara banter:

Aku wis dadi kagungané Kristus, aku saiki dadi kagungané Kristus, lan aku bakal tetep dadi kagungané Kristus.

Pangeran kandha:

Yen kowe kersa, aku bakal ngeculake kowe rong utawa telung dina, supaya kowe bisa mikir kanthi tliti lan menehi wangsulan pungkasan marang kita.

Nanging sang wali mangsuli:

'Dudu rong utawa telung dina, nanging pirang-pirang taun aku wis ngakoni iman Kristus; nanging ora tau mlebu ing pikiranku kanggo mbantah Gustiku, mula saiki ora pantes aku mikir bab iki. Aja ngarep-arep, Pangeran, bakal krungu apa-apa maneh saka aku; nanging iki tembung pungkasan saka aku: aku ora bakal nyelakake Gustiku, aku ora bakal nyembah marang setanmu, lan aku ora bakal sujud dengkul ing ngarepé arca-arca sing tanpa nyawa.

Wangsulan tegas sang martir kuwi banget nesuaké pangeran, banjur dhèwèké mréntahaké supaya kait, trisula, lan paku wesi manéka warna disebar ing lemah, lan sang martir suci sing wis diiket diseret ing ndhuwur kuwi. Nanging dhèwèké, kaya-kaya diseret ing dhuwur kembang alus, malah luwih sengit ngecam politeisme wong-wong pagan lan ngolok-olok kabodhoané manungsa sing kadlèp déning setan. Lan sang pangeran mrentahaké supaya sang wali, nalika diseret, uga dipukul nganggo tongkat timah. Mangkono Paus Minus disiksa suwéné wektu sing suwé.

Ing wektu kuwi, salah siji prajurit sing ana, aran Iliodor, kandha marang penyiksa:

'Pangeran, apa Paduka boten mangertos menawa wong Kristen iku edan lan boten ajrih sangsara, sabab padha nahan kados watu utawa wit kang boten gingsir, lan nganggep pati kados omben-omben kang legi? Aja sanget Paduka repot, nanging dhawuhna supados wong Kristen kang ngotot menika dipun pateni saiki ugi.'

Lan sang pangeran langsung ngucapake paukuman iki marang sang wali: 'Kita paring dhawuh supaya prajurit jahat Mina, sing wis mlebu ing kekafiran Kristen lan nolak nurut marang dhawuhe raja kanggo nyembah dewa-dewa, dipenggal nganggo pedhang, lan awaké kobongaké ing ngarepé kabèh wong.'

Para prajurit nyekel martir suci Mina lan nggawa dhèwèké metu saka kutha, ing kana padha motong sirahé; banjur, sawisé nyalaké geni panggang ageng, padha mbuwang awaké martir suci sing wis nglakoni sangsara mau menyang geni.

Sawisé geni mati, sawatara umat teka ing panggonan kuwi lan nglumpukaké sésa relik suci sing isih slamet saka kobongan; banjur dibungkus nganggo kain kafan sing resik lan diolesi lenga wangi[7643] . Sawisé sawatara wektu, padha nggawa sésa suci iki menyang kutha asalé, Alexandria[7644] , ing kana padha dikubur ing panggonan sing kinurmatan. Sabanjure, sawijining gréja kang dipersembahaké marang martir suci iki dibangun ing panggonan iki, lan lumantar pandonga marang sang suci, akèh mujijat sing kelakon ing kono.

Cathetan Timotius, Uskup Agung Alexandria, babagan Mujijat Santo Mina, Martir Agung

Sawisé seda para kaisar Romawi sing jahat lan mbenci Gusti, Diocletian lan Maximian, Kaisar Konstantinus Agung sing taat munggah ing tahta; sajrone pamaréntahané, iman marang Gusti kita Yesus Kristus saya mundhak. Ing wektu kuwi, sawatara wong sing tresna marang Kristus saka kutha Alexandria, sawisé nemokake panggonan ing ngendi relik sing kinurmatan saka martir Kristus sing suci lan mulya, Mina, disimpen, padha mbangun gréja ing panggonan kuwi kanthi jenengé.

Kedadéyané ana sawijining pedagang saleh saka tanah Isauria[7645]) teka ing Alexandria kanggo blanja barang. Sawisé krungu akèh mujijat lan panyembuhan sing kelakon ing gréja Santo Mina, dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Aku uga bakal lunga lan nyembah relik suci sang martir lan nyawisake sesajen ing grejané, supaya Gusti Allah paring welas asih marang aku lumantar pandonga sang sing nandhang sangsara.'

Sawisé mikir kaya ngono, dhèwèké mangkat menyang gréja, nggawa sak jembar isi emas. Tekan tlaga Pomerania lan nemu prau feri, dhèwèké numpak prau menyang panggonan sing diarani Lozoneta. Sawisé munggah ing daratan, pedagang kuwi nggoleki panggonan kanggo nginep amarga wayah bengi wis teka. Mula, mlebu ing sawijining omah, dhèwèké kandha marang sing duwé omah:

'Kanca, tulung aku lan ayo aku nginep ing omahmu bengi iki, awit srengéngé wis surup lan aku wedi nerusaké perjalanan dhéwé, amarga aku ora nduwé sapa-sapa kanggo ngancani aku.'

"Monggo mlebu, sedulur," wangsulé tuan omah, "lan nginep ing kéné nganti esuk."

Tamu mau nampa ajakan kuwi lan sawisé mlebu omah langsung nggleleng turu. Nanging tuan omah, sawisé weruh kantong emasé pelancong, kepincut lan ing panggerak setan jahat ngrancang matèni tamuné supaya bisa njupuk emas mau kanggo dhéwé. Bangun ing tengah wengi, dhèwèké nyekel dagangé nganti mati, motong-motong awaké dadi potongan-potongan, nyelehaké ing kranjang lan nyumputaké ing kamar njero. Sawisé matèni, dhèwèké dadi banget gugup lan, ndelok sakupengé, nggoleki panggonan sing ndhelik kanggo ngubur korban.

Nalika dhèwèké lagi mikir bab kuwi, sang martir suci Mina muncul marang dhèwèké numpak jaran, kaya prajurit sing dikirim déning raja. Numpak jaran mlebu gapura omahé pembunuh, sang martir takon marang dhèwèké bab tamu sing wis dipatèni. Pembunuh kuwi, kanthi pura-pura ora ngerti, kandha marang sang suci:

'Kula boten mangertos punapa ingkang panjenengan carita, tuan; kula boten gadhah tetamu ing mriki.'

Nanging sang wali, sawise mudhun saka jaran, mlebu kamar njero, njupuk kranjang, nggawa metu lan kandha marang si pembunuh:

'Apa iki?'

Pembunuh iku banget wedi lan pingsan ing sikilé sang wali. Nanging sang wali banjur nyusun manèh anggota awak sing wis kapisah, ndedonga, lan nguripaké manèh wong sing wis mati mau, kandha marang dhèwèké:

'Pujia Gusti.'

[7643] Kematian martir Santo Mina kelakon ing taun 304. Ing ibadah gréja dina iki, saliyané martir Mina, Santo Victor, Santo Vincent, lan Santo Stephanida uga dihormati, sanadyan umume kidung gréja dikhususaké kanggo martir Mina.

[7644] Alexandria – kutha misuwur sing diadegaké déning Alexander Agung watara taun 333 SM ing ujung tanjung sing mlebu ing pesisir kidul Segara Tengah (sethithik kidul saka kutha sing jenengé padha saiki); biyèn dadi pusat pangawikan lan kutha dagang paling unggul ing donya; ing wiwitan abad kaping 4, kutha iki dadi pusat agama Kristen lan dadi kursi patriark.

[7645] Isauria – sawijining wewengkon cilik ing Asia Minor kuna sing durung akèh ditliti, dumunung ing pagunungan, watesé karo Likaonia ing wetan, pérangan Phrygia ing lor, lan Pisidia ing kulon. Kutha utama Isauria yaiku Isavra (saiki Ulubuyar), sing sugih banget lan padhet penduduké.

Wong iku tangi kaya tangi saka turu, lan nalika nyadari yèn dhèwèké wis dirusak déning tuan omah, dhèwèké muji Gusti Allah lan sujud matur nuwun marang prajurit sing wis muncul. Lan sang wali, njupuk emas saka pembunuh, maringi marang wong sing wis diuripaké saka pati, kandha:

'Melu dalanmu kanthi tentrem.'

Banjur ngadhep marang pembunuh mau, sang wali nyekel lan nggebugi kanthi abot. Pembunuh mau tobat lan nyuwun pangapura. Banjur sang martir maringi pangapura amarga pambunuhan mau lan sawise ndedonga kanggo dheweke, munggah jaran lan sirna saka pandelengan.

Ing kutha Alexandria ana sawijining priya aran Eutropius. Eutropius iki wis nduwèni sumpah kanggo nyumbangaké piring pérak marang gréja Santo Mina. Mula, sawisé ngundang tukang emas, dhèwèké maringi dhawuh supaya gawé loro piring, lan nulis ing salah sijiné: 'Piringé Sang Martir Agung Suci Mina', lan ing sijiné: 'Piringé Eutropius, wong kutha Alexandria. Tukang pirak mau banjur miwiti gawe miturut dhawuhe Eutropius, lan nalika loro piring rampung, piring sing dimaksudake kanggo Santo Mina dadi luwih ayu lan sumunar tinimbang piring liyane. Sawise nulis jeneng Santo Mina lan Eutropius ing piring-piring mau, tukang pirak mau nyerahake marang Eutropius.

Ing sawijining dina, nalika numpak kapal nyebrang segara, Eutropius nggunakake loro piring anyar mau nalika dhahar bengi; lan nalika weruh piring sing dimaksudaké dadi hadiah kanggo Santa Mina luwih éndah tinimbang piringé dhéwé, dhèwèké ora kepéngin mènèhi piring kuwi marang sang santa, nanging dhèwèké mréntahké abdi supaya nyajèkaké panganané ing piring kuwi, padahal dhèwèké niyat ngirim piring sing nganggo jenengé dhéwé minangka peparing kanggo gréja Santa Mina. Sawisé dhahar rampung, abdi iku njupuk piring sing nganggo jeneng martir mau lan, mlaku menyang pinggir kapal, wiwit ngumbah ing segara. Tiba-tiba, dhèwèké kaget banget lan weruh ana wong lanang metu saka segara, sing njupuk piring mau saka tangane lan sirna. Abdi kuwi, amarga wedi banget, nyemplung ing segara ngoyak piring mau. Nalika weruh kuwi, tuwané uga kaget lan, nangis kenceng, banjur kandha:

"Celaka aku, manungsa sengsara, amarga aku kepengin njupuk piringé Santa Mina kanggo diriku dhéwé: mula aku wis kelangan loro-loroné, piringé lan abdi. Nanging Panjenengan, Gusti Allahku, aja nesu marang aku nganti pungkasan, lan paringana welas asih marang abdi. Delengen, aku ndhawuhake nadar iki: yen aku nemokake awak abdi, aku bakal mréntahaké gawé piranti sing padha persisé, lan bakal tak aturaké minangka peparing marang abdi Panjenengan ingkang suci, Mina, utawa menawa ora, aku bakal nyumbangaké dhuwit marang gréja Santa Mina sing jumlahé padha karo regané piranti mau.

Nalika kapal tekan pesisir, Eutropius mudhun lan miwiti ndeleng sakupenge pantai, ngarep-arep nemokake mayit abdi sing kaangkut ombak lan supaya bisa dikubur kanthi pantes. Nalika dhèwèké merhatiin kanthi teliti, dhèwèké weruh abdié metu saka segara karo piring ing tangane. Kanthi ajrih lan kabungahan sing ngluwihi, dhèwèké muni banter:

'Puji syukur marang Gusti! Satemene agung kowe, martir suci Mina!'

Krungu swarane, kabèh wong ing kapal padha mudhun menyang pantai, lan nalika ndeleng abdi iku nyekel piring, padha kaget lan muji Gusti Allah. Nalika padha takon marang abdi iku kepiye bisa slamet sawise tiba ing segara lan kepiye metu saka banyu tanpa cilaka, dhèwèké mangsuli:

'Sawisé aku nyemplung ing segara, ana wong mulya lan loro wong liya nyekel aku lan mlaku bareng aku wingi lan dina iki, nggawa aku mrana.'

Eutropius, sawisé njupuk abdi lan piring mau, lunga menyang gréja Santo Mina; lan sawisé nundhuk kanthi ngajèni lan nyumbangaké piring mau minangka peparing, kaya sing wis dijanjèkaké marang santo mau, dhèwèké pamit, matur nuwun marang Gusti Allah lan ngluhuraké abdi suci Panjenengané, Santo Mina.

Wong wadon sing jenenge Sophia lagi ana ing dalan arep sembah ing gréja Santa Mina. Ing dalan, dheweke ketemu prajurit sing, nalika weruh yen dheweke lelungan dhewekan, banjur mutusake nyerang dheweke. Dheweke mbela diri kanthi gagah, nyuwun pitulungan marang martir suci Mina. Lan sang suci ora nahan pitulungan, nanging ngukum prajurit sing nyoba nganiaya dheweke, lan njaga dheweke supaya ora cilaka. Nalika prajurit mau wis ngiket jarané ing sikil tengené lan arep nyerang wanita iku, jarané dadi nesu banget lan ora mung ngalang-alangi niyaté tuwané nanging uga nyeret dhèwèké ing lemah, ora gelem mandheg utawa meneng nganti nyeret dhèwèké tekan gréja Santo Mina. Kanthi nglengos banter lan saya edan, jaran kuwi narik kawigaten akèh wong marang panggonan kuwi, amarga wektu kuwi dina pasamuan lan gréja kebak wong. Sang prajurit, nalika

weruh akèh wong padha kumpul lan nyadari yèn jarané isih nesu lan dhèwèké ora nduwé sapa-sapa kanggo nyuwun tulung, padha wedi banget yèn dhèwèké bakal nampa sangsara sing luwih parah saka jarané. Mula, kanthi nglirwakake isiné, dhèwèké ngakoni niyat jahaté ing ngarep kabèh wong, lan jarané langsung meneng lan manut; déné prajurit mau mlebu gréja lan sujud ing ngarep relik suci sang wali, ndedonga nyuwun pangapura kanggo dosané.

Ing sacedhake gréja martir suci, bareng karo akèh wong liya, ana wong pincang lan wong bisu sing padha ngenteni disembuhaké. Ing tengah wengi, nalika kabèh padha turu, Santo Mina muncul marang wong pincang mau lan kandha marang dhèwèké:

'Mlaku meneng-meneng menyang wong wadon bisu lan cekel sikilé.'

Wong lumpuh mau mangsuli marang martir:

'Abdi Gusti, apa aku iki pezina nganti kowe maringi dhawuh kaya ngene?'

Nanging sang wali mbaleni tembungé telung kaping lan nambahaké:

'Yen kowe ora nindakake iki, kowe ora bakal mari.'

Wong pincang kuwi, manut dhawuhe wong suci, merangkak nyedhak lan nyekel sikilé wong bisu. Dhèwèké tangi lan wiwit njerit, nesu marang wong pincang kuwi. Kanthi wedi, wong lumpuh kuwi banjur ngadeg ing loro sikilé lan mlayu cepet. Mangkono, loro-loroné ngrasakaké mari – wong bisu wiwit bisa ngomong, lan wong lumpuh mlayu kenceng kaya rusa; lan loro-loroné, sawisé mari, padha matur nuwun marang Gusti Allah lan marang martir suci Mina.

Ana sawijining wong Yahudi sing duwe kanca Kristen. Ing sawijining dina, nalika lelungan menyang tanah adoh, dhèwèké nyerahaké kothak cilik sing isiné sewu koin emas marang kancané kanggo dijaga. Nalika dhèwèké kasep ing tanah kuwi, wong Kristen kuwi mutusaké ora mbalèkaké emas mau marang wong Yahudi nalika dhèwèké bali, nanging nyimpané kanggo dhèwèké dhéwé, lan kuwi ditindakké. Nalika wong Yahudi mau bali, dhèwèké marani wong Kristen lan njaluk mbalèkaké emas sing wis dipasrahaké marang dhèwèké kanggo dijaga. Nanging wong Kristen nolak, kandha:

'Aku ora ngerti apa sing kok jaluk marang aku. Kowé ora nate maringi apa-apa marang aku, lan aku uga ora nate njupuk apa-apa saka kowé.'

Krungu wangsulan saka kancané kuwi, wong Yahudi kuwi sedhih lan, amarga pracaya emasé wis ilang, kandha marang wong Kristen:

'Sedulur, ora ana sing ngerti iki kejaba Gusti Allah piyambak, lan yen kowe nolak mbalekake emas sing wis tak percayakake kanggo disimpen, kanthi ngaku yen kowe ora njupuk saka aku, mula konfirmasi iki nganggo sumpah. Ayo padha menyang Gréja Santo Mina, lan ing kana kowe kudu nyumpah marang aku yen kowe ora njupuk kothak sing isine sewu koin emas saka aku.'

Wong Kristen sarujuk, banjur padha lunga bebarengan menyang gréja sang wali, ing kono wong Kristen iku ngadekake sumpah marang wong Yahudi ing ngarsané Gusti Allah yèn dhèwèké ora njupuk emas mau saka dhèwèké kanggo disimpen. Sawisé padha ngucap sumpah, padha metu saka gréja bebarengan, lan ora suwe sawisé numpak jarané, jarané wong Kristen dadi galak banget nganti meh ora bisa dikendhalèkaké; jaran kuwi mecah tali kekangé, ngadeg ing loro sikil mburi lan mbuwang tuwané menyang lemah. Nalika wong Kristen tiba saka jarané, cincin mluncur saka drijiné lan kunci tiba saka kanthongé. Wong Kristen kuwi banjur tangi, nyekel jarané, nenangaké, numpak manèh, lan numpak bareng karo wong Yahudi. Sawisé numpak sawatara wektu, wong Kristen kandha marang wong Yahudi:

'Kancaku, iki panggonan sing pas; ayo mudhun saka jaran supaya mangan roti.'

Sawisé mudhun saka jaran, padha nglilani jarané padha ngemut suket nalika padha mangan. Sawisé sawatara wektu, wong Kristen nyawang mubeng lan weruh abdi dalemé ngadeg ing ngarepé, nyekel kothaké wong Yahudi ing siji tangan lan ing tangan sijiné cincin sing tiba saka drijiné. Ndelok kuwi, wong Kristen kaget banget lan takon marang abdi dalemé:

'Apa tegese iki?'

Abdi mangsuli:

'Ana prajurit medeni numpak jaran teka marang tuan putriku lan nyerahake kunci karo cincin mau, kandha: "Kirimna kothak Yahudi iku sakcepete, aja nganti bojomu nampa cilaka gedhe." Lan aku diparingi dhawuh nggawa iki marang kowe, kaya sing kowe dhawuhake.'

Ndeleng kahanan iki, wong Yahudi kuwi gumun marang mujijat iki lan kanthi bungah bali bareng kancane menyang gréja Santo Mina Sang Martir. Sajeroning sujud ing gréja, wong Yahudi kuwi nyuwun dibaptis, amarga wis pracaya merga mujijat iki sing wis dadi saksiné, déné wong Kristen kuwi ndedonga marang Santa Mina supaya diparingi pangapura, awit dhèwèké wis nglanggar dhawuh Gusti. Kalorone padha nampa apa sing dijaluk – siji, baptisan suci; sijine, pangapura dosa – lan saben-saben padha lunga, bungah lan ngluhurake Gusti Allah sarta muji abdi suci Mina.

Kontakion, Nada 4:

Lepaskan pasukan swarga saka sing fana, lan wenehana marang wong-wong mau kancané swarga sing langgeng, sang pembawa sangsara Mina, Kristus Gusti kita, sing minangka mahkota langgeng para martir.

Penderitaan Para Martir Suci Victor lan Stephanida

Diperayakake tanggal 11 November

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Romawi Antoninus[7646] , ing sangisoré pamaréntahan gubernur Sebastian, ana sawijining prajurit asalé saka Italia sing aranè Victor. Victor iki pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus lan kanthi tebuka ngakoni Asma Panjenengané sing paling suci ing ngarepé kabèh. Nalika panganiayaan marang umat Kristen diwiwiti ing wektu kuwi, gubernur ngundang Victor sing bejo lan kandha marang dhèwèké:

'Kita wis nampa prentah kraton sing mrentahake kita supaya meksa kowe wong Kristen nyembah marang dewa-dewa kita, lan ngukum kanthi sangsara abot marang sing nolak. Mula, Victor, sembahna marang dewa-dewa, supaya kowe ora kena sangsara lan ora kelangan nyawamu.'

Nanging Santo Victor mangsuli marang gubernur:

Aku ora bakal manut marang prentah tanpa Gusti saka raja fana, lan uga ora bakal nglakoni kersane, amarga aku iku abdi Sang Raja kang langgeng, Gusti Allah lan Juruslamet kula, Yesus Kristus, ingkang Pamarentahanipun langgeng, lan sapa wae ingkang nindakake kersaning Panjenenganipun bakal gesang langgeng; dene raja fana panjenengan lan pamarentahanipun samentara, lan sapa wae ingkang nindakake kersaning raja panjenengan ingkang duraka bakal binasak langgeng.

Kanggo iki gubernur kandha marang Victor:

'Kowe prajurit rajaning kita; netepi dhawuhe lan kurbanna.'

'Ora,' wangsul Victor, 'aku ora dadi prajurit raja donyamu maneh, nanging prajurit Sang Raja Saka Swarga; lan sanadyan aku sakedhap dadi prajurit ing sangisoré panguwasa rajamu, aku ora tau mandheg ngabdi marang Rajaku, lan saiki aku ora bakal ninggalake Panjenengané, uga ora bakal nyembah arca-arca mu.' Tindakna aku manut kersamu: awakku ana ing tanganmu, lan kowe duwé kuwasa marang awakku; nanging tumrap nyawaku, mung Gusti Allahku siji waé sing duwé kuwasa.

Banjur gubernur wiwit nyoba ngyakinke Victor:

'Kowe dhéwé,' ujare, 'nggawa bala marang awakmu dhéwé amarga ora manut marang dhawuhé raja; aku nyaranakake kowe supaya nyembah marang para déwa, supaya kowe bisa luput saka sangsara sing bakal ngenteni kowe.'

'Mangkono pancen sing tak kepéngini,' wangsulé Santo Viktor kanthi teges, 'nglakoni sangsara kanggo Gustiku, lan aku bungah banget amarga bakal dianggep pantes nandhang sangsara kanggo Asmané.'

Banjur gubernur langsung mrentah supaya drijiné dipecah lan dipelintir saka sendiné. Sawisé kuwi, penyiksa mrentah supaya pawon geni diurugi arang nganti panas banget lan Santa Viktor dibuwang menyang kono; ing pawon geni kuwi sang martir tetep ana telung dina lan metu kanthi urip lan ora cilaka, kaya telung mudha ing pawon geni Babilonia (Dan. 3:50). Sang penyiksa, sing ora nyana yèn Santa Viktor bakal tetep urip, mrentahaké supaya ing dina katelu pawoné dibukak, abuné sang martir dijupuk saka kono lan disebar ing kali.

[7646] Antoninus – sawijining kaisar Romawi, luwih dikenal minangka Marcus Aurelius si Filsuf, mrentah saka taun 161 nganti 180.

Nanging nalika pawoné dibukak, sang santa metu saka kono tanpa cilaka, muji Gusti Allah amarga geni ora nyentuh utawa nglarani dhèwèké.

Ndeleng yèn dhèwèké gagal, gubernur ngundang dukun lan mrentahaké supaya matèni Santo Victor nganggo racun. Dukun mau masak daging nganggo racun matèni lan diwènèhaké marang santo supaya dipangan.

Wong suci mau kandha:

'Sanadyan aku ora pantes nampa lan mangan daging reged iki saka kowe, aku bakal tetep mangan, supaya kowe ngerti manawa racun matimu ora bisa apa-apa nglawan kakuwatan Gustiku, sing maringi urip.'

Banjur, sawisé ndedonga, sang wali mangan daging kang wis diracuni mau lan ora ngalami apa-apa. Sang dukun, nalika weruh yèn sang wali ora kena racun sing dipangané, nyawisaké panganan daging liyané sing dicampur racun paling kuat lan kandha marang sang wali:

'Yen kowe mangan daging iki lan isih urip, aku bakal nyerahake kabèh ilmu sihirku lan pracaya marang Gustimu.'

Santa Viktor mangan daging iki sing dicampur racun paling kuat, nanging tetep ora kena apa-apa. Banjur dukun sihir kuwi njerit banter:

'Kowe wis ngungkuli kakuwatan sihirku, Victor, lan wis nylametake nyawaku—sing wis suwe kesasar—saka neraka, amarga aku saiki pracaya marang Gusti Yesus Kristus sing kok wartakake.'

Sawisé kuwi, dukun sihir mau mulih, nglumpukaké kabèh buku sihir lan jimat-jimaté, banjur diobong kabèh, lan dhèwèké dadi wong Kristen sejati.

Gubernur, nalika weruh manawa ora ana apa-apa sing bisa nglarani sang wali, banjur nesu gedhe lan mrentah supaya urat martir iku dicopot saka awaké; sawisé kuwi dhèwèké mrentah supaya martir iku dibuwang menyang lenga mendidih.

Lan sang wali ngendika ing wektu kuwi:

'Minyak godhog iki kanggo aku padha nyenengake kaya banyu adhem kanggo wong kang ngelak.'

Keteguhan Santo Victor malah ndadekake penyiksaé tambah nesu, banjur dhèwèké mréntah supaya santo iku digantung ing wit lan awaké dibakar nganggo lilin; lan kanggo nambah kasangsarané, padha nyampur abu karo cuka banjur diusung menyang cangkemé martir mau.

Nanging dhèwèké kandha:

'Cuka iki lan racun matimu iku kanggo aku kaya madu lan sarang madu.'

Banjur penyiksa kuwi, sing saya nesu, mrentah supaya mripat pengikut Kristus iku dicungkil. Sawisé kuwi, para prajurit nggantung sang wali kanthi sirah mudhun, banjur padha lunga lan ninggalake dheweke nggantung ing kahanan kaya ngono telung dina. Ing dina kapapat, nalika padha mikir yèn martir mau wis seda, para prajurit teka ndelok dhèwèké, lan nalika weruh yèn dhèwèké isih urip, padha gumun. Amarga kuwi padha ketakutan, banjur padha kabut mripaté, lan saben wong wiwit nggoleki pituduh.

Wong suci mau, amarga welas asih, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan kandha marang wong-wong mau:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, tampanana pandelenganmu!'

Lan padha langsung weruh maneh, banjur padha marani komandan lan nyritakake apa sing wis kelakon. Nanging komandan malah tambah nesu lan mrentahake para prajurit supaya nyabuti kulit Saint Victor. Nalika prentah jahat iku lagi dilakoni, ana sawijining wanita jenenge Stephanida—wong Kristen lan garwane salah siji prajurit—sing teka nyekseni sang wali disiksa, weruh loro mahkota éndah mudhun saka swarga. Salah siji mahkota iku mudhun ing sirah sang martir suci Victor, lan sijine ing sirahé dhéwé.

Ndeleng kahanan iki, Stephanida wiwit ngluhurake sang martir kanthi swara banter:

Mulyastha kowe, Victor, lan mulyastha sangsara kowe kanggo Kristus; kurbanmu nyenengake Gusti Allah, kaya kurbané Habel (Kejadian 4:4), awit kanthi manah sing lurus kowe wis nyawisake awakmu marang Panjenengané! Gusti Allah wis nampa kowe kaya nalika Panjenengané nampa Henokh sing bener, sing digawa saka bumi menyang swarga supaya dhèwèké ora ngrasakaké pati donya (Gen. 5:24); kowe bener kaya Nuh, kebak kabecikan lan paling suci ing antarané bangsamu (Gen. 6:9). Kowe wis pracaya kaya Abraham; kowe wis nyawisake awakmu dadi kurban marang Gusti kaya Ishak; kowe wis nglakoni kasangsaran kaya Yakub. Sampeyan wicaksana kaya Yusuf, sing diparingi pangawikan marang masa depan; sampeyan wis tahan godaan kaya Ayub, sing sawisé akèh sangsara ngalahaké setan lan dadi tuladha sabar (Kitab Ayub, Yakobus 5:10–11)!

Sampeyan kaya Yesaya, sing dipotong dadi loro miturut prentah Raja Manase; geni ora nyentuh sampeyan, kaya uga ora nyentuh telung mudha ing pawoné Nebukadinesar (Dan. 3:1–100); sampeyan wis nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah, kaya Daud, putrané Isai. Delengen, aku weruh loro mahkota sing mudhun saka swarga, siji luwih gedhe lan paling endah, sijine luwih cilik; sing luwih gedhe digawa marang kowe dening rolas malaikat, lan sing luwih cilik digawa marang aku; amarga aku uga, sanadyan mung wadah ringkih, siap nampa pakaryan martir lan nandhang sangsara kanthi wani kanggo jeneng Gusti kita lan nyawisake nyawaku kanggo Panjenengané.

Krungu tembung-tembung mau saka Stephanida, gubernur mréntahaké prajurit nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké ing ngarepé. Kanthi angkuh, dhèwèké takon:

'Sapa kowe?'

'Aku wong Kristen,' wangsul sang wali.

Banjur gubernur takon jenenge lan umuré, lan sawisé ngerti yèn jenenge Stephanida, umuré limolas taun wolung wulan, lan wis omah-omah setaun patang wulan, dhèwèké wiwit ngomong alus marang dhèwèké:

'Ngapa kowe kepengin ninggalake donya sing ayu iki, uripmu sing becik lan rabi sing isih anyar iki, lan ngrusak uripmu sing isih enom kanthi sukarela nyerah marang pati kanggo Sang Sing Disalib?'

Kanggo iki, sang wali mangsuli marang penyiksane:

Aku ninggalake donya sing sementara lan sia-sia iki, kabeh hawa napsu daging ing donya, lan bojoku sing fana, supaya aku bisa lunga bebarengan karo para dara wicaksana kanggo nyambut Panantune sing langgeng lan ora mati, Kristus Juruslametku.'

Gubernur kandha marang dheweke:

'Aja ngomong tembung sing ora ana gunané lan kosong bab Gustimu; mbalikna marang dewa-dewa kita lan kurbanna marang dewa-dewa mau.'

Nanging Santa Stephanida mangsuli kanthi teges:

'Kowe lan dewa-dewamu kebak goroh, nanging aku ngandharake kabeneran, amarga Gustiku iku bener lan ora ana goroh ing Panjenengané. Aku ora bakal nyembah dewa palsu kanthi kurban, nanging aku kepéngin dadi kurban sing nyenengake kanggo Gusti Allah sing sejati sing manggon ing swarga, supaya aku ora kelangan mahkota sing wis disiapake kanggo aku ing Karajané.'

Banjur penyiksa mrentahake supaya pucuk loro wit kurma sing ana ing kono dipelok nganti nyentuh lemah lan sang wali diiket ing kono, supaya badané koyak. Salah siji sikilé diiket ing pucuk salah siji wit kurma sing dipelok, lan sikil sijiné ing pucuk wit kurma liyané, banjur wit-wit mau dilepas; nalika wit-wit kurma kuwi munggah, sang martir koyak dadi loro. Roh suci sang martir, kaya manuk mabur bebas saka jaring koyak, nemokake sarang ing swarga ing mahkota sing wis disiapake kanggo dheweke.

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya Santa Viktor dipenggal nganggo pedhang. Nalika krungu dhawuh kuwi, Santa Viktor matur nuwun marang Gusti. Sadurungé sirahé dipotong, dhèwèké prédhiksi pati para panyiksa, kandha:

'Sajeroning rolas dina kowe bakal mati, lan panguwasa kowe bakal dadi tawanan mungsuh sajroning rong puluh papat dina.'

Sawisé prédhiksi kuwi, sang wali ndedonga lan nundhukaké sirahé supaya dipenggal. Lan sirahé sang martir suci sing mulya dipenggal nganggo pedhang.

Sawisé sirahé Santa Viktor dipotong, susu kang kaaduk getih mili saka awaké, lan akèh wong kang ora precaya, nalika ndeleng mujijat iki, banjur precaya marang Kristus. Luwih saka kuwi, akèh wong padha pracaya nalika padha weruh kasatuhan ramalan sang martir, amarga kaya sing wis diandharake, kabèh kelakon: para panyiksa padha mati dumadakan, lan gubernur ditawan mungsuh.

Santa Viktor lan martir suci Stephanida ngalami sangsara tanggal 11 November ing kutha Damaskus. Lan saiki padha manggon ing kutha sing ora butuh srengéngé utawa rembulan kanggo sumunar, amarga kamulyaning Gusti Allah padhangake, lan Anak Domba Allah dadi pepadhange.

Kematiran santo Vincent.

Dipeperingati tanggal 11 November

Tanah kelairané Santo Vincensius iku Spanyol. Wiwit isih enom, santo iki nyawisake dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan kanthi tekun sinau Kitab Suci, dhèwèké sinau Hukumé Gusti Allah awan lan bengi. Dheweke nduweni guru sing wicaksana lan luhur budi, sing mulya Valerius, Uskup kutha Augustopolis[7647] . Uskup iki, nalika weruh yèn muridé Vincent wicaksana lan nduweni watak becik, ngangkat dhèwèké dadi diaken lan maringi tugas dadi pangkotbah Sabda Gusti. Sanadyan piyambakipun sampun mangertos Kitab Suci kanthi sae, piyambakipun boten fasih lan boten saged ngandika kanthi cetha; mulane piyambakipun nyerahake tugas marang diakonipun, Vincentius ingkang bejo—tiyang ingkang pinunjul, wicaksana, lan fasih—kangge maringi piwulang dhumateng tiyang-tiyang ing gréja, nginjili Sabda Gusti. Sawisé nampa dhawuh lan berkah saka uskupé, Santo Vincèn kanthi tekun mulang lan maringi piwulang marang wong-wong, ora mung ing gréja nanging ing endi waé sing trep, nuntun wong-wong mau marang dalan kaslametan jiwa.

Ing wektu kuwi, Kaisar Diocletian sing jahat ngutus hakim sing jenenge Datian menyang Spanyol; dhèwèké asalé saka Yunani, galak miturut wataké, lan dadi panganiaya uga panyiksa wong Kristen sing kejem. Datian dikirim kanggo matèni tanpa welas asih kabèh wong sing ngakoni jenengé Kristus. Hakim iki, sawisé teka ing kutha Valencia, Spanyol[7648] , ngucuraké akèh getih wong Kristen ing kana, nyulik wedhusé Kristus kaya srigala. Sawisé krungu bab Uskup Valerius lan diakoné Vincent sing manggon ing Augustopolis, Datian ngutus prajurit-prajurité ngoyak wong-wong mau, mènèhi dhawuh supaya diiket nganggo ranté abot lan digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili. Para prajurit, nglakoni dhawuhe Datian, nyekel loro wong suci mau, ngiket nganggo borgol wesi abot, lan nggawa menyang Valencia, nyebabake sangsara gedhe ing dalan, nganti padha kesel amarga luwe, ngelak, lan mlaku kenceng; amarga para prajurit numpak jaran kanthi cepet, dene para wali sing ora bisa nyusul, tiba lan diseret suwé kaya kayu sing diiket ing jaran.

Nalika padha digawa menyang kutha Valencia, sang penyiksa mrentah supaya langsung dibuwang menyang penjara peteng lan ambune ora enak, ing kana padha disimpen suwene wektu tanpa pangan utawa omben-omben. Nanging Gusti Allah nguwatake wong-wong mau kanthi sih-rahmaté, supaya ora kesel utawa kelangan kekuwatan kanggo nglakoni pangorbanan. Ing wektu sing padha, sang penyiksa, amarga wedi yèn para tawanan bakal mati lan dhèwèké ora bakal ana sing dadi sasaran murkané, mènèhi dhawuh supaya para tawanan mau digawa ngadhep dhèwèké. Nalika weruh yèn para tawanan kuwi ora ngrasakaké lara sakcil-cilé amarga luwe, ngelak, utawa rante abot, malah kosok baliné awaké tambah kuwat lan pasuryané sumunar, sang penyiksa kandha marang juru panjara:

'Ngapa kowe maringi dhahar lan omben-omben marang wong-wong mau? Bobot awaké wis tambah akèh.'

Penjaga iku ngucap sumpah, njamin yèn dhèwèké ora maringi apa-apa marang para tahanan.

Banjur penyiksa iku wiwit ngomong kanthi kasar marang uskup, mikir yèn yèn dhèwèké bisa medeni uskup nganggo kasarane, dhèwèké bakal luwih gampang nggawe diakon dadi alus lan wedi. Nanging kuwi ora kelakon, amarga Gusti, sing nundhung wong kuwasa saka pangkaté lan ngunggahaké wong andhap asor, kersa supaya kesombongan sang penyiksa sing angkuh iki dipatèni isin déning sing paling enom lan paling andhap ing pangkat. Datian sepisanan takon marang uskup:

'Ngapa kowe mbantah dhawuhe raja lan ora gelem nyembah dewa-dewa kita, nanging malah ngluhurake Kristus?'

Uskup mangsuli Datian kanthi swara alus lan andhap asor, kaya-kaya nuduhake rasa wedi. Banjur Diaken Vincent, kebak Roh Suci, kobong semangaté kanggo Gusti Allah lan kandha marang uskupé:

[7647] Augustopolis (tegesé kutha Augustus) njupuk jenengé saka Kaisar Romawi Oktavianus – Augustus – sing ing taun 27 SM ngedegaké koloni militer Romawi ing kéné bareng para veterané. Augustopolis uga dikenal minangka Zaragoza. Saiki, Zaragoza – kutha utama ing provinsi Spanyol sing jenenge padha lan ibukota mantan Karajan Aragon, dumunung ing pinggir tengen Kali Ebro – nduwèni populasi watara 100.000 jiwa.

[7648] Valencia iku kutha krajan provinsi Spanyol sing jenenge padha. Kutha iki diadegaké déning Brutus, sing mbangun koloni Romawi ing kana sawisé kamenangane nglawan wong Lusitania ing taun 138 SM. Dumunung ing tengah lembah sing subur banget, Valencia kalebu salah siji kutha paling éndah lan istimewa ing Semenanjung Iberia.

'Napaké, Bapa, Panjenengan ngandika alus kaya wedi, lan kenapa Panjenengan ora mangsuli kanthi wani marang guguké asu iki? Mratelakna kakuwatané Kristus kanthi swara banter, lan kanthi bébas mbukak lan ngungkuli kabodhoané wong jahat iki, sing kepéngin mungsuh Gusti Allah, Penciptané, sing wis maringi wewenang kaya ngono, lan sing kepéngin maringi marang setan pakurmatan sing kuduné dadi kagungané Gusti Allah. Saiki wayahe ngalahake setan kuwi sakabehe, sing akèh wong nganggep ringkih lan pengecut, wis ngusir jenengé Kristus, lan ngremuk sirah ula iki.

Datian, sawisé krungu tembung-tembung mau lan weruh yèn diaken suci Vincent ora nggatekake kabèh kekuwatan, kakuwatan, lan ancamané, kandha marang wong-wong sing ana ing kono:

'Buwang uskup iki saka kene; aku arep ngomong karo diaken enom iki.'

Banjur ngadhep marang para algojo, penyiksa kandha marang wong-wong mau:

'Siapna kabèh piranti panyiksaan, supaya kita bisa mbales kanthi cara sing padha marang wong sing ngremehake kita nganggo tembungé.'

Banjur dhèwèké mréntah supaya sang wali diiket ing wit lan awaké digores lan disobek nganggo cakar wesi. Nalika para prajurit nglakoni dhawuhe Datian, lemah kebak getih sing mili kenceng saka awaké sing koyak, lan balung martir katon liwat tatu sing jero. Sang penyiksa, ngenyek sang wali, kandha marang dhèwèké:

'Saiki kowe arep ngomong apa, Vincent? Apa kowe weruh awakmu wis tatu lan koyak-koyak?'

Nanging sang wali mangsuli:

Aku wis nampa apa sing tak kepéngini, amarga iki pancèn sing tak dambakaké kanthi sak atiku; pracayaa marang aku, hakim, yèn kanggo aku ora ana kepinginan sing luwih gedhé tinimbang nandhang sangsara kanggo Gustiku; lan ora ana siji-sijia sing wis maringi karunia iki marang aku kajaba kowé.' Sanadyan panjenengan nindakake punika kanthi niat jahat, panjenengan tetep paring karunia dhumateng kula kanthi nyiksa kula; awit saben panjenengan nambah sangsara kula, Gusti kula ugi nyawisake ganjaran ing swarga. Liwat sangsara abot iki, kaya munggah tangga, aku munggah marang Gustiku sing manggon ing dhuwur: lumantar pangarep-arep marang Panjenengané, aku kaya wis nyentuh swarga, nalika aku nolak prentah raja lan ngguyu marang kabodhoanmu. Aja mungkasi sangsara kula, nanging paringi sangsara sing luwih abot maneh: kula nyuwun, luwih kejem maneh marang kula lan dhawuhna marang para abdi supaya ora mandheg nyiksa kula nganti badan kula mati; amarga kula, minangka abdi Kristus, Gusti kula, siap nahan kabeh iki demi Asma Panjenengané.

Penyiksa, sawisé krungu tembung-tembung sang wali, langsung nesu lan mbrudhag para abdi supaya ora ngendheg nyiksa lan malah nyiksa martir Kristus luwih parah. Nalika weruh para abdi wiwit kesel, dhèwèké munggah lan wiwit nggebuk wong-wong mau.

Nanging sang wali mung ngguyu marang nesune lan kandha marang dheweke:

'Apa sing kok lakoni, hakim? Napa kowe nggebuki abdi-abdimu? Wong-wong mau lagi nyiksa aku, nanging kowe malah mbales dendam marang wong-wong mau.'

Datian, kesengat tembungé sang martir lan kasabarané sing ora bisa dikalahaké, tambah nesu banget: dhèwèké nggrenthèk untu, rai pucet kaya pati lan gemeter amarga nesu. Banjur, sawisé rada meneng, dhèwèké ngomong alus marang para abdi dalèm:

'Apa iki, para abdi setya? Napa wong jahat iki ora krasa abot ing tanganmu lan ora wedi siksaan, malah ngguyu marang kowe kaya ora ana sing tau ngguyu sadurunge?' Wis ana akèh maling, penjahat, pembunuh bapak, lan dukun sihir sing wis kowe siksa nganggo tanganmu sing kuwat, nanging durung ana siji-sijia kaya iki, sing saiki ana ing tanganmu lan ngguyu marang aku lan marang kowe. Apa kowe pancen gelem nampa isin kaya ngene iki? Kumpulna kabèh kekuwatanmu lan siksa dhèwèké luwih parah manèh.

Nanging Santo Vincèn malah ngguyu luwih banter marang kelemahané lan kandha:

Aku ora njaluk kowe, penyiksa, supaya mandheg nyiksa aku, nanging supaya kowe nyiyapake panyiksaan sing luwih abot maneh; amarga kakuwatané Kristus sing nyangga aku luwih ageng tinimbang kakuwatanmu sing nyiksa aku, lan aku ora bakal kendho ngakoni lan memuji Yesus Kristus, Allah Siji-Sijiné sing sejati.' Oh, muga-muga kowe uga bisa mangertèni Gusti iki, nalika ndeleng kakuwatané sing ageng kawujud ing aku, sanadyan aku ringkih—kakuwatan sing kowe, karo kabèh abdi-abdimu, ora bisa ngalahaké; nanging kowe, sanadyan weruh, ora ngrasakaké, lan sanadyan krungu, ora mangertèni, lan kowe ora mandheg nindakake kersané setan kanggo ngrusak nyawamu dhéwé!

Hakim, sawise ora entuk apa-apa liwat panyiksaan (awit wesi landhep nembus sendi lan balung martir nganti tekan ususé, nanging dhèwèké tetep ora cilaka), banjur mutusaké nggodha sang wali mlebu ing kejahatané liwat muji-muji, lan wiwit ngendika alus marang dhèwèké:

'Ampunake yuswamu, Vincent, lan aja nganti kembang uripmu layu sadurunge wayahe; aja nyepetake taun-taun dawa uripmu, nanging nylametake awakmu lan tunjukna tobatmu marang kita, supaya kowe ora binasa sakabehe. Amarga aku welas asih marang kowe lan ora kepengin ndeleng kowe ing isin lan sangsara, nanging ing pakurmatan lan kamulyan, amarga aku bakal ngamanake pakurmatan ageng kanggo kowe yen kowe gelem ngrungokake aku."

Santa Vincèn mangsuli tembung muji-muji Datian mau:

"Welas asihmu sing licik luwih awon kanggo aku tinimbang nesumu, amarga aku luwih wedi marang tembung muji-mujimu tinimbang wedi marang panyiksaan. Mandhegake tipuan iki, sing ngrusak nyawaku, lan arahna kabèh kekuwatan panyiksaanmu marang aku; siksa aku tanpa welas asih, lan mangertèni kuwasa Kristus sing manggon ing sajroning wong-wong sing tresna marang Panjenengané.

Tembung-tembung sang martir mau manèh nyulut nesu sing nggegirisi ing atiné sang penyiksa, lan dhèwèké mréntah supaya sang martir dipaku ing kayu salib lan kabèh awaké disiksa kanthi manéka cara. Nalika para abdi, nglakoni dhawuh sang penyiksa, nggebuk sang wali sing disalib lan nglelehaké tatu-tatuné nganggo wesi abang panas, sang martir Kristus dumadakan tiba saka kayu salib menyang lemah. Para abdi dalem, mikir yèn sang wali wis seda, nyekel dhèwèké kanthi niyat arep nggawa adoh. Nanging sang wali, sing dikuatké déning sih rahmaté Kristus, uwal saka cengkramané lan manjat manèh ing salib. Nalika kuwi, dhèwèké nyalahké para abdi dalem amarga kecerobohané, kandha yèn padha nindakké dhawuhé tuwané tanpa semangat. Banjur para abdi dalem padha nesu banget lan wiwit nyiksa wong suci mau kanthi cara apa wae sing bisa, nganti padha kesel tenan. Sawisé panyiksaan kuwi, miturut dhawuhe para penyiksa, Santo Vincensius dipenjara ing sel, ing kono, awaké kebak tatu, balungé remuk-remuk lan urat-uraté koyak, banjur digandhèngi ing pecahan gerabah sing landhep. Nalika bengi teka lan para penjaga padha turu nyenyak, dumadakan ana cahya sumunar ing penjara lan pasuryan para malaikat mudhun saka swarga marang sang wali, maringi panglipur ing sangsara panjenengané. Martir suci Vincent, sawisé waras saka tatu-tatuné amarga rawuhé malaékat mau lan kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké, muji Gusti Allah. Para prajurit sing jaga dhèwèké padha kaget nalika krungu dhèwèké nyanyi kanthi bungah lan, nalika weruh cahya kang ora bisa dipejelas ing jeruji, padha wedi banget lan mlayu marang Datian kanggo nglaporaké kedadéan iki. Nanging dhèwèké lagi sanget bingung, amarga wis ngentèkaké kabèh wengi mikir apa manèh sing kudu ditindakake marang martir sing ora bisa dikalahaké, lan pungkasane nyusun akal licik kaya ing ngisor iki. Dhèwèké mréntah supaya disiapaké amben mewah; sawisé amben alus disiapaké, dhèwèké mréntah supaya sang wali disandhang ing amben kuwi. Ing wektu sing padha, penyiksa mréntahaké supaya ana para panggodha ditempataké ing sacedhaké sang wali, maringi dhawuh supaya ngusap getihé, ngiket tatu-tatuné, lan ngurusi kabutuhané kabèh kaya déné welas asih lan sedhih, lan nalika nyium sikilé, padha nyuwun supaya diparingi welas, aja nganti kena sangsara sing luwih abot, nanging supaya ngetutake dhawuhe raja. Nalika dhawuhe Datian iki dilakoni, sang wali kandha:

'Kanggo aku, amben sangsara ing pecahan gerabah luwih becik tinimbang iki; lan kanthi iki, kowe para godha licik, aja ngapusi aku.'

Sing nyiksa, nalika weruh manawa ora ana asil saka licike, banjur manèh nglakoni siksa. Dhèwèké mréntahaké supaya lempéng wesi dipanasaké lan diteken ing sisih awak sang wali. Banjur, miturut dhèwèké, sang martir dipanggèkaké ing sangkèling wesi, lan geni gedhé dinyalakaké ing ngisore, nganti sang martir kaya dipanggang dadi daging kanggo dhaharan.

Para martir mau nahan kabèh panyiksaan mau kanthi tabah, ngakoni jenengé Yesus Kristus, lan ngrampungaké pakaryané kamartirané kanthi nyerahaké roh marang Gusti[7649] .

Penyiksa, nalika weruh yèn sang wali wis seda, mrentahaké supaya jasaté digawa metu menyang lapangan lan ditinggal tanpa dikubur, supaya dipangan manuk lan kéwan galak; lan dhèwèké mrentahaké supaya ana penjaga sing dijaga saka adoh, supaya wong Kristen ora njupuk jasad martir kuwi. Nanging Gusti Allah*, sing*

[7649] Istirahat sing berkah saka martir Vincent kelakon ing taun 304. Relik sang suci disimpen ing Roma, ing gréja sing dijenengi miturut jenengé, ing sawijining biara ing pinggiran kutha.

'njaga kabèh balung' (Mazmur 33:21) wong sing bener, lan Panjenengané netepaké pangreksa luar biasa kanggo awak martir mau, mréntahaké manuk gagak supaya ngreksa. Penjaga sing dipasang déning Datian saka adoh ndeleng yèn saben ana akèh manuk pemangsa nyerang awak sang wali, manuk gagak mau ngusir kabèh lan ora ngidini siji manuk waé ndhudhuk ing awak martir mau. Lan sanadyan gagak iku, miturut sipaté dhéwé, seneng nguntir bangkè, nanging kuwi kaendhalèkaké déning kakuwasané Gusti; ora nyentuh awak sang wali, lan uga ora ngidini manuk liya nyentuh. Lan luwih mujijat maneh: nalika ana serigala teka lan nyoba nggawa awak sang wali, gagak mau nyerang kanthi kakuwatan gedhe, nggebuk nganggo swiwi, lan ngusir uga. Nalika para pangawal nglaporake iki marang Datian, dheweke kaget banget; nanging dheweke tetep ora gelem ngakoni kakuwatan Gusti Allah ing kéné lan mrentahake supaya awak sang martir dibuwang menyang segara. Para prajurit, sawisé njupuk awak mulya Vincent, munggah kapal lan sawisé nglayar adoh menyang segara, mbuwangé ing jeroné segara, déné dhèwèké dhéwé padha bali menyang pesisir. Nalika padha nyedhak pesisir, padha weruh awak martir kuwi nggluntur ana ing pantai. Padha ketakutan, banjur padha mlayu. Nanging wong Kristen, sawisé njupuk sésa suci martir mau, ngubur kanthi pakurmatan, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh Suci.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Theodore Sang Studite

Dipeperingati tanggal 11 November

Ing Konstantinopel biyen ana wong sugih lan bangsawan jenenge Photinus[7650] , sing omah-omah karo wanita bangsawan jenenge Theoktista. Kabeh padha taat lan wedi marang Gusti Allah. Saka kabeh mau lair Theodore sing pinaringan berkah. Wong tuwane, sawisé padha maringi pencerahan lumantar baptisan suci, ngopeni dheweke miturut prinsip sing leres lan ngutus supaya nampa pendhidhikan sing jembar. Nalika Kaisar Constantine Copronymus sing ora takwa munggah tahta[7651] , bidah ikonoklastik wiwit nyebar lan panganiayaan abot marang umat Ortodoks diwiwiti. Mula saka iku, Photinus, sawisé mundur saka jabatan pamaréntahan sing wigati lan sawisé rembugan karo garwané, mbagi kabèh kagungané lan, sawisé nyingkiri donya, nyawisaké awaké dhéwé, bebarengan karo Theoktista, kanggo urip monastik, ing ngendi padha makarya kanthi semangat nganti pungkasaning uripé. Babagan Teodorus sing Begja, sawisé sinau ing kawruh Yunani, dhèwèké dadi pambicara pinunjul lan filsuf unggul, lan mbantah karo para bidah jahat bab iman Ortodoks. Dhèwèké pancèn paham banget marang Kitab Suci lan dogma nganti para bidah ora bisa nglawan.

Sawisé seda Kaisar Constantine Copronymus sing jahat, putrané Leo[7652] , sing uga ikhoklast, munggah dadi kaisar, nanging mung mrentah sawatara wektu lan ora suwé seda. Sawisé dhèwèké, garwané Irene munggah tahta bebarengan karo anaké Constantine[7653] . Kanthi nggawa jeneng sing tegesé 'katentreman'[7654] , dhèwèké pancèn mulihaké katentreman ing Gréja lan mungkasi karusuhan ikonoklas. Dheweke nglumpukake akèh bapa-bapa sing kinurmatan lan, bebarengan karo Kanjeng Sang Patriark Tarasius, nganakake Konsili Ekumenis Kapitu ing Nicaea, ing ngendi, sawisé nolak ajaran sesat para bidah, dheweke mbalèkaké manèh, kaya biyèn, pangurmatan marang ikon-ikon ilahi lan ibadah marang ikon-ikon mau[7655] . Luwih saka telung atus Bapa padha kumpul ing Konsili; ing antarane ana Plato sing Kinurmatan, sing biyèn manggon dadi pertapa ing Gunung Olympus[7656] . Panjenengané paman ibu saka Theodore sing Kabegjan; Rohé Gusti manggon ing sajroning

---

[7650] Photius, bapaké St. Theodoret the Studite, iku panjemput pajeg kaisar.

[7651] Constantine V Copronymus, kaisar ikonoklastik Bizantium, mrentah saka taun 741 nganti 775.

[7652] Leo IV si Khazar mrentah saka taun 775 nganti 780.

[7653] Santa Irina, garwané Leo si Khazar, mréntah nagara sawisé seda panjenengané, nalika anaké, Constantine Porphyrogenitus, isih cilik, wiwit taun 780 nganti 797, lan banjur mréntah mandhiri nganti taun 802.

[7654] 'Irene' – saka basa Yunani, tegesé 'katentreman'.

[7655] Nikea (saiki Iznik) – ing pesisir lor-kulon Asia Cilik, ing pinggir Danau Askanius, ing jaman biyen kutha Bithynia sing sugih lan makmur, saiki banget mlarat lan jarang didiami. Konsili Ekumenis Kapitu dipimpin langsung déning Tarasius dhéwé. Peringatan Konsili Ekumenis Kapitu dianakake tanggal 11 Oktober

[7656] Olympus – sawijining gunung ing Mysia ing tapel wates Phrygia-Bithynia ing Asia Minor. Ing kéné ana sawijining biara, kang dikenal minangka 'Symbols', misuwur amarga asetikisme para panguninè, ing ngendi St Plato the Confessor makarya. Pangeling-eling dhèwèké dirayakaké tanggal 5 April

dhèwèké lan, minangka wong sing paham Kitab Suci lan pandhita sing trampil, dhèwèké maringi paedah gedhé marang kabèh.

Ing pungkasané déwan, Plato nggawa Theodore sing pinaringan berkah lan bebarengan karo dhèwèké loro saduluré, Joseph lan Euthymius, sing wis ngandharaké karsa njupuk sumpah monastik[7657] . Sawisé mangkat bareng karo wong-wong mau, dhèwèké tekan panggonan sepi sing diarani Sakudion[7658] .

Daerah iki endah banget lan cocog kanggo wong sing nggoleki sepi. Dumunung ing gunung sing bunder lan rata, dikelilingi wit-witan dhuwur, ana banyu mili sing seger, lan mung bisa diakses liwat dalan setapak sing sempit. Plato lan kanca-kancané padha remen banget marang panggonan iki, banjur padha manggon ing kana lan ora suwe mbangun gréja kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Teologian. Nalika cacahé para sedulur wiwit saya akèh, Plato ngedegaké biara[7659] ; déné sing berkah Theodore, sawisé ditahbisaké dadi biksu déning Plato dhéwé, dhèwèké nglakoni panguripan jasmani luwih abot tinimbang liyané lumantar pakaryan asetik lan puasa. Ing upaya ngupaya andhap asor, dhèwèké milih pakaryan lan tugas sing paling abot lan remeh tumrap dhèwèké dhéwé. Lan akèh wong padha gumun yèn putrané wong sugih lan bangsawan, sing dibesarké ing kemewahan lan kenyamanan, gelem nglakoni praktik asetik sing abot banget kaya ngono: ngiris kayu, nggawa banyu, nggali lemah ing kebon anggur, ngusung watu, lan kanthi tekun nindakake tugas-tugas liyane kaya ngono; contone, dheweke kerep nggawa pupuk menyang kebon anggur kanggo nyuburi lemah. Ing wektu sing padha, sang wali nulungi sedulur-sedulure sing paling ringkih, yaiku sing lara, lan dadi abdi tumrap kabeh. Dheweke uga tansah nggatekake ngakoni kabèh pikiran lan tumindaké marang bapak rohani – Santo Plato. Kanthi katresnan, Theodore nyedhaki, ngakoni, lan kanthi tulus nampa pandhuané. Panjenengané tansah nyisihaké sapérangan wektu saben dina kanggo merenung babagan Gusti Allah, supaya nalika ngadeg ing ngarsané Gusti Allah siji, adoh saka kabèh bab donya lan sing sia-sia, panjenengané bisa nindakaké sawijining pangabdian sing misterius marang Panjenengané. Nanging kabecikané ora bisa didhelikaké; amarga luh sing mili akèh saka mripaté dadi pratandha sing ora bisa dibantah saka akèh kabecikané. Rasa pangendalian dhiri sang wali iku nggumunake lan wicaksana. Panjenengané ora nyingkiri dhaharan, nanging ing wektu sing padha uga ora mbebani wetengé; malah, panjenengané kanthi trampil ngremuk sirah ula sing sia-sia: amarga panjenengané ora nglakoni puasa ngluwihi wektu sing wis ditemtokake kanggo kabèh sedulur; nanging nalika kabèh wong padha lungguh ing meja, panjenengané uga lungguh lan mangan bareng karo wong-wong mau. Sanadyan mangkono, dhèwèké mangan banget sithik: mung sak cukup kanggo nyukupi kabutuhan awak sing paling dhasar; lan ing wektu sing padha dhèwèké ngupaya ndhelikaké pangendalian dhiri saka wong liya, supaya padha ora nyadari yèn dhèwèké meh ora mangan apa-apa, lan ora ngetokaké awaké kaya wong sing lagi puasa. Akeh wong sing nyoba niru praktik iki lan, sak isa-isané, padha ngupaya ngetutaké tuladhané. Antarane wong-wong mau ana ing ngisor iki: Yusuf, adhine miturut getih, sing mengko diangkat dadi pastur Gréja Tesalonika amarga uripé sing luhur[7660] ; Euthimios, salah siji adhine liyane; banjur Athanasius, Navcratius, Timotius lan akèh liyané ing antarané para askétis, sing, manut tuladha saka pikiran lan tumindaké Theodore, unggul ing kabecikan. Unggul ing pakaryan pandonga lan renungan sing ora kendhat, sang Theodore sing pinaringan berkah nduwèni semangat gedhé kanggo maca buku-buku sing nylametaké jiwa; dhèwèké kanthi teliti maca Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar uga tulisan-tulisan para Bapa Gereja. Utamane, piyambakipun remen maca karya-karya Santo Basil Agung, ingkang kados panganan tumrap atinipun, lan saking punika piyambakipun nampi kabungahan rohani ingkang ageng. Dheweke kanthi teliti netepi Aturan lan Statuta urip monastik sing ditetepake dening Santo Basil[7661] , ora tau nglanggar sanadyan siji pranatan;

[7657] Minangka sing kasebut déning Santo Teodorus dhéwé ing salah siji tulisane, dhèwèké biyèn wis omah-omah, nanging nalika umuré 22 taun dhèwèké nyawisake dhiri kanggo urip monastik, kaya garwané Anna.

[7658] Sakudion – sing mengko dadi biara misuwur – dumunung ora adoh saka Gunung Olympus ing Bithynia.

[7659] Komunitas biara kasebut diadegaké déning Santo Plato ing taun 782.

[7660] Dheweke banjur dikanonisasikake; dina perayaane dirayakake tanggal 26 Januari

[7661] St. Basil Agung iku dhéwé sawijining askétis sing ketat lan panyengkuyung semangat askétisme monastik. Dhèwèké sinau babagan urip suci para askétis Kristen ing Mesir lan nagara-nagara liya sing monastisisme mekar, lan sakbanjuré ngedegaké sawijining biara ing Gurun Pontik, sing banjur dadi conto kanggo biara-biara liyané. Sabanjure, dhèwèké nyusun paugeran monastik sing diarani 'Paugeran Monastik Agung lan Cilik' minangka pandhuan urip monastik; paugeran iki diadopsi lan disebar ing saindenging Wétan minangka pranatan resmi kanggo komunitas monastik.

dheweke nganggep wong sing ora netepi aturan kasebut nganti rincian paling cilik ora minangka biksu, nanging minangka awam.

Ndeleng Teodorus sing pinaringan berkah sumunar kanthi urip sing luhur, Plato sing kinurmatan banget bungah banget kanggo dhèwèké. Sawisé mutusaké ngurmati Santo Theodore kanthi pangkat suci, dhèwèké mangkat bareng karo dhèwèké menyang Bizantium marang Paduka Patriark Tarasius, sing ngangkat Theodore dadi presbiter, ora saka kersané dhéwé nanging amarga kapaksa; amarga sing kasucèkaké, merga nganggep dhèwèké ora pantes, ora kersa nampa jabatan kuwi lan kandha yèn kuwi ngluwihi kekuwatané. Nanging, amarga ora bisa mbantah karsa bapak rohani Plato lan Patriark, lan luwih-luwih Karsa Ilahi, dhèwèké manut lan nampa jabatan imam. Sawisé kuwi, nalika wangsul menyang biara, Sang Mulya nyawisake dhiri kanggo tumindak lan pakaryan sing luwih ageng, sing ora bisa diterangake.

Sawisé pirang-pirang taun kliwat, Sang Plato sing kinurmatan, amarga wis ringkih amarga pirang-pirang taun nglakoni pakaryan abot lan yuswa sing wis tuwa, mutusaké nyerahaké pimpinan biara lan ngarepaké supaya Sang Theodore sing pinaringan berkah dadi penerusé. Dheweke kerep ngandhani bab iki marang Theodore, nyuwun lan ngelingake supaya ngurangi beban bapaké lan sarujuk dadi abbot ing biara. Teodorus nolak jabatan kuwi kanthi saben cara, luwih milih urip ing sangisoré panguwasa wong liya tinimbang mimpin wong liya, amarga pracaya yèn luwih gampang lan luwih migunani tumrap kaslametané yèn nampa pitutur saka wong liya tinimbang maringi pitutur marang sapa waé. Plato sing kinurmatan, nalika weruh yèn Theodore ora gelem nuruti kersané ing bab iki, banjur nyusun akal kaya ing ngisor iki: Dheweke ngglelgeng ing amben, kaya wong lara – sanadyan saktenane dheweke pancen ora waras – lan sawise nglumpukake kabeh komunitas, ngumumake yen dheweke krasa pungkasaning uripe wis cedhak, banjur takon: sapa sing padha kepengin dadi abbot sawise dheweke, sapa sing padha anggep paling pantes kanggo jabatan kuwi? Romo iku ngerti yèn wong-wong mau ora bakal kepéngin sapa-sapa liya dadi abbot kajaba Theodore, amarga kabèh padha tresna lan ngajèni dhèwèké amarga kabecikané sing ageng. Lan mangkono kedadéyané: kabèh padha mangsuli kanthi swara siji:

'Bapa! Mugi Theodore dados abot kita sawisé panjenengan!'

Plato langsung nransfer kabèh wewenang marang Theodore, lan Theodore sing pinaringan berkah ora bisa mbantah karsa kabèh komunitas lan, sanadyan nglawan karsa dhèwèké dhéwé, nampa jabatan abbot[7662] . Ing wektu sing padha, dhèwèké nampa pakaryan sing luwih abot, dadi tuladha kanggo kabèh, mulang nganggo tembung lan tumindak lan mbeneraké pelanggaran para biksu marang paugeran monastik; amarga ana sawatara wong ing wektu kuwi sing wis ora netepi paugeran monastik, utamane sumpah ora nduwé lan urip mlarat. Sedhih amarga kahanan kuwi, Theodore sing pinaringan berkah enggal tumindak mbenerake kahanan mau sanalika bisa lan uga maringi manfaat marang para biksu liyane ing sakupenge. Nanging, yen ana sing nggrundel marang dhèwèké, dhèwèké ora nggatekaké, amarga dhèwèké ora kuwatir apa sing diomongaké wong-wong sing nggrundel bab dhèwèké, nanging luwih kuwatir manawa tumindaké bakal nyenengaké Gusti Allah. Sabanjuré, malah wong-wong sing biyèn nggrundel, amarga padha wedi marang Gusti Allah, manut marang kersané sang resi lan mbukak pikirané marang dhèwèké. Sawisé mriksa kanthi teliti, dhèwèké maringi pangobatan sing cocog kanggo saben wong, nyemangati sing paling males supaya nindakake pangibadah kanthi tekun, lan rada ngurangi bebané sing paling semangat, supaya ora kesel amarga pakaryan sing wis ditindakake. Nanging saiki wayahe nerangake sangsara sang wali, kang ditanggung amarga semangat marang Gusti lan paugerané, supaya kita bisa nyumurupi keteguhan atiné Theodore ing panganiayaan.

Ing wektu kuwi, Raja Konstantinus, putrané Ratu Irene sing saleh, sawisé dianggep diwasa, nyopot ibuné saka tahta kraton lan miwiti mréntah karajan dhéwé[7663] . Amarga isih enom lan ala budi, dhèwèké nyemplung ing hawa napsu lan urip pesta pora. Akibate, dhèwèké mutusaké ngusir garwané Maria lan meksa kanthi kekerasan supaya njupuk sumpah monastik; ing panggonané, dhèwèké njupuk garwa liya, jenengé Theodota, sing dadi seduluré bapaké[7664] . Ananging, Sang Patriark Tarasius ora nyetujoni zinahé raja lan nolak mberkahi perkawinané.

[7662] Iki ing taun 794.

[7663] Ing Oktober 790, nalika Konstantinus yuswa rong puluh taun.

[7664] Garwa kapisan Konstantinus yaiku Maria, putu saka Filaret sing Wicaksana lan Asih (ing Asia Minor lor-wétan), keturunan Armenia; Konstantinus nikah karo dheweke miturut dhawuhe ibune. Nikah kapindho sang kaisar, karo Theodota sing sadurunge dadi abdi putri, kelakon ing taun 795.

Nanging ana sawijining presbiter sing jenengé Joseph, sing dadi bendahara Greja Agung[7665] , sawisé nglanggar paugeran ilahi lan ora nurut marang patriark, sarujuk nindakake sakramèn nikah kanggo wong loro mau. Amarga kethoprakan kriminal iki – kaya sing bakal diterangake ing crita sabanjure – ora suwe dheweke nampa paukuman sing pantes. Patriark wis nyoba kabeh cara kanggo mbatalake pernikahan raja sing zinah iki, nanging ora bisa, amarga Tsar ngancem bakal nguripake maneh bidah ikonoklastik yen pernikahan iki dilarang. Mula, Patriark ngidini Tsar tetep ing ikatan rabi, supaya Gréja Kristus ora kena cilaka sing paling parah. Tumindak tanpa hukum iki, sing diwiwiti ing kraton Tsar, nyebar jembar, ora mung ing kutha-kutha cedhak nanging uga ing wilayah adoh. Para pangeran lan bangsawan sing manggon ing sacedhake Bosporus lan ing antarané wong Goth[7666] , uga para panguwasa ing wilayah liya, padha tumindak kaya mangkono, ngusir garwané lan kanthi paksa meksa garwané supaya nyandhak sumpah biara, nalika milih wong liya minangka panggantosé lan nindakake zinah karo wong-wong mau. Krungu bab iki, Theodore sing kabegjan sedhih ing atiné lan ngeluh jero amarga dosa sing ditindakake kanthi terang-terangan, wedi yèn zinah iki bakal dadi lumrah, yèn tumindak tanpa hukum bakal nggantèkaké hukum, lan yèn hukumé Gusti bakal rusak. Kanthi kebak semangat kanggo hukum ilahi, Theodore ngirim pesen marang kabèh biksu, ngandhani tumindak ora patuh raja lan ngajak supaya nganggep raja iku wis dikucilake saka Gréja Kristus, minangka sing ngrusak hukum Gusti lan sing nggodha akèh wong. Warta bab semangat lan kawani Theodore nyebar nganti adoh lan amba, nganti sang raja dhéwé krungu lan nesu marang sang resi sing mulya. Nanging, amarga nganggep Theodore minangka wong sing bener lan misuwur lan dihormati kabèh, sang raja ora langsung ngetokake nesune lan wiwitané nyoba ngrebut atiné kanthi kabecikan. Mula dhèwèké mréntah garwané sing selingkuh supaya ngirim akèh emas marang sang wali atas jenengé, nyuwun pandonga kanggo dhèwèké lan keluargané. Nanging sang wali ora nampa emas kuwi lan ngusir para utusan, amarga padha mbiyantu tumindak ora patuté tsar. Kral banjur nyusun rencana liya: piyambakipun tindak lelungan menyang wewengkon ing ngendi sang wong suci manggon, kanthi alesan ana kabutuhan, nanging sejatine supados bisa rembugan karo Theodore lan ngrebut dhukunganipun; kral ngira menawa Theodore lan sedulur-sedulure bakal nyambut lan maringi pakurmatan sing pantes. Nalika sang raja lumaku ngliwati biara, ora ana sang resi utawa sedulur biarane sing metu nyambut; malah padha nutup lawang lan meneng bae; lan nalika abdi dalem raja nggebuk gapura, ora ana sing mangsuli. Banjur tsar saya nesu, sawisé bali menyang kamare, langsung ngutus sawijining pejabat karo prajurit menyang biara sang wong suci, mréntah supaya sang wong suci lan para biksu liya sing padha pamadegané diwènèhi manéka siksaan, diusir saka biara kanthi pukulan, lan diasingaké. Dutane, sawisé mangkat, dumadakan nyerbu biara lan nyekel kabèh wong sing ana ing kana, diwiwiti saka Sang Reverend Theodore, banjur disiksa tanpa welas asih, nganti potongan daging tiba saka lukane lan lemah kacep karo getih. Sawisé panyiksaan mau, dhèwèké ngutus Sang Mulya menyang pangasingan ing Thessaloniki[7667] , bareng karo sewelas bapak sepuh ing biara, sing amarga welas asih marang Sang Mulya kanthi gagah berani nahan belenggu lan sedhih bebarengan karo dhèwèké, lan padha bungah amarga padha nampa panyiksaan lan pangasingan kanggo kabeneran.

Para presbiter lan biksu saka Chersonesus[7668] lan Bosporus, sawisé krungu kabar bab keteguhan Theodore lan para biksu sing bareng karo dhèwèké, uga bab sangsara sing padha alami, padha sedhih banget lan, manut tuladhané, uga wiwit mbabaraké swara nentang tumindak ora adilé raja lan penentangane marang Gréja, mula akèh sing banjur diasingaké.

Nalika piyambakipun ing pangasingan, Bejo Theodore nulis surat marang tiyang-tiyang ingkang ugi dipunasingaken amargi sabab ingkang sami lan ugi dados tawanan, ngélingaken lan ngajak supados boten kendho ing perjuanganipun, boten putus asa ing pangandharing sangsara, nanging langkung teges lan kersa nandhang sangsara kanggé kabeneran. Dheweke uga nulis marang Paus Roma[7669] , ngandhani babagan sepira sangsara sing

---

[7665] Jabatan 'Oikonomos saka Gréja Agung', yaiku Gréja Konstantinopel, kalebu salah siji posisi paling wigati ing sangisoré Patriark Konstantinopel; 'Oikonomos saka Gréja Agung' kuwi ngatur kabèh kas patrik lan nduwèni pangaruh gedhé marang urusan gréjawi.

[7666] Bosporus iku selaté Konstantinopel, ing antarané Segara Ireng lan Segara Marmara. Ing wektu kuwi, wong Goth manggon ing sacedhaké Danube ngisor.

[7667] Iki dumadi ing taun 796. – Solun utawa Thessalonica – sawijining kutha kuna sing wigati banget ing Makedonia – dumunung ing jero Teluk Solun utawa Fermea sing amba ing Segara Aegea (Kepulauan). Saiki, kutha iki, sing dikenal minangka Thessaloniki, nduwèni populasi sing akèh banget.

[7668] Ya iku wong-wong sing manggon ing Semenanjung Krimea utawa Tauria (ing bagéan kulon lan wétan), ing ngendi wektu kuwi ana akèh koloni Yunani sing diadegaké ing jaman kuna.

dialami ing tangané raja sing ora adil lan alesané. Paus, ing sisihé, mangsuli kanthi muji kasabarané, nyengkuyung semangaté marang Gusti Allah, lan ngurmati kawani sing ora goyah. Nanging Gusti Allah ora nundha mbalekake isin sing ora adil marang para abdi Panjenengané: Panjenengané nyopot urip lan kratoné, lan raja sing jahat iku nemu pati sing ngenes. Ibuné lan para boyar, sawisé mbrontak marang dhèwèké, ngorok mripaté[7670] , lan dhèwèké ora suwe seda amarga lara. Sawisé seda, nalika Irene munggah manèh ing tahta Bizantium, kabèh uwal saka panangkepan, lan Teodorus sing bejo diundang menyang Konstantinopel saka Tesalonika lan, minangka pangakun Kristus, diurmati banget déning patriark lan maharani. Ing wektu kuwi, presbiter Joseph sing wis kasebut mau, sing wani mberkahi mantenan raja sing ora sah, diukum miturut paugeran Para Bapa Suci, dicopot saka jabatan presbiter lan diasingake saka Gréja. Ananging, Santo Teodorus wangsul menyang biarané, lan kabèh wong padha bungah karo rawuhé lan padha kesusu arep nyawang dhèwèké, sarta ngrasa tentrem amarga panglindhunging hukumé Gusti sing semangat kaya ngono, sing wis nandhang sangsara lan pangasingan demi kabeneran, wis dibalèkaké manèh marang kawanané. Romo sing kinurmatan, sawisé nglumpukaké kabèh umat rohani sing sumebar, terus mimpin lan ngopeni umat mau, uripé nyenengaké Gusti Allah lan sumunar marang kabèh wong, kaya lilin ing kaki lilin, kanthi kabecikané sing agung.

Sawisé pirang-pirang taun kliwat, wong Agaria nyerang wong Yunani, miwiti ngrusak lan nyekel wilayah-wilayah Yunani[7671] . Amarga wedi, akèh wong banjur mlayu menyang kutha-kutha sing dikubati. Ing wektu kuwi, Sang Teodorus sing kinurmatan ora ngetokake dhèwèké utawa para biksu panjenengané marang sangsara sukarela, nanging ngetutaké tembung: *'Mèlu, bangsaku, mlebu kamarmu lan tutup lawangmu; ndhelik sithik, nganti murka kuwi liwat'* (Yesaya 26:20); piyambakipun ninggalaké Sakudion lan rawuh bebarengan kaliyan sedulur-seduluré ing Konstantinopel. Rawuhipun dipun tampi kanthi suka cita déning maharani lan patriark: padha bungah amargi rawuhipun lan nyuwun supados piyambakipun ngatur Monasteri Studion lan netepaké cara gesang ingkang paling saé ing kono.

Ing kéné pantes élingaké asal-usulé biara iki. Sawisé sawatara wektu, ana wong mulya lan berpengaruh teka ing Konstantinopel saka Roma, sing nyekel gelar patrisi lan prokonsul ing jamané[7672] . Dhèwèké mbangun gréja ageng lan éndah sing dipersembahaké marang Santo Yohanes Pembaptis lan ngedegaké biara sing nyawiji karo gréja kuwi.

Sawisé ngundang para biksu saka biara 'All-Night Vigil'[7673] , dhèwèké ngajak supaya padha manggon ing biaraé lan netepi kabèh paugerané. Wong iku jenenge Studios; saka jenenge kuwi biara mau dijupuk jenenge lan banjur dikenal minangka Biara Studite. Para biksu manggon ing kana nganti jaman pamrentahan Kaisar Copronymus, netepi paugeran biksu 'Jaga Wengi Kabeh'. Nanging Copronymus sing jahat, sawisé nggegirisi Gréja Allah nganggo ikonoklasme, ngusir kabèh biksu saka Bizantium, lan Biara Studite dadi sepi. Sawisé ambruké sang maharaja jahat iku lan rampungé panganiayaan, para biksu manèh miwiti manggon ing Gréja Studite, sanadyan mung sithik. Nalika Sang Sing Kinurmatan teka ing Konstantinopel karo seduluré, mung ana rolas biksu sing isih ana ing biara. Miturut panyuwunan Maharani Irene lan Sang Patriark Tarasius, Sang Theodore sing Kinurmatan njupuk alih pimpinan Biara Studion lan manggon ing kana[7674] . Sawisé mastiake yèn panggonan iki cocog kanggo papan dunung para biksu, piyambakipun ndandani lan ngembangaké biara mau lan nglumpukaké komunitas sedulur sing akèh. Para biksu saka biara liya uga teka marang piyambakipun, kepéngin manggon ing sangisoré pituduhé lan njadikan piyambakipun minangka mentor lan guru. Bapak Mulya nampani

---

[7669] Ing wektu kuwi, Santo Leo III (796–816) dadi Paus.

[7670] Iku tanggal 19 Agustus 797.

[7671] Para Agarians, yaiku Muslim Arab, dijenengi mangkono saka Hagar, ibu Ishak, sing dadi leluhur suku Arab. Ing wektu kuwi, kanthi nguntungake kahanan kerusuhan sing kerep ana ing kraton Bizantium, wong Arab nindakake serangan nggegirisi ing tapel wates Kakaisaran Bizantium.

[7672] Ing Kakaisaran Romawi lan Wétan (Bizantium), istilah 'patrisia' ateges anggota kelas sosial paling dhuwur, sing padha karo bangsawan warisan ing jaman kita. 'Prokonsul' yaiku gubernur kaisar ing provinsi lan wilayah.

[7673] Biara 'Wong Tanpo Turu' diadegaké ing abad kaping lima ing Konstantinopel déning St. Alexander (w. 430); sawisé seda, para biksu biara iki pindhah menyang Bithynia, sawijining wilayah lor-kulon Asia Cilik, ing kono padha ngedegaké biara dhéwé lan sakwisé bali manèh menyang Konstantinopel. Para biksu ing biara-biara iki diarani 'Sing Ora Turu' amarga ibadah ilahi dilakoni terus-terusan, sedina lan sewengi.

[7674] St Theodore the Studite diangkat dadi abbot Biara Studite ing taun 798; dhèwèké banjur dikenal minangka 'the Studite' miturut jeneng biara iki.

kabèh wong kanthi welas asih kaya bapak lan nresnani kabèh kanthi tulus. Ing paningalipun, kabèh padha; piyambakipun nresnani saben tiyang kanthi sami lan ngopeni kabèh kanthi cara ingkang sami. Piyambakipun mangertos bilih cara gesang monastik punika namung siji lan sami, ing endi kemawon dipun anggepi, kados dene sih rahmat baptisan punika namung siji lan sami, ing endi kemawon dipun tampi. Nanging, miturut kabecikan para biksu, ganjaranipun béda-béda. Para murid bapak sing kinurmatan iki unggul banget ing kabecikan; lan nalika kabar urip suci mau sumebar adoh lan amba, akèh wong teka menyang biara, kepéngin niru kasunyiané, lan cacahé para biksu saya tambah cepet nganti tekan sewu sedulur. Amarga akèh sanget murid-muridé lan ora mungkin siji wong ngawasi kabèh mau lan mriksa pakaryan, tembung, lan pikiran saben wong, Sang Bapa Ingkang Kinurmatan, kaya Musa kapindho, nunjuk pamimpin saka antarané para biksu sing dianggep paling wicaksana, paling pengalaman, lan paling setya marang kabecikan; Kanggo saben-saben wong mau piyambakipun paring gelar ingkang cocog: dhumateng siji – oikonomos, dhumateng sijinipun – ecclesiarch[7675] , dhumateng katelu – pangawas tataning gréja, lan sapanunggalipun. Sang Wali ugi nyusun paugeran babagan kados pundi saben-saben wong mau kedah nepaki tugas ingkang kaparingaken dhumateng piyambakipun, wiwit ingkang kapisan ngantos ingkang pungkasan.

Bab pelanggaran, dhèwèké netepaké paukuman: kanggo sawatara, jumlah sujud sing wis ditemtokaké; kanggo liyané, puasa ketat; lan kanggo saben pelanggaran ana paukuman sing cocog. Yen ana sing ora rawuh ing Liturgi Ilahi, utawa nganti pecahake wadhah, utawa kanthi ceroboh nganti tiba barang, utawa tumindak sembrono, utawa nglarani sedulur kanthi cara apa wae, utawa, amarga omongan sing ora terkendali, ngucapake tembung sing ora perlu, utawa ngguyu banter, utawa ora mlaku kanthi alus lan andhap asor, utawa padha ngobrol nalika dhahar tanpa merhatiin bacaan sing maringi piwulang, utawa nggrundel babagan panganané, utawa ngglidani pandelengan kanthi ora isin lan angkuh mrana-mrene, utawa nindakake apa waé sing padha – kanggo kabèh sedulur kaya ngono, Sang Mulya Theodore maringi paukuman sing cocog karo kaluputané. Kajaba iku, Sang Pangarsa uga netepake urip bebarengan ing sanggarapane, supaya ora ana siji wae sing nganggep apa-apa minangka duwene dhewe, nanging kabeh diduweni bebarengan: pangan bebarengan, sandhangan bebarengan, lan saben duwene dienggo bebarengan. Romo Agung uga nggatekake supaya para biksu ora kerep ninggalake biara menyang kutha kanggo ngurus kabutuhan biara, amarga piyambakipun mangertos bebaya apa wae sing ngancam biksu ing kutha amarga campur karo wong sekuler lan melu pacelathon donya. Mula saka iku, piyambakipun kepengin ngatur praktik macem-macem kriya ing biara kuwi dhewe. Para sedulur ing Biara Studion wiwit sinau macem-macem pakaryan: ana sing nyambut gawe minangka tukang kayu lan tukang bangunan, ana sing dadi tukang besi, ana sing dadi tukang jahit, lan ana uga sing dadi tukang watu – cekaké, kabèh jinis pakaryan sing dibutuhaké kanggo biara. Nanging, nalika padha makarya, wong-wong mau tansah ngucapaké Doa Yesus lan Mazmur Dawud. Kondhanging cara urip, paugeran, lan statut Biara Studite nyebar adoh lan amba, lan akèh biara liya—ora mung ing kutha sacedhaké nanging uga ing tanah adoh—ngadopsi Aturan Studite[7676] lan ngetutaké; malah, sawatara isih nindakake nganti saiki. Romo sing kinurmatan uga nulis akèh buku sing maringi paedah rohani gedhé lan nyipta kidungan kanggo ngurmati dina raya Gusti lan Ibuné Gusti, ngurmati Santo Yohanes Pembaptis kanthi kidungan sing paling éndah, nyipta akèh kanon lan tripe*,* lan kaya kali kang kebak banyu kawicaksanan, maringi seger marang grangesing Gréja Allah lan nyenengaké grangesing gréja mau kanthi aliran piwulang lan kidungé[7677] . Ing wektu sing padha, Nikephoros Sang Martir nyekel tahta Bizantium kanthi ora sah, kanthi paksa ngusir Kaisar Irene sing saleh[7678] . Ing wektu sing padha, Kanjeng Patriark Tarasius séda; lan ing

---

[7675] Eklesiark – saka basa Yunani, 'pangarsa gréja' – nduwé tanggung jawab ngawasi bangunan gréja lan kabersihane, uga tata cara ibadah ing biara, manut paugeran gréja.

[7676] Saiki, saka manuskrip sing isih ana, dikenal karya-karya St Theodore ing ngisor iki sing nyakup aturan monastik lan ritus liturgi: 'Katrangan Babagan Aturan Biara Studite', paukuman kanggo sakabèhé komunitas monastik, lan piwarta babagan Minggu Prapaskah. Aturan Studite béda karo aturan monastik liyané, kalebu Aturan Yerusalem, amarga luwih fokus marang aturan urip monastik tinimbang praktik liturgi. Nanging, aturan liturgi uga nduwèni utang budi sing gedhé marang St. Theodore kanggo tambahan sing nyakup struktur lan kelengkapan ibadah gréja. Ibadah ilahi miturut Aturan Studite rada luwih cekak lan ora pati resmi tinimbang sing miturut Aturan Yerusalem. Mengko, ing pungkasan abad kaping 11, aturan iki diadopsi dening Gréja Rusia lan tetep digunakaké ing kana nganti pertengahan abad kaping 14, nalika wiwit digantèkaké déning Statuta Yerusalem; nanging ing sawatara panggonan aturan iki tetep berlaku luwih suwe, lan ing sawatara biara Rusia malah digatekaké nganti jaman saiki.

[7677] Saliyane Paugeran, St. Theodoret saka Studion nulis akèh karya liya, kang tujuane utama yaiku pambangunan jiwa kanggo kaslametan. St. Theosterict, salah siji Bapa Gereja sing dadi kancané Theodoret, nyebut dhèwèké 'guru kang murub ing Gereja'. Sing

panggonané diangkat priya sing luhung budi, pantes kanggo pangkat kaya ngono; dhèwèké nduwèni jeneng sing padha karo maharaja anyar[7679] . Banjur prahara manèh muncul ing sajroning Gréja, amarga maharaja, kanthi wewenangé, mbalèkaké Joseph sing wis dipaékké mau menyang Gréja lan mréntahaké supaya haké kanggo nindakaké Liturgi Ilahi dibalèkaké. Sak kuwate, patriark nolak raja; nanging nalika piyambakipun mirsani yèn raja nesu banget, piyambakipun ajrih yèn kabèh gréja bakal nandhang panganiayaan kejem ing tangané raja, kados gréja tau nandhang akèh sangsara ing jaman para raja sadurungé, mula piyambakipun mbalèkaké Yusuf mlebu komuni, sanadyan ngelawan kersané. Nanging Tsar nindakake iki kanggo nglawan Sang Teodorus sing kinurmatan, kanthi tujuan nggodha dhèwèké; amarga dhèwèké ngerti yèn Sang Kinurmatan ora bakal nampa kahanan iki, lan pancèn kuwi sing kelakon. Teodorus ngélarang raja amarga wis nindakake kekerasan marang Gréja kanthi migunakaké wewenangé donya kanggo nampa wong sing wis dipaékké déning Sang Kasucian Patriark Tarasius, bebarengan karo kabèh rohaniwané. Raja nesu banget marang Sang Mulya Theodore lan ngasingake dhèwèké menyang salah siji pulo ing pesisir kutha[7680] . Dhèwèké uga nindakake sing padha marang adhine Joseph, Sang Lansia Paling Berkah Plato, lan akèh biarawan liya saka Studion.

Ing wektu sing padha, kabar teka marang raja yèn wong barbar wis nyerang Thrace[7681] lan ngrusak wilayah kasebut[7682] . Raja langsung nyiapaké perang. Nanging dhèwèké ora kepéngin ngalahaké mungsuh-mungsuhé, nanging luwih ngarahaké marang Teodorus sing Mulya, lan nalika mimpin pasukané nglawan wong Skitia, dhèwèké ngutus utusan marang Teodorus, nyoba kanthi muji-muji lan ancaman gantian supaya Teodorus manut karo pamikirane. Teodorus mangsuli:

'Ya Sang Prabu, panjenengan uga kudu tobat saka dosa sing wis panjenengan tindakake lan mbenerake karusakan sing wis panjenengan timbulake, lan mung sawisé kuwi panjenengan perang. Nanging amarga panjenengan durung nindakake kuwi, Mata Sing Maha Mireng saiki maringi pratandha marang panjenengan lumantar aku sing ora pantes iki: sumangga panjenengan mangertosi yèn panjenengan ora bakal bali saka dalan sing saiki panjenengan lakoni.'

Raja ora nggatekake tembungé sang wali; malah, dhèwèké tambah nesu marang sang wali lan ngancem yèn sawisé bali saka kampanye, dhèwèké bakal maringi cilaka luwih abot marang sang wali. Nanging Nikiforos ora sempat bali, amarga manut ramalan sang wali, dhèwèké dipatèni déning wong barbar. Sawisé dhèwèké, anaké Stavrikios munggah tahta, nanging dhèwèké uga ora suwé mati amarga tatu sing dialami ing perang nalika dhèwèké perang bareng karo bapaké. Sawisé seda, Michael[7683] kapilih dadi raja; nalika kuwi dhèwèké nyekel pangkat kiropalates[7684] , sawijining priya sing pancèn pantes nduwèni wewenang kraton – loman lan ortodoks. Sawisé njupuk kuwasa, dhèwèké mbebasaké Venerable Theodore lan kanca-kancané sing padha pamikiran saka panangkepan, ngajèni kanthi pantes, lan mungkasi perpecahan gerejawi. Nanging Joseph kaping pindho manèh dikucilaké saka Gréja amarga dianggep ora pantes dadi anggota.

Mulya nulis khotbah, proklamasi, layang marang manéka wong, epigram, lan biografi. Karya dogmatiké kalebu: risalah dogmatik babagan ikon nglawan ikonoklas, pitung bab nglawan wong-wong mau, lan akèh layangé sing nerangaké sajarah ikonoklasme. Saliyane, tulisané Pendeta iku ngemot ajakan kanggo nglakoni urip Kristen; saka iku, ana loro katekesan sing misuwur: 'Katekesan Agung', kang ngemot 264 piwulang, lan 'Katekesan Cilik', kang ngemot 134 piwulang. Pendeta mau piyambak mènèhi piwulang lan ajakan mau marang sedulur-seduluré, nyocogaké saben piwulang miturut kahanan jaman. Kajaba iku, karya-karya St Theodore ing ngisor iki isih ana: buku kidung kanggo ngurmati pesta-pesta Gusti, pesta Ibune Gusti lan St Yohanes Pembaptis; sawetara bab babagan asketisisme; epigram; lan bait-bait iambik, kang ngemot: buku babagan pangriptaan lan kejatuhan Adam, pembunuhan sedulur déning Kain, Henokh, Nuh lan anak-anaké, lan kidung kanggo Santo Yohanes Pembaptis. Sabanjure ana kanon lan tripes karo stichera, sing kalebu ing Triodion Prapaskah (kanggo *Setu* Meatfare babagan Pengadilan Pungkasan Kristus, kanggo Setu Cheesefare minangka pangurmatan marang kabeh Para Bapa, kanggo minggu katelu Prapaskah Agung minangka pangurmatan marang Salib Suci, tripes karo stichera kanggo saben dina kajaba Minggu Suci, patang stichera kanggo minggu kaping 2, 3, 4, lan 5 ing Masa Puasa Agung, lsp.), lan sawijining kanon sing nyentuh ati marang Gusti Yesus 'kanggo dinyanyikake ing wayah bengi'.

[7678] Nikiforos I mrentah wiwit taun 802 nganti 811. Nalika pamaréntahan Irene, dhèwèké dadi pangreksa kas negara.

[7679] Penerusé St Taras, St Nikiforos I (Confessor) njabat ing taun 806 nganti 815. Dhèwèké séda ing taun 826. Dina rayahé tanggal 2 Juni

[7680] Iki ing taun 809.

[7681] Trakia – sawijining wewengkon ing Kakaisaran Bizantium, ing sisih lor-wétan Semenanjung Balkan.

[7682] 'Barbarian', sing sabanjure diarani Skitia, dianggep minangka wong-wong Bulgaria, sing ing taun 809, ing sangisoré pimpinan Krum, nyerang tapel wates lor Kakaisaran.

[7683] Michael I Rangav, iparé Stavrikios, mrentah saka taun 811 nganti 813.

[7684] Ing kraton Bizantium, para panglima penjaga kraton dikenal minangka 'kiropalates'.

Sawisé sawatara wektu, sing suci lan kinurmatan Plato seda lan bali marang Gusti[7685] . Nalika krungu kabar sedaé, Patriark, kancané kabèh rohaniwané, rawuh ing Biara Studion lan sawisé nyium relik sucié, banjur maringi panguburan sing kinurmatan. Babagan Sing Mulya Theodore, sawisé seda bapak rohanié Plato, piyambakipun urip tentrem karo sedulur-seduluré mung rong taun. Ing pungkasan wektu kuwi, prahara sengit manèh nyerang dhèwèké lan kabèh Gréja Kristus saka Leo si Armenia sing jahat, sing biyèn dadi komandan ing sangisoré Raja Michael sing taat. Amarga diutus menyang Wétan kanggo perang nglawan wong barbar, dhèwèké nglumpukaké tentara gedhé ing kana lan, amarga kesombongané, mbrontak marang sing nulungi dhèwèké, Raja Michael. Leo si Armenia kasil ngajak kabèh pejabat lan prajurit ing sangisoré panguwasané—ana sing nganggo janji, ana sing nganggo hadiah, lan ana uga nganggo macem-macem pujian—lan kanthi pitulungan mau, dhèwèké ngumumaké dhiri dadi raja. Nalika Tsar Michael sing saleh krungu bab iki, dhèwèké langsung ngganti jubah ungu kraton karo klambi monastik saka rambut, nyoba nyingkiri perang saudara, lan sawisé nyerahaké kraton marang mungsuhé, dhèwèké dhéwé mlebu urip monastik.

Sawisé njupuk kakiyatan kraton, Leo si Armenia ing wiwitan katon saleh lan andhap asor, nganti dhèwèké nguwatké panggonané ing tahta kraton lan nglumpukaké para sekutu ing kajahatané.

Sawisé kuwi dhèwèké wiwit ngucapaké omongan ngina marang ikon-ikon suci lan nyalahaké wong-wong sing nyembah mau, nyebut wong-wong kuwi bodho. Patriark ngecam kaluputané lan, adhedhasar Kitab Suci, mbantah dhèwèké babagan ikon-ikon suci; nanging ora ana asil, malah mung nyurung raja edan kuwi supaya luwih nesu. Leo si Armenia, sawisé nglumpukaké kabèh imam pinunjul, biksu, Patriark, lan bebarengan karo sing mulya Theodore, kanthi terang-terangan nampilaké niaté sing ala ing ngarepé, ngina lan nyalahaké wong-wong sing ngurmati ikon suci, déné muji para iconoclast.

'Apa ora miturut paugeran kuna, sing ditulis déning driji Gusti,' ujare, 'sing nglarang kita nyembah karya tangan manungsa: "Aja gawe bagéanmu arca utawa gambar apa waé," mangkono kandhané. Mulane, ora pantes nyembah ikon sing digawe dening tangan manungsa. Kepiye bisa nggambarke sing Ora Bisa Dijlentrehake ing sawijining ikon, nyelehake sing Ora Bisa Dibayangake ing papan cilik, lan nyebut apa sing digambar nganggo werna nganggo jeneng Gusti Allah?'

Para Bapa Kudus mbantah tembung kosongé kaisar ikonoklastik kanthi sakabèhé, nolak omongan blasphemousé lan kandha:

Yen kita netepi Katuraturan sing diparingake lumantar Musa kanthi sakabehe, mula iman Kristen kita bakal sia-sia, panginjilan para Rasul bakal sia-sia, kabeh tradisi ilahi saka Para Bapa Agung bakal tetep sia-sia, lan—nggegirisi malah ngucapake—inkarnasi Gusti piyambak bakal ditolak, liwat iku kita wis ngerti wujud manungsané lan wis nampa pangurmatan marang ikon, ngurmati ing ikon mau Sang sing gambare katon ing kono.

Nalika para wali padha ngendika makaten, Sang Teodorus sing kinurmatan, ingkang sampurna mangertos Kitab Suci Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, kanthi wani ngendika dhumateng raja:

'Napa, yaiku Sang Prabu, panjenengan mutusaké ngremehké gambar Kristus, ngenalaké spekulasi sesat kaya ngono ing Gréja Suci, lan mecah busanané, sing ditenun saka sih rahmat paling luhur lan piwulangé Para Rasul lan Para Bapa? Panjenengan nalar adhedhasar Prajanjian Lawas – nanging iku wis rampung déning sih anyar sing teka lumantar Yesus Kristus. Yen ana wong sing arep netepi Prajanjian Lawas sing panjenengan gandheng, mula kudu disunat, netepi Sabat, lan nindakake kabèh sing kacathet ing kono. Apa Panjenengan, yaiku Sang Prabu, ora nyadari yèn Torèt iku diwènèhaké mung kanggo sawatara wektu lan mung kanggo siji bangsa waé, yaiku sing metu saka Mesir? Nanging karo rawuhé sih, bayangan iku wis sirna. Malih, malah Hukum iku dhéwé ora ngetutaké ing saben papan apa sing diprentahaké. Contoné, hukum iku mrentahaké supaya ora ana patung sing digawe lan karya tangan manungsa ora kena disembah, nanging hukum iku nempataké gambar kerubim ing ndhuwur Tabut. Apa kerubim kuwi dudu karya tangan manungsa? Nanging, sanadyan mangkono, kabèh padha ngajèni. Nanging nalika sih anyar muncul, Gusti piyambak, sawisé nggambar pasuryané ing saputangan, paring marang Abgar, sing nalika nyentuhé mari saka lara suwé[7686] . Sawisé kuwi, Santo Lukas, Rasul

[7685] St. Plato (w. 814)

[7686] Avgar – pangeran Edessa, sawijining kutha sing dumunung ing salah siji anak kali ing sisih kiwa Eufrat sisih ndhuwur – konon nalika Sang Juruwilujeng isih urip, wis krungu bab mujijat-mujijat Panjenengané lan ngutus pesen marang Panjenengané nyuwun supaya rawuh lan marasaké lara sing dialami. Panyelamet ngutus saputangan kang nggawa gambar Wajahé; nalika nyentuh saputangan kuwi, Avgar

Gusti lan Penginjil, nggambar pasuryané Ibuné Gusti nganggo tangané dhéwé lan ninggalaké gambar iki kanggo generasi sabanjuré. Mengko, gambar Sang Juruwilujeng, sing ora digawe dening tangan manungsa, sing muncul ing Fenisia , nindakake akèh kaajaiban sing nggumunake. Apa ora kaajaiban sing dituduhake dening ikon suci liyane, sing luwih padhang tinimbang srengéngé, nuduhake yèn pantes maringi pangurmatan sing pantes marang ikon-ikon mau?

Nanging raja, ora nggatekake tembungé sang pandhita, kandha:

'Aku ora kepéngin nggambarake kanthi cat Déwa sing ora katon lan ora bisa dipahami.'

Teodor mangsuli:

'Duh Prabu, kita ora nerangake Keilahian, nanging kita ngakoni lan pracaya yèn iku ora bisa diterangake. Nanging lumantar ikonografi, kita nggambarke daging Putraning Allah, sing Panjenengané jupuk saka kita; iku sing kita sembah lan kita ajeni.'

Nalika Sang Bapa Pendeta ngendika tembung-tembung mau lan akèh manèh, kanthi nyandhak Kitab Suci lan piwulang para Bapa, lan mbantah kaluputan Sang Prabu, Sang Prabu sing kebak nesu kandha marang Sang Bapa Pendeta kanthi nesu:

Aku ngerti kowe tansah ngomong sembarangan, lan kowe wong sing seneng ribut, wong sombong lan mungsuh kabeh. Saiki uga kowe teka ngina lan ngremehake aku, ngomong marang aku ora kaya marang raja, nanging kaya marang wong biasa; amarga iku kowe pantes nampa sangsara akèh. Nanging saiki aku bakal ngapura kowe, nganti cetha manawa paukuman kita iku adil. Lan yen sawisé kuwi kowe ora manut, kowe bakal nampa paukuman sing pantes kanggo kabodhoan lan ketidaktaatanmu.

Wiwit wektu kuwi, para bapak sing kinurmatan ora duwe maneh sing arep diomongake marang raja, padha rembugan ing antarané dhéwé-dhéwé:

'Apa sing kudu kita ucapake marang jiwa sing wis rusak banget lan ora gelem mari?'

Nanging Pausuwi Theodore, sawisé ngangkat pedhang rohani, mangsuli marang raja kaya mangkéné:

'Duh Prabu, mangertèni lan nyadari yèn dudu pakaryan panjenengan kanggo mriksa lan nliti paugeran gerejawi: pakaryan panjenengan yaiku ngrembug lan mréntahaké prakara donya, déné prakara gerejawi kalebu wewenangé para uskup lan guru suci ing Gréja; panjenengan, ing sisih panjenengan, mung diprentah kanggo manut lan taat marang dhèwèké. Mangkono uga Rasul ngendika: *'Lan Gusti Allah wis netepake ing Gréja, kapisan, para rasul; kapindho, para nabi; katelu, para guru; banjur, marang wong liya, pangasilan mujijat; uga, karunia marasaké, nulungi, pangurusan, lan manéka warna basa'* (1 Kor. 12:28), lan dudu para raja. Lan ing ayat liya, Kitab Suci maringi dhawuh supaya urusan gréja diatur déning para guru gréja, dudu déning para raja.

Raja takon marang pangarsa:

'Dadi, kowe ora ngusir aku saka Gréja?'

Pastur Agung mangsuli:

'Dudu aku, nanging tradisi Para Rasul Ilahi lan Bapa-bapa Suci sing ngusir kowe. *"Nanging sanadyan kita utawa malaikat saka swarga nginjili kowe Injil sing beda karo sing wis kita injili kowe, kabèh iku kena kutukan"* (Gal. 1:8).

Yen kowe kepengin tetep ana ing Gréja Kristus, bebarengan karo kita sing nyembah ikon Kristus, mula manut marang Patriark lan déwan sing terhormat sing ndhukung dhèwèké!

Krungu tembung iku, raja tambah nesu lan ngusir kabèh saka ngarsané kanthi isin. Sawisé ninggalaké panggonan sang raja, para bapa rohani sing diasingaké, bebarengan karo Patriark, padha nglumpuk ing sacedhaké Teodorus sing kasucèkaké, muji dhèwèké nganggo lambéné lan ing atiné amarga kanthi wicaksana lan wani wis nolak panganiaya lan kanthi tegas mbukak kabejaté panganiaya mau nganti isin.

Nalika padha bubar mulih, ana prentah saka gubernur: 'Aja ana sing mbahas utawa mbantah bab iman, nanging kabèh kudu manut marang dhawuhe raja.' Para utusan sing nggawa prentah iki uga tekan marang Teodorus sing pinaringan berkah. Sawisé krungu prentah iki, piyambakipun mangsuli marang wong-wong mau:

'Nimbangna dhéwé: apa pantes manut marang kowé tinimbang marang Gusti Allah? Luwih becik ilatku dipotong tinimbang aku meneng lan ora mbela iman sing sejati.'

---

mari. Mangkono katon Gambar Panyelamet kang Ora Digawé Kanthi Tangan, kang sakbanjuré – tanggal 16 Agustus 944 – dipindhahaké saka Edessa menyang Konstantinopel.

Lan ingkang kinurmatan ngajak sedaya tetep nyekel iman suci kanthi ajeg, ngundang sawatara tiyang dhumateng piyambakipun, sowan dhumateng ingkang sanès, lan ngutus layang dhumateng ingkang sanès, saéngga nguwataken semangatipun ingkang wiwek manahipun. Dheweke kerep sowan marang Patriark, dadi penasihat sing wicaksana kanggo piyambaké, lan nglipur piyambaké, amarga dhèwèké weruh yèn Patriark kuwi sedhih lan nandhang sangsara ing atiné.

'Bapa, aja sedhih!' pangandikane marang piyambakipun, 'pitadosa bilih Gusti boten badhe ninggalaken kita; Panjenenganipun boten badhe maringi cobaan ingkang ngluwihi kekiyatan kita, lan boten badhe ngidini kajahatan ngungkuli kita. Sanadyan mungsuh sampun nglepasake panganiayaan dhumateng Gréja, ing wekdalipun sedhih punika badhe murub ing sirahipun piyambak.' Sampeyan wis ngerti sabda Gusti: *'Celaka donya amarga ana alangan! Amarga pancen ora bisa ora ana alangan; nanging celaka wong sing dadi alangan'* (Matéus 18:7).

Pira akeh bidah sing wis muncul nglawan Gréja déning wong-wong sing pikirané rusak wiwit jaman Para Rasul Linuwih nganti saiki! Pira sangsara sing ditanggung para bapa suci sing wis seda amarga wong-wong mau! Nanging Gréja tetep ora bisa dikalahaké; wong-wong sing nandhang sangsara diurmati lan diparingi mahkota, déné para penganut bidah nampa paukuman sing pantes miturut pakaryané.'

Krungu iki, Patriark lan kabèh Bapa Konsili padha sumringah lan siap nampa sakabèhing sangsara demi ortodoksi lan ora bakal nyerah marang bidah.

Sawisé sawatara wektu, Panjenengané Patriark Nikiforos digulingaké saka tahta patriark déning raja jahat lan diasingaké saka Konstantinopel[7687] ; kabèh uskup Ortodoks uga dihukum penjara. Banjur ana tontonan nggegirisi saka blasphemi sing nggegirisi, sing dilakoni déning para ikonoklas sing ora nduwé iman marang Gusti. Sawetara ikon suci padha dibuwang ing lemah, liyane dibakar, lan liyane maneh dilumuri kotoran, nindakake akèh tumindak ora patut. Nalika nyekseni kejahatan kaya ngono, Sang Mulya Theodore ngrasakake sedhih banget lan, gumun marang sabaré Gusti Allah, kandha karo luh:

'Kepiye bumi iki bisa nampung tumindak ora ajiné hukum kaya ngono?!'

Nanging, amarga ora kepéngin tetep nyembah Gusti kanthi ndhelik lan ngrasakaké sangsara kaya ngono kanthi meneng, dhèwèké mènèhi dhawuh – (nalika rawuhé Minggu Palem) – marang sedulur-seduluré supaya njupuk ikon suci ing tangané lan mlaku ngubengi biara, nyekel ikon mau dhuwur ing ndhuwur sirah lan nyanyi banter:

'Kita nyembah gambar Panjenengan sing paling suci, ya Sang Loman'[7688] , lan kidungan kamenangan liyane kanggo ngajeni Kristus. Sawisé krungu bab iki, raja ngutus maneh utusan marang sang wali, nglarang tumindak kaya ngono lan ngancem yèn dhèwèké ora manut, bakal dipenjara, disiksa, lan dipatèni. Nanging sang wali ora mung ora mandheg nyengkuyung para umat ing pangurmatané ikon, malah atiné saya kuwat, kanthi terang-terangan ngajak saben wong supaya tetep nyekel iman Ortodoks lan maringi pangurmatan sing pantes marang ikon-ikon suci. Banjur tsar, sawisé nyadari yèn pujian utawa ancaman ora bisa ngendhegake kawani lan semangat Sang Wibawa Theodore, banjur ngukum dhèwèké kanthi dipenjara. Nanging Sang Wibawa, sawisé nglumpukaké kabèh muridé lan maringi piwulang sing maringi pangertosan, ngendika:

"Sedulur! Saiki saben kowe padha nylametake nyawamu miturut pikirane, amarga jaman iki pancen angel."

Banjur, kanthi sedhih lan nangis, piyambakipun ninggalaké sedulur-seduluré, ingkang sami nangis kangen dhumateng piyambakipun, lan sawisé munggah kapal, piyambakipun digawa menyang Apollonia lan dipenjara ing sel ing jeroning benteng ingkang dipunsebat Metopa[7689] . Nanging sanadyan ing kono piyambakipun tetep mulang kabèh tiyang bab iman ingkang sejati: rembugan langsung kaliyan sawatara tiyang, lan ngirim layang dhumateng tiyang sanès. Suraté tekan marang raja dhéwé. Raja banjur ngutus maneh wong sing jenengé Nikita, putrané Alekseev, karo dhawuh supaya nggawa sang wali menyang panggonan sing luwih adoh sing diarani

---

[7687] St Nikiforos Sang Pengakuan Iman, Patriark, diasingake tanggal 1 Maret menyang pulo Prokonis (saiki Marmara ing Segara Marmara); ing panggonane, salah siji pejabat kraton, Theodotus, sawijining ikonoklas, diangkat dadi Patriark.

[7688] Troparion marang Gambar Sang Juruwilaha kang Ora Karya Tangan.

[7689] Apollonia – jeneng sing umum kanggo kutha-kutha kuna. Ing kéné, mesthi nyebut kutha kuna ing Illyria, sing dikenal minangka salah siji pusat sinau Romawi sing misuwur. *Metopa* – benteng Apollonia.

Vonita[7690] lan sawisé dipenjara ing kono, dijaga kanthi ketat supaya dhèwèké ora tau ngomong karo sapa waé ing kana lan ora nulis apa-apa babagan pangurmatan ikon. Nikita, sawisé teka marang sing kinurmatan, ngandhani dhèwèké bab paugeran tsar. Sing kinurmatan mangsuli:

'Kula kanthi seneng nampi pangalihan saking panggonan siji dhateng panggonan sanes, awit kula boten gadhah griya sejati ing gesang punika; ing pundi kemawon kula dipun iring, ing kono panggonan kula, awit ing sajeroning donya punika kabéh tanahipun Gusti. Nanging kula boten saged meneng kemawon utawi nilar pangajaran iman Ortodoks, lan kula boten badhé nurut dhumateng panjenengan ing bab punika, lan boten badhé ajrih déning ancaman panjenengan.'

Mula sang wali, sawisé digawa menyang panggonan sing kasebut mau lan dipenjara, isih tetep kanthi semangat ngakoni Ortodoksi sanajan ing kono. Sang Tsar, nalika mangertèni yèn Theodore ora gelem manut kersané ing bab apa waé, banjur nesu gedhé lan ngutus Nikita sing padha mau karo dhawuh supaya nglakoni sang wali kanthi panyiksaan sing kejem. Nikita, sawisé teka, ngandhani Sang Romo bab prentahé Tsar; Sang Romo, krungu kuwi, banjur miwiti nyopot sandhangané, kandha: 'Aku wis suwe kepéngin nandhang sangsara kanggo ikon-ikon suci', lan nyerahaké awaké dhéwé marang panyiksaan. Nikita, amarga wong sing welas asih, nalika weruh badané wong suci sing telanjang lan kurus amarga puasa lan tapa ngraga tanpa kendhat, atiné krasa nelangsa lan ora wani nyentuh, amarga dhèwèké wedi marang Gusti Allah, banjur lunga tanpa nglarani wong suci mau. Nanging, sing kapindho terus nerusake nyebarke ajaran Ortodoksé ing endi-endi, amarga malah para prajurit uga ngajeni dhèwèké lan ora bisa nyegah, sanajan wis diwènèhi ancaman supaya nglarang Theodora mulang sapa waé bab iman Ortodoks. – Panjenengané uga nulis marang para muridé sing sumebar ing pirang-pirang nagara; panjenengané ngopeni kanthi istiméwa, maringi piwulang supaya tetep ajeg ing pangakuan iman sing sejati tanpa wedi, sanajan kudu nandhang sangsara kanthi kejem bola-bali. Panjenengané ngélingaké yèn sangsara samentara saiki ora ana apa-apané dibandhingaké karo kamulyan sing bakal kawujud ing kita ing gesang sing bakal teka, sing bakal ditampa kabèh martir sejati Kristus.[7691] Dheweke uga nulis marang para patriark paling suci: marang Patriark Roma kuna[7692] , marang Patriark Yerusalem[7693] , lan marang Patriark Alexandria[7694] , ngandhani kanthi rinci kepiye ikon-ikon suci wis dilecehake ing Bizantium, kepiye umat Ortodoks ditahan ing penjara lan lubang, lan kepiye kabeneran dikorbanké marang kabohongan. Lan piyambakipun nyuwun pitulungan dhumateng para Patriarkh mau supados mbela iman Ortodoks. Akeh tiyang ingkang rawuh dhumateng ingkang kinurmatan, ingkang wonten ing penjara, kanggé mireng piwulang manisipun lan wangsul kanthi ngraih paedah ageng tumrap dhumateng awakipun.

Ing sawijining wektu, sawijining rohaniawan saka Gréja Asia,[7695] , sing lagi liwat, sowan marang sang wali. Sawisé krungu piwulangé bab iman Ortodoks, rohaniawan kuwi langsung nolak bidah ikonoklas lan ngurmati ikon-ikon suci. Sawisé bali menyang omah, dhèwèké nolak nampa komuni saka uskupé, amarga nganggep uskup mau minangka bidah. Dhèwèké uga ngajak klerik liyané, kancané, supaya mlebu Ortodoksi lan adoh saka komuni karo wong bidah. Uskup, sawisé ngerti yèn Theodore sing tanggung jawab marang owah-owahan ing kalangan rohaniwané, nglaporaké prakara mau ing layang marang tsar, ngeluh bab Theodore. Tsar banjur mréntahaké manèh marang komandan Asia supaya Theodore dipukul cambuk kanthi paling abot. Gubernur ngutus salah sijining bawahané kanthi dhawuh maringi limang puluh cambukan marang Theodore. Nalika bawahan mau teka marang Theodore lan ngandhani sang suci alesan rawuhé, Theodore nyopot sabuk lan sandhangané, kanthi rela nyawisaké pundhaké kanggo cambukan lan kandha:

Aku pancen kepengin banget, karo tatu-tatu iki, mbuwang uga badan iki, supaya aku bisa enggal menyang Gusti kanthi jiwa sing telanjang.

Wong iku, isin marang sang wali, nyuwun pangapunten lan lunga.

[7690] Vonita, utawa Bonita – ing Anatolia, sing uga dikenal minangka Asia Minor.

[7691] Tegesé, sangsara samentara sing saiki kita alami ora ana apa-apané dibandhingaké karo kamulyan sing bakal kawahya ing kita ing gesang sing bakal teka.

[7692] St Paschalius, sing njabat Paus wiwit taun 817 nganti 824.

[7693] Thomas I, Patriark Yerusalem (wafat sawisé taun 820).

[7694] Christoph, Patriark Alexandria (805–836).

[7695] Kanthi tembung 'Asia' dimaksudaké Asia Cilik, utawa luwih tepaté pérangan kuloné.

Banjur teka utusan liya saka raja, jenenge Anastasius, wong sing kejem lan tanpa welas asih. Sawisé nggebuki sang wali nganggo tangané dhéwé lan maringi nganti satus pukulan, dhèwèké ngurung sang wali. Dheweke nindakake sing padha marang muridé, sing jenengé Nicholas, sing tansah ngetutaké guruné lan ngrasakaké sangsara bebarengan; sawisé nggebugi Nicholas, Anastasius ngunciné dhèwèké bareng Theodore, mènèhi dhawuh marang para penjaga supaya nyekel wong loro mau ing kahanan kekurangan sing parah – banjur lunga. Ora bisa diungkapake nganggo tembung sangsara kang ditanggung dening sang wong mulya ing jeruji peteng kuwi. Awaké, kang kurus amarga puasa lan tapa brata monastik, wiwit bosok lan ngetokake ambu kang nyengat. Luwih maneh, jeruji kuwi kebak rereged lan bledug.

Sajrone mangsa adhem, sang pangarsa kaku amarga adhem, amarga piyambakipun boten gadhah sandhangan ingkang cekap, namung sapotong kain lusuh. Nanging nalika mangsa panas, piyambakipun kempot amarga panas, amarga boten ana angin ingkang mlebet ing jeruji panyekelan saking endi wae kangge maringi adhem. Luwih saking punika, jeruji panyekelan kebak kumbang lan kéwan melata reged ingkang tanpa wates. Luwih maneh, para penjaga, sawisé nampa dhawuh kanthi ancaman, wiwit nambani dhèwèké kanthi kejem lan tanpa welas asih. Padha ngina lan nyalahké dhèwèké, nyebut dhèwèké wong edan lan mungsuh tsar. Liwat jendhela cilik, para penjaga mung mbuwang sapotong roti cilik marang Theodoret lan muridé lan menehi banyu sethithik, lan kuwi uga ora mesthi ana, nanging saben rong dina utawa sawisé pirang-pirang dina – lan kanthi mangkono padha keluwen lan ngelak. Lan Sang Mulya Theodoret ngendika marang muridé:

"Anakku! Aku weruh yèn wong-wong iki kepéngin matèni kita ora mung kanthi pukulan bola-bali lan penjara sing atos iki, nanging uga kanthi luwe lan ngelak. Nanging ayo padha nyandhak pangarep-arep marang Gusti, sing ngerti carane nyangga kita ora mung nganggo roti, nanging uga nganggo panganan sing luwih becik, lan miturut dhawuhe kabèh makhluk urip padha lestari. Bab aku, wiwit saiki, Komuni Awaké Gusti mugi dadi panganan kanggo badan lan jiwa.

(Romo tansah nggawa potongan Tubuh sing maringi urip, kang wis diwarnani getihé Kristus Gusti, sing wis disisihaké nalika nindakake Misteri Ilahi – saben ana kasempatan). 'Mangga aku mung nampa iki,' pangandikane, 'tanpa nyicip apa-apa liyane. Lan roti sing diparingake kanggo kita loro iku dadi kanggo kowe wae, uga banyune.' Sampeyan dhéwé bisa weruh yèn roti sing diwènèhaké kanggo kita mung sethithik banget, meh ora cukup mung kanggo sampeyan supaya awaké bisa lestari; luwih becik sampeyan tetep urip lan ngabari sedulur-sedulur babagan seda kula, yèn kersané Gusti kula seda ing panggonan sempit lan kekurangan iki."

Sawisé sawatara wektu kliwat, Panjenengané sing *'mbukak tangané lan maringi pangan kabèh makhluk miturut karsaé'* (Mazmur 144:16) ora ninggalaké abdi-Nya sing lagi mati keluwen parah tanpa pitulungan, nanging nyukupi kabutuhané kanthi cara iki. Ana sawijining bangsawan kraton sing liwat ing sel kuwi, banjur ngerti kabèh bab sang wali—kados pundi piyambakipun nandhang panganiayaan lan keluwen. Gusti Allah nggerakake atiné bangsawan mau supaya welas asih, lan dhèwèké mréntah para penjaga supaya maringi Theodore lan muridé panganan sing cukup lan ing tembe aja nganti nyiksa utawa nindhes, nanging ngidini supaya padha urip luwih nyaman. Mangkono, kanthi sih rahmaté Gusti, sawisé rada krasa lega saka akèh sangsara sing kasebut mau, padha mbalèkake kekuwatan jasmani. Nanging sanadyan mangkono, bapa suci mau isih terus ngadhepi akèh cobaan, amarga panjenengané nandhang lara weteng lan gampang kena lara abot. Mangkono para abdi Kristus sing suci manggon ing panjara luwih saka telung taun, nampa roti ala saka para penjaga, malah roti kuwi disertai cacian lan siksaan. Nanging kabeh mau ditahan kanthi kabungahan kanggo kapercayan Ortodoks.

Baru wae padha wiwit mari saka sedhih lan lara, dheweke wis kaparingi ngadhepi cobaan anyar sing luwih abot. Saka sumber sing ora dingertèni, ana layang sing ditulis déning Teodorus sing pinaringan berkah tiba ing tangan Tsar; ing layang kuwi, dheweke ngecam ketidaktaatan Tsar lan ngajak para wong pracaya supaya taat lan Ortodoks. Sawisé maca layang iku, tsar kakehan nesu lan ngutus sawijining gubernur sing kejem marang Theodore – kanggo nuduhaké layang mau lan takon apa iku pancèn saka dhèwèké, lan kanggo nggebugi dhèwèké nganti mati. Nalika gubernur teka, dhèwèké nuduhaké layang mau marang sing kasucèn, lan sing kasucèn pancèn mastèkaké yèn layang mau pancèn saka dhèwèké, lan ora ana sing liya. Gubernur banjur langsung mréntah supaya muridé, Nikolaus, dipukul dhisik, kanthi nggladhakaké dhèwèké telanjang ing lemah, amarga dhèwèké sing nulis layang mau atas jenengé Teodorus. Banjur, sawisé nyopot sandhangané Sang Teodorus sing kinurmatan, dhèwèké nggebuk dhèwèké tanpa welas asih, nganti awaké kabèh lara lan meh patah balung-balungé. Sawisé ninggalaké dhèwèké meh mati, sang gubernur bali marang muridé, Nikolaus, silih ganthi muji-muji lan ngancem, supaya

dhèwèké gelem nolak nyembah ikon-ikon suci. Lan amarga Theodore tetep setya marang Ortodoksi, dhèwèké banjur dipukul luwih parah tinimbang sadurungé lan ditinggal telanjang ing adhem semaleman, supaya dhèwèké nandhang sangsara kaping pindho, amarga wektu kuwi wulan Februari. Ananging, Teodorus sing kinurmatan banjur lara amarga pukulan sing kejem—larané meh ora bisa ditahan—lan ngglethak kaya mati, meh ora bisa ambegan, ora mangan lan ora ngombe. Nicholas, nalika weruh gurune ringkih banget, lali marang awake dhewe—sanajan dheweke uga lagi nandhang sangsara abot amarga tatu—lan nyawisake awake dhewe kanggo njamin Theodore mari. Sawisé nyuwun omben-omben barli, dhèwèké mbasahi ilaté sang reverend sing garing nganggo ombenan kuwi lan mènèhi sithik supaya dhèwèké tangi. Nalika weruh sang reverend alon-alon mbalèkake kekuwatané, dhèwèké miwiti nambani bagean awaké sing lara lan bosok. Akèh pérangan awaké sing wis biru, bosok, lan ngglundhung tanpa guna, dipotong nganggo piso cilik lan dibuwang, supaya daging sing isih ana bisa mari luwih efektif. Nalika sang pendeta wiwit mari sethithik-sethithik, dhèwèké uga ngopeni muridé.

Nalika para wali wis nandhang sangsara kaya ngono suwéné sangang puluh dina lan durung pulih saktenané saka tatu-atuné, utusan sing kasar lan ora manungsawi saka tsar teka maneh, sing diutus njupuk Theodore lan muridé Nicholas menyang Smyrna[7696] . Utusan iki rakus dhuwit lan curiga yèn Theodore njupuk emas saka wong-wong sing teka kanggo sinau, mula dhèwèké mréntah supaya saben celah ing penjara digoleki, témbok dibongkar, lan lemah digali, kanthi pangarep-arep nemokaké emas. Nanging, amarga ora nemu apa-apa, dhèwèké banjur nindakaké dhawuh sang raja kanthi kekejeman sing luwih gedhé. Sawisé nyeret Sang Bapa Suci lan muridé metu saka penjara ing tengah cacian lan dorongan, dhèwèké nyerahaké marang para prajurit, lan banjur digawa menyang Smyrna. Bab sang suci, sanadyan kekuwatan jasmanine saya suda, dhèwèké diparingi kekuwatan déning Gusti lan mlaku bareng para prajurit sing tanpa welas asih; padha nggawa dhèwèké tanpa mandheg sedina muput, lan ing wayah wengi padha ngiket sikilé dhèwèké ing wit. Mangkono, kanthi sangsara gedhé meh ora tekan Smyrna, ing ngendi dhèwèké diserahaké marang wong sing jahat lan dadi juara kejahatan. Wong iku ngunceni Theodore ing gubug cendhek lan peteng. Muridé, Nicholas, uga dikurung bareng karo dhèwèké, mula para abdi Kristus sing pinaringan berkah iki padha nandhang sangsara bebarengan. Ora suwe sawisé kuwi, Anastasius sing kejem mau teka maneh miturut dhawuh raja, lan sawisé maneh ngetokaké seratus pukulan marang sing mulya, dhèwèké pamit; nanging sing mulya kuwi nampa kabèh mau kanthi rasa syukur.

Ing wektu kuwi, gubernur wewengkon Smyrna yaiku ponakan tsar lan kanca pracaya, sing nandhang lara awon sing ora bisa mari lan wis ana ing ambang pati. Salah siji abdi dalemé, sing manut marang iman Ortodoks, teka marang wong sing lagi lara lan kandha yèn Sang Mulya Teodorus nduwèni sih rahmat saka Gusti Allah kanggo marasaké kabèh jinis lara. Wong kuwi langsung ngutus abdi dalemé marang Sang Mulya Teodorus karo panyuwunan supaya ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké lan nylametaké dhèwèké saka pati sing wis cedhak. Sang Mulya Teodorus mangsuli marang para utusan:

'Wenehana marang sing ngutus kowe,' kandha Teodorus, 'menawa Teodorus kandha mangkene: "Elinga, ing dina pati kowe bakal kudu mangsuli marang Gusti Allah babagan uripmu sing ora takwa lan bab ala sing wis kowe lakoni marang wong-wong sing setya."' Kajaba saka akèh kaluputanmu liyane, kowe uga nambahake kasunyatan manawa kowe wis ngetokake para biksu-biksuku marang bebaya kang ora kaétung lan, liwat panyiksaan, mateni Thaddeus, sing gedhé ing kabecikan. Lan saiki dhèwèké bungah bebarengan karo para wali; nanging sapa sing bakal nylametaké kowe saka panyiksaan langgeng? Paling ora, nalika kowe nyedhak pungkasaning uripmu, tobatna saka pakaryanmu sing ala.

Para utusan, sawisé bali, nyritakaké kabèh pangandikane Theodore marang gubernur sing lagi lara. Sing pungkasan kuwi banget wedi, éling marang kaluputané sing kejem, lan manèh ngutus utusan marang Sang Reverendi, nyuwun pangapura lan janji bakal mlebu agama Ortodoks yèn dhèwèké waras saka amben lara liwat pandonga. Romo Agung ngirimaké marang gubernur sawijining ikon Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, paring dhawuh supaya disimpen kanthi ngajèni nganti pungkasaning uripé. Gubernur, sawisé nampa ikon suci kuwi, krasa lega saka sakabèh lara lan wiwit mari. Nanging ora suwe, amarga pangaribawa Uskup Smyrna sing dadi ahli bidah, dhèwèké bali manèh marang bidahé biyèn. Sawisé nampa lenga suci saka uskup kuwi, kaya-kaya iku berkah kanggo dhèwèké dhéwé, dhèwèké ngolesi awaké dhéwé nganggo lenga kuwi, ngarep-arep mari sakabèhé.

[7696] Iki dumadi ing taun 819. Smyrna iku kutha dagang kuna lan misuwur ing pesisir kulon Asia Minor; saiki dadi salah siji kutha sing paling makmur ing Asia Minor, kanthi populasi luwih saka 120.000 jiwa.

Nanging sawisé kuwi, lara lawasé mbalèk manèh. Nalika ngerti bab iki, Sing Kinurmatan prédhiksi pati sing nggegirisi kanggo wong sing dosa kuwi, lan pancèn kelakon – amarga ora suwé dhèwèké nemoni pati sing nyeri. Ing wektu sing padha, Sing Kinurmatan Theodore, sing nandhang sangsara ing pangasingan, nglakoni penjara ing Smyrna salawé setaun setengah. Sawisé kuwi, Kaisar Leo si Armenia sing jahat dipateni kanthi paksa déning prajurit dhéwé, lan sawisé kuwi tahta kaisar dijupuk alih déning Michael, sing dikenal minangka Traulian, uga dikenal minangka Valbos[7697] . Sanadyan kaisar iki ora takwa, dhèwèké ora nganiaya umat Ortodoks, nanging ngidini saben wong pracaya miturut kersané. Mula, sajrone pamaréntahané, kabèh bapa lan pangakuan iman Ortodoks dibebasaké saka panjara, dilepas saka sel, lan dibalèkaké saka pangasingan. Ing wektu kuwi, Sing Mulya Theodore nemu panglipur saka sangsara. Lan sawetara murid-muridé sing biyèn teka marang dhèwèké, antarané Dorotheus, sing wis unggul ing kabecikan wiwit isih enom, disusul Vissarion, Yakobus, Dometianus, Timotius lan akèh liyané, sing wis misuwur amarga uripé sing taat lan katresnané sing murni lan ora kendho marang bapak rohani, Theodore. Ana dhawuh saka raja marang Smyrna supaya Theodore, kaya wong liya, dibebasake lan bali menyang biarané.

Nalika sing kasucèn mau bali saka pangasingan, umat Ortodoks ing endi-endi padha nyambut kanthi kabungahan, padha ngabari siji lan sijiné lan padha rebutan ngajak dhèwèké mlebu ing omahé, supaya dianggep pantes nampa pandonga lan berkahé lan bisa ngrasakaké piwulangé sing manis. Kabèh Gréja bungah banget nalika Theodore bali, lan kabèh ngajèni dhèwèké minangka wong sing wis nandhang sangsara banget kanggo ikon-ikon suci lan sing, lumantar piwulangé, wis nguwatké kabèh wong ing iman Ortodoks. Ing dalan bali, Sing Kinurmatan teka ing Kalsedonia[7698] kanggo sowan marang biksu sing berkah Theoktist, sing biyèn nate nyekel jabatan Magister[7699] , lan sawisé ngrasakaké panglipur ing pacelathon rohani karo dhèwèké, piyambakipun mangkat sowan marang kancané ing sangsara, Sang Kasucèné Patriark Nikiforos, sing wis diasingaké déning Raja Leo si Armenia sing jahat. Sawisé ngrasakaké paguneman rohani karo dhèwèké, , ingkang Kinurmatan, mundur menyang wewengkon Kriskentius[7700] lan maringi kabungahan marang akèh wong kanthi rawuhé, paring piwulang panylamet jiwa. Bali kaping pindho menyang Patriark, piyambakipun mangkat bebarengan karo para uskup liyane kanggo sowan marang raja lan ngajak piyambakipun nampi Ortodoksi. Nanging raja, amarga bodho lan durung sinau Sabda Gusti, ora nggatekake pitutur para bapa suci lan mung ngendika kaya ing ngandhap punika:

'Aku ora ngalang-alangi kowe nindakake kersamu; nanging aku ora bakal ngidini ikon dipasang ing kutha kaisar; pasangna ing panggonan liya kanggo kapentingané dhéwé, ing endi waé ana sing kepéngin; yèn aku, aku ora kepéngin nyembah ikon.'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau ing kabodhoané, para Bapa sing kinurmatan mundur saka Bizantium. Sing Kinurmatan Theodore, bebarengan karo murid-muridé, mapan ing wewengkon Criscentius. Sawisé sawatara wektu, nalika perang sing dipicu déning Thomas, sing kepéngin ngrebut tahta kaisar, sang wali nganggep perlu bali menyang Konstantinopel karo seduluré[7701] . Sawisé perang rampung, sang wali, sing ora kepéngin manggon ing antarané wong-wong sing kena ajaran ikonoklastik, manèh mundur saka kana. Sawisé ninggalaké Konstantinopel, dhèwèké ora menyang wilayah Criscentius, nanging manggon ing Semenanjung Akrit[7702] , ing ngendi ana gréja kang didedikasikaké kanggo Santo Trifon, lan ing kono, bebarengan karo murid-muridé, dhèwèké nglakoni urip monastik sing nyenengaké Gusti kanthi asetik sing taat. Sawisé manggon sawatara wektu kanthi cara kaya ngono karo kanca-kanca sing dikasihi, Rama sing Mulya wis cedhak karo pangliyané sing berkah, nalika yuswa pitung puluh pitu. Sadurungé seda, ing wulan November, piyambakipun kaserang lara abot

---

[7697] Michael II si Traulian, utawa Valvos (tegesé 'sing nganggo basa Yunani'), mrentah saka taun 820 nganti 829.

[7698] Chalkedon iku kutha utama ing Bithynia, ing pesisir lor-kulon Asia Minor, ing pucuk kidul Selat Bosporus, ngadhepi Konstantinopel. Chalkedon misuwur ing sajarah Gereja minangka panggonan Konsili Ekumenis Kaping Papat (451).

[7699] Gelar 'magister' nuduhaké salah siji jabatan paling dhuwur ing kraton kaisar Bizantium, sing magepokan karo pangkat luwih dhuwur tinimbang patrician.

[7700] Wilayah iki dumunung ora adoh saka Konstantinopel.

[7701] Ing Desember 821, tukang palsu Thomas, sing ngaku dadi putrané Kaisar Konstantinus VI lan wis ngumumaké dhiri dadi kaisar ing Asia Minor ing pungkasan pamaréntahan Leo si Armenia, maju nyerang Konstantinopel. Amarga wedi yèn wong Ortodoks bakal mèlu sisihé, Michael sing Gagap janji bakal nganakake konsili kanggo nyawiji karo para panganiaya ikon suci. Ing wektu kuwi, Theodore sang Studite uga teka ing Konstantinopel. Nanging, majelis kuwi ora kelakon, amarga wong sing ngaku-ngaku kuwi dipatèni déning kancané dhéwé, lan bebaya tumrap sang maharaja wis sirna.

[7702] Akrit iku tanjung ing Bithynia, cedhak Nicomedia, ngadhepi Konstantinopel.

lan nandhang sangsara amarga nyeri weteng. Warta yèn Sang Theodore sing berkah lagi lara lan meh seda nyebar nganti adoh lan amba. Banjur akèh wong Kristen sing taat padha teka marang dhèwèké, saka kutha karajan lan saka pirang-pirang désa sacedhaké, kanggo ngrungokaké ceramah Bapa Sang Mulya lan ngrasakaké tembung-tembung pungkasané, utawa paling ora kanggo nyawang sakedhap nalika dhèwèké lunga menyang Gusti Allah. Padha nganggep iku berkah gedhe mung kanthi ana ing ngarsane: amarga priya sing nggumunake iki manis ing wicara, wicaksana ing pikiran, lan kinurmatan kabecikan kabèh. Nalika Sang Sing Kasucèkaké nglempèk ing amben, banget ringkih amarga lara pungkasané, dhèwèké isih ngupaya, sak isa-isané, ngadani pacelathon sing maringi piwulang marang para muridé. Nanging mung sethithik sing bisa dingertèni saka pangandikane, amarga ilatipun wis garing amarga panas. Mula, salah siji juru tulis sing lungguh cedhak lan ngrungokaké, nulis pangandikane supaya kabèh sing kepéngin ngerti bisa maca piwulangé sing pinituwa mau kanggo kabecikan atiné. Sajrone paguneman, Rama Suci wiwit krasa luwih waras, nganti piyambakipun malah tangi lan miwiti mlaku. Ing dina Minggu, sawisé rawuh ing gréja, piyambakipun nindakake Liturgi Ilahi, maringi khotbah marang sedulur iman lan dhahar bebarengan kaliyan piyambakipun. Mangkono uga, ing esuk tanggal 6 November – dina raya bapak kita sing suci Paulus Pengakuan Iman – piyambakipun nindakake Liturgi Ilahi ing gréja, maringi khotbah marang para sedulur lan rawuh ing ibadah Vesper ing dina sing padha; banjur, sawisé wangsul menyang selipun, piyambakipun nglempèk ing amben lan malih lara abot. Panjenengané lara patang dina, lan ing dina kaping lima lara panjenengané rampung – lan urip tanpa sangsara panjenengané diwiwiti. Nalika Bapak sing Mulya nyedhak pungkasaning uripé, akèh sedulur padha kumpul ngubengi panjenengané, lan padha nangis kanggo panjenengané kaya bapak lan guru. Ndelok wong-wong mau, panjenengané netesake sawetara luh lan kandha:

'Para bapa lan sedulur! Pungkasaning uripku saiki wis teka. Kita kabeh kudu ngombe saka cangkir bebarengan iki: ana sing luwih dhisik, ana sing luwih suwe, nanging ora ana siji wae sing bisa uwal saka wektu iku. Mula saka iku aku arep mlaku ing dalan sing wis ditempuh para leluhur kita, menyang panggonan sing ana urip langgeng, lan sing paling utama, panggonan ing ngendi Gusti Allah lan Sang Rama, sing wis dadi katresnan atiku. Aku wis ngupaya Panjenengané kanthi sak atiku; aku nyebut awakku minangka abdi Panjenengané, sanadyan aku durung nate nepaki pangabdianku marang Panjenengané. Bab kowe, sedulurku lan anak-anakku sing tak tresnani, tetep setya marang tembung-tembung sing wis tak percayakake marang kowe, njaga iman sing sejati lan urip sing takwa. Kowe padha ngerti yèn aku ora tau mandheg ngumumaké Sabda Gusti marang kowe, loro ing wektu pribadi lan ing pasamuwan kabèh. Mula saka iku, aku kanthi tulus nyuwun marang kowe: tansah éling lan nyekel kuwi, awit aku ngopeni kowe kaya wong sing bakal nglaporaké babagan kowe. Mula, awasna supaya kowe bisa lunga saka kéné tanpa cela. Bab aku, yen Gusti maringi kawani marang aku, aku janji bakal ndedonga kanggo kowe kabeh, supaya biara kowe tansah tetep ing kahanan paling apik, lan supaya saben kowe, kanthi pitulunganing Gusti, bisa luwih maju ing kabecikan.

Sawisé ngendika kuwi lan pamitan marang kabèh wong, dhèwèké maringi dhawuh marang para murid supaya nyekel obor ing tangané lan miwiti upacara pamitan. Para murid, sing padha ngadeg melingkar ngubengi amben, padha nyanyi: *'Begja wong sing lakuné bener, sing mlaku miturut paugerané Gusti'* (Mazmur 118:1). Lan nalika padha nyanyi, padha ngucapake tembung iki: *'Aku ora bakal lali marang dhawuh Panjenengan, amarga lumantar dhawuh mau Panjenengan maringi urip marang aku'* (Mazmur 118:93), Sang Teodorus sing Kinurmatan, kanthi tembung-tembung mau nyerahake nyawane sing suci marang Gusti Allah. Sawise nampa nyawa mau, Malaikat-malaikat Gusti nggawa nyawa mau menyang Pangastane Gusti, kaya sing cetha kasekseni dening kesaksian sing ora bisa salah saka Sang Hilarion saka Dalmatia (†845).

Ing dina nalika Theodore séda—yaiku tanggal sewelas November, dina raya Pahlawan Suci Mina—Sing Mulya Hilarion lagi mlaku-mlaku ing kebon anggur, makarya lan nyanyi Mazmur Daud. Dumadakan, piyambakipun krungu swara-swara éndah lan nyium wangi kang ora bisa diungkapaké. Dheweke kaget lan mandheg, ngupaya ndeleng saka ngendi swara kuwi asalé. Nalika ndeleng munggah menyang langit, dheweke weruh akèh pasukan malaékat sing ora kaétung, nganggo jubah putih, rai padhang sumunar, mudhun saka swarga karo kidungan kanggo nyambut teka sawijining tokoh sing kinurmatan. Nalika ndeleng kahanan iki, Hilarion sing pinaringan berkah, amarga banget wedi, tiba ing lemah lan krungu swara sing ngandika marang dhèwèké:

'Delengen nyawane Theodoret, abbot ing Biara Studion, sing nandhang sangsara abot amarga ikon-ikon suci lan tetep teguh ing pangujian nganti pungkasan; saiki nyawane sing wis seda, kanthi kabungahan munggah menyang swarga, ditampa dening pasukan swarga.'

Hilarion sing pinaringan berkah nyritakaké panglihatan iki marang para bapa saleh liyané. Padha nyathet dina lan jam panglihatan mau lan sawisé sawatara wektu padha mangertèni yèn pas wektu kuwi Theodore saka Studion sing pantes dipuji wis séda lan munggah saka bumi menyang swarga.

Bapa kita sing kinurmatan, Theodore, nindakake akèh mujijat nalika isih urip lan sawisé seda; kita bakal nyritakaké sawatara ing kéné, kanggo pangembangan jiwa.

Ana tuan rumah sing jenenge Leo sing ngajak Sang Teodorus sing kinurmatan manggon ing omahé kanggo ngaso nalika panjenengané mulih saka pangasingan. Sawisé kuwi, Leo iki nemokaké calon bojo kanggo anaké. Lan mangkono, nalika mantenan lagi disiapake, panganten wadon dumadakan lara abot lan kena demam dhuwur, nganti kabeh padha putus asa marang uripe.

Leon, saka sisihé, ngirim pesen marang Pendeta, ngandhani apa sing wis kelakon lan nyuwun tulung liwat pandonga. Sawisé mberkahi lenga, Pendeta ngirimaké marang Leon, maringi pitutur supaya ngolesaké lenga mau marang wanita sing lara. Sawisé kuwi, panganten wadon langsung tangi, waras kaya ora tau lara sadurungé. Leon sing padha, nalika sawijining dina lelungan piyambak menyang sawijining desa terpencil kanggo urusan bisnis, ketemu lynx ing dalan; kewan kuwi, nalika weruh Leon, langsung nyerang lan arep nyabuti dadi potongan-potongan. Leon nyebut jeneng Bapa Theodore sing Mulya kanthi banter, lan ajaib – kewan kuwi, nalika krungu jeneng sang wali, mandheg lan nyungkemi lemah, banjur mbelok metu saka dalan lan mlayu. Leon, sing ora cilaka apa-apa amarga kewan kuwi, nerusake perjalanané.

Ana sawijining wanita sing kesurupan roh najis digawa marang Romo. Roh sing nyiksa dheweke kuwi galak banget nganti dheweke dhéwé, sanajan ora ngrasakaké lara, ngunyah lan mangan dagingé dhéwé. Ndeleng sangsara wong wadon mau, Romo sing mulya iku nresnani, banjur nggawé pratandha salib ing sirahé nganggo tangané lan maca pandonga pangusiran setan; lan sakwise kuwi roh najis mau metu saka awaké lan, amarga diusir déning pandonga Romo, langsung sirna.

Wong wadon liya sing keturunan bangsawan nyritakaké marang Abas Sophronius sing suci[7703] sawisé sedaé Pendeta Theodore. 'Ana sawijining wektu,' ujare, 'ana geni ing omahku. Geni kuwi, sawise nyerlok saka kabeh sisih, kobong nggebuk kabeh sing ana ing njero kanthi muni nggerem, lan kita ora bisa ngendhegake kobongan geni mau nganggo banyu utawa cara liya, lan kita bingung kudu apa. Banjur aku kelingan layang saka Sang Mulya Theodore sing wis ditulis marang aku sawetara wektu sadurunge iki. Aku kelingan kanggo mbuwang layang iku menyang geni, kepingin weruh apa kobongané bakal ngajeni teks sing ditulis déning tangan suci Theodore, lan apa bisa, sanajan sethithik, ngendhegake kobongan. Miturut pikiran kuwi, aku mbuwang layang mau menyang kobongan lan kandha: 'Sang Santo Theodore, tulung aku, abdi Panjenengan sing lagi kasangsaran!' Lan ing wek e kuwi kita padha weruh yèn kakuwatan geni sing nggegirisi wis ringkih, mati lan kabakar dadi abu.' Kakuwatan gedhé banget ana ing pangucapan jenengé santo Gusti Allah iki!

Sophronius sing kasebut mau uga nyritakaké prastawa sing padha. 'Kita lagi lelungan,' ujare, 'bareng karo Nicholas sing kaberkahan, murid lan kanca sangsara saka Theodore Agung, menyang Paphlagonia[7704] . Ing perjalanan, nalika sonten sumrambah, kita ngaso ing sawijining lapangan sing akèh suket gajah sing wis dipotong. Ana uga sawetara prajurit ing kana sing, sawisé lelungan ing dalan kuwi ing wayah sore, mandheg ing lapangan sing padha lan sawisé nyalakake geni, padha nyiapake nedha bengi. Sawisé kuwi, ing wayah wengi, geni kuwi kanthi ora disengaja kobong manèh lan, kanthi meneng nyusup, malih dadi kobongan gedhe sing ngrusak kabèh jerami. Para prajurit sing tangi kaget banjur padha nyerbu marang kita, padha mikir yèn kita sing nyulut geni, lan wis arep nyekel lan nyiksa kita; nanging kita, bingung apa sing kudu ditindakake, nyuwun pitulungan marang Theodore Agung, kandha: 'Romo Bapa! Tulung kita, lan lumantar pandonga panjenengan nylametaké kita saka bala iki sing tanpa adil ditimpakaké marang kita.' Nalika kita ngucapaké tembung-tembung mau, ujug-ujug udan deres tiba lan mateni geni mau sakabehé. Para prajurit, nyekseni mujijat iki, dadi andhap asor lan, nyuwun ing sikil kita, nyuwun pangapura.

Ing pulo Sardinia[7705] ana sawijining wong saleh sing nduwèni karya-karya tulisan sing ditulis déning Sang Teodorus sing kinurmatan, lan wong iku maca kanthi teliti; dhèwèké uga tresna marang kidungan sing digawé

[7703] Sofronius dadi abbot Biara Studite wiwit taun 861 nganti 864.

[7704] Paflagonia – sawijining wewengkon ing lor Asia Cilik.

[7705] Sardinia – sawijining pulo gedhe ing Segara Tengah, ing sisih kulon Italia.

déning bapa suci mau, sing dinyanyèkaké nalika Prapanca Agung, sing diarani Triodion utawa Buku Telung Lagu. Sawetara biksu sing ora takwa, nalika liwat ing dalan, teka ing omahé wong iku lan manggon bareng nalika Prapanca. Nalika weruh kidungan lan piwulang sing digawé déning Venerable Theodore, wong-wong mau banjur ngina, kandha yèn iku digawé bertentangan karo akal lan kebak kegilaan. Nanging wong saleh sing wis nampani wong-wong mau malah kesasar amarga obrolané lan ora maca maneh piwulang mulya saka Sang Reverendi, uga ora nyanyi tripesnitsa sing digawé Sang Reverendi sawisé salat esuk, kaya biyasané sadurungé. Sawisé dhèwèké kesasar kaya ngono, sawijining wengi Sang Teodorus sing kinurmatan rawuh marang dhèwèké – cilik awaké, kaya nalika isih urip, kanthi pasuryan mulya lan sirah botak. Ing mburiné ana para biksu liyané, nyekel tongkat ing tangané, kang dhèwèké dhawuhaké kanggo nggebuk wong iki, sing wis kesasar amarga para biksu sing ora takwa. Nalika dhèwèké dipukul, Sang Reverèn kandha:

'Ngapa, amarga ora pracaya, kowe nolak pakaryanku sing biyen kowe tresnani lan ajeni? Ngapa kowe ora mikir yèn yèn Gréja Allah ora weruh paédah saka pakaryanku, mesthiné ora bakal nampa? Amarga iku ora digawé saka goroh licik, uga ora saka gaya basa sing mewah, nanging ing kabèh bab ngemot tembung sing leres lan andhap asor, sing bisa marakaké manah ngrasa sedhih lan alusaké jiwa. Iku manis lan migunani tumrap wong-wong sing tenan-tenan kepéngin kaslametan.

Sawisé ngukum wong sing dosa kuwi, Sang Teodorus sing Kinurmatan mundur. Nalika esuk sumunar, wong kuwi nggleleng ing amben, lara amarga pukulan sing wis ditampa, karo akèh memar ing badané, sing dituduhaké marang kabèh wong nalika nyritakaké paukuman sing wis tumeka marang dhèwèké. Banjur dhèwèké kanthi cepet ngusir saka omahé para biksu sing wis nuntun dhèwèké menyang dalan sing salah, nganggep yèn wong-wong mau dadi sabab saka kaluputan lan paukumané. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké nduwèni iman marang Sang Mulya Theodore sing luwih kuwat tinimbang biyèn, lan dhèwèké maca kanthi katresnan karya-karya lan kidung sing digawé déning dhèwèké, nyuwun supaya dhèwèké ngapura kaluputané sing biyèn.

Akeh panyembuhan uga diparingake saka kuburé Sang Mulya. Ing sawijining wektu, ana wong sing kesurupan setan teka ing kuburé. Ing wayah bengi, Sang Mulya muncul marang dhèwèké ing sawijining panglihatan lan sawisé maringi panyembuhan, mulihake kasehatane. Sawisé tangi, wong kuwi ngrasa bébas saka sangsara amarga mungsuh lan muji Gusti Allah lan santo Panjenengané, Sang Mulya Theodore.

Ana wong liya sing wis mangan panganan beracun, sing wis nyebar racun ing kabèh organ njero awaké, lan wis meh mati. Nanging nalika dhèwèké nyedhaki lenga saka lampu sing ana ing sacedhaké peti jenazah sing mulya, dhèwèké langsung mual lan muntah racun matèni kuwi, waras manèh lan ora cilaka.

Wong katelu nandhang lara weteng sing parah; nanging nalika dhèwèké ndelok ikoné Sang Teodorus sing kinurmatan lan nyebut jenengé, dhèwèké langsung mari. Ana maneh wong siji, sing kesurupan amarga rasa wedi, dadi edan, wedi lan ngeri marang sapa wae. Sawise digawa menyang jenasahé wong sing kinurmatan iku lan diolesi lenga, dhèwèké langsung k , langsung waras saka sangsara iki lan sawise waras akalé, matur nuwun marang Gusti Allah lan Sang Santo.

Akeh mujijat liya sing kelakon lumantar pandonga Sang Wibawa Teodorus ing makamé, kanggo kamulyaning Gusti Allah kang tunggal ing Tritunggal; marang Panjenengané kagem kawibawan lan pangibadah saka kita, saiki lan salawas-lawase, nganti dumadiing jaman. Amin.

Troparion, Nada 8:

Panuntun Ortodoksi, guru kesalehan lan kasucian, pepadhanging jagad raya, panglipur kang diilhami Gusti tumrap para biarawan, Theodore sing paling wicaksana, panjenengan sampun maringi pepadhang marang sedaya lumantar para murid panjenengan: mata air rohani, mugi panjenengan ndedonga dhumateng Kristus Gusti kita supados jiwa kita sami kaparingi kaslametan.

Kontakion, Nada 2:

Liwat uripmu sing asketik lan kaya malaikat, kowe wis nerangake pakaryanmu lumantar sangsara, lan kowe wis katon dadi kanca panggonan karo para malaikat, ya Theodora sing kabegjan: bebarengan karo wong-wong mau, aja mandheg ndedonga marang Kristus Gusti kita kanggo kita kabeh.

Uripé Santo Stefanus saka Dečani, Raja Serbia[7706]

Dirilèkaké tanggal 11 November

Stefan Uroš III saka Dečani iku raja Serbia, salah siji raja lan panguwasa sing saleh saka nagara Serbia Ortodoks kuna. Dheweke putrané Sang Prabu Stefan Uroš II Milutin[7707] , putuné Stefan Uroš I[7708] , lan buyuté Sang Stefan, Prabu pisanan sing diwisik mahkota ing Serbia[7709] , seduluré Sang Sava, Uskup Agung pisanan ing Serbia, lan putrané Župan Agung Serbia, Sang Stefan (sing dikenal ing urip biara minangka Simeon) Nemanja[7710] , pangadeg nagara Serbia kuna. Ibuné yaiku garwa kapisané Milutin, Elizabeth, putriné Raja Stephen V saka Hongaria. Amarga kalebu kulawarga kraton Serbia sing taat, Stefan dibesarké wiwit cilik ing kasucian Kristen.

Wiwit isih cilik, Stephen wis kudu nyekseni lan nglakoni akèh musibah sing abot. Ing Serbia wektu kuwi, kerep ana geger lan prahara antarkeluarga kraton, pemberontakan lan hasutan ing kalangan bangsawan, lan perang terus-terusan karo bangsa-bangsa tetanggan – wong Bulgaria, Yunani, lan Tataria.

Para Tatars, mungsuh agama Kristen Ortodoks Wétan, sawisé ngremuk lan ngreksa Rus' Ortodoks, ngrusak nagara-nagara Ortodoks Slavia liyané lan ngancem Bulgaria lan Serbia.

Ana bebaya sing banget ngancam nagara-nagara Slavia ing Semenanjung Balkan saka Khan Krimea Nogai. Tentara Tatari sing dikirim Nogai ngrusak Bulgaria lan Makedonia, lan uga nyerang Serbia. Wong Bulgaria malah tau suwe ana ing sangisoré panguwasa Tatari, lan nasib sing padha ngancam Serbia. Nanging Raja Serbia Milutin njupuk langkah sing tegas. Amarga ora bisa nolak khan Tatari sing kuwat nganggo kekerasan, dhèwèké ngrembug karo khan mau, saéngga nyegah invasi Tatari, nanging kapeksa ngirim anak lanangé sing isih cilik menyang markas Tatari minangka sandera, bebarengan karo sawatara boyar Serbia sing pinunjul.

Nanging Gusti Allah nulungi Stephen sing taat nalika ing sangsara. Pratelan internal sing ora suwe muncul ing antarané wong-wong Tatariya rampung karo dipatèni Nogai. Nganggo kahanan ricuh ing antarané wong-wong Tatariya, Stephen bali menyang tanah airé.

Kanggo perang bareng nglawan wong Tartar, Tsar Bulgaria Smilets mbentuk aliansi karo Raja Serbia Milutin; aliansi iki disahake liwat mantenan anaké Milutin, Stefan Uroš, karo putriné Tsar Bulgaria Smilets.

Sawisé nikah, Stefan Uroš diparingi salah siji provinsi paling wigati—yaiku Zeta, utawa Dioclea, sing saiki dadi Montenegro kidul—kanggo mréntah kanthi mandhiri. Ing kéné Stefan mréntah sawatara wektu.

Nanging, kaya sing kerep kelakon sadurunge, kahanan ora tentrem muncul maneh ing Serbia, disertai karo bencana lan cilaka kaya biasane.

Ibu tiri Stefan, garwa kapindho Milutin, Simonida—putri Kaisar Bizantium Andronikos Agung[7711] lan garwané Irina—ngajokaké supaya ahli waris tahta Serbia dudu Stefan Uroš, anak tiriné, nanging anaké dhéwé, Constantine. Diusung dening ibuné, Irina, dhèwèké miwiti nyuntikaké rasa curiga marang Raja Milutin babagan anaké, Stefan, lan nyebar fitnah, ngaku yèn Stefan arep ngrebut tahta saka bapaké.

Ing wektu sing padha, ana sawetara bangsawan Serbia sing ngelingake Stefan bab bebaya sing ngancam dheweke, nanging padha nyaranake supaya dheweke mbrontak marang bapaké lan nyopot wewenangé karajaané.

[7706] Ana loro hagiografi St. Stephen saka Dečani sing dikenal lan isih lestari nganti saiki: siji ditulis dening wong jaman biyen, sing nerusaké karya Uskup Agung Serbia Daniel, pangarang *Rodoslov*, utawa *Tsarestavnik*—yaiku hagiografi para raja lan uskup agung Serbia; sing siji ditulis watara nem puluh taun sawisé déning Gregory Tsamblak, abas Biara Dečani sing diadegaké déning St Stephen, sing sakbanjuré dadi Metropolitan Kyiv. Hagiografi-hagiografi iki dadi dhasar saka cathetan iki.

[7707] Milutin mrentah Serbia wiwit taun 1282 nganti 1320.

[7708] Dheweke mrentah wiwit taun 1243 nganti 1276.

[7709] St Stephen the First-Crowned séda ing taun 1224; dhèwèké mrentah wiwit taun 1195.

[7710] St Stephen (Simeon) Nemanja mrentah wiwit taun 1159 nganti 1196.

[7711] Andronikos Agung Palaiologos dadi Kaisar ing Konstantinopel wiwit taun 1281 nganti 1332.

Ing wektu sing padha, wong-wong jahat kasil meyakaké bapaké, Milutin, yèn anaké lagi ngrancang pemberontakan marang dhèwèké lan kepéngin nyopot dhèwèké saka tahta. Milutin banjur mangkat menyang wilayah anaké lan ngutus prajurit kanggo nangkep dhèwèké. Para utusan mau ngiket Stefan nganggo ranté, nahan dhèwèké ing penjara ing Skopje[7712] , lan mbuta dhèwèké.

Kedadéan iki kelakon ing wewengkon Serbia sing dikenal minangka Ovče Pole. Ing kana ana gréja kang didedikasikaké kanggo Santo Nikolaus Panyipta Mucizah. Stefan sing dibutaké ngalami sangsara sing nggegirisi lan mung nyangga awaké dhéwé liwat pandonga. Ing tengah sangsara sing parah kuwi, martir sing meh mati, ing impen sing samar, ndeleng ing ngarepé sawijining wong suci sing gagah nganggo jubah uskup, pasuryané sumunar; wong iki nyekel mripaté Stefan sing wis dicungkil ing telapak tangan tengené lan kandha:

'Aja sedhih, Stefan! Ing tanganku iki ana matamu,' lan karo tembung-tembung kuwi dhèwèké nuduhaké marang dhèwèké.

Mikir yèn kuwi arwah, Stephen kandha marang dhèwèké:

'Sapa panjenengan, gusti, sing paring perhatian kaya ngene marang kula?'

Wahyu iku mangsuli:

'Aku Nicholas, Uskup Myra.'

Bangun saka turune, wong sing nandhang lara kuwi krasa rada lega saka penyakité lan matur nuwun marang Gusti Allah.

Penganiayaan marang Stefan ora rampung mung ing kono.

Kanggo nglindhungi awake dhewe kanthi tuntas saka rencana-rencana sing dibayangake putrane, Raja Milutin ngusir Stephen saka tanah kelairane, ngirim dheweke menyang Konstantinopel marang mertua, Tsar Andronikos Agung, supaya diawasi, bebarengan karo loro putu enom, anak-anak Stephen – Dušan lan Dušica.

Nanging sanajan ing pangasingan, Gusti ora ninggalake Stefan sing sabar. Nanging pancen, ing kono Stefan dilarang bebas. Wiwitane, dhèwèké diparingi omah pribadi lan panguripan lengkap saka tsar, nanging dilarang lunga bebas. Mengko, Stefan lan anak-anaké dipindhah manggon ing Biara Pantokrator (Gusti Allah Kang Maha Kuwasa) ing Konstantinopel ing sangisoré pangawasan sang abbot, tanpa idin saka dhèwèké dhèwèké ora diparingi hak nampa sapa waé utawa rembugan karo sapa waé. Nanging Stephen sing gagah berani nampa kabèh kasangsaran panjara kanthi andhap asor; dhèwèké kerep mbaleni: 'Tahanana, Stephen, *"kanthi kasabaranmu kowe bakal nylametaké jiwamu"* (Lukas 21:19), pangandikane Gusti'.

Dheweke kerep nyawisake awake dhewe kanggo ndedonga ing pangkuan lan nemokake panglipur ing kono. Nalika komunitas biara padha kumpul kanggo ibadah saben dina, dheweke tansah sing pisanan teka kanggo ndedonga lan ngadeg tanpa obah nganti ibadah rampung, nganti sang abbot lan sedulur-sedulure padha gumun marang kekuwatan lan semangaté. Amarga iku, kabeh wong padha tresna marang Stephen lan ngajeni dheweke. Wong-wong asring teka marang dhèwèké kanggo rembugan babagan rohani. Kabeh iki ora luput saka perhatian tsar dhéwé. Sawisé krungu babagan uripé sing pantes dipuji nalika pangasingan, dhèwèké kerep ngundang dhèwèké menyang ngarsané, rembugan babagan kabecikan rohani, lan mangan bebarengan.

Ing sawijining pacelathon kaya ngono babagan kaslametan lan urusan nagara, obrolan mau ngalih marang Barlaam, sang ahli sesat sing teka saka Kulon lan wektu kuwi nyebabake sangsara gedhe ing antarane akèh umat Kristen Ortodoks ing karajan Yunani, amarga wis mulang kanthi salah babagan cahya sing sumunar marang Gusti Yesus Kristus nalika Panerang sing mulya ing Gunung Tabor. Stephen nyatakake panemu kaya mangkene: 'Ora adil lan ora pantes yèn raja, pangembala kawanané Kristus sing ageng, nyimpen mungsuh-mungsuhé ing antarané kawanané; mungsuh-mungsuh mau kudu diusir, kaya srigala sing ngrusak jiwa.'

Dewan sing diadani déning raja lan Patriark Athanasius ngukum bidahé Barlaam, lan wong bidah kuwi diusir saka tapel wates kraton Yunani.

Kanthi uripé sing luhur, kawicaksanané, lan pitutur saka dhèwèké, Stefan éntuk katresnan sakabèhé ora mung saka komunitas biara lan raja, nanging uga saka kabèh bangsawan ing Konstantinopel, patriark, lan para pejabat.

Saka tunjangan sing ditampa saka kaisar, Stephen mung ngentekake sethithik kanggo panguripan dhéwé, lan sing liyane diwènèhaké marang abbot supaya disaluraké marang wong mlarat.

[7712] Kutha ing Makedonia ing Kali Vardar; saiki dikenal ing basa Turki minangka Üsküb.

Salah siji kanca Stephen, sawijining kenalan lawas lan pangagumé, sing kepéngin ngurangi kasangsaran tawanan sing ora salah, ngirimaké liwat abdi sing dipercaya dhuwit emas sing akèh kanggo macem-macem kabutuhan. Utusan mau nyerahake dhuwit mau marang Stephen lan nyampekake tembung simpati saka kancane. Stephen matur nuwun marang sing nulungi, ndedonga kanggo kancane marang Gusti Allah, nanging sawise ngundang abbot, dheweke nyerahake kabeh emas sing dikirim mau kanggo dibagi marang wong mlarat. Abas nyengkuyung Stephen supaya nyimpen paling ora sethithik kanggo kabutuhan dhasaré dhéwé, nanging dhèwèké mangsuli yèn Gusti Allah piyambak wis paring dhawuh yèn dhèwèké kudu manggon ing tanah manca lan disangga wong liya, lan kuwi pancèn kuduné; dhuwit sing dikirim kudu diwènèhaké marang wong-wong sing pancèn butuh – wong mlarat.

Sawisé nambani utusan mau kanthi welas asih lan nyimpen dhèwèké sawatara wektu, dhèwèké ngirim dhèwèké bali marang kancané ing tanah kelairané, matur nuwun lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké.

Amarga kabecikan kaya ngono, sih rahmaté Gusti ora nate ninggalaké Stefan. Ing taun kaping lima saka pangasingané, Gusti Allah nindakake mujijat ageng lumantar dhèwèké.

Ing sawijining dina, nalika dina raya kanggo ngeling-eling santo agung lan panyipta mujijat Nikolaus, Stefanus, kaya biasane, rawuh ing pangibadah wengi sakabehe. Nalika urip lan mujijat sang wali lagi diwaca, dhèwèké lungguh kaya biasané ing bangku jejere panggonané lan amarga kesel saka gaweyan lan jaga wengi sing suwé, dhèwèké ketiduran. Lan ujug-ujug, dhèwèké weruh ing ngarepé wong suci sing biyèn wis tau muncul marang dhèwèké.

"Apa kowe kelingan," kandha sing muncul marang Stefan, "apa sing tak kandhakake marang kowe nalika aku muncul sadurunge?"

Stefan tiba ing lemah lan kandha:

'Aku ngerti yèn panjenengan iku Santo Nikolaus Agung, nanging aku ora éling apa sing panjenengan kandhakake.'

Kangjeng Santo Nikolaus ngendika:

'Aku wis ngandhani kowe aja sedhih, amarga murid-muridmu ana ing tanganku, lan aku wis nuduhake marang kowe.'

Stefan wiwit kelingan penampakan sang wali sadurunge lan, ambruk ing sikilé, wiwit nyuwun pangapura. Sang wali kandha:

'Apa sing tak kandhakake marang kowe wektu semana, saiki aku teka kanggo nepati.'

Lan, kaya mbalèkaké pandangane, dhèwèké ngangkat Stefan, nggawe pratandha salib ing pasuryané, nyentuh mripaté lan kandha:

Mugi Gusti kita Yesus Kristus, sing paring panglihatan marang wong buta wiwit lair, uga paring panglihatan asli marang mripatmu!

Lan karo tembung-tembung kuwi, sang wali lenyap saka pandelengan.

Kagum banget, Stefan, sawisé waras pikirane, wiwit, kanthi sih rahmaté Gusti sing ora bisa diungkapaké, weruh kaya biyèn.

Ngangkat tongkaté, dhèwèké metu saka gréja kaya biyasané, lan sawisé tekan selé, dhèwèké nyendhiyakaké dhiri sacara pribadi kanggo pandonga lan panuwun sing khusyuk amarga wis mari. Sawisé pandonga dawa, isih nutupi mripaté nganggo andhuk kaya biyèn, dhèwèké bali manèh menyang gréja lan ngadeg kaya biasané, ndhelikaké marang kabèh wong mujijat sing wis kelakon marang dhèwèké; lan ora ana siji waé sing nyadari yèn pandelengané wis mari nganti tekan dina nalika Gusti kersa, nalika dhèwèké bali menyang tanah airé, ngangkat dhèwèké dadi Raja Serbia sing sah.

Sawetara dina sawisé Stefan pulih kanthi mujijat saka wuta, anaké sing paling cilik, Dušica sing isih enom, lara abot lan seda. Stefan nampa kahanan iki tanpa ngeluh, mbaleni tembung: 'Gusti Allah paring, Gusti Allah njupuk manèh', nganti kabèh wong ing sacedhaké padha gumun marang keteguhan atiné Stefan.

Pangasingan Stefan ing tanah manca terus lumaku rong taun maneh. Sanadyan Stefan sabar nampa pangasingan mau—kaya salib sing diparingake dening Pangayomaning Gusti—dhèwèké isih kangen arep bali menyang tanah airé.

Mula dhèwèké nulis layang kanthi nangis marang Gunung Athos, menyang Biara Hilandar ing Serbia, ing ngendi wektu kuwi manggon uskup Serbia—sawisé dadi Uskup Agung Daniel—sing marang dhèwèké tansah nyimpen katresnan lan paseduluran. Ing layangé, dhèwèké nerangaké kahanan kasangsarané kanthi cetha lan nyuwun marang Daniel, bebarengan karo para sesepuh agung Gunung Athos, supaya padha nyuwun marang Rama Milutin, Raja Milutin, lan nyuwun pangapura supaya dhèwèké bisa bali menyang tanah airé.

Dewan para sesepuh diadakaké ing Gunung Athos kanggo mbahas prakara iki. Kaputusané yaiku nulis layang marang Uskup Agung Serbia Nicodemus lan ngirim layang mau, bareng karo para sesepuh pinunjul sing dipilih, menyang Serbia kanggo nyuwun pangayoman supaya putra lan putuné bisa bali.

Surat sing fasih lan pidato-pidato Uskup Agung Nikodemus lan para utusan kuwi nyentuh atiné bapaké.

Ing wektu sing padha, abbot saka Biara Pantokrator, ing ngendi Stephen lan putrané ditahan, teka ing Serbia saka Konstantinopel. Abbot iki, amarga wicaksana lan trampil, wis dikirim dening Kaisar Bizantium Andronikos Palaiologos marang menantune, Raja Serbia Milutin, kanggo nyuwun pitulungan militer nglawan mungsuh Kakaisaran Yunani.

Sawisé rembugan babagan prakara nagara, Raja Milutin ngajak utusan kaisar, abas Biara Pantokrator, kanggo pacelathon pribadi lan miwiti takon babagan putrané, Stephen.

Abbot mau nyritakaké kanthi rinci marang bapaké bab kaelokan, prestasi, lan kasabaran putrané, lan kandha yèn kabèh bandha kraton ora ana sing bisa mbandhingaké. Crita-crita kuwi nyentuh atiné Milutin banget. Luwih saka kuwi, ibu mertuaé, ibuné Simonida, Kaisar Irene—sing dadi panyebab utama sangka-sangka lan permusuhan bapaké marang anaké—wis seda ora suwé sadurungé. Amarga kabèh kuwi, Milutin mutusaké nggawa anaké mulih.

Dheweke ngutus duta marang Kaisar Andronikos, nyuwun supaya putrane Stephen lan putu Dušan dibalekake menyang tanah airé, Serbia. Kaisar Andronikos, sing wis remen marang Stefan lan ngajeni banget, ngucap pamitan marang pangasingan Serbia kuwi lan ngetokake dheweke, nyedhiyakake kabeh sing dibutuhake lan maringi hadiah kanthi murah ati. Andronikos wis ngerti bab pamulihan penglihatan Stefan, nanging ora ngandhani sapa-sapa, supaya ora nambah curiga lan panganiayaan marang Stefan.

Mangkono, sawisé wolung taun pangasingan ing tanah manca, Stefan bali menyang tanah airé bebarengan karo anaké sing saya gedhé, Dušan. Patemon manèh mau banget nyentuh ati. Bapak lan anak mau rukun maneh. Dheweke nyerahake pamarentahan wewengkon cilik Budiml ing Dioclea (Zeta) marang anaké kanggo nyukupi panguripane, nalika ngreksa cucune Dušan bareng dheweke kanggo dibesarke—utawa mbok menawa kanggo dijaga minangka jaminan kesetiaan anaké.

Telung taun sawisé, Raja Serbia Milutin seda (29 Oktober 1320). Para pendukung ibu tiri Stefan, Simonida, sawatara wektu nyulut kerusuhan kanggo ndhukung putrané Constantine, nanging mayoritas bangsawan Serbia milih pantes ahli waris tahta, putra sulung Milutin, Stefan, sing teka saka Dioclea menyang ibukota Serbia wektu kuwi, kutha Prizren[7713] , lan ing Januari 1321 diadekake mahkota karajaan déning Uskup Agung Serbia Nicodemus, kanthi pitulungan saka kabèh pasamuan rohaniawan Serbia. Miturut adat Bizantium, putrané, 'Stefan, raja enom', sing dikenal minangka Dušan, uga diproklamasi dadi raja bareng karo bapakné. Stefan miwiti mrentah nganggo jeneng Uroš III. Saiki penutup mripat iku dicopot, lan kabèh padha weruh yèn pamulihan penglihatan Stefan sing mujijat mau kelakon amarga perantaraan Nicholas, sang tukang mujijat agung.

Masa pamaréntahan Stefan Uroš III ora tentrem lan ora sepi. Geger ing jero nagari durung surut.

Seduluré Stefan, Konstantin, putrané wong wadon Yunani Simonida, nglumpukaké pasukan lan nyerang Stefan, nuntut supaya dhèwèké nyerahaké tahta karajan marang dhèwèké. Stefan, saka sisihé, uga nglumpukaké pasukan lan nyerang Konstantin. Sadurunge perang kelakon, Stefan ngirim layang marang adhine, ing ngendi dhèwèké ngajak supaya ora nglakoni perang nglawan tanah airé nganggo pitulungan pasukan manca, nanging mréntah kanthi tentrem ing wilayah sing bakal diparingaké marang adhine déning k : 'Kita loro bisa urip tentrem ing tanah sing amba iki.' Nanging Konstantin ora nggatekake usulan tentrem iki; dhèwèké mlebu perang lan tiwas, déné prajurit-prajurité padha pindhah nyengkuyung Stefan.

[7713] Kutha Prizren dumunung ing Serbia Lawas, saiki dadi pérangan Turki, cedhak Kali Belaga Drina, ing anak kali cilik sisih kiwa, yaiku Maritsa.

Pemberontakan liyane marang Stefan Uroš III diangkat dening sepupuné, Vladislav, putrané Dragutin, Raja Srem lan adhine Milutin; nanging pemberontakan iki uga rampung kanthi kauntungané Stefan. Vladislav kapaksa nyerah marang dhèwèké.

Sawisé bojone sing kapisan, sawijining putri Bulgaria, seda, Stefan Uroš nikah manèh kaping pindho: karo Blanca, putriné Philip saka Taranto, Adipati Achaea[7714] , lan sawisé bojone sing kapindho seda, karo Maria, putriné John Palaiologos, gubernur Thessaloniki.

Ing jaman tentrem, Stefan nggatekake kesejahteraan rakyaté lan urusan Gréja. Dhèwèké negesake piagam-piagam sadurungé lan ngamanake tanah lan pangasilan liya kanggo gréja-gréja. Dhèwèké uga njamin kasucian iman lan ngilangi bidah ing karajané. Salah siji wong jamané nulis cathetan ing buku Injilé babagan Stephen Uroš III:

'Gusti milih lan ngluhurake dheweke kanggo tanah airé kaya lintang padhang lan sumunar; dheweke nguwatake tanah airé, nguwasani akèh kutha lan wewengkon, lan nyebarake mungsuh-mungsuhé. Dheweke ngutus putrané nglawan Babuni sing tanpa Gusti lan jahat. Kanthi pitulunganing Gusti, putrané menang nglawan wong-wong mau, nganti akèh getih mili, nyekel akèh tawanan, lan banjur bali marang bapakné." – 'Babuni' iku para Bogomil, para penganut sesat sing mbebayani sing wis mapan ing wewengkon pagunungan Babuna, cedhak kutha Prilep ing Makedonia, lan saka kana padha nindakake serangan marang wong Ortodoks.

Ing jamané Stefan Uroš III, Serbia ngrasakaké tentrem tuntas pirang-pirang taun; ora ana gangguan internal, uga ora ana perang karo tanggane. Raja Stefan sing taat nyawisaké awaké dhéwé kanggo pakaryan amal lan kanggo pambangunan lan pangrenggan gréja-gréja Gusti, loro ing negarané dhéwé lan ing njaba wates.

Nanging ing pungkasan pamaréntahané, perang sengit meletus karo Karajan Bulgaria sing jejere, sing padha pracaya lan asal-usulé. Ing sangisoré Raja Serbia Milutin, Bulgaria—sing pecah amarga prahara internal lan rusak déning serangan Tartar—wis ringkih banget lan ora bisa saingan karo Serbia ing babagan kekuwatan. Nalika Michael, Despot saka Bdin, dadi Tsar Bulgaria[7715] , dhèwèké ngukuhaké kuwasa ing kabèh wilayah Bulgaria sing pecah-pecah, ngupaya mbalèkaké kutha-kutha sing wis dijupuk déning Serbia; malah, sawisé nduwé kuwasa gedhé, dhèwèké malah ngrancang ngremehké Serbia.

Tsar Bulgaria Michael maringi isin sing pait marang Stefan Uroš III. Amarga nikah karo adhine Stefan, putri Milutin sing jenenge Anna (uga dikenal minangka Nede), dhèwèké ngusir garwané tanpa alesan, ngurung dhèwèké ing biara bebarengan karo anak lanangé sing isih cilik, Stefan, déné dhèwèké dhéwé nikah karo Theodora, adhine Andronikos enom—salah siji sing ngaku-ngaku mahkota Bizantium—lan janda Tsar Bulgaria Svyatoslav. Musuhan antarane para panguwasa loro suku sing jejeg lan ana gandhengane saya tambah parah amarga raja Serbia nyengkuyung kaisar Bizantium sing sah, Andronikos Agung, sing wis seneng marang raja Serbia Stefan sanajan nalika isih dadi tawanan ing Konstantinopel, lan ngajeni dheweke banget; dene Tsar Bulgaria Michael wis mbentuk aliansi karo mungsuh Andronikos Agung, yaiku putuné Andronikos enom, sing kasil nyolong tahta saka simbahé. Andronikos enom lan Michael saka Bulgaria mbentuk aliansi pertahanan lan serangan marang Serbia. Loro sekutu iki mutusaké nyerang Serbia bebarengan ing taun 1330.

Stefan Uroš wis ngerti persiapan mungsuh iki lan alon-alon nyiapake pertahanan negarane, nyimpen senjata lan nglumpukake pasukan. Ing wektu kuwi, putrane, Stefan Dušan, wis diwasa lan mbantu bapakne ing persiapan militer.

Tsar Bulgaria Michael miwiti kampanye ing mangsa panas taun 1330. Dhèwèké nduwèni pasukan Bulgaria dhéwé nganti limang ewu, nanging meh padha akèh pasukan tambahan lan pasukan bayaran – wong Wallachia[7716] (sing dipimpin déning Voivode Ivanka Bessarab), Tatar Ireng, lan wong Yasi (sing manggon ing wilayah sing saiki dadi Moldova)[7717] . Wong Serbia nganggep invasi iki minangka serangan saka wong-wong sing ora nduwé agama lan pagan.

Ing wektu sing padha, miturut syarat-syarat persetujuan, Kaisar Bizantium Andronikos enom uga tumindak nglawan wong Serbia. Dhèwèké mung nduwèni pasukan sithik. Dhèwèké ora wani miwiti peperangan

---

[7714] Wilayah ing kidul Yunani saiki.

[7715] Michael saka Bdin utawa Vidin (saka kutha Vidin ing Kali Donau) dadi Tsar Bulgaria wiwit taun 1323 nganti 1330.

[7716] Wallachia – pérangan kidul-kulon Karajan Romania saiki.

[7717] Moldavia – ing sisih lor Wallachia. Bareng karo Wallachia, mbentuk Karajan Romania.

lan njupuk posisi ing tapel wates Serbia ing Makedonia kanggo ngenteni lan ndeleng kepiye pungkasan konflik Bulgaria karo wong Serbia.

Maju kanthi cepeté loro raja sing kuwasa nglawan Serbia mesthi waé ndadekake raja Serbia was-was. Sanadyan dhèwèké wis siyap, dhèwèké kepéngin ngindhari getih-getihan. Dhèwèké mutusaké ngirim layang marang raja Bulgaria, ngajak dhèwèké supaya nyegah getih-getihan. Ing layang iku dhèwèké nulis: 'Ngapa kowe arep ngrusak bangsa Bulgaria lan Serbia? Apa sing wis diparingi Gusti marang kowe ana ing tanganmu; cukupna kuwi, lan aja ngidam apa sing kagungan wong liya; aja ngidam apa sing wis diparingi Gusti marang wong liya. Yen kowe pancen seneng perang, anggo senjata marang wong-wong sing beda iman, aja marang umat Kristus, sing aku dadi panggembalane amarga sih-rahmaté Gusti, lan sing ora tau nindakake ala marang kowe. Pikirna sepira akeh getih sing bakal mili, sepira akeh ibu sing bakal ditinggal, sepira akeh mayit ing loro-lorone sing bakal ditinggal dipangan manuk lan kéwan galak, lan sepira abot paukumané Gusti marang sing ngrusak mau. Tinggalna kita tentrem. Rehimi apa sing pancen dadi hakmu lan bali marang bangsamu. Amarga wong-wong sing nyoba nyekel apa sing kagungané wong liya malah bakal kelangan apa sing saktenané wis dianggep aman. Mangkono putusané Paningal Sing Maha Wicaksana.'

Nanging piwulang tentrem sing fasih saka Stefan ora ana pangaruhé marang Michael; malah kosok baliné, dhèwèké kandha: 'Yèn raja Serbia ora muncul ing ngarepku sesuk kanthi sirah menunduk minangka pratandha pasrah, aku bakal mréntah supaya dhèwèké digawa ing ngarepku, diiket kanthi isin, lan diparingi pati sing nyeri.'

Stephen ora nduwé pilihan kajaba ngandelaké pitulunganing Gusti lan nglawan mungsuh ing perang.

Pasukan Serbia padha nglumpuk cedhak tapel wates Serbia-Bulgaria ing Lembah Dobrich, ing muara kali Toplica lan Morava, ing ngendi pirang-pirang perang internasional sing sengit wis tau kelakon. Tsar Bulgaria diarep-arep bakal teka saka Bdin. Ing wektu sing padha, kabar teka yèn Michael wis maju karo pasukane liwat Sofia[7718] menyang Makedonia, mbok menawa ngarep-arep bisa gabung pasukan karo sekutune, Kaisar Bizantium Andronikos. Banjur Stephen cepet-cepet mindhah pasukane menyang kidul. Ing dalan ana biara St. George ing Nagorichin (cedhak Kumanovo) lan St. Joachim ing Sarandapor, sing dibangun déning bapaké. Ing kéné, Raja Stephen ndedonga kanthi khusyuk, utamané marang St. George sing Menang, sing wis nulungi para leluhuré, para panguwasa Serbia sing taat.

Para prajurit Serbia tekan kemah Bulgaria ing Kali Struma, ing tapel wates Serbia, cedhak desa Zemelna; padha mandheg ing kali Kamenche, persis ing sisih kutha Velbuzhda (saiki diarani Kyustendil).

Sakwisé watara telung dina, loro markas padha tukar layang tanpa gelut. Raja Stefan saka Serbia lagi ngenteni rawuhe para bangsawan sing teka telat, déné akèh prajurit saka tentara raja Bulgaria padha nyebar ing sakupenge kutha kanggo golèk pangan.

Akhire, teka dina Setu, 28 Juli. Ana geger ing markas Serbia; kabeh padha nyiapake perang. Tsar Bulgaria, merga Serbia alon-alon, ora nyana bakal ana serangan ing dina iku lan durung nglumpukake pasukane, sing padha nyebar ing wilayah sing amba.

Pasukan Serbia disiapake kanggo perang dening putra raja sing gagah, Stefan Dušan enom. Pasukan elit Serbia, nganggo waja sing megah lan dipimpin dening kontingen prajurit bayaran sing kapisah ing sangisoré komando Stefan Dušan, maju nyerang wong Bulgaria. Kedadéan perang sengit, ing ngendi Dušan maringi tuladha kawani pribadi. Ora suwe tentara Bulgaria, sing ora nyana serangan bebarengan kaya ngono, bubar lan padha mlayu.

Tsar Bulgaria Mikhail dhéwé uga mlayu. Jarané kesandhung ing sangisoringé, lan Tsar kuwi tiba lan ngalami tatu abot. Banjur dhèwèké dikelilingi wong Serbia, lan Stefan Dušan dhéwé motong sirahé.

Awaké tsar Bulgaria sing apes mau digawa marang raja Serbia, sing kanthi sedhih ngeluh yèn mungsuhé ora nggatekaké tawaran tentrem lan pangéling-élingé.

Sawisé getihen sing kejem iki, kabèh tentara Bulgaria nyerah marang raja Serbia.

Esuk banget ing dina sawisé perang, ing Minggu, rampasan saka wong Bulgaria kanthi upacara diserahaké marang raja Serbia: senjata, sandhangan kraton sing larang regane lan regalia, jaran-jaran gagah; para boyar Bulgaria digawa nganggo ranté. Padha ora precaya yèn tsar-é wis tilar donya; padha mikir yèn dhèwèké wis lolos saka pati. Nanging nalika padha weruh mayité tsar, kuwi cukup kanggo ngyakinaké yèn tsar-é pancèn wis seda tan

[7718] Sofia iku kutha ing Bulgaria, ibukutha saiki saka Kadipaten Bulgaria.

ana mbalèké, lan sing isih bisa ditindakake mung nangis. Miturut panyuwunan para boyar, sang raja mènèhi dhawuh supaya tsar Bulgaria sing wis gugur mau dikubur kanthi pakurmatan ing Biara St. George ing Nagoričani, Serbia.

Matur nuwun marang Gusti Allah amarga kamenangan sing diparingake marang piyambakipun, Raja Stefan langsung ngandhani garwanipun Maria lan Uskup Agung Serbia Daniel, bebarengan karo sakabehing Sinode Serbia, babagan kamenangan mau kanthi pesen ing ngandhap punika: Kawartosna menawa, kanthi pitulunganing Gusti Allah lan perantaraing Sang Rama Suci Simeon lan Santo Sava, sarta lumantar pandonga panjenengan, kang sinjata lan kaayomi dening perantara, panguwasan, lan kakuwatan Sang Roh Suci, Aku, Raja Serbia, bebarengan karo putra kesayangan kita Stephen lan para prajurit kita, putra-putra karajan, wis ngalahake mungsuh licik kita, Tsar Bulgaria—sing teka karo akèh suku manca lan ngagum-agum marang karajan kita—ing perang sing kelakon ing panggonan sing diarani Zemlen, ing kraton kita, lan wis mateni Tsar kuwi dhéwé lan nyita bandha lan kamulyan agungé saka wong-wong mau kanthi sih rahmaté Gusti Allah. Mulyakna Gusti Allah amarga kabungahan iki. Kita, saka pihak kita, bakal miwiti lelampahan luwih adoh menyang tanah Bulgaria.'

Warta kabungahan iki ditampa kanthi semangat gedhe ing saindenging Serbia, lan pandonga resmi dianakake ing kabèh gréja kanggo nandhani tumindak agung welas asihé Gusti Allah iki.

Raja Stephen, bebarengan karo putrané, mangkat ing prosesi resmi kanggo mbalèkaké katertiban ing Bulgaria. Dhèwèké diiringi déning para boyar Bulgaria sing dadi tawanan. Ora suwé, para boyar sing tetep manggon ing Bulgaria lan mréntah kutha-kutha lan provinsi padha metu kanggo nyambut dhèwèké; ing pucuké ana Belaur, adhine Tsar Michael sing wis dipatèni. Atas jeneng kabèh Bulgaria, padha nyerah marang panguwasa sang raja Serbia lan siyap kanggo nggabungaké Bulgaria lan Serbia dadi siji nagara.

Nanging Stefan ora kepéngin kuwi. Dhèwèké kepéngin mbalèkaké adhine Anna sing dirugèkaké lan direndhahaké, bebarengan karo anaké Stefan, menyang tahta Bulgaria. Sawisé menang nglawan Michael, dhèwèké ngirim kabar marang Anna nalika dhèwèké isih dikurung dadi biarawati, ngajak supaya ora nyerah lan tetep ngarep-arep masa depan sing luwih apik. Saiki, liwat utusan khusus, dhèwèké ngajak Anna lan anaké teka ing kutha krajan Bulgaria, Tarnovo, lan ngirim pitulungan militèr sing dibutuhaké.

Raja Stefan ngumumaké marang para boyar Bulgaria yèn piyambakipun kanthi pribadi nyerahaké tahta Bulgaria lan ngangkat putrané adhine, Stefan (Shishman II), dadi Raja Bulgaria, kang marang dhèwèké kudu padha setya; dhèwèké dhéwé bisa tetep aman lan njaga pangkaté kaya biyèn.

Sawisé nuduhaké welas asih marang sing kalah, raja Serbia mau bali menyang tanah airé karo pasukané.

Ora suwe sawisé bali saka Bulgaria, Stefan saka Dečani, bebarengan karo putrané Dušan, nindakake kampanye menyang Makedonia. Sang raja kepéngin ngukum mungsuh liyané, yaiku kaisar Bizantium, amarga pakaryané karo Michael saka Bulgaria. Kampanye iki suwéné seminggu. Ora ana pasuryan utawa perang karo kaisar; wong Serbia ngrebut maneh kutha-kutha lan benteng-benteng sing biyèn diduduki sementara déning Andronikos, sing saiki wis mlayu, lan uga nganeksasi sawatara kutha ing Kali Vardar[7719] — yaiku Veles, Prosek, lan Štip — sing kanthi sukarela nyerah marang wong-wong mau. Sawisé ninggalaké panguwasa Serbia ing kutha-kutha mau, loro panglima mau padha mulih: bapaké menyang tanahé ing Nerodimlja[7720] , lan anaké menyang Skadar[7721] .

Mangkono taun kang angel taun 1330 tekan pungkasan kang bagya kanggo wong Serbia.

Sawisé menang nglawan mungsuh saka njaba, sing wis nggawa kamulyan marang pasukan Serbia, Raja Stefan nyawisake dhiri sakabehe kanggo pakaryan amal, pambangunan lan pangiasan gréja-gréja Gusti, lan pakaryan saleh liyane, sing tansah dadi kabungahan sajrone uripé.

Sajrone uripé, Santo Stefanus tansah ngurmati papan-papan suci Ortodoks, ora mung ing tanah airé nanging uga ing njaba watesé. Kaya biyen, lan luwih-luwih saiki, dhèwèké ngirimaké kado sing murah ati lan mewah menyang Yerusalem lan saindenging Tanah Suci, menyang Gunung Sinai, menyang Mesir lan Alexandria, uga menyang Konstantinopel, utamané menyang Biara Pantokrator ing kana, ing ngendi dhèwèké tau manggon

---

[7719] Kali Vardar mili liwat wilayah Makedonia Turki, ngliwati kutha Kalkandelen.

[7720] Nerodimlja dumunung ing Kali Nerodimka, anak kali saka Vardar sisih ndhuwur, cedhak tapel wates banyu antarané Segara Aegea, ing ngendi Vardar mili, lan Danube, ing ngendi Kali Sitnica—sing sumberé ana ing kéné—mili liwat Padang Kosovo sing misuwur menyang Kali Ibar, sing banjur mili menyang Morava Serbia, sing sabanjuré mili menyang Danube.

[7721] Skadar, ing kidul Danau Skadar, cedhak sumber Kali Bojana, sing mili menyang Segara Adriatik.

nalika dadi tawanan; Dheweke uga maringi sumbangan amal marang biara-biara ing Thessaly, kayata [7722] , lan utamane marang Gunung Suci Athos, ing ngendi ana Lavra Hilandar sing mulya, sing diadegake lan dibangun dening para raja Serbia lan sakbanjure dening para tsar. Saliyane ngirim hadiah sing murah ati, Raja Stefan uga maringi akèh biara kasebut tanah pangasilan lan negesake sumbangan kasebut kanthi piagamé.

Kabèh panguwasa Serbia sadurungé, para leluhuré Stephen, wis mbangun 'zadushbinas' kanggo dhéwé—ya iku gréja karo biara—ing ngendi padha wasiat supaya dikubur lan dieling-eling kanggo tentremé atiné. Mangkono uga, sawisé kamenangan nglawan wong Bulgaria sing nggawa bandha marang dhèwèké, Santo Stefan Uroš III, minangka panuwun marang Gusti Allah lan kanggo tentreming atiné, mutusaké ngedegaké gréja minangka pakurmatan marang Gusti Yesus Kristus.

Kanggo pitutur lan pitulungan, dhèwèké nyuwun marang Uskup Agung Serbia Daniel, sing dipun ajèni lan dipun tresnani. Bareng karo dhèwèké lan para boyar sing dipun percayai, dhèwèké miwiti nggoleki ing wewengkoné sawijining panggonan sing pantes lan cocog kanggo greja agung. Padha ngunjungi akèh panggonan; pungkasané, Stefan milih wewengkon pagunungan ing sacedhaké Kali Bistrica, kang mili menyang Kali Drin Putih, ing sisih lor-kulon Prizren lan telung jam lelungan saka kutha Peć—sing mengko dadi pusat para patriark Serbia—ing panggonan sing dijenengi Dečani. Panggonan iku éndah banget. Iku sawijining lembah cilik kang katutupi manéka wit, sugih mata banyu, lan disirami Kali Bystrica kanthi banyu sing resik lan éndah. Panggonan iku dikelilingi gunung-gunung dhuwur ing kabèh sisih, utamané ing kulon. Ing kéné Stefan mutusaké ngedegaké gréja agung. Uskup Agung Daniel mberkahi lan ngukuhaké panggonan kuwi, lan pambangunan langsung diwiwiti.

Stefan Uroš ngundang para seniman lan tukang saka wilayahé ing pesisir Segara Adriatik. Akèh buruh wiwit nggawa bahan – macem-macem jinis watu, marmer warna-warni sing larang regané, lan sapituruté. Kaping pisan, wewengkon kanggo biara ditandhani lan diubengi tembok pertahanan dhuwur sing ana menara-menara; ing sisih kidul ana gapura, ing ndhuwure ana menara paling dhuwur. Ing njero, sel-sel kanggo para biksu dibangun nempel ing tembok, kaya sarang manuk. Dibangun aula makan bersama sing gedhé, kang misuwur amarga ukurane lan utamané amarga kualitas artistik saka hiasané. Fasilitas kapisah disedhiyakake kanggo pawon lan toko roti. Bangunan kapisah sing megah dibangun kanggo abbot. Nanging fokus utama lan perhatian utama diarahake marang pambangunan, ing tengah pekarangan biara ing jero tembok, saka Gréja Ascensioning Gusti sing megah. Kabèh gréja ageng iku dibangun saka marmer werna-werna sing dipahat, dihias kanthi ukiran, kolom, lan lengkungan kanthi kaendahan lan kaprigelan sing luar biasa. Bangunan sing nggumunake iki isih lestari nganti saiki. Iki carane sawijining pelancong Rusia,[7723] , sing ngunjungi papan suci Serbia iki watara limang puluh taun kepungkur, njlèntrèhaké:

'Gereja iki gedhé lan dhuwur, dibangun wujudé kaya salib, kanthi siji kubah bunder sing dhuwur. Malah témbok njaba uga nggumunaké ing kamulyané: saka ngisor nganti ndhuwur, témbok mau dumadi saka lempengan marmer sing disusun ing baris horisontal rapi: baris ngisor saka marmer putih, baris kapindho jambon, baris katelu manèh putih, baris kaping papat abu-abu; banjur pola sing padha diulang manèh. Uga perlu dicathet yèn barisan ngisor mesthi luwih amba, barisan kapindho luwih sempit, lan barisan katelu lan kaping papat malah luwih sempit manèh. Atap gréja ditutupi timbal; kubahé uga ditutupi timbal, kandelé nganti atapé kubah, miturut kabar, ora tau perlu ndandani wiwit gréja iki dibangun taun 1335. Timah ing kubah iku, lumantar wektu, wis nduwèni kilau aneh sing mirip werna tembaga. Ana salib gedhé sing tetep utuh ing kubah, kabaré digawe saka pérak murni. Ing sisih wétan gréja, katon rancangan bunder sing mencolok saka altar utama, sing ing saben sisihé dipager déning loro rancangan bunder cilik sing dadi kapel sisih kanggo St. Nikolaus lan St. Demetrius, prokomidia saka altar utama lan kripta. Lima rancangan bunder sing nyambung iki mbentuk paduan garis sing éndah banget.

Kaagungan lan kaendahan tampilan njaba padha karo hiasan ing njero gereja utama lan kapel sisih, sing digawe saka watu ukir, emas, lan bahan berharga liyane. Gereja iki diparingi perabotan liturgi sing mewah, wadah emas lan perak, uga busana liturgi saka kain berharga, dihiasi manik-manik lan permata.

[7722] Thessaly saiki dumunung ing Turki, wates karo Karajan Yunani ing sisih lor-wétan.

[7723] A. F. Hilferding; delengen karya-karya sing wis dikumpulake, Jilid Telu: Bosnia, Herzegovina lan Serbia Kuna. St Petersburg, 1873, kaca 129.

Sawisé ngrampungaké pambangunan gréja sing megah lan mewah iki, Stefan ngangkat Abas Arsenius—sing misuwur amarga uripé sing taat—dadi abasé lan kanthi resmi ngahosuk gréja anyar iki ing sawijining upacara sing dihadiri para rohaniawan Serbia, sing dipimpin déning Uskup Agung Daniel. Kanggo njamin masa depan biara kasebut, paraStefan Uroš liwat piagam-piagamé maringi biara iku akèh désa, tanah pertanian, lan properti liya sing ngasilaké dhuwit ing pirang-pirang péranganing wewengkoné sing amba.

Saliyane kapel sisih sing dipersembahake kanggo pelindung lan perantaraé, Santo Nikolaus, ing sisih kidul gréja utama, Stephen mbangun gréja kapisah kanggo ngurmati dhèwèké ing njaba biara, ing sacedhaké, kanggo pangibadah langgeng marang santo iki.

St Stephen Uroš tansah misuwur amarga katresnané marang wong mlarat lan welas asihé marang wong sing apes, lan saiki dhèwèké nyawiji tenanan ing jinis pangayoman iki. Telung versta saka Biara Dečani, dhèwèké ngedegaké manèh sawijining biara khusus kanggo ngopeni wong lara, cacat, lan wong tuwa saka saindenging kratoné. Ruang rawat inap ing lembaga amal iki diparingi ranjang lan kabutuhan liyane kanggo wong lara lan cacat. Komunitas biarawan gedhe diklumpukake kanggo ngopeni wong-wong sing cilaka. Stephen piyambak kerep sowan menyang biara iki. Dheweke rumangsa seneng banget bisa nulungi wong-wong sing cilaka. Kadhangkala dhèwèké sowan langsung menyang rumah sakit minangka raja lan maringi panglipur marang wong-wong sengsara nganggo tembung lan pacelathoné; ing wektu liyané, dhèwèké teka nganggo sandhangan prajurit lan maringi sedekah kanthi loman. Lembaga iki uga disokong kanthi loman déning dana kraton lan sumbangan. Wong lara lan cacat padha teka ing kéné saka saindenging Serbia; sawatara, sawisé mari, ngalahaké panggonan kanggo pasien liyané, déné liyané tetep ing kéné nganti pungkasan sangsarané.

Sedhela sadurunge seda, perantara lan pitulungé Stefan sing tansah setya, Santo Nikolaus Pangripta Mucjizat, muncul marang dhèwèké lan kandha:

'Siapna awakmu, Stefan, kanggo seda: kowe bakal enggal muncul ing ngarsane Gusti!'

Dina-dina pungkasaning uripé Stefan Uroš III kakepung déning cilaka gedhé – permusuhan anaké, 'raja enom' Stefan Dušan, marang bapakné, sing pungkasané nyebabaké Stefan Uroš sing wis suwe nandhang sangsara dadi martir.

Stefan Dušan, sing wis misuwur amarga tumindak gagah berani nalika perang nglawan wong Bulgaria, mrentah ing wewengkon Zeta. Para boyar sing mung mikir kapentingan dhéwé ing pangayomané wiwit nyurung dhèwèké supaya nyopot bapaké saka tahta lan dadi raja ing saindenging Serbia. Padha medeni Stefan kanthi kandha yèn dhèwèké bakal ngalami nasib sing padha karo bapaké, sing wis dibuta nalika isih cilik déning eyangé Milutin. Stefan sing ambisius pracaya karo fitnah kuwi, lan pambrontakan meletus ing provinsiné nglawan bapaké.

Uroš ora kepengin ana permusuhan; dhèwèké njupuk langkah kanggo nundhung pemberontakan lan, sawisé rembugan dawa, ketemu karo anaké, sing janji ora bakal tumindak apa-apa marang bapaké. Stefan Uroš manèh ninggalaké anaké kanthi tentrem, nyandhak pangarep-arep marang Gusti. Nanging iki ora sing dikarepake para boyar. Padha wiwit ngandhani Dušan yèn bapaké nyimpen dendam rahasia marang dhèwèké lan bakal ngrusak dhèwèké. Percaya marang kuwi, Stefan meh mlayu saka tanah airé menyang nagara manca, nanging para boyar ora ngidini lan manèh ngajak Stefan mungkasi bapaké. Dušan manut ajakané – lan kedadeyan piala gedhé ing Serbia.

Sawisé patemon damai karo anaké, Stefan Uroš urip tentrem ing tanah kagungané, pindhah-pindhah saka siji kraton menyang kraton liyané, nyawisaké awaké kanggo pakaryan amal lan ora njupuk langkah khusus kanggo kaamanan dhéwé. Nalika Stefan Uroš manggon ing kraton gunung sing sepi ing Petriche cedhak Nerodimlje, para boyar Zeta sing dipimpin Stefan Dušan dumadakan teka ing kana, ngubengi kraton lan nyekel Stefan Uroš bebarengan karo kabèh keluargané. Dušan mrentahake supaya Stefan Uroš dhéwé digawa menyang kraton Zvečan sing adoh, sepi, lan angel diakses[7724] , déné garwané lan anak-anaké digawa menyang panggonan liya.

Nanging kuwi durung dadi pungkasaning prakara. Kaputusan dijupuk kanggo mungkasi uripé raja Serbia tuwa mau saklawasé. Miturut dhawuhé Stefan Dušan, sawatara kanca raketé mangkat menyang Zvečan, lan Stefan Uroš seda dadi martir, sawisé dicekik ing kraton[7725] .

[7724] Kastil Zvečan, reruntuhané isih ana nganti saiki, dumunung ing sisih lor-kulon Lapangan Kosovo, ngliwati kutha Mitrovica, ing pinggir kiwa Kali Ibar.

Awaké sang martir digawa menyang Biara Dečani sing anyar dibangun lan kanthi khidmat dikubur ing makam mewah ing njero Gréja Pangunggahan, sing dibangun déning Stephen dhéwé.

Dikandhakake yèn Stefan Uroš seda amarga sebab alamiah, nanging mesthi waé kabèh wong ora suwé padha ngerti kabeneran lan nganggep raja almarhum mau minangka martir.

Pitu taun sawisé, eklesiarkus biara Dečani ngalami penampakan mujijat: ing ngimpi, ana wong sing ora dikenal maringi dhawuh supaya ngubur maneh jenazah Raja Stephen sing wis seda. Eklesiarkus iku nyritakaké panglihatan mau marang abas. Abas sing ati-ati nglipur eklesiarkus yèn kuwi mung ngimpi. Nanging penampakan kuwi mbaleni. Akhire, ing kaping telu, wong medeni kuwi ora mung katon marang eklesiarh nanging uga marang abas, lan ngajokake panjalukan sing padha.

Banjur sang abbot nglaporake kabèh mau marang sang uskup agung. Sinode para rohaniawan diadani ing Dečani. Sawisé ibadah, peti jenazah Stephen dibukak, lan ambuné wangi nyebar ing saindenging greja lan sakubengé; kabèh wong ndeleng relik suci sing ora rusak saka martir iku. Ing wektu kuwi, pirang-pirang mujijat kelakon: wong wuta sing nyemplung ing relik martir mau bisa weruh manèh; wong liya sing lara uga mari.

Lan sakwisé kuwi, akèh panyembuhan lan mujijat liya kelakon. Santo Stefanus tansah nulungi sapa waé sing teka marang dhèwèké kanthi iman njaluk perantaraane, lan tansah nglindhungi biarané saka mungsuh sing kepéngin nyekel bandha biara. Wiwit ditemokaké relik martir suci mau, Biara Dečani dadi papan suci sing larang regané kanggo umat Ortodoks Serbia.

Peringatan Kangsoleh Maximus, wong bodho suci kanggo Gusti Kristus, saka Moskow

Perayaan tanggal 11 November

Gusti Allah ingkang Maha Asih sampun mbukak pirang-pirang dalan tumuju panyelamatan lan nggayuh kabegjan langgeng. Nanging ingkang paling angel lan abot saking dalan-dalan wau yaiku pakaryan bodho kanthi sukarela demi Kristus. Sang Maksimus ingkang pinaringan berkah milih dalan punika lan lumampah kanthi teguh ngantos pungkasaning gesahe. Wektu ora nyimpenaké cathetan rinci babagan uripé pangripta mujijat saka Moskow iki. Sawisé nilar kabèh kenyamanan urip, dhèwèké mlaku-mlaku ing dalan-dalan Moskow meh telanjang, nahan adhem lan panas. Liwat pitutur-pituturé, dhèwèké nyegah akèh wong saka ala utawa nyemangati ing pakaryané. 'Sanajan mangsa adhem atos, swarga iku manis,' asring dhèwèké kandha. 'Kanggo sabar, Gusti bakal maringi kaslametan.' 'Gusti ageng; Panjenengané bakal mbukak kabeneran. Panjenengané ora bisa ngapusi kowe, lan kowe uga ora bisa ngapusi Panjenengané.' 'Kabeh uwong dibaptis, nanging ora kabeh uwong ndedonga.'

Sang Maksim sing kasucèkaké urip ing separo kapisan abad kaping limolas. Wektu kuwi wektu kang angel tumrap tanah Rusia: penjajahan bangsa Tartar, paceklik, kekeringan, lan wabah pes nyiksa rakyat. Kanthi kasabarané dhéwé, sang wali mulangaké wong supaya sabar. Dheweke urip prasaja, nanging ngarep-arep wong liya ora lali marang nyawane mung kanggo kasugihan sakedhap; dheweke nyegah pedagang Moskow saka transaksi ora adil: 'Gusti ana ing omah, nanging nurani didol. Abraham amarga janggute, nanging Ham amarga pakaryane.'

Sawisé tumindak kaya ngono, Sang Maksim sing Begja séda tanggal 11 November 1433 lan dikubur ing Gréja Santo Boris lan Gleb ing dalan Varvarskaya. Gusti kersa ngluhuraké abdi Panjenengané lumantar mujijat. Mulané, ing taun 1506, ana wong sing sikilé lumpuh mari sawisé nyentuh peti jenazah sang wali. Ing tanggal 13 Agustus 1547, relik suci Pausuwi Maxim sing ora rusak ditemokake, lan ing wektu sing padha dina raya kanggo ngurmati dhèwèké diadegaké. Relik kasebut tetep dikubur. Para umat sing taat marang pèngetan sang wali mbangun kapel sisih ing ndhuwur relik Wali Maxim saka Moskow minangka pangurmatan marang Pausuwi Maxim Pengakuan. Ing taun 1698, amarga semangaté wong Moskow Maxim Verkhovitin lan Maxim Sharovnikov, gréja-gréja lawas dibongkar. Nalika pakaryan iki, ana watu sing tiba saka témbok mbukak bandha gedhé – relik sing marasaké saka Sang Maksim sing Kaberkahan. Relik-relik mau dipindhah kanthi pakurmatan menyang salah siji katedral ing Moskow, ing kana tetep disimpen sajrone pambangunan gréja anyar. Gréja iki,

[7725] Kematiran martir St. Stephen saka Dečani kelakon tanggal 11 November 1331.

sing isih ana nganti saiki, diresmikaké nganggo jeneng Santa Maksimus sing Begja, kanthi kapel sisih sing dikhususaké kanggo Maksimus Pengakuan Iman.

Relik suci Sang Berkah disimpen ing gréja iki watara patang puluh taun. Ing taun 1737, ana kobongan gedhé sing dikenal minangka 'Kebakaran Troitsky'. Api nyerlok gréja sing didedikasikaké kanggo Sang Berkah Maksimus saka Moskow. Kabèh gréja kobong dadi arang, lan peti relik kang ngemot relik Sang Maximus uga rusak. Potongan-potongan suci sing isih ana dikumpulake kanthi pangurmatan lan dipindhahake menyang gréja iki ing taun 1768. Ing kéné, nganti saiki, reliké Santo Maksimus dumunung, maringi panyembuhan kanggo kamulyané Gusti Allah. Amin.

25 November

12 November (Gaya Lawas)

Uripé Yohanes sing Welas Asih, Patriark Aleksandria

Perayaan tanggal 12 November

Yohanes lair ing pulo Siprus lan putrané Pangeran Epiphanius[7726] . Wiwit isih enom, dhèwèké dibesarké ing kesalehan lan ajrih marang Gusti Allah, sing dadi wiwitaning kawicaksanan. Nalika dhèwèké wis diwasa, manut karsa wong tuwané, dhèwèké omah-omah lan nduwé anak. Nanging ora suwé, Yohanes kelangan anak-anake, banjur bojone, amarga kersaning Gusti supaya Yohanes, sawisé bébas saka ikatan daging, nyawisaké dhiri kanggo urip rohani. Sawisé bébas saka ikatan urip rumahtangga, dhèwèké matur nuwun marang Gusti lan wiwit wektu kuwi, saiki tanpa alangan, miwiti ngabdi marang Gusti kanthi semangat, nyawisaké dhiri kanggo ndedonga asring lan kabèh pakaryan sing nyenengaké Gusti. Utamané, dhèwèké welas asih lan ngapura marang kabèh wong sing nandhang kasangsaran amarga mlarat. Amarga kabecikan-kabecikan mau, Gusti Allah ngluhurake dheweke ing antaraning manungsa; lan dheweke dihormati lan dipuji ora mung dening kanca-kancane, nanging uga dening kaisar piyambak. Sawisé sawatara wektu, kursi patriark[7727] ing Gréja Alexandria dadi tanpa panggembala; banjur Kaisar Heraclius[7728] , miturut pangayomaning Gusti, maringi pakurmatan marang Yohanes kanthi jabatan patriark. Sanadyan sang wali ora kepéngin, dhèwèké kapaksa nampa konsèkrasi lan dadi panggembala agung Gréja Alexandria.

Sawisé munggah ing tahta patriark, Yohanes, sepisanan lan paling utama minangka panggembala kawanan Sabda, ngati-ati ngresiki kawanané saka ajaran sesat sing ngganggu kawanané Kristus. Paham sesat iki asalé saka wong sing jenengé Peter, sing dikenal minangka Fullon utawa Knafea, patriark palsu saka Antiochia; dhèwèké wani nambah tembung-tembung blasphemous kaya ngono ing Trisagion: 'Gusti Suci, Gusti Kuwasa, Gusti Langgeng, sing disalibaké kanggo kita, welasana kita' – kaya-kaya Keilahian wis nandhang sangsara ing Gusti kita[7729] .

[7726] Siprus – sawijining pulo ing sisih lor-wétan Segara Tengah. – Epifanius iku panglima militèr utama ing pulo kuwi. Santo Yohanes lair ing kutha Ama Founta, ing sisih kidul pulo Siprus.

[7727] Alexandria – sawijining kutha ing Mesir, ing cabang kulon Kali Nil; diadegaké déning Alexander Agung ing taun 331 SM.

[7728] Kaisar Heraclius mrentah wiwit taun 610 nganti 641.

[7729] Ing Konstantinopel, nalika masa episkopat Santo Proklus (434–447), sawijining muridé Yohanes Krisostomus, ana gempa bumi sing kuat nganti kabèh warga padha ketakutan. Para wong Kristen ngadani prosesi ing kutha, ndedonga marang Gusti supaya mungkasi musibah mau lan padha njerit karo luh: 'Gusti, welas asihana!' Dumadakan, nalika padha ndedonga, ana bocah cilik sing diangkat menyang udara dening kekuwatan sing ora katon, lan nalika dhèwèké mudhun manèh menyang bumi, dhèwèké nyritakaké yèn dhèwèké wis weruh pasuryané para malaékat sing padha nyanyi: 'Gusti sing Suci, Gusti sing Kuwasa, Gusti sing Langgeng, welas asihana marang kita!' Sawisé kidungan iki diulang-ulang, gempa bumi mandheg. Sawisé kuwi diprentahaké yèn kidungan malaékat suci iki kudu dienggo nalika ibadah. Nanging nalika panyebaran ajaran sesat Monophysite, sing ngandhakake yèn ing Gusti Yesus Kristus ana siji kaanan ilahi sing nyawiji lan nyerap kaanan manungsa, ana wong jenengé Peter Fullon, uga dikenal minangka Knafei, sing tegesé 'tukang pukul kain', amarga dhèwèké tau nyambut gawe ing pakaryan kuwi nalika isih enom (Fulon iku istilah Latin kanggo tukang pukul kain, déné Knafei iku istilah Yunani), nalika isih dadi presbiter, nambah tembung 'disalibaké kanggo kita' ing Trisagion. Sabanjure, Petrus iki dadi Patriark

Sawisé mbusak ajaran sesat iki, Santo Yohanes nyawisake dhiri sakabehe kanggo netepi préntahing Gusti kanthi semangat lan nindakake pakaryan welas asih. Ora ana wong mbutuhake sing ninggalake dheweke kanthi sedhih utawa kosong tangan; marang sapa waé sing nyuwun, Yohanes maringi sedekah; dheweke nglipur kabèh sing lagi sedhih, ora mung nganggo tembung nanging uga tumindak; dheweke maringi mangan marang wong luwe, ngagem sandhangan marang wong telanjang, mbebasake tawanan, lan ngopeni para lelungan lan wong lara. Kabecikane kaya kali, mili tanpa kendhat lan akèh, nglegakake dahaga kabèh sing krasa garing.

Ing wiwitan pelayanané, Yohanes ngundang para bendahara gréja[7730] lan maringi pitutur kaya ing ngisor iki:

'Mlaku ing saindenging kutha lan gawe daftar kabeh tuanku.'

Para pangurus padha takon marang dhèwèké:

'Sapa, mula, "gusti-gustiku" kuwi?'

Pausus mangsuli:

'Wong-wong kuwi sing kowe sebut pengemis lan wong mlarat; padha kuwi gusti kula, amarga pancen bisa mbantu aku nggayuh kaslametan lan nuntun aku menyang papan langgeng.'

Para pangurus banjur ndhaftar kabèh wong mlarat sing ditemokaké ing dalan, ing rumah sakit, lan ing tumpukan sampah. Jumlahé ana pitung ewu lima atus wong, lan Santo Yohanes mréntah supaya kabèh mau diparingi kabèh kabutuhan kanggo panguripan saben dinané.

Ing wektu kuwi, wong Persia nyerang Siria lan Palestina, ngobong kutha suci Yerusalem, nyekel Kayu Suci Salib, lan ngrebut akèh wong Kristen dadi tawanan[7731] . Santo Yohanes ngutus kapal-kapal kang kebak emas lan gandum kanggo tebusan para tawanan lan mbantu wong-wong sing kasangsaran; Mangkono, lumantar welas asihé, dhèwèké ngamanaké kamardikan akèh wong saka tawanan lan nylametaké saka bala tawanan. Lan amarga ora kabèh wong bisa teka marang dhèwèké tanpa alangan—awit para abdi dalemé ora ngandhani Patriark bab saben pengunjung—mulané dhèwèké milih rong dina saben minggu: Rebo lan Jemuwah, lan ing dina-dina iku piyambakipun lenggah bebarengan karo sawatara priya saleh ing lawang gréja, nampani sapa waé sing kepéngin rawuh, ngrungokaké panyuwunané, ngrampungaké perselisihan sing ana, mbéla wong sing dirugèkaké, lan mulihaké katentreman ing antarané para umat. Ing wektu kaya mangkono, patriark suci bakal ngendika marang wong-wong sing padha kumpul ing sacedhaké piyambakipun:

'Yen akses marang Gusti Allah tansah kabuka kanggo aku, lan ing pandonga aku bisa rembugan karo Panjenengané lan nyuwun apa sing tak karepake, kenapa aku ora maringi akses tanpa alangan marang tanggane, supaya dhèwèké bisa nyritakaké keluhan lan kabutuhane lan nyuwun apa sing dhèwèké karepake?' Kita kudu wedi marang Panjenengané sing ngendika: *'Kanthi ukuran sing kok gunakake, kowe bakal diukur'* (Matéus 7:2).

Kadhangkala ana wektu ora ana siji waé teka marang Yohanes sing mulya karo panyuwunan nalika dhèwèké lungguh ing lawang gréja, ngentèni wong-wong sing péngin njaluk pitulungané; banjur dhèwèké tangi, kuciwa, lan bali menyang omahé karo nangis. Ing wektu kaya ngono, ana sing kadhangkala takon marang dhèwèké:

'Ngapa kowe sedhih lan nangis?'

Wong suci mau mangsuli:

Antiohia (ing taun 90-an abad kaping lima). Amarga dhèwèké Monophysite, dhèwèké nambahaké tembung mau kanggo nerangaké yèn ing sangsara Sang Juruwilujeng ora mung Keilahiané sing nandhang sangsara, nanging uga sakabèhé Tritunggaling Suci. Para pengikuté Petrus mbentuk sekte sing béda, sing dikenal minangka Theopaschites, sing nyebabaké kuwatir gedhé ing donya Ortodoks; ana akèh pengikut iki ing Alexandria nalika masa patriarkaté Yohanes sing Welas Asih (609–620).

[7730] Para oikonomoi ngatur keuangan gréja. Oikonomos sing nempel karo patriark tanggung jawab marang pangasilan patriarkat.

[7731] Heraclius nglakoni perang sing nggegirisi nglawan Khosrow II, Raja Persia. Khosrow nyerang Siria lan Palestina; salah siji pasukane ngrebut Mesir, dene pasukan liyane maju nganti Chalcedon, sing dumunung ing pinggir liya saka Konstantinopel. Perang iku banget kejem nganti, umpama, nalika Yerusalem dijupuk, Khosrow ngrusak gréja-gréja lan nginjak-injak papan suci. Luwih maneh, miturut tradhisi, 90.000 wong Kristen dipukul nganti mati, lan akèh saka wong-wong mau wis dituku déning wong Yahudi kanthi tujuan kanggo dipatèni. Iki kelakon ing taun 614. Ing sajrone sangsara sing nggegirisi iki, Patriark Yohanes sing welas asih kabuktèn dadi panyembuh sejati kanggo sedhihé umat Kristen. Perang kasebut rampung kanthi tentrem sawisé Heraklius menang nglawan Khosrow. Perjanjian perdamaian kasebut ditetepake ing taun 628 déning putrané Khosrow, Raja Siroes, sing wis nyekel tawanan lan Salib Suci sing Maringi Urip saka Gusti.

'Dina iki, Yohanes sing andhap asor ora nemu apa-apa lan ora nggawa apa-apa marang Gusti Allah kanggo dosane.'

Kancané, Sophronius sing kabarkah, kandha marang dhèwèké:

'Bapak saiki pancen kudu bungah tenan, amarga kandhemamu urip tentrem, tanpa prahara utawa rebutan, kaya malaikaté Gusti.'

Sawijining dina, para bendahara gréja ngandhani Santo Yohanes yèn ing antarané wong mlarat ana para cah wadon enom sing nganggo busana apik-apik nyuwun sedekah, lan padha takon apa cah wadon enom kuwi, kaya wong mlarat liyané, kudu diwènèhi sedekah. Patriark mangsuli:

– Yen kowe pancèn abdi Kristus lan pelayan setya saka Yohanes sing andhap asor, mula wenehana kaya sing dadi dhawuhé Kristus, tanpa milih-milih sapa waé lan tanpa ngintip uripé wong sing nampa. Elinga, kita ora maringi saka kagungan kita dhéwé, nanging saka kagungané Kristus; mula ayo padha maringi kaya dhawuhé Panjenengané. Nanging yèn kowé mikir yèn bandha Gréja ora bakal cukup kanggo tumindak welas asih sing gedhé kaya ngono, aku ora péngin melu ing kurang pracaya-mu. Aku pracaya marang Gusti yèn sanadyan kabèh wong mlarat saka saindenging jagad padha kumpul ing Alexandria kanggo nyuwun sedekah marang kita, bandha Gréja kita ora bakal entèk.

Lan supaya imané ora ringkih, sang wali nyritakaké kedadéan ing ngisor iki:

'Nalika umurku nem belas taun, nalika aku isih ana ing pulo Siprus, sawijining wengi nalika turu aku weruh cah wadon sing ayu banget; dheweke nganggo busana padhang sumunar lan nganggo kalungan ranting zaitun ing sirahé. Dheweke ngadeg ing sacedhake ambenku, nyentuh aku lan mbangun aku. Sawisé tangi, aku weruh yèn dhèwèké ngadeg ing ngarepku, ora manèh ing ngimpi nanging ing kasunyatan, lan aku takon marang dhèwèké:

'Sapa kowe, lan kepiye kowe wani mlebu kamarku?'

Dheweke, karo ndeleng aku nganggo mripat kang sumunar lan mesem nganggo lambé kang alus, kandha:

Aku putri paling tuwa saka Tsar Agung lan sing sepisanan saka para putri-putrine.'

Krungu kuwi, aku nyuwun marang dheweke. Dheweke nerusake:

Yen kowe gelem njupuk aku dadi kancamu, aku bakal nyuwun marang Sang Prabu kanggo sih ageng lan nggawa kowe ing ngarsane, amarga ora ana sing nduweni kuwasa lan kawani kaya aku ing ngarsane. Aku sing nggawa Panjenengane mudhun saka swarga menyang bumi lan ngyakinke Panjenengane supaya ngagem daging manungsa kanggo kaslametan manungsa.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké dadi ora katon. Kagèt lan gumun marang panglihatan sing nggumunake iki, aku kandha marang atiku dhéwé:

'Satemene, Kawelasan wis muncul marang aku ing wujud cah wadon. Iki dibuktekake dening mahkota zaitun ing sirahé, sing dadi pratandha kawelasan; uga katon saka tembung-tembung sing diucapake cah wadon kuwi: "Aku," ujare, "nggawa Gusti Allah mudhun saka swarga menyang bumi, lan Panjenengané dadi inkarnasi." Pangripta, nalika mirsani manungsa padha binasa, kepengin nylametake saka karusakan, kababawa dening welas asih, amarga Panjenengané kepengin welas asih marang ciptaané. Mula, sapa waé sing kepengin pinaringan sih saka Gusti, kudu welas asih marang tanggane lan maringi sedekah.

Mula, sawisé merenung bab iki ing atiku, aku enggal tangi lan esuk-esuk lunga menyang gréja. Ing dalan, aku ketemu wong mlarat sing telanjang, gemeteran amarga adhem. Aku nyopot busana njaba lan maringi marang pengemis mau, karo kandha ing atiku: 'Saiki aku bakal weruh apa sing tak deleng kuwi nyata utawa mung ilusi' – banjur aku nerusake lelampahanku. Sadurunge aku tekan gréja, aku ketemu wong nganggo sandhangan putih sing nyelehaké buntelan ing tanganku, isiné satus koin pérak. Nalika kuwi dhèwèké kandha: 'Kancaku! Jupuk iki lan gunakna manut kersamu.'

Aku nampa kanthi bungah, nanging langsung kroso nyesel amarga mikir yèn isi buntelan kuwi ora ana gunané kanggo aku; mula aku mbalèk, kepéngin mbalèkaké apa sing wis tak tampa; nanging, sanadyan wis tak goleki sakabehé, aku ora bisa nemokaké manèh wong sing wis maringi buntelan kuwi. Banjur aku nyadari menawa apa sing tak deleng iku pancen kasunyatan, dudu ilusi. Lan wiwit wektu kuwi, saben aku maringi apa wae marang wong mlarat, aku kepengin nyoba apa Gusti bakal maringi ganjaran marang aku kaya sing Dheweke kandha, satus kaping. Lan sawise tak coba bola-bali, aku dadi yakin menawa pancen kaya ngono. Pungkasané, aku kandha marang atiku: 'Mandheg, atiku, aja nggodha Gustimu!'

Ing sawijining dina, nalika Santo Yohanes arep menyang rumah sakit kanggo sowan marang wong lara (sing biasane ditindakake kaping pindho utawa telu saben minggu), piyambakipun kepethuk karo sawijining musafir sing nyuwun sedekah. Yohanes maringi dhawuh marang abdi dalem supaya maringi musafir kuwi enem koin perak. Sawisé nampa koin-koin mau, musafir kuwi banjur nerusaké lelampahané. Nanging sawisé kuwi, merga kepéngin nguji kabecikan sang wali, dhèwèké ngganti sandhangan lan liwat dalan liya, ketemu maneh karo Sang Yohanes sing Begja lan nyuwun marang dhèwèké:

'Tulung aku, tuan, tawanan sing mlarat.'

Yohanes mrentah maneh supaya wong iku diwenehi enem koin perak. Nanging, abdi iku alon-alon kandha marang patriark:

'Paduka, mesthi iki panjaluk sing padha sing wis nampa enem koin perak sadurunge.'

Nanging patriark, kaya ora krungu omongan kuwi, mbaleni dhawuh supaya wong kuwi diwenehi enem koin. Sang musafir, sawisé nampa sedekah kaping pindho, ngganti sandhangan manèh lan liwat dalan liya, ketemu manèh karo patriark lan nyuwun sedekah kaping telu. Abdi manèh kandha marang patriark:

"Paduka! Wong sing njupuk enem koin pérak saka Paduka ing kaping pisan lan kaping pindho saiki lagi nyuwun kaping telu."

Banjur sing mulya mangsuli marang abdi dalem:

'Wenehana dhèwèké rolas koin; apa ora Kristus sing lagi nguji aku?'

Sawijining pedagang, sawisé kelangan kabèh bandha ing segara lan tiba ing kasangsaran total, nyuwun tulung marang sang wali. Sang wali maringi limang liter emas[7732] . Sawisé nampa emas kuwi, pedagang mau tuku akèh barang banjur numpak kapal menyang kutha-kutha liya. Nanging amarga kapalé karam, dhèwèké kelangan kabèh barang mau lan meh klelep. Banjur dhèwèké bali marang Santo Yohanes lan nyritakaké apa sing kelakon. Yohanes kandha marang dhèwèké:

'Kowe uga nduwé emas liyané sing dipikolehi kanthi ora adil, lan kowe nyampur karo emas gréja sing tak paringaké marang kowe. Mula loro-loroné ilang.'

Sawisé ngomong kuwi, John maringi emas manèh, kaping pindho saka sadurungé, watara sepuluh liter. Nanging kaping telu, pedagang kuwi ngalami nasib sing padha. Kabèh barang dagangé ilang ing segara, lan dhèwèké ora wani manèh ngadhepi Patriark, nanging lungguh nangis ing omahé, sawise nyawur abu ing sirahé lan arep bunuh diri. Nalika krungu bab iki, sang wali ngundang pedagang mau lan kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe nyerah marang putus asa amarga sedhihmu? Pasraha marang Gusti, lan Panjenengané ora bakal ninggalaké kowe! Nanging aku mikir cilaka iki tumeka marang kowe amarga kowe nduwèni prau sing dipikolehi kanthi ora adil.'

Sawisé ngendika mangkono, Yohanes mréntahaké supaya pedagang mau diparingi prau gréja kang kebak gandum, banjur nglilani pedagang mau lunga. Sawisé nampa prau kang kebak gandum, pedagang mau banjur miwiti pelayaran. Lan dumadakan ana angin kenceng sing mumbul lan nggawa kapal mau menyang tanah sing ora dikenal. Pedagang iku, sawisé weruh ing pangliyan bilih wong sing wis nulungi dhèwèké, Santo Yohanes sing Welas Asih, Patriark Aleksandria, ngadeg ing buritan lan ngemudhi kapal, tetep nduwé pangarep-arep yèn lumantar pandonga sang wali, pelayarané bakal tekan pungkasan sing bagya.

Kanthi tembung liya: yen kowe pengin wong liya nambani kowe kanthi adil, mula kowe uga kudu nindakake sing padha.

Sawisé rong puluh dina lan rong puluh bengi, padha tekan ing pesisir Britania. Ing wektu kuwi ana pacekitan parah ing nagara kuwi. Warga, nalika krungu yèn ana kapal kang kebak gandum wis mabur menyang kuthaé, padha bungah banget lan buru-buru tuku gandum mau. Mula pedagang iki adol gandum ing kono kanthi bathi, nampa pambayaran separo saka gandum sing didol ing wujud emas, lan separo maneh ing wujud timbal[7733] . Ing lelampahan bali, dhèwèké tekan ing Dekapolis[7734] . Nalika kepéngin adol timbal ing kono, dhèwèké weruh yèn kabèh wis malih dadi emas. Sawisé dadi sugih, pedagange mau kanthi bungah bali menyang Alexandria lan

---

[7732] 'Litra' iku sawijining paukuman bobot Bizantium sing padha karo 72 'zolotnik'; ing pérak regané nganti 42 rubel, lan ing emas nganti 606 rubel. Paukuman iki kudu dibédakaké saka 'litra' sing digunakaké kanggo ngukur bahan padhet lan cair.

[7733] Britania, utawa Inggris saiki, kondhang ing jaman kuna amarga akèh timah.

[7734] Dekapolis, utawa Sepuluh Kutha, ing sisih lor Palestina, iku kutha-kutha sing didiami wong Yunani.

nyritakaké marang kabèh wong bab mukjizat nggumunaké iki, sing kelakon amarga pandonga lan sedekahé Santo Yohanes.

Ing sawijining dina, nalika sang wali lagi mlaku menyang gréja, dhèwèké didekati déning sawijining priya pinunjul lan mulya sing kabèh bandha-bandhané wis dicolong maling, nganti dhèwèké dadi mlarat. Amarga welas asih marang priya sing pinunjul lan kondhang kuwi sing ujug-ujug tiba ing mlarat banget, patriark kanthi rahasia ngajak salah siji abdi lan mrentah supaya marang para bendahara gréja supaya menehi priya iku limolas liter emas. Para bendahara, nanging, nalika weruh yèn ing kasabukaké gréja mung sithik emas, padha ora manut marang dhawuh patriark lan mung maringi limang liter, sepuluh liter disimpen dhéwé. Nalika sang patriark suci mulih saka gréja, ana sawijining wanita sugih banget lan pinunjul nyedhaki dhèwèké lan nyelehaké sawijining dokumen ing tangane, kang isiné dhèwèké nulis yèn dhèwèké nyumbang limang atus liter emas marang gréja. Sawisé nampa lan maca dokumen mau, Patriark, kanthi sih-rahmaté Roh Suci, nyadari yèn wanita iku ora nyerahaké kabèh jumlah sing wis dadi niyaté. Gusti Allah ngatur kahanan iki kanggo mbukakake para pangurus, sing ora maringi jumlah sakabehe marang wong mlarat sing diparingi pitulas liter miturut dhawuhe patriark. Sawise bali menyang omah, Yohanes ngundang para pangurus lan takon pinten liter sing wis diwenehake marang wong sing wis dirampok maling. Padha goroh, kandha:

'Kados panjenengan dhawuh, Paduka: limolas liter.'

Ngungkapake gorohé, kikiré, lan ora nuruté, sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Mugi Gusti nuntut sewu liter emas saka kowe, amarga wanita saleh kuwi niyat menehi sewu setengah. Nanging amarga kowe ora manut marang aku lan nahan sepuluh, Gusti wis ngatur supaya wanita kuwi nahan sewu. Yen kowe ora pracaya marang aku, kowe bakal enggal weruh dhéwé.'

Nimbali wanita iki marang dhèwèké, dhèwèké takon marang dhèwèké ing ngarsané para pangurus:

'Critakna marang kita, ibu, pinten emas sing sadurunge ibu arep sumbangake marang greja amarga katresnan ibu marang Gusti Allah?'

Dheweke, nyadari yèn niyaté ora kasembunyi marang sang wali, kandha:

"Satemene, Paduka, sawetara dina kepungkur kula wis mutusaké nyerahaké sewu limang atus liter emas ing tangan suci Paduka, lan kula sampun nyusun surat bukti. Nanging dina iki, nalika mbukak, aku weruh—aku ora ngerti kepiye—yèn tembung 'sèwu' wis dicoret; mung 'limang atus' sing isih ana, lan aku mikir yèn Gusti wis ora kersa aku nyumbang luwih saka limang atus liter menyang papan suci panjenengan. Lan mangkono aku tindakake.

Krungu kabar iki, para pangurus padha wedi banget lan isin, banjur nyuwun pangapunten marang sang wali kanthi nyembah ing sikilé.

Ing sawijining wektu ing Alexandria, amarga invasi saka wong manca[7735] , akèh wong padha nglumpuk, nyebabaké paceklik parah. Santa Yohanes, amarga welas asih marang wong-wong sing keluwen, ngentekake kabèh aset gréja lan malah dadi utang sewu litèr emas. Banjur ana sawijining rohaniawan sing wis nikah manèh—lan amarga nikah manèh kuwi dhèwèké ora bisa diangkat dadi imam—nulis surat marang patriark kaya ing ngisor iki:

'Aku duwé gandum akèh, kabèh arep tak pasrahaké marang Kristus lumantar panjenengan; aku uga janji satus limang puluh liter emas – mung gawé aku dadi diakon.'

Wong suci, sawisé nyaur dhèwèké, banjur miwiti nyalahaké dhèwèké amarga kepéngin tuku jabatan suci nganggo dhuwit.

'Tobatna dosamu lan ajrihana paukuman Giezi[7736] ; Gusti Allah cukup kuwasa kanggo maringi pangan marang kita nalika pacekitan sanajan tanpa gandummu.'

[7735] Iki, mesthi wae, nyebutake invasi Persia marang Mesir ing taun 618, sing dipimpin déning Khosrow.

[7736] Ing Kitab Raja-raja kaping papat diceritakaké carané nabi Elisha marasaké komandan Siria Naaman saka kusta tanpa nampa pambayaran apa waé. Nanging abdi Elisha, Gehazi, amarga nesu amarga tuwané ora nampa apa-apa saka Naaman, ngapusi supaya diwènèhi pirak akèh lan loro pasang sandhangan. Nalika Elisha mangertèni bab iki, dhèwèké kandha marang Gehazi: 'Muga-muga kowe lan keturunanmu kena kusta kaya kusta Naaman salawas-lawase.' Banjur Gehazi ninggalaké panggon nabi, warnané putih kados kusta, padhang kaya salju (2 Raja 5:1–27).

Nalika piyambakipun lagi ngandika, ana utusan teka nggawa kabar yèn loro kapal wis teka saka Sisilia[7737] nggawa gandum akèh; krungu kabar iku, patriark sujud ing dhengkul lan matur nuwun marang Gusti Allah, sing ora ninggalaké wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané.

Ing kéné pantes éling manèh kalem, andhap asor, lan ora duwé niat ala saka Santo Yohanes. Loro rohaniawan dihukum ekskomunikasi sementara saka Gréja amarga siji pelanggaran. Salah sijiné tobat, nanging sijiné malah saya ngukuhaké niat ala lan, amarga nesu marang patriark, nindakake akèh tumindak ala. Krungu bab iki, patriark kepengin nyaur dhèwèké lan alus-alus ngajak supaya ninggalaké niat ala; nanging kanthi pangayomaning Gusti, dhèwèké lali nindakake kuwi, supaya tumrap kabecikan bebarengan, kerendahan ati lan kalemé Yohanes bisa katon. Ing sawijining dina Minggu, nalika ngadani Liturgi Ilahi ing gréja, Yohanes kelingan marang rohaniwan sing nesu marang dhèwèké lan ing wektu sing padha kelingan tembungé Kristus: *'Mula, yèn kowe nggawa kurbanmu menyang mezbah lan kowe kelingan yèn sedulurmu nduwé perkara marang kowe, tinggalna kurbanmu ing ngarep mezbah, banjur dhisik rukun karo sedulurmu, sawisé kuwi bali lan nawakake kurbanmu'* (Matéus 5:23–24). Sawisé metu saka papan suci, dhèwèké nyaur rohaniawan mau lan nyuwun pangapura kanthi sujud ing sikilé. Rohaniawan mau, nalika weruh kerendahan ati patriarké, kaget lan banjur sujud ing sikilé, nangis lan nyuwun pangapura. Mangkono, Yohanes rukun maneh karo padri-e, bali menyang mezbah lan, kanthi wani nyawisake kurban, bisa kanthi tentrem atiné ngucapake tembung-tembung Doa Sang Gusti: *'lan apuraen kaluputan kita, kaya kita uga ngapuraen wong sing salah marang kita'* (Matius 6:12).

Babagan imam kuwi, sawisé mbenerake awake, dhèwèké nerusaké urip manut Gusti lan sakbanjuré dianggep pantes dadi imam.

Ora kalah nggumunake yaiku tuladha liya saka alusé Santo Yohanes. Ana juragan losmen ing Alexandria sing wis ngina keponakané wong sing pinaringan berkah mau, sing jenengé George, nganggo tembung kasar lan nyindir. Sawisé bali marang pakdhené, George ngeluh banget bab wong sing wis ngina dhèwèké.

Ndeleng ponakane kuwi sedhih banget lan kepengin nenangake, Yohanes kandha:

'Wong sengsara kuwi wani ngina ponakanku! Aku sumpah marang Gusti bakal mbales marang wong sing salah iki lan ngadhepi kanthi cara sing nganti sak Alexandria padha gumun!'

Sawisé rada tentrem amarga tembungé patriark, George mandheg nangis. Banjur Yohanes, sing alus lan andhap asor atiné, miwiti ngandika marang dhèwèké:

'Putraku sing tak tresnani! Yen kowe kepengin dadi sedulurku, siapna ora mung nahan caci, nanging uga nampa tatu, lan ngapura kabeh marang tangga teparo demi Gusti Allah. 'Kowe kepengin dadi wong luhur?' 'Yen mangkono, goleka kaluhuran ora liwat getih, nanging liwat kabecikan. Kaluhuran sejati ora diparingi hiasan saka kamulyan para leluhur, nanging saka pakaryan becik lan urip sing nyenengake Gusti Allah!'

Mangkono, sawisé nenangake ponakane, sang wali ngundang pangawas losmen lan mréntah supaya ora ngutip pajeg gréja—pajeg sing saben taun kudu dibayar déning wong sing wis ngremehake George—nanging ngidini wong kuwi urip bébas.

Lan pancen, Yohanes, setya marang tembungé, nambani wong sing salah kuwi kanthi cara sing nganti kabèh wong ing Alexandria gumun: tinimbang paukuman lan balas dendam, dhèwèké malah paring welas asih.

Karepé supaya tansah éling marang kahanan manungsa sing bakal mati, Sang Yohanes sing pinaringan berkah maréntahaké supaya gawé peti mati kanggo dhèwèké, nanging dhèwèké ngaturaké supaya peti kuwi ora rampung digawé. Dhèwèké uga maréntahaké para pangurus supaya teka marang dhèwèké ing saben dina raya sing wigati lan, ing ngarsané kabèh wong, ngucapaké kanthi banter:

'Paduka! Peti jenazah Paduka durung rampung; dhawuhna supaya rampung, awit pati teka kaya maling, lan Paduka boten mangertos ing jam pira piyambakipun bakal rawuh.'

Mangkono, Santo Yohanes tansah ngelingi pati lan tansah siyap ngadhepi.

Ing sawijining dina, ana sawijining bangsawan sugih teka marang sang wali, lan dhèwèké ndeleng amben sang wali sing katutup selimut tipis. Sawisé bali menyang omahé, bangsawan kuwi ngirimaké marang Patriark selimut regané telung puluh enem koin emas lan nyuwun supaya piyambaké nutupi awaké nganggo selimut kuwi.

[7737] Pulo ing kidul Italia ing Segara Tengah, misuwur amarga suburé lemahé, mula ing jaman biyen dianggep minangka lumbung gandum Italia.

Patriark, sing ora péngin nglarani atiné bangsawan kuwi, nampa selimut mau amarga panjaluké sing terus-terusan lan nutupi awaké mung sak wengi. Nalika nindakake kuwi, piyambaké kandha marang dhiri dhéwé:

'Celaka kowe, Yohanes sing sengsara, amarga nalika kowe nglumpuk ing selimut sing larang regane, sedulure Kristus—wong mlarat—padha kedinginan ing adhem. Pira wong sing nglampahi wengi tanpa sandhangan apa-apa ing angin lan adhem, mung nganggo tikar cilik utawa kain compang-camping! Pira wong telanjang sing nggleleng ing tumpukan tai, gemeteran kedinginan, nandhang sangsara kaping pindho—amarga luwe lan adhem—ora bisa turu sakwengi, kepengin mangan nanging mati kedinginan!

Aduh, cilaka aku! Pira akeh jiwa sengsara, kaya Lazarus, ngidam kepingin wareg dening remah-remah sing tiba saka mejaku! Aduh, cilaka aku! Pira akeh wong lelungan lan wong manca ing kutha iki, sing ora duwe panggonan kanggo nyandhak sirah, sing nglampahi wengi ing dalan lan nahan kabeh rupa kasangsaran, padha matur nuwun marang Gusti Kristus kanggo kabeh! Nanging kowe, Yohanes, sing kepengin nggayuh pangaso langgeng, manggon ing kene kanthi mewah lan tentrem lan nduwé kabèh sing kok karepaké: kowe manggon ing kamar-kamar mewah, nganggo sandhangan alus, ngombe anggur, lan mangan iwak sing paling enak. Lan saliyané kabèh kuwi, kowe malah mbungkus awakmu nganggo selimut sing larang regané. Apa sing bakal kowe entuk ing jaman sing bakal teka? Ora, John sing sengsara, kanthi urip kaya ngono kowe ora bakal nampa Karajan langgeng, nanging kowe bakal krungu sing padha kaya wong sugih ing Injil: *'Wong bodho! Ing bengi iki uga nyawamu bakal dijupuk saka awakmu; banjur sapa sing bakal nduwé apa sing wis kok siapake?'* (Lukas 12:20). Gusti Allah dadi saksi kula yèn Yohanes sing andhap asor kuwi ora bakal nglumpuk nganggo selimut iki manèh ing bengi liyané, nanging dhuwit saka adolane bakal digunakaké kanggo maringi sandhangan marang wong mlarat lan wong sing butuh!

Nalika esuk sumunar, sang wali cepet-cepet nggawa selimut mau menyang pasar kanggo didol, supaya saka asil adolane bisa tuku sandhangan kanggo wong mlarat. Nanging nalika selimut mau lagi didol, sang bangsawan sing wis maringi marang sang wali kebeneran liwat ing kono. Ndeleng yèn iku didol, bangsawan mau tuku lan ngirim bali marang Yohanes, nyuwun supaya dhèwèké nutupi awaké dhéwé nganggo iku. Sawisé nampa selimut mau, sang wali ngirim manèh kanggo didol kaping telu. Nobleman kuwi, nalika weruh selimut mau didol maneh, tuku kaping pindho lan ngirim bali marang John, nyuwun supaya dipigunakaké dhéwé. Nanging John malah ngirim selimut mau didol kaping telu, nanging nobleman kuwi uga tuku kaping telu lan ngirim bali marang John. Sawisé kuwi, John ngutus kabar marang bangsawan:

'Ayo padha deleng sapa sing luwih dhisik kesel: aku sing adol, utawa kowe sing tuku lan mbalekake maneh marang aku.'

Kanthi cara iki, Santo Yohanes éntuk akèh emas saka bangsawan kuwi, sing banjur dibagi marang wong mlarat.

Sing pinaringan berkah iku ngerti carane narik ati wong sing kikir lan sing tresna marang dhuwit supaya padha maringi sedekah. Amarga ngerti ana uskup jenenge Troilus sing kikir lan tresna marang dhuwit, Yohanes ngajak dheweke ngancani menyang rumah sakit kanggo sowan marang wong lara lan wong mlarat. Nalika weruh Troilus nggawa emas, dheweke kandha marang dheweke:

'Pastur Troilus! Iki kesempatanmu kanggo nglipur sedulur-sedulur miskin iki kanthi maringi sedekah.'

Troilus, isin katon pelit, banjur miturut kersane wiwit maringi sedekah marang saben wong, wiwit sing sepisanan nganti sing pungkasan, lan ngentekake telung puluh litra emas. Nanging sawisé kuwi dhèwèké nyesel wis maringi emas akèh marang wong mlarat. Nalika bali menyang omah, Troilus sedhih banget amarga emas sing wis diwènèhaké nganti dhèwèké nggleleng ing amben. Ing wektu sing padha, Santo Yohanes ngutus wong kanggo ngajak dhèwèké dhahar bengi. Troilus nolak rawuh ing nedha bengi mau, kandha yèn dhèwèké lara. Sang John curiga yèn sabab lara kuwi amarga dhèwèké kélangan dhuwit sing wis diwènèhaké, mula dhèwèké nggawa telung puluh liter emas lan mangkat sowan marang wong sing lagi lara. Sawisé tekan, dhèwèké kandha:

'Iki, aku wis nggawa emas sing tak pinjam saka kowe ing rumah sakit – tampanana, lan tulisen cathetan yèn kowe nyerahaké marang aku ganjaran saka Gusti sing sejatiné kanggo kowe amarga emas sing wis kowe sedekahaké.'

Nalika weruh emas mau, Troilus bungah banget; sawisé nampa, dhèwèké langsung mari lan langsung nulis kaya ing ngisor iki:

'Ya Gusti sing Maha Asih! Paringna ganjaran marang Gusti John, Patriark Alexandria, kanggo telung puluh litra emas sing wis tak sediakake marang wong mlarat, amarga dhèwèké wis mbalèkaké emaské marang aku.'

Sawisé nampa cathetan iki saka Troilus, Yohanes ngajak dhèwèké menyang omahé kanggo dhahar bengi. Nalika ngrawat Troilus, sang wali ndedonga ing batine marang Gusti supaya nylametake Troilus saka sifat kresep kuwi. Ing wengi iku uga, Troilus weruh ing pangliyan sawijining omah sing éndah banget lan ora bisa diterangake, ing ndhuwur lawange ana tulisan emas: 'Panggonan lan pangaso langgeng Uskup Troilus'.

Troilus bungah banget ndeleng omah sing megah kuwi, sing wis disiapake kanggo dheweke. Nanging dumadakan ana priya agung lan medeni muncul, kaya juru kamar kraton[7738] , banjur kandha marang para abdi:

'Gusti Allah ing sakabehe donya wis paring dhawuh supaya tulisan iki dihapus.'

Lan langsung para abdi padha mbusak. Nalika muncul kaping pindho, wong sing padha uga kandha marang para abdi:

'Tulisen iki: iki panggonan lan pangaso langgengé Yohanes, Patriark Alexandria, sing tuku kanggo dhéwé kanthi telung puluh litra emas.'

Sawisé tangi saka turu, Troilus kebak rasa wedi; dhèwèké sedhih banget amarga wis kelangan omah sing wis disiapaké kanggo dhèwèké ing swarga lan nyalahké dhèwèké dhéwé amarga katresnané marang emas. Sawisé tangi, Troilus kebak rasa wedi; dhèwèké sedhih banget amarga wis kelangan omah sing wis disiapaké kanggo dhèwèké ing swarga, lan nyalahké dhèwèké dhéwé amarga katresnané marang emas.Dhèwèké banjur kesusu menyang Yohanes sing kasucèkaké lan nyritakaké apa sing wis dideleng. Yohanes sing kasucèkaké, kanthi andhap asor kaya biyasané, maringi pitutur marang dhèwèké lan ngutus dhèwèké lunga kanthi tentrem. Wiwit wektu kuwi, Troilus owah lan dadi wong sing loman lan welas asih marang kabèh wong.

Gusti, sing tau nguji kasabarané Ayub sing bener, uga ngetokaké Yohanes sing pinaringan berkah marang ujian sing abot. Ing sawijining dina, kapal-kapal kagungané Gréja Alexandria, kebak barang nganti kebak, lagi nglayar ing Segara Adriatik[7739] . Dumadakan, badai munggah, digandheng karo ombak gedhé banget nganti kapal-kapal meh tenggelam. Bebaya iku banget gedhé nganti padha kapaksa mbuwang kabèh muatan menyang segara. Iki kelakon miturut pangayomaning Gusti, *'supaya kasucian imanmu—sing luwih ajiné tinimbang emas sing bakal musna, sanadyan wis diuji nganggo geni—bisa ngasilaké pujian, kamulyan, lan pakurmatan nalika rawuhe Yesus Kristus'* (1 Petrus 1:7)[7740] . Ana telulas kapal, lan rega kabèh barang ing kapal iku ngancik telung ewu telung atus litra emas. Sawise kelangan kasugihan kaya ngono, sing sakjatine bisa kanggo nyukupi pangan lan sandhangan wong mlarat suwene wektu sing dawa, Santo Yohanes nampa kahanan iki kanthi rasa syukur, kerep mbaleni tembung-tembungé Ayub: *'Lan dhèwèké kandha: "Aku lair saka kandungan ibuku tanpa busana, lan tanpa busana aku bakal bali. Gusti maringi, lan Gusti njupuk manèh; [kados sing karsa Gusti, kados mangkono kadadéan;] pinaringan berkah asmané Gusti!'"* (Ayub 1:21).

Nanging nalika akèh warga utama kutha teka marang dhèwèké, kepéngin nglipur dhèwèké ing sedhihé, dhèwèké mangsuli marang wong-wong mau:

Aku sing salah amarga ilangé harta gréja, awit yèn aku ora bangga amarga wis maringi sedekah sing loman, harta sing regané larang kuwi ora bakal ilang ing segara. Aku dadi sombong, maringi dudu barangku dhéwé, nanging barangé Gusti. Mula Gusti, kersa ngendhegaké kesombonganku, ngidini aku ngalami mlarat kaya ngéné, awit mlarat iku ngendhegaké manungsa. Nanging saiki aku nyadari, amarga kesombonganku, aku wis kelangan ganjaran saka Gusti lan nyebabake kerugian gedhe marang wong mlarat; amarga wong-wong sing panganané ilang bakal ngrasakake luwe. Nanging dudu kanggo kapentinganku, nanging kanggo kapentingan wong-wong mau, Gusti ora bakal ninggalake wong mlarat lan bakal nyukupi kabutuhané.

Mula, wong-wong sing teka kanggo nglipur Yohanes padha nampa panglipur lan piwulang saka dhèwèké. Lan Gusti Allah ora suwe banjur paring marang Yohanes kaping pindho luwih akèh tinimbang sadurungé.

[7738] Cuvicularis – tukang nyiapake amben ing kraton.

[7739] Segara Adriatik dumunung ing antarané Semenanjung Apennine lan Balkan.

[7740] Mangkono sing ditulis Rasul Petrus marang para Kristen ing Asia Cilik, ngajak supaya padha nampa sangsara kanthi kabungahan (1 Petrus 1:6), supaya iman, sawise diuji, bisa kabuktèn luwih ajiné tinimbang emas sing bisa rusak, sanadyan diuji nganggo geni (1 Petrus 1:7).

Yohanes maringi sedekah sing loman marang wong mlarat lan utamane mbiyantu wong-wong sing tau nandhang salah. Sawijining dina, nalika piyambakipun mlaku menyang Gréja Para Martir Suci Cyrus lan John, sawijining janda mlarat nyedhaki piyambakipun lan, sawisé nyritakaké panganiayaan gedhé sing ditindakake marang dhèwèké déning menantuné, nyuwun pangayoman marang bapak patriark suci. Wong-wong sing mèlu John kandha marang piyambakipun:

'Paduka, mugi mirengake pangajab janda iki nalika Paduka wangsul ing griya!'

Wong suci mau mangsuli:

'Kepiye Gusti Allah bakal ngrungokake pandongaku saiki, yen aku ora langsung ngrungokake pandongane dhèwèké?'

Lan piyambakipun boten obah saking panggonan ngantos piyambakipun mirengaké pangandikane janda wau lan mbela piyambakipun saking kalepatan ingkang dipun tindakake dhumateng piyambakipun.

Sawijining priya enom, sawisé tilar donyane wong tuwané, ditinggal tanpa pangayoman. Yohanes, sawisé krungu bab iki, takon marang wong-wong sing ana bareng dhèwèké kepiye priya enom iki bisa mlarat (awit dhèwèké wis krungu yèn wong tuwané biyèn sugih banget). Wong-wong sing taqwa marang Gusti kandha marang dhèwèké yèn wong tuwané bocah iku pancèn loman banget lan wis maringi kabèh bandhané marang wong mlarat, mung ninggalaké sepuluh liter emas kanggo anaké. Nanging sadurungé seda, bapaké bocah iku (ibuné wis seda luwih dhisik), sawisé ngundang anaké, nawakaké pilihan antarané emas lan ikon Sang Putri Maria, Ibuné Gusti Allah, lan kandha:

"Anakku sing tak tresnani! Saka kabèh bandha kita, mung sepuluh liter emas sing isih ana; kabèh liyané wis kita pasrahake marang Kristus. Mula, kandhaa marang aku: apa sing kok kepéngin—emasé, utawa ikon Sang Putri Maria, Ibuné Gusti Allah, sing bakal dadi pitulungan lan pangayomanmu?"

Anak lanang iku, sing nolak emas, njupuk ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, lan nyuwun supaya emas mau diwenehake marang wong mlarat. Mangkono, malah kagungan pungkasané uga diwenehake marang wong-wong mlarat. Nalika bapakné seda, anak lanang iku dadi mlarat, lan saiki ngalami macem-macem kasangsaran. Sanadyan mangkono, dhèwèké ndedonga awan lan bengi ing gréja Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci.

Sawisé krungu crita iki, Sang Mulya Yohanes gumun marang kabecikan lan kawicaksanan bocah iku; dhèwèké nresnani bocah mau kanthi jero lan wiwit wektu kuwi, kaya bapak sejati tumrap bocah piatu, ngopeni bocah mau lan mikir apa kabecikan sing bisa dituduhaké marang dhèwèké. Ing sawijining dina dhèwèké kanthi rahasia nyaur pangurusé lan kandha marang dhèwèké:

'Aku kepengin ngandhani rahasia marang kowe, nanging ati-ati aja nganti kowe ngandhani sapa-sapa bab iki.'

Panitia janji bakal njaga rahasia sing bakal dicritakaké déning sang wali. Banjur patriark kandha:

'Mlaku, jupuk kulit wit lawas lan tulis wasiat pungkasan ing jeneng sawijining Theonemptus, supaya wasiat iki marakake kesan yèn aku lan bocah miskin iki sedulur cedhak.' Banjur menyangna marang mudha kuwi lan kandhaa: 'Adhiku, apa kowe ngerti yèn kowe kuwi sedulur karuhun Patriark? Mula saka kuwi, isin tenan yèn kowe tetep urip mlarat.' Sawisé kuwi, tunjukna marang dhèwèké apa sing wis kok tulis lan tambahi: 'Nak, yèn kowe isin ngandhani Patriark yèn kowe seduluré, ya aku sing bakal ngandhani dhèwèké bab kowe.'

Sawisé krungu pituduhé Yohanes, pangurus omah kuwi nindakake miturut dhawuhé patriark. Dhèwèké nulis wasiat ing selembar perkamen sing koyak, sing nerangaké yèn pemuda miskin kuwi sedulur patriark. Banjur, ngundang pemuda kuwi marang dhèwèké, dhèwèké nuduhaké wasiat mau lan kandha yèn dhèwèké nemokaké ing antarané kertas-kertas lawasé bapaké. Sawisé maca wasiat kuwi, bocah iku wiwitane bungah banget, nanging banjur isin amarga dhèwèké mlarat banget lan nganggo klambi compang-camping, banjur nyuwun marang pangurus supaya ngomong karo Patriark atas jenengé. Pangurus kuwi, sawisé menyang sang wali, nyritakaké panyuwunan bocah mau marang Patriark, lan Patriark kandha:

'Kandhaa marang bocah iku yèn Patriark kandha mangkéné: Aku kelingan yèn pamané nduwé anak lanang, nanging aku durung tau ndeleng dhèwèké langsung. Kowé becik nggawa dhèwèké marang aku. Gawa uga wasiaté.'

Panaseja nggawa bocah iku lan nuduhake naskah marang bapa sing mulya. Patriark ngrangkep bocah iku kanthi tresna lan kandha:

'Apik tenan kowe teka, awit kowe putrané paman.'

Wong suci mau maringi tanah ageng marang pemuda iku, tuku omah lan kabèh kang dibutuhaké kanggo urip, nikahaké karo cah wadon bangsawan, lan ngupaya supaya dhèwèké sugih, ajiné dhuwur, lan lurus, supaya tembung-tembung mazmur bisa kawujud: *'Aku wis enom lan wis tuwa, nanging aku durung nate weruh wong sing bener ditinggal, utawa keturunane ngemis roti'* (Mazmur 36:25). Santo Yohanes asring banget sowan marang wong lara, sing dirawat dhewe, lan maringi panglipur marang wong sing arep seda kanthi pandonga, mbantu nalika wayahe seda. Saliyane, piyambakipun kerep nindakake Liturgi Ilahi kanggo arwah ingkang sampun seda lan ngendika bilih Liturgi Ilahi kang dipunpandhega kanggo arwah ingkang sampun seda nggawa paedah ageng tumrap arwah mau. Minangka dhukunganing punika, sang wali nyebataken sawijining prastawa ingkang kedadosan sawetawis wekdal kapengker ing pulo Siprus.

'Wong tawanan saka Siprus,' ujare, 'dituduh ing panjara sing atos ing Persia. Wong tuwane, sing manggon ing Siprus, dikandhani yèn dhèwèké wis seda, mula padha nangisi kaya yèn dhèwèké wis seda.' Telung kaping saben taun padha miwiti ngeling-eling dhèwèké, nyawisaké kurban marang gréja kanggo nyawane, supaya Liturgi Ilahi bisa dirayakaké. Sawisé patang taun, anaké bisa lolos saka tawanan lan bali menyang omah. Wong tuwané, nalika ndelok dhèwèké, padha gumun, mikir yèn dhèwèké wis tangi saka pati. Kanthi kabungahan amarga wis dibebasake, wong tuwane kandha marang dheweke yen dheweke wis ngelingi dheweke telung kaping saben taun. Putrane takon ing dina apa wae padha nganakake pangeling-eling kuwi. Wong tuwane mangsuli yen iku ana ing Pesta Epifani, Paskah, lan Pentekosta. Sawise krungu kuwi, dheweke kelingan lan kandha:

'Ing dina-dina kuwi, ana wong agung sing teka marang aku ing penjara nggawa obor; belenggu-belenggu mau tiba saka sikilku, lan aku bebas. Nanging ing dina-dina liyane, aku bali dibelenggu maneh, kaya narapidana.'

Yohanes sing pinaringan berkah iku pancen ora gelem ngukum wong amarga dosane, luwih-luwih para biksu. Ing sawijining wektu, dhèwèké kéliru ngukum sawijining biksu kanthi ora adil, lan sawisé kuwi dhèwèké ora nampa tuduhan apa waé marang para biksu lan ora ngukum manèh. Kedadeyané kaya mangkéné. Ana sawijining biksu enom sing wis mlaku-mlaku ing Alexandria pirang-pirang dina bareng karo cah wadon enom lan ayu banget. Nalika weruh kuwi, sawetara wong padha kesasar, mikir yèn dhèwèké urip ora murni karo cah wadon kuwi, banjur nglaporaké prakara mau marang patriark suci. Patriark mrentahake supaya loro-lorone langsung ditangkep, diwènèhi paukuman badan, lan dikurung kapisah ing sel. Nalika bengi, biksu mau muncul marang Patriark ing ngimpi, nuduhake pundhaké sing memar abot amarga pukulan, lan takon:

'Apa iki sing Panjenengan karepake, Paduka? Apa kaya ngene Panjenengan sinau saka Rasul kanggo ngreksa wedhusé Kristus, ora kanthi paksa nanging kanthi sukarela (1 Pet. 5:2)? Percayaa marang kula: Panjenengan wis kapancing, kados manungsa!'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké mundur saka sang Patriark. Nanging, sawisé tangi saka turu, sang Patriark mikiraké makna saka apa sing wis dideleng; lan, nyadari kaluputané, dhèwèké lungguh ing ambené, nangis lan sedhih. Esuk-esuk, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya biksu mau digawa marang ngarsané, kepéngin ndeleng apa dhèwèké mirip karo wong sing wis muncul ing ngimpi. Biksuné teka kanthi angel banget, amarga meh ora bisa obah amarga akèh tatu. Patriark, nalika ndeleng dheweke, kaku ora bisa ngucap sepatah tembung, lan mung ngisyaratake nganggo tangan supaya biksu iku lungguh ing sacedhake. Banjur, sawise waras maneh, piyambakipun nyuwun marang biksu supaya nyopot sandhangane lan nuduhake pundhakipun, supaya piyambakipun bisa mastiake apa tatu ing pundhak kuwi parah kaya sing dideleng ing ngimpi. Sawisé kaping pirang-pirang dijaluk, biksu mau wiwit nyopot jubahé, kabèh wong weruh yèn dhèwèké iku kastrati. Patriark, nalika ndeleng awaké sing tatu, nyesel banget marang apa sing wis kelakon lan sawisé ngutus wong-wong sing wis ngfitnah biksu mau, ngusir saka Gréja telung taun; déné marang biksu mau, dhèwèké nyuwun pangapura:

'Nyuwun pangapunten, sedulur,' pangandikane marang dheweke, 'awit aku nindakake iki amarga ora ngerti. Aku wis dosa marang Gusti Allah lan marang kowe. Nanging, kowe ora pantes ngentekake wektu kanthi sembrono karo wong wadon enom, sing marahi wong donya nesu, awit kowe nganggo busana biksu.'

Biksu mau mangsuli kanthi andhap asor:

'Pangeran, pracayaa marang kula, kula boten badhe goroh, nanging badhe ngendika ingkang satya. Sadurunge, nalika kula wonten ing Gaza[7741] , lan kula arep sowan ngurmati makam para martir suci Cyrus lan

[7741] Gaza – sawijining kutha ing Palestina, ing pesisir wétan Segara Tengah, kidul-kulon Yerusalem.

John, wanita enom punika kepanggih kaliyan kula ing sonten, lajeng sujud ing suku kula, nangis-nangis nyuwun supados kula boten nglarang piyambakipun ngancani kula. Nanging aku nyurung dheweke lan mlayu. Dheweke, nanging, ngetutake aku saka mburi, njerit:

'Aku nyuwun marang kowe kanthi asma Gusti Allahé Abraham, sing rawuh nylametaké wong dosa lan sing bakal ngadili sing urip lan sing mati – aja ninggalaké aku!'

Krungu kuwi, aku kandha marang dheweke:

'Nona ayu, kenapa kowe nyuwun marang aku kaya ngono?'

"Aku Yahudi," wangsulane, nangis, "lan aku kepengin mbaleni kapercayan ala bapakku lan dadi wong Kristen. Aku nyuwun marang panjenengan, Bapa! Aja nolak aku, nanging nylametake nyawaku sing kepengin pracaya marang Kristus."

Nalika krungu iki, aku wedi marang paukumané Gusti Allah lan nggawa cah wadon mau bareng aku, mulang dhèwèké bab iman suci. Sawisé tekan kuburan para martir suci, aku mbaptis dhèwèké ing gréja lan kanthi prasaja ing atiku aku lelungan bareng dhèwèké, arep nyelehaké dhèwèké ing biara.

Sawisé ngrungokaké critané biksu mau, Patriark nglegos lan kandha:

'Kita jiwa-jiwa sengsara iki ora ngerti pinten abdi sing didhelikake Gusti Allah ing pangabdiané.'

Banjur dhèwèké nyritakaké impéné marang kabèh sing ana ing kono lan, sawisé njupuk satus koin emas, kepéngin maringi marang biksu kuwi; nanging biksu kuwi nolak njupuk siji waé, kandha:

'Yen sawijining biksu pracaya yèn Gusti sing nyukupi kabutuhane, dhèwèké ora butuh emas; nanging yèn dhèwèké tresna marang emas, dhèwèké ora pracaya yèn Gusti ana.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nyuwun restu marang Patriark banjur mangkat. Wiwit wektu kuwi, Yohanes sing pinaringan berkah saya ngajèni para biksu; dhèwèké ngedegaké sawijining biara kanggo nyedhiyakake papan pangasoan para biksu lelungan lan ora tau ngadili wong liya.

Gembala Sing Apik maringi piwulang marang kumpulan rohani supaya ora ngukum sapa waé, sanajan padha ngerti dosa wong liya, nanging luwih becik ndeleng dosané dhéwé tinimbang dosané wong liya. Kedadéyané ana sawijining priya enom saka Alexandria mlayu menyang Konstantinopel karo sawijining biarawati. Kabeh wong banjur padha ngukum dhèwèké, kandha:

'Dheweke wis ngrusak loro nyawa: nyawane dhewe lan nyawane biarawati; lan saliyane, dheweke wis dadi godhong ingkang nyasabake kabeh wong.' Nanging ana ing Injil katulis: *'Celaka donya amarga ana godhong ingkang nyasabake! Amarga mesthi ana godhong ingkang nyasabake; nanging celaka wong kang liwat dheweke teka godhong ingkang nyasabake!*' (Matius 18:7).

Banjur Santo Yohanes ngendika marang wong-wong mau:

– Anakku, mandhegna ngukum, amarga kowe uga salah loro dosa: kaping pisan, kanthi ngukum wong sing dosa, kowe nglanggar dhawuhe Gusti Allah: *'Mula aja ngadili sadurunge wektuné, nganti Gusti rawuh, kang bakal madhangi apa sing didhelikaké ing pepeteng lan mbukak niyaté ati, banjur saben wong bakal nampa pujian saka Gusti'* (1 Korinta 4:5). Lan ing sisih liya, kowe ngina sedulurmu, tanpa ngerti apa dhèwèké isih dosa utawa wis tobat.

Kanggo mulang wong-wong mau, dhèwèké nyritakaké crita ing ngisor iki.

Ana sawijining biksu sing lagi mlaku-mlaku ing dalan-dalan kutha Tirus[7742] . Dheweke katon dening sawijining pelacur sing jenenge Porphyria, sing kondhang ing saindenging kutha, lan dheweke banjur muni banter marang biksu mau:

'Romo! Selametna aku, kaya Kristus nylametake si pelacur!'

Nanging biksu kuwi, ora nggatekake panghakiman manungsa, kandha marang dheweke:

– 'Tututi aku!'

Lan nyekel tangane, dhèwèké nuntun dhèwèké metu saka kutha ing ngarepé kabèh wong. Sawisé kuwi, kabar sumebar ing saindenging kutha yèn biksu kuwi wis nggawa pelacur, Porphyria, dadi garwané. Nalika biksu kuwi nuntun dhèwèké menyang biara, Porphyria nemokaké bocah cilik sing ditinggal ing pinggir dalan lan dijupuk, kanthi niyat arep diopeni dadi anaké dhéwé. Sawisé sawatara wektu, sawetara warga Tyre kebeneran ana

[7742] Tirus, ibukota kuna Fenisia, dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah, ing lor Palestina.

ing nagara panggonané sang tuwa lan Porphyria. Nalika weruh yèn dhèwèké nduwé anak, wong-wong mau kandha kanthi ngenyèk:

'Apik tenan, Porphyria, kowe wis nglairaké bayi.'

Nalika padha bali, wong-wong mau ngandhani kabèh yèn Porphyra wis nglairaké anak karo sang biksu: 'Kita wis ndelok dhéwé,' ujare, 'lan anak kuwi mirip banget karo sang biksu.' Nalika sang tuwa wis weruh dhisik yèn dhèwèké bakal seda lan pindhah menyang Gusti, dhèwèké kandha marang Pelagia (jeneng anyar Porphyra sawisé dhèwèké ngucapaké sumpah monastik):

'Ayo padha lunga menyang Tirus, panggonan sing saiki kudu tak tuju. Kepinginanku kowe ngancani aku.'

Manut kersané sang tuwa, Pelagia mangkat bareng karo dhèwèké. Padha mlebu kutha, nggawa bocah sing umuré wis pitung taun. Nalika padha mlebu kutha, sang tuwa lara, lan akèh wong kutha teka sowan. Banjur sang tuwa kandha marang wong-wong sing sowan:

'Bawani aku bumbung kemenyan.'

Wong-wong mau nggawa marang dhèwèké. Sawisé njupuk panyeré, dhèwèké nyawur arang geni sing kobong saka panyeré mau ing dhadhané lan nahan nganti adhem. Arang geni kuwi ora ngleleraké awaké utawa sandhangané. Ndelok kahanan kuwi, sang tuwa kandha marang wong-wong:

'Mugi Allah dipun puji, ingkang kaping pisan nylametake semak belukar saking kobongan geni! Panjenenganipun dados saksi, kados dene arang panas punika boten nglelerake badan kula lan geni boten nyentuh sandhangan kula, mekaten ugi, wiwit dinten lair kula, kula boten nate nindakake dosa daging.'

Sawisé ngendika mangkono, sang tuwa iku nyerahaké nyawané marang Gusti. Kabèh sing nyekseni kedadéan kuwi padha gumun lan ngluhuraké Gusti, sing tansah ngreksa para abdi-Nya sing makarya kanthi rahasia supaya tetep cedhak karo Panjenengané. Sawisé nyritakaké crita iki marang wong-wong, Santo Yohanes maringi piwulang nganggo tembung-tembung iki:

'Mula, sedulur lan anakku, aja cepet ngadili. Asring kita weruh dosa wong sing dosa, nanging kita ora weruh tobaté sing ditindakake kanthi rahasia.

Mangkono pangembala sing becik iki mulangake kawanané lan mimpin Gréja Kristus kanthi alus.

Kedadéyané wong-wong Persia nyerang nagarané. Yohanes, kelingan marang pangandikane Sang Juruwilaha: *'Yen padha nganiaya kowe ing sawijining kutha, mlayua menyang kutha liya. Amarga saestu Aku ngandika marang kowe, kowe ora bakal rampung ngliwati kabèh kutha-kutha Israel sadurungé Putrané Manungsa rawuh'* (Mat. 10:23), mutusaké mundur samentara menyang Konstantinopel. Nalika dhèwèké mangkat saka Alexandria, dhèwèké lara lan kudu ngaso ing amben. Lan wawu, ing sawijining pangliyan dhèwèké weruh sawijining priya padhang nyekel tongkat emas lan kandha:

'Raja para raja ngundang kowe marang Panjenengané.'

Saka panglihatan iki, sang wali nyadari yèn pungkasaning uripé wis cedhak. Sawisé nglayar bali menyang tanah kelairané ing Siprus, dhèwèké ora bisa nerusaké lelampahané manèh lan, sawisé tekan kutha asalé Amaphunt, dhèwèké séla kanthi tentrem marang Gusti. Nalika dhèwèké arep séla, Santo Yohanes kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Allah kawula, amargi Panjenengan sampun paring kula pantes nyawisake dhumateng Panjenengan punapa ingkang kagungan Panjenengan, lan saking bandha donya punika kula namung kagungan siper telu saking koin pérak; nanging babagi punika ugi kula wasiat supados kaparingaken dhumateng tiyang mlarat.' 'Nalika aku diangkat dadi Patriark Alexandria, aku nemokake watara wolung ewu liter emas ing keuskupananku; lan saka kurban para umat sing tresna marang Gusti aku nglumpukake luwih saka sepuluh ewu liter, kabèh mau tak pasrahaké marang Kristus. Marang Panjenengané uga saiki aku pasrahaké nyawaku[7743] .'

Sing Mulya dikubur ing kutha asalé, Amaphunt, ing Gréja St. Tikhon sing Nglakoni Mujijat, bebarengan karo loro uskup sing uga dikubur ing kana. Ing wektu kuwi, kedadeyan ing ngisor iki kelakon. Nalika padha nyoba nyelehake Santa Yohanes ing jejere, jasad-jasad mau misah, kaya urip, pisah saka siji lan sijine lan mbukak papan

[7743] St. Yohanes sing welas asih séda ing tanggal 11 November 619. Dina rayané dirayakaké tanggal 12 November amarga ing tanggal 11, rayané martir Mina dirayakaké kanthi meriah ing Mesir, déné ing Konstantinopel rayané Teodorus Studita diamati. Reliké St. Yohanes sing welas asih sepisanan dipindhahaké menyang Konstantinopel (23 Januari), lan sakwisé menyang kutha Pressburg ing Hongaria, ing ngendi isih ana nganti saiki.

ing tengah kanggo jasad Yohanes. Kabeh sing ana padha nyekseni mujijat iki kanthi mripaté dhéwé lan, kaget banget, padha ngluhurake Gusti Allah.

Uga kita ora bisa ora nyebutake mujijat sabanjure, sing kelakon sawisé panguburané Santo Yohanes. Ana sawijining wanita, sing wis tiba ing dosa abot lan isin ngakoni marang bapak rohani, teka kanthi iman marang Santo Yohanes sing isih urip, sanadyan wis lara lan meh seda. Sembah ing sikilé, dhèwèké njerit lan nangis nggleleng:

'Ya sing paling kabegjan! Aku iki wong dosa sing nggegirisi, lan dosaku nggegirisi banget nganti aku ora wani mbukak marang sapa wae. Nanging aku ngerti yèn panjenengan kersa, panjenengan saged ngapura aku. Amarga Gusti wis kandha marang panjenengan: *'Apa waé sing panjenenganiket ing bumi bakal kaiket ing swarga, lan apa waé sing panjenenganlepasake ing bumi bakal kalepasake ing swarga'* (Matéus 16:19; Yohanes 20:23).

Sing Kasucen mangsuli:

'Yen kowe teka kanthi pracaya, mangka akoni dosamu marang aku.'

Kanggo iki, wong wadon mau mangsuli:

'Gusti, kula botên saged ngakeni dosa kula, amargi kula kakehan isin.'

Révérend ngendika marang dhèwèké:

'Yen kowe isin banget ngakoni nganggo tutukmu dhéwé, ya lunga lan tulis ing selembar kertas banjur gawa marang aku.'

Nanging dhèwèké kandha:

Aku ora bisa nindakake kuwi uga.'

Banjur sang wali ngendika:

'Tulisen, segel, lan wenehana marang aku.'

Sawisé nulis dosané, wanita iku nyuwun marang sang wali supaya ora mecah segel utawa maca layangé. Sawisé nampa layang kuwi, Yohanes seda ing dina kaping lima sawisé kuwi. Dhèwèké ora ngandhani sapa-sapa bab layang kuwi. Wanita iku ora ana ing kutha wektu kuwi. Esuké, sawisé panguburané, wanita iki teka ing kutha lan nalika krungu yèn Patriark wis seda lan dikubur, dhèwèké sedhih banget, amarga dhèwèké mikir yèn wong liya sawisé sedaé wis njupuk layangé lan maca dosa-dosané. Tekan peti mati sang wali, dhèwèké njerit marang sang wali kaya-kaya isih urip:

"Wahai Manungsa Allah," pangandikane, "aku ora wani ngakoni dosaku marang kowe dhéwé, lan saiki kabèh wis ngerti. Oh, yèn waé aku ora wis maringi kowe dokumen sing ngemot dosaku. Celaka aku, wong wadon sengsara! Aku isin ing ngarepmu, nanging saiki aku kakehan isin sing luwih gedhe, lan aku dadi guyonan kanggo kabeh wong. Nanging aku ora bakal ninggalake kuburmu nganti kowe ngandhani aku ing endi kowe nyimpen suratku. Amarga kowe ora mati, nanging isih urip nganti saiki."

Dheweke tetep ana ing kahanan iki ing sacedhake kuburé Santo Yohanes salami telung dina. Ing wengi katelu, Santo Yohanes dhéwé metu saka peti mayité, digandheng karo loro uskup sing lagi nggladrah ing sacedhake, lan kandha marang wanita sing nangis:

"Wadon, nganti kapan kowe ora ninggalake kita tentrem lan mandheg ngembesake klambi kita nganggo eluhmu?"

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké maringi layang sing disegel marang dhèwèké, kandha:

'Jupuk layangmu lan, sawisé mbukak, delengen ing njero.'

Sawisé kuwi, wong mati mau padha nglempèk manèh ing peti mayité. Wanita iku, sawisé njupuk layang mau, weruh yèn segelé isih utuh; lan sawisé mbukak, dhèwèké weruh yèn apa sing wis ditulis wis kabusak, lan ing panggonané ditulis:

'Kanggo abdi kawula Yohanes, dosamu wis diapura.'

Wadon iku, sawisé nampa pangapura dosa sing kaajaiban, bungah banget lan bali menyang omahé, ngluhurake lan muji Gusti Allah lan ngluhurake santo Panjenengané, Santo Yohanes sing welas asih, lumantar pandonga Panjenengané muga-muga Gusti uga paring welas asih marang kita, mbusak kabèh dosa kita, lan nyerat jeneng kita ing Kitab Urip salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 8:

Kanthi kasabaran panjenengan panjenengan sampun nampi ganjaran, ya Bapa ingkang kinurmatan, ingkang boten kendhat-kendhat ing pandonga, tresna dhumateng tiyang mlarat, lan nyukupi kabutuhanipun: nanging mugi panjenengan ndedonga dhumateng Kristus Gusti kita, ya Yohanes ingkang welas asih ingkang pinaringan berkah, supados nyawa kita sami kaslametaken.

Kontakion, Nada 2:

Panjenengan paring kasugihan marang wong mlarat, lan saiki nampa bandha swarga, ya Bapa Yohanes sing wasis: mulane kita kabeh ngajeni panjenengan nalika ngrayakake pangeling-eling panjenengan, lan nyumbang sedekah ing dina pangastane panjenengan!

Peringatan Bapa Sing Mulya Nilus, wong sing puasa.

Peringatan tanggal 12 November

Sing Mulya Nilus iku wong asli Konstantinopel, ing kono piyambakipun nampi pendhidhikan ingkang unggul, nguwasani kabèh kawruh lan dadi pambicara ingkang paling fasih[7744] . Sawisé diwasa, piyambakipun nikah kaliyan wanita ingkang luhung budi, saking nikah punika piyambakipun kagungan kalih anak – satunggaling putra lan satunggaling putri. Amarga asal-usulé sing mulya lan kabecikan pribadiné, Nilus diangkat dadi prèfèktur kutha krajan[7745] . Dhèwèké nglakoni urip sing takwa lan luhur budi; nanging kabèh kaburukan sing nyebar ing kraton ndadèkaké dhèwèké wedi marang kaslametané lan mundur saka kalangan luhur. Sawise nyadari kesia-siaan donya iki, sing sakabehe ana ing pangkuwasa sing ala (1 Yohanes 5:19), lan wis yakin manawa ora ana sing langgeng, ora ana sing langgeng utawa adil ing kene, nanging kabeh wis nyimpang lan kebak ketidakadilan, Nilus miwiti ngupaya dalan sempit nanging nylametake sing nuntun marang gesang langgeng, kebak kabungahan sejati sing ora owah-owahan lan kabegjan tanpa wates. Dheweke ngyakinke bojone supaya sarujuk karo pamundure saka donya. Sawisé padha maringi kabèh bandha marang wong mlarat, padha mbebasaké para budak lanang lan wadon; banjur padha mbagi tugas ngopeni anak-anaké. Bojoné Neil nggawa putriné, déné dhèwèké nggawa putrané, Theodulus, sing bareng karo dhèwèké mangkat saka Konstantinopel, ninggalaké donya lan kabèh ikatan donya[7746] . Garwané Nilus mundur menyang Mesir karo putriné lan ing kana, ing salah siji biara wanita, njupuk sumpah monastik lan miwiti ngladèni Gusti kanthi semangat liwat tumindak kasucian. Bab Nilus sing berkah, piyambakipun mundur menyang Gunung Sinai[7747] bareng putranipun Theodulus; sawisé manggon ing ara-ara samun, piyambakipun niru gesangé para bapa padang pasamun sing kinurmatan, nglampahi wektu kanthi nglakoni puasa, pakaryan asketik, pandonga sing tekun lan jaga wengi, matesi daging liwat manéka pakaryan monastik.

Ing kono, Sang Reverendi manggon ing guwa sing wis digali nganggo tangané dhéwé, ing ngendi dhèwèké urip minangka pertapa salami patang puluh taun. Kabar bab dhèwèké cepet sumebar ing endi-endi, lan akèh wong saka saben lapisan lan pangkat wiwit nyedhaki dhèwèké kanggo njaluk pitutur lan pandonga.

Nalika Sang Resep mireng bab pangasingan St. Yohanes Krisostomus menyang panjara ing[7748] , piyambakipun kanthi wani lan tanpa wedi ngangkat swarané saka meneng jero lan langsung ngecam Kaisar Arcadius, nulis layang kang ngandhut celaan tegas marang tindak ora adilé marang sang wali agung.

Nalika piyambakipun nglakoni urip pertapa kanthi praktik asetik monastik, cobaan istimewa liyane diparingake marang piyambakipun kanggo nguji katresnanipun marang Gusti. Barbarians[7749] nyerbu ara-ara

---

[7744] St Nil lair ing separo kapindho abad kaping 4 lan dadi muridé St John Chrysostom

[7745] Salah siji pejabat pangkat paling dhuwur, sing mimpin administrasi polisi senior kutha.

[7746] Iki watara taun 390.

[7747] Gunung Sinai dumunung ing sisih lor-kulon Arab, ing pesisir wétan Segara Abang. Wiwit meh wiwitan monastisisme Kristen, Sinai wis dadi panggonan sing disenengi kanggo asketisisme Wétan lan misuwur amarga prestasi para biksu.

[7748] Iki kedadeyan ing taun 405.

[7749] Iki mesthi nyebutake suku Vlemmids, sing kalebu suku Arab lan manggon ing Arabia.

samun kuwi; kaya kéwan galak, padha nyerang kanthi dadakan, mateni akèh bapa suci lan nyekel liyané dadi tawanan. Bareng karo wong-wong liya, padha uga nyekel putrané Nil, Theodulus, dadi tawanan. Nilus nangis kenceng banget amarga anaké, luwih-luwih nalika krungu yèn wong-wong barbar kuwi wis ngukum anaké kanggo disembelih marang dewa-dewa pagan. Nanging Gusti Allah njaga Theodulus supaya tetep slamet lan waras, amarga Uskup Emesa[7750] mbebasaké dhèwèké saka wong-wong barbar mau lan sakwisé ngangkat dhèwèké dadi rohaniwan Gréja. Nalika Nilus ngerti bab iki, piyambakipun langsung mangkat menyang kutha Emesa lan ing kono dipun tampi kanthi pakurmatan déning uskup, sing, sanadyan piyambakipun ora kersa, ngangkat piyambakipun dados presbiter lan ngajak piyambakipun tetep ing kono. Nanging nalika Nilus sing kaberkahan nolak manggon ing kana lan mutusaké bali menyang Sinai, uskup mbalèkaké putrané marang dhèwèké lan ngetokaké karo tentrem. Nilus sing kabegjan, sawisé bali manèh karo putrané menyang panggonan panggonan manggoné sing sepisanan ing Sinai, manggon ing kana pirang-pirang taun sadurungé seda tentrem marang Gusti[7751] . Nilus sing kinurmatan ninggalaké akèh tulisan asetik sing maringi piwulang, kebak kawicaksanan, lan layang marang manéka wong babagan manéka topik iman Kristen lan kesalehan[7752] .

Peringatan Nabi Suci Ahijah

Dirilèkaké tanggal 12 November

Nabi Ahijah sing Suci iku wong asli kutha Silo[7753] lan urip nalika pamaréntahané Salomo lan Yeroboam[7754] . Nalika pamaréntahané Salomo, dhèwèké ngélingaké marang Yeroboam yèn karajané Salomo bakal kapérang lan sepuluh suku bakal misah saka kono kanggo mbentuk Karajan Israèl. Nalika ketemu Yeroboam piyambak ing lapangan, Ahijah mecah busana sing dipakaine dadi rolas potongan lan mrentahake supaya sepuluh potongan mau diwenehake marang Jeroboam minangka pratandha manawa Gusti Allah Israel bakal nyerahake sepuluh suku mau ing tangane, nyopot kraton saka tangan Salomo, lan bakal maringi Israel marang dheweke yen dheweke mlaku miturut dalan-dalaning Gusti Allah. Mengko, nalika Abiyah, putrané Yerobeam, lara, Ahiyah ngandhani marang garwané Yerobeam yèn kabèh omahé Yerobeam bakal rusak amarga kabejaté, lan yèn wong Israel bakal sumebar nganti ngliwati Kali Efrat. Ramalané Ahiyah kasembadan, diwiwiti saka seda langsungé Abiyah.

[7750] Emes iku kutha ing Siria, ing wétan Kali Orontes, kang mili menyang Segara Tengah ing sisih lor-kulon Siria.

[7751] Pati St. Nilus si Asceta kelakon watara taun 450. Panjenengané nglampahi sakabèhé 60 taun ing ara-ara samun.

[7752] St. Nilus, kaya gurune sing agung, St. Yohanes Krisostomus, nyawisake akeh wektu kanggo ekségesis Kitab Suci lan nerangake dogma iman; dheweke misuwur banget amarga tulisan-tulisan asketis. Karya asetik paling unggul yaiku buku babagan pandonga. Sabanjure ana: risalah babagan *asetik,* babagan *kamlaratan* sukarela*, babagan kauntungan urip nyendiri,* pandhuan kanggo Eulogius sing ngemot renungan éndah babagan ngadhepake punggung marang donya, babagan keteguhan ing perjuangan, babagan sabar ing sangsara lan perjuangan nglawan hawa napsu, lan sapiturute., 'Buku Pandhuan Epictetus', sing nyedhiyakake aturan kabijaksanaan praktis sing dijupuk saka karya panulis pagan iki, diowahi ing sawetara panggonan kanthi gagasan Kristen; lan surat-suraté St. Nilus, sing dikirim marang manéka wong lan ing manéka kahanan, sing nduwèni sipat moral. Kabeh tulisané St. Nilus, sanadyan misuwur amarga isi sing dhuwur mutuné, uga ditondoi kabersihan lan kaendahan basa sing digunakaké; ngresepaké katulusan ati lan kebak kakuwatan pamikiran, tansah cetha kaya padhangé Gusti Allah.

[7753] Shiloh iku sawijining kutha ing suku Efraim, dumunung meh ing tengah-tengah Tanah Dijanjekake. Ing kéné, sawisé nyabrang Kali Yordan lan ngrebut Tanah Dijanjekake, Tabernakelé Musa sing ngemot Tabut Perjanjian dipasang, mulané kutha iku dijenengi ('Shiloh' tegesé 'katentreman' utawa 'ketenangan'). Kutha iki nduwèni makna gedhé kanggo Israel, nanging sakbanjuré Gusti nolak panggonané ing Shiloh amarga dosa-dosa para putra Israel.

[7754] Sulaiman, putra Daud, raja katelu Israel—sing paling wicaksana lan pinunjul saka para raja Israel—mengko ngrusak pamaréntahané amarga ambruké moral lan panyembahan berhala, amarga iku Gusti Allah nyabut kraton Israel saka keturunane, maringi sepuluh suku marang Yeroboam, sing biyen dadi abdi Salomon nanging sawisé paměrangan kraton Salomon dadi raja kapisan ing kraton Israel. Mangkono, pelayanan nabi Ahijah diwiwiti saka taun 1010 nganti 963 SM.

Uripé Sang Yohanes sing Berkah lan Berbulu, Pangripta Mucjizat saka Rostov

Dirilèkaké tanggal 12 November

Yohanes sing Begja manggon ing kutha Rostov nalika pamaréntahan Tsar Ivan Vasilyevich sing Galak. Asal-usulé ora dingertèni. Ing Rostov, dhèwèké urip minangka wong bodho suci demi Kristus; dhèwèké ora nduwèni panggonan tetep lan mung kadang-kadang sowan marang janda saleh lan bapak rohani, Romo Pèterus, imam Gréja Kabeh Para Kudus, kanggo ngaso. Sajrone manggon ing Rostov, sang wong edan suci John—sing dikenal kanthi julukan 'Topi Gedhe'—sing mengko lunga menyang Moskow lan dikubur ing kana ing Gréja Panebusan ing Parit—biasane rembugan karo dheweke, kaya sing ditindakake karo ahli tapa misuwur saka Borisoglebsk, Santo Irinarkh.

Yohanes sing Begja saka Rostov tansah nggawa lan maca buku perkamen – Kitab Mazmur ing basa Latin. Durung dingerteni kapan utawa ing endi dheweke sinau basa iki.

Yohanes sing Kasucen séda tanggal 3 September 1580. Awaké, kanthi pangreksan janda saleh sing kasebut mau lan bapak rohani, imam Petrus, dikubur ing sacedhaké Gréja Santo Blais, ing mburi altar. Panguburané diiringi pratandha: ana badai gedhé, kilat sumunar lan guntur nggelegar.

Sawisé Pangéran sing Kabegjan séda, akèh wong wiwit teka ing peti mayité; padha nyanyèkaké pandonga ing gréja marang Gusti Allah, Gusti Ibu Allah ingkang Maha Suci lan Yohanes Pembaptis; padha nyuwun banyu supaya diberkahi lan padha ngombe, dicampur karo wedhi saka kuburane Sang Berkah; liyane ngolesake awak sing lara nganggo banyu iku lan, miturut imane, mari saka macem-macem lara.

Sawisé krungu bab mujijat sing kelakon ing makamé Sang Berkah Yohanes, Metropolitan Cyril saka Rostov[7755] — kang wis tuwa lan nandhang lara abot nganti ora bisa nggunakake tangan lan sikilé — mréntahaké supaya dhèwèké digawa menyang Gréja St. Yohanes sing Berbulu kanggo nyembah ikoné St. Yohanes lan menyang makamé Sang Berkah Yohanes sing Berbulu. Nalika ibadah pandonga, nalika Injil Suci diwaca, sang wali sing lara langsung ngrasakake mari saka lara; dhèwèké bisa manèh nggunakake tangane, saéngga dhèwèké bisa manèh nindakake tugas suci lan mimpin Metropolis Rostov, lan dhèwèké urip manèh limang wulan sakwisé[7756] .

Akeh panyembuhan mujijat sing kelakon ing sacedhake peti jenazah Sang Berkah Yohanes marang wong-wong lara sing padha teka kanthi iman. Mujijat-mujijat iki kacathet lan dilaporake marang Tsar Mikhail Feodorovich.

Sawijining pedagang sing taat, sawisé nyekseni rahmaté Gusti lan akèh panyembuhan marang dhèwèké lan keluargané, mbangun gréja ing ndhuwur kuburané Sing Berkah.

Saiki, relikwi Pundhita Yohanes disimpen ing sangisore lantai mburi paduan swara kiwa ing gréja watu Ikon Tolgskaya Sang Putri Allah, kang ana kapel sisih kang dipersembahaké kanggo Santo Yohanes Pembaptis lan Martir Suci Blasius, kang dibangun ing abad kaping 18.

Salib siklus gedhé sing kagungané Sang Sing Kasucèkaké lan kitab Mazmur ing kulit parchment, sing ditulis nganggo aksara Gotik sing éndah, wis suwé disimpen ing sacedhak kuburan. Salah siji cathetan ing manuskrip kasebut nyatakake manawa Santo Dimitri saka Rostov, nalika mriksa gréja-gréja ing Rostov sawisé diangkat dadi Metropolis Rostov ing taun 1702, narik kawigatene marang Mazmur iki, nyathet kahanan sing rusak, banjur mrentah supaya diikat maneh lan disimpen, kaya biyèn, ing kuburané Sing Terberkah. Cathetan liyane, sing ditulis nganggo basa Latin, muni: 'Kanthi pangurmatan sing paling jero, aku nyekel buku iki ing tanganku lan nyiume. Nil, Uskup Agung Yaroslavl. 14 Mei 1856'[7757] .

[7755] Dheweke mréntahaké Metropolis Rostov wiwit taun 1605, nanging dicopot saka jabatane nalika Jaman Kasangsaran lan mbalèkaké jabatane ing taun 1612, nalika Pozharsky lan Minin padha mlaku kanggo mbébasaké Moskow. Metropolitan Cyril rawuh nalika seda Tsar Boris Fedorovich Godunov lan, ing sacedhake Moskow, nampani lan makutha Tsar Mikhail Fedorovich Romanov, sing anyar kapilih sawisé Jaman Kasulitan.

[7756] Panyembuhan Metropolitan Kirill kacathet taun 1618.

[7757] Legenda 'Babagan Mujijat-mujijat Sang Yohanes Sing Welas Asih Sing Berjanggut, Pangripta Ajaib saka Rostov', sing wis dirakit lan dikembangaké ing Rostov wiwit abad kaping 17, diterbitaké kaping pirang-pirang ing loro édisi ing Buletin Keuskupan Yaroslavl (ing taun 1860 lan 1877) lan minangka pamflet kapisah (ing taun 1877 lan 1884).

26 November

13 November (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Suci kita Yohanes Krisostomus, Patriark Konstantinopel

Dipepering ing tanggal 13 November

Santo Yohanes Krisostomus, pepadhanging donya, guru jagad raya, tiang lan dhasaring Gréja, pangkotbah tobat, asalé saka Antiokia ing Siria lan lair watara taun 347. Wong tuwané, Secundus lan Anfusa, kalebu golongan terkemuka ing masyarakat Antiokia lan pracaya marang iman Kristen. Secundus iku panglima militer lan nyekel jabatan kehormatan; nanging, dhèwèké ora bisa ngaruh marang pangasuhan anaké, amarga séda nalika Yohanes isih cilik banget. Akibate, kabèh tanggung jawab pangasuhan Yohanes tiba marang ibuné, Anfusa sing taat. Amarga bojone seda nalika umuré isih enom (watara rong puluh taun), dhèwèké milih ora nikah manèh, nanging nyawisaké kabèh dhiri kanggo ngopeni anaké. Saka dhèwèké, Yohanes enom nampa piwulang kapisan babagan kabeneran Kristen lan kasucian.

Sawisé nguwatké iman Kristen putrané, Anfusa nyerahaké dhèwèké marang sofis Libanius lan filsuf Andragaphius kanggo sinau retorika lan filsafat[7758] . Mengko, nalika John umur wolulas taun, dhèwèké—durung nampa baptisan suci, sing miturut adat jaman semana diwènèhaké nalika diwasa—dikirim menyang Athena[7759] kanggo nerusaké sinau retorika lan filsafat. Nalika sinau ing kono, Yohanes ora suwe ngluwihi kanca-kancané lan akèh filsuf ing kawicaksanan, amarga wis sinau kabèh buku lan élmu Yunani, lan banjur dadi filsuf sing wicaksana lan pambicara sing fasih.

Ing Athena, dhèwèké nduwèni mungsuh sing paling jahat, yaiku filsuf Anphimios. Anphimios sing iri marang reputasi apiké Yohanes banjur nyebar fitnah marang dhèwèké, nyulut kebencian ing ati wong liya. Nanging sang wali, kanthi pitulungan Gusti, nggawe mungsuhé isin lan ing wektu sing padha nggawé akèh wong mratobat marang Kristus. Kedadéyan iki kedadéyan ing taun kaya mangkéné. Nalika Amphimius, ing sawijining pasulayan karo Yohanes, miwiti ngucapaké tembung-tembung ngina marang Gusti kita Yesus Kristus, roh najis dumadakan nyekel dhèwèké lan miwiti nyiksa dhèwèké. Anfimios tiba ing lemah, kejang-kejang lan nggelincing karo sakabèhé awaké, cangkemé mbukak amba, saka kono metu busa. Nalika padha weruh kuwi, kabèh sing ana ing kono padha ngeri, lan akèh sing mlayu amarga wedi. Sing isih ana banjur nyuwun marang Yohanes supaya ngapura lan marasaké wong sing kesurupan kuwi. Yohanes mangsuli:

'Yen dhèwèké ora tobat lan pracaya marang Kristus Gusti, kang wis disumpahi, dhèwèké ora bakal mari.'

Amphimius langsung kandha:

Aku ngakoni manawa ora ana Gusti liya ing swarga utawa ing bumi kajaba Panjenengané sing diakuaké Yohanes.'

Nalika piyambakipun ngendika punika, roh najis punika medal saking badanipun, lan Anfimios tangi, waras malih. Kabèh tiyang ingkang nyekseni mujijat punika sami njerit:

'Gedhé Gusti Allah Kristen! Panjenengané piyambak sing nindakake mujijat!'

Sang Yohanes, sawisé nglarang Amphimius ngina Putraning Allah lan mulang dhèwèké bab iman sing sejati, ngutus dhèwèké marang Uskup Athena, lan Amphimius bebarengan karo kabèh keluargané nampa baptisan suci saka dhèwèké. Saliyane Amphimius, akèh warga terhormat kutha kuwi uga mlebu iman lan dibaptis. Nalika uskup mangertosi yèn pangowahan iman wong-wong Yunani marang Kristus mau kawangun amarga perantaraan Yohanes, piyambakipun mutusaké ngangkat Yohanes dadi imam lan nahan piyambakipun ing Athena, supaya

---

[7758] Para Sofis iku guru retorika lan pengacara. Libanius kondhang banget minangka guru retorika; Julianus si Murtad sinau ing sangisore dhèwèké, lan ing antarané Para Bapa Gereja, Basilius Agung dikenal minangka salah siji filsuf sing paling jero lan serius ing jamane.

[7759] Athena iku ibukota Yunani, dumunung ing sisih kidul-wétan Semenanjung Balkan. Ing jamané Chrysostom, kutha iki misuwur amarga sekolah filsafat lan retorika. Wong enom sing sugih lan nduwé pendhidhikan padha sinau ing kana. Kajaba iku, sawatara Bapak Gereja uga sinau ing kana: Basil Agung, Gregorius Teolog lan liya-liyané.

sawisé uskup seda (awit umuré wis sepuh banget) Yohanes bisa nggantèkaké piyambakipun dadi uskup. Yohanes sing pinaringan berkah, nyadari kahanan iki, kanthi rahasia ninggalake Athena lan bali menyang tanah kelairané, Antiokia.

Ngremehake kamulyan kosong saka donya sing sia-sia lan kabèh pakurmatan donya, dhèwèké mutusaké nglakoni urip monastik sing andhap asor lan makarya kanggo Gusti, kanthi nggawé awaké kaya malaékat. Santo Yohanes uga diparingi semangat ing bab iki déning kancané, Basilius[7760] , sing asalé saka Antiochia sing padha. Amarga padha nglampahi masa cilik bebarengan, padha diwulang dening guru sing padha lan nduwèni katresnan jero marang siji lan sijiné, amarga padha jiwa sedulur lan nduwèni watak sing padha. Basil iki, sawisé dhèwèké dhéwé njupuk sumpah monastik, maringi pitutur marang kancané – Santo Yohanes – supaya milih urip monastik uga.

Nguruti pitutur apik mau, Yohanes kepengin langsung mundur menyang biara lan dadi biksu, nanging ditahan ibuné. Nalika ngerti niyaté Yohanes, ibuné ngendika karo luh ing mripaté:

'Anakku! Aku ora suwe bisa nikmati urip karo bapakmu; nalika piyambakipun seda, miturut kersaning Gusti, kowe dadi yatim lan aku dadi janda. Nanging ora ana musibah sing bisa meksa aku nikah maneh utawa nggawa bojo liya mlebu ing omahé bapakmu. Kanthi pitulunganing Gusti, aku wis sabar nampa cilaka dadi janda, lan entuk kabungahan lan panglipur gedhe saka tansah ndeleng pasuryanmu sing mirip karo pasuryan bapakmu. Luwih saka kuwi, aku ora nyia-nyiaake warisan bapakmu, nanging wis tak jaga utuh kanggo kabutuhan uripmu. Mula saka iku, aku nyuwun marang kowe, anakku, aja nganti aku dadi janda kaping pindho, lan aja amarga kowe lunga, mbalekake sedhih marang bapakmu sing saiki wis sirna; nanging enteni nganti aku mati, sing saben dina tak enteni. Yen wis kok kubur aku jejere kuburan bapakmu, banjur lakoni apa sing kowe karepake. Nanging saiki, tetep karo aku lan sabar sithik, nganti aku isih urip.'

Amarga kesentuh karo panyuwunan ibune, Yohanes mutusake ora lunga saka omah saiki; nanging nalika tetep ing omah, dheweke ngganti sandhangan apik karo sandhangan prasaja lan miwiti urip pertapa, nglampahi wektu kanggo ndedonga lan sinau Sabda Gusti. Ing wektu iku, Yohanes dadi raket karo Meletius, Uskup Antiokia, sawijining priya sing nduwèni watak luhur, sing ngajak Yohanes supaya dibaptis sanalika bisa; sawisé dibaptis, dhèwèké diangkat dadi pamaca gréja. Yohanes njabat ing kalungguhan iki suwéné telung taun. Ing wektu iku, ibune Yohanes tilar donya. Sawisé ngubur ibuné, Yohanes langsung mènèhaké kabèh kagungané marang wong mlarat, maringi kamardikan marang para abdi dalem lanang lan wadon, lan manggon ing biara *[7761] *, ing kono dhèwèké dadi biksu, makarya awan lan bengi kanggo Gusti kanthi rajin lan setya. Ing kéné dhèwèké nulis buku *Babagan Imam* lan *Babagan Penyesalan*, sing ngemot akèh bab migunani, lan *Surat marang Biarawan Theodore sing Runtuh*[7762] .

Santa Yohanes kagungan saka Gusti kurnia pangajaran lan sih Roh Suci, kang kawartosaké marang sawijining biksu aran Isichius, kang manggon ing biara kuwi. Amarga wis sepuh lan sampurna ing kabecikan, Isichius kagungan kurnia pandelengan batin. Ing sawijining wengi, nalika piyambakipun lagi berjaga lan ndedonga, pikirane munggah lan piyambakipun nyumurupi panglihatan ing ngandhap punika. Loro priya agung, nganggo busana putih lan sumunar kados srengéngé, mudhun saking swarga lan mlebu ing ngarsane Sang Yohanes sing pinaringan berkah nalika piyambakipun lagi ndedonga. Salah sijine nyekel gulungan kang kebak

---

[7760] Basil iki ora kena disamekake karo Bapa Gereja kondhang Basil Agung, sing asalé saka Kapadokia lan wis nduwé pangkat dhuwur nalika Yohanes isih bocah; ing taun 370 dhèwèké wis dadi uskup, lan séda ing taun 379.

[7761] Biara iki dumunung ora adoh saka Antiochia, ing pagunungan sing jejere.

[7762] Chrysostom nulis 'Tembung babagan Imam' ing kahanan kaya ngene. Nalika Santo Yohanes manggon karo kancane, Basil, adoh saka urusan donya, para uskup padha nglumpuk ing Antiokia mutusaké ngangkat loro-lorone dadi uskup; kabar iki tekan Yohanes lan Basil. Yohanes, amarga rumangsa durung siap nindakake kanthi becik tugas dadi panggembala Gréja Kristus, kanthi rahasia mundur saka kabèh wong, kalebu kancané Basilius, menyang ara-ara gersang. Basilius, nanging, diangkat dadi Uskup Rafana, cedhak Antiochia. Sawisé ketemu manèh karo Yohanes, dhèwèké wiwit nyalahké Yohanes kanthi ramah amarga nyingkiri jabatan suci. Minangka wangsulan marang celaan kuwi, Santo Yohanes nulis 'Nem Ukara Babagan Imam', ing ngendi dhèwèké kanthi lancar nyritakaké kamulyan dhuwur saka pelayanan gembalaan. Epistel marang Teodorus ditulis ing kahanan ing ngisor iki: Teodorus, minangka kanca Yohanes, wis mutusaké kanggo nglakoni urip monastik, nanging sakbanjuré ngganti pikiran, ninggalaké urip monastik lan omah-omah. Amarga kuciwa, Yohanes nulis loro surat sing banget kuat marang Teodorus, ing ngendi sawisé nerangaké kanthi cetha kasia-siaan donya, dhèwèké ngajak kancané bali menyang urip monastik. Surat iku nduwèni pangaruh marang Theodore: dhèwèké bali urip monastik, lan sawisé dadi Uskup Mopsuestia (ing sisih kidul-wétan Asia Minor).

tulisan, dene sijine nyekel kunci. Nalika ndeleng wong-wong mau, Yohanes kaget lan enggal nundhuk nyembah ing ngarepe nganti nyentuh lemah. Ing wektu sing padha, wong-wong mau nyekel tangan Yohanes, ngangkat dheweke, lan kandha:

'Teguh atimu lan aja wedi!'

Yohanes takon marang wong-wong mau:

'Sapa panjenengan, gusti?'

Padha mangsuli langsung:

'Aja wedi, manungsa kang kersa, Daniel anyar, kang ing sajroning atimu, amarga resik atimu, Roh Suci kersa manggon! Kita dikirim marang kowe dening Guru Agung, Juruslamet kita Yesus Kristus.'

Sawisé tembung-tembung kuwi, salah siji saka wong-wong sing muncul ngulur tangané lan maringi gulungan marang Yohanes, kandha:

'Tampa gulungan iki saka tanganku! Aku Yohanes, sing nyandhak ing dhadha Gusti ing Pesta Akhir lan nampa wahyu ilahi saka Panjenengané.[7763] Mugi Gusti maringi panjenengan uga kawruh babagan jeroning kabijaksanaan, supaya panjenengan saged maringi panganan marang tiyang kathah kanthi roti langgeng saking piwulang Kristus, lan kanthi lathi panjenengan piyambak menengake para sesat lan tiyang Yahudi ingkang ngina Gusti.

Sing siji, ngulurake tangane marang Yohanes, nyerahake kunci-kunci mau, kandha:

'Tampa kunci-kunci iki, awit aku iki Petrus, kang diparingi kunci Karajaning Swarga. Gusti uga paring marang kowe kunci gréja-gréja suci, supaya sapa waé kang koweiket bakal kaiket, lan sapa waé kang kowe lepas bakal kabebasake.'

Yohanes sing kabegjan manèh sujud lan nundhuk ing ngarepé para Rasul sing wis rawuh, kandha:

'Sapa aku iki, wong dosa lan sing paling cilik saka kabèh manungsa, nganti wani nampa lan ngemban pelayanan sing ageng lan nggumunake kaya ngéné?'

Nanging para Rasul suci sing wis rawuh nyekel tangane sisih tengen maneh lan ngadegake dheweke, kandha:

– 'Munggaha, ajegna atimu, kiyatna, lan tindakna apa sing digawé Gusti kita Yesus Kristus marang kowe, kanggo pangsuci lan panguwat umat-Nya, kang kanggo kaslametané Panjenengané wis ngucuraké getih-Nya. Wartaaké Sabda Gusti; kanthi wani élingana marang Gusti, kang ngendika: *"Aja wedi, kawanan cilik! Amarga Rama kowe wis kersa maringi kowe Karajan* (Lukas 12:32)[7764] . Mula aja wedi, amarga Kristus Gusti kita kersa ngudhari akèh jiwa lumantar kowe lan nuntun mau marang pangertosan Panjenengané. Kanggo kabeneran, kowe bakal ngalami akèh cobaan lan sedhih, nanging tahanana kuwi kanthi kekuwatan intan sing atos[7765] , amarga kanthi mangkono kowe bakal nampa Karajané Gusti Allah.

Sawisé ngendika mangkono, para priya sing wis muncul kuwi nggawe pratandha salib ing awaké Yohanes lan sawisé nyium dhèwèké ing asmané Gusti, padha lunga. Sing Mulya Isichius nyritakaké marang sedulur-sedulur liya sing wis pengalaman ing tapa brata apa sing wis dideleng, lan padha gumun lan muji Gusti Allah, sing ngreksa para abdi-Nya sing makarya kanthi rahasia. Ing wektu sing padha, Hesychius nglarang supaya ora ngandhani sapa-sapa bab panglihatan iku, supaya Yohanes ora ngerti lan ora ninggalake wong-wong mau, lan supaya padha ora kelangan paseduluran karo wong agung saka Gusti sing kaya ngono.

Sing Mulya Yohanes, ing sisihé, kanthi tekun ngupaya kaslametané dhéwé, makarya ing tembung lan tumindak; nalika dhèwèké kasil ngupaya, dhèwèké maringi inspirasi marang wong liya supaya manut tuladhané lan nyengkuyung wong sing males supaya ngupaya babagan swarga, matèni dagingé lan ngendhalèkaké marang roh. Nalika makarya kanthi cara sing takwa ing biara, Sang Sing Berkah nindakake akèh mujijat ing wektu iku.

Ana sawijining warga Antiochia, wong sugih lan bangsawan, nandhang sirah pusing banget, nganti mripat tengene metu lan ngglantung ing pipine. Sawise ngentekake akèh bandha kanggo dhokter-dhokter trampil,

---

[7763] Yaiku Santo Yohanes Sang Rasul lan Penginjil, Sang Teolog.

[7764] Ing teks sing dimaksud, Gusti maringi pitutur marang para muridé, ngélingaké supaya aja nempel marang bab-bab donya, nanging luwih dhisik ngupaya Karajan Swarga. 'Kawanan cilik' iku ateges sepisanan lan utamané marang para muridé, lan sabanjuré marang kabèh penganut Kristus, sing wis dipilih dhisik déning Gusti Allah kanggo Karajan Swarga.

[7765] Adamant – intan, watu paling atos, sing bisa motong watu liya.

dhèwèké ora ngrasakaké legané. Banjur, sawisé krungu babagan Santo Yohanes, dhèwèké teka menyang biara; nalika nyedhak sang wali, dhèwèké nyekel sikilé, nyium lan nyuwun marasaké.

Santa Yohanes ngendika marang dhèwèké:

'Panyakit kaya ngene tumeka marang manungsa amarga dosane lan kurang iman. Mula, yen kowe pracaya tenan ing sajroning atimu manawa Kristus duwe kuwasa kanggo nyembuhake kowe, lan yen kowe ninggalake dosamu, kowe bakal weruh kamulyaning Gusti.'

Wong lara kuwi mangsuli:

'Aku pracaya, Rama, lan aku bakal nindakake apa wae sing kowe dhawuhake marang aku.'

Sawisé ngomong mangkono, dhèwèké nyekel busana Sang Yohanes sing wis diberkahi lan nyelehaké ing sirahé lan ing matané sing lara. Larane langsung mari, matané bali menyang panggonané kaya biyèn, lan wong kuwi dadi waras kaya ora tau lara; karo muji Gusti Allah, dhèwèké bali menyang omahé.

Mangkono uga, ana wong liya sing jenenge Archelaus, sawijining tuwa ing kutha Antiochia, sing nandhang kusta ing pasuryane, teka marang Santo Yohanes nyuwun mari. Sawisé maringi piwulang babagan kasunyatan iman, Yohanes maringi dhawuh supaya dhèwèké adus bathuk nganggo banyu sing diombé para sedulur ing biara. Sawisé nindakake kuwi, wong lara kuwi mari saka kusta lan, ninggalaké donya, dadi biksu.

Ana wong liya jenenge Eukleios, sing wis wuta ing mripat tengene wiwit cilik, teka ing biara panggonane Santo Yohanes lan njupuk sumpah monastik. Yohanes kandha marang dheweke:

'Mugi Gusti nyembuhaké kowe, sedulur, lan padhangaké mripat atimu lan badanmu.'

Bareng sang wali ngucapake tembung-tembung mau, mripat buta Eukleios dumadakan mari, lan wong lara iku bisa ndeleng kanthi cetha. Nyekseni mujijat iki, para sedulur padha gumun lan kandha:

'Satemene, Yohanes iku abdi Gusti, lan Roh Suci manggon ing sajroning dhèwèké.'

Wong wadon jenenge Christina, sing nandhang pendarahan, nyuwun marang bojone supaya nggawa dhèwèké menyang Santo Yohanes. Sawisé bojone lungguh ing keledai, bojone mangkat menyang biara lan ninggalaké dhèwèké ing gapura biara, déné dhèwèké dhéwé mlebu kanggo ndelok santo lan wiwit nyuwun supaya garwané mari saka lara. Santo Yohanes kandha marang priya mau:

'Wenehana marang garimu supaya ngowahi watak ala lan mandheg kasar marang para abdi dalem, elinga yèn dhèwèké uga digawe saka bledug sing padha karo wong-wong mau[7766] .' Lan supaya dhèwèké ngopeni nyawané kanthi maringi sedekah marang wong mlarat lan ora nate mandheg ndedonga. Uga, lakoni pangendalian dhiri lan tetep suci ing dina-dina puasa lan dina-dina suci, lan Gusti Allah bakal maringi kesembuhan marang garwamu.

Sawisé pamitan, bojone nyritakaké kabèh sing dirungokaké saka sang wali. Dhèwèké janji kanthi sak atiné bakal netepi kabèh sing wis diprentahaké nganti ambegan pungkasané. Bojone banjur bali marang sang wali lan nyritakaké janji bojone. Sang wali mangsuli:

'Mlaku kanthi tentrem! Gusti wis nyembuhake dheweke.' Nalika bali marang garwane, bojone weruh garwane wis mari, lan padha bali menyang omah kanthi kabungahan, muji Gusti.

Kedadéyané nalika semana, ora adoh saka biara panggonané Yohanes, ana singa galak sing nyerang dalan-dalan, mangan wong lan kéwan ternak. Akèh kaping warga désa sacedhaké padha kumpul kanggo ngintai kéwan iku nganggo senjata lan panah, ngarep-arep bisa matèni, nanging saben kaping ora ana asilé. Metu saka alas wit oak, kewan galak kuwi nyerang wong-wong kanthi nesu, mateni akèh wong langsung, nglarani wong liya nganti meh ora bisa lolos, lan nggawa sawatara wong urip menyang sarangé, ing kana banjur dipangan. Nalika padha teka marang Yohanes, warga desa nyritakake kahanan iki lan nyuwun supaya dhèwèké nulungi nganggo pandonga. Yohanes maringi wong-wong mau salib kayu, dhèwèké mènèhi pitutur supaya ngedegaké ing panggonan sing kéwan galak kuwi metu. Wong-wong mau nindakake miturut dhawuh, lan sawisé sawetara dina padha weruh yèn kéwan galak kuwi ora muncul manèh. Para warga banjur mèlu menyang salib mau lan nemokaké bangké singa ing kono. Amarga wis slamet saka bala iki déning kuwasa Salib lumantar pandonga Santo Yohanes, padha bungah lan ngluhuraké manungsa Allah mau.

Yohanes tetep ing biara kuwi patang taun. Banjur, amarga kepengin kesunyian sing luwih gedhe, dheweke nyusup menyang ara-ara samun, nemokake guwa, lan manggon ing kana rong taun, urip piyambakan.

[7766] Lempung – tanah liat, bledug, bleduging bumi.

Sawisé rong taun, amarga kesel banget amarga pakaryan abot lan kena adhem, Yohanes lara, nganti dhèwèké ora bisa ngopeni awaké dhéwé manèh. Mula dhèwèké kapaksa ninggalaké ara-ara samun lan bali menyang Antiokia. Iki kelakon amarga pangayoman lan pangreksan Gusti marang Gréja, supaya lentera kaya ngono ora kasembunyi ing ara-ara samun, kaya disumputake ing sangisore guci, nanging bisa sumunar kanggo kabèh. Gusti ngidini Yohanes lara, kanthi mangkono nuntun dhèwèké saka urip bareng kéwan menyang urip bareng manungsa, supaya dhèwèké ora mung migunani kanggo dhèwèké dhéwé nanging uga kanggo wong liya.

Nalika Yohanes sing pinaringan berkah teka ing Antiokia, Sang Patriark Meletius kanthi kabungahan nyambut rawuhe, nyedhiyakake panggonan panginepan, maringi dhawuh supaya manggon bareng karo piyambakipun, lan ora suwe sawisé kuwi nglantik piyambakipun dadi diaken. Panjenengané ngladèni jabatan iki suwéné enem taun, ngias Gréja Allah kanthi gesangé sing luhur lan tulisan-tulisan sing maringi piwulang. Sajrone dadi diaken, Santo Yohanes nulis karya-karya ing ngisor iki: 'Buku babagan Kasucian', 'Kanggo Janda Enom', lan kanggo mbela iman: 'Pidato babagan Sang Bayi Suci, uga Nglawan Julian, lan Kanggo Wong-wong Pagans'[7767] .

Ing wektu iku, Santo Meletius kudu lelungan menyang Konstantinopel kanggo pangukuhan Santo Gregorius saka Nazianzus dadi Patriark. Sawisé tekan ing kana, Santo Meletius seda ing pangayomané Gusti. Nalika krungu kabar yèn patriarké wis séda, Yohanes manèh ninggalaké Antiokia lan mundur menyang biara panggonané biyèn. Para biksu padha bungah karo rawuhé, ngadani pesta rohani, lan nampa piwulang sing dadi kabiasaané. Kanthi meneng nyawisaké dhiri marang Gusti, Yohanes manggon ing kana suwéné telung taun.

[7768] , Flavian njabat dadi uskup ing Gréja Antiokia. Ing sawijining wengi, nalika piyambakipun lagi ndedonga, malaikaté Gusti Allah rawuh marang piyambakipun lan ngendika:

'Sesuk, menyangna menyang biara panggonané Yohanes, abdi Gusti; jako saka kana menyang kutha lan rabi dhèwèké dadi presbiter, awit dhèwèké iku wadah pilihané Gusti, lan Gusti karsa nuntun akèh wong marang iman sing sejati lumantar dhèwèké.'

Ing wektu sing padha, Malaikat uga muncul marang Santo Yohanes nalika piyambakipun, kaya biasane, lagi ngaturake pandonga bengi ing selipun, lan dhèwèké diprentah supaya lunga bareng Flavian menyang kutha lan nampa panguripan saka dhèwèké. Nalika esuk sumunar, Patriark teka ing biara; kabèh biksu, bebarengan karo Yohanes sing pinaringan berkah, padha metu nyambut; sawisé sujud, padha nampa berkah saka Patriark, banjur kanthi pakurmatan sing pantes ngancani dhèwèké mlebu gréja. Sawisé ngrayakaké Liturgi Ilahi lan maringi kabèh Misteri Suci marang kabèh sing rawuh, Patriark maringi tentrem marang para sedulur lan, nggawa Yohanes bareng, mangkat menyang kutha. Para biksu nangis tanpa kendhat nalika pisah saka wong suci Gusti iki.

Esuké, pangrumatane Yohanes dadi presbiter dilakoni; nalika Patriark nempatake tangané ing sirahé, dumadakan ana manuk dara putih padhang sumunar sing ngambang ing ndhuwur sirahé Santo Yohanes. Patriark Flavian lan kabèh sing ana ing gréja padha gumun lan kaget suwé ndelok kedadéan kuwi. Kabar babagan mujijat iki nyebar ing saindenging Antiochia, Siria[7769] , lan kutha-kutha sakupenge, lan kabèh sing krungu padha kandha:

'Wong kaya apa sing bakal dadi Yohanes? Amarga delengen, wiwit wiwitan kamulyaning Gusti wis katon ing dhèwèké!'

Minangka presbiter, Yohanes luwih semangat nyawisake awake dhewe kanggo kaslametan nyawa manungsa. Saben seminggu sapisan utawa kaping pindho, lan kadhangkala malah saben dina, dhèwèké mulang wong-wong ing gréja kanthi mènèhi khotbah saka mimbar. Kadhangkala, sawisé mènèhi khotbah ing sawijining gréja, dhèwèké mlaku kesel menyang katedral panggonan uskup makarya; banjur uskup, miturut pangarep-arepé umat gréja, nyuwun supaya dhèwèké mènèhi khotbah manèh. Sajrone pelayanané minangka presbiter ing , Santo Yohanes maringi akèh khotbah, sawatara isih nganti saiki. Kanthi semangat saka pucuk mimbar gréja, dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo nerangaké Kitab Suci. Dheweke nyusun komentar sing banget ngedhokake babagan akèh

---

[7767] Risalah 'Bab Kasucian' lan 'Marang Janda' kebak pikiran-pikiran paling luhur. Ing kono, Santo Yohanes ngetokake awake dhewe minangka pembela semangat kasucian badan lan nunjukake cara-cara kanggo nguwatake roh ing perjuangan nglawan godaan daging. Ing risalahé nglawan Julian, dhèwèké mbahas utamané Pangayomaning Gusti Allah lan ngecam murtadé Kaisar Julian, sing sawisé padhang déning Baptisan Suci, mbalèkaké iman Kristen, dadi penganut pagan lan mungsuh wong Kristen. Ing sajarah, Julian si Murtad dikenal minangka panglindhungi paganisme sing semangat, sing nyoba menehi kaunggulan marang paganisme tinimbang agama Kristen.

[7768] Santo Flavian njabat minangka Uskup Agung Antiokia sawisé seda Meletius wiwit taun 381 nganti 404.

[7769] Suriah nuduhaké wewengkon pesisir ing wétan Segara Tengah, kang winates déning Gunung Taurus, bagean ndhuwur Kali Efrat, lan Gurun Arab.

buku Perjanjian Lawas, Injil miturut Matius lan Yohanes, lan Kitab Para Rasul; dheweke utamane seneng karo surat-surat Paulus, Rasul marang wong-wong non-Yahudi, lan nerangake akèh saka mau marang wong-wong ing khotbahé.

Saint Yohanes Krisostomus asring maringi khotbah kanthi spontan, sawijining prakara sing nggumunake kabeh warga Antiokia, sing padha muji wong sing pinaringan berkah iku, amarga nganti wektu kuwi durung ana sing tau nginjilake Sabda Gusti tanpa buku utawa buku cathetan: Yohanes dadi pangkotbah pisanan kaya ngono ing antarané wong-wong mau. Pangajarané kuwat banget nganti kabèh sing ngrungokaké ora nate wareg. Mula saka kuwi akèh juru tulis sing nyalin khotbahé Yohanes ing perkamen[7770] , lan kanthi nyalin mau nyebarake marang wong liya. Pangajarané diwaca nalika dhahar lan ing alun-alun umum, lan para pamirsa ngapalake tembung-tembungé kaya déné padha ngapalake Mazmur. Yohanes iku pambicara sing fasih banget lan guru sing welas asih marang kabeh wong, nganti ora ana siji wae ing kutha sing ora kepengin ngrungokake ceramahé; lan saben ana kabar yèn Yohanes arep ngandika, kabèh wong padha sumringah nglumpuk ing gréja. Para magistrat lan hakim kutha ninggalake tugase, para pedagang ninggalake dagange, lan para tukang ninggalake pakaryane, banjur padha kesusu ngrungokake piwulangé Yohanes, kanthi ati-ati supaya ora kélangan siji tembung waé sing metu saka lambéné. Kabeh wong nganggep iku kerugian gedhe yen ora bisa krungu tembung manis saka Yohanes. Mula saka iku, dhèwèké diparingi pirang-pirang gelar mulya. Sawetara wong nyebut dhèwèké 'cangkangé Gusti Allah lan Kristus', liyané 'sing omongané manis', lan ana uga sing nyebut 'sing ilatné madu'.

Kadhangkala kedadéyané wong sing pinaringan berkah iku, utamané ing wiwitan jabatan imamé, maringi khotbah sing isiné ora tansah bisa dipahami déning pamirsa sing kurang pendhidhikan. Ana sawijining wanita, nalika ngrungokaké nanging ora paham apa sing diomongaké, ngangkat swarané ing antarané wong akèh lan kandha marang Yohanes:

– Gurubesar rohani, utawa luwih tepaté, Yohanes Krisostomus, sumber ajaran suci panjenengan jero banget, nanging tali pikiran kita cekak lan ora bisa nggayuh jeroné.

Banjur akèh wong padha kandha:

'Gusti Allah piyambak, lumantar cangkemé sawijining wanita, paring jeneng iki marang Yohanes; mula wiwit saiki dhèwèké dijenengi *Chrysostom.'*

Sejatine, wiwit wektu kuwi nganti saiki, Gréja tetep maringi gelar iki marang Yohanes.

Sawisé nyadari yèn ora pantes maringi wong-wong khotbah sing rumit, Santo Yohanes wiwit wektu kuwi ngias wacanaé ora nganggo kecerdasan basa sing alus, nanging nganggo tembung prasaja lan maringi piwulang, supaya sanajan pamirsa sing paling prasaja bisa mangertèni lan éntuk manfaat. Nalika mulang warga Antiohia babagan iman Kristen lan cara urip, Santo Yohanes Krisostomus uga dadi panglipur tumrap warga liyane nalika ana musibah umum.

Ing Antiohia, ana pemberontakan rakyat sawisé ana pajeg sing dadi beban abot tumrap warga mlarat ing kutha kuwi. Rombongan wong nesu nganti ambrukaké patung-patung kaisar lan keluargané sing ana ing kutha lan ngremuk dadi pecahan-pecahan. Nanging ora suwe, rasa wedi lan putus asa nggantèkaké nesu sing ngamuk. Wong-wong Antiokia wiwit ngenteni rawuhe murka sang maharaja tumrap para pemberontak. Miturut panyuwunan wong akeh, Santo Flavian sing saleh saka Antiokia mangkat menyang sang maharaja kanggo nyuwun pangapura kanggo kutha sing wis nglanggar aturan; nanging Santo Yohanes ditinggal ing kutha kanggo nglipur lan marasaké jiwa-jiwa sing nandhang sangsara. Masa Prapaskah diwiwiti, kang sejatine dadi wektu pangapuran lan sedhih tumrap wong-wong Antiokia. Saben dina, Yohanes, Lentera Gusti, munggah ing mimbar gréja lan nyapa wong-wong nganggo tembung panglipur lan pangajaran sing kuwasa. Kadhangkala dhèwèké nguwatké tekad lan kawani wong-wong; kadhangkala liyané, dhèwèké nyemangati pangarep-arep marang welas asihé sang maharaja; lan kadhangkala manèh, dhèwèké nyulut pangarep-arep marang urip sing bakal teka. Ing wektu sing padha, dhèwèké ngecam kabèh ala sing ana ing antarané warga kutha: kikiré wong sugih, keserakahan, pesta pora, munafik, kekejeman, lan takhayul; dhèwèké kandha yèn amarga kabèh ala kuwi, wong-wong Antiochia wis ngundang bala marang kutha, lan ngajak supaya padha mbeneraké uripé. Mbok menawa durung tau Puasa Agung dirayakake kanthi kaku kaya ngono, utawa dilakoni kanthi semangat tobat sing nyekel sakabehe warga. Wong-wong padha ngluber menyang gréja lan ngrungokake khotbahé Chrysostom kanthi semangat,

[7770] Ing perkamen, lembaran kulit, papirus, lan bahan liya sing digunakake nalika semana kanggo nulis.

nemokake panglipur kanggo sedhihé. Ing wektu sing padha, Santo Flavian rawuh ing ngarsane kaisar kanthi nyuwun pangapura, lan kaisar Kristen mau ngapura wong-wong sing wis ngina panguwasa paling dhuwur. Kabar pangapura mau digawa dening Flavian menyang , ing Dina Paskah. Ing dina kapisan saka pasamuan, Santo Yohanes ngumumake kabar kabungahan marang wong-wong lan nutup kanthi kandha:

'Padha bungah kanthi kabungahan rohani; padha matur nuwun marang Gusti ora mung amarga pungkasaning bala, nanging uga amarga Panjenengané ngutus bala mau.'

Kanthi ngendika mangkono, Santo Yohanes nyiratake wigatine bala-bala sing wis rampung kanggo nyurung semangat tobat ing antarané wong-wong Antiokia lan mbangunake urip rohani.

Wongé Gusti iki dudu mung wong sing kuwat ing tembung, nanging uga ing tumindak. Kanthi kuwasa Kristus, dhèwèké nindakake mujijat, marasaké wong lara. Ing ngisor iki sawetara mujijat sang wali.

Ana sawijining wanita sing jenenge Euklia, nduwé siji-sijiné anak lanang sing lara demam lan wis meh mati. Tekan marang sang wali, Euklia nyuwun supaya bocah iku mari. Yohanes njupuk banyu, nggawé pratandha Salib telung kaping, ing asmané Tritunggal, lan nyawuraké banyu mau marang bocah sing lara. Demamé langsung sirna lan sawisé mari, wong sing lara kuwi nyembah ing ngarepé sang wali.

Komandan benteng ing Antiochia iku penganut bidah Marcionite[7771] , sing nimbulake akèh cilaka marang wong-wong sing taat. Bojoné kena lara abot sing ora bisa mari sanajan wis diobati. Amarga lara sing paling parah saya parah saben dina, komandan benteng ngundang para bidah menyang omahé, nyuwun tulung supaya padha mbantu garwané. Para bidah ndedonga tanpa kendhat kanthi semangat gedhé kanggo wanita sing lara suwéné telung dina utawa luwih, nanging ora ana asil. Banjur garwané kandha marang bojone:

Aku wis krungu babagan sawijining presbiter sing jenenge Yohanes, sing manggon karo Uskup Flavian; dhèwèké iku murid Kristus, lan yèn dhèwèké nyuwun apa-apa marang Gusti Allah, Gusti Allah bakal maringi. Aku nyuwun marang kowe, gawa aku menyang dheweke supaya dheweke ndedonga kanggo kesembuhanku, amarga aku krungu yen dheweke nindakake akèh mujijat. Nanging para Marcionit ora ana gunane kanggo aku, lan saka kéné cetha kejahatané. Amarga yen padha nduwé iman sing sejati, Gusti mesthi bakal ngrungokaké pandongané."

Bojone manut marang tembung garwane lan budhal bareng menyang Gréja Ortodoks. Nanging, amarga dhèwèké wong sesat, dhèwèké ora wani nggawa bojone mlebu gréja; tinimbang kuwi, dhèwèké nggladhèni bojone ing ngarep lawang gréja lan ngutus wong njaluk Uskup Flavian lan presbiter Yohanes supaya padha ndedonga marang Gusti Yesus Kristus kanggo kaséhatan bojone sing lagi sangsara banget. Uskup, metu bareng karo Yohanes, kandha:

'Yen kowe mbatalake bidahmu lan mlebu ing Gréja Suci, Katulik, lan Apostolik, kowe bakal nampa panyembuhan saka Kristus Gusti kita.'

Sawisé kuwi, Yohanes mréntahaké supaya digawa banyu lan nyuwun marang Flavian supaya nggawe pratandha salib ing banyu mau. Flavian manut panyuwunan sang wali. Yohanes mrentahake supaya banyu iku disiramake marang wong wadon sing lara, lan dheweke langsung waras, muji Gusti Allah. Sawise mujijat sing nggumunake iki, komandan benteng, bebarengan karo garwane, mlebu ing Gréja Suci. Ana kabungahan ageng ing antarané umat Ortodoks amarga pangrobahan iman iki; para ahli bidah, nanging, padha kuciwa banget lan nesu marang Yohanes, nyebarake cacian lan fitnah marang dhèwèké ing endi-endi lan ngaku yèn dhèwèké iku dukun sihir lan ahli sihir. Nanging Gusti Allah ora suwe menengake wong-wong mau kanthi ngetokake paukuman abot marang wong-wong mau. Mangkéné carané kedadéyané.

[7771] Prasasaran Marcionite dijupuk saka jeneng Marcion, sing urip ing abad kaping 2 Masehi. Marcion mulang yèn ora mung Gusti langgeng, nanging uga zat sing digawé donya (materi), bebarengan karo panguasane, Setan. Marcion nyebut yèn pangriptaan donya ora saka Gusti, nanging saka makhluk sing luwih asor – Demiurge, sing makili sawijining perantara antarané Gusti lan materi. Jiwa manungsa uga minangka ciptaan Demiurge lan nduwèni kabèh sipaté; tegesé, luwih rohani tinimbang donya sing katon. Nanging materi alon-alon wiwit nyerlok jiwa. Kabèh upaya Demiurge kanggo nylametaké manungsa saka penyerapan iki ora ana asilé. Banjur Gusti sing becik mudhun menyang bumi, ngagem awak khayalan lan ngetokaké dhèwèké marang manungsa minangka Gusti sing welas asih lan katresnan. Nanging Demiurge, sing iri marang kamulyane, nggugah wong Yahudi supaya mungsuh Panjenengané, lan padha nyalibake Sang Juruwilujeng; nanging sangsara Panjenengané iku mung ilusi, amarga badan Panjenengané iku rohani. Mula, Marcion ora ngakoni sangsara panyelamatané Sang Juruwilujeng lan nganggep kabèh pakaryané mung minangka mulang kabeneran ilahi marang manungsa.

Nalika gempa gedhe kang nyerang Antiokia, candhi panggonan para sesat padha kumpul ambruk; akèh saka wong-wong mau padha mati ing sangisore reruntuhan. Nanging ora ana siji waé wong Kristen Ortodoks sing tilar donya ing gempa iku. Nalika weruh kahanan iki, ora mung para bidah sing slamet nanging uga wong-wong pagan padha ngakoni kuwasa Kristus lan, kanthi pitutur saka Santo Yohanes, padha mbalèk marang Gusti Allah sing sejati.

Sawisé seda Nektarius, Patriark Konstantinopel[7772] , sing dadi penerusé Gregorius saka Nazianzus, padha suwé ora bisa nemokaké wong sing pantes kanggo jabatan patriark. Banjur padha ngandhani Kaisar Arkadius babagan Yohanes (amarga kasohorané wis nyebar ing endi-endi). Kaisar langsung ngirim layang marang Flavian, mréntah supaya ngeculaké sang wali lan ngirim dhèwèké menyang Konstantinopel. Warga Antiochia, nalika krungu kabar iki lan kebak katresnan marang Yohanes, padha kumpul ing gréja. Amarga ora kepengin pisah karo gurune, wong-wong padha nolak utusan kaisar, ora nggatekake ajakan patriarké, lan ora gelem ngidini Yohanes digawa lunga; malah, sang wali dhéwé uga ora kepengin menyang Konstantinopel, amarga ing andhap asorane piyambak wis mutusaké yèn dhèwèké ora pantes njabat patriark. Nalika kaisar krungu bab iki, piyambakipun kagèt lan saya tekad arep ndeleng Yohanes ing pangkat patriark. Kaisar mènèhi dhawuh marang Asterius, gubernur Wétan, supaya kanthi rahasia nggawa Yohanes metu saka Antiochia, lan dhawuh mau dilakoni.

Nalika Yohanes nyedhaki Konstantinopel, kabèh warga kutha padha metu nyambut rawuhe, bebarengan karo para bangsawan sing dikirim déning maharaja. Maharaja, bebarengan karo Sinode Suci para hierark lan rakyat, nampani Santo Yohanes kanthi pakurmatan, lan kabèh padha bungah amarga pangukuhan pucuking padhangé Gréja iki dadi pimpinan patriark.

Siji-sijine sing ora bungah yaiku Teofilus, Patriark Aleksandria[7773] , lan para pengikuté sing sepaham. Dhèwèké iri marang kamulyané Yohanes lan, amarga sengit, ngrancang ngangkat bawahané dhéwé, presbiter Isidore, dadi pangarsaning patriark. Nanging iki ora nyegah diadanié sinode, sing kanthi prentahé Paus Yohanes kapilih dadi patriark.

Sing Mulya diangkat dadi Patriark tanggal 26 Februari 398. Sang raja, sing ditituti kabèh pangeran lan bangsawan, teka marang Yohanes, kepéngin nampa berkah saka Patriark anyar sing bubar diangkat. Sawisé ndedonga kanggo raja lan rakyat lan mberkahi kabèh mau, Yohanes mbukak lambéné sing kaparingan wahyu saka Gusti lan maringi khotbah panylamet jiwa, ing ngendi dhèwèké ngélingaké raja supaya tetep mantep ing iman Ortodoks, nyingkiri para ahli bidah, kerep menyang gréja, lan dadi wong sing adil lan welas asih. Dhèwèké kandha:

'Kawruhana kasucianmu, manawa aku ora bakal wedi, nalika perlu, maringi piwulang lan celaan kanggo kapentingan nyawamu, kaya nabi Natan sing ora wedi nyela dosa Raja Daud[7774] .'

Yohanes uga ngajak kabèh panguwasa rohani lan donya lan para bawahané supaya netepi tugase kanthi jujur. Kabèh sing ngrungokaké padha bungah karo pitutur panuntuné. Nalika Yohanes lagi ngandika marang umaté, ana wong sing kesurupan setan muncul ing antarané wong-wong; ing sawijining kahanan, dhèwèké nyemplung ing lemah lan muni banter nganggo swara medeni, nganti kabèh wong ing gréja kebak rasa wedi. Pausuwi John paring dhawuh supaya wong iku digawa marang ngarsane, lajeng nggawe pratandha salib ing atase lan, sawise ngusir roh najis, mulihake wong sing kesurupan mau marang kasehatan. Ndeleng kahanan iki, raja lan sedaya wong padha bungah lan memuji Gusti Allah, ingkang sampun paring pepadhang ageng – sawijining panyembuh roh lan badan.

Sawisé njupuk pimpinan Gréja, Sang Kinasih Patriark Yohanes wiwit kanthi semangat ngreksa wedhusé Kristus, mbusak kabiasaan ala ing antarané wong saka saben golongan (lan utamané ing antarané rohaniwan), lan ngilangi kekotoran, iri, goroh, lan saben tumindak sing ora nyenengaké Gusti Allah. Ing wektu sing padha, Panjenengané ngrembaka kasucian moral, katresnan, kaadilan, lan welas asih; Panjenengané nancepake kabecikan ing manahé wong-wong lan kanthi tembung sing lancar mulang kabèh babagan kesalehan. Kabèh

---

[7772] Santa Nektarius mimpin Gréja Konstantinopel saka taun 381 nganti 397. Sadurungé kapilih dadi uskup, dhèwèké dadi sénator lan lagi nyiapaké baptisan. Sawisé kapilih, dhèwèké langsung dibaptis. Dina rayané dirayakaké ing Setu Keju.

[7773] Theophilus njabat minangka Uskup Agung Alexandria wiwit taun 385 nganti 412.

[7774] Daud njupuk Batseba, garwané Uria prajurit sing lagi perang nglawan wong Amon. Dosa Dawud iki kabukak déning nabi Natan, sing nduwé pangaruh gedhé marang raja Yahudi mau nganti dhèwèké tobat saka dosané, lan nyipta mazmur kondhang sing diwiwiti karo tembung: 'Gusti Allah, kawelasi dhumateng kawula miturut kawelasan Panjenengan ingkang ageng'.

kabiasaan ala banget nglarani manahé Santo Yohanes, nanging pangapuran sing tulus ndadèkaké Panjenengané ngapura kabèh.

Sawijining wektu, sakdurunge Paskah, Yohanes krasa sedhih amarga tumindak ora pantes saka wong-wong sing ditresnani banget lan karaharjan rohanié dipeduleni jero. Ing Rebo Minggu Suci, badai gedhe nyerang. Wong-wong sing wedi padha mlayu menyang gréja, ngupaya sih-rahmaté Gusti; pandonga bebarengan lan prosesi diwiwiti. Bala iku liwat, lan nalika Jumuah Agung lan Setu Suci, wong-wong, sing wis lali marang pitulungané Gusti, padha nyemplung ing hiburan rame ing sirkus lan teater. Kanthi nesu banget, , gembala suci mau ngadhepi umaté sing ora ngucapake panuwun ing dina kapisan Paskah kanthi khotbah misuwur 'Nglawan Pagelaran'. 'Apa iki bisa ditoleransi? Apa iki bisa ditahan? Aku ngeluh marang kowe bab awakmu dhéwé,'—mangkono wiwitané khotbah sang wali sing pinaringan berkah. Panjenengané nerangaké kanthi cetha lan meyakinkan babagan akibat ngrusak moral saka teater lan ngancam wong-wong sing salah kanthi ekskommunikasi. Khotbah sing kebak semangat saka pendeta suci iki marakaké kesan jero marang wong-wong sing padha tresna marang panjenengané lan nyurung wong-wong mau marang tobat sing tulus.

Ora mung ing Konstantinopel, nanging uga ing kabèh kutha lan désa sakupengé, wong suci saka Gusti Allah iki ngopeni banget kaslametan nyawa manungsa. Panjenengané ngutus para priya sing wis pengalaman lan wedi marang Gusti saka kalangan rohaniawané kanggo nguwatké Ortodoksi lumantar panginjilan Sabda Gusti, mbusak kabecikan ala lan bidah, lan nuntun wong-wong sing kesasar menyang dalan kaslametan. Panjenengané ngrubuhaké candhi-candhi pagan sing wis ana atusan taun ing Fenisia[7775] . Panjenengané kanthi wicaksana ngowahi umat Celtic[7776] , sing wis kena pangaribawa Arianisme, marang iman Ortodoks, dhèwèké mréntahaké para presbiter lan diaken sing dipilih kanggo tujuan iki supaya sinau basa Celtic lan ngutus mau marang wong Celtic kanggo mréntahaké kesalehan nganggo basa ibuné. Kanthi cara sing padha, Yohanes maringi pencerahan marang wong Skitia[7777] sing manggon ing sacedhake Kali Donau. Panjenengané ngusir bidah Marcionite saka tanah wétan lan madhangi saindenging donya kanthi padhanging doktrin sing sejati.

Utamane, Yohanes ngopeni wong lara lan wong mlarat, maringi mangan marang wong luwe, ngagem sandhangan marang wong telanjang, lan nyedhiyakake pangayoman kanggo anak yatim lan janda. Kanggo maringi kenyamanan marang wong lara lan para lelungan sing ora duwe panggonan kanggo nyandhak sirah, dhèwèké ngedegaké akèh rumah sakit, nyedhiyakké kabèh kabutuhan wong lara, nugasaké abdi lan dhokter kanggo ngopeni, lan nyerahaké pangopènan mau marang loro imam sing taqwa. Ing wektu sing padha, piyambakipun kanthi tekun ngatur administrasi Gréja, kanthi katresnan ndhukung sing becik lan ngukum sarta ngébréhake sing ala.

Sajrone masa patriarkat Santo Yohanes Krisostomus ing Konstantinopel, isih ana akèh penganut bidah Arian sing nyatakake imané lan nganakake ibadahé tanpa alangan. Sing Mulya mikir carané supaya kutha iku bébas saka bidah iki, lan nalika nemokake kasempatan sing pas, dhèwèké kandha marang kaisar:

'Duh Kaisar sing saleh! Yen ana wong sing nyelehake ing mahkotamu, jejere watu permata sing wis ana, mung watu biasa—peteng lan reged—apa ora bakal ngremehake mahkota sakabehe?'

Raja mangsuli:

'Inggih, pancen.'

Yohanes nerusake:

'Mangkono uga kutha iki dadi kotor, sanadyan Ortodoks, isih kalebu ing antarane wong-wong sing ora precaya, yaiku para Arian. Lan kaya kowe, ya Sang Prabu, bakal nesu amarga mahkotamu kotor, mangkono uga Gusti Allah Kang Maha Kuwasa nesu marang kutha iki, sing dadi kotor amarga bidah Arian.' Mula saka iku, panjenengan kudu nggawa para ahli bidah mau menyang persatuan iman, utawa ngusir saka kutha iki.

[7775] Fenisia iku sawijining jalur daratan sing sempit lan dawa sing mlaku ing pesisir wétan Segara Tengah, ing lor Palestina. Ing kéné, sanadyan ana larangan saka pamaréntah, paganisme nduwé kabébasan sing cukup gedhé.

[7776] Istilah 'Kelt' nuduhaké wong-wong ageng sing manggon ing jaman kuna ing Éropah kulon, ing wilayah sing saiki dadi Inggris, Spanyol, Italia, Swiss, lan utamané Prancis. Wong-wong mau uga manggon ing Asia Cilik (ing wilayah Galatia, sing dikenal minangka wong Galatia). Kanthi lumantar wektu, wong-wong Kelt sawatara nyawiji karo bangsa Jermanik lan wong Romawi kuna (wong Prancis, Spanyol, Italia, lan Inggris), dene liyane tetep njaga identitas nasionalé nganti saiki (wong Irlandia lan Skotlandia).

[7777] Sakthia – jeneng Yunani kanggo wong-wong akèh sing manggon ing Asia lan Éropa, ing pinggir Segara Ireng, lan utamané ing wilayah sing saiki dadi Rusia kidul.

Sawisé krungu tembungé Yohanes, sang raja mrentahaké supaya kabèh pamimpin Arian digawa ngadhep dhèwèké sakcepete lan dhèwèké mrentahaké, ing ngarsané patriark, supaya padha ngakoni imané. Nanging padha wiwit ngucapaké tembung-tembung kang kebak kateuwas lan ngina marang Gusti kita Yesus Kristus. Banjur sang raja mrentahaké supaya padha diusir saka kutha.

Sawisé sawatara wektu kliwat, wong-wong Arian, amarga nduwé panyengkuyung lan panengah ing antarané para pejabat kraton—wong-wong kang duwé kalungguhan dhuwur—wiwit manèh mlebu kutha saben dina Minggu, nyedhak katedralé karo kidungan sesat kang digunakaké kanggo ngina Trinitas Paling Suci. Nalika Pausuwi Patriark Yohanes mangertos babagan iki, piyambakipun ajrih menawi ana tiyang awam ingkang mèlu ing ibadah umum Arian punika, lajeng paring dhawuh dhumateng para rohaniawanipun supados mlampah ngubengi kutha nganggo busana suci, nyanyèkaké kidung pujian marang Trinitas Agung, ingkang dipunanggit minangka wangsulan tumrap kidung Arian ingkang ngandhut caci maki. Kanggo prosesi iki, salib perak sing dipasang ing tiang wis disiapake, sing kanthi khidmat digawa ngubengi kutha bebarengan karo ikon suci , dipunpangku dening obor sing murub. Mangkono prosesi salib pisanan kawangun. Prosesi salib resmi Ortodoks narik kawigaten wong saka pandonga umum Arian sing dianakake ing alun-alun. Amarga nesu, para Arian nyerang umat Kristen Ortodoks nalika salah siji prosesi kuwi lan nyebabake pembantaian. Ing pembantaian iki, sawetara wong saka loro pihak padha tiwas, lan eunukh kraton Vrison, sing kalebu umat Kristen Ortodoks, sirahé remuk déning watu. Nalika kaisar krungu bab iki, piyambakipun nesu sanget marang para Arian lan nglarang padha nganakake pandonga umum utawa mlebu kutha. Mangkono, pangandhep sing sesat iku pungkasane diusir saka kutha kaisaran.

Ing Konstantinopel ana sawijining panglima militer, wong barbar asalé, jenengé Gaina, sing gagah ing perang lan disenengi raja, nanging ing wektu sing padha nduwèni pandangan sesaté Arius. Dhèwèké kanthi tulus nyuwun marang raja supaya para Arian ing kutha mau diparingi gréja. Kaisar ora ngerti kudu mangsuli piye, amarga dheweke ora kepengin nglarani atine Gaina kanthi nolak, amarga wedi yèn Gaina, wong sing galak lan kasar wataké, bisa nyebabake kerusuhan ing Kakaisaran Yunani. Mula saka iku, kaisar ngandhani Patriark Yohanes bab panyuwunan Gaina.

Yohanes kandha marang raja:

'Tawuhna aku ing ngarsamu nalika Gaina teka nyuwun gréja, lan aku bakal mangsuli kanggo kowe.'

Lan mangkono, ing esuké, nalika Patriark diundang menyang kamar kraton lan lenggah bareng karo sang raja, Gaina wiwit nyuwun marang sang raja supaya diparingi gréja ing Konstantinopel kanggo komunitas Arian. Dhèwèké nyuwun kuwi minangka ganjaran sing pantes kanggo pakaryan abot sing wis ditindakake sajrone perang lan kanggo kawani sing wis dituduhaké.

Yohanes Agung kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe, Gaina, kepengin ndedonga ing gréja, mlebu waé ing gréja sing kowe senengi lan ndedonga, amarga kabèh gréja ing kutha iki kabuka kanggo kowe.'

Gaina mangsuli:

'Nanging aku kagungan iman sing beda; mulane aku kepengin, bebarengan karo para sedulur pracaya, nduwé griya sembahyang kapisah ing kutha iki, lan aku nyuwun marang raja supaya maringi panyuwunanku. Aku wis nglakoni sangsara gedhé nalika perang kanggo karajan Yunani, nganti getihku mili lan nyawaku tak taruh kanggo raja.'

Yohanes mangsuli:

Kanggo kahanamu, kowe wis nampa ganjaranmu: pakurmatan ageng saka raja, kamulyan, pangkat lan peparing. Kowe kudune mikirake apa sing biyen lan apa sing saiki. Kepiye biyen kowe dadi pengemis lan tanpa pakurmatan, lan kepiye saiki kowe wis dadi sugih lan misuwur; pangkat apa sing kowe duweni nalika manggon ing sisih liya Kali Donau, lan pangkat apa sing saiki kowe duweni.' Wektu semana, kowe iku salah siji wong desa sing prasaja lan mlarat, nganggo sandhangan kumel lan mung urip saka roti lan banyu; nanging saiki kowe wis dadi gubernur sing dihormati lan misuwur, nganggo busana mewah, duwe akèh emas lan pérak, lan tanah kasugihan tanpa wates – lan kabèh iki kowe utang marang raja. Mangkono ganjaran sing wis kowe tampi saka kabeh pakaryanmu!

Ati-ati syukur lan terus ngladeni kraton Yunani kanthi setya, nanging aja njaluk ganjaran ilahi kanggo pangabdimu ing donya.

Isin karo tembung-tembung kuwi, Gaina meneng bae lan ora njaluk apa-apa maneh babagan gréja. Sang raja gumun marang kawicaksanané Yohanes, amarga mung nganggo sawetara tembung, dhèwèké wis menengaké cangkemé wong barbar sing angkuh lan kebak kekejeman tanpa wates.

Setahun sawisé, Gaina mecah saka sang raja lan sawisé nglumpukaké tentara gedhé, banjur maju perang marang Konstantinopel. Raja, sing ora kepengin ana getih sing mili, nyuwun marang Santo Yohanes supaya metu lan nenangake Gaina nganggo tembung alus. Yohanes, sanadyan eling yen dheweke wis nesuaké Gaina amarga nglarang nganakake pasamuwan Arian ing kutha, tetep wae, amarga siap nyawisake nyawane kanggo kawanané, banjur metu marang wong barbar sing sombong kuwi. Gusti Allah nulungi abdi Panjenengané, lan Yohanes, lumantar tembung-tembungé, marasaké wong kaya kéwan iku, ngowahi saka srigala dadi wedhus; sawisé ngrukunake karo raja, dhèwèké banjur mulih.

Sawisé kuwi, ing mangsa adhem, Santo Yohanes, sanadyan lagi lara, mangkat menyang Asia Cilik kanggo ngatur urusan gréja. Ing kana, akèh uskup padha adol jabatan imam, njupuk dhuwit kanggo pangurapan[7778] ; salah sijiné yaiku Anthony, Metropolitan Éfèsus[7779] . Ing Asia Minor, Santo Yohanes mbusak akèh uskup sing salah amarga simoni[7780] lan nyopot saka jabatané para sing wis ngangkat wong liya kanthi dhuwit lan uga sing wis diangkat mau. Ing panggonané, dhèwèké ngangkat wong-wong sing luwih pantes. Sawisé mbalèkaké katertiban ing Asia Minor, Santo Yohanes bali menyang Konstantinopel.

Sanajan manggon ing donya kanthi jabatan dhuwur kaya ngono, wong sing pinaringan berkah iku tetep ora nate ninggalake praktik monastik wiwitané, nanging ngentekake wektu luang saka tugas gerejawi kanggo ndedonga utawa maca Kitab Suci, kanthi nyendhiri ing selé sing sepi. Tansah nglakoni puasa lan pantangan sing ketat ing kabèh bab, dhèwèké mung mangan roti jelai lan mung ngombe banyu; turu sethithik banget, lan sanajan mangkono ora ing amben, nanging ngadeg. Dhèwèké ora tau rawuh ing jamuan utawa pesta. Panjenengané nyawisaké kabèh pikirane kanggo mangertèni Kitab Suci, terus-terusan nyusun komentar babagan surat-suraté Santo Paulus Rasul, sing gambaré disimpen ing selé: nalika semana panjenengané nerangaké marang wong-wong Surat Rasul Bangsa-Bangsa marang wong Kolose, lan sawisé kuwi – marang wong Filipi, wong Tesalonika lan wong Ibrani.

Nalika nulis komentare ing surat-surat kasebut, Santo Yohanes kapikiran sangsi:

'Sapa sing ngerti apa iki nyenengake Gusti Allah? Apa aku wis mangerteni makna Kitab Suci iki, utawa durung?'

Lan piyambakipun wiwit ndedonga marang Gusti supados paring wahyu bab punika. Gusti mireng donga abdi Nipun lan paring pratandha ingkang makaten. Ing sawijining wengi, sawisé nyendhiri dhéwé ing selé, Santo Yohanes lagi nulis komentare nganggo cahya lilin; ing wektu kuwi, Proklus, sing ngopeni piyambaké, kepéngin mlebu kamar patriark miturut panyuwunan wong sing lagi nyuwun tulung; nanging dhisik Proklus ndelok liwat bolongan kunci kanggo ndeleng apa sing ditindakake patriark. Dheweke weruh sang patriark lungguh lan nulis, nalika ana sawijining wong tuwa sing kinurmatan, ngadeg ing mburine, nyedhaki kuping sang patriark lan ngomong alon marang dheweke. Wong iki rupane persis padha karo gambar Santo Paulus ing ikon sing digantung ing tembok selé Sang Yohanes. Proklus ngenteni nganti wong iku lunga. Nanging nalika wayahe lonceng kanggo Matins muni, wong iku wis ilang. Proklus nyumurupi kahanan sing padha sajrone rong wengi sabanjure. Akhire, dheweke nglumpukake kawani kanggo takon langsung marang Patriark:

'Paduka, sapa sing rembugan karo Paduka ing wayah bengi?'

John mangsuli:

'Ora ana sapa-sapa ing kana.'

[7778] Chirotonia (saka basa Yunani) – pangletakan tangan utawa ordinasi kanggo jabatan tartamtu.

[7779] Efesus – salah siji kutha dagang utama ing pesisir kulon Asia Cilik; ing jaman kuna misuwur amarga Candi Diana sing kondhang (dewi pagan purnama lan kesuburan). Ing kéné Santo Paulus sang Rasul nyebarake agama Kristen lan manggon; Rasul Suci lan Penginjil Yohanes Teolog uga manggon ing kene suwene wektu sing dawa; Konsili Ekumenis Katelu dianakake ing kene ing taun 431. Kursi Metropolit Efese, kaya Kursi Apostolik, nduweni makna istimewa ing Wetan.

[7780] Simoni yaiku praktik ing ngendi sawatara wong maringi, dene wong liya entuk, jabatan suci ora adhedhasar prestasi nanging kanthi dhuwit. Tembung 'simoni' asalé saka Simon Sang Dukun, sing nyoba tuku karunia Roh Suci saka Rasul Petrus supaya bisa nindakake mujijat.

Banjur Proklus nyritakaké kanthi rinci carané dhèwèké weruh wong tuwa sing kinurmatan ana ing sumur, sing mbisik ing kuping Patriark nalika dhèwèké lagi nulis; Proklus uga njlèntrèhaké rupa lan pasuryané wong sing muncul kuwi. Nalika ngrungokaké critané Proklus, Yohanes dadi gumun. Ing wektu sing padha, Proklus, nalika ndelok gambar Rasul Paulus ing ikon, kandha:

'Sing tak deleng kuwi mirip karo wujud sing digambar ing ikon iki.'

Ing wektu iku, Yohanes nyadari yèn Proklus wis weruh Rasul Paulus sing suci piyambak, lan yakin yèn pakaryané nyenengaké Gusti. Dhèwèké sujud ing lemah lan ndedonga suwé, matur nuwun marang Gusti Allah. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké nyawisaké awaké kanthi semangat lan ketekunan sing luwih gedhé kanggo nulis Kitab-Kitab Ilahi, sing ditinggalaké kanggo Gréja minangka bandha sing ora ternilai[7781] .

Yohanes – guru agung sak donya – ngecam kahanan ora adil tanpa ragu, mbela wong sing ditindhes, lan ngajak raja lan ratu supaya ora nindakake salah marang sapa wae, nanging tumindak adil. Dheweke ngancem bangsawan lan wong pangkat dhuwur sing nyolong harta wong liya lan nyiksa wong mlarat, kanthi paukuman Gusti Allah. Amarga iku, akèh panguwasa sekuler wiwit nyimpen kebencian marang dhèwèké. Disalahaké déning nuranié dhéwé, nanging ora gelem ninggalaké kabiasaan ala, padha nesu marang Yohanes. Atiné wis atos; angel banget kanggo padha ngrungokaké tembungé sang wali – mula padha nyimpen niat ala marang dhèwèké. Para

---

[7781] Karya-karya Yohanes Krisostomus diurmati ing saindenging jagad Kristen, disimpen ing kraton-kraton lan ditulis nganggo aksara emas. Akeh saka karyané ora lestari nganti saiki; sanadyan mangkono, luwih akèh karyané sing kaestokaké tinimbang karya Bapa utawa Guru Gréja liyané. Miturut Horologion Yunani, cacah sakabèhé karya John Chrysostom sing isih ana nganti saiki ana 1.447, kalebu nganti 244 surat. Jumlah paling akèh saka karya sing isih ana saka Yohanes Krisostomus yaiku homili-homili. Khotbahé Santo Yohanes iku istimewa amarga strukturé, jeroné pamikiran, lan manéka warna isiné. "Aku ora ngomong bab wong liya," tulis Santo Isidore babagan Chrysostom, "nanging Libanius dhéwé, sing kondhang amarga kecerdasane, gumun marang basaé Yohanes sing pinunjul, kaendahan pamikirane lan kekuwatan argumentasine." Khotbah-khotbah paling apik saka Chrysostom kanthi bener dianggep minangka wulang dhèwèké marang wong-wong Antiochia babagan patung, khotbahé bab Eutropia, khotbahé kanggo mbela wong mlarat, khotbah-khotbahé bab pangusirané saka kutha krajan lan babagan bali manèh dhèwèké menyang kutha krajan, lan pujiané marang Rasul Paulus. Ing khotbah-khotbahé, Yohanes Chrysostom ngrembug saben aspek tartamtu ing urip Kristen. Saliyane, sajrone pelayanan umumé, St. Yohanes nerangaké Kitab Suci ing khotbah-khotbahé. Saben khotbah ekspositorié dumadi saka loro pérangan: ing siji pérangan dhèwèké nerangaké teks Sabda Gusti, lan ing pérangan liyané dhèwèké ngrembug kahanan moral para pamirsa, maringi piwulang moral. Nanging, ing pakaryané nerangaké Kitab Suci, Santo Yohanes namung ninggalaké sawatara komentari babagan Prajanjian Lawas dibandhingaké karo Prajanjian Anyar. Saliyane ceramah lan komentaré babagan Kitab Kejadian, wolung bab kitab Yesaya lan 36 Mazmur, uga sawetara ceramah babagan sajarah Samuel lan Saul, komentar babagan Kitab Daniel lan Kitab Ayub saiki dikenal kanthi jeneng Chrysostom. Ing komentare babagan Prajanjian Anyar, homili Antiohia babagan Injil Matius njupuk panggonan paling utama. Saliyane kuwi, miturut kesepakatan umum, ana homili babagan Surat Roma. Ing babagan ketepatan panjelasan tembung-tembungé Rasul, komentare babagan Surat Galatia nduwèni panggonan wigati. Sabanjure saka komentari paling apiké Chrysostom yaiku homili babagan Surat Kapisan marang Korinta lan Surat marang Efesus. Karya-karya dogmatik ketat saka Chrysostom sithik cacahé, lan kabèh mau nggambaraké keprihatinané marang kahanan moral para wong pracaya. Saka antarané, kita bakal nyathet risalah sing ditujokaké marang Stagirius, ing ngendi Yohanes ngangkat pitakon: kenapa, yèn ana pangayomaning Gusti, wong sing bener isih nandhang sangsara? Uga pantes digatekake 'Enem Wacana babagan Sing Ora Bisa Dipahami', sing diwenehake kanggo mbantah Anomoeans, sing nyoba, adhedhasar spekulasi dhewe, nerangake hubungan antarane Gusti Rama lan Gusti Putra, lan mulang manawa Putraning Gusti iku makhluk sing diciptakake, digawé ana dening Rama saka ora ana apa-apa. Ing 'Tembung babagan Sing Ora Bisa Dipahami', Yohanes mbantah upaya Anomoeans nerangake misteri Ketuhanan Tritunggal lan, kanthi nggunakake teks saka Kitab Suci, nuduhake yèn Gusti Allah ora bisa dipahami; ing pitu 'Tembung' liyane, dhèwèké nuduhake konsubstansialitas Putraning Allah karo Allah Rama. Saliyane, risalahé Yohanes Krisostomus babagan Roh Suci uga nggumunake, utamane ing panyajian doktrin manawa Roh Suci asalé saka Rama. Ing risalahé nglawan wong Yahudi lan wong pagan, dhèwèké mbuktèkaké keilahian ajaran Kristen lumantar kasampurnan ramalan-ramalan lan pangaribawa Injil Kristen ing manahé wong, déné ing wolu homiliné nglawan wong Yahudi, dhèwèké nunjukaké yèn upacara-upacara Yahudi wis dibusak, mula nindakké saiki iku tumindak sing mungsuh kersané Gusti Allah. Misuwur amarga tulisan-tulisane, Yohanes Krisostomus uga dipuji amarga wis netepake tata liturgi khusus sing nganti saiki isih nganggo jenenge. St Proklus, sawijining muridé Chrysostom lan sawisé dadi salah siji penerusé ing Kursi Konstantinopel, nulis kaya mangkéné babagan pangaturan santo iki: 'St Basil (the Great), nglakoni marang wong-wong kaya wong lara, nampilaké Liturgi ing wangun sing disingkat. Sawisé sawatara wektu, bapak kita, Yohanes sing Lisané Emas, ing siji sisih, minangka panggembala sing becik, kanthi semangat ngopeni kaslametan kawanané, lan ing sisih liya, éling marang ringkihé manungsa, mutusaké mbusak kabèh alesan setan. Mula, kanthi ngilangi akèh bagean, piyambakipun netepaké wangun Liturgi sing paling ringkes, supaya tiyang-tiyang boten alon-alon sirna saking tradisi Apostolik lan Ilahi.' Liturgi sing diringkes déning Yohanes punika ing wiwitanipun boten ngemot kabèh kidungan kados ingkang ana saiki. Sawetara saka iki ditambahake sawisé St. Yohanes, nanging ora ngowahi struktur dhasar Liturgi St. Yohanes Krisostom, amarga gegayutan karo pérangan kapisan saka Liturgi (sing dikenal minangka Liturgi Katekumen) utawa karo pérangan sing mèlu sawisé perayaan Ekaristi. Saiki, Liturgi Santo Yohanes Krisostomus dirayakake luwih kerep tinimbang liyane ing gréja-gréja Kristen Ortodoks Wétan.

penentangé nyoba kanthi macem-macem cara ngina sang wali, ngaku yèn ing khotbahé ing gréja patriark ora mulang, nanging malah ngina lan nuduh tsar, tsarina, lan kabèh panguwasa. Saliyane kuwi, dhèwèké uga diarani ora welas asih amarga alesan ing ngisor iki.

Ing kraton ana eunukh jenenge Eutropius, kepala para pangiring kamar turu raja. Dhèwèké kasil ngrebut kapitadosan raja lan dadi kesayangané. Ing nguber mungsuh-mungsuhe, dhèwèké ngyakinaké raja supaya ngetokaké undang-undang sing bakal mbatalaké adat kuna, sing isiné kaya mangkéné. Wong-wong sing wis nglanggar hukum sipil kanthi cara apa waé lan diukum pati bakal ngungsi menyang gréja, kaya déné wong Israèl biyèn ngungsi ing kutha pangungsèn[7782] , lan kanthi cara iki padha kaslametaké saka paukuman pati. Pembubaran adat iki dadi sumber sedhih ageng tumrap Santo Yohanes Krisostomus, lan, amarga nganggep tumindak iki minangka serangan marang Gréja, dhèwèké ngecam Eutropius, nuduh yèn dhèwèké kejem lan nginjak-injak lembaga-lembaga gerejawi. Ora suwe sawisé kuwi, Eutropius dhéwé tiba ing bolongan sing wis digali kanggo wong liya lan dipatèni nganggo pedhang sing wis diasah kanggo wong-wong mau. Ing sawijining prastawa pelanggaran serius, kaisar nesu banget marang dhèwèké, lan Eutropius dijatuhi paukuman pati. Banjur Eutropius mlayu menyang gréja lan ndhelik ing papan suci ing sangisoring mezbah. Nanging Yohanes sing kabegjan iku lungguh ing mimbar, saka kono biasane dhèwèké mènèhi khotbah marang wong akèh; lan minangka pangreksa iman sing paling ketat, dhèwèké ngucapaké tembung celaan marang Eutropius; dhèwèké kandha yèn bakal adil yèn undang-undang anyar sing ora adil kuwi dialami déning wong sing wis ngrancang lan ng -tapaké. Mungsuh-mungsuhe Yohanes, nyekel tembung-tembung mau, banjur miwiti ngritik sang wali, nuduh dheweke ora duwe welas asih. Kanthi cara iki, sethithik demi sethithik, padha nggugah ati akèh wong lan nyulut nesune marang Yohanes[7783] .

Antarane wong-wong sing ora puas karo wong suci saka Gusti ana sawetara rohaniawan sing uripe ala, amarga dhèwèké mbukak tumindak liciké lan ngucilaké sawatara saka Gréja; padha nesu banget marang tumindak sawijining diakon sing aran Serapion. Sing pungkasan, sawise ngladeni kanthi setya ing sangisoré Patriark lan urip kanthi taqwa, tau kandha marang sang wali ing ngarepé kabèh rohaniawan:

'Paduka, Paduka botên badhe saged ngreformasiaké priya-priya punika kajawi Paduka ngusir kabéh kanthi siji tongkat.'

Krungu tembung kuwi, akèh wong padha nesu lan wiwit ngomong ala marang Patriark suci ing antarané wong-wong, nyebar fitnah marang panjenengané sing pantes dipuji. Rasa ora puas lan permusuhan marang Santo Yohanes uga katon ing kalangan rohaniawan tingkat dhuwur. Antarane para uskup sing ora puas marang Santo Yohanes ana sawijining Severian, Metropolitan saka Geva[7784] . Wiwitané dhèwèké nampa sih saka Yohanes; nalika Yohanes mangkat menyang Asia Minor kanggo ngatur urusan gréja-gréja ing kana, dhèwèké dipasrahi ngopeni umaté. Nalika ngatur Gréja Konstantinopel nalika priya Allah iki ora ana, Severian nyoba nyulut rasa ora puas marang dhèwèké lan, liwat intriké, éntuk pangayoman ing kraton kaisar, kanthi pangarep-arep kanthi cara iki bakal njupuk panggonan Chrysostom. Ing wektu sing padha, dhèwèké ngluwihi wewenangé lan ngidini sawatara ketidakberesan dumadi ing pangelolaan. Nalika wali John bali, piyambakipun langsung mangertosi kabèh kabejatan lan pengkhianatan Severian lan, amarga kekacauan sing disebabake, kepéngin ngusir piyambakipun saka kutha krajan. Nanging Maharani Eudoxia nyuwun pangayoman kanggo Severian, lan miturut panyuwuné, Yohanes kanthi tulus rujuk lan ngapura dhèwèké. Severian, nanging, ing atiné isih kaya biyèn lan sacara rahasia terus nyimpen rasa sengit marang Chrysostom. Wong suci iku ngerti yen ana niat ala sing ngubengi dheweke, nanging ora digatekake, amarga luwih asring dheweke difitnah, luwih misuwur jenenge; dheweke malah kondhang nganti ing tanah adoh, lan akeh wong teka saka adoh, kepengin ndeleng wong suci lan ngrungokake piwulangé.

[7782] Wong Yahudi nduwèni enem kutha pangungsèn: telu ing sisih wétan Kali Yordan, telu ing sisih kulon. Sing matèni tanpa niat mlayu menyang kutha-kutha kuwi, uga wong sing mbales getih seduluré sing dipatèni. Antarane umat Kristen ing Gréja wiwitan, hak suci wiwitane kagungan sawatara gréja, lan sakwisé kagungan kabèh gréja. Iku tegesé yèn wong sing wis dihukum nemokake pangayoman ing gréja, dhèwèké ora kena diganggu nganti kasusé dipriksa manèh.

[7783] Nanging, lumantar perantaraane marang kaisar, sanadyan ana panentangan saka Maharani Eudoxia, Yohanes Krisostomus nylametake Eutropius ing wektu iki saka paukuman sing pantes ditampa. Sabanjure, Eutropius diasingake lan dipatèni.

[7784] Geval – sawijining kutha ing Fenisia, ing Segara Tengah. Kutha iki dumunung ing Siria saiki, antarané Beirut lan Tripoli.

Amarga misuwuré Chrysostom, kabèh niat ala saka mungsuh-mungsuhé ora bakal mbebayani dhèwèké yèn ora ana Ratu Eudoxia sing kalebu wong-wong sing nyimpen kebencian marang sang wali. Dhèwèké iku mungsuh sing paling mbebayani lan paling gigih saka wong sucié Gusti iki, sengit marang dhèwèké kanthi sak atiné. Kaisar wédok iku nganggep kabèh khotbahé Yohanes babagan wong serakah lan sing nyolong kagungané wong liya—sing diwènèhaké marang kabèh wong—kaya ditujokaké marang dhèwèké dhéwé, lan pracaya yèn Yohanes milih dhèwèké kanggo dikutuk lan dihina; amarga dhèwèké pancèn serakah banget lan kagungan napsu emas sing ora ana entèké, sing dijupuk kanthi paksa saka akèh wong. Amarga nesu marang wong suci saka Gusti, sang ratu wiwit nyusun rencana kanggo nyopot dhèwèké saka jabatan patriark.

Ing wektu kuwi ana bangsawan ing Konstantinopel sing jenenge Theodoric, sing duwé bandha akèh. Kanthi iri marang dheweke lan kepengin ngrebut bandhane kanggo awake dhewe, sang maharani nggoleki tuduhan marang dheweke, nanging ora ana sing kapanggih, amarga Theodoric iku wong sing jujur lan nduweni ajining diri. Amarga ora bisa nglarani dheweke, sang maharani banjur nyusun tipu daya. Dheweke ngundang Theodoric menyang ngarsane lan kandha marang dheweke:

'Kowe wis ngerti sepira gedhene rugi sing terus-terusan dialami kas kraton, sepira akeh emas sing disalurake marang tentara sing ngreksa kraton, lan sepira akeh wong sing saben dina diparingi pangan saka kas kraton. Mula saka iku, kas kraton saiki rada kekurangan dana. Mula, utangna sawetawis bandha panjenengan marang kas kraton; kanthi mangkono panjenengan bakal entuk pangayoman kita; lan mengko, panjenengan bakal nampa bali apa sing panjenengan paringake saiki."

Theodoric nyadari yèn ratu arep migunakaké kasugihané ora kanggo ngisi manèh kas kraton, nanging kanggo nyukupi keserakahané sing ora ana entèké marang pérak. Mula dhèwèké menyang marang Santo Yohanes sing wis diparingi berkah, ngandhani niyat ratu mau, lan kanthi nangis nyuwun tulung lan dhukungan marang sang wali. Yohanes langsung ngirim layang marang ratu, ngélingaké kanthi tembung alus lan welas asih supaya ora nglarani Theodoric. Sanadyan ratu nesu marang patriark, ing wektu kuwi dhèwèké tumindak manut kersané; dhèwèké kroso isin amarga tembung wicaksana lan janji ora bakal nglarani Theodoric. Sawisé kuwi, Theodoric, manut marang tembungé sang wali sing manis kaya emas, sing wis mulang dhèwèké babagan sedekah lan maringi pitutur supay , aja nyimpen bandha ing bumi, ing ngendi tangané wong iri bisa njupuk, nanging ing swarga, ing ngendi ora ana sing bakal iri utawa njupuk, mutusaké nyumbang bandhané marang Sang Raja Swarga. Mung nyimpen sithik saka kagungané kanggo ngopeni kulawargané, dhèwèké nyumbangaké kabèh bandha gedhé mau marang panti sedekah ing gréja kanggo nyukupi panganan para lelungan, wong mlarat, lan wong lara. Nalika krungu bab iki, ratu dadi nesu banget lan ngutus kabar marang Yohanes sing kasucèkaké:

'Patriark Suci! Miturut panjenengan, aku ora njupuk apa-apa saka patrisius Theodoric kanggo kabutuhan kraton kita, nanging panjenengan wis nyita bandha-bandhane kanggo nguntungake awak panjenengan dhéwé! Apa ora luwih pantes yen kita sing njupuk harta iki, tinimbang kowe, amarga Theodoric wis sugih nalika ngladeni Ratu? Napa kowe ora ngetutake tuladha kita? Kaya kita ora njupuk apa-apa saka Theodoric, kowe uga ora kudune njupuk tanah-tanahé.

Minangka wangsulan marang tembung-tembung mau, Yohanes nulis kaya ing ngisor iki marang ratu:

Aku kira kowe wis ngerti: yen aku kepengin sugih, ora ana sing bisa nyegah aku nduwéni bandha. Amarga aku duwé wong tuwa sing mulya, pinunjul, lan sugih. Nanging aku kanthi sukarela nolak bandha. Kowe ngaku aku njupuk bandha Theodoric kanggo nguntungaké awak dhéwé. Nanging mangertosi iki: Theodoric ora maringi apa-apa marang aku; lan sanajan piyambakipun maringi, aku ora bakal njupuk saka piyambakipun. Piyambakipun maringi bandhanipun marang Kristus, maringi sedekah marang wong mlarat lan wong kang butuh. Lan piyambakipun nindakake kanthi becik, amarga saka Kristus piyambakipun bakal nampa satus kaping ing jaman sing bakal teka. Aku kepéngin kowe uga, manut tuladhané Theodoric, nyimpen bandha ing swarga, supaya nalika kowe mlarat, kowe bisa ditampa ing panggonan langgeng. Nanging yèn kowé arep njupuk saka Kristus apa sing wis diparingaké Theodoric marang Panjenengané, apa sangkut-pauté karo kita? Amarga, kaya sing bakal kowé deleng dhéwé, kowé ora bakal nyerang kita, nanging nyerang Kristus dhéwé.

Sawisé maca layang iki saka Yohanes, sang maharani malah tambah nesu lan wiwit nggoleki kasempatan kanggo mbales dendam marang sang wali.

Ing wektu kuwi, sawijining janda sing jenenge Callitropa teka ing Konstantinopel saka Alexandria amarga prakara iki. Nalika Pavlikius, sing nyekel pangkat Augustus[7785] , dadi gubernur Alexandria, sawetara wong sing iri

nyritakake marang dheweke yen Callitropa nduweni akèh emas. Pavlikius, nanging, pancen rakus emas. Sawisé nyalahké Callitropa kanthi palsu, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké ditangkep lan dipaksa mbayar limang atus koin emas. Amarga ora nduwé dhuwit sak kuwi, janda kuwi nggadai kabèh barangé marang tanggané lan, sawisé kanthi angel nglumpukaké limang atus koin emas, diserahaké marang gubernur provinsi. Ora suwe, Pavlikius dicopot saka jabatane amarga tumindaké sing ora adil lan dikirim menyang Konstantinopel kanggo dipriksa; janda miskin kuwi banjur mangkat mèlu dheweke. Sawisé tekan ngarepé kaisar, dhèwèké nyuwun ing sikilé, nangis lan mbrudhag, ngeluh yèn Pavlikius wis nyolong limang atus koin emas saka dhèwèké kanthi paksa. Kaisar mréntahaké gubernur Konstantinopel supaya nyidik prakara kuwi. Nanging gubernur kuwi, sing mbelani Pavlikius, mberihaké dhèwèké lan ngusir janda kuwi kanthi tangan kosong. Krasa isin banget, janda iku mlayu menyang ratu lan sawisé nyritakaké kasangsarané, nyuwun welas asih lan pitulungan. Ratu sing seneng emas kuwi bungah banget karo kahanan iki, amarga dhèwèké ngarep-arep bisa entuk akèh emas kanggo dhèwèké dhéwé liwat prastawa iki. Mula saka iku, dheweke langsung nyaur Pavlikius, kanthi nesu nuduh dheweke wis ngrebut kagungané wong liya lan ngina janda miskin mau, lan mréntah supaya dheweke ditahan nganti mbayar satus liter emas. Nalika nyadari yèn dhèwèké ora bisa uwal saka cengkraman ratu, Pavlik ngutus wong njupuk emas sak akèh sing dijaluk ratu mau supaya digawa menyang omahé, lan nyerahaké satus liter emas marang ratu. Saka kabèh dhuwit kuwi, ratu mung maringi janda kuwi telung puluh enem koin emas lan ngusir dhèwèké, nyimpen sisane kanggo dhèwèké dhéwé. Janda iku ninggalake ratu kanthi nangis, isin amarga putusan sing ora adil kuwi. Ing wektu kuwi dhèwèké krungu bab pembela wong sing ditindhes – Santo Yohanes. Merga marani dhèwèké, dhèwèké nyritakaké kanthi rinci apa sing wis ditindakake Pavlik lan ratu marang dhèwèké.

Sawisé nglipur janda sing nangis, Santo Yohanes ngutus Pavliky lan, ngajak dhèwèké mlebu gréja, kandha marang dhèwèké:

'Kita wis ngerti tumindak ora adil sing wis kowe lakoni, tanpa wedi marang Gusti, kanthi nindhes wong mlarat lan nyita harta wong liya kanthi paksa, kaya sing wis kowe lakoni marang janda mlarat iki. Kita wis ngundang kowe supaya kowe mbalekake limang atus koin emas marang wanita sing wis kowe zhalimi.' Mula, wenehana marang dheweke, supaya dheweke bisa mbayar utange marang para rentenir lan ora binasa bebarengan karo anak-anake ing mlarat total. Banjur kowe uga bakal dibebasake saka dosamu lan nyenengake Gusti Allah, sing wis kowe nesuaké lan sing bakal mbales kowe amarga perlakuanmu marang bocah-bocah piatu, kajaba kowe tobat."

Pavlik mangsuli:

'Gusti, janda iki wis maringi aku cilaka luwih gedhe tinimbang sing tak balekake marang dheweke, amarga kanthi ngadu aku marang Ratu, dheweke wis nyopot satus liter emas saka aku. Apa maneh sing dikarepake saka aku? Ayo dheweke menyang Ratu lan njupuk sing dadi haké saka kono.'

Wong suci mangsuli marang dheweke:

'Sanajan Ratu pancen njupuk emas sak kuwi akèh saka kowe, janda iku durung nampa apa sing dadi haké, mula dhèwèké ora kena disalahaké amarga salah sing ditindakké Ratu marang kowe. Ratu njupuk satus liter emas saka kowe ora mung amarga keluhan janda iku, nanging uga amarga tumindak rampog liyané sing kowe lakoni nalika nduwé kuwasa. Aja ngumpat Ratu. Aku njamin kowe ora bakal lunga saka kéné nganti kowe wis mbalèkaké kabèh sing wis kowe jupuk saka janda mau, kalebu koin emas pungkasan. Bab telung puluh enem koin emas sing diwènèhaké ratu marang janda mau, ayo disimpen kanggo biaya lelungané.

Nalika ratu krungu yèn John wis nahan Pavlikia ing gréja, dhèwèké ngutus warta marang John supaya mbebasaké Pavlikia, amarga dhèwèké wis njupuk emas sing cukup saka dhèwèké.

Nanging Yohanes mangsuli marang para utusan:

'Pavlikia ora bakal dibebasake saka kene nganti dheweke mbalekake marang wanita miskin apa sing wis dijupuk saka dheweke.'

Ratu ngutus utusan kaping pindho marang sang wali, nuntut supaya Pavlikia dibebasake, nanging sang wali mangsuli:

Yen Ratu kepengin aku ngeculake dheweke, ayo Ratu ngirim marang janda iki limang atus koin emas. Iki ora bakal dadi beban gedhe kanggo dheweke, amarga dheweke wis njupuk luwih akeh saka Pavliky—satus liter emas.

Krungu kabar iki, ratu langsung nesu lan langsung ngutus loro senturion karo rong atus prajurit kanggo narik Pavlikia metu saka gréja kanthi paksa. Nanging nalika para prajurit nyedhaki lawang gréja, Malaikaté Gusti Allah dumadakan muncul ing lawang, nggawa pedhang kang wis ditarik ing tangané lan ngalangi lawang mau. Nalika weruh Malaikat kang medeni kuwi, para prajurit padha ketakutan lan mlayu. Kanthi gemeter, padha bali marang sang ratu lan nyritakaké bab rawuhé Malaikat mau. Krungu kabar iki, ratu kaget banget lan ora wani maneh ngutus wong njupuk Pavliky saka ngarsané Yohanes. Amarga ngerti yèn ratu ora nulungi, Pavliky ngutus wong njupuk emas saka omahé dhéwé, maringi janda iku limang atus koin emas, lan banjur dibebasaké saka gréja. Sawisé nampa pambayaran, janda iku mulih kanthi bungah menyang kuthaé.

Ing wektu sing padha, sang ratu ora nate mandheg nesu marang Yohanes sing kasucen; kebenciané marang wongé Gusti Allah iki saya tuwuh saben dina ing atiné. Ing sawijining dina, dhèwèké ngutus para abdi dalem menyang Santo Yohanes, mènèhi dhawuh supaya ngaturaké tembung-tembung ing ngisor iki marang dhèwèké:

'Mandheg mungsuh kita lan aja nyampur ing urusan kraton kita, amarga kita uga ora nyampur ing urusan greja, nanging kita serahake marang sampeyan kanggo ngatur miturut karsa sampeyan. 'Mandhegna nggawe aku dadi bahan guyonan kanggo kabeh wong, ngomongake aku lan ngecam aku. Nganti saiki aku nganggep kowe kaya bapak lan wis maringi pakurmatan sing pantes, nanging yen wiwit saiki kowe ora ngowahi tumindakmu lan ora ngurusi aku luwih becik, aku ora bakal maneh sabar marang kowe.'

Sawisé krungu tembung-tembung sang ratu kuwi, Yohanes sing pinaringan berkah krasa sedhih banget lan kanthi ambegan jero ngendika marang para utusan:

Ratu kepéngin aku kaya mati: ora merhatiin kahanan ora adil sing kedadeyan, ora ngrungokaké swara wong-wong sing dirugèkaké, sing nangis lan ngos-ngosan, lan uga ora ngomong nglawan wong-wong sing dosa; nanging amarga aku iki uskup lan wis dipercaya kanggo ngopeni nyawa, aku kudu ngawasi kabeh kanthi tliti, ngrungokake panyuwunan kabeh, lan mulang, ngajar, lan nyalahake saben wong. Amarga aku ngerti yèn yèn aku ora ngecam tumindak ora patuh marang hukum lan ora ngukum wong sing ora patuh, aku dhéwé bakal kena paukuman; mulané aku wedi yèn tembungé nabi Hosea bakal ditrapaké marang aku: *'Kaya maling ngintip wong, klompok imam mateni ing dalan menyang Shechem lan nindakake kabejatan'*[7785] (Hos. 6:9). Amarga Rasul Ilahi maringi dhawuh supaya wong sing dosa dicela ing ngarepé kabèh, supaya wong liya uga padha wedi. Lan Rasul sing padha mulang, ngendika: *'Sapa sing dosa, tegur ing ngarsané kabèh, supaya liyané padha ajrih'* (1 Tim. 5:20); *'Wartakaké sabda; siyap ing wektu lan ora wektu; tegur, cela, lan ngélingaké, kanthi sabar lan piwulang'* (2 Tim. 4:2). Aku ngecam kaluputan, dudu wong sing nindakake; aku ora tau ngomong marang sapa wae ing pasuryané bab kaluputané, uga aku ora tau ngremehake sapa wae kanthi ngina, uga aku ora tau nyebut jeneng Ratu ing khutbahku kanggo ngecam dhèwèké. Nanging aku biasané ngajak kabèh wong supaya nyingkiri sing ala lan ora nindakake sing salah marang tangga teparo. Nanging, yen ana sing ngrungokake piwulangku banjur disalahake dening nuranine amarga pakaryan ala sing wis ditindakake, mula sing kudune nesu ora marang aku, nanging marang awake dhewe, lan padha mbalik saka ala lan nindakake kabecikan. Yen sang ratu ora ngerti ana kaluputan saka piyambakipun, utawa ora nate nindakake sing salah marang sapa wae, kenapa piyambakipun nesu marang kula, ingkang mulang tiyang kathah supaya adoh saking kabecikan? Piyambakipun kuduné malah remen amarga piyambakipun boten nate nindakake sing salah lan kula kanthi tekun nyebaraké kabarmulyan marang tiyang-tiyang ingkang dipun pimpinipun. Nanging yèn pancèn dhèwèké nindakake dosa-dosa sing tak usahaké mbusak saka atiné wong liwat pituturku, mula kabari yèn dudu aku sing nyalahké utawa ngremehké dhèwèké, nanging pakaryané dhèwèké dhéwé sing mbukak aib, pakaryan sing nggawa aib gedhé lan isin marang atiné. Mula, kaisar kuwi kersa nesu sak karepé, nanging aku ora bakal mandheg ngandika kabeneran. Amarga luwih becik aku nggawe wong nesu tinimbang Gusti Allah: *'Yen aku isih nyoba nyenengake manungsa, aku ora bakal dadi abdi Kristus'* (Gal. 1:10).

Sawisé ngendika iki marang para utusan, sang wali ngusir wong-wong mau. Wong-wong mau banjur bali marang sang ratu lan nyritakaké kabèh sing wis dirungokaké. Banjur sang ratu tambah nesu marang sang Yohanes sing pinaringan berkah.

[7785] Hosea 6:9. Tembung-tembung iki ngukum para imam bangsa Yahudi, sing tinimbang nuntun wong marang dalan urip sing bener, malah ndhelikake dalan-dalan mau saka wong-wong.

Ora mung sang ratu sing mungsuh marang sang wali, nanging uga akèh wong liya sing uripé ala. Dhèwèké nduwé mungsuh ora mung ing Konstantinopel, nanging uga ing tanah sing luwih adoh. Ing antarané wong-wong mau ana: Teofilus, Patriark Aleksandria, sing wiwit wiwitan wis ora seneng marang Yohanes lan ora kepéngin dhèwèké diangkat dadi patriark; Acacius, Uskup Berria[7786] , Severian saka Geval lan Antiochus saka Ptolemais[7787] , lan ing Konstantinopel, loro presbiter lan lima diaken, akèh pejabat kraton, lan telung janda sugih lan misuwur sing urip ala: Marsa, Castricia lan Evgrafia. Kabèh mungsuh Yohanes mau padha rembugan, nggoleki tuduhan marang dhèwèké supaya bisa ngfitnah ing ngarepé wong akèh. Kaping pisan, padha ngutus utusan menyang Antiokia kanggo nyelidiki apa Yohanes tau nindakake kaluputan, sanajan nalika isih cilik. Nanging *'wong-wong sing nyoba nguji dhèwèké malah sing kena ujian'* (Mazmur 63:7), lan padha ora nemu apa-apa kanggo nyalahake wong suci iki. Sawisé kuwi, padha ngutus menyang Alexandria marang Theophilus, tukang goroh licik lan tukang ngumpat, nanging sanajan dhèwèké ora bisa nemu apa-apa kanggo nyalahake Santo Yohanes, sing sumunar kaya srengéngé kanthi kabecikan. Nanging, Teofilus, sing digerakake dening Setan, kanthi semangat nyoba ngusir Yohanes saka jabatané, sing kasil kanthi pitulungan sang ratu lan wong-wong jahat liyane. Pangasingan Yohanes kelakon ing kahanan kaya ing ngisor iki.

Ing Alexandria ana sawijining presbiter sing jenenge Isidore, biyèn dadi xenodorus (tegesé wong sing nyedhiyakake pangayoman kanggo para lelungan), sawijining wong sing uripé suci lan kebak kawicaksanan. Umuré wis tuwa, wis wolu dasawarsa; dhèwèké wis diangkat dadi presbiter déning Santo Athanasius Agung, Patriark Alexandria. Ya marang Isidore iki Theophilus nduwèni rasa mungsuh amarga Peter, sawijining presbiter saka Alexandria, awit Theophilus arep nyopot Peter saka jabatane tanpa alesan lan ngucilaké dhèwèké saka Gréja, déné Isidore mbela Peter lan ngandhakake yèn tuduhan marang dhèwèké iku ora adil. Akibaté, Teofilus uga nesu marang Isidore; sawisé ngucilaké Petrus saka Gréja, dhèwèké wiwit nggolèki bukti nglawan Isidore supaya dhèwèké uga bisa diucilaké saka Gréja.

Ing wektu kuwi, ana sawijining janda sing jenenge Theodota nyumbang sewu koin emas marang Isidore, supaya dhèwèké bisa migunakaké dhuwit kuwi kanggo maringi sandhangan marang para pengemis, anak yatim, lan janda-janda mlarat ing Alexandria. Janda iku nyuwun marang Isidore supaya ora nyritakaké iki marang Patriark Theophilus, supaya emas mau ora dijupuk lan dienggo mbangun bangunan watu sing lagi digawé. Sawisé nampa emas mau, Isidore manut panyuwunan Theodotia lan ora ngomong apa-apa marang Theophilus. Nanging, Teofilus krungu saka wong liya yèn Isidore wis nampa sewu koin emas saka Theodota lan wis ngentekaké kanggo kabutuhan wong mlarat tanpa kabaré Teofilus. Teofilus sing seneng emas dadi nesu banget marang Isidore lan ngetokaké tuduhan ora adil yèn dhèwèké nindakake dosa ora lumrah. Kanggo nguwatake tuduhane, Theophilus nggoleki saksi palsu. Nanging Isidore sing ora salah iku dibebasake. Sanadyan mangkono, amarga kebenciané sing tanpa wates, Theophilus nyopot jabatan imamé lan sawisé dipukul lan dihina, ngusir dhèwèké saka kalangan rohaniawan. Amarga wis nandhang sangsara kanthi ora adil, Isidore ninggalake Biara Nitria ing Alexandria lan mundur kanggo urip minangka pertapa ing Gunung Nitria[7788] , panggonan sing wis tau didiami nalika isih enom. Dheweke nyendhiri awake dhewe ing sawijining gubug, ndedonga marang Gusti Allah, sabar nampa isin sing ditimpakake marang dheweke.

Ing wektu kuwi ana papat sedulur sing manggon ing biara-biara Mesir—wong-wong sing nduwèni budi luhur lan wedi marang Gusti, sing nglampahi kabèh uripé kanthi puasa lan tapa brata monastik. Asmané yaiku: Dioscorus, Ammonius, Eusebius, lan Euthymius, lan padha dikenal minangka 'Wong Dhuwur', amarga kabèh duwé awak sing jangkung. Para sedulur iki dihormati ora mung déning warga Alexandria nanging uga déning Theophilus dhéwé amarga uripé sing luhur. Salah sijine, yaiku Dioscorus, diangkat—sanajan ora miturut kersane—dadi Uskup Hermopolis[7789] , nalika dhèwèké ngyakinaké loro seduluré, Ammonius lan Euthymius,

---

[7786] Berrea – sawijining kutha ing Siria, saiki Aleppo.

[7787] Ptolemais – sawijining kutha ing Siria, ing pesisir wétan Segara Tengah.

[7788] Nitria dumunung ing kidul Alexandria, ing kulon Kali Nil, cedhak Gurun Libya. Asma gunung iki asalé saka akèh nitrat ing tlaga-tlaga sing jejere.

[7789] Dioskorus iki, Uskup Hermopolis lan wong sing taat, kudu dibédakaké saka Dioskorus sing sesat, sing urip sakwisé lan njabat ing Kursi Alexandria saka taun 444 nganti 451. Sing pungkasan iku Monofisit, yaiku wong sing mulang yèn ana siji waé sipat ing Gusti Yesus Kristus, lan sipat ilahiah ing Panjenengané kaserap déning sipat manungsa. Keuskupan Hermopolis dumunung ing pérangan lor-kulon Mesir, kidul Alexandria; Gunung Nitria uga kalebu bagéan saka keuskupan iki.

supaya manggon bareng ing patriarkat lan meksa supaya padha nampa jabatan imam. Nalika manggon ing patriarkat ing sangisoré Theophilus, padha weruh yèn dhèwèké ora urip manut dhawuh Gusti, luwih tresna marang emas tinimbang Gusti, lan nindakake kaluputan gedhé. Mula saka kuwi, padha ora kepéngin tetep karo patriark, nanging sawisé ninggalaké dhèwèké, padha bali manèh urip dadi pertapa. Nalika mangertèni alesan pindhahé, Teofilus nesu banget marang wong-wong mau, ngowahi katresnané marang wong-wong mau dadi kebencian, lan wiwit nyusun cara kanggo mbales dendam marang wong-wong mau. Kaping pisan, dhèwèké nyebar kabar angin yèn Para Rahib Jubah Panjang, bebarengan karo Isidore sing wis dicopot jabatané, manut marang ajaran sesat Origen lan wis nyasar akèh rahib jubah ireng nganggo ajaran kuwi[7790] . Banjur dhèwèké ngirim prentah marang para uskup paling cedhak supaya langsung ngusir para biksu sepuh saka Gurun Nitria, tanpa menehi alesan apa-apa kanggo prentah iki. Nalika para uskup manut marang dhawuhe patriark, ngusir saka pagunungan lan ara-ara samun[7791] kabèh asetik sing taat lan wedi marang Gusti, para pangasing padha kumpul lan menyang patriark ing Alexandria, nyuwun supaya nerangake kenapa padha diukum lan diusir saka omahé. Patriark, ing amukan nesu edan, nyerang wong-wong mau kaya-kaya kesurupan, lan mbuwang omophorioné[7792] ing gulu Ammonius, banjur nggebuk dhèwèké, karo muni:

'Wahai wong sesat, kutuk Origen!'

Sawisé nggebuki Ammonius lan liyané, Theophilus ora mung nolak supaya padha ngomong ing ngarsané, nanging uga ngusir kabèh mau kanthi isin. Nanging, amarga ora nampa jawaban saka Theophilus marang pitakonané, padha bali menyang gubugé, ora pati merhatosaké nesu lan ambekané patriarké.

Sawisé ngundang para uskup sing paling cedhak, Teofilus ngucilaké papat biksu sing ora salah: Ammonius, Eusebius lan Euthymius, sedulur Dioscorus, uga Isidore sing wis kasebut mau, tanpa nyelidiki pangakuan imané. Nanging niaté ala durung legawa. Dhèwèké dhéwé nulis akèh tuduhan palsu marang wong-wong mau: bidah, sihir, lan akèh dosa abot liyané. Banjur, sawisé mbayar suap marang para pengumpat lan saksi palsu, dhèwèké nyerahaké tuduhan palsu mau marang wong-wong mau, mréntahaké supaya para pengumpat nyedhak dhèwèké nalika dhèwèké lagi mènèhi khotbah marang umat ing gréja ing dina raya, nyerahaké tuduhan sing wis ditulis marang para biksu mau, lan ngetokaké saksi palsu. Sawisé kabèh kuwi kelakon, patriark mréntahaké supaya tuduhan palsu mau diwaca ing katedral. Banjur dhèwèké nampilaké tuduhan mau marang gubernur, njupuk watara limang atus prajurit saka dhèwèké lan mangkat bareng karo prajurit mau menyang Gunung Nitria kanthi niyat ngusir Isidore, sedulur Dioscorus, lan kabèh murid-muridé saka provinsi Mesir minangka wong sesat lan tukang sihir. Kanthi pitulungan pasukane, Theophilus sepisanan nyopot Dioscorus saka jabatan uskup; banjur, sawisé nyuguhake pasukan anggur, dhèwèké nyerang Gunung Nitria ing wayah bengi, ngupaya banget Isidore lan sedulur-seduluré Dioscorus: Ammonius, Eusebius, lan Euphemius. Amarga ora ketemu (awit padha ndhelik ing parit jero), dhèwèké mréntahaké prajurit nyerang kabèh biksu, ngobong panggonané lan ngrampas kabèh bandha sithik, sandhangan lan panganané. Para prajurit mabuk, nyerbu saben pojok, celah, lan guwa, mateni nganti sepuluh ewu ahli tapa suci, nganti padha lemas amarga asap lan geni (ing tanggal sepuluh Juli, nalika Gréja Suci ngéling-eling para wong mau). Para biksu sing isih ana padha mlayu, ndhelik ing endi waé sing bisa. Sawisé kuwi, Teofilus mundur menyang Alexandria.

Para biksu sing slamet saka pembantaian iki padha kumpul, lan sawisé nangis suwé kanggo bapak lan sedulur sing wis dipatèni, banjur padha pamit, saben-saben menyang panggonan sing dikarepake. Dioscorus,

---

[7790] Origen (lair watara taun 180 Masehi, seda taun 254 Masehi) – kepala Sekolah Aleksandria, salah siji sarjana paling gedhé ing jamane. Malah para filsuf pagan dhéwé ngendika yèn Origen ngluwihi wong-wong mau ing kawicaksanan. Origen ninggalaké akèh karya, sawatara saiki mung ana ing wangun fragmen. Dheweke paling misuwur amarga komentare ing Kitab Suci. Uga kondhang risalahé nglawan Celsus, ing ngendi dheweke mbela kabeneran iman Kristen. Sayangé, ing tulisan-tulisane Origen kadhangkala nyatakake gagasan sewenang-wenang sing ora disahaké déning Gréja, sanajan dheweke ora nyajikaké iku minangka doktrin resmi Gréja nanging mung minangka panemune pribadi. Contone, dhèwèké ora mulang kanthi pas babagan sesambungan antarane Pribadi-Pribadi Trinitas Suci; dhèwèké ngandhakake yèn setan, yèn kersa, bisa slamet, yèn jiwa manungsa wis diciptakaké sadurungé donya sing katon diciptakaké, lan sapituruté. Para pangikut Origen sing semangat, sing akèh ing Alexandria lan Palestina, asring nggawa gagasan-gagasan iki nganti ekstrim. Para penganut mau diarani Origenist, lan pandangane dikenal minangka bidah Origenist.

[7791] Ing kulon Gunung Nitrian ana Gurun Libya sing amba (saiki Sahara), ing ngendi sel-sel para biarawan dumunung. Mula, gurun iki dikenal minangka Gurun Kellia.

[7792] Omophorion (tembung Yunani) – sacara harfiah maknane jubah pundhak utawa selubung pundhak – iku salah siji busana episkopal, sing dipasang ing pundhak lan ngglantung ing ngarep lan mburi.

nanging, bebarengan karo seduluré, Isidore sing berkah lan akèh biksu liyané—sing wis misuwur amarga puasa lan kabecikan lan wis diparingi Gusti karunia mujijat—mundur menyang Palestina kanthi sedhih sing jero. Nanging kang paling pait kanggo wong-wong mau dudu amarga padha dianiaya lan diasingake, nanging amarga wis dikucilake saka Gréja déning Theophilus tanpa sebab lan dianggep minangka bidah. Nanging sanajan ing Palestina, Theophilus ora nglilani wong-wong mau tentrem. Dhèwèké langsung ngirim layang marang para uskup Palestina, kandha:

'Kowe ora kena, tanpa idin saka aku, nampa wong-wong sing wis dipaékké lan wis mlayu saka aku.'

Banjur para pangasingan, sing ora ngerti kudu menyang ngendi, mangkat menyang Konstantinopel marang Santo Yohanes Krisostomus minangka papan pangayoman, lan nalika padha nyuwun ing sikilé, padha nangis nyuwun welas asih lan pitulungan marang dhèwèké. Ndeleng limang puluh priya pinunjul sing nandhang sangsara kaya ngono, Yohanes ngrasakake welas lan nganti nangis. Banjur, sawisé ngerti sebabe padha nandhang musibah kaya ngono amarga tumindaké Teofilus, dhèwèké nglipur lan maringi panglipur nganggo tembung-tembung sing manis, lan maringi papan panginepan ing gréja Santa Anastasia. Padha ora mung disangga dening Santo Yohanes, nanging uga dening Santo Olympias, sawijining diakonis, sing nyukupi kabutuhané kabèh saka sumberdaya dhéwé. Diakonis iki nyumbangaké kabèh bandha kanggo njamin yèn wong mlarat lan para lelungan nduwé katentreman lan kabèh sing dibutuhaké kanggo urip. Dheweke pancen wong suci; para biksu mau uga wong suci; Gréja mengko ngajèni kenangan sawatara saka wong-wong mau kanthi dina pesta. Ing antarané, ana siji priya sing misuwur, jenengé Hierax, sing wis manggon piyambak ing ara-ara gersang pirang-pirang taun lan sing digoda déning setan kaya mangkéné:

'Eyang! Panjenengan bakal urip limang puluh taun maneh! Kepiye carane Panjenengan bisa urip ing ara-ara gersang suwene ngono?'

Nanging dhèwèké, nyadari tipuan mau, kandha:

'Kowe marahi aku sedhih amarga prédhiksi yuswa sing cekak banget kanggo aku; nanging aku wis nyiapake awakku kanggo nahan kasangsaran ing ara-ara iki nganti rong atus taun.'

Krungu kuwi, para setan padha mlayu isin. Mung bapak kaya ngono, sing ora bisa digoyang para setan, sing diusir déning Teofilus saka Alexandria! Antarane para rahib suci uga ana Isaac Sang Presbiter, sing paham banget marang Kitab Suci, muridé Santo Macarius, sing wis suci wiwit ana ing kandungan ibuné, amarga dhèwèké digawa menyang ara-ara samun nalika umur limang taun lan gedhé ing kana. Satemene, kabèh rahib sing diusir déning Theophilus iku suci lan kinurmatan. Yohanes sing pinaringan berkah ngajeni banget marang wong-wong mau lan ora nglarang rawuhe ing gréja, sanadyan dhèwèké ora maringi Komuni Suci nganti dhèwèké piyambak wis mriksa kanthi teliti alesané pangusiran saka gréja lan wis nyawiji manèh karo Theophilus. Dheweke ngajak supaya padha ora nyritakake keluhane marang raja utawa ngeluh babagan Teofilus, lan janji bakal nyawiji maneh karo Teofilus. Yohanes pancen nulis surat marang Teofilus, njaluk supaya para biksu mau diparingi idin manggon tentrem ing sel-selé ing Mesir lan ditampa maneh ing pangkuan Gréja Kristus.

Ing wektu sing padha, kabar angin yèn Yohanes wis nampa para biksu sing diasingaké kanggo nampa Komuni Suci karo dhèwèké tekan marang Teofilus. Ing wektu sing padha, sawatara wong sing nyebar fitnah kandha marang dhèwèké yèn Uskup Konstantinopel wis ngidini para biksu mau nampa Komuni Suci (sing sakjatiné ora bener). Amarga iku, Teofilus nesu banget marang Yohanes lan ngirim layang tandhing, nuduh yèn dhèwèké wis nglanggar paugeran greja[7793] . Nanging, Yohanes sabanjuré ngirim layang kapindho sing isiné ajakan damai marang Teofilus, nyuwun supaya nesuné mandheg lan aja nganti nglarang para biksu manggon ing panggonan pangasingané. Nanging Theophilus mangsuli marang Yohanes kanthi luwih kasar tinimbang sadurunge lan dadi luwih nesu marang dheweke tinimbang marang para biksu mau. Mung sawisé kuwi para biksu nulis surat keluhan marang raja, ing ngendi padha nerangake kabèh kasangsaran sing wis padha ditanggung kanthi ora salah ing tangané Theophilus. Padha nyerahake keluhan mau marang raja nalika piyambaké ana ing gréja.

Sedhih banget amarga nasib para biksu sing jujur lan luhur budi kuwi, tsar langsung ngutus pamaréntah Alexandria supaya Theophilus dikirim, sanajan nganggo paksa yèn perlu, kanggo diadili ing Konstantinopel, supaya ing ngarepé Patriark Yohanes lan déwan uskup dhèwèké bisa nerangaké alesan kejemé lan dihukum

[7793] Kanon Apostolik kaping 32 nyatakake manawa wong sing wis diekskomunikasi déning uskup apa waé 'ora kena ditampa ing komuni déning uskup liya'. Kaperluan sing padha kasebut ing Kanon kaping 6 saka Konsili Ekumenis Kapisan.

amarga tumindaké. Kaisar uga nulis marang Paus InnocentiusI[7794] , nyuwun supaya ngutus para uskup atas jenengé menyang Konstantinopel kanggo majelis sing bakal ngadili Theophilus. Paus langsung maringi dhawuh marang para uskupé supaya nyiapake lelungan lan ngenteni kabar saka Kaisar Arcadius apa para uskup Wétan wis padha kumpul. Nanging Kaisar ora nulis kaping pindho, mula para uskup Kulon ora rawuh ing Konstantinopel. Ing wektu sing padha, Teofilus nyuapake gubernur Alexandria, lan gubernur mau ngidini dheweke tetep ing Alexandria nganti dheweke nglumpukake saka India kabèh jinis rempah-rempah wangi lan panganan manis, sing banjur bisa dikirim nganggo kapal menyang Konstantinopel. Ing wektu sing padha, Teofilus ngrebut dhukungan Santo Epifanius, Uskup Siprus,[7795] , lan ngfitnah Santo Yohanes marang dhèwèké, kanthi ngandhakake yèn dhèwèké iku bidah, amarga dhèwèké wis nampani para penganut Origen lan nampa Komuni Suci bareng karo wong-wong mau. Minangka wong sing alus atiné, Epiphanius ora bisa ngenali tipuané Theophilus, pracaya marang goroh-goroh mau lan, amarga semangat kesalehan, ngukum buku-buku Origen ing Konsili Lokal ing Siprus; banjur dhèwèké nulis layang marang Yohanes, ngajak dhèwèké supaya nindakake sing padha. Nanging Yohanes, sing sabar ngadhepi prakara iki, terus sinau Kitab Suci lan nyawisake kabeh upayane kanggo mulang wong-wong ing gréja lan nuntun wong dosa supaya tobat.

Ing wektu sing padha, Theophilus, nalika nyiapake lelampahané menyang Konstantinopel, ngajak Santo Epiphanius supaya mèlu:

'Kita bakal ngadani,' ujare, 'sidang nglawan para Origenis.'

Kanthi kapengaruh, Epifanius buru-buru menyang Konstantinopel, ing ngendi Teofilus wis teka luwih dhisik. Nanging sadurunge teka ing Konstantinopel, kedadeyan ing ngisor iki kelakon.

Ana sawijining bangsawan ing kono sing jenenge Theognostus, wong sing welas asih lan wedi marang Gusti Allah. Dhèwèké wis difitnah marang kaisar kanthi tuduhan yèn dhèwèké wis ngina lan ngomong ala bab kaisar, lan wis nyebut permaisuri 'rakus tanpa kendhat' lan ngaku yèn permaisuri nyita tanahé wong liya kanthi ora adil. Raja nesu marang Theognostus lan mrentahake supaya dhèwèké diasingaké menyang Thessaloniki, lan kabèh bandha lan kagungané disita, kajaba siji kebon anggur ing njaba kutha, sing diparingi raja marang garwa lan anak-anaké Theognostus kanggo panguripan. Ing dalan menyang Thessaloniki, Theognostus lara lan seda amarga sedhih. Bojoné, sing sedhih banget, banjur menyang Saint John lan kanthi nangis nyritakaké kasusahé. Wong suci mau nglipur dheweke nganggo tembung kebijaksanaan lan maringi pitutur supaya dheweke nyerahake sedhihé marang Gusti Allah. Ing wektu sing padha, dheweke maringi idin supaya dheweke njupuk pangan saben dina kanggo dheweke lan anak-anake saka pawon sedekah greja, nalika dheweke piyambak nggoleki kasempatan sing pas kanggo nyuwun marang raja supaya mbalekake marang janda lan anak-anake harta sing wis dijupuk kanthi ora adil. Nanging ratu, amarga niat ala, ora mung nyegah kuwi, nanging uga nggawa cilaka paling gedhé marang Santo Yohanes.

Sawijining dina, nalika anggur lagi dipanen, Eudoxia liwat ing kebon anggur Theognostus, sing ora adoh saka kebon raja. Kesengsem karo kaendahane, dheweke mlebu, motong sapucuk anggur nganggo tangane dhewe lan dipangan. Ing wektu sing padha, ana prentah kraton sing kandha yèn menawa raja utawa ratu mlebu kebon anggur wong liya lan mangan segenggam anggur, pamilik kebon kuwi bakal kelangan kabèh haké marang kebon kuwi, lan kebon kuwi bakal dianggep dadi kagungan kraton; pamiliké bakal dibayar nganggo dhuwit utawa diparingi kebon anggur liyané saka raja. Miturut prentah iki, Eudoxia mrentahake supaya kebon anggur Theognostus dilebokake ing kebon anggur kraton. Dheweke tumindak kaya ngono adhedhasar pertimbangan iki: ing siji sisih, dheweke kepengin ngremehake janda lan anak-anake, amarga nesu marang janda mau sing wis menyang Yohanes lan nyritakake sedhih atine; ing sisih liyane, ratu lagi nggoleki alesan kanggo nyalahake Yohanes supaya dheweke diusir saka Gréja. Dheweke mesthi ngerti, k , yen Yohanes krungu bab iki, dheweke ora bakal meneng, nanging bakal mbelani janda sing dirugikake; saka perselisihan iki bakal muncul, lan rencanane bakal kelakon. Lan pancen kedadene kaya ngono.

[7794] Paus Innocentius mimpin Gréja Roma wiwit taun 402 nganti 417.

[7795] Pulo Siprus dumunung ing pérangan wétan Segara Tengah, kidul Asia Cilik. Epiphanius njabat minangka Uskup Siprus wiwit taun 365 nganti 402. Dhèwèké iku wong sing nduwèni kawruh jembar, lancar nganggo basa Yunani, Ibrani, Siriah, Mesir, lan Latin. Dhèwèké diurmati amarga kasuciané, lan sawisé seda kalebu ing golongan para wali. Dina rayané dirayakaké tanggal 12 Mei.

Sejatine, janda sing dirugèkaké iku mlayu marang Santo Yohanes lan kanthi nangis nyritakaké yèn ratu wis njupuk kebon angguré saka dhèwèké – pangarep-arep pungkasan kanggo nyukupi kabutuhan anak-anaké. Yohanes langsung ngutus layang marang ratu liwat arkideakon Eutychius, ngajak dheweke supaya welas asih, ngelingake babagan urip mulya para wong tuwane, kebajikan para raja biyen, nandurake rasa wedi marang Gusti Allah, nggegirisi atine kanthi pangeling Pangadilan Pungkasaning Gusti Allah, lan nyuwun supaya mulihake kebon anggur mau marang janda miskin. Ratu, ora manut pitutur John lan ora nggatekake panyuwune, nulis wangsulan sing kasar marang John, ing ngendi dheweke nyebut undang-undang kraton kuna lan, kaya-kaya nesu marang John, kanthi bangga ngumumake yen dheweke ora bakal maneh nampa hinaan kaya ngono.

'Sampeyan,' tulis ratu marang Yohanes, 'amarga ora ngerti paugeran kraton, wis ngukum aku ing tembung-tembungmu kaya wong sing nindakake tumindak ora patut, lan wis nglarani atiku; nanging aku ora bakal maneh nampa tembung-tembungmu sing ngina, uga ora bakal nampa kowe, sing ora tau mandheg ngina aku.'

Sawisé maca layang iki, Santo Yohanes langsung menyang kraton ratu, ing kono manèh nganggo tembung alus miwiti ngélingaké dhèwèké, ndedonga lan negesaké luwih kiyat tinimbang sadurungé yèn dhèwèké kudu maringi kebon anggur mau marang janda.

Ratu mangsuli:

'Aku wis nulis marang kowe babagan paugeran sing wis ditetepake para raja sadurunge babagan kebon anggur. Monggo janda milih kebon anggur liyane minangka gantiné keboné dhéwé, utawa nampa dhuwit minangka gantiné.'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Dheweke ora nuntut kebon anggur liyane, uga ora ngupaya ganti rugi kanggo kebon sing dijupuk saka dheweke, nanging nyuwun supaya dibalekake apa sing wis dijupuk. Mula, balekna kebon anggure!'

Ratu mangsuli:

'Aja mbantah paugeran kraton kuna, amarga mbantah kuwi ora bakal migunani kanggo kowe.'

'Aja mbenerake tumindakmu nganggo paugeran lan undang-undang kuna sing digawé déning raja-raja pagan!' pangandikane wong suci, abdi Gusti. 'Ora ana sing nyegah kowe, hai ratu sing saleh, kanggo mbatalake undang-undang sing ora adil lan netepake sing adil. Balekna kebon anggur mau marang wanita sing dirugikake, supaya aku ora nyebut kowe Jezebel kapindho[7796] lan kowe kena kutukan kaya ratu Israel sing jahat kuwi.'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung kuwi, sang ratu kélangan sabar lan ngisi kamar kraton karo tangisé, mbukak racun sing didhelikaké ing atiné:

Aku dhéwé bakal mbales marang kowe, mula ora mung aku ora bakal mbalèkaké kebon angguré wong wadon mau, nanging aku uga ora bakal maringi kebon liya, lan uga ora bakal maringi dhuwit kanggo kebon sing wis tak jupuk; lan aku bakal ngukum kowe kanthi pantes amarga pelanggaran iki.'

Lan dhèwèké mréntahaké supaya Santo Yohanes dipunusir kanthi paksa saka kamar kraton. Sawisé diusir déning ratu kanthi isin kaya ngono, Santo Yohanes mréntahaké marang arkidiakóné, Eutychius, kanthi ancaman paukuman, supaya nindakaké ing ngandhap punika:

'Wenehana marang para penjaga lawang gréja yèn nalika sang ratu nyedhak gréja, padha tutup lawang ing pasuryané lan aja nganti dhèwèké utawa sapa waé sing mèlu mlebu gréja; para penjaga lawang kudu kandha marang dhèwèké yèn iki dhawuhé Yohanes.'

Nalika Pasamuwan Pangluhuré Salib Suci teka lan kabèh wong wis padha kumpul ing gréja, Tsar rawuh kono karo bangsawané, lan Tsarina rawuh karo kabèh pangiringé. Nalika para penjaga gapura weruh ratu, padha nutup lawang gréja ing ngarepé, ora gelem ngidini mlebu, manut dhawuhe patriark. Banjur para abdi raja padha njerit:

'Mbukak lawang kanggo Gusti Ratu!'

Nanging para penjaga lawang mangsuli:

'Patriark wis dhawuh supaya dhèwèké ora diparingi mlebu!'

Kanthi isin lan nesu, sang ratu kandha:

[7796] Yezebel – garwané Ahab, Raja Israel, lan putriné Raja Sidon (ing Fenisia); dhèwèké dikenal kanthi watak jahat lan nguwasani, uga kesetiaané marang paganisme. Antarane liya-liyané, dhèwèké nyekel kanthi ora adil kebon anggur wong Israel sing aran Naboth lan nyebabaké dhèwèké dipatèni.

'Delengen kabeh, apa isiné aku amarga wong kang keras kepala iki! Kabeh wong mlebu gréja tanpa alangan, nanging dhèwèké mung nglarang aku! Apa aku ora bisa mbales dhèwèké lan nyopot saka pangkaté?'

Nalika dhèwèké muni kaya ngono, salah siji saka wong-wong sing teka bareng karo dhèwèké nyabut pedhangé lan ngangkaté, arep nggebuk lawang; lan ujug-ujug tangane layu lan ora obah, kaya mati. Ndeleng kahanan iki, ratu lan kabèh pangiringé padha ketakutan lan mbalèk; nanging wong sing tangane layu mlebu gréja lan ngadeg ing tengahé wong akèh, muni banter:

'Gusti sing Suci! Asihi aku lan warasake tanganku sing layu, sing wis ngangkat marang candhi suci iki; aku wis dosa – apura aku!'

Nalika ngerti sebabe tangané layu, sang wali maringi dhawuh supaya dhèwèké ngumbah ing baskom mezbah, lan tangané langsung mari. Nyekseni mujijat kaya ngono, kabèh wong padha muji Gusti Allah. Kabeh mau ora luput saka pangamatan sang raja, nanging amarga ngerti watak sang ratu sing ala, dhèwèké ora nggatekake apa sing kelakon lan, amarga ngajeni marang Santo Yohanes, dhèwèké ngrungokaké piwulangé kanthi tresna. Nanging sang ratu nindakake kabèh upaya supaya Yohanes diusir, lan dhèwèké ora suwe kasil.

Ing wektu kuwi, Santo Epifanius, Uskup Siprus, teka ing Konstantinopel, nggawa tulisan-tulisan nglawan Origen. Sawisé munggah saka prau, dhèwèké mlebu Gréja Santo Yohanes Pembaptis, sing dumunung pitung stadia saka kutha[7797] , ing kono dhèwèké nindakake Liturgi lan ngangkat sidèk, nglanggar kanon[7798] , sing nglarang uskup ngangkat sapa waé ing kandangé wong liya tanpa idin saka uskup diocesane[7799] . Sawisé kuwi, dhèwèké teka ing kutha lan manggon ing omah pribadi. Kabèh iki dadi kawigatèné Santo Yohanes; nanging dhèwèké ora nesu marang Epifanius amarga wis nglantikake diakon ing keuskupané, amarga dhèwèké nganggep Epifanius minangka wong suci lan loman. Ora mung kuwi, nanging dhèwèké uga ngutus utusan marang Epiphanius supaya teka lan manggon bareng dhèwèké ing omah patriark, kaya kabèh uskup liya. Nanging Epiphanius ora sarujuk lan malah ora kepéngin ketemu karo Yohanes; tinimbang kuwi, dhèwèké mangsuli para utusané:

'Yen Yohanes ora ngusir Dioskorus lan para biarawati saka kutha, lan ora mlebuaké pranyatan sing mbantah tulisan-tulisan Origen, aku ora bakal ana komuni karo dhèwèké.'

Yohanes mangsuli marang Epifanius liwat utusané:

'Ora ana sing kudu ditindakake sacara sembarangan sadurunge majelis rembugan.'

Mungsuh-mungsuhé Yohanes, nanging, padha menyang Epiphanius lan ngajak dhèwèké supaya, ing Gréja Para Rasul Suci lan ing ngarsané kabèh wong, kanggo ngutuk tulisan-tulisan Origen, ngucilake kabeh biksu sing wis diusir saka Mesir bebarengan karo Dioskorus minangka penganut Origen, lan ngecam Yohanes amarga nampa para Origenis lan nuduhake panemune. Kanthi semangat kesalehan, Epiphanius mangkat esuké menyang Gréja Para Rasul Suci kanggo ngutuk tulisan-tulisan Origen. Nalika ngerti niyat Epiphanius, Santo Yohanes ngutus utusan marang dhèwèké karo tembung-tembung iki:

'Epiphanius! Kowe tumindak ing pirang-pirang bab sing bertentangan karo kanon. Kaping pisan, kowe nindakake Liturgi lan nglakoni ordinasi ing antarané umatku tanpa idin saka aku; banjur kowe nolak manggon bareng kita, lan saiki kowe kepéngin mlebu gréja ing keuskupananku lan ngumumaké ekskommunikasi tanpa paugeran sinodal. Ati-ati supaya kowe ora nyulut kerusuhan ing antarané wong-wong lan ngundang masalah kanggo awakmu dhéwé.

Krungu mangkono, Epifanius wiwit ragu-ragu lan sawisé mundur saka gréja, mutusaké ngentèni rawuhé Teofilus. Nanging Gusti, sing ora ngidini ana rasa mungsuhan apa waé ing antarané para abdi-abdi-Nya, maringi wahyu marang Epifanius yèn Yohanes resik kaya srengéngé lan dituduh amarga iri ati manungsa. Epiphanius pancen wis krungu saka akèh wong babagan kabecikan agung Yohanes, iman sing suci tanpa cela lan uripé sing dadi tuladha, lan dhèwèké gumun amarga akèh wong padha mungsuh Yohanes lan ngarang-ngarang macem-

---

[7797] Stade iku sawijining unit jarak kuna; stade Yunani paling ora 100 hasta.

[7798] Kanun – paugeran sing ditemtokake déning Gréja babagan iman, moral, lan disiplin gerejawi.

[7799] Kanun Apostolik kaping 35 nyatakake: 'Uskup ora kena nglakoni pangurapan jabatan ing njaba watesan dioseine ing kutha lan desa sing ora tundhuk marang dhèwèké. Nanging, yèn kabuktèn wis nindakake kuwi tanpa idin saka sing nduwèni wewenang ing kutha utawa desa mau, paugerané dhèwèké lan wong-wong sing wis diangkat kuwi kudu dicopot saka jabatane.' Bandhingna Aturan 16 saka Konsili Ekumenis Kapisan, Epistel saka Konsili Ekumenis Katelu, Aturan 33 saka Konsili Ancyra, lan Aturan 15 saka Konsili Sardica.

macem tuduhan marang dhèwèké. Mula, Sang Wali saka Siprus sabar ngentèni kepiyé prakara sing muncul kuwi bakal rampung.

Nalika krungu yèn Epiphanius adoh-adoh saka Yohanes lan ora ana paseduluran rohani karo dhèwèké, Ratu Eudoxia nyangka yèn ana permusuhan antarané wong loro kuwi. Sawisé ngundang Epiphanius marang ngarsané, dhèwèké kandha marang Epiphanius:

'Bapa Epiphanius! Sampeyan wis mangertos menawa sakabèhé Kakaisaran Greko-Romawi ana ing tangan kita. Delengen, aku bakal maringi kowe kabèh wewenang gerejawi, yèn kowe gelem nuruti aku, nyembuhaké sedhihku lan nglakoni apa sing wis tak rencanakaké.'

Epiphanius mangsuli:

'Ngomonga, anakku, lan kita bakal ngupaya saktenane kanggo nggayuh apa sing bakal migunani kanggo kaslametan jiwamu.'

Banjur ratu, nganggep yèn dhèwèké bisa kasil ngyakinaké Epiphanius supaya manut karo rencanané liwat muji-muji, wiwit ngomong marang dhèwèké bab Yohanes kaya mangkéné:

'Yohanes iki wis ndadekake awake dhewe ora pantes njabat pucuking administrasi Gréja, amarga dhèwèké mbrontak marang aku lan raja lan ora maringi pakurmatan sing pantes marang kita. Luwih manèh, akèh wong ngarani yèn dhèwèké iku bidah. Mula saka iku, becik yèn ngadani pasamuan lan nyopot Yohanes saka jabatane, lan ing panggonané diangkat wong liya sing bisa mimpin Gréja kanthi becik.'

Nalika piyambakipun ngandika, ratu kuwi gemeteran kabèh amarga nesu banget marang wongé Gusti iki. Banjur piyambakipun wiwit ngandika malih:

'Nanging, ora perlu ngrepotake akèh bapa rohani kanthi ngundang menyang kéné kanggo ngadani konsili. Bakale luwih becik, bapa suci, menawa panjenengan piyambak sing mbusak dhèwèké saka Gréja lan nunjuk wong liya ing panggonané, sing bakal dituduhaké Gusti Allah marang panjenengan; lan saka sisihku, aku bakal njamin kabèh wong manut marang panjenengan.'

"Anakku," wangsul Epiphanius, "rungokna pitutur bapakmu tanpa nesu. Yen Yohanes iku bidah, kaya sing kok tuduh, lan yen dheweke ora tobat saka bidahé, mula dheweke ora pantes njabat patriark, lan kita bakal tumindak miturut dhawuhmu. Nanging yèn panjenengan kersa ngusir dhèwèké amarga konon wis ngina panjenengan, Epiphanius ora bakal maringi idin, awit raja ora pantes dadi dendam, nanging kudu welas asih, alus, lan ngapura pangina marang dhèwèké. Lha panjenengan uga nduwèni Raja ing swarga lan nyuwun pangapura marang Panjenengané kanggo dosa-dosa panjenengan. Tumindakna marang wong liya kanthi cara sing padha: *'Melu welas asih, kaya Rama sampeyan welas asih'* (Lukas 6:36), pangandikane Sang Juruwilujeng.

'Bapa,' sang ratu mangsuli marang Epiphanius, 'menawa panjenengan boten ngusir Yohanes, kula badhe mbukak malih candhi-candhi pagan lan mesthekake menawa kathah tiyang, ingkang sampun mbalik saking Gusti, badhe nyembah arca, lan punika badhe langkung awon tinimbang ingkang kapisan.'

Dheweke ngucapake tembung-tembung iki kanthi pait lan nangis. Kagèt karo nesu edan sang ratu, Epifanius kandha:

Aku ora salah karo tuduhan kaya ngono saka wong sing bener.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mundur saka kraton.

Kabar iku nyebar ing saindenging kutha yèn sang ratu wis nggugah Epiphanius Agung supaya mungsuh Yohanes, lan yèn nalika ngunjungi kamar kraton, Epiphanius lagi rembugan karo sang ratu babagan nyopot pangkat patriark. Kabar iki uga tekan Yohanes, lan dhèwèké, amarga wong sing semangat, maringi khotbah ing gréja ngarep kabèh jamaah, ing ngendi dhèwèké nyebutaké conto saka Kitab Suci babagan kekejeman pirang-pirang wanita. Akeh ing jamaah, sawisé krungu tembung Yohanes babagan wanita, padha mikir yèn dhèwèké nyarékaké ratu. Mungsuh-mungsuhe Yohanes nulis tembung-tembung mau ing selembar perkamen lan nyerahake marang ratu. Sawise maca, dheweke nyimpulake yen Yohanes mung ngomongake dheweke wae, lan kanthi nangis dheweke ngadu marang raja yen Yohanes ngina dheweke ing greja. Kanthi nangis, dheweke kandha marang raja:

'Tahua yèn kaluputanku iku uga kaluputanmu, lan nalika Yohanes ngina aku, dhèwèké uga ngina kowe.'

Lan, nalika ngendika mangkono, sang ratu nyuwun marang sang raja supaya ngadani pasamuan lan ngukum Yohanes pangasingan. Ing wektu sing padha, sang ratu nulis marang Teofilus saka Alexandria, nyuwun supaya rawuh ing Konstantinopel.

'Aku,' panulisé, 'bakal ndedonga marang raja kanggo kowe lan menengaké kabèh mungsuhmu; mung teka marang kita saiki uga lan nglumpukaké akèh uskup kanggo ngusir mungsuhku, Yohanes.'

Kanthi semangat amarga layang saka ratu, Theophilus langsung mangkat menyang Konstantinopla sawisé nampa layang mau, karo kapal-kapal kang kebak wewangenan saka India, sayuran, lan sutra Mesir sing larang regane lan kain bordir emas. Dheweke ngarep-arep manawa kanthi bandha kaya ngono, dheweke bisa ngyakinake akèh wong kanggo mbantu ing rencana ala marang Yohanes.

Ing wektu kuwi, Santo Yohanes sing pinaringan berkah nulis marang Santo Epifanius kaya ing ngisor iki:

'Sedulur Epiphanius! Aku krungu yèn kowé nyaranaké supaya aku diusir; mula, élinga, yèn kowé ora bakal tau manèh ndeleng keuskupanmu.'

Epifanius mangsuli marang dhèwèké kanthi tulisan:

'Yohanes, sing nandhang sangsara! Kuwatna atimu ing sangsara lan mangertèni yèn kowé ora bakal tekan panggonan pangasinganmu.'

Ramalan loro-lorone wong mau kawujud. Epiphanius, sawisé manggon sithik manèh ing Konstantinopel, weruh yèn Santo Yohanes dianiaya kanthi ora adil. Amarga ora péngin dadi sekutu paukuman tirani marang wong sing bener, dhèwèké kanthi rahasia munggah kapal karo pangiringé lan mangkat bali menyang omahé. Ing dalan, manut ramalané Yohanes, Epifanius seda marang Gusti sadurungé tekan kutha asalé. Kanthi cara sing padha, nalika pangasingan kapindho, Yohanes, amarga durung tekan panggonan pangasingan, manut ramalan Epifanius, piyambakipun séda ing pangayomaning Gusti. Nanging bab iki bakal kita critakaké mengko; saiki, ayo bali menyang crita sing wis kapotong.

Ngarep-arep pitulungan saka Maharani lan ora wedi apa-apa, Theophilus, Patriark Alexandria, langsung mangkat menyang Konstantinopel, digandheng karo rombongan akèh uskup sing wis pinter dipujuk supaya sarujuk karo panemune. Kaisar ora gelem nampa Theophilus nganti uskup-uskup Roma sing dikirim déning Paus Innocentius teka. Dheweke ora ngerti yèn wong Romawi padha ngentèni layang kapindho saka dhèwèké sing ngajak supaya padha rawuh ing konsili. Ing wektu sing padha, Maharani, sawisé ngundang Theophilus lan kabèh uskup sing wis mèlu dhèwèké kanthi rahasia saka Kaisar, maringi kabar marang wong-wong mau babagan niyaté marang Yohanes lan nyuwun supaya padha nyoba nglepas sang wali saka jabatané. Padha janji bakal kerja sama, lan sang ratu maringi peparing marang wong-wong mau. Sawisé kuwi, sang ratu ngundang kabèh biksu, presbiter, lan uskup sing teka saka Mesir lan padha ngeluh marang Teofilus. Ana enem uskup lan rong puluh presbiter lan diaken sing wis pisah saka Teofilus lan padha ngupaya ngadili dhèwèké. Sawisé padha diklumpukaké, sang ratu banjur nyuwun marang kabèh mau supaya ora ngajokaké tuduhan marang Teofilus ing ngarsané pangadilan lan ngapura dhèwèké amarga kaluputan sing wis ditindakké marang wong-wong mau. Sawetara wong manut marang sang ratu lan, sawisé nyerahaké sedhihé marang Gusti, padha meneng; liyané, kalebu Isidore lan Irax (Dioscorus wis seda ora suwé sadurungé iki), mundur menyang ara-arane; déné ana uga sing kanthi tegas nolak usulan sang ratu. Ratu maringi ganjaran marang sing sarujuk meneng, dene sing nolak dikirim menyang pangasingan ing Thessalonica. Mangkono, sawise mbusak kabeh mungsuhe, Theophilus bisa kanthi sukses ngluncurake gugatane marang Yohanes.

Ing wektu kuwi, Santo Yohanes, sing mènèhi warta Sabda Gusti ing gréja miturut kabiasaané, nerangaké sawijining petikan saka Kitab Raja-raja Katelu kaya mangkéné:

'Kumpulna *marang aku… para nabi Baal, lan patang atus nabi* isin *sing mangan ing meja Jezebel*, supaya aku bisa ngomong marang wong-wong mau, kaya sing diomongaké Elia: "Sak suwéné kowe bakal pincang loro-lorone? Yèn Gusti Allah iku Allah, mèlu dhèwèké; nanging yèn Baal iku Allah, mèlu dhèwèké"[7800] .

Sawisé krungu iki, mungsuhé Yohanes nglaporaké marang Teofilus lan para uskup sing ana bareng dhèwèké. Para uskup mau, sawisé nulis tembung-tembung kuwi, salah nerjemahaké kanthi cara negatif lan nambahaké komentar dhéwé, ngaku yèn Yohanes kanthi terang-terangan nyebut ratu kuwi Yezebel ing ngarep

[7800] Tembung-tembung iki minangka versi sing diadaptasi saka 3 Raja 18:19–21 lan diucapake dening nabi Elia nalika nglumpukake wong Israel lan para imam Baal ing Gunung Carmel kanggo nyembah kurban marang Gusti lan marang Baal. Tujuan pangumpulan iki yaiku kanggo mbuktekake kabeneran Gusti Allah Israel lan kabohongan Baal. Nalika wong-wong wis padha kumpul, Elia kandha: 'Sak suwéné pira kowe bakal nglenggahan antarane loro panemu?', tegesé, sak suwéné pira kowe bakal ngabdi marang Gusti Allah lan Baal bebarengan? Yen Gusti Allah iku Allah, sembahna Panjenengané, aja sembah Baal; nanging yen Baal, sembahna dhèwèké. Elia banjur ngajokake ujian liwat kurban, ing ngendi para imam Baal isin.

kabèh wong, lan nyebut wong-wong mau nabi palsu. Padha nyerahake cathetan tulisan mau marang raja lan ratu. Banjur ratu, kanthi nangis, maneh nyuwun marang raja supaya ngadili Yohanes. Kanthi welas marang ratu, raja ngalihake kabèh nesu sing wis disimpené marang Teofilus dadi marang Yohanes lan mréntah Teofilus supaya nganakake sinode nglawan dhèwèké. Teofilus, bebarengan karo kabèh pengikuté sing padha pikiran, bungah banget amarga nesu raja marang Yohanes. Nalika nemokake loro diaken sing wis diasingake saka Gréja déning Yohanes – amarga salah sijiné wis matèni wong lan sijiné manèh zinah – Teofilus janji bakal ngangkat wong-wong mau dadi uskup kanthi syarat padha maringi kesaksian palsu marang Yohanes. Nanging, amarga padha nduwèni permusuhan marang sang wali lan kepéngin jabatan uskup, padha langsung janji bakal nglakoni kersané Theophilus. Theophilus nulis akèh tuduhan palsu marang Yohanes lan nyerahaké marang para diakon mau, supaya bisa diajukaké ing majelis nganggo jenengé dhéwé.

Panggonan konsili ditemtokake ing pinggiran kutha Chalcedon, ing ngendi ana kraton kaisar lan greja agung para Rasul Petrus lan Paulus[7801] . Para uskup, sawise padha kumpul ing kana, padha lungguh ing sidang bebarengan karo Theophilus. Nanging Santo Yohanes sing bejo, bebarengan karo patang puluh uskup sing ana bareng dheweke, nganakake sidang ing panggonané patriark. Sang wali ndeleng kanthi sedhih manawa kejahatan mungsuhé wis menang, lan piyambaké gumun kanthi prasaja kepiye kabeh iki bisa kelakon lan kepiye Theophilus, sawisé diundang kanggo diadili, kanthi cepet bisa ngrebut atiné raja lan kabèh pejabat ing sisihé, saka terdakwa dadi hakim. Lan Sang Wali Yohanes kandha marang para uskup:

"Sedulur! Ndongakna aku marang Gusti, lan, yèn kowé tresna marang Kristus, aja ninggalaké gréja-gréjamu. Wayah sangsara kula saiki wis cedhak, lan sawisé akèh sedhih, kula bakal enggal mangkat menyang Gusti. Kula weruh yèn Setan, amarga ora tahan marang piwulang kula, wis nglumpukaké pasamuan jahat nglawan kula. Nanging aja sedhih amarga kula, lan élinga kula ing pandonga panjenengan.

Krungu kuwi, kabèh padha ngeri lan banjur nangis. Wong suci kuwi ngendika supaya padha meneng lan maringi panglipur. Nalika dhèwèké lagi ngomong karo para penasihaté, ana utusan saka déwané Teofilus teka, ngajak Yohanes menyang sidang supaya dhèwèké bisa mangsuli tuduhan sing dialamatké marang dhèwèké. Para uskup sing ana karo Yohanes ngirim kabar marang Teofilus liwat para utusan mau:

'Aja nelpon sing suci, kaya Kain nelpon Habel ing lapangan, nanging teka ing ngarep kita kanggo mbela awakmu. Kita wis duwe bukti tulisan bab tumindak tanpa hukum sing wis kowe lakoni. Mula, teka mrana, amarga kita, sing padha kumpul kanthi sih rahmaté Gusti ora kanggo ngrusak Gréja nanging kanggo tentrem, luwih akèh tinimbang sing ana ing déwanmu.'

Sang Santo Yohanes, ing sisihé, ngendika marang para utusan:

'Aku ora bisa lunga menyang mungsuhku sing wis takakoni.'

Lan dhèwèké ora lunga.

Nalika dipanggil kaping pindho lan kaping telu menyang sidang sing ora sah, wong suci mau kandha marang para utusan:

'Marang sapa aku kudu lunga? Marang mungsuhku utawa marang para hakim? Aku siap ngadhepi paukuman sak donya, nanging kanthi syarat mungsuh-mungsuhku diadili bareng karo aku, lan para hakim iku wong liya. Nanging saiki para hakimku yaiku mungsuhku, sing ora kepengin diadili bareng karo aku, nanging malah arep ngadili aku. Aku ora bakal lunga menyang pangadilan kaya ngono. Nanging yèn para uskup saka kabèh gréja padha nglumpuk, aku uga bakal rawuh ing pangadilan.

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké ngutus telung uskup lan loro presbiter minangka wakilé kanggo ngomong ing jenengé. Konsili Teofilus, nalika weruh utusan Yohanes lan tanpa maringi wewengkon ngucapaké siji tembung, ngina para utusan mau, lan masang ing salah sijiné belenggu wesi sing wis disiapaké kanggo Yohanes. Banjur para peserta ing majelis iki wiwit maca tuduhan palsu sing disusun kanggo nyalahké Yohanes sing ora salah lan tulus atiné, lan sawisé ngetokaké saksi palsu, padha maringi paukuman marang dhèwèké.

Ing wektu kuwi, Santo Yohanes ana ing gréja patriarkal karo para uskupé lan ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung iki:

Ombak gedhe, prahara kenceng, nanging kita ora wedi kabawa, amarga kita ngadeg ing watu karang. Ayo segara nggelombang lan ngamuk, nanging ora bisa ngrusak watu karang. Ayo ombak munggah, nanging ora bakal

[7801] Chalcedon dumunung ngadhepi Konstantinopel, ing pesisir Asia saka Selat Bosphorus.

bisa nenggelamake praué Yesus. Coba kandhaa: apa sing kudu kita wedi? Pati? Nanging *'kanggo aku, urip iku Kristus, lan mati iku kauntungan'* (Filipi 1:21).

Apa kita kudu wedi diasingake, critakna? Nanging *'Bumi iki kagungané Gusti, lan kabèh sing ana ing jerone'* (Mazmur 23:1). Apa kita kudu gemeter amarga kelangan bandha kita? Nanging kita ora nggawa apa-apa menyang donya iki; cetha, kita uga ora bisa nggawa apa-apa metu saka kene. Cekakipun, apa wae sing medeni ing donya iki, aku ora wedi, lan aku ngremehake kabeh sing tak duweni. Aku ora wedi mlarat, aku ora kepengin sugih, aku ora gemeter amarga pati, nanging aku ndedonga supaya kowe makmur ing kabecikan.

Ing wektu sing padha, Teofilus bebarengan karo dewan uskupé ngukum Santo Yohanes minangka pantes dicopot jabatané lan nyopot dhèwèké saka kursi uskupé, tanpa ndeleng pasuryané utawa krungu swarané. Mangkono, mung sajrone sedina, padha ngrealisasikake rencana ala sing wis suwe dipersiapake, sawisé kuwi padha ngirim layang ing ngisor iki marang raja:

Amarga Yohanes dituduh nindakake akèh kaluputan, kang wis diaku déning dhèwèké—awit dhèwèké nolak tampil ing ngarepé pangadilan—mulané dhèwèké dicopot saka jabatane; lan ora ana prelu liya kejaba panjenengan mréntahaké supaya dhèwèké dipunpindhah saka kursi uskupé.'

Raja Arcadius nolak maca tuduhan marang Yohanes lan ora gelem ngrungokake pembelaan wong suci mau. Tanpa ragu-ragu, dhèwèké pracaya marang tembungé déwan sing ora adil lan mréntahaké supaya Yohanes langsung diusir saka gréja; kanggo kuwi, kaya arep perang, dhèwèké ngutus sawijining bangsawan karo pasukan militèr kanggo njupuk dhèwèké.

Krungu bab iki, wong-wong padha nesu, lan akèh wong padha kumpul lan ora gelem ninggalake gréja telung dina, nyegah pangusiran Yohanes. Ing wektu sing padha, kabèh padha mrotes banter marang raja lan ratu, uga marang Teofilus, amarga wis nindakake paukuman sing ora adil marang wong sucié Gusti. Banjur Yohanes, amarga wedi bakal ana tuduhan liya kang digawé marang dhèwèké—yaiku manawa dhèwèké mbangkang marang raja—ndhelik saka wong akèh; lan nalika sonten, sawisé ninggal gréja, dhèwèké nyusup metu kanthi rahasia lan nyerah marang prajurit-prajurit kang dikirim kanggo nangkep dhèwèké. Para prajurit nggawa dhèwèké menyang teluk lan numpak kapal bareng dhèwèké menyang Prenetus, sing dumunung ing sebrang Nicomedia.

Nalika wong-wong padha krungu bab iki, muni rame banget, ing ngendi akèh warga padha mati lan luwih akèh manèh sing tatu. Ing antarané wong-wong sing ora seneng ana sawatara sing arep mbuwang watu marang Teofilus. Sawisé krungu bab iki, Teofilus mlayu ndhelik saka kutha lan langsung numpak kapal menyang Alexandria. Para pengikuté sing padha pikiran uga padha buyar. Ing endi-endi krungu swara wong akeh; ing gréja lan ing alun-alun padha protes banter marang paukuman sing ora adil sing wis nyopot cahya donya sing gedhé kaya ngono. Nggubung kraton, wong-wong kanthi tangisan lan raungan sing nggegirisi nyuwun supaya Yohanes dibalèkaké maneh ing tahta patriark. Ing wektu iku, sawijining wengi, ana gempa bumi sing kenceng banget, lan kabèh wong padha ketakutan; ratu malah kebak rasa wedi banget, amarga kratoné goyang luwih kenceng tinimbang bangunan liyané, lan sawatara pérangané malah ambruk. Ndelok kahanan kuwi, kabèh wong padha njerit banter:

'Yen John ora dibalèkaké, kabèh kutha bakal ambruk!'

Raja, wedi marang paukumaning Gusti Allah lan pemberontakan rakyat, kanthi cepet ngutus eunukh ratu, Vrisso, kanggo njaluk John bali. Saiki malah ratu nyuwun marang raja supaya mrentahake bali John, amarga dheweke banget wedi marang gempa bumi lan kerusuhan rakyat. Mula, siji-siji utusan mangkat nyuwun marang sang wali supaya bali menyang kutha, nganti Segara Thrace[7802] kebak prau sing nggawa para utusan. Amarga ora tahan karo panyuwunan sing mendesak, Santo Yohanes sarujuk bali menyang Konstantinopel. Nalika padha krungu bab iki, kabèh warga padha metu sowan karo lilin sing murub, lan segara kebak prau sing teka nyambut sang wali. Nalika Yohanes tekan kutha, dhèwèké nolak mlebu nganti ana panaliten ing majelis agung kanggo nemtokake sebabe dhèwèké diasingake. Nanging wong-wong padha ngotot yèn panggembalane aja suwe adoh saka kursi panguwasa, lan padha nggrundel nesu marang kaisar. Amarga panjaluk wong-wong kuwi, Yohanes kapaksa mlebu kutha; dhèwèké digawa mlebu gréja kanthi pakurmatan, nalika mazmur lan kidung suci dinyanyèkaké. Sawisé ndedonga marang Gusti, wong suci iku banjur lenggah ing pangarsaning tahta lan sawisé maringi tentrem marang para umat, banjur paring piwulang. Krungu tembungé sing lancar lan maringi piwulang,

[7802] Segara Thracia – saiki Segara Marmara.

kabèh wong padha bungah karo rawuhé, lan kumpulan mungsuhé Yohanes padha bubar; kabèh mungsuhé padha mlayu lan meneng bae.

Sawisé dibalèkaké ing pangarsaning kratoné, Santo Yohanes mréntahaké Gréja Kristus kanthi tentrem sing jero, ngopeni kawanan rohanié nganggo piwulang sing manis; kanthi panggembala lan guru kaya ngono, kabèh Gréja ngrembaka lan éntuk panglipur sawatara wektu. Nanging durung nganti rong sasi kliwat, badai sing katon wis surut mau munggah maneh nglawan sing kasucèkaké. Kéné carané kedadéyané.

Ora adoh saka Gréja Santa Sofia[7803] , miturut dhawuh Eudoxia, ana tiang dhuwur sing diadegaké, sing diparingi mahkota patung maharani. Kanggo ngrayakaké upacara pambukaan tiang mau, macem-macem dolanan lan perayaan dianakaké ing sakupengé, sing lumaku pirang-pirang dina. Sorak-sorai lan tangisané wong-wong sing bungah muni nganti mlebu ing Gréja Santa Sofia, nyawiji karo kidungan kidung suci. Saint Yohanes ndeleng iki minangka tumindak blasphemi sing cetha lan ngina marang suci, mula piyambakipun nyuwun marang panguwasa kutha supaya mandhegake perayaan sing ora tertib ing sakupenge kolom mau. Nanging panguwasa kutha ora maringi pitulungan apa-apa. Banjur, kanthi semangat mbela suci saka pangina iki, Yohanes maringi khotbah sing landhep lan nyalahake ing gréja, kang diwiwiti karo tembung:

'Sekali maneh Herodias[7804] lagi edan, sekali maneh lagi bingung, sekali maneh lagi mlumpat lan nari, sekali maneh lagi ngupaya njupuk sirahé Yohanes!'

Para pengadu lan mungsuhé Yohanes buru-buru nglaporaké iki marang ratu kanthi kabungahan sing ala, nerjemahaké tembungé dadi tegesé yèn dhèwèké dibandhingaké karo Herodias. Eudoxia banjur nesu banget: nangis, dhèwèké nyuwun marang raja supaya mréntahaké sidang majelis liyané nglawan Yohanes. Mula saka iku, sepisan maneh layang kraton dikirim marang kabèh uskup, ngajak padha kumpul ing Konstantinopel lan nganakake sidang marang Yohanes. Kabèh sing biyèn wis mèlu ing sidang sing ora sah marang wong suci saka Gusti Allah padha kumpul maneh. Mung Teofilus sing ora rawuh, amarga kelingan carane dhèwèké meh kabur saka amukané wong akèh ing wektu kepungkur, dhèwèké wedi lelungan menyang Konstantinopel, nanging ngutus telung uskup minangka wakilé. Karo dheweke uga ngirim dekrit-dekrit sing disusun dening para Arian nglawan Athanasius Agung[7805] , supaya adhedhasar dekrit-dekrit mau, Yohanes bisa dihukum amarga nalika wis dipecat, dheweke kanthi sewenang-wenang mbalekake kursi uskup. Adhedhasar kanon-kanon sing ora adil lan sesat kuwi, sing kasucen mau dihukum[7806] , amarga ora ana tuduhan liya sing bisa ditemokake marang dheweke. Padha mung nunjukaké yèn Chrysostom, sawisé dipecat, wani ngenggèni kursi uskup sadurungé déwan anyar diadakaké. Santo Yohanes mangsuli:

Aku ora ana ing pangadilan, aku ora mbantah karo mungsuhku, malah aku ora weruh tuduhan sing ditulis marang aku; aku uga ora nampa paukuman pengadilan, nanging para raja ngusir aku, lan uga padha sing mbalekake aku maneh.' Prentah iki, sing dadi dhasar panjenengan nganakake sidang marang aku, disusun ora dening Ortodoks, nanging dening Arian, kanthi tujuan nyopot Athanasius Agung.

Nanging pasamuwan sing ora takwa ora nggatekake wangsulan sang wali lan mbusak abdi Gusti. Pangusiran Wali Yohanes kelakon ing kahanan kaya ing ngisor iki.

Nalika pesta agung Paskah Suci teka, kaisar, ing panggerak para uskup, ngutus kabar marang Yohanes:

'Mundur saka Gréja, awit kowe wis dikutuk déning loro konsili, lan aku ora bisa mlebu ing kono sakdurungé kowe ana ing njero.'

Minangka wangsulan marang iki, Santo Yohanes mangsuli marang raja liwat utusané:

Aku nampa Gréja saka Kristus Juruslametku, lan aku ora bisa ninggalake kanthi kersaku dhéwé, kajaba yèn aku dipaksa metu nganggo kekerasan. Kutha iki kagunganmu, lan saben uwong bakal manut marang kowe. Mula, yen kowe kepengin misahake aku saka Gréja Kristus, kirimna abdi-abdimurunggo njupuk aku metu saka

---

[7803] Katedral utama ing Konstantinopel.

[7804] Herodias – garwané Herodes sing Muda. Dhèwèké nyebabaké paéning Yohanes Pembaptis.

[7805] Iki nyebutake, mesthi wae, kanon kaping 22 saka Konsili Antiokia taun 341, sing disusun déning para Arian nglawan Athanasius Agung. Kanon kasebut nyatakake yèn yèn ana uskup sing wis dikutuk déning konsili lan dipecat, banjur manèh nyekel kursi uskupé miturut dhawuh panguwasa sekuler, dhèwèké bakal salawas-lawase ilang hak kanggo dibalèkaké manèh ing jabatane.

[7806] Pangutukane iku ora sah ora mung amarga kanon sing digawé déning para bidah ora ngiket Chrysostom, nanging uga amarga nalika Yohanes bali saka pangasingan, pangutukané déning Konsili Kalsedonia dibatalaké déning sawijining konsili agung sing dumadi saka 65 uskup.

Gréja. Banjur aku ora bakal duwe jawaban ing ngarepé Gusti Allah, amarga aku ora bakal lunga saka Gréja kanthi kersaku dhéwé, nanging bakal diusir déning panguwasa raja.

Krungu mangkono, sang raja wiwitane ragu apa sing kudu ditindakake, nanging banjur, miturut pitutur mungsuh-mungsuhe Yohanes, dhèwèké ngutus Marina, panguwasa sing ngurusi tanah kagungan sang ratu, supaya bisa ngusir kanthi paksa guru mulya Gréja, Santo Yohanes, saka candhi. Nanging, sang wali diparingi idin tetep manggon ing griya patriark sauntara, lan tanpa ninggalake selé, piyambakipun manggon ing kono rong wulan nganti prentah raja kang mréntahaké pangasingané diterbitaké.

Ing wektu iku, wong suci saka Gusti Allah ditakdirake ngalami akèh sedhih lan kasangsaran. Kejahatan mungsuh-mungsuhe nganti tekan ngendi-endi nganti bola-bali padha nyoba njupuk nyawane: padha nyuap wong supaya mateni Santo Yohanes. Kanggo nyamaraké niyat jahaté, wong sing disuap kuwi pura-pura kesurupan lan karo pedhang sing didhelikaké, wiwit nyusup-nyusup ing omah patriark, ngentèni wektu sing pas kanggo mateni sang wali. Nanging wong-wong, sing setya marang Yohanes, curiga marang wong sing diarani kesurupan kuwi nduwé niat ala, banjur nyekel lan nemokaké pedhang ing awaké. Sing nyerang mau digawa menyang gubernur kanggo dipriksa, nanging Yohanes, sawisé krungu apa sing kelakon, ngutus para uskup sing ana bareng dhèwèké lan ngupaya supaya dhèwèké dibebasaké saka panguwasa. Ing wektu liyane, sawijining budhak sing kagungan presbiter Elpidius katon dening wong akeh nalika dheweke mlaku kanthi kesusu lan gugup menyang omahé patriark. Salah siji prajurit John nyekel dheweke lan takon ngendi dheweke arep kesusu, nanging budhak kuwi tanpa mangsuli malah nyabet wong sing takon nganggo pedhangé. Ndeleng kahanan iki, ana wong liya sing muni banter. Elpidius uga nyabet wong iku nganggo pedhangé, banjur ana wong katelu sing kebeneran ana ing dalané. Sorak-sorai lan jeritan muni banter, nalika budhak iku mlayu kabur, ngibaské pedhangé sing kebasahan getih lan ngusir wong-wong sing ngoyak kanthi sengit. Ing dalan, dhèwèké ketemu wong sing lagi metu saka kamar mandi umum. Wong kuwi nyoba nyekel dhèwèké, nanging sadurungé bisa, dhèwèké tiba mati, kapapag déning pedhang. Nalika maling sing nesu kuwi pungkasané kacekel, dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké wis disuap limang puluh zloty kanggo matèni Yohanes. Wiwit wektu kuwi, wong-wong padha luwih ngati-ati ngreksa omahé archpastor sing dikasihi, padha ngatur giliran jaga lan ora nate ninggalake piyambak sanadyan sedhela, amarga padha weruh yèn mungsuhé Yohanes padha golèk kasempatan kanggo matèni sang wali.

Nalika rawuhe Pentakosta, ana prentah kraton sing mrentahake Yohanes supaya mangkat menyang pangasingan. Salah siji pejabat ngusulake marang Yohanes supaya mangkat kanthi rahasia saka wong-wong, supaya wong-wong ora kabungkus emosi lan mbrontak marang prajurit sing arep nganterake dhèwèké menyang pangasingan.

'Yen ora,' pangandikane, 'kowe bakal dadi panyebab getihen, amarga prentahé arep nggawa kowe kanthi paksa; nanging wong-wong bakal nolak lan nyulut karusuhan.'

Sawisé krungu kuwi, Yohanes nglumpukaké sawatara uskup lan rohaniawan sing dadi kesayangane, uga diakonis sing berkah Olympias, lan pamitan marang wong-wong mau. Nalika padha pisah, kabèh padha nangis kenceng. Santo Yohanes dhéwé uga nangis. Sawisé pisah karo kanca-kanca cedhaké, Yohanes nyusup metu tanpa ana sing weruh liwat lawang sisih menyang segara, supaya wong-wong ora ngerti bab kepergiané. Ing pinggir segara, para prajurit wis ngenteni sang wali; padha nyekel dhèwèké lan langsung nempatké ing prau cilik; ing kono, sang wali digawa menyang Bithynia lan saka kana diterusaké lelampahané.

Sawisé pangasingan Santo Yohanes, ana kobongan ing katedral Konstantinopel, kang dadi pratandha cetha murkané Gusti Allah. Didorong déning angin kenceng, geni kuwi nyembur metu saka gréja lan munggah dhuwur kaya jembatan, banjur nunggangi ruangan panggonan rapat nglawan Yohanes lan kobong kabèh. Lan ana pemandangan sing nggumunake: geni kuwi, kaya urip, ngelintir kaya ula, ngrebut omah-omah sing adoh, dene omah-omah sing cedhak greja tetep ora rusak. Saka kahanan iki, saben uwong padha nyadari yèn kobongan kaya ngono ora kelakon kanthi kebetulan, nanging minangka paukumaning Gusti Allah, lan sababé paukuman iki yaiku pangusiran Santo Yohanes Krisostomus.

Sajrone telung jam, wiwit jam enem nganti jam sanga, akèh bangunan kuna sing éndah, kabèh jinis hiasan ing kutha, lan bandha sing ora kaétung dadi abu. Nanging, ora ana siji waé wong sing mati kobong. Nalika padha weruh kuwi, kabèh padha kandha yèn Gusti Allah ngukum kutha nganggo geni amarga ngusir santo Panjenengané kanthi ora adil. Nanging mungsuhé Yohanes malah ngomong kosok baliné, kandha:

'Para pengikut John ngobong gréja.'

Akibate, akèh wong ditangkep lan disiksa déning panguwasa kutha—[7807] , wong Yunani miturut iman—kanthi macem-macem panyiksaan lan sangsara, lan sawatara ana sing tilar donya amarga kuwi. Nanging, sanadyan mangkono, padha ora bisa nemokaké sing nyebabaké kobongan mau lan malah saya yakin yèn kobongan kuwi kelakon amarga murka Gusti Allah.

Nalika sang wali digawa menyang panangkepan, dhèwèké ngalami sangsara tanpa wates saka para prajurit ing dalan. Para prajurit wis diprentah déning ratu supaya ngina lan nindhes sang wali kanthi kabèh cara sajrone lelampahan, supaya dhèwèké luwih cepet kesel lan seda. Mula, dheweke dipasang ing mburine keledai sing ora nganggo pelana lan dipacu kanthi kacepetan dhuwur, nganti ing sak dina wae wis nempuh jarak sing biasane mbutuhake rong utawa telung dina. Sajrone lelungan, Yohanes ora diparingi tentrem utawa istirahat; dheweke nginep ing losmen sing kasar lan reged, kadhangkala ing omahé wong Yahudi, lan padha nindakake akèh tumindak ora suci ing ngarepé. Ora ana panggonan sing diijini mlebu gréja; lan nalika sang wali nyuwun kuwi, dhèwèké diwènèhi macem-macem panganiayaan lan cacian; saliyané kuwi, sang wali keluwen lan dhuwit sing wis diparingi kanggo biaya lelampahané kanggo nyukupi kabutuhané uga dicabut.

Kanthi niat ala kaya ngono, Santo Yohanes Krisostomus digawa menyang panangkepan! Saben sang wong suci lumantar kutha ing ngendi mungsuh-mungsuhe lan kanca-kanca Theophilus dadi uskup, kanca-kanca mau nindakake macem-macem panganiayaan marang dheweke; ana sing ora ngidini dheweke mlebu kutha, ana uga sing malah nyengkuyung prajurit supaya nindakake panganiayaan sak abote. Kadhangkala, para bapa suci sing manggon ing ara-ara gersang, sawisé krungu kabar saka Theophilus yèn St. Yohanes bakal diasingaké, padha metu kanggo nyambut lan ngancani dhèwèké kanthi nangis. Yohanes Chrysostom dhéwé ngélingaké iki ing layangé saka Kukuz[7808] marang Uskup Cyriacus kanthi tembung-tembung iki: 'Kita ngalami akèh sedhih ing lelampahan, nanging kita ora kuciwa déning apa-apa. Nalika kita liwat Cappadocia lan Tauricilicia[7809] , akèh bapak-bapak, wong suci, lan kerumunan ageng biksu lan prawan padha metu nyambut kita lan ngucuraké luh kang akèh. Nalika padha nyekseni prosesi pangasingan kita, padha nangis lan kandha marang siji lan sijiné: 'Luwih becik srengéngé ndhelikaké sinaré tinimbang lambe Yohanes meneng.' Iki nggawe aku kebak bingung lan sedhih, amarga aku weruh yèn kabèh padha nangis kanggo aku. Bab liya sing nimpuh aku, aku ora nggatekaké."

Mangkono Santo Yohanes dhéwé nulis bab dhèwèké.

Nalika dhèwèké digawa menyang Armenia Cilik, ing kutha Kukuz, dhèwèké ditampa kanthi ramah ing omahé uskup lokal, Adelphius, sing sadurungé rawuhé Yohanes wis nampa wahyu saka Gusti Allah sing mréntahaké dhèwèké supaya nampani sang wali. Nalika ana ing Kukuz, Santo Yohanes ngowahi akèh wong sing durung pracaya dadi pracaya marang Kristus lumantar piwulangé. Kondhangé Santo Yohanes Krisostomus nyebar adoh lan amba ing sakupengé wewengkon, lan akèh wong padha teka saka manéka arah, kepéngin ndeleng lan ngrungokaké tembung-tembungé sing maringi piwulang. Akeh pangagum lan kanca-kancane saka Antiochia uga teka kanggo ndeleng sang wali. Kabar babagan kabeh iki tekan Konstantinopel, lan mungsuhe Yohanes padha kaget. Dheweke katon mbebayani sanajan lagi dikurung, mula padha mutusake ngirim dheweke luwih adoh maneh. Mula saka iku, saka maharani ana prentah marang Kukuz supaya ngirim Yohanes menyang panggonan sepi sing diarani Pifiont[7810] , dumunung ing pesisir Segara Pontic, cedhak karo wong-wong barbar sing galak. Miturut dhawuh anyar saka ratu, para prajurit nggawa Yohanes menyang panggonan pangasingan liyane lan, sajrone lelampahan, padha maringi sangsara sing padha kaya sadurunge, ngupaya supaya seda sakcepete: Padha nggawa dhèwèké lumantar udan lan panas sing nyengat tanpa sandhangan, nglarang dhèwèké mlebu kutha lan désa, lan kaya biyèn, padha nyurung keledai sing nggawa sang wali kanthi kacepetan dhuwur. Perjalanan sing kejem kaya ngono ditahanaké Saint John nalika pangasingané! Ing perjalanan kuwi dhèwèké séda.

Sedhela sadurunge sing pinaringan berkah iku séda, nalika piyambakipun lagi ndedonga ing wayah bengi kaya biasané, Para Rasul Suci Petrus lan Yohanes rawuh marang piyambakipun; padha tau rawuh marang piyambakipun sadurungé, nalika piyambakipun manggon dadi biksu ing biara ing Antiokia. Para Rasul Suci ngendika marang piyambakipun:

[7807] Yaiku ateges wong pagan.

[7808] Desa Kukuz dumunung ing Armenia Cilik (ing wétan Asia Minor), ing salah siji lembah adoh ing Pagunungan Taurus sing liar, ing ngendi ana suku perampok Isauria sing dadi markas, nyerang pemukiman sakupenge.

[7809] Ing sisih kidul-wétan Asia Minor.

[7810] Kutha Pifiont dumunung ing pesisir kidul Segara Ireng, utawa Segara Pontic, ing sisih lor-wétan Asia Minor, ing Abkhazia saiki.

'Sugeng, gembala sing becik saka wedhus sabda Kristus, martir sing teguh. Kita dikirim marang kowe dening Gusti kita sing padha, Yesus Kristus, kanggo mbantu lan nglipur kowe ing sedhih lan pakaryan abot sing wis kowe lakoni kanggo kasucian atimu.' Amarga panjenengan, sing ngetutake tuladha Yohanes Pembaptis, wis ngecam para raja sing ora adil. Teguhna manah lan kiyatna; ganjaran ageng ngenteni panjenengan ing Kraton Swarga. Kita nggawa kabar kabungahan ageng: sawisé sawetara dina kowe bakal pamit marang Gustimu lan bakal pinaringan berkah langgeng bebarengan karo kita ing Karajan Swarga. Mula, ajeg atimu, awit kowe wis ngalahaké mungsuhmu, ngisinaké wong-wong sing sengit marang kowe, lan ngungkuli mungsuh, yaiku setan. Eudoxia bakal dipangan cacing; dhèwèké bakal njaluk tulung marang kowé, nanging ora bakal éntuk pitulungan lan bakal mati ing sangsara sing nggegirisi. Dhèwèké bakal nandhang sangsara kanthi kejem lan ora bakal éntuk panglipur sanadyan sedhela, amarga dhèwèké nampa paukuman iki saka Gusti Allah.

Sawisé kuwi, wong-wong padha nggawa panganan kanggo dhèwèké lan kandha:

'Grasa iki lan panganana, supaya sawisé kuwi kowe ora perlu maneh panganan liya ing urip iki. Iki bakal cukup kanggo kowe nganti kowe nyerahaké nyawamu ing tangané Gusti.'

Santa Yohanes, sawisé nampa panganan sing diwènèhaké, dhahar ing ngarepé wong-wong mau lan bungah. Sawisé kuwi, para Rasul sing wis muncul padha mundur saka ngarsané.

Kanthi Yohanes ana loro presbiter lan siji diaken, sing wis ngancani dhèwèké menyang pangasingan saka Konstantinopel lan ora ninggalaké dhèwèké, amarga padha kaiket déning ikatan katresnan. Padha nyekseni kanthi mripaté dhéwé carané Para Rasul teka marang Yohanes, krungu kabèh pangandikane, lan mberkahi Gusti Allah, sing wis maringi sih marang wong-wong mau supaya bisa nandhang sangsara bareng karo sing dikasihi déning Gusti.

Sawisé sawetara dina lelungan, para pangasing tekan Comana[7811] ; cedhak kutha iki ana gréja Sang Martir Agung Basilisk, Uskup Comana, sing ing jaman Kaisar Maximian sing ora pracaya[7812] , nandhang sangsara kanggo Kristus ing Nicomedia bebarengan karo Lucian, presbiter Antiochia[7813] . Padha nginep ing gréja iki. Esuké dina iku ana Pesta Pangluhuré Salib Suci, lan ing bengi sadurungé pesta, martir suci Basilisk muncul marang sang John sing berkah.

'Sedulur John, ayo semangat! Amarga sesuk kita bakal bebarengan.'

Martir suci sing padha uga muncul marang presbiter ing gréjané, kandha:

'Siapna panggonan kanggo Saudara Yohanes, amarga dhèwèké bakal teka marang kita.'

Nalika esuk sumunar, Yohanes nyuwun marang para prajurit supaya tetep ing Komana ing jejere gréja Santo Basilisk nganti jam lima, nanging padha ora nggatekake lan nerusake lelampahan, ngupaya supaya bisa lumaku sakcepete. Padha nyebrang banyu lan nglayar kanthi cepet banget, kaya manuk. Mangkono, sajrone sawetara jam, padha wis nglayar telung puluh stadia saka kutha.

Nanging, kanthi pangayomaning Gusti, padha mandheg maneh ing pinggir segara cedhak greja Santo Basilisk, sing ndadekake padha gumun banget. Yohanes maneh miwiti nyuwun supaya padha ngenteni sedhela ing panggonan kuwi, nalika dhèwèké ndedonga ing greja. Nalika padha nyadari pakaryané kakuwataning Gusti Allah, amarga tanpa kersané, padha wis bali manèh menyang panggonan sing padha nalika mangkat, para prajurit banjur sarujuk marang panyuwunané Yohanes. Sang wali banjur mlebu gréja, nyuwun busana liturgi putih lan ngganti kabèh sandhangané dhéwé, diwiwiti saka sepatu; banjur panjenengané maringi sandhangané marang wong-wong ing kapal, lan, sawisé nganggo busana liturgi, panjenengané nindakake Liturgi lan nampa Misteri Paling Suci lan maringi Urip saka Badan lan Getihé Kristus; banjur, sawisé mberkahi kabèh sing ana lan maringi ciuman pamitan, panjenengané ngglethak, kandha:

'Mulyakna Gusti Allah ing sakabehe.'

Lan sakwise kuwi, piyambakipun nyerahake nyawane ing tanganing Gusti Allah. Kedadéan punika kelampahan ing dinten sing sami kaliyan Peninggian Salib Suci Sang Gusti. Mangkono, abdi suci Gusti punika, ingkang salami gesangipun sampun ngemban salibipun piyambak, nyalibake dhiri kanggé donya lan melu ing

---

[7811] Komana – sawijining kutha ing provinsi Pontus, ing sisih lor-wétan Asia Minor, saiki Gumenech.

[7812] Iki nyebutake, mesthi wae, Maximian Galerius, menantu Diocletian lan mitra pamrentahané ing Wétan; sakwisé seda Diocletian, dhèwèké dadi Kaisar Wétan (305–311). Kematian Lucian lan Basilisk kelakon ing taun-taun pungkasan uripé.

[7813] Dina raya martir suci Lucian dirayakake tanggal 15 September; dene Basilisk tanggal 22 Mei.

panyaliban Kristus, séda ing dinten ingkang dipun paringi pangurmatan kanggé pèngetan Salib Suci[7814] . Panjenengané dikubur ing gréja sing padha panggonané seda, ora adoh saka makam martir suci Vasilisk. Mangkono kanyatan ramalané Santo Epifanius saka Siprus, sing wis kandha marang Santo Yohanes:

'Lan kowe ora bakal tekan panggonan sing bakal dadi pangasinganmu.'

Sejatine, Santo Yohanes digawa menyang Pithium, nanging séda ing Comana sadurungé tekan Pithium. Mangkono obor Gréja mati, mangkono lambé emas meneng, mangkono sang askétis lan sangsara sing apik, sing wis nglampahi enem taun ing tahta patriark lan telung taun ing pangasingan, dipindhah-pindhah saka panggonan siji menyang panggonan liyané, ngrampungaké pakaryané lan séda[7815] .

Nalika Santo Yohanes seda, loro presbiter lan diakon sing wis ngetutake dhèwèké nganti seda, sawisé nelongso sedane bapaké, banjur mangkat menyang Roma kanggo ndeleng Paus Innocentius lan nglaporaké kanthi rinci kabèh kang wis ditindakake marang Santo Yohanes déning mungsuh-mungsuhé. Padha nyritakaké patié lan carané, sakdurungé seda, Para Rasul Suci Petrus lan Yohanes Teolog wis rawuh marang dhèwèké, apa sing diomongaké marang dhèwèké, lan carané martir suci Basilisk uga rawuh marang dhèwèké. Sawisé krungu kabèh mau, Paus Innocenti kaget banget lan wiwit nangisi santo agung sing wis nandhang sangsara kanggo kabeneran. Paus ngandhani Kaisar Kulon Honorius[7816] , adhine Arcadius, bab kahanan sing nyebabake pangasingan lan patié Santo Krisostomus, lan loro-lorone padha sedhih banget lan langsung nulis layang marang Kaisar Arcadius. Paus nulis kanthi jenenge dhéwé:

– Getihé sedulurku Yohanes njerit marang Gusti Allah nglawan kowe, wah Sang Prabu, kaya ing jaman biyèn getihé Abel sing bener njerit nglawan seduluré sing mateni, Kain; lan getih iki bakal dibales, amarga kowe wis nglepasaké panganiayaan marang Gréja Allah ing jaman tentrem. Kowe wis ngusir Gembala sejati Kristus, lan bebarengan karo Panjenengané kowe uga wis ngusir Kristus Gusti Allah, lan kowe wis nyerahaké kandhangé marang tangan para tentara bayaran, tinimbang para gembala sejati Kristus.

Iki lan akèh manèh sing ditulis Paus Innocentius marang Arcadius, ngucilaké dhèwèké lan Eudoxia saka Misteri Ilahi, lan bebarengan karo wong-wong sing mèlu nyopot Santo Yohanes. Bab Theophilus, dhèwèké wis ngucilaké dhèwèké ora mung saka jabatane nanging uga saka Gréja, lan ngajak dhèwèké menyang sidang sinodal supaya dhèwèké nampa paukuman sing pantes.

Honorius, ing sisihé, nulis marang adhine Arcadius:

Aku ora ngerti godaan apa sing wis nyasar kowe, sedulur, nganti kowe percaya marang bojomu lan, miturut panjaluke, nindakake apa sing ora bakal tau ditindakake raja Kristen sing saleh. Para uskup lan bapa-bapa mulya sing ana ing kene padha mbrontak marang kowe lan ratu amarga wis nyopot imam agung Gusti Allah, Yohanes, saka jabatané tanpa pengadilan lan bertentangan karo kanon, lan sawisé nglakoni panyiksaan sing kejem, banjur matèni dhèwèké kanthi cara kasar.

Ing pungkasan layang iki, Honorius ngajak Arcadius supaya tobat marang Gusti Allah lan mbales dendam marang wong-wong sing tanggung jawab pangasingan Yohanes. Sawisé nampa layang saka adhine lan saka Paus, Kaisar Arcadius kebanjiran sedhih sing jero lan wedi sing nggegirisi. Sawisé nglacak wong-wong ing kutha sing wis mbrontak marang Yohanes, dhèwèké ngukum wong-wong mau kanthi manéka cara paukuman pati: sawatara dipenggal sirah nganggo pedhang, déné liyané dicopot jabatané kanthi isin. Kaisar mrentahake supaya para uskup tartamtu sing wis ngadili Santo Yohanes lan manggon ing Konstantinopel ditangkep lan dipenjara kanthi isin ing penjara umum. Ing antarane ana Jechirion, putrané adhine Theophilus. Kanggo Theophilus dhéwé, dhèwèké nulis layang sing paling tegas, mréntahaké dhèwèké supaya nyiapaké sidang ing Thessaloniki, supaya dhèwèké nampa paukuman sing pantes amarga kejahatané. Malah garwané dhéwé, Maharani Eudoxia, ora luput saka murka Arcadius: Arcadius ngusir dheweke saka panggonané, ngurung dheweke ing kraton kapisah, lan nglarang sapa waé kajaba abdi dalem wadoné kanggo sowan. Ing wektu sing padha, dhèwèké uga ngusir sedulur-seduluré permaisuri sing wis ngancikaké konspirasi karo dheweke nglawan sang wali; dhèwèké nyita tanah lan kagungané

[7814] Ritual Peninggian Salib Panguripé Gusti ora dianakake tanggal 14 September, dina sangkèk sang wali seda, nanging tanggal 13 November. Saliyane, pangeling-elingé uga dirayakaké tanggal 27 Januari, dina mindhah relik suci, lan tanggal 30 Januari dhèwèké dihormati bebarengan karo Santo Basilius Agung lan Santo Gregorius Teolog.

[7815] Chrysostom seda nalika yuswa 60 taun, ing taun 407. Panjenenganipun njabat uskup agung sajrone enem setengah taun lan nglampahi telung taun telung wulan ing pangurungan.

[7816] Honorius, adhine Arcadius lan putrané Theodosius Agung, mrentah ing Roma wiwit taun 395 nganti 423.

sawatara wong, déné liyané dipenjara lan disiksa. Banjur dhèwèké nulis marang Paus Innocentius bab kabèh sing wis ditindakake, kanthi andhap asor lan tobat nyuwun pangapura. Dhèwèké uga nulis marang adhine Honorius, nyuwun supaya adhine nyuwun marang Paus mbatalaké ekskommunikasi marang dhèwèké. Ora suwe Arcadius nampa apa sing wis dijaluké. Sawisé maca pangajab andhap asor mau, Paus nampa tobaté lan nulis marang Proklus sing pinaringan berkah, sing wektu kuwi dadi Uskup Cyzicus[7817] , maringi dhawuh supaya mbatalaké ekskommunikasi marang raja lan nampa dhèwèké mlebu sakramèn suci, sarta kalebu Yohanes sing pinaringan berkah ing jajaran para wali.

Nalika kabèh mau kedadéyan, Gusti kang Maha Wikan piyambak mbales marang mungsuh-mungsuh abdi Panjenengané, Yohanes; Panjenengané maringi paukuman kejem marang wong-wong mau nalika isih ana ing donya, supaya kabèh padha mati kanthi nggegirisi. Luwih saka kuwi, kabèh uskup, rohaniwan, pejabat sekuler, lan saktenané kabèh sing wis mbrontak marang Santo Yohanes kanthi ora adil padha katutupan bisul sing nyeri, sing ngremuk kabèh dagingé lan nyebabaké pati; ana sing tangane lan sikile layu; liyane mirsani awaké kabèh bosok, lan ulat padha nglumpuk ing awaké kanthi akèh, nganti suwéné wektu ambu ora enak metu saka awaké. Salah siji hakim sing ora adil sing wis ngukum wong sing dikutuk mau menyang pangasingan tiba saka jarané lan mati dumadakan, nganti tangan tengené patah—tangan sing padha digunakaké kanggo nandatangani tuduhan sing ora adil marang Yohanes sing ora salah. Liyané dadi bisu lan ora bisa nggunakake tangané, lan mangkono pungkasané. Ilat wong katelu sing wis ngucapake cacah marang Santo Yohanes nganti ngembung banget nganti ora bisa ngomong maneh; banjur dheweke ngakoni dosane kanthi nulis ing selembar perkamen. Lan bisa dideleng pratandha murka Allah sing medeni, sing tiba marang wong-wong sing tanggung jawab pangasingan Yohanes ing wangun paukuman sing maneka warna.

Pausus Agung Alexandria, Theophilus, sawisé seda Paus Innocentius saka Roma, luput saka paukuman lan panghakiman manungsa, nanging ora luput saka panghakiman Gusti Allah. Dhèwèké dadi edan lan seda amarga panyakité kuwi. Kaki-kaki Kiril, Uskup Kalsedonia, wiwit bosok; para dhokter bola-bali motongé supaya awaké kabèh ora bosok, nanging dagingé terus bosok, lan dhèwèké seda sawisé sikilé digergaji ing dengkul. Paukuman awon saka Gusti uga tumeka marang Maharani Eudoksia sing apes. Luka amarga sedhih lan isin, dhèwèké lara abot amarga pendarahan parah, lan dagingé kebak cacing, kaya sing wis dipratélakaké para Rasul marang Yohanes sing pinaringan berkah. Ambuné sing nyengat banget metu saka awaké nganti wong-wong sing liwat ora tahan ambuné dagingé. Akeh dhokter sing wis pengalaman ngrawat lan nyemprotake lenga wangi, nanging ora ana asil. Banjur dheweke takon marang para dhokter:

'Ngapa kowe ora bisa marasaké aku saka sangsara iki?'

Nanging padha ora wani nerangake iki marang dheweke.

'Yen,' pangandikane sang ratu marang wong-wong mau, 'kowe kabeh ora ngerti sebabe aku ora mari, mula aku bakal kandha marang kowe kabeh: Aku kena sangsara iki amarga murka Gusti Allah, sing tumeka marang aku amarga kaluputan sing tak lakoni marang Patriark Yohanes.

Dheweke mbalekake kebon anggur marang anak-anak Theognostus sing biyen dijupuk saka dheweke, lan marang akeh wong liya dheweke mbalekake kabeh sing wis dijupuk kanthi ora adil. Nanging, dheweke ora mari, lan dheweke seda amarga lara kuwi. Sawisé seda, kanggo mbukak kejahaté, peti mayité terus gemeter tanpa kendhat suwéné telung puluh loro taun, lan kahanan iki terus nganti wektu relik sucié Santo Yohanes Krisostomus dipindhahaké saka Comana menyang Konstantinopel.

Mangkono Gusti Allah ngukum mungsuh-mungsuhé Santo Yohanes; déné wong sing bener mau, Gusti ngluhuraké kanthi cara kaya mangkéné. Uskup Adelphius, sawisé kanthi welas asih nampani Yohanes ing omahé ing Kukuz, banjur kélangan sanget nalika krungu kabar séjati sang wali lan wiwit nyuwun marang Gusti kanthi tulus, kanthi luh, supaya Gusti paring pratandha ing kumpulan para wali endi Yohanes saiki dumunung. Ing sawijining dina, nalika ndedonga bab iki, dhèwèké mlebu ing kahanan trans lan weruh sawijining priya enom sing sumunar lan kebak kabungahan. Sawisé nyekel tangan Adelphius, priya enom kuwi nuntun dhèwèké menyang panggonan padhang lan nuduhaké pasuryané para Dokter Suci Gréja. Ndelok mrana-mrene, Adelphius kepengin banget ndeleng Yohanes nanging ora bisa nemokake dheweke ing endi wae. Sawise nampilake marang Adelphius

[7817] Iki Proklus sing biyen dadi pangreksa selé Santo Yohanes; sawisé dhèwèké dadi Patriark Konstantinopel. Cyzicus iku kutha ing sisih lor-kulon Asia Cilik, ing pesisir kidul Segara Marmara.

saben Dokter Gréja lan Patriark Konstantinopel, pemuda iku kanthi cepet nuntun dheweke metu saka panggonan kuwi. Ngikuti dheweke, Adelphius kroso sedhih, amarga dheweke ora weruh Santo Yohanes ing antarané para bapa suci. Nanging nalika dheweke arep ninggal panggonan padhang iku, ana wong sing ngadeg ing lawang njupuk tangane lan kandha:

'Ngapa kowe lunga saka kéné kanthi sedhih kaya ngono? Yen ana wong mlebu kéné kanthi sedhih, padha bali saka kéné kanthi kabungahan, nanging kowe malah kosok baline: kowe mlebu kéné kanthi kabungahan, nanging kowe lunga saka kéné kanthi sedhih.'

Adelphi mangsuli:

'Aku sedhih amarga aku ora weruh Yohanes, kang tak tresnani, ing antarané para guru Gréja.'

'Apa sampeyan maksud,' dhèwèké takon, 'Yohanes, pangkhotbah tobat?'

'Ya,' wangsulane Adelphi.

Banjur sing ngadeg ing gapura swarga kandha marang dheweke:

'Manungsa ing daging ora bisa ndeleng panjenengané, amarga panjenengané ngadeg ing ngarepé pangastané Gusti Allah, kang dikelilingi déning Kerub lan Serafim.'

Sawisé nampa kabar iki babagan Santo Yohanes, Adelphi bungah lan ngluhuraké Gusti Allah, sing wis mbukak misteri iki marang dhèwèké. Mangkono Santo Yohanes, sawisé ngliwati pirang-pirang cobaan, prahara, sangsara lan sedhih sing ditanggung demi kabeneran, tekan pangayoman swarga sing tentrem, ing kono, kabungahan bebarengan karo para Malaikat, piyambakipun muji Bapa, Putra lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, kang marang Panjenenganipun kaparingana kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah saking kita sedaya, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 8:

Mugi sih rahmat sing sumunar saka lambemu, kados padhanging geni, padhangna saindenging jagad: panjenengan boten ngupaya bandha donya amarga tresna dhateng arta, nanging paring pitedah dhateng kita babagan puncak andhap asor. Nanging lumantar tembung panjenengan, Bapa Yohanes Kristostomus, ndedonga marang Sabda Kristus Gusti Allah supados nyawa kita sami kaslametaken.

Kontakion, Nada 6:

Panjenengan nampi sih rahmat ilahi saka swarga, lan lumantar lambé Panjenengan mulangaké kabèh wong supaya nyembah marang siji Gusti Allah ing Tritunggal, Yohanes Krisostomus, sing pinunjul lan kinurmatan; kita pantes muji Panjenengan: awit Panjenengan punika guru, sing mbukak kasunyatan ilahi.

Peringatan para Martir Suci Antoninus, Nikoforus, Germanus, lan Manes

Dipepering ing tanggal 13 November

Para wali Antoninus, Nicephorus, lan Germanus ngalami martir ing sangisoré Kaisar Maximianus Galerius[7818] . Antoninus yuswa tuwa, Nicephorus isih enom, lan Germanus yuswa sedheng. Padha dicekel déning gubernur provinsi Palestina, Firmilianus, sing meksa supaya padha ngorbanaké marang arca-arca. Para wali nolak lan ngakoni Kristus; amarga iku padha digawa menyang Kaisarea, ibukota Palestina, lan dipenggal sirah ing kana.

Wadon enom sing jenenge Manéfa, saka tanah Skitia, uga ditangkep bebarengan karo para martir suci. Dhèwèké diparakaké telanjang ngubengi kutha minangka tindak pangremehan lan banjur diwènèhi manéka siksaan, sing kabèh ora nganti nyilani dhèwèké amarga sih rahmaté Gusti Allah. Manefa nindakake akèh mujijat, nggawa akèh wong adoh saka panyembahan berhala sing ala, mulang wong-wong mau iman sing sejati, lan

[7818] Ing wiwitan abad kaping 4,

nuntun wong-wong mau marang Kristus. Amarga iku, dhèwèké dihukum kobong ing tiang. Nalika pawujudan kobong, dhèwèké mlebu kanthi kersané dhéwé, ing kono dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti; marang Panjenengané kaparingana pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

27 November

14 November (Gaya Lawas)

Uripé Santo Filipus Rasul

Dipepering ing tanggal 14 November

Ing pesisir Segara Galilea, cedhak Chorazin lan Kapernaum, ana kutha sing dijenengi Betsaida[7819] . Telu saka Rolas Rasul Kristus lair ing kutha iki: Petrus, Andreas, lan Filipus. Petrus lan Andreas iku nelayan lan nerusake pakaryan iki nganti padha dipanggil Kristus; Nanging Filipus wis dikirim dening wong tuwane kanggo nampa pendhidhikan klasik wiwit isih enom. Kanthi tekun maca lan sinau Kitab Suci lan prakiraan babagan Mesias sing wis suwe dinanti, atine kebak katresnan kang murub marang Panjenengané lan kepinginan sing kiyat kanggo ndeleng Gusti pasuryan pasuryan, sanadyan durung mangertos yèn Panjenengané sing akèh wong ngarep-arep ndeleng nalika ngentèni rawuhé wis rawuh ing donya.

Nanging nalika Kristus rawuh ing wilayah Galilea lan nemoni Filipus ing kana, kang kobong karo katresnan marang Mesias. *'Tuturana aku*,' pangandikane Gusti Yesus marang Filipus (Yohanes 1:43).

Filipus, sawisé krungu panggilané Gusti, pracaya kanthi sakabehing atiné yèn Panjenengané iku Mesiya sejati sing dijanjèkaké Gusti Allah lumantar para nabi, lan banjur mèlu Panjenengané. Ndeleng gesangé Gusti sing paling suci, Filipus ngupaya nyonto Panjenengané lan sinau kabijaksanaan ilahi saka Panjenengané, kanthi kuwasa kuwi dhèwèké banjur ngalahaké kabodhoan wong kafir. Kanthi kabungahan amarga wis nemokake Mutiara sing ngono, lumantar Panjenengané sak donya bakal ditebus, Filipus ora kepéngin entuk paedah saka Panjenengané piyambak, nanging uga kepéngin supaya wong liya bisa melu nampa karunia sing padha. Nalika ketemu kancane Nathanael, dhèwèké kanthi bungah ngumumaké marang dhèwèké: *'Kita wis nemokaké Panjenengané sing ditulisaké Musa ing Kitab Torèt lan para Nabi – Yésus, putrané Yusuf, saka Nazaret*.'

Nathanael, nalika krungu kuwi lan ora pracaya yèn Sang Mesias, Raja Israèl, bisa asal saka kutha cilik lan kulawarga andhap asor kaya ngono, kandha: *'Apa ana kabecikan sing bisa metu saka Nazaret?'*

Banjur Filipus, tanpa ngucap apa-apa, mung nyaranake supaya dheweke lunga lan ndeleng dhewe.

'Mlaku,' ujare, 'lan delengen dhéwé.'

Dheweke krasa manawa nalika Natanael ndeleng Yesus lan krungu tembung-tembung kaslametané, dhèwèké bakal langsung pracaya yèn Panjenengané iku Mesias. Lan pancèn kedadéyan kaya mangkono. Nalika Filipus mlaku bareng karo dhèwèké menyang Gusti Yesus, Gusti—sing nyinaoni manah lan pikiran lan maca pikiran rahasia manungsa—ndeleng Nathanael teka marang Panjenengané, ngenali dhèwèké, lan kandha bab dhèwèké: *'Iki wong Israel sejati, ing ngendi ora ana tipu daya*.'

Krungu tembung-tembung mau, Nathanael kaget banget lan kandha marang Gusti, *'Kok Panjenengan ngerti aku?'*

Gusti mangsuli, *'Sadurunge Filipus nelok kowe, nalika kowe lungguh ana ing sangisore wit ara, Aku wis weruh kowe*.'

Nalika Nathanael ana ing sangisore wit ara, piyambakipun lagi merenung babagan Sang Mesias Ilahi, ing rawuhe dumunung kabungahan lan kabagyan para abdi setya Gusti; lan Gusti maringi marang dheweke nalika semana manah kang remuk lan luh kang anget, kang digandhengake karo pandonga kang khusyuk supaya Gusti kersa nepaki apa kang wis dijanjekake biyen marang para bapa lan ngutus Juruhlamat donya menyang bumi.

[7819] Bethsaida saka Galilea dumunung ing pesisir lor-kulon Segara Galilea (ing bagéan lor Palestina), cedhak kutha Kapernaum lan Chorazin.

Mripaté Gusti sing nyawang kabèh ndeleng Nathanael ing wektu kuwi, sing lagi ana ing roh pangapuran; mulané Gusti kandha marang dhèwèké yèn nalika dhèwèké ana ing sangisoring wit ara, Panjenengané wis ndeleng dhèwèké.

Tembung-tembung iki nggawe Nathanael kaget banget. Dhèwèké kelingan apa sing wis dipikirake nalika lungguh ing sangisore wit ara, lan kanthi semangat dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya ngutus Sang Mesias; dhèwèké ngerti manawa ora ana siji-sijia ing kono sing wis weruh dhèwèké, lan ora ana liya kajaba Gusti sing bisa mangertèni pikirane. Mula, Nathanael langsung pracaya yèn Yésus iku Mesias sing wis dijanjèkaké Gusti Allah kanggo nylametaké manungsa, lan ngenali ing Yésus Kristus—sing wis mangertèni rahasia atiné—sifat ilahi; mula dhèwèké kandha: *'Rabi! Panjenengan Putraning Allah, Panjenengan Raja Israel'* (Yohanes 1:45–49)!

Pira krasa syukuré Nathanael marang Filipus sawisé kuwi amarga wis nyritakaké bab Sang Juruwilujeng sing wis rawuh ing donya lan wis narik dhèwèké marang Sang Mesias sing dijanjèkaké! Lan Santo Filipus bungah ing atiné amarga wong-wong wis nemokaké Mutiara Ilahi sing kasembunyi ing jeroné manungsa, lan dhèwèké kobong karo katresnan sing luwih gedhé marang Gustiné. Nanging, Santo Filipus mung weruh kabecikan manungsa paling luhur ing Guru Ilahi, durung ngenali Keilahiané. Mula Kristus kersa mbenerake dheweke. Ing sawijining dina, nalika Gusti lagi mlaku ing sisih liya Segara Tiberias[7820] karo limang ewu wong, lan kersa maringi panganan marang akèh pamireng kanthi cara mujijat, Panjenengané kandha marang Filipus: *'Ing endi kita arep tuku roti kanggo maringi panganan marang wong-wong mau?'* (Yohanes 6:5–6).

Panjenengané ngendika iki kanggo nguji dhèwèké, amarga Panjenengané wis ngerti yèn ora ana panggonan kanggo entuk roti; Panjenengané uga wis ngerti sadurungé apa sing bakal dijawab Filipus. Mula Panjenengané takon pitakon iki marang Filipus, supaya dhèwèké bisa luwih ngerti dhiri dhéwé lan, isin amarga kurang iman, bisa dibeneraké. Lan pancen, Filipus ora kelingan panguwasa Gusti kang maha kuwasa lan ora kandha: *'Panjenengan, Gusti, saged nglampahi sedaya prakawis; boten pantes Panjenengan ngraosaken pitaken dhumateng sapa wae bab punika: namung kersa, lan sedaya badhe wareg sak jangkepipun: "Panjenengan paring dhahar dhumateng tiyang-tiyang, lan piyambakipun nampi; Panjenengan mbukak tangan Panjenengan, lan piyambakipun wareg kalayan kabecikan"* (Mazmur 103:28).

Filipus ora ngomong kaya ngono, nanging amarga nganggep Gustine mung manungsa, dudu Gusti Allah, dhèwèké kandha: *'Rong atus denari roti[7821] ora bakal cukup kanggo wong-wong mau, supaya saben wong isa entuk sanadyan sethithik'* (Yohanes 6:7).

Banjur, bebarengan karo para murid liyane, dhèwèké nambahaké: *'Surung wong akèh mau supaya padha lunga menyang désa-désa sakupengé lan padha tuku panganané dhéwé'* (Markus 6:36).

Nalika Gusti mecah limang roti lan loro iwak kanggo limang ewu wong (Lukas 9:16), Filipus weruh manawa saka tangan Gusti, kaya saka lumbung sing ora entek-entek, saben wong nampa panganan sing cukup nganti kabèh wong wareg. Banjur rasul mau krasa isin banget amarga kurang pracaya lan, sawisé pracayané saya kuwat, ngluhuraké kuwasa Gusti Allah ing Yesus Kristus bebarengan karo wong-wong liya.

Sabanjure, Filipus kalebu ing antawisipun rolas rasul pilihan Gusti, nampi sih-rahmat saking Panjenenganipun, lan diparingi paseduluran raket kaliyan Panjenenganipun. Nalika sawijining pesta, sawetara Hellenist padha kumpul ing Yerusalem nanging amarga padha pagan sing ora pracaya, ora bisa nyedhaki Gusti Yesus; mula padha nyedhaki Filipus lan nyuwun, kandha: *'Tuan, kita kepengin ndeleng Gusti Yesus!'*

Dheweke, ing sisihé, sepisanan nyritakaké marang Andreas lan, bebarengan karo dhèwèké, wani ngandhani marang Yesus bab karsa para Hellenis, kabungahan amarga sanajan wong-wong bangsa liya padha kepéngin ndeleng lan ngrungokaké Gusti lan Gurué. Banjur dhèwèké krungu piwulang lan ramalan éndah saka Gusti Yesus babagan wong-wong non-Yahudi, sing bakal pracaya marang Panjenengané ora ing wektu kuwi, nanging sawisé seda Panjenengané. *'Yen*,' pangandikane, *'butir gandum ora tiba ing lemah lan mati, butir iku bakal tetep siji; nanging yèn mati, bakal ngasilaké woh sing akèh'* (Yohanes 12:24).

[7820] Segara Tiberias iku jeneng liya kanggo Segara Galilea sing padha, dijupuk saka jeneng Tiberias – sawijining kutha ing Galilea ing pesisir kidul-wétan Segara Galilea.

[7821] Denarius iku koin Yahudi kuna sing regane watara 21,5 kopeck. Mula saka iku, 200 denarius padha karo kira-kira 43 rubel.

Kanthi iki, Kristus kaya-kaya ngendika: 'Nalika Aku isih urip ing donya, mung sawatara saka omahé Israèl sing pracaya marang Aku; nanging yèn Aku mati, ora mung omahé Israèl, nanging uga akèh bangsa liya bakal pracaya marang Aku.'

Ing wektu liya, sawisé Panganan Pungkasan, Filipus wani takon marang Gusti babagan misteri agunging Keberdianan, nalika dhèwèké ndedonga marang Gusti supaya nampilaké Rama marang wong-wong mau, kandha: *'Gusti, paringana kita ndeleng Rama, lan kuwi wis cukup kanggo kita!'* (Yohanes 14:8).

Kanthi takon pitakon iki, dhèwèké nggawa paedah gedhé tumrap Gréja Kristus, awit saka kéné kita sinau ngakoni Sang Putra minangka sarujuké Sang Rama lan menengaké para ahli sesat sing mbantah kabeneran ilahi iki. Gusti mangsuli pitakon iki kanthi sora alus: *'Aku wis suwe ana karo kowe, nanging kowe durung ngerti Aku, Filipus! Sapa wae sing wis weruh Aku, mesthi wis weruh Rama; kok kowe bisa kandha, "Tuduhna Rama marang kita"? Apa kowe ora pracaya yèn Aku ana ing Rama, lan Rama ana ing Aku? Tembung-tembung sing tak kandhakake marang kowe, Aku ora ngomong saka karsa-Ku dhéwé; Rama sing manggon ing Aku sing nindakake pakaryané. Percayaa marang Aku yèn Aku ana ing Rama lan Rama ana ing Aku'* (Yohanes 14:9–11).

Wangsulan saka Gusti iki mulangake Santo Filipus, lan bebarengan karo dhèwèké kabèh Gréja Katolik lan Apostolik, supaya pracaya kanthi bener marang kasetaraan Kasucianing Putra karo Kasucianing Rama, lan iku mbantah kablasphemiané Arius, sing ngakoni yèn Putrané Gusti iku makhluk, dudu Sing Maha Nyipta.

Sawisé sangsara lan wunguné Putraning Allah kanthi kersané piyambak, Santo Filipus, bebarengan karo para rasul liyané, wis ndeleng Gustiné ing awaké sing langgeng lan kamulyan, nampa tentrem lan berkah saka Panjenengané, lan uga nyekseni Panjenengané munggah menyang swarga.

Sawisé kuwi, dhèwèké diparingi sih-rahmat Roh Suci lan dadi mubyarani Kristus ing antarané wong-wong kafir, amarga dhèwèké kaparingi tugas kanggo mubyarani ing Asia Cilik lan Siria. Ing wiwitané, dhèwèké mubyarani ing Galilea. Ing kana, sawijining dina, ana sawijining wanita ketemu karo dheweke, nggawa bayi sing wis mati ing pangkuane lan nangis tanpa kendhat. Ndeleng kahanane, Rasul Kristus ngrasakake welas asih marang dheweke lan, ngulurake tangané marang bayi sing wis mati, kandha: 'Bangun! Mangkono dhawuhe Kristus, sing tak wartakake.'

Lan sakjane bayi kuwi urip manèh. Ibuné, nalika weruh anaké sing wis tangi saka pati urip lan waras, tiba ing sikilé rasul mau karo kabungahan, matur nuwun marang panjenengané amarga anaké wis tangi saka pati lan nyuwun baptisan, amarga dhèwèké wis pracaya marang Gusti Kristus sing diwartakaké déning panjenengané. Rasul, sawisé mbaptisaké ibu lan anaké, banjur mangkat menyang tanah wong-wong pagan. Nalika nginjili ing Yunani, dhèwèké nindakake akèh mujijat lumantar kuwasa Kristus, marasaké wong lara lan mbangkitaké wong mati. Mujijat iki nggumunaké wong-wong Yahudi sing manggon ing kana, lan padha ngutus warta menyang Yerusalem marang para imam agung lan para pamimpin Yahudi manawa ana sawijining wong sing ora dikenal jenenge Filipus wis teka marang wong-wong mau, nyebarake jenenge Yesus, kanthi jeneng mau dheweke ngusir setan lan marasake maneka rupa lara, lan malah wis mbangkitake sawijining wong mati nganggo jeneng Yesus mau, lan manawa akeh wong wis pracaya marang Kristus. Ora suwe sawisé kuwi, ana imam agung sing teka ing Yunani saka Yerusalem, digandheng karo para ahli kitab, kebak nesu lan kebencian marang Filipus. Nganggo jubah imamé, dhèwèké lungguh kanthi sombong lan bangga ing kursi hakim ing ngarepé akèh wong, loro-loroné wong Yahudi lan wong non-Yahudi. Rasul Filipus uga digawa menyang kana lan dipasang ing tengah-tengah pasamuwan. Kanthi pandelengan ngancam marang dheweke, imam agung banjur wiwit ngomong kanthi nesu: 'Apa durung cukup kowe lunga menyang wong Yahudi, wong Galilea lan wong Samaria kanggo ngapusi wong-wong sing prasaja lan ora sekolah? Nanging kowe malah teka nganti ing kéné marang wong-wong Yunani sing wicaksana kanggo nyebarake ajaran sesat sing kowe sinau saka Yesus, mungsuhé Hukum Musa, sing amarga iku Panjenengané dihukum, disalib lan seda kanthi isin, lan dikubur mung amarga ana pesta Paskah sing lagi lumaku wektu kuwi, dene kowe, para muridé, nyolong Panjenengané kanthi rahasia lan, kanggo ngapusi akèh wong, wis ngumumaké ing endi-endi yèn Panjenengané dhéwé tangi saka pati.'

Sawisé imam agung ngendika tembung-tembung mau, wong-wong padha muni marang Filipus: 'Apa sing arep kokomongaké kanggo mangsuli iki, Filipus?'

Lan ana geger gedhe ing antarané wong-wong: ana sing nuntut supaya Filipus langsung dipatèni, déné liyané nuntut supaya dhèwèké digawa menyang Yerusalem kanggo ngadhepi paukuman pati. Banjur rasul suci mbukak cangkemé lan kandha marang imam agung: 'Kowe wis tresna marang kesia-siaan lan ngucapaké goroh!

Napa atimu isih atos, lan napa kowe ora gelem ngakoni kabeneran? Apa dudu kowe sing masang segel ing kuburan lan netepake penjaga ing kana, lan nalika Gusti kita tangi saka pati tanpa mecah segel kuburan, apa dudu kowe sing banjur menehi emas marang para prajurit supaya padha goroh, ngaku yèn nalika padha turu, para muridé wis nyolong badané sing wis seda? Kepiye kok kowe ora isin-isin mbengkokake kabeneran? Segel-segel kuburan kuwi dhewe bakal dadi bukti cetha saka gorohmu ing Dina Kiamat, dadi saksi tumrap Kebangkitan sejati Kristus.'

Nalika krungu tembungé rasul, imam agung saya nesu lan kanthi ambeké edan nyerbu marang dhèwèké, arep nyekel lan matèni rasul mau dhéwé; nanging ing wektu kuwi dhèwèké kapapakaké dadi wuta lan kulité dadi ireng kabèh. Wong-wong sing ana ing kono, nalika weruh apa sing kelakon, padha nganggep iku amarga sihir lan banjur nyerbu Filipus, kepengin mateni dheweke minangka dukun sihir; nanging sapa wae sing nyoba nyekel dheweke padha nampa paukuman sing padha karo imam agung. Ing wektu kuwi, bumi kaguncang kenceng, lan kabeh padha gemeter amarga wedi lan padha ngakoni kakuwatan agungé Kristus. Rasul Filipus, nalika weruh kabuta rohani lan jasmani wong-wong mau, nangis kanggo wong-wong mau lan ndedonga marang Gusti Allah, nyuwun supaya padha padhang pikiran. Lan wawu, lumantar pandonga sang wali, panyembuhan dikirim saka swarga marang kabèh sing nandhang sangsara. Mujijat iki ndadèkaké akèh wong padha mbalèk marang Kristus lan pracaya marang Panjenengané. Nanging uskup mau, isih kabut dening niat ala, ora mung nolak mbenerake lan ngakoni bebener sawisé paukuman sing nimpuh dhèwèké, nanging manèh miwiti ngucapaké akèh cacian marang Gusti kita Yesus Kristus. Banjur paukuman sing luwih abot manèh nimpuh dhèwèké. Tiba-tiba, bumi mbukak jeroné lan nelen dhèwèké, kaya biyèn nelen Daphan lan Aviron[7822] .

Sawisé uskup seda, Santo Filipus ngabaptis akèh wong ing kana lan ngangkat priya sing kinurmatan lan pantes jenengé Narkissus dadi uskupé, déné dhèwèké dhéwé mangkat menyang Parthia. Ing perjalanané, dhèwèké nyuwun pitulungan marang Gusti Allah kanggo pakaryané. Lan nalika dhèwèké sujud ndedonga, ana gambar elang kanthi swiwi emas sing nglebar kaya Kristus sing disalib, katon marang dhèwèké saka swarga. Kuwat amarga panglihatan iki, Santo Filipus manèh mangkat kanggo mènèhi warta kabungahan lan, sawisé ngliwati kutha-kutha ing Arab lan Candace, numpak kapal lan nglayar nyabrang segara menyang kutha Ashdod ing Siria[7823] . Ing wayah bengi, ana badai gedhé ing segara, lan kabèh wong wis nyerah marang pati. Banjur rasul suci iku ngadeg ndedonga, lan langsung ana pratandha salib padhang sumunar ing langit, sing madhangi pepeteng bengi; lan segara dumadakan meneng, ombake surut. Sawisé tekan pesisir Azotus, Filipus mudhun saka kapal lan ditampa ing omahé wong sing jenengé Nicoclides, sing nduwé putri jenengé Charitina, sing lara ing salah siji mripaté. Sawisé mlebu omahé Nicoclides, rasul mau wiwit mratélakaké sabda Gusti marang wong-wong sing ana, lan kabèh padha ngrungokaké kanthi kabungahan. Charitina uga kalebu wong-wong sing padha ngrungokake; dhèwèké kebak kabungahan rohani amarga piwulang rasul nganti lali karo lara ing mripaté. Nalika ndeleng semangaté marang Sabda Gusti, rasul maringi dhèwèké pitutur supaya nyebut jenengé Yesus Kristus lan nyandhakaké tangané ing mripat sing lara. Sawisé Haritina nindakake kuwi, mripaté langsung mari ing wektu kuwi uga, lan kabèh warga omahé Nicoclides padha pracaya marang Kristus lan nampa baptisan suci.

Saka Azotus, Rasul Filipus mangkat menyang Hierapolis ing Siria[7824] , ing ngendi nalika nginjili Kristus, dhèwèké nyebabaké nesu gedhé ing antarané wong-wong, sing malah ngancam arep nglontaraké dhèwèké nganggo watu. Nanging panyuwunan saka sawijining warga berpengaruh sing jenengé Ir nylametaké dhèwèké saka amukan massa.

"Wong kutha!" pangajabé marang wong akèh. "Turutna pituturku: aja nglarani wong anyar iki nganti kita mriksa apa piwulangé iku bener; lan yèn kabuktèn ora bener, banjur kita patèni dhèwèké."

Wong-wong padha ora wani mbantah Ir, banjur Ir nggawa Filipus menyang omahé dhéwé. Ing kono, Rasul nerusaké khotbah kaya biyasané lan ngowahi Ir, kabèh wargané, lan tangga-tanggoné marang iman suci, maringi pencerahan lumantar sakramèn baptisan suci. Para warga, sawisé krungu yèn Ir wis dibaptis, padha nglumpuk ing

---

[7822] Dafan lan Aviron, wong Reuben lan putrané Eliab, iku pengkhianat sing ngrancang nglawan Musa; amarga iku, padha diukum déning Gusti Allah kanthi paukuman sing medeni: bumi kabuka lan nelen wong-wong mau. (Bilangan 16:1–50).

[7823] Azot – saka basa Ibrani: *panggonan sing dikubu, benteng* – ing jaman kuna kutha Filistin sing sugih lan dikubu, dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah. Ing jaman Maccabean kutha iki kobong lan dirusak, banjur dibangun maneh, nanging ora tau mbalekake kekuwatan biyen. Saiki, désa cilik Ezud dumunung ing panggonan iki.

[7824] Hierapolis – jeneng pirang-pirang kutha kuna. – Hierapolis ing Siria, sing mengko dikenal déning wong Yunani minangka Bambica; wiwit jaman Konstantinus Agung, kutha iki dadi kutha krajan provinsi Efrat; saiki mung ana reruntuhané ing sacedhaké Mambij saiki.

wayah bengi lan ngubengi omahé, arep ngobong Ir urip-urip nalika turu, bebarengan karo rasul lan kabèh wargané. Sawisé ngetokake rencana mau, rasul tanpa wedi tampil ing ngarepé; nanging wong-wong mau, kaya kéwan galak, padha nggrenthèk untu, nyekel panjenengané lan nggawa panjenengané ing ngarepé déwané. Ketua déwan, sing arané Aristarkus, nalika weruh rasul, ngulur tangané lan nyekel panjenengané saka rambute; nanging ing wektu kuwi tangané layu, lan dhèwèké dadi wuta lan budeg. Banjur atiné wong-wong padha malih: nesuné, nalika padha weruh mujijat iki, sirna lan padha gumun, banjur wong-wong mau padha nyuwun marang rasul supaya marasaké panguwasa kutha, Aristarkus. Nanging Filipus kandha, 'Yen dhèwèké ora pracaya marang Gusti Allah sing tak wartakaké, dhèwèké ora bakal mari.'

Ing wektu kuwi ana iring-iringan panguburan liwat, lan wong-wong, kepengin ngolok-olok rasul, kandha, 'Yen kowe bisa mbangkitaké wong mati iki, mula Aristarkus lan kita bakal pracaya marang Gustimu.'

Rasul ngangkat pasuryané menyang langit, ndedonga suwe, banjur muter marang wong sing wis seda, kandha alus, 'Teofilus!' Lan langsung wong mati iku tangi saka ranjang pangusungané, lungguh lan mbukak mripaté. Banjur Filipus kandha kaping pindho marang dhèwèké: 'Kristus dhawuh marang kowé: tangi lan wicara marang kita!'

Wong sing wis mati kuwi, munggah saka ambené, banjur tiba ing sikilé rasul, kandha: 'Kula matur nuwun, abdi suci Gusti, amarga panjenengan sampun nylametake kula ing jam punika saking piala ageng: kalih tiyang Etiopia ingkang ireng lan ambune boten enak nyeret kula, lan menawi panjenengan boten nyegah lan nylametake kula saking tiyang-tiyang punika, mesthi kula badhe dipun buwang ing jurang peteng.'

Banjur kabèh sing nyekseni mujijat agung iki bebarengan muji Gusti Allah sejati siji-sijiné sing diwartakaké déning Filipus. Rasul mau nglirik wong akèh nganggo tangané supaya meneng sedhela, lan maringi pitutur marang Ira supaya nggawe pratandha salib nganggo tangané ing dhuwuré awak Aristarkus sing lara. Sawisé Ira nindakake kuwi, tangané Aristarkus sing layu langsung mari; dhèwèké wiwit bisa ndeleng lan krungu, lan waras sakabèhé. Mujijat-mujijat iki, sing ditindakake déning Santo Filipus liwat kuwasa Kristus, nggawé warga Hierapolis padha mbalèk marang Kristus, lan kabèh padha kesusu ngrusak arca-arcaé. Sing kapisan pracaya yaiku bapaké Teofilus, sing mecah rolas arca emas lan nyebarake emas mau marang wong mlarat. Rasul mau ngabaptis kabèh mau lan nunjuk Ira dadi uskupé. Sawisé ngedegaké Gréja ing Hierapolis lan nguwataké wong-wong sing anyar padhang ing iman sing suci, Santo Filipus mangkat kanggo mènèhi warta kabungahan ing tanah liya. Nalika lumaku liwat Siria lan dataran dhuwur Asia, dhèwèké tekan Lydia lan Mysia[7825] , lan nalika lelungan ing wilayah-wilayah kuwi, dhèwèké ngowahi wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti Allah sing sejati. Ing kono dhèwèké digandheng karo Santo Bartolomeus Sang Rasul, sing wektu kuwi lagi mènèhi warta kabungahan ing kutha-kutha sacedhaké lan wis dikirim Gusti Allah kanggo mbantu Filipus. Adhiné Filipus, putri Mariamne, uga mèlu, lan bebarengan padha nglakoni pangabdian kanggo kaslametan manungsa. Nalika padha lelungan liwat Lidia lan Misi, padha nginjili Sabda Gusti, padha ngalami akèh cobaan, pukulan, lan sangsara ing tangané wong-wong sing ora pracaya; padha dipenjara lan dilempari watu, nanging sanadyan kabèh panganiayaan mau, kanthi sih-rahmaté Gusti padha tetep urip kanggo pakaryan sing bakal teka ing nyebarake iman Kristus. Ing salah siji désa ing Lydia, padha ketemu Santo Yohanes Teologian, murid kang dikasihi Kristus, lan bebarengan karo dhèwèké padha mangkat menyang tanah Phrygia. Nalika mlebu kutha Hierapolis[7826] , padha mratelakaké Kristus ing kono. Kutha iki kebak arca-arca sing kabèh wargané nyembah; ing antarané dewa palsu ana uga ula tedung, kang kanggo kuwi wis dibangun pura khusus, ing ngendi panganané digawa lan akèh pangorbanan sing manéka warna diwènèhaké; Para wong edan kuwi uga nyembah kéwan melat lan ula liyané. Santo Filipus, sing paling dhisik, bebarengan karo adhine, ngandhelake pandonga nglawan ula iku, sing dibantu déning Santo Yohanes Teologian, sing wektu kuwi ana bareng karo dheweke. Beberengan liwat pandonga—kaya nganggo tombak—padha ngalahaké echidna kuwi lan kanthi kuwasa Kristus banjur matèni. Sawisé kuwi, Yohanes Teolog pamit, ninggalaké wong-wong mau ing Hierapolis kanggo mratélakaké Sabda Gusti, déné dhèwèké dhéwé lunga

[7825] Lydia lan Mysia – wewengkon lor-kulon Asia Minor.

[7826] Hierapolis ing Phrygia dumunung ing bagéan kidul Phrygia (ing bagéan tengah Asia Minor), antarané kali Lycus lan Meander; ing jaman kuna kutha iki cukup wigati, utamané misuwur amarga tambang marmer lan mata air panas. Saiki dikenal kanthi jeneng Turki Pambuk-Kalesi ('kutha kertas kapas') amarga padha karo watu-watu putih, gundukan, tebing, dataran, pinggir kali, lan kanal—sing kabentuk saka endapan aliran kali saka gunung—kaya bal-bal kertas kapas. Saiki mung ana reruntuhan, lan panggonan iki dadi pangayoman kanggo wong sing kena kusta.

menyang kutha-kutha liya, nyebar Injil suci ing endi-endi. Santa Filipus, bebarengan karo Bartolomeus lan Mariamna, tetep manggon ing Hierapolis, kanthi tekun ngupaya ngusir pepeteng saka panyembahan berhala, supaya padhanging kawruh bebener bisa sumunar marang wong-wong sing kesasar, tugas sing digarap saben dina lan bengi, mulang wong-wong sing ora pracaya Sabda Gusti, maringi pitutur marang wong sing bodho lan nuntun wong sing kesasar menyang dalan sing bener. Ing kutha iku ana wong sing jenenge Stachys, sing wis wuta patang puluh taun. Kanthi kuwasa pandonga, para rasul suci mbukak mripat jasmanine, lan lumantar panginjilan Kristus padha mbusak kabut ing atine. Sawise mbaptisake Stachys, para wali manggon ing omahé. Kabar nyebar ing saindenging kutha yèn Stachys sing wuta wis weruh manèh. Warga kutha padha kumpul ing omahé. Para rasul suci mulang kabèh sing padha teka marang wong-wong mau bab iman marang Kristus Yesus. Akeh wong lara uga digawa menyang kono, lan para rasul suci marasaké kabèh mau liwat pandonga lan ngusir setan, nganti akèh wong padha pracaya marang Kristus lan dibaptis.

Garwané magistrat kutha, sawijining priya sing jenengé Nikanor, wis digigit ula lan lara parah, meh mati. Sawisé krungu bab para rasul suci sing manggon ing omahé Stakhiyus, lan yèn padha marasaké kabèh jinis lara mung nganggo siji tembung, dhèwèké, nalika bojone ora ana, maréntahké para abdi nggawa dhèwèké marang para rasul mau lan nampa panyembuhan kaping pindho: panyembuhan jasmani saka gigitan ula lan panyembuhan rohani saka ilusi setan; lan, sawisé diwulangaké déning para rasul suci, dhèwèké dadi pracaya marang Kristus. Nalika panguwasa kutha bali menyang omah, para abdi dalem ngandhani yèn garwané wis diajari pracaya marang Kristus déning sawatara wong manca sing manggon ing omahé Stakhios. Amarga nesu banget, Nikanor mréntah supaya para rasul langsung ditangkep lan omahé Stakhios dibakar, lan pituduh kuwi banjur dilakoni. Wong akèh padha nglumpuk, lan para rasul suci Filipus lan Bartolomeus, bebarengan karo putri suci Mariamne, diseret ngubengi kutha nalika dipukul lan diumpat-umpat; pungkasane, padha dibuwang menyang panjara. Sawisé kuwi, panguwasa kutha lungguh ing kursi hakim kanggo ngadili para penginjil Kristus, lan kabèh imam berhala lan imam ula sing wis mati padha nglumpuk ing sacedhaké, ngajokaké keluhan marang para rasul suci lan kandha: 'Panguwasa! Balèkna isiné marang déwa-déwa kita, awit wiwit para wong anyar iki teka, arca-arca déwa agung ing kutha kita wis ora ana sing ngrawati, lan wong-wong padha lali nyawisaké kurban kaya biyasané; déwi kita sing misuwur, Echidna, wis mati, lan kabèh kutha kebak anarki. Patèni para dukun sihir iki."

Banjur panguwasa kutha mrentah supaya sandhangané Santo Filipus dicopot, mikir yèn ana mantera jahat ing kono; nanging sawisé padha nyopot sandhangané, ora ana apa-apa sing ditemokaké. Padha nindakake uga marang Santo Bartolomeus, lan ora ana apa-apa sing ditemokaké ing sandhangané. Nanging nalika padha nyedhaki Mariamne kanthi niat sing padha, arep nyopot sandhangane lan mbukak awak darawane, dheweke dumadakan malih dadi geni murub ing ngarep mripat wong-wong mau, lan wong-wong jahat mau padha mlayu kabur kanthi wedi. Para rasul suci dihukum dening gubernur supaya disalib. Santo Filipus dadi sing pisanan nandhang sangsara. Sawise nembus sikile lan masang tali ing kana, dheweke disalib kanthi sirah mudhun ing salib ing ngarep gapura candhi Echidna, nalika padha nglontar watu marang dheweke. Banjur padha nyalibaké Santo Bartolomeus ing témbok candhi. Lan dumadakan ana gempa gedhé; bumi mbukak lan nyantap panguwasa kutha bebarengan karo kabèh imam lan akèh wong sing ora pracaya. Kabeh sing isih urip—wong pracaya lan wong kafir—padha ketekabangan lan wedi banget, banjur nangis-nangis nyuwun marang para rasul suci supaya padha welas asih lan ndedonga marang Gusti Allah sejati siji supaya bumi ora nglempitake awake dhewe kaya sing wis nglempitake wong-wong liya. Padha buru-buru nyopot para rasul sing disalib saka kayu salib. Santa Bartolomeus digantung ora pati dhuwur, lan ora suwe diturunake. Nanging Filipus ora bisa diturunake saka salib kanthi cepet, amarga dheweke digantung ing panggonan sing dhuwur lan, luwih saka kabeh, amarga iki miturut kersaning Gusti Allah, supaya rasule, lumantar sangsara lan pati ing salib, bisa pindhah saka bumi menyang swarga, ing ngendi sikile wis diarahake saklawasé uripé. Kanthi ngantung kaya ngono, Santo Filipus ndedonga marang Gusti Allah kanggo mungsuh-mungsuhe, supaya Sang Gusti ngapura dosa-dosane lan padhangake pikirane marang kawruh kabeneran. Sang Gusti mirengake pandongane lan langsung maringi dhawuh marang bumi supaya mbuwang korban-korban sing wis ditelan urip-urip, kejaba panguwasa kutha lan para imam ula. Banjur, kanthi siji swara, kabèh padha ngakoni lan ngluhuraké kuwasa Kristus, kanthi ngandharaké kepéngin padha dibaptis. Nalika padha nyoba mudhunaké Santo Filipus saka salib, padha weruh yèn dhèwèké wis nyerahaké nyawa suci marang Gusti, lan padha mudhunaké dhèwèké ing kahanan wis seda. Adhiné dhéwé, Santa Mariamna, sing wis nyekseni sangsara lan pati adhine Filipus saklawasé, kanthi tresna ngeluk lan nyium badané nalika diturunaké saka kayu

salib, lan ngrasa bungah amarga Filipus dianggep pantes nandhang sangsara kanggo Kristus. Santa Bartolomeus ngabaptisake kabèh wong sing wis pracaya marang Gusti lan ngangkat Stachius dadi uskupé. Wong-wong anyar sing pracaya mau ngubur badané Rasul Suci Filipus kanthi pakurmatan. Ing panggonan ing ngendi getihé Rasul Suci ditumpahaké, sajroning telung dina tuwuh tanduran anggur, minangka pratandha yèn Santa Filipus Apóstol, amarga getihé sing ditumpahaké ing asmané Kristus, ngrasakaké kabungahan langgeng karo Gustiné ing Karajané[7827] .

Babagan Santo Bartolomeus, bebarengan karo dara sing berkah Mariamna, sawisé ngubur Santo Filipus, piyambakipun tetep ing Hierapolis sawatara dina lan, sawisé nguwatake gréja anyar sing diadegaké ing iman Kristus, piyambakipun mangkat saka kana menyang kutha Alban ing Armenia Agung[7828] , ing ngendi piyambakipun disalib. Santa Mariamna mangkat menyang Likaonia[7829] lan ing kana, sawisé ngowahi akèh wong marang iman suci, dhèwèké séda kanthi tentrem. Mula saka kabèh mau, kamulyané marang Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase, nganti jaman-jaman. Amin.

Troparion, Nada 3:

Jagad raya sumunar, Etiopia bungah, amarga kinurmatan kamulyamu, padhang sumunar lan ngrayakake pangelingmu, ya Filipus sing nggawa Gusti Allah: amarga kowe mulang kabeh wong pracaya marang Kristus, lan ngrampungake lari balapanmu kanthi pantes manut Injil. Mula saka iku, tangan wong Etiopia wani ngulur marang Gusti Allah; ndedonga supaya Panjenengané paring sih-rahmat ageng marang kita.

Kontakion, Nada 8:

Murid lan kanca Panjenengan, sing niru semangat Panjenengan, Filipus, sing ngandharake sabda Gusti, nginjili Panjenengan minangka Gusti Jagad Raya: lumantar pandongane, ya Ibu Allah sing paling welas asih, lindhungi Gréja Panjenengan lan kabèh kutha Panjenengan saka mungsuh-mungsuh sing ora manut hukum.

Uripé Santo Gregorius Palamas, Uskup Agung Tesalonika

Dipepering ing tanggal 14 November

Santa Gregorius Palamas[7830] , Uskup Agung Tesalonika[7831] , asalé saka Konstantinopel lan turunan saka wong tuwa sing mulya lan saleh, sing wiwit yuswa isih cilik ngupaya mulang dhèwèké bab kawruh manungsa lan utamané kawruh ilahi lan kabèh kabecikan. Ing yuswa enom, piyambakipun kelangan bapak; nanging ibu Gregorius ngupaya maringi pangasuhan sing wicaksana lan séhat marang piyambakipun saha sedulur-seduluré, manut roh undhang-undhanging Gusti lan Kitab Suci. Piyambakipun nyusun supados sedulur-seduluré sinau ing sangisoré guru-guru sing wicaksana, supados putrané sinau kawicaksanan saking para guru mau; lan dhèwèké, sing misuwur amarga bakat intelektual alamiah lan ketekunané, ora suwé unggul ing sinau filsafat lan élmu-élmu liya sing dikenal ing jaman kuwi. Nanging, amarga ora percaya marang memori dhéwé, dhèwèké netepaké aturan kanggo sujud telu kaping ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci sadurungé saben pelajaran.

[7827] Saliyane cathetan babagan pangorbanan Santo Filipus Sang Rasul iki, carita kuna uga nyritakake manawa pitung dina sadurunge seda, dhèwèké wis prédhiksi patié dhéwé. Rasul Filipus seda minangka martir nalika pamaréntahan Kaisar Romawi Domitian ing taun 90 Masehi, nalika umuré 87 taun. Ing watara taun 560, reliké dipindhahaké menyang Roma, ing ngendi saiki isih disimpen ing Gréja Rolas Rasul. Salah siji tangané Rasul Suci disimpen ing Konstantinopel ing Gréja Immaculate Conception. Kaisar Bizantium Manuel Komnenos maringi iku minangka prajanji suci lan larang regane marang keponakane Mary nalika dheweke dinikahake karo Raja Amorium, Raja Yerusalem, ing taun 1167. Ing taun 1204, relik iki dipindhahake menyang Florence.

[7828] Ing Asia, ing tapel wates karo Kaukasus.

[7829] Lykaonia iku salah siji wewengkon tengah Asia Minor, sing watesé karo Phrygia.

[7830] St. Gregorius Palamas urip ing abad kaping 14.

[7831] Thessalonica, sing uga dikenal minangka Solun, iku kutha kuna sing wigati banget ing Makedonia, dumunung ing jero Teluk Thessalonica sing amba utawa Teluk Thrace ing Segara Aegea (Kepulauan). Saiki, kutha iki, sing dikenal minangka Thessaloniki, dadi pusat perdagangan lan manufaktur paling utama ing Turki Éropah sawisé Konstantinopel, kanthi populasi sing akèh banget.

Lan Sang Agung sing Maha Suci nulungi para mudha sing taat iku, sing kemajuane sing cepet narik kawigaten kabeh wong. Tsar piyambak nduweni minat gedhe marang Santo Gregorius lan ngopeni panguripanane kaya wong tuwa.

Ing wektu sing padha, wiwit isih cilik, Gregorius wis sengit marang kabèh bab ing donya iki kaya impen sing ngapusi; lan, kebak katresnan kang murub marang Gusti Allah, dhèwèké nolak kabèh berkah donya, ngupaya kanthi sakabehing atiné kanggo nyekel marang Gusti Allah siji, Sumbering kabèh kawicaksanan lan Panyawis kabèh sih, lan ninggalaké donya lan kamulyané sing sia-sia. Kapancing déning raos kuwi, dhèwèké nggolèki para biksu ing Gunung Suci Athos, nyuwun pitutur lan pituduh, lan sinau saka wong-wong mau babagan cara urip lan paugeran urip biksual lan askétis, nguji kekuwatan dhèwèké dhéwé kanggo ndeleng apa dhèwèké pancèn bisa dadi biksu. Gregory ngganti sandhangan alusé karo kain kasar lan wiwit, sethithik demi sethithik, ngowahi kabiasaan lan tingkah laku njaba biyèn, ninggalaké kabèh tata krama donya, sing narik kawigatèn para bangsawan, lan akèh sing malah nganggep dhèwèké wong edan. Pirang-pirang taun kliwat kaya ngono, lan ora ana pangajab saka Tsar, ora panyuwunan saka kanca-kancane, ora guyonan saka wong-wong sakupenge sing bisa nyegah Gregory saka dalan sing wis dipilih.

Sawisé kasil ngliwati cobaan iki, Gregory nalika umuré rong puluh taun pungkasane mutusaké njupuk sumpah monastik lan mundur menyang ara-ara gersang, sawijining kaputusan sing diumumaké marang ibuné sing tresna marang Gusti. Wiwitane dhèwèké rada sedhih, nanging banjur sarujuk karo niyaté, bungah ing Gusti, malah kanthi pitulunganing Gusti ngyakinaké anak-anaké liyané supaya padha nyandhak sumpah monastik, supaya dhèwèké bisa kandha, bebarengan karo nabi: *'Iki aku lan anak-anak sing wis diparingaké Gusti marang aku'* (Yesaya 8:18). Miturut dhawuh Injil, Santo Gregorius maringi kabèh kagungané marang wong mlarat lan, sawisé nyingkirké kanthi sak atiné kaéndahan, kasugihan, lan kamulyan donya iki, ngetutaké tapak-tapaké Kristus, mimpin ibuné, sedulur lanang, lan sedulur wadon ing dalan sing padha. Dheweke ninggalake ibune lan sedulur wadon ing sawijining biara; dene sedulur lanange digawa bebarengan menyang Gunung Athos sing suci lan manggon bebarengan ing pertapaan Vatopedi[7832] , kanthi manut kanthi sampurna marang bapa tuwa sing suci lan pinaringan berkah, Nicodemus, sing banjur maringi cukuran monastik marang dheweke.

Ing taun kapindho manggon karo Nikodemus, Gregorius diparingi pakurmatan kanthi rawuhe sing ilahi. Ing sawijining dina, nalika lagi nglakoni pandonga, ana priya sumunar lan gagah muncul ing ngarepe, kang dikenalé minangka Santo Yohanes Sang Rasul lan Injilist, ahli teologi. Kanthi welas asih marang Grigory, Sang Rasul takon: 'Napa, nalika kowe nyuwun marang Gusti, kowe tansah mbaleni: "Padhangna pepetengku, padhangna pepetengku"?'

Gregorius mangsuli: 'Apa maneh sing arep tak jaluk, kajaba iki – supaya aku padhang lan ngerti carane nepaki kersaning Gusti sing suci?'

Banjur sang penginjil suci ngendika: 'Miturut karsa Sang Putri Kabeh, Ibune Gusti, wiwit saiki aku bakal ana ing sacedhakmu ing saben wektu.'

Sawisé seda guruné, sang sesepuh suci Nikodemus, Santo Gregorius mundur menyang biara agung Santo Athanasius, ing kono dhèwèké ngladèni sedulur-seduluré nalika dhahar bebarengan lan uga dadi pemazmur ing gréja. Sawise manggon ing kana pirang-pirang taun kanthi ajrih marang Gusti lan manut marang kabeh wong, Gregorius ngendhaleni hawa napsu daginge sapisan lan saklawase, maringi tuladha panglipur saka tanpo napsu Injili lan kasucen ilahi. Amarga andhap asor, alus ati, lan pakaryan tapa brata, dheweke entuk katresnan lan ngajeni saka sedulur sakabehe; nanging, amarga nyingkiri kamasyhuran lan ngupaya gesang sing luwih kasat, dhèwèké mundur saka biara menyang ara-ara gersang sing jero, menyang skete Glossia, lan ing kana nyandhak pituduhé bapa sepuh sing saleh, Gregory, nglakoni gesang kontemplatif sing ketat, kobong karo katresnan tanpa wates marang Gusti Allah, marang Panjenengané dhèwèké wis nyawisaké roh lan badané. Sawise ngalahake kabeh fitnah setan liwat pandonga sing ora kendhat, piyambakipun dianggep pantes nampa karunia sih. Nalika piyambakipun nyilem ing jeroning roh pandonga lan padhang dening kuwi, piyambakipun nggayuh tingkat

[7832] Gunung Athos iku semenanjung sing sempit lan gunung ing kidul Makedonia, mlebu ing Segara Aegea lan diwatesi teluk Strymon lan Singit; iku dadi papan asal monastik Ortodoks sing misuwur, mung dienggoni para biksu, sawijining papan suci ing Wétan lan pusat utama monastik Wétan. – Biara Vatopedi dumunung ing lereng lor-wétan Gunung Athos, cedhak segara. Miturut tradisi, pambangunane bali menyang dina-dina wiwitan monastisisme ing Wétan (ing pungkasan abad kaping 4) lan ana gandhèngané karo jeneng Kaisar Theodosius Agung. Wiwit abad kaping 10, Vatopedi entuk status unggul ing Gunung Athos, sing isih dijaga nganti saiki.

kelembutan lan tangis saka jeroning ati nganti luh mili kaya kali saka mripatipun, kaya mata air sing ajeg lan ora entek-entek.

Nanging menengé Gregorius lan kanca-kancané ora suwe keganggu déning serangan saka para Agarian[7833] marang para biksu sing manggon meneng ing njaba biara. Akibate, Gregorius bebarengan karo para biksu liyané kapeksa ninggalaké padang pasaméan lan ngungsi menyang Tesalonika. Saka kono, sang wali mutusaké mangkat menyang Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci lan, yèn Gusti kersa, nglampahi sisa uripé ing kana kanthi sepi pertapaan. Amarga kepéngin ngerti apa niyaté iku nyenengaké Gusti, dhèwèké ndedonga marang Panjenengané bab kuwi. Lan mangkono, ing sawijining impen, Sang Martir Agung Suci Demetrius muncul marang dhèwèké, sing reliké ana ing Thessaloniki[7834] . Sang Martir Agung ngyakinaké dhèwèké supaya ora ninggalaké Thessaloniki. Banjur Santo Gregorius, sawisé puasa lan pandonga sing ketat, diangkat dadi imam ing Thessaloniki lan, bareng karo sawatara sedulur, mundur menyang panggonan pertapa sing cedhak, ing kono padha nerusaké urip askétis. Gaya uripé kaya mangkéné: limang dina saben minggu piyambaké ora metu lan ora nampa sapa waé; mung ing dina Setu lan Minggu, sawisé nindakake Liturgi Ilahi lan nampa Misteri Suci, piyambaké mlebu komuni rohani karo sedulur-seduluré, ngedifikasi lan nglipur atiné kanthi wacana sing nyentuh ati lan maringi piwulang. Ing jam-jam kuwi, sawisé Bapa sing Mulya nindakake retret, lan utamané sawisé Liturgi, padhanging swarga sing nggumunake katon ing pasuryané. Nalika Liturgi Ilahi, dhèwèké nggerakaké kabèh wong nganti nangis lan krasa emosi sing jero. Akeh wong suci agung padha gumun marang uripe sing luhur, amarga saka iku Gusti Allah paring dhèwèké karunia mujijat lan ramalan, lan padha nyebut dhèwèké minangka pembawa Gusti lan nabi[7835] .

Ing wektu kuwi, ibu salehé Santo Gregorius séda lan kondur marang Gusti. Para putriné lan kanca-kancané—adhine Gregorius—nyuwun dhèwèké supaya teka marang wong-wong mau, nglipur ing sedhih lan maringi pitutur rohani. Manut ajakan katresnan kulawarga, Gregorius lelungan menyang Konstantinopel kanggo kumpul karo para adhine lan banjur buru-buru bali menyang ara-arane sing dikasihi; nanging sawisé nglampahi limang taun meneng ing Verra Skete, dhèwèké kapaksa, amarga asring diserbu wong Albania, mundur manèh menyang Gunung Suci, menuju Lavraé Sang Mulya Athanasius, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi katresnan gedhé déning para bapa sing makarya ing kono. Lan ing kene uga, piyambak ing njaba biara ing sel sepié Saint Sava, kejaba ing dina Setu lan Minggu, dhèwèké ora lunga ngendi-endi, ora ketemu sapa-sapa, lan ora ana sing weruh dhèwèké – kejaba kanggo kabutuhan ibadah ilahi. Kabèh dina lan wengi liyané dienggo ndedonga lan merenung marang Gusti Allah.

Sawijining wektu, nalika piyambakipun ndedonga ing selipun ing ngarepé Sang Putri Allah ingkang Maha Suci, Sang Bapa ingkang Kinurmatan nyuwun marang Panjenenganipun supados, kanggé ngilangi kabéh alangan ing dalan meneng sampurna tumrap piyambakipun lan para biksu kancanipun, Panjenenganipun kersa ngembani piyambak pangurusan lan panyedhiyan kabéh kabutuhan donyané. Minangka wangsulan marang pandonga kang suci iku, Sang Putri Pangapura maringi dhèwèké wahyu, kancané akèh priya padhang sumunar. Nalika rawuh ing ngajengé, Panjenengané ngendika marang para priya padhang mau: 'Wiwit saiki lan salawas-lawase, kowe padha dadi pangreksa kabutuhané Gregory lan seduluré.'

Wiwit wektu kuwi, kaya sing dicritakaké déning Santo Gregorius dhéwé mengko, dhèwèké tenan ngrasa, ing endi waé panggonané, yèn Pangayoman Ilahi tansah ngreksa dhèwèké kanthi cara sing istiméwa. Ing wektu liya, nalika dhèwèké lagi jero ing pangrénungan sembayang, Gregorius kapendem turu entheng. Lan wong enom padhang sumunar katon marang dhèwèké lan kandha: 'Delengen, katon ing tangane dhèwèké ana wadhah susu murni sing kebak nganti mili saka pinggiré; banjur susu iku malih dadi anggur anggur, sing mili saka pinggir wadhah, nyemprotake tangane lan sandhangane, nyebarake ambu wangi kang éndah ing sakupenge.' Ngrasakake kuwi, Gregorius kebak kabungahan suci. Lan ana priya enom sing sumunar kang muncul marang dhèwèké lan kandha:

'Ngapa kowe ora nyalurake omben-omben sing nggumunake iki, sing kowe lali? Amarga iki minangka peparing saka Gusti sing ora tau entek.'

[7833] Para Agarian iku wong Arab, Muslim.

[7834] Dina perayaane dirayakake tanggal 26 Oktober

[7835] Nalika semana, umuré mung rada luwih saka 30 taun.

'Nanging marang sapa aku kudu nyalurake ombenan iki, yen saiki ora ana sing butuh?' pitakoné Santo Gregorius.

'Sanadyan saiki pancen ora ana sing ngelak marang ombenan iki,' wangsul pemuda mau, 'kowe tetep kudu, nalika nepaki tugasmu, aja nganti nglirwakake peparinging Gusti, awit Sang Gusti bakal nuntut kowe supaya migunakake kanthi bener.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, panglihatan sing nggumunake mau rampung. Santo Gregorius nerangake yèn kuwi tegesé susu iku dadi pratandha saka sih lumrah saka sabda, sing gampang dingerteni déning ati sing prasaja sing nggolèk pituduh rohani, déné owahé susu dadi anggur nuduhake yèn, mengko, Kersaning Gusti bakal nuntut dhèwèké maringi piwulang sing luwih jero babagan kabeneran sing luwih luhur ing iman Kristen. Ora suwe sawisé kuwi, Gregorius kapilih dadi abbas ing Biara Esfigmen[7836] , nanging sawisé sawatara wektu, kangené marang sepi padang pasaméan narik dhèwèké bali menyang Lavraé Santo Athanasius. Ing kéné dhèwèké nggayuh kasampurnan rohani nganti akèh wong suci padha gumun marang uripé sing luhur lan nyebut dhèwèké 'Sing Ngusung Gusti' nalika nyekseni mujijat-mujijat nggumunake, sawijining karunia sing diparingaké Gusti marang dhèwèké. Dhèwèké ngusir setan; lumantar pandonga, dhèwèké mbalèkaké kesuburan wit-witan sing tandus; lan dhèwèké prédhiksi masa ngarep kanthi cetha kaya masa saiki. Nanging sanajan Bapa sing Mulya uga ora luput saka macem-macem lan kerep godaan, miturut sabda Gusti Allah: *'Sapa waé sing kepéngin urip saleh ing Kristus Yesus bakal dianiaya'* (2 Tim. 3:12). Panjenengané nglampahi kabèh mau kanthi kabungahan, *'supaya murni imanmu—sing luwih ajiné tinimbang emas sing bakal musna, sanadyan wis diuji nganggo geni—bisa ngasilaké pujian, kamulyan, lan pakurmatan nalika rawuhé Gusti Yesus Kristus'* (1 Pet. 1:7), kaya sing diandharaké Rasul Suci Petrus.

Santa Gregorius Palamas ngalami akèh sangsara ing perjuangane nglawan bidah-bidah sing wiwit ngganggu Gréjaé Gusti Allah ing wektu kuwi. Panjenengané maringi pangabdian ageng marang Gréja kanthi mbukak ajaran para guru palsu sing nolak doktrin Ortodoks babagan pepadhang rohani kang kebak sih kang madhangi manungsa jero lan kadhangkala katon kanthi nyata, kaya ing Gunung Tabor[7837] lan ing pasuryané Musa sawisé pacelathoné karo Gusti Allah ing Gunung Sinai (Kaluwihan 34:29–30). Ing wektu kuwi, ana biksu pinunjul sing jenenge Barlaam teka ing Gunung Athos sing suci saka Calabria[7838] ; bebarengan karo para pangikuté, dhèwèké ngganggu tentreming Gréja Kristus lan katentremané para biksu Athos nganggo piwulang blasphemous. Sajeroning rong puluh telung taun, gembala sing gagah berani iku perang kanthi wani nglawan Barlaam, lan angel banget nerangake kanthi rinci kabèh sangsara sing dialami Santo Gregorius Palamas nalika semana. Barlaam mulang yèn Cahya Tabor iku sawijining prakara materi, kang kawangun, katon ing angkasa lan mewarnani udara, amarga bisa dideleng déning mripat jasmani wong-wong sing durung padhang déning sih rahmat. Dheweke nganggep kabèh tumindaké Déwa, malah peparingé Roh Suci—Roh kawicaksanan lan pangerten, lan sapituruté—uga minangka kawangun, tanpa wedi bakal nurunaké Gusti dadi saperti makhluk kawangun, saéngga ngrusak pepadhang lan kabungahané wong sing bener ing Karajaning Rama Kawing, uga kakuwatan lan tumindaké Déwa Tritunggal. Mangkono, Barlaam lan para pangikuté kanthi ala misahaké Kesatuan Ketuhanan sing siji lan padha dadi sing kawangun lan sing ora kawangun, déné wong-wong sing kanthi ngajèni ngakoni cahya Ilahi iki lan saben kuwasa lan saben tumindak minangka sing ora kawangun lan langgeng[7839] dianggep dadi dualis lan politeis. Kosok baline, bab iman para pertapa Athos ing pangrasa padhanging Gusti kanthi mripat jasmani lan persiapane lumantar pangrasa[7840] , Barlaam kanthi cetha mbrontak marang wong-wong mau, marang pandonga, lan marang

---

[7836] Biara Esfigmenou iku salah siji biara paling tuwa ing Gunung Athos; dumunung ing lereng lor-wétan Gunung Athos.

[7837] Ing Dina Raya Pangowahaning Gusti.

[7838] Calabria iku semenanjung sing datarané andhap ing Italia kidul.

[7839] Miturut pracaya universal Gréja, sing cetha kasebut ing troparion kanggo Perubahan Sang Gusti: 'Mugi padhanging Panjenengan sing tansah ana uga sumunar marang kita para wong dosa'.

[7840] St. Gregorius lan kanca-kancané ing Gunung Athos mulang lan mbuktèkaké lumantar uripé dhéwé yèn lumantar panyucian jiwa sing ajeg, katenangan pancaindra lan pikiran sing sampurna, lan latihan tanpa kendhat ing renungan marang Gusti lan pandonga, manungsa bisa éntuk pencerahan saka ndhuwur; nanging ora bisa nyawang hakikat sejati Déwa, kang, manggon ing pepadhang kang ora bisa didekati, ora bisa diakses déning manungsa sing winates lan wong dos, nanging mung minangka prabawa hakekat Ilahi, kang kawahyukaké marang wong-wong sing meneng ing wangun pepadhang, kang kadhangkala bisa dideleng sanajan nganggo mripat jasmani, kaya sing kelakon ing Gunung Tabor nalika Pangowahan Sang Gusti lan ing kabèh prabawa lan wahyu Keilahian ing wangun pepadhang lan geni, contoné, kanggo Musa lan Elia, utawa para askét Kristen kuna kaya Antonius Agung; kabèh sing wis nyekseni Gusti

pangrasa mistik mau. Nanging sadurunge fitnah Barlaam marang para biksu Gunung Athos dadi umum, ahli bidah iki diusir kanthi isin dening Patriark amarga tumindaké sing ala lan pantes dicela. Kanthi nesu lan sedhih, Barlaam mundur menyang Thessaloniki, ing kana dhèwèké terus nyebarake fitnahé marang para biksu Gunung Athos. Amarga ora duwe kekuwatan kanggo nglawan Barlaam, sing fasih lan paham babagan ilmu pengetahuan, para biksu saka Thessaloniki kapeksa ngundang Santo Gregorius saka Gunung Athos. Nalika teka ing Thessaloniki, Santo Gregorius wiwitané tumindak kanthi andhap asor, nanging, nalika weruh yèn upaya-upaya kuwi ora ana paédahé marang guru palsu sing keras kepala, sing nyebabaké geger gedhé tumrap Gréja lan kanon-kanoné, dhèwèké wiwit mbantah sanggahan lan fitnah Barlaam ora mung kanthi lisan, nanging uga liwat tulisan-tulisan sing kiyat, kebak kabeneran luhur lan argumentasi ilahi. Barlaam dhéwé, sawisé maca tulisan-tulisan mau lan nyadari kakuwatane, kapeksa ninggalaké para biksu Gunung Athos kanthi tentrem, nanging minangka balesan, dhèwèké nglawan wong suci Gusti Allah mau kanthi sakabehing kekuwatané. Nalika kuwi uga ora ana gunané, Barlaam sing isin mundur menyang Konstantinopel, ngajokaké pengaduan lisan lan tulisan marang Paus Konstantinopel, Yohanes XIV ([7841]), nglawan Santo Gregorius lan para biksu Gunung Athos.

Ing wektu sing padha, Santo Gregorius, sawisé manggon ing Tesalonika suwéné telung taun, kanthi tekun nerangaké prinsip-prinsip Ortodoksi lan kanthi tegas mbela kasuciané. Ing kéné, kaya biyèn, ratapan saka jeroné ati, pangasingan total, lan meneng dadi kegiyatan favorit. Sanajan ora nduwé tentremé ara-ara gersang, nanging ing wektu sing padha dhèwèké ngindhari sak isa-isané ikatan lan urusan karo donya, dhèwèké manggon ing pérangan mburi omah sing adoh, ing ngendi sawisé nyiyapaké sel cilik kanggo dhèwèké dhéwé, dhèwèké meneng sak isa-isané. Lan mangkono dumadi ing sawijining dina, nalika pasamuan Wali Antonius Agung, leluhur urip biara, nalika para biksu liyane, murid Sang Isidore sing pinaringan berkah, padha nganakake Ibadah Wengi Sepenuh Wengi, lan Gregory tetep ana ing selé, Wali Antonius dumadakan muncul marang dhèwèké ing sawijining pangliyan lan ngendika: 'Meneng iku becik lan sampurna, nanging kumpul bareng karo sedulur kadhangkala perlu – utamane ing dina pandonga lan nyanyi mazmur. Mula, kowe uga saiki kudu ana bareng sedulur nalika jaga bengi.'

Manut marang kuwi, Gregorius Agung langsung mangkat kanggo melu para sedulur, sing nampani dheweke kanthi kabungahan – lan Pamujan Wengi iku lumaku kanthi khidmat banget kanggo wong-wong mau.

Sawisé ngrampungaké tulisan teologisé kanggo mbela para biksu Gunung Athos lan mbantah spekulasi sesat, Santo Gregorius bali menyang Gunung Suci lan nuduhaké marang para biksu apa sing wis ditulis babagan kesalehan.

[7842]Ora suwe sawisé kuwi, Santo Gregorius dipanggil kanggo mbantah spekulasi sesat ing ngarepé saindenging donya, lan amarga prestasiné dhèwèké nampa kamulyan langgeng ing Gréja ing bumi lan makutha kabeneran ing Gréja ing swarga. Ing wektu iku, Barlaam wis kasil ngajak Yohanes XIV, Patriark Konstantinopel, dadi mungsuhé lan nggawa prakara iki nganti Patriark nerbitaké prentah supaya Gregory lan para juara liyané padha diadili déning Gréja. Amarga ora gelem nampa bidah Arian sing ngancam ngoyak dhasar doktrin lan moralitas Kristen, Santo Gregorius, kebak Roh Suci, maju kanthi semangat mbela Ortodoksi lan para sesepuh Gunung Athos. Kanggo ngrampungake perselisihan sing wis muncul lan nguwatake Ortodoksi, Kaisar saleh Andronikos Palaiologos[7843] , ngadani konsili ing Konstantinopel, sing dienggo Barlaam teka bebarengan karo murid-murid lan para penganuté. Ing konsili iki, sing dianakake ing Gréja Santa Sofia ing Konstantinopel ing sangisoré pimpinan Patriark, kapercayan sesaté Barlaam, muridé Akinidin, lan guru palsu liyané kaya wong-wong mau kabèh diungkap. Banjur Gregorius Agung, mbukak cangkemé sing kebak kawruh saka Gusti, ngilangaké bidah mau nganggo tembung-tembungé sing kebak geni inspirasi, lan nganggo Kitab Suci, nyapu kaya bledug saka lumahing bumi, ngobong kaya duri, lan pungkasane nggawe para penganut bidah isin[7844] .

Allah wis ndeleng, kanthi mripat jasmani lan rohani, Cahya Ilahi, padhangé Keilahian. Cahya Tabor iki lan kabèh manifestasi Keilahian digambaraké déning wong-wong mau minangka ora kawangun lan Ilahi, kaya déné hakikat Gusti Allah sing sejati uga ora kawangun. Piwulang iki, sing miturut sipaté dhéwé misterius lan ora bisa dipahami déning akal alamiah, ing wektu sing padha meyakinkan lan ora bisa dibantah déning ati sing pracaya.

[7841] Yohanes XIV Apren njabat minangka Patriark saka taun 1332 nganti 1347.

[7842] Konsili iki dianakake ing taun 1341. Sabanjure, bidat Barlaamites dikutuk lan para penganuté diasingaké saka gréja ing sawetara konsili liyane ing taun 1347, 1351, 1352, lan 1368 (sing pungkasan dianakake sawisé seda St. Gregory Palamas).

[7843] Andronikos III Palaiologos, Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 1328 nganti 1341.

Isin amarga celaan sing diilhami Gusti saka wong suci Gusti, Barlaam, ora kuwat nampa isin kuwi, manèh mundur menyang Italia, ing kana dhèwèké mlebu Katulik. Nanging ing Bizantium dhèwèké nduwèni kanca lan murid sing mbukak lan sing rahasia, sing digugah semangaté liwat layangé, nalika bebarengan nyebarake piwulang Gréja Kulon sing bertentangan karo Ortodoksi. Rumput ala saka piwulang palsuné sabanjuré disebar lan dikembangaké déning biksu Akinindos. Dewan anyar diadakaké nglawan dhèwèké ing Konstantinopel, ing kono Santo Gregorius mbukak luwih akè , kaluputan-kaluputané Barlaam lan Akindynos babagan Cahya Ilahi. Patriark, nanging, ndhukung Akinidin lan nyatakake Santo Gregorius minangka panyebab kabeh geger lan karusuhan ing Gréja wektu kuwi. Ora mung kuwi, nanging Akinidin diangkat dadi diakon, déné Gregorius dipenjara ing sel peteng, ing ngendi dhèwèké nandhang sangsara patang taun.

Nanging ketidakadilan Patriarkh ora luput saka paukuman. Permaisuri salehah Anna[7845] , sawisé mangertèni tumindak Patriark lan karesminé marang Akinidin—sing wis dinyatakaké dadi bidah lan mungsuh Gréja ing rong konsili—nganggep yèn dhèwèké ora pantes nampa komuni gerejawi lan jabatan suci; lan Patriarké dhéwé, amarga klelep ing spekulasi bidah, dicopot saka jabatane lan dipaékké. Mangkono tentreming gréja pulih, lan Santo Gregorius dibebasaké saka panjara sing ora sah. Amarga semangat suci panjenengané ing ngreksa Ortodoksi lan mbusak ajaran sesat lan gangguan gerejawi, panjenengané, kanthi panyuwunan Patriark Isidore[7846] lan Kaisar John Kantakouzenos[7847] , sarujuk diangkat dadi Uskup Agung Gréja Thessaloniki. Nanging, amarga gangguan sing muncul ing Thessaloniki wektu kuwi, uskup agung anyar ora ditampa dening umaté, mula dhèwèké mundur menyang Gunung Suci Athos sing dikasihi. Ing wektu sing padha, rawuh pesta Kelahiran Sang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci. Ing wektu kuwi, sawijining imam saleh saka Thessaloniki, nalika nyiapake kanggo ngrayakake Liturgi Ilahi, kanthi andhap asor ndedonga marang Gusti supaya kersa mbukak apa Gregory, kaya sing diyakini wong akeh, pancen salah kapercayan babagan urip biara lan pangramean rohani, lan apa dhèwèké entuk sih Gusti. Imam mau nyuwun supaya wahyu iki katon ing putriné sing lumpuh, sing wis tilu taun ora bisa obah saka amben. 'Yen, ya Gusti,' pangandikane, 'Gregorius pancen abdi Panjenengan, paringana waras marang putriku sing cilaka iki lumantar pandongane.' Lan Gusti mireng panyuwunan sang imam: putrine dumadakan tangi saka amben kanthi kekarepan dewe lan wiwit wektu kuwi waras sakabehe, koyo ora tau lara.

Mukjizat iki nggawa kasohor marang Santo Gregorius, nanging geger gerejawi ing Tesalonika isih terus lumaku. Banjur Tsar Bulgaria Stephen[7848] , sing ngerti kabecikan lan pangabdiané marang Gréja Allah, kanthi tulus ngajak dhèwèké njabat dadi Metropolitan Bulgaria, nanging ora bisa mbujuk Gregory sing suci mau.

Nanging ing Gunung Athos, sang wali ora nemu tentrem. Ora suwe kabutuhan Gréja ngundang dhèwèké bali menyang Konstantinopel. Saka kono dhèwèké mundur menyang pulo Lemnos[7849] . Ing kono dhèwèké nindakake akèh pratandha lan kaajaiban lan nginjili Sabda Gusti tanpa kendhat, manggon ing kono nganti wong-wong Thessaloniki, sing nyadari kabutuhan anané ing antarané kumpulan umaté sing kélangan panggonan pangon, ngundang dhèwèké bali dhéwé, ngirim wakil-wakil rohaniwan lan para panguwasa kutha marang

---

[7844] 'Kembung karo kawicaksanan donya lan angin,' pangandikane bapa suci Gusti Allah, 'lan ora nggatekake wong-wong sing wis pengalaman ing piwulang rohani, nalika padha krungu bab cahya sing sumunar marang Gusti ing Gunung Transfigurasi lan dideleng dening Para Rasul, padha mbayangake yen padha weruh ing kono sawijining cahya sing bisa dirasakake lan kawangun, – mulane padha nyuda cahya materi iki, kang ora surut lan langgeng, kang ngluwihi ora mung panca indria nanging uga pikirané dhéwé, dadi cahya indria lan kang kawangun, sanadyan Panjenengané dhéwé, sawisé sumunar ing Gunung Tabor, kanthi cetha nuduhaké yèn cahya iku ora kawangun, kanthi nyebut iku Karajané Gusti Allah (Matéus 16:20). Apa Kratoning Gusti iku sawijining bab sing kawangun lan tundhuk? Apa Gusti nampa cahya liya ing gunung sing durung tau diduwèni sadurungé? – Mugi blasphemia iki adoh saka kita, awit sapa waé sing mikir kaya ngono kudu ngakoni ana telung sipat ing Kristus, yaiku sipat ilahi, manungsa, lan sipat cahya. Mula saka iku kita pracaya manawa nalika Kamulyan Panjenengané ora nampilaké cahya liya, nanging mung cahya sing sadurungé kasembunyi ing sajroning sarirané ing sangisoring selubung daging; lan cahya iki yaiku cahya saka sipat déwata, mula ora kaanget lan ilahi. Mangkono, miturut piwulang para Bapa Teologi, Yesus Kristus ngalami Panjlimitan ing gunung, ora nampa apa-apa utawa malih dadi apa wae sing anyar sing durung tau dipun duwèni, nanging mung nampilaké marang para muridé apa sing wis dipun duwèni... Cahya Tabor iku cahyaning Keberdian.'

[7845] Janda saka Kaisar Andronikos III Palaiologos, sing nalika semana wis seda.

[7846] Isidore I – Patriark Konstantinopel saka taun 1347 nganti 1349.

[7847] Yohanes VI Kantakouzenos – Kaisar Bizantium saka taun 1341 nganti 1356. Amarga kerusuhan sing muncul saka tahta kaisar, dhèwèké kapaksa mbagi kakaisaran karo Yohanes V Palaiologos.

[7848] Raja Serbia Stefan Dušan (1336–1355), sing uga dadi panguwasa Bulgaria.

[7849] Lemnos – sawijining pulo ing Segara Aegea (Kepulauan), ing wétan Gunung Athos, kanthi ambané 6 mil persegi.

dhèwèké ing Lemnos. Wong-wong padha nyambut pastor agungé kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Gereja Thessaloniki, kaya diilhami saka dhuwur, nampilake pemandangan sing paling resmi lan gemilang: tinimbang kidungan puji-pujian sing biyasa, para rohaniawan lan umat padha nyanyi kidungan Paskah lan kanon, ora bisa nerangake marang awake dhewe utawa marang wong liya jeroning raos lan kasucian sing luar biasa saka acara kasebut. Telung dina sawisé, ing ngarsané akèh wong, uskup suci nganakake prosesi agung lan Liturgi Ilahi. Ing wektu iki, Gusti Allah ngluhuraké abdi Panjenengané kanthi mujijat anyar. Putrané imam saleh sing kasebut mau nandhang lara ayan. Nalika wayahe Komuni teka, imam mau nyuwun kanthi andhap asor marang sang pastur agung supaya piyambakipun maringi Komuni nganggo tangan suci piyambak marang anaké sing lara. Amarga kasentuh dening andhap asoring imam lan sangsara anaké, Gregorius maringi panyuwunan mau – lan bocah iku mari. Ing sawijining wektu, nalika pesta Kelahiran Sang Putri Allah ingkang Maha Suci, Santo Gregorius lagi nindakake Liturgi ing sawijining biara. Sajrone ibadah, sawijining biarawati sing jenenge Iliodora, sing wuta ing siji mripat, sawisé krungu yèn sang wali lagi nindakake Liturgi, nyedhak tanpa dideleng lan kanthi rahasia nyandhak busana suci marang mripat wutane – lan mripaté langsung bisa ndeleng manèh.

Gregorius sing suci uga nindakake akèh mujijat liyane. Ing sangisoré pimpinane sing wicaksana, Gréja Thessaloniki ngrasakaké tentrem lan tentreming ati. Nanging prestasi anyar lan sedhih abot ngenteni Gregorius. Ing wektu k , para penganut Barlaam lan Akinidin terus ngganggu Gréja Ortodoks ing Konstantinopel kanthi spekulasi sesat. Banjur Gregorius manèh kanthi wani nglawan para bidah jahat, mbela Ortodoksi. Dheweke terus nglawan wong-wong mau, loro-lorone liwat tulisan-tulisan sing diilhami déning Gusti Allah lan kanthi langsung. Amarga geger gedhé sing digawé déning para heretik ing Gréja Kristus, kaisar lan patriark nganggep perlu ngadani konsili anyar ing Konstantinopel kanggo mbalèkaké katentreman ing Gréja; Santo Gregorius diundang menyang konsili iki minangka prioritas utama. Mungsuh-mungsuh kabeneran, kaya sadurunge, padha isin lan asor: loro-lorone, pacelathon pribadi sang wali lan karya dogmatisé, sing diwaca ing konsili, mbisung para heretik. Kanthi pangurmatan saka Tsar lan berkah saka Patriark lan Gréja, Santo Gregorius mangkat kanthi pakurmatan kanggo bali nyawiji karo umaté; nanging, Yohanes Palaiologos[7850] , sing wektu kuwi ana ing Tesalonika, ngalangi panjenengané, lan Gregorius kapeksa nerusaké lelampahan menyang Gunung Suci. Nanging, telung wulan sawisé, dhèwèké kanthi pakurmatan dipanggil menyang Thessaloniki déning Palaiologos sing padha.

Ing kono, Santo Gregorius ora suwe banjur lara abot lan kronis, nganti kabeh wong padha wedi yèn nyawane bakal ilang. Nanging Gusti Allah nambah umuré kanggo tumindak gagah linuwih. Sadurungé sang wali waras saktenané saka lara, dhèwèké nampa layang saka John Palaeologus, ing ngendi maharaja njaluk dhèwèké teka ing Konstantinopel kanggo mungkasi perselisihan lan prabédan ing kulawarga kraton antarané dhèwèké lan mertua, John Kantakouzenos. Gregorius mangkat, nanging ing dalan menyang Konstantinopel dhèwèké ditangkep déning wong Agarian lan digawa menyang Asia dadi budhak lan tawanan. Sang wali tetep ing panangkepan sak suwéné setaun. Dhèwèké didol saka siji tuan marang tuan liyané, saka kutha siji menyang kutha liyané. Mangkono kersaning Gusti ing wektu iku, supaya dhèwèké, kaya sawijining rasul, lelungan saka kutha siji menyang kutha liyané, mratélakaké Injil Kristus, nguwatké umat Ortodoks ing pracayané, maringi piwulang supaya padha tetep nyekel pracayané, nguwatké wong-wong sing ragu, lan mbukakké misteri kabijaksanaané Gusti sing angel dingerteni babagan kaslametan. Lan pancen dhèwèké iku rasul sejati Kristus. Kanthi kawani suci, Santo Gregorius mlebu ing debat bab iman karo para Agarian[7851] lan para bidah sing wis mecah saka Gréja Kristus, mulang kanthi salah bab pelayananing Kristus Gusti kita ing donya, Salib Gusti sing mulya lan maringi urip, ikon-ikon suci, lan pangurmatan marang iku. Panjenengané padhangaké wong-wong sing ora pracaya kanthi padhangé Injil, nalika nglipur lan nguwataké para budhak, para tawanan, lan para Kristen, ngajak supaya padha nampa salib sangsara tanpa ngeluh, kanthi pangarep-arep ganjaran lan mahkota swarga. Para mungsuhé Santo Gregorius gumun marang kawicaksanané lan sih kang mili saka lambéné. Nanging sawatara saka wong-wong mau, amarga nesu kang ora ana gunané, nggebugi dhèwèké kanthi kejem, lan dhèwèké mesthiné bakal nampa mahkota martir yèn ora amarga wong Agaria dhéwé sing nglindhungi dhèwèké, kanthi pangajab bisa éntuk tebusan sing akèh. Lan pancen, sawisé setaun kliwat, wong Bulgaria mbebasake dhèwèké saka wong Agari lan mbalèkaké dhèwèké menyang Gréja Thessalonica.

[7850] John V Palaiologos – Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 1341 nganti 1376. Delengen cathetan nomer 3 ing kaca 395.
[7851] Yaiku, wong Muslim.

Pulangé sang wali saka pangasingan, sepisanan menyang Konstantinopel, ditandhani kanthi pesta luar biasa saka pasukan gaib sing ngambang ing dhuwuré Sang Gregorius Ilahi lan kidungan manis kanggo muji dhèwèké, sing nggugah pelabuhan panggonané dhèwèké bakal munggah. Lan Santo Gregorius iku wadah pilihané Gusti.

Diarani alus, apikan, lan andhap asor, nanging dhèwèké tetep wani ngadhepi mungsuhé Gusti lan iman Ortodoks, kanthi tegas mbukak lan ngalahaké para bidah nganggo pedhanging sabda Gusti. Ngungkuli sing ala nganggo kabecikan, dhèwèké ora tau nggatekake wong-wong sing maringi kabar bab fitnah sing dilontarké mungsuh-mungsuhé: dhèwèké luhur ati lan sabar ing kabèh sangsara lan cilaka; dhèwèké tansah nganggep panganiayaan lan saben jinis caci minangka pakurmatan lan kamulyan; lan, minangka muridé Kristus sing sejati, dhèwèké nemokaké yoke Kristus minangka berkah lan bebané entheng.

Ora mung wong pracaya nanging uga wong sing ora pracaya padha gumun marang Santo Gregorius. Mripate tansah lara amarga mili tanpa kendhat saka luh nalika ndedonga. Sawise nglairake kabeh hawa napsu lan ngendhaleni daging marang roh, Santo Gregorius ngupaya nindakake pakaryan becik lan, sawise nggawa tentrem marang Gréja Allah lan iman Ortodoks saka geger lan bingung sing disebabake déning bidah, ngakhiri uripé sing askétis, kebak sangsara lan nyenengake Gusti.

Ing telung taun pungkasan uripé, Santo Gregorius kanthi kuwasa sih rahmaté Gusti Allah nindakake akèh mujijat kanggo wong lara. Contoné, piyambaké kaping pindho nguripaké manèh kancané, hieromonk Porphyrius, saka amben lara liwat pandonga. Sedhela sadurunge seda sing pinaringan berkah, piyambakipun marasaké bocah umur lima taun, anaké bojoné tukang emas, sing nandhang pendarahan abot lan wis diputusaké pati, kanthi pratandha Salib Suci lan pandonga ' ', nganti bocah mau waras saktenané.

Ora suwe sawisé kuwi, Santo Gregorius lara lan ngaso ing amben. Nalika ngrasa yèn pungkasané wis cedhak, dhèwèké maringi pratandha marang wong-wong sing ana ing sacedhaké bab dina persis nalika dhèwèké bakal lunga menyang gesang langgeng: 'Kanca-kancaku!' pangandikane marang wong-wong sawisé pesta Santo Yohanes Krisostomus[7852] , 'saiki aku bakal lunga saka kowe kabèh menyang Gusti. Aku ngerti iki amarga Sang Kristus Chrysostom muncul marang aku ing sawijining pangliyan lan, minangka kanca, kanthi tresna ngajak aku marang Panjenengané."

Satemene, ing dina sing padha, 14 November, Santo Gregorius pamit menyang Gusti ing panggenan swarga langgeng. Nalika dhèwèké lagi seda, wong-wong ing sacedhaké weruh yèn lambéné isih nggumun-nggumun, nanging sanadyan padha nyoba krungu tembungé, mung krungu: 'Munggah menyang swarga, munggah menyang swarga!' Kanthi tembung-tembung mau, roh suci panjenengané kanthi tentrem lan meneng ninggalaké badané lan munggah menyang swarga[7853] . Nalika roh pinaringan berkah panjenengané pisah saka badané, pasuryané sumunar, lan kabèh ruangan ing ngendi panjenengané tilem kebak padhang, sawijining pemandangan sing disekseni déning kabèh warga kutha sing padha teka nyuwun berkah marang relik sang wali kanggo pamitan pungkasan. Mangkono Gusti kanthi kersa lumantar mujijat iki ngluhurake abdi sing setya, sing nalika isih urip wis dadi papan padhanging sih rahmat lan putraning Cahya Ilahi[7854] .

Sawisé ninggalaké awaké, kang kinurmatan déning kasucian malaékat, dadi warisan lan bandha kang sugih tumrap umaté sawisé seda, Santo Gregorius nganti saiki tansah maringi panyembuhan kanthi loman marang kabèh wong lara lan ringkih sing teka saka manéka penjuru kanthi pracaya marang relik suci panjenengané[7855] ,

---

[7852] Dina raya Santo Yohanes Krisostomus dirayakake tanggal 13 November.

[7853] St. Gregory Palamas seda tanggal 14 November watara taun 1360, yuswa 63 taun. – Dheweke ninggalaké luwih saka 70 karya.

[7854] Pernyataan saka kanca jamané St. Gregorius Palamas, Patriark Philotheos saka Konstantinopel (1376), ing Synaxarion kanggo minggu kapindho Puasa Agung. – Layanané kanggo St. Gregorius disusun déning Patriark Philotheos sawisé seda. Ing kono, Palamas dipuji minangka 'terompet teologi', 'bibir kang kebak semangat Roh Suci', 'panggonan mulya kanggo Roh Suci', 'tiang gréja kang ora goyah', 'kali kawicaksanan', lan sapiturute. – Ing Konsili taun 1368, nalika Barlaam lan para panyokongé sacara pasti dianathéma, ing antarané paugeran liya, diumumaké 'eling langgeng' kanggo 'Kasantosané Gregory Palamas, Metropolitan Thessaloniki', sing wis 'ngrubuhaké' para heretik iki. – Minangka pangajab marang pangabdiané sing ageng banget tumrap iman Ortodoks, Gréja Suci, saliyané dina raya St. Gregorius Palamas tanggal 14 November, uga wis netepaké dina raya tambahan kanggo piyambaké ing minggu kapindho Prapaskah Agung, sing dikenal minangka 'Minggu Puasa sing Maringi Cahya'. Sawisé ngrayakaké kamenangan Ortodoksi nglawan kabèh bidah ing minggu sadurungé (Minggu Ortodoksi), Gréja ing minggu iki ngrayakaké kamenangan piwulang asetik Ortodoksi nglawan kabèh piwulang palsu sing nentang; perayaan kapisan kanggo kabèh umat Kristen Ortodoks, déné kapindho utamané kanggo para askét lan biksu,

minangka pamulyané Kristus Gusti kita, Kanggo Panjenengané, bebarengan karo Rama Panjenengané kang tanpa wiwitan lan Roh Suci, Luwih Suci, Luwih Apik lan Maringi Urip, mugi kaparingi kabèh kamulyan, pakurmatan lan ibadah, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amén.

Troparion, Nada 8:

Lampu Ortodoksi, tiang Gréja lan guru, sumber kabecikan kanggo para biarawan, juara teolog sing ora bisa dikalahaké, Gregorius Pengrajin Kaajaiban, kabanggaan Thessaloniki, pengkotbah sih rahmat, ndedonga supaya nyawa kita bisa kaslametaké.

Kontakion, Nada 2:

O organ suci lan ilahi saka Kawicaksanan, trompet padhanging teologi, kita nyanyi marang kowe, Gregorius, o juru wicara sabda Gusti: nanging kaya manawa pikiran ngadeg ing ngarepé Pikiran Sepisanan, pimpin pikiran kita marang Panjenengané, o Bapa, supaya kita bisa njerit: Sugeng, juru warta sih.

Uripé Sang Mulya Filipus saka Irap

Diperayakake tanggal 14 November

Ing jaman pamaréntahané Pangeran Agung Vasily Ioannovich saka Moskow lan Kabèh Ruslan[7856] , ing wates Vologda, sacedhaké biaraé Sang Mulya Cornelius[7857] , ana sawijining mudha sing aranè Theophilus. Dhèwèké manggon karo wong sing aranè Vasily. Dhèwèké ngupadi panguripan ing asmané Kristus. Lelaki enom iku nduwèni kabiasaan saleh rawuh ing Liturgi Ilahi saben dina lan nglampahi saben wengi kanthi pandonga, tetep waspada tanpa kendhat. Nalika padha weruh andhap asor, alus, lan katresnané Theophilus marang pandonga, kabèh wong wiwit gumun marang bocah enom iki. Ora ana siji waé sing tau weruh dhèwèké melu dolanan bocah utawa ngguyu. Wong-wong mau banjur nyritakaké marang Sang Mulya Kornelius babagan dhèwèké. Sang Mulya banjur mréntahaké supaya bocah mau digawa marang dhèwèké. Kornelius kanthi alus lan tentrem takon marang bocah mau sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, apa jenengé, lan ing ngendi wong tuwané manggon. Kanthi nangis, bocah mau nyembah ing sikilé sang wali lan kandha: 'Nyuwun pangapunten, Bapa ingkang kinurmatan, kula boten éling dhateng tiyang sepuh kula; kula dipun tinggali nalika isih alit sangsore piyambakipun séda. Kula dipun caritakaké bilih piyambakipun tiyang tani, lan naman kula Theophilus. Kula ngumbara, gesang kanthi nyebut asma Gusti; kula boten mangertos kados pundi kula teka mriki, lan sapunika kula manggen mriki kaliyan tuan kula. Kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Bapa ingkang kinurmatan, mugi Panjenengan paring idin kula makarya ing biara Panjenengan kanthi saé ingkang saged kula tindakaken.' Santo Kornelius, kanthi paningal ingkang waskitha, sampun nyawang yèn piyambakipun badhé dados wadah pilihaning Gusti. Panjenenganipun paring dhawuh supados Theophilus dipun tampi ing biara lan kaparingaken dhumateng sakristan.

Nèk wektu kuwi umuré namung 12 taun. Wiwit dina mlebu ing biara, dhèwèké miwiti ngladèni sedulur-seduluré kanthi tekun, mbedakaké dhèwèké amarga patuh lan andhap asor sing gedhé. Dheweke ngladeni para

---

[7855] Antarane mujijat sawise seda St. Gregorius Palamas, mujijat ing ngisor iki pancen istimewa, amarga wis nyegel lan dadi saksi tumrap Ortodoksi lan kakuwatan piwulang sing kebak sih-rahmat saka wong suci Gusti Allah. Ing pulo Saturnina, ing dina raya St. Gregorius, sajrone minggu kapindho Puasa Agung, wong-wong Frank lagi pesta pora – padha nglumpukake sawetara bocah lan numpak prau kanggo nglayar ing segara, ing tengah sepi sing sampurna lan cuaca cerah. Nalika padha seneng-seneng kaya ngono, ana setan sing nyuntikaké pikiran ala marang wong-wong mau, sing nuntun marang karusakané dhéwé: padha nggebuk-nggebuk tangan kaya wong edan, padha karo anak-anaké padha njerit: 'Anathema marang Palamas! Anathema marang Palamas! Yen Palamas iku suci, monggo celupna kita ing banyu!' Lan Gregorius Palamas sing Ilahi, manut karo paukumané dhéwé, nyuwun marang Gusti supaya paring balas dendam sing dikarepake. Jurang mbukak amba, lan nyawa-nyawa sengsara mau, bebarengan karo prau-praune, katelan déning segara lan padha klelep.

[7856] Vasily Ioannovich njabat ing tahta Grand Duke wiwit taun 1505 nganti 1533.

[7857] Dina raya Sang Mulya Kornelius saka Komel yaiku tanggal 19 Mei.

bruder kaya ngono watara telung taun. Nalika weruh semangat lan andhap asorane, sakristan nglaporake kahanan iki marang Sang Bapa Cornelius ingkang Kinurmatan. Kabeh biksu padha tresna marang bocah sing rajin iku. Nalika umure wis 16 taun, Sang Bapa Cornelius ingkang Kinurmatan nyaur dheweke lan ngendika: 'Anakku sing tak tresnani, kowe pancen pantes nampa cukuran biksu.'

Teofilus mangsuli kanthi kabungahan: 'Iki sing paling dikarepake atiku; kula nyuwun, Bapa Suci, aja nganti suwe nindakake pakaryan becik lan nyenengake Gusti iki.'

Sang Venerabel Kornelius piyambak, sawisé maringi piwulang marang mudha sing pinaringan berkah iku, banjur maringi cukur biksu marang dhèwèké lan mènèhi jeneng Filipus. Kanggo pituduh rohani, biksu enom iku diserahaké marang biksu Flavian sing pancèn trampil lan saleh. Kaping pisan lan paling utama, dhèwèké mulang Santa Filipus supaya bisa maca lan nulis. Gusti Allah nulungi abdi Panjenengané sing setya iku. Ing wektu sing cendhak, Filipus wis nguwasani maca lan nulis lan bisa maca Kitab Suci kanthi lancar. Pirang-pirang taun, Filipus sing kinurmatan makarya ing biara, nindakake kabeh tugase. Dheweke bakal ngladeni ing gréja sawisé kuwi makarya ing panggonan roti, nggawa banyu lan kayu bakar; ing awan dheweke nindakake macem-macem tugas kanggo sedulur, lan ing bengi dheweke ndedonga. Dheweke nglakoni puasa kanthi keteguhan sing istimewa lan dadi tuladha pangendalian dhiri sejati. Para sedulur padha gumun marang kasampurnan tapa sang Venerabel lan wiwit nyuwun marang Santo Kornelius supaya ngangkat Filipus dadi presbiter ing antarané wong-wong mau. Sang Sing Mulya kanthi kersa maringi panjaluk mau. Philip banjur ngupaya maneh kaping pindho, nganti para biksu tambah gumun marang uripé sing luhur. Ndeleng kahanan iki, Philip keganggu atiné lan wiwit sedhih.

"Aduh aku," pikiré, "aku wis nampa ganjaran saka manungsa. Ganjaran apa maneh sing bakal tak entuk saka Gusti ing Dina Kiamat? Ora, pujian manungsa mung marakake sedhih."

Karepé nyingkiri kamasyhuran, dhèwèké mutusaké ninggalake biara lan lunga menyang endi waé Gusti nuntun dhèwèké. Dhèwèké ngandhani bab iki marang Cornelius sing kasucèkaké. Sang sesepuh suci, sawisé maringi pitutur kang nylametaké jiwa, maringi berkah marang dhèwèké lan nglampahi dhèwèké kanthi tentrem saka biarane. Sing Mulya Filipus wiwit ndedonga marang Sang Putri Allah ingkang Maha Suci: 'Gusti, mirsani kula, yaiku Pambantu ingkang sigra, nyelametna kula saking sedhih ingkang ngganggu manah kula.'

Ing sawijining wengi, nalika piyambakipun lagi ndedonga ing biara miturut adatipun, nyanyèkaké kanon minangka pakurmatan tumrap Odigitria[7858] , dumadakan piyambakipun krungu swara: 'Hamba kawulan, metu saka kéné lan mangkat menyang panggonan sing bakal tak tunjukaké.'

Wong suci iku ndeleng saka jendhela cilik ing selé lan weruh cahya gedhé sumunar ing sisih kidul. Panjenengané kagèt banget karo panglihatan iki lan kanthi wedi mlayu metu saka selé.

'Iki,' pikiré, 'panggonan sing wis dituduhaké marang aku saka dhuwur. Mugi kersaning Gusti kelakon.'

Bali menyang selé, dhèwèké ngrampungaké pandonga lan mikir dawa bab wahyu sing wis dideleng. Nalika dhèwèké mangkat menyang gréja esuké, dhèwèké manèh diparingi hak istimewa krungu swara: 'Tinggalna biara iki lan lunga menyang panggonan sing bakal tak tunjukaké.'

Sawisé kuwi, ing wengi sabanjuré, Santo Filipus ninggalake biara, ora nggawa apa-apa kejaba sandhangan sing dienggo, banjur miwiti lelampahané. Dhèwèké tekan Danau Kubenskoye[7859] menyang Biara Sang Juruwilujeng Agung, lan saka kono nerusaké lelampahané, nggoleki panggonan sing cocog kanggo meneng lan tapa brata monastik. Nalika nindakake kuwi, dhèwèké nguripi atiné kanthi renungan kaya ngéné: 'Ayo padha mlayu saka urip donya, kaya bangsa Yahudi biyèn mlayu saka perbudakan Mesir. Ayo padha adoh saka katresnan marang dhuwit, awit iku oyod lan wiwitané kabèh kaburukan. Mugi Gusti dadi pituduh lan pangayoman kula!'

Sing Mulya Filipus rawuh ing Beloozero ing distrik Andoga; piyambakipun miwiti ngumbara ing wewengkon punika lan, ing alas ing pinggir Kali Andoga[7860] , piyambakipun manggih papan ingkang endah, sepi,

---

[7858] Gelar 'Odigitria', sing artiné 'Pituduh', diparingaké marang ikon Smolensk saka Gusti Putri Kita sing Paling Suci, Ibuné Gusti Allah. Sawetara nerangake jeneng iki amarga ikon suci iki ngancani para kaisar Yunani nalika perang; liyane nerangake amarga ikon suci Odigitria biyèn disimpen ing Biara 'Pituduh' ing pesisir Segara Marmara: para pelaut sing arep mangkat menyang segara bakal ndedonga ing ngarepé ikon suci iki. Ana uga panjelasan katelu: loro wong wuta, sing dipandu dening Ibu Allah piyambak, digawa menyang ikon iki lan mari. Dina raya Ikon Paling Suci Ibu Allah 'Odigitria' yaiku tanggal 28 Juli.

[7859] Danau Kubenskoye dumunung ing sisih kidul-kulon Provinsi Vologda.

[7860] Andoga iku kali ing Provinsi Novgorod.

lan sepi. 'Menika papan panggenan kula; ing kene kula badhe manggen,' pangandikane, lan piyambakipun ngaturaken pandonga panuwun dhumateng Gusti.

Amarga kesel amarga lelampahan sing dawa, Sang Bapa Pendeta ngendhok ing sangisore wit pinus sing amba lan banjur turu. Ing ngimpi, Malaikat Gusti muncul marang piyambakipun lan ngendika: 'Filipus, ing kene Gusti wis nyedhiyakake panggonan kanggo kowe.'

Sing Kasucèk tangi langsung lan miwiti ndedonga marang Trinitas Agung. Esuké, dhèwèké mangkat menyang panggonané panguwasa distrik kuwi, Pangeran Andrei Vasilievich Sheleshpan. Sawisé tekan omahé pangeran, Sing Kasucèk njaluk panggonan sing wis diparingi wahyu mau. Pangeran Andrei banjur menyang panggonan iku bareng karo wong sing kasucèkaké mau lan nganggo tongkaté, nggambaraké wewengkon saka Kali Andoga nganti Maly Irap, lan maringi idin marang wong sing kasucèkaké mau supaya manggon ing kana. Wong sing mulya iku ngubengi panggonan mau nganggo parit, mbangun sel cilik ing pinggir kali, omah sing prasaja, lan banjur miwiti ndedonga marang Gusti supaya nylametaké nyawané.

Pangeran Andrew nduwé sedulur lanang, Pangeran John. Nalika Pangeran Andrew ngandhani seduluré yèn Sang Philip sing Kasucèk wis manggon ing wewengkoné, Pangeran John, amarga pangaribawa setan, nesu banget marang seduluré lan Sang Philip sing Kasucèk. Ing ngarsané wong akèh lan para imam, dhèwèké miwiti nyalahké seduluré. 'Kowe wis ngidini wong iki teka ing kene tanpa takon ijin marang aku; aku bakal menyang kono, ngusir dhèwèké saka kana, lan ora bakal ngidini dhèwèké manggon ing kana.'

Kanggo nyegah pangeran kuwi supaya ora nglarani wong suci, Pangeran Andrew bebarengan karo para imam lan warga wis nyoba ngyakinke adhiné. Nanging Pangeran John malah tambah nesu, munggah jaran lan ngebut menyang ara-ara gersang, arep ngusir wong suci saka kana. Nalika pangeran tekan Maly Irap, jarané mandheg lan ora gelem nyabrang kali. Pangeran nyambit jarané nganggo cambuk. Nanging jarané, ngigit pelana, mlayu bali, nggawa pangeran menyang désa panggonané, lan ing kana, ing sacedhaké Gréja Santo Nikolaus Panyipta Mucizah, jarané mbuwang pangeran, banjur terus mlayu lan mati watara rong versta luwih adoh. Nalika tiba, pangeran iku nabrak watu lan seda. Pangeran Andrei ngubur adhine lan mangkat sowan marang Sang Sepuh Filipus. Dheweke wiwit maringi wong pertapa iku pirak minangka pangeling-eling marang adhine. Nanging, Sang Wiku ora nampa pérak iku, nanging nyuwun sapotong tanah ing antarané kali Bolshoy lan Maly Irap. Pangeran Andrei kanthi kersa maringi panyuwunané: dhèwèké maringi kabèh lahan mau marang Sang Wiku, lan mréntahaké para tani supaya manut marang Sang Wiku lan mbantu dhèwèké kanthi sakabèhing cara. Wiwit wektu kuwi, Pangeran Andrei lan akèh wong liya saya mantep imané marang Sang Rahib lan padha nyuwun pandonga lan pitutur. Sang Sing Suci ngedegaké kapel lan sel kanggo dhéwé, banjur mutusaké mbangun gréja kang dipersembahaké marang Trinitas Agung. Akèh wong padha teka marang Filipus kanggo ndonga ing kapelé. Romo Agung mulangaké marang wong-wong bab ganjaran kanggo nyawa lan ngendika: 'Rungokna, bapak-bapak lan anak-anak: ayo padha nindakake pakaryan sing becik lan migunani kanggo nyawa kita; ayo padha mbangun gréja ing asmané Tritunggal Agung sing Suci lan maringi urip.'

Krungu kabar iki, wong-wong padha gelem mbantu sang wali. Ora suwe, kanthi pitulunganing Gusti lan lumantar pandonga Sang Wali Filipus, padha mbangun gréja lan ngiasé sak apik-apiké. Pangeran Andrei Vasilievich piyambak nyumbang buku-buku lan piranti liturgi marang gréja. Pungkasané, gréja iki disucèkaké, lan pandonga lan kidung puji marang Gusti diwiwiti dipersembahaké ing kono. Biara anyar sing diadegaké mau dijenengi Krasnoborsk Hermitage of Philip of Irap[7861] . Kaskaya sang wong suci sing asetik wiwit nyebar, lan akèh wong teka marang dhèwèké, nggolèk pandonga lan pitutur rohani. Philip sing pinaringan berkah mulang saben wong, maringi pitutur sing migunani marang kabèh, ndedonga kanggo saben wong, lan nyemangati sarta nglipur kabèh.

"Ayo padha urip ing tentrem lan alus," pangeling sang wali marang sapa waé sing teka marang dhèwèké, "tresnaa marang wong tuwamu lan ngajèna marang wong tuwamu. Mugi Gusti Allah kang maringi tentrem njaga kowe ing kabèh tentrem lan tentang; tunjukna katresnan marang kabèh sedulurmu, marang kabèh wong mlarat lan mbutuhake pitulungan, awit padha dadi tangga teparo kita; ayo padha éling yèn Gusti piyambak wis tresna marang

[7861] Hermitage Krasnoborsk-Troitsa-Filippo-Irapsk, sing saiki wis ora ana, dumunung ing Diocese Novgorod, 52 versts saka kutha Cherepovets.

wong mlarat. Sedulur, ayo aja sombong, nanging ayo alus lan andhap asor, amarga *'Gusti Allah nentang wong sombong nanging maringi sih marang wong andhap asor'* (1 Pet. 5:5).

Nalika mulang wong liya kanthi cara kaya ngono, Santo Filipus saya ngiyatake panguripan tapa brata, tansah nyanyikake Mazmur Daud sing diilhami déning Gusti, lan kanthi ketat netepi kabèh paugeran urip biksu. Utamane, dhèwèké nyaranakake marang kabèh wong supaya maca mazmur: 'Ati-ati, anakku,' pangandikane, 'awit ora ana sing luwih mujarab ngusir setan saka awaké dhéwé kajaba nyanyi kidungé Dawud.'

Sawijining dina, nalika sing pinaringan berkah iku lagi ndedonga ing selé, dumadakan dhèwèké krungu swara terompet lan geger, kaya saka pasukan prajurit. Sing pinaringan berkah iku gumun: 'Saka ngendi swara terompet iki? Mesthiné ora ana perang ing kéné.'

Ing wektu sing padha, roh najis sing nyebabake geger kuwi nyedhaki sang wali lan kandha: 'Ora, ana perang; perang iki dilakoni marang kowe. Yen kowe ora kepengin perang iki, ayo turu, lan kita ora bakal perang marang kowe.'

Sang wali, sawisé ndedonga, nggawe pratandha salib lan muni banter: *'Mugi Gusti munggung, lan mugi mungsuh-mungsuhé sumebar; mugi sing sengit marang Panjenengané mlayu saka ngarsané; mugi padha sirna kaya udud, mugi padha sirna'* (Mazmur 67:2–3).

Sakwise kuwi, kabèh kuwasa setan padha sirna. Ndeleng kahanan kuwi, Filipus sing pinaringan berkah kandha banter: 'Gusti Allah kuwat lan gagah!'

Wiwit wektu kuwi, wong sing kasucèkaké kuwi malah luwih ngencengaké puasa lan pandonga. Iblis dhéwé ora bisa maneh ngganggu dhèwèké, nanging wiwit nghasut wong-wong jahat marang dhèwèké. Wong-wong mau padha mungsuh marang wong suci kuwi lan nyoba ngusir dhèwèké saka panggonan sing wis ditemtokaké Gusti Allah kanggo dhèwèké. Nalika weruh yèn wong-wong padha nindakake ala marang dhèwèké amarga godhané setan, sang wali ndedonga kanggo para panyiksa, kandha: 'Aja dianggep dosa tumrap wong-wong mau, ya Gusti, lan apuraen kabèh kaluputané.'

Banjur wong-wong liya, nalika weruh yèn dhèwèké ora nduwèni niat ala lan sabar banget, padha kandha marang siji lan sijiné: 'Delengen, iki wong suci: dhèwèké ora nyimpen rasa ala utawa sengit, nanging mung ndedonga kanggo wong-wong sing nganiaya dhèwèké.'

Sawijining dina, setan kanthi wujud biksu nyedhaki selé sang wali lan miwiti mengetuk. Sang wali kandha, 'Maca pandonga.'

Nanging setan mangsuli, 'Saiki lan salawas-lawase lan nganti jaman-jaman.'

Banjur sang wali manèh nuntut supaya biksu kuwi ngucapaké pandonga, nanging setan mbaleni jawabané manèh. Sang wali mréntahaké biksu kuwi supaya ngucapaké pandonga kaping telu, nanging jawaban sing padha manèh muni. Sang wali kandha: 'Ucapna iki: Kamulyan tumeka marang Rama, marang Putra, lan marang Roh Suci, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.'

Krungu kuwi, setan iku langsung sirna kanthi cepet, kaya kobong dening geni. Banjur Santo Filipus kroso ragu; dhèwèké malah kepéngin ninggal panggonan kuwi, nanging dhèwèké krungu swara: 'Aja kélangan manah, abdi Gusti. Tetep kene, kaya sing wis tak paringaké dhawuh. Banjur kowe bakal diparingi kasempatan nyumurupi kamulyaning Gusti Allah lan nemokake tentrem kanggo atimu.'

Sing Mulya Filipus manggon minangka pertapa sing nyendiri ing Gurun Krasnoborsk. Krungu babagan urip tapa brata panjenengané, akèh wong sing taat—baiakawih lan umat biasa—dateng panjenengané saka ngendi-endi kanggo pacelathon sing nylametaké jiwa, nyuwun marang sang wali supaya nerangaké carané nylametaké jiwané saka dosa. Sing kerep teka lan rembugan karo dhèwèké yaiku para petani saka paroki Andozh. Sang Sing Kasucèk kanthi tresna mulang kabèh wong nganggo tembung sing prasaja lan ringkes, nanging kuwat lan tulus; marang para biksu piyambakipun nyarios babagan telung kabecikan ingkang maringi kakuwatan dhumateng kekuwatan jahat: ora kagandhengan, tapa brata ingkang asring, lan pandonga ingkang semangat; piyambakipun ngélingaké kados pundi abot lan sedhih sangkèling gesang biksu, lan kados pundi para biksu jaman mbiyèn gesang, lumrah ngabdi marang Gusti lumantar gesang prasaja lan meneng; kanggo wong awam piyambakipun ngajak tresna marang sesami, utamane nulungi wong mlarat lan papa, , lan tumindak adil marang sapa wae; panjenenganipun nunjukaké kekuwatan roh para Bapa lan kelemahan roh manungsa saiki; minangka tuladha sabar ing sangsara, panjenenganipun ngajokaké para martir suci lan para askétis sing pinaringan berkah, sing lumantar sangsara lan kekurangan wis ngluwihi wates manungsa lan urip langgeng ing élingan wong;

panjenengané mulang kita supaya ngawasi pikiran lan merenung babagan masa depan sing langgeng tinimbang masa saiki sing lumantar. Nalika ditakoni déning kanca obrolan kenapa kita ngadili wong liya, sing pinaringan berkah mau mangsuli: 'Sapa waé sing ngadili wong liya durung paham dhiri dhéwé, lan durung nate perang nglawan dhiri dhéwé.' Kanggo wong-wong sing kepengin weruh, dhèwèké bakal nyritakaké uripé dhéwé: kepiyé, minangka anak tani, dhèwèké ditinggal dadi yatim piatu sejati lan ditelantarké nalika isih cilik, ngumbara lan urip mung kanthi nyandhak marang asma Kristus; kepiyé dhèwèké teka ing biaraé Sang Mulya Kornelius lan banjur lumrah urip monastik; nglampahi dina-dinane ing pangabdian monastik lan pagawean kasar, nalika bengi piyambakipun ndedonga nganti Matins, nindakake satus sujud ing saben 18 undhakan gréja, lan piyambakipun mapan ing Gunung Irap.

Ing sawijining dina, ana wong desa sing jenenge Meletius teka marang Sang Philip sing Kabungahan, njaluk pitutur. Amarga pracaya banget marang sang wali, Meletius kerep sowan ing biara Sang Sing Kabungahan. Ing wektu iki, dhèwèké nginep bengi bareng Sang Wali Philip. Nganti bengi telat, sang wali ngobrol karo wong desa kuwi. Pungkasané, sang rahib wiwit nglakoni pandonga bengi, déné Meletius, amarga ngantuk banget, ora suwé banjur turu. Watara tengah wengi dhèwèké tangi lan nyuwun marang sing pinunjul; nanging dhèwèké ora ana ing selané. Meletius mbukak jendhela cilik, ndelok menyang gréja lan weruh sang suci sujud ing ngarep gréja karo tangané ngangkat ndedonga; tangané sumunar kaya lilin geni. Meletius, sawisé nutup jendhela, miwiti ndedonga marang Trinitas Agung, gumun marang panglihatan kuwi. Banjur dhèwèké nyritakaké marang akèh wong, lan sing krungu padha nduwèni iman sing gedhé marang sing kasucèné.

Mangkono, Sang Filippus sing kinurmatan urip 15 taun ing ara-arane, ngenteni pangaso sing pinaringan berkah lan pamitaning nyawane marang Gusti, nguwatake atine dhewe kanthi tembung: 'Tahan, Filippus, ayo tabah lan nguwatna atimu'.

Tanpa kendhat piyambakipun ndedonga lan njerit saking jeroning atiné sing suci: 'Dhuh Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa, paringna katentreman ing donya; welasana lan nylametna kabéh umat Kristen Ortodoks; paringna katentreman lan kamakmuran, sarta ngresikna saking kabéh dosa. Panjenengan welas asih lan sabar, dhuh Gusti; Panjenengan ngentosi tobat kita lan boten kepéngin paéhé wong dosa. Ageng sih-rahmat Panjenengan, lan tanpa wates welas asih Panjenengan. Lan Panjenengan, ya Sang Ibu sing welas asih, Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, pitulung kita sing sigap lan pangantara kita, mugi tansah ndedonga kanggo kita dhumateng Putra Panjenengan."

Ing wektu kuwi, ana sawijining biksu saka Biara Spaso-Kamenny ing Tlaga Kubenskoye sing teka marang Bapa Ingkang Kinurmatan. Asmané biksu kuwi Herman. Sawisé teka, dhèwèké nyuwun marang Bapa Ingkang Kinurmatan Philip supaya diparingi idin manggon bareng ing ara-ara gersang.

'Urip ing kéné angel lan sedhih, sedulur,' wangsul sang wali marang panyuwunané Herman.

'Sabar, Rama, iku wiwitaning kaslametan; aku bakal sabar demi Kristus sak suwene aku bisa,' wangsulane.

Wiwit wektu kuwi, padha miwiti makarya bebarengan ing pandonga lan tapa brata. Nalika weruh carane pertapa sing tansah aktif urip, Herman saya percaya marang Bapa Philip sing pinaringan berkah; dhèwèké ngobrol suwe karo Bapa Philip, takon babagan uripé biyèn, lan nyathet kabèh sing dicritakaké Bapa Philip bab dhèwèké dhéwé kanggo kelingan generasi sabanjuré.

Philip sing kasucèkaké terus makarya bareng Herman suwéné wektu sing dawa. Kanthi nyawang yèn pungkasané urip wis cedhak, sang pangarsa tau kandha marang Herman: 'Aku nyuwun marang kowe, sedulurku sing tak tresnani, aja ninggalaké aku nganti aku séda, amarga aku mung nduwé wektu sing sithik manèh kanggo ana bareng kowe.'

Wiwit wektu kuwi, ingkang kinurmatan nambah intensitas pandonga. Pangliyané ingkang kabarkahan kelampahan ing wengi tanggal 14 November 1537.

Ing tengah wengi, Hermann tangi lan kaget amarga ambu wangi sing luar biasa kang ngisi sakabèhé sel.

Nalika ndeleng ambené wong kinurmatan kuwi, dhèwèké weruh yèn Filipus wis nyerahaké nyawané marang Gusti. Wajah wong sing bener kuwi sumunar kanthi cahya sing luar biyasa. Hermann, amarga dudu imam, ora bisa ngubur awaké Saint Filipus dhéwé. Kanthi kersaning Gusti, biarawati Job teka ing ara-ara samun kuwi esuk iku. Bareng karo Herman, dheweke kanthi ngajeni ngubur Santo Filipus. Mangkono uripe wong kinurmatan iki, sugih ing andhap asor lan ageng ing pakaryane kanggo kamulyaning Tritunggal Agung. Amin.

Peringatan Kaisar Justinian sing saleh lan Maharani Theodora

Dipepering ing tanggal 14 November

Santa Yustinianus, Kaisar Bizantium, iku wong Slavia: dhèwèké lair ing désa Verdiana, cedhak kutha Sredets[7862] , ing Bulgaria saiki. Pamané, Justin, sing uga asalé saka Verdiana, mlaku adoh nganti tekan Konstantinopel mung nganggo jubah kulit wedhus. Ing kana, amarga bakaté sing alamiah, dhèwèké cepet munggah dadi misuwur lan pungkasane malah dadi maharaja. Dhèwèké nggawa bojone Lupkina lan adhine Beglania—ibuné Upravda—saka Verdiane menyang Konstantinopel. Upravda iki sing, sawisé séda Justin, munggah ing tahta maharaja Bizantium nganggo jeneng Justinian.

Kaisar Justinian dikenal ing sajarah amarga perang-perangé sing sukses nglawan mungsuh Kakaisaran Bizantium, uga amarga nerbitaké kumpulan lengkap undang-undang Romawi. Nanging, saliyané kuwi, dhèwèké misuwur amarga jasane marang Gréja Kristen lan Ortodoksi. Mula, dhèwèké nindakake upaya gedhé kanggo nyebarake agama Kristen lan ngilangi paganisme. Sawisé nutup sekolah-sekolah pagan ing Athena, dhèwèké mènèhi prentah supaya ajaran élmu pengetahuan diwulangaké déning para biksu. Paganisme ngalami panyekelan paling abot ing kutha krajané dhéwé – Bizantium – uga ing Asia Cilik. Kanthi tujuan ngowahi penganut pagan dadi Kristen, Justinian ngutus Yohanes, Uskup Efesus, menyang Asia Minor, ing ngendi dhèwèké mbaptis nganti 70.000 penganut pagan, nalika kaisar mbangun nganti 90 gréja kanggo wong-wong sing wis mlebu agama anyar.

Saliyane panyebaran agama Kristen, Yustinian uga prihatin njaga kasucian iman Ortodoks. Ing jaman pamaréntahané, Gréja Ortodoks terus diganggu déning para Nestorian, sing mulang yèn Kristus ora loro-loroné Gusti Allah lan manungsa, lan yèn Keilahian mung manggon ing sajroning Panjenengané kaya ing manungsa biyasa[7863] . Sing luwih nguwatirake Gereja tinimbang Nestorian yaiku Monophysite, sing mulang manawa ing Gusti Yesus Kristus sipat ilahi wis nyerep sipat manungsa. Nglawan karangan sewenang-wenang saka pikiran manungsa iki, Justinian nyipta kidungan 'Putra Tunggal lan Sabda Gusti Allah', sing dhèwèké paring dhawuh supaya dinyanyèkaké nalika Liturgi Ilahi[7864] . Liwat upayane, Konsili Ekumenis Kaping Lima diadakaké ing taun 553 kanggo ngecam gagasan Nestorian sing kapanggih ing tulisané Theodore saka Mopsuestia, Theodoret saka Cyrus, lan Ivas saka Edessa[7865] lan kanggo mungkasi perpecahan ing sajroning Gréja[7866] .

Minangka panglindhungi Ortodoksi lan kesalehan sing teguh, Justinian ngupaya banget supaya tata cara ibadah ing Gréja Ortodoksi lumaku kanthi bener lan supaya kaendahan gréja-gréja minangka panggonan ibadah tetep megah. Ing kitab undang-undange, dhèwèké nyakup, antarané liya-liyané, sawijining undang-undang sing mènèhi wajib perayaan universal saka pesta Kelahiran Kristus, Pembaptisan Gusti, Kebangkitan, Pengumuman marang Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, lan liya-liyané. Saliyane kuwi, Justinian mbangun akèh gréja megah minangka pangurmatan marang Indungé Gusti Allah sing Paling Suci, para Rasul, lan para wali liyané. Hagia Sophia, Gréja Kawicaksananing Gusti ing Konstantinopel, dianggep minangka karya paling misuwur saka Justinianus.

[7862] Sredets – saiki Sofia, ibukota Bulgaria.

[7863] Sing ngedegake bidah iki yaiku Nestorius, Patriark Konstantinopel ing abad kaping 4 saka taun 428 nganti 431.

[7864] Saiki kidung iki dinyanyèkaké nalika Liturgi sadurungé Masuk Cilik.

[7865] Teodorus saka Mopsuestia – Uskup Mopsuestia, sawijining kutha ing wewengkon Kilikia ing Asia Cilik; Teodoret, Uskup Kirrhus ing Yunani Tengah; loro-lorone urip ing abad kaping 4; sing kapindho nulis sawetara karya kanggo mbantah Kirill, Uskup Alexandria, sing dadi mungsuh Nestorius. Theodoret banjur nyatakake pamunduran saka pandangan Nestoriané lan seda kanthi tentrem karo Gréja. Iva, sawijining presbiter kutha Edessa, iku kanca jamané Theodore saka Mopsuestia lan Theodoret saka Cyrrhus.

[7866] Konsili iki diadakaké amarga alesan ing ngisor iki. Sawisé diukum ing Konsili Ekumenis Kapapat, para Monofisit nyulut kerusuhan ing sajroning Gréja, nuduh wakil-wakil Ortodoksi minangka Nestorian. Dasar tuduhan iki yaiku kasunyatan manawa Konsili Ekumenis Kapapat durung ngecam ajaran Nestorian saka Theodoret saka Mopsuestia, Theodoret saka Cyrus, lan Ivas saka Edessa, saka panolakan ajaran kasebut Monofisit kuwi muncul. Kanggo nyegah Monofisit nduwé alesan kanggo nuduh Ortodoksi nyengkuyung Nestorian, sawijining sinode diadakaké kanggo ngrampungaké pitakon babagan ortodoksi para Bapa sing kasebut mau. Ing konsili kuwi, anathema diucapake tanpa syarat marang ajaran lan pribadine Theodore saka Mopsuestia; nanging tumrap Theodoret lan Ivas, pangutukane winates mung marang sawetara tulisané; dheweke dhéwé, sawisé mbalèkaké pandangan sesat, ora kena anathema.

Wiwitane digawé déning Kaisar Konstantinus, sing padha karo para Rasul, gréja kuwi kobong nalika ana rusuh ing jamané Justinianus. Kaisar sing taat kuwi nglumpukaké tukang-tukang paling apik, ora ngirit emas utawa dhuwit, lan mbangun gréja sing agung lan éndahé bakal nggumunaké generasi sabanjuré.

Ing urip pribadine, Justinian nuduhake kasucian lan kesalehan sing gedhe. Tansah taat, piyambakipun nglakoni Puasa Agung kanthi pantangan lan pandonga sing ketat; piyambakipun ora mangan roti, nanging mung sayuran lan banyu, lan sanajan mangkono mung saben dina utawa rong dina.

Mangkono, kanthi urip ing kasucian lan kasetyan, dhèwèké mrentah suwéné 39 taun lan séda kanthi tentrem ing Gusti[7867] . Amarga pangabdiané marang Gréja lan kasetyané, dhèwèké dikanonisasikaké sawisé séda. Garwané, Ratu Theodora, uga dikanonisasi bareng karo dhèwèké; dhèwèké biyèn dadi wong dosa nanging sakbanjuré tobat lan nglampahi sisa uripé kanthi suci lan taat.

28 November

15 November (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Gurius, Samon, lan Aviv

Dirilisaké tanggal 15 November

Nalika Gréja Allah ngalami panganiayaan kejem saka para kaisar sing ora pracaya marang Gusti, Diocletian lan Maximian, lan kapapar bencana kaya prau ing segara prahara, ing wektu iku cedhak kutha Edessa ([7868]) ana loro priya saleh lan luhur budi sing manggon nyendiri, kaya ing pangayoman tentrem: Gurius lan Samon. Amarga padha gedhe ing kutha Edessa, dheweke ora kepengin manggon ing kana amarga kesombongan lan anané tumindak ora patuh marang hukum ing kutha kuwi; nanging, kanthi nyingkiri donya lan urusan donya, padha ninggalake kutha lan adoh saka wong-wong sing ora takwa, ngupaya Gusti Allah siji, pracaya marang Panjenengané lan ngabdi marang Panjenengané kanthi tekun awan lan bengi. Ora mung dheweke dhewe makarya tanpa kendhat kanggo Gusti, nanging uga mulang wong liya supaya nindakake sing padha sak kuwate, lan mbalekake akèh wong kafir saka pemujaan berhala sing ora takwa, nuntun wong-wong mau marang Gusti sing sejati. Nalika krungu bab iki, gubernur Romawi Antoninus, sing wektu kuwi manggon ing Edessa, mrentah supaya dheweke lan kabeh sing wis manut ajarane langsung ditangkep. Ditangkep déning wong-wong pagan, para pangakuan Kristus, Gurias lan Samon, bebarengan karo akèh wong Kristen, ditahan ing sangisoré pangreksa sawatara wektu. Banjur Antoninus, sawisé ngundang wong-wong Kristen sing ditangkep mau, mréntahaké kabèh supaya manut marang prentah kaisar lan ngorbanaké kurban marang arca-arca; nanging ora ana siji waé sing gelem mbalèkaké Gustiné. Banjur dhèwèké mréntah supaya para pangikut mau dipukul nganggo cambuk; nanging sawisé kuwi dhèwèké nyadari yèn yèn para pamimpiné dhéwé bisa diyakinké nyembah arca-arca, wong liya sing ndelok tuladhané bakal gampang diyakinké nindakaké sing padha; lan kanthi pikiran kuwi, dhèwèké mung ninggalaké para pamimpin kawanané Kristus, Gurias lan Samonas, kanggo disiksa; dene liyane, sawisé diwènèhi cambukan, dikirim bali menyang omahé kanthi pura-pura welas asih. Bab loro pangakun suci mau, dhèwèké ngundang supaya padha ngadhep ing ngarepé kanggo diadili lan kandha marang wong-wong mau:

'Para raja agung kita maringi dhawuh supaya kowe nyembah marang dewa agung Dii[7869] lan nyuguhake kemenyan ing candhine.'

Samon mangsuli:

'Kita ora bakal nilar iman sing sejati, amarga saka iku kita ngarep-arep nampa gesang langgeng – kita ora bakal nyembah gawean tangan manungsa.'

Banjur Antoninus kandha:

[7867] Iki kelakon tanggal 14 November 565.

[7868] Edessa iku kutha ing Makedonia.

[7869] Dius utawa Jupiter, miturut kapercayan wong pagan Romawi, iku dewa paling luhur lan bapaké para dewa.

'Ing kahanan apa waé, kowé kudu manut marang dhawuhe para raja.'

'Kita ora bakal nyingkiri iman kita sing suci lan tanpa cela,' wangsul Gurias, 'lan kita uga ora bakal nyerah marang karsa ala lan mbebayani saka manungsa; nanging kita netepi karsa Gusti kita, sing ngendika: *'Sapa waé sing ngakoni Aku ing ngarepé wong liya, Aku uga bakal ngakoni ing ngarepé RamaKu ing swarga; nanging sapa waé sing mbantah Aku ing ngarepé wong liya, Aku uga bakal mbantah ing ngarepé RamaKu ing swarga'* (Matéus 10:32–33).

Banjur hakim mau wiwit ngancem arep matèni yèn padha ora manut dhawuhe raja. Nanging Santo Samon kanthi wani kandha marang dhèwèké:

"Wah, penyiksa! Kanthi nepaki kersaning Sang Pencipta kita, kita ora bakal mati, nanging bakal urip langgeng; nanging yen kita manut dhawuhe raja, sanajan kowe ora mateni kita, kita bakal binasa kanthi sendirine."

Krungu kuwi, Antoninus mrentahake para wali supaya dibuwang menyang penjara peteng.

Ing wektu kuwi, Musonius, gubernur provinsi, teka ing Edessa, sing dikirim khusus dening para raja kanggo matèni wong Kristen. Sawisé nglantarake para martir suci Gurias lan Samon saka penjara, dhèwèké nyelehaké ing ngarepé lan kandha marang wong-wong mau:

'Mangkono dhawuhe para raja ing saindenging bumi: supaya kowe padha nyuguhake anggur lan kemenyan ing mezbahé Dia; nanging yen kowe ora gelem, aku bakal meksa kowe supaya nampa maneka panyiksaan: aku bakal ngremuk awakmu nganggo pukulan, ngantung kowe nganggo sikil lan tanganmu, lan nyabuti saben sendi awakmu; aku bakal nyiptakake panyiksaan anyar lan durung tau krungu sing ora bakal bisa kowe tahan.'

Kanggo kabèh kuwi, Santo Samon mangsuli:

'Kita luwih wedi marang cacing sing ora mati lan geni sing ora nate mati, kang wis disiapake kanggo sapa wae sing mbalik saka Gusti, tinimbang panyiksaan sing wis kowe sebutake, awit Panjenengané sing kita aturi kurban rohani bakal rumiyin nguwatké kita supaya tahan nampa sangsara punika lan ndadékaké kita kebal; lajeng, sawisé nylametaké kita saking tangan panjenengan, Panjenengané bakal nggawa kita dhateng papan padhang ing pundi kabeh tiyang sing remen manggon. Mula saka iku, kita ora wedi ancamanmu, awit kowe mung nyiapake senjata marang badan, nanging kowe ora bisa nglarani nyawa, sing sajrone manggon ing badan malah saya suci lan padhang amarga sangsara sing ditampa dening badan. *'Sanadyan awak ing njaba kita luntur, nanging batin kita saya anyar saben dina'* (2 Kor. 4:16). *'Mula saka iku… ayo padha mlayu kanthi ajeg ing lomba sing wis ditemtokake kanggo kita'* (Ibr. 12:1).

Panguwasa maneh kandha:

'Buwang kabodhoanmu, rungokna pituturku, lan mbalèk saka kaluputanmu, lakokna dhawuhe raja, awit kowe ora bakal tahan sangsara sing wis tak siapake kanggo kowe.'

Sang Wali Gury mangsuli:

Kita ora ana ing kaluputan kaya sing kok kira, lan kita ora bakal nggatekake pituturmu sing bodho utawa manut marang karsa raja. Kita ora bakal ringkih lan bodho nganti wedi marang panyiksaanmu lan nimbulake murka Gusti kita. Kita iki abdi Panjenengané sing wis nampilaké marang kita kamulyané kabecikané, nyawani nyawane kanggo kita; mula kepiye bisa kita ora tetep ajeg mbela Panjenengané nganti getih? Kita bakal ajeg kanthi wani, dikuatké déning Kristus Yesus; kita bakal tetep ora goyah ngadhepi kabèh tipuan mungsuh; kita bakal ajeg nganti kita ngalahaké mungsuh sing mungsuh kita.

Ndeleng keteguhan iman para wali, sang penyiksa banjur nerusake panyiksaan. Dhèwèké mréntahaké supaya para wali digantung, ngiket tangan siji karo tangan sijiné, lan ngiket watu abot ing sikilé. Ing kahanan kaya ngono, padha digantung kanthi sabar wiwit jam telu nganti jam wolu; sajrone wektu kuwi, sang gubernur lagi nganakake sidang marang wong-wong liya.

Sawisé kuwi, dhèwèké takon marang para wali apa padha gelem manut dhawuh sang raja supaya ora kena siksa; nanging padha tetep teguh ngakoni iman sing sejati. Banjur penyiksa mréntah supaya diuculi lan dibuwang menyang penjara sing sempit banget, ing ngendi ora ana cahya srengéngé sing mlebu lan ora ana angin sing bisa nembus. Padha tetep ana ing penjara iki wiwit tanggal siji Agustus nganti tanggal sanga November; sikilé diiket ing pigura kayu, padha nglakoni sangsara sing kejem, luwe lan ngelak, nanging sanadyan mangkono, padha ora nate mandheg matur nuwun marang Gusti Allah.

Sawisé manggon ing panjara sing suwé lan nyiksa kaya ngono, wong-wong mau digawa manèh ing ngarepé gubernur kanggo diadili. Santo Gury meh ora urip, amarga wis kesel banget déning akèh sangsara sajroning panjara, déning luwe lan ngelak sing parah; déné Santo Samon katon séhat wal'afiat. Gubernur takon marang wong-wong mau:

'Apa kowe ora kesel amarga wis suwe banget ana ing penjara, lan apa atimu sing atos kuwi ora melembut supaya gelem nampa pitutur sing becik lan, kanthi ngajeni dewa-dewa kita, mbebasake awakmu saka kahanan susah iki?'

Para wali mangsuli:

'Apa sing wis kita kandhakake sadurunge, saiki kita kandha maneh: kita ora bakal nyelakake Gusti kita Yesus Kristus; siksaa kita sak karepmu.'

Lan banjur penyiksa mau mrentah supaya Santo Gurius digawa bali menyang penjara kaya wong lara; amarga dhèwèké ora péngin nyiksa dhèwèké wektu kuwi, supaya ora nyepetké pati lan supaya isih ana pangarep-arep sawijining dina bisa mbujuk dhèwèké supaya gelem nampa kejahatané. Déné kanggo Santo Samon, dhèwèké mrentah supaya digantung nganggo siji sikil, sirah mudhun, karo bobot wesi sing diiket ing sikil sijiné. Dheweke digantung ing posisi iki wiwit jam kapindho awan nganti jam kasanga. Para prajurit sing padha ngubengi dheweke, amarga welas asih, ngajak dheweke supaya manut marang dhawuhe raja lan nylametake awake dhewe saka sangsara sing abot iki. Nanging dheweke ora mangsuli; malah saka jeroning atine dheweke ndedonga marang Gusti Allah lan kelingan mujijat-mujijat Panjenengané ing jaman biyen:

– Ya Gusti Allah, tanpa kersaning Panjenengan ora ana siji manuk sing tiba ing jaring (Mriksa Mat. 10:29), Panjenengan ngrembaka atiné Dawud nalika sangsara (Mazmur 4:2), lan Panjenengan paring pratandha marang nabi Daniel yèn dhèwèké luwih kuwat tinimbang singa (Dan. 6:6–18, 14:32). Sampeyan sing ngerti ringkihé sipat kita, delengen perang sing ngamuk marang kita; awit mungsuh ngupaya nyopot pusakan Panjenengan saking Panjenengan; nanging Panjenengan, kanthi paningal pangapuran Panjenengan, ngreksa ing salebetipun kita obor dhawuh Panjenengan ingkang boten kendhat, nuntun lumampah kita kanthi padhang Panjenengan, lan paringa kita nikmati kabungahan swarga, awit Panjenengan pinundhi salami-laminipun.

Nalika martir mau ndedonga kaya ngono, sawijining juru tulis nyathet tembung-tembungé. Banjur gubernur mréntah supaya Samon dibukak iketé. Nanging dhèwèké ora bisa ngadeg, amarga sendi ing dengkul lan pinggulé wis kélangan panggonané. Banjur, miturut dhawuh sang penyiksa, sang wali digawa menyang penjara lan dipunduduhaké ing sacedhaké Saint Gurius.

Ing dina kaping limalas wulan Nopémber, gubernur Musonius, sawisé tangi nalika kukuk jalu muni[7870] , lunga menyang ruang sidang panggonané dhèwèké maréntahaké pangadilan, kabekahan cahya lilin lan dikawal para pembawa waja; lan, kanthi angkuh lungguh ing kursi hakim, dhèwèké mréntahaké Gurias lan Samon supaya digawa ngadhep dhèwèké. Santo Samon mlaku ing antarané loro prajurit, nyandhak marang loro prajurit mau nganggo loro tangan lan mlengos, amarga sikilé wis diregangaké ing sendiné nalika dhèwèké digantung; Santo Gurius, nanging, digendong, amarga dhèwèké pancèn ora bisa mlaku; sikilé, sing wis diremuk nabrak kayu, kebak tatu lan wis bengkok. Ndelok para wali, panguwasa mau wiwit ngandika:

'Kowe wis nduwé wektu sing cukup kanggo mikir endi sing luwih becik – urip utawa pati? Critakna, apa sing wis kok putusaké? Apa kowe wis kesel karo panyiksaan sadurungé, lan apa kowe wis tekad nurut marang dhawuhé raja supaya kowe tetep urip lan bisa nikmati kasenengan donya iki?'

Kanggo iki para wali mangsuli:

'Kita wis rembugan babagan iki lan milih apa sing bakal dadi kauntungan kita—kita wis milih pati demi Kristus, nolak urip ing donya sing sia-sia iki; wektu sing wis kita lampahi, nalika kita nyawang padhange awan sing luntur, wis cukup kanggo kita; nyawa kita saiki kepengin mlebu ing dina kang ora luntur.'

Gubernur kandha:

'Pendakuku krasa lara krungu tembungmu sing mbantah; cekaké, aku maringi pitutur sing becik iki: pasang kemenyan ing mezbahé Dia, banjur mulih; nanging yèn kowé ora gelem, aku bakal mréntah supaya sirahmu dipotong saiki uga.'

[7870] Ungkapan 'krokoké jalu' digunakaké kanggo nandhani wektu. Iku ngrujuk marang salah siji saka papat jaga sing dipérangaké ing wengi, yaiku jaga katelu, yaiku sing padha adohé saka tengah wengi nganti subuh.

'Kita ora perlu ngomong akèh,' wangsul para wali, 'iki kita ana ing ngarepmu; tindakna apa sing kowe karepake tanpa tundha, amarga kita ora bakal mandheg nyatakake yèn kita iku abdi Gusti kita Yesus Kristus, yèn kita nyembah Panjenengané piyambak, lan yèn kita nolak panyembahan berhala.'

Banjur gubernur mènèhi dhawuh supaya wong-wong mau dipenggal nganggo pedhang. Para wali, nalika krungu kuwi, padha bungah banget, amarga padha ngerti yèn ora suwé manèh bakal bébas saka badané lan bakal menyang marang Gusti. Gubernur mréntahaké marang algojo supaya nempataké para martir ing kreta, nggawa adoh ing njaba kutha, lan dipenggal ing kana. Para wali digawa metu saka kutha liwat gapura lor; ora ana warga kutha sing ngerti bab iki, amarga padha turu nyenyak. Sawisé nggawa para wali menyang sawijining gunung ing pinggiran kutha Edessa, para prajurit mandheg lan mréntahaké marang algojo supaya motong sirah para martir. Mèntas saka kereta, para wali nyuwun wektu sakedhik kanggo ndedonga lan sawisé ndedonga kanthi khusyuk, pungkasané padha kandha:

'Ya Gusti Allah lan Rama saka Sang Kristus, tampi nyawa kita kanthi tentrem.'

Ngadhep marang algojo, Santo Samon ngendika:

'Lakokna apa sing wis diparingi dhawuh.'

Banjur, nalika subuh, para pengakun iman, kanthi nundhukake sirah suci ing sangisore pedhang, dipenggal sirahé, lan mangkono padha séda. Para umat, sawisé krungu kabar pati para martir suci, njupuk relik suci lan ngubur kanthi pakurmatan[7871] .

Sawisé pirang-pirang taun kliwat, Kaisar Licinius sing jahat[7872] , sawisé misah saka Konstantinus Agung, nglanggar prajanjen sing wis digawé Konstantinus karo dhèwèké. Kanthi nikahaké adhine marang Licinius lan ngangkat dhèwèké dadi kaisar kanca ing Kakaisaran Romawi, Constantine netepake syarat manawa Licinius, sanadyan wong pagan miturut pracaya, ora kena nindhes wong Kristen kanthi cara apa wae, nanging kudu ngidini saben wong urip manut pracayane dhéwé, supaya sapa waé sing ndhukung pracaya tartamtu bisa nglakoni tanpa alangan. Nanging, Licinius, sing ora netepi prajanjen iki, nyurung panganiayaan marang umat Kristen ing provinsi-provinsi wetan lan matèni akèh wong pracaya kanthi manéka cara. Ing wektu kuwi, ing kutha Edessa sing wis kasebut mau—ing ngendi para martir suci Gurias lan Samon biyèn nandhang sangsara—ana sidroko sing jenenge Aviv, sing mlaku saka omah siji menyang omah liyane ing saindenging kutha, mulang wong-wong bab iman suci lan ngajak supaya padha wani ngakoni Kristus. Liwat pangandikane, Santo Aviv ngowahi wong-wong sing durung pracaya marang Kristus lan ngajak para pracaya supaya urip kanthi cara sing nyenengake Gusti Allah. Sawisé krungu bab dhèwèké, gubernur kutha Lysanius nulis marang Raja Licinius, ngandhani yèn Aviv wis ngisi kabèh kutha Edessa karo bidah Kristen; ing wektu sing padha, dhèwèké njaluk apa dhawuh sing bakal diwènèhaké marang dhèwèké. Lisanias nulis surat marang raja kanthi tujuan kanggo entuk wewenang nganiaya wong Kristen, amarga durung nduwé ijin kanggo nindakake kekerasan marang wong-wong mau. Raja langsung mangsuli, mènèhi dhawuh supaya Aviv dipatèni. Sawisé nampa dhawuh saka raja, Lysanius mènèhi prentah supaya Santa Aviv digoleki lan disiksa. Wektu kuwi Aviv manggon ing salah siji pérangan kutha, ing omah sing ora dingertèni, bareng karo ibuné lan sedulur-seduluré, nyebarake iman suci kanthi nyelundup ing endi waé sing ora bisa ditindakake kanthi terang-terangan. Nalika para prajurit padha nggoleki saindhenging kutha kanggo nggoleki Aviv sing pinaringan berkah, dhèwèké, sawisé krungu bab kuwi, tinimbang ndhelik, ninggalaké omahé lan nggoleki para prajurit sing padha nggoleki dhèwèké, supaya dhèwèké bisa nyerahaké awaké dhéwé marang tangané wong-wong mau. Ketemu karo komandan militer sing aran Theotekna ing sawijining panggonan, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Iki wong sing kok goleki: amarga aku Aviv, sing wis kok dhawuh golek; jupuk aku, banjur gawa aku menyang sing ngutus kowe.'

Theotekn, kanthi alus ndelok dheweke, kandha:

'Heh, manungsa, sanadyan durung ana sing weruh kowe nyedhak marang aku, mending mlaku menyang pinggir lan ndhelik, supaya prajurit liyane ora weruh lan nyekel kowe.'

[7871] Kematiran para wali Gurius lan Samon dianggep kedadeyan ing antarané taun 293 lan 306. Relik lan gréja sing didedikasikaké kanggo para wali suci Gurius, Samon, lan Aviv katon ing Konstantinopel taun 1200 déning peziarah Rusia Anthony.

[7872] Licinius dadi panguwasa separo wétan Kakaisaran wiwit taun 307 nganti 324, nalika dhèwèké dipatèni miturut dhawuhé Constantine.

Aviv mangsuli:

'Yen kowe ora nggawa aku, aku bakal lunga dhéwé lan nyerah marang gubernur, lan aku bakal ngakoni Kristusku ing ngarepé para raja lan panguwasa.'

Krungu kuwi, Theoktinos nuntun dhèwèké marang Lysanius. Lysanius takon bab keturunan lan jenengé. Sang wali sepisanan ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen; banjur sawisé kandha jenengé, dhèwèké nerangaké yèn dhèwèké asalé saka sawijining désa sing aran *Felsia.* Lysanius meksa dhèwèké supaya nyembah arca-arca lan nyoba, kanthi gantian ancaman lan muji-muji, supaya dhèwèké mbalik saka Kristus lan nyembah arca-arca; nanging dhèwèké, kaya tiang kang ora goyah lan tembok kang ora bisa ditembus, tetep teguh ing pangakuané marang Kristus. Penyiksa, nalika weruh yèn dhèwèké ora bisa nggawa dhèwèké menyang kaburukan liwat tembung, banjur miwiti maksa nganggo tumindak; dhèwèké mréntah supaya dhèwèké digantung lan awaké digores nganggo cakar wesi. Sawisé kuwi, dhèwèké manèh nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya nyembah arca-arca lan nyuguhaké kemenyan ing mezbah déwa-déwa pagan. Nanging sang wali mangsuli kanthi teges:

'Ora ana apa-apa sing bisa misahake aku saka Gustiku, sanajan kowe maringi sangsara sepuluh ewu kaping luwih abot.'

Sing nyiksa takon marang dhèwèké:

'Apa paedahé kowe wong Kristen saka sangsara sing kok tahan kanggo Gustimu, lan apa untungé awakmu dipecah-pecah lan kowe milih pati pait kanthi rela?'

Para martir mangsuli:

'Yen kowe, penyiksa, pancen kepengin ngalih marang pangarep-arep ganjaran sing dijanjekake Gusti Allah kita, mesthi kowe bakal ngucapake kaya sing diucapake Rasul Sang Yehovah biyen: *"Amarga sangsara saiki ora pantes dibandhingake karo kamulyan sing bakal diparingake marang kita"* (Roma 8:18).'

Penyiksa iku ngguyu marang tembungé martir, kaya-kaya kuwi edan, amarga dhèwèké dhéwé uga edan; banjur, nalika weruh yèn dhèwèké ora bisa mbalèkaké sang wong sing tabah saka Gusti Allah sejati, dhèwèké ngukum supaya dibakar.

Ing njaba kutha wis dinyalakaké geni gedhé, lan sang martir digawa menyang panggonan paukuman. Dhèwèké terus mlaku, kabungahan amarga dhèwèké bakal dadi kurban lan persembahan kebakaran kanggo Gusti Allah. Ibuné lan sedulur-seduluré padha mèlu; dhèwèké nglipur lan ngélingaké supaya ora sedhih, nanging luwih bungah amarga dhèwèké bakal menyang Kristus lan bakal ndedonga marang Panjenengané kanggo wong-wong mau. Nalika tekan geni, dhèwèké ndedonga, maringi ciuman pamitan marang ibuné lan kabèh wong sing dikenal, banjur mlebu ing kobongan lan langsung nyerahaké nyawané marang Gusti. Sawisé geni padam, ibuné, bebarengan karo para pracaya liyané, nemokaké awak putrané sing suci ora rusak kena geni; dijupuk, diolesi miyra lan dikubur jejere makam para martir suci Gurias lan Samonas, sing wis nandhang sangsara sadurungé, amarga Santo Aviv uga nandhang sangsara ing dina kuwi (pirang-pirang taun sawisé dina nalika para wali mau nandhang sangsara[7873]) Nalika panganiayaan mandheg lan iman Ortodoks menang, para wong Kristen mbangun gréja kanggo ngajèni telung martir suci iki lan nyimpen relik suci ing kuburan tunggal ing jeroné gréja mau. Saka relik mau, kita bakal nyritakaké siji mujijat sing paling mulya.

Ana sawijining bangsa barbar sing ora pracaya marang Gusti, manggon cedhak Persia lan dikenal minangka *Ephalites*[7874] *,* padha maju saka wetan menyang karajan Yunani; sawisé ngrebut akèh kutha, padha tekan Edessa dhéwé, kanthi niyat nyekel lan ngrusak kutha iku, kaya sing wis ditindakake marang kutha-kutha liyané. Mula raja-raja Yunani, kepengin mbela kutha saka mungsuh lan mbebasake saka pengepungan, nglumpukake akèh prajurit lan ngutus marang Edessa. Sawise mlebu Edessa, pasukan Yunani manggon ing kana suwene wektu, mbela kutha saka para barbar. Ana sawijining prajurit ing tentara Yunani, wong Goth asalé[7875] . Kedadéyané ing Edessa dhèwèké manggon ing omahé sawijining janda suci sing jenengé Sophia, sing nduwèni siji-sijiné putri jenengé Euphemia, sing ditresnani banget, dijaga kesuciané lan diwulang bab tata krama lan ajiné marang Gusti Allah. Sophia nyoba ndhelikake putrine saka pandelengan wong liya, amarga ayu banget; dheweke nyimpen putrine ing kamar kapisah supaya ora ana priya sing weruh. Nalika priya Goth iku suwé manggon ing

---

[7873] Kematian syahid St Aviv kelakon ing taun 322.

[7874] Efalites iku sawijining suku Hun sing manggon ing panggonan sing saiki dadi Merv lan Afghanistan.

[7875] Bangsa Goth – suku Jermani sing paling wétan lan paling akèh, manggon ing dataran rendah Danube.

omah janda, dumadakan sawijining dina dheweke weruh putri enom iku. Kagum karo kaendahane, dhèwèké kebak napsu marang dhèwèké, lan ora mikir liya kajaba carane ngrebut atiné. Dhèwèké nyedhaki ibuné lan nyuwun supaya maringi putriné kanggo dinikahi; sanadyan dhèwèké wis duwé bojo lan anak ing tanah kelairané, dhèwèké ndhelikaké kabèh mau, pura-pura durung omah-omah supaya éntuk apa sing dikarepaké. Nanging, ibuné nolak:

'Aku ora bakal maringi putri tunggal iki menyang tanah manca; kowe wong asing – kowe bakal nggawa putriku menyang negaramu, lan aku bakal kélangan dheweke kanthi sedhih banget, amarga aku ora duwe anak liya sing bisa maringi panglipur ing jandaanku kejaba dheweke; aku ora bakal maringi dheweke marang kowe, amarga aku ora bisa urip tanpa ndeleng pasuryane.'

Banjur wong Goth kuwi, amarga nesu, wiwit ngancem dheweke:

'Yen kowe,' ujare, 'ora maringi putrimu marang aku, aku ora bakal lunga saka kene nganti aku ngeterake akèh bala marang kowe lan nggawe kowe ngrasakake sedhih sing paling abot; amarga aku prajurit, lan aku gampang waé maringi apa waé karusakan sing tak karepake marang kowe.'

Janda iku, sanadyan piyambakan lan ora ana sing nulungi, wani ngadhepi dheweke kanthi gagah. Sawisé kuwi, prajurit mau gantian nyuwun kanthi alus lan banjur nesu, lan liwat panyuwunan lan ancaman nyoba meksa janda mau supaya maringi putriné dadi garwané. Kanthi cara kuwi, dheweke terus-terusan ngganggu janda mau sajrone manggon ing kana. Dheweke uga maringi macem-macem hadiah, amarga dheweke ora mlarat – dheweke tuku perhiasan emas lan sandhangan larang kanggo dheweke lan putrine supaya entuk apa sing dikarepake; nanging janda iku ora gelem nampa hadiah-hadiah mau, malah nyingkiri dheweke sakabehe, lan ndhelikake bocah wadon mau kanthi luwih ati-ati supaya wong sing ora ajar hukum iku ora weruh. Sawijining dina dheweke kandha marang dheweke:

'Aku krungu yèn kowé nduwé garwa lan anak ing tanah airmu.'

Nanging dhèwèké, kesengsem banget karo kepéngin nduwèni cah wadon iku lan ora wedi marang Gusti, wiwit ngumpat lan ngucapaké sumpah agung, kandha yèn dhèwèké durung tau omah-omah lan péngin njupuk anaké dadi garwané lan ngangkat dadi panguwasa kabèh kagungané. Banjur janda Sophia, sawisé pungkasane pracaya marang dhèwèké, manut panyuwuné lan sarujuk maringi putriné Euphemia dadi garwané. Kanthi ngangkat tangan marang Gusti, dhèwèké kandha:

'Gusti, Bapa para yatim piatu lan Hakim para janda, mugi Panjenengan paring pangayoman marang ciptaan Panjenengan, lan aja ninggalake putri enom iki sing bakal kawin karo wong liya. Aja ngremehake jandhaku, lan aja ninggalake aku tanpa daya; amarga, percaya marang pangayoman Panjenengan ingkang sae, aku maringi putriku ingkang mlarat iki dadi garwane wong ingkang durung tak kenal, lan aku njaluk Panjenengan dados saksi lan penjamin sumpah-sumpah lan janjine."

Perawan iku dipingitake marang wong Goth iki, lan sawisé mantenan, padha urip tentrem bebarengan. Euphemia ngandhut, lan sadurunge dheweke nglairake, mungsuh-mungsuh mundur saka kutha kanthi tangan kosong, amarga padha ora bisa njupuk kutha iku, amarga pasukan ing jero kutha kanthi gagah berani mbela tembok kutha lan perang nglawan mungsuh kanthi gigih, lan utamane amarga kutha iku dilindhungi dening pandonga para martir suci Gurius, Samon lan Aviv. Nalika mungsuh mundur, pasukan Yunani kudu bali menyang omahé, lan Goth iki uga buru-buru bali menyang tanah airé. Ibune, nangis tanpa kendhat mikir bakal pisah karo putrine, nyoba nggawa dheweke adoh saka wong Goth, nyegah supaya dheweke ora digawa menyang tanah manca, nanging dheweke ora bisa mecah ikatan perkawinan sing wis disahake miturut hukum. Nalika menantu jahat arep mangkat karo garwane, Sophia nuntun dhèwèké lan putriné menyang gréja para martir suci Gurius, Samon, lan Aviv; sawisé nempataké ing ngarep makam para martir, dhèwèké kandha marang menantuné:

'Aku ora bakal nyerahake putriku marang kowe kajaba kowe maringi para wali iki, sing nandhang sangsara kanggo Kristus, minangka jaminanmu; mula cekel relik suci para wali mau lan sumpah marang aku manawa kowe ora bakal nglarani putriku, nanging bakal nglindhungi dheweke kanthi katresnan lan ngajeni sing pantes.'

Gotf, nganggep iki prakara sepele, langsung tanpa ragu nyekel relik suci para martir lan kandha:

'Saka tangan Panjenengan sedaya, para suci, kula tampi gadis menika, lan kula anggep Panjenengan dados jaminan lan saksi ing ngajeng ibunipun, bilih kula boten badhe nglarani garwaku menika, boten badhe nate ngremehake piyambakipun, nanging badhe ngopeni piyambakipun kanthi katresnan lan ngajeni ngantos pungkasaning gesang.'

Mangkono pangandikane Gotf; malah, wong kang ora ajiné hukum iku ngucap sumpah marang Gusti Allah, tanpa mikir utawa wedi yèn Gusti Allah, Pangeran Pambalas, bakal mbalekaké miturut pakaryané lan ngrusakaké amarga tipuané. Ibuné, sawisé krungu sumpahé menantu lanangé, muni marang para martir suci:

'Marang kowe, sawise Gusti Allah, ya para martir suci, aku nyerahake putriku, lan lumantar kowe aku maringi dheweke marang wong manca iki.'

Mangkono, sawisé padha ndedonga, padha salaman alus banjur padha pisah dalan: janda Sophia bali menyang omahé dhéwé, déné wong Goth kuwi, sing diiringi Euphemia, miwiti lelampahané, sawisé ngusir abdi sing bareng karo dhèwèké supaya rahasia iki ora dadi kabaré ing omahé.

Sawisé padha nempuh kabèh lelampahan lan tekan tanah kelairané wong Goth, lan wis cedhak karo omahé, dhèwèké mbalèk marang garwané kanthi kejem banget, kaya mungsuh; kanthi lali katresnané marang dhèwèké lan nglirwakaké sumpah-sumpahé, dhèwèké nyopot sandhangan alus lan perhiasan emas saka dhèwèké lan nganggoaké sandhangan kumel, kaya tawanan lan budhak; lan, narik pedhangé, dhèwèké maringi dhèwèké prentah iki:

Yen kowe kepengin urip, nalika mlebu omahku, aja ngandhani sapa-sapa apa sing wis kelakon antarane kita, nanging kandhaa yen kowe iku tawanan, amarga aku wis duwe garwa lan anak-anak ing omahku; Kowe, kanggo bagéanmu, bakal dadi abdi garwaku lan manut marang kabèh prentahé kaya marang tuan putrimu; nanging yèn kowe mbukak marang dhèwèké, utawa marang sedulurku, yèn aku wis nikah karo kowe, kowe bakal weruh pedhangku ana ing gulu lan mati."

Nalika nyadari yèn dhèwèké wis ditipu lan dihina déning barbarian jahat iki, lan krungu ancamané, Euphemia kandha marang dhèwèké:

'Apa iki katresnamu? Apa mangkono kowe nepaki janjimu? Apa iki sumpahmu, lan apa pancen niyatmu nggawe aku, bojomu, dadi tawanan lan budhak, senajan aku bebas?' Kanggo kowe aku ninggalake ibuku, sedulur-sedulurku lan tanah airku, lan nyandhak kowe kanthi katresnan sing tulus, percaya marang tembungmu sing kowe kuwatake nganggo sumpah; nanging kowe mbalekake katresnanku kanthi kebencian lan, tinimbang dadi bojoku lan kancaku, kowe malah dadi wong barbar, mungsuh lan penyiksa sing nggawa aku menyang tanah manca kanggo ngrusak aku.

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké ngangkat pandangé menyang langit lan ngangkat tangané, ngendus saka jeroné atiné lan nangis kecut, banjur njerit marang Gusti Allah:

'Ya Gusti Allahé para bapak-ibu kula, mugi Panjenengan ndeleng kasangsaran kula, mirengna raos asring kula lan paringana merhatosi swara pandonga kula! Delengen apa sing dipun tindakaken déning tiyang ingkang nglanggar sumpah punika dhumateng kula, lan nyelametna kula saking sangsara awon punika, lumantar pandonga para abdi Panjenengan ingkang suci ingkang sampun nandhang sangsara awit saking Panjenengan.' Ya para martir suci Gurias, Samon, lan Aviv! Saiki aku nyuwun marang panjenengan: tulung aku sing wis tiba ing cilaka sing ora disangka-sangka, amarga aku percaya marang panjenengan, aku lunga karo wong Goth iki; dadi pembalas dendamku lan nylametake aku saka cilaka iki.

Nalika dheweke nangis banget lan ndedonga ing sajroning atine, padha mlebu ing omahé wong Goth. Bojoné, nalika weruh Euphemia lan nyumurupi ayuné pasuryané, kebak rasa iri, amarga dheweke curiga yèn bojone lagi urip bareng karo dheweke ing hubungan sing ora sah, banjur dheweke takon marang bojone.

'Sapa cah wadon iki, lan saka ngendi kowe nggawa dheweke?'

Dheweke mangsuli:

'Dheweke tawanan; aku nggawa saka Edessa supaya dadi abdi sampeyan.'

Garwané kandha:

'Kaendahan raié nuduhaké yèn dhèwèké dudu budhak, nanging wanita merdéka.'

Bojoé mangsuli:

'Sanadyan dheweke bébas ing tanah asalé, kaya sing katon saka rupané, saiki dheweke dadi budhakmu.'

Euphemia, amarga wedi ora bisa ngomong, meneng bae lan manut marang bojone wong Goth, ngladeni kaya budhak ngladeni tuwane; dheweke ora ngerti apa sing kudu ditindakake supaya bisa uwal saka cilaka sing wis nimpuh dheweke. Mangkono dhèwèké urip, nindakake tugase minangka budhak, tansah éling marang para martir suci ing pikirane lan njerit marang para martir mau karo luh:

'Aja kasep nulungi aku, abdi panjenengan, ya para suci; cepet paring welas asih marang aku, lan aja nglirwakake panganiayaan lan tipu daya sing wis ditindakake marang aku.'

Majikane, sing nyimpen rasa iri ing atine, banget kejem lan ora welas asih marang dheweke; dheweke mrentahake dheweke nindakake kabeh jinis pakaryan abot lan nyiksa dheweke kanthi macem-macem cara. Nanging sing paling parah yaiku dhèwèké ora tau ngomong karo Euphemia; saliyané kuwi, Euphemia ora ngerti basa Gothic lan ora bisa nyritakaké apa-apa bab dhèwèké marang tuwané, lan dhèwèké wedi marang wong Goth, menawa dhèwèké bakal dipatèni yèn nganti mbukak rahasia apa waé bab dhèwèké marang tuwané.

Sawisé sawatara wektu, bojone wong Goth ngerti yèn Euphemia lagi ngandhut, lan rasa iri atiné marang dhèwèké tambah kobong; dhèwèké mungsuh dhèwèké kanthi nesu sing luwih gedhé, maringi tugas-tugas sing paling abot kanggo ngentèkaké tenaga. Nalika wayahe teka, Euphemia nglairake bayi lanang sing pasuryane mirip banget karo Goth, sing sejatine bapake. Bojoné Goth, nalika weruh bayi sing pasuryane persis kaya bojone, kebak nesu gedhe lan wiwit mikir cara matèni bayi kuwi. Dheweke kandha marang bojone:

'Ngapa kowe terus mbantah yèn kowe tau ana gandhèngan karo gadis iku? Amarga anak sing wis dilairaké kuwi cetha mbukak tumindakmu, merga dhèwèké persis kaya kowe.'

Goth maneh mbantah, kandha:

'Iku ora bener; aku ora tau duwe hubungan apa-apa karo dheweke. Kowé nduwé wewenang marang dheweke, mula tindakna kersamu marang dheweke, awit dheweke iku tawanan lan budhakmu.'

Banjur wong wadon sing jahat kuwi nyusun rencana kanggo ngeracuni bayi. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké nyiapaké racun matèni, ngutus ibuné adoh saka bayi kanggo ngurusi urusan, lan nalika bayi kuwi ditinggal dhéwé, dhèwèké nyawur racun mau menyang cangkemé – lan bayi kuwi ora suwé banjur mati. Ibune, nalika bali saka gaweyan, weruh bayi iku wis mati, banjur kebak sedhih sing ora bisa diungkapake; atine remuk amarga kasedhihan sing pait. Dheweke ora ngerti apa sing nyebabake pati dumadakan kuwi, amarga ora ana sijisijia ing kamar nalika tuan putrine nyawur racun menyang cangkem bayi. Nanging nalika nyiapake jenazahé kanggo dikubur, Euphemia weruh racun mili saka cangkem bocah, banjur dhèwèké kelingan yèn tuan putriné tau ngancem arep mateni dhèwèké bareng anaké, lan dhèwèké nyangka sapa sing tanggung jawab pati bayi kuwi. Nanging dhèwèké tetep meneng, ora wani ngomong apa-apa. Njupuk sethithik wol, dhèwèké ngusap racun sing mili saka cangkem bayi lan nyimpené, ora maringi weruh rahasia iki marang sapa-sapa. Bayi mau dikubur.

Sawetara dina sawisé, wong Goth ngajak kanca-kancané dhahar bengi, lan Euphemia ngladèni ing méja. Nalika giliran dhèwèké ngladèni sang tuan putri kanthi cangkir, kepéngin mriksa apa bayié pancèn diracun déning majikané, dhèwèké njupuk kain wol sing wis digunakaké kanggo ngusap cangkem anaké, diam-diam dicelupaké ing ombènan mau, banjur sawisé dijupuk manèh, k , kain wol mau diperas menyang cangkir lan diwènèhaké marang majikané. Majikané, sing ora ngerti apa-apa bab iki, ngombe saka cangkir kuwi, lan mula cilaka tumeka marang dhèwèké; amarga ing wengi kuwi bojoné Gotf mati dumadakan lan tiba ing bolongan sing wis digali déning dhèwèké dhéwé. Esuké, nalika Gotf tangi, dhèwèké nemokaké bojone wis mati lan kaget banget amarga pati sing ora disangka-sangka; kabèh omah kebak tangisan; kabèh sedulur, kanca, lan tangga-tanggahan padha nglumpuk lan meratoni; banjur, sawisé gawé peti mati sing mewah, padha kanthi khidmat ngubur almarhumah ing peti mau.

Sawisé pitung dina saka panguburan almarhumah, seduluré padha kelingan marang gadis sing digawa saka Edessa, banjur padha kandha:

'Ora ana liyane sing kudu disalahake amarga seda dumadakan kerabat kita kajaba tawanan iki, sing tansah mungsuh marang dheweke.'

Lan mula kabeh padha mbelot marang Euphemia lan kepengin nggawa dhèwèké marang gubernur provinsi supaya liwat siksaan dhèwèké bisa njupuk pangakuan babagan carané dhèwèké mateni tuan wanité; nanging amarga gubernur wektu kuwi ora ana ing omah, padha ganti pikiran lan mutusaké ngubur Euphemia urip-urip jejere tuan wanité sing wis seda. Sawisé mbukak peti mati almarhum, padha nyelehaké Euphemia ing jejere mayit sing ambuné busuk, kebak ulat lan bosok – supaya dhèwèké ngalami pati kasar ing kono. Sapa sing bisa nyritakaké sedhihé Euphemia, kasedhihan, wedi lan gemeteran, ajrih lan ngeri, isak lan tangisé? Coba sapa waé mbayangaké medhèné wong urip sing dikurung ing peti mati jejere mayit sing ambuné busuk; wedi marang wong mati, ambuné mayit, pepeteng lan sempit ing peti mati, ulat ing saubengé, ambegané pati lan sangsara sing ora bisa diucapaké!

Nalika nemokake awake dhéwé ing pangurungan sing banget sempit, Euphemia, kanthi atiné kebak sedhih, kanthi tulus nguwuh marang Gusti Allah saka jeroné peti mati, kaya nabi Yunus biyèn ing wetengé ikan paus:

'Ya Gusti Allah Sang Maha Agung ing swarga, sing lungguh ing ngarsaning Kerub lan nyawang jurang-jurang jero, Panjenengan nyumurupi rasa pait ing atiku lan kahanan sempit ing peti mati sing peteng lan ambune mbebayani iki; Panjenengan mangertos menawa demi asmanipun Panjenengan kula kaparingaken dhateng Goth ingkang boten ajrih paugeran punika, awit piyambakipun ngucap sumpah kanthi asmanipun Panjenengan nalika nyekel kula; mila, paringana welas asih dhumateng kula, demi asmanipun Panjenengan ingkang suci. Panjenengan maringi pati lan maringi gesang, Panjenengan nundhung menyang neraka lan ngunggahaké (1 Sam. 2:6): nylametaké kula saking pati pait menika lan ngunggahaké kula saking peti mati menika, kados saking neraka, awit Panjenengan kuwasa nguripaké manèh tiyang mati – langkung-langkung malih, Panjenengan saged ngluwari kula, ingkang taksih gesang nanging caket pati, saking gapuraning pati. Gusti, kawelasi kula amarga para martir suci Gurias, Samonas, lan Aviv, sing getih lan pati panjenenganipun sampun Panjenengan tampi minangka kurban murni. O para martir suci! Mungsuh kula sampun nyuwun pitulungan dhumateng panjenengan sadurunge ibuku – mulane, nyelametna kula.

Nalika piyambakipun ndedonga ing sangsara atiné, telung priya padhang sumunar kaya srengéngé—para martir suci Gurias, Samonas, lan Aviv—lan langsung ambu awon ing peti mati sirna; Euphemia ngrasakaké wangi éndah banget sing sumebar saka para martir suci sing wis rawuh. Padha kandha marang piyambakipun:

'Tenang atimu, putriku, lan aja wedi: kowe bakal enggal slamet.'

Sawisé para wali ngendika mangkono, atiné Euphemia krasa tentrem amarga padhangé paningal para wali lan tembung panglipuré; kebak kabungahan, dhèwèké kelalen lan ketiduran kanthi tentrem. Ing sajroning turu kuwi, dhèwèké digawa metu saka peti mati déning kakuwatané Gusti Allah sing maha kuwasa lan ora katon, lan sajrone sakjam waé digawa menyang Edessa, menyang gréja para martir suci Gurias, Samonas, lan Avivus, lan dipapanaké ing sacedhaké relikwi sing kinurmatan. Wektu kuwi wis bengi, lan ibadah esuk sing lumrahé lagi dianakaké ing gréja nalika dhèwèké digawa menyang kana. Sawisé tangi saka turu, dhèwèké weruh manèh para martir suci sing kandha marang dhèwèké:

'Sugeng, anakku, lan mangertosi ing endi kowe saiki; delengen, kita wis nepati apa sing wis kita janjekake; lunga kanthi tentrem menyang ibumu.'

Sawisé ngendika mangkono, padha dadi ora katon. Euphemia tangi lan ndelok sakupenge kanggo mriksa ing endi panggonané. Nalika ndeleng tembok gréja, ikon-ikon, lilin-liliné, lan relikwi suci para martir, lan krungu manèh kidungan para rohaniawan, dhèwèké nyadari yèn dhèwèké ana ing Edessa, ing gréja kanca-kancané, para Pembawa Kasangsaran Kristus sing suci, Gurias, Samonas, lan Aviv. Banjur atine kebak kabungahan lan kabegjan sing ora bisa diungkapake, lan kanthi tresna ngeluk kubur para martir suci, dheweke matur nuwun marang Gusti Allah lan para wali kanthi luh amarga rahmat sing diparingake marang dheweke. Kanthi raos syukur, dheweke kandha: *'Gusti Allah kita ana ing swarga [lan ing bumi]; Panjenengané nindakake apa waé miturut karsa Panjenengané'* (Mazmur 113:11), wis ngutus pitulungan marang aku saka swarga lan nylametake aku; pinaringan berkah marang Gusti sing nylametake wong-wong sing precaya marang Panjenengané: *'Rintik-rintik bisa suwé ing bengi, nanging kabungahan teka ing esuk'* (Mazmur 29:6). Nalika dhèwèké ngucapaké tembung-tembung mau lan akèh manèh kanthi luh kabungahan, presbiter kuwi krungu tembung-tembungé lan tangisé; nyedhak marang dhèwèké, dhèwèké takon:

'Sapa kowe, lan kenapa kowe nangis kaya ngene iki?'

Dheweke banjur nyritakake kabeh mau kanthi rinci marang presbiter kuwi: kepiye ibune wis nyerahake dheweke marang wong-wong Goth ing sacedhak relik para wali; apa sing wis dialami dheweke ing tangan wong sing wis sumpah palsu kuwi; kepiye dheweke wis dibaringake ing peti mati dina sadurunge; lan kepiye nalika dheweke lagi ndedonga, para martir suci padha muncul marang dheweke lan sajrone sakjam wis nggawa dheweke saka tanah wong Goth menyang greja para martir kuwi.

Presbiter, nalika krungu kabar iki, kaget banget lan gumun marang kuwasa gedhéé Gusti Allah. Nanging, dhèwèké durung tenan pracaya marang omongané, banjur takon:

'Lan sapa ibumu?'

Sawisé ngerti yèn ibuné yaiku janda Sophia, presbiter kuwi langsung ngutus wong njaluk dhèwèké teka menyang gréja. Ibuné, sing ora ngerti apa-apa bab kuwi, langsung teka lan, nalika ndeleng anaké ngadeg ing

sacedhaké kuburan para martir suci nganggo sandhangan prasaja, dhèwèké kaget banget karo pemandangan sing ora disangka-sangka kuwi; nyedhak marang dheweke, dheweke ngrangkep lan ngeluk gulu, banjur nangis; Eufimia uga nangis, lan loro-lorone ora bisa ngucap sabda amarga nangis. Banjur, sawisé ngendhokaké atiné, ibuné takon marang dheweke:

'Kepiye kowe bisa teka ing kene, anakku, lan kenapa kowe nganggo sandhangan sing koyo ngono?'

Banjur Euphemia nyritakake kanthi rinci kabèh kang wis ditindakake ing nagara manca ing tangan bojone sing jahat, kepiye dhèwèké dikurung ing peti mati dina sadurungé lan kanthi mujijat dislametaké lan digawa déning para martir suci Gurias, Samonas, lan Aviv sing muncul marang dhèwèké. Krungu kabèh mau, atiné ibu lumer amarga welas, lan kabèh wong sing ana ing gréja, sawisé krungu crita mau, padha gumun banget lan ngluhuraké kuwasa lan welas asihé Gusti Allah kang Maha Kuwasa. Sajeroning sujud ing ngarep makam para martir suci, ibu mau matur nuwun marang Gusti Allah lan para wali kanthi swara banter; lan padha tetep ana ing gréja sedina muput, ndedonga lan matur nuwun marang Gusti Allah, sarta kanthi katresnan lan pangabdian padha nyekel lan nyium relikwi para martir suci. Ing wayah bengi, ibu lan putrine mangkat bali menyang omah kanthi kabungahan, padha muji Gusti Allah.

Esuké, kabar mujijat iki nyebar ing saindenging kutha; sedulur lan tangga teparo padha kumpul saka ngendi-endi ing omahé janda lan, kebak rasa nggumun, padha gumun marang apa sing dicritakaké Euphemia marang wong-wong mau. Kabeh padha muji jenengé Gusti lan ngluhuraké lan ngagungaké panjaluk pangayoman para martir suci.

Sophia lan putriné nglampahi sisa dina kanthi cara sing nyenengake Gusti. Padha nyritakake marang saben wong bab kakuwatané Gusti sing wis kanthi welas asih diparingaké marang wong-wong mau. Euphemia kandha: *'Tangan tengené Gusti diunggulaké; tangan tengené Gusti nindakaké pakaryan sing agung!'* Tangan tengené Gusti nylametaké aku saka wong Goth menyang Edessa: *'Aku ora bakal mati, nanging urip, lan mratelakaké pakaryané Gusti'* (Mazmur 117:16–17).

Babagan wong sing nglanggar sumpah, wong Goth kuwi, Gusti Allah mbales marang dheweke kanthi cara kaya mangkéné.

Sawisé sawatara wektu kliwat, wong-wong jahat sing padha biyèn perang nglawan wong Yunani mau padha nggabung karo wong Persia lan manèh maju menyang tlatah Yunani, nyoba nyekel kutha Edessa. Amarga kahanan iki, para kaisar Yunani manèh ngutus pasukan menyang Edessa kanggo mbela kutha iku. Ingkang ngancani tentara punika wonten tiyang Goth ingkang lumantar tipu daya lan muji-muji sampun nyulik putrinipun Sophia, Euphemia. Dheweke boten mangertos bab mujijat ingkang sampun kelakon lan nyangka menawi Euphemia sampun seda, dipun kubur ing jeroning peti mayit bebarengan kaliyan garwanipun ingkang sampun seda; tanpa ragu-ragu, dheweke lajeng dhateng griyanipun Sophia, kados-kados badhe sowan marang ibu mertua. Nalika dheweke weruh yèn dhèwèké wis teka, dheweke nyumputaké Euphemia ing kamar njero, nanging nampani dhèwèké kanthi pura-pura bungah marang rawuhé menantu lanangé. Banjur, sawisé nglumpukaké sedulur lan tangga teparo, dheweke miwiti takon marang wong Goth mau ing ngarepé wong-wong mau, kandha:

'Kepiye Gusti Allah mbantu panjenengan lelungan saka kene? Apa putriku sing lagi ngandhut lara ing dalan, lan kepiye carane dheweke nglairake? Aku banget sedhih amarga dheweke lagi ngandhut, lan aku wedi ana bala sing bakal nyerang dheweke ing lelungan.'

Dheweke mangsuli:

'Gusti, lumantar pandonga panjenengan, paring pitulungan supaya kita bisa nempuh lelampahan kanthi tentrem; putri panjenengan waras: piyambakipun sampun nglairake bayi lanang.' Dheweke ngaturake salam kanggo sampeyan, lan yen lelungan iki ora kedadéyan kanthi dadakan—lelungan sing kudu ditindakake kanthi cepet—putrimu mesthi bakal teka bareng aku lan bayi kanggo nglipur sampeyan; nanging, dheweke bakal teka ing wektu sing luwih trep.

Krungu tembung-tembung kuwi, Sophia kebak nesu sing adil marang gorohé wong jahat iki lan, nyabuti sandhangané, muni banter:

'Pendusta, wong licik lan pembunuh, kowe wis nggawa putriku menyang ngendi?'

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké nuntun Euphemia metu saka kamar njero, nempataké dhèwèké ing ngarepé wong Goth lan kandha:

'Apa kowe kenal karo gadis iki? Sapa dheweke? Apa kowe ngerti ing endi kowe wis ngurung dheweke, kowe sing nglanggar sumpah? Kowe wis ngukum dheweke pati, kowe wong duraka!'

Nanging dhèwèké, nalika krungu tembung-tembung kuwi lan ndeleng Euphemia, gemeteran, meneng bae lan ora bisa ngucapaké sak tembung waé, kaya-kaya wis mati. Banjur sedulur lan tangga-tanggahé janda kuwi nyekel dhèwèké, nguncì rapet ing sawijining kamar lan padha jaga ing lawang. Ibu lan putriné ngundang juru tulis, nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang wong-wong mau, ora ana siji prakara saka mujijat sing nggumunaké iki sing kélangan, lan sawisé marani uskup kutha kuwi, Eulogius sing suci, padha nyerahaké cathetan iki marang dhèwèké; padha uga nglaporaké rawuhé wong Goth sing jahat lan licik ing antarané wong-wong mau. Sawisé maca cathetan iku, uskup langsung nglumpukaké para rohaniwané lan menyang panggon gubernur sing mimpin tentara Yunani sing teka, banjur mréntahaké supaya cathetan sing diwènèhaké janda lan putriné—sing nerangaké kanthi rinci mujijat nggumunaké saka para martir suci—diwaca ing ngarsané gubernur. Gubernur, sawisé ngrungokaké kanthi tliti apa sing diwaca, kebak rasa wedi, gumun marang mujijat sing mulya, lan kabèh sing ana ing kono padha kroso wedi. Gubernur langsung mréntahaké supaya wong Goth mau digawa ngadhep dhèwèké. Janda Sophia lan anaké Euphemia uga digawa ngadhep dhèwèké. Manèh dhèwèké mréntahaké supaya cathetan babagan wong-wong mau diwaca banter supaya kabèh krungu, amarga akèh wong, lanang lan wadon, wis padha kumpul ing alun-alun gubernur. Lan dhèwèké takon marang wong Goth apa sing ditulis kuwi bener. Wong Goth mau mangsuli yèn kuwi pancèn bener lan ora ana sing palsu. Banjur gubernur kandha marang dhèwèké:

'Pembunuh celaka! Kepiye kowe ora wedi marang Gusti Allah lan Pangadilan Pungkasané, lan ora ajrih marang sumpah sing wis kowe ucapaké ing makam para martir suci, sing kowe jadikan penjamin lan saksi janji-janjimu? Napa kowe ora ngapura cah wadon enom sing wis kowe tipu nganggo licikmu? Mula, tampani paukuman sing pantes kowe tampa amarga tumindakmu.'

Gubernur mrentahake supaya sirahé dipotong nganggo pedhang. Uskup sing tresna marang Gusti Allah kanthi tulus nyuwun marang gubernur supaya ora matèni wong Goth kuwi, nanging maringi welas asih lan nylametaké nyawané, supaya dhèwèké bisa ngluhuraké kamulyané Gusti Allah. Nanging gubernur mangsuli marang uskup:

Aku wedi ngapura wong sing wis nindakake kejahatan gedhe kaya ngono, supaya aku ora nyurung nesune para martir suci sing wis dihina dening wong sing nglanggar sumpah iki.'

Lan, miturut dhawuhe gubernur, wong Goth kuwi dipenggal. Mangkono wong sengsara kuwi nampa paukuman sing pantes; nanging Gusti Allah dimulyakake ing para wali; lan saka kita, wong dosa, mugi ana kamulyan, pakurmatan, lan pangibadah marang Panjenengané, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 5:

Ya Kristus Gusti kita, sing lumantar mujijat para martir suci Panjenengan sampun paring kita tembok kang ora bisa ditembus, lumantar pandonga para martir punika, ngrusakna pasamuwan bangsa-bangsa lan nguwatna tongkat panguwasa kraton-kraton, awit Panjenengan piyambak ingkang Luhung lan ingkang tresna dhumateng manungsa.

Kontakion, nada 2:

Sawise nampa sih saka pucuking kawicaksanan, kowe dadi tuladha pujian tumrap kabeh nalika ngadhepi cobaan. Mangkono kowe wis nylametake putri suci saka pati kang pait: amarga kowe pancen kamulyaning Edessa lan kabungahaning donya.

Peringatan para Martir Suci Elpidias, Marcellus, lan Eustochius

Dipepering ing tanggal 15 November

Ing jaman pamaréntahan Julianus si Murtad, sang Elpidius sing kabegjan iku dadi anggota déwan nagara. Minangka wong Kristen, dhèwèké digawa ngadhep pangadilan Julianus, sing mrentah supaya dhèwèké diparingi

klambi saka rami sing diwènèhi paku lan dilumuri aspal panas. Banjur dhèwèké dipukul nganti paku-paku mau nembus badané sing suci. Sang martir nahan kasangsarané kanthi tabah lan nolak menuruti tekanan kanggo murtad saka Kristus. Banjur dhèwèké dibuwang menyang parit lan disiram banyu panas saka ndhuwur, nganti badané kebak keropéng. Kanggo nambah sangsara, panguwasa sing ora adil mrentahake supaya getah, lye, lan bahan-bahan liyane dicampur, dibakar, banjur dituangake ing tatu sang martir sing wis bosok, nalika getah panas uga dituangake menyang cangkemé. Pungkasané, Santo Elpidius, bebarengan karo Eustochius lan Marcellus, diiket ing jaran galak supaya badané remuk. Nanging, jaran-jaran kuwi ora nglarani. Para wali banjur dipukul nganggo tongkat lan dibuwang menyang geni, ing kana padha nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah kang Urip.

Awak suci para wali mau dikubur ing Gunung Carmel[7876] lan tetep ana ing kana sawatara wektu. Nanging sawijining dina, Kristus bebarengan karo bala malaikat rawuh ing kana ing antaraning kilatan petir lan gumregahing guntur, lan nyapa para wali martir mau. Ing wektu kuwi, Gusti nguripake maneh badané Santa Elpidius lan ngutus dhèwèké kanggo nindakake kaelokan anyar. Kabar babagan prestasi iki tekan Julian. Nalika Julian mangertèni yèn Elpidius ora cilaka, dhèwèké mréntahaké supaya badan sang martir suci ditarik, diiket ing papat tiang, dipukul tanpa welas asih, dilukai nganggo gergaji landhep, lan lukane diusap nganggo cuka lan uyah. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya awaké disandhang ing arang panas lan ditutupi abu panas. Sawisé sang wali kanthi gagah wani nahan siksaan mau, dhèwèké digantung ing wit, lan wong-wong mau miwiti mencet tamèng kang panas abang marang awaké, disiram abu. Sajrone panyiksaan mau, ana mujijat sing nggumunake: lumantar pandonga sang wali, arca-arca sing ana ing sacedhake remuk dadi bledug. Ndeleng kahanan iki, wong-wong pagan—jumlahe enem ewu—mbalik asor dadi wong Kristen. Sawisé kabèh kuwi, Santo Elpidius dibuwang menyang pawon geni kang kobong, ing kono dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti, kang wis ditresnani wiwit enom[7877] . Marang Gusti Allah, kang nggumunaké ing para wali Panjenengané, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amén.

Peringatan Santo Demetrius, Sang Martir

Dipeperingati tanggal 15 November

Martir Suci Demetrius asalé saka désa Dabuda ing Trasia lan ngalami martir ing jaman Kaisar Maximian Galerius lan kanca panguwasa Maximinus. Prajuru Trasia Publius diwenehi kabar yèn sang wali iku wong Kristen, lan miturut dhawuhe prajuru, sang wali ditangkep. Nalika interogasi, Demetrius kanthi wani ngakoni Kristus minangka Gusti Allah, nyritakaké babagan Roh Suci, lan mulang babagan Inkarnasi Yesus Kristus, kabecikané lan katresnané marang manungsa. Banjur dhèwèké ngecam ilusi nyembah berhala sing ngrusak jiwa, nuduhaké sepira wuta lan tuli wong-wong sing nindakake kuwi. Tembung-tembungé kuwi banget nesuaké panguwasa, sing banjur mréntah supaya sirahé dipotong[7878] . Mangkono martir suci iku séda, sawisé nampa mahkota swarga saka Gusti. Relik suci Saint Demetrius dikubur déning wong-wong sing setya lan wedi marang Gusti, lan maringi panyembuhan marang sapa waé sing teka nyuwun pitulungan.

29 November

16 November (Gaya Lawas)

[7876] Gunung Carmel dumunung ing pérangan tengah Palestina; pucuk loré mlebu ing Segara Tengah, déné pucuk kidulé nyandhak Pagunungan Samaria.
[7877] Para martir suci Elpidius, Marcellus, lan Eustochius ngalami martir watara tengah abad kaping 4.
[7878] Iki dumadi ing taun 307 Masehi.

Urip lan Kemartiran Santo Matius Sang Rasul lan Penginjil

Diperangeti tanggal 16 November

Santa Matius sang Rasul lan Penginjil, putrané Alfeus, sing uga dikenal minangka Lewi (Markus 2:14; Matius 9:9; Lukas 5:27), manggon ing kutha Kapernaum ing Galilea[7879] . Dhèwèké wong sugih lan nyekel jabatan minangka juru pungut pajeg[7880] . Wong-wong ing kutha padha ngremehake lan nyingkiri dheweke, kaya sing ditindakake marang wong-wong kaya dheweke. Nanging Matius, sanadyan wong dosa, ora mung ora luwih ala tinimbang wong-wong Farisi, nanging sejatine luwih becik tinimbang wong-wong Farisi[7881] , sing bangga karo kabeneran lahiriah sing dianggep . Mula Gusti ngalihake pandelengan ilahi marang juru pajeg iki, sing diremehake dening kabeh wong. Siji dina, nalika Panjenengané manggon ing Kapernaum, Gusti metu saka kutha lan lumaku menyang segara, digandheng karo wong-wong. Ing pinggir segara, Panjenengané weruh Matius lungguh ing kantor pajeg[7882] . Lan Panjenengané kandha marang dhèwèké:

'Turutana Aku!'

Krungu tembung-tembung Gusti iki ora mung nganggo kuping jasmani nanging uga nganggo paningal atiné, panagih pajak mau langsung tangi saka pangkurunyané lan ninggalaké kabèh, banjur mèlu Kristus. Matius ora ragu-ragu, uga ora kaget yèn Guru Agung lan Pangripta Mucizat iku nelokké dhèwèké, juru pajeg sing dianggep hina; dhèwèké nampa sabda Panjenengané kanthi sak atiné lan mèlu Kristus tanpa pitakon. Ing kabungahané, Matius nyiapaké pésta gedhé ing omahé. Gusti ora nolak undhangan mau lan mlebu ing omahé Matius. Akèh wong tetanggan, kanca-kanca, lan kenalané—kabeh mau panagih pajeg lan wong dosa—padha kumpul ing omahé Matius, lan padha lungguh ing meja bareng karo Yesus lan para muridé. Sawetara ahli kitab[7883] , lan wong-wong Farisi uga kebeneran ana ing kono. Nalika padha weruh yèn Gusti ora nolak wong-wong dosané lan panagih pajeg, nanging malah lungguh ing méja bareng karo wong-wong mau, padha nggrundel lan kandha marang para muridé:

'Kepiye kok Panjenengané mangan lan ngombe bareng karo para panagih pajeg lan wong-wong sing dosa?'

Nanging nalika Gusti krungu tembung-tembung mau, Panjenengané kandha marang wong-wong mau:

'Ora wong sing waras sing butuh dhokter, nanging wong sing lara. Aku teka ora kanggo nelpon wong sing bener, nanging wong sing dosa supaya tobat[7884] .'

[7879] Kapernaum iku kutha cilik ing pesisir lor-kulon Danau Gennesaret, utawa Segara Tiberias, ing Galilea. Saiki, reruntuhan kutha iki dikenal minangka Tel Gum.

[7880] 'Pungut pajak' iku istilah sing dienggo kanggo wong-wong sing diangkat déning wong Romawi kanggo nglumpukaké pajak saka wong Yahudi. Biasané padha nyewa kontrak kanggo nglumpukaké pajak mau lan migunakaké kabèh cara supaya bisa ngasilaké bathi paling akèh kanggo dhéwé. Minangka agen-agen sing rakus lan angkuh saka kuwasa pagan, para tukang pungut pajak dianggep dening wong Yahudi minangka pengkhianat lan pengkhianat marang negarane lan marang Gusti Allah. Wong dosa, wong pagan, lan tukang pungut pajak – miturut wong-wong mau, kabeh padha tegesé; ngomong karo wong-wong mau dianggep dosa, lan sesambungan karo wong-wong mau dianggep najis, sanajan ana wong-wong sing becik lan wedi marang Gusti ing antarané.

[7881] Para Farisi iku salah siji sekte Yahudi sing muncul ing abad kaping 2 lan 3 SM. Padha njupuk jenengé, 'Farisi' (sing artiné 'sing kapisah'), saka upaya kanggo mbedakaké awaké dhéwé kanthi semangat khusus marang Hukum.

[7882] Pos bea cukai iku panggonan kanggo nglumpukaké bea lan pajeg saka karavan sing lelungan ing dalan pesisir lan saka kapal-kapal sing nggawa barang liwat segara.

[7883] Antarane wong Yahudi, istilah 'scribes' nuduhaké wong-wong sing umume paham babagan kitab suci, kayata: sing paling pinunjul ing antarané wong Yahudi, sing nerangaké Hukum lan mulang marang wong akèh babagan Hukum kanthi terang-terangan—sing diarani rabbi lan guru Hukum; ahli hukum sing ngurusi panyelesaian masalah sing kontroversial, kasus sing diraguhi, lan prakara sing mbutuhake kawruh babagan hukum lan pengalaman praktis; lan para juru tulis lan notaris sing ngladeni ing sinagoga lan Sanhedrin. Para wong Yahudi sing pinunjul iki digambarke ing Prajanjian Anyar minangka golongan sing béda karo wong Farisi; nanging ing wektu sing padha asring digandhengake karo wong Farisi lan ana gandhèngané karo imam agung. Kebanyakan saka wong-wong mau iku kaiket karo tradhisi tartamtu lan, amarga ora mangerteni semangat Hukum, padha salah nerjemahake lan dadi pamimpin wuta kanggo wong akeh, munafik ngetutake prentah mung kanggo pamer, kanggo kamulyan manungsa, lan masang beban abot marang wong liya sing dheweke dhewe ora nate nggawa.

[7884] Lukas 5:27–32. Mat. 9:9–13. Mrk. 2:14–17. Mangkono, Gusti ing kéné ngecam kesombongan lan rasa wus beneré para ahli kitab lan wong Farisi, sing mung nyekel marang ritual njaba saka Torèt lan ngetutaké kanthi ketat saka njaba, nganggep dhéwé wis bener lan ora ngrasa perlu tobat utawa owah-owahan. Gusti Allah ngetokake marang wong-wong mau manawa upacara lan kurban ing njaba mung ana tegesé nalika dadi ungkapan saka raos ing jero ati, welas asih, lan katresnan marang sesama; tanpa kuwi, kabèh mau bakal kelangan tegesé lan mung bakal nimbulaké nesu Gusti Allah (Yesaya 1:11–18).

Wiwit wektu kuwi, Matius, sawisé ninggalaké kabèh kagungané, mèlu Kristus (Lukas 5:28) lan, minangka muridé sing setya, ora tau pisah saka sisihé sawisé kuwi. Ora suwé, dhèwèké diurmati kanthi diétang ing antarane rolas Rasul sing kapilih (Matius 10:1–42; Markus 3:13–19; Lukas 6:13–16). Bareng karo para murid liyane, Matius ngancani Gusti ing lelampahané liwat Galilea lan Yudea, ngrungokaké piwulang ilahiné, nyekseni kaajaibané sing tanpa cacah, mangkat kanggo nginjili marang wedhus sing kesasar saka omahé Israel, lan nyekseni sangsara Sang Juruwilujeng ing salib, pati pangapura Panjenengané, lan Pangunggahan Panjenengané sing kamulyan menyang swarga.

Sawisé Gusti munggah menyang swarga lan rawuhé Roh Suci marang para Rasul, Santo Matius ing wiwitan tetep ana ing Palestina, nginjili Injil ing Yerusalem lan sakupengé bebarengan karo para Rasul liyané. Nanging teka wektu para Rasul kudu lunga saka Yerusalem lan menyang maneka bangsa kanggo nyebarke iman marang Kristus. Sadurunge para Rasul mangkat saka Yerusalem, umat Kristen Yahudi ing kono njaluk supaya dhèwèké nulis tumindak lan piwulangé Yesus Kristus. Para Rasul liyane sing ana ing Yerusalem wektu kuwi uga sarujuk karo panyuwunan iki. Lan Santo Matius, kanggo nepaki kepinginan bebarengan, nulis Injil wolung taun sawisé Pangunggahan Kristus[7885] .

Sawisé ninggalaké Yerusalem, Santo Matius sang Rasul nginjili Injil ing akèh nagara. Kanthi ngumumaké Kristus, dhèwèké lelungan liwat Makedonia, Siria, Persia, Partia, lan Media, lan ngliwati kabèh Etiopia[7886] — sing wis ditemtokaké déning undi-undi — lan madhangi nagara kuwi nganggo pepadhang Injil. Pungkasané, kanthi pituduh Roh Suci, dhèwèké tekan tanah kanibal, marang wong-wong sing kulité peteng lan kaya kéwan; dhèwèké mlebu kutha sing aran Mirmena, lan ing kono, sawisé ngowahi pirang-pirang jiwa marang Gusti, dhèwèké nunjuk kancané, Plato, dadi uskupé lan ngadegaké gréja cilik; nalika dhèwèké munggah menyang gunung cedhak kana lan manggon ing kono kanthi nglakoni puasa, ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya wong-wong sing ora pracaya mau gelem tobat. Lan Gusti katon marang dhèwèké ing wangun priya enom sing ayu, nyekel tongkat ing tangan tengen, lan ngucapaké salam. Kanthi nguluraké tangan tengen lan maringi tongkat mau marang sang wali, Panjenengané mréntahaké dhèwèké supaya mudhun saka gunung lan nyelehaké tongkat mau ing lawang gréja sing wis dibangun.

'Cabang iki,' pangandikane Gusti, 'kanthi kakuwataning Aku bakal thukul dadi wit sing dhuwur, lan wit iku bakal ngasilake woh sing akèh, ngluwihi kabèh woh kebon liyane ing ukuran lan rasa legi; lan saka oyodé bakal mili mata air banyu sing resik.' Sawise padha adus ing banyu sumur kuwi, para kanibal bakal mbalekake kaendahan pasuryane, lan sapa wae sing nyicip woh iku bakal lali karo kabiasaan galake lan dadi wong sing alus lan lembut.

Matius, sawisé nampa tongkat saka tangan Gusti, mudhun saka gunung lan mlebu kutha kanggo nglakoni apa sing wis diprentahake. Pangeran kutha kuwi, sing jenenge Fulvian, nduwé bojo lan anak lanang sing kesurupan setan. Nalika ketemu Rasul ing dalan, padha njerit marang dhèwèké nganggo swara galak lan ngancem:

'Sapa sing ngutus kowe mrana karo tongkat iki kanggo ngancurake kita?'

[7885] Injil iki ditulis dening Rasul Matius watara taun 41 Masehi. Iki minangka buku paling awal saka kabèh buku Prajanjian Anyar lan mulané nduwèni panggonan kapisan ing antarané. Injil iki ditulis nganggo basa Ibrani utawa dialek Siria-Kaldea—uga dikenal minangka Aramèa—sing wektu kuwi lagi digunakaké, lan sejatine ditujokaké kanggo umat Kristen Palestina sing asalé saka Yahudi. Mula saka iku, narasi ing Injil Matius utamane ditujokake kanggo mbuktekake manawa Yesus iku Mesias sejati sing dijanjekake marang para leluhur bangsa Yahudi—pamanggih sing perlu dijlentrehake kanthi cetha marang wong-wong Yahudi sing wis pracaya marang Kristus, sawijining manungsa sing ora diakoni dening bangsane dhewe lan disalibake. Mula, ing Injil Matius, luwih kerep tinimbang ing Injil-injil liyane, kedadeyan-kedadeyan saka gesangé Kristus digandhengake lan dibandhingake karo ramalan lan pratandha ing Prajanjian Lawas, lan saka sakabèhé sajarah Kristus Sang Juruwilujeng, dipilih crita-crita sing pancèn wigati lan relevan kanggo wong Yahudi. Mulane, Matius miwiti Injilé kanthi silsilah Sang Mesias minangka putrané Dawud lan Abraham, lan sacara umum, Injilé nyritakaké utamané bab inkarnasi lan manungsaning Yesus Kristus, putrané Dawud, putrané Abraham. Ciri khas Injil Santo Matius iki uga kacermin ing ikon-ikoné, ing ngendi dhèwèké digambaraké bareng karo sosok malaékat, sing sacara simbolis makili ciri khas Injilé.

[7886] Makedonia dumunung ing sisih lor Yunani, ing sisih lor-wétan wewengkon Tesalia. Suriah iku wewengkon kulon Asia, nglebar saka Segara Tengah Laut nganti Kali Efrat. Persia dumunung ing bagéan kidul Dataran Tinggi Iran, antarané Kali Tigris, Teluk Persia, lan Segara Kaspia. Media iku bagéan kulon Iran, kidul Segara Kaspia, watesé karo Asyur lan Armenia Agung ing kulon, Persia ing kidul, lan Parthia ing wetan. Parthia iku sawijining nagara gedhe ing Asia, ing sisih kidul-wétan Segara Caspia lan nyebar wétan nganti Segara Hindia. Étiopia dumunung ing Afrika, ing kidul Mesir, ing panggonan sing saiki diarani Nubia lan Abyssinia.

Rasul ngélarang roh-roh najis lan ngusir mau metu; wong-wong sing wis mari padha sujud ing ngarepé Rasul lan manut alus marang dhèwèké. Nalika ngerti yèn dhèwèké wis teka, Uskup Plato metu nyambut dhèwèké bebarengan karo para rohaniawan, lan Santo Matius, sawisé mlebu kutha lan nyedhak gréja, nindakaké kaya sing wis diprentahaké: dhèwèké nandur tongkat sing diparingaké Gusti marang dhèwèké, – lan langsung, ing ngarsané kabèh wong, tongkat iku dadi wit ageng, nyebarake ranting-rantingé kang ijo royo-royo, lan ing pucuké katon woh-wohan éndah, gedhé lan legi, lan ana mata air mili saka oyodé. Kabeh sing nyekseni iki padha gumun banget; sak kutha padha kumpul kanggo nyumurupi mujijat iki, lan padha nyicip woh wit mau lan ngombe banyu resik iku. Lan Santo Matius sang Rasul, nalika ngadeg ing panggonan sing luwih dhuwur, nginjili sabda Gusti marang wong-wong sing padha kumpul nganggo basa dhewe; lan langsung kabeh padha pracaya marang Gusti, lan sang Rasul ngabaptisake wong-wong mau ing mata banyu mujijat iku. Lan kabèh kanibal sing dibaptis, manut sabda Gusti, metu saka banyu kanthi rai sumunar lan kulit putih; padha nampa ora mung kasucian lan kaendahan jasmani nanging uga rohani, ninggalaké manungsa lawas lan nganggo manungsa anyar – Kristus. Nalika sang pangeran krungu apa sing wis kelakon, sepisanan piyambakipun bungah amarga garwa lan putranipun mari, nanging banjur, kesasar dening setan, piyambakipun nesu marang Sang Rasul amarga kabèh wong padha nglumpuk marang piyambakipun, ninggalaké dewa-dewané, lan piyambakipun mutusaké kanggo mbasmi piyambakipun. Nanging ing wengi iku uga Sang Juruwilujeng rawuh marang Rasul, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya wani lan janji bakal tetep ana ing sisihé nalika sangsara sing bakal teka. Nalika esuk teka, lan Rasul iku lagi nyanyi puji-pujian marang Gusti ing gréja bebarengan karo para wong pracaya, pangeran ngutus papat prajurit kanggo nangkep dhèwèké; nanging nalika padha tekan candhi Gusti, pepeteng langsung nglimputi awaké, lan meh ora bisa nemokaké dalan bali. Nalika padha ditakoni kenapa ora nggawa Matius, padha mangsuli:

'Kita krungu dhèwèké ngomong, nanging kita ora bisa ndeleng dhèwèké utawa nyekel dhèwèké.'

Murka Fulvian malah saya gedhe. Dhèwèké ngutus luwih akèh prajurit bersenjata, mènèhi dhawuh supaya nggawa Matius kanthi paksa lan matèni sapa waé sing nolak utawa mbela dhèwèké. Nanging prajurit-prajurit iki uga bali kosong, amarga nalika padha nyedhaki candhi, cahya swarga sumunar ing sang Apostel, lan prajurit-prajurit kuwi, amarga ora bisa ndeleng panjenengané, padha ketekep wedi banget; padha mbuwang senjatane, banjur mlayu bali, meh mati amarga wedi, lan nyritakaké apa sing kelakon marang pangeran. Fulvian banjur nesu banget lan mangkat karo akèh abdi dalem , kepéngin nyekel Rasulé dhéwé. Nanging durung sempat dhèwèké nyedhak Rasulé, dhèwèké dumadakan kabut mripaté lan wiwit nyuwun pituduh. Banjur dhèwèké nyuwun marang Rasulé supaya ngapura dosané lan mbalèkaké pandelengané sing kabut. Rasul, kanthi nggawe pratandha salib ing ngarepé pangeran, mbalèkaké pandangane. Pangeran bisa ndeleng manèh, nanging mung nganggo mripat jasmani, ora nganggo mripat atiné; awit kaélingan ala wis ndhelikaké paningalé, lan dhèwèké nganggep mujijat ageng iki dudu amarga kuwasa Gusti, nanging amarga sihir. Nggandheng tangan Rasul, dhèwèké nuntun dhèwèké menyang kratoné, kaya-kaya péngin ngajèni, nanging ing atiné dhèwèké licik ngrancang arep ngobong Rasulé Gusti minangka tukang sihir. Nanging Rasul, sing nyumurupi geger rahasia atiné lan rencana liciké, ngélarang pangeran mau, kandha:

'Heh, penyiksa licik! Pira cepeté kowe bakal nglakoni apa sing wis kowe rencanakaké marang aku? Lakonana apa sing wis disuntikaké Setan ing atimu; kaya sing kowe weruh, aku siap nampa apa waé kanggo Gustiku.'

Banjur sang pangeran mrentahaké para prajurit nyekel Santo Matius lan nggladhakaké piyambakipun ngadhep munggah ing lemah, ngencengi tangan lan sikilé kanthi kenceng. Sawisé kuwi rampung, para abdi dalem miturut dhawuh sang penyiksa nglumpukaké akèh ranting lan dedaunan garing, nggawa getah lan belerang, lan sawisé kabèh iku diselehaké ing awak Santo Matius, banjur dinyalakaké. Nanging nalika geni kobong kanthi kobongan gedhe lan kabeh wong padha mikir yèn Rasul Kristus wis kobong nganti mati, dumadakan geni dadi adhem lan kobongané mati, lan Santo Matius ditemokaké isih urip, ora cilaka lan muji Gusti Allah. Ndeleng kahanan iki, kabèh wong padha gumun marang mujijat ageng kuwi lan padha muji Gusti Allah lumantar Rasul. Nanging Fulvian malah tambah nesu. Ora gelem ngakoni yèn apa sing kelakon iku amarga kuwasa Gusti sing wis njaga pangkoté Kristus supaya tetep urip lan ora cilaka amarga geni, dhèwèké banjur nglontar tuduhan tanpa dasar marang wong sing bener, nyebut dhèwèké dukun sihir.

'Kanthi sihir,' ujare, 'Matéus mateni geni lan tetep urip ing njero.'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya kayu bakar, ranting, lan dedaunan garing digawa manèh, lan sawisé ditumpukaké marang Matius, dhèwèké mréntahaké supaya kobongaké lan disiramaké résin saka ndhuwur; sateruse, dhèwèké mréntahaké supaya rolas arca emasé dhéwé digawa lan, sawisé diselehaké ngubengi geni, dhèwèké nyuwun tulung marang arca-arca mau, supaya kanthi kakuwatané Matéus ora bisa uwal saka kobongan lan dadi abu. Nanging Rasul mau ndedonga marang Gusti Sang Maha Wasa ing tengah geni, supaya Panjenengané nampilaké kakuwatané sing ora bisa dikalahaké, mbuktekaké kelemahané déwa-déwa pagan, lan ngisinaké wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang déwa-déwa mau.

Lan dumadakan kobongan geni, digandhengake karo swara guntur sing nggegirisi, nyerbu marang arca-arca emas, lan padha lumer ing geni kaya lilin; saliyane iku, akèh wong sing ora pracaya sing padha ngadeg ing sacedhake uga kadhesek kobongan; lan saka arca-arca sing lumer kuwi metu geni wujud ula, banjur nyerbu marang Fulvian, ngancem dheweke, nganti dheweke ora bisa mlayu utawa uwal saka bebaya nganti dheweke njerit kanthi pangajab andhap asor marang Rasul supaya nylametake saka karusakan. Rasul maringi dhawuh supaya geni mandheg, lan sakwise kuwi geni langsung mati lan wujuding ula geni iku sirna. Fulvian kepengin nylametake sang wali saka geni kanthi pakurmatan, nanging sang wali, sawise ndedonga, nyerahake nyawa suci panjenenganipun ing tanganing Gusti Allah[7887] . Banjur pangeran mréntahaké supaya digawa tandu emas, ing ndhuwur tandu iku dhèwèké nyelehaké badan mulyaé Rasul sing ora rusak amarga geni; lan sawisé ngagem busana sing larang regané, dhèwèké ngangkat bebarengan karo para bangsawan lan nggawa menyang kraton. Nanging dhèwèké durung nduwèni iman sing sampurna, mula dhèwèké mréntahaké supaya gawé peti mati wesi, disegel rapet ing kabèh sisih nganggo timah, lan dibuwang menyang segara; lan dhèwèké kandha marang para bangsawané:

'Yen Panjenengané sing wis nylametaké Matius saka geni tanpa cilaka uga nylametaké dhèwèké saka klelep ing banyu, mula Panjenengané pancèn siji-sijiné Gusti Allah, lan kita bakal nyembah Panjenengané, ninggalaké kabèh dewa kita sing ora bisa nylametaké dhèwèké dhéwé saka karusakan déning geni.'

Sawisé peti wesi sing ngemot relik suci kuwi dibuwang menyang segara, sang wali muncul marang Uskup Plato ing wayah bengi, kandha:

'Sesuk, menyangna menyang pesisir ing wetan kraton pangeran lan ing kana njupuk relikku sing wis kaseret menyang pantai.'

Esuké, uskup iku, digandheng karo akèh wong pracaya, mangkat menyang panggonan sing wis dituduhaké lan nemokaké peti wesi sing isiné relik Santo Matius Sang Rasul, persis kaya sing wis dicritakaké ing pangandikane.

Krungu bab iki, sang pangeran rawuh karo para bangsawané lan, amarga saiki wis pitados tenan marang Gusti kita Yesus Kristus, ngumandhang kanthi banter yèn Panjenengané iku Gusti Allah sejati, sing wis ngreksa abdi Panjenengané, Matius, tanpa cilaka – nalika isih urip, ing antarané geni, lan sawisé seda, ing banyu. Lan, sujud ing ngarepé relikwarium kang isiné reliké Rasul, dhèwèké nyuwun pangapura marang sang wali kanggo dosa-dosané sing wis ditindakake ing ngarsané lan ngandharaké pangajab sing tulus saka jeroné ati supaya dibaptis. Uskup Plato, nalika mirsani iman lan semangaté Fulvian, maringi piwulang marang dhèwèké lan sawisé mulang bab kabeneran iman sing suci , banjur ngabaptis dhèwèké. Lan nalika dhèwèké nyelehaké tangané ing sirahé lan arep maringi jeneng, ana swara krungu saka dhuwur, kandha:

'Aja nyebut dheweke Fulvian, nanging Matius.'

Sawisé nampa jeneng Rasul nalika baptisé, pangeran mau ngupaya nyonto uripé Rasul: dhèwèké enggal nyerahaké panguwasa pangerané marang wong liya, nyingkirké kabèh kesia-siaan donya, nyawisaké dhiri kanggo pandonga ing Gréja Allah, lan diangkat dadi presbiter déning Uskup Plato. Lan nalika telung taun sawisé, uskup punika séda, Santo Matius sang Rasul rawuh ing sawijining pangliyan dhumateng presbiter Matius, ingkang kaparingi panguwasa kraton, lan ngajak piyambakipun njupuk kalungguhan uskup sawisé Plato ingkang pinaringan berkah. Sawisé nampa jabatan uskup, Matius makarya kanthi tekun ing panginjilan Injil Kristus lan, sawisé mbalèkaké akèh wong saka panyembahan berhala, nuntun wong-wong mau marang Gusti Allah; banjur piyambakipun seda lumantar gesang sing dawa lan nyenengaké Gusti Allah, lan, ngadeg ing ngarsané pangastané

[7887] Miturut tradhisi, pati Santo Matius sang Rasul lan Penginjil kelakon watara taun 60 Masehi.

Gusti Allah bebarengan karo Santo Matius sang Injilist, panjenengané ndedonga marang Gusti kanggo kita, supaya kita uga dados ahli waris kraton langgengipun Gusti Allah. Amin.

Troparion, Nada 3:

Kanthi semangat ninggalake kantor pajeg kanggo ngetutake Kristus Gusti, sing rawuh ing donya dadi manungsa kanggo kita, kowe dadi Rasul pilihan lan panginjil agung marang saindenging jagad: mulane kita ngajeni kenangan suci kowe, Matius, sing diwahyoni Gusti. Mendoa marang Gusti sing Maha Asih supaya Panjenengané maringi pangapura dosa marang jiwa kita.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan nyingkirake sangkalaning panganiayaan, ngemban sangkalaning kaadilan, lan muncul minangka pedagang paling unggul, nggawa kasugihan—yaiku kawicaksanan saka ing dhuwur: mulane Panjenengan nginjili sabda kabeneran, lan ngangkat semangat wong-wong sing putus asa, nyerat wektu pangadilan.

30 November

17 November (Gaya Lawas)

Uripé bapak kita sing suci, Gregorius Pengrajapati, Uskup Neocaesarea

Dipepering ing tanggal 17 November

Santa Gregorius iku wong asli saka kutha Neocaesarea sing mulya lan agung[7888] , lair saka wong tuwa sing pagan. Dheweke kelangan wong-wong mau nalika isih enom. Sawise nyawisake awake dhewe kanggo sinau kawicaksanan Yunani[7889] , dheweke wiwit mangerteni kawicaksanan sing paling sampurna, yaiku pangertosan marang siji Gusti Allah sejati: saka kabeh ciptaanipun dheweke ngenali Sang Pencipta lan ngupaya nyenengake Panjenenganipun lumantar gesang sing bebas saka niat ala lan kinurmatan kasucian. Sawisé kenal karo piwulang Injil sing suci, dhèwèké langsung dadi penganuté lan sawisé dibaptis, ngupaya urip manut dhawuhé Kristus, kanthi suci lan ora serakah, nyingkiri kabèh kesia-siaan donya, kasugihan, kesombongan, kamulyan, lan kesenengan sing fana. Sawisé nyingkiri kepuasan daging, Gregorius nglakoni urip kanthi pangendalian dhiri sing gedhe, ngrembag karsa pribadine, lan ngreksa kasucian kesunyakane kanthi ketat nganti sajrone uripé, wiwit ing kandungan ibune nganti seda sing pinaringan berkah, piyambakipun ora nate nglakoni dosa daging lan ngreksa dhiri saka rereget, supaya nyenengake marang Panjenengané sing Suci lan Tanpa Dosa, sing lair saka Perawan sing Tanpa Dosa, Kristus Gusti Allah. Sawise nyawisake awake dhewe marang Panjenengané wiwit isih enom, kanthi pitulungan Panjenengané dhèwèké maju saka kekuwatan menyang kekuwatan, saka kabecikan menyang

---

[7888] Neocaesarea – saiki Niksar – misuwur amarga kaendahane, dadi ibukota Pontus Polemoniacus sing relatif anyar dibangun, ing Asia Minor lor ing Kali Lycus; kutha iki kondhang banget amarga konsili ekumenis sing dianakake ing kana (taun 315 Masehi), sawisé seda St. Gregory.

[7889] Kanthi 'kawruh Hellenic' ing kéné tegesé panaliten lan pendhidhikan pagan. Bapaké St. Gregorius saka Neocaesarea iku wong pagan lan ngedidik anaké miturut iman pagan. Bapaké nduwèni niat supaya dhèwèké dadi pengacara; mulané, St. Gregorius (sing jeneng sekulèr Theodore) sinau hukum kanthi teliti, bebarengan karo basa Latin—basa hukum ing jaman kuwi—lan pungkasané mutusaké lelungan menyang Roma kanggo luwih ngenal hukum Romawi. Nanging Pangayoman Ilahi wis nyiyapake rencana liya kanggo uripe: dheweke kudu ngancani adhine wadon menyang Kaisarea bebarengan karo adhine lanang; saka kana dheweke banjur lunga menyang Berytus kanggo sinau hukum, lan saka kana dheweke lelungan menyang Alexandria, sing wektu kuwi misuwur amarga kawruhane.

kabecikan, lan mlaku ing dalan gesang kanthi tanpa cela: mulané, Gusti Allah lan wong-wong sing becik padha tresna marang dhèwèké, déné wong-wong sing ala padha sengit marang dhèwèké.

Nalika isih enom, piyambakipun sinau filsafat lan kedhokteran ing Alexandria bebarengan karo akèh para mudha saka saindenging donya[7890] , uripipun sing suci lan tanpa cela ngundang kebencian kanca-kancané. Amarga ora bisa ngendhalèni napsu lan dadi budak hawa, padha urip ing kahanan najis, kerep menyang omahé pelacur, kaya adaté para mudha pagan; nanging Santo Gregorius, minangka mudha Kristen, nyingkiri dalan sing ngrusak iki, nyingkiri najis lan sengit marang tumindak tanpa hukum; kaya kembang lili ing antarané duri[7891] , mangkono ing antarané wong-wong sing ora suci dhèwèké sumunar amarga kasuciané. Akeh wong sing ngerti uripé sing suci lan tanpa cela, lan amarga iku akeh filsuf lan warga terkemuka sing ngajèni lan muji dhèwèké; nanging kanca-kancané, ora kuwat ndeleng priya enom sing kanthi pangendalian dhiri lan kasuciané ngluwihi ora mung para mudha liyané nanging uga wong tuwa, padha ngrancang nyebarake kabar goroh marang wong akèh, kaya déné dhèwèké uga urip kotor kaya wong liya, lan kanthi mangkono arep ngrusak reputasi apik sing pantes diduwèni ing antarané wong akèh. Padha maringi tugas marang sawijining pelacur supaya ngumpat lan nyebarake kabar ala babagan pemuda sing suci lan polos iku. Sawijining dina, nalika sang wali lagi rembugan ing ngarepé kabèh wong karo para filsuf pinunjul lan guru kondhang, sang pelacur—sing diprovokasi déning kanca-kancané sang wali—mendekat marang dhèwèké, kanthi tanpa isin nuntut bayaran kanggo dosa daging sing diklaim wis ditindakake dhèwèké karo sang wali. Kabeh krungu lan padha gumun; ana sing kesasar amarga pracaya iku bener, dene liyane, sing ngerti kasucian lan ketulusané Gregorius, ora pracaya marang tembung-tembungé pelacur tanpa isin kuwi lan ngusir dhèwèké. Nanging dhèwèké malah muni banter, ngganggu sang wali supaya mbayar tumindak zinah sing diklaim wis ditindakake. Oh, sepira isiné Saint Gregorius nalika krungu tuduhan tanpa isin lan ora adil saka sawijining wanita sing cetha dosané, ing ngarsané akèh wong mulya! Kaya prawan suci, pasuryané memerah; nanging, amarga dhèwèké loman lan andhap asor, dhèwèké ora ngucapaké tembung kasar marang si jalang, ora nuduhaké pratandha nesu, ora nyoba mbela dhèwèké dhéwé utawa nelpon saksi kanggo mbuktekaké yèn dhèwèké ora salah, nanging kanthi andhap asor dhèwèké kandha marang salah siji kancané:

'Wenehana pambayaran sing dijaluké saiki uga, supaya dhèwèké lunga lan ora ngganggu kita manèh.'

Kancané langsung maringi dhuwit sak panyuwuné, saéngga Gregory sing ora salah ora isin. Nanging Gusti, Saksi sing setya ing swarga, mbukak kabohongan iki kanthi cara kaya mangkene. Panjenengané maringi idin marang roh najis mlebu ing wong wadon jalang sing ora isin lan muji-muji kuwi, lan nalika dhèwèké nyekel sogokan sing ora adil mau ing tangane, dhèwèké langsung nampa paukuman sing nggegirisi: amarga setan nyerang dhèwèké lan wiwit nyiksa dhèwèké ing ngarepé kabèh wong. Pelacur iku tiba ing lemah, muni banter nganggo swara medeni, gemeter kabeh, nggrentheng untu lan pingsan, nganti nggelembung ing cangkem, saéngga kabèh sing ana ing kono kebak rasa wedi lan ngeri nalika nyekseni paukuman sing cepet lan galak marang pemuda sing ora salah. Lan setan ora mandheg nyiksa dheweke nganti sang wali ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo dheweke lan kanthi mangkono ngusir setan saka dheweke. Iki dadi pratandha wiwitané mujijat sang wali enom, sing kabecikane malah nggumunake para sepuh.

Gregorius nduwé kanca sing wicaksana lan luhur budi jenengé Firmian, wong asli Kappadokia. Sawisé ngandhani dhèwèké niyat sing dadi kekasihé—ninggalaké kabèh lan ngabdi marang siji Gusti Allah—Gregorius mangertèni yèn Firmian uga nduwé niyat sing padha lan kepéngin mèlu dalan sing padha. Kanthi sarujukan bebarengan, loro-lorone padha mbali saka filsafat donya , ninggalake sekolah-sekolah pagan, lan miwiti sinau kabijaksanaan Kristen lan misteri Kitab Suci. Ing wektu kuwi, Origen sing misuwur saka[7892] dipuji ing antarané

[7890] Alexandria – kutha krajan Mesir sing misuwur – kondhang ing jaman kuwi amarga pangetahuan sing amba lan makmur. Filsafat lan kedhokteran utamane ngrembaka ing wektu kuwi. Saliyane pangetahuan pagan, pangetahuan teologi Kristen uga ngrembaka. Sekolah Alexandria sing misuwur, sing ing jajarané kalebu akèh sarjana paling pinunjul ing abad kuwi, narik akèh siswa menyang balé sinau, ora mung saka wong Kristen nanging uga saka wong pagan.

[7891] Crin – lili putih – iku kembang sing éndah saka kulawarga lili. Gusti piyambak muji kaéndahan lili lan ngluhuraké tinimbang kabèh sandhangan mewahé Salomo (Matéus 6:28–29; Lukas 12:27). Mula, ing Kitab Suci, kembang lili asring dadi pratandha kabecikan moral sing luhur; miturut kuwi, ing kéné uga, urip sing luhur budi saka Gregorius enom diumpamaké kaya kembang lili sing éndah tuwuh ing antarané duri, sing ing Kitab Suci dadi pratandha kejahatan lan dosa.

[7892] Origen – guru Kristen paling misuwur ing Gréja Alexandria (w. 254) – sawijining kaajaiban ing jamané amarga ambané pikirane lan jeroné kawruh – nalika semana dadi katekis unggul ing Sekolah Kateketik Alexandria. Dheweke ngedidik akèh Bapa lan guru Gréja sing

para guru Gréja Kristus. Sawisé lunga marang dhèwèké bareng karo kancané Firmian, Santo Gregorius miwiti sinau ing sangisoré dhèwèké lan, sawisé suwé ana ing kono, bali menyang tanah kelairané, Neocaesarea. Para warga Neocaesarea lan kabéh sing padha kenal marang dhèwèké, nalika ndeleng kabijaksanaané sing ageng, padha kepéngin dhèwèké diurmati ing antarané warga liyané lan njabat dadi hakim lan gubernur kutha. Nanging Gregorius, ngindhari kesombongan, kamulyan manungsa sing kosong lan akèh jebakan sing digawé mungsuh kanggo ngiket donya, ninggalaké kutha asalé lan, manggon ing ara-ara samun kanthi nyendhiri, nyawiji marang Gusti Allah – babagan pakaryan lan gaweyan kang ditindakake, mung Panjenengané sing *'mbentuk* atiné kita′ lan *'ngupaya kabèh dalan* kita′ (Mazmur 32:15) sing ngerti.

Nalika Santo Gregorius manggon ing ara-ara samun lan nyawisake dhiri kanggo renungan babagan Gusti, Theodimus sing pinaringan berkah, Uskup Amasya ing Kapadokia, krungu babagan dhèwèké lan kepéngin nggawa dhèwèké metu saka ara-ara samun kanggo ngladèni Gréja Kristus, kanthi ngangkat dhèwèké dadi wong suci lan guru: awit piyambakipun nyumurupi ing sangandhaping Sang Gregorius ana sih rahmat saking Gusti lan bilih piyambakipun badhé dados tiyang andel ageng ing Gréja lan benteng iman. Santa Gregorius uga duwé karunia pangawikan ngarep, lan sawisé ngerti yèn uskup kepéngin nggawa dhèwèké metu saka ara-ara gersang kanggo ngladèni Gréja, dhèwèké ndhelik saka uskup mau, amarga nganggep dhèwèké ora pantes nampa pangkat kaya ngono, lan mlaku-mlaku saka panggonan siji menyang panggonan liyané ing ara-ara gersang supaya ora ditemokaké. Sing Mulya Theodemos ngupaya kanthi tekun golek dhèwèké lan nyuwun supaya dhèwèké teka saka ara-ara samun; nanging, amarga ora bisa misahake rahib saka ara-ara samun lan nggawa dhèwèké menyang Amasya kanggo diangkat dadi uskup, dhèwèké nindakake tumindak sing katon aneh lan ora lumrah. Kaparingan Roh Suci lan kabakar semangat kanggo Gréja Suci, dhèwèké ora kendho amarga Gregorius ora teka marang dhèwèké, uga ora amarga jarak sing adoh antarané – lelungan telung dina saka kutha Amasya menyang ara-ara samun panggonané Gregorius; Uskup Fedim ora kendho amarga jarak antarane dheweke lan nglantikake Gregorius, sing adoh saka dheweke, dadi Uskup Gréja Neocaesarea. Kanthi ngangkat pandangane marang Gusti, piyambakipun ngendika:

'Dhuh Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa lan Maha Ngertos, mugi Panjenengan mirsani kula lan Gregorius ing wekdal punika, lan mugi pangukuhan punika dados manjur lumantar sih Panjenengan.'

Iki kasekseni dening Santo Gregorius saka Nyssa ing cathetan uripé santo iki[7893] ; konfirmasi iki uga ditemokaké ing kanon Menaion, sing nyritakaké kaya mangkéné: 'Pembela Gusti, kebak semangat, Fedim ngolesi kowe, yaiku Gregory, tanpa rembugan karo bapakmu, nyandhak kapitadosan sing suci marang Gusti sing ngerti kabeh, lan ngarep-arep marang uripmu sing mulya, yaiku Gregory sing ngandika saka Gusti'[7894] .

Mangkono Fedim sing pinaringan berkah maringi pangurapan sing ora lumrah marang Gregorius, lan Santo Gregorius, sanadyan kanthi kersa, manut lan nampa pimpinan Gréja: awit piye bisa nolak kersaning Gusti?

---

pinunjul, sawatara saka wong-wong mau padha ngalami pambalikan saka paganisme marang iman Kristen amarga dhèwèké; iman sing digayuhé kanggo nyawiji kawruh lan filsafat. Sing paling wigati yaiku karyané babagan sinau Kitab Suci, tafsirane, lan luwih saka kabeh, pamulihan lan panyucian teks asli, uga tulisan-tulisané sing tujuane mbela agama Kristen marang para bidah lan mungsuh iman. Sacara umum, dhèwèké nyumbang gedhé banget ora mung kanggo jamané dhéwé nanging uga kanggo generasi sabanjuré, lan kabèh guru agung Gréja ing abad kaping 4 ngajèni Origen banget lan akèh migunakaké tulisan-tulisane. Origen narik akèh pamirsa menyang sekolah katekisane, ing antarané akèh para mudha pagan sing semangat ngupaya pendhidhikan paling dhuwur. Ing kono, ing Alexandria, St. Gregory pisanan ketemu karo Origen lan dadi murid setya. Miturut tembungé Gregory dhéwé, Origen pisanan nuntun dhèwèké nggoleki wiji-wiji kabeneran sing sumebar ing sistem para filsuf lan mbangkitaké katresnan marang kabeneran; banjur dhèwèké miwiti nerangaké dhasar-dhasar iman Kristen lan nerangaké Kitab Suci. Sawisé nglampahi wolung taun karo Origen, Gregorius nampa baptisan suci saka dhèwèké lan, sawisé matur nuwun marang guruné ing ngarep umum, bali menyang tanah airé kanthi sedhih amarga pamitan. 'Aku mikir,' mangkono ditulisé Gregorius babagan guruné, 'panjenengané mung bisa ngomong kaya ngono amarga ilhamé Rohé Gusti Allah: kanggo dadi nabi lan nerangaké sabda nabi, wong perlu kuwasa Panjenengané. Lan ora ana siji wae sing bisa mangertèni nabi kajaba Rohé Gusti Allah piyambak sing maringi pangerten marang tembung-tembungé. Wong iki nampa saka Gusti Allah peparing paling agung – dadi juru nerangaké sabda Gusti marang manungsa, mangertèni sabda Gusti kaya déné Gusti piyambak ngginakaké, lan nerangaké marang manungsa kanthi cara sing bisa dipahami.

[7893] Karya-karya St. Gregorius saka Nyssa, terjemahan basa Rusia, jilid VIII, kaca 143. – Nanging, St. Gregorius Pengrajin Mucjizat mung njupuk panguwasa gerejawi paling dhuwur, miturut kasaksian St. Gregorius saka Nyssa dhéwé, sawisé kabèh upacara suci sing wis ditemtokaké rampung dilakoni marang dhèwèké lan sawisé dhèwèké nyuwun marang St. Theodimus, sing wis milih dhèwèké dadi uskup, sawatara wektu supaya éntuk pangerten sing cetha babagan misteri iman.

[7894] Ibadahé St. Gregorius, Kanon, Ode 5, Troparion 2.

Nanging, sepisanan lan paling utama, piyambakipun nyuwun pandonga, njaluk pitulungan saka ing dhuwur kanggo tugas sing abot kuwi.

Ing wektu kuwi, ajaran sesat Sabellius lan Paulus saka Samosata wiwit nyebar[7895] . Santo Gregorius gumun lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah lan Ibune Gusti Allah supaya paring wahyu iman sing sejati marang dhèwèké. Ing sawijining wengi, nalika piyambakipun ndedonga kanthi semangat banget babagan prakara iki, Sang Perawan Maria sing Maha Suci rawuh marang piyambakipun, sumunar kaya srengéngé, bebarengan karo Yohanes Teologian, nganggo busana uskup. Nggarèngi tangané marang Gregorius, Panjenengané sing Paling Suci maréntahaké Yohanes Teologian supaya mulang dhèwèké carané pracaya ing misteri Tritunggal Agung. Lan miturut dhawuhe Ibune Gusti, Santo Gregorius diwulang dening Santo Yohanes Teologos, sajrone wektu sing cendhak, babagan Misteri Agunging Gusti, lan nyedot saka jeroning kawicaksanan sing ora ana enteke kanggo nggayuh pangawikan ilahi. Tembung wahyu sing diucapake dening Santo Yohanes Teologos yaiku kaya ing ngandhap iki:

– Gusti Allah siji, Rama Sang Sabda Urip, saka Kawicaksanan Hipostatik, saka Kakuwatan lan Gambaraning Sing Langgeng, Rama Sempurna saka Sing Sempurna, Rama Sang Putra Tunggal. Siji Gusti, sing asalé saka siji, Gusti saka Gusti, Rupa lan Wujudé Ke-Gusti-an, Sabda sing aktif, Kawicaksanan sing ngemot susunan kabèh sing ana, lan Kakuwatan pangripta kabèh pepadhèyan, Putra sejati saka Rama sejati, sing ora katon, ora rusak, langgeng lan tansah ana saka Rama sing ora katon, ora rusak lan tansah ana. Lan Roh Suci siji, kang ana saka Rama lan kawahyukaké marang manungsa lumantar Putra, Gambaran Sempurna saka Putra Sempurna, Urip, Panyebab kabèh kang urip, Sumber Suci, kang Suci sing maringi kasucian, ing Panjenengané Gusti Rama nglairaké dhiri Panjenengané, kang ana ing ndhuwur kabèh lan ing sajroning kabèh, lan Gusti Putra, sing lumantar kabèh prakara, Tritunggal sing sampurna, ing kamulyan, kalanggengan lan kraton, ora bisa dipisahake lan ora bisa pisah. Mangkono, ing Tritunggal ora ana sing diciptakaké, utawa sing ngladèni, utawa sing diparingaké, kaya-kaya durung ana sadurungé nanging banjur ana. Mangkono, Sang Putra ora kekurangan apa-apa ing ngarsané Sang Rama, lan Sang Roh Suci uga ora kekurangan apa-apa ing ngarsané Sang Putra; nanging Trinitas sing padha tansah ora owah-owahan lan ajeg.

Sawisé ndeleng wahyu iki, Santo Gregorius nulis kanthi tangané dhéwé tembung-tembung sing diucapaké marang dhèwèké déning Santo Yohanes Teologian, lan tulisané iki disimpen ing Gréja Neocaesarea pirang-pirang taun[7896] .

Sawisé kuwi, Santo Gregorius mangkat menyang Neocaesarea. Ing wektu kuwi, kabèh Neocaesarea kebak pepeteng panyembahan berhala; ana akèh berhala lan candhi pagan ing kutha kuwi. Saben dina, akèh kurban disembah marang arca-arca, nganti udhara kebak ambu busuk saka kéwan-kéwan sing disembelih lan dibakar dadi sesajen, lan mung ana 17 wong pracaya ing kutha sing padhet kuwi.

[7895] Sabelian lan Paulus saka Samosata mulang kanthi salah babagan misteri Trinitas Agung. Sing sepisanan negesake manawa Gusti iku siji Pribadi: minangka Rama, Panjenengané ana ing swarga; minangka Putra, Panjenengané ana ing bumi; lan minangka Roh Suci, Panjenengané ana ing sajroning kabeh sing diciptakaké. Miturut piwulang Sabellius, iki mung wujud-wujud sing lumrah kang digunakake Gusti Allah kanggo nampilake dhiri marang manungsa: ing Prajanjian Lawas, minangka Pangripta Ukum, Panjenengané nampilake dhiri minangka Rama; ing Prajanjian Anyar, minangka Juruwalèh, Panjenengané nampilake dhiri minangka Putra lan terus nampilake dhiri minangka Roh kang ngudamaké wong-wong mau. Paulus saka Samosata (miturut panggonané lair), Uskup Antiochia, kanthi keliru ngajar yèn Sang Putra lan Roh Suci ana ing sajroning Gusti Allah Rama, kaya déné pikiran lan kakuatan (akal lan roh) ana ing sajroning manungsa. Amarga nganggep Kristus mung manungsa sing kebak Roh Suci lan kawicaksanan ilahi, Paulus saka Samosata nglarang Gréja Antiokia nyanyi kidung pangurmatan marang Yesus Kristus minangka Gusti Allah, lan nglarang baptisan ing Asmané. Para penganut bidah iki dijenengi Patripassians, amarga tanpa mbedakaké antarane Pribadi-Pribadi Ketuhanan, padha nyandhak Inkarnasi lan Sangsaé marang Gusti Rama.

[7896] St. Gregorius saka Nyssa, sawisé nyritakaké asal-usulé kredo iki sing mujijat, nambahaké: 'Yen ana sing kepéngin yakin marang iki, padha ngrungokna Gréja ing ngendi dhèwèké mènèhi khotbah lan ing ngendi naskah asliné, sing ditulis déning tangané sing pinaringan berkah, isih disimpen nganti saiki.' Macrina sing pinaringan berkah, eyangé Basil Agung lan Gregorius saka Nyssa, sawisé krungu langsung marang sing nindakake mujijat, nggawa kredoé mau menyang Kapadokia lan mulangaké marang para putuné, kalebu Basil Agung. Gregorius Teolog uga manut kredo iki. Rufinus kalebu ing terjemahané sajarah Gereja Eusebius saka Kaisarea. Lan Konsili Ekumenis Kaping Lima (623) nyetujoni. – Kredoé Gregorius Pengrajin Mucjizat iku salah siji monumen kuna sing paling ajiné. Iku ora dawa; nanging ngemot doktrin sing cetha babagan Telung Pribadi Keilahian, kesatuan hakikaté, sipat pribadiné, lan pakaryané marang manungsa – mula pantes banget kanggo ditliti kanthi tliti.

Nalika Santo Gregorius lelungan menyang Neocaesarea, piyambakipun kadosipun kudu liwat ing sawijining candhi pagan ing dalan. Wanci sonten lan udan deres bakal teka; amarga kabutuhan, santo lan kanca-kancanipun kedah mlebet ing candhi pagan punika lan nginep ing kono. Ana akèh arca ing candhi kuwi; setan manggon ing njero arca-arca mau, muncul marang para imam lan rembugan karo wong-wong mau. Sawisé nginep ing kana, Santo Gregorius nindakake kidung lan pandonga tengah wengi lan esuk kaya biasané, lan nggawe pratandha salib ing udara sing wis kacemlorot déning kurbané para setan. Amarga wedi marang pratandha salib lan pandonga suci Gregorius, para setan banjur ninggalaké candhi lan arca-arca lan sirna. Ing esuk, Santo Gregorius lan kanca-kancane miwiti lelampahan, dene imam pagan mlebu candhi miturut adat, arep nyembah marang setan, nanging ora nemu setan amarga wis padha mlayu. Para setan ora katon marang dhèwèké sanajan dhèwèké miwiti nyembah marang para setan – kaya biyasané sadurungé – lan imam kuwi bingung kenapa déwané wis ninggalaké candhiné. Dhèwèké ndedonga kanthi tulus supaya padha bali menyang panggonané, nanging padha njerit saka adoh:

'Kita ora bisa mlebu panggonan sing bengi wingi ana lelungan sing teka saka ara-ara samun menyang Neocaesarea.'

Krungu kuwi, sang pandhita buru-buru ngoyak Gregorius, nyusul, mandhegake, lan wiwit muni banter karo nesu, nyalahake amarga wani, minangka wong Kristen, mlebu ing candhi dewa-dewa mau, lan amarga nyebabake dewa-dewa sengit marang panggonan kuwi lan mundur merga dheweke; dhèwèké ngancem yèn bakal digawa menyang pangadilan raja, kanthi niyat arep langsung nggawa dhèwèké marang para panyiksa. Santo Gregorius, ngendhokaké nesuné imam mau kanthi tembung alus lan wicaksana, pungkasané ngendika:

'Gusti Allahku kuwasa sanget nganti Panjenengané maréntahaké malah setan-setan, lan Panjenengané paring aku kuwasa marang setan-setan mau nganti padha manut marang aku sanajan nglawan kersané.'

Krungu kuwi, imam mau nentremake nesune lan nyuwun marang sang wali supaya dhawuhake marang dewa-dewa pagan supaya bali menyang candhine. Wong suci mau nyabut selembar kertas cilik saka bukune, nulis tembung-tembung iki: 'Gregorius, marang Setan: mlebu' – banjur diwenehake marang imam, dhèwèké diprentah supaya diselehake ing mezbahé déwa-déwa ala. Lan sakwise kuwi, para setan padha bali menyang candhi lan padha rembugan karo imam kaya biyèn. Imam kuwi ngeri banget, gumun marang kakuwatan ilahié Santo Gregorius, sing mung nganggo sabda bisa mréntahaké setan-setan lan padha manut; dhèwèké buru-buru mèlu mbuntuti manèh lan nyusul sadurungé tekan kutha, takon saka ngendi dhèwèké éntuk kakuwatan nganti déwa-déwa pagan padha wedi lan manut marang dhèwèké. Santo Gregorius, nalika mirsani manawa atiné imam mau nampa iman, wiwit mulang dhèwèké babagan Allah Sing Siji lan Sajati, sing nyipta kabèh lumantar Sabdané, lan paring dhèwèké misteri iman suci. Nalika padha mlaku lan rembugan, imam mau wiwit nyuwun marang Santo Gregorius supaya nindakake mujijat minangka pratandha katon saka imané. Lan wong loro mau weruh watu gedhé sing kayane ora ana kekuwatan sing bisa mindhah saka panggonané; nanging Gregorius, ing asmané Kristus, mréntahaké supaya watu kuwi obah saka panggonané, lan watu kuwi obah lan pindhah menyang panggonan liya sing dikarepake imam mau. Imam mau kagèt banget nalika nyekseni mujijat agung iki, lan dhèwèké ngakoni:

'Mung ana siji Gusti sing sejati lan Maha Kuwasa, sing diwartakaké déning Gregorius, lan ora ana liya kajaba Panjenengané' – lan langsung dhèwèké pracaya marang Panjenengané, lan nyebarake kabar babagan prastawa iki kanthi cepet banget nganti ing Neocaesarea wong-wong padha ngerti babagan mujijat-mujijat Gregorius lan kakuwasané marang setan sadurungé Gregorius dhéwé teka ing kana[7897] . Kabèh kutha padha

[7897] 'Sawisé mujijat iki, – kandha St. Gregorius saka Nyssa, – wong iki, sawisé langsung pracaya marang tembung (Gregorius) lan ninggalaké kulawargané, omahé, bojoné, anak-anaké, kanca-kancané, jabatan imam lan bandha-bandhané, milih, tinimbang kabèh berkah sing dadi duwéné, paseduluran karo wong agung kuwi lan bagéan ing pakaryané lan ing kawicaksanan lan piwulang ilahiné. Kabeh kapinteran sing digawé déning para biografer, sing mbèdayakaké ukuran tumindak ajaib nganggo kecap-kecapé, padha meneng waé ing kéné; amarga mujijat sing diterangaké mau ora bisa digawé luwih gedhé utawa luwih cilik saka kanyatané mung amarga kecapé panyritané. Sapa sing kanthi nambah apa-apa saliyané saka sing wis kasebut bisa nggedhekake mujijat iki? … Ana watu sing dibuwang metu saka antarané watu-watu… watu dadi pangkotbah iman Ilahi lan pituduh tumrap wong-wong kang ora pracaya menyang kaslametan, ora kanthi swara apa wae, ora kanthi tembung apa wae kang nyatakake kakuwatan Ilahi, nanging kanthi apa sing wis ditindakake, kang nuduhake manawa Sing diwartakake dening Gregorius iku Gusti Allah, kang marang Panjenengané kabèh makhluk padha tundhuk lan manut kanthi samasakala, – ora mung sing nduwé rasa, urip lan ana nyawane, nanging uga, saliyané iku, saben makhluk liya ngabdi marang Panjenengané kanthi patuh banget kaya-kaya ora kélangan rasa'...

krungu rawuhe, lan akèh wong padha metu arep nyambut, kepéngin ndeleng dhèwèké, amarga padha krungu yèn dhèwèké wis mindhah watu gedhé menyang panggonan liya mung nganggo kakuwatan tembungé, lan yèn dhèwèké maréntah déwa-déwa mau, lan padha manut marang dhèwèké.

Nalika mlebu ing kutha ageng kapisan ing kahanan sing rada ora lumrah kanggo dhèwèké, Santo Gregorius ora gumun karo kerumunan ageng sing padha kumpul merga dhèwèké, nanging mlaku kaya lumaku ing ara-ara gersang, mung ndelok dhèwèké dhéwé lan dalan, ora merhatosaké sapa waé sing padha ngubengi. Lan kasunyatan iki katon marang wong-wong luwih luhur lan nggumunake tinimbang mujijat sing wis ditindakake sang wali marang watu kuwi. Gregorius mlebu kutha, dikelilingi para pangiring saka kabeh sisih, kaya-kaya sak kutha wis ngajeni kasuciane. Nanging, amarga wis mbebasake awake saka saben beban donya, sang wali ora nggatekake bab kuwi. Nalika piyambakipun mlebu ing kutha, boten wonten papan kangge piyambakipun ngaso—kados boten ing gréja utawi ing griyané piyambakipun—lan para pangiringipun kaget lan bingung p , boten mangertos badhe manggen ing pundi lan sapa ingkang badhe nyedhiyani pangayoman. Nanging guruipun, Gregorius ingkang wicaksana saking Gusti, nenangaken para pangiringipun lan ing wekdal ingkang sami, kados ngélingaken kesirikanipun, ngendika:

'Napa kowe, kaya-kaya ana ing njaba pangayomaning Gusti, padha kuwatir ing endi kowe bakal ngaso badanmu? Apa Gusti katon kowe cilik banget dadi omah, sanadyan ing Panjenengané kita urip, obah, lan ana? Utawa apa pangayomaning swarga kakehan sempit kanggo kowe, nganti kowe nggoleki panggonan liya saliyané iki?' Ayo padha nggatekake mung omah siji iku, sing kagungané kabèh wong, sing dibangun kanthi kabecikan lan diunggahaké menyang pucuking kahinggaan; mung iku sing kudu padha jaga, supaya panggonan kaya ngono ora tetep amburadul ing sajroning atimu...

Nalika Santo Gregorius mulang kanca-kancané kaya mangkono, ana sawijining warga misuwur lan sugih jenengé Musonius, sing rawuh ing kono, nalika weruh akèh wong padha kepéngin lan prihatin arep nampani priya agung iki ing omahé, dhèwèké nyegah liyané lan nyuwun marang Gregorius supaya manggon ing omahé lan maringi pakurmatan marang omahé kanthi rawuhé. Wong liya padha nyuwun marang sang wali perkara sing padha, nanging dhèwèké, sawisé maringi panyuwunan marang wong kapisan, manggon ing omahé Musonius. Nalika Gregory mlebu ing Neocaesarea, dhèwèké mung nemokaké 17 wong pracaya, déné kabèh kutha nyembah arca-arca sing ora ana nyawane lan ngabdi marang setan. Banjur Gregorius miwiti ndedonga marang Gusti Allah ing sajroning atiné: mugi Panjenengané kersa ndeleng marang ciptaané lan maringi padhang sarta mbalèkaké akèh wong sing kesasar lan bakal binasa mau marang dalan kaslametan. Nalika manggon ing omahé Musonius, Santo Gregorius miwiti mulang wong-wong sing ora precaya babagan Gusti Allah sejati. Wiwitane mung sithik sing ngrungokake tembungé, nanging sadurungé dina rampung lan srengéngé surup, akèh wong wis mèlu kumpul kapisan nganti padha dadi kerumunan gedhé.

Bantuan Gusti marang dhèwèké banget nguntungaké nganti ora ana siji dina waé kliwat tanpa Gréja Kristus éntuk jiwa-jiwa anyar. Akèh wong, karo garwa lan anak-anaké, padha kumpul ing omahé Musonius kanggo ngrungokaké piwulangé Santo Gregorius lan nyekseni panyembuhan mujijat sing ditindakake déning panjenengané[7898] : amarga panjenengané ngusir roh jahat saka wong-wong, nyembuhaké kabèh jinis lara, lan saben dina para pracaya padha mlebu Gréja lan cacahé saya tambah akèh. Ora suwe, kanthi dana sing diwenehake dening wong-wong sing wis pracaya marang Gusti, Gregorius mbangun gréja sing megah; para wong pracaya maringi sang wali kabèh sing diduwèni kanggo pambangunan gréja lan mbukak gudang bandha, supaya dhèwèké bisa njupuk apa waé sing dibutuhaké kanggo kamulyaning Omahé Gusti, kanggo panguripan anak yatim, lan kanggo pangopènan wong lara. Mangkono sabda Gusti Allah saya ngrembaka ing Neocaesarea, iman suci nyebar, politeisme sesembahan berhala dirusak, candhi-candi sing keji rusak, lan arca-arca pecah – nalika Asma Allah Kang Maha Kuwasa lan Gusti kita Yesus Kristus dipuji lan dimulyakake ing saindenging Neocaesarea, lan mujijat-mujijat sing nggumunake lan nggumunake banget kawangun dening kakuwataning Gusti lumantar Santo Gregorius. Wahyu mujijat ing ngisor iki, miturut kasaksiané Santo Gregorius saka Nyssa, nduwèni peran wigati ing ngadegaké Gréja Kristus ing Neocaesarea lan nambah cacahé para pracaya ing kono.

[7898] Akèh mujijat sing ditindakake St. Gregorius saka Neocaesarea ora suwe maringi dhèwèké gelar 'pembawa mujijat' lan 'Musa liyané', kaya sing disekseni St. Gregorius saka Nyssa ing khotbahé babagan uripé St. Gregorius Panyipta Mujijat.

Ing kutha, manut adat kuna, ana pesta pagan umum kang dianakake kanggo ngajeni dewa lokal; meh kabèh warga wilayah padha teka ing pesta iki, amarga wong-wong ing pedesaan padha ngrayakake bebarengan karo wong kutha. Sajrone pesta kuwi, teater kebak wong; kabeh padha dorong-dorongan arep luwih cedhak karo panggung, kepengin ndeleng lan krungu luwih cetha, sing nyebabake rame lan bingung, nganti wong akeh padha muni bareng-bareng – kabeh padha nyuwun marang dewa sing dipuja supaya maringi papan kanggo dheweke. 'Zeus,' kandha wong-wong kafir, 'paringi papan kanggo kita.' Krungu pandonga sembrono kuwi, Santo Gregorius ngutus salah siji abdi dalemé kanggo ngandhani yèn ora suwé padha bakal diparingi papan luwih amba tinimbang sing dipanjatké. Tembungé mau kabuktèn dadi ramalan peteng: sawisé pesta umum kuwi, wabah penyakit nggegirisi nyerang kutha; tangisan nyawiji karo lagu-lagu gumbira, nganti kabungahané malih dadi sedhih lan cilaka, lan tinimbang swara terompet lan tepuk tangan, kutha muni karo tembang-tembang duka sing ora ana entéké. Panyakit iku, sawisé muncul ing kutha, nyebar luwih cepet tinimbang sing dikira, ngrusak omah-omah kaya geni, nganti candhi kebak wong-wong sing kena wabah, sing padha mlayu menyang kana kanthi pangarep-arep mari; Wong-wong sing kasiksa dening ngelak ing lara sing ora ana daya padha nglumpuk ing mata air, kali, lan sumur; nanging malah banyu ora bisa ngendhegake panas demam. Akeh sing kanthi sukarela lunga menyang kuburan, amarga ora ana cukup sing slamet kanggo ngubur wong mati. Lan bala iki nyerang wong-wong kanthi ora disangka-sangka, nanging koyo-koyone ana arwah sing luwih dhisik nyedhaki omah ing ngendi wabah bakal muncul , lan mung sawisé kuwi karusakan mèlu teka. Sawisé sabab penyakit mau dadi cetha marang kabèh wong—yèn setan sing wis padha dipanggil mau wis kanthi ala nyukoni panyuwunané, nggawa wabah apes iki marang kutha lumantar penyakit mau— – padha ngadhep marang Santo Gregorius, nyuwun supaya mandheg panyebaran penyakit mau kanthi kuwasa Gusti sing diwartakake, sing saiki mung dianggep minangka Gusti sejati sing mrentah kabeh. Lan sakwise arwah kuwi katon, sing marakake wiwitan wabah ing sawijining omah, wong-wong sing kena musibah kuwi mung duwe siji-sijine dalan panyelamatan: supaya sang wali mlebu ing omah kuwi lan lumantar pandonga ngusir penyakit sing wis mlebu ing kana.

Nalika kabar bab iki, saka wong-wong sing dadi sing pisanan kaslametake saka wabah kanthi cara kaya ngono, cepet banget nyebar ing antarane kabeh wong, kabeh praktik sing biyen ditrapake amarga kabodhoan mau ditinggalake: ramalan, pangresikan, lan kunjungan menyang pura-pura pagan; amarga kabèh padha ngarahaké paningalé marang sang wali agung, lan saben wong padha nyoba narik dhèwèké marang dhéwé kanggo kaslametan keluargané. Ganjarané saka wong-wong sing wis dislametaké yaiku kaslametan jiwané; amarga nalika kasetyané wis kabukten liwat pengalaman kaya ngono, ora ana alesan kanggo wong-wong sing pancèn wis mangertèni kakuwatan iman kanggo nundha nampa sakramèn Kristus. Lan sak suwéné nalika isih waras padha mangu-mangu babagan nampa sakramèn, sak kuwi uga padha saya kuwat imané amarga lara badané. Sawisé kaluputan nyembah berhala kaya ngono kabukak, kabèh padha mbalèk marang asmané Kristus: ana sing digawa marang kabeneran déning lara sing nyerang awaké; ana liyané sing ngungsi marang pracaya marang Kristus minangka obat panyegah wabah[7899] .

Sawisé kuwi, pangurmatan umum marang Santo Gregorius saya kuwat ing Neocaesarea. Para warga, loro-lorone saka kutha lan sakupenge, kaget marang mujijat apostolik sang santo, pracaya yèn apa waé sing diucapaké utawa dilakoni, kabèh mau dilakoni lan diucapaké kanthi kuwasa ilahi. Mula, sanajan ing prakara rebutan saben dinane, padha ora ngakoni panguwasa sing luwih dhuwur tinimbang dhèwèké; saben perselisihan lan kabèh prakara sing angel lan rumit dirampungaké déning pitutur dhèwèké. Mangkono, lumantar pangaribawa sing berkah saka Santo Gregorius, kaadilan lan katentreman nguwasani kutha, lan ora ana kejahatan sing ngganggu harmoni bebarengan.

Loro sedulur lanang, sawisé bapaké tilar donya, padha nampa warisan lahan ageng, banjur padha mbagi kanthi tentrem. Nanging ana sawijining tlaga gedhé sing dadi rebutan abot, amarga sabené padha kepéngin nduwèni kabèh. Padha milih Gregorius, sing bisa nindakake mujijat, dadi hakim. Nalika dhèwèké rawuh ing tlaga mau, dhèwèké ngupaya saktenané kanggo nyawiji manèh, nanging ora ana gunané: loro sedulur mau padha keras kepala lan ora ana siji-sijia sing gelem ngalahaké bagéan tlaga mau marang sijiné. Sawisé akèh prahara lan pasulayan, padha meh arebut perang, amarga sabené nduwé akèh panyengkuyung, lan sang wali mung bisa arang

[7899] Crita ringkes babagan mujijat iki kacathet ing kene, adhedhasar narasi St. Gregorius saka Nyssa ing wacana babagan gesangé St. Gregorius Panyipta Mujijat.

nyegah supaya padha ora perang ing dina kuwi. Malam teka, lan kabeh padha mulih, nundha perang nganti esuk; nanging sang wali tetep piyambak ing pinggir tlaga lan, sawise nglampahi bengi kabeh kanggo ndedonga, dhèwèké mréntahaké tlaga mau kanthi Asma Gusti supaya garing sakabehé, supaya ora ana setitik banyu, malah ora ana tapak teles, lan supaya lemahé dadi cocog kanggo diolah lan ditanduri. Lan kabèh kelakon miturut pangandikane sang wali: ujug-ujug banyu sirna tanpa bekas, lan lemah dadi garing. Ing esuk, loro sedulur mau, sing digandheng karo pasukan bersenjata, teka menyang tlaga kanthi niat nyekel kanthi paksa, nanging ora nemu setitik banyu ing panggonané tlaga: lemahé garing banget lan kebak tetanduran nganti katon kaya ora tau ana banyu ing kana. Kagèt karo mujijat kuwi, loro sedulur mau tanpa disengaja padha rukun manèh, déné wong-wong padha muji Gusti Allah. Mangkono paukuman sing adil sing digawé déning wong sing bisa nindakake mujijat: ing panggonan sing biyèn ora ana katentreman antarané sedulur lan perang wis cedhak, dhèwèké mbusak panyebab perang mau kanthi ngeringaké tlaga, supaya katresnan sedulur ora nganti garing.

Ing wewengkon kuwi ana kali sing dijenengi Lycos[7900] . Ing mangsa semi kali kuwi kerep mili nganti ngluwihi pinggiré lan nyebar amba, banjur nglumpukaké banyu ing désa-désa sacedhaké, sawah, kebon sayur, lan kebon woh-wohan, ngrusak taneman lan nyebabaké karusakan gedhé marang wong-wong. Wong-wong sing manggon ing pinggir kali kuwi, sawisé krungu babagan Santo Gregorius, sing mujijat saka Neocaesarea, sing duwé kuwasa marang banyu (awit dhèwèké wis maréntahaké tlaga gedhé – lan banjur garing), padha kumpul, enom lan tuwa padha teka marang sang wali, sujud ing sikilé, nyuwun supaya welas asih marang wong-wong mau lan nundhukaké banjiré kali: amarga nalika semana kali iku mumbul ora lumrah lan nggenangi akèh désa. Sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Gusti Allah piyambak wis netepake watesan ing kali-kali, lan ora bisa mili liya, nanging mung miturut dhawuhe Gusti.'

Nanging padha nyuwun marang sang wali kanthi luwih semangat. Nalika weruh kasangsarané, sang wali banjur tangi lan lunga bareng karo wong-wong mau menyang kali iku; lan sawisé tekan pinggir kali ing ngendi arus utama mili nalika ora banjir, dhèwèké nyandhakké tongkaté ing kono, kandha:

'Kristusku maringi dhawuh marang kowe, ya kali, aja nganti nglanggar watesmu utawa ngocorake banyumu luwih adoh, nanging ngalir kanthi tertib ing antarane tanggulmu iki.'

Sakwise kuwi, tongkat sing ditancepake wong suci mau langsung tuwuh dadi wit oak gedhe, lan banyu padha nglumpuk ing alur antaraning dharatan kali; wiwit wektu kuwi, kali iku ora tau banjir ngluwihi dharatané, nanging saben banyu munggah lan nyedhaki wit oak mau, langsung mbalèk, lan ora banjirake pakaryané manungsa[7901] .

Wong suci sing bisa nindakake mujijat kepengin mbangun gréja ing panggonan sing éndah cedhak gunung. Nalika dhèwèké miwiti masang pondasi, papané kabuktèn sempit banget, lan ora mungkin mbukak luwih amba amarga gunung ngalangi. Banjur sang wali wiwit ndedonga, lan sawisé ndedonga dhèwèké mréntah gunung mau, ing asmané Gusti Yesus Kristus, supaya obah lan mundur saka panggonané sak adohé sing perlu kanggo maringi papan kanggo gréja – lan sakwisé kuwi gunung mau langsung gemeter, obah lan mundur luwih adoh, maringi papan sing cukup kanggo pondasi gréja sing amba. Kiyat imané wongé Gusti iki nganti bisa mindhah gunung! Akeh wong kang ora precaya, nalika weruh mujijat iki, padha bali marang Gusti lan dibaptis déning sang wali. Kasyaré sumebar ngendi-endi amarga mujijat ageng sing ditindakake lumantar kuwasa Gusti sing kebak ing dhèwèké.

[7900] *Likos* – saka basa Yunani sing artiné 'serigala' – iku sawijining kali ing Pontus, ing Asia Minor lor, sing mili saka pagunungan Armenia; kali iki dijenengi mangkono amarga kacepetané, wataké sing ora kendhali, lan karusakan sing disebabaké marang warga lokal.

[7901] 'Amarga kali iku,' ujare St. Gregorius saka Nyssa, 'wit iki dadi penghalang alirane, dene kanggo warga panggonan iku dadi tontonan lan dadi bahan crita sajarah; awit nalika kali iku, mumbul amarga udan lan anak-anak kali, mili kanthi arus sing cepet lan swara nggerem sing nggegirisi, lumahing ombaké nabrak batang wit iki, nyebabake banyu munggah maneh lan ngarahake alirane menyang tengah (dalané kali), lan, kaya wedi nyentuh wit iki, mili ngubengi panggonan iki kanthi mbelok. Mangkono kakuwatané Gregory Agung—utawa luwih tepaté, kakuwatané Gusti Allah, sing nindakake mujijat lumantar dhèwèké! Amarga sipat unsur-unsur, kaya budhak, kabukten bisa owah-owahan manut karsa miturut dhawuh—nganti tlaga malih dadi daratan garing, lan panggonan sing biyèn kebanjiran banyu dadi ana sing manggon, amarga tongkat mau wis ndadekake panggonan iku aman kanggo para wargané. Nganti saiki, wit iki isih diarani *'cangkem',* lan dijaga dening warga lokal minangka pangeling-eling marang sih lan kuwasa Gregory...

Kabar babagan mujijat-mujijat iki nyebar ing saindenging tanah, lan saben uwong padha pracaya manawa iku kabèh kawangun amarga kakuwatan iman marang Kristus; padha kepéngin melu iman iki, sing dibuktekaké déning mujijat-mujijat mau. Mula saka iku, ana utusan teka saka kutha sacedhaké sing aran Comana[7902] kanggo nyuwun marang sang wali supaya ngadegaké gréja ing antarané wong-wong mau lan nunjuk uskup sing pantes kanggo wong-wong mau. Santo Gregorius maringi panyuwunan mau lan manggon karo wong-wong mau sawetara dina, nguwatake iman lan kasuciané. Nalika wayahe milih uskup, santo mau, kanggo kageté kabèh wong, netepaké wong sing taat lan ajiné marang Gusti Allah sing jenengé Alexander, sing biyèn mung tukang arang, minangka pantes nampa pakurmatan dhuwur iki. Kanthi mangkono, Santo Gregorius Pengrajin Mucizat mbuktekake yèn dhèwèké iku welas asih tumrap kutha, mbukak bandha sing didhelikaké ing antarané warga Comana, sing mengko dadi hiasan éndah ing Gréja[7903] .

Nalika Santo Gregorius mulih saka kana, sawatara wong Yahudi sing ora precaya kepengin ngolok-olok lan mbuktekake yèn dhèwèké ora nduwèni Rohé Gusti Allah. Wong-wong mau nindakake kaya mangkéné: ing dalan sing bakal dilalui sang wong suci, wong Yahudi mau nyelehaké salah sijiné saka wong-wongé, kaya mati lan telanjang, déné wong-wong mau dhéwé ngadeg nangis ing sacedhaké. Nalika pangripta mujijat kuwi liwat, wong-wong mau banjur nyuwun supaya dhèwèké welas asih marang 'wong mati' lan nutupi awaké nganggo sandhangan. Dhèwèké nyopot sandhangan njaba, diwènèhaké marang wong-wong mau, banjur nerusaké lelampahané. Wong-wong Yahudi mau banjur ngolok-olok lan ngina sang wali kanthi bungah, kandha, 'Yen dheweke duwe Rohé Gusti Allah ing jeroné, mesthi dheweke bakal ngerti yèn wong sing ngglelgeng ing kono ora mati nanging isih urip,' lan padha miwiti nyuwun marang kancané supaya tangi. Nanging Gusti Allah ngukum wong-wong mau amarga caci maki kaya ngono kanthi ndadèkaké kancané mati tenan. Kira-kira dheweke ketiduran, wong-wong mau nyenggol-nyenggol pinggiré kanggo mbangun lan padha muni banter, nanging ora ana wangsulan, amarga dheweke wis mlebu turu langgeng. Nalika weruh kancané wis mati , padha wiwit nangis tenanan; mula guyu-guyune malih dadi tangis, lan wong mati mau dikubur déning kanca-kancané.

Ing dalan luwih adoh, ing sawijining panggonan ing nagara kuwi, ana kumpulan umat sing taat ing panggonan mbukak, lan kabèh padha gumun marang piwulangé Santo Gregorius; nanging ana bocah cilik sing dumadakan muni banter yèn santo kuwi ora ngomong saka karepé dhéwé, nanging ana wong liya sing ngadeg cedhak karo dhèwèké sing ngucapaké tembung-tembung mau. Sawisé pamundhutan mau bubar, bocah iku digawa marang dhèwèké, pangripta mujijat mau kandha marang sing ana yèn bocah iku kesurupan roh jahat; banjur tanpa suwe, sawisé nyopot omophorioné lan nyedhaki ing cangkemé dhéwé, dhèwèké nyelehaké omophorion mau ing awaké bocah iku. Banjur bocah iku wiwit ngglundhung, muni kenceng, nyemplung ing lemah, lan nglilir-nglilir ing endi-endi: kaya sing kelakon marang wong sing kesurupan. Wong suci kuwi nyandhak tangane marang bocah mau, lan kejang-kejangé mandheg: setané lunga, lan bocah mau bali kaya biyèn, ora ngaku manèh ndeleng sapa waé ngomong cedhak Santo Gregorius, lan waras saktenané.

Nalika ing jaman pamaréntahané Decius sing duraka[7904] , panganiayaan marang umat Kristen diwiwiti lan ana prentah raja sing mewajibaké umat Kristen ing endi-endi nyembah berhala, sarta nyiksa lan matèni sing ora manut, Santo Gregorius maringi pitutur marang umaté yèn sapa waé sing ora duwé kekuwatan lan karunia saka Gusti Allah kanggo nahan panyiksaan sing nggegirisi kuduné ndhelik; supaya ora ana siji wae sing, sawise kanthi wani nyerah marang para penyiksa, banjur wedi nalika ndeleng sangsara sing nggegirisi lan, amarga ora kuwat nahan, banjur murtad saka Gusti. 'Luwih becik,' pangandikane Gregorius, 'ndhelik samentara wektu lan ngenteni panggilan lan pitulungan saka Gusti kanggo nindakake kasangsaran martir.' Sawisé maringi pitutur kaya ngono marang para wong pracaya, dhèwèké piyambak, bareng karo salah siji diakoné, mundur menyang ara-ara gersang lan ndhelik ing kana saka wong-wong kang ora pracaya. Para penyiksa, sing dikirim déning raja, sawisé tekan kutha Neocaesarea, nggolèki Gregory luwih dhisik, minangka wakil kabèh wong Kristen lan panggembala

---

[7902] Comana (utawa Konana) ing Pontus, ing sisih lor Asia Minor, ing Kali Irnoe, biyèn iku kutha misuwur lan sugih; saiki mung ana reruntuhané kanthi jeneng Gyumenek.

[7903] Sabanjure, Santo Alexander, Uskup Comana, dadi misuwur amarga kasucianing gesange, kanthi sampurna mbenerake pangarep-arep sing dipasrahaké marang piyambakipun, lan sawisé ngopeni wedhusé Kristus kanthi becik, piyambakipun ngukuhaké pelayanané sing pantes kanthi pati martir ing wiwitan abad kaping 4, nalika panganiayaan déning Kaisar Romawi Diocletianus. – Dina rayané dirayakaké déning Gréja tanggal 12 Agustus

[7904] Decius – sawijining kaisar Romawi lan panganiaya kejem marang agama Kristen – mrentah saka taun 249 nganti 251.

kawanané ing tanah kuwi. Salah siji wong kang ora pracaya, sawisé ngerti yèn dhèwèké ndhelik ing sawijining gunung, ngandhani para prajurit bab kuwi lan nuntun mau menyang gunung kuwi; para prajurit mau banjur mlayu munggah gunung kaya asu buru sing ngoyak mangsa, lan kaya srigala sing kepéngin nyekel wedhus. Santa Gregorius, nalika weruh yèn para prajurit wis nyedhak lan ora mungkin mlayu utawa ndhelik saka wong-wong mau, ngangkat tangané menyang langit, nyerahké dhiri marang pangayomané Gusti Allah, lan dhèwèké mréntah marang diakoné supaya nindakaké sing padha. Kaloro padha ngadeg kanthi telapak tangan kebuka lan ndedonga; nalika para prajurit nggoleki saindhenging gunung kanthi teliti kanggo golek sang wali, nanging ora ketemu, amarga ora bisa ndeleng sanajan wis kaping pirang-pirang liwat. Sawise nggoleki suwe, padha bali kosong lan nalika mudhun saka gunung kandha marang wong sing wis nuntun mau:

'Kita ora nemu sapa-sapa ing gunung iki; kita mung weruh loro wit sing ngadeg ora adoh siji lan sijine.'

Nalika nyadari yèn ana mujijat sing kelakon ing kono, dhèwèké ninggalaké wong-wong mau lan munggah gunung dhéwé; nalika nemokaké sang wali lan diakon sing lagi ndedonga, dhèwèké nyuwun ing sikilé Gregorius, nyatakaké yèn dhèwèké kepéngin dadi wong Kristen, lan panyuwunané dikabulaké; saka dadi panganiaya, dhèwèké malih dadi abdi Kristus lan ndhelik bareng karo wong Kristen liyané.

Sawijining dina, nalika panjenengané lagi ndedonga kaya biasané marang Gusti, Santo Gregorius kaget lan kebak rasa ngajrih, meneng suwé kaya ndelok pemandangan sing nyentuh ati. Sawisé wektu sing cukup kliwat, pasuryané sumunar lan kebak kabungahan, dhèwèké wiwit matur nuwun marang Gusti kanthi swara banter lan nyanyi kidung sing khidmat, karo muni: *'Mugi pinaringan berkah marang Sang Yehovah, sing ora maringi kita dadi dhèdhèkan untu-untuné!'* (Mazmur 123:6).

Diaken mau takon marang dhèwèké:

'Apa sababé, Rama, nganti kowé owah kaya ngéné, saiki katon banget bungah?'

Wong suci mangsuli:

'Aku wis weruh, anakku, sawijining pangliyan kang nggumunake: ana bocah nom-noman kang lagi bergelut karo setan agung lan sawise ngalahake, nglemesake ing lemah lan menang.'

Nanging diaken iku ora mangertos makna tembung-tembung mau. Banjur sang wali ngendika maneh:

'Dina iki, ana sawijining mudha Kristen sing jenenge Troadius[7905] digawa menyang pangadilan penyiksa; sawisé nahan akèh sangsara abot kanggo Kristus, dhèwèké dipatèni lan kanthi menang munggah menyang swarga. Wiwitane aku keganggu, amarga aku wedi yèn sangsara kuwi bakal ngalahake dhèwèké lan dhèwèké bakal mbalèk marang Kristus; nanging saiki aku bungah, amarga weruh yèn dhèwèké wis ngrampungaké martiré lan saiki munggah menyang swarga.

Krungu kuwi, diakon kaget amarga sang wali bisa ndeleng langsung apa sing kedadeyan adoh. Banjur dhèwèké nyuwun marang guruné sing saleh supaya diparingi idin ndeleng langsung nganggo mripaté dhéwé lan sinau apa sing wis kelakon, lan aja nganti dilarang ngunjungi panggonan persis ing ngendi prastawa ajaib kuwi kelakon. Minangka wangsulan marang pangeling-elingé Gregorius yèn mbebayani lunga nggoleki para pembunuh, diakon mau mangsuli kanthi iman yèn sanadyan mangkono dhèwèké tetep wani arep lunga, ngandel pitulungan saka pandongané.

"Serahna aku marang Gusti," pangandikane marang sang wali, "lan aku ora bakal kena wedi marang mungsuh."

Lan nalika Gregorius, lumantar pandongane, ngutus pitulunganing Gusti marang dhèwèké—kaya kancané—dhèwèké nempuh lelampahan kanthi yakin, ora ndhelik saka sapa waé sing ditemoni. Tekan kutha ing wayah sonten lan kesel amarga lelampahan, dhèwèké nganggep perlu ngilangaké kesel kanthi adus ing omah adus umum. Ana setan sing manggon ing panggonan kuwi, sing kuwasa alaé ngaruhi sapa waé sing nyedhak nalika pepeteng bengi lan mateni akèh wong; mulané, ora ana sing menyang utawa nggunakake kamar mandi kuwi sawisé srengéngé surup. Nalika nyedhak kamar mandi, diakon kuwi nyuwun marang juru jaga supaya mbukak lawang lan ngidini dhèwèké adus ing kana; nanging pangreksa njamin yèn ora ana siji waé sing wani adus ing jam kuwi sing metu tanpa tatu; yèn sawisé surup setan kuwi nyekel kabèh wong ing kana; lan akèh wong, amarga ora ngerti, wis dadi korban lara sing ora bisa mari, bali, tinimbang éntuk lega kaya sing diarep-arep, malah nangis lan merintih. Nanging diakon malah saya teges tekade, lan juru pangopenan, amarga ora bisa nolak kersane sing

[7905] Dina raya Santo Troadius Sang Martir dirayakake tanggal 2 Maret.

teguh, maringi kunci mau, dheweke mundur adoh saka omah adus. Nalika diaken mau wis telanjang lan mlebu ing omah adus, setan nyerang dheweke nganggo maneka rasa wedi lan ajrih, nampilake kabeh jinis hantu wujud geni lan asap, kewan lan manungsa. Nanging diaken mau, nglindhungi awake dhewe nganggo pratandha salib lan nyebut jeneng Kristus, bisa liwat saka kamar pisanan omah adus tanpa cilaka. Nanging nalika mlebu kamar njero, dhèwèké dikepung déning panglihatan sing luwih medeni. Nanging kanthi senjata sing padha, dhèwèké ngusir medeni kuwi, loro-loroné sing nyata lan sing mung imajinasi. Pungkasané, nalika dhèwèké arep metu saka omah adus, setan nyoba nyegah dhèwèké kanthi ngunci lawang kanthi paksa. Nanging kanthi pratandha salib, lawang mau kabuka. Banjur setan kuwi njerit marang diaken nganggo swara manungsa, ngelingake supaya dheweke ora nganggep kuwasa sing wis nylametake saka karusakan iku saka dheweke dhéwé; amarga kuwi swara Sang Sing wis nyerahake dheweke marang pangayomaning Gusti Allah sing wis njaga supaya dheweke ora cilaka. Sawise slamet kanthi cara kaya ngono, diaken mau nggumunake para pangreksa pemandian. Sawisé kuwi, dhèwèké nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang wong-wong mau, ngerti yèn pakaryan gagah para martir wis kelakon ing kutha persis kaya sing wis dipratélakaké déning Santo Gregorius Panyipta Mupangat, lan bali marang guruné, ninggalaké kanggo wong-wong ing jamané lan jaman sing bakal teka, sebuah sarana perlindungan universal, yaiku saben wong nyerahake awake dhewe marang Gusti Allah lumantar para imam[7906] .

Nalika panganiayaan rampung, Gregorius bali menyang keuskupané lan, sawisé nglumpukaké umaté, miwiti mbalèkaké katertiban sing wis kaco. Kaping pisan lan paling utama, dhèwèké netepaké pangeling-eling para martir suci sing wis nandhang sangsara sajroning panganiayaan sadurungé. Kamulyaning Kristus nyebar, dene politeisme setan dikalahake lumantar upaya Santo Gregorius, sing ora nate mandheg nginjili Injil Kristus nganti seda, mimpin warga Neocaesarea lan sakupenge marang Gusti lumantar piwulang lan mujijat – lan nggawa wong-wong mau marang iman sejati, ngresiki saka kurban berhala, lan disucèkaké kanthi kurban tanpa getih. Ing pungkasaning dina-dinané, dhèwèké, bebarengan karo adhine Athenodorus, Uskup Pontus, rawuh ing sinode nglawan Paul saka Samosata. Pungkasané, sawisé yuswa tuwa, dhèwèké nyedhak pungkasaning urip sing pinaringan berkah. Nalika dhèwèké arep séda, dhèwèké takon marang wong-wong sing ana ing sacedhaké:

'Pira wong sing durung pracaya isih ana ing Neocaesarea?'

Wong-wong mau mangsuli:

'Mung pitulas sing isih nindakake penyembahan berhala; kabèh kutha wis pracaya marang Kristus.'

Wong suci mau ngendika:

'Nalika aku teka ing Neocaesarea kanggo njupuk jabatan uskup, aku nemokake mung sepuluh pitulas wong Kristen—kabeh ana sepuluh pitulas—nalika sakabehe kutha diduweni setan; nanging saiki, nalika aku lunga kanggo kumpul karo Gusti, isih ana wong sing ora precaya padha akehe karo wong sing precaya ing wiwitan, dene sakabehe kutha dadi kagungan Kristus.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah[7907] . Mangkono Santo Gregorius Panggawé Mucizah saka Neocaesarea nglakoni urip sing nyenengaké Gusti Allah, lan séda kanthi saleh. Muga-muga Gusti, lumantar pandonga suci panjenengané, uga paring marang kita panginten pungkasan sing becik. Amin.

Troparion, Nada 8:

Kanthi ngawasi sajroning pandonga lan nindakake mujijat, panjenengan sampun ngraih pakurmatan asman panjenengan lumantar pakaryan panjenengan ingkang adil: nanging ndedonga marang Kristus Gusti kita, Bapa Gregorius, supados Panjenenganipun maringi padhang ing atin kita, supaya kita boten nate tilem ing pati.

[7906] St. Gregorius saka Nyssa nyritakaké mujijat iki kanthi rinci ing khotbahé babagan uripé St. Gregorius Panyipta Kaajaiban.

[7907] Pamitaning sing berkah saka St. Gregorius saka Neocaesarea diyakini kedadeyan antara taun 266 lan 270. Sawetara wektu sadurunge seda (ing taun 264), piyambakipun bebarengan karo adhine Athenodorus, Uskup Pontus, rawuh ing Konsili Antiokia nglawan Paulus saka Samosata. – Saliyane Kredo, sing misuwur amarga asal-usulé, St. Gregorius saka Neocaesarea uga minangka pangripta 'Epistula Kanonik' (ngenani invasi Pontus lan kabèh Asia Minor déning Boreates lan Goths) lan 'Eulogi marang Origen'. – Relik Santo Gregorius Pengrajin Kaajaiban saktenane disimpen ing gréja ing Neocaesarea, sing wis diadegaké déning piyambakipun; sirah sang wali dipindhahaké menyang Ulissipon (Lisbon) ing taun 1587.

Kontakion, Nada 2:

Nglakoni akèh mujijat, kowe medeni setan-setan nganggo pratandha nggumunake, lan ngusir kabèh lara manungsa, sang Gregorius sing wicaksana: kowe dijenengi tukang mujijat, gelar sing asalé saka pakaryanmu.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Nikon, Abas Radonezh[7908]

Dipepering ing tanggal 17 November

Ingkang Kinurmatan Nikon lair ing kutha Yuryev-Polsky[7909] , ora adoh saka biara Sang Kinurmatan Sergius. Panjenengané lair saka wong tuwa ingkang taat lan dipiwulang ajrih marang Gusti Allah wiwit isih alit. Nalika isih enom, panjenengané wis krungu babagan gesang malaikatipun Sang Kinurmatan Sergius, ingkang makarya bebarengan kaliyan sedulur-seduluré ing biara ing sacedhaké kutha Radonezh[7910] . Karya-karya St. Sergius, sing misuwuré wis nyebar ing endi-endi, nggerakaké atiné Nikon kanthi jero, lan atiné kobong karo kepéngin ndeleng wong suci iki lan niru uripé. Kanthi atiné remuk lan ngucuraké luh sing akèh, Nikon ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah:

'Ya Gusti Allah lan Sang Rama, Raja langgeng lan welas asih, paringana aku sih supaya bisa ndeleng wong suci iki lan ngetutake panjenengané sajrone uripku, supaya aku uga bisa slamet amarga panjenengané lan pantes nampa berkah langgeng Panjenengan, kang wis Panjenengan janjekake marang wong-wong sing tresna marang Panjenengan.'

Mula ora suwe, dhèwèké ninggalaké omahé wong tuwané lan mangkat menyang biara Sang Sergius sing kinurmatan. Sawisé tekan biara, Nikon buru-buru arep ndeleng Sang Sergius, sang ahli tapa agung kuwi, lan nalika tiba ing sikilé, dhèwèké wiwit nyuwun kanthi tulus supaya diparingi cukur gundhul dadi biarawan ing biara suci kuwi. Sang Sergius sing Kinurmatan mirsani kawicaksanan lan kasucian atiné pemuda mau lan langsung tresna marang dhèwèké kanthi sakabehing manah. Nanging, nalika ndeleng nganggo mripat rohani yèn dhèwèké bakal dadi obor pepadhanging Ilahi ing tembe, dhèwèké ora ngeculaké Nikon saka ujian, nanging nambani dhèwèké kaya déné Euthymius Agung biyèn nambani Savva Sing Suci nalika Savva isih enom teka marang dhèwèké. Dheweke ora nampa Savva mlebu ing biara dheweke nanging ngutus dheweke menyang biara ing sing adoh marang kanca biarawase – ingkang Kinurmatan Theoktistus[7911] . Kanthi cara sing padha, Sang Wibawa Sergius ngutus bocah lanang mau supaya diwulang dening muridé dhéwé, Athanasius Vysotsky, pangadeg Biara Serpukhov – sawijining priya sing misuwur amarga uripé sing luhur lan jero ngerti asetik monastik[7912] .

'Aja nganti ana sangsi sedhela,' pangandikane marang bocah iku, 'lan menawa Gusti kersa, kowe bakal njupuk sumpah monastik ing kana.'

Nikon kanthi andhap asor nampa dhawuh saka ingkang kinurmatan. Amarga kobong tresna marang Gusti Allah lan kepengin dadi biksu, piyambakipun kesusu menyang Athanasius ingkang pinaringan berkah.

Nalika dhèwèké tekan biarané, dhèwèké kanthi andhap asor nyedhak sel Athanasius lan ngetok lawang alon-alon. Athanasius, mbukak jendhela cilik rada sethithik, takon marang dhèwèké:

[7908] Disusun saka manuskrip Lavra Trinity-Sergius, saka Uripé Sang Venerable Nikon sing disusun déning Metropolitan Filaret saka Moskow, lan sumber-sumber liya.

[7909] *Yuryev-Polsky* dumunung 86 versts ing lor-kulon kutha Vladimir. Kutha iki diadegaké déning Pangeran Yury Vladimirovich, sing jenengé dadi asal-usulé; jeneng *'Polsky'* diwènèhaké amarga ana lapangan-lapangan sing ngubengi kutha iki, lan kanggo mbedakaké saka Yuryev-Livlandsky; saiki kutha iki dadi kutha kecamatan ing Governat Vladimir.

[7910] Ing panggonan *Radonezh* kuna ana désa Gorodishche utawa Gorodok; dumunung 12 versts saka Lavra Trinitas-Sergius, ing arah Moskow.

[7911] St Euthymius nganggep ora pantes nampa wong enom—sing amarga umuré kadhangkala mbutuhake pandhuan kapisah—ing dewan sing umume dumadi saka para asket sepuh. St Sergius mbokmenawa uga mikir kaya ngono babagan Nikon sing isih enom. Dheweke mutusaké nguji dheweke ing kabecikan patuh lan andhap asor. Kanthi ngraosaké takdiré ing tembe, piyambakipun kepéngin supados sing kaparingi tugas mimpin para askét sepuh ing Lavra nalika isih enom, muncul ing ngajengipun ora kados mudha, nanging sampun ing pangkat presbiter." (Uripé St. Nikon, disusun déning Filaret, Metropolitan Moskow, kaca 4).

[7912] Sing Mulya Athanasius Vysotsky, pangadeg Biara Vysotsky ing Serpukhov, iku salah siji murid sing paling dikasihi dening Sing Mulya Sergius.

'Apa sing kowe karepake, lan sapa sing kowe goleki?' – Sang sepuh tresna marang meneng lan arang ninggalake selé.

Anak lanang iku nyemba ing ngarepé, banjur mangsuli:

'Abba Agung, Sergius sing berkah wis ngutus aku marang panjenengan, supaya panjenengan maringi aku busana biara.'

Krungu kuwi, sang tuwa tanpa ndelok dhèwèké, kandha kanthi tegas:

'Kowe ora bisa dadi biksu: urip monastik iku pakaryan gedhe; kowe isih enom, lan paugeran para sepuh atos.'

Anak lanang mau mangsuli:

'Bapak! Ora kabeh wong padha; mung tampani aku, lan wektu sing bakal mbuktèkaké apa aku bisa nahan kasangsaran urip monastik.'

Nanging sang tuwa nerusake:

'Akeh wong sing teka kene, nanging amarga wis males lan ora kuwat nahan kasangsaran puasa lan pantangan, padha mlayu; lan aku kandha marang kowe, kowe ora bakal bisa tetep kene; lunga menyang panggonan liya lan nyawisake awakmu kanggo puasa.'

Krungu tembung-tembung mau, bocah lanang iku, atiné kobong karo geni ilahi, janji marang sang resi liwat luhé yèn dhèwèké bakal sabar nahan kabèh kasedhihan. Sang resi, weruh luhé bocah lanang sing mili deras lan karepé kang murub marang urip biksu, nuntun dhèwèké mlebu selé lan maringi piwulang iki:

'Aja krasa kuciwa, anakku, marang apa sing wis tak kandhakake marang kowe; urip biksu iku pakaryan ageng: para biksu diarani martir sukarela, lan sangsara sing dirasakake luwih abot maneh; akèh martir, sawisé nandhang sangsara sawatara wektu, nemoni pungkasané; para biksu, nanging, nandhang sangsara sajrone uripé kabèh, lan sanadyan ora nampa tatu saka para panyiksa, nanging, amarga diserang déning daging lan nglawan mungsuh-mungsuh rohani, padha nandhang sangsara nganti ambegan pungkasané. 'Mula, anakku, yèn kowe kepéngin ngabdi marang Gusti, siapna atimu supaya kowe bisa sabar nampa kabèh godaan lan sangsara sing diparingaké mungsuhmu.'

Para mudha mau banjur ambruk ing sikilé wong tuwa lan meh ora bisa ngucapaké:

'Gusti welas asih marang aku!'

Banjur sang tuwa ngangkat dheweke lan kandha:

'Munggaha, anakku! Gusti bakal nuntun kowe ing dalan dhawuhe. Kabeh iki wis tak kandhakake marang kowe amarga aku dhewe uga manungsa sing dosa, sanajan aku wis nampa tugas pakaryan Gusti; saiki kersamu bakal kawujud.'

Sawisé ngendika mangkono, sang tuwa ndedonga lan ngagemaké Nikon busana biara.

Athanasius mulang sang biksu enom bab kabecikan lan ngajari dheweke supaya tahan nampa sakabehe sangsara sing nuntun marang Gusti, ngupaya ngisi atine kanthi kawani lan kekuwatan, lan dadi tuladha tumrap dheweke ing sakabehe bab. Nikon, sing nglakoni pandonga miturut pandhuané, unggul ing kabecikan, ing laku tapa nglakoni puasa, lan ing waspada terus marang dhiri dhéwé; dhèwèké njaga kasucian, andhap asor, lan alus atiné, lan sinau Kitab Suci kanthi tekun. Ndeleng ketekunan enom mau, Athanasius maringi perhatian kaya bapak lan nyengkuyung dheweke supaya nindakake kabecikan luwih jembar, lan mbina tuwuhé alon-alon ing kasampurnan monastik.

Nalika Nikon wis ngancik yuswa diwasa, miturut panyuwunan Athanasius lan kabèh komunitas biara, dhèwèké diparingi pakaryan imam, minangka wong sing pantes ngadeg ing ngarsané Gusti Allah. Nikon sing gagah berani, sawisé nampa pakaryan imam lan diparingi sih kurnia istimewa, wiwit nuduhaké semangat sing luwih gedhé kanggo pakaryan kesalehan.

Sawisé nglampahi sawatara wektu ing biara, Nikon manèh kakehan kepéngin banget ketemu karo sesepuh agung lan askétis, Sang Mulya Sergius, supaya bisa nampa berkahé lan krungu piwulangé sing diilhami déning Gusti. Nikon banjur nyuwun marang Athanasius kanthi pangajab sing tulus, nyuwun supaya Athanasius ndedonga kanggo dheweke lan banjur nglilani dheweke lunga kanthi tentrem saka biara. Athanasius ora nyegah Nikon lan sawisé maringi panglilahan sing kebak pandonga, nglilani dheweke lunga.

Sawisé tekan ing Lavraé Sang Bapa Mulya Sergius lan ndelok bapa sing takwa, Nikon kanthi luh mili ing rai tiba ing sikilé lan nyuwun berkah. Sang Bapa Mulya Sergius ora mung nampani dheweke kanthi kabungahan minangka tamu, nanging uga maringi idin supaya dheweke tetep manggon ing biarané.

Sawisé kuwi, Sang Wigati Sergius maringi dhawuh marang Nikon supaya ngladèni sedulur-sedulur ing biara kanthi sungginging ati, lan Nikon nglakoni tugas sing dipasrahaké mau kanthi semangat gedhé, nglakoni pandonga lan jaga wengi tanpa kendhat. Amarga tumindak kaya ngono lan uripé sing taat, Sang Suci Sergius maringi katresnan lan kapitadosan khusus marang Nikon, lan maringi dhawuh supaya manggon ing sel sing padha karo dhèwèké. Ing kéné, lumantar pacelathon karo guruné sing wicaksana, Sang Nikon sing kinurmatan nemokaké sekolah paling dhuwur saka kawicaksanan rohani lan, lumantar tuladha cedhak sang suci, semangat anyar kanggo tumindak kabecikan; lan lumantar pandhuané sing wicaksana lan pandonga sing semangat, Nikon nemokake kekuwatan kanggo nglindhungi dhiri saka godaan, kanggo dikuatake nglawan kelemahan, lan kanggo nemokake panglipur langit ing pangibadah bebarengan iki. Atiné Sergius sing kebak katresnan dadi lawang mbukak kanggo Nikon, saka kono padhanging sih rahmat lan tentrem sumunar marang dhèwèké. Lan atiné Nikon sing setya marang Sergius uga dadi lawang mbukak, lumantar kang dhèwèké mbukak kabèh pikiran lan niyaté marang bapak rohani, supaya ora ana kabut sangsi utawa bingung sing bisa nglindhungi kasucian atiné. Mula, kaya wit sing ditandur ing sacedhake matai banyu, Nikon kanthi setya nampa kabèh piwulang lan ajaran guruné, banjur ngasilaké woh kabecikan sing akèh ing tumindaké.

Mentor sing wicaksana, Sang Mulya Sergius, nalika nyumurupi kanthi paningal batin anugrah sumunar sing bakal sumebar ing Nikon, kepengin ngangkat dhèwèké dadi abbot biara minangka panggantosé. Wiwitane, Sergius nyerahake sebagian tanggung jawab marang Nikon kanggo para sedulur, ngadegake dheweke, kaya-kaya, nomer loro sawise abbot. Nikon nindakake pelayanan anyar iki kanthi tliti lan waspada banget, tansah ngrawat tanpa kendhat para sedulur sing dipercayakake marang dheweke, ngrawat saben wong kanthi katresnan lan perhatian kaya bapak. Amarga wis nemokake Nikon minangka pamimpin sedulur sing trampil, atiné Sergius lega lan, pungkasané, enem wulan sadurungé seda, dhèwèké nyaur Nikon lan ing ngarsané kabèh, maringi dhèwèké kapercayan, minangka pamimpin sing trampil, kanggo ngopeni biara lan sedulur. Sanadyan Nikon ora kepengin nampa tanggung jawab abot mimpin kabèh Lavra, dhèwèké ora wani mbangkang marang guruné lan kanthi andhap asor kaya anak sing patuh, manut marang dhawuhé.

Ora suwe sawisé kuwi, Sang Mulya Sergius pamit menyang Gusti[7913] . Atiné murid setyané krasa sedhih banget.

Kanthi sedhih sing jero lan ngucurake luh sing akèh, dhèwèké nyapa sang wali kaya isih urip, kandha:

'Panjenengan sampun tindak, Bapak ingkang kinurmatan, pangajeng-ajeng kula sedaya. Ing sinten, saliyaning Gusti, kula badhe manggih pangayoman, lan ing pundi kula badhe manggih panglipur?'

Lan, nyemplung ing peti jenazah sang wali lan nyekel relik suci, dhèwèké ngumumaké yèn luwih milih dikubur bareng guruné tinimbang kapisah saka dhèwèké.

Sawisé ngubur awak suci guruné kanthi tangisan lan ratapan gedhé, Nikon njupuk alih dadi abbot Lavra. Dhèwèké njamin kabèh sing wis ditetepaké lan diprentahaké déning pangadeg agung biara, Sergius, dilakokaké kanthi tliti; lan, kanthi mèlu ing pakaryan para sedulur minangka abbot, dhèwèké ngetokaké pangayoman lan perhatian marang saben-saben wong. Dheweke nyengkuyung wong-wong sing unggul ing pangabdian marang Gusti supaya ora kendho ing upayane; nalika kuwi dheweke ngelingake kanthi sedhih marang wong-wong sing lalai lan males, ngélingake supaya ora lali yèn wis ninggalaké donya lan, amarga padha nggatekake kaslametané dhéwé, aja nganti nyerah marang urusan donya, supaya ora kelangan ganjaran langgeng. Dheweke biasane muter-muter ngubengi kabèh bagean ing biara ing ngendi para biksu padha makarya, nyemangati lan ngajak supaya padha sabar nglakoni pakaryané; malah, dhèwèké dhéwé dadi tuladha tumrap para sedulur kanthi melu makarya bareng. Kanthi alusé, pangayoman bapaké sing kebak katresnan marang sedulur, lan kawicaksanané ing pangelolaan lan pitutur, Nikon ora mung éntuk ajining lan katresnan sedulur, nanging misuwuré nyebar adoh ngluwihi tembok Biara Sergiev, lan jeneng Nikon, minangka 'suatu pangsuciyan', dimulyakaké ing endi-endi – ing kutha lan désa. Akeh wong sing taat lan pinunjul padha teka marang dheweke golek pitutur kanggo kabecikan

[7913] Sing Mulya Sergius séda tanggal 26 September 1392.

nyawane, lan dheweke nampani kabeh mau kanthi welas asih kaya bapak, mbuktekake yèn dheweke iku penyembuh rohani sing agung.

Nanging Nikon, sing paling tresna marang meneng lan pandonga ing sepi, ora kagoda dening kamasyhuran donya iki, lan ngrasa iku minangka beban abot. Mula saka iku, amarga pracaya yèn sapa waé sing kepéngin nindakaké kersaning Gusti kudu luwih dhisik ngremehké lan mbencèni kabèh godaan donya, Nikon wiwit mundur saka mimpin umaté lan pungkasané nyendhiri dhéwé ing sawijining sel sepi. Para sedulur padha sedhih banget lan, ora kepéngin piyambaké ninggalaké tanpa pitutur, padha nyuwun kanthi nangis supaya ora ninggalaké kaya wedhus tanpa panggembala. Nanging piyambaké tetep teguh ing tekad, nyuwun marang para sedulur supaya aja mecah atiné kanthi pangajab-ajab mau. Ndeleng tekad Nikon sing teguh, para sedulur ora nyoba nyegah, amarga padha mangertèni yèn dhèwèké nyingkiri beban pimpinan ora kanggo nggolèk istirahat jasmani, nanging kanggo nggayuh prestasi kabecikan lan meneng sing luwih luhur. Amarga ora bisa tetep tanpa pamimpin, para sedulur milih salah siji murid Nikon sing jenenge Savva—wong sing sumunar amarga uripé sing luhur—lan kanthi berkah saka Nikon, padha ngangkat dhèwèké dadi abboté[7914] .

Nikon tetep meneng sajrone enem taun, nalika Savva mimpin komunitas, ngopeni kanthi semangat lan dibantu dening pandonga Sang Sergius sing berkah. Nanging, ing pungkasan enem taun, Savva uga nyerahake pimpinane. Banjur para sedulur, kaya-kaya kanggo maringi Sang Nikon sing kinurmatan wektu istirahat saka tugase administrasi lan supaya bisa nikmati meneng sing wis suwe diarep-arep, padha teka maneh marang piyambakipun lan kanthi luh nyuwun lan ngyakinke supaya nuntun maneh. Ndeleng yen Nikon isih arep nolak pimpinan lan wewenang, para sedulur kandha marang piyambakipun:

'Dudu pantes kowe, Rama, ngupaya kabecikan mung kanggo awakmu dhéwé; urusi uga kaslametan tangga-tangganmu.'

Panjalukan sing terus-terusan saka para biksu lan katresnané meksa Nikon pisah saka kesunyian sing dipun tresnani, lan piyambakipun manut karsa sedulur, nanging kanthi syarat yèn padha maringi wektu saben dina kanggo tapa ngraga lan pandonga piyambakan.

Urip ing biara suci lumaku tentrem lan nyenengake Gusti Allah. Bab Nikon, piyambakipun tansah waspada ing pandonga, sinau Sabda Gusti lan tulisan Bapa Gereja.

Nanging banjur sumebar kabar babagan invasi tanah Rusia déning pasukan kasar saka Edigei sing galak[7915] . Rawuhe pasukan Tatari nggawe sakabehing tanah Rusia kebak rasa wedi lan ajrih. Sang Nikon sing kinurmatan, kanthi khusyuk ndedonga supaya dibebasake saka mungsuh sing jahat, piyambakipun nyuwun pitulungan marang pangadeg agung biara punika – ingkang Kinurmatan Sergius – supaya panjenenganipun kersa ngaturaken donga mau ing ngarsane dhampar Kristus, Gusti ingkang Maha Agung, supados Panjenenganipun boten nglilani biara suci punika ambruk ing karusakan ing tangan para Agarian sing tanpa Gusti, lan boten nglilani kamenangan para wong kafir nggoyah iman wong-wong sing ringkih. Mula, sawijining wengi, Nikon lungguh kanggo ngaso sawisé nglakoni pandonga lan lagi ana ing kahanan setengah turu utawa turu entheng. Dumadakan, piyambakipun ndeleng Para Kudus Petrus lan Aleksius mlebu ing selipun, dipun iringi dening Sang Agung Sergius, sing banjur muter marang piyambakipun lan ngendika:

'Iki kersaning Gusti supaya invasi saka wong manca iki kelakon lan ngaruhi panggonan iki. Nanging kowe, anakku, aja sedhih; wani lan kiyatna atimu: cobaan iki ora bakal suwe, lan biara iki ora bakal rusak, nanging malah bakal nyebar luwih adoh.'

Banjur, sawisé maringi katentreman lan berkah marang Nikon, para wali dadi ora katon. Nikon, sawisé waras, enggal tangi lan mlaku menyang lawang selé, nanging lawangé dikunci. Dhèwèké mbukak kunci lan metu, banjur weruh para wali mlaku adoh saka selé menyang gréja. Banjur dhèwèké nyadari yèn iki dudu impen, nanging wahyu sing sejati.

Nyerah marang kersaning Gusti, Nikon ngenteni kasatuhan ramalan kuwi. Ora suwe, wong-wong barbar sing wis nglimputi tanah Rus' karo pasukane tekan ing biara Sang Sergius sing kinurmatan lan ngrusak kabeh sing ana ing kono, banjur diobong. Sang Nikon sing Kinurmatan lan para sedulur, sing wis diwenehi pratandha dening

[7914] Savva saka Dubno (sabanjure saka Zvenigorod utawa Storozhev). Dina rayahé tanggal 3 Desember.
[7915] Invasi Edigei kelakon ing pungkasan taun 1408.

wahyu saka swarga, wis lunga saka biara ing wektu sing pas, nggawa sawetara relik suci lan barang-barang pribadhi. Mangkono sawetara buku lan piranti liturgi Sang Sergius sing Kinurmatan bisa slamet nganti saiki.

Sawisé bebaya kliwat, Nikon lan para sedulur bali menyang reruntuhan biara suci. Biara kuwi wis kobong dadi arang lan papan suci kasebut dirusak déning wong kafir. Nanging Nikon ora nyerah marang sedhih utawa putus asa, uga ora kendho ing upayane. Kaya prajurit gagah sing sawisé ngalami kekalahan pisanan saka mungsuh ora mlayu nanging kanthi wani nglumpukaké kekuwatan lan menang, mangkono uga piyambakipun miwiti kanthi tekad tentrem mbangun maneh biara kasebut. Kaya gembala sing becik, dhèwèké dhisik nglumpukaké sedulur-sedulur sing sumebar lan makarya bareng karo wong-wong mau ing pambangunan bangunan-bangunan biara. Ing kurang saka telung taun, bangunan-bangunan sing dibutuhaké kanggo urip bebarengan para biara wis dibangun; kanggo pandonga bebarengan, bisa uga ing wiwitan padha nglumpuk ing kapel pawon. Ing wektu sing padha, Nikon cepet mbangun gréja kayu sing dipersembahaké marang Trinitas sing maringi urip, sing diresmikaké tanggal 25 September 1411, dina pangasoé Sang Mulya Sergius.

Nalika kabar babagan balié Sang Nikon sing kinurmatan lan pambangunan manèh biara sumebar ing sakupengé, para biksu lan umat wiwit padha teka akèh-akèhé saka manéka arah. Nikon nampani saben wong kanthi welas asih kaya bapak lan, kaya gembala sing becik, ora ana siji wae sing ora diparingi pangayoman, mulang saben wong piwulang sing maringi kabecikan, padhangaké atiné lan maringi pandhuan kanggo ngatur uripé. Biara kuwi lair manèh saka abuné lan saya gedhé[7916] .

Minangka panguwasa sing peduli, Sang Nikon ora nglirwakake tugase bab ngapikake biara. Karya pungkasané ing babagan iki yaiku mbangun gréja watu ing ndhuwur kuburan guruné Sergius, kang dipersembahaké marang Trinitas sing maringi urip.

Ing wiwitaning pakaryan, nalika nggali pondasi kanggo greja watu, relik sing ora bosok saka Sang Venerable Sergius ditemokake lan dipuja[7917] . Nikon nampa panemuan relik saka guru agunge iki minangka mahkota kabungahan lan ganjaran manis kanggo gaweyan lan kasabarané. Ing tengah kabungahan umum, relik suci Sang Sing Mulya dipasang ing relikari anyar lan disimpen sementara ing gréja kayu[7918] , nganti panggonan kanggo relik mau wis disiapaké ing gréja watu[7919] . Minangka panggonan pangaso relik Sergius Agung, gréja anyar iki dibangun lan dihias kanthi katresnan sing hormat lan pandonga sing semangat. Kanggo mbangun gréja iki, Nikon nglumpukaké arsitek-arsitek sing wicaksana lan tukang watu trampil, sing kanthi pitulunganing Gusti kanthi cepet ngrampungaké pambangunané. Gereja anyar iku disucèkaké, lan nalika panyucènan mau relik suci saka Sang Sergius sing Kinurmatan dipindhahaké lan dipasang ing jerone. Minangka pakaryané para wali lan panggonan pangaso Sergius, sing ora goyah sajrone abad-abad, gereja éndah iki terus nyucèkaké sapa waé sing ndedonga ing jerone nganti saiki, lan tangan mungsuh sing jahat ora nate nyentuhé[7920] .

Nikon uga ngurus hiasan njero gréja lan nglukis témboké. Kanggo tugas iki, dhèwèké ngajak loro biksu asetik sing misuwur amarga uripé sing suci: Daniel lan Andrew, sing trampil nglukis ikon[7921] . Kanthi ketekunan

---

[7916] Ing sangisoré pimpinane Nikon, Biara Sergiev entuk pirang-pirang tanah, sawatara liwat sumbangan lan liyane liwat tuku. Amarga perawatan Nikon, biara iki uga saya sugih sacara rohani. Ing sangisoré pimpinane lan manut marang pandhuané, Biara Sergiev ngasilaké, saliyané saka sawatara buku liturgi, loro salinan *Ladder* kanthi bab-bab saka Gregory saka Sinai, piwulang Abba Dorotheus, lan *The Dioptra* déning Philip the Hermit, bebarengan karo wangsulan-wangsulané Abba Barsanuphius lan pandhuané Hesychius. (Inventarisasi Lavra St. Sergius, kaca 155, 156, lsp.).

[7917] Panemuan relik Sang Wibawa Sergius kelakon 30 taun sawisé sang wali seda – tanggal 5 Juli 1422; dina raya iki diadegaké kanggo mengeti prastawa iki.

[7918] Gereja kayu sing ana ing ndhuwur relik Sang Sergius sing kinurmatan dipindhah menyang panggonan anyar (ing ngendi saiki ana Gereja Turuné Roh Suci), lan relik suci kasebut disimpen ing kana nalika gereja watu lagi dibangun.

[7919] Gereja watu iki, kang dipersembahake marang Trinitas Suci lan dibangun dening Sang Mulya Nikon, yaiku Katedral Trinitas sing isih ngadeg nganti saiki.

[7920] Nikon sing kinurmatan mbangun Katedral Trinitas kanthi pitulungan saka para pangeran lan boyar sing ngurmati kenangan St Sergius. Sing paling unggul ing antarane para pangibadah iki, lan sing paling mbantu Nikon ing pambangunan gréja, yaiku anak baptisé St Sergius – Pangeran Yuri Dmitrievich saka Zvenigorod lan Galich (putrané Donskoy). [Sawisé miwiti pambangunan gréja ing taun 1422 utawa 1423, St Nikon terus mbangun lan ngrampungaké meh nganti seda].

[7921] Daniil Cherny lan Andrei Rublev – biksu saka Biara Andronikov ing Moskow – iku pelukis ikon kondhang ing jamane. Ikon-ikon sing digawé isih misuwur nganti saiki. Saka conto karya sing isih ana, ikon mezbah ing Katedral Trinitas Sergiev Lavra iku pancen istimewa.

lan pandhuané, gréja mau dihias kanthi megah nganggo ikonografi. Nalika Nikon weruh yèn hiasan gréja nganggo fresko wis rampung, dhèwèké matur nuwun marang Gusti kanthi kabungahan gedhé:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, ya Gusti,' pangandikane, 'lan kula muji asmanipun ingkang paling suci amargi boten nglirwakaken panyuwun kula, nanging paring kula, sanadyan kula boten pantes, saged ndeleng sedaya punika kanthi mripat kula dhéwé.'

Wektu kuwi, Nikon wis tekan umur tuwa banget, nanging semangat lan kekuwatan atiné durung sirna, uga kelemahan awaké ora nyuda keteguhan upaya aseté. Sawise nggayuh kasampurnan ing panglakon tapa brata, piyambakipun kagungan kabèh jinis kasugihan kang ndadekake manungsa sugih ing ngarsaning Gusti. Piyambakipun katingal kobong semangat kang nggumunake kanggo gesang manut karsa Gusti: pangregan dhiri dados panguripane, lan ora kepengin dadi kasugihanipun; badan sepuhipun namung katutup klambi gombal siji.

Pungkasané, Sang Nikon sing kinurmatan wis cedhak karo panggenahané. Amarga tuwa, nanging uga amarga pakaryan tapa brata sing abot lan pirang-pirang lara suwé, awaké wis ringkih lan kekuwatané sirna.

Ngrasakake yèn pamitipun dhumateng Gusti wis cedhak, Nikon maréntahaké para sedulur supaya padha diundang dhumateng piyambakipun. Nalika padha nangis ing sacedhaké ambenipun, Sang Bapa Ingkang Kinurmatan, kanthi ngunggahaké badan sakedhik, ngandika dhumateng para sedulur kanthi tembung pungkasan kang maringi panglipur lan pitutur.

Panjenengané ngwanti-wanti supaya padha netepi tata cara pandonga saben dina lan saben bengi sing wis ditemtokake ing biara, aja asring ninggalake biara, tetep sabar ngadhepi godaan, manut marang panguwasa biara, supaya sengit marang nganggur – papan tuwuhé ala – supaya tresna marang gawe keras, nggabungaké karo nyanyèkaké mazmur suci, lan supaya meneng kanthi kabungahan, minangka ibu saka kabecikan, sing nuntun marang kasampurnan. Nambahaké pangajab bab katresnan marang sesama manungsa, piyambakipun ngwanti-wanti marang para sedulur:

'Yen bisa, aja nganti ana wong lunga saka ngarsamu kanthi tangan kosong, supaya kowe ora tanpa sengaja ngremehake Kristus piyambak, sing wis rawuh marang kowe ing wujud wong sing nyuwun. Tansah waspada lan ndedonga tanpa kendhat, supaya Gusti kagemala panjenengan saking mungsuh, lan panjenengan saged netepi sumpah kasucian lan katurutan, miturut piwulang kula."

Sawisé ngrampungaké piwulangé marang sedulur—kanggo netepi kabèh paugeran sing wis diwarisaké—Nikon meneng. Banjur, ing sawijining pangliyan, sanajan sadurungé nyawané misah saka badané, dhèwèké dituduhaké panggonan pangasoan mbesuké ing sacedhaké Sang Mulya Sergius. Tanpa nerangaké kanthi cetha marang sedulur, amarga andhap asor, Nikon, nalika kesel amarga lara ing amben pati, ujug-ujug kandha:

– Gawa aku menyang suci kang padhang sing wis disiapake kanggo aku lumantar pandonga bapakku; aku ora kepengin tetep ing kene maneh.

Sawisé ngendika mangkono, Nikon nampa Misteri Paling Suci saka Awak lan Getihé Kristus. Sawisé kuwi, kanthi ngélingaké para sedulur babagan seda sing wis cedhak, dhèwèké ngumumaké:

'Delengen, sedulur, aku wis bébas saka badan donya iki lan lunga menyang Kristus.'

Sawisé maringi berkah pungkasan marang wong-wong mau, kanthi tembung kang diucapaké marang dhèwèké dhéwé – 'Maju, nyawaku, menyang panggonan kang wis disiapaké kanggo kowé – maju kanthi kabungahan: Kristus nimbali kowé' – Nikon, sawisé nggawe pratandha salib kaping pungkasan, nyerahaké nyawane sing mulya lan rajin marang Gusti ing pandonga. Iki kelakon tanggal 17 November 1426.

Nikon ngladeni dadi abbot sajrone 36 taun, ora nate goyah ing pangabdian monastiké, ngemong kawanan sing dipasrahaké marang dhèwèké déning Kristus kanthi cara sing nyenengaké Gusti Allah, lan mulang kabecikan paling luhur. Para sedulur padha sedhih banget, nganti netesaké luh amarga kapisah karo bapak lan guruné. Sawisé ngiringaké dhèwèké kanthi nyanyèkaké mazmur lan kidung panguburan, para sedulur, kanthi pakurmatan sing pantes kanggo bapak sing kinurmatan, ngubur badané sing mulya, nyelehaké ing sacedhaké relikwi Sang Mulya Sergius, ing ngendi nganti saiki pandonga diwènèhaké kanggo muji Trinitas Suci – Rama, Putra lan Roh SuciSpirit[7922] .

[7922] Sang Wiku Nikon dikubur ing njaba Katedral Trinitas, ing témbok kidul, ngadhepi panggonan ing ngendi Sang Wiku Sergius dikubur ing jero katedral. St Nikon dikanonisasi ing Konsili taun 1547, nanging liturgi lan hagiografiné wis ditulis déning Pakhomius Logofet meh satus taun sadurungé, miturut dhawuhé Metropolitan St Jonah. Gereja dibangun ing ndhuwur kuburan St. Nikon ing taun 1548. Ing

Amarga pakaryan agung lan gesangé sing suci, Sang Agung Nikon diparingi dening Gusti, nalika isih urip, karunia pangertosan, lan sawisé seda, karunia nglakoni kaajaiban. Saka akèh kaajaibané Sang Agung, kita bakal nyebut sawatara ing kéné.

Ing sawijining wektu, Nikon arep ngutus salah siji biksu, jenenge Akakios, menyang salah siji desa sing kagungan biara Santo Sergius. Amarga ora kepengin manut marang dhawuh iki, Akakios kandha:

'Aku ora ninggalake donya kanggo ngubengi kutha lan desa.'

Romo sing kinurmatan ngemis-ngemis marang Akakiy suwé, nanging dhèwèké tetep nolak ing kahanan apa waé kanggo nglakoni dhawuhé abaté. Banjur Romo sing kinurmatan maringi ramalan:

'Ati-ati, Akakiy, supaya kowe ora teka ing kana kanthi kersamu dhewe, lan mengko kowe bakal nampa ganjaran sing pantes amarga ora manutmu.'

Ora suwe sawisé kuwi, Sang Pundit Nikon seda lan mulih marang Gusti. Nanging Akakiy nglirwakaké kabèh sing wis dipratélakaké marang dhèwèké déning bapa suci mau lan mangkat menyang désa sing pancèn dikirimaké Sang Pundit Nikon. Lan ing kono, paukumané Gusti Allah, kaya sing wis dipratélakaké déning sang wali, dumadakan tumeka marang dhèwèké: dhèwèké dadi edan, nganti sedulur-seduluré kudu nggawa dhèwèké bali menyang biara. Ing kono, Sang Wali Nikon muncul marang dhèwèké lan, nyekel tongkat ing tangané, kandha kanthi nyalahké:

'Akakios! Apa kowe wis ninggalaké donya mung kanggo ngumbara ing kutha-kutha lan désa-désa?'

Banjur Akakios kacekel rasa wedi gedhe lan wiwit njerit-njerit kanthi panik. Dheweke tetep ing kahanan nggegirisi iki pirang-pirang dina, manggon ing sacedhake relikwi Para Kudus Sergius lan Nikon lan nangis nalika ndedonga nyuwun pangapura marang dosane; para sedulur uga ndedonga kanthi tekun kanggo dheweke. Lan banjur, kanthi sih-rahmaté Kristus lan lumantar pandonga para wali, Akakiy nampa pangapura tumrap dosané lan mari. Dhèwèké dhéwé nyritakaké kabèh mau kanthi luh marang akèh wong sing takon bab kuwi.

Ing sajrone gesang ing donya, Sang Suci Sergius lan Nikon raket banget siji lan sijine. Kekencengan mau ora pisah sanajan wis mlebu gesang langgeng, amarga katresnan para wali, kaya katresnan Gusti, ora kena paugeran wektu. Padha kerep katon bebarengan lan nindakake mujijat.

Ana sawijining warga Moskow sing jenenge Simeon, sing lair manut ramalan sang wali, lara abot banget nganti ora bisa obah, turu, utawa mangan, nanging ngglethak kaya mati ing amben. Nandhang sangsara kaya ngono, sawijining wengi dheweke miwiti nyuwun tulung marang Wali Sergius:

'Tulung aku, Sang Agung Sergius, nylametaké aku saka lara iki; sanadyan nalika panjenengan isih gesang, panjenengan wis welas asih banget marang wong tuwaku lan wis maringi pratandha marang wong tuwaku babagan lairku; aja nganti lali marang aku, sing nandhang lara abot iki.'

Tiba-tiba ana loro sesepuh kang muncul ing ngajengé; salah sijiné yaiku Nikon; wong lara kuwi langsung ngenali, amarga dhèwèké wis tau kenal karo sang wali iki nalika isih urip; banjur dhèwèké nyadari yèn sesepuh sing siji manèh yaiku Sang Wali Sergius dhéwé. Sang wali sing nggumunake kuwi nggawe pratandha salib ing awak wong lara mau, lan sawisé kuwi dhèwèké maringi dhawuh marang Nikon supaya njupuk ikon sing ana ing sacedhaké amben – ikon mau biyèn tau diparingaké marang Simeon déning Nikon dhéwé. Banjur wong lara mau krasa yèn kabèh kulité wis nglupas saka awaké; sawisé kuwi, para wali dadi ora katon. Ing wektu kuwi, Simeon ngrasa yèn dhèwèké wis mari sakabèhé: dhèwèké tangi saka ambené sing lara, lan ora ana sing nyangga dhèwèké manèh; banjur dhèwèké nyadari yèn dudu kulité sing nglupas, nanging larané sing wis lunga. Kabungahané gedhé banget; nalika dhèwèké munggah ing sikilé, dhèwèké miwiti matur nuwun kanthi khusyuk marang Santo Sergius lan Sang Venerable Nikon amarga panyembuhané sing ora disangka-sangka lan paling éndah.

Akèh banget mujijat sing ditindakake dening Sang Suci Sergius lan Sang Suci Nikon nalika pengepungan Biara Trinitas déning wong Polandia ing sangisoré pimpinan Lisowski lan Sapieha, nalika biara suci kuwi kudu ngadhepi akèh bala saka mungsuh-mungsuhé. Nikon, bebarengan karo Sang Wibawa Sergius, kerep muncul ora mung marang para sing dikepung, nyemangati lan nguwatake pangarep-arep marang pitulunganing Gusti, nanging uga marang mungsuh-mungsuh sing ngepung Lavra, nyebarake rasa wedi ing atine lan ngancem kanthi murka

---

taun 1623, yaiku 76 taun sawisé, gereja anyar sing luwih gedhé dibangun ing panggonan gereja kapisan iki. Gereja kapindho iki isih ana nganti saiki. [Relikwi Santo Sergius dipisahake dening témbok watu siji saka relikwi muridipun, Santo Nikon. Ing pojok lor-kulon gréja, sacedhak témbok lor, ana relikwi – kuburan – ing ndhuwur relikwi Santo Nikon, sing ana ing lemah utawa ing sangisore lantai].

Gusti[7923] . Akeh saka para pengepung lan panglima padha weruh loro sesepuh padhang sumunar, kaya Sergius lan Nikon, mlaku-mlaku ing tembok biara; siji nyawung tembok nganggo kemenyan, dene sijine nyawung nganggo banyu suci.

Sawijining wektu, nalika biara isih dikepung mungsuh lan wabah lara wiwit nyebar ing antarané para sing dikepung amarga luwe lan macem-macem kekurangan, Nikon muncul ing impene juru kebon biara Irinarh lan kandha marang dhèwèké:

'Wenehana kabar marang kabèh sing nandhang lara yèn salju bakal tiba ing bengi iki, lan sapa waé sing kepéngin mari saka larané, supaya ngusap awaké nganggo salju iki.'

Irinarh tangi kaget lan esuké ngandhani wong-wong ing sacedhaké apa sing wis diwahyukaké déning Nikon, sing bisa nindakake mujijat. Lan pancèn, salju tiba ing wengi kuwi, lan sapa waé sing ngolesi awaké nganggo salju iki kanthi iman, waras manèh[7924] .

Iki ana cathetan liya saka jaman sing luwih anyar (1846). Ing rumah sakit biara, novis Gabriel, sing nganggo jubah biara, nandhang sangsara banget amarga demam saraf; dhèwèké wis ora sadar pirang-pirang dina, lan dianggep ora bakal slamet saka lara kuwi. Ing wengi ngurmati Sang Nikon sing Mulya, dhèwèké weruh yèn roh-é kaya misah saka badan-é lan mabur mlebu jurang jero. Ing pikirane, dhèwèké miwiti ndedonga marang Sang Sergius lan Sang Nikon supaya diparingi urip manèh, supaya lumantar tobat dhèwèké bisa nyiapaké dhiri kanggo langgeng. (Lan sajrone wektu kuwi, miturut wong liya, dhèwèké tetep ora sadar lan ora obah). Tiba-tiba dhèwèké weruh kaya-kaya ana lawang sing kabuka; mlebu loro priya padhang sumunar, para sepuh, siji nggawa tongkat – ing dhèwèké dhèwèké ngenali Sang Sepuh Sergius, lan ing sijiné, Sang Sepuh Nikon. Sang Sepuh Sergius, nunjukaké tongkaté marang wong lara, kandha marang Sang Sepuh Nikon: 'Bantu dhèwèké!' Sang Nikon sing Kinurmatan nyedhak, lan mung kanthi rawuhe wis maringi kekuwatan lan kabungahan marang wong lara kuwi. Wong lara kuwi banjur lungguh, nglètèhaké tandha salib, lan para wong kinurmatan mau dadi ora katon. Gabriel pulih kesadarané; lara mau wis mari, mung ninggalaké ringkih[7925] .

Troparion, Nada 1:

Minangka pangurus kasetyan ing pakta, Panjenengané Nikon ingkang kinurmatan, tansah kelingan, Panjenengané ngedegaké Gréja Triasuci ingkang éndah, minangka pujian marang Rama Panjenengan. Mula saka iku, kita uga minangka anak saka katresnanmu, njerit marang kowe: kamulyan marang Panjenengané sing maringi kowe kekuwatan, kamulyan marang Panjenengané sing maringi mahkota marang kowe, kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar kowe.

Kontakion, Nada 4:

Kanthi nyawiji ing saben cara marang bapa rohani panjenengan, Bapa Nikon, lan sawise diwulang dening panjenenganipun, panjenengan nyawisake dhiri sakabehe kanggo Kristus; panjenengan dados abas para biksu lan kanca biksu para wong suci: bebarengan kaliyan panjenenganipun, ndedonga tanpa kendhat marang Kristus Gusti kita kanggo kita sedaya.

Peringatan Sang Lazarus Panulisé sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 17 November

Sing Mulya Lazarus manggon ing Konstantinopel lan nyawisake dhiri kanggo tapa brata monastik wiwit isih enom. Wiwit enom, piyambakipun nglakoni gesang prasaja, tansah nglakoni puasa lan ndedonga. Nanging

---

[7923] Pengepungan Biara Trinitas déning wong Polandia, ing sangisoré komando Lisowski lan Sapieha, diwiwiti tanggal 23 September 1608; pengepungan iki rampung tanggal 12 Januari 1610.

[7924] 'Crita Panyekelan Biara Trinity-Sergius', déning Avraam Palitsyn. Moskow, 1822, kaca 157.

[7925] Surat-surat Biara, Moskow, 1863, kaca 69–71. Surat 19, tanggal 18 November 1846.

luwih saka kabeh, dhèwèké nindakake pakaryan welas asih, maringi mangan marang wong luwe lan sandhangan marang wong telanjang. Amarga uripé sing askétis lan saleh, Sang Mulya diangkat dadi imam. Iki kelakon nalika pamaréntahan Kaisar Bizantium Theophilus[7926] .

Uga ing jamané Theophilus, Sang Lazuar sing Kinurmatan ngalami panganiayaan amarga semangaté ing pangurmatan ikon. Sawisé nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti, Lazuar sinau seni nglukis ikon lan kanthi semangat miwiti nglukis ikon-ikon suci kanggo kamulyané Gusti, Ibuné sing Paling Suci, lan para wali. Theophilus, nanging, iku wong ikonoklast; dhèwèké nganiaya kabèh sing ngurmati ikon suci lan meksa pelukis ikon supaya ngidoni ikon mau lan nginjak-injaké. Lazarus sing Kinurmatan, minangka pelukis ikon, ditangkep lan diuji imané. Nanging upaya-upaya kanggo meksa dhèwèké supaya nampa ajaran sesat anti-ikon—liwat pujukan manis utawa ancaman—ora ana gunané; Lazarus tetep teguh; banjur wong-wong mau wiwit nggebuki dhèwèké tanpa welas asih lan banjur nyemplungaké dhèwèké menyang penjara. Nanging sanajan ing panjara, wong suci iku tetep nerusake nglukis ikon. Banjur penyiksa sing ora adil iku mrentahake supaya driji-drijine wong suci iku dibakar nganggo pelat wesi panas, supaya ora bisa maneh nglukis ikon. Ing proses kuwi, Lazarus sing Kinurmatan malah diancam pati. Mung kanthi angel banget uripe bisa kaslametaké liwat perantaraan Sang Putri , Kaisar Theodora sing taat[7927] . Sawisé dibebasake, Sang Lazarus sing kinurmatan ngungsi ing Gréja Santo Yohanes Pembaptis, ing kono dhèwèké nglukis sawijining ikon sing cepet kondhang amarga mujijat. Nalika Theophilus séda, Sang Reverend wis bisa nyawisake dhiri kanggo nglukis ikon-ikon suci tanpa alangan. Luwih saka kuwi, sang wali ora nyimpen dendam babar pisan, malah ndedonga kanggo wong sing wis nyiksa dhèwèké.

Ing jaman pamrentahan Kaisar Michael III[7928] , putrané Theophilus lan Theodora, Sang Luhur Lazarus dadi anggota kedutaan sing dikirim menyang Paus Benedictus III[7929] , lan piyambakipun séda nalika lelungan bali saka Roma. Sisa jasmani sing kinurmatan kasebut dipindhahaké menyang Konstantinopel, ing ngendi dikubur ing Gréja Santo Evander[7930] .

Desember

1 Desember

18 November (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Plato Sang Martir

Dipepering ing tanggal 18 November

Santa Plato Sang Martir, adhine Santa Antiochus Sang Martir, asalé saka provinsi Galatia, saka kutha Ancyra[7931] , lair saka wong tuwa Kristen lan dibesarké kanthi taqwa. Sadurungé ngancik diwasa, dhèwèké wis

---

[7926] Kaisar Theophilus mrentah wiwit taun 829 nganti 842.

[7927] Permaisuri Theodora kondhang ing sajarah amarga pangabdiané marang Ortodoksi. Sawisé seda Kaisar Theophilus, permaisuri dadi wali panguwasa karajan amarga anaké, Michael, isih cilik, dhèwèké mbalèkaké pangurmatan marang ikon. Ing kutha krajan, ikon-ikon kasebut dipasang ing panggonané sing wis ditemtokake kanggo dipuja kanthi upacara sing khidmat ing Minggu kapisan Pra-Puasa Agung. Dina iki dikenal minangka 'Pesta Ortodoksi' lan dirayakake saben taun déning Gréja.

[7928] Kaisar Michael III mrentah saka taun 842 nganti 877

[7929] Paus Benediktus III mimpin Gréja Roma saka taun 866 nganti 868.

[7930] Ing taun 1200, reliké Lazarus sing kinurmatan katon ing Konstantinopel déning peziarah Rusia Anthony, sing sakbanjuré dadi Uskup Agung Novgorod.

[7931] Galatia iku sawijining wewengkon cilik, gunung-gunungan nanging subur ing Asia Minor, dumunung ing antarané Phrygia, Bithynia, Pontus, lan Cappadocia, ing tengah semenanjung Asia Minor. Agama Kristen diadegaké ing kéné déning Santo Paulus, sing ngadegaké Gréja Galatia lan sabanjuré nulis surat marang wong-wong Galatia, sing padha ngrungokaké dhèwèké kaya déné malaikaté Gusti Allah (Gal. 4:14). – Ancyra – saiki Angora – iku salah siji kutha utama ing Galatia.

unggul ing kabecikan. Nalika isih enom, dhèwèké wis mateng ing pikiran. Ing antarané para penyembah berhala sing ora pracaya marang Gusti, dhèwèké kanthi wani mènèhi warta babagan Kristus, Gusti Allah kang langgeng, lan mulang para wong kafir sing kesasar, supaya padha bisa mangertèni kabeneran lan mbalèk saka tipuan setan marang Gusti Allah. Amarga iku, dhèwèké dicekel déning wong-wong sing ora pracaya lan digawa ngadhep panguwasa provinsi Agrippinus kanggo diadili.

Agrippinus nalika semana ana ing candhi Zeus lan lungguh ing kono kanggo ngadili pangakune Kristus. Ndelok dhèwèké, dhèwèké kandha:

'Kabèh donya ngajèni déwané – kowé siji waé sing salah lan mbalèk saka kuwi!'

Wong suci mau mangsuli:

'Kowe sing kesasar, wis ninggalaké Gusti Allah, sing nyipta swarga lan bumi lan kabèh kaendahané, lan nyembah watu lan wit sing bakal bosok, gawean tangan manungsa.'

Agrippinus kandha:

'Enomanmu nggawe kowe wani lan angkuh. Critakna jenengmu—sapa jenengmu, lan saka kutha endi kowe teka?'

Wong suci mangsuli:

'Wong tuwaku maringi jenengku Plato; wiwit ana ing kandungan ibuku aku wis dadi abdi Kristus lan warga kutha iki; saiki, amarga kasetyan marang Gusti, aku ngadeg ing ngarep pangadilanmu sing ora adil lan ngenteni pati sing ora pantes, sing kanthi semangat aku kepengin nampa kanggo Gustiku; mula, tindakna apa sing arep kowe lakoni.'

'Kowe ora kena, Plato,' sanggah gubernur provinsi, 'mulang babagan Sang Sing Disalib utawa malah nyimpen Asmané ing pikiranmu, amarga panguwasa kraton mrentahaké supaya sing ngakoni Panjenengané diwènèhi pati sing nyiksa, déné sing mbantah Panjenengané diurmati kanthi pakurmatan agung: mulané aku nyaranaké kowe supaya manut marang prentah kraton, lan kowe bakal nduwé kasempatan uwal saka pati sing nggegirisi.'

Sang Santo Plato mangsuli:

'Aku manut marang Rajaku—Gusti Allah—lan perang kanggo Panjenengané; aku kanthi rela nampa pati sementara iki supaya aku bisa dadi ahli waris Karajan langgeng.'

'Pikirna, Plato,' pangandikane gubernur provinsi, 'endhi sing luwih becik kanggo kowe: tetep urip, utawa nampa pati sing kejem?'

Plato mangsuli:

'Gusti bakal ngatur apa sing paling apik kanggo kula.'

'Apa kowe ora ngerti,' sanggah gubernur provinsi, 'undhang-undhang kraton sing ora bisa diganti sing mréntahaké yèn wong Kristen kudu nyembah déwa utawa ngadhepi pati? Kepiye kowe wani nglanggar undhang-undhang kraton lan nuntun wong liya menyang kesesatan?'

Wong suci kuwi mangsuli:

Aku ngerti paugeran Gustiku lan manut marang dhawuhe sing suci lan maringi urip; lan dhawuhe ngandika manawa sawise nolak kurban setan, kita kudu ngabdi marang Gusti Allah sejati siji. Mung Panjenengané sing tak sembah, dene aku ngremehake dewa-dewamu. Nanging kowe, manut dhawuh raja, bisa ngetokake siksa marang aku sak kersamu – kowe wis biasa nyiksa wong Kristen, lan wong Kristen wis biasa nandhang sangsara kanggo Kristus.

Gubernur provinsi Agrippinus, sing kondhang kejem, nalika weruh sang wali ora gelem manut kersané sing ora nduwé Gusti lan malah nentang dhèwèké, kanthi nesu gedhé dhèwèké mréntahaké supaya sang wali dibaringaké telanjang ing lemah lan mènèhi tugas marang rolas prajurit kanggo gantian nggebuk sang wali. Lan padha nggebuk dheweke tanpa welas asih ing saindenging awaké suwéné suwe, nganti para prajurit sing nggebuk dadi kesel banget, nanging martir suci ora kesel nahan lan ngakoni asmané Gusti, Yesus Kristus.

Banjur, nalika para prajurit wis mandheg nggebuki, panguwasa provinsi, kaya-kaya welas asih, miwiti ngomong alus marang sang wali:

'Aku paring pitutur marang kowe minangka kanca, Plato: adohna saka pati lan milih gesang.'

Para martir mangsuli:

'Sampeyan mulang aku kanthi becik, Agrippinus, supaya mbalik saka pati menyang gesang; aku dhéwé mlayu saka pati langgeng lan ngupaya gesang langgeng.'

Agrippinus banjur kandha kanthi nesu marang sang wali:

'Critakna, wong sengsara, pinten pati sing ana?'

Wong suci mangsuli:

Ana loro pati: siji sementara, sijiné langgeng; uga ana loro urip: siji cendhak, sijiné tanpa wates.

'Aja mung nyritakaké dongèngmu,' bales gubernur provinsi, 'lan sembahna para déwa, supaya kowé bisa luput saka sangsara sing nggegirisi.'

Wong suci mangsuli:

'Ora geni, ora tatu, ora nesune kewan galak, ora kelangan anggota badan bakal misahake aku saka Gusti Allah sing urip; amarga aku ora tresna marang jaman saiki, nanging marang Kristusku, sing seda lan tangi maneh kanggo aku.'

Banjur gubernur mrentahake supaya Santo Plato digawa menyang panjara. Nalika dhèwèké digawa lunga, wong-wong padha ngetutaké, nyawang sangsara dhèwèké kaya tontonan. Antarane wong-wong mau ana akèh wong Kristen. Nalika dhèwèké nyedhak guwa panjara kanthi semangat sing teges lan luhur, martir Kristus, Plato, mbalèk marang wong-wong mau lan, ngajak padha meneng, banjur miwiti ngomong kanthi swara banter:

'Para wong sing tresna marang kabeneran, ngertia yèn aku nindakake pakaryan sangsara iki ora ana sabab liya kajaba kanggo Gusti Allah, sing nyipta swarga lan bumi lan kabèh sing ana ing kono. Minangka abdi Kristus, aku nyuwun marang kowe kabèh aja kuciwa marang apa sing kedadeyan saiki, amarga *'wong sing bener nduwé akèh kasangsaran, nanging Gusti nylametaké saka kabèh iku'* (Mazmur 33:20).

Mula, ayo padha bareng-bareng ngungsi ing pelabuhan tentrem lan ing Batu sing diomongake dening Rasul Agung: *'Batu iku Kristus'* (1 Kor. 10:4). Lan ayo padha ora putus asa ing pangujian sing kita alami demi iman Kristus, elinga yèn *'penderitaan saiki ora pantes dibandhingaké karo kamulyan sing bakal kawahyukaké marang kita'* (Roma 8:18).

Sawisé ngendika mangkono, martir mau mlebu ing penjara lan, sujud ing lemah, ndedonga marang Gusti kanthi pandonga ing ngisor iki:

– Gusti Yesus Kristus, Pangripta lan Pangripta kabèh, sing maringi para abdi-abdi Panjenengan sabar lan kamenangan, paringna supaya kula ugi, abdi Panjenengan sing andhap asor lan ora pantes, saged tahan ngantos pungkasan kanthi pantes amargi asmaning Panjenengan ingkang suci, lan kintunna Malaikat Panjenengan nyelametake kula saking ula ingkang licik lan jahat sanget – Agrippina, supaya kabèh wong mangertèni yèn sing digawé déning tangan manungsa kuwi dudu déwa, nanging Mung Panjenengan siji-sijiné Gusti Allah sing sejati, sing sabar lan welas asih banget, sing kinurmatan salawas-lawase. Amin.

Sawisé pitung dina kliwat, sang penyiksa manèh lungguh ing kursi pangadilan ing candhi Zeus lan mréntahaké supaya sang martir suci digawa ngadhep dhèwèké. Kaping pisan, dhèwèké nyebarake piranti panyiksa ing ngarepé: kuali tembaga, sepatu bot kang dipasangi paku, bal wesi kang panas abang, rodha landhep, selongsong wesi, roda lan akèh manèh, kanthi pangajab bisa medeni prajurit Kristus sing gagah kuwi. Banjur dhèwèké wiwit ngandika marang dhèwèké:

"Plato sing tak tresnani! Ndeleng yuswamu sing isih enom lan kaluhuran wong tuwamu, uga ngreksa kaendahan awakmu, sadurunge aku miwiti nyiksa kowe maneh, aku paring pitutur: melu kurban para dewa kita lan dadi siji karo kita, awit wis cetha manawa sapa wae sing nentang aku ora bakal slamet; malah, ora ana siji wae sing manut marang aku tau kelangan pakurmatan lan ganjaran sing wis tak janjekake. Dene kowe, Plato sing ayu, yen kowe gelem ngrungokake pituturku kaya bapak sing maringi pitutur sing becik, aku bakal maringi anak wadon siji-sijine saka sedulurku, sing duwe bandha akèh, dadi garwamu, lan aku bakal nyebut kowe putraku.

Nanging Plato sing pinaringan berkah, kanthi ngguyoni, kandha:

"Kowe anak setan sing sengsara lan peladené Setan! Yen aku pancèn arep ngiket awakku marang godha donya iki, lan arep njupuk bojo, apa aku ora bakal nemokake sing luwih becik tinimbang putriné adhimmu! Sejatine, aku luwih milih njupuk bocah wadon budhak tinimbang dheweke. Lan saiki, apa aku bakal kepengin njupuk dheweke, nalika aku ninggalake donya iki lan nyawiji karo Kristus?

Banjur penyiksa kuwi, amarga nesu gedhe, mrentahake supaya wong suci iku dipanggonake ing amben tembaga, lan supaya akèh arang wesi diselehake ing ngisore lan dinyalake, diwutahake lenga, lilin, lan damar

menyang geni, supaya badan martir iku kobong, nalika dhèwèké dipukul saka ndhuwur nganggo tongkat tipis, supaya paluan lan kobongan kuwi nambah sangsara dhèwèké. Sawisé sangsara sing suwé banget kuwi, Agrippinus kandha marang martir suci:

'Wong sengsara, welasana awakmu dhéwé pungkasané! Lan yèn kowé ora péngin nyembah déwa-déwa, ucapna waé tembung iki: "Dewané Apollo agung"—lan aku bakal langsung mandheg nyiksa kowé, lan kowé bakal mulih kanthi tentrem.'

Nanging sang wali mangsuli:

'Adoh saka aku ngreksa awakku nalika nyiapake Gehenna geni kanggo nyawaku.'

Sawisé telung jam, nalika Plato ngalami panyiksaan kaya ngono, dhèwèké diturunaké saka amben, nanging awaké katon utuh, séhat, lan ora ana bekas tatu utawa kobongan, kaya-kaya mentas adus. Luwih manèh, ambu wangi sing nyengat metu saka awaké, nganti kabèh sing ana padha gumun lan kandha:

'Satemene, Gusti Kristiani agung!'

Banjur gubernur provinsi kandha marang sang wali:

'Yen kowe ora kersa ngorbanake marang dewa-dewa kita, paling ora nyelakake Kristusmu wae, lan aku bakal ngeculake kowe.'

Nanging sang wali mangsuli:

Wah, kowe wong edan lan tanpa Gusti, kepiye kowe bisa ngomong yèn aku kudu mbantak Juru Panyelametaké? Apa pancèn kowe péngin aku dadi kaya kowe, kowe wong jahat? Apa karusakanmu dhéwé durung cukup kanggo kowe? Nanging kowe isih péngin nyeret wong liya mlebu ing kono uga—wong-wong sing kalebu prajurit Kristus! Adoh saka aku, kowe sing ora nduwé hukum! Aku pracaya marang Gustiku yèn Panjenengané ora bakal ninggalaké aku lan ora bakal nglilani aku tiba kaya kowe wis tiba.

Banjur Agrippinus munggah saka tahta lan miwiti nyiksa wong suci mau dhéwé. Dhèwèké panasaké cincin wesi, dipasang ing sangisoring pundhaké lan nglelehaké iga-igané. Banjur dhèwèké masang loro cincin wesi abang panas ing dhadhané martir – lan asap munggah saka irungé, amarga panas geni mau nembus nganti ususé. Akeh wong padha mikir yèn dhèwèké wis mati. Nanging sawisé sawatara wektu, dhèwèké kandha marang sing nyiksa:

'Siksaane kowe ora ana apa-apane, kowe monster galak sing doyan getih!'

Banjur, ngangkat paningalé marang swarga, sang wali ngandika:

– *'Aku wis maringi punggungku marang wong-wong sing nggebuki aku, lan pipiku marang wong-wong sing nyabuti janggutku; aku ora ndhelikake pasuryanku saka cemoho lan ludah'* (Yesaya 50:6)[7932] , *'Aja adoh saka aku, ya Gusti, awit kasangsaran wis cedhak'* (Mazmur 21:12), *'Ngapa bangsa-bangsa liya padha kandha, "Ndelok ngendi Gustine?"'* (Mazmur 78:10). Parengna aku, yaiku abdi Panjenengan, Yesus Kristus, sawise dibebasake sakabehe saka sangsara mungsuh, bisa tampil kanthi wani ing ngarep Pangadilan Panjenengan sing nggegirisi, sawise ngrampungake pakaryan becik iki: amarga kagem Panjenengan, ing saben papan panguwasa Panjenengan, kilen, pakurmatan, lan kakuwatan, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman.

Lan nalika dhèwèké kandha, 'Amin', candhi kuwi kaguncang, lan kabèh wong kebak rasa wedi. Nanging wong-wong sing atiné kejem ora gelem ngakoni kuwasa Gusti Allah.

Banjur sang penyiksa mrentah supaya kulit Santo Plato dipotong-potong dadi potongan-potongan cilik lan disingkap saka badané. Nanging sang santo, nyabuti siji potongan sing wis longgar saka badané, banjur mbuwangé marang rai Agrippina, kandha:

"Kowe sing luwih ora manungsa lan luwih galak tinimbang kéwan apa waé! Kepiye kowe, sing nolak ngakoni Gusti sing wis nyipta kita miturut rupa Panjenengané, ora nate welas asih marang daging kaya awakmu dhéwé, lan malah seneng ndelok anggota awakku sing dipisah-pisah?" Nanging sangsarakna aku kanthi siksaan sing luwih kejem maneh, supaya kekejemanmu lan ketabahanku bisa katon cetha dening kabeh wong; amarga aku kanthi seneng nampa kabeh iki kanggo Kristusku, supaya, lumantar sih-rahinge, aku bisa nemu tentrem ing jaman sing bakal teka."

[7932] Tembung-tembung nubuat iki, kanthi kebak maknane, nyebutake sangsara pangluwaran Gusti kita Yesus Kristus. Nanging, kanthi adil, tembung-tembung iki uga bisa ditrapake, ing sawetawis, marang para martir Kristus, amarga lumantar sangsara mau padha nyawiji karo sangsara Kristus.

"Wah, kowe pancen edan tenan," bales Agrippinus, "nganti kowe ora ngapura awakmu dhéwé, sanadyan ususmu wis mili metu liwat iga, nanging kowe isih ora mandheg ngina para déwa lan nggawe aku nesu?"

Banjur Agrippinus mrentahake supaya sang wali digantung ing wit lan awaké dipukul nganti daging sing isih nempel ing balungé kabèh rontog lan meh kabèh getihé mili. Lan dhèwèké nyabik-nyabik rai suci sang martir nganggo penjepit wesi, nganti ora ana bekas wujud manungsa sing isih katon, mung ana balung kosong. Nanging Santo Plato, kanthi bébas, ngélarang sang penyiksa amarga kekejemané lan ngutuk arca-arca lan para penyembah arca.

Banjur penyiksa kandha:

'Plato! Yen kowe ora sak kaku lan ora sak keras iki, kowe bakal kaya Plato sing paling wicaksana, pamimpin para filsuf[7933] , sing nyusun Piwulang Ilahi.'

Nanging sang wali mangsuli:

Sanadyan aku padha jeneng karo Plato, aku ora ngetutake aliran pamikiran sing padha. Mung jeneng wae ora bisa nyawijiake wong-wong sing dipisahake dening kapercayane. Mula saka iku, aku ora kaya Plato kuwi, lan Plato uga ora kaya aku, kejaba jenenge wae.' Aku sinau lan mulang filsafat sing saka Kristus, dene dhèwèké guru filsafat sing ing ngarsané Gusti iku kabodhoan; awit wis katulis: *'Aku bakal ngrusak kabijaksanaan wong-wong bijaksana, lan pamahaman wong-wong wicaksana bakal tak buwang'* (1 Kor. 1:19; cf. Yesaya 29:14). Bab piwulang sing dianggep saka Plato, sing kowe sebut 'ilahiah', iku dongeng palsu sing liwat tembung licik ngrusak pikiran wong bodho sing polos.

Sawisé sang wali rampung ngandika, Agrippinus meneng bae, amarga dhèwèké ora ngerti apa sing arep diomongaké manèh kanggo mangsuli utawa apa sing kudu ditindakake marang dhèwèké, lan dhèwèké gumun marang kasabarané sing gedhé lan wangsulané sing wani. Dhèwèké mrentah supaya dhèwèké digawa menyang panjara lan ora ana sing kenal sing diijini sowan. Nanging, supaya sang martir suci ora mati, penyiksa mrentahake supaya saben dina diwenehi roti lan banyu sethithik. Dheweke ora ngerti, wong sengsara kuwi, manawa *'manungsa ora urip mung saka roti , nanging saka saben tembung sing metu saka cangkeming Gusti'* (Ulangan 8:3). Nanging martir Kristus ora nampa apa-apa saka tangan para penyembah berhala lan tetep tanpa panganan utawa omben-omben salawase wolulas dina, supaya tembung Kitab Suci kawujud ing dhèwèké: *'Wong sing bener bakal urip kanthi imané'* (Hab. 2:4). Dheweke ngarep-arep yèn Panjenengané sing wis nyangga Daniel ing antarané singa ing liang (Dan. 6) uga bakal nyangga dhèwèké ing penjara kanthi panganan sing ora rusak. Para pangreksa, nalika weruh yèn dhèwèké ora nampa roti utawa banyu, kandha marang dhèwèké:

'Ndeleng, manungsa, lan ngombe, supaya kowe ora mati, lan kita ora kena susah amarga kowe.'

Nanging sing kabegjan mau mangsuli:

'Aja padha mikir, sedulur, yèn aku bakal mati yèn aku ora nampa panganané kowé; kowé padha urip saka roti, nanging aku urip saka Sabda Gusti Allah sing langgeng – kowé padha wareg daging, nanging aku wareg pandonga suci – kowé padha seneng anggur, nanging aku seneng Kristus, tanduran anggur sejati.'

Sawisé kuwi, gubernur provinsi Agrippinus, nalika weruh yèn dhèwèké ora bisa nyegah Plato saka Kristus kanthi cara apa waé, banjur ngukum dhèwèké supaya dipenggal sirah nganggo pedhang. Sang martir digawa metu saka kutha. Sawisé nyuwun sakedhik wektu kanggo ndedonga, dhèwèké ngunggahaké tangané lan kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, awit saking asma Panjenengan ingkang suci Panjenengan sampun ngreksa kula, abdi Panjenengan, saking jerat mungsuh lan paring kula sih kurnia supados kula saged ngrampungaken kanthi pantes perjuangan ingkang sampun kula lampahi kanggé Panjenengan. Lan sapunika kula nyuwun dhumateng Panjenengan: tampi jiwa kula kanthi tentrem, awit Panjenengan pinaringan berkah salami-laminipun. Amin.'

Banjur, kanthi menundhuk sirahé sing suci, dhèwèké kandha marang prajurit sing arep motong sirahé:

[7933] *Filsuf* – saka basa Yunani, tegesé 'pecinta kawicaksanan'. Iki jeneng sing diwènèhaké marang para sarjana sing wis nyawisaké dhiri kanggo sinau pitakon paling dhuwur babagan eksistensi: babagan Gusti Allah, asal-usul lan paugeran donya lan manungsa, lan tujuan pungkasan anané donya, lan sapituruté. – Plato – filsuf paling misuwur lan paling agung ing jaman kuna (pungkasan abad kaping 5 lan wiwitan abad kaping 6 SM), sing ninggalake akèh tulisan kang nggumunake amarga jero pamikirane.

'Tindakna miturut dhawuhmu, kancaku.' Lan ing wektu iku uga sirahé dipotong. Mangkono martir suci Plato nglawan lan seda kanggo Kristus, supaya bisa urip lan mrentah bebarengan karo Panjenengané salawas-lawase[7934] .

Kontakion, Nada 3:

Inget suci panjenengan nggumbiraké donya kabèh, nglumpukaké kabèh wong pracaya ing candhi panjenengan sing paling kinurmatan, ing ngendi, saiki padha nyawiji ing kabungahan, kita padha nyanyi kidung lan kabungahan. Mula saka iku, Plato, kita padha njerit marang panjenengan: nylametaké kutha panjenengan saka serangan wong kafir, ya Sang Suci.

Penderitaan Para Martir Suci Romanus lan Para Mudha Varul

Dipepering ing tanggal 18 November

Martir suci Roman iku wong asli Palestina lan dadi diaken ing Gréja Kaisarea. Nalika panganiayaan marang umat Kristen déning wong-wong pagan, dhèwèké manggon ing Antiokia[7935] , mènèhi warta kabungahan lan nguwatké para pracaya supaya tetep teguh ing pangakuan marang Kristus. Nalika eparkh jahat Asclepiades nyoba ngrubuhake gréja Kristen lokal nganti rata karo lemah, Santo Roman ngajak umat Kristen supaya nolak eparkh mau lan nyegah dhèwèké ngrusak gréja suci.

'Saiki,' pangandikane marang para sedulur pracaya, 'kita ngadhepi perjuangan kanggo mezbahé Gusti; Asclepiades iku mungsuh tanah air lan kepéngin mbusak Gusti saka kita, lan kita bakal pinunjul yèn nalika mbela mezbahé Gusti kita tiba, tatu, ing ambiné gréja suci. Nanging apa waé asilé perjuangan iki, kita wong Kristen bakal menang: yèn kita nyegah omahé Gusti dirusak, kita bakal menang ing Gréja militèr ing bumi; lan yèn kita gugur ing sangisoring mezbah suci, kita bakal nyanyi kidung kamenangan ing Gréja triumphant ing swarga.

Kanthi tembung-tembung mau dhèwèké nyemangati kabèh wong supaya mbela candhi suci lan nglawan kanthi tekad nganti pati, lan aja nganti eparchi mlebu ing candhi lan ngrusaké.

Ing wektu kuwi, ana pesta pagan kang lagi digelar, lan akèh wong pagan padha nglumpuk menyang candhi pagan karo garwa lan anak-anake. Banjur Santo Romanus kebak semangat ilahi; dhèwèké mlebu ing kumpulan wong-wong duraka lan miwiti ngecam kaluputané kanthi swara banter. Dhèwèké malah mandhegaké eparkh Asclepiades nalika dhèwèké arep mlebu candhi pagan, lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis kesasar, Eparch, amarga nyembah arca-arca: arca-arca kuwi dudu dewa, nanging mung ana siji-sijine Gusti Allah sejati, yaiku Yesus Kristus.'

Eparkh langsung mréntah supaya Romanus dicekel lan dipukul abot ing cangkemé. Banjur, sawisé lungguh ing kursi pangadilan, dhèwèké meksa Romanus suwé supaya mbalèkaké iman marang Kristus; nanging nalika weruh yèn dhèwèké tetep teguh, dhèwèké mréntah supaya dhèwèké disiksa. Dhèwèké digantung, dipukul nganggo piranti-piranti béda, lan disiksa nganggo penjepit wesi. Nanging Santo Romanus kanthi gagah ngadhepi siksaan mau, ngakoni siji Gusti Allah, Sang Pencipta kabèh, lan nyalahaké panguwasa amarga kabodhoané sing ora gelem nampa kabeneran.

[7934] Kematiran martir Santo Plato kelakon watara taun 306. – Sawisé seda, akèh wong sing ndedonga marang dhèwèké nampa pitulungan mujijat saka dhèwèké. Mula, ing Konsili Ekumenis Kapitu (787), sawijining petikan saka layangé St. Nil, muridé Yohanes Krisostomus, maca babagan mujijat sing dilakoni martir suci Plato.
Putrané sawijining biksu saka Galatia dadi tawanan para barbar sing dumadakan nyerang. Sang biksu sepuh, kanthi luh ing mripaté, ndedonga marang seduluré sesama bangsa, martir Plato, supaya paring pitulungan ing kahanan kasebut. Lan wusana, ana prajurit numpak jaran muncul ing ngarep putrané, nggawa jaran liyané, lan kandha marang pemuda mau supaya numpak jaran iku. Wong enom mau ngenali yèn dhèwèké iku martir, amarga dhèwèké asring weruh gambarané kaya ngono ing sawijining ikon; wong enom mau munggah ing jaran; lan sang wali, sawisé nyerahaké dhèwèké marang bapaké, dadi ora katon. Ing Konstantinopel, Kaisar Anastasius I (491–518) mbangun gréja kanggo ngajèni martir iki, lan Kaisar Justinian (mréntah taun 527–565) ndandani gréja mau.

[7935] Iki kelakon tanggal 17 November 303, nalika pamaréntahan Maximian Galerius, mitra pamaréntah Kaisar Romawi Diocletian.

Nalika sang wali nandhang sangsara kaya mangkono lan sabar ngadhepi panyiksaané, kanthi wani mratelakaké Kristus, ana akèh wong padha ngadeg ing kono—boh sing ora pracaya, boh sing pracaya—padha nyekseni ketabahan sang wali sing nandhang sangsara iku kanggo Kristus. Ora adoh saka kono ana bocah Kristiani sing jenengé Varul. Sawisé ndelok bocah iku, sang martir kandha marang sing nyiksa:

'Anak nom-noman iki luwih wicaksana tinimbang kowe, sang tuwa, sanadyan isih bocah – amarga dhèwèké ngerti Gusti Allah sing sejati, déné kowe, ing yuswa sing wis tuwa, ora ngerti Panjenengané.'

Banjur gubernur, ngajak bocah iku marani, takon marang dheweke:

'Sapa Gusti sing kowe sembah?'

'Aku nyembah Kristus,' wangsul bocah lanang.

Uskup takon marang dheweke:

– Endi sing luwih becik: nyembah siji Gusti, utawa akèh?

'Luwih becik nyembah marang Gusti Allah siji, Yesus Kristus,' wangsul bocah iku.

Gubernur takon maneh marang dheweke:

'Kanthi cara apa Kristus luwih unggul tinimbang kabèh déwa?'

Anak lanang mau mangsuli:

'Kristus luwih unggul amarga Panjenengané Gusti sejati lan nyipta kita kabèh, déné déwa-déwa panjenengan iku setan lan ora nyipta sapa-sapa.'

Lan bocah iku ngomong bab akèh bab liya, kaya-kaya dhèwèké ahli teologi sing paling pinunjul: Roh Suci sing makarya ing jeroné, ngetokaké pujian saka lambéné kanggo nggawe eparkh sing ora takwa lan kabèh penyembah berhala isin.

Sing nyiksa lan kabèh wong sing ana ing kono, gumun marang kapinterané bocah lan tembung-tembung wicikané, krasa isin banget amarga ora bisa mbantah omongané. Mula, sing nyiksa mréntah supaya Varul dipukul nganggo cambuk tanpa welas asih. Sawisé dipukul kanthi suwé, Varul wiwit ringkih lan nyuwun ngombe. Nanging ibuné, sing lagi ana ing antarané wong akèh lan nyekseni sangsara anaké kanthi kabungahan, nalika weruh dhèwèké saya ringkih lan nyuwun ngombe, mréntah kanthi tegas lan atos supaya dhèwèké sabar lan wani nahan sangsara nganti pungkasan. Nalika penyiksa mrentahaké bocah iku supaya dipenggal nganggo pedhang, ibuné nyekel lan nggendhong dhèwèké menyang panggonan paukuman pati. Kanthi nggendhong lan nyium, dhèwèké nglipur lan nguwatké atiné, supaya dhèwèké ora wedi nalika weruh pedhang ing dhuwuré sirahé:

'Aja wedi, anakku,' pangandikane. 'Aja wedi, anakku sayang! Aja wedi marang pati! Kowé ora bakal mati, nanging bakal urip langgeng! Aja ketakutan, kembangku! Kowé bakal digawa langsung menyang taman swarga!' 'Aja wedi marang pedhang! Sawise kowe dipenggal sirahmu, kowe bakal langsung menyang Kristus lan nyekseni kamulyane. Panjenengané bakal nampa kowe kanthi katresnan, lan kowe bakal urip bebarengan karo Panjenengané ing kabungahan kang ora bisa diucapake, ngrasakake kabegjan bebarengan karo Malaikat-malaikat suci.'

Kanthi nglipur anaké kaya ngono, ibu sing saleh mau nggawa dhèwèké menyang panggonan paukuman pati. Sawisé bocah lanang iku dipenggal sirahé, ibuné nglumpukaké getihé ing wadhah sing resik lan, njupuk awaké, adusaké nganggo luh kabungahan, nyium kanthi tresna lan bungah amarga anaké wis ngucuraké getih kanggo Kristus, getih sing ibuné dhéwé wis nglairaké. Sawisé kuwi, dhèwèké maringi panguburan sing mulya marang badan anaké.

Sawisé Saint Barul dipenggal, Saint Roman dihukum kobong ing tiang. Dheweke diiket lan dikelilingi tumpukan kayu bakar, Saint Roman—nalika para abdi durung nyalakake geni utawa nyulut kayu, nalika padha ngenteni putusan pungkasan saka hakim—muni banter saka tengah unggun geni, nyapa para penyiksa:

'Ngendi geni? Napa kowe ora nyalakake? Nyalakake, supaya kobongan geni nyelimuti aku saka kabeh sisih.'

Nalika geni wis dinyalakake lan kayu kobong kenceng ing saindenging panggongan, ujug-ujug udan deres tiba lan mateni kobongan. Santo Roman tetep urip lan ora ngalami cilaka apa-apa saka geni. Sawisé kuwi, amarga tembung wani sang martir suci—awit dhèwèké wis nyerang wong-wong pagan sing ora pracaya marang Gusti, ngécé kabodhoané lan ngutuk déwané, nalika ngluhuraké Kristus, Gusti Allah siji—panganiaya banjur mréntah supaya ilatné dipotong. Nanging dhèwèké dhéwé sing nyawisaké ilaté marang para panganiaya supaya dipotong. Nanging, sanadyan ilaté kang ngucapaké bab Gusti wis dipotong, Pangakuné Kristus iku ora meneng; nanging

kanthi cara gaib, lan tanpa ilat, dhèwèké ngucapaké kanthi cetha, kaya biyèn, ngluhuraké Gusti Allah kang Maha Siji. Banjur dhèwèké dibuwang menyang penjara, ing kono dhèwèké manggon suwé, karo sikilé dibelenggu ing sangkar. Nalika Kaisar Maximian krungu yèn dhèwèké isih bisa ngomong kanthi cetha sanadyan ilatè wis dipotong, kaisar banjur mrentah supaya dhèwèké dicekèk. Para prajurit mlebu ing penjara, banjur ngencengaké tali ing gulu lan nyekèk dhèwèké[7936] .

Mangkono sang martir suci Romanus ngrampungake pakaryan sangsara kanggo Kristus, ing pamarentahan Panjenengané saiki piyambakipun kaparingan kamulyan, muji Tri Suci salami-lamine. Amin.

Peringatan para Martir Suci Zakheus lan Alfeus

Diperangeti tanggal 18 November

Ing Kaisarea Palestina, nalika wis meh tekan ulang taun kaping rong puluh pamaréntahan para kaisar, wong-wong sing dipenjara ing sel biasané diparingi pangapura tumrap kaluputané. Mangkono uga ing jaman pamaréntahan Diocletian. Nanging sanadyan gubernur provinsi maringi kamardikan malah marang para penjahat paling kejem, dhèwèké malah nglakoni panyiksaan paling kejem marang para Kristen. Ing wektu kuwi, Zakheus[7937] , sidroe diaken ing Gréja Gadara, ditangkep amarga ngakoni iman Kristen. Nalika ditakoni bab imané ing pangadilan, dhèwèké kanthi wani lan tanpa wedi ngakoni Kristus. Amarga iku, dhèwèké diparingi panyiksaan sing kejem: dipukul cambuk, banjur disobek nganggo kuku, lan pungkasané sikilé dipasang ing sangkèk, dhèwèké dibuwang menyang penjara. Sang wali nampa sangsara mau kanthi gagah berani. Nalika Santo Zakheus disiksa, ana pangakuan iman liyane kanggo jeneng Kristus, sing dijenengi Alpheus, digawa menyang pangadilan. Dheweke asalé saka kulawarga bangsawan lan seduluré Zakheus; lair ing kutha Eleutheropolis ing Palestina[7938] . Nalika panganiayaan Diocletian marang wong Kristen diwiwiti, Alpheus njabat minangka pamaca ing Gréja Kaisarea. Penganiayaan sing dilancaraké marang para pangakuan iman Kristen iku banget kejem, lan akèh wong Kristen, ora kuwat nahan kasangsaran sing abot, padha murtad saka iman Kristen lan wis siyap nyembah arca-arca. Banjur Alpheus, sing semangat marang Gusti Allah, mlayu mlebu ing antarané wong-wong murtad mau lan nyegah supaya padha ora nyembah arca-arca. Amarga iku dhèwèké dicekel lan digawa nganggo ranté menyang penjara. Sawisé sawetara dina, dhèwèké ngalami panyiksaan sing padha kaya seduluré Zakheus: dhèwèké dipukul nganggo cambuk, disobek nganggo kuku, lan pungkasané dirantai ing sangkèk sing padha karo Zakheus sing bener. Dhèwèké tetep ana ing kahanan kuwi sedina bengi. Nalika sanadyan sawisé sangsara kuwi para martir suci tetep ngakoni Kristus tanpa kendhat, padha dipenggal sirah[7939] . Mangkono para martir suci seda sawisé nglakoni akèh sangsara kanggo asmané Kristus.

2 Desember

19 November (Gaya Lawas)

Uripé Nabi Obaja

Diperangeti tanggal 19 November

Nabi Obaja sing suci iku wong asli saka desa Beth-arama, cedhak Shechem[7940] ; dhèwèké ngladèni ing kraton para raja Israèl lan dadi pangurus kraton Raja Ahab[7941] . Wiwit enom dhèwèké wis banget ajrih marang

[7936] Wafat ing taun 303.
[7937] Kutha Gadara dumunung ing sisih kidul-wétan Segara Galilea, ing pinggir kidul Kali Hieromax.
[7938] Eleutheropolis dumunung ing bagéan kidul Palestina, ing wilayah sing biyèn diarani Yudea.
[7939] Iki ing taun 303.

Gusti, lan nalika kabèh Israel padha mbalik saka Gusti lan miwiti nyembah Baal sing keji[7942] , dhèwèké kanthi rahasia ngabdi marang Gusti Allah sejati saka para leluhuré, sing wis nylametaké Israel saka Mesir lan nuntun wong-wong mau nyabrang Segara Abang ing daratan garing. Nalika Izebel sing jahat ngancurake kabèh nabi Gusti[7943] , Obadiah njupuk satus nabi, nyumputake ing rong guwa—limang puluh ing saben guwa—lan maringi roti lan banyu nalika paceklik sing kelakon ing jaman nabi Elia. Ing sawijining dina Ahab nyaur Obadiah lan kandha marang dhèwèké:

'Mlaku ing saindenging tanah menyang kabèh mata air lan kali; mbok menawa kita bisa nemokake suket kanggo pakan jaran lan keledai, supaya kita ora kelangan ternak.'

Mula padha misahake wewengkon antarane wong loro kanggo nggoleki: Ahab milih dalan siji, lan Obadiah milih dalan liyane. Nalika Obadiah lagi mlaku ing dalan, Elijah muncul ing ngarepe. Obadiah langsung ngenali dheweke, nyuwun ing ngarepe, lan kandha:

'Apa iku kowe, Gusti Elia?'

Dheweke mangsuli,

'Iku aku; lunga, kandhaa marang tuanmu: "Elia ana ing kene."'

Dheweke kandha:

'Apa salahku nganti kowe nyerahake abdi panjenengan marang Ahab supaya dipatèni? Sumpah Gusti Allah, ora ana siji nagara utawa karajan sing durung dikirimi dening tuanku kanggo nggoleki panjenengan; lan nalika padha kandha marang tuanku yèn panjenengan ora ana ing kana, tuanku mènèhi sumpah marang karajan lan wong-wong mau yèn padha ora bisa nemokake panjenengan. Lan saiki panjenengan kandha, 'Mlaku, kandhaa marang tuanmu: Elia wis ana ing kene.' Nalika aku lunga saka kene, Rohé Gusti bakal nggawa panjenengan menyang panggonan sing aku ora ngerti; lan yèn aku lunga ngandhani Ahab, lan dhèwèké ora bisa nemokaké panjenengan, dhèwèké bakal matèni aku, nanging abdi panjenengan wis wedi marang Gusti wiwit isih enom. Apa ora wis dicritakaké marang tuanku apa sing tak lakoni nalika Yezebel mateni para nabi Gusti—kaya piye aku ndhelikaké satus nabi Gusti, limang puluh saben wektu, ing guwa lan maringi roti lan banyu? Nanging saiki kowe kandha, 'Mlaku lan kandhaa marang tuanmu: Elia ana ing kéné.' Dhèwèké bakal mateni aku.

Lan Elia kandha:

'Kados pangerané tentara, ing ngarsané pangeran punika kula ngadeg! Dina iki kula badhé ngetokaké dhiri kula dhumateng piyambakipun.'

Mula Obaja lunga nemoni Ahab lan nyritakake bab Elia marang dheweke. Lan nalika Ahab weruh Elia, nabi Allah iku nyalahake dheweke amarga kesalahane lan banjur nindakake mujijat ageng: dheweke nurunake geni saka swarga ing ndhuwur kurban lan banyu, kaya sing kacathet ing Kitab Raja-raja Katelu (3 Raja 18:4–8). Ndeleng kahanan iki, Obadiah bungah amarga kuwasa Gusti sing Maha Kuwasa, lan atiné kebak katresnan marang Gusti, semangaté kobong kanggo Gusti, lan dhèwèké ngabdi marang Gusti kanthi luwih tekun, netepi dhawuhé. Banjur, nalika Ahab seda lan putrané Ahaziah[7944] , dadi raja Israel, Obadiah ngabdi ing tentara. Miturut kasaksian St Dorotheus lan Bapa Suci Jerome, dhèwèké kalebu salah siji saka telung pangawasa sing dikirim

---

[7940] Shechem – saiki Nablus – salah siji kutha kuna ing Palestina – dumunung ing Samaria ing Gunung Efraim, lelungan 18 jam saka Yerusalem, ing lembah dhuwur, sugih, lan subur antarané gunung Gerizim lan Gebal. Saiki kutha iki wis kelangan status unggul sadurungé, sanadyan sugih akèh monumen kuna sing wis dilestarekake.

[7941] Ahab, putrané Omri, raja Israel sing paling jahat, mrentah saka taun 924 nganti 903 SM.

[7942] Baal, saka basa Ibrani sing artiné 'gusti' utawa 'pangéran', diurmati déning wong Fenisia minangka déwa paling luhur, sing déning wong Israel, sawisé ninggalaké imané, uga disembah. Miturut gambare, wong-wong pagan ngeluhurake srengenge lan kesuburan lanang, sing makarya liwat garwane Astarte, ing gambare rembulan uga dieluhrake. Pemujaan marang dewa-dewa iki ditondoi dening kebejatan sing ekstrim lan upacara sensual sing ora bermoral.

[7943] Yezebel, putri raja-imam Sidon lan garwané Ahab, ditandhani déning kejahatan sing ekstrim lan prilaku cabul. Kanthi mbuta-mbuti manut pangaribawane, Ahab ngluwihi kabèh raja sadurungé ing kabecikan ala lan nyerah marang sesembahan berhala sing paling memalukan. Dhèwèké mbangun candhi kanggo Baal ing Samaria, maringi idin marang Yezebel kanggo ngedegaké mezbah kanggo dewa-dewa Siria lan Sidon ing tanahé, lan nyimpen akèh nabi-nabi palsu pagan ing pangabdiané. Pungkasané, Yezebel miwiti panganiayaan marang para nabi Allah sing sejati, lan kabèh mau mesthiné bakal mati yèn ora amarga Obaja, pangurus kraton, ndhelikaké para nabi mau saka murkané (1 Raja-raja 18:4).

[7944] Ahazia, raja Israel lan penerus Ahab, seda ing taun kapindho pamrentahane, nalika bapakne isih urip, ninggalaké tahta marang adhine Yehormam.

Ahaziah marang nabi Elia; saka telu mau, loro kobong déning geni sing tiba saka swarga miturut sabda nabi, déné sing katelu—yaiku Obadiah—slamet: dhèwèké nyedhak marang nabi suci Elia kanthi andhap asor lan nyuwun marang dhèwèké, lan kandha marang dhèwèké: 'Manungsa Allah! Aja nganti nyawaku lan nyawa para abdi panjenengan—lima puluh iki—dilebokake ing pangajab ing ngarsané panjenengan.'

Mulane Elia ngapura dheweke; banjur tangi, dheweke lunga bareng karo dheweke menyang raja. Wiwit wektu kuwi, Obadiah ninggalake pangabdian marang raja lan ngetutake nabi suci Elia, nampa roh ramalan, amarga wis nyokong lan ngopeni nabi-nabi Gusti lan uga wis ngetutake nabi mau (2 Raja 1:13–15). Sawise seda, dheweke dikubur jejere para leluhure[7945] .

Uripé Sang Barlaam sing kinurmatan lan Joasaph, Pangeran India, lan bapaké, Raja Avenir

Dirilèkaké tanggal 19 November

Ana sawijining nagara ing Wétan, amba tenan, sing dijenengi India, kang didiami akèh bangsa lan ngluwihi nagara-nagara liya ing kabèh jinis bandha lan asil tani; watesé meh nyedhak karo wates Persia. Negara iki biyèn wis diinjili déning Rasul Suci Thomas, nanging ora sakabèhé ninggalaké sembah arca, amarga akèh wong sing jero kapercayané ing paganisme ora nampa ajaran panyelamatan lan tetep nyekel ilusi setan. Kanthi lumantar wektu, kejahatan nyebar kaya duri lan wiwit nyumbat wiji kabecikan, nganti wong pagan ing India luwih akèh tinimbang wong pracaya.

Ing tanah iku, ana sawijining raja sing dijenengi Avenir munggah ing tahta; dhèwèké agung lan mulya ing kawibawaan lan bandha, nanging miskin ing roh, amarga dhèwèké wong pagan lan ngabdi marang setan tinimbang Gusti, nyembah arca-arca sing ora urip, lan kanthi kejem nganiaya Gréja Kristus, utamané para guru gréja, presbiter, lan biksu. Sawetara abdi dalemé, sawisé pracaya marang Kristus lan nyadari klenikaning donya iki, ninggalaké kabèh lan dadi biksu; amarga kuwi, sang raja nesu banget. Dhèwèké nyekel akèh biksu, banjur matèni wong-wong mau, lan mréntahaké supaya kabèh wong Kristen ing endi waé dipaksa nyembah arca. Dheweke uga ngetokake prentah marang kabèh tanah ing sangisoré pamaréntahané marang para pangeran lan gubernur provinsi, mréntahaké supaya nyiksa lan matèni kanthi cara kabèh wong sing pracaya marang Kristus lan ora gelem nyembah berhala. Akibate, akèh wong pracaya dadi goyah – lan sawatara, amarga ora duwe kekuwatan kanggo nahan sangsara, padha nyimpang saka iman; nanging liyane kanthi rela nyerahake awaké dhéwé kanggo disiksa lan, ngalami sangsara gedhé kanggo Gusti, padha nyawisake nyawane kanggo Panjenengané. Nanging mayoritas, amarga wedi marang bebaya, ndhelikake imané lan nyembah Gusti kanthi rahasia, netepi paugeran suci Panjenengané, déné liyané mlayu menyang ara-ara samun—utamané para biksu—lan nyuwun pangayoman ing pagunungan lan panggonan sepi.

Ing wektu kuwi, raja nglairaké putra lan dijenengi Joasaph. Bocah cilik iku ayu banget, lan kaendahan luar biasa iki kayane maringi pratandha bab kaendahan batin sing gedhe sing bakal kapanggih ing jerone. Sang raja, sawise nglumpukake akeh ahli sihir lan ahli nujum, takon marang wong-wong mau apa sing bakal kelakon marang bocah cilik iku nalika wis diwasa. Sawisé akèh ngamat-amati, padha kandha yèn dhèwèké bakal luwih agung tinimbang kabèh raja sing wis ana sadurungé. Nanging salah siji saka para juru ramal, sing paling wicaksana—ora adhedhasar obahé lintang, nanging kaya sing ditindakake Bileam biyèn[7946] liwat wahyu ilahi—ngandhani raja:

[7945] Obaja dikubur ing Samaria; dhèwèké urip lan ngladèni ing pungkasan abad kaping 10 lan wiwitan abad kaping 9 SM; dhèwèké ninggalaké sawijining buku nubuat sing njupuk papan kaping papat ing antarané sing diarani Para Nabi Cilik lan dumadi saka siji bab. Meh kabèh nubuaté ditujokaké marang wong Adom, utawa Edom. Ing pungkasaning buku ana ramalan mesianik babagan panyelamatan saka Sion lan pambentukan kratoné Gusti, sing cetha nunjukaké marang Gréja Prajanjian Anyar.

[7946] (Bilangan 22:1–41, 23:1–30, 24:1–25). Bileam iku nabi saka kutha Peor, cedhak Harar, ing Mesopotamia. Bab dheweke ana pangandika manawa sapa waé sing diparingi berkah déning dheweke bakal pinaringan berkah, lan sapa waé sing disumpahi déning dheweke bakal disumpahi. Balak, raja Moab, kang wedi marang kamenangan bangsa Israel, ngundang Bileam supaya ngutuk wong-wong mau; nanging, kanthi pituduhé Gusti, Bileam malah ngucapaké tembung berkah tinimbang kutukan.

'Bocah iku ora bakal diwasa ing kratonmu, nanging ing kraton liya—kraton sing luwih becik lan luwih agung tanpa tandhing; aku uga pracaya yèn dhèwèké bakal nampa iman Kristen sing kok tindhes, lan aku ngarep ramalanku ora bakal dadi bohong.'

Raja, nalika krungu yèn putrané bakal dadi wong Kristen, banget sedhih lan mikir apa sing bisa ditindakake supaya ramalan iki ora kelakon. Dhèwèké mènèhi dhawuh mbangun sawijining bangunan istimewa lan megah kanthi akèh kamar padhang, ing ngendi Joasaph bakal dibesarké. Nalika dhèwèké wiwit gedhé lan waras pikirané, raja mènèhi dhèwèké guru lan abdi, sing isih enom lan rupané gagah, lan mréntahaké supaya ora ana wong njaba sing marani pangeran, sing ora kena ndelok sapa-sapa kejaba wong-wong mau. Sateruse, raja mrentahake supaya padha ora ngomong apa-apa marang pangeran bab kasedhihan ing donya iki: pati, tuwa, lara, lan sangsara liyane, amarga pangertosan bab kuwi bisa ngganggu kabungahané; nanging padha mung nampilake apa sing endah lan nyenengake, supaya pikirane tansah kebak kesenengan lan panglipur, ora nganti merenung bab masa ngarep. Dheweke uga mrentahake supaya ora ana siji wae sing wani ngucapake tembung bab Kristus, supaya Joasaph ora tau krungu jeneng Kristus; amarga luwih saka apa wae raja kepengin ndhelikake jeneng iki saka dheweke, amarga wedi ramalan ahli nujum kuwi bakal kelakon; lan yen ana abdi sing lara, dhèwèké kudu dijauhké saka ngarsané pangeran, lan sing liyané, enom lan ganteng, kudu diangkat ing panggonané, supaya mripat pangeran ora ndeleng apa-apa sing nyedhihaké. Nalika sang raja mangertèni yèn isih ana sawatara biksu sing slamet ing karajané—sing dhèwèké kira wis ora ana tapaké—dhèwèké nesu banget lan langsung ngutus utusan menyang kabèh provinsi lan kutha kanggo ngumumaké yèn sajrone telung dina, ora ana siji biksu sing kena tetep ana ing saindenging karajan; lan sapa waé sing kapanggih sawisé wektu sing wis ditemtokaké kudu dipatèni kanthi dibakar utawa dipenggal sirah: amarga, ujare sang raja, padha mulang wong supaya ngajèni Sang Kasalib minangka Gusti Allah.

Mangkono, putrané raja sing dikurung ing kamar sing wis disiapaké kanggo dhèwèké, nganti diwasa, nguwasani kabèh kawicaksanan saka India lan Mesir, lan dhèwèké pinter banget, wicaksana, lan duwé kabèh kabecikan. Dhèwèké mikiraké sebabe bapaké nyimpen dhèwèké ing pangurungan sing sepi banget lan takon marang salah siji pangreksané bab kuwi. Sing pungkasan, nalika weruh yèn priya enom iku nduwèni akal sing waras lan atiné apikan banget, nyritakaké kanthi rinci kabèh sing wis diprédhiksi para ahli nujum babagan dhèwèké nalika lair, lan kepiyé bapaké wis miwiti panganiayaan marang wong Kristen, utamané para biksu, akèh sing wis dipatèni, déné liyané diusir saka nagara; merga, ujare pengasuh, bapakmu wedi yèn kowé bakal dadi wong Kristen. Krungu kuwi, pangeran meneng bae lan merenung dhewe kabeh sing wis diomongake bapak angkaté.

Raja kerep sowan marang putrané, amarga dhèwèké banget tresna marang putrané. Ing sawijining dina, Joasaph kandha marang raja:

'Kula kepéngin, Bapak, nyuwun pitakon bab prakara sing tansah marakaké kula sedhih lan murung.'

Bapakne, kebak lara ing ati, mangsuli:

'Critakna marang aku, anakku sing tak tresnani, apa kasedhihan sing nyekel atimu, lan aku bakal langsung nyoba ngowahi dadi kabungahan.'

Banjur Joasaph takon:

'Apa sababé aku dikurung ing kéné? Napa kowé ndhelikaké aku ing balik témbok lan gapura, nyegah aku metu, lan ndadékaké aku ora katon déning sapa waé?'

Bapakipun mangsuli:

'Aku ora kepéngin, anakku, kowe ndeleng apa waé sing bisa marakaké sedhih ing atimu lan nyegah kowe saka urip sing kebak kabungahan; aku kepéngin kowe urip saklawasé ing kahanan nyaman tanpa kendhat, ing saben jinis kabungahan lan kasenengan.'

'Yen mangkono, mangertèni iki, Bapak,' wangsul bocah iku, 'menawa pangurungan iki ora maringi aku kabungahan utawa kabagyan, nanging sedhih lan prihatin nganti panganan lan omben-ombenanku katon ora legi nanging pait: Aku kepéngin banget ndeleng kabèh sing ana ing saubengé gapura iki; mulané, yèn panjenengan ora kersa aku mati amarga sedhih, tulung paringi idin marang aku supaya bisa lunga menyang endi waé sing tak karepaké lan nyenengaké atiku kanthi ndelok apa sing durung tau tak delok.

Raja krasa sedhih krungu kuwi, banjur mutusaké yèn yèn dhèwèké nglarang anaké metu, malah bakal nambah sangsara lan sedhih sing luwih gedhé; mula dhèwèké kandha marang anaké:

'Mangkono, anakku, miturut kersamu.'

Lan langsung dhèwèké mréntahaké supaya jaran pilihan digawa lan kabèh sing cocog karo pakurmatan kraton disiapaké, lan dhèwèké ora manèh ngalang-alangi anaké lunga menyang endi waé sing dikarepaké. Ing wektu sing padha, dhèwèké mréntahaké para pangiring pangeran supaya njaga aja nganti ana prakara sing nggegirisi utawa nyedhihaké sing mlebu ing pangrasané, nanging mung nuduhaké apa sing apik lan éndah, prakara sing nyenengaké mripat lan atiné; Ing dalan, dhèwèké mréntahaké supaya ana paduan swara ing endi-endi, lan kabèh jinis musik mèlu mèlu ngiring dhèwèké, bareng karo manéka tontonan, supaya atiné pangeran kabungahan déning kabèh mau.

Asring ninggal kraton kanthi pakurmatan lan kabungahan kaya ngono, sawijining dina pangeran, amarga kelalen para abdi dalem, ndeleng loro priya, siji kena kusta lan sijine wuta. Pangeran takon marang para pangiringé: sapa wong-wong mau lan kenapa padha ana ing kahanan kaya ngono? Para pangiringé, sing ora bisa maneh nyumputaké ringkihé manungsa, mangsuli:

'Iki sangsara manungsa, sing biasane nyerang wong amarga sipat fana kita lan ringkihé daging kita.'

Anak lanang iku takon:

'Apa iki kelakon marang saben wong?'

Padha mangsuli:

'Ora kabeh wong, nanging mung marang wong-wong sing kasehatane rusak amarga nyalahgunakake kesenengan donya.'

Banjur bocah iku takon:

'Yen iki biasane ora kelakon marang saben wong, apa wong-wong sing bakal nandhang cilaka iki wis ngerti sadurunge, utawa teka dumadakan lan ora disangka-sangka?'

Wong-wong sing mèlu dheweke mangsuli:

'Sapa ing antarané manungsa sing bisa ngerti masa depan?'

Pangeran mandheg takon pitakon, nanging atiné gumregah amarga apa sing wis dideleng—fenomena sing luar biasa kanggo dhèwèké—lan pasuryané owah. Sawetara dina sawisé, nalika lelungan manèh, dhèwèké ketemu karo wong tuwa ringkih sing pasuryané keriput, sikil lan tangane loyo, mbungkuk, kabèh rambute wis uban, tanpa untu lan meh ora bisa ngomong. Nalika ndeleng wong kuwi, pangeran enom kuwi kaget banget lan dhèwèké mréntah supaya wong kuwi digawa marang dhèwèké, banjur takon marang wong-wong sing nggawa: sapa wong iki lan kenapa kondisiné kaya ngono? Wong-wong mau mangsuli:

'Dheweke wis tuwa banget, lan amarga kekuwatane saya suda lan anggota badane saya ringkih, dheweke wis tekan kahanan rapuh kaya sing kowe deleng.'

Wong enom kuwi kandha:

'Apa sing bakal kelakon marang dhèwèké ing tembe, yèn dhèwèké wis urip luwih suwe manèh?'

Padha mangsuli:

'Ora ana apa-apa maneh, kajaba pati sing bakal njupuk dhèwèké.'

Wong enom kuwi takon:

Apa iki nasibé kabèh wong, utawa mung kelakon marang sawatara wong?

Padha mangsuli:

Yen pati ora nyepetake wong nalika isih enom, ora mungkin sawisé pirang-pirang taun wong kuwi ora bakal tekan kahanan tuwa lan ringkih sing padha.

Anak lanang iku takon:

Ing umur pira wong-wong ngalami iki, lan yen pati iku ora bisa dihindari kanggo saben uwong tanpa kecualian, apa ora ana cara kanggo nyingkiri lan uwal saka nasib kaya ngono?

Padha mangsuli:

– Ing umur wolung puluh utawa satus taun, manungsa tekan kahanan ringkih kaya ngono, banjur padha mati; lan ora ana liya, amarga pati iku takdir alamiah manungsa, lan rawuhe ora bisa dihindari.

Sawisé ndeleng lan krungu kabèh mau, priya enom sing wicaksana kuwi ngelus ambegan saka jeroné atiné, kandha:

'Yen mangkono, urip iki pait lan kebak kabeh jinis sedhih; sapa sing bisa tanpa kuwatir, tansah ngenteni pati, rawuhe ora mung ora bisa dihindari nanging, kaya sing kowe kandha, uga ora dingertèni?'

Lan dhèwèké mulih menyang kratoné, lan ngrasakaké sedhih banget, tansah mikiraké pati lan kandha marang dhèwèké dhéwé:

Yen kabeh wong mati, aku uga bakal mati, nanging aku ora ngerti kapan… kapan aku mati, sapa sing bakal kelingan aku? Akeh wektu bakal kliwat, lan kabeh bakal dilalekake… apa ora ana urip liyane sawise mati lan donya liyane?

Lan dhèwèké banget keganggu déning pikiran-pikiran kuwi; nanging dhèwèké ora ngomong apa-apa marang bapaké, mung takon marang guru sing wis kasebut mau apa ana wong sing bisa nyritakaké kabèh iki lan maringi tentrem ing atiné, amarga atiné wis kesel amarga mikir kaya ngono. Guru mau mangsuli:

Aku wis tau ngandhani kowe kepiye bapakmu nambani para resi wicaksana sing tansah mikir bab kaya ngono—dhèwèké mateni sawatara lan, amarga nesu, ngusir liyané; lan saiki aku ora ngerti ana siji waé sing isih ana ing wates kita.

Lanang enom iku sedhih banget, atiné sangsara, lan uripé kapenuhan kasedhihan sing ora ana entéké: mulané, kabèh kaendahan lan kasugihan donya iki katon ing paningalé kaya bab sing ngajijiki lan reged. Lan Gusti, ingk , ingkang karsa supados sedaya saged kaslametaken lan mangertos ingkang satya, kanthi katresnan lan welas asih lumrah dhumateng manungsa, nuntun para mudha wau dhumateng dalan ingkang leres kados ing ngandhap punika.

Ing wektu kuwi ana sawijining biksu sing paling wicaksana, sampurna ing kabecikan, aran Barlaam, sawijining imam miturut pangabdian, sing manggon ing Gurun Senarid. Dipandu dening wahyu ilahi, dhèwèké ngerti kahanan pangeran mau, ninggalaké ara-ara gersang, ngganti sandhangan supaya katon kaya pedagang, numpak kapal, lan miwiti pelayaran menyang Karajan India. Sawisé tekan kutha panggonané kraton pangeran, dhèwèké manggon ing kana pirang-pirang dina lan nglumpukaké informasi rinci babagan pangeran lan pangiringé. Nalika ngerti yèn guru sing kasebut mau paling cedhak karo pangeran, sang tuwa banjur sowan marang dhèwèké lan kandha:

'Kawruhana, gusti, yèn kula punika pedagang saking nagari ingkang adoh; kula gadhah watu mulya ingkang kados punika durung nate kapanggih ing ngendi-endi, lan durung nate kula wèwèkaken dhumateng sapa-sapa ngantos sapunika; nanging kula nyariosaken dhumateng panjenengan sapunika amargi kula manggih panjenengan tiyang wicaksana lan waskitha; mulané, ajak aku marang pangeran, lan aku bakal maringi dhèwèké permata iku, sing regané ora ana sing bisa ngétung, amarga ngluwihi kabèh kabecikan lan barang sing larang regané: Iku mbalekake pandelengan marang wong wuta, pangrungu marang wong budeg, wicara marang wong bisu, kasehatan marang wong lara; ngusir setan saka manungsa; ngembaleni akal wong edan ing kabèh bab; lan maringi kabèh berkah sing dikarepake marang sapa waé sing nduwèni.

Bapak angkaté kandha marang dhèwèké:

'Kowe katon kaya wong tuwa, nanging ngomong omong kosong lan pamer tanpa wates: sanadyan akèh watu mulia lan mutiara sing wis tak deleng, lan sanadyan akèh sing wis tak duwèni, aku durung tau ndeleng utawa krungu ana watu sing nduwèni kakuwatan kaya sing kowe gambaraké.' Nanging, tunjukna marang aku, lan yen tembungmu kabuktèn bener, aku bakal langsung ngenalaké kowe marang pangeran, lan kowe bakal dihormati déning dhèwèké lan nampa ganjaran sing pantes.

Barlaam banjur kandha:

'Sampeyan pancen bener ngomong manawa sampeyan durung nate ndeleng utawa krungu ana watu kaya ngono ing endi wae, nanging pracayaa marang tembungku: aku pancen duwe. Aku ora sombong utawa goroh ing tuwaku iki, nanging ngomong sing sejati. Lan amarga sampeyan wis nyuwun kanggo ndeleng, rungokna apa sing arep tak kandhakake: batu mulia kula, kanthi kabisan lan mujijatipun, uga gadhah sipat menawa boten saged dipun tingali dening sapa waé ingkang mripatipun boten séhat lan badanipun boten resik, sampurna tanpa cacad; lan menawi ana tiyang ingkang, kanthi tanpa sengaja, sampun kotor, ndeleng batu punika, piyambakipun badhé kelangan panglihatan lan akalipun. Kanggo aku, amarga wis paham babagan ilmu kedhokteran, aku weruh yèn mripatmu lagi lara, mula aku wedi nuduhaké permataku marang kowe, supaya aku ora dadi panyebab kowe wuta; nanging babagan putrané raja, aku krungu yèn dhèwèké uripé tanpa cela lan nduwèni mripat sing séhat lan cetha, mulané aku kepéngin nuduhaké bandha pusakaku marang dhèwèké; mula aja nganti kowe lalai lan aja nganti kowe nyegah tuanmu saka tuku sing wigati iki.

Jawaban juru rawat:

'Yen mangkono, aja paring weruh aku watu iku, amarga aku wis ngrusak awakku karo akèh tumindak najis lan, kaya sing panjenengan kandhakake, aku katon ora waras; nanging aku pracaya marang panjenengan lan ora bakal lali nglaporake marang majikanku.'

Lan sawisé menyang kraton, bapak angkat nyritakaké kabèh marang pangeran kanthi tertib, lan pangeran, sawisé ngrungokaké omongan bapak angkat, ngrasa kabungahan lan kabungahan rohani ing atiné, banjur dhèwèké mréntah supaya pedagang mau digawa menyang ngarsané sakcepete.

Barlaam mlebu ing ngarsané pangeran, sujud marang pangeran, lan nyapa pangeran nganggo tembung wicaksana lan nyenengake. Pangeran ngajak dhèwèké lungguh. Sawisé bapak angkat lunga, Joasaph kandha marang tuwa:

'Tuduhna marang aku watu sing kowe critakaké marang guruku iku, sing ageng lan éndah banget.'

Barlaam banjur ngandika marang dhèwèké kanthi tembung-tembung iki:

'Kabeh sing wis dicritakake marang Panjenengan babagan kula, Pangeran, iku pancen bener lan tanpa sangsi, awit ora pantes kula ngucapake goroh ing ngarsane Panjenengan; nanging nganti kula mangertos pikiran Panjenengan, kula boten saged mbukak rahasia ageng menika, awit Gusti kula ngendika: "Ana wong nanem wiji metu kanggo nanem. Lan nalika Panjenenganipun nyebar, sawetawis wiji tiba ing pinggir dalan; banjur manuk-manuk teka lan mangan wiji mau. Sawetawis wiji tiba ing lemah watu, lan nalika tuwuh, wiwiji mau layu amarga ora ana lembab. Sawetawis wiji tiba ing antaraning duri, lan duri mau nyekel napasé. Ana sing tiba ing lemah subur lan ngasilaké asil satus kaping" (Matéus 13:3–8). Mula, yèn aku nemokaké ing atimu lemah sing subur lan apik, aku ora bakal ragu-ragu nyebar wiji Ilahi ing jeronmu lan mbukak misteri agung iki marang kowe. Nanging yèn lemah iki ana watu lan kebak duri, utawa dumunung ing pinggir dalan, katindhes sikilé wong lumaku, luwih becik ora nandur wiji panyelamet ing kono, lan ora nglilani dijupuk déning manuk lan kéwan, amarga nglairaké mutiara marang kéwan-kéwan mau pancèn dilarang. Nanging aku ngarep-arep nemokake ing kowe lemah sing paling apik, supaya kowe bisa nampa wiji Sabda, lan ndeleng permata sing ora ternilai, lan padhang dening esuking cahya, lan ngasilake woh satus kaping; amarga kowe aku wis nglakoni akèh gaweyan lan lelungan adoh banget kanggo nuduhake marang kowe apa sing durung tau kowe deleng lan mulang kowe apa sing durung tau kowe krungu.

Joasaph mangsuli marang dhèwèké:

Aku, sesepuh ingkang kinurmatan, kacekel dening kepinginan ingkang ora bisa diungkapake kanggo ngrungokake tembung-tembung anyar lan sae, lan ing jeroning atiku kobong geni ingkang nyurung aku marang pangertosan bab-bab wigati lan perlu; lan ngantos dinten menika aku durung nemu tiyang ingkang saged nerangake dhumateng aku apa ingkang wonten ing pikiranku, utawi nuntun aku ing dalan ingkang leres. Nanging, yen aku nemokake wong kaya ngono, aku ora bakal nyerahake tembung-tembung sing tak rungokake saka dheweke marang manuk lan kéwan supaya dipangan; aku ora bakal kaya lemah watu lan kebak duri, kaya sing panjenengan kandhakake, nanging aku bakal nampa kanthi syukur lan nyimpen ing atiku. Lan kowe, yen kowe ngerti apa-apa, aja ndhelikake marang aku, nanging critakna; amarga nalika aku krungu yen kowe teka saka tanah adoh, atiku langsung bungah lan aku ngarep-arep bisa entuk apa sing tak kepengin liwat kowe: mulane aku langsung nampa kowe ing ngarsaku lan nampani kowe kanthi kabungahan, kaya aku nampani sapa wae sing tak kenal utawa sing sebanding karo aku.

Banjur Barlaam, mbukak cangkemé kang kapenuhan sih rahmaté Roh Suci, wiwit nyritakaké marang dhèwèké babagan Allah siji, Pangripta kabèh samubarang, lan kabèh sing wis kelakon wiwit wiwitaning donya: babagan tibaé Adam lan pangusiré saka Taman Éden, babagan para patriark lan para nabi; banjur—bab Inkarnasi Putraning Allah, bab Kasangsaran Sukarela Panjenengané lan bab Kebangkitan; bab Tritunggal Agung, bab Baptisan lan kabèh misteri iman suci: amarga Barlaam iku wicaksana banget lan paham tenan marang Kitab Suci. Ngandharake doktrin lumantar parabel lan perumpamaan, ngias omongane nganggo crita-crita lan paribasan éndah, dhèwèké ngalembutaké manah pangeran kaya lilin; pangeran ngrungokaké dhèwèké kanthi luwih merhatos lan kabungahan. Pungkasané, pangeran mangertèni yèn permata sing ora ana tandhingané iku Kristus Gusti, amarga ana padhang sumunar ing atiné lan mbukak mripat pikiranné, saéngga dhèwèké pracaya tanpa sangsi sithik marang kabèh sing wis diomongaké Barlaam. Lan munggah saka ambené, dhèwèké nyedhak marang sesepuh sing wicaksana lan, kanthi kabungahan ngeluk dhèwèké, kandha:

"Wah, panjenengan ingkang paling pantes ing antawisipun manungsa! Iki, miturut kula, menika permata ingkang tanpa rega ingkang panjenengan simpen kanthi ndhelik lan boten panjenengan pratelakaken dhumateng sapa wae ingkang nyuwun, nanging namung dhumateng tiyang ingkang pantes, ingkang indra rohani panjenenganipun sampurna; awit nalika tembung panjenengan ngantos ing kuping kula, cahya manis mlebu ing manah kula lan langsung tirai abot ingkang kebak sedhih, ingkang suwé nyelimuti nyawa kula, sirna. Saiki, paringana pitutur dhumateng kula, apa pikiranku ing bab punika leres, lan menawi panjenengan mangertos ingkang langkung saé, mugi kersa paring dhumateng kula.

Lan Barlaam, nerusake wicara, nyritakake marang dhèwèké bab pati sing becik lan pati sing ala, bab tangi saka pati sakabèhé, bab urip langgeng, bab ganjaran tumrap wong sing bener lan siksa tumrap wong sing dosa; lan kanthi tembung-tembungé dhèwèké nggerakake dhèwèké marang welas asih sing jero lan tobat sing tulus, nganti dhèwèké kebanjiran luh lan nangis suwé. Sateruse, Barlaam nyritakake marang dheweke babagan klenengan lan sifat lumantar donya iki, babagan penolakan donya, lan babagan urip monastik lan pertapaan.

Kaya watu permata ing kamar harta karun, Joasaph nyimpen kabèh tembungé Barlaam ing atiné; dhèwèké seneng banget karo pacelathoné lan saya tresna marang dhèwèké nganti kepéngin tansah bareng, ora bisa pisah, lan ngrungokaké piwulangé. Dhèwèké takon marang Barlaam babagan urip ing ara-ara samun, babagan panganan lan sandhangan, kandhané:

'Critakna marang aku, apa panganmu lan pangané wong-wong sing manggon bareng kowe ing ara-ara samun? Ing endi kowe njupuk sandhangmu, lan kaya apa wujude?'

Barlaam ngendika:

Kita urip saka woh-wohan wit lan tanduran sing tuwuh ing ara-ara samun. Nanging yen ana wong sing setya nggawa roti sethithik marang kita, kita nampa apa sing digawa minangka kado saka Pangayoman Ilahi; Bab sandhangan kita, digawe saka rambut, kulit wedhus, lan kulit kambing, wis luntur lan kebak tambalan, padha wae ing mangsa adhem utawa panas; lan sandhangan sing tak gunakake kanggo nutupi awakku saka ndhuwur, tak tampa saka wong awam sing setya supaya padha ora ngenali aku minangka biksu: yen aku teka kene nganggo sandhangan pribadiku, mesthi aku ora bakal diparingi mlebu marang kowe.

Joasaph nyuwun marang sang resi supaya nuduhake busana biara sing biasane dienggo, banjur Barlaam nyopot busana njaba, lan ing ngarepe Joasaph katon pemandangan sing medeni: Awaké sang tuwa wis layu lan ireng kabaké srengéngé; kulité mung nempel ing balungé; saka pinggang nganti dhengkul, dhèwèké nganggo jubah rami sing koyak lan kebak rambut kasar sing nyolok, lan ing pundhaké uga ana jubah sing padha. Joasaph gumun marang pakaryan kang ngentekake tenaga kuwi, lan amarga kagum marang ketabahan sang tuwa, dheweke nglegak ambegan lan nangis, banjur nyuwun supaya sang tuwa gelem nggawa dheweke bebarengan nglakoni urip ing ara-ara gersang kaya ngono.

Barlaam ngendika:

'Aja kepéngin iki saiki, supaya murka bapakmu ora tiba marang sedulur-sedulurmu amarga kowe; nanging tampani baptisan lan tetep kéné, déné aku bakal mangkat piyambak; lan nalika Gusti kersa, kowe uga bakal teka marang aku, amarga aku pracaya yèn ing urip iki lan ing urip sing bakal teka kita bakal urip bebarengan.'

Joasaph, karo luh ing mripaté, kandha:

Yen iku kersané Gusti Allah, lakonana Pembaptisan Suci marang aku, lan jupuk emas sak isa saka aku kanggo digawa marang sedulurmu ing ara-ara gersang, kanggo pangan lan sandhangan.

'Wong sugih maringi marang wong mlarat,' wangsulane Barlaam, 'dudu wong mlarat sing maringi marang wong sugih: mula piye kowe arep maringi marang kita sing sugih, dene kowe dhewe mlarat? Amarga sanadyan adhine kita sing paling cilik luwih sugih tanpa bandhingan tinimbang kowe.' Muga-muga kowe uga, kanthi sih-rahmaté Gusti, enggal sugih kanthi bandha sejati iki; nanging nalika kowe wis sugih kanthi cara iki, kowe bakal dadi cilik ati lan ora seneng gaweyan bebarengan.

Joasaph ora mangertos apa sing wis diomongake marang dhèwèké, banjur Barlaam nerangake tembung-tembungé, tegesé yèn wong sing ninggalaké kabèh bab donya kanggo Kristus bakal nampa berkahing swarga, déné sanajan peparing swarga sing paling cilik luwih ajiné tinimbang kabèh kasugihan donya iki. Dhèwèké nambahaké marang Joasaph:

'Emas asring dadi panyebab dosa, mulane kita ora nyimpené; nanging kowe kepéngin aku nggawa marang sedulurku ula sing wis padha nginjak-injak.'

Banjur dhèwèké maringi pitutur marang Joasaph supaya nyiapaké dhiri kanggo baptisan suci, ngajak dhèwèké nglakoni puasa dawa lan ndedonga, lan mundur saka dhèwèké kanggo ndedonga marang Gusti Allah ing panggonan sepi. Esuké dhèwèké teka manèh lan maringi piwulang kanthi rinci bab iman sing sejati. Mangkono, suwéné wektu sing suwé, sang tuwa teka saben dina marang pangeran lan nerangaké piwulang para nabi lan rasul uga tradhisi para Bapa Suci. Ing dina sing pancèn arep mbaptis Joasaph, Barlaam maringi piwulang ing ngisor iki marang dhèwèké:

'Delengen, kowe kepengin nampa capé Kristus, ditandhani dening padhangé pasuryané Gusti Allah, lan dadi putrané Gusti Allah lan candhi Roh Suci sing maringi urip: saiki pracaya marang Rama, lan Putra, lan Roh Suci, marang Tritunggal Suci sing maringi urip, sing kamulyakaké ing telung Pribadi lan ing siji Keberadaan Ilahi, béda ing Pribadi lan sipat-sipaté, nanging siji ing hakikaté. Mula saka iku, pracaya marang Gusti Allah siji, Rama kang tanpa wiwitan, lan marang Gusti kita siji, Yesus Kristus, Cahya saka Cahya, Allah sejati saka Allah sejati, kang kawah ing sadurunge kabeh jaman; amarga saka Rama kang Maha-Luguh lair Putra kang Maha-Luguh, saka Cahya kang tanpa wiwitan sumunar Cahya kang langgeng ana, Saka Urip sejati muncul Sumber sing maringi urip, saka Kakuatan Bapa muncul Kakuatan Sang Putra, Panjenengané minangka Cahya kamulyan lan Sabda saka Hakekat, ana wiwit wiwitan karo Gusti Allah lan Panjenengané dhéwé Gusti Allah, tanpa wiwitan lan langgeng ana, lumantar Panjenengané kabèh sing katon lan ora katon dumadi. Lan pracaya marang Roh Suci siji, kang asalé saka Rama, Gusti sing sampurna lan maringi urip, ngudamaké, kersané siji, kuwasa ngluwihi kabèh, sejati-siji, manggon ing Hypostasisé dhéwé. Mula saka iku, sembahna Rama lan Putra lan Roh Suci, ing telung Pribadi, kanthi sipat-sipat sing béda, nanging ing siji Keberhalaan. Sing padha duwé ing antarané kabèh iku Keberhanuan, lan sipaté siji, lan hakikaté siji, lan kamulyané siji, kratoné siji, kakuwatane siji, lan panguwasa siji; sing padha duwé ing antarané Sang Putra lan Roh Suci yaiku asalé saka Rama; sing dadi hak Rama yaiku Panjenengané ora kawah, ing Sang Putra yaiku Panjenengané kawah, lan ing Roh Suci yaiku Panjenengané metu. Percayaa iki; nanging aja nyoba mangerteni cara lair utawa lumaku, amarga iku ora bisa dipahami; luwih becik, tampi kanthi ati sing lurus, tanpa panyelidikan apa wae, manawa Rama, Putra lan Roh Suci iku siji ing saben bab, kejaba bab ora lair, lair, lan lumaku; lan manawa Putra Tunggal, Sabda Gusti lan Gusti piyambak, kanggo kaslametan kita, menuruni bumi, miturut karsa Bapa lan kanthi pitulungan Roh Suci, kawangun tanpa biji ing kandungan Perawan Suci lan Ibune Gusti Allah, Maria, lair kanthi sampurna tanpa rusak saka dheweke, lan dadi Manungsa Sempurna; amarga Panjenengané iku Gusti Allah Sempurna lan Manungsa Sempurna, saka loro sipat, yaiku, Kewaduliyane lan manungsa – ing loro sipat sing nduwèni akal, bébas lan aktif, lan sampurna ing saben bab miturut sipat saben sipat, nduwèni karsa, pangandika lan kuwasa – ing siji gabungan kewaduliyane lan manungsa – lan nampa kabèh iki tanpa nyelidiki nganggo akal, lan aja nyoba mangertèni carané kabèh iki kelakon: kados pundi Putraning Allah ngendhekaké dhiri, lan kados pundi manungsa lair saking garbaning dara tanpa biji lan tanpa kebusukan, utawi kanthi cara pundi pangijolan punika kelampahan. Kita dipun wulang pitados dhateng sedaya punika lumantar iman, kados ingkang kaparingaken dhumateng kita ing Kitab Suci, nanging kita boten saged mangertos utawi ngandharake hakekatipun. Percayaa marang Putraning Allah, sing kanthi rahmaté dadi Manungsa lan nampa kabèh sipat manungsa kajaba dosa: awit Panjenengané ngrasakaké luwe lan ngelak, turu, nyambut gawe lan sedhih demi manungsa, lan amarga kaluputan kita Panjenengané diserahaké marang pati, disalib lan dikubur, sawisé ngrasakaké pa pati sejati, déné Keilahian ing sajroning Panjenengané tetep tanpa sangsara lan ora owah. Kita ora nate nerapake apa wae sing ana gandhengane karo sangsara marang sipat Ilahi-Ne sing langgeng, nanging kita ngakoni yèn Panjenengané nandhang sangsara lan dikubur ing kodrat manungsa sing wis dijupuk-Ne, lan kanthi kuwasa ilahi Panjenengané wungu saka pati tanpa bosok lan munggah menyang swarga, lan bakal rawuh manèh ing kamulyan kanggo ngadili sing urip lan sing wis mati (Yohanes 5:20) lan mènèhi marang saben wong manut pakaryané kanthi ukuran sing adil (Matius 16:27; Wahyu 22:12): amarga wong mati bakal tangi, lan sing ana ing kuburan bakal munggah; lan sing wis netepi dhawuhe Kristus lan seda ing iman sing sejati bakal nampa urip langgeng, dene sing wis ngrusak awake dhewe kanthi dosa lan nyimpang saka iman sing sejati bakal menyang sangsara langgeng. Lan aja pracaya yèn ana sari wiwitan utawa alam ala, utawa mbayangaké yèn iku tanpa wiwitan, mandhiri, utawa asalé saka Gusti Allah: mikir kaya ngono iku bodho. Sejatine, ala mlebu marang kita amarga kaluputan kita dhéwé lan pakaryané setan, amarga kurangé disiplin dhiri. Amarga kita duwé karsa bébas, kita bisa kanthi kersa dhéwé milih antarané kabecikan utawa kaburukan. Ngakoni uga baptisan siji nganggo banyu lan Roh kanggo pangapura dosa. Nampa Misteri Paling Suci saka Kristus kanthi pracaya manawa iki pancen Roti

lan Getihé Kristus Gusti kita, sing wis diwènèhaké marang wong pracaya kanggo pangapura dosa; amarga ing wengi Panjenengané dikhianati, Panjenengané kanthi cetha nugasiaké marang para murid lan rasul suci Panjenengané lan marang kabèh pangikuté ing tembe, kanthi ngendika: *'Jupuk, panganen; iki Tubuhku, kang dipecahake kanggo kowe… Mangkono uga, sawisé dhahar bengi, Panjenengané njupuk cawan lan ngendika: "Cawan iki prajanjian anyar ing getihku; lakunana iki… minangka pangeling-eling marang aku'"* (Matéus 26:26–28; 1 Korinta 11:24–25).

Iki pancèn Sabda Gusti Allah, sing aktif lan nyipta kabèh kanthi kakuwatané; Panjenengané tumindak lan ngowahi, lumantar tembung-tembung suci lan rawuhé Roh Suci, roti lan anggur sing dipersembahaké dadi Badan lan Getihé, lan paringaké mau kanggo pangsuci lan pencerahan marang wong-wong sing nampa kanthi pracaya.

Sembahna uga kanthi pracaya, lan ciumi gambar sing kinurmatan (potret) saka Sabda Gusti, sing wis dadi inkarnasi kanggo kita, elinga manawa ing gambar iki kowe nyawang Sang Pencipta piyambak: amarga 'pangurmatan sing diwènèhaké marang gambar,' ujare Santo Basilius Agung, 'malih marang asliné'. Lan sing asli iku Panjenengané sing pasuryané digambar lan sing dadi sabab ana gambare: mangkono, nalika ndeleng apa sing digambar ing ikon, kita munggah kanthi paningal batin marang Sang sing digambarke ing ikon iki, lan, kanthi ngajeni nyembah gambar Panjenengané sing nampani daging kita, kita ora ngangkat gambar sing dicet mau dadi ilahi, nanging kanthi teguh lan tresna nyium gambar Sang Putra Allah sing wis dadi manungsa, sing ngendhekaké dhiri Panjenengané kanggo kita nganti padha karo gambar abdi; mangkono uga, ciumi gambar Ibuné sing paling suci lan kabèh para wali. Nyembahna kanthi iman gambar Salib sing Mulya lan maringi urip, lan nyumetna amarga Kristus Gusti Allah lan Juruwilujeng donya, sing disalibake ing daginge ing salib mau kanggo kaslametan umat manungsa, lan sing wis maringi kita pratandha salib minangka pratandha kamenangan marang setan, sing wedi lan gemeter ing ngarepe kakuwatan salib. Iki sing kudu sampeyan pracaya, lan kanthi iman iki sampeyan nampa Pembaptisan Suci: mula jaga iman iki tanpa owah-owahan utawa tambahan bidah nganti ambegan pungkasan… Mula, sengitna kabèh piwulang sing bertentangan karo iman sing suci iki lan anggep iku mungsuhé Gusti Allah, amarga, miturut tembungé Rasul: *'Nanging sanadyan kita utawa malaikat saka swarga mratelakaké marang kowe Injil sing béda karo sing wis kita wartakaké marang kowe, kabèh iku kena kutukan'* (Gal. 1:8). – Lan pancèn, ora ana Injil liya, ora ana iman liya, kajaba sing diwartakaké para Rasul lan dikuataké para Bapa sing nggawa Gusti Allah ing pirang-pirang konsili lan diwarisaké marang Gréja Katulik.

Sawisé ngendika kuwi lan mulang putrané raja, Joasaph, bab Kredo sing diwedharaké ing Konsili Nicaea, Barlaam ngabaptisé dhèwèké ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci ing kolam sing ana ing taman kraton. Mangkono sih-rahmaté Roh Suci mudhun marang Joasaph. Sawisé kuwi, nalika mlebu ing kamar turu Joasaph, Barlaam nindakake Liturgi Ilahi lan maringi dhèwèké Misteri Paling Suci lan sing maringi urip, lan kabèh loro padha manggon ing kabungahan rohani, padha muji Gusti Allah. Sawisé kuwi, Barlaam maringi piwulang marang pangeran babagan carané urip sawisé dibaptis, mulang dhèwèké babagan ajaran kabecikan, banjur mundur menyang panggonané dhéwé.

Ing wektu sing padha, para abdi lan pangiring Joasaph, nalika weruh pangeran kerep sowan marang sang resi, padha gumun; mula sing paling tuwa ing antarané wong-wong mau, sawijining priya aran Zardan—sing diangkat déning raja amarga kasetyan lan pangabdiané kanggo ngawasi omah tangga pangeran—ngendika sawijining dina marang Joasaph:

Panjenengan sampurna mangertos, gusti, sepira ajining ati kula marang bapak panjenengan lan sepira setianing kula dhumateng piyambakipun—mulanipun piyambakipun ngangkat kula ngladosi panjenengan. Nanging saiki, amarga asring banget wong aneh iki teka lan rembugan karo panjenengan, aku wedi menawa dhèwèké penganut agama Kristen, sing bapak panjenengan banget nentang, lan aku bisa diukum pati amarga dhèwèké. Mula saka iku, critakna marang Tsar bab dheweke, utawa mandheg ngomong karo dheweke sakabehe, utawa usir aku saka kene, supaya aku ora tanggung jawab.

Pangeran mangsuli:

'Iki sing bakal kita lakoni dhisik, Zardan: kowe lungguh sacara rahasia ing mburi tirai lan rungokna obrolané karo aku – banjur aku bakal kandha apa sing kudu ditindakake.'

Lan nalika Varlaam rawuh ing kraton sawijining dina, Joasaph, sawisé ndhelikaké Zardan ing mburi tirai, kandha marang sang wiku:

'Elingna aku kanthi ringkes bab piwulangmu, supaya bisa ngakar luwih jero ing atiku.'

Barlaam banjur miwiti ngandika lan nyritakaké akèh babagan Gusti, kasucian, berkah ing tembe lan panyiksa langgeng; lan pungkasane, sawisé pacelathon dawa, dhèwèké tangi, ndedonga lan mulih menyang panggonané.

Banjur pangeran ngundang Zardan lan takon marang dheweke, nguji dheweke:

'Apa kowe krungu apa sing diomongake wong tuwa licik kuwi marang aku? Dhèwèké nyoba ngapusi aku nganggo piwulangé, nyopot kabèh kesenengan lan kabungahan, lan nuntun aku marang Gusti sing ora dikenal.'

Zardan mangsuli:

'Aja nggodha aku, gusti, abdi panjenengan: aku ngerti tenan sepira jero tembungé wong iki nyanthel ing manah panjenengan, lan kita kabèh ngerti yèn pangandikane iku bener. Nanging wiwit bapak panjenengan ngetokake panganiayaan sing kejem marang wong Kristen, imané wis ditakdiraké rusak; lan yèn sanadyan mangkono iman kuwi wis éntuk sih ing manah panjenengan, lan panjenengan bisa nahan sangsara lan kasangsaran sing magepokan karo kuwi, muga-muga karsa luhur panjenengan kasembadan. Nanging apa sing kudu tak lakoni? Aku malah ora kuwat ndeleng sangsara kaya ngono lan cara uripé sing paling sedhih. Atiku gemeter amarga wedi marang murka raja; aku ora ngerti apa sing kudu tak ucapaké kanggo mbales pitakoné kenapa aku ngidini wong kuwi mlebu ing ngarsamu.

Kanggo iki pangeran kandha marang Zardan:

Aku ora bisa nemokake ganjaran sing luwih becik kanggo pangabdian lan kasetyanmu marang aku kajaba nyoba mbukakake marang kowe berkah sing ora bisa diucapake: kawruh babagan Penciptamu lan iman marang Panjenengané. Aku ngarep-arep manawa sakwise kowe krungu piwulang sing sejati, kowe bakal langsung tresna lan ngetutake bebarengan karo aku. Nanging aku weruh yèn pangarep-arepku wis ngapusi aku, amarga atimu wis dadi atos lan kowe ora kepéngin ngerti kabeneran. Wènèhana aku paling ora siji panyuwunan iki: aja ngomong apa-apa marang bapakmu dhisik, amarga yèn kowe nindakake kuwi kowe ora bakal éntuk apa-apa, malah mung bakal marakaké dhèwèké sedhih lan murung.

Esuké, Barlaam teka marang pangeran lan ngandhani yèn dhèwèké arep ninggalaké pangeran. Joasaph, ora kuwat nahan pisahan, sedhih banget lan nangis kenceng. Sang tuwa ngobrol suwé karo pangeran, nguwatké iman lan kabecikané lan ngajak pangeran supaya ora nangis amarga dhèwèké. Panjenengané uga maringi pratandha marang pangeran yèn ora suwé manèh kabèh bakal kumpul manèh salawas-lawase. Banjur Joasaph, amarga ora péngin marakaké sang sepuh susah ati, lan ing wektu sing padha kuwatir yèn Zardan bisa waé wis nglaporaké rawuhé sang sepuh marang raja, kandha marang Barlaam kanthi nangis:

– Amarga panjenengan, bapak rohani lan guru sing welas asih, kersa aku tetep ing donya sing sia-sia iki, nalika panjenengan piyambak mundur menyang papan pangaso rohani panjenengan, aku ora wani nyegah panjenengan maneh. Mula mangkat kanthi tentrem, dilindhungi Gusti, lan tansah elinga kasangsaranku ing pandonga suci panjenengan, supaya mengko aku uga oleh kasempatan rawuh marang panjenengan lan nyawang pasuryan panjenengan sing kinurmatan salawas-lawase. Nanging paringana aku pratandha katresnanmu: tinggalna aku jubah tipis lan wis luntur iki minangka kenangan urip monastik lan piwulangmu, uga minangka pangayoman saka saben pakaryan Setan.

Sing sepuh mau maringi jubahé marang Joasaph, sing déning Joasaph dianggep luwih ajiné tinimbang jubah ungu kraton. Banjur Barlaam tangi ndedonga lan kanthi émosi sing jero ndedonga kanggo Joasaph, nyerahaké pemuda sing anyar padhang pikiran mau marang pangayoman lan pitulunganing Gusti. Sawisé rampung ndedonga, dhèwèké muter marang pangeran, nyium pangeran mau lan kandha:

'Anaké Rama Kawih Swarga! Katentreman lan kaslametan langgeng mugi kowe nampa.'

Banjur dhèwèké ninggalaké kraton, kabungahan lan matur nuwun marang Gusti sing wis nuntun dalané.

Sawisé Barlaam lunga, Joasaph sing pinaringan berkah nyawisaké dhiri kanggo ndedonga terus-terusan lan urip tapa brata. Ndeleng kahanan iki, Zardan banget kuwatir lan pura-pura lara, banjur mulih menyang omahé. Sang Prabu, sawisé krungu yèn Zardan lara, ngutus dhokter pribadiné sing trampil banget kanggo marani lan ngobati dhèwèké. Tabib mau mriksa kahanan Zardan kanthi teliti lan ngandhani sang raja yèn dhèwèké ora nemokaké sabab liya saka lara Zardan kajaba rasa sedhih sing lagi dialami. Kanjeng raja banjur nyimpulake menawa putrané mesthi nesu marang Zardan merga sawijining prakara, nganti Zardan lara amarga sedhih, lan piyambakipun kepéngin sowan marang wong sing lara mau kanggo mangerténi kanthi luwih cetha saka dhèwèké panyebab lara kuwi. Nanging Zardan dhéwé buru-buru rawuh ing ngarsané raja, sujud ing lemah ing ngarsané, lan

ngakoni yèn dhèwèké pantes nampa paukuman apa waé amarga wis nglirwakaké nglindhungi pangeran, lan nyritakaké kabèh marang raja apa sing wis kelakon marang Joasaph.

"Wong jahat," pangandikane, "tukang sihir lan penipu sing jenenge Barlaam, teka saka ara-ara samun lan ngomong marang anakmu bab iman Kristen, lan saiki pangeran wis dadi wong Kristen."

Krungu kabar iku, raja gemeter amarga sedhih, banjur murub nesu sing ora bisa diucapake. Dheweke langsung ngundang bangsawan paling unggul, wong sing jenenge Arachias, sawijining penasihat wicaksana lan ahli nujum trampil, lan nyritakake kabeh mau kanthi tertib, persis kaya sing wis kelakon.

Arakhius, kang kepengin nglipur atiné, mangsuli:

'Aja sedhih, yaiku Sang Prabu, amarga kita bakal gampang banget mbalèkaké anakmu saka iman Kristen yèn kita nyekel Barlaam; nanging yen kita ora bisa nemokake dheweke, aku ngerti ana sesepuh liyane—sing wis padha pracaya—aranè Nahor, sing manggon ing ara-ara gersang lan ahli nujum; aku dhéwé tau sinau marang dheweke, lan dheweke mirip banget karo Barlaam—awit aku wis ngerti tenan pasuryané Barlaam, amarga tau ndeleng sadurungé. Mula, sawise ngundang Nahor saka ara-ara gersang, kita bakal maringi dhèwèké dhawuh supaya pura-pura dadi Varlaam lan ngadhepi dhèwèké ing debat bab iman; dhèwèké bakal pura-pura kalah lan nyatakake yèn iman Kristen iku palsu, lan anakmu, sing ndeleng kahanan iki, bakal mbalèk saka agama Kristen lan bali menyang dewa-dewa bapaké.

Raja, nalika weruh yèn pitutur iki pantes, rada krasa lega ing sedhihé, banjur nyerah marang pangarep-arep sing sia-sia, lan kanthi cepet ngutus Arachias dhéwé, karo pasukan prajurit akèh, kanggo nggoleki Barlaam. Arachias, sawisé lelungan adoh, pungkasane tekan Gurun Senarid. Ing kono dhèwèké ngumbara suwé tanpa dalan, liwat semak belukar sing meh ora bisa dilintasi, nganti ing sawijining panggonan ing sangisoring gunung dhèwèké nemokaké klompok cilik para rahib lan nyekel wong-wong mau. Salah sijine yaiku pimpinané lan nggawa karung rami kang kebak balung para bapa suci sing wis seda sadurungé – minangka pangeling pati sing tansah ana. Arachias takon marang para rahib:

'Ing endi panggonane penipu sing wis ngapusi putra raja?'

'Dheweke ora ana karo kita,' wangsulane wong sing nggawa kantong anyaman rambut kuwi kanggo liyane, 'lan ora bakal ana, amarga dheweke mlayu saka kita, digerakake dening kakuwatan Kristus, lan dheweke manggon ing antaramu.'

"Apa kowe kenal dheweke?" pitakon Arachias.

"Aku ngerti," wangsulé sang pertapa, "pembohong iku, setan; dhèwèké sing manggon ing antaramu, lan kowé padha nyenengaké atiné."

'Nanging aku takon bab Barlaam.'

'Yen kowe takon bab Barlaam,' wangsul sang pertapa, 'mesthine kowe kudu kandha: "Ing endi ana wong sing mbalèkaké putrané raja saka kesesatan?" Dhèwèké iku sedulur kita lan mèlu urip tapa brata puasa monastik bareng kita, nanging wis pirang-pirang dina kita ora weruh dhèwèké.'

– Dadi, ing endi panggonané?

'Kita ngerti ing endi selé ana ing ara-ara samun, nanging aku ora bakal mbukak panggonané marang kowe.'

Arakhius, nesu banget, ngancem arep matèni wong-wong mau, nanging padha bungah mikir bakal mati. Dhèwèké nglarani awaké wong-wong mau akèh lan nyiksa kanthi kejem, nuntut supaya padha mbukak panggonané Barlaam, nanging padha meneng bae. Sawisé kuwi, Arachias manèh nggoleki Barlaam ing endi-endi kanthi teliti, nanging ora nemokaké, banjur bali marang raja kanthi tangan kosong, mung nggawa pitung puluh biksu sing wis kasebut mau. Raja nyoba kabèh cara kanggo meksa supaya padha mbukak ing ngendi panggonané Barlaam lan mbalèkaké Kristus; nanging ora mung padha ora gelem manut, malah padha nyalahké raja amarga ora takwa, banjur raja mréntah supaya ilaté dipotong, mripaté dicungkil, lan tangan lan sikilé dipotong. Mangkono para martir gagah berani mau nemu pungkasané.

Sawisé padha mati, Arachias miturut dhawuh raja, bengi-bengi menyang dhukun sihir Nahor sing manggon ing ara-ara samun bareng setan lan nindakake sihir, lan sawisé nyritakaké kabèh kanthi rinci, nyuwun supaya dhèwèké pura-pura dadi Barlaam. Banjur dhèwèké bali marang sang raja, lan ing dina candhake dhèwèké nglumpukaké pasukan prajurit lan manèh nyebar kabar yèn dhèwèké arep nggoleki Barlaam, banjur mangkat manèh menyang ara-ara samun. Ing kéné Nahor muncul marang pasukan nalika padha metu saka semak belukar; para prajurit, weruh dhèwèké, langsung ngoyak lan sawisé nyekel, padha nangkep lan nggawa dhèwèké marang

Arachia, sing kaya-kaya ora ngenali Nahor, banjur takon sapa dhèwèké. Nahor mangsuli yèn dhèwèké iku Barlaam. Kabeh padha bungah banget lan nggawa dhèwèké, sing diiket, marang raja. Ing wektu sing padha, kabar sumebar ngendi-endi yèn Barlaam wis kacekel, lan Joasaph sedhih banget lan nangis kenceng. Nanging Gusti Allah, Panglipur Sejagad, nyingkapaké marang Joasaph ing sawijining panglihatan yèn sing kacekel kuwi dudu Barlaam, nanging dukun sihir Nahor sing nggantèkaké.

Raja banjur marani kraton putrané lan—kadhang nganggo tembung alus lan lemes, kadhang nganggo tembung kasar lan galak—nyoba ngyakinaké dhèwèké supaya mbalèkaké iman Kristen lan bali marang déwa-déwa karuhuné; nanging dhèwèké ora bisa nyingkiraké katresnané marang Kristus: Joasaph mangsuli kabèh tembung bapaké kanthi kawicaksanan gedhé, mbuktekaké yèn déwa-déwa pagan iku ora ana gunané, ngluhuraké Gusti Allah sejati siji, Pangripta kabèh mau, lan nyatakaké kesiapane kanggo ngetutaké Gusti iki sanajan nganti tatu lan pati. Nanging amarga katresnan bapak marang putrané nyegah sang raja supaya ora nyiksa dhèwèké, lan saliyané kuwi nuraniné nyalahaké dhèwèké nalika krungu kabeneran sing diwartakaké déning pangeran, dhèwèké kandha:

'Kowe kuduné, anakku, manut kersaning bapakmu ing kabèh bab, nanging kowe kasar, mbantah, lan mbelakangi aku kanthi keras, nganggep awakmu luwih wicaksana tinimbang wong liya kabèh: mulané, ayo padha nyisihaké rembugan sing ora ana gunané iki lan padha manut marang kabeneran.' Delengen, aku bakal nglumpukaké pasamuwan paling ageng lan ngundang kabèh wong wicaksana saka saindenging kraton kita; aku uga bakal ngundang wong Kristen, lan aku bakal mréntahaké para juru kabar supaya ngumandhang banter ing endi-endi yèn ora ana wong Kristen sing kudu wedi apa-apa, nanging padha teka tanpa wedi menyang pasamuwan, ing kono, kanthi putusan bebarengan, kita bakal nemtokaké iman sing luwih becik. Ing kakuwasanku uga ana Barlaam, sing wis nyasarake kowe, saiki diiket ing belenggu – aku ora ngaso nganti aku nyekel dheweke: aku bakal nggawa dheweke ing ngarepe pasamuwan, lan ngidini dheweke, bebarengan karo kanca-kanca Kristen, ngadhepi para wong wicaksana kita lan mbantah karo dheweke babagan perkara iman. Lan yèn kowé, wong Kristen, bebarengan karo Barlaammu, ngalahaké wong-wong kita, kowé bakal éntuk apa waé sing kowé karepaké; nanging yèn kowé kalah, kowé kudu manut marang prentahku ing kabèh bab.

'Kénging kersaning Gusti,' wangsul Joasaph sing pinaringan berkah, 'lan kabèh kados panyuwun panjenengan; nanging mugi Gusti sing sejati paring pitulungan supados kita boten kesasar saking dalan ingkang leres!'

Banjur raja, kanthi layang sing dikirim adoh lan amba lan liwat juru warta sing muni banter ngumumake prentah kraton ing kabèh kutha lan désa, mrentahaké kabèh sing nyembah arca lan wong Kristen supaya padha kumpul ing siji panggonan, – wong Kristen ora wedi apa-apa – kanggo ngrampungake pitakon bab iman sejati liwat tandhingan antarane wong Kristen lan Barlaam, sing dipimpin dening imam-imam pagan lan dukun sihir. Kanggo tujuan iki, raja ngundang kabèh imam, dukun, lan ahli sihir paling pinter saka Persia lan Kaldea sing ana ing karajané, supaya bisa ngalahaké wong Kristen. Mula saka iku, akèh para penyembah berhala padha nglumpuk ing ngarepé raja—para guru sing wicaksana ing kabecikan ala lan licik ing tipu daya, sing *'ngakoni wicaksana, malah dadi bodho'* (Rom. 1:22), déné wong Kristen—sawetara wis dipukul déning wong kafir, lan liyané padha ndhelik sawise nyebar menyang gunung-gunung lan guwa—padha nglumpuk kanthi sithik banget; lan ing antarané mung ana siji, jenengé Barakhia, sing paham banget marang Kitab Suci Ilahi: mung dhèwèké sing maju mbiyantu wong sing dianggep Barlaam, tanpa nyadari yèn sejatine iku dudu Barlaam, nanging dukun sihir Nahor.

Raja lungguh ing singgasana kang dhuwur, dhèwèké mréntahaké anaké supaya lungguh bareng; nanging pangeran mau, amarga ngajèni bapaké, ora lungguh jejere, nanging ing lantai sacedhaké singgasana. Kabèh ahli pagan padha rawuh ing ngarsané raja, lan Nahor—sing dianggep Barlaam—uga digawa metu.

"Delengen," pangandikane raja marang para resi, "ana pakaryan ageng ing ngarepmu, lan ana loro nasib sing bakal ngenteni kowe: sepisan, yen kowe menang ing debat nglawan Varlaam lan para Kristen sing padha pikiran, kowe bakal diurmati ing saben bab; utawa, yen kowe kalah, kowe bakal nampa isin, malu lan paukuman sing kejem; amarga aku bakal mbasmi kowe kabeh tanpa welas asih, mbuwang awakmu marang kéwan lan manuk, lan ngukum anakmu dadi budhak langgeng, kajaba kowe bisa ngalahake wong Kristen.

Nalika sang raja ngendika tembung-tembung mau, Joasaph muni:

'Sampeyan saiki wis ngetokake paukuman sing adil, yaiku Sang Prabu! Lan aku bakal ngomong sing padha marang guruku.'

Lan, nalika ngadhep Nahor, dhèwèké kandha:

'Barlaam! Ing kamulyan lan ing antaraning kabungahan apa kowe pisanan kenal marang aku! Nanging lumantar wacana dawa kowe wis ndadekake aku ngalih saka dewa-dewa lan paugeran leluhurku, nganti aku ngabdi marang Gusti sing ora dingerteni, lan nyurung murka bapak lan pangreksaku. Mula, bayangna saiki kowe ngadeg, kaya-kaya, ing timbangan: yen kowe menang saka tandhingan sing bakal teka lan mbuktekake yen piwulangmu iku bener, mula kowe bakal dimulyakake minangka juru kabar kabeneran, lan aku bakal tetep setya marang piwulangmu, ngabdi marang Kristus nganti ambegan pungkasan; nanging yèn kowé kalah lan dadi sabab isinku, mula aku dhéwé bakal mbales isin iki: aku bakal ngadeg karo sikilku ing dhadhamu lan, nyabut atimu lan ilatmu nganggo tanganku dhéwé, aku bakal mbuwang mau, bebarengan karo awakmu sing isih ana, marang asu supaya dipangan, supaya kabèh wong sinau saka tuladhamu supaya ora wani ngapusi anaké raja.

Nahor kaget banget nalika krungu tembung-tembung kuwi, nyadari yèn dhèwèké wis kejiret ing jaringé dhéwé lan tiba ing bolongan sing wis digali déwéké. Amarga wedi pati sing ora bisa dihindari sing bakal ngentèni yèn dhèwèké nglawan pangeran—sing nduwèni kabèh sarana kanggo nyiksa kapan waé manut kersané—Nahor mutusaké milih Joasaph lan mbela iman Kristen. Lan nalika debat diwiwiti antarane para imam lan para Kristen, Nahor ngandika kaya Balaam sing misuwur ing jaman biyen, sing dikirim dening Raja Balak kanggo ngutuk Israel, nanging tinimbang ngutuk, malah mberkahi kanthi akèh berkah (Bilangan 22:1–41): kanthi cara sing persis padha, Nahor, sawisé miwiti debat, nerusaké saka ésuk nganti sonten, ngandika kaya-kaya kaparingan wahyu saka Roh Suci: mangkono, kadhangkala, sih-rahmaté Gusti bisa makarya sanajan ing wadah sing ora suci kanggo kamulyané sing suci. Lan kanthi wicaksana Nahor mbukak kasia-siaan lan kepalsuan déwa-déwa pagan, lan kanthi ora bisa dibantah dhèwèké mbuktèkaké yèn mung Kristen siji-sijiné iman sing sejati, nganti ora ana siji waé sing bisa nambah tembung siji waé kanggo mbantah. Santa Yohanes Damaskus nulis kanthi dawa lan éndah babagan debat iki antara Nahor lan para imam penyembah berhala ing cathetané babagan Santo Barlaam lan Joasaph.

Mangkono, kabèh ahli panteistik, imam-imam lan filsuf-filsuf padha ngadeg kuciwa ing ngarepé Nahor lan meneng bae, kaya bisu, kakehan isin, ora ana sing bisa mbantah. Nanging pangeran iku bungah ing atiné lan ngluhuraké Gusti, sing kaya biyèn wis nindakake marang Saul, saiki wis ngowahi Nahor—saka sing nindhes dadi guru lan pangkotbah kabeneran. Raja lan Arachias, kaget amarga owah-owahan atiné Nahor sing ora disangka, nesu banget marang dhèwèké. Raja kepengin nyiksa Nahor bebarengan karo wong-wong Kristen, nanging dhèwèké ora bisa mbatalaké tembung rajané, sing wis ngundang wong-wong Kristen supaya teka kanthi bébas lan tanpa wedi ing lomba iman, janji minangka raja ora bakal nglarani sapa-sapa. Mula dhèwèké mréntahaké supaya pasamuwan bubar, kandha yèn debat kuwi bakal dianakaké manèh esuk.

Banjur pangeran kandha marang bapakne:

'Ya Sang Prabu! Ing wiwitan, pangadilan iki lumaku kanthi bener, manut dhawuh panjenengan; mula tumindakna kaadilan nganti pungkasan lan mutusakna siji prakara: utawa dhawuhna marang guruku supaya nginep bengi iki karo kula, supaya kita, bebarengan karo piyambakipun, bisa nimbang apa sing kudu diandharake sesuk, lan panjenengan uga nindakake sing padha marang para tiyang ingkang sepaham; utawi pasrahaken dhumateng kula, lan ajak guruku menyang panggonan panjenengan, awit menawi kalih pihak ingkang bertentangan tetep wonten ing panjenengan ngantos debat, mesthi guruku badhe sanget susah lan ajrih, dene para wong wicaksana panjenengan bakal ana ing kabungahan lan tentrem; lan ing kahanan kaya ngono, miturut panemuku, prakara ora bakal lumaku kanthi becik, nanging mung bakal nyebabake wong sing kuwat nindhes wong sing ringkih lan nglanggar janji sing wis panjenengan wenehake marang wong Kristen.

Raja, kang kalah dening tembung wicaksana putrané, ninggalaké Nahor karo dhèwèké, nggawa para imamé liyané lan isih ngarep-arep yèn Nahor bakal nepati janjiné (nggawa Joasaph bali marang paganisme); nanging pangeran mau, nggawa Nahor bebarengan, mangkat menyang kratoné, kabungahan marang Gusti Allah Panyelameté.

"Apa kowe ora mikir," ujare marang Nahor sawisé bali menyang kamare, "menawa aku ora ngerti yèn kowe dudu Barlaam, nanging Nahor? Nanging, kowe wis nindakake kanthi becik kanggo mbuktekake kabeneran iman Kristen lan mbukak kabodhoané arca-arca: mulané, pracayaa marang Gusti Allah kuwi, sing jenengé wis kowe junjung kanthi gagah berani."

Kagèt déning tembungé Joasaph, Nahor nyesel marang kabèh dosané biyèn lan, kanthi tulus kepéngin mbalèk marang Gusti Allah sing sejati, nyuwun marang Joasaph supaya diidini mlayu sacara rahasia menyang ara-ara samun, kanggo gabung karo para pertapa sing ndhelik ing kana, lan nampa baptisan suci. Joasaph, sawisé maringi piwulang bab iman, ngutus dhèwèké kanthi tentrem. Dhèwèké mlayu menyang ara-ara gersang, nemokaké ana ing kono sawijining imam sing uripé suci, lan sawisé dibaptis déning imam mau, dhèwèké miwiti urip tobat.

Esuké, sang raja nalika krungu apa sing kelakon marang Nahor, putus asa amarga pangarep-arep sing wis dipasrahaké marang dhèwèké. Ndeleng manawa para ahli wicaksana wis kalah total lan ana ing kahanan sing ora ana pangarep-arep, dhèwèké nesu banget marang wong-wong mau, nglakoni wong-wong mau kanthi isin, lan sawatara diwènèhi paukuman awak sing abot; dhèwèké mréntah supaya pasuryané diolesi arang lan ngusir wong-wong mau saka ngarsané. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké ora manèh ngajèni para imam utawa nyembelih kurban marang arca-arca, nanging malah ngina marang wong-wong mau. Nanging, sanadyan nolak nyembah arca nanging durung nampa iman Kristen, dhèwèké nemokaké dhiri ana ing kahanan bingung banget lan kaco ing pikiran. Ing wektu sing padha, akèh wong pagan teka marang Joasaph lan, seneng banget amarga pacelathon panyelamatan karo dhèwèké, padha mbalèk marang Kristus. Mula, para imam, nalika weruh direndhahake lan diolok-olok, lan raja wis mbalik saka dewa-dewa mau, kanthi cepet ngutus utusan marang sawijining dukun kondhang sing jenenge Feud, sing manggon ing ara-ara gersang bebarengan karo setan-setan; sawisé ngandhani kabèh sing wis kelakon, padha nyuwun tulung kanthi tulus. Fevda, sing digandhengake karo bala setan sing akèh, kanthi wani mangkat menyang raja— , sing wis dikenal lan ditresnani—lan manèh, nganggo tembung muji-muji, ngyakinaké dhèwèké bali marang kapercayan pagan lan ngadani pesta ageng bareng karo wong-wong mau kanggo ngajèni arca-arca. Kanggo nyoba maneh nggawa Joasaph sing pinaringan berkah marang pemujaan berhala, dukun sihir mau maringi raja pitutur licik: supaya raja mbusak kabèh abdi saka ngarsané Joasaph lan, ing panggonané, mènèhi dhèwèké wanita-wanita saleh lan para dara ayu kanggo nglayani dhèwèké.

Lan aku, nerusake, bakal ngutus salah siji setan kanggo nyulut geni napsu ing jeroné, lan sakwise pangeran tiba ing dosa zinah, yaiku, Paduka Raja, kabèh bakal miturut karsa Paduka.

Raja manut marang pitutur ala iku, nglumpukake akèh para dara ayu lan wanita enom, lan sawisé diparingi sandhangan mewah lan perhiasan emas, digawa menyang kraton putrané; banjur dhèwèké ngusir kabèh abdi dalemé, nganti ora ana siji priya sing tinggal ing kraton, lan kabèh tugase ing pangabdian pangeran ditindakake déning wanita lan para dara. Tanpa katon, roh-roh jahat sing dikirim dening dukun Febda uga tekan ing kana lan wiwit nyulut napsu daging ing para mudha lan nyuntikake pikiran-pikiran kotor ing atine. Joasaph sing pinaringan berkah ngadhepi godaan gedhe lan perjuangan ing batine – utamane nalika ana sawijining gadis, sing paling ayu saka kabeh, sing diwulang ora mung dening raja nanging uga dening setan, nyebarake jerat kaendahane marang dheweke. Dheweke iku putri saka sawijining raja; sawisé ditawan lan digawa adoh saka tanah airé, dheweke tiba ing tangan Raja Avenir minangka rampasan paling berharga. Kanthi ngandelakake kaendahané sing luar biasa, bapaké ngutus dhèwèké kanggo nggodha putrané; sawisé mlebu ing dhèwèké, setan sing licik mulang dhèwèké tembung-tembung wicaksana lan omongan licik, nalika ing wektu sing padha nandur ing atiné para mudha suci katresnan sing wiwitané bébas saka napsu, kanthi alon-alon nyoba nyekel dhèwèké ing jaringé. Lan pancen, Joasaph banjur tresna marang dheweke amarga kawicaksanan lan kabecikane; saliyane, dheweke ngrasakake welas marang dheweke amarga sanadyan putri raja, dheweke wis dadi tawanan lan kapisahake saka tanah kelairan lan kalungguhan dhuwur; pungkasan, dheweke uga mikirake carane supaya bisa mbalekake dheweke saka nyembah berhala lan ndadekake dheweke dadi wong Kristen.

Kanthi pikiran kaya ngono lan ora ngrasakake hawa napsu ing batine, dhèwèké wiwit ngomong marang dhèwèké kaya mangkéné:

'Wah, para dara, mangertèna marang Gusti Allah kang langgeng, supaya kowe ora binasa ing kaluputan. Mangertèna marang Sang Panyipta, lan kowe bakal pinaringan berkah, amarga wis tunangan karo Sang Pringgitan kang langgeng.'

Dheweke ngandika akèh manèh bab kaya ngono marang dheweke, lan wasana roh najis mulang dheweke supaya miwiti pakaryan nggodha lan nuntun nyawa sing suci menyang karusakan. Lan sang putri kandha:

Yen panjenengan, gusti, peduli marang kaslametan kula lan kersa nylametake nyawa kula saka ilusi pagan, mangga paringi panjalukan siji iki, lan kula bakal langsung mbantah dewa karuhun kula, mbalik marang Gusti

panjenengan, lan ngabdi marang Panjenengané nganti ambegan pungkasan; lan kanthi mangkono, panjenengan bakal nampa ganjaran amarga pangowahanku."

'Apa panjalukmu?' pitakoné priya suci marang sang ayu.

Dheweke, kanthi pandelengan lan swarane sing nggodha, mangsuli:

"Nikahi aku, lan aku bakal nepati saben dhawuhmu."

"Kowe wis wani nyuwun kaya ngono marang aku," ujare, "merga sanadyan aku kepengin kowe slamet, aku ora bakal sarujuk ngrusak awakku dhéwé."

Kanggo nggampangake dalane menyang dosa, dhèwèké banjur kandha:

"Panjenengan piyambak, gusti, sing wicaksana banget, ngucap sia-sia nalika nyebutaké yèn nikah iku najis: aku uga ngerti Kitab Suci Kristen; aku kerep maca ing tanah kelairanku lan wis pirang-pirang kaping rembugan karo wong Kristen. Apa ora kacathet ing kitabmu: *'Kawin iku kudu diurmati dening kabèh wong, lan ambening manten iku aja nganti kaco'* (Ibr. 13:4), lan maneh: *'Luwih becik omah-omah tinimbang kobong karo napsu'* (1 Kor. 7:9)? – Apa para patriark kuna, nabi, lan wong-wong sing bener ora ngerti babagan nikah, kaya sing disekseni Kitab Suci panjenengan? Apa Kitab Suci ora nyatakake yen Petrus, sing panjenengan sebut Rasul Agung, nduweni garwa? Dadi sapa, Gusti, sing mulang panjenengan nyebut nikah iku najis? Ing sejatine, panjenengan dhewe wis nyimpang saka kabeneran ajaran panjenengan.

– 'Sanadyan kabèh sing panjenengan kandhakake pancèn ana ing Kitab Suci,' wangsul sang wali, 'lan pancèn bener yèn saben wong bébas nikah yèn kersa, kejaba wong-wong sing wis ngiket janji marang Kristus kanggo njaga kasucianing prawané; lan aku, sakwise nampa baptisan suci, wis ngucapake sumpah bakal nyembah Kristus kanthi suci ing kesucian tanpa cela: kepiye aku bisa wani nglanggar sumpah sing wis tak ucapake marang Gusti Allah?

Wadon godha kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe ora gelem njupuk aku dadi garwamu, tulung penuhi pangarep-arepku liyane—pangarep-arep sing gampang diparingi lan ora ana akibaté. Yen kowe kepengin nylametake nyawaku, ayo bareng karo aku bengi iki. Yen kowe nindakake kuwi, aku janji marang kowe menawa sesuk aku bakal mlebu iman Kristen, lan ora mung kowe bakal nampa pangapura dosa amarga kowe wis nulungi aku supaya tobat, nanging kowe uga bakal nampa ganjaran ageng; amarga *'ana kabungahan gedhe ing swarga amarga siji wong dosa sing tobat'* (Lukas 15:7), kaya sing kowe ucapake ing Kitab Suci; lan yen ana kabungahan ing swarga amarga wong dosa sing tobat, mesthi ganjarané gedhé kanggo sing ndadékaké wong dosa mau tobat lan dadi panyebab kabungahan kuwi? Tanpa mangu-mangu—ya, amarga para Rasulmu uga nindakake akèh bab miturut kaputusané dhéwé, nglirwakaké dhawuh ilahi sing luwih cilik kanggo kapentingan sing luwih gedhé. Apa Rasul Paulus ora ngsunat Timotius (Kisah Para Rasul 16:3), sanadyan sunat iku ora wajib kanggo wong Kristen? Nanging dhèwèké ora wedi tumindak kaya ngono kanggo kabecikan sing luwih ageng saka sabab pangkotbah. Lan panjenengan bakal nemokake akèh tuladha sing padha ing buku-buku panjenengan dhéwé. Mula, yèn panjenengan pancèn kepéngin nylametaké nyawaku, tulusna panyuwunan sing andhap asor iki.

Nalika dhèwèké ngucapaké tembung-tembung mau, nyawa sang wali sing diserang pikiran sing bertentangan wiwit goyang antarané kabecikan lan kaburukan; tekadé kanggo njaga kasuciané wiwit goyah, lan kersané lan akalé katon luntur. Ndelok kahanan iki, sing nyebarake dosa—sétan—kebak kabungahan lan ngumumaké marang para iblis liyané:

'Delengen, gadis iki kepengin nindakake apa sing malah kita anggep ngluwihi daya kita! Mula saka iku, ayo saiki nyerang pemuda iku kanthi semangat sing luwih gedhe, amarga ora bakal ana wektu sing luwih pas kanggo nepaki kepinginan lan dhawuhe sing ngutus kita.'

Sawisé ngucapaké kuwi, sing najis, bebarengan karo para abdi-abdiné, kanthi wani nyerbu prajurit Kristus lan ngacauaké kabèh kekuwatan rohanié, nyulut ing atiné katresnan sing ora suci marang gadis iku lan napsu sing kenceng. Banjur sang wali, nggebuk dhadhane lan ngendus saka jeroning atine marang Gusti, enggal ndedonga, lan kanthi ngucurake luh kang akèh, nyuwun marang Kang Maha Kuwasa supaya nylametake dhèwèké saka geger lan prahara, kandha:

– 'Marang Panjenengan, ya Gusti, aku ngungsi; mugi aku ora nate kuciwa… aja nganti mungsuhku menang' (Mazmur 30:2; Mazmur 24:2), sing percaya marang kakuwatan Panjenengan; nanging dadosna aku

pertahanan ing wektu punika lan pimpin dalan-dalanku, miturut kersa Panjenengan, supados Asma Panjenengan ingkang suci lan nggumunake dimulyakake ing dhiri abdi Panjenengan.

Wong suci iku ndedonga suwé banget, nangis nganti akèh lan sujud bola-bali, banjur pungkasané tiba ing lemah lan turu. Ing ngimpi, dhèwèké enggal weruh yèn dhèwèké digawa déning sawatara wong sing ora dikenal, lumantar panggonan-panggonan kang éndah lan nggumunaké, lan digawa menyang sawijining lapangan amba kang kebak kembang-kembang éndah lan ambuné wangi banget. Ing kana dhèwèké weruh akèh wit-witan sing manéka warna lan éndah nggawa woh-wohan sing ora dingertèni lan luar biasa, nyenengaké mripat lan ngundang kepéngin nyicipi; godhongé wit-witan kuwi muni kres-kres ing angin alus lan ngoyak alon-alon, ngetokaké ambuné sing terus-terusan. Ing sangisore wit-witan kuwi ana tahta saka emas murni, watu mulia, lan mutiara sing sumunar cahya padhang sumunar; ana uga amben-amben sing dilapisi kanopi warna-warni sing endah lan megah ora bisa diungkapake. Ing tengah-tengah ana banyu mili, bening lan éndah, nyenengake mripat. Para priya luar biasa sing kasebut mau nuntun Joasaph ngliwati kabèh papan sing wis diterangaké lan nggawa dhèwèké mlebu kutha sing sumunar kanthi cahya sing ora bisa diterangaké; témboké saka emas murni lan watu permata, sing durung ana sing tau weruh sadurungé, déné tiang-tiang témbok lan gapura kabèh digawe saka mutiara padhet… Nanging sapa sing bisa nyritakaké kaéndahan lan kamulyan kutha iki kanthi sakabehé?! Cahya sing sumunar kanthi sinar kang akèh ngisi kabèh dalan ing kutha, lan ana prajurit bersayap sing padhang ing rupane mlaku-mlaku ing kutha kanthi nyanyi lagu-lagu merdu sing durung tau krungu déning kuping manungsa sadurungé. Lan Joasaph krungu swara:

'Delengen—sisa wong sing bener! Delengen—kabungahané wong-wong sing wis nyenengaké Gusti sajrone uripé.'

Para priya sing nyekel Joasaph kepengin nggawa dheweke metu saka kutha lan mbalekake dheweke. Nanging dheweke, kesengsem karo kaendahan lan kamulyan sing wis dideleng, kandha:

'Aku nyuwun, aja nganti kowe nyegah aku saka kabungahan sing ora bisa diungkapake iki; ayo aku manggon ing pojok kutha iki.'

'Sampeyan ora bisa manggon ing kene saiki,' wangsulane, 'sanadyan amarga akèh pakaryan lan upaya sampeyan, sampeyan bakal mlebu ing kene mengko, yèn sampeyan ngupaya kabèh kekuwatan kanggo kuwi, amarga "*wong-wong sing ngupaya bakal njupuk kuwi kanthi paksa"* (Matéus 11:12).'

Sawisé kuwi, wong-wong mau nggawa manèh dhèwèké nyabrang lapangan ageng sing wis kasebut mau lan nggawa dhèwèké menyang panggonan peteng, kebak klesu lan sedhih, lan ing kabèh bab béda banget karo padhang lan kabungahan sing wis dideleng Joasaph sadurungé. Ana pepeteng sing nyedhiyani lan ngenes, lan kabèh kebak kasedhihan lan kebingungan. Ana pawon geni kang kobong, lan sakupenge pawon kuwi ana ulat-ulat kang ngremuk daging manungsa, nalika roh-roh pembalas dadi penjaga. Sawetara wong kobong kanthi kejem dening geni, lan krungu swara:

'Delengen—iki panggonané wong-wong sing dosa! Delengen—iki panggonané wong-wong sing wis ngrusak awaké dhéwé nganggo tumindak isin!'

Banjur wong-wong sing wis nuntun Joasaph ing panglihatan mau nggawa metu saka pepeteng, lan sakwise tangi, pikirane langsung waras, sanajan awake kabeh gemeter lan eluh mili saka mripate. Lan kabeh kaendahan saka wanita enom sing nyasarake lan saka wanita-wanita lan para dara liyane katon luwih ala tinimbang rereged lan nanah. Nalika éling marang panglihatané, kadhangkala dhèwèké kakehan kepéngin tekan kutha padhang, lan kadhangkala manèh kakehan wedi marang sangsara langgeng; kesel, dhèwèké nggleleng ing amben, ora bisa tangi.

Raja krungu kabar bab lara iku, banjur cepet-cepet menyang ambené lan wiwit takon apa sabab lara iku. Joasaph nyritakaké kabèh sing wis dituduhaké marang dhèwèké ing panglihatan mau, lan nambahaké:

'Ngapa kowe nyetel jebakan kanggo aku, nyoba nyekel aku lan mbuwang nyawaku menyang kebinasaan? Amarga yen Gusti Allah ora nulungi aku, mesthi nyawaku wis ana ing neraka. Nanging sepira apiké Gusti Allah Israèl, sing wis nylametaké aku, wong dosa, saka cangkemé singa! Ing wektu aku kasangsaran aku klelep turu; nanging Gusti, Juruslametku, rawuh saka dhuwur lan paring weruh marang aku apa berkah sing kapotong saka wong-wong sing nantang Panjenengané, lan apa sangsara sing padha siapake kanggo awake dhewe... Mula, Bapa, yen Panjenengan kaya-kaya nutup kuping lan ora gelem ngrungokake aku saben aku ngomong bab kabecikan sejati, paling ora aja nganti nyegah aku mlaku ing dalan sing leres. Amarga aku mung kepengin siji bab:

ninggalake kabeh lan lunga menyang panggonané wali Kristus, Barlaam, lan nglampahi sisa uripku karo dhèwèké. Nanging yèn panjenengan arep nyegah aku kanthi paksa, panjenengan bakal enggal weruh aku mati amarga sedhih lan putus asa; lan banjur, amarga ora duwé anak lanang, panjenengan ora bakal diarani bapak manèh.

Lan maneh kasedhihan sing paling jero nyekel raja, lan kanthi sedhih banget piyambakipun wangsul menyang kraton. Arwah-arwah jahat uga ninggalake prajurit Kristus sing ora bisa dikalahake lan bali kanthi isin menyang Feuda, sing banjur miwiti ngélarang:

'Delengen kowe kabeh ringkih tenan, kowe wong sengsara,' pangandikane, 'kowe malah ora bisa ngalahake wong enom!'

Lan padha, kapaksa déning kuwasa Gusti Allah nglawan kersané, padha ngakoni:

'Kita ora bisa nolak kuwasa Kristus; kita malah ora wani ndeleng pratandha salib sing digunakake déning pemuda iku kanggo nglindhungi awaké dhéwé.'

Sawisé sawatara wektu, raja, karo nggawa Fevda, teka manèh marang putrané; lan wektu iki Fevda rembugan karo pemuda mau, mbela déwa-déwané, nanging dhèwèké ora bisa ngalahaké pemuda sing wis diparingi tutuk lan kawicaksanan saka dhuwur – kawicaksanan sing ora ana siji waé sing bisa nandingi. Kalah lan isin, Fevda meneng suwé kaya wong bisu, ora ana maneh sing bisa diomongaké; banjur, sawisé sithik waras lan ngadhep marang raja, dhèwèké kandha:

'Duh Sang Prabu! Roh Suci manggon ing putramu; kita pancen kalah lan ora ana sing bisa mangsuli… Satemene, Gusti Kristus agung, imanipun agung, lan sakramènipun agung!'

Lan, nalika ngadhep pangeran, dhèwèké takon:

'Critakna marang aku, kowe sing nyawamu wis disucèkaké: apa Sang Kristus bakal nampa aku yèn aku nyuwun pangapura saka pakaryan ala lan mbalèk marang Panjenengané?'

Saint Joasaph banjur wiwit nyritakaké marang dhèwèké bab pangapurané wong dosa lan bab rahmaté Gusti Allah, sing kanthi cepet nampa wong-wong sing pancèn tobat. Atiné Fevda kagugah, lan dhèwèké langsung kesusu menyang guwané, ing kono dhèwèké ngobong kabèh buku sing tau digunakaké kanggo sihir; banjur dhèwèké manut tuladhané Nahor: dhèwèké nampa baptisan suci lan nglampahi sésa uripé kanthi tobat.

Amarga sang raja ora ngerti apa sing kudu ditindakake karo putrané, Arachias maringi pitutur supaya mbagi kratoné dadi loro lan mènèhi siji marang putrané.

'Yen kowe kepengin nyiksa anakmu,' ujare, 'kowe bakal dadi mungsuhé alam lan ora bakal diarani bapak, nanging penyiksa anakmu dhéwé; saliyané kuwi, kowe bakal ngrusak dhèwèké, lan kowe dhéwé bakal ora nduwé anak lan nambah sedhihmu.' Mung ana siji bab sing kudu ditindakake: bagi kratonmu dadi loro lan wenehana anakmu mrentah ing bagéan sing wis disisihaké kanggo dhèwèké. Nalika dhèwèké kapenuhan kuwi karo urusan urip saben dinané, dhèwèké bakal alon-alon lumrah karo urip sing kita lakoni, lan kabèh bakal lumaku miturut karsa kita, amarga kabiasaan sing wis jero nancep ing jiwa ora owah amarga kekuwatan nanging amarga iman. Sanajan dhèwèké tetep setya marang agama Kristen, kasunyatan yèn kowé ora mandul, yèn kowé nduwé putra—sejatiné sawijining raja—bakal dadi panglipur kanggo kowé ing sedhihmu.

Manut pitutur Arachi, raja nindakake kuwi: dhèwèké mbelah karajan dadi loro lan ngangkat Joasaph dadi raja ing satengahé. Sanadyan Joasaph durung tau kepengin kuwasa kraton, malah kepengin urip monastik ing ara-ara samun, dheweke tetep nyimpulake yen kabeh iki bakal dadi sing paling apik; mula dheweke nampa bagéan kraton sing diparingake lan sawisé munggah tahta, sing paling dhisik ditindakake yaiku mbusak politeisme pagan lan nyebarake iman marang siji Gusti Allah sejati. Dheweke ngrusak arca-arca ing saindenging tanahé lan ngrubuhake candhi-candhiné nganti rata karo lemah; ing panggonané, dhèwèké mbangun gréja Kristen lan nyebaraké iman marang Kristus kanthi kabèh cara sing bisa ditindakake. Nalika krungu bab iki, para uskup, presbiter, lan diaken Kristen mudhun saka gunung lan ara-ara samun banjur padha nglumpuk marang raja sing saleh, sing nampani kanthi kabungahan lan bebarengan karo wong-wong mau nyawisake dhiri kanggo kaslametan nyawa manungsa. Ora suwe dhèwèké maringi padhang marang kabèh rakyaté kanthi padhangé iman lan mbaptisaké wong-wong mau, nalika ing wektu sing padha dhèwèké ora kendhat ndedonga kanthi luh marang Gusti Allah supaya bapaké gelem mbalik marang iman.

Lan Gusti sing welas asih ora nglirwakake pandonga lan luhé sing tulus: Panjenengané nyentuh atiné Avenir nganggo padhanging sih-rahmaté, lan selubung pepeteng tiba saka mripat atiné, banjur dhèwèké nyumurupi esuké kabeneran lan ngenali kasia-siaané déwa-déwa palsu. Avenir nglumpukaké para penasihaté lan

mbukak marang wong-wong mau karsa atiné sing tulus arep nampa iman Kristen. Kabeh padha muji niyaté, amarga lumantar pandonga Joasaph, *'pagi saka dhuwur wis sowan marang kita'* (Lukas 1:78). Sakwise kuwi, raja ngutus layang marang putrane supaya bisa sinau iman lan taqwa saka dheweke. Sepira bungah lan kabungahan kang nyawiji ing manah Joasaph nalika weruh yen bapake wis bali marang Gusti Allah sejati! Sawisé paring piwulang iman marang bapaké pirang-pirang dina lan mulangké dhèwèké bab-bab gaib iman suci, kaya déné Sang Barlaam sing kinurmatan wis mulangké marang dhèwèké, Joasaph nuntun bapaké menyang baptisan suci lan dhèwèké dhéwé nampa bapaké saka panggenan banyu suci. Iki pancèn sawijining prastawa anyar lan nggumunaké! Dheweke dadi bapak tumrap bapaké dhéwé lan tumrap wong sing wis maringi urip jasmani marang dhèwèké, dhèwèké dadi perantara lair rohani. Miturut tuladhané raja, para bangsawan, prajurit, lan abdi dalem—cèkaken, kabèh wong ing India—nampa baptisan suci. Lan ana kabungahan ageng ing donya lan ing swarga: ing donya, para wong pracaya bungah amarga wong-wong sing durung pracaya padha tobat, lan ing swarga, para malaikat bungah amarga akèh banget wong sing tobat.

Sawisé dibaptis, Avenir nyerahaké kabèh wewenang kraton marang anaké, déné dhèwèké dhéwé manggon nyendhiri lan meneng, tansah nyawur abu ing sirahé lan nangisi dosané: mangkono dhèwèké urip patang taun lan, sawisé nampa pangapura saka Gusti Allah, séda kanthi tentrem.

Ing dina kaping patang puluh sawisé seda Raja Avenir, Joasaph, minangka pangurmatan marang kenangané, ngundang kabèh bangsawan, panasehat, panglima prang, lan pejabat wigati liyané, lan mbukak rahasié marang wong-wong mau, yaiku yèn dhèwèké kepéngin nyerahaké kraton donyané lan kabèh bab donya, arep menyang ara-ara gersang lan urip dadi biksu. Kabeh padha sedhih lan nangis, amarga padha tresna banget marang dheweke amarga alus, andhap asor, lan welas asih. Dheweke kepengin ngangkat salah siji bangsawané dadi raja gantiné, yaiku Barakhia, sing wis suwe dadi wong Kristen – wong sing wis mèlu pihak sing dianggep Balaam ing debat bab iman nglawan kabèh ahli pagan. Joasaph ngerti yèn Barakhia pancèn teguh imané lan nduwèni katresnan gedhé marang Kristus.

Nanging Barachias nolak kapangeranan, kandha:

'Tresnaa marang sesamamu, yaiku Sang Prabu, kaya kowe tresna marang awakmu dhéwé. Yen pantes mrentah, mrentaha kowe dhéwé. Nanging yen ora, kenapa kowe maringi karajan marang aku? Kenapa kowe masang beban sing kowe dhéwé ngungsi saka iku?'

Banjur kabeh wong kanthi temen lan luh wiwit nyuwun marang Sang Wali Joasaph supaya ora ninggalake dheweke. Nanging ing wengi iku dhèwèké nulis layang marang kabèh Synclite lan kabèh magistrat, ing ngendi dhèwèké nyaranaké marang Gusti Allah lan mréntahaké supaya ora milih sapa waé dadi raja kajaba Barachiah; lan sawisé ninggalaké layang iki ing kamar turu, dhèwèké dhéwé metu sacara rahasia lan buru-buru menyang ara-ara gersang. Esuké, kabar bab kepergiané sumebar kaya geni. Wong-wong padha bingung lan kecemplung ing sedhih sing jero. Akeh sing nangis. Akhire, kabeh warga kutha krajan padha mangkat nggoleki dheweke lan nemokake dheweke ing alur kali garing, lagi ndedonga karo tangané diangkat. Ing kono padha ngubengi dhèwèké lan sujud ing ngajengé, nangis-nangis nyuwun supaya bali menyang kraton lan aja ninggalaké wong-wong mau. Joasaph, amarga kepeksa déning panyuwunan mau, banjur bali, nanging ora suwe dhèwèké nglumpukaké kabèh wong manèh lan kandha:

'Kanthi nyegah aku, kowe padha mbantah kersaning Gusti kanthi sia-sia.'

Banjur piyambakipun kanthi khidmat mastèkaké tembungipun, saéngga wiwit wekdal punika piyambakipun boten saged tetep dados raja, sanadyan namung sedina. Nglawan kersané Barakhia, dhèwèké masang mahkotané marang dhèwèké, mènèhi dhèwèké dhukungan ing tahta lan maringi pitutur sing pantes babagan kawajiban raja; déné dhèwèké dhéwé, sawisé pamitan marang rakyat, ninggal kraton lan kutha, banjur mlayu menyang ara-ara gersang. Kabèh wong, bebarengan karo Varachias lan kabèh panguwasa, sawisé padha nyadari yèn Joasaph wis teges ing putusané kanggo nyerahaké karajan—ora bisa mbujuk nganggo panyuwunan lan ora wani mbalèkaké nganggo kekerasan—padha mèlu nangis lan ngancani dhèwèké adoh; Dheweke, saka sisihé, nyuwun supaya padha aja sedhih lan ninggalake dheweke piyambak; nanging sawatara isih ngetutake saka adoh, nangis, nganti srengéngé surup, nalika bengi ndhelikake pangéran sing dikasihi saka pandelengané lan padha ora bisa ndeleng siji lan sijiné maneh.

Mangkono Barakhia njupuk tongkat panguwasa kraton India, dene Joasaf *'nganggep kabèh iku sampah, supaya bisa éntuk Kristus'* (Fil. 3:8). Ing bengi pisanan lelampahané, dhèwèké mlebu ing omahé wong mlarat lan

maringi sandhangané marang wong mau, déné dhèwèké dhéwé miwiti urip tapa brata ing ara-ara gersang, nganggo klambi kasar saka rambut sing biyèn diparingaké Barlaam. Dheweke ora nggawa roti utawa apa wae sing dibutuhake kanggo panguripan, malah banyu: dheweke nyandhak kabèh pangarep-arep marang Pangayomaning Gusti lan kobong karo katresnan geni marang Gusti. Sawisé tekan ara-ara samun, dheweke ngangkat pandangane marang Kristus lan muni:

Mugi mripatku ora manèh nyawang kabegjaning donya iki, lan mugi atiku ora nemu kabungahan kajaba Panjenengan, pangarep-arepku! Pituduhna dalanku lan nuntun aku marang sang suci Panjenengan, Barlaam! Tuduhna marang aku wong sing lumantar panjenengané aku bakal slamet, lan mugi dhèwèké sing wis mulang aku supaya bisa mangertèni Panjenengan, ya Gusti, mulang aku dalan ing ara-ara samun!

Sajrone rong taun, Santo Joasaph ngumbara piyambak ing ara-ara samun, nggoleki Barlam. Dhèwèké mangan tanduran-tanduran sing tuwuh ing kana lan asring ngalami luwe amarga tanduran-tanduran kuwi uga arang ditemokaké, awit lemah ara-ara samun kuwi garing lan ora subur. Dheweke ngadhepi akèh cobaan saka tangan setan, sing nyerang dheweke, kadhangkala mbingungaké pikirane nganggo manéka pikiran, kadhangkala medeni dheweke nganggo arwah; kadhangkala setan katon minangka wujud ireng sing nggrenthèk untu; kadhangkala liyané nyerang dheweke nganggo pedhang ing tangané, kaya péngin matèni; lan kadhangkala manèh nggawé wujud manéka kéwan galak, ula lan ula berbisa. Nanging prajurit Kristus sing wani lan ora bisa dikalahake iki ngungkuli kabèh panglihatan mau lan ngusir mau nganggo pedhang pandonga lan senjata salib.

Ing pungkasaning taun kapindho, Joasaph nemokake guwa ing Gurun Senarid lan ing jeroné ana biksu sing wis nyumput ing meneng; saka dhèwèké dhèwèké ngerti ing ngendi panggonané Barlaam. Kabungahané tanpa wates, dhèwèké enggal mangkat manut dalan sing wis dituduhaké, tekan guwané Barlaam lan, nalika ngadeg ing lawang, mbukak lawang, kandha:

'Berkahi aku, Rama, berkahi aku!'

Barlaam, krungu swara kuwi, metu saka guwa lan kanthi wahyu ilahi ngenali Joasaph, sing ora bisa dingerteni saka rupane, amarga kulité wis ireng kena srengenge kang nyengat, rambute wis dawa, pipine cekung lan mripate jero cekung. Sang resi, ngadhep mangetan, ndedonga matur nuwun marang Gusti; banjur padha rangkul kanthi tresna lan silih kecup suci, pasuryané kabasuh luh anget kabungahan. Padha lungguh lan wiwit rembugan, Barlaam kang dhisik ngandika. Panjenengané ngendika:

'Kowe wis nindakake sing bener teka, anakku, anaké Gusti lan ahli warisé Karajan Swarga! Mugi Gusti paring berkah langgeng tinimbang berkah donya, lan berkah kang ora rusak tinimbang kang rusak. Nanging aku nyuwun, anakku sing tak tresnani, critakna: kowe teka kene kepiye? Apa sing wis kelakon marang kowe wiwit aku lunga? Apa bapakmu wis mangertèni Gusti, utawa isih kéliru kaya biyèn?

Joasaph nyritakaké marang dhèwèké kanthi rinci kabèh sing wis kelakon sawisé Balaam lunga lan apa sing wis digawé Gusti lumantar pitulunganing Kawasa. Sang tuwa, sawisé krungu kabèh mau, bungah sanget lan gumun, banjur ngendika:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti Allah kita, amarga Panjenengan kersa ngidini wiji pangandika Panjenengan, sing tak tabur ing jiwa abdi Panjenengan Joasaph, tuwuh kanthi cara iki lan ngasilake woh satus kaping.'

Ing wektu iku, sonten wis teka, lan sawisé padha ngaturake pandonga kaya biasané, bar kuwi padha kelingan mangan. Mula, Barlaam nyawisake dhaharan kang sugih ing paguneman panylamet jiwa, kebak gizi rohani, nanging sithik kanggo panguripan badan, amarga mung dumadi saka sayuran mentah, sawetara kurma, lan banyu saka mata banyu paling cedhak. Sawisé dikuatké déning dhaharan kuwi, padha matur nuwun marang Gusti Allah, sing mbukak tangané lan maringi kabungahan marang kabèh makhluk urip. Banjur padha nindakake pandonga bengi lan manèh miwiti pacelathon nylametaké jiwa, padha ngobrol sak bengi nganti wayahe kidungan esuk.

Urip kanthi éndah lan kaya malaékat, Joasaph lan Barlaam manggon bebarengan pirang-pirang taun. Akhiré, Sang Mulya Barlaam ngrasakaké yèn pungkasané wis cedhak; dhèwèké nyaur anak rohani Joasaph, sing wis diuripaké manèh, lan kandha marang dhèwèké:

Putraku, aku wis suwe kepengin ndeleng kowe sadurunge aku mati, lan nalika aku tau ndedonga kanggo kowe, Gusti kita Yesus Kristus rawuh marang aku lan janji bakal nggawa kowe marang aku. Saiki Gusti wis nyukupi pangajabku : Aku weruh kowe wis nilar donya lan kabèh bab donyawi lan wis nyawiji karo Kristus. Lan

amarga wektu pamitku wis teka, kubur awakku ing lemah, balèkna bledug marang bledug, lan kowe tetep ing panggonan iki, nerusaké urip rohani lan éling marang aku, sing andhap asor iki.

Krungu tembung-tembung mau, Joasaph nangis kenceng mikir bakal pisah karo bapa sing kinurmatan, lan sang sesepuh meh ora bisa nglipur dheweke nganggo pitutur rohani; banjur ngutus dheweke menyang sawetara sedulur sing manggon ing ara-ara sing padha lan maringi dhawuh supaya nggawa kabèh sing dibutuhaké kanggo pesta Liturgi Ilahi. Joasaph banjur mangkat kanthi kesusu, nglumpukaké kabèh sing dibutuhaké, lan bali manèh kanthi cepet, amarga kuwatir yèn bapak rohanié bakal séda tanpa dhèwèké lan dhèwèké bakal kelangan berkah pungkasané. Barlaam nindakaké Liturgi Ilahi, lan kabèh mau nampa Komuni Suci. Banjur ingkang kinurmatan punika ngandika panjang kalih muridé bab bab ingkang migunani tumrap jiwa lan ndedonga dhumateng Gusti kanthi raos ingkang jero kanggé dhiri piyambak lan muridé; sawisé pandonga, kanthi tresna kados bapak, ingkang sepuh punika nyium Joasaph kaping pungkasan lan mberkahi piyambakipun, nggawé pratandha salib, lan nglempèkaké badan ing ambenipun; muka panjenengané sumunar lan kebak kabungahan, kaya ana kanca-kanca sing teka sowan; mangkono panjenengané pindhah menyang Gusti, sawisé manggon ing ara-ara gersang suwéné 70 taun, lan watara 100 taun yuswa wiwit lair.

Joasaph, kanthi ngucurake luh kang akèh, nyanyèkaké mazmur ing sacedhaké sedina lan semaleman; esuké, sawisé nggali kuburan ing sacedhaké guwa, dhèwèké nguburaké jasad sang sesepuh kang kinurmatan lan, lungguh ing sacedhaké kuburan, nangis kenceng nganti kesel amarga kakehan nangis lan banjur ketiduran. Ing turune, dhèwèké manèh weruh wong-wong ajaib sing tau dideleng nalika pangadilané: padha teka, nyekel tangane, lan nuntun dhèwèké manèh menyang padang amba sing wis tau dideleng, lan mlebu ing kutha kang padhang sumunar. Nalika mlebu gapura kutha, dhèwèké ditemoni Malaikaté Gusti, nggawa loro mahkota kaendahan sing ora bisa diterangaké.

Joasaph takon:

'Sapa sing duwé mahkota sing padhang sumunar iki?'

'Kalorone iku kanggo kowe,' wangsul para malaikat, 'amarga wis nylametake akèh nyawa lan amarga wis ninggalake kraton donyamu kanggo Gusti Allah, nyawisake awakmu kanggo urip monastik; nanging salah siji kudu diwenehake marang bapakmu, amarga kanthi pitulunganmu dhèwèké ninggalaké dalan sing nuntun marang kebinasaan, nyesel kanthi tulus lan temenan, lan rukun manèh karo Gusti.

'Nanging kepiye bisa,' sanggah Joasaph, 'bapakku nampa ganjaran sing padha karo ganjaran kula—kula sing wis nglakoni sangsara abot—mung amarga panitené?'

Baru wae dhèwèké ngomong kaya ngono, dhèwèké weruh Balaam sing kandha marang dhèwèké:

'Apa aku ora tau ngandhani kowe sepisan, Joasaph, yen nalika kowe dadi sugih, kowe bakal dadi cilik ati lan keras? Nanging kenapa saiki kowe ora kepengin bapakmu nampa pakurmatan sing padha karo kowe? Malah, apa kowe ora kudu bungah sakabehe atimu amarga pandongamu kanggo dheweke wis dikabulake?'

Joasaph, sawisé kandha marang Varlaam kaya biasané nalika isih urip: 'Nyuwun pangapunten, Bapa, nyuwun pangapunten', nerusaké:

'Coba critakake, kowe dhewe manggon ing endi?'

'Aku wis diparingi panggonan padhang ing kutha sing ayu lan agung iki,' wangsulane Barlam.

Joasaph banjur nyuwun marang Balaam supaya ngajak dhèwèké menyang panggonané lan nampani dhèwèké kanthi katresnan minangka tamu. Balaam mangsuli:

'Wektu durung teka kanggo kowe, sing nggawa beban daging, ana ing kene; nanging yen kowe sabar lan wani nganti pungkasan ing tapa brata monastik, kaya sing wis tak paringaké marang kowe, mula kowe bakal enggal teka ing kene lan diparingi urip langgeng ing kene, kamulyan lan kabungahan panggonan iki, lan kowe bakal ana karo aku salawas-lawase.'

Sawisé tangi, atiné isih kebak padhang sing wis dideleng lan kamulyan sing ora bisa diungkapaké, Joasaph muji Gusti Allahing kabèh, nyuguhaké kidung pangucap syukur sing ilham.

Sang Wali Joasaph manggon ing panggonan sing padha karo panggonane karo Sang Barlaam sing Kinurmatan nganti pungkasaning uripe. Ing taun kaping rong puluh lima uripe, piyambakipun nyelakake gesang donya lan miwiti gesang tapa brata; lan sawise manggon ing ara-ara gersang suwene telung puluh lima taun, piyambakipun mulih marang Gusti.

Ana sawijining pertapa suci sing manggon ing sacedhake, sawise mangerteni, kanthi wahyu ilahi babagan seda Sang Joasaph, teka marang dhèwèké pas jam seda, nyanyèkaké kidung panguburan lumrah ing awak mulya iku karo luh katresnan, lan ngubur dhèwèké jejere relik Sang Barlaam sing kinurmatan, supaya awaké wong-wong sing ora bisa pisah ing roh bisa tetep bareng ing panggonan siji. Sawisé panguburané Santo Joasaph, sang pertapa nampa wahyu saka Gusti Allah sing dhawuh marang dhèwèké supaya lunga menyang Karajan India lan ngandhani marang Raja Barachiah babagan seda sang wali. Nalika nampa kabar iki, raja mangkat menyang ara-ara samun karo akèh wong; lan sawisé tekan guwa para bapa sing kinurmatan, dhèwèké mbukak kuburé lan nemokaké yèn reliké Para Kudus Barlam lan Joasaph ora bosok, lan saka kono metu ambu sing wangi banget. Njupuk relik suci mau, Barachias kanthi hormat nggawa saka ara-ara samun menyang tanah kelairané lan nyelehaké ing gréja sing diadegaké déning Santo Joasaph, muji Gusti Allah ing Tritunggal, marang Panjenengané kaping lan ibadah diparingaké saka kita saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

Troparion, Nada 4:

Diparingi piwulang dening pandhawa rohani, Raja Joasaph sinau ngenali Gusti Allah lan padhanging lumantar baptisan; sampeyan mbalèkaké wong-wong marang iman; lan, sawisé dadi kancané bapakmu ing baptisan, sampeyan ninggalaké kraton lan tekan ara-ara samun, ing ngendi sampeyan makarya kanthi tekun: ndedonga marang Kristus Allah, bebarengan karo gurumu Barlaam, kanggo kaslametan nyawa kita.

Kontakion, Nada 8:

Amarga saka cilik wis ngerti kabecikanmu, Joasaph, mung Gusti sing ngerti atimu. Lan sawise Panjenengan nuntun dhèwèké saka kraton donya marang urip monastik, paringna supaya kita pantes dianggep layak ngetutaké Barlaam Agung; bebarengan karo dhèwèké, saiki kita nduwèni Yerusalem swarga minangka tanah air, kang sumunar ing saindenging jagad, lan kita bungah ing kabecikan kang dadi pangarep-arep saka Tritunggal Suci, kita nyuwun marang Panjenengan, wahai kaendahan kraton, supaya éling marang kita sing ngajèni Panjenengan kanthi iman.

Penderitaan Sang Martir Suci Barlaam

Perayaan tanggal 19 November

Martir Suci Barlaam iku wong asli saka Antiochia ing Siria. Nalika wis tuwa, dhèwèké ditangkep amarga ngakoni jenengé Yesus Kristus lan digawa ngadhepi pangeran pagan kanggo diadili. Barlaam dipaksa nyembah arca-arca. Nalika dhèwèké nolak, dhèwèké diwènèhi akèh panyiksaan kejem kanggo Sang Kristus Gusti: kaping pisan, dhèwèké dipukul tanpa welas asih nganggo tali kulit sapi, banjur digores nganggo cakar wesi. Sawisé kuwi, wong-wong pagan nggawa sang martir suci menyang candhi berhala lan ing kono, miturut dhawuhe penyiksa, nyelehaké tangané ing ndhuwur mezbah sing kobong geni, lan nyelehaké arang panas sing dicampur kemenyan ing kono, supaya dhèwèké bisa nyuguhaké kemenyan ing mezbah déwa-déwa jahaté. Para penyiksa padha mikir yèn, amarga lara sing ora bisa ditahan, sang martir bakal mbuwang arang panas, bebarengan karo kemenyan, ing ngarepé arca-arca. Lan yèn dhèwèké nindakake kuwi, padha arep kandha marang dhèwèké:

'Saiki kowe wis ngluhurake kurban marang dewa-dewa kita.'

Nanging wong-wong kafir ora kasil nggayuh apa sing dikarepake, amarga martir Kristus iku ngadeg teguh kaya tiang, nyekel geni murub ing tangane, lan luwih kuwat tinimbang perunggu lan wesi, amarga dheweke nyekel geni mau ing tangane nganti drijine kobong lan tiba menyang lemah bebarengan karo geni. Sanadyan mangkono, dhèwèké ora nggerakaké tangané lan ora nyelehaké arang dupa ing altar ing ngarepé arca-arca. – Sawisé mbuktèkaké yèn dhèwèké iku wong kang tabah lan gagah berani, uga pejuang Kristus sing ora bisa dikalahaké, Santo Barlaam, nalika kanthi gagah ngakoni imané, nyerahaké nyawané marang Gusti[7947] .

[7947] St Barlaam Sang Martir seda ing taun 304 Masehi ing Kaisarea ing Kapadokia.

- Tembungé Santo Basilius Agung babagan martir suci Barlaam

Ing jaman biyen, seda para wali diratapi kanthi ratapan lan luh. Yusuf nangis kenceng banget nalika Yakub seda (Kejadian 50:1); wong Yahudi padha ratap banget nalika Musa seda (Ulangan 34:8), lan Samuel diurmati kanthi akèh luh (1 Samuel 25:1). Nanging saiki kita bungah nalika para wong sing bener seda; amarga hakikat dukacita wis owah wiwit ana Salib. Kita ora nangis maneh nalika ngancani para wong suci ing pati, nanging malah bungah kanthi sorak-sorai ing peti jenazahé; amarga pati kanggo wong sing bener iku kaya turu, utawa luwih tepaté, pindhah menyang urip sing luwih becik. Mula, para martir sing dipatèni padha bungah; kepinginan marang urip sing paling kabegjan ngilangi raos lara nalika dieksekusi. Martir ora ndeleng bebaya, nanging mahkota; dhèwèké ora ng wedi marang pukulan, nanging ngetung ganjaran; dhèwèké ora weruh algojo sing nyiksa ing donya iki, nanging mbayangaké para Malaikat sing nyapa saka swarga; pikirane ora ana ing bebaya sing fana, nanging ganjaran langgeng. Lan saiki para martir kita wis padha ngundhuh janji padhanging kamulyan; amarga, disoraki kabeh kanthi sorak-sorai kang nyenengake, saka peti mayit padha narik ewonan wong mlebu ing jaringane.

Kajadian iki saiki wis kelakon marang Barlaam sing gagah berani. Terompet perang para martir wis muni, lan, kaya sing kowe deleng, wis nglumpukake para prajurit kesalehan. Sang askét Kristus, sing lagi nggladrah ing kana, wis diumumake, lan wis mbukak tontonan Greja. Lan kaya sing diandika déning Gusti para pracaya: *'Yesus ngandika marang dhèwèké, "Aku iku tangi lan urip; sapa pracaya marang Aku, sanadyan mati bakal urip"'* (Yohanes 11:25).

Mangkono Barlaam sing gagah mati, nanging dhèwèké isih nglumpukaké pasamuwan agung; katelan ing peti mati, dhèwèké ngajak kita menyang pesta.

Saiki wayahe kita ngucapake: *'Ing endi ana wong wicaksana? Ing endi ana juru tulis? Ing endi ana wong debat ing jaman iki?'* (1 Kor. 1:20).

Dina iki kita nduwèni guru kesalehan sing ora bisa dikalahaké, sawijining tani sing digawa déning penyiksa minangka mangsa gampang, nanging sawisé diuji, dhèwèké nyadari yèn dhèwèké iku prajurit sing ora bisa dikalahaké—wong sing biyèn diolok-olok amarga carané ngomong sing cacat, lan sing marakaké wedi ing atiné kanthi kawani kaya malaékat: awit watakipun boten dadi kasar kados caranipun wicara, lan pikiranipun boten nampilake cacad ingkang sami kados ingkang kapanggih ing tembung-tembungipun. Nanging piyambakipun dados Paulus kaping kalih, wicara kaliyan Paulus: *'Sanadyan kula kirang trampil ing wicara, nanging kula boten kirang trampil ing kawruh'* (2 Kor. 11:6). Para algojo sing nyekel lan nggebuk dheweke kaku kaget nganti meneng, nalika martir mau saya kuwat; tangan-tangan sing nggebuk dheweke saya ringkih, nanging pikirané sing disiksa ora goyah; cambuk-cambuk mau mecah jaringan alus urat nadié, nanging kekuwatan imané malah saya kiyat ora bisa dipecah; daging ing sisihé sing koyak sirna, nanging kawicaksanan atiné saya mekar; akèh dagingé wis kebas, nanging sang martir tetep waspada, kaya durung miwiti kabèh pakaryané.

Nalika katresnan marang kesalehan ngrembaka ing jiwa, kabèh wujud konflik katon guyub, lan kabèh sing nyiksa amarga sebab sing dikasihi malah maringi kabungahan tinimbang cilaka. Katresnan para Rasul maringi paseksi bab iki, katresnan sing biyen ndadekake cambukané wong Yahudi dadi sumber kabungahan kanggo para Rasul. Amarga katulis: *'Para Rasul kuwi metu saka Sanhedrin kanthi kabungahan amarga dianggep pantes nampa isin amarga asmané Gusti Yesus'* (Kisah Para Rasul 5:41).

Mangkono prajurit kang saiki kita pujèkaké. Dhèwèké nganggep sangsara minangka sumber kabungahan; nalika dicambuk, dhèwèké mikir yèn kembang mawar nyawur marang dhèwèké; dhèwèké ngindhari tatu saka kejahatan kaya nalika nangkep panah, lan nganggep murka hakim mung kaya gumpalan asap; dhèwèké ngguyu marang prentah kasar para prajurit; dhèwèké bungah ndeleng bebaya kaya mahkota; dhèwèké seneng dipukul kaya nampa pakurmatan; ing panyiksa paling nyeri dhèwèké mlumpat kaya nampa ganjaran paling mulya; Dheweke ngremehake pedhang kang wis ditarik; dheweke nampa tangan para algojo kanthi santai kaya-kaya luwih alus tinimbang lilin; dheweke nyium papan pancung kaya-kaya iku pelampung nyawa; dheweke seneng marang jeruji panjara kaya-kaya iku maneka warna kembang. Tangan tengene luwih kuwat tinimbang geni sing digunakake mungsuhe minangka upaya pungkasan. Amarga wis nyulut geni ing mezbah kanggo sesajen marang setan, wong-wong mau nggawa martir lan nyelehake ing ngarep mezbah; banjur, kanthi dhawuh supaya dheweke ngacungake tangan tengene ing ndhuwur mezbah, padha nganggo tangan kuwi minangka panggantos mezbah

perunggu, kanthi licik nyelehake kemenyan kobong ing ndhuwure. Padha ngarep-arep manawa tangan kuwi, amarga kalah déning kuwasa geni, bakal enggal, amarga kepeksa, nyelehaké kemenyan ing sang altare.

Aduh, alus pangkalané wong-wong jahat kuwi! "Amarga," ujare, "ewonan tatu ora bisa ngoyak kersané, ayo paling ora ngoyak tangané prajurit kang keras iki nganggo geni. Amarga pirang-pirang cara wis gagal nggoyang jiwane, ayo paling ora nggoyang tangan tengene kanthi nyulut geni ing kana.' Nanging wong-wong sengsara kuwi ora weruh pangarep-arep kuwi kawujud. Amarga sanajan geni nglelepake tangane, tangane isih nggawa geni kaya abu; tangané ora mbalik mburi kaya para pelarian marang geni mungsuh; nanging tetep teguh, gagah berani nglawan geni, lan maringi alesan marang sang martir kanggo kandha kanthi tembungé Nabi: *'Pinunjul Gusti, watu karangku, sing nglatih tanganku kanggo perang lan drijiku kanggo prang'* (Mazmur 143:1).

Api nglawan tangan ing perang; lan kekalahan tumeka marang api. Pertarungan antara geni lan tangan tengen sang martir terus lumaku, lan tangan mau nggayuh kamenangan sing durung tau ana ing pertarungan kaya ngono; sanadyan geni mau nembus tangané, tangané tetep mbentang kanggo perang. Satemene, iki tangan sing ngluwihi geni ing keteguhan! Tangan sing durung sinau nyerah marang geni! Api, sing diajari nampa kekalahan déning tangan! Wesi nyerah marang geni, alus déning kakuwatané sing nyiksa. Tembaga ora nolak panguasané. Nanging kakuwatan geni sing ngrebut kabèh, sanadyan kobongaké tangan martir sing nglebar, ora nggeteraké! Kanthi bener, sang martir bisa waé njerit marang Gusti ing wektu kuwi: *'Nanging aku tansah ana ing sacedhakmu; kowe nyekel aku ing tangan tengenmu; kowe nuntun aku nganggo pituturmu, lan sawisé kuwi kowe bakal nampa aku ing kamulyan'* (Mazmur 72:23–24).

Kepiye aku arep nyebut kowe, prajurit gagahé Kristus? Apa aku arep nyebut kowe patung? Nanging kuwi bakal banget ngremehake kasabaranmu. Api, sawise njupuk

patung ing sajroning geni, ngalembekake geni mau; nanging geni mau ora bisa mbujuk tangan tengenmu supaya obah. Apa aku bakal nyebut kowe 'wesi'? Nanging aku weruh manawa sanadyan gambaran iki uga ora cukup kanggo nggambaraké kawigatiamu. Kowe piyambak sing wis nyengkuyung geni supaya ora nglarani tanganmu; kowe piyambak sing nggawe tanganmu dadi mezbah. Kowe piyambak sing nggebuk pasuryané setan nganggo tangan tengenmu sing murub, banjur, karo tanganmu sing wis dadi arang, kowe nggebuk sirah-sirahé; lan saiki, karo tangan tengenmu sing wis dadi abu, kowe nginjak-injak lan mbutakake pasukane.

Nanging kenapa aku kudu ngremehake sang resi gagah iki nganggo omongan bocah-bocah? Ayo kita serahake tugas muji-muji dhèwèké marang wong-wong sing ilatè luwih fasih; ayo kita undang trompèt paling banter saka para guru kanggo tugas iki. Munggaha saiki ing ngarepku, kowe para pelukis tumindak tapa brata sing mulya! Perangno nganggo kasenianmu gambaran komandan sing durung rampung iki! Padhangna nganggo werna kawicaksananmu sing makutha sing tak gambarke kanthi samar! Ayo aku kalah dening gambaranmu babagan tumindak gagah sang martir; aku bakal seneng ngakoni kamenangan kekuwatanmu marang aku saiki. Aku bakal nyawang perjuangan tangan nglawan geni iki, sing digambarke luwih cetha deningmu. Aku bakal nyawang prajurit iki, kang digambar luwih urip ing lukisanmu. Muga-muga setan padha nangis, saiki ambruk amarga kawigati martir sing ana ing jeronmu! Muga-muga tangan sing nyerang lan ngalahake mau dituduhake maneh marang wong-wong mau! Muga-muga Kristus, Panggerak Karya Gagah ing perjuangan iki, uga digambar ing lukisan. Kanggo Panjenengané kamulyan salawas-lawase! Amin.

- Tembungé Santo Yohanes Krisostomus bab martir suci Barlaam

Kanggo pasamuan suci lan perayaan iki, Barlaam sing pinaringan berkah dipunundang, dudu supaya kita muji dhèwèké, nanging supaya kita niru dhèwèké; dudu supaya kita mung dadi pamireng pujiané, nanging supaya kita dadi paniru tumindaké. Ing urusan donya, wong-wong sing nggayuh jabatan dhuwur ora tau kepengin ndeleng wong liya nampa pakurmatan sing padha karo dheweke, amarga iri lan sengit ngrusak katresnan; nanging ing babagan rohani ora kaya ngono, malah kosok baline: Para martir ngrasakake pakurmatané paling kenceng nalika weruh kanca-kanca abdi kaya dhéwé padha nampa berkahé; mula sapa waé sing kepéngin muji para martir kudu niru para martir; sapa waé sing kepéngin ngluhurake para askétis kesalehan kanthi pujian kudu niru pakaryané – iki bakal maringi para martir kabungahan sing ora kurang saka keberaniané dhéwé. Lan kanggo ngyakinke kowe manawa pancen padha rumangsa kabegjané dhéwé paling kenceng nalika padha weruh kita aman, lan nganggep iku minangka pakurmatan paling gedhé kanggo awaké dhéwé, rungokna Paulus, sing kandha: *'Amarga saiki kita urip, nalika kowe tetep ajeg ing Gusti'* (1 Tes. 3:8).

Lan Musa, sadurunge iku, kandha marang Gusti Allah*: 'Ampunana dosa wong-wong mau; nanging menawa boten, mugi kula dipun suli saking kitab Panjenengan ingkang sampun Panjenengan tulisi naman kula'* (Kaluwihan 32:32).

'Aku ora rumangsa,' pangandikane, 'menawa cilakaé wong-wong mau maringi aku pakurmatan sing luwih gedhé. Paseduluran wong pracaya iku sawijining badan sing manunggal: apa gunané sirah diparingi mahkota yèn sikilé disiksa?'

Lan kepiye, kowe bisa takon, saiki wong bisa niru para martir? Saiki dudu wektu panganiayaan. Aku uga ngerti iki; iki dudu wektu panganiayaan, nanging wektu kesyahidan; dudu wektu tumindak gagah kaya ngono, nanging wektu kanggo makutha; dudu manungsa sing nganiaya, nanging setan; dudu penyiksa sing nyurung kowe maju, nanging iblis, sing luwih ala tinimbang kabeh penyiksa; kowe ora weruh arang panas ing ngarepmu, nanging geni kobong hawa napsu. Wong-wong mau nginjak arang, nanging kowe kudu nginjak geni daging; wong-wong mau perang nglawan kéwan galak, nanging kowe kudu ngendhalèni nesu, kéwan galak sing ora bisa ditaklukaké; wong-wong mau nahan sangsara sing ora bisa ditahan, nanging kowe kudu ngalahaké pikiran-pikiran ala lan ora pantes sing akèh ana ing atimu – mula tiru para martir. *'Amarga perjuangan kita dudu nglawan daging lan getih, nanging nglawan panguwasa, nglawan panguwasa-panguwasa, nglawan panguwasa-panguwasa donya peteng iki lan nglawan roh-roh jahat ing swarga'* (Efesus 6:12).

Hawa daging iku geni, geni kang ora bisa dipadamake lan langgeng; iku kaya asu edan lan galak; sanajan kowe ngusir sewu kaping, iku nyerang sewu kaping lan ora tau kendho; kobongan arang geni kuwat, nanging iki—kobongan hawa napsu—luwih parah maneh; Kita ora tau ana gencatan senjata ing perang iki, ora tau ana wektu istirahat sakedhap ing urip iki, nanging perjuangan terus-terusan, supaya mahkota bisa mulya. Mulané Paulus tansah maringi kita senjata, amarga mesthi wektu perang, amarga mungsuh tansah waspada. Apa kowe kepengin ngerti yèn napsu kobongé ora kalah karo geni? Rungokna Solomo, sing kandha: *'Apa ana wong sing bisa mlaku ing arang geni tanpa kobong sikilé? Mangkono uga karo sapa waé sing mlebu marang bojone tangga teparo: sapa waé sing nyentuhé ora bakal luput saka paukuman'* (Amsal 6:28–29).

Apa kowe weruh yèn napsu, miturut sipaté dhéwé, saingan karo sipat geni? Kaya déné ora mungkin wong sing nyentuh geni ora kobong, mangkono pandelengan marang pasuryan ayu nyerlok nyawa sing ora kendali ing pandangane luwih cepet tinimbang geni; lan kaya déné sawatara bahan kobong dadi bahan bakar kanggo geni, mangkono kaendahan awak dadi bahan bakar kanggo mripat sing kebak napsu. Mula saka iku, kita ora kena marahi geni napsu—yaiku pangrasan saka njaba—nanging kudu kanthi sakabehe mateni lan ngendhegake geni mau nganggo pikiran sing saleh, nyegah sumebare kobongan lan ora ngidini ngancurake keteguhan roh kita. Lan saben kesenengan, nalika hawa napsu nguwasani, biasane nglelepake nyawa luwih nggegirisi tinimbang geni, kajaba yen ana wong sing kanthi wani, sabar, lan iman nglawan saben hawa napsu, kaya sing ditindakake dening ahli tapa suci Kristus sing pinaringan berkah lan gagah, Barlaam, kanthi tangane dhewe. Dheweke nyekel geni kobongan sakabehe ing tangan tengene lan ora nyerah marang lara, nanging tetep tanpa ekspresi kaya patung; utawa—luwih becik maneh—sanajan dheweke ngrasakake lara lan nandhang sangsara—awit dheweke duwe badan lan ora digawe saka wesi—nanging, nalika ngrasakake lara lan sangsara, dheweke nampilake ing badan fana-e kawicaksananing daya kang ora duwe badan.

2. Nanging supaya crita iki luwih cetha, saiki aku bakal nerusaké kisah pangorbanané, nalika kowé nyumurupi kelicikané setan. Sawetara wali dipasang ing wajan panggoréng, liyané dibuwang menyang kuali sing nggodhok luwih panas tinimbang geni; sawetara sisihé digores, liane dicemplungake ing segara; sawetara diserahake marang kéwan galak; liane dibuwang menyang tungku; sawetara dipecah-pecah anggota awaké; saka liane dikuliti urip-urip; ing sangisore awak berdarah liane dipasang arang geni, lan percikan geni sing tiba ing lukane nyiksa luwih kejem tinimbang kéwan apa wae; kanggo liane maneh, dheweke nyiyapake panyiksaan sing luwih nggegirisi maneh. Nanging nalika weruh yèn kabèh mau dianggep guyonan, lan para sing nandhang sangsara kuwi tahan kanthi ajeg banget lan malah dadi inspirasi paling gedhé kanggo wong-wong sabanjuré supaya nindakake prestasi sing padha – apa sing ditindakake? Dheweke ngrancang stratagem anyar, supaya lumantar sifat sangsara sing ora kaduga lan ora lumrah, semangat sang martir bisa dipatahake; amarga apa sing wis kita ngerti lan krungu, sanadyan nyeri banget, asring dianggep lumrah lan wis dikarepake, dene sing ora kaduga, sanadyan sethithik, malah dadi paling ora bisa ditahan saka kabeh. Mula, ayo ana perjuangan anyar, lan ayo ana licik sing luar biasa, supaya kabar anyar lan kaget, kanthi mbingungake wong tapa, bisa gampang ngalahake

dheweke. Dadi, apa sing ditindakake? Dhèwèké nggawa sang wali metu saka penjara kanthi diiket. Lan hakikat saka pangkhianatan iki yaiku ora langsung nggunakake piranti abot lan maringi sangsara sing nggegirisi wiwit wiwitan, nanging miwiti perjuangan kanthi bab sing cilik. Napa? Supaya, yen para ahli tapa iku kalah, kekalahane bakal isin, amarga dheweke ora tahan sanajan mung ngadhepi tantangan cilik; nanging yen dheweke bisa ngatasi lan menang, sawise kakuwate entek kanggo tantangan sing luwih cilik, dheweke bakal gampang dikalahake dening tantangan sing luwih gedhe. Mulane, dhèwèké ngetokaké ujian sing luwih cilik dhisik, supaya apa waé asilé, dhèwèké ora bakal kélangan akal: 'Yèn aku bisa ngalahaké,' pangandikane, 'aku bakal ngguyu; nanging yèn ora, aku bakal nglemahaké wong-wong mau kanggo mangsa ngarep.' Mangkono, dhèwèké digawa metu saka penjara, lan dhèwèké metu kaya atlit gagah sing wis suwe latihan ing palaestra[7948] ; lan pancèn, penjara iku dadi sekolah perjuangan kanggo sang martir, lan ing kono, nalika piyambakan ngraosaké sesambungan karo Gusti Allah, dhèwèké sinau saka Panjenengané kabèh wujud perjuangan, amarga ing ngendi ana sangkutan kaya ngono, ing kono ana Kristus.

Mangkono, dhèwèké metu, saya kuwat sawisé suwé manggon ing panjara; nanging nalika sawisé dibebasaké, setan lumantar para abdi piala nggawa dhèwèké metu ing panggonan kabuka, dhèwèké ora ngiket dhèwèké marang wit lan ora ngubengi dhèwèké karo para algojo, amarga dhèwèké weruh yèn dhèwèké kepéngin kuwi lan wis sarujuk karo pikiran paukuman kuwi; nanging dhèwèké migunakaké senjata anyar sing ora lumrah lan ora disangka-sangka kanggo nglawan menara iki, sing bisa nyebabaké ambruké: amarga ing kabèh kahanan dhèwèké luwih ngupaya ngasoraké para wali kanthi tipuan tinimbang nyiksa kanthi lara. Apa, mula, senjata iki? Sawisé dhèwèké diprentah supaya ngulur tangané, ngadhep palem mudhun, ing ndhuwur mezbah, padha nyelehaké arang panas lan kemenyan ing kono, supaya yèn dhèwèké ngrasakaké lara lan mbalèkaké tangané, kuwi bakal dianggep minangka kurban lan panyingkiran (iman). Apa kowe weruh sepira licíké setan? Nanging delengen carané dhèwèké *'nyekel wong wicaksana ing kelicikané dhéwé'* (1 Kor. 3:19). Dhèwèké ndadèkaké tipuané dadi sia-sia, lan malah nggunakake kakuwatan saka manéka tipuané mau kanggo ngluhuraké lan ngembangaké kamulyan sing luwih gedhé saka para martir. Nalika mungsuh, sawisé ngginakaké akèh tipu daya ala, banjur lunga kanthi kalah, wong sing nglakoni tapa kesusasteraan katon luwih mulya, kaya sing kelakon ing kéné. Barlaam sing pinaringan berkah iku ngadeg kiyat, ora nundhuk utawa mbalikaké tangané, kaya-kaya tangané digawe saka wesi; malah, sanadyan tangané mbalik, kuwi ora bakal dadi kesalahané sang martir.

3. Saiki, ayo padha ngrungokake aku kanthi tliti, supaya kita yakin manawa sanajan tangan tengene mbelak, iku ora bakal dadi kekalahan. Napa? Amarga kaya kita ngadili wong sing iga-igane ditusuk utawa disiksa kanthi cara liya, mangkono uga kita kudu ngadili ing kasus iki. Yen padha ora bisa nahan lan banjur ngorbanake, iku amarga ringkihé, amarga ora kuwat nahan sangsara banjur padha ngorbanake; nanging yèn nalika nandhang sangsara padha lara amarga sangsara mau nanging ora nyimpang saka kesalehané, mula ora ana sing nyalahké dhèwèké amarga lara kuwi; malah kita luwih muji lan gumun yèn sanajan kesel amarga sangsara, dhèwèké tetep sabar lan ora nyimpang saka imané. Mangkono uga kéné: yèn sang Barlaam sing pinaringan berkah, amarga ora kuwat tahan kobong urip-uripan, wis janji arep nglakoni pangorbanan, dhèwèké mesthi bakal kalah; lan yen tangane mundur nalika dhèwèké tetep teguh, iku ora bakal dadi salah kersané martir: iku bakal kelakon ora amarga ringkihé kersané, nanging amarga kondisi alamiahé; manut kekuwatané, tangane bakal mundur saka geni tanpa kersané sang wali. Kaya déné kita ora nyalahaké wong sing igaé koyak amarga dagingé koyak—utawa luwih cetha manèh, – kaya ora ana sing nyalahake wong sing kena demam lan kejang-kejang amarga lengane bengkok, amarga iku ora saka kelemahane nanging saka panas demam sing ngentekake cairan awak lan nyempitake sambungan saraf kanthi ora normal, mula ora ana sing bakal nyalahake sang wali iki yen tangane mbalik. Yen demam, tanpa kersané sing nandhang, biasané nyempitaké lan mbengkokaké anggota badan, mula arang kang dilebokaké ing tangan tengené mesthi bisa nindakake kuwi, sanajan sang martir ora nyerah. Nanging, kuwi ora kelakon, supaya kowe bisa yakin tenan yèn sih rahmaté Gusti ana ing kono, nguwatké wong sing tapa lan ngimbangi kekuranganing alam; mulané, sanajan tangane ora ngalami apa sing lumrah, nanging kaya digawe saka adamant[7949] , tetep ora obah. Sapa sing ndeleng iki ora bakal gumun? Sapa sing ora bakal kagum? Malaikat-

[7948] Palaestra iku alun-alun persegi papan para wong Yunani lan Romawi nganakake dolanan olah raga utawa lomba.

[7949] Adamant – yaiku intan – minangka watu sing atos banget nganti bisa nggaris lan motong watu liya tanpa rusak dhéwé. Ing literatur gerejawi, jeneng iki asring diwènèhaké marang para wali sing kondhang amarga keteguhan iman lan wataké.

malaikat ndelok saka dhuwur, Archangel-archangel nggatekake; pemandangan iku padhang sumunar lan pancen ngluwihi kodrat manungsa. Satemene, sapa sing ora kepengin ndeleng wong sing ngupaya nanging ora ngrasakake apa sing lumrah kanggo manungsa, sing piyambak dadi mezbah, kurban, lan imam? Mula, ana loro asap sing munggah: siji saka kemenyan sing kobong, lan sijiné saka daging sing kobong; lan asap sing kapindho luwih nyenengake tinimbang sing sepisanan, ambune luwih wangi tinimbang sing sepisanan. Ing kéné kedadéyan sing padha kaya karo semak belukar: kaya semak kuwi kobong nanging ora entèk, mangkono uga tangan kobong, nanging atiné ora kobong; badané rusak, nanging imané ora entèk; daging dadi kesel, nanging semangat ora; arang geni abang sing murub ngliwati tengah tangan tiba ing lemah, nanging kawani jiwa ora kendho; tangan kuwi tatu lan sirna—awit saka daging, dudu saka watu karang—nanging jiwa nuntut tangan liyane maneh, supaya bisa nampilake kasabaran marang iku uga. Kaya prajurit gagah, sawise mlebu ing tengah mungsuhe lan mecah barisan sing padha perang nglawan, sawise pedhangé pecah amarga akèh tegesan tanpa kendhat, banjur nggoleki pedhang liyané, amarga durung wareg matèni mungsuhé, – mangkono uga nyawa Barlaam sing mulya, sawise kelangan siji tangan nalika ngalahake pasukan setan, nuntut tangan sijine uga, supaya bisa nampilake semangat liwat iku uga. Aja kandha marang aku yèn dhèwèké mung nyerahaké siji tangan; nanging sepisanan bayangna yèn wong sing nyerahaké tangane kuwi uga bakal nyerahaké sirahé, bakal nyerahaké iga-igane, bakal ngadhepi geni, kéwan galak, segara, jurang, salib, roda, lan saben panyiksa sing tau krungu, lan bakal nahan kabèh mau, yèn ora kanthi pengalaman nyata, paling ora kanthi tekade. Para martir ora lunga ngadhepi panyiksaan tartamtu, nanging nyiapake awake dhewe kanggo paukuman sing durung dingerteni; Padha ora dadi panguwasa kersané para panyiksa, uga ora netepaké wates utawa ukuran kanggo sangsara sing diwènèhaké; nanging apa waé cilaka sing dikarepaké déning kersa sing ora manungsawi lan galak saka para panyiksa, kabèh mau diadhepi kanthi tekad – kajaba menawa badané, sing kesel amarga sangsara, ndadékaké kersané para panyiksa ora kasembadan. Mangkono, nalika dagingé kasiksa, kersané saya tambah kiyat, ngluwihi malah arang geni ing padhange lan sumunar luwih padhang tinimbang arang mau, amarga ing sajroning atiné kobong geni rohani sing luwih padhang tinimbang geni iku. Mula dhèwèké ora ngrasakaké kobongan ing njaba, amarga ing sajroning atiné kobong katresnané Kristus sing padhang lan murub.

4. Mula saka iku, kanca-kanca sing tak tresnani, ayo ora mung ngrungokake iki, nanging uga niru. Kaya sing wis tak kandhakake ing wiwitan, saiki tak kandhakake maneh: aja mung gumun marang martir iki ing wektu iki, nanging nalika bali menyang omah, ajaklah wong suci iki bareng; ajak dhèwèké mlebu ing omahmu, utawa—luwih becik—mlebu ing atimu lumantar éling marang apa sing wis diomongaké. Tampa dhèwèké, kaya sing wis kasebut mau, lan pasang dhèwèké ing atimu kanthi tangan kang mbentang; tampaa pemenang sing diparingi mahkota lan aja nganti dhèwèké lunga saka pikiramu. Mulané kita wis nggawa kowe menyang kuburan para martir suci ing , supaya sanadyan mung saka ndelok kuburan mau kowe bisa nampa inspirasi tumrap kabecikan lan nyiapaké awakmu kanggo semangat sing padha. Kaya prajurit sing kabungah déning kabar bab pahlawan, luwih manèh manèh nalika weruh lan nyawang pahlawan mau, utamané nalika prajurit mau mlebu ing tenda pahlawan, ndeleng pedhang kang kabasahan getih, sirah mungsuh sing kapotong, rampasan perang sing digantung ing ndhuwur, getih seger netes saka tangan wong sing masang tropi, panah lan macem-macem senjata liyane sumebar ing endi-endi. Mula saka iku kita uga padha nglumpuk ing kene. Kuburan para martir iku kemahé prajurit; lan yèn kowé mbukak mripat iman, kowé bakal weruh ing kéné waja kabeneran, tamèng iman, helm kaslametan, sepatu kabar kabungahan, pedhang rohani, lan sirahé setan dhéwé, sing digelembangaké ing lemah (Efesus 6:14–17). Nalika, ing peti mati para martir, kowe weruh wong kang kesurupan setan, nggleleng ing punggung lan kerep nyabik awaké dhéwé, kowe ora weruh liya kajaba sirahé sing dipotong saka Iblis. Senjata-senjata iki isih ana ing para prajurit Kristus; lan kaya para raja ngubur pahlawan bebarengan karo senjatane, mangkono uga Kristus ngubur para prajurit mau bebarengan karo senjatane, supaya sanajan sadurunge Kebangkitan Panjenengané bisa nampilake kamulyan lan kakuwatan para wali kanthi sampurna. Mula, teka lan ngenali busana rohani sing sampurna, lan kowe bakal lunga saka kéné kanthi entuk manfaat paling agung. Ageng uga peperanganmu, sing kinasih, nglawan setan—ageng, kuwasa, lan tanpa kendhat.

Mula, sinaua cara-cara perjuangan supaya kowe bisa niru kamenangane; ngremehna bandha, dhuwit, lan kabèh kamulyan donya; aja nganggep wong sing sugih iku pinaringan berkah, nanging ajèna para syahid—dudu wong sing urip mewah, nanging sing ana ing wajan panggangan; ora ing pesta mewah, nanging ing kuali sing nggodhok; ora ing pemandian sing saben dina dikunjungi, nanging ing pawon sing kejem; ora wangi karo dupa,

nanging ngetokake asap lan ambune daging kobong. Ambune wangi iki luwih becik lan luwih migunani tinimbang kuwi; sing sepisanan nuntun marang sangsara kanggo wong-wong sing kesengsem marang iku, dene sing kapindho nuntun marang ganjaran lan mahkota swarga. Lan supaya kowe yakin manawa kemewahan iku ala, kaya dene ngolesi minyak wangi, mabuk, ngombe anggur kakehan, lan pesta mewah, rungokna apa sing diomongake nabi: *'Kowe padha turu ing amben gading lan santai ing kursi empukmu; kowe padha mangan anak wedhus sing paling endah saka kandhang lan anak sapi saka padang gembalaan sing subur… kowe padha ngombe anggur saka mangkok lan ngolesi awakmu nganggo minyak wangi paling apik'* (Amos 6:4–6). Yen iki dilarang ing Prajanjian Lawas, luwih-luwih maneh ing sangisoré sih-rahmaté Kristus, ing ngendi ana kawicaksanan sing luwih gedhé. Aku ngomong iki marang priya lan wanita; medan perang iku umum kanggo kabeh—ora ana bedane jinis kelamin ing barisané Kristus, nanging mung siji pasukan. Lan wanita uga bisa nganggo waja, nglindhungi awaké dhéwé, lan nembak panah, loro-loroné ing wektu martir lan ing wektu liya nalika dibutuhake kawani gedhé. Kaya pemanah trampil sing kanthi cekatan ngeculake panah saka busur, nganti nggawe formasi mungsuh sakabehe dadi bingung—mangkono uga para martir suci lan kabeh pembela kabeneran, nalika nolak tipuan setan, kanthi trampil ngluncurake tembung saka ilat, kaya saka busur, kanthi trampil ngluncuraké tembung-tembung, lan tembung-tembung mau, kaya panah mabur ing angkasa, nabrak pasukan setan sing ora katon lan gawe kabèh pasukane bingung. Kedadéan sing padha uga kelakon marang Varlaam sing pinaringan berkah: nganggo tembung prasaja, kaya panah mabur, dhèwèké nggawe markasé setan dadi bingung. Ayo kita uga niru kabisan iki. Apa kowe ora weruh sepira keselé wong-wong sing mulih saka tontonan? Sebabé, padha merhatosaké tenan apa sing kelakon ing kana, lan nalika padha bali, ing atiné ora mung isih kèlingan lintingan mripat, nanging uga gerakan tangan, goling sikil, lan gambaran kabèh wujud panyiksaan awak sing ditampilaké. Pira absurdé yèn wong-wong mau nganti nggatekake banget karusakan jiwané dhéwé lan tansah éling marang apa sing kelakon ing kana, déné kita, sing kuduné padha dipadhakaké karo Malaikat kanthi niru apa sing ana ing kéné, malah ora nuduhaké semangat sing padha kaya wong-wong mau nalika nggatekake apa sing wis diomongaké? Ora, aku nyuwun lan nyuwun tulung marang kowé; aja nganti kita kélangan waspada marang kaslametan dhéwé, nanging padha nyimpen para martir ing atiné, karo wajané, ketelé, lan siksaan-siksaan liyané; lan kaya déné pelukis asring ndandani lukisan sing wis dadi peteng amarga asap, jelaga, lan lumantar wektu, mangkono uga, para sing tak tresnani, gunakna élingan marang para martir suci: Yen kapan wae urusan donya iki nggelapake atimu, resiki maneh atimu nganggo eling marang para martir. Yen kowe nyimpen eling iki ing atimu, kowe ora bakal gumun marang kasugihan, ora bakal sedhih amarga mlarat, ora bakal muji kamulyan lan kakuwatan; lan saka kabèh prakara manungsa—kowe ora bakal nganggep apa waé sing megah iku gedhé, uga ora bakal nganggep apa waé sing nyedhihaké iku ora bisa ditanggung; nanging, munggah ngluwihi kabèh iku, kowe bakal nemokake ing pangrêmbagan ajeg marang gambar iki piwulang bab kaelokan. Sapa waé sing ndeleng, saben dina, prajurit tumindak gagah berani ing perang lan pertempuran ora bakal kepéngin kemewahan, ora bakal ngagumi urip manja lan santai, nanging luwih milih urip prasaja, teges lan siap kanggo tumindak gagah berani. Lan apa sing padha antarane mabuk lan perang, antarane keserakahan mangan lan kawani, antarane minyak wangi lan senjata, antarane perang lan pesta? Sampeyan iku prajurit Kristus, sing kinasih: mula, bekalana awakmu, lan aja nggatekake hiasan; sampeyan iku wong tapa sing gagah: mula, wani, lan aja nggatekake busana mewah. Mula saka iku ayo padha niru para wali iki, ayo padha ngajeni para pahlawan iki, para pemenang sing diparingi mahkota, kanca-kanca Gusti Allah, lan, sawise mlaku ing dalan sing padha karo wong-wong mau, supaya kita padha dianggep pantes nampa mahkota sing padha kaya wong-wong mau, sing muga-muga kita kabeh padha nampa, lumantar sih lan katresnané Gusti kita Yesus Kristus, kang marang Panjenengané kaparingana kamulyan, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, saiki lan salawas-lawase. Amén.

Kontakion, Nada 4:

Panjenengan rawuh, kagum marang kekuwatan; Panjenengan nggawa kemenyan wangi saka Libanon minangka kurban kabakar marang Kristus; lan sawise nampa mahkota pakurmatan, Barlam, ndedonga kanggo kita tansah, ya para martir.

Uripé Sang Mulya Barlaam saka Gua

Dipepering ing tanggal 19 November

Ing wektu kuwi, nalika para bapa kita sing kinurmatan, Antonius, Teodosius, lan Nikon sumunar ing Gua Kiev lumantar pakaryan gagah berani, kaya telung obor sing pantes ngadeg ing ngarsane pangastane Tritunggal Agung, Ana sawijining Varlaam, putrané wong tuwa bangsawan lan tresna marang Kristus—Yohanes, sing paling unggul ing antarané para boyar Pangeran Izyaslav, lan Maria—putuné Vyshata sing mulya lan gagah, lan buyuté voivode Ostromir[7950] , kerep teka marang para bapak mau kanggo nikmati pacelathoné sing manis.

Wiwit enom, Varlaam sumunar kanthi kaendahan raga lan kasucian jiwa, lan dhèwèké ngrembaka katresnan marang para bapa mulya mau—kiyat banget nganti dhèwèké kepéngin manggon bareng karo wong-wong mau lan nilar urip donya, nganggep kamulyan lan bandha ora ana regané. Dheweke utamane kagum marang sabda Gusti, sing wis diparingake marang dheweke, bebarengan karo piwulang liyane saka para bapa sing mulya: *'Luwih gampang unta lumebu ing pangkal jarum tinimbang wong sugih mlebu ing Karajaning Gusti Allah'* (Matius 19:24).

Mula, sawijining dina nalika dhèwèké rawuh marang Sang Sepuh Antonius, dhèwèké nyritakaké niyaté marang panjenengané.

"Kula kepéngin, Bapa," pangandikane, "menawi kersa Gusti, dados biksu lan manggon kaliyan panjenengan."

"Karepmu apik, anakku," mangsuli sang tuwa, "lan niyatmu pinaringan berkah; nanging awasna supaya bandha lan kamulyan donya iki ora mbalèkaké kowe, awit, kaya sing wis diandikakaké Gusti*, 'Ora ana wong sing nyekel bajak lan ndelok mburi sing pantes mlebu Karajaning Allah'"* (Lukas 9:62).

Sing sepuh iku ngandika dawa kanggo kabecikan rohani Varlaam, lan atiné saya kobong karo katresnan marang Gusti Allah.

Kanthi pikiran kaya ngono, dhèwèké mangkat mulih. Esuké sawisé pacelathon karo sang resi, sawisé ninggalaké ora mung wong tuwané nanging uga tunanganné, dhèwèké numpak jaran, nganggo sandhangan alus lan rega larang, lan, diiringi para abdi dalem sing mimpin jaran-jaran hias, tekan guwa ing pawai sing khidmat. Nalika para wong suci padha metu lan sujud ing ngarepé—kaya adat nalika ngajeni bangsawan—dhèwèké uga sujud marang wong-wong mau sawisé mudhun saka jarané. Banjur dhèwèké nyopot busana boyar lan nyelehaké ing sikilé Sang Anthony sing kinurmatan, lan nyelehaké jaran-jaran sing polos ing ngarepé, kandha:

'Delengen, Rama, kamulyan donya sing sia-sia iki: gunakna manut karsa Panjenengan; "*Kula anggep kabèh iku rugi dibandhingaké karo ajiné ngerti Kristus Yesus, Gusti kula"* (Fil. 3:8), lan kula kepéngin manggon kaliyan Panjenengan ing guwa menika; kula boten badhé wangsul manèh.'

"Delengen, anakku," wangsulé Sang Anthony ingkang Kinurmatan, "kanggo Sinten kowe nyanggakake awakmu, lan prajuritipun Sinten ingkang kowe kepéngin dadi? Amarga delengen, Malaékat-malaékatipun Gusti Allah ngadeg ing kéné tanpa katingal, nampi sumpahmu." Ati-ati, supaya bapakmu, teka kéné karo pasukan bersenjata, ora nggawa kowe lunga saka kéné, sanajan kowe ora kersa: amarga kita ora bisa apa-apa kanggo mbantu kowe, lan kowe bakal katon ing ngarsané Gusti Allah minangka wong sing goroh lan murtad.

"Aku pracaya marang Gustiku, Bapa!" kandha Varlaam. "Sanajan bapakku kepengin nyiksa aku, aku ora bakal bali menyang urip donya; aku mung nyuwun siji bab marang panjenengan: cepetna nyukur rambutku."

Banjur Sang Agung Anthony maringi dhawuh marang Sang Agung Nikon supaya nyukur rambute Varlaam lan ngagemake busana biara, lan kuwi banjur ditindakake.

Boyar John, nalika mangertèni yèn anaké sing dikasihi wis ngucapake sumpah monastik, dadi nesu banget marang para rahib lan, nglumpukaké akèh abdi, nyerang para biksu sing ndhelik ing guwa lan ngusir kabèh saka kono, lan kanthi paksa nyeret putrané metu; nyabuti jubah lan tudungé, banjur dibuwang menyang kali. Banjur piyambakipun ngagem busana alus lan mewah sing pantes karo asal-usulé; nanging sang wali langsung mbuwang

---

[7950] Izyaslav Yaroslavich, putrané Pangeran Agung Yaroslav sing Arif lan putuné St. Vladimir Agung, mrentah ing Kyiv saka taun 1054 nganti 1068. – Vyshata iku komandan milisi Kyiv sing, ing sangisoré pimpinan Yaroslav, mangkat bareng putrané Vladimir ing taun 1042 kanggo perang nglawan wong Yunani. – Ostromir – posadnik Novgorod; Injil sing nganggo jenengé isih ana nganti saiki – salah siji monumen paling tuwa ing sastra Slavia Greja.

busana mau, malah ora gelem ndelok. Kedadéan iki bola-bali, nganti bapakipun paring dhawuh supaya tanganipun diiket, dipaksa nganggo busana manèh, lan digawa mulih liwat kutha ing kahanan kaya ngono. Nanging Barlaam, nalika weruh sumuran kebak rereged ing dalan, cepet mudhun menyang kana lan kanthi kesusu nyopot sandhangane, banjur nginjak-injak ing lendhut, uga nginjak tipuané Sang Jahat bebarengan karo sandhangané. Nalika padha tekan omah, bapaké mréntahaké dhèwèké supaya lungguh ing méja bareng karo dhèwèké: dhèwèké kapaksa manut, nanging ora mangan apa-apa saka panganan sing disuguhaké lan lungguh karo sirah menunduk. Sawisé dhahar rampung, bapaké ngutus Varlaam menyang kamare, mènèhi abdi dalem kanggo ngawasi dhèwèké supaya ora bisa mlayu. Banjur dhèwèké mréntah marang calon garwané sang suci supaya nganggo perhiasan paling éndah kanggo nggodha dhèwèké lan nglayani dhèwèké ing kabèh bab. Nanging Varlaam, abdi Kristus, mlebu salah siji kamar lan lungguh ing lantai ing pojok. Calon garwané, manut marang dhawuh sing diwènèhaké, mèlu lan nyuwun supaya dhèwèké lungguh ing ambené. Banjur, nalika weruh kekonyolane lan nyadari yèn bapaké wis ngutus dhèwèké kanggo nggodha dhèwèké, dhèwèké ndedonga rahasia saka jeroné atiné marang Gusti Allah sing Maha Asih supaya olèh panyelamatan saka godaan. Telung dina dhèwèké lungguh ing panggonan sing padha tanpa munggah, ora mangan apa-apa, ora nganggo sandhangan, lan mung nganggo klambi rami kasar sing kasar. Ing wektu sing padha, Sang Anthony sing Mulya lan wong-wong sing ana bareng dheweke ing guwa padha sedhih banget amarga kahanane lan ndedonga marang Gusti kanggo dheweke. Lan Gusti ngrungokake pandonga mau, amarga, miturut tembungé Pemazmur, *'wong sing bener padha njerit, lan Gusti mirengake; Gusti nylametake saka kabèh kasangsarané'* (Mazmur 33:18), lan, nalika ndeleng kasabaran lan andhap asor sang wali, Gusti Allah nggawé atiné bapaké sing biyen atos dadi welas marang anaké. Para abdi nglapor marang boyar yèn saiki wis dina kaping papat anaké durung mangan lan ora nganggo sandhangan. Bapaké iba marang anaké lan, wedi yèn dhèwèké bakal mati keluwen lan kedinginan, nyaur dhèwèké marang dhèwèké; sawisé nyium dhèwèké kanthi sayang, dhèwèké ngutus dhèwèké bali menyang guwa. Lan banjur ana prastawa sing nggumunake banget: krungu tangisan lan ratapan ing omah, kaya-kaya ana wong sing seda; kabeh padha nangis: bapak lan ibu—amarga bakal kelangan anaké; manten wadon—amarga pisah karo calon bojone; para abdi dalem lanang lan wadon—amarga tuan sing apikan bakal ninggalake. Lan Santo Barlaam, kaya manuk sing uwal saka jaring, kesusu menyang guwa. Para biksu ing njero padha bungah banget nalika weruh Barlaam lan padha muji Gusti Allah, sing wis ngrungokake pandongane kanggo dheweke.

Nalika cacahing sedulur ing guwa wis dadi rolas, Sang Antony sing kinurmatan, nalika ndeleng kasunyian Barlaam sing gagah lan kamajuane ing kabecikan, ngaturaken panuwun marang Gusti kanthi sakabehing manah amarga priya enom sing mekar iki wis ngasilake woh-wohan rohani sing dadi ciri sawijining sesepuh, lan amarga sih-rahmat kaya ngono wis katon ing dhèwèké nganti dhèwèké pancèn pantes dadi pituduh urip kanggo wong liya. Mula saka iku, sawisé rembugan karo kabèh sedulur sing manggon ing guwa, panjenengané ngangkat Varlaam dadi abbot nggantèkaké piyambakipun, déné piyambakipun, amarga wis biasa urip piyambakan lan ora tahan karo rame lan rame omongané wong, pindhah menyang bukit liya, cedhak biara anyar, lan ing kono nggali guwa sing dadi panggonané, nyawisaké dhiri kanggo meneng lan tansah sesambungan karo Gusti Allah siji. Sisa jasmani sing kinurmatan isih ana ing kono nganti saiki.

Sing Mulya Barlaam, sawisé njupuk pimpinan komunitas, miwiti nglakoni urip asketis sing luwih ketat. Nalika cacahé sedulur wis saya akèh, senadyan guwa kuwi mung bisa nampung 20 wong nalika ibadah bebarengan, dhèwèké njaluk berkah marang Sing Mulya Anthony lan panjenengané mbangun gréja cilik saka kayu ing ndhuwur guwa, kang dipersembahaké marang Pangantuké Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci, supaya para anggota persaudaraan sing amarga kahanan sempit ora bisa mèlu nyanyi nalika ibadah ing guwa bisa kumpul ing gréja iki kanggo kidungan liturgi. Wiwit wektu kuwi, panggonan guwa sing sadurunge ora katon, dadi cetha katon. Sawetara taun sawisé, Pangeran Agung Izyaslav Yaroslavich, sing dibaptis jenengé Dimitri, mbangun gréja watu sing dipersembahaké marang wong sing jenengé padha, Martir Agung Dimitri, lan ngedegaké biara jejere. Pangeran mau ngangkat Sang Mulya Barlaam, sing seduluré lan wis pengalaman ing urip biara, dadi abbot ing biara iki. Ing kéné, Sang Mulya nuntun urip sing padha kaya sing wis dadi kabiasaané ing guwa; Kanggo para sedulur lan kabèh wong ing sacara umum, piyambakipun mulang lan nyuwun banget supaya padha ngopeni kaslametan atiné kanthi semangat lan njaga nurani sing tansah resik ing ngarsané Gusti Allah lan marang tangga teparo. Lan Gusti Allah, nyumurupi katresnané Sang Mulya marang para sedulur lan pangopènanipun, paring pitulungan supaya padha bisa nyampurnakaké dhiri ing kabèh kabecikan.

Kanggo akèh prestasi liyane, Sang Mulya Barlaam nambah siji manèh ing kéné: milih wektu sing pas, piyambakipun mangkat menyang Kutha Suci Yerusalem, lan sawisé nindakake ziarah ing Tanah Suci, piyambakipun wangsul menyang biarané. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké mangkat menyang Konstantinopel, ngunjungi kabèh biara ing kono lan sawisé tuku kabèh sing dibutuhaké kanggo biara, banjur mangkat bali. Nalika ing lelampahan, piyambakipun lara abot lan, nalika dumugi ing kutha Vladimir, piyambakipun nginep ing sawijining biara ing sacedhakipun ingkang dipunsebat Gunung Suci, ing ngendi piyambakipun séda kanthi tentrem kaliyan Gusti[7951] , sawisé nyuwun wasiat sadèrèngipun séda supados tiyang-tiyang ingkang mèlu piyambakipun nggawa badanipun kanggé dikubur ing Kyiv, menyang Biara Pechersk, lan supaya ikon-ikon lan kabèh sing wis dituku kanggo kabutuhan biara diserahaké marang Sang Mulya Theodosius. Wasiat pungkasané Sang Mulya iku dilakoni, lan relik suci panjenengané nganti saiki tetep ora bosok ana ing guwa.

Melu panjalukané Sang Mulya Barlaam, mugi kita uga, kanthi nepaki dhawuhé Gusti sajrone urip ing donya, dados ahli waris tanah air swarga ing Kristus Yesus Gusti, kang dhumateng Panjenengané kamulyan kanti Rama lan Roh Suci salami-laminé. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Aza lan 150 prajurit sing bareng karo dhèwèké

Dipepering ing tanggal 19 November

Martir Suci Aza iku prajurit ing Isauria[7952] nalika pamaréntahan Kaisar Diocletian. Nanging sakbanjuré, amarga kepéngin dadi prajurité Raja Surgawi, dudu prajurité raja donya, dhèwèké nolak pangkat militèr lan mundur menyang ara-ara gersang. Nglakoni pirang-pirang mujijat ing kana lan marasaké wong lara, dhèwèké, minangka pangikut Kristus sing semangat, ditangkep lan digawa menyang pangadilan ing ngarep Aquilinus, gubernur provinsi Isauria. Nalika para prajurit nggawa sang wali menyang pangadilan, Wali Aza mulang marang wong-wong mau bab iman Kristen, lan para prajurit banjur pracaya sawisé sang wali nindakake mujijat ing ngarepé. Amarga para prajurit sing ngancani martir kuwi kepéngin banget dibaptis, Aza ndedonga marang Gusti Allah, lan lumantar pandonga sang wali, banyu mili. Nanging, para prajurit mau, sawisé diwulang déning sang wali—sing wis negesaké yèn padha kudu manut marang panguwasa sing ana—nggawa Aza marang gubernur kanggo diadili lan, bebarengan karo dhèwèké, padha ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen. Banjur gubernur Aquilinus, kanggo medeni wong liya, mrentahake supaya sang martir disiksa kanthi nyiksa banget, awaké digores nganggo cakar wesi lan pungkasané diiket ing roda lan dipaksa muter. Nanging, kanthi pitulungan Gusti, sang wali tetep ora cilaka. Ndeleng kahanan iki, garwané gubernur lan putriné banjur pracaya marang Kristus lan ngakoni imané. Gubernur banjur nesu banget nganti dhèwèké langsung mréntah supaya garwané lan putriné dipenggal sirahé, bebarengan karo kabèh prajurit sing wis pracaya, cacahé 150 wong lanang.

Sawisé kuwi, Santa Aza ngalami siksaan manèh lan pungkasane dipenggal sirahé[7953] .

Perayaan Pahlawan Suci Iliodor

Dirilèkaké tanggal 19 November

Sajrone pamaréntahan Aurelian[7954] ing kutha Magidis ing Pamphylia[7955] , sing dipimpin déning Aetius, ana wong saleh jenengé Iliodor sing tanpa wedi nyebarake ajaran Kristus. Amarga iku, dhèwèké ditangkep lan digawa ngadhepi gubernur, dituduh nyebar doktrin sing dikejar. Sang wali banjur diadili. Sajrone interogasi, gubernur Aetius suwé nyoba ngyakinaké Iliodor supaya mbalèkaké Kristus lan nyembah arca-arca. Nanging sang

---

[7951] Tilar donya ing taun 1065.
[7952] Isauria – sawijining wewengkon cilik ing kidul Asia Minor.
[7953] Ing awal abad kaping 4.
[7954] *Aurelian* – kaisar Romawi, mrentah saka taun 270 nganti 276.
[7955] Pamphylia – sawijining wewengkon ing kidul Asia Minor.

wali kanthi wani lan teges ngakoni Kristus minangka Gusti Allah. Gubernur banjur mréntah supaya dhèwèké digantung lan awaké digores nganggo cakar wesi. Nalika disiksa, Wali Iliodor muni banter:

'Gusti Yesus Kristus! Tulung aku!'

Sakwise kuwi ana swara saka swarga:

'Aja wedi! Aku ana karo kowe!'

Swara iki krungu déning para algojo, sing uga weruh papat malaékat ing wektu kuwi. Panglihatan kuwi nduwé pangaruh gedhé marang wong-wong mau nganti padha pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus lan miwiti nentang gubernur. Gubernur sing nesu kuwi langsung mrentah supaya wong-wong mau dibuwang menyang segara. Ing wektu sing padha, dhèwèké mrentah supaya sapi perunggu dibakar lan sang martir dibuwang menyang kono. Nalika sang martir dibuwang menyang sapi kuwi, lumantar pandongané sapi mau langsung dadi adhem, lan sang martir nyanyi kidung panuwun marang Gusti Allah.

Nalika sang panguwasa krungu bab iki, piyambakipun gumun lan nalika nyedhaki sapi perunggu, piyambakipun weruh dhéwé yèn sapi mau langsung adhem. Banjur piyambakipun mbalèk marang sang wali lan kandha:

'Wong jahat! Sihirmu malah ngalahaké geni!'

Nanging sang wali mangsuli:

'Iki dudu amarga sihir, nanging pitulungané Kristus.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nyuwun marang sing nyiksa supaya diwènèhi wektu telung dina kanggo mikir apa sing bakal ditindakake.

Nalika sang wali dibebasake, dhèwèké kanthi rahasia menyang candhi lan miwiti ndedonga ing kono; sawisé pandonga sang wali, ana gempa bumi, nalika kuwi arca-arca suci tiba lan remuk. Nalika sang gubernur krungu bab iki, dhèwèké mréntahaké supaya Santo Heliodorus digawa manèh ing ngarepé pangadilan lan, kebak nesu, mréntahaké supaya dhèwèké digantung lan paku panas abang dipaku ing sirahé. Ngrasakaké lara banget, sang wali nyuwun pitulungan marang Gusti Allah, lan sakwisé kuwi sangsara dhèwèké langsung sirna. Banjur gubernur mrentahake supaya sang wali diiket nganggo borgol wesi abot lan digawa menyang gubernur kutha jejere. Nalika Sang Wali Iliodor diajokake marang gubernur kuwi, gubernur mau ngobrol suwe karo dheweke, nyoba meksa supaya dheweke nyembah arca-arca. Nanging nalika weruh keteguhané, gubernur mrentah supaya tangan lan sikilé dipasang ing papat penyangga kayu lan banjur dibuwang menyang kuali kobong. Nalika ana ing kuali, sang wali ndedonga, lan ing wektu sing padha ngajak wong-wong sing padha ana ing sacedhaké supaya mèlu, kanthi kandha yèn kuwi ora bakal ngrusakaké apa-apa marang wong-wong mau. Lan akèh saka wong-wong sing ana ing kono banjur pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus.

'Satemene, Gusti Allah wong Kristen agung,' ujare wong-wong mau.

Gubernur, nalika weruh akèh wong wis pracaya marang Gusti Allahé Iliodor, lan wedi yèn wong-wong sing pracaya kuwi bakal nyumputaké martir suci, banjur mréntah supaya dhèwèké digawa menyang Magida. Banjur para prajurit nyekel dhèwèké lan mangkat bareng dhèwèké. Sawisé tekan Magida, dhèwèké digawa manèh ngadhep pangadilan. Sawisé ngalami siksaan marang sang wali, gubernur mréntahaké supaya dhèwèké digantung, badané dikuliti, banjur sirahé dipotong. Nalika Iliodora digawa metu saka kutha, sang martir suci nglambai nganggo tangané marang wong-wong sing nggawa dhèwèké supaya mandheg; lan sawisé padha nurut panyuwuné, dhèwèké ndedonga, banjur sirahé dipotong[7956] .

3 Desember

20 November (Gaya Lawas)

[7956] Watara taun 273 Masehi.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan, Gregorius saka Dekapolis

Dipepering ing tanggal 20 November

Sing Mulya Gregorius lair ing kutha Irinopolis ing Dekapolis[7957] saka wong tuwa Kristen, Sergius lan Martha, sawijining wanita sing saleh lan wedi marang Gusti. Nalika umure wolu taun, piyambakipun dikirim sinau maca lan nulis, lan nalika isih enom piyambakipun sinau Sabda Gusti kanthi tuntas lan misuwur amarga kesetiaané ing gréja. Kanggo ngupaya urip langit, piyambakipun wiwit sengit marang kabèh bab ing donya: piyambakipun ora nate mangan panganan lezat, mung mangan panganan prasaja , lan panganan kasar; piyambakipun nolak nganggo sandhangan mewah lan alus; piyambakipun nyukupi kabutuhan kanthi kerja kasar, lan maringi sisa marang wong mlarat. Dheweke kerep nyendhiri ing meneng lan ing kana, piyambakan, ndedonga marang Gusti supaya kersa nggawe dheweke dadi abdi sing setya.

Nalika Gregory wis diwasa, wong tuwané arep nikahake dhèwèké, nanging dhèwèké mlayu sacara rahasia lan mlebu menyang biara sing sepi, ing kana dhèwèké njupuk sumpah monastik lan nyawisake dhèwèké kanthi semangat kanggo nglakoni puasa lan pantang, kanggo pandonga lan jaga bengi tanpa kendhat, ngetokake kabèh kasangsaran urip monastik sing paling ketat marang dhèwèké dhéwé.

Ing wektu sing padha, bapaké Grigory ora suwe seda; ibuné sing taat, sawisé nemokaké dhèwèké sawisé nggoleki suwé, ora mung ora nyalahaké dhèwèké nanging malah nyetujoni niyaté kanggo nyawisaké dhiri ing urip monastik; ibuné mung nyuwun supaya dhèwèké pindhah menyang biara liya, ing ngendi adhiné manggon. Miturut kersané ibuné, sang rahib pindhah menyang kana; nanging nalika dhèwèké mangertèni yèn abbot ing biara kuwi iku ikonoklas, dhèwèké, minangka pembela Ortodoksi sing semangat, ngecam dhèwèké ing ngarepé kabèh komunitas. Abasé, amarga nesu, banjur nggebuki dhèwèké kanthi abot, sawisé kuwi Gregorius lunga menyang biara liya, ing kono abasé yaiku seduluré ibuné, Simeon. Kanthi kabungahan, Simeon nampani Gregorius, minangka wong sing wis pengalaman ing urip asketis, dhèwèké mulang priya enom mau kabèh kabecikan. Sawisé manggon ing kana watara patbelas taun, Gregorius sing kinurmatan mau éntuk ajining dhuwur saka kabèh wong, lan kabèh padha ngajèni dhèwèké minangka wong sing luhur budi lan suci. Amarga unggul ing andhap asor sing jero lan kepengin dadi biksu sing sampurna, dhèwèké nyuwun idin marang sang abbot kanggo manggon ing sel sing sepi, supaya bébas saka kabèh urusan donya lan bisa nglampahi wektu ing meneng. Abbot, sing ngenali kabecikan niyaté, nyedhiyakake guwa ing jurang jero lan curam kanggo upaya aseté. Lan sang wali wiwit nyawisake dhiri marang praktik aseté ing guwa kuwi kanthi semangat sing luwih gedhé. Nanging, ora kendho amarga gunemé wong akèh, dhèwèké nglakoni sangsara gedhé ing kono saka tangané setan-setan, sing nyoba kanthi kabèh cara kanggo nggawe atiné pait lan nggodha dhèwèké, ngupaya ngusir dhèwèké saka panggonané. Kadhangkala padha ngancem, njerit: 'Tinggalna panggonan kita, utawa kowe bakal nandhang sangsara gedhe ing tangan kita'; kadhangkala liyane padha nyerbu marang dheweke, ngowahi wujud dadi kalajengking medeni. Nanging dheweke tetep kebal lan ora wedi. Nalika piyambakipun ndedonga, para setan nglarani tangan lan sikilé; nanging piyambakipun boten nggatekake tatu-tatu mau, anggep kados boten ana apa-apa. Lan para setan mundur kanthi isin. Sawisé sawetara dina, para setan muncul malih ing wujud prajurit, ngancem arep matèni piyambakipun; nanging piyambakipun nggawe pratandha salib, lan para setan sirna. Sawisé kuwi, para setan mau katon marang sang wali, padhang sumunar kaya cahya, lan kandha yèn dhèwèké iku patang puluh martir sing teka kanggo maringi dhèwèké sih lan kekuwatan nglawan para setan; nanging dhèwèké, sawisé weruh tipuané, ngélarang para setan mau, lan padha sirna manèh. Cobaan liyané uga ora ana gunané, amarga sih rahmaté Gusti Allah nulungi dhèwèké lan mbusak kabèh hawa napsu daging ing sajroning dhèwèké. Ora suwe sawisé kuwi, Gusti maringi peparing marang abdi sing setya sawijining pangliyan kang éndah: Gregorius mlebu ing kahanan kaya mabur ing swarga, nalika iku cahya padhang sumunar marang dhèwèké saka swarga, disarengi ambu kang ora bisa diterangaké kang ngisi guwa lan tetep ana ing kono pirang-pirang dina. Wong suci iku nganggep dadi kawajibane kanggo nglaporake mujijat iki marang abbote, supaya dhèwèké bisa takon marang abbote, minangka wong sing wis pengalaman ing urip rohani, apa panglihatan iki asalé saka Gusti Allah, utawa apa iki pakaryané

[7957] Dekapolis – ing basa Yunani, Dekapolis – iku konfederasi sepuluh kutha ing Isauria, sawijining wewengkon cilik ing pagunungan Asia Minor, ing sisih kidul; Irinopolis kalebu salah siji kutha kasebut. Sawisé konfederasi kutha iki, Venerable Gregory banjur dikenal minangka Decapolite.

setan, sing dikirim kanggo nggodha lan ngapusi dhèwèké. Sawisé mèngeti critané Gregorius kanthi tliti, sang abbas maringi panglipur lan kandha supaya dhèwèké aja nganti ana sangsi utawa wedi, amarga iku yaiku Cahya Ilahi, sing kanthi ambuné wis ngusir ambu anyabé sing matèni saka sing jahat. 'Upayakna ing tapa brata panjenengan sak kuwasa panjenengan,' pangandikane sang sepuh, 'kanthi pracaya manawa Gusti Allah dados pitulungan panjenengan.' Lan pancen, Santo Gregorius mari amarga panglihatan kang kebak sih rahmat iku lan bébas saka lara jasmani kang wis nyusahake, uga saka lara rohani—godaan daging kang digunakake setan kanggo nyekel dhèwèké—lan saka kabèh godaan ala. Wiwit wektu kuwi, sing pinaringan berkah iku nambah maneh pakaryan tapa lan pandonga, tanpa kendhat nyuwun marang Gusti saka jeroning atiné. Sawisé ngalahaké tipuané setan, Sang Mulya Gregorius, amarga uripé sing suci lan tanpa cela, dianggep pantes déning Gusti nampa karunia kebak sih-rahmat kanggo nindakaké mujijat. Lan amarga ora pantes yen lampu ilahi iki ing Gréja tetep kasembunyi,

Gusti Allah nyapa dhèwèké saka swarga, kaya nalika Panjenengané nate nyapa Patriark Abraham (Kejadian 12:1):

'Gregorius! Yen kowe kepengin nggayuh kasampurnan, tinggalna tanahmu lan sedulurmu, lan tindakna lelungan kanggo kabecikanmu dhéwé.'

Manut swara ilahi iki, Gregorius ninggal guwa lan mangkat menyang Efesus kanggo golek prau supaya bisa layar menyang Konstantinopel: Ing wektu kuwi, Gréja Konstantinopel lagi dirusak déning bidah ikonoklastik, lan, semangat kanggo kamulyaning Gusti Allah lan kasucian Ortodoksi, sang wali niyaté arep mbelani Gréja Konstantinopel lan mbukak ajaran palsu para bidah. Nanging Pangayomaning Gusti mréntah liya: Santo Gregorius kudu nglampahi sésa uripé, manut panggeran ilahi, ngumbara, *'awit ing kéné kita ora nduwé kutha kang langgeng, nanging kita ngupaya kutha kang bakal teka'* (Ibr. 13:14), kaya Gusti kita Yesus Kristus, sing dadi wong asing ing donya lan ora duwe panggonan kanggo nyandhak sirah (Mat. 8:20; Luk. 9:58).

Berkiblat saka Efesus menyang Konstantinopel, Rama sing Kinurmatan mandheg dhisik ing dalan ing Prokonis[7958] , ing ngendi ana wong mlarat, sanadyan ana paugeran ketat saka para kaisar ikonoklastik[7959] sing nglarang nyedhiyakake panggonan kanggo para biksu, kanthi anget nampani dhèwèké mlebu omahé kanggo kamulyaning Gusti, lan amarga iku Gusti maringi berkah marang dhèwèké sajrone sawetara dina. Saka kono, sang wali nerusake lelampahan menyang Bizantium, nanging nalika nemoni alangan, piyambakipun mangertos menawa punika dudu kersaning Gusti supados piyambakipun nerusake lelampahan menyang kono, mula piyambakipun lajeng mangkat menyang Enos[7960] . Ing kana dhèwèké dipukul abot déning wong numpak jaran sing digerakké déning setan; nanging wong sing bener kuwi, nalika nahan pukulan mau, ndedonga marang Gusti supaya ngapura marang sing nyerang dhèwèké, lan wong kuwi, weruh alusé, nyesel, nyuwun pangapura, lan nampa piwulang saka Bapa sing Mulya supaya ora nindakake salah marang sapa waé manèh. Banjur mangkat saka kono, Sang Romo tekan Christopolis[7961] , saka kono piyambakipun nyebrang menyang Thessaloniki.

Sawisé manggon sawetara dina ing Thessaloniki, Santo Gregorius mangkat liwat daratan menyang Korintus. Mangkat saka kono menyang Roma kanthi kapal, piyambakipun mandheg sedhela ing dalan ing Reggio[7962] . Ing kéné, sawatara wong, nalika weruh yèn Romo ora nduwé apa-apa, maringi dhuwit emas sawatara. Sanajan sang wali ora ngerti sapa sing maringi, kanthi sih rahmat Gusti piyambakipun mangertos menawa emas sing diparingake mau dipikolehi kanthi ora adil; mula, karsa mulang supados padha nyingkiri tumindak ora adil, piyambakipun mbukak identitas wong sing salah lan mbalekake dhuwit sing dipikolehi kanthi ora adil mau. Sawise ninggalake Reggio, sang wali nerusake lelampahan menyang Roma. Ing dalan, salah siji penumpang tiba saka kapal menyang segara, cedhak pesisir ing ngendi padha arep mudhun kanggo nerusake lelampahan menyang Roma. Banjur kelakon mujijat, sing cetha nuduhake yen sih rahmat Gusti nyawiji marang ingkang kinurmatan;

[7958] Proconis – saiki Marmara, sawijining pulo ing sisih kulon Segara Marmara.

[7959] Leo III wong Isauria (716–741), utamane putrané Constantine Copronymus (741–775) lan putrané sing dadi penerus, Leo IV wong Khazar (775–780).

[7960] Enos – sawijining kutha pelabuhan pesisir ing kidul Rumelia saiki, ing kulon Konstantinopel.

[7961] Christopolis – uga dikenal minangka Emvolai, sawijining kutha ing Makedonia ing Kali Strymon, kang mili 50 versta ing sisih lor-wétan saka Thessaloniki.

[7962] Rigium – sawijining kutha ing sisih kidul-kulon Italia, ing pesisir Selat Sisilia.

amarga mung kanthi siji pandonga, piyambakipun nggawa wong mau menyang pesisir lan nylametake saka pati sing wis cedhak.

Sawisé tekan Roma, Sang Gregorius sing kinurmatan nglampahi telung wulan meneng ing sawijining sel sing sepi, nganti ora ana siji waé sing ngerti yèn dhèwèké ana ing kono. Nanging ana wong sing kesurupan setan mbuktekaké yèn dhèwèké ana ing kutha kuwi: amarga sang wali wis marasaké dhèwèké kanthi ngusir roh najis saka awaké, lan kabèh wong banjur nganggep dhèwèké minangka wali. Gregorius banjur mundur saka kana lan sawisé tekan Sisilia, piyambakipun nyendhiri ing menara, ing ngendi piyambakipun meneng. Ing kono, setan nyerang piyambakipun, ngrusak tikar panggon turu, lan nggodha piyambakipun kanthi macem-macem cara, nindakake tumindak ala marang piyambakipun; nanging piyambakipun ngusir setan-setan mau lumantar pandonga. Ing kéné uga dhèwèké nylametaké sawijining wanita sing dosa saka paukuman langgeng; dhèwèké, liwat akal licik sing ora kaétung, wis nuntun priya—utamané pelaut sing teka saka nagara manca—marang kucilan zinah. Kanthi ngancem dheweke bakal nampa sangsara langgeng, sang wali liwat pangaribawa panjenengané ngajak dheweke nyerahi donya, ngucapake sumpah monastik, lan panggonan rereged daging mau malih dadi sawijining biara. Sawisé kuwi, ana sawijining wanita sing kesurupan setan teka marang Sang Gregorius ing menara, lan panjenengané ngusir setan saka awaké liwat pandonga. Dheweke uga nindakake akèh mujijat liyane ing panggonan kuwi. Nalika kabèh wong padha krungu bab iki lan wiwit ngajeni dhèwèké, sang wali banjur mundur saka kono uga.

Nalika piyambakipun lelungan, piyambakipun nemoni pasukan Saracen[7963] . Salah sijine lagi maringi banyu marang jarané ing sumur, lan nalika sang wali nyedhak, wong iku ngangkat tombaké kanggo matèni piyambakipun. Nanging ujug-ujug tangane mandheg ing udara, saéngga piyambakipun ora bisa nurunaké. Banjur piyambakipun mèlu mèlu bapak sing mulya, nyuwun marang piyambakipun supaya mari. Wong suci mau nyentuh tangane nganggo tangane dhéwé, banjur marasaké. Sabanjuré ing dalan, wong suci ketemu karo wong sing kesurupan setan lan disiksa kanthi kejem. Kanthi welas asih, wong suci ndedonga marang Gusti Allah, banjur setan mau ninggalaké wong sing nandhang sangsara kuwi.

Pungkasané, Gregorius bali menyang Tesalonika lan manggon ing kana ing biara Santo Mina. Panjenengané urip ing kamlaratan banget nganti ora nduwé panganan, ora ana sandhangan kanggo nutupi awak, lan mung nganggo siji busana sing digunakaké bengi lan awan. Nalika dhèwèké krasa luwe banget, dhèwèké bakal metu saka gréja ing , lan yèn ndeleng wong padha mangan ing endi waé, dhèwèké bakal mèlu lan mbagi panganan sethithik karo wong-wong mau. Nanging banjur dhèwèké nyadari yèn dhèwèké ora pantes urip saka gaweyané wong liya tanpa nyambut gawe dhéwé, lan mutusaké tetep ana ing gréja tanpa mangan nganti Gusti paring pitulungan saka swarga. Lan Gusti, sing biyèn wis nyokong nabi Elia liwat gagak (3 Raja 17:6) lan akèh abdi liya sing saleh kanthi cara mujijat, ora ninggalaké abdi sing setya tanpa pitulungan; kanthi wahyu ilahi, sawijining janda sing taqwa nggawa dhaharan saben dina.

Ora suwe, Sang Gregorius sing kinurmatan dadi misuwur ing saindenging wewengkon amarga mujijat-mujijatipun. Mangkono, ing sawijining dina, ana sawijining wanita sing kesurupan setan teka marang piyambakipun lan nyuwun pitulungan marang sang wali kanggo ndandani gubug cilikipun, amarga wis rusak. Minangka wangsulan marang panyuwunanipun, sang wali ngendika:

'Menehi, miwiti gawe, lan Gusti Allah, Bapa para yatim piatu, bakal ngutus pitulungan marang kowe.'

Wadon iku lunga kanthi iman lan miwiti nggali lemah kanggo ngedegake pondasi bangunan. Lan ujug-ujug, akèh banget aspal mili saka panggonan kuwi. Wadon iku adol aspal mau lan saka dhuwit asilé, ora mung mbangun omah ciliké nanging uga nyukupi kabutuhané saka adol aspal mau lan kabutuhan liyane.

Kanggo sawijining biksu sing lagi nglakoni tapa brata ing sawijining pilar cedhak Biara Santo Mina, Bapa Gregorius sing kinurmatan, sawise diwenehi pratandha dening Roh Suci, maringi pratandha marang dheweke babagan pati sing bakal teka, kaya sing ditindakake marang wong-wong liya. Kanthi tanpa kendhat ngupaya pangembangan rohani, ngajeni kasucian jiwa lan nyampurnakake dhiri ing kabecikan Kristen, Sang Gregorius sing kinurmatan nduweni kawani ageng ing ngarsane Gusti lan nyiapake dhiri dados panggonan Roh Suci; kanthi pituduhing Gusti, piyambakipun lumampah ing dalan sempit pangibadah sing andhap asor lan wicaksana, ngusir

[7963] Saracen – jeneng sing diwènèhaké marang wong Arab, sawijining suku nomadik sing nindakake serangan ing Arabia; sakwisé, jeneng iki banjur digunakaké kanggo kabèh Muslim sacara umum.

kabèh kecerobohan lan godaan mungsuh lumantar waspada tanpa kendhat, saéngga mungsuh boten saged ngaruhi imajinasi utawi pikéranipun sanadyan nalika tilem; Setya marang jenenge, piyambakipun pancen waspada[7964] ing kabèh pakaryan lan pikiranipun, lan nyucèkaké jiwa lan badanipun saking kabèh hawa napsu. Sawisé diangkat dados imam, piyambakipun nindakaké Liturgi Ilahi kanthi manah sing nyesel lan roh sing andhap asor; piyambakipun ngusir sakabehe rasa sombong lan angkuh. Sing paling utama, dhèwèké njaga kasucian Ortodoksi ing tembung lan tumindak; nglawan para bidah sak kuwasaé, dhèwèké mulang liwat tembung lan tulisané carané nyembah ikon suci lan ngurmati miturut tradhisi Gréja; panjenengané ngresiki akèh kutha saka rereged ikonoklasme lan malah siyap ngucuraké getihé dhéwé kanggo ikon-ikon suci, yèn perlu; panjenengané dhéwé siyap nampa pati kanggo iku lan dadi martir kanthi kersané dhéwé. Luwih saka kabèh kabecikan, panjenengané duwé pandonga suci sing ajeg, tansah ngarahaké pikirane marang Gusti Allah; nyanyi puji-pujian marang Panjenengané lan ngluhuraké Panjenengané bebarengan karo Malaikat-malaikat suci, dhèwèké nampa malah ing donya iki woh-wohan pisanan saka kabungahan sing ora bisa diungkapaké saka kabegjan langgeng. Ing sawijining wengi, Malaikaté Gusti Allah muncul marang dhèwèké ing sawijining panglihatan, maringi pedhang kobong kanggo ngalahaké kabèh kuwasa setan lan motong doktrin sesat saka Gréja, lan saka atiné—nafsu dosa.

Kadhangkala, nalika lagi nyawiji ing pangrêmbêng babagan Gusti, Sang Kinurmatan mireng swara kidungan para malaikat: piyambakipun pantes sanget ing paningal Gusti lan para malaikat ngantos nalika isih wonten ing badan fana, piyambakipun sampun paring kabungahan ilahi ingkang langgeng; piyambakipun dipun anggep pantes mireng kidungan para malaikat, ingkang durung nate kapireng ing kuping manungsa, lan ngrasakaken kabungahan ingkang tanpa upama.

Sawisé nglampahi pirang-pirang taun ing Tesalonika, Bapa Gregorius sing kinurmatan mangkat menyang Bulgaria—sing wektu kuwi isih pagan—bareng salah siji muridé, nanging banjur mbalèk sadurungé tekan kana. Nalika muridé takon kenapa dhèwèké cepet-cepet ganti pikiran, Bapa Gregorius sing kinurmatan mangsuli:

'Aku kepengin ngunjungi panggonan kuwi, nanging aku weruh yèn srengéngé ora sumunar ing kana.'

Kanthi tembung-tembung iki, dhèwèké kanthi ramalan prédhiksi kerusuhan sing pecah ing kana ora suwe sawisé kuwi, nalika getih mili kaya kali lan kabèh nagara dadi karuksakan.

Sabanjure, Sang Gregorius sing kinurmatan lelungan saka Tesalonika menyang Bizantium lan saka kono menyang Gunung Olympus[7965] , saka kono piyambakipun wangsul malih menyang Tesalonika.

Mangkono, nalika makarya kanthi cara iki lan merenung babagan prakara swarga nalika isih ana ing donya, Sang Mulya Gregorius saya cedhak karo wektu pamitipun saka gesang donya iki. Amarga nandhang lara epilepsi sing parah, piyambakipun kaku ing amben lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya nylametake piyambakipun saka lara iki lan nggantosake karo lara liyane – dropsi. Gusti krungu pandongane: sawise nylametake dhèwèké saka lara sepisanan, Gusti paring lara sing dijaluké. Lan banjur awaké ngembung nganti kaya goni kang kebak angin. Sawisé ninggalaké Tesalonika, Sang Bapa Pendeta tekan Konstantinopel kanthi angel banget, kanggo nglawan bidah ikonoklasma ing kana[7966] , lan ora tau bali. Panjenengané uga nggawa loro muridé lan kancané, Yusuf lan Yohanes. Dheweke ora suwe banjur ngutus siji saka wong-wong mau, miturut panyuwunan para biksu Ortodoks, menyang Roma marang Paus Leo III[7967] kanggo njaluk pitulungan ngadhepi panganiayaan sing bakal teka marang ikon-ikon suci; nanging, ing dalan, dheweke ditangkep dening bajak laut sing disuap dening Kaisar ikonoklas Leo si Armenia lan dipenjara ing pulo Siprus.

Yusuf ora kasil ndeleng gurune sing agung urip maneh. Sang Wibawa Gregorius ora suwe sawisé kuwi nyerahaké nyawa sing suci marang Gusti. Rolas dina sadurungé seda, dhèwèké wis weruh dina pangliyané lan mréntah supaya digawa menyang panti asuhan, ing kono, tanggal 20 November, dhèwèké séda kanthi tentrem[7968] .

[7964] Gregory, saka basa Yunani, tegesé *'sing waspada'*.

[7965] Iki, mesthi wae, nyebut Gunung Olympus ing Bithynia lan Mysia, ing sisih lor Asia Minor, ing tapel wates Bithynia lan Mysia, ing ngendi monastisisme mekar ing wektu kuwi.

[7966] Iki kelakon nalika pamaréntahan Kaisar Leo si Armenia (813–820). Amarga ora bisa mbujuk Nikephoros, Patriark Konstantinopel, supaya nampa ajaran ikonoklas, kaisar iki ngasingaké dhèwèké ing Maret 816, bebarengan karo uskup-uskup liyané, para abbot lan biksu sing kanthi wani mbela pangurmatan marang ikon suci, banjur dipenjara ing sel-sel ing Konstantinopel utawa diasingake.

[7967] Paus Leo III (795–816)

[7968] Patié Sang Mulya Gregorius saka Dekapolis kelakon ing taun 826 – Sang Mulya Yosef ora nganti bisa ketemu guruné. Nalika bali menyang Konstantinopel enem taun sawisé saka panjara, panglipur siji-sijiné yaiku nyentuh nganggo tangan dhéwé awaké St. Gregorius

Nalika padha teka arep ngubur badané sing kinurmatan, ana wong lara nyedhaki dhèwèké kanthi iman; dhèwèké nandhang lara abot, nganti ora bisa ngadeg tegak, nanging pasuryané tansah ngadhep ing lemah. Banjur dhèwèké krasa ana wong nyentuh saka mburiné, lan dhèwèké muter badan takon marang wong sing ana ing sacedhaké apa kuwi dhèwèké sing nyentuh. Wong iku mangsuli ora, lan wong lara iku mangertèni yèn iku kuwasa Gusti sing wis mudhun marang sang wali sing wis maringi panyembuhan – lan dhèwèké wiwit bisa ngadeg, waras sakabèhé saka larané. Wong liya disiksa déning roh najis, nanging sakwisé dhèwèké nyedhak peti mati sang wali sing kinurmatan, setan iku metu saka dhèwèké. Ana sawijining sedulur kang sangsara banget amarga napsu daging lan meh kecemplung ing dosa, nanging sawisé teka ing makam sang wali, dhèwèké nangis nyuwun pitulungan – lan perjuangan dagingé mandheg, dhèwèké mulyakaké sang wali lan matur nuwun marang Gusti Allah.

Mangkono, sawisé lelampahan ing donya sing abot banget, Sang Mulya Gregorius kaparingi pangaso langgeng ing swarga bebarengan karo malaikat-malaikat suci, sing pandeleng lan swarane wis pinaringan berkah kanggo ndeleng sanajan isih urip ing donya, lan saiki, bebarengan karo para malaikat mau, piyambakipun ngluhurake Gusti Allah siji ing Trinitas kanthi kidung 'Threesanctified' salawas-lawase.

Kontakion, Nada 3:

Gereja ngakoni panjenengan minangka srengéngé sumunar, madhangi kabèh kanthi kaéndahan kabecikan panjenengan lan sinar panyembuhan panjenengan, ya panjenengan abdi Kristus: mulané kita ngrayakaké pangeling-eling panjenengan sing kinurmatan lan ngurmati pakaryan panjenengan, Bapa Gregorius sing pinunjul lan kebak berkah, sing kebak kawicaksanan.

Uripé Santo Proklus, Patriark Konstantinopel

Diperayakake tanggal 20 November

Santa Proklus iku muridé Santo Yohanes Krisostomus[7969] lan diparingi sih supaya bisa ndeleng carané Rasul Suci Paulus, ing panglihatan sing nggumunake, ngucapaké kanthi rahasia ing kupingé Santo Yohanes.

Ana sawijining bangsawan ing Konstantinopel sing difitnah déning mungsuhé sing iri marang Kaisar Arkadius[7970] , banjur diusir saka kraton lan dicopot saka jabatané sing dhuwur. Karep njaluk pitulungan marang Santo Yohanes Krisostomus, dhèwèké nyuwun marang dhèwèké sanadyan ora ana supaya diijini teka ing wayah bengi, amarga dhèwèké wedi teka ing wayah awan, supaya mungsuhé ora weruh lan ora nyebar fitnah manèh marang kaisar. Banjur Santo Yohanes, ngundang Proklus, sing ngladèni dhèwèké—wong sing taat lan sumunar kabèh kabecikan—paring dhawuh supaya ngélingaké bangsawan kuwi ing wayah wengi lan ngeteraké dhèwèké mlebu: tugase Proklus ing pangabdiané marang Kristus yaiku nglaporaké marang patriark sapa waé sing teka lan ngeteraké mlebu marang dhèwèké. Nalika bengi teka, bangsawan mau teka marang Patriark kanggo rembugan lan nyritakake kasangsarane kanthi rinci. Mula Proklus, tangi saka ambené, nyedhak lawang kamar turu patriark lan, liwat celah lawang, ndeleng yèn Yohanes lungguh lan nulis, déné Santo Paulus sang Rasul nyandhak saka mburiné lan, ngendhokaké swara ing kuping tengené, lagi ngobrol karo dhèwèké. Rasul iku mirip karo nabi suci Elisha ing penampilan, sirahé botak ing ngarep lan duwé jambang gedhé lan amba. Ora bisa dirungu apa sing padha rembugan liwat lawang. Mlaku adoh saka lawang, Proklus kandha marang tamu:

---

sing ora rusak, lan dhèwèké manggon karo muridé Yohanes ing sacedhak kuburé. Sawisé séda Yohanes, Yosef ninggal panggonan kuwi lan manggon ing gréja St. Yohanes Krisostomus, ing kono dhèwèké nyimpen reliké St. Gregorius saka Dekapolis lan muridé Yohanes, sing misuwur amarga ora bosok lan mujijat-mujijat; Sawisé sawatara wektu, ora adoh saka gréja iki, dhèwèké ngedegaké komunitas biara sing didedikasikaké kanggo St Nicholas of Kasul lan mindhahaké relik para wali menyang kana. Joseph the Hymnographer uga nyipta sawijining upacara kanggo ngajèni St Gregory. Relik suci St. Gregorius sing ora rusak lan tetep utuh saiki disimpen ing Rumania, ing Biara Bistrița, ing Keuskupan Râmnic.

[7969] St Proklus ngladeni dadi diaken ing sangisoré St Yohanes Krisostomus, banjur dadi hieromonk lan, ing wektu sing padha, dadi synkellos—yaiku pangiring pribadhi patriark, manggon ing papan sing padha karo piyambakipun—lan uga dadi murid paling cedhak.

[7970] Arcadius, putrané Theodosius Agung, dadi Kaisar Kakaisaran Romawi Wétan wiwit taun 395 nganti 408.

'Aja kuciwa – sabar sithik: ana wong liya sing wis mlebu kamar Patriark sadurunge kowe, mula nganti dheweke metu aku ora bisa ngidini kowe mlebu.'

Nanging sejatine Proklus wedi, amarga dhèwèké ora ngerti sapa sing teka arep ketemu Patriark: kejaba dhèwèké, ora ana siji waé sing bisa mlebu marang Patriark, lan dhèwèké ora ngerti yèn kuwi penampakan saka Rasul Paulus.

Bangsawan iku lungguh suwe banget, banjur wiwit maneh nyuwun marang Proklus supaya ngandhani Patriark yèn dhèwèké ana.

'Kowe bisa ndeleng dhéwé,' wangsul Proklus, 'sepira suwéné aku wis ngentèni wong sing lagi ngomong karo Patriark metu; sanadyan mangkono, aku bakal lunga ndelok liwat celah kanggo mriksa apa wis rampung omongané.'

Proklus lunga lan weruh yèn pagunemané isih lumaku. Dhèwèké bali lan lungguh. Banjur dhèwèké nyedhak lawang kaping telu lan weruh kahanan sing padha.

"Panjenengan ora pantes ngidini sapa waé mlebu sadurungé aku, Bapa," ujare pejabat kuwi, "awit panjenengan wis mangertèni yèn aku lagi nandhang sangsara abot lan ngarep-arep pati kapan waé."

'Percayaa marang aku, sedulur,' Proklus mangsuli, 'aku ora ngidini dhèwèké mlebu, malah aku ora ngerti sapa dhèwèké, lan ora ana lawang liya ing kéné kejaba iki. Nanging, enteni sithik manèh.'

Nanging nalika semana muni lonceng kanggo Matins, Proclus kandha marang tamu:

'Saiki mlebu kanthi tentrem: wiwit saiki Patriark ora ngomong karo sapa-sapa lan ora mikir bab apa wae sajrone wektu sing disisihaké kanggo pandonga bengi, nanging piyambak nganti esuk, kabèh pikirane kapenuhan pandonga lan rembugan karo Gusti Allah piyambak. Bali maneh ing wengi candhake, lan apa waé sing kelakon, aku bakal ngidini kowe mlebu luwih dhisik tinimbang wong liya.

Pria bangsawan kuwi tangi saka panggonané lan kanthi sedhih, karo luh ing mripaté, mulih.

Ing wengi sabanjure dhèwèké teka manèh ing omahé patriark. Proklus, kaya sadurunge, tangi lan lunga nglaporake rawuhe, lan sepisan maneh weruh Rasul nggumunake soko ing kupingé Santo Yohanes; dhèwèké mbalèk, ora wani ngganggu pacelathoné, lan sepisan maneh, nalika bel muni kanggo Matins, bangsawan kuwi mulih kanthi sedhih, ora entuk apa-apa.

Proklus, saka sisihé, kaget banget lan bingung sapa sejatine sing teka nyuwun sowan marang Patriark lan kapan wong iku bisa mlebu marang dhèwèké. Mula saka iku, dhèwèké ngiket janji marang dhèwèké dhéwé yèn ora bakal mangan, ngombe, turu, utawa ninggalaké lawang patriark nganti dhèwèké kasil nggawa bangsawan apes kuwi marang Yohanes lan ngerti sapa sing, kanthi cara sing ora dingertèni, bisa mlebu marang patriark. Ing wengi kuwi, bangsawan kuwi muncul kaya biasané. Proklus, yakin manawa ora ana sapa-sapa sing bareng Patriark, kandha marang dhèwèké:

'Kanggo panjenengan, gusti lan sedulur, kula boten nate ninggalake panggonan menika, lan sapunika kula badhe lunga ngandhani Patriark babagan rawuh panjenengan.'

Lan dhèwèké langsung lunga; nalika nyedhak lawang, dhèwèké manèh weruh Rasul ngandika ing kuping Patriark. Banjur Proklus, sawisé bali, kandha marang tamu:

'Muliha, sedulurku, lan ndedonga marang Gusti supaya paring pitulungan; amarga, saka sing tak deleng, wong sing lagi ngomong karo Patriark iku wis dikirim dening Gusti lan mlebu tanpa katon; liwat lawang iki, ora ana sing mlebu kajaba Patriark.'

Priyayi iku lunga karo nangis, amarga wis putus asa ora bakal nampa pitulungan saka Santo Yohanes. Nanging nalika esuk teka, Yohanes dhéwé pungkasane kelingan dhèwèké lan, nelpon Proklus, takon:

'Apa wong sing tak paringi dhawuh supaya kowe gawa marang aku wis teka?'

'Inggih, Rama,' wangsul Proklus, 'panjenenganipun pancen sampun rawuh mriki kaping telu bengi berturut-turut, nanging panjenengan ngobrol kaliyan tiyang sanès sacara pribadi, mila kula boten wani mlebet lan nglaporaken rawuh panjenenganipun dhumateng panjenengan.'

"Aku ngomong karo sapa?!", bantah Yohanes. "Wengi kuwi ora ana sapa-sapa karo aku."

Proklus banjur nerangake loro-lorone, yaiku wong sing dideleng karo Patriark lan carane wong liya kuwi, sing nyandhak awaké John saka mburine, wis ngomong karo dheweke, bisik-bisik ing kupinge. Banjur Proklus kebeneran ndelok ikon Santo Paulus Rasul sing digantung ing tembok selé John, lan ujug-ujug kandha:

'Niku piyambak—sing pancen tak deleng, Rama, ngandika kalih panjenengan! Menika rupi sejati!'

Mangkono loro-lorone—Yohanes lan Proklus—ngertos menawa iku Rasul Paulus sing wis muncul marang Yohanes, lan loro-lorone padha matur nuwun marang Gusti Allah: siji amarga wis diparingi inspirasi rahasia dening Rasul ing panulisané, lan sijine amarga diparingi kalodhangan ndeleng Rasul Paulus iki, sing manggon ing swarga.

Sawisé kuwi, Yohanes maringi pitulungan sing perlu marang bangsawan sing dianiaya, déné Santo Proklus, sing dipandu déning guru suci lan bapak rohani, Santo Yohanes, ngrembaka ing kabecikan lan nyampurnakaké dhiri ing urip sing nyenengaké Gusti Allah.

Sawisé pangasingan lan sedaé St. Yohanes Krisostomus, Proklus diangkat dadi Uskup Cyzicus[7971] déning Patriark Konstantinopel, Sisinus[7972] . Nanging, nalika tekan ing katedralé, dhèwèké ora ditampa déning para rohaniawan lokal sing wis mlebu ing bidah, mula dhèwèké bali menyang Konstantinopel lan manggon ing kana sak suwéné setaun. Sawisé seda Patriark Santo Maksimianus[7973] , sanajan durung dikubur, Santo Proklus kapilih dadi Patriark Konstantinopel, lan ing Kemis Suci lan Agung piyambakipun diangkat menyang jabatan luhur iki[7974] .

Sawisé munggah ing tahta patriark, Santo Proklus kanthi gagah ngreksa kawanané Kristus nganti pungkasaning uripé. Saliyane kuwi, dhèwèké ngyakinaké Kaisar Teodosius, putrané Kaisar Arkadius[7975] , supaya mindhah reliké Santo Yohanes Krisostomus saka Comana[7976] menyang Konstantinopel.

Sajrone masa patriarkat Santo Proklus, ana gempa bumi gedhe sing nyerang Kakaisaran Bizantium, suwene enem wulan, sing ngrusak akeh bangunan megah – gréja, kraton, lan sapiturute – uga tembok kutha watu; akèh désa lan kutha cilik kaya-kaya katelan déning bumi; sawatara pulo sirna kabèh; sawatara mata air lan kali dumadakan garing, déné aliran banyu muncul ing wewengkon garing. Gempa bumi sing nggegirisi iki karasa ing saindenging kakaisaran, nanging paling parah ing Bithynia, Hellespont lan Phrygia[7977] . Nalika bangunan-bangunan paling apik lan paling kukuh ing Konstantinopel ambruk, Kaisar Theodosius lan Kaisar Perempuan Pulcheria, bebarengan karo Patriark lan kabèh warga, metu saka kutha lan nindakake litani, kanthi tulus nyuwun welas marang Gusti. Lan ana mujijat ageng. Nalika wong-wong sing ketakutan ngisi udara karo swara pandonga *'Gusti*, *mugi welas asih!',* – dumadakan, ana bocah sing diangkat saka kerumunan dening kekuwatan sing ora katon lan, ing ngarepé kabèh wong, diunggahaké nganti dhuwur banget sing ora bisa dideleng; sakjam sawisé, dhèwèké diturunaké manèh kanthi aman kanthi cara sing padha. Dhèwèké ngandhani kaisar, patriark, lan kabèh wong yèn dhèwèké wis krungu Malaikat nyanyi kidung ing swarga:

– Allah Suci, Allah Kang Maha Kuwasa, Allah Kang Langgeng.

Kabèh wong langsung miwiti mbaleni Trisagion iki, nambahaké pandonga: 'Gusti, welasana kita', lan gempa bumi mandheg; lan bocah sing nggawa Trisagion saka swarga langsung nyerahake nyawane marang Gusti lan dikubur kanthi pakurmatan ing Gréja St. Irene: wiwit wektu kuwi, nyanyian Trisagion diwiwiti digunakake ing saindenging Gréja Kristen.

Santo Proklus ngladeni dadi Patriark sajrone 20 taun lan lima wulan lan seda kanthi tentrem marang Gusti[7978] .

Kontakion, Nada 4:

Dina iki, kutha sing paling kinurmatan saka kabèh kutha sejatine ngrayakake pangliyanmu sing mulya, yaiku Proklus sing wicaksana, bapa para bapa.

[7971] Cyzicus iku kutha cilik ing pesisir lor Asia Minor. Santo Proklus diangkat dadi uskup ing taun 426.

[7972] Sisinnius dadi Patriark Konstantinopel saka taun 426 nganti 427.

[7973] St Maximian dadi Patriark saka taun 431 nganti 434.

[7974] Iki ing taun 434.

[7975] Theodosius II sing Enom mrentah saka taun 408 nganti 450.

[7976] Komana iku kutha ing Armenia ing ngendi St John Chrysostom seda nalika lagi arep diasingake lan sepisanan dikubur.

[7977] Bithynia, Hellespont lan Phrygia iku provinsi Kakaisaran Bizantium ing Asia Cilik.

[7978] St Proklus seda ing taun 446. – St Proklus iku pambicara agama sing unggul. Kelancarané dianggep nggabungaké kewibawaan St Basil Agung karo pesona Chrysostom; wicaraé manéka warna, urip, cetha, lan luwih saka kuwi ringkes. Saliyane, surat-suraté kondhang, kalebu sing *marang wong Armenia bab iman* lan *tradhisi Liturgi.*

Penderitaan Para Martir Suci Eustathius, Fespesius lan Anatolius

Dipepering saben tanggal 20 November

Para martir suci Eustathius, Fespesius, lan Anatolius iku sedulur kandung lan lair ing kutha Nicomedia[7979] . Bapaké aran Philotheus, lan ibuné Eusebia. Philotheus iku wong asli Galatia[7980] , saka kutha Gangra[7981] ; dhèwèké ninggalaké tanah kelairané, pindhah menyang Nicomedia lan sawisé nikah karo Eusebia ing kana, nduwé telung putra – telu sing dijenengi warga kutha swarga.

Wiwitane, Philotheus, bojone, lan anak-anake padha dadi wong pagan; dhèwèké ngutus anak sulungé, Eustathius, sinau filsafat pagan, déné dhèwèké nyiapaké Thespesia lan Anatolius kanggo urip ing dagang, amarga dhèwèké dhéwé iku pedagang lan wong sugih banget. Nanging sawijining dina, nalika nggawa anak bungsune, Anatolius, dheweke mangkat menyang Galatia kanggo tuku barang; lan nalika bali, sawise ketemu karo Santo Lucian, presbiter Antiochia, dheweke diwulangake babagan iman Kristen lan bebarengan karo anaké dibaptis ing kali sing ditemoni ing dalan. Sawisé bali menyang omah, dhèwèké banjur mangkat golek Amphimus, Uskup Nicomedia[7982] , sing ndhelik ing panggonan rahasia (nalika kuwi, sajroning pamaréntahan Kaisar Maximian lan Diocletian, ana panganiayaan keras marang umat Kristen lan akèh wong pracaya padha ndhelik saka para panganiaya); lan sawisé ketemu, nggawa dhèwèké menyang omahé ing wengi iku uga, sawisé kuwi Santo Anphimus mbaptisaké kabèh wargané kulawarga Philothei. Sawisé nindakake Liturgi Ilahi, dhèwèké maringi Misteri Suci marang wong anyar dibaptis, ngangkat Philotheus dadi presbiter lan anaké sing paling tuwa, Eustathius, dadi diakon, banjur lunga lan ndhelik saka para panganiaya pagan, déné Philotheus lan keluargané kanthi rahasia nyembah Gusti Allah sejati lan nglakoni urip sing saleh.

Ora suwe, dhèwèké lan garwané pindhah menyang Gusti, ninggalaké telung priya enom sing taat dadi yatim piatu: diaken Eustathius, Thespesius, lan Anatolius – sedulur loro ing daging lan roh, amarga padha ngabdi marang Gusti kanthi siji manah, kobong semangat lan unggul ing kabecikan. Ana sawijining pejabat kraton sing jenenge Aquilinus, tau ngutus abdi kanggo tuku barang. Abdi kuwi ngerti babagan telung priya enom sing taat iku, yèn padha pedagang sing duwé usaha gedhé lan makmur, banjur menyang tokoé sing kabuka. Sawisé mlebu lan ora ana sapa-sapa ing kono, dhèwèké munggah tangga sing nuntun menyang lantai telu omahé lan krungu swara Eustathius maca Mazmuré Dawud. Abdi kuwi kanthi meneng munggah tangga, mlebu kamar ndhuwur kanthi meneng[7983] lan ing kono ndeleng Eustathius, nyekel Mazmur ing tangane lan maca: *'Kabeh sing nyembah berhala padha isin, kabeh sing sombong marang dewa palsu. Padha sujud marang Panjenengané, kowe kabèh déwa-dewa'* (Mazmur 96:7). Dhèwèké uga weruh salib lan ikon suci ing témbok. Tanpa ngucap sepatah tembung, dhèwèké langsung bali marang tuwané lan nyritakaké kabèh sing wis dideleng lan dirungokaké. Aquilinus banjur cepet-cepet menyang Kaisar Maximian lan nglaporaké apa sing diomongaké budhak mau. Prajurit langsung dikirim kanggo nangkep Eustathius lan sedulur-seduluré. Nalika tekan panggonan karo budake Akilin, para prajurit nemokake toko kuwi dikunci: wektu kuwi kabèh warga omah padha kumpul lan meneng meneng nalika nampa Misteri Suci Kristus ing Dina Gusti. Para prajurit ngetok lawang lan nyuwara, nanging ora ana wangsulan.

Santa Eustatius, nyadari ing atiné yèn para prajurit wis dikirim kanggo nangkep dhèwèké lan sedulur-seduluré lan nggawa menyang pangorbanan, ngendika marang sedulur-seduluré:

'Teguhna atimu, sedulur, lan aja wedi – Gusti kita nelpon kita menyang mahkotaning kita… Bengi wingi aku weruh yèn kita digawa menyang pangadilan sing ora adil ing ngarepé Maximian, lan ana wong, sing rupane

---

[7979] Nicomedia (saiki Nemid) – kutha krajan provinsi Bithynia ing Asia Minor, dumunung ing sisih kidul-wétan Selat Bosporus. Kutha iki dadi panggonané para kaisar Bizantium Diocletian lan St Constantine Agung

[7980] Galatia – sawijining provinsi Kakaisaran Bizantium, dumunung ing tengahé semenanjung Asia Cilik.

[7981] Kutha iki misuwur amarga konsili lokal sing dianakake ing kana (340 Masehi), kanon-kanone dianggep kanonik dening Gréja.

[7982] Dina rayane tanggal 5 September.

[7983] Wiwit jaman para Rasul, Gréja Kristen njaga lan suwé nglestarekaké adat nganakake ibadah ing pérangan ndhuwur omah sing kosong (deleng Kisah Para Rasul 1:13, 14, 20, 8), lan mung nalika jaman Konstantinus Agung, nalika umat Kristen dibebasake saka panganiayaan, gréja-gréja wiwit dibangun kanggo ibadah umum (sanajan sawetara gréja cilik wis ana ing pirang-pirang panggonan luwih awal).

peteng, ngetutké kita, nangis lan merintih, nggebuk pasuryané lan njerit: 'Celaka aku, amarga saiki aku kalah.' Ing ngarep kita ana priya enom sumunar, nyekel telung mahkota lan telung buku ing tangane, lan dhèwèké kandha marang aku: 'Eustathius, diakené Kristus! Iki sing wis disiapake Rama pangapura lan Gusti Allah kabungahan kabeh kanggo kowe. Mula, aja wedi marang sing nyiksa kowe, kaya Santo Stefanus sing ora wedi marang wong-wong mau.' Sawise ngendika mangkono, pemuda iku munggah menyang swarga, dene wong sing kulité peteng, nangis, lunga menyang kulon[7984] .

Sawisé nyritakaké panglihatané, Eustathius nguwatké sedulur-seduluré kanthi wani, kandhané:

'Sing kinasih, ayo padha ora mbantah Kristus Gusti kita ing ngarepe manungsa, supaya Panjenengané uga ora mbantah kita ing ngarepe Rama lan Malaikat-malaikat suci Panjenengané' (Matéus 10:32).

'Sedulur kita, Gusti lan Bapa,' wangsul Fespesius lan Anatolius, 'kita siap mati kanggo Sang Pencipta kita, lan ora ana apa-apa sing bakal mbalèkaké kita saka katresnan kita marang Panjenengané.'

Nalika padha lagi ngomong kaya ngono, para prajurit nggebuk lawang kanthi banter lan njerit kenceng supaya dibukak. Akhiré, Fespesius lan Anatolius menyang lawang lan mbukak. Para prajurit mlebu kanthi kasar, padha takon sapa maneh sing ana bareng karo wong-wong mau, banjur miturut dhawuhe abdi Akilin padha munggah. Sawisé mlebu ing kamar pandonga, padha weruh Eustathius nyekel Injil Suci ing tangane. Dumadakan mbukak, dhèwèké maca: *'Aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni nyawa'* (Matius 10:28).

– Pejabat sing mimpin prajurit padha njerit marang dhèwèké supaya nyelehaké apa sing digenggemé (dhèwèké dhéwé ora wani nyentuh Injil Suci, amarga dhèwèké anaké wong Kristen). Eustathius nyandhak Injil Suci ing dhadhané, nyium, lan nyelehaké ing méja, banjur salah siji prajurit kandha:

– Delengen carane wong Kristen tresna marang bukune, ing ngendi kabeh sihiré kapacak.

Para prajurit nyekel Eustathius lan nggawa dhèwèké mudhun. Nanging dhèwèké, ndelok-ndelok sakupengé lan weruh kitab-kitab suci, kandha marang kitab-kitab mau kaya urip:

'Kita janji marang kowe!'

Banjur, nalika ndeleng akèh barang awis sing lagi didagangkan, dhèwèké kandha:

'Kita nyingkiri kowe lan kabèh sing fana, lan kita ngetutaké Kristus!'

Banjur padha metu kabèh. Lawang omah dikunci lan disegel, lan para prajurit sawisé ngiket telung sedulur suci bebarengan, nggawa wong-wong mau marang Kaisar Maximian.

Nalika ndeleng wong-wong mau, kaisar mesem lan kandha:

'Sapa sing maringi prentah kanggo ngiket para mudha iki? Aku yakin dheweke kanca para dewa kita.'

Lan dhèwèké mréntahaké supaya wong-wong mau langsung dibukak ikatané lan takon marang wong-wong mau:

'Kaping pisan, saben kowe padha kandhaa jenengmu lan saka kulawarga apa kowe.'

'Jeneng sing paling kinurmatan lan kinurmatan kanggo kita yaiku "Kristen",' wangsul Eustathius minangka wakil kabèh, 'minangka sing paling tuwa; nalika lair, aku dijenengi Eustathius, sedulurku ing sisih tengen dijenengi Fespesius, lan sing ing sisih kiwa dijenengi Anatolius; Kita sedulur getih, lair ing kene saka bapak lan ibu sing padha, lan bapak kita, wong asli Galatia, iku presbiter Kristen.

'Sapa sing ngangkat,' takon Maximian, 'bapakmu dadi presbiter?'

"Sing," wangsul Eustathius, "sing bubar iki panjenengan paéni pati kanthi ora adil: Santo Anphimus, uskup kutha kita; dhèwèké uga ngangkat aku dadi diaken, supaya aku bisa ngladèni para imam Gusti nalika padha ngrayakaké Sakramèn Kristus sing paling suci lan paling murni."

Banjur raja kandha:

'Aja ngomong omong kosong; luwih becik kowe sujud bareng sedulurmu ing ngarepé para dewa kita, lan aku bakal maringi kowe pangkat sing mulya lan kinurmatan ing kratonku. Yen ora, aku bakal ngukum kowe pati nganggo pedhang.'

Para wali mangsuli kanthi swara siji:

[7984] Kulon – panggonan ing ngendi srengéngé surup lan, kaya déné, wewengkon pepeteng; mula, jeneng 'tanah padhang' iki bisa dipahami minangka simbol kratoné setan, sing cetha katon marang Santo Eustatius.

'Tindakna manut kersamu: kita iki wong Kristen lan mung nyembah marang Gusti Allah siji kang nyipta swarga lan bumi, Putrané, Gusti kita Yesus Kristus, lan Roh Suci kang maringi urip; nanging kita ora bakal tau nyembah marang arca-arca kotor lan keji.'

Amarga nesu amarga wangsulan iki, Maximian mrentahake supaya padha dibuwang ing lemah lan dipukul nganggo tongkat. Sawisé siksaan sing suwé, para wali, kaya nganggo siji swara, padha njerit marang Gusti Allah:

'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti, amarga kita dianggep pantes nandhang sangsara kanggo asmaning Panjenengan ingkang suci.'

Lan Santo Eustatius nambahaké:

– *'Wong-wong wis nindhes aku banget wiwit enom; muga-muga Israel kandha: "Wong-wong wis nindhes aku banget wiwit enom, nanging ora tau menang marang aku"'* (Mazmur 128:2–3), – tulungana kita, ya Gusti Allah, Juruwilaha kita.

Nalika para wali wis dipukul nganti kesel, Maximian mrentahake para penyiksa supaya mandheg lan kandha marang para martir:

– 'Hei kowe wong-wong sing ora nduwé iman marang Gusti! Nganti kapan kowe bakal nahan sangsara kaya ngéné? Tawakna kurban marang para déwa lan aja mbuwang awakmu sia-sia merga pracaya marang manungsa sing wis dipukul kaya kowe lan mati kanthi kejem.'

'Kita ora bakal nate nyelakake Kristus Juruslamet,' wangsul para wali, 'sing kita mangertèni minangka Gusti Allah sejati, sanadyan Panjenengané nandhang sangsara ing salib kanggo kaslametan kita.'

Banjur penyiksa mau mrentahake supaya para wali mau digawa menyang panjara, sikilé diiket kenceng nganggo sangkakaki[7985] , lan ora diwenehi panganan utawa omben-omben, supaya padha kesel amarga ikatané, luwe, lan ngelak. Lan mangkono, nalika padha lungguh ing penjara, ing tengah wengi sawijining pepadhang sumunar marang wong-wong mau; Malaikaté Gusti Allah katon marang wong-wong mau, mbebasake saka belenggu, marasake, maringi manna[7986] lan kandha:

'Tansah ngupaya nindakake pakaryan becik kanggo Kristus, lan Aku ora bakal ninggalake kowe; Aku bakal ana ing sacedhake kowe ing sakabehe sangsara kowe, amarga Aku dikirim dening Kristus Gusti kanggo nglindhungi kowe.'

Sawisé ngendika mangkono, Malaikat mau dadi ora katon, lan para wali, kebak kabungahan sing ora bisa diucapake, padha matur nuwun marang Gusti Allah, déné Eustathius kandha: *'Gusti Allah mbebasake para tawanan, Gusti Allah mbukak mripat wong wuta, Gusti Allah ngangkat wong-wong sing tundhuk, Gusti Allah tresna marang wong sing bener. Gusti Allah ngreksa para pangungsi* (Mazmur 145:7–9).

Sawisé sawatara wektu, Maximian muncul manèh ing pangadilan lan ngutus prajurit menyang penjara kanggo nggawa para tawanan Kristus kaping pindho ing ngarepé kanggo dipriksa. Para prajurit mangkat lan nemokaké para wali wis bébas saka belenggu, waras saktenané, lan turu tentrem. Padha ngamuk, ngumpat marang juru panjara lan nuntut ngerti sapa sing wis mbebasake para tawanan saka ikatane. Juru panjara ngomong sumpah marang wong-wong mau manawa ora ana siji wae sing mbebasake lan ora ana siji wae sing mlebu ing sel para tawanan utawa menehi apa-apa kanggo dipangan utawa diombe. Para prajurit banjur ngiket maneh para wali lan nggawa ing ngarepe raja.

Raja, nalika weruh para wali kuwi waras lan ceria, gumun amarga ora ana pukulan, ikatan, luwe, utawa ngelak sing bisa ngaruh marang wong-wong mau, banjur kandha marang wong-wong mau:

'Hei kowe wong-wong sengsara! Pikirna kanthi tliti apa sing paling becik kanggo kowe, lan sawise kowe mutusake, sembahna marang para dewa – lan aku bakal mbebasake kowe kanthi pakurmatan.'

Nanging Santo Eustatius mangsuli:

[7985] Belenggu – piranti sing dirancang kanggo nyegah wong kriminal supaya ora bisa kabur. Ing penampilané, iku kaya tunggul kayu sing kandel utawa papan kayu sing dipotong dawa lan belah loro ing arah dawa; ing saben separo ana rong cekungan sing diukir kanggo nyocokake siji lan sijiné, ing ngendi sikil bisa dilebokake; sawisé sikil narapidana dilebokake ing cekungan salah siji separo, separo liyané dipasang ing ndhuwur, lan loro pucuk tunggul mau dikencengi kanthi kenceng.

[7986] Manna (tembung Ibrani sing artiné *'Apa iki?'*) iku jeneng panganan sing kanthi mujijat dikirimaké Gusti Allah marang bangsa Israel nalika padha ngumbara patang puluh taun ing ara-ara samun, minangka panggantos roti sing ora bisa dipikolehi, lan wujude kaya wiji alus; wiji iki digiling utawa ditumbuk ing lesung, direbus, lan digawe roti pipih (deleng Kaluwihane 15:15–34; Bilangan 11:7); ing teges sing luwih amba, manna bisa dianggep minangka panganan apa wae sing dikirim kanthi mujijat dening Gusti.

'Aja ngarep-arep bisa ngganti tekad kita sing teguh nganggo pujian, ancaman, utawa penyiksaan: kita ora kaiket apa-apa marang urip iki, amarga kita ngerti manawa kaya kita metu telanjang saka kandungan ibu, mangkono uga kita kudu lunga telanjang saka urip sing sia-sia iki.'

Raja mrentahake supaya wong-wong mau langsung dibuwang marang kéwan-kéwan supaya dipangan, lan padha digawa mlebu ing sirku[7987] , ing ngendi kéwan-kéwan mau bakal mangan wong-wong mau; lan kabèh wong Nicomedia padha ngetutaké—antarane ana akèh wong Kristen rahasia —lan kabèh padha kepéngin nyekseni pati para martir. Nalika padha dilebokake ing tengah arena, loro singa lan telung beruang diserang marang wong-wong mau, lan kabèh panonton kebak wedi amarga raungan kéwan-kéwan mau. Nanging Santo Eustathius tetep nyanyi mazmur.

"Selametna aku saka cangkemé singa," dhèwèké nyanyi, "*lan saka tanduké sapi galak; nalika aku nelukaké, [nylametna] aku. Aku bakal ngumumaké asmamu marang sedulurku; aku bakal muji kowe ing tengahé pasamuwan*" (Mazmur 21:22–23)[7988] .

Fespesius lan Anatolius padha wedi banget amarga gumrêngé kéwan galak, lan Eustathius, nalika weruh padha wedi, kandha:

'Kanggo apa, sedulur, kowe padha wedi marang kéwan-kéwan iki? Apa kowe ora ngerti yèn Gusti kita kuwasa cukup kanggo nguwasani nesune, kaya déné Panjenengané nindakake ing liangé Daniel? Apa kowe ora kelingan tembungé Malaékat, sing janji bakal ana bareng kita ing kabèh sangsara lan nglindhungi kita?'

Nalika Eustathius ngucapake tembung-tembung mau, para singa padha nyerbu marang para martir; nanging sawise nyedhak, padha mandheg lan ngoyang buntute kaya asu sing ngenali tuwane, dene Eustathius nyandhak tangane ing sirah-sirahé lan ngelus kaya ngelus asu, banjur ngendhalèkaké kabèh. Biruang-biruang, nanging padha gelut siji lan sijine, padha nglontaraké siji lan sijine menyang lemah, lan ora nyedhak marang para martir suci. Wong-wong padha kumpul ndelok tontonan kuwi banjur rame, para wong kafir padha njerit: 'Wong-wong kuwi dukun lan wis ngendhalèkaké kéwan-kéwan kuwi nganggo sihir!' déné para wong Kristen padha ngucapaké: 'Agung Gusti Allahé wong Kristen, sing wis nyegel cangkemé kéwan-kéwan kuwi supaya ora bisa nglarani abdi-abdi-Nya sing suci!'

Pungkasané, raja mrentahaké para martir supaya dibalèkaké menyang panjara, lan ing kono padha diparingi panglipur manèh déning rawuhé malaékat lan diparingi manna.

[7989]Ing wektu sing padha, putrané Raja Maxentius,[7990] , lara abot, lan raja, sedhih lan kuwatir amarga larané, nyerahaké para martir marang Komite Nicaea, Anthony.

'Jupuk,' pangandikane marang komite, 'umat Kristen mau menyang kutha panjenengan lan ing kana paksa padha nyembah dewa; lan yen padha manut, balekna mriki kanthi pakurmatan; nanging yen ora, sawise disiksa suwe, pateni kaya kéwan galak.'

Komite mau njupuk para tawanan lan budhal bareng karo dheweke menyang Nicaea. Sawisé tekan omah, dheweke nemokake bojone lagi lara. Dheweke mrentah supaya para martir dikurung ing penjara semalam, lan esuké mrentah supaya padha digawa ngadhep dheweke; dheweke lungguh ing bangku hakim lan, ngadhep marang wong-wong mau, kandha:

'Para mudha, aku banget prihatin karo nasibmu, lan aku kepengin tenan ngapura kowe lan ngutusmu marang raja supaya nampa kabèh pakurmatan saka dhèwèké. Percayaa marang aku minangka kancamu, manut marang aku, lan nyembelahe marang para déwa.'

[7987] Sirkus iku sawijining bangunan ing ngendi lomba jaran dianakake déning wong Romawi lan Yunani; jenengé dhéwé (circus – bunder) nuduhaké yèn wanguné bunder. Lomba-lomba kasebut dianakake ing jero bunderan, dene para panonton lungguh ing panggonan khusus ing pinggiré. Nalika mangsa panganiayaan, wong Kristen dibuwang marang kéwan galak ing sirkus utawa dipatèni déning wong-wong sing wis ditunjuk khusus kanggo kuwi.

[7988] Mazmur 2:22–23. Panulis Mazmur ngucapake tembung-tembung iki babagan awake dhewe lan kanggo awake dhewe ('Selametna aku…', 'Aku bakal ngumumake…', lsp.). *Unikorn* iku kéwan galak lan mbebayani sing nduwé siji tanduk ing bathuké, nanging dudu badhak, amarga dianggep suci lan pantes kanggo kurban; jinis kéwan sing persis apa isih durung dingerteni. Istilah 'gereja' ing kéné tegesé, mesthi waé, kumpulan wong akèh sacara umum.

[7989] Comites – magistrat kutha.

[7990] Maxentius banjur dadi kaisar – saka taun 306 nganti 312.

'Kita ndedonga,' wangsul para wali, 'kanggo Gusti kita Yesus Kristus supaya Panjenengané njaga kita supaya tetep suci ing iman sing wis diwulangaké marang kita lan sing kita siap mati amarga iku, lan supaya Panjenengané ora nglilani kita murtad saka Panjenengané lan binasa ing karusakan sing padha kaya sing kowe alami.'

Krungu kuwi, gubernur banjur nesu banget lan mrentah supaya wong-wong mau digantung sikilé, sirah mudhun, lan digores nganggo cakar wesi. Wong-wong mau disiksa kaya ngono suwé banget; getihé mili kaya kali, dagingé koyak-koyak, balungé katon… Akhiré, para wali padha njerit banter marang Gusti Allah:

'Ya Sang Prabu lan Gusti Allahing jaman! Nunutuh saking panggonan suci Panjenengan, mugi Panjenengan ningali kula, para abdi ingkang boten pantes, ingkang nandhang sangsara amargi asmaning Panjenengan ingkang suci!'

Lan pitulungan sing ora katon dikirim marang para wali saka swarga, supaya padha bisa nahan sangsara sing kejem kuwi kanthi wani.

Ndeleng ketekunan para martir sing ora kendho, sang penyiksa mrentahake supaya padha diturunake lan digawa menyang penjara. Nanging para wali ora bisa mlaku dhewe amarga tatu lan lara: padha digendong lan dibuwang menyang penjara kaya mung beban. Lan maneh, kaya sadurunge, Malaikaté Gusti katon marang wong-wong mau, sumunar kanthi cahya gedhe; dhèwèké nglipur wong-wong mau kanthi pangarep-arep sing nyenengake lan marasaké tatu-tatuné. Lan para wali ngluhuraké Gusti, kandha:

'Kamulyan tumrap Panjenengan, ya Gusti, awit Panjenengan boten ninggalaken tiyang-tiyang ingkang pitados dhumateng Panjenengan lan nandhang sangsara amargi Panjenengan! *Kados pundi kula badhe mbalekaken dhumateng Gusti tumrap kabecikanipun ingkang sampun kathah dhumateng kula? Sapa dewa ingkang ageng kados [Dewa] kita! Panjenengan iku Gusti kang nindakake kaajaiban'* (Mazmur 115:3; Mazmur 76:14–15). Sawisé kuwi, sang penyiksa nggawa para martir suci metu saka penjara maneh lan mréntah supaya padha diadegaké ing ngarepé. Dhèwèké nyelehaké arca-arcaé ing ngarepé lan meksa supaya padha nyembah arca-arca mau, kanthi ngancem bakal ngukum yèn padha ora manut.

'Yen kowe,' ujare, 'ora manut marang dhawuhe raja lan ora nyembah dewa-dewa kita, aku bakal matèni kowe nganggo pedhang, lan awakmu bakal tak wenehi supaya dipangan kéwan galak lan manuk.'

Nanging para wali mangsuli kanthi swara siji:

– Kita ora bakal mbalik saka Kristus Gusti kita, uga ora bakal nyembah arca-arca hina—bisu lan tuli—sing duwé mripat nanging ora weruh, kuping nanging ora krungu, cangkem nanging ora bisa ngomong, lan sikil nanging ora bisa mlaku. Muga-muga kabèh sing gawé arca-arca mau lan sing nyembah mau padha kaya arca-arca mau.

Nalika krungu tembung-tembung mau, sang penyiksa nggerem nesu kaya singa lan mrentahake para martir digawa metu saka kutha lan dipatèni nganggo pedhang kaya kéwan galak, awaké dibiarkan tanpa dikubur supaya dipangan kéwan lan manuk. Para wali digawa menyang panggonan eksekusi. Ing kono ana kebon zaitun, lan para martir diiket ing wit-witan mau kanggo dipatèni. Loro kanca raket para wali, wong Kristen Palladius lan Acacius, teka menyang kebon zaitun mau. Nalika para algojo arep matèni wong-wong sing dihukum, loro kanca mau nyuwun marang sikilé para martir, maringi akèh emas, lan nyuwun supaya padha ngenteni sakedhik dhisik nalika padha rembugan karo para martir, lan mung sawisé kuwi banjur nindakake paukuman. Sawisé njupuk emas mau, para algojo mundur sethithik saka para martir, nalika Palladius lan Acacius nyedhaki, nyium kanthi tresna, nangis kenceng, lan nyuwun supaya padha ndedonga kanggo wong-wong mau. Nalika para wali lagi ngaturake pandonga pungkasan, krungu swara saka swarga ngundang wong-wong mau menyang pangaso langgeng, lan langsung kanthi bungah padha nyerahake nyawane ing tangan Gusti Allah. Para abdi sangsara, sanajan weruh yèn para martir wis seda, nanging amarga wedi marang tuwane, tetep nglakoni dhawuhe sanajan marang wong-wong sing wis mati: padha nyabet tenggorokan Eustathius lan Fespesius, lan nembus iga Anatolius; banjur, nalika mayit-mayit wis nggleleng ing lemah, padha motong sirahé lan, ditinggal tanpa dikubur, banjur lunga[7991] . Banjur ana enem malaikat mudhun saka swarga ing wujud manuk elang lan mabur ngubengi mayit-mayit mau nganti Palladius lan Akakios ngubur mau kanthi pakurmatan.

[7991] Para martir suci Eustathius, Fespesius, lan Anatolius ngalami kasangsaran watara taun 312.

Ing dina iku, nalika srengéngé tilem, Bangsawan Anthony lara; lan esuké, dhèwèké bojone sing mati dhisik, banjur dhèwèké dhéwé, sawisé ambruk ing awak bojone, ngucapaké napas pungkasan kanthi kasangsaran. Lan saiki dhèwèké nandhang sangsara ing neraka, déné para wali sing nampa kasangsaran padha bungah ing Karajané Kristus Gusti kita. Mugi kamulyan tumrap Panjenengané salawas-lawase. Amin.

Peringatan Santo Dasius Sang Martir.

Dipepering ing tanggal 20 November

Ing jaman pamrentahan Diocletian lan Maximian, ing kutha pagan Dorostol[7992] , lumrahe, 30 dina sadurunge pesta kanggo ngajeni dewa pagan Cronus[7993] , milih priya enom sing ganteng saka antarané prajurit kanggo disembelih marang dheweke. Sajeroning 30 dina sabanjure, nganti pesta pangorbanan, pemuda sing dipilih mau diparingi busana karaton lan bisa nyuwun apa wae sing dikarepake. Sawise kuwi, pemuda mau disembelih dadi kurban kanggo Cronus. Mangkono, nasib sing sedhih kuwi tiba marang Dasius, prajurit sing paling wani lan paling ganteng saka kabeh prajurit. Nganti wektu kuwi, dhèwèké wis dadi wong Kristen rahasia. Saiki, sawisé krungu yèn dhèwèké sing kapilih, Santo Dasius mutusaké ngumumaké yèn dhèwèké iku penganut Kristus tinimbang nyawisaké uripé kanggo nyenengaké dewa pagan sing jahat.

'Yen aku kudu mati,' pangandikane marang kanca-kancane, 'luwih becik mati dadi wong Kristen, demi Kristus.'

Mula, Santo Dasius nampik berkah lan kesenengan donya sing miturut adat pagan bisa dinikmati sajrone telung puluh dina. Panjenengané nolak kabèh janji mulya saka wong pagan, kanthi teges éling marang pangandikane Rasul : *'Aku nganggep kabèh iku rugi supaya bisa éntuk Kristus'* (Filipi 3:8). Tinimbang pesta lan jogetan, sang wali wiwit ngecam kejahatan wong-wong pagan lan pangibadahé marang arca sing ora ana gunané, lan kanthi wani nginjilake piwulangé Kristus. Kanthi diilhami dening sih-rahmaté Roh Suci, pangakuné Kristus iki kanthi semangat ngajak saben uwong pracaya marang Allah sejati siji lan marang Yesus Kristus, Putra tunggalé Allah. Nalika kabar iki tekan para panguwasa pagan, Diocletian lan Maximian, Santo Dasius miturut prentahé digawa ngadhepi gubernur provinsi Mysia, Vassa, kanggo diadili. Ing pangadilan, santo mau manèh ngecam kabodhoan para penyembah berhala lan ngakoni Kristus. Amarga pangakuan iman Kristen iki, dhèwèké diwènèhi panyiksaan sing kejem lan banjur dipenggal sirah nganggo pedhang[7994] .

Peringatan para Martir Suci Nirsas lan Joseph

Dirilis tanggal 20 November

Santa Nirsas iku sawijining uskup ing tanah Persia lan nduwèni murid Yusuf minangka kancané. Keduanya, minangka abdi Kristus sing sejati, padha wedi marang Gusti Allah, sing nyipta langit, bumi, segara lan kabèh sing ana ing jerone (Mazmur 145:6), lan padha ngupaya urip luhur kanthi netepi hukum Kristus.

Ndeleng urip mulya muridé, Yusuf, lan semangaté kanggo kamulyaning asmané Gusti, Santo Nirsas ngangkat dhèwèké dadi uskup. Warga Persia liyané, sing nganggep srengéngé minangka déwa, nyembah geni lan nglakoni manéka rupa ala. Para Kudus Nirsas lan Yusuf, kanthi sedhih amarga kasalahane, banjur miwiti makarya kanthi semangat kanggo kapentingan Gréja Kristus. Kanthi dikuatké déning sih-rahmaté Kristus lan semangat bebarengan, padha ngowahi akèh wong kafir supaya pracaya marang Gusti Allah sing sejati lan mulangaké kabaktian.

Ing wektu kuwi, raja Persia Sapor nglancaraké panganiayaan kejem marang umat Kristen[7995] , meksa supaya padha nyembah srengéngé lan geni. Krungu yèn Uskup Nirs lan Yusuf, kanthi mbantah kaluputan wong

---

[7992] Dorostol, sing saiki dikenal minangka Slistria, dumunung ing Kali Ister (Danube) ing wewengkon kuna Moesia, ora adoh saka pesisir Segara Ireng.

[7993] Cronus, uga dikenal minangka Saturnus, miturut legenda pagan, iku dewa paling kejem. Kanggo nyenengake atiné, wong pagan nyawisake kurban manungsa saben taun.

[7994] Ing awal abad kaping 4

Persia, wis ngowahi akèh wong marang Kristus, raja banjur mréntah supaya padha dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké[7996] .

Siji tuwa umur 80 taun muncul ing ngarepé raja karo murid lan kancané. Nalika raja mréntah supaya padha nyembah geni utawa nyiapaké siksa lan pati, para wali kanthi wani mangsuli:

'Sanajan kowe, ya Sang Prabu, bisa mbangkitaké awaké dhéwé saka pati kapitu sawisé seda kanggo nyiksa awaké dhéwé, sanajan mangkono ora bakal ngowahi katresnan kita marang Kristus.'

Krungu wangsulan kaya ngono saka para pangakune sing suci, sing kebak tekad teguh kanggo nandhang sangsara kanggo Kristus, panganiaya sing nesu banget banjur mrentah supaya sirahé dipotong langsung.

Mangkono para martir suci iki nampa mahkota kang langgeng ing swarga.

Peringatan para martir suci Yohanes, Saverius, Ishak, Hipatius lan liyane

Dipeperingati tanggal 20 November

Para martir suci Yohanes, Saverius, Isak, lan Hipatius iku uskup ing pirang-pirang kutha ing Persia.

Nalika pemuja geni sing ora pracaya marang Gusti, Shapur, Raja Persia, meksa wong Kristen nyembah srengéngé lan geni, para wali iki nguwatake wong pracaya supaya tetep setya marang Kristus, lan ngowahi wong Persia sing ora pracaya marang Gusti supaya pracaya marang Kristus. Para wali mau ngecam kaluputan para pemuja geni, ngyakinke yèn srengéngé lan geni dudu déwa, nanging mung ciptaan sing digawé kanggo ngluhuraké Sang Pencipta lan nglayani manungsa.

Nalika kabar piwulangé tekan Raja Shapur, dhèwèké ngutus prajurit lan bangsawané menyang kutha-kutha ing ngendi para wali lagi mènèhi piwulang, lan mréntah supaya padha ditangkep.

Sawisé ditangkep, para wali iku tampil tanpa wedi ing ngarsané raja dhéwé kanggo diadili. Raja ngomong kanthi ancaman lan kandha:

'Apa kowe ora ngerti yèn aku keturunan déwa, yèn aku ndedonga marang srengéngé lan ngajèni geni? Lan kowe—sapa kowe, nganti mbrontak marang paugeranku, ngremehake srengéngé lan ora ngajèni geni?'

Para wali kanthi sarujuk padha ngakoni pracaya marang Gusti Allah siji.

'Kanggo kapentingan kita,' pangandikane para wali, 'Gusti Allah maringi paugeran supaya srengéngé lan geni ana. Nanging Gusti Allah sejati mung siji, sing nyipta kabèh mau, lan mung marang Panjenengané siji waé sing pantes disembah lan diurmati.'

Krungu kuwi, sang raja muni:

'Sapa dewa sing luwih mulya tinimbang Ormuzd, utawa sapa sing luwih medeni tinimbang Ahriman[7997] ?'

Lan sapa sing bisa diarani wong wicaksana yen ora nyembah srengenge?!

Uskup Severus manèh negesaké pangakuan iman kanggo kabèh:

'Kita ora ngerti Gusti liya, ya Sang Prabu, kejaba Panjenengané sing nyipta swarga lan bumi, srengéngé lan rembulan, lan kabèh sing katon lan ora katon; lan kita pracaya marang Putrané, sing dijenengi Yesus saka Nazaret.'

Banjur raja mrentah supaya sang wali dipukul ing cangkemé, lan iku ditindakake kanthi kejem banget nganti untuné copot. Raja banjur nambah kanthi ngenyek:

'Njaluk marang Yesus supaya nglebokake maneh untumu.'

Nalika Severus nyebut raja iku ateis amarga iki, dhèwèké dicambuk nganti meh mati lan banjur dibuwang menyang penjara. Sawisé kuwi, penyiksa ngajak Santo Isaac lan takon kanthi ancaman:

[7995] Penganiayaan marang umat Kristen ing Persia iki kelakon watara tengah abad kaping 4.

[7996] Para Wali Nirsas lan Yusuf ditangkep lan dipenjara ing kutha Persia Sciagarcadate ing taun kaping papat panganiayaan sing dipelopori déning Shapur (kira-kira 343–347), lan dipenggal sirahé tanggal 20 November.

[7997] Ormuzd iku jenengé dewa paling luhur ing antarané wong Persia kuna. Padha ngajèni dhèwèké minangka dewa sing wicaksana, panyipta sakabèhé donya, sing nyipta srengéngé, rembulan, lintang-lintang, langit, bumi, banyu, lan manungsa; miturut kapercayané, dhèwèké iku kanca lan panglindhungi kabecikan, mungsuh wong sing goroh, lan pambalas tumindak ora adil. Ing agama Persia, Ahriman iku perwujudan saka kejahatan. Dheweke tansah bentrok karo dewa welas asih Ormuzd lan nyoba nyebarake wiji kejahatan ing sajrone ciptaane. Mula saka iku, Ahriman dadi sumber kekuwatan ngrusak ing alam, penyakit, gagal panen, lan bencana liyane.

'Apa kowe nduwé pandangan sing padha karo Saverius, nganti aku uga kudu ngucuraké getihmu?'

Kanthi diilhami dening tuladha teguh lan pangakuan iman Saverius, Santo Yacob mangsuli marang raja kaya mangkéné:

'Kesatuan pikiran kita, yaiku Sang Prabu, iku kawicaksanan paling luhur, sing panjenengan ora mangertos.'

Amarga nesu marang keteguhan para wong Kristen, raja ngancem bakal nyabut ilat Isaac yen dheweke terus ngomong kaya ngono. Banjur raja pindhah menyang bagean kapindho saka tuduhan para dukun sihir Persia marang Isaac[7998] lan nuntut panjelasan kenapa dheweke mbangun gréja Kristen.

Kanggo iki, Ishak mangsuli:

'Lan kapan aku tau mandheg nindakake kuwi, supaya asmané Gusti Allah dimulyakaké sanajan ing antarané wong-wong kafir?!'

Kral banjur ngandika marang para bangsawan kutha, sing sawisé nyekseni kekejemané kral wis mbiyèn mbalèkaké iman Kristen. Panjenengané ngélarani abot lan ngancem bakal matèni yèn padha bali marang iman Kristen. Panjenengané sumpah yèn sajroning pamaréntahané ora bakal nampa siji waé wong Kristen ing karajané. Banjur dhèwèké mréntahaké para murtad, sing padha gemeter amarga wedi, supaya mbuwang watu marang Isaac nganti mati. Lan pancèn, para bangsawan murtad mau dhéwé mbuwang watu marang uskupé nganti mati ing sawijining kemah ing njaba kutha.

Sawisé kuwi, kabèh wong Persia, utamané para bangsawan lan pejabat, padha ngangkat senjata nglawan wong Kristen. Mulané Yohanes, Uskup Seleukia, sing lagi nandhang sangsara ing penjara ing kastil Vet-Gassita, dipatèni miturut dhawuh gubernur Gadiyab. Ana manèh siji Isaac—sepuh saka désa Gulsaly—dibatu nganti mati.

Bab pangakune Saverius, dhèwèké seda ing panjara rong dina sawisé amarga siksaan sing dialami. Nalika kabar iki dilaporaké marang raja, dhèwèké, kanthi niaté sing ala, ora pracaya lan mréntah supaya sirahé wong sing wis seda kuwi dipotong lan digawa marang dhèwèké.

Sanadyan para bangsawan murtad saka Raja Sapor padha wedi marang kekejemané, akèh wong Kristen biasa tetep teguh imané lan, manut tuladhané para pasturé, kanthi tabah padha maju nampa sangsara kanggo Kristus.

Mangkono Azat, sawijining kasim ing pangabdiané gubernur Gadiab, digawa bebarengan karo wong Kristen liyané menyang candhi panggonan wong Persia padha nyembah. Nanging, amarga wiwit cilik wis dibesarké dadi wong Kristen, dhèwèké bebarengan karo para pracaya liyané ngetokaké yèn kuwi ala lan nolak nyembah srengéngé, amarga ngerti *'yèn nalika wong-wong pagan nyembah, padha nyembah marang setan lan ora marang Gusti Allah'* (1 Kor. 10:20; cf. Ul. 32:17).

Amarga iku, padha diwènèhi manéka werna siksaan.

Azat banjur dicekik dening wong murtad. Sassonius disiksa lan dipatèni bareng karo dhèwèké.

Ana wong Kristen sing jenenge Abraham matane dicungkil nganggo paku abang panas, banjur dheweke seda rong dina sawisé ing sangsara sing nggegirisi, ora nate mandheg nyebut jeneng Kristus.

Wong Persia ngubur Simeon, sawijining wong Kristen, nganti dhadhane mlebu ing lemah lan nembus awaké sing katon nganggo panah.

Sajrone panganiayaan sing padha ing tanah Persia, akèh wanita Kristen lan para dara uga sumunar nganggo mahkota martir, saingan karo para wong suci lanang sing kasebut mau ing katresnané marang Kristus.

Mangkono para dara Thekla lan Anna, bebarengan karo Boguta, sawijining wanita bangsawan, Mamia, Tatona, Mama, lan Nina, lan akèh liyané, sing tanpa wedi ngecam kejahatan wong Persia lan kekejeman panganiaya, dipotong-potong nganggo pedhang. Bumi, sing disirami getih para martir iki, nglairaké wit ara sing marasaké, kaya ngono, kanggo ngukum panganiaya. Sawisé sawatara wektu, para bidah Manikhea, sing ora bisa nampa mujijat iki—sing déning bumi dhéwé maringi kasaksian marang iman sejati para pangakuan Kristus—ngethok wit ara iki; nanging amarga iku padha kena paukuman lara abot.

[7998] Para Magi saka wong Persia iku anggota komunitas imam sing tertutup. Ing wiwitané, padha dadi pangreksa kabèh kawruh ilmiah lan upacara agama; padha ngetokaké yèn dhèwèké bisa prédhiksi masa depan saka posisi lintang, lan éntuk ajining dhuwur ing antarané wong akèh lan duwé pangaribawa politik sing gedhé.

Mangkono, ing tanah Persia, Gusti Allah ngadegaké akèh martir lan pengakun iman sing nandhang sangsara kanggo Kristus.

4 Desember

21 November (gaya lawas)

Rayane mlebu ing candhi Sang Ibune Gusti Allah sing paling suci lan Perawan Maria sing langgeng

Dirilis tanggal 21 November

Nalika Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, Perawan Maria sing Paling Kabegjan, wis tekan umur telung taun, wong tuwané sing suci lan bener, Yokim lan Ana, mutusaké nepati nadar sing wis padha gawe – nyawisaké anak sing wis padha lair mau kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Padha ngundang menyang Nazaret, panggonané padha manggon, kabèh seduluré saka garis keturunan kraton lan uskup – amarga Joachim sing bener iku saka keturunan kraton, déné garwané, Santa Anna, saka keturunan uskup – uga paduan swara para dara sing suci; Padha nyiapake akèh lilin lan ngubengi Perawan Maria sing Paling Suci nganggo kamulyan karajan, kaya sing kabèh mau disekseni para Bapa Agung.

Santo Yakobus, Uskup Agung Yerusalem, ngandika atas jenenge Yokanan, kados mangkéné:

'Tawani putri-putri Yahudi sing suci, supaya padha njupuk lilin sing murub.'

Ngandika atas jenengé Anna sing saleh, Santo Germanus, Patriark Konstantinopel, ngendika:

Aku nepaki ing ngarsané Gusti pangandikaku sing tak ucapaké nalika sedhih; lan kanggo maksud iki aku wis nglumpukaké paduan swara para dara sing nggawa obor, ngundang para imam, lan ngajak sedulurku, kandha marang kabèh: "Padha bungahna karo aku, amarga saiki aku wis dadi ibu lan wong tuwa, nyawisaké putriku ora marang raja donya, nanging marang Gusti Allah, Raja Swarga."

Babagan pangagemaning kraton Sang Putri Allah, Santo Teofilaktus, Uskup Agung Bulgaria, ngendika:

'Pantes menawa pambaktèn Sang Perawan Paling Suci iku pantes tumrap Panjenengané, supaya Mutiara sing sumunar lan regané ora kaétung kuwi ora kena kena sandhangan sing kumel; pancèn pantes Panjenengané diparingi busana karajan, kanggo kamulyan lan kaéndahan sing paling agung.'

Sawisé nyiapaké kabèh sing perlu kanggo pambaktèn sing mulya lan pinunjul, padha mangkat saka Nazaret menyang Yerusalem, lelungan sing njupuk telung dina.

Sawisé tekan kutha Yerusalem, padha mlebu candhi kanthi upacara lan nggawa mlebu candhi uripé Gusti Allah, putri umur telung taun, Perawan Maria sing Paling Suci. Koor para dara mlaku ing ngarepé, nggawa obor sing wis murub saka lilin , kaya sing disekseni déning Santo Tarasius, Uskup Agung Konstantinopel, sing nyelehake tembung-tembung ing ngisor iki ing cangkemé Santa Anna:

'Miwiti prosesi, para dara sing nggawa lilin, lan mlaku ing ngarepku lan Ibune Gusti Allah.'

Bab para wong tuwa suci, siji ana ing sisih siji lan sijine ana ing sisih liyane, nyekel putri sing diparingi Gusti Allah kanthi tangan, padha nuntun dheweke ing antarané kanthi welas asih lan pakurmatan. Ing mburine padha mèlu kanthi kabungahan akèh kerabat, tangga teparo, lan kenalan, nyekel obor ing tangané lan ngubengi Perawan Paling Suci, kaya lintang ngubengi rembulan padhang, nganti nggumunake kabèh wong Yerusalem. Santo Teofilaktus nerangake kaya mangkéné:

Putri iku lali omahé bapaké lan digawa menyang Sang Raja sing kepéngin kaéndahané – dhèwèké digawa ora tanpa pakurmatan lan ora tanpa kamulyan, nanging kanthi pawai resmi. Delengen, dhèwèké digawa metu saka omahé bapaké kanthi kamulyan, disambut karo tepuk tangan umum nalika budhal; wong tuwané ditututi déning sedulur, tangga teparo, lan kabèh sing nresnani; para bapak padha bungah bareng karo bapaké, para ibu padha bungah bareng karo ibuné; para cah wadon lan para dara, sing nyekel obor ing tangané, mimpin ing ngarepé Ibuné Gusti Allah. Kabèh warga Yerusalem, kaya pagelaran lintang kang sumunar karo rembulan, padha nglumpuk nyekseni prosesi kang durung tau ana lan nyawang Sang Dara umur telung taun, kang kaubengi kamulyan lan

kinurmatan déning obor-obor kang digawa. Lan ora mung warga Yerusalem donya, nanging uga warga Yerusalem swarga—para Malaikat suci—padha nglumpuk nyekseni rawuhe sing mulya saka Perawan Maria sing Paling Suci lan, nalika ndeleng, padha gumun, kaya sing dinyanyèkaké Gréja: 'Para Malaikat, nalika nyekseni rawuhe sing Paling Suci, padha gumun: kepiyé Perawan bisa mlebu ing Panggonan Suci Paling Suci?'[7999] .

Gabung karo paduan swara sing katon saka para dara sing suci, paduan swara sing ora katon saka deretan malaikat sing ora duwe awak maju, mimpin Sang Perawan Maria sing Paling Suci mlebu ing Suci saka Suci lan, miturut dhawuh Gusti, ngubengi Panjenengané minangka wadah pilihané Gusti. Santo Yohanes, Uskup Agung Nikomedia, nyritakaké bab iki kaya mangkéné:

– Wong tuwané wis mimpin Sang Perawan, kang dikelilingi Malaikat, menyang lawang candhi, ing tengah kabungahan bebarengan kabèh pasukan swarga. Amarga para Malaikat, sanadyan ora mangertèni kakuwatan misteri, nanging miturut dhawuh Gusti, padha ngladèni nalika Panjenengané mlebu candhi. Mangkono, kaping pisan, para malaikat gumun ndeleng yèn Panjenengané bakal dadi wadah kabecikan sing mulya, yèn Panjenengané nggawa pratandha kasucian langgeng lan nduwèni badan sing ora bakal kena rereged dosa; lan kaping pindho, nglakoni kersané Gusti, padha nindakake pangabdian sing wis diparingi dhawuh.

Mangkono, Perawan sing Tanpa Cacat dibimbing mlebu ing candhi Gusti kanthi pakurmatan lan kamulyan, ora mung déning manungsa nanging uga déning para Malaikat. Lan pancèn pantes: awit yèn Tabut Prajanjian Lawas, kang ngemot manna lan mung dadi pratandha sadurungé marang Perawan Paling Suci, digawa mlebu ing candhi kanthi pakurmatan ageng, ing ngarsané kabèh bangsa Israel, banjur kanthi pakurmatan sing luwih agung, ing ngarsané para malaékat lan manungsa, mlebu ing candhié Arkus urip kuwi[8000] — kang ngemot manna, ya iku Kristus — saka Sang Perawan Paling Kabegjan, kang wis ditakdiraké dadi Ibuné Gusti Allah, kudu dilakoni.

Nalika Peti Perjanjian Prajanjian Lawas digawa mlebu ing Bait Suci Gusti, iku dipunpanggihake dening raja donya sing nalika semana mrentah ing Israel, Dawud, Bapa Gusti; nanging nalika Peti Urip iki, Perawan Paling Suci, digawa mlebu ing Bait Suci Gusti, Panjenenganipun dipunpanggihake ora dening raja donya, nanging dening Raja Surgawi, marang Panjenenganipun kita ndedonga saben dina: 'Raja Surgawi, Panglipur, Roh Kasunyatan'. Manawa pancèn Raja iki sing mimpin Putri kraton iki kabukten déning Gréja Suci ing kidungan saiki kaya mangkéné: 'Sing Suci saka sing Suci, Sing Suci lan Tanpa Cacat, digawa mlebu déning Roh Suci'[8001] . Nalika Peti Suci digawa mlebu, ana musik lan kidungan, amarga Daud maringi dhawuh marang para pamimpin suku Lewi supaya netepake para penyanyi kanggo main harp[8002] , psalteri[8003] , cembalo[8004] , lan lira[8005] , lan nyanyi kidungan kabungahan; lan nalika Perawan Paling Suci digawa mlebu, kabungahané ora diiringi musik lan kidungan donya , nanging diiringi kidungané Malaikat, sing rawuh tanpa katon ing wektu kuwi. Amarga nalika Panjenengané mlebu ing Panggonan Suci Paling Suci kanggo ngabdi marang Gusti, padha nyanyi nganggo swara swarga, kaya sing saiki diperingati déning Gréja, nyanyi ing kondak[8006] : 'Ngumpulake sih kang ana ing Roh Ilahi, kang dinendhang dening Malaikaté Gusti Allah: iki panggonan kang langit.' Nanging, pangantepé Sang Theotokos Paling Suci ing Gréja uga digambarke lumaku ora tanpa kidungan manungsa. Amarga Sang Anna sing bener (ing khotbahé Santo Tarasius) kandha marang para dara sing mlaku ing ngarep:

– Nyanyèkaké lagu pujian marang Panjenengané, nyanyèkaké marang Panjenengané kanthi irama kecapi, nglantaraké kidung rohani marang Panjenengané, lan ngluhuraké Panjenengané nganggo psalteri sepuluh senar.

Iki sing dieling-eling déning Gréja, kandha: 'Yoakim lan Anna bungah ing Roh, lan para dara nyanyi marang Gusti, nyanyèkaké mazmur lan ngajèni Ibuné'[8007] .

[7999] Refrain saka lagu kaping sanga ing kanon.

[8000] Petrus Perjanjian – peti kayu sing dilapisi emas ing njaba. Isine: Lempeng-lempeng Perjanjian, manna, lan tongkaté Harun. Iku minangka prototipe Sang Ibu Allah, mulané Sang Perawan Suci uga diarani Petrus Perjanjian.

[8001] Stichera saka pesta ing Vespers Agung.

[8002] Organ – sawijining instrumen angin, kamungkinan mirip karo suling (instrumen musik sing digunakake para penggembala).

[8003] Psalteri iku sawijining piranti musik dawai, mirip karo harpa utawa lira. Biasane diputer kanggo ngancani nyanyian lagu-lagu suci utawa kidung.

[8004] Simbal iku instrumen perkusi sing dumadi saka loro cakram logam amba sing nalika dipukul siji lan sijine ngasilake swara banter.

[8005] Gusli iku sawijining piranti senar kang wujude kaya segitiga.

[8006] Kondak iku kidung suci sing kanthi ringkes nyatakake inti dina perayaan.

[8007] Stichera ing Vespers Agung.

Saka iki cetha yèn paduan swara para dara sing mimpin Sang Putri Suci ing wektu kuwi nyanyèkaké sawatara kidung saka Mazmur Dawud.

Miturut iki, pangripta kanon saiki kandha marang para dara: 'Miwiwitan, he para dara, lan nyanyèkaké kidungan, nyekel obor ing tanganmu'[8008] .

Bab wong tuwa sing suci lan bener, Yokachim lan Anna, miturut kasaksian Santo Tarasius, ing lambéné padha nyanyèkaké kidung leluhur Dawud iki: *'Ngrungokna, anakku, lan delengen, lan condhongna kupingmu, lan lali marang bangsamu lan omahé bapakmu.' Lan Sang Raja bakal kepengin kaendahanmu'* (Mazmur 44:11–12).

Kanggo nyambut rawuhe sing mulya saka Ibune Gusti Allah, miturut cathetan Theophylact, para imam sing ngladeni ing candhi padha metu lan kanthi kidungan nyambut Sang Perawan Suci, sing bakal dadi Ibune Imam Agung Agung sing wis munggah menyang swarga[8009] . Sawisé nggawa Panjenengané menyang lawang candhi, Santa Anne (kaya sing ditulis Santa Tarasius) ngendika kaya mangkéné:

'Maju, Putriku, menyang Panjenengané sing wis paring kowe marang aku; maju, Tabut Suci, menyang Gusti sing welas asih; maju, Pintu Urip, menyang Pemberi sing loman; maju, Tabut Sabda, menyang candhi Gusti; mlebu ing gréja Gusti, Kabungahan lan Kabagyaning donya.'

Kanggo Zakaria, minangka nabi, imam agung lan seduluré[8010] , piyambakipun ngendika bebarengan karo Yosef:

'Tampa, Zakaria, kanopi sing suci; tampa, imam, Peti sing tanpa cela; tampa, nabi, bumbung kemenyan arang sing ora kasat mata; tampa, wong sing bener, Bumbung Kemenyan Rohani.'

Lan salajengipun, Anna sing saleh, miturut St. Herman, ngendika marang imam agung:

'Nampi, hai nabi, putriku, sing diparingi Gusti; tampi lan, sawise nggawa mlebu, lungguhna ing gunung suci, ing panggonan sing wis disiapake Gusti, aja takon apa-apa maneh, nganti Gusti, sing wis nelpon dheweke mrana, pungkasane mbukak kersane bab dheweke.'

'Ana,' tulis Sang Berkah Jerom, 'limolas undhakan ing lawang mlebu gréja, sing cocog karo limolas mazmur tangga, amarga ing saben undhakan mau para imam lan para Lewi sing munggah kanggo ibadah bakal nyanyipsalm[8011] sing béda.' Mula wong tuwa sing sholeh iku nyelehake putri sing suci ing undhakan kapisan. Dheweke langsung lan kanthi cepet munggah undhakan-undhakan liyane kanthi kekarepane dhewe, tanpa dipandu utawa disokong sapa wae; sawise tekan undhakan paling dhuwur, Dheweke ngadeg ing kana, disangga dening kakuwatan gaib Gusti Allah. Kabeh wong padha gumun ndeleng bocah wadon umur telung taun munggah undhakan mau kanthi cepet banget; imam agung Zakharia kaget banget, lan minangka nabi, lumantar wahyu ilahi, dhèwèké wis ndeleng masa depan Perawan iki, amarga miturut Teofilaktus, dhèwèké kebak Roh Suci. Santa Tarasius uga nyritakaké bab iki, kandha yèn Zakharia, kebak Roh Suci, muni:

'O Perawan sing suci! O Perawan sing ora kenal godaan! O Perawan sing ayu! O hiasan para wanita! O kaendahan para putri! Kowé pinaringan berkah ing antarané para wanita! Kowé paling kinurmatan amarga kasucianmu; kowé disegel déning kasucianmu minangka dara; kowé iku kasampurnan saka sumpahé Adam!'

Nggendong Sang Perawan, Zakaria,' kandha Santo Herman, 'kanthi semangat sing bungah nggawa Panjenengané menyang Panggonan Suci Paling Suci[8012] , lan kandha marang Panjenengané kaya mangkéné:

'Mangga, panggenapan ramalanku; mangga, panggenapan janji Gusti; mangga, meterai prajanji Panjenengané; mangga, wahyu pitutur Panjenengané; mangga, panggenapan misteri Panjenengané; mangga, pangilon kabèh para nabi; mangga, panganyaran tumrap sing kesel amarga dosa; mangga, Cahya tumrap sing ana ing pepeteng, lumahana, wah, Kurnia paling anyar lan paling ilahi. Mlebu saiki menyang bagean ngisor candhi

---

[8008] Kanon, Oda 4.

[8009] 'Imam Agung Agung' sing wis lumantar swarga iku mesthi Yesus Kristus. Ibr. 4:14.

[8010] Miturut tradhisi, iki pancèn Zakaria sing dadi bapaké Yohanes Pembaptis. Injil nyebut dhèwèké minangka imam saka golongan Abiya (Lukas 1:5).

[8011] Lima belas undhakan iki dumunung ing lawang mlebu ing Suci saka Suci, sing ora ana sing diijini mlebu kajaba para imam lan imam agung. Nalika para imam munggah menyang Suci saka Suci, padha nyanyi mazmur ing saben undhakan; nalika padha pindhah saka undhakan siji menyang undhakan liyane, padha nyanyi total 16 mazmur; mula mazmur-mazmur iki dijenengi 'lagu undhakan' utawa 'mazmur undhakan'. Iki yaiku Mazmur 119–133 (Maz. 119:1–7, 133:1–3).

[8012] Ruang Suci Paling Suci iku pérangan paling wigati lan paling suci ing candhi. Mung imam agung sing diparingi idin mlebu, lan kuwi mung sepisan saben taun.

Gustimu, sing bisa diakses manungsa, lan sawisé sawatara wektu – menyang bagean ndhuwur, sing ora bisa diakses déning manungsa.

Dara enom iku, kanthi kabungahan lan kabanggaan gedhe, lunga menyang omahé Gusti kaya menyang kraton; amarga sanadyan umuré isih enom—mung telung taun—dhèwèké sampurna déning sih-rahmaté Gusti, wis dingerteni lan dipilih dhisik déning Gusti sadurungé donya diadegaké.

Mangkono Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Berkah digawa mlebu ing Bait suci Gusti. Ing wektu kuwi, imam agung Zakharia nindakake tumindak sing luar biasa lan nggumunake kabeh wong: panjenengané nuntun bocah wadon cilik mau mlebu ing pérangan paling jero saka tabernakel, sing diarani 'Suci saka Suci', sing dumunung ing mburi tirai kapindho lan ing kono disimpen Tabut Perjanjian, sing disepuh emas ing kabèh sisih, lan Kerubim kamulyan sing nglindhungi panggonan pangapura (Ibr. 9:3–5), panggonan sing ora mung wanita nanging uga para imam dilarang mlebu, lan mung imam agung sing diparingi idin mlebu sapisan saben taun. Ing kono, imam agung Zakharia nyedhiyakake panggonan kanggo Perawan Paling Suci supaya bisa ndedonga. Bab para dara liyane sing manggon ing candhi, miturut kasaksian St Cyril saka Alexandria lan St Gregory saka Nyssa, panggonan kanggo ndedonga wis disedhiyakake kanggo wong-wong mau ing antarané gréja lan mezbah[8013] . Ora ana siji waé saka para dara mau sing diparingi idin nyedhaki mezbah, amarga kuwi pancèn dilarang banget déning para imam agung; Bab Perawan Paling Suci, wiwit wektu Panjenengané diparingaké, Panjenengané ora dilarang mlebu ing ruang suci njero mburi tirai kapindho ing sembarang wektu lan ndedonga ing kono. Iki diparingi idin déning imam agung: lumantar inspirasi misterius saka Gusti Allah, sing diomongaké déning St Theophylact kaya mangkéné:

Imam Agung, nalika semana kebak Rohé Gusti, sadar yèn cah wadon iki wadah sih rahmat Ilahi lan luwih pantes tinimbang dhèwèké kanggo ngadeg ing ngarsané Gusti ing saben wektu. Nalika kelingan apa sing kacathet ing Kitab Suci babagi Tabut, yaiku yèn iku ditakdiraké kanggo dilebokaké ing Panggonan Suci Paling Suci, dhèwèké langsung mangertèni yèn iki wis diramalaké marang Perawan iki; tanpa ragu-ragu utawa tundha, dhèwèké wani, nglanggar Hukum, nggawa Panjenengané mlebu ing Panggonan Suci Paling Suci.

Kaya sing diandharaké Bapa Suci Jerom, wong tuwa sing bener, Yokim lan Anna, sawisé nyerahaké anaké marang kersané Rama ing Swarga, padha nyawisaké sesajen marang Gusti—kurban lan korban tutung—lan sawisé nampa berkah saka imam agung lan kabèh pasamuwan imam, padha bali, bebarengan karo kabèh seduluré, mbalèk menyang omah lan nganakake pesta ing kono, padha bungah lan matur nuwun marang Gusti Allah. Babagan Sang Perawan Paling Kabungahan, wiwit wiwitan uripé ing Omahé Gusti, Panjenengané dipun pasang ing panggenan para dara enom; amarga Bait Suci ing Yerusalem, kang dipun bangun déning Salomo lan sakwisé dirusak lan dibangun manèh déning Zerubbabel[8014] , nduwèni akèh panggenan panggonan, kaya déné sing kacathet déning Josephus, sejarawan Yahudi kuna[8015] . Ing njaba, nyambung karo tembok-tembok Bait Suci, ana telung puluh bangunan watu sing kapisah-pisah, amba lan ayu banget; ing sawenehé ana bangunan liya sing nempel, lan ing sawenehé manèh ana bangunan liya manèh, nganti cacahé dadi sangang puluh, lan kabèh wis dilengkapi karo kabèh fasilitas kanggo manggon. Dhuwuré padha karo dhuwuré candhi; kaya-kaya iku minangka tiang-tiang sing ndhukung témboké saka njaba. Ing njero bangunan-bangunan iki ana papan panggonan kanggo manéka wong; para dara, sing disucèkaké kanggo ngladèni Gusti Allah sajroning sawatara wektu, manggon kapisah; para janda, sing wis ngiket janji marang Gusti Allah kanggo njaga kasuciané nganti seda, kaya nabiyah Anna, putriné Phanuel, manggon kapisah; Ana uga wong-wong sing diarani Nazirite[8016] , sing kaya biksu urip selibat. Kabeh wong mau ngabdi marang Gusti ing candhi lan diparingi panguripan saka asil candhi. Bangunan

[8013] Yaiku, pekarangan para imam, ing ngendi kurban dipersembahake lan disisihake omah-omah kanggo wong-wong sing disucikake marang Gusti, lan Panggonan Suci.

[8014] Bait Suci Salomo dirusak déning Nebukadnezar, Raja Babilonia. Bait suci anyar dibangun déning Zerubabel 62 taun sawisé karusakan sing kapisan.

[8015] Dheweke urip ing abad kapisan Masehi.

[8016] Nazirite iku wong-wong sing wis nglakoni sumpah marang Gusti Allah ora nikah, ora ngombe anggur lan kabèh omben-omben mabuk, lan ora nyukur rambute. Biasane, sumpah Nazirite lumaku sajrone wektu tartamtu lan dijupuk kanthi sukarela, amarga maneka sebab; nanging kadhangkala wong tuwa nggawe sumpah Nazirite kanggo anak-anake: utamane nalika padha durung duwe anak lan kepengin nampa anak saka Gusti.

liyane disedhiyakake kanggo panginepan para lelungan lan pengunjung sing teka saka adoh kanggo nyembah ing Yerusalem.

Perawan umur telung taun, Sang Perawan Maria sing Paling Suci, kaya sing wis kasebut, dilebokake ing panginepan bocah wadon enom, ing kono dheweke dirumat dening bocah wadon sing luwih tuwa lan trampil nulis lan nyulam, supaya Ibune Gusti sinau nulis lan nyulam wiwit isih cilik. Wong tuwané sing suci, Yokachim lan Anna, kerep sowan marang dhèwèké; Anna, minangka ibu, asring banget teka kanggo ndeleng Putrine lan maringi piwulang marang Panjenenganipun. Miturut kasaksian Santo Ambrosius lan sejarawan George, Sang Perawan enggal nguwasani Kitab-kitab Prajanjian Lawas Ibrani kanthi sampurna – lan ora mung Kitab Suci, nanging Panjenenganipun uga dadi trampil ing kriya jahit, kaya sing kacathet dening Santo Epifanius:

– Dheweke misuwur amarga semangat intelektual lan katresnan marang sinau; ora mung sinau Kitab Suci, nanging uga nglatih nggiling wol lan rami lan nyulam sutra. Dheweke nggumunake kabeh wong kanthi kebijaksanaane; dheweke nyawisake awake dhewe utamane kanggo tugas-tugas sing dibutuhake para imam ing pangibadah ing candhi; dheweke nguwasani ketrampilan-ketrampilan iki nganti tingkat sing dhuwur nganti mengko, nalika ngopeni Putrane, bisa nyukupi kabutuhane dheweke dhewe; kanthi tangan dheweke dhewe nggawe jubah kanggo Gusti Yesus, ora dijahit, nanging kabèh dipintal.

Perawan Paling Suci (miturut Epifanius sing padha), kaya para dara liyane, diparingi panganan lumrah saka candhi; nanging panganan iku dipangan dening wong mlarat lan wong lelungan, amarga, kaya sing dinyanyikake Gereja, Panjenengané mangan roti saka swarga. Santa Germanus kandha babagan Panjenengané yèn Panjenengané biyasané manggon ing Panggonan Suci Paling Suci, nampa panganan manis saka Malaékat; lan Santa Andreas saka Kreta[8017] kandha kaya mangkéné:

'Ing Suci saka Suci, kaya ing kraton, Panjenengané nampa panganan luar biasa lan langgeng.'

Tradisi uga nambahaké yèn Perawan Paling Suci asring manggon ing tabernakel njero, sing dumunung ing mburi tirai kapindho lan diarani 'Suci saka Suci', tinimbang ing panggonan lumrah kanggo para dara ing candhi – sanadyan wis disiapaké panggonan kanggo dhèwèké ing kono, dhèwèké ora dilarang mlebu ing Suci saka Suci kanggo ndedonga. Sawisé diwasa, dhèwèké—sawisé sinau Kitab Suci wiwit isih cilik lan kanthi tekun nglakoni ngrajut—luwih nyawisaké dhiri kanggo ndedonga, lan wis dadi kabiasaan nglampahi bengi kabèh lan akèh wektu sajrone dina kanggo ndedonga. Dheweke mlebu ing Suci saka Suci kanggo ndedonga, nanging bali menyang panggonané kanggo nggarap jahitan, amarga miturut hukum, dilarang nindakake apa waé utawa nggawa apa waé menyang Suci saka Suci. Lan dhèwèké nglampahi bagéan ageng uripé ing candhi, ing mburi tirai kapindho, ing papan suci jero, kanggo ndedonga, tinimbang ing omah sing wis disedhiyakake kanggo dhèwèké kanggo nggarap jahitan. Mulane kabèh guru Gréja sarujuk manawa Perawan Paling Suci nganti umur rolas taun nglampahi sakabèhé uripé ing Panggonan Suci Paling Luhur, amarga arang banget ninggalake panggonan kuwi kanggo mulih menyang panggonané dhéwé.

Babagan kepiye uripe ing taun-taun awal, Jerome nerangake kaya ing ngisor iki:

– Perawan Maria sing Kaberkahan, sanadyan nalika isih cilik lan bayi, nalika piyambakne ana ing candhi bebarengan karo para dara liyane sing umure padha, nglakoni uripe manut tata cara sing ketat: wiwit esuk banget nganti jam telu ing dina piyambakne ngadeg ndedonga; saka jam katelu nganti jam sanga, Panjenenganipun nglakoni nyulam utawa maca buku; saka jam sanga, Panjenenganipun miwiti manèh pandonga lan ora mandheg nganti Malaikat rawuh marang Panjenenganipun, saka tangané Panjenenganipun biasané nampa dhaharan. Mangkono Panjenenganipun saya tuwuh ing katresnan marang Gusti Allah[8018] .

Mangkono uripé nalika isih bocah, nalika dhèwèké isih manggon bareng para dara sing umuré padha. Nalika dhèwèké saya gedhé lan saya kuwat ing roh saben dina, dhèwèké uga nyampurnakaké dhiri ing pakaryan tapa brata lan saya kuwat ing pandonga lan ketekunan, maju saka kekuwatan siji menyang kekuwatan liyané, nganti kakuwataning Gusti kang Maha Luhur mudhun marang dhèwèké. Bab Malaikat sing rawuh marang Panjenengané lan nggawa dhaharan, iki disekseni langsung déning imam agung Zakharia, kaya sing diceritakaké déning Santo Gregorius saka Nikomedia, sing kandha:

[8017] Wong lanang sing manggon ing abad kaping 8

[8018] Bangsa Israel ngetung jam dina wiwit srengéngé munggah, saéngga jam katelu cocog karo jam sangang esuk; pungkasan jam enem cocog karo tengah dina; lan wiwit jam sanga, dina wis meh rampung.

'Nalika Panjenengané saya tuwuh saben dina, karunia Roh Suci saya tambah ing sajroning Panjenengané karo lumampahing taun, lan Panjenengané tetep ing pangibadah bebarengan karo Malaikat.' Zakaria nyadari iki; amarga nalika piyambakipun wonten ing papan suci, miturut adat imam, piyambakipun mirsani tiyang ingkang wujudipun luar biasa lagi rembugan kaliyan Perawan lan maringi dhaharan dhumateng piyambakipun. Iku Malaikat sing wis muncul; lan Zakaria kaget, mikir ing batine: apa iki pirsan anyar lan luar biasa iki? Ing penampilané kaya Malaikat, lan ngomong karo Perawan Suci; tanpa raga ing wujudé, dhèwèké nggawa panganan sing maringi gizi daging; miturut sipaté sing ora materi, dhèwèké maringi Perawan Suci keranjang sing bisa dirasakaké. Ing kéné, penampakan malaékat mung kelakon marang para imam, lan sanajan kuwi ora asring; nanging malaékat katon marang wanita, luwih-luwih marang cah wadon enom kaya saiki katon, pancèn luar biasa tenan. Yen dhèwèké kalebu salah siji wanita sing wis omah-omah, kang nandhang sangsara amarga mandul lan ndedonga supaya diparingi anak, kaya Hannah biyèn ndedonga, aku mesthi ora bakal kaget karo wahyu sing saiki tak deleng; nanging Sang Perawan ora nyuwun iki[8019] ; Nanging Malaikat, kaya sing saiki tak deleng, tansah rawuh marang dhèwèké, mula aku kebak kaget, wedi, lan bingung luwih gedhé: apa sing bakal kelakon saka iki? Kabar apa sing digawa Malaikat? Lan apa hakikat panganan sing digawa? Saka gudang endi panganan kuwi dijupuk? Lan sapa sing nyiapake? Kanthi tangan sapa roti iki digawe? Amarga dudu hakikat malaikat kanggo ngurusi kabutuhan daging; sanadyan akèh wong wis diparingi panganan déning malaikat, panganan iki tetep disiapake déning tangan manungsa. Malaikat sing nglayani Daniel, sanadyan bisa, kanthi kuwasa Gusti kang Maha Luhur, nindakake apa sing diparingi dhawuh ora liwat wong liya nanging déning dhèwèké dhéwé, nanging ngutus Habakuk karo piranti-piranti mau kanggo tujuan iki, supaya sing dipunparingi mangan ora wedi amarga panglihatan malaikat sing luar biasa lan panganan sing ora lumrah. Nanging ing kéné Malaikaté piyambak rawuh marang Sang Perawan—pralambang kang kebak misteri, kang nggawe aku gumun; nalika isih bayi dhèwèké wis diparingi sih kang nganti makhluk roh padha ngladèni dhèwèké. Apa iki? Apa ora ing dhèwèké ramalan-ramalan para nabi bakal kelakon? Apa ora dhèwèké sing dadi pangarep-arep kita? Apa ora saka dhèwèké Sang sing bakal rawuh nylametaké umat kita bakal nampa sipat manungsa? Amarga misteri iki wis diprédhiksi suwé banget, lan Sabda ngupaya wong sing bisa nglayani misteri iki. Lan mesthi ora ana liyané sing dipilih kanggo nglayani misteri iki kajaba Perawan iki sing tak pandang. Kabegjané kowe, ya omahé Israèl, saka ngendi wiji kaya ngéné iki metu! Mugi pinaringan berkah kowe, O oyodé Yesse, saka ngendi tunas iki metu, kang ditakdiraké nglairaké marang donya kembangé kaslametan! Mugi aku uga pinaringan berkah, sing remen ing pangayun kaya ngono lan nyiapaké Perawan iki dadi pangantené Sabda.

Iki tembungé George saka Nicomedia. Jerome uga ngendika kanthi cara sing padha:

Para malaikat sowan marang Panjenengané saben dina, lan yèn ana sing takon marang aku: kaya piye Perawan Paling Suci nglampahi masa mudane ing kana, aku bakal mangsuli: iki mung dingerteni Gusti Allah piyambak, lan Malaikat Agung Gabriel, pangreksane sing tansah ana, bebarengan karo malaikat-malaikat liyane sing kerep teka marang Panjenenganipun lan rembugan kanthi tresna.

Nglampahi wektu kaya ngono karo Malaikat ing Panggonan Suci Paling Suci, Perawan Paling Suci kepengin urip langgeng ing kasucian malaikat lan kesucian dara sing tanpa cacat. Miturut kasaksian para guru suci—Gregorius saka Nyssa, Hieronimus lan liya-liyané—Dara iki sing pisanan nyawisake kesucian darawané marang Gusti, amarga ing Prajanjian Lawas arang banget ana dara sing ora omah-omah, amarga omah-omah dianggep luwih mulya tinimbang kesucian darawané[8020] . Nanging Perawan Paling Suci iku sing sepisanan ing donya milih kesucian tinimbang omah-omah lan, sawisé nglamar dhèwèké marang Gusti Allah, ngabdi marang Panjenengané kanthi kesucian perawanné awan lan bengi. Roh Suci Paling Agung, miturut karsa Gusti Allah Rama, nyawisaké ing dhèwèké panggonan dunung kanggo Gusti Allah Sabda. Mugi kamulyan lan panuwun marang Tritunggal Paling Suci, sejati lan ora bisa dipisah; lan marang Sang Putri Paling Suci, Ibune Gusti Allah, Perawan Maryam sing langgeng, pakurmatan lan puji saka kabèh generasi nganti salawas-lawase. Amin[8021] .

[8019] Yaiku, babagan diparingi anak ing kandhutane.

[8020] Ing wektu kuwi, saben wong kepengin nduwé keturunan supaya elingané bisa lestari luwih suwe ing donya lan supaya, yèn ora dhèwèké dhéwé, turunané bisa melu nampa berkah ing kratoné Sang Mesias-Panyelamet sing diarep-arep.

[8021] Minangka pangeling-eling Presentasi Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci ing Bait Suci ing Yerusalem, Gréja netepaké dina raya tanggal 21 November. Referensi babagan pesta iki bisa ditemokake wiwit abad kaping 4 – ing tradhisi umat Kristen Palestina, sing nganti saiki nunjukaké marang Gréja Kuna Presentasi Ibuné Gusti Allah lan nyandhakaké pambangunan gréja iki marang Santa Ratu Helena.

Troparion, Nada 4:

Dina iki, minangka pratandha sih rahmaté Gusti Allah lan pangumuman kaslametan manungsa, Sang Perawan katon cetha ing candhi Gusti Allah lan ngumumaké Kristus marang kabèh. Marang Panjenengané uga, ayo padha njerit kanthi swara banter: Sugeng, panyumpaman rancangané Sang Pencipta.

Kontakion, Nada 4:

Bait Suci sing paling suci saka Sang Juruwilujeng, kraton sing ora ternilai, lan Sang Perawan, harta suci kamulyaning Gusti, dina iki digawa mlebu ing griyaing Sang Yehuwah, nggawa rahmat sing manggon ing Roh Suci; amarga iku Malaikat-malaikaté Gusti padha nyanyi: 'Iki panggonan kang langit.'

5 Desember

22 November (Gaya Lawas)

Ing dina sing padha, pangeling-eling Pangeran Michael sing suci lan bener saka Tver

Penderitaan Sang Martir Suci Kikilia lan bebarengan karo dhèwèké para Martir Suci Valerian, Tivurtia lan Maximus

Peringatan tanggal 22 November

Perawan Suci Kikilia[8022] , lair ing Roma saka wong tuwa sing pinunjul lan sugih. Sawise krungu Injil diwartakake, dheweke pracaya marang Kristus lan, kobong karo katresnan sing tulus marang Panjenengané, mutusake ora bakal omah-omah lan njaga kasucian dhiriné kanggo Pangantené sing Tanpa Cacat – Kristus Gusti. Nanging wong tuwane, tanpa kersane, wis tunangan karo priya bangsawan pagan sing jenenge Valerian, lan wiwit meksa dheweke nganggo busana mewah lan perhiasan emas. Nanging ing sangisore sandhangané sing mewah, dhèwèké nganggo klambi kasar saka rami sing kasar, lan ing atiné dhèwèké nggawa Kristus; dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk marang Panjenengané ing saben wektu, supaya Panjenengané piyambak, miturut karsa Panjenengané, ngreksa dhèwèké tetep suci, tanpa cacat, lan bébas saka ikatan mantenan. Nalika dina mantenan teka lan pesta mantenan diwiwiti, dhèwèké, kanthi ambegan jero saka jeroné atiné sing nyesel, kanthi rahasia nyuwun marang Gusti: *'Mugi atiku suci miturut paugeran Panjenengan, supaya aku ora kélangan ajining diri'* (Mazmur 118:80).

Lan kanthi khusyuk, kanthi luh, dhèwèké nyuwun marang Gusti supaya ngutus Malaikaté kanggo ngreksa kesuciané. Nalika bengi teka, pasangan anyar mau digawa menyang kamar panganten, lan Kikilia kandha marang panganten lanangé:

'Aku kepengin, cah enom sing tak tresnani, mbukak sawijining rahasia marang kowe: aku duwe pangreksa kesucianku sing ora bisa kowe deleng—Malaikaté Gusti—lan yen kowe nyentuh aku, dhèwèké bakal matèni kowe langsung, amarga dhèwèké ana ing kéné, siap mbela aku saka kekerasan apa waé.'

Krungu kuwi, Valerian kaget lan wedi, amarga pancen ana Malaikat sing ora katon ing sacedhake Kikilia, sing dikirim saka swarga kanggo nglindhungi Penganten Kristus supaya ora nyawiji karo priya pagan. Dhèwèké wiwit nyuwun marang Kikilia supaya nuduhaké Malaikat mau. Sang prawan mangsuli:

'Kowe wong sing ora ngerti Gusti Allah sing sejati, mula kowe ora bisa ndeleng Malaikaté Gusti Allah nganti kowe wis ngresiki awakmu saka rereged kapaganmu.'

Ing abad kaping 4, referensi marang pesta iki uga ditemokake ing tulisan-tulisan Gregorius saka Nyssa. Ing abad kaping 8, kaya sing kasebut ing ndhuwur, Germanus lan Tarasius, Patriark Konstantinopel, maringi khotbah ing dina iki.

[8022] Jeneng Kikilia iku variasi saka jeneng Romawi Cecilia, sing artiné *'wuta'*.

"Nanging kepiye," pitakon Valerian, "aku bisa dibersihaké?"

Ana sawijining sesepuh, jenenge Urvan, sawijining uskup Kristen: dhèwèké bisa mberkahi wong-wong pagan lumantar baptisan lan maringi kemampuan kanggo ndeleng Malaikat.' Yen kowe kepengin dibersihaké lan weruh Malaikaté Gusti, muliha marang dhèwèké lan critakna kabèh sing wis kowe krungu saka aku ing kéné; lan sawisé dhèwèké mbersihaké kowe, baliya mréné, lan kowe bakal weruh Malaikaté lan nampa saka dhèwèké apa waé sing kowe karepaké.

'Nanging ing endi aku bisa nemokake sesepuh iki?' pitakon Valerian.

'Maju,' wangsul Kikilia, 'mèlu dalan Appian Way[8023] , lan nalika kowe ketemu para gelandangan ing dalan, kandhaa marang wong-wong mau: "Kikilia, sing kepéngin nyampèkaké rahasia marang bapak Urvan liwat aku, wis ngutus aku marang kowe supaya kowe nggawa aku marang dhèwèké."'

Valerian mangkat lan, ing Dalan Appian, kaya sing diprentahake tunangane, dhèwèké ketemu sawetara pengemis sing wis kenal banget karo Santa Kikilia, amarga dhèwèké kerep maringi sedekah: padha nuntun dhèwèké menyang Uskup Urvan, sing ndhelik saka para panganiaya ing antaraning makam, guwa, lan gréja-gréja rusak lan kumel. Nalika Valerian nyritakaké tembungé Santa Kikilia marang dhèwèké, uskup kuwi bungah banget lan, sujud ing dhèwèké lan ngunggahaké tangané marang langit, kandha karo luh:

'Delengen, Gusti Yesus, sepira setya abdi Panjenengan punika, ingkang nggawa madu dhumateng Gréja kados tawon! Pramuda ingkang dipun tampi kados singa, sampun dipun kintun dhumateng kula kados wedhus alus, awit menawi piyambakipun boten pitados dhumateng pangandikane, mesthi piyambakipun boten badhe rawuh dhumateng kula.' Mula, Gusti, bukak atiné marang kawruh kabeneran nganti tekan pungkasan—supaya dhèwèké bisa mangertèni Panjenengan, Gusti sejati, lan nyingkiri Setan lan pakaryané.

Nalika panjenengané ndedonga kaya ngono, dumadakan ana sawijining sesepuh kang muncul, katon pinunjul, nganggo sandhangan putih kaya salju lan nyekel buku ing tangané; ngadeg ing ngarep Valerian, panjenengané mbukak buku mau kanggo maca. Valerian, wedi banget karo panglihatan iki, tiba ing lemah, nanging sesepuh kang muncul mau ngangkat dhèwèké lan kandha:

'Waca, anakku, apa sing kacathet ing buku iki, lan kowe bakal dianggep pantes kanggo disucèkaké lan ndeleng Malaikat sing wis dijanjèkaké bakal dituduhaké marang kowe.'

Valerian ndeleng ing buku iku lan maca tembung-tembung ing ngisor iki sing ditulis nganggo emas: *'Siji Gusti, siji pracaya, siji baptisan, siji Gusti Allah lan Rama saka kabèh, kang ana ing ndhuwur kabèh, lan lumantar kabèh, lan ana ing sajroning kita kabèh'* (Efesus 4:5–6).

Sawisé Valerian maca tembung-tembung mau, tuwa sing muncul kuwi takon marang dhèwèké:

'Apa kowe pracaya, anakku, manawa iki pancèn bebener, utawa kowe isih duwe sangsi?'

Valerian mangsuli kanthi banter:

Satemene, ora ana sing luwih mesthi ing sangisore langit kajaba tembung-tembung iki.

Lan sing wis katon mau langsung sirna, nalika Uskup Urvan, diwiwiti saka tembung-tembung sing diwaca Valerian, maringi piwulang sing cukup marang Valerian lan sawisé mratisake dhèwèké banjur ngutus bali marang tunangan suci.

Valerian, nalika bali menyang panginepané, nemoni Santa Kikilia ing kamare lagi ndedonga, lan ing sacedhaké dhèwèké weruh Malaikaté Gusti Allah ngadeg, sumunar kanthi cahya lan kaendahan ageng; ing tangané Malaikat iku nyekel loro karangan kembang, sing dirajut saka kembang mawar abang lan lili putih lan ngetokaké wangi sing luar biasa; panjenenganipun masang salah siji sanggul ing sirah sang putri lan sijiné ing sirah Valerian, kanthi ngendika:

'Tetepna karangan kembang iki, kowe loro tetep suci atine lan tanpa cela ing badan – aku nggawa iki saka Swarga, lan duwé sipat éndah banget nganti ora bakal layu utawa ilang wanginé, lan ora ana sing bisa ndeleng kajaba wong-wong sing kaya kowe, sing ngreksa kasucian.' 'Kowe, Valerian, wis sarujuk karo putusan tunanganmu kanggo njaga kasuciané: amarga iku, Gusti Allah ngutus aku marang kowe, supaya apa waé sing kowe panyadoni marang Panjenengané bakal kowe tampa.'

[8023] Jalan Appian nuntun saka Roma menyang Italia kidul; dalan iki dijenengi miturut pangripta, Appius Claudius the Blind, ing abad kaping 4 SM; reruntuhane isih ana nganti saiki.

'Aku ora nduwé sapa-sapa ing donya iki sing luwih tak tresnani tinimbang sedulurku Tivurtia,' wangsul Valerian, karo nundhuk marang Malaikat. 'Mula saka iku, aku ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané nylametaké sedulurku saka kebinasaan lan kuwasa setan, kaya Panjenengané wis nylametaké aku; supaya Panjenengané mbalèkaké dhèwèké marang Panjenengané; lan supaya Panjenengané maringi kita loro kamulyan ing pakaryan ngakoni asmané sing suci.'

Malaikat mau, kanthi pasuryan kang sumringah, ngendika marang dhèwèké:

'Panjalukmu nyenengake Gusti, lan Panjenengané bakal nepaki pangarep-arep atimu: Panjenengané bakal nylametaké sadulurmu Tivurtia lumantar kowe, kaya Panjenengané nylametaké kowe lumantar cah wadon iku, lan kowe loro bakal bebarengan nindakake pakaryan martir.'

Sawisé ngendika mangkono, Malaikat mau dadi ora katon, déné Valerian lan Santa Kikilia padha bungah ing Kristus lan nglampahi wektu kanthi pacelathon kang mbangun.

Ing wektu kuwi, Tivurtis teka marang wong loro sedina lan kandha:

Aku gumun: aku wis nyium wangi kembang mawar lan lili ing kéné, nanging saka ngendi asalé wangi iki, sing wis nyenengaké aku nganti aku krasa sakabèhé diriku anyar manèh?'

'Sampeyan pancen wis ngrasakake wangi iku, adhikku,' wangsul Valerian marang Tivurtus, 'awit aku ndedonga marang Gusti Allah kanggo sampeyan, supaya sampeyan uga diparingi mahkota kang ora layu lan tresna marang Panjenengané sing getihé kaya werna mawar, lan dagingé kaya lili putih.'

'Apa aku krungu iki ing ngimpi, utawa kowe ngomong sing sejati?' kandha Tivurtius.

'Nganti saiki pancen kita urip kaya ing ngimpi,' wangsul Valerian, 'kita nyembah dewa palsu lan setan najis, nanging saiki kita urip ing kabeneran lan sih rahmaté Gusti.'

'Sapa sing mulang kowe bab iki?' pitakon Tivurtius.

"Aku diajari déning Malaikaté Gusti," wangsul Valerian. "Lan kowe uga bakal bisa ndelengé yèn kowe ngresiki awakmu saka rereged sesembahan berhala."

Tivurtij kepengin ndeleng Malaikat, nanging Valerian kandha yèn dhisik kudu pracaya marang Gusti Allah sejati siji lan nampa baptisan suci; mung sawisé kuwi, dhèwèké bakal bisa ngenteni rawuhé Malaikat, lan Santa Kikilia nyawisake awake dhewe kanggo mulang Tivurtij babagan kabeneran iman Kristen, mbuktekake marang dheweke, ing siji sisih, kabohongan dewa-dewa pagan lan kakuwatan patung-patung sing ora urip, lan ing sisih liyane, kakuwatan lan panguwasa Gusti Allah sejati, Gusti kita Yesus Kristus. Lan piwulang sing kebak kasucian saka gadis suci iku nduwèni pangaruh gedhé marang Tivurtia nganti dhèwèké mbalèkaké paganan sakabèhé lan sawijining dina kandha marang Kikilia:

'Aku pracaya manawa ora ana Gusti liyane kajaba Gusti Kristen, lan wiwit saiki aku kepengin ngabdi marang Panjenengané piyambak.'

Krungu kuwi, Kikilia bungah banget lan wiwit mulang Tivurtius kanthi luwih semangat, nyritakaké bab inkarnasi Putraning Allah, bab mujijat-mujijat Panjenengané, sangsara sukarela Panjenengané lan pati sing ditanggung amarga katresnan marang umat manungsa. Ing sisihé, atiné Tivurtij saya kagugah, lan katresnané marang Gusti saya kiyat. Ndeleng semangat imané, sang gadis kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, mangka lunga bareng karo sedulurmu menyang uskup Kristen kita lan nampa baptisan suci saka panjenengané: banjur, sawisé resik saka dosa-dosamu, kowe bakal pantes nyawang Malaikat.'

Tivurtij, ndelok marang adhine, takon marang dheweke:

'Kowe arep nggawa aku menyang sapa?'

'Kita bakal menyang Urvan, wongé Gusti,' wangsul Valerian. 'Dheweke iku uskup Kristen, wong tuwa sing wicaksana lan bener; pasuryané kaya malaikat, lan kabèh omongané iku sejati.'

"Apa kowe ora ngomongake bab Urvan kuwi," sambung Tivurtij, "sing tak krungu wis kaping pindho dihukum pati lan saiki ndhelik ing endi wae, mlayu nylametake nyawane? Nanging yen kita menyang kono, lan wong-wong sing nguber patié nemokake kita ing kana, mesthi wae padha bakal matèni kita uga."

Santa Kikilia mangsuli pitakonane Tivurtius. Dheweke miwiti nyritakake marang dheweke babagan urip langgeng ing swarga, ing ngendi ora ana apa-apa sing bisa ngganggu tentrem, lan babagan ganjaran sing ngenteni para martir suci sing ngalami pati kanggo Kristus.

Banjur Tivurtia, kobong karo kepinginan nandhang sangsara kanggo imané, kandha:

'Bèntènké wong-wong sing ora nduwé akal padha tresna marang urip sing fana iki; nanging aku ngidam urip langgeng: mimpinana aku, sedulur, menyang uskup, lan mugi piyambakipun mbersihaké aku lan ndadékaké aku dadi peserta urip langgeng!'

Valerian nuntun adhine marang Uskup Urvan, marang piyambakipun dhèwèké nyritakaké kabèh. Kabungahan amarga pangrobahan iman Tivurtius, Urvan nampani dhèwèké kanthi katresnan, mbaptis dhèwèké, lan nyimpen dhèwèké salawase pitung dina nganti dhèwèké wis paring piwulang babagan kabèh misteri iman suci.

Sawisé dibaptis, Tivurtis diparingi sih rahmat nganti dhèwèké bisa ndeleng malaikat suci, rembugan karo wong-wong mau, lan nampa saka Gusti Allah kabèh sing dipanjatké. Beberengan karo adhine, dhèwèké nindakake akèh mujijat, marasaké wong lara. Dhèwèké maringi bandha marang wong Kristen mlarat, anak yatim, lan janda; mbebasaké tawanan saka penjara; lan ngubur kanthi pakurmatan jasad para martir suci kanggo Kristus, sing wektu kuwi lagi dipatèni akèh-akehé.

Gubernur kutha sing jenenge Almach, sing miturut prentah kaisar wis tanpa welas nyirnakake getih wong Kristen lan nyiksa nganti pati, sawisé krungu kabar kabèh iki saka para pengintip, banjur mrentah supaya Tivurtus lan Valerian langsung dicekel lan digawa ngadhep dhèwèké.

"Ngapa kowe padha ngremehake keturunanmu sing mulya," pitakoné marang wong-wong mau, "lan ngubur wong-wong sing wis dipatèni miturut prentah kaisar amarga akèh kaluputane, lan mènèhi bandha marang wong-wong sing kabèh uwal saka? Apa kowe uga nduwèni ilusi sing padha karo wong-wong mau lan péngin dadi kaya wong-wong mau?"

"Oh, muga-muga," wangsul Tivurtus, minangka sing paling tuwa, "Gusti Allah maringi kita kalebu ing antarane para abdi Panjenengané sing wis nolak apa sing katon ana nanging sejatine ora ana, lan ing panggonané wis nemokake apa sing katon ora ana nanging sejatine ana."

'Apa iku,' pitakon panguwasaé, 'sing miturut panemumu katon ana nanging sejatine ora ana? Aku ora mangertos apa sing kok omong.'

Tivurti nerangake marang dhèwèké yèn kabèh sing diduwèni, ditampilaké, lan dijanjèkaké déning donya sing fana iki marang manungsa—sing katon kaya ana regané nanging sakjatiné ora ana apa-apa, amarga bakal sirna ing wektu sing cendhak; Babagan gesang sing bakal teka, miturut panemune wong-wong sing kasengsem marang donya iki, ora bakal ana babar pisan, amarga padha ora bisa ndeleng; nanging sejatine ana lan bakal tetep ora owah salawas-lawase, lan ing kono wong sing sholeh lan wong sing iman bakal nampa ganjaran sing loman, dene wong sing ala lan wong sing ora precaya bakal ngadhepi geni lan sangsara langgeng.

Gubernur ngrembug dawa karo wong-wong mau lan ngrungokake piwulang sing berkah bab iman suci lan nyingkiri donya, nanging dheweke ora sarujuk karo piwulang iki lan mrentahake supaya padha nglakoni kurban marang dewa-dewa pagan. Nalika padha ora gelem manut marang prentahé, dhèwèké mrentahaké supaya Valerian dipukul abot nganggo tongkat; nanging sang wali malah bungah sanajan disiksa, kandha:

'Delengen, wis teka wektu kang wis tak ngidam-idamake kanthi sakabehe atiku; delengen, dina pasamuaning dhaharan; delengen, dina kabungahan kanggo aku.'

Ing wektu kuwi, juru kabar muni:

'Aja ngina para dewa lan dewi!'

Nanging Valerian uga muni banter marang wong-wong ing sacedhaké:

'Wong-wong, warga Roma! Aja nganti sangsara sing tak alami mbalekake kowe saka bebener; wani lan pecahake dewa-dewa kayu lan watu, amarga sapa wae sing nyembah mau bakal kobong dening geni langgeng.'

Ing wektu sing padha, sawijining bangsawan sing jenenge Tarquinius nyedhaki gubernur kutha lan kandha alon marang dheweke:

'Yen kowe ora langsung matèni wong-wong Kristen iki, kabèh kagungané bakal diwènèhaké marang wong mlarat déning sedulur iman, lan kowe bakal ora nduwé apa-apa.'

Sawisé krungu omongan Tarquinius, panguwasa kutha mréntahaké supaya para martir digawa menyang panggonan sing diarani Pag, liwat candhi Jupiter[8024] , ing kono padha kudu nyembah marang dewa mau kanthi ancaman pati yèn padha nolak. Bareng karo para algojo lan prajurit, dhèwèké ngutus kamar mandhiri sing arané

[8024] Jupiter iku dewa pagan utama wong Romawi.

Maximus, supaya pangorbanan para wali bisa dilakokaké ing sangisoré pangawasané. Nanging ing dalan, Maximus, nalika ndelok para wali sing nandhang sangsara, kélangan atiné nganti nangis lan kandha:

'O kembang muda sing mulya! O ikatan katresnan sedulur! O pasangan enom sing mulya lan ajiné! Napa kowe padha kesusu menyang pati kaya arep menyang pesta ageng?'

'Yen kita,' wangsulé Santo Tivurt, 'ora yakin tenan marang urip langgeng sing ngentèni sawisé pati iki, mesthi kita ora bakal bungah banget nalika pisah karo urip donya iki.'

"Dadi, apa urip sing bakal teka sawisé urip donya iki?" pitakoné Maxim.

Tivurti mangsuli:

– Kaya déné daging kita dianggo busana, mangkono uga nyawa dianggo awak; lan sawisé mati, daging bakal bali dadi bledug – sanadyan bakal urip manèh, kaya manuk phoenix[8025] nalika wayahe teka, – lan nyawa – yen kabukti suci lan bener – bakal langsung digawa (dening Malaikat) menyang kraton swarga lan ing kana, manggon ing kabungahan, bakal ngenteni kebangkitan umum.

'Lan aku uga,' kandha Maximus, kesentuh atiné déning tembungé Tivurtus, 'bakal nyelakaké urip donya sing sementara iki yèn aku yakin tenan yèn aku bakal diparingi urip kang kowe omongaké.'

"Yen kowe kepengin yakin marang gesang langgeng," Valerian ngendika marang dheweke, "mula wenehana janji marang kita manawa kowe bakal tobat kanthi tulus lan, sawisé nyingkiri paganisme, mbalèk marang Gusti Allah, kang kita wartakaké minangka ; lan kita janji marang kowe manawa sakwise kita dipenggal sirah lan nyawa kita pisah saka badan, Gusti bakal langsung mbukak mripatmu lan kowe bakal weruh kamulyaning gesang langgeng sing diparingake marang kita.

Maximus ngucapake sumpah sing serius:

'Mugi aku kobong dening geni,' ujare, 'yen aku ora wiwit wektu iku pracaya marang Gusti Allah siji, sing maringi gesang langgeng sawisé gesang sing sementara iki—mung yèn kowe netepi janjimu.'

'Mula parèngna dhawuh marang para abdi panjenengan,' pangandikane para wali, 'aja ngalang-alangi kita mlebu ing griya panjenengan sawatara, lan kita bakal ngupaya nggawa marang panjenengan sawijining priya kang bakal maringi padhang marang atimu, supaya panjenengan bisa cetha ndeleng apa kang wis kita janjekake.'

Maximus kanthi seneng nampani para wali mau mlebu ing omahé, amarga ora ana siji waé saka wong-wong sing mèlu padha wani mbantah dhèwèké. Ing kono para wali banjur miwiti khotbah babagan kaslametan lan mulang iman marang Gusti kita Yesus Kristus; kabèh sing ana ing omah padha ngrungokaké kanthi tliti nganti bengi lan banjur pracaya – kalebu Maximus karo kabèh wargané lan akèh para prajurit. Ing wengi iku, Santa Kikilia rawuh marang wong-wong mau bebarengan karo para rohaniawan, lan kabèh sing wis pracaya dibaptis. Padha nglampahi wengi iku kanthi pandonga lan rembugan babagan urip langgeng, lan nalika esok wiwit padhang, dara suci mau kandha marang para pangemban sangsara Kristus:

'Teguh atimu lan tanpa wedi, para prajurit Kristus! Delengen, pepeteng wengi wis kliwat lan padhang wiwit sumunar: sandhangana uga busana waja padhang lan tindakna tumindak gagahmu. Kowé wis gelut perang sing becik, wis njaga iman – mulane, tindakna nampa 'mahkota kabeneran' (delengen 2 Tim. 4:8), sing bakal diparingake Gusti marang kowé.

Lan para wali cepet-cepet menyang panggonan sing wis ditemtokake. Nalika padha liwat candhi Jupiter, para imamé wiwit meksa supaya padha nyuwuh kemenyan ing mezbah déwa kuwi, amarga tanpa kuwi ora ana siji waé sing wani liwat candhi kuwi; para imam nyegah sapa waé mlebu utawa metu saka kutha lan meksa padha nyembah kurban sing wis ditemtokake marang Jupiter. Nanging para wali ora mung ora manut marang para imam, malah padha ngguyoni kabodhoané, lan amarga iku padha langsung dipenggal sirah nganggo pedhang.

Sawisé paukuman iku dilakoni, Maximus maringi kasaksian ing ngarepé kabèh wong, kanthi sumpah, yèn dhèwèké weruh Malaikaté Gusti, padhang sumunar kaya srengéngé, sing sawisé nuntun nyawaning para wali metu saka badané kaya para dara ayu saka kraton, banjur nggawa nyawa-nyawa mau munggah menyang swarga kanthi kamulyan ageng. Akibaté, akèh wong pagan dadi pracaya marang Kristus. Gubernur kutha, nanging nalika

---

[8025] Burung phoenix iku manuk mitos saka jaman kuna. Miturut kapercayan wong kuna (wong Mesir), manuk iki (siji-sijine ing saindenging jagad) bakal kobong saben 500 taun lan lair maneh saka abune. Iki uga kasebut déning sawatara panulis Kristen, kaya St. Klemens saka Roma, St. Siril saka Yerusalem lan liya-liyané, sing ndeleng ing legenda pagan babagan manuk iki minangka bukti yèn wong pagan pracaya marang kamungkinan tangi saka pati badan. Ing monumen Kristen kuna, bisa ditemokaké gambaran manuk phoenix minangka lambang kalanggengan.

ngerti yèn Maxim wis mlebu agama Kristen, mrentahaké supaya dhèwèké dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat; nalika dipukul, Maxim nyerahaké nyawané marang Gusti, lan awaké dijupuk déning Santa Kikilia lan dikubur bareng karo awak para martir Tivurtia lan Valerian. Ing makamé Santo Maksimus, kanthi karsa nuduhaké yèn dhèwèké pracaya marang tangi saka pati ing tembe—kaya manuk phoenix sing munggah saka abu—dhèwèké mréntahaké supaya manuk iki digambar.

Sawisé matèni Tivurtia lan Valerian, panguwasa kutha kepéngin nyita bandha-bandané, nanging ora ana sing kapanggih, amarga Santa Kikilia wis kabèh diwènèhaké marang wong mlarat; mulané dhèwèké ditangkep déning abdi dalané miturut dhawuh panguwasa kutha. Nalika padha teka marang sang santa, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Rungokna aku, sedulurku lan warga kitha! Sanadyan kowe padha abdi pamaréntah, aku pracaya ing atimu ora sarujuk marang ketidakpercayaane. Aku kepéngin nandhang sangsara lan mati kanggo Kristusku, amarga aku ora ngurmati urip donya sing sithik iki, nanging ngupaya urip langgeng: supaya aku bisa luwih cepet tekan kana, tangkep aku, siksa aku, aja ngurangi yuswaku, lan patèni aku."

Wong-wong sing krungu padha nyesel banget amarga cah wadon sing ayu, luhur, lan wicaksana kaya ngono kepéngin mati, lan padha nyuwun supaya dhèwèké ora ngrusak kaendahané kanthi kersané dhéwé. Nanging dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

Aku ora ngrusak masa mudaku sing lagi mekar, nanging mung ngganti karo sing luwih becik; aku ngganti lendhut karo emas, lempung karo permata, panjara badan ing donya iki karo kraton swarga sing padhang sumunar. Apa pertukaran kaya ngono iku ala? Aku uga ngarep-arep sing padha kanggo kowe.'

Dheweke ngandika marang wong-wong mau kanthi dawa bab ganjaran sing ngenteni wong sing sholeh, nganti kabeh sing ngrungokake padha kesentuh atine; lan ana akèh wong, lanang lan wadon, padha kumpul ing omahé. Pungkasané, sang wali padha takon marang wong-wong mau kanthi swara banter:

'Apa kowe pracaya yèn kabèh sing tak kandhakake iku bener?'

Lan kabèh mau, bareng-bareng, padha mangsuli:

'Inggih, kita pracaya lan ngakoni manawa Kristus, ingkang panjenengan wartosaken, punika Gusti Allah ingkang sajati, lan panjenengan punika abdi Panjenenganipun ingkang sajati.'

Seneng banget ing jeroning atiné amarga wangsulan kuwi, sang putri suci langsung ngutus wong marang Uskup Urvan, lan nalika dhèwèké teka ing omahé, dhèwèké nglairké watara 400 priya lan wanita sing wis pracaya marang Kristus. Lan omahé Kikilia dadi gréja Gusti Allah.

Sawisé kuwi, gubernur Almach mrentahaké supaya abdi wadon sing saleh saka Kristus digawa menyang pangadilan; lan sawisé takon bab imané, dhèwèké krungu pangakuan wani marang jenengé Kristus.

"Saka ngendi kowe entuk kawani kaya ngono?" pitakoné kanthi nesu.

'Saka ati sing resik,' wangsul sang wali, 'lan saka iman sing ora goyah.'

"Apa kowe ora ngerti, wong wadon sengsara," bales Almah, "menawa aku wis diparingi wewenang déning para kaisar tumrap urip lan pati para warga?"

'Kowe goroh,' wangsul sang wali, 'nalika kowe kandha duwe kuwasa nyawani: kuduné kowe kandha yèn kowe mung duwe kuwasa matèni, ora kanggo maringi urip, awit kowe bisa matèni, nanging ora bisa nguripaké manèh wong sing wis mati.'

'Tawaran marang para dewa,' kandha hakim, 'lan tolak Kristus, banjur kowe bakal dibebasake.'

Nanging sang wali nyatakake yèn dhèwèké siap mati kanggo Kristus. Banjur penyiksa mrentahaké supaya dhèwèké digawa menyang omah lan dipatèni kanthi dipeuntèni ing kamar mandi sing panas banget. Telung dina telung bengi dhèwèké disiksa nganggo panas lan asap, nanging sih rahmaté Gusti maringi adhem lan nguripaké dhèwèké manèh. Nalika ngerti yèn martir mau isih urip suwé ing omah adus sing panas banget, Almah mréntah supaya dhèwèké dipenggal nganggo pedhang ing kono. Sang algojo, teka ing ngarepé, nyabet gulu kaping telu nganggo pedhangé, nanging ora mbedhah sirahé kabèh; banjur ditinggal ing kono lan lunga. Para umat nglumpukaké getihé nganggo busa lan kain, lan sang wali urip telung dina manèh, pikirane tetep waras lan nguwatké iman para wong Kristen ing sacedhaké; lan pungkasané, nalika lagi ndedonga, dhèwèké nyerahaké nyawane marang Gusti lan dikubur kanthi pakurmatan déning para umat.

Peringatan para Rasul Suci Filemon, Arkhipus, lan Apfia

Dirilis tanggal 22 November

Para Rasul Suci Filemon, Arkhipus, lan Apfia padha diowahi dadi Kristen dening Rasul Suci Paulus lan nandhang sangsara kanggo Kristus ing tangan para penganut pagan Yunani, nalika pamaréntahan Kaisar Nero[8026] , ing kutha Kolose[8027] . Sawijining dina, nalika padha kumpul karo umat Kristen liyane ing pasamuan pandonga, para pagan dumadakan nyerang wong-wong mau. Kabeh wong sing ana ing panggonan iku, kejaba Philemon, Archippus, lan Apphia, padha mlayu, dene ketigane dicekel lan digawa ngadhepi Artocles, juru kunci lumbung gandum ing Efesus[8028] .

Wiwitane, Archippus dipukul abot, nalika wong-wong sing liwat, kalebu bocah-bocah, nyabet awaké nganggo piso. Banjur Santo Philemon disiksa tanpa welas asih lan dilempari watu. Santo Apphia uga dilempari watu.

Mangkono, ing tengah sangsara, para martir suci iki pamit menyang Gusti[8029] .

Kontakion, Nada 2:

Kaya lintang kang sumunar padhang ing pucuking bumi, ayo padha muji Para Rasul Kristus: Philemon kang mulya, Archippus kang suci, Onesimus, Markus lan Apolos, lan bebarengan karo Apphia kang wicaksana, padha nguwuh: ndedonga tanpa kendhat kanggo kita kabèh.

Peringatan Michael sing Lurus, Pejuang[8030]

Dirilèkaké tanggal 22 November

Santa Mikael urip nalika pamaréntahan Mikael III[8031] . Miturut lair dhèwèké wong Bulgaria lan lair ing kutha Potuka[8032] , sing wektu kuwi kalebu Kakaisaran Yunani. Wong tuwa Michael sing mulya kalebu wong Kristen Bulgaria pisanan; Michael dhéwé uga wis dadi Kristen wiwit cilik, lan wong tuwa lan kanca-kancané nyebut dhèwèké *'bocah suci'* amarga kasuciané. Wiwit isih bayi dhèwèké wis misuwur amarga kasucian uripé; dhèwèké tansah nyimpen ajrih marang Gusti Allah ing atiné, nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa lan pandonga, maringi sedekah marang wong mlarat lan ngunjungi wong lara, dihiasi kalem, andhap asor, lan kabèh jinis kabecikan.

Nalika umuré wis rong puluh lima taun, Mikhail mlebu dinas militer lan mimpin pasukan militer sing cukup gedhé.

Ing wektu kuwi, wong-wong Ethiopia lan wong-wong Agaria—yaiku wong Arab sing anut agama Islam[8033] —nglawan kraton Yunani lan maju menyang ibukota kraton Yunani. Pasukan Yunani gedhé mangkat kanggo mbela tanah airé lan bentrok karo pasukan Agaria sing akèh. Nalika weruh yèn wong Étiopia lan Agaria

---

[8026] Kaisar Nero, sing misuwur amarga kekejemané sing ora manungsawi, mrentah saka taun 54 nganti 68 Masehi.

[8027] Kolose – sawijining kutha ing wewengkon Frigia ing Asia Cilik, dumunung ing sisih kulon semenanjung; ing Abad Pertengahan, kutha iki dijenengi maneh Choni (saiki Chonas utawa Konus). Rasul Paulus nulis surat marang para warga Kolose. Kutha iki misuwur ing sajarah Gréja amarga mujijat saka Malaikat Agung Mikael tanggal 6 September

[8028] Panyimpen Gandum – pejabat sing tanggung jawab marang cadangan gandum sing kagungan kutha, wewengkon, utawa nagara tartamtu. Efesus – salah siji kutha paling misuwur ing Asia Cilik kuna, ing pesisir kulon semenanjung. Rasul Paulus, sing nyebarake Injil ing kana, nulis surat marang para warga kutha kasebut.

[8029] Dina raya para wali iki dirayakake tanggal 19 Februari

[8030] Hagiografiné adhedhasar, kaping pisan, ing cathetan sinaksari Slavia, sing teks kunaé wis diterbitaké déning Keagungané Uskup Agung Filaret lan Akademisi A.N. Veselovsky; cathetan sing padha, kanthi sawatara variasi, uga kalebu ing Prolog Slavia sing dicithak; kapindho, adhedhasar 'Eulogi kanggo Michael Sang Pejuang', sing ditulis dening Euthymius, Patriark Ternov (1375–1393), lan diterbitake minangka bagéan saka karya-karya Euthymius dening Bapak Kaluzhnitsky ing Wina taun 1901.

[8031] Kaisar Bizantium Mikhail III seda ing taun 867.

[8032] Dianggep yèn iki yaiku Batak saiki, ing wates kutha Plovdiv utawa Philippopolis.

[8033] Iki mesthine nyebutaké perang Kaisar Michael III nglawan wong Arab ing taun 865.

luwih kuwat lan bakal menang, wong Yunani padha mlayu menyang pagunungan lan ngungsi ing panggonan sing aman.

Antarane tentara Kristen Yunani ana Michael Sang Pejuang karo pasukane. Dheweke ora wedi marang mungsuh, ora mlayu, nanging terus-terusan nguwatake lan nyemangati prajurite. Nalika weruh kekalahan umum pasukan Yunani, dheweke nangis lan sujud ing lemah, ndedonga marang Gusti Allah supaya umat Kristen slamet. Sawisé ngrampungaké pandongané, dhèwèké lan pasukanné nyerbu mungsuh kanthi kenceng, nembus tekan tengahé wong Étiopia lan wong Agaria, lan maringi pukulan abot marang mungsuh tanpa ngalami cilaka apa-apa marang dhèwèké utawa pasukanné. Ing wektu sing padha, ana prahara gedhe sing dumadakan muncul kanggo nulungi para prajurit Kristen: kilat lan guntur nyamber lan medeni mungsuh-mungsuhe, nganti padha mlayu kabur. Kanthi pitulunganing Gusti, Michael ngusir kabèh mungsuh, déné dhèwèké lan pasukane ora cilaka apa-apa.

Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah kanggo kamenangan sing diparingaké, Mikhail mbubaraké pasukane lan, karo sawatara abdi, miwiti lelampahan bali menyang tanah airé. Ing lelampahan iki, mujijat ing ngisor iki kelakon.

Michael mandheg ing panggonan sing diarani '[8034] ' kanggo ngaso. Ing kana ana tlaga gedhe, saka kana asring metu ula raksasa sing bakal mangan manungsa lan ternak.

Salah siji abdi Michael weruh asap saka panggonane padha ngaso ing sacedhake tlaga, banjur kanthi cepet nglumpukake sawetara bekal lan lunga menyang arah asap. Ing kana dheweke weruh sawijining wong wadon enom lungguh nangis, ngenteni apa-apa. Abdi mau wiwit takon marang dheweke lan dadi kesengsem banget karo crita dheweke bab ula medeni nganti panganan sing digawé kobong ing geni. Nalika abdi mulih marang tuwané, Michael Sang Pejuang takon kenapa dhèwèké telat lan kenapa panganané kobong. Abdi mau banjur nyritakaké kanthi rinci kabèh sing wis dideleng lan dirungokaké saka cah wadon bab ula kuwi.

Sawisé krungu crita kuwi, Santo Mikael mutusaké arep menyang kana lan miwiti nelpon para abdi dalemé, nanging padha kebak wedi lan ora gelem mèlu karo sang juragan. Banjur Mikael, sawisé ndedonga marang Gusti Allah lan nggawe pratandha salib ing pasuryané, numpak jaran lan numpak jarané menyang tlaga, mung karo abdi dalemé sing paling tuwa.

Sawisé tekan panggonan kuwi, dhèwèké miwiti takon marang gadis kuwi kenapa dhèwèké teka ing kana.

Wiwitane, sang putri nyoba ngyakinake Pahlawan Michael supaya lunga, supaya dheweke ora dipangan ula raksasa; nanging, amarga sang wali terus meksa, dheweke nyritakake bab adat sing wis lumaku ing kutha, yaiku nyawisake bocah-bocah gantian kanggo dipangan ula.

Kagèt karo critané sang dara, Mikhail maréntahké abdi dalemé mundur karo jaran lan ngentèni saka adoh, déné dhèwèké dhéwé sujud ing lemah lan miwiti ndedonga marang Gusti Allah. Nalika sang wali wis rampung ndedonga lan banjur ngadeg, ana ula sing muncul ing tengah tlaga; ngangkat sirahé dhuwur lan nyambit banyu nganggo buntuté, ula kuwi wiwit nyedhaki pinggir tlaga, mbukak telung cangkemé. Wong suci iku njupuk tamèng lan pedhangé banjur motong telung sirah ula sing muncul mau. Nanging ula iku nggulung buntuté lan nyabet wong suci ing pipi tengen lan lengen kiwa, nganti tatu. Michael pingsan, nanging ora suwe tangi lan banjur ngadeg.

Abdi Michael, nyekseni mujijat iki, buru-buru mlebu kutha lan nyritakake apa sing wis kelakon. Warga kutha padha metu saka kutha lan kanthi khidmat nyambut rawuhe juru panyelamet, dene sang putri dibalekake marang wong tuwane.

Mangkono, Gusti Allah kersa mulyaaké Michael Sang Pejuang kanthi mujijat sing padha persis sing wis dilakoni ing jaman mbiyèn déning Santo George Sang Pemenang.

Sawisé kuwi, sawisé ngélingaké para warga supaya tetep mantep ing iman Kristen, Michael Sang Pejuang nerusaké lelampahané lan bali menyang omahé. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké kanthi tentrem nyerahaké nyawa sing pinaringan berkah marang Gusti.

[8034] Panggonan mujijat sing nglibatake ula kasebut disebut 'Raif' ing Prolog sing dicetak, lan His Eminence Filaret pracaya menawa iki ngrujuk marang Gurun Raif sing misuwur, sawijining lelampahan rong dina saka Sinai. Nanging, manuskrip hagiografi kuna ora nyebut panggonan 'Raifsk', nanging nyebut panggonan 'Styran' utawa 'Tiran'. Mbok menawa, miturut Akademisi Veselovsky, panggonan 'Tiran' iku ngrujuk marang Tiranna, sawijining kutha lan wewengkon cedhak Durazzo lan Alessio ing Semenanjung Balkan, sacedhake Segara Adriatik.

Akeh pratandha, mujijat, lan panyembuhan saka lara wiwit kelakon ing makamé Santo Mikael kanggo sapa waé sing teka ing makamé kanthi iman.

Sawisé pirang-pirang taun, nalika Kakaisaran Bulgaria Kapindho, Tsar Bulgaria Kaloyan, nalika lagi perang ing Kakaisaran Yunani—sing ibukutha wektu kuwi diduduki déning wong Latin—nyekel kutha Potuka lan mutusaké mindhah relik Santo Mikael Sang Pejuang menyang ibukutha Bulgaria, kutha Tarnovo. Nalika krungu yèn relik suci mau bakal teka, Patriark Bulgaria Basil metu bebarengan karo kabèh rohaniawan lan warga kutha kanggo nyambut kanthi prosesi, obor, lan kemenyan. Tsar Bulgaria lan Patriark ngusung relik suci mau ing pundhaké lan kanthi tangané dhéwé nggawa menyang Katedral Patriarkal[8035] , ing ngendi relik mau dipasang.

Peringatan Santo Prokopius Sang Martir

Diperayakaké tanggal 22 November

Santa Prokopius iku wong asli Yerusalem. Panjenengané nglakoni urip sing ketat lan misuwur amarga akèh kabecikan. Panjenengané diangkat dadi pamaca ing Gréja Kaisarea[8036] lan nduwèni karunia kanggo mangertèni Kitab Suci, Prokopius nerangaké Sabda Gusti marang para umat. Saliyane, dhèwèké melu nerjemahaké Kitab Suci menyang basa Siria lan, sajrone uripé, nyembuhaké wong-wong sing kesurupan setan kanthi ngusir setan.

Ing sawijining wektu, nalika lelungan menyang Scythopolis, dhèwèké maca Sabda Gusti ing gréja-gréja Kristen, kanthi nggabungaké maca mau karo panyerangan. Nalika gubernur Kaisarea krungu babagan Santo Procopius, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Santo Procopius ditangkep amarga dadi wong Kristen. Ing wektu kuwi ana panganiayaan marang umat Kristen[8037] . Gubernur Kaisarea nuntut supaya Santo Prokopius nglakoni kurban marang arca-arca pagan lan ngajeni papat raja sing mrentah Kakaisaran nalika semana[8038] . Nanging sang wali kanthi wani mangsuli:

'Umat Kristen ora kena ngajeni utawa nyembah akèh dewa lan tuan. Kita mung nduwé siji Tuan, siji Raja lan Juruwilujeng, Pangripta lan Panyipta kabèh mau.'

Krungu mangkono, gubernur Kaisarea nesu banget marang sang wali lan mrentah supaya sirahé dipotong nganggo pedhang. Mangkono Sang Wali Prokopius ngakhiri uripé ing donya lan kanthi cepet diangkat menyang swarga, nampa mahkota martir saka Kristus Gusti kita.

Peringatan Sang Martir Suci Menignus.

Dipeperingati tanggal 22 November

Santa Menign asale saka kutha Paria, ing wewengkon Hellespont[8039] . Pakaryane minangka tukang pemutih, sing nyuci lan ngresiki sandhangan lan kanvas. Nalika nindakake pakaryan iki ing pinggir kali, Santo Menign kaping pindho krungu swara saka swarga sing nelokake dhèwèké supaya nindakake kaajaiban kanggo asmané Kristus. Iki kelakon nalika pamaréntahan Decius, panganiaya kejem marang umat Kristen[8040] .

[8035] Ing abad kaping 14, nalika pamaréntahan Patriark Ternov pungkasan, Euthymius—sing nyipta pujian kanggo ngajèni Santo Mikael—relik kasebut disimpen ing Ternov ing katedral patriark. Ing wiwitan abad kaping 19, relik kasebut dipindhahaké menyang Wallachia.

[8036] Iki mesthi nyebut Caesarea ing Palestina – sawijining kutha ing pesisir wétan Segara Tengah; sawisé karusakan Yerusalem (taun 79 Masehi), kutha iki dadi kutha utama ing Palestina lan dadi pusat uskup, sing uga nguwasa Yerusalem sawatara wektu. Caesarea banjur dirusak lan saiki dadi tlatah tandus kanthi tumpukan reruntuhan.

[8037] Ing jaman Kaisar Diocletian (294–305).

[8038] Kaisar Diocletian mbagi kuwasa ing Kakaisaran karo Maximian, marang sapa dhèwèké nyerahaké separo sisih wétan. Ing wektu sing padha, saben kaisar nduwèni kaisar mitra: kaisar mitrané Diocletian yaiku Maximian Galerius, sing dadi kaisar Wétan sawisé seda Diocletian; déné ing Kulon Kakaisaran, Maximian Herculus mréntah bareng karo Constantius Chlorus. Mula, nalika martiré Santo Procopius ing taun 303, ana papat panguwasa ing Kakaisaran. Para raja diurmati déning wong-wong pagan padha karo déwa; mezbah lan patung dipasang kanggo ngajèni, lan kurban dipersembahaké marang para raja mau. Martir Procopius nolak melu ing ilusi pagan iki.

[8039] Hellespont iku wewengkon lor Asia Minor, ing pesisir Segara Ireng.

[8040] Decius – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 249 nganti 251.

Miturut prentah kaisar, akèh wong Kristen ditangkep ing kutha panggonané Menign; padha dihukum disiksa lan dipenjara. Nalika lawang panjara wis disegel lan dijaga déning prajurit, Malaikaté Gusti Allah muncul marang para tahanan ing njero. Sawisé mbusak belenggu para tawanan, Malaikat banjur mbebasake saka penjara tanpa cilaka.

Para penyiksa, nalika weruh yèn para tahanan wis ilang lan ora ana ing penjara, padha takon marang para penjaga, nanging para prajurit ora bisa ngomong apa-apa amarga lawang penjara isih disegel. Para wong kafir padha bingung, nalika kabar sumebar ing saindenging kutha saka para prajurit manawa Yesus saka Nazaret wis teka menyang panjara ing wayah wengi lan mimpin para tahanan metu. Para wong kafir, kabutake dening nesu, banjur padha nggoleki wong Kristen. Nanging para pracaya, sing dikuatake dening pratandha sing wis padha sakseni, padha nyiapake awake dhewe kanthi kabungahan kanggo nampa sangsara.

Santa Menign, sawisé krungu crita iki saka para prajurit, kebak katresnan kang murub marang Kristus lan kelingan swara swarga sing wis nelpon dhèwèké kanggo tumindak iki. Tanpa ragu-ragu, dhèwèké maringi sandhangan sing diparingaké kanggo dicuci marang para pelanggané lan ngumumaké yèn dhèwèké iku pengikut Kristus. Dhèwèké ngoyak prentah raja jahat Decius, sing mrentahaké kabèh wong Kristen supaya disiksa lan dipatèni yèn sawisé diyakinké, padha ora mbalèkaké Kristus. Sawisé kuwi, Menignus dicekel lan digawa ngadhep panguwasa. Hakim banjur ngukum supaya jari-jariné dipotong—jari-jari sing wis ngrobek prentah raja kuwi. Nalika jari-jariné dipotong, sing mili saka kana dudu getih nanging susu. Sawisé kuwi, sang martir dipaksa nyembah arca supaya ora nampa siksaan lan pati manèh. Nanging sang wali kanthi wani ngakoni Kristus. Banjur penyiksa mrentah supaya dhèwèké dipukul lan disiksa tanpa welas asih. Dhèwèké ambruk ing lemah amarga pukulan keras para algojo, banjur digantung ing wit lan digores nganggo wesi. Nanging, kuwi ora ngurangi semangat pangakoni Kristus. Banjur dhèwèké diturunaké saka wit lan dipenggal sirahé. Ing wektu kuwi, manuk dara putih mabur saka lambéné sang wali munggah menyang swarga. Mangkono, manut panggilan saka swarga, Sang Wali Menign ngrampungaké pakaryané kanggo Kristus, lan nyawané mabur menyang swarga kanggo nampa mahkota martir saka Gusti.

Sawisé sang wali séda, umat Kristen teka sacara rahasia ing wayah wengi menyang panggonan pangorbanané lan njupuk awaké. Sirahé, sing biyèn ketinggalan, sakbanjuré ditemokaké déning sawijining umat Kristen. Sang martir suci muncul ing pangliyan marang umat Kristen mau, sing sakwisé manut pangliyan mau banjur nemokaké sirah sang wali kanthi pitulungan lintang padhang sing sumunar ing dhuwuré.

Dina Rayané Sang Agavva sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 22 November

Ingkang Kinurmatan Agavva asalé saka Ishmayèl. Sawisé ninggalaké tanah kelairané, wong tuwané, lan bandha-bandhané, dhèwèké ngetutaké sawijining biksu, saka dhèwèké dhèwèké nampa busana biara. Gurune Santo Agavva mangkat bareng karo dheweke kanggo sowan marang ahli tapa agung Eusebius: saka dheweke Santo Agavva sinau nglampahi wektu dawa ing pangubengan ( ) kanthi sembayang waspada. Sawisé seda sang Eusebius sing berkah, Santo Agavva tetep manggon ing selé lan urip ing kana suwéné 38 taun. Dhèwèké ora tau nganggo sepatu lan nggawa ranté abot ing pinggangé; panganané mung remah roti dicampur banyu. Wingi bengi, dhèwèké nglampahi akèh wektu kanthi ngadeg utawa sujud, nyuwun pandonga liturgi marang Gusti Kang Maha Luhur. Dhèwèké pancèn ora gelem lungguh: ora ana siji waé sing tau weruh dhèwèké lungguh. Minangka wong askétis, dhèwèké dadi tuladha kabijaksanaan lan katundhukan. Sawisé nglampahi uripé kanthi upaya askétis kaya ngono, dhèwèké séda kanthi tentrem ing Gusti[8041] .

6 Desember

23 November (gaya lawas)

[8041] Kapribaden lan pangorbanan Sang Agavva sing kinurmatan iku asalé saka abad kaping lima.

Ing dina sing padha, peringatan Santo Mitrophan, Uskup kapisan Voronezh

Uripé bapak kita sing suci Amphilochius, Uskup Iconium

Dirilisaké tanggal 23 November

[8042]Santa Amphilochius saka[8043] , Uskup Ikonium, kanca para guru agung sejagad, Santa Basil Agung lan Gregorius Teologian, asalé saka Kapadokia lan lair ing kutha Kaisarea. Bapaké, sing uga aranè Amphilochius, iku adhine Nonna sing kaberkahan, ibu saka Gregorius Teologian. Dheweke wong sing nduwèni akal gedhé lan kawruh jero, nggabungaké kabisan mau karo kecerdasan basa lan, luwih saka kuwi, kabecikan lan kesalehan; dhèwèké dadi pitulungan kanggo kabèh seduluré lan dadi pambimbing ing Sabda. Nalika ngopeni anak-anaké, dhèwèké maringi pendhidhikan sing unggul lan nggedhèkaké kanthi semangat kesalehan Kristen.

Putrané sing paling enom, nalika wis diwasa, wiwitané misuwur minangka pambicara lan pengacara. Nanging, wiwit isih cilik, dhèwèké wis tresna marang Gusti Allah luwih saka apa waé, mula ora suwe sawisé diyakinke déning Santo Gregorius Teologian, dhèwèké mundur menyang ara-ara gersang, nyingkiri urusan donya lan kesia-siaan, ing kono dhèwèké miwiti urip monastik kanthi asketisisme sing ketat, nyawisake dhiri sakabèhé mung marang Gusti Allah. Ing kana, panguripané mung kanggo pandonga, maca Kitab Suci, lan nglakoni puasa. Santo Amphilochius urip suwé banget kanthi panguripan sing ketat lan puasa sing nggumunaké, nganti Gusti Allah ngangkat dhèwèké dadi uskup ing pangkat sing luwih dhuwur, kaya nyelehaké lampu ing pucuk kandel gréja.

Nalika Uskup Gréja Iconium,[8044] séda, Malaikaté Gusti Allah muncul marang Amphilochius ing wayah bengi lan kandha supaya dhèwèké menyang kutha lan ngopeni kumpulan rohani; nanging Amphilochius ora wani lunga. Ing bengi sabanjuré, Malaikat mau muncul manèh marang dhèwèké lan kandha:

'Mlebu ing kutha, Amphilochius, lan ngopeni kawanan sing wis dipasrahaké Gusti Allah marang kowe.'

Nanging Amphilochius ora nggatekake Malaikat wektu iku, amarga mikir yèn penampakan kuwi tipuan saka roh jahat: 'Lan Setan,' pikir sang wali, 'kadhangkala bisa ngowahi awake dhéwé dadi Malaikat sing padhang sumunar.' Ing bengi katelu, Malaikat mau muncul marang dhèwèké lan nyuwara:

'Amphilochius! Bangun saka ambenmu!'

Kanthi cepet tangi, Amphilochius kandha kanthi wedi:

'Yen kowe Malaikaté Gusti, ayo padha ngadeg ndedonga.' Kanthi nundhuk sirah, Amphilokius miwiti nyanyi: 'Sucé, sucé, sucé Pangerané Tentara; swarga lan bumi kebak kamulyan Panjenengan.' Nanging tamu mau uga nyanyi bareng karo dhèwèké. Banjur Malaikat nyekel tangan tengene lan nuntun dhèwèké menyang gréja sing ana ing sacedhaké, sing lawangé kabuka dhéwé ing ngarepé. Nalika padha mlebu, Amphilochius weruh cahya padhang lan akèh wong lanang nganggo jubah putih, sing nyekel dhèwèké, nuntun dhèwèké menyang altar lan nyelehaké Injil Suci ing tangane, karo kandha: ' ' 'Gusti Allah mugi tetep kagem panjenengan!' Salah sijiné, kang katon paling sepuh, ngumandhakake kanthi banter: 'Ayo padha ndedonga,' banjur kandha:

– 'Kanthi sih rahmat Suci, sedulur kita Amphilochius wis diangkat dadi Uskup kutha Iconium; ayo padha ndedonga kanggo panjenengané, supaya sih rahmaté Gusti Allah tansah nyarengi panjenengané.'

Sawisé pandonga, sawisé pamitan karo Amphilochius, kabèh mau sirna saka pandelengan, déné dhèwèké piyambak tetep ngadeg kono, gumun marang panglihatan sing nggumunaké lan pangukumané sing anéh dadi uskup, lan ndonga marang Gusti, nyerahaké dhèwèké marang kersané sing suci. Nalika esok wiwit sumunar, dhèwèké ninggalaké gréja lan mangkat menyang guwané. Lan wawu, ing dalan dhèwèké kapethuk karo pitu uskup sing padha kumpul saka kutha-kutha sacedhaké Iconium kanggo milih lan ngangkat uskup kanggo kutha kuwi. Padha nampa dhawuh saka Gusti Allah supaya nggoleki biksu Amphilochius. Sawisé ninggalaké Iconium, padha nggoleki dhèwèké ing endi-endi lan, sawisé pungkasané nemokaké dhèwèké, padha takon:

[8042] Dina raya Nonna sing Saleh dirayakake tanggal 5 Agustus.

[8043] Iconium – sawijining kutha ing dataran wétan Asia Minor sing subur, ing kaki Gunung Taurus; biyèn dadi kutha krajan wewengkon Lycaonia; ing jaman Abad Tengah, dadi kutha krajan para sultan Seljuk (1096–1308). Saiki, kutha iki dadi kutha Konya ing Turki. Agama Kristen pisanan diadegaké ing kéné déning Para Rasul Paulus lan Barnabas.

[8044] Iki dumadi ing taun 372.

'Apa kowe dudu Amphilochius? Critakna sing sejati, amarga saben goroh asalé saka sing jahat.'

'Aku iki Amphilochius sing wong dosa,' wangsulane kanthi andhap asor. Wong-wong mau nuntun dheweke kanthi pakurmatan menyang gréja kanggo ngangkat dadi uskup, nanging dheweke kandha marang wong-wong mau:

'Yen Gusti Allah kersa manawa aku, sing ora pantes lan kebak dosa iki, diparingake marang kowe kanggo dipilih dadi uskup, mula aku ora kena manèh ndhelikake utawa meneng bab pakaryané Gusti Allah sing kaékan; malah, kita mesthi kudu ngumumake lan maringi kabèh kamulyan marang Gusti Allah.'

Lan Santo Amphilochius nyritakaké kabèh marang para uskup mau wiwit wiwitan carané piyambaké wis diangkat dadi uskup ing sawijining pangliyan nalika bengi. Sawisé krungu pangandikane, para uskup padha gumun lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga pangurapan Amphilochius sing mujijat; padha ora wani ngurapake dhèwèké kaping pindho, nanging sawisé nundhuk kanthi ngajèni lan nyium kanthi katresnan, padha nempatake dhèwèké langsung ing tahta uskup (nalika pamaréntahan Valentinian lan Valens[8045]).

Sawetara wektu sing suwé, Santo Amphilochius ngembala wedhusé Kristus: dhèwèké urip nganti jaman Kaisar Theodosius Agung lan para putrané. Minangka guru iman Ortodoks, dhèwèké perang nglawan bidah Arian[8046] , ngalami akèh panganiayaan lan panyalahgunaan saka para bidah, dadi kanca para Bapa Suci sing mberang nglawan kesyirikan Eunomius, lan ing Konsili Ekumenis Kapindho dhèwèké nyambut gawe abot nglawan bidah Macedonius[8047] lan para penganut Arius dhéwé. Amarga semangat kasucian lan uripé sing luhur, dhèwèké dipuji sakabehé lan diurmati déning Para Bapa Suci, utamané Santo Basil Agung lan Santo Gregorius Teologian, sing nganggep dhèwèké kanca raket lan padha surat-menyurat[8048] .

Nalika pamaréntahan Theodosius Agung[8049] , Santo Amphilochius tau rawuh ing ngarsané kaisar lan nyuwun supaya ngakhiri pasamuwan pandonga Arian ing kabèh kutha. Nanging kaisar ora gelem nyukupi panyuwunané, supaya ora katon dadi panganiaya ing paningalé wong akèh. Amphilochius banjur ninggalake kraton kanthi meneng, nanging sawetara dina sawisé bali maneh lan, amarga kawicaksanané, nindakake prakara sing pantes dielingi. Dheweke nyuwun pamit marang raja sing lungguh ing tahta, maringi pakurmatan sing pantes, lan ngucapake salam kanthi hormat; nanging dheweke ora nggatekake putrane, Arcadius, sing bubar diangkat dadi raja lan lungguh ing jejere bapakne, lan uga ora maringi pakurmatan sing pantes marang dheweke. Theodosius, mikir yèn Amphilochius wis kelalen, mènèhi dhèwèké dhawuh supaya maringi pangurmatan sing pantes marang Arcadius.

'Cukup wis yèn pakurmatan wis diparingaké marang Tsar,' ujare Amphilochius.

Nalika kuwi, kaisar bapak dadi nesu banget lan ora gelem nampa ora ngajeni marang putrané, banjur mréntahaké supaya Santo Amphilochius diusir saka kraton kanthi isin.

Santo Amphilochius kandha marang dhèwèké:

'Kowe weruh, ya Tsar, kepiye kowe ora tahan ana sing ngremehake anakmu lan kepiye kowe nesu marang aku? Mangkono uga Gusti Allah Rama ora nampa ana sing ngremehake Putrané; Panjenengané ngadhepake

---

[8045] Kaisar Valentinian (ing Kulon) mrentah saka taun 364 nganti 375; Valens (ing Wétan) saka taun 364 nganti 378. Pelantikan St. Amphilochius dadi uskup kelakon ing taun 373.

[8046] Arius, sing dikutuk déning Konsili Ekumenis Kapisan, ngajar yèn Putrané Gusti ora Gusti, nanging mung makhluk paling dhuwur sing lumantaré Gusti nggawe sakabèhing donya.

[8047] Konsili Ekumenis Kapindho (Konsili Konstantinopel Kapisan) dianakake ing taun 381. Macedonius, sing dikutuk déning konsili, ngajar yèn Roh Suci iku makhluk sing ora nduwé bagéan ing Kasucian lan kamulyané Rama lan Putra.

[8048] St Amphilochius bola-bali lelungan menyang Caesarea kanggo sowan marang St Basil Agung. Ing salah siji lelungan kuwi, dhèwèké nyuwun marang St Basil Agung supaya nulis babagan Roh Suci kanggo mbantah para Doketis. Saliyane konsultasi pribadi babagan maneka prakara gerejawi, Amphilochius bola-bali nyuwun marang Basil Agung supaya nerangake kanthi tulisan keragu-raguane babagan disiplin gerejawi. Miturut panyuwunan Amphilochius, Bapa Agung mau nulis, antawis liya-liyane, 'Epistel Kanonik' sing misuwur. Ing taun 375, Santo Basilius Agung, sawisé ngajak Amphilokius manèh menyang sisihé, nyerahaké Gréja Kaisarea marang dhèwèké amarga lara; nanging Amphilokius, sing uga lagi lara lan ora ngerti bab larané Basilius, malah ngajak dhèwèké menyang Ikonium kanggo konsili. Nanging, lara Basil ora mari, lan minangka gantiné dhèwèké ngutus menyang konsili (376; ing konsili iki para Doketis dikutuk) sawijining risalah babagan Roh Suci. Sawisé kuwi, St Amphilochius, supaya bisa nglawan Eunomian – Arian ekstrim – kanthi efektif, nyuwun marang St Basil supaya nerangaké sawatara pokok dialektika Eunomian, lan St Basil, sanadyan lara abot, nulis wangsulané marang dhèwèké. St Amphilochius nduwèni hubungan raket lan akrab karo seduluré, St Gregory the Theologian, sing nyurung dhèwèké supaya mundur menyang ara-ara gersang, lan sing ngirim layang uga pasokan roti marang dhèwèké ing kana.

[8049] Theodosius Agung mrentah wiwit taun 379 nganti 395.

pasuryan lan ora nresnani wong-wong sing ngina marang Panjenengané, lan nesu marang wong-wong sing nyawiji karo wong-wong sing ngina.'

Kaisar banjur mangertos sebabe Amphilochius ora maringi pakurmatan marang putrane – amarga piyambakipun kepengin nuduhake manawa Putraning Allah pantes nampa pakurmatan sing padha karo Rama – lan kagum marang kawicaksanan sang wali; piyambakipun tangi saka amben kaprabuan, sujud ing ngarsane lan nyuwun pangapunten. Sakwise kuwi, Theodosius nerbitake prentah ing saindenging kakaisaran supaya para Arianus diusir saka kabeh kutha, nganggo kekerasan lan ancaman yen perlu. Mangkono, Santo Amphilochius ngresiki Gréja Kristus saka para bidah.

Ing wektu sing padha, bidah Messalian[8050] nyebar ing wilayah Likaonia. Santo Amphilochius kanthi semangat mbela Gréja saka panyakit iki uga. Panjenengané ngecam para bidah mau kanthi langsung lan liwat kakuwatan tembung-tembungé sing diilhami Gusti, lan sabanjuré rawuh ing Konsili Sidon ing Pamphylia[8051] , ing ngendi bidah iki dikutuk. Wektu kuwi, Santo Amphilochius wis nggayuh kamatangan rohani sing dhuwur nganti bisa nyuwun marang Gusti lumantar pandonga-pandongané kanggo marasaké wong lara.

Sawisé ngancik yuswa tuwa, Santo Amphilochius séda kanthi tentrem ing Gusti[8052] .

Kontakion, Nada 2:

Guntur ilahi, trompet Roh, tukang kebon iman, lan sing mateni bidah, hierark Amphilochius, abdi agung Tritunggal: tansah ngadeg ing ngarsane para Malaikat, ndedonga tanpa kendhat kanggo kita sedaya.

Uripé bapa kita sing suci, Gregorius, Uskup Akragantia

Dipepering ing tanggal 23 November

Santa Gregorius lair ing pulo Sisilia[8053] ing desa Praetoria, cedhak kutha Akragas[8054] saka wong tuwa sing taat lan luhur budi – Chariton lan Theodota. Wong tuwane sugih banget lan loman menehi saka kasugihane marang sapa wae sing butuh.

Ing baptisan bayi Gregory, bapak baptisé ing panggenan baptis yaiku Patamion sing Kaberkahan, Uskup Akragantium. Ing taun kaping wolu, Gregory diserahaké marang guru trampil sing jenengé Damian supaya diajari kitab-kitab, lan sajrone rong taun dhèwèké wis nguwasani maca, nulis, lan nyanyi kidung greja. Ing taun kaping rolas, dhèwèké diangkat dadi clerik déning Uskup Patamion lan diserahaké marang pangayomané Arkidék[8055]

[8050] Para Messalian, sing uga dikenal minangka Euchites, mbantah Trinitas Pribadi ing Gusti Allah, sakramen, puasa, praktik asketis eksternal, lan kabeh lembaga gerejawi. Kanggo nglawan setan, sing miturut panemune saben wong dikekang dening kuwasa setan, sing dibutuhake mung pandonga sing intens, sawisé kuwi Roh Suci bakal manggon ing sajroning wong sing ndedonga. Padha nyemplung ing pangrêmbêngan lan tari mistik, lan ngaku weruh dewa nganggo mripat jasmani. – Sèktè Messalian muncul ing abad kaping 4, dikutuk ing taun 431 ing Konsili Ekumenis Katelu ing Éfeso, nanging wis sirna ing abad kaping 7.

[8051] Pamphylia – sawijining wewengkon kidul Asia Minor. Konsili iku dianakake ing Side, sawijining kutha gedhe ing Pamphylia.

[8052] St. Amphilochius saka Iconium, kira-kira taun 395 – St. Amphilochius ninggalaké kumpulan tulisan teologis sing akèh lan manéka warna: dhèwèké nulis buku, puisi, layang, lan khotbah. Sing paling wigati saka kabèh mau yaiku karya apologétiké, sing ditulis kanggo mbela doktrin ortodoks lan mbantah para bidah. Kalebu risalahé babagan Roh Suci lan karyané nglawan Euchites, sing loro-loroné ora ana nganti saiki; risalah 'Bab Inkarnasi Gusti', sing diwaca ing Konsili Ekumenis lan mung ana fragmené; lan komentar marang nabi Yesaya, sing uga ora ana. Surat dawa saka St Amphilochius marang Seleucus, keponakané St Olympias lan putuné jenderal Trajan, wis tekan jaman saiki; isiné ana 333 ayat lan nduwèni sipat pedagogis. Uga dikenal epistel St. Amphilochius marang Seleucus, putuné komandan militer Trajan, babagan Tritunggal Agung lan Inkarnasi Putrané Allah, uga sawetara layang lan epistel liyane, utamané babagan Tritunggal Agung lan, khususé, babagan Roh Suci. Saliyane, Santo Amphilochius ninggalake akèh paribasan lan piwulang – utamané nduwèni sipat dogmatik.

[8053] Pulo Sisilia dumunung ing Segara Tengah ing sisih kidul pucuk Semenanjung Apennine, sing dipisahake dening Selat Messina.

[8054] Kutha Akragas – saiki Agrigento – dumunung ing pesisir kidul-kulon pulo Sisilia.

[8055] Tembung 'archdeacon', asalé saka basa Yunani, tegesé 'pimpinan para diakon', yaiku pangkat paling dhuwur utawa paling unggul ing pelayanan. Saiki, gelar iki diwènèhaké marang para diakon saka ordo monastik sing njabat ing pucuk pelayanan (nalika para diakon senior saka rohaniawan sekuler diarani protodeacon). Nanging, ing Gréja wiwitan, arkideakon manggon ing sacedhaké uskup lan mbantu panjenengané ing pangelolaan Gréja; ing sawatara kahanan, kayata ing konsili, padha tumindak dadi wakilé.

Donatus, sing bakal nuntun dhèwèké ing upaya rohani lan urip sing luhur. Anak lanang iku nyawisake awake dhewe kanggo ndedonga lan nglampahi dina lan wengi maca Kitab Suci lan urip para bapa suci; saka kene, kepenginane kanggo ngetutake tapak-tapak wong-wong sing wis diwaca saya kuwat.

Nalika umuré 22 taun, dhèwèké mutusaké lunga menyang Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci; lan dhèwèké wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya lelampahané slamet. Ing sawijining wengi, nalika dhèwèké turu ing omahé arkideakon, ana wong sing ujug-ujug nelpon dhèwèké saka sacedhak ambené:

'Gregory!'

Dheweke mangsuli, 'Aku ana ing kene,' banjur tangi lan takon marang arkideakon:

'Kok panjenengan nelpon aku, Gusti?'

"Aku ora nelpon kowe, anakku," wangsul sang ardiakon.

Mula Gregory bali, nglempèk manèh lan turu. Nanging swara sing padha nelpon dhèwèké kaping pindho, lan dhèwèké mèlu marani arkideakon manèh, takon kenapa dhèwèké nelpon; lan sepisan manèh arkideakon mangsuli yèn dhèwèké ora nelpon sapa-sapa; nanging wektu iki, nalika nyadari yèn sing nelpon kuwi Gusti Allah dhéwé, arkideakon gemeter amarga wedi lan kandha marang bocah lanang:

'Yen swara sing padha iku nelpon kowe maneh, mangka wangsulana: "Ana apa, Gusti? Apa sing Panjenengan dhawuhake marang abdi Panjenengan?"'

Nalika Gregorius, sawisé ninggalaké arkideakon, nglempèk manèh ing ambené, swara kuwi nelpon jenengé kaping telu. Sing nelpon kuwi Malaikaté Gusti. Gregorius mangsuli kaya sing wis diwulangaké, lan Malaikat kuwi kandha marang dhèwèké:

– Panjalukmu wis krungu: mudhuna menyang pinggir segara, lan ing kana kowe bakal nemu wong-wong sing bakal nggawa kowe menyang panggonan suci.

Gregorius langsung tangi lan tanpa ngomong apa-apa marang sapa waé, piyambak mangkat menyang segara esuk banget; lan nalika tekan pinggir segara, piyambak nemu prau lan takon marang para pelaut menyang ngendi padha arep. Padha mangsuli yèn padha arep menyang Kartago[8056] , lan piyambak nyuwun supaya padha nggawa dhèwèké bebarengan. Kabeh padha numpak kapal lan telung dina sawisé tekan Carthage kanthi slamet.

Gregory manggon ing Kartago sawetara dina, sajrone wektu kuwi dhèwèké kerep sowan menyang gréja Santo Julian Sang Martir. Ing sawijining dina, nalika dhèwèké ana ing gréja mau maca Kitab Suci, ana telung biksu sing katon gagah mlebu lan miwiti ndedonga. Sawisé padha ndedonga, salah sijiné lungguh, déné loro liyané ngadeg ing sacedhaké. Gregory, nalika weruh kuwi, nyuwun pangapunten marang wong-wong mau. Sang biksu sing lagi lungguh ndelok Gregory lan kandha:

'Apa sing kok lakoni ing kene, Gregorius, abdi Gusti, sing wis milih bagéan sing luwih becik, sing ora bakal dijupuk saka kowe, manut sabda Sang Gusti?' (Lukas 10:42).

Krungu jenenge, Gregorius kebak rasa wedi lan kanthi andhap asor nyembah marang sesepuh mau, kandha:

'Nyuwun pangapunten, Bapa, lan ndedonga kanggo kula, wong dosa lan lalai.'

Sing sepuh mangsuli:

'Oh, yen wae aku nduwéni dosamu, anakku[8057] ! Elinga iki,' ujare, 'menawa Gusti sing maha welas asih wis mbukak kabèh babaganmu marang kita; lan bungahlah, awit Panjenengané wis ngutus kita kanggo njupuk kowe lan nuntun kowe menyang panggonan-panggonan suci, kaya sing kok karepake—kita uga bakal lunga menyang kana.'

Banjur Gregorius, kaku eling, kandha:

'Mugi Gusti pinaringan berkah, sing netepake kabeh prakara kanggo kabecikan kita!' Banjur kabeh papat padha mangkat ing lelampahané. Ing dalan, sang sepuh, kanggo nguji Gregorius, sawijining dina takon marang dhèwèké:

'Anakku Gregory! Apa kowe ora kangen marang wong tuwamu?'

[8056] Karthago – sawijining kutha ing pesisir lor Afrika; saiki wis dadi reruntuhan.

[8057] Tegese: 'Oh, yen aku wae bebas saka dosa kaya kowe.'

'Gusti kita ngendika,' wangsulane Grigory, '*"Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku ora pantes tumrap Aku; lan sapa waé sing luwih tresna marang anak lanang utawa anak wadon tinimbang Aku ora pantes tumrap Aku"* (Matéus 10:37). 'Nanging, Rama, ayo padha ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané maringi panglipur marang wong tuwaku (sing wis kelangan aku), lan nylametaké aku, wong dosa, saka jebakan mungsuh.'

Sawisé lelungan pirang-pirang dina, padha nyedhak kutha suci lan mlebu ing sawijining biara sing ditemoni ing dalan. Ing wektu iku, Puasa Patang Puluh Dina wis diwiwiti, mula padha ora nerusake lelungan, nanging tetep ing biara kuwi nganti Minggu Suci. Ing kana, Gregorius nyekseni puasa ketat para biksu lan jaga wengi: akèh sing ora mangan lan ora turu sajrone seminggu. Ing kene dhèwèké weruh wong-wong urip kaya malaikat lan ora kendhat muji Gusti Allah, kaya déné ing swarga; dhèwèké weruh para biksu ngucuraké luh nganti banjir lan ngadeg ndedonga sedina bengi; dhèwèké weruh pakaryan-pakaryan liya lan prestasi-prestasi sing nggumunaké, lan atiné kebak rasa wedi nganti nggebuk dhadha, kandha:

'Celaka aku! Sapa aku iki? Apa sing kudu tak lakoni, aku sing sembrono lan males? Kepiye aku bisa ngadeg bareng para wali ing Dina Kiamat?!'

Nanging, amarga ora kepéngin bener-bener klelep ing jurang putus asa, dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

Yen, kaya sing diomongaké Dawud, *"Gusti Allah cedhak karo wong sing remuk atiné lan nylametaké wong sing andhap asor ing roh*" (Mazmur 33:19), mula Panjenengané uga bisa nylametaké aku, kaya Panjenengané nylametaké wong-wong sing teka ing jam sewelas[8058] lan ora nindakake apa-apa sing pantes diparingi ganjaran.

Para biksu, nalika weruh pasuryané sing sedhih, nglipur dhèwèké, mikir yèn dhèwèké kangen marang tanah kelairané lan wong tuwané.

"Aja sedhih, anakku," pangandikane marang dheweke, "kowe wis teka adoh-adoh karo kita: kita ngarep-arep, kanthi pitulunganing Gusti, kowe bakal bali menyang tanah airmu lan ketemu wong tuwamu isih urip."

'Karo Gusti,' wangsulane, 'ora ana tanah manca: kabèh kagungan Panjenengané, lan paningalé sing maha weruh nembus ing endi-endi. Lan aku ora sedhih wis tekan kéné, uga ora kangen marang wong tuwaku; malah aku bungah amarga sawise ninggalaké bapak lan ibuku, aku wis nemokake Gusti sing ngopeni aku.' Ora, ana sedhih liyane sing ngebeki atiku. Kula nyuwun marang panjenengan, para bapa suci, mugi panjenengan ndedonga marang Gusti kanggo kula, jiwa sing andhap asor.

Sawisé mangsuli kaya ngono, para biksu padha meneng.

Nalika pesta Kebangkitan Kristus rawuh, para musafir mangkat menyang Yerusalem lan, sawisé ngurmati panggonan-panggonan suci, padha sowan marang Patriark – Santo Makarius[8059] – kanggo nampa berkahé. Nalika ndeleng wong-wong mau, Patriark kandha:

'Sugeng ing Gusti, Abba Markus! Saka endi panjenengan nggawa mudha sing ajrih marang Gusti iki, Gregorius, marang kita?'

'Dudu kita sing nggawa dhèwèké, Paduka,' mangsuli Mark, 'nanging Gusti, sing kepéngin kaslametan kabèh, lan pandonga suci Paduka.'

Gregorius gumun amarga Patriark wis nyebut jenengé lan jeneng sang tuwa mau, lan dhèwèké bungah banget nalika ngerti jeneng sang tuwa mau; awit nganti wektu kuwi, sanadyan wis suwe bebarengan karo wong-wong mau, dhèwèké durung ngerti jeneng sang kakung tuwa utawa loro kancané, lan dhèwèké ora wani takon saka ngendi asalé utawa jenengé – amarga dhèwèké pancèn meneng bae lan ora seneng takon.

Banjur Patriark ndeleng loro biksu liyane lan kandha:

'Apik kowe teka, Serapion lan Bapa Leontius. Aku matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis maringi kowe kekuwatan teka ing kene lan nggawa pemuda iki, kang kobong karo Roh, ngabdi marang Gusti, diparingi panglipur dening pangarep-arep, ajeg ing pandonga, kaya sing wis diwahyukake Gusti marang aku bab dheweke.'

Sawisé ngendika mangkono, Patriark lunga menyang gréja kanggo nindakake Liturgi Ilahi, lan kabèh para lelungan nampa Misteri Paling Suci. Esuké, Abba Mark bebarengan karo loro sedulur, sawisé nampa berkah saka

[8058] Makna parabel Injil iku manawa tobat lan mbalik marang Gusti Allah ora ana wektu sing kasep.
[8059] Macarius II iku Patriark Yerusalem wiwit taun 663 nganti 674.

Patriark, mangkat kanggo sowan marang sedulur-sedulur sing manggon sakupenge Gunung Sion. Gregorius ora ngerti yèn wong-wong mau arep lunga, lan amarga dhèwèké ketinggalan, dhèwèké sedhih banget amarga kélangan wong-wong mau. Nanging Patriark, kanggo nglipur dhèwèké, ngendika yèn para bapa ora bakal bali menyang tanah airé tanpa bali dhisik menyang biara.

Banjur Gregorius, sawisé nundhuk marang Patriark, wani takon saka ngendi asalé telung priya agung mau. Patriark mangsuli yèn padha saka Roma. Nalika para biksu bali menyang Yerusalem, Abba Mark nyekel tangan Gregorius, nundhukaké dhèwèké ing sikilé Patriark, lan kandha:

'Bapa Suci! Iki uga kalebu wedhusé Kristus: dhèwèké bakal njabat panguwasa ing Gréja lan, kaya dayung, bakal nuntun menyang kabecikan lumantar piwulang rohani. Lan panjenengan, Bapa, ngopeni dhèwèké, supaya dhèwèké bisa njaga kasucian kasampurnan rohani lan ora kena kothor déning pikiran dosa sing lumrah tumrap para mudha.'

'Gusti Allah wis milih dhèwèké kanggo Panjenengané dhéwé,' wangsul Patriark, 'wiwit ana ing kandhungan ibuné, lan wis nglindhungi dhèwèké kanthi ajrih marang Gusti: Panjenengané dhéwé sing bakal ngreksa dhèwèké nganti pungkasan.'

Banjur, ngangkat Gregorius lan weruh yèn dhèwèké nangis, patriark kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe, anakku, seneng ing kene, tetep karo kita,' lan Gusti kita Yesus Kristus bakal ngatur kabeh kanggo kabecikanmu; nanging yen kowe kepengin lunga karo wong-wong mau, mangka lunga kanthi tentrem.'

'Ora, Bapa Suci,' wangsulane Gregorius, 'kula boten kepéngin ninggal ing ngriki, nanging kula namung nyuwun dhumateng Gusti Allah supados paring kurnia dhateng kula supados saged kaping pisan malih ndeleng para bapa suci punika ing gesang kula punika.'

Mangkono, sawisé nyuwun berkah lan pandonga marang Patriark kanggo lelampahané, para biksu ninggalaké Kutha Suci, déné Gregorius tetep ing Yerusalem karo Patriark Makarius.

Ing dalan menyang Roma, Abba Mark bebarengan karo Serapion lan Leontius kudu nglayar ngliwati Akragas. Padha mandheg ing kana, ngaturake hormat marang Uskup Patamion, lan nginep sawatara wektu ing omahé uskup, amarga pesta Para Kudus Petrus lan Paulus Sang Rasul wis cedhak. Sawisé pesta, nalika padha arep budhal lan wis nyuwun berkah marang uskup, wong tuwané Gregory, Chariton lan Theodota, teka marang Patamion saka désané kanggo ngélingi anaké ing tanggal siji Juli, amarga ing dina kuwi Gregory ninggalaké tanah airé. Theodota nangis kenceng banget kanggo anaké, lan ora ana sing bisa nglipur dhèwèké. Abba Mark takon marang uskup:

'Romo, kenapa wong-wong iki nangis kaya ngono?'

Uskup nglegos, mripaté kebak luh, banjur mangsuli:

Padha nduwé siji-sijiné anak lanang sing tak baptis. Nalika umuré wolu taun, wong tuwané nggawa dhèwèké marang aku, lan aku mréntah supaya dhèwèké diajari maca lan nulis; lan Gusti maringi dhèwèké karunia nganti sajrone rong taun dhèwèké wis bisa maca, nulis, lan nyanyi ing gréja kanthi éndah. Nalika umuré wis rolas taun, wong tuwané masrahaké dhèwèké marang Gusti lumantar tangan kawahanku, lan aku nglantik dhèwèké dadi rohaniwan lan nyerahaké dhèwèké marang arkideakonku, supaya dhèwèké bisa mulang babagan dalan-dalaning dhawuh Gusti; lan bocah iku banjur dadi paham banget marang Kitab Suci nganti nganti saiki kowé ora bakal nemokaké sing padha karo dhèwèké ing saindenging Sisilia. Lan saiki kita ora ngerti apa sing kelakon marang dhèwèké; dhèwèké lunga menyang ngendi? Dhèwèké dumadakan ilang tanpa tilas; lan suwé banget kita padha nggoleki dhèwèké ing saindenging pulo—ing kutha lan désa, ing gunung, guwa, lan ara-ara gersang—nanging ora ketemu, lan kita ora ngerti apa ana wong sing matèni lan ngubur dhèwèké, utawa apa dhèwèké diculik lan digawa menyang nagara manca. Lan saiki kita kabeh ngrasakake welas asih sing paling jero marang dheweke, nalika wong tuwane miwiti nganakake upacara pangeling-eling kanggo dheweke ing dina sing padha nalika dheweke ilang.

Ing wektu sing padha, Abba Mark, sawisé mirsani rai Chariton kanthi teliti, nyadari yèn dhèwèké iku bapaké Gregory – amarga Gregory mirip banget karo bapaké ing kabèh bab – banjur kandha marang wong tuwa sing lagi nangis:

'Ngapa kowe padha sedhih banget kanggo anakmu? Kosok baline, kowe kudune padha bungah lan matur nuwun marang Gusti, sing ngatur kabeh prakara kanggo kabecikan para abdi-Nya.'

Lan, nalika ngadhep uskup, dhèwèké nambahaké:

'Paringi dhawuh marang arkidiakonmu supaya teka ing kene.'

Uskup langsung mréntahké supaya arkideakon diundang, lan nalika dhèwèké rawuh, Markus ngadhepi dhèwèké karo pitakon:

'Critakna marang kita, ngendi panggonan bocah sing diserahake marang panjenengan, lan kenapa panjenengan ora gelem mbabaraké marang sang panguwasa, uskup, kamulyané Gusti sing kawujud ing bocah iku?'

Kagèt krungu tembung-tembung kuwi, sang ardiakon nyungkemi marang sang sepuh lan nyuwun pangapura, banjur miwiti nyritakaké:

'Ing sawijining wengi, nalika aku turu ing selku lan bocah iku lagi ngaso ora adoh saka aku, ana wong sing ujug-ujug nelpon dheweke: "Gregory"! Dheweke tangi, teka marang aku lan takon kenapa aku nelpon dheweke. Aku kandha marang dhèwèké yèn aku ora nelpon dhèwèké. Nalika dhèwèké turu manèh, swara kuwi nelpon dhèwèké kaping pindho, lan dhèwèké teka manèh marang aku lan kandha, 'Aku ana ing kéné—ngapa kowé nelpon aku?' Nalika kuwi aku mangertèni yèn swara kuwi dudu swara manungsa, nanging saka Gusti, lan aku maringi pitutur marang dhèwèké yèn menawa swara kuwi nelungké manèh , dhèwèké kudu mangsuli: 'Kula wonten, Gusti: punapa dhawuh Panjenengan dhumateng abdi?' Dhèwèké bali menyang ambené, lan aku krungu swara manèh sing ngandika marang dhèwèké: 'Grigory! Panjalukmu wis krungu: mudhuna menyang pinggir segara, lan ing kana kowe bakal nemu wong-wong sing bakal nggawa kowe bebarengan karo dheweke.' Nanging sanadyan aku dhewe krungu swara iki, aku ora sakabehe mangerteni apa sing diomongake, lan aku langsung turu; lan esuke, nalika aku tangi, aku ora bisa nemokake Gregory maneh, lan dheweke durung ditemokake nganti saiki; Aku ora wani ngandhani sapa waé bab swara sing tak rungokaké, amarga aku wedi yèn padha bakal kandha aku goroh, lan ora pracaya marang omonganku, malah bakal nganti kandha yèn aku dhéwé sing matèni bocah iku utawa adol dhèwèké menyang nagara manca.

Sawisé krungu pangandikane arkideakon, uskup lan wong tuwané nemu panglipur ing sedhih lan matur nuwun marang Gusti Allah, déné Abba Mark sing kasucèk kandha:

Kaya sing kita waca ing Kitab Raja-raja babagan Samuel (1 Sam. 3:3–8), mangkono uga sing kelakon ing jaman kita karo Gregory: kaya Malaikaté Gusti muni telung kaping marang bocah Samuel sing lagi turu ing tabernakel, "Samuel, Samuel"! 'Mangkono uga pemuda sing pinaringan berkah, Gregory, diurmati kanthi panggeran sing padha. Satemene, dhèwèké bakal padha karo nabi Samuel! Saiki rungokna apa sing bakal tak critakaké babagan masa mudamu: Nalika aku ana ing Roma, aku tau lunga bareng sedulurku kanggo ndedonga ing Gréja Para Rasul Petrus lan Paulus. Nalika bengi teka, kita nginep ing omahé sawijining biksu, lan ing bengi iku uga loro priya padhang sumunar, kang mirip para Rasul, muncul marang aku ing sawijining pangliyan lan kandha:

'Bangun enggal, bebarengan karo Serapion lan Leontius; numpak prau lanlayar menyang Kartago: ing kana kowe bakal ketemu karo sawijining musafir saka pulo Sisilia, jenenge Gregory, saka Gréja Akragas; gawa dhèwèké bareng lan iring dhèwèké menyang kutha suci Yerusalem marang Patriark Makarius; Kita wis maringi kabar marang Patriark babagan priya enom iki lan mrentahake supaya nampa dheweke, amarga roh kita manggon ing dheweke, kaya roh Elia manggon ing Elisha.

Sawisé ngendika mangkono, wong-wong sing wis katon marang aku padha sirna saka pandelengan. Sawisé tangi, aku lunga karo sedulurku Serapion lan Leontius menyang pelabuhan, ing kana, kanthi pangayomaning Gusti, aku nemu sawijining kapal sing wis siyap mangkat menyang Kartago. Kita munggah kapal kuwi lan ora suwe tekan ing kana. Sawisé mudhun saka prau, kita mlebu gréja martir suci Julian lan ing kana nemoni Gregory sing lagi maca buku. Kita ngajak dhèwèké, banjur mangkat menyang Yerusalem lan ninggalaké dhèwèké ing kana karo Patriark.

Kabeh sing ngrungokake Abba padha gumun banget marang pangandikane lan padha matur nuwun marang Gusti Allah, dene Chariton lan Theodota, amarga kebanjiran rasa, pingsan lan tiba ing lemah; nanging Markus ngangkat wong-wong mau lan kandha:

'Muji Gusti Allah amarga anakmu isih urip lan nglakoni urip sing luhur.'

Lan Chariton lan Theodota, sawisé mandheg nangis, bebarengan karo uskup lan kabèh sing ana ing kono padha matur nuwun marang Gusti Allah; padha uga matur nuwun marang Abba Markus amarga wis ngopeni Gregory lan ora manèh nyerah marang sedhih.

Ing wektu sing padha, Santo Gregorius manggon ing Yerusalem ing sangisoré Paduka Patriark Makarius lan diangkat dadi diakon déning piyambakipun. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké miwiti nyuwun marang Patriark supaya diparingi idin menyang Gunung Zaitun[8060] kanggo sowan marang para bapa sing manggon ing kana, lan sawisé éntuk idin, dhèwèké ngentèkaké sak taun kanggo sowan marang para askétis sing gagah lan nampa manéka paédah rohani saka wong-wong mau. Banjur piyambakipun mutusaké arep mangkat menyang ara-ara gersang jero[8061] , ngandhani niyatipun marang para bapa lan nyuwun pandonga. Sawisé padha ndedonga kanggo piyambakipun, para bapa nglampahi piyambakipun, kandha:

'Mlaku kanthi tentrem, anakku: iman lan katresnanmu marang Kristus bakal nylametake kowe.'

Sawisé mudhun saka Gunung Zaitun, Gregorius nyusup jero ara-ara samun lan, telung dina sawisé, kanthi pangayomaning Gusti, ketemu karo sawijining biksu sing lagi ndedonga ing jam enem awan. Ngrasakaké ing atiné yèn Gregorius enom kuwi lagi ngupaya kaslametan, biksu mau nglirik lan ngajak dhèwèké nyedhak, banjur takon:

'Kowe arep menyang ngendi, anakku?'

'Ngendi wae Kristus nuntun aku liwat ara-ara iki,' wangsulane Gregorius.

'Melu aku,' kandha biksu.

Sawisé lelungan rong puluh dina, padha tekan panggonan sing saka kono sang biksu nunjukaké marang Gregorius sawijining sel ing adoh, ana loro wit kurma ing ngarepé, lan kandha:

Ana bapak agung sing manggon ing sel kuwi: yèn kowe péngin slamet, mangkat menyang dhèwèké, nanging aku kudu lunga menyang arah liya.

Lan sawisé padha sujud, padha pisah dalan.

Nalika Gregory nyedhaki selé bapak sepuh agung, dhèwèké krungu dhisik swara paduan swara akèh; nanging nalika dhèwèké nyedhaki manèh, dhèwèké mung krungu swara telung penyanyi, lan nalika dhèwèké tekan lawang sel, dhèwèké nyadari yèn mung bapak sepuh kuwi dhéwé sing lagi nyanyi, sawisé ngrampungaké sembayang jam sanga; nanging Grigory ora wani mengetuk lawang lan mung ngadeg ing njaba kanthi wedi. Sawisé ngrampungaké ibadahé, bapak suci ndeleng metu saka lawang, weruh priya enom mau lan langsung ngenali saka roh, banjur nyaur dhèwèké mlebu selé, nyebut jenengé, sing malah ndadèkaké Grigory luwih wedi. Sawisé mlebu ing sel, Grigory weruh yèn kejaba sang tuwa kuwi ora ana wong liya, lan dhèwèké gumun kepiyé dhèwèké bisa krungu swara akèh wong nyanyi nalika mung siji tuwa sing nyanyi; saka kéné dhèwèké mangertèni yèn para malaikat suci padha nyanyi bareng karo sang tuwa. Dhèwèké nyuwun ing sikilé sang tuwa lan kanthi nangis nyuwun marang dhèwèké:

"Ampunana aku, Rama, lan dongakna aku, wong dosa iki, supaya Gusti nylametake nyawaku."

"Gusti Allah bakal paring welas asih marang kowe, anakku," wangsul sang tuwa, "lan bakal maringi ganjaran marang kowe kanggo pakaryanmu."

Gregorius manggon karo sang resi suci patang taun lan sinau akèh saka panjenengané, loro-loroné ing kawicaksanan rohani lan ing laku monastik; dhèwèké sinau tafsiran Kitab Suci sing diilhami déning Gusti Allah lan dadi wicaksana lan fasih banget. Sesepuh kuwi, nalika weruh kapinteran lan kabecikane lan pranyata bakal dadi cahya agung tumrap donya, ora kepengin maneh nyimpen dheweke ing ara-ara gersang lan maringi dhawuh supaya ninggalake pangasingan lan teka nulungi Gréja sing lagi perang. Ing wektu sing padha, panjenengané maringi ramalan marang Gregorius yèn dhèwèké bakal nandhang akèh panganiayaan saka mungsuh-mungsuhé sing iri, lan maringi piwulang supaya sabar lan bébas saka niat ala; sawisé ndedonga lan maringi berkah, panjenengané nglampahi dhèwèké.

Sawisé pamitan marang sang resi, Gregorius bali manèh menyang Yerusalem, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi kabungahan déning Patriark. Sawisé manggon ing Yerusalem sakwéné setaun, sang wali banjur mangkat menyang Antiokia lan saka kono menyang Konstantinopel, ing ngendi dhèwèké manggon ing biara para Martir Suci Sergius lan Bacchus. Abaé biara, nalika nyumurupi kasunyatan tapa brata lan disiplin dhiri

---

[8060] Ing sisih wetan Yerusalem, nyebrang lembah sing dikenal minangka Lembah Kidron. Ing kéné Gusti maringi pratandha bab karusakan donya, Yerusalem, lan Bait Suci, lan saka kéné Panjenengané munggah menyang swarga. Gunung Zaitun dhuwuré 2.600 kaki saka lumahing segara.

[8061] Gurun njero dumunung ing antarané Yerusalem lan Yeriho; iku panggonan watu, liar, lan tandus.

Gregorius—awit dhèwèké wis ora mangan sakwisé seminggu lan kabèh wektu dienggo maca lan nulis buku—mbabarake marang Patriark Eutychius.

'Ana sawijining biksu sing luar biasa,' pangandikane marang Patriark, 'kang teka marang aku ing biara—dheweke diaken sing rupane gagah lan lakune becik, wong sing seneng puasa abot, sing semangat nglakoni kabeh tapa monastik, lan sarjana Kitab Suci sing pinunjul. Kayane saiki ora ana liyane sing padha karo dheweke ing saindenging Konstantinopel.'

Patriark krasa bungah banget krungu kabar iki lan sawisé ngundang Gregorius kanthi pakurmatan, piyambakipun rembugan karo dhèwèké; lan sawisé yakin marang kabijaksanaané, piyambakipun matur nuwun marang Gusti Allah amarga wis ngutus wong kaya ngono ing wektu Gréja lagi diguncang déning prahara gedhé sing disebabaké déning para bidah.

Ing wektu sing padha, Teodorus, Uskup Akragantium lan penerus Patamion sing kabarkah, séda. Ana perselisihan lan prahara ing antarané wong-wong Akragantium: ana sing kepéngin presbiter Savinus dadi uskup, ana sing milih Criscens, ana uga sing milih Paulus, sing wektu kuwi dadi arkidiakon, déné liyané manut kersané Gusti:

'Sapa waé sing dipilih Gusti, mugi dhèwèké dadi uskup kita,' ujare wong-wong mau.

Amarga kahanan iki, kabèh presbiter, panguwasa kutha, lan warga padha kumpul bebarengan banjur mangkat menyang Roma kanggo ndeleng Paus; ing antarané ana bapaké Gregory, Chariton. Sawisé tekan ngarepé Paus, padha pecah dadi telung golongan: siji dipimpin Savinus, sijiné Criscentus, lan sijiné manèh Euplemus lan Chariton. Klompok kapisan nyuwun supaya Savinus diangkat dadi uskup, klompok kapindho nyuwun supaya Criscentus diangkat, dene Euplem, Chariton lan liyane kandha marang Paus:

'Sapa waé sing ditunjuk Gusti marang Paduka, tunjukna dhèwèké dadi uskup kita.'

Paus, nalika weruh perselisihan lan rebutan mau, banjur mréntah supaya padha lunga. Lan nalika piyambakipun lagi ana ing kahanan angel kaya ngono, ana loro priya gagah agung kang muncul marang piyambakipun ing pangliyan bengi kanthi wujud para Rasul lan kandha:

'Ngapa kowe kuwatir banget amarga perselisihan wong-wong Akragas?' Kabeh sing wis diajokake ora pantes njabat uskup. Nanging ana wong manca ing Roma, jenenge Gregorius, sing nganti saiki manggon ing biara Santo Savvas, lan saiki, sawise krungu rawuhe wong-wong Akragas, wis mlayu saka biara kuwi lan ndhelik ing biara Santo Merkurius: Tawuhna dhèwèké lan tunjukna dhèwèké dadi uskupmu, awit Akragas butuh uskup sing Rohé Gusti Allah bisa manggon kanthi cara istimewa.

Kanthi tembung-tembung kuwi, para tamu mau sirna. Paus, sawisé tangi, ngundang para presbiter lan Abba Markus, sing kebeneran teka ing Roma saka biarané wektu kuwi; dhèwèké nyritakaké marang wong-wong mau bab panglihatané lan langsung ngutus loro uskup, sing diiringi para rohaniawan liyané, kanggo nggoleki Gregorius lan nggawa bali kanthi pakurmatan. Padha menyang biara Santo Savvas lan takon ing kana ing endi panggonané Santo Gregorius. Para biksu mangsuli yèn rong dina kepungkur dhèwèké wis lunga menyang biara Santo Mercury. Padha mangkat menyang biara kuwi, nanging Santo Gregorius, sing lagi arep ninggalake biara, weruh para uskup sing nyedhak saka adoh lan langsung ngenali – amarga wis tau ketemu ing konsili ing Konstantinopel – lan nalika ngrasa ing atiné yèn padha teka kanggo dhèwèké, mlayu bali menyang mburi témbok lan ndhelik ing kebon biara. Para uskup, sawisé mlebu ing biara, padha takon babagan dhèwèké, lan para biksu mangsuli yèn pancèn ana wong lelungan ing biara dina iku, nanging padha ora ngerti ngendi dhèwèké lunga. Para uskup banjur ngadhep pangulu biara lan ngancam yèn dhèwèké ora langsung nggawa wong lelungan kuwi marang wong-wong mau, dhèwèké bakal nampa paukuman abot. Pangulu biara nyuwun marang para uskup supaya sabar sakedhik nalika dhèwèké nggoleki Gregory kanthi teliti lan pungkasané nemokaké dhèwèké ana ing kebon, ndhelik ing suket. Dhèwèké narik dhèwèké metu kanthi nesu lan nyerang, kandha:

'Saka endi kowe teka, manungsa? Dosa apa sing wis kowe lakoni, lan apa sing wis kowe tindakake, nganti wong-wong sing mulya padha nggoleki kowe? Kowe wis nggawa masalah marang biara kita – saiki lunga lan wangsuli dosa-dosamu.'

Santo Gregorius meneng bae lan meneng-meneng ngetutake sang abbot sing nyekel lengené. Nalika dhèwèké digawa ngadhep para uskup, padha langsung ngenali – amarga wis tau ndeleng dhèwèké ing majelis, nalika kabèh bapa rohani padha muji dhèwèké lan sang maharaja dhéwé wis maringi pakurmatan – banjur padha

tangi, nundhuk ngajèni dhèwèké lan nyekel dhèwèké kanthi katresnan. Nanging dhèwèké dhéwé tiba ing sikilé para uskup lan kandha:

'Nyuwun pangapunten, para bapa suci, amargi kula punika wong dosa. Kenging menapa panjenengan ngupaya kasangsaran kula, kula ingkang boten pantes?'

"Paduka Sang Paus ngundang panjenengan," wangsulane, nalika padha ngangkat dhèwèké saka lemah lan nyium.

Abbot kaget lan bingung amarga para uskup padha ngajeni banget marang wong sing jenenge Gregory iki, sing biyen dianggep minangka wong ala. Nanging para uskup banjur njupuk Gregory lan nggawa kanthi pakurmatan marang Paus.

Nalika Gregory mlebu lan sujud marang Paus, Paus ngendika marang dhèwèké:

'Kowe teka marang kita ing wektu sing pas, anakku Gregory; pinaringan berkah Gusti Allah sing wis ngutus kowe marang kita.'

Lan banjur tangi, dhèwèké nyiumé nganggo ciuman uskup, lan terus ngendika:

'Anakku Grigory! Gusti kita Yesus Kristus nelpon kowe dadi uskup ing Gréja Akragas, supaya lumantar kowe wong-wong sing manggon ing kana bisa slamet.'

"Ampunana kula, Paduka," wangsulé Gregorius. "Kula boten pantes nampi kalungguhan ingkang makaten."

'Aja mbangkang,' pangandikane Paus, 'sugeng ajrih marang Gusti lan elinga menawa akèh wong sing wis nimbulaké murka Sang Maha Luhur amarga mbangkang.'

Banjur Gregorius kandha:

"Parengna kula sakedhik wektu kanggo merenung, Bapa ingkang kinurmatan, lan maringi Panjenengan ingkang Suci wangsulan ingkang pasti."

Paus nyerahake Grigory marang Abba Mark nganti ana kabar luwih lanjut. Nalika weruh Abba, Grigory kanthi luh kabungahan nyemplung ing sikilé.

"Aku matur nuwun marang Gusti," ujare, "kang wis maringi sih marang aku supaya bisa ketemu panjenengan sepisan maneh ing urip iki, bapak kang tak tresnani!"

Abba Mark nggawa dhèwèké menyang kamar pribadi, lan padha ora turu sakwengi, padha rembugan babagan rohani. Sadurungé iki, Gregorius wis ngrancang arep lunga menyang Spanyol, utamané nalika dhèwèké krungu yèn bapaké, Chariton, wis teka ing Roma. Nanging Abba Mark ngyakinaké dhèwèké supaya tetep ana ing kono.

"Anakku," pangandikane, "aja gawe Gusti nesu lan—tinimbang pinaringan berkah—aja ngundang laknat tumrap awakmu."

Wiwit wektu kuwi, Gregorius ninggalake rencanane. Sawisé kuwi, Paus nyaur para warga Akragas lan takon apa padha wis sarujuk milih uskup.

"Kula, Paduka," wangsulane, "ora mangertos menapa ingkang badhé kula aturaken dhumateng Paduka: kula sampun nyandhak kapitadosan dhumateng Gusti Allah lan dhumateng pandonga suci Paduka, lan sinten kemawon ingkang dipun tunjukaken Gusti dhumateng Paduka, paringa dhumateng kula; kula badhé nampani piyambak kanthi katresnan."

Paus, nalika mirsani rai Chariton kanthi teliti, nyadari saka padanané sing cetha yèn dhèwèké iku bapaké Gregory.

'Ayo padha menyang gréja,' pangandikane, 'lan ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané paring pratandha marang kita sapa sing déning Panjenengané dianggep pantes.'

Mula, nalika Paus bebarengan karo para uskup lan kabèh rohaniawan padha ndedonga ing gréja Santo Petrus lan Santo Paulus, Para Rasul Agung, lan Gregorius ana ing kono, ana manuk merpati mabur sing muncul ing ndhuwur méja suci lan mènèk ing sirahé Santo Gregorius. Kabèh wong kebak rasa ngajèni lan gumun marang mujijat sing ora disangka-sangka iki.

"Delengen, Gusti Allah wis nyingkapake marang kita sapa sing Panjenengané pilih minangka pantes njabat uskup," pangandikane Paus, banjur nglantik Gregorius dadi Uskup Gréja Akragas.

Kabèh warga Akragant padha bungah banget lan nampani Gregorius kanthi katresnan, minangka wong sing dipilih déning Gusti Allah piyambak. Lan Chariton ngenali anaké lan matur nuwun kanthi khusyuk marang Gusti Allah amarga paring rahmat supaya bisa ndeleng anaké isih urip lan malah ana ing kalungguhan kaya ngono.

Sawisé sawetara dina, wong-wong Akragantium, sawisé nampa berkah saka Paus, padha bali menyang kuthaé karo uskup anyar sing bubar diangkat. Nalika padha liwat ing Panormia[8062] , uskup kutha iku metu nyambut teka, digandheng karo para rohaniawan lan kabèh umat, banjur nyambut kanthi anget: dhèwèké wis krungu babagan uripé Gregory sing luhur lan nyuwun supaya dhèwèké mlebu gréja lan maringi berkah marang wong-wong. Nalika Gregorius mlebu gréja, ana sawijining biksu sing parah kena kusta nyedhaki dhèwèké lan muni banter:

'Gusti, welasana aku, abdi Kristus, lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo aku, supaya Panjenengané maringi kelonggaran marang lara abotku iki.'

'Ing asmané Gusti, warasna saka sangsaramu,' pangandikane sang wali marang dhèwèké.

Lan wong biarawan mau langsung mari lan resik saka kusta, nganti awaké dadi kaya bocah cilik.

Kabeh padha muji lan mberkahi Gusti Allah, sing nindakake mujijat lumantar abdi-Nya.

Gregorius lan kanca-kancané ninggalaké Panormia lan nyedhak Akragas. Ing kana padha ditampa déning abbot saka biara pinggiran Kutha Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci. Nalika Gregorius mlebu biara, ana biksu tuli lan bisu sing tiba ing sikilé; abbot nyoba narik saka sikilé uskup, nanging Santo Gregorius kandha marang dhèwèké:

'Tinggalna dhèwèké, sedulur: ayo dhèwèké nerangaké marang kita apa sing dibutuhaké.'

Abasé kandha:

'Dheweke iku wong edan suci, Paduka, lan saliyane iku, dheweke tuli lan bisu.' Sang wali nglegak ambegan lan, ngangkat tangané menyang langit, ndedonga; banjur ngangkat biksu mau saka lemah lan kandha marang dheweke:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus, sing dhawuh marang setan sing wis ndadekake dhèwèké bisu lan tuli supaya metu saka ciptaané Gusti, wiwiti ngomong, sedulur, lan krungu, lan mulyakaké Gusti, sing wis nindakake iki kanggo kowé!'

Lan langsung sang biksu wiwit ngomong lan muni banter:

'Ageng sanget pakaryan Panjenengan, ya Gusti, ingkang sampun Panjenengan tindakaken kanggé tiyang punika!'

Wong suci mau takon marang biksu, pira taun sing wis kliwat wiwit pungkasané dhèwèké ngomong.

'Aku ora kelingan, Rama,' wangsulé wong sing mari kuwi, 'wektu kapan aku tau ngomong utawa krungu.'

Banjur sang abbot ngendika kanggo dheweke:

'Wis rong puluh taun saiki, Paduka, wiwit kita nyukur rambute; dhèwèké disukur nalika umuré wolung taun lan wis tuli lan bisu nganti dina iki; nanging saiki dhèwèké wis mari amarga pandonga Paduka.'

Nalika padha nyekseni mujijat mau, kabèh padha kagum lan ngajèni, banjur padha matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis maringi uskup sing bisa nindakake mujijat.

Santa Gregorius tetep ing biara iki nganti esuk, lan esuké piyambakipun mangkat menyang Akragas. Wong-wong kutha sing tetep ing omahé, sawisé krungu yèn ana uskup anyar sing bakal teka, padha takon siji lan sijiné: 'Sapa ing antarané wong-wong mau sing dipilih: Savin, Criscent, utawa Euphlus?' – lan, nalika padha krungu manawa ora ana siji wae saka telu mau sing dianggep pantes dadi uskup, nanging mung ana sawijining musafir sing jenenge Gregory sing dipilih, padha gumun banget; lan nalika padha krungu manawa dhèwèké iku tukang mujijat lan wis marasaké wong budeg-bungkam, padha kebak rasa ngajèni. Kabèh warga kutha padha metu kanggo nyambut dhèwèké lan nampa berkahé, lan nalika dhèwèké mberkahi wong-wong mau, dhèwèké nyandhakaké tangané marang saben wong. Ing antarané ana ibuné, Theodota, bebarengan karo para wong wadon tuwa liyané, sing durung ngerti yèn uskup anyar kuwi anaké dhéwé. Nanging, nalika ndelok dhèwèké, dhèwèké langsung ngenali lan kandha:

'Satemene, iki putraku sing ilang lan saiki wis ditemokake' (Lukas 15:24).

Gregorius, nalika ndeleng ibuné, kandha:

[8062] Panormia, saiki Palermo, iku kutha ing pesisir lor-kulon pulo Sisilia.

Halo, Ibu Theodota, ibuku!

– Mugi Gusti pinaringan berkah,' wangsulane kanthi kabungahan gedhe, 'sing wis milih kowe dadi pangembala umaté lan wis maringi aku sih supaya bisa ndeleng kowe, anakku sing tak tresnani!

Banjur, kanthi nyanyi, padha mlebu gréja. Lan nalika Santo Gregorius nindakake Liturgi Ilahi, sawatara wong sing pantes weruh sih rahmaté Roh Suci mudhun marang dhèwèké ing wangun manuk dara lan nglindhungi dhèwèké, kaya déné nalika pangurapané. Akeh banget wong lara digawa menyang gréja, lan Santo Gregorius marasaké wong-wong mau kanthi nyandhak tangané, nganti kabèh padha gumun lan kandha:

'Satemene, dhèwèké kaya Santo Gregorius, Pangripta Mucjizat saka Neocaesarea.'

Lan ana kabungahan ageng ing kutha.

Sawisé ngurusi umaté, Gregorius ngopeni banget wong mlarat, marasaké wong lara lan ngusir setan. Bapakné, Chariton, meh ora tau ninggal gréja, ngabdi marang Gusti awan lan bengi lumantar puasa lan pandonga; mangkono uga ibuné, Theodota, sawisé nyisihaké kabèh urusan donya, mung nggatekaké kaslametan dhèwèké dhéwé, ngladèni wong lara lan wong mlarat, maringi pangan lan sandhangan nganggo biaya dhèwèké dhéwé. Mangkono, Gregorius, bebarengan karo wong tuwané, dadi hiasané Gréja Kristus lan dadi tuladha urip sing luhur tumrap kabèh wong.

Ing sawijining wektu, Santo Gregorius mangkat menyang kutha kanggo sowan marang wong lara lan wong mlarat, lan kabèh warga sing nduwé sedulur lara padha nyelehaké ing pinggir dalan sing bakal dilalui penyembuh suci mau; banjur dhèwèké marasaké kabèh jinis lara mung kanthi siji sentuhan tangané. Kajaba iku, presbiter Savin nduwé putri sing lumpuh lan ngglethak ing amben, tanpa kakuwatan sakabehe, nganti ora bisa obah, lan wong liya sing kudu mbalèkaké. Ibune, krungu yèn uskup bakal liwat ing omahé, nggawa dhèwèké metu lan nyelehaké ing dalan sang suci. Nalika Gregorius wis cedhak, dhèwèké tiba nangis ing sikilé lan kandha:

'Ampunana aku, abdi Gusti, lan paring welas asih marang putriku sing lumpuh.'

Wong suci mau takon marang dheweke, bojone sapa. Banjur presbiter Savin metu saka omah lan, ngadhep uskup, kandha:

'Dheweke iku abdi panjenengan, gusti, lan garwaku.'

'Wiwit pira anakmu lara?' pitakon uskup nerusake.

– Sanga taun, Paduka, – wangsulane, – wiwit dheweke kelangan kekuwatan.

Sawisé ndedonga, sang wali nggawé pratandha salib marang sang ayu lan ngendika:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, nona, tangi lan ngadeg ing sikilmu dhéwé.'

Lan langsung bocah wadon iku tangi, waras sakabehe, lan matur nuwun marang sing nyembuh. Wong-wong sing wis ngetutake sang wali padha gumun marang mujijat-mujijat sing kelakon lumantar dhèwèké.

Nanging sawetara taun sawisé, mungsuh kabèh sing becik – setan – munggah nglawan sang wali lan ngrancang nyopot dhèwèké saka jabatané liwat Savinus sing padha, putriné sing wis mari déning Santo Gregorius, lan liwat Criscens sing wis kasebut mau. Kalorone iku presbiter ing Akragas lan, kaya sing wis kasebut, biyen padha tau ngupaya jabatan uskup, mulane padha ora akur siji lan sijine. Nanging saiki, padha wis rukun lan nggabungake kekuwatan nglawan Santo Gregorius; digerakake dening iri setan, padha kandha marang siji lan sijine:

'Nganti kapan kita kudu manut marang wong iki—tukang sihir sing nindakake mujijat nganggo mantrané lan nggumunake wong-wong biasa? Utawa apa kita ora ngerti yèn dhèwèké tau mlayu saka kutha kita, manggon karo tukang sihir lan sinau ilmu sihir saka dhèwèké, lan saiki, sawisé bali mrana, dhèwèké ngapusi wong-wong, ngakoni yèn dhèwèké iku wongé Gusti, padahal sejatiné dhèwèké kaya setan, amarga dhèwèké ora mangan lan ora ngombe, kaya setan?!

Kabèh fitnah lan cacian marang wong sing bener iku asalé saka iri marang pangkat lan kasohoré Gregory. Padha ngajak sawatara rohaniawan lan warga menyang sisihé lan padha sumpah ora bakal kendho nganti padha ngusir Gregory saka kutha; lan padha kepengin ngangkat wong sing jenenge Eleusius dadi uskup panggonané – sawijining bidah sing wis dicopot saka jabatan imam lan dikutuk déning Konsili Laodikia[8063] ; dhèwèké teka

[8063] Konsili Laodikea (ing Frigia) dianakake ing pungkasan abad kaping 4, sawisé Konsili Ekumenis Kapindho. Kanonna (60) nyakup macem-macem rincian babagan tata cara ibadah, disiplin rohaniwan, urip kulawarga lan moral umat, kabiasaan ala lan kesalahan ing

nyelundup ing Akragas lan, tanpa kawruh Santo Gregorius, ndhelik karo sawijining warga kutha sing jenenge Theodora. Santo Gregorius wis tau ketemu karo Eleusius iki ing Wétan, ing ngendi dhèwèké wis mbantah karo dhèwèké bab Inkarnasi Putraning Allah lan ngalahaké dhèwèké. Iki pancèn Eleusius sing, sajrone manggon telung wulan ing Akragas, kasil nyulut rasa iri lan mungsuhan marang Santo Gregorius ing Savinus, Criscens lan sawatara wong liya. Mungsuh-mungsuhe Gregorius, sawisé rembugan bebarengan, mènèhi suap marang sawijining wanita enom jenengé Eudokia—ayu rupané nanging wataké ora isin lan cabul—supaya ngandhani uskup ing ngarepé, ing ngarsané umum, yèn dhèwèké wis selingkuh karo dhèwèké. Wiwitane dheweke nolak, kandha yen warga Akragas, sing nganggep Gregorius minangka malaikat Gusti, ora bakal pracaya marang dheweke, lan dheweke wedi yen wong-wong bakal mbuwang watu marang dheweke; nanging padha ngyakinke dheweke yen dheweke bakal aman, lan kanthi sogokan sing akeh padha ngajak dheweke sarujuk karo usulan mau; Banjur padha miwiti ngenteni wektu sing pas kanggo nggawa bencana lan isin marang Gregorius. Ing sawijining wengi, nalika Santo Gregorius ana ing gréja ngrawuhi ibadah tengah wengi, Savin lan Criscent nggawa pelacur sing disewa mau lan kanthi rahasia nggawa dhèwèké menyang omah uskup. Ing kana padha nemoni penjaga gapura sing lagi jaga lawang lan kanthi pitulungan emas padha ngyakinke supaya meneng bae, nalika padha nggawa Eudokia mlebu kamar turune sang wali lan sawise dikunci ing kono banjur lunga. Gregorius, sing ora ngerti apa-apa bab iki, tetep ana ing gréja nganti pungkasan Matins. Esuk wis padhang, lan nalika uskup pungkasane metu saka gréja, kabèh wong sing rawuh ing Matins padha ngetutaké dhèwèké, amarga kuwi adaté wong-wong Akragas – tansah ngancani uskupé saka gréja nganti tekan omahé. Sawisé tekan lawangé dhéwé, Santo Gregorius mbalèk marang wong-wong sing mèlu, maringi pitutur manéka warna lan mberkahi wong-wong mau. Ing antarané wong-wong kuwi ana Savin, Criscent, lan para konspirator liyané: padha nyerbu kamar turu uskup, nggawa metu sawijining wanita ing ngarsané uskup lan kabèh wong, lan padha njerit banter:

'Delengen, para warga, apa sing ditindakake uskup kita iki! Apa pancen kaya ngene kuduné uripé? Kita kabeh padha kandha yèn dhèwèké wong suci, nanging saiki kabuktèn dadi pezina: wiwit saiki, dhèwèké ora pantes manèh njabat uskup!'

Wong-wong padha kaget lan meneng kaku, kaya watu, ora ngerti apa sing kudu diomongake. Santo Gregorius dhéwé uga kaget amarga musibah sing ora disangka-sangka iki, banjur meneng waé.

Wong-wong mau banjur padha takon marang wanita iku apa uskup pancen wis ana bareng dheweke, lan dheweke negesake ing ngarep kabeh wong yen uskup pancen wis ana bareng dheweke bengi wingi. Archdeacon lan wong-wong liya sing cedhak karo uskup padha takon jam pira persise ing bengi nalika uskup ana bareng dheweke. Dheweke, sing wis diwenehi kabar luwih dhisik dening mungsuh-mungsuhe Gregorius, mangsuli yen iku sawise Wespers.

'Mugi Gusti urip,' ujare kanca-kanca cedhak uskup, 'wadon licik iki goroh!'

Nanging mungsuh-mungsuhe mangsuli:

"Kowe iku wongé dhéwé lan ora bisa dipercaya, awit kowe nyoba nutupi dosa-dosa juraganmu?"

Krungu kuwi, sawijining diaken enom sing jenenge Philadelphus ngutip tembung saka mazmur: *'Muga-muga cangkemé sing goroh meneng, kang ngucapaké sing ala marang wong sing bener kanthi sombong lan ngremehake'* (Mazmur 30:19).

Criscent mlayu nyedhak marang Philadelphus lan wiwit nggebuk pipine. Akeh wong ing kerumunan mau kapengaruh lan pracaya marang fitnah kuwi, amarga padha weruh wong wadon mau digawa metu saka kamar turu lan krungu dheweke kandha, ing ngarsane uskup, yen dheweke wis bebarengan karo dheweke; nanging liyane tetep ora pracaya sanajan kabeh kuwi. Nanging pihak sing mungsuh menang, banjur uskup mau dicekel, digawa metu saka omahé lan dipenjara ing penjara ngandhap lemah ing ngendi martir suci Gregorius, Uskup Libya, biyèn tau nandhang sangsara kanggo Kristus: ing kono mungsuh-mungsuh mau uga ngunceni Santo Gregorius iki, ngiket sikilé marang balok watu lan, sawisé ngunci lawang, ngawasi dheweke kanthi ketat. Banjur padha buru-buru ngirim layang marang eksarkus Paus ing Sisilia,[8064] , ngandhani apa sing wis kelakon lan nyuwun supaya dhèwèké teka ing Akragas kanggo mimpin sidang Gregory.

---

jaman semana, lan piwulang sesat; ing maknané, mau nyedhiyakake akèh wawasan khas babagan praktik liturgi lan uripé umat Kristen ing jaman semana.

[8064] Exark iku uskup sing mung tundhuk marang Paus lan ora gumantung marang uskup lokal, ing endi wae panggonané.

Ing wektu sing padha, kabar angin sumebar ora mung ing saindenging Akragas, nanging uga tekan kutha lan desa sacedhake, malah nganti saindenging Sisilia, yen Uskup Gregorius kacekel karo sawijining pelacur.

Kerumunan gedhé wong-wong sing tresna marang sang wali lan ora pracaya marang fitnah mau padha nglumpuk ing panjara; padha lungguh nangis ing njaba panjara.

Santo Gregorius, ing wektu sing padha, matur nuwun marang Gusti Allah, sing wis nganggep dhèwèké pantes nandhang sangsara sanadyan dhèwèké ora salah. Ing tengah wengi, nalika piyambakipun lagi ndedonga, cahya ageng sumunar ing penjara; Malaikaté Gusti Allah rawuh, mbebasake Gregory saka belenggu besi sing abot, lan sawisé maringi kekuwatan nganggo tembung sabar, dadi ora katon, nalika lawang penjara kabuka dhéwé. Wong-wong sing padha kumpul ing njaba penjara padha sujud marang sang wali, kandha:

'Saiki kita wis yakin tenan yèn Gusti ana ing sisihmu, lan kabèh sing diomongaké marang kowe iku fitnah.'

Padha kepengin lunga mateni Savin lan Criscent, nanging sang wali nyegah lan nglarang supaya padha ora nyulut prahara maneh utawa ngucurake getih, lan ngyakinke supaya padha ngenteni paukuman sing bakal diwenehake marang dhèwèké. Exarch, sawise tekan Akragas, nglumpukake kabeh pasamuwan kutha lan, sawise lungguh ing kursi hakim, dhèwèké mréntahaké supaya Gregory digawa mlebu lan dipapanaké ing ngarepé. Mungsuh-mungsuhé Gregory uga ngadeg ing ngarep pangadilan, bebarengan karo Eudokia, sing ditakoni déning Exarch:

'Apa pancen uskup iku ana karo kowe?'

'Inggih, Paduka, punika leres; piyambakipun wonten kula.'

Durung rampung dheweke ngucapake tembung-tembung mau, setan langsung nyekel dheweke, nglemesake dheweke menyang lemah, lan dheweke ngglundhung kesakitan, disiksa dening roh jahat lan ngetokake jeritan nggegirisi. Kabeh wong padha ketakutan.

'Gregorius,' pangandikane wong sing bener, 'ora salah apa-apa, awit delengen—paukumané Gusti Allah wis tumeka marang sing ngfitnah dhèwèké.'

Nanging mungsuhé sang wali, sing wis ilang rasa isin, kandha:

'Apa kita ora wis kandha yèn dhèwèké iku dukun sihir lan tukang tenung? Lan liwat sihiré dhèwèké wis ndadèkaké wong wadon iki kesurupan.'

Ing wektu sing padha, garwané presbiter Savin, bebarengan karo putriné—sing wis waras saka lara amarga Santo Gregorius—mlayu mlebu ing pasamuwan lan muni kanthi nesu marang bojone:

'Kowe wong jahat! Kowe lali marang kabecikané wong suci iki sing wis marasaké anak wadon kita, nanging kowe malah ngfitnah wong sing ora salah! Metu saka omahku; wiwit saiki aku ora gelem urip bareng kowe!'

Dheweke banjur tiba ing sikilé sang wali lan kanthi nangis nyuwun marang dhèwèké:

'Gusti, welasana kula, abdi Gusti, lan aja nyimpen salah marang kula amarga tumindak ala sing ditindakake wong-wong jahat lan iri ati marang panjenengan!'

Ana gumregah lan geger ing antarané wong-wong: sawatara padha njerit yèn Gregory ora salah, déné liyané, sawisé pracaya marang fitnah, terus negesaké yèn dhèwèké wis nglebokaké setan marang wong wadon sing wis ana bareng dhèwèké liwat sihiré. Eksark, sing disuap dening Savin lan Kriskent, milih pihak wong loro mau; nanging nalika weruh geger ing antarané wong akèh, dhèwèké kaget lan tangi saka kursiné, ninggalaké pangadilan, kanthi ngumumaké yèn kasus iki kudu ditliti luwih jero. Banjur Santo Gregorius kanthi sukarela bali menyang panjara lan tetep ana ing kana minangka terdakwa, ngenteni asil saka perkara sing diajukake marang dhèwèké.

Exarch, weruh yèn dhèwèké ora bisa nindakaké apa-apa marang Gregory tanpa nyebabaké rusuh ing antarané wong akèh, mutusaké ngirim dhèwèké menyang Roma marang Paus langsung lan mréntahaké supaya ana prau khusus disiapaké kanggo dhèwèké; ing wektu sing padha, dhèwèké nulis layang marang Paus kang nerangaké tuduhan marang Gregory; Surat sing padha uga ditulis déning para panuduh Gregory kanthi inisiatif dhéwé. Eksark ngenteni nganti bengi lan, bebarengan karo Savinus lan Criscentus, nggawa Gregory lan kanthi rahasia ngunggahaké dhèwèké menyang kapal. Wong tuwané lan keluargané mèlu mburi, nangis lan meratapi dhèwèké; nanging piyambakipun nglipur lan ngajak supados boten nangis, njamin menawi piyambakipun badhe enggal kapanggih malih kanthi waras lan wonten ing kursi uskup. Sasampunipun dipun lebetaken ing kapal, mungsuh-mungsuhipun nyerahaken piyambakipun dhumateng pangreksan kapten kapal, tiyang ingkang

namanipun Procopius, dhumateng tiyang punika ugi dipun serahaken layang-layangipun dhumateng Paus. Diaken Agung Euphlus, bebarengan karo diaken-diaken liyane, ngubengi exarch lan nyuwun supaya diijini mangkat bebarengan karo bapak lan gurune, nanging exarch ora gelem ngrungokake, lan mung ngidini siji wong, yaiku diaken Platonicus, kanggo lelungan bareng Gregory. Pungkasané, kapal iku mangkat, lan wong-wong sing ditresnani Gregory, bebarengan karo wong tuwané, nangis nganti suwe ing pinggir pantai lan kanthi sedhih padha mulih.

Esuké, akèh wong padha kumpul ing njaba panjara, bebarengan karo para presbiter. Amarga ora nemokaké Grigory ing panjara, padha bingung lan banjur nangis lan ngeluh babagan pangadilan uskup sing ora adil. Banjur padha menyang exarch lan, ngubengi dhèwèké, padha takon:

'Kowe wis nggawa bapak lan panggembala apik kita menyang ngendi? Apa pancen kowe wis matèni dhèwèké?'

'Ora, sedulur,' wangsul exarkus, 'kita ora nindakake apa-apa sing ala marang dhèwèké, nanging mung ngirim dhèwèké kanthi tentrem marang Paus, kaya sing dhèwèké dhéwé nyuwun.'

Wong-wong sing padha kumpul ngundang arkideakon Eupla lan diakon-diakon liyane lan padha takon marang wong-wong mau:

'Kowe mesthi ngerti ing ngendi uskup suci kita – kowe ana bareng dheweke ing penjara wingi: kandhaa sing sejati, saiki dheweke ana ing ngendi?'

Euphlus lan liyane mangsuli manawa sajrone wengi eksark wis ngutus Gregorius menyang Paus. Eksark, nalika weruh manawa ana geger ing antarané wong-wong, dadi wedi lan mlayu saka Akragas. Kerumunan sing nesu nyulut geni ing omahé presbiter sing ngiyanati, Savinus lan Criscens, lan nggoleki wong-wong mau kanggo dipatèni, nanging padha wis ngungsi ing gréja. Wong-wong padha ngoyak, nanging Chariton sing ngadeg ing lawang gréja nyuwun marang wong-wong sing nesu supaya aja nganti ana getih sing mili amarga anaké, kandha yèn tuduhan marang uskupé—lan marang anaké—bener, mula wong-wong mau dhéwé bakal ngadhepi paukuman.

Wong-wong mau manut marang pangandikane Chariton lan padha bubar. Nanging, para panyengkuyungé Gregory ngirim layang marang gubernur Sisilia sing manggon ing kutha Sirakuza, lan marang uskup kutha kuwi, ngandhani kabèh sing wis kelakon marang uskupé; Gubernur lan Uskup Sirakuza padha gumun banget lan sedhih sanget kanggo Gregory, amarga padha ngerti tenan uripe sing luhur. Warga-warga paling pinunjul saka Akragas dikirim marang dheweke karo pesen iku, dene pangurusan urusan greja dipasrahake marang arkideakon Eupulus nganti Gregory bali sawise dibebasake saka tuduhan ing ngarepe Paus.

Sawisé sawatara wektu, mungsuh-mungsuhé Gregorius padha kumpul manèh lan nggolèk kasempatan kanggo matèni Eupulus; merga weruh niyat jahat mau, dhèwèké mlayu lan ndhelik nganti rawuhé Gregorius, déné Savinus lan Criscens, bebarengan karo para pengikut sing padha pamikiran, nglantik heretik Eleusius sing wis kasebut mau dadi uskup. Panguwasa kutha lan para presbiter, sing kapengaruh déning Chariton, ora nuduhaké rasa ora seneng lan padha meneng bae nalika padha krungu saka Chariton yèn Gregory bakal bali menyang tahta. Mangkono, ing wektu kuwi, Gréja Allah dirumat, dudu déning gembala, nanging déning kéwan galak manut karsa dhéwé: bidat Eleusius njupuk relik para wali sing ana ing altar, lan nyoba ngobong, nanging geni malah ora nyentuh; banjur dhèwèké mréntahaké supaya relik mau dibuwang menyang segara ing wayah wengi, kanthi rahasia saka kabèh wong.

Nalika Santo Gregorius rawuh ing Roma, Prokopius, kang mèlu dhèwèké, nyerahaké marang Paus layang-layang saka Eksark lan saka wong-wong kang ngfitnah Gregorius. Sawisé maca layang-layang mau, Paus nesu banget marang Gregorius lan, tanpa maringi dhèwèké kesempatan audiensi utawa takon apa dhèwèké ngakoni kesalahané, dhèwèké mènèhi prentah supaya tangan lan sikilé diiket lan dhèwèké dipenjara; dhèwèké uga mènèhi prentah supaya diakon Platonikus dikurung ing sel kapisah. Nalika sang wali ana ing panjara lan lagi ndedonga, ing wayah wengi padhang sumunar marang piyambakipun, lan ana loro priya kang rupane kaya Para Rasul mlebu lan ngendika:

'Sugeng, Gregorius, abdi Kristus lan kang kinurmatan dening kita! Gusti Allah ngutus kita kanggo mbebasake kowe saka belenggu iki, lan kita bungah ndeleng kowe tabah lan sabar nampa sangsara. Gusti Allah kersa nindakake akèh kaajaiban lumantar kowe ing kutha iki uga.'

Sawisé ngendika mangkono, padha nyentuh ikatané, lan langsung belenggu mau tiba saka awaké; lan, wis bébas saktenané, dhèwèké ngadeg lan nyungkuk ing ngarepé wong-wong sing wis muncul mau, sing sawisé nyium dhèwèké banjur dadi ora katon. Kanthi cara sing padha, padha katon marang diaken Platonikos lan sawisé nggawa metu saka pakunjaran, digawa marang Gregorius. Loro-lorone, saiki wis merdika, bebarengan muji lan mberkahi Gusti.

Penjaga panjara sing ngreksa para tahanan nduwé siji anak lanang, umur 26 taun, sing wis 6 taun disiksa déning roh jahat sing nyurung dhèwèké mlaku ing dalan-dalan lan mlebu alas; pirang-pirang kaping bapaké wis ngiket dhèwèké nganggo borgol wesi lan ngunci ing kamar kapisah, nanging dhèwèké tansah mecah borgol mau, ngrusak lawang, lan mlayu manèh. Kedadéyané nalika Gregory lagi lungguh ing penjara, saiki wis bébas saka belenggu, lan Platonik ana bareng dhèwèké, bapaké wong sing kesurupan kuwi nyekel Platonik lan ngiket dhèwèké kanthi kenceng marang tiang nganggo belenggu ing tangan, sikil, lan gulu. Nanging ing tengah wengi wong sing kesurupan kuwi mecah ikatan wesi, mlayu, lan nalika nemokake lawang penjara mbukak, mlebu ing penjara lan kesurupan maneh ing ngarepé Saint Gregory, sing ngangkat tangane marang langit, ndedonga marang Gusti Allah lan banjur kandha marang setan:

'Gusti kita Yesus Kristus maringi dhawuh marang kowe, roh najis, supaya metu saka ciptaane.'

Setane langsung lunga. Ing wektu sing padha, penjaga kuwi wis suwe nggoleki anaké sing ilang lan nalika weruh menawa sel kuwi mbukak, dhèwèké kebak wedi pati amarga nyangka yèn tawanané wis kabur. Nanging, nalika mlebu, dhèwèké weruh Gregory lan Platon padha ngadeg ing kono, nyanyi kidung suci marang Gusti Allah, lan karo dhèwèké ana putrané – waras tenan. Penjaga kuwi tiba ing sikilé sang wali lan kandha:

'Satemene, panjenengan menungsa Allah! Nyuwun pangapunten amarga aku wis dosa marang panjenengan kanthi ngangkat tanganku marang panjenengan.'

Wiwit wektu kuwi, juru panjara ngladeni sang wali kanthi ngajeni awan lan bengi, ngurmati dhèwèké kaya malaikaté Gusti Allah.

Ing wektu sing padha, ana sawijining wanita sing putrine cacat, sawisé krungu yèn Santo Gregorius wis marasaké anaké juru panjara, teka marang dhèwèké ing selé karo putriné lan, sujud ing ngarsané, nyuwun supaya putriné mari. Dheweke kandha marang wanita iku manawa iki dudu pakaryané dhèwèké, nanging pakaryané Gusti Allah piyambak, sing bisa nyipta kabèh kanthi siji tembung. Nanging dhèwèké terus nyuwun kanthi tekun nganti pungkasane dhèwèké ndedonga lan nyandhak tangané bocah wadon sing cacat, banjur bocah iku langsung waras. Ibu lan putriné padha matur nuwun marang Gusti Allah lan sawisé sujud marang sang wali, padha mulih kanthi kabungahan.

"Sapa sing marasaké anakmu?" pitakon para tangga teparo marang ibuné.

"Uskup saka panggonan liya," wangsulane, "sing, miturut kabar, wis dihukum amarga kaluputan lan dipenjara: dhisik dhèwèké marasaké anaké juru panjara, lan saiki anakku."

Kabar bab panyembuhan mujijat dening Santo Gregorius marang bocah sing kesurupan lan bocah cacat nyebar ing saindenging Roma, lan wong-wong wiwit nggawa akèh wong lara marang dhèwèké, sing uga disembuhaké.

Wis setaun wiwit rawuhe Gregorius ing Roma, lan Paus pungkasane kelingan uskup sing dipenjara lan ngutus Abba Markus, sing wis akèh diterangake ing ndhuwur. Nalika Abba Markus teka saka biarané, Paus takon:

'Apa kowe ora ngerti, sedulur, yèn Gregorius, Uskup Akragantium, wis digawa mrana kanthi ranté lan ditahan ing panjara amarga wis nindakake dosa marang Préntah Kapitu?'

Abba Mark mangsuli kanthi ambegan:

'Oh, muga-muga aku bisa nampa nasib sing padha ing Dina Penghakiman!'

Nalika kuwi, pasuryané Paus malih lan dhèwèké kandha:

'Delengen apa sing ditulis exarkusku ing Sisilia marang aku.' Mark maca layang exarkus mau, ngguyu, banjur kandha banter:

'Sak suwéné Gusti urip, iki fitnah marang wong sing ora salah lan suci sing, kados panjenengan piyambak mangertos, Paduka Sang Sutrisna, kados para bapa agung jaman biyen ing gesang lan mujijatipun.'

'Aku ngerti,' wangsul Paus, 'manawa sih rahmaté Gusti ana ing dhèwèké sadurungé dhèwèké tiba; nanging nalika dhèwèké dosa, sih rahmat kuwi dicabut saka dhèwèké.'

'Gusti Allah ngerti bebeneré dhéwé,' wangsul Mark.

'Lan saiki, apa sing kudu kita lakoni karo dhèwèké?' takon Paus. 'Apa saranmu?'

Abba Markus mangsuli:

"Rungokna dhisik, Paduka, lan turuti pituturku: adani sinode, undhang para uskup—ora mung ing Kulon, nanging uga ing Wétan. Aja ngadili Gregorius tanpa kawruh Sang Kaisar sing taat lan Patriark Konstantinopel, nanging uga supaya padha ngutus wong-wong pilihan saka pihaké. Ngirim utusan menyang Sisilia uga lan ngajak para penuduh lan wanita iku menyang kéné, banjur kita bakal nindakake miturut wahyu Gusti.

Paus nganggep pitutur Markus iku wicaksana lan langsung nulis layang marang Kaisar Yustinianus lan Sang Patriark Konstantinopel, ngandhani kabèh mau lan nyuwun supaya padha ngutus wong-wong pilihané menyang majelis; Panjenengané uga nulis layang marang eksarké ing Sisilia, uga marang panguwasa lan warga Akragas, dhawuh supaya tanpa tundha padha ngirim marang dhèwèké ing Roma saben siji para penuduh lan wanita sing kabaré wis selingkuh karo Gregorius.

Kaisar lan Patriark, sawisé nampa layang saka Paus, kaget marang fitnah sing ditujokaké marang Gregorius lan, amarga ora pracaya babar pisan, padha nyesel yèn Gregorius, sing ora salah apa-apa, wis suwé ditahan ing panjara. Mula saka iku, padha buru-buru ngutus para priya pinunjul minangka wakilé menyang Roma: Kaisar ngutus sawijining pejabat sing jenengé Marcian, déné Patriark ngutus telung uskup—yaiku saka Ancyra, Cyzicus, lan Korintus—lan chartophylax[8065] , Konstantine.

Kabèh utusan – saka Konstantinopel lan saka Sisilia – padha kumpul ing Roma ing taun kapindho panjara Santo Gregorius. Nanging Marcian, nalika isih watara wolulas stadia saka Roma, lara abot nganti nyawane kaancam, saéngga kabèh padha putus asa yèn dhèwèké bakal mari lan para uskup sing mèlu lelungan karo dhèwèké padha sedhih banget. Dhèwèké mung bisa tekan Roma kanthi susah payah. Kabèh wong ing sacedhaké padha ngopeni dhèwèké kanthi tliti banget, nanging ora ana dhokter sing bisa mbantu. 'Ing sawijining sonten, ana sawijining wanita sing putrine wis mari amarga Santo Gregorius kebeneran liwat ing omah ing ngendi Marcian manggon . Krungu para abdi nangis, dhèwèké takon kenapa padha nangis.

'Iku,' wangsulane, 'amarga tuan kita lagi seda.'

"Yen kowe padha kepengin tuanmu urip lan waras," ujare wanita iku, "mangkono gawa dhèwèké mèlu aku, lan aku bakal nuntun kowe marang dhokter sing bakal marasaké dhèwèké mung nganggo siji tembung: dhokter iki wis marasaké akèh wong ing kutha kita, lan durung ana siji wong lara sing lunga saka dhèwèké tanpa mari."

Para budak pracaya marang dheweke, banjur ngangkat tuwane bebarengan karo ambené, lan nggawa dheweke mèlu wanita iku. Nanging Marcian ora ngerti apa sing ditindakake marang dheweke, amarga dheweke kena demam abot lan pingsan. Sawisé nuntun wong-wong mau menyang penjara ngisor lemah ing ngendi Santo Gregorius ditahan, dheweke kandha:

'Ing kene ana dhokter sing marasaké lara mung nganggo siji tembung.'

Para budhak nggawa tuwané menyang penjara, ngandhèkaké ing sikilé Gregorius, lan kanthi nangis nyuwun supaya wong lara iku mari. Sang wali nyapa Marcian kaping pindho, nanging dhèwèké ora bisa mangsuli. Sang wali sing kesengsem nganti nangis, nyandhak tangané marang wong lara iku, lan dhèwèké langsung turu, amarga wis pirang-pirang dina ora turu. Ing tengah wengi, para abdi nyedhaki dhèwèké lan nalika nyentuh, ora nemokaké bekas panas sak ciliké, banjur padha matur nuwun marang Gusti Allah. Nalika bengi rampung lan sang wali wiwit nyanyi Matins, Marcian tangi lan tangi, waras sakabehe; dhèwèké ora ngerti ana ing ngendi, nanging nalika ndeleng Gregory, dhèwèké langsung ngenali lan, nyadari yèn lumantar pandonga sang wali dhèwèké wis mari saka lara, dhèwèké nyuwun ing sikilé. Ing sonten iku, para uskup sing lelungan bareng Marcian teka sowan nanging ora nemoni dheweke ana ing omah. Nalika padha krungu yen dheweke wis digawa menyang penjara ing ngendi Gregory ditahan, padha lunga menyang kana lan, nalika weruh Marcian waras tenan, lungguh lan rembugan karo Gregory, padha gumun lan kandha marang Gregory:

'Mulyasa kowe, Rama Gregorius, awit kowe wis diparingi sih rahmaté Gusti lan karunia marasaké lara manungsa.'

[8065] Chartophylax tegesé 'penjaga cathetan'. Iki minangka gelar pejabat khusus ing sangisoré Patriark Konstantinopel; tugase kalebu, saliyané babagan liya, maringi putusan ing prakara gerejawi.

Padha nyium Gregory kanthi mesra lan takon suwéné piyambaké wis ana ing panjara. Dhèwèké mangsuli yèn wis rong taun patang wulan. Para uskup padha nesu amarga Paus wis nahan wong sing ora salah suwéné wektu kuwi tanpa nindakake panyelidikan sing tuntas. Padha kepengin mbebasake dhèwèké saka panjara, nanging dhèwèké nglarang, kandha yèn ora mungkin ninggalaké panggonané tanpa sidang lan dhawuh saka Paus. Para uskup banjur marani Paus lan nyritakaké kabèh mau, sing banjur kaget lan bingung banget krungu omongané.

Sawisé kuwi, Paus mréntahaké supaya diadani konsili ing gréja Santo Hippolytus, sing dumunung cedhak panjara. Sakabèhé ana 154 uskup, bebarengan karo Paus, rawuh ing konsili mau, bareng karo akèh biarawan lan warga Roma, nganti ora kabèh bisa mlebu ing gréja. Para penuduh, bebarengan karo Savinus, uga digawa menyang konsili.

Paus miwiti takon marang para penuduh:

'Tuduhan apa sing kowe ajokaké marang uskupmu?' pitakoné.

'Kita nyekel dheweke, Paduka,' wangsulane tanpa isin-isin, 'nglakoni dosa karo sawijining wanita.'

'Apa kowe weruh iki nganggo mripatmu dhéwé, utawa wadon kuwi sing kandha marang kowe?' Paus nerusaké pitakoné.

'Kula, Paduka,' wangsulane, 'mlebet, kados adat, kagem ngaturaken sembah dhumateng uskup; kula nemu sawijining wanita turu ing ambenipun lan lajeng kula tahan, lan piyambakipun sampun ngakeni, ing ngarsanipun eksark lan tiyang kathah, bilih dosa punika pancen sampun kalampahan.'

Para uskup sing teka saka Wétan nuntut supaya wong wadon kuwi digawa menyang pangadilan, supaya dhèwèké bisa ngecam Gregorius ing ngarepé kabèh déwan. Nanging para penuduh nolak:

'Kepiye bisa dheweke nyalahké dhèwèké nalika dheweke kesurupan? Wiwit dheweke nindakake dosa karo uskup, dheweke wis disiksa déning setan.'

Sanadyan mangkono, wong wadon sing kesurupan mau digawa ngadhep pasamuan. Loro priya nyekel dheweke kenceng, lan dheweke, amarga pikirane wis ilang merga sangsara, ora ngerti dheweke ana ing endi.

'Ing pangadilan,' pangandikane Paus marang para panuduh, 'wong sing kesurupan lan wong edan ora ditakoni, nanging kowe, wong sengsara, kudu ngomong sing sejati.'

'Kita wis kandha,' wangsulane, 'saiki takon marang sing dituduh dhéwé; mbok menawa dhèwèké bakal ngomong bab dhéwé.'

Banjur Santo Gregorius, kanthi ambegan jero saka jeroning atiné, ngendika:

'Wong-wong sing ora adil wis mungsuh aku; padha takon bab-bab sing aku ora ngerti; padha mbalekake ala marang aku kanggo kabecikan, ninggalake nyawaku sepi' (Mazmur 34:11–12).

Baru wae panjenengané ngucapaké tembung-tembung mau saka mazmur, wong wadon sing keserang setan kuwi tiba lan ngglundhung ing sikilé sang wali, nggelembung ing cangkem lan pingsan. Kabeh sing ana ing kono padha ketakutan. Nanging sang wali, sawisé ndedonga, ngendika:

'Ing asmané Gusti kita Yesus Kristus lan demi para bapa suci sing padha kumpul ing kéné, metuha, roh najis, saka makhluké Gusti iki, lan wong wadon iki, sawisé waras, muga-muga bisa ngandhakake kabeneran bab aku!'

Sakwise kuwi roh iku nggeletarake wong wadon mau banjur metu. Wong wadon mau ambruk kaya mati, nanging sang wali nyekel tangane lan ngangkat. Sepisanan padha takon jenenge, banjur chartophylax ngadhepi dheweke karo pitakon:

'Apa kowe ngerti uskupmu?'

Dheweke mangsuli:

Aku ngerti dhèwèké banget, amarga aku wis pirang-pirang kaping ndeleng dhèwèké ngubengi kutha, sowan marang wong mlarat, wong lara lan anak yatim, lan maringi sedekah kanthi loman. Lan aku dhéwé, senadyan wong sengsara kaya ngéné, wis luwih saka sapisan kaping kabegjan nampa welas asihé.'

'Apa uskupmu tau nindakake dosa marang kowe?' pitakoné diterusaké.

Kanthi nglegakake ambegan saka jeroning atiné lan luh ing mripaté, dhèwèké ngangkat swarané lan kandha:

"Sakpiturute Gusti Sang Silih, dhèwèké ora tau ngerti aku, lan mung loro priya licik sing ana ing ngarepmu, Savin lan Criscent, sing kanthi janji maringi dhuwit akèh, maksa aku ngina wong sing bener! Gusti Allah bakal ngukum wong-wong mau amarga dosaku uga, amarga wis nuntun aku mlebu ing cilaka kaya ngene.

Wiwit para panggodha sing licik nyedhaki aku lan aku manut marang omongane, aku wis ngrasakake sangsara gedhe: setan wis mlebu ing awakku lan nyiksa aku nganti saiki.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké tiba ing sikilé sang wali lan kandha marang dhèwèké kanthi nangis:

'Ampunana aku, abdi Gusti, lan apura aku, wanita sengsara sing wis nindakake dosa abot marang kowe! Aku sumpah marang Gusti Allah – aku ora bakal munggah saka sikilmu nganti kowe janji maringi pangapura!'

Panjenengané mangsuli marang dhèwèké:

'Dudu tugas kita kanggo ngapura dosa, nanging mung marang Gusti Allah siji-sijiné sing Maha Asih; lan tugas kita mung nyuwun marang Panjenengané pangapura kaluputan – lan aku bakal nyuwun marang Panjenengané, sing Maha Asih, supaya ngapura dosa-dosamu.'

Uskup ngangkat wanita iku saka lemah. Kaget lan wedi nyerang kabèh sing rawuh ing pasamuan, lan padha muji Gusti Allah, kandha:

'Mugi Gusti Allah sing Maha Suci pinaringan berkah, sing wis mbukak rahasia abdi-Nya lan mbuktekake fitnah palsu!'

Paus lan kabèh uskup nesu banget marang para panuduh lan wiwit nyalahaké lan ngremehké wong-wong mau; banjur padha mréntah supaya dipérang dadi loro klompok: rohaniwan, sing kalebu Savinus lan Criscentus, lan umat awam (sing kapisan cacahé telung puluh, lan sing pungkasan wolu puluh), Eudokia, sing wis goroh marang wong sing ora salah, diparingi pangapura dening pangadilan, amarga wis diukum dening Gusti, amarga kanthi idin Panjenengané ana setan sing wis nyiksa dhèwèké suwéné rong taun setengah – déné para pelaku kejahatan kuwi diukum pangasingan: Savinus menyang Trakia, Criscens menyang Spanyol, dene para rohaniawan liyane diasingake kanthi isin menyang Ravenna[8066] lan kudu manggon ing kana ing panjara lan kamlaratan. Pengadilan nyerahake para awam—mungsuhé Gregory—marang pejabat Marcian sing dikirim déning kaisar, lan dhèwèké ngurung kabèh mau, kanthi niyat sabanjuré maringi paukuman abot; nanging nalika para prajurit nyeret mau menyang panjara, kabèh padha nangis lan njerit banter marang Sang Reverendi:

"Ampunana kita, abdi Kristus; aja nyerahake kita marang sangsara sing nggegirisi."

Lan Santo Gregorius, sing wong sing duwé pangapura sing paling gedhé, nyungkur ing ngarepé Paus lan kabèh déwan lan kanthi luh nyuwun supaya mungsuhé diparingi pangapura lan aja dihukum amarga dhèwèké; lan dhèwèké ora mandheg nyuwun lan nangis nganti kabèh wong, sing atiné kasentuh, kandha:

'Yen panjenengan ngapura lan ndedonga kanggo wong-wong mau, kita ora ana daya.'

Lan padha mréntahaké para prajurit supaya ninggalaké wong-wong mau kanthi tentrem. Nanging nalika kabèh wong sing nyebar fitnah isih ngadeg ing ngarepé déwan, dumadakan mumbul prahara gedhé; bumi nggempa, langit dadi peteng, lan pepeteng nutupi kabèh wong mau. Wong-wong sing ana ing déwan, ketakutan, padha mikir yèn bumi bakal pecah lan nyanthelaké wong-wong mau, banjur ngangkat tangan lan padha njerit: 'Gusti, mugi paring welas asih!' Badai kuwi mandheg, padhang bali, lan langsung paukumané Gusti katon marang para panuduh: kabèh pasuryané dadi ireng koyo katutupan arang, malah Savin lan Criscent lambe-lambéé ditarik mudhun nganti ora bisa nutup utawa ngomong; mangkono murka Gusti tumeka marang wong-wong mau. Kabèh pasamuwan, nalika ndeleng mujijat kaya ngono, padha muni: *'Saiki aku ngerti yèn Gusti nylametaké sing diurapi; Panjenengané mangsuli saka swarga suci nganggo kakuwatan tangan tengen sing nylametaké'* (Mazmur 19:7).

Sawisé kuwi, Paus ngendika marang para panuduh:

– Rungokna, kowe para wong sengsara! Delengen, kowe wis dadi kaya bapakmu, setan, sing wis rusak suwé, amarga kowe wis ngfitnah wong sing bener lan suci. Mula saka iku, aku paring dhawuh: wiwit dina iki, kowe, anak-anakmu, lan kabèh keturunanmu salawas-lawase kudu dadi budaké Uskup Akragantium lan para penerusé; aja ana turunanmu sing dadi imam utawa malah dadi anggota rohaniawan; lan sapa waé uskup sing wani ngangkat sapa waé saka klanmu dadi imam, diakon, utawa anggota rohaniawan liyané, kanthi ngerti tumindakmu sing ora patut saiki, bakal kaiket sumpah.

Kabèh majelis sarujuk karo paukuman Paus. Lan wong wadon sing wis ngfitnah sang wali tiba ing lemah lan njerit marang para uskup:

[8066] Ravenna iku kutha sing duwé pelabuhan lan benteng ing Segara Adriatik, ing pesisir lor-wétan Semenanjung Apennine. Ravenna isih ana nganti saiki lan dadi kutha utama sing makmur ing wewengkon Italia sing jenengé padha.

'Ampunana kula, para bapa suci,' pangandikane, 'kintuna kula dhateng biara: kula boten saged wangsul malih dhateng kutha kula.'

Miturut panyuwuné, dhèwèké dikirim menyang biara Santa Kikilia Sang Martir lan nglakoni urip kabecikan malaékat, ing ngendi dhèwèké nglakoni pangibadah terus-terusan suwéné 22 taun, lan seda sawisé tobat saka kabèh dosané.

Pambebasané Gregorius marakaké kabungahan tumrap kabèh. Ing wektu sing padha, wis tekan jam sanga, lan Paus maréntahaké sang wali kanggo nindakaké Liturgi Ilahi. Nalika liturgi kuwi lagi dilaksanakaké, akèh para uskup—sing paling pantes ing antarané—ndeleng rahmaté Roh Suci mudhun marang Gregorius. Ing pungkasan Liturgi, sajian panganan mewah disuguhake kanggo kabeh wong kanthi biaya Paus, lan kabeh padha mangan lan ngombe kanggo kamulyaning Gusti Allah.

Ing wektu sing padha, mujijat ing ngisor iki kelakon ing Roma. Sepuluh wit ageng sing dipilih kanthi teliti, sing dimaksudaké kanggo ngias Basilika Santo Petrus lan Santo Paulus lan diangkut mudhun Kali Tiber[8067] , mandheg ing tengah kali, kaya-kaya kandas utawa kejepit déning jangkar wesi; lan, nyegat meh kabèh ambané kali, nyegah prau-prau supaya ora bisa munggah luwih dhuwur. Wektu bola-bali, warga kutha nyoba narik wit-witan mau kanthi bebarengan, nanging ora bisa amarga dihalang-halangi déning kekuwatan sing ora katon. Akhiré, Paus piyambak nyuwun marang Santo Gregorius supaya mindhah wit-witan mau liwat pandonga. Wong suci mau manut lan mangkat menyang kali, digandhengake karo akèh wong. Ing dalan menyang kali, dhèwèké weruh pawon geni abang panas; banjur mbelok saka dalan, dhèwèké nglumpukaké arang geni ing pinggir jubahé lan nggawa; nalika dhèwèké tekan wit-witan mau, dhèwèké mbuwang kemenyan ing arang lan, kanthi pandonga, migunakaké bolongan jubahé—sing kaya semak kobongé Musa, murub nanging ora kobong—dadi lada-kemenyan. Banjur dhèwèké mréntahaké wong-wong supaya narik wit-witan mau menyang pinggir; wit-witan mau dadi éntèng banget lan kaya obah dhéwé, saéngga bisa ditarik saka kali tanpa angel. Ing wit-witan mau ditemokaké tulisan: *'Lima wit kanggo Santo Petrus Rasul lan lima kanggo Santo Paulus Rasul*'.

Paus banjur nglumpukaké para uskup manèh; sawisé kuwi, ahli bidah Eleusius dihukum lan diasingaké menyang Spanyol, déné Santo Gregorius diparingi pakurmatan dikirim menyang Akragas, sanadyan dhèwèké dhisik menyang Konstantinopel, ing ngendi dhèwèké ditampa kanthi pantes déning Kaisar lan Patriark, lan mung sawisé kuwi dhèwèké bali menyang Sisilia. Wong-wong Akragas nganakake sambutan resmi kanggo dhèwèké, nanging sang wali nolak mlebu gréja sing wis dinodhi déning para penganut sesat, utawa omah uskup; tinimbang kuwi, dhèwèké mbangun gréja anyar sing megah kanggo para Wali Petrus lan Paulus Sang Rasul, lan nyiyapaké omah uskup anyar kanggo dhèwèké dhéwé, ing ngendi dhèwèké manggon suwé, kanthi gagah ngopeni umat Kristus.

Santa Gregorius nulis akèh karya sing maringi piwulang lan nindakake mujijat; lan nalika wis tuwa banget piyambakipun ninggal donya[8068] lan nampi gesang langgeng ing swarga bebarengan karo Kristus Gusti, marang Panjenenganipun mugi kaparingi kamulyan salami-laminé. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Kanthi padhanging kamulyan, Gréja Roh Suci sumunar, ngrayakaké pangliyan kamulyan Panjenengan, Bapa Gregorius sing paling pinaringan berkah.

Peringatan Sang Martir Sisinnius

Dipepering ing tanggal 23 November

Martir Suci Sisinus asalé saka kutha Cyzicus[8069] . Panjenengané ngalami martir nalika pamaréntahan Diocletian ing tangan gubernur kutha, Alexander. Amarga ngakoni Kristus, dhèwèké diiket karo jaran galak,

---

[8067] Tiber iku salah siji kali paling wigati ing Italia tengah; kutha krajan Italia, Roma, dumunung ing pinggirane.

[8068] Ing pungkasan abad kaping 6 utawa wiwitan abad kaping 7.

[8069] Kyzikos – sawijining kutha ing salah siji semenanjung Propontis, ing Yunani.

dipukul tanpa welas asih, lan cuka kental dituangaké menyang irungé. Dhèwèké nahan akèh panyiksaan liyané lan nindakaké mujijat ageng ing ngarepé pasamuwan. Sawisé kuwi, sirahé dipotong nganggo pedhang.

Perayaan Pahlawan Suci Theodore

Dirilis tanggal 23 November

Santa Teodor manggon ing kutha Antiokia lan dadi pedagang. Miturut dhawuh Kaisar Julianus si Murtad[8070] , piyambakipun ditahan déning gubernur lokal amarga alesan ing ngandhap punika.

Nalika mindhah relik suci martir Babylas lan martir liyane sing dikubur ing Daphne[8071] , wong Kristen—kalebu Santo Teodorus—nggawa relik suci mau nalika padha nyanyi ayat-ayat saka Mazmur Daud: *'Kabeh sing nyembah berhala padha isin, sing padha gumunggung marang berhala-berhalane.' "Sembahna ing ngarsané Panjenengané, kowe kabèh déwa-déwa"* (Mazmur 96:7).

Amarga iku, Santo Teodorus ditangkep. Dhèwèké digantung ing wit, dipukul ing pundhak nganggo urat sapi lan, sawisé dipasangi ranté wesi, dipenjara. Esuké, Julian krungu saka eparchi yèn sangsara sing ditanggung Santo Teodorus kanggo Kristus malah ndadèkaké para panteun isin lan malu, déné maringi kamulyan lan kabungahan marang wong Kristen sing dianiaya. Banjur wong sing sengit marang Gusti Allah kuwi mréntahaké supaya Santo Teodorus dibebasaké saka panjara. Nalika Santo Teodorus ditakoni babagan panyiksaan kejem sing wis dialami, dhèwèké kandha yèn ing wiwitan mung ngrasakaké lara sethithik. Banjur ana sawijining wujud kang muncul marang dhèwèké lan, nalika ngusap kringeté saka rai nganggo andhuk wangi putih kaya salju, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya tetep teguh; mula nalika para penyiksa mandheg nindakake siksa, sang wali ora bungah, nanging wiwit ngrasakaké lara lan kepéngin disiksa manèh.

Sejatine, para penyiksa weruh Malaikat nyedhaki Santo Teodorus lan nguwatake dhèwèké.

Kaisar Julian sing ora pracaya marang Gusti diukum pati amarga kekejemané nalika perang karo wong Persia, déné Santo Teodorus, kanthi kabungahan, seda ing pangayomané Gusti.

- Ing dina sing padha, pangeling-eling Pangeran Alexander Nevsky sing suci lan bener

7 Desember

24 November (Gaya Lawas)

Urip lan Martiré Santa Katarina, Sang Martir Agung

Diperangeti tanggal 24 November

Sajrone pamaréntahan Kaisar Romawi sing ora pracaya marang Gusti, Maximinus[8072] , ing kutha Alexandria[8073] , ana cah wadon jenengé Catherine, sing asalé saka keturunan bangsawan[8074] . Dhèwèké ayu banget lan misuwur amarga kabijaksanaané. Nalika umuré mung wolulas taun, Catherine wis nguwasani karya-karya kabèh panulis pagan lan kabèh pujangga lan filsuf kuna, kaya Homer, Virgil, Aristoteles, Plato lan liya-liyané. Ora mung Catherine paham tenan marang karya-karya para bijaksana kuna, nanging dhèwèké uga wis sinau karya-karya dhokter paling misuwur, kaya Asclepius, Hippocrates, lan Galen; Saliyane kuwi, dhèwèké nguwasani kabèh seni pidato lan dialektika lan uga paham akèh basa lan dialèk, nganti kabèh wong gumun marang kawruh lan pangertené. Akeh priya sugih lan bangsawan sing nglamar dheweke, lan kanggo kuwi padha sowan marang ibune,

---

[8070] Yulianus si Apostat mrentah wiwit taun 361 nganti 363.

[8071] Daphne – sawijining pinggiran kutha Antiochia.

[8072] Maximinus mrentah saka taun 306 nganti 313.

[8073] Alexandria – sawijining kutha ing Mesir, ing cabang kulon Kali Nil; diadegaké déning Alexander Agung ing taun 331 SM.

[8074] Miturut kewarganegaraan, Catherine kalebu wong Yunani Alexandria. Iki bisa disimpulake saka cathetan paling awal babagan uripe; pancen, jenengé Sang Martir Agung iku asalé saka basa Yunani (tegesé 'tansah suci'). Catherine iku wangun jeneng sing rada diowahi.

sawijining wong Kristen rahasia sing ndhelikake imane amarga panganiayaan abot sing dileksanakake nalika semana marang para wong pracaya dening Maximinus. Sedulur lan ibuné kerep nyaranake Catherine supaya nikah, supaya warisan kraton bapaké ora pindhah menyang tangan wong liya, sing bakal ndadekake wong-wong mau kelangan warisan mau saklawase. Nanging Katarina, minangka cah wadon sing wicaksana, wis ngencengi tekad ing atine kanggo njaga kasucian prawan nganti pungkasaning uripe lan pancen ora kepengin omah-omah. Nalika sedulure padha meksa dheweke supaya omah-omah, dheweke kandha marang wong-wong mau:

'Yen kowe kabeh kepengin aku omah-omah, goleka priya sing nduwé papat kurnia kuwi, sing kaya sing wis kowe kabeh ngerti, aku ngluwihi kabèh para dara; banjur aku bakal sarujuk milih dhèwèké dadi bojoku; nanging aku ora kepengin omah-omah karo priya sing ing bab apa waé kurang tinimbang aku.' Mula, goleka ing endi-endi kanggo nemokake priya sing padha karo aku ing kasucian keturunan, kasugihan, kaendahan, lan kawicaksanan; sapa wae priya sing kurang salah siji saka sipat-sipat iki ora pantes dadi bojoku.

Kulawargané Catherine, nalika weruh yèn mokal golek priya kaya ngono, padha ngandhani yèn para putrané Tsar lan para pamilon liya bisa dadi luwih mulya lan sugih yèn padha nikah karo dhèwèké, nanging ing bab kaéndahan lan kabijaksanaan, ora ana sing bisa mbandhingi dhèwèké. Kanggo kuwi, Catherine mangsuli:

Aku kepéngin bojoné ora liya kajaba wong sing padha karo aku ing babagan kawruh.'

Ndeleng keteguhan putrine, ibune mutusake nyoba cara liya. Dheweke njaluk pitutur marang bapak rohani, sawijining wong suci lan taat sing manggon ing panggonan sepi ing njaba kutha. Dheweke nggawa Catherine bareng lan lunga sowan marang wong sing saleh iku. Dheweke, nalika weruh cah wadon ayu lan krungu tembung-tembungé sing wicaksana nanging andhap asor, mutusaké mulang dhèwèké bab kawruh Kristus, Raja Swarga.

"Aku ngerti," pangandikane marang dheweke, "sejawat sing nggumunake sing adoh ngluwihi kowe ing kabeh karunia. Kaendahane luwih padhang tinimbang padhanging srengenge; kabijaksanaanipun ngatur kabèh makhluk jasmani lan rohani; kasugihanipun sumebar ing saindenging jagad lan ora tau suda, nanging saben diwènèhaké malah saya tambah; lan kaluhuran asal-usulé ora bisa diungkapaké lan ora bisa dipahami. Ora ana sing padha karo Panjenengané ing saindenging jagad."

Ngrungokake tembungé sang tuwa, Ekaterina mikir yèn dhèwèké lagi nyritakaké bab pangeran donya – dhèwèké dadi gugup, pasuryané owah, lan dhèwèké takon marang sang tuwa apa kabèh sing dicritakaké iku pancèn bener.

Dheweke mangsuli manawa kabèh iku pancèn bener, lan nambahaké yèn Pria Enom iki uga nduwèni karunia gedhé liyané sing akèh banget nganti ora bisa kabèh diétung. Gadis iku takon marang dhèwèké:

'Putrané sapa ta, priya enom sing panjenengan puji nganti dhuwur iki?'

Sing sepuh mangsuli:

'Dheweke ora duwe bapak ing donya, nanging lair kanthi cara sing ora bisa diungkapake lan gaib saka Perawan sing Maha Suci lan Tanpa Cacat, saka keturunan sing paling mulya. Dheweke dianggep pantes nglairake Putra kaya ngono amarga kasucian lan kasucermaning atine sing paling luhur; Dheweke tetep langgeng ing jiwa lan raga lan wis diunggahake ngluwihi swarga, ing ngendi kabèh Malaikat suci nyembah Dheweke minangka Ratu kabèh ciptaan.

Ekaterina takon marang sang resi:

'Apa aku bisa ndeleng Priya Enom sing panjenengan critakaké kanthi nggumunaké kuwi?'

"Yen kowe nindakake kaya sing tak kandhakake," wangsul sang tuwa, "kowe bakal diparingi kasempatan nyawang Sacedhake Panjenengané sing paling padhang."

Katerina mangsuli:

Aku weruh kowe wong wicaksana lan sesepuh sing kinurmatan, mula aku pracaya kowe ngandika sing sejati. Aku siap nindakake apa wae sing kowe dhawuhake, yen mung supaya aku bisa ndeleng Panjenengané sing kowe puji banget.

Banjur sang wali maringi dhèwèké sawijining ikon Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci, nyekeli Sang Bayi Ilahi ing pangkuan, lan ngendika marang dhèwèké:

'Iki ana gambar Sang Perawan lan Ibune Panjenengané sing wis tak critakaké akèh bab kaelokané. Gawa gambar iki menyang omahmu, lan sawisé kowe nutup lawang kamarmu, aturana pandonga sing khusyuk lan sungkan marang Sang Perawan iki, sing asmané Maryam; nyuwuna marang Panjenengané supaya kersa nuduhaké

Putrané marang kowe.' Aku pracaya yèn kowe ndedonga marang Panjenengané kanthi iman, Panjenengané bakal ngrungokaké lan maringi kowe panglihatan marang Panjenengané sing jiwamu ngidam-idam.

Banjur cah wadon enom Catherine, sawise njupuk ikon suci mau, bali menyang omah lan ing wengi iku, sawise mlebu kamar, miwiti ndedonga kaya sing wis diwulangake dening sang sepuh. Nalika dhèwèké ndedonga suwé, Catherine klelep turu amarga kesel lan ing pangliyan ndeleng Sang Ratu Swarga persis kaya sing digambarké ing ikon, bebarengan karo Sang Bayi Suci, sing kaubungaké cahya padhang. Catherine ora bisa ndeleng pasuryané Sang Bayi, amarga Sang Bayi mbalèkaké pasuryané saka dhèwèké lan ngadhekaké marang Ibuné. Nyoba ndeleng Panjenengané, Catherine nyedhak saka sisih liya, nanging Kristus mbalèkaké pasuryané saka dhèwèké uga ing kono. Kedadéan iki kelakon kaping telu. Sawisé kuwi, Catherine krungu Ibuné Gusti kandha marang Putrané:

'Delengen, Anakku, abdi dalemmu Catherine; ayu lan becik tenan.'

Lan Sang Bayi Kristus mangsuli marang Panjenengané:

'Ora, gadis iki rusak banget lan nggegirisi nganti Aku ora bisa ndeleng dheweke.'

Banjur Sang Putri Ibu Allah sing Maha Suci ngendika marang Gusti sepisan maneh:

'Apa ora dara iki luwih wicaksana tinimbang kabèh filsuf? Apa ora ngluwihi kabèh dara liya ing kasugihan lan keturunan bangsawan?'

Nanging Kristus mangsuli marang Panjenengané:

Aku ngendika marang Panjenengan sepisan maneh, Ibu, yèn cah wadon iki bodho, mlarat, lan asalé asor, lan aku ora bakal ndeleng dhèwèké nganti dhèwèké nyelakké kabèh kaburukané.'

Kanggo iki, Indhungé Gusti sing Paling Kabegjan ngendika marang Panjenengané:

'Aku nyuwun marang Panjenengan, Anak ingkang paling manis, aja ngremehake ciptaan Panjenengan, nanging padhangna lan ajarana apa sing kudu ditindakake supaya bisa ngrasakake kamulyan Panjenengan lan nyawang Wajah Panjenengan ingkang paling padhang lan mulya, ingkang kabeh Malaikat kepengin nyawang.'

Banjur Kristus mangsuli:

'Ayo dhèwèké menyang marang sang pandhita sing wis maringi ikon mau, lan ayo dhèwèké nindakake miturut dhawuhé; banjur dhèwèké bakal ndeleng Aku lan éntuk sih ing paningaléku.'

Sawisé ndeleng lan krungu kabèh mau, Katarina tangi saka turu lan gumun marang panglihatan kuwi. Esuk-esuk, dhèwèké lunga karo sawatara abdi wadon menyang selé sang resi suci, banjur sujud nangis ing sikilé, nyritakaké pangliyané lan nyuwun supaya dhèwèké maringi pitutur apa sing kudu ditindakake supaya bisa ndelok Calon Bojoné sing wis suwe diarep-arep, Kristus.

Sesepuh sing kinurmatan mau maringi piwulang kanthi rinci babagan kabèh misteri iman Kristen sing sejati, wiwit saka pambentukan donya lan pambentukan leluhur kita Adam nganti Rawuhe Gusti Kristus kaping pindho ing bumi; panjenengané uga nyritakaké bab kamulyan swarga sing ora bisa diungkapaké saka wong-wong sing bener lan bab sangsara tanpa wates sing nyiksa banget tumrap wong-wong sing dosa. Minangka cah wadon sing wicaksana banget, sing padhang dening Gusti Allah lan ngelak marang kabeneran lan kaslametan, Catherine enggal mangertèni kabèh piwulang Kristen, pracaya kanthi sakabehe atiné marang Yesus Kristus, lan nampa Baptisan Suci saka sesepuh mau. Sawisé kuwi, sang tuwa mulang dhèwèké supaya ndedonga manèh kanthi semangat gedhé marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, supaya Panjenengané kersa ngetokaké dhèwèké manèh, kaya ing wengi kapisan.

Mangkono, sawisé mbuwang manungsa lawas (deleng Kolose 3:9) lan nganggo manungsa anyar saka Roh, Catherine bali menyang omahé lan nglampahi kabèh wengi kanthi pandonga kang kebak luh, ora mangan nganti jam , nalika dhèwèké ketiduran. Lan maneh dheweke weruh Ratu Swarga karo Bayi Ilahi ing pangkuan. Bayi iku ndelok Catherine kanthi welas asih lan alus. Ibune Gusti Allah takon marang Putrane:

'Apa gadis iki nyenengake Kowe, Putraku?'

Gusti mangsuli marang Ibuné sing Maha Suci:

'Dheweke paling nyenengake Kanggo Aku, amarga saiki dheweke ayu lan mulya, lan ora elek lan ora mulya kaya sadurunge; saiki dheweke sugih lan wicaksana, lan ora mlarat kaya nalika wiwitan; saiki Aku wis tresna marang dheweke, lan dheweke banget nyenengake Kanggo Aku nganti Aku kepengin tunangan karo dheweke minangka panganten sing langgeng.'

Banjur Katarina tiba ing lemah lan muni:

– Kula mboten pantes, ya Gusti ingkang paling mulya, nyawang Karajaning Panjenengan, nanging paringna kula paling ora kaetang dados abdi Panjenengan.

Ing wektu iku, Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Maha Suci nyekel tangan tengené sang putri lan ngendika marang Putrané:

'Parengna dhèwèké, Anakku, cincin tunangan minangka pratandha tunanganmu karo dhèwèké; tunangna dhèwèké karo awakmu, supaya dhèwèké dianggep pantes mlebu Karajamu.'

Banjur Gusti Kristus maringi Catherine cincin sing paling éndah lan ngendika:

'Delengen, saiki Aku milih kowe dadi pangantenKu, sing langgeng lan langgeng langgeng. Mula, jaga persatuan iki kanthi tliti banget, supaya ora pegat, lan aja nganti milih panganten lanang donya.'

Sawisé tembungé Sang Kristus Gusti iku, panglihatané rampung. Sang putri tangi lan cetha ndeleng cincin éndah ing tangan tengené. Panjenengané ngrasakaké kabungahan lan kabegjan ing atiné nganti wiwit wektu kuwi atiné sakabèhé kaparingaké marang katresnan marang Gusti. Owahan gedhé banget teka marang dhèwèké nganti dhèwèké ora mikir bab apa waé ing donya, nanging mung meditasiné tanpa kendhat, awan lan bengi, marang Calon Bojoné sing dikasihi; dhèwèké mung ngarep-arep marang Panjenengané piyambak, lan sinau bab Panjenengané piyambak, loro-loroné ing wektu tangi lan ing ngimpi.

Ora suwe sawisé Catherine mlebu agama Kristen, Raja Maximinus sing ora pracaya marang dewa teka ing Alexandria; dhèwèké nduwèni semangat sing ora masuk akal kanggo dewa-dewa sing ora nduwèni nyawa, kaya dhèwèké dhéwé sing kaku lan bisu. Karepé arep nganakake pesta agung kanggo ngajeni dewa-dewa mau, dhèwèké ngetokaké prentah marang nagara-nagara lan kutha-kutha sakupengé, mréntahaké kabèh wong padha kumpul lan nyawisaké kurban, supaya dewa-dewa mau diurmati déning kabèh bangsa. Wong akèh tanpa cacah padha kumpul, saben nggawa apa waé sing bisa kanggo kurban: ana sing nggawa sapi jantan, ana sing nggawa wedhus, déné sing ora bisa padha nggawa manuk utawa barang sing padha. Nalika dina perayaan sing keji kuwi teka, tsar nyembelih satus telung puluh ekor anak sapi; para pangeran lan bangsawan nyembelih luwih sithik, lan saben wong nyumbang apa sing bisa. Kabeh kutha kebak swara kewan sing disembelih lan ambune nyengat saka kurban; Ing endi-endi ana sesakan lan kacau balau sing nggegirisi, lan udhara kandel karo asap sing ambune ora enak. Nalika kahanan kuwi lagi kedadeyan, Catherine sing saleh lan paling ayu, nalika weruh godaan ala sing ngrusak nyawa manungsa, atine tatu banget, sedhih amarga karusakané. Kanthi kobong semangat ilahi, dhèwèké nggawa sawatara abdi lan lunga menyang candhi ing ngendi wong edan padha nyembelih kurban. Nalika dhèwèké ngadeg ing lawang, kabèh pandelengan padha ngalih marang dhèwèké: amarga dhèwèké sumunar kanthi kaendahan luar biasa, sing dadi pratandha kaendahan batin jiwané. Dheweke mréntah supaya sang raja diwenehi kabar yèn dhèwèké nduwèni prakara wigati banget sing arep diomongaké marang sang raja. Sang raja banjur mréntah supaya dhèwèké teka ing ngajengé. Nalika ngadeg ing ngajengé sang raja, Catherine dhisik nundhuk minangka pangurmatan, banjur kandha:

'Duh Sang Prabu, nyadari panipuan sing wis digawaaké déning setan. Panjenengan ngajeni arca-arca sing fana lan ora ana uripé kuwi minangka déwa lan nyembah marang kuwi. Iku isin banget, nganti wuta lan bodho nyembah marang bab-bab sing keji kaya ngono.' Punika, paling ora, pracaya marang resi panjenengan piyambak, Diodorus[8075] , ingkang ngendika bilih dewa-dewa panjenengan biyen namung manungsa, lan ingkang pungkasaning gesangé pados ing kaluputan; nanging amarga sawatara pakaryan ingkang dipun tindakaké nalika gesang, tiyang-tiyang ngedegaké tugu lan patung minangka pangurmatan. Generasi sabanjure, nanging ora ngerti niyat para leluhure—sing mung ngedegake tugu-tugu mau minangka pangeling—lan mikir yèn tugu-tugu mau suci lan pantes, banjur padha nyembah mau kaya déwa. Lan Plutarchus sing misuwur saka Khaironea[8076] sengit marang déwa-déwa mau lan ngremehake. Mula pracayaa, yaiku Sang Prabu, marang para guru panjenengan, lan aja dadi panyebab karusakan akèh nyawa, kang bakal ndadekake panjenengan nampa sangsara langgeng. Kenalana marang Gusti Allah sejati, , kang langgeng, tanpa wiwitan lan langgeng tanpa pati, kang ing dina pungkasan ngagem daging manungsa kanggo kaslametan kita. Liwat Panjenengané para raja mrentah, bangsa-bangsa diatur, lan donya kabèh dipelihara. Kanthi sabda Panjenengané siji kabèh mau kawangun lan terus ana.

[8075] Diodorus Siculus iku panulis pagan, sejarawan, lan filsuf kondhang, sing misuwur amarga netralitasé lan daya pengamatané sing tajam.

[8076] Plutarch saka Chaeronea iku sejarawan Yunani sing misuwur. Chaeronea iku kutha ing Yunani Tengah.

Gusti Allah kang Maha Kuwasa lan Maha Asih iki ora mbutuhaké kurban kaya kurbanmu, lan ora seneng karo pambantaian korban sing ora salah, nanging mung nuntut supaya kita netepi dhawuh-dhawuhé kanthi teguh lan ajeg.

Krungu iki, raja kakehan nesu banget lan ing wiwitan meneng suwe. Banjur, amarga ora bisa mangsuli tembungé, dhèwèké kandha:

'Tinggalna kita tentrem sawetara dina iki supaya bisa nindakake kurban, lan sawisé kuwi kita bakal ngrungokaké apa sing arep kok kandhakake.'

Sawisé ngrampungaké pesta tanpa Gusti, raja jahat mau mréntahaké Santa Katarina digawa menyang kamar kratoné lan kandha marang dhèwèké:

'Critakna marang kita, cah wadon, sapa kowe, lan ulangna apa sing wis kowe kandhakake sadurunge.'

"Aku putri raja," wangsul sang wali, "lan jenengku Katarina." 'Aku biyèn nyawisaké awakku kanthi katresnan gedhé marang manéka cabang kawruh: aku sinau bab retorika lan filsafat, geometri lan élmu liya; nanging saiki aku ngremehké kabèh mau minangka upaya sing sia-sia lan ora ana gunané, lan aku wis dadi pangantené Gusti Kristus, Sing lumantar Nabi Yesaya ngendika:

'Kabijaksanaan wong-wong wicaksana bakal musna, lan pangerten wong-wong wicaksana bakal sirna' (Yesaya 29:14).

Raja gumun marang tembung-tembungé lan kapinterané sing luar biasa, nanging luwih gumun manèh marang kaéndahané sing nggumunaké, lan mikir yèn dhèwèké ora lair saka wong tuwa biyasa, nanging saka déwa-déwa sing disembah déning raja. Ampir ora bisa pracaya yèn cah wadon sing ayu banget nganti ora bisa digambarké kuwi bisa lair saka wong tuwa biyasa, dhèwèké—kagum karo kaendahane lan ndelok tanpa isin—wiwit ngucapaké tembung-tembung godha. Nanging sang wali, sing nyumurupi pikiran ala kuwi, kandha marang dhèwèké:

'Para setan sing kowe sembah minangka dewa ngapusi kowe lan nuntun kowe menyang napsu sing ora ana gunané; aku, nanging, nganggep awakku mung lemah lan bledug; Gusti Allah nyipta aku miturut gambar lan rupa Panjenengané lan maringi kaendahan sing nganti wong padha gumun marang kabijaksanaan Sang Pencipta, sing bisa maringi kabijaksanaan lan kaendahan kaya ngono marang makhluk sing cilik lan fana kaya aku.

Raja nesu banget krungu tembungé lan kandha:

'Aja ngomong ala banget bab para dewa, sing nduwèni kamulyan langgeng.'

Nanging sang wali mangsuli marang dhèwèké:

Yen kowe kepengin ngilangake, sanadyan sethithik, rasa peteng lan bingung sing disebabake dening ilusi, mula pahamilah sepira ciliké dewa-dewamu lan kenalana marang Gusti Allah sing sejati. Mung sebutan jenengé, utawa mung pratandha salib sing digawé ing udara, wis bisa ngusir dewa-dewamu lan ngremukaké; lan yen kowe kersa, aku bakal mbuktekake kanthi cetha kabeneran tembung-tembungku.'

Raja, nalika weruh dhèwèké ngomong kanthi bébas lan wedi yèn dhèwèké bakal kalah lan isin amarga tembungé, kandha marang dhèwèké:

'Ora pantes yèn sawijining raja ngobrol karo wanita. Nanging aku bakal nglumpukaké para filsuf paling wicaksana kanggo mbantah karo kowe, lan kowe bakal nyadari kasia-siaan panemumu dhéwé lan bakal pracaya marang piwulang kita.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya gadis suci iku dijaga kanthi ketat banget. Dhèwèké dhéwé langsung ngirim prentah ing ngisor iki marang kabèh kutha ing sangisoré pamaréntahané:

Aku, Raja Maximinus, kepéngin maringi kabungahan marang para filsuf lan panyatur paling wicaksana sing manggon ing wewengkonku. Kabeh sing nyembah dewa paling wicaksana Hermes[8077] , lan sing nyuwun pitulungan marang para Musi[8078] , pituduh pikiran, padha kumpul ing ngarepku, supaya kita bisa menengake cangkemé sawijining cah wadon paling wicaksana sing wis muncul ing jaman iki lan ngolok-oloki para dewa agung, nyebut kabèh pakaryané dongèng lan omongan kosong. Ayo padha teka, supaya padha nampilake

[8077] Hermes (Hermes) utawa Merkurius dianggep minangka utusan déwa-déwa, pelindung dagang lan para penceramah, lan dadi salah siji déwa pagan sing paling misuwur. Mula, wong-wong ing kutha Listra lan Likonia sing ora paham padha gumun banget marang mujijat sing ditindakake Rasul Paulus lan Barnaba nganti padha nyebut Barnaba 'Zeus' lan Paulus 'Hermes', amarga dhèwèké sing dadi juru wicara utama. (Kisah Para Rasul 14:12).

[8078] Dewi-dewi sing dianggep minangka pelindung ilmu pengetahuan lan seni.

kabijaksanaanmu kabeh, kang bakal dipuji dening wong akeh, lan saka aku kowe bakal nampa ganjaran kanggo gaweyanmu.

Mula padha kumpul, limang puluh cacahé, para orator sing dipilih lan paling wicaksana, misuwur amarga pinteré pikiran lan kakuwatan wicara sing gedhé. Sang raja ngandika marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

Siapna awakmu kanthi tliti lan nggatekake tenan kanggo tandhing gagah karo siji gadis, supaya kowe bisa ngalahake dheweke nganggo argumentasimu ing debat babagan para dewa; Aja nganggep enteng amarga kowe bakal ngobrol karo cah wadon enom, nanging gunakna kabèh ketekunanmu lan tamparaké kabijaksanaanmu kaya-kaya kowe ngadhepi mungsuh sing gagah lan pangkawi saka para orator; amarga, miturut panalitèku sing tliti, dhèwèké ngluwihi malah Plato Agung dhéwé ing kabijaksanaan[8079] . Mula aku nyuwun marang kowe supaya nindakake ketekunan sing padha ing debat karo dheweke kaya nalika kowe saingan karo ahli iki dhéwé. Yen kowe menang, aku bakal maringi ganjaran ageng; nanging yen kowe kalah, kowe bakal nandhang isin gedhe, lan tinimbang ganjaran kowe bakal ngadhepi pati sing nyeri.

Marang tembungé raja mau, salah siji saka para pambicara paling misuwur lan wicaksana mangsuli:

Aja wedi, ya Sang Prabu: mungsuh kita pancen pinter banget, nanging minangka wanita dheweke ora bisa nduweni kawicaksanan kanthi sampurna, uga ora bisa trampil ing elokwensi; cukup paringi dhawuh supaya dheweke teka ing ngarep kita, lan panjenengan bakal weruh yen, nalika dheweke ndeleng akeh filsuf lan penceramah kaya ngono, dheweke bakal langsung isin.

Krungu omongan sombongé filsuf mau, raja krasa lega lan semangat, ngarep-arep yèn wicara para sarjana sing durung pracaya lan sombong bakal ngalahaké cah wadon sing kebak andhap asor lan kawicaksanan ilahi. Dheweke langsung mréntah supaya cah wadon mau digawa ngadhep dhèwèké. Akèh wong uga padha nglumpuk kanggo ngrungokaké debat antarané gadis Kristen lan para ahli pagan. Nanging sadurungé para utusan sempat tekan Catherine, Malaikat Agung Mikael muncul marang dhèwèké saka swarga lan kandha:

'Aja wedi, hai dara Gusti! Gustimu bakal nambah maneh kawicaksananmu, lan kowe bakal menang ing debat nglawan limang puluh sofis kuwi. Lan ora mung wong-wong mau, nanging akèh wong liya bakal mlebu iman lumantar kowe lan nampa mahkota martir.'

Sawisé ngendika mangkono, Malaikat iku lunga.

Ing wektu sing padha, utusan raja teka marang Catherine; padha nyekel dheweke lan nggawa dheweke ing ngarepe raja lan para filsuf supaya kabèh bisa ndeleng. Lan langsung filsuf angkuh kuwi, sing biyèn wis sombong banget, ngomong marang Santa Catherine kanthi bangga:

'Apa kowe sing kanthi wani lan bodho kaya ngono ngremehake dewa-dewa kita?'

'Aku,' wangsul sang wali kanthi alus, 'nanging aku ora ngomong kanthi kasar utawa bodho, kaya sing kok kandhakake, nanging kanthi alus lan amarga katresnan marang kabeneran, ngumumake manawa dewa-dewamu iku ora ana apa-apane.'

Banjur filsuf mau kandha marang dhèwèké:

'Para pujangga agung[8080] nyebut dheweke minangka dewa paling luhur; kepiye kowe bisa ngomong kanthi wani nglawan sing wis maringi kawicaksanan marang kowe, lan sing wis ngrasakake kowe marang peparing sing manis?'

'Aku ora nampa kawicaksanan saka dewa-dewamu,' wangsul Catherine, 'nanging saka Gusti Allah sejati siji.' Panjenengané piyambak iku kawicaksanan lan gesang, lan sapa waé sing wedi marang Panjenengané lan netepi dhawuh ilahiné iku filsuf sejati. Bab pakaryané déwa-déwa panjenengan lan carita-carita babagané, iku pantes diguyoni lan dicela, lan kebak godaan. Lan kandhaa marang aku, sapa saka pujangga agung panjenengan sing nyebut wong-wong mau déwa, lan nganggo tembung apa?

[8079] Plato – sawijining filsuf Yunani kondhang ing abad kaping 4 SM, kanca jaman lan guru saka filsuf Yunani misuwur Aristoteles. Plato iku murid saka filsuf kondhang lan pinunjul Socrates. Kagumane, ing pandangan filsafaté, utamané ing piwulangé babagan Gusti Allah, pambentukan donya, lan urip sawise mati, Plato meh padha banget karo doktrin Kristen.

[8080] Iki nyebutake Homer, Virgil, lan para pujangga liyane. Sacara umum, wong pagan njupuk carita babagan dewa-dewane utamane saka karya-karya puisi.

'Sing paling wicaksana saka kabèh, Homer[8081] ,' wangsul sang resi, 'nalika ngaturake pandonga marang Zeus[8082] , dadi sing pisanan ngendika: "Zeus sing paling mulya, dewa sing paling kuwasa, lan kowe para dewa sing ora mati liyane."' Lan Orpheus sing misuwur[8083] , nalika matur nuwun marang Apollo[8084] , kandha mangkene: 'He anaké Lato, sing nembak saka adoh! Phoebus sing kuwasa , sing ndeleng kabèh lan mrentah manungsa lan dewa sing langgeng, srengéngé mabur nganggo swiwi emas.'

'Mangkono,' pangandikane ahli suci pagan nalika ngrampungake ujare, 'para pujangga sepisanan lan paling misuwur ngajeni para dewa lan cetha nyebut wong-wong mau abadi; mulane, kowe uga aja nganti kesasar nyembah Sing Disalib minangka dewa[8085] ; ora ana satunggaling para resi kuna sing ora mung gagal nyebut utawa ngakoni Panjenengané minangka Gusti, nanging malah ora ngerti bab Panjenengané.

Santa Katarina mangsuli:

– Nanging Homer-mu dhéwé, ing sawijining kutipan liya, nyritakaké babagan dewa agungmu Zeus, kandha yèn dhèwèké iku tukang goroh licik lan ngapusi, lan yèn déwa-déwa liyané—Hera, Poseidon, lan Athena[8086] —péngin ngiket dhèwèké, nanging dhèwèké bisa uwal saka wong-wong mau. Ana akèh crita kaya ngono ing buku-buku panjenengan sing marakaké wong ngremehké déwa-déwamu. Nanging amarga kowe wis kandha manawa ora ana guru kuna sing ngakoni Sang Sing Disalib minangka Gusti, sanajan ora perlu nyilem jero marang Panjenengané kanggo mbuktekake manawa Panjenengané iku Gusti sejati lan Pencipta langit lan bumi, segara, srengéngé, rembulan, lan kabèh umat manungsa, nanging, kanggo kapastian sing luwih gedhé bab kasunyatan iki, aku bakal nyitir bukti saka buku-buku panjenengan dhéwé. Rungokna apa sing diomongaké déning Sibyl panjenengan sing paling wicaksana[8087] bab Panjenengané, dadi saksi inkarnasi ilahi Panjenengané lan penyaliban Panjenengané sing nylametaké: 'Ing jaman sing bakal teka, ana Sawijining Pribadi sing bakal rawuh ing donya iki, ngagem daging tanpa dosa. Kanthi kakuwatan tanpa watesing Keberdosaan, Panjenengané bakal ngrusak karusakan saka hawa napsu sing ora bisa mari, lan wong-wong sing ora precaya bakal iri marang Panjenengané; lan Panjenengané bakal digantung ing panggonan sing dhuwur, kaya-kaya pantes paukuman pati.' Elinga manawa sanajan ahli kebijaksanaanmu Apollonius[8088] , ora saka kersané dhéwé, ngakoni Kristus minangka Gusti Allah, kapaksa nindakake kuwi déning kuwasa ilahiné: 'Siji,' ujare, 'Sing Saka Swarga, meksa aku ngakoni Panjenengané.' Panjenengané iku Cahya telung padhang; Gusti sing nandhang sangsara iku Panjenengané, nanging dudu Sifat Ilahi dhéwé sing nandhang sangsara: amarga ing Panjenengané loro-loroné ana: Panjenengané fana ing daging, nanging ing wektu sing padha kebal saka karusakan. Lan Manungsa iki, sing nandhang kabeh ing tangan manungsa—salib, pangremehan, panguburan—iku Gusti Allah.' Iki sing diomongake Apollonius babagan Gusti Allah sejati, sing sejajar langgeng lan sejati siji karo Panjenengané sing nglairaké Panjenengané.

[8081] Homer iku salah siji pujangga Yunani sing paling pinunjul lan misuwur, sing urip suwé sadurungé Masehi. Dhèwèké nulis epik misuwur: *The Iliad* lan *The Odyssey*.

[8082] Zeus (utawa Jupiter) iku dewa Greko-Romawi sing diurmati dening wong pagan minangka panguwasa swarga lan bumi, bapaké kabèh dewa lan manungsa.

[8083] Orpheus iku tokoh legendaris sing diurmati kanthi istimewa dening para pagan.

[8084] Apollo, utawa Phoebus, putrané Zeus lan Leto, iku salah siji déwa pagan Greko-Romawi sing paling diurmati. Dhèwèké disembah minangka déwa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga déwa kabecikan umum lan katertiban, pelindung hukum, lan déwa ramalan.

[8085] Katoné banget nggegirisi tumrap wong-wong pagan yèn wong Kristen nyembah Sang Sing Disalib, amarga paukuman salib dianggep minangka isin. Mula saka iku Rasul Paulus kandha yèn kabar bab Kristus sing disalib iku kabodhoan tumrap wong-wong Yunani (yaiku wong-wong pagan) (1 Kor. 1:23).

[8086] Hera (Juno) diurmati déning wong Yunani lan Romawi kuna minangka adhine lan garwané déwa utama Zeus, lan dadi sing paling kinurmatan saka para déwi; dhèwèké dianggep minangka déwi bumi lan kesuburan lan pelindung perkawinan. Poseidon dianggep minangka déwa segara. Athena dianggep minangka déwi kawicaksanan, utamané babagan militer. Potongan teks sing kasebut ing ndhuwur dijupuk saka *Metamorphoses* déning pujangga Romawi Ovid. Sacara umum, miturut kapercayané, déwa-déwa Romawi lan Yunani nduwèni hawa napsu lan kecenderungan tumindak kriminal sing padha karo manungsa.

[8087] Ing Romawi kuna, para peramal wadon dikenal minangka para Sibyl. Ramalan-ramalané dikompilasi dadi telung buku, sing disimpen ing Candi Zeus (Jupiter) ing Bukit Kapitolin, lan mengko ing Candi Apollo ing Bukit Palatin. Buku-buku 'Sibylline' iki dianggep paling mulya ing saindenging donya pagan. Panulis Kristen uga nyathet ramalan-ramalan mau, nemokake pratandha bab rawuhe Karajan Kristus.

[8088] Apollonius saka Tyana – sawijining resi pagan sing nindakake mujijat palsu lan narik akèh pengikut (abad kaping 3). Panemune, sing kacathet ing buku khusus, diurmati banget ing Alexandria, ing ngendi buku iki disimpen ing panggonan paling rahasia lan suci ing candhi pagan.

Panjenengané iku wiwitan, dhasar, lan sumber kabèh berkah sing diciptakaké; Panjenengané nyipta donya saka ora ana dadi ana lan ngaturé. Padha hakikat karo Rama, Panjenengané dadi manungsa kanggo kita, urip ing bumi, maringi pitutur, mulang, lan nindakaké kabecikan marang manungsa; banjur Panjenengané nampa pati kanggo kita sing ora ngucap syukur, supaya kita bébas saka paukuman kuna lan diparingi kabungahan lan kabegjan kaya biyèn. Kanthi mangkono, Panjenengané wis mbukak manèh lawang-lawang Swarga kanggo kita, sing wis kita tutup amarga Kejatuhan. Telung dina sawisé, Panjenengané wungu saka pati, munggah menyang swarga—saka ing kono Panjenengané rawuh—lan ngutus Roh Suci marang para muridé; lan padha mangkat menyang saindenging donya lan mratelakake Kepriyonggi Panjenengané, kang kowe uga, he filsuf, kuduné pracaya, supaya kowe bisa mangertèni Gusti Allah sing sejati lan dadi abdi Panjenengané sing welas asih lan mberkahi lan nelokaké kabèh sing wis dosa, kandha: *'Mèlu marang Aku, kabèh kowe sing padha nyambut gawe lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe katentreman'* (Mat. 11:28). Mula, pracayaa paling ora marang guru lan dewa-dewamu dhéwé—Plato, Orpheus, lan Apollonius—sing kanthi cetha lan prasaja, sanajan tanpa kersané, ngakoni Kristus minangka Gusti Allah.

Catherine sing paling wicaksana ngendika tembung-tembung iki lan akèh manèh, nganti filsuf kuwi gumun banget nganti meneng ora bisa mangsuli. Tsar, nalika weruh dhèwèké kalah lan gumun, mréntahaké wong liya supaya miwiti pacelathon karo gadis suci kuwi. Nanging padha nolak, kandha:

'Kita ora bisa nglawan kabeneran, amarga yèn sing paling pinunjul ing antarané kita meneng sawise dikalahaké, apa sing bisa kita kandhakake?'

Banjur raja sing nesu banget mrentahake supaya geni paling ngedab-edabi dinyalakake ing tengah kutha lan kabèh filsuf lan penceramah kobong. Krungu paukuman kaya ngono lan prentahé raja, padha ambruk ing sikilé Catherine, nyuwun supaya dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah sejati kanggo awaké dhéwé, supaya Panjenengané kersa ngapura kabèh sing wis padha tindakaké kanthi ora ngerti, lan maringi baptisan suci lan karunia Roh Suci sing paling luhur.

Para Wali, kebak kabungahan lan suka cita, ngendika marang wong-wong mau:

'Sanyata kowe kabegjan lan bagya, awit wis ninggal pepeteng, kowe wis mangertèni pepadhang sejati, lan wis nyingkiri raja donya sing fana, kowe wis nyedhaki Sang Raja Surgawi sing langgeng; Pasrahaké pangarep-arepmu sing teguh marang sih-rahmaté, lan pracaya yèn geni kang digunakaké déning wong-wong jahat kanggo ngancem kowé bakal dadi baptisanmu lan dadi tangga kang mimpin menyang swarga. Ing geni iki kowe bakal dibersihaké saka kabèh reregeding daging lan roh, lan kowe bakal ngadeg ing ngarsané Sang Raja Kamulyan, padhang lan resik kaya lintang, lan dadi kanca-kanca kang dipun tresnani.

Sawisé ngendika mangkono, Santa Katarina nggawe pratandha salib ing awaké dhéwé-dhéwé, lan padha kanthi bungah maju menyang martir. Para prajurit mbuwang wong-wong mau menyang geni, lan mangkono padha nampa pati martir[8089] . Ing wayah bengi, sawatara wong sing taat lan tresna marang Kristus teka kanggo ngubur sésa jasad para martir suci, nanging padha nemokake awaké padha utuh tanpa cacad, malah geni ora nyentuh siji rambute sirah. Lumantar mujijat iki, akèh wong kafir sing banjur kapimpin marang kawruh kabeneran, lan relik para martir suci dikubur kanthi pakurmatan sing pantes.

Ing wektu sing padha, Maximinus mutusaké ora bakal ngendhegake upaya kanggo nyasarake Santa Katarina menyang kabecikané sing ala. Sawisé gagal liwat debat filsafat, dhèwèké miwiti nggodha dhèwèké nganggo pujian lan tipu daya. Sawisé ngundang dhèwèké, dhèwèké kandha:

'Rungokna aku, anakku sing tak tresnani; minangka bapak sing sayang, aku maringi pitutur supaya kowe nyembah dewa-dewa agung, lan utamane Hermes, pelindung ilmu pengetahuan, sing wis maringi kowe karunia filsafat kaya ngono. 'Lan yèn kowé nampa usulku, aku bakal mbagi kraton lan kakuwasanku karo kowé—déwa-déwa dadi saksi—lan kowé bakal urip bareng aku ing kabungahan sing tanpa entèk.'

Nanging Catherine sing paling wicaksana, sing weruh niyaté lan ngerti licik lan mujiné, kandha marang dhèwèké:

'Mandhegake licikmu, ya Tsar, lan aja kaya bajing. Aku wis kandha kanthi tegas, sepisan lan saklawase, yèn aku iki wong Kristen lan wis tunangan karo Kristus. Panjenengané piyambak sing dadi manten lanangku,

[8089] Iku tanggal 17 November, taun 307 Masehi.

pituduhku, lan hiasan kesucianku; aja nggodha aku nganggo ungu kraton[8090] – aku luwih milih sandhangan para martir tinimbang kuwi.

Banjur raja ngendika maneh marang dheweke:

'Kowe meksa aku, sanajan nglawan kersaku, kanggo ngremehake ajining dirimu lan nutupi awakmu sing ayu karo tatu-tatu kang tanpa cacah.'

'Tumindakna manut kersamu,' wangsul sang wali: 'liwat pangremehan samentara iki kowe bakal maringi aku kamulyan langgeng, lan akèh wong (kaya pangarep-arepku) bakal pracaya marang Kristusku lumantar aku; lan saka kratonmu akèh sing bakal mèlu aku menyang panggenan suci ing swarga.'

Mangkono pangandikane sang wali; lan Gusti Allah, sing ndeleng saka dhuwur, ngrealisasikake ramalan mau.

Banjur raja, amarga nesu banget, mrentahake supaya jubah ungu Catherine dicopot saka awaké lan dhèwèké dipukul tanpa welas asih nganggo tali kulit sapi nalika telanjang. Para abdi dalem nggebuki martir mau kanthi kejem rong jam ing pundhak lan wetengé, nganti kabèh awaké kebak tatu lan rusak wujude; getih mili kenceng lan mbèdi lemah dadi abang. Nanging sang wali nahan kabèh panyiksaan mau kanthi kawani lan ketangguhan nganti wong-wong sing nyekseni padha gumun banget. Sawisé kuwi, raja sing kejem mrentah supaya Catherine dipenjara lan ora diwènèhi panganan utawa omben-omben nganti dhèwèké nemtokake panyiksaan anyar kanggo ngrusak dhèwèké.

Ing wektu sing padha, Augusta, garwané raja, kepéngin banget ketemu Santa Katarina langsung. Sawisé krungu bab kabecikan, kawicaksanan, lan kawanié, dhèwèké wis tresna banget marang Santa Katarina sanajan durung tau ketemu. Sawisé ngalami pangliyan ing ngimpi, atiné Augusta kobong karo katresnan marang Santa Katarina nganti dhèwèké ora bisa turu. Nalika tsar lunga saka kutha kanggo urusan lan telat bali pirang-pirang dina, tsarina nemokaké kasempatan sing pas kanggo ng nyukupi kepénginane. Ing wektu kuwi ana bangsawan ing kraton, kanca setya Tsar lan panglima militer, jenenge Porphyry – priya sing misuwur amarga wicaksana. Marang Porphyry iki Tsarina ngandhani karep rahasia.

"Sawijining bengi ora suwe kepungkur," pangandikane marang dhèwèké, "aku weruh Catherine ing ngimpi, lungguh ing antarané akèh priya lan para dara sing ayu, padha nganggo sandhangan putih. Cahya kang sumunar saka pasuryané nganti aku ora bisa ndelok dhèwèké. Dheweke nglempitaké aku ing sacedhaké, masang mahkota emas ing sirahku lan kandha: 'Gusti kita Kristus ngutus mahkota iki marang kowe.' Wiwit wektu kuwi, aku nduwéni kepinginan sing kuwat banget kanggo ndeleng dhèwèké nganti atiku ora tentrem; aku nyuwun marang kowe, Porphyrius, supaya nyedhiyakké cara supaya aku bisa ndeleng dhèwèké sacara rahasia.

'Aku bakal nepaki panyuwunanmu, Ratu,' wangsul Porphyrius.

Nalika bengi teka, Porphyrius nggawa rong atus prajurit banjur lunga karo ratu menyang penjara; sawisé mbayar suap marang para penjaga, padha mlebu sel sang martir suci. Nalika ratu weruh sang wali, dhèwèké kagèt karo padhangé raié, kang sumunar kanthi sih rahmating Gusti. Kanthi cepet nyuwun ing sikilé Santa Katarina, sang ratu kandha kanthi nangis:

Saiki aku rumangsa bagya lan pinaringan berkah, amarga aku diparingi rahmat kanggo ndeleng Panjenengan. Kaya rusa sing ngupaya ngilangake ngelak (deleng Mazmur 41:2), aku kepengin banget ndeleng Panjenengan, lan kangen banget krungu tembung Panjenengan sing manis. Saiki amarga aku wis diparingi apa sing dadi kepinginan atiku, aku ora sedhih maneh, sanajan aku kelangan nyawaku lan kratonku: sepira bagyaku wis weruh kowe! Begja kowe lan pantes dipuji, amarga kowe wis nyerahake awakmu marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing wis maringi kowe peparing ageng.

Wong Suci mangsuli marang dhèwèké:

'Sugeng kowe uga, Ratu, amarga aku weruh mahkota ing sirahmu, sing dicekel munggah dening tangan para Malaikat; sajrone telung dina kowe bakal nampa iku amarga sawetara sangsara sing bakal kowe alami demi Kristus, supaya lumantar iku kowe bisa menyang Sang Raja Sejati kanggo mrentah salawas-lawase.'

Nanging sang ratu mangsuli marang Katarina:

[8090] Jubah ungu – busana dawa sing diwarnai abang getih, regane larang ing jaman kuna lan dianggep minangka pratandha kaluhuran kraton.

'Aku wedi marang sangsara sing panjenengan ramalake kanggo aku, lan luwih maneh bojoku, sing paling kejem lan ora manungsawi.'

'Aja wedi,' pangandikane sang wali marang dheweke, 'Kristus piyambak bakal dadi penolongmu; Panjenengané bakal nguwatake atimu, lan ora ana sangsara sing bakal nyentuh nyawamu; mung badanmu sing bakal nandhang sangsara sethithik lan sawatara wektu, lan banjur iku uga bakal nampa pangaso langgeng.'

Sawisé sang wali ngendika tembung-tembung mau, Porphyrius takon marang dhèwèké:

'Apa sing diparingake Kristus marang wong-wong sing pracaya marang Panjenengané? Amarga aku uga kepéngin pracaya marang Panjenengané lan dadi salah siji prajurit Panjenengané.'

Para martir mangsuli marang dheweke:

'Apa kowe durung maca, utawa krungu apa-apa saka Kitab Suci Kristen?'

'Wiwit enom,' wangsul Porphyrius, 'aku wis latihan militer, lan ora tau nggatekake apa-apa liyane.'

Wong suci kandha marang dhèwèké:

'Ora ana tembung manungsa sing bisa ngungkapake berkah sing wis disiapake Gusti Allah sing Maha Asih lan Maha Welas Asih kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané lan netepi dhawuh-dhawuhé.'

Banjur Porphyrius, kebak kabungahan tanpa wates, pracaya marang Kristus, kaya mangkono uga loro atus prajurit lan sang ratu; lan kabèh mau, sawisé kanthi hormat pamitan marang martir, padha lunga.

Kristus, sing welas asih lan tresna marang manungsa, ora ninggalake panganten suci-Nya tanpa pangayoman, nanging kaya bapak sing tresna, nyedhiyakake kabutuhané. Saben dina ana merpati mabur mlebu liwat jendhela lan nggawa panganané. Pungkasané, Sang Panyipta Kuwat dhéwé, Gusti kita Yesus Kristus, rawuh marang dhèwèké, kaparingi kamulyan ageng lan kabèh pasukan swarga, lan nguwatké manèh kawani dhèwèké, ngisi dhèwèké karo roh wani:

'Aja wedi, pangantening kawungkul,' pangandikane marang dheweke, 'Aku tansah ana ing sacedhakmu, lan ora ana sangsara sing bakal nyentuh kowe; lumantar kasabaranmu kowe bakal nuntun akèh wong marang Aku, lan minangka ganjaran kowe bakal diparingi akèh mahkota sing langgeng.'

Sawisé nglipur dhèwèké nganggo tembung-tembung mau, Gusti banjur dadi ora katon.

Esuké, sang raja sing lungguh ing pangadilan mréntahaké supaya Catherine digawa ngadhep dhèwèké. Dhèwèké mlebu ing ngarsané sang raja, sumunar kanthi sih rohani lan padhanging kabungahan, nganti wong-wong sing ana ing sacedhaké padha silau déning kaéndahané sing ngrembaka. Raja kaget banget, lan mikir mesthi ana wong sing nyelundupake panganan marang dheweke ing penjara, mula dheweke ora ringkih lan ora ilang kaendahan rai; mulane, dheweke kepengin matèni para penjaga. Nanging Santa Katarina, sing ora kepengin wong liya disiksa kanthi ora adil, ngandhani kabèh bebener marang raja, kandha:

'Wigati, ya Sang Prabu, manawa ora ana tangan manungsa sing nggawa pangan marang aku, nanging Gustiku Kristus, sing tanpa katon ngopeni para abdi Panjenengané, sing wis maringi aku gizi.'

Raja, gumun marang kaendahané Santa Katarina sing luar biasa, manèh nyoba ngaruhaké dhèwèké nganggo pujian lan omongan manis, lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe, gadis kang padhange kaya srengéngé, ngluwihi malah Artemis dhéwé ing kaéndahan[8091] ; kowe lair kanggo mrentah, putriku. Ayo, sujud lan sembahyang marang déwa-déwa kita, lan kowe bakal mrentah bareng kita lan uripmu bakal tentrem; aku nyuwun: aja ngrusak kaéndahan kang sumunar kuwi kanthi sangsara.'

'Aku iki tanah lan bledug,' wangsul sang wali. 'Kabèh kaendahan, kaya kembang, bakal layu lan, kaya impen, sirna nalika lara sithik utawa amarga tuwa, lan sawisé mati bakal rusak tan ana bekas; mulané, Dhuh Sang Prabu, aja kuwatir marang kaendahanku.'

Sajrone pacelathon karo Santa Katarina, ana bangsawan jenenge Khursaden – sing kejem lan tanpa welas asih marang wong Kristen – kepengin nuduhake katresnan lan sih marang sang raja, kandha marang sang raja:

"Duh Sang Prabu, kula sampun nyusun siji cara panyiksaan ingkang badhé ngalahaké dara menika. Parentahna supaya patang roda kayu dipasang ing poros siji, kanthi duri wesi sing dipasang ing sakupenge: loro roda muter menyang tengen lan loro menyang kiwa; banjur sang putri diiket ing tengah-tengahé, supaya rodha

[8091] Artemis – uga dikenal minangka Diana – yaiku dewi pagan sing kondhang ing kalangan wong Yunani lan Romawi, sing nyembah dheweke kanthi pangabdian khusus; (dheweke dianggep minangka dewi rembulan lan digambarke minangka prawan pemburu sing ayu lan kulit putih).

sing muter kuwi nyabik-nyabik awaké dadi pecah-pecah. Nanging dhisik, mugi roda-roda iki dipunpethakaken dhumateng Ekaterina, supados nalika piyambakipun ningali, piyambakipun ajrih marang sangsara kejem punika lan manut karsa paduka; menawi piyambakipun taksih kiyat atiné kados sadurungipun sanadyan sawisé punika, mugi piyambakipun nampa pati kang nyeri.

Raja seneng karo pitutur iki, banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya roda kaya sing diterangaké Khursaden digawé. Nalika roda-roda kuwi wis siap, sang wali digawa menyang panggonan panyiksaan, lan ing wiwitan roda-roda kuwi diputer kanthi kakuwatan gedhé ing ngarepé kanggo medeni dhèwèké; banjur tukang siksa kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe weruh panyiksa apa sing wis disiapake kanggo kowe! Lan kowe bakal ngalami pati sing paling nggegirisi ing kono yen kowe ora nyembah para dewa.'

Nanging marang iki Catherine mangsuli:

'Aku wis pirang-pirang kaping nyatakake tekadku tetep dadi wong Kristen; mula, ya Tsar, aja mbuang wektu kanthi sia-sia, nanging tindakna manut karsa panjenengan.'

Penyiksa, nalika weruh yèn dhèwèké ora bisa medeni Katerina utawa mbalèkaké dhèwèké saka iman marang Kristus, mènèhi prentah supaya dhèwèké diiket ing roda-roda mau lan diputer kanthi kakuwatan gedhé, supaya dhèwèké pecah-pecah lan mati kanthi cara sing paling nggegirisi. Nanging durung rampung padha miwiti panyiksaan iki, dumadakan ana malaikat mudhun saka swarga, mbebasake sang wali saka ikatané, lan ngremuk rodha-rodha mau dadi pecah-pecah; lan nalika rodha-rodha mau pecah kanthi kenceng, padha mabur menyang saindenging papan lan nabrak akèh wong kang ora precaya nganti padha mati. Nyekseni mujijat kang mulya kaya ngono, kabèh wong padha muni:

'Gusti Allah Kristen agung!'

Nanging raja, amarga nesu, pasuryané peteng lan ngamuk, nyusun siksaan anyar kanggo martir.

Ratu Augusta, sawisé krungu bab mujijat iki, metu saka kamare lan miwiti nyalahaké raja.

"Satemene," pangandikane, "kowe kuwi angkuh lan edan, amarga kowe wani perang nglawan Gusti Allah kang urip lan nyiksa abdi Panjenengan kanthi ora adil."

Krungu tembung-tembung kuwi kanthi ora disangka-sangka, raja banjur keserang amukan lan dadi luwih galak tinimbang kéwan apa waé. Sawisé ninggalaké Santa Katarina, dhèwèké ngalihake kabèh nesuné marang garwané. Malah lali marang katresnan alamiahé marang garwané, dhèwèké mréntahaké supaya digawa kothak gedhé lan diisi timah supaya ora bisa obah, lan paku dipaku ing tutupé kothak; banjur, sawisé nyepetake susu garwané ing antarané kothak lan tutupé, dhèwèké mepet. Lan para penyiksa, maringi sangsara sing ora bisa diucapake marang sang wali, nyoret putingé nganti putingé koyak kanthi lara sing nggegirisi. Nanging Sang Augusta sing berkah, nalika nahan lara sing nggegirisi iki, bungah amarga dhèwèké nandhang sangsara kanggo Gusti Allah sing sejati, lan ndedonga marang Panjenengané supaya paring pitulungan sing welas. Nalika putingé kapotong, getih mili kaya kali, lan kabèh sing ana ing kono kebak welas asih lan ngaturaké simpati marang dhèwèké nalika nglakoni panyiksaan sing nggegirisi lan ora bisa ditahan. Nanging penyiksa sing tanpa welas asih ora ngrasakake welas marang bojone lan mrentahake supaya sirahé dipotong nganggo pedhang. Dheweke, sawisé krungu paukuman kuwi kanthi kabungahan, kandha marang Santa Katarina:

'Abdi Sang Gusti Allah ingkang sejati, dongakna kula!'

'Melu tentrem,' wangsul putri suci, 'supaya kowe bisa mrentah bebarengan karo Kristus salawas-lawase.'

Lan ratu sing berkah iku dipenggal sirah ing njaba kutha tanggal 23 November[8092] . Gubernur Porphyrius, sawisé njupuk awaké ing wayah wengi, maringi panguburan sing mulya. Esuké, Porphyrius dhéwé bebarengan karo prajurit-prajurit sing wis pracaya marang Kristus, tampil ing ngarepé raja lan kandha:

'Kita uga wong Kristen, prajurité Gusti Agung.'

Ora kuwat krungu kuwi, raja nglegos saka jeroning atiné lan kandha:

'Aduh, aku kesasar, amarga aku wis kelangan Porphyrius sing luar biasa.' Banjur, nalika ngadhep para prajurit liyane, dhèwèké kandha:

[8092] Gereja ngeling-eling Santa Ratu Augusta (utawa Vasilissa) tanggal 24 November; ing dina sing padha, Gereja uga ngeling-eling Porfirius lan 200 prajurit sing dipenggal sirah amarga pangakuan marang Kristus.

'Lan kowe, prajuritku sing paling tak tresnani, wis kesasar lan wis mbelakangi dewa-dewa sing dipercaya para leluhurmu; apa sing wis ditindakake dewa-dewa marang kowe nganti kowe ninggalake dheweke?'

Nanging padha ora mangsuli sanajan sepatah tembung. Mung Porphyrius sing kandha marang dheweke:

'Ngapa kowe nglirwakake sirah lan takon sikil? Wicara karo aku.'

'Kowe sirah sing ala, panyebab karusakané,' kandha Maximinus.

Lan, amarga nesu nganti ora bisa nerusake ngomong, dhèwèké mréntah supaya sirah kabèh dipotong. Mangkono kabèh padha tilar donya. Kanthi mangkono kacumpon ramalan Santa Katarina, sing wis maringi pratandha marang raja yèn akèh wong saka kratoné bakal pracaya marang Kristus Gusti Allah lumantar dhèwèké.

Esuké, sangsarawan, sawisé nggawa Catherine ing ngarepé pangadilan, kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis marakake aku sedhih banget lan susah ati sing jero. Kowe wis ngapusi garwaku lan nyebabake ambruké komandan gagaku, sing dadi kekuwatan utama pasukanku; akèh cilaka liyane wis tak alami merga kowe, nganti pantesé kowe dipatèni tanpa welas asih; nanging aku ngapura kowe, amarga aku ora kepéngin ngrusak kowe, cah wadon sing ayu lan wicaksana. Mula, pungkasané turuti panyuwunanku, kekasihku; sembahna kurban marang para déwa, lan aku bakal ngangkat kowe dadi ratu; aku ora bakal nindakake sing ora adil marang kowe, lan aku ora bakal nindakake apa-apa tanpa pituturmu; lan kowe bakal urip bareng aku ing kabungahan lan kabegjan sing durung tau dinikmati ratu liya.

Dheweke ngucapake tembung-tembung iki lan akèh manèh, muji-muji lan nggodha panganten pilihané Kristus; nanging dhèwèké ora bisa, kanthi tembung muji-mujiné, misahaké dhèwèké saka Kristus, marang Sapa dhèwèké kaiket déning pranatan sing kuwat saka katresnan sejati. Ndeleng manawa ora pujukan, ora janji, ora ancaman, utawa panyiksaan bisa mbujuk putri suci iku, sing teguh kaya gunung adamant[8093] , pungkasané dhèwèké mutusaké supaya sirahé dipotong nganggo pedhang ing njaba kutha. Para prajurit nyekel Catherine lan nuntun dhèwèké menyang panggonan paukuman pati. Akèh wong—lanang lan wadon—ngancani Catherine; kabèh padha nangis lan ngeluh amarga kelangan cah wadon sing ayu lan wicaksana kuwi. Akèh saka para wanita bangsawan lan sing paling kinurmatan sing ngancani dhèwèké padha ngomong marang dhèwèké liwat luh:

'Duh, putri sing ayu lan sumunar! Napa kowe ngono kejem marang awakmu dhéwé, milih pati tinimbang urip sing manis? Napa kowe mbuwang kembangé mudamu kanthi cepet lan tanpa guna? Apa ora luwih becik kowe nurut marang tsar lan nikmati berkahing urip iki, tinimbang mati kanthi isin kaya ngéné?'

'Aja kowe nangis tanpa guna,' wangsul sang wali, 'nanging luwih becik padha bungah amarga saiki aku wis ndeleng Calon Bojoku kang tak tresnani, Yesus Kristus—Pangripta lan Juru Slametku, kang dadi kaendahan, makuta, lan kamulyaning para martir. Panjenengané nelpon aku menyang kabungahan swarga kang ora bisa diungkapaké. Kanthi Panjenengané aku bakal mrentah lan bungah salawas-lawase. Mula, aja nangis kanggo aku, nanging nangisna awakmu dhéwé, amarga amarga ora pracaya, kowe bakal mlebu geni langgeng kanggo nampa sangsara tanpa wates.

Nalika sang wali digawa menyang panggonan pangubaran sirah, piyambakipun ngucapaké pandonga ing ngandhap punika:

'Gusti Yesus Kristus, Allah kula! Kula matur nuwun amargi sampun netepake sikil kula ing watu kasabaran lan nuntun langkah-langkah kula. Saiki, mbentangna tangan Panjenengan ingkang paling suci, ingkang kaping kalih kapancung ing salib, lan tampi nyawa kula, ingkang kula aturake dhateng Panjenengan minangka kurban amarga katresnan kula dhateng Panjenengan. Elinga, ya Gusti, yèn aku iki daging lan getih, lan aja nganti para panyiksa sing kejem ing Pangadilan Pungkasan mbukak dosa-dosaku sing tak lakoni amarga ora ngerti; nanging sirnakna kalawan getih kang tak corongaké kanggo Panjenengan, lan paringna supaya badan iki, kang tatu ing sangsara amarga Panjenengan lan kapotong déning pedhang, dadi ora katon déning mungsuh-mungsuh lan panganiaya kula. Ndeleng saka ing dhuwur, ya Gusti, marang wong-wong sing padha ngadeg ing kene, lan padhangna wong-wong mau kanthi padhange kawruh Panjenengan; lan paringana panuwun wong-wong sing nyuwun marang asma suci Panjenengan lumantar aku, kanggo kabecikaning kabeh, supaya kamulyan Panjenengan dipuji dening kabeh salawas-lawase.

Sawisé rampung pandonga, sang wali kandha marang algojo:

[8093] Adamant (intan) iku watu sing atos banget nganti bisa nggaris lan motong watu liyane tanpa rusak dhéwé. Ing literatur gerejawi, jeneng iki diwènèhaké marang akèh wali (khususé Bapa lan Guru Gréja) sing misuwur amarga keteguhan iman lan wataké.

'Laksanakake apa sing wis diprentahake.'

Banjur prajurit iku ngangkat pedhangé lan motong sirah mulya Catherine[8094] , lan saka tatu kuwi mili susu tinimbang getih. Relik sucié, kaya sing disekseni déning para wong pracaya sing dianggep pantes, langsung dijupuk déning malaékat suci lan digawa menyang Gunung Sinai[8095] , kanggo kamulyané Kristus Gusti Allah, sing bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mrentah salawas-lawase ing siji Ke-Tuhanan. Amin[8096] .

Troparion, Nada 4:

Kanthi kabecikanmu, kaya sinar srengéngé, kowe maringi padhang marang para ahli kang ora pracaya; lan kaya rembulan kang paling padhang tumrap wong-wong kang mlaku ing pepeteng, kowe ngusir pepeteng kang ora pracaya, lan kowe ngyakinke ratu[8097] , nalika uga mbukak panganiaya, ya Puteri sing diparingi jeneng déning Gusti, sing berkah, Katarina: Kanthi kangenmu kowe munggah menyang kraton swarga, marang Calon Garwamu sing mulya, Kristus, lan diparingi mahkota karajaan déning Panjenengané: ndedonga marang Panjenengané, sing ngadeg bareng para Malaikat, kanggo kita sing ngrayakaké pangeling-elingmu sing paling kinurmatan.

Kontakion, Nada 2:[8098]

O gambar sing mulya saka Gusti Allah, para sing tresna marang para martir, mulyakna kita saiki nalika kita ngurmati Catherine sing kebijaksanaan: amarga dheweke nginjili Injil ing ujian telu babagan Kristus, lan nginjak ula, ngendhaleni pikiran para ahli retorika.

[8094] Nganti saiki, ing Alexandria, para peziarah sing taat dituduhake panggonan martiré Santa Katarina Agung, sing tansah diurmati kanthi istimewa déning umat Kristen lokal. Sawetara warga Alexandria, sing kaparingan inspirasi saka iman marang Gusti sing disalib, nganti saiki isih nyimpen kolom marmer cilik sing miturut tradhisi dadi panggonan dipotongé sirah suci Sang Martir Agung. Kolom iki isih disimpen kanthi ngajeni ing Biara Ortodoks Santo Savvas ing Alexandria lan dumunung ing sisih kiwa gréja sing didedikasikaké kanggo santo iki.

[8095] Sawetara wektu suwé, relik suci Santa Katarina tetep kasembunyi ing lemah lan mung ditemokaké watara 200 taun sawisé. Kedadéyané kaya mangkéné. Ing sawijining dina, watara taun kaping 30–40 abad kaping 6 Masehi, para biksu ing Biara Sinai—sing diadegaké déning Kaisar Bizantium Yustinianus, watara 800 versts saka Alexandria— kanthi mujijat padha diparingi kabar saka swarga yèn relik Sang Martir Agung Suci Katerina tetep ora rusak ana ing sacedhaké, lan banjur diprentah supaya mindhahaké menyang gréja anyar ing Biara Sinai. Para sesepuh sing taat kanthi bungah langsung mlayu menyang bukit sing wis dituduhaké ora adoh saka biara. Gunung iki dhuwuré nganti 1.200 sazhens; nanging para rahib, digerakaké déning semangat agama lan dibantu déning sih rahmaté Gusti, bisa ngliwati kabèh kasulitan lelampahan lan ora suwé tekan pucuké, ing kono padha nemokaké relik suci Sang Martir Agung Katarina sing ora bosok lan wangi. Mung malaikat sing bisa masangaké ing kana. – Relik Santa Katarina ora ditemokaké kabèh, nanging mung sirah lan tangan kiwa. Bagéan-bagéan saka awaké sing ora bosok saka martir Kristus sing pantes dipuji mau banjur kanthi upacara dipindhahaké menyang biara Sinai, lan nganti saiki isih ana ing biara iki, sing misuwur amarga kuna. Ing taun 1689, Kaisar Rusia Pèter Agung nyumbangaké wadah relik perak marang Biara Sinai kanggo relik Santa Katarina. Nanging, sumbangan iki disimpen ing sakristi. 'Wedi marang keserakahan wong Muslim lan gosip para lelungan,' pangandikane Uskup Porphyry sing misuwur, sing tau ngunjungi Sinai, 'wis ndadekake para biksu Sinai nyumputake harta karun iki.' Saiki, relik suci Panggurbak Agung Katarina disimpen ing wadah relik cilik saka marmer ing njero altar gréja agung Biara Sinai, kang didedikasikaké kanggo Transfigurasi Gusti, ing sisih tengen tahta. Sirah suci Penganten Kristus saiki dihiasi mahkota emas, lan cincin mulia ngias salah siji drijine, minangka pangeling panganten mistik Santa Katarina karo Calon Bojo Surgawi – Kristus. Ing relikwi, relik suci iku disimpen ing dhuwung perak, ing ngisore ana lapisan kandel kapas sing nyebarake wangi relik mau. Nalika relik mau digawa metu kanggo dipuja dening komunitas biara, relik mau diselehake ing tengah gréja, bebarengan karo akèh relik suci liyane, ing meja sing wis disiapake khusus kanggo kuwi. Relik-relik Santa Katarina kabuka kanggo pengunjung saka adoh kapan wae, nanging kanggo komunitas biara lan pengunjung lokal, relik-relik mau mung dipajang sawisé rampungé Matins ing dina-dina raya Gusti.

[8096] Eling marang Santa Katarina diurmati ing saindenging jagad Ortodoks kanthi pangurmatan lan kasucian sing istimewa. Greja-greja dibangun kanggo ngurmati dheweke, lan akèh biara dijenengi miturut jenengé; akèh banget wanita Kristen Ortodoks lan non-Ortodoks sing nganggo jenengé. Kondhangé martir iki wis gedhé banget wiwit jaman biyèn. Paula, wanita Romawi kondhang sing ngedegaké biara ing Betlehem taun 386, nyawisaké gréja ing kana kanggo martir mau Katerina, sing babagané Santo Epifanius marang Paula nyritakaké yèn Katerina lair ing pulo Siprus, ing kutha Salamis, ing wewengkoné; saka kono dhèwèké lunga menyang Alexandria, ngunjungi panggonan suci ing Yerusalem, lan ing ngarep kandhangé Sang Pangeran ing Betlehem dhèwèké nglakoni sumpah prawan lan nampa cincin saka Kristus. Ing Kulon, dhèwèké dianggep santo pelindung para siswa enom, utamané sing sinau filsafat. Sang Martir Agung Suci malah diurmati déning sawatara wong pagan, contoné bangsa Mongol-Buryat ing Transbaikalia.

[8097] Yaiku Augusta, garwané Maximian.

Penderitaan Sang Martir Agung Suci Merkurius

Dirilis tanggal 24 November

Para Kaisar Romawi sing duraka, Decius lan Valerian[8099] , sawisé ngundang para pangeran lan bangsawané, nganakake pasamuan karo wong-wong mau babagan panyebaran ibadah marang dewa-dewa palsu lan babagan pangancuran lan pambinasaan iman Kristen sing suci. Lan kanthi sarujuk bebarengan, padha nerbitake piwarta ing ngisor iki ing Bukit Kapitol[8100] :

– Para raja Romawi, sing ora terkalahake, tansah kinurmatan, agung, lan setya, Decius lan Valerian, bebarengan karo para bangsawan: awit kita sampun ngrasakaken berkah lan pasugatan saking dewa-dewa kita lan, ing wekdal ingkang sami, ngrasakaken kamenangan ingkang dipun paringaken dhumateng kita nglawan mungsuh-mungsuh kita; awit, salajengipun, kita nampi saking gungane kabéh jinis woh-wohan lumantar iklim ingkang saé; lan awit kita nganggep dewa-dewa punika minangka pangreksa lan panyusun kamakmuran kita sadaya; mulané, sawisé rembugan karo para bangsawan, kita kanthi sapakat ngundhangaké yèn kabèh wong saka saben golongan—wong merdéka lan budhak, prajurit lan warga sipil—kudu nyembah marang para déwa, sujud lan ndedonga kanthi khusyuk marang para déwa mau. Nanging, yen ana wong wani nglanggar prentah kraton kita sing wis diparingake ing pasamuan agung, kita mrentahake supaya wong kuwi diiket, dibuwang menyang penjara, banjur diparingi maneka panyiksaan. Yen sawisé tobat dhèwèké manut marang prentah iki, dhèwèké bakal diparingi pakurmatan sing ora kurang saka kita; nanging yèn dhèwèké nolak, sawisé ngalami sangsara sing abot, dhèwèké kudu dipatèni nganggo pedhang, utawa dibuwang menyang segara, utawa diserahaké supaya dipangan manuk lan asu. Utamane, wong Kristen kudu dipatèni kanthi cara iki yèn ana sing kapanggih manut iman kuwi; nanging sing manut dhawuh kita bakal nampa pakurmatan lan peparing ageng. Kita ngaturake pangajeng-ajeng kowe tetep waras lan makmur.

Nalika dekrit kaisar iki diumumaké, kabèh Roma dadi gempar, amarga prentah sing ora nduwèni Gusti iki diumumaké ing saindenging kutha lan dikirim menyang kutha-kutha lan provinsi sakupenge. Ing wektu kuwi, bangsa barbar[8101] wis mbrontak marang Kakaisaran Romawi; para raja padha nglumpukaké pasukan lan mrentahaké resimen militer saka kabèh kutha supaya padha kumpul ing Roma. Banjur teka resimen ing ngendi Mercury ngabdi; resimen iki dijenengi Martenses, saka Armenia Kapisan[8102] , ing sangisoré komando tribune[8103] Saturninus. Sawisé Raja Decius mangkat perang, Valerian tetep ing Roma.

Nalika ing perang antarané wong Romawi lan wong barbar, ana pertempuran sing suwé, Malaikaté Gusti katon marang Mercury ing wujud priya agung. Nganggo busana putih lan nyekel pedhang ing tangané, dhèwèké kandha marang Mercury:

[8098] Babagan ibadah kanggo Sang Martir Agung lan kidung gereja sing digubah kanggo ngajeni dhèwèké, kabèh mau wis ana wiwit jaman mbiyèn. Ing abad kaping 9, Theophanes saka Nikea, sawijining himnograf Kristen kondhang, lan sawijining biksu sing ora dikenal jenenge Vavil nyipta akèh kidung kanggo ngajèni Sang Martir Agung Katarina, sing isih dinyanyèkaké déning Gréja Ortodoks ing tanggal 24 November, dina pangasoé. Theophanes sing Kinurmatan nyipta kanon kanggo ngurmati Sang Martir Agung Suci, sing baris pungkasané ngandharaké pamanggih iki: 'Aku nyanyi babagan Catherine, sing tansah kelingan, ing laguku'.

[8099] Decius mrentah wiwit taun 249 nganti 251. Valerian mrentah piyambak sawisé kuwi (253–260). Hagiografi iki nggambaraké yèn dhèwèké wis melu ngatur kakaisaran sanajan isih ing jaman pamaréntahan Decius.

[8100] Gunung Kapitolin iku panggonan candhi déwa paling luhur Jupiter lan para déwi Juno lan Minerva, dumunung ing salah siji bukit ing ngendi kutha kuna Roma, ibukota Kakaisaran Romawi, sumebar. Bukit iki, bebarengan karo candhi, dadi papan suci utama lan dikenal minangka Kapitolin.

[8101] Wong Yunani lan Romawi nyebut wong manca minangka 'barbar'. Asma iki ateges wong-wong sing omongane ora bisa dipahami. Iki mesthine ngrujuk marang wong Goth, ing perang nglawan wong-wong mau Decius banjur tiwas.

[8102] Armenia dhéwé watesé karo Colchis, Iberia, lan Albania ing lor, Asia Cilik ing kulon, lan Media lan Asyur ing kidul-wétan lan wétan. Wiwitane, iku dadi bawahan Asyur, Medi, lan Persia; mengko, dadi rebutan antarane Parthia lan Romawi, lan sabanjure antarane Romawi lan Persia, kanthi kesetiaan sing gantian marang salah siji pihak lan pihak liyane. Armenia *kapisan* dumunung cedhak pérangan wétan saka pesisir kidul Pontus Euxinus (Segara Ireng); Armenia *kapindho* lan *katelu* dumunung ing kidul-kulon; lan *Armenia kapapat* dumunung ing kidul Armenia kapisan.

[8103] Tribun – gelar Romawi kanggo panglima unit militer, pangkat sing ana ing tengah-tengah antarané kolonel lan panglima kompi.

'Aja wedi, Mercury, lan aja keder, amarga aku dikirim kanggo mbantu kowe, supaya kowe menang. Cokot pedhang iki lan nyerang wong-wong barbar; lan sawise kowe ngalahake wong-wong mau, aja lali marang Gusti Allahmu.'

Kaya-kaya ana ing kahanan ekstasi, dhèwèké nganggep wujud sing muncul mau minangka salah siji pangeran Romawi; sawisé nampa pedhang sing diparingaké, dhèwèké nyerang mungsuh kanthi gagah berani lan ngethok-ngethok mungsuh kaya batang suket. Ngetas barisan wong barbar, dhèwèké tekan raja wong barbar kuwi dhéwé, matèni dhèwèké nganggo pedhangé lan nggebug akèh prajurit gagah bareng karo dhèwèké, nganti pedhangé kélangan getih ing tangane; mangkono wong barbar iku kalah lan kabur déning wong Romawi.

Banjur Decius, sawisé krungu babagan kawigati gedhé Mercury, ngundang dhèwèké marang ngarsané lan, sawisé ngurmati dhèwèké kanthi peparing mewah, ngangkat dhèwèké dadi komandan kabèh tentara. Decius, pracaya yèn mungsuh wis kalah kanthi pitulungan déwa-déwa, bungah banget; dhèwèké maringi akèh emas marang para prajurit lan ngutus kabèh mulih; déné dhèwèké dhéwé, lelungan karo Mercury menyang Roma, nganakake pésta gedhé ing kutha-kutha ing dalan. Ing sawijining wengi, nalika komandan Merkurius lagi turu, ana Malaikat teka marang dhèwèké kaya kapisan lan nyundhul sisihé, mbangun dhèwèké. Sawisé tangi lan ndeleng wujud ing ngarepé, dhèwèké kaya lumpuh amarga wedi. Malaikat mau kandha marang dhèwèké:

'Merkurius! Apa kowe ora kelingan apa sing tak kandhakake nalika perang? Ati-ati, aja lali marang Gusti Allahmu, amarga kowe wis ditakdirake nandhang sangsara kanggo Panjenengané lan nampa mahkota kamenangan ing Karajané sing mulya, bebarengan karo kabèh para kudus.'

Sawisé ngendika mangkono, malaikat mau dadi ora katon. Dhèwèké, sawisé waras pikirané, wiwit matur nuwun marang Gusti Allah lan éling marang iman Kristen, sing tau dirungokaké saka simbah lan bapaké. Bapaké, sing aranè Gordian, tau dadi prajurit ing resimen sing persis padha karo sing mengko ditugasi marang dhèwèké, lan asring kandha:

'Begja sapa waé sing dadi prajurit Sang Raja Swarga, amarga dhèwèké bakal nampa ganjarané saka Panjenengané ing Kraton Swarga. Amarga Sang Raja iki, sing nyipta kabèh mau kanthi sabda Panjenengané, bakal ngadili sing urip lan sing wis mati lan bakal maringi ganjaran marang saben wong manut tumindaké.'

Nalika kelingan tembung-tembung bapakne lan merenung ing pikirane bab rawuhe Malaikat, Mercury kagugah ing jeroning atine lan wiwit nangis lan ngluruh, kandha:

"Aduh aku iki wong dosa! Kaya cabang wit ijo, aku wis layu—saiki ora duwe oyot kawruh babagan Gusti Allah[8104] ."

Nalika dhèwèké ngandika kaya ngono ing antaraning tangisé, para abdi dalem sang prabu teka ngajak Merkurius menyang sang prabu kanggo rapat. Merkurius nolak, ngaku lara, lan sang prabu nundha rapat nganti esuk, amarga dhèwèké ora péngin rembugan apa-apa tanpa Merkurius – nganti sak kuwi dhèwèké tresna lan ngajèni dhèwèké. Ing esuk, sawisé ngundang Merkurius marang ngarsané kanthi pakurmatan ageng, sang raja rembugan karo dhèwèké babagan kapentingan karaharjan Kakaisaran Romawi. Ing pungkasan rembugan, sang raja kandha marang Merkurius:

'Ayo padha lunga bebarengan menyang candhi Artemis kanggo nyembah marang dheweke.'

Wong suci kuwi, sawisé nyusup metu saka ngarsané raja kanthi diam-diam, banjur mulih menyang panggonané. Nanging salah siji bangsawan malah ngumpat dhèwèké marang raja, kandha:

'Duh sang raja agung, sing ora bisa dikalahake, sing dipilih dening dewa kanggo mrentah nagari! Kersaa ngrungokake aku kanthi welas asih. Wong sing nampa pakurmatan saka tangan tengen paduka, sing wis dimulyakake lan diunggahake dening kakuwatan paduka—dheweke ora teka ing candhi dewi agung kanggo nyawisake kurban kanggo pamarentahan paduka.'

Raja takon:

'Sapa sing nolak, bebarengan karo kita, nyembah kurban marang Artemis sing kinurmatan?'

Menteri Catullus mangsuli:

'Merkurius, sing wis diunggulake déning Paduka – dhèwèké nolak nyembah déwa-déwa kita.'

Raja kandha:

[8104] Ungkapan iki dipinjam saka Injil (deleng Lukas 23:31, Yohanes 15:1–6). Ing tembung-tembung iki, Santo Mèrkurius nyatakaké yèn sanadyan bapaké wong Kristen, dhèwèké nganti wektu kuwi isih dadi wong pagan sing ora merhatosaké piwulang iman Kristen.

'Apa ora amarga iri ati kowe nggunjingake dheweke? Aku ora bakal pracaya marang kowe nganti aku nyoba dheweke dhéwé lan mastiake bebener tanpa sangsi. Lan yen apa sing kowe kandhakake kabuktèn ora bener, kowe bakal nampa akèh paukuman amarga fitnahmu; nanging yen kabuktèn bener, kowe bakal kita ajeni amarga kasetyanmu marang para déwa lan marang kraton kita.'

Sawisé ngendika mangkono, raja langsung ngutus supaya Merkurius digawa ngadhep dhèwèké kanthi pakurmatan, lan nalika dhèwèké rawuh, Decius kandha:

"Apa dudu aku sing wis ngajeni kowe kanthi ngangkat dadi panglima ingkang mimpin kabèh putraku, amarga kanthi pitulungan déwa kowe wis ngalahaké mungsuh-mungsuh kita?" Napa kowe banjur ora ngaturake panuwun marang kabecikan sing wis tak paringake, malah ngremehake wewenang lan prentahku, ora maringi pakurmatan sing pantes marang dewa-dewa kita, kaya sing krungu saka sawetara wong sing setya marang kita?

Prajurit gagahé Kristus, sing miturut sabda Para Rasul wis mbuwang manungsa lawas karo pakaryané lan lumantar baptisan nganggo manungsa anyar sing diciptakaké miturut gambaré Gusti Allah[8105] , mangsuli kanthi wani:

Mugi kaluhuran panjenengan tansah nyarengi panjenengan, awit aku wis ngalahake mungsuh-mungsuhku ora amarga pitulungan déwa panjenengan sing ringkih, nanging amarga kakuwatané Kristus, Gustiku; nanging, balèkna marang aku apa sing wis panjenengan paringake marang aku, awit aku teka telanjang saka kandhunge ibuku, lan telanjang uga aku bakal lunga[8106] .'

Sawisé ngomong kaya ngono, dhèwèké nyopot sabuk militèr lan jubah komandané banjur mbuwang mau ing sikilé raja kanthi swara banter:

Aku iki wong Kristen! Kabeh padha krungu iki – aku iki wong Kristen.'

Nalika kuwi, Decius kebak rasa wedi; ndelok sang wali kanthi meneng, dhèwèké gumun marang tembung lan tumindaké sing wani, lan luwih kagum marang ayuné wujudé, amarga sang wali iku jangkung, pipiné abang, lan pandangane sumebarake kawani. Banjur dhèwèké mrentah supaya sang wali dibuwang menyang penjara, kandha:

'Wong iki ora ngajeni pakurmatané, nanging nalika dhèwèké ngalami isin lan kasangsaran, aku kira dhèwèké bakal mbalèk marang pikiran sing saleh.'

Nalika sang wali digawa menyang penjara, piyambakipun muji lan matur nuwun marang Gusti Allah. Ing wengi punika, Malaikaté Gusti Allah malih rawuh marang piyambakipun, sarta ngendika:

'Aja wedi, Mercury, lan aja gugup; pracaya marang Gusti kang wis kok akoni, lan Panjenengané bakal nylametaké kowe saka kabèh sedhih.'

Merkurius saya kuwat amarga penampakan malaikat iki. Esuké, Raja Decius lagi lungguh ing pangadilan, lan nalika Merkurius muncul ing ngarepé, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Amarga kabodhoanmu, kowe entuk pakurmatan kaya ngono[8107] nganti kowe ngadeg ing kene, kaya wong sing dihukum, ing ngarep pangadilan.'

Wong suci mau mangsuli:

'Satemene, pakurmatan kaya ngono[8108] pantes tumrap aku demi Gustiku. Kowé wis njupuk apa sing enggal sirna[8109] , déné aku bakal nampa apa sing langgeng langgeng[8110] .'

Raja kandha:

– Critakna marang kita babagan keturunan lan tanah airmu.

[8105] Ef. 4:24. Ungkapan iki nuduhaké pangowahaning pikiran lan raosé Santo Mèrkurius, sing kawangun lumantar baptisan déning kakuwatan sih-rahmaté Kristus. Tinimbang katarik marang urip pagané biyèn, saiki dhèwèké kebak kesiapan nindakaké tumindak pangorbanan dhiri Kristen.

[8106] Ing kéné, Santo Mèrkuri mbaleni tembungé Ayub sing sabar banget (Ayub 1:21), ing ngendi Ayub ngandharaké pasrah marang kersané Gusti sawisé setan, kanthi idiné Gusti, wis nyopot kabèh kagungané wong sing bener. Maknané tembung-tembung iki kaya ngéné: Aku lair ing donya iki tanpa apa-apa, lan aku ora bakal butuh bandha donya apa waé nalika aku mati.

[8107] Ing teges sindiran, ungkapan 'kawibawaan' digunakaké minangka gantiné 'kacilakan'.

[8108] Wong suci, nggunakake ungkapan saka panganiaya sing kasebut mau, negesake manawa sangsara amarga jeneng Kristus dudu isin kanggo dheweke, nanging kosok baline, dadi pakurmatan ageng.

[8109] Tegese, barang-barang sing mung wigati kanggo manungsa sajrone uripé sing cekak ing donya, kaya ta bandha, kamasyhuran, pakurmatan, lan sapituruté. Kabeh iku bakal ninggalake manungsa lan ilang nalika pati teka.

[8110] Yaiku – berkah rohani, berkah langit. Ungkapan iki dijupuk saka Matius 6:19–20.

Wong suci mangsuli:

'Bab keturunan lan tanah airku, yen kowe kepengin ngerti, bakal tak critakake. Asma bapakku Gordian; dhèwèké keturunan Skitia[8111] lan dadi prajurit ing resimen Martens; bab tanah airku, sing tak tuju kanthi semangat, yaiku Yerusalem Surgawi – kutha Sang Raja Swarga[8112] .' Sang raja kandha:

'Ngapa kowe ora manut kersaning kita? Ngapa kowe ora nepaki prentah sing wis kita paringake marang kabeh? Ngapa kowe ora kepengin nyembah para dewa supaya kowe bisa mbalekake pangkatmu biyen? Utawa kowe kepengin mati ing sangsara? Wangsuli kanthi cepet, amarga iki sebabe kowe diundang.'

Santo Merkurius ngendika:

Aku teka (kéné) kanggo ngalahaké kowé lan bapakmu, setan, sumber kabèh kejahatan, lan kanggo nampa mahkota kamenangan saka Panyipta Kemenangan[8113] , Yesus Kristus, Gustiku.' Laksanakna marang aku tanpa tundha apa sing wis kowe rencanakake, amarga aku duwe waja lan tameng sing bakal ngalahake kabeh sangsara sing kowe rancangake marang aku.

Banjur raja, kanthi nesu, kandha:

'Amarga kowe kandha duwé waja lan tamèng iman, aku paring dhawuh supaya kowe digantung telanjang, digenthang ing antarané papat tiang.'

Sawisé kuwi rampung, penyiksa kandha:

'Dadi, ing endi senjata perjuanganmu?'

Santa Merkurius, ndeleng munggah menyang swarga, ngendika:

'Gusti Yesus Kristus, tulung aku, abdi Panjenengan!'

Raja mrentahake supaya pisau landhep lan pedhang digawa kanggo motong-motong awak sang wali, lan supaya geni dinyalakake ing lemah ing sangisore dheweke, supaya, tatu saka ndhuwur dening pisau lan pedhang lan kesamber geni saka ngisor, dheweke nandhang sangsara banget. Nalika padha miwiti nindakake kuwi, getih mili kenceng saka awaké, nganti geni padam amarga getih, nanging sang wali sabar nahan kabèh mau kanthi gagah berani.

Sawisé kuwi, Decius mréntahaké supaya dhèwèké dirangkep – supaya ora mati (kakehan) cepet – lan dikurung kanthi aman ing sawijining kamar. Para abdi dalem njupuk lan nggawa dhèwèké, amarga dhèwèké ora bisa mlaku dhéwé, meh mati, banjur dibuwang menyang panjara, mikir yèn dhèwèké bakal langsung mati. Lan sang wali nggladrah kaya mati, meh ora ambegan, amarga tatu parah. Nalika bengi teka, Malaikaté Gusti rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Tentrem kagem kowe, hai wong sing nandhang sangsara sing sholeh!' – banjur marasaké tatu-tatune. Sang wali, nalika krasa kekuwatané bali, tangi waras lan muji syukur marang Gusti Allah, sing wis rawuh lumantar Malaikaté.

Esuk-esuk, raja maneh mréntahaké supaya Mercury digawa ngadhep dhèwèké. Para prajurit sing nguber dhèwèké nemokaké yèn dhèwèké wis waras, banjur nyekel lan nggawa dhèwèké marang raja. Raja, ndeleng yèn dhèwèké waras lan bisa mlaku tanpa pitulungan, kandha:

'Wong sing wingi digawa saka kita kaya mati saiki mlaku tanpa pitulungan, kaya ora ana tatu,' lan dhèwèké mènèhi dhawuh marang para prajurit supaya mriksa tatu-tatuné.

Sawisé mriksa awak martir mau, padha kandha marang raja:

'Kita sumpah kanthi kasucian karajamu – awaké Mercury sakabèhé ora cilaka, tanpa cacat sethithik, kaya ora ana sangsara sing tau nyentuh dhèwèké.'

Raja kandha:

'Dheweke mesthi bakal ngaku yèn Kristus wis nyembuhaké dhèwèké – apa kowé ora nggawa dhokter marang dhèwèké ing penjara?'

Padha mangsuli:

[8111] Sakthia iku sawijining bangsa kuna sing manggon sawatara ing wewengkon lor Asia Kulon, nganti Segara Kaspia, nanging utamane ing pesisir lor Segara Ireng; saliyane, wates lor panggonan Sakthia ora dingerteni dening wong kuna.

[8112] Yaiku – Karajaning Swarga. Ungkapan iki dijupuk saka Surat marang Ibrani 12:22.

[8113] Kristus dijenengi mangkono amarga lumantar gesangé ing donya—lan utamané lumantar sangsara lan pati ing salib—Panjenengané maringi tuladha paling luhur kanggo saklawasé wektu babagan patuh marang kersaning Gusti lan ngladosi manungsa kanthi tanpa pamrih.

'Kita sumpah marang kedaulatan Panjenengan sing mrentah ing saindenging jagad, manawa ora ana siji wae sing wis mriksa dhèwèké, amarga kita kira dhèwèké bakal langsung mati; lan babagan carané dhèwèké mari lan saiki waras, kita ora ngerti.'

Raja kandha:

'Delengen sihiré wong Kristen: sing wingi katon mati saiki wis ngadeg ing ngarep kita kanthi waras,' lan dhèwèké kandha marang sang wali kanthi nesu:

'Sapa sing marasaké kowe? Critakna sing sejati! Amarga aku ora pracaya yèn kowe bisa mari kajaba nganggo sihir.'

Wong suci mangsuli:

'Kaya sing panjenengan dhéwé kandha ing wiwitan, sanajan ora miturut karsa panjenengan, mangkono uga kedadéyané: Gusti kita Yesus Kristus, Pangrawat sejati roh lan badan, wis marasakiti aku – Panjenengané sing wis ngiket kabèh dukun lan tukang sihir, bebarengan karo wong-wong sing nyembah arca, nganggo ikatan sing ora bisa diputus, bakal nyerahaké wong-wong mau marang geni Gehenna amarga ora ngakoni Gusti sejati sing wis nyiptaaké wong-wong mau.

Raja kandha:

'Aku bakal manèh ngiris awakmu nganggo tatu lan ndeleng apa Kristus sing kok akoni bakal marasaké kowe.'

Wong suci mangsuli:

Aku pracaya marang Gustiku Yesus Kristus, manawa kowe ora bakal ngalahake aku karo kabèh panyiksa sing kowe aturake marang aku, amarga aku ora wedi babar pisan, amarga aku dikuatké déning tembungé Gustiku, sing kandha*, "Aja wedi marang sing mateni badan nanging ora bisa mateni jiwa; nanging wedia marang Panjenengané sing bisa ngrusak jiwa lan badan ing Gehenna* (Mat. 10:28). Sawisé aku mati, Panjenengané bakal nguripaké aku manèh ing Dina Penghakiman Sing Adil sing medeni.

Raja mrentahake supaya dhèwèké disiksa manèh nganggo geni lan tatu. Nalika sang wali dipukul lan kobong déning geni, ambu wangi éndah metu saka badané sing kobong tinimbang ambu busuk. Sang martir nahan iku kanthi gagah banget nganti dhèwèké ora ngelu, ora nggerung, ora nglegos, saéngga kabèh gumun marang ketabahane. Raja kandha kanthi ngenyèk:

'Ngendi Pangobatmu saiki? Ayo ngundang dhèwèké supaya marasaké kowé, awit kowé kandha yèn Dhèwèké malah bisa nguripaké kowé saka pati.'

Santa Mèrkurius mangsuli:

'Kowe bisa nindakake apa sing kowe karepake; kowe duwe kuwasa marang badan aku, nanging Gusti Allah duwe kuwasa marang nyawaku: sanajan kowe matèni badan aku, nyawaku bakal tetep ora rusak salawas-lawase.'

Raja mrentahake supaya dhèwèké digantung sirah mudhun, karo watu gedhé diiket ing gulu; supaya, kesandhung bobot watu, dhèwèké mati. Nanging martir kuwi, sing dikuatké déning sih rahmaté Gusti, nahan sangsara iki pirang-pirang jam lan tetep urip. Banjur, sawisé mbukak watu iku, sang raja mrentah supaya dhèwèké dicambuk nganggo cambuk sing pucuké diiket nganggo tambang tembaga; lan padha nyiksa kanthi kejem nganti lemahé kabeh keno getihé. Nanging dhèwèké, sing teguh kaya intan, nahan kabeh iku kanthi wani, kandha:

'Kula matur nuwun, dhuh Gusti, amarga kula dipun anggep pantes nandhang sangsara kanggé asma Panjenengan.'

Raja, nalika weruh yèn martir kuwi ora bisa dipengaruhi manut kersané, lan ora ana wektu manèh kanggo nyiksa, amarga dhèwèké kesusu arep mangkat menyang Roma, ngucapaké paukuman pungkasan marang dhèwèké:

'Mercurius, sing wis ngremehake dewa-dewa kita lan ngremehake paugeran welas asih kita sing mulya, kanthi wewenang kita iki diprentahake supaya digawa menyang tanah Kapadokia[8114] lan ing kana dipotong sirahé, minangka pangeling kanggo akèh wong—awit sapa waé sing nentang raja bakal dipatèni nganggo pedhang sawisé ngalami sangsara abot.'

[8114] Kappadokia – sawijining wewengkon ing wétan Asia Cilik.

Para prajurit nyekel sang wali, nunggangké dhèwèké ing kéwan[8115] , lan sawisé diiket kanthi kenceng (awit badané wis ringkih banget amarga akèh sangsara), digawa menyang Kapadokia. Nalika padha ana ing Kaisarea[8116] , Gusti katon marang sang wali lan ngendika:

'Merkurius! Ayo marani Aku lan entuk tentrem; kowe wis ngrampungake lomba lan njaga iman – saiki tampi mahkota gaweyanmu[8117] , amarga ing kene kowe kudu seda.'

Para martir, saya kuwat amarga panglihatan Sang Juruwilujeng lan kepengin banget dibebasake saka badané sanalika lan urip bebarengan karo Kristus[8118] , kandha marang para prajurit sing ana barengé:

'Tindakna apa sing wis diprentahake marang kowe, tanpa nundha maneh. Mugi Gusti, sing ngajak kabèh wong tobat, maringi kowe sih-rahingé; sugih ing welas asih, Panjenengané maringi peparing kanthi akèh marang sapa waé sing marani marang Panjenengané.'

Sawisé ngendika mangkono, sirahé dipotong nalika dhèwèké ngakoni Sang Juruwilaha Yesus Kristus, ing tanggal 24 November. Ing dina kapindho sawisé sang wali séda, awaké kapanggih padha putih kaya salju, lan ambuné wangi myrrh sing larang regané lan kemenyan metu saka awaké; lan amarga mujijat iki, akèh wong padha pracaya marang Kristus.

Awak sucine dipundhudhuk kanthi pakurmatan ing panggonan kang mulya, maringi akèh panyembuhan marang wong lara. Pejuang iki, Sang Martir Agung Mercury sing sucine, sing nyawane wis kaseneng ing swarga, sawisé kuwi diundang déning Panglima Pilihan, Indhunging Gusti Allah sing Paling Suci, kanggo kampanye militèr sabanjuré.

Nalika Santo Basil Agung[8119] lagi ndedonga ing ngarepé ikon Sang Putri Maha Suci – ing ngendi uga digambarake Sang Pahlawan Agung Martir Mercury karo tombak, minangka prajurit – mungsuh jahat Kaisar Julian si Murtad[8120] , penyiksa lan pemusnah agung umat Kristen Ortodoks, ora bakal bali saka Perang Persia[8121] kanggo ngrusak iman Kristen, dheweke weruh yen ing kana, ing ngarep ikon Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci, gambar Santo Merkurius dadi ora katon sakedhap, banjur muncul maneh karo tombak sing kebak getih. Lan ing wektu kuwi, Julian si Apostat ditusuk ing Perang Persia déning tombaké prajurit sing ora dikenal, sing sakwise kuwi langsung dadi ora katon. Julian sing terkutuk, nalika getih mili saka lukane mumbul munggah, ngadhep langit karo tembung-tembung blasphemus marang Kristus:

'Sampeyan wis menang, Galilea!'—lan seda kanthi niat ala ing lambéné.

Mukjizat iki kawujud nalika semana, awit lumantar pandonga Sang Santo Basilius Agung, Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci piyambak ngutus abdi Gusti Allah lan abdi Panjenengané, Sang Martir Agung ingkang Suci lan menang, Merkurius, saka Gréja Triumphe menyang Gréja Militan, kanggo eksekusi Julian murtad sing duraka marang Gusti, kanggo mbela iman suci lan umat Kristen Ortodoks. Lumantar perantaraan lan pangayomané sing suci, mugi kita uga kaapasi saka mungsuh-mungsuh sing duraka marang Gusti, sing bakal kita kalahaké kanthi pitulungané, lan mugi kita, bebarengan karo piyambakipun, memuji Gusti lan Indhungé Gusti, salawas-lawase, amin.

[8115] Iki nuduhaké marang keledai utawa bagal, sing ditunggangi lan digunakaké kanggo nggawa beban entheng. Unta digunakaké kanggo nggawa beban sing luwih abot.

[8116] Sawetara kutha Romawi nduwèni jeneng Caesarea. Ing kéné, mesthi waé, iku ngrujuk marang Caesarea, kutha krajan Cappadocia, sing dijenengi kaya ngono déning Kaisar Tiberius (sadurungé dijenengi Mazana).

[8117] Ungkapan ing 2 Timotius 4:8. *'Lomba*' iku nuduhaké lumrahé urip ing donya, utamané sangsara lan pati minangka martir; *'mahkota kamenangan*' yaiku mahkota kamulyan ing Kerajaan Swarga, sing dipikolehi lumantar tumindak martir.

[8118] Ungkapan iki dijupuk saka Filipi 1:23. Rasul iki nyatakake kepénginane sébagoo cepet mati supaya, sawisé bébas saka badan, dhèwèké bisa luwih raket nyawiji ing roh karo Kristus ing Karajané Swarga.

[8119] St Basil Agung lair ing taun 330 ing kulawarga sing taat ing Kapadokia, lan nampa pendhidhikan sekuler lan spiritual sing jembar. Wiwitane, bebarengan karo kancane, Santo Gregorius Teologian, dheweke nglakoni urip nyendiri; banjur ditahbisake dhisik dadi presbiter lan sabanjure, ing taun 370, dadi Uskup Kaisarea. Kaya St Athanasius saka Alexandria, dhèwèké dadi pembela semangat Ortodoksi ing jaman gangguan Arian lan nulis akèh karya wigati kanggo mbela lan nerangaké doktrin Ortodoksi, amarga iku Gréja maringi gelar *'ingkang Agung*'. Dhèwèké séda ing taun 379.

[8120] Kaisar Julian mrentah saka taun 361 nganti 363. Sawisé dadi kaisar, dhèwèké mbalèkaké iman Kristen lan ndadèkaké pambangunan manèh paganisme dadi pakaryan uripé. Amarga iku, dhèwèké dikenal minangka 'si Murtad'.

[8121] Wong Persia manggon ing Asia, cedhak Teluk Persia. Wates nagara kuwi owah-owahan saka wektu ke wektu. Kanthi munggahé dinasti Sassanid (ing taun 226 Masehi), wong-wong Persia perang nglawan wong Romawi kaping pirang-pirang. Perang Persia, nalika Julian tiwas, kelakon sajrone pamaréntahan raja Persia Shapur II.

Kontakion, Nada 4:

Prajurit sing ora bisa dikalahake ing perang, lan perantara sing ora isin ing wektu kasangsaran, ayo padha bungah nyanyi puji-pujian marang Merkurius: amarga wong-wong sing kanthi bungah ngrayakake pangeling-elingé, dhèwèké nylametaké saka kasangsaran lan sedhih.

Peringatan Martir Suci Merkurius saka Smolensk

Dipepering ing tanggal 24 November

Bencana gedhe lan nglarani teka ing tanah Rusia ing wiwitan abad kaping 13. Kanthi idin Gusti, amarga akèh dosané, wong-wong Rusia diserang déning mungsuh jahat – para Tatars. Akèh warga sing dipatèni utawa dijupuk dadi tawanan; karusakan gedhe nyebar ing saindenging tanah Rusia. Lahan tetanen padha kosong – mung kéwan galak sing akèh ngubengi lahan, mangan bangkè manungsa. Akèh pangeran Rusia sing tilar donya nalika mbela tanah airé. Mungsuh sing ora nduwé iman ora ngapura bayi utawa warga sing ora nduwé daya. Padha nggebugi kabèh wong lan matèni kanthi kejem. Akeh sing ngalami panyiksaan sing ngisin-isini lan kejem. Para penakluk sing kejem ngiket para tawanan nganggo rambute dhewe lan nyeret kaya kéwan, tanpa welas asih dipukul nganggo cambuk. Gereja-gereja suci lan biara dirampok lan para biksu dipatèni. Kyiv wis kobong déning para barbar lan dadi reruntuhan. Khan Tatari Batu mangkat kanggo ngrebut kutha-kutha liyane; dhèwèké tekan Moskow lan ngrebut kutha kuwi. Banjur dhèwèké maju menyang Smolensk lan mutusaké ngrusak kutha kuwi; pancèn, dhèwèké wis nyedhak kutha kuwi karo pasukan gedhé. Ing antarané wong-wong barbar, ana raksasa siji lan anaké sing misuwur amarga kekuwatané. Kekuwatané luar biasa; akèh wong wis mati ing tangan penyiksa iki. Dheweke mimpin barisan ngarep. Warga Smolensk kebak rasa wedi lan ngeri: pati mesthi wis ngenteni. Siji-sijine pangarep-arep mung ana ing pangayoman Ratu Swarga; padha wiwit nyuwun kanthi khusyuk marang Indung Allah sing Maha Suci supaya nylametake saka mungsuh sing ora nduwé iman lan penyiksa sing kejem. Ratu Surgawi, pitulung sing ora bisa dikalahake kanggo sapa wae sing nyuwun pitulungan kanthi iman, ora ngidini kutha iki tiba ing tangan mungsuh, sing pasukan ngarepé wis ora adoh saka Smolensk lan mandheg ing panggonan sing dikenal minangka Dolgomostye.

Ing wektu kuwi, Santo Merkurius manggon ing Smolensk. Dhèwèké lair ing kulon saka wong tuwa bangsawan sing nganut agama Ortodoks. Nalika isih enom, dhèwèké pindhah menyang Smolensk lan mlebu ing pangabdiané pangeran lokal. Minangka prajurit, Merkurius misuwur amarga kekuwatan lan awaké sing dhuwur. Kuwat rohani panjenengané uga ora kalah gedhé; wiwit isih enom dhèwèké narik kawigatèn amarga urip sing taat: dhèwèké nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa lan kasucian, lan saben bengi, kanthi rahasia saka kabèh wong, dhèwèké nyanyèkaké kidung pangucap syukur marang Gusti. Nalika krungu mungsuh jahat bakal nyerang lan nglanggar gréja-gréja Gusti, Santo Merkurius sedhih lan atiné ngrasa lara; saben dina atiné saya kebak semangat ilahi, kepéngin nandhang sangsara lan nyawisaké uripé kanggo pracaya marang Kristus. Lan pandongané krungu.

Ing sawijining wengi, ing gréja katedral, ana sawijining pelayan gréja sing nyuwun ing ngarepé ikon Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci. Kanthi luh ing mripaté, dhèwèké nyuwun marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Resik supaya nylametaké kutha saka mungsuh-mungsuhé. Dumadakan, dhèwèké krungu swara sing metu saka ikon mau.

'Melu marang abdi kula Mercury ing Podolye.'

Nalika kuwi, Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci nunjukaké marang dhèwèké lawang panggonané Santo Merkurius.

'Saiki, menyang pekarangan omah sing wis dituduhake lan kandhaa alon marang dheweke: "Mercury! Gusti Putri nelpon kowe. Maju nganggo waja perangmu nglawan mungsuh."'

Panitia gereja kaget banget krungu swara saka ikon kuwi. Dheweke langsung ninggalake katedral lan lunga menyang omah sing wis dituduhake dening Indung Allah sing Maha Suci.

Dheweke nemokake Santo Merkurius ing pekarangan; sang asket suci lagi ndedonga lan ngangkat tangane menyang langit. Dheweke nganggo waja, amarga pas nalika panjaga gréja krungu swara saka ikon Sang Agung Sing Resik, Santo Merkurius wis diwenehi pratandha mujijat bab rawuhe panjaga gréja.

Ing wektu sing padha, juru gereja nyedhaki sang wali lan kandha marang dhèwèké:

'Merkurius, mangkat saiki, awit Sang Putri nelpon kowe.'

Santa Merkurius, bebarengan karo juru kunci, mangkat menyang Gréja Sang Putri Maha Suci. Ing jero gréja, padha nemokake lilin sing murub ing ngarepé ikon Sang Putri Maha Suci. Santa Merkurius, sujud ing ngarepé ikon, miwiti ndedonga karo luh, nyuwun pitulungan lan perantara marang Sang Putri Maha Suci. Banjur dumadakan ana swara muni saka ikon:

"PelayanKu Mèrkurius, Aku ngutus kowe kanggo ngusir mungsuh saka kutha iki lan mbela gréja iki. Kanggo tujuan iki, Aku wis nelpon kowe saka Kakaisaran Romawi. Mungsuh-mungsuh wis ngrancang sacara rahasia nyerang kutha iki bengi iki lan ngrusaké. Nanging aku ora bakal ninggalaké kutha iki: lumantar pandongaku, kutha iki ora bakal kaparingaké ing tangan mungsuh. Maju saiki, abdi, kanggo ngadhepi mungsuh; mangkat menyang panggonan sing dikenal kanthi jeneng Dolgomostye. Ing kana ana pasukan bersenjata saka wong barbar jahat. Aja wedi: kowe bakal ngalahaké komandan mungsuh. Aku ora bakal ninggalaké kowe. Ing perang iki kowe bakal ngalahake mungsuh-mungsuh lan kowe dhéwé bakal nampa saka Gusti mahkota kamenangan lan kabungahan langgeng.

Nalika krungu swara iki, Santo Merkurius kebak kabungahan ageng. Ratu Surgawi piyambak wis janji marang dhèwèké bab sing wis suwe digoleki kanthi sakabehing atiné, amarga dhèwèké tansah kebak kepinginan kanggo nandhang sangsara kanggo k , sedulur-seduluré, lan kanggo iman Kristus. Sawisé matur nuwun marang Indungé Gusti Allah sing Maha Suci, dhèwèké metu saka gréja lan, kobong karo semangat ilahi, langsung mangkat menyang panggonan sing wis dituduhaké.

Wayah wengi peteng. Amarga ora nyana bakal ana serangan mungsuh kanthi cepet, para warga padha turu nyenyak. Kanthi meneng lan ora ana sing weruh, Santo Merkurius nyusup ngliwati para penjaga ing gapura kutha. Sawise tekan Dolgostoye, dhèwèké narik pedhangé lan, karo muni banter, 'Ibu Allah sing Maha Suci, tulung aku!', nyerang pasukan Tatar. Raksasa sombong, angkuh amarga kekuwatane, dadi sing pisanan tiba ing tangané Santo Merkurius: kekuwatan sing asring dibohongake iku langsung ilang nalika prajurit Kristus muncul ing ngarepe. Akeh mungsuh liyane saka barisan ngarep padha mati amarga pedhangé Santo Merkurius. Mungsuh sing isih slamet padha ketakutan lan mlayu. Santa Merkurius mundur sithik banjur miwiti ndedonga, matur nuwun marang Sang Putri Paling Suci amarga perantarané sing ajaib lan mulya.

'Dewi sing Paling Suci, Paling Mulya, lan Paling Bejo! Lumantar perantara Panjenengan, Panjenengan wis nylametake kutha iki lan nyegah umat Panjenengan supaya ora tiba ing tangan mungsuh-mungsuh Kristiani sing jahat. Saiki, dhuh Ibu Allah ingkang Maha Suci, kula nyuwun dhumateng Panjenengan supados boten ngeculaken abdi Panjenengan ingkang dosa lan boten pantes menika: kula mangertos menawi sampun dados takdir kula badhe dipun kalung makuta kamulyan para martir lan ngucuraken getih kula kanggé iman suci. Iki ora medeni aku, amarga aku wis suwe kepengin *'lepas lan ana karo Kristus*'. Mugi Panjenengan ndedonga kanggo aku, Pengantara agung kutha kita, marang Putramu lan Gusti kita: mugi Panjenengané ngetung aku kalebu kawanan pilihané lan maringi aku kasempatan muji asma suci Panjenengané salawas-lawase.

Banjur ana swara krungu:

'Kajengken kados panyuwunmu.'

Ing wektu sing padha, mungsuh-mungsuh, sawisé nampa pasukan tambahan, manèh nyerbu Saint Mercury. Nanging prajurit Kristus, kanthi nyebut asmané Gusti, manèh nggebuk mungsuh-mungsuh mau; mungsuh-mungsuh mau manèh mundur kanthi isin:

'Celaka kita,' ujare padha, 'kita ora bisa nglawan prajurit iki, amarga ing sacedhake dheweke ana priya-priya sing cepet kaya kilat sing nyerang kita. Lan ing ndhuwure kita weruh Sang Dhewek sing sumunar.'

Ing wektu kuwi, putrané raksasa sing wis dipatèni, kepéngin mbales pati bapaké, kanthi licik nyerang Santo Merkurius lan mènggalaké sirahé sing mulya nganggo pedhangé. Ketakutan gedhe nyerang kabèh mungsuh: padha ninggalaké senjatane lan digerakké déning kekuwatan sing ora dingertèni, padha mlayu saka kutha, ing ngisore kutha kuwi akèh prajurit paling gagah wis tiwas, lan padha mundur ngluwihi tapel wates Smolensk.

Ing esuk, para warga nyekseni perantaraan mujijat saka Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci: ing ngarepe ana sawijining lapangan kebak mayit. Kanthi rasa syukur, padha ngangkat badan pangreksa kutha sing mulya – Santo Merkurius – lan ngubur dheweke kanthi pakurmatan ing Katedral Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci, ing paduan swara sisih kiwa.

Ora suwe sawisé seda, Santo Merkurius muncul ing ngimpi marang jakat sing kasebut mau lan kandha:

'Wenehana kabar marang warga kutha iki: supaya padha nggantungaké senjataku ing ndhuwur petaku, minangka pangeling marang perantara sing mulya lan pitulungané Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci.'

Kanthi mangkono, sang wali janji bakal nulungi sapa waé sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké. Para warga langsung nggantungaké senjata sang wali ing ndhuwur makamé.

Saiki, relikwi Santo Merkurius disimpen ing Biara Avraamiev Smolensk, ing sawijining gréja sing dibangun minangka pangurmatan marang prajurit Kristus sing mulya, sing maringi panyembuhan lan pitulungan marang kabèh wong ing wektu kasangsaran lan panganiayaan. Mugi panjenengané uga paring pitulungan marang kita supaya bisa ngungkuli napsu daging lan tanpa kendhat muji Bapa, Putra, lan Roh Suci. Amin.

Kontakion, Nada 4:

Ana prajurit sing ora bisa dikalahake ing peperangan, putra wong Romawi wiwit lair, nggawa jeneng kutha Smolensk: amarga jeneng iku diparingi kanggo kutha mau, sawise dikirim dadi pangreksa kutha sing gagah dening Ibune Gusti Allah. Ayo padha ngluhurake Mercurius nganggo kidungan, kanthi bungah ngrayakake pangeling-elinge, supaya prajurit iki bisa nylametake kutha kita saka bala.

Peringatan Sang Simon sing Kinurmatan saka Soigino

Dirilis tanggal 24 November

Simbolik Simon iku wong asli kutha Solvychegodsk. Wiwit isih cilik, dhèwèké wis nampa sih rahmaté Gusti. Dhèwèké nyingkiri kesombongan donya. Nalika isih enom, dhèwèké ninggalaké omahé wong tuwané lan lunga menyang biaraé Simbolik Kornelius saka Komel. Nalika ndeleng Sang Sing Mulya, Santo Simon sujud ing ngarsané lan kanthi luh ing mripat nyuwun marang ingkang pinaringan berkah supaya dipotong rambute dadi biksu. Ora luput saka paningal wicaksana Sang Cornelius yèn ana ing ngarsané sawijining calon askétis Gusti Allah. Kanthi manut panyuwunané, piyambakipun nampi Simon lan maringi sesepuh ingkang wis pengalaman minangka pandhuan rohani. Manut tuladhaé Sang Cornelius, Santo Simon ngabdèkaké dhiri marang puasa lan pandonga. Dhèwèké nindakaké kabèh tugasan sing diparingaké tanpa ngeluh lan misuwur amarga andhap asor sing luar biyasa. Mangkono, pirang-pirang taun dhèwèké makarya tanpa kendhat ing Biara Santo Cornelius. Ing taun 1537, sawisé seda guru agungé, Santo Simon, bebarengan karo sesepuh Longinus sing misuwur amarga uripé sing taat, mangkat menyang tanah kelairané, Solvychegodsk. Kabeh loro ahli tapa iku padha nggolèki kesunyian. Padha mandheg watara 15 versts saka kutha, ing muara Kali Koryazhema. Ing kene, Sang Longinus sing kinurmatan mutusaké manggon ing tengah alas sing lebat. Santo Simon mutusaké mbantu Longinus, sing wis kesel amarga pakaryan monastiké lan wis sepuh. Bareng-bareng, padha mbangun sel lan kapel ing kono. Sawetara wektu, Sang Simon sing Kinurmatan manggon ing wilayah iki bareng karo Longinus. Nanging banjur, sawisé mutusaké golek panggonan sing luwih sepi kanggo dhéwé, dhèwèké pisah dalan karo Santo Longinus lan mangkat munggah kali Vychegda.

Enem puluh versts saka Koryazhema, ing pinggir dhuwur Kali Vychegda, ing muara Kali Soiga, ing tengah alas belantara, sang wali ngukir sel kanggo dhèwèké, banjur mbangun gréja sing didedikasi kanggo pangurmatan lan kamulyan Pangowahan Gusti kita Yesus Kristus[8122] . Gréja iki diresmikaké tanggal 17 Mei 1541.

[8122] Biara Spaso-Preobrazhensky-Soyginsky utawa Soezhsky, sing saiki dadi pekarangan gréja Soyginsky-Preobrazhensky, dumunung ing Distrik Solvychegodsk, Provinsi Vologda, 82 vèrsta saka Solvychegodsk, ing pinggir tengen Kali Soyga nalika nyawiji karo Kali Vychegda. Ing taun 1791, biara iki dibubarake sakabehe lan diowahi dadi gréja paroki.

Ing wewengkon alas lan terpencil iki, Simon sing Kinurmatan miwiti urip asketis. Panyingkiran dhahar lan doa wengi-wengi pancen nggumunake.

Wong-wong wiwit padha kumpul ing sacedhaké panjenengané, kepéngin nglakoni tapa brata ing ara-ara samun kanthi pitulungané sang wong suci iki, sing misuwur amarga kasuciané. Lan sang wong pinituah mau maringi piwulang lan ngajari kabèh mau. Kados gembala sejati, panjenengané nunjukaké marang kabèh wong, lumantar tuladhané dhéwé, dalan kang mimpin marang kaslametan lan kabungahan langgeng. Mangkono, sajrone rong puluh taun, sang wong suci nglakoni tapa brata ing ara-ara samun. Sedhela sadurunge seda, Sang Rama sing Kinurmatan krasa bungah banget nalika krungu yèn kanca rohani lan pangajaré, Santo Longinus, wis dimulyakaké lumantar mujijat. Sawisé urip tapa brata kaya ngono, piyambakipun kanthi tentrem nyerahaké nyawa sing mulya marang Gusti ing tanggal 24 November 1562, lan diratapi déning para muridé sing kélangan. Relik suci panjenenganipun kapundhut ing sangandhaping lantai gréja kang dipersembahaké marang Santa Katarina Sang Martir Agung, ing biara kang diadegaké déning Sang Bapa Penghulu, kang wiwit semana wis dibubaraké.

Peringatan Kangso Suci Mastridia

Dirilisaké tanggal 24 November

Ing kutha Alexandria ing Mesir ana sawijining dara suci sing jenenge Mastridia, sing ngopeni nyawane, urip kanggo Kristus kanthi meneng, puasa, waspada terus-terusan lan pandonga, nalika ing wektu sing padha maringi akèh sedekah. Nanging setan, sing tansah ngalangi manungsa ing upaya nglakoni urip sing takwa, ora tahan ndeleng kabecikan kaya ngono ing putri suci mau lan banjur miwiti nglawan dheweke kanthi cara iki. Dheweke nyuntikake hawa napsu kotor marang putri iki ing sawijining priya enom. Lelaki enom kuwi asring teka menyang omahé Mastridia dhéwé utawa ngutus wong liya, nyoba nggodha dhèwèké supaya mlebu ing hawa napsu kuwi; nanging ora ana tanggapan saka dhèwèké. Saben Mastridia ninggalake omahé kanggo menyang gréja ndedonga marang Gusti, priya enom kuwi mesthi ngetutaké saka mburi, sing ndadékaké sang putri suci kuwatir banget. Dhèwèké ngomong marang Mastridia nganggo cara sing mung disenengi wong dosa, sing ndadékaké Santa Mastridia ora gelem ninggalake omahé manèh, malah ora gelem menyang gréja.

Sawijining dina, Mastridia ngutus abdi wanité marang priya enom mau karo tembung-tembung iki:

'Ayo, tuan putriku ngundang kowe.'

Wong enom iku teka marang dheweke kanthi bungah, mikir yèn dheweke bakal sarujuk karo kepinginané sing ora takwa. Nalika wong enom iku mlebu, Mastridia lagi sibuk nganyam kain, lan dheweke takon marang wong enom iku:

'Ngapa, sedulur, kowe marahi aku sanget sedhih lan susah nganti aku ora diijini menyang gréja?'

"Tenan," wangsulé pemuda iku, "Aku tresna banget marang kowe, lan nalika ndelok kowe, aku krasa kaya kobong."

'Apa sing kok deleng saka aku iki?' pitakoné Mastridia marang pemuda iku.

'Aku weruh mripatmu ayu banget,' ujare pemuda iku, 'nganti nggawe aku kesengsem.'

Dara suci kuwi, nalika krungu yèn mripaté bisa nggodha wong, langsung nyopot mripaté dhéwé nganggo alat tenun sing biyasané digunakaké kanggo nganyam kain.

Lelaki enom iku, nalika weruh kahanan kuwi, kaget banget. Nanging nalika dheweke nyadari yèn gadis suci kuwi nindakake kuwi amarga semangat marang Kristus lan kanggo nylametake tanggane saka godaan[8123] , rasa wedi marang Gusti Allah nyerang atine lan dheweke tobat. Sawisé menyang pertapaan, priya enom iku nganggo jubah ireng lan dadi biksu sing ketat, niru para bapa suci ing pangibadah lan pangendalian dhiri.

Bab Mastridia, dheweke ngakhiri uripe kanthi ngladeni Gusti, ing ngarsane saiki dheweke ngadeg.

[8123] Kristus Panebusi, nalika mulang para muridé supaya bisa ngungkuli napsu ala, ngendika: 'Lan yèn mripatmu ndadèkaké kowe kliru, cabut mripatmu: luwih becik kowe mlebu Karajaning Allah mung nganggo siji mripat tinimbang dibuwang menyang Gehenna geni nganggo loro mripat' (Markus 9:47). Santa Mastridia, amarga semangat marang Kristus, nyopot mripaté dhéwé supaya kanthi mbusak panyebab godaan kanggo priya enom, dhèwèké bisa nuntun priya mau marang kaslametan.

8 Desember

25 November (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Santo Klemens, Paus Roma

Dirilisake tanggal 25 November

Ing kutha kuna Romawi sing mulya lan agung manggon sawijining priya keturunan bangsawan jenenge Faustus, turunan saka garis raja-raja kuna Romawi. Dheweke duwe garwa jenenge Mathfidia, uga keturunan bangsawan lan kagandheng karo kaisar Romawi Agustus lan Tiberius[8124] . Bojone padha dadi penganut pagan sing semangat lan nyembah arca. Sepisanan padha nduwé anak kembar lanang, siji dijenengi Faustinus lan sijiné Faustinianus; banjur lair anak lanang katelu sing dijenengi Clement.

Faustus nduwé sedulur lanang sing jahat lan ora bermoral. Nalika ndeleng kaéndahan Matfidia, dhèwèké kesengsem lan miwiti nggodha dhèwèké supaya nindakake dosa; nanging dhèwèké, sing paling suci, ora gelem ngianati kapitadosané bojone utawa, kanthi ngotori amben manten, ngrusak ajiné keturunan bangsawané; mula dhèwèké ngupaya sak kuwasa kanggo nyingkiri panggodha kuwi. Amarga ora péngin mbukak aibé kanthi terang-terangan, dhèwèké ora ngandhani sapa-sapa bab iki, malah bojone ora, amarga wedi yèn kabar ala bakal nyebar lan marahi isin marang kulawargané. Nanging adhine Faustus wis suwe meksa dheweke, kanthi panyuwunan lan ancaman, supaya nyerah marang hawa nape sing ora suci. Matfidia, nyadari yen dheweke ora bisa uwal saka godhongan kuwi kajaba dheweke mandheg ketemu karo dheweke, mutusake tumindak kaya ing ngisor iki.

Ing sawijining esuk, dhèwèké ngandhani bojone kanthi tembung-tembung iki: 'Aku ngimpi nggumun bengi wingi, gusti: aku weruh wong tuwa sing mulya, kaya salah siji dewa, sing kandha marang aku : "Yen kowe lan anak kembarmu ora lunga saka Roma sajrone sepuluh taun, kowe bakal mati kanthi nyeri lan mendadak bebarengan karo wong-wong mau."'

Nalika krungu tembung-tembung mau, Faustus gumun; dhèwèké mikir dawa lan mutusaké ngirim bojone lan loro putrané adoh saka Roma sajroning sepuluh taun, kanthi alesan: 'Luwih becik bojoku lan anak-anakku sing tak tresnani urip ing nagara manca tinimbang padha mati dumadakan ing kéné.' Sawisé nyiapaké sawijining kapal lan ngisi kabèh perlengkapan sing dibutuhaké, dhèwèké ngirim dhèwèké bebarengan karo loro putrané, Faustinus lan Faustinianus, menyang Yunani, ing Athena. Dheweke ngutus akèh budhak lanang lan wadon bareng karo wong-wong mau lan maringi bandha sing akèh, maringi dhawuh marang Matfidia supaya ndhaftarake putra-putrané ing Athena kanggo sinau kabijaksanaan Yunani.

Mangkono padha pisah kanthi sedhih lan luh kang ora bisa diungkapake. Matfidia mangkat numpak kapal karo loro putrané, déné Faustus tetep ing Roma karo putrané sing nomer loro, Clement.

Nalika Matfidia lagi nglayar nyabrang segara, ana badai gedhe kang ngamuk lan ombake dadi dhuwur; prau kuwi kabawa ombak lan angin menyang tanah sing ora dikenal, ing kana prau kuwi karam ing tengah wengi lan kabèh wong tenggelam. Matfidia, nanging digawa ombak sing ngamuk, kaseret lan kasandhung ing watu-watu ing sawijining pulo sing ora adoh saka tanah Asia[8125] . Lan dheweke nangis tanpa kendhat kanggo anak-anaké sing klelep; ing sedhihé sing banget, dheweke malah kepéngin nyemplung ing segara, nanging warga ing kana, nalika weruh dheweke telanjang, muni-muni lan nangis banter, padha welas asih, nggawa dheweke menyang kutha lan maringi sandhangan.

Sawetara wanita sing seneng lelungan teka marang dheweke lan miwiti nglipur dheweke ing sedhihé; saben-saben padha nyritakaké kabèh kedadeyan sedhih sing tau kelakon ing uripé dhéwé-dhéwé, lan lumantar simpati mau padha ngurangi sakedhik rasa sedhihé. Salah sijiné kandha: 'Bojo aku iku pelaut; dhèwèké klelep ing

---

[8124] Octavianus Agustus – kaisar Romawi pisanan sawisé karusakan Republik ing Roma – mrentah wiwit taun 30 SM nganti taun 14 M. Tiberius, anak tiri, mrentah saka taun kaping 14 nganti kaping 37; sajrone pamaréntahané, Gusti kita Yesus Kristus nandhang sangsara lan disalib.

[8125] Wong Romawi nyebut 'Asia' minangka provinsi sing dumunung ing apa sing saiki diarani Asia Cilik (Semènanjung Anatolia), ing pesisir Segara Tengah; provinsi iki kalebu pirang-pirang kutha lan wilayah sakupenge, kanthi Pergamon dianggep minangka kutha krajané.

segara nalika isih enom banget, lan aku dadi janda enom; akèh sing kepéngin nikah karo aku, nanging aku, amarga tresna marang bojoku lan ora bisa lali sanajan wis seda, mutusaké tetep dadi janda. Yen kowe kersa, manggon ing omahku lan urip bareng aku; kowe lan aku bakal nyukupi urip kita liwat gaweyan dhéwé.'

Matfidia manut pituture, lan sawisé manggon ing omahé, dhèwèké ngupadi panguripan dhéwé liwat gaweyané lan tetep ing kahanan kuwi nganti rong puluh papat taun.

Anak-anake, Faustinus lan Faustinianus, uga slamet saka kacilakan kapal, kanthi kersaning Gusti; Kanthi ngumbang tekan pinggir pantai, dheweke katon dening sawetara bajak laut sing ana ing kana; bajak laut mau nggawa dheweke menyang prau, nggawa menyang Caesarea Stratonica[8126] lan adol dheweke ing kana marang sawijining wanita jenenge Justina, sing ngopeni dheweke kaya anak dhewe lan ngirim menyang sekolah. Kanthi cara iki padha diajari maneka ilmu pagan, nanging sawisé krungu warta Injil babagan Kristus, padha nampa baptisan suci lan ngetutaké Rasul Petrus.

Bab Faustus, bapaké, sing manggon ing Roma karo Clement lan ora ngerti apa-apa bab apes sing nimpuh garwa lan anak-anaké, ngutus sawatara budhak menyang Athena sawisé setaun lumantar kanggo nyumurupi kabar garwa lan anak-anaké, lan ngirim akèh barang macem-macem bareng karo budhak-budhaké; nanging budhak-budhaké ora bali. Ing taun katelu, Faustus, amarga durung nampa kabar apa-apa saka garwa lan anak-anake, banget sedhih lan ngutus abdi liyane menyang Athena karo kabèh sing dibutuhake. Nalika tekan ing kana, padha ora nemoni sapa-sapa, lan ing taun kaping papat padha bali marang Faustus lan ngandhani yèn padha ora bisa nemokake tuan putri ing Athena, amarga ora ana siji-sijia ing kana sing tau krungu bab dhèwèké, lan padha ora bisa nemokake tapaké, amarga ora bisa nemokake wong-wongé dhéwé. Krungu kabar kuwi, Faustus saya sedhih lan wiwit nangis kenceng. Dheweke lelungan menyang kabeh kutha pesisir lan pelabuhan ing provinsi Romawi, takon marang nahkoda bab garwane lan anak-anake, nanging ora ana sing bisa diwenehi kabar. Banjur, sawisé mbangun prau lan nggawa sawetara budhak lan sawatara bandha, dhèwèké mangkat piyambak kanggo nggoleki garwané sing dikasihi lan anak-anaké sing sayang, déné anaké sing paling cilik, Clement, ditinggal ing omah karo budhak-budhak setyané supaya sinau élmu. Dhèwèké lelungan meh kabèh donya, liwat daratan lan segara, nggoleki garwané lan anak-anaké pirang-pirang taun nanging ora tau nemokaké. Akhire, amarga wis putus asa ora bakal ketemu maneh karo kulawargane, dheweke kebanjiran sedhih sing jero, nganti ora kepengin mulih, amarga nganggep donya iki abot banget kanggo dinikmati tanpa garwane sing dikasihi, marang sapa dheweke nyimpen katresnan gedhe amarga kasuciane. Sawise nolak kabèh pakurmatan lan kamulyan donya iki, dhèwèké ngumbara ing nagara manca kaya gelandangan, ora nate mbukak jati dhiri marang sapa waé.

Ing wektu sing padha, Clement sing isih enom wis diwasa lan wis sinau kanthi tuntas kabèh piwulang filsafat. Nanging, amarga ora duwé bapak lan ibu, atiné tansah kebak sedhih. Saiki, wis patang puluh papat taun ibuné lunga saka omah, lan wis rong puluh taun bapakné ilang.

Amarga wis ilang kabèh pangarep-arep yèn wong loro mau isih urip, Clement nangisi kaya wong sing wis seda. Ing wektu sing padha, dhèwèké uga mikiraké pati dhèwèké dhéwé, amarga dhèwèké ngerti tenan yèn sapa waé bisa mati; nanging, amarga ora ngerti ing endi dhèwèké bakal ana sawisé mati, lan apa ana urip liya saliyané urip sing fana iki, dhèwèké tansah nangis lan ora gelem dihibur déning kabungahan utawa kesenengan donya. Ing wektu kuwi, Clement, sawisé krungu yèn Kristus wis rawuh ing donya, wiwit ngupaya sinau kabeneran bab kuwi. Kebeneran dhèwèké rembugan karo sawijining wong wicaksana, sing nyritakaké marang dhèwèké yèn Putrané Gusti Allah wis rawuh ing Yudéa, maringi urip langgeng marang kabèh sing gelem nindakaké kersané Rama sing ngutus Panjenengané. Krungu kabar iki, Clement kebak kepinginan sing luar biasa kanggo sinau luwih akèh bab Kristus lan piwulangé. Kanggo kuwi, dhèwèké mutusaké lelungan menyang Yudea, ing ngendi Injil Kristus lagi diwartakaké. Dheweke ninggalake omahé lan tanahé sing amba, banjur nggawa abdi setya lan emas sing cukup, numpak kapal, lan miwiti pelayaran menyang tanah Yudea. Amarga badai sing nggegirisi ing segara, dheweke kapopohaké angin nganti tekan Alexandria, ing kana dheweke nemoni Rasul Barnabas. Banjur dhèwèké nglayar menyang Kaisarea Stratonika lan nemoni Rasul Suci Petrus. Sawisé nampa baptisan suci saka panjenengané,

[8126] Ana akèh kutha sing dijenengi Caesarea ing jaman kuna. Jeneng Caesarea Stratonica nuduhaké kutha Palestina ing pesisir wétan Segara Mediterania, sing luwih kondhang minangka Caesarea ing Palestina. Kutha iki dibangun déning raja Yahudi Herodes ing panggonan kutha kuna Straton lan dijenengi Caesarea minangka pangurmatan marang Kaisar Augustus (kaisar Romawi Octavian Augustus). Saiki mung ana reruntuhan sing ditutupi tanduran liar.

dhèwèké mèlu panjenengané bebarengan karo para murid liyané, ing antarané ana loro seduluré, kembar Faustinus lan Faustinianus. Nanging Klemens ora ngenali wong-wong mau, lan seduluré uga ora ngenali dhèwèké, amarga nalika pisah mau umuré isih enom banget lan ora padha éling siji lan sijiné. Petrus, sing arep menyang Siria, ngutus Faustinus lan Faustinianus luwih dhisik, déné dhèwèké njupuk Klemens bareng; bebarengan padha numpak kapal lan miwiti pelayaran.

Nalika padha nglayar, rasul takon marang Klemens bab asal-usulé. Klemens banjur nyritakaké kanthi rinci: saka keturunan apa dhèwèké, lan kepiyé ibuné, amarga impen, lunga menyang Roma karo loro anak lanangé; kepiyé bapakné, patang taun sawisé, lunga nggoleki wong-wong mau lan ora tau bali; kanggo iki dheweke nambahake manawa wis rong puluh taun wiwit dheweke krungu kabar apa wae saka kulawargane, lan kenapa dheweke pracaya yen wong tuwa lan sedulure wis seda. Petrus, sawise krungu critane, krasa banget kesentuh.

Ing wektu sing padha, kanthi pangayomaning Gusti, kapal iku mandheg ing pulo panggonané ibu Clement, Matfidia. Nalika sawatara kru mudhun kanggo tuku kabutuhan saben dina ing kutha, Peter uga mlebu daratan, dene Clement tetep ana ing kapal. Nalika arep menyang kutha, Petrus weruh sawijining wong tuwa wadon lungguh ing sacedhake gapura, nyuwun sedekah; iku Matfidia, sing wis ora bisa nyukupi kabutuhane dhewe liwat gaweyan amarga ringkihing tangane, mula dheweke nyuwun sedekah kanggo nyukupi kabutuhane dhewe lan wong tuwa wadon liyane sing wis nampani dheweke ing omah—wong wadon sing uga lumpuh lan lara ing omah. Rasul, nalika ndeleng Matfidia lungguh ing kono, rumangsa ing atiné yèn wanita iki wong manca, banjur takon asal-usulé. Kanthi ambegan abot, Matfidia banjur nangis lan kandha: 'Aduh, cilaka aku iki wong manca, amarga ora ana siji waé ing donya sing luwih mlarat utawa luwih sengsara tinimbang aku.'

Rasul Petrus, nalika weruh sedhihé sing jero lan luhé sing tulus, banjur takon kanthi tliti sapa dhèwèké lan saka ngendi asalé.

Saka pacelathoné karo dhèwèké, dhèwèké nyadari yèn dhèwèké iku ibuné Clement, banjur miwiti nglipur dhèwèké kanthi kandha:

'Aku ngerti anakmu sing paling cilik, Clement: dhèwèké ana ing nagara iki.'

Matfidia, nalika krungu bab putrané, pasuryané pucet kaya pati amarga ngeri lan wedi; nanging Petrus nyekel tangane lan kandha supaya ngetutaké dhèwèké menyang kapal:

'Aja sedhih, ibu tuwa,' pangandikane rasul nalika padha mlaku, 'awit kowe bakal enggal mangertèni kabèh bab anakmu.'

Nalika padha mlaku menyang kapal, Clement metu nyambut teka lan, nalika weruh wanita iku mlaku ing mburine Petrus, kaget. Nanging wanita iku, sawisé ndelok tenanan marang Clement, langsung ngenali amarga pasuryané padha karo bapaké, banjur takon marang Petrus:

'Apa iki dudu Clement, anakku?'

Petrus kandha:

'Iku dhèwèké.'

Lan Matfidia nyandhak gulu Clement lan nangis. Clement, nanging, amarga ora ngerti sapa wanita iki utawa kenapa dheweke nangis, wiwit nyurung dheweke adoh. Banjur Petrus kandha marang dheweke: 'Aja nyurung dheweke adoh, anakku; dheweke iku sing nglairaké kowe.'

Krungu kuwi, Clement kroso kesentuh nganti nangis lan tiba ing sikilé, nyium lan nangis. Lan kabèh padha kebak kabungahan gedhé, amarga wis padha ketemu lan ngenali siji lan sijiné. Petrus ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké lan marasaké tangane. Banjur dhèwèké wiwit nyuwun marang Rasul supaya marasaké wanita tuwa sing manggon bareng dhèwèké. Rasul Petrus mlebu ing omahé lan marasaké wong tuwa mau; Clement, déné piyambaké, maringi 1.000 drachma[8127] minangka ganjaran amarga wis ngopeni ibuné. Banjur, sawisé nggawa ibuné bebarengan karo wong tuwa sing wis mari mau, piyambaké ngeteraké wong-wong mau menyang kapal lan padha mangkat.

Ing dalan, Matphidia takon marang putrané babagan bojone, Faustus, lan nalika mangertèni yèn dhèwèké wis lunga nggoleki dhèwèké lan wis rong puluh taun ora ana kabar, dhèwèké nangis kenceng kaya wong mati, amarga ora ana pangarep-arep bakal ketemu urip. Sawisé nglayar menyang Antandros[8128] , padha ninggalaké prau

[8127] Drachma iku satuan bobot Yunani kuna lan koin perak sing regane 21 kopeck.

lan nerusaké lelampahané lumantar daratan. Nalika tekan Laodicea[8129] , padha ditemoni Faustinus lan Faustinianus, sing wis teka dhisik sadurungé. Padha takon marang Clement: 'Sapa iki wong anyar sing bareng kowe, bebarengan karo wong tuwa wadon liyané?'

Klemens mangsuli: 'Ibuku, sing tak temokake ing tanah manca.'

Lan dhèwèké wiwit nyritakaké marang wong-wong mau kanthi tertib, suwéné wis suwé dhèwèké ora ndeleng ibuné lan kepiyé ibuné lunga saka omah bareng karo anak kembaré.

Krungu mangkono, padha nyadari yèn Klemens iku adhine lan yèn wanita mau iku ibuné, banjur padha nangis kabungahan lan kandha, "Dadi iki ibuné kita, Matfidia, lan kowé iku adhine kita, Klemens, amarga kita iku kembar Faustinus lan Faustinianus sing lunga saka Roma karo ibuné."

Sawisé ngomong kaya ngono, padha nyandhak gulu siji lan sijiné, nangis nganti nggleleng lan padha nyium siji lan sijiné kanthi mesra. Ndeleng ibune bungah amarga anak-anake wis slamet lan waras, lan nalika padha crita siji lan sijine kepiye kanthi pangayomaning Gusti padha kaslametake saka klelep, padha muji Gusti; siji-sijine sedhih mung amarga ora ana sing ngerti apa-apa bab bapakne. Banjur padha nyuwun marang Rasul Petrus supaya ibune dibaptis. Esuk banget padha teka ing segara; ing kamar kapisah, Santo Petrus sang Rasul ngabaptis Matfidia lan wanita tuwa sing ngancani dheweke kanthi jeneng Rama, Putra, lan Roh Suci, lan sawisé ngutus dheweke lan anak-anake luwih dhisik menyang omahé, dhèwèké dhéwé mangkat liwat dalan liya.

Lan ing kono, ing dalan, dhèwèké ketemu karo sawijining priya pinunjul sing duwé jambang abu-abu, sandhangané prasaja, sing lagi ngentèni Rasul Petrus lan nyapa dhèwèké kanthi hormat:

'Aku weruh kowe wong manca lan dudu wong biasa; pasuryanmu nuduhake yèn kowe wong wicaksana: mulané aku kepéngin ngobrol sethithik karo kowe.'

Petrus mangsuli:

'Mangga, Pak, menawa panjenengan kersa.'

'Aku weruh kowe,' ujare wong iku, 'esuk tadi, ndedonga ing panggonan sepi ing pinggir pantai; awit aku wis nyumurupi panjenengan tanpa panjenengan weruh, aku banjur mundur lan ngenteni ing kene sawatara wektu, kepengin ngandhani panjenengan manawa panjenengan nyia-nyia wektu kanthi ndedonga marang Gusti Allah, amarga ora ana Gusti Allah ing swarga utawa ing bumi, lan ora ana pangayoman ilahi tumrap kita, nanging kabeh ing donya iki mung kebetulan. Mula saka iku, aja nganti keseret utawa repot-repot ndedonga marang Gusti Allah, amarga Panjenengané ora ana."

Sang Petrus, sawisé krungu argumentasi kuwi, kandha marang dhèwèké:

'Napa kowe mikir yèn kabèh kedadeyan ora miturut rancangan lan pangayomaning Gusti, nanging mung kebetulan, lan piye kowe bakal mbuktekake yèn ora ana Gusti? Yèn ora ana Gusti, sapa sing nggawe langit lan ngias nganggo lintang? Sapa sing nggawe bumi lan nglapisi nganggo kembang?'

Wong lanang kuwi, kanthi ambegan jero saka jeroning atiné, kandha:

– 'Kula mangertos, Pak, sakedhik bab astronomi, lan kula sampun nyembah para dewa kanthi langkung setya tinimbang tiyang sanes; lan kula sampun mangertos bilih sedaya pangarep-arep dhumateng Gusti punika sia-sia, lan bilih pancen boten ana Gusti sakpisan; yen ana Gusti ing swarga, Panjenengané mesthi ngrungokaké raos asringé wong sing nangis, merhatosaké pandonga wong sing ndedonga, lan welas marang sedhihé ati sing kesel amarga lara. Nanging amarga ora ana sing maringi panglipur nalika sedhih, aku nyimpulaké saka iki yèn ora ana Gusti. Yen ana Gusti, mesthi Panjenengané wis krungu aku, sing ndedonga lan nangis ing sedhihku; awit, gusti, wis rong puluh taun malah luwih aku ana ing sedhih gedhé, lan pinten aku wis ndedonga marang kabèh déwa, pinten kurban sing wis tak aturaké, pinten luh lan isakan sing wis tak tumpahaké! Lan ora ana siji déwa sing ngrungokaké aku, lan kabèh upayaku sia-sia.

Sawisé kuwi, Petrus kandha:

[8128] Antandros – sawijining kutha ing Teluk Adramyttium ing Mysia, sawijining wilayah lor-kulon Asia Minor. Reruntuhan kutha kuna iki isih ana nganti saiki.

[8129] Laodicea – kutha krajan Phrygia kuna ing Asia Minor sisih kulon. Gréja Laodicea iku salah siji saka pitung gréja misuwur ing Asia Minor sing kasebut ing Kitab Wahyu. Saiki, mung reruntuhan ing sawijining bukit cendhek, cedhak desa Eski-Gissar sing sepi, sing ngadeg minangka monumen kanggo kutha kuna kasebut. Ing sajarah Gréja, Laodikea kondhang amarga konsili sing dianakake ing taun 365, sing netepake aturan rinci babagan tata cara ibadah, tumindak moral para rohaniawan lan umat, lan maneka kabiasaan ala lan kesalahan ing jaman kuwi.

'Mulané kowe ora dirungokaké suwéné iki: amarga kowe nyuwun marang akèh déwa sing sia-sia lan palsu, tinimbang marang siji Déwa sejati sing kita pracaya lan sing kita suwun.'

Nalika piyambakipun rembugan kaliyan tiyang punika lan ngrembug babagan Gusti Allah, Petrus mangertos menawi piyambakipun lagi ngandika kaliyan Faustus, garwanipun Matfidia, bapanipun Clement lan sedulur-seduluripun, lajeng ngendika dhumateng piyambakipun:

'Yen kowe kepengin pracaya marang Gusti Allah sejati siji, sing nggawe langit lan bumi, saiki kowe bakal weruh bojomu lan anak-anakmu slamet lan waras.'

Kanggo iki dhèwèké mangsuli:

'Mesthi bojoku lan anak-anakku ora bakal tangi saka pati? Aku wis sinau iki saka lintang-lintang, lan aku ngerti saka ahli nujum pinter Annuvion yèn bojoku lan loro anakku padha klelep ing segara.'

Banjur Petrus nggawa Faustus mlebu omahé; nalika dhèwèké mlebu lan weruh Matphidia, dhèwèké kaget banget lan, karo mandeng kaget, meneng bae. Banjur dhèwèké kandha: 'Kanthi mujijat apa iki kelakon? Sapa sing saiki tak deleng iki?' Lan nalika nyedhak, dhèwèké kandha: 'Tenan, garwaku sing tak tresnani ana ing kéné!'

Sakwise kabungahan dumadakan nyerang, loro-lorone padha kaku ora bisa ngomong, amarga Matfidia uga wis ngenali bojone. Nalika dheweke wis rada tenang, dheweke kandha: 'Wah, Faustus sing tak tresnani! Kepiye kowe isih urip, padahal kita wis krungu yen kowe wis seda?'

Kedadéyan kabungahan sing ora bisa diungkapaké tumrap kabèh wong, lan bareng kabungahan kuwi teka tangis sing ngglelgèl, amarga pasangan mau padha ngenali siji lan sijiné, lan para anak padha ngenali wong tuwané; lan nalika padha nyawiji, padha nangis, bungah, lan matur nuwun marang Gusti Allah. Lan kabèh sing ana ing kono, nyekseni patemon sing ora disangka-sangka sawisé pisah suwé banget, padha kélangan nangis lan matur nuwun marang Gusti Allah. Faustus, saka sisihé, nyungkur ing sikilé rasul, nyuwun supaya dibaptis, amarga dhèwèké wis tulus pracaya marang Gusti Allah siji; lan sawisé dibaptis, dhèwèké ngaturaké pandonga panuwun marang Gusti Allah kanthi luh. Banjur kabèh padha mangkat saka kono menyang Antiochia.

Nalika padha mulang iman marang Kristus ing kono, gubernur Antiokia ngerti kabèh babagan Faustus, bojone lan anak-anake, keturunané sing luhur, lan petualangané, banjur langsung ngutus utusan menyang Roma kanggo ngandhani kabèh mau marang kaisar. Raja mrentahake gubernur supaya nggawa Faustus lan keluargané menyang Roma kanthi cepet lan kanthi pakurmatan ageng. Sawisé kuwi kelakon, sang maharaja bungah banget nalika padha bali, lan nalika piyambakipun mireng kabèh apa sing wis kelakon marang wong-wong mau, piyambakipun nangis suwé. Ing dina iku uga piyambakipun nganakake jamuan kanggo ngajèni wong-wong mau; esuké piyambakipun maringi akèh dhuwit, uga budhak lanang lan wadon. Lan kabèh wong padha ngajèni banget marang wong-wong mau.

Urip kanthi taqwa sing jero, nindakake sedekah marang wong mlarat lan, nalika wis tuwa banget, wis maringi kabèh kagungané marang wong sing butuh, Faustus lan Mathidia seda lan bali marang Gusti.

Bab anak-anake, nalika Petrus teka ing Roma, padha nyawisake awak kanggo piwulang apostolik; lan sing mulya Klemens malah dadi kanca ajeg Petrus ing saben lelampahan lan pakaryan, sarta dadi pangkotbah kang semangat marang piwulang Kristus. Amarga iku, Petrus ngangkat dhèwèké dadi uskup sadurungé dhèwèké disalib déning Nero[8130] . Sawisé sedaé Rasul Petrus, banjur disusul sédaé Uskup Linus lan Uskup Anacletus, Klemens, nalika ana geger lan prahara ing Roma, kanthi wicaksana mimpin prau Gréja Kristus[8131] , sing wektu kuwi diserang déning para panganiaya, lan ngopeni wedhusé Kristus kanthi kerja keras lan sabar, nalika kabèh sisihé diubengi déning singa nggerem lan srigala galak, penganiaya galak sing kepengin ngremuk lan ngrusak iman Kristus. Sanajan ing kahanan kang kaya ngono, dhèwèké ora tau mandheg ngopeni kanthi tliti panyelamatan nyawa manungsa, nganti dhèwèké ngowahi akèh wong kang ora pracaya dadi pracaya marang Kristus, ora mung saka wong-wong biasa nanging uga saka kraton, para bangsawan lan para pejabat, ing antarané ana sawijining pejabat jenengé Sisinus lan akèh saka kulawarga Raja Nerva[8132] . Liwat panginjilané, Santo Klemens sawijining Paskah ngowahi patang atus rong puluh papat wong bangsawan dadi Kristen lan kabèh dibaptis; bab Domisilla, ponakané sing wis dijodhokaké karo Aurelian, putrané panguwasa Romawi paling dhuwur, dhèwèké disucèkaké

[8130] 29 Juli 67.

[8131] Santo Klemens Sang Rasul mimpin Gréja Roma wiwit taun 91 nganti 100 Masehi.

[8132] Nerva – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 96 nganti 98 Masehi.

supaya tetep dadi prawan. Saliyane, piyambakipun mbagi Roma marang pitung juru tulis supaya padha nyathet sangsara para martir sing wektu kuwi lagi dipatèni amarga Kristus.

Nalika lumantar piwulang lan pakaryané, kalebu tumindak mujijat lan uripé sing luhur, Gréja Kristus wiwit ngrembaka, panganiaya iman Kristen, Bangsawan Torquitian[8133] , nalika weruh akèh wong sing wis pracaya marang Kristus amarga piwulangé Clement, nyurung sawatara wong mbrontak marang Clement lan marang wong-wong Kristen. Ana geger ing antarané wong-wong, lan para pemberontak banjur menyang eparchi kutha, Mamertinus, lan padha njerit, 'Nganti kapan Clement bakal terus ngremehake dewa-dewa kita?' Nanging ana uga sing mbela Clement, kandha: 'Apa ala sing wis ditindakake wong iki, utawa apa kabecikan sing durung tau ditindakake?' Sapa waé sing teka marang dhèwèké nalika lara, dhèwèké marihaké; sapa waé sing teka marang dhèwèké nalika sedhih, nampa panglipur; dhèwèké ora nate nglarani sapa waé, nanging maringi akèh berkah marang kabèh.

Nanging, kabèh wong liya sing kebak rasa mungsuh padha njerit: 'Dheweke nindakake kabèh iki nganggo sihir, lan dheweke mbusak ibadah marang déwa-déwa kita.' Dheweke ora nyebut Zeus minangka dewa; dheweke nyebut Hercules, pelindung kita, minangka roh najis; dheweke nyebut Aphrodite sing mulya ora liya mung pelacur; dheweke kandha yen Vesta Agung kudune kobong; dhèwèké uga ngina lan ngremehké Athena, Artemis, Hermes, Cronus lan Ares; dhèwèké tansah ngremehké lan ngukum kabèh déwa kita lan candhiné. Mula, dhèwèké kudu nyembelih marang déwa-déwa utawa diukum.'

Banjur gubernur Mamertine, kapengaruh déning geger lan gegeré wong akèh, mréntahaké supaya Santo Klemens digawa ngadhep dhèwèké lan wiwit kandha marang dhèwèké: 'Kowe asalé saka keturunan bangsawan, kaya sing diomongaké kabèh warga Roma, nanging kowe wis kesasar, lan mulané wong-wong kuwi ora bisa nampa kowe utawa meneng; ora dingertèni Gusti apa sing kowe sembah—ana sing anyar jenengé Kristus, sing mungsuh karo déwa-déwa kita. Kowe kuduné ninggalaké kabèh ilusi lan fanatisme lan nyembah déwa-déwa sing kita sujud.'

Saint Clement mangsuli: 'Kula nyuwun marang kawicaksanan panjenengan: mirsani kula, lan aja mirsani tembungé wong-wong kasar sing ora ana gunané sing mungsuh kula; sanadyan akèh asu sing ngonggong marang kita, ora ana sing bisa nyopot saka kita apa sing kagungan kita; awit kita iku wong sing waras lan wicaksana, dene wong-wong mau iku asu sing bodho, sing ngonggong tanpa guna marang sabab sing becik; geger lan pambrontakan mesthi muncul saka wong-wong sing ora mikir lan bodho. Mula, dhawuhna dhisik supaya padha meneng, supaya nalika meneng teka, wong wicaksana bisa ngandika babagan prakara wigati babagan kaslametan, supaya kita bisa ngupaya golek Gusti Allah sejati, marang Panjenengané kita kudu sujud kanthi iman.'

Wong suci mau ngendika tembung-tembung iki lan akèh manèh, lan eparkh ora nemokaké kaluputan apa-apa ing dhèwèké; mulané dhèwèké ngirim kabar marang Kaisar Trajan[8134] yèn wong-wong padha mbrontak marang Clement babagan dewa-dewa, sanadyan bukti durung cukup kanggo ngajokaké tuduhan marang dhèwèké. Trajan mangsuli marang eparch yèn Klemens kudu nyembah déwa utawa diasingaké menyang panggonan sepi ing Pontus cedhak Chersonesus[8135] . Sawisé nampa wangsulan saka kaisar, eparch Mamertinus ngrasakaké welas marang Klemens lan nyuwun supaya dhèwèké ora milih pangasingan sukarela, nanging nyembah déwa – supaya ora diasingaké. Wong suci mau kandha marang eparch yèn dhèwèké ora wedi pangasingan; malah, dhèwèké luwih kepéngin. Kuwat banget pangaribawa sih rahmat ing tembungé Klemens, sing diparingaké Gusti Allah, nganti eparkh mau kagugah tekan jeroning atiné, nangis, lan kandha: 'Muga-muga Gusti Allah, sing kowe sembah kanthi sak atimu, mberkahi kowe ing pangasinganmu, sing wis dijatuhaké marang kowe.'

Lan sawisé nyiapaké prau lan kabèh sing dibutuhaké, dhèwèké ngluncuraké piyambaké.

Akeh wong Kristen uga mangkat menyang pangasingan bareng Santo Klemens, amarga padha mutusaké yèn luwih becik urip bebarengan karo gembalané ing pangasingan tinimbang tetep bébas nanging tanpa dhèwèké.

[8133] Wong Romawi nggunakake istilah 'comites' (tembung Latin) kanggo nyebut pejabat lan rombongan gubernur provinsi.

[8134] Trajan – Kaisar Romawi saka taun 98 nganti 117 Masehi.

[8135] Chersonesos – sawijining kutha ing Taurida, ing semenanjung Segara Ireng (saiki Crimea); dumunung cedhak Sevastopol saiki. Ing kono pangeran Rusia, Vladimir sing Padha karo Para Rasul, nampa iman Kristen.

Nalika tekan panggonan panjara, Santo Klemensus nemoni luwih saka rong ewu wong Kristen sing diukum motong watu ing pagunungan. Klemensus uga diparingi pakaryan sing padha. Para wong Kristen, nalika weruh Santo Klemensus, padha nyedhaki karo luh lan sedhih, kandha:

'Dedonga kanggo kita, Bapa Suci, supaya kita pantes nampa janji-janji Kristus.'

Wong suci mau mangsuli:

Aku ora pantes nampa sih rahmat kaya ngono saka Gusti, sing mung nganggep aku pantes melu ngrasakake makutha panjenengan!

Lan nalika makarya bareng karo wong-wong mau, Santo Klemens nglipur lan maringi pitutur sing migunani. Nalika ngerti yèn padha kekurangan banyu banget, amarga kudu nggawa saka jarak enem poprishchi[8136] , Santo Klemens kandha: 'Ayo padha ndedonga marang Gusti kita Yesus Kristus supaya Panjenengané mbukak mata air banyu urip kanggo para muridé, kaya déné Panjenengané nindakake kanggo Israel sing ngelak ing ara-ara samun nalika Panjenengané nggebuk watu lan banyu mili; lan sawisé nampa sih rahmat iki saka Panjenengané, ayo padha bungah.'

Lan padha miwiti ndedonga. Nalika pandonga rampung, Santo Klemensus weruh anak wedhus jantan ngadeg ing sawijining panggonan lan ngangkat salah siji sikilé, kaya arep nuduhaké panggonan kuwi. Klemensus mangertèni yèn kuwi Gusti sing wis rawuh, sing ora ana siji waé sing bisa ndeleng kejaba dhèwèké, banjur dhèwèké menyang panggonan kuwi lan kandha: 'Ing asmané Rama, lan Putra, lan Roh Suci, gali ing kéné.'

Lan kabèh padha nglumpuk, banjur padha nggali nganggo sekopé, nanging ora ana asilé, amarga ora bisa nemokaké panggonan sing diadegaké Anak Domba mau.

Sawisé kuwi, Santo Klemens njupuk cangkul cilik lan miwiti nggali ing panggonan sing wis dipijak sikilé Anak Domba, lan langsung ana mata air banyu murni sing énak mili; saka mata air kuwi banjur dadi kali. Banjur kabèh padha bungah, lan Santo Klemens kandha: *'Kali-kali kutha nyenengaké kutha Allah'* (Mazmur 45:5).

Kabar babagan mujijat iki nyebar ing saindenging wewengkon sakupenge; lan wong-wong wiwit padha teka ing jumlah gedhe kanggo ndeleng kali sing dumadi kanthi ora disangka-sangka lan mujijat lumantar pandonga sang wali, uga kanggo ngrungokake piwulangé. Akeh sing banjur pracaya marang Kristus lan dibaptis ing banyu déning Santo Klemens. Akèh banget wong sing teka marang sang wali, lan akèh banget sing bali marang Kristus, nganti saben dina ana limang atus utawa luwih sing dibaptis. Ing sajrone mangsa panas siji, cacahé wong pracaya mundhak banget nganti pitung puluh lima gréja dibangun, kabèh arca dirusak, lan panggonan suci pagan ing saindenging tanah dirusak, amarga kabèh warga wis nampa iman Kristen.

Nalika Kaisar Trajan krungu yèn ing Chersonesos akèh wong wis pracaya marang Kristus, dhèwèké langsung ngutus sawijining pejabat dhuwur jenengé Avphidian menyang kana, sing sawisé teka banjur nyiksa akèh wong Kristen lan matèni akèh wong. Nanging, nalika ndeleng yèn kabèh wong kanthi bungah nampa kasangsaran kanggo Kristus, pejabat sing dikirim mau ora péngin manèh nyiksa wong-wong mau lan nyoba sak kuwate meksa mung Clement supaya nglakoni pangorbanan. Nanging, nalika weruh yèn dhèwèké ajeg ing pracaya lan teguh imané marang Kristus, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya dhèwèké dilebokaké ing prau, digawa metu ing tengahing segara, lan ing kono, kanthi jangki kang diiket ing gulu, dibuwang ing pérangan segara sing paling jero lan klelep, supaya para wong Kristen ora bisa nemokaké awaké. Sawisé kabèh kuwi kelakon, para wong pracaya ngadeg ing pinggir segara lan nangis kenceng. Banjur loro muridé sing paling setya, Kornelius lan Thebes, kandha marang kabèh wong Kristen: 'Ayo padha ndedonga supaya Gusti paring weruh awak martir mau marang kita.'

Nalika wong-wong padha ndedonga, segara mundur saka pesisir nganti jarak telung stadia, lan wong-wong mau, kaya bangsa Israel nalika ing Segara Abang, nyabrang ing daratan garing lan nemokake guwa marmer sing mirip gréja Gusti Allah, ing ngendi awak martir iku ana; padha uga nemokake ing sacedhake jangkar sing digunakake kanggo nglempeni martir Klemens. Nalika para wong pracaya kepengin ngangkat badan suci martir saka kono, ana wahyu marang para murid mau manawa badané kudu ditinggal ing kana, amarga saben taun, kanggo ngélingi dhèwèké, segara bakal surut kaya ngono pitung dina, supaya sing kepengin teka lan ngaturake pangurmatan bisa mlebu. Lan mangkono kedadéyané pirang-pirang taun, wiwit jaman Trajan nganti jaman

[8136] Poprishche – asalé tegesé papan tandhing utawa arena; sawisé kuwi tembung iki dadi padha tegesé karo 'stadia', yaiku satuan dawa sing padha karo 125 langkah.

Nikiforos, Raja Yunani[8137] . Akeh mujijat liyane uga kelakon ing kana lumantar perantara sang wali sing wis dimulyakaké Gusti.

Ing sawijining dina, ing wektu sing biasane, segara mbukak dalan menyang guwa, lan akèh wong teka kanggo ngurmati relik martir suci. Kanthi kebetulan, ana bocah cilik sing ketinggalan ing guwa, dilalekake wong tuwane nalika padha lunga. Nalika segara wiwit surut bali kaya biyen lan wis nglumpuk ing guwa, kabeh wong ing njero padha kesusu metu, wedi segara bakal nyeret dheweke uga; wong tuwane bocah sing ketinggalan uga padha metu kanthi kesusu, mikir yen anaké wis lunga bareng karo wong akeh. Padha ndelok-ndelok lan nggoleki ing endi-endi ing antarané wong akèh, nanging ora ketemu, lan wis ora bisa bali menyang guwa amarga segara wis nutupi. Wong tuwané padha nangis tanpa kendhat lan mulih kanthi sedhih lan lara ati. Taun candhake, segara surut maneh, lan wong tuwané bocah mau teka maneh kanggo nyembah sang wali. Nalika mlebu guwa, padha nemokake bocah mau isih urip lan waras, lungguh ing sacedhaké makam sang wali. Sawisé nggendhong bocah mau, wong tuwané sing kebak kabungahan sing ora bisa diungkapaké padha takon kepiye carané bocah mau bisa slamet.

Bocah iku, nunjuk kuburan sang wali, kandha: 'Wali iki sing njaga aku supaya tetep urip, maringi pangan, lan ngusir kabèh wediné segara saka aku.'

Banjur ana kabungahan ageng ing antarané wong tuwané lan wong-wong sing teka kanggo pesta, lan kabèh memuji Gusti Allah lan sang wali.

Nalika pamaréntahan Nikiforos, Raja Yunani, ing dina raya Santo Klemens, segara ora mundur kaya taun-taun sadurungé, lan kahanan iki terus kelakon nganti limang puluh taun utawa luwih. Nanging nalika George sing Kabegjan dadi uskup Chersonesos, piyambakipun sedhih sanget amarga segara ora mundur lan relik suci saka wali agung Gusti Allah kuwi kados kasembunyi, katutupi dening banyu.

Sajrone jabatane dadi uskup, loro guru Kristen, Methodius lan Constantine the Philosopher—sabanjure dikenal minangka Cyril[8138] —dateng ing Chersonesos; padha arep mberdakwah marang bangsa Khazar[8139] lan, nalika lelungan, padha takon bab relik Santo Klemens; Nalika padha mangertèni yèn relik kasebut ana ing segara, loro guru agama iki banjur nyengkuyung Uskup George supaya mbukak harta rohani iki – relik sang martir suci.

Uskup George, sing diajak maju déning para guru, mangkat menyang Konstantinopel lan nyritakaké kabèh marang Kaisar Michael III sing mrentah wektu kuwi[8140] , uga marang Sang Patriark Ignatius[8141] . Kaisar lan Patriark ngutus wong-wong pilihan lan kabèh rohaniawan Hagia Sophia[8142] bareng karo dhèwèké. Sawisé tekan Chersonesos, uskup nglumpukaké kabèh wong, lan karo kidungan mazmur lan nyanyi kabèh padha mangkat menyang pinggir segara, ngarep-arep bisa nggayuh pangarepané, nanging banyu ora mecah. Nalika srengéngé surup lan padha munggah kapal, dumadakan ing tengah pepeteng tengah wengi, segara padhang déning cahya: sepisanan metu sirah, banjur kabèh reliké Santo Klemens muncul saka banyu. Para uskup suci kanthi pangajab njupuk relik-relik mau, nempataké ing kapal lan sawisé kanthi upacara digawa menyang kutha, banjur disimpen ing gréja. Nalika Liturgi Suci diwiwiti, akèh mujijat kelakon: wong wuta padha weruh, wong lumpuh lan kabèh wong lara mari, lan wong sing kesurupan setan padha dibebasaké saka setan mau, lumantar pandonga Santo Klemensius, déning sih-rahmaté Gusti kita Yesus Kristus, kang kamulyané mugi tansah ana langgeng. Amin[8143] .

[8137] Kaisar Bizantium Nikephoros mrentah wiwit taun 802 nganti 811.

[8138] Para Kudus Metodius lan Sirilus

[8139] Kaum Khazar iku wong-wong asalé saka bangsa Turkmen sing manggon cedhak Segara Caspia, ing bagéan ngisor Kali Volga lan ing wewengkon Ciscaucasia. Sawetara dadi penganut pagan, sawetara dadi Muslim, lan liyané ngetutaké agama Yahudi.

[8140] Kaisar Bizantium Mikhael III mrentah saka taun 855 nganti 867.

[8141] Santo Ignatius mimpin Gréja Konstantinopel saka taun 847 nganti 857, lan banjur, sawisé Photius, saka taun 867 nganti 877.

[8142] Hagia Sophia – katedralé Konstantinopel.

[8143] Dingerteni yèn Para Santo Sirilus lan Metodiyus nggawa sawatara relik Santo Klemensus lan ngirim menyang Roma nalika pontifikat Paus Adrianus II (867); sanadyan mangkono, awak sang santo, bebarengan karo sirahé sing kinurmatan, tetep ana ing Chersonesos nganti kutha iku dijupuk déning Pangeran Agung Rusia, Santo Vladimir. Sawisé nampa baptisan suci ing Chersonesos, dhèwèké nggawa relik Paus Klemens kanthi dhèwèké 'kanggo berkah dhèwèké dhéwé lan kanggo pangsuci kabèh wong' lan nyimpen ing Gréja Sang Putri Suci Maria ing Kyiv. Relik martir suci iku tetep ana ing kana nganti invasi Tartar. Durung dingerteni apa sing kelakon karo relik-relik iki nalika invasi Tartar—apa padha didhelikake dening para umat setya utawa dipindhah menyang panggonan liya. Saiki,

Urip lan Martiré Santo Petrus Hieromartir, Uskup Agung Alexandria

Dirilisaké tanggal 25 November

Santa Petrus, Uskup Agung Alexandria, diopeni nalika isih bayi dening Theonas sing berkah, Uskup Agung ing kutha Alexandria uga, lan banjur nggantèkaké dhèwèké ing kursi uskup nalika para kaisar Romawi sing jahat, Diocletianus lan Maximianus, ngetokaké panganiayaan abot marang para Kristen. Ing wektu kuwi, kabèh penjara kebak nganti tumpah karo para martir Kristus, lan getihé padha nyirami dalan-dalan, kutha-kutha, lan sawah-sawah ing sakupengé; sajrone wektu sengsara lan cilaka sing medeni lan nyedhihaké iki, Santo Petrus mimpin Gréja Allah kanthi sabar lan kerja keras sing gedhé. Liwat piwulangé lan keteguhan atiné sing ora goyah, dhèwèké nyengkuyung wong-wong sing ringkih lan wedi; dhèwèké nylametaké akèh wong saka murtad lan karusakan, lan nuntun akèh wong pracaya marang mahkota martir. Dilebokake ing pangasingan demi Kristus, nalika ana ing Tirus, Fenisia, lan Palestina, sang wali ndhukung umaté liwat layang-layang lan nguwatké kanthi kuwasa Roh Suci; amarga wedi ana sing wedi marang sangsara banjur murtad saka Kristus, dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau awan lan bengi. Nalika bali maneh menyang Alexandria, Petrus nglayani enem atus lima puluh tahanan sing dicekel ing penjara, akèh sing kalebu presbiter lan rohaniwan; kabèh mau dipatèni sawisé ngalami manéka siksaan. Nanging Petrus bungah ing roh nalika nyekseni sangsara lan ketekunané. Sajrone pangabdiané sing setya marang kawanané, ana srigala galak nganggo sandhangan wedhus sing muncul ing Alexandria – sang ahli sesat Arius, sing miwiti nyebarake lalor ajaran setan sing terkutuk ing antarané gandum, ngina keilahiané Yesus Kristus lan kanthi mangkono ngrusak Gréja Allah nganggo pangina kuwi. Gembala Sing Apik kerep menengake srigala iki lan nahan, ngélingake lan nglarang supaya ora nglanggar pangakuan sing murni babagan Tritunggal Agung, sing wis diwarisake tanpa cacad marang Gréja Kristus. Nanging nalika Arius tetep ora bisa dibenerake lan kejahatane nolak manut marang bebener, mula Santo Petrus ngutuk wong kang ngina iku lan ngusir saka Gréja minangka anggota kang ora pantes. Lan Arius sing kebak dendam, sawisé diusir saka kandhangé Kristus, ndhelik kaya pepeteng ndhelik saka padhang; amarga, kaya sing diandharake, saben wong sing nindakake sing ala sengit marang pepadhang lan ora teka marang pepadhang, supaya tumindak alaé ora kabukak (Yohanes 3:20); lan wong sing ora nduwé hukum iku ora wani nyedhaki marang panggembala sing waspada iki, sing ora bisa ditipu nganggo pujian utawa tembung licik.

Jumlah wong pracaya marang Kristus ing Alexandria saya tambah akeh, sanadyan kahanane angel; amarga ora ana panyiksaan sing bisa ngalangi utawa nyegah dalan menyang Kristus kanggo wong-wong sing kepengin kaslametan; akeh sing ora sungkan ngorbanake ora mung bandha nanging uga nyawane, lan padha kesusu menyang Santo Petrus kanggo dibaptis, sawise ninggalake sembah marang arca-arca.

Kaisar Maximian sing ora pracaya marang Gusti Allah, sing mrentahake provinsi wetan lan manggon ing Nicomedia, nalika krungu yèn akèh wong padha pindhah saka nyembah arca marang Kristus lumantar piwulangé Santo Petrus, ngutus sawijining tribune karo prajurit kanggo nyekel sang wali lan nggawa dhèwèké kanthi diiket ing ngarepé[8144] . Nalika utusan tekan ing Alexandria, padha nemokake Santo Petrus ing gréja lagi ngrayakaké pangeling-eling kabèh wong suci karo akèh umat pracaya; padha nyekel lan ngiket dhèwèké nganggo belenggu abot. Banjur ana geger gedhé ing antarané wong-wong; akèh sing nangis kanggo Santo Petrus, déné liyané padha njerit: 'Ngapa kowé njupuk panggembalaku saka kita?' Lan kabèh wong ing Alexandria padha kumpul, gelem nyawisake uripé kanggo guruné, lan kabèh wong padha mbrontak marang raja lan utusané. Tribuna, nalika weruh geger gedhé lan ribut ing antarané wong-wong, mréntah supaya sang wali disimpen ing penjara ing sacedhaké gréja, lan nulis marang raja bab kabèh sing wis kelakon. Raja, sawisé maca layang iku, nesu banget lan mrentahaké kanthi tulisan supaya guru Kristen Petrus dipenggal sirahé lan kabèh sing nolak dipatèni nganggo pedhang. Tribun, sawisé nampa layang saka raja, nyoba ngetokake dhawuh mau lan nyoba ngetokake Petrus kanggo

---

mung ana pecahan-pecahan saka relik iki sing bisa ditemokake, contone ana ing salah siji salib mezbah ing Lavra Alexander Nevsky ing St Petersburg.

[8144] Wiwit jaman mbiyen, penduduk Roma dipérang dadi pirang-pirang klompok sing diarani suku. Para pamimpin utawa tuwa-tuwa suku mau banjur dikenal minangka tribune. Kanthi lumantar wektu, gelar iki banjur dianggo kanggo akèh pejabat umum, nanging utamané kanggo komandan militer, kaya kolonel kita. Ing kéné mesthi ana siji komandan kaya ngono sing dimaksud.

dipenggal, nanging wong-wong sing wis padha kumpul ing sangisoré penjara awan lan bengi ora gelem ngidini bapaké padha digawa metu kanggo dipatèni. Ana akèh banget priya lan wanita, tuwa lan enom, biksu lan biarawati, sing padha kaiket katresnan marang uskupé Gusti Allah, ora ninggalake pakunjaran. Nalika padha weruh prajurit bersenjata mlaku saka k , padha muni bareng: 'Matiake dhisik kita kabeh yen kowe nduwé dhawuh saka rajamu, banjur bar kuwi gawa bapak kita; kita ora bakal ninggalaké panggembalane, lan ora bakal ngidini guru lan panyembuh jiwane kita nandhang sangsara.'

Tribun, sawisé krungu kuwi lan weruh kumpulan wong akèh, ora kepéngin nyebabaké pembantaian gedhé; nanging, kanggo nglakoni dhawuh raja, dhèwèké nyoba motong sirah Petrus kanthi rahasia.

Nalika kabèh mau kedadéan, Arius, sawisé krungu yèn uskup agung sing wis ngusir dhèwèké saka Gréja Katulik Apostolik sing suci lagi dikurung ing jeruji ing sel lan bakal dipatèni demi Kristus, banjur nyedhak dhèwèké nganggo pujian lan tobat munafik, kanthi pangarep-arep bakal nggantèkaké dhèwèké ing kursi uskup lan dadi Uskup Agung Alexandria. Dheweke teka, katoné arep nyuwun pangapura lan tobat saka dosa bidahé, lan nyuwun marang sawatara presbiter—utamané Achilles lan Alexander—supaya padha nyuwun marang Petrus supaya ngapura kaluputané lan mbalèkaké dhèwèké menyang persekutuan Gréja. Gusti Allah, sing ngerti kabèh pikiran manungsa, wis mangertèni manawa atiné Arius iku licik; mula, ing wengi iku, Panjenengané rawuh marang Petrus sing mulya lan mbabaraké kabèh tipuané sang ahli bidah sing terkutuk mau, sarta dhawuh marang Petrus supaya ora nampa dhèwèké mlebu ing Gréja. Esuk-esuk, akèh warga sing taat lan pinunjul, sing dipimpin déning presbiter Achilla lan Alexander, teka ing panjara lan, nyungkur ing sikilé, padha nyuwun marang uskup agung suci supaya ngapura Arius lan mbebasaké dhèwèké saka sumpahé. Petrus sing pinituwuh, kanthi nangis lan ngos-ngosan, mangsuli marang wong-wong mau: "Para tresna, kowe ora ngerti sapa sing kok suwunake – kowe nyuwunake wong sing nyiksa Gréja Kristus. Kowe ngerti yèn aku tresna marang wedhusku lan ora kepéngin ana siji waé sing sirna. Luwih saka kabèh, aku ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané maringi pangapura kabèh dosa lan kaslametan; mung Arius sing tak tolak, amarga dhèwèké wis ditolak déning Gusti piyambak, lan diasingaké saka Gréja Suci ora amarga paukamanku nanging amarga paukamané Gusti, awit dhèwèké wis dosa ora marang manungsa nanging marang Gusti, ngina rahasia Tritunggal Suci, sing ora bisa didelok déning Kerub lan Serafim lan mung terus-terusan dinyanyèkaké: Suci, Suci, Suci Gusti Sang Tentara, nalika pasukan swarga padha ngumandhang: 'Mugi swarga lan bumi kapenuhan kamulyan Panjenengan'[8145] . Heretik tanpa isin iki, lumantar caci maki, wani mecahake Bapa, Putra, lan Roh Suci; kepiye bisa diparingi pangapura, nalika kabèh makhluk nesu marang dhèwèké amarga Sang Pencipta? 'Mula saka iku, Arius kena dikutuk, ing jaman iki lan ing jaman sing bakal teka.'

Nalika Petrus sing kaberkahan ngendika mangkono, kabèh wong sing biyèn mbela Arius padha sujud ing sikilé lan ora wani manèh ngganggu dhèwèké. Nanging piyambakipun, nglumpukaké presbiter Achilles lan Alexander piyambak, ngendika: 'Aku iki wong sing kebak dosa, nanging aku mangertèni yèn Gusti Allah nimbali aku marang mahkota martir, lan sadurungé aku seda, aku bakal mbukak marang kowe, tiang-tiang Gréja, misteri Allah sing wis diwahyukaké marang aku ing wengi iki.' Sampeyan, Achilles ingkang kinurmatan, bakal munggah ing tahta keuskupan agung sawisé aku, lan sawisé sampeyan, presbiter ingkang pantes, Alexander. Bab Arius, aja mikir yèn aku ora adil marang dhèwèké utawa kasar marang wong sing dosa, amarga dosa sing kelakon amarga ringkih, sanadyan paling gedhé, isih luwih cilik tinimbang kejahatané Arius. Wong sing dosa amarga ringkih bisa diparingi pangapura; nanging kepiye aku bisa ngapura wong terkutuk sing kowe omongake, nalika atine kebak tipu daya lan caci maki? Amarga saka atiné mili banjiran caci maki marang Sang Putra Allah Kang Maha Kuwasa; dhèwèké nyebut Panjenengané makhluk, padahal Panjenengané iku Sang Panyipta kabèh sing katon lan sing ora katon, lan kang wis diwartakaké para nabi, rasul, lan para penginjil. Kepiye kowe bisa nggawe aku manut panjalukmu lan ngapura Arius, nalika dhèwèké ora nggatekake paukuman lan piwulangku? Lan sanadyan aku wis ngutuk dhèwèké, iku dudu saka kersaku dhéwé, nanging miturut kersané Kristus, Gustiku, sing rawuh marang aku ing bengi iki. Nalika aku lagi ndedonga kaya biasané, dumadakan cahya gedhé sumunar ing penjara, lan aku weruh Gustiku Yesus Kristus – ing wujud bocah umur rolas taun, sing pasuryané sumunar luwih padhang tinimbang srengéngé, nganti aku ora bisa ndelok kamulyané sing ora bisa diterangaké saka pasuryané. Panjenengané nganggo jubah putih sing koyak saka ndhuwur tekan ngisor; kanthi loro tangan nyekel jubah mau ing dhadha,

[8145] Iki nyebutake panglihatan nabi Yesaya; delengen Yesaya 6 lan ing panggonan liya.

Panjenengané nutupi auraté. Nalika aku weruh kabèh mau, aku kaget lan gemeter, banjur aku ndedonga marang Panjenengané kanthi wedi, kandha: 'Sapa, ya Gusti Sang Pencipta, sing wis nyobek busanamu?' Gusti mangsuli: 'Arius sing edan sing wis nyobek, amarga dhèwèké wis misahaké saka Aku wong-wong sing wis tak tebus nganggo getihku.' Ati-ati lan aja nganti mlebuake dheweke ing paseduluran Gréja: dheweke lagi nyusun rencana licik lan mungsuh marang Aku lan umatku. Delengen, padha kepéngin nyuwun marang kowe kanggo dheweke supaya kowe ngapura; nanging aja ngrungokake, lan aja mlebuake srigala ing kandhang wedhus kaya wedhus. Parentahna Achilles lan Alexander, sing bakal nggantèkaké kowé dadi uskup, supaya padha ora nampa dhèwèké, nanging malah ngutuk dhèwèké ing ngarep kabèh.' 'Delengen, aku wis nyritakké marang kowé apa sing dakkandhakké; nanging yèn kowé ora ngrungokaké lan ora nglakoni apa sing wis dakkandhakké, mula aku bakal bébas saka salah ing bab iki.'

Sawisé ngendika mangkono, piyambakipun sujud lan ndedonga, lan kabèh wong ndedonga bareng karo piyambakipun. Sawisé piyambakipun rampung ndedonga, piyambakipun ngendika, 'Dongakna aku, sedulur.' Wong-wong sing ana ing kono, sawisé ndedonga, mangsuli, 'Amin.' Bab Achilles lan Alexander, padha nyium tangane lan nangis, amarga dhèwèké wis kandha yèn ora bakal ketemu manèh. Lan para presbiter ngumumaké marang umat kabèh tembung-tembung sing diucapaké déning Petrus sing makmur bab Arius, lan yèn dhèwèké wis paring dhawuh supaya ora nampa Arius mlebu ing paseduluran Gréja, minangka srigala lan mungsuhé Putrané Allah.

Banjur Santo Petrus, nalika mirsani yèn umat Kristen sing kobong semangaté ora gelem ngidini utusan raja nggawa dhèwèké metu saka penjara menyang pati, lan kuwatir bakal ana getih-getihan gedhé amarga bentrokan antarané umat lan utusan raja, lan saliyane iku, amarga kepengin enggal dibebasake saka badan lan menyang marang Gusti, dhèwèké mutusaké nyerahké awaké dhéwé kanthi rahasia marang para penyiksa, supaya wong-wong ora cilaka lan supaya pungkasan sing dikarepake bisa luwih cepet teka. Dheweke ngutus, tanpa kawruh wong akèh, sawijining abdi sing dipercaya sing wis ditugasaké marang dhèwèké marang tribune, kandha: 'Yèn kowé péngin nyenengaké Raja Maximian, teka rahasia menyang penjara ing wayah wengi lan, sawisé mbobol témbok, jupuk aku lan laksanaké dhawuhé raja.'

Lan mangkono kedadéyané: wengi teka, lan akèh wong padha kumpul ing lawang penjara panggonané gembala suci kawanané Kristus, ora ngidini sapa waé nyedhak dhèwèké. Tribun teka karo prajurit lan mbobol témbok ing mburi, mung cukup amba kanggo siji wong liwat. Wengi iku adhem lan angin kenceng, lan ora ana wong Kristen sing krungu swara tembok sing dibobol. Santo Petrus, sawisé nggawe pratandha salib, kandha: 'Luwih becik siji wong mati tinimbang kabèh wong binasa' – banjur metu saka penjara liwat bolongan ing tembok, nganti ora ana wong pracaya sing ngerti.

Tribun lan prajurité padha gumun marang kawani sang wali nalika dhèwèké arep mati; padha nyekel dhèwèké lan nggawa dhèwèké menyang panggonan ing ngendi Rasul Suci Markus ngalami martir, lan ing kono padha motong sirahé.

Ing sacedhake makam Santo Markus ana sawijining wanita enom sing dadi biarawati; nalika dheweke ndedonga marang Gusti Allah ing wengi nalika Santo Petrus dipenggal, dheweke krungu swara saka swarga kandha: 'Petrus iku wiwitané Para Rasul, Petrus iku pungkasané Para Martir ing Alexandria'[8146] .

Nalika esuk sumunar, kabèh wong, sawisé padha krungu yèn panggembalane wis diam-diam digawa metu saka panjara lan dipenggal ing kubur Markus, padha kesusu nangis menyang badan sucié lan sawisé dijupuk, digawa menyang gréja. Ing kono, sawisé nempatake sirahé sing mulya ing badané, padha nempatake dhèwèké ing

[8146] Iki kelakon ing taun 311. Sejarawan gereja kondhang Eusebius, Uskup Kaisarea, sing sepuh karo Santo Petrus saka Alexandria, nggambarke Petrus minangka 'hiasan suci para uskup, ing kasucian lan ing nglakoni tugas-tugas suci'. Miturut ajakane, akèh umat pracaya Alexandria diparingi mahkota martir. Kelemahan sawatara wong, sing ora bisa nahan kekejeman panyiksaané, nyurung dhèwèké ing taun 306 kanggo ngetokaké paugeran tobat, sing wis dilebokaké ing paugeran Gréja Universal wiwit jaman biyèn, kebak katresnan Kristen, lan adhedhasar piwulang Kitab Suci. Kanthi nindakake kuwi, piyambakipun ngupaya ingkang paling utama supados ingkang wis tiba bisa bali ing pangkuan Gréja, nggolongaké wong-wong mau miturut kategori, nimbang kahanan nalika tiba, ngajak saben tiyang tobat, lan nyatakaké menawi namung siji kalepatan ingkang boten kenging dipunapura – boten tobat. Saliyane, risalahé bab Paskah kondhang banget, kaya uga kutipan saka karyané *Bab Keilahian*, sing isiné petikan éndah bab Inkarnasi Putraning Allah sing diwaca ing Konsili Katelu (Efesus) lan Konsili Kapapat (Konsili Ekumenis Kalsedonia), uga risalahé 'Bab Rawuhé Juruwilujeng' lan sawetara karya liya sing sipaté filsafat lan teologi.

tahta, yaiku ing panggonan kehormatan, kanthi alasan ing ngisor iki: sajrone uripé, sajrone pelayanané minangka uskup, dhèwèké ora nate lungguh ing panggonan pakurmatan, nanging nalika wayahe teka, dhèwèké mung lungguh ing pucuk undhakan lan ora nate munggah undhakané; iki kerep ndadèkaké wong-wong lan para rohaniawané kuciwa, lan padha nyuwun dhèwèké supaya lungguh ing panggonan pakurmatan, nanging dhèwèké ora nate sarujuk. Sawijining wektu, sawisé Liturgi Ilahi, sawisé nglumpukaké kabèh rohaniawan, dhèwèké kandha: 'Apa kowé padha ngerti kenapa aku ora lungguh ing panggonaning pakurmatan lan ora munggah ing undhakané? Amarga nalika aku nyedhak altar, aku weruh padhanging swarga ing dhuwuré, lan kaya ana Kakuatan Ilahi sing manggon ing kono. Rasa ngeri nglimputi aku, lan aku ora wani lungguh ing kana, amarga nganggep diriku ora pantes, nanging aku lungguh ing sikil mezbah, lan sanadyan mangkono kanthi wedi. Aku kandha iki supaya kowe ora meksa aku maneh.'

Adhedhasar kuwi, sawisé seda, umaté nyelehaké jasadé ing panggonan dhuwur, lan kabèh padha muni: 'Dongakna kita, abdi suci Gusti Allah!'

Banjur padha ngubur dheweke kanthi pakurmatan, ngluhurake Tritunggaling Suci:

Bapa, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji; marang Panjenengané padha kaparingana pakurmatan lan sembah saka kita, saiki lan salawas-lawase. Amin.

Troparion sing padha kanggo kabèh Hierarki Suci, nada 4:

Ya Allah, Bapa kita, sing tansah makarya bebarengan karo kita ing alusmu, aja nahan rahmatmu marang kita; nanging lumantar pandonga para hierark suci, pimpin urip kita ing tentrem.

Kontakion, nada 4:

Gereja sing ora goyah lan kuburan ilahi, pancen tiang-tiang iman sing teguh, Clement lan Petrus sing pinunjul, lestarekna kita kabeh lumantar pandonga panjenengan.

Peringatan marang Petrus sing Wicara Setitike

Perayaan tanggal 25 November

Bapa kita sing suci Petrus lair ing Pontus saka wong tuwa sing taat, lan piyambakipun namung gesang bebarengan kaliyan wong tuwané salami pitung taun. Piyambakipun nglampahi sisa gesangé kanthi tapa brata, sepisanan ing Galatia; lajeng, kanthi ngupaya kasampurnan rohani, piyambakipun tindak dhateng Palestina, ing ngriku piyambakipun nyawisake dhiri kanggé pandonga, lan salajengipun mapan ing Antiochia. Dheweke nyendhiri awaké dhéwé ing lumbung, nyawisaké wektu kanggo pandonga tanpa kendhat, ngopeni nyawane. Dheweke mung mangan roti lan mung ngombe banyu, lan sanajan kuwi mung sethithik saben rong utawa telung dina. Dheweke nduwé kuwasa marang setan. Mangkono, Santo Petrus nylametaké wong sing jenengé Daniel saka setan; sawisé mari, lan manut pandhuan lan piwulangé Santo Petrus, dhèwèké dadi paniru gaya uripé. Santo Petrus mbukak mripat wong wuta lan marasaké manéka rupa lara. Panjenengané nyebarake piwulangé kanthi tulisan utawa lisan. Liwat gesangé sing suci, Panjenengané dadi misuwur ing saindenging Antiokia lan sakupenge. Sawisé urip salawase sangang dasawarsa, kaiket akèh kabecikan lan pakaryan meneng, sang wali seda kanthi tentrem marang Gusti watara taun 429[8147] .

9 Desember

26 November (Gaya Lawas)

[8147] Dina raya Santo Petrus sing Meneng uga dirayakake tanggal 1 Februari.

Uripé Bapa Alipius Stylite sing Kinurmatan

Dipepering ing tanggal 26 November

Alipius, abdi Kristus, asalé saka kutha Adrianople ing Paflagonia[8148] . Gusti wis milih dhèwèké kanggo ngabdi marang Panjenengané malah sadurungé dhèwèké lair. Ing sawijining wengi, ora suwe sadurungé lair putrané, ibuné nduwèni pangandika ing ngandhap iki. Koyoké dhèwèké nyekel anak wedhus ing pangkuané, ayu banget, karo loro lilin murub ing tanduké. Nalika wayahe lair Alypius teka, kamar kuwi kebak padhanging ilahi: iki pratandha padhanging urip sing bakal adil ing tembe, amarga dhèwèké ditakdiraké dadi pepadhanging donya. Sawisé Alipius lair, ibuné turu, lan nalika turu dhèwèké nduwé panglihatan manèh kaya ngéné: kabèh warga kutha padha nglumpuk mlebu kamare lan ngubengi bayi mau, padha nyanyi mazmur lan kidung suci. Ibuné éling marang panglihatan-panglihatan kuwi, nyimpen ing atiné lan mikiraké nasib anaké ing tembe.

Sawisé sawatara wektu, bojone tilar donya, lan amarga ora kepéngin omah-omah manèh, dhèwèké nglampahi janda kanthi nglakoni puasa lan pandonga, nyenengaké Gusti lumantar kasucian uripé lan, bebarengan karo anaké, nyandhak kabèh pangarep-arep marang Bapa sejatié para yatim piatu lan janda.

Sawise ngopeni putrané lan nyawisaké dhèwèké kanggo ngabdi marang Gusti Allah, dhèwèké, kaya Anna kuna, ibu Samuel (1 Sam. 1:24–28), nggawa dhèwèké menyang candhi Gusti Allah lan nyerahaké dhèwèké marang Uskup Adrianople, sing kabegjan, Theodore. Nalika Rohé nyumurupi sih rahmaté Gusti kang nyenengi pemuda mau, uskup mau banjur remen banget marang dhèwèké lan miwiti mulang dhèwèké Kitab Suci. Nalika dhèwèké wis diwasa, Alipius ngluwihi kanca-kancané ing kawicaksanan lan akal budi; lumantar tingkah lakuné sing becik lan kabecikané, dhèwèké éntuk katresnané Gusti lan manungsa. Jiwane kebak ajrih marang Gusti, andhap asor lan alus; lan lumantar kawicaksanané dhèwèké ngetokaké, kaya-kaya, kawicaksanané wong tuwa sing wis uban*, lan* nduwèni *'kawicaksanan iku ubané manungsa, lan urip sing tanpa cela iku yuswa tuwa'* (Kawicaksanan 4:9). Amarga kabecikan-kabecikan iki, dhèwèké diangkat dadi bendahara gréja lan sakbanjuré ditahbisaké dadi diakon, lan ing kalungguhan iki dhèwèké nindakaké pangabdiané sing tanpa cela marang Gusti Allah.

Sawisé sawatara wektu, Alipius kepéngin urip nyendiri, supaya ing meneng lan piyambakan dhèwèké bisa ngabdi marang Gusti kanthi luwih semangat lan seneng ing pangrêmbagan tanpa kendhat marang Gusti. Dheweke nyritakaké pangarep-arep ing atiné marang ibuné sing saleh, sing kaya nabiah Anna[8149] , ora tau adoh saka gréja lan lumantar puasa lan pandonga nindakaké pangabdiané marang Gusti awan lan bengi; dhèwèké wis suwé mènèhaké bandha-bandhané marang wong mlarat lan, wis tunangan karo Kristus, wis diangkat dadi diakonis. Marang abdi Gusti sing saleh iki, ibuné dhéwé, Santo Alipius nyritakaké niyaté:

'Aku kepéngin lunga menyang wétan,' pangandikane marang ibuné, 'awit aku krungu yèn ing kana, ing ara-ara samun, akèh bapa-bapa suci sing urip meneng; aku bakal manggon ing antarané wong-wong mau lan, kanthi ngetutaké cara urip sing takwa, bakal nyobi, kanthi pitulunganing Gusti, niru uripé sing luhur.' Kanggo kowe, ibu, ndedongakna aku, supaya Gusti, manut kersaning Panjenengané sing suci, mimpin dalanku lan supaya tindakanku kersa marang Panjenengané.

Tanpa kélangan krasa sedhih amarga pisah karo putrané, ibuné ngangkat tangané marang langit lan sawisé ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, paring berkah lan ngetokaké piyambakné kanthi tentrem. Tanpa ngandhani sapa-sapa kejaba ibuné, Santo Alipius ninggalaké kutha asalé, Adrianople, lan kanthi kobonging kerinduan ilahi miwiti lelampahané, kaya rusa kang ngidam-idamké matai banyu. Kabar kepergiané nglarani atiné Uskup Theodore, para rohaniawan lan umat, sing wis kelangan kanca warga sing becik sing wis ngias Gréja Allah kanthi tuladha uripé sing suci lan kaya malaékat, lan wis maringi paedah gedhé marang akèh anak iman. Uskup langsung ngutus para abdi dalem menyang saindenging papan kanggo nggoleki sang wali; sawisé sawatara wektu, padha nemokaké dhèwèké ing Euchaita[8150] , ing dina pangeling-eling martir suci Theodore. Mung kanthi angel banget, kadhangkala kanthi panyuwunan lan kadhangkala kanthi ancaman, padha bisa nggawa dhèwèké bali

---

[8148] Paphlagonia – sawijining provinsi Kakaisaran Romawi ing Asia Minor lor, kanthi Gangra minangka kutha krajané.

[8149] Dina raya Santa Anne Sang Ramalan dirayakake tanggal 3 Februari.

[8150] Euchait iku sawijining kutha ing Asia Minor lor, saiki dikenal minangka Mereivan.

menyang tanah airé; amarga dudu kersaning Gusti supaya Paflagonia kapisah saka obor kaya ngono, sing lumantaré akèh wong bakal diundang metu saka pepetengé dosa menyang padhangé urip sing takwa. Sawisé bali menyang omah, Santo Alipius sedhih banget amarga lelampahané gagal lan karsa atiné durung kasembadan. Nanging Gusti Allah, Sumber kabèh panglipur, maringi panglipur marang dhèwèké kanthi wahyu ilahi. Ana priya kang nggumunaké—utawa sakjatiné Malaikaté Gusti Allah—katingal marang dhèwèké ing sawijining panglihatan lan kandha:

'Aja sedhih, Alipius, amarga wis bali saka lelampahan sing kok ngarep-arep, nanging yakinana manawa saben panggonan sing dipilih wong sing tresna marang Gusti Allah kanggo urip sing saleh lan nyenengake Gusti Allah iku suci.'

Kanthi tentrem amarga panglihatan iku, Alipius mandheg sedhih lan nerusake urip monastiké, kanthi tekun ngupaya lan ngabdi marang Gusti. Nanging, kepinginan kanggo mundur menyang panggonan sepi ora nate ninggalake dhèwèké. Mulane, dhèwèké asring ninggal omahé lan ngumbara ing pagunungan, padang, lan alas sakupengé, nggolèki panggonan sing cocog kanggo merenung. Ing sawijining dina, nalika munggah gunung ing kidul kutha, dhèwèké nemokaké panggonan sing dhuwur lan éndah, adoh saka rame lan ribut kutha. Dheweke seneng panggonan kuwi lan sawisé nggawa piranti kanggo nggali, dhèwèké nggali sumur ing kana. Nalika kuwi, dhèwèké njupuk banyu saka lemah ora mung kanthi makarya nganggo pacul nanging luwih akèh kanthi ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti nganggo lambéné. Sawisé ngrampungaké tugas iki, Santo Alipius menyang uskup, nyuwun idin kanggo manggon ing kana lan mbangun gréja. Sanajan uskup ora nglarang panjenengané nepaki pangajab kuwi, dhèwèké kanthi rahasia ngutus para abdi kanggo mblokir mata air nganggo watu gedhé lan nutupi nganggo lemah: dhèwèké ora kepéngin wong sing pinaringan berkah iku manggon ing panggonan kuwi, amarga gunungé dhuwur banget lan meh ora bisa diakses déning sapa waé sing péngin sowan marang sang wali, lan saliyané iku panggonané adoh saka kutha; uskup péngin Alipius manggon luwih cedhak kutha lan ing panggonan sing luwih trep. Nalika panjenengané weruh yèn mata airé wis diisi, wong sing pinaringan berkah iku ninggalaké gunung kuwi lan miwiti nggoleki panggonan liya ing sacedhak kutha.

Ing pinggir kutha ana tanah gersang sing ing jaman biyen dipigunakaké déning wong Yunani pagan kanggo kubur wong mati. Tanah gersang kuwi dienggoni déning legiun roh najis; mulané kabèh padha wedi marang panggonan kuwi lan ora ana sing bisa liwat amarga wedi marang panyiksa sing digawé déning setan. Ndeleng yèn kabèh wong padha ngindhari ara-ara iki, Alipius sing pinaringan berkah manggon ing salah siji makam[8151] ; ing ndhuwur makam ana pilar watu, lan ing pucuké ana arca. Bapak sing kinurmatan kuwi mecah arca mau kaya pralon glepung, banjur ngedegaké salib suci ing panggonané. Mangkono, tanpa wedi sethithik marang wediné setan utawa serangané, dhèwèké miwiti manggon ing kana, ngusir pasukan setan adoh saka dhèwèké nganggo senjata Salib lan panah pandongané. Sawijining dina, nalika turu, loro priya mulya sing nganggo busana imam muncul marang Santo Alipius ing sawijining pangliyan lan kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe wis ngenteni kita ing kene suwé banget, manungsa Gusti? Yen kowe pancèn Alipius sing wis ditakdiraké Gusti kanggo ngudhakaké panggonan iki lan nambah puji-pujian marang Gusti ing kéné, mula langsung lakoni tugas sing kuduné kowe lakoni tanpa tundha.'

Sawisé tangi, sang wong suci kaget karo tembungé para priya sing wis dideleng, gumun sapa kuwi lan apa sing kudu ditindakake ing panggonan iki kanggo nambah puji-pujian marang Gusti Allah. Ora suwe sawisé kuwi, Theodore, Uskup Adrianople, perlu lelungan menyang kaisar amarga sawijining prakara, lan Santo Alipius bakal ngancani dhèwèké minangka rohaniawan. Sanajan atiné ora kepéngin, lan mung manut marang dhawuhe uskup, dhèwèké mangkat lan ngancani nganti tekan Chalcedon, ing ngendi uskup arep numpak kapal menyang Konstantinopel.

Ing wektu iku, Alipius mlebu gréja ing pinggir segara lan sawisé ndedonga, dhèwèké ketiduran. Banjur ana cah wadon ayu kaya srengéngé sing muncul ing pangliyan lan kandha:

'Bangun cepet, Alipius!'

Kagum marang kaendahane, Alipius takon marang dheweke:

'Sapa panjenengan, ibu, lan kenapa panjenengan ngajak aku tangi kanthi cepet banget?'

[8151] Ing wektu kuwi, kuburan biasane ana ing guwa ing gunung—kadhangkala alamiah, kadhangkala digali utawa dipahat sacara buatan—ing ngendi jenazah wong sing wis seda, dibungkus nganggo kain kafan utawa seprai khusus, disimpen kanggo istirahat.

Aku iki Euphemia, abdi Kristus lan sawijining martir,' wong wadon iku mangsuli. 'Munggaha, lan yen kowe kersa, ayo padha lunga menyang tanah airmu! Kanthi kersaning Gusti, aku bakal dadi kancamu lan penolongmu.'

Nalika sang martir suci ngendika tembung-tembung mau, Alipius tangi lan ora weruh sapa-sapa ing ngarepe, nanging atine kebak kabungahan rohani. Dhèwèké nyadari yèn Gusti Allah kersa dhèwèké bali urip ing meneng. Mula, sawisé pamitan marang uskup, dhèwèké bali menyang tanah kelairané, kanthi pitulungan sing ora katon lan pandonga saka Sang Martir Agung Euphemia, sing gambaré kang éndah lan pacelathoné kang manis tansah disimpen ing atiné, lan atiné tansah kabungahan rohani.

Sawisé tekan Adrianople, ing panggonan sepi ing ara-ara gersang, dhèwèké mutusaké mbangun gréja ing panggonan kuwi kanthi asmané Santa Eufemia. Dheweke ora duwe dhuwit sing dibutuhake kanggo iki, amarga wis maringi kabèh bandha lan ngetutaké Gusti sing dadi mlarat kanggo kita, dheweke kaya gelandangan ora duwe emas, pérak, malah tembaga ing sabuké. Banjur dheweke nyuwun tulung marang warga lan tangga teparo supaya mbantu. Nalika padha krungu kersané, wong-wong mau kanthi semangat nggawa kabèh sing dibutuhaké, lan ora suwé, ing antaraning makam-makam pagan, dibangun gréja kang dipersembahaké marang martir suci Euphemia. Sawisé pondasi digali, loro priya mau sing wis kasebut mau, nganggo busana imam, muncul manèh marang Santo Alipius ing sawijining impen. Salah sijine nyekel bumbung dupa ing tangane lan nyemekake dupa ing dhasar kuwi, sing maknane yèn ing kana bakal dibangun gréja agung, déné sijine nyanyèkaké:

'Hosianna kanggo panggonan iki!'

Ora dingerteni sapa wong-wong mau – nanging sawisé sawatara wektu, relik suci sing ora bosok lan wangi saka loro wong mau, sing wis kaping pindho muncul ing panglihatan marang Santo Alipius, ditemokaké ing kana. Miturut dhawuhé, relik suci mau dipasang ing gréja sing wis dibanguné.

Sanajan sadurunge gréja iku disucèkaké, legiun setan, nalika weruh yèn lumantar upaya Santo Alipius sawijining panggonan para wali lagi dibangun ing tengah-tengah papané, lan manawa, ing panggonan sing biyèn padha marakaké wong padha wedi lan ngeri, saiki sih-rahmaté Gusti Allah wiwit némbongaké dhiri; kanthi swara banter lan jerit, padha nyerbu gréja anyar sing lagi dibangun lan selé sang wali, kepéngin ngrubuhaké bangunan mau nganti dhasar-dhasaré lan, kanthi medeni sang wali, ngusir dhèwèké saka kana. Ing nesune, para setan padha muni nganggo swara manéka warna, kaya kéwan galak utawa prajurit nesu; nanging prajurit Kristus, , ngadeg ndedonga, ngagem iku minangka senjata kang ora bisa dikalahaké, lan langsung ngalahaké kakuwatan khayalané para setan, nganti para setan padha mlayu isin, kaya bledug sing kabuwang déning angin.

Sawisé gréja iku diresmikaké, wong-wong wiwit padha teka saka kutha kanggo memuji Gusti Allah lan ngrungokaké piwulang rohani sing maringi pangajaran saka sang wali. Banjur Alipius, nguatake awake dhewe luwih kiyat nglawan mungsuh, munggah ing tiang, kaya Santo Simeon, stylite pisanan, lan ngadeg kaya prajurit jaga, nyumurupi gerombolan setan sing nyerang saka adoh lan gagah berani nglawan mau awan lan bengi. Para setan, sanadyan tansah kalah déning dhèwèké, ora nate mandheg nyerang sang wali kanthi tanpa isin.

Ing sawijining wengi, roh-roh jahat wiwit mbuwang watu marang Alipius, nyebabake tatu abot ing awaké. Nalika dhèwèké nahan pukulan watu-watu mau, sang wali kandha marang para setan:

'Apa sing kok karepake saka aku, kowe para setan sing mbenci manungsa lan ngrusak? Kowe-kowe sia-sia ngundang kaributan lan kanthi sengit mbrontak marang para abdi Gusti. Watu-watu sing kowe lempar marang aku iki bakal dadi saksi ing ngarsane Kristus ing Dina Rawuhe Kapindho babagan kethololan lan kejemmu. Ngertia, aku ora nggatekake lemparan watu kowe lan nganggep iku mung dolanan bocah. Delengen, aku saiki mbusak papan kayu tipis sing dadi pangayoman ing sirahku, supaya aku luwih nyaman nampa pukulan lan tahan apa sing ditahan Martir Pertama sing suci, Stefanus, kanggo Gustiku. Kowe wis matèni dhèwèké liwat tangan wong Yahudi, lan kowe bakal nampa warisan Gehenna geni bebarengan karo wong-wong mau.

Krungu tembung-tembung iki lan nyadari yèn sang penyiksa sing ora bisa dikalahaké wis siyap nampa apa waé kanggo Gusti Allah, para setan padha buyar menyang saindenging papan. Kedadéan iki dirungu ing wengi kuwi déning sawatara wong sing liwat, sing uga weruh para setan padha mlayu saka kono kanthi wujud manéka warna, nangis banter lan njerit:

'Alipius wis ngusir kita saka panggonan kita! Kita arep menyang ngendi? Ora ana papan kanggo kita ing endi wae!'

Nanging, sing kinurmatan iku nyopot kanopi entheng sing wis ana ing sirahé saka tiang lan ngadeg ing kana, kanthi langit dadi siji-sijiné pangayoman, kanthi tabah nahan adhem lan panas, udan lan es, salju lan embun beku. Lan piyambakipun tetep dados martir sukarela ora mung sawetawis wektu, nanging salami 53 taun, nandhang sangsara ing tiangipun kados dipaku ing salib. Lan sajrone wektu punika, akèh tiyang—lanang lan wadon, enom lan tuwa—padha nglumpuk dhateng piyambakipun kanggé mirengaké piwulang ingkang maringi pangertosan lan kanggé dipunwarasaken saking pitakenipun. Amarga akèh saka wong-wong mau padha manggon ing sacedhaké, sang wali paring dhawuh supaya ana loro biara sing diadegaké, siji kanggo priya lan siji kanggo wanita, siji ana ing sisih siji saka tiang lan sijiné ana ing sisih liyané. Dhèwèké dhéwé ngadeg ing tiang ing tengah, padhangaké loro biara mau kanthi piwulangé lan tuladhané urip malaikat, lan nglindhungi kanthi pandonga. Alipius maringi marang wong-wong mau paugeran lan pranatan urip monastik, ngandhani supaya padha ngati-ati banget marang tipuan setan; luwih maneh, dhèwèké kanthi tegas nglarang para wanita supaya ora tau muncul ing ngarepé priya.

Ibu saka Alipius sing kabegjan manggon ing biara karo putrine, lan adhine, Maria, lan wanita bangsawan liyane saka Adrianople, kalebu Euphemia lan Euvula, sing wis nyerahake kabèh kagungané, anak-anak, sedulur lan kanca-kanca, uga kabèh kesia-siaan lan kesenengan donya iki, supaya bisa nggawa wujud malaikat lan lumantar cara uripé padha dadi kaya para malaikat.

Ibué Sang Sing Mulya nduwèni pangkat diakonis lan, sanadyan uripé kaya biarawati, dhèwèké ora kepéngin ngucapaké sumpah biara,

'Iku padha waé—dadi diakonis utawa biarawati,' ujare.

Putrané bola-bali nyuwun marang ibuné supaya nganggo busana biara, nanging ibuné ora nggatekake nganti dhèwèké nampa wahyu bab kuwi ing pangliyan bengi. Banjur dhèwèké dhéwé miwiti nyuwun marang putrané supaya nyukur sirahé dadi biarawati. Ing pangliyané, dhèwèké weruh kamar-kamar mewah, saka njero krungu kidungan sing muni éndah muji Gusti Allah. Nalika dhèwèké kepéngin mlebu, ana sawijining priya sing mulya lan sumunar, sing ngadeg ing lawang mlebu kamar-kamar mau, ngalangi dalané lan kandha:

'Kowe ora kena mlebu ing kene, amarga ing kene para abdi Gusti, sing wis ngabdi marang Panjenengané ing urip monastik, padha bungah. Nanging kowe durung nganggo busana biara; mula kowe ora bisa mlebu ing kene lan melu kabungahané.'

Tembung-tembung kuwi ndadekake ibu Santo Alipius isin banget, lan sawisé tangi, dhèwèké wiwit nyuwun marang anaké supaya diwènèhi cukur rambut dadi biarawati. Sawisé dicukur rambuté, dhèwèké nambah manèh upayane, nambah pakaryan anyar marang pakaryan sing wis ana.

Sawisé nglakoni urip monastik pirang-pirang taun manèh, dhèwèké mulih marang Gusti sawisé nyenengaké Panjenengané ing bumi. Bab putrané, Bapak Alipius kita sing kinurmatan, dhèwèké nyenengaké Gusti banget nganti sanadyan isih urip dhèwèké padhang déning cahya swarga sing kados kilat: kaping pirang-pirang ana tiang geni sing muncul ing dhuwuré sirahé, nganti tekan méga lan madhangi sakubengé panggonané. Fenomena iki kerep kelakon, kadhang awan, kadhang bengi, nanging luwih asring ing bengi; lan nalika ana guntur lan kilat, cahya langit iki ing ndhuwur sang wali katon luwih dhuwur tinimbang tiang watu panggonané.

Akeh wong pracaya sing urip suci diparingi sekilas ndeleng iki; liyane, sing ndeleng cahya saka adoh, padha nyangka yèn tiang sang wali kobong karo geni nyata sing bisa dirasakaké. Kanggo sing dianggep pantes, padha bisa cetha nyekseni pratandha kamulyan swarga sing ora bisa diungkapaké iki: mangkono Gusti ngluhuraké abdi Panjenengané sing dikasihi.

Lan sang wali nindakake pirang-pirang mujijat lumantar sih Kristus: piyambakipun nyagekake tiyang lara, ngusir setan saking manungsa, lan maringi pratandha babagan tembe. Papat welas taun sadèrènging seda, sikilé katarajang lara abot, saéngga sajrone wektu kuwi piyambakipun boten saged ngadeg lan namung saged nglempèk ing salah satunggaling sisih ngantos wayahe seda. Nalika para murid sang wali kepengin mbalèkaké dhèwèké menyang sisih liyané, dhèwèké ora ngidini, nanging sabar nampa kabèh kaya Ayub kapindho, matur nuwun marang Gusti, marang Panjenengané dhèwèké lunga kanthi kabungahan[8152] . Lan sawisé seda, akèh wong lara

[8152] Sing Mulya Alipius seda nalika pamaréntahan Kaisar Heraclius (610–641) ing sacedhaké Adrianople ing Paflagonia. Sirah suci panjenengané saiki disimpen ing Gunung Athos ing Biara Kutlumush.

sing mari lumantar relik suci dhèwèké, minangka kamulyané Kristus, Gusti kita, sing dimulyakaké bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amén.

Troparion, Nada 1:

Panjenenganipun dados tiang kasabaran, pelopor ingkang sumringah, kados Ayub ing sangsara, kados Yusuf ing cobaan, lan gesangipun kados pertapa nalika isih wonten ing daging, Bapa Alipius; mugi Panjenenganipun kersa ndedonga dhumateng Kristus Gusti kita supados nyawa kita sami kaslametaken.

Kontakion, Nada 8:

Minangka sumber kabecikan lan pangopenan kanggo sing saji, Gréja ngluhuraké panjenengan dina iki lan nyanyi bab panjenengan, Alipius: lumantar pandonga panjenengan, paringna marang sing ngajeni panjenengan lumantar katresnan, kawigatosan lan perjuangan panjenengan, lan panyelamatan saka dosa-dosa abot, kaya jeneng panjenengan.

Peringatan Sang James Sang Rahib

Perayaan tanggal 26 November

Bapa kita sing kinurmatan, Yakobus, makarya ing gunung, tanpa amben, tanpa sel, tanpa pangayoman apa wae kanggo nglindhungi dhèwèké saka cuaca. Dhèwèké kaserang lara usus sing parah nalika dhèwèké mundur saka kabèh wong. Nanging saben ana wong teka marang dhèwèké, sanadyan lara banget, dhèwèké tetep metu lan mulang wong-wong sing teka kanthi kasucian. Dheweke nganggo rantai wesi lan kaos rami kasar ing njero sandhangané. Panganané mung kacang lentil sing direbus, sing dipangané ing wayah bengi. Liwat pakaryan lan sangsara kaya ngono, dhèwèké nampa sih rahmat Gusti sing nganti bisa nguripaké wong mati. Sawijining dina, bapaké bocah cilik sing wis seda teka marang dhèwèké lan kanthi nangis kandha marang sang wali:

'Aku ngerti, abdi Gusti, manawa kabeh iku bisa tumrap panjenengan, yen panjenengan kersa ndedonga.'

Santo Yakobus, nalika weruh luh bapaké, sujud lan nyuwun marang Gusti, banjur nguripaké bocah mau saka pati, sing banjur dibalèkaké marang bapaké. Panjenengané uga nindakake akèh mujijat liya sing nggumunaké.

Santa Yakobus ngadhepi akèh godaan saka setan lan ngusir mau mung kanthi pandonga. Ana sawijining priya sing nggawa banyu saka adoh marang sang wali kaping pindho saben minggu. Setan, sing kepengin mateni sang wali nganggo ngelak, malih dadi wujude sang wali lan miwiti ketemu karo wong sing nggawa banyu ing dalan; dheweke njupuk banyu saka wong kuwi lan meksa supaya bali. Nanging, ing sawijining wektu, wong iki bisa, tanpa kawruh mungsuhe, nggawa banyu marang sang wali. Sang wali, nalika ndeleng dheweke lan banyu sing digawa, ngendika:

'Napa, anakku, kowe wis suwe ora nggawa banyu kanggo aku, nganti aku sangsara banget amarga ngelak?'

"Bapak," wangsulane, "kula mesthi nggawa banyu ing dina lan jam kang wis ditemtokake. Nanging ana wong kang tansah nemoni kula ing dalan lan nyegah kula tekan ing panggonan punika."

"Wiwit saiki," pangandikane sang wali, "yen ana wong ketemu kowe lan nyegah kowe supaya ora nerusake, aja kowe nyerahake wadhah iku marang wong mau nganti kowe tekan ing panggonan iki."

Kanthi nglakoni tapa brata iki, dhèwèké dadi wong sing bisa nindakake kaajaiban gedhé, lan kanthi kabungahan budhal menyang Gusti[8153] .

[8153] St James the Hermit manggon minangka pertapa ing sacedhake Cyrus ing Siria ing abad kaping lima. Dheweke dipercaya seda ing taun 457.

Peringatan konsèkrasi Gréja Santo Yohanes Pembaptis Agung ing Kyiv.

Dipepering ing tanggal 26 November

Pangeran sing pinaringan berkah lan tansah kelingan saka tanah Rusia, Yaroslav, putrané Pangeran Vladimir sing padha karo Para Rasul, kepéngin mbangun gréja kanggo ngajèni Martir Agung George[8154] , yaiku ing asmané Malaikat Pelindhungé, amarga Yaroslav wis nampa jeneng George nalika baptisan suci. Dheweke milih panggonan kanggo greja iki ora adoh saka Katedral Santa Sofia, persis ing sisih kulon, ngarah Gerbang Emas.

Nalika pambangunan gréja iki diwiwiti, buruh sithik.

Ndeleng kahanan iki, Yaroslav nyaur tiun[8155] lan takon marang dheweke:

'Ngapa mung sithik buruh ing omahé Gusti?'

Tiun mau mangsuli:

'Amarga iki prakara pamaréntah (tegesé katedral iki dibangun nganggo biaya pribadiné pangeran), wong-wong padha wedi yèn upahé kanggo gawéan kuwi bakal dicabut.'

Banjur pangeran mrentahake supaya harta karaté digawa liwat lengkungan gapura emas lan ngumumake marang wong-wong ing alun-alun yèn saben wong bisa nampa saka pangeran siji nogat[8156] saben dina kanggo gawéané. Akèh banget buruh sing teka, gawéan dadi luwih lancar, lan gréja kuwi ora suwé rampung.

Peresmiané dilakokaké tanggal 26 November 1051 déning Metropolitan Hilarion[8157] . Sang pangeran mréntahaké yèn dina peresmian kuwi kudu dirayakaké ing saindenging Rusia saben taun minangka pangurmatan marang Santa Yohanes Sang Martir Agung[8158] .

Troparion, Nada 4:

Dina iki pucuking bumi padha mberkahi panjenengan, kebak mujijat ilahi, lan bumi bungah amarga wis disirami getih panjenengan: lan wong-wong kutha Kyiv, sing nggawa jeneng Kristus, kebak kabungahan nalika pambukaan gréja ilahi panjenengan, Ya Santa George, sing nandhang sangsara, wadah pilihané Roh Suci, abdi Kristus: ndedonga kanthi pracaya lan pangajab kanggo wong-wong sing teka ing gréja suci panjenengan, supaya padha dibersihaké saka dosa-dosané, supaya tentrem tentrem lestari ing donya, lan supaya nyawa kita padha slamet.

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji Martir Agung Kristus sing ilahi lan diadekake makuta, Yurji, sing ngalahake mungsuh-mungsuhe, nalika kita padha kumpul kanthi iman ing gréja sing wis disucèkaké iki; kang Gusti Allah kersa nyipta miturut asmané, lan kang mandheg piyambak ing antaraning para wali.

[8154] Ora ana sésa-sésa saka Gréja Santo Yurgi sing isih ana nganti saiki.

[8155] Tiun – sawijining administrator sing diangkat déning pangeran, hakim pangkat ngisor; nanging ing kéné, tegesé mandor ing proyek bangunan pangeran.

[8156] Nogata – sawijining jinis koin Rus Kuna, padha karo separo четвертак, yaiku 12,5 kopeck.

[8157] Hilarion – metropolit pertamane ing Rus' sing asalé saka wong Rusia asli. Dhèwèké dipilih déning pangeran dhéwé lan déwan uskup lan diparingi pangkat metropolit amarga uripé sing asetik lan ajarané; Dheweke mimpin Gréja Rusia wiwit taun 1051 nganti 1054. Dheweke nulis *Tembung babagan Hukum lan Rahmat* lan *Pengakuan Iman*, lan epistula lan khotbah instruksional liyane uga wis disimpen.

[8158] Dina raya sing padha kanggo Santo Yurji tanggal 26 November wis ana, kaya saiki uga, ing Yunani, uga kanggo nandhani pambukaan gréja Yunani ing pakurmatan santo iki.

10 Desember

27 November (Gaya Lawas)

Penderitaan Santo Yakobus si Persia

Diperangeti tanggal 27 November

Martiir Suci Yakobus lair ing Persia saka wong tuwa Kristen, sing ngedidik dheweke kanthi taqwa. Sawise nikah karo wanita Kristen, dheweke urip ing kamulyan lan pakurmatan, amarga dheweke nampa sih saka raja Persia Izidgerd lan penerusé Varahran[8159] , sing ngangkat dheweke dadi pangurus istana. Amarga dipun paringi karunia déning para raja Persia, piyambakipun kagum marang pakurmatan donya, banjur murtad saka iman Kristen lan bebarengan karo raja nyembah arca-arca lan nyembah marang kuwi. Nalika ibunipun lan garwanipun mangertos bab punika, padha ngutus surat kang isiné tembung-tembung punika:

Wong sengsara, kenapa kowe ninggalake Gusti Allah, Raja Swarga, demi kamulyan manungsa? Kanthi ngupaya nyenengake raja donya, kowe wis adoh saka gesang langgeng. Kanthi ngabdi marang sing fana, kowe wis mbelakangi sing langgeng. Kowe wis milih goroh tinimbang kabeneran, amarga kanthi ninggalaké iman marang Kristus, kowe wis kecemplung ing perangané setan. Kanthi manut marang raja sing bakal mati, kowe wis ngremehake Hakim sing urip lan sing mati, lan, nalika ngupaya katresnan manungsa, kowe wis ndadekake awakmu ora pantes nampa katresnané Gusti Allah lan wis kapisah saka berkaking swarga. Kita nangis lan meratapi kowe, amarga sing biyen dadi putra pepadhang, saiki kowe wis dadi putra pepeteng lan Gehenna. Elinga iki: yen kowe ora mbalèk saka tipuané setan, kowe ora bakal nduwé paseduluran karo kita, amarga kita malah ora kepéngin ndeleng kowe dadi wong sing nyembah berhala. Lan kita nyuwun marang kowe kanthi luh: mbalikna marang Kristus, supaya kowe bisa uwal saka murka Gusti Allah. Wenehana panyuwunan kita saiki uga lan aja nundha, supaya ora kasep. Lan nalika murka Gusti Allah nyerang kowe, bebarengan karo raja lan kanca-kancane, ora bakal ana dalan bali, lan kowe bakal nangis kecut, nemokake awakmu ana ing Gehenna geni.

Surat iki saka ibu lan garwané James diwenehaké marang dhèwèké nalika dhèwèké ana ing njaba kutha bareng karo raja. Sawisé maca surat kuwi, James krasa terharu lan mikir:

'Yen ibu lan garwaku wae wis mbelakangi aku amarga nolak Kristus lan ora kepengin ndeleng aku, apa sing bakal kelakon marang aku ing jaman sing bakal teka, nalika Gusti Allah rawuh ngadili wong urip lan wong mati lan maringi ganjaran marang saben wong manut tumindaké?'

Lan sawisé maca layang mau manèh kanthi tliti, dhèwèké nangis kenceng lan wiwit tobat saka dosané. Banjur dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Iki sing bakal tak lakoni, supaya aku ora musna sakabehe. Aku bakal terus-terusan ngetok lawang rahmaté Gusti nganti kabuka kanggo aku. Lan aku pracaya bakal kabuka, amarga Gusti iku welas asih lan ngapura: Panjenengané ora kepéngin pati wong sing dosa, nanging *'supaya wong sing dosa bisa mbalèk saka dalané lan urip'* (Yehezkiel 33:11).

Nalika dhèwèké ngucapaké tembung-tembung mau kanthi tangis sing pait, sawatara wong kafir sing nyadari yèn dhèwèké iku wong Kristen banjur mèlu nglaporaké kabar iki marang Raja Varahran. Sang raja ngundang Yakobus lan kandha marang dhèwèké:

'Critakna kabèh bebeneré—apa kowé wong Nazaret?'

Yakobus mangsuli:

'Inggih, kula saking Nazaret.'

'Dadi, kowe magus?' sang raja takon maneh.

'Ora, aku dudu magus,' kandha Yakobus, 'nanging aku wong Kristen.'

Banjur raja kandha:

"Wong ora ngucapake panuwun! Apa kowe durung nampa akèh kado saka aku lan bapakku, lan apa kowe durung ngrasakake pakurmatan saka kita?"

[8159] Isidigerd I mrentah saka taun 399 nganti 420; putrané Varachran mrentah saka taun 420 nganti 438.

Yakobus mangsuli:

'Ing ngendi bapakmu saiki? Awaké lagi bosok ing peti mati, lan nyawané wis dibuwang menyang neraka.'

'Kanggo wong sing sholeh,' wangsul sang wali, 'pati iku pangaso, nanging kanggo kowe, wong kafir lan wong dosa, iku wiwitan sangsara langgeng.'

Banjur raja ngundang para penasihat lan kanca-kancané lan miwiti rembugan karo wong-wong mau babagan panyiksaan apa sing bakal diwènèhaké marang Yakobus. Kanggo medeni atiné wong Persia liyané, supaya padha ora mbalèkaké imané kaya Yakobus, dhèwèké ngrancang paukuman iki kanggo sang wali: dhèwèké mréntahaké supaya saben anggota awaké dipotong lan diremuk siji-siji. Mula, miturut dhawuhe raja, para algojo nyekel Yakobus lan nggawa dhèwèké menyang panggonan paukuman kanggo mecah-mecah awaké miturut cacahé bagéan awaké. Sing mèlu Santo Yakobus menyang panggonan paukuman kuwi akèh wong sing kenal dhèwèké, kalebu sawatara prajurit lan para pangkat; kabèh padha teka kanggo nyekseni sangsara sang santo.

Sawisé tekan panggonan paukuman, sang wali nyuwun marang para algojo supaya ngenteni sakedhap nalika dhèwèké ndedonga. Banjur, kanthi ngangkat pandangé menyang langit, dhèwèké miwiti ndedonga kaya mangkéné.

'Ya Gusti Allah Tuhanku! Mirengna aku, abdi Panjenengan; nyawangna saking inggilipun swarga lan paringa kakuatan saha kawani dhumateng aku ing wekdal punika, supados aku saged nahan sangsara ingkang badhe teka lan mbayar dosa kula kanthi getih kula, awit aku sampun adoh saking Panjenengan, Pangripta lan Gustiku. Saiki aku sedhih amarga iki lan bali marang Panjenengan, Gustiku, ngakoni asmaning Panjenengan ingkang suci, lan aku nyerahake nyawaku marang Panjenengan. Nanging Panjenengan, ya Gusti, kersaa paring pitulungan dhumateng kula ing sangsara kula, supados mungsuh-mungsuh kula sami mirsani kakuwatan Panjenengan lan malu, *'merga Panjenengan, ya Gusti, sampun nulungi kula lan maringi panglipur dhumateng kula'* (Mazmur 85:17).

Nalika sang wali ndedonga kaya ngono, para algojo nyedhak marang dhèwèké lan sawisé nglucuti sandhangane nganti telanjang, padha nyebar tangan lan sikilé, kandha:

'Apa sing bakal kowe lakoni saiki, Yakobus? Ora ana welas asih kanggo kowe; wis ana prentah kanggo mecah awakmu dadi potongan-potongan: kita kudu motong driji tangan lan driji sikilmu lan ngiris sakabèhé awakmu saka gulu nganti tumit, lan sawisé kuwi kita uga bakal motong sirahmu.' Pikirna apa sing paling apik kanggo kowe – manut kersaning raja supaya tetep utuh lan waras, utawa mati ing tengah sangsara sing kejem?

Sawetara kancane uga ngomong marang dheweke, nangis:

'Ngapa kowe ngrusak atimu tanpa guna? Welasi awakmu dhéwé, lan aja mbuwang yuswamu; turuti dhawuhe raja, sembahyangna dewa-dewa kita, supaya kowe tetep urip; lan, yèn kowe kersa, sembahyangna Gustimu dhéwé sacara rahasia.'

Krungu tembung-tembung kuwi sing diucapake ing antaraning tangis sing kakehan, sang wali mbukak cangkemé lan kandha:

Aja nangis kanggo aku, nanging nangisna kowe lan anak-anakmu. Aku bakal lunga menyang pangaso langgeng, nanging kowe kabeh bakal lunga menyang sangsara langgeng. Kanthi mecah balung-balungku, kowe nyiapake kabungahan sing ora bisa diucapake ing swarga kanggo aku, lan kanggo awakmu dhéwé—sangsara medeni ing neraka, ing kana kowe bakal kobong ing geni sing ora bisa dipadamake, bebarengan karo setan-setan sing saiki kowe sembah.

Krungu tembung-tembung sang wali kuwi, salah siji prajurit raja wiwit nggebuk para spekulan rega[8160] , kandha:

'Ngapa kowe padha ngadeg kono mung ndelok dheweke? Lakonana apa sing wis diparingi dhawuh.'

Lan langsung salah siji algojo nyekel sang wali kanthi tangan lan motong jempolé. Nanging wali sing pinaringan berkah iku, ngadhepake pandangane marang swarga, kandha:

'Bantuan lan pangarep-arepku ana ing Panjenengan, yaiku Gusti Allah! Kanthi siji driji Ilahi Panjenengan ngusir setan-setan; mula tampi driji kula iki, kados ranting sing kapotong saka wit, sing kapotong amarga kuwasa

---

[8160] Ing Kakaisaran Romawi, istilah 'speculators' ateges pasukan elit Praetorian sing ditugasake ngladeni Kaisar dhéwé. Ing kéné, istilah 'speculators' nuduhaké marang prajurit ing pangabdiané raja Persia. Sawisé ngukum Santo Yakobus supaya kabèh anggotané dipotong, Varahran mesthiné nyerahaké palaksanaan paukuman mau marang prajurit ing pangiring pribadiné.

setan, lan paring welas asih marang kula, wong dosa; amarga ranting uga dipotong saka pokok anggur supaya pokok anggur bisa subur, tuwuh, lan ngasilake woh sing akèh.

Banjur pangurus kraton, amarga welas marang sang wali, kandha marang dhèwèké:

'Ampunana awakmu, Yakobus, lan manutna dhawuhe raja: sembahna dewa-dewa kita. Kowé weruh, kita kabèh welas asih marang kowé. Lan aja sedhih merga drijimu sing dipotong: para dhokter bakal marasaké kowé. Mung aja nganti ngrusak awakmu lan kaéndahanmu manèh.'

Sing kabegjan mau mangsuli:

'Apa kowe ora ngerti yèn yèn cabang-cabang anggur dipangkas, nalika srengéngé wiwit mènèhi anget, cabang-cabang kuwi layu ing panggonan sing wis dipotong, banjur wiwit thukul lan ngasilaké woh? Mangkono uga karo , putra-putra Allah sing setya. Ditandur ing kebon angguré Gusti Allah lan dicangkokaké marang Anggur sejati—Gusti Yesus, sing kandha: *'Aku iki pokok anggur, lan kowe-kowe iku cabangé'* (Yohanes 15:5).

Padha dipangkas lumantar pati sakedhap lan tangi maneh ing jaman sing bakal teka, ing kana padha mekar lan dihias kanthi kamulyan kang langgeng, lan nampa woh ganjaran langgeng.

Ora suwe sang suci ngrampungake pangandikane, sang algojo maneh nyedhaki lan motong driji kapindho. Nanging sang suci, kanthi sabar nahan sangsara, muni:

'Panjenenganipun, Gusti, tampi dahan kapindho saking kebon Panjenengan, ingkang dipun tanem dening tangan tengen Panjenengan.'

Wajange sumunar lan kebak kabungahan, kaya-kaya dheweke ora ngrasakake sangsara gedhe nanging nikmat paling dhuwur. Banjur padha motong driji katelu, nanging dheweke terus nyanyi puji-pujian marang Gusti Allah Tritunggal.

'Wus bébas saka telung godaan (yaiku napsu daging, napsu mripat, lan kesombongan donya), kula mulyakaké Rama lan Putra lan Roh Suci, lan bebarengan karo telung mudha sing slamet saka geni, kula ngakoni Panjenengan, dhuh Gusti, lan bebarengan karo barisan para martir kula nyanyi asma Panjenengan, dhuh Kristus.'

Nalika driji papaté dipotong, dhèwèké muni banter:

'Sampeyan sing wis nampa pujian saka papat makhluk urip, tampi minangka kurban kanggo Panjenengan sangsara driji papatku, sing dipotong amarga pangakuan Asma Suci Panjenengan.'

Sawisé driji kaping lima Yakobus dipotong, dhèwèké njerit banter:

'Kabungahan teka marang aku, kaya ing pawiwahan Sang Penganten Gusti kanggo lima dara wicaksana[8161] .' Banjur wong-wong sing nyiksa dheweke, sadurunge motong driji ing tangan kiwa, wiwit ngajak dheweke:

'Yakobus, ayo nylametake nyawamu saiki; aja mbrusak awakmu, nanging lakonana dhawuhe raja, banjur kowe bakal tetep slamet; apa ora luwih becik kowe tetep slamet lan urip tinimbang nandhang sangsara kaya ngene lan mati?' Babagan tatu ing tanganmu, aja sedhih, amarga akèh wong ing donya urip mung nganggo siji tangan, nanging isih nduwèni bandha gedhé, pakurmatan, lan kabungahan ing kamakmuran lan kabèh jinis berkah.

Wong suci mangsuli:

'Nalika para penggembala nyukur wedhus, sawisé nyukur sisih tengen, apa padha ninggalake sisih kiwa tanpa dicukur? Aku iki wedhus ing kandhangé Kristus, sing wis nyerahaké awakku marang panjenengan kanggo Gustiku, supaya panjenengan bisa motong anggotaku kaya motong bulu wedhus – lan nalika tangan tenganku dipotong, apa aku bakal ngreksa tangan kiwa? Ora, aku ora bakal ngreksa anggotaku utawa badan fana iki, supaya aku bisa diparingi sandhanganing kamulyan langgeng.

Banjur, ngangkat paningalé marang swarga, sang wali kandha:

Aku cilik lan andhap asor ing ngarsamu, ya Gusti! Panjenengan, Gusti Agung, nandur asor awakmu kanthi ngagem wujud manungsa, lan nampa kasangsaran disalib lan dipatèni kanggo kita; lan aku, Gustiku, ora bisa niru sangsara Panjenengan; nanging aku nyerahake awakku marang sangsara lan pati, supaya Panjenengan, nalika kebangkitan umum, maringi urip maneh marang aku, utuh lan tanpa tatu.

Nalika sang wali wis rampung ngandika, para penyiksa manèh nyerang dhèwèké lan motong driji sepisan ing tangan kiwa.

Banjur dhèwèké kandha:

[8161] Iki mesthi nyebutake parabelé Kristus babagan limang dara sing wicaksana lan limang dara sing bodho. (Matius 25:1–13)

'Ya Gusti ingkang paling dipuji! Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan amargi Panjenengan sampun nganggé kula pantes nyawisake jari kaping enem kados kurban dhumateng Panjenengan, ingkang nglebarake tangan Panjenengan ingkang paling suci ing salib ing dinten kaping enem lan jam kaping enem[8162] .'

Banjur padha motong driji kapitu sang wali, lan dhèwèké muni:

Sadurunge iki, sajrone saben pitung dina ing minggu, lambeku bebarengan karo nabi Daud muji Panjenengan amarga paugeran adil Panjenengan; nanging dina iki aku ngluhurake sih Panjenengan nganggo pitung driji iki sing wis dipotong kanggo pangakuan marang Panjenengan.'

Lan padha motong driji kawolu Yakobus; lan dhèwèké njerit marang Gusti Allah:

'Ya Gusti! Panjenengan piyambak, miturut paugeran, disunat ing dina kaping wolu; kula, nanging, nglampahi pangamputasi wolu driji supados, sawise mundur saka tiyang ingkang mboten manut paugeran, kula saged manunggal kaliyan Panjenengan, Panyelamat kula, lan sawisé ninggalaké badan iki, kula badhé nyawang Pasuryan Panjenengan ingkang Maha Suci, ingkang nyawaku kepéngin ndeleng kanthi ngédab-édabi kados rusa kang ngelak kepéngin sumur (deleng Mazmur 41:2).

Sawisé kuwi, driji sangangé sang wali dipotong; banjur sang wali muni:

Kristusku, ing jam sanga ing salib Panjenengan nyerahake Roh Panjenengan ing tangan Bapa; lan aku, sawise kelangan driji sanga, ing tengah sangsara iki, matur nuwun amarga Panjenengan nganggep aku pantes kanggo ngorbanake awakku kanthi cacad demi Asma Panjenengan sing suci.'

Nalika driji kaping sepuluh Yakobus dipotong, piyambakipun, kanthi muji Gusti, njerit banter:

'Ing psalteri sepuluh senar aku nyanyi puji-pujian marang Panjenengan, ya Gusti, lan matur nuwun amarga wis paring kakuwatan supaya aku bisa tahan, amarga sepuluh préntah Prajanji Panjenengan sing kacathet ing loro lempeng, yaiku pangamputasi driji ing loro tanganku.'

Banjur sawatara wong sing ana ing kono—para bangsawan kraton lan kanca-kanca sang wali—kanthi nangis kenceng, padha nyuwun marang dhèwèké:

– Kanca sing kita tresnani, kita nyuwun marang kowe, rungokna kita lan manut marang dhawuhe raja, supaya kowe ora mati ing antarané sangsara sing kejem. Bab jari-jarimu, aja susah bab kuwi, amarga dhokter trampil bisa marasaké kowe; nyawamu waé sing kok jaga, supaya kowe ora kelangan berkah donya saiki sing kebak kabungahan lan kesenengan: kowe duwé bandha akèh, mula kowe bisa tentrem. Yen kowe wong mlarat, kowe isih bisa mikir: apa pangarep-arepku ing urip iki, apa manfaat sing bisa tak enteni kanggo awakku, nalika aku ora bisa nindakake apa-apa lan, amarga iku, ora bisa golek panguripan? Nanging kowe sugih, kowe duwe akèh emas, lan yèn kowe péngin, kowe bisa urip mewah, nikmati kabungahan donya iki lan bungah bareng bojomu, ibumu, lan kanca-kanca sing kowe tresnani. Ngapa kowe kepengin ngrusak atimu kanthi sia-sia? Mula, manut kersaning raja, ucapna mung siji tembung, lan kowe bakal langsung dibebasake saka sangsaramu.

Sing Kasucèkaké, ndelok wong-wong mau, banjur mangsuli:

'Ora ana siji waé sing bisa ngabdi marang loro tuan' (Mat. 6:24), lan *'sapa waé sing nyandhak bajak nanging ndelok mburi ora pantes kanggo Kratoning Gusti Allah'* (Luk. 9:62), amarga Gusti ngendika: *'Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku ora pantes kanggo Aku'* (Matéus 10:37–38), *'lan sapa waé sing ora nggawa salibé lan ora mèlu Aku ora bisa dadi muridéku'* (Lukas 14:27). Mula saka iku, aku ora bakal manut marang pituturmu, amarga tembungmu nuntun aku marang karusakan; nanging aku mung nyuwun, aja ngasihani aku, nanging tindakna apa sing wis dadi dhawuhmu.

Banjur wong-wong sing nyiksa sang wali padha nesu banget; padha nyerbu marang dheweke lan motong driji ageng sikil tengene. Sang Wali Yakobus muni:

'Aku memuji Panjenengan, Kristusku, ing Panjenengan ora mung tangan nanging uga sikil kang ditusuk, lan aku ndedonga marang Panjenengan: paringna supaya sikil tengen iki, sing wis nahan pegatan jari pisanane, sawise iki bisa ngadeg ing sisih tengen Panjenengan.'

Lan padha motong driji sikil kapindho saka sikil sing padha. Nanging Sang Wali terus memuji Gusti:

[8162] Gusti Yesus Kristus dipaku ing kayu salib ing dina kaping enem ing minggu, diitung wiwit dina Minggu, ing jam kaping enem ing dina (jam kapindho miturut itungan kita).

'Ing dina iki, kabecikan lan kawelasan Panjenengan marang kula saya kaping pindho, ya Gusti, amarga wis nampa pangamputasi driji kaki kapindho iki uga, kula badhe rawuh ing ngarsanipun Panjenengan, Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan maringi gesang, ingkang nylametake kula saking pati langgeng kaping kalih.'

Wong-wong mau uga motong driji sikil katelu saka wong sing berkah iku, banjur dibuwang ing sacedhaké. Wong sing berkah iku, nalika ndelok, kandha kanthi mesem kabungahan:

'Mlaku kowe, minangka pratandha Tritunggaling Suci, menyang sedulurmu, he jari katelu; sawise nampa pati sementara iki miturut tuladha Kristus, sing tangi sawise telung dina seda, kowe, kaya wiji gandum sing diwutahake ing lemah, bakal nampa, bebarengan karo anggota awakku liyane, ganjaran ageng ing dina kabangkitan umum.'

Sawisé kuwi, padha motong driji papat sang wali. Banjur sing pinaringan berkah kuwi muni banter: *'Napa kowé sedhih, he nyawaku, lan napa kowé kuciwa? Manatah marang* Gusti Allah*'* (Mazmur 41:6), sing nylametaké lumantar kuwasa salib kang ana papat ujungé, awit aku ngakoni asmané kang suci.

Jari kaping lima Yakobus uga dipotong, nanging sang wali terus muji Gusti Allah, kandha:

– Ya Gusti, saiki kula badhe matur nuwun dhumateng Panjenengan, ingkang nandhang lima tatu ing salib[8163] , lan kula badhe ngluhurake pitulungan Panjenengan, awit Panjenengan paring kula pantes ing bagyan para abdi Panjenengan ingkang setya, ingkang nandhang sangsara kanggé Panjenengan lan ngembangake lima bakat ingkang kaparingaken dhumateng piyambakipun[8164] .

Sawisé kuwi, para penyiksa wiwit motong driji sikil kiwa. Nalika padha motong driji cilik sikilé, Santo Yakobus muni:

'Kuwatna, driji cilik, sing kaping enem sing arep dipotong; amarga aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti Allah Agung sing kanthi welas asih nguwatake aku, sing nggawe kowe ing dina kaping enem bebarengan karo liyane, lan sing bakal nguripake kowe maneh, cilik, kaya Panjenengane bakal nguripake liyane.' Amarga yen ora ana siji rambut ing sirah manungsa sing gugur tanpa kersaning Gusti, luwih-luwih kowe, driji sikil cilik, ora bakal kapisah saka driji sikil liyane, nanging bakal dimulyakake bebarengan karo dheweke, amarga kowe nandhang sangsara kaya dheweke.

Lan padha motong driji kapitué Santo Yakobus, lan dhèwèké muni banter:

'Runtuhna candhi sing rusak iki, ing ngendi ula pitu sirah[8165] ngintip, amarga Sang Pencipta, sing ngaso ing dina kapitu saka pakaryané, nyawisaké kanggo aku ing swarga candhi liya, sing ora digawe nganggo tangan lan langgeng.'

Nalika driji kaping wolu Santo Yakobus dipotong, dhèwèké muni:

'Panjenengané sing nylametaké wolu jiwa saka banjir ing praué Nuh (1 Pet. 3:20) uga bakal nylametaké aku, sing ngucuraké getih kaya banyu.' Delengen, jari kawolu kula wis dipotong, nanging kula kados landasan palu ing sangisore palu, ingkang boten ngrasakaken lara, malah saya kiyat lan kenceng: amargi kula boten ngrasakaken sangsara nalika anggota badan kula dipotong, awit Tabib Agung, Sang Pangripta kula piyambak, nguwataken kula lan nglegakaken sangsara kula: Panjenengané bakal mulihaké aku kanthi sampurna sawisé kabèh mingguing uripku ing donya, nalika rawuh dina kawolu kang kabegjané langgeng.

Banjur padha motong driji kaping sanga James; nanging sang wali ndedonga kanthi wani:

Aku nyuwun marang Panjenengan, ya Gusti, paring kiyat marang aku ing kasabaran! Nyawaku percaya marang Panjenengan, sing wis netepake aku, kanthi sih-rahmat Panjenengan, ing kasucian sangang pangkat malaikat. Mula, paringana supaya aku uga, sawise nahan nyeri putuse sangang driji sikil iki, bisa tetep bebarengan karo Panjenengan, kaya sangang pangkat malaikat sing tansah bebarengan karo Panjenengan.

Lan padha motong driji sikilé kaping sepuluh; nanging sang wali njerit banter:

'Yesus Kristus, Gusti Allah sing sampurna lan Manungsa sing sampurna, nyawang, kula aturaken dhateng Panjenengan minangka kurban rong puluh driji sikil kula'; lan piyambakipun nambahaken: *'Adili aku, ya Gusti*

[8163] Nalika Gusti Yesus Kristus diangkat ing Salib, Panjenengané dipaku nganggo papat paku, sing dicemplungaké ing loro tangan lan loro sikilé. Mula Panjenengané ngalami papat tatu; tatu kaping lima ditindakake déning sawijining prajurit sawisé seda ing Salib, nalika prajurit kuwi nembus sisihé nganggo tombak.

[8164] Iki nyebutake parabel talenta, ing ngendi talenta iku dadi simbol karunia rohani wong. (Matius 25:14–30).

[8165] Mesthi wae, setan sing wis ngrusakaké sipat manungsa liwat dosa.

Allah, lan bela aku marang wong-wong sing jahat iki' (Mazmur 42:1), amarga wong-wong sing ora takwa ora ngapura marang ciptaan Panjenengan, nanging kaya srigala galak wis nyabuti kabeh anggota awakku.

Akèh wong lanang lan wadon, tuwa lan enom, sing padha ngadeg ngubengi lan nyawang sangsara sang wali, padha gumun marang kasabarané. Nanging wong sing nandhang sangsara kanggo Kristus, nalika ndelok wong-wong sing nyiksa dhèwèké, kandha marang wong-wong mau:

'Ngapa kowe padha ngadeg mantu? Tebang wit sing rantingé wis dipotong.'

Lan para penyiksa, nyedhak marang dhèwèké, motong sikil tengené; nanging sang wali njerit:

'Saiki aku nyawisake minangka sesajen marang Sang Raja Swarga piranti kang ngidini aku ngadeg ing ngarsane, lan aku nahan sangsara iki amarga katresnan marang Panjenengané, supaya sikil tenganku kang wis dipotong bisa ngadeg ing Karajané.'

Padha uga motong sikil kiwa; lan dhèwèké, ngangkat pandangane marang langit, muni:

– Ya Gusti, Panjenengan sampun mirengaken kula, awit welas Panjenengan ageng sanget: Panjenengan, ya Allah ingkang Maha Nggawé Kaajaiban, sampun nylametaken kula saking kedahipun ngadeg ing suku kiwa, saéngga maringi pratandha becik, awit sisih kiwa maknanipun karusakan langgeng[8166] .

Sawisé kuwi, tangan tengené sang wali dipotong; lan dhèwèké muni:

'Gusti, kula badhe nyanyi babagan sih-rahmat Panjenengan salami-lamine; saking generasi ngantos generasi kula badhe ngumumake kabeneran Panjenengan, awit tembung-tembung Panjenengan ingkang makaten sampurna kacumponi ing kula: *"Lan menawi tangan tengenmu ndadosake kowe klentu, potong lan buwang adoh saking kowe"* (Matéus 5:30).'

Banjur tangan kiwa Santo Yakobus dipotong; lan dhèwèké wiwit kandha:

– Ya Gusti, dudu wong mati sing bakal muji Panjenengan, uga dudu wong sing bakal mudhun menyang neraka lan mlaku ing dalan kiwa urip—yaiku dalan tumindak sing ora adil—nanging kita sing isih urip, sing nolak dalan kiwa (yaiku kabohongan), bakal mberkahi Panjenengan salawas-lawase, Ya Gusti!

Sawisé kuwi, pundhak tengené sang wali dipotong, banjur dhèwèké kandha:

'Pujia Gusti, he nyawaku. Aku bakal memuji Gusti salawasé aku urip; aku bakal nyanyi marang Gustiku sakdurungé aku ana' (Mazmur 145:1–2), amarga Panjenengané sing nyandhak ing pundhaké dhéwé wedhus sing kesasar sing wis ditemokaké lan diselehaké ing tangan tengené (Lukas 15:4–7; Mat. 27:23), bakal kelingan uga pundhak tengenku, lan nalika nemokake wis dipotong, bakal nyelehake ing sisih tengene.

Lan padha motong pundhak kiwa, lan sang wali kandha:

'Mungsuh-mungsuh wis ngubengi aku saka kabeh sisih. Nanging Gusti iku Penolong lan Pujianku, ing pundhaké kang nyangga takdiré kabèh; Panjenengané iku Juruslametku: Panjenengané ora bakal ngidini aku, sawisé nahan pegatan pundhak kiwa, nyasar menyang kiwa mlebu ing panguwasa pepeteng.'

Banjur padha miwiti motong betisé Santo Yakobus nganti tekan dhengkul. Santo iku, nahan sangsara sing nggegirisi, muni:

'Ya Gusti Allah, sing nulungi wong-wong sing wedi marang Panjenengan lan precaya marang Panjenengan, tulung uga aku, abdi Panjenengan, amarga aku kaserang lara pati.'

Krungu kuwi, para penyiksaé kandha marang dhèwèké:

'Apa kita ora wis ngandhani kowe yèn kowe bakal nandhang sangsara kejem lan lara sing medeni? Kowe ora pracaya marang kita.'

Nanging wong sing tabah iku mangsuli marang wong-wong mau:

'Apa kowe ngerti kenapa aku nandhang sangsara iki? Supaya cetha yèn aku iki manungsa daging; nganti saiki, kanthi sih-rahmaté Gusti, aku nglirwakaké kabèh panyiksaan kaya-kaya aku ora nduwé daging; nanging saiki, ing sangsaraku, aku kabuka yèn aku iki manungsa daging. Nanging ora suwé manèh Gusti bakal maringi aku awak anyar, sing ora bakal bisa disiksa utawa dipalak nganggo piranti-piranti kowe.'

Kabeh panyiksaan iki lumaku wiwit esuk nganti jam sanga, lan sajrone wektu kuwi metu ambu wangi sing nyebar saka badané Santo Yakobus sing disiksa. Nalika pungkasané para penyiksa mandheg, prajurit Kristus sing wis ngalahaké setan lumantar sangsara, muni marang Gusti:

[8166] Sisih kiwa nuduhaké azab langgeng, amarga Gusti piyambak, ing gambaran Panjenengané babagan Pangadilan Pungkasan, ngendika yèn Putraning Manungsa bakal nyelehaké wong-wong sing dosa ing sisih kiwa.

'Suci, suci, suci Panjenengan, Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Rama, Putra lan Roh Suci, dipuji dening Kerubim, dimulyakaké déning Serafim, lan dipuji déning kabèh pasukan swarga lan saben makhluk, Gusti Allahé wong urip lan wong mati. Tulung aku sing meh mati, amarga kabeh balungku wis dipotong lan awakku kaya mati, mung ana secercah urip sing isih ana ing jeroning atiku: aku ora duwe sikil kanggo ngadeg ing ngarep Panjenengan, ya Gusti; aku ora duwe tangan kanggo ngangkat ndedonga marang Panjenengan, ya Panjenganku; Aku ora duwe dengkul kanggo sujud nyembah Panjenengan, yaiku Penciptaku: tanganku, sikilku, pundakku lan betisku wis dipotong, lan aku nggleleng ing ngarsane Panjenengan, yaiku Gustiku, kaya pura sing rusak, utawa wit sing ora ana cabange; mulané kula nyuwun dhumateng Panjenengan, Pangasihi Manungsa, aja ninggalaké kula ngantos pungkasan, nanging nylametaké nyawa kula saking penjara punika.

Nalika panjenengané ndedonga kaya mangkono, salah siji wong sing ana nalika eksekusi sang wali njupuk piso lan motong sirahé sing mulya; lan sang wali, sawisé ngrampungaké martiré, nyerahaké nyawa suciné ing tangané Gusti Allah. Nanging awaké sing mulya, sawisé dipotong-potong, nggluntur ing lemah nganti bengi. Ing wengi iku, para wong pracaya nglumpukaké kabèh anggota badan mau lan ngubur bebarengan karo badané, ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh SuciSpirit[8167] . Amin.

Troparion, Nada 4:

Liwat sangsara kang nggumunake lan medeni, lan kanthi kawani ing kasabaranmu, kowe nggumunake kabeh wong, ya kowe kang paling sabar; ing saben bagéan awakmu, kang kena pedhang, kowe ngucapake pandonga panuwun kang nggumunake marang Gusti. Mangkono, sawise nampa mahkota sangsara panjenengan , panjenengan munggah ing pangastane Kristus Allah, Sang Raja Swarga, ya Yakobus: ndedonga marang Panjenengané supaya nylametake nyawa kita.

Kontakion, Nada 2:

Sawise nemu garwa sing becik lan sabar, lan wedi marang paukuman sing nggegirisi, kowe nolak prentah Persia lan wedi marang Yakobus, lan mbuktekake awakmu dadi martir sing luhur, awakmu dipotong kaya kena tongkat.

Peringatan Sang Romawi sing Mulya

Peringatan tanggal 27 November

Romanus sing kabegjan lair ing kuthaRose[8168] , cedhak Antiokia; sawisé diwasa, dhèwèké manggon ing Antiokia. Ing kono dhèwèké mundur metu saka kutha menyang sel cilik, ing ngendi dhèwèké manggon nganti tuwa, tanpa geni. Panganané mung roti, uyah, lan banyu, lan kuwi uga mung sithik banget kanggo nyukupi uripé. Dhèwèké nganggo klambi saka rami sing kasar lan ing sangisoringé nganggo belenggu wesi sing abot. Kanggo kabèh iku, Santo Roman diparingi sih rahmat ilahi nganti bisa marasaké manéka rupa lara lan lumantar pandongané akèh wanita sing ora nduwé anak bisa mari saka mandul. Liwat pangajabé, Santo Roman nggawa akèh wong sing kesasar bali menyang dalan sing bener menyang Kratoné Gusti Allah. Sawisé urip kaya ngono, dhèwèké ngancik yuswa tuwa sing kinurmatan lan kanthi tentrem mulih marang Gusti[8169] .

[8167] Kematiran martir Santo Yakobus kelakon ing taun 421. Nalika sawisé ana prentah ing Persia kanggo ngobong relik suci para martir, wong Kristen ngirim relik Yakobus menyang Yerusalem, saka kono, nalika jaman panguwasa Kaisar Marcian (tengah abad kaping lima), relik mau dipindhahaké déning Petrus, Uskup Edessa, menyang Tavenna ing Mesir. Miturut cathetan liya, relik kasebut dipindhah saka Persia menyang Italia, ing ngendi sirah sang martir suci isih disimpen ing Basilika Vatikan. Sawetara reliké uga ana ing Braga, Portugal, sing pangirimané dirayakaké tanggal 22 Mei.

[8168] Ros iku sawijining kutha ing Siria, ora adoh saka Antiochia.

[8169] Urip lan pakaryané Sang Romawi sing kinurmatan asalé saka abad kaping lima.

Peringatan Santo Yakobus, Uskup Rostov[8170]

Dirilis tanggal 27 November

Santa Yakobus iku wong asli saka tlatah Rostov; dhèwèké ngucap sumpah monastik nalika isih enom lan, amarga uripé sing saleh, diparingi pakurmatan dadi uskup Rostov ing sangisoré Metropolitan Pimen lan Pangeran Agung Dmitry Ioannovich Donskoy[8171] . Nanging, dhèwèké ora suwe ngladèni dadi Uskup Rostov lan ninggalake jabatané amarga alesan ing ngisor iki.

Ana sawijining wanita sing dituduh nindakake kejahatan lan dihukum pati déning Pangeran Rostov lan para boyar Rostov. Ing kahanan kasangsarané, dhèwèké mlayu menyang sikilé Santo Yakobus saka Rostov lan nyuwun supaya nylametaké dhèwèké saka pati. Santa Yakobus nresnani dheweke lan, manut tuladha Kristus sing ora ngukum pelacur sing digawa marang Panjenengané, ora nyerahake wanita sing dihukum mau kanggo dieksekusi, nanging maringi panggonan khusus kanggo tobat nganti pungkasaning uripé. Amarga tumindak iki, Pangeran Rostov lan para warga nesu marang Santo Yakobus lan mbusak gembala sing becik saka jabatané.

Nalika piyambakipun badhé ninggalaké kutha, Santo Yakobus nyedhak dhateng pinggir Danau Rostov; sawisé nyopot jubah uskupipun, piyambakipun nyelehaké inging banyu, nggawe pratandha salib, menek inging dhuwuré, lajeng nyabrang danau; Sawisé nglangi sejauh siji setengah verst saka kutha, dhèwèké tekan pinggir manèh ing panggonan sing saiki ana Biara Yakovlevsky.

Mukjizat sing luar biasa iki nggumunake pangeran lan rakyat. Kabeh padha nyadari yen dheweke wis nindakake tumindak sing ora adil lan kejem marang wong suci; padha nyuwun pangapura kanggo dosane lan kanthi luh ing mripat nyuwun supaya dheweke bali menyang katedral episkopal ing Rostov. Wong suci mau, kanthi welas asih lan alus atine, ngapura dosa abot mau; dheweke ora tau bisa nesu marang sapa wae, nanging kanthi tegas nolak bali menyang katedral.

Ing panggonan kuwi, siji setengah verst saka kutha, ing ngendi Santo Yakobus mendarat ing[8172] , dhèwèké mbangun gubug piyambakan lan manggon ing kana.

Wong suci iku nduwé akèh pangagum, lan akèh saka wong-wong mau wiwit teka marang dhèwèké kanggo manggon ing kana. Banjur dhèwèké mbangun sel kanggo sedulur-seduluré, lan sakbanjuré mbangun gréja sing didedikasikaké kanggo Konsepsi Santa Anna. Ing biara iki Sang Yakobus nglampahi sésa uripé[8173] .

Nalika Santo Yakobus dadi uskup ing Rostov, ana wong sesat jenenge Marcian sing mulang manawa ora kena ngurmati ikon-ikon suci, diarani berhala, lan nyebar gagasan-gagasan liya sing ora takwa. Kanthi kecerdasané lan kawruh sing jembar, dhèwèké narik kawigatèn Pangeran Rostov, para boyar, lan rakyat. Nanging Santo Yakobus saka Rostov, ing ngarsané pangeran lan rakyat, mèlu debat karo sang heretik lan mbukak ajaran palsuné, nganti sang heretik mundur saka Rostov kanthi isin.

Relikwi Santo Yakobus disimpen ing biara sing diadegaké déning piyambakipun, kang dikenal minangka Biara Yakovlevsky, sing dijenengi kanggo ngajèni pangadegé.

Troparion, Nada 4:

Kapilih déning Gusti wiwit isih enom, Santo Yakobus, lan amarga iku diparingi pakurmatan dadi uskup, panjenengan ngembala umat sing dipasrahaké marang panjenengan déning Gusti; mula, sanadyan sawisé seda, panjenengan nampa saka Gusti karunia mujijat kanggo marasaké manéka rupa lara: mugi panjenengan ndedonga

---

[8170] Ora ana hagiografi kuna babagan Santo Yakobus sing slamet. Wiwit taun 1840-an, Biara Yakovlevsky ing Rostov nduwèni hagiografi kuna, sing dadi sumber rincian urip sang wali kanggo buku: 'Description of the Rostov Spaso-Yakovlevsky-Dimitriev Monastery', St Petersburg, 1849; rincian iki diulang ing kene. Liturgi kanggo Santo Yakobus ditemokake ing manuskrip kuna sing ora luwih anyar saka abad kaping 16 lan katon ing menologi liturgi cetak ing tanggal 28 Oktober. Isi liturgi kanggo Santo Yakobus lan tulisan ing ikon kuna cocog karo cathetan ing hagioografi kuna.

[8171] Iki kelakon ing taun 1386; Santo Yakobus diangkat dadi Uskup Rostov, nggantèkaké Uskup Matius, wong Yunani.

[8172] Ing kéné uga, watara telung atus taun luwih kepungkur, Santo Leontius, sing diasingaké déning wong pagan, wis mundur saka kutha Rostov. Gréja Malaikat Agung Mikael, sing diadegaké déning Santo Leontius, saiki ana 30 sazhen saka témbok Biara Yakovlevsky.

[8173] St. James seda ing taun 1392.

kanggo kita sing ngrayakaké pangeling-eling panjenengan sing mulya, supaya kita tansah bisa memuji panjenengan.

Kontakion, Nada 8:

Minangka mitra para uskup lan juara sing pantes saka para wali, ya Santo Yakobus, lestarekna tanpa kendhat tanah airmu, kutha mu, lan umat sing ngajeni kowe kanthi iman lan nyembah relik suci mu, supaya kita bisa nyuwun marang kowe kanthi swara banter: Sugeng, Yakobus, wicaksana saka Gusti.

Peringatan Santo Palladius, Uskup Helenopolis

Dirilèkaké tanggal 27 November

Santa Palladius asalé saka Galatia[8174] . Nalika umuré rong puluh taun, dhèwèké teka ing Alexandria[8175] , ing kono dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo urip asketik, sepisanan ing sacedhak kutha kuwi, banjur telung taun sawisé, ing Gurun Nitria[8176] lan Gurun Scite[8177] , ing kono dhèwèké urip kanthi meneng ketat salawisé sangang taun. Nanging, amarga lara, dhèwèké kapaksa ninggalaké arahé sing dikasihi lan, golek owah-owahan iklim, dhèwèké pindhah menyang Palestina, menyang Betlehem, lan setaun sawisé menyang Bithynia[8178] , ing ngendi warga kutha Helenopolis ora suwé milih dhèwèké dadi uskup.

Santa Palladius nampa kapitadosan istimewa saka Santa Yohanes Krisostomus lan piyambakipun dados panyengkuyung lan pangagum kang sumringah marang guru agung sejagad. Mula, nalika Santo Yohanes Krisostomus dadi korban panganiayaan sing ora adil[8179] , Palladius, sing kondhang amarga kasetyané marang wong sucié Gusti Allah, kapeksa ndhelik ing pirang-pirang panggonan nganti pungkasane tekan Roma[8180] . Honorius, Kaisar Kakaisaran Romawi Kulon, kalebu Palladius ing kedutaan sing dikirim kanggo mbela kasus John Chrysostom ing ngarepe Kaisar Wétan, Arcadius. Nanging, utusan Romawi bali kanthi tangan kosong, dene Palladius ditahan lan diasingake menyang Siena[8181] , saka kana, sawisé seda Arcadius, dhèwèké dipindhahake menyang Antinoe[8182] . Pungkasané, sawisé patang taun manèh, dhèwèké bali menyang keuskupan, ing ngendi, miturut panyuwunan sawijining pejabat kraton sing taat lan pinunjul aran Lausus, dhèwèké nyusun sawijining buku sing dijenengi miturut jenengé, *Lausaios*; Ing buku iki dhèwèké njlèntrèhaké tumindak lan mujijat para wong suci lan wanita suci saka Mesir, Siria, Mesopotamia, Galatia, Kapadokia, lan Roma, sing urip ing abad kaping 4 lan awal abad kaping 5[8183] . Ing pungkasaning uripé, Santo Palladius dipindhahaké menyang katedral ing kutha Aspuka, ing Galatia, ing ngendi, sawisé setya ngopeni umat sing dipasrahaké marang dhèwèké, dhèwèké séda kanthi tentrem ing Gusti[8184] .

[8174] Galatia iku wewengkon cilik ing Asia Minor sing gunung-gunung nanging subur.
[8175] Iki dumadi ing taun 388.
[8176] Gurun Nitria – panggonan asetik favorit kanggo para biarawan Kristen wiwitan, ing Mesir Sisih Bawah, 70 mil saka Alexandria.
[8177] Gurun Skete dumunung sawijining lelungan sedina (25–30 versts) saka Gunung Nitrian, ing sisih lor-kulon Mesir. Iku gurun garing lan watu – panggonan favorit para panguncar gurun Mesir, sing misuwur amarga prestasi asketis para biksu sing ngungsi ing kana. Saka wewengkon iki asale jeneng panggonan-panggonan padunungan biara ing ara-ara samun sing dikenal minangka 'skete'; panggonan-panggonan kuwi papan para biksu sing paling taat manggon kanggo ngupaya pangasingan paling ketat lan meneng tanpa putus – kanggo tujuan manggon ing Gusti Allah siji.
[8178] Bithynia – sawijining wewengkon ing sisih lor Asia Minor.
[8179] Saka April 404
[8180] Ing taun 405
[8181] Siena – sawijining kutha ing Mesir Dhuwur (Lor), ing tapel wates karo Étiopia, dumunung ing sisih lor jeram pisanan Kali Nil, ing pinggir wétan Kali Nil, cedhak arus kencengé; kutha iki isih ana nganti saiki kanthi jeneng Aswan.
[8182] Antinoea – sawijining kutha sing wigati ing jaman kuna, dumunung ing Mesir Tengah.
[8183] Lausaic disusun ing taun 420. Amarga sipaté sing ngedum lan maringi piwulang, paugeran gréja nemtokake yèn bacaan saka kumpulan iki kudu diwaca nalika Matins sajrone Patang Puluh Dina Suci.
[8184] Santa Palladius saka Helenopolis séda ing taun 430.

11 Desember

28 November (Gaya Lawas)

Martiiré Santo Stefanus Anyar

Dirilis tanggal 28 November

Panggonan lairé Santo Stefanus sing kinurmatan iku ing kutha krajan Kakaisaran Yunani – Konstantinopel. Wong tuwané misuwur amarga kasucian lan katresnané marang wong mlarat. Amarga mung nduwé loro putri, padha sedhih amarga Gusti durung maringi putra lanang, awit padha kepéngin nduwé ahli waris lanang. Kanggo ngupaya krentahing Gusti, padha maringi sedekah marang wong mlarat lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti, nyuwun supaya paring putra. Ibué Sang Stephen sing mulya, sing jenengé Anna, ngluaraké atiné kanthi semangat sing gedhé ing pandonga kanthi luh ing ngarsané Gusti, niru semangaté ibué nabi Samuel sing jenengé padha.

Ing sawijining dina Jumat, nalika lagi ndedonga ing Gréja Blachernae[8185] , dhèwèké ngadhep marang ikon Sang Putri Allah ingkang Paling Suci lan kanthi luh nyuwun marang Panjenengané supaya paring anak lanang; Ing wektu sing padha, dhèwèké nggawe sumpah marang Ibuné Gusti Allah yèn pandongané dikabulaké, dhèwèké bakal nyawisaké anak mau minangka sesajen marang Putra Tunggale lan Sabda Gusti Allah, sing wis inkarnasi lumantar Sang Suci. Kanthi kesel amarga pandonga sing dawa lan luh, dhèwèké ketiduran ing gréja lan nalika turu, dhèwèké weruh Sang Putri, Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci, sumunar kanthi kaéndahan sing ora bisa diungkapaké. Ratu Swarga ngandika marang dhèwèké nganggo tembung-tembung iki:

'Mlaku kanthi tentrem, wong wadon, awit kowe wis ngandhut putra, kaya sing kowe panyengi.'

Sawisé ngendika mangkono, Sang Dara dadi ora katon. Bab Anna, ing wiwitan dhèwèké kaget kaya wedi, nanging banjur kebak kabungahan gedhé; lan nalika mulih dhèwèké pancèn ngrasa yèn dhèwèké wis ngandhut ing kandhungané.

Ing wektu kuwi, nalika pamaréntahan Kaisar Yunani sing saleh Anastasius (dudu sing munggah tahta sawisé Zeno lan dadi bidah[8186] , nanging Anastasius liyané sing munggah tahta mengko[8187]), Santo Germanus[8188] kapilih lan diangkat dadi Patriark ing Konstantinopel. Ing dina pangukuman patriark anyar, akèh wong padha nglumpuk ing Gréja Santa Sofia kanggo nyawang sang wali sing anyar kapilih. Ing antarané wong-wong mau ana Anna, sing ditemani bojone, sing wis ing tahap pungkasan meteng. Nalika dheweke lagi ngadeg ing gréja, patriark kasebut kebeneran liwat ing sacedhaké. Anna muni, nyapa sang wali:

'Berkahna, Rama, anak sing ana ing kandhungan kula!'

Ndelok dheweke lan ndeleng masa depan nganggo mripat batine, patriark kandha:

Mugi Gusti mberkahi apa sing wis kabentuk liwat pandonga Sang Martir Sepisan Suci!

Kanthi tembung-tembung mau, piyambakipun ngandhani yèn Anna bakal nglairaké anak lanang sing bakal dijenengi Stefanus, minangka pangurmatan marang protomartir Stefanus. Ramalan sang patriark suci kuwi dibarengi lan, kaya-kaya, dikuwatké déning pratandha mujijat: nalika piyambakipun ngucapaké ramalan mau, geni murub metu saka cangkemé bebarengan karo tembung-tembungé, sing dideleng cetha déning Anna (kaya sing diceritakaké mengko, lan dikuwatké kanthi sumpah).

Sawisé pirang-pirang dina kliwat, Anna nglairaké bayi lanang; bayi mau dijenengi Stephen, manut ramalané Patriark Kudus Herman[8189] . Ing sontené Setu Agung, bayi anyar iku dibaptis déning Patriarké dhéwé.

[8185] Gereja misuwur Blachernae dumunung ing Blachernae, sawijining distrik ing Konstantinopel, meh ing pesisir Segara Marmara. Ing kéné disimpen ikon mujijat Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan jubahé, sing dijaga ing relikwi khusus, sing digawa menyang Nyssa ing abad kaping lima.

[8186] Kaisar Bizantium Zeno mrentah wiwit taun 474 nganti 491. Dheweke diganti dening Anastasius I, sing mrentah wiwit taun 491 nganti 518.

[8187] Iki, mesthi wae, nyebutake Kaisar Anastasius II (713–715).

[8188] Paus Germanus I mimpin Gréja Bizantium saka taun 715 nganti 730.

[8189] Iki ing taun 715.

Ing dina pambresihané, ibu sing bagya iku nggawa bayi mau menyang Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci ing Vlacherna, lan nalika nyekel bayi mau ing pangkuané, dhèwèké ngadeg ing ngarepé ikon sing kinurmatan saka Ratu Swarga, ing ngarepé ikon kuwi dhèwèké biyèn wis ndedonga supaya diparingi anak lanang. Ndelok ikon kuwi, dhèwèké kandha:

'Panjenengan, Sang Agung Leres, tampi putra kula ingkang kinasih punika, ingkang sampun Panjenengan paringi dhumateng kula; tampi piyambakipun ingkang, wiwit sadèrènging kapanggih, kula sampun janji badhé kula pasrahaken dhumateng Panjenengan lan dhumateng Putra Panjenengan ingkang Siji. Dhumateng Panjenengan, salajengipun saking Gusti Allah, kula pasrahaken piyambakipun. Mugi Panjenengan dados Ibu lan Pangreksa dhumateng piyambakipun, lan mugi Panjenengan tansah ngreksa piyambakipun.'

Sawisé ngendika kuwi lan akèh manèh, lan sawisé ndedonga ing ngarepé ikon suci, dhèwèké bali menyang omahé lan ngopeni anaké kanthi sakabèhé atiné.

Ing wektu sing padha, sawisé Anastasius, Theodosius munggah ing tahta kakaisaran[8190] , lan sawisé Theodosius, Leo si Iseuri[8191] . Sajeroning wektu iki, pemuda sing pinaringan berkah, Stephen, saya tuwuh badané lan saya kuwat rohani, sinau Kitab Suci. Kanthi sih rahmaté Gusti, dhèwèké unggul ing pangertosan lan kawicaksananing Gusti, amarga dhèwèké nuduhaké semangat gedhé kanggo maca kitab-kitab suci, sinau paugeran Gusti awan lan bengi; dhèwèké utamané seneng maca karya-karyaé Santo Yohanes Krisostomus.

Ana geger gedhe ing Gréja Allah amarga bidah ikonoklastik, sing sang maharaja dhéwé, Leo si Iseuri, dadi penganut paling semangat. Dhèwèké dadi ikonoklastik amarga pangaribawa para dukun Yahudi, kaya sing dicritakaké ing legenda ing ngisor iki.

Sawetara taun sadurunge pamaréntahan Leo si Iseauria, sawatara wong Yahudi sing teka saka Laodikea ing Fenisia[8192] marani Isif, salah siji pangeran Arab[8193] . Kanthi ngetokake ramalan palsu lan nindakake sihir, wong-wong mau njanjèkaké marang Isif yèn dhèwèké bakal urip patang puluh taun lan nguwasani bangsa Arab, kanthi syarat dhèwèké mréntah supaya ikon-ikon suci dicopot saka kabèh gréja ing karajané lan dirusak. Isif pracaya marang wong-wong mau lan banjur ngetokake dhawuh supaya ikon-ikon sing kinurmatan ing endi-endi dicopot saka gréja-gréja lan diobong. Nanging Gusti Allah, Pangeran paukuman, , nyabet dheweke, saéngga dheweke mati sadurunge umuré ngancik setaun. Putrané, sawisé nggantèkaké bapaké dadi pangeran, kepéngin maringi paukuman abot marang wong Yahudi mau minangka nabi palsu lan dukun; nanging wong-wong mau, mlayu saka murkané pangeran, ninggalaké Arab lan nyuwun pangayoman ing Isauria.

Sawijining dina padha lagi ngaso ing sacedhake matai. Ing wektu kuwi ana sawijining priya enom—wong Isauria aran Leo, wong sing jangkung lan ayu banget—liwat. Dhèwèké kepéngin ngaso ing matai sing padha karo sing dideduki para ahli sihir Yahudi, banjur metu saka dalan lan lungguh bareng karo wong-wong mau. Ndelok priya enom kuwi, para ahli sihir iku banjur padha ngandhani ramalan yèn dhèwèké bakal dadi raja ing Yunani. Amarga asalé prasaja lan malah mlarat, mung cukup kanggo nyukupi uripé saka pakaryan prasaja, Leo ora pracaya marang wong Yahudi kuwi. Nanging para Magi terus-terusan mbaleni ramalané, kandha yèn dhèwèké mesthi bakal dadi raja yèn dhèwèké gelem sumpah marang wong-wong mau – sawisé munggah tahta – yèn bakal nindakaké apa waé sing bakal dijaluk. Lan dhèwèké banjur sumpah marang wong-wong mau, ing Gréja Santo Teodorus sing ora adoh saka panggonan kuwi, yèn bakal nepati panyuwunané; sawisé sumpah kuwi, padha pisah dalan.

[8190] Iki, mesthi wae, nyebutake Theodosius III saka Adramyttium, sing mrentah saka taun 715 nganti 716.

[8191] Kaisar Leo III si Iseauria mrentah saka taun 716 nganti 741. Dhèwèké dijenengi 'si Iseauria' amarga dhèwèké asalé saka Isauria, sawijining provinsi ing kidul Asia Minor.

[8192] Laodikea Fenisia dumunung ing pesisir Segara Tengah, rada kidul saka Antiokia Siria.

[8193] Arabia iku semenanjung sing cukup gedhé ing Asia kidul, antarané Segara Abang utawa Segara Ireng lan Teluk Persia. Penduduké asalé saka bangsa Semit lan umume urip kanthi gaya nomadik. Ing wektu sing padha, Arabia kabagi dadi pirang-pirang kadipaten cilik, saben dipimpin déning sheikh. Agama Kristen tekan Arabia wiwit awal banget (kaya sing bisa disimpulake saka Kisah Para Rasul 2:11; Galatia 1:17), lan tradisi nyritakake yèn Rasul Bartolomeus wis nyebarake Injil ing kana.

Ora suwe sawisé kuwi, pemuda iku direkrut mlebu tentara déning patrician Sesinius[8194] , ing kono dhèwèké cepet munggah pangkat dadi spatharius[8195] . Kaisar Anastasius II banjur maringi gelar patrician marang dhèwèké lan ngangkat dhèwèké dadi gubernur Asia Minor. Sawisé Anastasius seda, Theodosius diproklamasiaké dadi maharaja, nanging Leo ora gelem ngakoni lan nglancaraké pemberontakan. Kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké kasil ngusir Theodosius lan njupuk tahta karajan kanggo dhèwèké dhéwé. Wiwitane dhèwèké dadi raja sing taat lan ortodoks, nanging sawisé kuwi dhèwèké nyimpang dadi ora taat, amarga ora suwé wong-wong Yahudi sing liwat sihir wis prédhiksi pamaréntahané teka marang dhèwèké. Wong-wong mau ngélingaké Leo marang janjiné sing wis dikuataké nganggo sumpah, lan kandha yèn saiki wis wayahe nepati apa waé sing bakal dijaluk. Raja takon marang wong-wong mau:

'Apa sing kowe karepake saka aku?'

Nanging wong-wong mau, minangka mungsuhé Kristus lan iman Kristen, ora njaluk emas, pérak, utawa bandha liya, nanging nuntut supaya dhèwèké mbusak ikon-ikon suci saka gréja-gréja Gusti Allah.

'Raja!' ujare wong-wong mau, 'yen panjenengan nindakake iki, Gusti Allah bakal njaga pamaréntahan panjenengan pirang-pirang taun; nanging yèn panjenengan ora nindakake, panjenengan bakal enggal kelangan karajan lan nyawa.'

Eling yèn ramalan kapisan saka para Magi—yèn dhèwèké bakal nampa karajan—wis kelakon, Leo wedi yèn ramalan iki—yèn dhèwèké bakal kelangan karajan lan nyawane—uga bakal kelakon yèn dhèwèké ora manut. Mula saka iku, dhèwèké ngetokaké prentah supaya ikon-ikon suci dibuwang saka gréja lan omah-omah lan diinjak-injak; kanthi mangkono, raja sing ora pracaya marang Gusti nyebut ikon-ikon mau berhala, lan wong-wong sing nyembahé diarani penyembah berhala.

Lan ana geger gedhe ing Gréja Kristus, amarga sanadyan ana sing manut marang prentah raja, mbuwang ikon-ikon sing kinurmatan lan nginjak-injak mau, ana uga sing nolak raja lan nampa sangsara akèh amarga ngurmati ikon-ikon mau. Santa Germanus, Patriark Konstantinopel, uga nolak melu bidat raja lan kanthi tegas nentang prentah sing ora takwa saka Leo. Amarga iku, sang maharaja kanthi ora mulya nyopot sang wali saka jabatan patriark lan ngangkat ing panggonané wong sing padha pamikiran, sawijining bidah sing aran Anastasius[8196] . Lan akèh uskup lan rohaniawan nandhang manéka sangsara ing wektu kuwi amarga nyembah ikon-ikon suci.

Ing Konstantinopel, cedhak Greja Santa Sofia, ana sawijining bangunan ageng sing dikenal minangka 'Kebon Kasunyatan'. Wiwit jaman biyen, bangunan iku wis nyimpen koleksi buku sing akèh banget, cacahé luwih saka telung atus ewu. Kanggo buku-buku mau, bangunan iku dadi papan panggonané akèh wong sing paling pinunjul lan wicaksana, sing bola-bali dicoba déning sang maharaja kanggo digodha mlebu ing ajaran sesat tanpa Gusti, nanging saben wektu ora ana asil. Banjur dhèwèké mréntah supaya bangunan mau dikelilingi kayu bakar lan dibakar, lan kanthi cara iki bangunan mau kobong bebarengan karo buku-buku lan para sarjana sing ana ing kono. Patriark Anastasius sing anyar diangkat, nanging kepengin nyenengake raja, mrentahake supaya ikon Sang Juruwilujeng sing ana ing gapura tembaga omah mau dicopot lan dibuwang menyang lemah.

Miturut dhawuhe patriark, sawijining prajurit nyandhakake tangga ing gapura lan miwiti munggah menyang ikon mau kanthi niyat arep mbuwangé. Nanging para wanita saleh sing ana ing kono, kobong semangat ibadahé, narik tangga saka sangisoring sikilé lan mbuwang menyang lemah; prajurit kuwi tiba, kepijak lan seda. , para wanita mau buru-buru ngungsi menyang gréja, ing ngendi patriark lagi ana wektu kuwi; dhèwèké ngadeg ing panggonan suci kaya pangajab karusakan[8197] , sawisé nggantèkaké Paduka Suci Herman. Nalika weruh patriark, para wanita mau padha banter nyebut dheweke minangka pangrusak dogma suci, tentara bayaran, lan srigala sing wis ngrebut wedhus, tinimbang dadi panggembala sejati ing kandhangé Kristus; banjur padha

---

[8194] Gelar 'patrician' sejatine mung kagungané anak-anak senator, sing ing basa Latin diarani 'raiges'. Mengko, gelar iki banjur diwènèhaké marang kabèh wong keturunan bangsawan Romawi. Nanging, Kaisar Konstantinus nggawé gelar 'patrician' dadi pakurmatan pribadi, sing diwènèhaké marang pejabat-pejabat dhuwur nanging ora bisa diwarisaké.

[8195] Spatharius iku abdi kraton lan pengawal badan. Sabanjure, gelar spatharius mung dadi gelar kehormatan sing diparingake marang perwira militer – gelar sing ora ngemot tugas ngawal tsar.

[8196] Anastasius, Patriark Konstantinopel, mimpin Gréja wiwit taun 730 nganti 753.

[8197] Ungkapan 'abominasi karusakan' dijupuk saka Kitab Daniel 9:27; cf. Matius 24:15; dianggo marang Anastasius kanggo nuduhake yèn dhèwèké ora pantes dadi penerus Santo Germanus.

mbuwang watu marang dheweke. Patriark, amarga wedi, langsung menyang Tsar lan nyritakaké marang Tsar bab isiné sing ditindakake para wanita marang dhèwèké (Patriark). Tsar sing nesu ngutus prajurit karo pedhang sing wis ditarik kanggo ngukum para wanita sing wis ngremehake patriark – lan kabèh wanita suci mau dipatèni nganggo pedhang amarga semangat sing wis padha tunjukake kanggo kesalehan. Wektu kuwi wong-wong Ortodoks ngalami sedhih gedhé. Akeh sing dipenjara lan diiket ranté; liyané disiksa tanpa welas asih lan dipatèni, déné sawatara ninggalaké omah, désa, lan tanahé, banjur mlayu saka tangan para penyiksa lan ngungsi ing ara-ara samun.

Wong tuwané Stefan, sing wis dikurmati wiwit ana ing kandungan ibuné, uga kepéngin uwal saka panganiayaan kejem marang umat Ortodoks, supaya imané tetep suci. Padha mung ngenteni anaké nganti diwasa, supaya bisa nyawisaké dhèwèké kanggo ngabdi marang Gusti Allah ing biara, kaya sing wis padha janji marang Ibuné Gusti Allah. Nanging, padha ora kepengin ngirim Stephen menyang salah siji biara Bizantium, sing kebak wong-wong sing wis mlayu menyang kana kanggo ngungsi saka para panganiaya. Padha luwih milih nyawisake putrané marang Gusti Allah ing Gunung Auxentius, sing dumunung ing Bithynia[8198] lan dijenengi miturut Bapa Mulya Auxentius, sing dadi wong kapisan manggon ing kana kanggo ngupaya katentreman. Panggonan iki sepi lan adoh saka kabeh geger donya. Sawisé Auxentius, Sergius, muridé lan sing niru uripé sing suci, manggon ing kéné; sawisé Sergius teka Vendian, sing diuji ing kabecikan; banjur Gregorius sing Begja; lan sawisé dhèwèké, Yohanes sing Kinurmatan. Marang dhèwèké kuwi wong tuwané Stephen nggawa anaké sing umuré 16 taun; kanthi nyerahaké bocah mau marang sesepuh suci, padha nyuwun supaya anaké dibentuk dadi kaya malaikat lan diajari ngabdi marang Gusti. Nalika sesepuh kuwi ndelok Stephen lan kanthi mripat sing wicaksana nyumurupi sih rahmaté Gusti ing sajroning dhèwèké, sesepuh mau kandha:

'Satemene, Rohé Gusti Allah manggon ing bocah iki.'

Lan piyambakipun kanthi tresna nampi enom sing pinaringan berkah mau, nyukur rambute dadi biksu, lan wiwit mulang dhèwèké babagan praktik asetik urip meneng.

Sawisé nduwèni rupa kaya malaékat, mudha sing pinaringan berkah, Stephen, nglakoni urip kaya malaékat, mbuktèkaké yèn dhèwèké iku biksu sing sampurna. Dheweke ora tau kendho ing nglakoni puasa lan pandonga; duwé watak alus, atiné andhap asor lan roh sing lembut; tansah meneng; njaga kasucian awak lan kasucian prawané; lan sajrone uripé dadi tuladha kamlaratan sejati lan pangasingan wong askétis saka kagungan donya. Dheweke nampa pakaryan patuh monastik kanthi tanpa ngeluh lan kanthi tekun nindakake kabeh sing dipasrahake marang dheweke, nuduhake semangat ing saben bab lan misuwur amarga katekunané. Kajaba iku, banyu sing dibutuhake kanggo ngombe dijupuk saka panggonan sing adoh banget saka guwa panggonané Stephen. Nanging saben dina sang wali tansah nggawa banyu sing cukup, nempuh lelampahan adoh kanggo kuwi lan banjur ngupaya abot munggah gunung karo banyu mau. Lan ora mung banyu, nanging kabèh sing dibutuhaké uga digawa saka panggonan adoh, nganti ngentèkaké tenaga amarga pakaryan sing abot. Nanging Stephen sing pinaringan berkah ora nate ngeluh babagan kasangsaran ing upaya asketis, ora nate groh, lan bebarengan karo patuhé, dhèwèké nampilaké katresnan sing tulus lan tanpa pamrih marang guruné sing kinurmatan. Bab kaelokan, prestasi, lan pakaryané liyané sing wis dilakoni wiwit enom, sapa sing bisa nyritakaké kabèh mau?

Gurune Santo Stefanus sing bejo, Pendeta Yohanes, nalika ndeleng semangat muridé ing urip asketis, kabungahan ing atiné lan, kaya angin ngobong geni ing arang kang isih sumunar, nyulut ing manahé Sang Sing Kasucèkaké, lumantar tembung lan piwulangé sing diilhami Gusti, karsa tumindak luwih agung kanggo kamulyaning Gusti, katresnan kang luwih sumunar marang Panjenengané, lan ajrih marang Gusti. Malih, piyambakipun tiyang sampurna ing kabecikan, kapenuhan sih rahmat saking Gusti lan kaparingi dening Gusti karunia pangawikan pramana.

Nalika sawijining dina, nalika Stephen sing kabegjan wis ngrampungake sawijining tugas lan bali marang gurune, dheweke weruh yen gurune, sawise nyandhak sirah ing jendhela cilik guwa, lagi nangis kecut. Stephen mandheg ing sacedhake jendhela lan ngenteni supaya sang wong sepuh suci maringi berkah lumrah marang dheweke. Lan piyambakipun meneng ing kono suwé, gumun marang tangisé sang sepuh sing nglarani ati lan ora wani takon sababé. Nanging sang sepuh piyambak ngendika marang piyambakipun:

[8198] Gunung Auxentius dumunung ngadhepi Konstantinopel, cedhak Teluk Nikomedia.

"Anakku sing tak tresnani, kowe sing dadi sabab sedhihku; amarga kowe aku nangis kecut banget; amarga Gusti wis maringi wahyu marang aku yèn panggonan iki bakal makmur lan kamulyakaké lumantar kowe, nanging para iconoclast bakal ngrusak lan ngancuraké."

Krungu kuwi saka gurune, Stephen sing pinaringan berkah nglegos jero lan kandha:

'Cobi critakna, Bapa Suci, kabèh sing wis diwahyukaké Gusti marang panjenengan bab aku: apa sing bakal kelakon marang aku? Lan apa aku ora bakal binasa, amarga kesasar déning piwulang sesaté para iconoclast?'

Sing sepuh mangsuli:

'Ora, anakku, iki ora bakal kelakon marang kowe; nanging aku ngelingake kowe nganggo tembungé Rasul: Efesus 5 – *"Mula, awas lan lumaku kanthi ati-ati"*, *lan* Matius 24 – *"Sapa sing tahan nganti pungkasan bakal slamet*".

Panjenenganipun ngendika tembung-tembung punika lan kathah malih dhumateng Stephen lan nyritakaké kabèh ingkang badhé kelampahan dhumateng piyambakipun ing tembe.

Ing wektu sing padha, bapaké Santo Stefanus sing kinurmatan séda. Sawisé krungu kabar iku, Sang Kinurmatan, sawisé nampa berkah saka bapak rohani, mangkat menyang Bizantium lan ing kana maringi panguburan sing pantes marang bapaké ing donya; banjur dhèwèké adol kabèh harta sing ditinggalaké bapaké lan nyaluraké dhuwité marang wong mlarat. Sawisé ngrampungaké kabèh urusan mau, dhèwèké nggawa ibuné lan salah siji adhine (adhine sing siji wis nyandhak sumpah monastik ing salah siji biara Bizantium) lan nempatké wong-wong mau ing sawijining biara sing diadegaké lan disucèkaké déning Venerable Auxentius sing wis kasebut mau, sing maringi jeneng: 'Trichinaria', tegesé 'saka rambute'. Asma iki diparingaké marang biara mau sawatara amarga angel lan ora kepénaké dalan menyang kana, lan sawatara amarga kasangsaran urip monastik ing jeroné, awit biara mau misuwur amarga paugerané sing ketat, lan para biarawati sing manggon ing kana wajib nganggo busana sing digawe saka rambute. Ing biara iki, Santo Stefanus nyukur rambute ibune lan adhine dadi biarawati; piyambakipun wangsul marang guru mulya lan, manggon bebarengan, nyawisake dhiri ing laku ascetic lan pakaryan monastik sing lumrah.

Sawisé sawatara wektu, bapak rohani lan guru Santo Stefanus sing Begja, Sang Yohanes sing Kinurmatan, kanthi tentrem pamit marang Gusti; sawisé nangisi piyambaké, sang wali lunga ngandhani sedaé marang para biarawan ing sacedhaké, lan kabèh, sawisé padha kumpul, kanthi nangis lan ratapan lan kidungan sing pantes, maringi panguburan sing pantes marang badan mulyaé Sang Yohanes sing kinurmatan. Stephen sing Begja, nalika semana, miwiti urip minangka pertapa piyambak ing guwa, umuré isih watara 30 taun.

Amarga wis nampa guwa saka gurune sing suci, sing wis mulih marang Gusti, lan saka para bapa mulya liyane sing wis manggon ing kana sadurunge, Stephen sing pinaringan berkah uga niru uripé sing dadi tuladha, kebak kabecikan. Mula, para pertapa wiwit teka marang dhèwèké saka sakupenge, kepéngin manggon bareng lan njaluk dhèwèké dadi pituduh lan guru. Antarane ana Marin, wong sing welas asih lan luhur budi; Yohanes lan Kristoforus; Zakaria, wong sing taat; lan pungkasané loro wong sing jahat, Sergius lan Stefanus, sing bakal diterangaké ing ngisor iki. Enem wong liya uga teka marang Stefanus sing kinurmatan, jeneng-jenengé kacathet ing buku wong-wong sing makarya kanggo Kristus Gusti. Mangkono sawijining biara diadegaké, ing ngendi para sedulur biara padha nyawisaké awaké dhéwé tanpa kendhat marang tapa brata monastik, kanthi Santo Stefanus dadi abbasé. Kabeh padha ngupaya panganané kanthi kringeté saka bathuk, lumantar gawean tangané dhéwé; nanging Santo Stefanus sing kinurmatan kuwi trampil ing seni nyalin kitab; lumantar nyalin lan adol kitab-kitab mau, dhèwèké nyukupi kabutuhané dhéwé lan kanca-kancané. Lan Gusti Allah, sing wis nyokong Israel ing ara-ara samun, uga ngutus kabèh sing dibutuhaké marang para abdi Panjenengané, supaya tembunging Injil kanyata ing wong-wong mau: Matius 6 – *'Golèkna dhisik Karajaning Allah lan kabeneran Panjenengané, lan kabèh iki bakal ditambahaké marang kowé*'. Nalika cacah murid Sang Stefanus sing pinaringan berkah saya tambah, dhèwèké nyadari yèn kasepian sing wis suwé dadi pangarep-arepé wis keganggu. Sang wali banjur nyaur Marinus sing wis kasebut mau lan maringi dhèwèké kapercayan kanggo mimpin lan ngopeni biara kuwi. Dheweke piyambak mundur menyang panggonan liya ing gunung iku lan mbangun sel cilik kanggo dheweke, sing banjur dikunci saka njero, nalika umuré 42 taun[8199] . Sel iki ora ana atapé babar pisan. Nalika manggon ing kana sawatara wektu kanthi sepi lan meneng tuntas, sang wali ora kendhat ngobrol karo Gusti Allah, nyawisake dhiri kanggo

[8199] Iki kedadeyan ing taun 756 Masehi.

pandonga. Nanging sanajan ing panggonan anyar urip asketis iki, Stephen sing pinaringan berkah ora bisa uwal saka wong-wong sing ngupaya manfaat rohani saka dhèwèké. Kaya kutha sing dumunung ing pucuk gunung ora bisa ora katon, lan kaya wong sing nggawa rempah wangi ora bisa didhelikake – mangkono uga , wong sing luhur budi sing wis munggah tekan pucuk kasampurnan, kaya munggah gunung, lan sing nyebarake wangiing saka pakaryan becik, ora bisa didhelikake utawa ora katon dening wong liya. Kahanan iki persis kedadeyan marang Stephen sing pinaringan berkah. Ketenaran urip asketisné sumebar adoh lan amba, lan kaya tawon padha nglumpuk marang madu, wong-wong sing ngupaya kaslametan uga padha nglumpuk marang sang pangarsa saka sak penjuru, kepéngin njupuk pangajaran saka tembung-tembungé sing maringi piwulang lan saka cara uripé. Antarane wong-wong sing padha teka marang Sang Reverendi ora mung priya sing taat, nanging uga wanita. Saka wong-wong mau, ana sawijining janda bangsawan jenenge Anna sing pantes diparingi panyebutan khusus. Sawisé bojone seda, dhèwèké isih enom lan durung nduwé anak, banjur adol kabèh kagungané lan mènèhaké marang wong mlarat; sawisé kuwi, dhèwèké sowan marang Sang Stephen sing kinurmatan, dipotong rambute déning dhèwèké kanggo mlebu urip monastik lan dikirim menyang biara Trichinaria.

Ing wektu kuwi, Tsar Leo si Iseurius seda. Posisiné diganti putrané, Constantine Copronymus[8200] , sing mbrontak marang Gréja Allah luwih sengit tinimbang bapaké, mbuwang ikon-ikon suci saka gréja lan ngobongé. Kejahatané diprotes déning akèh wong monastik sing pinunjul lan wicaksana, sing mbuktèkaké yèn dhèwèké salah lan nuduh dhèwèké murtad. Banjur Copronymus kabakar nesu tanpa kendhali marang para biksu, nglakoni panganiayaan kejem lan ngina para biksu kanthi kabèh cara. Dheweke nyebut busana biara iku 'busana pepeteng', lan nyebut para biksu kuwi penyembah berhala amarga padha mbela pangurmatan ikon suci kanthi semangat gedhe. Ing wektu sing padha, tsar sing ora nggatekake hukum nglumpukake akèh wong bodho sing manut marang dhèwèké, lan dhèwèké mréntah supaya padha ngucap sumpah yèn ora bakal nyembah ikon-ikon suci, nanging bakal nyebut kuwi berhala; yèn ora bakal ana gandhèngan karo para biksu, lan ora bakal nampa Sakramèn Paling Suci saka tangané para biksu mau, – lan sapa waé sing nemoni biksu kudu mbuwang watu marang dhèwèké, nyebut dhèwèké bingung, anak pepeteng lan penyembah berhala.

Nalika kabèh mau kedadéyan, Patriark Anastasius sing jahat saka Konstantinopel, sing diangkat déning Leo si Iseuri dadi patriark sawisé Santo Germanus, séda. Ing panggonané Anastasius, Copronymus ngangkat dadi patriark sawijining biksu sing jenengé padha, Konstantine, sing dadi kanca sejawaté[8201] . Luwih saka kuwi, kaisar sing ora pracaya marang Gusti munggahaké dhèwèké menyang tahta patriark mung nganggo wewenangé dhéwé, tanpa pamilihan déning sinode: dhèwèké dhéwé munggahaké dhèwèké menyang mimbar lan masang omophorion marang dhèwèké, ngumumaké yèn dhèwèké pantes njabat patriark. Sawisé kuwi, kaisar lan patriark anyar sawise rembugan bebarengan, ngirim layang marang kabèh kutha, ngundang kabèh uskup menyang kutha kaisaran kanggo sidang kang tujuane ngukum lan mbusak pangurmatan marang ikon. Lan tumindak anarkis gedhé kelakon ing Konstantinopel wektu kuwi. Malah wadhah suci kang digunakaké kanggo ngrayakaké Misteri Ilahi uga dipijak-pijak, amarga ana gambar-gambar suci ing kono. Ikon-ikon suci dibuwang—ana sing menyang rawa, ana sing menyang segara, ana sing menyang geni, dene liyane dipotong-potong lan dipecah nganggo kapak. Bab ikon-ikon sing digantung ing tembok gréja, sawetara digores nganggo wesi, dene liyane dicet nutupi. Para wong sing ora ajiné hukum malah ora ngapura gréja paling megah sing didedikasikaké kanggo Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, dumunung ing Vlacherna, sing dihias kanthi mewah nganggo gambaran kabèh prastawa uripé Gusti Yesus Kristus ing donya, wiwit Inkarnasiné nganti Penyaliban lan Kebangkitané. Ing gréja iki, Tsar Kopronym sing ora ajiné hukum mréntahaké supaya kabèh hiasan ikonografi sing kinclong karo emas lan watu mulia dirusak, lan kaya-kaya nglucuti kabèh, mbusak busana ungu kaya ratu; gantiné kabèh mau, dhèwèké mréntahaké témboké dicét nganggo gambar wit, kéwan, lan manuk. Lan ing wektu kuwi kawujude tembungé Daud: Mazmur 78:1–2 – *'Ya Allah, bangsa-bangsa liya wis mlebu ing warisan Panjenengan; padha ngotori gréja suci Panjenengan; padha ngowahi Yerusalem dadi reruntuhan; padha maringi bangké abdi-abdi Panjenengan supaya dipangan manuk-manuk ing langit, lan badan para suci Panjenengan marang kéwan-kéwan ing bumi*.'

Amarga nalika semana para ikonoklasth padha mbuwang relik suci para wali metu saka gréja, banjur dibuwang menyang geni utawa segara, utawa diseret metu saka kutha banjur dibuwang saka gunung menyang

[8200] Kaisar Konstantinus V Copronymus mrentah saka taun 741 nganti 775.
[8201] Iki nyebutake, mesthi wae, Konstantinus II, Patriark Konstantinopel, sing mimpin Gréja Bizantium saka taun 754 nganti 766.

jurang lan rawa. Dene wong-wong sing wani mbela pakurmatan ikon-ikon suci lan relik, para bidah jahat nyiksa tanpa welas asih lan maringi pati sing pait, nganti getihé mili kaya banyu; dene jasad wong-wong sing disiksa amarga ikon-ikon kuwi ditinggal tanpa dikubur lan dibuwang supaya dipangan manuk galak lan kéwan galak. Banjur teka wektu sedhih gedhé tumrap kabèh umat Kristen Ortodoks, kang durung tau katon wiwit donya diwiwiti.

Mlayu saka panganiayaan sing dilancaraké marang umat Ortodoks, akèh biksu ninggalaké Konstantinopel lan kesusu menyang Stephenus sing Mulya, ngarep-arep éntuk pitutur sing bener lan piwulang sing maringi pangertosan. Wong suci mau nglipur atiné kanthi tembung-tembung sing diilhami déning Gusti Allah lan mulang supaya padha tetep teguh ing kasucian, ora wedi sanajan kudu ngucuraké getih dhéwé kanggo ikon-ikon suci; marang wong-wong sing kurang wani lan wedi siksaan, dhèwèké nyaranaké supaya padha mlayu menyang tanah liya sing ora ana panganiayaan déning para ikonoklas. Amarga iku, kabèh biara Bizantium dadi sepi, lan ora ana siji waé biksu sing katon ing kutha kaisar. Ana sawatara biksu sing tetep teguh marang Ortodoksi, padha nyawisake nyawane kanthi dipatèni, déné liyané, sing kepéngin nylametaké nyawa lan iman sing sejati, padha mlayu menyang nagara liya lan nyebar ing saindenging jagad. Ing taun 754 Masehi, sawijining konsili ikonoklastik diadakaké ing Konstantinopel, sing dihadiri 838 uskup Wétan, nanging ora ana satunggalé patriark sing rawuh, kejaba siji Patriark palsu Konstantinopel, Konstantinus si bidah lan sekutu sang maharaja. Panggonan kang ditetepake kanggo konsili iku yaiku Gréja Sang Ibuné Gusti Allah Paling Suci ing Blachernae, sing sawisé dibusak hiasan ikonografisé, katon kaya ara-ara gersang lan sarangé maling. Ing gréja iki kabèh uskup sing wis teka padha nglumpuk, bebarengan karo kaisar sing ora nduwé hukum lan patriark palsu. Lan sawisé rembugan lan perselisihan sing dawa, tsar iku ngyakinaké kabèh uskup supaya sarujuk karo dhèwèké lan mèlu ing caci maki marang Gusti sing ora nduwé iman. Nanging akèh uskup padha weruh cetha kaluputané raja lan patriark; nanging amarga wedi marang murka raja lan patriark, lan wedi yèn bakal ana bala anyar tumeka marang umat Ortodoks, padha ora wani ngomong apa-apa sing bertentangan karo raja lan mèlu ing bidah sing ora takwa. Sabanjure, ing Majelis Ekumenis Kapitu sing sejati, kang dianakake nalika pamarentahan Konstantinus enom lan ibune Irene[8202] , padha mbantah bidah ikonoklastik lan kanthi tobat bali marang iman sing sejati; nanging saiki padha wis manut marang tsar lan patriark sing ora takwa, sarujuk karo spekulasi bidahé. Lan digawé dogma palsu sing ala lan nggegirisi Gusti Allah kaya ing ngisor iki:

1) Ditetepake manawa ikon suci kudu dianggep minangka berhala.

2) Kabeh sing nyembah ikon suci dipaéng; malah, paéngan uga diucapake marang Santo Herman, sing biyen dadi Patriark Konstantinopel sadurunge bidat Anastasius (bidat-bidat tanpa hukum iki, sing wis dikutuk, malah ngutuk wong suci lan bener, nanging Gusti Allah mberkahi piyambakipun, supados Kitab Suci kanyatan: Mazmur 108 – *'Awaké dhéwé ngutuk, nanging Panjenengan mberkahi*'.

3) Ditetepake manawa kita kudu ngakoni yèn ora mung para wali sawisé seda ora bisa nulungi kita lumantar perantaraane, nanging uga Ibuné Gusti Allah dhéwé ora bisa.

4) Dilarang nyebut Para Rasul, martir, pengakuan iman, sing kinurmatan, lan kabèh sing wis nyenengake Gusti Allah minangka 'santo'.

5) Konsili sing ora takwa iki, sing ngetokake dekrit kaya ngono, diétung ing antarane enem Konsili Ekumenis pisanan, lan diputusaké yèn kudu diarani Konsili Ekumenis Kapitu. Sapa waé sing ora ngakoni konsili kuwi kena anathema, kaya Arius, Nestorius, Eutyches, lan Dioscorus[8203] .

Ing konsili iki, uskup-uskup sing paling misuwur sawise patriark yaiku: Teodosius, Uskup Efesus; Konstantinus saka Nikomedia; Nacolius saka Nacolius; uga Sisinnius lan Basil.

[8202] Mesthi wae, Konstantinus VI Porphyrogenitus, sing mrentah saka taun 780 nganti 797. Kaisar Irene, ibune lan garwane Leo VI, sawijining pembela semangat pangurmatan ikon, mrentah kakaisaran kanggo anaké sajrone sepuluh taun lan mrentah gantiné nganti taun 802.

[8203] Arius, Nestorius, Eutyches, lan Dioscorus iku heresiark. Arius mulang yèn Putraning Allah iku makhluk sing diciptakaké, ora padha drajat karo Allah Rama. Nestorius ngajar manawa Yesus Kristus dudu Gusti sejati, nanging manungsa sing amarga kasucianing gesangé diparingi sih rahmat istimewa saka Gusti. Eutyches lan Dioscorus minangka panyengkuyung bidah Monophysite, sing ngajar manawa ana siji hakekat ilahi ing Yesus Kristus sing wis nyerap hakekat manungsané. Gagasan iki pisanan diajokaké déning Eutyches – archimandrite saka salah siji biara ing Konstantinopel. Dioscorus (sing njabat Patriark Aleksandria wiwit taun 444 nganti 451), sajrone wektu kuwi, muncul dadi pembela fanatik doktrin iki.

Sawisé nindakake tumindak tanpa hukum, para uskup nandatangani dekrit sing wis disusun, supaya tembung Kitab Suci kanyata tumrap wong-wong mau: *'Kekacauan wis metu saka Babilonia, saka para tuwa lan hakim sing katon mimpin rakyat'* (Dan. 13:5), lan maneh: *'Akeh panggembala wis ngrusak kebon anggurku; padha nginjak-injak lapanganku; padha ngowahi lapanganku sing tak tresnani dadi ara-ara gersang'* (Yer. 12:10).

Ing pungkasan rembugan majelis, para uskup sing melu rembugan mulang wong-wong supaya padha ngumumaké kanthi bungah lan khidmat: 'Dina iki ana kaslametan kanggo donya', amarga 'liwat pangayoman Panjenengan, ya Sang Prabu, kita wis dibebasaké saka arca-arca'.

Ing wektu sing padha, raja sing ora manut hukum, Constantine Copronymus, krungu babagan Stephen sing Mulya, sing manggon dadi pertapa ing Gunung Auxentius. Kabèh mau nganti dadi kawigatèn sang raja yèn dhèwèké iku wong sing taat lan uripé luhur, wis paham banget marang Kitab Suci, lan yèn misuwuré wis nyebar ngendi-endi, nganti kabèh wong nganggep dhèwèké padha karo para bapa suci jaman biyèn – lan, pungkasané, yèn dhèwèké iku wong sing semangat ngurmati ikon, mulang wong liya supaya nyembah ikon-ikon suci. Sawisé mangertèni kabèh kuwi, Copronymus mutusaké nggodha Stephen sing pinunjul mau lan ngajak dhèwèké mèlu pamikirane, kanthi pangajab yèn dhèwèké bisa ngrebut dhèwèké dadi sekutu, iki bakal maringi kekuwatan lan keteguhan khusus marang ajaran sesaté. Mula dhèwèké nyaur salah siji kanca raketé, sawijining bangsawan jenengé Callistus, sing dadi tokoh utama ing déwan nagara. Callistus iku wong sing trampil lan fasih ngomong, lan raja sing ora pracaya marang Gusti nyandhak pangarep-arep marang kakuwatan ketrampilane. Dhèwèké mènèhi dhawuh marang Callistus supaya menyang marang Stephen sing Kinurmatan lan nyerahaké prentah raja, nuntut supaya Stephen sing Kinurmatan mbalèkaké pangurmatan marang ikon-ikon lan nandatangani prentah-prentah sing disusun ing déwan ikonoklasme sing ora sah. Ing wektu sing padha, raja ngirimaké marang Sang Reverendi, lumantar Callistus, manéka peparing; nanging peparing mau dudu emas utawa pérak (awit dhèwèké ngerti yèn Sang Reverendi ora butuh barang kaya ngono), nanging manéka woh-wohan sing biyasané dipangan déning Sang Reverendi: kurma, kacang almond, lan ara[8204] .

Sawisé tekan ing griyané Sang Stefanus sing kinurmatan[8205] , Callistus maringi peparing mau lan banjur nyampekaké pidato sing dirancang kanthi trampil, ing ngendi dhèwèké nyoba ngyakinké Sang Kinurmatan supaya manut marang Tsar lan nandatangani dekrit saka konsili ikonoklastik. Callistus nyoba nguwatake tembung-tembunge kanthi kutipan saka kitab suci, nerjemahake maneh sawetara ayat Kitab Suci miturut pangertené dhéwé. Nanging sang wali nemokake sanggahan wicaksana kanggo kabèh tembungé Callistus lan, pungkasané, kanthi wani kandha marang dhèwèké:

Aku ora bakal nandatangani dekrit déwanmu sing kebak goroh lan kabohongan, amarga aku ora péngin nyebut *'pait dadi legi, lan pepeteng dadi padhang'*, supaya aku ora nggawa kutukan nabi '[8206] ' marang sirahku; aku uga ora wedi ancaman raja, lan aku siap nampa pati demi ikon-ikon suci.'

Banjur dhèwèké nguluraké tangané lan nglèngèngaké drijiné, kandha:

Sanajan getih ing awakku mung sak genggeman iki, aku isih ora wedi ngucurake kanggo gambar Kristusku. Bab hadiah sing kowe gawa saka rajamu, balèkna; amarga aku kepéngin tumindak manut Kitab Suci, sing kandha: *'Aja nganti lenga wong jahat ngolesi sirahku, lan aja nganti panganan bidah nyenengake tenggorokanku'* (deleng Mazmur 140:5).

Amarga ora ana asil, Callistus bali lan nyritakaké marang raja kabèh sing wis dirungokaké saka Stephen. Krungu kabar iki, raja langsung nesu banget lan langsung ngutus Callistus dhéwé, bareng prajurit, menyang Gunung Auxentius kanthi dhawuh nyekel rohaniwan mau, nggawa menyang biara Trichinarius ing ngisor gunung, lan ngurung ing kono. Callistus lan prajurit sing dikirim bareng karo dhèwèké nindakake kuwi: padha nyerbu sel sang wali, nendhang lawang nganti pecah, lan nyeret sang reverend metu tanpa welas asih, banjur nggawa

---

[8204] *Dates* iku woh saka wit kurma lan mirip beri; ukurane béda-béda: ing sawetara wit kurma wohé ukurane padha karo kacang polong, déné ing wit liyané luwih gedhé tinimbang sirah manungsa. Nalika woh kurma mateng, wohé dipetik nganggo tangan utawa wité digoyang supaya wohé tiba ing tikar sing digelar ing lemah. Kismis dipangan seger lan uga dikeringake. *Ara* iku woh saka wit ara, wit sing misuwur ing Kitab Suci. Ing kahanan alamiah, woh iki mirip apel. Kacang almond iku woh saka wit almond (sing dikenal minangka 'amigdal' ing basa Slavia).

[8205] Ing taun 763.

[8206] Iki nyebutake tembung-tembung nabi Yesaya (Yes. 5:20): *'Celaka wong-wong sing nyebut ala dadi becik lan becik dadi ala, sing nyelehake pepeteng kanggo padhang lan padhang kanggo pepeteng, sing nyelehake pait kanggo legi lan legi kanggo pait!'*

dhèwèké menyang biara Trichinarius, ing kono dhèwèké dipenjara. Bareng karo Santo Stefanus, kabèh murid-muridé uga ditangkep lan digawa menyang penjara sing padha. Para prajurit padha njaga lawang penjara lan ngawasi kabèh tahanan, ngentèni dhawuh saka raja.

Nalika ing panangkepan, Santo Stefanus sing kaberkahan lan kabèh muridé kanthi wani nyanyi: 'Kita nyembah gambar Panjenengan sing paling suci, ya Sing Loman'[8207] .

Lan padha tetep ana ing penjara sajrone enem dina, ing wektu kuwi padha ora mangan apa-apa. Ing dina kapitu, ana dhawuh saka raja supaya Stephen dibalekake menyang selé; amarga nalika semana raja nampa kabar ana serangan bangsa Skitia marang karajané[8208] . Kanthi niyat arep nolak invasi bangsa Skitia, raja samentara mandhegake panganiayaan marang wong sing kinurmatan kuwi.

Nanging Callistus, sing nyimpen rasa sengit marang wong iku kaya raja, kanthi rahasia ngundang salah siji muridé wong sing pinunjul mau, yaiku Sergius, sing critané arep kita critakaké. Sawisé ngundang dhèwèké, Callistus ngapusi dhèwèké nganggo tembung muji lan akèh emas lan pérak, nganti dhèwèké gelem nyusun macem-macem fitnah marang sing mulya. Kanthi mangkono, Callistus ngarep-arep yèn fitnah sing digawé muridé sing mulya bakal luwih gampang dipercaya, amarga wong bakal mikir yèn wong sing wis ngerti uripé Stefanus lagi nyeksèkaké marang dhèwèké. Nanging Sergius, kaya Yudas kapindho, amarga kesengsem marang pirak lan emas, ngianati gurune lan wiwit nyusun kabèh cara kanggo nggawe jaring fitnah palsu marang bapa sing suci lan tanpa cela. Nanging sajrone uripé sing tanpa cela, dhèwèké ora bisa nemokaké cacat siji waé, kaya srengéngé; mulané, sawisé ninggalake biara Santo Stefanus, kaya wedhus kesasar sing metu saka kandhang, dhèwèké nyambung karo sawijining pejabat kraton sing jenengé Avlikalam, sing nglumpukaké pajeg kanggo raja ing Nikomedia: dhèwèké sing digawe kancané ing niat ala, lan bebarengan padha nggolèki tuduhan palsu marang sang wali. Sawisé padha sarujuk, padha nyusun dokumen dawa sing ngandhakake yèn Stefanus ngina raja lan nganggep dhèwèké minangka wong sesat – lan dhèwèké nyasabake wong akèh lan ngajak kabèh sing teka marang dhèwèké kanggo mbrontak marang raja. Padha ngarang-ngarang akèh fitnah liya marang sing kinurmatan mau, sing ora bakal kita sebutaké ing kéné, supaya ora dawa lan ora nglarani kuping pamaca (awit para tukang fitnah sing jahat kuwi wis ngomong akèh bab sing ora pantes). Para wong sing ora ajiné hukum uga nulis babagan Sang Anna sing mulya, sing sawisé ninggalaké donya sing sia-sia, dipotong rambute déning Sang Pendeta Stefan kanthi cara malaékat lan nglakoni urip biara ing Biara Trichinarian. Para panuduh iku ngarang-ngarang goroh babagan dhèwèké, ngaku yèn dhèwèké ketemu karo Stefan ing wayah bengi, nyemplung ing dosa najis karo dhèwèké. Kanggo melu ing fitnah iki, padha ngrekrut sawijining abdi wadon saka Anna sing berkah, lan ngyakinke supaya dadi saksi bab iku; minangka ganjaran, padha ora mung janji maringi kamardikan lan akèh emas, nanging uga janji bakal ngawinake dhèwèké karo wong pangkat dhuwur sing ngladèni ing kraton. Sawisé nyusun dokumen iki kang kebak fitnah marang Sang Reverend, lan nambahaké kesaksian palsu saka abdi Anna, Sergius lan Avlikalam ngirim kabèh mau bebarengan karo sawijining prajurit marang raja, sing wektu kuwi ana ing tanah bangsa Skitia.

Sawisé raja maca dokumen-dokumen sing dikirim mau, dhèwèké bungah banget lan langsung ngirim layang marang gubernur ing Konstantinopel, Anfitus, dhèwèké mènèhi dhawuh supaya menyang biara ing Gunung Auxentius, njupuk biarawati Anna saka kono, lan ngirim dhèwèké marang dhèwèké. Sawisé nampa dhawuh kraton iki, gubernur langsung mangkat menyang Biara Trichinarian, nggawa akèh prajurit bersenjata kaya arep perang. Sawisé tekan biara, padha nyerang nganggo pedhang sing wis ditarik. Ing wektu kuwi, kabèh biarawati padha kumpul ing gréja lan lagi nyanyi Jam Katelu; nalika weruh prajurit nyerang biara, padha ketakutan banget; sawatara padha ndhelik ing papan suci ing sangisore Pangastane Gusti, dene liyane nyoba mlayu menyang pagunungan; nanging prajurit kasil nangkep kabeh. Banjur kepala biara sing wis tuwa metu ngadhepi prajurit, kanthi wani kandha marang wong-wong mau:

'Apa sing kok lakoni, nyebut awakmu Kristen? Napa kowe nyerang panganten-pangantené Kristus iki, sing wis disucèkaké marang Gusti, sing ora tau nindakake ala marang kowe?'

Padha mangsuli:

'Serahna Anna, jalangé Stefan; raja nuntut dhèwèké saka kowé.'

[8207] Stichera kanggo pesta Pamindahan Gambar Kristus Sang Juruwilujeng sing Ora Digawe Kanthi Tangane.

[8208] Bangsa Skitia iku wong-wong galak sing manggon ing lor Segara Ireng, ing wates Rusia kidul saiki, lan ing bagéan ngisor Kali Donau.

Banjur sang abbes, sawisé nyaur Anna bebarengan karo biarawati liyané, Theophanna, wiwit maringi piwulang supaya padha ngati-ati marang godaan mungsuh lan tetep wani mbela kabeneran bapak lan guru suci sing kinurmatan, Stephen. Banjur, sawisé nyerahaké marang pangayomaning Gusti, dhèwèké ngutus wong-wong mau lunga bareng para prajurit.

Para prajurit, sawisé nyekel para biarawati mau, langsung nggawa menyang raja, sing mrentah supaya dipisah-pisah lan saben siji dijaga kapisah. Banjur, sawisé ngajak Anna marani dhèwèké, raja wiwit ngomong marang dhèwèké kaya mangkéné:

Aku ora ragu bab apa sing wis dicritakake marang aku babagan kowe. Mula saka iku aku ngundang kowe, supaya kowe dhéwé sing crita marang aku, tanpa ndhelik lan kanthi kersa dhéwé, kepiye dukun lan wong tanpa hukum kuwi ngapusi kowe, nganti kowe ninggalake tanah kagunganmu, nganggep keturunan mulyam ora ana regane, lan nganggo sandhangan wong biasa?' Kabeh iki, miturut sing tak krungu, ditindakake supaya kowe dadi jalangé. Lan apa untungé sing kowe entuk saka dhèwèké, nganti kowe kagoda lan nindakake zinah kanthi ora sah karo wong sing ala kuwi?

Krungu tembung-tembung ala kaya ngono saka raja, Anna sing pinaringan berkah lan suci kandha:

'Ora, Paduka Raja! Dudu kanggo ngadol atiku marang napsu daging lan zinah sing ndadekake aku nolak warisan saka wong tuwaku, uga ora ninggalake sedulur lan kabungahan donya iki. Bab wong-wong sing wis ngfitnah aku ing prakara iki, miturut tembungé Daud, *"padha mbelit-belit ilat kaya ula; bisa ula ana ing sangisore lambene'* (Mazmur 139:4). Awakku ana ing ngarepmu, lan sanadyan kowe nyiksa aku kanthi panyakit apa wae, aku ora bakal ngiyanati kabeneran. Sajrone rohku isih ana ing badan iki, kowe ora bakal krungu liya saka aku kajaba manawa Stefanus iku wong suci lan wong sing bener lan dadi sabab kaslametané aku.

Nalika sang raja krungu tembung-tembung mau, piyambakipun kagèt sanget lan meneng suwéné sak jam. Banjur piyambakipun paring dhawuh supaya Anna ditahan lan Theophania dikirim bali menyang biara. Sawisé bali, piyambakipun nyritakaké kabèh sing wis kelakon marang ibu biara lan marang Stephen sing kinurmatan.

Sawisé sawatara wektu, Copronymus bali saka perang menyang Konstantinopel. Ing kana dhèwèké mréntah supaya biarawati Anna dikurung ing penjara peteng lan medeni, banjur ngutus cuvicularis-é, yaiku[8209] , marang dhèwèké. Nalika dhèwèké teka marang Anna, dhèwèké wiwit kandha marang dhèwèké:

"Wadon, welasana awakmu dhéwé, lan sawise mbuwang jubah irengmu, pilih urip sing mulya; banjur kowe bakal manggon karo maharani ing kraton, kanthi syarat kowe ngakoni bebener bab awakmu dhéwé lan bab Stephen sesuk ing ngarepé kabèh wong nalika interogasi." Ana bocah abdi inong ing kene sing ngerti kabeh lan siap ngomong karo kowe pasuryan pasuryan babagan urusanmu. Lan yen kowe nyoba ndhelikake apa wae, dheweke bakal mbukak kowe. Banjur aku, minangka hakim lan pembela kabeneran, bakal nyabuti awakmu dadi potongan-potongan lan mesthekake kowe ngerti apa sing bisa ditindakake raja, lan apa sing bisa ditindakake Stefan, sing wis ngapusi kowe. Nanging yèn kowé manut pituturku sing becik lan mbukak tumindak zinahé Stephen, kowé bakal diurmati banget déning kita.

Krungu tembung-tembung kuwi, Santa Anne nglegos jero, netesake luh, banjur mangsuli:

'Monggo sang prabu nindakake karsa panjenengan. Nanging kula boten kersa ngucap goroh nglawan bapa kula ingkang suci lan kinurmatan. Mugi karsa Gusti kelakon!'

Esuké, sang raja ninggal kratoné lan ngadeg ing panggung dhuwur ing ngarepé wong akèh, dhèwèké mréntahaké supaya Anna sing suci digawa metu saka penjara lan digundhulaké ing ngarepé kabèh minangka pratandha isin. Ing ngarepé sang wali, padha nyebar sakumpulan kayu lan nempataké saksi palsu, budhaké, ing ngarepé. Bojoné sing ora salah iku ngadeg telanjang ing ngarep kabèh wong, mung nutupi awaké saka tumindak ala mau kanthi rasa isin sing diduwèni tinimbang sandhangan. Nalika ditakoni bab tuduhan sing dialamatake marang dheweke, dheweke meneng bae, niru Gustine, sing *'ora mangsuli' marang* hakim-hakim sing ora adil[8210] . Ing wektu sing padha, bocah abdi sing ora isin-isin iku maringi kesaksian palsu marang dheweke, negesake goroh-goroh mau lan ngetokake kaya bebener. Banjur padha manèh meksa Santa Anna supaya ngakoni yèn Stephen wis mlebu ing hubungan dosa karo dhèwèké, nanging sang santa, kaya 'anak wedhus ing ngarep tukang cukur', meneng bae[8211] lan ora mbukak lambéné.

[8209] Cuvicularis iku panitera kraton, lan umume dadi salah siji saka wong-wong sing paling cedhak karo raja.

[8210] Yohanes 19:9; cf. Matius 26:63, 27:12–14; Markus 14:61, 15:5; Lukas 23:9.

Sing nyiksa banjur nesu gedhe lan murka banget. Nganggep Anna pelacur, dhèwèké mréntah supaya Anna dipandhegake pasuryané ngadep lemah lan dipukul nganggo tongkat. Lan Anna dipandhegake pasuryané ngadep lemah déning papat prajurit kuwat lan dipukul suwé ing punggung lan wetengé. Nglakoni sangsara kaya ngono, sing kabegjan iku ora ngucapaké apa-apa kejaba tembung-tembung iki:

'Aku ora tau kenal karo priya, kaya sing kowe kandha—ora! Aku ora,' banjur dheweke nambah: 'Gusti, mugi paring welas asih!'

Ing wektu sing padha, para panyiksa nggebuki dheweke banget nganti meh mati ambegan. Banjur sang raja, nalika weruh yen dheweke meh ora bisa ambegan nanging isih meneng ora ngomong apa-apa nglawan Stephen, munggah saka kursi kraton lan buru-buru bali menyang kraton, kebak isin. Banjur dhèwèké mènèhi dhawuh supaya Anna digawa menyang salah siji biara ing kutha sing kosong, lan dikurung ing kono. Ing kono, sawisé sawatara wektu, Santa Anna pungkasané séda lan bali marang Gusti.

Ing wektu sing padha, raja mikir dawa kepiye carane nyalahake Stefanus kanthi tuduhan apa wae, supaya dheweke bisa diukum kaya penjahat. Akhire, dheweke nyusun rencana kaya ing ngisor iki.

Nimbali priya enom sing dadi kesayangane, jenenge George, sing wis setya ngladeni ing kraton, Copronymus takon marang dheweke:

'George! Sepira gedhene katresnamu marang aku?'

'Tanpa wates,' wangsulane.

'Nanging apa kowe gelem, amarga katresnanmu marang aku, ngadhepi pati kanggo aku?'

'Aku siap lan gelem mati kanggo kowe,' wangsulé pemuda iku. Banjur sang raja, karo mesem bungah lan alus, ngucupé dhèwèké lan kandha:

'Delengen, sawijining Ishak anyar.'

Banjur dhèwèké kandha marang George:

'Nanging aku ora ngutus kowe mati kanggo aku, lan aku uga ora kepengin kowe nandhang sangsara kanggo aku. Aku mung njaluk siji bab saka kowe. Mangkat menyang Gunung Auxentius, marang Stephen—sing ora pantes disebut—lan nyuwun supaya dheweke motong rambutmu dadi biksu lan nampa kowe dadi murid. Sawise kuwi, bali menyang aku langsung.'

Wong enom iku janji bakal nindakake persis kabèh sing dijaluk déning raja. Banjur Copronymus miwiti maringi pitutur babagan cara paling apik kanggo nepaki tugas sing dipasrahaké marang dhèwèké; lan sawisé pitutur mau, wong enom iku mangkat menyang Gunung Auxentius.

Ing wayah bengi dhèwèké nyedhak biaraé Santo Stephen sing bejo lan wiwit muni banter:

'Welas asih marang aku, kowe wong Kristen sing manggon ing kene, welas asih! Aku kesasar lan ora ngerti kudu menyang ngendi, supaya aku ora tiba ing jurang utawa dadi mangsa kéwan galak.'

Sang Stefanus sing pinaringan berkah krungu swara kuwi lan amarga welas asih, piyambakipun nresnani wong sing kesasar kuwi. Nimbali biksu Marin, dhèwèké ngutus Marin golek wong sing kesasar mau lan nggawa dhèwèké menyang biara. Nalika Marin nggawa George, George banjur nyuwun ing sikilé Sang Resep lan wiwit nyuwun berkah. Sang Resep nyadari yèn iki dudu wong biasa sing ngadeg ing ngarepé, banjur wiwit takon marang George:

'Sapa kowe, lan saka ngendi kowe teka?'

George ora ndhelikake yèn dhèwèké tau ana ing kraton, lan kandha yèn dhèwèké wis ninggalaké pangabdiané marang tsar amarga tsar wis nyimpang saka dalan sing bener lan nuntun kabèh wong marang karusakan.

"Ing ngriya kula," pangandikane pemuda iku, "lan kula sampun kesusu rawuh ing ngarsanipun bapak supados bapak maringi pangkat ing Tatacara Malaikat, ingkang sanget kula kepengin. Kula nyuwun, bapak ingkang kinurmatan, aja ngantos ngusir kula minangka ingkang boten pantes."

Amarga wedi bakal ana masalah saka raja, Santo Stefanus sing pinaringan berkah ing wiwitan nolak nampa pemuda iku mlebu komunitas biarawan. Nanging pemuda iku maringi panglipur, kandha yèn raja ora bakal nesu merga dhèwèké, lan ing wektu sing padha nyuwun kanthi tulus marang sang suci supaya ngetung dhèwèké dadi murid lan nyukur rambute minangka biarawan.

[8211] Ungkapan iki dijupuk saka Kitab Yesaya, ing ngendi dianggo marang Sang Mesias-Panyelamet (Yes. 53:7).

'Sampeyan bakal tanggung jawab marang Gusti Allah tumrap nyawaku yen sampeyan ora nyukur rambute saiki.'

Romo sing mulya kuwi kagugah atiné déning tembung-tembung mau lan, amarga ora weruh tipuané setan, ngendika marang George:

'Amarga aku weruh kowe teka kéné amarga semangat kaslametan, aku ora kepéngin mbantah dhawuhé Gusti, lan aku ora bakal nolak kowe, saiki kowe wis teka marang kita.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké langsung miwiti mulang dhèwèké nganggo tembung sing diilhami Gusti lan nylametaké jiwa; banjur, sawisé mbusak sandhangan donyané, dhèwèké ngagemaké sandhangan novis, lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya siyap njupuk sumpah monastik sing sampurna[8212] . Sawisé telung dina kliwat, Sang Bapa sing Mulya uga ngagemaké sandhangan iki marang George. Sawisé nampa Tatanan Malaikat, wong sing licik iki langsung kesusu menyang raja ing Konstantinopel.

Nalika Kaisar ndeleng George nganggo jubah biara, piyambakipun bungah, dudu amarga remen marang urip biara, nanging amarga nemokake alesan kanggo nuduh Stephen kanthi tuduhan wis nggodha para abdi dalem supaya ninggalake dhèwèké.

Esuké, nalika metu menyang alun-alun, kaisar ngetokaké biksu sing anyar dicukur rambute lan miwiti, ing ngarepé wong akèh, ngeluh bab kabèh biksu, utamané Stephen, nyalahké dhèwèké— —amarga nggodha wong nganggo piwulangé, kaya sing wis ditindakké, umpamané, marang abdi kaisar sing dikasihi iki. Wong akèh banjur padha njerit:

'Mati marang penduruk wong jahat!'

[8213]Banjur sang raja mrentah supaya busana biara George dicopot lan dibuwang ing lemah. Sawisé kuwi, wong-wong padha nginjak-injak busana malaékat kuwi, ngucapaké cacian marang para biksu lan ngremehké urip biara. Sawisé kuwi, sang raja mréntahaké supaya digawa banyu lan George dimandhi, kaya arep mbusak pangkat monastiké; pungkasané, dhèwèké nganggoaké sandhangan militer, masang helm ing sirahé, lan maringi pangkat Letnan Kolonèl. Sawisé kabèh kuwi, dhèwèké ngutus prajurit menyang Gunung Auxentius karo dhawuh ngrusak biara Stephen.

Para prajurit nyerang biara kaya srengenge nyerang klompok wedhus. Sawise ngusir kabeh biksu, padha ngobong gréja biara, dene Sang Mulya Stefanus dhéwé diseret kanthi kejem saka selé lan kanthi isin digawa menyang pinggiran Chalcedonia ing Konstantinopel. Ing dalan, padha ngina lan nyiksa dhèwèké tanpa welas asih: ana sing nyeret dhèwèké kasar ing lemah, ana sing ngidol ing mripaté, lan ana uga sing nindakake tumindak kasar liyane sing ora bisa diucapake. Nalika padha tekan pinggir segara, para prajurit nglebokake sang wali ing prau lan nggawa dhèwèké menyang Biara Philippikos, sing dumunung ing Chrysopolis[8214] , ora adoh saka Bizantium. Ing kono sang wali dijaga kanthi borgol lan rantai wesi sajrone 70 dina, lan sajrone wektu kuwi dhèwèké ora mangan apa-apa. Sanajan kaisar ngirim akèh panganan marang sang wali, sang wali ora nampa apa-apa lan mbalèkaké kabèh.

Ing pungkasan 70 dina, kaisar lan patriark ngutus para bidah paling berpengaruh marang sang wali – yaiku: Teodosius, Uskup Efesus; Konstantinus saka Nikomedia; Nacolius; Sisinia lan Basil, bebarengan karo Callistus lan orator liya sing paling trampil, supaya padha bisa debat bab iman karo Stephen lan ngyakinake dhèwèké supaya nampa ikonoklasme. Sawisé tekan ing Biara Philippikos, padha mréntahaké supaya Santo Stefanus digawa ngadhep. Dhèwèké muncul ing ngarepé, diiket nganggo ranté wesi, abot banget nganti ora bisa ngadeg utawa obah tanpa pitulungan: dhèwèké mlaku ing antarané loro wong, sing dadi sandharané.

Teodosius, Uskup Éfeso, dadi sing pisanan ngomong. Nalika ngadhepi Stephenus sing kasucèkaké, dhèwèké kandha:

'Adhedhasar apa, manungsa saka Gusti, kowe nganggep kita iki bidah lan ngunggulake awakmu tinimbang raja-raja, patriark, uskup, lan kabeh wong Kristen liyane? Apa kita kabeh padha salah lan bakal ngrusak?'

Kanggo iki, sang wali mangsuli kanthi alus:

[8212] Novis – sawijining periode persiapan, tanpa kang ora bakal ditonsur dadi biksu; wong-wong ing posisi iki dikenal minangka novis.
[8213] Ippokom – pangurus kandhang kuda kraton; salah siji pejabat ing kraton.
[8214] Chrysopolis – sawijining pinggiran kutha Konstantinopel, ing pinggir liya Bosphorus, ing Bithynia; saiki dikenal minangka Scutari.

'Rungokna apa sing kacathet ing Kitab Suci babagan nabi Elia. Dheweke tau kandha marang Raja Ahab: *"Dudu aku sing nggawa bala iki marang Israel, nanging kowe lan omahé bapakmu"* (1 Raja-raja 18:18). Mangkono uga saiki: dudu aku sing nyebabake geger ing Gréja Allah, nanging wong-wong sing, sawisé mecah tradisi para bapa suci kuna, ngenalake dogma anyar ing Gréja. Amarga Basilius Agung ngendika: 'Kabeh sing diwarisake wiwit jaman mbiyen dening Para Bapa Suci pantes dipun ajeni; nanging kabeh sing anyar diparingake ora pantes lan ora bakal ana wigatine'; kaya ngono piwulangmu nglawan pangurmatan marang ikon-ikon suci, piwulang sing digawe ora dening putra-putra Gréja Katulik, nanging dening para pezina sing ora takwa. Mula saka iku, ing wektu iki kelingan pangandika nabi: (Mazmur 2:2) – *'Para raja ing bumi padha ngadeg, lan para panguwasa padha rembugan bebarengan nglawan Gusti'*, lan nglawan ikon suci Panjenengané.

Nalika krungu tembung-tembung mau, Konstantinus, Uskup Nikomedia, langsung mumbul saka kursine, nyedhaki wong sing kinurmatan mau, sing lagi lungguh ing lemah, banjur nendhang pasuryane nganggo sikile. Kanthi cara sing padha, salah siji pangusung waja sing ana ing kono nyerang wong suci mau ing weteng; wong sing pinaringan berkah iku tiba ing lemah, lan pangusung waja mau banjur nginjak-injak dhadhane.

Callistus nesu banget amarga tumindak tanpa isin lan ora patut kuwi lan mréntahaké kabèh wong supaya meneng. Banjur dhèwèké ngomong marang Stephen nganggo tembung-tembung iki:

'Sampeyan nduwé loro pilihan: nandatangani dekrit konsili anyar iki, utawa mati minangka wong sing nolak dekrit Bapa-Bapa, sing diwulangaké déning Gusti Allah. Pilih salah sijiné tanpa tundha.'

Stephen sing diilhami déning Gusti banjur ngumumaké:

Rungokna tembungku, Pangeran Patrisius! Aku ngumumake iki bebarengan karo Rasul Agung Paulus: *"Amarga tumrap aku, urip iku Kristus, lan mati* iku *kauntungan"* kanggo ikon suci Panjenengané (Fil. 1:23). Aku wis tau ngandhani kowe sak pisan babagan , lan aku bakal ngomong maneh: yen aku mung duwe sak genggam getih, aku ora bakal ragu-ragu ngucurake getih iku kanggo ikon-ikon suci Kristus. Nanging, paringna dhawuh supaya dekrit-dekrit majelismu diwaca, supaya aku bisa mangertèni alesan apa sing dadi panyingkiranmu marang pangurmatan ikon-ikon ilahi.

Lan langsung Konstantinus saka Nikomedia njupuk buku mau lan miwiti maca saka kono. Buku mau nduwèni judhul: 'Kisah-kisah Majelis Ekumenis Katelu Suci'. Sawisé judhul mau diwaca, sang wali ngangkat tangané kanggo njaluk meneng, banjur ngumumaké kanthi banter:

'Kowe wis mbangun bangunan ringkihmu ing dhasar sing ringkih. Napa kowe nyebut majelismu 'suci'? Amarga kowe wis mbusak gelar 'suci' saka kabèh wong suci lan mrentah supaya ora para Rasul, ora para martir, ora para nabi, ora ana manungsa liya sing wis nyenengake Gusti diarani nganggo jeneng kuwi. Kepiye bisa sinodhismu diarani suci, nalika nginjak-injak lan ngrusak kabèh sing suci? Kowé padha nyebut sinodhis iki 'ekumenis'; nanging kepiye bisa diarani ekumenis yèn ora ana siji patriark sing rawuh, ora ana wakil sing diwènèhi wewenang déning para patriark, malah ora ana layang sing isiné persetujuané kanggo ngadani sinodhis iki? Dewan panjenengan ora bisa diarani ekumenis, amarga iku palsu. Panjenengan uga nyebut iku kapitu. Nanging kepiye bisa kapitu yen iku nyimpang saka enem dewan sadurunge? Yen pancen kapitu, mesthine kudu manut ing saben bab marang majelis kaping enem, kaping lima, lan majelis-majelis liyane sing wis ana sadurunge. Amarga tanpa majelis kaping pisan, kaping pindho, kaping telu, kaping papat, kaping lima, lan kaping enem, ora bakal ana majelis kaping pitu. Mula saka iku, majelis panjenengan ora bisa diarani kaping pitu, amarga wis nolak tradisi saka enem majelis sing wis ana sadurunge.

Marang tembung-tembung mau para uskup mangsuli:

'Apa, mula, sing kita tolak saka apa sing wis diwarisake déning enem konsili? Ora, kita ora nolak konsili-konsili sadurungé utawa apa sing wis diwarisake saka kono, nanging kita nampa kabèh.'

Banjur sang wali mangsuli:

'Apa majelis-majelis sadurunge ora dianakake ing gréja-gréja suci? Tegese, aku ngomongake gréja-gréja sing dihias nganggo ikon. Majelis Kapisan dianakake ing Nicaea, ing gréja ageng kutha iku. Majelis Kapindho – ing Konstantinopel, ing Gréja Santa Irene. Sing katelu dianakake ing Efesus, ing gréja Santo Yohanes Teologian. Sing kaping papat dianakake ing Kalsedonia, ing katedral metropolis. Sing kaping lima lan kaping enem dianakake maneh ing Konstantinopel; sing kaping lima dianakake ing Gréja Santo Sophia, déné sing kaping enem dianakake ing gréja kraton sing dikenal minangka Trullum. Apa ora kabèh gréja kuwi dihias nganggo ikon-ikon

sing kinurmatan? Lan ora ana sidang sadurungé sing nolak kuwi, kaya sing ditindakake déning sidangmu. Apa sing arep kok omongaké bab kuwi?

Padha gumun marang kawicaksanané Santo Stefanus lan meneng bae, amarga ora ana sing bisa mbantah. Mung ana siji saka wong-wong sing lungguh bareng padha ngomong:

'Satemene, apa sing diomongake Stephen iku bener!'

Reverend banjur ngangkat pandangane menyang langit; banjur, ngangkat tangan lan ngeluh saka jeroning atine, dhèwèké njerit banter:

'Yen ana sing ora ngajeni Gusti Yesus Kristus, kang digambarke ing ikon kanthi wujud manungsa, kabèh iku dadi anathema lan padha nampa nasib kaya wong-wong sing padha njerit: *"Tanggepan, tanggepan, salibna!"* (Yohanes 19:15)[8215] .'

Banjur para bidah sing ora takwa, nalika weruh yèn ora bisa ngalahaké sang wali ing debat, mréntahaké supaya dhèwèké digawa menyang panjara, déné dhèwèké dhéwé, kebak isin, padha bali marang wong-wong sing ngutus.

Nalika padha rawuh ing ngarsané raja, raja padha takon:

'Apa sing wis kowe capai?'

Para uskup arep ndhelikake isiné, nanging Callistus nyegah kanthi nyritakaké kabèh kabeneran marang raja.

"Duh Sang Prabu!" pangandikane, "kula sampun kaluh ing debat déning Stefanus. Panjenengané tiyang wicaksana, lan ana kakuwatan ingkang boten saged dipun aturaken ing tembung-tembungipun. Luwih maneh, panjenengané gagah lan tanpa ajrih, lan boten ajrih namung dhumateng larangan, nanging ugi dhumateng pati dhéwé."

Banjur raja sing nesu banget mrentahake supaya Santo Stefanus sing kinurmatan dikirim menyang pangasingan ing tanah Hellespontine, menyang pulo Prokonnis[8216] .

Sadurunge mangkat menyang pulo, sang wali nulungi abbot Biara Philippikova sing lagi lara lan wis ing amben pati. Sawise ndedonga lan nyandhakake tangané marang dhèwèké, sang wali nyembuhaké lan nguripaké dhèwèké saka amben lara. Banjur, munggah ing kapal sing wis disiapaké, dhèwèké layar menyang panggonan pangasingané. Sawisé tekan pulo Prokonnisos, dhèwèké miwiti njelajah kabèh panggonan sing sepi ing kana lan pungkasané nemokaké guwa éndah sing dikenal déning warga tanah kuwi minangka Kissuda. Ing jeroné ana gréja cilik sing didedikasikaké kanggo Santa Anne, leluhuré Gusti miturut daging lan ibuné Sang Theotokos Paling Suci. Wong suci kuwi bungah banget lan mbangun sel cilik ing sacedhake guwa. Ing kono, urip kanggo kamulyaning Gusti, dhèwèké urip mung saka oyod-oyod tanduran lokal.

Ing wektu sing padha, para muridé Santo Stefanus, sawisé diusir saka biarané ing Gunung Auxentius, padha nyebar menyang manéka nagari, kaya wedhus tanpa panggembala. Nanging, nalika padha krungu yèn gurué dikurung ing pulo Prokonnisos, kabèh padha nglumpuk ngubengi dhèwèké, kejaba loro sing wis mbalik saka pangon suci, kaya Yudas sing mbalik saka Kristus, utawa Demas lan Hermogenes saka Paulus (2 Tim. 1:15, 4:10). Wong-wong mau yaiku Sergius, sing wis nyusun dhaptar tuduhan fitnah marang sing mulya, lan Stefanus, sing wiwitane dadi imam sekuler nanging mengko nampa cukuran monastik saka tangan sang wali.

Sawisé manèh nolak urip biara—lan bareng karo iku nolak Gusti—lan sawisé nganggo busana sekuler, dhèwèké menyang raja lan kandha marang dhèwèké:

"Paduka Raja sing suci! Amarga pangayoman Paduka, kula sampun bébas saking ikatané Setan lan, sawisé nyingkirké busana peteng, kula sampun nganggo busana padhang."

Raja banget bungah lan remen marang dheweke; banjur ngangkat dheweke dadi pangurus Kamar Santa Sofia, panggonan sing asring didatangi dening raja. Ing wektu sing padha, Copronymus nyebut dheweke 'bapa kabungahan', sanadyan anak karusakan iki mung bisa nimbulake tangis kanggo awake dhewe. Mangkono, loro iku—Sergius lan Stephen—misah saka paseduluran para murid ingkang kinurmatan; dene kanca-kanca liyane, kados kang sampun kacarios, padha nglumpuk ing sacedhake Stephen ingkang kinurmatan lan ngedegake

---

[8215] Iki dumadi nalika Gusti ngadeg ing ngarepe pangadilan Pilatus (Yohanes 19:15).

[8216] Proconnis – sawijining pulo ing Segara Marmara, saiki dikenal minangka Marmara. Wilayah Hellespontine – tanah-tanah sing dumunung ing tengah Segara Marmara, sing ing jaman biyen dijenengi Hellespont.

sawijining biara. Ibune uga teka marang sing kinurmatan, karo putrine—adhine, Theodotia—lan padha ngedegake panggonan cedhak guwane, ing kono padha urip luhur, kadhangkala remen karo tembung manis saka gurune, Sing Kinurmatan Stephen. Romo Agung, ing sisihé, mbangun tiang kanggo dhéwé lan ing pucuké mbangun gubug sempit. Sawisé munggah ing tiang kuwi, dhèwèké nyendhiri dhéwé ing gubug kuwi; wektu kuwi umuré 49 taun. Amarga pakaryan agung sang wali, Gusti Allah ngluhurake piyambakipun lan paring karunia mujijat. Mangkono, Stephen sing pinaringan berkah mbalekake panglihatan wong wuta, nylametake sawijining mudha sing kesurupan saka roh jahat, nyembuhake wanita sing ngalami pendarahan kanthi ndedonga, nenangake segara prahara luwih saka sapisan, lan nylametake akèh prau saka karam; Saliyane kuwi, para pelaut bola-bali weruh dhèwèké mlaku ing banyu, utawa ngemudhi prau, utawa mbukak layar.

Nalika sang wali saya misuwur ing pulo Prokonnisos amarga mujijat-mujijatipun, ibunipun séda. Kedadéyan punika wonten ing taun kapindho sang wali dipunpenjara. Nalika piyambakipun séda lumantar dhateng Gusti, putrinipun, Theodota, nangis kenceng sanget. Nanging ibu Stefanus, ingkang kasembadan Anna, ngendika dhateng putrinipun:

'Kowe ora duwe alesan sing cukup kanggo nangis, amarga kowe uga bakal lunga bareng karo aku menyang Gusti Kristus.'

Lan mangkono kedadéyané: ing dina kapitu sawisé seda Anna sing kabegjan, ibué Sang Mulya Stefanus, Theodota tilar donya.

Ing wektu kuwi ana sawijining prajurit ing pulo Prokonnisos sing jenenge padha karo Sing Kinurmatan (jenenge Stepanus). Dhèwèké asalé saka Armenia lan lagi lelungan saka tanah Éropa. Ing dalan, dhèwèké kena lara sing nggegirisi, nganti separo awaké sisih kiwa layu. Nalika krungu yèn Sang Suci Stefanus bisa marasaké kabèh jinis lara, dhèwèké ngupaya banget menyang panggonané, banjur ambruk ing ngarsané lan kanthi nangis nyuwun marasaké. Sang Suci Stefanus maringi dhawuh supaya dhèwèké ngurmati ikon Kristus lan Sang Putri Allah ingkang Maha Suci, lan nalika dhèwèké nindakaké kuwi kanthi sumringah, dhèwèké langsung mari sakabèhé. Nalika prajurit iki bali marang kanca-kancané, padha wiwit takon: piyé dhèwèké mari? Prajurit mau, tanpa nyoba ndhelikaké rahmaté Gusti sing wis diparingaké marang dhèwèké, nyritakaké:

'Nalika aku sujud ing ngarepé ikon Kristus lan Sang Putri Agung Ibuné Gusti Allah, kaya sing diparingi pitutur marang aku déning Mas Stephen saka Prokonnisus, aku mari saka lara.'

Para prajurit banjur nglaporake iki marang komandané sing mréntahaké Thrace. Komandan mau ngundang prajurit sing wis mari kuwi lan sawisé takon carané mari, langsung ngutus dhèwèké menyang raja. Raja uga miwiti takon marang prajurit babagan marié lan, sawisé ngerti yèn dhèwèké mari amarga sujud ing ngarepé ikon-ikon suci, wiwit nyebut dhèwèké penyembah berhala, ngélarani kanthi nesu kaya-kaya dhèwèké wis nindakake tumindak sing ora takwa. Banjur wong sing mari kuwi, isin ing ngarsane raja, nyesel wis sujud marang ikon-ikon suci lan kanthi terang-terangan mbatalake pangurmatané marang ikon-ikon mau, sarta ngucap janji ora bakal sujud maneh marang kuwi. Amarga iku, raja sing ora adil kuwi banjur seneng marang dhèwèké lan maringi pangkat centurion. Nanging nalika prajurit duraka iku, sawisé ninggal kraton, arep munggah jaran, jarané dumadakan edan lan mbuwang dhèwèké, banjur nginjak-nginjak wong malang iku nganti mati. Mangkono paukuman sing diparingaké marang wong murtad sing ora ngucapké syukur iku.

Mukjizat iki, bebarengan karo mukjizat-mukjizat liya sing ditindakake dening Santo Stefanus sing pinaringan berkah, nggawe raja nesu gedhe lan murka; amarga raja ngerti yèn sang wong suci, nalika manggon ing Prokonnisos, misuwur amarga mukjizaté lan mulang saben wong supaya ngajeni ikon-ikon suci. Mula saka iku, dhèwèké mutusaké matèni sang wali, lan kanggo kuwi dhèwèké mrentahaké supaya sang wali digawa metu saka panggonané ditahan. Nalika sang wali digawa ngadhep Copronymus, sang raja sing ora adil mau dhisik mrentahaké supaya dhèwèké diiket nganggo ranté wesi, sikilé dipasang ing sangkèk, lan dhèwèké dikurung ing penjara peteng sing dikenal kanthi jeneng Fialian[8217] . Sawisé pirang-pirang dina kliwat, Copronymus, nalika manggon karo loro pejabat utama ing salah siji kraton ing pedesaan, mréntahaké supaya Santo Stefanus digawa ngadhep dhèwèké.

Nalika dhèwèké digawa marang raja, sang pangéran suci nyuwun marang sawijining wong pracaya sing taat supaya maringi dhuwit koin kang ana gambar raja lan kanthi rahasia nyelipaké ing tudungé.

[8217] Panjara iki dumunung ing jero kutha.

Baru wae sang tsar ndeleng sang wali, dhèwèké langsung muni banter:

'Aduh, cilaka aku, cilaka aku! Apa sing kudu tak tahan iki? Wong iki ngina wewenangku, ngremehake aku lan ora ngajeni aku!'

Lan dhèwèké ngucapaké akèh tembung cela lan hina marang sang wali. Nanging wali sing pinaringan berkah iku meneng bae, sirahé menunduk. Banjur sang raja kandha:

– Napa kowe ora ngomong apa-apa marang aku, he wong jahat?

Minangka wangsulan, Santo Stefanus sing pinaringan berkah ngendika kanthi alus:

'Yen kowe, ya Sang Prabu, wis mutusaké arep matèni aku, matèni waé aku saiki uga. Nanging yen kowe ngundang aku kanggo takon apa-apa, kowe kuduné nahan nesu lan ngomong marang aku kanthi tentrem.'

Krungu tembung-tembung kuwi, sang raja ngendika marang sang wali:

'Critakna, kenapa kowe nyebut kita bidah? Tradisi gereja endi sing kita langgar?'

Romo mangsuli:

'Sampeyan nolak pangurmatan marang ikon suci, sing wis diwarisake marang kita wiwit jaman mbiyen dening Para Bapa sing nggawa Gusti.'

Sing nyiksa nentang:

'Aja nyebut iki ikon suci: iki dudu ikon suci, nanging gambar berhala; lan apa ana persekutuan antarane para wali lan berhala?'

Kanggo iki wong suci mau mangsuli:

'Wong sing nyembah ikon ora nyembah bahané dhéwé; amarga pangibadah sing diparingaké marang gambar iku dipindhahaké marang Asli, kaya sing diomongaké Saint Basil Agung.'

Sang penyiksa kandha marang sang wali:

'Apa bisa nggambaraké nganggo werna materi apa sing ing pirang-pirang bab samar lan ora bisa dipahami déning pikiran? Lan apa pantes nyembah, liwat gambar sing bisa dirasakaké, marang sing sipaté ora dingertèni sapa waé?'

Romo mangsuli:

Sapa sing waras tenan sing bakal ngomong yèn sipat Gusti sing ora materiil bisa digambar nganggo werna materiil? Malah akal ora bisa nerangaké hakikat Gusti; luwih-luwih manèh, Gusti ora bisa digambar nganggo werna. Nanging nalika kita nggambaraké Kristus ing ikon, kita ora nggambaraké sipat déwatané, nanging wujud manungsané —sing padha karo kita—sing dideleng lan diraba para Rasul, kaya pangandikane Santo Yohanes Teologos: *'apa sing wis dideleng déning mripat kita, apa sing wis kita tilik lan apa sing wis diraba déning tangan kita'* (1 Yohanes 1:1). Lan yen kowe nunjukake marang aku tembung-tembungé Musa: Keluaran 2*0 – 'Aja gawe bagéanmu patung utawa gambar apa waé saka apa sing ana ing langit ndhuwur, utawa ing bumi ngisor, utawa ing banyu ing sangisore bumi*' – banjur aku bakal kandha marang kowe yèn Musa dhéwé nggawe gambar loro kerub emas, sing diomongaké déning Rasul Ilahi kaya mangkéné: Ibrani 9 – *'Kerub kamulyan kang nglindhungi kemah suci*'. Nanging mezbahé dhéwé, kemah suci, lan Panggonan Suci banget uga nggambaraké kawujudan swarga, kaya sing diandharaké Rasul sing padha: Ibrani 8 – *'sing ngladèni salinan lan bayangan bab-bab swarga*'.

Dadi, apa sing salah yen kita nglukis Wujud Manungsa Kristus ing sawijining ikon—sing katon dening wong—lan nyembah Panjenengané? Utawa nalika kita nyembah salib, sing digawe saka bahan tartamtu, apa pancen kita nyembah bahan kuwi dhéwé? Kanthi cara sing padha, nalika kita ngajeni piranti suci, ora ana dosa sing bisa nyandhak ing ati nurani kita, amarga kita mangertèni yèn piranti-piranti kuwi wis disucèkaké kanthi pangucapan jenengé Kristus. Mula saka kuwi, kenapa kowé mbrontak marang kabèh iki? Sabanjure, kowe bakal kepengin nolak uga Tubuh lan Getih Suci Kristus, sing kanthi misterius diparingake ing wangun roti lan anggur, sing makili Tubuh Kristus sing nandhang sangsara ing Salib lan saiki manggon ing swarga – lan sing kita sembah lan, kanthi nampa mau, kita nampa warisan berkah langgeng. Nanging kowe, tanpa mbedakaké sing suci karo sing ora suci, nganggep ikon Kristus minangka berhala, padha karo patung Apollo, lan ikon Sang Putri Allah, jejere patung Artemis; kowe nginjak-injak lan ngobongé ing geni.

Kanggo iki raja mangsuli:

'Apa pancen kowe mikir, he wong bodho lan ora takwa, yèn kanthi nginjak-injak ikon-ikon iki kita padha nginjak-injak Kristus?'

Banjur Stefanus sing wicaksana babagan Gusti Allah, kepéngin, kaya adaté para pegulat trampil, ngalahaké mungsuhé nganggo senjata dhéwé, njupuk saka tudungé dhuwit koin sing ana gambaré Raja Kopronymus sing ora pracaya marang Gusti Allah, sing wis dijaluk saka wong sing taat nalika ing dalan menyang panyelidikan. Nuduhaké koin iki, Pendeta mau takon marang raja nganggo tembung sing persis padha karo sing digunakaké Kristus nalika takon marang wong-wong Farisi:

'Gambar lan tulisan iki saka sapa?' (Matius 22:20).

Raja mangsuli, kebak kaget:

– Ora ana liyane kajaba raja.

Wong suci mau takon maneh:

– 'Apa sing bakal kelakon yen ana wong sing mbuwang gambar raja menyang lemah lan nginjak-injak? Apa dheweke ora bakal dihukum?'

Wong-wong sing ana ing debat mau mangsuli:

'Ya! Wong kaya ngono bakal nampa paukuman abot, amarga wis ngremehake gambar sang raja.'

Banjur sang resi, kanthi ambegan abot, ngendika:

'Sepira jero kabuta lan sepira gedhéé kebodhoanmu! Yen kowe ngukum pangajabahan gambar raja donya sing fana nganggo paukuman sing medeni, paukuman apa sing pantes kowe tampa amarga nginjak-injak gambar Putraning Allah lan Ibuné lan mbuwang mau menyang geni?'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali nggluntungaké ludah ing koin mau, mbuwangé menyang lemah, lan diinjak-injak. Ndeleng kahanan kuwi, wong-wong sing ana ing kono padha nyerbu marang sang wali kanthi nesu, arep mbuwang dhèwèké saka pendapa menyang segara, amarga pendapa panggonan rembugan karo sang wali kuwi ngadhep segara. Nanging sang raja, kanthi pura-pura alus—sanadyan ing atiné nesu gedhé—mènèhi dhawuh supaya ora nindakake kuwi, nanging dhèwèké mrentah supaya sang wali digawa menyang penjara umum lan dipenjara ing kono.

Nalika mlebu ing penjara iki, sang wali ngendika:

'Panjara iki bakal dadi pangayoman kula sajrone gesang ing donya iki; ing kene kula kedah tetep ngantos ambegan pungkasan, lan kula badhe nganggep panggonan punika minangka ganjaran tumrap kasetyan kula dhumateng ikon-ikon suci.'

Dheweke dikurung ing kamar paling adoh ing penjara, sang wali nemokake telung atus patang puluh loro biksu sing padha lungguh ing kana, sing wis makarya ing maneka nagara lan biara lan dibuwang menyang penjara amarga nyembah ikon suci. Sawetara ana sing irungé dipotong, liyané kupingé dipotong, lan liyané manèh tangane dipotong: tumindak kejem pungkasan iki ditindakake marang wong-wong sing wis nulis buku kanggo mbela pangurmatan ikon. Sawetara nduwèni borok ing awak saka tatu sing durung mari saktenané; ana sing pasuryané kobong lan dilumuri aspal; liyané rambute dicukur minangka olok-olok. Nalika nyumurupi kabèh para bapa suci sing wis nandhang sangsara kuwi, Sang Bapa Pengacara Agung muji ketekunan lan kasangsarané lan wiwit sedhih banget amarga dhèwèké dhéwé ora dianggep pantes nandhang sangsara kaya ngono kanggo ngajèni ikon-ikon suci. Para bapa suci mau, nanging, nampani Stephen sing pinaringan berkah kanthi katresnan lan milih dhèwèké dadi pamimpin lan guru. Lan penjara iku banjur dadi kaya biara, lan ing jerone kidungan lan pandonga lumrah dilakoni manut tata lan paugeran monastik.

Nalika ana ing panjara, sang reverend nampa panganan saka sawijining wanita sing taqwa marang Gusti, bojoné salah siji penjaga. Saben Setu lan Minggu dhèwèké nggawa roti sethithik lan banyu menyang penjara lan kanthi rahasia maringi marang sang wali. Ing wiwitan, wong sing pinaringan berkah kuwi ora kersa nampa panganan sing digawa saka tangane, amarga dhèwèké ora ngerti apa dhèwèké taqwa utawa apa dhèwèké ngurmati ikon; amarga dhèwèké sengit marang para bidah lan ora kersa njupuk apa-apa saka tangane. Nanging wanita iku, kanggo mbuktekake kesalehane, nggawa marang dheweke ikon Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci lan Sang Utusan Agung Petrus lan Paulus, sing wis disimpené. Sawisé sujud ing ngarsané bapa sing kinurmatan mau, dhèwèké nyium ikon-ikon suci mau, banjur diparingaké marang sang suci, supaya sang suci Stefanus, kanthi nyimpen ikon-ikon kinurmatan mau, éling marang dhèwèké ing pandonga-pandonga suci.

Sawijining dina, Santo Stefanus lagi rembugan karo para bapak suci liyane babagan akèh lan manéka siksaan sing ditimpakaké marang wong-wong saleh déning panguwasa kraton, amphipates, lan ehegemon[8218] . Ing antarané liyané, salah siji tahanan, Antonius saka Siprus, éling marang pangorbanan sang biarawan Siprus, Paulus.

Uskup Krete, Theophanes, sing dikenal minangka Lardotir, nyelehake ing lemah ing ngarepe, ing sisih siji, ikon Penyaliban Kristus, lan ing sisih liyane, piranti panyiksaan, lan kandha marang dheweke:

'Pilihna kanggo awakmu dhéwé, Paulus, salah siji saka loro bab: utawa sarujuk nginjak ikoné Kristus ing sangisore sikilmu supaya kowe bisa urip; utawa kowe bakal nampa pati sing kejem, disiksa nganggo piranti sing ana ing ngarepmu – kajaba kowe milih manut marang dhawuh sing wis diwènèhaké marang kowe.'

Nanging Paulus sing gagah berani muni banter:

'Aku ora bakal, Gusti Yesus Kristus, Putra Tunggaling Allah, nginjak-nginjak ikon Suci Panjenengan.'

Sawisé ngendika mangkono, Paulus sujud lan kanthi ngajèni nyium ikon suci mau, kang nuduhaké yèn dhèwèké ora wedi ancaman sang penyiksa lan siap mati kanggo ikoné Kristus. Banjur sang penyiksa murub amarga nesu lan kebak kemarahan. Kaping pisan, dhèwèké mréntah supaya badan pangakun iman kuwi diiket kenceng nganggo loro lempéng wesi; banjur, sawisé Paul digantung sirah mudhun, dhèwèké mréntah supaya badané disiksa nganggo tongkat wesi; lan pungkasané, dhèwèké mréntah supaya tumpukan kayu bakar disiapaké ing sangisoringé lan dinyalakaké. Ing panguwasan iki Paulus nemoni pati, kobong dening geni, dadi kurban kang wangi marang Gusti.

Nalika Anthony nyritakaké iki, kabèh bapa padha ngucuraké luh karana welas asih. Sawisé kuwi, ana tahanan liya sing miwiti ngomong; jenengé Theostirictus, sawijining wong tuwa sing diurmati dadi presbiter, sing irungé wis dipotong lan sakabèhé raié wis kesiram damar godhog amarga kasetyané marang pangurmatan ikon.

'Nalika semana, ing biara kita sing dikenal minangka Pelikita,' ujare, 'korbane tanpa getih lagi ditindakake ing Kemis Suci Agung ing Minggu Suci. Tiba-tiba, penyiksa Lahanodragon nyerang biara karo pasukan prajurit. Kanthi wani mlebu ing papan suci, dhèwèké mrentahaké supaya nyanyian mandheg lan mbuwang Misteri Suci lan sing maringi uripé Kristus menyang lemah.

Banjur, nyekel patang puluh loro biksu pilihan, dhèwèké ngiket nganggo ranté wesi; marang sing liyané, dhèwèké nglarani kanthi kejem marang sawatara, nyabuti awaké dadi pecah-pecah, déné marang liyané dhèwèké nglilir jambangé lan raié sawisé diolesi damar; lan marang liyané, kalebu aku, dhèwèké motong irungé. Sawisé kuwi, dhèwèké nyulut gréja mau lan ngobongé bareng kabèh biara. Bab para patang puluh loro biksu pilihan sing wis diiket ranté kuwi, sang penyiksa nahan kabèh mau ing wewengkon Éfésus, nyimpen kabèh ing siji omah adus sing wis rusak, lawangé ditutup nganggo papan kayu. Ing kono kabèh padha mati keluwen.

Stephen sing kinurmatan, nalika krungu crita kaya ngono, ngajak sedulur supaya padha nduwèni kawani lan sabar kaya ngono. Banjur dhèwèké éling marang wong aran Pétrus sing manggon ing Vlacherna. Diarak ing ngarsané raja kanggo dipriksa, Petrus iki dipukul tanpa welas asih nganggo tali kulit sapi amarga kasetyané marang pangibadah ikon, nanging dhèwèké ngetokaké sabar nganti ora nglèngèng utawa njerit babar pisan, kaya-kaya ora ngrasakaké lara sakpisan. Ora mung kuwi, dheweke uga ora wedi nyerang tsar nganggo tembung celaan sing landhep kaya pedhang, nyebut dheweke ' ', Julian si Apostat anyar[8218] . Stephen sing pinaringan berkah uga kelingan marang wong jenenge John, sing ora bisa dipaksa déning tsar kanggo nginjak-nginjak ikon Kristus lan Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci. Sawisé akèh upaya sing ora ana asilé, sang penyiksa mrentah supaya dhèwèké dijahit ing jero kantung kulit anggur, banjur diiket watu ing kantung kuwi, lan dibuwang menyang segara supaya klelep.

Nalika padha nyritakaké crita kaya ngono marang siji lan sijiné, kabèh bapa sing paling pinituah lan para tawanan amarga Kristus kebak karsa kang murub kanggo nandhang sangsara kanggo ikon-ikon suci, lan padha nguwatké siji lan sijiné, kandha:

'Tahanana, sedulur, demi Gusti, lan sangsara kanggo Panjenengané nganti ambegan pungkasanmu. *"Yen kita sangsara karo Panjenengané, supaya kita uga dimulyakaké karo Panjenengané"* (Rom. 8:17).

Kabèh berkah ing donya iki ora ana apa-apane dibandhingaké karo kamulyan sing wis kasiapaké kanggo kita.

Stiwen sing kabegjan tetep ana ing panjara umum salawase sewelas wulan. Ing kono, Gusti Allah paring wahyu marang dheweke yen dheweke bakal seda sajrone patang puluh dina. Sawise wahyu iki, nalika bojone juru panjara teka marang dheweke, nggawa panganan kanggo bapak sing kinurmatan, dheweke kandha marang bojone:

[8218] Yulianus si Murtad – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 361 nganti 363. Lair lan dibesarké dadi wong Kristen, dhèwèké mbantah Kristus lan dadi penganut pagan sing semangat.

'Mugi Gusti mberkahi panjenengan amarga kabecikan sing wis panjenengan paringake marang kula. Panjenengan wis nglayani kula kanthi becik. Saiki aja nggawa maneh panganan lan omben-omben sing gampang bosok sing biyen panjenengan gawa.'

Krungu tembung-tembung kuwi, bojone dadi sedhih amarga dheweke nyangka sang wali ngremehake sesajen sing diwenehake. Ndeleng dheweke sedhih, sang wali kandha marang dheweke:

'Wektu pati wis cedhak, amarga sajrone patang puluh dina manèh aku bakal seda. Lan aku kepéngin, sajrone dina-dina sing isih ana iki, aku bakal nambah ketat tapa brata lan ora mangan apa-apa lan ora ngombe apa-apa, supaya aku siap ngadhepi pati.'

Banjur, sawisé ngusir bojone penjaga, sang resi ngabdèkaké dhèwèké kanggo ndedonga lan tetep ndedonga awan lan bengi. Sawetara warga sing tetep setya ing wektu iku padha teka marang sang wong suci kanggo nampa berkah. Kanggo kuwi, padha ngganti sandhangan, nganggo kain kasar, lan nalika teka marang sang wong suci, padha kasengsem marang tembung-tembungé sing paling migunani lan diilhami déning Gusti.

Nalika patang puluh dina sing wis ditemtokake meh rampung lan dina kaping telung puluh wolu wis teka, bapa sing mulya ngundang maneh bojone mau lan ing ngarsane kabeh bapa suci sing ana ing penjara, ngendika marang dheweke:

Mugi Gusti maringi ganjaran satus kaping marang kabecikan sing wis kowe paringake marang aku, lan mugi Panjenengané ndeleng kowe kanthi welas asih saka ing dhuwur langit. Amarga kowe wis mbuktèkaké yèn kowe iku muridé sejati saka Panjenengané sing ngendika: *'Apa waé sing wis kowe tindakaké kanggo salah siji saka sedulurku sing paling cilik iki, iku padha kowe tindakaké kanggo aku*' (Matéus 25:40), lan manèh: *'Sapa waé sing nampani wong sing bener amarga jenengé wong sing bener, bakal nampa ganjarané wong sing bener'* (Matéus 10:41); lan katelu: *'Lan sapa waé sing maringi kowe segéng banyu ing AsmaKu, amarga kowe kagungané Kristus, saestu tak kandha marang kowe, dhèwèké ora bakal kelangan ganjarané'* (Markus 9:41). Kowe wis nepaki kabèh iki kanthi ngladèni aku, mula kowe ora bakal kelangan ganjaranmu.

Banjur sang wali maringi dhèwèké ikon-ikon suci sing biyèn wis digawa marang dhèwèké, lan kandha marang dhèwèké:

'Nampani harta karunmu sing larang regane. Iki bakal dadi pangayomanmu saka kabèh sing ala lan bakal dadi saksi ke-ortodoksianmu ing jaman saiki lan jaman sing bakal teka.'

Sawisé ngendika kuwi, sang wali ngos-ngosan lan kandha:

'Ing sawijining dina aku bakal ninggalake urip donya iki lan mlebu ing donya liyane, ing ngendi aku bakal ngadeg ing ngarepe Sang Raja Swarga.'

Krungu tembungé bapa sing mulya iku, wong wadon mau nangis tersedu-sedu. Banjur, sawisé njupuk ikon-ikon mau lan nampa berkah saka Santo Stefanus, dhèwèké nglèngèni nganggo andhuk lan mulih, sedhih mikir kudu pisah karo bapa lan guru agungé. Romo Agung, ing sisih piyambakipun, nglampahi wektu sing isih ketinggalan nganti dinten seda bebarengan kaliyan para umat iman, nyanyi kidung suci lan muji Gusti Allah.

Nalika dina kaping telung puluh sanga teka, raja bebarengan karo garwa katelu sing arane Eudoxia miwiti ngrayakake pesta pagan sing dikenal minangka Vrumalia[8219] ; amarga sang heretik sing ora pracaya marang Gusti Allah, ing antarané akèh kaluputané sing kebak kebencian marang Gusti Allah ( ), uga ora nglirwakake perayaan pagan. Ing sajrone pesta iki, sawatara ahli bidah sing jahat nuduh Santo Stefanus marang raja yèn dhèwèké wis ngowahi sel panjara dadi biara lan nggodha akèh wong sing teka marang dhèwèké nganggo tembung-tembungé, nggawa wong-wong mau menyang panyembahan berhala (kaya sing padha sebut pangurmatan marang ikon). Raja, nesu, langsung ngutus algojo kanggo njupuk Stephen metu saka kutha lan matèni nganggo pedhang. Nanging nalika Stephen digawa nganggo belenggu kanggo dipenggal, raja wiwit nyesel amarga wis ngukum wong sing dikutuk mau kanthi paukuman sing cepet banget.

'Apa sing luwih dikarepake Stephen tinimbang mungkasi uripe sakcepete kanthi dipenggal nganggo pedhang?' ujare; lan, kepengin maringi pati sing luwih nggegirisi marang wong suci kuwi, dhèwèké mrentah supaya dhèwèké dibalèkaké menyang panjara. Dheweke nyelenggarakake pesta ageng ing kratoné dina iku

[8219] Vrumalia utawa Brumalia – sawijining pesta pagan sing dianakake ing dina solstis mangsa adhem (Latin: *bruma).* Ing Romawi kuna, pesta iki diwiwiti kanthi pangorbanan ing ngarep candhi Saturnus (déwa tani lan tetanduran ing Romawi), mulané uga diarani Saturnalia; sawisé kuwi ana jamuan sing dihadiri para senator lan kabèh pejabat.

kanggo para bangsawan lan wong-wong sing padha pamikiran, lan padha bungah lan ngrayakake kanthi swara piranti musik lan swara trompet sing muni banter. Ing tengah-tengah jamuan, sang raja kelingan marang Stephen sing pinaringan berkah lan ngendika marang loro priya enom sing ana ing sacedhaké—sing ayu pasuryané, misuwur amarga kawani, lan sedulur kandungé—

'Mangga menyang panjara umum lan kandhaa marang Stefanus saka Gunung Auxentius kaya mangkéné. Mangkéné pangandikane raja: apa kowe weruh sepira dhèwèké ngopeni kowe? Delengen, dhèwèké wis nggawa kowe bali saka gapura pati lan maringi kowe urip. Mula, nganti suwéné kowe bakal nolak manut kersané raja? Critakna kabèh iki marang dhèwèké. Aku ngerti dhèwèké ora bakal manut marang aku, malah bakal miwiti ngina aku luwih abot – banjur kowe kudu nyekel dhèwèké lan nggebuk sak kuwasa kowe, nganti mati."

Sawisé krungu dhawuh sang raja, para priya enom mau padha menyang penjara; nanging nalika padha ndeleng pasuryané Stephen, sing kados pasuryané malaékat, padha kagum marang kasuciané lan, sujud ing sikilé wong sing pinaringan berkah mau, nyuwun berkah lan pandonga. Banjur, nalika padha bali marang sang raja, padha kandha marang dhèwèké:

'Kita nemokake biksu kuwi mbangkang, mula kita nggebuk dheweke tanpa welas asih lan meh ora urip; kita ora mikir dheweke bakal slamet nganti esuk – nganti sak kuwat-kuwate kita nggebuk.'

Krungu kabar iki, sang raja krasa tentrem lan kanthi gumbira nerusake jamuan karo kanca-kanca sing padha pamikiran.

Ing wektu sing padha, Sang Stephen sing kinurmatan nglampahi sakabehe wengi kanthi pandonga, nyiapake dhiri kanggo seda. Nalika lintang esuk sumunar, piyambakipun nyaur kabeh bapa kinurmatan sing dipenjara bareng piyambakipun lan ngandika marang para bapa mau kanthi tembung-tembung iki:

'Aku nyuwun pamit pungkasan lan ciuman pamit pungkasan kanggo para bapa lan sedulur: wayahe pati wis cedhak, lan mahkota martir wis ngenteni aku. Kowe kabeh, tetep setya marang iman Ortodoks nganti pungkasan lan ajeg.'

Krungu tembung-tembung mau, para bapa sing kinurmatan padha nangis kenceng, raié kebak luh anget. Nanging Santo Stefanus banjur miwiti nyopot sandhangané. Banjur para bapa kinurmatan liyané kandha marang dhèwèké:

'Bakal luwih becik, Rama, menawa Panjenengan ngadhepi pati nganggo jubah biara suci Panjenengan.'

Nanging Santo Stefanus sing kaparingan wahyu saka Gusti mangsuli:

'Pantesé prajurit mlebu perang tanpa busana. Luwih manèh, apa gunané yèn tatanan biara diinjak-injak déning wong-wong sing ora nduwé hukum?'

Sawisé ngendika mangkono, sing kasucèkaké mau nyopot kabèh sandhangané lan mung nganggo jubah kulit, banjur lungguh bareng para bapa suci, ngentèni wayahe seda.

Ing wengi iku, nalika sang raja lagi ngaso ing amben sawisé pesta, setan sing tansah ana ing sisihé ngandhani yèn utusané ora nindakake apa-apa marang Stefanus, nanging mung sujud marang dhèwèké lan nampa berkahé. Banjur sang raja tangi saka turu, metu saka kamar njero kratoné, lan kaya singa nggerem, miwiti muni banter:

"Aduh, isin gedhe tenan! Aku ora duwe sing nulungi, ora ana abdi setya. Kabeh wong nganggep aku ora ana gunane, lan aku ora ngerti apa sing kudu tak lakoni karo wong-wong sing ora pantes dieling-eling" (kaya ngono biasane dheweke nyebut para biksu).

Krungu tangise raja, kabèh wong ing kraton padha kaget, kuwatir, lan buru-buru marani dhèwèké. Nalika ndelok wong-wong sing padha mlayu marani dhèwèké, raja kandha:

'Kowe arep menyang ngendi, lan sapa sing kok goleki?'

Padha mangsuli kanthi andhap asor:

'Kami padha teka marang panjenengan, gusti lan raja ingkang luhung.'

Banjur sang raja muni kanthi swara banter:

Aku dudu tuanmu lan dudu rajamu. Kowe duwe raja liya, duwe tuan liya, ing sikilé kowe sujud, njaluk pandonga lan berkahé. Lan ora ana siji waé sing gelem ngrungokaké aku utawa ngladèni aku kanthi setya, supaya aku bisa ngrusak mungsuhku lan nemokaké panglipur kanggo atiku.

Wong-wong sing ngubengi Kopronymus banjur padha takon sapa mungsuhé kuwi, sing padha ngajeni luwih saka raja dhéwé. Banjur Kopronymus mangsuli:

'Dudu aku sing raja, nanging Stefanus saka Gunung Auxentius.'

Baru wae dheweke ngucapake tembung-tembung mau, kanthi jeritan banter kabeh padha nyerbu menyang panjara umum lan, ngadhepi para penjaga, padha kandha:

'Wenehana marang kita Stefan saka Auxentius.'

Nanging Sang Stefan Agung piyambak metu saka penjara kanthi pasuryan sumringah lan manah bungah.

"Aku iki sing kok goleki," pangandikane marang wong-wong sing padha mlayu teka. Banjur padha nyekel sang wali kaya srigala nyekel wedhus, nemplakake dhèwèké ing lemah lan sawisé mecah kabèh belenggu, tanpa welas asih nyeret dhèwèké menyang alun-alun, nginjak-injak lan nggebuk nganggo kayu. Nalika wong sing pinaringan berkah iku wis diseret metu ngluwihi gapura panjara lan ngadeg ing ngarep gréja Santo Teodorus Agung, Sang Martir, dhèwèké nyandhak tangané ing lemah, ngangkat sirahé sak kuwasa, lan maringi pangurmatan pungkasan marang sang martir suci ing ngarep gréja, kanthi mangkono nglakoni pakaryan saleh ing tengah sangsara sing nggegirisi. Ndeleng kahanan iki, salah siji wong kejem sing nyeret sang wali, sing jenenge Philomatius, nyekel potongan kayu gedhé lan nggebuk sirah sang wali kanthi kenceng nganti tengkorake pecah. Lan langsung Sang Kinurmatan nyerahake nyawane ing tanganing Gusti Allah. Nanging ing panggonan kuwi, dumadakan ana setan nyekel pembunuhé, nganti wong jahat kuwi, kanthi swara ngeri, njerit, tiba ing lemah lan muni ngeri banget, ngglundhung karo awaké kabèh lan nggrenthèk untu, nalika busa mili saka cangkemé. Lan dhèwèké, wong sengsara kuwi, disiksa déning setan nganti, ing tengah sangsara sing nggegirisi, nyawane murub pungkasan.

Sanadyan mangkono, kerumunan wong-wong sing nesu lan haus getih sing nyeret Stefanus ora mandheg ngina awaké, nanging malah nampilaké kekejeman kaya kéwan marang wong sing wis mati kuwi, nyeret awaké sing mulya liwat dalan-dalan lan mbuwang watu marang awaké. Ing dalan, bagéan-bagéan saka awak sang wali kaseret saka awak suci lan keplak ing dalan: kaya drijiné, tangane, lan ususé. Malah, salah siji wong kang ora ajiné hukum ngangkat watu gedhé nganggo loro tangané lan nggebuk weteng sang wali; langsung wetengé pecah lan usus-ususé tumpah, nganti dalan kutha kabeh kacepet getih sang wali kang mili kaya banyu. Lan ora mung priya, nanging uga wanita lan bocah cilik, metu saka sekolahé, padha mbuwang watu marang badané sing wis ora urip. Amarga sang raja wis nerbitake prentah iki: sapa waé sing ora mbuwang watu marang Stefanus saka Auxentius iku mungsuh sang raja lan kena paukuman pati. Mula saka kuwi kabèh wong akeh saka para bidat jahat, enom lan tuwa padha nggebuki wong sing wis dipatèni kuwi. Nalika awak sang wali diseret menyang pasar ternak, ana sawijining juru losmen sing lagi nggoreng iwak wektu kuwi, ndeleng awak kuwi diseret lan, mikir yèn sang wali isih urip, njupuk arang geni lan nggebuk sirah sang wali, nganti otaké langsung muncrat metu.

Sawisé wong-wong sing mbrontak, sing padha nindakake macem-macem panganiayaan marang badané sang wali sing mulya, mlaku sawijining wong Ortodoks jenengé Theodore, sing kepéngin ngerti ing ngendi badané sang wali bakal dibuwang. Nalika weruh otaké mili saka sirahé, dhèwèké pura-pura kesandhung, tiba ing lemah lan kanthi rahasia nglumpukaké otaké sang wong suci nganggo saputangan resik, banjur nyumputaké ing sandhangané lan manèh mangkat ngoyak wong-wong sing ngolok-olok awaké sang wong suci.

Ing wektu kuwi, kakangé Sang Stephen sing kinurmatan isih urip; dhèwèké wis nglakoni sumpah biara ing salah siji biara Bizantium. Ing biara kuwi awak sang suci digawa, supaya kakangé, manut dhawuhé tsar, bisa mbuwang watu marang awaké. Nanging nalika ngerti bab iki, dhèwèké ninggalaké selé lan ndhelik ing njero peti mati; padha nggoleki ing endi-endi, nanging ora ketemu. Banjur jasad Sang Mulya Stefanus digawa saka kana menyang panggonan sing diarani Makam Pelagia. Ing kana biyèn ana gréja martir suci Pelagia, sing wis rusak amarga bobrok; raja sing jahat mrentahake supaya pondasié dibongkar, lan ing panggonané digali bolongan jero, sing banjur diisi mayit-mayit wong kafir sing wis dipatèni. Jasad Sang Stephen sing mulya digeret menyang bolongan kuwi lan dibuwang ing kono, wong sing bener diitung bareng karo wong sing ora nduwé hukum.

Mangkono bapak kita sing kinurmatan, Stephen, ngakhiri pangembaraan donyané, ing tanggal 28 November, nalika yuswa 53 taun[8220]

Dina iku diwiwiti karo esuk sing cetha banget, srengéngé nyebar padhang sumunar ing bumi; nanging ing jam katelu awan, saka wetan, ing ngendi Gunung Auxentius ana, muncul méga geni; udhara ing ndhuwur kutha

[8220] Iki dumadi ing taun 768 Masehi.

langsung peteng, lan awan malih dadi bengi. Banjur munggah prahara, lan udan es abot wiwit tiba, nyabet akèh wong mati.

Nanging kabèh pratandha katon saka murkané Gusti Allah, sing wis tumeka ing Konstantinopel minangka paukuman tumrap wong-wong ala amarga panyiksa sing wis ditindakake marang Sang Mulya lan caci maki marang badané sing mulya, ora bisa nggugah akal raja ala mau. Mula dhèwèké mréntahaké supaya loro saduluré—sing biyèn wis dikirim matèni Sang Mulya Stefanus—dihukum pati amarga dianggep mbrontak marang kersané sang raja. Banjur dhèwèké mateni para bapa suci liyané sing dipenjara bareng Sang Mulya Stefanus.

Ing wektu sing padha, Teodorus, sing wis nglumpukake otaké Sang Stefanus sing mili, mangkat menyang biara Santo Dia lan nyritakake kabèh sing dingerteni babagan pati Stefanus. Abas, sawisé ngrungokaké critané Theodore kanthi luh, ngukum raja iku minangka ahli bidah lan murtad, nalika nampa otak sang wali minangka bandha sing ora ana tandhingané; dhèwèké nyimpen ing wadhah sing resik lan ndhelikaké ing gréja Santo Stefanus, Sang Martir Kapisan. Nanging iki ora luput saka perhatiané raja sing jahat. Kedadéyané kaya mangkéné.

Nalika abbot nyelehake otak suci Santo Stefanus ing wadhah lan nyumputake ing gréja, ana sawijining priya enom sing manggon ing biara Santo Dia sing rawuh. Sawisé sawatara wektu, priya enom iki wiwit nyuwun marang abbot supaya diparingi jabatan diakon. Nanging sang abbot, amarga ora nganggep yèn dhèwèké pantes kanggo jabatan iki, ora maringi panyuwunané. Pemuda kuwi banjur nesu marang sang abbot lan, sawisé menyang ngarsané raja, nyritakaké kabèh sing diduwèni bab otaké Santo Stefanus. Raja langsung mréntahaké supaya wadhah sing isiné otaké sing kinurmatan kuwi digawa ngarsané lan dibukak ing ngarsané.

Nalika wadhah iku dibukak, kabuktèn kosong kabèh, amarga otaké Stephen wis dijupuk kanthi gaib déning pangayoman ilahi lan didhelikaké ing panggonan sing nganti saiki ora ana sing ngerti. Raja banjur nesu banget, lan priya enom kuwi, amarga diarani panyebar fitnah, diasingaké.

Ing kéné uga perlu dieling-eling paukuman gaib saka Gusti sing tumeka marang cah wadon sing, minangka abdi biarawati suci Anna, goroh bab dhèwèké lan bab Santo Stefanus sing suci, ngaku yèn wong loro kuwi ketangkep ing dosa sing ora sah amarga ketemu sacara rahasia ing wayah wengi. Dheweke dipinggirake karo sawijining pejabat sing nglumpukake pajeg kanggo raja ing Bithynia, lan nglairake loro putra kembar. Ing sawijining wengi, nalika dheweke lagi ngaso ing amben karo anak-anake, ujug-ujug padha kegugah lan, amarga kacekel déning kuwasa gaib, kanthi galak nyekel ambene ibune lan miwiti nyusu—ora kaya bocah cilik, nanging kaya anak singa utawa anak beruang—nganti wanita sengsara iku ora bisa misahake saka dhadhane. Lan mangkono, kanthi ganas nyabik puting ibune, padha mateni dheweke; banjur padha mati bebarengan karo dheweke, kaya keturunan ula tedung. Mangkono paukuman sing tumeka marang saksi palsu sing terkutuk. Nanging Stefanus, martir suci sing kabegjané, sing tanpa cela lan resik atiné, nyumurupi Gusti Allah, siji ing Tritunggal, Rama, Putra, lan Roh Suci, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Sawisé nglakoni tapa brata ing gunung, ya kowe sing pinunjul kabegjan, kowe ngrusak pasukan mungsuh nganggo waja salib sing sampurna; lan manèh kowe nyiapaké awakmu kanthi gagah kanggo nampa sangsara, matèni Copronymus nganggo pedhang iman: lan amarga loro pakaryan mau kowe diparingi mahkota déning Gusti Allah, ya martir suci Stefanus sing tansah kelingan.

Kontakion, Nada 8:

Ayo kita, para penyuka pesta, kanthi setya muji nganggo kidungan Pangurus Tritunggal lan Santo Stefanus Ilahi saka jeroning atiné, awit dhèwèké ngajèni gambar mulya Sang Gusti lan Ibuné; lan saiki, kanthi guyub lan katresnan, ayo padha njerit marang dhèwèké, kanthi kabungahan: Sugeng, Bapa kang tansah mulya.

Kontakion, Nada 3:

Saka oyod sing tandhus, ya ingkang kinurmatan, metu cabang-cabang: nggawa jeneng sing padha karo Martir Sepisan, panjenengan muncul minangka bapa agung lan pituduh para biksu, lan panjenengan ora wedi marang nesu raja sing nolak ngajeni gambar Kristus. Mula saka iku, panjenengan ngadhepi pati lan nampa mahkota martir, ya Stephen.

Uripé Bapa Suci Theodore, Uskup Agung Rostov[8221]

Dirilèkaké tanggal 28 November

Santo Teodorus, Uskup Agung Rostov sing kapisan, asalé saka kulawarga sing misuwur amarga kasuciané, sing uga kalebu asètik agung lan wong pandonga saka tanah Rusia, Sang Wibawa Sergius saka Radonezh. Santo Teodorus saka Rostov iku ponakané Sang Wibawa Sergius, putrané sadulur lanangé sing luwih tuwa, Stefanus. Stephen iki, sawisé pindhah—kaya Sang Wibawa Sergius—bareng karo bapakné, boyar Kirill, saka wewengkon Rostov menyang wewengkon Radonezh cedhak Moskow, nglampahi separo kapisan uripé ing pangabdian marang Pangeran Andrei Ivanovich saka Radonezh, putrané Pangeran Ivan Danilovich Kalita saka Moskow. Dheweke kalebu bangsawan utama Pangeran Radonezh, misuwur amarga prestasi militere, nanging luwih unggul amarga kesalehane. Dheweke omah-omah lan nduwé loro anak, Clement lan John, saka garwané Anna. Garwané Stephen sing taat ora suwé seda, banjur Stephen mutusaké ninggalaké donya lan njupuk sumpah biarawan. Dhèwèké dicukur rambute ing Biara Pelindung Sang Putri Allah Paling Suci ing Khotkovo lan nyawisaké manahé sakabehé kanggo asètisisme biara, puasa, lan pandonga. Ora suwe sawisé kuwi, dhèwèké ninggalake Biara Khotkov lan lunga menyang Moskow, ing kono dhèwèké manggon ing sel sing sepi ing Biara Epifani, nglakoni urip sing ketat lan prasaja kanthi puasa lan pandonga, ora ngombe anggur lan bir, lan nganggo sandhangan compang-camping. Ing wektu kuwi, ana uga para asket kondhang liyane ing biara kuwi, kaya Ta Santo Alexius, sing mengko dadi metropolitan, tuwa Gerontius, lan liyane. Wong-wong mau diurmati banget dening Paduka Agung Theognostus, nalika semana dadi Metropolitan Kabeh Rusia[8222] , sing kerep ngundang lan ngurmati dheweke.

Nalika Pangeran Agung Simeon Ivanovich[8223] , putrané Ivan Danilovich, mangertèni babagan uripé Stephen sing saleh lan askétis, dhèwèké mènèhi dhawuh marang Metropolitan Theognost supaya ngangkat Stephen dadi imam lan sabanjuré ngangkat dhèwèké dadi abbas ing Biara Epifani, lan milih dhèwèké dadi bapak rohani. Akeh boyar lan bangsawan uga kepengin dadi anak rohani Stephen. Pangeran Agung Simeon tresna marang Stephen, ngajeni banget, lan asring rembugan karo dheweke.

Dheweke iku bapaké Santo Theodore, sing jeneng donyané Yohanes. Nalika umuré wis pitung taun, Yohanes dikirim déning wong tuwané sing taat kanggo sinau maca lan nulis, lan dhèwèké cepet nguwasani kabèh sing diajari marang dhèwèké.

Sawisé ibuné séda, John sing isih enom tetep manggon karo bapaké, sing wis nglakoni sumpah monastik. Sawisé krungu babagan urip pamané, sang askétis agung Sergius saka Radonezh, sing wektu kuwi lagi ngedegaké biara anyar—sing dadi tujuané wong saka kabèh lapisan lan pangkat teka saka ngendi-endi kanggo nglakoni upaya spiritual—John kebak kepéngin banget ketemu Sergius lan ngetutaké tapak-tapaké. Kanthi pangayomaning Gusti, bapaké John, Stephen, mangkat saka Moskow menyang wewengkon Radonezh, menyang Biara Trinitas Pangurip, nggawa anaké John bebarengan. Dhèwèké , nuntun anaké langsung mlebu gréja lan, nyekel tangan tengené, kanthi pribadi nyerahaké dhèwèké marang pangayomané abbot Sergius, adhine dhéwé.

[8221] Epiphanius sing misuwur, sing Arif, sing nulis riwayat Uripé Sergius sing Mulya saka Radonezh lan Santo Stefanus, Uskup Perm, wis nduwé niyat nyusun riwayat Santo Teodorus; nanging niyaté Epiphanius ora tau kelakon. Ora ana hagiografi kuna babagan Santo Teodorus sing ditemokake. Ana manuskrip sing ngemot hagiografi jembar babagan Teodorus, disusun saka macem-macem sumber ing abad kaping 17 (adhedhasar manuskrip Sinodal sing kasebut mau, hagiografi iki diterbitake ing taun 1877 ing Yaroslavl minangka jilid kapisah kanthi judhul: 'Uripé Bapa Kita Theodore, Uskup Agung Rostov, Panjaluk Mucizat lan Pangadeg Biara Simonov, Sing Kapilih Ing Antara Para Wali'). Hagiografi iki dadi dhasar saka cathetan iki, dipriksa silang karo kronik lan dokumen.

[8222] Santo Theognost njabat metropolit wiwit taun 1328 nganti 1353.

[8223] Simeon Ivanovich sing sombong mrentah watara taun 1340 nganti 1353.

Sanadyan umuré John isih enom—mung rolas taun—Sing Mulya Sergius, sing ngenali yèn dhèwèké pancèn ahli tapa brata sejati, langsung maringi cukur monastik marang dhèwèké ing kono, ing tanggal 20 April, ing dina raya Sang Venerable Theodore Trichina, kang ing ngurmatané John dijenengi Theodore: biyèn iku adat nalika tonsur diwènèhaké jeneng sang wali kang dina rayané tiba ing dina tonsur.

Biksuni Theodore sing anyar dicukur rambut tetep manggon ing Biara Trinitas ing sangisoré pituduh pangadeg agungé. Dhèwèké nglakoni urip kanthi tapa brata, kasucian lan kabersihan; dhèwèké rawuh ing ibadah gréja kanthi rajin, ngrungokaké Kitab Suci kanthi tliti lan asring maca teks suci mau dhéwé. Babagan gurune, Sing Mulya Sergius, dhèwèké manut marang kabèh prentahé kanthi andhap asor, alus, lan meneng. Semangat sang biksu enom marang pandonga ing gréja lan ing sela, puasa lan jaga wengi, nyanyiané Mazmur kanthi khusyuk, lan luhé sing kebak pangabdian nggumunaké wong-wong ing sacedhaké. Sing paling nggumunaké, dhèwèké ora nate ndhelikaké apa-apa marang Sang Wibawa Sergius, mbukak kabèh pikirane marang dhèwèké awan lan bengi.

Nalika wis tekan umur sing pantes, Theodore diangkat dadi imam lan terus nyempurnakake awake dhewe ing asketisisme monastik lan urip rohani. Nalika piyambakipun nindakake Liturgi bebarengan kaliyan Sang Wibawa Sergius lan bapakipun, Stephen, sawatara biksu ingkang sampun nampi sih rahmat istimewa saking Gusti, mirsani Malaikat Gusti ingkang ngladosi ing mezbah sacedhak para pandhita suci punika.

Ing wektu iku, pikiran kanggo ngedegake biara anyar dhéwé, golek panggonan sing cocog, lan mbangun komunitas biarawi wiwit muncul ing pikiran Theodore. Dheweke ngandhani pikiran iki marang gurune, Sang Mulya Sergius, lan mbaleni luwih saka sapisan. Romo sing kinurmatan, nalika ndeleng manawa pikiran iki wis kenceng nyantol ing Theodore, ngakoni menawa iku pakaryané pangayomaning Gusti.

Teodorus nglakoni pandonga bengi kanthi tanpa kendhat, kaya biasane. Mula, sawijining dina nalika lagi ndedonga, dhèwèké krungu swara kandha: 'Teodorus, mlebu ing ara-ara samun; kowé bakal ngedegaké biara, nglumpukaké akèh askétis ing kana—wong-wong sing kepéngin rohani—lan nampa ganjaran ageng ing swarga.' Nampa tembung-tembung mau **minangka wahyu saka swarga**, sing pinaringan berkah iku ora nyritakaké apa-apa marang sapa waé babagan apa sing wis kelakon. Nanging sawisé sawatara wektu, sang pandhita agung Sergius kandha marang ponakané:

'Anakku,' pangandikane, 'Aku ngarep kowe bakal ngubur balungku ing makam lan nggantèkaké aku dadi abbot ing panggonan iki; nanging yèn saiki kowe kepéngin miwiti pakaryan sing wis kowe rencanakaké, muga-muga Gusti Allah lan Ibunda Allah sing Maha Suci maringi pitulungan.'

Sawisé mberkahi ponakané lan muridé, dhèwèké ngutus ponakané lan muridé mau bebarengan karo sedulur-sedulur sing kepéngin ngancani.

Sing Mulya Theodore ninggalake biara karo kanca-kancane lan miwiti nggoleki panggonan sing cocog kanggo biara. Lan piyambakipun nemokake panggonan sing endah kanggo mbangun biara, sing dijenengi Simonovo, ora adoh saka kutha Moskow, ing pinggir kiwa Kali Moskva.

Nalika nampa kabar, Sang Suci Sergius rawuh piyambak mriksa panggonan kasebut; amarga dianggep cocog kanggo mbangun biara, piyambakipun maringi berkah marang Theodore supaya nerusaké pakaryan sing wis direncanakake.

Sawisé éntuk idin episkopal sing dibutuhaké, Sang Mulya Theodore mbangun gréja ing panggonan sing dipilih sing dipersembahaké marang Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, kanggo ngurmati Dina Lairé Panjenengané, mbangun bangunan-bangunan sing dibutuhaké kanggo biara, nglumpukaké komunitas biarawan sing akèh saka manéka papan, lan ngatur biara manut paugeran ketat saka biara komunal.

Pangadeg biara iki dhéwé maringi tuladha urip asketis sing ketat lan sumunar kanthi kabecikan batin uga kamulyan lan kaendahan fisik, saliyane iku uga misuwur amarga kawicaksanan lan pangertené. Kabèh sipat mau marakaké dhèwèké diajèni lan digugu déning kabèh wong, lan kasohorané saya mundhak, nganti pamané, Sang Mulya Sergius, wedi yèn ponakané bakal kesasar amarga pakurmatan lan kamulyan mau, lan tansah ndedonga supaya Gusti Allah maringi pitulungan marang Theodore supaya bisa urip tanpa alangan.

Nalika biara anyar sing diadegaké mau wiwit narik akèh pengunjung, Theodore, sing kepéngin nyingkiri urip rame, mutusaké golek panggonan sing luwih sepi lan nyendiri kanggo dhèwèké. Dheweke nemokake panggonan kaya ngono cedhak biara, jaraké mung siji panah, ing alas kandel sacedhak Kali Moskva, limang verst saka Kremlin Moskow. Ing kana dheweke mbangun sel sepi lan miwiti nyawisake awake kanggo tapa brata kanthi semangat anyar lan ing pakaryan anyar.

Nanging sanajan ing kene, para murid wiwit padha nglumpuk ing sacedhaké, kepéngin nglakoni tapa brata bareng karo dhèwèké. Ing kéné, Sang Wibawa Sergius rawuh marang dhèwèké lan nganggep yèn panggonan anyar iku cocog kanggo tapa brata lan pambangunan sawijining biara. Metropolitan Alexius maringi berkah kanggo pambangunan gréja ing Simonov anyar, déné gréja Kelahiran Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci tetep nganggo jeneng 'Ing Simonov Lawas'.

Batu pondasi gréja watu sing megah lan amba kang dipersembahaké kanggo Pangantuké Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci dipasang déning Sang Teodorus ing taun 1379, nanging pambangunané ora rampung nganti 26 taun sawisé, ing taun 1405, sawisé pangadegé seda; pambaptisan gréja anyar mau dilakokaké déning Metropolitan Siprianus.

Ing wektu sing padha karo greja, bangunan monastik anyar lan amba liyane uga dibangun, kalebu ruang makan lan sel para biksu. Biara anyar iki nduwé akèh panyengkuyung: para pangeran lan boyar, uga Pangeran Agung Dimitri Ioannovich dhéwé[8224] , lan sawisé kuwi anaké lan penerusé, Pangeran Agung Vasili Dimitriyevich[8225] , sing kanthi murah ati nyumbang saka kas kraton lan liwat manéka sumbangan kanggo pambangunan biara iki.

Mangkono, Biara Simonov Anyar diadegaké, déné Biara Simonov Lawas tetep dadi papan panguburan para biksu.

Nalika Metropolitan Alexius isih njabat, Theodore diangkat dadi abbot ing Biara Simonov; Sang Wibawa Sergius nentang iki: piyambakipun kepéngin Theodore nglakoni urip nyendhiri sing dipunidam-idam; nanging piyambakipun kapeksa manut marang panjaluk Pangeran Agung Dimitri Ioannovich lan Metropolitan Alexius.

Pangeran Agung Dimitri Ioannovich milih Abas Theodore dadi bapak rohani; akèh boyar lan bangsawan uga kepéngin dadi anak rohani Theodore.

Minangka panasehat rohani marang Pangeran Agung lan akèh boyar, lan minangka ponakané asetik kondhang Sergius—sawijining tokoh sing misuwur ing kalangan panguwasa gerejawi—Abbot Theodore saka Biara Simonov mesthi melu aktif ing urusan gereja.

Sawisé seda Metropolitan Alexius, kahanan ing Metropolis Rusia dadi bingung. Ing Kyiv ana Cyprian, sing wis diangkat dadi Metropolitan Kyiv nalika Santo Alexius isih urip lan sing nyoba nggedhekake wewenangé marang Gréja Moskow uga; nalika ing Konstantinopel ing taun 1380, tanpa kawruh utawa sarujuké Pangeran Agung Moskow, Pimen diangkat dadi Metropolitan Kyiv lan Kabeh Rusia. Pangeran Agung kepengin supaya Cyprian dadi Metropolitané lan ngutus pangakuhé, Abas Theodore saka Biara Simonov, kanggo nyaur dhèwèké menyang Moskow; dhèwèké kasil nindakake tugas iki. Sabanjuré, Theodore nindakake misi sing padha kaping pirang-pirang. Mula, ing taun 1384, miturut dhawuhe Pangeran Agung, dhèwèké lelungan menyang Konstantinopel bebarengan karo Dionysius, Uskup Agung Suzdal, kanggo urusan Metropolis Rusia, amarga kahanan isih rame: ing Moskow, kursi metropolitèn dipunpundhuki silih gantèni déning Cyprian lan Pimen.

Sajrone lelungan menyang Konstantinopel iki, Abas Theodore diparingi pangkat archimandrite dening Patriark Nilus[8226] , lan Biara Simonov digawe dadi biara stauropegial patriarkal. Ing taun 1387, Archimandrite Theodore lelungan maneh menyang Konstantinopel kanggo urusan Metropolis, nalika loro Metropolitan, Pimen lan Cyprian, uga padha lelungan menyang kana. Saka lelungan iki, Theodore bali kanthi pangkat Uskup Agung Rostov, bebarengan karo Metropolitan Pimen.

Lan sawisé diangkat dadi Uskup Agung Rostov, sing wis kosong wiwit pangusiran Saint James[8227] , Theodore terus melu aktif ing urusan gerejawi. Mangkono, ing taun 1389, bebarengan karo para uskup liyane, dhèwèké ngancani Pimen saka Moskow menyang Ryazan ing lelampahan katelu lan pungkasané menyang Konstantinopel.

Ing tanggal 19 Mei 1389, Pangeran Agung Dimitri Ioannovich séda. Putrané lan panggantiné, Pangeran Agung Vasili Dimitrievich, maringi pangurmatan lan perhatian sing padha marang Uskup Agung Theodore kaya bapakné, lan ngandelaké layanané ing prakara gerejawi.

[8224] Dimitri Ioannovich Donskoy mrentah wiwit taun 1363 nganti 1389.
[8225] Vasily Dimitrievich mrentah wiwit taun 1389 nganti 1425.
[8226] Nilus njabat minangka Patriark saka taun 1378 nganti 1388.
[8227] Dina raya Santo Yakobus dirayakake tanggal 27 November

Pimen sacara pasti dipecat déning Patriark anyar, Anthony[8228] , lan seda ora suwe sawisé[8229] . Pangeran Agung Vasily Dimitrievich mutusaké ngajak Metropolitan Cyprian, sing ana ing Konstantinopel, menyang Moskow, lan kanggo kuwi ngutus Uskup Agung Theodore saka Rostov sing wis pengalaman, sing wis tau menyang kana kaping pirang-pirang, kanggo ngaturaké undhangan.

Ing tanggal 1 Oktober 1389, Metropolitan Cyprian, bebarengan karo Theodore sing wis teka njupuk dhèwèké, mangkat saka Konstantinopel liwat Kyiv, ing ngendi padha manggon nganti Februari 1390; lan ing Rebo Salib nalika Puasa Agung taun iku, padha budhal menyang Moskow.

Mangkono rampunging geger ing Metropolis Rusia, lan bareng karo iku rampung uga pangembaraan Uskup Agung Theodore. Dheweke kudu nahan akèh kasangsaran, bebaya ing daratan lan ing segara, sedhih lan susah nalika semana, nanging wiwit enom dheweke wis biasa kerja abot lan tumindak gagah lan ora mikir babagan ngaso. Gusti Allah nguwatake roh lan badané.

Minangka abbot lan archimandrite ing Biara Simonov, Theodore, sanadyan pikirane kerep kaganggu amarga prakara-prakara sing ana gandhengane karo Gréja sakabèhé, tetep mimpin urip monastik kanthi ajeg lan tanpa kendhat, lan ngopeni akèh askétis agung lan pinunjul ing antarané murid-muridé. Wong enom bangsawan jenenge Kosma, sing dibesarké ing Moskow ing omahé Boyar Velyaminov, digawa marang dhèwèké déning Stephen Makhrishch sing kabarkah[8230] lan dicukur rambute ing Biara Simonov kanthi jeneng Cyril. Dheweke iku wong sing mengko dadi pangadeg kondhang saka Biara Kirillo-Belozersky. Dheweke pisanan narik kawigaten umum ing Biara Simonov liwat tumindak patuh monastik wiwitané, makarya ing pawon roti, pawon, lan tugas-tugas liyane. Ing kéné Sang Suci Sergius, sing kerep mampir ing biara, merhatiin dhèwèké lan seneng rembugan karo dhèwèké. Nalika Archimandrite Theodore diangkat dadi Uskup Agung Rostov, para sedulur ing Biara Simonov milih Cyril dadi abbot. Nanging, amarga kepengin urip asketis piyambakan, Kiril ngrasa jabatan iki dadi beban; dhèwèké nyerahake jabatan abbot lan mundur menyang selé. Nanging, kabar babagan tumindak asketisné narik kawigatèn para pangagum lan pengunjung sanajan ing kana, lan dhèwèké mutusaké mundur menyang lor, ing ngendi dhèwèké ngedegaké biarané dhéwé, sing mengko dadi misuwur.

Ing kéné, ing Biara Simonov, ing sangisoré Archimandrit Theodore, sawijining bangsawan enom saka Volokolamsk, Theodore Poskocchin—sing njupuk jeneng biara Ferapont—diwènèhi cukur rambut. Kaya Cyril, dhèwèké dadi misuwur amarga asetikisme lan dikenal déning Sergius saka Radonezh. Beberengan karo kancane Cyril, dhèwèké mundur menyang wewengkon Belozero lan ngedegaké sawijining biara ing kana, sing banjur kondhang minangka Biara Ferapontov. Dituduh déning Pangeran Andrei Dimitrievich Mozhaisky, sing uga nduwèni Belozero, Ferapont ngedegaké biara anyar ing Mozhaisk, yaiku Biara Luzhetsky, ing ngendi dhèwèké séda minangka archimandrite biarane[8231] .

Akeh wong liya uga nyawisake awake dhewe kanggo urip monastik ing Biara Simonov ing sangisoré pituduhé Archimandrit Theodore. Urip komunal sing ketat sing diadegaké ing Biara Simonov dadi tuladha kanggo biara komunal liyane, sing para pangadegé biyèn wis manggon ing biara kuwi utawa wis ngunjungi.

Sawisé ngrampungaké tugase babagan urusan Metropolis Rusia, Uskup Agung Theodore teka ing Rostov lan, sawisé ngurmati ikon Ibuné Gusti lan reliké Santo Leontius, dhèwèké nyawisaké manahé sakabehé kanggo pelayanan pastur anyaré. Dheweke urip tentrem lan tresna karo kulawarga bangsawan Rostov lan nuntun wong-wong mau ing dalan kesalehan. Putrané Pangeran Rostov wektu kuwi, Alexander Konstantinovich Ioann, lara mripat lan dadi wuta. Bapaké banjur nyuwun marang Santo Theodore supaya ndedonga kanggo bocah sing lara kuwi. Theodore nuntun para pangeran menyang reliké Santo Leontius ing Katedral Rostov, lan sawisé ana ibadah pandonga, pangeran sing lara mau mari lan bisa ndeleng manèh. Mengko, sawisé Santo Teodorus séda, Pangeran Yohanes—sing tau diwulang déning gembala iki—nalika dhèwèké manèh kaserang lara mripat, manèh nyuwun marang Leontius sing bisa nindakake mujijat kanthi pandonga sing khusyuk lan mari manèh[8232] .

[8228] Antonius njabat minangka Patriark saka taun 1388 nganti 1395.

[8229] Metropolitan Pimen seda tanggal 11 September 1389 ing kutha Kalsedonia ing Asia Cilik, sing dumunung meh pas ngadhepi Konstantinopel, lan dikubur ing kana.

[8230] Dina rayané dirayakaké tanggal 14 Juli.

[8231] Sing Mulya Ferapont seda ing umur sing wis tuwa banget tanggal 27 Mei 1420; uripe kacathet ing tanggal iki.

[8232] Iki dicritakaké ing uripé Santo Leontius, Panyipta Mucjizat saka Rostov.

Uskup Agung Theodore uga ninggalake warisan langgeng kanthi ngedegake Biara Nativity kanggo Bocah Wadon ing Rostov, sing isih ana nganti saiki.

Uga dikenal babagan Santo Theodore, nalika dhèwèké dadi abbot ing Biara Simonov, dhèwèké nglakoni nglukis ikon lan ngias pirang-pirang gréja ing Moskow nganggo ikon-ikoné[8233] .

Saka kabèh wali ing Rostov, Theodore dadi sing kapisan diangkat dadi uskup agung, sawijining pangkat sing nganti wektu kuwi mung diduwèni déning uskup Novgorod Agung kuna ing Rus'. Santa Teodorus ora suwe mimpin diosek Rostov. Panjenengané séda kanthi tentrem tanggal 28 November 1395. Reliké dumunung ing sangisoring lantai Katedral Dormisi Rostov, ing pojok kidul-kulon. Ing ndhuwuré ana makam sing dihias kanthi mewah ing sangisoring kanopi emas[8234] .

Peringatan Martir Suci Irinarch

Dipepering ing tanggal 28 November

Santa Irinarh asalé saka kutha Sebaste[8235] . Nalika isih enom, dhèwèké dadi algojo nalika para martir suci disiksa. Nalika panganiayaan marang pitung wanita suci déning gubernur Maximian ing jaman Diocletian, Irinarh padhang déning sih rahmaté Gusti Allah: nalika nyekseni para wanita disiksa demi Kristus lan nggawe penyiksa isin, dhèwèké kanthi wani ngakoni Kristus lan nyatakaké yèn dhèwèké wong Kristen. Banjur, miturut dhawuh gubernur, dhèwèké dibuwang menyang rawa, saka kono dhèwèké metu tanpa cilaka, lan sabanjuré dibuwang menyang tungku geni, nanging kuwi uga ora nglarani dhèwèké. Sawisé kuwi, dhèwèké dipenggal sirah nganggo pedhang ing taun 303.

Peringatan para Martir Suci, bebarengan karo Santo Stefanus Anyar, kanggo ikon-ikon suci saka wong-wong sing nandhang sangsara

Dirilèkaké tanggal 28 November

Ing jaman pamaréntahan Constantine Copronymus[8236] , akèh prajurit Ortodoks sing nyerahaké pangkat militèr lan njupuk sumpah monastik. Kaisar sing ora adil banjur mrentahake supaya akèh saka wong-wong mau dipatèni sawisé disiksa. Salah sijiné, sing aranè Basil, dhisik dibutaké. Nalika Santo Basil isih nerusaké nyembah ikon-ikon suci sanadyan wis dibutaké, penyiksané nyabet pedhang menyang wetengé Basil, nganti kabèh ususé kabuka. Ing wektu sing padha, Santo Stefanus ing Konstantinopel uga nampa mahkota martir amarga ikon-ikon suci. Saliyane kuwi, loro priya sing jenenge Gregorius, bebarengan karo sawetara wong liya, diasingake, ing kana banjur padha tilar donya. Pungkasané, Santo Yohanes diasingake menyang Daphne[8237] , ing kono miturut dhawuh raja, dhèwèké kerep dipukul nganti pungkasané tilar donya.

[8233] Karya Santo Teodorus minangka ikonografer kasebut kasebut ing 'Tale of the Holy Iconographers' (Buslav, Historical Essays II, 379).

[8234] Teodor katon ing antarane para wali ing sumber hagiografi wiwit abad kaping limolas. Troparion lan kondak sing ditulis kanggo ngurmati dhèwèké ditemokaké ing manuskrip.

[8235] Iki mesthi nyebutake Sebaste ing Armenia, sing dikenal minangka Sebaste saka Armenia – béda karo Sebaste saka Kapadokia.

[8236] Konstantinus Kopronymus mrentah wiwit taun 741 nganti 776. Dhèwèké kalebu salah siji kaisar ikonoklastik sing paling kejem. Amarga nalika panganiayaan ikon suci, para biksu dadi panglindhungé utama, Konstantinus Kopronimus mrentahake supaya biara-biara dibakar lan para biksu Ortodoks sirahé dipecah nganggo ikon-ikon sing wis padha dijaga, utawa diparingi paukuman kejem liyane. Para prajurit sing nglakoni kersané sang maharaja sing ora pracaya marang Gusti, nalika nyekseni keteguhan umat Ortodoks lan akèh mujijat sing kawangun déning ikon-ikon sing dianggep najis, asring malih saka sing nganiaya dadi umat Ortodoks lan dadi wong sing semangat nyembah ikon-ikon suci. Amarga iku, nesuné panganiaya banjur tumuju marang wong-wong mau, lan padha kudu nampa paukuman kejem, siksaan, lan pati.

[8237] Daphne – sawijining pinggiran kutha Konstantinopel.

12 Desember

29 November (Gaya Lawas)

Peringatan bapak kita sing kinurmatan Akakios saka Sinai

Perayaan tanggal 29 November

Gregorius Agung[8238] nulis ing bukune babagan Akakios sing kinurmatan kaya mangkéné: Yohanes Agung saka Savvaite nyritakaké marang aku sawijining crita sing sejati lan cathetan sing pantes.

Ana sawijining sesepuh sing banget males lan duwé watak ala; aku ngomong iki dudu kanggo ngukum dhèwèké, nanging kanggo nggambaraké kasabaran sang wali, lan iki sing bakal tak critakaké. Sang tuwa iku nduwèni murid enom jenengé Akakios, prasaja wataké lan suci pikirané, sing nahan akèh ala saka tangané sang tuwa nganti akèh wong malah ora precaya; amarga sang tuwa ora mung nyiksa dhèwèké nganggo cacian lan hinaan, nanging uga nglakoni panyiksaan fisik saben dina. Nanging kasabarané ora sia-sia: amarga lumantar ketekunané sing tanpa ngeluh lan sangsara tanpa niat ala, Akakios éntuk sih rahmaté Gusti Allah, sing nylametaké dhèwèké saka sangsara langgeng. Bab aku (kandhane Yohanes Savvite marang Yohanes Klimakus), nalika ndeleng dheweke saben dina kaya budhak sing dituku utawa tawanan, lan nandhang sangsara paling abot, aku kanthi sengaja metu kanggo ketemu dheweke lan takon:

'Kados pundi, Sadhèrèk Akakios? Kados pundi panjenengan nglampahi dinten menika?'

Lan dhèwèké bakal mangsuli:

'Kaya ing ngarsané Gusti Allah—aku apik-apik waé.' Lan kadhangkala dhèwèké nuduhaké marang aku mripaté sing memèreng, kadhangkala gulu, lan kadhangkala sirahé sing kebak tatu. Amarga ngerti yèn dhèwèké tumindak mulya, aku kandha marang dhèwèké:

'Apik tenan, apik tenan; sabar, sedulur, supaya kowe bisa entuk kaslametan.'

Ing kahanan kaya ngono, Akakios sing kabegjan tetep karo sesepuh sing ketat iku salawase sangang taun lan, sawisé lara cekak sadurungé seda, piyambakipun mangkat marang Gusti[8239] . Nalika piyambakipun dikubur ing kripta kulawarga, limang dina sawisé iku sesepuh mau menyang bapa agung sing manggon ing kana lan kandha marang piyambakipun:

'Bapa, Sedulur Akakios, muridku, wis seda.'

Krungu mangkono, sang tuwa kandha:

'Aku ora pracaya marang panjenengan, sang tuwa, amarga Akakios durung seda.'

Sing tuwa kandha:

'Bapak, menawa panjenengan boten pitados dhumateng kula, mangga panjenengan piyambak mriksa ing peti mayitipun.'

Banjur bapak rohani kuwi tangi kesusu, lunga bareng karo tuwa mau menyang makam martir sing suci, lan muni banter ing ndhuwur peti jenazah Akakiy, nyapa kaya-kaya dhèwèké isih urip:

'Sedulur Akakiy, kowe wis seda?'

Novis sing wicaksana, nuduhaké patuh sanajan ing pati, mangsuli:

Aku durung mati, Rama, amarga ora mungkin wong sing wis ngiket janji taat bisa mati.'

Nalika sang resi sing manggon bareng Akakiy krungu iki, panjenengané kebak rasa wedi lan tiba ing lemah kanthi nangis; banjur panjenengané nyuwun marang sang abbot sawijining sel ing sacedhaké peti mayité lan, sawisé nyendhiri dhiri ing kana, nglampahi sisa uripé kanthi taat, ngopeni kaslametan atiné, lan, sawisé akèh tumindak pangibadah, mulih marang Gusti Allah, kang marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase. Amin.

[8238] Yohanes Klimakus – asal-usulé ora dingerteni, dhèwèké njupuk sumpah monastik nalika umuré 20 taun lan nglampahi patang taun pungkasan uripé minangka abbas ing Biara Sinai; dhèwèké séda nalika umuré 80 taun ing pungkasan abad kaping 6; dina perayaané tanggal 30 Maret.

[8239] Dheweke seda ing separo kapisan abad kaping enem.

Peringatan Sang Martir Suci Paramon

Dirilat saben tanggal 29 November

Sajeroning pamaréntahan Raja Decius sing jahat[8240] , ana sawijining pangeran ing Wétan sing arané Aquilinus, sing nganiaya wong Kristen kanthi kejem. Ing sawijining wektu, dhèwèké ngurung telung atus pitung puluh wong Kristen lan, nalika arep menyang umah banyu panas Valsaitia[8241] , dhèwèké mrentah supaya para martir digawa bareng karo dhèwèké; kanthi niyat arep liwat candhi pagan Poseidon[8242] , dhèwèké kepéngin meksa para wali supaya nindakake kurban pagan. Sawisé tekan candhi kuwi, dhèwèké suwé nyoba meksa para wali supaya nyembah arca dewa palsu Poseidon, nanging ora bisa ngyakinaké , apa nganggo alus utawa ancaman. Ing wektu kuwi ana wong saleh jenenge Paramon, wong Kristen miturut iman, kebeneran lagi liwat. Nalika weruh akèh para martir suci sing dihukum pati, dhèwèké ngadeg ing ngarep candhi berhala lan muni banter:

'Oh, pinten-pinten wong sing bener sing dipatèni kanthi ora adil déning pangeran jahat, mung amarga padha ora gelem sujud marang arca sing tanpa nyawa lan bisu!'

Sawisé ngendika kuwi supaya kabèh krungu, dhèwèké nerusaké lelampahané. Nanging pangeran, nalika krungu tembung Paramon, kebak nesu lan mrentahake para abdi dalem supaya langsung ngoyak lan mateni dheweke. Para abdi dalem sing jahat saka pangeran sing paling jahat banjur nyusul Paramon sing pinaringan berkah, sing ora ngerti prentah iki lan isih mlaku kaya biyasane, banjur nyekel dheweke. Kaping pisan, wong-wong mau motong ilat Paramon—sing wis ngecam lan nyalahaké penyiksaé—lan nyabik-nyabik ilaté; banjur padha nyabik-nyabik saben bagéan awaké, lan pungkasané, nyusuk awaké nganggo tombak. Mangkono, martir suci Paramon nyerahaké nyawané sing takwa ing tangané Gusti Allah.

Ing wektu kuwi, para martir suci sing kasebut mau, cacahé telung atus pitung puluh, padha dipatèni nganggo pedhang ing ngarepé candhi Poseidon amarga pracaya marang Kristus.

Peringatan Martir Suci Philumenus.

Dirilisake ing tanggal 29 November

Martir suci Philumenus urip nalika pamaréntahan Kaisar Aurelian[8243] , ing Lycaonia[8244] , nalika dagang gandum ing Galatia, ing kutha Ancyra[8245] . Santa Philumenus dituduh kanthi salah marang gubernur provinsi Felix, ing ngarepé dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen, amarga iku dhèwèké digantung, dipukul lan banjur dibuwang menyang geni, saka kana kanthi sih rahmaté Gusti Allah dhèwèké metu tanpa cilaka. Sawisé kuwi, paku dicekel ing sirah, tangan, lan sikilé, lan dhèwèké diseret sejauh 30 stadia[8246] , nalika sang suci wis entèk kekuwatan, nyerahaké nyawané marang Gusti[8247] .

13 Desember

30 November (Gaya Lawas)

Desember

[8240] Decius – Kaisar Romawi saka taun 249 nganti 251.

[8241] Air Valsativ, ing muara Kali Tiber, dumunung ing wewengkon Bithynia.

[8242] Poseidon, sing dikenal déning wong Romawi minangka Neptune, iku dewa pagan kanggo segara lan sumber banyu.

[8243] Aurelian Domitius mrentah saka taun 270 nganti 275.

[8244] Lykaonia iku sawijining wewengkon kuna ing Asia Minor. Wiwit taun 25 SM, wewengkon iki dadi bagéan saka provinsi Romawi Galatia. Kutha krajané sepisanan yaiku kutha Phrygia Iconium (saiki Konya).

[8245] Ankyra iku salah siji kutha ing provinsi Galatia.

[8246] 'Popirshche' iku satuan ukuran jarak ing lintasan pacuan, ing ngendi lomba lari dianakake. Siji 'popirshche' padha karo 690 sazhen. Mula, 30 'popirshche' luwih saka 40 verst.

[8247] Kematiran martir St. Philumenus kelakon watara taun 274.

Kajayaan lan Kasangsaran Santo Andreas, Rasul Kapisan

Dirilis tanggal 30 November

Santa Andreas, Rasul Sepisanané Kristus, putrané wong Yahudi aran Yona, adhining Pimpinan Rasul Suci Petrus, asalé saka kutha Betsaida[8248] . Ora nggatekake kesia-siaan donya lan luwih milih selibat tinimbang omah-omah, dhèwèké ora kepéngin omah-omah; nanging sawisé krungu yèn Santo Yohanes Pembaptis lagi nginjilake tobat ing Yordania[8249] , dhèwèké ninggalaké kabèh, lunga marang dhèwèké lan dadi muridé. Nalika Yohanes Pembaptis, , nunjuk marang Yesus Kristus nalika Panjenengané liwat, kandha: 'Delengen Anak Dombaé Allah'[8250] , Santo Andreas, bebarengan karo murid liya saka Pembaptis—sing diyakini Yohanes Penginjil—ninggalaké Pembaptis lan mèlu Kristus. Dhèwèké nemokaké adhine Simon (Petrus) lan kandha marang dhèwèké: 'Kita wis nemokake Mesias, sing dikenal minangka Kristus,' lan nggawa dhèwèké marang Yésus (Yohanes 1:41–42). Sawisé kuwi, nalika dhèwèké lagi mancing bareng Petrus ing pinggir Segara Galilea[8251] , Yésus muni marang wong-wong mau, *'Mèlu aku, lan aku bakal ndadèkaké kowé dadi juru pancing manungsa'* (Matius 4:19), Andreas langsung ninggalaké jaré minangka wangsulan marang panggilané Gusti lan, bebarengan karo seduluré Petrus, ngetutaké Kristus (Matius 4:20). Andreas diarani sing Kapisan Dipanggil amarga dhèwèké dadi penganut lan muridé Yesus Kristus sadurungé para Rasul liyané. Banjur, sawisé Sang Gusti nampa sangsara kanthi sukarela lan sawisé wunguné, Santo Andreas, kaya para Rasul liyané, nampa Roh Suci, kang mudhun marang dheweke ing wangun lidah geni (Kisah Para Rasul 2:3), lan nalika wewengkon-wewengkon mau dipérang, dheweke oleh undian wewengkon Bithynia[8252] lan Protonteis[8253] , bebarengan karo Chalcedon[8254] lan Byzantium[8255] , Trakia[8256] lan Makedonia[8257] , sing nganti Segara Ireng[8258] lan Kali Donau[8259] , uga Tesalia[8260] , Hellas[8261] , Achaea[8262] , Amintus[8263] , Trebizond[8264] , Heraclea[8265] lan Amastris[8266] .

[8248] Bethsaida – sawijining kutha ing pesisir lor-kulon Segara Tiberias, panggonan lairé Para Rasul Suci Petrus, Andreas, lan Filipus, ing pesisir cedhaké dumadi mujijat pambagean roti marang limang ewu wong (Lukas 9:10).

[8249] Yordania – kali utama ing Tanah Suci, mili saka lor menyang kidul; kali iki muncul ing kaki gunung Libanon lan Anti-Libanon lan mili menyang Segara Mati.

[8250] Yohanes 1 – penunjukan Yesus Kristus minangka Anak Domba Allah nuduhaké yèn Panjenengané wis inkarnasi kanggo nyawisaké dhiri minangka kurban kanggo umat manungsa.

[8251] Segara Galilea, utawa Danau Galilea, uga dikenal minangka Segara Gennesaret utawa Segara Tiberias; dumunung ing sisih lor Palestina (ing Galilea), dawane watara 30 stadia lan ambane watara 8 stadia, lan Kali Yordan mili liwat kono.

[8252] Bithynia iku sawijining wewengkon sing dumunung ing pesisir Segara Ireng, Selat Bosporus, lan Selat Konstantinopel. Wiwit taun 75 SM, wewengkon iki dadi bagéan saka Kakaisaran Romawi lan dipérang dadi loro provinsi, kanthi kutha-kutha utama Brusa (Prusia kuna) lan Nikomedia.

[8253] Ya iku – tanah-tanah sing dumunung ing pinggir Segara Marmara.

[8254] Chalkis – sawijining kutha ing pesisir Asia Selat Bosporus, luwih cedhak Segara Marmara.

[8255] Bizantium – cedhak lawang mlebu Bosporus, ing pesisir Éropa. Ing taun 330, Kaisar Agung Konstantinus sing Suci nggawe kutha iki dadi ibukutha kakaisarane lan maringi jeneng miturut jenenge dhéwé (Konstantinopel). Saiki, kutha iki dadi ibukutha Turki.

[8256] Thrace iku jeneng sing diwenehake marang pérangan Semenanjung Balkan ing lor Makedonia, Segara Aegea (Kepulauan) lan Segara Marmara, sing saiki kalebu wilayah-wilayah ing ngisor iki: pérangan wétan Hongaria, Transylvania, Bessarabia, Moldova, Wallachia, Bulgaria, Serbia lan pérangan wétan Rumelia.

[8257] Negara ing sisih kidul-kulon Thrace, ing sepanjang pesisir lor-kulon Segara Aegea.

[8258] Bagéan Segara Mediterania – antarané Semenanjung Balkan lan isthmus Kaukasia, pinggir kidul Rusia lan pesisir lor Semenanjung Asia Cilik.

[8259] Salah siji kali paling gedhé ing Éropah, kali iki muncul ing Éropah Tengah, banjur mili liwat Austria lan sapanjang wates lor Semenanjung Balkan, saka kulon menyang wétan, sadurungé mili menyang Segara Ireng.

[8260] Thessaly – sawijining wewengkon ing pesisir kulon Segara Aegea, kapisah saka Makedonia ing lor déning Pagunungan Olimpus.

[8261] Hellas dumunung ing bagéan kidul Semenanjung Balkan, nyambung karo semenanjung kasebut liwat Isthmus Korintus (saiki Moria); ing kulon watesé Segara Ionia, lan ing wétan – Achaea lan Arcadia

[8262] Achaea – sawijining wewengkon ing pesisir kidul Teluk Korintus.

[8263] Ndeleng panggonan kutha-kutha sing kasebut ing ngisor iki, kudu dianggep manawa iki nyebutake Amins utawa Amia, ing pesisir kidul Segara Ireng, ing provinsi Pontus, ing antarané muara kali Galis lan Iris; saiki diarani Samsun.

[8264] Kutha ing provinsi Pontus, dumunung ing pesisir kidul Segara Ireng, antarané Paflagonia lan Armenia. Trebizond dumunung ing pinggir segara, cukup ing wétan Amisus.

[8265] Ana sawetara kutha kanthi jeneng iki ing panggonan sing beda-beda. Ing kéné, kudu dipahami Heraclea ing pesisir kidul Segara Ireng, rada kulon saka Amastris, sing kasebut ing ngisoré.

Santa Andreas lelungan liwat kutha-kutha lan negara-negara iki, nginjili iman Kristus, lan ing saben kutha piyambakipun ngalami akèh sedhih lan sangsara; kanthi pitulunganing Gusti Allah ingkang Maha Kuwasa, piyambakipun nampa kabèh sangsara mau kanggo Kristus kanthi kabungahan. Dheweke ngalami sangsara paling abot ing kutha sing dikenal minangka Sinope[8267] : ing kana padha ngedhunake dheweke menyang lemah, nyekel tangane lan sikile, nyeret-nyeret, nggebuki nganggo balok kayu, nglontar watu, lan nyabuti drijine lan untune; nanging dheweke, kanthi sih-rahmaté Juruslamet lan Gurune, bali waras lan tatu-tatué mari. Saka kono, dhèwèké mangkat lan ngumbara liwat manéka nagari: Neocaesarea[8268] , Samosata[8269] , Alan[8270] , tanah Abask[8271] , Zig[8272] , lan Bosporan[8273] .

Banjur dhèwèké nglayar menyang kutha Thrakia Byzantium[8274] , ing ngendi dhèwèké dadi wong pisanan sing mratelakaké Kristus; sawisé maringi piwulang marang akèh wong, dhèwèké nunjuk presbiter kanggo Gréja; lan dhèwèké ngangkat Stachys dadi Uskup Byzantium, wong sing kasebut déning Rasul Suci Paulus ing Suraté marang wong Roma (Rom. 16:9). Dheweke piyambak, ngemban sangsara lan pakaryan apostolik ing panginjilan Injil Kristus, lelungan liwat Pontus[8275] , pesisir Segara Ireng, Skitia[8276] , lan Chersonesos[8277] . Kanthi pangayomaning Gusti, dheweke tekan Kali Dnieper[8278] ing tanah Rus'[8279] , lan sawise tekan bukit Kyiv[8280] , mandheg ing kana bengi iku. Esuk-esuk nalika tangi saka turu, dhèwèké kandha marang para murid sing ana bareng dhèwèké:

'Percayaa marang aku, sih rahmaté Gusti bakal sumunar ing pagunungan iki; kutha agung bakal dibangun ing kéné, lan Gusti bakal ngedegaké akèh gréja ing kono lan padhangaké kabèh tanah Rusia lumantar baptisan suci.'

Nalika menek ing pagunungan, sang wali maringi berkah lan ngedegaké salib, minangka pratandha yèn wong-wong sing manggon ing kana bakal nampa iman saka Kursi Apostoliké, sing diadegaké ing Bizantium[8281] . Sawisé ngliwati kutha-kutha Rusia ing sisih lor – ing panggonan saiki kutha Novgorod Agung[8282] – lan uga sawisé ngunjungi Roma[8283] , dhèwèké bali menyang wewengkon Yunani Épirus[8284] , lan teka manèh ing Trakia, nguwatké umat Kristen lan ngangkat uskup-uskup lan guru-guru kanggo wong-wong mau. Sawisé ngumbara liwat

---

[8266] Kutha ing Paphlagonia, dumunung ing pesisir kidul Segara Ireng, ing antarané Pontus lan Bithynia, Amastris – uga dikenal minangka Amastrida.

[8267] Kutha sing wiwitane dadi péranganing Paflagonia, lan mengko dadi péranganing Pontus; dumunung ing pesisir kidul Segara Ireng, ing sela sempit sing nyambungake semenanjung cilik sing kabentuk dening segara iki karo daratan utama

[8268] Kutha ing Pontus, ing ngendi St. Gregorius Pengrajapati lair lan dadi uskup pisanan watara taun 240 Masehi.

[8269] Samosata, uga dikenal minangka Semisat utawa Simasat – sawijining kutha Siria ing Kali Efrat, ing bagéan ndhuwur.

[8270] Alan – sawijining nagara kang didiami déning bangsa Sarmatia kanthi jeneng sing padha, dumunung ing wewengkon saiki Kaukasus Lor, antarané Segara Ireng lan Segara Kaspi, luwih cedhak karo Segara Kaspi.

[8271] Abaski iku sawijining suku sing manggon ing kuloné wong Alan, luwih cedhak Segara Ireng, lan saka wong-wong mau wilayah Abkhazia saiki njupuk jenengé.

[8272] Wong Zigi manggon ing pesisir Segara Ireng, ing sacedhake Abaski, ing sisih lor.

[8273] Iki nyebutaké Karajan Bosporus, ing saiki Semenanjung Tauric, cedhak Bosporus Cimeria (saiki Selat Kerch).

[8274] Ya iku, dhèwèké nglayar nyabrang Segara Ireng menyang Bosporus Thrakia, ing ngendi Bizantium dumunung.

[8275] Ing jaman Nero (ing abad kapisan), Pontus digawe provinsi Romawi lan dipérang dadi telung pérangan: Galatia, Polemonia, lan Kapadokia.

[8276] Istilah 'Scythia' nuduhaké tanah sing pérangané dumunung ing kidul Rusia saiki lan pérangané liyané ngubengi Segara Kaspia. Wates lor lan wétan Scythia sing pas ora dingertèni déning wong kuna.

[8277] Jeneng Chersonesos digunakake kanggo pirang-pirang panggonan ing jaman kuna. Ing kéné, jeneng iki nuduhaké marang wong-wong sing manggon ing Semenanjung Tauric (saiki Crimea).

[8278] Iku mili liwat kidul Rusia saiki lan mili menyang Segara Ireng.

[8279] Iki jeneng sing luwih anyar, asalé saka suku Slavia sing dikenal minangka Rus'.

[8280] Ya iku tegesé, padha lelungan munggah Kali Dnieper menyang sawijining wewengkon pagunungan, ing ngendi kutha Kyiv banjur muncul.

[8281] Ramalan iki kawujud: wong-wong Rus' dibaptis déning wong Yunani lan diwulang déning para guru gréja sing dikirim saka Konstantinopel.

[8282] Salah siji kutha Rus' paling tuwa, ing Kali Volkhov. Iki nandhani wates lor lelampahan Rasul saka Kyiv.

[8283] Ibu kutha Kakaisaran Romawi kuna lan Karajan Italia saiki, ing Kali Tiber.

[8284] Epirus – sawijining wewengkon Yunani ing pesisir Segara Ionia, kang ngulur saka barisan gunung Pindus menyang wétan.

akèh tanah, dhèwèké tekan Peloponnese[8285] lan, nalika mlebu kutha Patras ing Achaea[8286] , dhèwèké nginep karo wong pinunjul sing arané Sosias; dhèwèké maringi panyembuhan marang Sosias sing lagi lara lan sabanjuré ngowahi kabèh kutha Patras marang Kristus. Ing wektu sing padha, garwané gubernur lokal, Egeatus Antipatus, sing arané Maximilla, pracaya marang Kristus sawisé dibebasaké saka ikatan lara sing abot lan nampa panyembuhan kanthi cepet. Lan Stratochles sing wicaksana, adhine para Antipatus, lan akèh wong liya sing kaserang macem-macem lara, mari amarga pasrahake tangané Rasul. Banjur Egeatus Antipatus nesu banget, banjur nyekel Rasul suci mau lan nancepake ing salib, bab iku para presbiter lan diaken provinsi Achaea nulis kaya mangkéné:

– Kita, kabèh presbiter lan diaken saka gréja-gréja Achaia, nulis babagan sangsara Sang Rasul Suci Andreas, sing wis kita sakseni kanthi mripat kita dhéwé, marang kabèh gréja – ing wétan lan kulon, ing kidul lan lor. Mugi tentrem tumeka marang kowe lan marang kabéh wong sing pracaya marang Allah siji, sampurna ing Tritunggal: Rama sejati, kang ora kagungan bapa; Putra sejati, kang kagungan bapa; lan Roh Suci sejati, kang metu saka Rama lan manggon ing Putra ; iman iki kita sinau saka Santo Andreas, Rasul Yesus Kristus, kang sangsara, sing kita sakseni langsung, saiki kita critakaké.

Nalika Egeatus Antipatus teka ing kutha Patras, dhèwèké miwiti meksa wong-wong sing pracaya marang Kristus supaya nyembah arca-arca. Santo Andreas, maju nyegat dalané, kandha:

'Sampeyan, hakim manungsa, kuduné ngerti Hakim sampeyan sing ana ing swarga, lan sawisé ngerti Panjenengané, nyembah Panjenengané; lan sawisé nyembah Gusti Allah sing sejati, sampeyan kuduné mbalèk saka déwa palsu.'

Egeatus kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe pancèn Andhreas sing ngrusak candhi-candhi déwa lan nuntun wong marang iman gaib anyar sing diprentahaké para kaisar Romawi supaya dibasmi?'

Santa Andreas Sang Rasul mangsuli:

Para kaisar Romawi gagal ngakoni yèn Putraning Allah, sawisé mudhun menyang bumi kanggo nylametaké umat manungsa, wis cetha nuduhaké yèn arca-arca kuwi ora mung dudu déwa, nanging uga setan najis sing mungsuh manungsa, sing mulang wong-wong supaya ngrangsang murkané Allah lan ngusir Panjenengané saka uripé, supaya Panjenengané ora ngrungokaké panyuwuné. Nalika Gusti Allah, ing murkane, ngalihaké pasuryané saka manungsa, banjur para setan ngawula lan ngapusi wong-wong mau nganti nyawane metu saka badané kanthi telanjang[8287] , ora nggawa apa-apa kejaba dosané.

Egeat ngendika:

'Nalika Yesusmu nginjilake tembung-tembung alus lan kosong iki, wong Yahudi nyalibake Panjenengané.'

Andreas mangsuli:

'Oh, muga-muga kowe gelem nyoba mangerteni misteri salib iki: kepiye Sang Pencipta umat manungsa, amarga katresnané marang kita, kanthi rela nampa sangsara ing salib, amarga Panjenengané wis ngerti malah wektu sangsarané, lan wis ngandhani bab bangkité ing dina katelu; lan, nalika lungguh karo kita ing Pesta Akhir, Panjenengané wis prédhiksi pengkhianaté, ngomong bab mangsa ngarep kaya wis kelakon, lan kanthi kersa lunga menyang panggonan sing bakal diserahaké marang wong-wong Yahudi.

'Aku gumun marang kowe,' sanggah Egeath, 'kang kowe, minangka wong wicaksana, ngetutaké Panjenengané sing kowe ngakoni wis disalib ing kayu salib—tanpa peduli apa iku miturut kersamu dhéwé utawa ora[8288] .'

Rasul mangsuli:

'Misteri salib iku ageng,' lan yen kowe kepengin krungu, aku bakal crita.

'Iki dudu misteri, nanging paukuman tumrap wong sing nindakake ala,' bantah Yegiat. Santo Andreas mangsuli:

'Pidana iki minangka misteri panganyaran manungsa; mung kersa ngrungokake aku kanthi sabar.'

[8285] Saiki dikenal minangka Morea, iku nyambung karo Semenanjung Balkan liwat Isthmus Korintus.

[8286] Uga dikenal minangka Patras – sawijining kutha ing lawang mlebu Teluk Korintus.

[8287] Ya iku – wong-wong sing ora nindakake kabecikan apa-apa.

[8288] Panggebugan liwat salib dianggep minangka wujud paukuman paling memalukan; paukuman iki mung ditrapake marang budhak lan, sacara umum, marang wong-wong sing paling diremehake lan kriminal.

'Aku bakal ngrungokake kowe kanthi sabar,' ujare hakim, 'nanging yen kowe ora manut marang prentaheku, kowe bakal nanggung misteri cross[8289] iku ing awakmu dhéwé.

Marang iki Rasul mangsuli:

'Yen aku wedi disalib, aku ora bakal ngluhurake salib.'

Egeatus kandha:

'Kaya kowe muji salib ing kabodhoanmu, mangkono kowe ora wedi pati – amarga kabrani.'

Rasul mangsuli:

Aku ora wedi pati amarga kawani, nanging amarga pracaya; amarga pati wong sing bener iku mulya[8290] , dene pati wong dosa iku kejem. Aku kepengin kowe ngrungokake apa sing bakal tak kandhakake babagan misteri salib, lan sawise mangerteni kabeneran, pracaya; lan sawise pracaya, nemokake jiwamu[8291] .

Egeatus ngendika:

'Wong-wong nemokake[8292] apa sing wis ilang[8293] . Apa nyawaku pancen wis ilang, nganti kowe maringi dhawuh supaya aku nemokake liwat iman—sanajan aku ora ngerti iman apa?'

Santa Andreas mangsuli:

Iki sing kowe bisa sinau saka aku; aku bakal nuduhake marang kowe sabab karusakan nyawa manungsa, supaya kowe bisa mangerteni kaslametané, sing kasampurnakaké lumantar salib. Manungsa pisanan nggawa pati lumantar wit pelanggaran[8294] , lan perlu tumrap umat manungsa supaya pati iku dirusak lumantar wit sangsara[8295] . Lan kaya manungsa kapisan, sing nggawa pati lumantar wit pelanggaran, dibentuk saka lemah murni, mangkono pantes Kristus, manungsa sing sampurna—sing uga Putraning Allah, Sang Pencipta manungsa kapisan—lair saka Perawan murni, supaya Panjenengané bisa mbalèkaké urip langgeng sing ilang saka kabèh manungsa: Lan kaya manungsa kapisan sing dosa kanthi ngulur tangané marang wit pangawikan becik lan ala, mangkono uga, kanggo kaslametan manungsa, pantes yèn Putraning Allah ngulur tangané ing salib amarga kakehané manungsa, lan kanggo woh éndah saka wit sing dilarang Panjenengané ngrasakaké empedu pait[8296] .

Egeat mangsuli:

'Ngandika tembung-tembung iki marang wong-wong sing gelem ngrungokake kowe. Nanging yen kowe ora manut marang prentaheku, lan yen kowe nolak nyembah marang para dewa, mula sawise aku nggebuk kowe nganggo tongkat, aku bakal nyalibake kowe ing salib sing kowe puji.'

Andreas mangsuli:

– Saben dina aku nyawisake marang Gusti Allah siji, sejati, lan Maha Kuwasa ora asap kemenyan, ora daging sapi, ora getih wedhus, nanging Anak Domba sing suci tanpa cacat, sing dikurbanké ing mezbah Salib[8297] . Kabeh wong pracaya padha nampa badané sing paling suci lan ngombe getihé; nanging Sang Anak Domba iki tetep utuh lan urip, sanadyan pancen wis dipateni; pancen, kabeh padha nampa dagingé lan ngombe getihé – nanging, kaya sing tak kandhakake, Panjenengané tansah tetep utuh, tanpa cacad, lan urip.

Egeat ngendika:

'Kepiye bisa kaya ngene?'

Andreas mangsuli:

Yen kowe kepengin ngerti, dadi murid, supaya kowe bisa sinau apa sing kok takon.

Egeat kandha:

Aku bakal njupuk piwulang iki saka kowe kanthi penyiksaan.

[8289] Tegesé – kowe bakal disalib.

[8290] Ya iku tegesé – wong-wong sing bener lan wis nyenengake Gusti Allah.

[8291] Kanthi tembung liya, kowe bakal nylametake nyawamu. Ungkapan iki dijupuk saka (Matius 16:25–26).

[8292] Kanthi tembung liya: padha nemokake.

[8293] Kanthi tembung liya: iku ilang, wis ora ana.

[8294] Iki, mesthi, nyebutake wit pangawikan bab becik lan ala (Kejadian 2:16–17); diarani mangkono amarga sawise nyicipi woh wit iki—sing wis dilarang Gusti—manungsa nindakake pelanggaran.

[8295] Iki nyebutake, mesthi wae, salib sing dadi panggonan Kristus nandhang sangsara lan seda, ngalahake pati lumantar seda Panjenengané dhéwé.

[8296] Getah saka tanduran tartamtu, sing pait banget ing rasa lan nduwèni efek ngelamun. Empedu sing dicampur karo cuka, minangka wujud kasatmuan ramalan (Mazmur 68:22), diwènèhaké marang Gusti sing disalib ing kayu salib kanggo diombé (Matius 27:34–48).

[8297] Ya iku – ing mezbah sing adhedhasar kuwasa sangsara panyelamatané Gusti ing salib.

Rasul mangsuli:

Aku gumun kowe, sanadyan wong wicaksana, ngomong kaya wong sing ora paham; apa kowe bisa sinau misteri Gusti Allah saka aku liwat penyiksaan? Kowe wis krungu bab misteri Salib, lan kowe wis krungu bab misteri pangorbanan. Yen kowe pracaya manawa Kristus, Putraning Allah, sing disalib déning wong Yahudi iku Allah sejati, mula aku bakal mbukak marang kowe kepiyé Panjenengané, sawisé dipatèni, urip, lan kepiyé sawisé dadi kurban lan dipangan, isih utuh ing Karajan Panjenengané.

Egeatus ngendika:

'Yen Panjenengané dipatèni lan, kaya sing kok kandhakake, dipangan wong dadi panganan, kepiye bisa Panjenengané isih urip lan utuh?'

'Yen kowe pracaya kanthi sakabehing atimu,' wangsulé Rasul, 'kowe bakal bisa mangertèni misteri iki; nanging yèn kowe ora pracaya, kowe ora bakal bisa mangertèni.'

Banjur Egeatus, kanthi nesu, mrentahake supaya Rasul iku dipenjara. Nalika sang suci dipenjara, akèh wong saka saindenging tanah padha nglumpuk ngubengi, kepéngin matèni Egeatus lan mbebasake Andriyas saka penjara. Nanging Rasul suci iku nahan wong-wong mau, ngélingake lan kandha:

'Aja nganti katentremané Gusti kita Yesus Kristus dadi pemberontakan setan; amarga Gusti kita, nalika Panjenengané diserahaké marang pati, wis paring tuladha sabar ing saben bab: Panjenengané ora ngeluh, ora njerit, lan swarané ora krungu ing dalan; mulané, kowe kabèh uga kudu meneng lan tetep tentrem.' Kowe ora mung ora kena ngalangi martirku, nanging kowe dhewe, minangka asketa lan prajurit Kristus sing becik, kudu nyiapake awakmu kanggo sabar nahan kabeh jinis panyiksaan lan tatu ing awakmu dhewe. Yen ana sing kudu wedi siksaan, iku mung siksaan sing ora ana enteke[8298] ; dene ancaman lan gertakan manungsa iku kaya udhara—katon banjur sirna dumadakan. Lan yen ana sing kudu wedi sangsara, wong kudu wedi marang sangsara sing diwiwiti kanthi niyat ora bakal ana enteke[8299] . Sangsara sementara, yèn sithik, gampang ditanggung; yèn gedhé, bakal enggal rampung dhéwé nalika nyawa pisah saka badan. Nanging sangsara sing langgeng iku sengsara banget. Mula, siyapna awakmu ngliwati sedhih sementara menyang kabungahan langgeng, ing ngendi kowé bakal bungah, tansah makmur lan tansah mrentah bebarengan karo Kristus.

Kanthi nglampahi bengi sakabehe mulang wong-wong kaya ngono, Santo Andreas nglampahi bengi. Ing esuk, Egeatus Antipatus lungguh ing bangku pangadilan; sawisé ngutus wong njaluk dhèwèké, dhèwèké nyaur Santo Andreas lan kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe wis mutusaké ninggalaké kabodhoan iki lan mandheg nginjili Kristus, supaya kowe bisa bungah bareng karo kita ing urip iki? Amarga iku kabodhoan gedhé yèn kowe kanthi sukarela lunga menyang panyiksaan lan geni.'

Wong suci mangsuli:

Aku bakal bisa bungah bareng kowe nalika kowe pracaya marang Kristus lan nyingkiri arca-arca, amarga Kristus ngutus aku menyang tanah iki, ing ngendi aku wis nggawa akèh wong marang Panjenengané.'

Egeatus kandha:

Aku meksa kowe supaya nglakoni pangorbanan supaya wong-wong sing kadheboh dening ajaranmu bisa ninggalake kesia-siaan ajaranmu lan nglakoni pangorbanan sing nyenengake para dewa; amarga ora ana kutha ing Achaea sing candhake para dewa ora ditinggalake sepi; mulané saiki perlu, lumantar kowe, ajiné dipulihaké—supaya wong-wong sing wis kowe gawe nesu bisa kowe puasaké, lan supaya kowe dhéwé tetep ana karo kita ing katresnan sing rukun. Yen ora, nanging, amarga ngremehké ajiné, kowe bakal nandhang manéka sangsara lan bakal digantung ing salib sing kowe puji.

Kang Suci Andreas mangsuli:

Rungokna, anaké pati, sing kaukum sangsara langgeng; rungokna aku, abdi Gusti lan Rasulé Yesus Kristus! Nganti saiki aku wis ngomong marang kowe kanthi alus, kepéngin mulang kowe bab iman suci, supaya kowe, minangka makhluk berakal, bisa mangertèni kabeneran lan, sawisé nolak arca-arca, bisa nyembah Gusti sing manggon ing swarga. Nanging amarga kowe tetep tanpa isin lan nganggep aku wedi marang sangsaramu,

[8298] Tegese – paukuman ing Pengadilan Pungkasan.

[8299] Tegese – sangsara langgeng para wong dosa ing neraka.

rancangna sangsara paling abot sing kowe ngerti, amarga luwih abot sangsara sing tak lakoni kanggo Panjenengané, luwih nyenengake atiku marang Sang Rajaku.

Banjur Egeath mrentahake supaya dhèwèké direntangaké lan dipukul. Lan nalika wong-wong sing mukul dhèwèké wis diganti, saben klompok telu wong kaping pitu, sang wali diangkat lan digawa ngadhep hakim.

Hakim kandha marang dhèwèké:

'Rungokna aku, Andhreas, lan aja nganti getihmu mubazir; amarga yen kowe ora manut marang aku, aku bakal menyalib kowe.'

Santa Andreas mangsuli:

Aku iku abdi Salib Kristus lan aku kepengin mati ing salib. Nanging kowe bisa uwal saka sangsara langgeng yen, sawise nyekseni ketekunan aku, kowe pracaya marang Kristus; amarga aku luwih sedhih amarga kebinasanmu tinimbang sangsara sing tak alami: sangsara iki bakal rampung sajrone sedina, utawa paling suwe rong dina, dene sangsaramu ora bakal ana enteke sanajan wis sewu taun; mulané, aja nambah sangsara awakmu lan aja nyulut geni langgeng kanggo awakmu dhéwé.

Egeatus sing nesu maringi prentah supaya Santo Andreas disalib, kanthi tangan lan sikilé diiket: amarga dhèwèké ora péngin nguncèni dhèwèké ing kayu salib nganggo paku, supaya dhèwèké ora mati kacepetan, nanging supaya, nalika digantung ing kono kanthi diiket, dhèwèké bisa ngrasakaké sangsara sing luwih abot.

Nalika para abdi sangsad nggawa dhèwèké menyang panggonan disalib, wong akèh padha kumpul, padha njerit:

'Dosa apa sing wis ditindakake wong sing bener lan kanca Gusti iki, nganti digawa kanggo disalib?'

Ananging Andhreas nyuwun marang wong-wong supaya aja ngalangi sangsaraé, lan piyambakipun lumaku menyang sangsara kanthi kabungahan, ora nate mandheg mulang. Nalika piyambakipun rawuh ing panggonan kang badhé dipaku ing kayu salib, mirsani saka adoh kayu salib kang wis disiapaké, piyambakipun muni kanthi swara banter:

'Bungahna, ya Salib, kang disucèkaké déning dagingé Kristus lan dihias nganggo anggota badané kaya mutiara! Sadurungé Gusti disalibaké ing kowé, kowé dadi medeni tumrap manungsa; nanging saiki kowé dikasihi lan disambut kanthi antusias, amarga wong-wong pracaya ngerti kabungahan sing kowé simpen ing jeroné, lan ganjaran apa sing wis nyawisaké kanggo kowé. Kanthi wani lan kabungahan aku teka marang kowe; tampanana aku kanthi suka cita, amarga aku iki murid Panjenengané sing digantung ing kowe. Tampi aku, awit aku tansah kinasih marang kowe lan kepengin nyawiji karo kowe, ya Salib sing kinurmatan, kang nampa kaendahan lan hiasan mulya saka anggota Gusti, kang suwé dadi pangarep-arep, kang banget daksayang, lan kang tak goleki tanpa kendhat. Mènèhana aku saka antarané manungsa lan pasrahakna aku marang Guruku, supaya lumantar kowe, Panjenengané kang wis nebus aku lumantar kowe, kersa nampa aku.

Nalika piyambakipun ngandika, piyambakipun nyopot sandhanganipun lan maringi dhateng para penyiksa. Para penyiksa ngangkat piyambakipun ing salib, ngiket tangan lan sikilipun nganggo tali, nyalib piyambakipun lan ngantungaken ing kono. Warga akèh, watara rong puluh ewu jiwa, padha ngubengi piyambakipun; ing antawisipun ana seduluré Egeatus, ingkang namanipun Stratochlios, ingkang muni kenceng bebarengan kaliyan warga:

'Ora adil yèn wong suci kaya ngono nandhang sangsara kaya ngéné.'

Nanging Santo Andreas malah nguwatake wong-wong sing pracaya marang Kristus lan ngajak supaya padha sabar nampa sangsara sing sementara, mulang manawa ora ana sangsara sing pantes dibandhingake karo ganjaran sing bakal padha ditampa.

Banjur kabèh wong mau padha menyang omahé Egeatus, padha njerit lan kandha:

'Wong suci lan pinunjul, guru sing becik, luhung, alus lan wicaksana, ora pantes nandhang sangsara kaya ngene; dhèwèké kudu diturunaké saka salib, amarga wis digantung rong dina, dhèwèké ora nate mandheg mulang kabeneran.'

Banjur Egeatus, amarga wedi marang wong-wong, langsung lunga bareng karo wong-wong mau kanggo nurunake Andhreas saka salib. Andhreas, nalika weruh Egeatus, kandha:

'Kok kowe teka, Egeath? Yen kowe kepengin pracaya marang Kristus, lawang sih rahmat bakal kabuka kanggo kowe, kaya sing tak janjekake. Nanging yèn kowé teka mung kanggo nyopot aku saka salib, aku ora kepéngin, nalika aku isih urip, dicopot saka salib; awit aku wis weruh Rajaku, aku wis nyembah Panjenengané,

aku wis ngadeg ing ngarsané, nanging aku nandhang sangsara kanggo kowé, amarga karusakan langgeng sing wis disiapaké kanggo kowé, ngentèni kowé. Jaga awakmu sakdurunge kowe isih bisa, supaya kowe ora kapancing miwiti[8300] nalika kowe wis ora bisa maneh.

Nalika para abdi dalem nyoba mbukak iketané ing salib, padha ora bisa nyentuhé; akèh wong liya, siji-siji, nyoba mbukak iketané, nanging ora bisa, amarga tangane kaku. Sawisé kuwi, Santo Andreas muni banter:

Gusti Yesus Kristus! Aja nganti aku diturunake saka salib sing tak gantung iki amarga asmamu, nanging tampani aku, Guruku, sing tak tresnani, sing wis tak kenal, sing tak akoni, sing tak kangen banget pengin ndeleng, lumantar Panjenengan aku dadi kaya saiki iki! Gusti Yesus Kristus, tampi nyawaku kanthi tentrem, awit wis wayahe aku rawuh marang Panjenengan lan nyawang Panjenengan, kang banget tak dambakake! Tampi aku, yaa Guru ingkang Luhung, lan aja paring dhawuh supaya aku diturunake saka salib nganti Panjenengan nampi nyawaku!

Nalika piyambakipun ngendika tembung-tembung punika, cahya saking swarga sumunar ing badanipun kados kilat, ing ngajengipun sadaya tiyang, lan sumunar ngubengi piyambakipun – ngantos mripat manungsa boten saged ndeleng piyambakipun. Cahya swarga punika sumunar ngubengi piyambakipun salami satengah jam, lan nalika cahya punika sirna, Rasul suci punika nyerahaké napas pungkasan lan bidhal ing padhanging cahya wau supados ngadeg ing ngajengipun Gusti. Maximilla, sawijining wanita bangsawan sing pracaya marang Kristus lan nglakoni urip murni lan suci, nalika krungu yèn Santo Andreas wis munggah marang Gusti, njupuk awaké kanthi pakurmatan gedhé lan sawisé diolesi minyèk wangi sing larang, nyelehaké ing peti mayité dhéwé, sing bakal digunakaké kanggo ngubur awaké dhéwé. Egeatus, nesu marang wong-wong mau, ngrancang arep mbales dendam lan ngukum sacara umum wong-wong sing wis mbrontak marang dhèwèké; déné Maximilla, dhèwèké arep ngfitnah dhèwèké ing ngarsané raja. Nalika dhèwèké lagi mikir bab kuwi, dumadakan ana setan sing nyekel dhèwèké, lan amarga disiksa déning setan kuwi, Egeatus mati ing tengah kutha. Nalika kabar iki diwartakaké marang seduluré Stratochles, sing pracaya marang Kristus, dhèwèké mréntahaké supaya dhèwèké dikubur kanthi pantes; déné dhèwèké ora njaluk apa-apa saka bandha seduluré, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, Juruslamet kula, mugi kula boten nyentuh bandha sedulur kula, supados kula boten kacepeng dening dosane; amargi, amarga katresnanipun marang bandha donya, piyambakipun wani mateni Rasul Gusti.'

Kedadéan iki kelakon ing dina pungkasan wulan November, ing Achaea, ing kutha Patras – ing ngendi, nganti saiki, lumantar pandonga Sang Rasul, akèh berkah diparingaké marang para warga. Wedi nyerang kabèh wong, lan ora ana siji waé sing ora pracaya marang Gusti Allah Juruwilaha kita, sing kepéngin nylametaké kabèh lan nggawa wong-wong mau marang pangawikaning kabeneran[8301] , marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase, amin.

Sawisé pirang-pirang taun, relik suci Rasul Andreas iki digawa menyang Konstantinopel déning martir Artemius, miturut dhawuh saka Kaisar Agung Konstantinus[8302] , lan disimpen bebarengan karo Santo Lukas Sang Injilist lan Santo Timotius, murid Santo Paulus Sang Rasul, ing Gréja Apostolik sing paling suci, ing njero mezbah sing suci.

Liwat pandonga Rasul Panjenengan, ya Kristus Gusti, kiyatna para setya ing iman Ortodoks, lan nylametna kita. Amin.

- *Pujian marang Santo Andreas sing Sepisanan Diarani déning Santo Yohanes Krisostomus*

Kiyat jaringé panangkapan Apostolik[8303] , nggumun élingan marang Andhreas lan nggumun élingan marang jaring sing digunakaké kanggo nangkep lan narik bangsa-bangsa marang pracaya marang Kristus. Amarga jaring seret sing digunakaké déning wong mati langgeng iki ora bakal bisa koyak déning lali. Piranti mancing kuwi, sing digawé ora déning kaprigelan manungsa nanging déning sih-rahmaté Gusti, ora bakal rusak lumantar wektu. Sanadyan para nelayané wis lunga saka kita, piranti sing digunakaké—jaring sing digunakaké kanggo ngubengi donya—ora tau rusak. Nalika padha mbuwang lan narik jaringé, padha ora katon; nanging jaringé tansah

---

[8300] Tegese – mbalik marang Kristus; nalika kowe wis ora bisa maneh – pas sadurunge pati, nalika pati nyedhak.

[8301] Ungkapan iki dijupuk saka (1 Tim. 2:4).

[8302] Mesthi wae, Santo Konstantinus Agung (324–337), sing pisanan ndadekake agama Kristen dadi agama dominan ing Kakaisaran Romawi.

[8303] Kanthi 'mancing' dimaksudaké narik wong marang pracaya marang Kristus déning Para Rasul Suci.

kebak. Padha ora nganggo sudu[8304] sing layu karo wektu, uga ora mbuwang benang linen menyang banyu sing bosok. Padha ora nggawe kail sing karatan, uga ora masang umpan[8305] ing kail kanggo nangkep iwak. Padha ora lungguh ing watu[8306] sing kena banyu, uga ora numpak prau sing remuk amarga ombak. Dudu iwak, makhluk tanpa akal, sing padha ditangkep; nanging kaya kaelokane seni sing digunakake, pirantine uga anyar lan luar biasa. Amarga tinimbang buluh, padha migunakaké khotbah; tinimbang jaring – memori; tinimbang kail – kuwasa[8307] ; tinimbang umpan – mujijat; tinimbang watu – langit, saka kono padha nindakake panangkapan kaya ngono; tinimbang prau padha nduwé mezbah; tinimbang iwak, padha nangkep para raja dhéwé; tinimbang jaring seret, padha nyebar Injil; tinimbang kaahlian, padha migunakaké sih rahmat Ilahi; tinimbang segara, padha mréntah urip manungsa; tinimbang jaring, padha biasa migunakaké Salib kaya jaring seret.

Lan sapa sing tau weruh nelayan mati nyekel wong urip kaya iwak? Wah, kakuwatané sing disalib! Wah, kaendahaning kamulyan ilahi sing paling luhur! Ora ana apa-apa ing urip sing bisa mbandhingi puncak sih rahmaté para Rasul. Urip manungsa wis nyekseni akèh prakara sing pancen nggumunake lan ngluwihi akal; awit wis nyekseni getih sing mili lan njerit, lan pambunuhan sing bisa ngomong tanpa ilat, lan kodrat sing pecah marang awake dhewe amarga iri hati[8308] ; wis nyekseni sedulur sing nyebabake pati sedulure dhewe sing sedaging lan segetih, lan lawang pati kabuka amarga tatu iri hati. Wis nyekseni praué Nuh ora karam nalika Banjir Agung sing ngancurake donya lan ngrusak umat manungsa. Dheweke weruh wong tuwa sing, kanthi pracaya, ngangkat senjata marang kandhunge dhéwé—yaiku anaké—lan sing ora dipatèni, kaya-kaya, diparingaké dadi kurban[8309] . Dheweke weruh berkah sing ditampa lumantar nyolong[8310] , lan perjuangané Gusti Allah Sang Pencipta karo abdi[8311] . Aku weruh rasa iri sing muncul ing antarane sedulur[8312] , lan perbudakan sing nglairake kraton[8313] . Aku weruh tahta sing disiapake lumantar impen[8314] lan para pengkhianat sedulur, digoda dening keluwen[8315] . Aku weruh tongkat sing nindakake mujijat[8316] , lan semak sing kebak geni kaya embun[8317] . Aku weruh Musa, pangripta hukum, mrentahake unsur-unsur[8318] . Aku weruh banyu dadi atos kaya watu, segara jero kabuka, dalan dumadakan disiapake[8319] , lan tiang mega ing awan lan geni ing wengi, diparingi minangka pandhuan kanggo akèh wong[8320] . Aku weruh tongkat tuwuh tanpa lemah[8321] . Aku weruh manna diparingake saka swarga minangka gantiné roti[8322] . Aku weruh srengéngé mandheg amarga pandonga manungsa, kaya diiket nganggo tali kekang[8323] , lan ngandhuté nabi sing digayuh liwat pandonga wong wadon mandul[8324] . Aku weruh sak genggam tipung sing

---

8304 'Tongkat' ing kéné tegesé tongkat mancing.

8305 Umpan yaiku panganan sing dipasang ing mata kail nalika mancing (cacing, serangga, sepotong roti, lsp.).

8306 Pamancing nganggo joran biasane lungguh ing watu utawa panggonan sing padha, ing pinggir kali, cedhak banyu.

8307 Tegese – kabegjan.

8308 Tegese – mbalik marang awake dhewe (gambaran basa sing dijupuk saka Matius 12:25–26). Iki, mesthi, nyebutaké pembunuhan Abel déning Kain amarga iri (Kejadian 4:1–12); ing pembunuhan sedulur iki, sipat manungsa nindakake kejahatan marang awake dhewe.

8309 Iki, mesthi, nyebut tumindak iman Abraham – kurbané putrané Ishak minangka kurban, kanthi manut marang sabda Gusti (Kejadian 22:1–13).

8310 Mesthi wae, berkah hak lair, sing dadi haké Esau miturut lair nanging dipikolehi Yakub kanthi tipuan (Kejadian 27:1–40).

8311 Mesthi wae, rawuhe Gusti marang patriark Yakub ing wujud Panggulat Misterius, kanggo nyengkuyung dhèwèké sadurungé ketemu karo seduluré Esau (Kejadian 32:24–32).

8312 Mesthi wae, rasa iri saka sedulur-seduluré Yusuf marang dhèwèké amarga katresnan istimewa saka bapaké marang dhèwèké (Kejadian 37 lan salajengipun).

8313 Mesthi wae, wektu Yusuf ing perbudakan Mesir, ing pungkasané dhèwèké munggah dadi menteri utama – tokoh paling kuwasa nomer loro ing kraton sawisé Firaun (Kejadian 39–41).

8314 Yusuf dadi misuwur ing Mesir amarga nerangake impené Firaun, lumantar wahyu khusus saka Gusti Allah (Kejadian 41:1–37).

8315 Sedulur-seduluré Yusuf teka menyang Mesir saka tanah Kanaan kanggo tuku gandum (Kejadian 42, 43).

8316 Cucuké Musa, sing kanthi kuwasa istimewa saka Gusti Allah bakal malih dadi ula banjur bali maneh kaya biyen (Kaluwihan 4:1–5).

8317 Semak sing kobong.

8318 Mesthi wae, wabah ing Mesir (Keluaran 7–12).

8319 Iki, mesthi wae, nyebutake nyebrangane Segara Abang kanthi mujijat déning bangsa Israel (Keluaran 14:1–31).

8320 Tiang geni lan mega sing mimpin wong Israel nalika padha ngumbara, nuduhake dalan (Kaluwihan 13:21–22).

8321 Cabangé Harun, sing kanthi mujijat metu ing Tabernakel sajrone semalam, minangka pratandha yèn keimaman Harun wis ditetepake déning Gusti Allah (Bilangan 17:1–13).

8322 (Kaluwihan 16:1–36).

8323 Donga Yosua, sing kepengin ngentekake dina supaya bisa ngalahake wong Kanaan saklawasé (Yosua 10:12–13).

luwih ageng tinimbang lumbung-lumbung, lan kendi lenga sing luwih akèh tinimbang mata air[8325] . Aku weruh kereta sing digawa mabur ing udara, lan nabi diangkat mlebu ing kono[8326] . Banjur aku weruh manawa balungé wong mati iku ubat kanggo urip[8327] . – Urip manungsa wis nyekseni akèh prakara ageng lan nggumunake; nanging kabèh mau sirna kaya suket, lan luntur kaya obor nalika srengéngé munggah. Durung ana sing padha karo para Rasul. Para Rasul, minangka abdi Sabda Gusti[8328] , padha nduwé persekutuan karo Panjenengané sing inkarnasi, sing minangka Gusti ora nduwé wujud[8329] . Padha ngetutaké Panjenengané sing mlaku lan ana ing endi-endi[8330] . Padha lungguh bebarengan karo Panjenengané sing ora bisa kawatesan ing panggonan apa waé. Padha krungu swara Panjenengané sing nyipta kabèh mau lumantar sabdané (deleng Yohanes 1:3; Mazmur 32:6). Padha ngeliputi sak donya nganggo ilat, kaya jaring. Nalika lelungan, padha tekan pucuking bumi. Padha nyabut kaluputan kaya sekul[8331] , ngrubuhake candhi[8332] kaya duri, ngancurake arca kaya kéwan galak, lan ngusir setan kaya srigala. Padha nyawijiake Gréja kaya klompok wedhus lan nglumpukake umat Ortodoks kaya gandum. Padha mbusak bidah kaya suket, nglayèkake Yudaisme kaya suket, lan ngobong patung-patung Yunani nganggo geni kaya tanduran semata. Padha ngolah kodrat manungsa nganggo salib kaya bajak, lan nanem Sabda Gusti kaya wiji. Pungkasané, kabèh pakaryané sumunar kaya lintang. Mula saka iku, Gusti kanthi cetha ngendika marang wong-wong mau: *'Kowe kabèh iku pepadhanging donya'* (Matéus 5:14).

Amarga ing Wétan, kanggo wong Kristen, iku Panjenengané sing lair saka Perawan. Esuk, kanggo dhèwèké, iku Panjenengané sing netepaké baptisan. Padhangé iku sih-rahmaté Kristus sing disalib. Sinaré iku basa-basa éndah iki[8333] ; dina iku jaman sing bakal teka. Tengah dina iku wektu nalika Gusti ana ing salibé dhéwé. Kulon makili wektu Panjenengané ana ing kubur. Sore makili pati sing cekak iki. Cahyaning srengéngé makili kabangkitan saka pati. 'Kowe padha padhanging donya,' pangandikane.

Delengen lintang-lintang iki, lan kagum marang padhange. Mula, Andhreas, sing saiki kita peringati, nalika nemokake Gusti kang maha luhur, kaya bandha padhang, kandha karo muter marang adhine Petrus:

'Kita wis nemokake Mesias.'

O, luhuré katresnan sedulur! O, pangbaliké tatanan alamiah! – Andrei lair sawisé Petrus, lan dhèwèké sing pisanan nuntun Petrus marang Injil, lan – nalika dhèwèké nyusul Petrus: 'Kita wis nemokaké,' ujare, 'Mesias.' Tembung-tembung kuwi diucapaké kanthi kabungahan; iku kabar kabungahan, kang nyawiji karo kabungahan, bab apa sing wis ditemokaké. 'Kita wis nemokake,' ujare, 'bandha iki: mlayu, Petrus, kamlaratan saka sunat[8334] , bebasna awakmu saka kain sobek-sobek Hukum[8335] , buwanga kukungan huruf[8336] , anggep iki ora ana regane, lali marang saiki – kaya impen, lan sengiti Betlehem – kaya panggonan ala lan ditolak. Tinggalna jaring – minangka piranti kamlaratan; prau – minangka panggonan manggon nalika banjir; mancing – minangka pakaryan sing kena gempuran ombak segara; iwak – minangka barang dagangan kanggo keserakahan mangan; bangsa Yahudi – minangka sumber kebanggaan ing ngarsané Gusti; Kayafas – minangka bapaké pasamuwan sing jahat. Kita wis

---

[8324] Kandhungan nabi Samuel (Samuel tegesé 'nyuwun marang Gusti') lumantar pandonga ibuné Hannah, sing biyèn mandul (1 Sam. 1:1–28).

[8325] Janda ing Zarefat, miturut sabda nabi Elia (3 Raja 17:10–16).

[8326] Mesthi wae, ngangkaté nabi Elia kanthi urip menyang swarga ing kereta geni (2 Raja 2:8–12).

[8327] Mesthi wae, tangié wong mati liwat tutul balungé nabi Elisha sing wis seda (2 Raja 13:20–21).

[8328] Iki jeneng sing digunakake kanggo nyebut Yesus Kristus ing Kitab Suci (Yohanes 1:1–14; Wahyu 19:13; Yohanes 5:7). Dhasar penamaan iki utamane ana amarga Yesus Kristus mbukak kersaning Gusti marang manungsa (Yohanes 15:16).

[8329] Ya iku – karo Yesus Kristus, sing sipat ilahine ora bisa dipahami lan ora bisa digambarke.

[8330] Ing babagan keilahian.

[8331] Rumput liar sing ditemokake ing pinggir-pinggir sawah lan ing antarané tetanduran pari (Ayub 31:40).

[8332] Istilah 'kapish' ngrujuk khusus marang candhi pagan sing ana patung-patungé. Nanging amarga wong pagan seneng mbangun candhi kuwi ing alas cilik lan alas gedhé sing teduh, ing kéné istilah iki paling langsung ngrujuk marang alas suci kuwi.

[8333] Ya iku – kang sumunar marang Para Rasul ing dina Pentakosta (Kisah Para Rasul 2).

[8334] Ya iku tegesé – élinga yèn sunat ing Prajanjian Lawas dhéwé ora bisa maringi kaslametan marang wong.

[8335] 'Kain-kainé Hukum' – yaiku Hukum Prajanjian Lawas, sing dadi kadaluwarsa karo rawuhé Kristus, tegesé wis kelangan wigati biyèn.

[8336] Kakiyahaning hukum sing ditulis – yaiku paugeran lan pranataning Hukum Musa, sing dadi beban abot kanggo manungsa, utamane amarga Hukum iku ora maringi kekuwatan kebak sih-rahmat kanggo nepaki paugeran mau, kaya ta, contone, kekuwatan kaya ngono diparingake ing Kristen (2 Petrus 1:3), mula diarani 'kakiyahan sing apik' lan 'beban sing entheng' (Mat. 11:30). Sanadyan aboté sangkèk Hukum sing ditulis, nanging iku ora maringi wong-wong kasadharan kabungahan babagan panyelamatan lumantar iku, uga ora nyukupi luwe rohani (mulane teks kasebut nerusaké karo 'luwe Hukum sing ditulis').

nemokake Mesias, kang dipratandha para nabi, kang diwartakaké marang kita lumantar ajaran Torèt kaya swara terompet. Kita wis nemokake bandha Torèt. Aja, Petrus, ngidam Kitab Suci: kita wis nemokake Mesias, sing pratandha jaman biyen wis maringi pratandha marang kita[8337] , sing Mika weruh ing pangarsaning kamulyan (Mika 4:1–3), sing dipirsani Yesaya ing antaraning serafim (Yes. 6:1–3), sing dideleng Yehezkiel ing dhuwure kerubim (Yehezk. 1:1–28), sing dipirsani Daniel ing antaraning mega-mega (Dan. 7:13–14), Sing dideleng Nebukadnezar ing pawon geni kuwi (Dan. 3:92), Sing disambut Abraham ing tendha, Sing ora dilepas Yakub nganti entuk berkah saka Panjenengané (Gen. 32:24–32), Pinggulé Musa sing dideleng ing watu[8338] – Iki Panjenengané sing wis kita temokaké, lair tanpa wiwitan lan muncul ing dina-dina pungkasan[8339] . O bandha agung, kamulyané ora bakal entèk! Iki bandha sing ora tundhuk marang hukum materi, anané ora ngerti wiwitan lan anané dhéwé iku anyar. 'Kita wis nemokake Mesias, sing tegesé: Kristus.' Ana akèh Kristus[8340] , nanging kabèh mau bisa mati. Abraham iku Kristus, nanging jasaté bosok ing kuburan; Ishak uga Kristus, nanging balungé ana ing kuburan. Yakub iku Kristus, nanging dhèwèké bisa mati. Lan Musa iku Kristus, nanging dhèwèké dikubur—ing panggonan endi, kita ora ngerti. Kajaba iku, Dawud iku Kristus, nanging kabèh mau dadi mangsa pati, kabèh dadi tawanan pati. Kristus piyambak sejatine Gusti Allah miturut kodrat, nanging Panjenengané, ing welas asihé marang manungsa, nglembagakaké kandhutane dara suci kanthi rawuhé, kados cap, lan para nelayan punika dados sumber pangalembana Panjenengané. Kagem Panjenengané kinen kuwasa, Karajan, kamulyan lan pangibadah, kanti Rama kang suci lan sajati sarta Roh Suci, saking sari kang sami, saiki lan salawas-lawase, lan nganti yuswa dumadi, amin.

Troparion, Nada 4:

Minangka sing kapisan dipanggil saka para Rasul lan seduluré Gusti kang Maha Luhur, Gusti saka kabèh, Andhreas, ndedonga supaya tentrem diparingaké marang saindenging donya, lan welas asih ageng marang nyawaning kita.

Kontakion, Nada 2:

Ayo padha muji kawanié wong sing padha jeneng karo sing nggawa Gusti Allah, pangikut paling luhur saka Gréja lan seduluré Petrus; amarga kaya déné dhèwèké mbiyèn muni, saiki dhèwèké uga nyuwun marang kita: 'Ayo padha teka, kita wis nemokaké sing digoleki.'

Peringatan Santo Frumentius, Uskup Agung India.

Perayaan tanggal 30 November

Ing pungkasan pamaréntahan Konstantinus Agung, sawijining pedagang Kristen sing aranè Meropius miwiti lelungan menyang India[8341] lan tanah-tanah liya ing pesisir Segara Ireng. Meropius nduwé loro keponakan,

---

[8337] Mesthi wae ana pratandha ing Prajanjian Lawas sing nunjuk marang Kristus kanthi tingkat kajelasan sing beda-beda; contone, pangorbanan Ishak dening Abraham minangka kurban, semak geni sing kobong nanging ora kobek marang Musa, wedhus Paskah, tiang mega lan geni, manna, tongkaté Harun sing layu, ula tembaga, manggoné nabi Yunus telung dina ing wetengé ikan paus, lan sapituruté.

[8338] Musa kepengin ndeleng kamulyaning Gusti. Nanging Gusti ngandhani yèn dhèwèké ora bisa ndeleng pasuryané Gusti; banjur Panjenengané nempataké dhèwèké ing celah watu, nutupi nabi mau nganggo tangan tengené, lan nalika Panjenengané lumantar, Panjenengané narik manèh tangané; lan Musa weruh punggungé Gusti, tegesé dhèwèké weruh Gusti ing wangun utawa pratandha njaba (Kaluwihan 33:18–23 lan salajengipun).

[8339] Referensi sing umum ing Prajanjian Lawas marang wektu rawuhe Yesus Kristus (Bilangan 24:14; Kaluwihan 2:2; Mikah 4:1 lan liya-liyané).

[8340] Tembung 'Kristus' ing kéné digunakaké kanthi teges umum minangka sing diurapi, yaiku wong sing dijaluk Gusti Allah kanggo nglakoni pelayanan khusus.

[8341] Istilah 'India' ing kéné sacara umum ngrujuk marang nagara-nagara sing dumunung ing pesisir Segara Ireng lan Samodra Hindia. Istilah umum iki nyakup India Étiopia, India Arab, lan India Brahminik. Mula, ing Prolog, Santo Frumentius diarani Uskup Agung India, minangka penginjil India—khususé India Étiopia—sing dumunung ing kidul Mesir. Luwih cetha, saiki iku Nubia lan Abyssinia.

Frumentius lan Edeisius, sing digawa bebarengan, kanthi pangajab supaya para mudha mau kenal karo tanah-tanah sing durung tau dideleng, uga karo manéka kahanan alam, kabiasaan, lan tradisi bangsa liya.

Nalika padha nglayar ing segara, angin ora nguntungake lan ombak gedhe nyurung praué mlebu pesisir Étiopia, sawijining tanah kang dienggoni wong barbar sing galak, sing banjur nyekel para lelungan mau dadi tawanan. Sawetara ana sing dipatèni, déné liyané klelep ing segara. Meropius dhéwé uga dipatèni, nanging keponakané, Frumentius lan Edeisius, diparingi urip lan dikirim menyang kutha Axum minangka peparing kanggo Raja Étiopia. Raja mau seneng karo loro mudha mau lan kepéngin njaga supaya tetep ana ing kratoné. Miturut dhawuh raja, diangkat pangawas lan guru khusus kanggo mulang para mudha mau, supaya sawisé pendhidhikané rampung, padha diparingi jabatan ing kraton.

Amarga dibesarké ing iman Kristen wiwit cilik, Frumentius lan Edeisius kanthi cepet mbedakaké dhéwé ing kapinteran lan kawruh ing antarané kabèh wong ing lingkungan Sang Prabu, lan ora suwé dadi tokoh sing kuwasa lan nduwèni pangaribawa ing kraton.

Padha diparingi pakurmatan sing luwih gedhe sawisé seda raja, nalika putrané sing isih enom, Aizan, munggah ing tahta Étiopia. Frumentius kapilih dadi guru Aizan. Wiwit semana, Frumentius bebarengan karo adhine Edeisius, kanthi pangaribawa sing luwih gedhe ing saindenging nagara, bisa nglakoni iman kanthi bébas. Ing wektu kuwi, sawetara pedagang Romawi lan Yunani, sing akèh mau wong Kristen, ngadegaké hubungan dagang karo Étiopia. Edesius lan Frumentius kenal karo para pedagang sing teka kanggo bisnis lan ngatur ibadah bareng karo wong-wong mau, kanggo kuwi padha mbangun gréja cilik. Ing wektu sing padha, wong-wong Etiopia alon-alon padha kenal karo iman Kristen liwat Frumentius lan Edeisius lan, sethithik demi sethithik, padha mangertèni kabeneran iman lan moralitas Kristen.

Ing wektu sing padha, Aizan wis diwasa. Banjur Edeisius lan Frumentius wiwit nyuwun marang raja supaya diparingi idin bali menyang tanah kelairané. Aizan, sawisé sawatara keraguan, maringi idin supaya padha ninggalaké Etiopia. Sawisé nampa idin, Frumentius lan Edeisius langsung numpak kapal pisanan menyang Yunani. Sawisé tekan Yunani, Edeisius mangkat menyang tanah kelairané, Tirus, kanggo nggoleki wong tuwané, supaya ora tau pisah manèh salawase uripé. Nanging Frumentius ora ninggalaké Étiopia kanthi niat sing padha. Dhèwèké wis krasa kagandhèng karo nagara iki, sing kanthi pangayomaning Gusti wis dadi tanah kelairané sing kapindho. Dheweke kepengin banget supaya nagara iki uga dadi kagungane ing iman. Mula saka iku, Frumentius milih kabungahan rohani paling luhur tinimbang kabungahan kumpul kulawarga, kanthi nglamar Gréja Abyssinia anyar marang Kristus.

Kanthi inspirasi saka pikiran suci kaya ngono, Frumentius ora lunga menyang Tirus nanging menyang Alexandria, ing kana Santo Athanasius Agung, sawijining pembela semangat Gréja Kristus, wektu kuwi dadi uskup. Sawisé tekan ing griyaé Santo Athanasius, Frumentius nyritakaké kanthi rinci kabèh kang wis dialami dhèwèké lan Edesius ing Abyssinia, diwiwiti saka pangayoman mujijat sing wis nglindhungi nalika padha dadi tawanan para barbar kang kejem mateni Meropius lan para Kristen liyané. Dheweke nerangake marang santo agung yèn para barbar iki ora manèh nyingkiri wong Kristen lan malah wis wiwit kasengsem marang cara urip lan piwulangé; saiki padha gampang padhang déning pepadhanging kabeneran Kristus. Lahané wis siyap kanggo iki, lan tanahé kangen marang wong sing arep nyebar wiji. Mula saka iku, Frumentius kanthi tulus nyuwun marang sang wali supaya langsung ngutus uskup lan para rohaniawan menyang Etiopia.

Sawisé krungu critané Frumentius, Santo Athanasius nyumurupi ing nasib para sedulur mau pangayomaning Gusti sing nggumunake, kanggo pambalikané wong-wong Ethiopia marang Kristus. Ing wektu kuwi, panjenengané éling yèn tumindak paling becik yaiku ngangkat Frumentius dhéwé dadi uskup Étiopia, amarga dhèwèké wis paham tenan kabiasaan, tradhisi, lan basa wong-wong ing kana lan wis éntuk ajining dhuwur lan katresnan saka wong-wong mau.

Banjur Athanasius sing pinaringan berkah kandha marang Frumentius:

'Sapa ing antarané kita sing luwih pantes tinimbang kowe kanggo ngusir pepeteng kapagan lan nggawa esuk Injil Ilahi ing kana?'

Sawisé kuwi, Frumentius diangkat dadi uskup déning Santo Athanasius lan, kanthi semangat apostolik, mangkat manèh menyang Étiopia kanggo padhangaké wong-wong pagan. Kaping pisan, dhèwèké miwiti ngyakinaké Raja Aizan dhéwé supaya nampa baptisan suci. Raja enom iku, sing wis biasa njaluk pitutur marang Frumentius lan ing jeroné atiné kepéngin nampa iman guruné, ngrungokaké kanthi iman sing tulus khotbahé

babagan Sang Panebé Wungu lan dibaptis nganggo Asma Kristus. Akeh abdi dalem kraton uga banjur dibaptis mèlu. Gusti maringi marang wali sing padha karo para rasul iki karunia kanggo nindakake mujijat; Wali Frumentius, kanthi kuwasa Asma Kristus, marasakake wong-wong sing kesurupan setan lan sing nandhang macem-macem lara. Dene marang wong-wong sing kanthi sofistikasi dhéwé mbantah piwulangé Kristus lan ora pracaya marang Injil sing diwartakaké déning Santo Frumentius, dhèwèké nyerahaké wong-wong mau marang kuwasa Setan, *'supaya rohé bisa slamet',* kaya sing diandharaké déning Rasul says[8342] ; marang wong-wong liya sing keras atiné, dhèwèké maringi paukuman awaké kabèh layu, déné marang wong-wong liyané manèh, dhèwèké ndadèkaké wuta. Nalika ngadhepi pratandha kang dumadakan lan nggegirisi kuwi, kang kelakon mung kanthi sabdaé wongé Gusti iki, malah wong-wong kafir kang paling mbandel padha sujud marang dhèwèké lan, ngakoni Kristus minangka Putrané Gusti, nampa panyembuhan saka Frumentius lan dibaptis.

Wong-wong padha gumun marang kakuwatan Injil sing diwartakaké pangkotbah, lan sang raja dhéwé ora bisa ora ngucapaké:

'Panjenengan wis manggon ing antarané kita pirang-pirang taun, lan kita durung nate weruh siji waé mujijat saka panjenengan! Dadi saka ngendi sih rahmat kaya ngéné iki saiki, lan mung ing wektu sing cekak banget!?'

Frumentius sing pinaringan berkah mangsuli marang raja lan marang kabèh wong ing sacedhaké sing wis kenal dhèwèké kanthi becik:

'Iki dudu karuniaku, kanca-kanca sing kinurmatan ing Kristus, nanging karunia imam saka Gusti Kristus piyambak. Aku wis suwe weruh niyat becikmu lan kesiapanmu nampa Kristus. Mula, sawise ninggal tanah air lan ngeculake ikatan kulawarga, aku, manut panyuwunan Gusti, mangkat menyang Alexandria lan nyritakake kekarepanmu sing ngelak rohani marang Athanasius Agung piyambak, pamimpin Gréja Alexandria. Panjenengané maringi aku panguripan suci lan, sawisé maringi pencerahan marang aku kanthi sih rahmat apostolik, ngutus aku marang kowé kanthi pandonga lan berkah. Iki peparing suci saka Gusti Allah, lumantar aku, sing makarya ing antaramu—kowe sing wis nampa sabda Injil kanthi pracaya—tandha-tandha sing kowe deleng.

Sawisé ngedegaké dhasar Gréja Kristus ing Étiopia, Santo Frumentius kanthi semangat miwiti ngatur organisasi njaba lan jero. Dhèwèké mbangun gréja-gréja ing saindenging tanah kanggo wong-wong sing anyar mlebu agama lan netepaké ibadah ing endi-endi.

Ing wektu sing padha, piyambakipun miwiti nerjemahaké Kitab Suci menyang basa Étiopia. Sawisé kuwi, panginjilan Injil saya nyebar kanthi luwih sukses ing saindenging Étiopia.

Mula, Santo Frumentius nglakoni urip sing takwa pirang-pirang taun, nguwatake para wong pracaya liwat tuladha lan pangandikane ing netepi dhawuhe Gusti Allah, sawisé kuwi piyambakipun seda kanthi tentrem marang Gusti watara taun 360, ninggalake Gréja Étiopia sing wis teguh[8343] . Saka relik suci sang wali, maneka panyembuhan diparingake tanpa kendhat marang sapa wae sing nyuwun pitulungan kanthi iman lan pandonga, minangka kamulyan tumrap Kristus sejati, Gusti kita. Amin.

14 Desember

1 Desember (Gaya Lawas)

[8342] Yaiku, ekskommunikasi (1 Kor. 5:5).

[8343] Abyssinia saiki, sing dadi pérangan saka Etiopia kuna, mula dadi penerus iman Kristen sing digawa dening Santo Frumentius. Gréja Abyssinia njaga hubungan raket karo Gréja Alexandria, marang patriarké, uskup Abyssinia tundhuk. Mula, nalika ana gangguan lan kontroversi Arian, Gréja Abyssinia tetep ortodoks, setya marang piwulangé Santo Athanasius Agung, sanadyan Kaisar Constantius, sing nyengkuyung doktrin Arian, wis nggunakake manéka cara kanggo nyebarake Arianisme ing antarané wong Abyssinia. Nanging, amarga sesambungan sing raket iki karo Gréja Alexandria, Gréja Abyssinia, ing abad kaping 5, bebarengan karo gréja kuwi, nyimpang menyang bidah Monophysite, sanajan tetep setya marang ajaran Ortodoks ing kabèh aspek kapercayan lan ibadah liyane.

Perayaan Pangeling-eling Kanggo Santo Naum Sang Nabi

Peringatan tanggal 1 Desember

Santa Nahum Sang Nabi – salah siji saka rolas nabi sing diarani 'nabi cilik' – asalé saka Galilea, saka désa Elkosha[8344] .

Isine utama Kitab Nahum yaiku ramalan babagan ambruk lan karusakan Nineveh[8345] , prakiraan bencana sing bakal digawa Gusti sing adil marang kutha iki, lan gambaran sing cetha babagan karusakan pungkasan lan tuntas saka kutha gedhe lan bentenge kuwat iki. Nabi Nahum maringi ramalan babagan karusakan Niniwe minangka paukuman tumrap kaluputane, utamane amarga karusakan Karajan Israel lan kesyirikané Sennakerib[8346] marang Yehova[8347] . Mangkono, Nahum mbaleni ramalan nggegirisi sing wis diucapake marang Niniwe déning nabi Yunus; ramalané Yunus bab karusakan Niniwe (Yunus 2:2) ora dibatalake, nanging mung ditundha. Wong-wong Nineveh, sawisé padha tobat sawatara wektu sawisé nabi Yona mberdakwah, nalika weruh yèn ramalané durung kelakon marang wong-wong mau, padha bali manèh marang tumindak ala biyèn; kanthi mangkono padha nyurung nesué Gusti Allah lan nglanggar kasabarané sing dawa.

Kedadéyan ramalan mau kaya mangkéné: nalika tentara Sennacherib musna kanthi kaajaiban ing sangisoring tembok Yerusalem, lan Sennacherib mundur karo ancaman, Wong Yahudi, sanadyan bungah amarga panyelamatan iki, padha wedi manawa Sennacherib, nesu amarga kagagalané, bakal nglumpukaké tentara manèh, malah luwih gedhé tinimbang sadurungé, lan bakal bali, kaya sing wis diancam, menyang tembok Yerusalem. Kanggo nglipur lan nyengkuyung umat Yahudi, nabi Nahum nyampekake pidatoné, ing ngendi dhèwèké maringi ramalan babagan karusakan pungkasané Nineveh, sing bakal dirusak déning banjir gedhé, déné bandha kutha mau bakal dirampas lan kobong déning geni[8348] .

Kabèh Kitab Nahum nyusun siji cathetan sing runtut bab paugeran awoné Gusti Allah tumrap karusakan Niniwe, amarga saka kono asalé wong sing ngrancang ala marang Gusti (yaiku Sennacherib), déné Karajan Yehuda diprédhiksi bakal dibebasaké saka sangkèling Asyur. Iki banjur diterusaké karo gambaran pengepungan lan karusakan kutha Nineveh, lan pungkasané dadi cetha yèn Nineveh pancèn pantes nampa nasib kaya ngono amarga nyembah berhala, lan utamané amarga pesta pora lan sihir sing ngliwetaké bangsa-bangsa. Mula, ora ana cara pertahanan sing bisa nylametake kutha iku, lan kabèh bangsa bakal bungah amarga wis bebas saka panganiaya sing kejem kaya ngono[8349] .

[8344] Iki sababé nabi nyebut dhéwé minangka wong Elkosheyan utawa Elkosayan (Nahum 1:1). Miturut terjemahan Slavia lan terjemahan liya, nabi Nahum kacathet minangka putrané Elkesie; nanging akèh komentator (umpamane, Santo Hieronimus, Santo Kirill saka Yerusalem, Epiphanius lan liyané nganggep tembung Ibrani 'Elkoshi' (sing diterjemahaké ing basa Slavia dadi 'putrané Elkesie') minangka jeneng panggonan lairé Nahum. Miturut tradisi sing kacathet déning Bapa Suci Jerome, désa Elkosha dumunung ing sisih lor Galilea, ing Karajan Israel.

[8345] Nineveh iku kutha krajané bangsa Asyur, sing wektu kuwi lagi ana prahara karo wong Yahudi. Nineveh dumunung ing pinggir wétan Kali Tigris ing Mesopotamia. Kutha iki dadi kutha sing paling akèh jiwa lan paling sugih ing donya kuna; kelilingé watara 84 versta.

[8346] *Sennacherib* – Raja Asyur, putra lan penerus Shalmaneser, sing wis ngrusak Karajan Israel.

[8347] Yehovah (saka basa Ibrani 'Yahweh', sing tegesé 'Panjenengané kang ana') iku salah siji saka asmané Gusti Allah. Asma iki nuduhaké kaunikan, kaabadian, lan katekanané Dzat Ilahi, lan tansah digunakaké ing Kitab Suci kanggo nyebut siji-sijiné Gusti Allah sing sejati.

[8348] Ramalan iki babagan karusakan Niniwe *dening banyu* lan geni kasembadan persis kaya sing diomongake. Niniwe, sing dikepung mungsuh-mungsuhe (Cyaxares, Raja Media, lan Nabopolassar, Raja Babilonia, watara taun 600 SM), tetep kuwat nalika dikepung telung taun; mung nalika Kali Tigris banjir nganti nggerogoti tembok kutha, mungsuh-mungsuh bisa mlebu kutha lan ngratakake kutha mau (Nahum 3:14). Sardanapalus, Raja Nineveh, amarga putus asa babagan keslametané dhéwé lan wedi dadi tawanan, mréntahaké supaya ana panggungan geni ageng ing kratoné dhéwé, nglumpukaké kabèh bandha ing kono, lan ngobong awaké dhéwé bebarengan karo kabèh gundhé. Mangkono katrangan tembung-tembung nggegirisi saka Nahum lan saka nabi agung liyane, Yesaya (Yesaya 30:33)

[8349] Saliyane ramalan babagan ambruké Nineveh, Kitab Nahum uga ngemot unsur-unsur mesianik: 'Nahum nyatakake,' ujare Venerable Theodoret, 'pancorané Nineveh, pasukane lan kuthaé, amarga sanadyan padha tobat sawisé khutbahé Yona, ora suwe padha lali lan ngangkat senjata nglawan Israel'; nanging, dhèwèké nerusaké, 'ana uga ing buku iku ramalan babagan Juruslamet kaya ing ngisor iki: *'Ana sing ngrusak munggah nglawan kowe: jaga benteng, ngawasi dalan, nguwatake pinggang, kumpulake pasukanmu'* (Nahum 2:1) (ing basa Slavia: 'sing ngambegan ing pasuryanmu'), amarga kaya Gusti Allah ngambegan napas urip marang Adam, mangkono uga Gusti Kristus, nganyari manèh gambar iki, *'ngambegan'* marang para Rasul *'lan ngandika marang wong-wong mau: "Tampa Roh Suci"'* (Yohanes 20:22). Mula, ing Kitab Nahum, kanthi 'kabeh kraton Asyur sing remuk' kita mangerteni kuwasa setan sing dikalahake Gusti Kristus, lan kanthi 'Yuda sing bungah' kita mangerteni jagad raya sing bungah amarga kaslametané'. – Kitab Nabi Nahum ora digunakake ing ibadah Gereja Ortodoks.

Masa pelayanan nabi Nahum cocog karo separo kapindho pamaréntahan raja Yehuda Hizekia, yaiku taun 745–714 SM (sawisé karusakan Karajan Israel).

Ora ana sing dingerteni babagan uripé nabi mau. Miturut tradisi, dhèwèké seda nalika yuswa 45 taun lan dikubur ing tanah kelairané.

Kontakion, Nada 4:

Atimu, sing disucèkaké déning Roh, dadi papan panggenahan nubuat sing paling padhang: awit kowe nyawang kaya ana ing ngarsané apa sing adoh. Mula saka iku kita ngurmati kowe, nabi sing pinaringan berkah, Naum sing mulya.

Uripé Sang Suci lan Lurus Filaret sing Welas Asih

Dirilis tanggal 1 Desember

'Berkah iku tumrap wong sing welas asih, awit bakal nampa welas asih' (Matéus 5:7), pangandikane Gusti. Iki kelakon marang sang Filaret sing Welas Asih, sing amarga welas asihé gedhé marang wong mlarat, nampa ganjaran sugih saka Gusti ing donya iki lan ing donya ngarep – kaya sing dadi kasaksianing gesangé sing bejo.

Filaret sing kabegjan manggon ing Paflagonia[8350] , ing sawijining desa sing dijenengi Amnia[8351] . Wong tuwané sing mulya, George lan Anna, ngopeni dhèwèké wiwit cilik kanthi taqwa lan ajrih marang Gusti Allah, lan uripé keno tandha kasucian lan kabèh kabecikan liyané. Nalika wis diwasa, Filaret nikah karo cah wadon bangsawan lan sugih sing jenenge Theozwa, sing banjur nduwé telung anak: siji putra, Yohanes, lan loro putri, Hypatia lan Evanthia. Gusti Allah mberkahi Filaret sing suci, kaya ing jamané Ayub sing bener, kanthi nambah kasugihan lan bandha sing akèh. Dheweke uga duwé akèh ternak lan désa, lahan subur lan kelimpahan ing kabèh bab; gudang bandané kebak kabèh kabecikan donya, lan akèh abdi lanang lan wadon sing makarya ing omahé. Lan Filaret dikenal minangka salah siji bangsawan paling unggul ing tanah iku. Duwé bandha ageng, nanging nalika padha weruh akèh wong nandhang mlarat lan papa banget, dhèwèké ngrasakaké welas asih lan ing atiné kandha marang dhiri dhéwé:

Apa pancen aku wis nampa akèh berkah saka tangan Gusti mung supaya aku dhéwé sing nikmati lan urip ing kesenengan, ngetutaké napsu dhéwé? Apa aku ora kudu mbagi kasugihan gedhe sing wis diparingake Gusti marang aku karo wong mlarat, janda, yatim piatu, wong lelungan, lan wong mlarat liyane, sing Gusti ora bakal isin nyebut minangka sedulure ing Dina Penghakiman pungkasan ing ngarepe para malaikat lan manungsa, amarga Panjenengané kandha: *' : "Apa waé sing wis kowe lakoni kanggo salah siji saka sedulurku sing paling cilik iki, kowe wis nindakake kanggo Aku"'* (Mat. 25:40)[8352] ? Lan apa paedahé kabèh bandha-bandhaku bakal marang aku ing Dina Penghakiman yèn, amarga kikirku, aku nyimpené mung kanggo awakku dhéwé? Amarga ing Penghakiman kuwi, wong-wong sing ora nate welas asih ora bakal nampa welas asih (Yakobus 2:13). Apa bandha-bandhaku bakal dadi panganan lan omben-omben langgeng kanggo aku ing urip sing bakal teka? Apa sandhangan alusku bakal dadi busana kang ora rusak ing kana? Ora, ora bakal kaya ngono! Amarga mangkene pangandikane Sang Rasul: *'Kita ora nggawa apa-apa menyang donya, lan cetha manawa kita ora bisa nggawa apa-apa* metu saka *kene'* (1 Tim. 6:7). Mula, awit kita ora bisa nggawa kabèh kagungan donya kita saka kene, luwih becik nyumbangake marang Gusti, kaya minangka utangan, lumantar tangan wong mlarat; Amarga Gusti Allah ora bakal ninggalake aku, bojoku, lan anak-anakku. Nabi Daud maringi jaminan marang aku bab iki, ngendika: *'Aku isih enom lan saiki wis tuwa, nanging aku durung nate weruh wong sing bener ditinggalake, utawa keturunane ngemis roti'* (Mazmur 36:25).

[8350] *Paflagonia* – sawijining wewengkon ing lor Asia Cilik, ing wétan Bitinia.

[8351] *Amnia* – sawijining desa sing dumunung ing pinggir kali sing ayu lan jenenge padha.

[8352] Mat. 25:10. – Gusti nyandhakake marang dhèwèké kabèh sing ditindakake wong ing urip donya iki kanggo tanggane utawa kanggo para pengikut Kristus, lan maringi ganjaran kaya déné wis ditindakake kanggo dhèwèké pribadi.

Nalika mikir kaya ngono ing atiné, Filaret sing pinaringan berkah dadi welas asih marang wong mlarat, kaya bapak marang anaké dhéwé: dhèwèké maringi mangan marang wong luwe, ngagem sandhangan marang wong telanjang, nampani para lelungan ing omahé, lan kanthi katresnan nyedhiyakake kabèh kenyamanan. Lan wong sing bener iki kaya Abraham, leluhur kuna[8353] , lan Job, sing tresna marang wong mlarat. Mula, ora mungkin panutan pepadhang sing dihiasi pakaryan welas asih iki tetep ndhelik, lan dhèwèké dadi misuwur ing saindenging tanah, kaya kutha sing diadegaké ing pucuk gunung (Matéus 5:14). Kabèh wong mlarat lan papa padha kesusu ngungsi ing omahé, kaya panggonan pangayoman sing aman. Lan apa waé sing dijaluk—panganan, sandhangan, jaran, sapi, keledai, utawa apa waé—Filaret bakal nyukupi kanthi loman welas asih.

Nanging banjur teka wektu nalika Gusti, sing tresna marang manungsa, sing netepake kabeh prakara kanggo kabecikan manungsa, ngidini Filaret sing bener, kaya abdi kuna-Nya Ayub, ngalami cobaan, supaya kasabaran sang wali bisa kabukak kaya kasabaran Ayub, lan supaya, disuceni dening cobaan kaya emas ing tungku, dheweke bisa mbuktekake awake dhewe minangka abdi Gusti sing pantes. Kabeh mau diwiwiti nalika sang Filaret sing pinaringan berkah tiba ing kamlaratan; nanging kahanan kuwi ora nyuda sethithik piwelas asih lan welasane marang wong mlarat, lan piyambakipun tetep maringi marang sing butuh saka sithik sing isih kagungan.

Ing wektu kuwi, kanthi idiné Gusti, wong-wong Ismael[8354] nyerang tanah panggonané Filaret; kaya prahara sing ngrusak lan geni kang nglelep, padha ngrataake kabèh nagara lan nyekel akèh warga dadi tawanan; Kabèh kandhang wedhus lan kandhang sapi, jaran, lan keledai uga digawa, lan akèh abdi dalemé dadi tawanan. Banjur, wong welas asih iki ngalami karusakan nganti pungkasané dhèwèké mung nduwé loro abdi dalem, sapasang sapi, siji jaran, lan siji sapi betina. Babagan kagungané Filaret sing isih ana, kabèh mau diparingaké kanthi loman marang wong mlarat déning dhèwèké dhéwé utawa dirampas déning wong Ismaèl; déné désa-désa, kebon-kebon lan sawah-sawahé dijupuk alih déning para petani tangga teparo, ana sing kanthi panyuwunan, ana uga sing kanthi paksa. Lan sing isih diduwèni Filaret mung omah panggonané lan siji kebon. Sanadyan ngalami kamlaratan, kekurangan lan sangsara kaya ngono, wong sholeh iki ora tau sedhih utawa ngeluh lan, kaya Ayub sing sholeh kapindho, ora nate dosa marang Gusti Allah—ora sanajan nganggo tembung: 'dhèwèké ora dosa nganggo lambéné'[8355] . Nanging kaya sawatara wong sing bungah amarga akèh bandha, dhèwèké uga bungah ing kamlaratané, sing dianggep minangka bandha ageng, amarga mangertèni yèn kamlaratan iku dalan sing luwih mesthi menyang kaslametan tinimbang bandha, kaya sing diandharaké Gusti yèn *'angel banget wong sugih mlebu Karajaning Swarga'* (Matéus 19:23)[8356] .

Sawijining dina, sawise njupuk loro lembu, Filaret lunga kanggo ngolah lahan sing isih diduweni. Nalika makarya, dhèwèké muji lan kanthi kabungahan matur nuwun marang Gusti Allah amarga dhèwèké wiwit, manut dhawuh suci Panjenengané, ngupadi roti panguripané kanthi kringeté ing bathuk (Gen. 3:19), lan amarga pagawean nylametaké dhèwèké saka nganggur lan kasedhiyan—guru kabèh kabecikan.

Dheweke uga kelingan tembungé Rasul, sing nglarang wong males lan sing seneng nganggur supaya ora mangan*: 'Yen ana sing ora gelem kerja, aja mangan'* (2 Tes. 3:10). Lan Filaret sing pinaringan berkah ngolah lemahé, supaya dhèwèké ora kabuktèn ora pantes mangan roti dhéwé.

[8353] Yaiku, patriark Prajanjian Lawas Abraham. Ing gesangé, Abraham maringi kita tuladha akèh lan paling mulang bab kaelokan, kaya ta: katresnan marang sesama manungsa, alus, kabeneran, kasabaran, tentrem, loman, tanpa pamrih, keramahan, lan utamané – taqwa, iman lan pangarep-arep sing teguh lan ora goyah marang Gusti Allah, andhap asor lan ajining dhuwur ing ngarsane, pasrah sampurna marang Panjenengané, lan pangabdian kanthi sakabehe ati marang kersane. – Delengen (Kejadian 11:1–32) lan salajengipun.

[8354] Istilah *'Ishmaelites'* (yaiku keturunan Ishak) ing kéné nuduhaké marang wong Arab – Muslim – sing kakuwasané ana ing puncaké ing abad kaping 8 Masehi. Pertumbuhan kakuwasan Muslim sing cepet lan luar biasa iku dadi bencana tumrap Bizantium. Para Muslim nglakoni perang tanpa kendhat lan ngrusak marang wong Yunani. Khalifah Arab sing misuwur, Harun al-Rashid, nindakake wolung ekspedisi ngrusak marang Bizantium; wilayah Asia Minor, ing ngendi Filaret sing sholeh manggon, tansah dadi sing pisanan nandhang sangsara saka serangan kasebut. Nalika mungsuh sing galak nyedhak, para warga padha buru-buru ngungsi menyang jurang gunung lan alas, ninggalake omah-omah lan panguripan miturut kersaning takdir. Asring banget, sawisé mungsuh lunga, wilayah sing subur malah dadi ara-ara gersang. Kahanan kaya ngono uga kelakon ing jamané Filaret sing sholeh.

[8355] *'Apa kita nampa kabecikan saka Gusti Allah, nanging ora nampa kasangsaran? Ing kabèh iki, Ayub ora nindakake dosa nganggo lambéné'* (Ayub 2:10) – tegesé, dhèwèké ora ngucapaké cacad marang Gusti Allah.

[8356] Nggandhèngi tembung-tembung Sang Juruwilaha iki, St. Yohanes Krisostomus ngendika: 'Kanthi tembung-tembung iki, Kristus ora ngukum kasugihan, nanging wong-wong sing kecanduan marang iku.'

Ing dina sing padha, ana warga desa liyane uga lagi ngolah ladange. Tiba-tiba salah siji lembune lara lan ambruk. Patani kuwi nangis kenceng lan sedhih banget, luwih-luwih merga lembu-lembu kuwi dudu duwé dhéwé – dhèwèké mung nyuwun marang tanggane supaya gelem nyambut garap sawah. Banjur dhèwèké kelingan marang Filaret sing pinaringan berkah lan kandha:

'Ah, yen wae sing welas asih marang wong mlarat kuwi ora nganti mlarat dhéwé! Saiki aku mesthi bakal menyang marang dhèwèké lan mesthi nampa ora mung siji, nanging malah loro lembu. Nanging dhèwèké saiki lagi butuh banget, lan dhèwèké ora nduwé apa-apa kanggo mbantu wong liya, sanajan atiné kepéngin banget.' 'Sanadyan mangkono, aku tetep bakal menyang kono,' pikiré; 'paling ora, dhèwèké bakal welas asih marang aku lan, sanadyan mung nganggo tembung sing manis, bakal nglipur aku lan ngurangi sedhih lan laraku sing abot.'

Sawisé njupuk tongkaté, wong désa kuwi mangkat menyang Pundit Filaret lan nalika nemoni dhèwèké lagi nyambut gawé ing sawah, dhèwèké nyuwun pangapunten lan kanthi luh ing mripat nyritakaké kabungahané – pati mendhungé sing ora disangka-sangka. Filaret sing pinaringan berkah, nalika weruh yèn wong iku banget sedhih, langsung mecah salah siji lembu dhéwé saka sangkèné, diwènèhaké marang wong désa mau lan kandha:

'Jupuk sapi iki, sedulur, banjur garap lahirmu, lan panjenengan matur nuwun marang Gusti.'

Wong desa iku nyuwun budidaya marang Filaret sing Kasucèkaké nalika nampa kado sing loman kuwi, lan kandha:

'Panjengan! Kaputusan panjenengan ageng lan saestu nggumunake, lan welas panjenengan nyenengake Gusti; nanging ora becik mecahake loro lembu sing wis padha nyambut gawe bebarengan, lan panjenengan bakal angel nggarap mung nganggo siji.'

'Njupukna, sedulur, sapi sing tak paringake iki,' wangsul wong sing sholeh, 'lan lunga kanthi tentrem; aku isih duwe sapi siji maneh ing omah.'

Tukang tani iku nyemba nganti nyentuh lemah ing ngarepé wong sing pinaringan berkah, banjur njupuk sapi mau lan nerusaké lelampahané, memuji Gusti Allah lan matur nuwun marang sing wis paring pitulungan kanthi welas asih.

Filaret njupuk sapi sing isih ana lan masang sangkutan ing pundhaké, banjur mangkat mulih. Nalika dhèwèké nyedhak gapura omahé, bojone, weruh yèn sapi kuwi mlaku ing ngarep lan bojone mèlu ing mburiné karo sangkutan ing pundhaké, kandha marang dhèwèké:

'Tuan! Endi sapi panjenengan sing siji maneh?'

Filaret mangsuli:

'Nalika aku lagi ngaso sawisé kerja, lan sapi-sapi padha ngembala bebas, salah sijiné mlaku adoh lan ilang – utawa mbok menawa ana wong njupuk lan nggawa adoh.'

Krungu ngono, bojone Filaret kaget banget lan langsung ngutus anak lanangé kanggo nggoleki sapi sing ilang. Sawisé nggoleki ing pirang-pirang ladang, bocah lanang iku pungkasane nemokake sapiné sing dipasang ing delengané petani kuwi. Wektu weruh sapiné, dhèwèké nesu lan kandha marang petani kuwi:

Wong jahat lan ora jujur kowe! Kepiye kowe wani nganggo sapi wong liya lan dipaksa kerja kanggo kowe? Ing endi lan kepiye kowe entuk sapi iki lan ngiket dadi kagunganmu? Apa iki dudu sapi sing padha sing ilang saka kebon bapakku? Lan kowe, sawise nemokake, nyolong kaya srigala lan digawe kagunganmu. Balèkna lembu iki marang aku, yèn ora, kowé bakal dijawab ing pangadilan minangka maling!

Tukang tani mau mangsuli kanthi alus:

'Aja nesu marang aku, cah enom, putrané wong suci, lan aja nglarani aku nalika aku pancèn ora salah. Amarga bapakmu, welas marang kasangsaranku lan kamiskinanku, kanthi kersa maringi sapi iki marang aku, awit sapiku dhéwé, nalika lagi makarya ing sangisore sangkèné, dumadakan lan ora dikira-kira ambruk.'

Krungu kuwi, pemuda iku isin amarga nesu sing ora ana alesané. Kanthi kesusu mulih, dhèwèké nyritakaké kabèh marang ibuné. Sawisé ngrungokaké, ibuné kandha karo nangis:

"Aduh aku, bojone wong sing atine ala!"

Lan dheweke nyabuti rambute lan mlayu marang bojone karo tangisan lan ratapan, nyalahake bojone:

'Kowe iku wong atimu watu, wong tanpa welas asih! Napa kowe wis mutusaké arep nglarani awaké dhéwé nganti mati sadurungé wayahe? Amarga dosa-dosa kita, kita wis kelangan kabèh kagungan, nanging Gusti, sing welas asih sanajan marang wong dosa, wis nyisihaké loro lembu supaya, kanthi pitulungané, kita bisa nyukupi pangan anak-anak; nanging kowe, sing biyen urip ing kamulyan gedhe lan ora tau makarya nganggo tanganmu

dhéwé, saiki nalika kowe mlarat, malah dadi males lan ora gelem makarya lan ngolah lemah, nanging mung kepéngin ngaso nyaman ing kamarmu. Mula saka iku, ora amarga Gusti kowe maringi sapi marang wong desa, nanging kanggo kapentinganmu dhéwé, supaya kowe ora perlu repot masang sangkuté, nanging bisa urip santai lan nganggur. Nanging apa jawabanmu marang Gusti menawa amarga kowe males, aku lan anak-anakmu mati keluwen?

Ndelok bojone, Filaret sing pinaringan berkah mangsuli kanthi alus:

'Rungokna apa sing diandharake Gusti Allah piyambak, sing sugih ing welas asih: *"Delengen manuk-manuk ing langit: padha ora nanem, ora ngundhuh, ora nglumpukake ing lumbung; nanging Rama sampeyan ing swarga maringi pangan marang padha. Apa sampeyan ora luwih ajiné tinimbang padha?"* (Matéus 6:26); Apa Panjenengané ora bakal maringi rizki marang kita, sing regané luwih ajiné tinimbang manuk-manuk mau? Panjenengané janji bakal mberkahi kaping satus marang sapa waé sing, demi Panjenengané lan demi Injil, maringi kagungané marang wong mlarat. Mula, pikirna iki: yèn saka siji sapi kita éntuk satus, kenapa kita kudu sedhih merga sapi sing wis tak paringaké marang wong mlarat ing asmané Gusti?

Priya sing welas asih iki ngendika kaya ngono ora amarga piyambaké nglipur atiné dhéwé kanthi pangarep-arep ganjaran satus kaping ing urip donya iki, nanging kanggo nguwatké manèh bojone sing ringkih atiné. Lan bojone meneng, ora ana bantahan marang tembung wicaksana bojone.

Durung limang dina kliwat wiwit wektu kuwi nalika sapi sing diparingake Filaret sing pinaringan berkah marang wong desa kuwi mangan tanduran beracun lan mati. Kedadéan iki nggawe wong desa kuwi bingung, lan sawisé bali manèh marang Filaret, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Kak! Aku wis dosa marang panjenengan lan anak-anak panjenengan amarga misahake sapasang lembu panjenengan; mesthi kuwi sababé Gusti sing Maha Adil ora maringi aku manfaat saka lembu panjenengan, amarga padha mangan suket-suket lan mati.'

Tanpa ngucap sepatah tembung, Filaret sing pinaringan berkah kanthi cepet nggawa sapi pungkasané lan nalika diserahaké marang wong desa, dhèwèké kandha:

'Mangga, tampanana sapi iki, sedulur, lan gawa lunga; amarga aku arep mangkat menyang tanah adoh, lan aku ora kepengin sapi kerja iki nganggur ing omahku tanpa aku.'

Wong sing pinaringan berkah iku ngendika kaya ngono supaya wong mau ora nolak nampa sapi siji maneh saka dheweke. Wong desa kuwi, sawise nampa sapi mau, bali menyang omahé, gumun marang welas asihé wong sing pinaringan berkah kuwi. Ing wektu sing padha, ing omahé Filaret, kabèh wong ora suwe padha krungu bab tumindaké. Bocah-bocah padha wiwit nangis bareng ibuné lan kandha:

'Satemene, bapak kita atiné atos lan ora tresna marang anak-anaké, amarga dhèwèké mbuwang-mbuwang bandha pungkasan kita; sing isih kita duwé mung loro lembu supaya kita ora mati keluwen, lan kuwi uga wis diwènèhaké marang wong liya.'

Ndeleng kasedhihan lan luhé anak-anaké, Filaret sing pinaringan berkah ngendika marang wong-wong mau kanthi tembung-tembung iki:

"Anakku! Napa kowe padha nyerah marang sedhih? Napa kowe padha nyiksa awakmu lan aku? Apa kowe tenan mikir aku iki atiku atos? Apa aku pancen arep ngrusak kowe?" Sumangetna: ing panggonan sing ora kowe ngerti, aku wis nyimpen bandha lan harta sing cukup kanggo satus taun uripmu, sanajan kowe ora nindakake apa-apa lan ora nggatekake apa-apa. Aku dhéwé uga ora bisa ngetung kabèh harta sing wis tak siyapake kanggo kowe.

Nalika ngendika kaya ngono, Filaret sing bener ora ngapusi anak-anake, nanging pancen weruh nganggo mripat rohani apa sing bakal kelakon ing tembe.

Ora suwe sawisé kuwi, ana prentah kraton teka ing tanah kuwi, sing mréntahaké kabèh prajurit supaya nglumpuk ing resimené lan maju nglawan wong barbar sing ora pracaya marang Gusti sing wis mbrontak marang Kakaisaran Yunani; kabèh prajurit kudu teka kanthi senjata lengkap lan karo loro jaran. , lan sawijining prajurit mlarat sing jenenge Musilius ditugasake ing salah siji resimen kuwi; dhèwèké mung nduwèni siji jaran, nanging jaran kuwi ing wektu kuwi uga dumadakan lara lan ambruk. Amarga ora nduwèni dhuwit kanggo tuku jaran, prajurit mlarat kuwi marani Filaret sing pinaringan berkah lan kandha marang dhèwèké:

'Gusti! Kawelasi kula, tulung kula. Kula mangertos bilih panjenengan piyambak sampun mlarat sanget, lan panjenengan ugi namung gadhah satunggaling jaran. Nanging, demi Gusti ingkang welas asih, kula nyuwun,

paringa kula jaran panjenengan, supados kula boten kecekel dening tribune, lan supados piyambakipun boten nggebugi kula kanthi kejem.'

Filaret sing suci mangsuli:

'Monggo jupuk jarané, sedulur, lan lunga kanthi tentrem; nanging mangertèni iki: aku maringi iki ora amarga wedi paukuman saka panglima, nanging amarga sih rahmaté Gusti.'

Prajurit iku, sawisé njupuk jaran saka sang wali, lunga saka kono, muji Gusti Allah. Lan kabèh sing isih diduwèni Sang Wali Filaret saka kagungané yaiku siji sapi karo anaké, siji keledai lan sawetara sarang tawon. Ing wektu sing padha, ana wong mlarat saka tlatah adoh, sawisé krungu bab Filaret sing welas asih, teka marang dhèwèké lan wiwit nyuwun, kandha:

'Pangeran! Paringana kula siji anak sapi saking kandhang panjenengan, supados paringan panjenengan dados berkah tumrap kula, awit kula mangertos menawi kabecikan panjenengan nggawa berkah tumrap griya lan ndadekake sugih ing saben bab.'

Kanthi kabungahan, Filaret sing pinaringan berkah banjur nggawa anak sapi siji-sijine lan maringi marang wong sing nyuwun, kandha:

'Mugi Gusti maringi berkah dhumateng panjenengan, kanca, lan maringi kalimpahan ing samukawis ingkang panjenengan butuhake.'

Lan wong iku nundhuk marang Filaret banjur lunga, nggawa anak sapi mau. Ing wektu sing padha, sapi induk, amarga ora weruh anaké, wiwit nggoleki lan sawise ora ketemu, ngetokake swara nguwuh sedhih sing muni ing saindenging pekarangan. Kabèh wong ing omahé Filaret padha ngrasakaké welas marang sapi kuwi, lan bojone Filaret luwih krasa sedhih. Kanthi luh ing mripaté, dhèwèké wiwit nyalahaké bojone, kandha:

Sak suwéné manèh kita kudu sabar karo kabèh iki saka kowé? Sapa sing ora bakal ngguyu karo kecerobohanmu? Saiki aku weruh cetha yèn kowé ora peduli sethithik waé marang aku, bojomu, lan yèn kowé wis ngrusak anak-anakmu; lan saiki kowé malah ora ngapusi kéwan bisu sing nyusoni anaké, nanging kanthi kejem nyopot anaké saka ibuné. Mula, marang sapa kowe wis nindakake kabecikan iki? Kowe wis nyopot rasa nyaman saka omahmu lan nggawé sedhih, lan kowe uga ora ndadekake sugih wong sing nyuwun anak sapi mau, amarga anak sapiné uga bakal mati tanpa ibuné, lan ing kéné sapiku bakal sedhih lan nguwuh tanpa anaké; mula apa untungé kanggo kita utawa kanggo wong kuwi?

Krungu tembung-tembung saka garwané, Filaret sing bener mangsuli kanthi alus:

'Saiki kowe wis ngomong sing bener tenan, garwaku! Satemene aku ora nuduhake kabecikan utawa welas asih, amarga aku wis misahake anak sapi cilik saka ibune; nanging saiki aku bakal tumindak luwih becik.'

Lan, kanthi kesusu ngetutaké wong sing wis njupuk anak sapi kuwi, Filaret nyuwun marang dhèwèké:

'Mbalèkna, sedulur, balèkna karo anak sapi kuwi; sapi kuwi, tanpa anaké, ora maringi tentrem—dhèwèké muni ban-ban ing gapura omah.'

Wong mlarat kuwi, krungu omongané Filaret, nyangka yèn dhèwèké péngin njupuk bali anak sapi sing wis diwènèhaké mau, lan dhèwèké kandha ing atiné: 'Kayaké aku ora pantes nampa kéwan cilik iki saka wong sing sholeh iki; mbok menawa dhèwèké iba marang anak sapi iki lan nyuruh aku mbalèkaké.' Nalika wong iku bali marang Filaret, anak sapi iku, nalika weruh ibuné, mlayu nyedhak ibuné, lan ibuné uga, kanthi swara nguwuh sing kebak kabungahan, mlayu nyedhak anaké. Sapi cilik iku, nyantol ing ambene ibune, ora lunga saka jejere ibune suwene wektu, lan Theozva, garwane Filaret, weruh kahanan iki, bungah amarga sapi cilik mau wis dibalekake menyang omah. Bab Filaret sing pinaringan berkah, nalika weruh wong mlarat iku ngadeg krasa sedhih lan ora wani ngucap sepatah tembung, dhèwèké kandha marang wong mau:

'Sedulur, garwaku kandha yèn aku wis dosa amarga misahaké anak sapi saka ibuné, lan dhèwèké bener. Mula, jupuk sapi lan anaké banjur lunga kanthi tentrem; muga-muga Gusti mberkahi kowe lan nambahaké ternakmu, kaya déné Panjenengané tau nambahaké ternakku!'

Lan wong iku njupuk sapi lan anaké banjur mulih kanthi kabungahan. Lan Gusti mberkahi omah-tanggaké, amarga abdi Panjenengané Filaret; saka sapi lan anaké sing diparingaké marang dhèwèké, sajrone sawetara taun dhèwèké wis nduwé luwih saka loro kandhang lembu lan sapi.

Ora suwe sawisé kuwi, ana pacekitan nganti nagara kasebut, lan Filaret sing bener dadi mlarat banget; amarga ora duwe apa-apa kanggo nyukupi pangan bojone lan anak-anaké, Filaret njupuk keledai siji-sijiné sing isih diduwèni, banjur mangkat menyang arah kosok baliné kanggo sowan marang kancané; Sawisé ngutang enem

ukuran gandum saka kancané lan nggawa ing mburiné keledai, dhèwèké bali kanthi bungah menyang omahé lan maringi pangan marang bojoné lan anak-anaké. Nalika Filaret lagi ngaso ing omah sawisé lelungané, ana wong mlarat teka lan nyuwun siji sikil gandum.

"Bojo!" kandha panutan Abraham sing pantes iki, nalika bojone lagi nyebar gandum, "aku kepengin menehi wong gelandangan iki siji ukuran gandum."

Bojoné mangsuli:

'Tunggu nganti anak-anakmu lan bojomu wareg dhisik, lan sepisanan wenehana aku siji ukuran, saben anakmu siji ukuran, uga kanggo abdi kita siji ukuran; lan sisaé, wenehana marang sapa waé sing kowe karepake.'

Dheweke ndelok bojone lan kethul kandha:

'Lan kowe ora ninggalaké apa-apa kanggo aku?'

'Ya, amarga kowe malaikat,' wangsul Theozva, 'dudu manungsa, lan kowe ora butuh panganan; yen kowe butuh panganan, kowe ora bakal maringi gandum sing dipinjam marang wong liya.'

Filaret, kanthi meneng ngukur loro ukur gandum, diwènèhaké marang pengemis. Banjur garwané Filaret pungkasane ora kuwat nahan nesu amarga sedhih lan nesu, banjur muni marang dhèwèké:

'Ayo, wenehana wong mlarat kuwi ukurane katelu uga, merga kowe nduwé gandum akèh.'

Filaret ngukur siji ukuran maneh lan ngusir wong mlarat kuwi. Feozva, nesu marang Filaret, mbagi gandum sing isih ana kanggo dhèwèké lan anak-anaké. Sakwisé kuwi, gandum sing dipinjam cepet entèk, lan Feozva karo anak-anaké manèh keluwen.

Dheweke banjur menyang tangga teparo, nyuwun separo roti, nggodhok godhogon kanggo nyanding, banjur diwenehake marang anak-anake sing luwe; dheweke mangan bareng karo wong-wong mau, dene padha ora kepikiran ngajak wong tuwa mau mangan bebarengan.

Ing wektu sing padha, salah siji kanca lawasé Filaret, wong sugih, krungu kabar bab kahanan susahé. Dhèwèké ngirimaké papat delman kebak gandum, saben siji ngandhut sepuluh ukuran, lan nulis marang dhèwèké: 'Sedulur kita sing kinurmatan, manungsa Gusti! Aku ngutusaké panjenengan patang puluh ukuran gandum kanggo nyukupi panjenengan lan keluargane; lan nalika kabèh wis entèk, aku bakal ngutusaké manèh jumlah sing padha; lan panjenengan, ndedonga marang Gusti Allah kanggo kita."

Sawisé nampa kado iki, Filaret, minangka rasa syukur marang rahmaté Gusti, sujud ing lemah; banjur, tangi lan ngulurkake tangané marang langit, dhèwèké kandha:

'Kula matur nuwun, dhuh Gusti Allah, amarga Panjenengan boten ninggalaken kula, abdi Panjenengan, ingkang sampun nyandhakaken sedaya pangarep-arep kula dhumateng Panjenengan.'

Ndeleng sih rahmat saka Gusti kaya ngono, garwané Filaret tentrem atiné lan alus ngendika marang garwané:

'Gusti, pisahna gandum sak pira sing panjenengan anggep cukup kanggo kula lan anak-anak kita, lan uga lunasna utang sing wis kita njaluk marang tangga teparo; dene panjenengan, njupuk porsi panjenengan lan tindakna miturut karsa panjenengan.'

Filaret nindakake miturut pangandikane garwane lan misahake gandum, njupuk limang ukuran kanggo dhèwèké dhéwé, sing banjur diwènèhaké marang wong mlarat sajrone rong dina. Kedadéan iki manèh nyebabaké nesune Theozva, lan dhèwèké malah ora gelem mangan bareng karo Filaret; tinimbang kuwi, dhèwèké mangan kapisah karo bocah-bocah, kanthi ndhelik saka Filaret. Ing sawijining dina, Filaret sing pinaringan berkah kebeneran nemoni nalika padha mangan lan kandha marang wong-wong mau:

"Bocah-bocah! Tampi aku ing sajianmu, yèn ora minangka bapakmu, ya minangka tamu lan musafir."

Padha ngguyu lan nampani piyambakipun; nalika padha mangan, garwanipun ngendika marang piyambakipun:

'Gusti! Suwéné pira panjenengan nyimpen saka kita bandha sing, miturut panjenengan, wis panjenengan sembunyikaké ing endi waé? Mbok menawa kowe ngguyoni lan nggodha kita kaya bocah bodho nganggo janji palsu? Yen pancen bener, tunjukna bandha-mu – banjur kita bakal njupuk lan tuku panganan, banjur kita bakal mangan bebarengan maneh kaya biyen.

"Saba sedhela maneh," wangsulé Sang Filaret sing Kaberkahan, "lan ora suwe kowe kabèh bakal dituduhaké lan diparingi harta karun gedhé."

Akhire, Santo Filaret wis mlarat banget nganti dheweke mung duwe sawetara sarang tawon kang kebak madu, sing dadi panguripane dheweke, bojone, lan anak-anake. Nanging sanajan ing kahanan angel kaya ngono, saben ana wong mlarat teka, dheweke tansah mbagekake madu marang wong-wong mau, amarga dheweke ora duwe roti kanggo diwenehake. Kulawargané, weruh yèn padha kelangan malah siji-sijiné panyokong urip, kanthi meneng padha menyang sarang tawon kanggo nglumpukaké madu sing isih ana, nanging mung nemokaké siji sarang, sing banjur padha njupuk kabèh cadangan mau kanggo dhéwé. Esuké sesuké, ana wong mlarat , teka manèh marang Filaret lan nyuwun sedekah. Filaret menyang sarang tawon, nanging wis kosong; amarga ora duwe apa-apa kanggo diwenehake marang pengemis, Filaret sing suci nyopot busana njaba lan diwenehake marang pengemis. Nalika bali menyang omah mung nganggo busana jero, bojone kandha marang dheweke:

'Pakaianmu ana ing endi? Apa kowe wis maringi marang pengemis kuwi uga?'

"Aku mlaku-mlaku cedhak sarang tawon," wangsul Filaret marang garwané, "lan aku ninggalaké ing kono."

Banjur putrané lunga menyang panggonan kuwi lan nalika ora nemu bekas sandhangan bapaké, dhèwèké ngandhani ibuné. Ibuné, isin ndelok bojone katon ora rapi, ngowahi salah siji sandhangané dhéwé dadi jubah priya lan nganggoaké marang Filaret.

Ing jaman semana, tahta kraton Yunani dienggoni Ratu Irene sing tresna marang Kristus bebarengan karo putrané Constantine[8357] . Amarga dhèwèké wis diwasa, wong-wong sing dipilih, bisa dipercaya, lan wicaksana dikirim ing saindenging Karajan Yunani kanggo nggoleki cah wadon sing ayu, suci, lan luhur budi sing pantes dadi garwané Sang Prabu Constantine enom. Kanggo nglakoni dhawuhe raja kanthi sukses, para utusan nyusuri saben wewengkon, kutha, lan uga désa-désa sing paling adoh; ing antarané panggonan-panggonan kuwi, padha tekan désa Amnia ing Paflagonia.

Nalika padha nyedhak, saka adoh padha weruh omahé Filaret sing éndah lan gagah, ngluwihi kabèh omah liya ing kamulyané. Kira-kira ana bangsawan sugih ing kono, banjur padha ngutus abdi dalem menyang kana kanggo nyiapake panginepan lan panganan. Nanging salah siji prajurit sing ngancani utusan kraton kandha marang wong-wong mau:

'Aja mlebu omah kuwi, para tuan, amarga sanadyan saka njaba katon gedhe lan ayu, nanging ing jero kosong, mula sampeyan ora bakal nemu kenyamanan apa wae, malah kabutuhan dhasar uga ora ana; ing kana mung ana siji wong tuwa, sing paling mlarat ing saindenging wilayah iki.'

Nanging, utusan raja ora pracaya marang omongan prajurit mau lan mréntah para abdi dalem supaya lunga lan nindakake tugas sing wis diparingi.

Bab Filaret sing pinaringan berkah, nalika panjenengané weruh para priya padha nyedhak omahé, panjenengané njupuk tongkaté banjur metu sowan marang wong-wong mau; sujud ing lemah ing ngarepé, panjenengané nampani kanthi kabungahan lan ngendika:

'Gusti mesthi wis nuntun panjenengan, para tuan, marang aku, abdi panjenengan; aku nganggep iki pakurmatan ageng amarga dianggep pantes nampani tamu kados punika ing griya sing prasaja.'

Banjur piyambakipun kesusu menyang garwanipun, priya pinituah punika ngendika dhumateng garwanipun:

'Sayangku Theozva, siapna dhaharan sing enak kanggo nyuguhake tamu-tamu terhormat iki sing teka saka adoh; aku banget seneng karo wong-wong mau.'

Theozva mangsuli:

Nanging aku arep nganggo apa kanggo nyiapake nedha bengi sing enak? Ing omah kita ora ana wedhus cilik utawa pitik. Sing bisa tak lakoni mung masak quackgrass, sing kita dhewe mangan, lan kuwi uga tanpa lenga; bab lenga lan anggur, aku malah ora kelingan kapan pungkasan mlebu ing omah kita.

Nanging bojone kandha maneh marang dheweke:

[8357] Maharani Irene iku garwané Kaisar Leo IV si Khazar, sawijining ikonoklas. Amarga pangurmatané sing semangat marang ikon, dhèwèké ngalami panganiayaan saka bojone. Sawisé bojone seda, Irene munggah tahta bareng anak lanangé sing isih cilik, Constantine (780). Ing jaman pamaréntahané, pangurmatan marang ikon dibalèkaké lan, kanthi panyuwunané, Konsili Ekumenis Kapitu diadakaké, ing ngendi kabeneran pangurmatan marang ikon diumumaké lan ikonoklasme dikutuk. [Konsili iki dianakake ing Nicaea ing taun 787.] Putrané Irene lan Leo IV, Constantine, mrentah minangka Kaisar Constantine VI, Porphyrogenitus, nganti taun 797. Irene nerusaké mrentah sawisé seda putrané, nganti taun 802.

'Mung nyalakake geni lan nyiapake kamar ndhuwur, lan ngumbah meja makan gading lawas kita – amarga Gusti, sing maringi panguripan marang kabèh daging, bakal nyedhiyakake panganan kanggo nyuguhake para priya mau.'

Feozva miwiti nglakoni dhawuh lan kepinginan bojone. Ing wektu sing padha, para warga sugih ing desa kuwi, sawisé padha krungu yèn utusan raja manggon ing omahé Filaret, padha buru-buru nggawa wedhus, wedhus jantan, pitik lan merpati, roti lan anggur, lan saktenané kabèh sing dibutuhaké kanggo nyenengaké akèh tamu. Sawisé nampa sesajen mau, Feozva miwiti nyiyapaké manéka panganan saka sesajen mau lan nyiapaké dhaharan bengi ing kamar ndhuwur. Ing kono para utusan kraton padha kumpul kanggo dhaharan bengi, padha gumun marang kamulyan kamar ing omahé wong sing pancèn mlarat lan marang méja dhahar mewah sing digawe saka gading, kinclong karo emas. Nanging sing paling nggetuni atiné para tamu yaiku keramahan sing tulus saka tuan omah, sing ing rupa lan tingkah lakuné mirip karo Abraham si Ramah Tamah dhéwé. Nalika para tamu lagi lungguh ing meja, putrané Filaret sing pinaringan berkah – Yohanes, sing mirip karo bapakné – mlebu, lan para putuné wong pinaringan berkah mau uga padha kumpul, banjur padha miwiti nglayani para tamu ing meja kanthi tliti banget. Ndelok kahanané, para tamu kagum marang tata krama lan tata laku sing wibawa lan pantes, banjur padha takon marang Filaret:

'Critakna, bapak ingkang kinurmatan, panjenengan gadhah garwa?'

'Inggih, para tuan,' wangsul Filaret, 'lan para mudha punika putra lan putuku.'

Lan utusan tsar kandha marang dhèwèké:

'Mula, ajak garwamu mriki lan nyapa kita.'

Feozva maju. Nalika ndeleng dheweke—wong wadon sing sanajan isih ayu nanging wis ana ing umur tartamtu—padha takon:

'Apa sampeyan duwe putri?'

"Putri sulungku," wangsul Filaret sing pinaringan berkah, "nduwé telung putri."

Banjur para tamu nerusake:

'Ayo para dara enom mau padha teka mriki supaya kita bisa ndeleng; amarga kita wis nampa dhawuh saka para raja sing ngutus kita kanggo mriksa kabèh dara enom ing saindenging provinsi Yunani lan milih sing paling ayu, pantes kanggo mantenan kraton.'

Nanging sing Mulya ngendika:

'Tembung-tembung iki ora cocog kanggo kita, para gusti lan panguwasa, amarga kita iku abdi panjenengan, mlarat lan papa. Nanging, ayo padha mangan lan ngombe saiki apa sing wis diparingi Gusti Allah, padha bungah, padha ngaso saka lelampahan, lan padha turu; lan sesuk – mugi kersaning Gusti kelakon!'

Ing esuk, nalika srengéngé wis munggah, para tamu terhormaté Filaret tangi lan kandha marang dhèwèké:

'Paringana dhawuh, gusti, supaya putri-putri panjenengan dipun aturaken dhumateng kula, supados kula saged ndeleng.'

'Kados pangeran dhawuh, kula badhé turuti,' wangsul Filaret ingkang pinaringan berkah. 'Nanging, kula nyuwun supados pangeran kersa mirengaken atur kula kanthi luhung lan kersa rawuh ing kamar jero griya kula, ing ngriku pangeran badhé mirsani para dara kula, awit sadèrèngipun mboten nate ninggal griya cilik kula.'

Para tamu langsung tangi lan mèlu Filaret menyang kamar kulawargané; ing kana padha ketemu karo telung putri enom, sing nundhuk marang para tamu kanthi andhap asor lan ngajèni. Nalika para utusan kraton weruh yèn putri-putri Filaret iku paling ayu saka kabèh para wanita enom sing tau dideleng ing provinsi-provinsi Yunani, padha ora bisa nahan kaget lan kagum, nganti padha ngucapaké:

'Kita matur nuwun marang Gusti, sing wis maringi apa sing dadi kepinginaning ati kita, amarga salah siji saka para dara iki bakal dadi calon garwa sing pantes kanggo tsar kita – kita ora bakal bisa nemokake sing luwih becik, sanajan kudu nggoleki saindenging jagad.'

Lan, manut kaluhuranè sang raja, padha milih minangka pangantené putu wadon paling tuwa saka Filaret sing pinaringan berkah, jenengé Maria, sing luwih dhuwur tinimbang seduluré. Kanthi wareg marang kasil misiné, para utusan kraton ngajak Maria, bebarengan karo bapak lan ibuné, eyangé lan kabèh sedulur cèké – telung puluh jiwa kabèh – banjur mangkat bareng menyang kutha krajan, Konstantinopel. Ingkang ngancani piyambakipun ana sepuluh para dara manèh ingkang kapilih saking wewengkon sanès, antawisipun wonten putri éndah saking sawijining bangsawan ingkang winastan Gerontius. Sajeroning lelampahan punika, putu ingkang wicaksana lan

andhap asor saking Filaret ingkang pinaringan berkah punika ngandika dhumateng kanca-kancanipun, para dara sanès, makaten:

"Adhiku sedulur, para dara! Amarga kita kabeh padha kumpul ing kene kanggo alesan sing padha—yaiku arep diparingake marang raja—ayo padha sarujuk piyé tumindak nalika Raja Swarga maringi salah siji saka kita karajan donya kanthi ngangkat dhèwèké dadi permaisuri raja. Amarga ora mungkin kita kabèh bisa nggayuh kalungguhan sing mulya iki, nanging mung siji sing bakal kapilih, muga-muga dhèwèké, ing kamulyané karajan, éling marang kita lan ora ninggalaké kita saka pangayomané.

Putri bangsawan Gerontius mangsuli marang Maria:

Kowe kabeh padha sumurup, ora ana siji wae saka kowe kabeh sing bisa kapilih dadi garwané raja kejaba aku, amarga aku luwih unggul tinimbang kowe kabeh ing keturunan bangsawan, kasugihan, kaendahan, lan kawicaksanan; merga kowe kabeh mlarat, awon rupane, lan prasaja, kepiye kowe bisa ngarep mlebu kamar kraton mung gumantung marang kaendahan pasuryanmu?

Krungu tembung-tembung bodho lan sombong kuwi, Maria meneng bae, nanging nyerah marang kersaning Gusti lan nyandhak kapitadosan marang pandonga bapak sepuh suci, eyangé.

Pungkasané, utusan tekan Konstantinopel lan para dara diantar menyang kraton, ing ngendi rawuhé langsung dilaporaké marang wong kang dipercaya raja lan pangurus kraton, Stavrikios. Putri Gerontius dipersembahake dhisik marang Stavrikios. Kesombongane ora luput saka paningal pangadilan sing wis pengalaman, lan dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Kowe ayu lan éndah, nona, nanging kowe ora bisa dadi garwané raja.'

Lan sawisé maringi peparing kanthi loman marang dhèwèké, dhèwèké ngutus dhèwèké mulih. Mangkono katrangan Kitab Suci kasebut kawujud: *'Sapa waé sing ngluhuraké dhiri bakal direndhahaké, lan sing nundhukaké dhiri bakal diunggahaké'* (Lukas 18:14).

Sawisé kabèh kuwi, putu saka Filaret sing sholeh, Maria, diparingaké bebarengan karo ibuné, eyangé lan kabèh seduluré. Nalika ndelok wong-wong mau, raja, ibuné lan Stavriky kagum marang kabecikan batin lan tata krama. Kabeh wong padha gumun banget marang kaendahan Maria, amarga sipat-sipat apiké—andhap asor, asor lan ajrih marang Gusti Allah—katon cetha ing pasuryané. Kanthi mripaté sing andhap asor, Maria ngadeg ing ngarepé raja, nalika abang sumunar sumebar ing pipiné. Raja seneng banget marang dhèwèké, lan dhèwèké dipinang kanggo dhéwé. Adhiné sing kapindho dipilih dadi garwané salah siji bangsawan sing cedhak karo raja, patrician pinunjul[8358] Constanticius, déné adhiné sing katelu dipingit karo panguwasa Lombard[8359] , supaya lumantar karabat iki, mantenané raja karo putu saka Filaret sing pinituah bisa dianakaké kanthi pesta gedhé; ing ngendi para bangsawan raja, rakyat, lan kabèh kulawarga Sang Filaret sing Terberkah melu. Raja banjur tresna tulus marang Sang Filaret sing Terberkah, lan kanthi mesra nyekel lan nyium sirahé sing mulya. Sawisé muji Filaret amarga kasuciané lan kasuciané kabèh keluargané, tsar maringi pakurmatan agung marang kabèh mau lan maringi pérak, emas, watu mulia, sandhangan mewah, omah gedhé lan éndah, lan bandha liyané. Sawisé ngurmati sang sepuh sing pinaringan berkah lan nyium sirahé sing mulya, sang raja ngutus dhèwèké lan keluargané menyang omah megah sing wis diparingaké marang dhèwèké.

Sawisé nampa kado sing sugih kaya ngono, garwané Filaret, anak-anaké, lan kabèh wargané éling marang pangandikane Filaret, sing wis bola-bali kandha yèn dhèwèké nyimpen harta karun ing panggonan rahasia sing wis disiapaké Gusti Allah kanggo wong-wong mau. Padha sujud ing sikilé sang wali, banjur kandha marang dhèwèké:

Ampunana kita, gusti lan bapak, amarga kabodhoan sing wis kita padha tindakake nganti dosa marang panjenengan! Ampunana kita amarga wis ngukum lan nyalahake panjenengan amarga sedekah panjenengan sing loman marang wong mlarat lan wong kang butuh. Saiki kita sadar menawa *'Begja wong sing mikirake wong mlarat [lan wong kang butuh]!'* (Mazmur 40:2). Satemene, apa wae sing diwenehake manungsa marang sedulur sing butuh, iku diwenehake marang Gusti Allah piyambak, sing mberkahi kanthi ganjaran satus kaping ing donya

---

[8358] Gelar *'patrician'* sakdurungé mung kagungané anak-anak senator, sing ing basa Latin dikenal minangka 'rangea'. Mengko, gelar iki banjur diparingaké marang kabèh wong saka keturunan Romawi bangsawan. Nanging, Kaisar Konstantinus nggawe gelar 'patrician' dadi pakurmatan pribadhi, sing diparingaké marang pejabat pangkat dhuwur nanging ora bisa diwarisaké.

[8359] *Lombard* iku salah siji suku Jermanik.

iki lan maringi gesang sing berkah ing kalanggengan. Delengen, amarga sedekahmu marang wong mlarat, wahai manungsa Allah, Gusti wis paring rahmat sing akèh marang kowe, kanggo kowe lan kanggo kita kabèh.

Panutan sing pinaringan berkah mau banjur ngangkat tangane menyang langit lan kandha:

'Mugi Allah dipun berkahi, ing Paningali Panjenenganipun punika nyenengake. *"Mugi asma Pangeran dipun berkahi wiwit sapunika ngantos salami-laminipun"* (Mazmur 112:2).

Banjur ngadhep kulawargané, Filaret kandha:

'Rungokna pituturku: ayo padha nyawisake dhaharan sing enak lan nyuwun marang Sang Prabu lan Gusti kita, bebarengan karo kabèh bangsawan, supaya padha rawuh lan mangan bebarengan karo kita.'

"Kados panjenengan kersa," wangsulipun, "mugi kados makaten!"

Nalika kabèh wis siap kanggo pesta, wong sing pinaringan berkah kuwi metu saka omahé lan miwiti mlaku-mlaku ngubengi kutha lan sakupengé, nggoleki wong mlarat, wong kusta, wong wuta, wong pincang, wong tuwa, lan wong lara. Sawisé nglumpukaké watara rong atus wong mau, dhèwèké nggawa menyang omahé lan, ninggalaké dhisik ing gapura, dhèwèké menyang omahé dhéwé lan kandha marang keluargané:

'Anakku! Sang Prabu rawuh karo para bangsawan. Apa kabèh wis siap kanggo jamuan?'

'Sampurna sampun, Bapa ingkang kinurmatan,' wangsulipun.

Gusti sing Kasucèkaké maringi isyarat marang para gelandangan nganggo tangané, lan, kanthi kagèt sing ora bisa diungkapaké déning para abdi dalem, akèh gelandangan lan wong mlarat mlebu omah; Filaret nempataké sawatara ing meja, déné liyané, amarga papan sempit, kudu lungguh ing lantai, lan tuan omah dhéwé mapan ing antarané wong-wong mau. Ndeleng kahanan iki, kulawargané Filaret mangertèni yèn nalika dhèwèké nyebutaké Tsar, maksudé Kristus piyambak, sing saiki rawuh ing omahé kanthi wujud para gelandangan, lan yèn para bangsawané Tsar Swarga ora liya yaiku kabèh komunitas wong mlarat, sing bisa nggayuh akèh ing ngarsané Gusti Allah lumantar pandonga-pandongané. Lan para wargane kagum marang andhap asor bapaké sing gedhé, sing wis nggayuh kamulyan kaya ngono lan dadi eyangé ratu, ora lali marang katresnané marang sedekah, lan saiki lungguh ing antarané para gelandangan lan wong mlarat, ngladèni wong-wong mau kaya abdi. Lan padha kandha:

– Satemene, piyambakipun tiyang saking Gusti Allah lan murid sejati Kristus, ingkang sampun saé sinau dhawuh Kristus, ingkang ngendika: *'Sinaua marang Aku, awit Aku alus lan andhap asor ing manah'* (Matéus 11:29).

Sing pinaringan berkah mau uga maringi dhawuh marang putrané Yohanes – sing wis dadi spatharios[8360] – uga marang para putuné, supaya padha rawuh ing meja dhahar lan ngladèni para sedulur sing lagi nglempèk ing kono. Sawisé nglumpukaké kabèh keluargané, sing pinaringan berkah mau kandha:

'Delengen, anak-anakku, kowe kabeh wis nampa kasugihan saka Gusti kanthi ora disangka-sangka, kaya sing wis tak janjekake marang kowe, kanthi ngandel marang sih Gusti. Janji iki wis kawujud. Coba kandhaa, apa isih ana sing tak utang marang kowe?'

Padha kelingan marang pangandikane sadurunge, padha nangis lan muni bebarengan:

'Satemene, Gusti, Panjenengan mirsani ingkang bakal kelakon kados tiyang sageding Gusti; nanging kita sampun bodho amargi sampun nyenyamah Panjenengan, ingkang kinurmatan. Mula saking punika, kita nyuwun: aja kelingan dosa-dosa kita ingkang keliru!'

Nalika kuwi, Sing Mulya ngendika marang wong-wong mau:

'Gusti iku welas asih lan loman, wis maringi ganjaran satus kaping marang kita kanggo sithik sing wis kita wenehake marang wong mlarat ing Asmané; nanging yen kowe kabeh kepengin waris urip langgeng, saben kowe kabeh nyisihake sepuluh koin emas kanggo persaudaraan mlarat iki, Gusti bakal nampa saka kowe kabeh kaya loro mite saka janda.'

Kanthi sakabehing atine, padha kesusu nepaki panyuwunipun. Lan Sang Filaret ingkang Kasucen, sawise maringi mangan marang wong mlarat nganti cukup, paring dhuwit emas siji marang saben wong mau lan nglampahi dalan.

Sawisé sawatara wektu, Sang Filaret sing pinaringan berkah ngundang bojone lan anak-anaké manèh lan ngendika:

[8360] *Spatharius* iku abdi lan pengawal badan kraton.

'Gusti kita ngendika: *"Tugasna padha nggarap nganti aku bali"* (Lukas 19:13). Lan aku kepengin manut dhawuh ilahi iki; aku kepengin adol péranganing harta sing diparingake marang aku déning raja; kowe padha tuku pérangan iki saka aku lan wenehana aku emas, amarga aku butuh; nanging yèn kowe ora gelem tuku, aku bakal mènèhi kabèh marang sedulurku – wong mlarat; amarga wis cukup aku dijenengi eyangé ratu.

Wong-wong mau mriksa bandhaé, ngira regané, lan tuku saka dhèwèké regané 60 lit[8361] emas. Sawisé nampa emas iki, wong sing pinaringan berkah mau mènèhaké marang wong mlarat. Nalika sang raja lan para bangsawané krungu bab iki, padha bungah banget karo kabecikan Filaret lan wiwit kuwi padha mènèhaké akèh emas marang wong sing bener iku supaya dibagiaké marang wong mlarat. Siji dina, Filaret nyiapake telung kothak sing padha ukurane lan rupane, banjur siji diisi koin emas, sijiné koin pérak, lan sijiné manèh koin tembaga. Dheweke nyerahake pangreksan kothak-kothak mau marang abdi setya, Callistus. Saben ana wong mlarat teka nyuwun pitulungan, Filaret maringi pitutur marang Callistus supaya menehi marang wong sing nyuwun mau. Nalika abdi mau takon saka kothak endi sing kudu diwenehake, sang wali mangsuli:

'Saka kothak endi wae sing Gusti paring dhawuh marang kowe, awit Gusti ngerti kabutuhan saben wong, wong mlarat lan sugih padha, lan nyukupi kabutuhan kabèh makhluk miturut karsa Panjenengané (Mazmur 144:16).'

Wong sing bener iku ngendika tembung-tembung mau kanggo nuduhake bedane antarane wong mlarat sing nyuwun sedekah. Amarga ana para pengemis sing biyen sugih, nanging amarga macem-macem cilaka lan musibah, padha rusak lan ora mung kelangan kabèh kagungané nanging uga roti saben dinané; sanadyan mangkono, amarga isih nduwèni sawatara sandhangan lawas, padha ndhelikaké kabutuhané ing sangisoring sandhangan kuwi, isin, lan mung nyuwun pitulungan minangka upaya pungkasan. Ana uga pengemis liya sing kanthi sengaja nganggo sandhangan compang-camping lan ndhelikake kasugihane, nyuwun sedekah kanthi ngaku mlarat; wong-wong iki pantes diarani penagih paksa lan penyembah berhala. Kanthi ngelingi kabeh iki, Filaret sing welas asih kandha:

'Gusti Allah ngerti kabutuhan saben wong, lan Panjenengané nuntun tangan sing maringi sedekah miturut karsa.'

Mula saka iku, wong sing mulya lan tresna marang wong mlarat iki, nalika maringi sedekah, bakal nyelupake tangan menyang kothak sedekah tanpa ndelok, lan apa wae sing metu—tembaga, perak, utawa emas—dheweke bakal maringi marang sing nyuwun. Lan sesepuh sing kinurmatan iki nyritakake, kanthi ngucap sumpah lan nyebut Gusti minangka saksi, manawa ing pirang-pirang wektu, nalika piyambakipun weruh wong nganggo sandhangan rapi, piyambakipun nyelupaké tangan menyang kothak kanthi niyat njupuk dhuwit tambang, amarga miturut sandhangané, piyambakipun ora nganggep wong kuwi mlarat, lan saben wektu tangane tanpa disengaja nyentuh kothak sing isine perak utawa emas, sing banjur diwenehake marang wong sing nyuwun kuwi. Nanging kadhangkala ana wong liya sing beda banget, nganggo sandhangan compang-camping, njaluk tulung marang Filaret, lan dhèwèké wis nyiapaké tangané arep maringi sedekah sing luwih akèh; nanging tangané kaya mandheg, lan dhèwèké mung njupuk sithik banget. Nanging kabèh mau ora kelakon kanthi kebetulan, nanging dipandu déning pangayomaning Gusti, sing ngerti kabutuhan sejati kita.

Saben patang taun, Filaret sing pinaringan berkah teka ing kraton kanggo sowan marang putu wadoné – tsarina – nanging dhèwèké ora tau nganggo jubah ungu karo sabuk emas nalika ana ing kono. Yèn dhèwèké kapaksa nganggo busana mewah kaya ngono, dhèwèké bakal kandha:

'Tinggalna aku – aku matur nuwun marang Gustiku lan muji asma Agungé sing agung lan kaékané amarga wis ngangkat aku saka kamlaratan lan kasunyatan dadi ing kahanan kaya ngéné. Apa ora cukup pakurmatan kanggo aku dijenengi eyangé ratu? Lan kuwi wis cukup banget kanggo aku.'

Lan sing pinaringan berkah iku tetep andhap asor nganti ora kepengin nyekel jabatan utawa gelar apa wae, mung nyebut awake dhewe Filaret saka Amniates. Mangkono, sawise nglampahi sakabehe uripe kanthi andhap asor lan welas asih, Filaret saya cedhak karo pungkasaning uripe sing pinaringan berkah. Amarga wis diwenehi pratandha marang bab iki dening Gusti, Filaret sing pinaringan berkah, nalika isih waras lan rahasia saka kabeh wong, ngajak abdi setya lan budhal bareng menyang salah siji biara ing Konstantinopel sing dijenengi 'Rodolfia',

[8361] '*Litra*' iku sawijining paun, satuan bobot Bizantium sing padha karo 72 'zolotniks'; ing pérak regané nganti 42 rubel, lan ing emas nganti 606 rubel. Satuan iki kudu dibédakaké saka 'litra' – satuan ukuran kanggo bahan curah lan cair.

ing kana para biarawati nganggo jubah ireng padha nglakoni urip tapa brata. Sawisé maringi dhuwit emas sing akèh marang abbes kanggo kabutuhan biara, dhèwèké nyuwun supaya digawa peti mati anyar lan kandha:

Aku kepéngin kowé ngerti—nanging aja kowe crita marang sapa-sapa—menawa sawisé sawetara dina aku bakal ninggalaké urip donya iki lan pindhah menyang donya liya lan marang Sang Prabu liyané. Lan aku nyuwun supaya awakku dikubur ing peti anyar iki.

Dheweke uga nglarang abdi dalemé supaya ora nyritakaké iki marang sapa waé nganti dhèwèké dhéwé mbukak rahasia iki. Sawisé kuwi, sawisé mènèhaké kabèh kagungané marang wong mlarat lan wong sing butuh, Filaret lara ing biara kuwi lan ngaso ing amben. Ing dina kaping sanga, dhèwèké ngundang garwané, anak-anaké, lan kabèh keluargané marang dhèwèké, lan kandha marang wong-wong mau kanthi alus lan swara meneng:

'Tahua iki, anak-anakku: Sang Raja Suci ngundang aku marang Panjenengané dina iki, mula aku ninggalaké kowe lan lunga marang Panjenengané.'

Nanging, amarga ora mangertos tembung-tembung mau, malah padha nyangka yèn Filaret lagi nyritakaké bab raja donya, padha mangsuli:

'Ora mungkin kowe lunga menyang raja dina iki, amarga kowe lagi lara.'

Filaret mangsuli marang wong-wong mau:

'Wong-wong sing kepengin nggawa aku lan nyuguhake aku marang Sang Raja wis siyap.'

Banjur padha mangertèni yèn Filaret lagi nyritakaké bab pamitané menyang Sang Raja Swarga, lan padha nguwuh nangis banter, kaya ing jaman biyèn Yusuf lan sedulur-seduluré ngrasakaké sedhih marang bapaké Yakub (Kejadian 50:1, 10). Nanging piyambakipun nglambai marang wong-wong mau supados meneng, lajeng miwiti maringi piwulang lan panglipur, pangandikane:

"Anak-anakku, kowe wis padha ngerti lan weruh urip sing tak lakoni wiwit enom; kaya sing Gusti ngerti, aku ora tau mangan saka gaweyan wong liya, nanging tak entuk roti kanggo dhiri dhéwé kanthi gaweyané dhéwé; lan aku uga ora gumedhe marang kasugihan sing wis diparingake Gusti, nanging kanthi nyingkiri kesombongan, aku milih andhap asor, amarga manut marang Rasul, sing ngendika: *'Paring pangeling marang wong sugih ing jaman saiki supaya aja gumedhe'* (1 Tim. 6:17)—aja nganggep awaké dhéwé luwih saka sing saktenané, aja sombong. Mangkono uga, nalika aku kecemplung ing kamlaratan, aku ora sedhih utawa ngumpat marang Gusti, nanging kaya Ayub sing bener, aku matur nuwun marang Panjenengané amarga saka katresnané Panjenengané wis ngukum aku, lan, nalika Panjenengané mirsani ketekunan kawicaksananku, Panjenengané nylametaké aku manèh saka kamlaratan lan ngangkat aku dadi kanca lan sedulur pinunjul karo para raja lan pangeran. Nanging sanadyan aku diangkat nganti dhuwur kaya ngono, atiku tansah tetep andhap asor banget: *'Gusti! Atiku ora dadi sombong, mripatku ora ndelok kanthi angkuh, lan aku ora mlebu ing bab sing gedhe lan, kanggo aku, , sing ora bisa digayuh'* (Mazmur 130:1)[8362] . Babagan kasugihan sing diparingake raja donya marang aku, aku ora migunakake kanggo kabutuhan donya, nanging aku nyerahake marang Raja Surgawi liwat tangan wong mlarat. Mula aku uga nyuwun marang kowe, sing tak tresnani, supaya manut tuladha sing wis tak paringaké; lan yèn kowe nindakake kabecikan luwih akèh, kowe bakal diparingi kabungahan sing luwih agung. Aja nganti atimu kasengsem marang bandha sing sirna, nanging kirimna bandha iku menyang panggonan sing saiki tak tuju. Aja ninggalaké bandhamu ing kéné, supaya wong liya utawa mungsuh sing sengit marang kowe ora nggunakake. Aja lali nampilake keramahan (Ibr. 13:2). Bela para janda, tulungi para yatim piatu, sowani wong lara lan wong sing dipenjara. Aja nyingkiri paseduluran karo Gréja; aja nyolong apa sing kagungané wong liya; aja nindakake sing salah marang sapa waé; aja ngumpat ala; aja bungah ing sangsara lan cilaka sanajan mungsuhmu. Kubur wong mati lan eling-elinga marang wong-wong mau ing gréja-gréja suci; uga, élinga marang aku, sanadyan aku ora pantes, ing pandonga-pandonganmu, nganti kowe dhéwé tekan urip langgeng sing kabegjan.

Sawisé ngrampungaké piwulangé bab nylametaké nyawa, sang Filaret sing pinaringan berkah kandha marang putrané Yohanes:

'Bawani anak-anakmu—cucuku—marang aku.'

[8362] Ing ayat iki, Daud nyeksèkaké marang Gusti Allah yèn dhèwèké ora nduwèni manah sombong utawa pandangan angkuh; nanging kaya manahé andhap asor, mripaté uga nuduhaké andhap asor. – 'Mlaku ing antarané wong agung lan kaajaiban' uga ateges pamer tumindak agung lan kamulyan. Pangripta mazmur kanthi andhap asor ngakoni manawa, sanadyan ngadeg ing undhak-undhakan pangkat sing dhuwur, dhèwèké luwih gumantung marang andhap asor tinimbang marang kesombongan; mula, ora ing tembung utawa tumindak, dhèwèké ora ngunggulaké dhiri ngluwihi panggonané.

Nalika padha teka, piyambakipun ngandhani apa sing bakal kelakon ing gesangipun. Marang cucu pambage piyambakipun ngendika:

'Kowe bakal milih garwa saka tanah adoh lan manggon bebarengan karo dheweke kanthi cara sing takwa lan wicaksana.'

Kanggo cucune sing kapindho piyambakipun ngendika:

'Saklawase rong puluh papat taun, kowe bakal ngemban sangga Kristus kanthi becik lan, sawise urip sing nyenengake Gusti Allah, kowe bakal lunga menyang Gusti.'

Mangkono uga, wong sing pinaringan berkah iku wis maringi ramalan babagan masa depan kanggo cucu katelu. Lan kabèh ramalané wong sing pinaringan berkah kuwi banjur kelakon tumrap keturunane. Kaya déné ing jaman biyèn patriark Yakub nindakake, mangkono uga wong sing pinaringan berkah iki, kaya nabi, wis ndeleng kabèh masa depan lan cetha prédhiksi nasib para putuné. Loro putu wadoné, para dara enom, teka marang Filaret bareng karo liyané lan kandha marang dhèwèké:

'Bendikan uga marang kita, Bapa!'

'Muga-muga Gusti mberkahi kowe,' pangandikane Filaret marang wong-wong mau. 'Kowe bakal nglampahi uripmu ing kasucian, kapisah saka donya sing tresna marang dosa lan ora kena cacad hawa napsu daging; lan sawise ngabdi marang Gusti sawatara wektu, nanging miturut karsa Panjenengané, kowe bakal dianggep pantes nampa berkah ageng saka Panjenengané!'

Lan kabèh tembung pungkasané wong sing bener mau kabèh kelakon; awit loro dara suci mau mlebu ing Biara Ibuné Gusti Allah ing Konstantinopel, lan sawisé rolas taun nglakoni tapa brata ing kasucian prawan, nglakoni puasa, ndedonga ing pangibadah lan pakaryan biara liyané, loro-loroné, bebarengan, seda tentrem ing pangayomané Gusti.

Sawisé ndedonga kanggo garwané, anak-anaké, kabèh seduluré, lan donya kabèh, raié sang Filaret sing kabegjan sumunar kaya srengéngé, lan dhèwèké kanthi bungah miwiti nyanyèkaké mazmuré Daud: '[8363] ' (Mazmur 100:1).

Sawisé piyambakipun ngrampungaké mazmur mau, kabèh ruangan kebak ambu wangi sing éndah (kaya ambu lenga wangi sing mili). Sawisé mazmur kuwi, sing berkah mau miwiti maca pandonga: *'Bapa kita, ingkang wonten ing swarga'* – lan nalika piyambakipun ngendika: *'Karepmu kelakon!'*, piyambakipun ngangkat tanganipun menyang langit lan, nglempèkaké badan ing amben, nyerahaké nyawanipun marang Gusti; umuring nalika semana 90 taun. Nanging, sanadyan umuring sampun sepuh, pasuryanipun boten owah, nanging sumunar kanthi kaendahan ingkang boten saged dipun gambaraké, kados apel ingkang sampurna mateng.

Nalika krungu babagan seda sang wali, tsar buru-buru menyang biara karo tsarina lan para bangsawané, banjur padha nyium pasuryan lan tangan suci Filaret. Lan kabèh padha nangis nalika piyambakipun séda lan maringi sedekah sing akèh marang wong mlarat minangka pangeling-eling[8364] .

Nalika peti mati Filaret digawa menyang panggonan panguburan, ana pemandangan sing nggumunake lan nyentuh ati sing katon ing paningal saben wong: akèh banget gelandangan lan wong mlarat sing padha kumpul saka pirang-pirang kutha lan desa kanggo panguburané, lan kabèh padha merintih lan nangis, nglumpuk ngubengi peti mayité kaya semut; ana sing pincang, ana sing merangkak lan padha njerit:

'Ya Gusti Allah! Ngapa Panjenengan wis nyopot bapak lan panyedhiya kaya ngono saka kita? Sapa sing tanpa dhèwèké bakal maringi pangan lan sandhangan kanggo kita, sing telanjang lan luwe kaya saiki? Sapa sing bakal nampani para lelungan ing omahé? Sapa sing bakal nglumpukaké mayit-mayit sing ditinggal ing dalan lan maringi panguburan sing pantes? Luwih becik kita kabèh mati dhisik sadurungé dhèwèké tinimbang kelangan panyedhiya kita!

Ndeleng luh lan krungu tangise para jiwa sengsara mau, raja lan ratu piyambak, bebarengan karo para bangsawan sing mlaku ing mburine usungan jenazah, padha krasa nelongso lan nangis.

Nalika jasad sang suci digawa menyang makam sing wis disiapake, dumadakan ana wong mlarat jenenge Kavokokos muncul ing antarané kerumunan; dhèwèké asring nampa sedekah saka Santo Filaret. Wiwit lairé, wong iki wis kesurupan roh najis, sing bola-bali nglontaraké dhèwèké menyang geni utawa banyu nalika dhèwèké

[8363] 'Aku bakal nyanyi babagan sih-rahmat lan paukuman Panjenengan, ya Gusti'

[8364] Santa Filaret urip patang taun sawisé manten putu wanité ing taun 788 – mula seda ing taun 792.

kesurupan ing wayah purnama. Nalika wong mlarat iki krungu kabar yèn Filaret wis séda lan yèn jasad sucié wis digawa menyang kuburan, dhèwèké langsung mlayu ngetutaké peti mati. Mula, nalika dhèwèké mlayu nyedhak peti mati, roh jahat ing sajroning dhèwèké ora tahan marang pangabdiané marang sang wali lan wiwit nyiksa dhèwèké, nganti dhèwèké ngucapaké tembung-tembung ngina marang sang wali; lan wong sing kesrakat kuwi ngonggong kaya asu lan nempel kenceng banget ing peti mati sing ngusung awaké wong sing wis seda nganti ora bisa dipisahaké. Nanging nalika usungan mau wis digawa menyang kuburan sing wis disiapake, roh jahat iku, sawisé nimpakake wong sing nandhang sangsara mau ing lemah, banjur lunga saka dhèwèké, lan dhèwèké tangi waras, muji lan ngluhurake Gusti Allah. Kabèh wong padha gumun marang mujijat iki lan padha ngluhuraké Gusti Allah, sing wis maringi sih rahmat kaya ngono marang abdi Panjenengané Filaret. Sawisé kuwi, badané sing kinurmatan dikubur ing peti mati sing wis disiapaké ing biara, ing panggonan sing wis dipilih déwéké nalika isih urip.

Mangkono Gusti mberkahi wong welas asih ing urip donya iki (kaya sing wis kita deleng saka sing bar iki kita waca) lan ing urip sing bakal teka (kaya sing bakal kita sinau saka sing sabanjure).

Salah siji kanca raket Filaret, sawijining priya sing waras pikiran, taat lan ajrih marang Gusti, kanthi nyebut Gusti minangka saksi, nyritakake ing ngisor iki kanthi sumpah:

'Ana sawijining wektu, sawisé seda sang Filaret sing pinaringan berkah,' pangandikane, 'aku nemokake awaké dhéwé ing tengah wengi, katarik rasa wedi menyang panggonan sing ora bisa diterangaké; Ing kana aku weruh sawijining priya, sumunar ing rupane, sing nuduhake marang aku sawijining kali geni, mili rame lan medeni nganti ora ana manungsa sing bisa nahan pandelengane. Nanging ing sisih liya kali iku katon sawijining swarga sing endah, kebak kabungahan lan kabegjan sing ora bisa diungkapake, ambune nyebar wangi sing ora bisa diterangake; Wit-witan gedhe, ayu, lan subur ngoyang-ngoyang ing angin sepoi-sepoi, ngetokake swara gemerisik sing éndah. Lan ora mungkin ngucapake kabèh berkah swarga kuwi, *'sing wis disiapake Gusti Allah kanggo wong-wong sing tresna marang Panjenengané'* (1 Kor. 2:9).

Lan ing kana aku weruh akèh wong nganggo busana putih, padha bungah lan mangan woh saka wit-witan swarga kuwi. Nalika aku ndeleng luwih cedhak marang wong-wong mau, aku weruh ana sawijining priya (iku Filaret, sanadyan aku ora langsung nyadari), nganggo busana padhang, lungguh ing tahta emas ing tengah taman kuwi; Ing sisih siji, bocah-bocah sing anyar padhang pikiran padha ngadeg jejere dheweke nyekel obor; ing sisih liyane, akèh wong mlarat lan wong sengsara nganggo busana putih padha nglumpuk ngubengi dheweke, amarga saben wong padha kepengin nyedhak marang dheweke. Lan banjur ana sawijining priya enom kang muncul ing kana, rupane ayu nanging pasuryane medeni, nyekel tongkat kraton emas ing tangane. Banjur aku, sanadyan karo wedi lan gemeteran, wani takon marang dheweke:

'Gusti! Sapa iku sing lungguh ing tahta sing paling padhang ing antarané wong-wong padhang iku? Apa dudu Abraham?'

Lan pemuda padhang iku mangsuli marang aku:

'Iki Filaret saka Amniates, sing amarga katresnané gedhé marang wong mlarat lan sedekahé, lan amarga uripé jujur lan suci, kaya Abraham, manggon ing kéné.'

Sawisé kuwi, Abraham anyar iki, Filaret sing suci lan bener, nglirik aku kanthi pandelengan padhang, banjur ngundang aku marani lan kandha alus:

'Anakku, teka mrana uga, supaya kowe bisa ngrasakake berkah sing padha.'

Lan aku mangsuli:

'Aku ora bisa, Bapa sing pinaringan berkah, tekan panggonan kuwi: kali geni iki medeni lan ngalangi aku; dalan nyebrang sempit lan jembatan angel dilintasi, lan akèh wong sing kobong dening geni ing jerone; aku wedi yèn aku uga bakal pungkasané ana ing kana – lan sapa sing bakal nylametaké aku saka kana?'

Kangge sang wali lajeng ngendika:

'Aja wedi, nanging nyabrang kanthi wani, amarga kabèh sing ana ing kéné saiki wis padha teka liwat dalan iki, lan ora ana dalan liya kejaba iki. Mula kowe uga, anakku, nyabrang menyang kita tanpa wedi, lan aku bakal mbantu kowe.'

Lan piyambakipun ngulurkên tanganipun marang kula, ngundang kula. Aku, krasa tambah wani, miwiti nyebrang kali kanthi aman, lan nalika aku nyedhaki lan nyentuh tangan sang wali, panglihatan kang nggumunake

iku langsung sirna; aku tangi lan, nangis kenceng, kandha marang awak dhewe: kepiye aku bakal nyebrang kali kang medeni iku, lan kepiye aku bakal tekan panggonan ing swarga?

Crita iki dikonfirmasi kanthi sumpah dening salah siji seduluré sang Filaret sing suci, supaya kita bisa mangertèni sih rahmat apa sing diparingaké Gusti Allah marang wong-wong sing maringi sedekah marang wong mlarat ing asmané.

Bab Theozwa sing kasucèkaké, bojoné Santo Filaret, sawisé ngubur badané sing kinurmatan, mulih saka Konstantinopel menyang tanah kelairané, tanah Paflagonia, lan ing kono nggunakake bandha sing ditampa saka raja lan ratu kanggo mbangun lan ndandani gréja-gréja Gusti, sing biyèn wis kobong déning wong Persia. Dheweke uga nyedhiyakake piranti suci lan busana imam kanggo gréja-gréja kasebut. Sateruse, piyambakipun ngadegake biara, pangayoman, lan pangungsen kanggé wong mlarat lan wong lara ing kono, lajeng piyambakipun mangkat malih menyang Konstantinopel kanggé ngancani cucu putrinipun, Maharani Maria. Ing kono, sawisé nglampahi sésa uripipun kanggé ngabdi dhumateng Gusti, piyambakipun séda kanthi tentrem ing sajroning Gusti lan kapundhuk ing sacedhak kuburan garwanipun ingkang sholeh.

Muga-muga lumantar pandonga-pandongané, kita uga ing Dina Penghakiman nampa rahmat saka Gusti kita siji, sing loman lan welas asih, Yesus Kristus. Kanggo Panjenengané, bebarengan karo Rama langgeng lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan kamulyan salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Manut marang Abraham ing pracaya lan marang Ayub ing kasabaran, Bapa Filaret, panjenengan mbagekake kabecikaning donya marang wong mlarat, lan nahan kasangsaran kanthi tabah. Mula saka iku, Kristus Gusti kita, Panyereng Karya Kabecikan, sampun maringi kalung padhang marang panjenengan; ndedonga marang Panjenenganipun supados nyawa kita sami kaparingi kaslametan.

Kontakion, Nada 3:

Satemene, prajanjen panjenengan katon paling sampurna, lan dianggep wicaksana dening kabéh wong wicaksana: awit panjenengan nilar bab-bab donya kang fana, ngupaya kang langit lan langgeng. Mula saka iku, panjenengan sampurna nampa kamulyan langgeng, dhuh Filaret sing welas asih.

15 Desember

2 Desember (Gaya Lawas)

Peringatan Nabi Suci Habakuk

Peringatan tanggal 2 Desember

Nabi Habakuk sing Suci iku putrané Asafat lan keturunan saka suku Simeon, kaya sing dicritakaké Santo Epifanius saka Siprus ing bukuné *Bab Uripé Para Nabi*. Miturut tradisi sing kacathet déning Para Bapa Agung[8365] , panggonan lairé Habakuk yaiku désa cilik Beth-Zohar, sing uga dikenal minangka Viezahir.

Jeneng 'Habakuk'[8366] sing diparingi nalika lair wis maringi pratandha yèn dhèwèké bakal dadi wong asetik sing kuwat sacara rohani. Sawisé diwasa, dhèwèké kanthi semangat ngecam kaluputan bangsane kanggo kamulyaning asmané Gusti. Dheweke dhéwé, kobong semangat kanggo Gusti, ngetutaké préntahing Gusti kanthi ketat, ajeg ing dalan kabecikan, lan diparingi karunia ramalan déning Gusti.

[8365] Epifanius sing dikurmati saka Siprus lan Santo Isidoro saka Hispalia.

[8366] Habakuk – saka basa Ibrani, tegesé harfiah 'sing ngeluk' utawa 'sing ngubengi', lan sabanjuré 'prajurit gagah' utawa 'sing setya'.

Habakuk ngandhani ramalan lan urip sawisé pamaréntahan raja Yahudi sing saleh Hizekia, ing jaman nalika raja-raja jahat mrentah ing tahta: Manase, putrané Hizekia, lan sabanjuré Amon, putrané Manase[8367] . Miturut Kitab Suci (2 Tawarikh 33:9; 4 Raja 21:2–10), ana perselisihan lan kejahatan sing terus-terusan ing antarané wong Yahudi nalika pamaréntahan Manase: sing kuwat nindhes sing ringkih, lan ora ana panggonan kanggo ngupaya paugeran sing adil. Raja Manaseh dhéwé dadi panganiaya utama marang wong sing ora salah: dhèwèké ngucuraké getih wong sing ora salah nganti akèh banget nganti ngisi Yerusalem saka ujung siji tekan ujung liyané (4 Raja 21:16). Miturut tradhisi, nabi suci Yesaya kalebu wong-wong sing nandhang sangsara ing wektu kuwi, kaya akèh kritikus liyané marang ketidakadilan lan kejahatan raja lan rakyat sing uga nandhang sangsara.

Sabanjure, Raja Manasé, kang diukum déning Gusti Allah lan ditawan déning bangsa Asyur, nyesel lan mbalik marang Gusti Allah sing sejati. Nanging ala sing wis ditandur wis ngakar jero ing antarané wong Yahudi; lan Manaseh diganti déning anaké sing jahat, Amon, sing kaya bapaké uga nyembah berhala kanthi parah.

Nabi Habakuk sedhih banget amarga korupsi wong-wong ing jamané. Amarga ora ana kaadilan ing endi-endi, dhèwèké ngluaraké rasa sedhihé, njerit marang Gusti:

'Sak suwéné pira, ya Gusti, aku kudu nyuwun marang Panjenengan, nanging Panjenengan ora ngrungokaké aku; njerit nglawan kekerasan, nanging Panjenengan ora nylametaké aku? Ngapa Panjenengan maringi aku weruh kajahatan lan ndeleng kasangsaran? Rampasan lan kekerasan ana ing ngarepku; pasulayan muncul, lan prahara nguwasani. Amarga iku, hukum wis kelangan kakuwatan, lan ora ana paukuman sing adil: amarga wong jahat ngungkuli wong sing bener, paukuman dadi bengkok (Hab. 1:2–4).

Mangkono nabi Habakuk muni marang Gusti, nyekseni tumindak ora patuhé wong-wong lan ngenteni paukuman sing adil saka Gusti piyambak. Minangka wangsulan, Gusti ngandhani nabi Habakuk yèn paukuman tumrap kabèh kejahatan bakal teka enggal. Miturut dhawuh Gusti, nabi Habakuk maringi pratandha marang wong Yahudi bab prastawa nggegirisi sing ing jamané angel dipercaya: yaiku karusakan Bait Suci lan kutha Yerusalem, sarta pangasingan menyang Babilonia[8368] .

Nabi kanthi cetha nyatakake manawa Gusti milih wong Kaldea minangka piranti paukuman iki[8369] – sawijining bangsa sing galak lan tanpa wates, sing nyusur kanthi cepet ing lumahing bumi kanggo nyerang pemukiman manca.

Kanthi kuwatir ngenteni invasi sing medeni, nabi Habakuk gumun: apa Gusti sing adil tenan bakal ngidini bangsa Kalde sing sombong lan jahat ngrusak sakabehe umat pilihan-Nya? Ngarep-arep yèn paukuman iki mung sementara, dhèwèké ngentèni wahyu anyar saka Gusti; lan ing pangibadahé dhèwèké kaya juru jaga, merhatiin adoh saka menara kutha[8370] , kanggo mènèhi tandha yèn mungsuh wis nyedhak. Dheweke ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya nylametake bangsa Yahudi saka tawanan Babilonia, kaya biyen Gusti wis nylametake saka perbudakan Mesir, lan dheweke ngenteni Gusti ngandika marang dheweke.

[8367] Wiwitan pelayanan nubuat Habakuk kudu ditetepake ing taun-taun pamaréntahan Manaseh nalika raja jahat iki, sawisé ditawan déning Esarhaddon, ngendhegake dhiri lan tobat nalika ing panangkepan. Ramalan Habakuk nyakup periode wiwit taun 660 SM lan nganti pamaréntahan penerus Amon, Raja Yosia sing saleh, nganti taun 611 SM.

[8368] Kitab Nabi Habakuk (Hab. 1:6–12). Hukuman sing padha, amarga kejahatan wong-wong ing jaman pamaréntahan Manase lan anaké, kasebut ing 2 Raja 21:12–14.

[8369] Kaldea – ing basa Ibrani: *Hasidim* – asalé saka Chesed, putrané Nahor, seduluré Abraham (Kejadian 22:22). Asalé saka oyot Semitik, wong Kaldea wiwitané manggon ing wewengkon pagunungan lor Mesopotamia, luwih cedhak Armenia, ing kidul Danau Van. Saka wewengkon kuna iki, wong Kasdim nyebar ing sacedhake Kali Efrat, mangsa kidul lan wetan ngliwati Mesopotamia lan Babilonia, lan ora suwe banjur dadi bangsa kang nguwasani. Ing jaman pamaréntahan Asyur, wong-wong Kasdim nindakake akèh panaklukan bebarengan karo wong Asyur lan, sawisé pamisahan Babilonia saka Asyur, ing sangisoré Nabopolassar lan utamané Nebukadnezar, padha ngalahaké akèh bangsa lan karajan. Ing endi waé padha lunga nalika panaklukan, wong-wong Kasdim dikenal kanthi kekejeman lan keganasane sing banget.

[8370] (Hab. 2:1). Ungkapan iki asalé saka kabiasaan ngedegaké menara jaga ing gunung lan panggonan dhuwur supaya para penjaga bisa kanthi cepet ndeteksi bebaya marang pemukiman lan menehi tandha babagan tekané mungsuh, uga babagan kamenangan lan kekalahan. Para nabi suci iku penjaga, sing dipasang déning Gusti, kaya-kaya, ing panggonan dhuwur kanggo ngawasi lan ngumumaké kersané. Ing pangawasan *ilahi* iki, nabi suci Habakuk, sawisé nyingkirké kabèh bab donya, tetep waspada ing roh lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti supaya paring wahyu bab kersané marang umaté. Ing kahanan kaya ngono, dhèwèké ngentèni kanthi ngajèni sinar pepadhangé Gusti sing nembus pikirane, madhangi mripat atiné, lan supaya Gusti kersa ngandika marang dhèwèké.

Banjur Gusti maringi wahyu marang nabine manawa siji-sijine panyelamatan kanggo bangsa pilihan ing tengahing bala iki ana ing iman, dene wong Kalde sing sombong lan ora kendhat bakal nampa paukuman sing padha karo sing wis disiapake kanggo bangsa-bangsa sing wis ditaklukake (Hab. 2:4). Sawisé kuwi, nabi Habakuk, supaya bangsane ora kecemplung ing putus asa amarga cobaan saka Gusti sing arep teka, nyritakaké sawijining parabel babagan ambruké bangsa Kasdim ( ), kanthi ngumandhakaké limang pangucapan cilaka tumrap para panganiaya (Hab. 2:9–19). Ing parabel iki, dhèwèké mbukak kabèh kasia-siaané arca-arca lan kakuwatané bangsa Kaldea ing ngarsané kamulyané Gusti Allah sing sejati, sing maju nylametaké umaté. Nabi mau, ing wahyu saka dhuwur, mratélakaké yèn Gusti Allah bakal rawuh nylametaké umaté saka gunung sing katutupi semak belukar (Paran), kanggo nylametake Sang Maséhé, lan yèn bakal ana wektu nalika sakbumi bakal kebak kawruh kamulyané Gusti, kaya banyu ngisi segara (Hab. 3:13)[8371] .

Nalika Nebukadnezar nyedhaki Yerusalem, miturut tradhisi, nabi Habakuk mundur saka kutha. Amarga ngerti yèn bencana saiki ora bisa dihindari lan perlawanan marang penakluk sing kuwasa banget bakal sia-sia, nabi mau kanthi sedhih ninggalaké tanah kelairané supaya ora nyekseni karusakané lan uwal saka kekejeman sang pemenang. Miturut dhawuh Gusti, Habakuk manggon ing tanah Arab, ing kutha Ostrakin[8372] , lan urip ing kana minangka pangasingan sukarela nganti mungsuh-mungsuh diusir saka tanah airé.

Sawisé bangsa Kaldea diusir, dhèwèké bali menyang tanahé dhéwé, nangisi nasib apesé lan bebarengan karo wong-wong sing slamet saka bangsane, miwiti tetanen. Ing pandongane marang Gusti Allah kanggo bangsane, dhèwèké ngentèni bali wong-wong sing dadi tawanan ing Babilonia.

Sawijining dina, nalika panèn, nabi masak semur lan njupuk roti, banjur metu menyang sawah kanggo nggawa panganan iki marang para panèn. Nanging ing dalan, malaikaté Gusti Allah muncul marang dhèwèké lan kandha:

'Gawa panganan iki marang Daniel ing Babilonia, menyang liang singa.'

Ing wektu kuwi, nabi Daniel sing manggon ing kraton Raja Babilonia wis dibuwang menyang liang sing kebak singa amarga kebencian wong Babilonia sing jahat.

Nanging Habakuk, amarga durung ngerti kutha Babilonia, mangsuli marang Malaikat:

'Gusti! Kula durung nate ndeleng kutha Babilonia, lan kula uga ora mangertos liang sing kebak singa.'

Banjur Malaikaté Gusti, kanthi kuwasa rohé, nyekel Habakuk lan ngangkaté saka rambute, nggawa dhèwèké menyang Babilonia lan nempatké dhèwèké persis ing ndhuwur liang sing diparingi Daniel.

Lan Habakuk muni:

'Daniel! Daniel! Jupukna panganané sing Gusti Allah wis ngutusaké marang kowe.'

Daniel, saka sisihé, matur nuwun marang Gusti Allah lan kandha:

'Panjenengan wis kelingan aku, ya Gusti Allah, lan ora ninggalake wong-wong sing tresna marang Panjenengan.'

[8371] Ing kéné, ora mung pambébasan bangsa Yahudi saka panangkepan Babilonia sing diramalaké, nanging uga panyelamatan umat manungsa. Mula, ramalan iki nduwèni sipat mesianik. Nunjuk marang tanah ing kidul Palestina, ing ngendi ana Gunung Paran sing katutupi alas teduh, Habakuk mbabaraké marang wong Yahudi yèn padha bakal dibebasaké saka panangkepan Babilonia déning sawijining bangsa sing teka saka kidul. Sejatine, Koresus, Raja Persia, mimpin wong Medi lan Persia saka kidul miturut Palestina, lan sawisé ngalahaké wong Babilonia, mbébasaké wong Yahudi. Nanging panglihatan nabi kasebut uga nyawang pambébasan saka wangun perbudakan liya—perbudakan dosa sing bakal dibébasaké kabèh umat manungsa lumantar pambaruané. Miturut panjelasané Venerable Teodoret, Habakkuk 'ngandhani Inkarnasi Allah lan Juruslamet kita, kang kelakon ing Betlehem, kang dumunung ing kidul Yerusalem'. Kanthi 'gunung kang katutupi', Gréja Suci mangertèni Ibumé Allah, kaya gunung kabecikan, kang katutupi Roh Suci. 'Wus nyawang Panjenengan, ya Gunung, kang kaparingi rahmating Gusti, kanthi paningal kang waskitha saka Avvakum,' – mangkono kandhané Gréja ing kanon – 'panjenengané ngumumaké marang Sang Suci yèn saka Panjenengan bakal metu Juruwilahané Israèl, kanggo kaslametan lan panganyaran kita'. 'Kristus, Gusti kita, kang badhe rawuh, badhe rawuh lan boten badhe suwe; saking gunung kang kapendem dening godhong kang lebat, Perawan ingkang nglairake Sang Tanpa Dosa—kados makatene pangandikane nabi jaman biyen' (ode kaping 4 saking kanon kanggo Minggu Vai). 'Kristus, Panjenenganipun muncul saking Perawan, dhuh Agunging saking gunung, saking alas kang teduh' (ode kaping 4 kanggo Kelahiran Kristus). Sacara umum, ode kaping 4 ing kabèh kanon gerejawi adhedhasar ramalan Habakuk babagan rawuhe Gusti Allah kanggo nylametake umatipun, 'kanggo nylametake para kang diurapi'. Amarga wigati nubuat Habakuk sing cetha babagan Sang Mesias, Gréja Kristen maringi gelar 'Sing Muni Saka Gusti' (Praise Canon, ode kaping papat, irmos). – Himne pangibadah Habakuk ing ndhuwur dadi dhasar ode kaping papat saka kanon gerejawi, kang nggambaraké kakuwasané Gusti Allah lan pangarep-arep kita sing teguh marang Panjenengané.

[8372] Ostrakina iku kutha ing tapel wates Arab, Palestina, lan Mesir.

Daniel munggah lan mangan panganan kuwi. Malaikaté Gusti langsung mbalèkaké Habakuk menyang panggonané sadurungé.

Sawisé kunjungan mujijat marang Daniel, nabi Habakuk bali marang para panènké nalika padha mangan awan, lan ora ngandhani sapa-sapa apa sing wis kelakon. Dhèwèké nyadari yèn bangsa Yahudi bakal digawa bali déning Gusti saka Babilonia menyang Yerusalem, kaya déné dhèwèké wis ngalami pangangkutan mujijat menyang Babilonia lan bali saka kana. Nanging cobaan umaté Gusti Allah iki lumaku 70 taun, lan Habakuk ora urip nganti weruh balié wong Yahudi saka pangasingan; dhèwèké séda amarga tuwa lan dikubur kanthi pakurmatan ing lampahé dhéwé[8373] .

Kontakion, Nada 8:

Ngumumaké marang saindenging donya saka kidul rawuhé Gusti Allah saka Sang Perawan, ya Habakuk sing diparingi pangandika déning Gusti, lan meneng ing jaga ilahi, sawisé krungu kabar saka Malaikat sing nggawa pepadhang, kowe ngumumaké Kebangkitan Kristus marang donya. Mula saka iku kita kanthi kabungahan nyuwun marang kowe: Sugeng, ya kabecikan sumunar para nabi.

Penderitaan Sang Martir Suci Myropia

Dirilis tanggal 2 Desember

Perawan suci Myropia iku wong asli kutha Efesus[8374] . Wong tuwané wong Kristen. Sawisé bapakné séda, dhèwèké nampa baptisan suci. Dibesarké déning ibuné kanthi ajrih marang Gusti, dhèwèké semangat banget ngunjungi makam martir suci Hermionia, salah siji putriné Rasul Suci Filipus. Dhèwèké njupuk mirra penyembuh sing mili saka relik-relik Santa Hermionia lan kanthi maringi marang wong lara, dhèwèké marasaké.

Ing wektu kuwi, Decius[8375] lagi mrentah. Nalika dhèwèké miwiti panganiayaan marang wong Kristen, ibuné Myropia pindhah bareng anaké menyang pulo Chios[8376] , ing kana dhèwèké duwé tanah warisan karuhun. Ing kana dhèwèké manggon karo anaké, nyumput ing omahé lan ndedonga marang Gusti Allah. Sawijining dina, Pangeran Numerian teka ing pulo kuwi. Miturut prentahé, Isidore sing Kabegjan, sawijining priya sing ajaib lan taat, kanthi profesi dadi prajurit, ditangkep amarga ngakoni iman Kristen. Amarga dhèwèké nolak mbalèkaké Kristus lan nolak nyembah arca-arca, pangeran mau, sawisé nglakoni manéka siksaan, ngukum dhèwèké pati nganggo pedhang. Banjur awaké dibuwang ing ara-ara gersang supaya dipangan kéwan lan manuk, déné penjaga dipasang ing sawijining panggonan adoh kanggo nyegah wong Kristen nyolong awaké martir mau. Kanthi kebak semangat ilahi, dara suci Miropia teka karo para abdi wadon ing wayah wengi, nyolong badan martir mau kanthi rahasia lan sawisé nglakoni pandonga panguburan kanthi pakurmatan, ngubur dhèwèké ing panggonan sing wis disiapaké khusus.

Nalika sang pangeran mangertèni yèn jasad Isidore wis dicolong, dhèwèké mènèhi paukuman rante marang para penjaga lan mréntahaké supaya padha digawa muter-muter ing pulo lan disiksa, kanthi ngumumaké

[8373] Pati nabi Habakuk dumadi kira-kira 600 taun sadurunge Kristus. Miturut cathetan sejarawan gerejawi abad kaping 4, Eusebius saka Kaisarea, kubur nabi Habakuk diandharaké ana ing Keila, utawa Kila, ing suku Yehuda. Miturut sejarawan gereja abad kaping lima, Sozomen, relik nabi suci iki, lumantar wahyu ilahi, ditemokaké bebarengan karo relik nabi suci Mikha nalika pamaréntahan Theodosius II sing Enom (408–450). Jasad loro nabi mau diwahyukaké lumantar impen ilahi marang Zevenvu, sing wektu kuwi dadi uskup Gréja Eleutheropolis.

[8374] Efeseus – kutha utama provinsi Asia ing Asia Cilik; dumunung ing Kali Caistrus, ora adoh saka Segara Aegea, ing pesisir kulon Asia Cilik. Efeseus misuwur minangka pusat perdagangan. Ing kono uga ana candhi pagan misuwur Artemis utawa Diana. Kristen wis mancar ing kéné nalika jaman Para Rasul: sepisanan, murid-murid Yohanes Pembaptis mulang ing kéné; banjur Rasul Paulus nginjili Injil lan sabanjuré nulis suraté marang warga kutha iki; sawisé kuwi, Santo Yohanes Penginjil, ahli teologi, uga nginjili lan manggon ing kono. Mula, miturut St. Irenaeus, Gréja Éfésus iku dadi saksi sejati tradisi apostolik. Saiki, ing panggonan Éfésus kuna, ana désa Turki sing mlarat, Aya Soluk.

[8375] Decius – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 249 nganti 251.

[8376] Chios – sawijining pulo ing Segara Aegea (Kepulauan), ngadhepi kutha Smyrna.

yèn yèn ora bisa nemokaké jasad sing dicolong kuwi sadurungé wektu sing wis ditemtokaké, sirahé bakal dipotong.

Santa Myropia, nalika weruh sangsara para prajurit sing diiket lan diseret, lan krungu yèn bakal diukum pati, atiné kagugah lan piyambakipun mikir:

'Yen para prajurit iki nandhang sangsara lan bakal dieksekusi amarga aku sing nyolong badan mau kanthi rahasia, mula cilaka aku ing Pangadilané Gusti Allah, lan nyawaku, sing salah matèni wong-wong mau, bakal disiksa.'

Lan, kanthi ngagetake kabeh wong, dheweke muni marang para prajurit:

'Kanca-kanca! Aku sing njupuk awaké wong sing kowé patèni nalika kowé turu.'

Krungu kuwi, para prajurit langsung nyekel dheweke lan nggawa dheweke marang Pangeran Numerian, kandha:

'Pangeran, iki wong sing nyolong mayit.'

Pangeran takon marang sang wali:

'Apa pancen bener apa sing padha kandha bab kowe?'

– Bener, – mangsuli sang wali.

"Kowe wani, wong wadon terkutuk, nindakake kaya ngono?" kandha pangeran.

Miropia mangsuli:

Aku wani amarga aku ngremehake lan ngidini kejahatan lan ketidaktaatanmu marang Gusti.

Krungu tembung kuwi, pangeran sombong kuwi nesu banget lan langsung mréntah supaya dhèwèké dipukul tanpa welas asih nganggo tongkat. Lan padha nggebuk dhèwèké suwé banget; banjur nyekel rambute, padha nyeret dhèwèké ngubengi pulo lan nyiksa saben bagéan awaké; pungkasané, meh ora urip, padha ngunciné dhèwèké ing penjara. Ing tengah wengi, nalika sang wali lagi ndedonga, cahya padhang sumunar ing saindenging penjara lan wujud malaikat katon ing ngarepé; ing antarané ana Santa Isidore, lan kabèh padha nyanyi Trisagion. Nalika ndelok sang martir, Isidore kandha:

'Rentengna tentrem kowe, Myropia – pandongamu wis tekan marang Gusti, lan saiki kowe bakal ana bareng kita lan nampa mahkota sing wis disiapake kanggo kowe.'

Nalika Santo Isidore ngendika tembung-tembung mau, martir suci Myropia kanthi suka cita nyerahake nyawane marang Gusti[8377] . Lan penjara kuwi kebak ambu wangi sing ora bisa diterangake, nganti para penjaga penjara padha kebak rasa wedi lan gumun. Salah sijine, sawise weruh lan krungu kabeh mau kanthi cetha, banjur kesusu menyang imam, nyritakake kabeh mau kanthi rinci, nampa Baptisan Suci, lan sakwise diparingi kaluhuran mahkota martir. Para wong Kristen njupuk badan Santa Myropia lan ngubur kanthi pakurmatan, ngluhurake Gusti Allah.

Uripé Sang Athanasius saka Gua

Dirilis tanggal 2 Desember

'Aku iku tangi lan urip; sapa pracaya marang Aku, sanadyan mati bakal urip' (Yohanes 11:25). Juru Wilujeng sampurnaaken tembung punika, ingkang kaparingaken tumrap Lazarus ingkang sampun patang dinten seda, ing bapa kita ingkang kinurmatan Athanasius, pertapa ing Gua, kanthi karsa supados kita ugi saged nepati tembungipun tiyang sugih ingkang kaparingaken tumrap tiyang mlarat Lazarus: *'Menawi ana tiyang ingkang wungun saking pati lan teka marang wong-wong mau, wong-wong mau bakal tobat'* (Lukas 16:30).

Ingkang Kinurmatan Athanasius punika satunggaling biksu ing Biara Suci Gua, nglampahi gesang ingkang suci lan nyenengake Gusti. Sawisé lara suwé, piyambakipun séda. Para sedulur padha ngumbah badanipun lan mbungkus nganggo kain kafan, kados pantesipun biksu ingkang séda. Mayitipun mbotên dikubur salami kalih dinten amargi ana tundha sethithik. Ing wayah wengi, abbot nduwé wahyu, lan dhèwèké krungu swara sing kandha:

'Wongé Gusti, Athanasius, wis rong dina durung dikubur, lan kowe ora nggatekake iki.'

[8377] Pati Santa Myropia kedadeyan watara taun 251, nalika pamaréntahan Kaisar Decius.

Esuk-esuk, sang abbot teka karo para sedulur menyang jenazah kanggo ngubur – lan ujug-ujug padha weruh yèn dhèwèké lagi lungguh lan nangis. Kabeh padha kaget weruh yèn dhèwèké isih urip, banjur padha takon kepiye dhèwèké bisa urip manèh, lan apa sing wis dideleng utawa dirungokaké. Nanging dhèwèké mung mangsuli siji:

'Selametna awakmu!'

Nanging padha terus meksa, ngarep-arep krungu soko sing migunani saka dheweke. Banjur dheweke kandha marang wong-wong mau:

'Yen tak kandha marang kowe, kowe ora bakal pracaya utawa ngrungokake aku.'

Para sedulur, nanging, padha sumpah marang dhèwèké yèn bakal netepi kabèh sing dhèwèké dhawuhaké. Banjur wong sing wungun saka pati kuwi kandha marang wong-wong mau:

Turutna marang abbot ing kabèh bab, tobatna saben jam, lan ndedongaa marang Gusti Yesus Kristus, marang Ibuné sing Maha Suci, lan marang Bapa Anthony lan Theodosius sing kinurmatan, supaya ing kéné, ing biara iki, kowé bisa ngakhiri uripmu lan dianggep pantes dikubur bareng karo para bapa suci ing guwa: awit telung kabecikan iki luwih unggul tinimbang kabecikan liya. Lan yen ana sing nepati kabeh iki miturut paugeran, dheweke bakal pinaringan berkah, asal aja nganti sombong. Aja takon apa-apa maneh marang aku, nanging aku nyuwun marang kowe: apuraen aku.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mlebu guwa lan sawisé nutup lawang saka njero, dhèwèké manggon ing kono tanpa metu salawase rolas taun. Dhèwèké ora tau manèh ndeleng srengéngé; dhèwèké nangis tanpa kendhat, awan lan bengi; dhèwèké mung mangan roti sethithik lan banyu, lan kuwi mung saben rong dina sapisan; lan sajrone wektu kuwi kabèh dhèwèké ora ngucapaké siji tembung marang sapa waé. Nalika wayahe seda Athanasius wis cedhak, piyambakipun nglumpukake sedulur lan nyritakake kabeh sing wis tau dipunandharake babagan ketaatan marang panguwasa sing sah ( ), patuh, lan tobat; lajeng piyambakipun tentrem wonten ing Gusti, lan dipun kubur kanthi pakurmatan ing guwa ingkang dipun tinggali minangka pertapa ([8378]).

Sawisé seda, Sang Athanasius sing kinurmatan, lumantar mujijat, ngandhani para sedulur babagan kahanan kabegjané. Salah siji biksu sing jenenge Vavila, sing wis suwe nandhang lara sikil, digawa ngarep relik sang Athanasius sing berkah iki; lan nalika nyentuh badané, dhèwèké langsung mari, lan wiwit wektu kuwi nganti seda dhèwèké ora tau nandhang lara apa-apa. Bavila nyritakaké pratandha saka sang penyembuh kang kinurmatan mau marang para sedulur, ing antarané ana Santo Simon, panulisé riwayat iki[8379] :

'Nalika aku ngglelghel ing kono lan muni kesakitan, Athanasius sing berkah iki dumadakan mlebu lan kandha marang aku: "Ayo teka marang aku, lan aku bakal marasaké kowe." Aku meh takon piyé lan kapan dhèwèké teka ing kéné, nanging ujug-ujug dhèwèké dadi ora katon. Percaya marang sing wis muncul marang aku, aku nyuwun supaya digawa marang dhèwèké, lan saiki aku wis mari.

Wiwit wektu kuwi, kabèh padha nyadari yèn rahib suci Athanasius wis nyenengaké Gusti lan diparingi kabungahan. Mlantar pangibadahé sing suci, mugi kita uga, sawisé tangi saka pati dosa, bisa urip manut kersaning Gusti lumantar tobat, lan banjur nampa gesang langgeng ing Kristus Yesus, Juruwalèh kita, kang maringi kamulyan marang Gusti Allah Rama lan Roh Suci sing maringi gesang, saiki lan salawas-lawase. Amén.

Uripé Santo Stefanus, Raja Serbia[8380]

Dipepering ing tanggal 2 Desember

Santa Stefan Uroš iku putrané panguwasa Serbia kondhang, Stefan Dušan[8381] , sing sawisé nyawiji meh kabèh tanah Serbia ing panguwasa lan ngrebut pirang-pirang wilayah Kakaisaran Yunani, ngumumaké dhèwèké

[8378] Sing Mulya Athanasius séda ing pangayomané Gusti watara taun 1176. Pusakane dumunung ing Gua St. Antonius

[8379] St Simon – sepisanan dadi biksu ing Kiev-Pechersk Lavra, banjur dadi Uskup Vladimir ing taun 1220; dikenal minangka panganggit wolu dongeng babagan wolu biksu Pechersk, sing ditulis kanggo kancane, biksu Pechersk Polycarp, lan 'Dongeng Pangadeg Monasteri Pechersk'. Dina rayahé tanggal 10 Mei

[8380] Hagiografi iki adhedhasar hagiografi Serbia kuna, sawijining upacara greja sing kalebu ing 'Serblyak' (kumpulan upacara kanggo para wali Serbia sing dicithak) lan kronik-kronik Serbia.

[8381] Stefan Dušan mrentah saka taun 1331 nganti 1355.

dadi Raja wong Serbia lan Yunani. Stefan Uroš lair taun 130[8382] saka Dushan lan Elena, adhine Tsar Bulgaria Alexander Asen. Masa cilik Uroš lumaku nalika puncak kegiyatan bapakne sing paling getol. Sawisé nampa gelar karajaan, ing taun 1346 Stefan Dušan diadegaké dadi raja bebarengan karo garwané nganggo makuta karajaan, déné anaké Uroš, sing umuré mung sepuluh taun, diadegaké nganggo makuta karajaan lan wiwit kuwi ing dokumen resmi diarani nganggo gelar 'kralj'. Mula, wiwit isih cilik, Uroš dadi 'kral enom' – julukan sing bakal tetep ana karo dhèwèké salawas-lawase.

Sawisé seda bapakné, Stefan Dušan, ing taun 1355, Stefan Uroš dinobataké dadi tsar nalika umuré wolulas taun lan kudu ngatur karajan tsar Serbia sing amba. Iki minangka tugas sing paling angel. Stefan Dušan dhéwé, kanggo mréntahaké akèh wewengkon kanthi populasi sing manéka warna (Serbia, Bulgaria, Albania, lan Yunani), masrahaké wewengkon-wewengkon mau marang para bangsawan sing, manut kabiasaan Yunani, diparingi manéka gelar déning raja – kaya caesar, despot, lan sapituruté. Para bangsawan iki, sing ngrasakake otonomi meh tuntas, bisa nentang raja, lan dibutuhake tangan wesi Dushan kanggo njaga supaya padha manut.

Penerus enomé Dušan, Stefan Uroš, miturut sipaté misuwur amarga kaéndahan fisik, lemah lembut atiné, lan prasaja pikirane. Angel banget kanggo dhèwèké mréntah nagara sing amba kaya ngono. Manut tuladhané bapakné, dhèwèké kapeksa mréntah liwat para bangsawan, nanging dhèwèké ora duwé watak sing teges lan ketrampilan kanggo njaga supaya padha manut. Para panguwasa ing macem-macem wewengkon wiwit tumindak miturut inisiatif dhéwé tinimbang manut marang dhawuhe raja. Para bangsawan Marjanović—sedulur Volkašin, Uglješa, lan Gojko—nduwèni pangaruh gedhé ing nagara. Volkašin kaping pisan diparingi gelar Kaisar déning raja, lan sakbanjuré diparingi gelar Raja Serbia, nganti dhèwèké malah ngetokaké piagam kraton nganggo jenengé dhéwé, . Stefan Uroš ora nduwé kuwasa sejati; dhèwèké mung wareg karo gelar tsar waé. Dhèwèké kudu nampa akèh sedhih, kasangsaran, lan isin, nanging kabèh mau ditampa kanthi andhap asor.

Nanging kanggo para bangsawan ambisius, iki durung cukup: padha kepengin ngusir Uroš sakabehe. Raja Volkašin, sing didhukung déning seduluré, pancèn semangat banget kanggo kuwi. Uroš, sawise kakuwasané dicopot, manggon ing pirang-pirang kutha lan wewengkon Serbia; sawatara wektu dhèwèké manggon karo Pangeran Lazar, sing kaya Volkašin mréntahaké wewengkon tartamtu—wewengkon Danube—nanging nambani Uroš kanthi welas asih.

Saka njaba, Volkašin uga nuduhaké niyat becik marang Uroš lan nyoba nglipur ibuné, Elena, sing isih urip—janda Stefan Dušan—lan sing wedi marang nasib anaké. Kanggo nuduhaké niyat becik marang Uroš, Volkašin tau ngajak dhèwèké mèlu ing ekspedisi moro menyang wewengkon pagunungan cedhak Padang Kosovo. Nalika moro kuwi, Volkašin njupuk kasempatan lan kanthi licik matèni Uroš. Ing wengi iku, mayit mau dikubur sacara rahasia ing makam sing wis disiapake ing Gréja Dormisi Sang Ibu Allah Paling Suci cedhak Kastil Petrich, sing asring dadi panggonan panggonan panguwasa Serbia[8383] .

Volkašin ngaku yèn Uroš ketinggalan ing sawijining panggonan nalika moro lan dhèwèké ora ngerti ing ngendi panggonané. Ibuné Uroš sing sedhih banget, Elena, lan garwané, Anna[8384] , wis nyoba kabèh cara kanggo nggoleki raja sing ilang, nanging ora ana asil. Nanging, ora ana rahasia sing ora bakal kabukak. Kabar sumebar babagan panguburan wong ing wayah bengi ing Gréja Kenaikan ing sacedhaké Petrich.

Nalika lempeng kuburan dibukak, padha weruh awak martir sing dipatèni kanthi ora adil, Tsar Stefan Uroš. Ibune, garwane, lan kabeh sing rawuh padha meratapi almarhum kanthi sedhih banget lan kanthi khidmat nindakake upacara panguburan kraton ing Gréja Pangangkatan sing padha. Stefan Uroš iku raja Serbia pungkasan lan panguwasa pungkasan saka dinasti Nemanjić sing misuwur.

Relik suci Raja Stefan Uroš suwé disimpen ing gréja panggonané dikubur, nanging sakwisé kuwatir bakal dilecehké déning wong Muslim, relik mau dipindhahaké déning para pemukim Ortodoks Serbia saka Turki menyang Srem Austria, ing Biara Yasak.

Kaya kabèh panguwasa Serbia, Stefan Uroš mbangun mausoleum kanggo dhèwèké – Biara Kelahiran Ibuné Gusti Allah ing Skopje. Liturgi gereja kanggo Stefan Uroš muji dhèwèké minangka wong suci sing 'wiwit

---

[8382] Dheweke lair ing taun 1337.

[8383] Petrich dumunung ing ndhuwur Nerodimlje ing *Jezerska Platina,* yaiku pagunungan sing misahake Podrinje, wewengkon jejere kutha Prizren, saka Padang Kosovo.

[8384] Dheweke putri saka voivode Wallachia Alexander Basarab.

enom wis setya marang Gusti, ngopeni janda lan anak yatim kaya bapak, ngrampungaké perselisihan lan netepaké tentrem, paring welas asih marang wong mlarat, lan mbela wong sing ditindhes'.

Peringatan Sang Juru Sembah John, Heraclemon, Andrew lan Theophilus

Dirilis tanggal 2 Desember

Para Bapa Sing Kinurmatan Yohanes, Heraklemon, Andreas, lan Teofilus asalé saka kutha Oxyrhys[8385] lan padha anaké wong tuwa Kristen. Wiwit isih cilik, padha nyawisaké awaké dhéwé kanggo maca buku-buku sing maringi pangajaran rohani, lan mengko, amarga kepéngin nglakoni urip sing nyenengaké Gusti Allah, padha mundur menyang ara-ara gersang ing jero nagara[8386] , ing kono Gusti Allah maringi piwulang marang wong-wong mau: Ing kana, ing ara-ara samun, padha ketemu karo wong suci sing wis sepuh banget, lan manggon bareng karo dhèwèké suwéné setaun, entuk pitulungan saka pandhuan rohani. Nalika wong iku seda, padha tetep ing panggonan sepi mau lan sajrone nem puluh taun nglakoni urip tapa brata kanthi puasa ketat. Padha urip mung saka sayuran alas lan banyu, nanging malah kuwi mung dipangan kaping pindho saben minggu. Ing dina-dina kerja padha misah dalan, saben wong nglampahi wektu piyambakan ing gunung-gunung lan guwa ing sakupenge; nalika dina Setu lan Minggu padha kumpul bebarengan lan bareng-bareng ngaturake panuwun marang Gusti , nampa Komuni Suci saka Malaikat Ilahi, lan kanthi mangkono padha séda kanthi tentrem. Iki diceritakaké déning Paphnutius Agung, Sang Rahib (saka Thebaid), sing dhéwé wis ndeleng para wong mau lan nerangaké uripé[8387] .

16 Desember

3 Desember (Gaya Lawas)

Peringatan Nabi Suci Zefanya

Perayaan tanggal 3 Desember

Para Kudus Zefanya, salah siji saka rolas nabi cilik[8388] , putrané Husiah, putuné Gedaliah, buyutiné Amoriah lan buyut agungé Hizekia, miturut tradhisi, asalé saka suku Simeon, saka wewengkon pagunungan Saravah utawa Varaph[8389] . Dheweke asalé saka keturunan bangsawan[8390] lan urip nalika pamaréntahan Raja Yosiya Yahudi, putrané Amon, watara 600 taun sadurungé rawuhé Gusti kita Yesus Kristus ing donya. Ing jamané, Raja Josiah sing saleh, kanthi tekad ngupaya mbalèkaké ibadah sejati marang Gusti Allah—sing meh dilalekaké déning wong Yahudi—ngilangaké panyembahan berhala ing antarané rakyaté. Dheweke mbalèkaké Kaomah Suci Salomo sing wis rusak parah dadi megah kaya biyèn; ngrubuhaké mezbah-mezbah pagan, matèni para imam penyembah berhala, lan mréntahaké kabèh wong supaya ngetutaké Hukum Musa kanthi ketat. Nanging, sanadyan raja semangat mulihaké iman sejati, angel nggawa manungsa—sing wis kesandhung ing kabecikan ala—mbalèk marang Gusti. Amarga wedi marang panguwasa raja, wong Yahudi mandheg nyembah arca kanthi terang-terangan, nanging ing atiné padha nyimpen pangibadah marang kabecikan ala pagan. Mulane,

---

[8385] Ing Mesir Tengah, ing pinggir kiwa Kali Nil.

[8386] Yaiku Thebaid. Gurun Thebaid dumunung ing Mesir Dhuwur (Kidul) lan dadi panggonan favorit tumindak para pertapa kuna.

[8387] Ing abad kaping 4.

[8388] Pembagian para nabi dadi *'agung'* lan *'cilik'* adhedhasar ora marang sipat pribadhi utawa rohani, nanging marang cekaké buku sing ditulis.

[8389] Suku Simeon, ing ngendi Gunung Saravae dumunung, nguwasani wewengkon tapel wates kidul-kulon Palestina.

[8390] Iki bisa diandharake adhedhasar kasunyatan manawa Zefanya nyebutake leluhure ing wiwitan bukune. Miturut adat jaman semana, mung wong keturunan bangsawan sing diparingi idin nindakake kuwi.

Gusti—kaya sing kacathet ing Kitab Suci—ora nahan murubé nesu agungé, sing wis kobong marang Yehuda (2 Raja 23:29). Wong-wong mau wis mateng kanggo paukumané Gusti, sing bakal enggal diwènèhaké marang wong-wong mau. Ing tengah-tengah kabèh kajahatan lan pepeteng paganan, Zefanya sumunar kanthi kasucian, kaya lintang padhang ing wayah bengi. Minangka wong Israel sejati, dhèwèké sedhih banget amarga kabejatan bangsane, lan minangka pangreksa Gusti lan panyawang misteri Gusti[8391] , resik ing pikiran lan atiné, dhèwèké ndedonga kanthi khusyuk supaya bangsane bali menyang dalan kabeneran lan supaya padha slamet saka karusakan. Mula, kaya wangsulan marang pandonga iki, 'tembungé Gusti rawuh marang Zefanya' (Zef. 1:1). Gusti, sing ndeleng ing sajroning manungsa, milih dhèwèké dadi nabi Panjenengané lan paring dhawuh supaya ngumumaké marang wong Yahudi paukuman awon sing ngentèni amarga kaluputané lan nyembah marang déwa palsu. Nglakoni dhawuhe Gusti, Zefanya ngubengi kutha-kutha lan desa-desa Yahudi, ngajak wong-wong ing endi-endi supaya padha mbenerake uripe lan tobat. Khotbahé ora dawa, nanging saka kakuwatan lan jeroné padha karo pidato geni saka para nabi agung Yesaya lan Yeremia.

'Mangkéné pangandikane Gusti,' Zefanya miwiti prakirmanya, 'Aku bakal mbusak kabèh saka lumahing bumi: Aku bakal mbusak manungsa lan kéwan piaraan, manuk ing langit lan iwak ing segara, lan Aku bakal mbusak wong-wong sing jahat saka lumahing bumi. Lan Aku bakal ngulurkake tanganku tumrap Yehuda lan tumrap kabèh warga Yerusalem, lan Aku bakal mupus wong-wong sing mbalik saka Gusti lan ora ngupaya Panjenengané. Mula saka iku, kabèh padha gemeter ing ngarsané Gusti: Panjenengané lagi nyawisake kurban, lan dina iku wis cedhak. Iku bakal dadi dina murka, dina kasangsaran lan kasusah, dina geger lan panik, dina pepeteng lan peteng. Banjur wong bakal mlaku-mlaku kaya wong wuta, amarga padha wis dosa marang Gusti; getihé bakal ditumpah kaya wedhi, lan bangké-bangkéé bakal kaya tai (Zef. 1:2–4, 14–18).

Nalika ngumumaké paukuman kaya ngono marang wong Yahudi, Zefanya uga prédhiksi karusakan sing bakal teka tumrap bangsa-bangsa pagan. 'Wong Filistin, wong Moab, wong Amon, wong Etiopia lan wong Assyrians[8392] ,' pangandikane, 'bakal dibasmi; negarané bakal dirusak lan bakal dadi, kaya Sodom lan Gomora, lapangan kang kebak duri lan ara-ara gersang langgeng. 'Iki paukumané amarga kesombongané, amarga ngina lan ngunggulaké dhiri luwih saka umaté Gusti Allah'[8393] . Mbalik manèh marang kutha asalé, Yerusalem, nabi iku nyathet kanthi sedhih manawa kutha iku ora merhatosaké tuladha paukuman sing diwènèhaké marang bangsa-bangsa pagan sing jahat lan tetep kandel atiné ing kesalahané. Miturut nabi, Yerusalem 'ora nampa piwulang, ora merhatiake swara, ora pracaya marang Gusti, lan ora nyedhaki marang Allahé.' Para bangsawané kaya singa sing nggerem, para hakimé kaya srigala sonten, wong-wongé sombong, lan para imamé ngotori papan suci lan ngrusak paugeran. Mula saka iku,' ujare nabi, 'kutha sing jahat iku bakal dirataake karo lemah, lan bebarengan karo iku tanah Yehuda bakal musna'[8394] .

[8391] Mangkéné jeneng Zefania (sing 'pengamat rahasia') diinterpretasi; asalé saka kecap Ibrani 'tsaf' – sing tegesé ngawasi, merhatiin – utawa saka kecap 'tsafan', sing tegesé nyumputaké utawa ndhelikaké.

[8392] Bangsa *Filistin* iku wong-wong sing manggon jejere bangsa Yahudi, padha nguwasani bagéan kulon Palestina, pas ing pesisir Segara Tengah. Padha keturunan Pasluhim lan Kaphtorim, putrané Mizraim, putrané Ham, leluhur bangsa Mesir (Gen. 10:14; Deut. 2:23; 1 Tawarikh 1:12; Yeremia 47:4; Amos 9:7). Wong-wong mau dudu wong asli Palestina, nanging wong anyar lan pemukim, kaya sing kacetha saka tembung *'Pelishtim'* (Filistin) – sing artiné ngumbara, migrasi. Asalé saka wong Kasluh lan wong Kafgori, sing manggon ing sawetawis pérangan Égypta Lor, wong Filistin padha migrasi ing jaman mbiyen, sepisanan menyang pulo Kreta banjur menyang Palestina. Bangsa *Moab* iku wong-wong asalé saka Semitik, keturunan Moab, anak haram Lot karo putri sulungé (Kejadian 19:30–37). Padha manggon ing tanah pagunungan sing éndah lan subur ing pesisir wétan Segara Mati. Ing kulon, watesé yaiku Segara Mati, lan ing wetan ana ara-ara samun. Bangsa *Amon* iku wong sing kagolong karo bangsa Moab, turunané Amon, putrané Lot karo putri bungsuné, Ben-Ami (Kejadian 19:38). Padha manggon ing pinggir wétan Kali Yordan, cedhak pagunungan Gilead, ing antarané Kali Yabbok lan Arnon. *Wong Etiopia,* utawa *Kusit,* asalé saka Kus utawa Hush, putrané Ham. Ing jaman kuna, jeneng 'Etiopia' dianggo kanggo kabèh wong sing kulité peteng (saka Afrika lor-wétan lan Asia kidul-kulon); nanging sakbanjuré jeneng iki dianggo khusus kanggo warga Etiopia sejati, sing dumunung ing kidul Mesir, antarané Segara Abang, Gurun Libya, lan Dataran Tinggi Abyssinia. Bangsa *Asyur* iku wong asalé Semitik, turunané Asyur, putrané Sem, putrané Nuh. Karajané, salah siji sing paling kuwasa ing saindenging Asia, nguwasani wilayah ing sacedhaké Kali Tigris, antarané Armenia, Mesopotamia, Media, lan Babilonia.

[8393] Zefanya 2:1. Ramalan-ramalan iki kawujud nalika Nebukadnezar, Raja Babilonia, sing ngreksa ora mung wong Yahudi nanging uga wong Moab, Amon, lan Filistin. Nanging Asyur tiba ing sangisoré kakeké Nebukadnezar, Nabupolassar.

[8394] Sejatine, paukuman ora suwe teka tumrap wong sing ala. Malah nalika pamaréntahan Yosia, wong Mesir—sing wektu kuwi dadi mungsuh kuat—nyerbu. Rajaé, Firaun Necho, ngalahaké wong Yahudi ing Pertempuran Megiddo, ing Lembah Yizreel (ing kidul Palestina). Yosia sing saleh gugur ing perang iki. Wiwit dina kang nggegirisi kuwi, paukuman tumrap wong Yahudi diwiwiti, lan

Nanging Zefanya ora mung maringi ramalan peteng; pandelengé sing ramalan nembus tekan jaman bejo nalika Panglipur Israèl lan Pangarep-arep Bangsa-bangsa bakal rawuh, lan karo Panjenengané, kabungahan lan katentreman kanggo saindenging bumi. Nalika merenung rawuhe jaman iki, Zefanya ngumumake manawa ora kabeh Israel, uga ora sakabehe tanah, bakal musna ing dina agung paukumaning Gusti. Sawise paukuman kang nggegirisi, Gusti bakal maringi wong-wong sing isih ana ilat sing resik, supaya padha bisa nyebut asmané lan ngabdi marang Panjenengané kanthi sapikep. Lan saka Israel, mung wong alus lan andhap asor sing bakal tetep ana, sing bakal ngajeni Gusti. Sisa Israel iki ora bakal nindakake kaluputan maneh lan mula bakal nemokake tentrem, tanpa diganggu dening mungsuh-mungsuhe[8395] . Kanthi nunjukaké marang jaman sing pinaringan berkah iki, nabi nglirwakaké ramalan babagan bala sing nggegirisi lan meh teka lan kandha kanthi kabungahan:

'Mulyakna, he putri Sion; muni krobak, he putri Yerusalem; hiasna awakmu lan mulyakna kanthi kabungahan sak atimu; awit Sang Yehovha wis mbusak kabecikanmu kabeh lan nylametake kowe saka tangan mungsuhmu; Sang Yehovha bakal mrentah ing antaramu, lan kowe ora bakal ndeleng bebaya maneh.' Ing dina iku Gusti bakal ngandika marang Yerusalem: 'Kiyatna, he Ziyon, lan aja nganti tanganmu ringkih; awit Gusti Allahmu ana ing antarmu; Panjenengané kuwat—Panjenengané bakal nylametaké kowe lan maringi kabungahan, lan nganyaraké kowe ing katresnané' (Zefanya 3:14–17).

Gereja Suci ndeleng ing tembung-tembung Zakharia iki pratandha cetha marang jaman Mesianik sing pinaringan berkah sacara umum, lan sacara khusus marang mlebu kanthi kamenangané Gusti Yesus Kristus ing Yerusalem, nalika kabèh Sion, kanthi cabang palem ing tangané lan kanthi sorak-sorai semangat: 'Hosana marang Putrané Daud', nampani Panjenengané minangka Raja, ' ' sing bakal ana ing antarané umaté. Mula saka iku, ing Minggu Palem, lumrah maca sawijining petikan saka Kitab Sang Zakharia sing Suci, utamané petikan sing nyritakaké dina kabungahan sing ngentèni Sion.

Mangkono Zefanya ngandhani ramalan, nyritakaké paukuman kang nggegirisi saka Gusti Allah kanggo nyurung wong dosa supaya tobat, lan ngumumaké sih-rahmaté Gusti kang tanpa wates—yaiku pambentukan Karajané Gusti Allah ing bumi ing jamané Sang Mesias—supaya wong-wong sing andhap asor bisa ngrasakaké panglipur lan dikuatké déning pangarep-arep marang kabèh mau.

Panjenengané séda nalika ngentèni kebangkitan umum lan, miturut tradisi, dikubur ing omahé dhéwé.

Kontakion, Nada 4:

Panjenenganipun rawuh, sumunar kanthi Roh Suci, ya Nabi Zefanya, ngumandhakake wahyu Gusti Allah: 'Mangga padha bungah sanget, he para putri Syon; umandhakna iki marang Yerusalem: nyawang, Sang Raja panjenenganipun rawuh, Sang Juruwilujeng.'

Uripé Bapa kita sing kinurmatan, Yohanes sing Meneng

Dipepering ing tanggal 3 Desember

Sing Meneng[8396] , pantes dipuji tanpa kendhat, Bapa kita sing suci lan kinurmatan Yohanes lair ing Nicopolis Armenia[8397] , saka bapaké Enkratios lan ibuné Euphemia, ing taun kaping papat pamaréntahan Kaisar

---

ancaman para nabi kawujud. Sawisé seda Yosia, wong Yahudi dijajah déning wong Mesir lan dipeksa mbayar pajeg abot; sakwisé kuwi, wong Babilonia wiwit nyerang Yudea. Ing taun 607 SM, rajaé, Nebukadnezar, nyekel Yerusalem, ngrusak kutha kuwi, lan nggawa wong-wong mau menyang pembuangan, ing kono padha manggon suwéné 70 taun. Mangkono kabèh ramalan bab paukuman wong Yahudi amarga kaluputané wis kawujud.

[8395] Zefanya 3:9–14. Ramalan Nabi Zefanya babagan sisa umat Israel diatributake dening Theodoret sing Begja marang para Rasul, sing alus lan andhap asor atine.

[8396] 'Wong meneng' utawa 'rahib meneng' iku wong-wong saleh sing wis nglakoni lan nepati sumpah meneng sukarela. Antarane sing paling ketat netepi meneng, saliyané saka Yang Mulia Yohanes, ana uga Yang Mulia Isichius, pangadeg skete Hesychast ing Gunung Athos, sing tetep meneng salami 12 taun (peringatané tanggal 3 Oktober; babagan nahan omongan, delengen Mat. 1:36, Efesus 4:29, 5:3–4, Yakobus 3, lsp.

[8397] Armenia – sawijining wewengkon sing dumunung ing kulon Semenanjung Asia Cilik, ing kidul Iberia utawa Kaukasus, lan ing lor Tigris lan Efrat. Nicopolis – salah siji kutha utama ing Armenia

Marcian sing taat[8398] , ing dina kaping wolu Januari, lan padhang dening baptisan suci. Wong tuwané Yohanes iku wong Kristen sing taat lan misuwur ing saindenging Armenia amarga sugih lan drajadé; bapakné dadi panglima militer lan nduwèni wewenang gedhé ing ngarsané raja, amarga dhèwèké nampa sih raja kanthi sampurna: Yohanes sing kabegjan iku anaké bapak sing mulya kaya ngono. Iki ora diandharake kanggo ngluhurake utawa muji Yohanes amarga kaluhurané (awit para wali diurmati amarga kabecikané, dudu amarga kaluhurané), nanging supaya dingerteni saka kamulyan apa lan nganti asor apa abdi Gusti iki mudhun.

John dibesarké bareng karo seduluré supaya manut tuladha sing becik lan nguwasani Kitab Suci kanthi tuntas. Dhèwèké isih enom nalika wong tuwané séda, ninggalaké warisan ageng marang anak-anaké. Nalika harta iki dipérangaké marang sedulur-seduluré, Yohanes sing pinaringan berkah nggunakake bagéan warisé kanggo mbangun gréja ing kutha Nicopolis sing didedikasikaké marang Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Berkah. Sawisé nilar donya, dhèwèké njupuk sumpah monastik nalika umur wolulas taun lan manggon ing gréja iki karo sepuluh biksu liyané, nyawisaké dhiri kanggo nglakoni kabecikan. Sajrone masa enom, piyambakipun ngupaya kiyat ngendhalèkaké daging marang roh, supaya ora dadi budak napsu, lan ora ngidini hawa napsu—apamanèh kesombongan—ngrebut dhiri. Lan piyambakipun tiyang ingkang kagungan kautaman ingkang luar biasa, dados pambimbing lan abbot ingkang welas asih lan trampil tumrap sedulur-seduluré.

Nalika Yohanes wis yuswa wolulas taun, Uskup Colonia[8399] , séda. Para warga banjur marani Metropolitan Sebaste[8400] lan nyuwun supaya ngangkat uskup anyar. Nalika milih calon sing pantes kanggo jabatan iki, jeneng Yohanes, abas saka Biara Nicopolis, ana ing lambéné saben wong minangka wong sing cocog njabat pucuk Gereja Colonia. Wong-wong sing ngerti kerendahan atiné sing gedhé pracaya yèn dhèwèké ora bakal gelem nampa jabatan uskup; mulané, Metropolitan ngutus dhèwèké kanthi alesan ana prakara gerejawi, lan nalika sang wali teka, dhèwèké diyakinké supaya dadi uskup. Banjur dhèwèké dikonsèkrasi lan dilantik dadi uskup Gréja Colonia. Sawisé njabat ing pangurusan greja, Yohanes ora ngganti paugeran monastik utawa laku asetiké. Mula, dhèwèké ora tau mlebu omah adus, malah ora nate adus, amarga wedi marang kasucian ( ) yèn ora mung wong liya sing bisa ndeleng awaké telanjang, nanging uga dhèwèké dhéwé bisa ndeleng awaké telanjang: dhèwèké kelingan marang ketelanjangané Adam[8401] . Kanggo nyenengake Gusti lumantar puasa, pandonga, lan kasucian badan lan jiwa; kanggo nyucèkaké kabèh pikirane; kanggo ngendhegaké kabèh kesombongan ing batiné sing nentang kersané Gusti; lan kanggo ngasrahake pikirane marang Kristus (2 Kor. 10:5)—iku ringkesané kabèh pangrèksané Yohanes. Urip kanthi luhur budi, dhèwèké dadi tuladha urip sing becik tumrap wong liya; nalika padha ndelok dhèwèké, wong-wong mau padha owah lan miwiti urip kanthi luhur budi. Antarane ana Pergamius, adhine sedulur getih, sawijining priya misuwur sing diurmati banget dening Raja Zeno, uga dening Anastasius, sing mrentah sawisé Zeno[8402] . Nalika weruh yèn adhine, Yohanes sing kabegjan, urip kanthi suci, Pergamius krasa banget ing atiné lan ngupaya sakabehing upaya kanggo nyenengake Gusti Allah. Mangkono uga, keponakané Yohanes, Theodore, sing mengko éntuk pangalembana gedhé saka Kaisar Justinian sing taat[8403] , éntuk manfaat saka cara urip pamané sing kaya malaékat. Teodorus, bebarengan karo sakabehing wargane, urip kanthi nyenengake Gusti Allah lan luhure budi pekertine nganti malah kaisar lan para bangsawan padha gumun marang tumindak mulya, kawicaksanan, iman sing sejati, lan welas asihé. Teodorus bisa kasil ing kabèh mau kanthi manut tuladha urip sing tanpa cela sing ditindakake pamané sing pinaringan berkah, Yohanes.

Bapa John sing ilahi lan nggawa Gusti Allah wis sepuluh taun ngladeni dadi uskup, mimpin Gréja Kristus kanggo kabecikané, nalika bojoné adhine Maryam, sawijining priya aran Pasinik, dadi panguwasa Armenia. Amarga godhané setan, dhèwèké wiwit ngganggu Gréja sing dipasrahaké marang Yohanes lan nyebabaké karusakan, sarta nglarani atiné sing kasucèkaké: kanthi campur tangan ing urusan gréjawi, dhèwèké kanthi paksa mbusak saka gréja-gréja wong-wong sing ngungsi ing kana kanggo nyingkiri paukuman[8404] , lan ora maringi idin

---

[8398] Marcian, sawijining kaisar Romawi Wétan, mrentah saka taun 450 nganti 457. Mula, Yohanes lair ing taun 454.

[8399] Colonia iku kutha ing Armenia Romawi.

[8400] Sebaste iku ibukota Armenia, dumunung ora adoh saka sumber Kali Galion.

[8401] (Kejadian 3:7, 10, 11) Kesadaran Adam marang kahanan telanjangé iku akibat saka Kejatuhan; kanggo keturunan Adam, iki uga dadi pangeling marang dosa leluhuré lan akibat tragis saka dosa kuwi tumrap kabèh manungsa.

[8402] Zeno, kaisar Yunani, mrentah saka taun 474 nganti 491; Anastasius mrentah saka taun 491 nganti 527.

[8403] Justinian Agung mrentah wiwit taun 527 nganti 566.

[8404] Iki nyebutake hak kuna wong sing dianiaya lan sing dihukum kanggo ngungsi ing gréja.

marang para peladen lan pambangun Gréja kanggo ngurusi prakara gréjawi. Ing pirang-pirang wektu, Sang Yohanes sing pinaringan berkah kanthi andhap asor nyuwun marang dheweke supaya ora campur tangan ing urusan gerejawi lan ora nglarani utawa nindakake kekerasan marang Gréja. Nanging gubernur kuwi tetep keras lan ora nuduhaké pratandha pangowahan; malah sawisé seduluré Sang Yohanes sing pinaringan berkah seda, tumindaké malah saya parah. Amarga banget sedhih amarga karusakan sing dialami Gréja, sang wali kapeksa lelungan menyang Konstantinopel kanggo ketemu Kaisar Zeno, ing kono dhèwèké entuk dhukungan saka Uskup Agung Konstantinopel, Euthymius[8405] , sing nyuwun marang kaisar kanggo dhèwèké.

Ndeleng kesia-siaan lan kahanan ruwet ing donya iki, Sang Berkah Yohanes mutusaké ninggalaké jabatan uskup lan, sawisé mundur menyang Kutha Suci Yerusalem, makarya kanggo Gusti kanthi meneng. Sawisé nindakake Liturgi Ilahi, dhèwèké nglèrèkaké para presbiter lan rohaniawan sing mèlu, lan dhèwèké dhéwé, tanpa ana sing ngerti, mundur menyang pinggir segara, numpak kapal lan miwiti pelayaran menyang Kutha Suci Yerusalem. Sawisé tekan ing rumah sakit pisanan ing kutha suci, kang ana omah pandonga kang dipersembahaké marang Santo Yohanes Sang Martir Agung, dhèwèké manggon ing kono sawatara wektu kanthi nyamar dadi pengemis. Nalika ndelok rame-rame lan hiruk-pikuké wong-wong, Yohanes krasa sedhih banget; dhèwèké kepéngin panggonan sing sepi lan kanthi luh ndonga marang Gusti Allah supaya paring panggonan sing tentrem, cocog, lan ndhukung kanggo kaslametan. Ing sawijining wengi, nalika piyambakipun ndedonga kanthi khusyuk, piyambakipun ndeleng munggah lan weruh lintang kang padhang banget, wujude kaya salib, kang ujug-ujug muncul; lintang mau nyedhak marang piyambakipun, lan saka padhange lintang mau piyambakipun krungu swara kang kandha: 'Yen kowe kepengin slamet, tututi padhange iki.'

Romo sing Mulya langsung mangkat kanthi kabungahan lan dipandu lintang mau menyang biara agungé Bapak kita sing Mulya lan nggawa Gusti, Savva, ing taun kaping telung puluh sanga uripé, nalika Sallustius dadi Patriark Yerusalem[8406] .

Yohanes nemoni Savva sing Mulya ing pucuking satus patang puluh sedulur rahib sing urip ing kasangsaran raga sing gedhe nanging sugih rohani. Lan Savvas sing Kinurmatan nampani Yohanes sing bejo, lan maringi dhawuh marang pangurus supaya maringi tugas monastik, tanpa nyadari sepira gedhene harta karunia ilahi sing kasembunyi ing jeroning Yohanes. Sanajan Santo Savva nduwèni karunia pangertèn, Gusti ndhelikaké saka dhèwèké rahasia yèn Yohanes iku uskup, yèn dhèwèké wis nyerahaké jabatan uskupé demi Gusti lan teka marang dhèwèké minangka wong biasa. Aja nganti ana sing kaget yèn sanajan wong sing duwé karunia pandelengan adoh ora tansah bisa ndeleng kabèh: amarga padha ndeleng lan mratélakaké mung apa sing diwahyukaké Gusti marang wong-wong mau, lan apa sing ora diwahyukaké, padha ora ngerti. Mulane nabi Elisha kandha marang abdi panjenengané bab wanita Sunamite: *'Tinggalna dhèwèké; atiné lagi keganggu, lan Gusti Allah wis ndhelikaké iki saka aku lan ora maringi wahyu marang aku'* (2 Raja 4:27)[8407] .

Sawisé ditampa mlebu ing biara, Yohanes nindakake manéka tugas sing diparingaké déning pangurus kanthi andhap asor lan semangat. Ing wektu kuwi, ing Lavra lagi dibangun omah tamu, lan Yohanes sing Begja ditugasake nglayani para buruh sing lagi nyambut gawe ing kana. Dheweke masak panganané, nggawa banyu, mbagi watu, lan melu ing kabèh pakaryan pambangunan iku.

Rong taun sawisé teka ing Lavra, Yohanes diparingi tugas nampani para lelungan; lan ing kéné, kanthi andhap asor, alus lan katresnan, dhèwèké ngladèni tangga-tanggoné. Mengko, Sang Venerable Savva miwiti ngedegake novisiat[8408] kanggo wong-wong sing mlebu urip monastik, supaya sing kepengin ninggalake donya bisa dhisik sinau ing novisiat lan mung sawisé kuwi diparingi mlebu ing Lavra.

[8405] Euthymius dadi Patriark Konstantinopel saka taun 490 nganti 496.

[8406] Sallustius – Patriark Yerusalem saka taun 486 nganti 494.

[8407] 2 Raja 4:27. Sawijining wanita saka Sunem, sing wis maringi pangayoman marang nabi Elisha, kelangan anak lanangé. Amarga sedhih banget, dhèwèké mangkat menyang Gunung Karmel kanggo ndeleng nabi. Nalika Elisha weruh dhèwèké saka adoh, dhèwèké ngutus abdi Gehazi supaya nyambut dhèwèké lan takon kabar babagan kasehatan bojone lan anak-anaké. Nalika dhèwèké nyedhak lan tanpa ngucapaké tembung apa-apa tiba ing sikilé Elisha kanthi sedhih banget, lan Gehazi nyoba ngusir dhèwèké, Elisha ngandhani Gehazi nganggo tembung sing kasebut ing ndhuwur, nuduhaké yèn nabi iku weruh sedhihé wanita mau nanging ora ngerti sababé.

[8408] Kinovia (saka basa Yunani sing tegesé 'bebarengan' utawa 'urip bebarengan') ateges biara komunal ing ngendi para sedulur ora mung nampa panganané nanging uga sandhangan lan sapituruté saka biara, miturut pituduh abbot; déné, para sedulur kuwi wajib nyumbang kabèh pakaryané lan asilé kanggo kabutuhan bebarengan biara. Urip ing biara-biara iki ora sak angel urip ing ara-ara samun, sing mbutuhake penolakan sakabehe marang kabèh kenyamanan.

'Kaya kembang sing mèlu dhisik sadurungé woh,' pangandikane sang wali, 'mangkono urip monastik ing biara kudu mèlu dhisik sadurungé urip ing ara-ara samun; muga-muga novis bisa mekar kaya wit sing ditandur lumantar wiwitan gaweyan ing biara, lan ngasilaké woh-wohan tapa brata sing sampurna ing Lavra.'

Biara Sang Mulya ana ing ara-ara samun, dene coenobium luwih cedhak karo donya; lan nalika coenobium iku lagi dibangun, Sang Yohanes sing pinaringan berkah maneh ditugasake mbantu ing pakaryan. Ing wektu kuwi, Sang Pekerja Mulya nindakake loro tugas sakaligus: dhèwèké nglayani para lelungan ing omah tamu, nalika nggawa roti lan manéka panganan enak ing pundhaké kanggo para tukang bangunan coenobium; cenobiumé dhéwé dumunung luwih saka sepuluh stadia saka omah tamu[8409] . Sawisé dhèwèké makarya abot ing pangabdian iki suwéné setaun lan wis nglayani sedulur-seduluré kanthi becik, Sang Mulya Savvas maringi dhèwèké sel kanggo meneng; ing kono, Sang Berkah Yohanes manggon suwéné telung taun. Lima dina saben minggu dhèwèké tetep nyumput ing selé, ora mangan apa-apa ing dina-dina kuwi lan ora nampilaké awaké marang sapa waé, mung sesambungan karo Gusti Allah; nanging ing dina Setu lan Minggu, dhèwèké teka ing gréja luwih dhisik tinimbang wong liya lan ngadeg ing kana kanthi rasa ngajrih lan pangabdian; Kali-kali luh mili tanpa kendhat saka mripaté nalika Liturgi Ilahi, lan kabèh komunitas padha gumun marang karunia luh ing batiné. Ing rong dina kuwi dhèwèké uga mangan bareng karo sedulur-seduluré. Telung taun sawisé, Yohanes sing pinaringan berkah diangkat dadi bendahara; liwat pakaryan lan pangabdiané, kanthi berkahing Gusti, kamakmuran biara saya mundhak banget, amarga Gusti maringi karidhoan marang dhèwèké ing kabèh bab.

Nalika weruh yèn Yohanes wis nindakake tugase dadi bendahara kanthi becik, Sang Mulya Savvas kepéngin ngangkat dhèwèké dadi presbiter, minangka biksu sing pantes lan wis nggayuh kasampurnan. Dheweke mangkat bareng karo piyambaké menyang Kutha Suci Yerusalem, nyritakaké marang Patriark Elijah[8410] (penerus Sallustius) babagan urip mulya Yohanes, lan nyuwun supaya piyambaké diangkat dadi presbiter. Patriark ngundang Yohanes menyang gréja lan arep ngangkat dhèwèké dadi presbiter. Nalika nyadari yèn dhèwèké ora bisa nyingkiri iki, Yohanes kandha marang Patriark suci:

'Bapak Sangat Mulya, kula gadhah prakawis rahasia ingkang badhé kula rembag kaliyan panjenengan; mugi panjenengan paring wekdal pribadi kanggé kula, lan menawi panjenengan anggep kula pantes dados presbiter, kula boten badhé nolak.'

Nalika Patriark wis ngajak dhèwèké menyang panggonan sepi, Sang Mulya Yohanes nyembah ing sikilé Elijah sing saleh, nyuwun supaya ora mbukak marang sapa waé tembung-tembung sing bakal diucapaké marang dhèwèké. Patriark janji bakal njaga rahasia. Yohanes kandha:

'Bapa! Kula biyen dados Uskup Colonia; amarga kathah dosa, kula ninggalake jabatan uskup, mlayu, lan nalika isih kiyat badan, kula nyawisake dhiri ngladosi sedulur, supados pandongaipun saged mbiyantu nyawa kula ingkang ringkih.'

Pausus Elijah kaget banget nalika krungu iki; piyambakipun nyaur Sang Mulya Savvas lan ngendika:

– Yohanes wis nyritakake marang aku babagan urusan rahasiané, sing nyegah dhèwèké dadi presbiter; muga-muga dhèwèké meneng wiwit saiki, lan aja ana sing ngganggu dhèwèké.

Mangkono pangandikane Patriark, banjur piyambakipun ngusir kalorone.

Savvas sing kinurmatan ngrasa sedhih banget. Sawisé mundur telung puluh stadia saka biara gedhé menyang guwa tartamtu, dhèwèké nyembah ing ngarsané Gusti karo luh lan kandha: 'Gusti, ngapa Panjenengan ninggalaké aku, ndhelikaké nasibé Yohanes saka aku? Aku keliru nganggep dhèwèké pantes dadi presbiter! Paringana kawruh marang kawulo, paling ora saiki, dhuh Gusti, apa kang sampun kelakon dhumateng piyambakipun: *'Nyangang kawulo sanget sanget nelangsani*' (Matéus 26:38; Markus 14:34). Menapa boten saged dados, ing pirsaning kamulyan Panjenengan, wadah ingkang kawulo anggep kapilih, suci, pantes, lan pantes nampi mur – malah boten pantes lan boten layak?"

Mangkono Sang Savva sing Kinurmatan ndedonga sakwengi karo luh. Banjur Malaikaté Gusti Allah muncul marang dhèwèké lan kandha: 'Yohanes dudu wadah sing ora pantes, nanging wadah sing kapilih; sanadyan mangkono dhèwèké wis uskup lan ora bisa diangkat dadi presbiter.'

[8409] 'Stadia' iku satuan ukuran dawa Yunani sing padha karo watara 88 'sazhens' kita.

[8410] Saka 494–517

Mangkono pangandikane Malaikat, banjur piyambakipun sirna saka pandelengan. Lan Savvas ingkang Kinurmatan kanthi kabungahan buru-buru menyang selipun Yohanes, ngrangkep piyambakipun lan ngendika:

'Pastur Yohanes! Panjenengan nyumputake marang aku karunia Gusti sing ana ing jeroning panjenengan, nanging Gusti wis mbukak marang aku.'

"Aku sedhih bab iki, Bapa," wangsulane John, "Aku kepengin ora ana sing ngerti rahasia iki, nanging kowe wis ngerti. Aku ora bisa manggon ing tanah iki."

Savva sumpah marang John yèn dhèwèké ora bakal mbukak rahasiaku marang sapa waé. Wiwit wektu kuwi, John sing pinaringan berkah wiwit meneng, manggon ing selé. Dhèwèké malah ora menyang gréja, ora ngomong karo sapa waé, lan ora ana sing mlebu selé kejaba siji novis sing ngladèni dhèwèké. Mung sepisan, ing dina raya Sang Perawan Maria Agung, ingkang ing asmané gréja Lavra kasucèkaké, nalika Patriark Élia rawuh ing Lavra kanggo pesta kuwi, Yohanes metu saka selé kanggo ngaturaké hormat marang Patriark. Patriark Élia nresnani Yohanes lan ngajèni dhèwèké amarga andhap asor. Yohanes meneng patang taun. Banjur Bapa Savva sing Kinurmatan mangkat menyang wewengkon Skitopolis[8411] lan manggon ing kana, nalika Yohanes sing Kabegjan, ngupaya urip ing ara-ara sing paling sepi, mundur, ing taun kaping lima puluh uripé, piyambakipun mangkat menyang ara-ara sing dijenengi Ruva[8412] , lan nglampahi sangang taun ing kono, urip kanthi tetanduran sing tuwuh ing ara-ara iku lan dijenengi melagria[8413] . Ing wiwitan uripé minangka pertapa, nalika nglumpukaké tanduran iki kanggo panganan sawijining dina, Yohanes kesasar ing semak belukar lan jurang; dhèwèké ora bisa nemokaké panggonan pangayomané lan, kesel amarga mlaku, ambruk meh ora urip; nanging dumadakan, kanthi kuwasa gaib saka Gusti Allah, kaya nabi Habakuk biyen, dhèwèké digawa mabur lan dibalèkaké menyang panggon pangayomané. Ing sawisé wektu, bapak sing kinurmatan ngulik dalan-dalan ing ara-ara samun mau lan mangertèni yèn jarak saka panggonan pertapaané nganti panggonan dhèwèké kesasar iku limang poprishcha[8414] . Sawisé kuwi, ana sedulur sing teka lan manggon bareng dhèwèké sawatara wektu. Nalika pesta Paskah wis cedhak, sedulur mau kandha marang sing tuwa:

'Bapa, ayo padha menyang biara, ngrayakake Paskah ing kana, banjur bali. Iki pesta ageng banget, lan ing kene kita ora duwe apa-apa kanggo dipangan kajaba tanduran alas iki!'

Santa Yohanes ora kepengin lunga, amarga Sang Savva sing Kinurmatan durung bali menyang Lavra saka tanah Skitopolis, lan dhèwèké mangsuli panyuwunan adhine:

'Adhiku! Aja nganti kita ninggal panggonan iki. Ayo padha percaya yèn Panjenengané sing wis nyukupi enem atus ewu wong Israèl sajrone patang puluh taun ing ara-ara samun, uga bakal nyukupi kita ing kéné lan, ing pasamuan Paskah, ora mung bakal paring apa sing perlu, nanging uga kanthi kelimpahan. Kanggo ing Kitab Suci katulis: *'Aku ora bakal ninggalake kowe utawa nyia-nyia kowe'* (Ibr. 13:5); lan ing Injil: *'Mula aja kuwatir, nganti kandha, "Apa sing bakal kita pangan?" utawa "Apa sing bakal kita ngombe?" utawa "Apa sing bakal kita sandhangan?"... amarga Rama sampeyan ing swarga wis ngerti manawa sampeyan butuh kabèh iku. Nanging goleka dhisik Karajaning Gusti Allah lan kabeneranipun, lan kabèh mau bakal ditambahaké marang kowe'* (Matéus 6:31–33). Sabar, anakku, lan lumampahe ing dalan sangsara; pangaso badan lan kesenengan ing donya iki nggawa paukuman langgeng, déné nyiksa daging nyiapaké wong kanggo pangaso tanpa wates.

Seduluré ora nggatekake piwulangé pendeta; dhèwèké ninggalaké pendeta lan lunga menyang biara. Sawisé dhèwèké lunga, ana wong sing durung tau dikenal pendeta muncul ing ngarepé; keledainé kebak akèh barang apik: ana roti seger lan anget, anggur lan lenga, keju seger, endhog, lan ember madu. Wong liya iku nyelehake kabeh mau ing ngarepe Sang Yohanes banjur langsung pamit. Amarga ngenali iki minangka rawuhe Gusti, sang pangarsa kanthi bungah matur nuwun marang Gusti. Bab sedulur sing wis mangkat menyang biara, dhèwèké kesasar, ngumbara telung dina liwat ara-ara samun lan papan sing angel dilintasi, dadi kesel banget, lan amarga luwe lan ngelak, kesel amarga lelampahan sing abot, meh ora bisa nemokake manèh omahé sang resi. Dheweke gumun marang akèh panganan lan omben-omben sing diparingaké Gusti marang ingkang kinurmatan

---

[8411] Scyphopolis – sawijining kutha sing dumunung 620 stadia saka Yerusalem. Ing wektu kuwi kutha iki makmur lan dikenal minangka 'Pintu Gerbang menyang Swarga', kutha wit kurma lan zaitun. Saiki kutha iki dadi desa mlarat ing tengah ara-ara gersang.

[8412] Gurun Yudea, ing ngendi Yohanes Pembaptis nyuwun pangayoman, dipérang dadi pirang-pirang pérangan. Pérangan njero, cedhak pesisir lor-kulon Segara Mati, dijenengi *Ruwa.*

[8413] Melagria iku tanduran ara-ara samun ing Palestina sing arang dikenal lan rasane pait.

[8414] 'Poprishche' iku rada luwih saka salah siji verst kita.

kanggo pesta; isin amarga kurang iman, lan ora wani ndelok mata sang sepuh suci, dhèwèké nyuwun ing sikilé lan nyuwun pangapura. Sang wali ngapura dhèwèké lan ngendika:

'Aja kuwatir, sedulur, manawa Gusti Allah bisa nyedhiyakake dhaharan kanggo para abdi-Nya sanajan ing ara-ara gersang.'

Ing wektu kuwi, Alamundar, pangéran Saracen[8415] , sing dadi bawahan Persia, nyerbu Arabia[8416] lan Palestina, nyerang para warga kanthi kakejeman gedhé lan ngrebut wong-wong mau dadi tawanan. Akèh wong barbar banjur nyebar ing saindenging ara-ara gersang ing ngendi Yohanes manggon, lan kabar sumebar ing antarané biara-biara yèn padha kudu siyap ngadhepi invasi wong barbar. Para bapa ing biara agung ngandhani Yohanes Sing Meneng bab wong barbar lan nyaranake supaya dhèwèké bali menyang biara lan tetep ing selé. Nanging Yohanes sing pinaringan berkah, sanadyan rada wedi marang wong-wong barbar, ora kepengin ninggalake urip menengé ing ara-ara samun. Dhèwèké kandha marang dhiri dhéwé: *'Gusti iku pepadhaku lan panyelametku; sapa sing tak ajeni? Gusti iku benteng uripku; sapa sing tak wedi?'* (Mazmur 26:1). 'Yen Gusti ora ngreksa aku utawa ora ngopeni aku, kenapa aku kudu urip?'

Lan, kanthi precaya marang pitulunganing Gusti kang Maha Luhur, dhèwèké tetep ing panggonané tanpa goyah. Gusti Allah, sing tansah ngopeni para abdi-Nya lan ngreksa ing saben dalan, kepengin njaga abdi-Nya iki supaya aman lan ora cilaka, banjur ngutus seekor singa ageng lan medeni minangka pangreksa, sing tansah ngawasi tanpa kendhat, awan lan bengi; lan sanadyan kaping pirang-pirang wong-wong barbar nyerang sang wali, singa iki tansah nyerbu marang wong-wong mau kanthi nesu gedhe, nggebuk lan ngusir wong-wong mau, nalika sang Yohanes sing berkah ndedonga matur nuwun marang Gusti, *'awit Gusti ora bakal ngidini tongkat wong jahat nyandhak loté wong sing bener'* (Mazmur 124:3).

Nalika Savva sing Kinurmatan bali menyang biarané, dhèwèké menyang marang Yohanes sing kaberkahan ing ara-ara gersang lan kandha marang dhèwèké:

'Delengen, Gusti wis nylametake kowe saka serangan wong-wong barbar, maringi kowe pangreksa sing katon. Nanging kowe kudu nindakake kaya wong liya: siyapna persiapanmu lan mlayu, kaya para bapa padang pasamuan liyane wis nindakake.'

Romo Suci Savva rembugan dawa karo Yohanes, ngajak piyambakipun ninggalaké ara-ara samun, lan piyambakipun kasil meyakinkan. Sawisé nggawa piyambakipun menyang biara agung, piyambakipun maringi sel – lan sapisan manèh Yohanes sing pinaringan berkah wiwit manggon ing biara, ing taun kaping limang puluh enem uripipun.

Kajaba Paduka Suci Patriark Elijah lan Sang Mulya Savvas, ora ana siji wae sing ngerti rahasia Yohanes—yèn dhèwèké iku uskup—lan padha nyimpen rahasia kuwi. Nanging wektu lumaku suwe, Gusti Allah kersa mbukak iki marang kabèh sedulur. Mangkéné carané dumadi. Ana sawijining priya jenenge Ephraim teka saka tanah Asia, nyekel pangkat mulya minangka uskup agung; sawisé ngaturake pangurmatan marang Wit Salibé Gusti sing maringi urip lan papan-papan suci, lan sawisé mènèhi akèh emas marang wong mlarat lan marang biara-biara, dhèwèké mutusaké bali menyang tanah kelairané, ninggalaké Kutha Suci lan numpak kapal. Sawisé pelayaran sing cendhak, ana angin ngalangi ing segara, nganti Eferius kapaksa bali menyang Ascalon[8417] . Sawisé manggon ing kana rong dina, dhèwèké kepéngin mangkat manèh, nanging Malaikaté Gusti rawuh marang dhèwèké ing ngimpi lan kandha:

'Sadurunge kowe mangkat menyang tanah airmu, kowe kudu bali menyang Kutha Suci lan menyang biara Abba Savvas[8418] ; ing kana kowe bakal nemokake Abba Yohanes Sing Meneng, wong sing bener lan luhur budi, uskup sing wis ninggalake kabeh kanggo Gusti Allah lan ngendhegake awake dhewe lumantar kamlaratan sukarela lan patuh.'

Sawisé tangi, Efraim bali menyang Yerusalem, menyang biara Abba Savvas sing Mulya lan takon kabar bab Abba Yohanes si Meneng; dhèwèké digawa menyang selé Abba Yohanes. Dhèwèké mlebu lan manggon karo dhèwèké rong dina, nyuwun banget marang Abba Yohanes lan Abba Savvas ing asmané Gusti supaya mbukak

---

[8415] Istilah 'Saracens' biasane dianggo kanggo klompok perampok Arab sing ngumbara ing Arabia. Nanging kadhangkala jeneng iki uga dianggo kanggo nyebut kabèh wong Muslim sacara umum.

[8416] Arabia ngenggoni semenanjung kidul-kulon Asia sing amba, sing disiram banyu Teluk Persia.

[8417] Ashkelon iku kutha Palestina sing duwé pelabuhan, dumunung ing pesisir wétan Segara Tengah, 520 stadia saka Yerusalem.

[8418] Abba – bapak; gelar iki utamane diparingake marang kepala biara.

marang dhèwèké asal-usulé, tanah kelairané, lan jabatan uskupé. Nalika nyumurupi menawa iku kersaning Gusti, Yohanes nyritakaké kabèh kanthi rinci. Wiwit wektu kuwi, kabèh wong ing biara padha ngerti yèn Yohanes Sing Meneng iku uskup, lan kabèh padha gumun banget marang asrah dhèwèké sing ageng.

[8419]Ing taun kaping pitung puluh uripé Yohanes, ing tanggal 5 Desember, Bapa Savva sing kinurmatan lan nggawa Gusti Allah seda lan mulih marang Gusti. Yohanes ora ana nalika Bapa Savva seda, lan atiné sedhih banget nganti nangis. Nanging Bapa Savva sing kinurmatan muncul marang dhèwèké ing sawijining pangliyan lan kandha:

'Aja sedhih amarga pamitku, Bapa Yohanes: sanadyan aku pisah karo kowe ing daging, aku tetep ana karo kowe ing roh.'

Yohanes kandha marang piyambakipun:

'Dedonga marang Gusti, Rama, supaya Panjenengan nggawa aku.'

'Iku durung bisa saiki,' wangsul Savva, 'awit ana cobaan ageng kang ngenteni biara iki; nanging kersaning Gusti kowe kudu ngabdi kanggo nguwatake wong-wong sing bakal mbela iman sejati nglawan para sesat.'

Wahyu lan pacelathon karo Savva sing kinurmatan iku ngisi Pausu John sing pinaringan berkah kanthi kabungahan rohani, nanging atiné sedhih amarga ujian sing bakal teka. Banjur ana kepinginan ing atiné kanggo nyumurupi kepiyé roh misah saka badan; lan nalika dhèwèké ndedonga marang Gusti kanggo kuwi, pikirane kabawa menyang Betlehem sing suci[8420] , ing kono dhèwèké nyekseni seda sawijining peziarah sing manggon ing gréja kono, rohé diangkat déning para Malaékat menyang swarga kanthi kidungan sing éndah. Sang Yohanes sing Bejo nyumurupi iki nganggo mripat atiné. Dheweke langsung mangkat menyang Betlehem lan nemokake mayit wong sing wis seda iku nggladrah ing jejere gréja, persis kaya sing wis diwahyuké marang dhèwèké ing panglihatan: wong iki seda pas jam nalika Yohanes, sing lungguh ing selé, weruh rohé digawa munggah menyang swarga déning para malaékat kanthi kidungan. Sawisé ngrangkep lan nyium badan mau kanthi katresnan, Yohanes ngubur ing panggonan kuwi lan bali menyang selé.

Rong muridé Yohanes sing berkah, Theodore lan Yohanes, nyritakaké ing ngisor iki marang biksu Cyril, sing nulis riwayaté:

'Sawisé seda Sang Savva sing kinurmatan, kita dikirim bapak kita ing sawijining tugas menyang Liviada[8421] . Nalika nyebrang Kali Yordan, ana sawetara wong ketemu kita lan kandha: "Ati-ati, ana singa ing ngarepmu." Nanging kita mikir: "Gusti Allah cukup kuwasa kanggo nglindhungi kita lumantar pandonga bapak kita, sing miturut dhawuhe kita lelungan iki." Mula kita ngendika mangkono lan nerusake lelampahan kita. Tiba-tiba kita weruh seekor singa medeni nyedhak marang kita. Kita padha wedi banget; kekuwatan kita ilang, nganti kita ora bisa mlayu lan meh mati. Banjur, dumadakan, bapak kita, Sang Mulya Yohanes, muncul ing antarané kita, maringi dhawuh supaya aja wedi. Banjur singa kuwi, kaya-kaya diusir déning cambuk, mlayu adoh saka kita, lan bapak kita dadi ora katon. Sawisé ngaso, kita budhal manèh tanpa cilaka. Sawisé netepi pakta patuh sing diparingaké marang kita, kita bali marang bapak kita, lan nalika dhèwèké ketemu kita, dhèwèké kandha: 'Kowe weruh, anakku, yèn aku uga manut karo kowe, lan ing kéné aku uga ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo kowe, lan Panjenengané wis paring welas asih marang kowe.'

Iki sing dicritakaké salah siji muridé Yohanes marang Cyril. Asceta agung iki wis pirang-pirang taun mung urip saka roti; tinimbang uyah, biasané dhèwèké nganggo abu, lan mangan rotiné karo abu. Sawijining wektu, dhèwèké lali nutup jendhela cilik ing selé nalika dhahar; sawijining murid ndelok liwat jendhela lan weruh Yohanes mangan roti karo abu. Sang tuwa sedhih amarga pangaskese kasaksian kanthi cara kaya ngono, nanging murid mau, sing kepengin nglipur, kandha: 'Bapak dudu siji-sijine sing nindakake iki, nanging akèh bapak-bapak ing biara iki uga nepaki tembung Kitab Suci: *"Aku mangan abu kaya roti"* (Mazmur 101:10)' – lan kanthi kuwi dhèwèké nglipur sang tuwa.

Ing wektu kuwi, ajaran sesat Origen muncul. Akeh wong sing kesasar amarga kuwi lan nyebabake bingung ing Gréja Allah, déné liyané kanthi teges nentang bidah kuwi; lan wong-wong mau éntuk dhukungan saka Sang Mulya Yohanes Sing Meneng, sing wektu kuwi nilar menengé lan, nganggo tembungé kaya pedhang, nggebuk

---

[8419] Savva sing kinurmatan seda ing taun 532.

[8420] Betlehem – kutha ing ngendi Yesus Kristus lair, ing kidul Yerusalem.

[8421] Liviada – sawijining wewengkon ing wétan Kali Yordan.

para bidah, motong lan mbasmi ajaran blasphemousé Origen. Ujian iki pancen sing bakal nyabrang biara mau, sing wis dipratandha marang Yohanes Savva sing Mulya ing sawijining pangliyan: amarga biara iku ngadhepi panganiayaan gedhe saka para heretik, nganti akèh bapak asketik sing kena ajaran heretik padha ragu-ragu lan goyang ing pikirane. Mula saka iku Gusti Allah kersa supaya Yohanes tetep ing biara kuwi, kanggo nglipur sing atiné ringkih lan nguwatake sing ringkih imané. Ing wektu kuwi, Cyril teka marang dhèwèké saka distrik Scythopolis; dhèwèké kuwi sing mengko nulis hagiografiné. Cyril nyritakaké bab dhèwèké kaya ing ngisor iki:

'Nalika aku kepengin ninggalake omahku lan lelungan menyang kutha suci Yerusalem, supaya ing kana, ing sawijining biara, aku bisa miwiti urip biara, ibuku sing tresna marang Kristus ngandhani aku supaya ora nindakake apa-apa kanggo kaslametan nyawaku tanpa pitutur lan dhawuh saka sang Yohanes sing pinaringan berkah, 'Supaya kowe ora kesasar amarga ajaran sesat Origen lan tiba ing wiwitan upaya rohani kowe.' Sawisé tekan Yerusalem, aku menyang Biara Santo Savvas, matur hormat marang Yohanes sing paling kabegjan, nyritakaké pamikiranku marang dhèwèké, lan njaluk pitutur wicaksana. Dhèwèké kandha marang aku:

'Yen kowe kepengin slamet, menyangna menyang biaraé Euthymius Agung.'

Aku pamit saka dheweke lan, amarga isih enom lan bodho, ora nggatekake dhawuhe; nanging sawise tekan Kali Yordan, aku mlebu biara sing dikenal minangka Arundinite (Biara Reeds). Lelampahanku ora lancar; aku lara abot, lan kakuwasa sedhih lan kasedhihan amarga dadi wong asing lan ringkih ing badan. Banjur Sang John sing Mulya muncul ing ngimpi lan kandha:

'Amarga kowe ora manut marang aku, kowe wis kena paukuman lara iki. Saiki tangi lan lunga menyang Yerikho[8422] ; ing kana, ing omah tamu Abba Euthymius, kowe bakal ketemu biksu tuwa; ikuti dhèwèké menyang biara Euthymius – lan kowe bakal slamet.'

Aku langsung tangi, krasa waras sakabehe, banjur mangkat menyang Yerikho miturut dhawuhe bapa suci; ing kana, persis kaya sing diandharake, aku nemoni sawijining biksu tuwa sing luhung lan wicaksana, sing nuntun aku menyang biara Agung Euthymius, ing kana aku manggon. Aku uga kerep sowan menyang Lavraé Santo Savva kanggo ndeleng Sang Mulya Yohanes, lan saka dhèwèké aku entuk paedah gedhé kanggo nyawaku. Ana sawijining wektu aku keganggu lan kabebanan pikiran-pikiran setan, nanging nalika aku ngakoni marang Sang Mulya, lumantar pandonga sucié aku langsung krasa lega, lan tentrem bali ing atiku.

Mangkono sang biksu Kirill nyritakaké critané dhéwé. Iku Kirill sing diutus Sang Pamulyaning John menyang Biara Suki karo buku-buku kanggo Sang Cyriacus si Panggembala[8423] .

Ing sawijining dina, Cyril lungguh ing jejere jendhela cilik ing selé Reverend John. Lan wong sing jenenge George teka, nggawa anaké sing disiksa déning setan; dhèwèké nyelehaké bocah mau ing ngarep jendhela banjur mundur. Santa Yohanes nyadari yèn bocah sing nggleleng lan nangis kuwi kesurupan roh najis; kanthi welas asih, piyambakipun ndedonga lan ngolesi bocah mau nganggo lenga suci, lan langsung roh najis kuwi ninggalake bocah mau, lan wiwit wektu kuwi bocah mau mari.

Abba Eustathius, sing urip dadi biksu sawisé Sergius ing guwaé Sang Mulya Savvas, sawijining priya sing nduwèni spiritualitas lan kesalehan jero, nyritakaké bab dhèwèké:

'Ana wektu, roh pangapresiasi marang Gusti nyerang aku lan ngganggu aku banget karo pikiran-pikiran ngapresiasi marang Gusti lan sing Ilahi, lan aku ana ing sangsara gedhe. Aku menyang marang Sang Suci Yohanes Sing Meneng, nyritakake kasangsaranku, lan njaluk pitulungan saka pandonga suci panjenengané. Yohanes ndedonga marang Gusti kanggo aku banjur kandha marang aku: 'Mugi Gusti pinaringan berkah, anakku! Pikirane nista ora bakal maneh nyedhaki kowe.' Tembungé sang tuwa kasebat kabuktèn, amarga wiwit wektu kuwi aku ora tau ngalami pikirane nista ing atiku.

Ana sawijining wanita, wong asli Cappadocia[8424] , jenenge Vasilina, sawijining diakonis[8425] saka Gréja Suci Konstantinopel, teka ing Yerusalem karo ponakane, sawijining priya bangsawan; dhèwèké pancèn priya sing

---

[8422] Yerikho – salah siji kutha paling kuna ing Palestina – dumunung enem jam lelungan saka Yerusalem, ing pinggir kulon Kali Yordan.

[8423] Dirilisake tanggal 29 September, Lavra Suki (sing dikenal minangka 'Lavra Siria' lan, ing basa Yunani, 'Lavra Lawas') diadegake dening St Chariton ing separo kapisan abad kaping 4 lan dumunung ing wewengkon alas sing adoh ing Gurun Yudea.

[8424] Kappadokia – provinsi paling wétan ing Asia Cilik, panggonan lairé para Bapa Agung lan guru Gréja: Gregorius saka Nazianzus, Uskup Neocaesarea.

[8425] Diakones – saka basa Yunani. Iki jeneng sing diwènèhaké marang golongan pelayan gréja tartamtu, sing institusiné wis ana wiwit jaman Para Rasul (Rom. 16:1; 1 Tim. 5:3–10). Perawan utawa janda sing wis yuswa 40 taun utawa luwih dipilih dadi diakonis. Tugasé

luhur budi , sanadyan manut marang bidah Lor[8426] lan mulané ora ana ing komuni karo Gréja Katolik Suci. Diakones sing taat iku ngupaya sakabehe kanggo ngowahi imane marang iman sing sejati lan nglebokake dheweke ing Gréja Suci, lan dheweke kanthi tulus nyuwun marang saben bapa suci supaya ndedonga marang Gusti Allah kanggo dheweke. Sawisé krungu babagan Santo Yohanes, dhèwèké uga kepéngin ngajèni dhèwèké; nanging nalika ngerti yèn wanita ora diidini mlebu biara, dhèwèké nyaur Theodore, murid Yohanes, lan nyuwun supaya nggawa priya sing teka bareng dhèwèké menyang bapa sepuh suci. Dheweke pracaya manawa lumantar pandonga Sang Yohanes, Gusti bakal melembutake atiné wong sesat mau lan ndadekake pantes nampa komuni saka Gréja Katolik. Theodore njupuk wong sing wis kesasar amarga ajaran sesat mau, lunga bareng karo dheweke menyang sang sepuh, nundhuk kaya lumrahé, lan kandha:

'Berkahana, Bapa!'

Banjur sang sepuh kandha marang muridé:

'Aku bakal mberkahi kowe, nanging ora ana berkah kanggo wong sing teka bareng kowe.'

'Ora, Bapa,' sanggah murid mau, 'berkahna kita loro.'

Sing sepuh mangsuli:

– Ora, aku ora bakal mberkahi sing liyane nganti dhèwèké mbantah ajaran sesat ala lan janji mlebu Gréja Katolik.

Wong sesat kuwi gumun marang pangawikaning Gusti kang diduwèni sang tuwa; mujijat iki nggawé owah-owahan ing dhèwèké, lan pancèn dhèwèké janji bakal mlebu ing golongan ortodoks. Banjur sang resi mberkahi dheweke, ngilangake kabeh sangsi ing atine kanthi piwulang sing diilhami dening Gusti, maringi Sakramen Paling Suci marang dheweke, lan ngetokake dheweke kanthi tentrem sawise mbalekake dheweke marang iman sing sejati. Nalika ngerti bab iki, diakonès salehah Vasilina kebak kepinginan sing luwih kuwat kanggo ndeleng sang bapak suci nganggo mripaté dhéwé. Dhèwèké mutusaké nganggo sandhangan priya, menyang dhèwèké ing biara, lan ngakoni niyaté. Sawisé kabari déning malaékat bab niyat Vasilina, sang bapak suci ngutus kabar marang dhèwèké, kandha:

'Ngertèna iki: sanadyan kowe teka marang aku miturut rencanamu, kowe isih ora bakal weruh aku; mula aja gawe repot awakmu, nanging tetep ana ing panggonanmu saiki, lan aku bakal muncul ing ngimpi, ngrungokaké apa sing arep kowe kandhakake marang aku, lan aku dhéwé bakal ngandhani apa sing Gusti paring dhawuh marang aku supaya tak kabari marang kowe.'

Diakones iku gumun marang pangawikané Santo Yohanes—sing bisa nyumurupi pikiran manungsa saka adoh—lan tetep ana ing panggonané, ngenteni rawuhé. Ing sawijining wengi, sang wali muncul ing ngimpi lan kandha:

'Delengen, Gusti Allah wis ngutus aku marang kowe; mula kandhaa, apa sing kok kepéngini?'

Dheweke ngakoni pikirane marang sang resi lan nampa panyembuhan rohani sing cocog. Sawise maringi piwulang, Sang Bapa Resi banjur dadi ora katon, lan Vasilina, sawise tangi, matur nuwun marang Gusti Allah.

Panggonan ing ngendi selé sang resi dumunung iku watu lan garing; kekerasan lemah sing pancèn ora ana lembab nyegah wit utawa suket tuwuh ing kana. Ing sawijining dina, sang resi njupuk wiji ara[8427] lan kandha marang murid-muridé, Theodore lan John:

'Rungokna aku, anakku: yèn, kanthi sih-rahmaté Gusti, wiji iki kecambah ing watu atos iki, metu ranting, lan ngasilaké woh, mula mangertèna yèn Gusti bakal maringi aku panggonan pangaso ing Karajaning Swarga.'

---

yaiku mulang para wanita lan bocah wadon sing wis mlebu agama babagan carane tumindak nalika baptisan, mbantu uskup nalika baptisan, lan atas jenengé uskup, ngolesi minyak ing bagéan awak liyané saka bathuk, lsp., kanggo njaga tertib lan tata krama ing antarané para wanita nalika ibadah, ngunjungi wong lara, wong mlarat lan sing dipenjara ing sel, nglayani para pengakuan iman lan martir sing ditahan, mbantu wong mlarat, lan sapituruté. Gereja Konstantinopel diparingi idin nduwèni nganti 40 diakonis. Ana sawetara paugeran kanonik babagan diakonis, yaiku: Paugeran 15 saka Konsili Ekumenis Kapapat, Paugeran 14 saka Konsili Kapapat, lan Paugeran 44 saka St. Basil Agung.

[8426] Severus – Patriark Antiohia saka taun 512 nganti 518 – iku salah siji panyengkuyung moderat saka bidah Monophysite, sing ngakoni mung siji sipat ilahi ing Kristus, sing konon nyerap sakabehe sipat manungsa ing sajroning Panjenengané. Nanging, sanadyan negesake persatuan sipat Kristus, Severus ngidini ana bédané antarané sipat ilahi lan manungsa ing sajroningé, lan ngakoni yèn daging Kristus, sadurungé Kebangkitan, padha karo daging fana kita.

[8427] Wit ara iku wit sing umum banget ing Yudea, godhongé amba, lan ngasilaké woh sing énak banget – ara.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nandur wiji mau ing watu sacedhak selé. Gusti Allah, sing kersané nganti tongkat garingé Harun mekar, paring kelembapan marang watu atos lan ndadékaké wiji ara mau tuwuh, supaya katon sih rahmat sing dinikmati abdi setya ing ngarsané. Wit ara tuwuh saka lemah lan saya gedhé alon-alon nganti tekan atap sel; banjur nutupi kabèh sel nganggo cabangé, lan sawisé wektu ngasilaké woh – telung boh ara. Sawisé dipetik, sang tuwa matur nuwun marang Gusti karo luh, nyium woh-woh mau lan nyicipi bareng para muridé. Sawisé ngrasakaké woh ara kuwi, dhèwèké wiwit nyiapaké pungkasaning uripé, amarga wis ana ing yuswa sepuh[8428] .

Sawise urip nganti yuswa satus patang taun, piyambakipun séda ing taun[8429] ing Gusti kita Juruwilaha, marang Panjenenganipun kinurmatan lumantar nglair. Amin.

Pangasoé Sang Savva sing Kinurmatan saka Storozhev

Dirilat ing tanggal 3 Desember

Bapa kita sing kinurmatan Savva, wiwit isih cilik wis tresna marang Kristus lan sengit marang donya. Dheweke lunga marang Sang Kinurmatan Sergius saka Radonezh lan nampa cukuran monastik saka dheweke. Minangka biksu, ngupaya berkah swarga sing wis disiapake Gusti kanggo wong-wong sing nyenengake Panjenengané, dhèwèké nglawan napsu-napsuné kanthi semangat sing istimewa lan nglakoni kabecikan. Panjenengané nglampahi akèh cobaan saka godaan lan ajakan setan, nanging kanthi pitulunganing Gusti Allah, panjenengané ngungkuli kabèh mau kanthi tetep ajeg ing nglakoni puasa, jaga wengi, pandonga, lan perjuangan rohani liyané.

Sawise ngadegake awake dhewe ing kabecikan, Sang Savva sing kinurmatan entuk reputasi apik lan ngajeni saka para pangeran. Pangeran Georgy Dimitrievich[8430] sing tresna marang Kristus rawuh ing biara Sang Kinurmatan kanggo ketemu karo Sang Savva sing bejo lan nyuwun supaya ngedegake biara ing panggonan sing cocog ing tanah pusaka leluhure. Sava banjur ninggalake biara Sang Venerable Sergius lan manggon ing panggonan sepi ing gunung sing dijenengi Storozhi, ing hulu Kali Moskva, cedhak Zvenigorod, watara 50 versts saka kutha kaisar Moskow; panggonan iki sing dipilih kanggo biara ing tembe. Ing kéné, Santo Savva urip kanthi meneng lan nyendhiri, nahan adhem lan panas. Nanging, Panjenengané ora suwe urip piyambakan. Kabar babagan tumindak lan urip suciné wiwit sumebar kanthi cepet, lan para biksu lan umat saka saindenging papan padha teka marang Santo Savva, nyuwun pituduh ing urip rohani. Romo sing kinurmatan nampani kabeh sing teka marang piyambakipun kanthi katresnan, maringi tuladha andhap asor lan gawe monastik: piyambakipun nyedot banyu saka kali, nggawa ing pundhak munggah gunung sing dhuwur, lan nindakake pakaryan liya sing perlu. Kanthi cara iki, piyambakipun kepengin nglatih sedulur supaya padha ora nglampahi dina kanthi nganggur, amarga nganggur iku ibu saka kabeh ala.

Sawisé kuwi, Pangeran Georgy Dmitrievich sing tresna marang Kristus nyedhiyakake dana sing dibutuhake marang Sang Reverendi kanggo mbangun gréja, lan Savva ngedegake gréja kanggo ngurmati

---

[8428] St. Yohanes Sing Meneng séda ing taun 558. Reliké, kaya isih urip, dideleng déning peziarah Rusia, Hegumen Daniel, ing Biara St. Savvas sing Disucèkaké ing wiwitan abad kaping 12.

[8429] Nalika sang wali wis tekan umur sing banget tuwa, muridipun mbukak selipun kanggo ngopeni piyambakipun. 'Banjur,' pangandikane, 'sawisé mlebu selipun lan nyekseni pemandangan éndah sing ana gandhèngané karo tanduran, aku tliti tenan carané tanduran iku bisa ngakar lan apa ana retakan ing watu, nanging aku ora nemokaké siji waé; mula, ing kagetku, aku kandha: *'O, jeroné bandha, kawicaksanan, lan kawruh Gusti Allah!' (Rom. 11:33), amarga sapa waé sing wis suwé manggon ing Lavra ngerti yèn ora ana wit ara ing panggonan sing kabuka utawa sing ketutup. Pira ora bisa ditliti paugerané lan dalané!* (Roma 11:33), amarga sapa waé sing wis suwe manggon ing biara ngerti yèn ing panggonan mbukak utawa sing ketutup ora ana wit ara utawa wit liya sing tuwuh, merga panas banget lan garingé udhara ing biara. Yen ana sing nunjuk wit-witan cinobia cilik ing Lavra pinggir dalan, mangkono padha ngerti yèn iku asil saka pandonga Sang Savva sing pinaringan berkah, sing nemokake lemah jero lan banyu akèh saka kali mangsa adhem, uga amarga pakaryané para bapa cinobia, sing nganti saiki nyirami wit-witan mau sajrone mangsa adhem nganggo banyu saka kali; luwih saka kuwi, akèh wong sing wis ngupaya ngopeni wit-witan ing pinggir kali, ing panggonan lemahé jero, lan sanadyan disirami sajrone mangsa adhem kabèh, meh ora ana tuwuhé sajrone setaun, amarga garing lan panas banget'.

[8430] Pangeran Zvenigorodsky, putra bungsu saka Pangeran Agung Dimitri Donskoy saka Moskow.

Kelahiran sing mulya lan agung saka Indungé Gusti Allah sing paling suci lan netepake biara sing éndah lan megah kanggo panginepan para biksu supaya bisa nylametake nyawa.

Romo sing kinurmatan iku dadi panggembala sing becik tumrap kumpulan umat Kristus ing biara iki lan, nuntun wong-wong mau menyang padang gembalaan rohani, nguwatake wong-wong mau ing akèh kabecikan. Nalika wis sepuh, Santo Savva lara, banjur nglumpukake sedulur-sedulure lan mulang marang wong-wong mau saka Kitab Suci, ngajak supaya padha njaga kasucian badan, urip rukun lan tresna siji lan sijine, ngias awaké dhéwé kanthi andhap asor, lan tetep ajeg nglakoni puasa lan pandonga. Sawisé kuwi, Panjenengané sing kinurmatan, sawisé nunjuk salah siji muridé dadi abbot, dhèwèké mréntah kabèh sedulur supaya tetep manut lan tundhuk marang abbot. Sawisé pamitan lan maringi ciuman pamitan, Santo Savva, sawisé nglakoni pangakuan sing becik, nyerahaké nyawané ing tangané Gusti Allah ing tanggal 3 Desember taun[8431] .

Kabar seda sang wali iku sumebar kanthi cepet ing sakupenge, lan kabèh warga Zvenigorod sing tresna marang Kristus, kalebu bangsawan lan wong cilik, padha nglumpuk kanthi katresnan gedhé kanggo panguburan sang wali sing wis seda, nggawa wong-wong sing lara lan gering. Sawisé nindakake upacara panguburan tumrap almarhum, padha ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan ing Gréja Kelahiran Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, sing wis dhèwèké dhéwé ngedegaké. Nganti saiki, relik suci saka Sang Savva sing kinurmatan maringi akèh panyembuhan sing manéka warna marang sapa waé sing teka kanthi iman, kanggo kamulyaning Kristus Gusti kita, sing makarya lumantar para wali, lan sawisé seda, nindakake kaajaiban sing mulya. Kamulyan tumrap Gusti kita, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman. Amin.

- Crita Mukjizat Sang Savva sing Kinurmatan

Pirang-pirang taun sawisé séri St. Savva, Dionysius, kepala biara ing panggonané, sawijining wengi, sawisé ngrampungaké pandonga kaya biasané, banjur turu. Lan wasana, ana biksu pinunjul kang muncul marang dhèwèké, rupané mulya lan diparingi rambute abu-abu, lan kandha marang dhèwèké: 'Dionysius, tangi enggal lan gambaraké pasuryanku.'

Dionysius takon marang sang resi:

'Sapa panjenengan, Rama, lan pundi asma panjenengan?'

Sang resi sing kinurmatan mangsuli:

Aku Savva, pangarsa ing panggonan iki.'

Sawisé tangi saka turu, Dionysius langsung ngundang sawijining sesepuh sing jenengé Avvakum, sing dadi salah siji muridé Sang Savva sing kinurmatan, lan takon kepiyé rupané Savva sing pinaringan berkah kuwi. Avvakum nyritakaké marang sang abbot kepiyé rupané abba lan guruné, lan ing umur pinten piyambakipun séda. Sang abbot kandha marang dhèwèké:

'Mangkono persis Sang Savva sing mulya katon marang aku bengi iki lan dhèwèké mréntahaké supaya aku nggambar iku ing sawijining ikon.'

Amarga Dionysius dhéwé iku pelukis ikon, dhèwèké langsung nglukis ikon Sang Savva sing Kinurmatan.

Ana wong sing kesurupan setan, jenenge Yudas, digawa menyang biaraé Sang Savva sing kinurmatan. Nalika ibadah doa kanggo ngurmati Santo Savva lagi dianakake, wong sing kesurupan kuwi muni banter:

'Aku ngrasakake sangsara banget: aku kobong,' lan ing wektu kuwi uga mari.

Nalika ditakoni kenapa dhèwèké muni banter banget, dhèwèké mangsuli:

Aku weruh sawijining sesepuh sing mulya. Panjenengané ngadeg ing sacedhaké peti jenazah Sang Savva sing kinurmatan, nyekel salib, lan panjenengané nggawé pratandha salib marang aku nganggo iku. Api gedhé metu saka salib kuwi lan nglelehké aku kabèh. Mula aku muni banter, lan kanthi geni kuwi roh najis kabuwang saka aku.'

Ing sawijining wektu, para biksu ing Biara Santo Savva mbrontak marang abbote, Dionysius. Padha ngajokake tuduhan palsu marang dheweke marang Pangeran Agung John. Pangeran iku pracaya karo fitnah mau lan mrentahake abbot supaya langsung sowan ing ngarepe. Nalika krungu bab iki, abbot dadi banget kuwatir. Mula, ing wengi iku, ing sawijining impen, Sang Savva sing Kabegjan rawuh marang dheweke lan ngendika:

'Ngapa kowe sedhih, sedulur? Mlaku marang Pangeran Agung lan wicara marang dhèwèké kanthi wani; aja nganti kapengaruh sangsi, awit Gusti Allah bakal ana ing sisihmu lan bakal ngutus pitulungan.'

[8431] Ing taun 1407.

Gusti Allah uga rawuh marang sawatara wong sing padha nggrundel marang sang abbot lan ngendika marang wong-wong mau:

'Apa iki sababé kowe mundur saka donya—kanggo nglakoni tapa brata kanthi nggrundel? Kowe nggrundel, nanging sang abbot ndedonga kanggo kowe kanthi luh: endi sing bakal menang—fitnahmu utawa pandonga bapakmu?'

Nalika abbot lan para sedulur rawuh ing ngarsané pangeran lan nyritakaké kedadéyan ing pangadilan, para panuduh kuwi isin, lan abbot wangsul menyang biara kanthi pakurmatan.

Salah siji biksu ing biara Sang Savva sing kinurmatan wis suwe nandhang lara abot ing mripat lan pancen ora bisa ndeleng cahya. Dhèwèké teka ing makam Sang Savva, sujud ing ngarepé lan kanthi luh nyuwun mari. Dheweke banjur miwiti ngusap mripate sing lara nganggo kain sing ana ing peti jenazah sang wali. Nalika weruh kuwi, ana biksu liyane sing lagi ngadeg ing kono banjur ngina dheweke, kandha:

'Kowe ora bakal mari; kowe mung bakal ngisi mripatmu karo wedhi luwih akeh.'

Biksu sing sujud kanthi iman ing ngarep makam Saint Savva waras, dene sedulure sing ngina dhèwèké dumadakan kabut mripaté lan krungu swara sing kandha marang dhèwèké:

'Kowe wis nampa apa sing kok goleki, supaya lumantar kowe wong liya padha sinau aja ngguyu utawa ngina mujijat sing asalé saka wali Gusti.'

Banjur wong wuta kuwi, kebak rasa wedi gedhe lan nangis, tiba ing ngarep peti jenazah Sang Savva sing kinurmatan lan nyuwun pangapura, sing diparingi—ora langsung, nanging sawisé akèh pandonga, luh, lan tobat.

Ing sawijining wengi, para maling teka ing biara kanthi niyat nyolong Gréja Sang Putri Ibu Allah sing Paling Suci. Nanging nalika padha nyedhaki jendhela ing ndhuwur peti jenazah Sang Mulya, dumadakan ana gunung ageng sing muncul ing ngarepé, sing pancen mokal kanggo didaki. Padha langsung kacekel rasa wedi lan ngeri, banjur padha lunga kosong tangan. Kabeh mau mengko dicritakake dening para maling kuwi dhewe, sing padha teka menyang biara kanggo tobat lan nglampahi sisa uripe kanggo taubat.

Sawisé kuwi, ana sawijining boyar, Ivan Rtishchev, teka menyang biara nggawa anaké sing lara, George, ing tandu; bocah kuwi ringkih banget nganti ora bisa ngomong maneh. Sawisé nindakake pangibadah kanggo panyembuhan George, para biksu nyawuraké sawetoro kvass saka biara menyang cangkemé bocah lara kuwi. Anak lanang sing lara kuwi langsung bisa ngomong, nyicipi roti saka dhaharan para biksu, lan mari manèh. Kabungahané tanpa wates amarga anaké mari, bapaké matur nuwun sanget marang Gusti Allah lan Sang Wali, Wali Savva, lan kandha marang ingkang kinurmatan, kaya déné dhèwèké isih urip:

'Romo Agung! Kula gadhah kathah abdi lalaki lan abdi wadon ing griya ingkang nandhang maneka peyakit; kula pitados menawi panjenengan kersa, panjenengan saged ugi nyagekake.'

Sawisé nyuwun kvass marang sang abbot, boyar kuwi bali karo anaké sing wis mari. Nalika tekan omahé, dhèwèké mréntahaké salah siji abdi wadon sing jenengé Irina, sing lara tuli lan wuta, supaya digawa ngadhep dhèwèké; dhèwèké nyawuraké kvass biara kuwi menyang kupingé lan ngusapaké mripaté sing wuta nganggo kuwi. Sakwise kuwi, Irina langsung bisa ndeleng lan krungu. Kabeh wong padha gumun lan ngajeni marang agunging Gusti Allah. Kajaba iku, sawisé ngundang salah siji budake, Artemios, sing wis budeg pitung taun, boyar mau nyawurake kvass sing padha menyang kupinge, lan budake mau mari. Sawisé kuwi, dhèwèké nggawa sawijining cah wadon wuta sing jenenge Kikilia, lan dhèwèké langsung mari nalika matane diolesi kvass. Nanging kabèh mujijat kuwi ora kelakon amarga kvassé dhéwé, nanging amarga pandonga Sang Savva sing kinurmatan lan iman gedhéé Boyar Ivan. Sawisé sawatara wektu, boyaré dhéwé lara. Sawisé ngombe obat sing padha, dhèwèké uga mari.

Misael, abbot ing biara Sang Savva sing kinurmatan saka Storozhevsk, lara abot lan amarga wis ilang pangarep-arep mari, meh seda. Ing sawijining dina, juru bel biara, Gury, lagi arep muni bel kanggo Matins. Nalika liwat lawang gréja, dhèwèké ketemu karo sesepuh sing kinurmatan, sing takon marang dhèwèké:

'Kaya piye kahanane sang abbotmu?'

Gury nyritakaké marang dhèwèké bab lara abboté. Banjur sang sesepuh mulya ngendika:

'Mlaku lan kandhaa marang sang abbot supaya nyuwun pitulungan marang Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci lan marang kepala ing panggonan iki, sesepuh Savva—banjur piyambakipun bakal mari; dene kowe, sedulur, bukak lawang-lawang kanggé kula, lan kula badhé mlebu gréja.'

Gury ragu-ragu lan ora gelem mbukak lawang sadurunge bel muni, nanging dhèwèké ora wani takon marang sesepuh kuwi sapa utawa saka ngendi asalé. Sesepuh sing wis muncul kuwi, tanpa ngucapaké tembung siji manèh, mlaku menyang lawang gréja. Pintu mau langsung kabuka dhéwé, lan sang sepuh mlebu gréja liwat kono. Guriy bali menyang selé kanthi wedi lan miwiti nyalahké asisténé:

'Ngapa kowe ora ngunci lawang gréja bengi iki? Aku barusan weruh wong liya mlebu gréja liwat lawang sing mbukak.'

Nanging asistèn Guriy sumpah yèn dhèwèké wis ngunci lawang gréja kanthi rapet bengi wingi. Banjur padha nyalakake lilin, kesusu menyang gréja, lan padha weruh yèn lawang gréja kuwi wis dikunci rapet, amarga asistèné Gury pancèn wis nutup lan ngunci kanthi tliti bengi sadurungé. Sawisé Matins rampung, Gury nyritakaké marang sedulur-seduluré kabèh sing wis dideleng lan dirungokaké. Kabeh sarujuk manawa sesepuh sing muncul iku pancen Santo Savva dhéwé. Abas Misail, sawisé krungu bab iki, mréntahaké supaya dhèwèké digawa menyang peti jenazah sesepuh sing kinurmatan mau lan kanthi tulus nyuwun marasé, banjur waras manèh kabèh amarga pandonga Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci lan Sang Savva sing Kinurmatan.

Akeh mujijat lan panyembuhan liyane wis kelakon ing kuburane wong Allah iki. Lan nganti saiki uga diparingake marang sapa wae sing teka kanthi pracaya, lumantar sih rahmaté Gusti Allah lan pandonga Sang Ibu Allah sing Maha Suci lan Sang Savva sing Kinurmatan, marang Panjenengané uga kita bakal ndedonga supaya Panjenengané mulyakaké lara rohani lan jasmani kita lumantar pangantara Panjenengané sing welas asih ing ngarsané Kristus, Gusti kita, kang kamulyané mugi langgeng. Amin.

Troparion, Nada 8:

Wah, sing kinurmatan, panjenengan muncul ing ara-ara samun minangka sumber kabecikan: amarga wiwit enom panjenengan milih gesang sing suci, ngetutake guru rohani panjenengan lan lumantar piwulangé panjenengan netepake pikiran ing swarga, lan panjenengan mbuktekake dadi pituduh sing paling wicaksana tumrap wedhus panjenengan. Mulane Kristus, nganggép panjenengan minangka lentera kang padhang sumunar, paring panjenengan kaagungan mujijat: Ya Bapa Savvas, mugi panjenengan ndedonga supaya nyawa kita kaslametaké.

Kontakion, Nada 2:

Kabakar dening karsa Gusti, panjenengan ngusir hawa napsu daging lumantar pangendalian dhiri, lan muncul minangka pepadhang kang ora luntur saka Cahya Ilahi: lumantar sinar mujijat panjenengan, panjenengan maringi pepadhang marang sapa waé sing padha teka ing relikwi sésa suci panjenengan, Bapa Savvas ingkang kinurmatan.

17 Desember

4 Desember (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Santa Barbara, Sang Martir Agung

Dipeperingati tanggal 4 Desember

Ing jaman pamaréntahan Maximianus[8432] , sang raja Romawi sing ora takwa, ana ing Wétan, ing Heliopolis[8433] , sawijining priya keturunan bangsawan, sugih lan misuwur, aran Dioskorus, sawijining wong

[8432] Iki mesthi nyebutake Maximian Galerius, menantu lan mitra panguwasa Kaisar Diocletian ing separo wétan Kakaisaran Romawi, lan sakwisé dadi penerusé wiwit taun 305 nganti 311.

paganisme déning lair lan pracaya. Dhèwèké nduwèni putri, Barbara, sing ditresnani kaya manik ing mripaté, amarga dhèwèké anak siji-sijiné. Nalika dhèwèké wis diwasa, dhèwèké dadi ayu banget, nganti ora ana cah wadon ing saindenging tlatah sing bisa saingan karo kaendahane; mulané Dioscorus mbangun menara dhuwur lan dirancang kanthi trampil kanggo dhèwèké, lan ing jeroné menara kuwi dhèwèké nyedhiyakake kamar-kamar mewah. Ing kono dhèwèké ngurung putriné, mènèhi pangasuh lan abdi wadon sing bisa dipercaya, amarga ibuné wis seda. Dhèwèké nindakake iki supaya wong-wong biasa ora bisa nyawang kaendahan kaya ngono, amarga dhèwèké pracaya yèn mripaté ora pantes nyawang pasuryan ayu putriné. Dumunung ing menara, ing kamar-kamar inggil kuwi, sang putri nemu panglipur nalika ndeleng saka dhuwur marang makhluk-makhluké Gusti, loro ing langit lan ing bumi – marang benda-benda langit lan kaendahan donya. Sawijining dina, nalika ndeleng langit lan mirsani padhange srengenge, lumantinge rembulan, lan kaendahaning lintang-lintang, dheweke takon marang para pengasuh lan para pembantu wadon sing manggon bareng dheweke:

'Sapa sing nggawe kabèh iki?'

Mangkono uga, nalika ndeleng kaendahaning bumi—padang, alas, lan kebon kang kebak ijo royo-royo, gunung lan banyu—dhèwèké takon:

'Kanthi tangan sapa kabèh iki diciptakaké?'

Para pengasuh lan pembantu omah mau padha mangsuli:

'Kabèh iki digawé déning para déwa.'

Dara iku takon:

'Dewi endi?'

Para pembantu wadon mangsuli:

'Para dewa sing dipuja lan disimpen bapakmu ing kraton – sing saka emas, pérak, lan kayu – lan sing disembah; padha sing nggawe kabèh sing ana ing ngarepmu.'

Krungu tembung-tembung kuwi, sang ayu wiwit ragu lan mikir ing atiné:

Dewat-dewa sing dipuja bapakku digawe dening tangan manungsa: sing emas lan perak digawe dening tukang emas, sing watu digawe dening tukang watu, lan sing kayu digawe dening tukang ukir. Kepiye bisa dewa-dewa buatan manungsa iki nggawe langit sing padhang lan dhuwur kaya ngono lan kaendahan donya kaya ngono, nalika dheweke dhewe ora bisa mlaku nganggo sikile lan ora bisa gawe nganggo tangane?

Nalika piyambakipun merenung bab punika, piyambakipun asring ndelok langit, awan lan bengi, ngupaya mangertosi Sang Pencipta lumantar ciptaane. Sawijining dina, nalika dhèwèké wis suwe ndelok langit lan krasa kepéngin banget ngerti sapa sing wis nyipta ambané langit sing éndah, amba, lan padhang kuwi, dumadakan padhanging sih rahmat Ilahi sumunar ing atiné lan mbukak mripat atiné marang pangertosan babagan Gusti Allah sing Ora Katingal, Ora Kanyaho, lan Ora Saged Dipahami, sing kanthi wicaksana wis nyipta swarga lan bumi. Dheweke kandha marang awake dhewe:

'Mesthi ana mung siji Gusti kaya ngono, sing ora digawe dening tangan manungsa, nanging sing nduwèni ana dhéwé, lan sing nggawe kabèh mau kanthi tangané dhéwé. Mesthi ana Siji kang wis ngrembakaake ambané langit, netepake dhasaré bumi, lan madhangi sakabehing jagad saka ndhuwur kanthi sinar srengéngé, padhange rembulan, lan kamulyané lintang-lintang, déné ing ngisoré Panjenengané ngias bumi nganggo manéka wit lan kembang lan nyirami nganggo kali lan mata banyu. Mesthi mung ana siji Gusti Allah, sing nyangga kabèh, maringi urip marang kabèh, lan nyukupi kabèh kabutuhan kabèh.

Mangkono, gadis Barbara sinau ngenali Sang Pencipta lumantar ciptaané, lan tembungé Daud kawujud ing dhèwèké: *'Aku merenung kabèh pakaryanmu; aku mikiraké pakaryan tanganmu'* (Mazmur 142:5). Liwat renungan kaya ngono, geni katresnan ilahi kobong ing atiné Barbara lan nggawe nyawane kobong karo kangen sing nyala marang Gusti, nganti dhèwèké ora nemu tentrem, awan utawa bengi, mung mikir siji bab, mung ngarep siji bab: ngerti Gusti lan Sang Pencipta kabèh kanthi yakin. Antarane wong-wong, dhèwèké ora bisa nemokaké guru sing bakal mbukak misteri iman suci lan nuntun dhèwèké menyang dalan kaslametan; amarga ora ana siji waé sing diidini mlebu ing ngarsané kajaba para abdi wadon sing ditugasaké marang dhèwèké, awit bapakné,

[8433] Iki mesthine nyebutake Heliopolis ing Fenisia, ing lor Palestina, ing Coele-Syria, ing wilayah Turki Asia sing saiki dadi wilayah Siria, sing ing jaman kuna dadi papan pangibadah utama dewa pagan Fenisia Baal lan dadi titik pusat kabèh paganisme Wétan, nanging ing pungkasan abad kaping papat wis dadi markas Kristen; sakwisé kuwi, kutha kuwi alon-alon dirusak.

Dioskorus, wis masang pangreksa sing waspada. Nanging Guru lan Pituduh sing Maha Wicaksana, Roh Suci, kanthi gaib maringi pituduh lumantar inspirasi batin babagan misteri sih-rahmaté lan nyuntikaké kawruh bebener ing pikirane. Lan sang putri manggon ing menara, kados manuk kesepian ing pucuk atap[8434] , merenung babagan langit tinimbang babagan donya; amarga atine ora kasandhang marang apa wae ing donya; piyambakipun boten remen marang emas, mutiara mewah lan watu permata, sandhangan alus, utawa hiasan putri, Dheweke ora tau mikir babagan omah-omah, nanging sakabehe pikirane mung marang Gusti Allah siji, lan atine kesengsem banget marang katresnané marang Panjenengané.

Nalika wayahe mantenan sang ayu teka, akèh priya sugih, bangsawan, lan pinunjul, sawisé krungu bab kaéndahané Barbara sing nggumunaké, padha nyuwun marang Dioskorus supaya Barbara gelem kawin karo dhèwèké. Munggah menara kanggo ndeleng Barbara, Dioscorus miwiti ngomong karo dheweke babagan omah-omah lan, kanthi nunjukake macem-macem calon jodho sing pantes, takon sapa sing dikarepake dadi tunangane. Krungu tembung kaya ngono saka bapake, sang dara suci kuwi abang pasuryane, isin ora mung ngrungokake nanging uga mikirake babagan omah-omah. Dheweke nolak kanthi sakabehe, ora gelem manut karsa bapakne, amarga dheweke nganggep iku kerugian gedhe kanggo awake dhewe yen ngidini kembange kasuciané layu lan kelangan mutiara sing ora ana tandhingane saka kesuciané. Nalika ngadhepi panyuwunan terus-terusan bapakne supaya manut kersane, dheweke mbantah kanthi tegas lan pungkasane ngumumake:

'Yen, Bapak, panjenengan mbahas iki maneh lan meksa aku mlebu pertunangan, panjenengan ora bakal tak sebut bapakku maneh, amarga aku bakal mungkasi uripku, lan panjenengan bakal kelangan anak siji-sijine.'

Krungu kuwi, Dioscorus kaget banget lan mundur saka keputusane, ora wani maneh meksa dheweke nikah. Dheweke yakin luwih becik lamaran kanthi sukarela tinimbang kanthi paksa, lan ngarep-arep bakal ana wektu nalika dheweke dhewe bakal ganti pikiran lan kepengin nikah. Sawisé kuwi, dhèwèké mutusaké arep mangkat lelungan adoh kanggo urusan bisnis, amarga pracaya yèn Varvara bakal kangen marang dhèwèké nalika dhèwèké ora ana, lan nalika dhèwèké bali, bakal luwih gampang kanggo dhèwèké ngyakinaké Varvara supaya manut marang dhèwèké lan nampa pitutur. Sadurunge mangkat, Dioscorus maréntahaké supaya dibangun omah adus mewah ing sacedhaké panggonan adus ing kebon, kanthi loro jendhela sing ngadap kidul. Dhèwèké maringi dhawuh marang wong-wong sing ditugasaké ngopeni putriné supaya ora ngalangi yèn dhèwèké arep metu saka menara kanggo menyang endi waé miturut kersané, lan ora ngalang-alangi apa waé sing dikarepaké. Dioscorus mikir yèn putriné, kanthi rembugan karo akèh wong lan ndeleng yèn akèh para cah wadon sing wis tunangan lan omah-omah, mesthi bakal kepéngin omah-omah uga.

Nalika Dioscorus mangkat lelungan, Barbara, nggunakake kamardikané kanggo metu saka omah lan rembugan tanpa alangan karo sapa waé sing dikarepake, banjur nyambung kanca karo sawetara gadis Kristen lan krungu Asma Yesus Kristus saka wong-wong mau. Rohé kabungahan krungu Asma mau, lan dhèwèké kepéngin sinau luwih akèh bab Panjenengané saka wong-wong mau. Kanca-kanca anyaré padha nyritakaké kabèh bab Kristus marang dhèwèké: bab Keilahiané sing ora bisa diungkapaké, bab Inkarnasiné saka Perawan Maria sing Maha Suci, bab sangsara lan Kebangkitané kanthi sukarela, uga bab pangadilan mbesuk, sangsara langgeng para penyembah berhala, lan kabungahan tanpa wates para wong Kristen sing pracaya ing Kerajaan Swarga. Nalika dhèwèké mireng kabèh mau saka , Barbara ngrasa legané ing atiné; dhèwèké kobong karo katresnan marang Kristus lan kepéngin banget dibaptis. Kedadéyané nalika semana ana sawijining presbiter sing teka ing Heliopolis kanthi nyamar dadi pedagang. Sawisé krungu bab kuwi, Barbara ngajak dhèwèké menyang omahé lan kanthi rahasia sinau saka dhèwèké babagan Siji Pangripta kabèh mau lan Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, uga babagan pracaya marang Gusti kita Yesus Kristus, sing wis suwe banget dipengini. Presbiter kuwi, sawisé nerangaké kabèh misteri iman suci marang Barbara, banjur ngabaptisé dhèwèké kanthi Asma Rama, Putra, lan Roh Suci, lan sawisé maringi piwulang, dhèwèké mulih menyang negarané dhéwé. Kanthi pencerahan saka baptisé, Santa Barbara kebak katresnan sing luwih gedhé marang Gusti Allah, lan dhèwèké nyawisaké awaké kanggo nglakoni puasa lan pandonga awan lan bengi, ngabdi marang Gusti; dhèwèké nglamar dhiri marang Panjenengané, sumpah njaga kasucian prawané.

[8434] Ucapan mazmur: cf. Mazmur 101

Ing wektu sing padha, manut dhawuhe Dioskorus, omah adus kuwi lagi dibangun. Sawijining dina, Santa Barbara mudhun saka menara kanggo ndeleng pembangunan, lan nalika weruh loro jendhela ing omah adus, dhèwèké takon marang para buruh:

'Ngapa kowe mung gawe rong jendhela? Ora luwih becik gawe telu? Supaya témboké katon luwih ayu, lan omah adusé luwih padhang.'

Para buruh mangsuli:

'Bapakmu wis maringi dhawuh supaya masang rong jendhela sing ngadhepi kidul.'

Nanging Barbara meksa supaya padha nggawe telung jendhela (miturut gambar Trinitas Suci). Lan nalika padha nolak amarga wedi marang bapaké, dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

'Aku bakal mbela kowe ing ngarepe bapakku lan njupuk tanggung jawab kanggo kowe, mula tindakna apa sing tak paringaké.'

Banjur para tukang, manut kersané, mbangun jendhela katelu ing omah adus. Ana, kaya sing wis kasebut, kamar adus, ing jejere omah adus iku lagi dibangun. Kamar adus iki dilapisi watu marmer sing wis dipahat. Santa Barbara, nalika sawijining dina rawuh ing kamar adus iki lan ndeleng menyang wetan, nggambar nganggo drijine ing marmer gambar Salib Suci, sing katingal cetha ing watu kaya dipukul nganggo wesi. Saliyane, ing omah adus sing padha, uga ana tapak sikil dara ing watu; banyu wiwit mili saka tapak iki, lan sawisé kuwi akèh wong sing mari amarga teka kanthi iman[8435] .

Nalika piyambak mlaku-mlaku ing kamar bapakne, Santa Barbara weruh dewa-dewané—patung tanpa nyawa—ngadeg ing panggonan kehormatan, lan piyambak ngelesi jero amarga kebinasaan nyawa wong-wong sing nyembah patung. Banjur piyambak ngeludhuh pasuryané patung-patung mau, kandha:

Mugi kabéh wong sing nyembah marang kowe lan ngandelaké pitulungan marang kowe, para atiné atos, padha kaya kowe!

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké munggah menara. Ing kono, miturut adaté, dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo ndedonga lan puasa, nyemplungaké kabèh pikirane kanggo merenung babagan Gusti Allah.

Ing wektu sing padha, bapaké mulih saka lelungané. Nalika dhèwèké mriksa bangunan ing tanahé, dhèwèké nyedhak omah adus anyar lan, nalika weruh ana telung jendhela ing témboké, wiwit ngéjek para abdi lan buruh kanthi nesu, takon kenapa padha ora manut marang dhèwèké lan gawé telung jendhela tinimbang loro. Padha mangsuli:

'Iku dudu kersaning kita, nanging kersaning putrimu Barbara; dhèwèké mréntahaké supaya gawé telung jendhela, sanadyan kita ora kepéngin.'

Dioscorus langsung ngundang Barbara lan takon marang dheweke:

'Ngapa kowe mréntahaké supaya jendhela katelu dipasang ing omah rendhem?'

Dheweke mangsuli:

'Telung luwih becik tinimbang loro, amarga panjenengan, bapakku, wis dhawuhaké supaya digawe loro jendhela—miturutku kanggo loro benda langit, srengéngé lan rembulan[8436] —supaya padha madhangi omah adus; nanging aku mréntahaké supaya digawe jendhela katelu, minangka gambaran Cahya Tritunggal, kanggo Cahya Tritunggal sing ora bisa digayuh, ora bisa diucapaké, ora surut lan ora pudar, Telu Jendhela[8437] , lumantar kang saben wong sing mlebu donya padha padhang.

Bapaké bingung karo tembung anyar sing pancen nggumunake saka putriné, nanging ora bisa dipahami déning dhèwèké. Sawisé nggawa dhèwèké menyang panggonan ing omah mandi ing ngendi salib sing digambar nganggo driji Santa Barbara wis diukir ing watu—sing durung tau dipriksa déning dhèwèké—Dioskorus miwiti takon marang dhèwèké:

[8435] Lan omah adus sing nduwé telung jendhela, dibangun miturut gambaran Trinitas Suci, lan watu marmer ing sacedhake mata air sing nggawa gambar salib, lan tapak sikil Santa Barbara – kabèh mau tetep utuh nganti jaman Simeon Metaphrastes, sing, miturut John saka Damaskus, nyritakaké sangsara martir suci iki. Ing sajarahé, dhèwèké kandha kaya mangkéné: Nganti saiki, mata banyu iki isih ana, nyembuhaké kabèh jinis lara ing antarané wong-wong sing tresna marang Kristus; yèn ana sing mbandhingaké karo banyu Yordania utawa Kolam Silom, utawa Bethesda, ora bakal salah, amarga kakuwatané Kristus nindakake akèh mujijat ing mata banyu iki.

[8436] Bangsa Fenisia utamane nyembah marang benda-benda langit. Padha ngakoni Baal, utawa Moloch—ing pribadine padha nyembah srengenge—lan Astarte, ing pribadine padha nyembah rembulan, minangka dewa-dewa utama.

[8437] Iki, mesthi wae, nyebutake Telung Hipostasi utawa Pribadi saka siji Gusti Allah, kang dimulyakake ing Trinitas.

'Apa sing kok omong? Kepiye carane cahya saka telung jendhela padha padhangake saben wong?'

Wong suci mau mangsuli:

Rungokna kanthi tliti, bapakku, lan mangertèni apa sing tak kandhakake: Rama, Putra, lan Roh Suci—Tiga Pribadi saka Allah siji ing Tritunggal, manggon ing pepadhang kang ora bisa didekati—maringi padhang lan urip marang saben makhluk urip. Mulane aku maréntahaké supaya ana telung jendhela dipasang ing omah adus, supaya siji makili Rama, sijiné makili Putra, lan sijiné manèh makili Roh Suci, supaya sanadyan témboké uga bisa ngluhuraké Asmané Tritunggal.

Banjur, karo nunjuk nganggo tangané marang salib sing digambar ing marmer, dhèwèké kandha:

Aku uga wis nggambaraké pratandha Putraning Allah: kanthi karsa Bapa lan pitulungan Roh Suci, kanggo kaslametan manungsa, Panjenengané inkarnasi saka Perawan sing Paling Suci lan, miturut karsa Panjenengané dhéwé, nandhang sangsara ing salib, gambarané sing kowe deleng iki. Aku wis nulis pratandha salib ing kéné supaya kakuwatan salib bisa ngusir saka panggonan iki kabèh kakuwatan setan.'

Dara sing paling wicaksana iku ngendika bab-bab mau lan akèh manèh marang bapaké sing atiné atos babagan Tritunggal Mahakudus, babagan Inkarnasi lan Kasangsarané Kristus, babagan kakuwatané salib lan misteri-misteri liya saka iman suci – sing ndadèkaké dhèwèké nesu banget.

Dioskorus kebak nesu lan lali marang katresnané marang putriné, banjur nyabut pedhangé lan nyoba nancepake marang putriné, nanging putriné mbalik lan mlayu. Kanthi pedhang ing tangané, Dioskorus ngoyak kaya srigala ngoyak wedhus. Dheweke wis meh nyusul wedhus putihé Kristus sing suci, nalika dumadakan ana gunung watu sing ngalangi dalané. Sang wali ora ngerti arep mlayu menyang ngendi saka tangan lan pedhang bapaké—utawa luwih tepaté, penyiksané; dhèwèké mung nduwé siji pangayoman—Gusti Allah, marang sing dhèwèké ndedonga nyuwun pitulungan lan pangayoman, ngangkat marang Panjenengané pandelenganing atiné lan badané. Gusti kang Maha Luhur ora suwe mirengké abdi Nya lan maringi pitulungan, dhèwèké maréntah gunung watu supaya pecah dadi loro ing ngarepé, kaya sing tau kelakon marang martir kapisan, Thekla, nalika dhèwèké mlayu saka wong-wong sing kebejatan. Perawan suci Barbara nyuwun pangayoman ing celah sing kabentuk, lan sakwise kuwi watu mau langsung nutup ing mburine, maringi sang wali dalan bebas munggah gunung. Sawise munggah, dheweke ndhelik ing guwa. Dioskorus sing kejem lan keras atine, ora weruh putrine sing mlayu ing ngarepe, kaget. Kagèt amarga ora ngerti kepiye dhèwèké bisa ilang saka pandangane, dhèwèké nggoleki kanthi tekun suwéné wektu dawa. Nalika muter-muter ing gunung nggoleki Barbara, dhèwèké weruh loro penggembala ing gunung sing lagi ngopeni ternak wedhusé. Para penggembala iku wis weruh Santa Barbara munggah gunung lan ndhelik ing guwa. Nyedhaki wong-wong mau, Dioskorus takon apa padha weruh putrine sing mlayu. Salah siji penggembala, wong sing welas asih, nalika weruh yèn Dioskorus kebak nesu, ora kepéngin ngianati cah wadon sing ora salah lan kandha:

'Aku ora weruh dheweke.'

Nanging siji liyane, tanpa ngucap, nunjuk nganggo tangané menyang panggonan ing ngendi sang wali ndhelik. Dioskorus langsung mlayu menyang kana, déné gembala sing wis ngianati sang wali kena paukuman Gusti Allah ing panggonan kuwi: dhèwèké diowahi dadi tiang watu, lan wedhus-wedhusé dadi belalang.

Nalika nemokake putrine ing guwa, Dioscorus langsung nggebugi dheweke tanpa welas asih; dibuwang menyang lemah, diinjak-injak, lan nyekel rambute, diseret menyang omahé. Banjur dhèwèké ngurung putriné ing gubug sempit lan peteng, ngunci lawang lan jendhela, masang segel, nempataké penjaga, lan nyiksa putriné nganti keluwen lan kakehan ngelak. Sawisé kuwi, Dioscorus menyang Martianus, panguwasa tanah kuwi, lan nyritakaké kabèh bab putriné, nerangaké yèn dhèwèké nolak déwa-déwa lan pracaya marang Sing Disalib.

Dioscorus nyuwun marang panguwasa supaya ngyakinke dheweke bali marang iman bapaké kanthi ngancem macem-macem panyiksa. Banjur dhèwèké nglantarake sang wali metu saka panggonané, digawa marang panguwasa lan diserahake marang dhèwèké, kandha:

'Aku ora ngakoni dheweke, amarga dheweke nolak dewa-dewaku; lan kajaba dheweke bali marang kita lan nyembah dewa-dewa mau bareng karo aku, dheweke ora bakal dadi putriku maneh, lan aku uga ora bakal dadi bapaké: siksa dheweke, he panguwasa agung, miturut kersamu.'

Nalika pamaréntah weruh gadis iku ing ngarepé, dhèwèké kagum marang kaéndahané sing luar biasa lan wiwit ngomong alus lan ramah, muji kaéndahan lan kaluhurané. Dheweke ngajak supaya ora nyimpang saka paugeran kuna para leluhuré lan ora mbantah kersané bapakné, nanging supaya nyembah déwa-déwa lan manut

marang bapakné ing kabèh bab, supaya ora kelangan haké kanggo nampa kabèh warisané. Nanging Santa Barbara, sawisé mbukak kasunyatan yèn dewa-dewa pagan iku sia-sia kanthi wicara wicaksana , ngakoni lan ngluhuraké Asma Yesus Kristus lan nyingkirké kabèh kesia-siaan donya, bandha lan kesenengan donya, ngupaya nggayuh berkah swarga. Panguwasa kuwi terus ngajak dheweke supaya ora ngremehake kulawargane lan ora ngrusak masa mudane sing ayu lan mekar. Akhire, dheweke kandha marang dheweke:

'Sayangana awakmu dhéwé, cah ayu, lan cepetna kanthi semangat nyembah para dewa bareng karo kita, amarga aku welas asih marang kowe lan kepéngin ngapura kowe, ora kepéngin ngetokake kaendahan kaya ngono marang sangsara lan tatu; nanging yèn kowe ora ngetutaké omonganku lan ora manut, kowe bakal meksa aku, sanajan nglawan kersaku, kanggo nyiksa kowe kanthi kejem.'

Santa Barbara mangsuli:

'Aku tansah nyawisake kurban puji marang Gustiku lan kepengin dadi kurban kanggo Panjenengané dhéwé, amarga Panjenengané piyambak iku Gusti sejati, Pangripta swarga lan bumi lan kabèh sing ana ing kono; nanging déwa-déwamu iku ora ana gunané lan ora nate nggawe apa-apa, amarga ora nduwé nyawa lan ora aktif; déwa-déwamu iku mung gawéan tangan manungsa, kaya sing diandharaké nabi Gusti: *'Bejanane padha saka pérak lan emas, gawean tangan manungsa. Amarga kabèh déwa bangsa iku bejanane, nanging Gusti Allah sing nggawe langit'* (Mazmur 113:12; Mazmur 95:5). Aku ngakoni tembung-tembung nubuatan iki lan pracaya marang siji Gusti Allah, Sang Pencipta kabèh mau; déné déwa-déwa panjenengan, aku nyatakaké yèn kuwi palsu lan pangarep-arep panjenengan marang kuwi sia-sia.

Amarga nesu marang tembung Santa Barbara, gubernur langsung mrentah supaya dheweke ditelanjangi. Siksa kapisan iki—ngadeg telanjang ing ngarep akèh wong lanang sing ndelok tanpa isin lan teliti marang awak dara sing isih suci—kanggo dara sing suci lan murni, dadi sangsara luwih abot tinimbang tatu-atune. Banjur penyiksa mrentahake supaya dheweke dipandhegake ing lemah lan dipukul abot nganggo tali kulit sapi suwene suwe, nganti lemah kabeh keno getihe dadi abang. Sawise dipukul mandheg miturut prentah gubernur, para penyiksa, sing kepengin nambah sangsara, banjur nggosok lara sang wali nganggo baju kasar saka rambut lan pecahan gerabah sing landhep. Nanging, kabèh panyiksaan mau, sing ngamuk luwih kenceng tinimbang prahara lan angin marang candhi awaké dara enom sing ringkih, ora bisa ngoyak iman sing teguh saka martir Barbara, amarga imané diadegaké ing Batu Karang – Kristus Gusti, kang demi Panjenengané dhèwèké kanthi suka cita nampa sangsara abot kaya ngono.

Sawisé kuwi, gubernur mréntahaké supaya dhèwèké dipenjara nganti dhèwèké bisa nyusun siksaan paling kejem kanggo dhèwèké. Amarga nyawane meh ora ana amarga siksaan sing abot, Santa Barbara ndedonga karo luh ing jeruji, nyuwun marang Calon Garwane sing dikasihi, Kristus Gusti Allah, supaya Panjenengané ora ninggalake dhèwèké ing sangsara sing nglarani iki, lan ngucapaké tembungé Dawud: *'Aja ninggalake aku, ya Gusti, Allahku! Aja adoh saka aku. Segerana tulung aku, ya Gusti, Juruslametku!'* (Mazmur 37:22–23). Nalika dhèwèké ndedonga kaya ngono, ing tengah wengi padhang gedhé sumunar marang dhèwèké; sang wali rumangsa ajrih lan kabungahan ing atiné: Calon Bojoné kang langgeng wis nyedhak marang dhèwèké, kepéngin sowan marang pangantené. Lan wong weruh, Sang Raja Kamulyan piyambak rawuh marang dhèwèké kanthi kamulyan kang ora bisa diucapaké. Oh, sepira kabungahan rohé, lan sepira legané kang dirasakaké ing atiné nalika dhèwèké ndelok Panjenengané! Gusti, kanthi katresnan mirsani dhèwèké, ngendika marang dhèwèké kanthi lambéné kang paling manis:

'Teguhna atimu, pangantenKu, lan aja wedi, awit Aku ana ing sacedhakmu; Aku nglindhungi kowe; Aku nyumurupi perjuanganmu lan ngilangake sangsaramu. Amarga sangsara sing kowe alami, Aku nyawisake ganjaran langgeng kanggo kowe ing kraton langit-Ku; mula, tetep sabar nganti pungkasan, supaya kowe enggal bisa ngrasakake berkah langgeng ing Karajan-Ku!

Krungu tembungé Gusti Kristus, Santa Barbara, kaya lilin ing ngarep geni, lumer karo kepéngin nyawiji karo Gusti lan, kaya kali banjir, kebak katresnan marang Panjenengané. Sawisé maringi panglipur marang pangantené kang dikasihi, Barbara, lan nglegakaké atiné karo katresnané, Gusti Yesus kang Paling Manis marasaké tatu-tatuné, nganti ora ana bekas siji waé sing katinggal ing awaké. Sawisé kuwi, Panjenengané dadi ora katon, ninggalaké dhèwèké ing kabungahan rohani kang ora bisa diucapaké. Lan Santa Barbara tetep ana ing penjara kaya ana ing swarga, kobong tresna marang Gusti kaya para Serafim, ngluhurake Panjenengané nganggo

atiné lan lambéné, lan matur nuwun marang Gusti amarga Panjenengané ora ngremehake nanging wis maringi pitulungan marang abdi Panjenengané sing nandhang sangsara amarga Asmané.

Ana ing kutha kuwi ana sawijining wanita sing jenenge Juliana, wong pracaya marang Kristus lan wong sing wedi marang Gusti Allah. Wiwit nalika Santa Barbara dicekel déning para penyiksa, Juliana ngawasi saka adoh lan nyekseni kasangsarané; lan nalika sang santa dibuwang menyang panjara, dhèwèké nyandhak jendhela panjara, gumun yèn cah wadon sing isih enom, ing puncaking yuswa lan kaéndahané, wis nolak bapakné, kulawargané kabèh, bandhané, lan kabèh berkah lan kesenengan donya, lan ora ngirit uripé dhéwé, nanging kanthi semangat nyawisaké uripé kanggo Kristus. Ndeleng yèn Kristus wis marasaké luka Santa Barbara, dhèwèké uga kepéngin nandhang sangsara kanggo Panjenengané, lan wiwit nyiapaké dhèwèké dhéwé kanggo pakaryan kuwi, ndedonga marang Yesus Kristus, Panyipta Kasangsaran Syahid, supaya Panjenengané maringi kasabaran ing sangsarané. Nalika esuk sumunar, Santa Barbara digawa metu saka penjara menyang pangadilan sing ora takwa kanggo disiksa luwih lanjut; Juliana ngetutaké dhèwèké saka adoh. Nalika Santa Barbara ngadeg ing ngarep gubernur, dhèwèké lan wong-wong sing mèlu saka , padha gumun ndeleng yèn cah wadon iku waras tenan, pasuryané sumunar lan malah luwih ayu tinimbang biyèn, lan ora ana tapak tatu apa-apa ing awaké. Nalika ndeleng kahanan iki, gubernur kandha:

'Apa kowe weruh, cah ayu, kepiye déwa-déwa kita ngopeni kowe? Wingi kowe disiksa kanthi kejem lan kesel amarga sangsara, nanging saiki padha wis mari sakabehe lan paring kowe waras. Mula, ajinéna sih iki saka déwa-déwa – sujud lan sembah kanggé déwa-déwa mau lan aturna kurban.'

Wong suci mau mangsuli:

'Apa sing panjenengan kandhakake, panguwasa, yèn déwa-déwa panjenengan—sing dhéwé wuta, bisu, lan ora peka—wis marasakaké aku? Dheweke ora bisa maringi pandelengan marang wong wuta, bisa ngomong marang wong bisu, bisa krungu marang wong budeg, utawa bisa mlaku marang wong lumpuh; dheweke ora bisa marasaké wong lara utawa nguripaké wong mati: mula piye carané dheweke bisa marasaké aku, lan kenapa aku kudu nyembah marang dheweke? Yésus Kristus, Gustiku, sing nyembuhaké aku—Panjenengané sing marasaké kabèh panyakit lan maringi urip marang wong mati; marang Panjenengané aku nyembah kanthi rasa syukur lan nyawisaké awakku dadi kurban. Nanging pikiranmu kabut, lan kowe ora bisa ndeleng Pangobat Ilahi iki, lan kowe uga ora pantes marang Panjenengané.

Tembung-tembung sang martir suci iki marakake gubernur nesu gedhe: dhèwèké mréntah supaya dhèwèké digantung ing wit, awaké digores nganggo cakar wesi, iga-igane dibakar nganggo lilin murub, lan sirahé dipukul nganggo palu. Santa Barbara nahan kabèh sangsara mau kanthi kawani sing gedhé. Ora mung kanggo dhèwèké, cah wadon enom, nanging malah kanggo wong lanang sing kuwat, ora bakal bisa slamet saka panyiksaan kaya ngono; nanging Anak Domba Kristus diparingi kekuwatan déning kakuwatané Gusti Allah sing ora katon.

Ing antarané wong-wong sing padha nyekseni sangsara Santa Barbara ana Juliana. Nalika nyumurupi sangsara gedhé Santa Barbara, Juliana ora bisa nahan luhé lan nangis kenceng. Kanthi semangat, dhèwèké ngangkat swarané ngluwihi kerumunan lan miwiti ngecam panguwasa sing tanpa welas amarga panyiksaané sing ora manungsawi lan ngina déwa-déwa pagan. Dhèwèké langsung dicekel, lan nalika ditakoni apa imané, dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké wong Kristen. Banjur panguwasa mréntah supaya dhèwèké disiksa kanthi cara sing padha kaya Barbara. Juliana digantung bareng karo Barbara, lan rambute dicabuti nganggo sisir wesi. Lan Sang Pahlawan Agung Suci Barbara, nalika ndeleng iki lan nahan sangsara dhéwé, ngangkat pandangane sing sedhih marang Gusti lan ndedonga:

'Ya Allah, sing mriksa manah manungsa, Panjenengan mangertos menawi kula sampun nyawisake gesang kula sedaya minangka kurban dhumateng Panjenengan lan sampun nyerahake dhiri kula ing pangayoman tangan tengen Panjenengan ingkang Maha Kuwasa, ngupaya nyedhaki Panjenengan lan remen dhumateng dhawuh-dhawuh Panjenengan ingkang suci. Aja ninggalake aku, ya Gusti, nanging delengen aku lan kancaku sing nandhang sangsara, Juliana, kanthi welas asih; kuwatna kita loro lan paringana kita kekuwatan kanggo ngrampungake pakaryan sejati iki: *'Nyamane kersa, nanging daging kuwi ringkih'* (Matéus 26:41; Markus 14:38).

Mangkono sang wali ndedonga, lan pitulunganing swarga kanggo keteguhan mantep ing sangsara kasebut diparingake kanthi ghaib marang para martir. Sawisé kuwi, sang penyiksa mrentah supaya loro-lorone dhadhane dipotong. Nalika iku kelakon lan sangsara para martir saya abot, Santa Barbara, maneh ngangkat pandangane marang Tabib lan Pangobat, banjur muni: *'Aja njupuk Roh Suci Panjenengan saka kita; pulihna kita, ya Gusti,*

kabungahaning kaslametan Panjenengan, lan kanthi Roh Panjenengan sing luhur kiyatna kita ing katresnan Panjenengan!' (Mazmur 50:13–14).

Sawisé sangsara kaya ngono, gubernur mréntahaké Santa Juliana supaya digawa menyang panjara, déné Santa Barbara, kanthi isin sing gedhé, kudu diarak telanjang ngubengi kutha, diolok-olok lan dipukul. Perawan suci Barbara, nutupi awaké dhéwé karo isin kaya nganggo sandhangan, njerit marang Calon Bojoné sing dikasihi, Kristus Gusti Allah:

'Duh Gusti Allah, sing ngagem awang-awang nganggo mega lan bumi nganggo kabut kaya sandhangan clothes[8438] , Panjenengan piyambak, dhuh Sang Prabu, nutupi aurat kula lan sangsara Sang Martir Agung Barbara; paringana supaya mripat wong-wong jahat ora weruh badan kula, lan supaya abdi Panjenengan punika boten dipun ejeki nganti pungkasaning gesang!'

Gusti Yesus Kristus, sing ndeleng saka dhuwur bebarengan karo kabèh Malaikat suci Panjenengané marang kedadéan marang abdi Panjenengané, langsung kesusu nulungi lan ngutus Malaikat padhang sumunar nganggo busana gemilang kanggo nutupi aurat sang martir suci. Sawisé kuwi, wong-wong jahat ora bisa manèh ndeleng awak telanjang sang martir, lan dhèwèké digawa bali marang penyiksa. Sawisé kuwi, Santa Juliana digawa muter-muter ing kutha, uga telanjang. Pungkasané, sang penyiksa, nalika weruh yèn dhèwèké ora bisa mbalèkaké katresnané marang Kristus utawa ngyakinaké supaya padha nyembah berhala, banjur ngukum loro-loroné supaya dipenggal sirahé nganggo pedhang.

Dioskorus, bapaké Barbara sing atiné atos, kebak kebencian amarga setan, nganti ora nate nuduhaké sedhih nalika ndelok sangsara awon putriné, malah ora isin dadi algojoné dhéwé. Ngrangkep putrine lan nyekel pedhang kang wis dicabut ing tangané, Dioskorus nyeret dhèwèké menyang panggonan paukuman pati sing wis ditemtokaké ing sawijining gunung, , ing njaba kutha, nalika salah siji prajurit nuntun Santa Juliana ing mburiné. Nalika padha mlaku, Santa Barbara ndedonga marang Gusti kaya mangkéné:

– Ya Gusti kang tanpa wiwitan, kang nglebur langit kaya kanopi lan ngadegake bumi ing ndhuwur banyu, kang maringi dhawuh marang srengéngé Panjenengan sumunar marang wong becik lan wong ala lan nyawurake udan marang wong sing bener lan sing ora bener[8439] , mugi Panjenengan mirengake abdi Panjenengan sing ndedonga marang Panjenengan; mirengna, Ya Sang Prabu, lan paringana sih-rahmat Panjenengan marang saben tiyang sing kelingan marang kula lan sangsara kula, supaya ora kena lara dadakan lan supaya pati sing ora disangka ora njupuk nyawa, awit Panjenengan mangertos, Ya Gusti, menawa kita punika daging lan getih lan makhluk saking tangan Panjenengan ingkang paling suci.

Nalika dhèwèké ndedonga kaya ngono, ana swara krungu saka swarga, ngundang dhèwèké lan Juliana menyang panggonan ing swarga lan janji bakal maringi panyuwuné. Mula loro martir, Barbara lan Juliana, padha lunga menyang pati kanthi kabungahan gedhé, kepéngin bébas saka badané lan ngadeg ing ngarsané Gusti. Nalika tekan panggonan kang wis ditemtokake, Barbara, wedhusé Kristus, nundhuk sirahé ing sangisoring pedhang lan dipenggal déning tangané bapaké sing tanpa welas asih, kanthi mangkono nepati tembung Kitab Suci: *'Bapak bakal nyerahaké anaké marang pati'* (Matéus 10:21; Markus 13:12). Santa Juliana, ing wektu sing padha, dipenggal sirahé déning sawijining prajurit. Mangkono padha ngrampungaké pakaryané ing[8440] . Jiwané sing suci kanthi kabungahan lunga marang Pangantené, Kristus, ditemoni para Malaikat lan kanthi katresnan ditampa déning Gusti piyambak. Dioskorus lan gubernur Martian dumadakan kena paukuman saka Gusti Allah. Sawisé paukuman mati, loro-loroné kena prahara udan gedhé, lan awaké kobong dadi abu déning kilat.

Ing kutha iku ana wong saleh sing jenenge Galentian. Njupuk relik suci para martir, dhèwèké nggawa menyang kutha, ngubur kanthi pakurmatan sing pantes, lan mbangun gréja ing dhuwuré, ing ngendi akèh wong mari amarga relik para martir suci, lumantar pandonga lan sih-rahmaté Rama, Putra, lan Roh Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal. Mugi kamulyan tumrap Panjenengané salawas-lawase. Amin.

- Ing relik suci Sang Martir Agung Barbara

Sabanjure, relik suci saka Martir Agung Barbara dipindhahake saka Yunani menyang Rusia, menyang Kyiv, nalika sawisé padhanging tanah Rusia lumantar baptisan suci, para pangeran Rusia njaga hubungan sing

---

[8438] Ungkapan sing dijupuk saka Kitab Suci: cf. Mazmur 146:9; Ayub 38:10.

[8439] Ungkapan saka Kitab Suci: cf. Mazmur 103:2, 135:6; Matius 5:45.

[8440] Istirahat sing berkah saka Para Martir Agung Suci Barbara lan Juliana kelakon ing taun 306.

raket lan paseduluran karo para raja Yunani lan njupuk adhine lan putrine dadi garwa[8441] . Ing jaman sesambetan raket lan paseduluran antarane para panguwasa Yunani lan Rusia kuwi, Kyiv nampa kado sing ora ternilai saka Yunani – relik sing marasake Pahlawan Agung Santa Barbara, kaya sing dicritakake ing sawijining carita sing ditulis taun 1670 déning abbot Biara Kyiv St Michael's Golden-Domed[8442] , Hieromonk Theodosius Safonovich[8443] , sawijining priya sing banget bisa dipercaya.

Garwo kapisané Pangeran Agung Svyatopolk Izyaslavich saka Kyiv[8444] , sing dijenengi Michael, yaiku putri Yunani Varvara, putriné Kaisar Bizantium Alexios Komnenos[8445] . Sadurunge budhal saka Konstantinopel menyang Rusia, Putri Varvara nyuwun marang bapakne supaya paring relik Suci Pahlawan Agung Varvara, sing digawa bebarengan menyang Kyiv. Bojoé, Pangeran Agung Michael, sawisé mbangun gréja watu ing Kyiv taun 1108 kang dipersembahaké marang Santo Mikael Sang Juru Utusan, pelindungé, kanthi hormat nyimpen relik suci Sang Martir Agung ing jeroné[8446] . Nalika invasi marang tanah-tanah Rus' déning khan Tatariya Batu[8447] , relik Sang Martir Agung Suci disumputaké déning para rohaniawan ing panggonan rahasia ing sangisoring undhakan tangga watu sing munggah menyang gréja. Pirang-pirang taun sawisé karusuhané Batu, kanthi sih rahmaté Gusti, relik suci mau ditemokaké, dijupuk saka panggonané sing ndhelik, lan dipasang kanthi pakurmatan ing gréja sing padha.

Ing taun 1644, nalika masa jabatan pangreksa agung Ortodoksi, Metropolitan Petrus Mohyla saka Kyiv[8448] , Kyiv dikunjungi Georgy Osolinsky, Kanselir Karajan Polandia. Nalika mlebu ing gréja Biara Santo Mikael kanggo ngurmati relik suci Martir Agung Barbara, dhèwèké nyritakaké kaya ing ngisor iki:

Aku nduwé pracaya jero marang perantarané Santa Pahlawan Agung Barbara, amarga akèh wong sing nyekseni yèn sapa waé sing nyerahaké dhiri marang perantarané ora bakal mati tanpa tobat lan sawisé nampa Misteri Ilahi. Aku wis menyang Roma lan negara-negara Kulon, lan ing endi wae aku takon ing ngendi relik Sang Pahlawan Agung Santa Barbara ditemokake—ing Kulon utawa ing Wétan. Aku dikandhani manawa relik suci Sang Martir Agung ora ditemokake ing Kulon, uga ora ana ing Wétan, kaya sing diandharake wong-wong sing wis tau menyang kana, nanging disimpen ing wilayah iki. Saiki aku pracaya manawa ing kéné, ing Kyiv, ditemokake relik sejati Sang Martir Agung Barbara.

Sawisé sujud ing ngarepé relik suci kanthi pandonga sing khusyuk lan nyium kanthi pangurmatan, kanselir nyuwun supaya diparingi pérangan saka relik suci iki. Minangka pangajèn marang imané sing gedhé, dhèwèké diparingi pecahan driji tengen Sang Wali, sing ditampa kanthi rasa syukur sing jero.

Ing taun 1650, nalika masa jabatan Metropolitan Silvestr Kossov saka Kyiv[8449] , hetman Lithuania, Pangeran Janusz Radziwiłł, nyerbu kutha Kyiv. Miturut panjaluké, dhèwèké diparingi loro pecahan relik Santa Barbara Sang Martir Agung, sing dijupuk saka balung dhadha lan balung iga. Hetman mau maringi potongan saka dhadha Sang Martir Agung marang garwané, Putri Maria, putri saleh saka panguwasa Moldavia-Wallachia, Vasil. Nalika Maria séda, bagéan relik sing disimpené diwarisaké marang Metropolitan Kyiv, Joseph Tukalsky[8450] , lan

---

[8441] Mangkono, St. Vladimir, sing padha karo para Rasul, njupuk Putri Anna, adhine para kaisar Yunani Basil lan Konstantinus, dadi garwané. Cucune, putrané Yaroslav, Pangéran Agung Vsevolod, sing mrentah ing Kyiv sawisé adhine Izyaslav Yaroslavich, uga nikah karo putri Kaisar Yunani Constantine Monomachos, sing banjur nglairaké putra, Vladimir Monomachos, sing mengko dadi Pangéran Agung Kyiv.

[8442] Miturut tradisi kuna, Biara Kubah Emas Santo Mikael dibangun ing taun-taun awal sawisé mlebué agama Kristen menyang Rusia déning Mikael, Metropolitan pisanan Kyiv lan Kabèh Rus', sing mbaptisaké wong-wong Kyiv ing Kali Dnieper ing panggonan persis ing ngendi patung utama Perun biyèn ngadeg. Nanging, miturut cathetan kronik paling awal, biara iki diadegaké ing taun 1108 déning Sviatopolk Izyaslavich, Pangeran Agung Kyiv.

[8443] Feodosy Safonovich – sawijining guru lan pangkotbah ing Kyiv, lan wiwit taun 1665 dadi abbot Biara St. Michael Kubah Emas.

[8444] Svyatopolk Izyaslavich – putrané Yaroslav sing Arif lan buyuté St Vladimir, Pangeran sing padha karo Para Rasul – mrentahké Kakaisaran Gedhé Kyiv saka taun 1093 nganti 1114.

[8445] Alexius I Comnenus, Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 1081 nganti 1118.

[8446] Ing Biara Santo Mikael sing atapé emas, ing ngendi relikwi Santa Barbara, Sang Martir Agung, isih disimpen nganti saiki, sing dipasang taun 1847 ing relikwarium perak-lapis emas sing dihias kanthi mewah.

[8447] Invasi Batu Khan kelakon ing taun 1240.

[8448] Pyotr Mohyla, juara misuwur Ortodoksi, dadi Metropolitan Kyiv wiwit taun 1631 nganti 1646; Dheweke kondhang amarga perjuangane kanggo Ortodoksi nglawan Katolik lan Uniat, amarga ngedegake Sekolah Persaudaraan Kyiv, amarga nerbitake buku-buku liturgi lan buku pangajaran, lan amarga khotbah-khotbah lan tulisan-tulisan liyane.

[8449] Sylvester Kossov – Metropolitan Kyiv – ngladeni ing Kyiv wiwit taun 1647 nganti 1657.

digawa déning piyambakné menyang kutha Kaniv[8451] ; sawisé seda, relik mau dipindhahaké menyang kutha Baturyn[8452] , ing ngendi saiki disimpen ing Biara Santo Nikolaus Panjaluk Mucizah lan, kanthi pangurmatan sing jero, maringi panyembuhan mujijat. Babagan bagean liyane saka iga Sang Martir Agung, Pangeran Radziwill sing padha ngirim iku minangka hadiah marang Uskup Katolik Vilnius, George Tyszkiewicz, kanggo nepaki pangarep-arep lan panyuwunan tulusé. Sawisé nampa hadiah iki, uskup nyimpen iku kanthi pakurmatan ing kamare ing relikwi sing dihias kanthi mewah. Sawisé sawatara wektu, omahé uskup kobong, nanging relikwarium sing ngemot reliké Santa Pahlawan Agung Barbara tetep aman lan utuh. Nalika padha krungu kabar iki, kabèh wong kaget banget lan padha muji Gusti Allah lan Santa Pahlawan Agung Barbara. Warta babagan mukjizat iki tekan ing Biara Santo Mikael ing taun 1657. Setahun sadurunge, ing taun 1656, Patriark Antiokia, Macarius[8453] , wis rawuh ing Kyiv. Kanthi iman lan katresnan sing gedhe, lan kanthi luh ing mripaté, piyambakipun ngurmati relik suci Sang Martir Agung lan nyritakaké ing ngandhap punika:

'Ing patriarkat kula, ora adoh saka Antiohia, ana kutha sing dijenengi Heliopolis, ing ngendi Sang Martir Agung Suci Barbara nandhang sangsara. Nalika aku takon ing kana babagan relik sucié, aku dikandhani yèn wiwit jaman biyèn durung ana sing nemokaké ing kana, utawa ing panggonan liya ing Wétan, nanging disimpen ing tanah Rusia, sing sawatara wong nyebut tanahé wong barbar. Saiki aku pracaya tanpa sangsi manawa relik sejati saka Sang Martir Agung sing suci dumunung ing kene.

Patriark kanthi tulus nyuwun supaya diparingi pérangan saka relik suci iki. Panjaluké dikabulaké déning Metropolitan Silvestr saka Kyiv, lan Patriark nampa pérangan relik suci mau kanthi kabungahan lan rasa syukur sing gedhé.

Akeh mujijat lan panyembuhan lumantar relik suci Sang Martir Agung wis kelakon lan isih terus kelakon ing Biara St. Michael sing atape emas. Mujijat-mujijat iki ngumumake bebener marang saindenging jagad luwih kuwat tinimbang trompet paling banter, njamin marang saben wong bab keasliane relik-relik mau lan kakuwatan kebak sih sing makarya lumantar relik-relik mau. Ing kene bakal kita sajikake ringkesan sawetara mujijat mau.

Uskup Agung Lazar Baranovich saka Chernihiv[8454] wis ngupaya nginjili Sabda Gusti wiwit taun 1640, malah sadurunge piyambakipun njabat uskup. Nalika khotbah, ing antawisipun acara-acara sanès, ing dina raya Sang Martir Agung Suci Barbara ing ngarsané reliké sing kinurmatan, piyambakipun kanthi raos syukur lan émosi jero ngluhuraké mujijat panyembuhan saking lara abot sing dipun tampi lumantar relik suci wau. Lan, tanpa kendhat muji kaajaiban iki, piyambakipun nyritakaké ing buku *Festive Sermons* ing taun 1674: 'Aku katarajang lara abot, aku ora nyuwun marang dhokter liya, nanging nyuwun marang relik Sang Martir Agung Santa Barbara; kanthi iman aku ngombe banyu sing wis dicelupake tangan Sang Martir Agung, lan cangkir banyu iku dadi panyelamatku.'

Abaot ing Biara Michael Suci sing atapé emas ing Kyiv, Hieromonk Theodosius, nyritakaké yèn nalika, kanthi berkahé Metropolitan Kyiv, Silvestr Kossov, njabat ing biara taun 1655, ana sawijining warga jenenge Slutsky teka marang piyambakipun ing taun sing padha lan nggawa tangan sing digawe saka perak, sing dijaluk supaya digantung ing jejere relik Sang Martir Agung Barbara. Nalika pengunjung mau ditakoni kenapa nindakake kuwi, piyambakipun kanthi jujur nyritakake ing ngandhap punika:

'Tangan kula kaserang lara abot lan bengkok banget nganti kula ora bisa ngulurake. Amarga nandhang lara sing ora bisa mari iki, kula kelingan mujijat sing mili saka relik suci Santa Barbara, Sang Martir Agung. Aku ndedonga marang Sang Martir Agung Suci supaya tanganku waras lan nggawe nadzar arep teka lan ngajeni relik sucié. Mula, lumantar perantara Santa Barbara, tangan kula sing layu mari; lan kula, nepati nadar, rawuh mriki kanthi pangucapan syukur lan nggawa tangan pérak iki minangka pratandha panyembuhan tangan kula, marang relik suci Sang Martir Agung.

[8450] Yosef Nelyubovich-Tukalsky – Metropolitan Kyiv wiwit taun 1663, sawijining juara misuwur Ortodoksi, banjur dipenjara déning wong Polandia lan seda ing Chyhyryn.

[8451] Kaniv – kutha kecamatan ing Governat Kyiv ing sisih Kali Dnieper.

[8452] Baturyn – sawijining kutha ing distrik Konotop ing Chernihiv Governorate.

[8453] Makarius, Patriark Antiohia saka taun 1648 nganti 1672.

[8454] Lazar Baranovich – Uskup Agung Chernihiv wiwit taun 1647 nganti 1693, tokoh utama ing Gréja Rusia, kondhang amarga polemiké nglawan para Yesuit lan tulisan-tulisan liyané, uga amarga khotbahé.

Theodosius sing padha nyritakaké yèn ing taun 1660, nalika perang saudara sing lagi nggegirisi, dhèwèké sedhih banget merga kamlaratan ing biarané lan bebaya tumrap kasehatan lan nyawané. Ing sawijining wengi, nalika turu, dhèwèké weruh dhèwèké ngadeg ing ngarep relik Sang Martir Agung Santa Barbara lan weruh yèn wadah reliké kebak lenga suci. Para Martir Agung Suci ngendika marang dhèwèké:

'Aja kélangan semangat; Aku ana ing sisihmu.'

Sawisé tangi, dhèwèké miwiti merenung bab panglihatan sing wis dialami lan, kelingan yèn ing Kitab Suci lenga minangka pratandha welas asih[8455] , dhèwèké kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Cangkang sing kebak lenga, ing ngendi aku weruh Sang Martir Agung ngendhok, iku pratandha manawa lumantar pandonga suci panjenengané ora bakal ana maneh kekurangan utawa sangsara ing biara.'

Lan mangkono kedadéyané.

Ing taun 1666, nalika puasa Natal—periode nalika kenangan Sang Martir Agung disembah—loro prajurit, Andrei lan Fyodor, ngrancang nyolong hiasan berharga sing ana ing ndhuwur relik Sang Martir Agung. Tekan ing biara ing wayah bengi, padha mbukak paksa lawang kidul Gréja Santo Mikaél lan mlayu nyedhak marang reliké Santa Barbara. Nalika padha nyedhak relik sucié, ujug-ujug muni guntur sing nggegirisi, lan percikan geni udan mudhun marang awaké dhéwé saka reliké santa kuwi. Amarga wedi banget, para maling kuwi padha ambruk ing lemah kaya mati; siji langsung dadi tuli, dene sijine dadi edan. Sawisé waras sakwetara, wong tuli kuwi, nyadari yèn dhèwèké wis nampa paukuman saka Gusti Allah lan Sang Martir Agung sing suci, nuntun kancané sing edan metu saka gréja, ngunci lawang gréja manèh lan, sawisé ora njupuk apa-apa, bali menyang omah. Pitu dina sawisé, kanthi atiné remuk, wong tuli mau dhéwé ngakoni mujijat iki marang bapak rohani, hieromonk Simeon, sawisé teka ing Gréja St. Michael bareng karo kancané. Sing nampa pangakuan iku maringi pitutur marang wong loro mau kanthi sak apik-apike supaya padha nindakake tobat sing sejati lan ngutus wong loro mau lunga kanthi pangarep-arep pitulungan lan panyembuhan saka Sang Martir Agung Suci. Sawisé kuwi, Simeon, nalika arep nindakake Liturgi Ilahi ing ngarep mezbah suci, nyritakaké apa sing wis kelakon marang abbaté, Hegumen Theodosius.

Ing tanggal 12 Agustus 1669, ana sawijining prajurit teka menyang gréja ing ngarsané relik suci Santa Barbara, Sang Martir Agung, sujud kanthi ngurmatan gedhé lan kanthi ambegan dawa nyritakaké marang juru gréja lan akèh wong liya kaya mangkéné:

Aku wis diparingi perantara agung lan mujijat saka Sang Prawerti Agung. Ing sawijining dina, nalika aku lagi tugas ing resimku, aku lunga bareng kanca-kancaku kanggo nglumpukaké jerami, lan dumadakan wong Tartar nyerang kita lan nyekel kabèh kanca-kancaku; mung aku siji sing bisa lolos. Nalika aku matur nuwun marang Gusti Allah amarga kaslametané lan sedhih amarga kanca-kancaku, Sang Perawan Suci Barbara muncul marang aku, nganggo busana lan makutha sing persis padha kaya nalika Panjenengané kaparing, lan ngendika marang aku: 'Wigati, aku iki martir Barbara, sing nylametaké kowe saka wong Tatarlah.' Mula aku teka ing kéné menyang relik suci Panjenengané kanggo matur nuwun amarga perantaraane sing mujijat, lan kanggo nyritakaké mujijat iki marang sampeyan.

Taun sabanjure, ing taun 1670, ana wong saka Kyiv jenenge John, sing sepisanané dadi rakyat biasa lan mengko dadi burgomaster, lara demam. Sawise suwe nandhang lara iki, dhèwèké kelingan marang Santa Pahlawan Agung Barbara, sing maringi panyembuhan mujijat liwat relik suci. Amarga lara banget nganti ora kuwat metu saka amben lan mlaku menyang gréja, dhèwèké ngirim layang marang Biara St. Michael, pracaya bakal mari, lan nyuwun banyu sing wis disiramaké saka relikwi Santa Barbara. Ing wektu sing padha, dhèwèké nandhang demam abot nganti ilaté garing. Kulawargané nyaranaké supaya dhèwèké ngombe apa-apa kanggo nurunaké panasé. Nanging dhèwèké mangsuli:

'Sanajan aku mati, aku ora bakal ngombe apa-apa nganti ana banyu sing digawa saka relikwi Sang Martir Agung Suci.'

Mangkono jero imané marang Sang Martir Agung Suci. Nalika banyu saka relik sucié digawa, Yohanes nampa kanthi kabungahan lan sawisé ndedonga kanthi iman, dhèwèké ngombe. Sakwise kuwi dhèwèké langsung turu jero, padahal sadurungé dhèwèké pancèn ora bisa turu babar pisan. Lan ing ngimpi dhèwèké weruh kaya-kaya dhèwèké ana ing gréjaé Santo Mikael Malaikat Agung, lan ana cah wadon ayu sing kandha marang dhèwèké:

[8455] Eleos – saka basa Yunani, tegesé 'rahmat, welas asih'.

'Apa kowe ngerti sapa aku iki?'

Nalika dhèwèké mangsuli yèn dhèwèké ora ngerti, cah wadon iku kandha manèh:

'Mula saka iku, kowe kudu ngerti yèn aku iki martir Barbara. Akeh wong sing ora pracaya yèn relikiku sing ora rusak ana ing Biara Santo Mikael. Saiki delengen dhéwé keasliane relikiku lan wulangna marang kabèh wong supaya padha pracaya marang iki; lan minangka pratandha saka iki, wiwit saiki kowe bakal mari.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké dhéwé nglempèk ing relikwariumé dhéwé, sing ana ing panggonan sing dihias, déné Yohanes, sawisé tangi langsung, ngrasa waras kabèh, kaya-kaya ora tau lara. Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah lan Santa Barbara, dhèwèké ora mung nyritakaké marang kakangé—Teodosius, abbot Biara Santo Mikael—nanging uga marang kabèh wong bab panyembuhan mujijat liwat perantara Sang Martir Agung Suci lan bab kesaksiané bab keaslian reliké.

Uga pantes disebutake ing kene babagan tangan kiwa Sang Martir Agung Suci, sing wiwit jaman biyen ora ana bareng karo badané sing ora bosok: tangan iku ditinggal ing Yunani. Pirang-pirang taun sawisé, nalika jamané Metropolitan Petrus Mohyla saka Kyiv, tangan mau digawa menyang Polandia déning wong Yunani sing jenengé Mosel, sing wis manggon ing kana. Dhèwèké keturunan saka kraton Kantakouzenos lan dadi guru obat sing trampil. Tangané sing digawa iku dipasang ing gréja paroki watu sing wis dibangun déning dhèwèké kanggo ngurmati Pangluhuré Salib Suci, ing kutha Volhynian Lutsk. Pirang-pirang taun sawisé, nalika masa jabatan Uskup Ortodoks Lutsk, Gedeon (saka kulawarga bangsawan Chetvertynsky), sing banjur dadi Metropolitan Kyiv[8456] , Wong Yahudi ngrampok gréja ing Lutsk lan nyolong tangan suci sing ana ing relikwi pérak, bebarengan karo perabotan gréja liyane, banjur mbuwangé menyang tungku distilasi sing kobong, ing ngendi sanajan kobong sedina semaleman, tangan iku tetep ora rusak. Ndeleng kahanan iki, para maling sing ora pracaya nyopot tangan suci sing ajaib ora rusak saka tungku kobong lan ing wayah bengi kanthi rahasia nyoba nggebuk nganggo palu wesi; sawisé akèh gaweyan, sawisé pecah dadi potongan cilik, padha mbuwang maneh menyang tungku kobong sing padha.

Kanthi pangayomaning Gusti kang nggumunake, kaluputan sing ditindakake wong Yahudi sing ora pracaya marang Gusti iki ora suwe kabukak liwat panyelidikan jero bab maling lan kesaksian tangga teparo sing krungu swara palu ing wayah bengi. Nalika disiksa, para penculik ora gelem ngakoni kaluputane. Banjur para penyidik kepikiran kanggo ngorek abu saka tungku lan nyaring nganggo ayakan. Sakwise kuwi langsung ditemokake potongan-potongan cilik tangané Sang Martir Agung sing wis diremuk, uga hiasan koral sing biyèn ana ing tangan kuwi, sing ora dadi abu nanging mung dadi putih amarga geni. Sawisé kuwi, malah wong Yahudi sing ora pracaya marang Gusti, sawisé disiksa manèh, padha ngakoni kaluputane. Kanthi idin Uskup Gedeon, tangan suci Sang Martir Agung sing wis dipecah déning wong-wong jahat, dipasang bareng karo kabèh pecahan sing ditemokaké lan koral mau ing wadah relikwi sing megah sing digawe khusus kanggo kuwi. Relikwi iki, diiringi prosesi nganggo salib lan lilin, lan dikawal déning kabèh umat katedral sing wis disucèkaké lan akèh wong, kanthi pakurmatan digawa mlebu ing Gréja Katedral St. Yohanes Sang Teolog ing Lutsk. Sawisé pirang-pirang taun, Uskup Gedeon, nalika pindhah saka Lutsk menyang Little Russia amarga panganiayaan marang Ortodoksi, nggawa bebarengan relikwi kuwi sing isiné tangan suci sing wis remuk saka Martir Agung Barbara. Nalika piyambakipun diangkat dados Metropolitan Kyiv, piyambakipun nyelehake tangan suci punika, ingkang taksih wonten ing relikwi ingkang sami, kanthi pakurmatan ingkang pantes ing altar Katedral Metropolitan Kyiv ingkang dipersembahaken dhumateng Santa Sofia – Kawicaksananing Gusti, ing pundi tangan punika taksih dipunurmati kanthi pangurmatan ngantos sapunika[8457] .

[8456] Lutsk – kutha distrik ing Provinsi Volhynia. Gedeon ngladeni dadi Uskup Agung ing Kyiv wiwit taun 1685 nganti 1690.

[8457] Saliyane, sawijining bagéan saka relik Santa Barbara Sang Martir Agung – sawijining driji – disimpen ing Moskow, ing gréja sing didedikasikaké kanggo dhèwèké ing Varvarka; ana uga sawetara bagéan relik Santa Barbara ing Gunung Athos. Marang mujijat-mujijat sing kasebut ing ndhuwur, sing kelakon lumantar perantaraane, uga kudu ditambahaké mujijat-mujijat saka jaman sabanjuré. Mangkono, lumantar perantaraane sing mujijat ing taun 1710, nalika wabah taun sing ngamuk luwih saka sepuluh wulan lan ngrusak banget Kyiv lan saindenging Little Russia, wabah maot kuwi ora nyentuh Biara St Michael sing atapé emas, ing ngendi relik Santa Barbara disimpen, lan ora ana siji wae biksu ing biara sing seda amarga penyakit iki, sanajan gapura biara tansah kabuka kanggo sapa wae sing golek panglipur liwat pandonga. Perantara sing welas asih lan mujijat sing padha uga dituduhake dening Sang Martir Agung Suci Barbara ing taun 1770, nalika wabah pes nyerang Rusia Kidul kaping pindho, lan ing pirang-pirang wektu ing jaman saiki sajrone epidemi kolera. Saben taun – tanggal 4 Desember – dina kang dipersembahake kanggo pesta Sang Martir Agung Suci, relik suci panjenengané diarak kanthi upacara

Troparion, Nada 8:

Ayo padha ngurmati Santa Barbara: amarga dhèwèké mecah jebakan mungsuh, lan kaya manuk dibebasaké saka iku, kanthi pitulungan lan senjata Salib, ya Sang Linuwih Kinurmatan.

Kontakion, nada 4:

Wah, sang penopang sangsara sing manut marang Gusti Allah, Sang Siji sing dipuji kanthi taat ing Tritunggal, kowe wis ngrusak panggonan-panggonan sembah arca; nanging nalika nandhang sangsara ing tengah perjuanganmu, wah Barbara, kowe sing wicaksana ing roh ora wedi marang paukuman para penyiksa, muni banter lan tansah: 'Aku nyembah Tritunggal, Gusti Allah Siji.'

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Yohanes saka Damaskus

Dipepering ing tanggal 4 Desember

Ingkang Kinurmatan Yohanes saka Damaskus lair ing Damaskus, kutha krajan Siria[8458] , saking tiyang sepuh ingkang luhung lan taat[8459] , ingkang imanipun ing Kristus ingkang kobet, kados dipunuji dening sangsara lan godaan, kabukti langkung kiyat lan langkung ajri tinimbang emas, sanadyan dipunuji dening geni. Wektu punika mangsa ingkang angel. Para Saracen wis ngrebut tanah iku lan, sawisé njupuk kutha mulya iki, nimpahaké kabèh jinis cilaka marang wong Kristen, matèni sawatara, ngedol liyané dadi budhak, lan nglarang sapa waé ngakoni Kristus kanthi terang-terangan. Ing wektu kuwi, wong tuwané Yohanes, sing dilindhungi dening Pangayomané Gusti, tetep aman lan waras, bebarengan karo kabèh kagungané; Padha uga njaga iman sing suci, amarga Gusti maringi kasempatan kanggo entuk pangayoman saka wong Saracen, kaya sing tau maringi marang Yusuf ing antarané wong Mesir[8460] lan marang Daniel ing antarané wong Babilonia[8461] , supaya wong Agarian sing jahat[8462] ora ngalang-alangi wong tuwané sang wali pracaya marang Kristus lan kanthi mbukak memuji Asmané sing suci. Sateruse, wong-wong mau ngangkat bapaké Santo Yohanes dadi hakim kutha lan kepala karya umum[8463] . Urip ing kamakmuran kaya ngono, dhèwèké nindakake akèh kabecikan kanggo sedulur iman: dhèwèké mbebasaké tawanan, mbebasaké narapidana saka belenggu lan nylametaké saka pati, lan maringi pitulungan marang kabèh sing nandhang sangsara. Wong tuwané Sang Kinurmatan ana ing Damaskus ing

---

ngubengi gréja Biara Mikhailovsky, ing antarané akèh wong sing padha nglumpuk. Ing awal abad kaping 18, Metropolitan Joasaph saka Krokiv (1708–1718) nyipta akathist kanggo Santa Barbara Sang Martir Agung, sing nganti saiki isih dinyanyikake ing ngarepe relik suci panjenengané. Miturut kapercayan umum, Santa Barbara Sang Martir Agung diparingi sih rahmat khusus dening Gusti Allah – kanggo nylametake wong saka pati dumadakan lan ora lumrah, saka wabah, lan saka bebaya dadakan liyane. Kapercayan iki adhedhasar sawenehing cathetan hagiografi babagan uripe dheweke, miturut cathetan mau dheweke ndedonga marang Gusti supaya nylametake saka lara dadakan lan pati sing ora dikarepake sapa wae sing eling marang dheweke lan kasangsarane kanthi pangibadah, lan uga adhedhasar mujijat-mujijat sing kasebut ing ndhuwur sing dianggep saka dheweke ing Biara Santo Mikael nalika wektu wabah penyakit. Ing gréja Katolik Roma, Santa Barbara dianggep ora mung duwé karunia nylametaké wong saka pati dumadakan lan kejem, nanging uga saka badai ing segara lan geni ing daratan; dhèwèké uga dianggep déning umat Katolik minangka santo pelindung artileri.

[8458] Damaskus iku kutha dagang utama lan paling sugih ing Siria, lan salah siji kutha paling tuwa ing donya; dumunung ing sisih lor-wétan Palestina, ing pinggir Kali Barada sing mili ngliwati kutha iki, ing sawijining dataran endah lan subur ing sikil wétan Pagunungan Anti-Libanon. Sanajan saiki, Damaskus, sing dadi péranganing Kakaisaran Utsmaniyah, iku salah siji kutha paling sugih ing Asia, kanthi populasi luwih saka 150.000 jiwa.

[8459] St. Yohanes Damaskus lair watara taun 680. Asma kulawargané Mansur.

[8460] Kejadian 41:37.

[8461] Dan 2:48.

[8462] Para Hagari, utawa Sarasin, iku Bedouin Arab. Istilah 'Hagari', sing wiwitane nyebutake suku nomadik iki, banjur digunakake dening panulis Kristen kanggo kabeh wong Arab, lan mengko dadi tegesé Muslim sacara umum. Para Bedouin Arab diarani 'Agarian' amarga, miturut tradisi Yahudi, padha turunané Ishamel, putrané Hajar, abdi dalemé Abraham.

[8463] Bapaké Santo Yohanes saka Damaskus, Sergius Mansur, njabat minangka kepala logotet—yaiku pangurus kas, utawa bendahara—ing sangisoré Khalifah Damaskus, Abd al-Malik (686–705).

antarané wong Agari, kaya lentera ing pepeteng, kaya wiji ing Israèl, kaya percikan geni ing abu. Mula saka iku, padha dilestarekake déning Gusti Allah, supaya lumantar wong-wong mau lentera bisa dinyalakaké ing Gréja Kristus, sumunar padhang kanggo saindenging donya – Sang Yohanes Damaskus sing pinaringan berkah. Sawisé nglairaké dhèwèké ing daging, wong tuwané buru-buru nglantaraké dhèwèké dadi anak pepadhang lumantar baptisan, sing wektu kuwi kalebu pakaryan sing paling angel. Wong Agari ora maringi idin sapa waé kanggo dibaptis, nanging wong tuwané sang wali kasil nglairaké manèh anaké lumantar baptisan lan maringi jeneng sing maknané sih rahmaté YGod[8464] . Bapaké bocah iku ngopeni banget supaya dhèwèké dibesarké ing piwulang sing leres lan diajari ora kabiasaan Saracen, ora kawani militèr, ora moro kéwan, ora katrampilan donya liyané, nanging alus, andhap asor, ajiné marang Gusti, lan kawruh Kitab Suci. Mulane piyambakipun kanthi khusyuk ndedonga marang Gusti Allah supados ngutus tiyang pinter lan saleh dhateng putranipun, ingkang badhe dados guru lan pangarsa ingkang sae tumrap bocah punika ing pakaryan kabecikan. Donga bapak sang wali pun dipun wangsuli dening Gusti Allah lan piyambakipun nampi kados pundi ingkang dipun kepengin.

Para bajak laut Damaskus kerep nindakake serangan marang negara tangga, loro-lorone saka darat lan segara; padha nyekel wong Kristen dadi tawanan lan, sawisé digawa menyang kutha, padha adol sawatara ing pasar lan mateni liyane. Ing sawijining wektu, padha nyekel sawijining biksu sing jenenge Cosmas, wong sing duwé watak luhur lan jiwa sing mulya, sing teka saka Italia. Bareng karo tawanan liyane, padha mutusaké adol dhèwèké ing pasar. Wong-wong sing arep dipatèni para perampok padha nyuwun marang sikilé rahib mau lan kanthi nangis nyuwun supaya dhèwèké ndedonga marang Gusti Allah kanggo nyawane. Nalika weruh ajining dhiri sing diparingaké marang rahib mau déning wong-wong sing dihukum pati, para Saracen padha takon apa pangkat lan pakurmatané dhèwèké ing antarané wong Kristen ing tanah airé. Dhèwèké mangsuli:

Aku ora nduwé jabatan apa-apa; aku malah durung ditahbisaké dadi imam. Aku mung biksu sing berdosa, paham filsafat—ora mung filsafat Kristen, nanging uga filsafat sing digawé para bijaksana pagan!

Sawisé ngendika mangkono, sang biksu nangis kenceng. Ing sacedhaké ana bapaké Yohanes; nalika ndeleng wong tuwa sing nangis lan nyumurupi yèn dhèwèké biksu saka sandhangané, dhèwèké nyedhak lan, kepéngin nglipur sang biksu ing sedhihé, kandha:

'Sia-sia, manungsa Gusti, kowe nangis amarga kelangan donya, sing wis suwe kowe tinggalake lan sing wis kowe tinggali mati, kaya sing tak deleng saka rupa lan busanamu.'

"Aku nangis," wangsul sang biksu, "dudu amarga kelangan donya iki—awit, kaya sing kowe kandha, aku wis mati tumrap donya iki—lan aku uga ora peduli marang apa wae ing donya, amarga aku ngerti ana gesang liyane—luwih becik, langgeng lan langgeng tanpa pati, sing wis disiapake kanggo para abdi Kristus, sing uga aku ngarep-arep bisa nggayuh kanthi pitulunganing Gusti; nanging aku nangis amarga aku ninggalake donya iki tanpa anak, ora ninggalake ahli waris.

Bapaké Yohanes kaget krungu tembungé biksu mau lan kandha:

'Bapa, panjenengan punika biksu ingkang sampun nyawisake dhiri panjenengan dhumateng Gusti Allah supados tetep suci, boten kanggé gadhah anak: punapa panjenengan sedhih amargi anak?'

Biksu mangsuli:

'Panjenengan boten mangertos, pak, punapa ingkang kula aturaken: kula boten ngandika bab putra daging utawi warisan donya, nanging bab warisan rohani. Kados panjenengan saged mirsani, kula punika biksu mlarat lan boten gadhah punapa-punapa, nanging kula gadhah bandha kawicaksanan ingkang ageng ingkang sampun kula gunakaken, amargi kula sampun nyambut gawe wiwit enget kanthi pitulunganing Gusti. Aku wis sinau maneka ilmu kamanungsan: retorika, dialektika, lan filsafat sing diwulangaké déning Stagirite lan putrané Ariston[8465] ; aku uga trampil ing survei lan musik, lan wis nyinaoni kanthi teliti gerak badan langit lan lintasan lintang, supaya saka kaendahaning ciptaan lan rancangané sing paling wicaksana aku bisa nggayuh pangerten sing luwih cetha marang Sang Pangripta dhéwé. Pungkasané, aku uga wis sinau kanthi tuntas doktrin misteri Ortodoksi sing disusun déning

[8464] 'Yohanes', sing diterjemahaké saka basa Ibrani, tegesé 'rahmaté Gusti'.

[8465] Stagira iku sawijining kutha ing Semenanjung Chalcedonia, ing ngendi filsuf Yunani Aristoteles (abad kaping 4 SM) lair; mula dheweke dikenal minangka Stagirite. Filsuf Yunani Plato (abad kaping 4 SM) dianggep minangka putrané Ariston, sing asalé saka Stagira. Filsafat iku ilmu sing nyinaoni pitakon paling dhuwur babagan eksistensi: Gusti Allah; asal-usul, sifat, lan hukum donya lan manungsa; tujuan manungsa; lan tujuan pungkasan eksistensi donya, lan sapiturute. Retorika lan dialektika iku ilmu sing nyinaoni hukum pamikiran lan cara-cara pangungkapane.

para teolog Yunani lan Romawi. Sawise aku duwe kawruh kaya ngono, aku durung nate mulang sapa-sapa, lan saiki aku ora bisa mulang sapa-sapa apa sing wis tak sinau, amarga aku ora duwe wektu lan ora ana murid, lan aku mikir yen aku bakal mati ing kene amarga pedhang para Agarians lan muncul ing ngarepe Gustiku kaya wit sing ora ngasilake woh, kaya abdi sing wis ngubur bakat tuwane ing lemah[8466] . Iki sababé aku nangis lan meratapi. Kaya bapak-bapak ing donya padha sedhih amarga sanadyan wis omah-omah ora nduwé anak, mangkono uga aku sedhih lan meratapi amarga aku ora nduwé siji anak rohani sing bisa nerusaké aku dadi ahli waris bandha kawicaksanan.

Nalika krungu tembung-tembung iki, bapaké Santo Yohanes bungah amarga wis nemokake harta karun sing suwé diarep-arep, banjur kandha marang sang tuwa:

'Aja sedhih, Bapa: Gusti Allah bisa nepaki pangarep-arep ing manah panjenengan.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké buru-buru menyang pangeran Saracen lan, sujud ing sikilé, kanthi tulus nyuwun supaya pangeran kersa nyerahaké biksu sing dadi tawanan; panyuwuné ora ditolak: pangeran kersa maringi peparing iki, sing pancèn luwih ajiné tinimbang akèh peparing liyané. Kanthi kabungahan, bapaké Yohanes nggawa Cosmas sing pinaringan berkah menyang omahé lan maringi panglipur sawisé dhèwèké ngalami sangsara suwé, maringi kenyamanan lan katentreman.

"Bapak," ujare, "mugi panjenengan dados panguwasa griyaku lan dados linton ing kabungahan lan kasangsaran kula."

Lan dhèwèké nambahaké:

'Delengen, Gusti ora mung wis maringi kowe kamardikan, nanging uga wis nepaki pangarep-arepmu. Aku duwe loro anak: siji putraku miturut getih—Yohanes—lan sijine priya enom sing tak anggep putraku, wong asli Yerusalem, yatim wiwit cilik; dheweke padha jeneng karo kowe, amarga dheweke uga dijenengi Kosmas. Kula nyuwun, Bapa, mugi Panjenengan paring kawicaksanan lan budi luhur, sarta nuntun ing saben pakaryan becik; dadekna putra-putra rohani Panjenengan, anyarna lan ngopeni lumantar piwulang Panjenengan, lan tinggalken minangka ahli waris Panjenengan ing kasugihan rohani sing boten saged dipun jupuk dening sapa wae.

Sesepuh Kosmas sing pinaringan berkah banjur bungah, muji Gusti Allah, lan kanthi tekun miwiti ngopeni lan mulang loro mudha mau. Para mudha mau pinter; padha nyerep kabèh sing diwulangaké guruné lan ngalami kamajuan sing apik ing sinau. Yohanes, kaya elang mabur ing langit, mangertèni misteri luhur saka piwulang mau, déné sedulur rohani, Kosmas, kaya prau sing digawa kenceng déning angin sing nyokong, ora suwé mangertèni jeroné kawicaksanan. Kanthi sinau kanthi tekun lan rajin, padha entuk kawicaksanan ageng ing wektu sing cendhak; padha nguwasani tata basa, filsafat, lan aritmetika, lan dadi kaya Pythagoras lan Diophantus[8467] ; padha uga sinau survei, supaya dianggep Euclid anyar[8468] . Kidungan gereja lan geguritan sing digawé dadi bukti yèn dhèwèké unggul ing babagan puisi. Dhèwèké uga ora nglirwakaké astronomi, lan uga sinau kanthi tuntas misteri-misteri teologi. Saliyane kuwi, dhèwèké sinau tata krama lan cara urip sing luhur, lan dadi sampurna ing kawruh lan kabijaksanaan rohani lan donya. John, utamané, unggul banget. Malah guruné dhéwé gumun marang dhèwèké, amarga dhèwèké wis ngluwihi ing sawatara babagan kawruh. Lan John iku teolog agung, kaya sing kabuktèkaké déning tulisan-tulisané sing diilhami déning Gusti lan kebak kawruh babagan Gusti. Nanging dhèwèké ora sombong karo kawruh-é. Kaya wit sing subur, luwih akèh wohé, luwih andhap cabangé nyundhul ing lemah; mangkono uga Yohanes, luwih unggul ing kawicaksanan, luwih andhap asor dhèwèké, lan luwih bisa ngendhalèni pangarep-arep kosonging enoman lan pikiran-pikiran sing kebak napsu, nalika nyulut atiné, kaya lentera kang kebak lenga, nganggo geni pangarsa ilahi.

Lan sawijining wektu, guru Cosmas kandha marang bapaké John: 'Karsa panjenengan, bapak, sampun kacumponi: para mudamu sampun sinau kanthi saé, ngantos sampun ngluwihi kawruh kula; amargi kanggé murid kados makaten, boten cukup namung sami kaliyan gurunipun. Matur nuwun dhumateng ingatanipun ingkang saé sanget lan kerja tanpa kendhat, piyambakipun sampun nyekel kanthi sampurna jeroning kawruh; lan Gusti wis nglipatgandhèkaké karuniané. Aku ora perlu mulang manèh: padha wis bisa mulang wong liya dhéwé. Mula, kula nyuwun dhumateng panjenengan, kagem nglilani kula angkat dhateng biara, ingkang ing ngriku kula piyambak

[8466] Ungkapan Injil saka Parabel Bakat. Matius 25:16.
[8467] Pythagoras – filsuf Yunani misuwur saka abad kaping 6 SM; Diophantus – matematikawan Alexandria saka abad kaping 4 M.
[8468] Euklid – sawijining ahli matematika saka abad kaping 3 SM.

badhe dados murid lan sinau kawicaksanan ingkang paling luhur saking para biksu ingkang sampurna. Amargi filsafat donya ingkang sampun kula sinau nuntun kula dhateng filsafat spiritual, ingkang langkung luhur lan langkung suci tinimbang filsafat donya, awit punika mawa kauntungan lan nyelametake nyawa.'

Krungu kabar iki, bapaké Yohanes krasa sedhih, amarga ora péngin pisah karo guru sing pantes lan wicaksana kuwi. Nanging, dhèwèké ora wani nyegah sang sepuh, supaya ora marakaké dhèwèké sedhih; mula dhèwèké nyetujoni panyuwunané lan, sawisé mènèhi ganjaran kanthi loman, ngetokaké dhèwèké kanthi tentrem. Banjur rahib iku mundur menyang Lavraé Sang Mulya Savva lan sawisé manggon ing kana kanthi tentrem nganti seda, piyambakipun budhal menyang Kawicaksanan Paling Sempurna – Gusti Allah. Sawetara taun sawisé, bapaké Yohanes uga séda. Sang pangeran Saracen nyaur Yohanes lan nawakake jabatan penasihat utama; Yohanes nolak, amarga pangarep-arep atine yaiku ngabdi marang Gusti kanthi meneng. Nanging, dhèwèké kapaksa manut lan, sanajan ora kersa, nampa jabatan kuwi, lan ing kutha Damaskus dhèwèké nduwèni wewenang luwih gedhé tinimbang bapakne[8469] .

[8470]Ing wektu kuwi, Leo si Iseauria[8471] mrentah ing Yunani, sing kaya singa nggerem, kanthi kejem mungsuh Gréja Allah. Nglungakaké ikon-ikon saka gréja-gréja suci, banjur mbuwangé menyang geni, nalika tanpa welas asih nyiksa para umat Ortodoks lan wong-wong sing ngajèni ikon-ikon suci nganggo panyiksaan sing kejem. Nalika krungu bab iki, Yohanes kebak semangat kesalehan, niru Elia Tisbite lan Pembuka dalan Kristus, sing jenenge padha karo dhèwèké. Nggawa pedhang Sabda Gusti, dhèwèké wiwit motong, kaya-kaya, sirah saka pamikiran bidah raja sing jahat; panjenengané ngirim akèh layang babagan pangurmatan marang ikon suci marang para umat Ortodoks sing panjenengané ngerti. Ing layang-layang mau, kanthi nyandhak Kitab Suci lan tradisi kuna saka Para Bapa sing nggawa Gusti, panjenengané kanthi wicaksana nerangake carane pangibadah sing pantes kudu diparingake marang ikon suci. Yohanes nyuwun marang wong-wong sing dituju supaya nampilake suraté marang sedulur iman liyané kanggo nguwatké iman Ortodoks. Mangkono sang wali ngupaya ngisi sak donya karo surat-suraté sing diilhami déning Gusti[8472] . Sawisé nyebar ing saindenging Kakaisaran Yunani, surat-surat mau nguwatké umat Ortodoks ing kesalehané, nalika nyerang para bidah, kaya déné nyabet duri marang . Kabar iki tekan Raja Leo dhéwé, sing ora bisa nampa panghakiman amarga ketidaksalehané, banjur nglumpukaké para bidah sing nduwé pandangan padha karo dhèwèké lan mréntahaké wong-wong mau, kanthi sandhi kesalehan palsu, golek ing antarané umat Ortodoks sawijining surat saka Yohanes sing ditulis nganggo tangane dhéwé, lan njaluk maca iku, kaya-kaya kanggo kapentingané dhéwé. Sawisé akèh upaya, para sekutu ing rencana ala iki nemokaké ing antarané wong-wong sing setya sawijining surat sing ditulis nganggo tangane Yohanes dhéwé, lan

---

[8469] St. Yohanes Damaskus nggayuh jabatan paling dhuwur ing kraton nalika pamaréntahan Khalifah Walid (705–716), dadi penasihat lan menteri paling cedhak. Nanging, nalika nindakake tugas ing jabatan anyar, dhèwèké ora tau lali marang panggilan paling luhur – marang Gusti Yesus Kristus – lan tansah ngupaya tetep setya marang kabeneran Kristus lan ngabdi marang Gréja Suci. Ngumumaké kabeneran Kristus lan mbantah piwulang palsu dadi tujuan utama uripé Yohanes. Lan wiwit wiwitan pelayanané, dhèwèké miwiti perang nglawan para sesat jamané: para Nestorian, sing éntuk pangayoman ing Siria, sing misahaké sipat manungsa lan ilahi ing Yesus Kristus lan mulang yèn manungsa Yesus lair saka Perawan Maria, kanthi Panjenengané, wiwit saka wayahe kasunyatan, Allah Sabda wis nyawiji lumantar sih-rahingé lan manggon ing Panjenengané kaya ing candhi; lan nglawan Monophysite utawa Jacobite, sing ngakoni ing Kristus ana siji hakekat ilahi sing konon nyerap hakekat manungsa ing jeroné. Nglawan golongan pungkasan iki, Yohanes Damaskus nulis sawijining risalah sing cukup dawa lan jero kanggo mbela iman Ortodoks sing murni. Saliyane, dhèwèké mbantah Monophenitism, sing wis degenerasi saka Monophysitism lan mung ngakoni karsa ilahi ing Kristus, lan mbantah uga sisa-sisa ajaran Gnostik kuna sing digabung karo bidah Manichaeisme – yaiku bidah saka sing diarani 'Paulicians', sing ngakoni, saliyané Gusti sing apik sing nyipta roh murni lan ngetokaké dhiri ing Kristen, ana prinsip ala—Demiurge—sing nyipta donya sing katon lan awak manungsa lan ngetokaké dhiri ing Yudaisme lan paganisme. Miturut ajaran Paulician, Inkarnasi Putraning Allah mung ilusi: padha nolak kabèh upacara lan lembaga eksternal Gréja. Pungkasané, Yohanes saka Damaskus uga nulis risalah apologétik nglawan Islam, sing wektu kuwi nguwasani Siria.

[8470] Osten, ostna, osn – tongkat runcing sing digunakake kanggo nyurung keledai lan sapi supaya mlaku luwih cepet.

[8471] Leo saka Isauria mrentah ing Kakaisaran Bizantium saka taun 716 nganti 741.

[8472] St. Yohanes Damaskus nulis sawijining risalah kanggo mbela ikon-ikon suci lan ngirim menyang Konstantinopel, ing ngendi, saliyane liya, panjenengané nulis: 'Amarga aku sadar yèn aku ora pantes, mesthiné aku kudu meneng bae lan mung nangisi dosaku ing ngarsané Gusti; nanging amarga weruh yèn Gréja Gusti lagi diguncang déning prahara sing dahsyat, aku mikir yèn saiki dudu wektu kanggo meneng; aku luwih wedi marang Gusti tinimbang marang panguwasa donya, sanadyan kuwasa panguwasa kuwi gedhé banget nganti gampang ngaruhi wong akèh.' Nanging Santo Yohanes ora ngendika apa-apa ing karya iki sing bisa nglarani ati Kaisar Leo. Miturut panyuwunan kanca-kancané, Yohanes nulis loro surat maneh kanthi cepet kanggo mbela ikon-ikon suci. Surat-suraté Yohanes diwaca kanthi semangat gedhé ing Konstantinopel lan panggonan liya; wong-wong sing ringkih dikuatké imané Ortodoks, déné wong-wong sing wis kuwat tambah teguh tekaté.

sawisé kanthi muji-muji nyuwun, padha nyerahaké marang raja. Tsar banjur maringi dhawuh marang para juru tulis trampil supaya nyalin, kanthi ngacu marang layangé Yohanes, sawijining pesen kang ditujokaké marang dhèwèké—Tsar Leo—kanthi tulisan tangan sing padha, kaya-kaya ditulis déning Yohanes dhéwé lan dikirim saka Damaskus. Pesené muni kaya ing ngisor iki:

'Sugeng, Paduka Sang Prabu, lan kula ugi remen ing pamarentahan Paduka ing asmaning iman kita ingkang sami, lan kula ngaturaken pangajeng-ajeng lan pakurmatan ingkang pantes dhumateng Paduka. Kula ngandharake bilih kutha kita Damaskus, ingkang wonten ing tangan para Saracen, pertahanane ringkih lan boten gadhah pasukan jaga ingkang kiyat; pasukan ing jeronipun ringkih lan sithik. Aku nyuwun tulus, welasana kutha iki; demi Gusti, kengkenana pasukanmu sing gagah berani. Kanthi pura-pura arep mangkat menyang panggonan liya, pasukanmu bisa nyerang Damaskus kanthi serangan mendadak, lan banjur kowe bakal gampang nguwasani kutha iki; aku uga bakal mbantu banget ing bab iki, amarga kutha lan sakabehe nagara ana ing tanganku.

Sawisé nulis layang iki ing jenengé Yohanes, raja licik mau mréntahaké supaya ditulis marang pangeran Saracen ing jenengé dhéwé:

Aku pracaya ora ana sing luwih becik tinimbang urip tentrem lan rukun, amarga netepi janji tentrem iku paling pantes dipuji lan nyenengake Gusti Allah; mulane, aku kepengin njaga tentrem sing wis disepakati karo kowe kanthi mulya lan setya nganti pungkasan. Nanging ana sawijining wong Kristen sing manggon ing karajanmu, liwat pesen-pesen sing kerep diutus marang aku, nyurung aku kanggo nglanggar tentrem lan janji bakal nyerahake kutha Damaskus menyang tanganku tanpa alangan, yen aku ngirim pasukanku kanthi mendadak. Aku ngirim salah siji layang sing ditulis dening wong Kristen iki – iki bakal mbuktekake kanca akrabku, dene ing wong sing wani nulis marang aku kaya ngene kowe bakal weruh pangkhianatan lan permusuhan, lan kowe bakal ngerti carane ngukum dheweke.

Loro layang iki dikirim déning Raja Leo sing jahat, liwat salah siji pangiring kratoné, menyang Damaskus marang pangeran Saracen. Sawisé nampa lan maca layang-layang mau, pangeran ngundang Yohanes lan nuduhaké layang palsu sing ditulis marang Raja Leo. Yohanes, sawisé maca lan mriksa layang mau, kandha:

'Tulisan ing dokumen iki ana sawetara padanan karo tulisan kula, nanging dudu tangan kula sing nulis iki, amarga ora tau mlebu ing pikiranku kanggo nulis marang raja Yunani; ora mungkin aku nglayani gusti kula kanthi tipu daya.'

Yohanes nyadari yèn iki pakaryané licik mungsuh sing ala lan sesat. Nanging pangeran, amarga nesu banget, mrentah supaya tangan tengené John sing ora salah dipotong. John nyuwun kanthi tulus marang pangeran supaya sabar lan maringi wektu luwih dhisik kanggo mbuktekake yèn dhèwèké ora salah lan nerangake kebencian sing disimpen marang dhèwèké déning Raja Leo sing jahat lan sesat, nanging panyuwuné ora dirungokaké. Pangeran sing nesu banget mrentahake supaya paukuman iku langsung dilaksanakake. Lan tangan tengené Yohanes dipotong—tangan sing wis nguwatake umat Ortodoks ing iman marang Gusti Allah; tangan sing liwat tulisan-tulisane wis mbukak sapa waé sing sengit marang Gusti, saiki kebasahan karo getih dhéwé tinimbang tinta sing biyèn digunakaké kanggo nulis bab pangurmatan marang ikon. Sawisé paukuman mati, tangané Yohanes digantung ing alun-alun, ing tengah kutha, déné Yohanes dhéwé, kesel amarga lara lan getih sing akèh ilang, digawa bali menyang omahé. Nalika sonten sumrambah, nalika nyadari yèn nesu pangeran wis surut, sing kabegjan kuwi ngutus panyuwunan iki marang pangeran:

'Panyakitku saya parah lan nyiksa aku nganti ora bisa diungkapake; aku ora nemu panglipur sakdurunge tanganku sing dipotong isih ngambang ing udara. Aku nyuwun marang panjenengan, gusti, supaya paring dhawuh mbalekake tanganku marang aku, supaya aku bisa ngubur ing lemah, amarga aku pracaya yèn diubur, aku bakal nemu panglipur saka panyakitku.'

Penyiksa mau nuruti panyuwunan iki lan mréntahaké supaya tangan iku dicopot saka panggonan umum lan diwènèhaké marang John. Nganggo tangan sing wis dipotong, Yohanes mlebu ing kamar pandonga lan, ambruk ing lemah ing ngarepé ikon suci Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, kang digambarke nyekel Sang Bayi Yesus ing pangkuané, nyelehaké tangan sing dipotong mau ing sendiné lan miwiti ndedonga karo luh lan ambegan jero sing munggah saka jeroning atiné:

'O Ibu sing Paling Suci, sing nglairaké Gustiku, iki tangan tenganku sing dipotong demi ikon-ikon ilahi. Panjenengan ngerti apa sing nyebabaké murka Leo; cepet tulung aku lan warasaké tanganku. Tangan Ingkang Setyu ingkang Maha Luhur, ingkang kawujud saking Panjenengan, nindakaké pirang-pirang kaajaiban lumantar

pandonga Panjenengan; awit saking punika, kula nyuwun supados Panjenengan paring panyembuh dhumateng tangan tengen kula lumantar perantara Panjenengan. Dhuh Ibu Gusti! Mugi tangan kula iki nulis apa waé ingkang Panjenengan idini, minangka pujian dhumateng Panjenengan lan Putra Panjenengan, lan mugi migunani tumrap iman Ortodoks lumantar tulisan-tulisanipun. Panjenengan saged nglampahi sedaya bilih Panjenengan kersa, awit Panjenengan inggih Ibu Gusti Allah.

Sawisé ngucapaké tembung-tembung mau karo luh, Yohanes banjur turu lan ing ngimpi ndeleng Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci, nyawang dhèwèké saka ikon nganggo mripat sing padhang lan welas asih lan kandha:

'Tanganmu saiki wis waras; aja sedhih babagan sing liyane, nanging gunakna kanthi tekun kaya sing wis kok janjekake marang aku, lan dadekake dadi pena panulismu.'

Sawisé tangi, Yohanes nyoba nyentuh tangane lan weruh yèn wis mari. Panjenengané bungah ing atiné marang Gusti Allah Juruwilahané lan Indungé sing Suci, amarga Gusti sing Maha Kuwasa wis nindakake mujijat kaya ngono marang dhèwèké. Banjur tangi lan ngangkat tangane menyang langit, dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah lan Ibuné Gusti Allah. Lan dhèwèké bungah sakwengi bebarengan karo kabèh wargané, nyanyi kidung anyar:

– *'Tangan tengenmu, ya Gusti, kinurmatan ing kuwasa'* (Kaluwihan 15:6); Panangan tengen Panjenengan sampun nyembuhaken panangan tengen kawulo ingkang kapotong lan badhe ngremuk mungsuh-mungsuh ingkang boten ngajeni gambar suci Panjenengan lan Ibu Panjenengan ingkang Maha Suci, lan kaliyan punika badhe ngrisak, kanggé ngluhuraken kamulyan Panjenengan, mungsuh-mungsuh ingkang ngrisak ikon-ikon."

Nalika Yohanes lagi bungah-bungah karo keluargané lan nyanyi kidung panuwun, tangga-tanggoné krungu kabar iku lan sawisé padha ngerti sabab kabungahané, padha gumun banget. Ora suwe, pangeran Saracen uga krungu bab iki lan langsung ngundang Yohanes, banjur mréntah supaya dhèwèké nuduhaké tangané sing wis dipotong. Ing sendi sing wis dipotong tangane, isih ana bekas kaya benang abang, kabentuk déning kersané Ibuné Gusti Allah, minangka pratandha cetha yèn tangan kuwi biyèn wis dipotong. Sawisé ndeleng kuwi, pangeran mau takon:

'Dokter endi, lan nganggo obat apa, sing wis trampil nganti bisa nyambungake maneh tangan mau ing sendine lan kanthi cepet mari lan urip maneh, kaya ora tau dipotong lan ora mati?'

Yohanes ora ndhelikake mujijat mau lan nyritakake kanthi tebuka:

'Gusti, Panguwasa Kang Maha Saged, sawisé mirengké pangajabku sing tulus liwat Ibuné sing Maha Suci, nyembuhaké tatu kula kanthi kakuwatané kang maha agung lan mbalèkaké waras tangan sing panjenengan dhawuhaké supaya dipotong.'

Banjur pangeran kandha:

'Aduh aku! Tanpa nyelidiki fitnah, aku wis ngeksekusi kowe kanthi ora adil lan salah, kowe wong sing becik. Aku nyuwun supaya kowe ngapura marang kita amarga wis ngeksekusi kowe kanthi kesusu lan bodho; tampi saka kita pangkat lan pakurmatanmu biyen, lan dadi penasihat utama kita. Wiwit dina iki, ora ana apa-apa sing bakal ditindakake ing karajan kita tanpa kowe lan pituturmu.'

Nanging Yohanes, ambruk ing sikilé pangeran, nyuwun suwé marang pangeran supaya ngeculaké dhèwèké lan aja ngalangi dhèwèké kanggo ngetutaké Gusti karo para biksu sing wis nyerah dhiri lan nampa sangkèling Gusti. Nanging pangeran ora gelem ngeculake, malah nyoba ngyakinke John supaya tetep dadi kepala rumah tangga lan pangurus sakabehe karajan. Antarané padha ana pasulayan dawa: saben padha nyuwun marang siji lan sijine, padha ngupaya supaya panjaluke dituruti. Kanthi angel banget, Yohanes kasil nggayuh tujuane: sanadyan butuh wektu, pungkasane dheweke bisa meyakaké pangeran, lan dheweke diparingi kabebasan kanggo nindakake apa sing dikarepake.

Sawisé bali menyang omahé, Yohanes langsung maringi kabèh tanahé sing akèh marang wong mlarat, mbebasaké para budhaké, lan mangkat menyang Yerusalem bareng kancané, Kosmas. Ing kana, sawisé ngurmati panggonan-panggonan suci, dhèwèké menyang Biara Santo Savvas lan wiwit nyuwun marang abbot supaya nampa dhèwèké kaya wedhus sing kesasar lan mlebuaké dhèwèké ing kumpulan umat sing dipilih. Abaot lan kabèh komunitas padha ngenali Santo Yohanes, amarga dhèwèké wis misuwur lan kondhang marang kabèh wong, amarga wewenangé, pakurmatané, lan kawicaksanané sing ageng. Lan abaot bungah amarga wong kaya ngono teka kanthi andhap asor lan mlarat lan kepéngin dadi biksu. Sawisé nampani dhèwèké kanthi katresnan, sang abbot

nyaur salah siji sedulur biara, sing paling pengalaman lan sing wis paling akèh nglakoni tapa brata, kanthi pangajab supaya dhèwèké ngopeni Yohanes lan mulang dhèwèké bab kawicaksanan rohani lan praktik tapa brata monastik [8473] . Nanging sedulur biara kuwi nolak, amarga ora kepéngin dadi gurué wong sing kawruh-é ngluwihi akèh wong. Abbot ngajak biksu liyane, nanging dhèwèké uga nolak; banjur sing katelu, sing kaping papat, lan kabèh liyané padha nolak, saben padha ngakoni yèn dhèwèké ora pantes dadi pambimbing wong sing wicaksana kaya John; saliyané kuwi, kabèh padha wedi amarga statusé John sing pinunjul. Sawisé kabèh diundang, sawijining sesepuh sing prasaja nanging wicaksana diundang; panjenengané ora nolak dadi pambimbing Yohanes. Sawisé nggawa Yohanes menyang selé lan kepéngin ngedegaké dhasar urip sing luhur ing atiné, sang tuwa mau dhisik maringi paugeran iki: aja nindakaké apa-apa miturut karepé dhéwé; kudu nyawisaké pakaryané lan pandonga sing khusyuk marang Gusti minangka sesajen; manawa dhèwèké kudu ngucuraké luh saka mripaté yèn péngin nyucèkaké dhèwèké saka dosa-dosa uripé sing kepungkur, awit kuwi luwih ajiné ing ngarsané Gusti tinimbang kemenyan sing larang regané. Préntah-préntah iki dadi dhasar tumindak sing dilakoni liwat pakaryan fisik. Bab sing magepokan karo jiwa, sang tuwa netepaké préntah-préntah ing ngisor iki: manawa Yohanes ora kena nduwé apa-apa bab donya ing pikiranné; ora mung ora nggawé gambaran ora pantes ing pikirane, nanging uga kudu njaga pikirane tetep resik lan suci saka saben hawa napsu sia-sia lan kesombongan kosong; manawa dhèwèké ora kena sombong bab kawicaksanané utawa apa sing wis dipelajari, uga ora mikir yèn dhèwèké bisa mangertèni kabèh kanthi sampurna nganti pungkasan; supaya dhèwèké ora ngupaya wahyu utawa kawruh bab rahasia sing didhelikaké; uga aja ngarep-arep, salawase uripé, yèn pikirane kuwat lan ora bakal nindakake dosa utawa kliru; nanging kosok baline, mugi piyambakipun mangertos menawa pikirane ringkih lan atine saged dosa; lan mulane mugi piyambakipun ngupaya supados pikirane boten nyasar, nanging nglumpukake pikirane, supados kanthi cara menika atine padhang dening Gusti, nyawane suci, lan badane resik saking sedaya rereget; muga-muga badan lan atiné nyawiji karo pikirane, lan telu-telune ana ing sawujud Trias Suci; lan muga-muga manungsa ora dadi jasmani utawa emosional, nanging rohani ing kabèh bab, kanthi kersané dhéwé wis ngowahi loro pérangané manungsa—badan lan atiné—dadi pérangan katelu sing paling wigati, yaiku pikiran. Mangkono paugeran sing diwènèhaké déning bapa rohani marang putrané rohani lan déning guru marang muridé, kang banjur ditambahaké tembung-tembung ing ngisor iki:

'Ora mung kowe ora kena nulis layang marang sapa waé, nanging kowe uga ora kena ngomong apa waé sing ana gandhèngané karo élmu donya. Menengna kanthi wicaksana, awit kowe wis ngerti yèn ora mung filsuf kita sing mulang meneng, nanging Pythagoras uga ngandhani murid-muridé supaya meneng suwé; lan aja mikir yèn ngomong apik ing wektu sing ora pas iku bab apik. Rungokna Dawud, sing kandha: 'Aku *meneng sanajan bab sing becik'* (Mazmur 38:3). Apa paedahé saka iki? Rungokna: *'Atiku kobong ing jeroku'* (Mazmur 38:4), yaiku amarga geni katresnan ilahi sing murub ing nabi mau liwat renungane marang Gusti Allah.

Kabèh piwulang saka sang tuwa mau mlebu ing atiné Yohanes kaya wiji sing tiba ing lemah subur; lan sawisé kecambah, mau mapan dadi oyod, amarga Yohanes, sawise suwe urip bareng karo pangreh sing diilhami dening Gusti, kanthi teliti ngetutake kabeh piwulange lan nggatekake dhawuhe, manut kanthi tulus tanpa nentang utawa nggrundel; dheweke malah ora nate ing pikirane nentang dhawuhe pangreh. Iki sing ditulis ing atiné, kaya ing lempeng: '[8474] ' 'Saben dhawuh saka bapa, miturut piwulang para rasul, kudu dilakoni tanpa nesu utawa sangsi' (deleng 1 Tim. 2:8). Lan apa gunané wong sing taat yèn duwé pakaryan ing tangane nanging nggrundel ing lambéné, nindakaké dhawuh nanging mbantah nganggo ilat utawa pikirané, lan kapan wong kaya ngono bakal sampurna? Ora bakal. Wong kaya ngono nyambut gawe sia-sia lan nganggep wis urip mulya; kanthi nggabungaké ketaatan karo nggrundel, padha nyimpen ula ing jeroné atiné.

Nanging Yohanes sing pinaringan berkah, minangka murid sing taat sejati, ora nate ngeluh ing kabèh tugase sing dipasrahaké marang dhèwèké.

Sawijining dina, sang tuwa, kepengin nguji patuh lan andhap asoré Yohanes, nglumpukaké akèh kranjang—sing dadi pakaryané—lan kandha marang Yohanes:

[8473] Miturut paugeran St. Savvas sing disucèkaké, saben wong anyar diserahaké, kanggo tujuan nguji, ngawasi, lan nuntun, marang sawijining sesepuh sing wis nduwé pengalaman ing urip rohani. Iki uga ditindakake marang Yohanes, sanadyan uripé sing taat lan kawruh sing jembar wis misuwur ing saindenging Wétan.

[8474] Lempengan-lempengan mau yaiku watu sing digunakake ing jaman biyen kanggo nulis; Sepuluh Prentah ing hukumé Gusti Allah ditulis ing lempengan ing Gunung Sinai. Ing makna kias, lempengan-lempengan mau nglambangaké manah manungsa.

Aku krungu, anakku, yèn kranjang didol luwih larang ing Damaskus tinimbang ing Palestina, déné ing kéné ing sel-sel kita akèh sing kurang barang-barang sing paling wigati, kaya sing kowe deleng dhéwé. Mula, jupuk kranjang-kranjang iki, cepet mangkat menyang Damaskus lan didol ing kana. Nanging élinga, aja didol kurang saka rega sing wis tak tetepaké.'

Lan sang tuwa netepake rega kanggo keranjang-keranjang mau luwih dhuwur tinimbang ajine. Sang novis sejati ora mbantah, ora nganggo tembung utawa ing pikiran; dhèwèké ora kandha yèn keranjang-keranjang mau ora pantes karo rega sing wis ditemtokake utawa yèn lelampahané adoh banget; lan uga ora tau kepikiran manawa dhèwèké bakal isin menyang kutha kuwi, ing ngendi kabèh wong padha ngerti dhèwèké lan dhèwèké biyèn kondhang amarga wewenangé; dhèwèké ora ngomong utawa mikir bab kaya ngono, nuduhaké yèn dhèwèké niru Kristus Gusti, sing manut nganti pati.

Sawisé kandha, 'Berkahna aku, Rama,' lan nampa berkah saka bapak rohani, Yohanes langsung ngusung kranjang-kranjangé ing pundhaké lan buru-buru lunga menyang Damaskus. Klambiné compang-camping, Yohanes mlaku ngliwati kutha lan adol kranjang-kranjangé ing pasar. Wong-wong sing kepengin tuku keranjang padha takon regane, lan nalika ngerti regane larang, padha ngumpat lan ngguyu, ngina lan nyalahake Yohanes. Kanca-kanca wong sing pinaringan berkah kuwi ora ngenali dhèwèké, amarga dhèwèké sing biyèn nganggo jubah sulaman emas, saiki mung nganggo kain compang-camping kaya gelandangan; pasuryané owah amarga puasa, pipiné kempot, lan kaéndahané sirna. Nanging ana sawijining warga kutha, sing biyèn tau dadi abdi Yohanes, ndelok pasuryané kanthi teliti, ngenali sang wali, lan gumun marang penampilané sing kaya gelandangan. Kanthi welas asih lan ambegan jero saka jeroné ati, dhèwèké nyedhak marang Yohanes kaya wong liya lan mbayar rega sing wis ditemtokaké sang wali kanggo kabèh keranjang mau – ora amarga dhèwèké butuh keranjang mau, nanging amarga welas marang wong sing biyèn asalé saka kamulyan lan kasugihan gedhé, sing, demi Gusti Allah, kang nduwèni andhap asor lan kaséwan kaya ngono. Sawisé nampa pambayaran kanggo kranjang-kranjang mau, Yohanes bali marang sing ngutus dhèwèké, kaya pamenang sing bali saka perang, sawisé nglumpukaké mungsuh, yakuwi setan, menyang lemah lumantar patuh lan andhap asor, lan bebarengan karo kuwi, kesombongan lan kamulyan sia-sia.

Sawisé sawatara wektu, salah siji biksu ing biara kuwi seda. Adhiné, sing kesepian sawisé seda, nangis tanpa kendhat-kendhat. Yohanes nyenengaké atiné suwé, nanging ora bisa nglipur adhiné sing sedhih banget lan kélangan pangarep-arep. Kanthi luh ing mripaté, dhèwèké wiwit nyuwun marang Yohanes supaya nulis kidung panguburan sing nyentuh ati kanggo dhèwèké, kanggo nglipur lan ngurangi sedhihé. Yohanes nolak, amarga wedi nglanggar dhawuhé sang tuwa, sing wis mréntah supaya dhèwèké aja nindakaké apa-apa tanpa idin. Nanging seduluré sing lagi sedhih kuwi ora kendho nyuwun marang Yohanes, kandha:

'Ngapa kowe ora welas marang atiku sing sedhih lan ora maringi paling ora obat cilik kanggo lara atiku sing gedhe iki? Yen kowe dadi dhokter raga lan aku kena lara fisik, banjur aku nyuwun kowe nambani aku, apa kowe tenan, kanthi kemampuan nyembuh, bakal nolak aku nganti aku mati amarga lara kuwi?' Apa sampeyan ora bakal kudu ngadhepi Gusti Allah kanggo aku, amarga sampeyan bisa mbantu nanging nolak? Nanging saiki aku malah luwih nandhang sangsara amarga lara atiku iki lan ngupaya pitulungan sanadyan sethithik saka sampeyan, nanging sampeyan nglirwakake aku. Lan yen aku mati amarga sedhih, apa sampeyan ora bakal kudu ngadhepi tanggung jawab abot marang Gusti Allah kanggo aku? Yen sampeyan wedi marang dhawuhe panggedhemu, aku bakal ndhelikake apa sing wis sampeyan tulis kanthi becik banget supaya panggedhemu ora bakal ngerti utawa krungu bab iki.

John pungkasane sarujuk karo saran-saran iki lan nyusun troparia panguburan ing ngisor iki:

– 'O Manisé Urip', 'Kabèh Kesombongan Manungsa', 'Kita Manungsa Fana Sing Nyambut Gawe Sia-sia' lan liya-liyané, sing isih dinyanyèkaké ing gréja nalika upacara panguburan para almarhum[8475] .

[8475] Kaya ta, contone, 'Nalika Ana Kasetyan Donya', 'Aku Eling Para Nabi Njerit: Aku Iku Bledug lan Abu', 'Aku Nangis lan Mewek' lan liya-liyane, kang diarani 'kidung otokompos'. Kabeh mau misuwur amarga kakehané sing ngena ing ati; kanthi alamiah lan kiyat nggambaraké ing panguripan anak-anak Adam nasib anaké bledug, uga kesia-siaan lan sifat sing fana saka kabèh bab ing donya, lan padha ngaturaké pandonga saka jeroning ati marang Gusti supaya arwahé sing wis seda bisa tentrem. Kabèh mau wis dadi bagéan saka upacara panguburan kanggo wong sing wis seda lan isih digunakaké ing Gréja Ortodoks nganti saiki.

Sawijining dina, nalika sang tuwa wis metu saka selé, Yohanes sing lungguh ing kana nyanyi troparia sing wis digarapé. Sawisé sawatara wektu, sang tuwa bali lan nalika nyedhak sel krungu Yohanes lagi nyanyi. Dhèwèké langsung mlebu sel lan miwiti ngomong marang Yohanes kanthi nesu:

'Kepiye kowe bisa lali karo janjimu kanthi cepet banget lan, tinimbang nangis, malah seneng-seneng lan gumbira, nyanyi sawetara lagu kanggo awakmu dhéwé?'

Yohanes nerangake alesané nyanyi lan kandha yèn dhèwèké kepeksa déning luhé seduluré kanggo nulis lagu-lagu mau, banjur nyuwun pangapura marang sang resi, sujud ing lemah. Nanging, sang resi, atiné atos kaya watu, langsung ngusir wong sing pinaringan berkah kuwi saka komunitas lan mbuwang dhèwèké metu saka sel. Sawisé diusir, Yohanes kelingan pangusirané Adam saka Swarga, sing kelakon amarga ora manut, lan nangis kecut ing ngarep selé sang tuwa, kaya Adam biyèn nangis ing ngarep Swarga. Sawisé kuwi, dhèwèké lunga marang bapa-bapa liya sing dianggep sampurna ing kabecikan, lan nyuwun marang wong-wong mau supaya padha menyang marang sang tuwa lan nyuwun supaya ngapura kaluputane. Wong-wong mau padha menyang marang sang tuwa lan nyuwun supaya ngapura muridé lan mbalèkaké dhèwèké menyang selé, nanging sang tuwa tetep ora gelem nampa panyuwunan mau. Salah siji saka bapa-bapa mau kandha marang sang tuwa:

'Tetepakna paukuman pangapuran marang wong sing dosa[8476] , nanging aja nganti metu saka urip bareng kowe.'

Sing sepuh mangsuli:

'Iki paukuman sing tak pasangake marang dheweke, yen dheweke kepengin nampa pangapura amarga ora manut: supaya dheweke ngresiki lorong-lorong kabeh sel nganggo tangané dhéwé lan ngumbah kabeh panggonan sing ambune ora enak ing biara.'

Para bapak padha isin krungu tembung-tembung kuwi lan lunga kanthi bingung, gumun marang wataké sang tuwa sing kasar lan ora kendho. Nalika ketemu lan sujud kaya lumrahé, Yohanes takon apa sing wis diomongaké sang tuwa marang wong-wong mau. Sawisé nyritakaké kekerasané sang tuwa, padha ora wani nyebutaké apa sing diparingaké sang tuwa minangka ujian; padha isin banget nerusaké dhawuh kaya ngono saka sang tuwa. Nanging Yohanes terus meksa supaya padha kandha apa sing diparingake bapak marang dhèwèké, lan sawisé mangertèni, dhèwèké bungah banget ngluwihi pangajabé, kanthi rela nampa tugas sing diparingake mau, sanajan kuwi nggawe isin. Sawisé nyiapaké wadhah lan piranti kanggo ngresiki kanthi cepet, dhèwèké miwiti nindakaké dhawuh mau kanthi semangat, nyentuh rereged nganggo tangan sing sadurungé wis diolesi manéka wangi-wangian, lan ngotori tangan tengené sing wis mari kanthi mujijat déning Indhungé Gusti Allah sing Maha Suci. O, asor sing jero saka priya sing nggumunake lan murid sejati iki! Sang tuwa krasa welas nalika ndeleng asoré Yohanes, banjur nyedhaki, ngrangkep, nyium sirah, pundhak, lan tangané, kandha:

'Oh, aku wis ndadekake dheweke dadi pangidam Kristus sing sejati! Delengen, anak sejati sing taat marang sing kasucen!'

Yohanes, nanging, krasa isin amarga tembung sang tuwa, sujud nyembah ing ngarsane kaya ing ngarsane Gusti Allah; lan, ora gumedhe amarga pujian sang tuwa, malah nyuwun supaya diparingi pangapura marang kaluputane. Kang tuwa nyekel tangan Yohanes banjur nggawa dhèwèké menyang selé. Yohanes bungah banget kaya surga wis dibalèkaké marang dhèwèké, lan dhèwèké manggon bareng karo kang tuwa kanthi rukun kaya biyèn.

Ora suwe sawisé kuwi, Ratu Donya, Perawan Maria sing Paling Suci lan Paling Berkah, muncul marang sang tuwa ing panglihatan bengi lan ngendika:

'Ngapa kowe ngalangi mata banyu sing bisa mili karo banyu manis lan akèh—banyu sing luwih becik tinimbang sing mili saka watu ing ara-ara samun[8477] —banyu sing digayuh Daud[8478] —banyu sing dijanjèkaké

[8476] 'Epitimia', saka basa Yunani, tegesé 'balasan, paukuman, larangan'. Epitimia diadegaké ing Gréja kanggo wong sing tobat ing jaman biyèn lan adhedhasar tembungé Rasul Paulus, sing nalika maringi pitutur utawa paugeran (kanon) marang wong Korinta supaya ngapura dosa wong sing tobat lan nampa manèh ing pasedulurané, kandha: 'Cukup ngetrapake larangan (epitimia)' – lan ditambahake manawa yen padha nampa dheweke ing katresnané, mula dheweke uga bakal ditampa. Ing Buku Liturgi, epitimia diarani 'kanon (aturan) panglegaan'. Mangkono, miturut piwulangé Rasul, epitimia iku dumadi saka nglarang sementara wong sing dosa supaya ora nampa komuni karo Gréja, mulané iku dadi paukuman. Nanging ing wektu sing padha, iku ora kalebu tindakan paukuman utawa nyabut hak-hak anggota gréja; iku mung 'panyembuhan rohani'. Ing basa kanon eklesiastik, paukuman dosa ateges tumindak sukarela saka wong sing tobat, miturut paugeran bapa rohani, kanggo nindakake sawatara tumindak kesalehan (doa suwé, sedekah, puasa ketat, ziarah, lsp.).

Kristus marang wong wadon Samaria[8479] ?' Aja ngalangi mata banyu mili: bakal mili kanthi akèh, mili ngliwati sakabehing jagad lan nglegakaké dahaga, nutupi segara bidah lan ngowahi dadi manisé kang nggumunaké. Mugi sing ngelak ngupaya banyu iki, lan mugi sing ora duwe perak urip sing resik adol hawa nape, lan kanthi niru kabecikan Yohanes, entuk kasucian ing piwulang lan tumindak. Panjenengané bakal njupuk lira para nabi, Mazmuré Dawud, lan nyanyiake kidung anyar marang Gusti Allah, ngluwihi Musa lan kidungé Miriam[8480] . Kidung sia-sia Orpheus[8481] , sing diceritakaké ing dongéng, ora ana apa-apané dibandhingaké karo panjenengané; panjenengané bakal nyanyiake kidung rohani, kidung swarga lan niru kidungé Kerubim. Dheweke bakal nggawe kabèh gréja ing Yerusalem kaya para dara sing main timpani, supaya padha bisa nyanyi marang Gusti, ngumumaké pati lan wunguné Kristus; dhèwèké bakal nyathet dogma iman Ortodoks lan ngecam ajaran sesat: *'Tembung sing apik wis mili saka atiku; Aku kandha: 'laguku iku bab Sang Raja'* (Mazmur 44:2).

Esuké, sang wali ngundang Yohanes lan kandha marang dhèwèké:

'He, anak saka patuhé Kristus! Mbukak cangkemu kanggo narik Roh, lan ucapna nganggo lambemu apa sing wis kowe tampi ing atimu; supaya padha nyritakaké kabijaksanaan sing wis kowe sinau lumantar meditasi marang Gusti.' Bukak cangkemu ora kanggo dongeng, nanging kanggo tembung kabeneran; ora kanggo praduga, nanging kanggo dogma. Wicara marang manahé Yerusalem sing nggatekake Gusti Allah—tegesé marang Gréja sing tentrem; aja ngucapaké tembung kosong sing mabur ing angkasa, nanging tembung sing wis ditulis Roh Suci ing atimu. Munggahlah menyang Gunung Sinai sing luhur, panggonané panglihatan Gusti lan wahyu misteri ilahi; lan amarga andhap asormu sing gedhé, sing nggawa kowe mudhun tekan jeroné, saiki munggahlah menyang gunungé Gréja lan mberdakwah, ngumumaké Kabar Kabungahan marang Yerusalem. Tinggiy swaramu kanthi banter, awit Ibuné Gusti wis nyritakké akèh bab agung babagan kowe. Kanggo aku, aku ndedonga, apuraen aku amarga wis dadi alangan tumrap kowe amarga kasar lan bodho.

Wiwit wektu kuwi, Yohanes sing pinaringan berkah miwiti nulis buku-buku suci lan nyipta kidung-kidung sing merdu. Panjenengané nyusun Octoechos, sing kaya suling rohani, terus nyenengake Gréja Allah nganti saiki. Yohanes miwiti buku kapisané nganggo tembung-tembung iki: 'Panjenengané ingkang mênang ing tangan tengen Panjenengané dipun mulya ing kakuatan, dhuh Gusti Allah'[8482] .

Bab panyembuhan mujijat ing tangan tengene, piyambakipun kanthi kabungahan ageng njerit marang Sang Ibuné Gusti Allah: 'Saben makhluk bungah ing Panjenengan, dhuh kang kebak sih'[8483] .

[8477] Bil. 20:11. Iki nyebutake banyu sing kanthi mujijat digawa metu dening Musa saka watu kanthi dipukul nganggo tongkaté.

[8478] 2 Sam. 23:15.

[8479] Yohanes 4:14. Gusti janji marang wong wadon Samaria banyu urip sing mili menyang urip langgeng, yaiku sih-rahmaté Roh Suci.

[8480] Kaluwihane wis misuwur, kidungé Musa lan Miriam sawisé bangsa Israel nyebrang Segara Abang dilebokaké ing akèh kidungé Yohanes Damaskus lan, sakliyane, dadi dhasar kanggo ode kapisan saka kanon.

[8481] Orpheus – sawijining penyanyi lan pahlawan ing mitologi Yunani, sing kakuwatan nyanyine nganti bisa nggerakake wit-witan lan watu sarta ngendhaleni kewan galak.

[8482] Irmus kapisan saka nada kapisan ing Octoechos. Octoechos iku salah siji saka karya musik liturgi paling awalé St. Yohanes Damaskus. Miturut Patriark Yohanes saka Yerusalem, Santo Yohanes Damaskus, sawijining pangakune iman sing teguh lan martir kanggo pangurmatan ikon-ikon suci, sing kaparingan inspirasi saka panyembuhan mujijat ing tangane—sing wis dipotong déning mungsuh iman—nyipta kidung resmi iki: 'Tangan tengen Panjenengan ingkang menang dipun mulya ing kamulyan ing menara pertahanan', adhedhasar kidung pangalembana kamenangan Musa nalika bangsa Israel nyabrang Segara Abang, lan diterusaké karo serangkaian kidung suci liyané, sing bebarengan mbentuk Octoechos, utawa 'buku wolung nada' (layatan Minggu dipérang dadi wolung nada), kang rawuhé nggawa owah-owahan ing sakabèhé struktur ibadah gréja. Sanajan nalika isih urip St. Yohanes Damaskus, Octoechos-e wis diadopsi ing saindenging Wétan, lan sawisé kuwi nyebar uga menyang Kulon; sabanjuré, Octoechos iki diperluas kanthi kidung-kidung saka hymnographer Kristen liyané, nanging sanajan ing wangun saiki, ibadah Minggu isih njupuk struktur utama saka St. Yohanes Damaskus. Octoechos ngemot layanan kanggo saben dina ing minggu, dirayakake miturut salah siji saka wolu nada utawa melodi sing kalebu tatanan Vesper, Komplet, Matins, lan Liturgi kanggo dina kerja; lan kanggo dina Minggu, saliyane iku ana Vesper Cilik lan Ibadah Tengah Wengi. Nyanyian Octoechos diwiwiti ing dina kerja sawisé Minggu Para Kudus lan rampung sadurungé Setu Minggu Pesta Daging; ing dina Minggu, diwiwiti ing Minggu sawisé Minggu Para Kudus lan terus nganti Minggu kaping enem ing Prapaskah Agung. Octoechos ora digunakake ing ibadah ilahi, kajaba ing periode sing kasebut, ing Rolas Rerayatan Agung lan ing dina-dina pra-rerayatan sing tiba ing dina kerja. Octoechos nggawa kajelasan lan keseragaman sing luwih gedhe marang ibadah gréja. Kanthi maringi marang kidungan gréja keseragaman sing pantes lan raos sing cocog karo ibadah Kristen, Santo Damascene banjur nggunakake Octoechos-e kanggo mungkasi kekacauan sing biyen ana ing kidungan gréja sadurunge jamané. Saka maneka warna melodi, piyambakipun milih kidungan greja utamané sing saged ngungkapaké raos sing pantes tumrap umat Kristen, lan boten migunakaké melodi sing saged ngundang raos sing boten cocog kaliyan kasucian agama Kristen. Panjenengané matesi dhéwé marang wolu mode

Yohanes nganggo ing sirahé kain sing digunakaké kanggo mbungkus tangané sing wis dipotong, minangka pangeling marang mujijat éndah saka Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci. Dhèwèké uga nulis riwayat para wali, nyipta kidungan pasamuwan lan manéka pandonga sing nyentuh ati, lan nerangaké dogma iman lan akèh misteri teologi; panjenengané uga nulis nglawan para ahli sesat, utamané nglawan para ikonoklas; lan panjenengané nyipta karya-karya pangajaran liya, sing saka iku para umat isih njupuk panguripan minangka panganan rohani, lan ngombe saka iku kaya saka kali manis[8484] .

Cosmas sing pinaringan berkah nyengkuyung John sing kinurmatan ing karya-karya iki; dhèwèké gedhé bareng karo dhèwèké lan sinau ing sangisoré guru sing padha. Dhèwèké ngajak dhèwèké nulis teks suci lan nyusun kidung greja, lan dhèwèké piyambak mbantu ing bab iki. Sabanjure, Kosmas diangkat dadi Uskup Mayum déning Patriark Yerusalem. Sawisé kuwi, Patriark sing padha ngundang Sang Venerabel Yohanes lan nglantik dhèwèké dadi presbiter. Nanging Yohanes ora kepengin suwe manggon ing donya. Nyingkiri kamulyan donya, piyambakipun wangsul dhateng biara Sang Savvas ingkang Kinurmatan lan nyendhiri dhiri ing selipun kados

---

supaya para pemuja ora keganggu déning manéka warna lan ganti-ganti melodi sing kerep, lan supaya cacah melodi sing tetep, kanthi njaga perhatian tetep fokus marang kidungan sing ajiné lan bisa dipahami kabèh wong, bisa maringi inspirasi sipat-sipat luhur lan nguwatké, ing perhatian bebarengan, semangat lan isi pandonga sing lagi dinyanyèkaké. Ketepatan iki marakake pungkasané pangriptaan sembarangan saka seni sing alus, sumebar, lan ora ngajeni, déné kesederhanaan kidungan Osmoglasnik, sing ngandhut kesederhanaan andhap asor saka pandonga Kristen, nyiyapaké jiwa marang pandonga kaya ngono lan, kanthi misahake saka rame-ramene kesombongan donya, iku ngunggahake, kaya-kaya, marang pangarsaning Gusti. Ing wektu sing padha, wolu nada mau katon nunjukake marang wolu swara saka hierarki swarga, sing tanpa kendhat memuji Gusti: Ibu Gusti, Malaikat, para nabi, para rasul, para bapa suci, para martir, para sing kinurmatan lan wong-wong sing bener; mula saka iku nyanyian Octoechos bisa sacara rohani lan misterius maknani nyanyian pandonga sing ora kendhat miturut tuladha para wali, sing kabungahané langgeng ing swarga ing ngarsané Gusti Allah. Notasi musik Octoechos St. Yohanes Damaskus dumadi saka noticlines.

[8483] Sabanjure, kidung agung iki minangka pangurmatan lan pujian marang Sang Ibune Gusti Allah sing Maha Suci dilebokake ing Liturgi St. Basil Agung minangka 'Zadostoinik'. Antarane akèh kidung liya saka St. Yohanes Damaskus, ana akèh banget sing digubah kanggo ngajèni Indhungé Gusti Allah, ing sangisoré pangayoman lan perantara sing kebak sih-rahmaté. Contone kalebu kanon-kanoné kanggo Pengumuman, Pangaso, Kelahiran Ibuné Gusti Allah, 'Mbukakaké lawang sih-rahmat tumrap kita', 'Ya Sang Perawan Mulya, Ibuné Kristus Gusti Allah, aturaké pandonga kita marang Putramu', 'Kula pasrahaké kabèh pangarep-arep kula dhumateng Panjenengan' lan liya-liyané. Sakabèhé, minangka hymnographer gereja, Damascene luwih unggul tinimbang ing bab-bab liya lan pancèn ora ana tandhingané; mulané dhèwèké dijuluki *'Swara Emas*' amarga kidungané, lan jeneng iki pancèn cocog kanggo dhèwèké: kabèh kidungané pantes diarani tuladha. Ing kabèh mau, bisa katon inspirasi sing nggumunaké sing dadi ciri khas hymnographer agung. Saka 64 kanon sing digawé, sing paling luhur, khidmat, lan sumunar yaiku kanon kanggo Paskah Suci. St. Yohanes Damaskus uga nyipta sakabèhé liturgi Paskah; ing sajarah kreativitas manungsa, ora ana kidung liya sing kebak raos sing urip lan luhur, saka kasunyengan suci lan sejati kang ora donya. Kanon-kanon kanggo Kelahiran Kristus, Epifani Gusti, lan Pentakosta Gusti, bebarengan karo stichera-ne, meh padha karo kanon Paskah. Pelayanan Minggu-e uga unggul amarga kekuwatan puitisé lan isi dogmatiké. Ya Damaskinus sing nulis troparion sing éndah: 'Kita nyembah gambar Panjenengan sing paling suci, ya Sing Loman'. Antifon lan kidung panguburané uga nggumunaké – kidung tuladha lan nyentuh saka jiwa sing tobat. Damaskinus uga nyipta akèh stichera lan kidung gerejawi liyané. Satemene, Damaskinus iku sawijining hymnographer sing ora ana tandhingané ing sajarah Gréja, ora sadurungé utawa sawisé.

[8484] Saliyane kidung-kidungé, Santo Yohanes Damaskus misuwur amarga tulisan-tulisan teologiné, sing maringi panggonan terhormat marang dhèwèké ing antarané Bapa-Bapa Agung Gréja. Panlitèn jero dhèwèké marang filsafat sarjana Yunani Aristoteles mbentuk dhèwèké dadi wong sing mikir cetha, tliti ing konsep lan tembungé. St. Yohanes dadi Bapa Gereja pisanan sing nyusun doktrin teologi Gereja Ortodoks kanthi runtut lan sistematis, sing ndadekake dhèwèké misuwur kanthi pantes. Ing tulisan-tulisane, Damaskinus iku dogmatis lan polemis, sejarawan lan filsuf, orator lan pujangga liturgi. Dheweke maringi telung karya utama—*Dialektika*, *Babajron Bidah*, lan *Panjelasan Iman*, sing béda sakabehe ing babagan isi—siji irah-irahan bebarengan: *Kranjang Kawruh*. Sing paling wigati saka iki yaiku *Exposition of the Orthodox Faith*, sing nyusun doktrin kanthi runtut lan sistematis babagan kasunyatan kontemplatif saka Wahyu, lan dadi conto kanggo para teolog ing Wétan lan Kulon. Saliyane, St. Yohanes nulis 'Paralel Suci' kanthi cara sing padhet lan tliti – mbandhingake ayat-ayat saka Kitab Suci babagan paugeran iman lan kesalehan karo pangandikane Para Bapa lan guru Gréja; topik-topik ing kéné diatur manut abjad kanggo nggampangake pangerten umum; 'Pandhuan' – panjelasan babagan istilah teologis sing paling penting, sing salah paham ing jaman kuna dadi panyebab bidah; sawetara risalah cekak babagan dogmatik: 'Babagan Pamikiran Sing Bener' – nerangake piwulang saka enem Konsili Ekumenis; 'Babagan Tritunggal Suci', 'Bab Gambaré Gusti ing Manungsa', 'Bab Sifaté Manungsa' lan sapituruté. Ing antarané karya St. Yohanes nglawan para sesat, telung risalahé nglawan wong-wong sing ngecam ikon nduwèni panggonan paling utama; dhèwèké uga panulis apologi nglawan wong Muslim lan karya-karya nglawan Nestorian, Monofisit, Monotelit, lan Manikéa. Saliyane, uga kudu kasebut komentare sing cekak babagan Epistel saka Rasul Paulus, carita dawa babagan Martir Suci Artemius, lan khotbah-khotbahé—umpamane, babagan Pangowahan Wujudé Gusti, Kelahiran lan Pangantening Ibuné Gusti, ceramah babagan wong-wong sing wis turu ing iman, piwulang babagan wolu pikiran ala, lan sapiturute. Pungkasané, Damascene maringi layanan wigati marang tata ibadah ilahi kanthi mbenakaké lan nambah Aturan Liturgi Yerusalem sing disusun déning Savvas sing Suci, lan kanthi nyusun kalender saben wulan.

manuk ing sarang, kanthi tekun nyawisake dhiri nyerat kitab-kitab suci lan ngupadi kaslametan dhiri. Sawisé nglumpukaké kabèh buku sing wis ditulis sadurungé, Yohanes maca manèh kabèh mau lan kanthi teliti mbeneraké apa waé sing dianggep perlu, utamané ing tembung lan frasa, supaya ora ana sing kélangan cetha. Ing pakaryan kaya ngono, sing migunani kanggo dhèwèké lan wigati tumrap Gréja Kristus, lan ing panguripan askétis monastiké, Yohanes ngentèkaké akèh wektu lan nggayuh kasampurnan monastik lan kasucian. Amarga wis nyenengake Gusti, dhèwèké lunga menyang Kristus lan Mother[8485] é sing paling suci, lan saiki, nyembah Panjenengané ora liwat ikon nanging nyawang pasuryané ing kamulyan swarga, dhèwèké ndedonga kanggo kita, supaya kita uga dianggep pantes nampa pangrêmbagan ilahi sing padha, lumantar pandonga suci dhèwèké lan sih Kristus, Kanggo Panjenengané, bebarengan karo Indungé sing Paling Suci lan Paling Begja, mugi pinaringan pakurmatan, kamulyan, lan pangibadah salawas-lawase. Amén.

Troparion, Nada 8:

Panuntun Ortodoksi, guru kesalehan lan kasucian, pepadhanging jagad raya, panglipur kang diilhami Gusti tumrap para biarawan, ya Sang Yohanes sing wasis, panjenengan sampun maringi padhang marang sedaya lumantar para murid panjenengan, ya mata air rohani. Mugi panjenengan kersa ndedonga dhumateng Kristus Gusti kita supados nyawa kita sami kaparingi kaslametan.

Kontakion, Nada 4:

Ayo padha nyanyi babagan Yohanes, pangripta kidung lan pangkhotbah sing kinurmatan saka Gusti, pangatur tata krama lan guru Gréja, lan mungsuh para sesat: amarga dhèwèké ngangkat senjata, yaiku Salibé Gusti, lan ngusir kabèh tipuan sesat, lan minangka panengah sing welas asih ing ngarsané Gusti, dhèwèké maringi pangapura dosa marang kabèh wong.

Peringatan Sang Mulya Yohanes saka Polivots

Dirilèkaké tanggal 4 Desember

Wiwit enom, Santo Yohanes nyingkiri panganan sing nyenengake ing raos lan ngindhari kesenengan donya, ngias uripe luwih saka kabeh kanthi puasa, kasucian, lan welas asih; amarga iku, piyambakipun dipunparingi pakurmatan diangkat dadi Uskup Polivotsk[8486] , nanging sadurunge kuwi piyambakipun wis liwat kabeh pangkat gerejawi miturut tata cara sing bener. Nalika dhèwèké diparingi wewenang paling dhuwur lan tanggung jawab marang umat, dhèwèké nambah upaya kanthi ngetokake pakaryan anyar ing sisih pakaryan sing wis ana. Ing wektu kuwi, Kaisar Leo si Iseauria[8487] , sing munggah ing tahta kaisar kanthi ora pantes, wiwit ngina ikon-ikon suci: bapa sing kinurmatan kuwi kanthi tegas ngecam kateuwasan kuwi saka kaisar lan, lumantar pangakuan iman, nylametaké umaté saka kesesatan bidah ikonoklasme. Ing jaman uripé, wong Agaria tau ngubengi kutha Amoria[8488] , nanging kapingké déning sih rahmaté Gusti Allah; kabèh wong Kristen sing tau dadi tawanan mungsuh banjur dibébasaké lumantar perantaraané wong suci iki. Awaké tetep ora bosok nganti saiki; ing dina Pentakosta, awaké digawa metu saka relikwi lan, sawisé diparingi busana uskup, dhisik digawa menyang mezbah suci lan dipasang jejeg, banjur diunggahaké menyang panggonan sing luwih dhuwur ing ngendi awaké tetep ana, disangga déning loro imam sajrone Liturgi Ilahi. Bab mujijat-mujijat sing ditindakake dening bapa sing kinurmatan—panyembuhan wong sing kesurupan setan lan wong lara—ora mungkin, amarga akèh banget, kabeh bisa ditulis.

[8485] Santa Yohanes Damaskus séda watara taun 777, yuswa 104 taun, lan dikubur ing Lavraé Santa Sabbas sing Suci, jejere relikwi pangadeg suci Lavra kuwi. Nalika pamaréntahan Kaisar Bizantium Andronikos II Palaiologos (1282–1328), relik suci panjenengané dipindhahaké menyang Konstantinopel.

[8486] Ing Asia Cilik, ing abad kaping wolu.

[8487] Dheweke mrentah saka taun 717 nganti 741.

[8488] Ing wewengkon Frigia.

18 Desember

5 Desember (Gaya Lawas)

Urip lan Karya Bapa Kita Sing Kinurmatan Savva Sing Disucèkaké

Dirilèkaké tanggal 5 Desember

Sing Mulya Savva lair ing taun kaping telung puluh siji saka pamaréntahan Kaisar Yunani Teodosius enom[8489] , ing provinsi Kapadokia, ing sawijining désa sing dijenengi Mutalaska, sing kalebu ing wewengkon Kaisarea[8490] ; Wiwitane panggonan iku durung kondhang, nanging sawisé Savvas lair ing kana, dadi luwih misuwur tinimbang Armaphim, panggonan ing ngendi nabi mulya Samuel gedhé (1 Sam. 1 ff.). Wong tuwané Savva sing berkah yaiku Yohanes lan Sophia, wong mulya lan taat. Nalika bocah iku yuswa limang taun, wong tuwané mangkat menyang Alexandria[8491] , amarga Yohanes ngladèni raja lan nyekel pangkat militer dhuwur. Miturut pangayomaning Gusti, Savva ditinggal, bebarengan karo kagungané wong tuwané, ing pangayoman paman ibuné, Yeremia. Nanging, amarga garwané Hermius ala lan seneng ribut, bocah iku nandhang sangsara banget lan pungkasane manggon karo pamané saka pihak bapaké, Gregory, sing manggon ing désa liya sing diarani Skanda[8492] . Akibate, muncul perselisihan antarané para pamané Savva. Wong tuwané tetep manggon ing Alexandria suwéné wektu, déné Hermias lan Gregory padha rebutan, sabené padha kepéngin ora kanggo ngopeni bocah mau nanging kanggo migunakaké harta bapaké. Bocah sing pinaringan berkah, sing wiwit isih cilik wis misuwur amarga pikirane sing mateng, nalika weruh perselisihan lan rebutan antarane para pamané, nyerahake kabèh kagungané lan sawisé mundur menyang Biara Flavian[8493] , sing dumunung telung setengah versta saka Mutalaska, nglakoni urip kaya malaékat nalika umuré wolung taun; Nalika manggon ing kana, dhèwèké enggal sinau Mazmur lan kitab-kitab liya ing Kitab Suci, unggul ing kabecikan lan netepi paugeran monastik ing saben bab. Sawisé sawatara wektu, para pamané Savva sing kabegjan padha rukun manèh, padha teka menyang biara lan miwiti nggodha dhèwèké, nyaranaké supaya ninggal tembok panggonan suci lan, sawisé nikah, manggon ing tanahé bapaké. Nanging dhèwèké, sing kepéngin tetep ing omahé Gusti tinimbang manggon ing antarané panggonané wong-wong sing dosa[8494] , lan luwih tresna marang urip monastik tinimbang urip donya, ora nggatekake paman-pamané lan nolak ajakan godha mau:

'Kaya saka ula,' pangandikane, 'aku mlayu saka wong-wong sing nyaranake aku nyimpang saka dalan Gusti, amarga kanca ala ngrusak watak becik (1 Kor. 15:33), lan aku wedi nampa kutukan sing diucapake Nabi marang wong-wong sing nyilakake awake dhewe ing pesta-pesta: *'Kutukna wong-wong sing mbelot saka dhawuh Panjenengan'* (deleng Mazmur 118:21). Kanthi tembung-tembung iki, dhèwèké ngusir paman-pamané tanpa nggawa apa-apa, déné dhèwèké dhéwé wiwit makarya kanthi semangat sing luwih gedhé, nglarani awaké liwat pakaryan abot lan tapa brata lan nguwasa awaké manut marang roh.

Nalika ula iki—sing wis nggodha dheweke nganggo bandha lan omah-omah supaya ninggalake biara, kaya surga—wis dikalahake, godha liyane miwiti nggodha sang wali: setan keserakahan mangan. Sawijining dina, nalika lagi nyambut gawe ing kebon biara, Savva weruh apel éndah gantung ing wit; dhèwèké ora bisa nolak, nyopot apel mau lan arep dipangan sadurungé wektu sing wis ditemtokaké lan pangalembana adat. Nanging, éling

---

[8489] Theodosius II, utawa sing Enom, putu saka Theodosius Agung, Kaisar Bizantium, mrentah saka taun 408 nganti 450. Lairé St Savvas sing Disucèkaké kacathet ing taun 439.

[8490] Cappadocia – sawijining wewengkon ing Asia Minor sisih wétan. Caesarea – kutha krajan Cappadocia. Mutalaska – saiki Talasi – sawijining désa 8 versts saka Caesarea.

[8491] Alexandria – kutha pesisir ing Afrika ing pesisir lor Mesir, sing nindakake perdagangan jembar lan dadi benteng kawruh pagan, lan sawisé dadi pusat teologi Kristen.

[8492] Desa Skanda dumunung telung stadion saka Mutalaska, yaiku sakitar luwih saka *12 versts (siji stadion Romawi padha karo 86 sazhen)*

[8493] Saiki, biara Santo Yohanes Pembaptis dumunung ing pinggir tebing.

[8494] Ungkapan mazmur. Mazmur 83:11.

yèn apel iki sing digunakaké ula kanggo nuntun manungsa kapisan mlebu dosa ing Taman Éden (Kejadian 3:1–24), Savva nahan dhiri, ora mangan apel mau lan nyalahaké dhiri, kandha:

'Woh-wohan kuwi sing nyebabake pati Adam iku éndah ing paningal lan nyenengake ing rasa.'

Lan, mbuwang apel mau menyang lemah, dhèwèké nginjak-injaké, ngrusakaké pamikirané dhéwé bebarengan karo kuwi, malah uga ngrusakaké sirahé setan keserakahan – lan dhèwèké ngiket janji ora bakal mangan apel manèh salawase uripé. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké ngungkuli kabèh hawa napsu daging lumantar tapa brata; dhèwèké arang mangan, arang turu, lan tansah nyambut gawe, lan tangane mung diangkat kanggo ndedonga utawa gawe.

Lan ora suwe sang wali, sanadyan isih enom, wis padha ing kabecikan karo kabèh para sepuh ing biara kuwi.

Ana sawijining dina, salah siji sedulur ing kana, sing tugase ngethok roti, teles udan; lan amarga mangsa adhem srengéngé ora sumunar, dhèwèké ora duwé panggonan kanggo ngeringaké sandhangané, mula dhèwèké nyelehaké ing pawon roti ing ndhuwur kayu bakar lan lali. Sawisé sawatara wektu, para sedulur padha kumpul kanggo ngethok roti lan nyalaké tungku, tanpa ngerti yèn tukang roti kuwi wis nyelehaké sandhangané ing kana kanggo dikeringaké. Nalika geni wis kobong kenceng, tukang roti kuwi kelingan sandhangané lan sedhih banget. Savva sing berkah uga ana ing kono: nalika weruh sedhih adhine, dheweke ora mikirake awake dhewe lan, sawise nggawe pratandha salib, mlebu ing pawon geni sing kobong. Lan, wah mujijat! Kaya para mudha ing pawon Babilonia biyèn sing kaslametaké saka kobongan (Dan. 3:1–100) amarga imané, mangkono uga Savva, amarga katresnané marang seduluré, metu saka pawon tanpa tatu, nyekel sandhangan seduluré—sing ora kobong—ing tangane, déné sandhangané dhéwé uga ora kobong.

Para sedulur, nalika weruh mujijat iki, padha gumun, banjur padha kandha marang siji lan sijine:

'Kepiye kahanane bocah iki mengko, yen wiwit enom wis diparingi sih kurnia kaya ngene dening Gusti Allah!'

Sing pinaringan berkah iku manggon ing biara kuwi suwéné sepuluh taun, saya kuwat lan saya mulya. Banjur dhèwèké krasa kepéngin menyang Yerusalem kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci lan sowan marang para bapa sing manggon ing ara-ara samun sakupengé, supaya éntuk pitutur saka wong-wong mau lan golek panggonan kanggo dhèwèké dhéwé manggon dadi pertapa. Dhèwèké nyuwun marang arkhimandrit supaya diparingi idin lan berkah kanggo lunga menyang Kutha Suci. Nanging arkhimandrit ora gelem nglilani, kandha:

'Ora becik kanggo kowe, isih enom banget, ngumbara; luwih becik manggon ing siji panggonan.'

Nanging Gusti Allah, sing ngatur kabèh prakara kanggo kabecikan, maringi dhawuh marang archimandrite supaya ora nyegah Savva.

'Biyenana Savva lunga ngladeni Aku ing ara-ara samun,' Panjenengané maringi wahyu marang sang arkimandrita ing sawijining panglihatan.

Banjur, sawisé ngundang wong sing pinaringan berkah mau, sang arkimandrita maringi berkah marang dhèwèké lan ngetokaké dhèwèké kanthi pandonga. Kanthi pitulungan tangan tengené Gusti kang Maha Luhur, dhèwèké tekan ing Yerusalem ing taun kaping wolulas uripé, ing pungkasan pamaréntahan Marcian[8495] , lan masa patriark Juvenal ing Kutha Suci. Dheweke tekan ing biara Santo Passarion nalika mangsa adhem, ditampa dening Archimandrit Elpidius, lan diserahake marang pandhuan sawijining sesepuh saka Kapadokia. Ing kono, Savva nglampahi mangsa adhem, ngimpi urip sepi minangka pertapa, kang wis suwe dadi pangarep-arep ing atine. Nalika krungu babagan Euthymius Agung[8496] , sing sumunar kanthi kabecikan lan mujijat ing ara-ara gersang ing wétan Yerusalem, Savvas kepéngin ndeleng piyambak. Sawisé njaluk restu saka para panguwasa, dhèwèké miwiti lelampahané lan sawisé tekan Lavraé Euthymius Agung, dhèwèké manggon ing kana sawetara dina, ngentèni kasempatan kanggo ndeleng dhèwèké, amarga sing kinurmatan kuwi ora tansah rawuh ing katedral, nanging mung sapisan utawa kaping pindho saben minggu ing dina-dina tartamtu. Nalika dina Sabat teka, Savva weruh Sang

[8495] Marcian – Kaisar Bizantium, mrentah saka taun 450 nganti 467. St Juvenal saka taun 420 nganti 458. Pindahan Sang Savva sing Suci menyang biara Abba Passarion kelakon ing taun 456. Sang Passarion sing Suci – pangadeg salah siji biara ing Yerusalem, uskup lan pangajaré Sang Euthymius Agung – dieling-eling saben tanggal 11 Agustus lan ing dina Setu Minggu Keju.

[8496] Peringatan St Euthymius Agung, sing séda ing taun 473, dirayakaké tanggal 20 Januari ing wates-wates Yerikho: biara kapisan, sing diparingaké Euthymius marang kanca lan pangiringé St Theoktistus, dumunung 14 versta saka Yerusalem, ing sisih lor-wétan; monasteri kapindho diadegaké déning St Euthymius 4 versta saka sing kapisan lan tetep ana ing sangisoré pangurusané dhéwé.

Euthymius sing kinurmatan mlaku menyang gréja lan nyuwun ing sikilé, kanthi tulus nyuwun supaya ditampa ing biara. Nanging Euthymius, nalika weruh yèn dhèwèké isih enom, ngutus dhèwèké menyang sawijining biara sing mapan luwih adoh saka Yerusalem, ing sangisoré pituduhé Theoktistus sing Kabegjan[8497] , kanthi dhawuh supaya ngopeni rahib enom iki, – lan ngandhani ramalan babagan dhèwèké yèn ing wektu sing pas, kanthi sih-rahmaté Kristus, dhèwèké bakal sumunar ing urip biara luwih saka akèh wong liya, bakal dadi tuladha mulya tumrap kabèh pertapa Palestina, lan bakal ngedegaké biara sing luwih agung tinimbang kabèh biara ing tanah kuwi.

Sawisé ditampa ing biara déning Theoktist, Savva nyawisaké awaké dhéwé sakabèhé marang Gusti Allah lan nindakaké kabèh kawajiban monastik tanpa ngeluh, kanthi patuh, andhap asor, lan semangat. Amarga pinter lan banget semangat ing nglakoni pangibadahan marang Gusti, dhèwèké sing pisanan mlebu gréja lan sing pungkasan metu. Dheweke duwé kekuwatan rohani sing gedhé, uga duwé awak sing gedhé lan kuwat; amarga nalika kabèh biksu ing ara-ara samun mung motong siji iket ranting kanggo keranjang lan nggawa menyang biara, Savva motong lan nggawa telu iket. Malah, kadhangkala dhèwèké uga nggawa banyu lan kayu bakar, kanthi cara iki dhèwèké nyoba mbantu kabèh wong. Suwéné wektu sing ora sithik, dhèwèké dadi pangreksa keledai, lan uga nindakake manéka tugas liya; kabèh iku ditindakake kanthi sampurna lan tanpa cacat, nganti para sesepuh biara padha gumun marang semangat gedhé lan kabecikan Savva sing isih enom.

Banjur setan, sing kepengin ngalangi dheweke, ngrancang kaya mangkene. Ana sawijining biksu ing biara kuwi, wong asli Alexandria, jenenge Yohanes. Biksu iki nampa kabar yèn wong tuwané wis seda. Mula setan nyuntikake ing pikirane pikiran sing ora pantes kanggo biksu—ngurus tanah warisan saka wong tuwane—lan dheweke kerep ngganggu abbot Theoktistus kanthi panyuwunan supaya diijini lunga menyang Alexandria lan uga supaya Savvas melu, amarga dheweke wong sing awaké gagah, bisa dadi pitulungan gedhe sajrone lelungan. Theoktistus manut panyuwunan biarawan mau sing terus-terusan lan ngutus dhèwèké bali menyang tanah kelairané; lan, miturut panyuwunané, dhèwèké uga ngutus Savva bareng karo dhèwèké, mula padha mangkat. Nalika padha tekan ing Alexandria lan miwiti ngatur prakara babagan harta warisan sing ditinggalaké déning almarhum, wong tuwané Savva sing kabegjan, Yohanes lan Sophia, sing kebeneran ana ing kono (amarga bapaké Savva, amarga jabatane ing militer, asring dikirim menyang Alexandria miturut dhawuh kraton), padha ngenali dhèwèké. Banjur Savva sing kasucèkaké ngadhepi cobaan anyar, lan cobaan iku luwih gedhé tinimbang sing kapisan nalika para pamané nyoba narik dhèwèké saka biara menyang donya, saka urip biara dadi urip bojo: Wong tuwané Savva, gantian nganggo panyuwunan nangis lan tembung alus lan nggodha, luwih ngedorong dhèwèké supaya nyopot jubah ireng lan nganggo jubah putih, urip manut tuladhané lan mlebu dinas militer. Nanging, Sang Sing Mulya, nyadari yèn dhèwèké wis ketemu karo wong tuwané lan wis dikenal déning wong tuwané amarga godhané mungsuh, kanthi keras nolak hawa alamiahé. Dhèwèké nahan katresnan alamiah marang wong tuwané, nampik panyuwunan lan luhé sing terus-terusan, lan, tetep teguh ing tekad becik, mangsuli marang wong tuwané:

Aku wedi marang Panjenengané sing ngandika: *'Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku ora pantes tumrap Aku; lan sapa waé sing luwih tresna marang anak lanang utawa anak wadon tinimbang Aku ora pantes tumrap Aku; lan sapa waé sing ora nggawa salibé lan mèlu Aku ora pantes tumrap Aku'* (Matéus 10:37–38). Kepiye aku bisa luwih milih kowe tinimbang Gusti, uripmu sing sia-sia tinimbang salibku, pangabdian militer donya tinimbang pasukan rohani? Yen malah raja donya ngukum prajurit sing mlayu saka resimené, luwih-luwih Raja Swarga ora bakal welas asih marang wong-wong sing wis mlebu pasukané sing mulya banjur mlayu saka resimen sing wis dipilih.

Ing pungkasan, Savva sing pinaringan berkah nambahake:

'Yen kowe terus meksa aku ninggalake tentara mulya Kristus, aku ora bakal nyebut kowe ibu bapakku maneh.'

Banjur Yohanes lan Sofiya, nalika weruh manawa atiné putrané kuwat lan ora kendho, padha mandheg ngajak putrané lan kanthi tangis kang pait lan atiné abot, nglilani putrané lunga; lan nalika padha pisah, padha nyuwun supaya nggawa apa waé sing dibutuhaké kanggo lelampahané, lan maringi patang puluh koin emas; nanging piyambakipun boten kersa nggawa punapa-punapa; sanadyan mekaten, supados boten nglarani manahipun warengipun sakabehe, piyambakipun namung nggawa telung koin, lan nalika wangsul piyambakipun nyerahake dhateng abbot, Theoktist.

[8497] Dina raya St. Theoktistus, kanca St. Euthymius Agung, dirayakake tanggal 3 September; St. Theoktistus séda ing taun 467.

Ing pungkasan taun kaping sepuluh Savva ing biara, Sang Mulya Theoktist séda; ing panggonané, Sang Mulya Euthymius nunjuk biksu sing luhur budi jenengé Marin; nanging dhèwèké uga séda rong taun sawisé, sawisé kuwi jabatan abbot dijabat déning biksu sing luhur budi jenengé Longinus. Ing wektu kuwi, Savva sing Kabegjan umuré wis telung puluh taun. Dhèwèké nyedhak marang Abas Longinus kanthi panyuwunan supaya diparingi idin kanggo urip luwih nyendhiri, mundur menyang guwa sing dumunung cedhak biara, ing sisih kidul ing tebing. Longinus nglaporake pangajab iki marang panguwasaé, Euthymius. Euthymius, sawisé krungu akèh babagan uripé Savva sing tanpa cela, puasa lan pandongane, alus lan andhap asor, lan pakaryan liya sing takwa, nulis marang Longinus:

'Aja ngalangi Savva nglakoni tapa brata miturut kersane.'

Wiwitane, sing pinaringan berkah mau diparingi dhawuh supaya manggon ing guwa limang dina saben minggu; sawisé kuwi, miturut panyuwuné, dhèwèké diparingi idin manggon ing kana limang taun. Uripé ing guwa kaya mangkéné: limang dina dhèwèké puasa, ora ngrasakaké apa-apa lan ora tau metu saka guwa; ing kana dhèwèké nganyam kranjang, gawé sepuluh saben dina – nalika pandonga marang Gusti tansah ana ing lambéné lan ing pikirane. Ing wiwitan dina Sabat, esuk banget, dhèwèké ninggal guwa menyang biara, nggawa limang puluh kranjang; Ing dina Setu lan Minggu dhèwèké mèlu sembayang bebarengan, lan sawisé nyegeraké awak nganggo panganan, dhèwèké bakal bali menyang guwa ing sonten Minggu, nggawa sapérangan ranting kurma sing cukup kanggo nganyam limang puluh keranjang. Dheweke nglampahi limang taun ing guwa kuwi kanthi pagaweyan lan puasa kaya ngono, sawisé kuwi Euthymius Agung ngajak dheweke bebarengan ing lelampahan pertapaane minangka biksu sing sampurna, sing sanadyan isih enom, padha karo para bapa sing wis tuwa ing kabecikan. Mulane Euthymius nyebut dheweke 'sesepuh enom': sanadyan isih enom ing awak, dheweke wis uban ing kawicaksanan rohani lan wis tuwa ing uripe sing tanpa cela. Ing tanggal 14 Januari, Euthymius Agung mangkat saka Lavra bebarengan karo dhèwèké, uga nggawa Dometian sing pinaringan berkah[8498] , lan padha mangkat menyang ara-ara gedhé Ruwa[8499] sajrone Prapaskah Agung nganti Minggu Palem.

Sawijining dina, sang tuwa kepengin nyabrang sakabehe ara-ara gersang ing kidul Segara Mati, lan piyambakipun rawuh bebarengan kaliyan kalih muridipun, Dometian lan Savva, ing sawijining wewengkon kang ora ana toya. Panasé nyengat, Savva sing pinaringan berkah dadi kesel lan kehausan, banjur tiba amarga ora bisa nerusaké perjalanan. Euthymius ngrasakaké welas asih marang dhèwèké, banjur mundur sakjauh lemparan watu lan miwiti ndedonga kaya mangkéné:

'Gusti Allah, paringna banyu ing tanah garing iki, supaya dahaga sedulurku sing lèmès bisa sirna.'

Sawisé rampung ndedonga, dhèwèké nggebuk lemah telung kaping nganggo tongkat sing ditemokaké, lan langsung banyu mata air mili. Savva nyicipi banyu mau lan krasa énergi anyar, lan wiwit kuwi dhèwèké nampa kekuwatan ilahi kanggo tahan ngelak ing ara-ara samun. Nalika Minggu Palem teka, padha bali menyang Lavra.

Ora suwe sawisé kuwi, Euthymius sing kinurmatan lan nggawa Gusti seda; iki kelakon nalika masa patriark Anastasius saka Yerusalem[8500] . Sawisé seda Euthymius lan seda sawatara bapak-bapak sepuh Lavra liyané, Savvas, nalika weruh yèn paugeran monastik diganti, mundur menyang ara-ara wétan cedhak Kali Yordania, sing wektu kuwi sumunar kaya lintang padhang amarga uripé Sang Gerasimus sing kinurmatan. Savva sing pinaringan berkah umuré telung puluh lima taun nalika piyambak manggon ing ara-ara samun, nyawisaké awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa lan pandonga tanpa kendhat, lan nggawe pikirane dadi pangilon murni tumrap bab-bab ilahi. Ing wektu kuwi setan wiwit ngrancang akal marang dhèwèké. Ing sawijining wengi tengah wengi, nalika sang wali lagi turu ing lemah sawisé pagaweyané, setan malih dadi akèh ula lan kalajengking, banjur nyedhak marang Savva kanggo medeni dhèwèké. Nanging dhèwèké langsung tangi lan ndedonga, maca tembung-tembung saka mazmuré Daud: *'Kowe ora bakal wedi marang ajrihé wengi, utawa marang panah sing mabur ing awan… kowe bakal nginjak ula lan basilisk*' (Mazmur 90:5–13). Nalika krungu tembung-tembung mau, setan kuwi karo kabèh ajrihé langsung sirna. Sawisé sawetara dina, setan malih dadi singa medeni lan nyerang sang

[8498] Peringatan St. Dometian saka Palestina dianakake ing Setu Cheesefare.

[8499] Gurun Ruva dumunung ing pesisir lor-kulon Segara Mati, antarané Segara Mati dhéwé lan dalan saiki menyang Yerusalem, lan Lavraé St. Savvas sing Suci.

[8500] Ing taun 473, Anastasius I – Patriark Yerusalem saka taun 468 nganti 478.

wali, kaya arep dipangan; nalika nyerang, dhèwèké mundur, banjur nyerang manèh lan mundur manèh. Ndelok kéwan kuwi gantian nyerang lan mundur, sang wali kandha marang dhèwèké:

'Yen kowe duwé kuwasa saka Gusti kanggo ngrebut aku, kenapa kowe mundur? Yen ora, kenapa kowe nyambut gawe sia-sia? Amarga kanthi kuwasa Kristusku aku bakal ngalahaké kowe, hai singa!'

Lan langsung setan sing wis muncul ing wujud kéwan iku mlayu kanthi isin. Wiwit wektu kuwi, Gusti Allah ngendhalèkaké kabèh kéwan lan ula kanggo Savva, lan dhèwèké bisa mlaku ing antarané kéwan-kéwan mau kaya wedhus alus.

Nalika mlaku liwat ara-ara gersang, Savva tau ketemu papat Saracen[8501] sing lagi luwe lan kesel banget; dhèwèké ngajak padha lungguh lan ngucuraké saka sandhangané sawetara oyot sing diarani melagria, sing dadi panganané dhéwé, lan empul suket[8502] . Padha mangan lan mbalèkaké kekuwatané, lan sawisé nyathet panggonané Savva, padha lunga; nanging sawisé sawetara dina padha bali marang Savva nggawa roti, keju, lan kurma minangka rasa syukur amarga kabecikané nalika maringi dhahar ing dina paceklik. Savva krasa banget terharu lan karo luh ing mripaté kandha marang dhéwé:

"Aduh, atiku! Wong-wong iki padha ngucapake panuwun banget mung kanggo sakehe kabecikan sing diparingake sapisan wae! Dadi, apa sing kita lakoni, nampa karunia Gusti sing ora bisa diungkapake saben jam nanging tetep ora ngucapake panuwun, urip ing kemalasan lan kelalaian, ora nepaki dhawuh-dhawuh suci Panjenengané!"

Sawisé kuwi, ana biksu sing sholeh jenenge Anf[8503] teka marang Savva; dhèwèké biyèn wis suwé manggon bareng karo Sang Venerable Theodosius. Dhèwèké saya remen marang Savva sing pinaringan berkah, banjur nyawiji karo dhèwèké lan miwiti manggon bareng. Ing sawijining dina, wong Agarian[8504] nyerang wong-wong mau lan ngutus salah sijine saka wong-wong mau kanggo mateni wong-wong mau; nanging, lumantar pandonga para bapa sing kinurmatan, bumi dumadakan mbukak lan nelen wong Agarian mau, dene wong Agarian sing isih ana, nalika weruh mujijat iki, padha wedi lan mlayu.

Liwat sesama pertapa Anfa, Savvas sing berkah banjur kenal karo Theodosius sing mulya, lan padha ngrembaka katresnan sing jero marang siji lan sijine. Ing pungkasan taun kaping papat ing ara-ara samun, nalika ngumbara ing ara-ara samun, Santo Savvas tau munggah ing bukit dhuwur[8505] , ing ngendi Sang Ratu Eudoxia sing berkah, garwané Kaisar Theodosius enom, tau kanthi bungah nampa piwulang sing maringi pangertosan saka Euthymius Agung[8506] . Ing kono, Savva nglampahi wengi kanthi pandonga kaya biasane. Lan dhèwèké nduwèni wahyu. Dhèwèké weruh , sawijining Malaikat Padhangé Gusti, sing nuntun dhèwèké menyang lembah sing biyèn mili kali ing kidul Siloam[8507] , lan sing kandha:

'Yen kowe kepengin ngenggoni ara-ara iki kaya kutha, muliha menyang sisih wetan kali iki, lan kowe bakal weruh guwa sing durung tau dienggoni sapa wae; munggaha lan manggon ing kono.' Panjenengané sing nyedhiyakake *panganan kanggo kéwan ternak lan kanggo anak gagak nalika padha nangis marang Panjenengané* (Mazmur 146:9) uga bakal nyedhiyakake kanggo kowe.

Nalika panglihatan iku sirna lan esuk sumunar, Savva mudhun saka bukit kuwi; kanthi pitulungan Gusti, dhèwèké nemokaké guwa sing wis dituduhaké Malaikat marang dhèwèké ing panglihatan mau, lan manggon ing kono. Umuré wektu kuwi patang puluh taun. Ing taun iku, Anastasius, Patriark Yerusalem, séda, ninggalaké

[8501] Saracen – sing uga dikenal minangka Arab, sing manggon ing Semenanjung Arab lan Suriah, lan ing sawetawis panggonan ing Palestina.

[8502] Melagria – tanduran ara-ara samun ing Palestina sing arang dikenal lan rasaé pait. – Istilah 'reed' ing kéné ngrujuk marang sing diarani 'reed wangi' – tanduran sing dikenal amarga oyoté wangi lan nyenengaké, nanging rasaé pait. Iki biyasané digunakaké kanggo gawé dupa sing dikenal minangka 'fimiam' kanggo upacara agama, uga kanggo lenga aromatik lan salep obat; nanging wong-wong ing ara-ara samun uga mangan tunas anyar lan empul alus saka tanduran iki.

[8503] Dina perayaané tanggal 12 Desember.

[8504] Para Agarian, sing uga dikenal minangka Saracen, iku Bedouin Arab. Padha diarani Agarian amarga, miturut tradisi Yahudi, padha keturunan Ishmael, putrané Hagar, abdi dalemé Abraham. Jeneng iki, sing wiwitane nyebutake suku nomadik iki, banjur digunakake dening panulis Kristen kanggo kabeh wong Arab, lan mengko dadi tegesé Muslim sacara umum.

[8505] Gunung iki saiki diarani Muntar.

[8506] Maharani Eudoxia, garwané Theodosius enom, séda ing taun 460 ing Yerusalem.

[8507] Siloam – mata air utawa kolam Siloam lan omah adus Siloam sing dibangun jejere dumunung ing sisih kidul-wétan Yerusalem, ing kaki Gunung Sion lan Gunung Moriah.

Martirius kanggo nggantèkaké dhèwèké ing tahta patriark[8508] ; ing taun sing padha, Kaisar Zeno, sawisé matèni tiran Basilisk, mbalèkaké wewenangé kaisaran[8509] .

Gua ing ngendi Sang Savva manggon nduwé lawang mlebu sing angel banget; mulané dhèwèké nggantung tali sing digunakaké kanggo mudhun saka gua supaya njupuk banyu saka tlaga sing dijenengi Eptast, dumunung limalas stadia saka gua[8510] . Nalika manggon ing guwa iki, Sang Reverendi wiwitane urip mung saka tanduran obat sing tuwuh ing sacedhake. Gusti Allah, sing wis maringi dhawuh marang Savva supaya manggon ing kana, uga ngutus panganan liwat wong-wong barbar[8511] , kaya nalika Panjenengané tau ngutus panganan marang nabi Elia ing Horeb liwat gagak (3 Raja 17:5–6). Sawisé sawatara wektu, ana papat Saracen sing liwat; padha nemokaké guwaé Sang Savva sing kinurmatan lan kepéngin mlebu, nanging ora bisa amarga lawangé angel banget diakses. Nalika sing pinaringan berkah iku ndelok saka ndhuwur, dhèwèké nurunaké tali supaya wong-wong mau bisa manjat mudhun marang dhèwèké. Sawisé mlebu guwa, para Sarasin ora nemokaké apa-apa karo Savva; padha gumun marang cara urip lan kasuciané lan, amarga welas asih, sarujuk nggawa panganan kanggo dhèwèké. Mula saka kuwi, padha kerep teka lan nggawa roti, keju, kurma, lan kabutuhan liyané. Lan ingkang kinurmatan punika tetep piyambak ing guwa salami gangsal taun, rembugan piyambak kaliyan Gusti saha ngalahaké mungsuh ingkang ghaib lumantar pandonga ingkang tanpa kendhat. Bilih mangkono, Gusti kersa maringi kapitadosan dhumateng dhèwèké dhumateng jiwa-jiwa kathah saha ngangkat dhèwèké dados pandhita saha pangon tumrap kawan Sabda. Ya iku, sawisé limang taun manggon meneng ing guwa, akèh wong saka manéka panggonan wiwit teka marang dhèwèké, kepéngin manggon bareng; dhèwèké nampani kabèh mau kanthi seneng lan maringi papan manggon sing cocog kanggo saben wong. Padha mbangun sel-sel kanggo dhéwé lan manggon kanthi cara sing nyenengaké Gusti Allah, njupuk urip mulya Sang Savva sing kinurmatan minangka tuladha. Ing wektu sing cendhak, watara pitung puluh sedulur wis padha nglumpuk ing sacedhaké dhèwèké; ing antarané ana sing misuwur: Yohanes, sing mengko dadi abbot ing biara anyar; Yakobus, sing mengko mbangun biara ing Kali Yordan, sing dikenal minangka Pirgion[8512] ; Firmian lan Severian, salah sijiné ngedegaké biara ing Makhmas[8513] , déné sijiné ngedegaké biara ing Varikha; Julian, pambangun biara ing Yordania sing dikenal minangka Nesklerava[8514] ; lan akèh wong suci liyané, sing jenengé kacathet ing kitab urip langgeng; Sang Savva sing Kinurmatan mimpin kabèh mau. Kanggo saben wong sing teka marang dhèwèké, dhèwèké maringi panggonan sing cocog, kang dumadi saka guwa cilik lan sel. Kanthi sih rahmaté Gusti Allah, cacahé para askétis sing ngupaya urip padha karo para malaékat mundhak nganti pitung puluh, lan Savva dadi pamimpin, pituduh, lan pangoné. Dheweke mutusaké mbangun menara ing gunung sing bakal dadi benteng kanggo biara; dhèwèké nglumpukaké murid-muridé lan miwiti mbanguné, lan menara kuwi dadi dhasar Lavra agungé.

Nalika kanthi mangkono cacahing sedulur wiwit saya tambah lan Lavra[8515] lagi diadegaké ing pucuk bukit, ing sisih lor kali, Sang Bapa Ingkang Kinurmatan mbangun gréja cilik ing lembah, ing tengahing kali sing wis garing; lan saben ana wong sing wis diangkat dadi presbiter teka marang piyambakipun, panjenenganipun nyuwun marang para sedulur mau supaya padha ngadani Liturgi Ilahi; amarga andhap asoripun piyambak, panjenenganipun ora kepengin diangkat dadi presbiter, lan uga ora ngangkat sedulur-seduluripun dadi imam.

[8508] Iki dumadi ing taun 478. Martirius – Patriark Yerusalem saka taun 478 nganti 486.

[8509] Zeno – Kaisar Bizantium saka taun 474 nganti 491. Ing taun 475, Basiliskus nyerang panguwasa kaisar saka Zeno lan mrentah nganti pungkasan taun 477, nalika Zeno nahan dheweke ing sawijining benteng, ing kana dheweke lan kabèh keluargané mati keluwen.

[8510] Eptast, sing diterjemahake saka basa Yunani, tegesé 'Loro-Mulut'. 16 stadia – kira-kira 4 versta.

[8511] Yaiku wong manca sing galak, ing kéné yaiku Saracen nomadik.

[8512] Biara iki entuk jeneng saka menara pertahanané, saka tembung Yunani 'yaort' – sing artiné 'menara' utawa 'kubu'. 'Pirgion' artiné 'biara sing ana menara'.

[8513] Mikhmas saiki.

[8514] Biara ing Varikh utawa Karpavarikh – saiki Beni-Naim, kidul Khevria. Kabeh panggonan biara iki dumunung ing ara-ara samun sapanjang Kali Yordan, ora adoh saka kana.

[8515] Lavra saiki saka St Savvas sing disucèkaké. – Bab penamaan biarané minangka 'Lavra', tegesé kaya mangkéné. 'Lavra' – saka basa Yunani – tegesé pérangan kutha, lorong; sacara khusus, barisan sel sing diatur ngubengi panggonan pangarsa biara kaya lorong-lorong ing kutha, sing dipager utawa diubengi tembok. Para biksu ing lavra nglakoni urip pertapa lan ngetrapake tapa brata, saben ana ing selé dhéwé, padha kumpul kanggo ibadah ing dina kapisan lan pungkasan minggu, nalika meneng ketat ing dina-dina liyané; urip ing lavra luwih abot tinimbang ing biara liyané. Wiwit jaman biyen, jeneng 'Lavra' wis dianggo kanggo biara-biara gedhe lan wigati. Sepisanan muncul ing Mesir lan sabanjure ing Padeotipe. Saiki, jeneng 'Lavra' mung dienggo ing negara kita minangka gelar pakurmatan.

Amarga mata air adoh saka panggonan kuwi, banyu ora cukup. Mula, sawijining wengi, sang wali ndedonga, kandha:

'Ya Gusti Allah Sang Maha Agung! Yen kersa Panjenengan supados papan menika dipun dunungi kanggé kamulyan Asma Panjenengan ingkang Maha Suci, mugi Panjenengan ningali dhumateng kami, para abdi Panjenengan, lan paringi kami toya supados nglegakake ilange dahaga!'

Nalika piyambakipun ndedonga, sang wali mireng swara saking kali; piyambakipun ningali ing arah punika lan, kanthi padhanging rembulan purnama, piyambakipun weruh seekor keledai galak ngorek lemah nganggo kuku sikilé lan, nyedhaki bolongan mau, ngombe banyu. Romo sing kinurmatan langsung mudhun lan miwiti nggali dhéwé ing panggonan sing wis dideleng ana keledai; sawisé nggali sakedhik, Savva nemokake banyu mata air, lan ana mata air sing mili deras ing kono, cukup kanggo kabèh Lavra lan ora tau surut[8516] .

Ing sawijining wengi liyane, nalika Savva mlaku ing pinggir kali lan nyanyi Mazmur Daud, ana tiang geni kang muncul ing pinggir jurang ing sisih kulon kali; iku kenceng akare ing lemah, pucuke nyentuh langit; lan sang wali iku ngadeg ing kono ndedonga nganti subuh. Ing wayah esuk dhèwèké lunga menyang panggonan sing wis ndeleng pilar mau lan nemokaké guwa ageng kang éndah, kaya gréja, kabentuk déning tangané Gusti Allah lan ora déning tangan manungsa; lawangé ana ing kidul, lan cahyané srengéngé maringi padhang sing cukup ing jeroné. Sawisé ngias guwa kuwi, Savva ngedegaké gréja ing kono lan maringi dhawuh marang sedulur supaya padha kumpul saben dina Sabat lan Minggu kanggo ibadah: dhèwèké dhéwé pindhah menyang kono, mbangun sel kanggo dhèwèké dhéwé cedhak gréja iki sing ora digawé déning manungsa, ing tebing dhuwur, lan nggawe lorong rahasia menyang gréja; liwat iku dhèwèké mlebu gréja kanggo ndedonga awan lan bengi.

Jumlah para sedulur saya tambah saben dina – saiki ana watara satus lima puluh wong – lan sel-sel wis dibangun ing loro-lorone kali. Ing wektu sing padha, para bapa ngupaya kéwan pacu, kanggo pambangunan Lavra lan kabutuhan liyane. Amarga Savva ngati-ati supaya kabèh kabutuhan ana ing Lavra, supaya para sedulur ora kapaksa metu saka Lavra menyang donya njaba lan ketemu karo geger donya lan kesia-siaan. Para biksu, sing dipimpin kanthi becik déning sing kinurmatan, ngasilaké woh-wohan sing pantes miturut panggilané, lan nggawe awaké rohani sanajan sadurungé kamulyan sing ora rusak sing kita ngarepaké ing urip sing bakal teka. Nanging Savva nundha pangconsagrationing guwa sing kasebut mau—yaiku gréja sing digawé déning Gusti—amarga dhèwèké ora kepéngin diangkat dadi presbiter lan, kanthi andhap asor, nganggep kepénginan kalebu ing kalangan rohani minangka wiwitan lan oyot pikiran ambisius. Ing watu dhuwur lan curam sing menjulang ing ndhuwur gréja, Sang Savva sing kinurmatan mbangun menara kanggo dhèwèké; lan ing jeroné guwa, kaya ana ing cangkang, sawisé nemokaké lorong rahasia sing mimpin menyang menara, dhèwèké asring mundur menyang kana kanggo netepi paugerané lan nindakake tapa brata. Kondhangé Sang Savva sing kinurmatan saya sumebar, lan wong-wong sing tresna marang Gusti nggawa akèh emas marang piyambakipun, sing dipigunakaké kanggo pambangunan Lavra. Kajaba iku, Paduka Suci Martyr, Patriark Yerusalem, tresna banget marang Savva, ngajeni piyambakipun kanthi luhur, lan ngirim apa waé sing dipigunakaké.

Martyrion sing pinaringan berkah seda ing taun kaping wolu saka patriarkaté, lan sawisé dhèwèké tahta dipegang déning Sallustius[8517] ; Savva sing Kinurmatan wektu kuwi umuré patang puluh wolu taun. Ing wektu kuwi, ana sawatara biksu sing rusak budi, sing nyemplung ing kesenengan daging lan *'ora duwé Roh'* (Yudas 1:19)—kaya sing katulis ing Kitab Suci—sing suwé wis nuntut sang wali kanthi ora adil lan nglarani atiné ing saben cara. Kaya gulma asring tuwuh ing antarané gandum lan duri ing kebon anggur, mangkono uga salah siji saka Para Rasul kabuktèn dadi pengkhianat[8518] , lan Elisha nduwé murid sing ora setya, Gehazi[8519] . Sedulur-sedulur sing rusak budi iki—utawa luwih tepaté sedulur palsu—ngrancang konspirasi marang sang wali lan lunga

---

[8516] Panulisé riwayat uripé St Savvas, biksu Cyril, sing nyritakaké uripé Savvas adhedhasar crita-crita saka para muridé, nambahaké: 'Mulane nganti saiki ana banyu ing tengahé Lavra: banyu iku maringi panglipur gedhé marang para bapak, lan ora mundhak ing mangsa adhem uga ora suda ing mangsa panas, sanajan meh kabèh padha njupuk saka kono.'

[8517] Sallusius – Patriark Yerusalem saka taun 486 nganti 494.

[8518] Yaiku Yudas Iskariot.

[8519] 2 Raja-raja 5:20–27. Sawise kanthi licik nampa loro talenta perak lan loro pasang sandhangan minangka baline penyembuhan Naaman saka kusta sing ditindakake nabi Elisha, Gehazi dhéwé dihukum amarga keserakahané kanthi kena kusta lan diusir saka ngarsané nabi.

menyang kutha suci marang patriark, njaluk supaya diangkatake abbot kanggo wong-wong mau. Nalika ditakoni saka ngendi asalé, padha mangsuli:

'Kita manggon ing pinggir kali sepi ing ara-ara samun.'

Kanthi jawaban iki, padha nyoba ndhelikake jenengé Savva sing kaberkahan, amarga padha ngerti yèn jenengé misuwur lan saben wong éling marang dhèwèké kanthi katresnan.

Patriark nganti pirang-pirang kaping takon lan meksa supaya padha ngomong saka ngendi asalé. Kanthi kersa alon, padha mangsuli yèn saka kali sing dijenengi miturut sawijining biksu, Savva. Patriark takon:

'Dadi, ing endi Savva saiki?'

Nanging wong-wong mau, tanpa mangsuli pitakon, wiwit ngina Sang Sing Suci, kandha yèn dhèwèké iku wong kasar lan ora trampil, ora pantes mimpin komunitas sing akèh banget, lan amarga kekasarane lan kabodhoané, dhèwèké ora bisa ngatur Lavra kaya ngono. Padha nambah fitnahé kanthi klaim manawa Savva dhéwé ora kepéngin nampa wisuda lan uga ora bakal ngidini sedulur-seduluré nindakake kuwi. Nalika padha ngucapaké fitnah iki ing ngarsané Patriark, kabeneran ana sawijining priya mulya lan kinurmatan sing jenengé Kiriku, presbiter saka Gréja Kamulyan Kebangkitan Kristus lan pangreksa Salib Panguripé Gusti. Nalika krungu fitnah iku, piyambakipun pitakon:

'Apa panjenengan sing nampa Savva ing jabatan kuwi, utawa Savva sing nampa panjenengan?'

Wong-wong mau mangsuli:

Savva nampa kita, nanging dhèwèké kasar lan ora bisa mimpin kita saiki amarga jumlah kita wis tambah akèh.'

Banjur Kirik kandha marang wong-wong mau:

Yen Savva bisa nglumpukake kowe ing panggonan sepi kuwi, luwih-luwih maneh, kanthi pitulunganing Gusti, dhèwèké bisa nggembalani kowe.

Wong-wong mau ora bisa mangsuli lan padha meneng. Lan patriark, ngundur sidang nganti esuk, langsung ngutus wong njaluk Santo Savva supaya teka, ngajak kanthi pakurmatan, kaya ana prakara liya. Sing kasucèkaké teka, nanging patriark ora ngomong apa-apa marang wong-wong sing nyebar fitnah, uga ora ngomong utawa nyalahké wong-wong mau; malah, piyambakipun langsung ngangkat Sang Savva sing kinurmatan dadi presbiter[8520] , sanadyan nglawan kersané. Sawisé ngangkat piyambakipun, piyambakipun kandha marang wong-wong sing nyebar fitnah:

'Iki bapakmu lan abbot Lavramu, sing dipilih saka dhuwur déning Gusti Allah, dudu déning manungsa. Aku mung negesake pilihané Gusti Allah.'

Sawisé ngendika mangkono, patriark nggawa Santo Savva lan para biksu mau menyang Lavra; dhèwèké ngahosukirsa gréja sing digawé déning Gusti Allah, mberkahi kabèh Lavra, lan sawisé maringi piwulang marang kabèh sedulur supaya manut marang abboté, Santo Savva sing pinaringan berkah, banjur bali.

Nalika Savva sing Kabegjan yuswa limang puluh telu taun, Anastasius[8521] , munggah ing tahta sawisé seda Zeno. Ing taun sing padha, ana wong saleh asal Armenia sing jenengé Jeremiah teka ing Lavra, karo loro murid, Petrus lan Paulus. Sang Savva sing kinurmatan banget remen ndeleng wong-wong mau; piyambakipun maringi guwa ingkang kapisan dipun dunungi piyambak nalika piyambakipun piyambakan ing pinggir kali, lan maringi idin kanggé ngadani ibadah miturut cara Armenia ing gréja alit saben dina Setu lan Minggu; kanthi mekaten, sethithik demi sethithik, cacahing wong Armenia ing Lavra saya tambah. Ing wektu sing padha, Bapa kita sing kinurmatan, Yohanes, sing dikenal minangka wong meneng, teka ing Lavra; dhèwèké biyèn dadi uskup ing kutha Kolona, nanging demi Gusti Allah, dhèwèké nyerahaké jabatan uskupé lan, kanthi ndhelikaké pangkaté, makarya ing Lavra minangka biksu prasaja.

Sing Mulya Savva ngetutaké tuladhané Santo Euthymius Agung, sing biasané mundur menyang ara-ara samun ing tanggal 14 Januari saben taun lan nglampahi kabèh Prapanca Agung ing kana. Manut tuladhané, Sang Savva sing Kinurmatan nindakaké uga ing wulan Januari, sanadyan ora ing dina sing padha, amarga piyambakipun ngenteni nganti tanggal rong puluh kanggo ngrayakaké pesta Euthymius Agung ing Lavra; sawisé

[8520] Mula dhèwèké dadi dikenal minangka 'Sing Disucèkaké', yaiku, ing basa modhèren, *hieromonk:* amarga ing jaman kuwi para biksu lan abbot biyasané arang banget nampa pangkat rohani.

[8521] Anastasius I Dicor, utawa wong Thracian, Kaisar Bizantium, mrentah saka taun 491 nganti 518.

pangeling-eling, piyambakipun badhé mundur menyang ara-ara samun, lan sawisé misah saking tiyang akèh lan nyedhak marang Gusti Allah ing pangrasan lan pandonga, badhé tetep ing kono nganti Setu Palem.

Sawijining dina, kaya biasane, dhèwèké ninggalaké Lavra lan, nalika mlaku cedhak Segara Mati, dhèwèké weruh sawijining pulo cilik sing sepi[8522] ; Dheweke kepengin nglampahi dina-dina puasane ing kana lan mangkat menyang kana; nanging iri saka setan nyegah dheweke, lan dheweke tiba ing bolongan sing ditemoni ing dalan, saka kono metu asap lan geni kaya saka tungku peteng. Savva kobong pasuryane lan jambange, tatu ing bagéan awak liyane, lan lara abot. Nalika dhèwèké bali menyang biara, sedulur mung ngenali dhèwèké saka swarane: raié kobong banget. Lan dhèwèké nggladrah ing kana pirang-pirang dina, nganti swarané ilang, nganti Kakuwatan Ilahi mudhun marang dhèwèké saka dhuwur lan marasaké dhèwèké, lan maringi dhèwèké panguwasa marang roh-roh najis. Bab bréné, ora tuwuh manèh kaya biyèn; dadi cendhak lan jarang, lan dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah amarga suda dawa bréné, supaya dhèwèké ora gumedhé amarga ayuné.

Taun sabanjure, kaya biasane, piyambakipun mangkat malih menyang ara-ara samun bebarengan kaliyan muridipun Agapitus. Sawisé sawatara dinten, Agapitus nglempèk ing wedhi, kesel lan luwe, lajeng ketiduran, déné Savva ingkang kasucèkaken ngadeg sawatara adoh saking piyambakipun lan ndedonga; dumadakan ana singa ageng kang muncul, mandheg ing dhuwure Agapitus sing lagi turu lan wiwit nyiume saka sirah nganti sikil. Ndeleng singa ing dhuwure muride, Savva sing kasuceni kuwatir menawa singa kuwi bakal mangan wong sing lagi turu, lan langsung ndedonga kanthi khusyuk kanggo muride, supaya Gusti Allah nylametake saka kéwan galak kuwi. Gusti Allah mirengké abdi Panjenengané, nutup cangkemé singa, lan singa kuwi, sawisé ora nglarani Agapit, kaya kapukul cambuk, mlayu menyang ara-ara gersang.

Nalika mlayu, iku nyundhul rai wong sing turu nganggo buntute; priya enom kuwi tangi, gemeter ndeleng singa, banjur mlayu marang bapa suci, nalika Savva wiwit ngelingake supaya ora kakehan turu, ben aja mengko dadi pangané kéwan, utamané sing ora katon.

Ing salah siji taun sawisé kuwi, wong sing pinaringan berkah mau, kanthi cara sing padha kaya biasané lan diiringi murid sing padha, mlaku-mlaku ing ara-ara gersang ing lor Kali Yordania lan nemokaké guwa ing sawijining gunung, lan ing jeroné ana seorang pertapa sing nduwèni pangawikan. Sawisé piyambakipun ndedonga lan miwiti ngandika, sang pertapa kaget lan takon:

'Apa sing nggawa kowe, Savvas sing nggumunake, teka marang kita? Utawa sapa sing nuduhake panggonan iki marang kowe? Delengen, aku wis ana ing kene telung puluh wolu taun, kanthi sih rahmaté Gusti, lan durung nate weruh siji uwong: kepiye kowe bisa teka ing kene?'

Savva sing Kabegjan mangsuli:

'Iku Gusti Allah sing mbabaraké jenengku marang kowe, lan uga sing nuduhaké panggonan iki marang aku.'

Sawisé pacelathon sing nyentuh jiwa, padha ciuman, lan Savva bebarengan karo muridé lunga menyang ara-ara samun. Wektu bali menyang Lavra wis meh teka, lan Savva kandha marang muridé:

'Ayo, sedulur, padha pamitan karo abdi Gusti sing ana ing guwa.'

Nalika padha tekan, padha weruh yèn dhèwèké lagi sujud ngadhep wetan; padha nyangka yèn dhèwèké lagi ndedonga, banjur padha ngentèni suwé. Nalika dina meh rampung, Savva, weruh yèn sang tuwa durung tangi saka pandongane, kandha, 'Mberkahana kita, Bapa.'

Nanging ora ana wangsulan.

Savva nyedhak marang panjenengané lan weruh yèn panjenengané wis séda. Banjur Savva mbalèk marang muridé lan kandha:

'Mendekat, anakku; ayo padha ngubur badan sang wali kanthi pantes: iki sababé Gusti ngutus kita mriki.'

Sawisé nindakake kidungan panguburan lumrah kanggo almarhum, padha ngubur dhèwèké ing guwa sing padha, nutup lawangé nganggo watu, lan bali menyang Lavra.

Ing taun nalika gréja sing digawé déning Gusti diresmikaké, bapaké Santo Yohanes sing wis nduwé panguwasa gedhé ing distrik Isauria[8523] seda ing Alexandria; lan ibuné sing kabegjan, Sophia, sing saiki wis tuwa banget, sawisé adol kabèh kagungané, teka menyang Yerusalem marang anaké Savva karo akèh dhuwit. Dheweke

[8522] Iki siji-sijine pulo ing Segara Mati, ora adoh ing kuloné muara Kali Yordania.

[8523] Isauria iku sawijining wewengkon pagunungan cilik ing kidul Asia Minor.

nampani ibune lan ngyakinke supaya nganggo jilbab; sawisé urip sawatara wektu dadi biarawati, ibune seda lan bali marang Gusti. Savva ngentekake dhuwit sing digawa ibune kanggo kabutuhan biara lan kanggo pambangunan pangayoman tamu; dhèwèké mbangun siji ing sacedhak Yerikho[8524] lan sijiné ing Lavra, supaya sing sepisanan bisa nampung para lelungan awam lan sing kapindho kanggo para biksu. Nalika omah tamu ing Lavra isih dibangun, Savva sing kinurmatan ngutus salah siji sedulur karo ternak biara menyang Yerikho kanggo njupuk kayu bangunan saka kana. Ing lelampahan bali, panas banget, lan rahib kuwi krasa ngelak banget; nanging amarga ora ana banyu ing endi-endi—amarga papan kuwi ara-ara gersang—dhèwèké ambruk ing lemah, kesel amarga panas. Banjur dhèwèké kelingan marang sesepuh suci lan muni:

'Gusti Allahé Abba Sava, aja ninggalaké aku!'

Lan langsung ana méga kang muncul ing ndhuwuré, nyawuraké embun lan maringi adhem marang dhèwèké lan kéwan sing nggawa kayu; lan méga kuwi tetep ana ing ndhuwuré nganti tekan Lavra, nglindhungi lan maringi adhem saka panas. Kabeh mau kelakon amarga pandonga bapak suci Savva, sing jenengé wis diundang nalika dhèwèké lagi kasangsaran.

Nalika sawijining dina ing mangsa Puasa Agung, Sang Savva sing kinurmatan kepengin munggah Gunung Kastelli, sing dumunung rong puluh stadia ing lor Lavra[8525] ; gunung iku ora bisa diakses wong lan medeni amarga dalan munggah sing mbebayani lan angel, uga amarga kahanan nggegirisi sing tau kelakon ing kana: akèh setan manggon ing gunung kuwi lan medeni wong sing liwat nganggo macem-macem penampakan.

Romo sing kinurmatan, nanging sawisé milih manut tembungé Panganggit Mazmur, Sing Maha Luhur minangka pangayomané (Mazmur 90:9), menek gunung iku, nyawuraké lenga saka obor Salib Suci ing sakubengé, lan, nglindhungi awaké dhéwé nganggo pratandha salib minangka témbok kang ora bisa ditembus, manggon ing kana sajrone kabèh mangsa Prapta Agung. Nanging ing wiwitan, saben dina piyambakipun kedah merjuang nglawan setan; setan-setan mau nyerang piyambakipun kadhangkala ing wangun kéwan galak, kadhangkala malih dadi kéwan merayap, lan kadhangkala dadi manuk, ngetokaké swara kenceng, jeritan, lan rame, nganti Sang Bapa sing mulya, minangka manungsa, kagèt lan meh mudhun saka gunung. Nanging Panjenengané sing biyèn wis nguwatké Antonius Agung ing perjuangan sing padha nglawan setan[8526] , uga rawuh marang wong suci iki lan dhawuh supaya wani, percaya marang kakuwatan Salib. Lan wong sing pinaringan berkah iku urip tanpa wedi, ngusir kabèh kasangsaran sing digawé déning setan lumantar pandonga lan pratandha Salib. Ing pungkasan Prapanca Agung, nalika sang wali lagi ndedonga ing sawijining wengi kanggo ngresiki papan iki saka roh-roh najis sing wis manggon ing kana, para setan dumadakan ngluncurake serangan pungkasan sing paling medeni marang dhèwèké: akèh banget padha muncul – kaya biasané, ing wujud kéwan galak, kéwan merayap, lan manuk – banjur nyerang sang wali kanthi swara banter; koyo-koyone kabèh gunung kuwi nggempa. Nanging sang wali ora wedi babar pisan, lan terus ndedonga marang Gusti. Banjur para setan padha njerit:

"Aduh, sangsara banget kowe gawe marang kita, Savva! Durung cukup kowe manggon ing lembah jejere kali; durung cukup kowe nduwé guwa lan watu: kowe malah wis ndadekake ara-ara samun sing tau kowe liwati dadi bisa didiami! Kowe malah teka kéné, mlebu panggonan kita, kanggo ngusir kita!" Delengen, kita wis ninggal panggonan iki; kita ora bisa nolak kowe, amarga Gusti Allah mbantu kowe!

Lan langsung, kanthi nangis lan meratap, swara banter lan geger sing nggegirisi, padha mabur saka gunung ing wengi iku ing wujud gagak. Ora adoh saka gunung iku, para penggembala lagi nginep bengi karo wedhusé; padha weruh setan mabur saka gunung, krungu tangisé, banjur padha marani Sang Savva ingkang Kinurmatan kanggo nyritakaké bab iki. Panjenengané, sawisé matur nuwun marang Gusti Allah amarga setan-setan mau wis diusir, wangsul menyang Lavra sawisé dina-dina puasa kliwat kanggo ngrayakaké pesta Paskahé Kristus sing bakal teka bebarengan karo sedulur-seduluré. Sawisé dina-dina pasamuan rampung, dhèwèké mèlu sawatara sedulur menyang Castelli lan miwiti ngresiki papan lan mbangun sel-sel; nalika padha nyambut gawe, padha nemokaké ing sangisoring bukit sawijining omah gedhé kang atapé melengkung, éndah digawé saka watu alus lan pantes kanggo didiami; padha ngresiki lan ngias omah mau, mbangun gréja ing jerone, lan ngudhakaké.

[8524] Yerikho iku kutha ing pinggir kulon Kali Yordan, ora adoh saka Yerusalem.

[8525] Castelli – saiki dikenal minangka Khirbet Mird, dumunung watara telung setengah versta saka Lavraé Saint Savva sing disucèkaké

[8526] Yaiku Gusti Yesus Kristus. Sing, ing tengahing cobaan paling abot, rawuh marang Santo Antonius Agung ing wujud méga padhang lan maringi kekuwatan, nglipur kanthi swara ilahi yèn Panjenengané tansah ana ing sacedhaké.

Mangkono ingkang kinurmatan punika ngadegaken biara ing mriki. Nalika biara punika saged ngadeg, kadhangkala kabéh panganané sampun entek. Banjur Malaikaté Gusti Allah muncul ing pangliyan dhumateng abbot biara ing sacedhaké St. Bethlehem[8527] , ingkang aran Marcian, lan ngendika:

'Nanging kowe, Marcian, lungguh tentrem karo kabèh sing kowe butuhaké, déné abdi Gusti, Savva, makarya ing Castelli karo seduluré amarga katresnan marang Gusti, lan dhèwèké ora duwé panganan utawa omben-omben sing perlu, lan ora ana sing nggawa kabutuhané. Mula, kirimna panganan marang wong-wong mau tanpa tundha, supaya padha ora pingsan amarga luwe.'

Marcian langsung muatake sapi karo maneka rupa panganan lan ngirim menyang Castelli marang Savva sing Mulya; Savva sing Mulya, sawisé nampa apa sing dikirim, matur nuwun marang Gusti Allah, sing maringi pangopenan marang para abdi-Nya.

Sawisé ngedegaké sel, Savva nglumpukaké sedulur-sedulur sing cukup akèh ing kana lan nyerahaké marang sawijining pertapa, Paul, sing wis suwé manggon ing kana karo muridé Theodore. Nanging sawisé sawatara wektu Paul séda, banjur Theodore njupuk alih pangelolaan. Dhèwèké nggawa menyang biara seduluré Sergius lan Paul liyané— —pakdhé, sing sakbanjuré mimpin Castellia lan mengko dadi uskup ing Aile lan Amafunte[8528] .

Sawisé ngedegaké sawijining cenobium ing Castelli, Savva sing Kinurmatan ngupaya sakabehé kanggo ngisi panggonan kuwi karo wong-wong sing luhur budi, para biksu sing wis mateng ing tapa brata; déné tumrap wong awam sing kepéngin ngucapaké sumpah monastik, uga para mudha sing durung duwé janggut, dhèwèké ora maringi idin manggon ing cenobium Castelli utawa ing Lavra; kanggo wong-wong mau piyambakipun mbangun biara cilik liyane ing sisih lor lan nyedhiyakake mentor sing wis pengalaman kanggo mulang para novis babagan paugeran urip monastik. Para novis sepisanan lan utamane kudu sinau Mazmur lan sakabehe tatanan kidungan liturgi, uga supaya padha ngenal sakabehe paugeran monastik, banjur padha nglakoni tapa lan pagaweyan, ngreksa pikiran saka pikiran donya lan sia-sia, nolak hawa nista, ngendhaleni karsa lan manut, alus, andhap asor, meneng, waspada lan ati-ati, lan nglindhungi awake saka godaan mungsuh. Wong-wong sing kasil nguwasani prinsip-prinsip urip monastik iki banjur dipindhahake dening Bapa Ingkang Kinurmatan menyang Kinovia Agung utawa menyang Lavra, dene sawatara novis, utamane sing isih enom, dikirim menyang Rama Suci Theodosius, sing wektu kuwi wis ninggalake Gréja Kafismata lan ngedegake sawijining biara watara telung puluh lima stadia ing kulon Lavra[8529] .

Kabeh loro, Savva lan Theodosius, padha nduwé pikiran siji lan sarujuk sakabehe; mulané, wong-wong Yerusalem nyebut kabeh mau pasangan apostolik anyar, diumpamaké kaya pasangan Petrus lan Paulus. Kabeh mau diparingi wewenang ngatur kabèh umat monastik. Iki kelakon kaya mangkéné. Sawisé seda Archimandrite Marcian sing berkah, kabèh biksu saka lavra lan biara, saka gunung lan ara-ara gersang padha kumpul ing omah uskup kanggo ndeleng Patriark Sallustius, sing wektu kuwi lagi lara; lan, kanthi sarujuk bebarengan, nampilake Teodosius lan Savvas marang piyambakipun, supaya piyambakipun maringi pangkat minangka arkhimandrit lan panguwasa kabeh biara ing sacedhake Kutha Suci, amarga para wong suci punika sami pertapa, boten gadhah bandha, misuwur ing gesang lan pangandika, lan kapenuhan dening sih-rahmating Gusti. Wiwit wektu kuwi, Sing Kinurmatan Theodosius mimpin biara komunal, dene Sing Kinurmatan Savvas mimpin para bapa pertapa.

Sawisé Patriark Sallustius séda, Elijah[8530] diangkat dadi panguripé, nalika semana Savva sing berkah lagi adol sawah sing jejere Lavra-é; dhèwèké péngin mbangun sel-sel kanggo biksu sing teka saka adoh. Nanging sing nduwèni lahan kuwi nuntut emas akèh, déné wong tuwa kuwi wektu kuwi mung nduwèni setengah zolotitsa[8531] ;

[8527] Betlehem – sawijining kutha cilik ing suku Yehuda, rong jam lelungan menyang kidul Yerusalem – panggonan lairé Kristus.

[8528] Amaphunt – sawijining kutha ing pulo Siprus, saiki dikenal minangka Paleo-Liiso. Aila – kutha paling kidul ing Palestina, dumunung ing jero Teluk Segara Abang; saiki mung ana reruntuhan cedhak Aqaba.

[8529] Gereja Kaphismata, sing artiné saka basa Yunani 'Pangkuan', dibangun déning janda saleh minangka pangurmatan marang Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci ing panggonan sing dikenal minangka 'Pangkuan Kuna', ing pinggiran kutha Yerusalem. Panggonan iki njupuk jenengé saka 'Panggenan' utawa panggung dhuwur sing dibangun ing kono déning Konstantinus Agung, ing ngendi upacara Pangluhuré Salib Suci banjur dirayakaké suwéné wektu sing dawa.

[8530] Elia II – Patriark Yerusalem saka taun 494 nganti 517.

[8531] Zlatitsa – emas, chervonets.

sanadyan mangkono, kanthi ngandelaké marang Gusti Allah, ing Sapa dhèwèké pracaya kanthi jero lan katresnan, Savva kandha marang sing adol:

'Jupuk iki, sedulur, minangka dhuwit panjar nganti esuk; lan yen aku ora mbayar jumlahé kabèh ing esuk, panjar iki dadi kagungane kowe.'

Ing wayah wengi, nalika subuh arep padhang, sang wali lagi ndedonga; dumadakan ana wong liya mlebu lan nyelehake satus pitung puluh koin emas ing tangane, banjur lunga langsung tanpa ngomong sapa dhèwèké utawa saka ngendi asalé. Kagum marang pangayomaning Gusti lan sawisé matur nuwun marang Gusti, sang wong mulya mbalèkaké dhuwit mau marang sing adol lan mbangun omah tamu kapindho kanggo nampung sedulur-sedulur sing teka saka tanah adoh. Panjenengané uga tuku loro panti pangayoman kanggo Kinovia Kastelliat, siji ing Kutha Suci, cedhak Menara Daud[8532] , lan sijiné ing Yerikho.

Ing wektu kuwi, Santo Teodosius Agung ninggalake gréja iki lan ngedegake biara komunal, ing ngendi watara 700 sedulur manggon. Biara iku dumunung watara luwih saka enem versta saka Lavra Santo Savva.

Ing wektu kuwi, ana loro sedulur, wong asli Isauria, sing jenenge Theodulus lan Gelasius, teka menyang Lavra; dheweke kaya Bezalel lan Oholiab kapindho, ahli mbangun Tabernakel (Kaluwihan 31:2–6), sing dikirim Gusti Allah marang Lavra sing Suci saka Sang Savva; kanthi pitulungané, dhèwèké pungkasane ngrampungaké pambangunan Lavra. Dheweke nambah sel-sel liyane, mbangun rumah sakit lan toko roti, kolam baptisan ing pinggir kali, lan greja gedhe sing didedikasikan kanggo Sang Ibune Gusti Allah sing Paling Suci; amarga greja iku, sing ora digawe dening tangan manungsa, sing wis Gusti Allah paring pratandha marang Rama Suci liwat tiang geni, wis dadi cilik banget lan ora bisa nampung kabèh komunitas nalika ibadah, amarga jumlahé wis saya akèh; mulané, ing sacedhaké, Savva mbangun gréja liya sing luwih gedhé lan amba, kang dipersembahaké marang Indungé Gusti Allah sing Paling Suci; gréja iku disucèkaké déning Patriark Elijah. Savvas mrentahake supaya umat padha kumpul ing Gréja Sang Putri Allah Kang Maha Suci iki kanggo ngluhurake Gusti Allah, déné dhèwèké mindhahaké wong-wong Armenia menyang Gréja Epifani lan netepaké jaga bengi sedina muput ing dina Minggu lan dina-dina raya gedhé.

Sawetara sedulur Armenia ing wektu kuwi manut ajaran sesat kosongé Peter, sing dikenal minangka Fullon[8533] : ing Trisagion Malaikat padha nambah tembung-tembung:

– Disalib kanggo kita, welasana kita.

Kanggo ngilangi kaluputan iki ing antarané sedulur, Savva sing pinaringan berkah mréntahaké wong Armenia supaya nyanyi Trisagion ora nganggo basa Armenia, nanging nganggo basa Yunani.

Mula saka iku, padha nyanyi kabèh ibadah nganggo basa Armenia, nanging Trisagion nganggo basa Yunani; lan kanthi cara iki, wong Armenia ora nambah tembung salahé Fullon marang Trisagion.

Savvas ngatur kabèh kanthi becik. Nanging manèh, para panuduh sing kasebut mau, sing diprovokasi déning setan, padha iri marang tata kelola sing becik lan mungsuh marang dhèwèké kanthi kebencian. Padha nglumpukaké watara patang puluh sedulur, sing durung pengalaman ing urip biara, wataké rusak lan ora wicaksana, lan marakaké sang wali akèh kasulitan. Banjur Savva, sing garang ing perang nglawan setan nanging alus marang manungsa, amarga manut marang nesu wong-wong sing ora adil, ninggalake Lavra, lunga menyang tanah Skitopolis[8534] lan manggon ing ara-ara gersang ing sacedhake kali sing dijenengi Gadarenian[8535] . Nalika

---

[8532] Menara Daud ngadeg ing pojok lor Sion, ing panggonan pagunungan ketemu bukit lor, cedhak Gerbang Jaffa, ing ngendi saiki ana benteng El-Kalaa, kang dumadi saka sawetara menara kanthi ukuran lan wangun sing béda-béda lan ora teratur.

[8533] Nalika panyebaran bidah Monophysite (ing separo kapindho abad kaping lima), sing negesake manawa ing Gusti Yesus Kristus dumunung, sacara rahasia, siji hakekat ilahi sing wis nyerep hakekat manungsa, ana sawijining Peter Fullon, uga dikenal minangka Knafei, sing tegesé 'tukang nggilap kain', amarga dhèwèké wis nglakoni pakaryan iki nalika isih enom (Fullon iku istilah Latin kanggo tukang nggilap kain, déné Knafei iku istilah Yunani), nalika isih dadi presbiter (dhèwèké banjur dadi Patriark palsu saka Antiochia), nambahaké ing 'Trisagion' ("Gusti Allah Suci, Gusti Kuwasa Suci, Gusti Langgeng Suci, welas asih marang kita") – "disalib kanggo kita". Amarga dhèwèké Monophysite (tegesé dhèwèké ngakoni ora loro, nanging siji karsa ilahi ing Kristus), dhèwèké nambahaké iki kanggo nyatakaké yèn ora mung Keilahiané sing nandhang sangsara ing sangsara Sang Juruwalèh, nanging uga kabèh Trinitas Suci. Para pengikut Petrus mbentuk sekte kapisah sing dikenal minangka Theopaschites, sing nyebabake kuwatir gedhe ing donya Ortodoks. Sabanjure, tambahan iki, sing nggawe prihatin Greja-greja Ortodoks ing Wétan, mlebu—amarga salah paham lan kurang paham istilah lan ungkapan Yunani—ing Greja Armenia, sing tetep setya marang Ortodoksi, ing ngendi isih digunakake ing ibadah nganti saiki.

nemokake guwa singa, piyambakipun mlebu lan sawisé ndedonga, piyambakipun nglempèk turu ing panggonané singa, amarga wus bengi. Ing tengah wengi, ana seekor singa teka lan nalika weruh sang tuwa lagi turu ing panggonané, nyekel sandhangané nganggo untuné lan narik metu saka guwa, supaya piyambakipun nyerah panggonané marang singa. Nanging bapak sing mulya iku tangi, lan ora wedi nalika ndeleng singa sing medeni; malah, piyambakipun langsung tangi lan miwiti nglakoni pandonga tengah wengi, nalika singa kuwi metu lan ngenteni nganti piyambakipun rampung pandonga sing wis ditemtokake. Sawisé ngrampungaké pandonga tengah wengi, sang tuwa lungguh manèh ing panggonan sing padha karo panggonan sing biyèn dienggoni macan, lan macan mau mlebu manèh; nyekel pinggir jubahé nganggo untuné, banjur narik sang tuwa metu saka guwa. Banjur sang tuwa kandha marang macan:

'Kewan! Gua iki cukup amba kanggo kita loro, lan kita bisa manggon bebarengan: siji Pangripta sing gawe kita loro. Nanging yen kowe ora kepengin bebarengan karo aku, luwih becik kowe lunga saka kene: aku luwih pantes tinimbang kowe, amarga aku digawé déning tangané Gusti Allah lan diurmati miturut rupa Panjenengané.'

Krungu kuwi, singa isin marang sang tuwa banjur lunga.

Wong-wong Scythopolis lan Gadara padha krungu yèn sing kasucèk kuwi manggon ing guwa kuwi, banjur padha teka marang dhèwèké. Ing antarané ana sawijining priya enom aran Basil, sing wis nyingkiri donya, njupuk sumpah monastik ing sangisoré Rama Savva sing kinurmatan, lan manggon bareng karo dhèwèké. Para perampok krungu bab cukuran sirahé Basil lan padha nyangka yèn dhèwèké nggawa akèh emas menyang guwaé Sang Savva sing kinurmatan, amarga dhèwèké iku wong enom bangsawan lan sugih. Ing wayah wengi, para perampok nyerang wong-wong mau, nanging ora nemokaké apa-apa lan padha gumun marang ketidakpeduliané marang bandha donya, banjur lunga. Lan dumadakan, nalika padha ndedonga marang Gusti, padha weruh loro singa ageng sing medeni padha nyedhak marang wong-wong mau. Padha mikir yèn Gusti Allah ngukum wong-wong mau amarga wani nyerang para abdi-Nya. Lan padha njerit marang kéwan-kéwan mau kanthi swara banter:

'Mugi panjenengan kersa mundur saking dalan lan aja ngalang-alangi dalan kita!'

Nalika krungu jenengé Santo Savva, para singa padha mlayu kaya digebuk nganggo cambuk. Para perampok, gumun marang mujijat iki, padha bali marang bapak sing mulya lan nyritakaké apa sing kelakon; padha tobat saka pakaryan ala, ninggalaké urip dadi perampok, lan wiwit urip saka asil pakaryané dhéwé.

Nalika kabar babagan kedadeyan iki sumebar, akèh wong wiwit teka marang Savva; amarga sajrone sawetara dina dhèwèké wis mbangun sel kanggo dhèwèké dhéwé. Nanging nalika Savva weruh yèn wong donya wiwit ngganggu dhèwèké, dhèwèké, kaya manuk sing nggolèki kesunyian lan tentrem, kanthi rahasia mundur menyang panggonan liya sing sepi; lan piyambakipun nyerahake bruderan mau marang Gusti, kanthi nunjuk sawijining abbot kanggo mimpin. Sawisé suwé meneng, ingkang kinurmatan mau wangsul malih menyang Lavra, kanthi pangajab menawa ingkang ora seneng wis mandheg nggrundel lan ala atiné; nanging kabuktèn menawa padha durung owah, malah isih nyimpen ala atiné, lan cacahé malah tambah akèh, nganti watara nem puluh priya. Dheweke nelongso marang wong-wong mau kaya nyawa sing kesasar lan ngelingake kanthi katresnan kaya bapak: dheweke ngadhepi kesombongané kanthi sabar, kebenciané kanthi katresnan, lan nglebokake tembung-tembungé karo kawicaksanan rohani lan ketulusan; nanging nalika weruh yèn wong-wong mau saya jero mlebu ing ala, tumindak tanpa isin lan ora gelem manut dalan andhap asor, dhèwèké ninggalaké Lavra lan mundur menyang wewengkon Nicopolis[8536] ; ing kana dhèwèké manggon ing sangisoring wit sing diarani Horned Tree[8537] . Savva mangan woh saka wit kuwi lan ngungsi ing sangisoring cabangé. Sing duwé tanah kuwi, sawisé krungu kabar bab Savva, teka marang dhèwèké lan mbangun sel kanggo dhèwèké ing panggonan kuwi; sawisé sawetara dina, kanthi sih Kristus, para sedulur padha nglumpuk ing sacedhaké sing kinurmatan kuwi; mangkono komunitas

---

[8534] Scyphopolis, saiki Beisan, kota ing Palestina, dumunung ing jalur karavan kuna ageng saka Damaskus menyang Mesir, sing mlaku ing pesisir wétan Segara Gennesaret, nyabrang Kali Yordan lan nerusake menyang Mesir. Scythopolis dumunung 100 versts saka Yerusalem

[8535] Ing Transyordania, cedhak Mkes saiki ing Kali Yarmouk, sing saiki dikenal minangka Shari'at al-Menadire, ora adoh saka kutha Gadara ing pesisir Segara Galilea.

[8536] Amwas saiki, ana ing dalan saka Romla menyang Yerusalem.

[8537] Wit carob, utawa roti Santo Yohanes, sing misuwur ing Suriah lan Wétan, nduwèni batang kasar lan kandel kanthi kulit wit abu-abu lan akèh cabang lan ranting sing mbengkok lan nyebar, katutupi godhong kandel; wohé dikenal ing wujud garing minangka 'kacang Konstantinopel'.

biara kabentuk ing panggonan kuwi. Savva sing pinaringan berkah manggon ing kana, nalika mungsuh-mungsuhe ing Lavra nyebar kabar marang para sedulur manawa Savva wis dipangan kewan galak ing ara-ara samun; padha marani Patriark Elijah sing pinaringan berkah lan kandha:

'Bapak kita, nalika mlaku-mlaku ing ara-ara gersang cedhak Segara Mati, dipatah-patah dening singa; kita nyuwun marang kasucian panjenengan supaya paring marang kita sawijining abbot.'

Nanging Patriark Elijah sing berkah, amarga wis ngerti uripé Savva wiwit isih enom, kandha marang para biksu:

Aku ora pracaya marang kowe, amarga aku ngerti yèn Gusti iku adil. Panjenengané ora bakal ngremehake akèh kabecikan bapakmu, lan ora bakal ngidini bapakmu dipangan kéwan galak; luwih becik kowe padha lunga nggoleki bapakmu, utawa tetep ana ing selmu lan meneng nganti Gusti mbukak panggonané.

Mula, mungsuh-mungsuhe Savva padha bali kanthi isin.

Wayah pesta panyerahan Gréja Makam Suci ing Yerusalem teka, lan kabèh uskup lan abbot Palestina padha nglumpuk; Savva sing kinurmatan uga rawuh karo sawatara sedulur saka Biara Nicopolis. Patriark kaget banget ndeleng dhèwèké lan ing swasana pribadi wiwit ngajak manèh supaya bali menyang Lavra. Nanging dhèwèké nolak, kandha yèn dhèwèké ora kuwat mréntah lan ngopeni sedulur sing akèh banget, lan dhèwèké nyuwun pangapura. Nanging Patriark kandha:

'Yen kowe ora manut panyuwun lan pituturku, aja nganti kowe ndeleng aku maneh: aku ora tahan ndeleng wong liya ngundhuh woh-wohan saka gaweyanmu.'

Banjur Sang Savva sing Kasucèkaké, sanadyan ora miturut kersané, nyritakaké marang Patriark alesané piyambakipun ninggalaké Lavra:

'Aja nganti aku tanggung jawab marang perselisihan lan perpecahan ing antarané sedulur,' ujare maneh, lan nyritakaké babagan wong-wong sing mungsuh dhèwèké kanthi kebencian.

Savvas ora bisa mbantah Patriark lan manut: dhèwèké nunjuk muridé sing teka bareng saka Nikopol dadi abbot Biara Nikopol, déné dhèwèké dhéwé mangkat menyang Lavra dhéwé. Patriark ngirim paugeran ing ngisor iki marang sedulur-seduluré sing bareng:

'Aku ngumumaké marang kowé kabèh, sedulur ing Kristus, yèn bapakmu Savva isih urip lan ora dipangan kéwan galak, kaya sing wis kowé krungu lan kowé critakaké: dhèwèké teka marang aku kanggo pesta, lan aku nahan dhèwèké, amarga aku nganggep ora adil yèn dhèwèké ninggalaké Lavra-é, sing wis dhèwèké dirintis kanthi pitulungan Gusti Allah liwat pakaryané dhéwé; aku ngajak dhèwèké bali menyang kono.' Mula, tampanana bapakmu kanthi anget lan pakurmatan sing pantes, lan taatna dhèwèké ing kabèh bab, awit dudu kowé sing milih dhèwèké, nanging dhèwèké sing nglumpukaké kowé kabèh. Nanging yèn ana ing antaramu—sing sombong lan ora manut—ora gelem andhap asor lan manut marang dhèwèké, kita paring dhawuh supaya kowé lunga saka Lavra iki saiki uga: ora pantes bapak iki ora njupuk panggonan sing dadi haké.

Nalika piwarta iki diwaca ing Lavra ing tengah gréja, mungsuh-mungsuhé Savva, kabut déning niat ala, padha nggawé ribut lan keributan, nyalahké bapak suci sing ora salah lan murni atiné; sawatara padha nyalahké, ngina, lan ngumpat, déné liyané, sawisé nglumpukaké sandhangan lan barang-barangé, padha nyiapaké lunga saka Lavra, Ana uga sing nyekel kapak lan tuas, banjur nyerbu sel sing dibangun dening Sang Savva sing kinurmatan; ing kesuruané, padha ngratakaké dadi lemah, mbuwang kayu lan watu menyang kali, banjur mangkat menyang Lavra Sukia[8538] . Abas saka Lavra iku, Aquilin, wong sing setya marang Gusti, nalika ngerti niaté ala, ora nampa lan ngusir saka Lavra-é. Banjur padha lunga menyang Kali Fekoy[8539] , ing kana padha mbangun sel lan manggon. Mangkono gulma-gulma iki dicabut saka biara, dene sedulur-sedulur sing isih ana, kaya gandum, dadi woh sing nyenengake Gusti; lan, saya tambah akèh, padha tanpa alangan nyembah Gusti kanthi manah sing suci. Sawisé sawatara wektu, Santo Savva ngerti ing ngendi panggonané wong-wong sing wis ninggalaké biara lan yèn padha nandhang sangsara abot; mula dhèwèké ngisi jaran lan keledai Lavra karo akèh panganan banjur mangkat nggawa marang wong-wong mau, kanthi pangajab, ing siji sisih, kanggo mènèhi tentrem marang nesuné lan, ing sisih

[8538] Suki Lavra diadegaké déning Sang Chariton sing Kinurmatan (disinggung ing tanggal 28 September) ing sacedhaké guwa, kidul Betlehem, ing ngendi dhèwèké wiwitané manggon piyambakan; saiki dikenal minangka Mogaret Khareitun. Suki Lavra iku jeneng Syriaké; ing basa Yunani, diarani Lavra Lawas.

[8539] Kali Fekoa mili liwat Gurun Fekoa, sing dadi pérangan saka Gurun Yudea gedhé, ing kidul Suki Lavra.

liyané, kanggo mbantu nalika padha butuh. Nanging sawatara wong saka wong-wong mau, nalika weruh yèn Sang Savva sing pinaringan berkah lagi nyedhak marang awaké dhéwé, padha wiwit kandha:

'Wah, mula wong munafik iki uga teka kene!'

Lan padha ngucapaké tembung-tembung fitnah liyané amarga nesu lan murka. Nanging dhèwèké, sing bébas saka niat ala, ndelok wong-wong mau kanthi katresnan, ngucapaké tembung-tembung alus marang wong-wong mau, lan maringi panglipur liwat panganan. Ndeleng kahanan sempit, kabutuhan, lan kekacauané – amarga padha kaya wedhus tanpa gembala – dhèwèké ngandhani Patriark kabèh lan nyuwun supaya Patriark ngopeni wong-wong mau. Patriark nyerahaké wong-wong mau marang dhèwèké, maringi siji liter emas[8540] lan akèh kabutuhan liyané. Savva mangkat kanggo gabung karo wong-wong mau, manggon bareng limang wulan, mbangun gréja lan toko roti, lan ngedegaké biara anyar[8541] ; saka biara lawas dhèwèké mindhah salah siji bapak sing wis pengalaman, jenengé John, sawijining wong sing nduwèni wawasan lan karunia ramalan, lan ngangkat dhèwèké dadi abbot. Sawisé kuwi, dhèwèké bali menyang biara dhéwé.

Yohanes mimpin biara anyar iki sajrone pitung taun lan seda marang Gusti[8542] . Sadurunge seda, piyambakipun maringi pratandha babagan masa depan biara anyar iki; piyambakipun nangis lan ngendika marang para rawuh ing sacedhakipun:

'Bakal teka dina nalika para warga panggonan iki bakal mbelot saka iman sejati lan, amarga kesombongané, bakal nyimpen impen-impen agung bab awaké dhéwé; nanging kesombongané bakal remuk, kamulyané bakal ujug-ujug rampung, lan padha bakal diusir.'

Sawisé Yohanes, abasé yaiku Paul, wong asli Roma; dhèwèké prasaja atiné lan sumunar kabecikan ilahi, nanging dhèwèké mung mréntah enem wulan lan, ora kuwat nahan prahara, mlayu menyang Arab, ing kono dhèwèké séda ing biara Severian[8543] . Nalika Savvas krungu kabur Paul, dhèwèké ngangkat muridé Agapitus dadi abbot ing biara anyar. Agapitus nemokaké yèn sawatara sedulur manut ajaran Origen[8544] : ajaran kuwi kaya racun ula ing cangkemé lan kaya borok sing nyeri ing sangisoring ilat. Sing paling utama ing antarané yaiku , sawijining wong Palestina sing jenengé Nonnus, sing katon minangka wong Kristen sejati lan katon saleh ing njaba, nanging ing jerone kebak ajaran palsu pagan lan Yahudi lan bidah mbebayani: Manikhea[8545] , Didimian, Evagrius[8546] , lan

---

[8540] Litra iku sawijining paun, unit bobot Bizantium sing padha karo 72 zolotnik; ing emas, regane nganti 506 rubel.

[8541] Saiki dikenal minangka Khirbet al-Qusayr, ing persimpangan kali Mukhta al-Juss lan Wadi Mu'allen. Dhasar biara iki asalé saka taun 507.

[8542] Iki dumadi ing taun 514. Miturut cathetan kronikur babagan uripé St. Savvas sing disucèkaké, biksu Cyril, Yohanes iki iku tukang mujijat. Dina rayané dirayakaké ing Setu Keju.

[8543] Minangka alternatif, ing biara ing Varikh, utawa Karparvarikh.

[8544] Ing tulisané, Origen nduwèni pandangan sing ora ortodoks, sanadyan dhèwèké ora nyajikaké kuwi minangka kabeneran sing ora bisa dibantah; nanging para penganut ekstrim ajarané, kanthi terus-terusan mènèhi ceramah lan nyebarake, mbingungaké umat Ortodoks lan nyebabaké geger ing Gréja Kristus. Mula, Origen nduwèni pandhangan sing salah babagan Kristus: kanthi ngembangaké doktrin ora ortodoks babagan pra-anane jiwa lan ngemukakaké yèn Gusti Allah nyipta sawatara makhluk rohani kanthi drajat sing padha, panjenengané nerusaké ngandhakake yèn salah siji roh sing diciptakaké kuwi katarik marang Keberdianan kanthi katresnan kang murub banget nganti dadi nyawiji kang ora bisa dipisah karo Sabda Ilahi lan dadi wadhah ciptaané, lan yèn iki, kaya déné, yaiku nyawa manungsa sejati sing liwaté Gusti Sabda bisa inkarnasi ing bumi, amarga inkarnasi langsung Déwa, miturut pangandikane, ora bisa dibayangaké. Saliyane, Origen mangertèni pati Kristus ing salib kanthi makna sing ora ortodoks, nampilaké yèn iku bola-bali sacara rohani ing donya gaib lan nduwèni pangaruh marang kamardikan para malaikat, lan ngatributaké kakehan pakaryan panyelamatan marang tumindak kekuwatan lumrah sing wis diparingi marang sipat manungsa. Origen uga kliru ing sawetara aspek pangajarane babagan Kebangkitan lan gesang sawise mati—umpamane, kanthi ngandhakake yen setan bisa slamet—lan, ing panafsiran Kitab Suci, dheweke kakehan nekanake makna mistik lan esoterik, saengga mbusak makna sajarah sejati saka Kitab Suci.

[8545] Manikea iku bidah sing muncul ing Persia ing sangisoré pangaribawa upaya nyawiji Kristen karo ajaran agama Persia Zoroaster, sing ngajarke dualisme, yaiku anané loro prinsip utawa alam mandiri sing langgeng – becik lan ala. Pangadeg Manikheisme, Manes (sing urip ing abad kaping 3), sepisanané iku dukun pagan; sawisé mbalik dadi Kristen, dhèwèké malah dadi presbiter, nanging ora suwé banjur dikucilaké saka Gréja amarga kecenderungané marang agama pagan Persia. Miturut piwulangé, Kristus mung sawijining aeon padhang (roh), sing metu saka Bapa Cahya lumantar emanasi; siji separo saka Panjenengané katelan déning materi lan mbentuk nyawa donya sing katon, sing diarani Yesus sing nandhang sangsara, déné separo liyané, kanthi pitulungan saka éon liyané, Roh sing maringi urip, dibébasaké saka materi lan manggon ing srengéngé; iki sing diarani Yesus sing ora nandhang sangsara. Miturut ajaran Manikhea, Inkarnasi Kristus iku mudhuné Sang Yesus sing ora ngrasakaké sangsara saka srengéngé kanggo mbebasaké Sang Yesus sing nandhang sangsara, sing partikel padhange wis diklumpukaké déning Setan lan, supaya luwih gampang dikontrol, dikurung ing wujud manungsa. Miturut ajaran iki, Inkarnasi Kristus mung ilusi (Doketisme). Ing babagan moral, ajaran iki nyerang perjuangan nglawan materi kanthi

Origenis. Sawise nemokake sedulur-sedulur kaya ngono, Agapitus, amarga wedi yen wong liya uga kena ajaran sesat sing padha, nglaporake marang patriark lan miturut pituture, ngusir dheweke saka biara. Lima taun sawise kuwi, Agapitus seda. Sawise dheweke, jabatan abbot dipercayakake marang wong sing aran Mamant. Nonno, nanging, bebarengan karo para pengikut sing padha pamikiran, sawisé krungu kabar seda Agapitus, padha bali menyang biara anyar, nanging wedi marang Savvas lan ndhelikaké racun ajaran sesatné. Ing wektu iku, Savva sing Kinurmatan nemokake guwa sepuluh stadia ing lor biara lawasé, cedhak Castellia, lan dhèwèké sibuk mbangun biara ing kana sing dijenengi 'Biara Guwa'[8547] . Dhèwèké dibantu sacara finansial déning presbiter Santo Sion, Marcian, bebarengan karo putrané, Anthony lan John. Yohanes iki dadi Patriark Yerusalem sawisé Eliya[8548] .

Ing gunung ing ngendi Ratu Eudoxia wis mbangun menara[8549] , ing ara-ara samun wétan, ana loro biksu sing nganut ajaran sesat Nestorius[8550] . Savvas sing Kinurmatan ngrasakaké sedhih banget kanggo wong-wong mau, amarga wis nyimpang saka dalan sing bener, lan piyambakipun nahan kanthi sedhih banget amarga padha cedhak banget karo telung biarané. Ing wektu kuwi, piyambakipun nduwé panglihatan: kados pisan piyambakipun ana ing Gréja Kebangkitan Suci, ing antarané kumpulané tiyang, ingkang ing antawisipun piyambakipun mirsani kalih Nestorian punika. Nalika wayahe Komuni teka, kabèh sedulur padha nyedhaki Misteri Ilahi tanpa alangan lan nampa Komuni; nanging nalika loro heretik iki kepéngin nyedhaki Komuni, prajurit medeni dumadakan muncul, ngusir saka Komuni lan mbuwang saka gréja. Sing Kasucèkaké miwiti nyuwun marang para prajurit supaya ninggalaké loro biksu mau ing gréja bebarengan karo sedulur lan ngidini padha nampa Komuni. Nanging para prajurit mangsuli:

'Wong-wong mau ora kena diparingi hak nampa Misteri Ilahi, amarga pancen wong Yahudi lan ora ngakoni Kristus minangka Gusti Allah, uga ora ngakoni Perawan Maria sing Paling Suci minangka Ibune Gusti Allah.'

Sawisé panglihatan iki, Sang Sing Kasucèkaké saya sedhih, nangisi karusakan jiwané; Panjenengané ngupaya banget, nglakoni puasa lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau, supaya Gusti maringi padhang marang kawruh kabeneran. Lan asring piyambakipun rawuh dhumateng , mulang lan maringi piwulang, nyuwun-nyuwun lan ngélingaké, ngantos pungkasanipun, déning sih rahmat Gusti, piyambakipun nggawa malih dhumateng Gréja Ortodoks Kristus: makaten piyambakipun ngopeni kaslametan nyawa manungsa. Dheweke nuntun wong-wong mau adoh saka bukit kuwi lan nyerahake marang Biara St. Theodosius, nalika iku dheweke maringi bukit mau, ing panggonane, marang salah siji muride, Yohanes sang Bizantium: ing kana, kanthi pitulungan Gusti, sawisé sawetara wektu biara mau diadegake.

Ana sawijining biksu ing biara agung sing jenenge Yakobus, wong asli Yerusalem, sing duwé watak wani lan sombong. Dheweke ngadani konspirasi karo sawetara biksu kaya dheweke lan, nalika Sang Savva sing berkah ora ana, amarga lagi nglampahi Masa Puasa Agung ing ara-ara samun kanthi meneng total miturut adaté, ninggalaké Lavra lan miwiti mbangun biara kanggo dhéwé ing sacedhak Danau Heptastome sing wis kasebut

---

tujuan mbebasake cahya saka materi liwat panguripan daging ing awak dhewe kanthi bertahap. Ajaran sesat Manikhea iki nyebar banget ing abad kaping 4 lan kaping 5.

[8546] Didymus lan Evagrius ora bisa dianggep bidah kanthi ketat, sanadyan ing ajarane padha nyekel pandangan sing ora ortodoks.
Didymus – sawijining teolog kuna sing paling nggumunake ing abad kaping 4 – sanadyan wuta, dadi salah siji sarjana paling gedhe ing jamane lan mimpin sekolah katekis Alexandria sing misuwur luwih saka 50 taun. Pangawruh bab tata basa, retorika, dialektika, geografi, astronomi, Kitab Suci lan teologi ndadekake dheweke dadi kaajaiban ing jamane. Ing wektu sing padha, dheweke uga dadi asketis sing ketat. Didymus nglawan para Arian lan Manikhean. Nanging, dhèwèké dadi penganut Origen sing semangat, mula dhèwèké dikritik; saliyané, dhèwèké manut sawatara pandangan ora ortodoks saka Origen.
Evagrius – murid Didymus sing wuta, diaken ing sangisoré St. Gregory the Theologian, lan sawisé dadi askétis lan pertapa saka Mesir. Dheweke iku wong sing nduwéni kawruh jembar lan keteguhan; nalika urip minangka biarawan, dhèwèké nulis akèh karya migunani, utamané risalah tapa brata; nanging dhèwèké kelangan ajining dhiri ing paningal akèh wong amarga ngajèni Origen.

[8547] Saiki dikenal minangka Bir el-Ketyar.

[8548] Dheweke njabat minangka Patriark Yerusalem kanthi jeneng Yohanes III wiwit taun 517 nganti 524.

[8549] Iku gunung paling dhuwur ing saindenging ara-ara wétan. Saiki dikenal minangka Muntar.

[8550] Nestorius, sing sawatara wektu dadi Patriark Konstantinopel (428–431), mulang manawa manungsa Yesus lair saka Perawan Maria, lan wiwit saka wayahe panjenengané diwangun ing kandungan, Allah Sabda wis nyawiji karo Panjenengané lumantar sih-rahmaté lan manggon ing sajroning Panjenengané kaya ing candhi; mula dhèwèké nyebut Sang Perawan Suci minangka 'Ibu Kristus' tinimbang 'Ibu Gusti'. Kanthi cara iki, Nestorius mbedakaké antarané sipat ilahi lan manungsa ing Kristus. Ajaran sesat Nestorius dikutuk déning Gréja ing Konsili Ekumenis Katelu (Konsili Éfèsus) taun 431.

mau, kanthi kepinginan kanggo saingan Sang Savva sing Kinurmatan. Nalika para bapa ing biara wiwit nesu lan ngalangi upayane, dhèwèké ngapusi, ngaku yèn bapa suci wis maringi dhawuh supaya nindakake kuwi. Bali saka ara-ara samun lan krungu tumindak Yakobus, Savvas marani Yakobus lan nyoba ngyakinake supaya mbatalake rencanane, kandha manawa ora ana paedane saka kaberkatan sing asale saka kethèkan lan kesombongan; nanging Yakobus ora nggatekake marang sang sepuh lan ora ngrungokake tembunge. Banjur sang wali kandha marang Yakobus:

'Yen kowe ora manut, ati-ati supaya ora kena paukuman.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, Savva banjur bali menyang selé. Bab Yakobus, dhèwèké kacekel déning rasa wedi lan ajrih; dhèwèké lara abot lan nganggur ing amben suwéné enem wulan, meh ora bisa ngucapaké sabda. Amarga wis putus asa marang urip, dhèwèké mréntah supaya digawa menyang Savva sing suci kanggo nyuwun pangapura sadurungé séda. Nalika Savva ndeleng dhèwèké, dhèwèké maringi pitutur kaya bapak, banjur nyodoraké tangan lan ngangkat dhèwèké saka amben. Yakobus tangi, waras kaya ora tau lara. Sawisé maringi Sakramèn Suci marang dhèwèké, Savva maringi dhèwèké panganan. Yakobus ora tau bali manèh menyang proyek bangunan anyaré.

Ing wektu sing padha, Patriark Eliya, sawisé krungu apa sing kelakon, mrentahaké supaya bangunané Yakub dirubuhaké. Nanging, Santo Savvas, sawisé njupuk sawetara biksu sing kuwat saka biara, lunga menyang sawijining panggonan sing dumunung watara limang stadia ing lor saka bangunan sing dirubuhake, mbangun kapel lan sel-sel ing sakupenge, lan sawisé ngangkat sawetara biksu saka biara gedhé dadi abbot ing kana, sing aranè Paulus lan Andreas, panjenengané uga netepaké sedulur-sedulur liyané ing kono lan ngedegaké biara ing panggonan iki, sing dijenengi 'Pitu Cangkem'[8551] .

Sawisé bali menyang Lavra Agung, dhèwèké ngirim Sajian Suci lan roti berkah marang sedulur-sedulur ing panggonan sing kasebut mau, lan ngopeni panggonan kuwi kanthi tliti.

Sawisé sawatara wektu, Yakobus sing kasebut mau diparingi tugas nglayani para lelungan ing omah tamu. Amarga ora teliti ing tugase, dheweke tau masak kacang kakehan, luwih saka sing dibutuhake; ana akèh kacang sing sisa saka nedha bengi nganti cukup kanggo nedha esuk, nanging dheweke mbuwang sisa-sisa mau saka jendhela menyang kali; lan dheweke nindakake iki ora mung sapisan, nanging bola-bali. Ndeleng kahanan iki, Sang Savva sing kinurmatan nyusup tanpa katon mudhun menyang kali, nglumpukaké kacang sing dibuwang, digawa menyang selé, lan dikeringaké sethithik ing sangisore srengéngé. Sawisé sawatara wektu, Sang Savva masak kacang mau lan sawisé nyiapaké panganan saka kacang mau, ngundang Yakub supaya teka mangan bareng. Nalika mangan, sang tuwa kandha marang Yakub:

'Nyuwun pangapunten, sedulur, amarga aku ora nglayani kowe kaya sing tak karepake, lan mbok menawa panganane ora cocog karo seleramu; aku ora pinter masak.'

Kanggo kuwi Yakobus mangsuli:

'Saestu, Bapa, panjenengan wis masak kacang iki kanthi endah; aku wis suwe ora mangan panganan kaya ngene.'

Sing tuwa mangsuli:

'Percayaa marang aku, anakku, iki pancen kacang sing kowe lebokake ing kali; ngerti iki: sapa wae sing ora bisa masak kacang ing panci kanthi ukuran sing pas, supaya ora ana sing mubazir, ora bisa ngatur biara utawa mimpin sedulur. Mangkono uga Rasul kandha: *'Yen ana wong ora ngerti carane ngatur omahé dhéwé, kepiye dhèwèké bakal ngopeni grèjaé Gusti Allah?'* (1 Tim. 3:5). Sawisé krungu kuwi, Yakobus isin karo kersané dhéwé biyèn lan pangabdiané sing lalai; dhèwèké tobat lan nyuwun pangapura.

Ing selé, Jacob digoda déning setan kanthi napsu birahi lan pikiran kotor: godaan iki terus suwé, lan Jacob ora kuwat manèh; dhèwèké njupuk piso lan nyunat awaké dhéwé. Nalika rasa lara sing nggegirisi nyerang, dhèwèké wiwit njaluk tulung marang sedulur-seduluré sing manggon ing sacedhaké. Para sedulur teka lan, nalika weruh apa sing kelakon, padha nyoba ngurangi lara kanthi obat-obatan; sawisé suwe, kanthi angel padha bisa mariaké dhèwèké . Kabar iki tekan marang Savva sing Mulya, lan pangarsa kuwi ngusir Yakobus—sing wis mari saka tatu—saka biara minangka penjahat awon. Dheweke banjur menyang marang Sang Mulya Theodosius, nyritakake kasangsarane lan pangusirane, lan nyuwun supaya Theodosius dadi perantara marang Sang Mulya

[8551] Dianami saka Tlaga Heptastoma, utawa 'Tujuh Cangkem'.

Savva kanggo dheweke, supaya bisa mlebu maneh ing biara lan diparingi sel. Theodosius, manut panyuwunan adhine, banjur menyang marang Sang Mulya Savva sing pinaringan berkah lan nyuwun pangayoman kanggo adhine sing diusir. Miturut panyuwunan bapa lan kanca gedhé kaya ngono, Savvas nampa Yakobus, maringi dhawuh: aja ngomong karo sapa waé kajaba pangreksa, aja ana paseduluran karo para sedulur, malah ora kena ninggalake selé; lan saliyané, dhèwèké ora diparingi nampa Misteri Paling Suci lan Ilahi. Mangkono Yakobus tetep meneng, manggon ing pangapuran lan ngucurake akèh luh ing ngarsané Gusti, nganti pangapura diparingaké saka dhuwur, lan Savva sing pinaringan kabar lumantar wahyu ilahi yèn dosa Yakobus wis diapura. Ing sawijining dina, Sang Savva sing kinurmatan weruh ing pangliyan ana priya sumunar sing ngadeg cedhak, lan ana wong mati sing ngglethak ing sikilé Yakobus, kang dadi wong sing dipanjatké Yakobus supaya tangi; lan ana swara krungu saka dhuwur:

'Yakobus! Panjalukmu wis krungu; tutulna wong mati iku lan uripna maneh.'

Lan nalika Yakobus nyentuh wong mati miturut dhawuh mau, wong mati kuwi langsung tangi; lan wong padhang kuwi kandha marang Savva:

'Delengen, wong mati iku wis tangi; saiki bebasake ikatan sing dipasang ing dhèwèké.'

Ndeleng kahanan iki, Savva langsung ngutus wong njaluk James, mbusak paukumané, maringi idin supaya mlebu katedral lan bebarengan karo sedulur-seduluré nampa Misteri Paling Suci. Pitu dina sawisé diparingi pangapura, James mulih marang Gusti.

Ing biara ageng ana loro sedulur kandung, jenenge Zann lan Benjamin, sing tetep guyub ing pangabdian sing andhap asor marang Gusti, kaiket karo kabecikan ilahi. Kalorone kanthi sarujuk njaluk marang Santo Savvas supaya maringi sel pertapa sing wis dibangun déning piyambaké watara limolas stadia saka biara menyang arah Libya[8552] . Amarga ngerti yèn wong loro mau pancèn abdi Gusti sing sejati, sang tuwa sarujuk karo panyuwunané lan maringi sel kuwi marang wong loro mau. Mangkono, padha nduwé siji sel pertapa dhéwé lan siji manèh ing biarané. Ing panggonan pertapa, kanthi gaweyané dhéwé lan pitulungan saka Abba agungé, padha ngedegaké komunitas biara; amarga piyambakipun nyedhiyakake dana lan kabutuhan penting liyane. Nalika cacahing sedulur ing panggonan iki saya akèh, Savvas kanthi pitulungané mbangun gréja, nglantaraké, lan ngenalaké aturan komunitas biara liyane ing komunitas iki.

Lan bapak kita sing kinurmatan Savva iku kaya wit sing nggumunake sing metu cabang-cabang sing endah; mula, kanthi tuladha uripé sing suci lan pandonga sing tekun marang Gusti Allah, dhèwèké nambah cacahing para bapak suci lan para askétis ing biarané, lan padha suci kaya dhèwèké, miturut Kitab Suci: *'Yen oyodé suci, mula cabang-cabangé uga suci'* (Rom. 11:16). Ing antarané cabang-cabang suci iki, kita kudu nyebutake bapa sepuh sing berkah, Anphimus saka Bithynia, sing nglakoni urip kang pinunjul kanthi akèh kaelokan monastik. Ing wiwitan manggon ing Lavra, piyambakipun mbangun sel cilik ing sisih liya kali ing sisih wétan, ngadhepi tiangé Sang Savva sing kinurmatan, lan manggon ing kana suwéné telung puluh taun. Ing tuwa, piyambakipun saya ringkih, lara, lan kapeksa ngaso ing amben. Ndeleng piyambakipun ringkih lan lara, Savva sing pinunjul kepengin mindhah piyambakipun menyang salah siji sel ing sacedhake gréja, supaya sedulur-sedulur bisa sowan lan ngopeni piyambakipun tanpa alangan; nanging piyambakipun nyuwun supaya diparingi idin seda ing panggonan pisanan piyambakipun manggon. Mangkono piyambakipun dipun tinggali ing selipun, ingkang sakit. Ing sawijining dalu, Sang Savva ingkang Kinurmatan, tangi kados adatipun kanggé ndedonga sadèrènging ibadah ésuk, mireng swara éndah, kados déné akèh tiyang ingkang mènèhi kidungan; panjenengané nyangka yèn wong-wong mau padha nglantaraké Matins ing gréja, lan gumun kepiyé bisa padha nglantaraké Matins tanpa dhèwèké lan tanpa berkah lumrahé. Nanging, nalika mlaku langsung menyang gréja, dhèwèké ora nemoni sapa-sapa ana ing kono, lan lawangé gréja dikunci; panjenengané mbalèk, gumun apa kuwi swara sing dirungokaké mau, lan ujug-ujug krungu manèh swara éndah kuwi; padha nyanyi kaya ngéné: *'Aku mlaku ing antarané wong akèh, mlebu bebarengan karo wong-wong mau menyang omahé Gusti kanthi swara kabungahan lan puji-pujiané pasamuwan sing meriah'* (Mazmur 41:5).

Nalika nyadari yèn swara éndah kuwi asalé saka arah selé sang Anfimus sing kasucèkaké, Savva nyimpulké yèn Anfimus wis séda. Sakwisé mbangun juru gréja, dhèwèké mréntah muni genta kanggo

[8552] Deib es-Senne saiki, sing ana ing sebrang Beit Saur el-Atika, ing sisih kiwa dalan saka Yerusalem menyang Lavraé St Savvas sing Suci.

nglumpukaké sedulur-sedulur; sawisé nggawa sawatara sedulur, dhèwèké lunga menyang selé sang tuwa kuwi karo lilin lan kemenyan e . Nalika mlebu, padha ora nemoni sapa-sapa; mung ana mayit Sang Anphim sing wis seda, dene nyawane wis munggah marang Gusti kanthi iringan kidungan malaékat. Padha njupuk badané sing kinurmatan, digawa menyang gréja lan sawisé ngadani kidungan panguburan, dikubur jejere para bapa suci.

Ana sawijining sedulur saka Biara Theodosius, wong kiyat jenenge Aphrodisius[8553] , dikirim kanggo ngurusi urusan; ing dalan, dhèwèké nesu marang keledai sing nggawa gandum lan dipukul keras; keledai kuwi tiba amarga pukulané lan mati. Amarga iku, Aphrodisius diusir saka biarané déning Sang Theodosius. Banjur dhèwèké menyang Sang Savva lan nyritakaké tumindaké, njaluk pitutur. Sang Savva maringi dhèwèké sawijining sel lan kandha:

'Dumunung ing selamu, aja pindhah menyang sel liyane, aja ninggalake biara, jaga lisanmu, watesi napsu wetengmu, lan kowe bakal slamet.'

Aphrodisius, sawisé nampa dhawuh iki, ora tau nglanggar kanthi cara apa waé; sajrone telung puluh taun dhèwèké ora ninggalake biara, ora nduwé apa-apa—malah ora ana piranti kanggo panganan utawa amben—turu ing dahan wit, nutupi awaké nganggo tikar, lan urip mung saka sisa panganan sayur godhog sing sithik. Raosé tangisé ing wayah bengi ngganggu turu wong-wong sing manggon ing kana. Akhiré dhèwèké diparingi karunia pangawikan ngarep, sepekan sadurungé dhèwèké wis ngerti dina seda. Sawisé kuwi, dhèwèké nyuwun marang Savvas supaya ngutus dhèwèké menyang biara Theodosius sing kasucèkaké. Sang Pangarsa ngutus loro sedulur lan maringi dhawuh supaya kandha marang Theodosius:

'Delengen, sedulur kita kabeh Aphrodisius, sing biyen tak tampani saka kowe minangka manungsa, saiki tak kirim marang kowe kanthi sih Kristus minangka malaikat.'

Teodosius nampani dheweke kanthi katresnan, ngapura, lan ngetokake kanthi tentrem; Aphrodisius, saka pihaké, bali menyang Sang Savva lan, sawisé lara sedhela, seda ing pangayomané Gusti.

Warga kutha Medava[8554] sing dumunung ing sisih liya Kali Yordan kerep teka marang sing kinurmatan; padha nampa paedah rohani gedhe saka dhèwèké lan nggawa pari lan sayuran menyang biara, lan nampa berkah saka dhèwèké. Antarane ana wong pinunjul jenenge Gerontius; dhèwèké teka ing Kutha Suci lan lara. Nalika kepéngin menyang Gunung Zaitun kanggo ndedonga, dhèwèké tiba saka jarané, tatu lan tambah parah, nganti nyerah ora bakal slamet. Sing Mulya Savvas ngolesi dheweke nganggo lenga suci lan nyembuhake. Ing sawijining wektu, nalika dhahar karo putrane Gerontius, Thomas, Savvas ngowahi cuka dadi anggur apik nalika cuka kuwi dumadakan entek. Ternyata waluh sing dimasak kanggo para buruh dadi pait; Savvas nggawe dadi legi kanthi nggawé pratandha salib. Sawijining dina, Sang Reverendi mlaku saka Yerikho menyang Yordania karo murid enome, lan padha nemoni klompok gedhé wong kutha, ing antarané ana sawijining wanita enom sing ayu. Nalika padha liwat, Sang Tuwa, kepéngin nguji muridé, kandha:

'Kowe piye karo bocah wadon sing bar liwat kuwi? Miturutku dheweke wuta siji matane.'

Muridé mangsuli:

'Ora, loro mripaté isa ndeleng.'

'Kowe salah,' ujare sang tuwa, 'wadon iku mung nduwé siji mripat.'

Nanging murid kuwi tetep kandha yèn paningalé loro-loroné waras. Wong tuwa kuwi takon:

– Kowe ngerti piye?

'Bapak,' mangsuli murid, 'aku ndeleng tenanan pasuryané lan weruh yèn loro mripaté isa ndeleng.'

Banjur sang wong tuwa kandha marang dheweke:

'Yen kowe wis ndelok raié sak teliti kuwi, kok kowe ora kelingan paugeran ing Kitab Suci: *"Aja nganti atimu kepincut marang kaendahane, [supaya kowe ora kesasar amarga mripatmu,] lan aja nganti kowe digodha alis matané"* (Amsal 6:25). Wigati, wiwit saiki kowe ora kena manggon bareng aku ing sel iki, amarga kowe ora ngreksa mripatmu' – banjur dhèwèké ngutusé menyang Fastelli minangka paukuman.

Sawisé dhèwèké manggon ing kana sawatara wektu lan wis sinau cukup kanggo ngawasi pandangane lan ngreksa pikirane ing saben bab, Savva nampani dhèwèké bali menyang biara lan maringi dhèwèké sawijining sel.

[8553] Peringatan St. Aphrodisius saka Palestina ing tanggal 24 Desember.

[8554] Saiki dikenal minangka Medeba ing Transjordan.

Sawijining dina, nalika Sang Bapa Rohani ana ing ara-ara gersang sing dikenal minangka Ruva, piyambakipun nemoni seekor singa ing dalan kang ana duri ing cakilé; singa kuwi ambruk ing sikilé sang wali lan, nggerung, miwiti nuduhaké cakilé marang piyambakipun, kaya nyuwun supaya diwarasaké. Wong suci iku nyopot duri saka cakar singa, saéngga nyuda larané; sawisé kuwi, singa mau wiwit ngetutaké wong suci lan dadi abdi panjenengané. Ing wektu kuwi, sang tuwa nduwé murid sing aran Flais, lan padha nduwé keledai. Saben Savva ngutus murid mau kanggo nglakoni tugas, dhèwèké mènèhi dhawuh marang singa supaya ngopeni keledai; singa mau njupuk tali pimpin ing cangkemé lan nuntun keledai metu kanggo nggilani, lan ing sonten, sawisé maringi banyu, bakal nggawa bali marang sang tuwa. Sawisé sawetara dina, Flais dikirim kanggo ngurusi pakaryan lan, amarga pangaribawa setan, tiba ing dosa najis; ing wektu sing padha, singa mangan keledai ing padang gembalaan. Flais nyadari yèn singa wis mangan keledai amarga dosané, kanggo mbukak kesalahané, lan dhèwèké wedi ngetokaké awaké marang sang guru. Kanthi ati abot, dhèwèké mlayu menyang sawijining désa, lan sang tuwa nggoleki dhèwèké suwé banget; pungkasané, dhèwèké nemokaké dhèwèké, nggawa bali, nguncèni ing sawijining sel, lan maringi paukuman tobat. Dhèwèké nyuwun pangapura saka jeroné ati lan, kanthi akèh luh, dibersihaké saka dosané lumantar pandonga sang tuwa suci, sing ngopeni banget kaslametan nyawa manungsa.

Pantes dieling-eling kepedulian Savva marang kesejahteraan Gréja Allah nalika lelungané ngurusi urusan gerejawi menyang Konstantinopel; dhèwèké dikirim menyang kana amarga alesan ing ngisor iki. Kaisar Anastasius, sawijining bidah, nolak Konsili Ekumenis Kaping Papat para Bapa Kudus ing Kalsedonia[8555] lan nyebabake geger gedhe ing Gréja nalika semana. Dheweke wis ngasingake Euthymius, Patriark Konstantinopel[8556] , lan nesu marang Flavian saka Antiochia[8557] lan Elias saka Yerusalem, sing uga kepengin diasingake, amarga padha ora nyetujoni bidaté. Kanggo meyakaké kaisar supaya mbalèkaké katentreman ing Gréja, Elijah ngutus para abbas saka ara-ara gersang Palestina, ing antarané ana Savvas, kanthi panyuwunan tinulis ing ngisor iki:

Kanthi pandonga, kita ngutus dhumateng paduka para abdi pilihaning Gusti, para wong padang pasamuan ingkang saé lan setya, saha Savva, ingkang dados pucuking sakabéh padang pasamuan lan minangka suar tumrap saindenging Palestina. Lan kowe, ya Sang Prabu, sawise nampa pakaryan lan pangabdiané, mungkasi prahara ing sajroning Gréja lan aja nganti kabecikan tambah akèh: kita mangertos yèn kowe kepéngin nyenengaké Gusti Allah, sing wis maringi kowe makuta karajan.

Para abbot tekan Konstantinopel, lan nalika padha mlebu kamar kraton, Savvas mlaku ing mburi kanca-kancane. Para prajurit sing jaga lawang, nalika weruh dheweke nganggo sandhangan tipis lan tambalan, nyangka dheweke wong mlarat lan ora gelem ngidini mlebu. Raja, sawisé nampani para bapa sing teka marang dhèwèké kanthi pakurmatan lan sawisé maca layangé patriark, takon sapa ing antarané wong-wong mau sing jenengé Savva, sing dipuji banget déning patriark ing layangé. Para bapa padha ndelok sakupengé lan kandha yèn dhèwèké wis mlaku bareng karo wong-wong mau, nanging padha ora ngerti ngendi dhèwèké lunga. Sawisé kuwi, raja langsung mènèhi dhawuh supaya digoleki, lan pungkasane padha nemokaké dhèwèké lagi ngadeg ing pojok, maca Mazmuré Dawud. Nalika digawa marang raja, raja weruh malaékat padhang sumunar mlaku ing ngarepé lan, nyadari yèn Savva iku wongé Gusti, ngajèni dhèwèké kanthi munggah saka tahta, banjur mènèhi dhawuh marang kabèh wong supaya padha lungguh ing panggonané. Sajrone pacelathon sing dawa, Savva sing pinaringan berkah iku luwih unggul tinimbang para bapa liyane sing ana, ngyakinake raja nganggo tembung-tembung sing diilhami Gusti supaya rukun maneh karo Gréja lan njanjèkaké, minangka balesan, kamenangan saka Gusti marang mungsuh-mungsuhe. Para bapa sing wis dikirim ora entuk asil akèh lan banjur dikirim bali, déné Savva sing Kinurmatan tetep ana nganti piyambakipun kasil mbujuk raja lan nyawiji manèh karo Patriark Elijah. Savva sing Kinurmatan nglampahi mangsa adhem ing Bizantium, kerep sowan marang raja lan rembugan karo piyambakipun babagan Ortodoksi lan Patriark Yerusalem. Dheweke diparingi ijin tanpa wates menyang kraton; dheweke bisa mlebu lan metu sak karepe, tanpa tundha utawa pitakon saka para penjaga, lan sajrone wektu iki dheweke ngyakinke raja supaya ora nesu marang Patriark lan maringi tentrem marang gréja-gréja ing Palestina. Banjur

[8555] Ing konsili iki, bidat Eutyches (Monophysitism) dipun kecam; bidat iki ngakoni siji hakekat ilahi ing Kristus lan negesake manawa hakekat manungsa ing Yesus Kristus kalebur dening hakekat ilahi ing persatuan hipostatik.
[8556] Euthymius – Patriark Konstantinopel saka taun 490 nganti 496.
[8557] Flavian – Patriark Antiohia saka taun 506 nganti 512.

piyambakipun wangsul dhateng Yerusalem, amargi sang prabu sampun paring bekti ingkang kathah kangge lelampahanipun. Piyambakipun nampi saking sang prabu arta awis emas ngantos kalih ewu koin, ingkang lajeng dipunbawa wangsul lan dipunwenehaken dhateng para biaranipun, sarta piyambakipun ugi ngintunaké péranganipun dhateng dhésa Mutalask, ing pundi piyambakipun lair, supados gréja saged dipunpundhut ing griya bapakipun kanthi namanipun Para Martir Suci Kosmas lan Damian.

Patriark Elijah sing pinaringan berkah, sawisé ngamanake tentrem kanggo gréja-gréja Palestina lan kanggo dhèwèké dhéwé amarga Santo Savvas, ora suwe urip tentrem: para ahli sesat ora tau mandheg nggunakake fitnah marang raja lan nggugah rasa mungsuh marang Gréja Kristus lan para pangoné, supaya padha nimbulaké masalah. Mula, raja nglumpukaké konsili ing Sidon[8558] , , lan nempataké loro uskup ing pucuké sing padha nduwèni ajaran sesat Eutyches lan Dioscorus[8559] , yaiku: Soterichus, Uskup Kaisarea ing Kapadokia, lan Philoxenus saka Hierapolis[8560] , supaya ing majelis kuwi Majelis Kalsedonia bisa dikutuk, lan Flavian lan Elias dicopot saka jabatané. Lan mangkono kedadéyané: sawijining sinode sing ora sah diadakaké, lan wong-wong sing ora takwa, kanthi pitulungan raja, ngusir kanthi isin Sang Flavian sing berkah, Patriark Antiokia, sing wis nolak mèlu sinode mau; lan ing panggonané, wong sing ora takwa, Severus, njupuk tahta lan nyebabaké sangsara gedhé marang umat Ortodoks sing nolak nduwé komuni karo dhèwèké. Dheweke ngirim pangakuan iman sing disahake ing majelis kuwi marang Elijah saka Yerusalem[8561] ; Elijah, amarga nolak nampa aturan-aturan sesat kuwi, mbalekake maneh. Nalika sang tsar krungu bab iki, piyambakipun nesu sanget marang sang Elijah ingkang kasucèkaké lan paring dhawuh supados pangakuan iman Severus langsung dikintunaké menyang Yerusalem, kanthi dipunampingi sawatara rohaniawan lan pasukan prajurit ageng, kanggé meksa Patriark Yerusalem kanthi kekerasan supaya sarujuk nampa kanon-kanon Konsili Sidon. Nalika padha tekan Yerusalem, kahanan dadi rame banget, lan Patriark nemokake awake dhewe ana ing kahanan sing paling angel. Banjur, Sang Mulya Savvas nglumpukake kabeh biksu saka biarané lan, mlebu Kutha Suci, ngusir pejabat-pejabat sing dikirim déning Severus lan pasukane, nalika dhèwèké ngucilaké Severus dhéwé lan para pengikuté sing padha pikiran ing ngarepé kabèh wong. Para bidah bali kanthi isin marang wong-wong sing ngutus, nyritakaké kawani gedhéé Ortodoks lan isiné dhéwé. Banjur raja, kanthi nesu sing ora bisa diungkapake, ngutus Olympias, eparchi[8562] , menyang Yerusalem karo pasukan gedhe lan mrentahake, tanpa ana hukum utawa pengadilan, kanthi wewenang kraton, supaya Patriark Elijah dicopot saka pangkaté. Olympius teka karo pasukan militer gedhe lan langsung nglakoni dhawuhe raja: dhèwèké nyopot patriark tanpa pangadilan lan ngasingaké dhèwèké menyang Aila, déné ing panggonané dhèwèké ngangkat Yohanes[8563] , putrané presbiter Marcian, sing wis janji bakal ngutuk Konsili Kalsedonia lan njaga komuni karo Severus. Nalika sang wong kabegjan Savvas mangertos bab iki, piyambakipun malih, kados ing kapisan, nglumpukaké pasukan rohani lan, kados komandan, mangkat menyang kutha suci; nanging piyambakipun boten nemokaké eparkhus Olympius ing kono; Olympius sampun nindakaké pakaryan jahat miturut dhawuh lan wangsul kanthi wareg marang raja. Sing kabegjan kuwi sedhih banget amarga pangasingan Elijah sing ora salah lan nangis kanggo dheweke. Ndeleng yèn Patriark anyar Yohanes lagi nglakoni spekulasi sesat, Savvas kanthi tulus ngajak dhèwèké supaya ora nduwèni komuni karo Severus, nanging mbela Konsili Kalsedonia lan tetep setya nganti tetes getih pungkasan; awit yèn dhèwèké gagal nindakake kuwi, dhèwèké bakal, minangka wong sesat, dikutuk déning kabèh Bapa-bapa sing manggon ing ara-ara gersang. Yohanes isin, lan ing wektu sing padha wedi marang akèh bapa sing diilhami déning Gusti sing padha teka bebarengan karo Santo

---

[8558] Iki dumadi ing pungkasan taun 511. – Sidon – kutha paling tuwa ing Fenisia, ing pesisir Segara Mediterania, ora adoh saka pagunungan Libanon, kanthi pelabuhan sing ayu. Agama Kristen wis ana ing Sidon wiwit wiwitan banget, lan malah nalika uripé Gusti Yesus Kristus ing bumi Panjenengané wis nduwé akèh murid ing kana. Sabanjuré, Sidon dirusak pirang-pirang kaping, banjur dibangun manèh, lan pungkasané ambruk saklawase; saiki dikenal minangka Saida, kanthi populasi 10.000 jiwa, umume Muslim.

[8559] Para pamimpin lan heresiark Monofisit: Eutyches – abbot lan archimandrite saka salah siji biara ing Konstantinopel; Dioscorus – Patriark Alexandria saka taun 444 nganti 451.

[8560] Para penganut Monofisit sing paling fanatik lan semangat, utamane Philoxenus, Uskup Hierapolis, sing dijuluki Xenaia, kanthi paksa meksa warga lokal, liwat geng biksu fanatik sing setya marang dhèwèké, supaya nampa bidah Monofisit, nalika Patriark Ortodoks Antiokia disiksa nganti mati.

[8561] Ing taun 513.

[8562] Gubernur provinsi. Diocèse Palestina nduwèni wewenang luwih gedhé tinimbang liyané lan uga dikenal minangka 'hegemon' (istilah Yunani) utawa 'procurator' (istilah Romawi).

[8563] Dheweke njabat minangka Patriark kanthi jeneng Yohanes III wiwit taun 517 nganti 524.

Savva; dhèwèké nyingkiri Severus lan kabèh ajaran sesaté, nampani Ortodoksi kaya sing dipratélakaké ing Konsili Kalsedonia – lan para bapa suci padha tentrem atiné.

Ora suwe raja weruh yèn Patriark Yohanes sing anyar diangkat nolak Konsili Sidon lan nampa Konsili Kalsedonia. Raja nesu marang Olympias lan ngusir dhèwèké amarga wis milih patriark kaya ngono; ing panggonané Olympias, dhèwèké ngangkat sawijining Anastasius dadi uskup kabèh Palestina lan ngirim dhèwèké menyang Yerusalem, supaya dhèwèké bisa nyengkuyung Patriark Yohanes supaya mlebu komuni karo Severus utawa ngusir dhèwèké saka tahta. Anastasius teka lan langsung nyekel patriark mau, banjur dipenjara. Patriark nyuwun marang Eparkh supaya paring welas asih, janji bakal netepi kabèh dhawuhé, kanthi siji-sijiné syarat yèn ora katon kaya déné dhèwèké nindakaké kersané Kaisar amarga dipaksa; lan dhèwèké janji yèn ing Minggu candhaké, ing ngarepé kabèh umat ing gréja, dhèwèké bakal ngutuk Konsili Kalsedonia, ngluhuraké Konsili Sidon, lan mlebu komuni karo Severus. Patriark dibebasake saka panjara lan kanthi rahasia ngirim kabar marang Bapa Savvas lan Bapa Theodosius sing kinurmatan, nyuwun supaya padha nglumpukake kabeh para Bapa lan teka marang dheweke ing greja ing dina Minggu. Kedadéyané Hypatius, seduluré kaisar, lagi ana ing Yerusalem kanggo ibadah ziarah wektu kuwi; ing dina Minggu, loro pangulu biara, Savvas lan Theodosius, teka, digandhengaké karo watara sepuluh ewu biksu[8564] . Ing gréja[8565] , ing ngendi Uskup Anastasius lan Hypatius, seduluré tsar, uga wis teka karo prajurit-prajurité, lan akèh wong padha kumpul, patriark munggah ing mimbar bebarengan karo Savvas lan Theodosius; banjur kabèh wong, bebarengan karo para biksu, padha njerit marang patriark:

'Laknatna para ahli bidah lan tegakna Konsili Kalsedonia!'

Patriark saya semangat lan kandha kanthi swara banter:

'Sapa waé sing mikir kaya Eutyches, Nestorius, Severus lan Soterichus, kena kutukan!'

Mangkono uga, Theodosius sing pinaringan berkah lan Savva sing kinurmatan padha muni banter:

'Sapa waé sing ora nampa Patemon Empat kaya Patemon Empat Injil, kabèh padha kena kutukan!'

Ndeleng kahanan iki, epark Anastasius, wedi marang akèh biksu lan wong-wong, cepet-cepet ninggal gréja lan mlayu menyang Kaisarea. Lan seduluré raja ngadékake sumpah marang para bapa yèn dhèwèké teka dudu kanggo ndhukung ajaran Severus, nanging kanggo ngurmati panggonan suci lan mlebu ing Gréja Katulik Suci. Lan dhèwèké maringi Para Bapa Suci Savvas lan Theodosius akèh emas, supaya bisa dipérangaké marang para biksu sing teka bareng karo dhèwèké. Sawisé kuwi, para bapa sing kinurmatan, atas jenengé kabèh déwan, nulis marang sang raja kaya mangkéné: 'Gusti kita Yesus Kristus, Raja langgengé kabèh lan Gusti Allah, kanthi kabecikané wis maringi kaprabuan donya marang panjenengan, supaya lumantar panjenengan Panjenengané maringi berkah sejati tentrem marang kabèh gréja lan utamané marang Indungé Gréja – Sion Suci; kabeh padha ngerti manawa ing Gréja iki misteri agung iman sejati diwiwiti lan nyebar nganti pucuking bumi. Kami, para warga panggonan suci iki, sampun nampi saking Para Rasul suci, sampun ngreksa tuntas lan utuh ngantos dinten menika, lan badhé ngreksa langgeng kanthi sih rahmat Kristus, boten ngidini mungsuh-mungsuh nuntun kami sasar saking dalan ingkang leres, lan boten nyerah dhumateng tembung-tembungipun ingkang ala lan sia-sia. Ing iman ingkang resik lan boten pegat menika, Panjenengan ugi, ya Sang Prabu, dipun pangkur lan ngrembaka ngantos dewasa, – lan saiki kita gumun carane, sajrone jaman panjenengan mrentah ing kutha suci Yerusalem, ana pemberontakan lan geger gedhe nganti ora ngapura para abdi Gusti, para presbiter lan biksu, sing wiwit enom wis tresna marang kabecikan lan milih urip alus ing meneng; Ing ngarsané wong Yahudi lan wong-wong sing ora pracaya, para pandhita iku diseret saka Sion sing suci liwat dalan kutha lan diasingaké menyang tanah tandus. Malah padha dipaksa nindakake tumindak sing ora pantes kanggo iman sing sejati, saéngga wong-wong sing teka kéné kanggo ndedonga, tinimbang nampa kabecikan kanggo nyawane, malah nandhang cilaka lan bali kesasar. Mula saka iku, kita nyuwun marang paduka supaya nylametake kita saka akèh bebaya, sing panyebabé yaiku wong Lor, marang sapa, amarga dosa-dosa kita, Gréja Antiokia wis diserahaké, kanggo karusakan jiwané dhéwé lan dadi godaan kanggo kabèh gréja. Kepiye carané kita, wong-wong Yerusalem, saiki bisa diwulang bab iman

[8564] Iki dumadi ing wiwitan taun 517.

[8565] Ing gréja Santo Stefanus, Martir Kapisan lan Arkidiakon, ing sisih lor saka sing saiki dikenal minangka Pintu Gerbang Damaskus. Gréja iki dipilih déning uskup agung kanggo acara kasebut amarga ambané, amarga katedral ora bisa nampung akèh wong sing padha kumpul.

tanpa kesasar? Kaya-kaya kita, sing biyen dadi bapa lan guru tumrap kabèh ing sabda kasucian, saiki, sakwisé suwé banget, anyar mangertèni pangakuan iman sing sejati! Apa kita ora ngerti yèn pangowahan anyar sing diarani panyempurnaan iman sing sejati lan leres sing diwarisaké para Bapa iku sejatiné dudu panyempurnaan, nanging panyimpangan lan karusakan, lan yèn kuwi nyiapaké sapa waé sing nampa kanggo ganjaran karusakan jiwané? Kita ora bakal nampa tambahan apa wae ing pangakuan iman saliyane sing wis ditemtokake dening telung atus wolulas Bapa Suci saka Nicaea lan telung Konsili Ekumenis sabanjure[8566] , uga ora bakal nampa owah-owahan apa wae; nanging kita siap nyawisake nyawa kita kanggo iki lan nampa pati tanpa cacah, yen bisa. Mugi tentreming Gusti Allah, kang ngluwihi kabèh pangerten[8567] , ngreksa pracaya suci kita lan nundha badai kang nglawan, demi kamulyaning Gusti Allah lan kaendahaning kraton panjenengan."

Nalika nampa layang saka para bapa suci, sang raja nesu banget lan mutusaké ngusir Patriark Yohanes, bebarengan karo loro abbas—Sabbah lan Theodosius—saka tapel wates Yerusalem. Nanging pangayomaning Gusti ora ngidini tumindak ala iki kelakon. Ing wektu kuwi, ana perang karo sawatara wong barbar, mula raja nundha panganiayaan marang Gréja lan para Bapa sing kinurmatan kanggo saiki lan miwiti nyiapake perang nglawan wong barbar.

Sawisé pangusiran sing ora adil marang Patriark Elijah sing suci, miturut paugeran adilé Gusti, teka paceklik lan kekeringan lan gagal panèn gedhé ing saindenging Palestina, kaya ing jamané nabi Elijah (3 Raja 17; Yakobus 5:17–18): langit ditutup lan ora ana udan, lan mata air garing; saliyane iku, kawanan belalang ageng muncul, nutupi sakabehe tanah lan mangan kabeh suket ing sawah lan godhong ing wit-witan. Paukuman saka Gusti iki lumaku limang taun, lan akeh wong sing mati keluwen lan ngelak. Lan para warga Yerusalem kandha yèn Gusti Allah ngukum Palestina nganggo paceklik amarga pangusiran sing ora adil marang Patriark Elijah. Ing wektu kuwi, Savvas sing pinaringan berkah ngundang para abbot pitung biara sing wis dibanguné lan maringi pitutur supaya padha ora kuwatir bab apa waé sing sifaté donya, ngélingaké marang tembung-tembung Injil: *'Mula, aja padha kuwatir lan ngomong: "Apa sing bakal dipangan?" utawa "Apa sing bakal diombe?" utawa "Apa sing bakal dianggo?" Amarga wong-wong kafir padha ngupaya kabèh iku, lan Rama sampeyan ing swarga wis ngerti yèn sampeyan butuh kabèh iku. Nanging goleka dhisik Karajaning Gusti Allah lan kabeneran-Ne, lan kabèh mau bakal ditambahaké marang kowé'* (Matéus 6:31–33).

Lan padha dipelihara dening pangayomaning Gusti Allah kang Maha Kuwasa.

Sawijining dina, sadurunge Kebangkitan, pangurus biara agung kandha marang sang resi:

Bapa, kita ora bisa muni lonceng dina Setu lan Minggu iki kanggo Liturgi Ilahi, amarga para imam ora mung ora duwe apa-apa kanggo dipangan nalika padha kumpul, nanging roti kanggo Kurban Suci uga ora cukup: mangkono larané kita saiki.

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Aku ora bakal nglirwakake ibadah amarga kurang pangan: Panjenengané adil sing ora maringi dhawuh supaya kita kuwatir bab sesuk, lan sing bisa nyukupi kita nalika paceklik; supaya pangurus gréja ngirim piranti utawa sandhangan kanggo didol ing kutha lan tuku apa sing dibutuhake kanggo Liturgi Suci.'

Mangkono wangsulan sang wali marang pangurus, lan kanthi nyandhak pangarep-arep marang Gusti, piyambakipun ngentosi. Lan sadurunge dina Minggu teka, sawetara priya enom sing dikirim déning pangayomaning Gusti, dumadakan teka marang dhèwèké, nggawa telung puluh keledai sing kebak roti, gandum, anggur lan lenga, sarta manéka panganan liya, lan kabèh mau diparingaké marang bapak sing kinurmatan. Dhèwèké matur nuwun marang Gusti lan kandha marang pangurus:

'Kowe kandha apa, sedulur – apa kita ora kudu nglarang muni lonceng dina Setu lan Minggu iki, amarga kita ora duwe apa-apa kanggo diwenehake marang para bapa sing padha kumpul?'

Panungkir iku gumun marang iman agung sang wali lan marang pangayomaning Gusti marang wong-wong mau, lan nyuwun pangapura amarga ora precaya.

Sawisé kuwi, bapak sing kinurmatan kepéngin sowan marang Sang Kasucian Elijah, Patriark Yerusalem, sing lagi pangasingan; nalika kuwi Savva umuré wis wolu puluh taun[8568] . Dhèwèké nggawa loro abas, Stephen

[8566] Iki nyebutake, mesthi wae, Konsili Ekumenis: sing kapisan (Konsili Nicaea) ing taun 325, sing kapindho (Konsili Konstantinopel) ing taun 381, sing katelu (Konsili Efesus) ing taun 431, lan sing kaping papat (Konsili Kalsedonia) ing taun 461.
[8567] Ungkapané Rasul. Delengen Filipi 4

lan Euphalius, banjur mangkat. Nalika ndeleng Savva lan wong-wong sing mèlu dhèwèké, Elijah bungah lan nampani wong-wong mau ngancani dhèwèké sawetara dina. Sajrone dina-dina kuwi, dhèwèké ninggalaké selé ing jam sangang[8569] , amarga wiwit rampungé Vesper nganti jam sangang dhèwèké ora nampilaké awaké marang sapa waé, nanging sawisé nutup lawang, dhèwèké meneng; ing jam sangang dhèwèké metu marang wong-wong mau, mangan bebarengan karo wong-wong mau lan nikmati paguneman rohani; sawisé pamitan sore, dhèwèké bali menyang selé kasunyiané. Ing sawijining dina, tanggal 9 Juli, dhèwèké ora metu kaya biasané. Padha ngentèni dhèwèké sedina muput lan ora mangan sak suap. Ing jam enem sonten[8570] Patriark metu karo mripat kang kebak luh lan kandha marang wong-wong mau:

'Kowe padha mangan; aku ora ana wektu, amarga aku lagi sibuk karo siji prakara.'

Nalika padha takon kanthi prihatin kenapa dhèwèké suwé teka lan kenapa nangis kaya ngono, dhèwèké ngeluh abot, banjur miwiti nangis lan kandha marang Santo Savva:

'Bapa sing pinaringan berkah, aduh, Tsar Anastasius nembe séda; sepuluh dina manèh, giliran kula ninggal donya iki lan ngadhepi paukuman bebarengan karo piyambakipun ing ngarsané Pangadilan kang Wedi.'

Lan mangkono kedadéyané: sepuluh dina sawisé, Kanjeng Sang Patriark Elias séda[8571] , sawisé sadurungé séda dhèwèké rada lara; Sang Savva sing kinurmatan ngubur dhèwèké kanthi pakurmatan lan bali menyang biarané. Bab pati Tsar Anastasius, ana carita manawa ing bengi nalika Patriark Elijah nduwé wahyu babagan dhèwèké, guntur nggerung lan kilat nyamber kamar kraton; kuwi ngoyak tsar saka pojok siji menyang pojok liyané, lan pungkasane nyerang lan matèni dhèwèké ing salah siji pojok. Mangkono wong jahat iku nemoni pati sing jahat.

Sawisé seda Tsar Anastasius sing ora takwa, Justin sing takwa[8572] munggah ing tahta lan ngetokaké prentah marang saindenging kratoné, mréntahaké supaya umat Ortodoks dibalèkaké saka pangasingan lan saben é dibalèkaké ing pangkat lan kalungguhané, supaya paugeran Konsili Kalsedonia kacathet ing kitab suci, lan supaya tentrem ana ing Gréja Kristus. Nalika prentah kraton iki tekan Kutha Suci Yerusalem, kabèh padha bungah banget, lan Patriark Yohanes nyuwun marang Sang Mulya Savvas supaya lunga menyang Kaisarea lan Skythopolis[8573] , kanggo ngumumaké pesen kraton iki lan nyathet kaputusan Konsili Kalsedonia ing cathetan gréja. Sanadyan Bapa Sang Mulya wis ringkih sacara fisik amarga tuwa lan kesel amarga akèh pakaryan monastik, sanadyan mangkono, demi Garéja Kristus, piyambakipun botên nolak nglampahi dhawuh punika; piyambakipun botên mundur saking lelampahan ingkang angel punika, nanging budhal kados déné kaliyan sawatara biksu sepuh sanès, lan ing Caesarea dipun tepang déning Santo Yohanes Hozevit, ingkang nalika punika dados uskup ing kono. Ing Scythopolis, Bapa Sing Kinurmatan ditampi kanthi pakurmatan déning Metropolitan Theodosius lan kabèh warga, lan dhèwèké nindakake mujijat ing kono. Dheweke ngandhani ramalan babagan sawijining bangsawan Samaria sing jenenge Silvanus, sing mbrontak marang wong Kristen, yèn dhèwèké bakal kobong déning geni ing tengah kutha – prakara iki bakal dibahas ing ngisor; dhèwèké nyembuhaké sawijining wanita sing ngalami pendarahan lan bocah wadon enom sing kesurupan setan, lan sawisé maringi paédah gedhé marang Gréja, dhèwèké bali menyang Yerusalem.

Nalika dekrit Justin sing kasebut mau digawa menyang Yerusalem, akèh para biksu lan umat awam padha nglumpuk; Santo Savvas uga teka, bebarengan karo akèh uskup; lan ing tanggal 6 Agustus, Paskah Pangowahan Wujudé Gusti, dekrit saka papat Konsili Ekumenis, miturut cathetan kronikur uripé Sang Mulya Sabbath the Sanctified, dilebokake ing dekrit suci. 'Mangkono,' pungkasané biografer, 'ramalané sesepuh ilahi kasembadan tumrap Kaisar Anastasius.'

[8568] Iki ing taun 518.

[8569] Miturut sistem itungan wektu Ibrani, sing isih dilestarekake ing praktik liturgi Kristen, jam sanga padha karo jam telu sore.

[8570] Ing jam rolas.

[8571] 20 Juli 517.

[8572] Justin – Kaisar Bizantium saka taun 518 nganti 527. Nalika dekrit Justin digawa menyang Yerusalem, akèh para biksu lan umat awam padha nglumpuk; Santo Savvas uga teka, lan akèh uskup; lan ing tanggal 6 Agustus, ing pesta Rubahé Gusti, dekrit saka papat Konsili Ekumenis, miturut cathetan kronikur uripé Sang Savvas sing Suci, dilebokaké ing kanon suci. 'Mangkono,' pungkasané panulis hagiografi, 'ramalané sesepuh ilahi kasembadan ing dhiri Kaisar Anastasius.'

[8573] Iki, mesthi wae, nyebutake Kaisarea ing Palestina.

Ing pungkasaning taun kaping papat pacekelan ing Palestina, nalika kekurangan banyu parah, para sedulur kepengin bubar lan nyuwun marang sang wali supaya ngeculake. Kanthi ngélingake kasabarané sing kurang, sang wali mréntah supaya padha precaya marang Gusti, lan ing dina katelu méga udan muncul ing dhuwuré biara, udan tiba, lan parit biara kebak banyu; udan iki mung tiba ing njero biara; ing sakupenge ora ana setitik embun. Banjur para abbot saka biara-biara jejere teka marang sesepuh lan kandha:

'Kanthi cara apa kita wis dosa marang Panjenengan, Bapa, nganti Panjenengan kelalen marang kita lan nyuwun udan mung kanggo biara Panjenengan?'

Panjenengané nglipur kanthi alus lan njamin yèn banyu ing biarané ora bakal entèk nganti Gusti Allah paring udan marang saindenging Palestina. Taun kaping lima pacekitan teka; banyu langka banget nganti ing Kutha Suci wong mlarat padha mati kehausan: mata air wis garing, lan sumur, kolam, lan kali padha garing amarga kekeringan lan ora ana udan. Patriark Yohanes ngrasakake sedhih banget lan nalika ngunjungi panggonan sing biyen rawa lan lembab, dhèwèké mènèhi prentah kanggo nggali parit lan sumur kanthi pangarep-arep nemokake banyu, nanging ora ana banyu sing kapanggih. Ing panggonan Kolam Siloam, kanthi upaya gedhe, akèh buruh nggali tekan jero patang puluh sazhen – nanging ora nemu banyu; ing kuciwa, Patriark ngeluh marang musibah umum sing nyerang kabèh kutha. Wulan September, lan **Pesta Pembaruan** wis cedhak. Sawise krungu manawa Sang Savva sing Mulya, lumantar pandongane, wis nggawa udan menyang Lavra, Patriark ngutus dheweke lan nyuwun supaya ndonga marang Gusti supaya welas asih marang umat-Nya lan ora ngrusak dheweke amarga paceklik lan ngelak. Nanging Sang Savva sing Mulya nolak, kandha:

'Sapa aku iki kanggo nyegah murka Gusti Allah? Aku dhéwé iku wong dosa.'

Patriark nyuwun kanthi luwih tulus maneh. Banjur Sang Bapa Mulya ngendika:

'Kanggo manut, aku bakal menyang selku lan ndedonga marang Gusti supaya paring welas asih; yen telung dina kliwat lan ora ana udan, mula mangertèni yèn Gusti ora ngrungokaké aku; kowe kabèh uga ndedonga, supaya pandongaku bisa tekan marang Gusti.'

Kanthi ngendika mangkono, piyambakipun mangkat. Esuké, panas sanget; akèh buruh padha nggali sedina muput ing parit sing kasebut mau, lan ing sonten padha ninggalaké kabèh piranti lan keranjangé, kanthi pangajab badhé wangsul makarya esuk candhaké. Wengi teka, lan angin sumilir saka kidul; banjur ana petir sumambrot, lan udan deres sakwengi, nganti selokan kebak lan kali mili saka endi-endi. Banyu mili mlebu ing panggonan sing wis padha digali, lan lemah sing wis padha digolek saka parit kanthi susah payah lan suwé banget langsung bali menyang panggonané, nutupi priyayi lan keranjang, lan panggonan kuwi rata karo lemah, nganti ora bisa mbedakaké endi sing wis digali; Kabeh waduk ing kutha suci, lumantar pandonga Sang Savva ingkang kinurmatan, kebak banyu, lan saben uwong padha matur nuwun marang Gusti kanthi kabungahan.

Ing taun kaping wolu puluh enem uripé Sang Savva ingkang kinurmatan, Patriark Yohanes séda, ninggalaké paninggalané priya mulya, Petrus saka Eleutheropolis[8574] . Sabanjuré, telung taun sawisé, Kaisar Yustin, amarga wis tuwa lan lara, nyerahaké tahta, pasrahké karajan marang ponakané, Yustinian[8575] . Pausus Petrus tresna marang Sang Savvas sing kinurmatan lan ngajeni banget, kaya para pausus sadurunge, lan kerep sowan ing ara-ara gersang. Pausus iku duwe adhine wadon jenenge Isichia, sawijining wanita sing taat lan luhur budi. Dheweke lara abot banget nganti para dhokter padha nyerah ora bisa mari. Patriark banjur nyuwun marang Sang Savvas supaya teka ing omahé wanita sing lara lan ndedonga kanggo dhèwèké. Dhèwèké teka lan nggawe pratandha salib ing awaké kaping telu, lan dhèwèké langsung tangi, muji Gusti Allah.

Ing wiwitan taun kaping sangang puluh siji uripé Sang Savvas ingkang Kinurmatan, Santo Abba Theodosius[8576] séda. Ing wektu iku, wong Samaria[8577] sing manggon ing Palestina mbelot saka panguwasa raja

---

[8574] Yohanes, Patriark Yerusalem, seda ing taun 524. Panggantiné, Patriark Petrus, njabat minangka patriark wiwit taun 524 nganti 544. Dikenal kanthi sebutan 'saka Eleutheropolis', dhèwèké dijenengi miturut kutha asalé – kutha Eleutheropolis ing Palestina Kidul.

[8575] Nalika isih urip, amarga tuwa lan ringkih, lan kanthi idin saka kabèh Senat, Justin ndadèkaké keponakané Justinian—sing sadurungé wis ngatur prakara nagara—diresmikaké dadi maharaja déning Patriark Konstantinopel, Epiphanius. Justinian mrentah wiwit taun 527 nganti 565.

[8576] Ing tanggal 12 Januari 529.

[8577] Wong Samaria iku warga Samaria, wewengkon tengah Palestina, ing kulon Kali Yordan, sing njupuk jeneng saka kutha krajan Samaria. Wong Samaria mbentuk sekte sing mungsuh wong Yahudi, mung ngakoni Pentateukh Musa ing antarané kitab-kitab suci

Yunani, milih raja saka suku dhéwé jenengé Julian, mbrontak marang wong Kristen lan nimbulaké akèh karusakan: Padha nyekel akèh gréja lan ngobongé, nyerbu désa-désa lan kutha-kutha, lan nggebuk akèh wong Kristen nganti mati, utamané ing wates Naples[8578] , ing ngendi uskup lokal, Samon, ditangkep lan dipatèni nganggo pedhang, déné para presbiter sing bareng karo dhèwèké dipotong-potong lan, sawisé dicampur karo relik para martir suci, banjur diobong. Nalika kaisar krungu bab iki, piyambakipun ngutus tentara ageng nglawan wong Samaria, lan Julian, Raja wong Samaria, tiwas ing perang; ing wektu sing padha, Silvanus, sing seda wis dipratandha dening Savvas ingkang Mulya, ditangkep dening wong Kristen lan dibakar ing Scythopolis ing tengah kutha. Putrané, Arsenius, mangkat menyang Konstantinopel lan ora suwe – sanadyan ora dingerteni kepiye – éntuk pangayoman sang kaisar; dhèwèké diurmati ing kraton lan, sawisé éntuk kapitadosan sang kaisar, wiwit nyebar fitnah lan nglontar tuduhan palsu marang umat Kristen Palestina (dhèwèké dhéwé manut marang kekafiran Samaria), ngaku yèn wong-wong mau salah amarga mèlu pemberontakan Samaria lan mbalèkaké kasetyané marang kaisar. Raja pracaya marang fitnahé Arsenius wong Samaria lan nesu marang wong-wong Palestina. Nalika krungu bab iki, Petrus, Patriark Yerusalem, lan para uskup ing sangisoré pimpinane nyuwun marang Savvas sing Mulya supaya nindakake tugas lelungan menyang Konstantinopel kanggo ngendhokaké nesu raja lan nyuwun marang dhèwèké bab akèh kabutuhan Gréja lan rakyat. Sanadyan Sang Savvas wis sepuh banget, piyambakipun enggal mangkat, ngutamakake kabutuhan Gréja tinimbang kapenakane dhéwé. Nalika Kaisar Yustinianus sing taat lan Epifanius, Patriark Konstantinopel[8579] , krungu rawuhe, padha ngutus tokoh-tokoh terkemuka kanggo nyambut. Nalika piyambakipun mlebu ing ngarsané kaisar, Gusti mbukak mripat Kaisar Yustinian, kados nalika mbukak mripat Anastasius biyèn: piyambakipun nyumurupi sih rahmaté Gusti kang sumunar padhang ing dhuwuré sirahé Sang Savvas ingkang Kinurmatan, ngetokaké sinar srengéngé lan ngubengi sirahé kados mahkota. Kagèt, dhèwèké munggah saka tahta lan nundhuk, nyuwun berkah; banjur nyekel sirah Sang Savva sing kinurmatan, nyiumé kanthi katresnan lan kabungahan lan nyuwun marang sang tuwa supaya maringi berkah marang dhèwèké lan ratu Theodora. Nalika sang ratu ndeleng Sang Savva sing kinurmatan, dhèwèké nundhuk marang dhèwèké lan kandha:

'Dongaake aku, Rama, supaya aku bisa nduwé anak.'

Sing tuwa mangsuli:

Mugi Gusti Allah, Pangeranipun sedaya, ngreksa karajan panjenengan.

Ratu banjur ngendika maneh:

'Mangga, Rama, ndedonga marang Gusti supaya Panjenengan marasakake kasuburan kula lan paringi kula putra.'

Sing sepuh mangsuli maneh:

Mugi Gusti kang kamulyan ngreksa kraton panjenengan ing iman sing sejati lan paring panjenengan kamenangan nglawan mungsuh panjenengan.

Kaping telu, ratu nyuwun marang sang resi supaya ndedonga supaya kasuburané mari, lan krungu wangsulan sing padha kaya sadurungé, lan dhèwèké kuciwa. Nalika bapa rohani lunga saka ngarsané ratu, para bapa liya sing bareng dhèwèké padha takon:

'Napaké, Bapa, panjenengan nggawe sang ratu kuciwa lan ora gelem ndedonga kanggo piyambakipun?'

Sing sepuh mangsuli marang wong-wong mau:

'Percayaa marang aku, Para Bapa, ora bakal ana anak sing metu saka kandungane, supaya ora dipelihara dening piwulang Severus lan Anastasia nimbulake karusuhan maneh ing Gréja Kristus.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, sang pandhita nerangake manawa sang ratu sacara rahasia manut ajaran sesat. Raja ngetutake panyuwunan sang pandita, ngalihake nesune saka umat Kristen Palestina marang wong Samaria, lan ngetokake undang-undang sing nglarang wong Samaria nganakake pasamuwan, nyegah anak-anake nampa warisan saka wong tuwane, lan pungkasane mrentahake supaya para pimpinan pemberontakane dipatèni. Wektu kuwi Arsenius – wong Samaria – ndhelik, amarga raja wis mrentah supaya dheweke dipatèni; sawisé kuwi,

---

minangka wahyu sejati saka Gusti Allah, nolak kabèh buku Kitab Suci lan tradhisi Yahudi liyané, lan nduwèni pandangan sing salah babagan Sang Mesias, malaikat, kebangkitan wong mati lan urip sawisé mati, lan sapituruté.

[8578] Neapolis – saiki Nablus – iku Shechem kuna, sawijining kutha ing lembah antarané Gunung Gerizim, ing ngendi candhi Samaria ana, lan Gunung Hebron, ing wewengkon sing nganti saiki isih ijo royo-royo.

[8579] St Epifanius – Patriark Konstantinopel saka taun 520 nganti 535. Dina rayané tanggal 25 Agustus.

dheweke nggoleki Santo Savva, nyuwun marang sang santo supaya dibaptis, supaya bisa slamet saka murka raja lan ora pati; lan dheweke dhéwé, bebarengan karo kabèh wargané, banjur dibaptis.

Raja, kepengin nuduhaké sih-rahmaté lan nyenengaké Sang Savva ingkang Kinurmatan, ngendika marang piyambakipun supaya nyuwun apa waé ingkang dipun butuhaké lan njupuk emas sak pira waé ingkang dipun kersakaké kanggé kabutuhan biarané. Ananging, Sang Rahib, ora kepengin kasugihan kanggo dhiri pribadi nanging kepengin karaharjan para umat Kristiani, nyuwun marang raja supaya ngapura pajeg sing dipungut kanggo kapentingan raja ing Palestina, amarga rakyat wis rusak amarga Perang Samaria; supaya mbangun maneh, kanthi biaya raja, gréja-gréja sing kobong déning wong Samaria; supaya mbangun omah tamu ing Kutha Suci kanggo nampung umat Kristiani, sing teka saka adoh kanggo nyembah Makam Suci, kanggo ngedegake rumah sakit ing kana kanggo para lelungan lan nyedhiyakake dhokter, kanggo ngrampungake pambangunan Gréja Sang Ibu Allah Paling Suci, sing diadegake déning Patriark Elijah, kanggo ngadegake kutha ing ara-ara gersang ing ngisor biarané lan masang pasukan penjaga ing kana kanggo mbela saka invasi barbar; Luwih saka kabeh, dhèwèké nyuwun marang sang raja supaya ngupaya mbusak saka karajané bidah-bidahé Arius, Nestorius lan Origen, lan para bidah liyané sing nyebabaké karusuhan ing Gréja Allah – lan minangka balesan kanggo kabèh iki, dhèwèké janji marang sang raja, kanthi sih-rahmaté Allah, bakal ana persatuan manèh karo Karajan Yunani Roma lan Afrika – tanah-tanah sing wis kalah déning para raja sadurungé. Raja sarujuk karo kabèh mau lan mènèhi dhawuh supaya panyuwunan sang wali iku dipenuhi, kanthi dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo njamin yèn karsa sang wali iku kelakon ing saben bab kanthi cepet. Nalika raja lagi rembugan karo para penasihat lan bendahara babagan panyuwunan sang wali, sang wali, sawisé mundur sawatara adoh, miwiti maca Mazmur Dawud, ngrayakaké Wanci Katelu. Lan salah siji saka murid-muridé, sing jenengé Yeremia, nyedhak marang dhèwèké lan kandha:

'Romo, kenapa panjenengan mundur saka sang raja, nalika piyambakipun lagi ngupaya banget kanggo nepaki panyuwunan panjenengan, lan kok ngadeg piyambakan?'

Sing sepuh mangsuli:

'Anakku, wong-wong mau padha ngurusi urusané, lan kita padha ngurusi urusan kita dhéwé.'

Sawisé kuwi, raja maringi sang wali surat tandha bukti lan nglilani piyambakipun lunga kanthi tentrem. Gusti Allah maringi ganjaran sewu kaping marang raja amarga welas asihé marang sang Savva sing suci lan amarga wis nyukupi panyuwuné. Ramalan sang tuwa iku kelakon: sawisé sawatara wektu, sang raja pancèn ngrebut loro kamenangan gemilang nglawan mungsuhé, ngrebut Roma lan Afrika, lan nyekseni loro raja—Vittig saka Roma[8580] lan Gelimer saka Kartago[8581] —digawa dadi tawanan menyang Konstantinopel. Ing wektu sing padha, Savva sing Mulya bali menyang Yerusalem lan, miturut panyuwunan Patriark lan para uskup, mangkat maneh menyang Kaisarea lan Skitopolis kanggo ngumumake piwarta kaisar[8582] ; ing kana piyambakipun ndeleng bocah lanang enom jenenge Siril (sing nyusun hagiografi iki), njupuk piyambakipun dadi muridé, lan ngandhani ramalan yèn piyambakipun bakal dadi biarawan ing biara.

Ora suwe sawisé bali saka kana, Savva lara; nalika krungu kabar iki, Patriark Petrus teka sowan lan, nalika weruh ing selé sang tuwa ora ana apa-apa—malah ora ana kabutuhan dhasar kanggo nambani larané—kajaba sithik polong lan sawetara kurma lawas, dhèwèké nggawa Savva nganggo tandu menyang omah uskupé, ing kana dhèwèké ngopeni piyambak kanthi pribadi , nglayani nganggo tangané dhéwé. Sawisé sawetara dina, Savva sing kinurmatan nduwé panglihatan ilahi sing maringi pratandha yèn pungkasané uripé wis cedhak.

Dheweke nyritakaké apa sing wis dideleng marang Patriark lan nyuwun supaya dikirim menyang Lavra supaya bisa seda ing selé dhéwé. Patriark, sing kepéngin nyenengaké panjenengané kanthi sakabehing cara, ngirim dhèwèké menyang selé karo kabèh sing dibutuhaké kanggo kenyamanan wong lara. Sing tuwa mau

---

[8580] Wittig iku salah siji saka raja-raja pungkasan Karajan Ostrogothik ing Italia, sing diadegaké déning Theodoric Agung ing taun 493. Wittig mrentah saka taun 537 nganti 538. Karajan Ostrogothic ditaklukaké déning jenderal-jenderal misuwur saka Kaisar Bizantium, Justinian, yaiku Belisarius lan pungkasané Narses, ing taun 564.

[8581] Gelimer iku raja pungkasaning Karajan Vandal ing Afrika Lor, ing panggonan Carthage kuna. Karajan Vandal dirusak lan dijupuk alih déning jenderal Bizantium Virdisarius ing taun 531. Dheweke ditawan lan dikirim menyang Konstantinopel, ing kana dhèwèké mèlu karo Belisarius ing pawai kamenangan.

[8582] Dekrit kraton kuwi utamane ngrembug pangremukan bidah Arian, Monophysite, Nestorian, lan Origenist, uga ajaran palsu Samaria, lan pangukuhan Ortodoksi.

nglempèk ing selé, nglumpukaké kabèh bapak lan sedulur, pamitan pungkasan, lan nunjukaké wong pantes jenengé Melita dadi abbot panggantiné, paring tugas supaya kabèh tradisi monastik dijaga kanthi ajeg. Saklawasé patang dina dhèwèké ora mangan apa-apa lan ora ngomong karo sapa-sapa. Ing sonten Setu dhèwèké nyuwun Misteri Paling Suci lan sawisé nampa Komuni, dhèwèké ngucapaké tembung pungkasané:

'Gusti, ing tangan Panjenengan kula pasrahake nyawaku!'

Mangkono piyambakipun séda ing tanggal 5 Desember, sawisé yuswa sangang dasa papat taun, lan mlebu ing gesang langgeng, kanthi pangiring Malaikat-malaikaté Gusti Allah lan para santa martyrs[8583] .

Kabar seda sang kinurmatan iku nyebar ing saindenging Yerusalem, lan akèh para biksu padha nglumpuk saka kabèh lavra lan biara; Patriark uga rawuh, kancane para uskup lan panguwasa sipil. Sawisé upacara panguburan, jasadé dikubur kanthi pakurmatan ing antarané loro gréja, ing panggonan sing persis nalika Bapa sing Kinurmatan tau ndeleng tiang geni[8584] . Lan yèn roh suci panjenengané diiringaké menyang swarga déning malaékat lan para martir, kabar iku kawartos saka cathetan ing ngisor iki. Ana ing kutha suci iku manggon sawijining pandhemen pirak, wong asli Damaskus, aran Romulus, sing dadi kepala diakon sing ngladeni ing St. Gethsemane; Dheweke nyritakake piyambak carane nalika sang Bapa Savva sing kinurmatan séda, para maling wis nggali terowongan ing sangisore omahé lan nyolong akèh pérak—pérangé dhéwé lan uga pérangé wong liya sing ana ing pangkuwasaé—kabehé jumlahé satus liter[8585] . Amarga sedhih banget, Romulus menyang gréja martir suci Theodore lan sajrone limang dina nangis lan nyalakaké lilin ing ngarepé altar. Ing wengi kaping lima, dhèwèké turu lan ngimpi ndeleng Santo Teodorus Sang Martir, sing takon marang dhèwèké:

'Apa sing kowe alami, sedulur? Napa kowe sedhih banget lan nangis?'

Dheweke mangsuli:

'Perakku wis dicolong—perakku dhéwé lan peraké wong liya; maling wis ngrebut aku, mulané aku nangis lan sedhih, lan ndedonga, nanging ora ana asilé; kowé ora nate krungu aku.'

Kang suci banjur ngendika:

'Percayaa marang aku, sedulur, aku ora ana ing kene sawetara dina kepungkur; kita, kabèh martir, diutus supaya padha nglumpuk kanggo nampani jiwa suci saka Sang Venerable Savva, sing wis ninggalaké badané, lan ngancani menyang panggonané istirahat; nanging saiki aja nangis, nanging mangkat menyang panggonan sing dijenengi (jeneng panggonan), lan kowé bakal nemokaké apa sing dicolong.'

Romulus langsung tangi, njupuk sawetara kanca, banjur lunga bareng menyang panggonan sing wis diparingi jeneng, lan nemokake kabeh persis kaya sing diomongake Santo Theodore ing penampakane.

Kita ora kena lali nyebutake mujijat-mujijat liya sing kelakon sawisé Sang Sing Kinurmatan séda. Ana loro sedulur sing pantes sing duwé kebon anggur lan asring maringi pangayoman marang para biksu sing teka saka biara Sang Savva sing Kabegjan; padha lara kena panyakit abot pas panèn anggur diwiwiti, nganti padha putus asa kanggo entuk anggur lan tetep urip. Padha pracaya marang syafaat langit saka Sang Savva sing kinurmatan lan asring ngélingi dhèwèké, nyuwun pitulungan; lan sang wali cepet krungu pandonga mau, muncul marang saben wong siji-siji lan ngendika:

'Aku wis ndedonga marang Gusti Allah kanggo kaslametanmu, lan Panjenengané wis maringi panyuwunanmu; tangi lan terusna pakaryanmu.'

Nalika padha waras, padha rumangsa seger maneh, padha ngluhurake Gusti Allah lan matur nuwun marang sang wali. Wiwit wektu kuwi, saben taun ing dina kaajaiban iki kelakon, padha nganakake pesta ageng.

[8583] St Savvas sing Disucèkaké séda ing taun 532.

[8584] Bab reliké St Savvas, panulis hagiografiné, biksu Cyril, nulis luwih suwe: 'Awaké wis lestari nganti dina iki ing peti jenazah, utuh lan ora rusak. Aku weruh iki kanthi mripatku dhéwé nalika indiksi pungkasan. Nalika peti sing mulya dibukak kanggo nyelehake sésa badan sang Cassian ing jeroné, aku mudhun menyang jeroné kanggo ngurmati sésa badan sang sesepuh ilahi, lan weruh yèn kabèh utuh lan ora bosok." Sésa badan St Savvas katon, kaya-kaya dhèwèké isih urip, ing Lavra-né déning pangumbara Rusia saka awal abad kaping 7 (?), sang abbot Daniel. Biaraé isih ngadeg ing pinggir kali Kidron, watara 13 versta ing wétan Yerusalem, lan misuwur ing Wétan amarga urip asetik sing ketat saka para biksu. Sabanjuré, relik St Savvas dipindhahaké déning wong Latin menyang Venesia, ing ngendi saiki dumunung ing Basilika St Markus.

[8585] Litra, sawijining unit bobot Bizantium sing padha karo 72 zolotnik, regané nganti 42 rubel perak; mula, satus litra perak regané luwih saka sewu rubel.

Ana sawijining wanita saleh lan sholehah sing jenenge Ginar, wis nduwé niat nyumbang loro tirai kanggo ngias gréja-gréja ing Castelli lan ing guwa; nanging amarga tukang tenun sing males, tirai-tirai kuwi suwé durung rampung. Ginar banget sedhih merga kahanan iki. Banjur Sang Savva sing Mulya muncul marang dhèwèké lan kandha:

'Aja sedhih; sesuk pakaryan bakal lancar, amarga sesajimu bakal nyenengake.'

Panjenengané uga muncul marang penenun lan ngélarani kanthi nesu amarga kélangané. Esuké, siji padha nyritakaké marang sijiné apa sing wis dideleng, lan pakaryané enggal rampung.

Panaseura Lavra Agung nyewa unta Saracen kanggo ngangkut gandum sing dituku saka Segara Mati. Nalika unta-unta mau tekan Lavra karo gandum, salah sijiné nyimpang saka dalan menyang tengen, tiba saka pinggir kali bebarengan karo muatané lan kecemplung ing lendhut. Pamilik unta kuwi, wong Saracen, muni banter:

'Bapa Savva, tulung aku lan aja nganti unta iki mati.'

Lan sanalika, ing kedhip mripat, dhèwèké weruh bapak sepuh sing saleh lungguh ing punggung unta; dhèwèké mlayu liwat dalan liya, mudhun menyang kali lan nemokaké untané ora cilaka, nanging ora weruh manèh wong sing lungguh ing punggungé. Gandumé uga ditemokaké isih utuh. Wiwit wektu kuwi, saben taun wong Saracen iki teka menyang Lavra kanggo ngurmati makamé Sang Savva sing kinurmatan.

Ing sawijining wektu, para pengikut Origen, sawise padha kumpul saka maneka panggonan ing sangisoré pimpinan sawijining Leontius, niyat nindakake serangan kaget marang Lavra agung, nyebarake kumpulan ortodoksé Sang Savva sing kinurmatan, lan ngratakake Lavra mau nganti rata karo lemah. Sawisé nyiapaké akèh tuas lan piranti wesi liyané, uga senjata, padha mangkat ing barisan ageng, kebak nesu gedhé. Wektu kuwi jam loro awan, lan dumadakan pepeteng lan kabut nyelimuti nalika padha lelungan; padha ngumbara sedina muput nanging ora ketemu Lavra, malah nyasar mlebu papan sing ora bisa dilintasi, nganti bengi nyerang; kanthi angel banget, esuké padha nemokake awaké dhéwé cedhak biara Santo Marcian[8586] . Amarga nyadari ora bakal ana asil, padha bubar, saben wong bali menyang omahé kanthi isin; lan tembungé nabi Yesaya kawujud marang wong-wong mau: *'Pancuran lan karusakan ana ing dalan-dalané… kita nggolek kaya wong wuta nyandhak tembok, lan kaya wong tanpa mripat kita nggolek dalan; kita kesandhung ing tengah dina'* (Yesaya 59:7, 10). Nanging Gusti Allah tetep ngreksa Lavra mau amarga abdi Panjenengané sing kinurmatan, Savva, sing makarya kanthi mulya ing kono. Lumantar pandonga suci panjenengané, mugi Gusti Allah sing Maha Suci, siji ing Tritunggal—Bapa, Putra, lan Roh Suci—uga ngreksa kita saka kabecikan; marang Panjenengané kaping kamulyan salawas-lawase, amèn[8587] .

Kontakion, Nada 8:

Amarga wiwit cilik kowe wis dipersembahake marang Gusti minangka kurban sing suci tanpa cacad lumantar kabecikanmu, Savva sing pinaringan berkah, minangka pangembang kesalehan: mula kowe dadi sumber panguwatake para wong suci, lan dadi panggonan sing pantes dipuji ing ara-ara samun. Mula saka iku kita padha njerit marang kowe: Sugeng, Savva sing paling pinaringan berkah.

Peringatan Sang Rahib Karion sing kinurmatan lan putrané Zacharias

Peringatan tanggal 5 Desember

[8586] Cenobiumé St Abba Marcian dumunung cedhak Betlehem.

[8587] St Savvas sing Disuceni nulis Aturan kapisan kanggo pangibadah gréja, sing dikenal minangka Aturan Yerusalem lan diadopsi déning kabèh biara Palestina. Miturut kasaksian Simeon saka Tesalonika, 'Bapa ilahi kita Savvas netepake Aturan kasebut, sawisé nampa saka Euthymius lan Theoktistus ingkang Kinurmatan (ingkang dados pambimbing kapisan Savvas ing tapa brata ing ara-ara gersang), lan piyambakipun nampi malih saking tiyang-tiyang ingkang sampun wonten sadèrèngipun lan saking pangakun iman Chariton', ingkang séda ing taun 270, miturut tradisi Apostolik. Sabanjure, Aturané Savvas sing Suci diperkaya kanthi akèh tambahan sing perlu lan wigati, manut sarat-sarat kesalehan; sawisé kuwi, aturan mau ilang lan diuripaké manèh déning Sophronius, Patriark Yerusalem.

[8588]Ana ing Mesir manggon salah siji wong sing jenenge Karion. Dhèwèké nduwèni loro anak sing ditinggal karo garwané, déné dhèwèké dhéwé lunga menyang skete[8589] lan dadi biarawan. Sawisé sawatara wektu, ana pacekitan ing Mesir; garwané Karion , sawisé ngalami sangsara gedhé, lunga menyang panggonan pertapa, nggawa anak-anaké—siji lanang jenengé Zacharias lan siji wadon—lan lungguh ing sangisoring wit ing pinggir matai. Ing pertapaan ana adat yèn ana wanita sing arep ngomong karo biksu, padha kudu rembugan saka adoh, liwat kali. Lan wanita iki nelukaké Karion saka sebrang kali:

'Kowe iku biksu, lan saiki ana pacekitan gedhe: sapa sing bakal maringi pangan anakmu?'

Karion kandha marang garwané:

'Jupuk bocah wadon iku kanggo kowe lan lunga, lan ayo tak simpen bocah lanang iki.'

Lan Karion njupuk bocah Zakaria minangka anaké dhéwé, ngopeni ing biara, lan kabèh wong ngerti yèn dhèwèké anaké. Nalika bocah iku gedhé, para biksu padha ora seneng merga dhèwèké. Krungu kabar iki, Karion kandha marang Zakaria:

'Munggah lan lunga saka kéné, amarga merga kowe para bapak padha nggrundel marang aku.'

Nanging Zakaria mangsuli:

Aku anakmu; aku kudu lunga menyang ngendi saka kowe?

Banjur loro-lorone, Rama Karion lan putrané, mangkat menyang Thebaid[8590] , lan manggon ing sel sajrone sawetara dina. Nanging ing kono uga ana bisik-bisik, banjur padha bali maneh menyang skete, sanajan para sedulur ora mandheg ngomel sanajan ing kono. Banjur Zakaria lunga menyang tlaga banyu beracun, nyemplung ing banyu nganti irungé lan tetep ana ing kono sakjam; sawisé kuwi, dhèwèké katon kaya wong kusta, lan bapaké meh ora kenal. Nalika dhèwèké teka nampa Komuni Suci, presbiter suci Isidore nampa wahyu babagan Zakaria, lan dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Anakku, Minggu kepungkur kowe teka nampa Komuni minangka manungsa, nanging saiki kowe teka kaya malaikat.'

Nalika Karyon lagi nyiapake budhal kanggo kumpul karo Gusti Allah, dhèwèké kandha marang sedulur-seduluré:

'Aku wis nindakake akèh pakaryan abot, ngupaya luwih keras tinimbang anakku Zacharias, nanging aku durung nggayuh pangkat andhap asor lan meneng kaya dhèwèké.'

Lan bapa tuwa pun seda. Sawisé kuwi, Bapa Musa ngendika marang Zakaria:

'Critakna marang aku, apa sing kudu tak lakoni supaya slamet?'

Zacharias tiba ing sikilé, kandha:

'Apa kowe sing kudu takon marang aku, Bapa?'

Lan wong tuwa iku kandha marang dheweke:

'Percayaa marang aku, anaké Zakaria, aku weruh Roh Suci mudhun marang kowe; mulané aku takon marang kowe.'

Banjur Zakaria njupuk cowl saka sirahé, diselehake ing sikilé, diinjak-injak lan kandha:

'Yen ora dipatèni kaya ngene, ora bisa dadi biksu.'

Nalika Zakaria lagi nyiapake seda, Musa takon marang dheweke:

– Apa sing kowe deleng, sedulur?

Dheweke mangsuli:

'Apa ora luwih becik meneng wae, Bapa?'

Banjur Musa kandha:

'Ya, anakku, meneng.'

[8588] Mesir iku sawijining nagara ing sisih lor-wétan Afrika, dumunung ing sacedhake Kali Nil.

[8589] 'Skit' – tembung Mesir – tegesé 'neraca', sawijining ujian ati. Liyané njupuk saka basa Yunani 'skitos' – 'kulit' – sing nuduhaké yèn para panggonan skete lan askétis wiwitan ora nduwé omah sing dibangun kanthi becik, nanging mung nganggo pangayoman saka kulit kéwan galak. Istilah 'skete' nuduhaké jinis panggonan monastik tartamtu, yaiku sel-sel individu kanggo pertapa sing nyendiri. Asma iki utamané dianggo kanggo wilayah sing misuwur, dumunung 25–30 versts saka Gunung Nitrian, ing sisih lor-kulon Mesir.

[8590] Thebaid iku wewengkon sing ngubengi kutha kuna Mesir Thebes; jeneng iki uga digunakake, adhedhasar kutha utama, kanggo nyebut sakabehe Mesir Hulu (kidul). Gurun Thebaid dadi salah siji panggonan asetikisme sing paling disenengi para biksu Kristen wiwitan;

Ing wektu seda, Bapa Isidore ndeleng munggah marang langit lan kandha:
'Sugeng, anakku Zakaria, amarga gapura Karajan Swarga wis kabuka kanggo kowe!'
Lan banjur Zakaria nyerahake nyawane marang Gusti[8591] lan dikubur dening para bapa sing kinurmatan ing pertapaan.

19 Desember

6 Desember (Gaya Lawas)

Uripé Santo Nikolaus Panyipta Mucjizat, Uskup Agung Myra

Dirilèkaké tanggal 6 Desember

Tanah Licia nglairaké Santo Nikolaus, Pangripta Mucjizat Agung, pitulung sing cepet lan perantara sing setya ing ngarsané Gusti Allah. Panjenengané lair ing kutha Patara[8592] . Wong tuwané, Theophanes lan Nonna, iku wong-wong sing taat, luhur budi lan sugih. Pasangan sing berkah iki, amarga uripé sing takwa, akèh tumindak welas asih lan kabecikané sing ageng, dianggep pantes nglairaké keturunan sing suci lan *' wit sing ditandur ing pinggir kali, sing ngasilaké wohé ing mangsaé'* (Mazmur 1:3).

Nalika bocah sing pinaringan berkah iki lair, dhèwèké diparingi jeneng *Nicholas,* sing tegesé *'pamrentah bangsa-bangsa'.* Lan dhèwèké, kanthi berkahing Gusti, pancèn mbuktekaké yèn dhèwèké iku pamrentahing ala, kanggo kabecikan donya kabèh. Sawisé lair, ibuné, Nonna, langsung mari saka lara lan tetep ora nduwé anak wiwit wektu kuwi nganti seda. Kanthi mangkono, alam dhéwé kaya maringi paseksi yèn wanita iki ora bakal nduwé anak lanang liya kaya Santa Nikolaus: dhèwèké siji-sijiné sing dadi sing sepisanan lan sing pungkasan. Disucèkaké nalika isih ana ing kandhungan ibuné déning sih rahmat saka Gusti, dhèwèké wis mbuktekaké yèn dhèwèké wong sing taat nyembah Gusti sadurungé weruh cahya donya, wiwit nindakake mujijat sadurungé miwiti nyusu marang ibuné, lan wis dadi wong asètik sing puasa sadurungé biasa mangan. Sawisé lair, nalika isih ana ing kolam baptisan, dhèwèké ngadeg telung jam tanpa ana sing nyangga, kanthi mangkono ngajèni Sang Tritunggal Agung, sing mengko dhèwèké bakal dadi abdi agung lan panengah. Wong bisa nyumurupi bakal panindak kaajaiban mau malah saka cara dhèwèké nyusu ing dhadha ibuné; awit piyambakipun namung nyusu saking payudara tengen ibunipun, ingkang maknané piyambakipun badhé mapan ing tengené Gusti Allah kados para wong sing bener. Piyambakipun ngetokaké kasucianing tapa brata kanthi cara ing dina Rebo lan Jemuwah namung sapisan nyusu ibunipun, lan punika ing sonten, sasampunipun warok tuwanipun nindakaké pandonga adat. Bapak lan ibuné kaget banget lan wis prédhiksi yèn anaké bakal dadi wong sing puasa banget ing uripé. Amarga wis biasa nahan dhiri wiwit isih cilik, Santo Nikolaus nglampahi Rebo lan Jemuwah kanthi puasa ketat sajrone uripé nganti seda. Kanthi lumantar taun, bocah iku saya wicaksana, nyempurnakake awake dhewe ing kabecikan sing diwulangake dening wong tuwa sing taat. Lan dheweke kaya lahan subur, nampa lan ngopeni wiji becik saka piwulang lan ngasilake woh kabecikan saben dina. Nalika wayahe sinau Kitab Suci teka, Santo Nikolaus, kanthi kakuwatan lan ketajaman pikirane lan kanthi pitulungan Roh Suci, nangkep akèh kawicaksanan ing wektu sing cendhak lan unggul ing pangawikan ilmiah, kaya sing pantes kanggo juru kemudi sing becik saka prau Kristus lan panggembala sing trampil saka kumpulan Sang Sabda. Sawise nggayuh kasampurnan ing tembung lan piwulang, piyambakipun mbuktekake yèn piyambakipun sampurna uga ing cara gesangé. Piyambakipun nyingkiri kanca-kanca sing ora serius lan pacelathon kosong kanthi sakabehe, nyingkiri ngomong karo wanita lan malah ora ndelok marang wanita. Santa Nikolaus njaga kasucian sejati, tansah nggatekake Gusti kanthi pikiran sing resik lan rajin rawuh ing gréja, manut marang Panganggit Mazmur sing kandha: Mazmur 83 – *'Aku luwih milih dadi penjaga lawang ing omahé Gusti*'.

[8591] St Zacharias seda ing pungkasan abad kaping 4 Masehi.
[8592] Patara iku kutha dagang pesisir ing provinsi Licia ing Asia Cilik (saiki Anatolia). Kutha iki diadegaké déning bangsa Fenisia; saiki mung ana reruntuhan.

Ing candhi Allah, piyambakipun nglampahi sedina lan semalam ing pandonga sing khusyuk lan maca Kitab Suci, ngrembaka pamahaman rohani, sugih dening sih rahmat Roh Suci, lan mbangun ing batine panggonan sing pantes tumrap Panjenengané, miturut tembung Kitab Suci: *'Kowe iku candhi Gusti Allah, lan Rohé Gusti Allah manggon ing kowe'* (1 Kor. 3:16).

Rohé Gusti pancèn manggon ing jeroné priya enom sing luhur budi lan suci iki, lan nalika ngabdi marang Gusti, dhèwèké kebak semangat. Dhèwèké ora nampilaké kabiasaan sing lumrah kanggo para mudha: ing tingkah lakuné dhèwèké kaya wong tuwa, mulané kabèh wong ngajèni lan gumun marang dhèwèké. Wong tuwa sing nuduhake semangat enom dadi bahan guyonan kanggo kabeh wong; kosok baline, yen wong enom nduweni watak kaya wong tuwa, dheweke bakal dihormati kabeh wong kanthi kagum. Masa enom ora pantes ana ing masa tuwa, nanging masa tuwa pantes dihormati lan ayu ing masa enom.

Santa Nikolaus nduwé paman, Uskup Patara, sing jenengé padha karo keponakané lan dijenengi Nikolaus minangka pangurmatan marang dhèwèké. Uskup iki, nalika weruh yèn keponakané unggul ing urip sing luhur lan wis mundur saka donya ing saben cara, wiwit maringi pitutur marang wong tuwané supaya padha nyawisaké anaké kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Padha manut pitutur mau lan ngabaktèkaké anaké marang Gusti, sing déning Gusti wis diparingaké marang wong-wong mau minangka peparing. Amarga tulisan kuna nyritakaké yèn wong-wong mau ora nduwé anak lan wis suwé nyerah pangarep-arep nduwé keturunan; nanging lumantar akèh pandonga, luh lan sedekah, padha nyuwun marang Gusti supaya paring anak lanang, lan saiki padha ora ragu-ragu nyawisaké anak mau minangka peparing marang Sing wis maringi. Uskup, sawisé nampa penatua enom iki sing nduwèni *'rambute werna abu-abu kawicaksanan lan yuswa tuwa, urip sing tanpa cela'* (cf. Kawicaksanan 4:9), ngangkat dhèwèké dadi imam.

Nalika Panjenengané ngangkat Santo Nikolaus dadi imam, kaparingi wahyu saka Roh Suci, Panjenengané ngandika marang umat sing padha kumpul ing gréja kanthi cara nubuat:

'Aku weruh, sedulur, srengéngé anyar sumunar ing donya, nggawa panglipur welas asih marang wong-wong sing lagi sedhih. Begja kélompok wedhus sing bakal dianggep pantes nduwèni dhèwèké minangka panggembalane, amarga dhèwèké bakal ngopeni nyawa wong-wong sing kesasar, nyuapi ing padang gembalaan kasucian, lan dadi pitulungan welas asih ing wektu kasangsaran lan sedhih.

Ramalan iki pancen kasembadan ing wektu sing pas, kaya sing bakal cetha saka crita sabanjure.

Sawisé diangkat dadi presbiter, Santo Nikolaus makarya tanpa kenal lelah; kanthi ngawasi lan tetep ing pandonga lan puasa tanpa kendhat, dhèwèké, sanadyan manungsa fana, ngupaya niru makhluk-makhluk gaib. Kanthi urip kaya malaékat lan saya mekar saben dinané ing kaéndahan atiné, dhèwèké pancèn pantes mimpin Gréja. Ing wektu kuwi, Uskup Nikolaus, sing kepengin lelungan menyang Palestina kanggo ngurmati panggonan-panggonan suci, nyerahake pangelolaan Gréja marang ponakane. Imamé Gusti Allah iki, Santo Nikolaus, sawisé njupuk panggonane pakdhe, ngurus kabèh urusan Gréja kaya sing wis ditindakake déning uskupé dhéwé. Ing wektu kuwi, wong tuwané séda lan mlebu ing urip langgeng. Sawisé nampa warisané, Santo Nikolaus mbagiaké marang wong-wong sing mbutuhaké. Amarga dhèwèké ora nggatekaké bandha sing sirna lan ora kuwatir babagan nambahé, nanging sawisé nyingkirké kabèh hawa donya, dhèwèké ngupaya kanthi sak atiné kanggo nyawisaké dhiri marang Gusti Allah siji, karo muni: Mazmur 24– *'Marang Panjenengan, Gusti, kula ngangkat atiku*.' Mazmur 142: *'Gusti, tulung ajar kula nindakaké kersa Panjenengan, awit Panjenengan punika Gusti kula'*; Mazmur 21: *'Wiwit saking kandungan, kula sampun kaparingaké dhateng Panjenengan; wiwit saking kandungan ibuku, Panjenengan sampun dados Gusti kula*.'

Lan tangané kabuka marang wong mlarat, marang wong-wong mau dhèwèké maringi sedekah sing akèh kaya kali sing mili banter. Iki salah siji saka akèh tumindak welas asihé.

Ana ing kutha Patara ana sawijining priya, bangsawan lan sugih. Sawise tiba ing kamlaratan banget, dheweke kelangan kalungguhan biyen, amarga urip ing donya iki ora langgeng. Priya iki duwe telung putri sing ayu banget. Nalika dhèwèké wis kelangan kabèh sing dibutuhaké, nganti ora ana panganan lan sandhangan, amarga mlarat banget, dhèwèké mutusaké adol putri-putriné dadi pelacur lan ngowahi omahé dadi omah ala, supaya bisa éntuk panguripan lan nyedhiyakké sandhangan lan panganan kanggo dhèwèké lan putri-putriné. Aduh, pikiran apa waé sing ora pantes sing digawa déning mlarat banget! Sawisé duwé pikiran najis kuwi, wong iki wis siyap nglakoni niyat ala. Nanging Gusti kang Maha Asih, kang ora kepéngin ndeleng manungsa binasa lan kanthi welas asih nulungi kita ing kasangsaran, nandur pamanggih becik ing atiné abdi Panjenengané, Santo

Nikolaus sang Pendeta, lan kanthi wahyu rahasia ngutus dhèwèké marang wong kang atiné meh binasa, kanggo nglipur ing kasangsarané lan ngélingaké supaya ora nindakake dosa. Sang Wali Nikolaus, sawisé krungu bab kasangsarané wong iku sing banget parah lan lumantar wahyu ilahi mangertèni niyat jahaté, ngrasakaké welas asih sing jero marang dhèwèké lan mutusaké, lumantar tangan welas asihé, nylametaké dhèwèké lan anak-anak wadoné saka kamlaratan lan dosa, kaya saka geni. Nanging, piyambakipun boten kepengin maringi pitulunganipun kanthi terang-terangan dhumateng tiyang punika, nanging mutusaké maringi sedekah ageng kanthi rahasia. Santa Nikolaus tumindak kaya ngono amarga loro sebab. Siji, piyambakipun kepengin nyingkiri kamulyan manungsa sing sia-sia, manut pangandikane Injil: Matius 6 – *'Ati-ati, aja nglakoni kabeneranmu ing ngarepe manungsa*'.

Ing sisih liya, dhèwèké ora péngin nglarani ati wong kuwi, sing biyèn sugih nanging saiki wis mlarat banget. Amarga dhèwèké ngerti sepira lara lan isiné nalika nampa sedekah kanggo wong sing biyèn wis ngalami kamulyan lan kasugihan, amarga kuwi ngélingaké dhèwèké marang kasugihané biyèn. Mulane, Santo Nikolaus nganggep luwih becik tumindak manut piwulangé Kristus: *'Nanging nalika kowe maringi marang wong mlarat, aja nganti tangan kiwa ngerti apa sing ditindakake tangan tengenmu'* (Matius 6:6).

Dheweke ngindhari kamulyan donya nganti nyoba ndhelik saka wong sing dibantu. Dheweke njupuk karung emas gedhe, teka ing omahé wong kuwi tengah wengi, mbuwang karung kuwi liwat jendhela, banjur buru-buru mulih. Esuk-esuk, wong iku tangi lan nalika nemokake karung mau, banjur mbukak ikatane. Nalika weruh koin-koin emas, dhèwèké kaget banget lan ora precaya marang paningalé, amarga dhèwèké ora nyana nampa kado kaya ngono saka endi waé. Nanging, nalika nyentuh koin-koin mau nganggo driji, dhèwèké nyadari yèn kuwi pancèn emas. Rohé dadi seger lan kebak rasa gumun, dhèwèké nangis kabungahan; dhèwèké mikir dawa sapa sing wis maringi berkah kaya ngono marang dhèwèké, nanging ora ana sing bisa dipikiraké. Amarga nganggep iki minangka pakaryané Pangayoman Ilahi, dhèwèké ora kendhat matur nuwun ing atiné marang sing wis nulungi, lan muji Gusti sing ngopeni kabèh. Sawisé kuwi, dhèwèké ngawèni anaké wadon sing paling tuwa, mènèhi emas sing wis diparingi kanthi mujijat mau dadi mas kawin. Santo Nikolaus, sawisé ngerti yèn wong iki wis tumindak manut karo kersané, banjur remen marang dhèwèké lan mutusaké nindakake kabecikan sing padha marang anak wadon kapindho, kanthi niyat nglindhungi dhèwèké saka dosa lumantar nikah sing sah. Sawisé nyiapaké karung emas liyané sing padha karo sing kapisan, dhèwèké mbuwang karung kuwi menyang omahé wong kuwi liwat jendhela sing padha ing wayah bengi, tanpa ana sing ngerti. Nalika tangi esuk, wong mlarat kuwi nemokaké emas mau ana ing tangane manèh. Pisan manèh dhèwèké kebak rasa gumun lan, ambruk ing lemah lan nangis kenceng, dhèwèké kandha:

'Ya Gusti sing welas asih, Pangripta kaslametan kita, sing wis nebus aku nganggo getih Panjenengan piyambak lan saiki, nganggo emas, nebus omah lan anak-anakku saka jebakan mungsuh, paringana aku weruh Panjenengan minangka abdi pangapuran Panjenengan lan kabecikan Panjenengan sing welas asih. Tuduhna marang aku malaikat ing donya sing nylametake kita saka karusakan amarga dosa, supaya aku bisa mangerteni sapa sing nylametake kita saka kamlaratan sing nindhes kita lan mbebasake kita saka pikiran lan niyat ala. Gusti, amarga sih-rahmat Panjenengan sing diparingake kanthi rahasia lumantar tangan dermawan abdi Panjenengan sing ora dakkawruhi, kula saged ngawadakaké putri kapindho miturut paugeran, lan kanthi mangkono saged nyingkiri jerat setan sing kepéngin nambah karusakan kula sing sampun gedhé lumantar pangasilan sing ora halal.

Sawisé ndedonga marang Gusti lan matur nuwun amarga kabecikané, wong iku banjur nganakake mantenan anaké wadon kapindho. Kanthi pracaya marang Gusti, bapaké nyimpen pangarep-arep sing teguh manawa Gusti uga bakal maringi garwa sing sah kanggo anaké wadon katelu, kanthi mberkahi emas sing dibutuhaké lumantar tangan welas asih sing nyelubung saka sing nulungi. Kanggo ngerti sapa sing nggawa emas mau lan saka ngendi, bapaké tetep tangi sakwengi, ngenteni sing nulungi lan kepéngin weruh dhèwèké. Ora suwe, sing diarep-arep mau wis muncul. St. Nikolaus, abdi Kristus, teka meneng-meneng kaping telu lan mandheg ing panggonane sing biyasa, banjur mbuwang karung emas sing padha liwat jendhela sing padha, lan langsung mulih. Krungu krincingan emas sing dibuwang liwat jendhela, wong iku mlayu sakcepete ngoyak abdi Gusti. Sawisé nyusul lan ngenali dhèwèké—awit mokal ora ngenali sang wali amarga kasampurnané lan asal-usulé sing luhur—priya iki tiba nyembah ing sikilé, nyium sikilé lan nyebut sang wali minangka panyelamet, pambantu, lan juru nyelametké nyawa-nyawa sing wis meh binasa.

"Yen," ujare, "Gusti, ageng ing welas asih, ora wis nguripake aku lumantar kabecikan panjenengan, mesthi aku, bapak sengsara, wis suwe sirna bebarengan karo putri-putriku ing geni Sodom. Nanging saiki, kita wis kaslametake dening panjenengan lan dibebasake saka ambruk sing nggegirisi menyang dosa."

Lan dhèwèké ngucapaké akèh tembung kaya ngono marang sang wali kanthi luh ing mripaté. Sawisé sang wali kanthi angel ngangkat dhèwèké saka lemah, dhèwèké ngajak sumpah yèn sajroning uripé dhèwèké ora bakal nyritakaké marang sapa waé apa sing wis kelakon. Sawisé maringi pitutur luwih akèh, sang wali ngutus dhèwèké bali menyang omahé.

Saka akèh tumindak welas asih sing ditindakake dening wongé Gusti iki, kita mung nyritakaké siji waé, supaya bisa dingerteni sepira welas asihé dhèwèké marang wong mlarat. Amarga yèn kita nyritakaké kanthi rinci sepira lomané dhèwèké marang wong sing butuh, pinten wong luwe sing diparingi mangan, pinten wong telanjang sing diparingi sandhangan, lan pinten wong sing ditebus saka rentenir, wektu kita ora bakal cukup.

Sawisé kuwi, Bapa Nicholas sing kinurmatan kepéngin mangkat menyang Palestina, kanggo ndeleng lan ngurmati panggonan-panggonan suci ing ngendi Gusti Allah kita, Yesus Kristus, wis mlaku nganggo sikilé sing paling suci. Nalika kapal layar nyedhak Mesir lan para lelungan ora ngerti apa sing bakal kelakon, Santo Nikolaus sing ana ing antarané wong-wong mau wis ndeleng sadurungé yèn badai bakal enggal muncul, lan ngandhani kanca-kancané bab iki, kandha yèn dhèwèké wis weruh setan dhéwé mlebu kapal kanthi niyat arep nyelepaké kabèh mau ing jeroné segara. Lan ing wektu kuwi, langit dumadakan katutup mega, lan prahara gedhe ngundang badai sing nggegirisi ing segara. Para lelungan padha ketakutan banget lan, amarga wis putus asa babagan keslametané lan ngarep-arep pati, padha nyuwun tulung marang Santo Nikolaus supaya nylametaké amarga padha lagi karam ing jeroné segara.

'Yen kowe, wahai abdi Gusti,' ujare wong-wong mau, 'ora nulungi kita nganggo pandonga marang Gusti, kita bakal langsung binasa.'

Nuntun supaya padha wani, nyandhak pangarep-arep marang Gusti, lan ngenteni panyelamatan sing wis cedhak tanpa sangsi sethithik, sang wali wiwit ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti. Sakwise kuwi, segara langsung tentrem, kasepian ageng nyawiji, lan sedhih bebarengan padha malih dadi kabungahan.

Para lelungan sing bungah padha matur nuwun marang Gusti Allah lan abdi Panjenengané, Santo Nikolaus, lan luwih gumun marang ramalané bab prahara lan pungkasan sangsarané. Sawisé kuwi, salah siji pelaut kudu munggah tekan pucuk tiang layar. Nalika panjenengané mudhun, panjenengané kesandhung lan tiba saka pucuké tiang layar nganti tiba ing tengah kapal; panjenengané langsung mati ing papan kuwi lan ambruk tanpa nyawa. Santo Nikolaus, sing tansah siap nulungi sanajan durung ana sing nyuwun, langsung nguripaké manèh wong kuwi saka pati lumantar pandonga, lan wong kuwi tangi kaya wong sing lagi tangi turu. Sawisé kuwi, sawisé ngibas kabèh layar, para lelungan nerusaké pelayarané kanthi aman, nganggo angin sing becik, lan mendarat kanthi tentrem ing pesisir Alexandria. Sawisé marasaké akèh wong lara lan wong sing kesurupan lan nglipur wong-wong sing lagi sedhih, abdi Gusti, Santo Nikolaus, mangkat manèh ing lelampahan sing wis direncanaké menyang Palestina.

Sawisé tekan Kutha Suci Yerusalem, Santo Nikolaus lunga menyang Golgota, ing ngendi Kristus Gusti kita, nguluraké tangané sing paling suci ing salib, nglaksanakaké kaslametan umat manungsa. Ing kono, abdi Gusti iki nyuwun pandonga sing anget saka ati kang kobong karo katresnan, matur nuwun marang Juruslamet kita. Dheweke ngunjungi kabèh papan suci, nindakake ibadah kanthi khusyuk ing endi-endi. Lan nalika bengi, nalika piyambakipun kepéngin mlebu gréja suci[8593] kanggo ndedonga, lawang gréja sing dikunci kabuka dhéwé, maringi dalan tanpa alangan marang piyambakipun sing malah gapura swarga wis kabuka. Sawisé suwé manggon ing Yerusalem, Santo Nikolaus niyat mundur menyang ara-ara gersang, nanging dicegah saka dhuwur déning swara ilahi sing ngajak dhèwèké bali menyang tanah kelairané. Gusti Allah, sing ngatur kabèh prakara kanggo kabecikan kita, ora kersa supaya lentera iki—sing miturut kersaning Gusti kuduné sumunar ing Metropolis Lycia—tetep kasembunyi ing ara-ara gersang. Sawisé munggah kapal, sang wali ngatur karo para pelaut supaya padha nggawa dhèwèké menyang tanah kelairané. Nanging padha ngrancang ngapusi dhèwèké lan ngemudhi prau ora menyang

[8593] Iku sawijining gréja cilik ing Gunung Sion, siji-sijiné ing wektu kuwi ing saindenging kutha Yerusalem, sing dienggoni déning wong-wong pagan lan dijenengi Elia Capitolina. Miturut tradisi, gréja iki dibangun ing panggonan omah ing ngendi Gusti Yesus Kristus netepaké sakramèn Ekaristi lan ing ngendi Roh Suci sabanjuré mudhun marang para Rasul.

Licia, nanging menyang nagara liya. Nalika padha mangkat saka pelabuhan, Santo Nikolaus, nyumurupi yèn prau kuwi njupuk arah sing béda, tiba ing sikilé para pelaut, nyuwun supaya padha ngemudhi prau menyang Licia. Nanging padha ora nggatekake panyuwune lan nerusake rencana: padha ora ngerti yèn Gusti ora bakal ninggalake abdi-Nya. Dumadakan, badai nglair, mbalikake prau menyang arah liya lan kanthi cepet nggawa menyang Licia, ngancam para pelaut jahat mau bakal musnah sakabehe. Mangkono, digawa nyabrang segara déning kuwasa ilahi, Santo Nikolaus pungkasane tekan ing tanah kelairané. Kanthi kabecikane, dhèwèké ora nglarani mungsuh-mungsuhé sing ngianat. Ora mung ora nesu utawa nyalahké sanajan sak tembung, nanging dhèwèké malah ngutus wong-wong mau bali menyang negarané dhéwé kanthi berkah. Dheweke piyambak lunga menyang biara sing diadegake pamané, Uskup Patara, sing dijenengi Biara Santo Zion, ing kono dheweke kabukti dadi tamu sing paling dipun ajeni déning kabèh komunitas. Padha nyambut rawuhe kanthi katresnan ageng, minangka Malaikaté Gusti, padha bungah banget ngrungokaké pangandikane sing kaparingan wahyu saking Gusti, lan kanthi niru watak mulya sing diparingi Gusti marang abdi setya Panjenengané, padha nampa pangajaran saka cara gesangé sing kaya malaikat. Sawise nemokake ing biara iki urip sepi lan pangayoman tentrem kanggo merenung, Santo Nikolaus ngarep-arep nglampahi sisa uripe ing kana tanpa lunga. Nanging Gusti Allah nunjukaké dhèwèké menyang dalan sing béda, amarga Panjenengané ora kersa supaya bandha kabecikan sing sugih—sing bakal ngreksa donya—tetep kapérang ing biara kaya bandha sing dikubur ing lemah, nanging luwih becik kabuka kanggo kabèh wong, supaya padha bisa tuku rohani lan menangaké akèh jiwa. Lan ing sawijining dina, nalika sang wali lagi ndedonga, piyambakipun krungu swara saka dhuwur:

'Nicholas, yèn kowé péngin diparingi mahkota saka Aku, tindakna lan makarya kanggo kabecikan donya.'

Krungu kuwi, Santo Nikolaus kebak rasa wedi lan wiwit mikir apa sing dikarepake lan dituntutake swara kuwi saka dheweke. Lan maneh dheweke krungu:

'Nikolas, iki dudu lapangan sing kowe kudu ngasilake woh sing takarepake; nanging mbalik lan metu menyang donya, lan supaya jenengku dimulyakake ing kowe.'

Banjur Santo Nikolaus nyadari yèn Gusti nyuwun dhèwèké ninggalaké urip meneng lan maju nglayani wong-wong kanggo kaslametané.

Dheweke wiwit mikir ing endi dheweke kudu lunga: apa bali menyang tanah kelairané, kutha Patara, utawa menyang panggonan liya. Amarga nyingkiri lan wedi marang kamulyan sia-sia ing antarané warga kutha, dheweke mutusaké lunga menyang kutha liya sing ora ana sing bakal ngerti dheweke. Ing wewengkon Lycia sing padha ana kutha misuwur Myra, sing dadi pusat metropolitan sakabèhé Lycia[8594] . Kutha iki sing dituju Santo Nikolaus, dipandu dening Pangayomaning Gusti. Ing kéné dhèwèké ora dikenal sapa-sapa; dhèwèké manggon ing kutha iki dadi pengemis, ora duwé panggonan kanggo nyandhak sirah. Mung ing Omahé Gusti piyambak dhèwèké nemokaké pangayoman, kanthi Gusti minangka pangayoman siji-sijiné. Ing wektu kuwi, Yohanes, uskup kutha kuwi—uskup agung lan primas saindenging Licia—séda. Mula saka kuwi, kabèh uskup Licia padha nglumpuk ing Myra kanggo milih penerus sing pantes kanggo kursi uskup sing kosong. Akeh wong, loro-lorone sing pinunjul lan wicaksana, diajokaké dadi penerus Yohanes. Ana perselisihan gedhé ing antarané sing milih, lan sawatara saka wong-wong mau, katarik déning semangat ilahi, kandha:

'Pamilihan uskup kanggo kursi iki dudu prakara kaputusan manungsa, nanging bagéan saka rencana ilahi Gusti. Pantes kita padha ndedonga, supaya Gusti piyambak mratelakaké sapa sing pantes nampa jabatan iki lan dadi pangon sakabèhé Lycia.'

Pitutur wicaksana iki ditampa kanthi sarujuk sakabehe, lan kabeh padha nyawisake awake dhewe kanggo pandonga lan nglakoni puasa kanthi semangat. Gusti, sing nepaki pangarep-arep wong-wong sing wedi marang Panjenengané, ngrungokaké pandonga para uskup, banjur nampilaké kersaning Panjenengané marang sing paling tuwa ing antarané wong-wong mau. Nalika uskup iki lagi ndonga, ana sawijining Pria ing wujud padhang muncul ing ngarepé lan dhawuh marang dhèwèké supaya menyang lawang gréja ing wengi iku lan mirsani sapa sing bakal mlebu gréja dhisik.

"Wong iki," pangandikane, "iku pilihaning Kula; tampanana kanthi pakurmatan lan angkatna dadi uskup agung; jenenge wong iki Nikolaus."

[8594] Myra (saiki Miri, sing dikenal déning wong Turki minangka Dembre) iku kutha utama ing Lycia kuna lan dumunung cedhak segara, ing Kali Andrak, ing muara kali iku ana pelabuhan Andriake.

Uskup mau nyritakaké pangandikane Gusti mau marang para uskup liyané, lan sawisé padha krungu, padha nambah manèh pangandikane. Uskup sing wis nampa wahyu iku ngadeg ing panggonan sing wis dituduhake marang dheweke ing panglihatan lan ngenteni rawuhe wong sing digoleki. Nalika wayahe ibadah esuk teka, Santo Nikolaus, sing digerakake dening Roh Suci, teka ing gréja luwih dhisik tinimbang wong liya, amarga dheweke wis biasa tangi tengah wengi kanggo ndedonga lan teka ing ibadah esuk sadurunge wong liya. Sawisé mlebu ing narthex, uskup sing wis nampa wahyu kuwi mandhegake dhèwèké lan njaluk ngandharaké jenengé. Santo Nikolaus meneng bae. Uskup mau takon manèh pitakon sing padha. Santo kuwi mangsuli kanthi alus lan meneng:

'Jenengku Nicholas; aku iku abdi ing korsi suci panjenengan, Paduka.'

Uskup sing saleh kuwi, krungu tembung sing cekak lan andhap asor, banjur mangerténi—saka jeneng 'Nikolas' sing wis diwahyuké marang dhèwèké ing sawijining panglihatan, lan saka wangsulan sing andhap asor lan alus—yèn ing ngarepé ana wong sing dipilih Gusti Allah dadi primas Gréja Myra. Amarga dhèwèké ngerti saka Kitab Suci yèn Gusti Allah nresnani wong alus, wong meneng, lan wong sing gemeter ing ngarsané sabda Gusti. Dhèwèké bungah banget, kaya-kaya wis nampa bandha rahasia. Langsung nyekel tangan Santo Nikolaus, dhèwèké kandha marang dhèwèké:

'Turutna aku, anakku.'

Sawisé ngajokaké sang wali kanthi pakurmatan ing ngarsané para uskup, atiné padha kebak rasa legawa ilahi lan, karasa tentrem ing roh amarga wis nemokaké wong sing ditunjuk déning Gusti piyambak, banjur padha nuntun dhèwèké mlebu gréja. Kabar iki nyebar nganti adoh lan amba, lan akèh wong padha nglumpuk menyang gréja luwih cepet tinimbang manuk. Uskup sing wis diparingi wahyu mau banjur ngandika marang wong-wong lan kandha:

'Tampa, sedulur, pangembalamu, kang wis diurapi dening Roh Suci piyambak lan marang piyambaké wis dipasrahaké pangreksan nyawamu. Panjenengané ora diangkat déning pasamuwan manungsa, nanging déning Gusti Allah piyambak. Saiki kita wis nduwé sing kita kepéngini, lan kita wis nemokaké lan nampa sing kita goleki. Ing sangisoré pimpinan lan pitutur panjenengané, kita ora bakal kelangan pangarep-arep yèn kita bakal ngadeg ing ngarsané Gusti Allah ing dina rawuh lan prabawaning Panjenengané.

Kabèh wong padha matur nuwun marang Gusti Allah lan kabungahané ora bisa diungkapaké. Amarga ora tahan pujian manungsa, Santo Nikolaus suwé nolak nampa jabatan suci kuwi; nanging amarga ajakan tulus saka majelis uskup lan kabèh wong, dhèwèké munggah ing tahta uskup sanadyan ora kersa. Panjenengané dipun dorong kanggé nindakaké punika déning wahyu ilahi ingkang sampun panjenengané alami sanadyan sadèrèngé sédaé Uskup Agung Yohanes. Santo Metodius, Patriark Konstantinopel, nyritakaké wahyu punika. 'Ing sawijining wengi,' pangandikane, ' é Santo Nikolaus weruh Sang Juruwilujeng ngadeg ing ngarepe kanthi kabèh kamulyané, paring marang dhèwèké Injil kang dihias nganggo emas lan mutiara.' Ing sisih liya saka awake dhewe, Santo Nikolaus weruh Indungé Gusti Allah sing Maha Suci nyelehaké omophorion uskup ing pundhaké. Sawetara dina sawisé panglihatan iki, Uskup Agung Yohanes saka Mir séda.

Nalika kelingan visi iki lan nyadari yèn iku pratandha cetha saka sih Gusti, lan ora kepéngin nolak panyuwunan tulus saka sinode, Santo Nikolaus nampa kumpulan umat mau. Sinode para uskup, bebarengan karo kabèh rohaniwan, ngukuhaké dhèwèké lan ngrayakaké kanthi kabungahan, bungah amarga panggembala sing diparingaké Gusti, Santo Nikolaus, wong suci Kristus. Mangkono, Gréja Allah nampa lentera padhang, sing ora disimpen nanging dipasang ing kalungguhan episkopal lan pastoral sing pantes kanggo piyambakipun. Sawisé diparingi pakurmatan kanthi jabatan agung iki, Santo Nikolaus kanthi bener ngumumaké sabda kabeneran lan kanthi wicaksana mulang umaté babagan piwulang iman.

Ing wiwitan banget saka palayanan pasturé, priya Allah iki kandha marang dhiri dhéwé:

'Nikolas! Jabatan sing wis kowe tampi nuntut cara urip sing béda saka kowe, supaya kowe ora urip kanggo awakmu dhéwé, nanging kanggo wong liya.'

Karep mulangake kawruh kabecikan marang umat rohani, dhèwèké ora ndhelikaké manèh, kaya biyèn, cara uripé sing luhur. Amarga biyèn dhèwèké urip kanthi ndhelik, ngabdi marang Gusti Allah, sing mung piyambak ngerti pakaryané. Nanging saiki, sawisé diangkat dadi uskup, uripé dadi kabuka kanggo kabèh wong—dudu amarga kesombongan ing ngarepé manungsa, nanging kanggo kabecikané wong-wong mau lan kanggo mundhaké kamulyané Gusti Allah, supaya tembungé Injil bisa kawujud: Matius 5 – *'Mangkono padhangmu*

sumunar ing ngarepé manungsa, supaya padha weruh pakaryan becikmu lan mulyaaké Rama-mu sing ana ing swarga'.

Liwat pakaryan beciké, Santo Nikolaus dadi kaya pangilon tumrap umaté lan, miturut tembungé Rasul, 1 Timotius 4: *'Dadi tuladha tumrap para pracaya ing tembung, ing tumindak, ing katresnan, ing roh, ing pracaya, ing kasucian*'.

Panjenengané alus lan loman, andhap asor ing roh lan nyingkiri kabèh kesombongan. Sandhangané prasaja, panganané vegetarian, sing tansah dipangan mung sapisan saben dina, lan iku ing wayah sore. Panjenengané nglampahi kabèh dina nindakake pakaryan sing cocog karo kalenggahané, ngrungokaké panyuwunan lan kabutuhan wong-wong sing teka marang panjenengané. Pintu omahé tansah kabuka kanggo sapa waé. Dhèwèké alus lan ramah marang kabèh wong; marang anak yatim dhèwèké dadi bapak, marang wong mlarat dadi dermawan sing murah ati, marang sing nangis dadi panglipur, marang sing dirugèkaké dadi pitulung, lan marang kabèh wong dadi dermawan agung. Kanggo mbantu piyambakipun ing pangurusan Gréja, piyambakipun milih kalih penasihat ingkang luhung lan wicaksana, ingkang nyekel jabatan presbiter. Kalih tiyang punika misuwur ing saindenging Yunani – Paulus saking Rhodos lan Teodorus saking Askalon.

Mangkono Santo Nikolaus ngemudhi kumpulan wedhus rohani Kristus sing dipasrahaké marang dhèwèké. Nanging ula sing iri lan licik, sing ora tau mandheg perang nglawan para abdi Gusti lan ora tahan ndeleng kasucian mekar ing antarané manungsa, ngetokaké panganiayaan marang Gréja Kristus lumantar para kaisar sing ora pracaya, Diocletian lan Maximian[8595] . Ing wektu kuwi, sawijining prentah metu saka para raja mau ing saindenging kakaisaran, ngutus para Kristen supaya mbantah Kristus lan nyembah berhala. Sing ora manut prentah iki bakal dipaksa liwat panjara lan panyiksaan sing abot, lan pungkasane dipatèni. Badai iki, kang ngambangaké niat ala lan dipacu semangat para panglima pepeteng lan kejahatan, ora suwé tekan kutha Mirsk. Santo Nikolaus, kang dadi pamimpin kabèh wong Kristen ing kutha kuwi, nginjili Injil Kristus kanthi bébas lan wani, lan wis siyap nampa sangsara kanggo Kristus. Mula saka iku, dhèwèké dicekel déning para penyiksa jahat lan dipenjara, bebarengan karo akèh wong Kristen, ing sawijining penjara ngandhap. Ing kono dhèwèké manggon suwéné wektu sing cukup suwe, nglakoni sangsara abot, luwe, ngelak, lan kahanan sempit ing penjara. Panjenengané maringi panguripan marang para sedulur pracaya lumantar sabda Gusti lan nglegakaké dahaga kanthi banyu sing éndah saka kasucian; nguwatké iman marang Kristus Gusti, ngadegaké ing dhasar sing ora goyah, lan ngajak supaya tetep teguh ing pangakuan marang Kristus lan gelem nandhang sangsara kanthi semangat kanggo kabeneran. Ing wektu sing padha, kabebasan diparingi maneh marang para wong Kristen, lan kasucian sumunar kaya srengéngé sawisé méga peteng, lan sawijining tentrem sing sejuk mudhun, kaya sawisé prahara. Krana Kristus, Pangasih Manungsa, sawisé ndeleng bangsane dhéwé, ngrusak wong-wong jahat, ngusir Diocletian lan Maximian saka tahta kaisar lan ngancuraké kakuwatan para fanatik katebak Yunani. Liwat panjawatan Salibé marang Kaisar Konstantinus Agung , kang marang dhèwèké Gusti kersa paring kapitadosan ngreksa Kakaisaran Romawi*,* Gusti Allah *wis ngedegaké* kanggo umaté *tanduk panyelamatan* (Lukas 1:69). Kaisar Konstantinus, sawisé mangertèni Allah siji lan nyandhak kabèh pangarep-arep marang Panjenengané, ngalahaké kabèh mungsuhé kanthi kuwasa Salib Suci; lan, kanthi mréntahaké ngrusak papan suci pagan lan mbalèkaké gréja Kristen, Panjenengané ngilangaké pangarep-arep sia-sia saka para pendahulu. Dheweke mbebasake kabeh sing dipenjara demi Kristus lan, ngajeni dheweke minangka prajurit gagah kanthi pujian ageng, ngirim pangakune Kristus mau bali saben-saben menyang tanah kelairane. Ing wektu kuwi, kutha Myra maneh nampani panggembalane, uskup agung Nikolaus, sing wis diparingi mahkota martir. Kanthi kebak sih rahmating Gusti, piyambakipun terus, kados sadurunge, nyembuhake hawa napsu lan lara-laraning tiyang—ora namung tiyang pitados, nanging uga tiyang ingkang boten pitados. Amarga sih rahmat ageng saking Gusti ingkang nyawiji ing salirane, kathah tiyang ingkang muji, gumun, lan remen dhumateng piyambakipun. Amarga piyambakipun sumunar kanthi sucining manah lan pinaringan kabèh karunia Gusti, ngabdi marang Gusti kanthi taqwa lan kabeneran. Ing wektu kuwi, isih ana akèh candhi Hellenic, sing narik wong-wong duraka miturut bisikan setan, lan akèh warga Mir sing isih ana ing karusakan. Uskup Allah Kang Maha Luhur, kaparingan semangat ilahi,

[8595] Para kaisar Diocletian lan Maximian (saka taun 284 nganti 305) padha mréntah bebarengan: sing sepisanan mréntah ing Wétan, déné sing kapindho ing Kulon. Penganiayaan sing diprakarsai déning Diocletian ditondoi déning kekejeman sing istiméwa. Iki diwiwiti ing kutha Nicomedia, ing ngendi, ing dina Paskah, nganti 20.000 wong Kristen kobong urip ing sawijining candhi.

ngumbara ing kabèh panggonan mau, ngrusak lan nglebur papan-papan sesembahan berhala dadi bledug, lan ngresiki umaté saka reregedé setan. Mangkono nglawan roh-roh ala, Santo Nikolaus rawuh ing candhi Artemis[8596] , kang ageng lan mewah, kang katon minangka panggonan sing nyenengake para setan. Santa Nikolaus ngrusak candhi kadospati iki, ngrubuhake bangunané sing dhuwur nganti rata karo lemah, lan nyebarake dhasar-dhasar candhi sing wis dikubur ing lemah menyang udara, kanthi nesu luwih marang setan tinimbang marang candhi kasebut. Arwah-arwah jahat, ora kuwat nahan rawuhe wali Allah, padha nglontar swara tangisan; nanging, amarga kalah déning senjata pandonga sing digawa prajurit Kristus sing ora bisa dikalahaké, Santo Nikolaus, padha kapaksa mlayu saka panggonané.

Kaisar Konstantinus sing saleh, kepengin netepake iman Kristen, mrentahake supaya Konsili Ekumenis diadani ing kutha Nikea. Para bapa suci ing konsili kasebut netepake doktrin sing sejati, ngukum bidah Arianisme lan uga ngukum Arius dhéwé[8597] , lan kanthi ngakoni yèn Putraning Allah nduwèni pakurmatan sing padha lan sipaté siji karo Allah Rama, padha mbalèkaké tentrem ing Gréja Suci, Ilahi, lan Apostolik. Antarane 318 Bapa Konsili ana Santo Nikolaus. Panjenengané kanthi wani nglawan ajaran ora takwa saka Arius lan, bebarengan karo para Bapa Konsili sing suci, negesake lan nerusaké kabèh dogma iman Ortodoks marang kabèh wong. Yohanes, sawijining biksu saka Biara Studion, nyritakake manawa Santo Nikolaus, sing kaparingan semangat kaya nabi Elia amarga semangaté marang Gusti Allah, nggawe ahli bidah Arius isin ing konsili ora mung nganggo tembung nanging uga tumindak kanthi nggebuk pipiné. Para Bapa Konsili padha nesu marang sang wali lan, amarga tumindaké sing wani, padha mutusaké nyopot jabatan uskupé. Nanging Gusti kita Yesus Kristus piyambak lan Ibuné sing paling kabegjan, nalika ndelok saka dhuwur tumindaké Saint Nicholas, nyetujoni tumindaké sing wani lan muji semangat ilahiné. Amarga sawatara bapa suci ing majelis iku padha weruh pangliyan sing padha persis kaya sing wis diparingi marang sang wali sadurunge diangkat dadi uskup. Padha weruh yèn ing sisih siji sang wali ana Sang Kristus Gusti piyambak karo Injil, lan ing sisih liyane – Sang Putri Maria sing Paling Suci, Ibune Gusti Allah, karo omophorion – lan padha maringi marang sang wali pratandha pangkaté sing biyèn wis dicabut. Saka kahanan iki padha nyadari yèn kawani sang wali iku nyenengaké Gusti, para bapa sinode mandheg nyalahké dhèwèké lan ngajèni dhèwèké minangka wong agungé Gusti[8598] . Nalika bali saka sinode menyang umaté, Santo Nikolaus nggawa katentreman lan berkah. Kanthi tembung manis, dhèwèké maringi piwulang sing bener marang kabèh wong, nyegah pikiran lan spekulasi sing ora adil ing wiwitan, lan sawisé mbukak para heretik sing galak, atos ati, lan sengit banget, ngusir wong-wong mau saka kandhangé Kristus. Kaya petani wicaksana sing ngresiki kabeh ing papan ngumbul lan ing kranjang angin, milih wiji paling apik, lan nggetak sekul, mangkono uga buruh sing wicaksana ing lumbungé Kristus, Santo Nikolaus, ngisi lumbung rohani kanthi woh-wohan sing becik, nalika nyebar sekul saka kesesatan bidah lan mbuwang adoh saka gandumé Gusti. Mulané Gréja Suci nyebut dhèwèké minangka sekop sing nyebar sekul saka piwulang Arius. Lan dhèwèké pancèn padhanging donya lan uyahing bumi, awit uripé sumunar lan sabdane kaisep uyahing kawicaksanan. Gembala sing becik iki ngopeni kanggoné kanthi tliti ing kabèh kabutuhané, ora mung maringi panganan rohani, nanging uga nyukupi kabutuhan jasmani.

Nalika semana, ing wewengkon Licia ana paceklik gedhe, lan ing kutha Myra ana kekurangan pangan sing parah. Kanthi welas asih marang wong-wong sengsara sing mati keluwen, Uskupé Gusti Allah muncul ing wayah wengi ing sawijining impen marang sawijining pedagang ing Italia, sing wis ngisi kabèh kapale karo gandum lan arep nglayar menyang nagara liya. Kanggo pratandha, sang wali maringi telung koin emas. Panjenengané banjur dhawuh marang pedagang mau supaya nglayar menyang Myra lan adol gandum ing kana. Sawisé tangi lan weruh koin emas ana ing tangane, pedagang mau kaget lan gumun amarga impen kuwi, sing uga disertai penampilan

---

[8596] Artemis – uga dikenal minangka Diana – iku dewi Yunani sing kondhang sing nglambangaké rembulan lan dianggep dadi pelindung alas lan moro.

[8597] Arius nolak keilahiané Yesus Kristus lan ora ngakoni Panjenengané minangka sejati siji karo Gusti Rama. Diarak déning Kaisar Konstantinus sing dijuluki 'sethara karo para rasul', Konsili Ekumenis Kapisan dianakake taun 325 ing sangisoré pimpinan Kaisar dhéwé lan ngenalaké Kredo ing panggunaan gerejawi; iki sabanjuré ditambahaké lan dirampungaké ing Konsili Ekumenis Kapindho, sing dianakake ing Konstantinopel taun 381.

[8598] Miturut A. N. Muravyov, legenda babagan kedadeyan iki isih lestari nganti saiki ing Nicaea, malah ing antarané wong Turki. Ing salah siji benteng kutha, dituduhaké penjara St. Nicholas. Miturut tradhisi, dhèwèké dipenjara ing kéné amarga wis ngecam Arius ing konsili, lan diiket ing ranté nganti dibebasaké saka dhuwur lumantar paukuman langit, kang ditandhani munculé Injil lan omophorion, kaya kang digambaraké ing ikon-ikon sang wali (Letters from the East, SPV. 1851, Bagéan 1, 106–107).

mujijat saka koin-koin mau. Pedagang iku ora wani mbantah dhawuhe sang wali; dhèwèké mangkat menyang kutha Myra lan adol gandumé marang para warga. Nalika kuwi, dhèwèké ora ndhelikaké marang wong-wong mau babagan penampakan Wali Nikolaus sing wis dideleng ing ngimpi. Nalika ngrasakake tentrem amarga luwe lan krungu crita pedagang mau, para warga padha muji lan matur nuwun marang Gusti Allah lan ngluhurake pangreksa mujijat, uskup agung Nikolaus.

Ing wektu kuwi, ana pemberontakan ing wewengkon ageng Phrygia. Sawisé krungu kabar iki, Kaisar Konstantinus ngutus telung gubernur karo pasukane kanggo nenangake provinsi sing mbrontak. Iku yaiku gubernur Nepotian, Urs, lan Erpilion. Padha mangkat saka Konstantinopel kanthi kesusu banget lan mandheg ing pelabuhan ing Keuskupan Licia, sing dikenal minangka Pesisir Adriatik. Ana kutha ing kana. Amarga ombak gedhe nyegah padha nerusake pelayaran, padha tetep ing pelabuhan iki ngenteni cuaca luwih tentrem. Nalika padha labuh ing kono, sawetara prajurit sing mlebu ing daratan kanggo tuku pasokan njupuk akèh barang kanthi paksa. Amarga kedadeyan iki kerep kelakon, warga kutha kuwi dadi nesu, nganti ing panggonan sing dijenengi Plakomata, muncul perselisihan, prahara, lan rebutan antarane warga lan prajurit. Nalika ngerti bab iki, Santo Nikolaus mutusaké lunga dhéwé menyang kutha kuwi kanggo mungkasi prahara internal. Krungu rawuhé, kabèh warga, bebarengan karo komandané, padha metu nyambut lan sujud ing ngarepé. Wali Agung mau takon marang para panglima saka ngendi padha teka lan arep menyang ngendi. Padha mangsuli yèn padha dikirim déning raja menyang Phrygia kanggo nindhes pemberontakan sing wis meletus ing kana. Wali Agung mau ngajak supaya padha ngendhalèni prajurit-prajurité lan aja nganti nindhes rakyat. Sawisé kuwi, dhèwèké ngajak para gubernur mlebu kutha lan nampani kanthi ramah. Para gubernur, sawisé ngukum prajurit sing salah, mungkasi karusuhan lan nampa berkah saka Santo Nikolaus. Nalika kuwi kedadéan, sawetara warga teka saka Myra, padha meratapi lan nangis. Padha nyungkur ing sikilé sang wali, padha nyuwun supaya nglindhungi wong-wong sing dirugèkaké, kandha kanthi nangis yèn nalika piyambakipun ora ana, gubernur Eustathius—sing dibohongi déning wong-wong iri lan jahat—wis ngukum pati telung wong saka kutha mau sing ora salah apa-apa.

"Kutha kita kabèh," ujare, "padha sedhih lan nangis lan ngentèni panjenengan rawuh, Paduka. Amarga yèn panjenengan ana karo kita, gubernur ora bakal wani ngetokaké paukuman sing ora adil kaya ngono."

Krungu kabar iki, uskupé Gusti Allah krasa sedhih banget lan, bareng karo para komandané, langsung mangkat. Sawisé tekan panggonan sing diarani 'Lion', sang wali ketemu sawetara musafir lan takon apa padha ngerti apa-apa bab wong-wong sing dihukum pati. Padha mangsuli:

'Kita ninggalake wong-wong mau ing lapangan Castor lan Pollux, nalika digawa menyang panggonan paukuman.'

Santa Nikolaus ngebut, ngupaya nyegah pati sing ora adil saka wong-wong mau. Nalika tekan panggonan eksekusi, piyambakipun weruh yèn akèh wong wis padha kumpul ing kono. Wong-wong sing dihukum pati mau, kanthi tangan diiket nyabrang lan rai ditutupi, wis padha sujud ing lemah, ngulur gulu sing telanjang lan ngentèni tebasan pedhang. Wong Suci weruh yèn algojo, sing galak lan edan, wis narik pedhangé. Pemandangan kuwi nggawe kabèh wong padha wedi lan sedhih. Ngagetaké kalem lan semangat, Santo Kristus mlaku bebas ing antarané wong-wong; tanpa wedi sethithik, dhèwèké nyopot pedhang saka tangan algojo, mbuwang menyang lemah, lan banjur mbebasaké wong-wong sing dihukum saka ikatané. Panjenengané nindakaké kabèh mau kanthi kawani gedhé, lan ora ana siji waé sing wani nyegah, amarga sabda panjenengané duwé wewenang lan kakuwatan ilahi katon ing tumindaké: panjenengané agung ing ngarsané Gusti Allah lan kabèh manungsa. Para priya sing kaslametake saka paukuman pati lan kaget amarga ora disangka-sangka diuripake maneh saka ambang pati, padha ngucurake luh kang panas lan muni sorak-sorai kabungahan, nalika kabèh wong sing padha kumpul ing kono padha matur nuwun marang sang wali. Gubernur Eustathius uga teka lan kepengin nyedhaki sang wali. Nanging wongé Gusti Allah ngadhepake punggung marang dhèwèké kanthi ngremehake, lan nalika gubernur kuwi tiba ing sikilé, dhèwèké nyurung supaya adoh. Kanthi nyebut asmané Gusti Allah kanggo ngukum dhèwèké, Santo Nikolaus ngancam bakal nyiksa amarga pamaréntahané sing ora adil lan janji bakal nglaporaké tumindaké marang tsar. Kesangsaraan atiné lan wedi marang ancaman sang wali, gubernur kuwi nangis-nangis nyuwun welas asih. Nyeseli kaluputane lan kepéngin rukun manèh karo Rama Agung Nikolaus, dhèwèké ngalihké salahé marang para sepuh kutha, Simonides lan Eudoxius. Nanging goroh iku ora bisa tetep didhelikake, amarga sang wali wis ngerti tenan yen gubernur iku wis ngukum wong-wong sing ora salah nganti mati sawisé dibohongi emas. Gubernur iku

nyuwun pangapura kanthi dawa, lan mung nalika dhèwèké ngakoni dosané kanthi andhap asor lan luh, abdi Kristus iku maringi pangapura.

Nalika para panglima militer sing teka bareng sang wali nyekseni kabèh sing kelakon, padha gumun marang semangat lan kabecikan uskup agungé Gusti Allah. Sawisé diurmati déning pandonga suci lan nampa berkah kanggo lelampahané, padha mangkat menyang Frigia kanggo nglakoni dhawuh kraton sing diparingaké marang wong-wong mau. Sawisé tekan panggonan pemberontakan, padha cepet nindhes lan sawisé ngrampungaké tugas saka raja, padha bali kanthi kabungahan menyang Bizantium. Raja lan kabèh bangsawan maringi pujian lan pakurmatan gedhé marang wong-wong mau, lan padha diparingi kursi ing déwan kraton. Nanging wong-wong jahat sing iri marang kamulyané para gubernur, nyimpen kebencian marang wong-wong mau. Ngrancang ala marang wong-wong mau, padha menyang marang gubernur kutha, Eulavius, banjur ngfitnah wong-wong mau, kandha:

'Para panglima padha menehi pitutur ala, amarga, miturut krungu kita, padha ngenalake kabaruan lan ngrancang ala marang raja.'

Kanggo ngrebut gubernur supaya mèlu sisihé, padha maringi dhèwèké akèh emas. Gubernur iku nglaporake iki marang raja. Sawisé krungu kabar iki, raja, tanpa nindakake panyelidikan, mènèhi prentah supaya para gubernur mau dipenjara, amarga wedi yèn padha bakal mlayu sacara rahasia lan nglakoni rencana ala. Nandhang sangsara ing penjara lan ngerti yèn padha ora salah, para gubernur kuwi bingung kenapa padha dipenjara. Sawisé sawatara wektu, para panuduh iku wiwit wedi yèn fitnah lan niaté jahat bakal kabukak lan dhèwèké dhéwé bakal nandhang sangsara. Mula, padha menyang marang gubernur lan nyuwun kanthi tulus supaya ora ngidini wong-wong mau urip suwé, nanging enggal maringi paukuman pati. Kesangkut ing jebakan keserakahan, gubernur ora nduwé pilihan kajaba nindakake apa sing wis dijanjèkaké. Dheweke langsung mangkat menyang kraton raja lan, minangka utusan ala, muncul ing ngarepe kanthi rai suram lan pandelengan sedhih. Ing wektu sing padha, dheweke kepengin nuduhake yen dheweke banget peduli marang urip raja lan setya marang dheweke. Kanthi niat ngundang nesune raja marang wong sing ora salah, dheweke miwiti ngomong kanthi cara muji-muji lan licik, kandha:

'Duh Prabu, ora ana siji wae saka wong-wong sing dipenjara ing sel sing gelem tobat. Kabeh padha tetep ing niyat jahat, terus-terusan ngrancang marang Panjenengan. Mula, dhawuhna supaya padha disiksa saiki uga, supaya ora bisa ngandhani kita lan nglakoni pakaryan ala sing wis dirancang marang para gubernur lan marang Panjenengan.'

Krana kaget krungu tembung mau, sang raja langsung maringi paukuman pati marang para gubernur. Nanging amarga wis bengi, paukumané ditundha nganti esuk. Sang juru panjara krungu bab iki. Sawisé nangis akèh ing sajroning atiné merga musibah sing ngancam wong sing ora salah, dhèwèké menyang para gubernur lan kandha marang wong-wong mau:

'Bakal luwih becik yen aku ora tau kenal karo kowe, ora tau ngrasakake obrolan nyenengake lan dhaharan bebarengan karo kowe. Mesthine aku bakal luwih gampang nampa pamitan kita lan ora bakal sedhih banget ing atiku merga musibah sing nimpah kowe. Esuk bakal teka, lan kita bakal ngadhepi pamitan pungkasan sing medeni. Aku ora bakal maneh ndeleng pasuryanmu sing tak tresnani, uga ora bakal krungu swaramu, amarga Tsar wis mrentahake supaya kowe dipatèni. Paringi pitutur marang aku apa sing kudu ditindakake karo tanah lan bandha kowe, sadurunge ana wektu lan pati durung nyegah kowe nyatakake kersamu.

Dheweke mandheg ngomong karo tangise. Sawisé padha krungu nasib nggegirisi mau, para komandan padha nyabuti sandhangané lan narik-narik rambute, kandha:

'Mungsuh endi sing iri marang urip kita, nganti kita, kaya para penjahat, dihukum pati? Apa sing wis kita tindakake nganti pantes kita mati?'

Lan padha nyebut jeneng sedulur lan kanca-kancane, ngundang Gusti Allah piyambak dadi saksi manawa padha ora nindakake kaluputan, lan padha nangis kenceng. Salah sijine, sing jenenge Nepotian, kelingan marang Santo Nikolaus, kepiye nalika dhèwèké muncul ing Myra minangka panyelamet sing mulya lan panengah sing welas asih, wis nylametaké telung wong saka pati. Lan para panglima banjur ndedonga:

'Ya Gusti Allahé Nikolaus, sing nylametaké telung priya saka pati sing ora adil, mugi Panjenengan ndeleng kita saiki, awit ora ana pitulungan saka manungsa. Bencana gedhé wis nyerang kita, lan ora ana sing bisa nylametaké kita saka sangsara iki. Swara kita wis luhur sadurunge nyawa kita metu saka badan, lan ilat kita garing,

kobong dening geni sedhih sing jero, nganti kita ora bisa nyuwun marang Panjenengan. Mazmur 78: *'Mugi kabecikan Panjenengan enggal nyedhaki kita , amarga kita wis kesel banget*.' Sesuk padha arep matèni kita; mula cepet tulungana lan nylametaké kita sing ora salah saka pati.

Panjenengané sing ngrungokaké pandonga wong-wong sing wedi marang Panjenengané lan, kaya Bapak, nyawuraké berkah marang anak-anaké, Gusti Allah ngutus abdi suci Panjenengané, uskup agung Nikolaus, kanggo nulungi wong-wong sing dihukum. Ing wengi kuwi, nalika raja lagi turu, uskup suci Kristus muncul ing ngarepé lan kandha:

'Bangun sakcepete lan bebasake para panguwasa sing lagi nandhang sangsara ing penjara. Tuduhan palsu wis dialamatake marang wong-wong mau, lan padha nandhang sangsara kanthi ora adil.'

Wong suci mau nerangake sakabehe marang raja kanthi rinci lan nambahake:

'Yen kowe ora ngetutake pituturku lan ora mbebasake wong-wong mau, aku bakal nyulut pemberontakan marang kowe, kaya sing kelakon ing Phrygia, lan kowe bakal ngalami pati sing nggegirisi.'

Kagèt karo kethèkané kaya ngono, sang raja wiwit mikir carané wong iki wani mlebu kamar njero ing wayah bengi, lan kandha marang dhèwèké:

'Sapa kowe, nganti wani ngancem kita lan kraton kita?'

Wong iku mangsuli:

'Jenengku Nikolaus; aku uskup Metropolis Myra.'

Raja dadi bingung; munggah saka kursi, dhèwèké miwiti mikiraké makna saka pangandikane iki. Ing wektu sing padha, ing bengi iku uga, sang wali muncul marang gubernur Eulavius lan mbukak marang dhèwèké pesen sing padha babagan wong-wong sing dihukum kaya sing wis diandharake marang raja. Kaget tangi, Eulavius kebak rasa wedi. Nalika dhèwèké lagi merenung bab wahyu iki, ana utusan saka Tsar teka lan nyritakaké apa sing dideleng Tsar ing ngimpi. Kanthi buru-buru menyang Tsar, gubernur nyritakaké wahyu dhéwé marang Tsar, lan loro-loroné padha gumun amarga padha weruh bab sing padha. Sakwisé kuwi, Tsar mréntahaké supaya para gubernur digawa metu saka penjara lan kandha marang wong-wong mau:

'Kanthi sihir apa kowe nggawa impen kaya ngene marang kita? Wong sing muncul marang kita kuwi nesu banget lan ngancem kita, sombong yèn dhèwèké bakal enggal nggawa perang marang kita.'

Para panguwasa padha ndelok siji lan sijine kanthi bingung lan, amarga ora ngerti apa-apa, padha ndelok siji lan sijine kanthi pasuryan bingung. Ndeleng kahanan iki, raja dadi alus atine lan kandha:

'Aja wedi apa-apa; critakna sing sejatine.'

Kanthi luh lan isak, padha mangsuli:

Duh Tsar, kami boten mangertos babagan sihir lan boten nate ngrancang piala tumrap karajan panjenengan; mugi Gusti ingkang Maha Wikan nyakseni punika. Nanging menawi kami ngapusi panjenengan, lan panjenengan manggihaken bab ala saking kami, mangka boten wonten sih utawi pangapura tumrap kami utawi keturunan kami. Saka para leluhur kita wis sinau ngajeni raja lan, luwih saka kabeh, setya marang piyambakipun. Mula saiki uga, kita kanthi setya ngreksa gesang panjenengan lan, miturut pakaryan kita, wis kanthi teguh nindakake tugas-tugas sing panjenengan pasrahake marang kita. Kanthi semangat ngabdi marang panjenengan, kita sampun nundhung pambrontakan ing Phrygia, ngakhiri prahara antarpraja, lan sampurna mbuktèkaké kawigati kita lumantar pakaryan, kados ingkang dipunseksèkaké déning tiyang-tiyang ingkang sampurna mangertos bab punika. Paduka kaping pisan nate maringi pakurmatan marang kula, nanging saiki Paduka mbalik dadi nesu marang kula lan kanthi tanpa welas asih ngukum kula marang pati sing nyeri. Mula, yaiku, Paduka Sang Prabu, kula pitados bilih kula nandang sangsara namung amarga kasetyan kula dhumateng Paduka; amarga punika kula dipunukum, lan tinimbang kamulyan lan pakurmatan ingkang kula pangajeng-ajeng, saiki kula ngadhepi ajrih pati.

Krungu tembung-tembung mau, tsar krasa welas lan nyesel tumindaké sing gegabah. Amarga dhèwèké gemeter ing ngarep paugerané Gusti Allah lan isin nganggo jubah ungu kratoné, nyadari yèn sanadyan dhèwèké panguasa sing maringi paugeran marang wong liya, dhèwèké meh maringi paugeran sing ora adil. Dhèwèké ndelok para sing dihukum kanthi welas asih lan ngomong alus marang wong-wong mau. Nalika padha ngrungokaké tembungé kanthi émosi sing jero, para panglima dumadakan weruh yèn Santo Nikolaus lungguh ing sacedhaké tsar, maringi pratandha yèn dhèwèké janji bakal ngapura. Tsar nyelani obrolan mau lan takon:

'Sapa iki Nicholas, lan wong apa sing wis dislametake? Critakna marang aku.'

Nepotian nyritakaké kabèh mau marang Tsar kanthi runtut. Banjur Tsar, sawisé mangertèni yèn Santo Nikolaus iku abdi agungé Gusti Allah, gumun marang kawani lan semangat gedhé dhèwèké mbela wong sing ditindhes; dhèwèké banjur mbebasaké para gubernur mau lan kandha marang wong-wong mau:

'Dudu aku sing maringi urip marang kowe, nanging abdi Gusti sing agung, Nikolaus, sing kowe jaluk tulung. Mlayu marang dhèwèké lan matur nuwun. Wenehana dhèwèké kabar saka aku, yèn aku wis nglakoni dhawuhmu, supaya abdi Kristus aja nesu marang aku.'

Kanthi tembung-tembung mau, dhèwèké maringi marang para panguwasa mau Injil emas, kemenyan emas sing dihiasi watu mulia, lan loro kaki lilin, lan dhèwèké mréntah supaya kabèh mau diparingaké marang gréja ing Mir. Sawisé nampa panyelamatan mujijat iki, para panguwasa mau langsung miwiti lelampahané. Sawisé tekan Miry, padha bungah lan ngrayakaké amarga wis kaping pirang-pirang diparingi kalodhangan kanggo ndeleng sang wali. Padha matur nuwun kanthi tulus marang Santo Nikolaus kanggo pitulungané sing gaib lan nyanyi Mazmur 34: *'Ya Gusti! Sapa sing kaya Panjenengan, sing nylametaké wong ringkih saka wong kuwat, wong mlarat lan mbutuhaké saka panganiaya?'*

Padha maringi sedekah sing akèh marang wong mlarat lan mbutuhaké, banjur padha mulih kanthi slamet.

Mangkono pakaryané Gusti Allah, lumantar pakaryan mau Gusti ngluhuraké abdi Panjenengané. Kabar babagan kuwi nyebar adoh lan amba kaya mabur nganggo swiwi, nyabrang segara lan nyebar ing saindenging jagad, nganti ora ana panggonan sing ora ngerti babagan mujijat ageng lan nggumunake saka Uskup Agung Nikolaus, sing ditindakake kanthi sih-rahmat saka Gusti Allah Kang Maha Kuwasa.

Nalika semana, sawatara pelancong sing numpak kapal saka Mesir menyang tanah Licia kejiret ing badai gedhe ing segara. Layar-layar wis koyak-koyak amarga angin kenceng, kapal kaseret ombak, lan kabèh wis putus asa babagan keslametané. Ing wektu kuwi, padha kelingan marang Uskup Agung Nikolaus, sing durung tau dideleng nanging mung krungu kabaré—yèn dhèwèké iku panyelamet sing cepet tumrap sapa waé sing nyuwun pitulungan nalika ing wektu kasangsaran. Padha ngadhep marang dhèwèké kanthi pandonga lan wiwit nyuwun pitulungan. Sang Wali langsung muncul ing ngarepé, mlebu ing kapal lan kandha:

'Kowe wis nelukake aku, lan aku wis teka nulungi kowe; aja wedi!'

Kabeh wong weruh yèn dhèwèké njupuk kemudi lan miwiti ngemudhi kapal. Kaya nalika Gusti kita Yesus Kristus nate ngendika marang angin lan segara (Mat. 8:26), sang wali langsung maréntahake supaya prahara mandheg, kelingan marang pangandikane Gusti ing Yohanes 14: *'Sapa waé sing pracaya marang aku bakal nindakake pakaryan sing tak tindakake*.'

Mangkono, abdi setya Gusti marentahake segara lan angin, lan padha manut. Sawisé kuwi, kanthi angin sing nyokong, para lelungan tekan ing kutha Myra. Sawisé tekan daratan, padha mlebu kutha, kepéngin ndeleng wong sing wis nylametaké saka kasangsaran. Padha ketemu sang wali nalika panjenengané arep menyang gréja lan, ngenali yèn dhèwèké sing wis nulungi, padha sujud ing sikilé, matur nuwun. Nicholas sing ajaib ora mung nylametake saka kasangsaran lan pati, nanging uga nggatekake keslametan rohani. Kanthi pangertèn rohani, dhèwèké weruh dosa zinah ing antarané wong-wong mau, dosa sing misahaké manungsa saka Gusti Allah lan nuntun saka patuh marang dhawuh-dhawuhé Gusti, lan dhèwèké kandha marang wong-wong mau:

"Anakku, aku nyuwun marang kowe, renungna ing sajroning atimu lan benerna manah lan pikiranmu supaya nyenengake Gusti. Amarga sanajan kita ndhelik saka akèh wong lan nganggep awake dhéwé wong sing bener, ora ana sing bisa didhelikake saka Gusti Allah. Mula saka iku, usahaana kanthi sakabehe kekuwatanmu kanggo njaga kasucian jiwamu lan kabersihan awakmu. Amarga, kaya sing diandharake Rasul Ilahi Paulus: *'Apa kowe ora ngerti yèn kowe iku candhié Gusti Allah, lan Rohé Gusti Allah manggon ing kowe? Yen ana sing ngrusak candhié Gusti Allah, Gusti Allah bakal ngrusak wong iku'* (1 Kor. 3:16–17).

Sawisé maringi pitutur marang para priya mau nganggo tembung-tembung sing maringi panglipur marang atiné, sang wali ngutus wong-wong mau lunga kanthi tentrem. Amarga ing sikapé sang wali kaya bapak sing welas asih, lan pandangane sumunar kanthi sih rahmat ilahi, kaya pandangane malaikaté Gusti Allah. Sinar padhang sumunar saka pasuryané, kaya sumunar saka pasuryané Musa, lan kabecikan ageng teka marang sapa waé sing mung ndelok. Sapa waé kang kabebanan hawa napsu utawa sedhih rohani, cukup mung ngadhep sang wali kanggo nemu panglipur ing sedhihé; lan sapa waé sing rembugan karo dhèwèké wis makmur ing kabecikan. Lan ora mung wong Kristen, nanging uga wong kang ora precaya: yen ana ing antarane wong-wong mau krungu tembung-tembungé sang wali sing manis kaya madu, atine kagugah marang welas asih lan, mbuwang kejemé ora precaya

sing wis nancep ing atine wiwit cilik lan nampa sabda kabeneran sejati ing atine, banjur padha miwiti lumaku ing dalan kaslametan.

Pelayan agungé Gusti Allah iki urip pirang-pirang taun ing kutha Myra, sumebar kabecikan ilahi, manut pangandikane Kitab Suci: *'Kaya lintang esuk ing antaraning méga, kaya rembulan purnama ing dina-dina sasi, kaya srengéngé sumunar ing candhiing Gusti kang Maha Luhur, lan kaya pelangi sumunar ing antaraning méga kang gagah, kaya werna mawar ing mangsa semi, kaya lili ing sacedhake matai banyu, kaya cabang Libanon ing mangsa panas'* (Sir. 50:6–8).

Sawise ngancik yuswa tuwa, sang wali wis nepaki kewajiban kodrat manungsa lan, sawise lara sawetawis, kanthi tentrem ngrampungake urip donyane. Kanthi kabungahan lan kidungan mazmur, piyambakipun mlebu ing gesang begja langgeng, kancane para malaikat suci lan disambut dening pasuryan para wali. Uskup-uskup provinsi Licia, bebarengan karo kabèh rohaniwan lan biarawan, lan akèh wong saka kabèh kutha padha nglumpuk kanggo panguburané. Awak suci sing kinurmatan iku dipundhèrèkaké kanthi pakurmatan ing gréja katedral Metropolis Myra ing tanggal enem Desember[8599] . Akeh mujijat sing kelakon lumantar relik suci saka wongé Gusti iki. Amarga reliké ngetokaké murri sing wangi lan marasaké, sing diolesaké marang wong lara lan padha mari. Mula saka iku, wong-wong padha teka menyang kuburé saka sak pojok-pojok bumi, ngupaya penyembuhan kanggo lara-larané lan padha nampa. Myrrh suci iku marasaké ora mung lara badan nanging uga lara jiwa, lan roh jahat padha diusir. Sang wali, ora mung nalika isih urip nanging uga sawisé seda, padha perang nglawan setan lan ngalahaké, kaya sing isih ditindakake nganti saiki.

Sawetara wong sing taqwa, sing manggon ing muara Kali Tanais, sawisé krungu bab relik Myrrh-milen lan marasaké saka Santo Nikolaus Kristus, sing ana ing Myra ing Licia, padha mutusaké nglayar menyang kana kanggo ngurmati relik kasebut. Nanging setan jahat sing biyen wis diusir dening Santo Nikolaus saka candhi Artemis, nalika weruh yèn kapal kuwi lagi siyap mangkat menyang bapa agung iki, lan nesu marang santo amarga ngrusak candhi lan ngusir dhèwèké, banjur mutusaké nyegah para priya mau supaya ora bisa ngrampungaké lelampahané lan supaya ora bisa nduwé relik suci mau. Dheweke njupuk wujud wanita sing nggawa wadah kebak lenga suci lan kandha marang wong-wong mau:

'Aku kepengin nggawa wadhah iki menyang makam sang wali, nanging aku banget wedi lelungan ing segara, amarga iku mbebayani kanggo wanita sing ringkih lan lara weteng nglayar ing segara. Mula, aku nyuwun marang kowe, jupuk wadhah iki, gawa menyang makam sang wali lan tuangake lenga ing lentera.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, setan nyerahake wadhah mau marang para wong sing taat. Ora dingerteni mantera apa sing wis dicampur ing lenga kuwi, nanging tujuane kanggo nglarani lan ngrusak para lelungan. Tanpa ngerti babagan akibat mateni saka lenga iki, padha manut panyuwunan mau lan nglayar saka pesisir kanthi wadah mau, lan nglayar kanthi aman sedina muput. Nanging ing esuk ana angin lor sing mumbul, lan pelayarané dadi angel.

Sawisé pirang-pirang dina ngalami kasangsaran ing pelayaran apes iki, padha ora sabar maneh karo ombané segara sing terus-terusan gedhé lan mutusaké mbalèk. Padha wis nyetel lintasan kapal bali menyang omah nalika Santo Nikolaus muncul ing ngarepé ing prau cilik lan kandha:

'Kowe padha arep menyang ngendi, para priya, lan kenapa, sawise ninggalake rute aslimu, kowe padha mbalek? Kowe bisa nenangake badai lan ndadekake pelayaran iki aman. Iki licike setan sing ngalangi lajumu, amarga prau sing ngandhut lenga iki diwenehake marang kowe ora dening wanita, nanging dening setan. Buwang prau iku menyang segara, lan pelayaranmu bakal langsung aman.'

Krungu kuwi, para priya banjur mbuwang wadah setan mau menyang jeroné segara. Sakwise kuwi, asap ireng lan geni langsung njedhul saka kono; udhara kebak ambu sing nggegirisi; segara pecah; banyu mendidih lan nggelembung nganti tekan dasare segara; lan percikané kaya percikan geni. Wong-wong ing kapal padha kaget banget lan padha njerit amarga wedi, nanging pitulung sing muncul marang wong-wong mau, ngandhani supaya padha wani lan aja wedi, banjur nenangake badai sing ngamuk lan, sawise nylametake para lelungan saka rasa wedi, ndadekake lelungane menyang Licia aman. Amarga langsung ana angin seger lan wangi kang nyemprot marang wong-wong mau, lan kanthi kabungahan lan aman padha tekan kutha kang wis suwe diarep-arep. Sawise

[8599] Taun persis sedaé Santo Nikolaus ora dingerteni: miturut sawatara sumber, Abdi Gusti seda ing taun 341, déné liyané nyebut taun sedaé ana ing antarané 346 lan 352.

padha sujud ing ngarep relik kang mili myrrh saka penolong lan perantara sing cepet mau, padha matur nuwun marang Gusti Allah kang Maha Kuwasa lan nyanyi kidung puji-pujian marang Bapa Nicholas Agung. Sawisé kuwi, padha bali menyang tanah airé, nyritakaké marang sapa waé ing endi waé apa sing wis kelakon nalika lelungané. Wali Agung iki nindakake akèh kaajaiban ageng lan mulya ing daratan lan ing segara. Panjenengané nulungi wong-wong sing kasangsaran, nylametaké wong saka klelep lan nggawa menyang daratan saka jeroning segara, mbébasaké wong sing ditawan lan nggawa sing wis bébas mulih, nylametaké wong saka belenggu lan penjara, nglindhungi saka pedhang, nylametaké saka pati, lan maringi akèh panyembuhan marang akèh wong: maringi pandelengan marang wong wuta, kanggo wong lumpuh diparingi kemampuan mlaku, kanggo wong tuli diparingi karunia krungu, lan kanggo wong bisu diparingi karunia bisa ngomong. Panjenengané maringi kasugihan marang akèh wong sing nandhang mlarat lan papa banget, nyedhiyakake panganan kanggo wong luwe, lan rawuh marang kabèh wong ing saben kabutuhan minangka pitulung sing siap, panengah sing anget, lan pangacara uga panglindhung sing cepet. Lan saiki uga Panjenengané nulungi sapa waé sing nyuwun marang Panjenengané lan nylametaké saka kasangsaran. Mujijat-mujijat Panjenengané ora bisa kaétung, kaya déné ora bisa diterangaké kabèh kanthi rinci. Panjenengané sing agung sing nindakake mujijat iki kondhang ing Wétan lan Kulon, lan mujijat-mujijat Panjenengané misuwur ing saben pojok bumi. Mugi Gusti Allah Tritunggal—Bapa, Putra, lan Roh Suci—kinurmatan lumantar dhèwèké, lan mugi asmané sing suci dipuji déning kabèh salawas-lawase. Amén.

- Mukjizat-mukjizat Santo Nikolaus sing kelakon sawisé seda

Santa Nikolaus nindakake akèh mujijat, ora mung nalika isih urip nanging uga sawisé seda. Sapa sing ora gumun krungu bab mujijat-mujijat éndahé! Amarga ora mung siji nagara utawa siji wewengkon, nanging sak donya wis kebak mujijat-mujijat Santa Nikolaus. Mlaku menyang wong-wong Yunani, ing kana padha gumun marang mujijat-mujijat mau; menyang wong-wong Latin – ing kana padha kaget, lan ing Siria padha muji mujijat-mujijat mau. Ing saindenging jagad, wong-wong padha gumun marang Santo Nikolaus. Mlaku menyang Rus', lan kowe bakal weruh manawa ora ana kutha utawa desa sing ora kebak mujijat-mujijat Santo Nikolaus.

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Yunani Leo lan ing sangisoré Patriark Athanasius, mujijat agung Santa Nikolaus kadadeyan ing[8600] . Nikolaus Agung, Uskup Agung Myra, muncul ing tengah wengi ing sawijining panglihatan marang sawijining tuwa sing taat, welas asih, lan ramah, sing aran Theophanes, lan ngendika:

'Bangun, Theophanes, tangi lan menyang marang pelukis ikon Aggeus lan paringi dhèwèké pitutur supaya nglukis telung ikon: saka Juruwaluh kita Yesus Kristus Gusti, sing nyipta swarga lan bumi lan mbentuk manungsa; saka Sang Putri Sing Paling Suci, Ibuné Gusti Allah; lan saka panengah kanggo bangsa Kristen, Nicholas, Uskup Agung Myra, amarga pantes aku muncul ing Konstantinopel. Sawise nglukis telung ikon iki, pasrahaké marang Patriark lan kabèh majelis. Tindakna kanthi cepet lan aja mbantah."

Sawisé ngendika mangkono, sang wali iku sirna saka pandelengan. Nalika tangi saka turu, wong sing tresna marang Gusti Allah, Teofanes, kagèt lan ngeri marang panglihatan kuwi; dhèwèké langsung menyang pelukis ikon Aggeus lan nyuwun supaya nglukis telung ikon agung: Kristus Juru Wilujeng, Sang Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, lan Santo Nikolaus. Kanthi sih-rahmaté Sang Juruwalèh sing welas asih, Ibuné Gusti sing Maha Suci, lan Santo Nikolaus, Aggai nglukis telung ikon mau lan nggawa marang Theophanes. Theophanes njupuk ikon-ikon mau, disimpené ing kamar ndhuwur lan kandha marang garwané:

'Ayo padha nyiapake dhaharan ing omah kita lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo dosa-dosane kita.'

Dheweke sarujuk kanthi kabungahan. Theophanes lunga menyang pasar, tuku panganan lan omben-omben regane telung puluh zlatnik, banjur digawa menyang omah lan disiapake dhaharan mewah kanggo Patriark. Banjur dheweke menyang Patriark lan nyuwun marang dheweke lan kabeh sinode supaya mberkahi omahé lan ngrasakake panganan lan omben-omben. Patriark sarujuk, rawuh karo sinode menyang omahé Theophanes lan nalika mlebu kamar ndhuwur, ndeleng ana telung ikon: siji nggambaraké Gusti kita Yesus Kristus, sijiné nggambaraké Sang Putri Allah sing Maha Suci, lan sijiné manèh nggambaraké Santo Nikolaus. Nalika nyedhak ikon sing kapisan, Patriark kandha:

'Kamulyan tumrap Panjenengan, Kristus Gusti kita, sing nyipta sakabehing prakara. Pantes nglukis gambar iki.'

[8600] Iki dumadi ing pertengahan abad kaping wolu, nalika pamaréntahan Kaisar Leo si Iseuri.

Banjur, nalika nyedhaki ikon kapindho, piyambakipun ngendika:

'Apik tenan yèn gambar Ibuné Gusti Allah sing Maha Suci, sing dadi perantara kanggo sak donya, uga digambar.'

Nalika nyedhaki ikon katelu, Patriark kandha:

'Iki gambar Nicholas, Uskup Agung Myra. Dheweke ora pantes digambar ing ikon ageng kaya ngene. Amarga dheweke putrane wong biasa, Theophanes lan Nonna, sing padha petani.'

Nimbali juragan omah, Patriark kandha marang dheweke:

'Theophanes, aja nganti Aggeus nglukis gambar Nicholas kanthi ukuran sing gedhé banget.'

Lan dhèwèké mréntahaké supaya ikon sang wali iku dicopot, kandha:

'Ora pantes yèn dhèwèké ngadeg bareng karo Kristus lan Sang Putri Allah sing Maha Suci.'

Wong saleh Theophanes, sawisé nggawa ikon Santo Nikolaus metu saka kamar ndhuwur kanthi sedhih banget, nyelehake ing gudang ing panggonan sing kinurmatan; lan, sawisé milih saka katedral sawijining rohaniawan—wong sing duwé kawicaksanan lan pangertèn sing luar biasa jenengé Callistus—dhèwèké nyuwun supaya ngadeg ing ngarepé ikon mau lan muji Santo Nikolaus. Dheweke dhéwé banget sedhih amarga tembungé Patriark sing mrentah supaya ikon Santo Nikolaus dipindhah saka kamar ndhuwur. Nanging ana ing Kitab Suci: 1 Raja-raja 2 – *'Aku bakal ngluhurake wong-wong sing ngluhurake Aku*'. Mangkono pangandikane Gusti Yesus Kristus, lumantar Panjenengané, kaya sing bakal kita deleng, sang wali dhéwé bakal diurmati.

Sawisé ngluhuraké Gusti Allah lan Sang Theotokos sing Maha Suci, Patriark lungguh ing méja bebarengan karo kabèh sinodhéné, lan hidangan disuguhaké. Sawisé kuwi, Patriark munggah, muji Gusti Allah lan Sang Theotokos sing Maha Suci, lan sawisé ngombe anggur, padha bungah bebarengan karo kabèh sinodhéné. Nalika semana, Callistus padha muji lan ngluhuraké Santo Nikolaus Agung. Nanging banjur angguré entèk, padahal Patriark lan kanca-kancané isih kepéngin ngombe lan seneng-seneng. Lan salah sijiné sing ana ing kono kandha:

'Teofanes, gawa maneh anggur kanggo Patriark lan gawe pesta iki nyenengake.'

Dheweke mangsuli:

'Ora ana maneh anggur, Gusti, lan wong-wong ora adol maneh ing pasar; ora ana panggonan kanggo tuku.'

Kanthi sedhih banget, dhèwèké kelingan marang Santo Nikolaus, kepiyé sang santo wis muncul marang dhèwèké ing sawijining panglihatan lan dhèwèké dhawuh supaya nglukis telung ikon: Sang Juruwilujeng, Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, lan ikon dhèwèké dhéwé. Mlebu ing gudang anggur kanthi rahasia, dhèwèké sujud ing ngarepé ikon sang santo lan kandha karo luh:

'Ya Santo Nikolaus! Kelahiranmu nggumunake lan uripmu suci; kowe wis marasake akèh wong sing lara. Aku nyuwun marang kowe, tindakna mujijat kanggo aku saiki ing wektu aku butuh, lan paringana aku anggur luwih akeh.'

Sawisé ngomong mangkono lan nglètèhaké tandha salib, dhèwèké lunga menyang panggonané kendi-kendi anggur; lan lumantar perantaraan Santo Nikolaus Pambabar Mujijat, kendi-kendi kuwi kebak anggur. Kanthi kabungahan, Theophanes njupuk anggur mau lan nggawa marang patriark. Patriark ngombe lan muji, kandha:

'Aku durung nate nyicipi anggur kaya ngene.'

Lan wong-wong sing ngombe padha kandha yèn Theophanes wis nyimpen anggur paling apik kanggo pungkasan pesta. Nanging dhèwèké njaga mukjizat nggumunake Santa Nikolaus dadi rahasia.

Kanthi semangat, Patriark lan sinode mundur menyang omah ing jejere Gréja Santa Sofia. Esuk-esuk, ana sawijining bangsawan jenenge Theodore teka marang Patriark saka sawijining desa sing dijenengi Sierdalsky, ing Pulo Mirsky, lan nyuwun banget marang Patriark supaya rawuh marang dheweke, amarga putri siji-sijine kaserang gangguan setan, lan maca Injil Suci ing sirahé. Patriark sarujuk, njupuk Empat Injil, numpak kapal bebarengan karo kabèh sinode, lan miwiti pelayaran. Nalika padha ana ing segara amba, badai ngedol angin kenceng; kapale ambruk, kabèh wong tiba ing banyu lan nglangi, padha njerit lan ndedonga marang Gusti Allah, Indhungé Gusti Allah sing Paling Suci, lan Santo Nikolaus. Lan Sang Ibuné Gusti Allah sing Paling Suci nyuwun marang Putrané, Juruwilahan kita Yesus Kristus, kanggo sinode, supaya tatanan imam ora musna. Banjur prau mau mbalèk manèh, lan kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, kabèh sinode munggah manèh. Nalika dhèwèké lagi klelep, Patriark Athanasius kelingan dosané marang Santo Nikolaus lan, karo njerit, ndedonga lan kandha:

'Ya Sang Wali Agung Kristus, Uskup Agung Myra, Nicholas sing bisa nindakake mujijat, aku wis dosa marang kowe; apura lan welas asih marang aku, wong sing dosa lan sengsara; nylametake aku saka jeroné segara, saka jamu sing pait iki lan saka pati sing ora ana gunané.'

O kaajaiban sing mulya – sing sombong padha andhap asor, dene sing andhap asor diunggahake kanthi ajaib lan diurmati kanthi mulya.

Tiba-tiba Santo Nikolaus muncul, mlaku ing segara kaya ing daratan; piyambakipun nyedhaki patriark lan nyekel tangane, kandha:

'Athanasius, apa kowe butuh pitulungku ing jeroné segara, aku sing asalé saka wong cilik?'

Dheweke, meh ora bisa mbukak cangkemé, kesel, kandha kanthi nangis kenceng:

'Ya Santo Nikolaus, wong suci agung, sing cepet nulungi, aja kelingan marang kesombongan ala kula; nylametaké kula saka pati sing ora perlu ing jeroné segara, lan kula bakal memuji panjenengan salawas-lawase urip kula.'

Lan sang wali kandha marang dhèwèké:

'Aja wedi, sedulur; delengen, Kristus nylametake kowe liwat tanganku. Aja dosa maneh, supaya ora ana sing luwih parah tumeka marang kowe. Munggah menyang prau.'

Sawisé ngendika mangkono, Santo Nikolaus ngangkat patriark saka banyu lan nyelehaké ing kapal, kandha:

'Kowe wis slamet; bali menyang pelayananmu ing Konstantinopel.'

Lan sang wali banjur dadi ora katon. Nalika padha weruh patriark, kabèh wong padha njerit:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Sang Juruwilaha, lan Panjenengan, Sang Ratu Agung sing Paling Suci, Ibune Gusti Allah, sing wis nylametake sang patriark saka klelep.'

Kaya tangi saka turu, patriark takon marang wong-wong mau:

'Aku ana ing endi, sedulur?'

'Ana ing kapal panjenengan, pak,' wong-wong mau mangsuli, 'lan kita kabeh ora cilaka.'

Kanthi nangis, patriark kandha:

'Sedulur, aku wis dosa marang Santo Nikolaus; pancen dhèwèké agung: dhèwèké mlaku ing segara kaya ing daratan garing; dhèwèké nyekel tanganku lan nempatake aku ing kapal; pancen dhèwèké cepet nulungi kabèh sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké kanthi iman.'

Parahu kuwi banjur cepet-cepet mulih menyang Konstantinopel. Nyetek ing daratan bebarengan karo sakabehe sinode, Patriark kanthi nangis lunga menyang Gréja Santa Sofia lan ngutus Theophanes, mréntah supaya nggawa ikon mujijat Santa Nikolaus sakcepete. Nalika Theophanes nggawa ikon mau, Patriark sujud ing ngarepé kanthi nangis lan kandha:

'Aku wis dosa, ya Santo Nikolaus; apuraen aku, wong sing dosa.'

Sawisé ngendika mangkono, piyambakipun nyekel ikon mau ing pangkuan, nyium kanthi ngajèni bebarengan karo para anggota sinode, lan nggawa menyang Gréja Santa Sofia. Ing dina candhaké, piyambakipun masang watu dhasar kanggo gréja watu ing Konstantinopel kang dipersembahaké marang Santa Nikolaus. Nalika gréja mau wis rampung dibangun, Patriark piyambak kang ngahosulaké ing dina raya Santa Nikolaus. Lan ing dina iku, sang suci marasaké *patang puluh* priya lan wanita sing lara. Patriark banjur nyumbang 30 liter emas lan akèh désa lan kebon woh-wohan kanggo hiasan gréja. Lan dhèwèké ngedegaké biara pakurmatan ing sacedhaké. Akèh wong teka ing kana: wong wuta, wong pincang, lan wong kusta. Sawisé nyentuh ikoné Santo Nikolaus, kabèh padha lunga kanthi waras, padha muji Gusti Allah lan Panjenengané sing Maha Nglakoni Mucjizat.

Ing Konstantinopel ana wong sing jenenge Nikolaus, sing ngupadi panguripan kanthi pakaryan tangane. Amarga dheweke wong sing taat, dheweke nduweni sumpah ora bakal nglilani dina-dina sing kaparingake kanggo ngeling-eling Santo Nikolaus kliwat tanpa ngelingi abdi Gusti iki. Dheweke nglakoni iki tanpa kendhat, manut tembung Kitab Suci: Amsal 3 – *'Mulyakna Gusti kanthi bandha lan woh-wohan pisanan saka kabèh asilmu'*, lan dhèwèké tansah ngélingi kuwi kanthi kiyat. Mangkono dhèwèké nganti tuwa lan, sawisé kélangan tenaga kanggo makarya, dhèwèké dadi mlarat. Dina raya Santo Nikolaus wis cedhak, lan nalika dhèwèké mikir apa sing kudu ditindakake, wong tuwa kuwi kandha marang garwané:

– Dina Uskup Agung Kristus, Nikolaus, sing kita ngajeni, wis cedhak; kepiye carane kita wong mlarat iki bisa ngrayakake dina iki?

Garwané sing taat mangsuli marang bojone:

'Panjenengan wis mangertos, ingkang tak ajeni, yèn pungkasaning gesa kita wis cedhak, amarga tuwa wis nyerang panjenengan lan aku; sanadyan kita seda dina iki, aja nganti kendho tekad panjenengan lan aja lali pangibadah panjenengan marang sang wali.'

Dheweke nuduhake permadani marang bojone lan kandha:

'Jupuk karpet iki, adol, lan tuku kabèh sing perlu kanggo ngrayakaké pesta Santo Nikolaus kanthi pantes. Kita ora nduwé apa-apa manèh, lan kita ora butuh karpet iki, amarga kita ora nduwé anak sing bisa diwarisi.'

Krungu kuwi, wong tuwa sing saleh iku muji bojone lan njupuk permadani mau banjur mangkat. Nalika dheweke mlaku nyabrang alun-alun ing ngendi ana tugu Santo Konstantinus Agung lan liwat Gréja Santo Plato, dheweke kepethuk karo Santo Nikolaus—sing tansah siap nulungi—ing wujud wong tuwa sing kinurmatan, sing kandha marang wong sing nggawa permadani:

'Kancaku sing tak tresnani, kowe arep menyang ngendi?'

'Aku kudu menyang pasar,' wangsulane.

Nalika nyedhak, Santo Nikolaus kandha:

'Iku apik tenan. Nanging kandhaa, pinten rega karpet iki sing kowe arep adol, amarga aku kepengin tuku.'

Wong tuwa mau kandha marang sang wali:

'Tikar iki biyen dituku wolung zloty; saiki aku gelem njupuk apa waé sing kowe gelem maringi.'

Wong suci kandha marang wong tuwa:

'Apa panjenengan gelem nampa 6 zloty kanggo iki?'

– 'Yen panjenengan maringi aku sak kuwi,' ujare wong tuwa, 'aku bakal seneng nampa.'

Santa Nikolaus nyelupake tangane ing kanthong jubahé, njupuk sawetara emas, banjur nyelehake enem zloty gedhé ing tangané wong tuwa kuwi, lan kandha marang dhèwèké:

'Tampa iki, kancaku, lan wenehana aku permadani.'

Wong tuwa kuwi seneng nampa emas mau, amarga karpete regane luwih murah tinimbang kuwi. Sawisé njupuk karpet saka tangané wong tuwa, Santo Nikolaus pamit. Sawisé padha pisah, wong-wong sing ana ing alun-alun kandha marang wong tuwa:

'Apa kowe weruh hantu, pak tuwo, nganti kowe ngomong karo awakmu dhéwé?'

Amarga padha mung weruh wong tuwa lan krungu swarane, dene sang wali ora katon lan swarane ora krungu. Ing wektu kuwi, Santo Nikolaus teka karo permadani ing omahé bojone wong tuwa lan kandha marang dheweke:

'Bojomu iku kancaku lawas; nalika ketemu aku, dhèwèké nyuwun kaya ngéné: amarga tresna marang aku, gawa karpet iki marang bojomu, awit aku perlu nggawa siji barang, déné kowé kudu nyimpen iki dadi kagunganmu.'

Sawisé ngendika mangkono, sang wali dadi ora katon. Nalika weruh priya mulya iku sumunar padhang lan njupuk permadani saka panjenengané, wong wadon kuwi amarga wedi ora wani takon sapa kuwi. Mikir yèn bojone lali marang tembung-tembungé lan katresnané marang sang wali, wong wadon kuwi nesu marang bojone lan kandha:

"Aduh aku, wadon sengsara! Bojoku ora nduwé adab lan kebak goroh!"

Ngucapake tembung-tembung kaya ngono lan liya-liyané, dhèwèké malah ora gelem ndelok permadani kuwi, amarga kapenuhan katresnané marang sang wali.

Tanpa ngerti apa sing wis kelakon, bojone tuku kabèh sing dibutuhaké kanggo ngrayakaké dina raya Santo Nikolaus lan mlaku bali menyang gubugé, kabungahan amarga karpeté laris lan amarga dhèwèké ora perlu ninggalaké kabiasaan salehé. Nalika tekan omah, bojone sing nesu nampani dhèwèké nganggo tembung kasar:

'Wiwit saiki, tinggalna aku, amarga kowe wis goroh marang Santo Nikolaus. Satemene, Kristus, Putraning Allah, ngendika ing Lukas 9: *"Ora ana wong sing nyekel bajak lan ndeleng mburi sing pantes mlebu Karajaning Allah*."'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung kuwi lan liya-liyané, dhèwèké nggawa karpèt mau marang bojone lan kandha:

'Mangga, gawanen iki; kowe ora bakal ndeleng aku maneh. Kowe goroh marang Santo Nikolaus, mula kowe bakal kelangan kabeh sing wis kowe entuk kanthi ngrayakake pangeling-elingé. Amarga wis katulis: *"Sapa waé sing netepi kabèh hukum nanging gagal ing siji bab, dadi salah ing kabèh hukum"* (Yakobus 2:10).'

Krungu omongan bojone lan weruh permadani iku, sang tuwa kaget lan ora bisa mangsuli tembunge bojone. Dheweke ngadeg suwe ing kana lan pungkasane nyadari yèn Santo Nikolaus wis nindakake mujijat. Kanthi ambegan jero saka jeroning atine lan kebak kabungahan, dheweke ngangkat tangané marang langit lan kandha:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita, sing nindakake mujijat lumantar Santo Nikolaus!'

Lan wong tuwa iku kandha marang garwané:

'Mangga, kandhaa, sapa sing nggawa karpet iki—lanang apa wadon, tuwa apa enom?'

Bojoné mangsuli:

'Ana sawijining wong tuwa sing sumunar lan kinurmatan, nganggo sandhangan padhang, nggawa permadani iki marang aku lan kandha: "Bojo panjenengan kanca aku; mula nalika ketemu aku, dhèwèké nyuwun supaya aku nggawa permadani iki marang panjenengan—jupukna." Sawisé njupuk permadani kuwi, aku ora wani takon marang tamu kuwi sapa dhèwèké, amarga aku weruh dhèwèké sumunar kaya cahya.'

Krungu kabar saka garwané, wong tuwa kuwi gumun lan nuduhaké marang garwané potongan emas sing isih diduwèni, uga kabèh sing wis dituku kanggo ngrayakaké dina raya Santo Nikolaus: panganan, anggur, prosphora, lan lilin.

"Gusti isih urip!" pangandikane. "Wong sing tuku permadani saka aku lan saiki nggawa bali menyang omah kita, marang kita sing miskin lan andhap asor iki, pancen Santa Nikolaus; amarga wong-wong sing weruh aku lagi ngomong karo dheweke padha kandha: 'Apa ora setan sing kok deleng?' Padha mung weruh aku, dene dheweke ora katon."

Banjur loro-lorone, wong tuwa lan bojone padha njerit, matur nuwun marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan muji Uskup Agung Kristus, Nikolaus, sing cepet nulungi sapa wae sing nyuwun pitulungan marang Panjenengané kanthi iman. Kanthi kebak kabungahan, padha langsung menyang Gréja Santo Nikolaus, nggawa emas lan permadani, lan nyritakaké apa sing wis kelakon marang kabèh rohaniwan lan kabèh wong sing ana ing gréja. Lan kabèh wong, sawisé krungu critané, padha ngluhuraké Gusti Allah lan Santo Nikolaus, sing paring welas asih marang para abdi Panjenengané. Banjur padha ngutus warta marang Patriark Mikhael[8601] lan nyritakake kabèh mau. Patriark mrentah supaya wong tuwa mau diwènèhi tunjangan saka tanah kagungané Gréja Santa Sofia. Lan padha nganakake pésta agung kanthi panyuwunan puji-pujian lan kidung.

Ana ing Konstantinopel wong saleh jenenge Epifanius. Dheweke sugih banget lan dihormati dening Kaisar Konstantinus[8602] , lan dheweke nduweni akèh abdi. Ing sawijining dina dhèwèké kepéngin tuku bocah lanang dadi abdi, lan ing tanggal telu Desember, sawisé njupuk siji liter emas sing regané 72 zlatnik, dhèwèké numpak jaran lan numpak menyang pasar ing ngendi para pedagang saka Rus' padha adol budhak. Dhèwèké ora bisa tuku budhak, mula dhèwèké bali menyang omah. Nerajang saka jarané, dhèwèké mlebu kamare, njupuk emas sing digawa menyang pasar saka saké, lan sawisé nyelehaké ing sawijining panggonan ing kamar, dhèwèké lali ing endi wis nyelehaké. Kedadéan iki kelakon amarga mungsuh ala kuna, setan, sing tanpa kendhat perang nglawan umat Kristen supaya nambah kuwasa ing donya. Ora bisa nahan kesalehané wong iku, dhèwèké mutusaké nyemplungaké dhèwèké menyang jurang dosa. Ing ésuk, bangsawan iku nyaur abdi enom sing makarya kanggo dhèwèké lan kandha:

'Bawani emas sing tak paringake wingi; aku arep menyang pasar.'

Krungu kuwi, abdi enom kuwi dadi wedi, amarga tuwane ora maringi emas apa-apa, banjur kandha:

'Panjenengan boten maringi aku emas, Gusti.'

Sing duwé omah kandha:

'Heh, wong jahat lan licik, kandhaa ing endi kowe nyimpen emas sing tak paringake?'

[8601] Michael Kerullarios saka taun 1043 nganti 1058.

[8602] Mesthi wae, Konstantinus Monomachos, sing mrentah saka taun 1042 nganti 1060.

Anak lanang kuwi, amarga ora nduwé apa-apa, sumpah yèn dhèwèké ora ngerti apa sing diomongaké déning tuwané. Bangsawan mau nesu lan mréntahaké para abdi supaya ngiket anak lanang kuwi, nggebuk tanpa welas asih, lan masangké ing belenggu.

Dheweke dhéwé kandha:

'Aku bakal nemtokake nasibe sawisé pesta Santo Nikolaus rampung' – amarga pesta kuwi bakal dianakake ing dina candhake.

Dikurung piyambak ing candhi, bocah iku nangis lan nyuwun marang Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, Panylamet wong-wong sing kasangsaran:

'Ya Gusti Allah Tuhanku, Yesus Kristus, Sang Maha Kuwasa, Putraning Allah Kang Gesang, kang manggon ing pepadhang kang ora bisa disedhaki! Kula njerit marang Panjenengan, awit Panjenengan mangertos manah manungsa; Panjenengan punika Panyelametipun anak yatim, Panyelametipun tiyang ingkang kasangsaran, Panglipuripun tiyang ingkang nandhang sangsara: nyelametna kula saking bala punika, ingkang kula boten mangertos punapa-punapa. Parengna aku panyelamatan sing welas asih, supaya tuanku, sawise dibebasake saka dosa lan ketidakadilan sing ditimpakake marang aku, bisa ngluhurake Panjenengan kanthi manah sing bungah, lan supaya aku, abdi Panjenengan sing andhap asor, sawise dibebasake saka musibah iki sing nimpah marang aku kanthi ora adil, bisa nyuwun panuwun marang Panjenengan amarga katresnan Panjenengan marang manungsa.

Ngucapaké tembung-tembung kaya ngono lan liya-liyané kanthi nangis, nambah pandonga demi pandonga lan luh demi luh, bocah iku njerit marang Santo Nikolaus:

'Ya Bapa ingkang kinurmatan, Santo Nikolaus, nyelametna aku saka sangsara iki! Panjenengan mangertos menawi aku gadhah bener saking tuduhan ingkang dipunparingaken dening tuanku. Enjing punika dinten pangibadah Panjenengan, lan aku wonten ing sangsara ageng.'

Wengi teka, lan bocah sing kesel iku turu. Banjur Santo Nikolaus muncul marang dheweke—tansah siap nulungi sapa wae sing nyuwun pitulungan kanthi iman—lan ngendika:

'Aja sedhih: Kristus bakal nylametake kowe liwat aku, abdi-Nya.'

Sakwise kuwi, belenggu ing sikilé tiba, lan dhèwèké tangi lan muji Gusti Allah lan Santo Nikolaus. Ing wektu kuwi uga, santo mau muncul marang tuwané lan ngélarang dhèwèké:

'Ngapa kowe wis nindhes abdi-mu, Epifanius? Kowe sing kudu disalahake, amarga kowe lali ing endi kowe nyimpen emas, nanging kowe wis nyiksa bocah iku tanpa sebab, sanajan dheweke setya marang kowe. Nanging amarga kowe ora ngrancang iki dhéwé, nanging kesasar déning mungsuh kuna, setan, aku katon supaya katresnanmu marang Gusti Allah ora surut. Bangun lan bebasna bocah iku; awit yèn kowe ora manut marang aku, cilaka gedhé bakal tumeka marang awakmu dhéwé.

Banjur, kanthi nunjuk drijiné marang panggonan emas iku, Santo Nikolaus ngendika:

'Bangun, jupuk emasmu lan bebasake bocah iku.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké sirna.

Kesatria Epiphanius tangi kanthi rasa ngeri, banjur menyang panggonan ing kamar sing wis dituduhake dening sang wali, lan nemokake emas sing biyen disimpené ing kana. Banjur, keserang rasa wedi lan kebak kabungahan, dhèwèké kandha:

'Kamulyaning dhumateng Panjenengan, Kristus Gusti kita, Pangarep-arepipun kabèh umat Kristen; kamulyaning dhumateng Panjenengan, Pangarep-arepipun ingkang tanpa pangarep-arep, Panglipur ingkang sigra tumrap ingkang putus asa; Kamulyaning dhumateng Panjenengan, ingkang sampun paring padhang marang donya sedaya lan panyelamatan ingkang sigra tumrap tiyang-tiyang ingkang klintu, Sang Santo Nikolaus, ingkang nyembuhaken boten namung lara badan, nanging ugi godha ingkang nyerang jiwa.

Kanthi nangis, dhèwèké sujud ing ngarepé ikon sing mulya saka Santo Nikolaus lan kandha:

'Kula matur nuwun, Bapa ingkang kinurmatan, awit panjenengan sampun nyelametake kula, sanadyan kula derhaka lan dosa, lan sampun rawuh dhumateng kula, tiyang sengsara, ngresiki kula saking dosa-dosa kula. Kados pundi kula badhe mbalekake budi dhumateng panjenengan awit sampun kersa mirsani lan rawuh dhumateng kula?'

Sawisé ngucapaké tembung-tembung kuwi lan liya-liyané, bangsawan mau nyedhak marang bocah lan nalika weruh manawa belenggué wis tiba, dhèwèké kaget banget lan nyalahké dhèwèké dhéwé kanthi abot. Dheweke langsung mréntahaké supaya bocah iku dibebasaké lan ngupaya sak kuwate kanggo nglipur atiné; déné

dhèwèké dhéwé tetep tangi sakwengi, matur nuwun marang Gusti Allah lan Santa Nikolaus, sing wis nylametaké dhèwèké saka dosa kaya ngono. Nalika bel muni kanggo Matins, dhèwèké tangi, njupuk emas mau, lan lunga bareng bocah iku menyang Gréja Santa Nikolaus. Ing kana, kanthi kabungahan dhèwèké nyritakaké marang kabèh wong bab rahmat sing diparingaké Gusti Allah lan Santo Nikolaus marang dhèwèké. Lan kabèh wong ngluhuraké Gusti Allah, sing nindakaké mujijat kaya ngono lumantar para wali. Sawisé Matins rampung, sang bangsawan kandha marang bocah lanang ing gréja:

'Anakku, dudu aku, wong sing dosa iki, nanging Gustimu, Sang Maha Nyipta swarga lan bumi, lan abdi suci Panjenengané, Nicholas, sing wis nylametaké kowe saka perbudakan, supaya ing sawijining dina aku uga bisa diparingi pangapura amarga kaluputan sing wis tak lakoni marang kowe amarga kebodhoanku.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké mbageaké emas mau dadi telung pérangan; pérangan kapisan diparingaké marang Gréja Santo Nikolaus, pérangan kapindho disaluraké marang wong mlarat, lan pérangan katelu diparingaké marang bocah lanang mau, kanthi kandha:

'Golekna iki, anakku, lan kowe ora bakal nduwé utang marang sapa waé kajaba marang Santo Nikolaus. Bab aku, aku bakal ngopeni kowe kaya bapak sing tresna.'

Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah lan Santo Nikolaus, Epifanius bali menyang omahé kanthi kabungahan.

Sawijining dina ing Kyiv, nalika dina raya Para Martir Suci Boris lan Gleb, akèh wong padha teka saka kabèh kutha lan désa kanggo ngrayakaké dina raya Para Martir Suci. Ana sawijining priya saka Kyiv, kang nduwèni iman gedhé marang Santo Nikolaus lan Para Martir Suci Boris lan Gleb, numpak prau lan layar menyang Vyshhorod kanggo ngurmati relikwarium Para Martir Suci Boris lan Gleb[8603] , nggawa lilin, kemenyan, lan prosphora – kabèh sing dibutuhaké kanggo perayaan sing pantes. Sawisé ngurmati relik suci para wali lan atiné dadi lega, dhèwèké miwiti lelampahan bali. Nalika dhèwèké nglayar mudhun Kali Dnieper, bojone sing nyekel anaké ing pangkuan ketiduran lan tiba ing banyu, banjur anaké klelep. Bapaké wiwit nyabuti rambute, kandha:

Aduh aku, Santo Nikolaus! Apa amarga iki aku wis nyandhak iman gedhe marang kowe—supaya kowe ora nylametake anakku saka klelep? Sapa sing bakal ngwarisi harta bendaku? Sapa sing bakal tak ajarake supaya padha ngrayakake pesta agung kanggo ngeling-eling kowe, pelindungku? Kepiye carane aku bakal nyritakake sih-rahmat agengmu sing kowe curahake marang saindenging jagad lan marang aku, wong mlarat, nalika anakku klelep? Aku kepengin mbangkitake dheweke, maringi pencerahan liwat mujijatmu, supaya sawisé aku seda aku bisa dipuji amarga keturunanku ngurmati kenangan Santo Nikolaus. Nanging Panjenengan, Sang Suci, sampun paring sangsara boten namung dhumateng kula, nanging ugi dhumateng Panjenengan piyambak; awit enggaling kelingan dhumateng Panjenengan ing griya kula badhe sirna, amargi kula sampun sepuh lan ngentosi seda. Menawi Panjenengan kersa nylametake bocah punika, mesthi saged nylametake, nanging Panjenengan piyambak nglilani piyambak tenggelam, lan boten nylametake putra tunggal kula saking jeroning segara. Utawa kowe kira aku ora ngerti mujijatmu? Mujijatmu ora kaétung, lan ilat manungsa ora bisa nyritakaké; lan aku, Bapa Suci, pracaya yèn kabèh iku bisa tumrap kowe—apa waé sing kowe karepaké—nanging kaluputanku wis ngungguli. Saiki, sangsara amarga sedhih, aku nyadari yèn yèn aku netepi dhawuhe Gusti tanpa cela, kabèh makhluk bakal manut marang aku, kaya marang Adam ing Swarga sadurungé Panurunan. Saiki, nanging, kabèh makhluk mungsuh aku: banyu bakal nglelebake aku, kéwan galak bakal nyabik-nyabik aku, ula bakal nguntal aku, kilat bakal ngobong aku, manuk bakal ngetok-ngetok nganti mati, sapi bakal nesu lan nginjak-injak kabèh, manungsa bakal matèni aku, lan roti sing diwènèhake kanggo pangan ora bakal maremake aku nanging, miturut kersaning Gusti, malah bakal dadi karusakan. Nanging kita, kang diparingi nyawa lan akal lan diciptakaké miturut gambaré Gusti Allah, ora nepati kersané Pangripta kita kaya sing kuduné. Nanging aja nesu marang aku, Bapa Suci Nikolaus, amarga aku ngomong kanthi wani, amarga aku ora putus asa marang keslametan, amarga kowe dadi pitulungku.

Garwané, nalika semana, nyabuti rambute lan nggebuk pipiné. Akhiré, padha tekan kutha lan, kebak sedhih, mlebu omahé. Wengi teka, lan waspadha, cepet nulungi kabèh sing nyuwun pitulungan marang dhèwèké, Nikolaus, Uskup Kristus, nindakake mujijat éndah sing durung tau katon sadurungé. Ing wayah wengi, dhèwèké njupuk bocah sing klelep saka kali lan nyelehaké ing loteng paduan swara Gréja Santa Sofia, urip lan ora cilaka.

[8603] Relik suci Boris lan Gleb isih ana ing Vyshgorod, Kyiv, nalika semana. Mujijat sing dimaksud kelakon antara taun 1087 lan 1091.

Nalika wayahe shalat esuk teka, juru kunci mlebu gréja lan krungu tangisé bocah saka loteng paduan swara. Lan suwé dhèwèké ngadeg ing kono, mikir:

'Sapa sing ngidini wong wadon mlebu ing loteng paduan suara?'

Dheweke banjur menyang wong sing ngatur tertib ing paduan swara lan miwiti nyalahké; wong kuwi kandha ora ngerti apa-apa, nanging juru kunci tetep nyalahké:

'Kowe ketangkep basah-basahan, merga bocah-bocah nangis ing loteng paduan suara.'

Wong sing ngurusi loteng paduan swara kuwi wedi; nalika nyedhaki gembok, dhèwèké weruh yèn gemboké isih utuh lan krungu swara bocah. Sawisé mlebu loteng paduan swara, dhèwèké weruh bocah cilik sing teles kabèh déning banyu, ngadeg ing ngarep ikoné Santo Nikolaus. Amarga ora ngerti apa-apa, dhèwèké nglaporaké prakara mau marang metropolit. Sawisé ngrayakaké Matins, metropolit ngutus wong kanggo nglumpukaké warga ing alun-alun lan takon sapa anaké sing lagi ana ing loteng paduan swara Gréja Santa Sofia. Kabèh warga kutha padha menyang gréja, gumun carané bocah sing teles kabasahan banyu kuwi bisa ana ing loteng paduan swara. Bapaké bocah mau uga teka kanggo gumun marang mujijat kuwi, lan nalika ndeleng, dhèwèké langsung ngenali. Nanging, amarga ora precaya karo paningalé dhéwé, dhèwèké menyang bojone lan nyritakaké kabèh mau kanthi rinci. Dhèwèké langsung miwiti nyalahaké bojone, kandha:

'Kepiye kowe ora mangertos menawa iki mujijat sing digawé déning Santo Nikolaus?'

Dheweke kesusu menyang greja, ngenali anaké, lan tanpa nyentuhé, sujud ing ngarepé ikoné Santo Nikolaus lan ndedonga kanthi emosi sing jero lan luh. Bojoné, sing ngadeg saka adoh, nangis. Sawisé krungu bab iki, kabèh wong padha teka kanggo ndelok mujijat, lan kabèh warga kutha padha kumpul, memuji Gusti Allah lan Santo Nikolaus. Metropolitan banjur netepake pesta agung, kaya sing dirayakake ing dina pangeling-eling Santo Nikolaus, ngluhurake Tritunggal Agung, Rama, Putra, lan Roh Suci. Amin.

Troparion, Nada 4:

Minangka tuladha iman lan tuladha alus lan ngendhaleni dhiri, Panjenengan nembongake dhiri marang umat Panjenengan minangka Kasunyatan sejati: amarga iku Panjenengan nggayuh, lumantar andhap asor, panggonan ing puncak, lan lumantar kasrakat, kamulyan, ya Bapa lan Hierark Suci Nikolaus, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita slamet.

Kontakion, Nada 3:

Ing tanah suci, Panjenengan muncul minangka pelayan sakramen: sawise nepaki Injil Kristus, ya Bapa Sing Kinurmatan, Panjenengan nyawisake nyawa Panjenengan kanggo umat Panjenengan, lan nylametake wong sing ora salah saka pati. Mula saka iku, Panjenengan disucikake dadi pangurus agung sih rahmaté Gusti.

20 Desember

7 Desember (Gaya Lawas)

Uripé bapa kita sing suci Ambroise, Uskup Milan

Dipepering ing tanggal 7 Desember

Santa Ambroius[8604] , putrané bangsawan Ambroius, gubernur Romawi ing Gallia[8605] lan provinsi-provinsi kulon liyané. Amarga katresnané marang putrané, bangsawan mau maringi jeneng miturut jenengé dhéwé.

[8604] Ambroise saka Milan lair watara taun 340 ing kutha Trier, ing ngendi wong tuwane manggon wektu kuwi.

[8605] Ing donya kuna, sawijining nagara ageng sing dikenal minangka Gaul ora mung nyakup Prancis saiki nanging uga Belgia, pérangan saka Walanda, wilayah Rhine ing Jerman, lan meh kabèh Swiss. Saliyane, bapaké Santo Ambrosius saka Milan, sing uga aranè

Sanajan nalika sang wali isih bayi, wis ana pratandha manawa bakal nggawa manisan rohani marang Gréja Kristus. Ing sawijining dina, ing tengah dina, bayi Ambrose sing dibalut kain bayi lagi nggleleng ing njaba, turu kanthi cangkemé mbukak. Tiba-tiba, segerombolan tawon mabur mlebu, nempel ing bayi lan nutupi sakabehe rai lan cangkemé; lan bisa dideleng tawon mlebu cangkem bayi lan metu maneh, ninggalake madu ing ilat bayi. Pembantu weton, weruh kahanan iki, kepengin ngusir tawon mau amarga wedi bakal nglarani bayi. Nanging bapaké Ambrose, sing wis nyekseni kahanan iki, nyegah ibu pengasuh, amarga dhèwèké kepéngin weruh kepiyé mujijat iki bakal rampung. Sawisé sawatara wektu, tawon-tawon mau mabur munggah nganti ilang saka pandelengan. Bapaké bayi kuwi gumun lan kandha:

'Yen bocah iki gedhe, dheweke bakal dadi agung ing antarané manungsa.'

Mangkono, sanadyan isih bayi, Gusti wis paring pratandha lumantar abdi Panjenengané yèn tembung Kitab Suci bakal kawujud ing dhèwèké: Amsal 16 – *'Tembung sing nyenengake kaya madu, manis ing jiwa*'.

Amarga segerombolan tawon iku nyimbolake piwulang lan tulisan sing nyenengake saka Santo Ambrosius, kang digunakake kanggo mbangun sarang madu rohani, nyenengake manah wong-wong lan ngunggahake saka bumi menyang swarga. Nalika dhèwèké wis luwih tuwa lan manggon ing Roma karo ibuné—sing wis janda lan wis ndhawuhake janji marang Gusti Allah kanggo tetep dadi prawan—dhèwèké naté ndeleng wong-wong padha nyium tangan uskup. Sawisé kuwi, nalika dolanan ing omahé wong tuwané, dhèwèké nguluraké tangané marang keluargané, kandha:

[8606]"Cium aku, amarga aku uga bakal dadi uskup."

Tembung-tembung iki diucapake liwat dhèwèké déning Roh Suci minangka pratandha bab sing bakal teka, nanging wong diwasa, amarga ora nyadari yèn sih rahmaté Gusti sing manggon ing bocah iku lagi nyiapaké dhèwèké kanggo jabatan uskup, banjur nyegah dhèwèké, kaya-kaya dhèwèké ngomong sembarangan.

Sawisé seda bapaké Santo Ambrosius, ibuné pindhah menyang Roma lan maringi dhèwèké lan adhine lanang, Satyrus, pendhidhikan paling apik, déné adhine wadon—sepuh dara—nanemaké katresnan marang kasucian ing atiné[8607] .

Sawisé sinau babagan seni retorika, Ambroise dhéwé dadi pambicara kondhang, duwé daya meyakaké. Dhèwèké mbela wong sing dirugèkaké, nulungi wong sing nandhang sangsara, ngecam wong sing tumindak ora adil, lan mbantu netepaké kabeneran ing pangadilan. Amarga kabijaksanaané, Probus, panguwasa paling dhuwur ing Roma, ngangkat dhèwèké dadi penasihat. Ambroise banjur diangkat dadi gubernur provinsi Romawi Liguria[8608] lan Emilia[8609] . Ing wektu iku, ing kutha Mediolanum[8610] , Uskup Auxentius seda; dhèwèké iku Arian lan wis njabat kursi uskup sawisé Uskup Ortodoks Dionysius, sing seda nalika ditawan. Ana perselisihan gedhe lan ora sarujuk antarane Ortodoks lan Arian, amarga saben pihak kepengin masang uskup saka denominasi dhewe ing kursi uskup sing kosong ing Mediolanum. Kerusuhan lan kekacauan terus ana ing antarané warga Mediolanum. Sawisé krungu bab iki, gubernur Roma, Probus, maringi dhawuh marang Ambroise supaya lelungan menyang Mediolanum lan nundha pemberontakan sing wis meletus ing kana, kandha marang dhèwèké:

'Tumuju menyang kana lan tumindak ora minangka hakim, nanging minangka uskup[8611] .'

Ambrosius, uga dadi gubernur Spanyol. Dhèwèké nduwèni anak liya sing luwih tuwa tinimbang Ambrosius – siji putri, Marcellina, lan siji putra, Satyrus, sing uga dikanonisasi déning Gréja Kulon.

[8606] Miturut tembung panganggit riwayat St. Ambroise, diakon lan sekretarisé Paulinus, ing kéné 'Roh Gusti ngandika lumantar dhèwèké, nyiapaké dhèwèké dadi imam'.

[8607] Ing Roma, ora adoh saka Bukit Kapitolin, omah ing ngendi St. Ambroius dibesarké isih dituduhaké nganti saiki. Omah iku wis diowahi dadi gréja lan biara para dara sing didedikasikaké marang jenengé.

[8608] Liguria iku sawijining wewengkon sing tapel wates kuloné, ngarah Gaul, ditandhani déning Kali Varus lan Pegunungan Alpen Maritim; ing kidul-wétan, ngarah Italia, déning Kali Macra; ing lor déning Kali Padus; lan ing kidul déning Teluk Liguria. Mula, wewengkon iki nyakup apa sing saiki dadi Prancis kidul, kang tapele karo Italia, lan pérangan Italia lor-kulon, kalebu Nice, Genoa, Piedmont kidul, lan pérangan kulon Parma lan Piacenza.

[8609] Emilia – sawijining provinsi ing Gaul, dumunung ing antarané Liguria lan Flaminia, watara ing pérangan tengah Italia lor saiki.

[8610] Mediolanus – sawijining kutha kuna ing wewengkon sing dikenal minangka Gaul Cisalpine, utawa Italia lor saiki – dadi pusat kamakmuran kanggo ilmu pengetahuan lan seni; saiki, kutha iki dadi kutha utama lan makmur ing wewengkon Lombardy, Italia, kanthi populasi gedhe.

[8611] Tembung-tembung iki katon kaya ramalan sing maringi pratandha marang pelayanan episkopal sing mulya ing tembe mbesuké St. Ambroise ing kutha iki.

Sawisé tekan Mediolanum, Ambroise mlebu gréja ing ngendi pemilihan lagi dilakoni lan kanthi kabèh daya kecapatené, dhèwèké miwiti ngyakinaké wong-wong supaya sing padha mbantah bisa rukun lan tentrem. Dumadakan, ana bayi sing durung bisa ngomong njerit saka antarané kerumunan:

'Ambrosius – uskup!'

Krungu kuwi, kabèh wong ing gréja padha ngulang tembungé bayi mau lan wiwit padha njerit bareng banter:

'Ambroise iku uskup! Ambroise iku uskup!'

Mangkono, kanthi kuwasa sih rahmaté Gusti, bayi sing durung bisa ngomong iku banjur ngomong, lan loro pihak sing bertentangan—ortodoks lan Arian—padha rukun lan tentrem, lan padha kepéngin Ambrose dadi uskupé, sanajan dhèwèké durung nampa pencerahan liwat baptisan suci, nanging mung wis diparingi katekesan. Krungu swara wong akeh, Ambroise metu saka gréja lan, kanggo mbuktekake yèn dhèwèké ora pantes njabat dhuwur kaya ngono, lungguh ing kursi hakim lan, béda karo biasané, wiwit nyiksa para pelanggar tanpa welas asih. Dheweke nindakake iki kanthi tujuan supaya para warga, nalika weruh ketiadaan welas asihé, bakal sengit marang dheweke lan nolak nampa dheweke dadi uskupé. Nanging wong-wong ora mandheg-mandheg padha njerit yèn padha kepéngin Ambroise dadi uskupé. Ambroise nolak kanthi kabèh cara, ngandhakake yèn dhèwèké wong dosa gedhé lan durung dibaptis, nanging kabèh padha mangsuli marang dhèwèké:

'Dosa panjenengan bakal tiba marang kita.' Amarga padha ngerti yèn baptisan suci ngresiki wong saka kabèh dosa.

Ambroise bali menyang omahé kanthi bingung lan mutusaké mundur saka jabatane lan milih urip dadi wong ngelantur, kaya akèh filsuf Yunani ing jaman semana, nanging dhèwèké ora bisa nglakoni niyat kuwi. Banjur dhèwèké nyusun akal liya kanggo nyingkiri jabatan uskup, yaiku: dhèwèké mréntahaké supaya para wédok sing misuwur ala kabawa kanthi terang-terangan menyang omahé, supaya para warga Mediolanum, nalika ndeleng kuwi, padha muak marang dhèwèké lan nolak dhèwèké minangka wong sing nglakoni zinah. Nanging wong-wong malah padha negesaké luwih kiyat:

– Tundhungna dosa-dosamu marang kita, cukup nampa baptisan lan jabatan uskup.

Ndeleng yèn ora mungkin nolak kersané kabèh wong, Ambroise mutusaké mlayu saka kutha. Ing wayah bengi, tanpa ana sing ngerti, dhèwèké ninggalaké kutha, pracaya yèn dhèwèké arep menyang kutha liya, Ticinum ([8612]), lan yèn dhèwèké wis lumaku adoh ing dalan kuwi; nanging nalika esok sumunar, kabukten yèn dhèwèké lagi ana ing gapura kutha Mediolanum sing padha, sing dikenal minangka Gapura Romawi. Iki kelakon amarga Gusti Allah, sing wis nyiapake Ambroise kanggo Gréja Katolik-Nya kaya tembok nglawan mungsuh, nyegah kaburane lan kanthi kuwasa-Nya mbalèkaké dhèwèké saka dalan sing wis direncanakake. Nalika warga Mediolanum ngerti upaya iki, padha miwiti ngawasi Ambroise supaya dhèwèké ora bisa kabur; Ing wektu sing padha, padha ngirim layang marang Kaisar Valentinianus Agung[8613] nyuwun supaya dhèwèké mréntah Ambroise nampa jabatan uskup. Kaisar bungah amarga wong-wong sing wis diangkat ing jabatan sekuler saiki diurmati kanthi kapilih dadi panguwasa agung ing bidang agama. Probus, panguwasa paling dhuwur ing Roma, uga bungah, amarga ramalané marang Ambroise—sing wis diucapaké nalika ngutus dhèwèké menyang Mediolanum—wis kelakon; yaiku, Probus wis kandha marang dhèwèké yèn nalika ngajak wong-wong supaya guyub rukun, dhèwèké kudu tumindak ora minangka hakim nanging minangka uskup. Nalika para warga Mediolanum ngenteni bali wong-wong sing dikirim menyang kaisar lan wangsulan saka kraton, Ambroise mlayu maneh lan nyuwun pangayoman ing lahané sawijining pejabat sing jenengé Leontius. Nanging nalika prentah kaisar teka, Leontius mbabaraké panggonan Ambroise lan nggawa dhèwèké bali menyang Mediolanum ing ngarepé wong akèh. Mula, ora ana panggonan kanggo ndhelik—dhèwèké sing Gusti wis kersa ngangkat dadi uskup, kaya *'kutha sing dumunung ing pucuk gunung'* (Matéus 5:14) lan kaya lampu sing dipasang ing panggonan (Matéus 5:15)—lan nggawe dhèwèké dadi panggembala wedhusé. Ambroise, sawise yakin manawa iku kersaning Gusti supaya dhèwèké dadi uskup, manut marang dhawuhe raja lan karsa wong akèh. Nanging, dhèwèké nolak dibaptis déning uskup Arian, milih dibaptis déning uskup Ortodoks, amarga dhèwèké banget waspada marang

[8612] Ticinus – kutha kuna ing Cisalpine Gaul, ing dalan utama saka Roma menyang Gaul – saiki dadi Pavia, kutha wigati ing Italia lor ing Kali Ticino, ora adoh saka panggonane mili menyang Kali Po.

[8613] Valentinianus I, utawa sing tuwa, Kaisar Kakaisaran Romawi Kulon, mrentah saka taun 364 nganti 375.

iman Arian sing sesat. Sawisé nampa baptisan suci, dhèwèké ngliwati kabèh pangkat gerejawi sajrone pitung dina, lan ing dina kaping wolu diangkat dadi uskup[8614] kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké déning kabèh wong. Kaisar dhéwé rawuh ing pangangkatané, kaya sing dicritakaké déning Theodoret[8615] , lan kanthi kabungahan ngumumaké:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti ingkang Maha Agung, Juruwilaha kita, awit dhumateng tiyang ingkang kula pasrahi gesang jasmani para kawula, Panjenengan ugi paring kapitadosan dhumateng nyawane, kanthi mekaten panjenengan nunjukaken bilih pangadili kula dhumateng piyambakipun pancen adil.'

Sawetara dina sawisé, dumadi manawa Santo Ambrosius, ing pacelathon sing jujur karo Kaisar, ngecam tumindak salah pangadilan kutha. Kaisar mangsuli marang dhèwèké:

Aku wis suwe ngerti kabranianing omonganmu sing jujur; mulane, aku ora mung ora ngalangi kapilihmu dadi uskup, nanging aku uga ndhukung. Mula, benerna kaluputan kita, miturut dhawuhe Hukum Ilahi, lan warasna kabeh ketidakadilan ing atiku.'

Ing wiwitan masa uskupé, Ambroius nyuwun marang Paus Damasus[8616] supaya ngutusaké dhèwèké, minangka pitulungan, sawijining priya sing wicaksana miturut pilihané dhéwé. Paus ngutus imam Simplicianus marang dhèwèké. Ambroius ngajèni imam iki banget, kaya marang bapak, lan ngetutaké pitutur imam mau[8617] . Ambroius nyerahaké pangurusan omah tangga marang adhine, Satyrus[8618] , déné dhèwèké nyawisaké sakabèhé wektu kanggo urusan Gréja, nindakaké Liturgi Ilahi saben dina lan mulangaké wong akèh babagan Kitab Suci[8619] .

Santa Ambroise uga nggatekake banget kanggo ngembangake rohaniawan greja. Urip bebarengan karo wong-wong mau, piyambakipun nyetel tuladha carane nggabungake urip asketis sing ketat karo tugas dadi panggembala greja. Piyambakipun tiyang sing duwe pangendalian dhiri sing gedhe, kerep berjaga suwé lan kerja keras; saben dina dhèwèké ngendhalèni dagingé liwat puasa, sing mung dipungkur ing dina Setu lan Minggu lan ing dina raya para martir sing paling misuwur. Dhèwèké nyawisaké awaké kanggo pandonga awan lan bengi lan ora wedi nyambut gawe nulis buku nganggo tangané dhéwé, kajaba yèn dhèwèké ora bisa amarga lara. Sanadyan ketat marang dhiri dhewe, dheweke welas asih, alus, lan gampang ditemoni kabeh wong. Wong mlarat nemokake

---

[8614] Iki kelakon tanggal 7 Desember 374. Wektu kuwi St. Ambroius umuré mung 34 taun. Konsèkrasi Ambroius uga disahaké déning para uskup saka Gréja Wétan lan Kulon, sing nganggep pakaryané luar biasa. Memang, penahbisan iki ora saktenane miturut kanon, nanging kanon Konsili Nicaea nggawe pangecualian nalika penunjukan adhedhasar paugeran ilahi sing luwih dhuwur, kaya sing kelakon ing kéné. St. Basil Agung, minangka wangsulan marang kabar penahbisan Ambroise, nulis layang ing ngendi dhèwèké matur nuwun marang Gusti Allah kanggo pilihan mau. 'Gusti Allah, sing nggawe nabi Amos saka panggembala,' tulis guru sejagat ing layang iki, 'saiki wis ngangkat Ambroise dadi uskup—wong keturunan bangsawan, pangkat dhuwur, watak mulya lan kecerdasan ngandharake sing nggumunake, sing sanadyan mangkono nolak kabèh pangalembana donya iki kanggo nggayuh Kristus... Mula, kiyatna atimu, he wongé Gusti."

[8615] Teodoretus, Uskup Cyrrhus, iku sejarawan gréja abad kaping lima.

[8616] Damasus I – Paus wiwit taun 366 nganti 384; dikenal ing sajarah Gréja amarga upaya semangaté mbela ortodoksi ing perjuangan nglawan Arianisme lan bidah-bidah liyané.

[8617] Santa Ambrosius nampa piwulang lisan saka Simplician iki, sing ditresnani kaya bapaké dhéwé; Simplician nduwèni pangaruh gedhé marang pambentukan iman Ambrosius lan sakbanjuré dadi penerusé ing tahta uskup ing Mediolanum (Milan). Saliyane, Ambroise kanthi semangat maca lan sinau karya-karya saka Origen sing misuwur, Didymus, Santo Basilius Agung—sing karo dhèwèké ana ing sesambetan raket lan akèh paseduluran—Santo Gregorius Teolog, lan para Bapa lan guru Gereja liyané sing pinunjul. Miturut Santo Agustinus, sing mengko dadi Uskup Hippo lan Doktor Gereja sing misuwur, sawisé mbalik saka paganisme marang Kristen déning Santo Ambroius, dhèwèké kerep lungguh ing omahé sajroning wektu cendhak kanggo sinau tanpa kendhat, mripaté tancep marang buku lan ora merhatiin apa waé sing kelakon ing sakupengé. Kanthi sinau sing semangat kaya ngono, lan duwé kaprigelan gedhé lan kawruh babagan ilmu sekuler, utamané sastra Yunani, Ambroise nggayuh kasil sing nggumunake ing kawruh Kristen sajrone wektu sing cendhak.

[8618] Satyr seda nalika lagi nglakoni pakaryan iki – miturut sawatara ing taun 378, miturut liyane mengko (Gereja Roma ngurmati dheweke minangka wali ing tanggal 17 September, kaya ngurmati adhine Santo Ambroise, Marcellina, ing tanggal 17 Juli). – Bab Ambroise piyambak, sakwise njupuk kalungguhan uskup, dhèwèké mbebasaké dhiri saka kabèh urusan donya kanthi mbagi warisané kanthi tertib. Dhèwèké maringi pérak lan emasé marang wong mlarat, lan warisané diwarisaké marang Gréja, déné adhine diparingi hak nggunakake warisan mau nganti pungkasaning uripé.

[8619] Sawisé nyimpen Kitab Suci lan kabeneran iman suci ing manahé, Ambroise miwiti mènèhi khotbah marang wong akèh kanthi semangat gedhé, ora nate ninggalaké wong-wong tanpa piwulang ing dina Minggu utawa dina raya, njupuk saben kasempatan kanggo nindakake kuwi, lan kadhangkala munggah mimbar luwih saka sapisan saben dina; Tembungé gampang dingerteni, swarane alus, mula nalika dhèwèké mréntah ing gréja, meneng kang nggumunaké mèmper, lan wong-wong, sing wis tresna marang Prefek Ambroise, luwih merhatosaké tembungé Uskup Ambroise. Dhèwèké uga nuduhaké semangat khusus nalika mulang katekumen kanggo Baptisan Suci.

dheweke minangka pelindung lan kanca. Dheweke bungah bareng karo sing bungah lan nangis bareng karo sing nangis. Yen ana wong sing wis kliru dosa lan ngakoni marang dheweke, dheweke bakal nangis nganti jero nganti sing ngakoni uga nangis.

Ing pangopènané marang para rohaniawan, Santo Ambrosius nyokong para biksu lan tresna marang biarané sing dumunung cedhak Mediolanum. Panjenengané uga ngupaya ngedegaké biara wanita, lan meh telung taun sawisé pangconsagrationé, para dara suci[8620] teka ing Mediolanum saka Piacenza[8621] , Bologna[8622] , lan malah Mauritania[8623] .

Sawisé sawetara taun, Ambroise lelungan menyang kutha asalé, Roma. Ing kono dhèwèké nemoni adhine lan salah siji pembantu omahé sing wis suwé ngladèni, isih urip; nanging ibuné wis seda. Nalika padha nyium tangane, Ambroise mesem sethithik lan kandha marang pembantu omahé:

'Dadi kowe saiki nyium tangan uskup, kaya sing tau tak kandhakake.'

Mangkono kacumponi ramalané Ambrose dhéwé sing wis kasebut sadurungé, yaiku nalika isih bocah dhèwèké bakal ngulur tangan tengené marang para abdi dalem lan kandha:

'Ciuma tangané, amarga aku uga bakal dadi uskup.'

Nalika Ambrose manggon ing Roma, sawijining wanita pinunjul sing manggon ing sacedhake Kali Tiber[8624] nyuwun marang dhèwèké supaya nganakake Liturgi Ilahi ing omahé[8625] . Nalika krungu bab iki, ana sawijining wanita liyane sing lumpuh, dhèwèké mréntah supaya digendong menyang kana – lan nalika uskup suci lagi ndedonga, dhèwèké nyentuh pinggir jubahé, nyiumé, lan langsung mari. Kabar bab mujijat iki nyebar ing saindenging Roma.

Sawisé seda Kaisar Valentinianus Agung, tongkat panguwasa Kakaisaran Romawi Kulon diwarisaké marang putrané, Gratianus[8626] . Nalika dhèwèké nyiapaké perang nglawan bangsa Goth[8627] , dhèwèké nyuwun marang Santo Ambrolius supaya nyusunaké pangakuan iman suci kanthi tulisan. St. Ambrosius nulis buku-buku[8628] babagan iman kanggo sang kaisar, mratelakaké yèn dhèwèké bakal menang nglawan mungsuh-mungsuhé, lan mberkahi panji-panji perangé, ing ngendi jeneng Kristus kacathet. Lan Gratian menang kanthi gemilang nglawan wong-wong Goth lumantar pandonga lan berkah saka wongé Gusti iki.

Bojo saka almarhum Valentinianus Agung, lan ibu tiri Gratian, Justina, iku wong Arian; dhèwèké sengit marang Santo Ambroise lan nyebabaké cilaka marang dhèwèké. Mula, nalika uskup Sirmium,[8629] , seda, Justina lelungan menyang kana, kepengin ngangkat kanca Arian dadi uskup. Santo Ambrois uga teka ing kana, amarga

---

[8620] Ing Gréja wiwitan, sanajan sadurungé ana komunitas biarawan wanita lan ing dina-dina awal anané, ana golongan dara suci sing nyawisaké awaké kabèh kanggo ngabdi marang Gusti Allah lan nglakoni sumpah kasucian. Wanita kaya ngono diarani perawan, lan padha diurmati banget ing sajroning Gréja lan dianggep minangka hiasané. Padha kumpul bebarengan kanggo nglakoni meneng, merenung marang Gusti, lan ndedonga ing omah-omah pribadi ing sangisoré pituduh para wanita tuwa—mentor—sing wis nduwé pengalaman ing urip rohani. Asring banget, Gréja nyerahaké pituduh lan pangawasan marang diakonis sing paling dihormati. Komunitas para dara suci ngrembaka kanthi sampurna nalika jaman Santo Ambrosius saka Milan, lan adhine dhéwé, Marcellina, iku dara suci, amarga biara monastik wanita anyar waé muncul ing wektu kuwi.

[8621] Placentia – saiki Piacenza – iku koloni Romawi ing Galia Cisalpina (Italia lor saiki) ing pinggir tengen Kali Po, ora adoh saka panggonane Kali Po mili menyang Kali Trebbia. Pentinge dumunung ing dalan saka Milan menyang Parma.

[8622] Bologna – kutha utama ing provinsi Italia ing periode sing padha, diadegaké ing jaman kuna lan saiki isih nduwèni peran wigati minangka salah siji pusat pangawikan lan perdagangan Italia, amarga panggonané strategis ing jalur saka Italia lor menyang Italia tengah.

[8623] Mauretania – saiki Fez, Maroko lan bagéan kulon Aljazair – iku sawijining provinsi Romawi ing Afrika Lor.

[8624] Kali Tiber – kali sing dadi dhasar kutha Roma – mili saka pagunungan Apennine ing sisih lor-wétan wewengkon kuna Italia, Etruria.

[8625] Ing jamané Santo Ambrosius saka Milan, isih diijini, manut adat jaman Para Rasul, kanggo nindakake Liturgi ing omah pribadi. Para Rasul Suci, kaya sing katingal saka Kitab Para Rasul (bab 20, ayat 7–8), padha kumpul kanggo ngrayakaké Ekaristi ing kamar ndhuwur. Para Kristen nalika panganiayaan ora bisa nduwé panggonan ibadah umum, nanging padha kumpul ing omah pribadi, ing guwa ing sangisore lemah – katakomba – lan ing kuburan para martir. Sejarawan gereja Eusebius nyathet kesaksian ing ngisor iki saka Santo Dionysius saka Alexandria: 'Sajrone panganiayaan, saben panggonan—apa iku sawah, prau, losmen utawa penjara—iku dadi panggonan puji-pujian kanggo kita.'

[8626] Gratian, putra paling tuwa lan penerus Kaisar Valentinian I, sing wis dadi panguwasa bebarengan karo bapakne wiwit taun 367, mrentah saka taun 376 nganti 388.

[8627] Bangsa Goth iku sawijining suku Jermani sing akèh sing manggon ing saubengé Kali Donau lan kabagi dadi Ostgoth (Goth Wétan) lan Visigoth (Goth Kulon).

[8628] Risalah *Babagan Iman* saka Santo Ambrosius saka Milan dumadi saka limang buku.

[8629] Sirmium iku ibukota kuna ing Pannonia Ngandhap ing pinggir Kali Sava, anak Kali Dnieper, ing Illyria saiki.

kutha iku kalebu wewengkoné. Tanpa nggatekake nesune wanita iku, dhèwèké ngupaya supaya wong sing taat jenengé Anemius kapilih dadi uskup. Ing sawijining dina, nalika kabèh wis padha kumpul ing gréja lan Santo Ambroise wis mapan ing mimbar, Ratu Justina, sing rawuh ing kono, ngutus sawijining wanita Arian, maringi dhawuh supaya nyekel uskup saka jubahé, nyurung saka kursiné lan nyeret menyang panggonan para wanita padha ngadeg, supaya padha bisa nggebuk Ambrose nganggo tangané dhéwé lan ngusir saka gréja. Nanging nalika wanita tanpa isin iku wani nyedhaki Santo Ambroise kanggo nindakake apa sing diprentahake, sang wali kandha marang dheweke:

'Sanadyan aku ora pantes njabat iki, kowe ora kena nyentuh salah siji imamé Gusti; ajriha paukumané Gusti, supaya cilaka sing ora disangka ora tumeka marang kowe.'

Tembung-tembungé Santo Ambroius kuwi pancèn kelakon marang wanita angkuh kuwi: esuké dhèwèké mati dumadakan, lan Santo Ambroius dhéwé sing ngubur, mbalèkaké kabecikan kanggo kaburukan. Kagèt amarga mujijat iki, para Arian lan Ratu Justina ora wani maneh nyegah Santo Ambroius nglantik priya pinunjul mau dadi uskup. Mangkono, Ambroius nglantik tanpa ana sing nentang priya sing wis dipilihé mau dadi uskup, banjur piyambakipun wangsul menyang Mediolanum.

Kedadéyané ana loro Arian liyané, sing kalebu kamaramené Raja Gratian, padha nyatakaké kepéngin ngadani debat umum babagan iman karo Santo Ambroius; topik debat iku yaiku Inkarnasi Gusti Yesus Kristus. Ing wektu sing wis ditemtokake, Santo Ambrosius, bebarengan karo umat, wis ngenteni wong-wong mau ing gréja. Panjenengané wis siyap mbantah karo wong-wong mau, amarga panjenengané kebak Rohé Gusti Allah. Nanging wong-wong Arian mau, amarga sombong lan kepengin ngina sang wali, ora teka ing debat; tinimbang kuwi, padha numpak jaran lan nilar kutha menyang pedesaan. Nalika padha tekan panggonan sing dhuwur, jaran-jarané dumadakan kaget, lan wong-wong Arian mau tiba saka bukit lan padha mati. Nanging Santo Ambrosius, sing ora ngerti apa-apa bab kedadeyan iki, ngenteni dheweke suwe banget lan pungkasane, nalika weruh yen dheweke ora teka, munggah ing mimbar lan maringi khotbah misuwur marang umat, sing diwiwiti karo tembung: 'Aku nyoba, sedulur, ngenteni kaya sing kuduné, nanging aku ora bisa nemokaké para kreditoré saka wingi ' (lan saterusé, kaya sing kacathet ing risalahé Santo Ambrosius babagan Inkarnasi Gusti Yesus Kristus).

Ora suwe sawisé kuwi, Gratian dibunuh kanthi pengkhianatan ing Gallia déning panglima militer Maximus, sing wis mbrontak marang dhèwèké[8630] . Banjur Valentinian enom munggah ing tahta kaisar ing Roma, karo ibuné Justina; nanging amarga panglima Maximus wis nguwasani Spanyol lan Gallia, ora ana sing bisa nolak dhèwèké; mulané Justina, sawijining Arian, kapeksa nyuwun pitulungan marang Santo Ambroise, njaluk dhèwèké menyang Maximus kanggo nyuwun welas asih lan ngupaya tentrem kanggo anaké sing isih cilik. Gembala sing becik mau mangkat ketemu karo pemberontak, amarga dhèwèké wis siyap ngorbanaké nyawané kanggo kawanané.

Kanthi tembungé sing wicaksana lan andhap asor, Ambroise ngyakinaké Maximus nganti dhèwèké ora maju menyang Italia taun iku, nanging tetep ing Gallia.

Nanging Justina mbalekake budi luhur sang wong suci saka Gusti Allah kanthi ora ngucapake panuwun: tansah nyimpen mungsuhan marang panjenengané, dhèwèké ngutus panjalukan marang Ambroise atas jeneng putrané, nuntut supaya panjenengané nyerahake gréja katedral Milan, kalebu kabèh bandha isiné, marang wong-wong Arian. Nanging Santo Ambrosius kanthi wani nolak dhawuhe raja. Panjenenganipun mangsuli:

'Aku ora nolak marang raja apa sing dadi hakku; aku siap ngorbanake uga kasehatanku kanggo dheweke, nanging aku ora bisa maringi apa sing kagungané Gusti; malah, raja ora pantes njupuk iku.'

Sawisé kuwi, Justinus, tumindak atas jenengé kaisar, ngutus pasukan prajurit sing diprentah njupuk alih gréja kanthi paksa lan ngusir uskup saka kono. Nalika krungu kabar iki, wong-wong padha nglumpuk ing gréja, mbubung lawang saka njero bareng uskup suci Ambrose, lan ora gelem mbukak lawang kanggo prajurit. Sajeroning telung dina para umat setya tetep dikurung ing gréja, padha nyanyi lan muji Gusti Allah. Padha kanthi teges nolak para Arian lan ora ngidini supaya padha ngusir uskup utawa nyekel gréja. Lan Santo Ambroise, minangka wangsulan marang panjalukan saka wong-wong sing dikirim déning raja, mbaleni:

Aku ora bakal ninggalake gréja kanthi kersaku dhéwé, uga ora bakal nyerahake; aku ora bakal kanthi licik nyerahake wedhusé Kristus marang srigala, uga ora bakal ngidini wong-wong sing ngina marang Gusti Allah

[8630] Iki kelakon ing taun 383.

njupuk alih gréjaé Gusti Allah. Yen wis kaputusan yèn aku kudu dipatèni, ayo aku ana ing kéné, ing antarané tembok gréja, ditusuk pedhang utawa tombak: aku siap nampa pati kaya ngono kanthi rela lan katresnan.

Nalika Ratu Justina krungu kabar babagan kabèh iki, dhèwèké isin lan ing wektu sing padha wedi marang perlawanan sing gagah berani saka wong Ortodoks, lan ora wani manèh mbangkitaké prahara marang Gréja kanthi terang-terangan. Nanging, amarga isin karo kekalahané, dhèwèké kanthi rahasia ngutus sawijining pembunuh bayaran menyang omahé Ambroeus kanggo matèni wong suci kuwi. Wong jahat iku nyusup mlebu kamar uskup karo pedhangé sing wis dicabut lan wis ngangkat tangane kanggo nyerang wong suci mau, nanging ujug-ujug tangane layu, saéngga ora bisa diturunaké. Dhèwèké ditangkep, lan dhèwèké ngakoni sapa sing ngutus lan apa tujuane. Sang Ambrosius, kanthi welas asih, marasaké tangané sing layu lan ngetokaké dhèwèké kanthi tentrem[8631] .

Ing wektu kuwi[8632] Gusti Allah nyingkapake ing pangandika marang abdi Panjenengané Ambroise babagan relik para martir suci Protasius lan Gervasius sing kapendem ing lemah. Nalika relik suci iki diungkap, akèh mujijat mili saka kono. Mangkono, wong wuta sing jenenge Severus, sawisé nyentuh sandhangan para martir langsung weruh manèh; uga akèh roh najis sing metu saka wong-wong sing kesurupan.

Ing wektu sing padha, ing kraton, akèh wong Arian, bebarengan karo Ratu Justina, ngolok-olok lan ngremehake sih rahmaté Gusti Allah sing diparingaké déning Gusti kita Yesus Kristus marang Gréja Suci lumantar pangagungan para martiré . Para Arian ngaku yèn Ambroius mbayar wong-wong supaya pura-pura kesurupan, digawa menyang makam para martir lan digawe katon kaya wong-wong mau wis mari, banjur nyebarake kabar babagan mukjizat palsu mau ing antarané wong akèh.

Nalika para bangsawan kuwi padha rembugan bab-bab kang ora takwa, dumadakan kanthi idiné Gusti, ana setan nyerang salah sijiné lan wiwit nyiksa dhèwèké. Wong sing disiksa kuwi ngetokaké swara jeritan medeni lan muni:

'Mugi nasib sing padha tumeka marang sapa waé sing ngina para martir suci, uga marang sing ora pracaya marang Gusti Allah Tritunggal, kang diwulangaké Ambrose supaya kita pracaya!'

Kabeh wong sing ana ing kono padha ketakutan, nanging tinimbang tobat lan pracaya, padha nyekel wong sing disiksa mau lan mbenamake dheweke kanthi dibuwang menyang tlaga. Ing wektu liyane, ana sawijining wong, salah siji saka Arian sing ora pracaya marang Gusti, mlebu gréja nalika Santo Ambrosius, Uskup, lagi mréntahaké wong-wong. Lan Arian iki weruh yèn ana Malaikaté Gusti sing nggumunake soko ing kupingé Ambrosius. Wahyu iki mbuktekake yèn uskup suci mau lagi ngumumaké marang wong-wong tembung-tembung sing diilhami déning Malaikat. Sawisé ndeleng kuwi, wong Arian mau langsung mbalik kapercayan marang Ortodoksi lan, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, dadi pembela kapercayan sing biyèn dhèwèké wis nganiaya.

Ing wektu sing padha, Ratu Justina terus nduwèni rasa mungsuh marang sang wali lan, ing upayane kanggo ngrusak dhèwèké, dhèwèké nemokaké sekutu ing sawijining bangsawan sing arané Euthymius. Dhèwèké ngyakinaké bangsawan kuwi kanthi maringi suap supaya nyekel Ambrose sacara rahasia lan ngasingaké dhèwèké menyang tanah adoh. Kanggo nepaki kersané ratu, Euthymius mbangun omah ing sacedhaké gréja, supaya luwih gampang milih wektu sing pas lan nyekel wong sucié Gusti. Dheweke nyiapake kereta kuda khusus sing arep digunakake kanggo ngangkut Santo Ambroise menyang pangasingan; nanging, miturut paugeran Gusti, *'kebejatané bakal mbalèk marang sirahé dhéwé, lan kaluputané bakal tiba ing mahkotané dhéwé'* (Mazmur 7:17).

[8631] Iki kelakon ing taun 385, sakdurunge Paskah. Ana kedadeyan sing padha taun sabanjure, ing taun 386, nalika Justina ngyakinke Valentinian supaya ngetokake undang-undang kang nguntungake wong Arian lan banjur, watara Paskah, nindakake panganiayaan sing banget kejem marang Santo Ambrosius, nganti dheweke mlebu ing gréja lan sujud ing ngarep mezbah, ndedonga supaya diparingi pitulungan saka dhuwur. Wong-wong padha wedi yèn dhèwèké bakal digawa kanthi paksa, padha ngubengi dhèwèké lan ndedonga bareng ing gréja awan lan bengi. Ing wektu kuwi, wong suci mau nglipur atiné wong-wong kanthi maca Kitab Suci, nerangaké makna, lan nyanyi kidung psalmen lan kidung pujian. Wiwit wektu kuwi, sing diarani nyanyian antiphonal—yaiku nyanyi ing loro bagéan—sing digawa dening Santo Ambroius menyang Gréja Kulon manut tuladha Gréja Wétan, banjur dienggo ing Gréja Milan. Ing wektu sing padha, prajurit sing dikirim déning Justin wiwit ngidini wong-wong mlebu gréja, nanging ora ngidini metu. Padha krasa kesengsem banget karo kidungan para umat Ortodoks nganti padha melu nyanyi saka njaba. Ing wektu kuwi, kidungan agung saka Ambroise dhéwé uga dinyanyikaké kanggo muji Trinitas Agung. Panjaluk para umat ditampa, lan sang wali diparingi idin tetep karo kawanané.

[8632] Ing taun sing padha, 386.

Ing dina sing padha nalika Euthymius arep nyekel Santo Ambroise, ana prentah kaisar sing ora disangka-sangka sing mrentahake supaya Euthymius langsung diasingake. Lan dhèwèké diasingake nganggo kereta sing padha sing wis disiapake déning dhèwèké, wong jahat kuwi, kanggo ngasingake Santo Ambroise.

Nalika pemberontak Maximus nerusake kampanye militere nglawan Italia, Justina buru-buru nggayuh tentrem karo Ambroise lan, bebarengan karo putrane, miwiti nyuwun marang dhèwèké supaya manèh lunga nyuwun marang pemberontak. Ngapura kaluputan sing wis ditindakake marang dhèwèké, Santo Ambroise mangkat menyang Maximus, nanging wektu iki dhèwèké ora kasil ing panyuwunané marang pemberontak sing atiné atos lan sombong kuwi. Ndeleng kekerasan atiné, Santo Ambrois nampilaké kawani nganti ing ngarsané kabèh wong, dhèwèké ngutuk Maximus minangka pembunuh sing kanthi licik mateni pangéran sing ora salah, lan ngusir dhèwèké saka Gréja Suci. Maximus nyerang Italia lan ngrebut kutha demi kutha. Kaisar enom iku ora bisa nolak lan mlayu bebarengan karo ibune menyang Thessaloniki[8633] ing Yunani, marang Kaisar Wétan – Theodosius Agung[8634] – kanggo njaluk pitulungan. Theodosius nglumpukaké tentara, maju nglawan Maximus lan ngalahaké dhèwèké. Maximus dipatèni[8635] ; pamatené iku minangka balas dendam marang getih polosé Kaisar Gratian. Nanging, Maharani Justina ora kasempatan nyekseni kamenangan sing nyenengake iki, amarga dhèwèké séda ora suwe sawisé teka ing Yunani. Putrané, Valentinian, manut marang ajakan Kaisar Theodosius lan mlebu agama Ortodoks.

Sawisé Justina seda, dumadi ana dukun sihir sing digawa menyang pangadilan lan disiksa. Nalika disiksa, dhèwèké njerit yèn malaikat penjaga Santo Ambrose nyiksa dhèwèké luwih parah tinimbang para algojo. Nalika ditakoni amarga dosa apa malaikat mau ngukum dhèwèké, dukun sihir mau ngakoni kaya ngéné:

Nalika Kaisar Justina isih urip, aku niyat, lumantar sihirku, nyulut permusuhan ing antarané wong-wong Mediolanum marang uskup kutha, Ambroise. Kanggo kuwi, ing tengah wengi aku munggah ing menara lonc , ing atap gréja lan ing kono aku nglakoni kurban marang para setan; nanging saya aku ngupaya, liwat tipu daya ala, supaya Ambrose dibenci wong-wong, saya tambah katresnan lan kasetyan wong-wong mau marang panggembalane saya tuwuh ing ngarepku, lan kawanan mau saya makmur ing iman Ortodoks Katolik. Ndeleng yèn upayaku sia-sia, aku banjur ngutus setan-setan menyang omahé Ambroise kanggo matèni dhèwèké, nanging roh-roh jahat mau ngandhani yèn dhèwèké ora bisa nyedhak ora mung marang uskupé dhéwé, nanging uga marang lawang omahé, amarga ana geni sing metu saka lawang lan nglelehaké.

Iki sing diucapake dukun sihir nalika disiksa, amarga Ambrois pancen dadi ajrih tumrap para setan. Mangkono, ing sawijining wektu, ana sawetara wong nggawa sawijining mudha sing kesurupan roh najis marang Santo Ambroise; sadurunge padha tekan Mediolanum karo dheweke, roh jahat kuwi wis ninggalake mudha sing kesurupan, lan dheweke teka marang uskupé Gusti Allah kanthi waras. Mudha iki tetep karo Santo Ambroise suwene wektu sing cukup suwe. Banjur dhèwèké ninggalaké Mediolanum, bali menyang tanah kelairané, lan ing panggonan sing padha nalika setan biyèn ninggalaké bocah mau, mungsuh licik kuwi nyerang bocah mau manèh lan wiwit nyiksa dhèwèké. Nalika para ahli pangusiran setan[8636] takon marang roh jahat kuwi kenapa ora nyiksa bocah mau ing Mediolanum, setan mau mangsuli:

Aku wedi marang Ambrose, mula sadurunge tekan Mediolanum aku mlayu saka bocah lan ngintip dheweke ing panggonan sing padha nalika aku ninggalake dheweke; nalika weruh dheweke bali, aku mlebu maneh ing awake dheweke.'

[8633] Thessalonica, utawa Solun, iku kutha kuna wigati ing Makedonia, dumunung ing Teluk Thessalonica utawa Teluk Agung Fermea. Thessalonica dadi pusat komunitas Kristen sing diadegaké déning Santo Paulus Sang Rasul. Saiki, Thessaloniki dadi kutha dagang utama ing Turki Éropah sawisé Konstantinopel, kanthi populasi sing akèh banget.

[8634] Theodosius Agung – Kaisar Kakaisaran Romawi Wétan, sing sakbanjuré ngrebut Kakaisaran Kulon ing sangisoré pamaréntahané; dhèwèké mréntah wiwit taun 379 nganti 395.

[8635] Ing taun 388.

[8636] Ing Gréja Kristen wiwitan, ana sawijining jabatan gerejawi khusus sing pangkaté luwih cilik sing dikenal minangka jabatan ahli pangusir setan. Tugas kanggo ngusir roh jahat saka wong-wong sing kesurupan iku dipasrahake marang rohaniwan pangkat cilik kanthi tujuan kanggo nuduhake rasa ngremehake Gréja Kristus marang kakuwatan setan sing sia-sia. Para ahli pengusiran setan uga diwajibake maca pandonga larangan utawa pengusiran setan marang para katekumen, yaiku wong-wong sing lagi nyiapake nampa sakramen Baptisan Suci. Saiki, pandonga pengusiran setan iki, sing ditindakake sadurunge sakramen Baptisan Suci, diwaca dening imam sing nindakake baptisan. Buku liturgi Peter Mohyla ngemot upacara khusus kanggo ngusir roh najis saka wong-wong sing kesurupan.

Sawisé sedaé pemberontak Maximus, Kaisar Theodosius teka ing Mediolanum; nanging Santo Ambroise wektu kuwi ana ing Aquileia[8637] . Lan kedadéan ing ngisor iki banjur kelakon. Ing salah siji kutha ing Wétan, wong Kristen ngobong sinagoga Yahudi amarga wong Yahudi wis ngina sawatara biksu. Nalika gubernur Wétan ngandhani Kaisar bab iki, Kaisar langsung mréntahake uskup kutha kuwi supaya mbangun sinagoga anyar kanggo wong Yahudi. Nalika ngerti dhawuh iki, Santo Ambroius ngirim layang marang Kaisar (amarga piyambakipun durung bisa sowan langsung); ing layang mau, piyambakipun ngandharake yèn dhawuh mau ora adil lan nyuwun supaya dibatalake lan aja nganti wong Kristen diolok-olok déning wong Yahudi. Nanging Teodosius ora nggatekake layang Ambroise. Banjur, uskupé Gusti Allah, sawisé bali menyang Mediolanum, kanthi terang-terangan ngecam kaisar ing gréja nalika khotbah. Kanthi ngadhepi kaisar, Ambroise ngendika kaya mangkéné atas jenengé Gusti Allah:

Aku wis ngangkat kowe saka kahanan asor lan ndadekake kowe dadi raja. Aku wis nyerahake mungsuhmu ing tanganmu lan ngalahake kabèh pasukane kanggo kowe. Aku wis maringi tahta karajan marang keturunanmu. Aku wis njamin kowe menang tanpa angel, nanging kowe malah maringi alesan marang mungsuh-mungsuhku kanggo ngalahake Aku.'

Kaisar Teodosius, kesentuh atiné déning tembung-tembung mau, ngganti pikirané lan mbatalaké prentah sing mbutuhaké umat Kristen mbalèkaké sinagoga Yahudi.

Ing wektu sing padha, kedadeyan liya: wong-wong ing Tesalonika mbrontak marang gubernuré, Boterichus[8638] , lan matèni dhèwèké. Kaisar, kanthi nesu gedhé, ngutus tentara menyang kutha kuwi, lan watara pitung ewu warga kutha kuwi dipatèni; Ing proses kuwi, akèh wong sing ora salah padha mati amarga pedhang, amarga para prajurit nalika nyerang kutha ora nggoleki wong sing salah matèni gubernur, nanging padha matèni kabèh wong ing dalan—wong tuwa, enom, malah bayi.

Nalika Ambrose krungu bab iki, piyambakipun krasa sedhih sanget lan ngrasakake nesu adil marang raja amarga pancorane getih sing sembrono. Lan mula, sawijining dina ing dina raya, nalika sang raja kanthi khidmat arep menyang gréja, uskupé Gusti kanthi tanpa wedi maju nyegat dhèwèké, ngalangi lawang mlebu gréja, lan miwiti nyalahké dhèwèké amarga pambunuhan sing ora adil nganggo tembung-tembung iki:

'Ora pantes kowe, ya Sang Prabu, melu Komuni Suci bebarengan karo umat Kristen sing setya, amarga kowe wis dadi panyulut pembunuhan kaya ngono lan ora nuduhake tobat bab kuwi. Kepiye kowe bisa nampa Roti Suci kanthi tangan[8639] kang keno getih wong sing ora salah, utawa kepiye kowe bisa ngombe Getihé Gusti nganggo lambéné sing padha kowe gunakaké kanggo mènèhi prentah nggebuki wong kanthi kejem?

'Nanging Daud uga wis dosa,' sang raja mbantah, 'dhèwèké nindakake pambunuhan lan zinah, nanging dhèwèké ora dipunilangi saka rahmaté Gusti.'

Nanging sang wali mangsuli marang Teodosius:

'Yen kowe wis niru Dawud ing dosané, mula tiru uga tobaté.'

Kaisar bali menyang kraton, bingung lan sedhih amarga dosané. Ora suwe banjur nindakake pangapuran dosa sing diparingaké Saint Ambrose marang dhèwèké: dhèwèké ngapura kanthi terang-terangan kaya wong biasa, sujud ing ngarep gréja lan ngadeg bareng karo wong-wong sing padha ngapura, ngucuraké luh kang akèh. Ing wektu sing padha, pesta Kelahiran Kristus teka, lan Theodosius lungguh nangis ing kratoné, mikir yèn omahé Gusti kabuka kanggo para abdi lan wong mlarat, nanging sanajan mangkono wektu kuwi isih ora bisa diakses déning dhèwèké: Ana sawijining Rufinus, menteri sing oleh pangalembana istimewa saka raja, sawisé ngerti sababé tangisé, langsung mlayu menyang Santo Ambroius kanggo ngajak supaya mbatalaké paukuman sing diwènèhaké marang raja. Teodosius dhéwé banjur mèlu mlebu gréja. Wong suci saka Gusti Allah mau wiwitané nampani dhèwèké kanthi tegas lan, amarga ngerti wataké sing gampang nesu, nuntut supaya dhèwèké ngetokaké undang-undang sing mratélakaké yèn paukuman ing kraton sing nyirnakaké nyawa utawa kagungan mung bakal disahaké sawisé 30 dina. Sang raja sarujuk, lan banjur diparingi mlebu gréja. Ing kono dhèwèké ngetokaké pratandha tobat sing jero: nyabuti rambute nganggo tangané, nggebuk bathoké dhéwé marang lemah, lan

---

[8637] Aquileia – kutha dagang gedhé ing Kali Natisone, ora adoh saka pesisir Segara Adriatik.

[8638] Boterich iku gubernur Tesalonika lan kanca Kaisar Teodosius Agung.

[8639] Ing wektu kuwi, wong awam nalika nampa Misteri Suci Kristus, diparingi Awaké Kristus ing tangané. Delengen Uripé Santa Theoktista saka Lesbos ing tanggal 9 November.

ngemblabakaké lantai nganggo iliné luh. Sawisé kuwi, Ambroeus pungkasane ngidini sang maharaja nampa Komuni Suci. Sang maharaja wis mlebu ing papan suci, mikir yèn dhèwèké bakal nampa Komuni bebarengan karo para rohaniawan; nanging Santo Ambroius ngutus sawijining arkideakon marang dheweke kanthi pituduh supaya ngenteni Komuni ing ngarep mezbah, bebarengan karo umat awam liyane. 'Amarga,' pangandikane sang wali, 'jubah ungu mung ateges kaluhuran karajan, dudu kaluhuran imam.' Kaisar mau kanthi andhap asor manut dhawuhe uskup lan ninggalake ruang suci. 'Ing Konstantinopel,' pangandikane, 'iku adat para raja nampa Komuni Suci bebarengan karo para imam ing ruang suci.' Nanging sawisé kuwi, Theodosius ngenteni wektu nampa Komuni bebarengan karo kabèh umat ing gréja. Mengko, nalika Kaisar Theodosius wis ana ing Konstantinopel, dhèwèké ora mlebu ing ruang suci kanggo nampa Komuni; lan nalika Patriark Nektarius takon marang dhèwèké[8640] kenapa dhèwèké ngenteni nampa Komuni ing njaba ruang suci bareng karo wong-wong biasa, tinimbang manut kabiasaan kraton, dhèwèké mangsuli kanthi ambegan:

'Aku ora ngerti bedane raja lan uskup, nanging saiki aku ngerti, sawise sinau saka guru kabeneran – Ambroise, sing siji-sijine pantes diarani uskup.'

Kondhangé Uskup Ambrosius nyebar adoh lan amba. Mula, loro resi sing pinunjul kawruh teka ing Mediolan saka Persia. Sawisé krungu akèh bab kabijaksanaan Santo Ambrosius, padha kepéngin mastiaké dhéwé lan nyiapaké akèh pitakon sing diajukaké marang dhèwèké kanggo dijawab. Padha rembugan suwe karo dhèwèké lan padha gumun marang jeroné wawasan teologiné lan luhuré pikirane. Padha nyatakake marang kaisar yèn mung kanggo Ambrose piyambak padha nempuh lelampahan adoh saka wetan tekan kulon, amarga padha kepéngin ndeleng dhèwèké lan seneng marang kabijaksanaané.

Sawisé Kaisar Theodosius bali saka Italia menyang Konstantinopel, lan Valentinianus enom dumadakan, amarga ajukan komandan prajurit pengawale – Arbogast – dipatèni ing kutha Vienne[8641] , Eugenius[8642] diangkat dadi pangkuan kakaisaran; dhèwèké mung Kristen ing jeneng waé, déné ing atiné dhèwèké panyembah berhala lan penyuka takhayul pagan lan sihir. Kanggo nggolèk pangayoman marang panguwasa Romawi (lan isih akèh sing nyembah berhala lan abdi setan ing Roma), dhèwèké mréntahaké mbukak manèh candhi-candhi berhala lan nindakaké kurban setan. Nalika dhèwèké nyedhak Mediolanum, Santo Ambrosius, sing ora kepéngin ndeleng kaisar kaya ngono—sing munafik ngaku dadi wong Kristen nanging sejatiné dadi wong sing ora bermoral lan ora nduwé iman marang Gusti—mundur saka Mediolanum menyang Bononia ([8643]), banjur menyang Florence, sing dumunung ing Tuscany ([8644]); Dheweke ora wedi marang murka panguwasa sing ora adil, nanging ngremehake mung pangrasane ketemu karo panguwasa kuwi. Dheweke nulis marang panguwasa kuwi tanpa wedi, ngelingake lan ngancem karo Pengadilané Gusti Allah; nanging dheweke ora kasil nggugah Eugenius sing atine atos supaya eling. Wongé Gusti manggon ing Florence sawatara wektu, manggon ing omahé wong sing taat lan ortodoks jenengé Decenta, sing putrané, bocah lanang enom jenengé Pansophios, diganggu roh najis. Santo Ambroise marasaké bocah mau lumantar pandonga lan nempataké tangan. Sawetara dina sawisé, bocah iku ujug-ujug lara lan seda; ibuné, sawijining wanita saleh, kebak iman lan ajrih marang Gusti, nggawa anaké menyang kamar Ambroise lan, amarga sang wali ora ana ing kono, nempataké anaké ing ambené banjur lunga. Nalika Santo Ambrosius bali menyang kamar panggonané, piyambakipun mirsani yèn bocah sing sampun séda kuwi ngglènggèr ing ambené. Banjur dhèwèké nutup lawang saka mburi lan miwiti ndedonga; sawisé kuwi, kaya nabi Elisha (2 Raja 4:32–35), dhèwèké nyedhak amben, nundhuk marang bocah lan ngambegan marang bocah mau. Bocah mau urip manèh, lan Ambroise mbalèkaké bocah mau kanthi urip marang ibuné.

[8640] St Nectarius ngladeni dadi Patriark Konstantinopel wiwit taun 381 nganti 397.

[8641] Wina – saiki dikenal minangka Vienne – iku koloni Romawi kuna lan sabanjure dadi ibukota pirang-pirang negara sing diadegaké déning suku Jermanik; dumunung ing pinggir kiwa Kali Rhône. Saiki, kutha iki sugih karo reruntuhan antik Romawi.

[8642] Eugenius – asalé saka kulawarga andhap asor – dadi sekretaris Kaisar Valentinianus II; sawisé sedaé Kaisar Valentinianus II, dhèwèké dipasang ing tahta déning Arbogast. Nanging, Theodosius Agung maju nglawan Arbogast karo pasukané, ngalahaké dhèwèké, lan mréntahaké supaya Eugenius dihukum pati.

[8643] Bononia – kutha sing misuwur banget ing Italia lor, ing Gaul Cisalpine, ing dalan sing diarani Via Aemilia; saiki dikenal minangka Bologna, kutha krajan provinsi Italia kanthi jeneng sing padha, kondhang amarga pendhidhikan lan perdagangan sing jembar, kanthi populasi sing gedhe banget.

[8644] Tuscia – sing uga dikenal minangka Etruria – iku sawijining wewengkon kuna ing Italia tengah, ing sisih kulon, kang watesé karo Segara Tirih lan Pagunungan Apennine, ing lor Roma. – Florence, ing Kali Arno, iku sawijining kutha padhet ing Italia, misuwur amarga kamajuwané ing babagan ilmu lan seni.

Ing wektu sing padha, Eugenius mangkat saka Mediolanum kanggo nglancaraké perang nglawan Kaisar Theodosius. Nalika ninggalaké kutha, Eugenius sing ora pracaya marang Gusti ngagumbak yèn sawisé bali menang, dhèwèké bakal ngowahi gréja Mediolanum dadi kandhang jaran lan ngiket para rohaniawan nganggo pedhang. Nanging, kejahatan sing nggumunake nalika ancaman-ancaman kuwi diucapake pancen ora ana gunane: Eugenius mati tanpa kamulyan ing perang, dikalahake dening Kaisar Theodosius. Bapa Suci kanthi resmi nyambut Kaisar Theodosius sing saleh minangka pemenang, nanging Theodosius, ambruk ing sikilé Santo Ambroise, ngatribusi kamenangane marang pandonga sang wali.

Sawisé sawatara wektu, Kaisar Theodosius séda kanthi tentrem[8645] ; dhèwèké mréntah kanthi cara sing nyenengaké Gusti Allah lan mlebu Karajan langgengé Kristus, déné anak-anaké nggantèkaké dhèwèké ing karajan donya: Arcadius[8646] ing wétan, lan Honorius[8647] ing kulon. Ing jaman pamaréntahan Honorius, Santo Ambroise nemokaké relikwi para martir Nazarius lan Celsus, kaya sing dicritakaké déning presbiter Pavlin ing ngisor iki.

Ing wektu kuwi, Ambroise mindhah relik suci martir Nazarius—sing ditemokaké ing kebon tani—menyang Gréja Para Rasul Suci. Kita weruh, ing peti mayit panggon relik martir iku, ana getih kaya anyar mili; sirahé, karo rambute lan jangguté, kaestokaké ing kahanan ora rusak kaya-kaya anyar bae disimpen ing peti mati, lan raié sang martir sumunar banget, kaya-kaya anyar bae diumbah. Lan apa sing nggumunaké saka iki, nalika Gusti piyambak, ing Injilé, paring janji iki: *'Malah rambute sirahmu kabèh wis kaétung'* (Lukas 12:7). Kita uga nyium wangi sing ngluwihi kabèh ambu liya. Sawisé relik suci martir Nazarius dipindhahaké menyang kereta kuda, kita langsung budhal bareng Santo Ambrosius menyang relik suci martir Celsus sing ana ing panggonan sing padha. Saka para duwé kebon iki, kita sinau yèn dhèwèké diprentah déning para leluhuré supaya ora ninggalaké panggonan iki, nanging njaga saka generasi siji marang generasi sabanjuré, amarga ana bandha gedhé sing disimpen ing kéné. Lan pancen ageng sanget bandha-bandha punika, ingkang boten saged dipunrusak dening ngengat utawi karat, lan ingkang boten saged dipunbobol lan dipuncolek dening maling (Mat. 6:20). Sing njaga iku Gusti, lan panggonané kanggo wong-wong sing 'urip iku Kristus lan mati iku kauntungan' (Filipi 1:21) yaiku panggonan ing swarga. Nalika relik suci para martir digawa mlebu ing Gréja Para Rasul, Santo Ambrosius maringi khotbah marang umat. Ing wektu kuwi, ana wong ing antarané wong akèh, sing kesurupan roh najis, muni banter:

'Ambrosius nyiksa aku!'

Nanging sang wali, ngadhep marang dheweke, ngendika:

'Meneng, setan! Dudu Ambroius sing nyiksa kowe, nanging iman para martir, uga irimmu, amarga kowe weruh manungsa padha munggah menyang panggonan sing kowe wis diusir. Nanging Ambroius ora ngerti kepiye carane kesombongan.'

Sawisé tembung-tembung saka Santo Ambroise, setan mau meneng bae, banjur nglontaraké wong sing diduwèni mau ngadhep ing lemah.

Warta babagan Santo Ambroius tekan marang ratu bangsa Marcomanni[8648] – Frithigild – lan dheweke ngirim panyuwunan marang santo mau, nyuwun supaya Ambroius mulang dheweke babagan iman Kristus. Ambroius nulis pandhuan rinci babagan iman Kristen lan meyakaké dheweke marang kabeneran Kristen. Fritigild uga ngowahi agamane bojone dadi Kristen lan meyakaké bojone kanggo ngrampungaké perjanjian tentrem karo Kakaisaran Romawi. Fritigilda kepengin banget ketemu karo pituduh rohanié, Santo Ambroise, lan kanthi niat kuwi dhèwèké banjur mangkat menyang Mediolanum, nanging dhèwèké nemokaké yèn santo kuwi wis ora urip manèh, amarga wis seda sawatara wektu sadurungé.

Santa Ambroius iku wong sing duwé pangendalian dhiri lan ketekunan gedhé, kebak semangat rohani; dhèwèké tansah puasa, kajaba ing dina Setu, Minggu, dina raya, lan dina kanggo ngéling-eling para martir. Dhèwèké tetep ndedonga tanpa kendhat awan lan bengi; panjenengané nindakake tugase kanthi telaten lan malah nulis buku nganggo tangané dhéwé, kajaba yèn alangan amarga lara. Panjenengané kebak rasa prihatin marang kabèh gréja ing keuskupané lan nyambut gawe abot banget kanggo nepaki tugase sing diparingaké Gusti, nganti sawisé seda, limang uskup meh ora kuwat ngurusi pakaryané. Uga, perhatiané marang wong mlarat, wong papa

---

[8645] Ing taun 395, Santo Ambrosius ngurmati memori Theodosius Agung kanthi khotbah.

[8646] Arcadius – Kaisar Kakaisaran Romawi Wétan, sing mrentah saka taun 390 nganti 408.

[8647] Honorius – Kaisar Kakaisaran Romawi Kulon, sing mrentah saka taun 390 nganti 423.

[8648] Marcomanni iku sawijining suku Jermani sing manggon ing Bohemia lan kerep nindakake serangan ngrusak ing provinsi tapel wates Kakaisaran Romawi.

lan wong sing dadi tawanan ora bisa diterangaké kanthi cukup: dhèwèké ngentèkaké kabèh sumberdaya pungkasané kanggo wong-wong mau. Sawisé diangkat dadi uskup, Ambroius langsung mènèhaké kabèh emas, pérak, lan bandha liyané kanggo ngias gréja-gréja Gusti Allah, kanggo nyukupi kabutuhan wong mlarat lan anak yatim, lan kanggo mbebasaké para tawanan; Dheweke mung nyisihaké pérangan cilik saka kasugihané kanggo panguripan adhine, tanpa nyimpen apa-apa kanggo dhéwé, supaya sawisé mberdakwah saka kabèh kagungan donya, dhèwèké bisa luwih gampang manut marang Kristus, Gustiné, sing dadi mlarat amarga kita, supaya kita sugih lumantar kamlaratané (2 Kor. 8:9). Ingkang Mulya Ambroise *'dadi kabèh tumrap kabèh wong'* (1 Kor. 9:22); piyambakipun remen bebarengan karo ingkang remen lan nangis bebarengan karo ingkang nangis. Yen ana wong teka marang dhèwèké kanggo ngakoni dosané, Ambroisi dhéwé bakal nangis banget kanggo wong mau nganti wong dosa sing atiné kaya watu uga krasa tobat lan kebak welas asih lan luh.

Nalika Santo Ambroise wis sepuh, piyambakipun nyawang pamitanipun dhateng Gusti lan ngendika dhumateng para rohaniawanipun:

Aku mung bakal tetep karo kowe nganti Paskah.

Presbiter Pavlin sing kasebut mau, sing nulis riwayat Uripé Santo Ambroius, uga nyritakaké kedadeyan ing ngisor iki sing déwéké nyekseni. 'Sedhela sadurunge dhèwèké lara, Santo Ambrosius lagi nerangaké Mazmur 43, déné aku,' kandha Pavlin, 'nulis manut tembung-tembungé apa sing diterangaké, amarga Ambrosius dhéwé, amarga tuwa lan ringkih, wis ora bisa nulis akèh manèh. Tiba-tiba, nalika aku ndeleng dhèwèké, aku weruh geni kaya tamèng ngubengi sirahé; geni iki, alon-alon meli mlebu ing cangkemé; banjur pasuryané Ambroeus dadi putih kaya salju. Panglihatan iki nggawe aku ketakutan banget nganti aku ora bisa nulis, nanging banjur pasuryané Ambroeus bali kaya biyasa. Aku nglaporake iki marang diaken mulya Castulus, lan dhèwèké, kang kebak sih-rahmaté Gusti Allah, nerangaké marang aku yèn apa sing tak deleng iku Roh Suci, kang mudhun ing wujud geni marang uskup kita, kaya déné Panjenengané tau mudhun marang para rasul suci.

Jenderal Stilicho[8649] nalika krungu yèn Ambrose lagi lara parah, kandha:

'Italia bakal musna yèn wong suci iki seda!'

Lan dhèwèké ngutus sawatara warga Milan sing dihormati—wong-wong sing dhèwèké ngerti digemati Santo Ambroise—supaya padha nyuwun marang santo supaya nyuwun marang Gusti supaya paring tambahan urip donyané kanggo kabecikan wong liya. Ambroise mangsuli:

'Aku ora urip ing antaramu kanthi cara sing nggawe aku isin nerusake urip; nanging aku ora wedi mati, amarga kita duwe Gusti kang Maha-Gusti.'

Nalika Ambroise lagi ngaso ing amben lara, sawatara adoh saka ambené, ing lawang kamar, ana para diakon Castulus, Polemius, Venerius, lan Felix padha lungguh. Padha rembugan antarané dhewe, nanging bisik-bisik alus banget nganti mung padha krungu dhéwé. Padha rembugan sapa sing bakal nggantèkaké Ambroise dadi uskup; nalika kuwi padha nyebut presbiter Simplicianus. Tiba-tiba, Santo Ambro, sing lagi ngaso ora adoh saka kono, ngangkat swarane lan kaya lagi ngobrol karo wong-wong mau, mbaleni telung kaping: 'Dheweke wis tuwa, nanging isih waspada'; kanthi tembung kuwi, dheweke nunjuk presbiter Simplicianus kanggo njabat uskup sawisé seda.

Nalika lara, Santo Ambroise nalika ndedonga ndeleng Gusti Yesus Kristus sing rawuh marang piyambakipun kanthi mesem tresna – nampilake pasuryan ilahi marang piyambakipun; Ambroise nyritakake bab iki marang Uskup Vassian saka Lavdium[8650] , sing lungguh ing sacedhake piyambakipun nalika semana. Nalika wayahe nyawa Santo Ambrosius arep ninggalake badan, Uskup Honoratus saka Vercelli[8651] , sing lagi ngaso ing lantai ndhuwur omah, krungu swara saka ndhuwur telu kaping, kandha marang dhèwèké:

'Munggah enggal lan cepet menyang Ambroise; dhèwèké arep lunga.'

Banjur presbiter kuwi tangi, nggawa Misteri Paling Suci, lan mudhun menyang wong sing lara. Santo Ambrosius ndedonga, nampa Karunia Ilahi, lan nyerahake nyawane sing suci ing tangan Gustine nalika esuk dina

---

[8649] Stylichon – jenderal misuwur saka Kakaisaran Romawi Kulon ing kraton Honorius, sing nylametake saka ambruk pirang-pirang kaping; asalé saka bangsa Vandal, nanging sawisé iku, sanadyan wis nglakoni jasa gedhé kanggo nagara, dipatèni miturut dhawuh Honorius amarga dituduh ngianati nagara minangka akibat intrik kraton

[8650] Laudi – sawijining bangsa ing Italia lor, antarané Mediolanum lan Creion. Saiki dikenal minangka Lodi Vecchio.

[8651] Vercelli – sawijining kutha ora adoh ing kulon Mediolanum.

Paskah Suci[8652] . Awak sucine dipundumun ing gréja agung Milan, déné roh suciné muncul bebarengan karo malaékat ing ngarsané pangastané Tritunggal—Bapa, Putra, lan Roh Suci, siji Gusti Allah, kang kamulyané kinurmatan salawas-lawase, amèn.

Kontakion, Nada 3:

Kanthi netepi dogma ilahi, panjenengan ngilangake kesesatan Arius, ya Ambroise, imam lan pangon; lan kanthi nindakake mujijat lumantar kakuwatan Roh Suci, panjenengan marasakake sakabehe rupa lara. Ya Bapa sing kinurmatan, ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya nyawa kita kaslametake.

Uripé Sang Nilus sing Kinurmatan saka Stolobensk, Pangripta Mucjizat saka Novgorod

Dipepering ing tanggal 7 Desember

Ingkang Kinurmatan Nil lair ing sawijining desa ing wewengkon Novgorod, ing Derevskaya Pyatina[8653] , ing paroki Zhabensky[8654] . Identitas wong tuwané ora dingertèni; mung dingertèni yèn piyambakipun dicukur rambute dadi biarawan ing salah siji biara ing wewengkon Pskov, kang aran 'Krypets'[8655] . Saka biara iki dhèwèké lunga menyang alas ing distrik Rzhev lan manggon ing kana cedhak Kali Cheremkha[8656] . Ing kana dhèwèké urip saka godhong-godhongan lan biji wit oak, nglampahi wektu kanthi puasa lan pandonga. Setan ora tahan, mula dhèwèké nyerang sang wali kanthi niat ala, nyoba ngusir dhèwèké saka panggonan kuwi. Setan medeni Nilus nganggo macem-macem penampakan, muncul ing ngarepé ing wujud kéwan galak lan kabèh jinis kéwan merayap, sing nyerbu marang sang wong suci kanthi ngisik-ngisik lan nglèngèk kenceng. Nanging sang wali, nggunakake pandonga minangka pedhang, ngusir kabeh godaan lan tipuan ala mungsuh, nglindhungi awaké

[8652] Iku tanggal 4 April 397. St. Ambroise seda ing umur 67 taun. Biografine, presbiter Paulinus, nambahake manawa akèh bocah sing dibaptis wektu kuwi (ing wengi Paskah), sawisé metu saka banyu, padha weruh Ambroise – sawetara weruh dhèwèké lungguh ing kathedra, lan liyane nunjuk marang dheweke marang wong tuwane kaya-kaya dheweke lagi mlaku, nanging wong tuwane, sanajan padha ndelok, ora bisa weruh dheweke, amarga paningal durung resik; akeh sing kandha yen padha weruh lintang ing dhuwure badan. Gereja ngeling-eling dheweke ing tanggal 7 Desember, dina pangconsagrate dadi uskup, mbok menawa amarga dina sedae pas karo mangsa Prapaskah utawa Paskah. – Santo Ambrosius saka Milan ninggalake akèh tulisan; sawatara babagan ékségésis Kitab Suci, liyane nerangake dogma iman suci, ana uga sing nyebarake piwulang moral luhur, lan sapiturute. Antarane ana komentare babagan Injil Lukas, enem buku babagan Enem Dina Penciptaan, lima buku babagan iman, eksposisi babagan Kredo, siji buku babagan Inkarnasi, telung buku babagan Roh Suci, siji buku babagan Sakramen, loro buku bab pangapuran, sawijining risalah bab Kebangkitan sing disusun ing loro buku babagan pati adhine lan ing loro pidato babagan pati para kaisar Valentinian lan Theodosius Agung, bab mundur saka donya, bab kesucian, bab para duda, bab Patriark Yakobus lan bab urip sing pinaringan berkah, bab Elia lan puasa, kanthi pujian kanggo pantang; bab Patriark Yusuf minangka tuladha kasucian lan kabecikan liya; lan sapiturute. Saka kabèh tulisan Ambroise, telung buku 'Bab Wajib' (ngenani presbiter gréja) njupuk papan kapisan. Karya-karya St. Ambroise babagan organisasi pangibadah ilahi uga duwé wigati gedhé; dhèwèké netepaké tata cara Liturgi lan layanan liya kanggo gréjaé, sing nyebar ing saindenging Italia Lor. Tata cara iki isih ditrapake ing Milan nganti saiki, lan Liturgi Milan isih béda karo Liturgi Roma ing pirang-pirang bab, sing nuduhake yèn Ambroise nduwéni kepinginan sing cetha kanggo nyelarasake karo upacara Gréja Wétan. Ing urutan layanan, St. Ambroise ngenalake ing ngisor iki: 1) 1) Leksioner, ing ngendi dhèwèké netepaké wiwitan lan pungkasan pambacaan saka Injil, Epistel, lan Para Nabi; 2) tata cara nglakoni Ekaristi kanthi pandonga lan praefasi; 3) antéfóni, sing dadi inovasi anyar sakabèhé sing dijupuk saka Wétan. St. Ambrose nyipta tandha musik lan kidungan kanggo antéfóni. Antarane kidung asli St. Ambrosius, kidung *'Kagem Panjenengan, ya Gusti, kita muji'* pantes diparingi pangalembana khusus. Lagu pangucapan syukur sing agung iki, sing isih dinyanyikake ing saben pangucapan syukur agung marang Gusti, digubah dening St. Ambrosius sawisé panjenengané menang total nglawan para Arian.

[8653] '*Pyatiny*' iku jeneng sing diwènèhaké marang limang distrik sing dipérangaké ing wewengkon Novgorod. Distrik-distrik mau dikenal minangka: Votskaya, Shelonskaya, Obonezhskaya, Derevskaya, lan Bezhetskaya.

[8654] Saiki panggonan iki kalebu Distrik Valdai ing Governat Novgorod. Desa iki isih kalebu Distrik Novgorod; lan minangka pangeling yèn Sang Nil sing Mulya iku wong asli saka desa iki, isih ana kapel ing kana sing didedikasikaké kanggo Sang Nil sing Mulya.

[8655] Biara iki wis dibubarake; ing panggonané saiki ana paroki sing dikenal kanthi jeneng 'Rozhek'.

[8656] Kali Cheremkha utawa Seremkha dumunung ing Distrik Valdai lan kagolong ing Nilov Hermitage. Nganti saiki, kapel lan selé, kang dikelilingi alas wit-witan kuna, tetep dadi monumen kanggo manggoné Sang Nil sing kinurmatan ing Kali Cheremkha, lan dadi obyek pangurmatan kanggo warga lokal.

nganggo pratandha salib lan ndedonga tanpa kendhat marang Gusti. Nilus urip kaya ngono suwéné telulas taun, nyawisaké wektu kanggo akèh tapa lan pakaryan abot ing ara-ara samun.

Sawijining dina, sawisé suwé ndedonga, Nilus ketiduran lan krungu swara sing maringi dhawuh marang dhèwèké:

'Nilus! Tinggalna panggonan iki lan menyang Pulo Stolobensky; ing kana kowe bakal slamet.'

Sawisé nampa dhawuh iki, Sang Bapa Pendeta kebak kabungahan ageng, amarga piyambakipun weruh yèn Gusti Allah boten nglirwakake pandonga-pandonganipun. Nil wiwit takon-takon bab pulo mau marang tiyang-tiyang sing tresna marang Gusti Allah sing teka marang piyambakipun. Wong-wong mau ngandhani yèn pulo iku dumunung ing Tlaga Seliger, pitung versta saka kutha Ostashkov, ing Provinsi Tver. Romo banjur mangkat menyang pulo iku, tekan ing kana, lan kagum banget marang kaendahane. Sawise mlaku ngubengi pulo saka pojok siji tekan pojok liyane, Nil weruh yen panggonan iku pancen cocog kanggo nyendhiri, mula atine bungah lan kebak kabungahan. Ing pulo iku ana gunung lan alas gedhe. Nalika munggah gunung, Nil ndedonga lan kandha:

'Ing kéné panggonanku; ing kéné aku bakal manggon salawas-lawase.'

Lan piyambakipun matur nuwun dhumateng Gusti Allah amargi sampun paring weruh panggonan punika. Ing kono, ing pucuking wukir, piyambakipun nggali guwa kanggé piyambakipun, ingkang dipunanggé manggon ing mangsa adhem kapisan; sasampunipun, piyambakipun mbangun sel lan kapel ing kono. Nilus nglampahi uripé ing pulo iku kanthi tapa brata ageng lan pandonga, puasa lan pagaweyan; panganané dumadi saka pari-parian lan woh-wohan cilik sing tuwuh ing pulo iku, uga sayuran lan woh-wohan saka daratan sing ditandur dhéwé. Nanging sanadyan ing kéné setan ora mandheg nyerang sang wali, lan medeni dhèwèké kanthi manéka rupa panglihatan. Mangkono, ing sawijining wektu, setan muncul karo sak klompok iblis lan ngubengi sel sang pandhita nalika piyambakipun lagi ndedonga ing kana; sawisé ngubengi sel nganggo tali, setan kanthi swara ngamuk ngancem bakal nyeret sel mau menyang tlaga, nanging sang pandhita ngusir klompok iblis mau nganggo pandonga.

Bencié wong-wong marang Santo Nilus uga ora ana gunané, malah mung nggawa kamulyan sing luwih gedhé kanggo dhèwèké. Ing sawijining wektu, wong-wong duraka sing manggon cedhak Pulo Stolobny padha mutusaké ngusir sang wali saka pulo kuwi; kanggo kuwi, padha motong kayu lan ngobong alas, mikir yèn geni bakal tekan selé lan nglêlakaké. Ndelok kahanan kuwi, sang wali ngadeg lan ndedonga, kanthi akèh luh nyuwun supaya slamet saka bebaya iki. Gusti sing welas asih ora nglirwakake panyuwunan abdi-Nya sing precaya marang Panjenengané, lan nylametaké dhèwèké kanthi sih-rahmaté: kobongan mau dumadakan mati sakwise tekan gunung. Sang Bapa sing kinurmatan, nalika ndeleng sih-rahmaté Gusti sing cepet, kabungahan ing atiné, déné mungsuh-mungsuhé padha bali kanthi isin.

Ing sawijining wektu, nalika Sang Bapa sing kinurmatan lagi makarya ing njaba selé, para maling nyerang dhèwèké lan kanthi ancaman nuntut supaya dhèwèké nyerahaké bandha; nanging sang wali kandha marang wong-wong mau:

'Kabèh bandaku ana ing pojok selku; mlebu kono lan jupuk.'

Ing pojok kuwi ana ikon Ibune Gusti karo Sang Bayi Pramula. Para maling mlebu sel lan ujug-ujug padha wuta; banjur, kanthi nangis, padha nyuwun pangapura marang sang suci; sang bapak suci ndedonga marang Gusti, lan para maling mau weruh maneh. Sawisé kuwi, sang wali maringi khotbah babagan kaslametan jiwa lan nglarang supaya ora ngandhani sapa waé apa sing wis kelakon; nalika kuwi padha meneng, nanging sawisé sang wali Nilus séda, padha nyritakaké kabèh.

Amarga pakaryané lan ketekunané ngadhepi cobaan, Sang Nilus sing Kinurmatan diparingi sih kanggo nyumurupi pakaryan rahasia wong lan nuntun wong dosa marang dalan kabeneran.

Ana sawijining priya sing teka marang sang wali nalika lagi ana ing kahanan najis. Sang wali ngélarang dosa iku lan sawisé ngélingaké supaya ora mbaleni manèh, banjur ngetokaké priya mau kanthi tentrem. Wiwit wektu kuwi, priya mau dadi ajrih marang Gusti lan sawisé urip manut ajaran Gusti, banjur séda.

Wong-wong ing sacedhake pulo sing wedi marang Gusti Allah lan moro iwak padha ngajeni sang wali lan ngirim iwak saka asil tangkapané kanggo nyukupi panguripané. Ing sawijining wektu, padha ngutus salah siji kancané karo iwak. Wong suci kuwi, nalika nyumurupi ing roh yèn nelayan kuwi wis najisi awaké dhéwé amarga zinah, nutup jendhela selé sadurungé nelayan kuwi lan ora nampa iwak saka dhèwèké. Para nelayan mau, sawisé

bali marang kancané, nyritakaké apa sing kelakon. Kancané banjur ngutus wong liya marang sang wong suci karo iwak, lan sang wong suci kanthi seneng nampa iwak mau, mberkahi, lan nglilani wong iku lunga.

Ing wektu liyane, ana wong ing pulo sing arep nggergaji wit-witan kanggo mbangun omah, nanging dumadakan ana swara guntur sing nggegirisi lan krungu swara sing nglarang dheweke nggergaji wit-witan mau. Nanging, dheweke ora kendho lan miwiti muat wit-witan mau menyang gerobak, nanging jarané ora bisa obah saka panggonané. Ndeleng mujijat iki, wong iku mlayu karo wedi, sarta ngucapake janji ora bakal nindakake kuwi maneh.

Reverend iku manggon ing Pulo Stolobnoy suwéné pitulas taun lan, sadurungé seda, dhèwèké nggali panggonan kuburan ing lemah (ing kapel) nganggo tangané dhéwé, lan nyelehaké peti mati ing kono. Tiap dina dhèwèké teka ing kana, nangis ing ngarep peti mati kuwi, kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Iki panggonane aku, iki omahku!'

Nalika pungkasané sang wali krasa yèn pungkasané wis cedhak, piyambakipun ndedonga marang Gusti supaya paring Komuni Suci. Miturut pandonga sang wali, pangajabipun kaparingi. Sergius, abbot ing Biara Nikolsky, rawuh ing pulo lan maringi Komuni Suci marang Nil. Sawisé kuwi, sang wong suci mlebu ing selé, ngaturaké pandonga kaya biyasané lan, sawisé njupuk bumbung kemenyan, nyemenyani ikon-ikon suci lan kabèh isi sel; banjur, nalika nyandhakaké tangané ing kruk kayu sing biyasané dienggo ngaso amarga kesel badan[8657] , piyambakipun pindhah marang Gusti ing dina kapitu wulan Desember taun 1554[8658] .

Kamulyan marang Gusti Allah kita, saiki lan salawas-lawase nganti jaman-jaman.

Troparion, Nada 4:

Panjenengan muncul kados lentera sumunar ing pulo Danau Seliger, Bapa Nilus ingkang kinurmatan: awit saking enom Panjenengan sampun ngemban Salib Kristus ing pundhak, ngetutaken kanthi semangat, nyedhak marang Gusti lumantar kasucian, lan saéngga sugih kurnia mujijat. Mula, nalika kita kesusu menyang relikwi sisa suci Panjenengan, kita kanthi andhap asor ndedonga: Bapa Suci, mugi Panjenengan ndedonga marang Kristus Gusti kita supaya jiwa kita kaslametake.

Kontakion, Nada 8:

Sawise ninggalake tanah airmu, ya Bapa sing Kinurmatan, kowe manggon ing ara-ara samun; lan sawise munggah menyang pulo Danau Seliger, kowe nglakoni urip prasaja, lan sawise nggumunake akeh wong nganggo kabecikanmu, kowe nampa karunia mujijat saka Kristus. Elinga marang kita sing ngajeni pangeling-elingmu, supaya kita bisa nyebut kowe: Sugeng, Nile, Bapa kita.

Peringatan Santo Athenodorus Sang Martir

Dirilis tanggal 7 Desember

Martir Suci Athenodorus, saka Mesopotamia Siria[8659] , nglakoni urip monastik wiwit isih enom. Sawisé ana pangakuan, dhèwèké ditangkep lan digawa ngadhep gubernur provinsi, Eleusius, ing ngarepé dhèwèké ngakoni Kristus; amarga iku dhèwèké langsung dihukum kanthi siksaan sing kejem: dhèwèké ditarik ing antarané

[8657] 'Kait' utawa kruk iki dipasang ing tembok selé Saint Nilus; dadi kursiné; nalika nyandhak ing kana, dhèwèké ngaso sakedhap.

[8658] Ing panggonan tumindak asketis Sang Nilus sing kinurmatan, Biara Nilov-Stolobensky diadegaké ing taun 1594 déning Hieromonk German. – Panemuan relik Sang Nilus sing kinurmatan kelakon tanggal 27 Mei 1667, dina sing wis ditetepaké kanggo perayaan taunan. Saiki, relik suci sang wali disimpen ing relikwari perak. Ing jejere relik sang wali disimpen uga ikon pribadi Vladimir (sing diarani Seliger) saka Ibu Gusti Allah, uga jubah biarawané, kondhang amarga mujijat, sing wis ana ing lemah suwéné 112 taun. Ing tanggal 27 Mei, dina nalika relik kasebut dibukak, ana prosesi saben taun saka kutha Ostashkov menyang Nilova Hermitage, sing narik kawigaten akèh wong.

[8659] Mesopotamia Siria – Tanah ing antarané kali-kali – iku sawijining wewengkon amba ing antarané kali Tigris lan Efrat, ngrembaka saka Armenia, Palestina, lan Fenisia nganti Teluk Persia.

loro tiang lan saben anggota awaké kobong déning lilin murub; wesi panas dipasang ing ketiake, lan bolongan irunge ditusuk jarum landhep; banjur dhèwèké digelaraké ing lempeng tembaga panas, sing kanthi mujijat dadi adhem; banjur dheweke dibuwang menyang sapi tembaga abang panas lan ngalami akèh panyiksaan liyane, nanging martir suci iku tetep ora cilaka, dilindhungi déning panganthi para Malaikat. Kedadéan mujijat kaya ngono malah nggerakaké wong-wong kang ora precaya supaya mlebu iman marang Gusti Allah: Santo Athenodorus sepisanan nuntun limang puluh wong pagan marang Kristus, banjur telung puluh manèh. Amarga iku, dhèwèké dihukum dipenggal sirah nganggo pedhang; nanging nalika algojo miwiti tugase, dhèwèké kesandhung lan tiba kaya mati, lan tangane sing isih nyekel pedhang kapisah saka pundhaké. Sawisé kuwi, ora ana siji waé sing wani nyedhak sang wali, lan dhèwèké, sawisé ndedonga, nyerahaké nyawané marang Gusti Allah[8660] .

Perayaan Pangeling-eling Kanggo Paul sing Kinurmatan, wong sing tobat [8661]

Dirilis tanggal 7 Desember

Wong tuwané Paul sing kinurmatan sugih, lan wiwit isih cilik padha mulang putrané kanthi tliti babagan Kitab Suci. Nalika sang wali wis diwasa, dhèwèké krasa kepéngin ninggalaké urip donya. Mula dhèwèké mlebu salah siji komunitas biara ing kuthaé, ing kono dhèwèké nampa Tatanan Malaékat lan kanthi nglakoni kabèh kabecikan nggayuh kasampurnan nganti ngluwihi kabèh sedulur biara lan dadi gudang kabecikan, saéngga dhèwèké nampa karunia nindakake mujijat ageng lan nggumunake.

Ing sawijining dina, Sang Paulus sing kinurmatan, bebarengan karo sedulur-seduluré, lagi nggodhok damar ing pandhegan. Nalika damar wis lumer lan nggodhok, wiwit nggelembung lan mili metu saka pinggir kuali. Sang Sing Pinaringan Berkah, amarga ora ana piranti kanggo ngaduk damar sing lagi godhok, banjur ngetokake lengené, nyemplungake ing kuali lan ngaduk damar mau, lan gelembungé langsung mandheg. Tangané sang wali tetep utuh lan ora cilaka, lan dhèwèké dhéwé ora owah pasuryané utawa ngrasakaké apa-apa. Ndeleng kahanan iki, para sedulur padha gumun; sawatara padha ngakoni yèn dhèwèké iku wong kang duwé panguwasa Gusti, déné liyané padha ragu-ragu banget. Nanging Paul dhéwé nganggep dhèwèké mung bledug lan abu, lan nyebut dhèwèké asu ambu busuk. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké dipasrahi tugas liya. Ing wektu kuwi, abbot biara nglumpukaké para sedulur lan nglampahi pirang-pirang dina bareng-bareng kanggo ndedonga lan puasa. Sawisé kuwi, padha njerit marang Gusti:

'Gusti, sanadyan kita boten pantes nampi punika, mugi Panjenengan paring priksa dhumateng kita, sak sagedipun kanggé pencerahan kita, kados pundi priya sedulur kita Paulus punika. Pundi tingkat kasampurnan rohani ingkang sampun dipun capai, lan bab punapa piyambakipun dipun anggep pantes?'

Gusti Allah, sing maringi apa sing dikarepake wong-wong sing wedi marang Panjenengané, maringi panyuwunan mau. Ing sawijining wengi, nalika para sedulur lagi turu, miturut dhawuh Gusti, padha digawa menyang sawijining swarga kang kebak kaendahan. Nalika padha gumun marang mujijat kang mulya iku, dumadakan biksu Paulus muncul ing ngarepe. Para sedulur padha nyapa lan nyuwun panjelasan babagan pratandha iku. Paulus mangsuli kanthi andhap asor banget:

Apa sing kowe deleng iku Karajaning Gusti Allah, lan kabèh iki kelakon kanggo kowe, sedulur, amarga ing pandonga sing khusyuk kowe kepéngin tekan panggonan iki, ing ngendi aku uga teka. Jupuk saka kéné apa waé sing kowe karepaké, apa waé sing nyenengaké lan dikarepaké, banjur lunga kanthi tentrem; lan bab tugas sing tak sandhangan ing biara, tunjukna wong liya, awit kowe ora bakal ndeleng aku manèh.

Sawisé pamitan karo Paulus, para sedulur budhal, padha nggawa saka swarga suci—ana sing kembang, ana sing ranting, ana sing godhong éndah, lan ana uga sing suket.

[8660] Watara taun 304.

[8661] 'Povinnyk' tegesé 'patuh' – gelar sing diwènèhaké marang Paul sing Mulya amarga andhap asor sing jero lan pangorbanan kersané dhéwé kanthi sampurna.

Sawisé tangi saka turu lan padha kumpul, para sedulur padha nyritakaké panglihatané siji lan sijiné lan kanthi kabungahan padha ngluhuraké Gusti; ana siji sing nuduhaké kembang sing dijupuk saka swarga, ana sijiné kandha, 'Lan kéné aku njupuk ranting kurma', ana sijiné nyritakaké bab wangi swarga, lan ana sijiné manèh nyekel godhong éndah ing tangané: lan kabèh padha muji Gusti.

Paulus sing pinaringan berkah banjur lunga menyang Yerusalem; sawisé ngunjungi panggonan-panggonan suci lan ndedonga, dhèwèké mangkat saka kono menyang pulo Siprus. Ing kana dhèwèké munggah gunung sing dhuwur lan nyawisaké dhiri kanggo tapa brata rohani pirang-pirang taun, urip kanthi nyendhiri. Nanging, nalika kabar babagan uripé sing suci sumebar ing saindenging wewengkon lan akèh wong wiwit padha teka marang dhèwèké, dhèwèké mundur saka kono lan manggon ing jeroning wates Bizantium. Nalika nglakoni urip sing nyenengake Gusti, dhèwèké diparingi sih supaya bisa krungu swara Gusti, kaya Musa, Panglirwaké Gusti, ing jaman biyèn, Gusti nelokaké dhèwèké: *'Munggaha gunung iki ... lan séda ing gunung sing bakal kowe munggah'* (Ulangan 32:48–50).

Lan Paulus sing pinaringan berkah, miturut dhawuh Gusti, munggah salah siji gunung sing dijenengi Parigoria, lan sawisé sawatara wektu piyambakipun kasil turu ing pangayomaning Gusti.

21 Desember

8 Desember (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Patapios sing Kinurmatan

Diperangeti tanggal 8 Desember

Ing Mesir, ing Kali Nil, ana kutha sing dijenengi Thebes[8662] . Ing kutha iki lair Patapios sing pinaringan berkah. Wong tuwané wong Kristen lan ngopeni anaké kanthi taqwa lan ajrih marang Gusti Allah. Nalika wis diwasa, dhèwèké nolak kesia-siaan donya iki lan, ninggalaké omah, wong tuwa, lan kanca-kancané, njupuk sumpah monastik. Sawisé mundur menyang ara-ara gersang Mesir, dhèwèké urip kanggo Gusti, nyawisaké awaké dhéwé kanggo nglakoni puasa, pandonga, lan manéka warna pakaryan askétis. Nalika kabaré sumebar lan akèh wong wiwit teka marang dhèwèké lan muji uripé sing luhur, dhèwèké sedhih amarga menengé keganggu lan dipuji déning tutuk manungsa. Sawisé ninggalaké Mesir, dhèwèké teka ing Konstantinopel. Ing kono dhèwèké nyumput ing sawijining sel sing wis diadegaké ing sacedhak Blachernae[8663] , ing sacedhak témbok kutha, lan meneng kaya ana ing ara-ara samun, ora dikenal sapa-sapa kejaba Gusti Allah siji, mung sesambungan karo Gusti Allah liwat pandonga sing ora kendhat. Nanging kaya kutha sing dumunung ing pucuk gunung[8664] ora bisa didhelikake, mangkono uga wong sing luhur budi lan wis nggayuh kasucian sing sampurna ora bisa tetep ora dikenal. Gusti Allah piyambak ngluhurake wong-wong sing ngluhurake Panjenengané lan kebak sih-panjenengané, lan mbukak marang wong liya kanggo kapentingané. Mangkono uga priya iki, sampurna ing kasucian lan kebak sih-panjenengané mujudaké mujijat, sing kabukak lan diurmati Gusti Allah, ora suwe ditemokaké kaya bandha sing kasembunyi ing lemah[8665] . Ana sawijining mudha Kristen, wuta wiwit lair, sing dipandu déning Gusti piyambak, teka ing selé Bapa Patapios sing kinurmatan lan nyuwun marang sing pinaringan berkah supaya ndedonga marang Gusti supaya diparingi panglihatan, supaya dhèwèké bisa ndeleng kabèh ciptaané Gusti lan lumantar iku bisa nggayuh pangawikan sing paling sampurna marang Sang Pangripta lan ngluhuraké Panjenengané. Romo sing kinurmatan, nalika ndeleng imané, nresnani dhèwèké lan ngendika:

'Ing asmané Gusti Yesus Kristus, sing maringi pandelengan marang wong wuta lan urip marang wong mati, tampanan pandelenganmu.'

[8662] Thebes – kutha kuna sing dadi ibukota Mesir Hulu (Kidul).

[8663] Vlacherna – sawijining distrik ing Konstantinopel sing dumunung ing pojok kulon kutha; nalika jaman keemasan Kakaisaran Bizantium, distrik iki misuwur ing saindenging Wétan amarga papan-papan suci.

[8664] Ungkapan Injil. Matius 5:14.

[8665] Ungkapan saka parabel Injil. Matius 14:44.

Lan langsung mripaté wong kang lair wuta iku kabuka, lan dhèwèké wiwit weruh; lan dhèwèké ngluhuraké lan matur nuwun marang Gusti Allah. Wong enom kuwi wis kondhang ing akèh wong; mula, nalika padha weruh yèn dhèwèké wis éntuk pandelengané manèh, kabèh padha gumun lan wiwit takon kepiyé iki bisa kelakon; nanging dhèwèké ora ndhelikaké jenengé sing maringi mujijat lan sing nulungi, lumantar dhèwèké dhèwèké nampa panyembuhan saka Gusti Allah . Kabar babagan mujijat iki lan babagan wong mulya mau nyebar ing antarané wong-wong, lan wiwit wektu kuwi akèh wong padha teka menyang Patapios, ngupaya pandongane.

Ana sawijining bangsawan saka Bizantium sing nandhang dropsy, lan kabèh awaké bengkak. Dheweke wis ngentekake akèh dhuwit kanggo dhokter, ngupaya mari saka wong-wong mau nanging ora ana asil. Sawisé krungu babagan Santo Patapios, dhèwèké mréntahaké supaya digawa menyang ngarsané santo mau lan kanthi luh ing mripat nyuwun marang santo mau supaya marasaké kelemahan awaké lumantar sih marang saka Gusti Allah. Penyembuh tanpa pamrih mau sepisanan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo dheweke, banjur nggawe pratandha salib ing awaké lan ngolesi lenga suci; nalika kuwi kabèh cairan sing wis ngabote awaké mili kanthi alami, awaké kabèh dadi resik, lan dheweke mari sakabehe.

Ana wong enom liyane sing disiksa dening setan jahat, sing ngedorong dheweke ngliwati pagunungan lan ara-ara gersang, kadhangkala mbuwang dheweke menyang geni lan banyu kanggo mbasmi dheweke, lan kadhangkala mbuwang dheweke saka gunung sing dhuwur lan curam kanggo ngremuk lan ngancurake kabeh awaké. Iku mesthi bakal ngrusakake pemuda iku yèn ora ana kuwasa panguwasaning Gusti sing nguwatake, sing nglindhungi saka kejahatan mungsuh sing terus-terusan lan karusakan total. Ing sawijining wektu, setan kuwi nyurung pemuda mau kanthi kacepetan medeni menyang pinggir segara kanthi tujuan nyilem dheweke ing jeroné, nanging ing dalan ketemu karo Sang Patapios sing kinurmatan, sing wis ninggalake selé kanggo tujuan iki miturut dhawuh Gusti, supaya mbebasake makhluk sing digawé miturut gambaré Gusti saka perbudakan setan. Ndelok wong sing pinaringan berkah saka adoh, setan kuwi langsung nyerbu marang dheweke, ngglundhungake mripate, nggelembung ing cangkem, nggrentheng untune lan ngancem arep nggebuki dheweke. Nalika wis cedhak karo sang wali, dheweke muni banter:

"Aduh! Patapios maneh! Apa sing kudu tak lakoni, menyang ngendi aku kudu lunga, ing endi aku kudu manggon sawise akèh sangsara iki? Aku meh wae nemu panggonan dunung, nanging saiki aku dipaksa lunga kanthi paksa. Satemene, kowe medeni, Nazaren[8666] , lan kuwasa kowe ana ing endi-endi lan ngluwihi kabeh." Aku bakal menyang ngendi? Apa aku menyang ara-ara gersang, menyang kutha, utawa ing panggonan liya – kowe wis ana ing ngarepku lan ngusir aku mung nganggo siji pratandha salib lan mung nganggo jenengmu. Aku kalah, remuk, lan diusir!"

Sawisé ngomong kaya ngono, roh najis iku mbuwang priya enom mau menyang udara, nalika Patapios, tukang mujijat, nggawé pratandha salib ing udara nganggo drijiné, ngébréh roh mau, kandha:

'Pisahna, roh najis, lan mlayu menyang ara-ara samun; mangkono Kristus maringi dhawuh marang kowe lumantar aku, kang kuwasa-Nya wis kowe akoni tanpa kersa.'

Bareng sang wali ngucapake tembung-tembung mau, setan kuwi langsung nimpakake pemuda mau menyang lemah lan metu saka lambe kaya asap. Nalika sadar maneh, pemuda mau nangis krasa bungah lan ngaturake panyelamatan saka roh najis mau sepisanan marang Gusti Allah, lan uga marang Sang Patapios.

Ana sawijining wanita sing nandhang lara ing payudara. Sawise dianggep ora bisa mari dening para dhokter, dheweke teka marang Bapa Patapios nalika larane saya parah lan akèh ulat sing metu saka lukane. Dheweke nyuwun ing sikilé, nangis lan nyuwun marang Bapa Patapios supaya mari. Wong suci mau, sawisé nggawé pratandha salib ing lara iku, langsung marasaké dhèwèké ing wektu kuwi uga. Sawisé nindakake akèh mujijat liyané, Bapak Patapios sing kinurmatan iki nyedhak marang pangastané sing suci lan, ing yuswa tuwa banget, mulih marang Gusti Allah, sing wis dipun senengi sajroning gesangé[8667] . Panjenengané dikubur kanthi pakurmatan ing gréja Santo Yohanes Pembaptis, minangka kamulyaning Kristus Gusti kita, sing dimulyakaké ing

---

[8666] Iki mesthi nyebutake Gusti kita Yesus Kristus, marang Panjenengané sing diparingi gelar iki déning wong Yahudi, lan sakwisé déning wong-wong bangsa liya.

[8667] St Patapios seda ing wiwitan abad kaping 7. St Andrew saka Kreta nulis babagan mujijat-mujijat lan pangasoane. Uripe ditulis dening St Andrew sawisé Patapios muncul marang dhèwèké ing ngimpi, amarga St Andrew, sing wiwitane krungu akèh bab éndah bab Patapios, wis nganggep mau kanthi ngremeh lan ragu-ragu.

para kudusé; marang Panjenengané, bebarengan karo Rama lan Roh Suci, mugi pinaringan pakurmatan lan ibadah salami-laminé. Amén.

Kontakion, Nada 3:

O candhi suci panjenengan, ing ngendi tiyang-tiyang sampun nemu panyembuhan rohani, rawuh kanthi pangabdian, ngupaya panyembuhan saking pitaka lan panyelesaian dosa-dosa ing gesangipun: awit panjenengan, O Patapios ingkang kinurmatan, sampun muncul dados panengah tumrap sedaya ingkang mbutuhaken pitulungan.

Peringatan Para Rasul Suci Sosthenes, Apolos, Kefas, Tikhikus, Epafroditus, lan Kaisar

Dirilèkaké tanggal 8 Desember

Para Rasul Suci Sosthenes, Apolos, Cefas, Tikhikus, Epafroditus lan Kaisar kalebu ing antawisipun 70 Rasul, ingkang kapilih dening Gusti Yesus Kristus kanggé nginjili Injil Kristus, sawisé milih lan ngutus 12 Rasul kanggé mratélakaké Injil (Lukas 10:1–24).

Sajrone manggoné Rasul Paulus ing Korintus[8668] , Rasul Sosthenes dadi kepala sinagoga Yahudi[8669] . Nalika ana geger ing kono marang Rasul, karo wong-wong sing nuntut paukumané, nalika prokonsul Gallio[8670] , amarga nemokake yèn kasus iku ana ing njaba wewenangé, ngusir para penuduh saka pangadilan; wong-wong sing ngusir mau, bebarengan karo kabèh wong Yunani sing ana ing kana, nyekel Sosthenes, panguwasa sinagoga, lan nggebugi dhèwèké ing ngarep pangadilan (Kisah Para Rasul 18:12–17). Nanging mengko dhèwèké diowahi dening Rasul supaya pracaya marang Kristus lan dadi kanca kerjane ing pelayanan Injil. Sabanjuré, Sosthenes dadi uskup ing Kolofon[8671] .

Rasul Apolos iku wong asli saka Alexandria lan dadi wong sing fasih, wicaksana, lan paham banget marang Kitab Suci. Amarga ing wiwitan mung diwulang babagan dhasar-dhasar piwulangé Kristus, dhèwèké, kebak semangat, ngandika lan mulang babagan Gusti kanthi bener, nanging mung ngerti bab paugeran baptisané Yohanes, ora ngerti bab kakuwatan panguripan manèh saka baptisan Kristen. Ora suwe, nalika Apolos tekan Efesus karo panginjilané bab Kristus, Aquila lan Priskila[8672] , sawisé krungu bab dhèwèké, nampani dhèwèké kanthi katresnan lan maringi dhèwèké piwulang sing tuntas bab ajarané Gusti. Mengko, nalika dhèwèké mutusaké lunga menyang Akaia, para sedulur ngutus kabar marang para muridé ing kana, ngajak supaya padha nampani dhèwèké; lan nalika dhèwèké teka, dhèwèké banget mbiyantu wong-wong sing wis pracaya lumantar sih-rahmat; awit dheweke kanthi tegas mbantah wong-wong Yahudi, mbuktekake marang umum saka Kitab Suci manawa Yesus iku Kristus (Kisah Para Rasul 18:24–28). Sawisé kuwi, Apolos makarya keras ing Korinta kanggo nggawa wong-wong non-Yahudi marang iman (Kisah Para Rasul 19:1; 1 Korinta 3:6). Ing Korintus, katresnan para muridé marang dhèwèké malah nyebabaké prabédan ing Gréja, sing banjur dicela déning Rasul Paulus: *'Amarga nalika ana sing kandha, "Aku saka Paulus", lan ana liyané sing kandha, "Aku saka Apolos", apa kowé ora tumindak manut daging? Sapa iku Paulus? Sapa iku Apolos? Padha mung abdi lumantar kang kowe pracaya, lan iku mung miturut tugase Gusti marang saben wong. Aku nandur, Apolos nyiram, nanging Gusti sing maringi tuwuh; mula*

[8668] Korintus – kutha paling tuwa, paling misuwur, lan paling sugih ing Yunani kuna – dumunung ing Achaea, ing Selat Korintus sing nyambungake Peloponnese (Yunani Kidul) karo Yunani Tengah, dumunung ing dataran endah lan subur ing pojok kidul-wétan Teluk Korintus, antarané Segara Ionia lan Aegea. Agama Kristen pisanan diadegaké ing Korintus déning Rasul Paulus ing sacedhaké Korintus saiki, sing dikenal minangka Kuronto lan duwé populasi mung watara 5.000 jiwa.

[8669] Sinagoga (saka basa Yunani sing artiné 'kumpulan') – panggonan kumpul agama kanggo wong Yahudi, kang wanguné mbukak kanggo ibadah bebarengan lan mulang, kanggo ngrampungaké prakara gerejawi sing kontroversial, lan kanggo nganakake proses hukum; bangunan-bangunan iki uga dadi papan debat, sekolah kanggo bocah-bocah, lan perpustakaan.

[8670] Gallio – prokonsul Romawi (gubernur) Achaea ing jaman Kaisar Klaudius, adhine filsuf Romawi Seneca.

[8671] Kolofon – kutha kuna ing Lydia, ing sisih lor-kulon Asia Minor. Reruntuhan kutha iki bubar ditemokake.

[8672] Aquila – wong Yahudi, asalé saka Pontus; Priskila – bojone; padha ngupadi urip kanthi gawé tenda; padha diowahi dadi Kristen déning Rasul Paulus lan dadi murid setya, nyumbang gedhé kanggo panyebaran Injil. Sabanjure padha pindhah menyang Korintus, banjur saka kono menyang Efesus. Aquila kalebu salah siji saka Pitung Puluh Rasul.

ora ana sing nandur utawa sing nyiram sing luwih penting, nanging mung Gusti sing maringi tuwuh' (1 Kor. 3:4–7).

Nalika Rasul Paulus nulis surat kapisané marang wong Korinta, Apolos ana bareng karo dhèwèké ing Efesus lan kepéngin sowan marang wong-wong mau nalika wayahe wis pas (1 Kor. 16:14).

Sabanjure, Apolos ana ing Kreta[8673] lan, sawisé kuwi, dadi uskup ing Kaisarea[8674] .

Rasul Kefas, sing bebarengan karo para Rasul liyane, ngupaya banget ing pakaryan ngumumake Injil Kristus, dadi uskup ing Kolofon.

Rasul Tikhikus iku wong asli Asia Cilik lan murid saka Rasul Suci Paulus, sing ing surat-suraté nyebut dhèwèké minangka sedulur kang dikasihi, abdi sing setya, lan kanca gawé ing Gusti (Kolose 4:7, 6:21). Ing lelampahan misi katelu Santo Paulus Rasul, nalika piyambakipun wangsul saking Makedonia lan Yunani menyang Yerusalem, Tikhikus ngancani piyambakipun, melu ing pakaryanipun (Kisah Para Rasul 20:1–5). Dheweke uga ana karo Rasul Paulus ing Roma nalika panjara kapisané, saka kono Paulus ngutus dheweke karo layang saka dhèwèké marang wong Efesus (Ef. 6:21) lan marang wong Kolose lan gréja-gréja liyané (Kol. 4:7–9, 16), kanggo maringi kabar bab dhèwèké lan nglipur atiné; lan uga ngutus dhèwèké menyang Kreta kanggo nglakoni dhawuhé (Titus 3:12). Tikhikus ana bareng Rasul nalika panjara kapindho ing Roma, lan ing wektu liya Rasul ngutus dhèwèké saka kono menyang Efesus (2 Tim. 4:12). Sabanjuré, Rasul suci Tikhikus ngladèni dadi uskup ing Kolofon sawisé Rasul Sotènès.

Rasul Epafroditus iku salah siji saka kanca lan pangiring paling cedhak saka Rasul Paulus sing Suci. Nalika Rasul Paulus dibelenggu ing Roma, Santo Epafroditus dikirim déning gréja ing Filipi karo pasokan pangan kanggo Santo Paulus. Tindakan pangabdian iki banget nyenengake kanggo Rasul, utamane amarga kanthi dadi saksi katresnan umat Filipi marang dhèwèké lan simpati tulus nalika dhèwèké nandhang sangsara, iku mbuktèkaké pangabdiané marang iman (Fil. 4:10–17). Kanthi sedhih, Epafroditus nalika manggon karo Rasul lara abot; nanging Gusti ora kersa nambah kasangsaran marang sang Rasul: wong sing lara mau mari lan dikirim bali menyang wong Filipi karo pesen sing nyentuh saka sang Rasul. Sabanjuré, Santo Epafroditus dadi Uskup ing Adria[8675] .

Rasul Kaisar, sing uga nyambut gawe abot ing pakaryan nginjili, dadi Uskup Durraechium[8676] .

Sawise setya ngreksa wedhusé Kristus, kabèh Rasul suci mau kanthi tentrem nyerahaké nyawané marang Gusti lan saiki, ngadeg ing ngarsané pangastané Gusti ing kabungahan langgeng, nampa ganjarané saka Gusti amarga akèh pakaryan lan gaweyané[8677] .

Peringatan para martir suci sing nandhang sangsara ing tangan para Arian ing Afrika.

Dirilisaké tanggal 8 Desember

Para martir suci iki urip ing jaman Zeno, Raja wong Yunani[8678] , nalika sawisé seda bapakné Genseric, Gunnerich[8679] —sing pracaya Arian—mréntahaké Afrika. Sawisé rembugan karo uskup Arian Cyril lan

---

[8673] Kreta iku sawijining pulo gedhe ing sisih wétan Segara Tengah, ing kidul Segara Aegea. Amarga amba lan suburé, biyèn dikenal minangka 'ratu pulo-pulo' ing Segara Tengah. Dhasar-dhasar agama Kristen diletakake dening para saksi mata marang rawuhe Roh Suci ing para Rasul, amarga wong Kreta ana ing wektu kuwi (Kisah Para Rasul 2:11); sabanjure, agama Kristen diadegake lan disebarake ing kene dening Rasul Paulus. Ing abad kaping 15, Kreta mlebu ing panguwasa Turki.

[8674] Caesarea – sawijining kutha ing Palestina, ing pesisir wétan Segara Tengah. Dhasar-dhasar Kristen ing kéné diletakaké déning Santo Petrus Sang Rasul bebarengan karo seratusan Kornelius lan kabèh wargané (Kisah Para Rasul 10:1–48). Sawisé karusakan Yerusalem, Kaisarea dadi kutha utama ing Palestina lan dadi pusat uskup sing nguwasani Yerusalem, nganti pungkasane, ing Konsili Ekumenis Kaping Papat ing Kalsedonia (451), Yerusalem dadi patriarkat mandiri. – Saiki, ora ana rempah-rempah saka Caesarea kuna sing isih ana.

[8675] Adria utawa Adriaca – sawijining kutha ing Trakia ing Segara Ireng, ora adoh saka Filipi, kutha Makedonia sing dumunung ing tapel wates karo Trakia.

[8676] Dyrrhachium – sawijining kutha ing Boeotia, sawijining wewengkon kuna ing Yunani Tengah.

[8677] Saliyane para Rasul suci iki, Gréja ngéling-éling dina iki marang Rasul Onesiforus, delengen tanggal 7 September. Kabeh pitu Rasul suci saiki diurmati ing Liturgi Ilahi.

[8678] Zeno – Kaisar Bizantium saka taun 474 nganti 491.

Vidimandis, sing padha nduwé pandangan kaya dhèwèké, dhèwèké ngetokaké panganiayaan sing nggegirisi marang umat Ortodoks nganti ngluwihi panganiayaané Diocletian lan Maximian. Dheweke ngutus limolas ewu prajurit menyang kabèh kutha lan wilayah ing sangisoré pamaréntahané, mréntahaké supaya ngusir kabèh imam Ortodoks saka saben panggonan. Ing wektu kuwi, para Ortodoks padha kumpul ing sawijining gréja lan ngrayakaké Liturgi Ilahi kanthi rahasia. Nalika wong-wong barbar mau krungu bab iki, padha nyabut pedhangé kanthi rahasia lan mateni kabèh wong pracaya sing lagi nyanyi lan muji Gusti Allah. Mangkono padha tumindak, nglakoni dhawuhe Gunnerich kanggo mateni kanthi dadakan kabèh wong sing durung dibaptis miturut upacara Arian. Wong-wong sing ora kuwat nahan sangsara padha golek kaslametan kanthi mlayu, ninggalake omah-omah lan desane; dene sing tetep teguh ing iman Ortodoks kanthi rela nyerahake awake dhewe kanggo disiksa. Mangkono, 300 wong, sing wis teguh ing iman sejati lan nolak ngetutake ajaran Arian, , padha dipatèni nganggo pedhang. Para imam, ing sisihé, kobong semangaté luwih gedhé kanggo Ortodoksi lan nampa sangsara luwih abot: loro saka wong-wong mau dibakar ing tiang; déné enem puluh sing paling fasih ing antarané dipotong ilaté nganti oyodé. Sawisé kuwi, padha nyebar ing saindenging tanah Yunani. Lan banjur kawibawaan agung lan mujijat saka Gusti Allah kawuhun marang wong-wong mau: sanadyan wis dipotong ilat, padha wani mberdakwah kanthi cetha lan mbantah ajaran Arian, nganti kabèh sing ndeleng lan krungu padha gumun. Lan padha ngakoni ing ngarepé wong Vandal yèn Putrané Gusti Allah iku nduwèni hakekat sing padha karo Rama.

Ing wektu sing padha, ing Roma, garwané gubernur Romawi, Sunilda, sing kena pangaribawa bidah Arian, meksa bojone sawijining bangsawan Romawi sing jenenge Anfisa supaya nampa baptisan Arian, nanging dheweke ora bisa mbujuk lan mung krungu wangsulan manawa dheweke wis dibaptis 'kanthi banyu lan Roh Suci' dening Ambroise, Uskup Milan. Banjur, amarga nesu, Sunilda ngobong Santa Anfisa ing tiang gantungan. Bojoné martir suci iku kebak rasa wedi, banjur dhéwé menyang lan dibaptis miturut upacara Arian. Ora suwe sawisé kuwi, amarga kepéngin numpak jaran, dhèwèké munggah jarané; nanging nalika numpak jaran, pas liwat ngarep gréja kutha, ujug-ujug dhèwèké kapethuk kilat lan kobong; dhèwèké tiba saka jarané lan kobong nganti mati. Mangkono paukumané Gusti Allah ditetepaké marang dhèwèké, minangka pratandha geni langgeng Gehenna ing tembe.

22 Desember

9 Desember (Gaya Lawas)

Konsepsi Santa Anne, Ibune Gusti, nalika piyambakipun ngandhut Perawan Maria sing Kaberkahan

Diperangeti tanggal 9 Desember

Gusti Allah kita, kersa netepake Gréja sing urip lan panggonan suci kanggo Panjenengané, ngutus malaikaté marang Joachim lan Anna sing bener. Saka wong loro mau Panjenengané milih nyawisake Ibuné ing daging, lan maringi pratandha bab metuné Anna sing ora duwe anak lan mandul, sarta lairé Perawan Maria saka dhèwèké. Mangkono Perawan Suci Maria kawangun lan lair, miturut janji Gusti, sanadyan lumantar paseduluhan jasmani. Amarga mung Gusti lan Allah, Yesus Kristus, sing lair saka Perawan Suci Maria tanpa bapak lan tanpa nikah, kanthi cara sing ora bisa diucapake lan ora bisa digambarke, saka Roh Suci, lair minangka Gusti Allah sing sampurna lan Manungsa sing sampurna. Kanggo Inkarnasiné, Gusti kanthi sampurna ngemban kabèh sing perlu kanggo sipat manungsa, kaya déné wiwitane Panjenengané wis nyipta lan mbentuk sipat manungsa kuwi dhéwé. Ana sawatara wong sing ngaku yèn Sang Perawan Suci nglairaké sawisé pitung wulan – lan yèn Panjenengané nglairaké tanpa bojo – nanging kuwi ora adil. Panjenengané pancèn nglairaké sawisé sangang wulan lan liwat pasamuan manungsa. Pesta kanggo ngurmati Pangandhaping Sang Perawan Suci dirayakaké ing gréja paling

[8679] Genseric – Raja lan pangadeg Karajan Vandal ing Afrika Lor. Gunnarich, putrané, mrentah saka taun 477 nganti 485. – Wandal iku sawijining suku Jermani sing teka saka pesisir Segara Baltik, banjur pindhah menyang Pannonia ing pinggir tengen Kali Donau, banjur nguwasani Semenanjung Iberia lan pungkasané mapan ing Afrika Lor.

kinurmatané Gusti Putri kita, Indhungé Gusti Allah, sing dumunung ing *Evorania,* sacedhaké gréja suci lan agung[8680] .

Troparion, Nada 4:

Dina iki ikatan kemandulan kabebasake, amarga Gusti Allah, sawise ngrungokake Yoakim lan Ana, janji marang dheweke—luwih saka pangarep-arep—kanggo nglairake Ibuing Gusti Allah, sing saka dheweke Panjenengané dhéwé lair, kang ora bisa digambarke, sawise dadi manungsa, lan dhèwèké maringi dhawuh marang Malaikat supaya nguwuh marang dheweke: 'Sugeng, he sing kebak sih, Gusti ana ing kowe.'

Kontakion, Nada 4:

Dina iki saindenging jagad ngrayakake konsepsi Santa Anna déning Gusti: amarga dhèwèké nglairaké Sabda, sing lair saka Sabda.

Peringatan Santa Anna Ramalan, ibu nabi Samuel

Dirilèkaké tanggal 9 Desember

Nabi wanita suci lan pinaringan berkah, Anna, asalé saka kutha Armaefma, sing dumunung ing tlatah pagunungan wewengkon para putra Efraim[8681] , lan nikah karo Elkana, wong saka suku Lewi[8682] . Amarga dhèwèké mandul lan ora nduwé anak, Elkana, bojone, njupuk bojo liya – Penina – sing nglairaké anak, lan dhèwèké bungah karo bojoné. Amarga sedhih amarga cacian ora duwe anak[8683] ora mung saka mungsuhe, Peninnah, nanging uga saka bojone—sanajan bojone tresna marang dheweke—lan saka tangga teparo lan sedulure, Hannah sedhih banget lan ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah, kanthi semangat netepi paugeran ukum Gusti Allah; saben esuk lan saben sonten piyambakipun nyuguhake kurban suci, supados Sang Yehuwah nylametake piyambakipun saking cemoho punika lan paring nikmat gadhah anak. Saben taun, Elkanah bebarengan kaliyan sedaya keluarganipun badhe lelungan saking kutha piyambakipun dhateng Silo[8684] ing wektu ingkang sampun katemtokake dening Toret, kanggé nyuguhake kurban dhumateng Sang Yehuwah Gusti Agung[8685] lumantar tangan imam agung Eli[8686] .

[8680] Crita rinci babagan konsepsi lan lairé Sang Ibuné Gusti Allah sing paling suci ditemokaké ing riwayaté Para Wali Joachim lan Anne, sing dirayakaké tanggal 9 September. Kabungahan para wong tuwa suci sing bener, Joachim lan Anne, ing candhi ing Yerusalem, lan rasa syukur sing tulus marang Gusti Allah, sing wis nyembuhaké kemandulané lan nylametaké saka cacian tangga teparo, sejatine iku wiwitané perayaan Pangandhaping. Ing Pangandhaping, ora mung wong tuwa sing saleh nanging uga saindenging jagad entuk prajanji pasti bab pangluwaran, amarga pangandhapingé iku miturut pangayoman khusus saka Gusti sing kebak sih. Nanging, angel nemtokake kanthi tepat asal-usul perayaan Gereja Pangandhaping Ibu Gusti Allah, amarga kurangé cathetan tulisan; nanging bisa dianggep manawa perayaan iki wis ana wiwit jaman mbiyèn; amarga kabèh kahanan ing gesangé Ibu Gusti Allah iku wigati banget lan suci tumrap umat Kristen Ortodoks wiwitan. Ing abad kaping pitu, Santo Andreas saka Kreta nyusun kanon lan homili kanggo Perayaan Pangandhaping Ibu Gusti Allah. Perayaan Pangandhaping iki dirayakake tanggal 9 Desember, amarga tanggal iki ana sangang wulan sadurunge Panglairane Ibu Gusti Allah. Ing Konstantinopel, pesta kanggo ngurmati Pangandhaping Sang Ibu Gusti dirayakake ing dina iki ing Evorania—utawa, miturut bacaan liya, Uranas—cedhak Gréja Santa Sofia. Ing kéné, sawijining gréja kang dipersembahake marang Sang Ibu Gusti dibangun déning sawijining sénator nalika pamaréntahan Konstantinus Agung

[8681] Armaphim, uga dikenal minangka *Rama* – sawijining kutha ing wilayah Zuph, kang tapele karo wilayah suku Benyamin. Samuel manggon ing kutha iki nalika dhèwèké dadi hakim bangsa Israel; ing kéné dhèwèké manggon wektu kuwi lan ngléhèhaké Saul dadi raja (1 Sam. 7:17, 9:5–27, 10:1–2).

[8682] Suku Lewi ora nduwé warisan dhéwé; para Lewi manggon ing antarané suku-suku liyané (Ulangan 18:1–2).

[8683] Kanggo wong Yahudi, nduwé anak iku pratandha berkahé Gusti, déné ora nduwé anak dianggep pratandha ora kasenengané Gusti lan dadi bahan cemoho ing antarané wong.

[8684] Silo – sawijining kutha ing suku Efraim, meh ana ing tengahing Tanah Dijanjekake, ing sisih iki Kali Yordan. Ing kéné, sawisé nyabrang Kali Yordan lan ngrebut Tanah Dijanjèkaké, Tabernakelé Musa (suaka Yahudi sing bisa dipindhah-pindhah) diadegaké; ing kéné wong Yahudi ndedonga, ngrayakaké pestané lan nganakake pasamuan. Saiki, mung ana reruntuhan kutha kuna sing isih ana.

[8685] Miturut Hukum Musa, delengen Keluaran 23:17.

Mula sawijining dina, sawisé nindakake kurban marang Gusti, Elkanah nalika mbageake sésa kurban kanggo kulawargané, maringi siji bagéan marang Penina lan anak-anaké, lan siji manèh marang Hannah, amarga dhèwèké luwih tresna marang Hannah tinimbang Penina, sanajan Hannah durung nduwé anak: iki ngisi atiné Penina karo rasa iri lan kebencian, dene kanggo Hannah iki dadi sumber sedhih anyar sing luwih gedhe lan isin. Kesiksa dening cacian iri, dheweke nangis lan nolak mangan, ora nemu panglipur saka panglipur bojone sing tresna (1 Sam. 1:5, 8); pasuryane murub, lan dheweke ora ngerti apa sing kudu ditindakake. Sawisé dhaharan kurban rampung, Hannah, sawisé ngetokaké bojone lan keluargané, mlayu piyambak menyang tabernakel; ing kana, dhèwèké nyembah ing lemah, ngucapaké sedhihé sing jero marang Gusti lan nggawe sumpah kaya ing ngisor iki:

'Duh Pangeran Tentara, menawa Panjenengan kersa ndeleng sangsara abdi, elinga marang abdi, lan aja nganti lali marang abdi, sarta paringa abdi anak lanang, mangka abdi badhe maringi piyambakipun dhateng Gusti minangka persembahan salami gesangipun.'

Nalika Hannah ndedonga suwé banget, imam agung Eli, sing lungguh ing lawang tabernakel, merhatosi dhèwèké lan, weruh yèn lambéné obah nanging ora ana swara metu, kandha marang dhèwèké:

'Sampeyan arep mabuk nganti suwé pira? Sadarkna saka anggurmu lan lunga saka ngarsané Gusti!'

'Ora, Gusti,' wangsul Hannah, 'kula wanita ing sangsara jero; kula mboten ngombe anggur; nanging kula sampun ngluhake atiku ing ngarsane Gusti. Aja nganggep abdi panjenengan punika wanita boten guna, awit amarga sangsara ageng lan sedhih jero kula, kula ngantos saiki matur.'

Banjur Eli kandha:

'Melu tentrem, lan Gusti Allahé Israèl mugi maringi panyuwunanmu.'

Lan Gusti pancen ora nampik pandonga Hannah; ora mung lumantar tembung Eli Panjenengané maringi anak, nanging uga maringi karunia kenabian marang putrané sing mengko lair.

Sawisé nampa janji Gusti kanthi iman sing teguh, Hannah bali kanthi kabungahan marang bojone, lan sawisé sawatara wektu dhèwèké ngandhut lan lair Samuel[8687] , sing mengko dadi nabi lan pamimpin bangsa Israel. Sawisé bayi iku dipunpisah saka susu, Hannah nggawa dhèwèké ing wektu sing wis ditemtokaké lan lunga bebarengan karo garwané menyang Silo. Ing kono dhèwèké manèh sujud ing ngarsané Gusti Allah lan matur nuwun. Sawisé mènèhaké kurban, bapak lan ibuné nggawa Samuel marang imam agung Eli, lan Hannah kandha marang dhèwèké:

'Panjengan, kula inggih punika wanita ingkang mbukak ing ngarsan panjenengan, ndedonga dhumateng Gusti supados paring anak, lan Gusti sampun maringi panyuwun kula; lan sapunika kula pasrahaken dhumateng Gusti salami gesangipun—kanggo ngabdi dhumateng Gusti.'

Elija mberkahi Hannah lan kandha:

'Mugi Gusti maringi panjenengan anak minangka gantiné Samuel.'

Hannah bungah banget, banjur sujud ing ngarepé suci lan nyanyi kidung puji kanthi sakabehing atiné: *'Atiku bungah ing Gusti; tandhukku diunggulaké ing Allahku; cangkemu kabuka amba marang mungsuh-mungsuhku, awit aku bungah ing panyelamatan Panjenengan'*[8688] (1 Sam. 2:1).

Sawisé kuwi, Elkanah lan garwané sing taat bali menyang Armah; nanging Samuel tetep ana ing Tabernakel kanggo ngabdi marang Gusti. Sabanjuré, Hannah nglairaké telung putra manèh lan telung putri, lan nalika wis tuwa banget dhèwèké pindhah menyang omah langgengé[8689] .

[8686] Eli – imam agung lan ing wektu sing padha hakim Israel, saka keturunan Ithamar, anak bungsu Aaron – dadi sing pisanan nggabungake wewenang rohani lan donya ing pribadine. Dheweke nduweni watak alus sing maringi katresnan lan kapercayan, lan dheweke nerapake kaadilan tanpa pilih-pilih, sing ndadekake wong-wong mberkahi dheweke; nanging kabecikane meh dadi kelemahan, kang cetha banget ing sesambungane karo putrane—Hofni lan Pinehas—sing, minangka imam, ngidini awake dhewe nindakake macem-macem tumindak ora patut ing Tabernakel; amarga iku, Gusti, sawise bola-bali ngelingake, ngukum dheweke kanthi pati isin ing pangasingan.

[8687] Saka basa Ibrani: 'dirungokaké déning Gusti', 'dipanjatké marang Gusti'.

[8688] kidung sing éndah lan luhur iki, kebak renungan nabi babagan misteri rancangan pangreksan Gusti Allah, kang kebak andhap asor sing jero, kacathet ing bab 2 Kitab Raja-raja I lan muni kaya mangkéné: 'Atiku bungah ing Sang Yehovah; tandukku diunggulaké ing Gustiku; cangkemku mbukak amba marang mungsuh-mungsuhku, amarga aku bungah ing panyelamatan Panjenengan. Ora ana sing suci kaya Sang Yehuwah, amarga ora ana liya saliyane Panjenengan; lan ora ana benteng kaya Gusti kita; aja padha ngomong nganggo tembung sombong; aja ana omongan kasar metu saka lambemu; amarga Sang Yehuwah iku Gusti kawruh, lan pakaryane ditimbang.

Perayaan Pangeling-eling marang Stephen Anyar, Pencerah Sing Mulya[8690]

Dirilis tanggal 9 Desember

Sing Mulya Stefanus lair lan dibesarké ing Konstantinopel. Wong tuwané, Zakaria lan Teofania, misuwur amarga kasucian lan kabecikan Kristen; padha manggon ora adoh saka gréja suci , gréja kang suci saka Martir Kapisan, Dekan Agung Stefanus. Theophania, ibuné Sing Kinurmatan, nglakoni puasa ketat saka panganan sanajan isih ngandhut dhèwèké: nganti wayahe lair, dhèwèké mung mangan roti karo sayuran lan mung ngombe banyu, saéngga nyiapaké sang askétis nalika isih ana ing kandhungané. Lan sakwise bayi iku lair, ana gambar salib sing endah katon ing dhadhane, sing dadi pratandha katon saka 'panyaliban daging karo hawa napsu lan karsa' (Gal. 5:24), sing banjur dituduhake sajrone uripe. Dheweke miwiti nglakoni tapa nalika isih bayi, nalika isih nyusu marang ibune: dheweke ora gelem nyusu yen ibune nawakake sawise mangan panganan sing akeh. Kahanan iki bola-bali kedadeyan lan bisa suwene rong utawa telung dina, nganti sedulure bayi suci kuwi padha gumun lan kuwatir. Nanging iki ora ngrusakake kesehatan bocah mau. Bocah mau dibaptis, thukul, lan dipunpisahake saka susu ibune. Nalika wis remaja, dheweke nyawisake awake dhewe kanthi kersa lan tekun kanggo sinau, nalika tetep manut marang wong tuwane. Nalika Santo Metodius njabat dadi uskup, kanthi pangayomaning Gusti, Zakaria sing saleh, bapaké Stefanus, diangkat dadi presbiter lan mlebu ing kalangan rohaniawan Gréja Agung Konstantinopel; Ing wektu sing padha, Stephen sing wicaksana ing babagan Gusti njupuk sumpah monastik lan gabung karo rohaniawan ing gréja sing padha; saliyané saka kuwi, dhèwèké uga maringi pratandha yèn bapaké bakal seda ora suwé manèh. Ing taun kaping wolulas, sawisé seda bapaké, Sang Stefanus sing kinurmatan miwiti urip tapa brata; piyambakipun nyendhiri ing Gréja Santo Petrus, Rasul Agung, lan tetep ing kono kanthi pandonga tanpa kendhat lan mung urip saka sayuran.

Ing kéné dhèwèké ora suwé nampa panguwasan saka dhuwur ing upayane: sawijining wengi, Rasul Kristus rawuh marang dhèwèké lan kandha:

'Tentrem kagem kowe, anakku. Mugi wiwitaning uripmu sing luhur iki migunani tumrap kowe, lan mugi Gusti maringi kekuwatan marang kowe.'

Sawise urip kaya ngono telung taun, Stefan diparingi wahyu maneh saka martir suci Antipas[8691] , sing muncul marang dheweke lan kandha:

'Tentrem kagem kowe, anakku; jaga awakmu; aku ora bakal ninggalake kowe.'

Busur wong kuwat wis patah, dene wong ringkih diparingi kekuwatan; sing wareg mangan nyambut gawe kanggo roti, nanging sing luwe padha ngaso; malah sing mandul nglairaké pitu anak, dene ibu sing akèh anak dadi kesel. Gusti matèni lan maringi urip, nyemplungaké ing kuburan lan nguripaké manèh; Gusti ndadékaké mlarat lan ndadékaké sugih, nundhuhaké lan ngluhuraké. Panjenengané ngangkat wong mlarat saka bledug lan ngunggahaké wong mbutuh saka tumpukan abu, banjur nglenggahanaké karo para pangeran lan maringi dhèwèké pangastané kamulyan minangka warisané; awit Gusti iku dhasar bumi, lan ing ndhuwur iku Panjenengané wis netepaké jagad. Panjenengané ngreksa tapak-tapak para suci, nanging wong ala sirna ing pepeteng; awit dudu amarga kekuwatané manungsa sing ndadékaké wong kuwat. Gusti Allah bakal ngremuk wong-wong sing mbantah Panjenengané; Panjenengané bakal nggelegar marang wong-wong mau saka swarga. Gusti Allah iku suci. Aja nganti wong pinter pamer kabijaksanaané, utawa wong kuwat pamer kekuwatané, utawa wong sugih pamer kasugihané; nanging sing kepéngin pamer, pamerna iki: yèn dhèwèké mangertèni lan ngerti Gusti Allah. 'Pangeran bakal ngadili pucuking bumi; Panjenengané bakal maringi kekuwatan marang Rajané lan ngluhuraké tandhuké Sang Kapilih.' Asmané *Sang Mesiya* kasebut kaping pisan ing kéné; iku cocog karo gelar Raja lan ateges *Sang Kapilih* sing wis nampa karunia istimewa saka Roh Suci saka dhuwur. *Raja-Mesias,* utawa *Kristus,* ing kéné dijenengi minangka Juruselamat sing dijanjekake, sing déning Yakub, ing berkahé marang Yehuda, diprédhiksi kanthi jeneng Pangrapi, sing kudu dituruti bangsa-bangsa (Kejadian 4:10), lan sing Gusti Allah piyambak, ing pangandikane karo Musa, netepake *minangka Nabi* sing bakal muncul saka antaraning sedulure (Ulangan 18:18–19).

[8689] 1.100 taun sadurunge lairé Kristus.

[8690] St. Stefanus dijenengi 'Sing Anyar Sumunar' amarga, kaya para asket kuna, dhèwèké sumunar kanthi urip suci.

[8691] Martir Suci Antipas, Uskup Pergamon ing Asia, seda ing taun 95; dina rayané (11 April) diurmati banget ing Konstantinopel, ing ngendi, nalika pamaréntahan Theodosius Agung (379–395), sapi jantan sing digunakaké kanggo ngobong St Antipas digawa saka Pergamon

Inspirasi iki nyurung Pendeta supaya nggedhekake upaya asketis ing pandonga lan puasa; wiwit wektu kuwi, dhèwèké mung mangan sayuran sapisan utawa kaping pindho seminggu, lan sanajan mangkono tanpa uyah. Kanthi urip kaya ngono, Stefan nggayuh derajat kasucian moral sing dhuwur, diparingi pangkat uskup, lan nindakake akèh mujijat.

Ing taun kaping rolas saka pamaréntahan Tsar Basil sing saleh[8692] , lan ing taun kaping patang puluh uripé Stephen, ana gempa gedhé sing ngrusak kabèh Gréja Santo Antipas, ing ngendi Romo sing mulya manggon wektu kuwi. Romo sing kinurmatan mundur saka panggonan kuwi lan manggon ing guwa kuburan, ing kana piyambakipun nglampahi rolas taun. Ing wektu kuwi, kabèh rambute ing sirah lan jambangé, uga untuné, rontog, lan awaké kabèh dadi ringkih, amarga guwa kuwi banget lembab; lan Romo sing kinurmatan nggayuh puncak pangurmatan daging. Sawise ngentekake dagingé kaya ngono, dhèwèké banjur metu saka guwa, nanging sanajan mangkono papan turu sing prasaja mung saka papan kayu sing kasar dilapisi kain lapis kasar. Banjur dhèwèké nampa skéma malaékat lan mung ing dina raya Gusti, sawisé Liturgi Ilahi dirayakaké, dhèwèké mangan siji jinis sayur lan ngombe sethithik banyu. Kanthi mangan panganan kaya ngono, warga sing berkah saka tanah air swarga iki ngetutake urip sing ketat lan asketis sajrone limang puluh taun, lan ing taun kaping pitung puluh telu saka sakabehe uripe[8693] —utawa luwih tepaté, ngremuk daginge—panjenengané nyerahake nyawane marang Gusti Allah.

Peringatan Sang Sophronius sing Kinurmatan, Uskup Agung Siprus

Dirilisake tanggal 9 Desember

Sing Kinurmatan Sophronius iku putrané wong tuwa Kristen sing taat sing manggon ing pulo Siprus. Dhèwèké nampa pendhidhikan sing apik, nanging utamané nyawisaké dhiri marang tulisan-tulisaning Para Bapa Agung, sinau Hukumé Gusti awan lan bengi; ing wektu sing padha, dhèwèké ngatur uripé manut dhawuh-dhawuhé Gusti. Panjenengané unggul banget ing kasucian lan kabecikan nganti Gusti paring karunia mujijat lan nindakake akèh mujijat. Sawisé Santa Damianus, Uskup Gréja Siprus, séda, Sofronius kapilih lan diangkat ing panggonané déning Sinode Suci lan kabèh umat. Sawisé njupuk kalungguhan uskup lan ngasta pamaréntahan Gréja tanah airé, Panjenengané sing kinurmatan kabuktèn dadi bapak sejati tumrap umaté: Panjenengané welas asih marang para janda lan wong mlarat, nulungi anak yatim lan wong sing ora duwé daya, lan mbéla wong sing ditindhes lan sing dirugèkaké. Lan sawisé urip kaya mangkono lan nyenengaké Gusti, Panjenengané séda kanthi tentrem[8694] .

23 Desember

10 Desember (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Mina, Hermogenes, lan Evgraphus

Dirilat ing tanggal 10 Desember

Sawisé para kaisar Romawi Diocletian lan Maximian kanthi sukarela mundur saka tahta, amarga gagal ngilangi iman suci Kristus saka bumi, banjur sing munggah tahta yaiku: ing Roma – Maxentius[8695] , ing Wétan – Maximinus[8696] , lan ing Gaul – Konstantinus, sing mengko pracaya marang Kristus lan madhangi donya kanthi pepadhang iman Kristen. Penganiayaan marang umat Kristen uga ora mandheg ing jaman pamaréntahané,

[8692] Basil sang Macedonius, yaiku ing taun 879.
[8693] Ing taun 912.
[8694] Ing abad kaping 6.
[8695] Saka 305 nganti 312.
[8696] Maximinus Daza – maharaja separo wétan Kakaisaran saka taun 305 nganti 313.

utamané ing Wétan, kaya-kaya bumi lan segara padha gemeter lan gègèr, mungsuh Gréja Kristus sing saya tuwuh. Nanging luwih kerep Gréja Kristus dianiaya, luwih tuwuh lan makmur, kabungkus getih para martir, kaya kembang lili sing thukul ing antarané duri. Nanging Raja Maximinus sing ora pracaya marang Gusti iku dadi pembela teguh saka kapercayan politéistiké lan dadi wong sing sengit banget lan panganiaya marang kesalehan Kristen. Dheweke dilaporake yèn kabèh Alexandria, kutha paling misuwur ing Mesir, wis mbrontak amarga tambahé jumlah wong Kristen lan kerusuhan sing muncul antarané wong Kristen lan wong pagan. Amarga dheweke ora bisa lunga menyang kana lan kudu tetep ing Bizantium, Maximinus ngutus salah siji bangsawané, sawijining wong sing wicaksana, paham babagan ilmu Yunani lan pinter pidato, sing jenengé Minus, wong asli Athena. Dheweke diparingi tugas kanggo ngrampungake kerusuhan sing wis meletus ing Alexandria lan mbalekake katertiban sing wis kaco: ngilangi agama Kristen saka kutha, mbalekake maneh kapercayan pagan para leluhur, lan nggawa bali menyang paganisme wong-wong sing wis mbalik kapercayan saka paganisme marang Kristus. Saka njaba, Mina katon siap ndhukung iman raja lan nglakoni kersané sing ala; nanging ing atiné, dhèwèké iku wong Kristen sejati lan panyimpen dhawuh Gusti, nanging dhèwèké nyumputaké iman sejati kuwi dhisik, ngentèni panggilan Gusti kanggo tumindak heroik lan mahkota martir.

Sawisé nampa dhawuh saka raja, dhèwèké buru-buru menyang Alexandria lan kanthi gampang ngrampungaké karusuhan ing kana: liwat pitutur sing wicaksana, dhèwèké nyawiji manèh loro pihak sing bertentangan – wong Kristen lan wong pagan – lan maringi idin marang sabené kanggo nglakoni imané tanpa gangguan; sawisé ngrampungaké pasal-pasal sing ora adil ing undhang-undhang, Mina nglaporaké kabèh mau kanthi tulisan marang raja. Dheweke langsung mutusaké ngakoni iman marang Kristus ing ngarepé kabèh, iman sing sadurungé disumputaké – kanthi niyat dadi tuladha kesalehan lan sumber kaslametan kanggo wong liya, uga kanggo nindakaké kasangsaran martir dhéwé. Dheweke kandha marang dhéwé:

'Yen aku nyerahake awakku kanggo mati syahid ing wektu liya, mung aku dhéwé sing bakal éntuk ganjaran; nanging saiki aku bisa nuntun wong liya menyang mahkota mati syahid uga.'

Mula saka iku, Mina wiwit kanthi terang-terangan ngluhurake asmané Gusti Yesus Kristus lan mulang iman sing suci, mbujuk wong-wong sing durung precaya ora mung nganggo tembungé nanging uga tumindaké, amarga dhèwèké wis diparingi saka swarga karunia kanggo marasaké lara kanthi nyebut asmané Kristus lan kanthi berkahé Salib Suci. Ing sawijining dina, nalika Mina mlaku-mlaku ing kutha karo akèh wong sing mèlu, dhèwèké ndeleng ing pinggir dalan akèh wong cacad, lumpuh, wuta, mlarat, budeg, lan sing kesurupan setan. Sawisé ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané nampilaké kuwasa lumantar tangane, supaya wong-wong pagan padha kapéncut marang iman, dhèwèké nyebut asmané Kristus; banjur dhèwèké nyandhakaké tangané marang wong-wong lara, nggawé pratandha Salib Suci ing saben wong, lan sakwisé kuwi kabèh langsung mari: wong wuta padha weruh, wong bisu padha bisa ngomong, wong lumpuh padha mlumpat kaya rusa, lan wong-wong sing kesetanan padha bébas saka roh najis. Nalika nyekseni kahanan iki, wong-wong padha gumun lan akèh sing banjur pracaya marang Kristus; lan Santo Mina, sawisé mulangaké iman sing sejati, nggawa wong-wong mau mlebu ing Gréja Kristen.

Nanging, sawatara wong pagan, wuta amarga ora pracaya lan awon budi—sing seneng karo pesta-pesta setan, kang dirayakake kanthi pesta makan, mabuk, lan zinah—ora ndhukung urip sing luhur lan suci; amarga padha anaké kejem, sengit marang pepadhang lan ora gelem nampa pangajab marang dewa-dewané lan isiné pesta-pesta sing dianakaké kanggo ngajeni dewa-dewané, padha nglaporaké marang raja kanthi rahasia yèn Mina ora mung pracaya marang Sang Galilea sing disalib[8697] , nanging uga wis nularaké iman iki marang kabèh wong ing Alexandria, lan yèn candhi-candhi dewa kuna wis ditinggalaké. Nalika sang raja krungu bab iki, piyambakipun nesu sanget lan sawisé nglumpukaké para bangsawan lan penasihat, piyambakipun wiwit ngeluh marang Mina, kandha yèn dhèwèké tumindak nglawan prentahé lan tinimbang mbusak agama Kristen ing Alexandria malah nyebarake, lan wis ngowahi para Hellenes[8698] — sing setya marang paugeran kuna para leluhuré — marang iman anyar saka Galilea[8699] . Para bangsawan nyaranake marang raja supaya ngutus wong

[8697] Yaiku Yesus Kristus, sing diparingi jeneng iki déning wong-wong pagan, kanthi keliru pracaya yèn Panjenengané lair ing Nazaret, Galilea, lan nglampahi kabèh masa kanak-kanaké ing kana.

[8698] Sadurunge Kristus, istilah 'Hellenes' ateges wong Yunani, nanging ing Kitab Suci jeneng iki digunakake kanggo nyebut wong-wong pagan sacara umum, kalebu wong Yunani lan bangsa liya, amarga akèh sing padha nganggo basa Yunani

[8699] Yaiku, marang pracaya marang Kristus.

menyang kana sing bisa mbalekake kabeh sing wis diganggu dening Mina, lan ngyakinke utawa meksa dheweke bali marang dewa-dewa pagan; Kanggo tujuan iki, para bangsawan nyaranake supaya dipilih wong sing pancen setya marang raja lan tansah ngabdi kanthi tulus, lan sing bakal ngupaya njaga lan nglakoni saben prentah sing diwenehake kanthi tliti. Nalika padha rembugan lan nggoleki wong kaya ngono, panguwasa kutha sing jenenge Hermogenes—wong bangsawan lan nduweni drajat dhuwur—katon marang kabeh wong minangka sing paling cocog kanggo tujuan iki; lan kabèh sarujuk ngutus dhèwèké, amarga dhèwèké siji-sijiné sing bisa nindakake kabèh sing bakal diprentahké déning raja. Lan langsung Maximinus ngutus Hermogenes menyang Alexandria, mènèhi dhèwèké pasukan militèr saka Bizantium, supaya dhèwèké bisa ngadili Minus lan ngresiki kutha saka apa sing dianggep minangka bidah Kristen. Hermogenes iku wong asli saka Athena; dhèwèké lair lan gedhé ing kapercayan berhala Yunani, nanging nduwèni watak sing apik lan alus; sanadyan piyambakipun boten mangertos Kristus, Gusti ingkang sejati, piyambakipun tetep ngajeni Panjenenganipun lumantar lampah-lampah ingkang pantesipun namung tumrap tiyang Kristen, *'awit nalika tiyang-tiyang ingkang boten kagungan paugeran nindakake miturut kodrat punapa ingkang dipun ajarake paugeran, tiyang-tiyang punika dados paugeran tumrap dhiri piyambak, sanadyan boten kagungan paugeran'* (Roma 2:14).

Nalika Hermogenes lagi nglayar karo pasukane menyang Mesir, sawijining wengi ing dalan, telung priya padhang sumunar muncul marang dheweke ing ngimpi lan kandha marang dheweke:

'Tahua iki, Hermogenes: ora ana siji tumindak becik, sanadyan cilik, sing diremehake Gusti Allah; mulane, Gusti Allah nampa kabecikanmu, lan Panjenengané bakal ngowahi lelampahanmu—sing ditindakake kanthi niyat ngrusak akèh wong Kristen—dadi sumber kamulyan lan ganjaranmu ing swarga. Mula, aja lali marang tembung-tembung kita, awit lumantar lelampahan iki kowe bakal mangertèni Sang Raja sing sejati lan langgeng. Lan kita bakal ngutusaké wong sing bakal ndadèkaké kowe kanca saka Sang Raja sing pinunjul iku, lan kowe bakal diparingi pakurmatan sing ora bisa diparingaké déning tuanmu saiki.

Sawisé tangi saka turu, Hermogenes, kebak rasa wedi lan gumun, wiwit mikir apa sing wis dideleng lan gumun apa sing bakal kelakon marang dhèwèké; lan dhèwèké ngarep-arep nampa pakurmatan sing luwih dhuwur, nanging saka para raja sing mrentah sakedhap ing donya, lan ora saka Sang Raja ing Dhuwur, sing durung dhèwèké kenal, amarga mripat rohani durung padhang.

Sawisé pirang-pirang dina nglakoni lelampahan ing segara sing dawa, Hermogenes tekan ing pesisir cedhak kutha Alexandria lan mlebu kutha kanthi kamulyan, karo swara kendhang lan terompet, nalika kabèh wong padha nyambut lan nganteraké dhèwèké kanthi pakurmatan menyang kraton. Nalika sonten teka lan wong-wong wis bubar, Mina sing pinaringan berkah , rawuh marang Hermogenes, kepengin rembugan pribadi babagan Gusti Allah sejati lan iman suci, amarga ngerti yèn pitutur luwih becik dirungokaké lan luwih gampang ditampa ing kahanan kaya ngono; lan yèn ana omongan sing ora nyenengaké, bakal luwih gampang ditanggung tinimbang ing ngarepé wong akèh.

Sawisé mlebu ing ngarsané Hermogenes, Mina kandha:

'Mulyakna marang Gusti Agung siji, kanthi pangayoman Panjenengané kowe teka ing kéné!'

Nanging Hermogenes, nalika krungu babagan Allah siji lan weruh sawetara pangiring kraton sing padha ngadeg ing kana, langsung mrentahake supaya Mina ditahan, amarga wedi bakal dicemoh ing ngarepe raja yèn dhèwèké wis nampani mungsuh raja ing pacelathon pribadi. Lan dhèwèké kandha marang sing ana ing kono:

'Sesuk pengikut rahasia saka wong Galilea iki bakal ngerti sepira kancaku marang mungsuh raja, lan dhèwèké bakal nyadari apa ana siji Gusti utawa akèh.'

Esuk-esuk, nalika panggonan sidang wis disiapake ing alun-alun lan akèh wong padha kumpul, Hermogenes lungguh ing kursi hakim, dikelilingi para prajurit, lan mréntahaké supaya Santo Mina digawa ngadhep.

Prajurit Kristus mau muncul ing ngarepé kanthi pasuryan sumunar lan semangat tanpa wedi – kobong semangaté kanggo Gusti Allah. Lan hakim kandha marang dhèwèké:

Mina! Pantes saben wong ngajeni para raja lan dewa-dewané raja, lan ngucapake matur nuwun marang kabecikané; nanging kowe ora ngajeni dewa-dewa utawa raja-raja, amarga kowe wis lali marang kabecikané.

Wali iku mangsuli:

– Hakim! Pantes ngucapake panuwun marang sing wis nulungi salami iku migunani – kanggo sing nulungi lan sing ditulungi. Nanging nalika iku nimbulake cilaka kanggo loro-lorone, mula kudu nolak kabecikan sing

mbebayani lan uga sing wis nulungi. Ngajeni raja iku kawajiban suci, amarga wewenang lan pamarentahané; nanging nalika raja ngajeni Gusti—Sing dadi sumbering kabèh—kanthi cara sing ora pantes lan ora takwa, lan ora maringi pangurmatan sing pantes marang Panjenengané, mula ora adil manèh ngajeni raja; lan mesthi ora kena ngajeni dewa-dewane kanthi gegabah sadurunge kita nyelidiki apa dheweke sak kuwasa kaya Gusti sing sejati. Apa dheweke tanpa wiwitan, tanpa wates, lan langgeng? Lan yen dheweke kurang sanadyan siji saka sipat-sipat iki, dheweke kudu diremehake; amarga kepiye bisa dadi dewa yen isih cacat? Mula saka iku, kanthi niyat sing becik lan ati sing resik, sapa waé kudu netepaké sapa sing pancèn Gusti Allah sejati. Nalika aku, kaya panjenengan, dhuh Hakim, ana ing Athena—kaya panjenengan wis mangertèni—aku netepi paugeran para leluhurku; awit nalika isih enom kula ninggalake wong tuwa, kula nyawisake dhiri kula dhumateng buku-buku kanthi semangat lan rajin, lan kanthi upaya ageng kula ngrembag sedaya piwulang Hellenik, ingkang dhasaripun saking dongeng-dongeng palsu. Nanging, nalika kula mangertos menawa umat Kristiani ugi gadhah buku-buku tartamtu, kula kepengin maos buku-buku mau ugi. Lan nalika aku maca kitab-kitab mau, aku ngrasakake manfaat rohani sing ora bisa diungkapake; nalika mbandhingake Kitab Suci Kristen karo piwulang Hellenik, aku weruh yèn loro mau béda adoh lan kaya bertentangan: ing Kitab Suci Kristen aku nemokake kuwasa lan kabeneran, déné ing piwulang Hellenik aku nemokake kaluputan lan tipuan. Amarga apa sing ana ing Kitab Suci Kristen ngetokake kuwasa Kristus sing pantes kanggo Gusti Allah; dene tulisan-tulisan Yunani nggambarke Gusti Allah duwe kelemahan manungsa, napsu lan hawa nafsu, kebak goroh, nesu, ora kendali lan ora isin; padha nggambaraké déwa-déwa padha perang antarané dhéwé, kalah lan tatu malah déning manungsa biasa; karya-karya kuwi uga kebak akèh jinis ala liya, goroh, lan dongéng. Umumé, maca Kitab Suci Kristen nuntun marang kaslametan lumantar kawruh bab kasunyatan, déné tulisan Yunani nuntun marang karusakan sing mesthi, mudhun menyang kajahatan, napsu ala, lan kaluputan. Sanadyan Kitab Suci Kristen iku banget nylametake, aku ora langsung mutusaké ngetutaké piwulangé, nanging mutusaké nyoba kakuwatané Kristus ing praktek, supaya aku bisa sinau kabeneran liwat pengalaman dhéwé. Lan nalika aku ketemu wong sing lara lumpuh, aku nyebut jenengé Kristus marang dhèwèké, lan wong lara kuwi langsung mari. Lan aku, sawise ngerti Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, nyingkiri ilusi Yunani lan, sawise nampa baptisan suci, nyawisake awakku marang Kristus. Wiwit wektu kuwi nganti saiki, aku bisa marasake lara abot lan panyakit sing ora bisa mari—sing mung bisa mari dening Gusti Allah piyambak—kanthi cepet lan gampang, mung kanthi nyebut Asma Kristus. Saksi kabeh sing wis tak kandhakake yaiku sakabehe wong-wong sing padha nglumpuk ing alun-alun iki, lan ora ana siji wae sing bisa ngomong yen tembungku palsu utawa ngapusi, amarga kabeh sing wis tak kandhakake bisa kowe uji dhewe kanthi praktek.

Nalika sang wali ngendika tembung-tembung iki lan akèh manèh babagan Sang Kristus Gusti, wong-wong sing padha kumpul padha ngrungokaké kanthi tliti wiwit jam telu nganti jam pitu, lan padha kepéngin krungu luwih akèh pangandikane; luwih manèh, padha ora péngin ndeleng dhèwèké nandhang sangsara. Akhiré, kabèh wong-wong mau, kaya nganggo swara siji, padha njerit marang Hermogenes:

'Aja susah-susah maneh, hakim sing mulya! Amarga kita kabèh dadi saksi mujijat sing kawangun déning kuwasa Kristus; dhèwèké ora tau ngucapaké siji tembung palsu, lan ora ana tipuan ing lambéné. Lan yèn kowé dhéwé ana ing kéné wektu kuwi, kowé uga mesthi bakal ngerti kabeneran lan yakin yèn ora ana déwa liya sing pantes disembah kejaba Sing diwartakaké déning Mina.

Hermogenes, nalika weruh keteguhan wong-wong lan mangertèni yèn kabèh sing krungu piwulangé Mina padha mbalèk marang Kristus, wedi yèn dhèwèké bakal disiksa; nanging, amarga ora bisa mbantah kabeneran, dhèwèké isin lan mréntahaké supaya dhèwèké digawa menyang panjara; déné dhèwèké dhéwé, sawisé tangi, kanthi sedhih mulih menyang kamare, lan wong-wong padha bubar mulih, muji Santo Mina.

Nalika dikurung ing penjara, sang wali nyanyi:

'Panjenengan wis nylametake kita saka mungsuh-mungsuh kita lan ngisinake wong-wong sing sengit marang kita; Panjenengan wis mbukak cangkemu ing parabel lan ngandharake ramalan-ramalan jaman biyen' (deleng Mazmur 43:8, 77:2).

Ing wektu sing padha, Hermogenes, amarga sedhih lan kuwatir, ora mangan lan ora turu ing wengi, amarga dheweke wedi marang raja lan wong akeh: marang wong akeh, supaya ora gawe rusuh lan kekacoan amarga Mina; lan luwih-luwih marang raja, supaya dheweke ora nesu yen dheweke ora maringi paukuman pati sing nyeri marang Mina. Lan maneh ing esuk, sawisé lungguh ing kursi pangadilan lan nyiapake piranti panyiksa, dhèwèké mréntah supaya sang wali digawa mlebu kanthi diiket lan kandha marang dhèwèké:

'Critakna marang aku, kowe wong jahat, adhedhasar apa kowe wani nyurung wong-wong supaya mbangkang marang raja, ngina para dewa tanpa isin, lan kenapa kowe ngajak wong-wong padha manut marang tembungmu sing ngapusi lan nampa iman anehmu kuwi?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Dudu aku sing nyurung wong-wong supaya ora manut marang prentah raja sing jahat, nanging semangaté Gusti Allah; amarga wong-wong padha semangat marang Gusti, sing wis padha kenal lumantar pratandha lan kaajaiban. Lan sanadyan aku wis ngucapake tembung ala marang dewa-dewa rajamu ing ngarepe wong akeh, mesthi pantes kanggo saben wong sing waras pikiran lan wicaksana ora seneng lan sengit marang apa sing dideleng lan dingerteni minangka palsu; dene kabeneran kudu ditresnani lan dihormati. Lan kabeneran kanggo manungsa, sing ora ana sangsi apa-apa, yaiku Kristus piyambak!

Hakim mangsuli:

'Heh bodho, kuwi mung panemumu yèn Kristus iku kabeneran, nanging aku bakal langsung nuduhaké yèn Sing Disalib ora pantes disembah, lan yèn kabèh kowe wingi kandha: yen aku motong utawa ngobong salah siji anggota awakmu – kowe sing nyembah Kristus, apa kowe bisa mbalekake anggota sing wis dipotong utawa kobong kuwi supaya waras maneh! Lan yen kowe ora bisa nindakake iki, penyembuhan apa sing bisa kowe tawarake marang wong liya?

Banjur sang wali ngendika malih:

Aku kepéngin, ya hakim, supaya kowe maringi aku sakabèhé sangsara demi Kristus, lan aku ngarep-arep yèn kowe uga, sawisé nolak kamulyan samentara sing saiki kowe duwé, bakal dadi salah siji saka wong-wong sing dikuwasani Kristusku.'

Amarga nesu krungu tembung-tembung mau, hakim mau banjur mrentah supaya sikilé Mina dipotong, kulit sikilé dikuliti, lan dhèwèké disandhang ing ngarepé hakim mau, supaya amarga lara tatué dhèwèké ora bakal bisa manèh mangsuli pitakon bab déwa-déwa. Nanging nalika dagingé wis dipotong saka sikilé, sang wali sing ngadeg mung nganggo balungé, nyanyi: *'Sikilku ngadeg ing dalan sing bener; ing pasamuwan aku bakal mberkahi Gusti'* (Mazmur 25:12).

Sanadyan getih mili deras saka sikilé, sang martir nahan sangsara kanthi pasuryan sumringah lan wani; déné ilatné luwih bébas ngucapaké pamuji marang Gusti Allah sejati lan ngecam kabodoan. Hakim, nalika weruh kahanan iki, mrentahake supaya ilat Mina dipotong; lan nalika para abdi arep nglakoni prentah mau, sang wali kandha marang penyiksa:

'Sanajan kowe ora mung motong ilatku nanging uga nyopot mripatku, kowe ora bakal ngalahake aku, amarga paugerané Kristus iku lentera tumrap sikilku (deleng Mazmur 118:105); malah, aku ngarep-arep sawisé kowe motong ilatku, kowe dhéwé bakal ngumumaké kamulyané Kristusku.'

Lan pancen, nalika ilat Mina wis dipotong lan getih mili saka cangkemé, sang wali ora goyah ing kawani, nanging maringi pratandha kanthi pandelengané yèn dhèwèké siap nandhang sangsara kanggo Kristus nganggo saben anggota awaké.

Banjur hakim mrentahake supaya mripaté dicungkil, lan nalika kuwi rampung, sang wali nyungkur sirahé, nyoba paling ora kanthi cara iki ngaturake panuwun marang Gusti amarga dianggep pantes nampa sangsara kaya ngono kanggo Panjenengané. Lan sapisan manèh dhèwèké dibuwang menyang panjara, nalika hakim ninggalaké alun-alun, kandha:

'Sesuk aku bakal maringi awaké marang manuk supaya dipangan.'

Wong suci iku ngglethak ing penjara, kesel amarga tatu-tatu lan meh ora urip amarga sangsara. Nanging ing wayah wengi, jam telu, cahya dumadakan madhangi penjara, kaya kilat, lan Gusti Kristus piyambak rawuh. Nalika nyedhaki panggonan ing ngendi sang martir ngglethak, Panjenengané dhisik ngisi atiné sang wali kanthi kabungahan lan kawani; banjur Panjenengané nyagekake ilatné, mbukak mripatné, mbalèkaké sikilé, lan, kaya-kaya, nguripaké manèh saka pati, nganti sang wali waras lan ora tatu. Banjur Panjenengané ngendika marang sang martir:

Rungokna, Mina! Aku iki Yesus Kristus, kang kowe sangsara kanggo Aku. Aku teka ngunjungi kowe, sanadyan sadurunge Aku ora adoh saka kowe, nyekseni kabegjanmu lan ngenteni para hakim lan panguwasa ngakoni katresnanmu marang Aku; nanging amarga wis padha ngakoni, wiwit saiki Aku bakal mbela kowe kanthi terang-terangan. Bab Hermogenes, sing mungsuh marang Aku lan ora tresna marang AsmaKu, sesuk kowe bakal

weruh dheweke andhap asor lan nyuwun marang kowe, lan ora suwe dheweke uga bakal dadi kancamu ing tapa brata: awit dhèwèké bakal nandhang sangsara bareng kowe, lan bebarengan kowe bakal nampa mahkota, awit ora cocog karo kabecikanku yèn akèh pakaryan beciké sirna amarga kabodhoané.

Sawisé ngendika mangkono, Juruwilujeng ngambegan Roh Suci marang Mina lan ngisi atiné kanthi kabungahan kang ora bisa diucapaké.

Ing wektu sing padha, Hermogenes, sing lagi nglempèk ing ambené, merenung babagan asal-usul lan tanah kelairané Santo Mina, babagan kawicaksanan lan kawani, lan babagan kamulyané biyèn nalika dhèwèké nduwèni kuwasa gedhé ing ngarsané raja lan nyuwun marang akèh wong supaya nampa sih saka raja. Nalika piyambakipun merenung babagan kabèh mau, piyambakipun nyebut awakipun sengsara amarga wis nyiksa priya kaya ngono; lan, amarga nyangka yèn priya mau wis seda amarga sangsara abot, piyambakipun nangis kanggo priya mau lan mutusaké ngubur jasadipun kanthi pakurmatan.

Nalika esuk sumunar lan wong-wong wis padha kumpul saka saindenging kutha Alexandria, Hermogenes maneh lenggah dadi hakim lan mréntahaké prajurit-prajurit sing ana ing ngarepé supaya nggawa awak martir mau metu saka penjara lan digawa menyang alun-alun. Nalika mangkat, para prajurit nemokake penjara sing biyen peteng banget saiki kebak cahya swarga; lan cedhak sang wali padha weruh loro priya ayu lan sumunar kaya prajurit, siap mbela lan ngusir mungsuh; Padha nemokake sang wali ora mung isih urip, nanging uga waras saktenane, ndeleng cetha, bisa ngomong kanthi becik lan nyanyi: *'Sanadyan aku mlaku ing lembah bayangan pati, aku ora bakal wedi marang apa-apa sing ala, amarga Panjenengan ana ing sisihku'* (Mazmur 22:4).

Kanthi gumun, padha meneng, kaya ora bisa ngomong; sawisé yakin tenan yèn sing didelok kuwi dudu bayangan nanging kasunyatan sejati, sing kawangun déning kakuwatané Gusti Allah, padha kandha:

'Gedhe Allahé wong Kristen!'

Lan langsung padha pracaya marang Kristus lan ora bali marang sing ngutus. Nanging hakim, sawise suwe ngenteni para prajurit mau karo wong-wong, dadi kuwatir lan ngutus maneh prajurit luwih akeh, mènèhi dhawuh supaya nggawa awak martir mau, amarga dheweke mikir yèn martir mau wis mati. Nanging wong-wong mau uga, sawisé ndeleng kedadéan sing padha karo kelompok kapisan, banjur pracaya marang Kristus lan gabung karo wong-wong mau. Sang wali, sawisé krungu saka para prajurit yèn kabèh warga kutha wis padha kumpul ing alun-alun lan hakim wis lungguh ing panggonané, piyambaké banjur lunga marang hakim lan wong akèh, karo diiringi para prajurit sing wis pracaya marang Kristus. Nalika piyambaké nyedhak alun-alun, piyambaké miwiti nyanyi:

'Sanadyan tentara nginep nglawan aku, atiku ora bakal wedi' (Mazmur 26:3). Lan langsung kabèh wong padha ngadhep marang dhèwèké lan gumun, ndeleng dhèwèké isih urip lan waras, mlaku, ndeleng lan ngomong, sanadyan wingi dhèwèké meh mati, wuta lan ora bisa ngomong. Lan kabèh padha muni kanthi swara siji:

– Agung kakuwatané Kristus, sing ngalahaké pati dhéwé! Begja kowé, kutha Alexandria, awit lumantar wong iki kowé wis nyumurupi tipuané setan lan mangertèni kabeneran Kristus: pancèn iki kakuwatan lan kamulyané Gusti Allah! Mulyakna, pangkotbah lan wong sing nglakoni kasunyatan saka Gusti Allah siji-sijiné lan Juruwalèh! Mulyakna!

Hakim mau saya gumun marang prastawa anyar lan nggumunake iki, lan amarga wedi yen wong-wong bakal mbrontak marang dheweke, dheweke kepengin ninggal alun-alun. Nanging wong-wong padha njerit marang dheweke:

'Aja lunga, hakim ingkang kinurmatan, lan aja nyegah kutha iki nampa kabungahan, supaya dina iki kutha iki saged mangertosi Gusti Allah ingkang Sajati lan lumampah ing dalan kabeneran menyang pepadhanging kayektèn.'

Banjur hakim mau, kanthi isyarat supaya wong akeh meneng, mréntahaké sang wali supaya nyedhak marang dhèwèké, amarga dhèwèké isih nganggep apa sing dideleng mau minangka tipuan, amarga ora ngerti bab Kristus. Dhèwèké ndelok sang wali kanthi teliti lan nyentuh dhèwèké nganggo tangane kanggo mastiake apa pancèn Mina lan apa dhèwèké pancèn wis mari saka tatu-atune. Sawisé mastiake yèn kabèh mau pancèn nyata, Hermogenes gumun lan meneng kaku. Banjur, sawisé rada tentrem manèh, dhèwèké kandha:

'Critakna marang aku, he manungsa, apa iki kedadéan kang nggumunaké lan ora disangka-sangka kang lagi kelakon iki? Apa mung Gustimu waé kang bisa nindakake iki, utawa ana dewa liya kang uga bisa?'

Minangka wangsulan, sang wali sepisanan nerangake kanthi rinci ajaran babagan Gusti kang langgeng, lajeng nyarios babagan pambentukan manungsa lan kejatuhané, disusul kanthi inkarnasi Kristus, pambebasan

umat manungsa, lan sangsara sukarela Panjenengané ing salib; lan pungkasané, kanggo nutup pangandikane, piyambakipun nambahaké:

'Gusti Allah, awit saking saé lan welas asih, mudhun dhateng donya kanggé nyelametake manungsa, lan boten kepéngin ana satunggaling tiyang ingkang bininasan utawi kelangan berkah langgeng. Kados déné ibu ingkang ngopeni putranipun, sabar nanggulangi sedhih lan prihatin ingkang dipun jalari déning putranipun, kapenuhan katresnan alamiah marang putrané, lan ora nesu marang putrané yèn nindakake tumindak sing ora pantes, amarga kuwi ditindakake saka ora ngerti lan tanpa niyat ala, mula sabar ngenteni nganti putrané diwasa lan mateng, kepéngin ndeleng putrané dadi priya sing sampurna, kinurmatan lan dihormati ing antarané wong akèh; mangkono uga Gusti Allah kita, sing wis nyipta kita, ngopeni kita lan, kaya bapak sing tresna, sabar nampa kabecikan ala sing kita lakoni amarga ora ngerti, amarga kabèh kabecikané. Panjenengané ora ngarep-arep apa-apa kajaba supaya kita waris kamulyané lan tuwuh nganti sampurna, cocog karo umur rohani kita. Nanging, nalika ndeleng kowe kesasar déning setan, ora tekan pangertosan kabeneran, lan nyurung murkané lumantar panyembahan berhala lan sembah marang dewa palsu, Panjenengané sedhih amarga karusakanmu. Ing wektu sing padha, kanthi ngopeni kowe kaya anaké dhéwé, Gusti Allah saiki wis ngélingaké kowe lumantar aku lan ngalahaké kesesatanmu lan semangatmu sing bodho, kaya sing diakoni kabèh sing ndelok aku. Supaya saben panjenengan saged mangertosi ing kula kuwasa Kristus, kula, tiyang ingkang sampun sepuh, ingkang wingi cacad, kaparingan leungse kiyat badan lan kasingkiraken ing penjara kados sampun seda—menika kula saiki wonten ing ngajeng panjenengan waras lan tanpa tatu, kados lair malih dinten menika lan rawuh ing donya menika langkung waras tinimbang sadurunge. Lan yen ana sing kepengin ngerti sapa Gusti Allah sejati, pracayaa yèn Panjenengané sing wis mbalèkaké marang aku kemampuan ngomong, pandelengan, sikil, lan kasehatan sing sampurna; pracayaa marang Panjenengané sing wiwit wiwitan ngedegaké donya iki lan kabèh sing ana ing jerone, lan paring urip marang kabèh makhluk. Pangerten uga iki, hehakim, lan aja nganti kowe tetep bodho marang Panjenengané sing ngopeni kowe lan ngenteni kowe tobat. Kowe uga kudu mbalik marang Kristus, kaya sing wis diandharake marang aku déning Panjenengané dhéwé. Mula, bungahlah, amarga kowe bakal teka marang Sang Raja Sing Maha-Becik lan Langgeng lan, bebarengan karo aku, melu ing perjuangan para martir!

Hakim iku, minangka wong sing nduwèni watak becik lan jiwa sing nampa sih rahmat, wiwit—separuh amarga tembung sang wali lan separuh amarga mujijat sing kelakon—ngenal Gusti Allah sejati, sawisé padhanging ilahi nyentuh mripat atiné. Saiki dhèwèké uga kelingan panglihatan sing wis dideleng nalika nglayar ing kapal, lan ngrasa yèn Gusti Allah kersa nggawa dhèwèké mlebu ing paseduluran para abdi lan kanca-kanca Setya Panjenengané. Mula, kaya wong sing nampa sih agung, dhèwèké bungah lan mung gumun kepiye carané supaya pantes nampa rahmaté Gusti, awit wis suwé urip ing kaluputan.

Nalika dhèwèké lagi merenung bab iki, sih rahmat Ilahi, sing nelpon dhèwèké marang kabeneran, maringi dhèwèké panglihatan sing nggumunake: dhèwèké, bebarengan karo kanca-kancané, weruh loro priya ngadeg cedhak Santo Mina, padhang kaya kilat, duwé swiwi, nyekel mahkota ing dhuwuré sirah martir mau. Nalika ndeleng mau, dhèwèké banget wedi lan wiwit takon marang kanca-kancané sing ana bareng dhèwèké apa padha bisa ndeleng apa sing dideleng dhèwèké; padha mangsuli yèn padha uga ndeleng bab sing padha. Banjur Hermogenes, munggah saka kursiné lan nunjuk nganggo tangané marang sang wali, muni banter marang wong-wong:

'Satemene, iki abdi Sang Gusti sejati, lan agung sanget Gusti kang diwulangake dening panjenenganipun supados kita ngajeni; awit Panjenenganipun kanthi kaajaiban paring pitulungan saking swarga dhumateng para abdi, ngreksa lan maringi kakuwatan supados saged ngalahake mungsuh-mungsuhipun.' Aku wis dadi wong bodho nganti dina iki, nyawisake awakku kanggo ngabdi marang setan lan ngupaya nuntun kowe, sing kepengin pracaya marang Kristus kanthi bener, supaya uga ngabdi marang setan.

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké kepéngin sujud ing sikilé sang martir, nanging nalika ndeleng wujud malaékat, dhèwèké wedi nyedhak. Sawisé malaékat-malaékat mau ora katon manèh, Hermogenes nyedhak marang St. Mina, nyekel sikilé sing suci lan miwiti nyium sikilé mau, kandha:

'Dongakna aku, abdi sejati Gusti Allah; dongakna, aku nyuwun, ing asmané kabeneran sing kowe wartakaké; dongakna supaya aku uga, sanadyan ora pantes, dianggep pantes dadi abdi Gustimu – lan yèn aku pinaringan sih-rahmaté, aku bakal miwiti tobat saka kaluputan lan kabodhoanku biyèn.'

Wong suci mau mangsuli:

'Tetep semangat, hakim sing becik, lan aja ragu marang sih-rahmaté Gusti. Amarga aku ngerti yèn Panjenengané welas asih lan gung, lan aku ngarep yèn ora mung Panjenengané ora bakal nolak kowe nalika kowe nyedhaki marang Panjenengané, nanging uga bakal nulis jenengmu ing buku urip sing suci ( ); kanthi nampa imanmu sing kiyat marang Panjenengané, Panjenengané wis maringi wahyu marang aku babagan kowe yèn Panjenengané uga kepéngin kowe ngluhuraké Asma Ilahi Panjenengané lumantar martir.

Sawisé ngendika mangkono, sang wali kelingan yèn wong-wong wis keluwen sedina muput; amarga kabèh padha lali mangan, padha nyawang apa sing kelakon lan gumun, nganti ora ana sing kepéngin lunga saka alun-alun nalika nyekseni mujijat sing nggumunake kuwi lan nalika ngrungokaké tembung alus saka pangakuné Kristus. Nyadari kahanan iki, sang wali piyambak ninggalaké alun-alun lan mréntahaké wong-wong supaya padha bubar, karo janji bakal bali ing esuk kanggo nerangaké iman suci kanthi luwih rinci lan mulang apa sing kudu ditindakake. Nanging Hermogenes ora ninggalaké Sang Wali Mina, nanging nginep sakwengi bareng karo dhèwèké, sinau bab kawruh babagan Gusti Allah sejati lan misteri iman Kristen.

Esuké, wong akèh saka Alexandria padha nglumpuk ing alun-alun nganti panggonan kuwi ora cukup nampung kabèh. Nalika Santo Mina lan Hermogenes wiwit nyedhak alun-alun, wong Yunani akèh sing metu nyambut teka padha muni bareng:

'Kita kabeh pracaya marang Gusti sing panjenengan wartakaké; kita janji mung ngabdi marang Panjenengané, lan kita nyingkiri kabèh kaluputan kita biyèn.'

Minangka wangsulan, sang wali matur nuwun marang Gusti, sing malah bisa nggawa wong-wong pagan sing atiné paling atos bali marang Panjenengané lan nuntun wong sing kesasar menyang dalan kabeneran. Panjenengané muji kesigapané padha tobat marang Gusti lan maringi panglipur kanthi pitutur ilahi, mulang supaya padha nyandhak pangarep-arep marang kabecikaning Gusti, sing bakal diparingi lumantar baptisan suci. Mlebu ing alun-alun lan ngadeg ing kana, sang wali, ngandika marang kabèh wong, kandha:

'Mugi Gusti nyampurnakake kowe lumantar pratandha-Nya lan ndadekake kowe kersa nindakake saben pakaryan becik!'

Sawisé kuwi, dhèwèké maringi pitutur marang saben wong supaya padha takon bab Gusti Allah lan sinau apa waé sing dikarepake. Hakim, bebarengan karo kabèh wong, mangsuli: 'Wahai manungsa suci saka Gusti Allah! Kita ora ana sangsi babagan Gustimu. Kita kabeh wis cetha ngerti Panjenengané lan mulane pracaya kabeh sing kowe kandhakake; kita mung nyuwun siji bab: supaya bisa nyawiji karo Gusti lumantar baptisan."

Nanging sawatara wong, nalika weruh Hermogenes nyuwun marang Kristus, nambahake:

'Satemene, Gusti ora pilih-pilih, amarga Panjenengané wis maringi idin marang wong kafir supaya bisa mangertèni Panjenengané lan wis paring welas asih marang wong mau amarga kabecikane sing gedhé marang wong mlarat.'

Ora suwe, para uskup teka ing Alexandria saka sakupenge lan saka deserts[8700] —ana sing sowan marang umat rohani, ana uga sing kepengin nyekseni kabungahan para martir—lan watara telung puluh wong padha kumpul; sawisé nyiapake banyu, Santo Mina maréntahaké Hermogenes supaya nundhuk sirahé ing ngarepé para uskup. Lan nalika padha nyawurake banyu ing sirahé, padha kandha:

'Hermogenes nampa adus panguripan manèh, ing asmané Rama, Putra lan Roh Suci Spirit[8701] .'

Mangkono hakim mau dibaptis ing ngarepé kabèh wong, lan kabèh padha ngluhuraké Kristus Gusti Allah. Akèh wong uga padha dibaptis, lan kabungahan ageng ana ing saindenging kutha, amarga para wong pracaya padha bungah marang Gusti Allahé.

[8700] Ing wektu kuwi, amarga panganiayaan, para uskup Gréja, miturut kabutuhané, ora tansah manggon ing antarané umaté; malah kadhangkala, kanggo kabecikané dhéwé—supaya ora nyegah pandhuan rohani marang umaté—padha ngungsi ing ara-ara gersang, mung kadang-kadang muncul kanggo ngedifikasi lan nguwatké umaté. Nanging nalika perlu nguwatake semangat sing surut saka kawanané kanthi tuladha dhéwé, para bapa suci ngidini awaké nampa sangsara saka para panganiaya.

[8701] Wujud baptisan suci iki (kanthi cara nyawur, tinimbang nyilem) ora lumrah ing Gréja wiwitan; iki mung digunakaké (lan saiki isih digunakaké) ing kahanan istiméwa nalika jumlah banyu sing dibutuhaké ora bisa dipikolehi, utamané kanggo akèh wong, kaya ing kasus iki, lan ing kahanan ekstrim liyané sing padha. – Ungkapan 'nampa adus panglair anyar' iku padha tegesé karo ungkapan lumrah 'dibaptis'. Iki dijupuk saka Surat Rasul Paulus (Titus 3:5) lan ngandhut gagasan manawa banyu baptisan, nalika ngumbah badan uga nguripake maneh rohani wong, ngumbah dosa-dosane, kaya adus jasmani sing mbusak rereget ing badan.

Sawisé sawetara dina, Hermogenes diangkat dadi Uskup Alexandria – ing wektu sing padha, dhèwèké mènèhaké kabèh kagungané marang wong mlarat. Beberengan karo sakabèhé umat rohani, dhèwèké miwiti perjuangan sing teges nglawan setan: ing wektu sing cendhak dhèwèké ngrubuhaké candhi-candhi pagan nganti rata karo lemah, ngrusak arca-arca, lan ing panggonané ngedegaké gréja-gréja lan mbaptisaké akèh wong Yunani, ngowahi imané marang Kristus. Kanthi nyebut jeneng Kristus lan nggawe pratandha Salib Suci, dhèwèké marasaké kabèh jinis lara lan ngusir roh najis saka manungsa; dhèwèké mulang kabèh wong babagan kesalehan lan kasucian, andhap asor lan katresnan, alus lan kabecikan liyané, dadi tuladha kanggo umaté lumantar cara uripé dhéwé. Nalika kabèh mau kedadéyan, ana wong Yunani atiné atos aran Rusticus, salah siji anggota sinclite kraton[8702] , marani raja lan nyritakaké kabèh sing wis kelakon ing Alexandria: Kepiye eparkh Hermogenes, manut ajaran Mina, wis dadi wong Kristen, lan kepiye kabèh warga Alexandria wis manut marang Hermogenes lan Mina, nampa iman sing padha. Krungu kabar iki, Raja Maksiminus nesu banget, ora mung marang Hermogenes lan Mina, nanging uga marang sak kutha Alexandria; dhèwèké langsung mangkat menyang Alexandria karo 10.000 prajurit bersenjata. Sawisé tekan kutha, dhèwèké langsung nyekel Mina lan Hermogenes, lan sakwisé panggonan sidang disiapaké, dhèwèké mréntah kabèh warga kutha supaya padha kumpul ing alun-alun, déné dhèwèké dhéwé njupuk panggonan dadi hakim. Nalika para wali digawa ngadhep dhèwèké kanggo diadili—lan manèh, miturut prentahé, padha ditelanjangi—panganiaya, nalika ndelok wong-wong mau, muni banter:

'Ya dewa! Apa tegese iki—wong-wong sing wis kita wenehi pakurmatan khusus iki kanthi sukarela nolak, milih urip sing hina lan ora pantes, lan nggawe awaké kaya badut?'

Banjur dhèwèké miwiti ngandika marang Hermogenes:

'Coba critakna, wong sengsara, kenapa Aku wis maringi kowe wewenang ing sakabehe tanah lan segara iki, yen ora supaya kowe tetep setya marang dewa-dewa kita lan marang kita, lan supaya kowe bisa mbalekake Minus, sing wis kesasar menyang kesesatan, bali menyang agama para leluhur kita? Nanging kowe ora mung gagal mbalekake dheweke saka kesesatan, malah kowe dhewe dadi kancane.'

Nalika raja sing sombong kuwi nesu lan kobong karo rasa balas dendam, Sang Raja Swarga sing Maha Asih nyawang para abdi-abdi-Nya saka dhuwur kanthi welas asih; amarga dumadakan Malaikat-malaikat muncul ing ngarepé, maringi kawani ing atiné, nyiapaké kanggo nampa sangsara, lan ngandhani supaya aja wedi marang murka raja, amarga pungkasané kamenangan bakal dadi duwéké. Banjur Hermogenes mangsuli marang raja, kandha:

– Ya Sang Prabu! Menawa paduka kersa mireng atur kawula kanthi sabar, kawula badhe nerangake punapa sababipun kawula kanthi kersa nampik punapa ingkang katingal dados pucuking kamulyan, lan milih dados kados jalma edan ingkang nyuwun-nyuwun, ingkang dipun caci lan dipun remehaken—tegesipun, dados wong Kristen lan siyap mlebu ing geni kanggé Kristus, pedhang, taring kewan galak, lan malah nganti kepengin mati kanggo Panjenengané luwih saka urip dhéwé – aku bakal mbukak iki marang kowe, nanging mung yèn kowe gelem ngrungokaké.

Raja mangsuli:

Yen kowe ngandhani aku kabeneran, aku bakal ngrungokake kowe, nanging ati-ati aja nganti ngomong goroh tinimbang kabeneran.

Lan Hermogenes wiwit ngandika ing ngajengé kaya mangkéné:

'Duh Pangeran! Kula kagungan kepinginan kang kobong kanggo nganiaya para Kristen lan piwulangipun, samentawis ngajeni dewa-dewa pagan lan manut kersamu – panjenengan sampun mangertos, awit panjenengan piyambak ingkang ngutus kula dhateng kutha menika supados lumantar ajakan utawi ancaman, kula saged nggawa Min ingkang Wicaksana wangsul dhateng iman kuna. Kanggo tujuan iki, panjenengan ngutus kula mriki kanthi pasukan militèr ageng sanget, ngantos panjenengan piyambak saiki rawuh kanthi pasukan ingkang langkung alit. Mugi sedaya warga kutha menika dados saksi ing ngarsanipun panjenengan babagan kados pundi kula ing wiwitan, nalika kula nyobi lumantar muji-muji, ancaman, lan sedaya cara sanesipun, nyengsemaken Mina supados ninggalaké agama Kristen; Aku, ing kabodhoanku, ora nyadari yen aku wis ketemu karo wong sing tanpa wedi lan gagah berani, tansah siap karo wangsulan lan duwe ati sing luwih milih nampa sangsara lan panyiksa paling nyeri tinimbang nyelakake Kristus. Nalika aku weruh yèn dhèwèké nolak nyembah déwa-déwa, ora wedi marang

[8702] Synclite iku pamaréntahan militèr lan sipil sing dumadi saka para penasihat lan pejabat paling wigati lan berpengaruh.

panguwasa utawa panyiksaan, lan ora nggatekake ajakanku, aku maringi panyiksaan marang dhèwèké, amarga tumindaké katon minangka ngina marang déwa-déwa, luwih-luwih amarga wong-wong padha simpati marang dhèwèké, mèlu kabèh alesané bab iman.

Kaping pisan aku mrentah supaya sikilé dipotong saka pergelangan sikil nganti tekan balung, banjur ilatipun dicabut lan mripatipun dicungkil; lan nalika dhèwèké wis ringkih amarga tatu lan meh ora ambegan, aku mrentah supaya dhèwèké dibuwang menyang panjara. Sejatine, aku sedhih banget ing atiku, kaya sedhih marang sedulur warga, amarga wong sing pinter lan fasih kaya ngono kudu mati. Ing esuk aku mrentahake supaya awaké digawa metu, amarga aku kira wis mati. Lan ujug-ujug aku weruh yèn dhèwèké isih urip – aku weruh dhèwèké malah mlaku marani aku kanthi kersané dhéwé, ndelok aku nganggo mripaté dhéwé lan ngomong nganggo ilatné dhéwé. Nalika ndeleng dhèwèké, aku kira dhèwèké arwah, mula aku nutup mripat supaya ora ndeleng sanadyan mung bayangané wong sing tau dadi mungsuh déwa. Nanging sawisé kuwi aku tangi saka kursi lan bebarengan karo wong liya mriksa penampakan kuwi luwih cedhak—ora mung percaya marang mripatku, nanging uga nyentuh dhèwèké nganggo tanganku—aku yakin yèn kuwi pancèn Mina. Lan aku langsung k , keserang kasunyatan, kanthi nuraniku dadi saksi sing ora bakal salah. Luwih maneh, ya Sang Prabu, dhèwèké saiki ngadeg ing ngarep panjenengan! Iki wong-wong sing nyekseni sangsara dhèwèké: ayo padha nyekseni ing ngarep panjenengan, utawa panjenengan mriksa dhéwé miturut karsa panjenengan: apa iki pancèn mujijat. Mula, critakna marang aku—aku nyuwun marang dewa-dewamu—yen ana wong sing ndeleng kaya aku, Kristus kanthi mendadak marasaké lan nguripaké manungsa lan nampilaké kakuwasané ing mujijat kaya ngono, apa ora bakal padha nyadari yèn Panjenengané iku Gusti Allah sejati? Panjenenganipun ingkang Maha Nyipta manungsa kapisan, lan sampun paring janji dhumateng ingkang pitados dhumateng Panjenenganipun karajan langgeng ing swarga. Yen ana wong sing weruh kabèh iki lan mangertèni, apa pancèn bakal mbalèk saka Gusti kaya ngono, lan nolak nyebut dhèwèké kanca Panjenengané? Lan apa pancèn bakal mbalèk saka kuwasa sing welas asih kaya ngono, sing maringi kamampuan, kaya Gusti piyambak, kanggo maringi pandelengan marang wong wuta, marasaké wong lumpuh, mindhah gunung, nguripaké wong mati – lan mindhahaké barang apa waé sing wis diciptakaké mung nganggo siji tembung utawa siji gelombang tangané – nalika bebarengan nduwé pangarep-arep kabegjan langgeng lan Karajan Swarga? Satemene, sapa sing bakal ninggalake Gusti kaya ngono lan nolak kabungahan kaya ngono, luwih milih nyembah dewa-dewa panjenengan lan dadi panguwasa lan raja? Kepiye panjenengan bakal nganggep wong kaya ngono? Apa dheweke ora katon kaya wong edan lan wong bodho, sing ora duwe pamanggih bab apa sing dadi kabecikan lan manfaat sejati? Mulane, yaiku, Paduka Raja, kula sampun nampik sedaya sesat, dongeng-dongeng panjenengan lan dewa-dewa panjenengan ingkang keji, sarta sedaya berkah sementawis ingkang sia-sia, lan sampun mbalik dhumateng Gusti Allah ingkang Satuhun, langkung milih katingal gila ing paningal panjenengan—kados panjenengan piyambak paring sebutan dhumateng kula—lan nandhang sangsara, tinimbang dipun anggep wicaksana lan kapilih ing antawis panjenengan. Mula, saiki kowe wis krungu kabèh bab kita. Yen kowe kepéngin mangertèni kuwasa Kristus, cobanen langsung: rancangna kanggo kita sangsara sing paling nyiksa; nanging yèn kowé ora bisa nggawé siji, mula ayo aku dhéwé sing nuduhaké marang kowé manéka warna panyiksaan lan ngélingaké kowé: awit aku biyèn dadi hakim lan tukang siksa ora suwé wektu, mula aku pancèn trampil banget ing bab iki. Srahna awakku marang kéwan galak supaya dipangan, buwangna awakku saka pucuk gunung menyang jurang, buwang kita menyang segara, kubur kita urip ing lemah, potong sirah kita nganggo pedhang, kobong kita nganggo geni; rancang panyiksaan sing cocog kanggo saben anggota awak kita, amarga aku uga, nalika aku kabut dening kejahatan, nindakake kabeh iki marang Santa Mina, cahyaning pandhuan sing nuntun aku marang kawruh bebener.

Nalika Santo Hermogenes ngandika tanpa wedi ing ngarsane raja, wong-wong padha gumun marang tembangane sing wani lan gagah, lan padha mastèkaké yèn mujijat sing kelakon marang Santo Mina pancèn kelakon ing ngarepé kabèh wong. Nanging raja ora bisa ngucapaké siji tembung waé kanggo mangsuli Hermogenes. Nanging nalika nyadari yèn yèn dhèwèké mèlu debat dawa karo Hermogenes, dhèwèké mung bakal isin, déné para déwa bakal direndhahaké, dhèwèké mréntahaké supaya lengené dipotong ing pundhak lan sikilé dipotong ing dhengkul langsung, lan supaya kabèh mau dibuwang menyang geni ing ngarepé martir mau, supaya dhèwèké dhéwé bisa ndeleng carané bagéan awaké kobong. Nanging sang martir, ngangkat sirahé sethithik nalika ndeleng tangan lan sikilé dhéwé ing geni, kandha:

'Bagya sanget aku amarga Gusti Allah nampa minangka kurban lan sesajen marang Panjenengané tangan-tanganku iki, sing biyèn tak angkat kanggo nyuwun marang dewa-dewa palsu, lan sikil-sikil iki sing biyèn tak lakoni ing dalan kesesatan!'

Banjur wetengé ditusuk tombak, lan kabèh ususé tumpah metu; lan sésa awaké sing meh ora ambegan dibuwang menyang kali déning para algojo miturut dhawuhé raja. Bab Sang Santo Mina, raja wedi nyoba dheweke nganggo pitakon, supaya dheweke ora isin amarga crita wani babagan mujijat sing wis mesthi krungu, lan supaya sisa umat iman ora mbalik saka pracaya marang dewané. Mulane, tanpa takon apa-apa, dhèwèké mréntahaké supaya Mina digawa menyang penjara peteng lan digantung ing kono, kanthi tangané diiket lan watu gedhé banget diiket ing sikilé; raja nindakaké iki kanthi tujuan matèni Mina kanthi cara kasar sawisé digantung suwé, nalika saben bagéan awaké wis kélangan daya amarga bobot sing abot banget. Nanging Santo Mina, nalika nglakoni kabeh iki, ing lambe panjenengané ana tembung mazmur: *'Delengen kasangsaran lan keselku'* (Mazmur 24:18), lan tembungé Rasul: *'Amarga sangsara cilik sing saiki kita alami ora pantes dibandhingaké karo kamulyan sing bakal kawujud ing kita'* (Roma 8:18).

Banjur, nalika kabèh sendi ing awak sang martir suci wis kélangan panggonané lan awaké kabèh kélangan tegang kaya tali, lan sangsara mau saya parah banget, dhèwèké meneng. Nanging Gusti Allah, sing nampilake kakuwatané sing nggumunake ing para wali, ora mung ora ninggalake para pangemban sangsara nalika panyiksaan, nanging uga nindakake mujijat nggumunake lumantar wong-wong mau: kanthi dhawuh ilahi, nalika Santo Hermogenes, sing meh ora urip, dibuwang menyang kali, malaikat suci langsung muncul: padha ngangkat dhèwèké metu saka banyu lan nggawa dhèwèké menyang pinggir; padha marasaké tangan lan sikilé sing putus lan mbalèkaké dhèwèké marang kasehatan lan keamanan sing sampurna, kaya déné dhèwèké anyar lair manèh. Nalika bengi teka, padha nuntun dhèwèké menyang Saint Minas, sing lagi digantung ing penjara lan meh ora urip; Ing kono padha mbebasake Santo Mina saka belenggu lan sawise mariake, banjur padha nglipur loro-lorone kanthi ganjaran sing wis disedhiyakake ing swarga, kandha yen mahkota wis disiapake kanggo wong-wong mau ing kana lan Pimpinan Para Martir piyambak wis ngenteni supaya padha ngrampungake perjuangane kanthi gagah berani. Kanthi nguwatake wong-wong mau kanggo nampa sangsara, para malaikat tetep bareng para martir nganti esuk.

Nalika esok sumunar, raja mréntahaké kabèh wong supaya padha kumpul ing alun-alun wiwit esuk banget. Sawisé dhèwèké teka ing kana ora suwé, dhèwèké lungguh ing tahta lan, amarga ngerti yèn kabèh warga kutha saiki wis pracaya marang Kristus, pikirane dadi bingung, ngendika ing atiné: 'Ora pantes yèn warga kutha iki ora diukum, nanging ora ana gunané yèn kabèh dipatèni.' Mula, kanthi pura-pura kaya ora ngerti apa-apa bab iman marang Kristus, dhèwèké miwiti maringi pitutur marang wong-wong kaya mangkéné:

Aku ngerti kowe kabeh padha nglakoni kurban lan nyembah marang dewa-dewa agung kita, lan kowe kabeh padha ngetokake kasetyan marang rajamu ing saben bab kanthi ajining dhirine; nanging amarga wiwit wiwitan kowe ora mbrontak marang wong-wong hina sing wani nyebarake piwulangé Sang Sing Disalib, lan ora mbuwang watu marang wong-wong mau sadurunge kita teka ing antaramu, kowe wis ngundang murka gedhé para déwa tumrap awakmu dhéwé. Sanadyan aku dhéwé ora kepéngin ana siji waé saka kowé-kowé ngalami cilaka sing diparingi déning déwa, nanging aku ora bisa ninggalaké kowé-kowé tanpa paukuman; lan mulane, minangka balesan amarga kowe wis nyurung murka para dewa, aku mrentah supaya kutha kowe dicabut saka pakurmatan kang wis suwé, supaya wiwit saiki ora ana siji waé saka kowe sing bisa nggayuh jabatan paling dhuwur utawa diparingi wewenang agung. Uga mangertèni yèn Sang Sing Disalib ora mung gagal nylametaké sapa waé saka bala, nanging malah nggawa wong-wong sing pracaya marang Panjenengané marang macem-macem cilaka lan pati isin. Lan bab kasunyatan saka kabèh sing wis tak kandhakake—wong loro sing diarani ahli sihir wingi, Hermogenes lan Mina, padha dadi saksi bab iki: wong-wong sing sadurungé disiksa janji bakal mbangkitaké wong mati, nanging sawisé tak hukum kanthi siksaan abot amarga kesalahané dhéwé, malah ora bisa nulungi awaké dhéwé. Dadi, ngendi kuwasa penipu iki, Kristus?

Nalika raja ngucapaké tembung-tembung memalukan kuwi lan ngina jenengé Kristus, kabèh wong padha nesu lan gumremet ing antarané, ngrancang bab anyar marang raja dhéwé. Nanging durung sempat para juru kabar menehi pratandha supaya wong-wong meneng, lan pas raja arep ngandika maneh marang wong-wong, para Wali Mina lan Hermogenes dumadakan muncul ing ngarepe. Kabeh wong padha nggatekake marang dheweke kanthi gumun lan padha muni kaya nganggo siji swara lan siji cangkem:

'Satemene, mung ana siji Gusti – Gusti Kristiani!'

Nalika ndeleng wong loro mau, tsar kaget banget lan ketakutan.

Ing wektu kuwi, ana salah siji wong sing ana ing antarané wong-wong, jenengé Evgraf, seorang priya sing paham babagan ilmu Yunani lan uga dadi juru tulis nalika Saint Mina mimpin kutha minangka hakim—Evgraf iki, nalika weruh para martir suci isih urip lan waras, kebak semangat ilahi lan sawisé nggawe pratandha salib, kanthi wani mlebu tengah alun-alun lan ngadeg ing ngarep sang raja, kandha marang dhèwèké:

"Ya Sang Prabu! Aku uga wong Kristen sing ora ngakoni prentahmu; aku ngadeg ing ngarepmu iki, ora ngreksa awakku dhewe demi Kristus; aja mikir bisa ngalahake aku nganggo ancaman utawa pujian; lan kowe ora duwe daya kanggo ngalahake ora mung aku siji, nanging uga ora ana siji wong Kristen saka kita: amarga kanggo kita, tetep karo kowe padha karo pati, dene mati kanggo Kristus sejatine entuk urip. Sampeyan mlebu ing kutha kita kaya singa, kepengin ngrebut wedhusé Kristus lan ngrusak iman suci lumantar panyembahan berhala, nanging kita ngremehake nesumu, siap ngadhepi pati demi kesalehan, lan ngguyu marang sampeyan kaya ngguyu rubah licik.

Krungu kuwi, raja murub amarga nesu lan kanthi cepet mlumpat saka tahta, banjur nyerang wong Kristen; nyekel pedhang saka salah siji wong sing ana ing ngarepé, dhèwèké motong Santo Eugraphus nganggo tangané dhéwé lan, ing nesu gedhé, wiwit ngiris-iris awaké. Nanging sang wali, nalika isih dipotong-potong, terus nganti bisa mbantah panganiayaé amarga ateis, lan ing wektu sing padha matur nuwun marang Gusti amarga dhèwèké bakal luwih dhisik sowan marang Panjenengané tinimbang wong liya, lan yèn dhèwèké ora mati amarga siji pukulan waé, nanging amarga akèh tatu, sing maringi pangarep-arep akèh mahkota saka Gusti. Mangkono dhèwèké nyerahaké nyawané marang Gusti Allah nalika lagi dipotong-potong ing tengah alun-alun.

Raja, sawisé lungguh manèh ing tahta, ngadhep marang para martir suci Mina lan Hermogenes lan kandha:

Aku sumpah kanthi kuwasa déwané aku durung tau weruh dukun sihir kaya ngéné iki! Ora kaget yèn wong-wong biasa padha manut marang wong-wong mau, amarga kanthi sihir licik padha ngapusi wong sing ora ngerti, banjur mbalèkaké saka p é déwané lan nandur tekad mati kanggo Sang Sing Disalib. Mula saiki aku bakal mbukak kowe-kowe wong sengsara—apa kowe mung bayangan sing mung nglipur mripat, utawa pancèn badan anyar.

Kanggo iki para wali mangsuli:

– Amarga pikiranmu bodho, atimu kabut lan atimu wis atos, mulane sanajan barang nyata katon kowe kaya hantu; apa sejatine kowe ora wuta, yen kowe ora pracaya marang bab sing padhange luwih sumunar tinimbang srengenge dhewe? Yen kowe ragu, priksa kita kanthi tliti banget kanggo mriksa apa pancen kita iki; lan yen kowe ngancem kita kanthi nesu, cobanen maneh liwat siksaan lan tatu, lan sadhar menawa kita iki daging lan getih, dudu hantu. Yen kowe kepengin narik kita marang kowe nganggo janji kauntungan sementara, ngerti iki: sanajan kowe maringi kita kratonmu dhewe—sing kowe anggep paling ajiné saka kabèh—kowe ora bakal bisa nggodha kita nganggo kuwi. Mula, ucapna paukuman pungkasanmu marang kita lan ngerti yèn kowe ora bakal bisa ngalahaké kita kanthi cara apa waé.

Raja, nalika weruh yèn wong-wong mau dudu arwah nanging manungsa urip—awit akèh sing wis nyentuh nganggo tangan lan mriksa yèn awaké ora ana tatu—mréntah supaya sirahé dipotong; lan dhèwèké dhéwé, sawisé tangi, mundur menyang kamare, isin amarga ora bisa ngalahaké prajurit Kristus kanthi cara apa waé. Nalika para wali digawa menyang panggonan paukuman pati, kabèh wong padha ngetutaké; lan padha ngangkat pandangane menyang langit, ngadeg suwé ing kono, ndedonga marang Gusti supaya paring tentrem lan karahayuan marang gréja-gréja lan kabèh umat Kristen, lan supaya ora ana sing njaluk pitulungané padha bali kanthi tangan kosong; banjur, sawisé padha rukun lan pamitan, padha nyungkur sirahé sing mulya marang pedhang lan dipenggal déning sawijining prajurit. Lan awit Mina Agung, nalika isih urip, wis nyuwun marang raja supaya jasadé dikubur ing Bizantium (sing kaping pindho dhèwèké paring dhawuh marang para wong pracaya sing ana ing sacedhaké sadurungé seda supaya nglakoni), Raja Maximinus mrentahake supaya digawe peti wesi lan sawise nyelehake jasad para martir suci ing kono, banjur mbuwang peti mau menyang segara supaya para umat Kristiani ora bisa ngurmati. Dheweke dhewe, nalika weruh gosip sing sumebar ing masyarakat lan gegedhening protes marang dheweke, cepet-cepet ninggalake kutha lan budhal menyang Bizantium, amarga wedi bakal ana pemberontakan marang dheweke.

Ing wektu sing padha, peti wesi sing ngemot relik para martir suci ora klelep ing segara, nanging kanthi pitulungan Kakuwataning Gusti digelandheng ing banyu, peti mau mèlu luwih dhisik tinimbang sang raja lan

kanthi cepet tekan Bizantium, obahé kenceng kaya manuk mabur. Bab Uskup Bizantium, ing wengi iku piyambakipun nduwèni wahyu ilahi sing dhawuh maringi dhawuh supaya langsung menyang pesisir lan nampani peti sing ngemot relik para wali kanthi pakurmatan. Ing wengi iku uga, uskup sawise nglumpukake para rohaniawan lan sawetara priya pinunjul saka warga kutha sing setya, lunga bebarengan menyang segara; lan padha weruh padhang sumunar saka swarga mudhun menyang segara ing wangun tiang lan mlebu ing sawijining prau; Ing prau kuwi ana loro priya padhang sumunar, nglayar menyang pesisir ing ngendi uskup lan para rohani padha ngadeg.

Nalika wong-wong ing prau wis nyedhak pesisir, wong-wong sing ana ing pesisir weruh yèn iku dudu prau sing nglayang, nanging peti sing dipandu ing banyu déning loro malaikat padhang, sing langsung dadi ora katon sawisé padha nyelehaké peti mau ing pesisir. Uskup lan para warga, sawise kanthi bungah nampa prau kasebut lan nyadari yen iku digawe saka wesi, padha gumun banget amarga bobot wesi sing abot banget kuwi ora klelep ing jeroning segara, nanging kaya kayu entheng, ngambang ing ndhuwur banyu. Sawise nyium relik suci para martir sing kinurmatan, padha nyimpen ing panggonan rahasia kanggo saiki.

Babagan Raja Maximinus, sing isih ana ing dalan, kena paukumané Gusti Allah: wis suwe wuta rohani, dhèwèké uga kelangan penglihatan jasmani; luwih manèh, dhèwèké dhéwé kandha marang keluargané lan kanca-kancané yèn dhèwèké wis diukum déning tangan sing ora katon; sawisé sawetara dina, wong jahat iki mati. Sawisé seda raja, uskup ngubur relik para martir suci kanthi pakurmatan ageng ing sacedhak tembok kutha, supaya dadi pangreksa kutha, pelindung para sing nglayar ing segara, lan panyembuh wong lara, kanggo kamulyaning Gusti Allah Agung lan Juruwilaha kita Yesus Kristus, saiki lan salawas-lawase. Amin[8703] .

Troparion, Nada 8:

Sawise mateni hawa napsu geni lumantar pangendalian dhiri, para martir Kristus nampa sih supaya bisa ngusir lara saka wong lara lan nindakake mujijat nalika urip lan sawise seda. Pancen mujijat kang paling mulya, awit balung-balungé sing gundhul maringi panyembuhan: kamulyan tumrap Gusti Allah siji-sijiné, Sang Pencipta.

Kontakion, Nada 1:

Ayo padha ngajeni, kanthi kidung suci lan manis, kenangan Minus sing ajaib, Hermogenes sing ilahi, lan Evgraphus bebarengan, minangka wong-wong sing ngluhurake Gusti, nandhang sangsara kanggo Panjenengané, nggayuh pangkat para roh ing swarga, lan terus nindakake mujijat.

Peringatan Santo Gemellus

Dipepering ing tanggal 10 Desember

Santa Gemellus iku wong asli saka wewengkon Paflagonia[8704] . Sawisé krungu yèn Kaisar Julianus si Murtad[8705] ana ing kutha Ankyra ing Galatia[8706] , dhèwèké mangkat menyang kutha kuwi lan, sawisé ngadhep kaisar, kanthi tanpa wedi ngecam kaisar mau amarga murtad lan mungsuh iman Kristen sing suci. Julian nesu banget lan nglakoni panyiksaan sing kejem marang dhèwèké. Cincin wesi dipasang ing awak Gemella, panas

---

[8703] Para martir suci kasebut ngalami martir watara taun 313. – Panemuan relik St. Mina si Martir (sing kelakon ing abad kaping 11) dirayakake tanggal 17 Februari. St. Mina uga dikenal minangka Kallikeladas (sing fasih) amarga kecakapane ing basa. – Ing abad kaping sanga, Joseph the Hymnographer nyipta kanon kanggo ngajeni para martir iki, sing uga nyebutake panyembuhan sing diatributake marang relik-reliké.

[8704] Paflagonia – sawijining wewengkon kuna ing Asia Cilik, ing pesisir kidul Segara Ireng.

[8705] Kaisar Julian mrentah saka taun 361 nganti 363. Sawisé dadi kaisar, dhèwèké mbalèkaké iman Kristen lan ndadèkaké pambangunan manèh paganisme dadi pakaryan uripé, mulané dhèwèké dikenal minangka 'si Murtad'.

[8706] Ancyra – kutha utama ing wewengkon Galatia ing Asia Minor – saiki dikenal minangka Angora, sawijining kutha wigati ing Asia Minor kanthi populasi 30.000 jiwa. Galatia dumunung ing tengahé semenanjung Asia Minor; nanging Ancyra dumunung ing sisih lor-kulon provinsi kasebut.

nganti nyembur percikan geni, lan getih mili saka badan sang martir. Ing kahanan kaya ngono, dhèwèké dikirim menyang kutha Edessa[8707] , ing ngendi sang murtad uga wis teka. Nalika martir suci mau digawa menyang kutha kuwi, pundhaké disobek nganggo duri wesi sing panas nganti kobong, lan paku wesi dipaku ing sirahé; banjur dhèwèké digulung ing lemah lan kulité disobek wiwit sikil nganti sirah. Pungkasané, dhèwèké disalib lan sikilé dipaku ing kayu salib. Mangkono martir sing sabar banget iku séda, kanthi matur nuwun marang Gusti Allah[8708] .

Perayaan Pangeling-eling Kang Kinurmatan Thomas Defurkin[8709]

Dirilis tanggal 10 Desember

Sing Mulya Thomas lair ing Bithynia[8710] . Wong tuwané asalé saka kalangan andhap asor lan uripé tentrem. Nanging wiwit isih cilik, Thomas nyingkiri kabungahan donya sing sia-sia lan nuduhaké karep sing kuwat marang urip biksu. Kanthi kapincut marang urip tuladha sawijining biksu sing manggon ing salah siji biara jejere, dhèwèké dadi banget kagandhèng karo papan suci kuwi; wiwit isih cilik dhèwèké wis biasa nglakoni puasa lan, nalika kanthi semangat nglakoni sinau ilmiah sing cocog karo umuré bocah, dhèwèké sinau Mazmur, tulisan-tulisan Apostolik, lan kabèh tata ibadah gréja. Mangkono, urip awal Thomas lumaku tentrem lan taat, lan wiji becik sing ditandur ing atiné wis duwe wektu kanggo ngakar lan tuwuh luwih lanjut. Nanging nalika pemuda sing wedi marang Gusti wis diwasa, dhèwèké nganggo busana biksu lan kanthi tekad sing ora goyah miwiti perjuangan rohani nglawan mungsuh kaslametan. Dhèwèké dadi mantep lan sampurna ing uripé sing luhur nganti kaendahan rohanié katon cetha marang kabèh wong.

Ing wektu kuwi, sawijining bangsawan Bizantium sing jenenge Galolikt ngedegake biara anyar ing pinggir Kali Sagaris lan nyuwun marang uskup wewengkon kuwi supaya nglumpukake wong-wong sing paling pantes lan wicaksana menyang biara iki. Sing Kinurmatan Thomas kapilih lan diangkat dadi abbot ing biara anyar iki, amarga dhèwèké wis dadi biksu sing wis pengalaman, mantep ing urip rohani, lan dadi pangreksa kasucian sing teguh. Kabar iki dilaporake marang majelis uskup, kanthi panjelasan manawa Thomas wis suwé nglakoni pakaryan rohani pirang-pirang taun, lan kabèh wong nganggep dhèwèké minangka wadah kang kebak maneka kabecikan, sanadyan dhèwèké dhéwé, amarga andhap asor, nyoba ndhelikaké kabèh mau saka wong liya.

Ing wektu sing padha, pangangkatan sing ora disangka-sangka saka Thomas sing pinituah dadi kepala biara iki—sing disebabake fitnah setan lan diparingi idin dening Gusti sing Maha Kawicaksanan—nyebabake sawetara prahara. Amarga kuwi, Thomas krasa sedhih, nyalahake awake dhewe, lan kandha marang awake dhewe kanthi nyalahake:

'Apa sing tak pikirake bab awakku iki!'

Lan nalika nyadari yèn wektu sing wis teka kanggo nggenepi pangarep-arepé sing kinurmatan, sawisé pamitan marang sedulur lan ngandharake sedhih ing atiné marang wong-wong mau, lan sawisé maringi panglipur rohani, dhèwèké mundur saka biara menyang ara-ara gersang kanggo nggolèki meneng. Kala ora ana pimpinan, kaya wedhus tanpa gembala, para biksu padha kangen marang Sang Romo supaya bali; padha mangkat nggoleki lan ngupaya suwene nganti tekan ara-ara samun panggonane Sang Romo, nahan meneng adhemé mangsa salju lan panasé mangsa panas, nganggep adhem iku kehangatan lan panas iku kesegeran. Lan padha nyuwun marang Rama Suci supaya wangsul menyang biara, lan kanggo ngurangi sedhihé, padha kandha:

'Ngapa panjenengan ngregetake awak nganggo urip sing kaku banget kaya ngono? Pikirna iki: kita iki digawe saka bledug lemah lan, amarga kuwi, kita nggawa ringkih ing jero awake dhewe, saengga kita ora bisa nyingkiri sakabehe ringkih sing wis ana ing awake dhewe.'

[8707] Edes iku sawijining kutha ing Cilicia, sawijining wewengkon ing sisih kidul-wétan Asia Minor.

[8708] Kematiran martir Santo Gemellus kelakon watara taun 361.

[8709] Iki julukan sing diwènèhaké marang Thomas sing Mulya.

[8710] Bithynia – sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor, dumunung ing pesisir Segara Ireng, Selat Bosporus, lan Selat Konstantinopel.

Nanging Thomas tetep teguh lan mung manut kersané para biksu, banjur maringi idin supaya padha nyiapaké sel cilik kanggo piyambakipun. Nalika wis siap, Sang Reverendi mlebu ing kono lan sujud ing lemah, ngendika:

Mugi punika nyenengake Panjenengan, ya Gusti; lan paringana supaya para priya ingkang rawuh ing pangajeng-ajeng kula ingkang kirang pantes punika saged wangsul.'

Para biksu mundur, ninggalake pamimpin rohanié piyambak ing ara-ara gersang. Nanging sawisé kuwi, kaya ana wahyu istimewa, wong-wong sing taat wiwit teka saka manéka penjuru kanggo ndeleng ahli tapa suci – wong awam sing kepéngin njupuk sumpah biksu – lan padha nyuwun marang Rama Suci supaya diparingi idin manggon bareng karo piyambakipun kanthi patuh. Kanggo kabèh wong kaya ngono, sing teka kanggo ngabdi marang Gusti, piyambakipun maringi busana biksu, lan piyambakipun maringi jeneng marang loro wong saka wong-wong mau, minangka murid-murid kapisan Kristus, manut jeneng para Rasul – siji dijenengi Yohanes lan sijine Petrus – lan bebarengan karo wong-wong mau piyambakipun ngaturake pandonga sing khusyuk marang Gusti.

Nanging kanggo pangripta ala – setan – ora bisa ditampa ndeleng yèn tipuan lan niyat jahaté dikalahaké. Mula saka iku, marang wong sing kinurmatan mau, sepisanan lan paling utama, padha ngirimake akeh banget nyamuk nganti wong sing berkah kuwi ora bisa ngomong: nyamuk-nyamuk mau nyerang dheweke nalika dheweke turu lan nalika tangi ndedonga – mabur mlebu ing cangkemé, malah mlebu nganti tekan tenggorokane. Malah panganané sing sithik lan kabèh ing selé sang wali ora ana entèké dipenuhi lalat. Penderitaan iki lumaku telung taun, nanging sang wali ora mung sabar tanpa ngeluh utawa ambegan lega, malah muji syukur marang Gusti, nyuwun pangapura marang dosa-dosané. Banjur, nalika kersaning Gusti, serangan nyamuk mau mandheg, muncul lalat gedhe sing nguntir sang resi lan nembus badané—sing wis ringkih amarga tapa brata—kaya panah sing landhep. Sangsara iki, sing uga suwéné telung taun, banjur sirna. Nanging sawisé kuwi, panjenengané diserang semut sing mlebu ing mripat lan irungé; nanging panjenengané, kaya wit oak sing kiyat, tetep ora goyah ing pakaryané sabar sing wis ditindakake. Ndeleng keteguhan kaya ngono ing sang resi sing pinaringan berkah, sing nahan sangang taun kasangsaran kaya mung ujian sedina, panggodha banjur nyerang dheweke kanthi niat ala sing luwih gedhe lan luwih edan. Amarga ngerti manawa manungsa, kang diciptakaké miturut gambaré Gusti Allah, sacara alamiah ora seneng marang ula minangka piranti saka dosa kapisan (Gen. 3:1–6, 14–15), pangecoh mau, kanggo ngrusak tentreming ati sang reverend lan nyuntik rasa pait ing atiné—uga ing ati para kancané—ngutus akèh ula marang dhèwèké. Iki bisa katon ora precaya kanggo akèh wong, nanging iki dudu mung ilusi. Ular-ular kuwi ora mung ana ing imajinasi Pendeta Thomas, nanging pancen merayap nyedhaki lan ngubengi dhèwèké—ora mung sapisan utawa kaping pindho, nanging terus-terusan.

Lan ora mung setaun utawa rong taun, nanging sewelas taun kabeh sang wali dikelilingi ula, lan ora tau ngucapake sepatah tembung keluhan. Malah ambené uga ora bebas saka ula; ula-ula kuwi nggawe sarang ing kana nalika piyambaké lagi istirahat. Nanging, kanthi dilindhungi dening pangayomaning Gusti, sang bapa wali tetep ora cilaka.

Ing sawijining wektu, bapa sing pinaringan berkah lagi nindakake Liturgi Ilahi Pangorbanan Tanpa Darah; ibadah meh rampung nalika dumadakan ana ula gedhé sing ngrayap metu saka panggonan lan nglilit kaya cincin ngubengi kabèh gréja ing ngendi upacara suci iku dilakoni. Biarawan sing mbantu Rama Suci mau wis metu saka gréja kanggo njupuk banyu anget sing dibutuhaké kanggo ibadah, nalika ula kuwi—sing sepisanan katon ngubengi gréja—wis nglilit ing lawang gréja, mbentuk simpul gedhé. Lan banjur ana mujijat sing nggumunake: Romo sing mimpin Liturgi Ilahi, gumun kenapa banyu anget ora teka pas wektune kaya biasane, banjur ndeleng muter lan weruh makhluk nggegirisi ngglethak ing ambang lawang, lan biksu sing mbantu dheweke ngadeg kaku amarga wedi; lan, kebak Roh Suci, dheweke kandha marang sedulure:

'Mlebu lan aja wedi.'

Panjenengané piyambak nerusaké ibadah suci. Kanthi semangat amarga dhawuh bapaké, sang biksu kaya mabur nganggo swiwi mlumpat ngliwati ula lan mlebu gréja. Sawisé Liturgi Ilahi rampung, sang sepuh sing pinituah, nganggo busana suci, nyedhak lawang ngendi ula raksasa ngglethak lan kandha:

'Yen rawuhmu ing kéné, hai ula, nuduhaké yèn kowé bakal mati déning tangané Gustiku, mula tututi aku.'

Ular kuwi nyekel pinggir jubah sang wali nganggo untune lan ngetutake dheweke; nanging Thomas mundur saka gréja sejauh mabure panah lan sawisé mlebu ing semak belukar sing ana bolongan jero, mandheg lan miwiti ndedonga; marang akèh pandongane, dheweke nambahake iki:

'Ya Allah, sing wis maringi marang wong-wong sing pracaya marang Panjenengané kuwasa kanggo nginjak ula lan kalajengking, paringana, ya Gusti, supaya aku, sing paling cilik saka kabèh, bisa nginjak gulu ula, manut sabda Panjenengané!' (Lukas 10:19)

Bareng bapak rohani kuwi ngucapake pandonga iki, ula mau langsung munggah saka panggonané pas wektu kuwi lan nyemplung menyang jurang; pinggir jurangé ambruk bareng karo ula kuwi, nganti ana bolongan rata ing panggonan kuwi. Sawisé matur nuwun marang Gusti, sang tuwa mulih menyang selé. Lan banjur ana mujijat anyar sing nggumunake: ula-ula sing biyèn ngedeg sarang ing sangisoring selé sang tuwa lan wis medeni dhèwèké pirang-pirang taun, nalika ndeleng pasuryané sing suci, kaya padha mlayu saka kobongan geni, ujug-ujug kabèh padha mlayu menyang panggonan sing padha karo ula gedhé sing wis mati kuwi. Ing kana, miturut kersaning Gusti, akèh sing mati, lan manuk-manuk nyerang lan mangané.

Wiwit wektu kuwi, Santo Tomas, sawisé dibebasaké saka godaan lan sangsara, nampa saka Gusti kurnia marasaké lan ramalan; nanging ing wektu sing padha dhèwèké luwih ngiyataké manèh dhiri kanggo kasampurnan rohani, kanthi utamané nggatekaké praktik asetik meneng. Lan amarga wong-wong sing golèk pitutur teka tanpa kendhat lan meksa dhèwèké nglanggar menengé, dhèwèké wiwit kerep mundur menyang pucuk bukit ing ara-arane; nalika murid-murid pilihané sing cedhak, manut marang piwulangé, nuntun sedulur lan para rawuh: Yohanes mimpin pangibadah lan upacara gréja, déné Petrus ngedifikasi wong-wong mau lumantar karunia pangrémbagan sing kebak sih. Sanadyan kabèh mau wis diatur kaya ngono, daya rohani pandhuan bapaké ora dadi ringkih, amarga ing kabèh bab ana kersaning siji—kabèh dipelihara déning kersaning bapak sepuh, katresnané maringi inspirasi marang kabèh lan nuntun marang dalan kaslametan.

Nalika kabèh ing biara sing sepi lumaku miturut tatanan sing wis ditemtokake, sawijining dina Raja Yunani sing taat, Leo, putrané Basil[8711] , amarga ana rasa bingung ing atiné, nyatakaké bingungé mau ing layang lan sawisé disegel nganggo segél kraton, dikirimaké liwat utusan khusus marang sang guru sepuh sing kinurmatan, kanthi pangajab nampa panyelesaian kanggo bingungé. Utusan kraton mangkat, lan durung tekan ambang lawang sel bapak sing suci, bapak mau wis metu nyambut, maringi layang sing wis disegel lan kandha:

'Tampa iki, sedulur, lan bali marang sing ngutus kowe.'

Kedadéan iki nggawe utusan kuwi kebak rasa wedi, lan kanthi bingung dhèwèké mbantah:

'Wangsulan apa sing bakal tak wenehake marang sing ngutus aku bab pitakonane sing ditulis, nalika kowe durung nyekel layangé Tsar?'

Kanggo iki, sang resi mangsuli:

'Iku wis cukup, anakku: mangkono kersaning Gusti.'

Sawisé nampa kabar saka Santo Tomas, utusan mau bali lan nyritakaké marang raja apa sing wis kelakon, nganti raja kaget banget. Nalika raja maca wangsulan saka sesepuh mau lan nemokaké ing kono jawaban kanggo kebingungane, dhèwèké ngandharake kepéngin banget ketemu langsung karo sesepuh mau. Nanging Thomas nyingkiri donya lan, kanthi andhap asor, nolak sowan ing ngarsané raja. Nanging iki mung dilaporaké mengko—lan mung cekak—dening salah siji muridé. Sapa waé sing nduwé kabutuhan rohani, tanpa wedi lan ora keganggu déning adohé panggonan utawa suwéné wektu, bakal nyedhak marang bapak sing kinurmatan mau lan nampa panglipur rohani sing digoleki, uga kaséhatan jasmani. Mula, sawisé nuntun akèh wong ing urip rohani pirang-pirang taun lan wis tekan yuswa tuwa, Sang Bapa Rohani, sawisé lara sawatara, nyerahaké nyawané marang Gusti[8712] .

24 Desember

11 Desember (Gaya Lawas)

[8711] Leo VI sing Arif, putrané Basil saka Makedonia. Kaisar Bizantium, mrentah wiwit taun 886 nganti 911.

[8712] Sing Mulya Thomas Defurkin séda ing abad kaping 10.

Uripé Bapa Kita Sing Kinurmatan Daniel Sang Stylite

Diperangeti tanggal 11 Desember

Bapak Kita Sing Mulya Daniel Sang Stylite, cabang swarga iki, dibesarké ing Mesopotamia[8713] . Panjenengané lair ing sawijining désa sing dijenengi Viphar, dumunung cedhak kutha Samosata[8714] , saka wong tuwa Kristen, Elijah lan Martha. Ibune mandul lan durung nate nglairake anak, mula dheweke kudu nglakoni akèh kasangsaran lan cacian, saka bojone lan saka sedulure. Ing sawijining wengi tengah wengi, amarga laraning atiné, dhèwèké meneng-meneng ninggalaké omahé lan nguluraké tangané marang langit, nyuwun marang Gusti kanthi pandonga kang kebak luh:

'Ya Gusti, Sang Raja! Wiwitane Panjenengan nyipta priya lan wanita lan ngendika marang wong-wong mau: "Waniwo lan tambah kathah." Panjenengan paring Sarah Ishak nalika wis tuwa (Kejadian 1:28), Hannah Samuel (1 Samuel 1:20), lan Elizabeth Yohanes (Lukas 20:60). Mula, welasana kahanan cilaka kados kula punika, lan kanthi pangestu Panjenengan, pungkura kasunyian kula, sirnakna isin kula, lan paringana anak ing kandhungan kula ingkang mandul, supados kula saged nyembah Panjenengan kanthi peparing ingkang sampun Panjenengan paringaken, kados Hana ingkang naté nyembah Panjenengan kanthi Samuel.

Sawisé ndedonga kaya ngono kanthi atiné sing remuk lan roh sing andhap asor, Marta bali menyang omahé lan, sawisé turu piyambakan, dhèwèké weruh ing ngimpi loro lentera gedhé lan padhang banget, sing wujude kaya piring, alon-alon mudhun saka swarga ing sirahé. Esuk-esuk, sawisé tangi, dhèwèké nyritakaké marang bojone lan keluargané bab pangandikane kuwi, lan saben-saben wong, kanthi cara dhéwé-dhéwé, padha nyoba nerangaké impené marang dhèwèké. Ing wektu sing padha, impen sing nggumunaké iki dadi pratandha yèn dhèwèké bakal nglairaké anak lanang sing, amarga padhange kabecikane, bakal luwih padhang tinimbang lintang-lintang. Ora suwe sawisé kuwi, Marta ngandhut lan lair sawijining putra; lumantar lairé iki, dhèwèké bébas saka mandul sing wis marakaké dhèwèké sedhih banget. Mangkono nggumunaké wiwitaning uripé Daniel sing pinaringan berkah ing donya, lan saestu éndah carané dhèwèké teka ing donya—dhèwèké sing mengko bakal sejatiné dadi putraning pepadhang.

Nganti umuré limang taun, bocah iku gedhé tanpa jeneng, amarga wong tuwané ora péngin maringi jeneng anaké dhéwé, nanging padha kepéngin supaya sing lair minangka karunia saka Gusti Allah uga nampa jenengé saka Gusti Allah. Mula saka iku, wong tuwané nggawa dhèwèké menyang biara, nggawa sesajen kanggo Gusti Allah, lan nyuwun marang sang abbot supaya maringi jeneng anaké. Abbot mau, sing kaparingan wahyu saka Gusti, mangsuli yèn bocah iku kuduné diparingi jeneng sing bakal diwahyukaké déning Gusti piyambak. Ndelok bocah iku, dhèwèké mréntahaké supaya ana buku digawa saka altar gréja; sawisé dibukak, dhèwèké nemokaké tembung-tembung saka kitab para nabi suci, yaiku kitab Daniel. Amarga saka kuwi dhèwèké mangertèni yèn Gusti Allah piyambak sing kersa supaya jeneng nabi iku diwènèhaké marang bocah mau, dhèwèké maringi jeneng Daniel. Iki minangka pratandha yèn bocah iki bakal kaya nabi agung, loro-loroné ing jeneng lan ing kesalehan. Wong tuwané kepéngin anaké langsung disucèkaké kanggo ngabdi marang Gusti ing biara iki, nanging sang abbot ora sarujuk, amarga bocah iku isih kècil banget. Mula, kanthi pangayomaning Gusti, wong tuwané bali menyang omah karo dhèwèké, supaya bocah iki mengko milih urip sing luhur ora amarga karepé wong liya, nanging saka kersané dhéwé lan pangertené dhéwé. Nanging wiwit isih cilik, wis cetha yèn dhèwèké bakal tuwuh dadi priya sing luhur budi – kaya wit sing apik, wiwit ditandur wis nuduhaké pratandha wohé ing tembe; busana kabecikan tansah ngancani dhèwèké ing endi-endi, amarga dhèwèké mlaku ing pepadhanging sih rahmaté Gusti.

Nalika bocah iku wis umur 12 taun, dhèwèké ninggalaké omahé bapaké tanpa ngandhani sapa-sapa bab kepergiané utawa niyaté; nanging dhèwèké wis mutusaké kanggo ninggalaké wong tuwané, tanah kelairané, sedulur lan kanca-kancané kabèh demi Kristus, banjur mangkat menyang sawijining biara sing dumunung 20

[8713] Mesopotamia (tegesé saka basa Yunani 'antara kali') – sawijining wewengkon sing dumunung ing antarané Kali Tigris lan Kali Efrat. Ing kéné, miturut cathetan Kitab Suci lan tradisi bangsa liya, dumunungé Syurga, panggonané manungsa pisanan.

[8714] Samosata – kutha krajan provinsi Commagene ing Siria, ana ing pinggir kulon Kali Efrat.

stadia[8715] saka désa asalé. Nungak ing ngarsané abbot, Daniel nyuwun supaya ditampa ing persaudaraan lan dipotong rambute miturut cara malaékat[8716] .

Nanging sang abbot, kanthi nyebutake ringkihé lan isih enomé panjaluk mau, mangsuli marang Daniel yèn amarga dhèwèké isih bocah cilik banget, dhèwèké ora bakal bisa nahan akèh pakaryan monastik—sing ora gampang sanajan kanggo wong diwasa—kaya ta, contoné, jaga tanpa kendhat, sujud, puasa, kasucian badan, lan panyingkiran sakabehe saka karsa dhéwé lan saben hawa napsu daging. Mula saka iku, sang abbot maringi pitutur marang bocah iku supaya bali dhisik marang wong tuwané lan manggon ing kana sawatara wektu, tinimbang nindakake pakaryan-pakaryan kasebut sing ngluwihi kekuwatané sing isih enom.

'Mulané aku teka ing kéné,' Daniel mangsuli marang sang abbot, 'kanggo urip kanggo Kristus lan mati marang donya; sanajan aku mati nalika nindakake pakaryan monastik sing paling sampurna, iku isih luwih becik tanpa bandhingan tinimbang lunga saka kene tanpa nggawa apa-apa, lan – miturut Injil – *'ora ana wong sing nyekel bajak lan ndeleng mburi sing pantes kanggo Kratoning Gusti Allah'* (Lukas 9:62).

Abaot maneh ngentekake wektu suwe nyoba mbujuk Daniel supaya mbatalake rencanane, nanging dhèwèké uga nemoni akèh keberatan. Akhire, amarga ora bisa nyegah tekade Daniel lan nyumurupi yèn dhèwèké nduwèni tekad sing teguh lan katresnan sing tulus marang Gusti, sang abbot nglumpukaké para sedulur lan rembugan apa bocah enom kaya ngono bisa ditampa mlebu biara. Para sedulur, kagum marang kawani bocah lan keteguhan atiné, lan nyadari yèn dhèwèké dipanggil déning Gusti, gelem nampa dhèwèké mlebu ing komunitasé. Daniel, saka sisihé, kebak semangat, unggul ing kabecikan lan urip kang dipersembahaké marang Gusti.

Ing sawisé sawatara wektu, wong tuwané Daniel ngerti yèn dhèwèké ana ing biara kuwi. Padha bungah, nanging uga gumun yèn bocah sing isih enom kuwi wis nyawisaké dhiri kanggo ngabdi marang Gusti Allah. Nalika padha sowan lan weruh yèn dhèwèké durung dicukur rambute lan mlaku ing antarané para biksu tanpa busana biksu, padha nyuwun marang sang abbot supaya nyukur rambute anaké ing ngarepé lan maringi busana biksu. Ing dina Minggu, sawisé rembugan karo komunitas biara, sang abbot maringi cukuran rambut marang Daniel minangka pratandha mlebu ing tatanan biara, nalika ngélingaké wong tuwané supaya ora kerep banget sowan marang anaké. Sawisé kuwi, wong tuwané mulih kanthi kabungahan; déné Daniel sing pinaringan berkah mau saya mekar lan saya kuwat ing roh, ora mung tuwuh umuré nanging uga tuwuh kabecikané.

[8717]Wiwitaning gesang sing kinurmatan iki lan sumbering kabèh sing kelakon yaiku kaya ing ngisor iki. Atiné Daniel kobong karo katresnan marang Gusti, lan dhèwèké kroso kepéngin banget ngurmati panggonan-panggonan suci ing ngendi Gusti Yesus Kristus nandhang sangsara kanggo kita, ing ngendi Panjenengané dikubur lan tangi manèh, lan saka kono Panjenengané munggah menyang swarga. Ing wektu sing padha, atiné kebak kepinginan kang kobong kanggo ndeleng ahli tapa agung ing jaman kuwi – Santo Simeon Stylite. Sawisé marani abbot, dhèwèké nyritakaké kepinginan mau marang sang abbot lan nyuwun idin supaya bisa nindakake lelampahan sing wis dipilih. Ing wektu iku, abbot ngyakinake Daniel supaya tetep; nanging sawisé dhèwèké uga ngrasa perlu lelungan menyang Antiochia amarga kabutuhan Gréja, dhèwèké ngajak Daniel lan sawetara anggota komunitas monastik liyané bebarengan. Nalika padha tekan ing sawijining desa sing dijenengi Tilanissa, ora adoh saka kono Sang Simeon Stylite lagi nglakoni tapa brata, padha mangkat menyang pilaré. Padha weruh kasangsarané medan lan dhuwuré tiang kuwi, lan padha mangertèni yèn apa waé sing kelakon, sang askétis kuwi sabar nahan adhemé mangsa adhem, panasé mangsa panas, angin lan udan ing tiangé. Sawetara wong bodho mikir yèn sang wali nindakake kabèh mau mung amarga kesombongan; nanging Daniel sing pinaringan berkah ora

---

[8715] 'Stadia' kira-kira 88 sazhen; 20 stadia rada luwih saka 3,5 verst.

[8716] Iki jeneng sing diwenehake marang upacara ngucapake sumpah monastik, amarga tujuan utama monastisisme yaiku dadi kaya tatanan gaib liwat pandonga lan asetikisme.

[8717] Antiokia ing Siria iku salah siji kutha paling tuwa lan sugih ing Siria, lan dadi kutha krajané; dumunung ing Kali Orontes, watara 10 verst saka panggoné mili menyang Segara Tengah, ing antarané pagunungan Libanon lan Taurus; kutha iki diadegaké 300 taun sadurungé Kristus déning Seleucus Nicator lan dijenengi miturut jeneng bapaké, Antiochus. Kanggo Gréja Kristen, Antiokia nduwèni makna khusus minangka pusat gedhé kapindho Kristen sawisé Yerusalem, lan minangka ibu saka gréja-gréja Kristen sing diadegaké ing antarané wong-wong non-Yahudi. Gereja Antiokia sing misuwur mau sepisanan diadegaké déning para rasul suci Paulus lan Barnabas, lan sabanjuré dikuataké déning Rasul Petrus. Antiokia dadi panggonan pirang-pirang konsili penting para pandhita gereja nalika kontroversi bidah (Arian lan Nestorian). Wiwit jaman mbiyen, Gréja Antiokia wis nduwéni hak istiméwa, padha karo Gréja Alexandria, Yerusalem, Konstantinopel, lan Roma; para pimpinane wis nyekel, lan nganti saiki isih nyekel, gelar lan hak istiméwa minangka patriark. Saiki, Antiohia ana ing sangisoré pamaréntahan Turki lan dadi kutha cilik sing mlarat kanthi populasi nganti 10.000 jiwa.

mung gumun marang ketabahane, nanging uga kaparingan inspirasi kanggo ngetutaké tuladhané. Nalika para biksu sing teka padha ngadeg ing ngisor lan nyapa dhèwèké, Santo Simeon, nalika ndelok saka ndhuwur, mènèhi dhawuh supaya digawa tangga lan, yèn padha kersa, munggah marang dhèwèké. Nalika kuwi cetha carane saben wong padha ngajeni wong suci mau: siji ngaku sikilé lara, sijiné nolak amarga tuwa, lan liyané nolak kanthi nyebutaké maneka lara liyané; nanging Daniel munggah ing tangga, munggah kanthi cepet, lan kanthi bungah nyapa Simeon Agung. Lan upayane ora sia-sia, amarga sepisanan dhèwèké nampa piwulang saka sang askétis lan kanthi kuwi malah luwih kasengsem nglakoni urip sing luhur; banjur Daniel diparingi berkah saka dhèwèké liwat pangletakan tangan; lan pungkasané, dhèwèké krungu saka dhèwèké babagan uripé ing tembe. Sang askét, nalika ngandika marang dhèwèké, ngandika kanthi ramalan:

'Teguhna atimu, anakku, lan kiyatna manahmu, awit kowe bakal nglakoni cobaan kang abot kanggo ditanggung demi Kristus; nanging Kristus piyambak bakal dadi Penolongmu ing kabèh bab: Panjenengané bakal nguwatké lan nglipur rohmu.'

Sawisé pacelathon sing kebak katresnan lan lumayan dawa karo sang wali, Daniel sing pinaringan berkah mudhun saka lantai ndhuwur banjur bali menyang biara.

Sawisé suwé, nalika abbot ing biara kuwi wis seda lan bali marang Gusti, para sedulur biara ngajak Daniel njabat dadi abbot nggantèkaké dhèwèké, nanging dhèwèké, sawisé nunjuk wong liya ing panggonané, wiwit nggolèk kesunyian dhéwé, kandha marang dhèwèké dhéwé:

'Delengen, Daniel, kowe wis bébas, lan wayahe wis teka kanggo nepaki apa sing biyèn kowe goleki kanthi semangat; mula, tindakna dalan sing kowe kepéngin lan laksanakna niyatmu.'

Sawisé mutusaké, Daniel kanthi rahasia ninggalake biara lan teka ing pekarangan cedhak tiangé Santo Simeon; sawisé manggon ing kana patbelas dina, dhèwèké wis nyiapaké arep lunga. Nanging Santo Simeon, amarga katresnané marang Daniel, nyaranaké dhèwèké supaya tetep manggon bareng karo dhèwèké; Nanging Daniel, amarga kepengin banget ndeleng panggonan suci ing Yerusalem lan mlebu ara-ara gersang jero kanggo nglakoni meneng, miwiti lelampahané menyang Palestina. Ing wektu kuwi, perang lagi nggegirisi ing Palestina: wong Samaria wis mbrontak marang wong Kristen – lan mulane dalan liwat wilayah kuwi ora aman. Daniel ngerti kabèh kuwi, nanging dhèwèké ora nggatekaké; kanthi tekad sing kiyat lan atiné tanpa wedi marang pati, dhèwèké miwiti lelampahané, kabèh pikirané kapenuhan déning kepinginan sing tunggal lan ngluwihi kabèh kanggo ngrampungaké lelampahan sing wis suwé dirancang. Sawisé lelungan adoh, dhèwèké ketemu karo sawijining biksu pinunjul sing wis tuwa, duwé wujud gagah, rambute uban, lan ing kabèh bab padha karo Sang Suci Simeon Stylite. Sang resi ngrangkep Daniel lan takon ing basa Siria, "Kowe arep menyang ngendi?" Daniel mangsuli, "Muga-muga Gusti kersa, kula arep menyang panggonan suci." Sang resi kandha:

'Sampeyan wis ngomong bener, "yen Gusti kersa"; nanging mangertosi kanthi cetha manawa lelampahan sampeyan saiki ora kanthi berkah saka Gusti. Apa sampeyan durung krungu bab pemberontakan lan peperangan ing Palestina?'

Daniel mangsuli:

'Aku wis krungu, nanging aku nyandhak pangarep-arep marang Gusti: Panjenengané bakal dadi pitulungku, mula aku pracaya ora ana sing ala bakal kelakon marang aku; lan sanadyan ana kahanan kaya ngono, aku ora wedi: amarga *"yen kita urip utawa mati, kita kagungané Gusti"* (Roma 14:8).'

Nanging tuwa iku, minangka wangsulan marang iki, ngutip sabda nubuat marang Daniel: *'Panjenengané ora bakal nglilakaké sikilmu kesandhung; Panjenengané sing ngreksa kowe ora bakal turu'* (Mazmur 120:3). Malaikat.

Nanging Daniel, mbantah marang sang tuwa, ngandharake kesiapane malah mati kanggo Kristus sajrone lelampahan iki.

Banjur sang tuwa ngadhep adoh saka dheweke kanthi nesu lan kandha:

'Gusti Allah ora maringi dhawuh supaya kita nyawani pati sakdurunge wayahe utawa mlaku kaya tanpa kersa menyang pati sing wis mesthi, nalika Panjenengané ngendika: *"Yen padha ngoyak kowe ing sawijining kutha, mlayua menyang kutha liya"* (Matéus 10:23).'

Daniel wiwit kapengaruh marang pitutur sang tuwa lan kandha marang dhèwèké:

'Yen, Rama, kuwi panemumu, aku siap bali.'

Sing tuwa mangsuli:

Aku ora nyaranake kowe mbatalake putusanmu sakabehe, nanging mung nyatakake yen ora wicaksana kowe lunga menyang kana ing wektu sing ora becik iki. Saiki mangkat menyang Bizantium, sing kanthi akèh panggonan suci kaya Yerusalem kapindho, ing ngendi sih rahmaté Gusti manggon miturut dhawuhé; ing kana kowe bisa ngunjungi akèh gréja lan kapenuhan pangrasan marang akèh panggonan suci. Nanging, yèn kowe pancèn arep nyawisake awakmu kanggo urip tapa brata ing meneng, apa ing Trasia Lor utawa ing muara segara, iki bakal dadi panyelamatan kanggo kowe, lan Gusti bakal nulungi kowe ing bab iki. Sacara umum, anakku sing tak tresnani, kowe aja mikir yèn kowe bisa nemokake Gusti ing Yerusalem tinimbang ing Bizantium; amarga Gusti ora winates déning papan apa waé.

Nalika padha rembugan kaya ngono, srengéngé wiwit surup, lan ing dalan padha nemoni sawijining biara sing kudu padha belok saka dalan kanggo nginep bengi; mula padha mlaku menyang biara kuwi. Sang tuwa kandha marang Daniel:

'Kowe terus maju, lan aku bakal mèlu.'

Daniel mikir yèn tuwa kuwi mbok menawa perlu mandheg amarga ana alesan, mula dhèwèké maju dhisik; lan sawisé tekan gapura biara, dhèwèké lungguh ngentèni tuwa kuwi. Nanging amarga tuwa kuwi ora muncul, Daniel mikir yèn dhèwèké wis lunga nginep ing panggonan liya. Sawisé mlebu ing biara, dhèwèké nyapa sang abbot lan para sedulur lan mangan panganan sing diwènèhaké marang dhèwèké. Nalika dhèwèké banjur turu, sang tuwa mau muncul manèh ing ngimpi lan manèh maringi pitutur supaya dhèwèké nindakaké apa sing wis diomongaké nalika lelampahan lan budhal menyang Bizantium sanalika bisa. Sawisé tangi saka turu lan ora ana sapa-sapa ing sacedhaké, Daniel gumun sapa sing wis muncul marang dhèwèké: manungsa utawa malaikat. Kuwi Simeon, sing kondhang minangka wong sing tansah ngadeg ing tiang.

Sawisé pangandikane iki, Daniel sawisé nglakoni salat ésuk lan ngaturaké karahayuan marang para biksu ing biara kuwi, banjur mangkat menyang Bizantium.

Sawisé tekan pinggir segara, biksu sing kinurmatan mlebu gréja Santo Mikael Sang Malaikat Agung, Panglima bala swarga, lan manggon ing kana pitung dina. Ing kono dhèwèké krungu yèn ing Anapla,[8718] , ana candhi pagan kosong kang dienggoni akèh roh najis, nganti ora ana siji waé sing bisa liwat panggonan kuwi: padha nyilemaké sapa waé sing nglayar liwat, lan nyerang sapa waé sing mlaku kaya rampog, matèni wong-wong mau. Krungu kabar iki, sang wali banjur mutusaké lunga menyang kana lan manggon ing kono, kelingan marang Antonius Agung, sing wis ngalami akèh sangsara amarga godhaé setan lan pungkasane, kanthi pitulungané Gusti, sawisé ngalahaké setan-setan mau, dhèwèké diparingi pakurmatan agung. Mula, Daniel mangkat menyang gréja sing sepi[8719] , nggawa senjata siji-sijiné sing ora bisa dikalahaké, yaiku Salib Suci, nalika nyanyi: *'Gusti iku pepadhang lan panyelamatku; sapa sing arep tak ajrihi?'* (Mazmur 26:1). Sanajan sadurunge perang diwiwiti, gerombolan setan wis kebak rasa wedi. Lan prajurit rohani iki, nalika muter ngubengi pojok-pojok candhi, nandhani nganggo pratandha Salib, saben wektu sujud lan ndedonga marang Gusti Allah. Nalika wayah sore teka, pangérané setan teka lan wiwit mbuwang watu marang sang wali; banjur krungu swara nggerem sing medeni lan jeritan, lan kahanan dadi rame; nanging Daniel, sing ngadeg tanpa wedi nalika ndedonga, kandha: *'Sanadyan tentara ngubengi aku, atiku ora bakal wedi; sanadyan perang nglawan aku, sanadyan mangkono aku bakal tetep ngarep-arep'* (Mazmur 26:3). Mangkono piyambakipun nglampahi jam pisan lan kapindho wengi. Nanging ing wengi katelu, piyambakipun mirsani akèh setan ing wangun raksasa paling gedhé, rai suram, medeni kaya manungsa-pemangan, nggrenthèk untu, murub nesu marang sang wali lan kandha:

'Sapa, kowé wong sengsara, sing nyaranake kowé teka ing kéné, ing panggonan sing wis suwe kita dunungi lan dadi panguwasané kéné?'

Sawisé ngomong kaya ngono, padha nyerbu Daniel – ana sing arep mbuwang dhèwèké menyang segara, ana uga sing nyoba nglontar dhèwèké nganggo watu; nanging ora ana siji waé sing wani nyedhaki sang wali. Nanging sang wali, kelingan tembungé Gusti: *'Jenis iki ora bisa metu kajaba kanthi pandonga lan puasa'* (Markus 9:29), nindakake kaya mangkéné: sawisé nutup kabèh lawang candhi, dhèwèké mung mbukak jendhela cilik siji, lan dhèwèké dhéwé wiwit puasa lan ndedonga. Ora suwe, kabèh kumpulan setan kuwi kabuwang metu saka kana déning kuwasa Gusti, lan wong-wong wiwit liwat panggonan kuwi tanpa bebaya. Kedadéan iki sumebar ing endi-

[8718] Anapl iku sawijining pinggiran kutha Konstantinopel.

[8719] Iki dumadi nalika pamaréntahan Kaisar Bizantium Leo I, ing satengahing abad kaping lima.

endi, lan akèh warga lokal wiwit teka marang Santo Daniel, padha gumun amarga ing panggonan sing biyèn didiami setan, saiki puji-pujian marang Gusti muni awan bengi. Nanging setan, sing sengit marang kabecikan lan ora gelem kalah dening sang wali, nandur rasa iri ing sawetara rohaniwan – lan padha wiwit ngomong ing antarané:

'Kepiye kok dhèwèké teka ing kéné, lan kabèh wong padha nglumpuk marang dhèwèké lan muji dhèwèké ing endi-endi? Ayo padha lunga ngumpat dhèwèké marang Patriark, supaya dhèwèké diusir saka kéné.'

Sawisé padha sowan marang Patriark Konstantinopel, Anatolius[8720] , padha ngumpat sang wali marang Patriark. Nanging Patriark mangsuli marang wong-wong mau:

'Ngapa kowe padha ngumpat wong sing kowe ora ngerti apa-apa—saka ngendi asalé utawa uripé kaya apa? Yen dhèwèké urip kanthi bener, kita uga kuduné ngetutaké tuladhané kasuciané; nanging yèn dhèwèké urip kanthi ala, mesthi dhèwèké pantes diusir. Nanging, dhèwèké ora kena diusir langsung, nanging mung sawisé ana panyelidikan awal sing tuntas.'

Isin karo wangsulan Patriark, para panuduh mau banjur meneng.

Setan, nalika weruh yèn tipuané gagal, banjur wiwit nyiksa sang wali nganggo pangliyan lan wedhi sing luwih nggegirisi tinimbang sadurungé, kaya nyerbu dhèwèké karo kabèh pasukané: kadhang nyoba nyilem dhèwèké ing segara, kadhang ngagumbuk yèn dhèwèké bakal matèni dhèwèké. Nanging Setan ora bisa nglarani sang wali sanadyan sethithik. Kanthi nerusake pandonga, Daniel mberuwak marang Gusti Allah:

'Gusti Yesus Kristus, ingkang kula pitados, piyambakipun badhe nempilak panjenengan dhateng jurang neraka.'

Baru wae dheweke ngucapake tembung-tembung mau, muni swara tangisan lan ratapan, kaya wong nangis, lan sang wali weruh para setan mabur kaya kalong, mlayu saka panggonan kuwi. Nanging sanadyan mangkono, para setan ora mandheg nyusahake sang wali; dheweke maneh nyurung para pangumpet marang dheweke, sing banjur marani patriark lan kandha:

"Paduka! Daniel iku dukun lan penipu; dhèwèké ngapusi wong-wong nganggo sihir, mula kita ora bisa nampa dhèwèké."

Patriark ngundang Daniel lan takon marang dhèwèké sapa dhèwèké, saka ngendi asalé, kenapa dhèwèké teka ing tanah iki, lan kepiyé dhèwèké pracaya marang Gusti Allah. Daniel langsung ngakoni iman Ortodoksé, banjur nyritakaké babagan nagara lan asal-usulé, uga nyritakaké yèn dhèwèké teka ing Bizantium amarga diundang déning wahyu saka Gusti Allah. Krungu mangkono, Patriark munggah lan nyekel dhèwèké, ngajèni dhèwèké minangka wongé Gusti, banjur nglilani dhèwèké lunga kanthi tentrem. Sawisé sawetara dina, Patriark lara abot; dhèwèké langsung ngundang Daniel lan nyuwun supaya ndedonga marang Gusti supaya dhèwèké, Patriark, mari. Sawisé sang wali ndedonga, patriark langsung tangi lan mari; lan dhokter sing wis nambani tanpa mbayar mung nyuwun marang patriark supaya ngapura wong-wong sing wis ngfitnah dhèwèké ing ngarepé patriark. Patriark kandha:

'Kepiye aku bisa ora ngapura marang wong-wong sing wis dadi piranti saka berkah gedhe kaya ngene, nganti aku dianggep pantes loro-lorone, ndeleng kowe lan nampa panyembuhan lumantar kowe?'

Patriark nyuwun marang sang wali supaya tetep manggon bareng, nanging Daniel luwih milih dikirim bali menyang selé; lan sawisé tekan kana, dhèwèké manèh nutup lawang mburiné, mung ninggalaké bolongan cilik kanggo sapa waé sing teka ndelok dhèwèké.

Sawisé sangang taun urip kang prasaja kaya ngono, Gusti kersa nelokake wong kinurmatan mau marang pakaryan kang paling sampurna. Kanggo iki, piyambakipun nampi wahyu istimewa saking Gusti Allah: ing sawijining pangliyan, piyambakipun mirsani salah satunggaling pilar ing ngajengipun , ingkang dhuwure ngluwihi mega; ing pucuk pilar menika wonten Sang Simeon ingkang Kinurmatan, kancah kalih para mudha ingkang sumunar; lan piyambakipun mireng swara ingkang manggen ing pilar wau, ingkang ngandika saking pucuk pilar:

'Daniel! Ayo teka marang aku.'

Daniel konon mangsuli:

'Pangeran! Kepiye carane aku bisa munggah tekan dhuwur kaya ngono?'

[8720] Anatolius – Patriark Konstantinopel saka taun 449 nganti 458.

Banjur Sang Simeon sing Mulya maringi dhawuh marang loro para mudha supaya mudhun lan nggawa Daniel marang dhèwèké. Para mudha mau langsung manut dhawuh lan nyelehaké Daniel ing ngarepé Simeon. Sang Mulya, ngrangkep Daniel, muni banter marang dhèwèké:

'Tenang atimu, Daniel! Aja wedi lan kuwat! Ajeg lan wani!'

Nalika Sang Simeon ngendika tembung-tembung mau, swarane muni kaya guntur, lan krungu swara kuwi Daniel tangi. Panglihatan iki maringi pratandha yèn Daniel, kaya Sang Simeon Stylite, kaparingi takdir munggah ing tugu lan nyedhaki tugu mau kanthi badan lan jiwa.

Ing wektu iku, Sergius, sawijining murid Sang Simeon Stylite sing kinurmatan, teka saka Antiochia kanggo ndeleng raja lan nggawa cowl[8721] saka Sang Simeon, sing dikirim minangka peparing kanggo raja supaya dilindhungi saka kabecikan. Nanging amarga pikiran sang raja mung nyawiji karo urusan donya lan dhèwèké kabèh kapenuhan ing pakaryan donya, Sergius mutusaké ninggalaké sang raja lan bali; lan dhèwèké kepéngin sowan menyang Biara Wong-wong sing Ora Turu[8722] . Nalika dhèwèké nglayar ngliwati panggonan ing ngendi Sang Mulya Daniel manggon kanthi urip asketis, sawatara kancané kelingan carané dhèwèké urip kanthi sabar, lan uga yèn dhèwèké wis nampa saka Gusti kurnia kanggo marasaké lara lan ngusir setan. Krungu kabar iki, Sergius mréntahaké supaya prau labuh ing pinggir lan banjur mangkat sowan marang Daniel sing Kinurmatan. Daniel nampani kanthi katresnan, lan Sergius, sawisé rembugan lumayan dawa, yakin yèn roh Simeon manggon ing Daniel, kaya roh Elia manggon ing Elisha (2 Raja 2:15), dhèwèké maringi marang Daniel peparing sing digawa, yaiku jubahé Simeon, amarga luwih pantes kanggo Daniel tinimbang sapa waé.

Sawisé kuwi, ing sawijining impen, Sergius weruh telung priya enom teka marang dhèwèké lan kandha:

'Bangun, Sergius, lan kandhaa marang Daniel yèn wektuné manggon ing candhi kuwi saiki wis rampung; muga-muga kowe, Sergius, nyritakaké panglihatanmu marang Daniel.'

Sawisé tangi, Sergius nyritakaké iki marang Daniel, lan Daniel, nyadari yèn Gusti Allah maréntahaké dhèwèké kanggo niru uripé Simeon sing Mulya, nyuwun marang Sergius supaya menyang ara-ara samun lan golek panggonan sing cocog kanggo dhèwèké ing ngendi tiang bisa diadegaké. Sergius, sawisé mubengi sawijining bukit miturut pituduhé Gusti, tekan panggonan sing bakal diadegaké tiang; mandheg ing kono kanggo ngaso saka lelampahan sing abot, dhèwèké weruh wahyu. Manuk merpati putih mabur ing dhuwuré, lan Sergius nyoba nyekel. Dumadakan dhèwèké krungu swara saka swarga:

'Apa kowe mikir arep nangkep manuk merpati nganggo jaring? Kowe kudu nangkep nganggo tanganmu.'

Nanging merpati iku mabur dhuwur ing langit lan banjur ora katon maneh. Nyadari saka iki manawa Gusti Allah wis nuduhake panggonan kanggo ngedegake tiang, Sergius bali marang Daniel lan nyritakake kabeh sing wis dideleng lan dirungokake. Kanthi kabungahan, Daniel nyuwun marang kancane, sawijining wong aran Markus, supaya mbangun tiang kanggo dheweke. Markus, kanthi pitulunganing Gusti, kanthi cepet ngedegake tiang kuwi. Nalika pambangunan lan atape wis rampung, Daniel sing Mulya ninggalake gréja kuwi ing wayah bengi supaya ora ana sing ngerti, lan sawise tekan ing tiang, dheweke ndedonga marang Gusti:

'Mulyakna Panjenengan, Kristus Gusti kita, amarga sampun paring kula pantes gesang kados mekaten! Panjenengan mangertos, dhuh Pangeran, bilih lumantar Panjenengan kula saya kiyat, lan kanthi pitados dhumateng Panjenengan kula munggah ing tiang punika. Mula, panjenengan tampi sesajen kula, kiyatna kula ing pakaryan punika, lan sampurnaa pakaryan kula.'

Sawisé ndedonga kaya ngono, dhèwèké munggah ing tiang lan miwiti urip nyendhiri ing meneng antaraning langit lan bumi kanggo Gusti Allah siji, ngadhepake kabèh bab donya lan nyedhak, ing badan lan jiwa,

---

[8721] Kukul – sing diterjemahaké saka basa Yunani dadi 'topi' – sakwisé dadi tutup sirah sing dienggo kabèh biksu, minangka pratandha meneng, resik, lan alus, kanggo merenung meneng marang Gusti Allah lan nggatekake dhiri kanthi tuntas; kadhang ana salib sing dijahit ing kukul. Sabanjuré, kaya saiki, kukul dadi busana eksklusif kanggo wong-wong sing wis nampa skema agung. Iki dienggo minangka gantiné cowl, sing nalika tonsur wiwitan mlebu urip monastik dipasang ing ndhuwur kamelauka lan béda karo cowl amarga nutupi sirah lan pundhak sakabèhé; ikat sirahé runcing lan dihias kanthi limang salib.

[8722] Biara komunal sing dikenal minangka 'Para Biarawan Sing Ora Ngentek' diadegaké ing pungkasan abad kaping 4 déning St. Alexander; wiwitané dumunung ing panggonan sepi ing pinggir Kali Efrat, nanging sakbanjuré dipindhahaké menyang Konstantinopel. Aturan monastik lan cara urip para wargané biara iki ditondoi déning ketegasan sing istiméwa. Biara iki entuk jeneng saka kasunyatan manawa para bruderé dipérang dadi 24 klompok sing cocog karo 24 jam awan lan bengi, padha muji Gusti tanpa kendhat ing rong giliran, kanthi nyanyèkaké Mazmuré Daud kanthi dawa, supaya ibadah ing biara iki lumaku tanpa kendhat lan ora tau mandheg.

marang sing langit. Nanging setan, sing tansah iri marang abdi-abdi Gusti, miwiti ngganggu sang wali kéné uga, kanthi nyurung sing nduwèni panggonan kuwi, wong sing jenengé Gelasius, supaya mungsuh dhèwèké. Sing pungkasan, nalika ngerti yèn ana tiang kang diadegaké ing tanahé tanpa idiné, lan ana biksu kang manggon ing kono tanpa kabaré, banjur nesu gedhé lan nglaporaké iki marang raja lan Patriark Gennadius, sing dadi penerus Anatolius. Raja ora nggatekake iki, dene patriark ora mung mrentahake supaya dhèwèké diturunake saka tiang, nanging uga kepéngin ngukum dhèwèké, maringi idin marang Gelasius supaya nyopot dhèwèké saka tiang kanthi isin. Helasios, kanthi nesu, miwiti nglakoni rencanane, nanging Gusti Allah, nyegah niyat jahaté, dumadakan ngirim udan lan badai gedhe, karo guntur lan kilat, ing dina sing cerah. Helasios, nanging, ora kendho lan ora ninggalake tekad alaé; atine kobong karo niat ala, amarga setan dhéwé nyurung nesu ing batiné. Nalika nyedhak tiang kuwi, Gelasius wiwit muni marang sang wali kanthi nesu lan celaan, nuntut supaya dhèwèké mudhun saka tiang kuwi langsung, ngancam bakal mbuwang dhèwèké kanthi paksa yèn ora gelem. Sawetara wong sing mèlu Gelasius nyoba nyegah, kandha:

'Biyenana dhèwèké; sakjane dhèwèké ora nindakake apa-apa sing ala marang kowé; lan tiang iki uga ora ana ing tanahmu; kowé ora bakal rugi saka iki, malah kosok baliné, luwih becik kowé nduwé tangga teparo kaya dhèwèké sing ndedonga kanggo kowé.'

Nanging Gelasius ora nggatekake, lan kanthi nesu dhèwèké mréntah marang sang wali supaya mudhun saka tiang saklawasé. Nalika sang wali miwiti mudhun lan wis tekan undhak-undhakan kaping enem, kabèh wong weruh yèn sikilé wis kaku kaya kayu, kebas kaku amarga ngadeg tanpa kendhat awan bengi. Banjur kabèh wong ngrasakaké welas marang dhèwèké, malah Gelasius dhéwé banjur ngalah lan miwiti nyuwun marang dhèwèké supaya bali menyang panggonané lan ngapura dhèwèké, Gelasius, amarga wis wani ngina dhèwèké. Sawisé kuwi, Gelasius ndongkrak tiang sing luwih dhuwur maneh kanggo sang wali lan wiwit kuwi banjur ngajeni dhèwèké, muji kabecikané sang wali sanajan ing ngarsané raja dhéwé.

Sawijining dina, ana wong tuwa lan kinurmatan teka marang sang wali saka Thrace[8723] , nggawa anak lanangé siji-sijiné sing kesurupan setan; nalika ditempataké ing pilar, bapaké kanthi nangis nyuwun marang sang wali supaya welas asih lan ngapura dhèwèké:

"Delengen," pangandikane, "iki wis dina kaping telung puluh yèn dhèwèké, sing kesurupan setan, wis ora kendhat nyebut jenengmu, ya kowe abdi Gusti."

Romo sing welas asih mangsuli marang dheweke:

'Yen kowe pracaya yèn Gusti Yesus Kristus bakal marasaké anakmu lumantar aku, kabèh bakal kelakon miturut pracayamu!'

Sawisé kuwi, dhèwèké mréntahaké supaya wong sing kesurupan kuwi diolesi lenga suci. Sawisé kuwi rampung, setan mau nimpuk dhèwèké menyang lemah lan nggoyang-goyang kanthi kasar, banjur muni: 'Aku lunga, aku lunga' – lan sakbanjuré pancèn lunga. Bapaké, nalika weruh anaké wis waras manèh, ngutus dhèwèké menyang sawijining biara, ing kono dhèwèké dadi biksu sing trampil. Banjur ana wong liya sing muncul, jenenge Kir[8724] , sawijining wong sing wicaksana lan fasih. Dhèwèké nduwèni putri jenenge Alexandra sing disiksa déning setan, lan dhèwèké uga nggawa putriné marang sang wali. Sawisé sang wali ndedonga marang Gusti Allah lan nyandhak tangané ing bocah wadon sing kesurupan kuwi, setan mau langsung lunga, lan bocah wadon kuwi mari manèh. Wiwit wektu kuwi, Kir nduwèni katresnan lan pangabdian gedhé marang wong suci mau. Ing sawijining dina, dhèwèké nggawa bojoné salah siji prajurit—sing uga kesurupan—marang wong suci mau, lan dhèwèké mari amarga pandonga wong suci mau; minangka rasa syukur, Kir nulis tembang-tembang ing ngisor iki ing tiangé wong suci mau:

– Ing kéné ana sawijining priya sing teguh, dipukul saka kabèh sisih: nanging dhèwèké ora wedi marang angin utawa cuaca ala; panganané manna swarga, tanpa getih. Cucu Simeon nguwatké loro témbok nganggo pilar kaping pindho, ngluhuraké Putrané Sang Ibu sing ora tau kawin.

[8723] Ing jaman kuna, Thrace nyakup apa sing saiki dadi bagéan wétan Hungaria, Transylvania, Bessarabia, Moldavia, Wallachia, Bulgaria, Serbia, lan bagéan wétan Rumelia.

[8724] Cyril – pujangga Kristen lan himnograf kondhang, gubernur Konstantinopel ing sangisoré Kaisar Teodosius enom (ing separo kapisan abad kaping lima), lan sakbanjuré dadi Uskup Smyrna.

Raja Yunani, Leo Agung[8725] , sing ora duwe putra kanggo ngganteni nanging kepengin banget, nyuwun marang Sang Mulya Daniel supaya dadi perantara ing ngarsane Gusti Allah kanggo nyukupi pangajabe. Sang Mulya Daniel, amarga piyambakipun minangka 'putraning pandonga'—awit lair amarga pandongan ibunipun—wis liwat pandonganipun piyambak paring rahmat Gusti Allah marang wong liya, saengga padha bisa nduwé anak. Mula, ing wektu iki uga, sawisé ndedonga marang Gusti, dhèwèké maringi pratandha marang kaisar yèn taun candhaké dhèwèké bakal nduwé putra. Ramalan iki pancèn kelakon. Kaisar, kabungahan amarga lair putrané, ngedegaké tiang katelu minangka pangajab marang pandonga sang wali.

Nalika kasohoré Santo Daniel wis sumebar ngendi-endi, Ratu Eudoxia, garwané mantan raja Teodosius enom[8726] , teka marang dhèwèké; dhèwèké nyuwun marang Daniel supaya mudhun saka tiang lan menyang karajané, amarga miturut dhèwèké ana akèh panggonan sing sepi. Sing Mulya, sanadyan muji niyat apik lan semangaté, ora kersa ninggal panggonan sing wis dadi dhawuh Gusti kanggo manggon; sawisé mberkahi ratu, piyambakipun ngetokake ratu kanthi tentrem, lan piyambakipun munggah ing tiang paling dhuwur sing wis diadegaké déning Gelasius.

Ing wektu kuwi, sawetara ahli bidah ing Bizantium nyuap pelacur sing jenenge Vassiana kanthi dhuwit akèh supaya menyang wong suci lan nggodha dhèwèké—utawa salah siji muridé—supaya nindakake ala. Dheweke, sing tanpa isin lan ora suci, mangkat menyang wong sing suci lan suci iku, mbayangake yèn wong sing pinaringan berkah kuwi bakal kesengsem nalika pandelengan pisanan lan bakal kepengin dosa bareng karo dheweke: amarga dheweke nganggo sandhangan sing ditenun saka emas lan dihias kanthi maneka rupa perhiasan. Sawisé tekan, dhèwèké pura-pura lara lan manggon ing sawah ing sebrang tiang, cedhak pager kandhangé wedhus Gembala Sing Apik; dhèwèké pura-pura lara kanthi tujuan nyebabaké cilaka rohani, yèn ora marang sang wali dhéwé, paling ora marang para muridé. Sawisé manggon ing kana suwéné wektu lan weruh yèn dhèwèké ora entuk asil apa-apa—awit dhèwèké ora bisa nggodha pikiran sing ora kasandhangan ing donya nanging tansah manggon karo Gusti ing dhuwur—dhèwèké lunga kanthi tangan kosong. Mengko, sawisé bali marang para ahli bidah sing nyewa dhèwèké, wong wadon sengsara kuwi goroh, ngaku yèn Daniel, sawisé kesengsem marang dhèwèké lan banget kepéngin marang kaéndahané, wis mréntahaké murid-muridé supaya nggawa dhèwèké marang dhèwèké ing tiang kuwi; 'Nanging aku,' ujare maneh, 'ora sarujuk marang iki; lan wong-wong mau, wedi yèn hawa nape sing ora takwa kuwi bakal dingerteni wong akèh, padha ngrancang matèni aku, lan aku mung bisa lolos kanthi angel saka cengkramané lan mlayu.'

Mangkono si jalang sengsara iku goroh babagan sang wali, nalika para ahli bidah nyebarake omongane marang wong akeh, ngfitnah Daniel sing suci lan polos, kanthi tujuan nggawé wong akeh mungsuh marang dhèwèké. Nanging paukumané Gusti Allah tiba marang wong sing ngapusi lan jahat iku: roh jahat dumadakan nyekel dhèwèké lan wiwit nyiksa dhèwèké; banjur, tanpa kersané, dhèwèké ngakoni yèn dhèwèké dihasut déning para penganut sesat. Mangkono para sing nyebar fitnah marang wong sucié Gusti Allah iku isin. Lan wong-wong, nyekel dhèwèké, nggawa dhèwèké marang wong suci mau lan nyuwun marang dhèwèké supaya nylametaké dhèwèké saka panyiksané setan. Banjur Daniel, minangka muridé Kristus sing sejati, sing mulang kita supaya tresna marang mungsuh lan dhawuhake supaya ngapura wong sing dosa marang kita nganti pitung puluh kaping pitu (Matius 18:21–22), ora mbalekake ala karo ala, nanging nindakake kabecikan marang mungsuhé: Sawisé ndedonga kanggo dhèwèké ing ngarsané Gusti, dhèwèké diparingi pituduh supaya ngombe lenga suci; lan dhèwèké, sawisé mari, wiwit nyium tiangé sang wali, kanthi mbukak ngakoni dosané ing ngarepé kabèh wong lan nyuwun pangapura. Wiwit wektu kuwi, dhèwèké miwiti urip murni, sawisé ninggalaké kabiasaan dosané.

Romo ora mung nduwèni kuwasa saka Gusti kanggo ngusir setan lan marasaké lara, nanging uga diparingi karunia ramalan, yaiku kemampuan kanggo ndeleng lan mratelakaké masa depan. Amarga wis weruh marang murka Gusti lan paukuman sing bakal tumeka marang kutha, dhèwèké ngirim kabar marang Patriark Gennadius lan Raja Leo, lan maringi pitutur supaya nganakake ibadah doa kaping pindho saben minggu kanggo nyegah murka Gusti sing adil. Nanging pitutur saka sing kasucèkaké ora digatekaké; mula, amarga dosa-dosané, wong-wong mau pancèn nyekseni kasatèkan ramalané, kaya sing bakal dicritakaké ing ngisor iki. Ing wektu kuwi, raja, sing kapengaruh déning Rohé Gusti Allah, maringi dhawuh marang patriark supaya menyang marang Daniel

[8725] St Leo I – Kaisar Bizantium saka taun 467 nganti 474.
[8726] Saka taun 408 nganti 450

Agung lan nglantik dhèwèké dadi presbiter. Patriark mangkat bebarengan karo para rohaniwané lan nalika tekan pilar, dhèwèké kandha marang Sang Reverend yèn dhèwèké wis suwé kepéngin ketemu, nanging amarga kabebanan urusan gréja, dhèwèké durung bisa.

'Nanging saiki,' pangandikane, 'kula rawuh mriki kanggé ndeleng panjenengan lan nampi berkah saking pandonga lan pasamuan panjenengan.'

Banjur Patriark nyuwun idin kanggo masang tangga lan diijini munggah marang dhèwèké. Nanging sang wali mangsuli:

"Sapa sing ngutus kowe marang kita kanthi sia-sia wis ngetokake beban sing abot banget marang kowe."

Nalika sang wali ngendika mangkono, patriark kaget lan ngeri amarga piyambakipun wis mangertos yèn rawuhe patriark iku ora sukarela nanging kawajiban; awit piyambakipun ora bakal sowan menawa ora dipeksa déning raja. Sawetara wektu, patriark lan wong-wong sing bareng padha nyuwun marang sang wali supaya dhèwèké mréntahaké nggawa tangga supaya bisa munggah marang dhèwèké, nanging dhèwèké nolak kanthi kabèh cara. Ing wektu kuwi, panas banget; srengéngé nyengat kenceng, lan patriark, nalika weruh akèh wong padha lèmès amarga panas lan ngelak, dhèwèké mréntahaké marang arkideakon sing ana ing ngisor supaya miwiti pandonga sing lumrah ing pangurapan. Dheweke ndedonga lan maca doa-doa sing wis ditemtokake kanggo pangurapan dadi imam, banjur ngangkat Santo Daniel dadi presbiter, sanajan dheweke ana ing pucuk kolom sing dhuwur banget, adoh saka wong-wong mau.

Kabèh wong sing padha kumpul ing kono padha muni: 'Axios'[8727] . Sawisé kuwi, Sang Daniel sing kasucèkaké, nyadari yèn kuwi kersané Gusti Allah, dhèwèké mréntahaké supaya ana tangga dipasang ing sisih tiang lan nampa busana imam saka tangan patriark; dhèwèké nampa Sakramèn Suci lan Ilahi bebarengan karo patriark lan, sawisé ndedonga kanggo kabèh wong sing teka ing tiang, ngutus kabèh mau mulih kanthi tentrem. Raja, nalika krungu yèn Sang Daniel sing kinurmatan wis diangkat dadi imam, bungah banget lan buru-buru menyang tiang. Sawisé mbusak busana kratoné, dhèwèké kanthi andhap asor munggah marang Sang Daniel sing kinurmatan ing tiang lan nyembah ing sikilé. Nanging nalika ndeleng yèn sikilé Sang Rama sing Kinurmatan wis bengkak lan nanah amarga suwé ngadeg, dhèwèké kagum marang kasabarané sing gedhé lan sawisé nampa berkahé, mulih kanthi kabungahan. Ing wektu sing padha, wis teka wayahe ramalané sang wali kanggo kawujud, ramalan sing wis diucapaké babagan murka Gusti Allah sing bakal tumeka ing kutha kuwi. Ing wulan September, ing dina raya martir suci Mamant, kang biyasané dirayakaké kanthi upacara ageng ing Bizantium, pas Wigili Semalam wiwit ing wayah sore ing gréja kang didedikasikaké kanggo dhèwèké, kobongan gedhé banget dumadakan njeblug ing kutha krajan ageng; kebakaran iki kanthi cepet saya gedhe nganti meh nyerot kabèh kutha, diwiwiti saka tembok segara sing dikenal minangka 'Tembok Kapal', terus nganti Pasar Konstantinus lan tekan nganti Pesisir Yulianus[8728] , saéngga ngubengi kabèh pusat kutha; Murka gedhéé Gusti Allah tumeka marang warga: amarga geni kuwi ora mung ngrusak akèh omah gedhé karo isiné, kraton éndah lan gréja suci, nanging uga nyebabaké patié akèh wong; sawatara dadi abu amarga kobongan, liyané kobong setengah; ana uga sing tatu ing tangan utawa sikil, mripat utawa sirah. Lan ora ana cara kanggo mateni geni mau; luwih abot padha nyoba, luwih ngedab-edabi kobongané: mangkono Gusti Allah ngukum umaté amarga dosané.

Mangkono Konstantinopel kobong dening geni meh padha karo sing biyen ngrusak kutha Sodom (Kejadian 19:24–25). Nalika kuwi padha kelingan ramalané Sang Mulya Daniel, nalika dhèwèké wis prédhiksi paukuman iki lan ngajak wong-wong supaya ndedonga lan tobat; banjur padha teka marang dhèwèké kanthi tangis, nyuwun supaya dhèwèké maringi panglipur marang Gusti Allah liwat pandonga lan mateni kobongan geni. Wong suci kuwi, kanthi luh ing mripaté, ngélarang wong-wong mau amarga ora ngrungokaké dhèwèké nalika dhèwèké wis prédhiksi bencana iki, lan amarga ora manut pitutur dhèwèké kanggo nganakake ibadah bareng kaping pindho saben minggu. Banjur, ngangkat tangane menyang langit, piyambakipun ndedonga kanthi khusyuk marang Gusti Allah kanggo kutha lan para wargané; lan sawisé pandonga, piyambakipun ngumumaké yèn geni bakal mèndheg sajrone pitung dina. Lan pancèn kedadéyan kaya mangkono. Sang raja piyambak, amarga ajrih marang murka Gusti Allah, rawuh marang sang biksu ingkang kinurmatan bebarengan karo sang ratu, nyuwun pangapura marang Gusti Allah lumantar perantara sang biksu.

[8727] Axios – 'pantes' – sawijining seruan sing nuduhaké sarujuké para pracaya marang pangurapan calon.

[8728] Panggonan sing dijenengi miturut para kaisar: St Konstantinus Agung, Sing Setinga karo Para Rasul, lan Julianus si Murtad.

Sawisé mangsa panas kliwat, teka mangsa gugur sing adhem banget nganti angel diterangaké. Nanging ora mung ora bisa ngalahaké sang resi sing gagah, malah kabèh mau kalah déning piyambakné: sajroning patang dina kados yèn kabèh kali mili mudhun saka langit; sawetara gunung terkikis amarga akeh aliran banyu, lan desa-desa kebanjiran; angin kenceng sing bertentangan terus-terusan sumilir, kaya lagi gulat siji lan sijine; nalika puteran angin lan badai gedhe banget nganti kekuwatane mecahake kait wesi sing nyangga loro tiang sang resi. Nanging Sang Romo tetep sabar ngadeg ing pucuk, nalika pilar kuwi ngoyak-ngoyak, lan piyambakipun uga ngoyak-ngoyak ing angin, kados cabang ing wit; dene para murid sang wali ndelok dhèwèké saka ngisor karo luh ing mripat, wedi menawa dhèwèké bakal mati amarga adhem utawa tiba bareng karo pilar. Nanging pangarep-arepé Pendeta Daniel marang Gusti tetep ajeg, lan piyambakipun terus ngadeg tanpa wedi ing dhuwur pilar, nemokake pijakan ing kono kaya ana ing dhasar watu. Amarga apa dhèwèké kudu wedi mati, dhèwèké sing urip ing donya iki mung kaya sangkèlan lan panjara, lan pati iku pembebasan lan kamardikan, lan sing mbaleni tembungé Daud: *'Metuaké nyawaku saka panjara'*, yaiku saka badan (Mazmur 141:7)? Luwih adhem cuacane sing ditahan bapak sing mulya, luwih semangat dhèwèké nyuwun marang Gusti ing pandonga. Lan pancèn, wong sing bener kuwi muni banter, lan Gusti ngrungokaké dhèwèké[8729] , lan kaya sing wis tau ditindakake saka prau (Matéus 8:26), saiki saka dhuwur Gusti ngélarani angin, lan dumadakan kèri lan tentrem sing paling gedhé teka.

Sawisé kuwi, sang raja rawuh marang sang wali kanggo mriksa apa udan lan angin sadurungé wis nyebabaké karusakan, lan nalika dhèwèké weruh yèn kait wesi wis patah, dhèwèké mréntahaké supaya tiang-tiang dikuatké sak apik-apiké lan pamitan marang sang wali sawisé nampa berkah. Nanging, ing dalan, kedadéan kaya mangkéné: jaran sing ditunggangi, kaget amarga soko, munggah lan ambruk mbalik, nganti raja tiba; makutha mabur adoh saka sirahé lan pecah, déné mutiara lan permata saka makutha sumebar. Juru pelihara raja iku wong jenenge Jordan, wong Arian; nalika weruh raja tiba saka jarané, dhèwèké wedi yèn dhèwèké bakal dituduh tanggung jawab kabèh lan dipatèni. Mula saka iku, dhèwèké mbalèk, menyang Rama Sing Mulya lan kanthi nangis nyuwun supaya nyuwun pangapura marang raja, nalika nyatakaké pamunduran saka ajaran Arian lan nyuwun mlebu ing iman Ortodoks. Romo Agung, amarga ngajeni kasuciané, nulis marang raja yèn Jordan wis mbalèkaké kapercayan Arian lan mlebu ing iman Kristen Ortodoks, mula pantes diparingi welas asih. Kanggo kuwi raja mangsuli marang sang wali:

Sabab aku tiba ora liya kajaba aku dhéwé, amarga aku wani numpak jaran ing ngarepmu, tanpa mlaku luwih dhisik adoh saka tiang sucimu; mulané, aku ora mung ora dendam marang Jordan, nanging aku uga bungah amarga ambrukku saka jaran dadi sabab dhèwèké bisa tangi saka ambruk rohani-é."

Ing wektu sawisé kuwi, raja ngajeni sang wali kanthi ngajeni banget nganti ora mung dhèwèké dhéwé sing ngajeni, nanging uga ngenalaké dhèwèké marang wong liya minangka sing nggawa kuwasa swarga; Contone, nalika sawijining panguwasa saka kraton manca, sing jenenge Gubazius, kudu teka marang Leo, Raja wong Yunani, kanggo nggawe gencatan senjata, raja mau nggawa dheweke marang Sang Daniel Stylite sing kinurmatan lan, karo nunjuk marang dheweke, kandha:

'Delengen kaajaiban ing kratonku!'

Gubazius, gumun marang keteguhané sing mulya, wiwit sujud ora mung marang sang wali, nanging uga marang tiang panggonané, lan kandha karo luh:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Sang Prabu Saka Swarga, amargi Panjenengan sampun nganggép kula pantes, kanthi rawuh ing ngarsaning sang prabu donya, kanggé nyeksèni tiyang saking swarga lan panggonané.'

Sawisé bali menyang negarané dhéwé, Gubazius kerep nyritakaké bab sang pandhita marang para pangiring kraton lan ngirim layang marang piyambakné, nyuwun pandonga suci supaya negarané dilindhungi. Lan bapak sing mulya iku dadi sumber pangajab gedhe tumrap kabeh wong—cedhak lan adoh, wong dhewe lan wong manca, raja lan rakyat biasa, wong Yunani, wong Romawi lan wong liya—sing padha teka marang dheweke kaya marang Malaikaté Gusti Allah, lan nalika padha lunga, padha nyuwun pitulungan marang dheweke; lan kabeh mau nampa apa sing dijaluk liwat pandonga suci saka dheweke.

[8729] Ungkapan saka Mazmur 33:18.

Ketabahan sing gagah berani saka sang bapak suci, nalika dheweke ngadeg ing tiange lan nahan kabeh owah-owahan cuaca, wis kabukten kanthi cetha dening udan lan badai sing kasebut ing ndhuwur; nanging supaya kita ora kélangan apa-apa sing pantes dielingi bab sang wali, ayo padha éling marang sing sabanjuré:

Nalika ana mangsa adhem kang banget parah, kanthi angin kenceng banget nganti luwih ora bisa ditahan tinimbang sing wis kasebut mau: ana salju, es, lan adhem beku; lan bapak sing mulya ora mung ora duwe atap ing dhuwure tiange, nanging uga topi kulit sing ana ing sirahé kabuwang dening angin nganti adoh menyang ara-ara gersang. Mangkono martir sukarela iku ngadeg sakwengi, nahan kasangsaran mangsa adhem lan kakehan embun beku. Nanging ing wayah awan, mumbul bledug salju sing nggegirisi nganti para murid sang wali ora bisa ngangkat mripat marang tiang lan ora bisa maringi pitulungan apa-apa marang sang wali. Nalika dina meh rampung, wengi sing luwih atos teka, banjur dina lan wengi kaya ngono bola-bali; mung ing dina katelu badai rada surut. Bar kuwi, sawisé masang tangga, para murid munggah ing tiang marang Rama Suci lan nemokake panjenengané kabèh, saka sirah nganti sikil, kebungkus es, meh ora ambegan; lan meh ora bisa nghangataké panjenengané, kanthi ngusap badané nganggo banyu anget lan spons. Sawisé waras, Rama Suci kandha marang para muridipun:

'Ngapa kowe padha repot-repot karo aku? Ngapa kowe padha mbangun aku saka turu sing nyenyak? Aku nembe wae turu karo pandonga ing lambeku; sanadyan mangkono, aku matur nuwun marang kowe, anak-anakku, amarga wis ngopeni aku, bapakmu.'

Tsar sing tresna marang Kristus, nalika krungu bab iki, nyuwun marang sang wali kanthi dawa, nangis lan nyembah ing lemah, supaya diparingi idin masang atap sanadyan mung sithik ing tiang kuwi.

"Aja nganti kowe nglarani awakmu," pangandikane marang sang raja, "yen ora kanggo awakmu dhéwé, paling ora kanggo kita, supaya kowe ora seda sadurungé wayahe lan ninggalaké kita tanpa bapak."

Ndeleng pangajab sang prabu sing kebak luh, sang pandhita maringi idin supaya dipasang atap ing ndhuwur tiangé, dudu kanggo kapenakane dhéwé, nanging amarga pangajab sang prabu sing tulus; amarga sang prabu tresna lan ngajeni sang pandhita banget nganti dhèwèké nggawa kabèh duta lan pangeran agung sing teka marang dhèwèké menyang tiang sang pandhita, – kadhangkala piyambak, kadhangkala karo para bangsawan kraton. Wong-wong sing teka padha gumun marang keteguhan Bapa Agung sing ngluhur, sing sabar nahan awan lan bengi, adhem lan panas, lan biasane padha lunga saka ngarsane kanthi rasa panguwuh rohani lan kauntungan rohani gedhe kanggo awake dhewe.

Sawisé sawatara wektu, Genseric, Raja Vandal, ngumumaké perang marang wong Yunani lan maju menyang Alexandria karo tentara gedhé. Kaisar Yunani, kaget amarga invasi manca iki, teka karo para penasihaté marang Sang Suci Daniel si Stylite, njaluk pitulungan liwat pandonga suci panjenengané. Kanthi ndeleng mbesuk, Romo Daniel prédhiksi marang raja yèn Genseric ora mung bakal gagal njupuk Alexandria, nanging uga bakal gagal ing kabèh usahane lan bali menyang negarane tanpa ana kasil. Kabeh sing wis dipratélakaké Sang Wiku pancèn kelakon, lan minangka panuwun, sang raja sing taat kepéngin mbangun sel-sel ing sacedhaké tiang Sang Wiku kanggo papan manggon para muridé; nanging Sang Wiku nyuwun marang sang raja supaya mbangun gréja sing dipersembahaké kanggo Sang Simeon Stylite lan mindhah relik suci panjenengané saka Antiokia menyang gréja iku. Raja langsung mbangun gréja kanggo ngajèni Santo Simeon ing sisih lor pilaré Daniel, bareng omah tamu sing nyambung karo gréja; banjur, manut panyuwunané Santo Daniel, dhèwèké mindhah relik suci Santo Simeon menyang gréja anyar mau kanthi pakurmatan sing pantes. Sang Wibawa Daniel krasa banget bungah, lan nalika pindahan relik kasebut, piyambakipun maringi khotbah sing pantes marang para umat.

Ing wataké, Sang Bapa sing Mulya iku bébas saka niat ala lan malah nambani mungsuh-mungsuhé kanthi katresnan. Sawijining wektu, ana wong sing ngina sang wali, lan nalika wong-wong sing ngrungokaké padha nesu amarga kuwi, dhèwèké, kanthi nuduhaké sepotong iwak panggang, kandha:

'Iki sing dipangan wong askétismu!'

Sawisé kuwi, nalika piyambaké bebarengan karo garwa lan anak-anaké mangan iwak mau, padha langsung lara abot; Sang Bapa sing Mulya marasaké wong-wong mau lumantar pandonga, tanpa nyimpen dendam lan ora mbales caci maki nganggo caci maki. Minangka rasa syukur marang rahmat ageng sing diparingake bapak sing loman atine mau, padha nggawe patung perak kang nggambarke dheweke, ing ngendi padha digambarake lagi nglempeng ing sikile sang resi, lan jenenge padha ditulis ing patung mau; padha nyelehake ikon iki ing Gréja Santo Mikael Malaikat Agung saka Pasukan Surgawi.

Saliyane sabar, Sang Rahib Daniel uga duwé karunia ageng ing wicara kang kebak sih, nganti sapa waé sing ngrungokaké piwulangé krasa banget kagugah atiné, lan akèh wong éntuk paédah rohani gedhé saka piwulang mau, saéngga padha mbeneraké uripé. Ing kraton ana prajurit pinunjul jenenge Edran, wong Galatia asli, kang misuwur amarga kiyat waras lan gagah berani ing perang. Sawisé teka marang Daniel sing pinaringan berkah lan krungu piwulangé bab nylametaké jiwa, dhèwèké krasa banget kagugah; dhèwèké langsung nilar donya lan, bebarengan karo loro kancané, gabung dadi murid sang pandhita. Nalika krungu bab iki, sang raja banget nyesel kelangané, amarga dhèwèké prajurit gagah, banjur ngutus utusan kanggo mbujuk dhèwèké bali menyang kraton. Nanging dhèwèké nglirwakaké keprihatinan sang raja:

"Apa gunané manungsa," pangandikane, "*yen éntuk kabèh donya, nanging kelangan utawa ngorbanaké awaké dhéwé?"* (Lukas 9:25).

Sawisé kuwi, sawise dipotong rambute déning Bapa Sang Resep, dhèwèké manut tuladhané ing nglakoni tapa brata, mung mangan sak cukup supaya ora mati luwe; uga, dhèwèké turu sethithik banget, lan kuwi uga mung nalika ngadeg utawa lungguh sethithik ing tali sing digantung. Sabanjuré, lumantar uripé sing luhur, dhèwèké éntuk pangayoman sang raja, lan sang raja tansah sowan marang dhèwèké saben rawuh ndelok Sang Daniel sing kinurmatan. Sawisé urip kaya mangkono suwéné pirang-pirang wektu, dhèwèké séda kanthi tentrem. Sabanjuré, abdi dalemé Anthony ngetutaké tapak asetik iki, lan njupuk asma monastik Titus.

Sawisé sawatara wektu, Raja Leo ngawèni putriné Ariadne karo Zeno si Iseauria[8730] , sing banjur dikirim karo pasukan nglawan para barbar sing wis nyerang Thrace. Sadurunge mangkat perang, Zeno sowan marang Sang Daniel Stylite, lan sang wali maringi pratandha babagan kabeh asil perang: yèn dhèwèké bakal bali tanpa tatu lan, sawisé mertua lanangé, Raja Leo, seda, dhèwèké bakal nampa tongkat kraton; nanging, amarga iri ati saka sedulur-seduluré, dhèwèké bakal dicopot saka panguwasa kraton, lan mung bakal éntuk manèh mengko. Kabeh mau kelakon miturut wektuné. Nalika Zeno munggah tahta sawisé seda Raja Leo lan wis mrentah telung taun, Basiliskus[8731] , adhine Verina, garwané almarhum Raja Leo, mbrontak marang dhèwèké. Sawisé ngusir Zeno, dhèwèké nyekel tahta Yunani lan, minangka penganut bidah Eutychian, nyebabaké geger gedhé ing Gréja Kristus, nolak Konsili Kalsedonia[8732] lan nyebar ajaran bidah. Ing wektu kuwi, Akakios, Patriark Konstantinopel[8733] , sawisé nglumpukaké para uskup Ortodoks, nentang raja, sanadyan kanthi wedi, nanging ora ana gunané. Mula dhèwèké ngutus sawatara uskup marang Sang Mulya Daniel kanthi panyuwunan nangis supaya mudhun saka tiang lan rawuh ing ngarepé ing kutha krajan kanggo mbantu Gréja Militan. Sing Mulya banget ora kersa ninggalake jabatane, sanajan mung sedhela; nanging nalika ndeleng kabutuhan Gréja lan diundang déning swara ilahi saka dhuwur, piyambakipun mudhun saka tiang lan mlebu kutha marang Patriark lan para uskup sing padha karo piyambakipun. Panjenengané ditampa kanthi pakurmatan déning para uskup lan disambut kanthi kabungahan sing ora bisa diungkapaké. Nalika krungu rawuhé Panjenengané lan ora kepéngin ketemu, sang raja mundur saka kutha menyang kagungané sing dumunung cedhak kutha krajan; nanging Panjenengané uga ngetutaké sang raja menyang kana. Nanging, amarga dhèwèké ora bisa mlaku dhéwé—amarga sikilé bengkak lan kebak lara amarga suwé ngadeg—para umat ngusung dhèwèké ing pundhaké. Ing dalan, padha ketemu wong sing kena kusta. Nalika weruh Pendeta, wong kuwi wiwit nangis lan nyuwun marang dhèwèké supaya mari; kanthi welas asih marang wong mau, Sang Pendeta ndedonga kanggo wong mau lan maringi pitutur supaya adus ing segara sing cedhak. Wong mau adus lan metu kanthi resik lan waras kabeh. Kabar bab mujijat iki langsung nyebar ing endi-endi, lan akeh wong padha teka marang Sang Pendeta karo sing lara, sing liwat pandongane padha mari. Kapungkur dening kerumunan wong sing padha nglumpuk amarga mujijat, sang resi nyedhaki kraton sing dumunung ing wewengkon kuwi. Ana sawijining wong saka Gothia, sing nyandhak metu saka jendhela lan weruh sang wali digendong wong liya, ngguyu lan kandha:

'Iki maneh amphipate!' [8734]

[8730] Sabanjure, Kaisar Bizantium – saka 474 nganti 491.

[8731] Mréntah saka taun 474 nganti 477.

[8732] Konsili Kalsedonia – Konsili Ekumenis Kaping Papat; dianakake ing taun 454; ing konsili iki, bidat Eutykhos, sing uga dikenal minangka Monofisitisme, dikutuk; bidat iki ngakoni mung siji sipat ilahi ing Kristus, sing dianggep wis nyerap sipat manungsa.

[8733] Akakios njabat minangka Patriark saka taun 471 nganti 489.

[8734] Anfipatas – gubernur provinsi, kadhangkala dadi magistrat kutha.

Baru wae dheweke ngucapake tembung-tembung kuwi, langsung kena paukuman saka Gusti Allah: dheweke tiba saka dhuwur menyang lemah lan remuk nganti mati. Sang raja, nalika krungu rawuhe sang wali, mrentah supaya dheweke ora diparingi mlebu ing ngarsane; banjur sang wali mundur, ngusap bledug saka sikile. Nanging banjur raja langsung ngutus wong sing pinunjul mau, amarga wedi bakal ana bala sing tumeka marang dhèwèké, raja, amarga wis ora ngajèni sang wali, lan nyuwun marang wong sing pinunjul mau supaya bali marang dhèwèké. Nanging dhèwèké ora mung ora nurut marang raja, malah uga prédhiksi paukuman raja.

'Sapa waé sing nantang Raja Swarga,' pangandikane, 'ngundang cilaka akèh tumrap dhéwé lan nglumpukaké murka kanggo Dina Penghakiman.'

Sawisé ngendika mangkono, piyambakipun banjur mangkat. Durung sempat para utusan bali lan nyampèkaké tembung sang resi marang raja, ing wektu kuwi salah siji tiang ing kraton ambruk; raja lan kabèh sing ana ing kono padha ngeri banget: mula sanadyan barang sing ora urip, miturut dhawuh Gusti, dadi saksi marang kebenaran ramalan sang pangarsa lan, kanthi ambruké, maringi pratandha yèn raja bakal enggal dijatuhaké saka amben kraton. Nalika bali menyang kutha, Sang Romo Daniel nyembuhaké loro priya enom sing kesurupan setan lan putriné sawijining janda ing dalan; piyambakipun ngusir ula sing tanpa sengaja nglilit sikilé mung nganggo siji tembung, lan piyambakipun ora ngalami cilaka apa-apa. Ing kutha kuwi, ana sawijining wanita terhormat sing jenenge Iraida, sing mandul, nyedhaki Pendeta Daniel; dheweke ngumbah sikilé nganggo luhé, nyuwun marang Pendeta supaya marasaké mandulé liwat pandonga; sang wali prédhiksi yèn dhèwèké bakal nglairaké anak lanang lan malah mbabaraké jenengé: "Kowe, wanita," pangandikane marang dheweke, "kowe bakal nglairake anak lanwase Zeno."

Ing wektu sing padha, sang tsar wiwit nggoleki kasempatan kanggo mbenerake kaluputan lan nyuwun pangapura marang Pendeta, amarga dhèwèké banget wedi nalika pilar ing kraton ambruk nalika wangsulané Daniel lagi diparingaké marang dhèwèké. Ing wiwitan, dhèwèké nyuwun marang Pendeta liwat tokoh-tokoh sing dihormati, nanging ora tulus, amarga atiné ora nate mandheg ngidamake kejahatan. Banjur dhèwèké muncul ing ngarepé Rama Pendeta kanthi awaké dhéwé, sujud ing dhèwèké lan nyuwun pangapura. Nanging Rama Pendeta, sing ndeleng pikiran ala ing atiné nganggo mripat rohani, mbukak kabèh tumindaké, kandha marang sing ana ing kono:

'Rendah atiné lan tobaté iku palsu; ing sangisoring sandhangan wedhus ana kejemé srigala; nanging kowé bakal enggal weruh murka adilé Gusti Allah tiba marang dhèwèké, amarga tangan tengené kang Maha Kuwasa saka Gusti kang Maha Luhur mbuwang wong sombong saka pangarsané.'

Sawisé kabèh kedadeyan mau, sang pandhita mulang bali menyang tiangé, lan sawisé sawatara wektu Vasilisk pancèn dijatuhaké saka ambené, kaya sing wis diandharaké sang pandhita. Zeno, ing wektu sing padha, mbalèkaké tongkat kraton lan, nalika weruh yèn ramalan sang pandhita kasembadan, teka karo garwané kanggo ngajèni dhèwèké.

Romo mulya nglampahi sisa uripé kanthi ngadeg tanpa kendhat ing tiangé, nindakake akèh mujijat. Nanging, amarga kawicaksanané sing andhap asor lan supaya ora dipuji déning wong akèh, dhèwèké nyebut yèn kakuwatan mujijat kuwi ora saka kabecikané dhéwé, nanging saka pandonga Sang Mulya Simeon; mula dhèwèké ngutus kabèh wong lara sing teka marang dhèwèké menyang Gréja Simeon, marang relik sucié. Sang tukang emas nggawa putrané marang Sing Mulya; bocah iku lumpuh wiwit lair lan ora bisa ngadeg, malah mung merayap ing lemah nganggo weteng, kaya ulat; Sawisé ngutus bocah kuwi menyang Gréja Santo Simeon, Sang Daniel sing kasucèkaké maréntahaké supaya reliké Santo Simeon dipasang ing sikilé bocah lumpuh kuwi; lan sakwisé kuwi rampung, bocah lumpuh kuwi langsung mumbul nanging lan mlaku dhéwé menyang pilaré Daniel, karo bungah lan muji Gusti Allah.

Wong liya, sing bali saka wetan, kecidra ing tangané para maling. Sawisé dipukuli abot, dengkulé dipecah-pecah lan dirampok, para maling kuwi lunga, ninggalaké dhèwèké meh ora urip. Para lelungan sing liwat, nalika ndeleng dhèwèké kesel amarga tatu, nresnani dhèwèké lan nggawa dhèwèké menyang kutha Ancyra[8735] . Uskup kutha iku, sing nggatekake wong lara mau kanthi tliti, ngundang dhokter-dhokter paling ahli kanggo nambani lan ngobati tatu-tatune. Nanging sanadyan wis mari saka tatu, dhèwèké isih ora bisa mlaku amarga sikilé rusak parah;

[8735] Ancyra – saiki Angora, sawijining kutha kuna ing Galatia (wewengkon cilik ing tengah Asia Minor) – saiki dadi kutha krajan salah siji provinsi ing Asia Minor, kanthi populasi 30.000 jiwa.

sanadyan kabèh tatu wis mari, dhèwèké ora duwé kekuwatan sing cukup kanggo mlaku. Amarga ora bisa migunakaké sikilé, wong lara iku wiwit nyuwun marang uskup supaya digawa menyang Sang Mulya Daniel. Dhèwèké dipasang ing gerobak kaya kayu, ora obah, banjur digawa ing kahanan kaya ngono menyang tiangé dhokter welas asih iki. Daniel, sawisé ngutus wong pincang mau menyang gréja Sang Mulya Simeon, mréntahaké supaya dhèwèké diolesi lenga sing dijupuk saka relik suci, lan kanthi kuwi dhèwèké langsung mari: Betis lan sikilé dumadakan dadi kuwat, lan dhèwèké tangi dhéwé lan miwiti mlaku, matur nuwun marang Gusti Allah lan para abdi suci – Simeon lan Daniel.

Ana sawijining senturion Spanyol sing nduwèni iman jero marang Sing Mulya, nganti saben ana abdi, sedulur, utawa kanca sing lara, dhèwèké bakal nulis surat marang Sing Mulya lan nyuwun supaya wong sing lara mau diwarasaké. Nalika balesan saka Sing Mulya teka, dhèwèké nyelehaké balesan mau ing awak wong sing lara, lan wong mau langsung mari.

Ana sawijining wong wadon pengemis sing nduwé anak lanang umur 12 taun sing bisu wiwit lair, nggawa anaké menyang pilaré sang wali; sawisé diturunké cedhak pilar, dhèwèké lunga. Sang wali, nalika ndeleng bocah iku saka pilaré, maréntahaké murid-muridé supaya nampa bocah iku supaya bisa manggon bareng karo wong-wong mau. Para murid, nanging, mikir yèn bocah iku meneng amarga ibuné wis mulang supaya pura-pura bisu—amarga mlarat lan supaya luwih gampang golek panguripan—nindakake akèh panganiayaan marang dhèwèké, meksa dhèwèké nganggo ancaman utawa pecutan supaya ngucapaké soko; Ing wektu liyane, padha nyucuké nganggo piranti landhep nalika turu, utawa nggebuk nganggo ranting duri, supaya nalika tangi kaget dhèwèké ngucapaké tembung. Nanging nalika pungkasane padha yakin yèn bocah iku bisu, padha nglaporaké marang sang pandhita; dhèwèké mréntahaké supaya ilat bocah bisu kuwi diolesi lenga suci, lan nalika dina Minggu sajroning Liturgi Ilahi, diakon lagi nyiapaké maca Injil Suci, lan wong-wong sing rawuh padha nyanyi, kaya lumrahé: 'Mulyakna Panjenengan, , ya Gusti!' – bocah iku ngucap cetha lan banter: 'Mulyakna Panjenengan, ya Gusti!' Lan wiwit wektu kuwi dhèwèké bisa ngomong kanthi becik.

Sawisé ngancik yuswa tuwa, Rama sing Mulya nyedhak marang pangliyané sing pinaringan berkah; nalika wis weruh dhisik, Panjenengané maringi pratandha marang para muridé lan nulis wasiat ing ngisor iki:

Anak-anak lan sedulurku! Amarga kowe pancen anakku – amarga aku wis nglairaké kowe sacara rohani – lan sedulur – amarga Rama sing padha kanggo kita kabèh iku Gusti Allah, lan marang Rama kita sing padha aku saiki lunga. Nanging aku ora ninggalake kowe, anak-anakku sing tak tresnani, nangis kaya anak piatu nalika pamitan; nanging aku nyerahake pangayomanmu marang Bapa sing wis nyipta aku bebarengan karo kowe, Mula saka iku, sawise nyipta kabeh lumantar akal lan kawicaksanan, banjur nundhukaké langit lan mudhun menyang bumi, Panjenengané nampa pati, lan sawise wungu kanggo kita, mugi Panjenengané tansah ana ing sacedhakmu minangka pangreksa kang maha wijaksana nglawan setan. Minangka Gusti, Panjenengané bakal njaga kowe supaya taat marang kersané sing suci, lan minangka Bapakmu, Panjenengané bakal nelok kowe bali marang Panjenengané kanthi welas asih lan tangan kabuka saben kowe dosa lan tiba. Kados Panjenengané sing nyerahaké dhiri nganti seda kanggo kita, mugi Panjenengané ngguyubaké sampeyan ing paseduluran sing rukun lan narik sampeyan marang Rama Surgani. Upayakna andhap-asor, taat, ajakna loman, puasa, jaga wengi, lan urip prasaja; lan ing ndhuwur kabèh, jaga dhawuh sing sepisanan lan paling utama—dhawuh katresnan—uga kabèh sing dadi ciri wong sing takwa; Tetep nyekel iman sing sejati, adohi ajaran sesat, lan aja nganti pisah saka ibumu – Gréja Suci. Yen kowe netepi kabèh iki, kowe bakal sampurna ing kabecikan.

Sawisé nulis wasiat rohani marang anak-anak rohani panjenengané, Sing Kinurmatan maringi dhawuh supaya wasiat iku diwacaaké marang wong-wong mau, lan padha nangis nalika padha nyiapaké pamitan saka panjenengané.

Telung dina sadurunge pangliyané ingkang kinurmatan, ing tengah wengi, sawatara muridipun ingkang paling pantes pinaringan sih rahmat supados saged nyeksèni kados pundi kabèh para wali suci—para nabi, para rasul, lan para martir—dateng sowan dhumateng Daniel; sawisé paring salam, padha dhawuh marang dhèwèké supaya nampi Misteri Ilahi. Nalika teka dina seda Sang Mulya, Patriark Euthymius[8736] , penerus Akakios, rawuh bebarengan karo kabèh rohaniwané; déné wanita sing taqwa marang Gusti, Iraida—sing kasuburané mari amarga pandonga Daniel—nyiapaké kabèh sing perlu kanggo panguburan sing mulya. Ing wektu kuwi ana wong sing

[8736] St Euthymius – Patriark Konstantinopel saka taun 490 nganti 496.

kesurupan setan kebeneran ana ing kono; dheweke ngadeg ing sacedhake tiang lan ngumumake yen dheweke bisa ndeleng malaikat lan akèh wong suci mudhun saka swarga menyang Bapa sing Kinurmatan, malah nyebut jeneng-jeneng wong suci sing dideleng. Bapa kita sing kinurmatan lan nggawa Gusti Allah, Daniel, kanthi kabungahan nalika seda, nyerahake nyawa sing mulya lan suci mau ing tangan Gusti Allah, sawise urip 80 taun lan telung sasi[8737] .

Sawisé Bapa Daniel séda, wong sing kasebut mau sing kesurupan setan langsung dibebasaké saka panyiksa setan. Nalika ingkang kinurmatan seda, telung lintang muncul ing langit ing sisih bertentangan karo tiangé, wujude kaya salib; sanajan ing awan, ing padhang srengéngé, padha sumunar kanthi daya kang ora bisa diungkapaké lan tetep katon nganti badan sucié ingkang kinurmatan dikubur ing kono, ing sacedhaké tiangé. Ing jejere piyambakipun dikubur uga relik tilu para mudha suci saka Babilonia—Ananias, Azarias, lan Misael—miturut wasiat pungkasan sang bapak suci, supaya sapa waé sing teka nyembah ing kuburé ora ngajeni relik piyambakipun, nanging relik para mudha suci mau. Mangkono, piyambakipun ingkang andhap asor ing gesangipun tetep andhap asor sawisé seda, nyingkiri kamulyan donya; nanging Gusti piyambak ngluhurake ingkang ngluhurake Panjenenganipun, ing donya ing ngarsaning manungsa lumantar mujijat, lan ing swarga ing ngarsaning Malaikat-malaikatipun, saha piyambakipun dipun luhurake dening kabèh tumitah salami-laminipun. Amin.

Troparion, Nada 1:

Panjenenganipun dados tiang kasabaran, dhuh leluhur ingkang sumringah lan ingkang kinurmatan: kados Ayub ing sangsara, kados Yusuf ing cobaan, lan kados tiyang ingkang manggon ing alam gaib sanadyan isih wonten ing daging, dhuh bapa kita Daniel. Mugi panjenengan ndedonga dhumateng Kristus Gusti kita supados nyawa kita sami kaslametaken.

Kontakion, Nada 8:

Kados lintang kang cahyane akèh, dhuh ingkang pinituah, panjenengan munggah ing tiang lan maringi padhanging donya lumantar pakaryan luhur panjenengan, sarta ngusir pepeteng kaluputan, dhuh Rama. Mula saking punika, kita nyuwun dhumateng panjenengan: sapunika ugi mberkahana ing manah para abdi panjenengan kanthi padhanging kawicaksanan ingkang boten luntur.

Uripé Sang Mulya Nikon ingkang Garang, saking Gua

Dipepering ing tanggal 11 Desember

'Elinga wong-wong sing ana ing panjara, kaya-kaya kowe padha ana ing panjara bebarengan karo wong-wong mau' (Ibr. 13:3) – mangkono dhawuhé narapidana ing Gusti, Sang Rasul Suci Paulus. Miturut dhawuh iki, ayo padha eling marang mujijat-mujijat sang tawanan sing berkah, Nikon, ing gesangé kawasaé Gusti tanpa sangsi kawujud, nylametaké para tawanané saka belenggu.

Sing Mulya Nikon iku wong asli kutha Kyiv lan asalé saka kulawarga bangsawan; nalika teka ing Biara Gua Kyiv, dhèwèké sepisanan kanthi sukarela nyerahaké pikirane lan kabèh dhiri marang patuh marang Kristus lan dadi biksu sing wis pengalaman. Mengko, nalika invasi wong Polovtsian sing jahat[8738] , piyambakipun ditawan déning wong-wong mau bebarengan karo Santo Eustratius saka Gua, digawa saka biara menyang tanahé, lan ditahan ing kono. Ana wong Kristen sing taat saka kutha Kyiv teka ing kana kanggo mbebasake para tawanan

[8737] Sing Mulya Daniel Sang Stylite séda tanggal 11 Desember taun 489 utawa 490. Dhèwèké manggon ing pucuk tiang luwih saka 30 taun. Reliké katon ing Konstantinopel taun 1200 déning peziarah Rusia, biksu Antonius.

[8738] Invasi Kyiv déning Polovtsian, sing dipimpin déning Khan Bonyak, kelakon ing taun 1096. – Polovtsian iku wong nomadik asalé saka Turki sing teka akèh-akèhé ing stepa kidul Rusia saka stepa Trans-Kaspia ing separo kapindho abad kaping 11 lan, wiwit wektu kuwi nganti taun 1220-an, nindakake serangan terus-terusan lan ngrusak ing Rus', utamané ing kidul.

kanthi tebusan, nanging Nikon sing Mulya nolak tawarané; wong taat kuwi mikir yèn Nikon tumindak kaya ngono amarga dhèwèké nduwé sedulur sugih ing Kyiv sing dikarepake mbayar tebusané. Sawisé mbebasake akèh tawanan, wong kuwi bali menyang Kyiv lan nyritakaké babagan Nikon sing berkah. Krungu kabar kuwi, seduluré padha lelungan menyang Polovtsia kanggo mbebasake Nikon nganggo bandha akèh, nanging Nikon sing berkah kandha marang wong-wong mau:

'Aja nyia-nyiaake bandha panjenengan merga aku: yen Gusti kepengin aku bebas, Gusti ora bakal nyerahake aku ing tangan wong-wong sing ora nduwé hukum iki; Gusti piyambak sing maringi ing tawanan marang sapa waé sing dikarepake. Lan *apa kita kudu "nampa kabecikan saka Gusti lan ora nampa kasangsaran?"* (Ayub 2:10).'

Seduluré padha nyalahké wong sing pinaringan berkah iku, nanging padha kapeksa bali tanpa mbayar tebusan, malah nggawa kabèh bandha sing wis dirampas. Sawisé kuwi, wong-wong sing nyekel wong sing pinaringan berkah mau, bebarengan karo wong Polovtsian liyané, amarga ora kasil nggayuh tujuwané, banjur wiwit nyiksa abdi Gusti kanthi kejem. Lan sajrone telung taun kebak, wong sing pinaringan berkah iku terus-terusan dianiaya dening wong-wong mau: diiket, dirantai ing tangan lan sikilé, disiksa nganggo geni, dipotong nganggo piso, disiksa dening luwe lan ngelak, lan ora diwenehi panganan nganti sedina, rong dina, telung dina utawa luwih; Ing mangsa panas, dheweke disimpen telung dina ing sangisore sinar srengenge sing nyengat, lan ing mangsa adhem dheweke dibuwang ing salju lan embun beku. Wong Polovtsian sing ora pracaya marang Gusti nindakake kabeh iki kanthi tujuan meksa dheweke mbayar tebusan; nanging sang suci Nikon mung matur nuwun marang Gusti kanggo kabeh lan ndedonga marang Panjenengané tanpa kendhat. Sawisé sawatara wektu, dhèwèké ngandhani para panyiksa yèn Kristus bakal nylametaké dhèwèké saka tangané wong-wong mau kanthi kersané dhéwé lan dhèwèké wis nampa kabar bab kuwi.

"Sedulurku Eustratius muncul marang aku," ujare, "sing kowe serahake marang wong Yahudi supaya disalibake[8739] ; amarga iki, padha bakal diukum bebarengan karo bapak-bapaké, sing biyèn padha njerit: 'Getihé mugi ana ing awaké dhéwé lan anak-anaké'[8740] ." Kowe kabeh wong jahat bakal nandhang sangsara bareng karo Yudas, sing ngianati Gusti marang sangsara ing salib. Martir sing muncul marang aku kandha yèn ing dina katelu, lumantar pandonga para bapa suci Antonius lan Teodosius lan para wali liyané ing Gua, aku bakal dibalèkaké menyang Biara Gua.

Krungu iki, wong Polovtsian sing wis nyekel Sang Reverend dadi tawanan ngira yèn dhèwèké nyoba mlayu, mula dhèwèké motong urat ing sangisoring dhengkul supaya dhèwèké ora bisa mlayu, lan malah luwih waspada ngawasi dhèwèké. Mula, ing dina katelu, ing jam enem awan, pas nalika sakabèhé prajurit ngubengi Bapa Ingkang Kinurmatan kanthi senjata ing tangané, narapidana sing pinaringan berkah mau dadi ora katon, lan para penjaga mung krungu swarané nyanyi: 'Pujia Pangeran saka swarga'!

Mangkono, kanthi cara kang gaib lan ora ana sing weruh, sang wali digawa menyang Gréja Ibuné Gusti Allah Kang Maha Suci ing Gua pas nalika ayat komuni lagi dinyanyèkaké sajroning Liturgi Ilahi. Sakwisé kuwi, kabèh anggota persaudaraan padha nglumpuk ngubengi dhèwèké lan padha takon kepiyé dhèwèké bisa teka ing kana. Wiwitane piyambakipun kepengin nyumputake mujijat ingkang nggumunaken punika, nanging sedaya tiyang ingkang wonten ing sacedhakipun, nalika mirsani piyambakipun kapangiket ingkang kiyat, kanthi tatu ingkang boten saged mari lan keropongan ingkang ngrembeng nutupi badanipun sedaya—langkung-langung nalika mirsani getih ingkang mili saking betisipun ingkang kapotong—ngeremeni piyambakipun kanthi sagunging cara supados ngendika ingkang saestu. Mula, sanajan ora kersa, pungkasané dhèwèké nyritakaké kabèh kaya sing wis kelakon, nanging ora ngidini wong-wong mau nyopot belenggu saka tangan lan sikilé. Ndelok kahanan kuwi, sang abbot kandha marang dhèwèké:

'Sedulur! Yen Gusti kersa marang ikatanmu iki, Panjenengané ora bakal mbebasaké kowe saka panangkepan; mula, manut marang panyuwunan kita.'

[8739] St Eustratius didol déning wong Polovtsian marang sawijining wong Yahudi saka Kherson, sing bebarengan karo kanca-kancané pracaya nindakaké panyiksaan sing nggegirisi kanggo meksa dhèwèké mbalèkaké Kristus; nanging amarga gagal, banjur disalib ing kayu salib, ing ngendi martir suci iku nyerahaké nyawané marang Gusti Allah, ditusuk lembingé wong Yahudi.

[8740] Iki mesthi wong Yahudi sing nuntut pati Sang Juruwilujeng marang Pilatus (deleng Matéus 27:26).

Sawisé kuwi, sawisé padha mbusak ranté saka sing kinurmatan, para sedulur padha ngolah maneh dadi piranti-piranti sing dibutuhaké kanggo mezbah.

Ora suwe sawisé iku, nalika perdamaian wis rampung karo wong Polovtsian, wong Polovtsian sing padha nyekel Sang Nikon sing suci mau teka ing Kyiv. Sawisé tekan Kyiv, dhèwèké mlebu ing Biara Pechersk. Nalika weruh tawanané biyèn, Sang Nikon sing Kasucèkaké, dhèwèké langsung ngenali lan nyritakaké kabèh kanthi rinci marang abbot lan para sedulur; lan dhèwèké ora bali menyang negarané dhéwé, nanging, gerak atiné déning kabèh sing wis kelakon, dhèwèké nampa baptisan suci lan, bebarengan karo sedulur-seduluré—wong Polovtsian sing uga teka ing Kyiv—dadi biksu lan, bebarengan karo wong-wong mau, mungkasi uripé kanthi tobat ing Biara Pechersk sing padha, ngladèni mantan tawanané—Nikon sing Kasucèkaké.

Ana akèh mujijat éndah liya sing ditindakake déning bapak kita sing kabegjan lan suci, Nikon, sing bakal kita sebutaké ing ngisor iki.

Ing sawijining wektu, nalika Sang Sing Suci isih dadi tawanan, para tawanan padha lara amarga luwe lan kekurangan nganti meh mati; nalika ana bareng karo wong-wong mau, Sang Sing Suci nglarang supaya ora mangan sanajan sak suapan panganan saka wong-wong duraka, lan lumantar pandongane padha mari kabeh lan entuk kasempatan dibebasake saka tawanan tanpa ana sing nyadari.

Ing wektu liyane, nalika sing berkah isih ing tawanan, wong Polovtsian sing nyekel dheweke dadi tawanan uga lara; amarga wis meh mati, dheweke ngwenehi wasiat marang garwa lan anak-anake supaya Nikon, sing wis dadi tawanané, disalib ing ndhuwur kuburé. Nanging tawanan sing berkah iki, kanthi mripat rohani wis weruh sadurunge yèn ing pungkasaning uripé wong Polovtsian kuwi bakal tobat, ndedonga lan marasaké wong kuwi, saéngga ora mung dhèwèké sing slamet saka pati jasmani, nanging uga wong Polovtsian kuwi ora mung slamet saka pati jasmani, nanging uga saka pati rohani.

Nikon sing berkah iki dijenengi 'Sing Garing' amarga nalika isih urip, dhèwèké nganti mati amarga getihé mili, bosok amarga akèh tatu, lan layu amarga sangsara, nganti dhèwèké bisa nyritakaké kasehatane—sing ilang nalika dadi tawanan—karo tembungé nabi Daud: *'Kakuwatanku garing kaya potongan gerabah'* (Mazmur 21:16), *'tulang-tulangku kobong kaya arang geni'* (Mazmur 101:4). Apa sing bisa kita ucapake bab iki, gumun marang kekuwatané sing luar biasa—dudu saka daging, nanging sing dadi ciri daya swarga sing ora kawujud—kajaba nganggo tembungé Rasul: *'Kita nggawa harta iki ing wadah lempung'* (2 Kor. 4:7). Satemene, tawanan iki, sing kanthi mujijat dibebasake saka belenggu, sanadyan ringkih sacara jasmani, kobong karo geni Allah, sumunar lumantar pakaryan becik lan saleh. Mulane dhèwèké dibebasaké saka belenggu badané[8741] , lan tinimbang kasehatan sing luntur lan cepet sirna ing urip iki, dhèwèké nampa saka Gusti Allah ketidaksusutan badané sing ora tau luntur, kang nganti saiki isih ana ing guwa; nalika ing roh dianggep pantes nampa *'warisan sing ora bisa rusak, ora kotor, lan ora pudar, disimpen ing swarga'* (1 Pet. 1:4), ing mata air urip langgeng, lan nampa mahkota kamulyan sing ora pudar. Kanthi makutha iki, lumantar pandonga abdi Gusti sing kinurmatan, Nikon, mugi kita uga dianggep pantes diparingi makutha déning Kristus Gusti, Sang Raja Kamulyan, marang Panjenengané kaparingana kamulyan, bebarengan karo Rama Panjenengané sing tanpa wiwitan lan Roh Suci, Luhur, Loman, lan Maringi Urip, saiki lan salawas-lawase nganti dumadiing jaman. Amin.

Peringatan para Martir Suci Akepsia lan Aifala.

Dipepering ing tanggal 11 Desember

Para Martir Suci Akepsius lan Aifalus asalé saka Persia, ing kana padha ngalami martir. Akepsius wiwitane dadi imam pagan ing kuthaArbel[8742] , nanging sawisé krungu bab iman Kristen, dhèwèké mutusaké nggoleki uskup Kristen kanthi pangarep-arep mari saka lara sing nimpu dhèwèké wektu kuwi. Uskup mau mulang dhèwèké bab iman lan cara urip Kristen lan marasaké lara sing nimpu dhèwèké liwat pandonga. Sawisé kuwi, Akepsius bali menyang Arbel, ing kono sawisé diangkat dadi presbiter, dhèwèké muncul ing antarané warga kutha

[8741] Pamulangan sing berkah saka Sang Mulya Nikon Sukhoi saka Gua-gua kelakon ing wiwitan abad kaping 12.
[8742] Kutha ing Persia – saiki Erbil – ing Asia Cilik.

minangka pangkotbah lan guru kesalehan. Kedadéan iki dilaporaké marang gubernur provinsi, sing banjur nyaur pangkotbah anyar Kristus iki lan mréntah supaya kupingé dipotong lan dhèwèké dipenjara.

Ing wektu sing padha, Santo Aifal iku diaken ing Gréja Arbel. Ditangkep amarga ngakoni Kristus, dhèwèké dipukul kanthi kejem lan dikirim déning imam agung menyang penjara Akepsius. Sabanjuré, loro santo mau digawa manèh ing ngarepé gubernur lan manèh padha ngakoni iman marang Kristus ing ngarepé; amarga kuwi, dhèwèké dihukum pati dipenggal sirah.

Perayaan Pahlawan Suci Mirax

Dirilis tanggal 11 Desember

Martir Suci Mirax asalé saka Mesir; dhèwèké lair ing kutha Tenestia[8743] saka wong tuwa Kristen, dibaptis lan dibesarké kanthi kasucian sejati. Nanging, amarga kecerobohan nalika isih enom, dhèwèké kapengaruh déning mungsuh kabèh sing apik (sétan) lan nalika ngadhepi Amir[8744] , dhèwèké mbantah Kristus. Kanthi mbusak sabuké[8745] lan nyimpangaké salib suci, dhèwèké nyekel pedhang prajurit lan muni kanthi swara banter lan putus asa:

'Aku iki Agarian. Lan wiwit dina iki, aku ora dadi wong Kristen maneh.'

Liwat murtad iki, Mirax entuk pakurmatan lan ajining diri saka Amir lan para pangiringé. Lan wis suwe wektu liwat wiwit nalika pemuda sing sembrono kuwi, kabawa déning kamulyan sing sia-sia, malah ora mikir maneh bab keslametané. Ing wektu sing padha, wong tuwane sing sedhih amarga ambruking putrane ora nyerah lan kanthi khusyuk ndedonga marang Gusti supaya anaké sing murtad mau bali menyang dalan kesalehan. Lan pandongane ora sia-sia. Gusti Allah mirsani kanthi kersa pangajab tulus saka wong tuwané lan nampa pandonga tanpa kendhat: sih rahmaté Gusti padhang ing atiné Mirax, lan dhèwèké tobat. Banjur dhèwèké marani wong tuwané lan kandha:

'Para ibu lan bapak ingkang kinurmatan lan kinasih! Awané kebodhoan wis nyerang aku, lan aku wis nindakake pakaryan sing nggegirisi; nanging saiki aku banget nyesel lan ndedonga supaya bisa dadi wong Kristen maneh lan bisa kumpul karo panjenengan.'

Kanggo iki wong tuwane mangsuli:

Anakku, wiwit kowe mbalik iman menyang agama Agarian[8746] , kita wis ngucurake akeh luh kanggo kowe lan ora kendhat ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané maringi kowe kawruh bab kasunyatan lan mbalèkaké kowe marang Kristus. Lan saiki kita matur nuwun amarga kabecikan lan kamurahané, amarga Panjenengané ora nolak pandonga ringkih kita. Nanging, kaya sing kowe pahami dhéwé, anak kita sing dikasihi, kita wedi nampani kowe, amarga wedi marang murka Amir, supaya ora ana bala sing tumeka marang kita merga kowe. Mula, yèn kowe péngin nglegakaké atimu sing krasa abot amarga panurunan sing nggegirisi iki, golek rahmat marang Gusti, njaga kaslametan kita, lan ndedonga kanggo kabèh tangga-tanggamu, muliha marang Amir lan kandhaa marang dhèwèké kanthi tebuka ing kono—kaya-kaya tanpa kita ngerti—apa sing wis kowe akoni marang kita ing kéné kanthi rahasia. Mugi Gusti ngatur kabèh babagan kowe manut kersaning Panjenengané! Mula, anak kita sing kinurmatan, ayo mangkat, lan kita, sanadyan ora pantes nampa rahmaté Gusti Allah kita, ngarep-arep yèn Panjenengané, sing Maha Apik, bakal ngrungokaké pandonga kita.

Mirax nggatekake pitutur wong tuwane lan, amarga semangaté tambah ajeg lan pracaya marang kakuwatan pandonga wong tuwane, nalika kuwi langsung mutusaké manut pitutur bapak lan ibuné: nyekel sabuké ing tangané, dhèwèké langsung mangkat menyang Amir lan para penasihat Agariané. Ngadeg ing ngarepé Amir lan rombongané, Mirax ngiket sabuké; banjur, nggawe pratandha salib lan nyiumé, dhèwèké wiwit muni banter:

[8743] Tenestia utawa Tennes, ing lor Tanis, sawijining kutha pesisir ing rute saka Arabia menyang Alexandria.

[8744] Amir Saracen iku, bisa dianggep, Amru, sing dikirim déning Omar ing taun 639 kanggo ngrebut Mesir lan sing nyekel Alexandria ing taun 643. Istilah 'amir' utawa 'emir' uga digunakaké sacara umum kanggo nyebut para panguwasa Mesir.

[8745] Pantes dicathet yèn wong Kristen tansah ngakoni wigati simbolis saka kakuwatan sing maringi sih rahmat sing nguwatké dhèwèké ing perjuangan nglawan mungsuh rohani. (Eph. 4:14)

[8746] Ya iku Islam (yaiku wong-wong Hagar – sacara tegas, keturunan Hagar liwat putrané Ishmael – yaiku wong Arab; istilah iki banjur dianggo kanggo nyebut kabèh Muslim sacara umum).

'Gusti, Kristus kula, welasana kula lan nylametna kula!'

Kebraniané nggawe kabèh wong padha ngeri. Amir nyekel Mirax lan takon:

'Apa sing nyerang kowe?'

Kanggo iki dhèwèké mangsuli:

Aku wis waras sawisé kesasar déning godaan setan sing nyerang aku lan wis bali marang Kristus, Gustiku; aku dadi wong Kristen manèh kaya biyèn. Mula aku wis "waras"[8747] kanggo ngakoni ing ngarepmu lan para penasihatmu lan ing ngarepé Gusti Kristus, lan kanggo ngumumaké marang kowé kabèh yèn aku ngutuk kowé lan imanmu.

Krungu kabar iki, Amir mrentahake supaya Mirax dipenjara lan sawisé ditahan telung dina tanpa panganan, digawa menyang sidang. Ing sidang kuwi, Mirax manèh ngakoni pracaya marang Kristus lan sawisé dipukul amarga kuwi, dipenjara manèh. Telung dina sawisé, dhèwèké digawa manèh menyang pangadilan lan dipukul luwih parah. Enem dina sawisé, martir mau digawa manèh ing pangadilan lan manèh kanthi tanpa wedi ngakoni Kristus; amarga kuwi, dhèwèké dicambuk nganggo cambuk sing digawe saka urat sapi ing lara-larané sing wis ana ing awaké amarga pukulan sadurungé. Sawisé kuwi, Amir marèngi paukuman pati kanthi ngiris sirah. Abdi Amir njupuk pangakune iman suci mau, ngeterake dheweke menyang kapal bebarengan karo dheweke, banjur nglayar adoh saka pesisir nganti jarak sanga stadia. Ing kono dhèwèké ndedonga marang Gusti, sirahé dipotong, lan dhèwèké dibuwang menyang segara[8748] . Apa sing kelakon sabanjuré karo badané martir—apa munggah saka segara—durung dingerteni; nanging sirahé sing kinurmatan muncul saka segara lan ditemokaké déning wong Kristen sing taat, sing njupuk iku minangka peparing sing larang regané kanggo disimpen kanthi aman. Nalika kabar iki diparingaké marang Amir, para pangagum sang wali mbayar tebusan satus koin emas lan sawisé éntuk idin kanggo nyimpen sirah martir sing wis dipulihaké tanpa alangan, padha nggawe relikwi pérak lan nyelehaké ing kono kanthi pakurmatan sing pantes. Wiwit wektu kuwi nganti saiki, sirah sang martir suci iki tansah ngetokake murri kang wangi lan maringi maneka rupa panyembuhan kanggo kamulyaning Gusti Allah lan Juruslamet kita Yesus Kristus, nguwatake iman wong-wong sing ana sangsi utawa bingung nggodha bab sang martir suci.

Peringatan Sang Lukes sing Kinurmatan, Stylite Anyar.

Dirilisaké tanggal 11 Desember

Sing Mulya Lukas Sang Stylite urip nalika pamaréntahan Kaisar Yunani Romanus[8749] lan ing sangisoré Constantine Porphyrogenitus[8750] , menantu Kaisar Romanus lan putrané Kaisar Leo Sing Wicaksana[8751] . Jabatan patriark nalika semana dipegang déning Theophylact[8752] , putrané Kaisar Romanus. Ing wektu kuwi, wong-wong Bulgaria nyerang Kakaisaran Bizantium[8753] lan miturut dhawuh tsar, Lukas dipanggil mlebu milisi lan melu mbela tanah airé saka mungsuh. Ing sajroning perang, kacau balau dumadi ing pasukan Bizantium lan ewonan prajurit padha dipatèni; nanging Lukas, amarga pangayomaning Gusti, ora cilaka. Sawisé kuwi, dhèwèké njupuk sumpah monastik lan, amarga unggul ing urip monastik, diparingi pangkat presbiter. Karep banget nggayuh kasampurnan spiritual paling dhuwur, dhèwèké ngiket awaké nganggo ranté wesi lan, sawisé munggah ing tiang, nglakoni tapa nganti ketat banget nganti enem dina saben minggu dhèwèké ora mangan apa-apa, lan mung ing dina kapitu dhèwèké mangan prosphora sing diwènèhaké lan sayuran sithik: mangkono dhèwèké nglampahi telung taun ing tiang kuwi. Banjur, kaparingan wahyu ilahi, piyambakipun mangkat menyang Gunung Olympus[8754] , saka kono piyambakipun lelungan menyang Konstantinopel lan, supaya ora nglanggar sumpah meneng, piyambakipun

---

[8747] Ungkapan saka parabel Injil babagan putra sulung sing tobat. (Lukas 15:17).

[8748] Watara taun 640.

[8749] Roman I Lekapenos mrentah saka taun 919 nganti 944.

[8750] Konstantinus VII Porphyrogenitus mrentah saka taun 912 nganti 959.

[8751] Leo VI sing Wicaksana mrentah saka 886 nganti 911.

[8752] Theophylact – Patriark Konstantinopel saka taun 933 nganti 956.

[8753] Tsar Simeon saka Bulgaria, sing seda ing taun 927, nglawan wong Yunani lan meh ngancurake Kakaisaran Yunani ing taun 917.

[8754] Ing Bithynia, sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor.

nyelehake watu ing lambe; pungkasanipun, piyambakipun mundur menyang kutha Kalsedonia[8755] . Ing kono uga, dhèwèké munggah ing tiang lan, amarga misuwur amarga akèh mujijat, nglampahi patang puluh lima taun ing kana. Sawisé nglakoni urip sing taat ing bumi, Santo Lukas mangkat menyang panggonané Rama Surgawi[8756] .

25 Desember

12 Desember (Gaya Lawas)

Uripé Bapa Suci Spyridon saka Trimythous

Dipepering ing tanggal 12 Desember

Panggonan lairé Spyridon sing ajaib iku ing pulo Siprus[8757] . Dheweke putra saka wong tuwa sing andhap asor lan dheweke dhéwé wong sing prasaja atiné, andhap asor, lan luhur budi; wiwit cilik dheweke dadi panggembala; lan nalika wis diwasa, dheweke nikah miturut paugeran lan nduwé anak. Dheweke nglakoni urip sing suci lan takwa, niru Daud ing alus atiné, Yakub ing ketulusan atiné, lan Abraham ing katresnané marang wong manca. Sawisé pirang-pirang taun urip bebojoan, garwané séda, lan dhèwèké wiwit ngabdi marang Gusti kanthi luwih bébas lan semangat liwat pakaryan becik, mbuwang kabèh bandhané kanggo nyambut para lelungan lan maringi mangan wong mlarat; Kanthi mangkono, nalika isih urip minangka awam, piyambakipun nyenengake Gusti Allah ngantos kaparingi karunia mujijat: piyambakipun marasake panyakit ingkang boten saged dipun maras lan ngusir setan namung kanthi satunggaling tembung. Amargi punika, Spyridon kapilih dados Uskup kutha Trimythous nalika pamaréntahan Kaisar Konstantinus Agung. Lan nalika nyekel jabatan uskup, piyambakipun terus nindakake mujijat ageng lan nggumunake.

Nalika semana, ing pulo Siprus, ana kekurangan udan lan kekeringan sing parah, banjur ana paceklik, lan sawisé paceklik teka wabah, lan akèh wong padha mati amarga paceklik iki. Langit ditutup, lan dibutuhaké Elia kapindho, utawa wong sing kaya dhèwèké, kanggo mbukak langit lumantar pandongane (3 Raja 17): Santa Spyridon kabukti dadi wong iku; nalika ndeleng bala sing nimpah wong-wong lan ngrasakake welas asih kaya bapak marang wong-wong sing lagi keluwen, piyambakipun ndedonga marang Gusti kanthi khusyuk, lan sakwise iku langit langsung kapenuhan mega ing sakupenge lan udan deres tumuju bumi nganti pirang-pirang dina; sang santa ndedonga malih, lan cuaca dadi cerah. Bumi kebak banyu lan ngasilake woh-wohan sing akèh: sawah-sawah ngasilake panèn sing subur, kebon woh-wohan lan kebon anggur kebak woh, lan sawisé paceklik ana kelimpahan ing kabèh bab, kabèh mau amarga pandonga abdi Gusti Spyridon. Nanging sawisé sawetara taun, amarga dosa-dosa wong lan kanthi idiné Gusti, paceklik nyerang tanah manèh; para pedagang gandum sugih padha bungah amarga rega dhuwur, amarga padha nyimpen roti saka sawetara taun panèn subur, lan mbukak lumbungé, banjur adol kanthi rega sing ngrembaka. Ing wektu kuwi ana pedagang gandum ing Trimifunt sing kena keserakahan dhuwit sing ora ana enteke lan napsu seneng-seneng sing ora bisa dipunpadamake. Sawise tuku gandum akèh saka pirang-pirang panggonan lan ngangkut nganggo kapal menyang Trimifunt, dhèwèké ora gelem adol miturut rega sing lumrah ing kutha wektu kuwi, nanging nyimpen ing gudang, ngentèni paceklik saya parah supaya bisa adol kanthi rega luwih dhuwur lan entuk bathi luwih gedhé. Nalika pacekitan meh nyebar ing saindenging papan lan saya parah saben dina, dhèwèké miwiti adol roti-rotiné kanthi rega paling dhuwur. Mula ana wong mlarat teka marang dheweke lan sujud kanthi andhap asor, nyuwun kanthi luh ing mripat supaya paring welas asih – maringi roti sethithik supaya dheweke, wong mlarat, ora mati keluwen bebarengan karo garwa lan anak-anake. Nanging wong sugih sing atine atos lan serakah nolak paring welas asih marang pengemis lan kandha:

'Pergi, gawa dhuwit, banjur kowe bakal entuk apa waé sing isa kok tuku.'

[8755] Kalsedonia – sawijining kutha ing Asia Cilik, ing pesisir Bosporus, ngadhepi Konstantinopel.
[8756] Watara taun 970.
[8757] Siprus – sawijining pulo gedhé ing sisih wétan Segara Tengah, kidul Asia Cilik.

Wong mlarat kuwi, kesel amarga luwe, banjur menyang Saint Spyridon lan karo nangis nyritakake kamlaratané lan atiné wong sugih sing atos.

'Aja nangis,' pangandikane sang wali marang dheweke, 'muliha, awit Roh Suci maringi kabar marang kula menawa sesuk omahmu bakal kebak roti, lan wong sugih kuwi bakal nyuwun marang kowe lan maringi roti marang kowe kanthi gratis.'

Wong mlarat kuwi nglegakake ambegan banjur mulih. Ora suwe bengi teka, miturut dhawuh Gusti, udan deres tiba, sing mbilas gudang-gudang wong pelit kuwi, lan banyu mbuwang kabèh roti-rotiné. Pedagang gandum iku, bebarengan karo keluargané, mlayu ngubengi kutha, nyuwun tulung marang saben wong supaya nylametaké dhèwèké lan nyegah supaya ora dadi pengemis; nalika kuwi, wong mlarat sing weruh roti sumebar amarga banjir ing dalan padha nglumpukaké. Malah wong mlarat sing wingi nyuwun roti marang wong sugih mau nglumpukake luwih saka cukup kanggo awake dhewe. Nalika weruh paukuman Gusti sing cetha lagi kelakon ing ngarepe, wong sugih mau banjur nyuwun marang wong mlarat supaya njupuk roti sak karepe saka dheweke, tanpa mbayar.

Mangkono Gusti Allah ngukum wong sugih amarga ora welas asih lan, manut ramalan sang wali, nylametake wong mlarat saka kamlaratan lan keluwen.

Sawijining petani sing dikenal dening sang wali teka marang wong sugih sing padha nalika paceklik kuwi, nyuwun utangan roti kanggo nyukupi kulawargané, lan janji bakal mbalekaké kanthi bunga nalika panèn teka. Wong sugih iku nduwé lumbung liya sing kebak roti, saliyané sing kaaloni udan; nanging amarga ora sinau apa-apa saka kapitunan kapisan lan ora mari saka sifat kikiré, dhèwèké tetep ora welas asih marang wong mlarat iki, nganti ora gelem ngrungokaké omongané.

'Tanpa dhuwit,' ujare, 'kowe ora bakal nampa siji biji gandum saka aku.'

Banjur petani miskin iku nangis lan menyang Saint Spyridon, marang dhèwèké nyritakaké kasangsarané. Wong suci mau nglipur atiné lan ngutus dhèwèké mulih, lan esuké dhèwèké piyambak teka lan nggawa tumpukan emas (bab saka ngendi asalé emas mau – bakal diterangaké mengko). Dhèwèké maringi emas mau marang petani lan kandha:

'Jupuk emas iki, sedulurku, menyang pedagang roti kuwi lan wenehana minangka jaminan; supaya pedagang mau ngutangake roti sak cukupmu kanggo saiki; lan nalika panèn teka lan kowe duwé roti sing luwih, tebus jaminan iki lan balèkna marang aku.'

Tukang tani miskin kuwi njupuk emas saka tangan sang wali lan kesusu menyang wong sugih. Wong sugih sing serakah kuwi bungah banget karo emas mau lan langsung maringi roti sakpérangan sing dibutuhaké wong miskin kuwi. Banjur paceklik rampung, panèn dadi apik, lan sawisé panèn, petani mbayar wong sugih kanthi bunga kanggo roti sing wis dipinjam lan, sawisé njupuk manèh jaminan saka wong mau, nggawa jaminan kuwi kanthi rasa syukur marang Santo Spyridon. Santo kuwi njupuk emas mau lan mlaku menyang keboné, ngajak petani bebarengan.

'Maujakna karo aku, sedulur,' pangandikane, 'lan bebarengan padha maringi iki marang Sing wis loman nyilihake marang kita.'

Sawisé mlebu kebon, dhèwèké nyelehaké emas ing sacedhak pager, ngangkat pandangé menyang langit lan kandha:

'Gusti kula, Yesus Kristus, ingkang kanthi karsa Panjenengan ngedamel lan ngowahi sedaya ingkang ana! Panjenengan ingkang kaping kalih sampun ngowahi tongkat Musa dados ula ing ngarsanipun Firaun ing Mesir (Kaluwihan 7:10), – paring dhawuh marang emas iki, sing sadurunge Panjenengan ubah saka kéwan, supaya bali dadi wujud asline manèh: banjur wong iki bakal mangertèni sepira Panjenengan ngopeni kita lan bakal sinau liwat pangalamane dhéwé apa sing kacathet ing Kitab Suci – yèn 'Gusti Allah nindakake apa waé sing karsa' (Mazmur 134:6)!

Nalika panjenengané ndedonga kaya ngono, potongan emas kuwi dumadakan obah lan malih dadi ula, sing banjur ngeliyeng lan ngrayap. Mangkono, sepisanan ula kuwi, lumantar pandonga sang wali, malih dadi emas, lan banjur, kanthi mujijat sing padha, bali malih saka emas dadi ula. Nalika nyekseni mujijat iki, petani iku gemeter amarga wedi, tiba nyuwun ing lemah lan ngakoni yèn dhèwèké ora pantes nampa berkah éndah sing diparingaké marang dhèwèké. Banjur ula mau merayap bali menyang bolongané, déné petani sing kebak rasa syukur mulih menyang omahé lan kagum marang agungé mujijat sing digawé Gusti lumantar pandonga sang wali.

Wong sing luhur budi, kanca sang wali, difitnah ing ngarepe hakim kutha amarga iri ati wong-wong jahat, dipenjara, lan banjur dijatuhi paukuman pati sanadyan piyambakipun pancen ora salah. Nalika ngerti bab iki, Sang Spyridon sing berkah mangkat kanggo nylametake kancane saka paukuman pati sing ora pantes. Ing wektu kuwi, nagara lagi kaserang banjir, lan sawijining kali cilik ing dalan sang wali wis mumbul amarga banyu, banjur mili ngluwihi tanggul lan dadi ora bisa dilintasi. Sing nindakake mujijat kuwi kelingan carane Yosua, karo Tabut Perjanjian, nyabrang Kali Yordan sing munggah ing lemah garing (Yosua 3:14–17), lan kanthi precaya marang kakuwasané Gusti Allah, dhèwèké mréntah kali mau kaya abdi:

'Mandheg! Mangkono dhawuhe Gusti Allah ing saindenging jagad, supaya aku bisa nyebrang lan wong sing amarga dheweke aku kesusu iki bisa slamet.'

Baru wae piyambakipun ngucapaké tembung-tembung mau, kali langsung mandheg mili lan mbukak dalan garing – ora mung kanggo sang wali, nanging uga kanggo kabèh wong sing mèlu piyambakipun. Para saksi mujijat mau buru-buru marani hakim lan ngandhani bab rawuhe sang wali lan apa sing wis ditindakake ing dalan, lan hakim langsung mbebasake wong sing dihukum mau lan mbalekake marang sang wali kanthi slamet.

Gusti wong suci mau uga bisa nyumurupi dosa-dosa sing didhelikake wong liya. Mangkono, ing sawijining wektu nalika piyambakipun lagi ngaso saka lelampahan ing omahé sawijining tuan rumah sing dermawan, ana sawijining wanita sing urip ing hubungan sing ora sah kepengin, manut adat lokal, ngumbah sikilé sang wong suci. Nanging piyambakipun, amarga ngerti dosané, ngandhani supaya ora nyentuh piyambakipun. Lan piyambakipun ngendika makaten dudu amarga ngremehake wong sing dosa lan nampik dhèwèké: awit kepiyé bisa muridé Gusti, sing mangan lan ngombe bebarengan karo panagih pajeg lan wong-wong sing dosa, ngremehake wong sing dosa? (Matéus 9:11) Ora, piyambakipun kepéngin ngélingaké dhèwèké marang kaluputané lan ngraos isin marang pikiran lan tumindaké sing ora suci. Lan nalika wanita iku terus-terusan nyoba nyentuh lan ngumbah sikilé sang wali, sang wali, sing kepéngin nylametaké dhèwèké saka kebinasaan, ngélarang dhèwèké kanthi katresnan lan alus, ngélingaké dhèwèké marang dosané lan ngajak dhèwèké supaya tobat. Wadon iku kaget lan ngeri amarga sanajan tumindak lan pikirané sing paling rahasia ora bisa ndhelik saka pandelengané wong Allah iki sing waskitha. Isin ngrebut atiné, lan kanthi manah sing remuk dhèwèké nyuwun ing sikilé sang wali lan ngumbah sikilé, ora nganggo banyu nanging nganggo luh, lan kanthi tebuka ngakoni dosa-dosa sing wis ditepangké. Dhèwèké tumindak persis kaya si jalang sing kasebut ing Injil biyèn, lan sang wali, niru Gusti, kandha marang dhèwèké kanthi welas asih: Lukas 7– *'Dosa-dosamu wis diapura'*, lan salajengipun: *'Wah, kowe wis mari; aja nganti dosa maneh'* (Yohanes 5:14). Lan wiwit wektu kuwi, wanita iku owah sakabehe lan dadi tuladha migunani kanggo akèh wong.

Nganti saiki, kita mung wis nyritakaké mujijat-mujijat sing ditindakake Santo Spyridon nalika isih urip; saiki kita uga kudu nyritakaké semangaté kanggo iman Ortodoks.

Sajrone pamaréntahan Konstantinus Agung, kaisar Kristen kapisan, ing taun 325 Masehi, Konsili Ekumenis Kapisan diadakaké ing Nicaea kanggo ngutuk bidat Arius, sing kanthi blasphemis nyebut Putraning Allah minangka makhluk tinimbang Pangripta kabèh mau, lan kanggo ngakoni yèn Panjenengané nduwèni hakikat siji karo Allah Rama. Arius didhukung ing kablasfemé déning para uskup gréja sing duwé pangaribawa wektu kuwi: Eusebius saka Nikomedia, Maris saka Kalsedonia, Theognis saka Nikea lan liya-liyané. Nanging para juara Ortodoksi iku wong-wong sing misuwur amarga urip lan piwulangé: Santo Agung Alexander, sing nalika semana isih dadi presbiter lan wakil tumindaké Santo Mitrophan, Patriark Konstantinopel[8758] , sing lagi ing ranjang sakarat lan mulané ora rawuh ing konsili; lan Athanasius sing misuwur, sing durung diangkat dadi presbiter lan lagi ngladeni dadi diaken ing Gréja Alexandria; keduanya nimbulaké rasa nesu lan iri sing gedhé ing antarané para sesat, amarga padha ngluwihi akèh wong ing pangerten babagan kabeneran iman, sanadyan durung diparingi pakurmatan jabatan uskup; Kanthi dheweke uga ana Santo Spyridon, lan sih kang manggon ing sajroning atiné luwih mujarab lan kuwasa kanggo ngyakinke para sesat tinimbang pidato, argumentasi, lan kecerdasan basa saka wong liya. Kanthi idin raja, para filsuf Yunani sing dikenal minangka Peripatetik[8759] uga

[8758] St Mitrophan, 315–325. St Alexander, penerusé, njabat minangka patriark saka taun 325 nganti 340.

[8759] Para Peripatetik iku para penganut filsafat Aristoteles. Sekolah filsafat iki (gerakan) muncul ing pungkasan abad kaping 4 SM lan lestari watara wolung abad; gerakan filsafat iki sabanjure uga entuk penganut saka kalangan Kristen. Para Peripatetik njupuk jenengé saka kasunyatan yèn pangadeg sekolahé, Theophrastus, wis maringi warisan marang sekolah sawijining kebon sing ana altar lan lorong-lorong sing ditutup (Peripatos – kolonnade, galeri sing ditutup).

rawuh ing majelis; sing paling wicaksana ing antarané padha mbela Arius lan bangga karo pidatoné sing trampil banget, nyoba ngolok-olok ajaran Ortodoks. Spyridon sing pinaringan berkah, sawijining wong sing ora sekolah sing mung ngerti Gusti Yesus Kristus, *'lan Panjenengané sing disalib'* (1 Kor. 2:2), nyuwun marang para Bapa supaya diparingi idin mlebu debat karo sarjana iki; nanging para Bapa suci, amarga ngerti yèn dhèwèké wong prasaja sing ora paham bab filosofi Yunani, nglarang dhèwèké nindakake kuwi. Nanging, Santo Spyridon, sing ngerti kakuwatan kawicaksanan saka ing dhuwur lan sepira ringkihé kawicaksanan manungsa dibandhingaké, ngadhep marang wong arif mau lan kandha:

'Filsuf! Ing asmané Gusti Yesus Kristus, rungokna apa sing arep tak kandhakake.'

Nalika filsuf mau sarujuk ngrungokake, sang wali wiwit ngandika.

'Ana siji Gusti,' pangandikane, 'sing nyipta swarga lan bumi, nggawé manungsa saka lemah, lan netepaké kabèh liya, sing katon lan sing ora katon, lumantar Sabdané lan Rohé; lan kita pracaya manawa Sabda punika inggih Putraning Allah lan Allah piyambak, ingkang, amargi welas dhumateng kita ingkang kesasar, lair saking Perawan, gesang ing antawisipun manungsa, nandhang sangsara lan seda kanggé kaslametan kita, lan wungu malih, saha nglairaké manungsa sedaya bebarengan kaliyan Panjenenganipun; kita ngenteni rawuhe Panjenengané kanggo ngadili kita kabèh kanthi paugeran sing adil lan maringi ganjaran marang saben wong manut tumindaké; kita pracaya yèn Panjenengané iku sipaté siji karo Rama, padha kakuwatan lan kamulyané... Mangkono kita ngakoni pracaya kita, lan kita ora ngupaya nyelidiki misteri-misteri iki kanthi pikiran penasaran; uga kowe ora kena wani takon kepiye kabèh iki bisa kelakon, amarga misteri-misteri iki ngluwihi pangertenmu lan adoh ngluwihi kabèh kawruh manungsa.

Banjur, sawisé mandheg sedhela, sang wali takon:

'Apa ora kaya ngono uga sing kowe deleng, filsuf?'

Nanging filsuf mau meneng bae, kaya-kaya durung tau dipun ajak debat. Dhèwèké ora bisa ngomong apa-apa nglawan tembungé sang wali, ing ngendi katon ana kuwasa ilahi, minangka kasembadaning pangandika ing Kitab Suci: *'Amarga karajaning Gusti Allah ora ana ing tembung nanging ana ing kuwasa'* (1 Kor. 4:20).

Pungkasané, dhèwèké kandha:

'Lan aku mikir manawa kabèh pancèn kaya sing panjenengan kandhakake.'

Banjur sing tuwa kandha:

'Yen mangkono, mangkat lan ajegna awakmu ing sisih iman suci.'

Filsuf kuwi, nalika mbalèk marang kanca-kancané lan murid-muridé, ngumumaké:

Rungokna! Nalika debat karo aku dilakoni nganggo argumentasi, aku nyelehake siji argumentasi nglawan argumentasi liyane lan, kanthi kapinteranku ing debat, mbantah kabeh sing diajokake marang aku. Nanging nalika tinimbang argumentasi rasional, ana daya gaib tartamtu sing mili saka lambéné sang tuwa iki – argumentasi ora ana gunané nglawan kuwi, amarga manungsa ora bisa nolak Gusti Allah. Yen ana ing antaramu sing bisa mikir kaya aku, pracayaa marang Kristus lan bebarengan karo aku, ngetutké sang tuwa iki, sing lumantar lambéné Gusti Allah piyambak wis ngandika.

Lan filsuf kuwi, sawisé nampa iman Kristen Ortodoks, bungah amarga dhèwèké kalah ing adu argumentasi déning wong suci, kanggo kabecikané dhèwèké. Kabèh wong Ortodoks padha bungah, déné para bidah nandhang isin gedhé.

Ing pungkasan pasamuan, sawisé Arius diukum lan diasingaké, kabèh sing rawuh ing pasamuan mau, kalebu Santo Spyridon, padha mulih. Ing wektu kuwi, putriné, Irina, séda; dhèwèké wis nglampahi masa mudané kanthi kasucian dadi prawan, mula dianggep pantes mlebu Karajan Swarga. Ing wektu sing padha, ana sawijining wanita teka marang sang wali lan kanthi nangis nyritakake yèn dhèwèké wis nyimpen sawatara perhiasan emas marang putriné, Irina, kanggo dijaga; nanging amarga bocah wadon kuwi seda ora suwe sawisé kuwi, barang-barang mau dadi ilang. Spyridon nggoleki saindenging omah kanggo mriksa apa perhiasan iku disumputake ing endi wae, nanging dheweke ora bisa nemokake. Kesentuh dening tangise wanita iku, Santo Spyridon, bebarengan karo warga omahé, nyedhaki peti mayit putrine lan, ngomong marang putrine kaya isih urip, kandha:

"Anakku Irina! Endi perhiasan sing wis tak titipake marang kowe supaya dijaga?"

Irina, kaya tangi saka turu sing jero, mangsuli:

'Gusti! Aku nyumputake ing panggonan iki ing omah.'

Lan dheweke nunjuk panggonané.

Banjur sang wali kandha marang dheweke:

– Saiki turu, anakku, nganti Gusti kang maha luhur mbangun kowe nalika wayahe kebangkitan umum.

Nalika padha nyekseni mujijat sing nggumunake kaya ngono, rasa wedi nyerang kabèh sing ana ing kono. Lan sang wali nemokake apa sing wis didhelikake ing panggonan sing wis dituduhake mau lan diwènèhaké marang wanita iku.

Sawisé seda Constantine Agung, kakaisarané dipérang dadi loro. Setengah sisih wetan diparingake marang putra sulungé, Constantius. Nalika ana ing Antiochia, Constantius lara abot, lan para dhokter ora bisa marasaké. Kaisar banjur ngusir para dhokter lan nyuwun marang Panguwasa Agung sing marasaké nyawa lan badan – Gusti Allah – kanthi pandonga sing khusyuk supaya waras. Lan mangkono, ing sawijining panglihatan ing wengi iku, sang maharaja weruh Malaikat sing nuduhake marang dhèwèké sakumpulan uskup, lan ing antarané, ana loro sing katon dadi pamimpin lan panguwasa saka liyané; Malaikat mau kandha marang sang maharaja yèn mung loro mau sing bisa marasaké lara dhèwèké. Sawisé tangi lan merenung babagan apa sing wis dideleng, dhèwèké ora bisa nebak sapa loro uskup kuwi: jeneng lan asal-usulé tetep ora dingertèni, malah salah sijiné wektu kuwi durung dadi uskup.

Sawetara wektu raja bingung lan pungkasane, miturut pitutur wicaksana saka wong liya, ngundang para uskup saka kabèh kutha sacedhaké lan nggoleki loro uskup sing wis dideleng ing pangandikane, nanging ora ditemokaké. Banjur , dhèwèké ngundang para uskup kaping pindho, wektu iki luwih akèh lan saka wilayah sing luwih adoh, nanging dhèwèké uga ora nemokaké loro sing wis dideleng ing antarané. Akhiré, dhèwèké mréntahaké kabèh uskup ing kakaisarané supaya padha nglumpuk ing ngarepé. Dekrit kaisar—utawa luwih tepaté panyuwunan—tiba ing pulo Siprus lan kutha Trimythous, ing ngendi Santo Spyridon dadi uskup; marang dhèwèké, Gusti Allah wis mbukak kabèh babagan kaisar. Sawisé kuwi, Santo Spyridon langsung mangkat menyang ngarsané kaisar, karo muridé Tryphillias, sing biyèn wis nate muncul bareng karo dhèwèké ing pangliyan marang kaisar lan sing, kaya sing wis kasebut, durung dadi uskup wektu kuwi. Sawisé tekan Antiokia, padha menyang kraton kanggo ndelok kaisar. Spyridon nganggo sandhangan prasaja lan nggawa tongkat kurma ing tangané; ing sirahé ana mitra godhong kurma sing anyam, lan ing dhadhané ana guci cilik saka tanah liat, kaya adaté wong-wong Yerusalem sing biasané nggawa lenga suci saka Salib Suci ing guci kaya ngono. Nalika sang wali mlebu kraton nganggo sandhangan prasaja kaya ngono, salah siji abdi kraton sing nganggo busana mewah nganggep dhèwèké wong mlarat, ngolok-olok lan ora gelem ngidini mlebu, malah nyekel pipiné; nanging sang wong suci, amarga alus atiné lan kelingan marang pangandikane Gusti (Matius 5:39), ngadhepake pipi siji maneh; sang abdi nyadari yèn ana uskup ing ngarepé lan, nyadari kasalahane, kanthi andhap asor nyuwun pangapura, kang banjur diparingi.

Baru wae sang wali mlebu ing ngarsane raja, raja langsung ngenali panjenengané, amarga ing wujud persis kaya ngono panjenengané wis muncul marang raja ing sawijining pangliyan. Constantius banjur tangi, nyedhaki sang wali lan nundhuk ing ngarsané, kanthi nangis nyuwun pandonga marang Gusti Allah lan nyuwun sang wali supaya marasaké lara panjenengané. Baru wae sang wali nyentuh sirah raja, raja langsung mari lan bungah banget amarga panyembuhané sing kelakon liwat pandonga sang wali. Raja maringi pakurmatan ageng marang sang wali lan, ing kabungahané, nglampahi sedina muput bareng karo dhèwèké, kanthi ngajèni dhokter apiké.

Ing wektu sing padha, Trifillius kaget banget karo kabèh kamulyan kraton, kaendahan kraton, akèh bangsawan sing padha ngadeg ing ngarepé raja sing lungguh ing dhampar – kabèh katon éndah lan kinclong karo emas – lan layanan trampil para abdi dalem sing nganggo busana padhang. Spiridon kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe kaget banget, sedulur? Apa kamulyan lan kaagungan raja pancen ndadekake dheweke luwih saleh tinimbang wong liya? Apa raja ora mati kaya gelandangan sing paling hina, lan apa dheweke ora dikubur? Apa dheweke ora bakal ngadeg ing ngarepe Hakim kang Wedi kaya wong liya? Napa kowe luwih milih sing fana tinimbang sing langgeng, lan gumun marang sing ora ana gunane, nalika kowe kudune luwih dhisik ngupaya sing gaib lan langgeng, lan tresna marang kamulyan swarga sing langgeng?"

Romo mulang raja mau kanthi rinci, ngajak dhèwèké éling marang kabecikaning Gusti Allah lan supaya welas asih marang para kawanané, welas asih marang wong sing dosa, loman marang sing nyuwun apa wae, murah ati marang sing njaluk, lan dadi bapak kanggo kabeh—tresna lan apikan; amarga sapa wae sing mrentah kanthi cara liya ora pantes diarani raja, nanging luwih becik diarani penyiksa. Ing pungkasan, sang wali ngajak

sang raja supaya kanthi ketat netepi lan ngajeni paugeran kesalehan, ora nampa apa wae sing bertentangan karo Gréja Allah[8760] .

Raja kepengin matur nuwun marang sang wali amarga wis mari amarga pandongane lan nawakake emas akèh, nanging sang wali nolak nampa, kandha:

'Ora pantes, ya Sang Prabu, mbalekake katresnan nganggo kebencian, amarga apa sing wis tak lakoni kanggo panjenengan iku katresnan: tenan, ninggalake omahku, nyebrang segara sing amba banget, nahan adhem sing nyilet lan angin kenceng – apa iki dudu katresnan? Lan kanggo kabèh iki, apa aku kudu nampa emas minangka balesan, sing dadi panyebab kabèh kejahatan lan gampang ngrusak kabèh kabeneran?

Mangkono pangandikane sang wali, sing ora gelem nampa apa-apa, lan mung amarga panyuwunan sang prabu sing tulus banget, piyambakipun gelem nampa – nanging mung gelem nampa emas saka sang prabu, ora kanggo diduwèni dhéwé, amarga piyambakipun langsung maringi kabèh sing dipikantuk marang sapa waé sing nyuwun.

Sateruse, manut ajakaning sang wali iki, Kaisar Constantius ngeculake imam, diakon, lan kabèh rohaniawan lan abdi gréja saka pajeg, amarga dianggep ora pantes yèn abdi Sang Raja kang Langgeng mbayar pajeg marang raja fana. Sawisé pamitan marang kaisar lan miwiti lelampahan bali, sang wali disambut ing omahé sawijining wong Kristen sing taat sing ditemoni ing dalan. Ing kono, ana sawijining wanita pagan sing ora bisa basa Yunani teka marang dhèwèké. Dhèwèké nggawa anak lanangé sing wis mati ing pangkuané lan, kanthi nangis kenceng, nyelehaké anak mau ing sikilé sang wali. Ora ana siji waé sing mangertos basané, nanging luhé sing mili cetha nuduhaké yèn dhèwèké nyuwun marang sang wali supaya mbangkitaké anaké sing wis mati. Nanging sang wali, sing nyingkiri kamulyan sia-sia, wiwitané nolak nindakaké mujijat mbangkitaké wong mati iki; nanging amarga welas asih, dhèwèké kagugah déning tangisé ibu sing ngrerontah lan takon marang diakoné, Artemidotus:

'Apa sing kudu kita lakoni, sedulur?'

"Kok panjenengan takon marang kula, Rama?" mangsuli diakon. "Apa maneh sing bisa panjenengan tindakake kajaba nyuwun marang Kristus—Pemberi Urip, sing wis mangsuli pandonga panjenengan pirang-pirang kaping? Yen panjenengan wis marasake raja, mesthine panjenengan ora bakal nglirwakake wong mlarat lan wong sing butuh pitulungan?"

Kanthi nambah semangat welas asih amarga pitutur wicaksana iki, sang wali nganti kélangan luh lan, sujud ing dhengkul, nyuwun marang Gusti kanthi pandonga sing khusyuk. Lan Gusti, sing lumantar Elia lan Elisha wis mbalèkaké urip marang putrané janda Zarepat lan wanita Sunem (1 Raja-raja 17:21; 4 Raja 4:35), ngrungokake uga pandonga Santo Spyridon lan mbalekake napas urip marang bayi pagan kuwi, sing sawise urip maneh langsung nangis. Ibune, weruh anaké urip, tiba mati amarga kabungahan: ora mung lara abot lan sedhih sing bisa matèni manungsa, nanging kadhang kabungahan sing kakehan uga bisa nduwèni akibat sing padha. Mangkono, wanita iku mati amarga kabungahan, nalika patié nyemplungaké para panonton – sawisé kabungahan sing ora disangka amarga bayi iku urip manèh – menyang sedhih lan luh sing ora disangka. Banjur sang wali takon manèh marang diakon:

'Apa sing kudu kita lakoni?'

Diaken mau mbaleni pitutur sadurunge, lan sang wali manèh nyuwun marang Gusti. Nggunggungaké paningalé marang langit lan ngangkat pikirané marang Gusti, dhèwèké ndedonga marang Panjenengané sing maringi ambegan urip marang wong mati lan sing ngowahi kabèh mau kanthi kersané siji. Banjur dhèwèké kandha marang wong wadon sing wis seda, sing lagi nggleleng ing lemah:

'Bangun lan ngadeg ing sikilmu!'

Lan dheweke tangi, kaya tangi saka turu, banjur nyekel putrané sing isih urip ing pangkuané.

Wong suci nglarang wanita iku lan kabèh sing ana ing kono supaya ora ngandhani sapa-sapa bab mujijat mau; nanging diaken Artemidotus, sawisé wong suci seda, amarga ora gelem meneng bab kamulyan lan kakuwatané Gusti Allah sing kawujud lumantar abdi agungé Gusti Allah, Spyridon, nyritakaké marang para umat kabèh apa sing wis kelakon.

[8760] Kajaba iku, perlu dicathet yèn Kaisar Constantius luwih milih para bidah Arian.

Nalika sang wali mulih, ana wong lanang teka marang dhèwèké sing kepéngin tuku satus kambing saka kandhangé. Wong suci kandha marang dheweke supaya mbayar rega sing wis disepakati lan banjur njupuk apa sing wis dituku. Nanging wong iku mbayar kanggo sangang puluh sanga wedhus lan ndhelikake rega siji, mikir yèn wong suci—sing ing kesederhanaan atiné ora keganggu babagan urip donya—ora bakal weruh. Nalika padha ana ing kandhang ternak, sang wali kandha marang panuku supaya njupuk wedhus sakpira sing wis dibayar, lan panuku, sawise misahake satus wedhus, ngusir wedhus-wedhus mau metu saka pager. Nanging salah siji wedhus, kaya-kaya dadi abdi sing pinter lan setya, amarga ngerti yen dheweke durung didol dening tuwane, ora suwe bali maneh lan mlayu mlebu kandhang. Panuku nyekel maneh lan narik dheweke saka mburine, nanging dheweke bisa uwal lan mlayu bali menyang kandhang. Kanthi mangkono, dheweke bisa uwal saka cengkramane telu kaping lan mlayu bali menyang kandhang, nalika dheweke kanthi paksa nggawa dheweke lunga; pungkasané, dheweke ngangkat dheweke menyang pundhaké lan nggawa dheweke adoh, nalika dheweke mblèk banter, nyundhul sirahé nganggo tanduké, ngglundhung lan nglawan, nganti kabèh sing nyekseni padha gumun. Banjur Santo Spyridon, sing wis mangertèni apa sing kedadéyan nanging ora péngin mbukak aib panuku sing curang ing ngarepé kabèh wong, kandha alon marang dhèwèké:

'Delengen, anakku, kéwan iki mesthi ana sababé tumindak kaya ngéné, ora gelem digawa marang kowé: apa kowé mbok menawa ora mbayar rega sing pantes? Apa ora kuwi sababé dhèwèké ngglitik metu saka cengkeramanmu lan mlayu menyang pager?'

Panuku kuwi isin, ngakoni dosane lan nyuwun pangapura; banjur mènèhi dhuwit lan njupuk kambing mau – lan kambing iku dhéwé mlaku alus lan meneng mlebu omahé wong sing tuku, ngetutaké tuwané sing anyar.

Ing pulo Siprus ana sawijining desa sing dijenengi Friera. Sawise teka ing kana amarga sawijining urusan, Santo Spyridon mlebu ing gréja lan maringi dhawuh marang salah siji wong sing ana ing kono, sawijining diaken, supaya ngaturake pandonga sing cekak: santo kuwi kesel amarga lelungan adoh, luwih-luwih amarga wektu kuwi mangsa panèn lan panas banget. Nanging diakon mau wiwit nglakoni dhawuhe kanthi alon-alon, kanthi sengaja ngulur-ulur pandonga, kaya-kaya ngucapake pangibadah lan nyanyi kanthi bangga, lan cetha ngetokake swarane. Sang wali ndeleng dheweke kanthi nesu, sanadyan saktenane dheweke wong sing alus atine, lan nalika nyalahake dheweke, ngendika: 'Meneng!' Lan sakwise kuwi, diakon mau langsung bisu: dheweke ora mung kelangan swara nanging uga kurnia bisa ngomong, lan dheweke ngadeg kaya ora nduwé ilat. Kabeh wong sing ana ing kono padha ketakutan. Kabar babagan apa sing kelakon nyebar kanthi cepet ing saindenging desa, lan kabeh warga padha teka kanggo nyekseni mujijat mau lan padha kebak rasa wedi. Diaken mau tiba ing sikilé sang wali, nglambai-lambai nyuwun supaya bisa ngomong manèh, déné kanca-kanca lan seduluré diaken mau uga nyuwun marang uskup supaya paring pitulungan sing padha. Nanging sang wali ora langsung maringi panyuwunan mau, amarga panjenengané tegas marang wong sombong lan angkuh; lan pungkasané, panjenengané ngapura marang wong sing salah, mbalèkaké omongané lan mbalèkaké marang dhèwèké karunia bisa ngomong; Nanging ing wektu sing padha, dhèwèké maringi paukuman marang dhèwèké kanthi ora mbalèkaké cetha kabèh omongané, lan ninggalaké dhèwèké nganti pungkasaning uripé kanthi swara ringkih, ngelantur lan gagap, supaya dhèwèké ora gumun marang swarané utawa pamer marang cetha omongané.

Ing sawijining dina, Santo Spyridon mlebu gréja ing kuthaé kanggo ibadah sore. Kedadéyané ora ana sapa-sapa ing gréja kajaba para rohaniawan. Nanging, dhèwèké mréntah supaya akèh lilin lan lampu dinyalakaké lan dhèwèké ngadeg ing ngarep mezbah kanthi pangurmatan rohani. Lan nalika, ing wektu sing wis ditemtokake, piyambakipun ngumumake, 'Tentrem kagem panjenengan sedaya!' – lan boten ana jama'ah ingkang mangsuli salam tentrem saka sang wali – dumadakan krungu swara akèh saka ing dhuwur, ngumumake, 'Lan kagem roh panjenengan.' Paduan swara iki ageng lan harmonis, lan swarane luwih manis tinimbang nyanyian manungsa apa wae. Diaken, sing maca ektenia, kebak rasa ngeri nalika krungu, sawise saben ektenia, nyanyian kang endah saka ndhuwur: 'Gusti, welasi!'. Nyanyian iki krungu malah déning wong-wong sing adoh saka gréja, akèh sing banjur kesusu menyang kana; lan nalika padha nyedhak gréja, nyanyian éndah kuwi saya ngisi kuping lan nyenengaké atiné. Nanging nalika padha mlebu gréja, padha ora weruh sapa-sapa kajaba sang wali lan sawatara pangurus gréja, lan padha ora bisa maneh krungu kidungan swarga kuwi, sing ndadekake padha gumun banget.

Ing wektu liyane, nalika sang wali uga lagi ana ing gréja sajrone ibadah sonten, lampu mau entèk minyak lan geni wiwit mati. Sang wali krasa sedhih amarga wedi yèn lampu mati, kidungan gréja bakal mandheg lan paugeran gréja sing lumrah ora bakal dipatuhi. Nanging Gusti Allah, sing maringi apa sing dikarepake wong-wong

sing wedi marang Panjenengané, maringi dhawuh supaya lampu kuwi kebak lenga, kaya kendi janda biyèn ing jaman nabi Elisha (2 Raja 4:2–6). Para pangurus gréja nggawa piranti, diseleh ing sangisore lampu, lan kebak lenga kanthi mujijat. Minyak sing nyata iki cetha dadi pratandha sih rahmaté Gusti sing akèh, kang nggenepi Sang Spyridon lan kang digunakaké kanggo nyukupi umaté lumantar pangandikane.

Ing pulo Siprus ana kutha sing dijenengi Kyrena. Ing sawijining wektu, Santo Spyridon lelungan menyang kana saka Trimythous kanggo urusan, ditemani dening muridé, Tryphilius, sing nalika semana wis dadi Uskup Leukousia ing pulo Siprus. Nalika padha nyabrang Gunung Pentadaktylos lan tekan panggonan sing dijenengi Parimna (kawentar amarga kaendahané lan tetandurané sing subur), Tryphilius kagum marang panggonan kuwi lan kepéngin nduwéni sawatara tanah ing kono kanggo gréja dhéwé. Panjenengané merenung bab iki suwé dhéwé; nanging pikirane ora bisa ndhelik saka paningal rohani Bapa Agung sing waskitha, sing banjur ngendika marang panjenengané:

'Ngapa, Trifilius, kowe tansah nggatekake bab sing sia-sia lan ngidamake tanah lan kebon sing sejatine ora ana regane lan mung katon kaya barang gedhe, lan regane sing palsu kuwi nyurung ati wong-wong kepengin nduweni? Bandha kita sing ora bisa ilang ana ing swarga (1 Pet. 1:4), Kita duwé *panggonan sing ora digawe nganggo tangan* (2 Kor. 5:4)—upayakna iki lan senengna dhisik (liwat renungan marang Gusti Allah): iku ora bisa pindhah saka siji kahanan menyang kahanan liya, lan sapa waé sing tau dadi duwéné bakal nampa warisan sing ora bakal tau ilang.

Tembung-tembung iki maringi paedah gedhe marang Tryphilius, lan salajengipun, lumantar gesangé sing sejati Kristen, piyambakipun nggayuh status dadi wadah pilihané Kristus, kados Rasul Paulus, lan dianggep pantes nampi peparing tanpa cacah saka Gusti Allah.

Mangkono Santo Spyridon, amarga piyambakipun wicaksana, nuntun tiyang sanès dhateng kabecikan; lan tumrap tiyang-tiyang ingkang ngetutaké piwulang lan pituturipun, punika migunani, déné tiyang-tiyang ingkang mbantah punika nemu pungkasan ingkang mlarat, kados ingkang kacritakaké ing ngandhap punika.

Sawijining pedagang, sing manggon ing Trimifunt, mangkat menyang nagara manca kanggo dagang lan manggon ing kana suwéné rolas wulan. Ing wektu kuwi, bojone selingkuh lan ngandhut. Nalika pedagange bali menyang omah, dhèwèké weruh yèn garwané lagi ngandhut lan mangertèni yèn garwané wis selingkuh nalika dhèwèké adoh. Dhèwèké nesu banget, banjur nggebuk garwané lan amarga ora péngin urip bareng manèh, ngusir garwané metu saka omahé; sawisé kuwi dhèwèké marani Saint Spyridon lan nyritakaké kabèh mau, njaluk pitutur. Wong suci kuwi, banget sedhih amarga dosa bojone lan lara atine bojone, ngundang bojone lan tanpa takon apa pancen dheweke wis dosa—awit kandute lan anak sing dikandut saka selingkuhe wis dadi bukti dosane—ngomong terus terang marang dheweke:

'Ngapa kowe wis ngrusak amben bojomu lan ngrusak asrama omahé?'

Nanging wong wadon iku, sing wis ilang rasa isin, wani goroh kanthi terang-terangan, ngaku yèn dhèwèké ngandhut ora saka wong liya, nanging saka bojone. Wong-wong sing ana ing kono malah luwih nesu marang dhèwèké amarga gorohé tinimbang amarga zinahé dhéwé, lan padha kandha marang dhèwèké:

'Kepiye kowe bisa ngomong yèn kowe ngandhut saka bojomu nalika dhèwèké wis rolas sasi adoh saka omah? Apa bayi sing wis dikandhut bisa tetep ana ing kandungan rolas sasi, utawa malah luwih suwe?'

Nanging dhèwèké tetep ajeg lan negesaké yèn bayi sing dikandhut mau ngentèni bapaké bali supaya bisa lair ing ngarsané. Kanthi mbela goroh kaya ngono lan sing padha, lan mbantah karo sapa waé, dhèwèké nggawe rusuh lan muni yèn dhèwèké wis difitnah lan dianiaya. Banjur Santo Spyridon, sing kepéngin ngajak dhèwèké tobat, alus kandha marang dhèwèké:

Wadon! Kowé wis tiba ing dosa gedhé – lan pangapurané uga kudu gedhé, awit isih ana pangarep-arep kaslametan kanggo kowé: ora ana dosa sing luwih gedhé tinimbang sih-rahmaté Gusti Allah. Nanging aku weruh yen zinahmu wis marakake putus asa, lan putus asamu marakake ora isin, lan pantes kowe nampa paukuman sing cocog lan cepet; lan sanadyan mangkono, nalika kita maringi kowe wewengkon lan wektu kanggo tobat, kita nyatakake marang kowe ing ngarep kabeh: bocah iku ora bakal metu saka kandhunganmu nganti kowe ngucapake bebener, tanpa ndhelikake nganggo goroh apa sing bisa dideleng sanajan wong wuta, kaya sing diomongake.

Tembung sang wali iku ora suwe kelakon. Nalika wayahe wong wadon iku arep nglairake, dhèwèké kaserang lara abot sing nyebabake sangsara gedhé amarga ngalang-alangi bayi metu saka kandhunge. Nanging, amarga atiné wis atos, dhèwèké ora gelem ngakoni dosané, mula dhèwèké mati kanthi nyeri tanpa nglairake.

Nalika sang resi krungu bab iki, piyambakipun klenyeng, nyesel amarga wis maringi paukuman kaya ngono marang wong sing dosa, lan ngendika:

'Aku ora bakal maneh maringi paukuman marang wong, yen apa sing tak kandhakake kelakon kanthi cepet ing uripe.'

Ana sawijining wanita jenenge Sofronia, sing saleh lan taat, nduwèni bojo sing dèrèng pracaya. Dhèwèké wis kaping pirang-pirang nyuwun tulung marang Santo Spyridon lan nyuwun kanthi tulus supaya nyobi ngowahi bojoné dadi pracaya marang iman sing sejati. Bojoé iku tangga teparoé Santo Spyridon lan ngajeni dhèwèké banget; malah, minangka tangga teparo, kadhangkala padha sowan ing omahé siji lan sijiné. Ing sawijining dina, akèh tangga teparoé santo lan tangga teparoé wong pagan kuwi padha kumpul; pasangan mau uga ana ing kono. Lan dumadakan, santo kuwi kandha marang salah siji abdi, banter nganti kabèh krungu:

Ana utusan ing gapura, dikirim déning buruh sing ngopeni ternakku, ngandhani yèn kabèh ternak, nalika buruh iku turu, wis ilang lan nyasar mlebu gunung: lunga lan kandhaa marang buruh sing ngutus yèn buruh sing ngutus mau wis nemokaké kabèh ternak kuwi aman lan waras ing sawijining guwa.'

Abdi mau lunga lan nyampekake pangandikane sang wali marang utusan kuwi. Sawisé kuwi, durung sempat wong-wong sing padha kumpul tangi saka meja, teka maneh utusan saka penggembala – nggawa kabar yèn kabèh ternak wis ketemu. Krungu iki, wong pagan kuwi kaget banget amarga Santo Spyridon ngerti apa sing kedadeyan ing panggonan sing ora katon kaya-kaya kedadeyan ing ngarep mripate; dhèwèké mbayangaké yèn sang wali iku salah siji déwa, lan kepéngin nindakake marang dhèwèké apa sing tau ditindakaké déning warga Likaonia marang Rasul Barnabas lan Paulus[8761] , yaiku nggawa kéwan kurban, nyiapaké karangan kembang lan nindakake pangorbanan. Nanging sang wali kandha marang dhèwèké:

Aku dudu dewa, nanging mung abdi Gusti Allah lan manungsa, ing saben bab padha karo kowe. Bab kawruhku babagan apa sing kelakon ing balik lawang sing ditutup, iku diparingi marang aku dening Gustiku; lan yen kowe uga pracaya marang Panjenengané, kowe bakal mangertèni agungé panguwasa lan kakuwasané Panjenengané.'

Saka sisihé, Sofronia, garwané wong pagan kuwi, nyekel kasempatan mau, wiwit ngyakinké bojone supaya nyingkirké ilusi pagan, ngerti marang Gusti Allah sejati siji, lan pracaya marang Panjenengané. Pungkasané, kanthi kuwasa sih rahmaté Kristus, wong pagan kuwi malih kapercayan marang iman sing sejati lan padhang lumantar baptisan suci. Mangkono *'bojo sing ora precaya'*[8762] (1 Kor. 7:14) kaslametaké, kaya sing diandharaké Santo Paulus Rasul.

Ana uga crita bab asoré Sang Spyridon sing bejo, kepiyé sanadyan dhèwèké wong suci lan ahli mujijat gedhé, dhèwèké ora ngrèmèhaké ngopeni wedhus bisu lan dhèwèké dhéwé sing lunga nggoleki wedhus-wedhus mau. Ing sawijining wengi, para maling mlebu kandhang wedhus, nyolong sawetara wedhus lan arep mlayu. Nanging Gusti Allah, sing nresnani abdi Panjenengané lan nglindhungi bandha sithik, ngiket para maling kanthi kenceng nganggo ranté sing ora katon, supaya ora bisa metu saka kandhang, lan tetep ana ing kahanan kuwi, nglawan kersané, nganti esuk. Nalika subuh, sang wali teka marang wedhus lan nalika weruh para maling kaiket déning kuwasa Gusti ing tangan lan sikilé, piyambakipun mbebasake para maling mau lumantar pandonga lan ngélingake— —aja ngidam apa sing kagungané wong liya, nanging urip saka gawean tangané dhéwé; banjur panjenengané maringi siji wedhus jantan supaya, kaya sing diandharaké dhéwé, 'gaweyané lan wengi tanpa turu ora dadi sia-sia', lan ngutus wong-wong mau lunga kanthi tentrem.

Ana sawijining pedagang saka Trimifunt sing biyasa nyilih dhuwit marang sang wali kanggo urusan dagangé, lan nalika bali saka lelungan dagangé, dhèwèké mbalèkaké dhuwit mau, sang wali biasané kandha supaya dhèwèké nyimpen manèh dhuwit mau ing kothak sing wis dijupuk. Dheweke ora pati peduli karo kauntungan donya nganti ora tau mriksa apa wong sing utang wis mbayar utange kanthi bener! Sajrone wektu kuwi, pedagang kuwi wis bola-bali nindakake iki, njupuk dhuwit saka peti kuwi dhewe kanthi restu sang wali,

---

[8761] Warga Lystra, sawijining kutha ing Lykaonia (Asia Cilik), nyasabake Rasul Paulus lan Barnabas minangka dewa-dewa pagan Zeus lan Hermes. (Kisah Para Rasul 14:13.)

[8762] Apa sing dikarepake Paulus nganggo tembung-tembung iki yaiku, sejatine, yèn kahanan ora resik saka bapak pagané, kaya-kaya, diimbangi déning kasucian ibu Kristen lan ora ditularaké marang anak-anak sing lair saka perkawinan kaya ngono. Nanging, wis cetha manawa nikah karo wong wadon (utawa priya) Kristen, kanggo wong pagan (lanang utawa wadon), iku sawijining langkah alamiah tumuju pangsuciyan sakabehe, yaiku tumuju panriman iman Kristen.

banjur nyelehake maneh dhuwit sing digawa bali menyang peti kuwi, lan usahane saya maju. Nanging sawijining dina, keseret karo keserakahan, dhèwèké ora nyelehaké emas sing digawa mau ing kothak nanging disimpen dhéwé, lan ngandhani sang wali yèn wis diselehaké. Ora suwe, dhèwèké dadi mlarat, amarga emas sing didhelikaké ora mung ora nggawa bathi, nanging uga nyirnakaké kasuksesan dagangé lan, kaya geni, nglelepaké kabèh bandha-bandhané. Banjur pedagang kuwi menyang wong suci manèh lan nyuwun utangan. Wong suci banjur ngutus dhèwèké menyang kamar turu ing ngendi peti iku ana supaya dhèwèké bisa njupuk dhéwé. Dhèwèké kandha marang pedagang:

'Melu lan njupukna, yen kowe sing nyimpen ing kana.'

Pedagang kuwi lunga, nanging nalika ora nemu dhuwit ing peti, bali marang sang wali kanthi tangan kosong. Sang wali kandha marang dheweke:

'Nanging, sedulurku, ora ana tangan liya kajaba tanganmu sing tau nyentuh peti iku nganti saiki. Dadi, yen kowe pancen nyimpen emas ing kono wektu semana, mesthi kowe isa njupuk maneh saiki.'

Isin, pedagange kuwi nyungkur ing sikilé sang wali lan nyuwun pangapura. Sang wali langsung ngapura, nanging ing wektu sing padha ngandhani minangka piwulang, yèn dhèwèké ora kena ngidam-idam apa sing diduwèni wong liya lan ora kena ngrusak nuraniné nganggo tipu lan goroh. Mula, bathi sing dipikolehi saka goroh iku dudu bathi sejati, nanging pungkasané malah rugi.

Dewan uskup nate diadakake ing Alexandria: Patriark Alexandria nglumpukake kabeh uskup ing sangisore panguwasa lan kepengin, lumantar pandonga bebarengan, nglawan lan ngrusak kabeh arca-arca pagan, sing isih akeh ana ing kana. Mula, nalika akèh pandonga sing khusyuk—bèbarengan lan piyambakan—diaturaké marang Gusti, kabèh arca ing kutha lan sakupengé ambruk; mung ana siji arca, sing banget diurmati déning wong-wong pagan, sing tetep utuh ing panggonané. Sawisé patriark ndedonga suwé lan semangat kanggo ngrusak arca iki, sawijining wengi, nalika dhèwèké lagi ndedonga, dhèwèké weruh wahyu ilahi lan dhèwèké diprentah supaya aja sedhih yèn arca kuwi durung rusak, nanging luwih becik ngutus Spyridon, Uskup Trimythous saka Siprus, amarga arca iku disengaja dibiarkan ngadeg supaya bisa remuk dening pandonga sang wali iki. Patriark langsung nulis layang marang Santo Spyridon, ing layang iku dhèwèké ngundang dhèwèké menyang Alexandria lan nyritakaké panglihatané, banjur layang iku langsung dikirim menyang Siprus. Sawisé nampa layang mau, Santo Spyridon munggah kapal lan miwiti pelayaran menyang Alexandria. Nalika prau mandheg ing pelabuhan sing dikenal minangka Neapolis, lan sang wali mudhun ing daratan, ing wektu kuwi uga arca ing Alexandria, bebarengan karo pirang-pirang mezbahé, ambruk remuk; mulané wong-wong ing Alexandria padha ngerti rawuhé Sang Wali Spyridon. Amarga nalika patriark krungu yèn berhala kuwi wis ambruk, piyambakipun kandha marang para uskup liyané:

'Kanca-kanca! Spyridon saka Trimythous wis nyedhak.'

Lan kabèh mau, sawisé padha nyiapaké, padha metu sowan marang sang wali lan, sawisé nampani kanthi pakurmatan, padha bungah amarga rawuhé ing antarané wong-wong mau saka pangripta mujijat agung lan pepadhanging donya.

Para sejarawan gereja Nikephoros[8763] lan Sozomen[8764] nyerat manawa Santo Spyridon nggatekake banget supaya tata upacara gereja dituruti kanthi ketat lan supaya Kitab Suci dijaga sakabehe, nganti tembung pungkasan. Ing sawijining wektu, kedadeyan kaya ing ngisor iki. Ing pulo Siprus, pasamuan para uskup saka saindenging pulo dianakake kanggo mbahas prakara gerejawi. Ing antarané para uskup mau ana Santo Spyridon lan Tryphilius sing wis kasebut mau – sawijining priya sing sugih kawruh ilmiah, amarga wis nglampahi pirang-pirang taun ing masa mudhané ing Berytus[8765] sinau Kitab Suci lan élmu pengetahuan.

Para bapa sing padha kumpul nyuwun marang dhèwèké supaya maringi khotbah marang umat ing gréja. Nalika dhèwèké lagi khotbah, dhèwèké kelingan marang tembungé Kristus sing diucapaké marang wong lumpuh: *'Munggah, lan angkat ambenmu'* (Markus 2:12). Trifillius ngganti tembung *'amben'* karo 'kasur' lan kandha:

[8763] Nikephoros Kallistos – sawijining sejarawan gereja sing urip ing abad kaping 14. *Sejarah Gereja*-e, ing 18 buku, nyakup periode nganti seda Kaisar Bizantium Phokas (611).

[8764] Sozomen – sejarawan gereja abad kaping 5, nulis sajarah Gereja saka taun 323 nganti 439.

[8765] Berytus – saiki Beirut – iku kutha Fenisia kuna ing pesisir Segara Mediterania; kutha iki ngrembaka utamane ing abad kaping 5 lan misuwur amarga sekolah retorika, puisi, lan hukum sing bergengsi; saiki dadi pusat administrasi utama Siria Turki Asia lan pelabuhan kunci ing pesisir Siria, kanthi populasi nganti 80.000 jiwa.

'Munggah lan angkat kasurmu.*'* Nalika krungu kuwi, Santo Spyridon munggah saka kursine lan, ora bisa nampa pangowahan tembungé Kristus kuwi, kandha marang Trifillius:

"Apa kowe pancen luwih unggul tinimbang sing ngucap 'amben', nganti kowe isin karo tembung sing digunakake?"

Sawisé ngomong kuwi, dhèwèké metu saka gréja ing ngarepé kabèh wong. Lan dhèwèké nindakake kuwi ora amarga niat ala, utawa amarga dhèwèké dhéwé pancèn ora nduwé pendhidhikan: kanthi alus ndadèkaké Trifillius isin—sing bangga karo kecerdasane—dhèwèké mulang dhèwèké supaya nduwé andhap asor lan alus. Luwih saka kuwi, Santo Spyridon nampa pakurmatan ageng (ing antarané para uskup) minangka sing paling tuwa umuré, kondhang amarga uripé sing luhur budi, dadi uskup pisanan lan ahli mujijat gedhé; mula, amarga ngajeni dhèwèké, kabèh wong uga ngajeni tembung-tembungé.

Kurnia lan sih ageng saka Gusti Allah nyawiji marang Sang Venerable Spyridon nganti nalika panèn ing wektu paling panas ing dina, sirah suci panjenengané kapanggih katutupan embun adhem sing mudhun saka dhuwur. Iki dumadi ing taun pungkasan uripé. Panjenengané lunga menyang panèn bareng karo para panèn (awit panjenengané andhap asor lan makarya bareng karo wong-wong mau, ora gumunggung amarga pangkaté sing dhuwur), lan wasana, nalika piyambakipun lagi ngundhuh panèn ing sawah, dumadakan, ing tengahing panasé dina, sirahipun kesiram embun, kados ingkang naté kelampahan ingkang kelakon ing bulu wedhusipun Gideon (Hakim-Hakim 6:38), lan kabéh tiyang ingkang wonten ing sawah kathah ingkang nyekseni punika sami gumun. Banjur rambute ing sirahé ujug-ujug owah: ana sing dadi kuning, ana sing ireng, lan ana uga sing putih, lan mung Gusti Allah piyambak sing ngerti sebabe iki kelakon lan apa pratandhaé. Wong suci iku nyentuh sirahé nganggo tangané lan marang wong-wong sing ana ing kono yèn wayahe nyawane lunga saka badané wis cedhak, lan dhèwèké wiwit ngélingaké kabèh wong supaya nindakaké kabecikan, lan utamané tresna marang Gusti Allah lan marang sesaminé.

Sawetara dina sawisé, nalika lagi ndedonga, Santo Spyridon nyerahaké nyawa sing suci lan bener marang Gusti[8766] , sing wis dilayanani kanthi kabeneran lan kasucian sajrone uripé, lan dikubur kanthi pakurmatan ing Gréja Para Rasul Suci ing Trimifunt[8767] . Ing kono ditetepake supaya ngeling-eling dhèwèké saben taun, lan akèh mujijat kelakon ing kuburé kanggo kamulyaning Gusti Allah sing nggumunake, kang dimulyakaké ing para kudusé, Rama, Putra lan Roh Suci, marang Panjenengané mugi ana kamulyan, panuwun, pakurmatan lan ibadah saka kita salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 1:

Ing Konsili Kapisan Panjenengan rawuh minangka juara lan pambabar mukjizat, ya Roh Gusti Spiridon, bapa kita. Mangkono, sawise nguripake wong mati saka kuburan, Panjenengan ngowahi ula dadi emas; lan nalika Panjenengan ngaturake pandonga suci, Panjenengan dibantu dening Malaikat-malaikat paling suci. Kamulyan marang Panjenengané sing paring kakuatan, kamulyan marang Panjenengané sing maringi makutha, kamulyan marang Panjenengané sing nindakake kabèh panyembuhan lumantar panjenengan.

[8766] St Spiridon séda watara taun 348.

[8767] Kanthi sih-rahmaté Gusti, relik suci St Spiridon tetep ora bosok lan, sing paling nggumunake, kulit awaké isih alus kaya daging manungsa. Relik-reliké disimpen ing Trimythous nganti pertengahan abad kaping pitu, nalika amarga serangan barbar, relik-relik mau dipindhahaké menyang Konstantinopel. Ing pungkasan abad kaping 12 utawa wiwitan banget abad kaping 13, miturut kasaksian Uskup Agung Anthony saka Novgorod, sing wis lelungan menyang panggonan suci, sirah sing kinurmatan saka wali disimpen ing Gréja Para Rasul Suci ing Konstantinopel, nalika tangané lan reliké disimpen ing sangisore mezbah Gréja Santa Maria Odigitria. Bab para peziarah Rusia ing abad kaping 14 lan 15: Stephen saka Novgorod (1350), Diaken Ignatius (1389), Panitera Alexander (1391–1395) lan Hierodiaken Zosima (1420) ndeleng relik suci Santo Spyridon lan nyium relik kasebut ing Gréja Para Rasul Suci ing Konstantinopel. Ing tanggal 29 Mei 1453, sawijining imam sing jenenge George, dikenal minangka Kalokheret, mangkat karo relik suci mau menyang Serbia, lan saka kana, ing taun 1460, menyang pulo Corfu. Ing separo kapisan abad kaping 18, sawijining peziarah Rusia sing jenenge Barsky ndeleng relik kasebut ing pulo kuwi, ing kutha sing jenenge padha, ing Gréja St Spiridon; relik-relik mau lengkap, kejaba tangan tengen, sing disimpen ing Roma ing Gréja Ibune Gusti, sing dikenal minangka 'Gréja Anyar', cedhak Piazza Pasquino.

Kontakion, Nada 2:

Liwat katresnané Kristus, ya Sang Linuwih Suci, panjenengan kapancung; nancepake pikiran panjenengan marang esuké Roh Suci, liwat pandelengan panjenengan sing wicaksana panjenengan nemokake pakaryan sing nyenengake Gusti Allah, sawise dadi mezbah ilahi, nyuwun pepadhang ilahi kanggo kabèh.

Peringatan Santo Alexander, Martir Suci lan Uskup Yerusalem

Dipepering ing tanggal 12 Desember

Santo Alexander, Sang Martir Suci, sing kanthi gagah berani makarya lan nandhang sangsara kanggo pracaya marang Kristus, iku salah siji saka akèh murid sing diklumpukaké déning Klemens saka Aleksandria[8768] , guru paling misuwur ing Gréja ing abad kaping telu, ing sakupengé ing Aleksandria, lan dadi kanca raketé Origen[8769] . Ing wiwitan abad kaping telu, Santo Alexander diangkat dadi uskup Flavia ing Kapadokia[8770] . Nalika panganiayaan ing jaman Septimius Severus[8771] , amarga semangaté marang iman Kristen, dhèwèké dipenjara lan kasiksa ing sela pirang-pirang taun. Sawisé dibebasaké saka panjara, sang wali ngrasa kepéngin ngurmati panggonan-panggonan suci ing Yerusalem[8772] , ing kono dhèwèké ditampa déning wong-wong lan para pertapa sing wis diwènèhi kabar saka Gusti bab rawuhé, lan lumantar wahyu langit sing cetha, dhèwèké kapilih dadi pamaréntah bebarengan karo Patriark Narkissos sing wis tuwa saka Yerusalem[8773] . Sajrone sak generasi—38 taun—Santa Alexander ngatur Gréja Yerusalem kanthi wicaksana[8774] . Dhèwèké misuwur amarga katresnané marang kawruh.

Nalika ngladeni Gréja Yerusalem, dhèwèké ngadegaké perpustakaan ageng nganggo biaya dhéwé kang ngemot Kitab Suci lan karya-karya panulis Kristen sing ana ing wektu kuwi[8775] . Ing mangsa panganiayaan nalika jaman Decius, Santo Alexander dipanggil menyang Kaisarea ing Palestina[8776] kanggo diadili, lan ing kono dhèwèké ngakoni Kristus kaping pindho. Dheweke dipenjara, manggon ing kana suwene wektu lan ing kana nyerahake nyawane marang Gusti[8777] .

Peringatan Panggure Martir Razumnik

Dirilis tanggal 12 Desember

[8768] Klemens saka Alexandria – salah siji sarjana Kristen sing paling pinunjul lan misuwur ing abad-abad awal – ing taun 217, sepuh (guru) ing Sekolah Kateketik Alexandria sing misuwur, sing amarga posisine ing tengahing pangajaran lan kabudayan donya wis nduwèni watak minangka lembaga pendidikan teologi lan kabudayan, narik akèh siswa sing wis terdidik mlebu ing temboke.

[8769] Origen – muridé Klemens saka Alexandria lan guru Kristen paling misuwur ing abad kaping telu – wiwitane dadi salah siji pambicara paling unggul ing Sekolah 'Katekis' Alexandria. St Alexander, sawisé mimpin Gréja Yerusalem, amarga ngajèni lan paseduluran karo Origen, maringi idin marang dhèwèké kanggo mènèhi khotbah ing ngarsané ing Gréja Yerusalem; lan amarga maringi idin iki marang wong awam kanggo mènèhi khotbah ing gréja ing ngarsané uskup, dhèwèké dikutuk déning Demetrius, Uskup Alexandria lan mungsuhé Origen; nanging St Alexander nunjukaké marang dhèwèké tuladha saka gréja-gréja liya, lan sakbanjuré malah ngangkat Origen dadi presbiter, sing nyulut manèh perselisihan antarané dhèwèké lan Demetrius.

[8770] Kappadokia – sawijining wewengkon amba ing sisih wétan Asia Cilik. Flavia – salah siji kutha ing Kappadokia.

[8771] Watara taun 209–210 – Septimius Severus – kaisar Romawi – mrentah saka taun 193 nganti 211.

[8772] Iki ana ing taun 212.

[8773] Narcissus njabat minangka patriark watara taun 196 lan banjur maneh ing taun 212.

[8774] Saka taun 212 nganti 250.

[8775] Kajaba iku, perpustakaan iki uga digunakake ing jamane (ing abad kaping 4) dening sejarawan gerejawi misuwur Eusebius, sing nyimpen ing sajarahé cathetan babagan uripé Santo Alexander saka Yerusalem.

[8776] Caesarea ing Palestina – ing pesisir wétan Segara Mediterania, salah siji kutha paling sugih lan paling megah ing Palestina; dijenengi kanggo ngajeni Kaisar (Octavius) Augustus déning Herodes, Raja wong Yahudi, sing mbangun kutha-kutha lan candhi ing endi-endi kanggo ngajeni Kaisar lan ngias Caesarea. Saiki, ing panggonan kutha sing biyen megah kuwi, ana ara-ara gersang amba kang mung kebak tumpukan reruntuhan.

[8777] St Alexander saka Yerusalem séda ing taun 251.

Martiir Suci Razumnik[8778] iku wong Romawi lairé, lan nalika isih enom, diparingi kapitadosan déning wong tuwané marang Uskup Roma kanggo sinau Kitab Suci. Lan amarga nalika sinau Kitab Suci dhèwèké uga nuduhaké watak sing becik, dhèwèké diangkat dadi pamaca gréja. Nalika nyekel jabatan iki, dhèwèké mulang akèh wong babagan kesalehan lan iman sing sejati, sarta ngecam ibadah pagan lan nyalahké wong-wong sing nyembah arca. Nalika kabar iki tekan marang raja lan Santo Razumnik digawa ngadhepi raja kanggo dipriksa, dhèwèké kanthi wani ngakoni Kristus sanajan ing ngarepé raja. Amarga iku dhèwèké diwènèhi panyiksaan sing kejem, lan amarga dhèwèké tetep ajeg lan ora nyelakaké Kristus, sawisé nandhang sangsara suwé dhèwèké dihukum pati dipenggal sirah. Mangkono Santa Razumnik séda[8779] .

26 Desember

13 Desember (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Eustratius, Eugenius, Auxentius, Mardarius lan Orestes

Dirilis tanggal 13 Desember

Ing jaman pamaréntahan Kaisar Diocletian lan Maximian, paganisme nguwasani sakabèhé Kakaisaran Romawi, lan ana, kaya déné, saingan umum ing nyembah berhala, utamané – nalika paugeran kaisar dikirim marang para panguwasa provinsi lan hakim ing saindenging kutha lan desa, kang mréntahaké supaya padha nyawisaké sesajen lan kurban akèh marang para déwa ing dina-dina tartamtu lan dina raya. Paugeran iki njanjèkaké pangalembana kaisar, pakurmatan, lan kalungguhan paling dhuwur ing nagara marang sapa waé sing ngladèni para déwa kanthi sumringah; dene wong-wong sing nolak nyembah arca ngadhepi, sepisanan, penyitaan harta bendhane lan banjur, sawisé ngalami manéka siksaan, paukuman pati. Penganiayaan marang wong Kristen nyebar ing endi-endi, lan ing saindenging papan para gubernur provinsi lan panguwasa umum padha nyoba mbusak iman Kristen saka lumahing bumi sakabehe.

Ing wektu sing padha, para kaisar kabari yèn kabèh Armenia Agung lan Kapadokia[8780] mbangkang marang dhawuhé lan, kanthi sarujuk manunggal pracaya marang Kristus sing disalib lan nyandhak pangarep-arep sing teguh marang Panjenengané, kabaré padha arep misah saka Kakaisaran Romawi.

Kesal amarga kabar iki, Kaisar Diocletian nglumpukaké kabèh bangsawané lan sajrone telung dina wiwit ésuk nganti bengi padha rembugan carané ngilangaké agama Kristen sakabèhé. Banjur, sing paling dhisik, dhèwèké mbusak para gubernur Armenia lan Kapadokia saka jabatane, amarga dianggep durung pengalaman lan ora pantes dadi pamimpin provinsi sing dipasrahaké marang dhèwèké, sing gagal nggawe rakyat manut. Ing panggonané, dhèwèké milih loro wong Yunani, Lysias lan Agricola, priya sing atiné kasar lan kejem, sing dipasrahaké kanggo mimpin loro provinsi mau, kanthi Lysias ngawasi lan mbela tapel wates, lan Agricola ngatur administrasi umum saindenging diose. Kabèh pasukan ing loro provinsi mau uga dipasrahaké ing panguwasaé.

Nalika loro gubernur anyar teka ing panggonané, wiwit ana pembantaian tanpa welas asih marang wong-wong saka kabèh umur, tanpa ana panyelidikan, mung adhedhasar fitnah kosong saka mungsuh sing iri marang

---

[8778] Wong Romawi nyebut dheweke Synesius; wong Yunani nyebut dheweke Synetos – 'sing wicaksana'.

[8779] Wong wicaksana iki ngladeni dadi pamaca ing sangisoré Paus Sixtus (257–258); dhèwèké ngalami martir ing sangisoré Kaisar Aurelian (270–275). – Relik-reliké dipindhahaké saka Roma menyang pulo lan biara Reichenau ing taun 830.

[8780] Iki, mesthi wae, nyebutake sing diarani Armenia Cilik – provinsi Romawi ing antarané sumber kali Efrat lan Galas, dijenengi kaya ngono minangka kontras karo Armenia Agung – sawijining nagara pagunungan sing amba ing kulon semenanjung Asia Minor ing antarané Kali Kura lan sumber kali Tigris lan Efrat, sing dikuwasani wiwit abad kaping 2 nganti abad kaping 5 SM déning para raja saka suku dhéwé. – Kapadokia – sawijining wewengkon sing amba banget ing tengah-tengah pérangan wétan Asia Cilik, ing sisih kulon aliran dhuwur Kali Eufrat; biyen dadi salah siji nagara gedhé ing Asia, nanging kelangan kamardikané lan pungkasané dadi bagéan saka Kakaisaran Romawi minangka salah siji provinsiné (ing taun 17 utawa 18 Masehi). Kapadokia watesé karo Armenia Cilik, lan sing pungkasan mau suwé dianggep dadi bagéan saka sing sepisanan.

sapa waé sing Kristen: saben dina, wong Kristen digoleki, dicekel, lan diserahaké kanggo dieksekusi marang gubernur sing haus getih, kaya kéwan karnivora. Lysius, sing manggon ing kuthaSatalion[8781] , nalika nemokake wong Kristen ing endi wae – lanang utawa wadon – – sawisé nyiksa lan nyerang wong-wong mau kanthi sangsara lan panyiksaan, Lysius banjur ngirim wong-wong Kristen mau, sing diiket lan dijaga ketat, menyang Agricola, supaya ora mati ing tanah kelairané lan dikubur miturut adat Kristen déning sedulur lan kanca-kancané; lan kanthi mangkono, sawisé dipatèni ing tanah manca, wong-wong mau kaya sirna tanpa tilas. Agricola tumindak persis kaya ngono, ngirim wong Kristen sing ditangkep ing , Sebaste,[8782] marang Lysius ing Satalion, amarga loro komandan iku kanca akrab lan sarujuk banget, lan loro-lorone, kanthi tumindak kaya sing diterangake mau, nduwé siji tujuan – kanggo nyiksa wong Kristen luwih abot kanthi mateni ing njaba tanah kelairané.

Ing wektu kuwi ana sawijining priya jenenge Eustratius manggon ing Satalion. Dheweke dikenal dening kabeh warga kuthane minangka sing paling unggul ing kutha saka segi keturunan bangsawan lan pangkat – dheweke nyekel jabatan komandan militer – lan ing wektu sing padha misuwur amarga kesalehan, ketakwaan, lan tumindak sing tanpa cela. Ndeleng panganiayaan sing ora kendhat lan abot marang umat Kristen, atiné kebak sedhih lan kasedhihan. Kanthi nglegos abot lan nangis, nglampahi wektu kanthi nglakoni puasa lan pandonga, dhèwèké njerit marang Gusti kita Yesus Kristus supaya Gusti paring welas asih marang para abdi-abdi-Nya lan, kanthi welas marang umat-Nya, nylametaké saka sangsara lan nyegah karusakan sing ngancam. Ing wektu sing padha, Eustratius dhéwé kepéngin niru kaluhuran para martir suci lan dianggep pantes ngrasakaké sangsara bebarengan karo wong-wong mau; nanging nalika éling marang manéka siksaan lan kekejeman para penyiksa, dhèwèké kroso wedi. Nanging ing pungkasané, dhèwèké mutusaké nindakaké kaya mangkéné. Dhèwèké maringi sabuké marang abdi sing setya lan mréntahaké supaya nggawa sabuk kuwi menyang gréja ing Aravraki, panggonan asalé dhèwèké lan ing kono Auxentius, sing wis tau nyekseni kasetyané marang Gusti Allah sing sejati, lagi ngladèni dadi presbiter ing wektu kuwi. Eustratius ngandhani abdi dalemé supaya nyelundupaké sabuk mau ing jeroning mezbah kanthi rahasia, déné dhèwèké dhéwé bakal ndhelik ing gréja lan ngawasi sapa sing pisanan njupuk sabuk mau saka wong-wong sing teka: yèn presbiter Auxentius, sing teka kanggo ndedonga, sing njupuk sabuk mau, mula abdi dalemé, tanpa ngomong apa-apa marang dhèwèké, kudu bali menyang omah; nanging yen ana wong liya sing nyoba njupuk dhisik, abdi iku ora kena ngidini lan kudu nggawa sabuk mau bali. Sawise ngutus abdi karo pituduh iki, Eustratius mutusake ing atine kaya mangkene: 'Yen presbiteré dhéwé sing njupuk sabuk, iku pratandha yèn Gusti Allah dhéwé kersa Eustratius nyerahaké awaké kanggo nampa sangsara demi Kristus; nanging yèn ana wong liya sing kepéngin njupuk, iku ateges dhèwèké ora kuduné nyerahaké awaké kanggo nampa sangsara, nanging kuduné nyimpen iman suci kanthi rahasia.'

Ora suwe, abdi mau bali lan ngandhani marang tuwane yèn sakwise dhèwèké nyelehaké sabuk ing papan suci, presbiter Auxentius langsung teka, kaya-kaya ana wong sing ngutus dhèwèké kanthi sengaja, lan mlebu ing papan suci, njupuk sabuk mau. Krungu kabar iki, Eustratius banget bungah; pasuryané sumunar kabungahan, sing nggumunaké salah siji kancané sing jenengé Eugenius.

Ora suwe sawisé kuwi, Auxentius sing pinaringan berkah ditangkep bareng karo wong-wong liya, dipriksa ing pangadilan, disiksa lan dipenjara, ing ngendi dhèwèké diiket nganggo ranté. Banjur, ing panggung dhuwur ing tengah kutha, panggonan kanggo sidang disiapaké manèh, lan Lysius, sing lungguh kanthi angkuh ing kursi hakim, mréntahaké supaya para tahanan digawa mlebu kanggo dipriksa. Santa Eustratius, sawisé teka ing penjara, nyuwun marang kabèh sing diiket ing rante supaya padha ndedonga kanggo dhèwèké, amarga, miturut pangandikane dhèwèké, dhèwèké niyat ing dina iku arep mèlu nampa martir. Banjur kabèh tawanan suci padha sujud lan ndedonga marang Gusti Allah kanggo dhèwèké. Sawisé padha rampung ndedonga, para prajurit sing dipimpin Eustratius nganteraké wong-wong mau saka penjara menyang pangadilan. Nalika pasukan militer mandheg kaya biasané ing ngarep hakim, Lysius mréntahaké supaya wong-wong sing wis ngalami interogasi awal digawa siji-siji marang dhèwèké. Nalika sidang diwiwiti, Eustratius kandha:

Miturut dekrit kaisar, sing wis diterbitake sadurunge lan saiki diwaca maneh ing pangadilan, kabèh wong Kristen, ing endi wae padha ana lan apa wae jabatané ing nagara, kudu diadili: Miturut dekrit iki, Auxentius digawa menyang kene—wong sing suwé wis kondhang amarga keturunané lan urip sing taat, lan saiki malah

[8781] Satalion – uga dikenal minangka Satala – iku sawijining kutha ing Armenia.
[8782] Sebaste – sawijining kutha ing Armenia, ing sisih lor-wétan Asia Minor.

luwih misuwur amarga kawani lan keteguhané nalika dhèwèké nyatakaké yèn dhèwèké iku abdi Kristus, Raja Swarga. Nalika ngadeg ing ngarep pangadilan iki, dhèwèké wis nindakake kaagungan langgeng lan mbukak ketidak-Tuhanan panjenengan, ya hakim, dadi saksi kanthi tembung lan tumindak lan kanthi gagah ngadhepi sangsara. Wiwit dina iku, dhèwèké dipenjara minangka wong kriminal, lan dina iki panjenengan wis mréntahaké supaya dhèwèké digawa kanggo dipriksa bebarengan karo kanca-kanca suciné: lan delengen, kabèh padha ngadeg kéné karo aku, ajeg atiné lan siap mbantah lan ngrusak kabèh tipuan licik sing digagas bapak panjenengan—setan—nglawan wong-wong mau!

Krungu kuwi, Lysius kaget karo keberaniané Eustratius sing ora disangka. Ndelok Eustratius kanthi ngancem lan kesedak amarga nesu, dhèwèké muni kanthi swara kaya guntur:

'Durung tau aku mimpin paukuman sing luwih abot tinimbang dina iki, nalika wong hina lan duraka iki wani ngomong-ngomong ing ngarepku! Wahana sabuké lan seragam militèr -é dicopot saka dhèwèké, lan kabari marang kabèh yèn dhèwèké wis dicopot saka pangkat sing wis diduwèni nganti saiki; banjur, dhèwèké, telanjang, diiket tali ing tangan lan sikilé, lan dibuwang ing lemah, terusna omongane!

Para abdi dalem kanthi cepet nglakoni dhawuhe Lysias, banjur dhèwèké kandha marang Eustratius:

'Apa kowe ora bakal nyerahake niyatmu sing mbebayani iki? Yen mangkono, kowe bakal entuk sihku lan kabèh paukuman bakal ilang. Ing endi wae, sadurunge siksaan diwiwiti, critakna jenengmu lan panggonan asalmu, lan ungkapna imanmu marang kita.'

Wong suci mau mangsuli:

Aku lair ing kutha Aravrake, lan jenengku Eustratius; ing basa ibuku, jenenge Kirisik. Aku iku abdi Gusti kang maha kabeh—Gusti Rama, Putrané Gusti Yesus Kristus, lan Roh Suci—lan aku wis diajari wiwit cilik supaya nyembah marang siji Gusti ing Tritunggal lan pracaya marang Panjenengané.

Lysius kandha:

'Bèkta prajurit kandha suwéné dhèwèké wis ngabdi ing militèr.'

Para prajurit mangsuli:

'Saiki wis pitulas taun wiwit dhèwèké miwiti ngabdi, nalika dhèwèké isih nom-noman.'

Banjur Lysius kandha marang sang wali:

'Eustratius! Kowé bisa ndeleng dhéwé apa cilaka sing digawa déning kowé ora manut: mula saiki tinggalna kabodhoanmu, wangsula marang akal sehatmu, lan aja ngrusak pakurmatan lan pangkatmu sing wis kowé entuk liwat pirang-pirang taun ngabdi ing militer; ngakoni welas asih lan kakuwatan déwa-déwa, lan entuk keramahan raja lan kabecikan kraton!'

'Marang setan-setan hina lan berhala-berhala tuli—gawean tangan manungsa,' wangsul sang wali, 'ora ana siji wae sing waras pikirane sing tau nganggep perlu nyembah mau, amarga wis kacathet ing Kitab Suci kita: *'Para déwa sing ora nggawe langit lan bumi bakal sirna saka bumi lan saka sangisore langit'* (Yer. 10:11).

Hakim kandha:

'Apa ora luwih wong sing nyembah Gusti kang disalib sing nduwéni akal sehat, ora kaya kowé, sing wis kesasar ing pangéran sakabehé?!'

'Yen kepekaan rohani panjenengan,' wangsulé Santo Eustratius, 'yen raos rohani panjenengan,' wangsulé Santo Eustratius, Nalika krungu tembung mau, hakim nyelakake pangandikane santo lan kandha:

Krungu tembung kuwi, hakim nyelakake omongan sang wali lan kandha:

Wong angkuh iki digantung nganggo tali, lan ing ngisore kobongna geni kain lap, dene saka ndhuwur dipukul sakaligus nganggo telung kayu ing pundhake: ayo padha deleng sepira lancar wicara nalika semana!'

Nalika kuwi dilakoni, sang wali disiksa suwé, dibakar saka ngisor lan dipukul kasar saka ndhuwur. Nanging sanadyan ing tengah sangsara kaya ngono, dhèwèké ora ngeluarké satunggaling swara lara, pasuryané tetep ora owah, lan katoné kaya dudu dhèwèké sing nandhang sangsara, nanging wong liya, nganti sing nyiksa dhéwé kaget. Akhire, Lysius mrentahake supaya penyiksaan mandheg lan, kanthi mesem jahat, kandha marang sang wali:

'Kowe piye, Eustratius? Apa kowe kepéngin aku ngurangi sakedhik rasa lara tatu-tatumu?'

Lan dhèwèké langsung mréntahaké supaya digawa banyu asin sing dicampur cuka, lan supaya banyu kuwi dituang akèh-akèhé ing panggonan sing kobong, nalika bebarengan badan sang martir digosok kanthi kasar nganggo pecahan gerabah sing landhep. Nanging sing nandhang sangsara kuwi nahan panyiksaan mau kanthi

tabah, kaya ora ngrasakake lara babar pisan. Sing nyiksa malah mikir yèn Santo Eustratius nggunakake jinis ilmu sihir supaya awake ora kroso lara. Banjur Santo Eustratius kandha marang dhèwèké:

Kanthi ngetokake aku marang panyiksaan kaya ngene, kowe, sanajan ora kersa, wis maringi aku kabecikan; amarga lumantar panyiksaan iki kowe wis ngusir pepeteng sing ngubengi aku, sing asalé saka kasaré hawa napsu ing atiku, lan wis ndadekake aku menang nglawan godaan pikiran kang manut karepé dhéwé sing suwé wis nyiksa aku. Sampeyan wis maringi aku kasempatan kanggo ngungkuli kabèh hawa napsu sing nggebug lan kuwatir batin sing wis nyekel aku. Panjenengan wis njaga keteguhan atiku ing jero, ora kena godaan apa wae – pratandha gesang langgeng, ing ngendi bandha kang ora rusak dikumpulake kanggo kabeh wong pracaya – lan wis nuduhake dalan sing cekak lan tanpa sangsara supaya aku bisa nggayuh, sanajan ing badan fana iki, gesange para malaikat, lan ing kalanggengan, kabungahan swarga. Saiki aku ngerti yèn aku iki candhi Allah kang urip lan Roh Suci, kang manggon ing jeroning atiku (delengen 1 Korinta 3:16). Mulane, *'Adohna saka aku, kowe kabeh sing nindakake piala, amarga Gusti wis krungu swara tangisku; Gusti wis krungu swara tang ; Gusti bakal nampa pandongaku'* (Mazmur 6:9–10). Satemene, *'jiwaku bakal bungah ing Gusti; bakal seneng ing panyelamatané. Kabeh balungku bakal kandha: "Ya Gusti! Sapa sing kaya Panjenengan, sing nylametaké wong ringkih saka wong kuwat, wong mlarat lan wong mbutuhake saka panganiaya?"'* (Mazmur 34:9–10).

Mula, cepetna, he abdi setan; awasna aja nganti ana siji piranti panyiksa sing kowe duwé ora kowe gunakaké; cuba aku kaya emas sing dicuba ing tungku, utawa malah luwih abot, nanging kowe ora bakal nemokaké ing aku kabèh kejahatan sing kowe anggep mulya, lan sing kowe layani liwat tumindakmu. Sembah marang dewa palsu, sing wis nyekel kowe lan raja gilamu, pancen nggegirisi.

Penyiksa mangsuli:

Kayane lara sing nyeri banget wis nglumpukaké pikiranmu, mulané kowe ngomong akèh omong kosong. Yen Gustimu sing kowe sebut kuwi pancèn bisa gawé kowe langgeng, kaya sing kowe klaim, mesthiné dhèwèké uga wis nylametaké kowe saka tatu-tatu iki. Mula, mandheg ngapusi awakmu dhéwé nganggo pangarep-arep sing mokal lan cepet-cepet manfaatake kasempatan panyelamatan sing tak tawarake marang kowe.

'Apa kowe kepengin,' wangsul Eustratius, 'kowe sing kabut kabèh indramu, ndeleng dhéwé yèn ora ana sing mokal tumrap Gustiku? Rungokna lan delengen aku, sing kowe kira bakal matèni lan ngrusak liwat siksaan sing wis kowe rancang!'

Lan wong-wong padha ndelok sang wali kanthi temenan, ujug-ujug keropongan ing badané tiba kaya sisik, lan dhèwèké mari sakabèhé, ora ana bekas tatu sing isih katon ing badané. Lan kabèh wong, nalika ndeleng mujijat kaya ngono, padha ngluhuraké Gusti Allah sejati, déné Eugenius, kanca, warga, lan kanca perangé Eustratius, muni banter:

'Lysius! Aku uga wong Kristen, lan aku ngutuk pracaya-mu lan ora gelem manut—kaya sing ditindakake tuanku Eustratius—marang prentah tsar lan kowe!'

Amarga nesu, Lysius mrentah supaya Eugene langsung dicekel lan digawa menyang pangadilan, lan kandha marang dhèwèké:

– Nanyakake kabèh mau bakal mbutuhake akèh wektu lan tenaga, lan sajrone wektu kuwi aku kudu ngurus prakara umum liyane. Mula aku mènèhi prentah supaya dukun lan ahli sihir iki, Eustratius, uga Eugenius, sing dina iki kabuktèn dadi kancané, diiket kenceng nganggo ranté lan dibuwang menyang panjara bareng karo wong Kristen liyané, ing kana padha dijaga nganti interogasi sabanjuré.

Sawisé ngendika mangkono, Lysius munggah saka kursiné lan nundha sidang. Para wali, sing bungah amarga kawani lan kasabaran Eustratius lan amarga mujijat panyelamatan Gusti kita Yesus Kristus sing kawujud lumantar dhèwèké, digawa menyang penjara. Nalika padha tekan ing kana, kabèh padha nyanyi bebarengan mazmur sing diwiwiti karo tembung:

'Alangan becik lan nyenengake nalika sedulur padha manggon bebarengan ing katentreman!' (Mazmur 132:1), lan sawisé padha ndonga, padha lungguh, déné Santo Eustratius maringi piwulang lan nyiapake wong-wong mau kanggo persidangan sing bakal teka.

Mangkono dina iku rampung. Ing wengi iku, Lysius maringi dhawuh marang para prajurit sing mèlu dhèwèké supaya nyiapaké lelampahan, amarga dhèwèké arep nglurug menyang kutha Nicopolis[8783] . Nalika para prajurit lagi nyiapaké arep budhal, Lysius dhéwé menyang panjara, dhèwèké mréntah supaya Eustratius digawa ngadhep dhèwèké lan, kanthi mesem munafik, kandha marang dhèwèké:

'Sugeng rawuh, Eustratius sing tak tresnani!'

Wong suci mau mangsuli:

'Mugi Gusti Allah Kang Maha Kuwasa, sing tak sembah, maringi ganjaran sing pantes marang panjenengan kanggo salam panjenengan, hakim!'

'Kowe kuwatir bab nyenengake Gusti,' ujare Lysius, 'nanging saiki jupuk sepatu iki, sandhangan, banjur mangkat bareng kita kanthi semangat.' Sepatu kuwi, nanging, digawe saka wesi lan dipasangi paku dawa sing landhep. Sepatu kuwi diiket kenceng ing sikilé sang wali nganggo tali, lan Lysius nyegel simpulé nganggo cincin tandha tangané lan mréntahaké supaya sang wali, diiket bareng karo tawanan liyané, digawa ing mburiné, lan dipukul lan disengat sak dalan supaya mlaku luwih cepet. Lysius dhéwé mangkat luwih dhisik karo prajurit-prajurité. Sawisé rong dina, padha tekan kutha Aravrak – tanah kelairané Eustratius lan Eugenius. Nalika padha nyedhaki Aravrak, kabèh warga padha metu nyambut, kepéngin ndelok Eustratius sing suci; nanging ora ana kanca utawa kenalané sing wani nyedhaki amarga padha wedi ditangkep, awit wis dingertèni yèn Lysius wis maringi dhawuh sing cocog. Kajaba iku, ing dalan menyang Aravrak ana wong sing jenenge Mardarius, wong asal-usulé prasaja lan duwé kahanan ekonomi sing sederhana, nanging wis wareg karo nasibé. Nalika Eustratius lan wong Kristen liyané digawa liwat, dhèwèké lagi sibuk masang atap omah anyaré. Ndelok para tawanan suci sing digawa liwat, dhèwèké weruh Santo Eustratius ana ing antarané, kaya lintang padhang, banjur langsung mudhun saka atap omahé lan kandha marang bojone nganggo basa Armenia:

'Apa kowe weruh, garwaku, salah siji panguwasa ing tanah iki, misuwur amarga keturunan lan bandha lan dihormati amarga pangabdian militere? Apa kowe weruh piye dheweke wis ninggalake kabeh iku lan arep nyawisake awake dhewe dadi kurban sing nyenengake Gusti Allah? Begja dhèwèké sing wis mulya sanajan ing urip iki, lan sing bakal nampa ganjaran ageng saka Gusti Kristus lan diparingi kabungahan sing ora bisa diungkapaké bebarengan karo para Malaikat. Wanita salehah mau mangsuli marang bojone:

'Bapak garwaku sing tak tresnani! Apa sing nyegah kowe ngetutake dalan sing padha kaya dheweke, lan bebarengan karo dheweke nggayuh pati suci, supaya kowe bisa dadi perantara ing swarga kanggo aku, anak-anak kita cilik, lan kabeh kulawarga?' Mardarius kandha marang dheweke:

'Wenehana aku sepatu, lan aku bakal miwiti lelampahan kang dadi pangarep-arep iki.' Dheweke kanthi seneng manut panyuwunane. Mardari, sawisé nganggo sepatu, ngagem busana lan ngiket pinggangé, nyekel loro putrané sing isih bayi lan ngadhep mangetun, banjur miwiti ndedonga.

"Ya Gusti Allah, Rama Kang Maha Kuwasa, Gusti Yesus Kristus lan Roh Suci," pangandikane, "Siji Gusti lan Siji Kakuwatan!" Gusti, welasana aku sing dosa; paring rahmat lan dadi pangayoman marang abdi Panjenengan lan loro bayi iki – Panjenengan, Panglindhungi para janda lan Pangreksa para yatim piatu! Lan aku, ya Gusti, kanthi kabungahan ageng lan kepinginan sing tulus, nyedhak marang Panjenengan[8783] .

Banjur dhèwèké nyium bocah-bocah mau lan kandha:

'Salam pamitan, garwaku; aja sedhih utawa nangis, nanging bungah lan seneng, amarga aku nyerahake kowe, anak-anak kita, lan nyawaku marang Gusti Allah kita sing Maha Kuwasa lan Maha Apik.'

Kanthi tembung-tembung kuwi, dhèwèké buru-buru metu saka omah, déné garwané ngancani karo kabungahan. Mardarius banjur lunga menyang sawijining warga misuwur saka Avrakina, Mukaror, wong sugih lan luhur budi; dhèwèké nyapa lan kandha:

Aku saiki arep menyang kancamu lan sedulurmu, Kirisik, lan menawa Gusti kersa, aku bakal dadi pangiringé lan bebarengan karo dhèwèké nglakoni cobaan syahid. Dadi, sawise Gusti Allah, dadi panglindhungi garwaku lan anak-anakku ing donya iki; lan aku, yen Gusti Allah kersa maringi rahmat, bakal mbantu kowe ing dina nalika kita kabeh ngadhepi Panjenengané, lan kowe bakal nampa ganjaranmu.

'Meluwa kanthi tentrem, anakku,' wangsul Mukaror sing saleh, 'tuntunana lelampahan luhurmu lan aja kuwatir apa-apa: aku bakal dadi bapak kanggo garwamu lan anak-anakmu.'

[8783] Donga St. Mardarius Sang Martir iki diwaca ing pungkasan Jam Katelu lan ing Matins, kanthi wujud ing ngisor iki: 'Ya Gusti Allah, Rama Kang Maha Kuwasa, Ya Gusti Yesus Kristus, Putra Tunggal, lan Roh Suci, siji Ke-Allahan, siji Kakuatan, gung-gungana marang aku, wong dosa, lan kanthi cara apa wae sing Panjenengan anggep pantes, nylametake aku, abdi Panjenengan sing ora pantes: amarga Panjenengan pinaringan berkah salawas-lawase, amin.'

Banjur Mardari pamitan marang Mukaror, mangkat, lan nyusul para wali ing pinggir kutha. Dheweke muni banter marang Eustratius:

'Gusti Kirisik! Kados domba teka marang panggembalane, makaten ugi kawula rawuh ing ngarsanipun panjenengan, kepengin ngancani panjenengan sedaya. Mula, panjenengan kersa nampi kawula, lan ngetang kawula ing antawis paseduluran suci panjenengan, lan mimpin kawula—sanadyan kawula dereng pantes—dhateng pakaryan syahid, supados kawula dados pangakén Gusti Yesus Kristus.'

Banjur dhèwèké muni luwih banter:

'Rungokna, para abdi setan, rungokna! Aku uga wong Kristen, kaya sang juragan Eustratius.'

Sakwise kuwi para prajurit langsung nyekel dheweke lan sawise diiket, banjur dibuwang menyang penjara bebarengan karo wong Kristen liyane; banjur padha nglaporake iki marang Lysias, sing langsung ngadani sidang. Para prajurit, miturut adat, banjur miwiti ngetokake wong-wong Kristen saka penjara. Antarane wong-wong liya, Auxentius digawa mlebu—telanjang lan tangane diiket nganggo tali; wong Kristen liyane padha ngadeg cedhak lan nyawang.

Hakim kandha marang sang wali:

'Auxentius! Aja gawe repot kita, lan awakmu uga ora ngrasakake sangsara; critakna: apa kowe durung ninggalaké pangawonmu sing sia-sia lan ngrusak awakmu dhéwé, lan apa kowe durung bali marang déwa-déwa kita sing welas asih?'

'Rungokna sedhela, Lysius,' wangsulé Santo Auxentius: 'Aku sumpah marang Kasunyatan sing ana ing ndhuwur kabèh lan sing ndeleng kabèh, yèn pikiranku bakal tansah ngakoni siji Gusti Allah, lan aku bakal nyembah Panjenengané piyambak, sanajan kowé maringi tatu kang tanpa cacah marang aku lan ngukum aku ing panyiksa sing luwih abot tinimbang sing wis tau tak alami sadurungé. Sanajan kowe mateni aku nganggo pedhang utawa geni, kowe ora bakal bisa ngganti pikiranku. Mula, lakoni manut kersamu.

Banjur penyiksa ngucapaké paukuman pati ing ngisor iki:

'Auxentius, sing sawisé akèh sangsara isih nyekel kegilaané, bakal dicabut nyawané liwat paukuman pati sing pantes, yaiku dipenggal sirah nganggo pedhang. Hukuman iki bakal dilaksanakaké ing alas sepi, supaya awaké sing hina ora dikubur kanthi cara sing pantes.' Lan sapa sing bubar wani gabung karo para tahanan, gawa metu ing tengah kéné; saiki dhèwèké bakal nampa pakurmatan sing digoleki.

Nalika para prajurit mbebasake Mardarius saka ikatane, dhèwèké kandha marang Santo Eustratius:

'Pangeran Kirisik! Kula nyuwun, ndedonga marang Gusti Allah kanggo kula lan mulangna kula apa sing kedah kula ucapake marang sing ngrusak, supaya panganiaya sing kejem iki ora bisa ngapusi kula, wong sing prasaja lan ora paham aksara.'

Santa Eustratius kandha marang dhèwèké:

'Ulangna, sedulurku Mardarius, mung siji bab tanpa gagal: "Aku wong Kristen", "Aku abdi Kristus", lan aja ngomong apa-apa maneh, apa wae sing diomongake utawa dilakoni marang kowe.'

Nalika para prajurit nggawa Mardarius ing ngarsané Lysias, padha kandha:

'Iki tawanan sing bubar ditangkep.'

Lysius kandha:

'Ayo dhèwèké kandha marang kita jenengé, asalé, pakaryané, panggonané, lan kapercayané.'

"Aku wong Kristen," wangsulane Mardarius, lan marang kabèh pitakon para penyiksa bab jeneng lan tanah kelairané, dhèwèké terus muni:

'Aku wong Kristen! Aku abdi Kristus.'

Padha ora bisa njupuk apa-apa maneh saka dheweke. Lysius, nalika weruh keteguhané, mènèhi dhawuh supaya sikilé ditusuk nganggo duri wesi lan, sawisé tali diselupaké liwat sikilé, digantung kanthi sirah mudhun; banjur awaké kabèh ditusuk lan dibakar nganggo paku wesi sing padha panas. Mardarius ngglantung ing kono suwé banget lan nandhang sangsara, lan pungkasané dhèwèké njerit:

'Gusti! Kula matur nuwun amargi Panjenengan sampun maringi berkah-berkah punika! Namung punika ingkang dados pangajeng-ajeng kula, supados kula kaslametaken dening Panjenengan, lan namung punika ingkang kula gupaya: tampi nyawa kula kanthi tentrem.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké séda.

Sawisé awaké Mardarius dicopot saka panggonan penyiksaané, Lysius kandha:

'Bawani Eugene saka Satala, sing wani mlebu kene nalika Eustratius lagi diinterogasi. Aku ora ngaku yèn dhèwèké wong Kristen, kaya sing padha diomongaké, nanging aku nganggep dhèwèké wong sing banget mbebayani.'

Nalika Eugenius muncul ing ngarepé pangadilan, para pejabat kandha:

'Iki Eugenius.'

Hakim kandha:

'Coba critakna, kowe wong najis, setan ala endi sing mulang lan nyurung kowe nganti wani tanpa isin nyalahake kita, nganggep ketegasan pengadilan iki ora ana apa-apane?'

Santo Yevgeny mangsuli:

Gusti Allahku, sing nundhung setan-setan sing kok sembah—Dheweke sing wis maringi aku kekuwatan lan anugerah kawani lan kabebasan ngomong kanggo ngolok-olok kowe, kowe asu hina lan ambune nyengit, wadahé Setan, sing bakal binasa bareng kowe.'

Sing nyiksa muni:

– Potong ilat kang ngina iku, potong loro tangane lan pecahaké balung betisé, supaya dhèwèké luwih andhap asor marang kita!

Sajrone panyiksaan iki, Santo Eugene nyerahake nyawane marang Gusti Allah.

Ora suwe sawisé kuwi, Lysius metu saka kutha sawijining dina kanggo mriksa pasukan. Nalika inspeksi, nalika kabèh prajurit padha nampilaké kaprigelan nganggo senjata, salah sijiné, sing jenengé Orestes, wong jangkung lan rupane nggumunaké, miturut pangkaté, kudu sowan marang Lysius. Nalika weruh dhèwèké, Lysius muji dhèwèké, nyebut 'prajurit sejati', lan mréntahaké supaya nancepké tombaké marang sasaran. Nalika Orestes nyasarake tombaké marang sasaran lan ngangkat tombaké, salib emas sing dienggo ing dhadhané tiba amarga geter, lan kedadéan iki k ati kabèh wong, kalebu Lysius dhéwé. Orestes langsung dipanggil marang Lysius, sing njupuk salib saka dhadhané lan nyekel kuwi, pitakon:

'Apa iki? Kowé uga salah siji sing nyembah Sang Kasalib?'

"Kula punika abdi Sang Kasalib, Gusti lan Allah kula," wangsul Orestes, "lan kula ngagem pratandha Panjenenganipun punika ing badan kula supados ngusir sedaya kajahatan ingkang ngancam kula."

'Wong prajurit gagah iki uga,' ujare Lysius banjur, 'kanggo diiket bareng karo Eustratius sing lagi didakwa, lan iringana menyang Nicopolis, ing kana bakal dipriksa mengko.'

Nalika Lysius teka ing Nicopolis, akèh prajurit saka resimen sing manggon ing kutha kuwi padha teka ing ngarepé lan kabèh padha muni bareng:

'Lysius! Kita uga prajurit Gusti kita Yesus Kristus: tindakna apa sing kowe karepake marang kita!'

Wiwitané Lysius kaget. Dhèwèké wedi yèn wong-wong sing muncul kuwi arep ngaturaké tipu marang dhèwèké. Nanging, nalika weruh yèn padha mbukak sabuké lan nyerah kaya wedhus sing ora duwe daya, dhèwèké mréntah supaya kabèh ditangkep, diiket, lan dibuwang menyang panjara. Ing wektu sing padha, dhèwèké wiwit mikir carané ngukum kabèh wong sing maju mau tanpa nyebabaké rusuh ing antarané warga liya utawa seduluré; Luwih saka kabeh, dhèwèké wedi marang Eustratius, yaiku manawa wong Kristen iki bisa, nalika nampa sangsara, nindakake mujijat liyane kaya sing wis kelakon sadurungé, sing ora mung bakal nguwatake iman wong Kristen nanging uga ora bakal bisa mbalèkaké wong-wong panteun saka nyembah arca lan ngowahi imané marang iman dhèwèké. Mula saka iku, Lysias mutusaké ngutus Para Kudus Eustratius lan Orestes esuk sesuk menyang kutha Sebaste marang gubernur Agricola.

Mula nalika esuk banget dhèwèké maringi dhawuh, ngirim layang iki marang Agricola:

– Kanggo Paduka Agung Agricola, gubernur: Lysius, panglima, ngaturaken salam. Para kaisar dewa kita, sing ora mangertèni ana sapa waé ing saindenging jagad sing bisa ngerti sing ora dingerteni luwih apik tinimbang panjenengan, wis maringi panjenengan wewenang kanggo mréntah nagari-nagari iki, amarga padha mangertèni yèn panjenengan ngentèkaké dina lan wengi ngurusi urusan umum, lan yèn turu luwih kamungkinan ngalahaké lintang-lintang sing tansah waspada tinimbang mripat panjenengan, nganti wektu apa sing panjenengan upayakake kanggo kabecikan bebarengan kasil digayuh. Cekakipun, amarga piyambakipun nemokake kabecikan ageng namung ing panjenengan, piyambakipun paring pakurmatan ageng ingkang saiki panjenengan nikmati. Mula, amarga wis nyekseni akèh sipat unggul ing sampeyan, aku ngutus panjenengan tawanan iki, Eustratius, sing kena penyakit Kristen; luwih-luwih amarga aku dhéwé ora bisa nemokake apa-apa sing bisa mbalèkaké dhèwèké

saka khayalane: Sawise aku maringi pangkat kehormatan ing tentara sing tak pimpin, dheweke malah dadi tambah sombong lan gawe kita sanget susah. Sanadyan aku wis ngancem, dheweke, kanthi kesombongane, malah prédhiksi masa depan, njupuk kekuwatan saka sihiré. Lan sanadyan dhèwèké nyekseni wong liya disiksa, dhèwèké ora mung ora ninggalaké kesombongané, nanging malah nganggep panyiksaan kuwi minangka berkah tinimbang paukuman. Dhèwèké, bebarengan karo Orestes sing nduwèni pikiran sing padha, tak kirim marang paugeran panjenengan sing wicaksana, minangka panggonan dhawuhé Kaisar.

Kanthi layang iki lan interogasi sing ditulis saka para martir suci, para prajurit sawisé nyekel para wali banjur miwiti lelampahan. Ing sajroning lelampahan, para Wali Eustratius lan Orestes nyanyi: *'Aku bakal mlaku ing dalan dhawuh Panjenengan… paringi pitutur marang aku, supaya aku sinau dhawuh Panjenengan'* (Mazmur 118:32, 73).

Banjur Eustratius kandha:

'Sedulur Orestes! Critakna marang aku, kepiye carane Santo Auxentius seda, lan ing endi?'

Sang Orestes mangsuli:

Sawisé hakim ngucapaké paukuman, panjenengané nyuwun marang para prajurit sing nuntun panjenengané metu saka pangadilan supaya maringi idin kanggo menyang lan nyium panjenengané sepisanan lan pungkasan, nanging ora ana siji waé sing gelem nyukupi panyuwunané, amarga wektu kuwi wis wayah dhahar awan lan para abdi dalem padha kesusu arep nindakake dhawuh sakcepete; mula Auxentius langsung digawa menyang alas, menyang panggonan sing aran *Ororie.* Ing dalan, sang wali nyanyèkaké mazmur: *'Begja wong sing dalané bener, sing mlaku miturut paugerané Gusti'* (Mazmur 118:1), lan saterusé – nganti pungkasan. Banjur piyambakipun sujud, ndedonga, ngulurkên tangan kados nampi sesajen, lan sawisé ngendika 'Amin', piyambakipun ndelok sakupengipun; lan nalika mirsani kula—kula lagi ngadeg ing sacedhakipun—piyambakipun nyaur kula lan ngendika:

'Sedulur Orestes! Kabari Pangeran Eustratius supaya ndedonga kanggo aku, lan yèn dhèwèké bakal enggal kumpul manèh karo aku, lan aku ngentèni dhèwèké.'

Banjur sirahé dipotong, lan kabèh wong sing dicurigai dadi wong Kristen diusir saka panggonan paukuman. Awak sucié dijupuk kanthi rahasia ing wengi kuwi déning para presbiter Aravraka. Nanging para presbiter ora bisa nemokaké sirahé lan padha nangis lan ndedonga marang Gusti supaya paring pratandha panggonan sirah martir suci kuwi. Lan, kanthi pangayomaning Gusti, ana gagak sing muni saka wit oak; para presbiter manut swarane lan nemokake sirah sang wali sing ana ing antaraning ranting-ranting wit kuwi, ing panggon gagak iku lungguh. Sawisé dijupuk, para presbiter nyelehake sirah mau ing badané lan nggawa menyang panggonan sing resik lan kinurmatan, ing kono padha ngubur.

Krungu kabar iki, Eustratius nangis lan sawisé ndedonga marang Gusti, dhèwèké kandha marang Orestes:

'Kita uga, sedulur, bakal ngupaya ngetutake tapak-tapaké Santo Auxentius.'

Limang dina sawisé, para wali digawa menyang Sebaste, lan gubernur Agricolas, sawisé nampa layang saka Lysias, nyimpen para tawanan ing pangreksan sing paling ketat. Esuké, ing ngarsané wong akèh, dhèwèké munggah ing panggung hakim ing alun-alun lan mréntahaké supaya wong Kristen digawa ngadhep dhèwèké; sadurungé sidang diwiwiti, dhèwèké mréntahaké supaya layang sing dikirim Lysias lan panyelidikan awal marang para tahanan diwaca banter supaya kabèh krungu. Sawisé layang mau diwaca, dhèwèké kandha:

'Aja mikir, Eustratius, yèn panyiksaan sing padha bakal ngenteni kowe ing kéné kaya sing wis kowe alami ing tangané Lysias; luwih becik manut marang prentah kaisar saiki uga lan nyembah marang déwa-déwa, supaya kowe ora nemoni pati sing kejem.'

Santa Eustratius takon marang dhèwèké:

'Wahai hakim! Apa undang-undang iku ditrapake kanggo raja uga, utawa ora?'

'Ya,' wangsul gubernur, 'amarga para raja uga netepi ukum.'

'Dadi,' nerusake Eustratius, 'mung kanggo kowe, hukum iku mung tulisan wae, lan ora wajib dituruti ing praktik?'

"Ngapa kowe ngomong kaya ngono, wong tanpa Gusti?" pangandikane gubernur. "Sapa lan kapan ana sing wani mbangkang paugeran kanthi cara apa wae?"

Santa Eustratius mangsuli:

Ing undhang-undhang kakaisaran kita maca kaya ngene: kekerasan ora kena ditindakake ing tembung utawa tumindak, lan rakyat kudu diatur utamane kanthi pitutur. Ana loro bab sing perlu: sepisanan, yèn sing luwih dhuwur ngélingaké sing luwih cilik supaya éntuk apa sing dadi haké; kapindho, yèn sing luwih cilik, sawisé wis diwulangaké apa sing bener, kanthi bébas lan sukarela nglakoni dhawuh undhang-undhang; lan saliyané, undhang-undhang ngemot kutipan kaya mangkéné: kita paring prentah yèn hakim kudu ngadili kanthi nggabungaké ketegasan lan welas asih, supaya wong-wong sing diadili ora nyimpen kebencian utawa niat ala marang dhèwèké amarga wedi ancaman, lan supaya ora ana sing wani nglanggar hukum kanthi ngarep-arep welas asihé. 'Apa iki sing kacathet, dhuh hakim, utawa ora?'

'Inggih,' wangsul gubernur.

"Kula nyuwun," pangandikane sang wali, "supados tata cara punika ugi dipun tetepaken kanggé kula."

'Kanggo panjenengan, lan kanggo sedaya,' wangsul panguwasa, 'ukum kedah dipun ajeni tanpa kecicir, kanthi ngajeni ingkang pantes.'

'Yen mangkono,' pangandikane sang wali, 'mugi ketegasan panjenengan dipadu karo welas asih, lan mugi panjenengan, minangka sing paling wicaksana, luwih remen ngrungokake pitutur tinimbang maringi pitutur, rembugan saben prakara kanthi wicaksana.' Yen ora ana alesan utawa paugeran – siksa, patèni, apa sing kowe karepake.

'Ngomong kanthi wani lan bébas, apa waé sing kowe karepake,' bales panguwasa, 'putusan bakal luwih adhedhasar pitutur tinimbang wedi.'

Wong Suci Eustratius takon:

'Marang dewa endi sing bakal kowe parèngi kurban?'

'Kaping pisan marang Zeus,' wangsul gubernur, 'banjur marang Apollo lan Poseidon[8784] .'

'Saka para resi, sejarawan, utawa nabi endi kowe krungu manawa kudu nyembah Zeus lan dewa-dewa imajiner liyane?'

'Saka Plato, Aristoteles, Hermes[8785] lan filsuf-filsuf liyane,' ujare panguwasa, 'lan yen kowe ngerti wong-wong mau, Eustratius, kowe bakal ngajeni elingane minangka wong-wong sing diilhami dening para dewa lan nggumunake ing awake dhewe.'

"Aku ora asing karo piwulang-piwulangé," wangsulé Santo Eustratius, "awit aku wis sinau wiwit enom lan wis nguwasani kanthi tuntas kabèh ilmu lan seni Hellenik; lan yèn panjenengan mréntah, kita bakal miwiti karo Plato."

Panguwasa mau wiwit nyebut karya Plato *Timaeus*[8786] , saka kono konon cetha manawa Plato kanthi semangat ngajeni dewa-dewa lan dewi-dewi pagan[8787] . Eustratius, adhedhasar karya sing padha saka Plato sing paling wicaksana, mbuktekake manawa dheweke kanthi cetha lan tegas ngecam Zeus dhewe, sing dianggep dening wong pagan minangka pangrèknig dewa lan manungsa, swarga lan bumi, lan negesake manawa Gusti Allah iku sumber lan sabab kabecikan kabeh, sing miturut dongeng pagan, Zeus ora kaya ngono; Ing wektu sing

---

[8784] Zeus, utawa Jupiter, iku dewa Greko-Romawi sing diurmati déning wong-wong pagan minangka panguwasa swarga lan bumi, bapaké kabèh déwa lan manungsa. Apollo iku salah siji dewa pagan sing paling diurmati déning wong Yunani lan Romawi kuna; dhèwèké dianggep minangka dewa srengéngé lan pencerahan intelektual, uga babagan tatanan umum, pangreksa hukum, lan dewa ramalan. Poseidon (Neptune) diurmati minangka seduluré Zeus lan panguwasa mutlak segara, kali, lan kabèh mata air lan badan banyu.

[8785] *Plato* – filsuf Yunani kondhang saka abad kaping 4 SM, murid saka filsuf misuwur lan pinunjul Socrates. Kaget menawa ing pandangan filosofisé, utamané ing piwulangé babagan Gusti, pambentukan donya lan urip sawise mati, Plato meh padha karo doktrin Kristen. – *Aristoteles* – filsuf Yunani kondhang, murid lan kanca jamané Plato, uga guru Alexander Agung, Raja Makedonia; pangertené nyakup kabèh ilmu sing dikenal ing donya kuna. – *Hermes,* sing dikenal minangka Trismegistus (tegesé *'telung kaping paling agung')* – panulis fiksi saka doktrin filsafat pagan kuna sing misuwur, sing diarani teosofis, sing muncul ing abad kaping 3 Masehi; dianggep déning wong pagan minangka wong wicaksana sing nampa wahyu ilahi paling dhuwur lan, lumantar telung putrané, nyebarake marang manungsa.

[8786] 'Timaeus' iku salah siji karya unggulé Plato, ing ngendi, ing wangun dialog karo Timaeus – sawijining murid saka filsuf misuwur lan kinurmatan Pythagoras, sing digoleki supaya bisa ngenal ajarané – dhèwèké nyatakaké pamikirane dhéwé bab akèh pitakon paling dhuwur babagan eksistensi.

[8787] Agricola nyebut ing konteks iki kasunyatan manawa Plato sing wicaksana kanthi sengaja lelungan menyang Piraeus (ing Thessaly) kanggo nyembah sawijining dewi pagan; nanging sanadyan panemu lan pracayaé Plato ora sakabehé bébas saka kaluputan pagan, watak umumé adoh ngluwihi kuwi lan kadhangkala malah meh padha karo doktrin Kristen.

padha, sang wali nunjukaké manéka dongèng pagané, uga nyebut tembung-tembung para pujangga pagané sing paling misuwur, kaya Homer lan Aeschylus[8788] .

'Aku sabar karo kesombonganmu,' wangsul panguwasa, 'mung amarga aku dhéwé seneng debat. Saiki, critakna marang aku, kepiye kowe bisa ngakoni minangka Gusti marang Sing kowe sembah minangka Gusti, nalika Panjenengané iku manungsa sing dihukum lan dipaku ing kayu salib?'

Wong suci mangsuli:

'Yen panjenengan kersa ngrungokake aku kanthi sabar, sepisanan aku bakal takon bab-bab sing wis tak rencanakake, banjur aku bakal nerangake kanthi tertib kabeh sing panjenengan takon.'

"Aku paringi idin," pangandikane gubernur, "kanggo ngomong kanthi bébas apa waé sing kowe karepake."

'Saben wong,' nerusake Eustratius, 'sing duwé akal sehat kudu nggambaraké Gusti minangka adil, ora bisa dipahami, ora bisa diterangaké lan ora bisa dingerteni, ora owah-owahan lan ngluwihi kabèh sing ana lumantar sipat-sipat ilahiné. Apa kowé ora mikir kaya ngono uga, dhuh hakim sing paling wicaksana?'

'Inggih,' wangsul hakim.

'Marang iki kita kudu nambah,' pangandikane sang wali, 'menawa ing Gusti ora ana kakurangan utawa cacat, nanging Panjenengané sampurna ing kabèh bab?'

'Mesthi,' ujare Agricolas sarujuk.

'Dadi, saiki piye?' ujare Eustratius nerusake. 'Apa kita ora kudu ngakoni yen ana dewa-dewa liya sing uga nduweni sipat ilahi sing sampurna lan langgeng?'

Nanging kuwi bakal dadi ora masuk akal, amarga yen padha kurang apa wae, sanadyan sethithik, saka kasampurnan lan sipat dewa, miturutku padha wis ora pantes dihormati wong minangka dewa: ora ana kakurangan apa wae ing Gusti Allah, kaya sing wis kita kandhakake sadurunge, lan kabeh wong kudu pracaya lan nyembah marang Panjenengané.

Agricola kandha:

'Satemene, pancen mangkono.'

'Dadi, apa maneh? Mbok menawa dewa-dewa iki pancèn sipat-sipat saka alam sing langgeng lan abadi lan, amarga mung minangka manifestasi béda saka siji makhluk, kabèh padha nglumpuk, kaya-kaya, ing siji titik – ing Ilahi?' Nanging banjur aja diarani dewa-dewa sing béda, sing agung lan sing cilik, nanging siji Gusti Allah, ' ' Sing piyambak, kanthi kakuwataning Maha Agung kang ora ana tandhingané, nampa jeneng Déwa, lan ora kaya sing kok kira – yèn ana siji Gusti Allah manggon ing swarga, sijiné ing bumi, lan sijiné manèh ing segara. 'Mbok menawa ora kaya ngono, Hakim?'

Gubernur Agricola, sing ora bisa mbantah iki, meneng suwe banget, lan pungkasane mung bisa kandha:

'Singkirna argumentasimu lan bantahanmu sing dawa, lan wangsuli mung pitakon sing wis ditakokake marang kowe: kepiye kowe bisa nganggep Sing Disalib iku Gusti Allah?'

'Aku bakal miwiti,' wangsul sang wali, 'karo tembung-tembungé pujangga panjenengan Hesiod: "[8789] ": "Ing wiwitan ana Erebus lan Chaos"[8790] , tegesé pepeteng lan jurang banyu. Nalika Gusti maringi tertib ing donya lan nyipta urip sing éndah—ora saka materi sing wis ana, nanging nglairaké saka ora ana—Panjenengané nyipta manungsa miturut gambar lan kawujudan Panjenengané (Gen. 1:1–31). Nanging malaikat sing ala[8791] , sing diparingi wewenang ngatur bala malaikat liyane, kanthi kersane dhewe mbelot saka Sing wis nggawe dheweke, dadi sombong, lan dicopot saka kaluhurane lan diusir saka swarga dening Gusti Allah (Job 4:18; 2 Petrus 2:4;

[8788] *Homerus* – pujangga rakyat kuna sing misuwur saka Yunani, sing pribadine mung ana ing carita legenda – iku pangripta loro epik paling agung ing sastra klasik kuna: *Iliad* lan *Odyssey*, ing ngendi kapercayané wong Yunani kuna kacermin kanthi cetha – *Aeschylus* – panulis drama tragis Yunani kuna sing paling sepuh, sing entuk kasohoran donya-donya sing pantes liwat karyané.

[8789] *Hesiod* – pujangga Yunani kuna sing misuwur sing, miturut konsensus umum para kuna, urip ing wektu sing padha karo Homer utawa malah sadurunge. Fragmen karyané sing isih ana ngemot akèh dongèng lan legenda pagan babagan déwa-déwa Yunani kuna.

[8790] Chaos, miturut kapercayan wong Yunani kuna, iku sawijining kekosongan kosmik sing amba lan ora bisa diukur sing ana sadurunge kabeh – sumber peteng sing maringi urip marang kabeh urip ing donya, sing banjur nglairake *Erebus* – pepeteng primitif lan Wengi – lan, lumantar sing sepisanan, sabanjure marang Dina, sawisé kuwi Bumi (Gaia), langit (Uranus) lan sapiturute. Wong kuna nggambaraké kabèh mau ing wangun déwa-déwa; nanging sanadyan ing kapercayané kuwi, kang kabedhung déning takhayul pagan kang kasar, padha rada cedhak karo doktrin sejati babagan pambentukan donya.

[8791] Yaiku setan, Satan.

Yudas 1:6). Bab manungsa, Gusti Allah nempatake dheweke ing Taman Eden lan maringi dhawuh supaya, nalika ngrasakake kabèh berkah swarga, dheweke aja nyentuh siji wit—Wit Pangawikan Bab Apik lan Ala—lan aja mangan wohé (Kejadian 2:1–25). Gusti Allah maringi tugas iki marang manungsa supaya ora nglanggar dhawuhe Gusti utawa manut godhongané setan, sing tansah ngatur rencana ala marang dhèwèké; supaya dhèwèké bisa ngisinaké mungsuh sing iri marang kaluhurané sing gedhé; lan supaya dhèwèké bisa dadi langgeng, ora kena rusak. Yen ora, manungsa ora bakal bisa urip maneh ing Taman Eden lan kudu diusir; sawisé manggon ing bumi sawatara wektu, dhèwèké bakal mati. Mula setan sing jahat, nggawa rasa iri marang manungsa, nggunakake kabèh liciké lan lumantar ula ngapusi garwané manungsa kapisan lan nuntun dhèwèké nglanggar dhawuh, amarga iku dhèwèké diusir saka Taman Éden déning Gusti Allah lan diukum nyambut gawé kanthi kringet ing bathuk lan bakal bosok (Kejadian 3:1–24). Mangkono setan sing ala banget menang lan ngetokake ajining dhiri kanthi sombong manawa lumantar dosa manungsa, dhèwèké wis nguasani manungsa. Lan nalika sawisé kuwi keturunan manungsa saya akèh, si tukang siksa, setan, nyoba ngawani saben nyawa dadi budhaké. Sawisé akèh wong padha tiba ing kabecikan, Gusti Allah ngukum donya nganggo banjir, nanging nylametaké wong sing bener, Nuh, sing wis gagah berani nglawan setan sing jahat, ora bisa dikalahaké déning setan, lan dislametaké ing prau bebarengan karo garwané lan anak-anaké (Gen. 6:1–22, 7:1–24, 8:1–22). Sawisé mbalèkaké bumi marang kahanan asliné sawisé Banjir, Gusti Allah netepaké Nuh ing bumi mau, kaya-kaya dadi penghuni anyar (Gen. 9:1–29). Pirang-pirang taun kliwat; manungsa saya tambah akèh, lan kabèh jinis tumindak ora patut saya mundhak manèh ing antarané; kabèh padha kabebanan déning dosa lan, sawisé mati, dicekel ing belenggu neraka, digawa menyang karusakan déning setan sing licik. Banjur Gusti Allah Sang Pencipta welas asih lan, ora kersa ninggalake pakaryan tangané tanpa pitulungan, dhèwèké rumiyin paring kawicaksanan marang wong Yunani, supaya padha bisa mangertèni Gusti Allah Kang Maha Kuwasa lan ngalahaké mungsuhé, yakuwi setan. Nanging sanadyan katoné, ing sawetawis, wis padha éling lan katon luwih cedhak marang dalan ibadah sing sejati, nanging, kaya-kaya ana ing pepeteng, padha mung ngomong bab kuwi kanthi tembung, dene ing tumindak padha bali maneh menyang kaluputan para leluhure, kalah dening pracaya marang dewa palsu; lan, nyimpang adoh saka dalan sing bener, padha mlebu ing ketidaktaatan sing luwih gedhe. Nanging sanadyan mangkono, kakuwatan ageng sih-rahmating Gusti nyegah manungsa supaya ora murub sakabehe, lan Gusti paring Prentah, ngutus para nabi, lan kanthi pirang-pirang cara nuntun bangsa Yahudi menyang dalan kaslametan. Sanadyan mangkono, manungsa saya tambah ala lan mbaleni dosa-dosa leluhure, lan amarga dosane padha pantes paukuman pati. Pungkasané, Gusti Allah Sang Sabda kersa nglakoni perjuangan sing padha karo kita lan, sawisé dadi kaya kita ing kabèh bab kajaba dosa, paring pangayoman marang kita babagan kamenangan nglawan mungsuh – setan: Panjenengané ngendhekaké dhiri, njupuk wujud abdi; Panjenengané lair saka Perawan, sanadyan tetep ora owah ing Kepriyongatané; lan Panjenengané iku Anak Domba, supaya mbusak kuwasa srigala galak—sétan—. Saiki, Panjenengan ingkang kinurmatan, kula badhé ngginakaké pralambang ingkang pantes kanggé carita kula. Bayangna yèn panjenengan, minangka panguwasa kutha iki, weruh yèn ana beruang utawa kéwan galak liyané sing nyerang warga kutha, banjur panjenengan ngutus abdi panjenengan kanggo mateni kéwan kuwi; lan abdi kuwi, manut dhawuh panjenengan, metu ngadhepi kéwan kuwi, nanging amarga durung pengalaman lan ora cukup kuwat, ora bisa ngalahaké lan malah ambruk amarga diserang, pati lan dipangan: apa pancen kowe bakal wani mréntahké abdi liyané, sing uga durung pengalaman lan ringkih, kanggo nglawan kéwan kuwi? Lan apa kowe ora bakal, yen kowe kuwat lan trampil lan ngerti carane nglawan kewan iku kanthi bener, metu nglawan dhewe, minangka pejuang trampil lan wani, lan mateni kewan iku—ora minangka tuan, nanging persis kaya abdi biasa, mung wong sing ngerti carane nglawan? Mesthi wae, kanthi tuladha panjenengan dhéwé, panjenengan mesthi wis mulang para budhak panjenengan liyane supaya bisa ngalahaké lan matèni kéwan galak yèn padha ketemu. Kanthi cara sing persis padha, Gusti kita, Juruwalèh kabèh, nalika para budhaké kalah lan rusak ing perjuangané nglawan setan, Panjenengané piyambak ngendhekaké dhiri, lumantar welas asihé sing tanpa upama, ngalami inkarnasi lumantar Perawan sing Paling Suci lan Tanpa Cacat, lan njupuk wujud abdi, dadi kaya kita ing saben bab kajaba dosa; lan sawisé mlebu ing pelayanan umum, Panjenengané, kaya-kaya, nglindhungi dhiri saka setan sing jahat lumantar andhap asor sukarela lan kebak kawicaksanan lan ngalahaké dhèwèké, awit setan nyerang Gusti kaya manungsa biasa, lan lumantar sangsara panyelamatané ing Salib Panjenengané ngremuk kabèh kuwasa mungsuh, mulangaké kita uga – nalika kita merenung bab pakaryané – supaya perang nglawan setan kanthi cara sing padha lan ngungkuli kuwasa setan. Panjenengané piyambak ngembani dosa-dosa kita, nalika paring marang kita

pangendalian dhiri; Panjenengané nguripaké manèh wong-wong sing ditahan ing neraka lan maringi kita kasempatan dadi anak-anaké Gusti Allah, kanthi nduwèni dhukungan sing ora bisa dikalahaké ing Panjenengané lan ngarep-arep mahkota swarga kanggo pakaryan kita. Kita bisa kalah ing daging, nanging menang ing roh; kita kena rusak lan pati, nanging ing wektu sing padha kita abadi lan ora mati: mulane kita ngadhepake punggung marang hawa napsu lan urip kados kéwan, lan ngupaya urip kaya para malaikat lan anané sing langgeng. Kita ora ndeleng mudhun kaya kéwan, nanging ngadhep swarga lan sanadyan isih ana ing daging, kita niru urip sing ora duwe badan liwat cara urip kita. Kita ngerti yèn roh kita tansah perang karo daging; lumantar kawicaksanan lan katertiban, kita ngadhepake awak saka keterikatan marang badan fana iki lan kanthi tulus nolak kesenengan indria lan hawa napsu, Kita tansah nglatih awak dhéwé supaya pikiran kita munggah menyang swarga lan, lumantar kasabaran lan pangendalian dhiri, nglawan hawa napsu jasmani. Kita nyukupi awak dhéwé kanthi renungan babagan Gusti kita sing Maha Suci; iman kita ora goyah. Berkah kaya ngono, malah luwih agung, wis diparingaké marang kita déning Gusti Allah, sing piyambaké ngagem daging manungsa. Nanging kowe, kaya sing wis dingerteni kabèh, wis ngadol awakmu dhéwé marang daging lan mulané nyebut 'déwa-déwa' sing, miturut critamu dhéwé, nindakake tumindak najis lan ora isin; kowe mbangun pura kanggo wong-wong mau lan ngajèni. Sampeyan nyingkiri paseduluran karo swarga lan tansah ana ing kahanan ora tentrem – ora mung amarga wedi marang bala apa wae, nanging uga amarga sampeyan ngupaya tenanan kanggo kamakmuran donya lan ngimpi ing donya sing tangi kaya-kaya lagi turu. Sampeyan mati ora mung ing badan nanging uga ing jiwa, lan nyerahake awakmu dhewe marang karusakan langgeng; nanging kita wis diwulang dening Gusti kita Yesus Kristus manawa daging kita, sawise bosok manut paugeran alamiah babagan bosok lan pati lan dadi bledug, bakal urip maneh, nyawiji karo nyawa, lan bakal nampa sipat kang ora bisa rusak. – Kabeh iki wis tak kandhakake kanthi ringkes supaya, sawise mangerteni kabeneran saka aku, kowe padha bisa mbantah dewa-dewa palsumu.

Gubernur Agricolas ngrungokake kanthi sabar nganti pungkasaning pitutur wicaksanaé Santo Eustratius banjur ngendika:

'Kita ora nduwé hak kanggo mempertanyakan putusan lan karsa para kaisar; kita mung kudu manut marang paugerané lan nglakoni dhawuhé. Mula, mandhegna omongan sing ora ana gunané iki, lunga lan sembahyang marang para déwa; yèn ora, kowé bakal nandhang sangsara sing durung tau kowé krungu.'

Santa Eustratius mangsuli:

'Nanging kenapa kowe wis nyebabake kita akèh sangsara sing ora perlu lan ora langsung nyiksa kita wiwit suwé?'

Sawisé kuwi, sang penyiksa mréntahaké supaya nggawa ranjang wesi sing dipanasaké nganti paling panas, lan supaya Santa Orestes diselehaké dhisik ing ndhuwuré; marang Santa Eustratius dhèwèké kandha:

'Kowe kudu ndeleng dhisik sangsara sing bakal ngenteni kowe nalika dhèwèké ngglelgèng ing kana, banjur kowe dhéwé bakal ngalami kuwi.'

Ing wektu iku, Santo Orestes nalika nyedhaki tungku geni sing kobong, krasa wedi, lan ndelok Santo Eustratius, kandha:

'Dongaake aku, amarga rasa wedi nyerang aku.'

'Aja kélangan semangat, Sedulur Orestes,' wangsulé Santo Eustratius, 'kabeh iki mung katon medeni lan nyeri; sejatine kowe ora bakal ngrasakaké lara jasmani, yèn kowe wani ngglelgèng ing amben lan nyandhak pangarep-arepmu marang Gusti, awit Gusti piyambak bakal dadi pitulung lan pangayoman kita.' Elinga keteguhan Santo Auxentius lan para wali liyane, lan aja nganti kowe kalah: panyiksaan iki bakal enggal rampung, lan ganjaran langgeng ngenteni kita ing swarga!

Krungu iki, Santo Orestes kanthi wani lan teges munggah ing ranjang panas abang; lan, nalika ngadeg ing kana, dhèwèké nggawe pratandha salib lan langsung nglempèk ing ranjang panas abang. Banjur dhèwèké muni kanthi swara banter:

'Gusti Yesus Kristus! Ing tangan Panjenengan kula pasrahake nyawaku!'

Lan dhèwèké nyerahaké nyawa suciné marang Gusti, nalika Sang Eustratius muni banter:

'Amin!'

Sawisé kuwi, Agrikola mrentahaké supaya Santa Eustratius digawa menyang panjara. Ing kono, sawisé ndedonga marang Gusti kaya biasané, Eustratius nyauran budhak sing bareng karo dhèwèké lan kandha marang dhèwèké:

'Bawani aku kertas, anakku, lan ayo kita nyusun wasiat, awit aku ngarep-arep sesuk aku uga bakal ngadeg ing ngarsane Gustiku—Kristus.'

Nalika perkamen mau digawa, dhèwèké nulis wasiaté, ing ngendi dhèwèké nyatakaké pangajab yèn jasadé dipindhahaké menyang Aravrak lan ora ana sing wani njupuk apa-apa saka sésa jasadé, nanging kabèh jasadé, utuh, dikubur ing panggonan sing aran Analikozora, bebarengan karo Para Kudus Auxentius, Orestes, Mardarius lan Eugene, amarga para wali iki wis nyuwun marang Eustratius supaya sawisé seda, awaké padha dikubur utuh jejere awaké dhéwé. Santa Eustratius ngwarisake kabeh kagungane kanggo pangopènan para rohaniawan, lan dhèwèké mréntah supaya kagungane sing bisa dipindhah dipérang kanthi padha: kaping pisan, kanggo wong mlarat lan mbutuhake, lan kapindho, kanggo sedulur wadoné; dhèwèké uga mréntah supaya kabèh namané dibebasake lan diparingi ganjaran kabèh.

Sawisé nulis wasiaté, sang wali puasa sedina muput lan nglampahi kabèh wengi sabanjuré kanggo ndedonga. Ing wengi kuwi, kanthi pitulungan emas sing diwènèhaké marang para pangawal, Sang Berkah Vlasius, Uskup Sebaste, sing wektu kuwi ndhelik amarga panganiayaan marang umat Kristen, teka marang dhèwèké. Dheweke wis krungu babagan kawicaksanan agung Eustratius lan carane dheweke wis nggawe panguwasa lan dewa-dewane isin. Nalika mlebu ing penjara, dheweke tiba ing lemah lan nyembah marang sang wali, kandha:

'Berkah kowe, anakku Eustratius, amarga Gusti Allah Kang Maha Kuwasa wis maringi kekuwatan marang kowe. Aku nyuwun, elinga aku ing pandongamu.'

"Aja sujud marang aku, Bapa Rohani," wangsulé Santo Eustratius, "nanging, élinga marang pangkat sing diparingaké marang panjenengan, panjenengan pantes nampa pangurmatan saka kita wong awam."

Banjur padha lungguh, lan Eustratius kandha marang uskup:

'Amarga kersaning Gusti, sesuk ing jam telu awan aku bakal, kaya sing wis cetha kawahyukake marang aku, ngadhep ing ngarsane Gusti Kristus, jupuk wasiatku iki lan waca.'

Sawisé uskup maca wasiat iku, sang wali nyuwun marang uskup lan para rohaniawan sing rawuh bareng dhèwèké supaya nandhatangani wasiat mau, lan njupuk sumpah saka uskup yèn dhèwèké dhéwé sing bakal nglumpukaké mayit-mayit mau—mayité dhèwèké dhéwé, Eustratius, lan Santo Orestes, kuburake awak-awaké ing panggonan sing wis ditemtokake ing wasiat, lan usaha nepaki kabèh sing liyané sing kacathet ing kono, kanthi janji marang dhèwèké, kanggo gaweyan lan pangopènané, ganjaran saka Gusti kita Yesus Kristus ing urip sing bakal teka. Ing wektu sing padha, Santo Eustratius nyuwun marang uskup supaya paring Komuni Suci, amarga dhèwèké durung nate nampa sakramèn suci iki wiwit wektu dhèwèké digawa kanggo ngalami martir. Nalika kabèh sing dibutuhaké kanggo upacara wis digawa lan Kurban Tanpa Darah wis dirayakaké, Eustratius maju lan nampa Misteri Suci. Lan dumadakan padhang kaya kilat sumunar ing penjara, lan krungu swara:

'Eustratius! Kowé wis gelut perang sing mulya. Saiki tindakna lan munggaha menyang swarga kanggo nampa mahkotamu!'

Kabeh wong sing ana krungu swara iki, banjur padha sujud ing lemah amarga wedi. Uskup nginep sakwengi bareng Santo Eustratius, remen banget ngobrol karo dheweke; lan nalika esok sumunar, dheweke pamit, janji bakal nepati kabeh sing kacathet ing wasiat mau.

Esuk teka, Agricolas lungguh ing bangku hakim ing panggonane sing biyasa ana ing tengah kutha lan mrentahake supaya Santo Eustratius digawa ngadhepi dheweke. Nalika Eustratius muncul, gubernur nyaur dheweke menyang sisihé lan kandha sacara rahasia, adoh saka wong liya:

Aku nyuwun bebener kang maha weruh dadi saksi, Eustratius, manawa atiku sedhih banget amarga kowe ora gelem manut dhawuhe Kaisar. Nanging, paling ora, mung kanggo penampilan ing ngarepé wong akèh, pura-pura yèn kowé pracaya marang iman kita, lan muji para déwa mung saka lambe; déné ing atimu pracaya lan ndedonga marang Gustimu, lan Panjenengané bakal ngapura kowé amarga apa sing wis kowé lakoni ora saka kersamu dhéwé, nanging amarga kapaksa. Aja kepéngin mati kaya wong jahat, kowe sing pancèn wicaksana lan pinunjul ing kawruh. Yen aku dhéwé ora ana ing bebaya amarga iki, mesthi aku ora bakal nuntut iki marang kowe. Aku wis matèni akèh kanca pracaya kowe lan ora nate paring welas asih marang sapa waé, nanging aku rumangsa banget welas marang kowe; tenan, aku wis nglampahi sak bengi tanpa turu lan kroso sedhih banget merga kowe.

"Aja kuwatir bab kuwi," wangsulé Santo Eustratius, "lan aja nganti kowe nampa cilaka amarga aku, nanging tindakna apa sing wis diprentahaké para rajamu marang kowe. Kanggo aku, aku ora bakal nyembah dewa-dewamu, ora kanthi munafik utawa kanthi cara liya, nanging aku bakal ngakoni Gustiku ing ngarepé kabèh

lan muji Panjenengané ing antarané kabèh wong. Yakinana yèn panyiksaan sing kok jalari marang aku iku dadi berkah kanggo aku, lan yèn kowe kersa, cobanen iki.

Gubernur nutupi pasuryané nganggo tangané lan nangis suwé banget, nganti kabèh wong ing sacedhaké padha weruh. Lan kabèh padha mangertèni yèn dhèwèké ngrasakaké welas marang Eustratius sing ora salah, lan padha nangis banter. Suara tangisan banter krungu ing saindenging kutha. Akhiré, Santo Eustratius kandha marang hakim:

'Mugi Gusti Allah ingkang Maha Luhur ngrusakaké tipuan ala bapakmu—Setan! Amarga Setan wis nyusun tangisan iki kanggo nggodha aku, kanggo nyelehake alangan ing dalan menyang ganjaran sing ngenteni aku. Lakonana apa sing wis kowe rencanakake, amarga aku iku abdi Gusti Kristus lan ora bakal manut marang prentah para kaisar; aku sengit marang kekejeman arca-arca: loro-lorone, arca-arca mau lan wong-wong sing nyembah marang arca-arca mau, iku nggrantesake atiku!

Agricolas weruh kasetyan Eustratius marang iman Kristen sing ora goyah lan katresnan gedhé marang Kristus, lan meh ora wani ngucapaké paukuman pungkasan marang dhèwèké:

'Eustratius, sing wis ora manut marang dhawuhe para kaisar lan nolak nyembah marang para dewa, aku paring dhawuh supaya dibakar, supaya dheweke mati ing geni amarga kekerasan atine.'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké munggah lan kesusu menyang praetorium[8792] . Nalika sang wali digawa menyang tiang pancèn, dhèwèké ndedonga banter kaya mangkéné:

– Kula ngluhurake lan muji Panjenengan, ya Gusti, awit Panjenengan sampun mirsani andhap asor kula lan boten ninggalaken kula ing tangan mungsuh-mungsuh kula, nanging sampun nylametake nyawa kula saking bala! Lan saiki, ya Gusti, mugi panangan Panjenengan nglindhungi kula lan mugi rahmat Panjenengan rawuh ing kula, awit atiku gundah lan lara nalika ninggal badan sengsara lan kotor punika. Mugi aja nganti ketemu karo rencana ala saka mungsuh, utawa katahan ing pepeteng amarga dosa-dosa—sing wis dakkawruhi lan sing durung dakkawruhi—sing wis tak tindakake ing urip iki! Asihi aku, ya Gusti, lan mugi atiku ora nate nyekseni pemandangan peteng saka setan-setan jahat, nanging mugi ditampa dening Malaikat-Malaikat Panjenengan sing padhang lan sumunar! Mulyakna Asmamu ingkang Suci, lan kanthi kakuwatan Panjenengan mimpin aku ing ngajeng pangadilan ilahimu. Nalika aku diadili, mugi tangan pangéran donya punika boten nyekel aku kanggé nglempar aku, wong dosa, ing jeroning neraka; nanging mugi Panjenengan ngadeg ing ngajengku lan dados Juruslamet lan Pengantara kula, awit sangsara badan punika dados kabungahan tumrap para abdi Panjenengan. Gusti, welasana atiku sing kotor amarga hawa napsu donya iki, lan tampanana atiku sing wis resik lumantar tobat lan pangakuan. Amarga Panjenengan pinaringan berkah salawas-lawase. Amin[8793] .

Nalika sang wali wis rampung ndedonga lan pawon geni wis padhang abang, dhèwèké nggawe pratandha salib lan mlebu ing kono, karo nyanyi lan kandha:

'Gusti Yesus Kristus! Ing tangan Panjenengan kula pasrahake nyawaku!'

Mangkono piyambakipun séda. Api ora nglarani badan suci piyambakipun, malah ora nyentuh siji rambute. Piyambakipun séda ing tanggal 13 Desember. Sing Suci Vlasius, Uskup Sebaste, njupuk reliké para Wali , Eustratius, lan Orestes lan nglakoni kabèh sing kacathet ing wasiat martir[8794] , ngluhuraké Rama, Putra, lan Roh

---

[8792] Iki jeneng sing diwènèhaké ing jaman kuna marang papan pribadi panglima militèr ing markas, uga marang papan pribadi hakim.

[8793] Donga ing pangkatane matié Santo Eustratius iki wis diadopsi kanggo panggunaan gerejawi lan diwaca ing Ibadah Tengah Wengi dina Setu kanthi wujud kaya ngéné: 'Aku ngluhuraké Panjenengan, ya Gusti, amarga Panjenengan wis mirsani asor dhiri kula, lan sanadyan Panjenengan wis nyerahaké kula ing tangan mungsuh-mungsuh kula, Panjenengan wis nylametaké nyawa kula saka kasangsaran. Lan saiki, ya Gusti, mugi tangan Panjenengan nglindhungi aku, lan mugi kawelasan Panjenengan nyedhaki aku: amarga atiku kuwatir, lan nandhang sangsara sajrone lelampahané, amarga badan kawicaksanan lan kados pecundhungku: supaya sing jahat ora nyusun tipu daya marang aku lan mbuwang aku menyang pepeteng, amarga dosa-dosa sing wis tak lakoni ing urip iki, sing tak sadhar lan sing ora tak sadhar. Gusti, welas asih marang kawula, lan mugi atiku boten nyawang pandelengan peteng saking setan-setan jahat; nanging mugi Malaikat Panjenengan ingkang padhang lan sumunar pisan nampi atiku. Maringana kamulyan marang Asmamu sing suci, lan kanthi kakuwatanmu munggahna aku menyang pangadilan ilahimu; nalika aku bakal diadili, muga-muga tangan pangéran donya iki ora nyekel aku, supaya aku, wong dosa, ora dibuwang menyang jeroning Hades: nanging ngadeg ing ngarepku lan dadi Juruslamet lan Pengantara kula, awit sangsara badan iki minangka kabungahan tumrap para abdi Panjenengan. Asihi, ya Gusti, nyawaku sing kotor amarga hawa napsu ing donya iki, lan tampi kados suci lumantar tobat lan pangakuan, awit Panjenengan pinaringan berkah salawas-lawase, amin.'

Suci, Gusti Allah siji ing Tritunggal, marang Panjenengané kaparingana kamulyan lan kuwasa salawas-lawase. Amin.

- Mukjizat limang martir suci

Ing sacedhake Konstantinopel ana sawijining biara sing dijenengi Olympus, ing biara iku ana gréja sing dipersembahaké marang limang martir suci: Eustratius, Auxentius, Eugenius, Mardarius, lan Orestes. Lan wiwit jaman mbiyen wis dadi adat, nalika dina raya kanggo ngeling-eling para martir suci, sang kaisar lan sang patriark padha teka menyang biara iki lan maringi sesajen miturut kabutuhan kanggo nyukupi para biksu. Amarga pangadeg biara iku wis ngetokake paugeran manawa para biksu ora kena nggarap tani utawa nanem anggur, nanging kanthi sakabehe nyawisake dhiri kanggo panjaluk pangapura marang para martir suci, lan mung nggatekake kaslametané dhéwé. Lan amarga para biksu ngetutake prentah pangadeg mau kanthi ketat, para martir suci ora nate mandheg nyukupi kabutuhan biara. Nanging welas asihé Gusti biasané ora pisah saka cobaan, supaya luwih cetha manawa wong sing ngarep-arep marang Gusti lan ngupaya Panjenengané ora bakal kekurangan kabecikan, ora luwih saka wong sing gumantung marang bandha dhéwé.

Mula Gusti Allah, Pangripta tumrap kabèh, kersa luwih ngluhuraké panggonan kang disucèkaké kanggo para pangemban sangsara Panjenengané lan paring rahmat marang sing ngajèni lan nyambut gawé ing kéné ing antaraning kekurangan lan sedhih, nyusun supaya nalika pesta ana prahara gedhé saka segara, digandhèngi udan deres lan adhem, saéngga ora ana siji waé saka kutha sing teka rawuh ing pesta. Para biksu ing biara, sawisé nyanyèkaké Vesper lan Kanon, padha putus asa amarga pancèn ora nduwé apa-apa kanggo dipangan; malah padha nyalahké para martir suci, kandha ing ngarepé ikoné:

'Sesuk esuk kita bakal ninggal panggonan iki lan padha lunga saben-saben, golek panguripan dhéwé-dhéwé.'

Nalika surup teka, penjaga gapura teka marang abbot lan kandha:

'Berkahna aku, Rama, supaya aku bisa nggawa marang panjenengan sawijining priya sing teka saka Tsar karo loro unta kang kebak muatan.'

Abbot maringi berkah, banjur ana wong sing katon bangsawan mlebu lan kandha:

'Tsar wis ngirimake dhaharan lan anggur kanggo sampeyan.'

Para biksu sawisé ndedonga nggawa panganan mau, lan kabèh padha mangan lan ngombe, déné sing isih ana disimpen kanggo mengko. Lan sadurunge padha sempet mulih menyang selé-selé, penjaga gapura mlebu maneh lan ngumumaké yèn ana utusan saka ratu sing wis teka; dhèwèké digawa mlebu lan ngandhani abbot yèn ratu wis ngirim iwak pilihan lan sepuluh koin emas. Wakil kuwi durung rampung ngomong nalika penjaga gapura mlebu maneh lan nglaporake yen ana wong sing teka saka Patriark. Nalika wakil anyar kuwi digawa mlebu, dheweke nyerahake wadah gréja marang sang abbot, kandha: 'Patriark kersa ngadani Liturgi ing kene sesuk.'[8795]

Abbot, ngadhep marang wong-wong sing teka, kandha:

'Apa waé sing nyenengaké Gusti, Panjenengané bakal nglakoni. Lan kowe – apa bakal nginep ing kéné bengi iki, utawa bakal lunga saiki uga?'

Padha mangsuli:

'Yen kita bisa nemokake panggonan, kita bakal nginep ing kene nganti esuk.' Sang abbot mrentah supaya wong-wong mau diparingi panggonan ing serambi gréja lan, nalika ngucapake pamit kanggo bengi, takon jenengé. Wong sing teka saka Tsar nyebut jenengé Auxentius, sing saka Tsarina – Eugene, lan sing nggawa wadah saka Patriark – Mardarius.

Nalika Matins lagi dinyanyikake, ana loro priya mlebu ing gréja. Sawisé kathisma '[8796] ', sang abbot mréntah supaya maca bacaan sing wis ditemtokake babagan sangsara para martir suci, nanging para biksu kandha:

[8794] Para Martir Suci Eustratius, Auxentius, Eugenius, Mardarius, lan Orestes séda ing wiwitan abad kaping 4. Sabanjuré, ing kutha asalé Aravraka, ing ngendi relik suci para martir mau dikubur, dibangun gréja kanggo ngurmati para martir mau, lan mujijat kelakon lumantar relik-reliké. Ing njaba Gerbang Tsaregrad ana sawijining biara sing didedikasikake kanggo para martir iki, sing dijenengi Olympus. Ing kene, Patriark bakal nganakake ibadah saben taun ing dina kanggo ngeling-eling para martir mau. Saiki, reliké padha disimpen ing Roma, ing Gréja St. Apollinaris ing Ravenna.

[8795] Biara miskin Olympus mesthi ora nduwé kabèh sing dibutuhaké kanggo ibadah resmi patriark, lan patriark, yèn péngin ngadani ibadah ing kono, mesthi kudu ngirim piranti liturgi, busana rohani lan sapituruté saka sumberdayané dhéwé.

'Aja maca: soale ora ana sing teka saka kutha kanggo pesta.'

Banjur ana wong sing durung dikenal sing mlebu gréja kandha:

"Wenehana aku buku iku; aku bakal maca."

Padha maringi marang dhèwèké, lan nalika dhèwèké tekan ayat sing nyritakaké: 'Eustratius diparingi sepatu wesi kang landhéké landhep', dhèwèké ngeluh lan nggebuk lantai gréja nganggo tongkat sing dicekel ing tangané – lan tongkat kuwi, sawisé nancep ing lantai, metu ranting-ranting lan dadi wit.

Wong-wong sing ana ing mburine padha nyadari sapa sing lagi dideleng lan padha takon:

'Apa kowe sing nindakake iki, Eustratius?'

'Ora,' wangsulane, 'sangsara sing wis tak alami ora ana apa-apane dibandhingake karo ganjarané; iki ditindakake supaya pesta kita ora tanpa tamu saka kutha.'

Lan ora suwe sawisé ngendika kuwi, kabèh limang wong mau dadi ora katon. Sang abbot, nalika metu saka gréja, nemokaké sanggò gréja kebak roti lan iwak, lan kabèh piranti kosong kebak anggur. Wong-wong mau banjur buru-buru ngandhani raja lan patriark bab mujijat sing wis kelakon; padha teka menyang biara, lan kabèh padha memuji Gusti Allah lan muji para martir suci. Tongkat sing wis malih dadi wit mau dipérang-pérang lan diwènèhaké minangka berkah, lan ing dina iku akèh wong lara sing mari lumantar pandonga para martir suci.

Kontakion Sang Martir Eustratius, Nada 2:

Panjenenganipun katingal minangka lentera ingkang paling sumunar tumrap tiyang-tiyang ingkang lenggah ing pepetenging kabodhoan, dhuh Sang Sing Nandhang Kasangsaran: awit, sampun ngagem iman kados tombak, Panjenenganipun boten ajrih marang gegeripun mungsuh, dhuh Eustratius, ingkang paling fasih saking para pambicara.

Kontakion liyane saka Martir Eustratius, Nada 3:

Nalika mbantah ing ngarsané wong-wong sing ora manut hukum babagan prakara Ilahi, kowe nahan pukulan kanthi ati sing paling gagah; amarga kowe dihias kanthi pratandha-pratandha ajaib saka Gusti Allah, lan kowe mateni geni dhuwur saka kesesatan. Mula saka iku, kita ngajeni kowe, Martir Kristus sing pinunjul kabegjan, Eustratius.

Kematiran Santa Luccia

Diringati tanggal 13 Desember

Nalika kasohor martir suci Agatha wis nyebar ing saindenging Sisilia lan para warga Siraku[8797] padha nglumpuk ing Catania[8798] kanggo ngurmati peti jenazah martir sing suci, dumadakan ana sawijining wanita enom jenenge Lucia, asalé saka kulawarga bangsawan lan diurmati banget déning kabèh wong Siraku, kanggo rawuh ing pesta bebarengan karo wong liya lan ibuné, Eutychia, sing wis patang taun nandhang pendarahan lan ora bisa mari sanajan wis diobati nganggo pirang-pirang obat. Sajrone ibadah ing makam martir, wacan Injil diwaca sing nyritakaké babagan wanita sing ngalami pendarahan sing mari sawisé nyentuh pinggir busana Kristus. Nalika Injil diwaca, Lucia kandha marang ibuné:

[8796] Kathisma iku dadi pérangan wigati saka Liturgi Ilahi esuk lan dumadi saka pamaos mazmur sing diiringi pujian cekak. Kabèh Mazmur, kang ngemot 150 mazmur, dipérang dadi 20 kathisma, saben kathisma manèh dipérang dadi telung pujian. Pambagian iki asalé saka jaman biyèn.

[8797] Sirakusa iku salah siji koloni Yunani pisanan ing pesisir wétan pulo Sisilia, lan sakbanjuré dadi kutha paling gedhé lan paling sugih ing pulo kuwi.

[8798] Catania iku kutha kuna ing pesisir wétan pulo Sisilia; saiki dadi pusat sinau lan dagang sing makmur, kutha padhet kanthi populasi luwih saka 100.000 jiwa.

'Yen Ibu pracaya marang sing diwaca iki, pracaya uga menawa Santa Agathia, sing nandhang sangsara amarga Asma Kristus, wis dianggep pantes ngadeg ing ngarsané Panjenengané sing Asmané digawé dhèwèké nandhang sangsara. Mula, tutul peti jenazahé kanthi pracaya, lan Ibu bakal mari.'

Nalika ing pungkasan ibadah, para jamaah wis bubar, ibu lan putri mau sujud ing ngarepé peti jenazah sang martir suci lan kanthi luh padha nyuwun pitulungan marang dhèwèké. Padha ndedonga suwé banget, lan pungkasané Lucia ketiduran lan ing ngimpi ndeleng martir suci Agatha ana ing antarané malaékat, dihias nganggo watu permata. Dhèwèké kandha marang Lucia:

'Adhiku Lucia, dara Gusti! Napa kowe njaluk marang aku apa sing sejatine kowe bisa paring ing wektu iki? Imanmu nggawa pitulungan marang ibumu, lan dhèwèké wis waras. Lan kaya kutha Catania dimulyakaké déning aku, mangkono uga Syracuse bakal dimulyakaké déning kowe, amarga ing kesucianmu kowe wis nyiapaké panggonan sing nyenengaké Kristus.'

Lucy langsung tangi, tangi karo gemeteran, banjur kandha marang ibuné:

'Ibu, ibu! Sampeyan wis mari! Aku nyuwun, ing jenengé sang wali sing wis marasaké sampeyan liwat pandonga: aja nganti manèh nyritakaké babagan tunangan (aku wis ditunangaké) lan aja kepéngin ndeleng anak fana sing lair saka awakku sing dosa; nanging paringna aku kabèh sing wis panjenengan rencanakaké kanggo mantenanku karo manungsa fana, supaya aku bisa menyang Panganten Immortal, Kristus Gusti, Pangreksa kesucianku.

Ibune mangsuli:

Kanthi ngopeni kanthi tliti kabèh sing isih ana saka warisan bapakmu sajrone sangang taun, aku malah nambah tinimbang nyuda warisanmu; lan kabèh sing wis tak duwèni lan sing bakal tak duwèni uga kowe sing nduwèni. Nanging sepisanan kubur aku dhisik, banjur lakoni apa sing kowe karepake karo kabèh warisan kuwi.'

'Ningonana pituturku, Ibu,' pangandikane Lucia marang ibuné, 'ora banget nyenengake Gusti mènèhi Panjenengané apa sing ora bisa digawa utawa ora bisa migunani kanggo kapentinganmu dhéwé. Nanging yèn Ibu péngin nindakaké apa sing pancèn nyenengake Gusti, mènèhana Panjenengané apa sing isa Ibu gunakaké kanggo awakmu dhéwé. Nalika kowe arep seda, kowe ora bakal butuh apa-apa saka donya iki, lan apa wae sing kowe bisa paring nalika semana, kowe ora bakal bisa nggawa bebarengan: mula, nalika kowe isih urip lan waras, paringna harta kowe marang Kristus, lan apa wae sing kowe kepengin paring marang aku, wiwiti paring marang Panjenengane saiki uga.

Mangkono Lucia mbaleni marang ibuné saben dina, nganti pungkasane pambagian harta diwiwiti, lan panggunaan saben dinané kanggo kabutuhan wong mlarat. Tunangan Lucia krungu babagan adol tanah, piranti mulia, lan permata, lan amarga sedhih, dhèwèké miwiti takon marang ibu susu tunangané:

'Apa tegese iki,' pitakoné, 'aku krungu bab adol tanah lan permata kanthi mendadak?'

Ibu susu, sawijining wanita sing wicaksana, mangsuli:

'Tunanganmu wis krungu yèn ana tanah pusaka sing didol regané 1.000 zloty utawa luwih, sing arep dituku kanggo kowe; mula dhèwèké ngedol sawetara barang kanggo nglumpukaké dhuwit sak kuwi.'

Calon manten lanang pracaya karo omongane lan, mikir yèn iki mung babagan tuku barang materiil, ora mbantah malah nyengkuyung tunangane lan ibuné kanggo adol harta kuwi. Nanging nalika dhèwèké mangertèni yèn kabèh wis diwènèhaké marang wong mlarat lan papa, marang janda lan anak yatim, lan dienggo kanggo para lelungan lan abdi Gusti, dhèwèké langsung marani lan nglapor marang panguwasa kutha, Paschasius, yèn tunangane iku wong Kristen lan, amarga kuwi, mungsuh marang prentah raja[8799] .

Paschasius ngundang Lucia lan ing wiwitan nyoba ngyakinke kanthi lisan supaya dheweke nyembah arca-arca.

Lucia sing berkah mangsuli marang dheweke:

Kurban sing urip lan kesucian sing murni, tanpa cela ing ngarsané Gusti Allah Rama, yaiku ngopeni anak yatim lan janda ing wektu kasangsarané. Telung taun kepungkur, aku ora nindakake apa-apa kajaba nyembah marang Gusti Allah sing Urip. Saiki aku ora duwe apa-apa maneh sing bisa tak aturake marang Panjenengané, mula aku aturake awakku dhéwé; Panjenengané kersa nindakake apa sing karsa karo kurbané iki."

[8799] Yaiku, piwarta saka para kaisar Romawi sing mréntahaké kabèh warga Romawi supaya padha nglakoni kurban marang déwa-déwa pagan.

'Tembung-tembung iki,' ujare Paschasius, 'kowe bisa kandha marang wong Kristen kaya kowe, nanging marang aku, sing ngawasi palaksanaan paugeran raja, kowe ngomong iki sia-sia.'

'Kowe manut paugeran raja,' wangsul Lucia, 'nanging aku manut paugeran Gusti Allah; kowe wedi marang raja, nanging aku wedi marang Gusti Allah; kowe ora kepengin nglarani ati raja, nanging aku ngati-ati banget supaya ora nglarani ati Gusti Allah; kowe ngupaya nyenengake raja, nanging aku kepengin nyenengake Kristus piyambak. Mula, lakoni apa sing kowe anggep paling becik; dene aku bakal nindakake apa sing tak yakin bakal dadi kauntunganku.

'Kowe wis nyia-nyiake warisanmu lan mbuwang-mbuwang karo kanca-kancamu,' kandha Paschasius, 'mulane kowe dhewe ngomong kaya pelacur.'

'Aku wis nyimpen warisanku ing panggonan sing aman,' wangsul Lucia, 'lan aku ora tau ngidini awakku dewe nyawiji karo wong-wong sing ngrusak jiwa lan raga.'

Paschasius takon:

'Lan sapa sing kowe sebut panyusup nyawa lan awak?'

Lucy mangsuli:

– Kowé iku sing ngrusak jiwa, kang bab kowé Rasul kandha: *'Kancan ala ngrusak watak becik'* (1 Kor. 15:33): kowe nandurake zinah ing atiné manungsa[8800] , – supaya, sawisé ninggalaké Panganten Langit, yaiku Sang Pencipta, padha mèlu setan liwat nyembah arca-arca sing ora duwé kuwasa lan ora duwé nyawa. Lan sing ngrusak awak iku wong-wong sing luwih milih kesenengan sementara tinimbang kabungahan langgeng lan nempatake nikmat sing cepet sirna luwih dhuwur tinimbang kabungahan tanpa wates.

Paschasius ngendika:

– Omonganmu sing ngamuk bakal mandheg lan meneng nalika ngrembug penyiksaan lan tatu.

Lucia mangsuli:

'Tembungé Gusti ora bakal meneng.'

'Nanging apa kowe Gusti Allah?' Paschasius mbantah.

"Aku iku abdi Gusti," kandha Lucia, "mula aku ngucapake tembung-tembung Gusti, kaya sing Panjenengané piyambak ngendika: *'Amarga dudu kowe sing ngomong, nanging Roh Bapamu sing ngomong lumantar kowe'* (Matéus 10:20)."

Paschasius kandha:

'Dadi Roh Suci pancen ana ing jeronmu, lan apa dudu Panjenengané sing ngandika liwat kowe?'

Lucy mangsuli:

'Rasul kandha yèn wong-wong sing urip murni iku candhi-candhié Gusti Allah, lan Rohé Gusti Allah manggon ing kono' (1 Kor. 3:16).

Paschasius kandha:

'Yen mangkono, aku bakal mrentahake supaya kowe digawa menyang omah pelacuran, supaya Rohé Gusti metu saka kowe nalika kowe dadi najis.'

Tanpa kersaning Roh, badan ora bakal tau kena najis,' – mangsuli Lucia: 'sanajan kowe masrahake kemenyan ing tanganku lan kanthi paksa mbuwang menyang mezbah berhala, Gusti Allah mung bakal ngguyu marang kowe nalika ndeleng iki, amarga Panjenengané ngadili kita adhedhasar pikiran lan tumindak sukarela, dudu tumindak sing dipaksa wong liya; lan Panjenengané mung maringi idin kanggo panyerahan kesucian kanthi paksa, kaya Panjenengané uga maringi idin marang godaan, maling, lan panyembahan berhala. Mula, sanajan kowe mréntah supaya aku dilecehké, kowe mung bakal nambah ganjaran kanggo kasucianku.

'Aku bakal mréntah supaya kowe dicemari nganti mati,' kandha Paschasius, 'yen kowe ora manut marang dhawuhe raja.'

Lucy mangsuli:

'Aku wis ngandhani kowe manawa kowe ora bakal bisa mbengkokake kersaku kanggo sarujuk marang dosa; apa wae sing kowe lakoni marang awakku, abdi Kristus ngremehake kabeh iku.'

[8800] Ing istilah gerejawi, zinah dipahami ora mung minangka persatuan sing ora sah antarane priya lan garwané priya liya, tumindak memalukan sing bertentangan karo Prentah Kapitu, lan pikiran-pikiran najis, nanging kadhangkala (kaya sing umume kedadeyan ing kéné) uga ateisme lan penyembahan berhala.

Banjur Paschasius, hakim sing rusak lan ora adil, ngundang para pangreksa rumah pelacuran lan nyerahake sang wali marang wong-wong mau, kandha:

'Kumpulna wong-wong lan ayo padha ngina dheweke nganti mati.'

Nalika sang wali diseret kanggo dihina, Gusti ndadekake dheweke abot banget nganti ora bisa obah saka panggonane. Akèh wong, miturut dhawuhe penyiksa, nyeret dheweke lan nyoba ngusir saka panggonane; nanging kabèh sing nyoba padha kesel lan kringetan, déné daraé Gusti tetep ora goyah. Padha nggawa tali lan sawisé ngiket tangane lan sikilé, padha nyoba manèh kanthi sakabehing kekuwatan kanggo narik dheweke, nanging dheweke tetep ora obah, kaya gunung. Paschasius bingung lan ora ngerti apa sing kudu ditindakake. Dhèwèké ngundang para dukun ramal, tukang sihir, lan kabèh imam pagan lan mréntahaké supaya padha nindakaké upacara gaib ing sakubengé Lucia kanggo mindhah dhèwèké, nanging kabèh ora ana asilé: dhèwèké ngadeg kaya dipaku ing lemah, lan ora bisa obah sanadyan mung siji langkah. Akeh tim sapi jantan digawa kanggo nyoba mindhah lan nyeret dheweke, nanging dheweke tetep ora obah.

Akhire, Paschasius takon marang dheweke:

'Kowe nglakoni sihir jinis apa?'

'Iki dudu sihirku,' ujare, 'nanging kuwasa sihine Gusti.'

'Dadi, apa sababé sewu priya ora bisa mindhah kowe, cah wadon ringkih?'

'Yen kowe nggawa sepuluh ewu priya, dheweke uga bakal ngrasa yen Roh Suci kandha marang aku: *"Sewu bakal tiba ing sisihmu*, *lan sepuluh ewu ing tangan tengenmu; nanging iku ora bakal nyedhaki kowe"* (Mazmur 90:6).'

Hakim sing sengsara kuwi kasiksa banget ing atiné sing ala. Kebingungan nyerang dhèwèké.

"Ngapa kowe kasiksa," pitakon sang putri suci, "lan ngapa kowe kuwatir? Mesthi kowe wis ngrasakake yèn aku pancèn candhi Sang Gusti Allah kang urip, mula pracayaa. Yèn kowe durung yakin, ya terusna kaya saiki."

Paschasius saya nesu lan bingung, weruh sang wali ngolok-oloki rencanane. Dheweke mrentahake supaya geni gedhe dibangun ngubengi dheweke lan supaya aspal, belerang, lan lenga godhog ditumpahake marang dheweke. Nanging dheweke, nglindhungi awake dhewe nganggo asmane Gusti kita Yesus Kristus, tetep ora obah lan ora cilaka, banjur kandha marang sing nyiksa:

Aku ndedonga marang Gusti kita Yesus Kristus supaya geni iki ora duwe kuwasa marang aku, lan supaya wong-wong sing nyandhak pangarep-arep marang Kristus bisa ngolok-olok kowe – aku nyuwun supaya panyiksaan iki terus lumaku, supaya para pracaya ora kena wedi marang panyiksaan, lan wong-wong sing ora pracaya ora duwe kasempatan kanggo ngina agama Kristen.'

Banjur sawatara kanca raket Paschasius, sing kepengin mbebasake dhèwèké saka kahanan angel lan mbingungaké iki, mréntah supaya sang wali dipotong gulu nganggo pedhang; banjur, bebarengan karo Paschasius, padha mulih. Nanging sang wali, sanadyan tatu parah, ora kehabisan tenaga lan ngandika marang wong-wong, kandha:

'Aku nggawa kabar kabungahan yèn tentrem wis diparingaké marang Gréja Allah, amarga Diocletian wis nyerah saka tahta, lan Maximian saiki wis seda.' Lan kaya kutha Catania nduwéni adhiku ing Gusti, Santa Agatha, minangka perantara ing ngarsané Gusti, mangkono uga kowé kabèh kudu ngerti bab kutha iki: Aku wis diparingi Gusti kanggo mbelani kutha iki, kanthi syarat kowé kabèh pracaya marang kabèh iki kanthi nepati kersané.

Nalika Lucia ngucapake tembung-tembung mau, tenggorokane ditusuk pedhang, Paschasius, kang diiket nganggo belenggu wesi, dumadakan digawa liwat ing ngarepe. Sejatine, wong Sisilia wis nyelundupake surat pangaduan menyang Roma, tanpa kawruh pangrènané, sing nerangake sepira kejemé Paschasius ngrusak nagara, nyopot bandha warga liwat kabèh jinis kekerasan. Lan mangkono, ing wektu kuwi uga, ana prentah saka Roma supaya Paschasius sing diiket ranté digawa menyang kana kanggo diadili: ing kana, sawisé diparingi pitakon, dhèwèké dihukum pati lan dipenggal sirah nganggo pedhang. Nalika Paschasius digawa ngliwati sang wali sing diiket, sang wali isih urip; sanadyan tatu parah, dheweke tetep meneng ora obah, lan nyawane durung ninggal nganti para imam teka lan dheweke wis nampa Misteri Paling Suci lan Maringi Urip saka Kristus – lan mung sawisé kuwi, nalika kabeh wong, sawisé ngrampungake Komuni, padha kandha: 'Amin', sang martir suci nyerahaké nyawa murni marang Gusti[8801] . Dhèwèké dikubur kanthi pakurmatan ing panggonan martiré, lan

sawijining gréja dibangun ing ndhuwur reliké kanthi jenengé lan kanggo kamulyané Gusti Allah, siji ing Tritunggal, Rama, Putra, lan Roh Suci, kang kamulyané tansah ana langgeng. Amin.

Peringatan Sang Arsenius sing Kinurmatan saka Latrus

Dipepering ing tanggal 13 Desember

Sing Mulya Arsenius iku wong asli Konstantinopel, lair saka wong tuwa sing mulya lan taat. Panjenengané oleh pangayoman saka kaisar lan diangkat dadi panglima utama lan patrisi[8801] saka Kiverriot[8802] . Ing sawijining dina, panjenengané lagi numpak prau karo pasukane nyebrang segara, nanging ana badai gedhé, lan kabèh prau, kalebu wong-wong sing ana ing prau, padha klelep; mung panjenengané sing slamet. Sawisé kuwi, Arsenius nilar donya, njupuk sumpah monastik lan nyawisaké awaké dhéwé sakabèhé kanggo praktik pandonga, nglarani dagingé liwat puasa, jaga tanpa kendhat lan ranté abot . Sawisé nindakake akèh prestasi asketisme ing wewengkon sepi, panjenengané rawuh ing Gunung Latrus ing Asia Minor[8803] , ing kono panjenengané matèni ula matiyal liwat pandonga lan pratandha salib[8804] ; banjur panjenengané pindhah menyang Biara Kellivari[8805] , ing kono panjenengané diangkat dadi abbot, nanging banjur mundur menyang guwa, saka kono panjenengané ngusir kéwan galak sing teka liwat pandonga. Para sedulur padha nglumpuk ing sacedhaké, lan piyambakipun nuntun kanthi tuladha nylametaké gesangé dhéwé lan piwulang sing mbangun. Saben minggu, Romo sing kinurmatan biasané nyumput ing sel sempit kanthi meneng lan sepi; nanging saben dina Minggu piyambakipun maringi piwulang marang para sedulur lan mangan bebarengan. Liwat upaya asketis sing abot lan rajin lan uripé sing luhur, piyambakipun nggayuh kasampurnan nganti dipunparingi pangopenan déning malaékat; kanthi tongkatipun piyambakipun nggawé banyu pait dadi manis; lan sawisé nindakake akèh mujijat liyané, piyambakipun séda kanthi tentrem ing antarané sedulur[8806] .

27 Desember

14 Desember (Gaya Lawas)

Penderitaan Para Martir Suci Firs, Leucius, Callinicus, Philemon, Apollonius lan liyane sing bebarengan

Peringatan tanggal 14 Desember

Para martir suci Phirs, Leukius, lan Callinicus lair ing wewengkon Bithynia[8807] , lan dibesarké ing kutha Kaisarea[8808] . Padha nandhang sangsara kanggo Kristus nalika pamaréntahan Kaisar Decius[8809] kanthi cara kaya mangkéné.

Salah siji gubernur provinsi, jenenge Cumbricius, teka ing Caesarea saka Nicomedia[8810] lan kanthi semangat nyengkuyung penyembahan berhala ing kana, ngopeni kanthi teliti candhi-candhi pagan lan kurban-

---

[8801] Para patrisi iku golongan sosial paling dhuwur ing Kakaisaran Romawi lan Kakaisaran Bizantium sawisé, sing padha karo bangsawan turun-temurun ing jaman kita.
[8802] Ing Caria – sawijining wewengkon kidul-kulon Asia Cilik.
[8803] Gunung Latra – saktenane Lamos, rangkaian gunung ing Karia sing misahake pesisir Laut Tengah saka wilayah pedalaman Asia Cilik cedhak kutha Miletus lan Amisus; dijenengi Latro, sing artine 'Gunung Pelayanan', amarga ana 11 biara Ortodoks ing kene, sing ing Abad Pertengahan diatur dening siji archimandrite. Ing sangisoré pamaréntahan Turki, biara-biara kuwi dirusak.
[8804] Asp iku sawijining spesies ula tartamtu sing bisa banget mbebayani lan asring mateni.
[8805] Ing Caria, ing sisih kidul-kulon Asia Minor
[8806] Tanggal pasti uripé St Arsenius saka Latrus ora dingerteni; umume dianggep ana ing antarané abad kaping 8 lan kaping 10.
[8807] Bithynia – sawijining provinsi Kakaisaran Romawi, ing sisih lor-kulon Asia Minor.
[8808] Iki mesthi nyebutake Caesarea ing Palestina.
[8809] Dheweke mrentah saka taun 249 nganti 251 Masehi.

kurbané, uga kabèh sing nyenengake mungsuh umat manungsa – setan. Malah, dhèwèké meksa kabèh warga lokal, ngrebut sawatara kanthi kabecikan lan ngancem liyané nganggo ancaman. Ing antarané warga Caesarea ana sawijining Leucius, wong sing nduwèni integritas, kawicaksanan, kawruh, lan kaluhuran. Nalika ndeleng tumindak anarkis sing kedadeyan, atiné keganggu banget lan semangaté marang Gusti saya kobong. Pungkasané, dhèwèké ora bisa manèh nahan kobongan semangat sing murub ing atiné lan ora gelem manèh nyumputaké iman sejati sing diyakini. Tanpa disangka-sangka, dhèwèké muncul ing ngarepé gubernur lan kandha:

'Ngapa, Kumvrik, kowe wong sengsara, kowe nglawan nyawamu dhéwé kanthi nyembah arca-arca sing ora nduwé rasa lan tuli, lan nyeret akèh wong liya bareng kowe mlebu ing kaluputan sing abot iki?' Wong-wong kaya ngono luwih ora peka tinimbang watu lan wit, amarga padha ora gelem ngerti Gusti Allah lan Juruwilujeng sejati lan ora kepengin mlaku ing pepadhang, sawise ninggalake pepeteng saka kaluputan.

Pamaréntah edan kuwi, ora kuwat nampa bebener sing diucapaké marang dhèwèké, langsung nesu banget krungu tembung-tembung kuwi, lan tanpa ana panyelidikan dhisik, dhèwèké mréntah supaya Levkius dicambuk. Nanging Levkius, kanthi kersa nampa sangsara, matur nuwun marang Gusti, saéngga panyiksaé tambah nesu, mula dhèwèké disiksa nganti para panyiksa kesel. Awaké, sing wis remuk déning pukulan, kesel banget, lan dhèwèké ndedonga supaya bébas sakabèhé saka awaké, kepéngin lunga marang Gusti. Panguwasa dhéwé, , malah mbiyantu nepaki pangajab kuwi kanthi mréntahaké supaya martir kuwi digawa metu saka kutha lan dipenggal sirahé. Nalika para penyiksa nggawa sang wali menyang panggilan paukuman, piyambakipun mlaku tanpa ajrih utawa kuwatir, ora ana pratandha lara utawa sangsara ing pasuryan, nanging sumunar kabungahan lan kabegjan, kados-kados dipunajak dhateng pangukuman nanging dhateng pangukirane kalungguhan. Adoh saka kutha, sirahé dipotong, lan dhèwèké munggah menyang swarga kanggo nampa mahkota langgeng minangka ganjaran tumindaké.

Kabar kejemé Kumvrik enggal sumebar ing kabèh tanah sakupenge, lan wong Kristen padha ndhelik amarga wedi marang kekejemané. Nanging Phirs sing kabegjan (sanadyan durung dibaptis, mung kalebu katekumen), nglengkapi awake kanthi semangat kanggo Gusti Allah, muncul ing ngarepe penyiksa lan kandha: 'Salam kagem panjenengan, panguwasa sing paling misuwur!'

Lan nalika panguwasa mau mbales salam, Firs nerusake:

'Apa diijini sapa waé ngomong sak karepé ing ngarepmu, para hakim, utawa kudu ngenteni dhawuhmu lan ora ngucapaké sora sanajan sethithik?'

Gubernur, kaya-kaya lali apa sing wis ditindakake marang Leucius, mangsuli:

'Inggih, punika dipunparingi idin, lan ngantos sapunika kabebasan wicara punika durung nate dipuncelakaken saking sapa wae, langkung-langung menawi gadhah prakawis ingkang badhe dipunandharake kangge kapentingan umum.'

Banjur Phirs kandha:

'Apa, mula, ana sing luwih migunani tinimbang sing migunani kanggo nyawa? Nanging aku weruh kowe nindhes akèh wong lan nyegah kaslametané, nuntun saka iman sing sejati lan, amarga niat ala saka kowe, narik menyang nyembah arca-arca. Kanthi iki kowe nyulut sakabehing Gehenna geni marang nyawamu dhéwé. Mula saka iku, aku wis mutusaké kanggo ngomong kanthi wani lan bébas karo kowe lan sinau saka kowe kenapa kowe wis nggawe dadi undang-undang—sawise ninggalaké Sang Pencipta langit lan bumi lan kabèh manungsa—kanggo nyembah karya tangan manungsa, kaya ngomong marang wit: 'Kowe iku bapakku' (kaya nabi Yeremia sing suci uga ngecam para penyembah berhala (Yer. 2:27)) lan marang watu: 'Kowe wis nglairaké aku'? Lan kenapa siji-sijiné kang dadi perhatianmu mung ngyakinaké kabèh wong (yen kuwi bisa) supaya padha melu mikir sing mbebayani kuwi?

Kanggo iki panguwasa mangsuli:

'Omonganmu sing ora pas wektune lan ora pantes nuduhake yen kowe wis kena pengaruh Kristen. Nanging, tinggalna pitakon-pitakon sepele iki lan solusi palsu mau marang wong-wong sing ngentekake wektu ing sekolah lan ora nggatekake urusan rakyat; nanging saiki patuhna marang prentah kaisar lan kurbankna marang

[8810] Nicomedia – sawijining kutha ing Bithynia. Mengko, nalika pamaréntahan Diocletian lan Konstantinus Agung, kutha iki dadi panggonan para kaisar Romawi.

para dewa. Yen kowe ora manut, kowe bakal nampa ganjaran saka kita amarga tembung-tembungmu – ing sangsara sing wis disiapake kanggo kowe.

'Amarga kowe iku makhluk akal saka Gusti,' wangsul sang wali, 'kowe ora pantes nindakake apa-apa kanthi ora wajar utawa tanpa panyelidikan sing teliti. Nanging yen kowe kepengin manut marang prentah bodho rajamu, ya lakonana miturut prentahé.'

Kumvrikios kandha:

'Aku kira keteguhan atiku iki sing ndadekake kowe sombong. Nanging, amarga kowe wong sing wicaksana lan pinter, aku nyaranake kowe supaya manut lan supaya ora nampa sangsara. Mula, menyang altar lan ngajèni para déwa, awit kanthi mangkono kowé bakal diapura saka dosa-dosamu sing kepungkur, dadi kanca sang raja agung, lan nglampahi sésa uripmu karo kita kanthi pakurmatan agung.

'Aku wis suwe mikir bab iki,' wangsul sing pinaringan berkah, 'aja nganggep yen kowe wis nyekel aku tanpa siyap utawa durung mikir kabeh sadurunge.' Amarga aku wis luwih dhisik rembugan kabeh kanthi tliti karo atiku dhewe, lan sawise mriksa kanthi teliti aku yakin manawa dewa-dewamu iku arca tanpa nyawa lan candhine ora resik; lan aku wis ngina marang kuwi lan milih iman Kristen sing murni lan sejati. Mula, aja nganti suwe nindakake apa sing wis diprentahake raja marang kowe babagan kita wong Kristen."

Tembung-tembung sang suci mau nggawe sang penyiksa nesu, banjur dhèwèké langsung mréntahaké sawatara abdi dalemé, sing kondhang kuwat, supaya nggebuk sang suci kanthi ganas nganggo tinju, banjur ngiket tali ing tangan lan sikilé lan narik kanthi saktenané menyang arah sing béda-béda. Sawisé kuwi rampung, balung-balungé ing sikil lan tangané kélangan panggonané lan koyak-koyak, nanging sang martir sabar nampa lan pasuryané tentrem. Sang penyiksa banjur mréntah supaya mripaté dicungkil nganggo paku, rahangé dipecah, lan untuné dicopot nganggo palu tembaga. Nanging sanadyan ing tengah sangsara, sang wali malah ngguyu marang penyiksa, sing malah ndadékaké dhèwèké tambah nesu. Kumvrik mrentahake timah putih supaya dilelehake, amben wesi disiapake, lan sang martir dipandhegake rai mudhun ing amben kuwi; nalika iku dheweke ngundang para dukun lan juru bujuk, supaya sang bisa ngapusi sang martir nganggo tembung-tembunge. Padha wiwit ngajak sang suci supaya manut marang panguwasa, sanajan mung sakedhik wektu lan mung saka njaba.

'Kanthi nindakake iki,' ujare wong-wong mau, 'kowe bakal luput saka sangsara sing abot lan nampa akèh berkah, lan Gustimu bakal ngapura kowe, amarga ngerti ringkihé manungsa, lan ora bakal nesu, amarga Panjenengané, miturut sing wis kita krungu, iku becik lan welas asih banget.'

Para martir mangsuli:

'Mulané amarga Panjenengané apik lan welas asih banget aku nahan sangsara iki kanggo Gustiku: awit yèn kowé, sanadyan krungu sangsara tanpa wates sing bakal ngentèni kowé, ora mbalèk saka kaluputanmu marang dalan sing bener, kenapa aku ora wani nahan sangsara samentara iki, sing ganjarané bakal Kraton Swarga?'

Sawisé martir kuwi ngendika, wong-wong mau wiwit ngucuraké timah cair sing nggodhok marang dhèwèké. Nanging timah sing digawa ing kuali kuwi langsung mili kenceng, ngleler lan matèni akèh wong kafir sing ana ing sacedhaké. Nanging sang wali kuwi tangi saka ambené tanpa tatu lan waras saktenané, lan mripaté isih bisa ndelok cetha kaya biyèn. Nalika padha nyekseni mujijat iki, kabèh wong kebak rasa wedi, lan gubernur dhéwé kaget banget. Nanging, sanadyan dhèwèké kuduné wis ngenali Sang Sing Ncipta kabèh sing ana, amarga kasalahan dhèwèké dhéwé dhèwèké tetep ing kabutaan rohani; mula tembung Kitab Suci kanyatané kelakon ing dhèwèké: *'Kowe wis akèh ndeleng, nanging ora merhatiin; kupingmu kabuka, nanging kowe ora krungu'* (Yesaya 42:20).

Lan dhèwèké saya nesu marang martir mau, lan nyebut dhèwèké dukun sihir lan tukang tenung, banjur ngetokaké sangsara sing luwih abot. Nanging sang wali nahan kabèh kanthi tabah; banjur ana swara saka swarga sing nguwatké sang wali, sing ndadèkaké wong-wong kafir padha wedi banget lan nguwatké iman para wong pracaya.

Amarga wedi nerusaké panyiksaan kanggo isiné dhéwé, tukang siksa maréntahaké supaya sang martir diiket lan dibuwang menyang penjara, déné dhèwèké dhéwé mulih, mikiraké panyiksaan sing luwih kejem sing bakal ditindakaké marang Firs. Ing wektu sing padha, sang wali ndedonga kanthi khusyuk ing penjara supaya Gusti paring baptisan suci. Lan dumadakan, kanthi sih rahmaté Gusti, ing wayah wengi ikatané longgar lan lawang penjara mbukak dhéwé. Sawisé metu saka penjara, sang wali budhal menyang Uskup Kaisarea sing wektu kuwi lagi ndhelik amarga penganiayaan. Uskup, nalika ndeleng martir mau, langsung ambruk ing sikilé, amarga

dhèwèké wis krungu babagan kawani lan kasabarané lan ngajèni dhèwèké banget. Nanging martir mau, ngangkat uskup lan dhèwèké dhéwé banjur ambruk ing sikilé, kandha:

'Aja kaya ngono, Bapa sing kinurmatan! Aja nglawan pakurmatan sing kuduné tak paringaké marang panjenengan, awit aku ora teka kanggo mberkahi, nanging kanggo nampa berkah.'

Uskup kandha marang dhèwèké:

'Panjenengan sing pantes mberkahi kita, amarga wis cetha nuduhake kakuwatan ageng saka kabecikan lan wis nganggo busana Roh sing paling padhang amarga panjenengan wis nahan sangsara sing nggegirisi.'

'Mangkono pancen sababé aku teka ing kéné,' wangsul sang martir, 'kanggo diparingi busana kang ora rusak, sawisé lair manèh lumantar banyu lan Roh, amarga aku durung dianggep pantes nampa baptisan suci. Mula, wenehana panjenengan panjalukku tanpa tundha lan laksanakna baptisanku.'

Uskup langsung ngabaptis Firs, sing sawisé metu saka panggenan baptisan, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, Allah kawicaksanan, sing wis maringi aku lair anyar lumantar banyu lan Roh! Paringana supaya lumantar sangsara iki aku uga dianggep pantes nampa baptisan sing kowe tampa, lan sawise ngombe saka cangkir sangsara Panjenengan, aku bisa melu ing pati Panjenengan.'

Banjur, sawisé rembugan karo uskup lan pamitan, martir Kristus mau bali menyang penjara, dipunpandhegani cahya kang nggumunake, déné malaikat suci mèlu mèlu ing mburiné, kaya sing katon cetha déning sawatara wong pantes. Ing penjara, dhèwèké nglampahi wektu kanthi pandonga kaya biyasané.

Ing wektu kuwi, ana sawijining pejabat sing jenenge Silvanus, wong Persia asli lan wong sing kejem lan tanpa welas asih, kepengin ngetokake awake dhewe minangka pangarep-arep becik lan sekutu Kaisar, nyuwun marang Kaisar supaya maringi wewenang marang dheweke, Silvanus, kanggo nyelidiki apa para penyiksa sing diangkat kanggo ngrusak umat Kristen pancen nglakoni prentah Kaisar. Sawisé nampa wewenang iki, dhèwèké lelungan menyang Nicaea[8811] lan Caesarea, nyembah arca-arca ing endi-endi lan nandhani pesta pagan nganggo getih Kristen. Antara liya, dhèwèké dikabari babagan para Firs Agung sing ora bisa dipecahaké[8812] kanthi siksaan apa waé lan, ing wektu sing padha, nggumunaké wong-wong nganggo pratandha lan kaajaiban. Silvanus langsung mréntahaké supaya dhèwèké digawa ngadhep dhèwèké, déné dhèwèké dhéwé miwiti nyembah Zeus, déwa pagan utama. Ing dina sabanjuré, dhèwèké lungguh ing bangku hakim bareng Kumvrikios lan, sawisé nyaur Firs, dhèwèké dhisik mréntahaké supaya interogasi sadurungé diwaca kanthi banter, banjur kandha marang martir:

'Aja kowe mikir, Firs, yèn kowe bakal nandhang sangsara kaya biyèn: kowe bakal ngalami panyiksaan sing luwih kejem yèn kowe tetep ing kekerasan atimu.'

Para martir mangsuli:

'Panjenengané sing maringi kakuwatan marang aku kanggo nahan kabèh panyiksaan sadurungé, Gustiku Yesus Kristus, saiki ngadeg ing ngarepku, nylametaké aku saka tanganmu; awit aku mung ngabdi marang Panjenengané lan mung ngakoni Panjenengané minangka Gusti, déné aku nganggep arca-arca lan déwa-déwamu sing pagané iku mung tipuan kosong.' Nanging, yen panjenengan kersa ngyakinke aku supaya nglakoni pangorbanan—dudu amarga paksaan utawa kekerasan, nanging lumantar pitutur sing becik, kanthi karsa dhéwé—mangkono, kandhaa marang aku: marang sapa lan kepiye aku kudu nglakoni pangorbanan? Lan aku, nalika weruh kabeneran tembung panjenengan, bakal manut kanthi rela lan ora bakal mbantah kabeneran kanthi sia-sia.

Banjur Silvanus nyekel tangan sang wali lan kandha:

'Ayo padha menyang candhi, ing kana kowe bakal dituduhake marang sapa kowe kudu nyawisake kurban.'

Nalika padha tekan candhi Apollo sing cedhak, Silvanus nunjuk marang arca lan kandha:

'Delengen, iki dewa sing kita sembah; lan yèn kowé, Phirs, ndedonga marang dhèwèké lan nyembah kanthi kurban, kowé bakal éntuk pangayoman agung lan nampa sih saka para déwa liyané.'

Martir kuwi kandha:

'Delengen, banjur kurban apa sing bakal tak sembah marang dheweke lan kepiye aku bakal nyuwun marang dheweke.'

Lan nalika kabèh padha ngarahaké paningal marang dhèwèké kanthi tliti, dhèwèké ngangkat tangan lan ngadhepake paningal marang langit, nyuwun kuwasa Gusti sing ora kaukur; dumadakan ana guntur, lan arca

---

[8811] Nikaea – sawijining kutha ing pérangan kulon Bithynia; Konsili Ekumenis Kapisan lan Kapitu dianakake ing kéné (325 lan 787).

[8812] Ya iku tegesé, ora mungkin meksa dhèwèké kanggo nyembah arca.

Apollo tiba ing lemah lan remuk dadi bledug. Sang martir suci, mbalèk marang wong-wong sing ana ing sacedhaké, kandha:

'Delengen: dewa-dewamu iku mung gawean tangan manungsa lan ora pantes disebut jenengé Gusti Allah sing sejati.'

Silvanus, amarga nesu banget, mangsuli:

'Aku bakal ngrusak lan mbusak sihirmu sakabehe.' Lan langsung dhèwèké mréntah supaya awak sang martir disisir nganti balung nganggo sisir wesi landhep, nganti daging sang suci tiba pecah-pecah ing lemah, déné penyiksa kuwi njerit:

'Dadi, ngendi Gusti—pembantumu, sing kok ajeni lan kok pasrahi pangarep-arepmu?'

Martiir mau mangsuli:

'Apa kowe ora weruh kuwasa Kristus sing makarya ing sajroning aku, sing cetha maringi kekuwatan marang aku nglawan seranganmu? Kepiye bisa badan donya lan ringkih iki tahan sangsara kaya ngene menawa ora ana pitulungan ilahi sing diparingake saka dhuwur?'

Banjur Silvanus mréntahaké supaya digawa dandang ageng, diisi banyu, lan geni dinyalakaké ing sangisoringé. Nalika dandang kuwi nggodhok banter, sikilé sang martir diiket nganggo tali lan dhèwèké ditundhuhaké sirahé dhisik menyang banyu sing lagi nggodhok. Nanging sang wali nyebut asmané Kristus, banjur dandang kuwi pecah, banyuné mili metu, déné dhèwèké dhéwé ora cilaka. Sing nyiksa kuwi isin lan nesu banget; nanging amarga isih ana prakara umum liyane sing kudu diurusi, dhèwèké mréntah supaya sang martir digawa menyang panjara.

Ora suwe sawisé kuwi, Silvanus budhal karo Kumvricius menyang kutha pesisir Apamea[8813] , dhèwèké mréntah supaya sang wali—isih diiket—dilebokaké ing mburiné. Nalika padha nyedhak kutha, dhèwèké mandheg lan ngundang sang martir marani dhèwèké, banjur kandha:

'Ing kéné, Phirs, janji kowe arep nyembah marang déwa lan kowe bakal urip, utawa kowe bakal diwènèhi pati sing kejem.'

Wong suci mau mangsuli nganggo tembung sing padha kaya sadurunge, banjur nambah ing pungkasan:

'Rohmu bakal luwih dhisik dicopot saka awakmu.'

Para penyiksa tambah nesu marang Firs; padha mréntah supaya dhèwèké diseret, kanthi diwènèhi pukulan terus-terusan, mlebu kutha lan ing kana, amarga apa sing diarani sihiré, dibuwang menyang segara, supaya dhèwèké nemoni pati sing nyeri lan ora diparingi panguburan sing pantes sawisé mati. Nanging sadurunge padha mlebu kutha, ramalan sang martir wiwit kawujud: Silvanus dumadakan kelangan kabeh kekuwatané, déné Kumvricius lara demam, lan ing dina kaping papat loro-loroné padha ngalami pati sing nyedhihaké. Konon malah bumi ora gelem nampa awaké sing reged kuwi nganti sang martir suci ndedonga kanggo iku. Lan sang suci manggon ing Apamea sajrone telung puluh telu dina, diiket, nganti rawuhé gubernur anyar.

Ana gubernur anyar teka, jenenge Vavda, sing watak lan kebenciané marang wong Kristen padha karo para pendahuluné.

[8814]Sawisé mriksa cathetan para gubernur sadurungé lan krungu bab martir Firs, dhèwèké ngutus supaya Firs diparingi pitakon. Sang wali tetep teguh iman Kristené lan, kaya biyèn, nolak manut panjaluk sing ora suci saka wong-wong pagan. Vavda mrentahake supaya dhèwèké diiket lan dijahit ing jero kantung anggur, banjur dibuwang menyang segara watara telung puluh stadia saka pesisir. Nanging kantung anggur kuwi dumadakan pecah, iketané longgar, lan akèh wong padhang sumunar katon mlaku ing segara; padha njupuk martir mau lan nggawa dhèwèké menyang pesisir. Nalika ndeleng kahanan iki, para abdi dalem gubernur sing kebak wedi padha mlayu marang dhèwèké lan nyritakaké apa sing wis kelakon. Banjur dhèwèké dhéwé mudhun menyang pinggir segara lan nalika nemokaké martir mau lagi ngadeg piyambak, dhèwèké kandha:

'Satemene, sihir lan tenomumu sing Kristen iku nggumunake, yen malah segara iki manut marang kowe, kaya sing tak deleng, lan yen kowe nyopot daya saka hukum alam. Nanging, sanadyan mangkono, ora ana sihir sing bakal mbantu kowe; iku mung bakal dadi panyebab sangsara sing luwih kejem lan pati sing paling nyeri kanggo kowe.'

[8813] Apamea – sawijining kutha ing Bithynia, watara sapertelu jam lelungan saka pesisir kidul Teluk Chianus, sing duwé pelabuhan.

[8814] Stadion iku satuan dawa sing kira-kira padha karo 88 fathom; 30 stadion rada luwih saka 4 verst.

Para martir mangsuli:

'Sak suwéné kowe bakal tetep wuta lan, kaya déwa-déwamu, ora weruh sanajan nduwé mripat? Kepiye bisa ana wong, liwat sihir, nguwasa hukum alam manut kersané? Sapa saka dukun sihirmu, utawa déwa-déwa sing kok sembah—sing sakjane mung ilusi lan tipuan sihir—sing tau nggawe wong sing dibuwang menyang segara diangkat déning tangan para malaikat lan, tanpa tatu lan waras, mlaku ing segara kaya ing daratan banjur tekan pinggir?

Gubernur mréntahaké supaya sang martir dicekel, diiket, lan digawa lunga nalika dipukul abot nganggo tongkat, déné dhèwèké dhéwé mangkat menyang Kaisarea. Warga Kaisarea, nalika padha krungu yèn ana panguwasa anyar sing bakal teka lan nggawa martir suci Firs, kabèh padha metu saka kutha, kaya arep nyambut panguwasa mau, nanging sejatine kanggo ndelok sang penderita Kristus sing kabèh padha kepéngin weruh. Sawisé kabèh mlebu kutha, martir mau langsung dibuwang menyang panjara. Gubernur mikir dawa babagan paukuman pati apa sing bakal diparingake marang martir mau, lan pungkasane mutusake supaya dhèwèké dipangan déning kéwan galak, amarga dianggep pati sing paling nyiksa. Dhèwèké mréntah supaya kéwan galak paling garang saka saben jinis dikumpulake lan diwanti, supaya padha nyerang kanthi luwih garang lan nyabuti wong sing dihukum mau dadi pecah-pecah.

Sawisé 30 dina kéwan-kéwan mau wis siyap, sang penyiksa nglumpukaké kabèh wong ing candhi Zeus lan nindakaké kurban resmi marang dewa kuwi. Banjur dhèwèké mréntahaké supaya Firs, sing wis dihukum dipangan kéwan, digawa metu saka penjara.

Ing wektu sing padha, miturut dhawuh rahasia saka panguwasa, akèh kanca lan kenalan padha sowan marang sang wali ing selé lan nyuwun supaya dhèwèké welas marang awaké dhéwé lan nyingkiri pati sing nggegirisi iki kanthi nindakaké apa sing dadi panjaluk.

'Kanthi mangkono,' ujare padha, 'kowe bakal slamet saka karusakan, diurmati, lan oleh sih saka raja.'

Nanging sang wali iku, miturut tembungé Daud, *'kaya wong budeg sing ora krungu, lan kaya wong bisu sing ora mbukak cangkemé'* (Mazmur 37:14).

Nalika dhèwèké digawa ngadhep panguwasa, sing wektu kuwi lagi nindakake kurban, panguwasa kandha marang dhèwèké:

'Kita wis kakehan welas asih marang kowe, wis paring wektu dawa kanggo mikir. 'Saiki, yen kowe kepengin nylametake awakmu, amarga kowe weruh sakabehe tanah airmu padha ngorbanake kurban marang dewa agung Zeus, maju lan ngorbanake kurbanmu dhewe, supaya kowe bisa slamet saka karusakan. Yen ora, cakar lan untu kewan galak bakal nyabik-nyabik awakmu, lan ora ana sing bakal nulungi utawa nylametake kowe saka cilaka.'

Syahid pura-pura sarujuk lan kandha:

'Aku wis suwe mutusaké arep nyawisaké kurban bebarengan karo warga liyané. Nanging aku wedi Apollo bakal nesu yèn aku ngliwati dhèwèké lan mung nyawisaké kurban kanggo Zeus.'

Krungu kuwi, gubernur bungah banget lan kandha:

'Tawana kurban marang Zeus piyambak, lan aku njamin ora ana dewa liya sing bakal nesu marang kowe.'

Ing ngarsané kabèh wong, sang martir nyedhak arca Zeus lan sawisé ndedonga meneng marang Gusti sing sejati, ana gempa bumi sing nggegirisi, lan arca Zeus tiba ing lemah. Para wong pagan padha mlayu ketakutan, lan mung sang martir sing tetep ana ing candhi. Kanthi nesu, sang penyiksa mrentahake supaya sang wali digawa marang kéwan galak kanggo dipangan.

Akèh wong padha kumpul kanggo nyekseni tontonan iki, lan nalika kéwan galak dilepasaké marang sang suci, katon yèn dhèwèké ora piyambakan nanging bebarengan karo telung wong liya; kéwan-kéwan mau ngubengi dhèwèké lan alus nyentuh-nyentuh dhèwèké, kaya wis suwe kenal. Dhèwèké banjur ngangkat tangané menyang dhuwur lan kandha:

– Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga sampun ngluhurake Asma Suci Panjenengan ing sajroning kula lan paring sih-rahmat dhumateng kula, kanthi menengake kéwan galak ing ngarsanipun kula, kados Panjenengan naté nindakake ing ngarsanipun Daniel, abdi Panjenengan. Panjenengan, Gusti, sing nindakake mujijat biyen lan saiki, paringna supaya kéwan galak iki padha bali menyang sarangé tanpa nglarani sapa waé ing kéné!

Banjur, sawisé ndedonga, dhèwèké kandha marang kéwan-kéwan mau:

'Ing asmané Gusti Allah sing sejati, padha bali menyang alas, saben menyang sarangé dhéwé-dhéwé saka ngendi kowe digawa metu, lan aja nganti nglarani sapa waé.'

Lan langsung kewan-kewan mau mlayu, lawang-lawangé kabuka dhéwé ing ngarepé. Kabeh wong sing ana ing kono padha sumebar amarga wedi, saben-saben mlayu menyang endi waé sing bisa, padha wedi marang kewan-kewan sing uwal, nanging kewan-kewan mau dhéwé banjur mlayu bali kanthi cepet menyang ara-ara samun. Nalika ndeleng mujijat iki, akèh wong kafir padha bali marang Kristus.

Vavda, amarga ora ngerti apa sing kudu ditindakake, mrentahake sang wali diiket maneh lan dibuwang menyang panjara. Nanging sawetara dina sawisé, nalika piyambaké arep mangkat menyang kutha Apollonia sing ora adoh saka Kaisarea, piyambaké mrentahake Firs digawa menyang kana mèlu piyambaké. Sawisé tekan Apollonia, Vavda ngadani pesta umum ing candhi Apollo. Candhi iki kebak arca-arca. Nglebokake Phirs menyang kono, Vavda mrentah supaya dhèwèké dipukul abot nganggo tongkat ing ngarepé arca-arca. Nanging sang wali sabar nampa pukulan mau kaya-kaya ora nyata nanging mung ing ngimpi, ndedonga marang Gusti sing ngeringaké jurang lan nggulingaké gunung mung kanthi siji gerak.

"Mugi astamu nyepeng kula, ya Gusti," pangandikane, "aja nahan pitulunganmu marang kula, nanging tingali lan lindhungana kula, supaya kula boten isin, awit kula sampun nyuwun pitulungan dhumateng Panjenengan."

Sawisé dhèwèké ndedonga kaya ngono, dumadakan ana gempa bumi nggegirisi ing kutha; panguwasa kutha kaserang lara; tangané wong-wong sing nggebuk sang wali dadi ringkih; lan akèh arca tiba ing lemah lan pecah-pecah. Lan Phirs, kebak kabungahan ing Gusti, ngguyu marang arca-arca lan marang sing nyiksa dhèwèké, lan kandha:

'Ngapa kowe ora nulungi dewa-dewamu, sing saiki ngglundhung ing lemah kanthi isin lan nyuwun pitulungan marang kowe, nanging kowe malah ninggalake dheweke supaya kabèh wong weruh – dadi guyonan kanggo sing mripate ora wuta?'

Sanadyan panguwasa kuwi nandhang lara abot, awoné ora suda, mula dhèwèké kandha:

'Sihiré Firs sing hina iku ndadekaké uripku luwih abot tinimbang pati!'

Ing wektu kuwi, imam pagan Callinicus ana ing Apollonia. Sawise nyekseni wiwit wiwitan mujijat-mujijat sing ditindakake dening martir suci Firs, dheweke wiwit nyadari betapa kuwasa dewa-dewane ora ana gunane. Kanthi nampa wiji iman sejati ing atine, dheweke kandha marang awake dhewe:

'Ya Gusti, sing diwartakaké déning Firs, sing nindakake mujijat éndah lan mulya! Terima uga aku, minangka prajurit anyar sing kapilih, lan wenehana kekuwatan lan dhukungan marang aku nglawan wong-wong sing mungsuh kabeneran Panjenengan!'

Kanthi ngobrol sacara rahasia karo Gusti, dhèwèké muncul ing ngarep panguwasa lan kanthi licik ngolok-olok dhèwèké.

'Pangéran ingkang paling mulya,' pangandikane, 'wong iku, nalika nandhang sangsara sing kejem, dibuwang menyang bumi lan ngrusak déwa paling agung, Zeus, Apollo sing nggawa srengéngé, lan wis ngremuk—saiki kaping telu— , lan wis ngungkuli Hercules dhéwé[8815] , sing ora bisa dikalahaké ing perang—dudu nganggo tangan, utawa senjata, utawa pedhang, nanging mung nganggo siji tembung lan pangibadah marang Kristus, sing nampa salib lan pati. 'Yen mangkono,' pangandikane panguwasa, 'menawa paduka kersa, ayo padha mbalèkaké dewa Hercules, sing nulungi sawatara wong ing kasusahé, lan ayo padha nyuwun marang dhèwèké supaya, kelingan marang kawigatiyané biyèn, dhèwèké teka lan nulungi Zeus Rama lan dewa Apollo sing wis nandhang panganiayaan abot; awit miturutku, loro-loroné saiki padha turu nyenyak.'

Pamaréntah, ora paham sindhiran, kandha:

'Amarga aku lara, kowe lunga dhewe, nyuwun marang para dewa kanggo kita lan mbangkitake dheweke kanthi cepet nglawan dukun sihir Phirs iki.'

Callinicus, nanging nerusake:

'Nanging aku mikir yèn kuwasa Déwa sing nimpakaké wong-wong mau mudhun iku gedhé, lan aku wedi yèn déwa-dewata kita malah ora bakal bisa nulungi awaké dhéwé.'

[8815] Hercules – miturut kapercayan wong Yunani kuna, salah siji pahlawan Yunani sing misuwur amarga kekuwatan lan kawani sing luar biasa, sing nindakake akèh prestasi lan dadi dewa setengah sawisé seda.

Banjur panguwasa, pungkasane mangerteni makna sejati saka tembungé Callinicus, kandha:

'Apa kowe uga, Callinicus, wis kagoda dening sihir dukun sihir iki?'

Kallinikos, sing ora kepengin nerusake obrolan sing wis diwiwiti lan uga ora kepengin ndhelikake imane maneh, langsung mulih, motong rambute lan jambange, nyopot busana jabatane, lan nggawa kabeh mau marang panguwasa, banjur nimpake ing sikile.

"Golekna iki, yaiku rambut lan sandhanganku, kang wis kotor amarga ambune lan asap kurban, getihe lan upacara setan: bebarengan karo kuwi, aku mbatalake kesesatan lawas lan miwiti urip anyar, amarga saiki aku wis dadi wong Kristen."

Gubernur kaget banget karo owah-owahan sing ora disangka-sangka saka Callinicus.

"Apa sing nyerang kowe, Kallinikos," ujare, "apa mujijat saka dukun sihir iki wis nduwé panguwasa nganti nyeret atimu—ati saka abdi déwa sing wis nampa akèh sih saka para déwa—saka pracaya leluhurmu lan nggawa kowe menyang karusakan total?"

Kallinikos mangsuli:

'Hercules dhéwé sing paling kudu disalahaké amarga owah-owahku iki; dhèwèké sing, kaya sing diomongaké bab dhèwèké, wis ngrebut akèh kamenangan, saiki ora bisa nolak siji tembung saka wong iki lan tiba kanthi cara sing ngenes, mbuktèkaké yèn dongèng-dongèng sing dikenal ing antarané manungsa bab dhèwèké lan déwa-déwa liyané pantes diguyoni.'

'Ora pisan,' sanggah panguwasa, 'nanging kowe wis kapancing déning sihiré Phirs lan ngarep-arep yèn kowe dhéwé, kanthi cara sihir, bakal nindakake mujijat kaya ngono. Nanging, ora penyihir kuwi lan ora kowe sing bakal éntuk paédah saka sihir Kristen kajaba kowe tobat lan ngajèni manèh para déwa.'

Callinicus, kepéngin mbukak kanthi cetha kabodhoané gubernur lan ngarep-arep kanthi teges yèn Gusti bakal ana ing sisihé, kaya déné Gusti wis ana ing sisihé Firs, kandha:

'Amarga panjenengan, dhuh panguwasa, saiki lagi lara, lan nganggep kula kagayuh déning sihir, ayo kita nyuwun pitulungan marang Asclepius Agung[8816] lan ndedonga bebarengan supaya panjenengan waras: mengko panjenengan bakal mangerténi yèn kula ora kagayuh déning sihir apa waé.'

Pangéran kuwi, amarga ora paham tenan tembungé Callinicus lan nyangka yèn imam mau manèh nyuwun marang déwané, langsung mèlu menyang candhi. Nalika padha mlebu, Callinicus wiwit ndedonga meneng, kandha:

'Gusti Yesus Kristus, sing wis tak kenal minangka Gusti sejati lumantar abdi Panjenengan Firs, lan sing wis tak nglarani atine tanpa kaétung, nanging sanadyan mangkono Panjenengan ora nate nyingkirake aku! Mangkana saiki maringi pitulungan lan paring paningal kakuwatan Panjenengan ing sajroning atiku!'

Nalika dhèwèké ngucapaké tembung-tembung mau marang dhèwèké dhéwé, krungu swara saka dhuwur sing maringi kekuwatan lan ngajak dhèwèké nindakaké tumindak gagah. Lan dhèwèké, kebak kawani lan nyebut jeneng Kristus, wiwit ngina arca Asclepius; lan langsung arca kuwi, kaya dipukul déning tangan kang kuwasa, tiba ing sikilé. Banjur Callinicus, nalika ndelok gubernur, kandha kanthi ngenyek:

'Kowe bisa weruh dhéwé yèn déwa-mu ora bisa tangi kajaba kowe sing ngangkat dhéwé. Mula, yakinana yèn iki dudu sihir, nanging pakaryané Kakuwatan Ilahi sing makarya liwat aku.'

Nanging gubernur, sanadyan ing atiné sedhih lan welas marang Callinicus, tetep mrentah supaya dhèwèké dipenjara; lan esuké dhèwèké maringi paukuman pati marang dhèwèké lan Firs kanthi tembung kaya mangkéné:

Aku mrentahake supaya Kallinikos, sing wis mbelot saka pangabdian marang para dewa lan ibadah marang para dewa lan wis milih kabohongan Kristen, dipatèni nganggo pedhang; lan aku mrentahake supaya Firs, sing bangga karo mujijat-mujijatè lan wis ngapusi Kallinikos sing sengsara kuwi, dilebokake ing kothak kayu lan dipotong dadi loro nganggo gergaji.'

Kallinikos langsung digawa metu déning prajurit kanggo dieksekusi. Dhèwèké nyuwun wektu kanggo ndedonga lan, sawisé ndedonga suwé, dipenggal sirahé nganggo pedhang. Banjur, nalika para penyiksa nyelehake Santo Firs ing kothak lan ngangkat gergaji kanggo ngiris dhèwèké dadi loro, gergaji kuwi dadi abot banget ing tangane, nganti meh ora bisa diangkat utawa dibimbing; nanging nalika digergaji ing kayu kothak, gergaji kuwi

[8816] Asclepius (Aesculapius) – dhokter Yunani sing urip ing jaman kuna; miturut kapercayan Yunani, sawisé seda, kaya Hercules, dhèwèké dianggep kalebu déwa.

entheng banget nganti ora ana bekas untu gergaji sing ketinggalan. Para penyiksa padha ngupaya suwé banget, nganti kringetan, nanging ora ana asilé; pungkasané, kothak kuwi ujug-ujug kabuka dhéwé, lan sang wali metu kanthi rai sumunar, atiné kebak kabungahan kang ora donya. Wong-wong sing padha ngubengi kebak rasa wedi, lan ora ana siji wae sing wani nyentuh sang wali, amarga mujijat sing wis kelakon. Lan ana swara krungu saka dhuwur langit, nelpon sang martir menyang ganjaran swarga. Nalika sang wali nyadari yèn cobaané wis rampung, dhèwèké ngangkat tangané, lan bebarengan karo pikirané, ngarah swarga lan kandha:

'Kula matur nuwun dhumateng Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, amarga sampun nampi kula, sanadyan kula dereng pantes, dados ahli waris berkah Panjenengan, lan sampun ngetang kula kalebet ing antawisipun tiyang-tiyang ingkang pikantuk sih Panjenengan. Mugi Panjenengan nampi nyawa kula kanthi tentrem lan nuntun dhumateng papan suci Panjenengan supados ngraos kabungahan ingkang tanpa upama ingkang Panjenengan paringaken!'

Banjur, sawisé nggawe pratandha salib, Firs nyerahaké nyawane sing suci ing tangané Gusti Allah. Mangkono, dhèwèké sing sanadyan akèh panyiksa lan siksaan kejem ora bisa matèni, pungkasané uripé teka amarga sebab alamiah.

Pirang-pirang taun sawisé, sang raja sing kejem Diocletianus[8817] munggah pangkat, lan sepisan manèh paugeran kaisar disebar marang saindenging papan, mréntahaké kabèh wong supaya mèlu nyembah arca, lan sing nolak kudu dipatèni. Ing wektu kuwi, ana sawijining Arrianus sing dadi gubernur Thebaid[8818] . Kanggo nglakoni prentah jahat saka sang kaisar sing kejem kanthi tuntas, nalika manggon ing kutha Antinoe, dhèwèké nyekel loro wong Kristen pinunjul, Ascalon lan Leonidas, lan sawisé nglakoni manéka siksaan marang wong-wong mau, banjur matèni. Banjur dhèwèké mrentah supaya kabèh wong Kristen sing ana ing kono ditangkep lan, sawisé nyebarake piranti siksaan ing ngarepé, kandha:

'Delengen, ana nasib kaping pindho sing ngenteni kowe: sembahna kurban marang para dewa, lan kowe bakal tetep slamet lan bebas; nanging yen kowe nolak manut, kowe bakal disiksa malah nganti pati.'

Ora suwe sawisé gubernur ngomong, telung puluh pitu priya maju kanthi wani lan bebarengan, ngumumaké kesiapané mati tinimbang manut marang prentah sing ora nduwé Gusti kuwi. Nanging sawisé nahan akèh panyiksaan, salah sijiné, wong sing jenengé Apollonius, panitèk gréja, kebak rasa wedi nalika nyekseni manéka panyiksaan; dhèwèké ragu-ragu, gemeter mikir sangsara sing bakal teka lan wedi bakal kelangan nyawane amarga mbalik marang Kristus. Dheweke wiwit mikir carane supaya ora kudu nyembah arca lan uga ora nampa siksaan sing kejem, supaya nyawane bisa slamet saka panguwasa setan lan awaké bisa bébas saka tangan para penyiksa. Nalika dheweke lagi ragu-ragu kaya ngono, ana wong pagan sing jenenge Filemon, sing dadi musisi ing pamaréntahan gubernur, lagi ngadeg ing sacedhaké.

Ndelok dheweke, Apollonius ngajak dheweke lan janji bakal menehi papat koin emas yen dheweke gelem nyamar dadi Apollonius kanggo nindakake pangorbanan, ndhelikake jati dirine ing sangisore sandhangan Apollonius supaya ora ana sing kenal. Philemon sarujuk: dheweke nganggo sandhangan Apollonius lan nutupi pasuryane, banjur lunga menyang mezbah. Nanging Gusti Allah, sing makarya kanthi cara-cara kang nggumunake kanggo kaslametan kabèh manungsa, kepéngin narik Philemon marang Panjenengané lumantar Apollonius, lan Apollonius lumantar Philemon. Lan nalika Philemon, sing nganggo busana Apollonius, nyedhak marang mezbah berhala, padhanging sih-rahmaté Gusti sumunar ing atiné, lan mripat rohanié kabuka marang pangertosan kabeneran. Nglakoni pratandha salib minangka wong Kristen, dhèwèké ngadeg ing ngarepé gubernur. Gubernur mau takon marang wong-wong ing sacedhaké:

'Sapa iki?'

Padha mangsuli:

'Salah siji wong Kristen.'

Gubernur mréntahaké dhèwèké supaya ngorbanaké kurban, nanging dhèwèké muni banter:

'Aku ora bakal! Aku wong Kristen, abdi Kristus, Gusti Allah kang urip.'

Gubernur kandha:

[8817] sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 284 nganti 305.

[8818] Thebaid – sawijining wewengkon ing kidul Mesir.

'Apa kowe durung weruh panyiksaan sing ditanggung Ascalon lan Leonidas bubar iki, lan pati kejem sing ngancurake uripe?'

Filemon, sing nyamar dadi Apolonius, mangsuli:

'Mung amarga Ascalon lan Leonid, sing bubar nandhang sangsara kanggo Kristus, wis maringi tuladha keteguhan ati sing wani, mula aku kaparingan inspirasi kanggo ngadhepi sangsara tanpa wedi. Aku luwih kasengsem maneh karo mujijat sing kelakon ing prau panjenengan nalika panjenengan kepengin nyebrang kali, lan prau mau mandheg ing tengah kali, ing titik paling jero, lan ora bisa tekan pinggir – amarga panjenengan nolak nyebut Kristus Gusti[8819] .

Banjur gubernur mréntahaké supaya musisi Philimon diundang, kanthi pangarep-arep yèn main sulingé bakal ngéndhokaké lan ngalembutaké roh Kristen mau, gampang ngalihké pikirane lan meyakké dhèwèké supaya nyembah arca-arca. Dheweke ora nyadari, wong bodho, yen wong sing ngadeg ing ngarepe kuwi pancen Philimon dhewe, lan dheweke ngomong nganggo swarane dhewe; amarga sadurunge gubernur mung tau krungu dheweke main piranti musik maneka warna, nanging saiki dheweke krungu dheweke ngomong cetha, kaparingan inspirasi dening Roh Suci. Sajeroning wektu kuwi, padha nggoleki Philimon ing endi-endi nanging ora bisa nemokake dheweke. Padha nelpon adhine Theon lan wiwit takon ing endi panggonané Philemon. Dhèwèké, nalika nyumurupi adhine nganggo sandhangan Apollonius nanging ora ngerti apa-apa babagan apa sing wis kelakon, kandha:

'Ing kéné ana Philemon ing ngarepmu.'

Gubernur mrentah supaya pasuryané wong sing ngadeg kuwi dibukak, lan nalika weruh Philemon, dhèwèké kèkèk ngguyu banter, mikir yèn Philemon nindakake kuwi kanggo ngolok-olok wong Kristen lan nglipur wong-wong sing ana. Banjur dhèwèké mrentah Philemon supaya mbuwang sandhangan manca lan mèlu dhèwèké menyang mezbah. Nanging Philemon ngakoni yèn dhèwèké pancèn wong Kristen lan wiwit ngolok-olok déwa-déwa pagan. Hakim kuwi kaget banget lan, nalika ndelok Philemon, kandha:

'Ing jeneng kabecikan wong Romawi, apa sing saiki kok ucapake lan kok tindakake iku bener, Philemon, utawa mung kok gawé-gawé kanggo ngolok-olok wong Kristen?'

Philemon mangsuli:

'Aku sumpah—dudu amarga karaharjané Roma, nanging amarga keslametan dhiri lan Gusti lan Rajaku, Kristus—menawa aku ora ngolok-olok wong Kristen, nanging ngumumaké owah-owahan sejati sing wis kelakon ing atiku, lan aku ngakoni imanku marang Kristus lan negesaké yèn amarga pangakuan iki aku siap mati ora sapisan, nanging sewu kaping.'

Tembung-tembung kuwi ndadekake gubernur nesu banget, lan nalika ngadhep wong-wong ing sacedhake, dhèwèké takon apa Philemon kudu langsung dipatèni amarga ngina déwa-déwa ing ngarep umum, utawa apa dhèwèké kudu diwènèhi wektu kanggo mikir lan tobat. Wong-wong, sing tresna marang Philimon amarga dolanan sulingé sing éndah, nyuwun marang panguwasa supaya aja ngrusak kabungahan sak kutha. Banjur panguwasa kandha marang Philimon:

'Delengen sepira wong-wong padha tresna marang kowe: padha nyebut kowe "kabungahané kabèh".' Mula, sanadyan mung amarga rasa syukur marang iki, tindakna apa sing wis dadi kabiasaanmu – kurbanana marang para dewa, pangreksa kutha iki. Delengen, ana pesta ageng sing bakal teka, ing ngendi kowe uga kudu muji para dewa nganggo trompet lan suling, supaya atimu lega lan kuping kita seneng.

'Pesta panjenengan iki,' pangandikane Filemon, 'ngélingaké aku marang pesta sing kasembadan ing swarga, lan swara terompet nggugah rasa kangen ing atiku kanggo ngrungokaké kidungan para malaékat.' Mula, ngertia, kowe nyambut gawe sia-sia nyoba mbalèkaké aku saka imanku: ora mung kowe ora bakal kasil kanthi cara iki, malah kosok baliné, kowe bakal nambah kerindhuan sing luwih gedhé marang Kristus ing atiku.

Gubernur kandha:

[8819] Rincian luwih lengkap babagan mujijat iki kacathet ing Menaion tanggal 20 Mei, dina raya Martir Suci saka Ascalon. Mukjizat iku dumadi amarga sawisé Ascalon ndedonga, prau sing nggawa panguwasa kuwi mandheg kaping pindho amarga kuwasa Gusti Allah, nyegah dhèwèké nyebrang kali nalika dhèwèké nolak manut panjaluk sang wali – ngakoni Allah Sing Siji lan Sejati; lan mung nalika Arrian wis nandatangani iki ing kertas, sanajan nglawan kersane, prau banjur mangkat, lan panguwasa kuwi nyebrang menyang pinggir liya.

'Nanging sanadyan kowe tahan nampa kabèh sangsara kanggo Kristus kaya sing kowe janjèkaké, apa gunané yèn kowe durung dadi wong Kristen sejati amarga durung nampa baptisan miturut paugerané?'

Krungu kuwi, Filemon muni:

'Oh, muga-muga geni rohani sing murub ing atiku tetep ana karo aku! Gubernur! Aku matur nuwun sanget marang panjenengan, sanadyan tanpa kersa panjenengan, wis maringi karunia kanthi ngelingake aku bab baptisan suci!'

Sawisé ngendika marang gubernur, dhèwèké munggah ing tengahé pasamuwan lan ngumandhang banter:

'Yen ana imam Kristen ing antaramu, lan yen dhèwèké, demi iman sing sejati, ngremehake panyiksaan, mula aku nyuwun marang dhèwèké: ayo teka kéné saiki lan maringi baptisan suci marang aku!'

Ndeleng yèn kabèh wong padha ketakutan lan ora ana siji-sijia sing wani nyedhak lan ngakoni yèn dhèwèké imam Kristen, atiné lara, lan pungkasané, kanthi luh kang murub, dhèwèké njerit marang Gusti Allah:

'Dhuh Gustiku, Sang Kristus Yesus, sing wis paring welas asih marang aku lan nyelametake aku saka jeroning kaluputan! Aja tinggalake aku tanpa baptisan suci, nanging, kanthi cara apa wae sing Panjenengan anggep pantes, paringana aku rohaniwan lan banyu, supaya aku bisa dibaptis, kaya para wong Kristen liyane!'

Sawisé pandonga iku, ana méga mudhun saka dhuwur lan muter-muter ngubengi dhèwèké kaping telu, banjur nyawuti dhèwèké nganggo udan, sing dadi pratandha baptisan suci, banjur munggah manèh. Kabèh wong padha gumun; nanging panguwasa, sing wuta amarga niat ala, ngumumaké yèn kuwi sihir lan ilusi mripat.

Banjur sang wali ndedonga supaya kabèh suling lan terompet sing wis diwènèhaké marang Apollonius nalika padha tukar busana kobong, supaya ora ana eling marang seniné sing sia-sia, lan ora ana wong kafir sing bakal ngomong manèh:

'Delengen, iki trompet-trompeté Filemon.'

Lan pancen, geni sing mudhun saka swarga ngobong kabèh mau lan ngrusakaké ing ngarepé Apollonius dhéwé.

Ing wektu sing padha, wayahe sangsara wis nyedhak tumrap Apollonius dhéwé, amarga seduluré Filimon, Theon, sawisé muncul ing ngarepé gubernur, nyritakaké kanthi rinci carané Apollonius nganggoaké sandhangané Filimon lan, sawisé meksa Filimon nindakake pakaryan martir minangka wakilé, banjur dadi panyebab ambruké. Apollonius langsung digawa ngadhep dheweke, lan gubernur Arrian, karo nesu gedhe lan ancaman, ngendika:

'Apa iki, manungsa sing paling sengsara? Apa sing wis kowe lakoni marang kita, marang sak kutha iki, lan marang wong sing kasihan iki? Kowe, amarga kesombonganmu, wis ngremehake para dewa lan paugeran, lan amarga pengecut, wis nyingkiri sangsara; kowe tuku baju karo dheweke lan, nganggo sihir apa, wis mbelokake atine lan nyirnakake kabungahan gedhe saka sak kutha iki. Yen kowe wedi marang sangsara, kuduné kowe teka marang aku lan mbukak atimu marang aku, lan aku, manut paugeran manungsa, mesthi bakal ngapura kabèh lan ngidini kowe urip bébas lan tanpa kuwatir.

Marang tembung panguwasa kuwi, Apollonius mangsuli:

'Sampeyan bener lan adil nyalahake lan ngina aku, lan aku ora bakal ngomong apa-apa nglawan kuwi: Aku uga nganggep diriku salah – nanging dudu amarga aku dadi panyebab berkah gedhe kanggo Filemon, nanging amarga aku ora luwih dhisik ngupaya berkah iki kanggo diriku dhéwé – lan dudu amarga dhèwèké muncul nganggo sandanganku, nanging amarga aku dhéwé sing ndhelik ing sangisore sandangané. Nanging amarga kita loro, miturut kersaning Gusti, wis diparingi busana kaslametan[8820] , mangertèna kanthi pasti yèn Philemon lan Apollonius ora bakal nate nyembah marang déwa-déwa panjenengan; lan yèn sadurungé aku wedi penyiksaan, saiki, kanthi pitulunganing Gustiku, aku bakal nuduhaké kawani sing luwih gedhé.

Amarga nesu krungu tembung-tembung kuwi, sang penyiksa mrentah supaya Apollonius diiket lan ditinggal ing kahanan kuwi kanggo disiksa luwih kejem; sajrone wektu kuwi, dhèwèké mrentah telung prajurit supaya nggebuk Philimon ing pasuryan lan mripaté. Wong-wong sing padha nyekseni Philemon dipukul padha nesu lan padha njerit marang para prajurit supaya mandheg. Sawisé kuwi, gubernur kandha marang Philemon:

"Welasana awakmu dhéwé, Philemon, utawa paling ora welasana wong-wong sing atiné remuk merga kowe. Kowe kudu éling yèn wong-wong padha nesu banget ndelok siksaan cilik iki, apa sing bakal kelakon yèn kowe nampa siksaan sing luwih abot?" 'Tumindakna kurban, Philemon, lan ganaraké awakmu dhéwé amarga

[8820] Ya iku, loro-lorone wis dibaptis – siji kanthi cara lumrah, lan sijine kanthi cara mujijat.

sangsara saiki iki kanthi kabungahan sing bakal teka, awit kita bakal pesta ing candhi Serapis[8821] lan nyenengi saben jinis kesenengan.'

'Ana dhaharan sing wis disiapake kanggo aku ing swarga,' wangsul Philemon, banjur nalika ngadhep wong-wong, dhèwèké kandha:

'Ngapa kowe sedhih ndeleng aku dipukul? Apa para pangiring panguwasa ora tau mukul kita nalika aku isih ana ing antaramu dadi pemain suling? Kadhangkala padha nindakake marang kita luwih ala maneh, lan kowe padha ngguyu kenceng: mula kenapa saiki kowe ora nemu kabungahan ing kéné? Nanging elinga iki: nalika kowe padha sedhih, para Malaikat padha bungah amarga aku, amarga padha ndeleng aku minangka wong Kristen lan pengikut iman sing sejati."

Penyiksa, nalika weruh keteguhan Philemon, mrentahake supaya betisé Philemon lan betisé Apollonius ditusuk, diiket nganggo tali, lan para martir diseret ngubengi saindenging kutha. Philemon banjur digantung ing wit zaitun, lan panah dilepas marang dheweke, nanging panah-panah kuwi ora kena dheweke; salah sijine mantul bali marang gubernur lan nyopot mripat tengene. Amarga wis kelangan mripat lan ngrasakake lara banget, dhèwèké ngucapaké akèh cacian lan fitnah marang Kristus lan wong Kristen; nanging pungkasane, amarga lara, dhèwèké mréntahaké supaya martir mau dibukak taliné lan nyuwun marang dhèwèké supaya marasaké mripaté. Nanging sang wali mangsuli:

Aku ora bakal marasaké kowe saiki, supaya kowe ora nyangka yèn berkah sing kowe tampa kuwi saka sihir. Nanging nalika aku wis ninggalaké badan iki – amarga pungkasaning uripku wis cedhak – kowe kudu teka ing kuburku, njupuk sethithik lemah saka kana, olesna ing matamu, lan nyebut asmané Kristus; lan sakwise kuwi matamu bakal langsung mari.

Sawisé kuwi, miturut dhawuh panguwasa, loro martir, Philemon lan Apollonius, dipenggal sirahé, lan jasadé sing kinurmatan dikubur cedhak karo martir-martir suci Ascalon lan Leonidas. Lan penyiksa kuwi, sing matane lara banget nganti ora kena ditahan, teka—sanajan ora kersa—marang kubur para wali lan njupuk lemah saka kana, miturut pituduh Philemon, diolesake ing matane sing lara lan kandha:

'Ing Asmamu, Yesus Kristus, amarga para martir iki kanthi rela nyawisake pati, aku nyelehake lemah iki ing mataku; lan yen sawise waras aku bisa ndeleng, mula aku dhewe bakal ngakoni yen ora ana Gusti liya kajaba Panjenengan.'

Baru wae dheweke ngucapake kuwi, langsung nampa panyembuhan kaping pindho—kanggo loro mripate lan atine: kanthi mripate dheweke weruh srengenge, lan kanthi atine dheweke nyumurupi Kasunyatan, sing luwih padhang tinimbang srengenge, banjur dheweke nerusake dalane, kanthi bungah nguwuh:

Aku iki wong Kristen!'

Dheweke ngakoni iki ing ngarep akèh saksi lan nampa baptisan suci bebarengan karo kabèh wargané, nalika dheweke mbebasake telung puluh enem wong Kristen sing wis dadi tawanan demi Kristus. Banjur, nggawa kain kafan[8822] lan dupa kang wangi[8823] , dhèwèké lunga, diiringi déning akèh wong lan loro uskup, menyang kuburan para martir suci lan ngubur mau kanthi pakurmatan.

Ing wektu sing padha, kabar tekan marang Diocletian yèn Arrian wis mbalik saka paganisme dadi Kristen lan ora gelem manèh nyembah marang para déwa. Kaisar banjur ngutus papat panglima[8824] menyang Kaisarea, mènèhi dhawuh supaya nggawa Arrian marang ngarsané, amarga dhèwèké kepéngin mriksa dhéwé apa sing diomongaké bab dhèwèké kuwi bener. Para panglindhungi, sawisé nyekel Arrian, ngajak dhèwèké supaya langsung mangkat, nanging dhèwèké nyuwun supaya diparingi wektu kanggo sowan ing makam para martir suci; lan amarga ditolak, dhèwèké maringi wolu puluh koin emas lan pungkasane diparingi idin kanggo menyang makam mau. Sawisé tekan ing kana, dhèwèké sujud lan nyuwun tulung marang para martir suci supaya mbiyantu ing pakaryané. Banjur krungu swara saka kuburan, swarané Philemon, kandha:

[8821] Serapis – sawijining dewa pagan saka Mesir kuna, sing diurmati minangka dewa jiwa-jiwa sing wis seda lan dipanjaluk minangka panylamet saka lara lan pati, mula akèh wong ngidentifikasi karo Asclepius,

[8822] Kain penutup iku sepotong kain linen gedhé sing digunakaké kanggo mbungkus awaké wong sing wis seda.

[8823] Ing Wétan, badané wong sing wis seda diolesi dupa (minyak), kaya sing ditindakake Yusuf lan Nikodemus, umpamané, marang Badané Gusti sing Paling Suci.

[8824] Protektor iku kesatria.

'Tenang atimu, Arrian, lan aja wedi, amarga Gusti piyambak sing nelpon kowe marang Panjenengané, nuntun kowe menyang pakaryan imanmu, lan nyawisake kowe mahkota martir; lan papat pangreksa sing teka njupuk kowe mau bakal melu ing pakaryanmu lan ganjarané.'

Krungu swara kuwi, Arrian kebak rasa wedi; banjur bali menyang omah, kaparingan wahyu saka Gusti, dhèwèké maringi pratandha marang keluargané bab wektu lan cara pangorbanané. Dhèwèké nglumpukaké para abdi lan kandha:

'Kowe bakal ngancani aku nganti tekan Alexandria, banjur aku bakal digawa ngadhepi kaisar; lan kanthi pitulunganing Gusti, aku bakal nepaki tugasku. Ing dina kaping wolu ing wulan EPhamenoph[8825] , aku bakal dijahit ing jero kantong anggur lan dibuwang menyang segara. Kanggo kowe, ing dina kaping sewelas ing wulan sing padha, ing jam enem, metu menyang pesisir: ing kana kowe bakal nemokake awakku, sing diusung dolphin tekan pesisir; jupuk lan kubur bareng karo para martir liyane."

Arrian banjur mangkat bareng para prokurator lan, sawisé tekan kraton raja, ing wiwitan ditampa kanthi ramah déning sang raja. Nanging ora suwe sawisé teka, wis disiapaké omah adus kanggo sang raja; ing ngarep bangunan ana patung Apollo, lan sang raja, nalika arep menyang kana, ngajak Arrian bareng. Sawisé adus, nalika arep metu saka omah adus lan nyedhak patung mau, sang raja kandha marang Arrian:

'Tawana kurban marang dewa agung Apollo, lan ayo padha mangan bengi kanthi ati sing gumbira.'

Arrian mangsuli:

'Kepiye aku bisa nindakake iki sawisé akèh mujijat agung lan éndah sing ditindakake Kristus, Gusti sejati, sing dudu dongèng nanging kabeneran sing ora bisa dibantah? Mripatku dhéwé dadi saksi: mula kepiye aku bisa nyembelih kurban marang arca sing tanpa nyawa lan ora peka?'

Raja sing nesu kuwi banjur mrentah supaya tangan Arrian langsung diiket nganggo rantai wesi, watu gedhé diiket ing sikilé, dhèwèké dibuwang menyang bolongan jero, lan sawisé diisi lemah lan watu, gundukané dirataké karo lemah. Ing ndhuwur bolongan sing wis kebak, dhèwèké mréntahaké supaya tahtaé dipasang lan dhèwèké lungguh ing kono, mréntahaké para prajurit mènèhi trompèt ing sakupengé, lan kandha:

'Ayo padha deleng apa Kristusé bakal teka lan nylametaké dhèwèké saka bolongan iki.'

Banjur dhèwèké menyang kraton, mlebu kamar turu lan weruh rante wesi lan watu sing wis dipasang ing awak Arrian ngglantung ing ndhuwur ambené, déné Arrian dhéwé lagi nggleleng ing amben.

Nalika ndeleng kahanan iki, sang maharaja kaget lan bingung, lan mikir yèn salah siji prajurité wis ngiyanati dhèwèké lan nyusun rencana rahasia. Nanging Santo Arrian kandha marang dhèwèké:

'Aja wedi: ora ana sing ngianati kowe utawa mbrontak marang kowe; nanging aku pancen Arrian, sing nalika kowe nglebokake ing sumur, kowe kandha: "Ayo padha deleng apa Kristusé bakal teka mbebasake dhèwèké." Lan saiki, Kristus wis mbebasake aku lan dhawuhake aku supaya nggleleng ing ambenmu.'

Kagèt, Diocletian meneng suwé, lan pungkasané, nalika akalé meh bali, dhèwèké muni banter karo wedi lan bingung:

'Wah, sihir licik! Durung ana sing tau weruh kaya ngene iki!'

Dheweke ngucap lan muni akèh bab liya, lan pungkasane mrentah supaya sang wali diiket ing karung kang kebak pasir lan dibuwang menyang segara ing jero banyu. Ing wektu sing padha, papat proiktors sing kasebut, sing paling tuwa aran Ephothus, muncul ing ngarepé kaisar lan ngumumaké yèn dhèwèké iku wong Kristen. Padha uga diiket ing karung pasir lan dibuwang menyang segara bareng karo Arrian; nanging lumba-lumba[8826] njupuk awaké dhéwé lan nggawa menyang pesisir Alexandria, ing ngendi abdi Arrian, manut kersané, padha ngenteni ing pinggir pantai. Padha njupuk mayit tuwané lan papat pelindhung mau saka banyu lan ngubur kabèh bebarengan kanthi pakurmatan[8827] , ngluhuraké Gusti Allah—Bapa, Putra, lan Roh Suci, marang Panjenengané kamulyan ana ing kita salawas-lawase. Amin.

[8825] Phenenoph cocog karo wulan Maret kita.

[8826] Dolphin – kéwan segara saka kulawarga mamalia.

[8827] Para martir suci kasangsara watara taun 287. Ing njaba tembok Konstantinopel, watara taun 397, Flavius Caesarius mbangun Gréja Firsus sing megah, ing ngendi reliké disimpen. Dheweke banjur muncul ing panglihatan marang Maharani Pulcheria, mènèhi dhawuh supaya nyelehaké ing sacedhaké relik 40 Martir Suci saka Sebaste (dilingakaké tanggal 9 Maret), sing wis dipendem ing lemah lan miturut dhawuhé digali manèh ing taun 450. Gereja liyane dibangun kanggo ngajeni dhèwèké déning Kaisar Justinian Agung, ora adoh saka sing diarani Pasar Theodosius.

Kontakion, Nada 2:

Para juara iman sing saleh, sawise ngélarang panguwasa sing jahat lan ngecam pembantaiané kaya kéwan, kowe ngalahaké panentangané sing galak, dikuatké déning pitulungané Kristus, Firses lan Leukes: ndedonga kanggo kita bebarengan karo wong-wong sing nandhang sangsara.

28 Desember

15 Desember (Gaya Lawas)

Pangorbanan Sang Hieromartir Eleutherius lan ibuné Amphia

Dirilis tanggal 15 Desember

Ing jaman pamaréntahan AeliusHadrian[8828] , sing pancèn taat nyembah berhala, Eleutherius sing kagungane kaelokan sumunar kaya lintang padhang. Panjenengané lair ing Roma saka wong tuwa sing mulya lan sugih. Bapaké Santo Eleutherius diangkat dadi komandan kaping telu, déné ibuné diparingi pakurmatan lan kamulyan sing luwih gedhé, amarga sawisé diwulangaké déning Rasul Suci Paulus, dhèwèké nampa baptisan saka Paulus lan dijenengi Anfia. Dheweke maringi jeneng putrané Eleutherius lan ngopeni dheweke kanthi taqwa sing ketat; lan nalika wis diwasa, dheweke ngaturake dheweke marang Gusti Allah lumantar tangan Paus Anacletus[8829] minangka peparing sing pancen pantes tumrap Sang Gusti. Uskup Agung, nalika weruh yèn Eleutherius iku priya enom sing nduwèni watak becik, nampa dhèwèké mlebu ing kalangan rohaniwané; lan nalika umuré wis limalas taun, dhèwèké diangkat dadi diakon, banjur nalika umuré wis wolulas taun, diangkat dadi imam; lan nalika sang wali ngancik umur rong puluh taun, Uskup Agung Nikita ngangkat dhèwèké dadi Uskup Illyricum[8830] . Ing kono, uskup suci sumunar kaya lentera ing kaki lentera, nyebar padhanging sabda Gusti lan nuntun akèh wong marang pangertosan marang Gusti siji. Nanging mungsuh—setan—ora tahan lan munggah nglawan sang wali kanthi nesu, kabakar dening niat matèni sing jahat.

Dheweke nyurung Raja Adrian sing jahat supaya mbrontak marang kabeneran lan miwiti nganiaya wong Kristen, lan luwih-luwih mateni Eleutherius; dheweke uga kepengin ngrusak kabeh guru kesalehan sing paling unggul, minangka woh-wohan paling endah saka kamulyaning Kristus. Mula saka kuwi, kaisar kanthi prentah ngancam ngutus sawijining gubernur jenenge Felix supaya Eleutherius digawa menyang pangadilan kaisar kanthi paksa. Felix, sawisé tekan Illyria, milih wektu nalika gembala sing becik lagi maringi pituduh marang kawanané nganggo tembung-tembung piwulang ing gréja Sang Gusti; lan sawisé ngubengi gréja nganggo prajurit, dhèwèké nyerbu mlebu gréja, ambegan nesu lan ndelok kanthi niat ala ing sakupengé. Nanging nalika dheweke weruh Eleutherius ngucurake banjir piwulang murni lan mulang para pamirsa nganggo swara merdu, dheweke uga wiwit ngrungokake kanthi teliti lan gumun marang kakuwatan Kristus sing diwartakake, lan langsung, nesune malih dadi alus, amarga lemah ing atine saiki siap nampa wiji pangandika Gusti, dhèwèké dadi kaya wedhus lan saka sing nganiaya malih dadi murid Kristus; kaya-kaya lali kabèh sing wis kelakon, dhèwèké malih saka maling dadi abdi Kristus sing becik lan setya. Ora nggatekake dhawuhe raja, dhèwèké nyuwun ing sikilé uskup suci, lan wiwit kuwi ora tau ninggalaké sisih guruné, amarga padhanging piwulangé lan saya kuwat ing kasucian.

Mangkono Felix mbalik saka kabejatan pagan dadi taqwa, lan ora mikir maneh arep bali marang sing ngutus dheweke. Santo Eleutherius, kepengin nandhang sangsara kanggo iman suci Kristus, ngebut ing dalan.

[8828] Hadrianus – Kaisar Romawi, mrentah saka taun 117 nganti 138 Masehi. Sanadyan dhèwèké ora miwiti panganiayaan khusus lan suwé marang umat Kristen, dhèwèké dadi abdi sing semangat marang pemujaan berhala pagan, lan akèh martir Kristen nandhang sangsara ing sangisoré pamaréntahané.

[8829] St Anacletus dadi Paus wiwit taun 79 nganti 91 Masehi.

[8830] Illyricum, utawa Illyria, ngemot sakabehe pesisir wétan Segara Adriatik lan wewengkon ing saubengé (saiki Dalmatia, Bosnia, lan Albania).

Felix mlaku bareng karo dhèwèké, nanging ora manèh minangka gubernur sing ngancani tawanan; nanging dhèwèké mèlu sang wali kaya wedhus cilik mèlu marang panggembalane. Nalika ing lelampahané padha tekan sumur, Felix dadi kaya eunukh kapindhoé Candace lan, kaya eunukh mau ing tangané Rasul Filipus (Kisah Para Rasul 8:30–39), nampa baptisan saka sang suci Eleutherius lan mbuwang pepetengé panyembahan berhala kaya busana bosok.

Banjur Felix mangkat ing lelampahané bebarengan karo Eleutherius.

Nalika padha tekan Roma, wong Kristen padha krungu yèn Felix wis mlebu ing Gréja Kristus; dhèwèké banjur nyritakaké kabèh bab Eleutherius marang wong-wong mau. Mula saka kuwi, miturut dhawuh raja, Eleutherius tampil ing ngarepé pangadilan. Dhèwèké teka kanthi wani lan tanpa wedi, kaya-kaya ora diundang kanggo diadili nanging kanggo pesta. Raja, nalika ndeleng dhèwèké, weruh yèn dhèwèké isih enom, ganteng lan pinunjul ing kabèh kurnia alamiah, banjur kandha marang dhèwèké:

'Eleutherius, kowe wis ninggalaké iman bapakmu lan nganggep sembah marang dewa-dewa kita ora ana gunané, kowe nyembah Gusti anyar sing ora mung seda ing ngarsané kabèh wong, nanging seda kanthi cara sing paling kejem.'

Eleutherius nolak mangsuli tembung-tembung mau, niru Kristus sing ing tengah sangsara ora ngucap apa-apa ing ngarep Pilatus lan ora mangsuli Herodes. Banjur sang raja ngendika maneh:

'Wangsulana aku: kenapa kowe nganti edan nganti mlebu ing iman Kristen sing edan kuwi? Ngakoni marang aku lan kurbanana marang dewa-dewa kita sing ora bisa dikalahake. Yen kowe manut marang aku lan nindakake iki, aku bakal maringi pakurmatan gedhe marang kowe; nanging yen ora, aku bakal ngukum kowe nganggo siksaan sing abot.'

Eleutherius, nanging, nyuwun marang Gusti, kang wis kandha: *'Mula aja padha kuwatir sadurunge apa sing arep kokomong, awit Aku bakal maringi kowe tembung lan kawicaksanan sing ora ana mungsuhmu sing bisa nolak'* (Matéus 10:19, 21:15), lan mangsuli:

Kepiye aku bisa ngabdi marang dewa kaya ngono utawa sarujuk karo wong-wong sing ngabdi marang dewa-dewa kuwi? Apa ora luwih becik yen aku nyaranake kowe supaya adoh saka kuwi? Nanging amarga kowe ora gelem ngrungokake aku, kudu nangis amarga kabodhoanmu; amarga kowe, sanadyan diparingi akal dening Gusti, wis dadi luwih ala tinimbang wit lan watu, amarga kowe wis nganggep kuwi minangka dewa-dewamu, ninggalake Gusti sing sejati, sing kanthi kabijaksanaan-Nya nggawe sakabehe jagad raya: awit langit lan bumi iku pakaryané tangané Panjenengané, lan kita—saka kabèh sing wis diciptakaké—iku sing paling endah lan mulya saka kabèh ciptaané. Nanging kita kesasar amarga kabodhoan, mlaku kaya ana ing pepeteng, lan, ora ngerti apa sing nyenengaké utawa ora nyenengaké marang Gusti, kita ngangkat tangan nglawan Panjenengané. Nanging tumrap wong-wong sing pancen mungsuh lan mberontak marang kita—aku tegesé setan—pira edané nganggep wong-wong mau dadi gusti lan dewa kita lan maringi pakurmatan lan kurban marang wong-wong mau! Aku, nanging, wis nyekel marang Gustiku lan bakal tansah setya marang Panjenengané lan ngabdi marang Kristusku; Bab kabèh sing dadi duwèké kowé—apa iku pakurmatan, utawa isin lan sangsara—aku nganggep kuwi mung dolanan bocah utawa ancaman bocah. Kanggo aku, kaya sing diomongaké guru aku—Santa Paulus—*'donya wis disalibaké kanggo aku, lan aku kanggo donya'* (Gal. 6:14), lan mati kanggo Kristus iku kanggo aku kabungahan lan berkah.

Banjur sang raja, kebak nesu, mrentahake supaya dipersiapake ranjang perunggu lan akèh arang panas sing diselehake ing sangisore, lan sang martir sing telanjang disandhang ing ranjang kuwi, lan geni supaya tetep kobong nganti dhèwèké mati. Nalika ranjang kuwi wis siap, sang martir kanthi sukarela nglempèk ing kono karo kabèh awaké. Wong-wong sing padha kumpul kanggo nyekseni tontonan iki banjur miwiti nyalahake para penyiksa amarga panyiksaan iki, kandha:

'Ngapa wong jujur lan mulya iki, sing misuwur amarga kebijaksanaane, mati kanthi kejem kaya penjahat?'

Nanging Gusti Allah saka ing dhuwur ngringkes kasangsaran sang martir; dhèwèké bungah kaya adhem kena embun lan kaya lagi ngaso ing godhong mawar sing mekar. Banjur sang raja, sawisé rada nguwasani nesuné, mréntahaké supaya awak sang martir dijupuk saka panggongan geni, mikir yèn dhèwèké wis seda. Nanging sang martir tangi saka amben isih urip lan waras, ora cilaka babar pisan amarga geni; kanthi bungah lan sumringah, piyambakipun nyanyi: *'Kula badhé ngluhuraké Panjenengan, dhuh Gusti Allah kula, Sang Prabu, lan mberkahi*

asma Panjenengan salami-laminipun... Generasi sawisé generasi bakal muji pakaryan Panjenengan lan ngumumaké kakuwatan Panjenengan (Mazmur 144:1, 4).

Sawisé ngluhuraké Gusti kaya ngono, Eleutherius ngadeg ing ngarepé penyiksa kanthi kawani luwih gedhé lan kandha:

'Ya Sang Prabu, pandenga kula, ingkang panjenengan sangka sampun kalebur dening geni, lan mangerténa Kristus Gusti, ingkang kula wartakaké; mangerténa ugi kélèmahan déwa-déwa panjenengan dhéwé.'

Nanging raja, amarga nganggep tembung-tembung wani lan terus-terangan saka martir iku minangka cemooh marang dhèwèké lan nganggep dhèwèké wis kalah, banjur miwiti nyusun penyiksaan sing luwih abot. Mula, sangkalan wesi manèh digawa metu menyang tengah; geni dinyalakaké ing ngisoré, déné lenga dituang saka ndhuwur, lan kanthi cara iki sangkalan mau kobong ing geni sing nggegirisi. Nanging nalika sang martir dipasang ing sangkan iki, geni langsung mati, arang dadi adhem, lan sangkan wesi dadi adhem, kaya-kaya wis disiram ora nganggo lenga nanging banyu, lan kanthi mangkono nylametake sang martir tanpa cilaka. Nanging apa gunane? Apa nesune raja surut bareng karo geni kuwi? Ora sethithik. Kanthi nesu sing nggebuk, dheweke ora dadi luwih becik: kaya wong wuta, dheweke mung nduwé siji niat – nyenengake dewa-dewane, sing sejatine setan lan pembunuh, kanthi nyiksa sang wali.

Banjur raja mrentahake supaya digawa wajan goreng, lebur lilin, getah pinus, lan lemak babi ing kono, lan dinyalakake geni sing gedhe, supaya sang wali bisa dipasang maneh ing kono. Sawise kabeh kuwi rampung, lan wajan kuwi kobong lan lilin kuwi mendidih, sang martir ngadeg ing kono, arep nahan kabeh panyiksaan kuwi. Nanging raja kandha marang dheweke:

'Eleutherius, nalika kowe ngadeg ing antaraning urip lan pati, cepet pilih sing paling becik kanggo kowe. Amarga aku banget prihatin supaya kowe ora mati kanthi cara sing kejem, lan aku tresna marang kowe kaya anakku dhéwé. Lan aku uga ora kepéngin— , aku sumpah marang déwa—wong sing mulya, luhur budi, pinter basa, lan gagah kaya kowé nganti sembrono nglairaké awakmu marang karusakan—lan ora ana sabab liya kajaba saka panglawan sing sombong, sia-sia, lan ora ana gunané.

Syahid sing ngadeg ing ngarepé raja banjur wiwit ngomong kanthi wani; minangka wangsulan marang pujian liciké raja, dhèwèké ngina raja, nyebut dhèwèké srigala sing nyerang wedhusé Kristus. Lan dhèwèké nambahaké:

'Apa waé sing kowe lakoni, kowe ora bakal bisa ngyakinaké aku ninggalaké uripku sing tak jaga miturut ajaran Gusti.'

Banjur Hadrian, amarga nesu banget, mandheg ngomong lan langsung tumindak. Dhèwèké mréntah manèh supaya sang martir dipasang ing panggangan. Sawisé kuwi kelakon, kedadéyan sing padha kaya sadurungé: geni malih dadi embun, lan angin seger wiwit maringi seger marang sang martir suci. Hadrian, nalika weruh kabèh mau kelakon nglawan kersané, ora ngerti apa sing kudu ditindakake lan, lungguh ing kono, wiwit mikir. Ing wektu kuwi, eparkh kutha sing aranè Coriv, ana ing kono; dhèwèké iku wong sing kapilih déning Gusti Allah: dhèwèké wis rada kenal karo piwulang Kristen, ngerti caranè gubernur Felix dadi wong Kristen, lan, kaya wiji, wis nandur wiwitan iman Kristen ing atiné; sanadyan isih manut marang sesembahan berhala, dhèwèké banget ndhukung sang raja.

Ndeleng yèn sang raja bingung banget lan ora ngerti apa sing kudu ditindakake karo martir mau, dhèwèké nyaranake supaya dhèwèké mréntahake pemanas tembaga sing dipasangi wesi landhep, banjur Eleutherius dibuwang menyang kono. Nalika tungku kuwi wis padhang abang, sang martir ngangkat paningalé—badan lan rohani—menuju swarga lan nancepake kabèh pikirane marang swarga, kebak kabungahan kang ora bisa diucapake lan kandha:

'Aku matur nuwun marang Panjenengan, Gusti Yesus Kristus, Allahku, amarga Panjenengan karsa nganggep aku pantes nampa berkah ageng kados punika, Panjenengan sampun ngiket aku nganggo kekiyatan Panjenengan lan nguwatake aku kanggo sangsara punika demi asmaning Panjenengan ingkang suci. Lan saiki, mènèhana paningal saking swarga lan delengen kados pundi wong-wong ingkang sengit dhumateng kula nyusun tipu daya nglawan kula, lan nylametna nyawaku saking panipuanipun lan saking tiyang-tiyang berdarah[8831] , awit

[8831] 'Wong getih' – ungkapan sing digunakake dening Pemazmur (Mazmur 5:7, 54, 54; 58:3, lsp.), sing nuduhake wong-wong sing haus getih lan galak.

Panjenengan gunging welas; jagi kula, supados sedaya tiyang mangertos Panjenengan, Gusti Allah ingkang tunggal, ngantos pungkasaning jagad raya.

Banjur, kaya martir utama sing suci, Stefanus, sing ndedonga kanggo wong-wong sing lagi nglontar dhèwèké, Eleutherius miwiti ndedonga kaya ngéné kanggo para panyiksa dhèwèké:

'Ya Gusti sing Maha Asih: nyentuh atiné, paringana supaya padha mangertèni Asma Panjenengan sing suci, lan supaya padha mangertèni Panjenengan, siji-sijiné Gusti sing sejati, lan ninggalaké sembahyang patung sing ngrusak, awit Panjenengan pinaringan berkah salawas-lawase, amin.'

Nalika sang martir ndedonga kaya ngono, Coriv ngrungokake kanthi tliti tembung-tembung pandongane; lan langsung, kaya kobongan arang geni, atine kobong dening tembung-tembung suci iki, lan dhèwèké malih sakabehe. Dhèwèké nyedhaki raja lan kandha:

'Ngapa Eleutherius kena sangsara kaya ngono tanpa sebab, kaya ana kaluputan? Lan amarga dosa apa dhèwèké diparingi pati sing kejem kaya ngono?'

Raja, krungu tembung-tembung sing ora disangka saka Koriv, nesu lan karo mandeng kanthi nesu, ngendika:

Apa pancen kowe, Koriv, sing kita kabeh wis kenal tenan? Apa sing nyerang kowe? Utawa apa kowe wis kesengsem karo emas sing dijupuk saka ibune, nganti kowe owah kanthi ora disangka-sangka? Apa kowe ora wareg karo hadiahku, bandhaku, kamulyanku, pakurmatan lan tanah-tanahku, sing wis ndadekake kowe misuwur ing saindenging Roma? Utawa kowe kepengin luwih saka aku? Kuwi ora dilarang kanggo kowe. Ing kene, kabèh bandha-bandhaku kabuka ing ngarepmu: jupuk sak karepmu nganggo loro tanganmu, nanging aja nganti kowe disuap sacara rahasia déning wanita kanggo jumlah emas sing sithik."

Nanging Coriv, sing kaparingan niyat becik lan padhanging pikir déning pandonga para martir, muni banter:

Muga-muga emasmu dadi panyebab karamamu, amarga saka kono geni langgeng bakal kobong!' Napa kowe gelem banget nglirwakake awakmu lan nyoba nggoyang apa sing ora bisa digoyang? Amarga kowe wis ngerti tenan manawa ora ana siji wae dewa-dewamu sing bisa nylametake wong-wong sing ana ing kene saka geni, dene Gusti sing dipuja dening Eleutherius wis nggawe dheweke luwih kuwat tinimbang geni lan ngluwihi kabeh panyiksa liyane.

Krungu tembung-tembung kuwi, sang penyiksa kebak nesu sing ora bisa diungkapaké (tenan, paseduluran gedhé kadhangkala nimbulaké kebencian gedhé). Dhèwèké mréntahaké supaya ing wengi kuwi eparch kuwi dibuwang menyang tungku sing wis dhèwèké saranké disiapaké kanggo Eleutherius. Nalika Coriv wis ngadeg ing sacedhake pawon geni, dhèwèké muni marang martir Eleutherius:

'Dedongakna aku lan paringi aku senjata Kristus sing padha karo sing kowe paringake marang gubernur Felix.'

Lan banjur, sawisé ditandhani tandha salib déning sang martir, dhèwèké diuncalaké menyang pawon geni, nanging tetep ora cilaka ing jeroné, lan sawisé sakjam metu kanthi memuji Gusti Allah. Pungkasané, Hadrianus sing kesel amarga nesu, mréntahaké supaya Korivus dipenggal sirahé – lan kanthi mangkono dhèwèké nampa pati martir lan, sajroning wektu sing cendhak, nggayuh bandha sing akèh diidam-idamké akèh wong.

Ing wengi iku uga, Eleutherius dibuwang menyang tungku; ing njero tungku, wong-wong mau miwiti narik dheweke nganggo waja wesi sing landhep, nanging geni mau, kaya sadurunge, mati, tungku dadi adhem, lan pucuk waja wesi pecah, kaya padha ngajeni marang awak martir mau; Kabeh mau, sing mbukak kabut ing rohani sang penyiksa, narik kawigaten wong-wong sing ana ing sacedhake marang pangertosan Gusti, sing wis nindakake mujijat agung kaya ngono.

Banjur kabèh wong sing ana ing kono padha muni:

'Gedhé Gusti Allah Kristen, kaya sing diwartakaké déning Eleutherius!'

Manèh, sang penyiksa bingung tenan apa sing kudu ditindakake, banjur dhèwèké mréntah supaya sang martir digawa menyang panjara. Dhèwèké, sawisé nglumpukaké para penasihaté, ngentèkaké sak dina kanggo rembugan carané ngrusak Eleutherius. Ing wektu sing padha, martir suci Eleutherius lara lan ringkih ing penjara amarga luwe; nanging Panjenengané sing biyèn wis maringi panganan marang Daniel lumantar Habakuk lan marang Elia lumantar gagak (Dan. 14:37; 3 Raja 17:6) ora ngidini Eleutherius mati keluwen. Gusti Allah maringi dhèwèké panganan malaékat, dikirim menyang jeruji nganggo manuk merpati. Akhiré, sang penyiksa mrentahaké

supaya sapi galak digawa lan sang martir diiket ing sapi-sapi mau, supaya diseret lan disobek-sobek déning sapi-sapi mau, lan kanthi mangkono dhèwèké dipatèni.

Nalika kabèh mau kedadéyan, sawijining Malaikaté Gusti Allah, sawisé mudhun saka swarga, mbukak tali sang wali saka sapi lanang lan nyekel dhèwèké saka tangan para penyiksa, nggawa dhèwèké menyang sawijining gunung sing ora adoh saka kutha: panggonan iku sepi, lan ana akèh kéwan galak ing kana. Nanging sang martir suci Eleutherius, kanthi muji Gusti, urip ing antarané kéwan-kéwan mau kaya wedhus. Macan-macan liwat sacedhaké, malah beruang padha nggodha dhèwèké; kaya padha ngenali swarané, kabèh mau mèlu ngetutaké dhèwèké ing endi-endi, kaya abdi sing mèlu tuwané, padha ngladèni lan nglindhungi dhèwèké. Nanging sawisé sawatara wektu, para pemburu krungu kabar bab sang wali; kabar iki malah tekan marang Hadrianus. Banjur dhèwèké ngutus prajurit kanggo nangkep Eleutherius. Nalika para prajurit nemokake sang suci, kéwan-kéwan mau nyerbu marang wong-wong mau kaya mungsuhé tuwané, lan meh nyabik-nyabik; nanging Eleutherius nglarang lan maréntah supaya padha mundur menyang ara-ara gersang. Dheweke piyambak, mlaku kanthi bungah bareng para prajurit menyang panggilan paukumané kaya arep menyang pesta sing wis diundang, ngandika marang wong-wong bab Kratoning Gusti Allah lan Gehenna geni sing wis disiapaké kanggo wong-wong sing nyembah arca.

Ing dalan, Eleutherius mulang marang wong-wong mau bab piwulangé Kristus lan ngabaptisaké wong-wong mau, bebarengan karo wong liya – nganti limang atus jiwa sing wis pracaya. Sawisé tekan Roma, dhèwèké dihukum supaya dipangan kéwan galak. Nalika sang wali digawa menyang panggonan paukuman pati, sepisanan ana singa betina disurung marang dheweke, banjur ana singa jantan; nanging kewan-kewan mau alus kaya wedhus lan padha miwiti nyelap sikilé; lan piye bisa nyentuh dheweke, nalika miturut dhawuh Gusti, akèh kewan ing ara-ara samun wis ngladèni dheweke minangka tuwané? Ndeleng kahanan iki, kabèh wong padha muni:

'Gedhé sanget Gusti Allahé Eleutherius!'

Nanging ana uga wong-wong sing ngina sang martir suci, nyebut dhèwèké dukun lan tukang sihir, nanging paukumané Gusti Allah dumadakan tiba marang wong-wong mau: sawatara wong sing ngina kuwi dadi bisu. Sang penyiksa, ora ngerti apa maneh sing kudu ditindakake, banjur mréntah supaya sirah sang suci dipotong nganggo pedhang. Lan nalika iku rampung, ibune Eleutherius, Amphia, sing wis nyekseni kabungahan putrane saklawasé, ngrangkep awaké sing wis mati lan miwiti nyiumé. Kanthi kabungahan lan matur nuwun marang Gusti Allah amarga getih sing wis diwènèhaké putrane iku kanggo Kristus, dhèwèké dhéwé, kena pedhang, tiba mati ing awak putrané. Para wong pracaya saka Illyria sing ana ing kono, bebarengan karo wong Romawi, njupuk badan suci para wali Gusti Allah lan ngubur kanthi pakurmatan, memuji Gusti, kang marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase[8832] . Amin.

Kontakion Sang Martir Suci, Nada 2:

Minangka tuladha para imam, ya ingkang kinurmatan, lan pratandha para sing nandhang sangsara, kita sedaya muji panjenengan, lan nyuwun dhumateng panjenengan, ya Sang Martir Suci Eleutherius: nalika kita ngrayakake pangeling-eling panjenengan kanthi katresnan, nylametna kita saking maneka sangsara, lan tansah ndedonga tanpa kendhat kanggé kita sedaya.

Uripé Santo Stefanus Pengakuan Iman, Uskup Agung Surozh

Dipepering ing tanggal 15 Desember

Bapa kita sing kinurmatan, Santo Stefanus, lair ing Kapadokia Agung saka wong tuwa Kristen, sing ngedidik dhèwèké miturut dalané Gusti. Wiwit cilik dhèwèké wis misuwur amarga wataké sing luhur, nyingkiri

[8832] Hieromartir Eleutherius lan ibuné Amphia ngalami martir watara taun 120. Relik Hieromartir Eleutherius saiki disimpen ing Roma, ing Gréja Martir Susanna. Ing pungkasan abad kaping 4, sawijining gréja kang dipersembahaké marang dhèwèké dibangun ing Konstantinopel cedhak Xyrolophos (déning Basil si Patrisius) nalika pamaréntahan Kaisar Arcadius. Santo Yosef si Himnograf nyipta sawijining kanon kanggo ngajèni martir suci mau, kang ode kaping wolu nyatakaké yèn kuburané mili kali-kali panyembuhan lan mujijat.

dolanan bocah-bocah lumrah. Nalika umuré pitung taun, wong tuwané ngutus dhèwèké sinau maca lan nulis; dhèwèké kabuktèn dadi murid sing cepet sinau lan ora suwé wis paham Kitab Suci. Nalika umuré limolas taun, dhèwèké ninggalaké tanah airé lan lunga menyang Konstantinopel, kepéngin ngrampungaké pendhidhikané ing kana. Iki dumadi nalika pamaréntahan Kaisar Theodosius saka Adramyttium[8833] , lan ing sangisoré Patriark Germanus ingkang suci. Ing kono, Santo Stefanus terus sinau kanthi tekun lan sawisé nguwasani élmu filsafat, piyambakipun ngluwihi akèh wong ing kawicaksanan – malah para guruné – nganti kabèh gumun marang kawicaksanané ingkang ageng.

Krungu babagan Stefanus, Santo Germanus, Patriark Konstantinopel, ngundang dhèwèké lan sawisé mberkahi, takon saka nagara endi dhèwèké teka. Stefanus nyritakaké kabèh bab dhèwèké. Kagum karo watak apik, kawicaksanan, lan andhap asor dhèwèké, Patriark maringi idin marang Stefanus supaya manggon bareng karo dhèwèké. Sang Santo Stefanus manggon karo Patriark pirang-pirang taun, ngladosi Gréja Suci lan urip kanthi pangendalian dhiri lan ati sing resik. Banjur, tanpa ana sing ngerti, piyambakipun ninggalaké Konstantinopel lan sawisé tekan sawijining biara, piyambakipun ngucapaké ikrar monastik ing kono lan nyawisaké dhiri kanggo nglakoni kabecikan. Mengko, amarga kepéngin urip ing meneng tanpo swara, dhèwèké mundur saka biara lan sawisé nemokaké panggonan sing sepi lan durung ana sing ngerti, dhèwèké manggon ing kana suwéné pirang-pirang wektu, ngabdi marang Gusti lumantar puasa lan pandonga.

Ing wektu kuwi, uskup kutha Surozh,[8834] séda, mula para warga Surozh teka menyang Konstantinopel marang Patriark Germanus sing paling suci, njaluk uskup kanggo Surozh. Lan nalika prakara ngangkat uskup dirembug, muncul perselisihan, amarga sawetara wong ndhukung siji calon, dene liyane ndhukung calon liyane. Nanging wong-wong Surozh nyuwun marang Tsar lan Sang Patriark supaya paring uskup sing bisa mimpin Gréja kanthi becik, 'Amarga,' ujare, 'bidah wis saya akèh ing kutha kita.'

Ing sawijining wengi, nalika Santo Herman lagi ndedonga, malaikaté Gusti Allah rawuh marang piyambakipun lan ngendika:

'Sesuk, tindakna menyang panggonan sepi ing ngendi sing kapilih déning Gusti, Stephen, manggon: angkat dhèwèké dadi uskup Surozh, amarga dhèwèké pantes ngopeni wedhusé Kristus lan nuntun wong-wong sesat marang iman sing sejati. Aku uga dikirim Gusti marang dhèwèké, karo dhawuh supaya dhèwèké ora mbantah kowe ing apa-apa.'

"Duh Gustiku," pangandikane patriark, "kados pundi kula badhé mangertos panggonané Stephen, pilihané Gusti Allah?"

Banjur Malaikat mau njupuk salah siji abdi Patriark, banjur nuduhake panggonané sang wali marang abdi mau, lan abdi mau sawisé bali nyritakaké kabar iki marang Patriark.

Babagan Santo Stefanus, sing wektu kuwi lagi ndedonga marang Gusti Allah ing panggonané sing ndhelik, Malaikaté Gusti sing padha mau katon marang dhèwèké, nganggo sandhangan putih – lan Santo Stefanus kebak rasa wedi lan, gemeteran, tiba ing lemah amarga ajrih.

Nggandheng tangan sang wali, Malaikat nglipur atiné, kandha:

Aku iki Malaikaté Gusti, sing dikirim déning Kristus Juruwilujeng kanggo nggawa kabar kabungahan lan maringi dhawuh supaya kowe lunga menyang kutha Surozh, supaya kowe mulang wong-wong bab iman Kristen. Sesuk Patriark bakal nelpon kowe lan sawisé nglantik kowe, bakal ngutus kowe menyang kana dadi Uskup Agung; aja mbantah dhèwèké, supaya kowe ora nyebabaké Gusti nesu.'

Banjur, sawisé pamitan, Malaikat munggah menyang swarga.

Esuké, Patriark ngutus loro presbiter karo sawijining abdi kanggo njupuk Santo Stefanus, lan padha nggawa dhèwèké marang Patriark kanthi pakurmatan ageng.

Patriark nampani Santo Stefanus kanthi kabungahan; sawisé nglantik, piyambakipun diangkat dados Uskup Agung Surozh lan dipun utus lumantar kapal menyang wewengkon sing kaparingi.

Sawisé tekan ing kutha Surozh lan mapan ing tahta keuskupan agung, Santo Stefanus miwiti mulang wong-wong saka Kitab Suci lan sajrone limang taun, ngabaptis kabèh kutha Surozh lan sakupenge.

[8833] Teodosius III saka Adramyttium – Kaisar Bizantium saka taun 715 nganti 716.

[8834] Surozh, utawa Sugdeya – kutha Yunani kuna ing pesisir kidul Krimea, saiki Sudak – sawijining pemukiman ing Provinsi Taurida.

Ing wektu kuwi, Leo si Iseuri munggah ing tahta ing Konstantinopel lan nyulut ikonoklasme[8835] , sawisé diwulang bab iki déning loro wong Yahudi. Ing wiwitané, dhèwèké mréntah supaya ikon-ikon suci dipasang ing panggonan sing dhuwur, kandha:

'Wong sing suci padha nyiuma.'

Banjur dhèwèké mréntahaké supaya ikon-ikon mau diangkat ing udara, nerangaké yèn ikon ora pantes dipaku ing témbok. Lan wong sengsara kuwi nindakaké akèh langkah liya nglawan pangurmatan marang ikon-ikon suci. Pausus Agung Germanus bola-bali ngajak dheweke supaya ninggalake pakaryan ala kuwi, kanthi ngrembug adhedhasar kitab-kitab suci[8836] . Amarga nesu amarga ajakan-ajakan kuwi, si pembasmi ikon kuwi kanthi terang-terangan mbukak racun sing sadurunge disimpen ing atine, lan wiwit kanthi semangat kaping pindho ngusir ikon-ikon suci, ngina lan ngotori iku.

Banjur Lev nerbitake dekrit ing saindenging kutha lan ing akèh wilayah sakupenge, mréntahaké kabèh wong supaya nambani ikon-ikon suci kanthi cara sing padha, lan ngumumaké:

'Yen ana sing nentang aku, aku bakal maringi sangsara maneka warna lan matèni wong-wong mau.'

Ing kutha karajan wektu kuwi, wong bisa nyekseni maneka sangsara sing ditimpakaké marang umat Kristen Ortodoks. Bab Patriark Germanus, sang maharaja sing jahat ngasingaké dhèwèké lan ngangkat Patriark Anastasius ing panggonané, sing asalé saka Siria lan nduwèni pandangan sesat sing padha.

Sawisé kuwi, raja lan patriark ngutus utusané menyang Surozh marang Santo Stefanus, Uskup Agung, karo dhawuh jahat supaya ora ngurmati ikon-ikon utawa salib. Santo Stefanus mangsuli marang para utusan:

'Aja nganti kaya ngono; aku ora bakal ngidini umatku mbalik saka hukumé Kristus: aku ora bakal manut marang dhawuhe raja utawa patriark sing terkutuk.'

Ing wengi iku dhèwèké lunga menyang kapal para utusan lan lelungan bareng karo wong-wong mau menyang Konstantinopel.

Sawisé nganggo busana episkopalé, St Stephen muncul ing ngarsané kaisar. Kaisar takon marang dhèwèké:

– Sapa kowe?

Wong suci mau mangsuli:

Aku St. Stefanus, Uskup Agung Surozh.'

Lan kaisar kandha:

'Apa kowe weruh dewan iki, sing lungguh kene karo aku kanthi pakurmatan ageng? Wong-wong mau wis ngobong lan nyincak-nyincak ikon-ikon: yen kowe manut marang tembungku, kowe uga bakal nampa pakurmatan ageng kaya ngono bareng karo kita.'

Kang Suci Stefanus mangsuli:

'Aja nganti kaya ngono. Sanajan kowe ngobong aku, utawa ngiris-ngiris aku, utawa nyiksa aku nganggo siksaan apa wae, aku siap nahan apa wae demi ikon-ikon lan Salibé Gusti.'

Banjur sang wali kandha marang sang raja:

'Kita wis nemokake ramalan ing kitab-kitab manawa bakal ana raja jahat, ikonoklas sing ngobong ikon-ikon suci, sing bakal muncul ing Konstantinopel. Nanging muga-muga Gusti ora ngidini iki kelakon sajrone pamrentahan panjenengan!'

'Lan apa kowe wis ngerti jeneng raja kuwi?' takon raja.

'Jenengé Konop,' Stefan mangsuli. Lan sang raja kandha:

'Kowe bener, Stefan, kowe wis nemokake jenengku, amarga bapak lan ibuku maringi jeneng Konop.'

Lan Stefan kandha:

'Duh Sang Prabu! Mugi iki aja nganti kelakon sajrone pamrentahan panjenengan. Amarga menawa panjenengan nindakake iki, panjenengan bakal dadi pelopor Antikristus!'

[8835] Kaisar Bizantium Leo, sing kulawargané asalé saka wilayah Isauria ing Asia Cilik, mrentah saka taun 717 nganti 741. Dhèwèké kanthi tegas nglawan pangurmatan ikon ing taun 726. Iki nyebabaké pemberontakan rakyat marang dhèwèké.

[8836] Ing wektu sing padha, Patriark Germanus nolak mlebu tandha tangan ing prentah kaisar sing nglarang pangurmatan ikon, kanthi alesan yèn dhèwèké ora bisa ngenalaké apa waé sing anyar ing babagan iman tanpa Konsili Ekumenis.

Krungu tembung-tembung saka sang wali, raja sing terkutuk kuwi nggebuk pasuryané, cangkemé lan untuné nganggo sarung tangan wesi, karo muni:

'Kowe wani nyebut aku minangka pelopor Antikristus?'

Lan raja mrentahake supaya Stephen dicekel rambute lan jambangé, dipukul, diseret ing lemah lan dibuwang menyang penjara. Nalika diseret déning para penyiksa, sang wali matur syukur marang Gusti Allah, lan dibuwang menyang penjara, ing kono uga ana wong-wong suci liyané. Banjur raja manèh mrentahake supaya Stephen digawa ngadhep dhèwèké.

'Kepiye biskop Surozh wani nyebut aku kaya ngono!' ujare. 'Bawani dhèwèké mrana, sambil dipukul sak dalan.'

Wong suci mau rawuh ing ngarsané raja karo pitu uskup. Kanthi nyekel ing tangané ikon Sang Gusti, Ibuné Gusti, lan Yohanes Pembaptis, raja kandha marang wong suci mau:

'Ngapa kowe nyebut aku minangka pangripta Antikristus?'

Wong suci mangsuli:

'Amarga kowe nindakake pakaryané; aku wis ngomong iki, lan tak ulang maneh marang kowe.'

Banjur raja ngidoni ikon mau, banjur diinjak-injak, lan kandha marang Stefanus:

'Tindakna uga marang ikon iki.'

Nanging sang wali, kanthi luh ing mripaté, ngendika:

'Mungsuhé Gusti, ora pantes kanggo kraton! Kepiye kok mripatmu sing edan durung kabut lan tanganmu sing ora patuh durung layu? Muga-muga Gusti enggal mbusak kratonmu lan mungkasi uripmu.'

Krungu kuwi, sang raja ing nesune mrentahake supaya Santo Stefan dipukul cambuk. Banjur dheweke diiket ing buntut jaran lan diseret menyang penjara; nanging sang wali malah matur nuwun marang Gusti. Kabeh sing dipenjara ing sela padha ndedonga marang Gusti, lan lumantar pandonga para wali, raja sing jahat iku ora suwe seda lan putrane, Constantine Copronymus, munggah dadi raja. Garwané, sawisé krungu bab kaelokan lan mujijat Santo Stefanus, nyuwun marang garwané – Raja Konstantinus – supaya ngeculaké sang wali supaya bisa bali menyang keuskupané. Ing wektu sing padha, putrané raja lair, lan Santo Stefanus mbaptisé. Sawisé maringi ganjaran marang Santo Stefanus, raja ngeculaké dhèwèké kanthi pakurmatan ageng supaya bali marang umaté. Kanggo kaping pindho, gembala sing becik mau mbalèk njabat lan suwé ngopeni kawanané Kristus sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi setya. Banjur, nalika wis weruh pratandha bakal seda, dhèwèké nunjuk cleriké, Filaret, dadi Uskup Agung Surozh minangka panggantosé, lan seda mlebu urip langgeng ing tanggal 15 Desember taun[8837] .

Ana sawijining priya ing Surozh sing jenenge Ephraim – wuta wiwit ing kandungan ibune – sing wis dibantu dening Santo Stefanus kanthi panganan, omben-omben, lan sandhangan. Nalika krungu kabar yèn pelindungé wis seda, dhèwèké nangis lan kandha:

'Sapa sing bakal ngopeni aku saiki? Gawa aku menyang dheweke, supaya aku bisa nyium sikilé sing suci.'

Lan nalika dhèwèké digawa menyang jasad Santo Stefanus sing wis séda, dhèwèké ambruk ing sikilé, nangis lan merintih – lan langsung waras matané. Lumantar mujijat iki, Gusti Allah maringi pratandha yèn abdi-Nya kuwi bakal kalebu ing antawis para suci, bebarengan karo para mujijat lan para pangakun iman. Awak suci panjenengané dipunduduhaké kanthi pakurmatan lan kanthi luh akèh déning para uskup lan kabèh warga Surozh, minangka kamulyan tumrap Gusti Allah, sing dipuji lan dipinggiraké déning kabèh, salawas-lawase. Amin.

Troparion, Nada 4:

Ya Sang Martir Suci Stefanus, ingkang gesang ing kasatuan kaliyan para malaekat: awit panjenengan ngasta salib minangka senjata, lan ajeg nglawan para iconoclast lan musuh roh ingkang boten nyembah gambar Kristus Gusti kita ingkang paling suci, lan panjenengan mupus saben ajaran sesat saking tiyang-tiyang jahat. Mula saka iku, sawise nampa mahkota martir, panjenengan nylametake kutha Surozh saka kabeh bebaya. Lan saiki kita ndedonga marang panjenengan, ya Sang Suci, supaya panjenengan nylametake kita saka kabeh godaan ala, cilaka, lan panyiksa langgeng.

[8837] St. Stefanus seda watara tengah abad kaping wolu.

Kontakion, Nada 3:

Kuwat dening kakuwataning Gusti kang Maha Luhur, kowe ngungkuli geguyuban ikonoklasma saka raja. Dina iki, Surozh lan kita para pracaya diparingi kamulyan lan kasugihan: relik suci kowe, sing digawa mudhun dening paduan swara malaikat saka swarga, ngluhurake kowe kanthi kidungan lan kidmat, ya Stephen Agung lan Suci.

Peringatan marang Paulus sing kinurmatan saka Latrus

Perayaan tanggal 15 Desember

Sing Mulya Paulus saka Latris lair ing kutha Elea[8838] saka wong tuwa bangsawan. Amarga bapaké tilar donya nalika dhèwèké isih cilik, dhèwèké dibesarké ing biara Santo Stefanus ing Frigia[8839] . Banjur, sawisé ngubur ibuné ora suwé sawisé kuwi, nalika isih nom-noman, dhèwèké nyawisaké awaké sakabèhé kanggo ngabdi marang Gusti Allah ing sawijining biara sing dumunung ing Gunung Latra, ora adoh saka Miletus. Nglarani dagingé, sang askét suci ora nate nglempèkaké badan ing amben utawa tikar, nanging nyandhak wit utawa watu, lan mung ngidini turu sakedhap. Asring, kanggo ngalahake rasa ngantuk, dhèwèké nggantungaké loro watu gedhé ing mburiné lan mlaku-mlaku ngubengi biara nganti wektu Matins, utawa sawisé mundur menyang pinggir kali cedhak kana, dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo pandonga kanthi luh lan renungan babagan Gusti Allah ing sangisoring wit. Ora wareg mung karo prestasi tapa brata kuwi, supaya bisa nyawisake awake dhewe sakabehe marang Kristus, Paulus sing kinurmatan mundur menyang guwa kanggo manggon ing meneng; banjur dheweke munggah gunung sing dhuwur lan manggon ing kana. Siji penggembala sing kebeneran nemoni Paulus sing kinurmatan nalika dheweke nyendhiri, nggawa panganan kanggo dheweke. Nalika dhèwèké maju ing kasampurnan rohani, Paulus nampa saka Gusti karunia pangertosan marang donya kang ora katon lan nindakake mujijat. Kondhanging pakaryan ajaib lan gesang suci Sang Wibawa narik akèh ahli tapa marang dhèwèké, sing sawisé mapan ing sikil watu, ngedegaké sawijining biara. Kaisar Konstantinus Porphyrogenitus[8840] asring nulis marang dhèwèké, njaluk pandonga lan pitutur; Peter, Tsar Bulgaria, lan Paus Roma[8841] ngajeni dhèwèké amarga uripé sing saleh. Amarga keganggu menengé déning akèh pengunjung, Sang Mulya Paulus kaping pindho mundur menyang pulo Samos[8842] , ing kono dhèwèké ngedegaké sawijining biara lan ndandani telung biara sing wis dirusak déning wong Agarian. Nalika bali kapindho menyang Latr, dhèwèké maringi pratandha jam seda. Banjur dhèwèké mudhun saka gunung lan sawisé mberkahi para sedulur, kanthi tentrem nyerahaké nyawane marang Gusti[8843] .

Troparion, Nada 4:

Minangka kanca panggonan para roh lan kanca kabeh wong suci, ya Paulus sing pinunjul, kita padha nyanyi lan nyuwun marang kowe: tansah ndedonga kanggo kita, supaya kita bisa nemu rahmat.

[8838] Elea – sawijining kutha ing Mysia – sawijining wewengkon ing sisih lor-kulon Asia Minor cedhak Pergamon.
[8839] Phrygia – sawijining wewengkon gedhé ing Asia Minor, sing wiwitane nyakup kabèh pérangan tengah saka satengah kulon semenanjung; mengko, pesisir kidul Propontis (Segara Marmara) nganti Hellespont (Dardanelles) uga kalebu ing Mysia.
[8840] Konstantinus VII Porphyrogenitus – Kaisar Bizantium, sing mrentah saka taun 912 nganti 959.
[8841] Iki nyebutake, mesthi wae, Paus Agapitus II, sing nyekel Tahta Roma saka taun 946 nganti 955.
[8842] Samos – salah siji pulo utama ing Segara Aegea (Kepulauan), cedhak pesisir kulon Asia Cilik.
[8843] Paulus sing Mulya saka Latris seda tanggal 16 Desember 956.

Kontakion, nada 8:

Wiwit enom, ya wong wicaksana, kowe ngupaya kawicaksanan kanthi semangat priya sejati; kowe nilarake geger donya, lan demi Trinitas Ilahi kowe dadi panggonané Trinitas, lan kowe maringi padhang marang sapa waé sing nyedhaki kanthi iman. Mula kita padha njerit: Sugeng, ya Paulus sing paling bejo.

Peringatan Santo Eleutherius saka Kuvikularia[8844]

Dipeperingati tanggal 15 Desember

Santa Eleutherius iku wong asli saka Bizantium lan ngias uripe kanthi gemilang nganggo kembang-kembang kesalehan. Dheweke dibesarke ing kraton kaisar, ing kana dheweke cepet entuk pangkat kehormatan. Ing wektu kuwi, dheweke ngluwihi kabeh wong liya ing babagan bandha lan kamulyan; nanging, sanajan kabeh kuwi, dheweke ora kabawa dening kesombongan donya. Kanthi eling marang sing langgeng lan langit, lan nganggep kabèh bab donya iki ora ana apa-apane, Eleutherius luwih milih *'ngadeg ing lawang omahé Gusti, tinimbang manggon ing kemah-kemah kejahatan'* (Mazmur 83:11); ngalihake pandangan batine sing wicaksana marang Gusti, dhèwèké saben dina nglakoni nyanyi kidung suci lan ngias uripé kanthi kabèh jinis kabecikan. Kahanan iki ora bisa ditampa déning mungsuh sing ngrusak jiwa[8845] , lan dhèwèké nyurung salah siji abdi wong sing pinaringan berkah mau supaya ngfitnah tuwané ing ngarepé raja.

Budhak iki, nalika ngadhep sang raja, nglaporake marang dhèwèké:

'Tuan kula wis dibaptis, wis mbangun gréja[8846] lan, pracaya marang sing disalib, nglanggar prentah raja; dhèwèké wis nglumpukaké akèh gambar suci, nindakaké ibadah marang Gusti Kristiani lan, lumantar puasa, tangis lan sujud, ngentèkaké awaké.'

Sawisé krungu tuduhan abdi mau marang tuwané, sang raja dadi nesu banget lan ngundang sang wali marang ngarsané; nanging nalika sang wali rawuh, sang raja sing nyumputaké nesuné, ngandika kanthi alus lan kandha:

'Eleutherius! Kepiye kowe bisa adoh, ninggalake kita, lan nglirwakake katresnan kita marang para bangsawan sakabèhé, malah katresnan khususku marang kowe?'

Kanggo iki sang wali mangsuli:

'Duh Sang Prabu! Kula kapeksa tumindak makaten amarga maneka lara ing badan kula.'

Banjur raja kandha:

Ngapa kowe piyambak sing ngrasakake hawa seger ing tanahmu? Apa kita ora bisa teka ngunjungi kowe lan ngrasakake kasenengan urip ing desa bareng kowe?

Wong sing pinaringan berkah iku ora nggatekake tembung kraton iki lan ora maringi wigati sing pantes. Menawa wayah sore, piyambakipun mundur menyang griya kesayanganipun, lan kanthi nutup awakipun piyambak ing kamar kapisah miturut adatipun, piyambakipun nyemplung ing pangrêmbag babagan Gusti Allah; lan nalika piyambakipun turu, piyambakipun mirsani ing impen jurang jero kaya sumur, ing ngendi piyambakipun mudhun lan nyekseni gréja éndah. Kagum marang panglihatan iki, Eleutherius mangkat maneh menyang kraton raja esuké. Raja maneh miwiti nggodha dheweke nganggo tembung muji-muji, nyoba ngoyak imane marang Kristus. Nanging, amarga tembunge ora ana gunane lan ora bisa nyasarake sang wali, raja banjur mrentah supaya sirahé dipotong nganggo pedhang, lan awaké sing mulya dibuwang supaya dipangan asu lan manuk. Mangkono sangkêpipun sang Eleutherius sing pinaringan berkah nyerahaké nyawané marang Gusti Allah. Nanging, badanipun sawisé dibuwang, dijupuk déning sawijining wong Kristen saka kalangan imam sing, sawisé diolesi lenga suci lan dibubuhi kemenyan, banjur dikubur kanthi pantes ing panggonan sing wis ditemtokaké[8847] .

[8844] Kuvikulariy – panitera kraton.

[8845] Iku tegesé setan.

[8846] Ing tanah duwéane ing pesisir Asia saka Bosphorus, ing Bithynia, sacedhake Kali Sangara.

[8847] Pondhoké sang wali ing Bithynia dianggep minangka panggonan kuburé Saint Eleutherius. Sang martir suci nandhang sangsara ing jaman Maximian ing wiwitan abad kaping 4.

Peringatan Sang Parda, Rahib Sing Kinurmatan

Dirilisake tanggal 15 Desember

Santa Pard[8848] iku wong Romawi lairé lan nalika isih enom makarya dadi supir unta. Sawijining dina dhèwèké mangkat karo untané menyang Yerikho lan manggon ing sawijining losmen. Lan mangkono kedadéyané, kanthi idiné Gusti Allah, liwat tipuané mungsuh umat manungsa, lan amarga kelalaiané Pard dhéwé, ana bocah cilik sing tiba ing sangisoring tapak unta: dhèwèké remuk lan seda. Musibah iki nglarani atiné Parda banget, lan dhèwèké mundur menyang Gunung Arion, ing kono dhèwèké ngucap sumpah biara lan tansah nangis kenceng, mbaleni kanthi isak nangisé:

'Aku wis mateni bocah iku lan kudu diukum dadi pembunuh.'

Ora adoh saka panggonané Pard, ana ing lembah, manggon seekor singa, lan bapa suci kuwi kerep menyang sarangé, nyerang kewan kuwi nganggo ketapel supaya, nesu, bisa nyabik-nyabik dhèwèké. Nanging singa kuwi ora nate nglarani dhèwèké. Banjur sang resi, nalika weruh manawa tujuane durung kasil, mutusake ngglethak turu ing dalan sing kerep dilalui singa menyang kali kanggo ngombe, kanthi pangarep-arep manawa kewan kuwi, nalika liwat lan ndeleng dheweke, bakal nyabik-nyabik dheweke; lan kanthi mangkono, lumantar sangsara ing kene, dheweke bakal luput saka siksa ing jaman sing bakal teka amarga matèni bocah lanang mau. Wong suci mau nindakake persis kaya sing wis dipikolehi: dhèwèké nggleleng ing dalan, nyopot sandhangané lan nyelehaké ing sacedhaké. Lan wusana, singa sing liwat ing dalan kuwi mlumpat ngliwati wong suci mau kaya manungsa, meneng bae lan ora nyentuh dhèwèké. Banjur sang resi nyadari yèn Gusti wis ngapura dosa mau marang sang , lan piyambakipun wangsul menyang panggonané ing gunung, ing kono piyambakipun manggon nganti pungkasaning yuswa, tansah dadi tuladha manungsa sing nduwèni watak becik tumrap kabèh nganti seda.

29 Desember

16 Desember (Gaya Lawas)

Perayaan Kenangan Nabi Hagai

Perayaan tanggal 16 Desember

[8849]Nabi Suci Hagai asalé saka suku Lewi[8850] lan lair nalika pembuangan Babilonia[8851] . Nalika isih enom, piyambakipun wangsul saka Babilonia menyang Yerusalem lan ngedhikasi ing kono bebarengan karo Nabi Suci Zakharia suwéné telung puluh enem taun. Kabeh mau urip watara 500 taun utawa luwih sadurunge Inkarnasi Kristus. Santa Hagai iku wong jaman padha mbangun Bait Suci Kapindho ing Yerusalem, sing diadegaké ing panggonan Bait Suci kapisan – Bait Suciné Salomo. Pambangunané bait suci iki ditindakaké nalika bali saka Pangasingan Babilonia déning Zerubabel, pamimpin wong Yahudi sing dibebasaké mulih menyang tanah airé déning Raja Persia Kirus, sing ngangkat dhèwèké dadi gubernur Yudea. Pambangunan candhi iku kebak alangan gedhe, amarga ditentang dening wong Samaria, sing partisipasine ing pambangunan candhi ditolak dening wong Yahudi, sing kepengin njaga kasucian lan kesakralan ibadah saka kabèh sing ora resik lan pagané. Para Samaria menehi suap marang para gubernur sawetara provinsi Persia, lan wong-wong mau ngfitnah wong Yahudi ing ngarepe kraton Persia. Nanging alangan utama kanggo kasil pambangunan candhi iku semangaté wong Yahudi sing biyèn wis suda. Padha ngalihake perhatian marang bab liya, sibuk mbangun lan ngias omahé dhéwé, pracaya

---

[8848] Sing Mulya Pard urip lan makarya ing abad kaping enem, ing Palestina.

[8849] Hagai 1:2–15, 2:1–9, 10–19, 20–23. Hagai iku salah siji saka 12 nabi sing diarani nabi cilik; bukune, kang dumadi saka loro bab, dadi kaping sepuluh ing urutan buku-buku para nabi mau.

[8850] Levi iku anak katelu Yakub saka Leah.

[8851] Ing taun 587 SM, Nebukadnezar, Raja bangsa Kasdim, nyerang lan ngrusak Yerusalem. Para warga utama, bebarengan karo keluargané (antara 14.000 lan 18.000 wong), digawa dadi tawanan menyang ibukutha Kasdim, Babilon. Wong Yahudi tetep ing tawanan Babilonia nganti taun 538 SM, nalika Koresus, Raja Media lan Persia, sing wis ngalahake Kakaisaran Kaldea, mbalekake tawanan Yahudi (watara 40.000 priya) menyang tanah airé.

yèn wektu durung teka kanggo mbangun omahé Gusti; padha uga ngetokake alesan-alesan liya kanggo mbenerake kelalaiané. Mula, ing wektu iku, Gusti ngutus nabi Hagai marang wong Yahudi kanthi celaan lan pangeling-eling, uga janji pitulungan paling agung lan ramalan mulya bab kaunggulan lan kamulyan candhi kapindho tinimbang candhi kapisan. Kanthi pitulunganing Gusti lan lumantar upaya para nabi Hagai lan Zakharia, Zerubabel bisa ngungkuli intrik mungsuh-mungsuhe lan kahanan wong Yahudi sing ora gelem tumindak, lan candhi sing diwiwiti ing taun 520 SM iku rampung ing taun 516 SM, ing mangsa panas kaping enem saka pamaréntahan Darius, Raja Persia. *'Tangané Zerubabel*,' pangandikane Gusti, *'wis masang dhasar omah iki; tangané uga sing bakal ngrampungaké, lan kowé bakal ngerti yèn Gusti Tentara wis ngutus aku marang kowé'* (Zakharia 4:9). Ana papat petikan ing ramalan Hagai sing ana gandhèngané karo pambangunan Bait Suci Ékonomi. Ing petikan-petikan mau, nabi ngajak wong Yahudi mbangun kanthi nyalahaké keteledoran lan kelalaiané marang omahé Gusti, lan kanthi nunjukaké kagagalan ing pakaryané, karuwetané tanah, lan paukuman liya saka Gusti; panjenengané uga maringi panyengkuyung kanthi negesake kaamanan lan ketepatan wektu pambangunan, jaminan rawuhe lan pangayomané Gusti Allah ing pakaryan iki, kamulyan lan kaunggulan candhi anyar, pentinge candhi iki kanggo wong-wong mau, lan janji berkahé Gusti Allah kanggo nepaki kersaning Pangeran. Nabi kanthi megah nggambaraké kamulyan ing tembe saka candhi iki lan pambentukan karajan sing ora bakal goyah ing bumi, yaiku karajané Kristus: *'Mangkéné pangandikane Gusti Tentara: "Siji manèh—lan bakal enggal banget—Aku bakal nggoyangaké langit lan bumi, segara lan daratan garing, lan Aku bakal nggoyangaké kabèh bangsa; lan Sang sing diarep-arep kabèh bangsa bakal teka, lan Aku bakal ngisi omah iki karo kamulyan," pangandikane Gusti Tentara. "Pérak lan emasku," pangandikane Gusti Tentara. Kamulyané candhak pungkasan iki bakal luwih gedhé tinimbang candhak sing kapisan, kandha Gusti Tentara; lan ing panggonan iki Aku bakal maringi tentrem"* (Hagai 2:6–10).

Lan sabdaé Gusti rawuh marang nabi: *'Kandhaa marang Zerubabel, panguwasa Yehuda: Aku bakal nggoyangaké langit lan bumi; Aku bakal ngrubuhaké pangkuan kraton-kraton, lan Aku bakal ngrusakaké kakuwatan kraton-kraton bangsa; Aku bakal mbalikaké gerbong-gerbong perang lan para numpaké, lan jaran-jaran lan para numpaké bakal tiba, siji déning pedhangé sijiné. 'Ing dina iku,' pangandikane Gusti Tentara, 'Aku bakal njupuk kowe, Zerubabel, putrané Sealtiel, abdi-Ku,' pangandikane Gusti, 'lan Aku bakal ndadekake kowe kaya cincin meterai, awit Aku wis milih kowe,' pangandikane Gusti Tentara"* (Hagai 2:21–24).

Sawisé seda, Santo Hagai dikubur kanthi pakurmatan ing sacedhaké makam para imam, amarga dhèwèké asalé saka keturunan imam. Dhèwèké iku wong sing duwé kabecikan sampurna lan, minangka nabi agung lan mulya, ditresnani lan dihormati kabèh wong. Asmané, nalika diterjemahaké saka basa Ibrani menyang basa Rusia, tegesé 'pesta' utawa 'sing ngrayakaké'[8852] .

Santa Hagai digambarke minangka wong tuwa kanthi rai wibawa sing dipagar dening jambang bunder; sirahé setengah botak.

Uripé Ratu Theophania sing Kaberkahan.

Dirilis tanggal 16 Desember

Sing Mulya Theophania lair ing Konstantinopel lan asalé saka keturunan bangsawan kraton. Wong tuwané – Constantine, sing nyekel pangkat illustrius[8853] , lan ibuné Anna – urip ing omah tangga sing suci nanging suwé ora nduwé anak, mula padha sedhih amarga ora ana turunan. Kanggo ngupaya ngasilaké wohing bebojoané, padha ndedonga marang Sang Ibuné Gusti Allah ingkang Paling Suci lan kerep sowan ing gréja Panjenengané ingkang kinurmatan ing Forakia[8854] , mbukak manahé ing ngarsané kanthi pandonga kang murub.

"Mugi kaparingana," atur pamunduté, "yaiku, Dèwi Jagad, supaya kasuburan kita sing mandheg iki mari amarga sih-rahmat Panjenengan, lan lumantar perantara Panjenengan, kita nampa karunungan nglairaké anak saka Sang Panyipta!"

[8852] Jeneng nabi Hagai uga katon ing Kitab Suci ing irah-irahan sawetara Mazmur (Maz. 137:1–8, 145:1–10, 147:1–9), ing Kitab Pertama Ezra (1 Esdras 1:1, 5:1, 6:1, 14:1) lan ing Surat Paulus Sang Rasul marang wong Ibrani (Ibr. 12:26).

[8853] Iki gelar sing diwènèhaké ing Bizantium marang para pejabat pangkat paling dhuwur ing kraton kaisar.

[8854] Forakia – sawijining distrik ing Konstantinopel.

Lan amarga padha ndedonga kanthi iman, padha nampa apa sing digoleki lumantar sih-rahmaté Sang Ibu sing kanthi tulus dadi pangarep-arepé: kasublané mari lan padha nglairaké putri sing dijenengi Theophania.

Wiwit umur enem taun, Theophania diajari maca lan nulis, lan diwulangake ing saben pakaryan becik. Malah nalika isih cilik, pratandha cetha babagan kabecikan gedhe lan kasuciané ing tembe wis katon. Ndeleng wataké sing becik lan pinter, wong tuwané Theophania bungah banget lan ngarep-arep éntuk panglipur saka kasuciané ing tembe. Mula saka kuwi, padha nggoleki priya enom sing padha bangsane, duwé watak becik lan pinter kanggo dipingit karo dhèwèké manut paugeran, amarga dhèwèké wis diwasa lan luwih pinunjul tinimbang kanca-kancané ing kabèh bab.

Ing wektu kuwi, Tsar Basil sang Macedonian[8855] lagi nggoleki cah wadon sing ayu lan luhur budi kanggo dipingitake karo putrané, Leo ingkang Wicaksana[8856] . Nalika nemokake Theophania minangka sing paling unggul saka kabèh cah wadon, dhèwèké banjur tunangan karo putrané sing wis diproklamasi dadi ahli waris tahta. Upacara mantenan kraton kuwi dirayakaké kanthi kabungahan lan suka cita ing saindenging jagad.

Sawisé sawatara wektu, mungsuh sing licik nyebarake prahara ing kraton antarané bapak lan anak, lan bapaké munggah kanthi nesu gedhé marang anaké. Dhèwèké nyekel anaké lan garwané, Theophania, banjur nahan lan nglindhungi kanthi penjagaan ketat. Kedadéan iki dumadi amarga niat ala lan tipu daya liciké Theodore Santavarin, Uskup Euchaita – sawijining dukun sihir sing ora disenengi Raja Leo.

Kedadéyané kaya ngéné: nalika Constantine, putra sulung Tsar Basil lan kakangé Tsar Leo, seda, Tsar Basil ngrasakaké sedhih lan nangis tanpa kendhat, amarga dhèwèké tresna banget marang putrané. Banjur dukun sing wis kasebut mau, nalika weruh Tsar lagi sedhih banget lan kepengin nglipur, nggunakake ilmu sihire kanggo nuduhake marang Tsar yèn putrané Constantine sing wis seda iku isih urip – lungguh ing jaran lan numpak jaran nyedhak marang Tsar. Nganggo pelukan lan nyium putrané kanthi katresnan sing lembut k , Tsar mau manèh ilang pandelengan marang putrané, amarga penampakan gaib lan panglihatan mau wis sirna. Tsar kaget lan ngeri; amarga nganggep panglihatan mau minangka kasunyatan, dhèwèké wiwit ngajèni Santavarin banget lan nganggep dhèwèké kanca sejati, mula manut marang kabèh pituduhé. Leo enom, nanging wicaksana lan wedi marang Gusti, nolak dukun kuwi lan, amarga sengit marang dheweke minangka mungsuh Gusti, ngremehake dheweke. Theodore, ing wektu sing padha, mikirake carane mbales dendam marang Raja Leo amarga ngremehake kuwi, banjur nyusun tipu licik ing ngisor iki. Milih wektu sing pas, dhèwèké nyedhaki Raja Lev sacara pribadi lan kanthi pura-pura niyat becik lan sikap ramah marang dhèwèké, kandha:

'Kowe isih enom lan kerep moro bareng bapakmu. Kanggo jaga-jaga, kowe kuduné nggawa pedhang cilik sing disumputaké ing awakmu, supaya kadhang kowe bisa migunakaké marang kéwan galak, lan kadhang kowe bisa nyerahaké marang bapakmu nalika perlu; utawa, yèn ana mungsuh saka njero—sing akèh sing diduwèni bapakmu— menawa ana sing nyerang bapakmu kanthi dadakan lan ujug-ujug – kowe, kanthi cepet narik pedhang sing kowe simpen sacara rahasia, bisa nggebuk mungsuh lan nylametake nyawa bapakmu.

Manut pitutur licik saka mungsuhe lan ora ngerti akale, Lev wiwit nyimpen pedhang cilik ing sepatu boté saben lunga moro karo bapaké, utawa ing endi waé dhèwèké lunga.

Sawisé kuwi, Santavarin sing licik kanthi rahasia kandha marang Raja Vasily:

Putramu Lev arep matèni kowe kanthi dadakan supaya dhèwèké bisa mrentah piyambak. Iki bakal dadi bukti niyat jahaté: nalika kowe mangkat moro lan dhèwèké bareng kowe, dhèwèké nggawa pedhang sing didhelikaké ing sepatu bot ing sikilé, siap nyerang kowe kanthi dadakan lan matèni kowe ing wektu sing pas.' Yen panjenengan kersa mriksa iki, cobanen – mangkat moro karo nggawa dheweke, lan nalika wis tekan lapangan, dhawuhna supaya digoleki apa sing didhelikake ing sepatu boté.

Ora suwe Raja Vasily, nggawa putrané sing isih cilik, sang pangeran, mangkat kanggo moro; lan nalika ana ing panggonan mbukak, dhèwèké mréntahaké supaya digoleki apa sing diduwèni Raja Lev ing sepatu boté, ing kana ditemokaké pedhang cilik landhep loro sing didhelikaké. Vasily langsung kabakar nesu sing ora bisa diungkapake marang putrane, pracaya yen crita Santavarin iku bener—yen putrane pancen arep mateni dheweke.

'Mula saka iku dhèwèké nyiapaké pedhang,' ujare.

[8855] Basilus I si Makedonia – kaisar Bizantium, sing mrentah saka taun 867 nganti 886.

[8856] Leo VI sing Arif, penerus Basil si Makedonia, mrentah saka taun 886 nganti 911.

Leo, nanging amarga pancèn ora nindakake kesalahan apa-apa, negesake yèn dhèwèké nggawa pedhang kuwi dudu kanggo matèni bapaké, nanging kanggo nylametaké nyawané. Nanging bapakne, amarga nesu banget lan ora gelem ngrungokake siji tembung saka omongane, langsung nahan dheweke bebarengan karo garwane, Theophania sing pinaringan berkah, ing kamar rahasia ing jero kraton, lan masang penjagaan sing ketat. Mangkono dukun licik Santavarin mbales dendam marang Raja Leo; lan sing paling nggegirisi yaiku, miturut ajukané Santavarin dhéwé, bapaké kepéngin ngorek mripat anaké. Lan tumindak kuwi mesthi bakal kelakon yèn ora ana Patriark lan kabèh Sinode sing nahan raja.

Luwih saka telung taun, Raja Leo sing ora salah lan Theophania sing pinaringan berkah, sing ora nate nindakake kaluputan, tetep ing panangkepan. Ing kono, dheweke mung nyawisake awake dhewe kanggo ndedonga lan puasa, nelangsa amarga dipenjara lan nyuwun marang Gusti Allah sing Maha Wicaksana supaya dadi saksi kabeneran dheweke. Ing pirang-pirang wektu, Synclite kepengin nyuwun marang Tsar kanggo anaké, nanging ora nemu wektu sing pas. Akhiré, ana kasempatan nalika panjalukan kuwi bisa diajukaké. Kedadéyané kaya mangkéné. Ing kamar Tsar ana manuk, manuk nuri, sing wis dilatih ngucapaké tembung-tembung tartamtu nganggo swara manungsa lan sing, kanthi omongané, nglipur Tsar lan wong-wong liya sing ngrungokaké. Sawijining dina, nalika padha ngrayakake pesta nabi suci Elijah, sang raja ngundang kabèh abdi dalem menyang jamuan kraton lan sawisé nyiapake pesta, ngajak kabèh wong supaya padha bungah lan seneng-seneng bareng karo dhèwèké. Bab manuk kuwi, asring ngomong nganggo swara manungsa, mbaleni—apa diajari wong utawa mung kebeneran—tembung-tembung iki:

'Aduh, aduh, Pangeran Leo!'

Krungu kuwi, kabèh abdi dalem ing jamuan padha kaget, ninggalaké panganan lan omben-ombené ora disentuh. Ndeleng abdi dalem padha sedhih banget, ora mangan ora ngombe, sang raja takon kenapa padha murung. Banjur, nalika padha nganggep wektu wis pas, padha tangi karo nangis lan kandha:

'Yen manuk sing ora nduwé akal waé sedhih marang tuwané sing nandhang sangsara tanpa dosa – lan kanthi nangis lan nggoleki dhèwèké kandha: 'Aduh, aduh, Pangeran Singa!' – kepiye carane kita, makhluk sing nduwé akal lan bisa ngomong, sing wis yakin tanpa sangsi yèn anak panjenengan, gusti kita, nandhang sangsara tanpa dosa amarga niat ala, lan ngadhepi murka panjenengan minangka bapak amarga fitnah – kepiye bisa kita bungah, mangan lan ngombe?! Apa kita ora luwih pantes sedhih? Dhuh Sang Prabu! Yen anakmu wis dosa marang kowe, bapakne, lan wis ngrancang nglawan kowe, gawa dhèwèké mrana— —lan kita bakal ngiris-iris dhèwèké. Nanging yèn dhèwèké ora ana kaluputan ing kabèh bab—kaya sing kita wis yakin—mula kenapa kowe nyiksa daging lan getihmu dhéwé?

Krungu tembung kuwi, raja krasa welas lan, katarik atiné lan welas asihé, langsung mréntahaké supaya Raja Leo digawa metu saka panjara, rambute sing wis thukul sajrone panjara dipotong, lan sawisé diparingi sandhangan kraton, digawa ngadhep dhèwèké kanthi pakurmatan. Sawisé kabèh kuwi rampung, sang raja tangi karo nangis; dhèwèké nyekel putrané, nyium kanthi alus, lan mbalèkaké marang pangkat kratoné kaya biyèn.

Sawisé urip sawatara wektu sawisé kuwi, Raja Basil lara lan seda, ninggalaké panguwasa kraton marang anaké. Bab Leo, sawisé bapaké seda, dhèwèké nyekel dukun Santavarin, mréntah supaya dhèwèké dicambuk lan matané dicungkil, lan ngusir dhèwèké menyang kutha Athena[8857] .

Mangkono, kejemé dukun sihir mau malah nyasar marang sirahé dhéwé. Santavarin iki pitadosé Manikhea, doktrin sihir, katoné Kristen, jabatané uskup, lan dianggep suci déning Raja Basil—amarga mujijat-mujijat sing ditindakake liwat sihir.

Ing wektu sing padha, Theophania sing pinaringan berkah, sawisé mlebu urip kraton sawisé dipenjara, kanthi tekun ngupaya kaslametan rohani, nganggep kamulyan kraton ora ana apa-apane lan ngremehake manisé lan kesia-siaan urip donya kaya sekul lan impen. Rawuh lan bengi, tanpa kendhat, ing lambe tansah ana mazmur, kidung rohani, lan pandonga, lan sakabehing gesange dipigunakaké kanggo nyenengaké Gusti Allah lan ngupaya Panjenengané lumantar pakaryan welas asih. Dheweke ora nggatekake hiasan kraton ing awaké; lan sanadyan ing sisih siji nganggo busana mewah, ing sisih liyane ing sangisore sandhangané, ing awaké, dheweke nganggo

[8857] Athena – kutha krajan nagari Yunani kuna, misuwur amarga arsitektur, karya seni, pangembangan dagang lan industri, lan utamane sekolah-sekolah lan akademi filsafat. Athena dumunung ing tanjung wétan Yunani Tengah, cedhak Kapuloan.

klambi kasar saka rambut, sing nglarani dagingé. Uripé iku urip tapa brata – dhèwèké mung mangan roti prasaja lan sayuran garing; pesta mewah sakabèhé ora ana ing mejané.

Kaya lan bandha larang regane sing mlebu ing pangkuwasaé diwenehaké marang wong mlarat, wong papa, anak piatu lan janda; sandhangan mewah lan bandha uga diwenehaké marang wong-wong mau. Dhèwèké ndandani sel-sel prasaja para biarawan lan biarawati, nggembiraké kanthi tanah lan kabèh sing dibutuhaké. Mangkono semangat lan perhatian sing dituduhake ratu penyayang Kristus iki marang kabèh! Dhèwèké nganggep para abdi lan pembantu wadoné kaya sedulur lanang lan wadon, lan ora nate nyapa sapa waé mung nganggo jenengé, nanging ngajèni kabèh kanthi gelaré ing Gusti, ngajèni jeneng, pangkat, lan jabatané saben wong. Dheweke uga ora ngucapake sumpah nganggo ilat, lan ora ana tembung ala sing metu saka lambene—ora goroh, ora fitnah, lan ora tembung sing ora pantes. Dheweke nambani saben wong kanthi katresnan—menangis bareng sing nangis, lan bungah bareng sing bungah. Sanadyan ambené kapenuhan kain linen alus[8858] lan dihias nganggo hiasan emas, dhèwèké ora turu ing kana; nanging sawisé nyebar tikar resik ing lantai—sing nutupi balung landhep lan untu kéwan—dhèwèké turu ing kana, lan saben wengi dhèwèké ngrendhem ambené kuwi karo luh, kaya sing diomongaké nabi Daud (Mazmur 6:7), lan sawisé turu sakedhik banget dhèwèké langsung tangi kanggo maringi kamulyan marang Gusti Allah. Saka urip sing abot lan kebak kekurangan, Theophania nandhang lara abot; nanging rohane ora kendho saka pandonga tanpa henti, lan dheweke ora nate mandheg sinau Hukum Ilahi, maca kitab suci lan nglakoni apa sing diwaca. Kabèh upayane ditujokaké kanggo mbantu wong sing ditindhes, mbela janda, ngopeni anak yatim, nglipur wong sing nandhang sangsara, lan ngusap luhé wong sing nangis – lan dhèwèké dadi ibu tumrap kabèh sing ora nduwé pangayoman utawa pitulungan. Nalika urip ing donya, dhèwèké nolak kabèh bab donya; sanadyan wis omah-omah, dhèwèké tresna marang sangkèlané Kristus sing becik lan, nggawa salibé, ngusungé, lan kanthi mangkono nyenengaké Gusti Allah.

Ngrasa yèn nyawane arep ninggal awaké, Theophania sing pinaringan berkah maringi dhawuh marang kabèh wong supaya padha teka nyamper lan pamitan. Banjur, sawisé maringi ciuman pamitan pungkasan marang kabèh wong, dhèwèké pindhah saka kraton donya menyang kraton swarga lan ngadeg ing ngarsané Sang Raja Kamulyan, kaanggunan kaya nganggo jubah ungu kraton[8859] , kanthi akèh kabecikan . Mula saka iku, dhèwèké kalebu ing antawis para suci sing nyenengaké Gusti Allah lumantar kabecikané, lan badané sing kinurmatan dipundhèrèkaké kanthi pakurmatan[8860] .

Garwané Theophania, Tsar Leo ingkang Wicaksana, nalika piyambakipun isih gesang, mirsani kasucianipun ingkang ageng lan ngurmati piyambakipun boten kados garwa, nanging kados sang putri lan panengah ing ngarsanipun Gusti, mutusaké ing wektu ingkang sampurna mbangun gréja kanthi asma piyambakipun. Nanging sang wali, nalika mangertèni bab iki, ora mung ora sarujuk, nanging uga kanthi tegas nglarang. Mula, gréja sing wis dibangun nganggo jenengé diganti jenengé kanggo ngajèni kabèh wali, lan déning raja sing padha, miturut pitutur saka sakabèhing gréja, perayaan Kabèh Wali diadakaké ing minggu kapisan sawisé Pentakosta. Raja kandha:

Yen Theophania iku wong suci, mula élingan dhèwèké kabèh padha dirayakaké bebarengan karo kabèh wong suci, kanggo kamulyané Gusti Allah, sing dimulyakaké lumantar kabèh wong suci!

Mugi Panjenengané, lan kita uga, kinurmatan salawas-lawase. Amin.

Peringatan Sang Martir Suci Marinus

Dirilis tanggal 16 Desember

[8858] Visson – kain linen sing larang, alus, alus lan nggilap.

[8859] Jubah porfiri – busana upacara werna abang padhang, porfiri karajan – iku atribut wigati para kaisar Bizantium lan lambang kaluhuran karajane.

[8860] Maharani Theophania sing Kaberkahan seda watara taun 893. Panjenengané dikubur ing Gréja Kabeh Wali, sing dibangun déning bojone, cedhak Gréja Para Rasul Suci, ing ngendi mengko diadegaké biara. Ing taun 1342, peziarah Rusia Stephen saka Novgorod nyebut biara iki minangka Biara St Constantine, nalika Hierodeacon Zosima (1420) nyebut minangka Biara Philostratus; keduanya padha weruh relik Santa Theophania Ratu ing kana, bebarengan karo relik martir Klemens saka Ankyra, sing dina rayane dirayakake Gereja tanggal 23 Januari. Saiki, relik Theophania disimpen ing Patriarkat Konstantinopel.

Santa Marin urip nalika pamaréntahané KaisarKarin[8861] , lan amarga asalé saka kulawarga bangsawan, piyambaké diparingi gelar synklitikos utawa senator[8862] sanadyan umuré isih enom. Minangka wong Kristen, piyambaké ditangkep lan dipaksa nyembah arca-arca. Nanging amarga dhèwèké nolak nurut marang panyuwunan kuwi, dhèwèké digantung lan dipotong-potong nganggo pedhang, banjur dibuwang menyang geni. Sawisé kuwi, dhèwèké diparingaké ing wajan panas abang lan banjur menyang kuali godhog; nanging, kanthi sih-rahmaté Gusti Allah, Marin tetep ora cilaka sajrone kabèh panyiksaan kuwi. Banjur padha ngeculaké kéwan galak—singa lan beruang—marang sang wali, nanging kéwan-kéwan mau ora bisa nglarani dhèwèké. Ing wektu sing padha, nesuné wong-wong pagan saya gedhé marang pangakuan iman Kristen sing teguh iki: padha mutusaké nyeret dhèwèké kanthi paksa menyang candhi pagan lan meksa dhèwèké supaya nglakoni kurban. Ing wektu kuwi, sang wali kandha:

'Aku kepéngin nyawisaké kurban marang para déwa.'

Krungu tembungé sang martir, sang raja lan kabèh wong ing sacedhaké padha bungah. Nanging Marin, sawisé mlebu ing candhi bareng karo wong liya, ndedonga marang Gusti Yesus Kristus, lan arca-arca padha ambruk lan remuk. Raja kaget banget amarga kahanan sing ora disangka-sangka kuwi, banjur langsung mrentah supaya sirah sang martir dipotong. Mangkono Santo Marin nyerahake nyawane marang Gusti; lan relikine dikubur kanthi ngajeni dening wong Kristen sing wedi marang Gusti[8863] .

30 Desember

17 Desember (Gaya Lawas)

Uripé Sang Prorok Daniel lan Telung Para Enom Suci sing bareng karo dhèwèké: Ananias, Azarias lan Misael

Diperangeti tanggal 17 Desember

Nabi suci Daniel asalé saka keturunan bangsawan, saka suku Yehuda. Nalika isih enom dhèwèké dadi tawanan Nebukadnezar[8864] lan bebarengan karo raja Yehuda Jehoiakim digawa saka Yerusalem menyang Babilon[8865] ; Ing kono, nalika isih enom, dhèwèké misuwur amarga karunia ilahi – utamané nalika kanthi wicaksana mbukak pangadilan para hakim sing ora adil lan mbebasake Susanna sing ora salah saka pati.

Ing wektu kuwi, wong Yahudi ing pembuangan Babilonia nduwé loro tuwa – hakim-hakim sing diangkat kanggo ngrampungaké perselisihan sing muncul ing antarané wong-wong mau. Ing dina-dina tartamtu, para tuwa

---

[8861] Carinus – Kaisar Romawi saka taun 282 nganti 283.

[8862] Para Synklitiki kalebu salah siji penasihat lan pejabat kaisar paling wigati, sing bebarengan mbentuk Synklite (dewan kaisar).

[8863] St Marin mati syahid watara taun 283.

[8864] Nebukadnezar – putrané Nabopolassar, Raja Babilonia (saka 607 nganti 564 SM), salah siji penakluk paling misuwur ing sajarah. Dheweke ngalahaké tentara firaun Mesir Necho lan mungkasi panguwasa Mesir ing Asia (Yer. 45:2; 2 Raja 24:7). Banjur dhèwèké ngalihake perhatiané marang vasalé, Raja Yehuda Jehoiakim. Sawisé nangkep Yerusalem sawisé pengepungan sing cekak, dhèwèké nglilani Jehoiakim dadi raja nanging dadi vasalé; dhèwèké njupuk sawatara piranti saka candhi lan ngirim menyang Babilonia, lan uga mrentahaké supaya para mudha sing ayu lan pinunjul saka kulawarga kraton lan bangsawan dipilih lan digawa menyang Babilonia, supaya bisa dididik ing kana kanggo ngladèni ing kraton. Lan amarga Jehoiakim, telung taun sawisé, mbatalaké kesetiaané marang dhèwèké, dhèwèké manèh nyerang Yehuda lan ngusir luwih saka telung ewu wong Yahudi saka kono (597 SM), lan taun sabanjuré dhèwèké nyekel raja dhéwé (Zedekia) dadi tawanan lan ngiket nganggo belenggu (2 Tawarikh 36:6).

[8865] Babilonia iku salah siji kutha paling tuwa ing donya; kutha iki dibangun déning Nimrod, putrané Hu, keturunan Ham, sing ndadékaké kutha iki dadi ibukutha kratoné (Kejadian 10:6–10). Saka jeneng kutha iki kabèh tanah mau banjur diarani Babilonia. Tanah iki uga dikenal minangka tanahé wong Kasdé (Yer. 24:5; Yehe. 12:13) – dijenengi miturut suku Kasdé sing nguwasani, sing teka saka lor, saka pagunungan Armenia, ing jaman mbiyèn lan maringi jenengé marang tanah iki. Tanah iki dumunung ing dataran subur Shinar, ing cekungan kali Tigris lan Efrat. Babilon mapan ing kéné ing loro-lorone pinggir kali Efrat, 15 mil saka Baghdad, 40 mil saka Teluk Persia lan 130 mil saka Yerusalem. Kekayaan miliu mlebu Babilonia saka kabeh arah, mula kutha iki kalebu salah siji kutha paling ageng, paling misuwur, lan paling sugih ing Wétan. Sawisé seda Nebukadnezar, kraton Babilonia kanthi cepet wiwit surut. Saiki, mung ana reruntuhan ing panggonan Babilonia kuna.

kuwi padha kumpul ing omahé sawijining bangsawan sugih sing jenengé Joakim, lan ing kono padha ngrampungaké perselisihan ing antarané wong Yahudi.

Joakim nduwé garwa jenengé Susanna, putriné Helkia, sing ayu banget lan taqwa marang Gusti Allah. Wong tuwane iku wong sing saleh lan wis ngedidik putrine manut kabèh paugeran Hukum Musa. Nanging para tuwa kuwi wong-wong sing ora manut hukum: nganggo alesan keadilan, padha nindakake ketidakadilan, nganti tembung Kitab Suci kanyata tumrap wong-wong mau: *'kawujudan ala wis metu saka Babilonia saka para tuwa sing dadi hakim'* (Dan. 13:5).

Para tuwa kuwi padha weruh Susanna mlebu lan metu saka kebon bojone saben dina, banjur napsu marang dheweke muncul ing atine. Lan padha nyimpang pikirané lan ngalihake pandangané, supaya ora ndelok munggah menyang langit utawa kelingan paugeran sing adil; nanging padha ora mbukak napsu atiné marang siji lan sijiné, amarga isin ngakoni. Saben wong padha nggoleki wektu sing pas kanggo nyukupi napsune. Lan saben dina padha ngawasi kanthi teliti kanggo ndeleng Susanna, lan padha kandha marang siji lan sijine:

'Ayo padha mulih, awit wis wayah dhahar,' lan sawisé padha metu, padha pisah dalan; nanging nalika padha bali, padha teka manèh ing panggonan sing padha, lan nalika padha takon siji lan sijiné apa sababé, padha ngakoni napsuné. Banjur, bebarengan, padha nemtokake wektu supaya bisa nemokake dhèwèké piyambakan.

Ing sawijining dina, nalika padha ngenteni wektu sing pas, Susanna mlebu kaya biasane mung karo loro abdi wadon, lan kepengin adus ing kebon amarga panas. Lan ora ana sapa-sapa kajaba loro wong tuwa sing ndhelik lan ngawasi dheweke. Susanna kandha marang abdi wadon:

'Bawani aku lenga lan sabun, banjur kunci lawang kebon supaya aku bisa adus.'

Para abdi dalem mau nindakake persis kaya sing diprentahake: padha ngunci gapura kebon banjur metu liwat lawang sisih kanggo njupuk apa sing diutus, lan padha ora weruh loro wong tuwa mau amarga padha ndhelik. Mula, nalika para abdi dalem wis metu, loro wong tuwa mau banjur tangi, nyedhaki Susanna lan kandha:

'Pintu kebon wis dikunci lan ora ana sing bisa ndeleng kita, lan kita padha kepengin marang kowe. Mula, sarujuk karo kita lan nginep bengi iki karo kita. Yen ora, kita bakal nyeksèkaké marang kowe yèn ana priya enom sing bareng kowe lan mulané kowe ngusir abdi-abdi wadonmu.'

Banjur Susanna ngendikakake swara sethithik lan kandha:

Aku kepepet saka kabeh sisih: amarga yen aku nindakake iki, aku bakal mati; nanging yen aku ora nindakake, aku ora bakal bisa lolos saka tanganmu. Luwih becik aku ora nindakake iki lan tiba ing tanganmu tinimbang nglakoni dosa ing ngarepe Gusti Allah.'

Lan Susanna muni banter; loro para tuwa mau uga muni nglawan dheweke. Lan salah sijine mlayu mbukak gapura kebon.

Nalika wong-wong ing njero omah krungu swara saka kebon, padha mlayu metu liwat lawang sisih kanggo ndeleng apa sing kelakon marang Susanna. Lan nalika para tuwa wis ngucapake tembung-tembunge, para abdi dalem padha isin banget, amarga ora ana sing tau ngomong kaya ngono bab Susanna.

Lan dumadi ing dina candhake, nalika wong-wong padha kumpul ngubengi Joakim, bojone, loro tuwa mau uga teka, kebak niyat ala marang Susanna, arep matèni dhèwèké. Lan padha kandha ing ngarepé wong-wong:

'Tawisna Susanna, putri Helkia, garwané Joakim,' lan banjur padha ngutus dhèwèké.

Lan dhèwèké teka, bareng karo wong tuwané, anak-anaké, lan kabèh seduluré. Susanna alus lan ayu pasuryané. Lan wong-wong jahat mau mréntah supaya pasuryané dibukak (awit sadurungé ditutup), supaya padha bisa nyawang kaendahané. Nanging seduluré lan kabèh sing kenal padha nangis. Lan loro penatua kuwi, ngadeg ing tengahé wong akèh, nempataké tangané ing sirahé. Dhèwèké, nangis, ndelok munggah menyang swarga, awit atiné pracaya marang Gusti. Lan para penatua kandha:

'Nalika kita mlaku piyambakan ing kebon, wanita iki mlebu karo loro abdi wadon, nutup gapura kebon, lan ngusir para abdi wadon mau. Banjur ana priya enom sing ndhelik ing kana, nyedhaki dheweke lan turu bareng. Kita, sing ana ing pojok kebon lan nyekseni tumindak ora patut kuwi, mlayu nyedhak lan weruh wong loro mau bebarengan; nanging kita ora bisa nahan priya enom kuwi, amarga dhèwèké luwih kuwat tinimbang kita, lan sawisé mbukak gapura kebon, dhèwèké mlayu. Nanging kita nyekel wanita iki lan takon: 'Sapa priya enom kuwi?' Nanging dhèwèké ora gelem ngandhani kita. Kita dadi saksi bab iki.

Lan pasamuwan pracaya marang wong-wong mau, minangka para sesepuh lan hakim, banjur ngukum Susanna pati. Banjur Susanna muni banter lan kandha:

'Ya Gusti Allah kang langgeng, kang ngertos samubarang kang samar lan nyumurupi sedaya sadèrèng kelakon. Panjenengan mangertos menawa wong-wong mau wis maringi seksi palsu marang kula, lan saiki kula arep seda, padahal kula boten nate nindakake punapa-punapa ingkang wis digawé déning wong-wong mau kanthi niat jahat marang kula.'

Lan Gusti krungu swarané.

Nalika dhèwèké digawa menyang panggonan paukuman pati, Gusti Allah nggerakaké rohé Daniel, sawijining priya enom, lumantar Roh Suci. Lan dhèwèké muni banter:

'Aku ora salah bab getihé!'

Banjur kabèh wong padha ngadhep marang dhèwèké lan kandha:

'Apa iki sing kowe ucapake?'

Banjur Daniel, sing ngadeg ing antarané wong-wong mau, kandha:

'Apa kowe padha bodho, he para putra Israel, nganti tanpa nyelidiki utawa mangerteni kabeneran, kowe wis ngukum anak wadon Israel? Baleni menyang pangadilan, amarga para tuwa iki wis maringi kesaksian palsu marang dheweke.'

Lan sakwise kuwi kabèh balèk, para tuwa kandha marang Daniel:

'Lungguh ing antarané kita lan critakna marang kita, awit Gusti Allah wis maringi kowe wewenang minangka tuwa.'

Lan Daniel kandha marang wong-wong:

'Pisahna wong-wong mau siji-siji, banjur aku bakal takon marang wong-wong mau.'

Sawisé padha dipisah-pisah, Daniel nyaur salah sijiné lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe sing wis tuwa ing dina-dina ala! Saiki dosa-dosamu wis kabuka—dosa-dosa sing wis kok tindakake biyen kanthi maringi paukuman sing ora adil, ngukum wong sing ora salah lan ngeculake wong sing salah, padahal Gusti Allah ngendika: "Aja matèni wong sing ora salah lan sing bener" (Ulangan 25:1). Saiki, yen kowe weruh wanita iki, critakna, ing sangisore wit apa kowe weruh dheweke padha rembugan?

Dheweke kandha: 'Ing sangisore wit mastika'[8866] . Daniel kandha:

'Kowe mesthi goroh kanggo ngrusak awakmu dhéwé, awit, malaikaté Gusti Allah, sawisé nampa dhawuh saka Gusti Allah, bakal mecah kowe dadi loro.'

Sawisé ngusir dhèwèké, Daniel mréntahaké supaya digawa wong liya, lan kandha marang dhèwèké:

'Kowe saka suku Kanaan, dudu saka Yehuda! Kaendahan wis nggodha kowe, lan napsu wis ngrusak atimu. Mangkono kowe tumindak marang para putri Israel, lan padha sesambungan karo kowe amarga wedi; nanging putri Yehuda ora gelem nampa tumindak ala kowe. Saiki, critakna marang aku: ing sangisore wit apa kowe nemokake wong-wong mau padha ngobrol?

Dheweke kandha:

'Ing sangisore wit oak ijo[8867] .'

Daniel kandha marang dhèwèké:

'Kowe pancen wis goroh sing ngrugikake awakmu dhéwé, amarga Malaikaté Gusti Allah wis siyap karo pedhang kanggo mecah kowe dadi loro, kanggo ngancurake kowe kabèh.'

Banjur kabèh pasamuwan padha muni banter lan muji Gusti Allah, sing nylametaké wong-wong sing ngarep-arep marang Panjenengané, lan padha ngadhep loro tuwa kuwi, amarga Daniel wis mbukak kaluputané liwat tembungé dhéwé, mbuktèkaké yèn padha wis maringi kesaksian palsu. Lan padha diproses miturut rencana ala sing wis digawé marang tanggane, manut Hukum Musa, lan banjur dipatèni; lan ing dina iku getih wong sing ora salah kaapura. Lan Hilkia karo garwané padha matur nuwun marang Gusti Allah kanggo putriné Susanna, bebarengan karo bojone Joakim lan kabèh seduluré, amarga ora ana tumindak isin sing ditemokaké ing dhèwèké.

Lan Daniel dadi banget dihormati ing antarané wong-wong wiwit dina iku – amarga kabijaksanaane lan karunia ilahi sing diparingake marang dheweke[8868] .

[8866] Ing basa Slavia, 'ing sangisore wit duri' – basa Yunani 'skhinos' (wit masti).

[8867] Istilah Slavia 'under the bird cherry' padha karo istilah Yunani 'mrinos' (sing diarani 'stone oak').

[8868] Crita Susanna iki ditemokake ing bab 13 Kitab Daniel lan diklasifikasikake minangka bagéan saka buku-buku non-kanonik ing Kitab Suci.

Ing wektu kuwi, Nebukadnezar, Raja Babilonia, maringi dhawuh marang Ashpenaz, kepala eunukh-eunukhé, supaya milih saka tawanan-tawanan putra-putra Israel—saka kulawarga kraton lan bangsawan—para pemuda sing badané ora cacat, éndah rupane, cepet sinau, pinter, lan pantes ngladèni ing kraton raja, sarta mulang basa lan sastra Kaldeani. Raja maringi jatah saben dina saka meja rajane lan anggur sing dipinane dhéwé, lan mrentah supaya padha dilatih telung taun, ing pungkasané padha kudu ngadhep raja. Antarane ana Daniel, salah siji putra Yehuda, lan bebarengan karo dheweke ana telung mudha liyane sing uga saka keturunan raja: Ananias, Azarias, lan Misael. Lan kepala eunukh maringi jeneng anyar marang wong-wong mau: Daniel dijenengi Belteshazzar, Ananias dijenengi Shadrach, Misael dijenengi Meshach, lan Azarias dijenengi Abednego[8869] . Daniel, bebarengan karo telung kancané, mutusaké ing atiné ora arep najisaké awaké dhéwé nganggo panganan saka méja raja utawa nganggo anggur sing diombé raja; mula dhèwèké nyuwun marang kepala kasim supaya ora najisaké awaké dhéwé nganggo kuwi. Gusti Allah paring sih marang Daniel saka kepala kasim, sing kandha marang Daniel:

Aku wedi marang sang raja, sing wis netepake panganan lan omben-ombenmu; yen panjenengan ndeleng yen pasuryanmu luwih ceking tinimbang para mudha liyane sing umure padha, kowe bakal nggawa sirahku ing bebaya ing ngarepe sang raja.'

Banjur Daniel kandha marang Amelsar, sing diparingi pangreksa eunukh marang Daniel, Ananiah, Azaria, lan Misael:

'Ujilana abdi panjenengan sepuluh dina; mugi kula dipun paringi sayuran kanggé dhahar lan toya kanggé ngombe. Banjur mugi pasuryan kula dipun bandhingaké kaliyan pasuryan para mudha ingkang dhahar dhaharan raja, lajeng panjenengan tumindak dhumateng abdi panjenengan kados ingkang panjenengan anggep pantes.'

Amelsar sarujuk lan nyoba wong papat mau sajrone sepuluh dina. Sawisé sepuluh dina, werna kulité luwih cerah lan awaké luwih subur tinimbang kabèh para mudha sing mangan panganan raja. Banjur Amelsar njupuk panganan lan angguré lan maringi sayur-sayuran gantiné. Lan Gusti maringi marang papat mudha mau kawruh lan pangerten babagan kabèh jinis sastra lan kabijaksanaan; lan marang Daniel uga maringi kamampuan kanggo mangerteni kabèh jinis panglihatan lan impen. Ing pungkasan dina-dina kuwi, nalika raja mrentah supaya padha digawa ngarsane, kepala eunukh nampilake wong-wong mau marang Nebukadnezar. Lan raja ngandika karo wong-wong mau, lan ing antarané kabèh para mudha ora ana sing kaya Daniel, Hananiah, Azaria, lan Misael – lan padha miwiti ngladèni ing ngarsané raja. Lan ing saben prakara sing mbutuhaké kawicaksanan, apa waé sing dadi pitakonané raja marang wong-wong mau, dhèwèké nemokaké yèn wong-wong mau kaping sepuluh luwih unggul tinimbang kabèh dukun lan ahli nujum ing kabèh karajané[8870] .

Ing taun kapindho pamrentahané, Nebukadnezar ngimpi, atiné gumregah, lan impéné ilang saka pikirane. Mula raja mréntahaké para ahli sihir, tukang ramal, tukang tenung, lan wong Kaldea diundang[8871] supaya padha nerangaké impéné marang dhèwèké. Padha teka lan ngadeg ing ngarepé raja. Banjur raja kandha marang wong-wong mau:

'Aku wis ngimpi, lan atiku keganggu; aku kepengin ngerti impen iki.'

Lan para Kasdeya kandha marang raja:

'Duh Sang Prabu! Mugi panjenengan sugeng langgeng! Caritakna mring abdi dalem impen panjenengan, lan abdi dalem badhe nerangake maknanipun.'

Raja mangsuli para Kasèd, kandha:

[8869] Jenengé diganti minangka pratandha pangabdiané marang Nebukadnezar.

[8870] Crita babagan panguripan Daniel, Ananias, Azariah, lan Misael ing kraton karajaan ditemokake ing Dan. 1:3–20.

[8871] Panglipur (bahasa Rusia: 'mistikus'), dukun sihir (bahasa Rusia: 'peramal nasib'), tukang sihir, orang Kaldea. Iki macem-macem jeneng kanggo wong-wong wicaksana sing nduwèni kawruh jero lan jembar, utamané babagan kekuwatan alam sing didhelikaké, tulisan suci (hieroglif), uga ing babagan astronomi lan kedokteran. Pakaryan utamané yaiku sinau babagan alam, ngamataké fenomena langit, nerangaké impen, lan prédhiksi masa depan; Ing wektu sing padha, umume uga dadi imam. Kaya ta para magi, kanca jamané Yusuf (Kejadian 41:8) lan Musa (Keluaran 7:11), lan para magi sing teka nyembah Gusti Yesus Kristus (Matius 2:1–2). Bileam (Bilangan 22:5) lan Simon (Kisah Para Rasul 8:1) uga bisa kalebu ing kategori iki. Akeh saka wong-wong mau iku wong sing wicaksana lan nduwé kawruh ing teges paling apik, lan kadhangkala malah diparingi wahyu khusus saka Gusti Allah, kaya Bileam lan para Magi sing teka nyembah Gusti Yesus Kristus; déné liyané mesthi nyawiji upaya ilmiahé karo ketrampilan ala saka sihir, peramalan, mantera, macem-macem tipuan lan sapiturute. Mbok menawa iki sababé padha diarani, saliyané saka bab-bab liya, minangka tukang pesona lan tukang sihir

'Tembung iku wis ilang saka aku; yèn kowé ora nyritakaké impen lan tegesé, kowé bakal dipotong-potong, lan omahmu bakal dirubuhaké.'

Para Kasèdah mangsuli marang raja lan kandha:

Ora ana manungsa ing donya iki sing bisa mbukak prakara iki marang sang raja; mulane, ora ana raja, sanadyan agung lan kuwasa, sing tau nuntut bab kaya ngene marang para juru ramal, dukun, utawa orang Kasdim. Prakara sing dituntut sang raja iki banget angel nganti ora ana sing bisa mbukak kajaba para dewa, sing panggonané ora ana ing donya daging.

Raja nesu banget amarga iki, banjur mrentah supaya kabèh wong wicaksana ing Babilonia dipatèni. Nalika prentah mateni para ahli wicaksana wis diwenehake, padha wiwit nggoleki Daniel lan kanca-kancane supaya dipatèni. Banjur Daniel ngadhepi Ariokh, panglima prajurit pangreksa raja, sing wis diutus mateni para ahli wicaksana Babilonia, kanthi pitutur lan kawicaksanan, lan takon alesan prentah raja sing nggegirisi iki. Arioch banjur nerangake kabèh prakara mau marang Daniel. Daniel mlebu lan nyuwun marang raja supaya maringi wektu kanggo nerangake impen mau. Sawisé nampa apa sing dijaluké, Daniel mulih lan nyritakaké kabèh marang Ananias, Azarias, lan Misael, kancané, supaya padha nyuwun sih marang Gusti Allah bab misteri iki, supaya dhèwèké, Daniel, lan kancané ora binasa bareng karo ahli-ahli pinter Babilonia liyané. Lan banjur rahasia iku kawahyuh marang Daniel ing pangandaran bengi, lan Daniel maringi kamulyan marang Gusti Allah. Sawisé kuwi, Daniel menyang Arioch – marang wong sing diutus raja kanggo matèni para ahli Babilonia – lan kandha marang dhèwèké:

'Aja matèni para ahli Babilonia; gawa aku marang raja, lan aku bakal nerangaké impen mau.'

Arioch langsung nggawa Daniel marang raja lan kandha marang dhèwèké:

Aku wis nemokake wong ing antarané tawanan saka bani Yahudi sing bisa nerangake makna impen mau marang raja.

Raja kandha marang Daniel:

'Apa kowe bisa nyritakake impen sing tak alami lan tafsirane?'

Daniel mangsuli marang raja:

Rahasya-rahasya sing dipitakonake raja ora bisa diungkapake marang raja dening para wong wicaksana, para dukun, para ahli nujum utawa para peramal. Nanging ana Gusti Allah ing swarga sing mbukak rahasia – lan Panjenengané wis mbukak marang Raja Nebukadinesar apa sing bakal kelakon ing jaman pungkasan; lan amarga welas asih marang andhap asor kita, Panjenengané uga wis mbukak impen panjenengan marang kita, amarga aku ora sinau bab iki saka kawicaksanan dhéwé, nanging saka wahyu Allah sing welas asih. Pangimpen Panjenengan lan panglihatan ing pucuk sirah nalika ing amben Panjenengan kados ing ngandhap punika. Panjenengan, dhuh Prabu, nalika ing amben Panjenengan, Panjenengan ngraos kepéngin mangerténi apa ingkang badhé kelakon salajengipun (yaiku, sinten ingkang badhé mrentah sasampunipun Panjenengan) – lan Pangungkap Misteri paring pangertosan dhumateng Panjenengan babagan ingkang badhé kelakon. Panjenengan, dhuh Prabu, nduwé panglihatan kados ing ngandhap punika: waspadha, ana arca ageng; patung iki ageng banget; ngadeg ing ngarepmu kanthi kamulyan sing nggumunake, lan rupane medeni. Sirah patung iki saka emas murni, dhadha lan lengene saka perak, weteng lan pahane saka perunggu, betise saka wesi, lan sikile saweneh saka wesi lan saweneh saka lempung. Panjenengan nyawang nganti ana watu sing pecah saka gunung kanthi sendirine, nyerang patung mau—kakine wesi lan lempung—lan ngancurake. Banjur kabèh remuk: wesi, lempung, perunggu, pérak, lan emas dadi kaya bledug ing papan pangumbulan gandum ing mangsa panas, lan angin nggawa kabèh mau, ora ana tapaké; nanging watu sing wis nabrak patung kuwi dadi gunung gedhé lan ngisi kabèh bumi. Iki impen panjenengan, yaiku raja. Lan iki tegesé: sirah emas makili panjenengan lan para raja Babilonia sing mrentah sadurungé panjenengan. Perak makili yèn sawisé panjenengan bakal ana kraton liya sing munggah, nanging ora padha karo kraton panjenengan. Sawisé kuwi bakal ana kraton katelu—kraton pérunggu—sing bakal mréntah ing saindenging bumi[8872] . Banjur bakal muncul kraton kaping papat, sing bakal kuwat kaya wesi; amarga kaya wesi

[8872] Karajan iki ora kasebut jenengé kanthi cetha déning nabi, nanging miturut para komentator (Jerome sing pinaringan berkah), iku karajan Makedonia, sing sanadyan kurang ing kamulyané tinimbang para pendahulu—kaya tembaga sing kurang ajiné tinimbang emas lan pérak—ngluwihi ing kekuwatan, kaya tembaga luwih kuwat tinimbang emas lan pérak. Panjelasan iki dikuwatké déning ayat-ayat liya ing Kitab Daniel, ing ngendi kraton Yunani—sing nggantèkaké kraton Media-Pèrsi—kanthi cetha diidentifikasi minangka kraton pisanan sawisé kuwi (Dan. 8:31–22, 11:2–4)

mecah lan ngancuraké kabèh (pérunggu, pérak, lan emas), mangkono uga bakal mecah lan ngremuk kabèh. Bab kowe weruh sikil lan driji sikil sing sawenehing wesi lan sawenehing lempung tukang gerabah – iki ateges kraton kuwi bakal pecah, lan sanadyan ana kekerasan wesi ing sawenehing, ana uga sing ringkih ing jerone. Bab campuran wesi karo lempung iku ateges padha bakal nyoba nyawiji liwat perjanjian kawin; nanging ora bakal nyawiji, kaya wesi ora nyawiji karo lempung[8873] . Ing jaman para raja iki, Gusti Allah ing swarga bakal ngadegaké sawijining kraton sing ora bakal nate rusak. Kraton iki bakal ngremuk lan mungkasi kabèh kraton mau, lan bakal lestari salawas-lawase; lan panguwasaé ora bakal pindhah marang bangsa liya. Iki tegesé impen mau, lan tafsirane iku bener[8874] .

Banjur Raja Nebukadinesar sujud nyembah Daniel, lan dhèwèké mènèhi dhawuh supaya ana peparing lan kemenyan wangi digawa marang dhèwèké. Lan raja kandha marang Daniel:

'Satemene, Gustimu iku Gusti para dewa, Sang Panjeneng para raja, lan Panguwasa para raja, amarga kowe bisa mbukak misteri iki'[8875] .

Banjur raja munggahaké pangkat Daniel lan maringi akèh peparing agung; dhèwèké diangkat dadi panguwasa sakabèhé provinsi Babilonia lan dadi pangurus utama kabèh wong wicaksana ing Babilonia. Uga, miturut panyuwunan Daniel, dhèwèké ngurmati kanca-kancané Daniel—Ananiah, Azaria, lan Misael—kanthi pakurmatan agung, diangkat dadi pejabat ing provinsi Babilonia[8876] .

Ing taun kaping wolulas saka panangkepan Babilonia, Nebukadinesar, Raja Babilonia, nggawe arca emas, dhuwuré enem puluh hasta lan ambané enem hasta, banjur dipasang ing dataran Dura, ing provinsi Babilonia[8877] . Lan Raja Nebukadnezar ngutus warta kanggo ngundang para satrap[8878] , para gubernur, para komandan, para hakim utama, para bendahara, para ahli hukum, para magistrat lan kabèh gubernur provinsi, supaya padha rawuh ing pambukaan agung patung sing wis diadegaké déning Raja Nebukadnezar. Mula para satrap, para gubernur, para panglima militer, para hakim utama, para bendahara, para ahli hukum, para magistrat lan kabèh pejabat provinsi padha kumpul kanggo pambukaan patung mau lan padha ngadeg ing ngarepé. Ing alun-alun sing padha, Nebukadinesar uga wis nyiyapake tungku geni sing kobong—kanggo mbasmi sapa waé sing ora manut marang prentah kratoné. Banjur juru pangumum muni banter:

Rungokna iki, kowe kabeh wong, bangsa-bangsa lan basa-basa! Sakwise kowe krungu swara terompet, suling, sitar, harpa, lira lan saben jinis piranti musik, padha sujud lan sembah marang arca emas sing diadegake Raja Nebukadnezar, yaiku . Lan sapa waé sing ora sujud lan nyembah marang patung emas mau bakal langsung dibuwang menyang pawon geni kang kobong.

[8873] Karajan kaping papat kudu dipahami minangka karajan Siria-Mesir. Konteks teks kasebut maringi dhasar kanggo mangerténi iki minangka karajan sing sejatine, miturut urutan sajarah, sing mèlu sawisé karajan Makedonia lan ndhisiki karajan Mesianik, lan kuwi yaiku karajan Siria-Mesir. Karajan Makedonia, kaya sing wis misuwur, pecah dadi papat sawisé seda pangadegé, Alexander Agung: karajan Siria, Thrakia, Makedonia, lan Mesir. Karajan-karajan iki, sawisé misah saka siji lan sijiné, ana kanthi sejajar, kaya sikil patung, ora tau nyawiji manèh. Iki ciri khas kraton kaping papat sing dituduhake dening ora cocoge wesi karo lempung. Ciri liya sing kasebut dening nabi, sing paling pas karo kraton Suriah-Mesir, yaiku permusuhan khusus kraton iki marang umaté Gusti (Dan. 7:21–25, 11:28). Sejatine, sajarah nuduhaké yèn kejemé raja-raja pagan marang wong Yahudi ngancik puncak kakejeman nalika periode penjajahan déning raja-raja Siria lan Mesir. Karajan Siria iku pancèn mungsuh banget, lan saka raja-rajané, Antiochus Epiphanes sing paling misuwur.

[8874] Watu sing tiba saka gunung tanpa pitulungan tangan manungsa lan mecah berhala iku, miturut piwulang Gréja, Kristus, Putrané Gusti Allah, sing bakal lair saka Perawan Murni lan Durung Laki, tanpa bojo. Panjenengané, sawisé ngremuk lan ngrusak kabèh kraton donya, bakal netepaké kraton sing ora bakal ngrusak, lan kraton iki bakal rohani.

[8875] Ngimpi sing dideleng Nebukadnezar ora mung ngimpi, nanging wahyu marang dheweke bab kersaning Gusti Allah. Para raja pagan liyane uga nampa wahyu saka Gusti Allah kanthi cara sing padha, contone Abimelek, raja Gerar (Kejadian 20:3), Firaun, raja Mesir (Kejadian 41:1–9), lan Elifaz, raja Teman (Ayub 42:12–18). Ora kaget yèn para raja pagan nampa wahyu langit. Para raja pagan, sing mimpin nasib bangsa-bangsa, iku pelaksana kersaning Gusti, piranti kakuwasané Gusti; padha nampa pangkat dhuwur saka Gusti, lan ing tumindaké dipandu lan diparingi daya kanthi ghaib déning Gusti (Yesaya 44 lan liya-liyané). Iki nerangake kenapa kadhangkala padha diparingi wahyu langsung saka Gusti Allah.

[8876] Crita bab impene Nebukadnezar lan tafsirane déning nabi Daniel kapanggih ing Kitab Daniel: Dan. 2:1–49 (salah siji petikan saka bab kapindho diwaca minangka perikopa nalika Natal: Dan. 2:31–36, 44–45).

[8877] Nabi ora nerangake makna sing digandhengake karo patung iki: bisa uga iku berhala saka salah siji dewa sing disembah wong Babilonia, utawa bisa uga patung iku diadegake kanggo ngajeni Nebukadnezar dhéwé.

[8878] Satrap iku pejabat pangkat paling dhuwur ing kraton Persia, sing mimpin provinsi-provinsi ing karajan.

Mula, nalika kabèh bangsa krungu swara trompet, suling, siter, harpa, lira lan kabèh jinis piranti musik, kabèh bangsa, suku lan basa padha sujud lan nyembah patung emas mau.

Ing wektu kuwi, sawetara wong Kaldeya maju lan ngadu marang raja nglawan Ananias, Azarias, lan Misael, kandha:

Wong-wong kuwi ora ngabdi marang dewa-dewa panjenengan, lan uga ora nyembah arca emas sing panjenengan pasang.

Banjur raja nyaur wong-wong mau lan takon apa sing diomongake babagan wong-wong mau iku bener. Wong-wong mau mangsuli:

Gusti Allah kita, kang kita sembah, saged nylametake kita saking pawon geni kang kobong, lan saking panangan panjenengan, dhuh raja, Panjenenganipun badhe nylametake kita. Nanging sanadyan Panjenenganipun boten kersa, kados pangeran mangertos, dhuh raja, menawa kita boten badhe ngabdi marang dewa-dewa panjenengan, lan boten badhe nyembah arca emas kang panjenengan pasang.

Banjur Nebukadinesar nesu banget lan mrentah supaya pawon geni iku diparingi kayu bakar kaping pitu luwih panas tinimbang biyasa, lan supaya Ananias, Azarias, lan Misael dibuwang menyang kono kanthi diiket. Pitutur raja iku dilakoni kanthi tuntas: wong-wong mau diiket lan isih nganggo sandhangané kabèh, banjur dibuwang ing tengah-tengah pawon geni sing kobong. Luwih manèh, amarga prentah raja kuwi banget abot lan pawon geni mau panas banget, malah para algojo padha mati kobong. Nanging telung wong mau—Ananias, Azarias, lan Misael—sanajan diiket lan dibuwang ing tengah geni, ora mung ora cilaka apa-apa, nanging malah mlaku-mlaku bebas ing tengah geni, padha nyanyi puji-pujian marang Gusti Allah lan muji Pangeran. Ing wektu sing padha, para abdi sang raja sing wis mbuwang wong-wong mau ora mandheg nyuap pawon kuwi nganggo lenga, damar, tar, lan kayu bakar; geni kobong nganti patang puluh sanga hasta luwih dhuwur saka pawon; geni kuwi nyerang lan nglirwakake wong-wong Kalde sing ana cedhak pawon. Nanging Malaikaté Gusti Allah mudhun menyang pawon geni bebarengan karo Azaria lan kanca-kancané. Dheweke ngusir kobongan geni saka pawon, lan maringi angin seger kang adhem kang muni ing tengah pawon; geni kuwi ora nyentuh, ora nglarani, lan ora ngganggu wong-wong mau. Banjur telu wong mau, kanthi swara siji, padha nyanyi ing pawon, lan padha muji lan ngluhurake Gusti Allah:

'Sugeng panjenengan, ya Gusti, Allah para leluhur kita, lan pantes dipuji lan diunggahaké salawas-lawase, lan sateruse.'[8879]

Raja Nebukadinesar, nalika krungu wong telu mau padha nyanyi, gumun banget banjur enggal tangi, lan kandha marang para bangsawané:

'Apa kita ora mbuwang telung wong lanang sing diiket menyang geni?'

Padha mangsuli marang raja:

'Mesthi, ya Sang Prabu!'

Kanggo iki dhèwèké kandha:

'Nanging aku weruh ana papat wong lanang, oraiket, mlaku-mlaku ing tengah geni, lan padha ora cilaka; lan wujude sing kaping papat kaya Putraning Allah.'

Banjur Nebukadinesar nyedhak lawang pawon geni sing kobong, lan kandha:

'Shadrach, Meshach lan Abednego, abdi-abdi Sang Gusti Allah Kang Maha Luhur, metu lan teka mriki!'

Banjur Ananias, Azarias, lan Misael metu saka tengah geni. Nalika para satrap, para panguwasa, para panglima, lan para penasihat raja padha nglumpuk, padha weruh yèn geni kuwi ora ana pangaribawa marang awak para wong mau: ora ana siji rambute sing kobong, sandhangane ora owah, lan malah ora ana ambune kobongan ing awaké. Lan raja sujud ing ngarepe lan kandha:

Pinunjul Gusti Allahé Shadrach, Meshach lan Abednego, sing ngutus malaikaté lan nylametaké abdi-abdi sing pracaya marang Panjenengané. Lan kanthi iki kula paring prentah, sapa waé saka bangsa, suku, utawa basa apa waé sing ngucapake caci maki marang Gusti Allahé Shadrach, Meshach, lan Abednego bakal dipotong-

[8879] Hymne pujian iki ditemokake ing buku sing padha: Dan. 3:52–90; hymne iki dadi dhasar hymne kaping 7 lan kaping 8 ing kanon gréja. Crita babagan telung mudha ing pawon geni Babilonia, kaya sing kapanggih ing kidung liturgi Gréja kita, dianggep minangka pratandha dhisik babagan panggonané Juru Panylamet sing ora rusak ing kuburan. Mula saka iku, Bab 3 saka Kitab Nabi Daniel diwaca ing gréja – nalika Vesper ing Setu Agung.

potong, lan omahé dirusak dadi reruntuhan; amarga ora ana dewa liya sing bisa nylametaké para abdi Panjenengané kanthi cara kaya ngéné.

Sawisé kuwi, raja maringi pakurmatan sing luwih agung marang telung mudha mau, ngluhuraké dheweke tinimbang liyané lan maringi wewenang marang sisa wong Yahudi ing kratoné[8880] .

Ing wektu sing padha, Nebukadinesar, sing makmur ing pangarsaning kraton, dadi sombong banget lan sawisé sawatara wektu ngimpi maneh sing maringi pratandha babagan kejatuhan lan isiné.

Ing impené dhèwèké weruh wit ageng ing tengahing bumi. Wit kuwi gedhé lan kuwasa, dhuwuré nganti tekan langit, lan katon nganti pucuking bumi. Godhongé éndah, lan wit kuwi ngasilaké woh sing akèh banget, saéngga kabèh bisa mangan saka kono; kéwan alas padha golek tedhungan ing sangisoringé, manuk-manuk ing langit padha ngedegaké sarangé ing cabangé, lan kabèh makhluk urip padha éntuk gizi saka kono. Lan wong weruh, Pengawas lan Sing Suci mudhun saka swarga. Kanthi banter Panjenengané muni:

'Tumbas wit iki, potong ranting-rantinge, gegerake godhong-godhongé, lan sebar woh-wohé; supaya kéwan-kéwan lunga saka sangisoringé lan manuk-manuk saka cabangé; nanging tinggalna oyodé sing utama ing lemah, lan kencengna nganggo ranté wesi lan tembaga, banjur siramana nganggo embun langit ing antarané suket ing padang, lan supaya manggon bareng karo kéwan-kéwan ing suketing bumi. Atiné manungsa bakal dijupuk saka dhèwèké, lan atiné kéwan bakal diwènèhaké marang dhèwèké, lan pitu mangsa bakal lumaku liwat dhèwèké.

Ngimpi iki ngganggu raja, lan piyambakipun malih ngundang kabèh wong wicaksana ing Babilonia, para dukun lan ahli sihir, sarta nyritakaké ngimpi mau supaya padha nerangaké tegesé marang piyambakipun. Nanging ora ana siji waé sing bisa nganti Danyel dipanggil, ingkang Rohé Gusti Allah manggon ing dhèwèké. Sawisé krungu ngimpi raja lan merenung, Danyel kandha:

"Panjenganu! Mimpi punika kagungan mungsuh panjenengan, lan tegesipun kagungan mungsuh panjenengan. Wit ingkang panjenengan tingali punika makili panjenengan, dhuh sang raja, ingkang sampun munggah lan ajeg; kamulyan panjenengan sampun ngrembaka ngantos dumugi ing langit, lan panguwasan panjenengan ngrembaka ngantos tekan pucuking bumi. Nanging kowe bakal enggal kelangan kratonmu: kowe bakal diusir saka antarané manungsa, lan panggonanmu bakal ana ing antarané kéwan galak; kowe bakal dipangan suket kaya sapi; kowe bakal kebasahan déning embun langit, lan mangkono pitung taun bakal kliwat nganti kowe ngakoni yèn Gusti kang Maha Luhur nguwasani kraton manungsa lan maringi marang sapa waé sing dipun kersakaké. Babagan prentah supaya ninggalake oyot utama wit, iku ateges yèn karajamu bakal tetep ana karo kowe nganti kowe ngakoni kuwasa swarga. Mula, ya Sang Prabu, mugi pituturku kaparingi sih: tebus dosa-dosamu lumantar kabeneran lan kaluputanmu lumantar welas asih marang wong mlarat—mbok menawa Gusti Allah bakal ngapura kalepatanmu.

Mangkono Santo Daniel nerangake impen mau marang sang raja, lan kabèh sing wis diandharaké kelakon.

Rolas sasi sawisé, nalika mlaku-mlaku ing kraton Babilonia, raja kandha:

'Apa iki dudu Babilonia sing megah sing tak bangun ing tengahing kraton kanthi kakuatan lan kamulyaning kakaisaranku!'

Baru wae tembung-tembung mau metu saka cangkemé raja, swara muni saka swarga:

'Iki kang dipratélakaké marang kowé, Raja Nebukadnezar: kratonmu wis dijupuk saka kowé! Kowé bakal diusir saka antarané manungsa, lan kowé bakal manggon karo kéwan galak; kowé bakal dipangan suket kaya sapi jantan, lan pitung wektu[8881] bakal ngliwati kowé, nganti kowé ngakoni yèn Gusti kang Maha Luhur nguwasani kraton manungsa lan maringi marang sapa waé sing dipilihé.'

Tembung iku langsung kelakon tumrap Nebukadnezar: pikirane dadi peteng, lan dhèwèké dadi edan. Banjur dheweke diiket nganggo ranté; lan amarga dheweke ora bisa nemokake tentrem ing sangisore atap kraton, dheweke ditinggal ing njaba ing hawa seger, lan dipisahake saka manungsa; dheweke mangan suket kaya sapi, lan awaké kebasahan déning embun langit, nganti rambute tuwuh kaya singa, lan kukuné kaya manuk. Ing pungkasan pitung taun, nalika ora ana siji waé sing wani njupuk kratoné, Nebukadnezar ngangkat pandangane marang langit,

---

[8880] Mukjizat iki kanthi cetha maringi paseksi marang Nebukadinesar lan para bangsawané, sing wis ngumpat wong sing bener ing ngarsané, lan uga maringi paseksi marang kabèh wong ing saben jaman yèn ora ana bebaya sing bisa nglarani wong sing bener sing dilindhungi Gusti Allah lan sing nyandhak pangarep-arep marang Panjenengané (Yesaya 43:2; Mazmur 90:1–7 lan liya-liyané).

[8881] Yaiku. taun.

lan akalé bali marang dhèwèké; lan piyambakipun mberkahi Gusti ingkang Maha Luhur, muji lan ngluhurake Ingkang Maha Anane, ingkang panguwasanipun panguwasan langgeng, lan karajanipun lestari saking generasi ngantos generasi. 'Lan kabèh sing manggon ing bumi iku ora ana regane,' pangandikane sang raja, 'awit Panjenengané tumindak manut karsa-Nya, loro-lorone ing antarané bala langit lan ing antarané sing manggon ing bumi; lan ora ana siji waé sing bisa nolak tangané utawa kandha marang Panjenengané: "Apa sing wis Panjenengan tindakake?"' Ing wektu kuwi akalé sang raja bali, lan kaluhurané sarta rupa biyéné dibalèkaké marang dhèwèké kanggo kamulyané kratoné; . Banjur para penasihat lan bangsawan padha golèk dhèwèké, lan dhèwèké dibalèkaké marang kratoné, lan kamulyané malah saya luhur[8882] .

Lan Nebukadnezar urip, muji, mberkahi, lan ngluhurake Raja Swarga. Dheweke mrentah sakabehe patang puluh telung taun lan seda kanthi tentrem. Sawise seda Nebukadnezar, putrane Evil-Merodach njupuk alih dadi Raja Babilonia. Dheweke mbebasake raja tawanan Yehuda, Jehoiachin, saka penjara ngandhap, ing ngendi dheweke diiket rantai. Dheweke ngomong marang dheweke kanthi alus lan ngunggahaké tahtaé luwih dhuwur tinimbang tahta para raja sing ana bareng karo dheweke ing Babilonia; dheweke ngganti sandhangan panjara, lan dheweke tansah mangan bebarengan karo dheweke nganti pungkasaning uripé (2 Raja 25:27–30; Yeremia 52:31–34).

Sawisé Evil-Merodach seda, menantu Nebukadnezar, Nabonidus, munggah dadi raja, lan ngangkat putrané, Belsyazar, dadi raja bareng. Nalika pamaréntahané, nabi Daniel diparingi akèh panglihatan, ing ngendi lumantar gambaran kéwan-kéwan béda ana pratandha bab raja-raja lan kraton ing tembe, marang Antikristus, pungkasaning jaman lan Pangadilan Pungkasan[8883] .

"Aku weruh," kandha Daniel, "manawa tahta-tahta wis disiyapake, lan Sang Lami Dina lenggah ing tahtane; busana Panjenengané putih kaya salju, lan rambute kaya wol murni; tahtane kaya kobongan geni, lan rodha-rodhane kaya geni kang kobong. Ana kali geni mili metu lan lumaku ing ngarepé; ewonan-ewonan padha ngawula marang Panjenengané, lan akèh wong padha ngadeg ing ngarepé; para hakim padha lungguh ing kursi pangadilan, lan buku-buku kabuka.

Lan pangandharing prakara liya sing medeni lan nggegirisi uga dideleng dening wong-wong mau, kaya sing kacathet kanthi lengkap ing bukune sing judhulé[8884] .

Ing sawijining wektu, Raja Belsyazar nganakake jamuan ageng kanggo sewu bangsawané, lan ngombe anggur ing ngarepé wong-wong mau. Sawisé ngrasakaké anggur kuwi, Belsyazar mrentahaké supaya piranti emas lan pérak digawa, sing dijupuk déning Nebukadnezar, eyangé, saka Bait Suci ing Yerusalem, supaya sang raja, para bangsawané, garwané lan gundikané bisa ngombe anggur saka piranti mau. Mula piranti emas lan pérak mau digawa mlebu, lan raja karo para bangsawané, garwané lan gundikané padha ngombe saka piranti mau. Padha ngombe anggur lan muji arca-arca—emas, pérak, perunggu, wesi, kayu lan watu—nanging ora padha maringi kamulyan marang Gusti Allah kang langgeng, kang nduwèni kuwasa marang kabèh mau. Ing wektu kuwi, driji-driji tangan manungsa katon lan nulis ing témbok kraton raja, ing panggonan cahya saka lentera tiba, lan raja weruh tangan sing nulis. Banjur pasuryan raja malih; pikirane dadi bingung, urat pinggange lempeng, lan dengkulé padha nggelegar bareng. Raja muni banter supaya para tukang sihir, wong Kaldea, lan para dukun digawa mlebu, lan raja kandha marang para wong wicaksana ing Babilonia:

'Sapa waé sing bisa maca tulisan iki lan nerangaké maknané marang aku bakal diparingi busana ungu, kalung emas bakal dipasang ing gulu, lan dhèwèké bakal dadi panguwasa katelu ing kraton[8885] .'

[8882] Crita bab paukuman Nebukadnezar amarga kesombongane ditemokake ing Dan. 4:1–34.

[8883] Wahyu Daniel babagan perang ageng (Dan. 10:1–21, 11:1–45, 12:1–13), miturut panjelasan ing buku kasebut, nyebutake Antiochus Epiphanes—mungsuh paling jahat tumrap wong Yahudi—lan ateges panganiayaan marang wong Yahudi lan karusakan pungkasané dhéwé. Miturut sawatara panyerang, nubuat iki, sanadyan ing sawetawis rincian ora cocog karo Antiochus Epiphanes, nyritakaké sacara tipologis babagan Antikristus, panganiayaané marang para pracaya, lan karusakané. Lan Rasul Paulus, nalika maringi ramalan bab rawuhe Antikristus ing donya, nerangake ciri-cirine (2 Tes. 2:4), sing padha karo ciri-ciri sing diparingake marang Antiochus dening nabi Daniel (Dan. 8:9–12, 11:28–31, 36–39).

[8884] Dan. 7:9–10. 'Sing Lawas saka Dina-dina', yaiku Sing Langgeng (yaiku Gusti Allah).

[8885] Gambaran antropomorfik sing padha bab paukumané Gusti sing ora katon, adil, lan medeni marang wong dosa uga ditemokaké ing Wahyu Santo Yohanes Teologos (Wahyu 4:1–4, lsp.). Ramalan Mesianik sing paling cetha lan paling tepat ditemokake ing visi nubuat katelu Daniel (Dan. 9:1–27) babagan 70 minggu sing kudu kliwat wiwit wektu dekrit mbangun Bait Suci Kapindho (ing taun 453 SM) nganti rawuhe Kristus lan Panjenengané netepake Prajanji Anyar. Miturut panjelasan sing diwenehake marang Daniel dening malaikat

Lan kabèh wong wicaksana raja mlebu, nanging padha ora bisa maca tulisan mau utawa nerangaké tegesé marang raja. Raja Belsyazar kaget banget, lan para bangsawané padha bingung. Banjur ratu—neneké Belsyazar, bojoné Nebukadnezar, banjur nyritakaké marang dhèwèké bab Daniel, sing nduwèni Rohé Gusti Allah lan sing, ing jaman kakeké Nebukadnezar, wis diangkat dadi pangarsa kabèh wong wicaksana, dukun, Kaldaya, lan tukang ramal – amarga pangerten lan kawicaksanané sing ageng, sarta kamampuané nerangaké impen lan wahyu. Banjur Daniel digawa mlebu, lan raja kandha marang dhèwèké:

'Apa kowe Daniel, salah siji putra Yahudi sing diasingake sing digawa saka Yehuda dening kakekku, Raja Nebukadnezar? Aku wis krungu babagan kowe manawa Rohé Gusti Allah ana ing jeronmu, lan manawa padhanging pangerten lan kawicaksanan ageng ditemokake ing kowe.' 'Saiki, wacaaké marang aku apa sing ditulis ing témbok déning driji tangan sing ora katon, lan terangna maknané—prekara sing akèh wong wicaksana, dukun, lan tukang tenung sing wis teka sadurungé aku ora bisa nindakaké.' Mula, yèn kowé bisa maca tulisan mau lan nerangaké maknané marang aku, kowé bakal diparingi sandhangan ungu, kalung emas bakal dipasang ing gulu, lan kowé bakal dadi panguwasa katelu ing kratonku.

Banjur Daniel mangsuli marang raja:

'Kajeng-kajeng panjenengan tetep kagem panjenengan, lan pakurmatan panjenengan paringna dhumateng tiyang sanes; nanging kula badhe maos tulisan punika kagem sang prabu lan nerangaken tegesipun.'

Sawisé kandha mangkono marang raja, Santo Daniel banjur miwiti ngélingaké dhèwèké marang eyangé, Nebukadnezar, lan carané piyambaké diukum déning Gusti amarga kesombongané – piyambaké kelangan wujud manungsa, diusir saka antarané manungsa, lan mangan suket. Daniel banjur nerusaké ngélingaké raja bab kesombongané, kanthi ngandhakake yèn amarga lali paukuman sing wis diwènèhaké Gusti marang simbahé, dhèwèké ora ngendhokaké atiné ing ngarsané Gusti, nanging malah mbrontak marang Gusti ing swarga lan ngrusakké piranti ing candhiné kanthi ngombé anggur nalika pésta karo para bangsawan lan gundhikané. Dheweke uga nyalahké raja amarga nalika nyembah dewa-dewa emas, pérak, perunggu, wesi, watu, lan kayu—sing ora weruh, ora krungu, ora mangertèni—dheweke ora ngluhuraké Gusti Allah, sing ing tangané ana ambegan lan kabèh nasibé. Sawisé nyalahké raja bab kabèh mau, Daniel mbalèk marang tulisan mau lan miwiti maca. Lan iki sing ditulis: 'Mene, Tekel, Pars.' Daniel nerangake tulisan mau kaya ngene: 'Mene' tegesé Gusti wis ngétung kratonmu lan wis mungkasi; 'Tekel' tegesé kowe wis ditimbang ing timbangan lan kabukti kurang; 'Pars' tegesé kratonmu wis dipérang lan diwènèhaké marang bangsa Media lan Persia. Krungu kuwi, raja, manut janjiné, ngurmati Daniel, sanadyan atiné kélangan amarga ramalan sing nggegirisi kuwi. Banjur padha nganggo Daniel jubah werna ungu, masang ranté emas ing gulu, lan raja ngumumaké yèn dhèwèké dadi panguwasa katelu ing kratoné.

Ramalan Daniel kasatuh. Ing wengi iku uga, Belsyazar, Raja Babilonia, dipatèni, lan Darius wong Media, bebarengan karo Koresh wong Persia, njupuk tahta nalika umuré enem puluh loro[8886] .

Sajrone pamaréntahané, Darius ngangkat satus rong puluh satrap ing saindenging kraton, lan ing ndhuwuré telung pangeran, salah sijiné yaiku Daniel; para satrap mau kudu nglapor marang para pangeran mau, supaya sang raja ora keganggu ing bab apa waé. Daniel unggul tinimbang para pangeran lan para satrap liyane, amarga dhèwèké nduwèni roh mulya, lan raja wis kepéngin ngangkat dhèwèké dadi panguwasa sakabèhé kraton.

---

agung Gabriel, pitung minggu kudu kliwat wiwit wektu prentah Koresus nganti candhi iku dibangun; sawisé 62 minggu sabanjuré, Sang Panabatan bakal dipatèni, Perjanjian Anyar bakal diadegaké, kurban-kurban bakal dibusak, lan banjur kabèh sing ngajijiki bakal ngadeg ing panggonan suci. Ciri-ciri sing digunakake kanggo njlèntrèhaké Sang Diurapi iki ing kéné pancèn cocog karo Yesus Kristus (delengen Dan. 7:24–27 karo Kis. 20:43; Luk. 3:24; Mat. 11:16; Luk. 24:25–27, 21:20). 'Minggu-minggu' mung bisa dipahami minangka periode pitung taun; amarga mung kanthi interpretasi iki bakal ana kesesuaian lengkap antarane ramalan Daniel lan sajarah sabanjure. Sacara khusus, pitung minggu pisanan persis cocog karo 49 taun sing kliwat wiwit dekrit Koresus nganti rampunge kutha lan Bait Suci ing Yerusalem; 62 minggu sabanjure cocog karo 434 taun, sing, nalika digabung karo 49 taun saka minggu kapisan—dadi total 483 taun—cocog banget karo periode sadurunge rawuhe Yesus Kristus kanggo ngladeni umat manungsa, ing taun kaping 15 jamané Tiberius. Miturut ramalan, pangubarané Kristus bakal kelakon ing tengah minggu pungkasan, yaiku 3,5 taun sawisé panjawaté mau, kaya sing pancèn kelakon miturut cathetan para Injil. Sawisé satengah minggu iki, kabejatan panguwasan bakal teka ing panggonan suci, yaiku karusakan Yerusalem, sing miturut tembungé Daniel uga wis dipratélakaké déning Sang Juruwilujeng (Matéus 24:15); lan pancèn kabèh mau kelakon nalika Yerusalem dirusak déning Titus lan Vespasian.

[8886] Ya iku sing kapisan sawisé raja Nabonidus lan Belsyazar.

Banjur para pangeran lan para satrap wiwit nggoleki alesan kanggo nuduh Daniel ngatur kraton kanthi ala; nanging padha ora bisa nemokake alesan utawa kaluputan, amarga dheweke setya. Lan wong-wong mau kandha:

'Kita ora bisa nemokake alesan kanggo nuntut Daniel kajaba kita nemokake ing hukumé Gusti Allahé.'

Banjur para pangeran lan para satrap mau padha marani raja lan kandha marang dhèwèké:

'Pangeran Darius! Mugi panjenengan sugeng langgeng! Kabeh pangeran ing karajan, para gubernur, para satrap, para penasihat lan para panglima wis sarujuk bebarengan supaya ana prentah kraton sing diwenehake lan ana dhawuh sing diumumake: sapa wae, sajrone telung puluh dina, ndedonga marang dewa utawa manungsa liya saka panjenengan, Pangeran, bakal dibuwang menyang kandhang singa supaya dipangan. Mula, Dhèwèk Ratu, konfirmasi dhawuh iki lan teken prentah iki, supaya ora bisa diowahi, kaya paugerané bangsa Medi lan Persia, lan ora bisa dibatalaké."

Raja Darius, amarga ora nyadari niyat jahat mau, nandatangani prentah lan dhawuh iku. Daniel, sawisé ngerti yèn prentah kaya ngono wis ditandatangani, mulih menyang omahé; lan jendhela ing kamar ndhuwure mbukak ngadhepi Yerusalem, lan telung kaping saben dina dhèwèké sujud, ndedonga marang Gustiné, lan matur nuwun marang Panjenengané, kaya sing wis ditindakake sadurungé ing . Banjur wong-wong mau ngintip dhèwèké lan nemokaké Daniel ndedonga lan nyuwun marang Gustiné. Banjur padha teka lan ngélingaké sang raja marang prentahé:

'Apa ora kowe, ya Sang Prabu, sing wis nandatangani prentah manawa sapa waé sing sajrone telung puluh dina ndedonga marang déwa utawa manungsa liya kajaba kowe, ya Sang Prabu, bakal dibuwang menyang jurang sing kebak singa?'

Raja mangsuli lan kandha:

"Prentah iki pancèn final, kaya paugeran bangsa Medi lan Persia sing ora bisa dibatalaké."

Banjur padha mangsuli marang raja, kandha yèn Daniel, salah siji saka tawanan bangsa Yehuda, ora nggatekake raja utawa paugeran sing wis ditandatangani, nanging isih ndedonga marang dewané dhéwé telung kaping saben dina. Nalika Sang Prabu krungu iki, panjenenganipun kaget sanget lan remen ing manah badhe nylametake Daniel; malah nganti surup panjenenganipun kiyat nyobi nylametake piyambakipun. Nanging para tiyang wau nyedhak Sang Prabu lan ngendika:

'Wigati, ya Sang Prabu, manut paugeran Medes lan Persia, ora ana paugeran utawa prentah sing wis disahake dening sang prabu sing bisa diowahi.'

Banjur raja mrentahake supaya Daniel digawa lan dibuwang menyang jurang sing ana singa-singane; lan raja kandha marang Daniel:

Muga-muga Gustimu, kang kok sembah kanthi setya, nylametaké kowe!

Sawisé kuwi, ana watu gedhé digawa lan dipasang nutupi lawang guwa, banjur raja nyegel nganggo cincin tandha tangané dhéwé lan cincin para bangsawané, supaya mungsuh-mungsuhé Daniel ora bisa nindakake apa-apa marang dhèwèké; amarga dhèwèké ora precaya marang wong jahat kaya dhèwèké precaya marang kéwan galak. Banjur raja mulih menyang kratoné, turu tanpa dhahar bengi, malah ora maréntahaké panganan digawa marang dhèwèké, lan turu ora teka.

Nanging Gusti Allah nutup cangkemé para singa, lan padha ora nglarani Daniel.

Esuk-esuk, raja tangi nalika subuh lan kesusu menyang liang singa. Banjur raja muni kanthi swara banter:

'Daniel, abdi Allah kang gesang! Apa Allahmu, kang kok sembah kanthi setya, bisa nylametaké kowe saka singa?'

Banjur Daniel kandha marang raja:

'Duh Sang Prabu! Mugi panjenengan slamet langgeng! Gustiku ngutus malaikatipun lan nutup cangkem para singa, lan para singa punika boten ngrusak kula, amargi kula kapanggih bener ing ngarsanipun; lan kula ugi boten nate nindakake kalepatan ing ngarsanipun panjenengan, Sang Prabu.'

Banjur raja banget bungah amarga Daniel, lan dhèwèké mènèhi prentah supaya Daniel diangkat metu saka sumuran sing kebak singa kuwi; lan Daniel diangkat metu saka sumuran kuwi, lan ora ana tatu sing katon ing awaké. Raja mènèhi dhawuh, banjur wong-wong sing nuntut Daniel digawa lan dibuwang menyang jurang sing kebak singa, bebarengan karo anak-anak lan bojoné; sadurungé tekan dhasar jurang, para singa langsung nyerang lan ngremuk kabèh balungé. Sawisé kuwi, Raja Darius nulis marang kabèh bangsa, suku, lan basa sing manggon ing saindenging bumi:

Mugi katentreman kowe kabèh tambah akèh! Kanthi dhawuh iki aku paring prentah, ing saben provinsi ing karajanaku wong-wong kudu gemeter lan ngajeni Gusti Allahé Daniel; awit Panjenengané iku Allah kang urip lan langgeng, lan karajan Panjenengané ora bisa dirusak, lan panguwasa Panjenengané ora ana entéké. Panjenengané nylametaké lan nyelametké, lan nindakaké kaajaiban lan pratandha ing swarga lan ing bumi; Panjenengané nylametaké Daniel saka kuwasa para singa[8887] .

Lan Daniel diurmati banget déning Raja Darius, luwih saka sapa waé, lan raja ngumumaké yèn dhèwèké kanca paling cedhak. Telung kanca Daniel—Ananias, Azarias, lan Misael—uga diurmati kanthi padha.

Sejarawan Yahudi Josephus Flavius nyritakaké yèn Daniel, minangka pejabat paling dhuwur, nduwèni wewenang ageng ing Kakaisaran Persia, lan ing kutha Ecbatana[8888] dhèwèké mbangun menara misuwur, sing ing jaman sejarawan mau, sawatara atus taun sawisé dibangun, katon anyar kaya anyar waé dibangun. Para raja Media lan Persia dikubur ing menara iki, lan pangreksanane dipasrahake marang salah siji imam Yahudi.

Sawisé Raja Darius, Raja Cyrus uga ngajèni Sang Daniel banget, amarga dhèwèké diangkat dadi wong kapercayan lan perantara antarané raja lan rakyat. Daniel manggon bareng karo raja lan luwih kinurmatan tinimbang kabèh kancané.

Wong Babilonia nduwé berhala sing dijenengi Bel[8889] , lan saben dina padha nyawisaké rong puluh ukuran gedhé glepung gandum, patang puluh wedhus, lan enem ukuran anggur kanggo berhala kuwi. Raja ngajèni berhala kuwi lan saben dina lunga nyembah; nanging Daniel nyembah marang Gusti Allahé. Banjur raja kandha marang dhèwèké:

'Ngapa kowe ora nyembah Bel?'

Dheweke mangsuli:

'Amarga aku ora nyembah arca-arca sing digawe tangan manungsa, nanging aku nyembah Gusti Allah kang urip, kang nyipta swarga lan bumi lan nguwasani kabèh manungsa.'

Raja kandha:

'Apa kowe ora mikir yèn Bel iku dewa sing urip? Apa kowe ora weruh sepira akèh dhèwèké mangan lan ngombe saben dina?'

Daniel mesem lan kandha:

'Aja nganti kapancing, yaiku Sang Prabu; amarga ing njero iku lempung, lan ing njaba iku perunggu, lan iku ora tau mangan utawa ngombe.'

Banjur raja, ing nesune, ngundang para imam lan kandha marang wong-wong mau:

Yen kowe ora ngandhani aku sapa sing mangan kabèh iki, kowe bakal mati. Nanging yèn kowe mbuktekake marang aku yèn Bel sing mangan kabèh iki, Daniel bakal mati, amarga dhèwèké wis ngina Bel.'

Lan Daniel kandha marang raja:

'Kados pundi panjenengan ngendika.'

Ana pitung puluh imam Bel, durung kalebu garwa lan anak-anake. Lan raja lunga bareng Daniel menyang candhi Bel, lan para imam Bel kandha:

Delengen, kita bakal metu saka kono, lan kowe, ya Sang Prabu, siapna panganané; banjur sawisé kowe ngocokaké anggur, kunci lawangé lan segel nganggo cincinmu. Lan yèn sesuk kowe teka lan weruh yèn ora kabèh wis dipangan déning Bel, mula kita bakal mati; utawa Daniel, sing wis goroh bab kita, sing bakal mati.

Padha ora nggatekake iki, amarga wis digawe lawang mlebu rahasia ing sangisore meja, sing saben wektu digunakake kanggo mlebu lan mangan panganané. Sawisé padha metu, raja nyelehaké panganan ing ngarepé Vil, déné Daniel mènèhi dhawuh marang para abdi dalemé; padha nggawa abu lan nyebar ing saindenging candhi mung ing ngarsané raja. Banjur, sawisé metu, padha ngunci lawang, nyegel nganggo cincin capé raja, lan lunga. Para imam, miturut adaté, teka ing wayah bengi karo bojoné lan anak-anaké, lan kabèh padha mangan lan ngombe.

Esuké, raja tangi esuk banget, lan Daniel uga bareng karo dhèwèké, banjur raja takon:

'Cap-capé isih utuh, Daniel?'

[8887] Crita babagan pesta Belsyazar, kejatuhané lan ambruké kraton Babilonia kapanggih ing Daniel 5:1–31.

[8888] Ecbatana – kutha krajan Media lan panggonan manggon mangsa panas para raja Persia, lan sawisé kuwi raja Parthia. Kutha iki wis kuna banget lan misuwur amarga kastil sing dikubengi benteng lan kamulyan sing nggumunake.

[8889] Bel utawa Baal (Baal saka bangsa Fenisia) iku jenengé dewa srengéngé utama Babilonia.

'Segel-segelé isih utuh, Paduka Raja,' wangsulane.

Lan sakwise lawang dibukak, sang raja, nalika ndeleng meja, kandha banter:

'Sampeyan agung, Vil, lan ora ana tipuan ing sampeyan!'

Daniel mesem, nyegah raja supaya ora mlebu, lan kandha:

– Delengen lantai lan weruh sapa jejak sikilé iki?

"Aku weruh tapak sikil priya, wanita, lan bocah," pangandikane raja. Lan amarga nesu, raja mrentahake supaya para imam, garwane, lan anak-anake dicekel, lan padha mbukak lawang-lawang sing didhelikake sing digunakake mlebu lan mangan apa sing ana ing meja. Banjur raja mrentahake supaya padha dipatèni, lan dhèwèké nyerahaké Bèla marang Daniel, sing ngrusak dhèwèké lan candhiné[8890] .

Ana naga ageng ing panggonan kuwi, lan wong Babilonia nyembah marang naga kuwi.

Lan raja kandha marang Daniel:

'Apa kowe ora bakal ngomong bab iki uga yèn iki digawe saka perunggu? Iki urip, mangan lan ngombe; kowe ora bisa ngomong yèn dewa iki ora urip; mula, sembahna.'

Daniel kandha:

Aku nyembah marang Gusti Allah, amarga Panjenengané iku Allah kang urip. Nanging, Paduka Raja, paringi aku idin, lan aku bakal mateni naga iku tanpa pedhang utawa tongkat.

Raja kandha:

'Aku maringi idin.'

Banjur Daniel njupuk damar, lemak, lan rambute, direbus bebarengan, dibentuk bal saka campuran mau, banjur dibuwang menyang cangkemé naga, lan naga kuwi pecah. Lan Daniel kandha:

'Iki barang-barang suci panjenengan!'

Nalika wong Babilonia krungu bab iki, padha nesu banget lan mbrontak marang raja, kandha:

'Raja wis dadi wong Yahudi: dhèwèké wis ngrusak lan matèni naga, lan mateni para imam.'

Lan padha marani raja, kandha:

'Serahna Daniel marang kita, utawa kita bakal matèni kowe lan kulawargamu.'

Lan nalika raja weruh yèn padha meksa banget, dhèwèké kapaksa nyerahaké Daniel marang wong-wong mau. Banjur padha mbuwang dhèwèké menyang liang sing ana wong-wong sing nyerang, lan dhèwèké manggon ing kana suwéné enem dina. Ana pitu singa ing liang kuwi, lan saben dina padha diparingi loro bangkè lan loro wedhus; nanging wektu iki padha ora diparingi panganan kuwi supaya padha mangan Daniel. Nanging Gusti Allah, kaya biyèn, nutup cangkemé para singa – lan Daniel lungguh ing liang karo para singa kuwi kaya anak wedhus sing alus.

Ing Yudea ana nabi jenenge Habakuk, sing wis masak sup lan remuk roti ing piring, banjur arep metu menyang sawah kanggo diwenehake marang para panèn. Nanging Malaikaté Gusti kandha marang Habakuk:

'Gawa panganan iki sing kowe gawa menyang Daniel ing Babilonia, menyang liang singa.'

Habakuk mangsuli:

'Pak! Kula durung nate ndeleng Babilonia, lan kula uga ora ngerti ana guwa.'

Banjur Malaikaté Gusti nyekel dhèwèké saka pucuk sirahé lan ngangkat dhèwèké nganggo rambute, banjur nempataké dhèwèké ing Babilonia ing ndhuwur guwa sing kebak singa kanthi kuwasa rohé. Lan Habakuk muni banter lan kandha:

"Daniel! Daniel! Cokot panganané sing Gusti Allah wis ngutus marang kowe."

Daniel kandha:

'Panjenengan wis kelingan aku, ya Gusti Allah, lan ora ninggalake wong-wong sing tresna marang Panjenengan.'

Lan Daniel munggah lan mangan; nalika Malaikaté Gusti langsung mbalèkaké Habakuk menyang panggonané.

Ing dina kapitu, raja rawuh kanggo nelangsaaké Daniel; lan nalika nyedhak sumur jero, Panjenengané ndelok mudhun, lan wongé Daniel lungguh ing kono. Lan raja muni banter kandha:

'Agung kowe, ya Gusti Allahé Daniel, lan ora ana liya kajaba Kowe!'

[8890] Crita babagan Bel lan naga ditemokake ing Daniel 14:3–23; crita iki kalebu bagean non-kanonik ing buku kasebut.

Lan dhèwèké mréntahaké supaya Daniel digawa metu, lan wong-wong sing tanggung jawab marang karusakané dibuwang menyang sumur – lan padha langsung dipangan ing ngarsané[8891] .

Daniel lan telung kancané urip nganti tuwa.

Santa Siril saka Alexandria lan sawetara wong liya nyritakake manawa sawisé seda Nebukadnezar lan para raja liya sing ngajeni Daniel lan kanca-kancané, ana raja anyar jenengé Cambyses munggah tahta[8892] . Sawisé ngerti imané lan diprèdhèni amarga kabejaté, dhèwèké mréntah supaya sirah Ananias dipotong dhisik. Ananging Azariah nyekel sandhangane lan nyekel sirahé. Banjur Mishael nyekel sirahé Azariah sing wis dipotong, déné Daniel, kanthi nyekel sandhangane, nyekel sirahé Mishael. Pungkasané, sirahé Daniel uga dipotong. Konon sawisé padha dipenggal, saben sirah dibalèkaké menyang awaké dhéwé, lan Malaikaté Gusti, nggawa awak para wali mau menyang Gunung Geval[8893] , ing kana padha dikubur ing sangisoring watu. Patang atus taun sawisé, ing dina Kebangkitané Gusti kita Yesus Kristus, para wali iki, bebarengan karo sawatara liyané, tangi saka pati lan sawisé katon marang akèh wong, padha ngaso manèh[8894] . Para bapa suci wis netepake yèn pangeling-elingé kudu dirayakaké pitung dina sadurungé Natal Kristus, amarga dhèwèké uga saka suku Yehuda, saka ngendi Juruwilaha kita nyusur garis keturunané, lan mulané dadi sedulur daging karo para wali iki.

Melu panjaluk para wali iki, mugi Kristus Gusti kita ngatur gesang kita ing tentrem, marang Panjenengané kaparingana kamulyan bebarengan karo Rama lan Roh Suci salawas-lawase. Amin[8895] .

Troparion, Nada 2:

Agung ing pracaya lan kabeneran[8896] : ing pancuran geni, kaya ing kolam pangaso, telung mudha suci padha bungah, lan nabi Daniel, minangka panggembala, katon marang singa kaya wedhus. Lumantar pandonga para suci mau, ya Kristus Gusti kita, nylametna nyawa kita.

Kontakion Nabi, Nada 3:

Atimu, sing disucèkaké déning Roh, dadi papan panggenahan ramalan sing paling padhang; awit kowe ndeleng sing adoh kaya ana ing ngarepmu: kowe ngendhalèkaké singa-singa sing dibuwang ing liang. Mula saka iku kita ngajèni kowe, nabi sing pinaringan berkah, Daniel sing mulya.

Kontakion para Enom, Nada 6:

Panjenengan boten ngurmati arca ingkang dipun damel dening tangan manungsa, nanging, kinalindhungi dening Ingkang Maha Luwes, dhuh ingkang kaping telu pinaringan berkah, panjenengan dipun mulya ing pangadilan geni; lan nalika ngadeg ing antawis geni ingkang boten saged dipun tahan, panjenengan nyuwun pitulungan dhumateng Gusti: 'Gancang, dhuh Ingkang Luwes, lan cepet, awit panjenengan welas asih, rawuh pitulungan dhumateng kita, awit panjenengan saged, menawi panjenengan kersa.'[8897]

[8891] Crita babagan manggoné Daniel enem dina ing guwa singa ditemokaké ing Daniel 14:28–42.

[8892] Cambyses – sawijining raja Persia, putrané Cyrus (529–522 SM), kondhang amarga kekejemané.

[8893] Gival iku gunung ing suku Efraim, ing sisih lor kutha Sikhem.

[8894] Miturut Injil Matius, nalika seda Gusti kita Yesus Kristus, *'makam-makam kabuka, lan akèh awaké para suci sing wis turu dibangkitaké; lan sawisé Panjenengané wungu saka pati, padha metu saka makam-makam mau, mlebu ing kutha suci lan katon marang akèh wong'* (Mat. 27:52–53).

[8895] Santa Ratu Helena nggawa relik nabi Daniel menyang Konstantinopel lan nyelehake ing sacedhake Gréja Santo Romanus. Relik kasebut dideleng dening peziarah Rusia Anthony ing taun 1200, Stephen saka Novgorod ing taun 1342, diaken Alexander ing abad kaping 14, lan hierodeakon Zosima ing taun 1420. Makamé isih dituduhaké ing Susa, kutha krajan Kakaisaran Persia; dhèwèké uga diurmati déning wong-wong pagan.

[8896] Koreksi – sukses, prestasi.

[8897] Crita babagan panyelamatan mujijat Daniel saka liang singa ditemokake ing Daniel 6.

Peringatan Daniel sing Mulya, Pengakuan Iman

Dirilis tanggal 17 Desember

Sing Mulya Daniel sepisanan dadi panguwasa sawijining pulo sing dijenengi Niverty, utawa Verroi, dumunung cedhak Gadir[8898] . Kanthi nggunakake kaluwihan lokasi wewengkoné ing jalur pelayaran utama wektu semana, Daniel nglumpukaké bandha ageng; nanging, amarga dibesarké ing kesalehan Kristen, dhèwèké luwih milih ngabdi marang Gusti tinimbang marang bandha (Matt. 6:24) utawa hawa napsu manungsa – lan, pungkasané, *'dhèwèké nyingkirké kabèh bab, nganggep kabèh iku sampah, supaya dhèwèké bisa éntuk Kristus'* (Fil. 3:8); dhèwèké ninggalaké wewenangé lan bandha-bandhané marang anak-anaké, déné dhèwèké dhéwé mundur menyang Roma lan ing kono njupuk sumpah monastik. Saka Roma dhèwèké lelungan menyang Konstantinopel, ing ngendi dhèwèké rembugan karo para kaisar Romanus lan Konstantinus[8899] , saka wong-wong mau dhèwèké nyuwun idin kanggo sowan ing Yerusalem. Ing Yerusalem, sawisé ngajèni papan-papan suci, Daniel nampa saka Patriark lokal Christodoulos[8900] skema agung kanthi jeneng Stephen; nanging ing kono uga dhèwèké kudu nahan akèh gangguan lan malah dipukul déning Sarasin sing ora pracaya marang Gusti. Saka kono dhèwèké lelungan menyang Mesir; ing ngendi dhèwèké ditangkep lan dipenjara, lara lan sengsara suwéné enem wulan nalika ngalami luwe, ngelak, lan kabèh jinis panyiksaan, bebarengan karo loro imam sing dipenjara bareng dhèwèké. Sawisé kuwi, sang wali sing tansah kelingan digawa ngadhep Emir Mesir, sing masang ranté abot marang dhèwèké lan meksa dhèwèké murtad saka Kristus; nanging sang wali tetep ajeg lan tanpa ragu kanthi wani ngakoni manawa Gusti kita Yesus Kristus iku Gusti sejati, amarga iku dhèwèké ngalami akèh sangsara sing manéka warna; kesel amarga sangsara mau, dhèwèké seda. Daniel wis nampa wahyu saka Gusti babagan patié.

31 Desember

18 Desember (Gaya Lawas)

Urip lan Kemartiran Santo Sebastian lan kanca-kancané

Diperangeti tanggal 18 Desember

Santa Sebastian lair ing kutha Narbonne[8901] , lan dibesarké lan sinau ing Milan[8902] . Para kaisar sing ora takwa, Diocletian lan Maximian[8903] , padha tresna banget marang dheweke nganti padha masrahaké komando pasukan jaga kraton marang dheweke lan mréntahaké supaya tansah ngadeg ing ngarepé, amarga dheweke wong sing gagah lan pinter, kebak kawicaksanan, tulus ing tembungé, adil ing paugerané, wicaksana ing pitutur, setya lan wani ing pangabdiané lan ing kabèh pakaryan sing dipasrahaké marang dhèwèké, lan dhèwèké misuwur tinimbang kabèh wong amarga kabecikan lan kejujurané. Para prajurit ngajèni dhèwèké kaya bapak, lan kabèh bangsawan kraton padha tresna lan ngajèni dhèwèké banget – amarga dhèwèké misuwur kanthi kesalehan sejati. Kaya sing wis diarep-arep, sapa waé sing wis diparingi berkah déning Gusti Allah mesthi ditresnani lan dihormati kabèh wong! Ing saben wektu dhèwèké makarya kanthi tekun kanggo Kristus, ndedonga lan netepi paugeran suci Panjenengané. Nanging kabèh mau ditindakake kanthi rahasia, supaya para raja sing ora pracaya ora ngerti imané marang Kristus. Dheweke nyumputake ing sajroning atiné, ing sangisoring wujud panguwasa donya, prajurit Kristus—dudu amarga wedi azab, utawa tresna marang pakurmatan lan bandha lan wedi kelangan kuwi, nanging

---

[8898] Gadira – Cádiz ing Spanyol kidul, cedhak Gibraltar.

[8899] Romanos I Lekapenos – Kaisar Bizantium saka taun 917 nganti 944. Constantine VII – Kaisar Bizantium saka taun 912 nganti 959, sing mrentah bareng karo Romanos

[8900] Christopher utawa Christodoulos dadi Patriark Yerusalem saka taun 947 nganti 967.

[8901] Narbon – saiki Narbonne – sawijining kutha dagang sing makmur ing jaman Gaul kuna, sing banjur (ing awal abad kaping 2) dadi koloni Romawi ing sisih kidul-wétan Gaul ing Kali Atac; saiki kutha sing lumayan ora penting ing Prancis, ora adoh saka Teluk Lyon, ing kanal sing jenenge padha, nyambungake Segara Mediterania karo Samodra Atlantik.

[8902] Mediolan – saiki Milan – iku kutha gedhé ing Cisalpine Gaul kuna, utawa Italia lor saiki.

[8903] Diocletian lan Maximian – kaisar bebarengan Kakaisaran Romawi, sing mrentah saka taun 284 nganti 305.

mung kanggo mbantu wong Kristen, sing wektu kuwi lagi dianiaya lan disiksa kanthi kejem. Kanggo wong-wong sing ora bisa dibebasake saka ikatan lan sangsara, utawa sing lara lan sangsara, dhèwèké nguwatké kanthi maringi pitutur lan ngyakinaké supaya padha nyawisake nyawane kanthi wani kanggo Gusti, amarga getihé Gusti sing wis mbebasake, lan supaya padha ngucurake getihé dhéwé kanthi pangarep-arep ganjaran langgeng sawisé sangsara sing sementara. Mangkono dhèwèké ngupaya ngrebut nyawa kanggo Gusti, nyawa-nyawa sing setan kepéngin nyopot saka Gusti lan nyekel kanggo dhèwèké dhéwé, supaya bisa ngrusak. Dheweke tumindak manut marang sabda Kitab Suci: dheweke nguwatake tangan kang ringkih lan dhengkul kang gemeteran saka wong-wong pracaya (deleng Yesaya 35:3–4), nalika lumantar pangandikané dheweke nguwatake manah wong-wong kang atiné ringkih, kang ragu-ragu lan kang wedi marang panyiksaan, lan nyemangati supaya padha wani. Ndeleng ing ngarepé akèh para wali sing wis nindakake pakaryan gagah, nandhang sangsara, njaga iman marang Kristus ing tengah panyiksaan kejem, lan nampa mahkota urip langgeng nalika ninggal donya iki, Sebastian dhéwé kobong karo kepinginan nandhang sangsara kanggo Kristus lan ngenteni wektu nalika Gusti bakal nunjukaké wektu sing pas kanggo kuwi. Mula, pungkasane teka wayahe nalika dhèwèké ora bisa manèh nyumputaké geni katresnan ilahi lan semangat kang kobong ing batiné, lan dhèwèké ngumumaké marang kabèh wong sapa dhèwèké: pepadhang ora bisa manèh didhelikaké ing pepeteng.

Ing wektu kuwi, ana loro priya sing mulya lan luhur budi, Marcellinus lan Mark, sedulur kandung, wis ditangkep amarga ngakoni jeneng Kristus lan wis suwe dipenjara; Sebastian sing kabegjan asring sowan lan nglipur wong-wong mau, nyritakake bab iman suci lan ngajak supaya padha ninggalake bandha donya sing fana lan aja wedi marang panyiksaan. Padha manut pitutur sing becik saka piyambakipun, kanthi tabah nahan tatu sing diparingake dening para penyiksa, lan tetep teguh imanipun, banjur dihukum dipenggal sirah nganggo pedhang. Nanging nalika padha, siap mati, nundhukake sirah ing sangisore pedhang, ana prentah supaya padha dibebasake bali menyang omah, marang wong tuwa, garwa, lan anak-anake. Wong tuwané sing wis sepuh, Tranquillinus lan Marcia, isih urip. Bapak-ibuné lan kabèh wargané padha nyuwun marang gubernur Romawi, Agresta Chromatia, supaya maringi Marcellinus lan Marcus penundaan paukuman telung puluh dina, sajrone wektu kuwi supaya bisa ngyakinaké loro sedulur mau nyembah déwa-dewa pagan, amarga bapak-ibuné, garwané, lan kabèh seduluré padha pagan.

Sawisé wektu sing dijaluk diparingi, wong tuwané, bojoné, anak-anaké, sedulur, lan kanca-kancané ngubengi Marcellinus lan Marcus lan kanthi nangis padha nyuwun supaya padha nylametaké awaké dhéwé lan wong-wong sing ditresnani, lan kanthi ninggalaké tekadé, manut marang dhawuhe raja. Bapaké, nunjukaké marang rambute sing wis uban, tuwa, lan cacaté awaké, nyuwun supaya padha ora ninggalaké imané nganti bapaké séda lan dikubur manut adat; dhèwèké wis ngarepaké séda ora suwé manèh lan ora bisa mlaku dhéwé, nanging tansah didhukung utawa digendong wong liya. Ibune, nunjukake dhadhane sing wis nyusoni dheweke, nuntut supaya padha ngajeni lan manut kaya anak; dheweke nyuwun supaya uripe diparingi pangapura lan aja padha nyerah marang pati sukarela. Bocah-bocah cilik kuwi ngulurake tangan, nyekel sikile, lan nangis nyuwun supaya ora ditinggal dadi yatim piatu. Bab bocah-bocah liyane sing isih nganggo popok , lan durung bisa ngomong, penampilane wae wis dadi pangeling bab kesia-siaan sing bakal teka lan nggawe welas ing atine wong tuwane. Bojone padha ngomongake bab bakal dadi janda lan, kanthi nangis gething, nyuwun supaya ora mbasmi uripe bebarengan karo awake dhewe kanthi milih pati, sing bakal ndadekake dheweke ngalami macem-macem kasangsaran urip janda. Seduluré, ing sisihé, ngélingaké supaya aja nganti nggawa isin marang omah lan kabèh kulawarga, lan aja nganti nampa isin saka tangga teparo kanthi nyerah marang pati sing memalukan. Lan kabèh padha nangis lan meratap. Lan apa manèh sing bisa ditindakake para priya iki, sing ora bisa dikalahaké ing kawani suci, kajaba nyerah marang pati sing memalukan? Ora ana sangsara sing bisa nggoyangake wong-wong mau kaya godaan iki; padha kalah dening katresnan alamiah marang wong tuwa sing wis tuwa, garwa, anak, lan sedulur, lan remuk dening welas; banjur padha wiwit ragu-ragu lan goyang kaya suket ing angin, lan atine lumer kaya lilin ing ngarep geni. Padha nangis bareng karo wong-wong sing ditresnani lan meh gelem nyerah marang panyuwunan mau lan mbantak iman suci.

Banjur Santo Sebastian, sing ana ing wektu kuwi, nalika weruh yèn wong-wong mau wis siyap mbalèkaké imané lan ngrusak nyawané, ngrasakaké welas; lan, nyadari yèn wayahe wis teka kanggo dhèwèké uga mbuktekaké imané—kanggo nulungi wong liya lan nampa sangsara dhéwé—dhèwèké munggah ing tengah-tengah wong-wong sing ana lan, mréntahaké kabèh supaya meneng, banjur wiwit ngandika:

– Wah, para prajurit gagah beranié Kristus! Wah, para prajurit paling trampil ing pasukané Gusti Allah! Amarga luhuré atimu, kowé wis cedhak karo kamenangan kanthi wani, nanging saiki, amarga godaan ala saka tangga teparo, kowé kepéngin nyopot mahkotamu sing langgeng. Aja nindakake kuwi, nanging ajarana para prajurit Kristus supaya wani liwat tumindakmu dhéwé – ajarana supaya padha nglengkapi awaké dhéwé nganggo iman tinimbang wesi; aja mbuwang panji kamenanganmu merga luhé wanita, lan aja maringi pangapura marang pimpinan mungsuh sing saiki kalah lan nggleleng ing sikilmu, supaya nalika wis pulih kekuwatane, dhèwèké ora miwiti perang manèh marang kowe; awit sanadyan pambrontakane biyen sengit, yen diprovokasi maneh, dheweke bakal kebak nesu sing luwih gedhe. Mula, ngibarke panji kamulyan kawani panjenengan ing ndhuwur hawa donya, lan aja ninggalake amarga luh sing ora ana gunane lan kekanak-kanakan. Wong-wong sing kowe deleng nangis kuwi mesthi bakal bungah yen padha ngerti apa sing kowe ngerti, amarga padha mikir yen urip mung ana ing donya iki lan nalika urip iki rampung lan badan mati, ora ana siji bagéan atiné sing bakal tetep urip. Yen padha ngerti menawa ana gesang liya—langgeng lan bébas saka sangsara, kang kapenuhan kabungahan tan ana enteke—mesthi waé padha kepéngin mlebu bebarengan karo kowe lan, kanthi ngremehake gesang donya sing fana iki, bakal ngupaya nggayuh gesang langgeng. Urip saiki iki pancen cepet banget, ora langgeng, lan ora bisa dipercaya, nganti wong-wong sing nempel marang urip iki uga kelangan kapercayan. Wiwit wiwitaning donya, urip iki wis ngrusak sapa waé sing nyandhak pangarep-arep marang iku; wis ngapusi sapa waé sing ngidam-idamake; wis ngolok-olok sapa waé sing bangga marang iku; wis goroh marang kabèh wong; ora ana siji waé sing tetep ajeg pangarep-arep utawa ora isin nalika percaya; lan kabuktèn yèn iku pancèn banget ngapusi. Oh, yen wae kabohongan iki mung impen, lan sejatine ora nuntun wong menyang ilusi sing pait! Nanging sing luwih parah maneh, urip sing fana iki nuntun para pangikuté menyang saben jinis tumindak ora patuh marang hukum: iku nyenengaké wong sing rakus kanthi mangan kakehan lan mabuk; iku nggodha wong sing napsu menyang zinah lan saben jinis kabècèkan; iku mulang maling carané nyolong, wong sing gampang nesu carané ngamuk, lan wong goroh carané ngapusi; Iku misahake bojo saka garwane, nanemake permusuhan ing antarané kanca-kanca, prahara ing antarané wong alus, kabohongan ing antarané wong bener, lan godaan ing antarané wong biara; iku nyolong kaadilan saka hakim, kesucian saka wong suci, seni saka seniman, lan akhlak becik saka saben wong. Ayo uga kelingan tumindak paling kejem sing digawa marang para pangikuté: nalika sedulur matèni seduluré, utawa anak matèni bapakné, utawa kanca matèni kancané – sapa sing mulangaké kuwi? Apa sing diarepaké nalika padha nindakake tumindak ora patut kaya ngono? Apa ora amarga urip iki, sing banget ditresnani, nganti wong padha sengit siji lan sijiné, saben padha ngupaya golek urip sing luwih becik kanggo dhéwé? Napa maling mateni lelungan, wong sugih nindhes wong mlarat, wong sombong ngina wong andhap asor, lan wong salah nganiaya wong sing ora salah? Satemene, kabeh kabecikan iki ditindakake dening wong-wong sing nyambut gawe kanggo urip saiki lan kepengin tetep tresna marang urip iki suwe lan nikmati. Dheweke, kanthi mulang para pangikut lan abdi-abdine nindakake sing ala, nyerahake wong-wong mau marang putrine—pati langgeng—ing ngendi manungsa pisanan uga dibuwang; amarga sanadyan padha diciptakake kanggo nampa gesang langgeng, padha kagoda dening gesang donya iki lan nyawisake awake dhewe kanggo nglegakake napsu mangan, kesenengan daging, lan hawa mata (1 Yohanes 2:16), lan saka kono padha tiba ing neraka, ora nggawa apa-apa saka bandha donya. Lan urip donya iki, kanca-kanca sing tak tresnani, sing ngapusi kowe nganti kowe kepengin, liwat pitutur sing ora adil, mbalekake kanca-kancamu sing lagi lelungan menyang urip langgeng! Iku mulang kowe, para wong tuwa sing kinurmatan, supaya ngalihake perhatian anak-anakmu—sing lagi lelungan menyang pasukan swarga, kamulyan sing langgeng lan sih-rahmaté Sang Raja Langgeng—kanthi tangis kowe sing kakehan. Iku ngyakinake kowe, garwa-garwa suci para wali, supaya ngrusak pikiran para martir nganggo pangalembana kowe, mbalikake saka niyat becik, lan ngyakinake supaya nampa pati langgeng tinimbang urip, lan perbudakan tinimbang kamardikan. Yen padha manut pitutur kowe, ora bakal suwe urip bareng kowe; sawisé kuwi, padha kudu pisah saka kowe, – lan pamitan kanthi cara sing ora bakal bisa ketemu maneh kajaba ing panggonan sangsara langgeng, ing ngendi geni nglelepake nyawa wong sing ora setya, ing ngendi ula neraka ngremuk lambéné wong sing ngina, ing ngendi ula berbisa nggerogoti dhadha wong sing nyembah berhala, ing ngendi tangis pait, ambegan abot lan isak tanpa kendhat krungu. Mula, ayo padha uwal saka sangsara iki lan padha usaha supaya ora kena sangsara maneh; aja ngalangi wong-wong mau supaya bisa lelungan maneh menyang mahkota swarga sing wis disiapake kanggo wong-wong mau. Aja wedi: wong-wong mau ora bakal pisah saka kowe, nanging malah bakal nyiapake panggonan padhang ing swarga kanggo kowe, ing ngendi kowe, bebarengan karo wong-wong mau lan anak-

anakmu, bakal ngrasakake berkah langgeng. Yen kowe kéné waé gumun marang bangunan éndah, luwih-luwih kowe bakal gumun marang kaéndahan papan panggonan ing swarga, ing ngendi méja padha kinclong karo emas murni, ing ngendi balé-balé digawé saka watu mulia, hiasané mutiara lan sumunar kamulyan, ing ngendi taman mekarné langgeng karo kembang kang ora layu, ing ngendi sawah subur disirami kali manis, ing ngendi udhara tansah wangi, lan angin alus nyentuh indra kanthi wangi kang ora bisa diungkapaké, ing ngendi ana dina kang ora surut, cahya kang ora kendhat lan kabungahan langgeng; lan ora ana desahan, ora ana tangisan, ora ana sedhih, uga ora ana cacat; ora ana sing dosa katon, ora ana ambu ora enak dirasakake, ora ana swara sedhih, meratut, utawa wedi krungu, nanging mung kaendahan sing katon, mung ambu wangi sing kecium, lan mung swara kabungahan sing krungu; Ing kana, tanpa kendhat, paduan swara malaikat lan archangel padha nyanyi bebarengan muji Sang AbadiKing[8904] . Lan kepiye bisa ngremehake urip kaya ngono, nalika isih nyekel urip sing sementara? Amarga bandha? Nanging iku bakal enggal sirna. Lan sapa waé sing kepéngin nduwèni mau salawas-lawase, padha rungokna apa sing diwartakaké déning bandha mau marang kowé: 'Kowé tresna banget marang kita,' kandhané, 'kaya-kaya kowé ora bakal pisah saka kita. Nalika kowé mati, kita ora bisa mèlu kowé; nanging sajrone kowé isih urip, kita bisa mèlu kowé, yèn kowé maréntahaké kita, utawa ngutus kita luwih dhisik. Aja nganti tukang utang riba lan petani sing kerja keras dadi tuladha tumrap kowe: sing sepisanan nginjeumaké emas marang wong supaya nampa kaping pindho bali; sing kapindho nanem manéka wiji ing lemah supaya panené kaping satus; wong sing utang mbayar tukang utangé kaping pindho emas, lan lemah mbalèkaké panèn kaping satus gandum marang sing nanem. Apa Gusti ora bakal nglipatgandhaké bandha panjenengan pirang-pirang kaping, yèn panjenengan pasrahake marang Panjenengané? Kirimna bandha panjenengan menyang kana, lan usaha supaya panjenengan dhéwé teka. Apa gunané urip sing fana iki? Yen ana wong urip sanajan satus taun, nalika dina pungkasan teka, apa ora katingal kaya ta kabèh taun sing wis kliwat lan kabèh kasenenganing urip ora tau ana? Apa ora mung tinggal eling samar bab kabèh iki, kaya tapak sikil lelungan sing mung mampir sedina? Satemene, mung wong edan, sing durung mangertèni berkah sejati, sing ora bakal tresna marang gesang mbesuk sing paling éndah! Satemene, mung wong bodho sing wedi kelangan gesang sing fana iki kanggo éntuk gesang langgeng, ing ngendi kabungahan, kasugihan, lan kabagyan bakal diwiwiti, ora bakal rampung, nanging langgeng salawas-lawase. Sapa waé sing ora kepéngin dadi abdi gesang langgeng, mbuwang gesang donya iki sia-sia, nampa pati langgeng, lan tetep kacekel ing neraka, ing ngendi ana geni kang ora bisa padam, sedhih kang terus-terusan, lan sangsara langgeng; ing ngendi manggon roh-roh jahat, sing otot-ototé kaya sirah ula, sing mripaté nembak panah geni, giginé gedhé kaya gajah; ngigit kaya sengatan kalajengking; swarané kaya raungan singa; mung ndelokké waé wis marakaké wedi gedhé, nyebabaké lara parah lan pati sing paling pait. Apa ora medeni mati ing tengahing kenger lan sangsara kaya ngono? Nanging luwih medeni maneh yaiku padha urip mung kanggo mati tanpa kendhat; ora mati supaya bisa nandhang sangsara tanpa pungkasan; tetep utuh mung kanggo dipangan langgeng dening ula, lan anggota awaké sing dipangan mau urip maneh, mung kanggo dadi panganane ula berbisa lan cacing sing ora tau mati. Wah, kanca-kanca, para wong tuwa, para garwa mulya para wali! Aja kepéngin mbuwang pasangan suci iki saka gesang langgeng menyang pati langgeng kang nggegirisi; aja mbalèkaké saka kabungahan marang tangis; aja nyaranaké supaya padha lunga saka padhang marang pepeteng; aja nelpon saka tentrem manis menyang sangsara pait.

O pasangan suci, Marcellina lan Markus! Aja nganti kowe katipu mungsuh licik, sing maringi godaan kaya ngono liwat kulawargamu; aja nyemplung ing sangsara tanpa wates; aja tiba ing tangané setan; aja kagoda katresnan marang urip sing fana iki, kaendahan donya sing katon, lan kesenengan donya sing sia-sia; aja nganti kalah déning panyuwunan wong tuwamu, tangisé garimu, lèthèk anak-anakmu, utawa katresnané sedulur lan kanca-kanca. Elinga tembungé Gusti: *'Mungsuhé manungsa iku wong ing omahé dhéwé'* (Matéus 10:36), sing misahaké kita saka Gusti Allah; padha dudu kanca kita, nanging mungsuh kita, lan katresnané marang kita ora sejati, nanging palsu, amarga padha nyegah kita nampa berkah ageng, nyolong katresnané Gusti Allah lan Karajan Swarga, sing wis disiapaké kanggo wong-wong sing tresna marang Gusti Allah. Aja nganti ganjaran sing wis kowe upayakake kanthi susah payah iku dicolong saka tanganmu; amarga kowe wis, kaya-kaya, nyekel ing

[8904] Swarga digambarke nganggo ciri-ciri kiasah sing padha ing kidung liturgi, ing narasi hagiografi liyane (umpamane, visi swarga miturut Santo Andreas si Bodho kanggo Kristus) lan ing karya-karya Bapa-Bapa Suci Gereja, kaya Ephrem wong Siria; sing pungkasan nambahake manawa kabèh ciri lan gambar kabungahan swarga, sing wujude katrangan indriya, kudu dipahami kanthi makna rohani, lan kabungahan ing tembe ora bisa diterangake nganggo basa manungsa lan ora bisa diakses déning indriya manungsa lan persepsi donya.

tanganmu berkah sing wis disiapake kanggo kowe; kowe wis ngadeg ing gapura kraton swarga. Mahkota wis dirajut kanggo kowe, lan Kristus, Pemberi Kamenangan, ngenteni kanggo mènèhi mahkota lan ngluhurake kowe ing ngarepe para malaikat suci. Delengen, pungkasaning lelampahanmu saiki wis teka: aja mbalik kaya garwané Lot, supaya kowe ora dadi tiang kang mati (Kejadian 19:26), amarga kuwi bakal ngrusak nyawamu. Aja nganti kesasar amarga katresnan sing kakehan marang wong tuwa, garwa, lan anak-anakmu, supaya kowe ora dadi ora pantes tumrap Kristus, sing ngendika: *'Sapa waé sing luwih tresna marang bapak utawa ibu tinimbang Aku ora pantes tumrap Aku; lan sapa waé sing luwih tresna marang anak lanang utawa anak wadon tinimbang Aku ora pantes tumrap Aku'* (Mat. 10:37). Aja nganti kowe bodho nganti miwiti ing Roh lan pungkasané ing daging (deleng Gal. 3:3). Mugi Kristus, Gustiku, paring kersa supaya aku bisa ngucuraké getihku kanggo Panjenengané ing ngarepmu, supaya kowe nyekseni sangsaraku, lan pati iki dadi tuladha tumrap kowe babagan carané nyawisaké nyawamu kanggo Gustimu lan Gustiku.

Nalika Santo Sebastian mulang wong-wong mau kanthi piwulang iki lan akèh piwulang liya, dumadakan Cahya Ilahi sumunar marang dhèwèké lan pasuryané sumunar kaya pasuryané malaékat, lan wong-wong sing ora pracaya padha kagèt lan ngajèni marang kamulyané pasuryané. Nanging ana sawatara wong sing weruh pitu malaékat ngagemaké Sebastian sing pinunjul nganggo busana padhang sumunar, lan ana sawijining mudha sing ayu banget mberkahi dhèwèké, kandha:

'Kowe bakal tansah ana karo Aku.'

Kabeh iki kelakon ing omahé protoskriniarius[8905] sing jenengé Nicostratus, ing ngendi Marcellinus lan Mark ditahan. Garwané Nicostratus, sing jenengé Zoe, sing wis wuta tutuk suwéné enem taun amarga lara abot, sanadyan pikirane lan kupingé isih waras, krungu lan mangertèni kabèh sing diomongaké Sebastian; lan, nalika weruh padhangé sakubengé raié, dhèwèké tiba ing sikilé, nglambai-lambai nyuwun supaya dhèwèké bisa ngomong manèh. Sebastian sing pinunjul kandha:

'Yen pancen aku iki abdi Kristus sing sejati, lan yen kabèh sing wis dirungokaké lan dipercaya déning wanita iki pancen bener, muga-muga Gustiku paring dhawuh supaya lambéné kabuka lan ilaté leupas, kaya sing kelakon marang nabi Zakaria, bapaké Yohanes Pembaptis (Lukas 1:64).'

Sawisé ngendika mangkono, dhèwèké nggawé pratandha salib ing lambéné wong wadon mau, lan dhèwèké langsung ngomong banter:

'Mulyakna kowe, mulyakna tembung sing wis kowe ucapake, lan mulyakna wong-wong sing pracaya lumantar kowe marang Kristus, Putraning Gusti Allah sing urip; amarga aku wis weruh malaikat mudhun saka swarga marang kowe, nyekel kitab mbukak ing ngarepmu, saka kono kowe maca kabeh sing wis kowe ucapake.' Berkah kanggo kabèh sing pracaya marang kabèh sing wis panjenengan kandhakake, lan kabèh sing mangu sanajan siji tembung sing krungu saka panjenengan, mugi kena kutukan. Kaya srengéngé munggah sing ngusir pepeteng lan maringi padhang marang mripat, mangkono padhange tembungmu wis ngusir pepetenge kawruh lan kabutaanku, maringi padhang marang aku kanthi dina padhanging iman sejati, lan sawisé enem taun meneng, mbukak lambeku kanggo muji Gusti Allah.

Ndeleng mujijat kaya ngono, kabèh sing ana ing kono padha pracaya marang Kristus. Nicostratus, bojone Zoe, nalika weruh kuwasa kaya ngono ing Kristus, uga ambruk ing sikilé sang wali, nyuwun pangapura amarga miturut dhawuhe raja wis nahan Marcellinus lan Mark ing belenggu; lan sawisé mbusak belenggu wesi saka tangane, dhèwèké nyembah dhengkulé, nyuwun supaya padha dibebasake, lan kandha:

'Oh, muga-muga aku bisa begja nganti nandhang sangsara diiket ranté minangka gantiné kamardikanmu! Kanthi ngucuraké getihku kanggo kowe, aku bakal mbusak dosaku lan, sawisé luput saka pati langgeng, bakal nampa urip sing Gusti kersa mratélakaké marang kita lumantar lambéné Sebastian.'

Nalika Nicostratus nyuwun marang para wali supaya padha bali menyang omahé, padha mangsuli:

– Kita ora kepengin nyerahake cangkir sangsara kita marang kowe; Gusti kita Kristus iku loman lan welas asih, amarga Panjenengané maringi rahmat swarga marang sapa waé sing teka marang Panjenengané lan nyuwun marang Panjenengané; Panjenengané kuwasa banget kanggo maringi kowe cangkir sing padha, yèn kowe pancèn kepéngin. Amarga yèn kowe, sing biyèn durung pracaya, wis diparingi padhanging kawruh kabeneran, mula .

[8905] Protoskriniarius iku bendahara kraton sing nduwèni kuwasa gedhé ing sangisoré eparch (gubernur provinsi), mulané dhèwèké éntuk kapitadosan istiméwa saka kaisar lan diparingi manéka tanggung jawab.

Luwih-luwih saiki kowe wis pracaya, kowe bakal diparingi apa waé sing kok jaluk, amarga sih rahmaté Gusti tansah siap maringi pitulungan marang wong-wong sing nyuwun, utamané marang wong-wong sing pracaya marang Panjenengané tanpa ana sangsi. Imanmu diwiwiti saka piwulang dina iki, lan sajrone sak jam kowe wis sinau apa sing meh ora ana sing bisa sinau sajrone setaun; lan, kaya sing kita deleng, ora ana sing nyegah kowe, ing imanmu marang Gusti kita, supaya siap mati kanggo Panjenengané—ora wong tuwa, ora anak, ora bandha. Dumadakan kowe wis nyingkiri apa sing mesthi kowe tresnani, lan ngupaya apa sing durung tau kowe kenal; kowe wis mlebu dalan sing durung tau kowe kenal lan langsung marani Kristus, lan pangarep-arepmu wis ngarah marang swarga, amarga kowe ora ngupaya panglipur ing donya. Pira pantesé tumindak iki dipuji! Pira pantesé tuladha kabecikan kaya ngono kanggo ditiru! Kowe durung nate nyawiji karo Kristus lumantar banyu baptisan, lan durung nate nyekseni wiwitané perang, nanging kowe wis nyekel senjata kanggo Sang Raja Sing Sejati lan, kanthi mbebasaké para prajurit Panjenengané saka ikatané, kowe dhéwé malah dadi tawanan, lan kowe ora wedi nyerahké awakmu kanggo dipatèni demi wong-wong sing wis dihukum.

Kabeh padha kagugah tekan jeroning atiné lan padha nangis, nyesel amarga kawruh durungé biyèn lan amarga wis nyoba nyegah prajurit Kristus saka pakaryan luhur iki. Nanging Markus kandha:

'Sinaua, he para wong tuwa sing kinurmatan, lan kowe, para bojo, lan kowe, para kanca! Sinaua ngadeg teguh nglawan mungsuh, nganggo tamèng iman, kang bisa kowe gunakake kanggo ngalang-alangi panah geni saka sing jahat (Efesus 6:16). Monggo para abdi setan padha munggah lan nyiapake senjata nglawan kita—monggo padha nyiksa awak kita nganggo panyiksaan apa wae sing dikarepake: padha bisa mateni badan, nanging ora kuwasa ngalahake nyawa sing perang kanggo iman. Bab mateni lan mecah badan, kita ora bakal nggatekake: tatu sing ditampa kanggo Sang Raja nggawa kamulyan marang para prajurit. Setan nesu marang kita kanthi nesu sing nyiksa dhèwèké dhéwé, amarga dhèwèké dhéwé kasiksa nalika ndeleng ketekunan kita; dhèwèké maringi manéka panyiksaan marang kita lan ngancem kita nganggo kabèh jinis pati, supaya kanthi nyuntikaké rasa wedi ing atiné kita, dhèwèké bisa mbalèkaké kita saka upaya mulya kita; ing ngendi panyiksaan gagal, ing kono dhèwèké nggunakake pujian: dhèwèké njanjèkaké urip, mung kanggo njupuk manèh; dhèwèké janji kasugihan kanggo nuntun kita menyang kamlaratan; dhèwèké maringi kamulyan kanggo ngisi kita karo isin; dhèwèké janji urip tanpa kuwatir, nanging malah nyemplungaké kita menyang cilaka lan sedhih langgeng. Mangkono tipuan serangané, mangkono rencana liciké – kanggo ngreksa awak saka sangsara, déné matèni nyawa nganggo dosa. Mula saka iku, ayo padha nglawan dhèwèké: ayo padha ngremehake daging kanggo nulungi jiwa. Ngapa kita kudu wedi pati donya, yèn kita ngarep-arep urip langgeng! Ngapa kita kudu nyesel urip iki, nalika kita ngarep-arep éntuk urip sing luwih becik? Ayo sing ora ngarep-arep maringi urip sing bakal teka, padha wedi marang pati. Oh, pinten kula abdi gesang donya iki kang kaancuraké déning bala kang ora kaduga: kapethuk kilat, klelep ing segara, katelan jurang, utawa mati kapalang pedhang! Lan nyawa-nyawa sengsara kuwi malah kelangan gesang donya iki kanthi sedhih, nanging ora éntuk gesang sabanjuré! Mula, nangisna urip iki; gemeterana amarga pati; nanging apa sedhih kita amarga pati? Apa kang kudu kita kuwatirake saka urip iki, kita sing ngenteni urip langgeng, pinaringan berkah sing wis disiapake Kristus kanggo kita, kebak berkah sing ora katon dening mripat, ora krungu dening kuping manungsa, lan ora bisa dipahami dening pikiran?

Nalika Santo Markus ngendika makaten, kabeh padha kebak kangen marang gesang sing bakal teka, lan wiwit ngremehake gesang donya iki; kabeh padha kobong dening katresnan marang Kristus, lan wiwit sengit marang donya, sarta padha matur nuwun marang Gusti Allah amarga Panjenengané wis ngilangake pepeteng, mbukak mripat atiné, lan nylametake saka karusakan kanthi nuduhake dalan kaslametan. Mangkono, wong-wong sing teka arep mbalèkaké para martir suci saka Kristus malah padha mbalèk marang Kristus, lan wong-wong sing ngarep-arep ngrusak liyané malah padha slamet; nalika Nicostratus lan garwané kanthi tulus nyuwun marang sang wali, kandha:

'Aku ora bakal mangan utawa ngombe kajaba sakramèn iman Kristen diparingaké marang aku.'

'Ganti pangabdimu,' wangsul Sebastian, 'lan wiwiti ngladeni luwih minangka protoskriniariusé Kristus tinimbang dadi gubernur; rungokna pituturku: kumpulna kabèh wong sing kok ikat lan kok kunci ing penjara; aku bakal nelpon imamé Gusti Allah, lan kowé, bebarengan karo kabèh sing wis pracaya, bakal nampa sakramèn suci saka dhèwèké. Yen setan ngupaya mecah para abdi suci Kristus saka Panjenengané, sepira manèh kita kudu ngupaya nylametaké saka setan wong-wong sing arep diancuraké, lan mbalèkaké marang Sang Pangripta kita!

Nicostratus mbantah:

'Apa sakramèn bisa diwènèhaké marang wong ala lan para kriminal sing dihukum pati?'

Sebastian mangsuli:

– Juruslamet kita rawuh ing donya kanggo kita, wong-wong sing dosa, lan paring sakramèn baptisan, lumantar iku dosa lan kaluputan diilangi saka manungsa lan sih rahmat Ilahi diparingaké. Ing wiwitan pangowahan imanmu , pasrahaké peparing iki marang Kristus, urusaké kaslametan wong liya, lan kowé bakal nampa minangka ganjaran mahkota martir, sing dirajut saka kembang-kembang sing ora layu saka akèh kabecikan.

Sawisé krungu kuwi, Nicostratus lunga marang Claudius, komentator[8906] , lan dhèwèké mréntah supaya ngirim kabèh wong sing wis dihukum lan diiket ing belenggu menyang omahé. Sawisé kabèh kuwi rampung lan para tahanan sing diiket ing belenggu wesi wis padha nglumpuk, Santa Sebastian ngandhani wong-wong mau kanthi piwulang sing ngangkat jiwa babagan kaslametan lan, nalika weruh yèn padha wis siyap kanggo pracaya marang Kristus lan bisa nampa sih rahmat Gusti, dhèwèké mréntah supaya kabèh mau dibebasaké saka belenggu; banjur dhèwèké menyang marang presbiter Santa Polycarp, sing biyèn ndhelikaké jabatané amarga panganiayaan, lan nyritakaké kabèh sing kedadéyan. Sawisé matur nuwun marang Gusti Allah kanggo prastawa iki, Santo Polikarpus lunga bareng Santo Sebastian menyang omahé Nicostratus lan, nalika nyapa kabèh pasamuwan para pracaya, ngendika:

'Berkah kowe kabeh sing wis ngrungokake sabda Gusti kita Yesus Kristus, sing kandha: *"Ayo marani Aku, kowe kabeh sing padha nyambut gawe lan abot bebanmu, lan Aku bakal maringi kowe kabeh katentreman; anggo yoke-Ku lan sinau saka Aku, amarga Aku alus lan andhap asor ing manah, lan kowe kabeh bakal nemu katentreman kanggo atimu; awit yoke-Ku iku gampang, lan beban-Ku iku entheng'* (Mat. 11:28–30). Bab kowe, sedulur, sing bakal diumbah nganggo banyu baptisan lan, sawise disuceni, digawe putra-putra sing dikasihi Gusti Allah, pangapuran iku perlu supaya kowe nampa pangapura tumrap dosa-dosa sing wis kowe lakoni. Nanging saiki, amarga kowe padha nuduhake semangat gedhe marang Kristus, Gusti kita—karepé, pracaya marang Panjenengané, kowe padha siap mati kanggo Panjenengané, lan sanadyan ing wiwitan kowe nyoba nyegah wong liya saka iki, saiki kowe dhéwé sing kepéngin—kowe wis nampa pangapura lan kamenangan nglawan mungsuh sing ora katon. Gusti kita Kristus kuwat: Panjenengané nglairaké pepadhang saka pepeteng lan nggawé wong-wong sing dipilih saka wadah sing ditolak; mangkono Panjenengané nggawé Saulus dadi Paulus, saka murtad dadi Rasul, lan saka panganiaya dadi guru. Mangkono uga Panjenengané wis nelpon kowe dina iki saka kapagan menyang Gréja Panjenengané, ngowahi kowe saka wong sing ora pracaya dadi abdi sing setya marang Panjenengané lan saka mungsuh dadi kanca Panjenengané. Nalika kowe mbalik, kabèh bala setan, anak-anak pepeteng, padha nangis lan meratapi; nanging kabèh tingkatan malaikat suci ing swarga, putra-putraning pepadhang, padha bungah lan mulyakaké paningalmu. Mula saka iku, saben wong saka kowe padha nulis jenengmu lan pasrahna marang aku. Wong puasa dhisik sadurunge baptisanmu: puasana nganti sonten; lan nalika pepadhanging donya surup, pepadhanging gaib bakal sumunar marang kowe nalika baptisan.

Kabeh wong kebak kabungahan, lan saben-saben wiwit nyiapake baptisan. Nalika kabeh iki kedadeyan, Claudius, komentator, teka ing omahé Nicostratus lan ngutus dhèwèké menyang gubernur, kandha:

'Amarga wis krungu yèn kowé wis nglumpukaké kabèh tawanan ing omahmu, eparkh nesu lan wis mréntah supaya kowé diundang; pikirna piye kowé bakal mangsuli dhèwèké.'

Nalika Nicostratus tekan ing omahé eparch lan eparch takon bab para tawanan, dhèwèké mangsuli:

Miturut dhawuh Panjenengan, kula sampun nyekel kalih tiyang Kristen, Marcellinus lan Markus, ing griya kula; lan, supados ajrih ing manahipun langkung ageng, kula sampun nyelehake tawanan sanes ingkang dipunbelenggu abot lan dipuniket kenceng, wonten ing antawisipun, supados nalika mirsani, piyambakipun sami nyana sangsara ingkang sami badhe tumeka dhumateng piyambakipun lan kanthi mekaten sami manut dhawuh Panjenengan.'

Komandan muji dheweke lan ngeculake, kandha:

'Sampeyan bakal nampa ganjaran ageng saka wong tuwane yen, sawise dipimpin lumantar sampeyan supaya padha pracaya marang iman kita, dheweke dibebasake dening kita kanthi slamet.'

[8906] Commentarius – kepala panjara ing Kakaisaran Romawi lan juru tulis ing proses pengadilan, sing nindakake panyelidikan awal marang wong sing dituduh, utamane para martir Kristen.

Ing dalan bali menyang omah karo Claudius, Nicostratus miwiti nyritakake babagan Santo Sebastian, nerangake yèn dhèwèké iku kanca sang raja, wong Kristen, sing paham tenan marang piwulang ilahi, sing nguwatake manah wong Kristen ing iman lan nerangake yèn urip saiki mung sementara lan ora langgeng, nalika ngumumake yèn sawisé mati ana urip liya—urip sing luwih becik lan langgeng; banjur nyritakake kepiye pasuryané Santo Sebastian padhang amarga padhanging swarga lan kepiye dhèwèké wis marasaké garwané saka cacat omongan suwéné enem taun, nganti dhèwèké wiwit bisa ngomong cetha. Sawisé krungu kabar iki saka Nicostratus, Claudius kandha:

'Rong putra cilikku lagi lara banget: siji kena bengkak (dropsy), lan sijine kena borok ing saindenging awaké; aku bakal nyuwun marang dhèwèké supaya marasaké putra-putraku: aku ora ragu yèn dhèwèké sing wis marasaké bisu bojomu uga bisa marasaké anak-anakku.'

Sawisé ngomong kaya ngono, Claudius buru-buru mulih, njupuk loro bocah mau ing pangkuané, banjur budhal bareng karo wong-wong mau menyang omahé Nicostratus. Ing kana dhèwèké ambruk ing sikilé para martir suci Sebastian lan Polycarp, kandha:

'Aku pracaya tanpa sangsi sethithik, kanthi sakabehing atiku, manawa Kristus, sing panjenengan ajeni, iku Gusti Allah sejati; lan aku nggawa anak-anakku sing lara iki mriki supaya panjenengan bisa nylametake saka pati!'

Para wong suci mau kandha marang dhèwèké:

'Kabeh sing nandhang lara apa wae bakal mari dina iki, pas mlebu ing baptisterium suci.'

Claudius manèh nyatakaké yèn dhèwèké pracaya marang Kristus lan kepéngin dadi wong Kristen. Kabèh mau banjur miwiti nyiapaké baptisan suci, nulis jeneng-jenengé lan nyerahaké marang presbiter. Sing kapisan nyerahaké jenengé yaiku Tranquillinus, bapaké Marcellina lan Marcus, disusul enem kancané: Ariston, Criscentian, Eutychian, Urvan, Vitalius lan Justus, banjur Nicostratus karo adhine Castorius lan Claudius komentator, disusul karo loro putrane Symphorian lan Felix, Marcia, ibu saka Marcellinus lan Mark, Symphorosa, garwané Claudius; Zoe, garwané Nicostratus; lan kabèh wargané Nicostratus – cacahé 33 wong lanang lan wadon; lan, pungkasané, kabèh sing digawa saka penjara, cacahé 16. Ana 64 wong kabèh sing wis siyap kanggo baptisan, lan kabèh dibaptis déning Santo Polycarp. Santa Sebastian dadi bapa baptis ing pancuran baptisan; kanggo para wanita, Beatrice lan Lukina dadi ibu baptis. Kaping pisan, anak-anak Claudius digawa menyang pancuran baptisan, lan langsung mari saka lara-larané, nganti ora ana bekas luka lawas sing isih ana ing awaké. Sawisé kuwi, Tranquillinus digawa maju; dhèwèké ora mung ringkih amarga tuwa, nanging uga nandhang lara ing tangan lan sikil, nganti meh ora bisa digendong; dhèwèké sangsara banget nalika sandhangane dicopot sadurungé dibaptis. Santo Polikarpus takon marang dhèwèké:

'Apa kowe pracaya tanpa sangsi manawa Sang Putra Tunggaling Gusti Allah, Gusti kita Yesus Kristus, kagungan kuwasa kanggo maringi kowe kaséhatan lan ngapura dosa-dosamu?'

Tranquillinus mangsuli:

Aku pracaya yèn Kristus iku Putrané Gusti Allah lan yèn Gusti Allah bisa nindakake kabèh bab, nanging saka kabecikané aku mung nyuwun pangapura marang dosaku; bab lara ragaku, aku ora kuwatir bab kuwi.

Kabeh wong sing padha ana ing sacedhake padha kroso haru nganti nangis kabungahan lan padha ndedonga marang Gusti supaya Panjenengané mènèhi pratandha saka woh iman para martir. Nalika baptisan diwiwiti, lan Tranquillinus ditakoni, 'Apa kowe pracaya marang Gusti Allah Rama, Putra, lan Roh Suci?', lan nalika dhèwèké mangsuli: "Aku pracaya," tembungé durung metu saka lambe, nalika tangan lan sikilé dibebasaké saka ikatan sing nyeri, sikil lan dhengkulé saya kuwat, kabèh ringkihé tuwa sirna, lan *"enommu* bakal anyar *kaya manuk elang"* (Mazmur 102:5)[8907] – lan dhèwèké kandha:

'Panjenengan iku Gusti Allah sejati siji-sijiné, sing donya sengsara iki ora ngerti!'

Sawisé kuwi, kabèh wong liya dibaptis siji-siji. Lan sajrone 16 dina sing isih ana saka wektu sing diwènèhaké marang Marcellinus lan Marcus, wengi lan awan padha memuji Gusti Allah nganggo kidung gréja lan mazmur, imané saya kuwat, lan padha nyiapaké awaké dhéwé kanggo mati syahid amarga asmané Kristus.

[8907] Ungkapan saka Mazmur 102:5. – Ungkapan iki digunakake ing kene kanggo nuduhake manawa tuwa Tranquillinus, sawisé ngakoni iman marang Kristus, dadi kuwat lan seger kaya wong enom. Pambandingan panyegaran iki karo manuk elang bisa adhedhasar vitalitas elang, pandelengan sing tajam, kekuwatan, lan dhuwuré mabur.

Nalika pungkasan periode 30 dina wis cedhak, Agrestius Chromaticus, eparchius Roma, nyaur Tranquillinus, bapaké Marcellinus lan Markus, lan takon bab putrané—apa padha sarujuk mbalèkaké iman Kristen.

Tranquillinus mangsuli:

Aku ora bisa nemokake tembung kanggo matur nuwun marang panjenengan amarga kabecikan panjenengan: menawa panjenengan ing alus panjenengan ora nundha paukuman pati anak-anakku nganti pirang-pirang dina, aku uga bakal kelangan dheweke, lan anak-anakku bakal kelangan bapaké. Kabèh sedulurku, kanca-kanca sing tak tresnani, lan—muga-muga—Paduka bakal bungah bareng karo aku, amarga urip wis diparingaké marang wong mati, kabungahan marang wong sing sedhih, lan kabegjan wis bali marang sing lagi murung.

Banjur gubernur, mikir yèn putra-putrané Tranquillinus kepéngin ngaturaké pangurmatan marang déwa-déwa, ngendika:

'Teka ing dina pungkasan, lan ayo anak-anakmu nyuguhake kemenyan sing pantes marang para dewa.'

Krungu kuwi, Tranquillinus kandha:

'Wah, panjenengan ingkang paling mulya! Menawi panjenengan sampun adil ngadili punapa ingkang kadosa dhumateng kula lan putra-putra kula, mesthi panjenengan badhé mangertos sepira agengipun lan kuwatosipun asma Kristen.'

Gubernur kandha:

'Apa kowe ora edan, Tranquillinus?'

'Nganti saiki aku kagungan, loro badan lan jiwa,' wangsul Tranquillinus, 'nanging nalika aku wiwit pracaya marang Kristus, aku langsung nampa panyembuhan kanggo jiwa lan badan.'

'Miturutku,' pangandikane gubernur, 'aku ora nundha paukuman pati anakmu supaya kowe mbalèkaké saka kesalahane, nanging supaya kowe sing mèlu kesalahane!'

Tranquillinus mangsuli:

'Kula nyuwun marang Paduka ingkang Mulya supados Paduka piyambak ingkang mbedakaken tumindak endi ingkang pantes dipun wasanani kalepatan.'

Gubernur kandha:

'Critakna dhéwé apa sing kuduné diarani kaluputan.'

'Bentuk kapisan saka kaluputan,' wangsul Tranquillinus, 'yaiku ninggalaké dalan urip lan mèlu dalan pati.'

'Lan apa iku dalan pati?' pitakon eparch.

"Apa sampeyan ora mikir," wangsul Tranquillinus, "menawa dalan pati iku maringi jeneng déwa marang manungsa fana lan nyembah patungé sing diukir saka kayu lan watu?"

Eparh nentang:

'Apa ora wong-wong sing kita sembah iku dewa?'

Tranquillinus mangsuli:

Satemene, ora pantes nganggep minangka dewa marang wong-wong sing wis kacathet ing buku-buku panjenengan dhéwé yèn padha lair ing dosa, nduwé wong tuwa sing ora adil, ala lan ora manut hukum, uripé uga ora adil, ora manut hukum lan licik, lan seda ing dosa. Apa ora ana Gusti ing swarga sadurunge jaman Cronus, sing mangan daging putrané dhéwé, mrentahaké wong Kreta? Utawa apa Kreta nduwé raja dhéwé, déné swarga ora nduwé Gusti? Akeh wong sing salah mikir yèn Deus, putrané Kronos—wong sing kacekel déning niat ala lan napsu daging—nggawa guntur lan mbuwang kilat. Sapa sing ora dianiaya, awit dheweke malah ora ngapura bapake dhewe, lan saka dosa apa wae dheweke ora ngotori awake dhewe, awit dheweke njupuk adhine dhewe dadi garwane? Ing pasar, ing dalan, ing omah-omah lan ing endi-endi, kabaré lan dicritakaké ing buku-buku carané Hera sing jahat ngagumbakake yèn dhèwèké iku adhine lan garwanéDeus[8908] . Apa sampeyan ora pracaya,

[8908] Wong Yunani kuna pracaya yèn sadurungé déwa-déwa sing padha disembah, donya wis dipimpin déning wong liya: Cronus lan Titan liyané – déwa setengah, separo manungsa lan separo ilahi, sing marang wong Yunani luwih akèh sipat manungsa. Cronus, utawa Saturn, miturut kapercayané, iku sing paling enom saka para Titan, putrané Uranus (langit) lan Gaia (bumi); dhèwèké mrentah ing pulo Kreta lan sakbanjuré nguwasani sakabèhing donya; sawisé nikah karo adhine, Rhea, dhèwèké nduwé pirang-pirang putra lan putri saka dhèwèké; nanging amarga Gaia wis ngandhani ramalan yèn dhèwèké bakal digulingaké déning anak-anaké dhéwé, dhèwèké langsung nelen anak-anaké sawisé lair, kejaba Zeus, sing dislametaké déning Rhea lan sing mengko ngalahaké Cronus lan meksa dhèwèké mbalèkaké anak-anak sing wis ditelen. Zeus, utawa Dios, diurmati déning wong Yunani minangka bapaké déwa lan manungsa, sawijining panguwasa

ingkang kinurmatan, bilih sampeyan kleru ngurmati dewa-dewa ingkang nindakake pakaryan ala kados makaten, ingkang miturut ukum Romawi dipun paukuman pati? Nanging kowe nyembah makhluk kaya ngono lan, ninggalaké Gusti Allah Kang Maha Kuwasa sing mrentah ing swarga, kandha marang watu, 'Kowe déwa-ku', lan marang wit, 'Tulung aku!'

Eparkh kandha:

Wiwit manungsa wiwit ngina marang para dewa lan mbalik saka nyembah marang para dewa, Kakaisaran Romawi wis kapapar akèh bala.

– Iku ora bener,' ujare Tranquillinus, 'waca sepuluh buku Livy[8909] , lan kowe bakal ngerti yèn ing siji dina luwih saka 42.000 priya saka tentara Romawi, sing padha nglakoni kurban marang setan, padha mati; apa kowe ora ngerti yèn wong Frank nyekel Bukit Kapitol lan ngolok-olok kakuwatan Romawi[8910] ? Ing jaman biyen, nalika manungsa durung miwiti kanggo ngerti Gusti Allah sejati, kutha Roma ngalami akèh bala, tawanan sing durung tau krungu, lan macem-macem pembantaian; nanging saiki, nalika para pracaya ngajeni Gusti Allah sejati sing ora katon, Kakaisaran Romawi tetep tentrem lan ora isin, amarga Gusti Allah, kanggo kapentingan wong-wong sing dipilihé, wis nglindhungi kanthi katentreman. Nanging kowe ora ngakoni Gusti sing welas asih kaya ngono, lan kowe malah nyandhakake kabèh berkah sing diparingaké Sang Pencipta marang ciptaané!

Mangkono, nalika padha rembugan, obrolan mau ngalih marang Kristus Yesus, lan Tranquillinus nerangake kepiye lan kenapa Putraning Allah mudhun menyang bumi tanpa ninggalake swarga, lan ngagem daging kanggo nylametake nyawa manungsa saka kebinasaan. Lan kabèh sing wis dipelajari déning Tranquillinus saka Para Kudus Sebastian lan Polycarp, uga kabèh sing banjur diwulangaké marang dhèwèké déning sih-rahmaté Gusti, kang maringi pencerahan marang wong pracaya, kabèh mau diterusaké marang eparchi; lan Gusti piyambak nulungi dhèwèké kanggo ngandika lan paring kawicaksanan sing ora bisa dibantah déning mungsuhé. Dheweke uga nyritakaké carané, sawisé suwé nandhang lara ing lengen lan sikilé, dumadakan mari amarga sih Kristus pas nalika dhèwèké pracaya marang Panjenengané kanthi sak atiné. Eparkh, sing suwé nandhang lara abot ing sikilé, mréntahaké wong-wong sing ana ing kono supaya nggawa Tranquillinus lunga, kaya arep takon dhèwèké esuk; nanging ing wengi kuwi dhèwèké nyelundupaké dhèwèké, ngundang dhèwèké marang ngarsané lan, mènèhi peparing, njaluk dhèwèké nyebutaké cara sing digunakaké supaya mari. Tranquillinus mangsuli:

Kawuningana, Gusti Panjenengan, yèn Gusti Allah kita nesu sanget marang wong-wong sing kepéngin adol utawa tuku rahmaté. Nanging, menawa panjenengan kersa mari saking sakit panjenengan, pracaya dhumateng Kristus, Putraning Allah, lan panjenengan badhé mari, kados panjenengan mirsani kula sampun mari; awit kula taksih sangsara sanadyan kula dipun usung, lan kabéh urat lan sendi kula sampun kabekung salami 11 taun déning panyakit ingkang boten saged dipun kandhakake, ngantos tiyang sanès kedah nggawa panganan dhumateng tutuk kula; nanging nalika aku pracaya marang Kristus Gusti, aku langsung mari lan saiki waras lan sehat amarga sih-rahmaté Juruslamet sejati.

Eparke kandha:

Aku nyuwun marang kowe, gawa marang aku wong sing dadi piranti panyembuhanmu; lan yen dhèwèké maringi panyembuhan marang aku, aku uga bakal dadi wong Kristen.'

Tranquillinus langsung lunga lan ngundang Santo Polikarpus. Santa Sebastian uga dipanggil lan mulang eparkh Agrestius Chrmatius lan putrané Tiburtius bab iman suci marang Gusti Kristus; dhèwèké uga ngrusak luwih saka 200 arca sing ana ing omahé – sing saka kayu dibakar, sing saka watu dipecah, lan sing saka emas lan pérak dipotong-potong, banjur diwènèhaké marang wong mlarat.

---

langit lan jagad raya sing kuwasa lan medeni, sing ngirimké guntur lan kilat menyang bumi. Hera, miturut kapercayan Yunani, iku déwi paling luhur, garwané lan adhine Zeus, sing bangga karo kaluhurané lan hak-hak garwa. Nanging, miturut mitos Yunani, Zeus uga nduwèni hubungan jasmani karo akèh dewi cilik liyané lan malah karo wanita fana. Déwa lan dewi Yunani liyané digambaraké kanthi istilah sensual sing kasar, marang sapa wong Yunani nyandhakaké kabèh sipat manungsa, napsu, lan ala. Umumé, ing agama wong Yunani lan Romawi kuna, kabèh bab nyumbang marang pangembangan ketidaktaatan; kabèh dadi conto kanggo unggul ing bab kuwi.

[8909] Iki mesthi nyebutaké Titus Livius – sejarawan Romawi paling gedhé ing pungkasan abad kapisan SM lan wiwitan abad kapisan Masehi. Sajarahé dumadi saka 142 buku, sing mung 35 sing isih ana nganti saiki.

[8910] Gunung Kapitolin iku benteng jero Roma. Istilah 'Frank' nuduhaké marang bangsa Gaul sing manggon ing Gaul Cisalpine (Italia Lor). Invasi bangsa Galik dumadi ing separo kapindho abad kaping 4 SM lan wiwitane rampung kanthi kekalahan total wong Romawi lan karusakan Republik Romawi, sing ora bisa pulih suwene wektu sing dawa.

Nalika arca-arca kuwi lagi dipecah-pecah lan remuk, ana priya enom sing sumunar marang eparke lan kandha:

'Gusti kita Yesus Kristus, kang kowe pasrahi imanmu, wis ngutus aku kanggo maringi kaséhatan marang kabèh umatmu.'

Sakwise kuwi Chromaticus krasa waras maneh lan enggal tangi, kepengin nyembah lan nyium sikilé wong enom sing muncul mau, nanging wong enom kuwi kandha:

'Aja nyentuh aku, amarga kowe durung resik saka ambune penyembahan berhala liwat baptisan suci.'

Sawisé ngendika kuwi, dhèwèké dadi ora katon.

Banjur Chromatius lan putrané Tivurtius nyuwun ing sikilé para wali lan njerit banter:

'Ana mung siji Gusti Allah sejati, Gusti kita Yesus Kristus, Putra Tunggaling Allah Kang Maha Kuwasa, kang kowe, para guru sing becik, wartaake!'

Para wali maringi pitutur marang Chromatius, kanthi alesan lara, supaya nyerahake jabatané minangka eparkh, supaya dhèwèké ora mimpin persidangan sing mbutuhake nyiksa, ngadili, lan nganiaya wong Kristen, uga ora rawuh ing pagelaran sing ora suci, nanging bisa mbebasake dhèwèké saka kabèh kuwi supaya bisa nggayuh kawicaksanan rohani. Lan mangkono dhèwèké nindakake sawisé sawatara wektu.

Nalika Chromaticus arep dibaptis, nalika ditakoni, 'Apa kowe pracaya marang Allah siji?', dhèwèké mangsuli, 'Aku pracaya', lan nalika ditakoni, 'Apa kowe mbantah berhala-berhala?', dhèwèké mangsuli, 'Aku mbantah'.

Sawisé kuwi, imam takon marang dhèwèké:

'Apa kowe nyelakake kabèh dosamu?'

Chromatius kandha marang imam:

– Kowe kuduné wis takon iki marang aku saka wiwitan: Aku bakal nganggo sandhanganku dhéwé manèh lan ora bakal nampa baptisan suci nganti aku wis nyatakaké pangapura marang dosaku; aku bakal nggayuh tentrem karo wong-wong sing biyèn dadi mungsuhku lan tresna marang wong-wong sing biyèn tak nesu; lan saka wong-wong sing nesu marang aku, aku bakal nyuwun pangapura. Aku bakal ngapura kabèh utang sing dadi hakku; lan yèn aku dhéwé wis njupuk apa waé saka sapa waé kanthi paksa, aku bakal mbalèkaké kaping pindho. Sawisé bojoku seda, aku wis nduwé loro gundik; aku bakal ngawinake wong-wong mau, mènèhi mas kawin; aku bakal mbebasake para budak lanang lan wadon, lan ngatur kabèh urusan bisnis lan omah tangga manut kersaning Gusti; banjur aku bakal kandha kanthi wani: 'Aku nyuwun pangapura kabèh dosaku lan bakal nampa Pembaptisan Suci'.

Tembung-tembungé Chromatius mau nyenengaké para wali, lan baptisé ditundha nganti dhèwèké wis nepati kabèh sing wis dijanjèkaké.

Sawisé kuwi, Agrestius Chromatius, bebarengan karo putrané Tivurtius lan kabèh wargané, dibaptis ing asmané Rama, Putra, lan Roh Suci, saéngga cacahé wong anyar padhang dumadi 1.400 jiwa lanang lan wadon.

Ing wektu kuwi ana panganiayaan abot marang wong Kristen; padha ora bisa tuku pangan utawa njupuk banyu, amarga ing endi-endi ing alun-alun, ing dalan-dalan, cedhak sumur, ing mata air lan kali, miturut prentah wong jahat, ana arca-arca cilik sing dipasang, karo penjaga sing waspada ing sacedhake, supaya sapa wae sing arep tuku pangan utawa njupuk banyu kudu nyembah arca sing ana ing kono dhisik. Iki minangka tipuan sing digawé déning wong jahat supaya luwih gampang ngenali wong Kristen lan nyiksa wong-wong mau. Nalika kabèh wong pracaya weruh kahanan iki, padha sedhih, amarga tanpa nyembah arca ora ana cara kanggo éntuk panganan utawa omben-omben, lan padha mutusaké yèn luwih becik nandhang luwe lan ngelak tinimbang nyembah arca. Chromatius banjur maringi dhawuh marang kabèh wong pracaya ing Roma supaya njupuk pangan lan omben-omben kanthi rahasia saka omahé, amarga dhèwèké sugih banget, lan kabèh wong pracaya padha nglumpuk ing omahé kanggo maringi kamulyan marang Gusti Allah.

Ing wektu kuwi, Uskup Roma yaiku Gaius sing Begja[8911] , seduluré Diocletian lan wong asli Dalmatia; dhèwèké nindakake Liturgi ing omahé Chromatius lan maringi Misteri Ilahi marang wong-wong Kristen sing anyar mlebu iman. Amarga panganiayaan sing parah, Chromatius kapaksa ninggalaké Roma menyang Campania[8912] , menyang tanah duwé dhéwé, amarga dhèwèké wedi yèn imané marang Kristus bakal kabukak ing

[8911] St. Gaius dadi Paus wiwit taun 283 nganti 296, taun nalika dhèwèké ngalami martir kanggo iman Kristus tanggal 11 Agustus.

[8912] Campania iku sawijining wewengkon pesisir ing Italia kuna, ing kidul Roma, ing pesisir kulon Semenanjung Apennine.

Roma; nanging ing kana dhèwèké bisa urip tanpa wedi kaya ngono lan ngakoni iman suci kanthi luwih bébas. Dheweke ngumumake marang kabèh wong Kristen yèn sapa waé sing kepéngin ngungsi saka panganiayaan lan urip tentrem bisa lunga menyang tanahé, lan janji bakal nyedhiyakake kabutuhan sing perlu. Perlu ana salah siji saka loro—Sebastian utawa Polycarp—kang mèlu Chromaticus lan wong Kristen sing lelungan bareng, kanggo nglipur lan nguwatake para wong pracaya. Ana perselisihan rohani sing timbul antarane loro wali iki, amarga saben-saben padha kepengin tetep ing Roma kanggo nampa mahkota martir. Nalika perselisihan mau, Uskup Gaius sing paling suci ngendika:

Yen kowe loro, sing kepengin mati kanggo Kristus, nyerahake awakmu marang tangan para penyiksa, kowe bakal nyegah umat Kristus saka panglipur rohani; mulané, miturutku kowe, Sedulur Polycarp, minangka sing nyekel jabatan imam lan kebak kawicaksanan ilahi, kuduné lunga bareng Bapak Chromatius kanggo nglipur wong-wong sing setya lumantar piwulangmu, lan kanggo nguwatké lan nyukupi wong-wong sing lagi goyang imané nganggo sakramen ilahi."

Sawisé krungu kuwi, Santo Polikarp manut marang dhawuhe uskup lan lunga saka Roma bebarengan karo Chromatius lan umat Kristen liyané. Ing dina Minggu, sawisé nindakake Liturgi Ilahi, uskup kandha marang para umat:

'Gusti kita Yesus Kristus, sing mangertos ringkihé manungsa, wis paring loro dalan marang sing pracaya marang Panjenengané: siji dalan kamartiran, sijiné dalan pangakuan; sapa sing ora bisa mlaku ing dalan kamartiran, muga-muga bisa mlaku ing dalan pangakuan.' 'Sapa waé ing antaramu sing kepéngin lunga bareng anak rohani kita, Chrmatius lan Tivurtius, monggo lunga; nanging sapa waé sing kepéngin tetep karo kita ing kéné ing kutha, monggo tetep: ora ana jarak sing bisa misahaké wong-wong sing wis nyawiji déning sih-rahmaté Kristus; sanadyan aku ora weruh kowé nganggo mripat jasmani, kowé bakal tansah ana ing ngarepé mripat rohani.'

Nalika uskup ngendika tembung-tembung mau, Tivurtius muni:

'Kula nyuwun, Rama, aja kula dipun paringi ninggalaken panggonan menika, awit kula kepengin sanget, menawi saged, seda sewu kaping kanggé Gusti Allah, supados saged nampi gesang langgeng lan boten saged dipun copot saking Panjenenganipun!'

Kanthi kabungahan amarga iman lan semangaté marang Gusti, uskup mau kélangan swara nganti nangis lan ndedonga marang Gusti supaya kabèh sing tetep ana ing sacedhaké bisa nindakake pakaryan luhur lan dianggep pantes nampa kamulyan martir. Sing tetep karo uskup paling suci yaiku Marcellinus lan Mark karo bapaké Tranquillinus, Santo Sebastianus, pemuda Tivurtus, sing ayu ing badan lan luwih ayu manèh ing jiwa, protoscrinarius Nicostratus karo adhine Castorius lan garwane Zoe, lan Claudius karo adhine Victorinus lan putrane Symphorianus, sing wis mari saka bengkak; mung wong-wong mau sing tetep ana ing Roma, dene kabeh liyane lunga karo Chromatius lan Polycarp.

Sawisé padha lunga, uskup paling suci ngangkat Marcellinus lan Markus dadi diakon, ngukuhaké bapaké, Tranquillinus, dadi presbiter, lan nunjuk Santo Sebastianus, minangka wong sing nggawa senjata, dadi pelindung Gréja. Amarga padha ora duwe panggonan rahasia kanggo nindakake Liturgi Ilahi, padha manggon ing kamar-kamar sawijining pejabat kraton sing jenenge Castulus. Omah iki dipilih amarga Castulus lan keluargané iku wong Kristen rahasia, lan amarga undang-undang babagan sembah arca, sanadyan ditrapaké ing endi-endi, ora nganti nyakup wong-wong sing manggon ing kraton; awit ora ana sing nyangka yèn iman Kristen bisa mlebu ing kana; mangkono para wali bisa ndhelik kanthi nyaman nalika nindakake Liturgi Ilahi ing omahé Castulus. Ing kono padha nglampahi dina lan wengi kanthi pandonga, luh, lan nglakoni puasa, nahan kabèh lan nyuwun marang Gusti supaya paring mahkota martir. Lanang lan wadon sing wis nyekseni panyembuhan sing ditindakake para wali padha teka kanthi rahasia, amarga lumantar pandonga para wali, wong lara mari, wong wuta weruh maneh, lan roh najis metu saka badan wong; mulane, akèh wong sing kanthi rahasia nampa iman Kristen saka para wali.

Nalika semana, Santo Tivurtis lagi mlaku ing pinggir dalan nalika piyambakipun mirsani sawijining priya sing tiba saka atap omahé lan tatu parah nganti seda, lan wong tuwané sarta keluargané padha nangis ing sacedhaké; piyambakipun marasaké priya mau lumantar pandonga, lan sakwisé kuwi priya mau, bebarengan karo kabèh keluargané, padha pracaya marang Kristus lan dibaptis.

Pungkasané, wayahe sangsara para wali teka, lan sing sepisanan nindakake kasangsaran martir yaiku Zoe sing bejo, garwané Nicostratus. Dhèwèké dicekel déning pangawas sing ora pracaya nalika lagi ndedonga ing makam Santo Petrus Rasul, banjur digawa menyang pangadilan, ing kono dhèwèké dipaksa nyembah arca dewa

pagan Ares[8913] . Dheweke nolak manut, mula dheweke dibuwang menyang penjara peteng, ing kana dheweke keluwen nganti enem dina; sawisé kuwi, Zoe digawa metu saka penjara lan seda, digantung nganggo rambute ing ndhuwur asap busuk sing munggah saka sampah sing bosok, nalika awaké dibuwang menyang Kali Tiber.

Wah, sang wali iku muncul ing pangliyan marang Santo Sebastian lan ngandhani bab patié. Sebastian nyritakaké iki marang Tranquillinus, sing banjur kandha:

'Bojo-bojoku wis luwih dhisik menyang ngarep kita kanggo nampa mahkotane! Napa isih kita ngenteni?'

Lan dhèwèké lunga menyang panggonan sing padha, menyang makam Sang Rasul; ing kana wong-wong jahat mènèk dhèwèké nganti mati lan mbuwang dhèwèké menyang Kali Tiber. Nicostratus, Castorius, Claudius, Victorinus lan Symphorianus dicekel nalika padha mlaku-mlaku ing pinggir Kali Tiber, nggoleki awak para wali, lan digawa ngadhep prèfèkt kutha, Favius. Sawelas dina gubernur nyoba, liwat pujian, ancaman, lan panyiksaan, ngajak wong-wong mau nyembah arca; amarga gagal, dhèwèké mréntah supaya watu gedhé diiket ing gulu lan banjur dibenamake ing segara. Babagan pemuda suci Tivurtus, dhèwèké dikhianati sacara rahasia marang wong-wong pagan déning wong Kristen palsu sing jenengé Torquatus, sing kaya srigala nganggo sandhangan wedhus. Wong-wong mau nyekel Tivurtus, ngiket dhèwèké, lan nggawa dhèwèké bebarengan karo Torquatus kanggo diadili ing ngarepé Favius sing padha. Ing pangadilan, Torquat langsung mbukak tipuané, ngakoni yèn dhèwèké mung ngaku dadi wong Kristen déné atiné kebak kejahatan, lan nyeksèkaké marang Tiwurtis kanthi nuduh yèn dhèwèké nyebut déwa-dewa Romawi iku setan. Nanging Santo Tivurtus mbuktekake ing pangadilan yèn dhèwèké iku pangakun sing sejati lan wani marang asmané Yesus Kristus. Hakim kandha marang dhèwèké:

'Aja nganti ngremehake keturunanmu sing mulya; kowe, putrané bapak sing pinunjul, wis milih urip Kristen sing abot lan memalukan iki, sing nggawa isin, sangsara, pati, lan aib.'

Santa Tivurt mangsuli:

'Wah, manungsa sing paling wicaksana lan hakim Romawi! Panjenengan kandha yèn aku ngremehake keturunanku amarga nolak ngajeni lan ngakoni minangka déwa Venus sing napsu[8914] , Deus sing nindakake inses, Hermes sing licik[8915] , lan Cronus sing mangan bocah; nanging aku kandha yèn aku nggawa pakurmatan luwih gedhé marang keturunanku kanthi ngurmati Gusti Allah sejati siji, , sing mrentah ing swarga, kanthi nyembah Panjenengané lan nyebut awakku minangka abdi Panjenengané. Apa kowé ngancem aku nganggo panyiksaan? Nanging apa kita wong Kristen wedi nandhang sangsara kanggo Gusti kita? Kanthi tebasan pedhang? Mangkono, sawise dibebasake saka panjara daging, kita bakal nggayuh kamardikan swarga; kanthi geni? Nanging kita wis memadamake geni gedhe hawa napsu ing sajroning awak kita, lan kita ora bakal wedi geni iki; kanthi pangasingan? Nanging Gusti kita ana ing endi-endi, lan ing endi wae kita ana karo Gusti, kono panggonan kita.

Banjur Fabian mréntahaké supaya arang geni digawa, supaya sang wali bisa diadegaké ing arang mau kanthi sikil telanjang, lan kandha:

'Bubuhna kemenyan kanggo para dewa ing arang iki, utawa pijakna awakmu dhéwé nganggo sikil telanjang.'

Sawisé nggawe pratandha salib, Santo Tivurtij ngadeg nganggo sikil telanjang ing arang geni, lan mlaku nyabrang arang mau kaya mlaku ing kembang alus kang wangi.

'Buwang rasa ora pracaya-mu,' pangandikane marang hakim, 'lan delengen dhéwé yèn Gustiku iku sejati, Panjenengané sing maréntahaké unsur-unsur[8916] , lan kabèh tumitahan.' 'Yen kowe bisa, ing jeneng Diya-mu, lebokna tanganmu ing banyu godhog lan delengen apa isih utuh; nanging aku, ing jeneng Gustiku Yesus Kristus,

---

[8913] Ares (Mars ing Romawi), miturut kapercayan wong Yunani lan Romawi kuna, iku dewa perang.

[8914] Venus (Aphrodite ing basa Yunani), putri Zeus lan Diana, iku dewi pagan katresnan lan kaendahan; nalika ambruké Kakaisaran Romawi—periode sing kalebu sangsara martir Sebastian lan rombongane—dheweke dianggep dewi sensualitas kotor sing mbangkitake hawa napsu; Dheweke digambarke ing patung-patung kanthi wujud telanjang tanpa isin, lan pesta-pesta liar dianakake kanggo ngajeni dheweke, disertai ritual-ritual ora bermoral.

[8915] Hermes – uga dikenal minangka Hermes (Mercury Romawi) – diurmati déning wong Yunani lan Romawi kuna minangka putrané Zeus lan Maia, juru kabar para déwa, utusan sing nglakokaké kersané Zeus, perantara antarané para déwa lan manungsa, lan uga déwa panemuan, invensi, lan kriya, déwa industri lan dagang, sing konon mung nggawa kasugihan yèn lumaku bareng karo licik lan tipu daya, malah nyolong lan sumpah palsu, asal kabèh kuwi disamaraké nganggo wujud ajining diri tartamtu; Mulane Hermes kadhangkala dianggep dadi pelindung maling lan tipu daya, nyetujoni kabèh jinis goroh lan sumpah palsu.

[8916] Unsur-unsur iku zat dhasar saka kabèh badan, contoné geni, bumi, angin, lan banyu.

mlaku ing geni kaya mlaku ing kembang sing wis disiram banyu: apa kowe weruh carane kabeh makhluk manut marang Sang Pencipta kita?'

Hakim kandha:

'Sapa sing ora ngerti yèn Kristusmu wis mulang kowe sihir!'

"Meneng kowe, wong celaka," pangandikane sang wali, "aja wani ngucap jeneng agung lan nggegirisi kuwi kanthi ngina saka lambemu sing mbebayani! Aja nglarani kupingku karo ngina marang jeneng Gustiku!"

Favian nesu banget marang dheweke lan ngukum pati. Thivurtus digawa telung versta saka kutha menyang Dalane Lavican[8917] , lan ing kana, nalika dheweke ndedonga marang Gustine, dheweke dipenggal nganggo pedhang. Wong Kristen ngubur dheweke ing panggon pati, lan wong-wong sing teka ing kuburane Thivurtus nampa sih rahmaté Gusti lumantar pandongane.

Sawisé kuwi, wong sing diarani Kristen mau, Torquatus, ngandhani wong-wong jahat bab Castulus, Marcellina, lan Marcus. Santo Castulus, sawisé diinterogasi telung kaping, digantung lan disiksa, banjur dibuwang menyang parit, ing kana dhèwèké mati, dikubur urip-urip. Bab Marcellina lan Marcus, Fabian ngiket wong loro mau ing tunggul wit siji, ngencengi sikilé nganggo paku wesi, lan kandha:

'Kowe kudu tetep ngadeg kaya ngene nganti nyembah para dewa.'

Nanging, nalika dipaku ing wit sing padha, padha nyanyi: *'Mboten pantes lan endah sanget yen sedulur manggon bebarengan ing katentreman!'* (Mazmur 132:1). Mangkono padha ngadeg, ndedonga marang Gusti awan lan bengi, lan ing esuké padha ditusuk ing sisihé nganggo tombak. Mangkono pungkasané sawisé padha nandhang sangsara.

Sawisé sangsara lan pati para wali iki, Santo Sebastian uga ditahan, lan gubernur nglaporaké dhèwèké marang Kaisar Diocletian. Sawisé ngundang dhèwèké ing ngarsané, Diocletian kandha:

'Aku nganggep kowe paling utama ing kratonku; nanging, kanthi ngrancang nglawan aku, kowe wis dadi mungsuhku lan para dewaku, lan nganti saiki kowe ndhelikake niat jahatmu.'

Santa Sebastian mangsuli:

'Aku tansah ndedonga marang Kristus kanggo kaslametanmu lan nyuwun tentrem ing saindenging Kakaisaran Romawi; nanging aku nyembah Sang Raja Swarga, amarga aku weruh yèn ora adil nyembah watu lan ngupaya pitulungan saka iku: iku cetha minangka ciptaan wong edan.'

Amarga nesu, Diocletian mrentahake supaya dheweke digawa metu saka kutha lan ditembus panah ing tengah lapangan, kanthi diiket telanjang ing wit. Nalika Sebastian wis diposisikake kaya sasaran para pemanah, akèh prajurit wiwit nembak panah marang awak sucié saka kabeh arah, nganti awaké kabèh kebak panah. Kira-kira Sebastian wis mati, dheweke ditinggalake diiket ing wit karo panah isih nancep ing awaké. Garwané martir suci Castulus, sing aranè Irene, teka ing wayah wengi kanggo njupuk jasad Santo Sebastian lan ngubur; dhèwèké nemokaké yèn Santo Sebastian isih urip lan nggawa dhèwèké menyang omahé. Ing kana, sawisé sawetara dina, santo kuwi mari saka tatu-atuné lan waras sakabèhé. Para wong Kristen sing teka marang dhèwèké kanthi rahasia ngajak dhèwèké lunga saka Roma, kaya akèh wong pracaya liyané, supaya ora tiba ing tangan wong-wong pagan manèh. Nanging dhèwèké, sawisé ndedonga marang Gusti Allah, lunga lan ngadeg ing undhakané Heliogabalus[8918] ; nalika weruh para raja liwat ing kana, dhèwèké kandha:

'He para raja, para imam déwa panjenengan mbingungaké panjenengan nganggo sihir ala, kanthi goroh kandha yèn wong Kristen iku mungsuh nagara Romawi; mangkono, mangertèni yèn wong Kristen nindakake akèh kabecikan kanggo kowé, amarga padha ndedonga tanpa kendhat kanggo pamaréntahanmu lan kanggo kaséhatan kabèh tentara Romawi, lan lumantar pandonga-pandonga mau kutha iki makmur.

Nalika Santo Sebastian ngendika tembung-tembung mau, Diocletian ndeleng dhèwèké lan kandha:

'Apa kowe Sebastian, sing bubar iki kita paringi prentah supaya ditembak?'

Wong suci mau mangsuli:

[8917] Jalan iki mlaku saka Roma menyang sisih kidul-wétan ngarah kutha Benevento.

[8918] Heliogabalus – sawijining kaisar Romawi sing mrentah saka taun 218 nganti 222 Masehi. Dheweke mbangun kanggo awake dhewe, minangka dewa, sawijining candhi ing salah siji bukit Roma, yaiku Palatine, jejere kraton kaisar. Tangga Heliogabalus – tangga sing munggah menyang candhine.

'Gusti Yesus Kristus kersa nguripaké aku saka pati supaya aku bisa rawuh ing ngarepmu lan maringi kasaksian marang kabèh wong babagan ketidakadilanmu, mbukak aibmu amarga kowe kanthi ora adil nyurung panganiayaan marang wong Kristen.'

Diocletian mrentahake supaya dhèwèké digawa lan digawa menyang hippodrome[8919] ; ing kana, martir suci mau kanthi banter muji Kristus lan ngecam berhala-berhala lan kaluputané Roma, banjur dipukul nganti mati nganggo tongkat. Kanthi swara kabungahan, dhèwèké lunga menyang Kristus, Panyipta Kasangsaran, kanggo nampa mahkota kamenangan amarga prestasiné. Bab awak suci, wong-wong jahat mbuwangé menyang jurang sampah jero[8920] ing wayah wengi, supaya ora ana wong Kristen sing bisa nemokaké utawa njupuk. Nanging sang wali katon ing pangliyan marang Lukina sing taat lan kandha marang dhèwèké:

'Mlaku menyang jurang sampah ing sacedhake sirku; ing kana kowe bakal nemokake awakku ngglantung saka balok silang; jupuk, gawa menyang katakomba[8921] lan kubur ing lawang guwa, jejere Dalane Para Rasul.'

Wadon sing pinaringan berkah mau langsung ngajak para abdi dalemé, lan nalika tekan parit sing wis ditemtokaké ing tengah wengi, kanthi pangurmatan njupuk awak martir mau lan ngubur kanthi pakurmatan ing panggonan sing wis ditemtokaké[8922] , lan muji Kristus Gusti kita, marang Panjenengané kamulyan salawas-lawase, amin.

Peringatan Santo Modestus, Uskup Agung Yerusalem

Diperangeti tanggal 18 Desember

Santa Modestus lair ing kutha Sebaste[8923] saka wong tuwa sing taat lan wedi marang Gusti. Wiwit isih cilik, dhèwèké krasa katarik banget marang Gusti lan sawisé nilar donya, nglakoni urip monastik sing ketat. Mengko dhèwèké dadi abbas ing Biara Theodosius ing Palestina. Ing wektu kuwi, raja Persia Khosrow nglancaraké invasi sing ngrusak marang Suriah lan Palestina[8924] . Wong Yahudi, sing cacahé patang puluh ewu, gabung karo wong Persia kanthi tujuan ngancuraké kabèh wong Kristen ing Palestina. Kekejeman mungsuh-mungsuh jenengé Kristus dilepasaké marang Yerusalem lan sakupengé kanthi kakuwatan penuh: ewonan biksu lan rohaniawan tilar donya, kabèh gréja dirusak lan kobongaké, kalebu Gréja Sepulkrum Suci, lan Patriark Zakaria[8925] , bebarengan karo akèh wong lan Salib Suci Gusti, dadi tawanan lan digawa menyang Persia. Wong Yahudi mbayar tebusan marang wong Persia kanggo sawetara ewu wong Kristen lan banjur matèni wong-wong mau. Jumlah sakabèhé wong Kristen sing dipatèni ngancik 90.000. Santo Modestus slamet saka pati ing wektu kang angel iki, lan sawisé rampung , nalika Patriark ora ana, dhèwèké diparingi tugas mimpin Gréja Palestina kanthi gelar pangreksa kursi patriark. Tugas kapisan Santo Modestus yaiku nglumpukaké sésa-sésa para biksu sing wis dipatèni ing biara Santo Savvas sing Disucèkaké lan ngubur kanthi pakurmatan ing mausoleum. Banjur

---

[8919] Hippodrome iku arena, panggonan kanggo pacuan jaran, tandhing karo kéwan galak, lan pertarungan gladiator sing dadi hiburan favorit wong Romawi. Ing kéné uga para panguwasa tirani nggawa wong Kristen supaya dipangan kéwan galak.

[8920] Awaké Santa Sebastian dibuwang menyang parit sing dimaksudaké kanggo saluran limbah kutha, sing dikenal minangka Cloaca Maxima, sing dumunung cedhak arena sing diarani 'Circus Maximus', tegesé Sirkus Paling Agung. – Kematian martir Santo Sebastian kelakon tanggal 18 Desember 287.

[8921] Istilah 'katakomba' ateges dalan-dalan lan guwa ing sangisore lemah sing digali dening umat Kristen wiwitan ing sakupenge Roma (uga ing Napoli, Sirakuza, lan akèh kutha liya) kanggo panguburan wong sing wis seda. Sadurunge, panggonan mau wis dikenal nganggo jeneng liya, lan istilah 'katakomba' pisanan dadi mapan gegayutan karo panggonan panguburan Santo Stefanus ing abad kaping 4. Nis-nis digawé ing témbok lorongan iki, ing ngendi awaké wong sing wis seda diselehaké tanpa peti lan banjur disegel nganggo watu. Arang banget ana makam kapisah sing dibangun ing jerone. Catacombs disinari lampu lan bolongan ing langit-langit. Para wong pracaya padha nglumpuk ing kéné ing kuburané sedulur, kanca, wali, lan martir kanggo ngéling-éling, ndedonga bebarengan marang Gusti Allah, lan ngrayakaké sakramèn Ekaristi, sing digabungaké karo dhahar bebarengan minangka tiruan Dhahar Pungkasé Gusti Yesus Kristus. Lempeng marmer ing ndhuwur kuburan para wali lan martir dadi mezbah nalika perayaan sakramen Ekaristi.

[8922] Relik St. Sebastianus Sang Martir disimpen ing gréja pinggiran kutha sing dijenengi miturut jenengé ing Roma.

[8923] Iki mesthi nyebutake Sebaste ing Kapadokia, ing Asia Minor wétan, ing tapel wates karo Armenia.

[8924] Khosrow II, Raja Persia, mrentah wiwit taun 590 nganti 628 Masehi. Invasi dhèwèké marang Suriah lan Palestina kelakon ing taun 614.

[8925] St Zacharias njabat minangka Patriark Yerusalem wiwit taun 609 nganti 633, kalebu mangsa panangkepan déning Persia saka taun 614 nganti 628.

dhèwèké kanthi semangat gedhé miwiti ndandani papan-papan suci sing wis dirusak. Ora wedi marang niat ala wong Yahudi utawa kersané panguwasa Persia, sang wali ngbalèkaké Gréja Makam Suci lan gréja-gréja ing Golgota lan Betlehem, kang ing kono dhèwèké dibantu banget déning Yohanes Sing Welas Asih, Patriark Aleksandria. Zacharias sing pinaringan berkah, Patriark Yerusalem, sing dadi tawanan bangsa Persia, maringi panglipur marang Santo Modestus lan umaté liwat layang sing nyritakaké kabaré dhéwé lan ajakan supaya tetep teguh ing iman. Patbelas taun sawisé, Patriark Zakaria mulih saka pangasingan, bebarengan karo Salibé Gusti[8926] , nanging amarga kesel amarga sedhih, piyambakipun séda ing taun sing padha. Sawisé seda, Santo Modestus diangkat dadi patriark[8927] . Santo Modestus mimpin Gréja Yerusalem dadi patriark ora luwih saka limang taun. Sawise mimpin kumpulan umat sing dipasrahaké marang dhèwèké kanthi becik, Santo Modestus nindakake akèh mujijat lan panyembuhan sing nggumunaké. Sawise ngancik yuswa tuwa, Santo Modestus, ing taun kaping sangang puluh pitu uripé, kanthi tentrem nyerahaké nyawane marang Gusti lan mangkat menyang panggenan langit kang langgeng[8928] .

Perayaan Santo Florus, Uskup Amia

Dirilis tanggal 18 Desember

Santa Florus urip nalika pamaréntahan para kaisar Yunani Justin, Tiberius, lan Maurice[8929] ; bapaké nduwèni jeneng sing padha, Florus, lan ibuné dijenengi Euphemia; wong tuwané maringi dhèwèké pendhidhikan sing apik. Sabanjuré dhèwèké mlebu ing pangabdian kraton kaisar lan diparingi gelar patrisi[8930] ; dhèwèké omah-omah lan nduwèni anak. Nalika garwané seda, banjur anak-anaké uga seda amarga cacar, dhèwèké banget sedhih; ndeleng kahanan uripé kuwi minangka pratandha saka Pangayoman Ilahi yèn dhèwèké kudu nggatekake kaslametan dhèwèké dhéwé, dhèwèké ninggalaké kraton lan manggon ing Anapla[8931] . Nglakoni urip sing saleh ing kana, Flor diparingi pangkat uskup kutha Amins[8932] . Minangka panggembala sing becik saka wedhusé Kristus, dhèwèké setya ngopeni wedhus sing dipasrahaké marang dhèwèké, mulang wedhusé bab iman Ortodoks lan ngélingaké supaya manut kersaning Gusti lan netepi préntah-préntahé, lan kanthi mangkono dhèwèké tilar donya ing Gusti[8933] .

Peringatan Sang Michael Syncellus sing kinurmatan.

Dipepering ing tanggal 18 Desember

Sing Mulya Michael iku wong asli Yerusalem. Wong tuwané, sing taat, maringi dhèwèké pendhidhikan sing unggul. Dhèwèké paham banget marang sastra Yunani kuna, uga wis sinau kanthi jero marang para panulis teologi Kristen, lan wiwit isih enom dhèwèké nyawisaké dhiri kanggo urip monastik.

Sawisé bapaké seda, ibuné lan sedulur wadoné padha nganggo jilbab ing salah siji biara. Nglakoni urip sing suci lan taat marang Gusti nalika ngetutake puasa kanthi ketat, Michael diangkat dadi presbiter. Amarga andhap asor lan katresnan sing jero marang kontemplasi, dheweke mundur menyang panggonan sepi, ing ngendi Theodore lan Theophanes si Pengakuan Iman[8934] teka marang dheweke kanggo sinau teologi bebarengan; nanging

---

[8926] Iki ing taun 628, nalika pamaréntahan Kaisar Bizantium Heraclius lan ing sangisoré pamaréntahan Siroes, raja Persia sing nggantèkaké Khosrow, sing wis dikalahaké déning Heraclius,

[8927] Ing taun 633.

[8928] 18 Desember 634.

[8929] Para Kaisar Bizantium yaiku: Justin II saka taun 565 nganti 578; Tiberius saka taun 578 nganti 582; lan Saint Maurice saka taun 582 nganti 602.

[8930] Patricius – sawijining pangkat sing cukup dhuwur ing hierarki administratif Bizantium, sing maringi gelar synklitikos utawa senator.

[8931] Anapl – sawijining pinggiran kutha Konstantinopel.

[8932] Kutha Amins utawa Amis – ing Kapadokia, sawijining wewengkon ing sisih wétan Asia Cilik.

[8933] Ing awal abad kaping 7.

[8934] Theodore lan Theophanes – sing diarani 'sing diukir jenengé' – iku sedulur kembar sing nyekel pangkat hieromonk ing wektu kuwi; sing sepisanan diperingati tanggal 27 Desember

Patriark saka Yerusalem[8935] , sing kepengin migunakaké bakaté kanggo kabutuhan Gréja, ngundang dhèwèké saka kana lan ngangkat dhèwèké dadi sincellus[8936] . Banjur dhèwèké dipasrahi tugas sing wigati banget ing wektu kuwi. Ing wektu kuwi, debat sengit wis nyala ing Roma babagan bidah ikonoklastik[8937] ; perselisihan iki ora mung kelakon sacara pribadi ing omah-omah, nanging uga sacara umum ing dalan-dalan kutha, lan disertai karo geger rakyat. Paus nyuwun pitulungan marang Thomas, Patriark Yerusalem, kanggo mbasmi bidah lan nguwatake iman Ortodoks, manut tradisi konsili lan patristik, lan ngetokake sawetara pitakon marang dheweke babagan iki. Minangka wangsulan marang panyuwunan Paus, Patriark Yerusalem ngutus Syncellus Michael, bebarengan karo kanca-kancané Theodore lan Theophanes lan liyané, kanggo nenangaké Gréja lan mbantah bidah, lan nyuwun marang Kaisar ikonoklas Leo si Armenia[8938] supaya ora nganiaya Ortodoksi. Nanging Leo nyiksa dheweke lan ngasingake. Sanadyan sawisé iku dhèwèké dibebasaké saka panjara iki, nalika pamaréntahan Kaisar ikonoklastik Theophilus[8939] — sing sakabèhé nolak pangurmatan marang ikon suci lan nglancaraké panganiayaan kejem marang Gréja Allah — Michael sing Mulya lan kanca-kancané ngalami siksaan anyar. Amarga ngakoni kabeneran, Theodore lan Theophanes dialami pangremehan kaya ing ngisor iki: miturut dhawuh sang kaisar sing ora pracaya marang Gusti, tembung-tembung ngina Gusti dicap ing pasuryané nganggo cap wesi panas – sing nulis[8940] ; korespondensi antarane Paus Yerusalem lan Paus Roma, sing diduweni, uga disita, sanajan wis nyoba nyumputake saka para panganiaya iman sejati. Nanging para bapa sing kinurmatan lan mulya ora keder sithik wae, malah ora goyah ing pracaya; malah kaya intan sing ora kendho[8941] , padha nolak panjaluk ikonoklas lan kanthi gagah berani mbela ajaran Ortodoks. Ing pirang-pirang kasempatan, para bapa sing kinurmatan lan pinunjul kuwi ngrembug kanthi dawa bab iman Ortodoks lan maringi pidato nglawan kaisar ikonoklas, sing banjur ndadekake dheweke diasingake dening kaisar mau. Michael sing pinaringan berkah pisanan dipenjara ing penjara ing jero kraton, bebarengan karo murid lan kancane Job, ing ngendi dheweke dipasangi rantai abot; banjur, bebarengan karo Job sing padha, dheweke diasingake menyang biara (Pavsiadsky). Sajrone wektu kuwi, sang wali ngucurake akèh luh kang pait; sangsara kuwi ngrusakake kasehatane, lan awaké dadi mbungkuk; nanging ing roh, pangakune tetep teguh ora goyah. Sawisé seda Theophilus, garwané, Ratu Theodora[8942] munggah tahta bebarengan karo anaké Michael, lan pangurmatan marang ikon-ikon sacara resmi dibalèkaké[8943] , nalika para pembela doktrin Ortodoks dibalèkaké saka pangasingan lan dibalèkaké ing jabatané sadurungé, Maharani Theodora nawakake marang Michael, sawijining pangakune iman Ortodoks, jabatan Patriark Konstantinopel minangka panggantos Patriark ikonoklastik John Grammaticus sing wis digulingake[8944] , nanging dhèwèké nolak, lan Santo Methodius, sawijining juara kondhang Ortodoksi, diangkat dadi Patriark; Michael, nalika semana, nyekel pangkat sincellus lan wis dipercaya ngopeni Katedral Agung Konstantinopel, nemu katentreman sawisé ngliwati cobaan abot sing dienggo . Dhèwèké urip kanthi saleh lan nyenengake Gusti nganti umur 85 taun lan seda kanthi tentrem marang Gusti[8945] .

[8935] Thomas I, Patriark Yerusalem.

[8936] Syncellus iku anggota dewan patriark sing tanggung jawab babagan administrasi gréja. Para syncellus nindakake macem-macem tugas atas jeneng para patriark, dadi saksi langsung uripé, tansah ana ing sacedhaké, lan asring nggantèkaké sawisé seda.

[8937] Ajaran sesat ikonoklastik dadi cetha nalika pamaréntahan Kaisar Leo sang Iseauria (717–741), sing dadi panganiaya pisanan marang ikon-ikon suci; panjenengané diganti déning para maharaja ikonoklastik Constantine Copronymus (741–775) lan Leo IV the Khazar (775–780). Pancèn sesat iki diukum déning Konsili Nicaea Kapindho, Konsili Ekumenis Kapitu (787), nalika pamaréntahan Konstantinus Porphyrogenitus, amarga sang maharaja isih enom, ibuné, Irene, sing mimpin urusan nagara; nanging sanadyan wis dikutuk déning konsili, bidah iki tetep ana suwé, nganti pamulihan pungkasan pangurmatan ikon ing taun 842.

[8938] Leo si Armenia mrentah wiwit taun 813 nganti 820. Michael Syncellus sing Kinurmatan dikirim menyang Konstantinopel ing taun 817. Sadurunge kuwi, dhèwèké wis misuwur minangka pembela semangat Ortodoksi ing perjuangan nglawan para bidah liya ing jaman kuwi, kaya Paulician, Monofisit, lan Nestorian.

[8939] Theophilus mrentah wiwit taun 829 nganti 842.

[8940] Saka kéné dhèwèké njupuk jeneng-jeneng sing kacathet ing ngisor iki.

[8941] Adamant – (intan) – watu sing atos banget nganti bisa nggaris lan motong watu liya tanpa rusak dhéwé. Ing literatur gerejawi, gelar iki diparingaké marang akèh Bapa lan Guru Gréja sing misuwur amarga keteguhan iman lan wataké.

[8942] Theodora mrentah saka taun 849 nganti 855, lan Michael, sing dikenal minangka 'sing kesrakat', saka taun 855 nganti 867.

[8943] Restorasi pangurmatan ikon kelakon ing Konsili Konstantinopel taun 842, lan minangka pangeling-eling kamenangan Ortodoksi iki, sawijining 'Ibadah Ortodoksi' khusus diadegaké ing Gréja wektu kuwi, sing saiki isih dirayakaké saben Minggu kapisan ing Prapaskah Agung.

[8944] Yohanes VII, sing dikenal minangka 'Gramatika' amarga kawruh jembaré, njabat Patriark saka taun 832 nganti 842.

[8945] Sing Mulya Michael Syncellus séda tanggal 18 Desember, watara taun 845. Relik suci panjenengané ing Biara Pantokrator ing Konstantinopel dideleng déning para peziarah Rusia: Stephen saka Novgorod ing taun 1342, lan Hierodeakon Zosima ing taun 1420. Sing Mulya Michael Syncellus ninggalaké pirang-pirang karya, sing paling unggul yaiku 'Pengakuan Iman'; karya-karya liyane kalebu sawatara pujian lan kidung, kalebu sawetara sing nyuwun pamulihan pangurmatan ikon.